13
4 L
2

60.2

13.4.E.13

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ DECISIONUM RECENTIORUM

A PROSPERO FARINACCIO

J. C. Romano ſelectarum,

PARS SECUNDA,

In qua Deciſiones omnes, quæ in priori editione deſiderabantur, ſuis locis integræ reperiuntur.

CUM ARGUMENTIS, SUMMARIIS, ET INDICIBUS Neceſsariis.

VENETIIS, M.DC.XCVII.

Apud Paulum Balleonium.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

INDEX DECISIONVM

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Quæ in hac Secunda Parte Recentiorum continentur, Alphabetica ſerie per Diœceſes diſpoſitus.

A

Abulen. Cappellaniæ 9. Decembris 1605. *Lugdun.* deciſ. 156.

Abulen. Iuris viſitandi 28. Iunij 1600. *Card. Bonon.* deciſ. 30.

Abulen. Iuris viſitandi 10. Decembris 1600. *Card. Bonon.* deciſ. 33.

Abulen. Penſionis 28. Ianuarij 1600. *Litta*, deciſ. 23.

Acheruntina Archipresbyteratus 8. Nouembris 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 315.

Albiganen. Confidentiæ 6. Martij 1606. *Lugdun.* deciſ. 166.

Alerien. Beneficij 1. Iulij 1613. *Buratto*, deciſ. 478.

Alerien. Beneficij 12. Maij 1614. *Buratto*, deciſ. 546.

Alerien. Beneficij 19. Decembris 1614. *Buratto*, deciſ. 621.

Amerina Bonorum 12. Ianuarij 1615. *Buratto*, deciſ. 624.

Amerina Domus 13. Februarij 1615. *Pamphilio*, deciſ. 647.

Anconitana Aſſecurationis Nauis 5. Maij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 88.

Anconitana Bonorum 16. Februarij 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 242.

Anconitana Bonorum 15. Maij 1615. *Remboldo*, deciſ. 690.

Anconitana Bonorum Sancti Apollinaris 1. Martij 1613. *Pirouano*, deciſ. 433.

Anconitana Cenſuum 26. Iunij 1615. *Damaſceno*, deciſ. 749.

Anconitana Computorum 27. Martij 1615. *Andrea*, deciſ. 670.

Aquen. Irregularitatis 14. Maij 1607. *Caualerio*, deciſ. 200.

Aquilana Beneficiorum 26. Iunij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 147.

Aquilana Nullitatis Erectionis 24. Maij 1610. *Pirouano*, deciſ. 288.

Aquilegien. Penſionis 21. Maij 1610. *Manzanedo*, deciſ. 287.

Aquinaten. Beneficij 29. Aprilis 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 58.

Aquinat. Beneficij 2. Maij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 86.

Aretina Bonorum 17. Maij 1613. *Coccino*, deciſ. 452.

Argentina Commendæ 30. Martij 1615. *Coccino*, deciſ. 672.

Ariminen. Fideicommiſſi 26. Martij 1612. *Card. Bonon.* deciſ. 380.

Ariminen. Fideicommiſſi 17. Ianuarij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 507.

Ariminen. Fideicommiſſi 23. Martij 1615. *Dunozetto*, deciſ. 667.

Aſculana Fideicommiſſi 20. Iunij 1614. *Buratto*, deciſ. 570.

Aſſiſien. Canonicatus 21. Iunij 1599. *Litta*, deciſ. 17.

Aſten. Fructuum 19. Ianuarij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 629.

Aſten. Penſionis 11. Martij 1615. *Coccino*, deciſ. 656.

Auinionen. Archidiaconatus 5. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 711.

Auriacen. Iuris nominandi 18. Maij 1615. *Buratto*, deciſ. 694.

Aurien. Parochialis de Pao 5. Decembris 1605. *Manzanedo*, deciſ. 154.

Aurien. Parochialis de Pao 11. Decembris 1606. *Lugdun.* deciſ. 191.

Aurien. Parochialis de breues 15. Iunij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 726.

Auximana Spolij 3. Decembris 1610. *Pirouano*, deciſ. 320.

B

Barchinoen. Parochialis 26. Martij 1612. *Damaſceno*, deciſ. 383.

Barchinoen. Parochialis 27. Martij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 445.

Barchinoen. Parochialis 10. Martij 1614. *Buratto*, deciſ. 526.

Barchinonen. Canonicatus, & Cameraríæ 1. Iunij 1612. *Pegna*, deciſ. 401.
Baren. Iuriſdictionis 16. Februarij 1609. *Coccino*, deciſ. 243.
Baren. Iuriſdictionis 1. Februarij 1610. *Coccino*, deciſ. 273.
Baren. ſeu Nullius Prioratus 20. Iunij 1614. *Damaſceno*, deciſ. 569.
Beneuentana Bonorum 28. Maij 1614. *Andrea*, deciſ. 557.
Beneuentana Domus 4. Maij 1612. *Pamphilio*, deciſ. 391.
Beneuentana Saluiani 28. Iunij 1613. *Buratto*, deciſ. 472.
Bergomen. Liberationis à ſubiectione 19. Februarij 1601. *Card. Bonon.* deciſ. 39.
Bergomen. Præeminentiarum 16. Iunij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 183.
Boianen. Penſionis 4. Decembris 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 270.
Bonon. Apothecarum 1. Februarij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 65.
Bononien. Apothecarum 13. Ianuarij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 74.
Bononien. Apothecarum 24. Nouembris 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 98.
Bononien. Cenſus 17. Martij 1608. *Lugdun.* deciſ. 218.
Bononien. Cenſus 26. Aprilis 1613. *Vbaldo*, deciſ. 447.
Bononien. Cenſus 13. Februarij 1615. *Buratto*, deciſ. 545.
Bononien. Cenſus extra Rotam 16. Decemb. 1613. *Buratto*, deciſ. 500.
Bononien. Cenſus de Pepulis 22. Maij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 696.
Bononien. Congruæ dotis 16. Februarij 1607. *Lugdun.* deciſ. 195.
Bononien. de Bonſignoribus 20. Nouembris 1615. *Caualerio*, deciſ. 780.
Bonon. de Capacellis 16. Ianuarij 1615. *Pamphilio*, deciſ. 627.
Bonon. de Guidalottis 14. Martij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 528.
Bononien. de Mangiolis 14. Nouembris 1607. *Coccino*, deciſ. 211.
Bonon. de Monterentijs 20. Martij 1615. *Dunozetto*, deciſ. 663.
Bonon. de Paleottis 1. Iulij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 149.
Bonon. de Paſſis 4. Martij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 333.
Bonon. de Poetis 31. Ianuarij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 516.
Bonon. de Poetis 27. Iunij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 575.
Bonon. de Scappis 30. Martij 1615. *Remboldo*, deciſ. 671.
Bonon. Fideicommiſſi 16. Decembris 1611. *Damaſceno*, deciſ. 367.
Bonon. Fideicommiſſi de Mazzolis 30. Martij 1612. *Card. Bonon.* deciſ. 384.
Bononien. Fideicommiſſi de Cataneis 1. Decembris 1614. *Pirouano*, deciſ. 603.
Bononien. Fideicommiſſi de Cataneis 12. Iunij 1615. *Pirouano*, deciſ. 693.
Bonon. Iuriſpatronatus de Marſilijs vltimo Ianuarij 1614. *Pirouano*, deciſ. 515.
Bononien. Laudi 2. Iunij 1614. *Pirouano*, deciſ. 558.
Bononien. Laudi 5. Iunij 1615. *Pirouano*, deciſ. 712.
Bononien. Legati 28. Ianuarij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 428.
Bononien. Mandati 26. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 469.
Bononien. Parochialis 18. Maij 1615. *Pirouano*, deciſ. 692.
Bononien. Pecuniaria 2. Martij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 55.
Bononien. Pecuniaria 14. Aprilis 1613. *Card. Bonon.* deciſ. 85.
Bononien. Pecuniaria 20. Februarij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 108.
Bononien. Penſionis 8. Iunij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 404.
Bonon. Prioratus 9. Iunij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 179.
Bonon. Prioratus 10. Iunij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 351.
Bonon. Portioni 12. Nouembris 1612. *Pamphilio*, deciſ. 414.
Bononien. Quaternæ 23. Martij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 379.
Bracharen. Beneficij 3. Martij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 81.
Bracharen. Beneficij 29. Octobris 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 93.
Bracharen. Beneficij 28. Nouembris 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 99.
Bracharen. Beneficij 19. Ianuarij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 105.
Bracharen. de Cabannas 9. Iunij 1606. *Lugdun.* deciſ. 180.
Bracharen. de Cabannas 18. Decembris 1606. *Lugdun.* deciſ. 192.
Bremen. Præpoſituræ 4. Iulij 1614. *Coccino*, deciſ. 580.
Brixien. Canonicatus 21. Maij 1615. *Veroſpio*, deciſ. 701.
Brundiſina Pecuniaria 15. Nouembris 1613. *Buratto*, deciſ. 485.
Burgen. de Veltrado 9. Iunij 1599. *Litta*, deciſ. 15.
Burgen. Congruæ de Cudeyo 26. Nouemb. 1593. *Card. Mantica*, deciſ. 7.
Burgen. Iuris præſidendi 11. Aprilis 1614. *Pamphilio*, deciſ. 533.

Bur-

Burgen. Præeminentiarum 3. Iunij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 138.

Burgen. Quindenniorum 28. Iunij 1599. *Litta*, deciſ. 18.

Burgen. Quindenniorum 16. Martij 1615. *Andrea*, deciſ. 659.

Burgen. Reductionis beneficiorum 13. Nouembris 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 316.

Burgen. Seruitij 15. Martij 1613. *Pirouano*, deciſ. 439.

Burgi Sancti Sepulchri 25. Iunij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 303.

C

Cæſarauguſtana Dedicationis 18. Iunij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 299.

Cæſarauguſtana Dedicationis 20. Iunij 1612. *Card. Bonon.* deciſ. 409.

Cæſarauguſtana Diſmembrationis 3. Decembris 1611. *Damaſceno*, deciſ. 363.

Cæſarauguſtana Domus 22. Iunij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 75.

Cæſarauguſtana Penſionis 1. Iulij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 357.

Cæſarauguſtana Penſionis 14. Nouembris 1614. *Coccino*, deciſ. 591.

Cæſarauguſtana Status de Morata 26. Octobris 1587. *Bubalo*, deciſ. 3.

Calaguritana Beneficij de Ocon. 30. Ianuarij 1606. *Lugdunen.* deciſ. 160.

Calaguritana Beneficij de Fuenmagor 13. Ianuarij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 505.

Calaguritana Beneficij de Auſcio 4. Februarij 1615. *Buratto*, deciſ. 641.

Calaguritana de Amuzzio 25. Maij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 396.

Calaguritana de Branteuilla 7. Nouembris 1614. *Pirouano*, deciſ. 590.

Calaguritana Beneficij de Branteuilla 12. Martij 1615. *Buratta*, deciſ. 657.

Calaguritana Decimarum 19. Martij 1610. *Caualerio*, deciſ. 279.

Calaguritana Decimarum 7. Iunij 1610. *Caualerio*, deciſ. 286.

Calaguritana Decimarum 7. Nouembris 1614. *Caualerio*, deciſ. 587.

Calaguritana Decimarum 12. Iunij 1615. *Caualerio*, deciſ. 722.

Calaguritana Iuris corrigendi de Victoria 18. Maij 1611. *Cardin. Bononien.* deciſ. 345.

Calaguritana Prætenſæ confidentiæ 5. Iunij 1592. *Pegna*, deciſ. 6.

Calaguritana Quatuor quartarum 22. Iunij 1615. *Caualerio*, deciſ. 735.

Calaguritana Reſidentiæ de Enciſo 17. Februarij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 375.

Calaguritana Reſidentiæ de Enciſo 1. Iunij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 400.

Calaguritana Decimarum 23. Ianuarii 1615. *Caualerio*, deciſ. 633.

Calciaten. Coniudicum 1. Iunij 1515. *Andrea*, deciſ. 708.

Camerinen. Donationis 13. Maij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 450.

Camerinen. Tranſactionis 16. Ianuarij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 104.

Capuana Rectoriæ 27. Ianuarij 1612. *Pegna*, deciſ. 368.

Carpen. ſeu nullius bonorum 11. Februarij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 53.

Carpentoraten. Fideicommiſſi 13. Iunij 1607. *Manzanedo*, deciſ. 203.

Carpentoraten. Fideicommiſſi 17. Martij 1608. *Card. Lancellotto*, deciſ. 217.

Carpentoraten. Fideicommiſſi 1. Martij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 432.

Carthaginen. Canonicatus 11. Iunij 1615. *Pirouano*, deciſ. 720.

Carthaginen. Translationis Penſionis 19. Iunij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 143.

Caſalen. Canonicatus 29. Nouembris 1613. *Manzanedo*, deciſ. 489.

Caneten. Iuriſpatronatus 10. Maij 1606. *Lugdun.* deciſ. 174.

Caneten. Parochialis 19. Iunij 1606. *Lugdun.* deciſ. 185.

Caneten. Parochialis 4. Decembris 1606. *Lugdun.* deciſ. 190.

Caneten. Parochialis 25. Iunij 1607. *Lugdun.* deciſ. 206.

Ceſenaten. Bonorum 27. Ianuarij 1612. *Card. Bonon.* deciſ. 369.

Ciuitaten. Confirmationis Concordiæ 15. Aprilis *Manzanedo*, deciſ. 338.

Ciuitatis Caſtellani iuris paſcendi 25. Februarij 1611. *Caualerio*, deciſ. 330.

Ciuitatis Caſtelli bonorum 18. Martij 1611. *Lugdun.* deciſ. 336.

Ciuitatis Caſtelli bonorum 1. Februarij 1612. *Card. Bonon.* deciſ. 371.

Ciuitatis Caſtelli fideicommiſſi 24. Maij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 59.

Ciuitatis Caſtelli fideicommiſſi 17. Iunij 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 259.

Ciuitatis Caſtelli Parochialium 22. Iunij 1615. *Caualerio*, deciſ. 736.

Ciuitatis Caſtelli, ſeu Romana ſequeſtri extra Rotam 3. Martij 1615. *Buratto*, deciſ. 654.

Ciuitatis Caſtelli, ſeu Romana ſequeſtri extra Rotam 15. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 727.

Ciuitatis Caſtelli vnionis 16. Martij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 658.

Ciuitatis Caſtelli vnionis 20. Maij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 698.

Ciuitatis Ducalis donationis extra Rotam 5. Iunij 1613. *Buratto*, deciſ. 458.
Clodien. Beneficij 12. Ianuarij 1601. *Card. Bonon.* deciſ. 37.
Cluſina Penſionis 18. Iunij 1590. *Card. Platto*, deciſ. 5.
Cluſina Poſtæ Puteoli 23. Ianuarij 1613. *Pironano*, deciſ. 429.
Cluſina Poſtæ Puteoli 23. Maij 1614. *Pironano*, deciſ. 555.
Cluſina Poſtæ Puteoli 20. Martij 1615. *Pironano*, deciſ. 664.
Colimbrien. Matrimonij 14. Decembris 1615. *Buratto*, deciſ. 772.
Colimbrien. Penſionis 28. Ianuarij 1605. *Card. Melino*, deciſ. 133.
Comen. Habitus 14. Aprilis 1614. *Buratto*, deciſ. 535.
Comen. Penſionis 22. Maij 1606. *Lugdun.* deciſ. 176.
Conchen. Archipresbyteratus 17. Maij 1599. *Litta*, deciſ. 13.
Conchen. Decimarum del capillo 17. Decembris 1612. *Manzanedo*, deciſ. 620.
Conchen. Decimarum dell'infantado 1. Decembris 1614. *Andrea*, deciſ. 604.
Conſtantien. Canonicatus 14. Iunij 1610. *Coccino*, deciſ. 296.
Conſtantien. Canonicatus 9. Decembris 1611. *Coccino*, deciſ. 366.
Corduben. Beneficiorum 6. Februarij 1612. *Caualerio*, deciſ. 372.
Cremonen. Fructuum 18. Martij 1610. *Pironano*, deciſ. 278.
Cremonen. Iuriſpatronatus 26. Februarij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 79.
Cremonen. Penſionis 10. Decembris 1612. *Caualerio*, deciſ. 417.
Cremonen. Penſionis 5. Decembris 1614. *Andrea*, deciſ. 605.
Cremonen. Penſionis 23. Martij 1615. *Andrea*, deciſ. 666.
Cremonen. Penſionum 21. Februarij 1614. *Pironano*, deciſ. 519.
Cremonen. Prætenſæ confidentiæ 1. Iulij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 358.

D

Dertuſen. Decimarum 3. Martij 1608. *Lugdun.* deciſ. 214.
Dertuſen. Parochialis de Sorito 11. Ianuarij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 50.
Dertuſen. Parochialis de Sorito 11. Martij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 56.

E

Elboren. Decimarum 1. Decembris 1606. *Pegna*, deciſ. 189.
Elboren. Decimarum 28. Nouembris 1608. *Lugdunen.* deciſ. 229.
Elboren. Fructuum 20. Martij 1615. *Andrea*, deciſ. 665.
Elboren. Iuris Conferendi 18. Martij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 440.
Elboren. Iuris conferendi 24. Ianuarij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 512.
Elboren. Iuris conferendi 15. Decembris 1614. *Manzanedo*, deciſ. 617.
Elnen. Beneficij 1. Iulij 1615. *Dunozetto*, deciſ. 756.
Eluen. Beneficij Sancti Saluatoris 30. Octobris 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 64.
Eluen. Beneficij Sancti Saluatoris 22. Martij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 113.
Eugubina Canonicatus 20. Nouembris 1615. *Manzanedo*, deciſ. 767.

F

Fanen. Lucri dotis 3. Iulij 1600. *Card. Bonon.* deciſ. 31.
Fanen. Saluiani interdicti 14. Ianuarij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 324.
Fanen. Saluiani interdicti 27. Februarij 1612. *Card. Bonon.* deciſ. 377.
Farſen. Fideicommiſſi 20. Iunij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 354.
Farſen. Pecuniaria 19. Decembris 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 102.
Farſen. Pecuniaria 26. Ianuarij 1615. *Pamphilio*, deciſ. 636.
Fauentina Bonorum 24. Maij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 121.
Fauentina Beneficij 13. Iunij 1614. *Buratto*, deciſ. 561.
Fauentina Fideicommiſſi de Caſtellanis 6. Aprilis 1615. *Buratto*, deciſ. 681.
Ferrarien. Affictus 17. Iunij 1613. *Dunozetto*, deciſ. 466.
Ferrarien. Bonorum 24. Ianuarij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 75.
Ferrarien. Bonorum 19. Ianuarij 1615. *Dunozetto*, deciſ. 631.
Ferrarien. Bonorum 3. Aprilis 1615. *Veroſpio*, deciſ. 678.
Ferrarien. Bonorum 15. Iunij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 736.
Ferrarien. de Taſſonis 1. Iunij 1615. *Pamphilio*, deciſ. 706.
Ferrarien. Dotis 4. Maij 1615. *Buratto*, deciſ. 683.

Ferrarien. Pecuniaria 14. Martij 1614. *Buratto*, deciſ. 522.

Ferrarien. ſeu Rauennaten. bonorum 4. Iulij 1614. *Buratto*, deciſ. 584.

Ferretrana Spolij 12. Iunij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 714.

Firmana Altaris 9. Decembris 1596. *Litta*, deciſ. 10.

Firmana Altaris 5. Maij 1606. *Pegna*, deciſ. 173.

Firmana Altaris 5. Iunij 1606. *Lugdunen.* deciſ. 178.

Firmana Altaris 9. Iunij 1608. *Lugdun.* deciſ. 222.

Firmana Altaris 15. Ianuarij 1614. *Coccino*, deciſ. 506.

Firmana Altaris 20. Iunij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 568.

Firmana Altaris 12. Ianuarij 1615. *Dunozetto*, deciſ. 625.

Firmana Altaris Sancti Matthæi 15. Iunij 1612. *Vbaldo*, deciſ. 406.

Firmana Hæreditatis 23. Februarij 1615. *Buratto*, deciſ. 431.

Firmana Iuriſpatronatus 21. Februarij 1614. *Coccino*, deciſ. 521.

Firmana Iuriſpatronatus 15. Maij 1614. *Andrea*, deciſ. 541.

Firmana laudi 7. Nouembris 1614. *Vbaldo*, deciſ. 588.

Firmana Pecuniaria 10. Iunij 1613. *Veroſpio*, deciſ. 461.

Florentina Melioramentorum 1. Iulij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 359.

Florentina Pecuniaria 27. Ianuarij 1616. *Pirouano*, deciſ. 776.

Florentina, ſeu Pariſien. pecuniaria 17. Nouembris 1614. *Coccino*, deciſ. 595.

Florentina, ſeu Pariſien. pecuniaria 6. Nouembris 1615. *Coccino*, deciſ. 760.

Forolinien. Beneficij 22. Aprilis 1605. *Manzanedo*, deciſ. 134.

Forolinien. Cappellæ 28. Nouembris 1614. *Buratto*, deciſ. 601.

Forolinien. Cappellæ 16. Martij 1615. *Buratto*, deciſ. 740.

Forolinien. Cenſus 11. Februarij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 54.

Forolinien. Cenſus 2. Maij 1614. *Buratto*, deciſ. 539.

Forolinien. Emphyteuſis 1. Iulij 1613. *Coccino*, deciſ. 474.

Forolinien. Emphyteuſis 24. Ianuarij 1614. *Coccino*, deciſ. 510.

Forolinien. Fideicommiſſi 16. Iunij 1614. *Buratto*, deciſ. 562.

Fulginaten. Fideicommiſſi 5. Decembris 1605. *Coccino*, deciſ. 155.

G

Gerunden. Anniuerſariorum 9. Decembris 1588. *Gipſio*, deciſ. 2.

Gerunden. Anniuerſariorum 25. Iunij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 126.

Gerunden. Augumenti 18. Iunij 1601. *Damaſceno*, deciſ. 45.

Gerunden. Beneficij 26. Octobris 1615. *Cauälerio*, deciſ. 758.

Gerunden. Canonicatus 14. Maij 1601. *Card. Bonon.* deciſ. 42.

Gerunden. Diſtributionum 16. Februarij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 107.

Gerunden. Hebdomadaria 3. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 455.

Gerunden. Prioratus 5. Iulij 1610. *Coccino*, deciſ. 312.

Gerunden. Prioratus de Rocca Rubea 10. Decembris 1614. *Veroſpio*, deciſ. 612.

Gerunden. Vini 5. Maij 599. *Pegna*, deciſ. 12.

Gerunden. Vini 24. Nouembris 1600. *Pegna*, deciſ. 34.

Gerunden. Vini 18. Maij 1601. *Card. Bonon.* deciſ. 43.

Giennen. Beneficij 9. Iunij 1610. *Coccino*, deciſ. 293.

Giennen. Portionis 4. Decembris 1613. *Buratto*, deciſ. 491.

Granaten. Cappellaniæ 1. Decembris 1606. *Lugdun.* deciſ. 188.

Granaten. Cappellaniæ 12. Ianuarij 1607. *Lugdun.* deciſ. 194.

H

Hipporegien. Canonicatus, & Præbendæ 17. Iunij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 142.

Hiſpalen. Archidiaconatus 4. Iulij 1607. *Lugdun.* deciſ. 209.

Hiſpalen. Beneficij de Gibraleon 7. Maij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 116.

Hiſpalen. Santoriæ de Oſſuna Veneris 3. Decembris 1599. *Litta*, deciſ. 21.

Hiſpalen. Cappellaniæ 14. Martij 1614. *Buratto*, deciſ. 531.

Hiſpalen. Decimarum de Aiamonte 30. Ianuarij 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 237.

Hiſpalen. Decimarum de Aiamonte 14. Iunij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 297.

Hiſpalen. Habitus 11. Martij 1611. *Cardin. Bonon.* deciſ. 335.

Hiſpalen. Legitimitatis 11. Maij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 687.
Hiſpalen. penſionum 22. Martij 1613. *Pirouano*, deciſ. 444.
Hiſpalen. ſeu nullius decimarum 20. Nouembris 1609. *Card. bonon.* deciſ. 266.
Hiſpalen. Voti 11. Decembris 1613. *Manzanedo*, deciſ. 497.
Hortana fideicommiſſi 8. Nouembris 1602. *Card. bonon.* deciſ. 69.

I

Iaten. Vicariæ 17. Ianuarij 1615. *Buratto*, deciſ. 513.
Iaten. Vicariæ 25. Maij 1615. *Buratto*, deciſ. 704.
Iaten. Vicariæ 29. Ianuarij 1616. *Buratto*, deciſ. 717.
Ianuen. cenſus 17. Iunij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 140.
Ianuen. cenſus 28. Aprilis 1608. *Manzanedo*, deciſ. 219.
Ianuen. cenſus 29. Nouembris 1613. *Dunozetto*, deciſ. 488.
Ianuen. Domorum 8. Octobris 1614. *Manzanedo*, deciſ. 589.
Ianuen. Iuriſdictionis 21. Februarij 1611. *Card. bonon.* deciſ. 328.
Ianuen. Iuriſdictionis 20. Iunij 1611. *Card. bonon.* deciſ. 355.
Ianuen. Officiorum 9. Maij 1614. *Coccino*, deciſ. 543.
Illerden. Portionis de bonauarre 8. Nouembris 1613. *Manzanedo*, deciſ. 481.
Illerden. Portionis 16. Iunij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 564.
Imolen. Bonorum 2. Decembris 1605. *Damaſceno*, deciſ. 152.
Imolen. Cenſus 10. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 717.
Interamnen. Aquarum 22. Iunij 1615. *Remboldo*, deciſ. 734.
Interamnen. Bonorum 27. Ianuarij 1605. *Card. bonon.* deciſ. 76.
Interamnen. Bonorum 5. Maij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 87.
Interamnen. Bonorum 14. Nouembris 1603. *Card. bonon.* deciſ. 95.

L

Lauden. Cappellaniæ 1. Iulij 1615. *Canalerio*, deciſ. 753.
Lauretana Bonorum 6. Iunij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 350.
Lauretana Bonorum 27. Iunij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 577.
Legionen. Penſionis 5. Iunij 1609. *Lugdunen.* deciſ. 255.
Legionen. Profeſſionis 25. Februarij 1611. *Pirouano*, deciſ. 329.
Leodien. Canonicatus 5. Iulij 1610. *Coccino*, deciſ. 310.
Leodien. Canonicatus Tongren. 10. Ianuarij 1614. *Buratto*, deciſ. 503.
Leodien. Dominij 14. Nouembris 1611. *Canalerio*, deciſ. 362.
Leodien. Domus clauſtralis 23. Martij 1615. *Canalerio*, deciſ. 668.
Leodien. Fideicommiſſi 11. Decembris 1608. *Canalerio*, deciſ. 231.
Leodien. Fideicommiſſi 2. Decembris 1609. *Canalerio*, deciſ. 268.
Leodien. Fideicommiſſi 22. Martij 1610. *Canalerio*, deciſ. 281.
Leodien. Fideicommiſſi 14. Iunij 1610. *Canalerio*, deciſ. 295.
Leodien. Fideicommiſſi 19. Nouembris 1610. *Canalerio*, deciſ. 318.
Leodien. Fideicommiſſi 2. Maij 1611. *Canalerio*, deciſ. 342.
Leodien. Fideicommiſſi 9. Decembris 1611. *Canalerio*, deciſ. 364.
Leodien. Fideicommiſſi 15. Iunij 1612. *Damaſceno*, deciſ. 405.
Leodien. Fideicommiſſi 10. Iunij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 463.
Leodien. Fideicommiſſi 12. Decembris 1611. *Damaſceno*, deciſ. 782.
Leodien. Fideicommiſſi de Rineſſe 9. Aprilis 1612. *Damaſceno*, deciſ. 389.
Leodien. Parochialis 20. Martij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 661.
Leodien. Pecuniaria 9. Ianuarij 1615. *Canalerio*, deciſ. 622.
Lucana Bonorum 11. Februarij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 430.
Lucana Canonicatus 14. Maij 1590. *Bubalo*, deciſ. 4.
Lucana Cappellaniæ 1. Februarij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 274.
Lucana Cappellaniæ 22. Martij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 443.
Lucana Molendini 24. Ianuarij 1613. *Veroſpio*, deciſ. 427.
Lucana Optionis domus 24. Aprilis 1606. *Manzanedo*, deciſ. 171.
Lucana Terrarum 16. Nouembris 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 96.
Lucana Terrarum 16. Februarij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 650.
Lucerina Penſionis 22. Martij 1602. *Pegna* deciſ. 57.
Lunen. Sarzanen. 10. Iunij 1615. *Damaſceno*, deciſ. 719.

Mace-

M

Maceraten. Dotis 20. Iunij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 410.

Maceraten. Dotis 27. Ianuarij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 511.

Maceraten. Dotis 27. Iunij 1614. *Andrea*, deciſ. 574.

Maceraten. Hæreditatis 24. Maij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 453.

Maceraten. Interuſuriorum 10. Martij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 568.

Maceraten. Legati 27. Februarij 1606. *Coccino*, deciſ. 163.

Maceraten. Liquidationis fructuum 30. Octobris 1613. *Manzanedo*, deciſ. 479.

Maceraten. Retractus 4. Iulij 1612. *Vbaldo*, deciſ. 413.

Maceraten. ſeu Tolentina legatorum 16. Decembris 1613. *Dunozetto*, deciſ. 499.

Maceraten. Spolij 13. Iunij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 353.

Maceraten. Spolij 10. Iunij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 468.

Maceraten. Spolij 15. Iunij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 729.

Maceraten. Sponſalium 21. Iunij 1610. *Card. bonon*. deciſ. 300.

Maioricen. Beneficij 24. Nouembris 1610. *Manzanedo*, deciſ. 319.

Montuana Euictionis bonorum 4. Maij 1601. *Card. bonon*. deciſ. 40.

Marianen. Decimarum 25. Ianuarij 1610. *Card. bonon*. deciſ. 272.

Marianen. ſeu Alerien. Vnionis 22. Iunij 1615. *Coccino*, deciſ. 737.

Marſicana Cappellæ 21. Iunij 1613. *Pirouano*, deciſ. 467.

Marſicana Penſionis 28. Ianuarij 1611. *Coccino*, deciſ. 327.

Marſicen. Iuriſdictionis 26. Aprilis 1609. *Manzanedo*, deciſ. 248.

Mediolanen. Attentatorum 18. Maij 1612. *Pegna*, deciſ. 393.

Mediolan. Attentatorum 27. Iunij 1612. *Pegna*, deciſ. 411.

Mediolanen. Beneficij 10. Martij 1614. *Andrea*, deciſ. 525.

Mediolanen. Cambiorum 25. Iunij 1610. *Card. Lancellotto*, deciſ. 304.

Mediolanen. de Brioſchis 22. Aprilis 1605. *Lugdun*. deciſ. 137.

Mediolanen. de Brioſchis 3. Martij 1606. *Lugdun*. deciſ. 164.

Mediolanen. de Brunellis 13. Februarij 1606. *Lugdun*. deciſ. 161.

Mediolanen. Decimarum 18. Martij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 441.

Mediolanen. Decimarum 4. Iulij 1614. *Andrea*, deciſ. 581.

Mediolanen. Decimarum 10. Decembris 1614. *Andrea*, deciſ. 613.

Mediolan. Decimarum, & Primitiarum de Carlatio 23. Iunij 1614. *Andrea*, deciſ. 573.

Mediolan. Decimarum de Variſio 30. Martij 1615. *Pirouano*, deciſ. 673.

Mediolan. Fabricæ 29. Ianuarij 1616. *Pirouano*, deciſ. 778.

Mediolan. Iuriſdictionis 30. Ianuarij 1609. *Pegna*, deciſ. 283.

Mediolan. Iuriſpatronatus 22. Maij 1609. *Lugdun*. deciſ. 251.

Mediolan. Iuriſpatronatus 3. Aprilis 1615. *Pirouano*, deciſ. 674.

Mediolan. Liquidationis fructuum 2. Nouembris 1602. *Card. bonon*. deciſ. 66.

Mediolan. Parochialis 22. Iunij 1615. *Pirouano*, deciſ. 738.

Mediolan. Penſionis 20. Februarij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 691.

Mediolan. Penſionis 1. Iulij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 755.

Mediolan. Penſionis 8. Februarij 1616. *Pirouano*, deciſ. 779.

Meliten. Prioratus 22. Maij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 699.

Mediolanen. Proceſſionis 18. Aprilis 1614. *Buratto*, deciſ. 536.

Mediolan. Pecuniaria, ſeu Cambiorum 28. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 556.

Meleuitana Emphyteuſis 11. Maij 1615. *Dunozetto*, deciſ. 684.

Meleuitana Prætenſarum penſionum 19. Februarij 1596. *Litta* deciſ. 9.

Meliten. Beneficij 6. Iunij 1607. *Lugdun*. deciſ. 201.

Meliten. Beneficij 23. Maij 1614. *Andrea*, deciſ. 553.

Meliten. Conſeruæ 28. Nouembris 1614. *Buratto*, deciſ. 598.

Meliten. Conſeruæ 10. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 716.

Meliten. Nauis 11. Ianuarij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 422.

Meliten. Penſionis 14. Maij 1614. *Buratto*, deciſ. 549.

Meſſanen. Baroniæ 10. Iunij 1609. *Card. bonon*. deciſ. 256.

Meſſanen. Penſionis 6. Aprilis 1612. *Manzanedo*, deciſ. 387.

Miten. Monaſterij 21. Februarij 1600. *Litta*, deciſ. 24.

Miranden. Penſionis 7. Maij 1612. *Coccino*, deciſ. 392.

Miranden. Penſionis 27. Martij 1613. *Coccino*, deciſ. 446.

Monaſterien. Cappellæ 10. Martij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 111.

Montis Alti Iuriſpatronatus 5. Iulij 1610. *Coccino*, deciſ. 308.

Montisfaliſci Fideicommiſſi 24. Nouembris 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 131.

Montis Regalis Iuriſdictionis 13. Februarij 1609. *Canalerio*, deciſ. 240.

Motulen. Congruæ 26. Aprilis 1613. *Coccino*, deciſ. 449.

Mutinen. Canonicatus 4. Decembris 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 269.

Mutinen. Canonicatus 13. Iunij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 560.

N

Narnien. Fideicommiſſi de Cardulis 2. Maij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 538.

Neapolitana Alimentorum 31. Maij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 454.

Neapolitana Iuris conferendi 16. Nouembris 1612. *Manzanedo*, deciſ. 416.

Neapolitana Iuris conferendi 25. Februarij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 643.

Neapolitana Rectoriæ 19. Decembris 1608. *Attrebaten.* deciſ. 235.

Nepeſina Laudi 13. Februarij 1615. *Canalerio*, deciſ. 646.

Neritonen. Penſionis 10. Iunij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 352.

Nicien. Nullitatis contractus 1. Iulij 1613. *Coccino*, deciſ. 473.

Nolana Primiceriatus 8. Nouembris 1613. *Canalerio*, deciſ. 482.

Nonantulana Bonorum 14. Iunij 1610. *Damaſceno*, deciſ. 294.

Nonantulana, ſeu nullius bonorum 18. & 22. Martij 1597. *Card. Mantica*, deciſ. 11.

Nouarien. Canonicatus 22. Iunij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 742.

Nullius Beneficij de Guglielmo 13. Iunij 1607. *Lugdun.* deciſ. 202.

Nullius Parochialis, ſeu concurſus 4. Decembris 1600. *Card. Bonon.* deciſ. 36.

O

Oriolen. Præcedentiæ 10. Martij 1600. *Litta*, deciſ. 26.

Ottonen. Locationis 14. Aprilis 1606. *Lugdun.* deciſ. 170.

Oſcen. Iuriſdictionis 12. Decembris 1614. *Vbaldo*, deciſ. 616.

Oueten. Beneficiorum 29. Aprilis 1609. *Coccino*, deciſ. 250.

Oueten. Beneficiorum 5. Iulij 1610. *Coccino*, deciſ. 309.

Oueten. Canonicatus 30. Martij 1607. *Lugdun.* deciſ. 197.

Oueten. Mercedis 12. Decembris 1605. *Coccino*, deciſ. 157.

Oueten. Mercedis 5. Maij 1606. *Coccino*, deciſ. 172.

Oueten. Mercedis 2. Aprilis 1607. *Coccino*, deciſ. 198.

Oueten. Mercedis 4. Iulij 1607. *Coccino*, deciſ. 210.

Oueten. Mercedis 30. Maij 1608. *Coccino*, deciſ. 211.

Oxomen. Beneficij 24. Octobris 1611. *Damaſceno*, deciſ. 361.

P

Pacen. Canonicatus 17. Iunij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 731.

Pacen. Portionis 19. Nouembris 1612. *Pamphilio*, deciſ. 415.

Paduana Iuriſpatronatus 1. Iulij 1601. *Corduba*, deciſ. 46.

Paduana Iuriſpatronatus 27. Iunij 1612. *Pegna*, deciſ. 412.

Paduana Prioratus 5. Decembris 1614. *Pironano*, deciſ. 608.

Palentina Beneficij 4. Iulij 1614. *Buratto*, deciſ. 586.

Palentina Cappellaniæ 14. Nouembris 1614. *Buratto*, deciſ. 592.

Palentina Cappellaniæ 26. Ianuarij 1615. *Buratto*, deciſ. 635.

Palentina Cappellæ 12. Maij 1614. *Andrea*, deciſ. 548.

Pampilon. Ædificij 12. Februarij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 275.

Pampilonen. Attentatorum 1. Iulij 1615. *Pironano*, deciſ. 751.

Pampilonen. Beneficij de Necarte 14. Nouembris 1608. *Card. Bonon.* deciſ. 227.

Pampilonen. Decimarum de Gongora 14. Maij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 285.

Pampilonen. Iuris ſedendi 16. Martij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 378.

Pampilon. Matrimonij 19. Martij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 280.

Pampilonen. Matrimonij 11. Martij 1616. *Coccino*, deciſ. 781.

Pampilonen. Parochialis de Validano 29. Octobris 1599. *Litta*, deciſ. 19.

Pampilon. Præeminentiarum 14. Aprilis 1606. *Manzanedo*, deciſ. 169.

Pampilon. Sepulturæ 10. Nouembris 1608. *Card. Bonon.* deciſ. 226.

Papien. Bonorum 5. Iunij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 177.

Papien. Iuriſpatronatus 17. Februarij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 374.

Papien. Iuriſpatronatus 8. Martij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 435.

Parmen. Status 11. Ianuarij 1616. *Damaſceno*, deciſ. 774.

Peruſina Affictus 17. Februarij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 518.

Peruſina Bonorum 22. Iunij 1605. *Lugdun.* deciſ. 145.

Peruſina Ciuilitatis 26. Ianuarij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 637.

Peruſina Concordiæ 10. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 462.

Peruſina Fideicommiſſi de Alphanis 10. Nouembris 1608. *Card. Bonon.* deciſ. 225.

Peruſina Fideicommiſſi de Alphanis 15. Iunij 1612. *Card. Bonon.* deciſ. 408.

Peruſina Fideicommiſſi de Fumaiolis 14. Iunij 1599. *Litta*, deciſ. 16.

Peruſina Fideiuſſionis 2. Aprilis 1612. *Pamphilio*, deciſ. 385.

Peruſina Laudi 14. Martij 1614. *Coccino*, deciſ. 527.

Peruſina Redintegrationis 1. Iulij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 475.

Peruſina Ratificationis 6. Martij 1606. *Card. Bonon.* deciſ. 165.

Peruſina Sanctæ Mariæ de Niue 1. Iunij 1609. *Lugdun.* deciſ. 254.

Peruſina Sponſalium 28. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 471.

Pientina Iuriſpatronatus 23. Martij 1611. *Coccino*, deciſ. 338.

Piſtorien. Beneficij 10. Ianuarij 1614. *Caualerio*, deciſ. 504.

Piſtorien. Beneficij 23. Ianuarij 1615. *Caualerio*, deciſ. 634.

Piſtorien. Beneficij 22. Iunij 1615. *Caualerio*, deciſ. 746.

Placentina Archidiaconatus 28. Nouembris 1614. *Veroſpio*, deciſ. 600.

Placentina, & Toletana Canonicatus, & beneficiorum 26. Iunij 1609. *Card. Bononien.* deciſ. 261.

Placentina de Malpartida 4. Maij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 343.

Placentina de Malpartida 23. Ianuarij 1615. *Veroſpio*, deciſ. 632.

Placentina Habitus 26. Iunij 1615. *Veroſpio*, deciſ. 748.

Placentina, ſeu Compoſtellana Theſaurariæ 25. Maij 1609. *Attrebaten.* deciſ. 252.

Placentina, ſeu Compoſtellana Theſaurariæ 16. Nouembris 1609. *Attrebaten.* deciſ. 265.

Plocen. Canonicatus 15. Decembris 1514. *Coccino*, deciſ. 614.

Policaſtren. Congruæ, & iuriſdictionis 16. Nouembris 1615. *Veroſpio*, deciſ. 763.

Portugallien. Fructuum 26. Februarij 1611. *Attrebaten.* deciſ. 331.

Portugallien. Fructuum 16. Februarij 1615. *Veroſpio*, deciſ. 649.

Praneſtina Molendini 27. Iunij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 148.

R

Rauennaten. Bonorum 9. Februarij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 644.

Rauennaten. Cenſuum 10. Maij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 175.

Rauennaten. Fructuum dotis 28. Februarij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 80.

Rauennaten. Iuriſpatronatus 27. Ianuarij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 159.

Rauennaten. Notariatus 1. Iulij 1615. *Buratto*, deciſ. 752.

Rauennaten. Prædij 14. Aprilis 1614. *Pamphilio*, deciſ. 534.

Rauennaten. Saluiani interdicti 28. Iunij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 61.

Reatina Beneficiorum 18. Iunij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 298.

Reatina Bonorum 1. Iulij 1613. *Coccino*; deciſ. 476.

Reatina Fructuum 12. Ianuarij 1604. *Pamphilio*, deciſ. 103.

Reatina Penſionis 1. Decembris 1614. *Vbaldo*, deciſ. 602.

Reatina Terrarum 14. Maij 1614. *Buratto*, deciſ. 550.

Recanaten. Beneficij 14. Martij 1608. *Card. Lancellotto*, deciſ. 216.

Regien. Prætenſi ſpolij 24. Ianuarij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 325.

Romana Adminiſtrationis 22. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 744.

Romana Adminiſtrationis Fundaci 14. Decembris 1615. *Pirouano*, deciſ. 769.

Romana Alimentorum 13. Iunij 1608. *Pamphilio*, deciſ. 224.

Romana Alimentorum 28. Iunij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 470.

Romana Affictus Caſalis 5. Nouembris 1605. *Damaſceno*, deciſ. 130.

Romana Affictus 15. Nouembris 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 69.

Romana Affictus 20. Decembris 1610. *Manzanedo*, deciſ. 322.

Romana Affictus 23. Ianuarij 1613. *Pirouano*, deciſ. 425.

Romana Annui legati 4. Iulij 1614. *Buratto*, deciſ. 583.

Roma-

Romana Bonorum de Columna 22. Maij 1615. *Damaſceno*, deciſ. 703.
Romana Cappellaniarum 28. Iunij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 62.
Romana Caſalis capicottæ 30. Octobris 1615. *Caualerio*, deciſ. 759.
Romana Caſalis 11. Iulij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 63.
Romana Caſalis 21. Februarij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 78.
Romana Caſalis 3. Aprilis 1615. *Dunozetto*, deciſ. 675.
Romana Caſalis Palazetti 10. Iunij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 718.
Romana Cenſus de Aptis 17. Maij 1599. *Litta*, deciſ. 14.
Romana Cenſus de Cardutijs 27. Octobris 1600. *Card. Bonon.* deciſ. 32.
Romana Cenſus de Celſis 17. Decembris 1612. *Card. Bonon.* deciſ. 419.
Romana Cenſus 5. Iunij 1600. *Litta*, deciſ. 28.
Romana Cenſus 23. Ianuarij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 106.
Romana Cenſus 23. Februarij 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 245.
Romana Cenſus 10. Iunij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 456.
Romana Cenſus 6. Februarij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 642.
Romana Cenſus Scutorum 18000. 26. Nouembris 1601. *Cardin. Melino* deciſion. 48.
Romana Cenſus, ſiue exequutionis 5. Iunij 1615. *Coccino*, deciſ. 713.
Romana Conſignationis Schedulæ 21. Februarij 1614. *Pirouano*, deciſ. 520.
Romana Conſulatus 16. Martij 1615. *Dunozetto*, deciſ. 660.
Romana de Aquilanis 14. Nouembris 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 94.
Romana de Arronijs 10. Nouembris 1614. *Vbaldo*, deciſ. 593.
Romana de Briſcalijs 11. Decembris 1613. *Pirouano*, deciſ. 496.
Romana de Lucatellis 30. Octobris 1609. *Coccino*, deciſ. 263.
Romana de Mareſcottis 20. Martij 1615. *Damaſceno*, deciſ. 662.
Romana de Mareſcottis 14. Decembris 1615. *Damaſceno*, deciſ. 770.
Romana de Mareſcottis 14. Decembris 1615. *Damaſceno*, deciſ. 771.
Romana de Fuſconibus 24. Nouembris 1614. *Damaſceno*, deciſ. 597.
Romana de Fuſconibus 22. Maij 1615. *Damaſceno*, deciſ. 697.
Romana de Sancto Petro 13. Februarij 1613. *Coccino*, deciſ. 276.
Romana de Sancto Petro 4. Maij 1615. *Coccino*, deciſ. 682.
Romana de Trincijs 16. Februarij 1615. *Buratto*, deciſ. 648.
Romana Deuolutionis Vinearum 24. Maij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 119.
Romana Diuiſionis domus 9. Maij 1614. *Buratto*, deciſ. 544.
Romana Domorum de Roncionibus 14. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 725.
Romana Domorum 20. Maij 1611. *Pirouano*, deciſ. 347.
Romana Domorum 27. Iunij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 576.
Romana Domorum 10. Iunij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 715.
Romana Domus, & cenſus 16. Februarij 1609. *Coccino*, deciſ. 244.
Romana Domus de Vſazzis 5. Martij 1608. *Caualerio*, deciſ. 215.
Romana Domus 4. Decembris 1613. *Pamphilio*, deciſ. 492.
Romana Domus 15. Maij 1615. *Pamphilio*, deciſ. 689.
Romana Domus 23. Maij 1614. *Buratto*, deciſ. 554.
Romana Domus 16. Iunij 1614. *Buratto*, deciſ. 563.
Romana Domus 4. Iulij 1614. *Buratto*, deciſ. 585.
Romana Donationis de cagnis 21. Maij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 552.
Romana Donationis 26. Maij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 91.
Romana Donationis 18. Maij 1612. *Damaſceno*, deciſ. 394.
Romana Donationis 24. Nouembris 1614. *Veroſpio*, deciſ. 596.
Romana Dotis de Ballis 26. Martij 1612. *Pamphilio*, deciſ. 381.
Romana Dotis de Sfortia 14. Decembris 1612. *Manzanedo*, deciſ. 418.
Romana Dotis 21. Iunij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 60.
Romana Dotis 1. Decembris 1608. *Damaſceno*, deciſ. 233.
Romana Dotis 6. Aprilis 1609. *Damaſceno*, deciſ. 249.
Romana Dotis 10. Maij 1610. *Manzanedo*, deciſ. 283.
Romana Dotis 22. Martij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 442.
Romana Dotis 6. Iunij 1611. *Vbaldo*, deciſ. 349.
Romana Dotis 11. Maij 1615. *Andrea*, deciſ. 688.
Romana Dotis, ſeu pecuniaria 10. Iunij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 124.
Romana Euictionis 17. Februarij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 77.

Romana euictionis 6. Iunij 1613. Card. Bonon. deciſ. 459.
Romana exequutionis laudi 2. Decembris 1613. Vbaldo, deciſ. 490.
Romana exequutionis 2. Maij 1614. Vbaldo, deciſ. 540.
Romana fideicommiſſi de Celſis 7. Maij 1601. Card. Bonon. deciſ. 41.
Romana fideicommiſſi de Iacobatijs 5. Decembris 1608. Card. Bonon. deciſ. 232.
Romana fideicommiſſi de Iacobatijs 2. Decembris 1609. Cardin. Bonon. deciſ. 267.
Romana fideicommiſſi de Micinellis 17. Iunij 1615. Pamphilio, deciſ. 707.
Romana fideicommiſſi de Paluzzellis 28. Februarij 1611. Manzanedo, deciſ. 332.
Romana fideicommiſſi de Paluzzellis 9. Aprilis 1612. Manzanedo, deciſ. 390.
Romana fideicommiſſi de Paluzzellis 8. Iunij 1612. Manzanedo, deciſ. 403.
Romana fideicommiſſi de Paluzzellis 23. Ianuarij 1613. Manzanedo, deciſ. 426.
Romana fideicommiſſi de Pinis 15. Maij 1612. Card. Bonon. deciſ. 407.
Romana fideicommiſſi de Vrſinis 9. Maij 1611. Pirouano, deciſ. 344.
Romana fideicommiſſi de Veccijs 29. Maij 1595. Litta, deciſ. 8.
Romana fideicommiſſi de Veccijs 20. Februarij 1604. Litta, deciſ. 109.
Romana fideicommiſſi de Veccijs 29. Martij 1604. Litta, deciſ. 115.
Romana fideicommiſſi de Veccijs 28. Iunij 1604. Litta, deciſ. 128.
Romana fideicommiſſi de Veccijs 17. Iunij 1609. Card. Lancellotto, deciſ. 258.
Romana fideicommiſſi de Veccijs 8. Martij 1613. Pirouano, deciſ. 437.
Romana fideicommiſſi de Veccijs 16. Ianuarij 1615. Pirouano, deciſ. 628.
Romana fideicommiſſi de Vldonij 19. Ianuarij 1613. Vbaldo, deciſ. 424.
Romana fideicommiſſi 26. Martij 1610. Card. Bonon. deciſ. 282.
Romana fideicommiſſi Marci Antonij de Iacobutijs 10. Decembris 1608. Card. Bonon. deciſ. 234.
Romana fideiuſſionis 20. Nouembris 1602. Coccino, deciſ. 70.
Romana fideiuſſionis 30. Ianuarij 1612. Card. Bonon. deciſ. 370.
Romana fructuum 11. Decembris 1602. Card. Bonon. deciſ. 72.
Romana fructuum 18. Decembris 1615. Buratto, deciſ. 773.
Romana hæreditatis, & paragij dotis 12. Iunij 1615. Buratto, deciſ. 723.
Romana hæreditatis de Alexijs 24. Februarij 1616. Caualerio, deciſ. 765.
Romana hæreditatis de Gabriellis 26. Ianuarij 1615. Pamphilio, deciſ. 638.
Romana hæreditatis de Vanninis 17. Februarij 1606. Lugdunen. deciſ. 162.
Romana hæreditatis 24. Maij 1604. Pamphilio, deciſ. 122.
Romana hæreditatis 12. Iunij 1615. Pirouano, deciſ. 721.
Romana Inuentarij de Maſſainis 14. Maij 1604. Card. Bonon. deciſ. 118.
Romana laudi, ſeu prætenſæ participationis 22. Maij 1615. Buratto, deciſ. 700.
Romana legati 4. Nouembris 1613. Pirouano, deciſ. 480.
Romana legati Pij 18. Martij 1611. Pirouano, deciſ. 316. la ſeconda.
Romana legatorum 11. Martij 1613. Pirouano, deciſ. 438.
Romana legitimæ 8. Februarij 1612. Coccino, deciſ. 373.
Romana legitimæ 16. Ianuarij 1615. Veroſpio, deciſ. 626.
Romana legitimæ, ſeu melioramentorum 5. Decembris 1614. Vbaldo, deciſ. 609.
Romana liberationis à fideiuſſione 17. Iunij 1615. Pirouano, deciſ. 732.
Romana literarum Cambij 16. Iunij 1614. Vbaldo, deciſ. 566.
Romana locationis vineæ 20. Decembris 1602. Card. Bonon. deciſ. 73.
Romana locorum Montium 13. Nouembris 1613. Vbaldo, deciſ. 483.
Romana lucri dotis 23. Martij 1609. Coccino, deciſ. 246.
Romana lucri dotis 20. Februarij 1615. Pirouano, deciſ. 653.
Romana nullitatis cenſus 8. Nouembris 1610. Pirouano, deciſ. 314.
Romana nullitatis contractus 26. Martij 1604. Card. Bonon. deciſ. 114.
Romana nullitatis obligationis de Vrſinis 21. Iunij 1604. Card. Bonon. deciſ. 125.
Romana nullitatis tranſactionis 4. Decembris 1613. Vbaldo, deciſ. 494.
Romana officij Notariatus Rotæ 9. Nouembris 1614. Coccino, deciſ. 611.
Romana officij Notariatus Rotæ 3. Aprilis 1615. Damaſceno, deciſ. 677.
Romana Palatij de Ruſticuccijs 13. Nouembris 1615. Coccino, deciſ. 761.
Romana Palatij 19. Ianuarij 1615. Buratto, deciſ. 630.
Romana participationis affictus 28. Ianuarij 1611. Pirouano, deciſ. 325.
Romana pecuniariæ de Guicciardinis 19. Nouembris 1610. Pirouano, deciſ. 317.
Romana pecuniariæ 13. Nouembris 1602. Card. Bonon. deciſ. 68.
Romana pecuniariæ 10. Martij 1614. Damaſceno,

ſceno, deciſion. 524.

Romana Pecuniariæ 18. Martij 1615. *Pamphilio*, deciſ. 695.

Romana Pecuniariæ 26. Iunij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 747.

Romana Pecuniaria, ſeu Cambiorum 9. Aprilis 1612. *Manzanedo*, deciſ. 388.

Romana Penſionis extra Rotam 19. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 733.

Romana Prætenſæ demolitionis domus 29. Februarij 1608. *Manzanedo*, deciſ. 213.

Romana Prætenſæ hæreditatis de Ceulis 10. Martij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 82.

Romana Pretij grani 4. Martij 1613. *Vbaldo*, deciſ. 434.

Romana Pretij grani 11. Aprilis 1614. *Buratto*, deciſ. 532.

Romana Pretij officij Regentatus 25. Iunij 1610. *Damaſceno*, deciſ. 305.

Romana Reſignationis officij extra Rotam 11. Decembris 1613. *Buratto*, deciſ. 495.

Romana Reſignationis officij extra Rotam 28. Aprilis 1614. *Buratto*, deciſ. 537.

Romana Reſtitutionis dotis 21. Maij 1612. *Coccino*, deciſ. 395.

Romana Reſtitutionis dotis 23. Martij 1615. *Veroſpio*, deciſ. 669.

Romana Reſtitutionis dotis 1. Iulij 1615. *Veroſpio*, deciſ. 750.

Romana Retractus 15. Decembris 1614. *Vbaldo*, deciſ. 620.

Romana Retractus vineæ 22. Iunij 1615. *Biſcia viarum Præſide*, deciſ. 783.

Romana Retrouenditionis ſcalæ, & portus 20. Decembris 1613. *Damaſceno*, deciſ. 502.

Romana Retrouenditionis ſcalæ, & portus 12. Maij 1614. *Damaſceno*. deciſ. 547.

Romana Saluiani de Ruſconibus 17. Februarij 1612. *Damaſceno*, deciſ. 376.

Romana Saluiani interdicti 26. Nouembris 1605. *Manzanedo*, deciſ. 150.

Romana Saluiani interdicti 11. Ianuarij 1616. *Manzanedo*, deciſ. 775.

Romana Saluiani interdicti 15. Decembris 1614. *Pamphilio*, deciſ. 619.

Romana Saluiani 1. Iulij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 477.

Romana Sancti Thomæ 14. Ianuarij 1602. *Coccino*, deciſ. 51.

Romana Sancti Thomæ 27. Iunij 1607. *Coccino*, deciſ. 208.

Romana Sancti Thomæ 14. Ianuarij 1613. *Pirouano*, deciſ. 423.

Romana ſeu Florentina pecuniaria 9. Iunij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 559.

Romana ſeu Peruſina pecuniaria 20. Nouembris 1615. *Buratto*, deciſ. 766.

Romana ſeu Veneta penſionis 7. Iunij 1610. *Card. Lancellotto*, deciſ. 291.

Romana Societatis Magazini 23. Maij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 90.

Romana Societatis officiorum 12. Nouembris 1601. *Card. Bonon.* deciſ. 47.

Romana Societatis officiorum 10. Maij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 117.

Romana Societatis officiorum 8. Martij 1613. *Canalerio*, deciſ. 436.

Romana Spolij domorum 29. Ianuarij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 38.

Romana Spolij 9. Maij 1614. *Buratto*, deciſ. 545.

Romana Tutelæ de Boncompagnis 13. Nouembris 1615. *Vbaldo*, deciſ. 762.

Romana Tutelæ de Sirtolis 5. Iulij 1610. *Pirouano*, deciſ. 307.

Romana Tutelæ 16. Iunij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 184.

Romana Tutelæ 21. Iunij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 468.

Romana Vigintimillium 11. & 14. Maij 1582. *Card. Lancellotto*, deciſ. 1.

Romana Vineæ 27. Iunij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 356.

Romana Vineæ 12. Decembris 1614. *Pirouano*, deciſ. 615.

Romana Vſusfructus 26. Aprilis 1613. *Vbaldo*, deciſ. 448.

S

Sabinen. Alluuionis 15. Decembris 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 321.

Sabinen. Decimarum 16. Martij 1609. *Coccino*, deciſ. 247.

Sabinen. Decimarum 1. Iulij 1609. *Coccino*, deciſ. 262.

Sabinen. Vnionis 16. Iunij 1614. *Pirouano*, deciſ. 565.

Salamantina Beneficij de Almennara 20. Iunij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 144.

Salamantina Beneficij 18. Nouembris 1608. *Card. Bonon.* deciſ. 228.

Salamantina Dimidiæ portionis 23. Ianuarij 1609. *Lugdun.* deciſ. 236.

Salamantina Dimidiæ portionis 27. Maij 1609. *Lugdun.* deciſ. 253.

Salamantina Præſtimonij vltima Ianuarij 1614. *Buratto*, deciſ. 514.

Salamantina Præſtimonij 5. Decembris 1614. *Buratto*, deciſ. 606.

Salernitana Contributionis 14. Nouembris 1614. *Dunozetto*, deciſ. 594.

Salernitana Parochorum 1. Iunij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 348.

Salutiarum Eccleſiæ Sancti Ioannis 27. Nouem-

uembris 1600. *Cardin. Bononien.* deciſion. 35.

Salutiaram Penſionis 22. Iunij 1615. *Damaſceno*, deciſ. 739.

Sancti Seuerini Capellaniæ 12. Ianuarij 1615. *Damaſceno*, deciſ. 623.

Segobien. Cantorum 9. Decembris 1611. *Manzanedo*, deciſ. 365.

Segantina Admiſſionis ad Capitulum 7. Iunij 1610. *Manzanedo*, deciſ. 290.

Segantina Admiſſionis ad Capitulum 15. Aprilis 1611. *Manzanedo*, deciſ. 339.

Seguntina Dimidiæ annatæ 7. Maij 1607. *Manzanedo*, deciſ. 199.

Seguntina Parochialis 24. Ianuarij 1614. *Baratto*, deciſ. 509.

Seguntina Præſidentiæ 1. Iulij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 129.

Senen. Bonorum 4. Iulij 1614. *Buratto*, deciſ. 582.

Senogallien. Prædij 11. Maij 1615. *Andrea*, deciſ. 686.

Sepontina, ſeu nullius penſionis 24. Ianuarij 1614. *Pironano*, deciſ. 508.

Signina Pœnarum 28. Nouembris 1608. *Attrebaten.* deciſ. 230.

Signina Caſtrorum 3. Aprilis 1615. *Buratto*, deciſ. 676.

Signina Caſtrorum 22. Iunij 1615. *Baratto*, deciſ. 743.

Spoletana Bonorum 13. Iunij 1608. *Lugdun.* deciſ. 223.

Spoletana Hęreditatis 11. Aprilis 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 84.

Spoletana Penſionis 4. Nouembris 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 264.

Syracuſana Quartæ 24. Maij 1600. *Litta*, deciſ. 27.

T

Tarentina Adminiſtrationis Sacramentorum 15. Aprilis 1611. *Pironano*, deciſ. 340.

Taruiſina Iuriſpatronatus 27. Iunij 1607. *Lugdun.* deciſ. 207.

Taruiſina Parochialis 16. Iunij 1600. *Card. Bonon.* deciſ. 29.

Taruiſina Parochialis 11. Ianuarij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 49.

Taruiſina Parochialis 27. Nouembris 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 171.

Taruiſina Parochialis 10. Decembris 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 101.

Taurinen. Decimarum 22. Aprilis 1605. *Manzanedo*, deciſ. 135.

Taurinen. Decimarum 12. Ianuarij 1607. *Lugdun.* deciſ. 193.

Terdonen. Archipresbyteratus 27. Iunij 1614. *Buratto*, deciſ. 578.

Terdonen. Bonorum 11. Martij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 655.

Terracinen. Domus 28. Nouembris 1605. *Manzanedo*, deciſ. 151.

Terracinen. Saluiani 21. Maij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 551.

Ternlen. Vicariæ 28. Februarij 1614. *Buratto*, deciſ. 522.

Theatina Iuriſdictionis 26. Martij 1612. *Caualerio*, deciſ. 382.

Theatina Iuriſdictionis Sancti Ioannis in Venere 20. Decembris 1613. *Coccino*, deciſ. 501.

Tiburtina Adminiſtrationis tutelæ 18. Maij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 346.

Tiburtina Calcarearum 14. Martij 1614. *Buratto*, deciſ. 510.

Tiburtina Caſtri Sancti Poli 26. Nouembris 1599. *Litta*, deciſ. 20.

Tiburtina Confinium 4. Martij 1611. *Damaſceno*, deciſ. 334.

Tiraſonen. Decimarum 25. Iunij 1607. *Lugdun.* deciſ. 205.

Tiraſon. Eleemoſynariæ 28. Ianuarij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 52.

Tiraſon. Iuriſdictionis 21. Maij 1604. *Card. Mellino*, deciſ. 120.

Tiraſon. Iuris intereſſendi de Capitulo 28. Maij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 397.

Tiraſon. Iuris votandi 4. Februarij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 640.

Tiraſon. Penſionis 20. Iunij 1614. *Coccino*, deciſ. 567.

Tiraſon. Penſionis 3. Aprilis 1615. *Andrea*, deciſ. 679.

Tolentinaten. Legati 8. Martij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 110.

Toletana Capellaniæ 1. Decembris 1606. *Damaſceno*, deciſ. 187.

Toletana Confraternitatum 1. Iulij 1616. *Vbaldo*, deciſ. 754.

Toletana Decimarum de Capilla 6. Aprilis 1615. *Andrea*, deciſ. 680.

Toletana Decimarum de Daymiez 4. Iunij 1612. *Damaſceno*, deciſ. 402.

Toletana Decimarum de Lucillis 5. Decemb. 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 100.

Toletana Decimarum de Lucillis 6. Februarij 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 239.

Toletana Iuris præſentandi 1. Iunij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 399.

Toletana Portionis 11. Ianuarij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 271.

Toletana Portionis 15. Februarij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 277.

Toletana Profeſſionis 25. Maij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 705.

Toletana, ſeu Almerien. decimarum 14. Maij 1604.

1614. *Pirouano*, deciſ. 451.
Toletana, ſeu Almerien. decimarum 15. Nouembris 1613. *Pirouano*, deciſ. 486.
Toletana, ſeu Almerien. decimarum 23. Iunij 1614. *Pirouano*, deciſ. 572.
Toletana, ſeu Almerien. decimarum 15. Decembris 1614. *Pirouano*, deciſ. 618.
Toletana, ſeu nullius iuriſdictionis 4. Decembris 1613. *Pirouano*, deciſ. 493.
Treueren. Loci Capitularis 10. Martij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 167.
Treuertina Monaſterij 17. Decembris 1612. *Manzanedo*, deciſ. 421.
Treuertina Monaſterij 17. Maij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 691.
Troiana Penſionis 25. Iunij 1610. *Pirouano*, deciſ. 302.
Tuden. Parochialis decimæ de Valeſa 7. Nouemb. 1611. *Vbaldo*, deciſ. 360.
Tudertina Damni dati 31. Maij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 123.
Tudertina Dotium 6. Iunij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 139.
Tudertina Dotium 27. Ianuarij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 158.
Tudertina Fideicommiſſi 16. Iunij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 182.
Tudertina, ſeu Romana nullitatis obligationum 1. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 709.
Tullen. Coadiutoriæ 5. Decembris 1614. *Damaſceno*, deciſ. 607.

V

Valen. Beneficij 15. Iunij 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 257.
Valentina Canonicatus, & Sacriſtiæ 15. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 728.
Valentina Decimarum 11. Februarij 1608. *Lugdun.* deciſ. 212.
Valentina Parochialis de Palma 5. Iulij 1610. *Coccino*, deciſ. 313.
Valentina Penſionis 9. Maij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 89.
Valentina Subſidij 22. Maij 1615. *Pamphilio*, deciſ. 702.
Veneta Donationis 30. Ianuarij 1615. *Buratto*, deciſ. 639.
Veneta Donationis 11. Maij 1615. *Buratto*, deciſ. 685.
Veneta Donationis 16. Nouembris 1615. *Buratto*, deciſ. 764.
Venetiarum Nauis 1. Februarij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 301.
Vercellen. Canonicatus 11. Decembris 1613. *Coccino*, deciſ. 498.
Vercellen. Canonicatus 5. Martij 1614. *Coccino*, deciſ. 523.
Vercellen. Capellæ 28. Iunij 1606. *Lugdun.* deciſ. 186.
Vercellen. Capellæ 16. Martij 1607. *Lugdun.* deciſ. 196.
Vercellen. Diſmembrationis 2. Aprilis 1612. *Manzanedo*, deciſ. 386.
Vercellen. Optionis 28. Maij 1612. *Pirouano*, deciſ. 398.
Vicen. Parochialis Caſtri Tertioli 14. Ianuarij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 323.
Vicen. Prioratus 20. Nouembris 1613. *Pamphilio*, deciſ. 487.
Vicentina Penſionis 21. Maij 1610. *Pirouano*, deciſ. 286.
Vigleuanen. Iuriſpatronatus 17. Iunij 1605. *Lugdunen.* deciſ. 141.
Vigleuanen. Iuriſpatronatus 26. Iunij 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 260.
Virdunen. Abbatiæ vltima Ianuarij 1614. *Buratto*, deciſ. 517.
Virdunen. Abbatiæ 5. Maij 1614. *Buratto*, deciſ. 542.
Virdunen. Abbatiæ 23. Iunij 1614. *Buratto*, deciſ. 570.
Virdunen. Abbatiæ 20. Februarij 1615. *Buratto*, deciſ. 652.
Virdunen. Abbatiæ 22. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 741.
Virdunen. Abbatiæ 27. Nouembris 1615. *Buratto*, deciſ. 768.
Viſen. Penſionis 28. Nouembris 1614. *Andrea*, deciſ. 599.
Viterbien. Bonorum 10. Iunij 1615. *Remboldo*, deciſ. 714.
Viterbien. Capellæ 12. Iunij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 181.
Viterbien. Decurſus aquarum 17. Martij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 83.
Viterbien. Decurſus aquarum 17. Nouemb. 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 97.
Viterbien. Decurſus aquarum 17. Martij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 112.
Viterbien. Fideicommiſſi 19. Ianuarij 1605. *Coccino*, deciſ. 132.
Viterbien. Fideicommiſſi 5. Maij 1608. *Coccino*, deciſ. 220.
Viterbien. Læſionis 3. Iunij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 457.
Viterbien. Pecuniariæ extra Rotam 10. Iunij 1613. *Buratto*, deciſ. 460.
Vlixbonen. Concurſus 1. Iulij 1614. *Coccino*, deciſ. 579.
Vlixbonen. Concurſus 1. Iunij 1615. *Remboldo*, deciſ. 710.
Vlixbonen. Iuris conferendi 14. Ianuarij 1600. *Litta*, deciſ. 22.
Vlixbonen. Iuris conferendi 2. Decembris 1605. *Litta*,

Litta, deciſion. 153.
Vlixbonen. Iuris conferendi 13. Iunij 1607. *Card. Lancelletto*, deciſ. 204.
Vlixbonen. Tabernariorum, & Tenderiorum 1. Iulij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 757.
Vratislauien. Bonorum 27. Iunij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 127.
Vrbeuetana Bonorum de Sauinis 14. Iunij 1613. *Caualerio*, deciſ. 465.
Vrbeuetana Dotis 7. Iunij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 292.
Vrgellen. Abbatiæ 13. Nouembris 1613. *Coccino*, deciſ. 484.
Vrſellen. Spoliorum, ſeu donationis 13. Februarij 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 241.
Vrſellen. Spoliorum, ſeu donationis 10. Maij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 284.
Vrſellen. Spoliorum, ſeu donationis 28. Iunij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 306.

Z

Zamoren. Beneficij 27. Aprilis 1605. *Lugdun.* deciſ. 136.
Zamoren. de Morales 27. Iunij 1605. *Lugdun.* deciſ. 146.

INDEX DECISIONVM

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Quæ in hac Secunda Parte Recentiorum continentur, Ordine Alphabetico per materias digeſtus.

A

Virdunen. *Abbatia* vltima Ianuarij 1614. *Buratto*, deciſ. 517.

Virdunen. *Abbatia* 5. Maij 1614. *Buratto*, deciſ. 542.

Virdunen. *Abbatia* 23. Iunij 1614. *Buratto*, dec. 570.

Virdunen. *Abbatia* 20. Februarij 1615. *Buratto*, deciſ. 652.

Virdunen. *Abbatia* 22. Iunij 1615. *Buratto*, dec. 741.

Virdunen. *Abbatia* 27. Nouembris 1615. *Buratto*, deciſ. 768.

Vrgellen. *Abbatia* 13. Nouembris 1613. *Coccino*, deciſ. 184.

Romana *Adminiſtrationis* 22. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 744.

Tiburtina *Adminiſtrationis* Tutelæ 18. Maij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 346.

Romana *Adminiſtrationis* 14. Decembris 1615. *Pirouano*, deciſ. 769.

Tarentina *Adminiſtrationis* Sacramentorum 15. Aprilis 1611. *Pirouano*, deciſ. 340.

Seguntina *Admiſſionis* ad Capitulum 7. Iunij 1610. *Manzanedo*, deciſ. 290.

Seguntina *Admiſſionis* ad Capitulum 7. Iunij 1610. *Manzanedo*, deciſ. 290.

Seguntina *Admiſſionis* ad Capitulum 15. Aprilis 1611. *Manzanedo*, deciſ. 339.

Pampilonen. *Aedificij* 12. Februarij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 275.

Romana *Affictus* Caſalis 5. Nouembris 1605. *Damaſceno*, deciſ. 130.

Peruſina *Affictus* 17. Februarij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 518.

Romana *Affictus* 15. Nouembris 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 69.

Romana *Affictus* 20. Decembris 1610. *Manzanedo*, deciſ. 322.

Romana *Affictus* 23. Ianuarij 1613. *Pirouano*, deciſ. 425.

Romana participationis *Affictus* 28. Ianuarij 1611. *Pirouano*, deciſ. 325.

Ferrarien. *Affictus* 17. Iunij 1613. *Dunozetto*, d. 466.

Neapolitana *Alimentorum* 31. Maij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 454.

Romana *Alimentorum* 13. Iunij 1608. *Pamphilio*, deciſ. 224.

Romana *Alimentorum* 28. Iunij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 470.

Sabinen. *Alluuionis* 15. Decemb. 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 321.

Firmana *Altaris* 5. Maij 1606. *Pegna*, deciſ. 173.

Firmana *Altaris* 15. Ianuarij 1614. *Coccino*, dec. 500.

Firmana *Altaris* 5. Iunij 1606. *Lugdun.* deciſ. 178.

Firmana *Altaris* 9. Iunij 1608. *Lugdun.* deciſ. 222.

Firmana *Altaris* 20. Iunij 1614. *Dunozetto*, dec. 568.

Firmana *Altaris* 9. Decemb. 1596. *Litta*, deciſ. 10.

Firmana *Altaris* Sancti Matthæi 15. Iunij 1612. *Vbaldo*, deciſ. 406.

Firmana *Altaris* 12. Ianu. 1615. *Dunozetto*, dec. 625.

Calaguritana de *Amuzzio* 25. Maij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 396.

Gerunden. *Anniuerſariorum* 9. Decembris 1588. *Gipſio*, deciſ. 2.

Gerunden. *Anniuerſariorum* 25. Iunij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 126.

Bonon. *Apothecarum* 1. Februarij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 65.

Bonon. *Apothecarum* 24. Nouembris 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 98.

Bonon. *Apothecarum* 13. Ianuarij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 74.

Interamnen. *Aquarum* 22. Iunij 1615. *Remboldo*, deciſ. 734.

Romana de *Aquilanis* 14. Nouembris 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 94.

Hiſpalen. *Archidiaconatus* 4. Iulij 1607. *Lugdun.* deciſ. 209.

Placentina *Archidiaconatus* 28. Nouembris 1614. *Veroſpio*, deciſ. 600.

Auenion. *Archidiaconatus* 5. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 711.

Conchen. *Archipresbyteratus* 17. Maij 1599. *Litta*, deciſ. 13.

Acheruntina *Archipresbyteratus* 8. Nouemb. 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 315.

Terdonen. *Archipresbyteratus* 27. Iunij 1614. *Buratto*, deciſ. 578.

Roma-

Romana de *Arronis* 10. Nouembris 1614. *Vbaldo*, deciſ. 593.
Anconitana *Aſſecurationis* Nauis 5. Maij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 88.
Mediolanen. *Attentatorum* 18. Maij 1612. *Pegna*, deciſ. 393.
Mediolanen. *Attentatorum* 27. Iunij 1612. *Pegna*, deciſ. 411.
Pampilonen. *Attentatorum* 1. Iulij 1615. *Pironano*, deciſ. 751.
Gerunden. *Augumenti* 18. Iunij 1601. *Damaſceno*, deciſ. 45.

B

Meſſanen. *Baronia* 10. Iunij 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 256.
Clodien. *Beneficii* 12. Ianuarij 1601. *Card. Bonon.* deciſ. 37.
Elnen. *Beneficii* Sancti Saluatoris 30. Octobris 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 64.
Elnen. *Beneficii* Sancti Saluatoris 22. Martij 1604. *Card. bonon.* deciſ. 113.
Aquinaten. *Beneficii* 29. Aprilis 1602. *Card. bonon.* deciſ. 58.
Aquinaten. *Beneficii* 2. Maij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 86.
Bracharen. *Beneficii* 3. Martij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 81.
Bracharen. *Beneficii* 29. Octobris 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 93.
Bracharen. *Beneficii* 28. Nouembris 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 99.
Bracharen. *Beneficii* 19. Ianuarij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 105.
Hiſpalen. *Beneficii* de Gibraleon 7. Maij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 116.
Foroliuien. *Beneficii* 22. Aprilis 1605. *Manzanedo*, deciſ. 134.
Salamantina *Beneficii* de Almennara 20. Iunij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 144.
Aquilana *Beneficiorum* 26. Iunij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 147.
Zamoren. *Beneficii* 27. Aprilis 1605. *Lugdun.* d. 136.
Calaguritana *Beneficii* de Ocon 30. Ianuarij 1606. *Lugdun.* deciſ. 160.
Nullius *Beneficii* de Guglielmo 13. Ianuarij 1607. *Lugdun.* deciſ. 202.
Meliten. *Beneficij* 6. Iunij 1607. *Lugdun.* deciſ. 201.
Pampilonen. *Beneficij* de Necarte 14. Nouembris 1608. *Card. Bonon.* deciſ. 227.
Salamantina *Beneficij* 18. Nouembris 1608. *Card. Bonon.* deciſ. 228.
Recanaten. *Beneficij* 14. Martij 1608. *Card. Lancellotto*, deciſ. 216.
Oueten. *Beneficiorum* 29. Aprilis 1609. *Coccino*, deciſ. 250.
Oueten. *Beneficiorum* 5. Iulij 1610. *Coccino*, dec. 309.
Valentina *Beneficij* 15. Iunij 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 257.
Maioricen. *Beneficij* 24. Nouembris 1610. *Manzanedo*, deciſ. 319.
Giennen. *Beneficij* 9. Iunij 1610. *Coccino*, dec. 293.
Reatina *Beneficiorum* 18. Iunij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 298.
Burgen. reductionis *Beneficiorum* 13. Nouembris 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 316.
Oxomen. *Beneficij* 24. Octobris 1611. *Damaſceno*, deciſ. 361.
Corduben. *Beneficiorum* 6. Februarij 1612. *Caualerio*, deciſ. 372.
Calaguritana *Beneficij* de fuenmagor 13. Ianuarij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 505.
Alerien. *Beneficij* 1. Iulij 1613. *Buratto*, deciſ. 478.
Alerien. *Beneficij* 12. Maij 1614. *Buratto*, deciſ. 546.
Alerien. *Beneficij* 19. Decembris 1614. *Buratto*, deciſ. 621.
Piſtorien. *Beneficij* 10. Ianuarij 1614. *Caualerio*, deciſ. 504.
Piſtorien. *Beneficij* 23. Ianuarij 1615. *Caualerio*, deciſ. 634.
Piſtorien. *Beneficij* 22. Iunij 1615. *Caualerio*, deciſ. 746.
Fauentina *Beneficij* 13. Iunij 1614. *Buratto*, deciſ. 561.
Mediolanen. *Beneficij* 10. Martij 1614. *Andrea*, deciſ. 525.
Palentina *Beneficij* 4. Iulij 1614. *Buratto*, deciſ. 586.
Calaguritana *Beneficij* de Branteuilla 12. Martij 1615. *Buratto*, deciſ. 657.
Calaguritana *Beneficij* de Auſeio 4. Februar. 1615. *Buratto*, deciſ. 641.
Elnen. *Beneficij* 1. Iulij 1615. *Dunozetto*, deciſ. 756.
Gerunden. *Beneficij* 26. Octobris 1615. *Caualerio*, deciſ. 758.
Nonantulana, ſeu Nullius *Bonorum* 18. & 22. Martij 1597. *Card. Mantica*, deciſ. 11.
Mantuana euictionis *Bonorum* 4. Maij 1601. *Card. Bonon.* deciſ. 40.
Carpen. ſeu Nullius *Bonorum* 11. Februarij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 53.
Ferrarien. *Bonorum* 24. Ianuarij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 75.
Ferrarien. *Bonorum* 19. Ianuarij 1615. *Dunozetto*, deciſ. 631.
Ferrarien. *Bonorum* 3. Aprilis 1615. *Veroſpio*, deciſ. 678.
Ferrarien. *Bonorum* 15. Iunij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 736.
Fauentina *Bonorum* 24. Maij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 121.

Interamnen. Bonorum 27. Ianuarij 1605. Card. Bonon. deciſ. 76.
Interamnen. Bonorum 5. Maij 1603. Card. Bonon. deciſ. 87.
Interamnen. Bonorum 14. Nouembris 1603. Card. Bonon. deciſ. 95.
Peruſina Bonorum 22. Iunij 1605. Lugdun. dec. 145.
Vratislauien. Bonorum 27. Iunij 1605. Manzanedo, deciſ. 127.
Imolen. Bonorum 2. Decembris 1605. Damaſceno, deciſ. 152.
Pampilonen. Bonorum 5. Iunij 1606. Manzanedo, deciſ. 177.
Spoletana Bonorum 13. Iunij 1608. Lugdun. dec. 223.
Anconitana Bonorum 16. Februarij 1609. Card. Bonon. deciſ. 242.
Anconitana Bonorum 15. Maij 1615. Remboldo, deciſ. 690.
Nonantulana Bonorum 14. Iunij 1610. Damaſceno, deciſ. 294.
Ciuitatis Caſtelli Bonorum 18. Martij 1611. Lugdun. deciſ. 336. la prima.
Ciuitatis Caſtelli Bonorum 1. Februarij 1612. Card. Bonon. deciſ. 371.
Lauretana Bonorum 16. Iunij 1611. Card. Bonon. deciſ. 577.
Cæſenaten. Bonorum 17. Ianuarij 1612. Card. Bonon. deciſ. 369.
Lucana Bonorum 11. Februarij 1613. Pamphilio, deciſ. 430.
Anconitana Bonorum S. Apollinaris 1. Martij 1613. Pirouano, deciſ. 433.
Aretina Bonorum 17. Maij 1613. Coccino, dec. 452.
Reatina Bonorum 1. Iulij 1613. Coccino, deciſ. 476.
Beneuentana Bonorum 28. Maij 1614. Andrea, deciſ. 557.
Ferrarien. ſeu Rauennaten. Bonorum 4. Iulij 1614. Buratto, deciſ. 584.
Vrbeuetana Bonorum de Sauinis 14. Iunij 1613. Caualerio, deciſ. 465.
Senen. Bonorum 4. Iulij 1614. Buratto, deciſ. 582.
Amerina Bonorum 12. Ianuarij 1615. Buratto, deciſ. 624.
Rauennaten. Bonorum 9. Februarij 1615. Vbaldo, deciſ. 644.
Terdonen. Bonorum 11. Martij 1615. Manzanedo, deciſ. 655.
Romana Bonorum de Columna 22. Maij 1615. Damaſceno, deciſ. 703.
Viterbien. Bonorum 16. Iunij 1615. Remboldo, d. 714.
Bonon. de Bonſignoribus 20. Nouembris 1615. Caualerio, deciſ. 780.
Calaguritana de Brantevilla 7. Nouembris 1614. Pirouano, deciſ. 590.
Mediolanen. de Brioſchis 22. Aprilis 1605. Lugdun. deciſ. 137.
Mediolanen. de Brioſchis 3. Martij 1606. Lugdun. deciſ. 164.
Romana de Briſcalijs 11. Decembris 1613. Pirouano, deciſ. 496.
Mediolanen. de Brunellis 13. Februarij 1606. Lugdun. deciſ. 161.
Burgi S. Sepulchri 25. Iunij 1610. Card. Bonon. deciſ. 303.

C

Bracharen. de Cabannas 9. Iulij 1606. Lugdun. deciſ. 180.
Bracharen. de Cabannas 18. Decembris 1606. Lugdun. deciſ. 192.
Tiburtina Calcarearum 14. Martij 1614. Buratto, deciſ. 510.
Mediolanen. Cambiorum 25. Iunij 1610. Card. Lancellotto, deciſ. 304.
Romana pecuniaria, ſeu Cambiorum 9. Aprilis 1612. Manzanedo, deciſ. 388.
Mediolanen. pecuniaria, ſeu Cambiorum 28. Maij 1614. Vbaldo, deciſ. 556.
Lucana Canonicatus 14. Maij 1590. Bubalo, deciſ. 4.
Aſſiſien. Canonicatus 21. Iunij 1599. Litta, deciſ. 17.
Gerunden. Canonicatus 14. Maij 1601. Card. Bonon. deciſ. 42.
Hipporegien. Canonicatus, & Præbendæ 17. Iunij 1605. Manzanedo, deciſ. 142.
Oueten. Canonicatus 30. Martij 1607. Lugdun. deciſ. 197.
Placentina, & Toletana Canonicatus, & Beneficiorum 26. Iunij 1609. Card. Bonon. deciſ. 261.
Mutinen. Canonicatus 4. Decembris 1609. Card. Bonon. deciſ. 269.
Mutinen. Canonicatus 13. Iunij 1614. Vbaldo, deciſ. 560.
Conſtantien. Canonicatus 14. Iunij 1610. Coccino, deciſ. 296.
Conſtantien. Canonicatus 9. Decembris 1611. Coccino, deciſ. 366.
Leodien. Canonicatus 5. Iulij 1610. Coccino, deciſ. 310.
Barchinonen. Canonicatus, & Camerariæ 1. Iunij 1612. Pegna, deciſ. 401.
Caſalen. Canonicatus 29. Nouembris 1613. Manzanedo, deciſ. 489.
Vercellen. Canonicatus 11. Decembris 1613. Coccino, deciſ. 498.
Vercellen. Canonicatus 5. Martij 1614. Coccino, deciſ. 523.
Leodien. Canonicatus Tongren. 10. Ianuarij 1614. Buratto, deciſ. 503.
Placentina Canonicatus 15. Decembris 1614. Coccino, deciſ. 614.
Brixien. Canonicatus 21. Maij 1615. Veroſpio, deciſ. 701.

Noua-

Nouarien. *Canonicatus* 22. Iunij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 742.
Carthaginen. *Canonicatus* 11. Iunij 1615. *Pirouano*, deciſ. 720.
Pacen. *Canonicatus* 17. Iunij 1615. *Vbaldo*, dec. 731.
Valentina *Canonicatus*, & Sacriſtiæ 15. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 728.
Eugubina *Canonicatus* 20. Nouembris 1615. *Manzanedo*, deciſ. 767.
Segobien. *Cantorum* 9. Decembris 1611. *Manzanedo*, deciſ. 365.
Bononien. de *Capacellis* 16. Ianuarij 1615. *Pamphilio*, deciſ. 627.
Romana *Capellaniarum* 28. Iunij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 62.
Abulen. *Capellania* 9. Decembris 1605. *Lugdun.* deciſ. 156.
Granaten. *Capellania* 1. Decembris 1606. *Lugdun.* deciſ. 188.
Granaten. *Capellania* 12. Ianuarij 1607. *Lugdun.* deciſ. 194.
Toletana *Capellania* 1. Decembris 1606. *Damaſceno*, deciſ. 187.
Lucana *Capellania* 1. Februarij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 274.
Lucana *Cappellania* 22. Martij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 443.
Hiſpalen. *Capellania* 14. Martij 1614. *Buratto*, deciſ. 531.
Palentina *Capellania* 14. Nouembris 1614. *Buratto*, deciſ. 592.
Palentina *Capellania* 26. Ianuarij 1615. *Buratto*, deciſ. 635.
Sancti Seuerini *Capellania* 12. Ianuarij 1615. *Damaſceno*, deciſ. 623.
Lauden. *Capellania* 1. Iulij 1615. *Canalerio*, dec. 753.
Monaſterien. *Capella* 10. Martij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 111.
Viterbien. *Capella* 12. Iunij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 181.
Vercellen. *Capella* 28. Iunij 1606. *Lugdun.* dec. 186.
Vercellen. *Capella* 16. Martij 1607. *Lugdun.* deciſ. 196.
Marſicana *Capella* 21. Iunij 1613. *Pirouano*, deciſ. 467.
Palentina *Capella* 12. Maij 1614. *Andrea*, deciſ. 548.
Foroliuien. *Capella* 28. Nouembris 1614. *Buratto*, deciſ. 601.
Foroliuien. *Capella* 16. Martij 1615. *Buratto*, deciſ. 740.
Treueren. Loci *Capitularis* 10. Martij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 167.
Romana *Caſalis* 1. Iulij 1602. *Cardin. Bononien.* deciſ. 63.
Romana *Caſalis* 21. Februarij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 78.
Romana *Caſalis* 3. Aprilis 1615. *Dunozetto*, deciſ. 675.
Romana *Caſalis* Palazzetti 10. Iunij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 718.
Romana *Caſalis* Capicottæ 30. Octobris 1615. *Caualerio*, deciſ. 759.
Tiburtina *Caſtri* Sancti Poli 26. Nouembris 1599. *Litta*, deciſ. 20.
Signina *Caſtrorum* 3. Aprilis 1615. *Buratto*, deciſ. 676.
Signina *Caſtrorum* 22. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 743.
Romana *Cenſus* de Aptis 17. Maij 1599. *Litta*, deciſ. 14.
Romana *Cenſus* 5. Iunij 1600. *Litta*, deciſion. 28.
Romana *Cenſus* 23. Ianuarij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 106.
Romana *Cenſus* 23. Februarij 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 245.
Romana *Cenſus* 10. Iunij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 456.
Romana *Cenſus* 6. Februarij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 642.
Romana *Cenſus* de Cardutijs 27. Octobris 1600. *Card. Bonon.* deciſ. 32.
Romana *Cenſus* Scutorum 18000. 2. Nouembris 1601. *Card. Mellino*, deciſ. 48.
Foroliuien. *Cenſus* 11. Februarij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 54.
Ianuen. *Cenſus* 17. Iunij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 140.
Ianuen. *Cenſus* 28. Aprilis 1608. *Manzanedo*, deciſ. 219.
Ianuen. *Cenſus* 29. Nouembris 1613. *Dunozetto*, deciſ. 488.
Bononien. *Cenſus* 17. Martij 1608. *Lugdun.* deciſ. 218.
Bononien. *Cenſus* 26. Aprilis 1613. *Vbaldo*, deciſ. 447.
Bononien. *Cenſus* 13. Februarij 1615. *Buratto*, deciſ. 545.
Romana nullitatis *Cenſus* 8. Nouembris 1610. *Pirouano*, deciſ. 314.
Romana *Cenſus* de Celſis 17. Decembris 1612. *Card. Bonon.* deciſ. 419.
Bononien. *Cenſus* extra Rotam 16. Decemb. 1613. *Buratto*, deciſ. 500.
Bononien. *Cenſus* de Pepulis 22. Maij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 696.
Romana *Cenſus*, ſiue exequutionis 5. Iunij 1615. *Coccino*, deciſ. 713.
Imolen. *Cenſus* 10. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 717.
Rauennaten. *Cenſuum* 10. Maij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 175.
Anconitana *Cenſuum* 26. Iunij 1615. *Damaſceno*, deciſ. 749.
Peruſina *Ciuilitatis* 26. Ianuarij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 637.
Tullen. *Coadiutoria* 5. Decembris 1614. *Damaſceno*, deciſ. 607.
Argentina *Commenda* 30. Martij 1615. *Coccino*, deciſ. 672.

Anconitana *Computorum* 27. Martij 1615. *Andrea*, deciſ. 670.
Peruſina *Concordiæ* 10. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 462.
Nullius Parochialis, ſeu *Concurſus* 4. Decembris 1600. *Card. Bonon.* deciſ. 36.
Vlixbonen. *Concurſus* 1. Iulij 1614. *Coccino*, dec. 579.
Vlixbonen. *Concurſus* 1. Iunij 1615. *Remboldo*, deciſ. 710.
Calaguritana prætenſæ *Confidentiæ* 5. Iunij 1592. *Pegna*, deciſ. 6.
Albinganen. *Confidentiæ* 6. Martij 1606. *Lugdun.* deciſ. 166.
Cremonen. prætenſæ *Confidentiæ* 1. Iulij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 358.
Tiburtina *Confinium* 4. Martij 1611. *Damaſceno*, deciſ. 334.
Ciuitaten. *Confirmationis* concordiæ 15. Aprilis 1611. *Manzanedo*, deciſ. 338.
Toletana *Confraternitatum* 1. Iulij 1616. *Vbaldo*, deciſ. 754.
Burgen. *Congruæ* de Cudeyo 26. Nouembris 1593. *Card. Mantica*, deciſ. 7.
Bononien. *Congruæ* dotis 16. Februarij 1607. *Lugdun.* deciſ. 195.
Motulen. *Congruæ* 26. Aprilis 1613. *Coccino*, de. 449.
Policaſtren. *Congruæ*, & iuriſdictionis 6. Nouemb. 1615. *Veroſpio*, deciſ. 763.
Calciaten. *Coniudicum* 1. Iunij 1615. *Andrea*, deciſ. 708.
Meliten. *Conſeruæ* 28. Nouembris 1614. *Buratto*, deciſ. 598.
Meliten. *Conſeruæ* 10. Iunij 1615. *Buratto*, dec. 716.
Romana *Conſignationis* Schedulæ 21. Febru. 1614. *Pirouano*, deciſ. 520.
Romana *Conſulatus* 16. Martij 1615. *Dunozetto*, deciſ. 660.
Romana nullitatis *Contractus* 26. Martij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 114.
Nicien. nullitatis *Contractus* 1. Iulij 1613. *Coccino*, deciſ. 473.
Salernitana *Contributionis* 14. Nouembris 1614. *Dunozetto*, deciſ. 594.

D

Tudertina *Damni dati* 31. Maij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 123.
Toletana *Decimarum* de Lucillis 5. Decembr. 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 100.
Toletana *Decimarum* de Lucillis 6. Februarij 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 239.
Elboren. *Decimarum* 1. Dec. 1606. *Pegna*, dec. 189.
Elboren. *Decimarum* 28. Nouembris 1608. *Lugdun.* deciſ. 229.
Taurinen. *Decimarum* 22. Aprilis 1605. *Manzanedo*, deciſ. 135.
Taurinen. *Decimarum* 12. Ianuarij 1607. *Lugdun.* deciſ. 193.
Tiraſonen. *Decimarum* 25. Iunij 1607. *Lugdun.* deciſ. 205.
Valentina *Decimarum* 11. Februarij 1608. *Lugdun.* deciſ. 212.
Dertuſen. *Decimarum* 3. Martij 1608. *Lugdun.* deciſ. 214.
Hiſpalen. *Decimarum* de Aiamonte 30. Ianuarij 1609. *Card. Mantica*, deciſ. 237.
Hiſpalen. *Decimarum* 14. Iunij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 297.
Sabinen. *Decimarum* 16. Martij 1609. *Coccino*, deciſ. 247.
Sabinen. *Decimarum* 1. Iulij 1609. *Coccino*, deciſ. 262.
Hiſpalen. ſeu nullius *Decimarum* 20. Nouembris 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 266.
Marianen. *Decimarum* 25. Ianuarij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 272.
Calaguritana *Decimarum* 19. Martij 1610. *Caualerio*, deciſ. 279.
Calaguritana *Decimarum* 7. Iunij 1610. *Caualerio*, deciſ. 289.
Calaguritana *Decimarum* 7. Nouembris 1614. *Caualerio*, deciſ. 587.
Calaguritana *Decimarum* 12. Iunij 1615. *Caualerio*, deciſ. 722.
Pampilonen. *Decimarum* de Gongora 14. Maij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 285.
Toletana *Decimarum* de Daymiez 4. Iunij 1612. *Damaſceno*, deciſ. 402.
Conchen. *Decimarum* del Capillo 17. Decembris 1612. *Manzanedo*, deciſ. 620.
Mediolanen. *Decimarum* 18. Martij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 441.
Mediolanen. *Decimarum* 4. Iulij 1614. *Andrea*, deciſ. 581.
Mediolanen. *Decimarum* 10. Decembris 1614. *Andrea*, deciſ. 613.
Toletana, ſeu Almerien. *Decimarum* 14. Maij 1614. *Pirouano*, deciſ. 451.
Toletana, ſeu Almerien. *Decimarum* 15. Nouemb. 1613. *Pirouano*, deciſ. 486.
Toletana, ſeu Almerien. *Decimarum* 23. Iunij 1614. *Pirouano*, deciſ. 572.
Toletana, ſeu Almerien. *Decimarum* 15. Decemb. 1614. *Pirouano*, deciſ. 618.
Mediolanen. *Decimarum*, & Primitiarum de Carlatio 23. Iunij 1614. *Andrea*, deciſ. 573.
Conchen. *Decimarum* dell'Infantado 1. Decembris 1614. *Andrea*, deciſ. 604.
Calaguritana *Decimarum* 23. Ianuarij 1615. *Caualerio*, deciſ. 633.
Mediolanen. *Decimarum* de Variſio 30. Martij 1615. *Pirouano*, deciſ. 173.
Toletana *Decimarum* de Capilla 6. Aprilis 1615. *Andrea*, deciſ. 680.
Tuden. Parochialis *Decimæ* de Valeſa 7. Nouemb. 1611. *Vbaldo*, deciſ. 360.
Viterbien. *Decurſus* aquarum 17. Martij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 83.

Viter-

Viterbien. *Decurſus* aquarum 17. Nouemb. 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 97.
Viterbien. *Decurſus* aquarum 15. Martij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 112.
Cæſarauguſtana *Dedicationis* 18. Iunij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 299.
Cæſarauguſtana *Dedicationis* 20. Iunij 1612. *Card. Bonon.* deciſ. 409.
Romana prætenſæ *Demolitionis Domus* 29. Februarij 1608. *Manzanedo*, deciſ. 213.
Romana *Deuolutionis* vinearum 24. Maij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 119.
Seguntina *Dimidia* annatæ 7. Maij 1607. *Manzanedo*, deciſ. 199.
Salamantina *Dimidia* portionis 23. Ianuarij 1609. *Lugdun.* deciſ. 236.
Salamantina *Dimidia* portionis 27. Maij 1609. *Lugdun.* deciſ. 253.
Cæſarauguſtana *Diſmembrationis* 3. Decembris 1611. *Damaſceno*, deciſ. 363.
Vercellen. *Diſmembrationis* 2. Aprilis 1612. *Manzanedo*, deciſ. 386.
Gerunden. *Diſtributionum* 16. Februarij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 107.
Romana *Diuiſionis Domus* 9. Maij 1614. *Buratto*, deciſ. 544.
Leodien. *Dominij* 14. Nouembris 1611. *Caualerio*, deciſ. 362.
Romana *Domorum* 20. Maij 1611. *Pironano*, dec. 347.
Romana *Domorum* 27. Iunij 1614. *Manzaneda*, deciſ. 576.
Romana *Domorum* 10. Iunij 1615. *Vbaldo*, dec. 715.
Ianuen. *Domorum* 8. Octobris 1614. *Manzanedo*, deciſ. 189.
Romana *Domorum* de Roncionibus 14. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 725.
Terracinen. *Domus* 28. Nouembris 1605. *Manzanedo*, deciſ. 151.
Lucana Optionis *Domus* 24. Aprilis 1606. *Manzanedo*, deciſ. 171.
Romana *Domus* de Vſazzis 5. Martij 1608. *Caualerio*, deciſ. 215.
Romana *Domus*, & Cenſus 16. Febru. 1609. *Coccino*, deciſ. 244.
Beneuentana *Domus* 4. Maij 1612. *Pamphilio*, deciſ. 391.
Romana *Domus* 4. Decembris 1613. *Pamphilio*, deciſ. 492.
Romana *Domus* 15. Maij 1615. *Pamphilio*, dec. 689.
Romana *Domus* 23. Maij 1614. *Buratto*, deciſ. 554.
Romana *Domus* 16. Iunij 1614. *Pamphilio*, dec. 563.
Romana *Domus* 4. Iulij 1614. *Pamphilio*, deciſ. 585.
Amerina *Domus* 13. Februarij 1615. *Pamphilio*, deciſ. 647.
Leodien. *Domus* Clauſtralis 23. Martij 1615. *Caualerio*, deciſ. 668.
Cæſarauguſtana *Domus* 22. Iunij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 75.
Romana *Donationis* 26. Maij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 91.
Romana *Donationis* 18. Maij 1612. *Damaſceno*, deciſ. 394.
Romana *Donationis* 24. Nouembris 1614. *Veroſpio*, deciſ. 596.
Vrſellen. Spoliorum, ſeu *Donationis* 13. Februarij 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 241.
Vrſellen. Spoliorum, ſeu *Donationis* 10. Maij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 284.
Vrſellen. Spoliorum, ſeu *Donationis* 28. Iunij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 306.
Camerinen. *Donationis* 13. Maij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 450.
Ciuitatis Ducalis *Donationis* extra Rotam 5. Iunij 1613. *Buratta*, deciſ. 458.
Romana *Donationis* de Cagnis 21. Maij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 552.
Veneta *Donationis* 30. Ianuarij 1615. *Buratto*, deciſ. 639.
Veneta *Donationis* 11. Maij 1615. *Buratta*, deciſ. 685.
Veneta *Donationis* 16. Nouembris 1615. *Buratto*, deciſ. 764.
Fanen. Lucri *Dotis* 3. Iulij 1600. *Card. Bonon.* deciſ. 31.
Romana *Dotis* 21. Iunij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 60.
Romana *Dotis* 1. Decembris 1608. *Damaſceno*, deciſ. 233.
Romana *Dotis* 6. Aprilis 1609. *Damaſceno*, deciſ. 249.
Romana *Dotis* 10. Maij 1610. *Manzanedo*, deciſ. 283.
Romana *Dotis* 22. Martij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 442.
Romana *Dotis* 6. Iunij 1611. *Vbaldo*, deciſion. 349.
Romana *Dotis* 11. Maij 1615. *Andrea*, deciſ. 688.
Romana *Dotis*, ſeu pecuniaria 10. Iunij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 124.
Bonon. Congruæ *Dotis* 16. Februarij 1607. *Lugdun.* deciſ. 195.
Vrbeuetana *Dotis* 7. Iunij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 292.
Romana *Dotis* de Bellis 26. Martij 1612. *Pamphilio*, deciſ. 381.
Romana reſtitutionis *Dotis* 21. Maij 1612. *Coccino*, deciſ. 395.
Romana reſtitutionis *Dotis* 23. Martij 1615. *Veroſpio*, deciſ. 669.
Romana reſtitutionis *Dotis* 1. Iulij 1615. *Veroſpio*, deciſ. 750.
Maceraten. *Dotis* 20. Iunij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 410.
Maceraten. *Dotis* 27. Ianuarij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 511.
Maceraten. *Dotis* 27. Iunij 1614. *Andrea*, deciſ. 574.
Romana *Dotis* de Sfortia 14. Decembris 1612. *Manzanedo*, deciſ. 418.

Ferrarien. *Dotis* 4. Maij 1615. *Buratto*, deciſ. 683.

Tudertina *Dotium* 6. Iunij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 139.

Tudertina *Dotium* 17. Ianuarij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 158.

E

Salutiarum *Eccleſia* Sancti Ioannis 27. Nouembris 1600. *Card. Bonon.* deciſ. 35.

Tiraſonen. *Eleemoſynariæ* 28. Ianuarij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 52.

Foroliuien. *Emphyteuſis* 1. Iulij 1613. *Coccino*, deciſ. 474.

Foroliuien. *Emphyteuſis* 24. Ianuarij 1614. *Coccino*, deciſ. 510.

Meleuitana *Emphyteuſis* 11. Maij 1615. *Dunozetto*, deciſ. 684.

Aquilana nullitatis *Erectionis* 24. Maij 1610. *Pirouano*, deciſ. 288.

Mantuana *Euictionis* Bonorum 4. Maij 1601. *Card. Bonon.* deciſ. 40.

Romana *Euictionis* 17. Februarij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 77.

Romana *Exequutionis* laudi 2. Decembris 1613. *Vbaldo*, deciſ. 490.

Romana *Exequutionis* 2. Maij 1614. *Vbaldo*, de. 540.

F

Mediolanen. *Fabricæ* 29. Ianuarij 1616. *Pirouano*, deciſ. 778.

Peruſina *Fideicommiſsi de Fumaiolis* 14. Iunij 1599. *Litta*, deciſ. 16.

Romana *Fideicommiſsi de Veccijs* 29. Maij 1599. *Litta*, deciſ. 8.

Romana *Fideicommiſsi de Veccijs* 20. Februarij 1604. *Litta*, deciſ. 109.

Romana *Fideicommiſsi de Veccijs* 29. Martij 1604. *Litta*, deciſ. 115.

Romana *Fideicommiſsi de Veccijs* 28. Iunij 1604. *Litta*, deciſ. 128.

Romana *Fideicommiſsi de Veccijs* 17. Iunij 1609. *Card. Lancellotto*, deciſ. 258.

Romana *Fideicommiſsi de Veccijs* 8. Martij 1613. *Pirouano*, deciſ. 437.

Romana *Fideicommiſsi de Veccijs* 16. Ianuarij 1615. *Pirouano*, deciſ. 628.

Romana *Fideicommiſsi de Celſis* 7. Maij 1601. *Card. Bonon.* deciſ. 41.

Ciuitatis Caſtelli *Fideicommiſsi* 24. Maij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 59.

Ciuitatis Caſtelli *Fideicommiſsi* 17. Iunij 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 259.

Hortana *Fideicommiſsi* 8. Nouembris 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 69.

Romana *Fideicommiſsi* 20. Nouembris 1602. *Coccino*, deciſ. 70.

Romana *Fideicommiſsi* 30. Ianuarij 1612. *Card. Bonon.* deciſ. 370.

Montis Faliſci *Fideicommiſsi* 24. Nouembris 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 131.

Viterbien. *Fideicommiſsi* 19. Ianuarij 1605. *Coccino*, deciſ. 132.

Viterbien. *Fideicommiſsi* 5. Maij 1608. *Coccino*, deciſ. 220.

Fulginaten. *Fideicommiſsi* 5. Decembris 1605. *Coccino*, deciſ. 155.

Tudertina *Fideicommiſſi* 16. Iunij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 182.

Carpentoraten. *Fideicommiſsi* 13. Iunij 1607. *Manzanedo*, deciſ. 203.

Carpentoraten. *Fideicommiſsi* 17. Martij 1608. *Card. Lancellotto*, deciſ. 217.

Carpentoracten. *Fideicommiſsi* 1. Martij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 432.

Romana *Fideicommiſsi de Iacobatijs* 5. Decembris 1608. *Card. Bonon.* deciſ. 232.

Romana *Fideicommiſsi de Iacobatijs* 2. Decembris 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 267.

Peruſina *Fideicommiſsi de Alphanis* 10. Nouembris 1608. *Card. Bonon.* deciſ. 225.

Peruſina *Fideicommiſsi de Alphanis* 11. Iunij 1612. *Card. Bonon.* deciſ. 408.

Romana *Fideicommiſsi Marci Antonij de Iacobatijs* 10. Decembris 1608. *Card. Bonon.* deciſ. 234.

Leodien. *Fideicommiſsi* 11. Decembris 1608. *Caualerio*, deciſ. 231.

Leodien. *Fideicommiſsi* 2. Decembris 1609. *Caualerio*, deciſ. 268.

Leodien. *Fideicommiſsi* 22. Martij 1610. *Caualerio*, deciſ. 281.

Leodien. *Fideicommiſsi* 14. Iunij 1610. *Caualerio*, deciſ. 295.

Leodien. *Fideicommiſsi* 19. Nouembris 1610. *Caualerio*, deciſ. 318.

Leodien. *Fideicommiſsi* 2. Maij 1611. *Caualerio*, deciſ. 342.

Leodien. *Fideicommiſsi* 9. Decembris 1611. *Caualerio*, deciſ. 364.

Leodien. *Fideicommiſsi* 15. Iunij 1612. *Damaſceno*, deciſ. 405.

Leodien. *Fideicommiſſi* 10. Iunij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 463.

Leodien. *Fideicommiſſi* 12. Decembris 1611. *Damaſceno*, deciſ. 782.

Romana *Fideicommiſſi* 26. Martij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 282.

Romana *Fideicommiſſi de Paluzzellis* 28. Februarij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 332.

Romana *Fideicommiſſi de Paluzzellis* 9. Aprilis 1612. *Manzanedo*, deciſ. 390.

Romana *Fideicommiſſi de Paluzzellis* 8. Iunij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 403.

Romana *Fideicommiſsi de Paluzzellis* 23. Ianuarij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 426.

Romana *Fideicommiſsi de Vrſinis* 9. Maij 1611. *Pirouano*, deciſ. 344.

Ear-

Farfen. *Fideicommiſsi* 20. Iunij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 354.

Bononien. *Fideicommiſsi* 16. Decembris 1611. *Damaſceno*, deciſ. 367.

Ariminen. *Fideicommiſsi* 26. Martij 1612. *Card. Bonon.* deciſ. 380.

Ariminen. *Fideicommiſsi* 17. Ianuarij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 507.

Ariminen. *Fideicommiſsi* 23. Martij 1615. *Dunozetto*, deciſ. 667.

Bononien. *Fideicommiſsi de Mazzolis* 30. Martij 1612. *Card. Bonon.* deciſ. 384.

Leodien. *Fideicommiſsi de Rineſſe* 9. Aprilis 1612. *Damaſceno*, deciſ. 389.

Romana *Fideicommiſsi de Pinis* 15. Maij 1612. *Card. Bonon.* deciſ. 407.

Romana *Fideicommiſsi de Vldonijs* 19. Ianuar. 1613. *Vbaldo*, deciſ. 424.

Narnien. *Fideicommiſsi de Cardulis* 2. Maij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 538.

Foroliuien. *Fideicommiſsi* 16. Iunij 1614. *Buratto*, deciſ. 562.

Aſculana *Fideicommiſsi* 20. Iunij 1614. *Buratto*, deciſ. 570.

Bononien. *Fideicommiſsi de Cataneis* 1. Decembris 1614. *Pirouano*, deciſ. 603.

Bononien. *Fideicommiſsi de Cataneis* 12. Iunij 1615. *Pirouano*, deciſ. 693.

Fauentina *Fideicommiſsi de Caſtellanis* 6. Aprilis 1615. *Buratto*, deciſ. 681.

Romana *Fideicommiſsi de Micinellis* 17. Iunij 1615. *Pamphilio*, deciſ. 707.

Peruſina *Fideiuſsionis* 2. Aprilis 1612. *Pamphilio*, deciſ. 385.

Romana liberationis à *Fideiuſsione* 17. Iunij 1615. *Pirouano*, deciſ. 732.

Romana *Fructuum* 11. Decembris 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 72.

Romana *Fructuum* 18. Dec. 1615. *Buratto*, d. 773.

Rauennaten. *Fructuum* dotis 26. Februarij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 80.

Reatina *Fructuum* 12. Ianuarij 1604. *Pamphilio*, deciſ. 103.

Cremonen. *Fructuum* 18. Martij 1610. *Pirouano*, deciſ. 278.

Portugallien. *Fructuum* 26. Februarij 1611. *Attrebaten.* deciſ. 331.

Portugallien. *Fructuum* 16. Februarij 1615. *Veroſpio*, deciſ. 649.

Aſten. *Fructuum* 19. Ianuarij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 629.

Elboren. *Fructuum* 20. Martij 1615. *Andrea*, de. 665.

Bononien. liquidationis *Fructuum* 2. Nouembris 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 66.

Maceraten. liquidationis *Fructuum* 30. Octobris 1613. *Manzanedo*, deciſ. 479.

Romana de *Fuſconibus* 24. Nouembris 1614. *Damaſceno*, deciſ. 597.

Romana de *Fuſconibus* 22. Maij 1615. *Damaſceno*, deciſ. 697.

G

Romana pretij *Grani* 4. Martij 1613. *Vbaldo*, d. 434.

Romana pretij *Grani* 11. Aprilis 1614. *Buratto*, deciſ. 532.

Bononien. de *Guadalottis* 14. Martij 1614. *Veroſpio*, deciſ. 528.

H

Hiſpalen. *Habitus* 11. Martij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 335.

Comen. *Habitus* 14. Aprilis 1614. *Buratto*, dec. 535.

Placentina *Habitus* 26. Iunij 1615. *Veroſpio*, d. 748.

Gerunden. *Hebdomadariæ* 3. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 455.

Spoletana *Hæreditatis* 11. Aprilis 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 84.

Romana prætenſæ *Hæreditatis* de Ceulis 10. Martij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 82.

Romana *Hæreditatis* 24. Maij 1604. *Pamphilio*, deciſ. 122.

Romana *Hæreditatis de Vanninis* 17. Februar. 1606. *Lugdun.* deciſ. 162.

Romana *Hæreditatis de Gabriellis* 26. Ianuar. 1615. *Pamphilio*, deciſ. 638.

Romana *Hæreditatis de Aleſijs* 24. Februarij 1616. *Canalerio*, deciſ. 765.

Romana *Hæreditatis*, & Paragij dotis 12. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 723.

Firmana *Hæreditatis* 23. Februarij 1615. *Buratto*, deciſ. 431.

Maceraten. *Hæreditatis* 24. Maij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 453.

I

Maceraten. *Interuſuriorum* 10. Martij 1610. *Manzanedo*, deciſ. 568.

Romana *Inuentarij de Maſſainis* 14. Maij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 118.

Aquen. *Irregularitatis* 14. Maij 1607. *Canalerio*, deciſ. 200.

Calaguritana *Iuris corrigendi de Victoria* 18. Maij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 345.

Tiraſonen. *Iuriſdictionis* 21. Maij 1604. *Card. Mellino*, deciſ. 120.

Mediolanen. *Iuriſdictionis* 30. Ianuarij 1609. *Pegna*, deciſ. 283.

Montis Regalis *Iuriſdictionis* 13. Februarij 1609. *Canalerio*, deciſ. 240.

Marſicen. *Iuriſdictionis* 26. Aprilis 1609. *Manzanedo*, deciſ. 248.

Baren. *Iuriſdictionis* 16. Februarij 1609. *Coccino*, deciſ. 243.

Baren. *Iuriſdictionis* 1. Febru. 1610. *Coccino*, d. 273.

Ianuen. *Iuriſdictionis* 21. Februarij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 328.
Ianuen. *Iuriſdictionis* 20. Iunij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 355.
Theatina *Iuriſdictionis* 26. Martij 1612. *Canalerio*, deciſ. 382.
Toletana, ſeu nullius *Iuriſdictionis* 4. Decembris 1613. *Pirouano*, deciſ. 493.
Theatina *Iuriſdictionis* Sancti Ioannis in Venere 20. Decembris 1613. *Coccino*, deciſ. 501.
Oſcen. *Iuriſdictionis* 12. Decembris 1614. *Vbaldo*, deciſ. 616.
Vlixbonen. *Iuris conferendi* 14. Ianuarij 1600. *Litta*, deciſ. 22.
Vlixbonen. *Iuris conferendi* 2. Decembris 1605. *Litta*, deciſ. 153.
Vlixbonen. *Iuris conferendi* 13. Iunij 1607. *Card. Lancellotto*, deciſ. 204.
Neapolitana *Iuris conferendi* 16. Nouembris 1612. *Manzanedo*, deciſ. 416.
Neapolitana *Iuris conferendi* 13. Februarij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 643.
Elboren. *Iuris conferendi* 18. Martij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 440.
Elboren. *Iuris conferendi* 24. Ianuarij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 512.
Elboren. *Iuris conferendi* 15. Decemb. 1614. *Manzanedo*, deciſ. 617.
Tiraſonen. *Iuris intereſſendi* de Capitulo 28. Maij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 397.
Auriacen. *Iuris nominandi* 18. Maij 1615. *Buratto*, deciſ. 694.
Ciuitatis Caſtellanæ *Iuris paſcendi* 25. Februarij 1611. *Canalerio*, deciſ. 330.
Paduana *Iuriſpatronatus* 1. Iulij 1601. *Corduba*, d. 46.
Paduana *Iuriſpatronatus* 27. Iunij 1612. *Pegna*, deciſ. 412.
Cremonen. *Iuriſpatronatus* 26. Februarij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 79.
Vigleuanen. *Iuriſpatronatus* 17. Iunij 1605. *Lugdun.* deciſ. 141.
Vigleuanen. *Iuriſpatronatus* 26. Iunij 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 260.
Rauennaten. *Iuriſpatronatus* 27. Ianuarij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 159.
Caneten. *Iuriſpatronatus* 10. Maij 1606. *Lugdun.* deciſ. 174.
Taruiſina *Iuriſpatronatus* 27. Iunij 1607. *Lugdun.* deciſ. 207.
Mediolanen. *Iuriſpatronatus* 22. Maij 1609. *Lugdun.* deciſ. 251.
Mediolanen. *Iuriſpatronatus* 3. Aprilis 1615. *Pirouano*, deciſ. 674.
Montis Alti *Iuriſpatronatus* 5. Iulij 1610. *Coccino*, deciſ. 308.
Pientina *Iuriſpatronatus* 23. Martij 1611. *Coccino*, deciſ. 338.
Papien. *Iuriſpatronatus* 17. Februarij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 374.
Papien. *Iuriſpatronatus* 8. Martij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 435.
Bononien. *Iuriſpatronatus* de Marſilijs vltimo Ianuarij 1614. *Pirouano*, deciſ. 515.
Firmana *Iuriſpatronatus* 21. Februarij 1614. *Coccino*, deciſ. 521.
Firmana *Iuriſpatronatus* 15. Maij 1614. *Andrea*, deciſ. 541.
Toletana *Iuris præſentandi* 1. Iunij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 399.
Burgen. *Iuris præſidendi* 11. Aprilis 1614. *Pamphilio*, deciſ. 533.
Pampilonen. *Iuris ſedendi* 16. Martij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 378.
Abulen. *Iuris viſitandi* 28. Iunij 1600. *Card. Bonon.* deciſ. 30.
Abulen. *Iuris viſitandi* 10. Decembris 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 33.
Tiraſonen. *Iuris votandi* 4. Februarij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 640.

L

Viterbien. *Laſionis* 3. Iunij 1613. *Manzanedo*, d. 457.
Bonon. *Laudi* 2. Iunij 1614. *Pirouano*, deciſ. 558.
Bonon. *Laudi* 5. Iunij 1615. *Pirouano*, deciſ. 712.
Firmana *Laudi* 7. Nouemb. 1614. *Vbaldo*, dec. 588.
Peruſina *Laudi* 14. Martij 1614. *Coccino*, deciſ. 527.
Romana *Laudi*, ſeu prætenſæ participationis 22. Maij 1615. *Buratto*, deciſ. 700.
Nepeſina *Laudi* 13. Febr. 1615. *Canalerio*, dec. 646.
Tolentinaten. *Legati* 8. Martij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 110.
Maceraten. *Legati* 27. Februarij 1606. *Coccino*, deciſ. 163.
Romana *Legati Pij* 18. Martij 1611. *Pirouano*, deciſ. 316. la ſeconda.
Bonon. *Legati* 28. Ianu. 1613. *Pamphilio*, dec. 428.
Romana *Legatorum* 11. Martij 1613. *Pirouano*, deciſ. 438.
Romana *Legati* 4. Nouembris 1613. *Pirouano*, deciſ. 480.
Romana annui *Legati* 4. Iulij 1614. *Buratto*, dec. 583.
Maceraten. ſeu Tolentina *Legatorum* 16. Decemb. 1613. *Dunozetto*, deciſ. 499.
Romana *Legitima* 8. Febru. 1612. *Coccino*, dec. 373.
Romana *Legitima* 16. Ianu. 1615. *Verospio*, dec. 626.
Romana *Legitima*, ſeu melioramentorum 5. Decembris 1614. *Vbaldo*, deciſ. 609.
Hiſpalen. *Legitimitatis* 11. Maij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 687.
Romana *Liberationis* à fideiuſſione 17. Iunij 1615. *Pirouano*, deciſ. 732.
Bergomen. *Liberationis* à ſubiectione 19. Februarij 1601. *Card. Bonon.* deciſ. 39.
Mediolanen. *Liquidationis fructuum* 2. Nouembris 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 66.
Maceraten. *Liquidationis fructuum* 30. Octobris 1613. *Manzanedo*, deciſ. 479.
Romana *Litterarum Camby* 16. Iunij 1614. *Vbal-*

Vbaldo, deciſ. 566.

Ottonen. *Locationis* 14. Aprilis 1606. *Lugdun.* deciſ. 170.

Romana *Locationis* Vineæ 20. Decembris 1612. *Card. Bonon.* deciſ. 73.

Treueren. *Loci* Capitularis 10. Martij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 167.

Romana *Locorum* Montium 13. Nouembris 1613. *Vbaldo*, deciſ. 483.

Romana de *Lucatellis* 30. Octobris 1609. *Coccino*, deciſ. 263.

Fanen. *Lucri* dotis 3. Iulij 1600. *Card. Bonon.* dec. 31.

Romana *Lucri* dotis 23. Martij 1609. *Coccino*, deciſ. 246.

Lunen. Sarzanen. 10. Iunij 1615. *Damaſceno*, deciſ. 719.

M

Placentina de *Malpartida* 4. Maij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 343.

Bononien. *Mandati* 26. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 469.

Bononien. de *Mangiolis* 14. Nouembris 1607. *Coccino*, deciſ. 211.

Romana de *Mareſcottis* 20. Martij 1615. *Damaſceno*, deciſ. 662.

Romana de *Mareſcottis* 14. Decembris 1615. *Damaſceno*, deciſ. 770.

Romana de *Mareſcottis* 14. Decembris 1615. *Damaſceno*, deciſ. 771.

Peruſina *S. Mariæ* de Niue 1. Iunij 1609. *Lugdun.* deciſ. 254.

Pampilonen. *Matrimonij* 19. Martij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 280.

Pampilonen. *Matrimonij* 11. Martij 1616. *Coccino*, deciſ. 781.

Colimbrien. *Matrimonij* 14. Decembris 1615. *Buratto*, deciſ. 772.

Florentina *Melioramentorum* 1. Iulij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 359.

Romana Legitimæ, ſeu *Melioramentorum* 5. Decembris 1614. *Vbaldo*, deciſ. 609.

Oueten. *Mercedis* 12. Decembris 1605. *Coccino*, deciſ. 157.

Oueten. *Mercedis* 5. Maij 1606. *Coccino*, dec. 172.

Oueten. *Mercedis* 2. Aprilis 1607. *Coccino*, dec. 198.

Oueten. *Mercedis* 4. Iulij 1607. *Coccino*, deciſ. 210.

Oueten. *Mercedis* 30. Maij 1608. *Coccino*, deciſ. 221.

Præneſtina *Molendini* 27. Iunij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 148.

Lucana *Molendini* 24. Ianuarij 1613. *Veroſpio.*, deciſ. 427.

Meten. *Monaſterij* 21. Februarij 1600. *Litta*, dec. 24.

Treuertina *Monaſterij* 17. Decembris 1612. *Manzanedo*, deciſ. 421.

Treuertina *Monaſtery* 17. Maij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 691.

Bononien. de *Monterentijs* 20. Martij 1615. *Dunozetto*, deciſ. 663.

Zamoren. de *Morales* 27. Iunij 1605. *Lugdun.* deciſ. 146.

N

Anconitana aſſecurationis *Nauis* 5. Maij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 88.

Venetiarum *Nauis* 1. Februarij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 301.

Meliten. *Nauis* 11. Ianuarij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 422.

Rauennaten. *Notariatus* 1. Iulij 1615. *Buratto*, d. 752.

Roma *Nullitatis* contractus 26. Martij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 114.

Romana *Nullitatis* obligationis de Vrſinis 21. Iunij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 125.

Romana *Nullitatis* cenſus 8. Nouembris 1610. *Pirouano*, deciſ. 314.

Romana *Nullitatis* tranſactionis 4. Decemb. 1613. *Vbaldo*, deciſ. 494.

Tudertina, ſeu Romana *Nullitatis* obligationum 1. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 709.

O

Romana nullitatis *Obligationis* de Vrſinis 21. Iunij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 125.

Tudertina, ſeu Romana nullitatis *Obligationum* 1. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 709.

Romana pretij *Officij* Regentatus 25. Iunij 1610. *Damaſceno*, deciſ. 305.

Ianuen. *Officiorum* 9. Maij 1614. *Coccino*, deciſ. 543.

Romana *Officij* notariatus Rotæ 9. Nouembr. 1614. *Coccino*, deciſ. 611.

Lucana *Optionis* domus 24. Aprilis 1606. *Manzanedo*, deciſ. 171.

Vercellen. *Optionis* 28. Maij 1612. *Pirouano*, deciſ. 398.

P

Romana *Palatij* 19. Ianu. 1615. *Buratto*, deciſ. 630.

Romana *Palatij* de Ruſticuccijs 13. Nouemb. 1615. *Pirouano*, deciſ. 761.

Bononien. de *Paleottis* 1. Iulij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 149.

Signina *Pœnarum* 28. Nouembris 1608. *Attrebaten.* deciſ. 230.

Romana hæreditatis, & *Paragij* dotis 12. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 723.

Salernitana *Parochorum* 1. Iunij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 348.

Pampilonen. *Parochialis* de Validano 29. Octobris 1599. *Litta*, deciſ. 19.

Taruiſina *Parochialis* 16. Iunij 1600. *Card. Bonon.* deciſ. 29.

Tar-

Taruiſina *Parochialis* 11. Ianuarij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 49.

Taruiſina *Parochialis* 27. Nouembris 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 171.

Taruiſina *Parochialis* 10. Decembris 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 101.

Nullius *Parochialis*, ſeu concurſus 4. Decembris 1600. *Card. Bonon.* deciſ. 36.

Dertuſen. *Parochialis* de Sorito 11. Ianuarij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 50.

Dertuſen. *Parochialis* de Sorito 11. Martij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 56.

Aurinen. *Parochialis* de Pao 5. Decembris 1605. *Manzanedo*, deciſ. 154.

Aurinen. *Parochialis* de Pao 11. Decembris 1606. *Lugdun.* deciſ. 191.

Caneten. *Parochialis* 19. Iunij 1606. *Lugdun.* deciſ. 185.

Caneten. *Parochialis* 4. Decembris 1606. *Lugdun.* deciſ. 190.

Caneten. *Parochialis* 25. Iunij 1607. *Lugdun.* deciſ. 206.

Valentina *Parochialis* de Palma 5. Iulij 1610. *Coccino*, deciſ. 313.

Vicen. *Parochialis* Caſtri Tertioli 14. Ianuarij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 323.

Tuden. *Parochialis* decimæ de Valeſa 7. Nouemb. 1611. *Vbaldo*, deciſ. 360.

Barchinonen. *Parochialis* 26. Martij 1612. *Damaſceno*, deciſ. 383.

Barchinonen. *Parochialis* 27. Martij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 445.

Barchinonen. *Parochialis* 27. Martij 1614. *Buratto*, deciſ. 526.

Seguntina *Parochialis* 24. Ianuarij 1614. *Buratto*, deciſ. 509.

Aurien. *Parochialis* de Breues 15. Iunij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 726.

Leodien. *Parochialis* 20. Martij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 661.

Bononien. *Parochialis* 18. Maij 1615. *Pirouano*, deciſ. 692.

Ciuitatis Caſtelli *Parochialium* 22. Iunij 1615. *Caualerio*, deciſ. 736.

Mediolanen. *Parochialis* 22. Iunij 1615. *Pirouano*, deciſ. 738.

Romana *Participationis* aſſictus 28. Ianuarij 1611. *Pirouano*, deciſ. 325.

Romana laudi, ſeu prætenſæ *Participationis* 22. Maij 1615. *Buratto*, deciſ. 700.

Bononien. de *Paſſis* 4. Martij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 333.

Bononien. *Pecuniaria* 2. Martij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 55.

Bononien. *Pecuniaria* 24. Aprilis 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 85.

Bononien. *Pecuniaria* 20. Februarij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 108.

Romana *Pecuniaria* 13. Nouembris 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 68.

Romana *Pecuniaria* 10. Martij 1614. *Damaſceno*, deciſ. 524.

Romana *Pecuniaria* 18. Martij 1615. *Pamphilio*, deciſ. 695.

Romana *Pecuniaria* 26. Iunij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 747.

Farfen. *Pecuniaria* 19. Decembris 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 102.

Romana *Pecuniaria* de Guicciardinis 19. Nouemb. 1610. *Pirouano*, deciſ. 317.

Viterbien. *Pecuniaria* extra Rotam 10. Iunij 1613. *Buratto*, deciſ. 460.

Romana *Pecuniaria*, ſeu cambiorum 9. Aprilis 1612. *Manzanedo*, deciſ. 388.

Firmana *Pecuniaria* 10. Iunij 1613. *Veroſpio*, deciſ. 461.

Brunduſina *Pecuniaria* 15. Nouembris 1613. *Buratto*, deciſ. 485.

Ferrarien. *Pecuniaria* 14. Martij 1614. *Buratto*, deciſ. 522.

Mediolanen. *Pecuniaria*, ſeu cambiorum 28. Maij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 556.

Romana, ſeu Florentina *Pecuniaria* 9. Iunij 1614. *Dunozetto*, deciſ. 559.

Florentina, ſeu Pariſien. *Pecuniaria* 17. Nouemb. 1614. *Coccino*, deciſ. 595.

Florentina, ſeu Pariſien. *Pecuniaria* 9. Decembris 1615. *Coccino*, deciſ. 760.

Leodien. *Pecuniaria* 9. Ianuarij 1615. *Caualerio*, deciſ. 622.

Romana, ſeu Peruſina *Pecuniaria* 20. Nouembris 1615. *Buratto*, deciſ. 766.

Florentina *Pecuniaria* 27. Ianuarij 1616. *Pirouano*, deciſ. 776.

Cluſina *Penſionis* 18. Iunij 1590. *Card. Platto*, deciſ. 5.

Meleuitana prætenſarum *Penſionum* 19. Februarij 1596. *Litta*, deciſ. 9.

Abulen. *Penſionis* 28. Ianuarij 1600. *Litta*, deciſ. 23.

Lucerina *Penſionis* 22. Martij 1602. *Pegna*, deciſ. 57.

Valentina *Penſionis* 9. Maij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 89.

Colimbricen. *Penſionis* 28. Ianuarij 1605. *Card. Mellino*, deciſ. 133.

Comen. *Penſionis* 22. Maij 1606. *Lugdun.* deciſ. 176.

Legionen. *Penſionis* 5. Iunij 1609. *Lugdun.* deciſ. 255.

Spoletana *Penſionis* 4. Nouembris 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 264.

Boianen. *Penſionis* 4. Decembris 1609. *Card. Bonon.* deciſ. 270.

Aquilegien. *Penſionis* 21. Maij 1610. *Manzanedo*, deciſ. 287.

Vicen-

Vicentina *Penſionis* 21. Maij 1610. *Pirouano*, deciſ. 286.
Romana, ſeu Veneta *Penſionis* 7. Iunij 1610. *Card. Lancellotto*, deciſ. 291.
Troiana *Penſionis* 25. Iunij 1610. *Pirouano*, deciſ. 302.
Marſicana *Penſionis* 28. Ianuarij 1611. *Coccino*, deciſ. 327.
Neritonen. *Penſionis* 10. Iunij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 352.
Cæſaraugustana *Penſionis* 1. Iulij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 357.
Cæſaraugustana *Penſionis* 14. Nouembris 1614. *Coccino*, deciſ. 591.
Meſſanen. *Penſionis* 6. Aprilis 1612. *Manzanedo*, deciſ. 387.
Miranden. *Penſionis* 7. Maij 1612. *Coccino*, deciſ. 392.
Miranden. *Penſionis* 27. Martij 1613. *Coccino*, deciſ. 446.
Bononien. *Penſionis* 8. Iunij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 404.
Cremonen. *Penſionis* 10. Decembris 1612. *Caualerio*, deciſ. 417.
Cremonen. *Penſionis* 5. Decembris 1614. *Andrea*, deciſ. 605.
Cremonen. *Penſionis* 23. Martij 1615. *Caualerio*, deciſ. 666.
Hiſpalen. *Penſionis* 22. Martij 1613. *Pirouano*, deciſ. 444.
Sipontina, ſeu nullius *Penſionis* 24. Ianuarij 1614. *Pirouano*, deciſ. 508.
Cremonen. *Penſionum* 21. Februarij 1614. *Pirouano*, deciſ. 519.
Meliten. *Penſionis* 14. Maij 1614. *Buratto*, deciſ. 549.
Tiraſonen. *Penſionis* 20. Iunij 1614. *Coccino*, deciſ. 567.
Tiraſonen. *Penſionis* 3. Aprilis 1615. *Andrea*, deciſ. 679.
Viſen. *Penſionis* 28. Nouembris 1614. *Andrea*, deciſ. 599.
Reatina *Penſionis* 1. Decembris 1614. *Vbaldo*, deciſ. 602.
Mediolanen. *Penſionis* 20. Februarij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 651.
Mediolanen. *Penſionis* 1. Iulij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 755.
Mediolanen. *Penſionis* 8. Februarij 1616. *Pirouano*, deciſ. 779.
Aſten. *Penſionis* 11. Martij 1615. *Coccino*, deciſ. 656.
Romana *Penſionis* extra Rotam 19. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 733.
Salutiarum *Penſionis* 22. Iunij 1615. *Damaſceno*, deciſ. 739.
Romana de *S. Petro* 13. Februarij 1613. *Coccino*, deciſ. 276.
Romana de *S. Petro* 4. Maij 1615. *Coccino*, deciſ. 697.
Bononien. de *Poetis* 31. Ianuarij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 516.
Bononien. de *Poetis* 27. Iunij 1614. *Vbaldo*, deciſ. 575.
Tiburtina Caſtri *S. Poli* 26. Nouembris 1599. *Litta*, deciſ. 20.
Toletana *Portionis* 11. Ianuarij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 271.
Toletana *Portionis* 15. Februarij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 177.
Pacen. *Portionis* 19. Nouembris 1612. *Pamphilio*, deciſ. 415.
Illerden. *Portionis* de Bonauarre 8. Nouemb. 1613. *Manzanedo*, deciſ. 481.
Giennen. *Portionis* 4. Decembris 1613. *Buratto*, deciſ. 491.
Salamantina dimidiæ *Portionis* 23. Ianuarij 1609. *Lugdun.* deciſ. 236.
Salamantina dimidiæ *Portionis* 27. Maij 1609 *Lugdun.* deciſ. 253.
Illerden. *Portionis* 16. Iunij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 564.
Bononien. *Portioni* 12. Nouembris 1612. *Pamphilio*, deciſ. 414.
Cluſina *Poſtæ Puteoli* 23. Ianuarij 1613. *Pirouano*, deciſ. 429.
Cluſina *Poſtæ Puteoli* 23. Maij 1614. *Pirouano*, deciſ. 555.
Cluſina *Poſtæ Puteoli* 20. Martij 1615. *Pirouano*, deciſ. 664.
Oriolen. *Precedentia* 10. Martij 1600. *Litta*, deciſ. 26.
Rauennaten. *Pradij* 14. Aprilis 1614. *Pamphilio*, deciſ. 534.
Senogallien. *Pradij* 11. Maij 1615. *Andrea*, deciſ. 686.
Burgen. *Praeminentiarum* 3. Iunij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 138.
Pampilonen. *Praeminentiarum* 14. Aprilis 1606. *Manzanedo*, deciſ. 169.
Bergomen. *Praeminentiarum* 16. Iunij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 183.
Bremen. *Præpoſitura* 4. Iulij 1614. *Coccino*, deciſ. 580.
Seguntina *Præſidentia* 1. Iulij 1605. *Manzanedo*, deciſ. 129.
Salamantina *Præſtimonij* vltima Ianuarij 1614. *Buratto*, deciſ. 514.
Salamantina *Præſtimonij* 5. Decembris 1614. *Buratto*, deciſ. 606.
Calaguritana *Pratenſæ* confidentiæ 5. Iunij 1592. *Pegna*, deciſ. 6.
Romana *Pretij* Officij Regentatus 25. Iunij 1610. *Damaſceno*, deciſ. 305.
Romana *Pretij* Grani 4. Martij 1613. *Vbaldo*, deciſ. 434.

Roma-

Romana *Pretij* Grani 11. Aprilis 1614. *Buratto*, deciſ. 532.

Nolana *Primiceriatus* 8. Nouembris 1613. *Caualerio*, deciſ. 482.

Bononien. *Prioratus* 9. Iunij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 179.

Bonon. *Prioratus* 10. Iunij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 351.

Gerunden. *Prioratus* 5. Iulij 1610. *Coccino*, deciſ. 312.

Vicen. *Prioratus* 20. Nouembris 1613. *Pamphilio*, deciſ. 487.

Gerunden. *Prioratus* de Rocca Rubea 10. Decembris 1614. *Veroſpio*, deciſ. 612.

Baren. ſeu nullius *Prioratus* 20. Iunij 1614. *Damaſceno*, deciſ. 569.

Paduana *Prioratus* 5. Decembris 1614. *Pirouano*, deciſ. 608.

Meliten. *Prioratus* 22. Maij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 699.

Mediolanen. *Proceſſionis* 18. Aprilis 1614. *Buratto*, deciſ. 536.

Legionen. *Profeſſionis* 25. Februarij 1611. *Pirouano*, deciſ. 329.

Toletana *Profeſſionis* 25. Maij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 705.

Q

Siracuſana *Quarta* 24. Maij 1600. *Litta*, deciſ. 27.

Bononien. *Quaterna* 23. Martij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 379.

Calaguritana *Quatuor Quartarum* 22. Iunij 1615. *Caualerio*, deciſ. 735.

Burgen. *Quindenniorum* 28. Iunij 1599. *Litta*, deciſ. 18.

R

Peruſina *Ratificationis* 6. Martij 1606. *Card. Bonon.* deciſ. 165.

Neapolitana *Rectoria* 19. Decembris 1608. *Attrebaten.* deciſ. 235.

Capuana *Rectoria* 27. Ianuariæ 1612. *Pegna*, deciſ. 368.

Burgen. *Reductionis* Beneficiorum 13. Nouembris 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 316.

Romana pretij officij *Regentatus* 25. Iunij 1610. *Damaſceno*, deciſ. 305.

Peruſina *Reintegrationis* 1. Iulij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 475.

Calaguritana *Reſidentia* de Enciſo 17. Februarij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 375.

Calaguritana *Reſidentia* de Enciſo 1. Iunij 1612. *Manzanedo*, deciſ. 400.

Romana *Reſignationis* officij extra Rotam 11. Decembris 1613. *Buratto*, deciſ. 495.

Romana *Reſignationis* officij 28. Aprilis 1614. *Buratto*, deciſ. 537.

Romana *Reſtitutionis* dotis 21. Maij 1612. *Coccino*, deciſ. 395.

Romana *Reſtitutionis* dotis 23. Martij 1615. *Veroſpio*, deciſ. 669.

Romana *Reſtitutionis* dotis 1. Iulij 1615. *Veroſpio*, deciſ. 750.

Maceraten. *Retractus* 4. Iulij 1612. *Vbaldo*, deciſ. 413.

Romana *Retractus* 15. Decembris 1614. *Vbaldo*, deciſ. 620.

Romana *Retractus* vineæ 22. Iunij 1615. *Biſcia viarum Præſide*, deciſ. 783.

Romana *Retrouenditionis* Schalæ, & Portus 20. Decembris 1613. *Damaſceno*, deciſion. 502.

Romana *Retrouenditionis* Schalæ, & Portus 12. Maij 1614. *Damaſceno*, deciſione 547.

S

Rauennaten. *Saluiani* interdicti 28. Iunij 1602. *Card. Bonon.* deciſ. 61.

Romana *Saluiani* interdicti 26. Nouembris 1605. *Manzanedo*, deciſ. 150.

Romana *Saluiani* interdicti 11. Ianuarij 1616. *Manzanedo*, deciſ. 775.

Romana *Saluiani* interdicti 15. Decembris 1614. *Pamphilio*, deciſ. 619.

Fanen. *Saluiani* interdicti 14. Ianuarij 1611. *Card. Bonon.* deciſ. 324.

Fanen. *Saluiani* interdicti 27. Februarij 1612. *Card. Bonon.* deciſ. 377.

Romana *Saluiani* de Ruſconibus 17. Februarij 1612. *Damaſceno*, deciſ. 376.

Beneuentana *Saluiani* 28. Iunij 1613. *Buratto*, deciſ. 472.

Romana *Saluiani* 1. Iulij 1613. *Damaſceno*, deciſ. 477.

Terracinen. *Saluiani* 1. Maij 1614. *Manzanedo*, deciſ. 551.

Hiſpalen. *Sanctoria* de Oſſuna Veneris 3. Decemris 1599. *Litta*, deciſ. 21.

Bononien. de *Scappis* 30. Martij 1615. *Remboldo*,

boldo, deciſion. 671.
Pampilonen. *Sepultura* 10. Nouembris 1608. *Card. Bonon.* deciſ. 226.
Ciuitatis Caſtelli, ſeu Romana *Sequeſtri* extra Rotam 3. Martij 1615. *Buratto*, deciſ. 654.
Ciuitatis Caſtelli, ſeu Romana *Sequeſtri* 15. Iunij 1615. *Buratto*, deciſ. 727.
Burgen. *Seruitii* 15. Martij 1613. *Pirouano*, deciſ. 439.
Romana *Societatis* officiorum 12. Nouemb. 1601. *Card. Bonon.* deciſ. 47.
Romana *Societatis* officiorum 10. Maij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 117.
Romana *Societatis* officiorum 8. Martij 1613. *Caualerio*, deciſ. 436.
Romana *Societatis* Magazini 23. Maij 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 90.
Romana *Spolii* domorum 29. Ianuarij 1601. *Card. Bonon.* deciſ. 38.
Auximana *Spolii* 3. Decembris 1610. *Pirouano*, deciſ. 320.
Regien. prætenſi *Spolii* 24. Ianuarij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 325.
Vrſellen. *Spoliorum*, ſeu Donationis 13. Februarij 1609. *Cardin. Bononien.* deciſione 241.
Vrſellen. *Spoliorum*, ſeu Donationis 10. Maij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 284.
Vrſellen. *Spoliorum*, ſeu Donationis 28. Iunij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 306.
Maceraten. *Spolii* 13. Iunij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 353.
Maceraten. *Spolij* 10. Iunij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 464.
Maceraten. *Spolij* 15. Iunij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 729.
Romana *Spolij* 9. Maij 1614. *Buratto*, deciſion. 545.
Feretrana *Spolij* 12. Iunij 1615. *Vbaldo*, deciſion. 714.
Maceraten. *Sponſalium* 21. Iunij 1610. *Card. Bonon.* deciſ. 300.
Peruſina *Sponſalium* 28. Iunij 1613. *Pamphilio*, deciſ. 471.
Cæſarauguſtana *Status* de Morata 28. Octobris 1587. *Bubalo*, deciſ. 3.
Parmen. *Status* 11. Ianuarij 1616. *Damaſceno*, deciſ. 774.
Valentina *Subſidij* 22. Maij 1615. *Pamphilio*, deciſ. 702.

T

Vlixbonen. *Tabernariorum*, & Tanderiorum 1. Iulij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 757.
Ferrarien. de *Taſſonis* 1. Iunij 1615. *Pamphilio*, deciſ. 706.
Lucana *Terrarum* 16. Nouembris 1603. *Card. Bonon.* deciſ. 96.
Lucana *Terrarum* 16. Februarij 1615. *Vbaldo*, deciſ. 650.
Reatina *Terrarum* 14. Maij 1614. *Buratto*, deciſ. 550.
Placentina, ſeu Compoſtellana *Theſaurariatus* 25. Maij 1609. *Attrebaten.* deciſione 252.
Placentina, ſeu Compoſtellana *Theſaurariatus* 16. Nouembris 1609. *Attrebaten.* deciſion. 265.
Romana *Sancti Thomæ* 14. Ianuarij 1602. *Coccino*, deciſ. 51.
Romana *Sancti Thomæ* 27. Iunij 1607. *Coccino*, deciſ. 208.
Romana *Sancti Thomæ* 14. Ianuarij 1613. *Pirouano*, deciſ. 423.
Romana nullitatis *Tranſactionis* 4. Decemb. 1613. *Vbaldo*, deciſ. 494.
Cartaginen. *Tranſlationis* penſionis 19. Iunij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 143.
Camerinen. *Tranſactionis* 16. Ianuarij 1604. *Card. Bonon.* deciſ. 104.
Romana de *Trincijs* 16. Februarij 1615. *Buratto*, deciſ. 648.
Romana *Tutelæ* 16. Iunij 1606. *Manzanedo*, deciſ. 184.
Romana *Tutelæ* 21. Iunij 1613. *Manzanedo*, deciſ. 468.
Romana *Tutelæ* de Sirtolis 5. Iulij 1610. *Pirouano*, deciſ. 307.
Tiburtina adminiſtrationis *Tutelæ* 18. Maij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 346.
Romana *Tutelæ* de Boncompagnis 13. Nouembris 1615. *Vbaldo*, deciſ. 762.

V

Burgen. de *Veltrado* 9. Iunij 1599. *Litta*, deciſion. 15.
Terulen. *Vicariæ* 28. Februarij 1614. *Buratto*, deciſ. 522.

Iacen. *Vicaria* 17. Ianuarij 1615. *Buratto*, deciſ. 513.
Iacen. *Vicaria* 25. Maij 1615. *Buratto*, deciſion. 704.
Iacen. *Vicaria* 29. Ianuarij 1616. *Buratto*, deciſ. 717.
Romana *Viginti millium* 11. & 14. Maij 1582. *Card. Lancellotto*, deciſ. 1.
Romana *Vinea* 27. Iunij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 356.
Romana *Vinea* 12. Decembris 1614. *Pirouano*, deciſ. 615.
Gerunden. *Vini* 5. Maij 1599. *Pegna*, deciſion. 12.
Gerunden. *Vini* 24. Nouembris 1600. *Pegna*, deciſ. 34.
Sabinen. *Vnionis* 16. Iunij 1614. *Pirouano*, deciſ. 565.
Ciuitatis Caſtelli *Vnionis* 16. Martij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 658.
Ciuitatis Caſtelli *Vnionis* 20. Maij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 698.
Marianen. ſeu Alerien. *Vnionis* 22. Iunij 1615. *Coccino*, deciſ. 737.
Hiſpalen. *Voti* 11. Decembris 1603. *Manzanedo*, deciſ. 497.
Romana *Vſusfructus* 26. Aprilis 1613. *Vbaldo*, deciſ. 448.

DECI-

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ DECISIONVM RECENTIORVM A PROSPERO FARINACCIO I. C. Romano Selectarum.

Pars Secunda.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Romana Viginti millium.

Veneris 11. & Lunæ 14. Maij 1582.

ARGVMENTVM.

Pactum quando dicatur reſolutiuum, quando etiam reſoluat ipſo iure, & reſoluto contractu, quando etiam fructus percepti ex re reſtituenda reſtitui debent.

SVMMARIVM.

Reuertatur *verbum eſt reſolutiuum, nec aliquod requirit extrinſecum factum, n.2.*
Conditio donationis, ſi non fuerit obſeruata, an & quomodo donationem reſoluat, n.2.
Reuertatur verbum eſt commune, obliquum ſcilicet, & directum, n.3. declara vt ibidem.
Verbum commune ratione adiuncti poteſt effici directum, n.3.
Verbum directum appoſitum, ne dum in pacto Legis Commiſſoriæ & adiectionis in diem, & de retrouendendo, ſed etiam in omnibus ſimilibus alijs pactis reſoluit ipſo iure abſque alia traditione, n.4. & 5.
Pactum reſolutiuum in contractibus, an & quando reſoluat ipſo iure, num.5.
Oratio vna determinans plura determinabilia illa æquè omnia determinat, n.6.
Qualitas adiecta verbo poſito in fine orationis refertur ad aliud præcedens, n.6.
Et copula eſt repetitiua in vtraque parte orationis earundem qualitatum, n.6.
Reſolutio contractus quando fit ipſo iure, res reſtitui debet vna cum fructibus perceptis, n.8. & 9.
Pactum reſolutiuum vbi ſit ſub conditione, deficiente conditione reſtituendi ſunt fructus percepti, n.9.
Conditione non adimpleta actus habetur pro non facto, num.9. in fine.
Teſtis vbi deducitur ad non titulum fructus ſunt reſtituendi, num.10.
Pronomen ipſum, *demonſtrat, & repetit id, quod ante fuit expreſſum, num.11.*
Pertinentiarum appellatione veniunt etiam fructus, n.12.
Contrahentium veriſimilis mens ſemper attendi debet, num. 12. & 3.
Æqualitas inter contrahentes ſemper ſeruanda eſt, n.14.

DECISIO I.

ORdinauerunt Domini in cauſa Romana Viginti millium inter Chriſtianiſſimam Reginam, & Sereniſs. Madamam Auſtriæ, & creditores die 14. Maij 1582. pro faciliori exitu Concordiæ quam de conſenſu partium tractant, vt diſputarent infraſcriptum dubium, videlicet ſtante concordia inita de anno 1560. an in caſu ſuccumbentiæ debeat reuerti ad Reginam Caſtrum S. Angeli, cùm fructibus præteritis à die dictæ concordiæ, quod dubium cum fuiſſet pluties intimatum Agentib. pro Madama, nec curauerint ſuper eo informare, fuit tandem Informante tantum parte Reginæ bis propoſitum, nempe die Veneris 11. & die Lunæ 14. Maij 1582. & pro reſolutione fuit diſtincta materia in tres difficultates. Prima eſt, an verſamur in pacto reſolutiuo. Secunda, dato quod ſic, an reſolutio fiat ipſo Iure. Tertia & vltimo, an facta reſolutione debeat reuerti Caſtrum vnà cum fructibus perceptis à die Concordiæ vſque ad diem ſuccumbentiæ. 1

Quo ad primam dixerunt nos verſari in pacto reſolutiuo 2
ponderando verbum *Reuertatur*. Nam ſi partes voluerunt Caſtrum debere reuerti in euentum ſuccumbentiæ, id non poteſt eſſe, niſi per reſolutionem, quia alioquin neceſſarium fuiſſet aliquod factum Madamæ, puta illius retroceſſio, vel aliquis alius titulus, qui cum non fuerit expreſſus, oritur reſolutio, vt probatur *in l.1. §.item cum ipſe iunctio, §.fin. de donat.* vbi ſi quis donat rem ea mente, vt ſtatim fiat accipientis, ſi tamen velit illam ad ſe reuerti ſub conditione, *ſi quid factum fuerit*, vel ne, dicitur ibi, quod illa eſt regulatiua conditio donationis.

Quo verò ad ſecundam tenuerunt affirmatiuam opinio- 3
nem, quia licet verbum *Reuertatur* ſit commune, ſcil. obliquum, & indirectum, *vt not. Doct. in l. centurio, de vulgari, & pup. ſubſtit. & præſertim*, ibi Iaſ. *num.72.* Rip. *num.194. cum alijs*, de quibus latè per Tiraquel. *in l. ſi vnquam in verſic. Reuertatur, num.6. cum ſeq. Cod. de reuocan. donat.* tamen verbum Commune ratione adiuncti poteſt effici directum, veluti ſi addantur verba pleno iure, vt not. Bart. *in Authent. hoc vſus præſtatio, Cod. de ſacroſ. Eccleſ.* Abb. *in c. conqueſtus, n.4.* vbi Felin. *n.1. cum ſeq. de for. compet.* Rip. *in d. l. centurio, n.181.* Galian. 518. Tiraq. *in d. ver. Reuertatur, n.138. verſ.41.*

At verbum directum appoſitum, ne dum pacto Legis 4
Commiſſoriæ, & adiectionis in diem, & de retrouendendo, ſed etiam in omnibus alijs ſimilibus pactis reſoluit ipſo iure abſque aliqua traditione ſecundum veriorem, & magis receptam opinionem, licèt multi, & magnæ authoritatis

Iacen. *Vicaria* 17. Ianuarij 1615. *Buratto*, deciſ. 513.

Iacen. *Vicaria* 25. Maij 1615. *Buratto*, deciſion. 704.

Iacen. *Vicaria* 29. Ianuarij 1616. *Buratto*, deciſ. 717.

Romana *Viginti millium* 11. & 14. Maij 1582. *Card. Lancellotto*, deciſ. 1.

Romana *Vineæ* 27. Iunij 1611. *Manzanedo*, deciſ. 356.

Romana *Vineæ* 12. Decembris 1614. *Pirouano*, deciſ. 615.

Gerunden. *Vini* 5. Maij 1599. *Pegna*, deciſion. 12.

Gerunden. *Vini* 24. Nouembris 1600. *Pegna*, deciſ. 34.

Sabinen. *Vnionis* 16. Iunij 1614. *Pirouano*, deciſ. 565.

Ciuitatis Caſtelli *Vnionis* 16. Martij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 658.

Ciuitatis Caſtelli *Vnionis* 20. Maij 1615. *Manzanedo*, deciſ. 698.

Marianen. ſeu Alerien. *Vnionis* 22. Iunij 1615. *Coccino*, deciſ. 737.

Hiſpalen. *Voti* 11. Decembris 1603. *Manzanedo*, deciſ. 497.

Romana *Vſusfructus* 26. Aprilis 1613. *Vbaldo*, deciſ. 448.

DECI-

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ
DECISIONVM RECENTIORVM
A PROSPERO FARINACCIO
I. C. Romano Selectarum.
Pars Secunda.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Romana Viginti millium.

Veneris 11. *& Lunæ* 14. *Maij* 1582.

A R G V M E N T V M.

Pactum quando dicatur reſolutiuum, quando etiam reſoluat ipſo iure, & reſoluto contractu, quando etiam fructus percepti ex re reſtituenda reſtitui debent.

S V M M A R I V M.

Reuertatur *verbum eſt reſolutiuum, nec aliquod requirit extrinſecum factum, n.2.*

Conditio donationis, ſi non fuerit obſeruata, an & quomodo donationem reſoluat, n.2.

Reuertatur verbum eſt commune, obliquum ſcilicet, & directum, n.3. declara vt ibidem.

Verbum commune ratione adiuncti poteſt effici directum, n.3.

Verbum directum appoſitum, ne dum in pacto Legis Commiſſoriæ & adiectionis in diem, & de retrouendendo, ſed etiam in omnibus ſimilibus alijs pactis reſoluit ipſo iure abſque alia traditione, n.4. & 5.

Pactum reſolutiuum in contractibus, an & quando reſoluat ipſo iure, num.5.

Oratio vna determinans plura determinabilia illa aquè omnia determinat, n.6.

Qualitas adiecta verbo poſito in fine orationis refertur ad aliud præcedens, n.6.

Et copula eſt repetitiua in vtraque parte orationis earundem qualitatum, n.6.

Reſolutio contractus quando fit ipſo iure, res reſtitui debet vna cum fructibus perceptis, n.8. & 9.

Pactum reſolutiuum vbi ſit ſub conditione, deficiente conditione reſtituendi ſunt fructus percepti, n.9.

Conditione non adimpleta actus habetur pro non facto, num.9. in fine.

Teſtis vbi deducitur ad non titulum fructus ſunt reſtituendi, num.10.

Pronomen ipſum, *demonſtrat, & repetit id, quod ante fuit expreſſum, num.11.*

Pertinentiarum appellatione veniunt etiam fructus, n.12.

Contrahentium veriſimilis mens ſemper attendi debet, num. 12. & 3.

Æqualitas inter contrahentes ſemper ſeruanda eſt, n.14.

D E C I S I O I.

ORdinauerunt Domini in cauſa Romana Viginti millium inter Chriſtianiſſimam Reginam, & Sereniſs. Madamam Auſtriæ, & creditores die 14. Maij 1582. pro faciliori exitu Concordiæ quam de conſenſu partium tractant, vt diſputarent infraſcriptum dubium, videlicet ſtante concordia inita de anno 1560. an in caſu ſuccumbentiæ debeat reuerti ad Reginam Caſtrum S. Angeli, cùm fructibus præteritis à die dictæ concordiæ, quod dubium cum fuiſſet pluries intimatum Agentib. pro Madama, nec curauerint ſuper eo informare, fuit tandem Informante tantum parte Reginæ bis propoſitum, nempe die Veneris 11. & die Lunæ 14. Maij 1582. & pro reſolutione fuit diſtincta materia in tres difficultates. Prima eſt, an verſamur in pacto reſolutiuo. Secunda, dato quod ſic, an reſolutio fiat ipſo iure. Tertia & vltimo, an facta reſolutione debeat reuerti Caſtrum vnà cum fructibus perceptis à die Concordiæ vſque ad diem ſuccumbentiæ. 1

Quo ad primam dixerunt nos verſari in pacto reſolutiuo ponderando verbum *Reuertatur*. Nam ſi partes voluerunt Caſtrum debere reuerti in euentum ſuccumbentiæ, id non poteſt eſſe, niſi per reſolutionem, quia alioquin neceſſarium fuiſſet aliquod factum Madamæ, puta illius retroceſſio, vel aliquis alius titulus, qui cum non fuerit expreſſus, oritur reſolutio, vt probatur *in l.* 1. *§.item cum ipſe iuncto*, *§.fin.de donat.* vbi ſi quis donat rem ea mente, vt ſtatim fiat accipientis, ſi tamen velit illam ad ſe reuerti ſub conditione, *ſi quid factum fuerit*, vel ne, dicitur ibi, quod illa eſt regulatiua conditio donationis. 2

Quo verò ad ſecundam tenuerunt affirmatiuam opinionem, quia licet verbum *Reuertatur* ſit commune, ſcil. obliquum, & indirectum, *vt not. Doct. in l.centurio*, *de vulgari*, *& pup. ſubſtit. & præſertim*, ibi Iaſ. *num.*72. Rip. *num.*194. *cum alijs*, de quibus latè per Tiraquel. *in l. ſi vnquam in verſic. Reuertatur*, *num.*6. *cum ſeq. Cod. de reuocan. donat.* tamen verbum Commune ratione adiuncti poteſt effici directum, veluti ſi addantur verba pleno iure, vt not. Bart. *in Authent. hoc vſus præſtatio*, *Cod. de ſacroſ. Eccleſ.* Abb. *in c.conqueſtus*, *n.*4. vbi Felin. *n.*1. *cum ſeq. de for. compet.* Rip. *in d.l.centurio*, *n.*181. Galian. 518. Tiraq. *in d.ver. Reuertatur*, *n.*138. *verſ.*41. 3

At verbum directum appoſitum, ne dum pacto Legis Commiſſoriæ, & adiectionis in diem, & de retrouendendo, ſed etiam in omnibus alijs ſimilibus pactis reſoluit ipſo iure abſque aliqua traditione ſecundum veriorem, & magis receptam opinionem, licèt multi, & magnæ authoritatis 4

Doct. contrarium tenuerint, vt per Couar. *var. reſol. lib.3. c.8. num.2. verſ. verum*, & in hac ſpecie Tiraq. *conuent. §.1. Gloſſ.7.num.14.& 15.* oouiſſimè Io. Lup. *in l.2.n.8.C.de pactis inter emptor, & venditorem*.

5 Et in terminis pacti de quo agitur Scil. de retrouend. facti cum verbis directi videlicet pleno iure, quòd reſoluat ipſo iure, eſt gloſſ. *in d.l. verſ.mortis, in fi.de donat.* vbi notat Bar.Ang. Caſtr.& alij, Iaſ. *in d.l. ab emptione, num.7. de pact.* Tiraq. *in d.gloſ.7.n.17.& in d.verb. Reuertatur n.*138. & eſt communis opinio de qua per Couarr. *in d. c.8. n. 1. verſ. 2. eadem concluſio*.

6 Nec dicendum eſt huiuſmodi verba pleno iure fuiſſe adiecta verbo *ſpectet*, non autem verbo *Reuertatur*, quoniam cum dictum vtrumque verbum ſit poſitum in vna & eadem oratione, ac ſub vnico verborum contextu, & determinatur ab illo verbo *caſtrum*, quemadmodum pleno iure dicta verba determinant verbum *ſpectet*, ita etiam debent determinare verbum *Reuertatur*, argumento *l. iam hoc iure, de vulg. & pupill. ſubſtitutione*, pro quo facit regula tex. *in l. dolo, in princ. de ſeruo corrupto*, vbi qualitas adiecta verbo poſito in poſteriori parte orationis, refertur etiam ad aliud præcedens eiuſdem orationis, & ibi notat Bar. inferens ad ſtatuta, de quo per Dec. *conſ.92. n.2.*

7 Comprobatur hæc interpretatio ex dictione, *& ibi & ad eos pleno iure*, quæ copula cenſetur repetere in vtraque parte orationis, modos, & qualitates, ſiue à parte poſt, ſiue ante, vt per Faſtol. *in dub.46.n.8.* præterea quemadmodum in aſſignatione Caſtri illa verba *pleno iure* reſpiciunt vtrunque verbum ſcil. *remaneat*, & *ſpectet* ita etiam debent reſpicere in reuerſione eiuſdem Caſtri.

8 In tertia, & vltima difficultate fuit concluſum, quod reuerſio Caſtri fieri debet vna cum fructibus perceptis à die Concordiæ vſque ad diem ſuccumbentiæ. Ratio eſt, quia quando reſolutio fit ipſo iure, debet res ſimul cum fructibus perceptis reſtitui, vt ex pluribus traditis Tiraqu. *in d. verb. Reuertatur, n.282. & de retract. conſue. §.5. gl.2. nu.2.* Couar, *var. reſol. c.9. vol.3. n.1. verſ. tandem his diſtinctionibus*, Bero. *conſ.165. n.10. vol.1. & in d. c. ad noſtram, n.42. de empt. & vend.* Coraſ. *in Miſcellaneis, lib.3. c.9. n.4.* Pinell. *in l.2. par.3. n.63. C. de reſcind. vend.* Imol. *in c. illo vos, n.14. de pignor.*

9 Præſertim quando pactum fit ſub conditione prout eſt iſtud, de quo agitur, nam deficiente conditione, fructus percepti ſunt reſtituendi, *l. neceſſario, §. quod ſi pendente de peric. & commod. rei vendita*, Rauer. *ſing.229.* Rom. *ſing.544.* Socin. *conſ.170. col.4. verſ. Ad tertium, vol.2.* Couar. *in d. cap.9. col. eod. verſicul.* Tiraquell. *in d. verb. Reuertatur, n.277.* & ratio eſt ſecundum Socin. *in d. conſ.* poſt Bart. *in l. ſi quis pro emptore, in §. qu. princ. de vſufruct.* quia conditio trahitur retrò ad tempus contractus, & habetur, ac ſi actus numquam fuiſſet celebratus, & numquam fuiſſet dominium ſublatum.

10 Accedit quia hic titulus reducitur ad non titulum in euentum ſuccumbentiæ, ideo fructus ſunt reſtituendi ſecundum Rom. *conſ.454. n.27.* quem ſequitur Felin. *in c. cum cauſa, col.8. n. 30. verſ. & vide, de re iud.* Tiraqu. *in ſupradicto verb. Reuertatur, num.278.* Natt. *conſ.535. n.12. vol.3.*

11 Confirmatur hæc opinio ex illo Pronomine *ipſum*, quod demonſtrat, & repetit id quòd ante fuit expreſſum, quaſi quod caſtrum cum omni ſua vtilitate, commodo, & fructibus perceptis reuertatur, & quòd Regina tantum habeat, quantum ſi Caſtrum non permanſiſſet apud Madamam.

12 Non diſplicebat etiam Dominis conſiderando facta de verbo pertinentiis, quarum appellatione veniunt etiam fructus iuxta ea, quæ tradit Dec. *conſil.516. n.25.* Hæc autem interpretatio congruit veriſimilimenti paciſcentium, nam Reginæ loco Caſtri datur proprietas montis recuperandi vna cum fructibus decurrendis à die Concordiæ. Madamæ vero datur Caſtrum, ſi igitur Mons non recuperatur, & Regina non habeat, nec fructus, nec proprietates dicti montis, conueniens eſt, quòd caſtrum ſibi reſtitui debeat cum fructibus tanquam ceſſante cauſa dationis caſtri, *iuxt. text. in l. qui ſe debere, §. fin. de condict. ob cauſ. Cap. de fruct. lib.4. cap.10.*

13 Videntur etiam contrahentes voluiſſe omnia ſubiicere futuro euentui litis, nam ſi ſuccumberet, nihil lucrari debuiſſet Madama, ſed caſtrum ipſum cum Pertinentiis ipſis, & acceſſoriis caſtri deberet reuerti ad Reginam. In hac autem materia plurimum inſpicienda eſt etiam mens paciſcentium, vt per Tiraq. *in d. verb. Reuertatur, n.63. verſ.11. fallit.*

14 In hanc ſententiam fuerunt Domini moti etiam propter æqualitatem ſeruandam *iuxta Auth. de non eligen. ſecund. nuben. §. ſi cum vulgari*, nam quemadmodum in permanſione caſtri facta in fauorem Madamæ, fructus d. caſtri ſpectant ad ipſam ſi non eſt locus ſuccumbentiæ, ita pariter in euentum ſuccumbentiæ debet reuerti cum fructibus. Tum etiam quia hæc interpretatio fauet æquitati, cum alias dicta Concordia tendiſſet in maximum detrimentum Reginæ, ad quam hoc caſtrum ſpectabat ex hæreditate ſuæ Auiæ S. Alphonſinæ, & ita Domini reſoluerunt informante tantum parte Reginæ.

R. P. D. GIPSIO.

Gerunden. Anniuerſariorum.

Luna 9. Decemb. 1585.

ARGVMENTVM.

Statutum factum ad tollendum diſſenſiones dicitur factum in vim tranſactionis, & ideò reuocari non poteſt à ſtatuentibus.

SVMMARIVM.

Statutum in vim tranſactionis factum reuocari non poteſt, n.1.
Verba dubia interpretari debent contra proferentem, n.1.
Producens ſcripturã, omnia contenta in ea fateri cenſetur, n.1.
Adminiſtratio debet eſſe communis eorum omnium, ad quos ſpectat vtilitas rei adminiſtratæ, n.2.
Statutum præſumitur emanatum ex cauſa, quæ in eo exprimitur, n.3.

DECISIO II.

FVerat aliàs deciſum coram R.P.D. meo Seraphino, ſta-
tutum Bertrandi nequaquam per Epiſcopum, & Capi- 1
tulum reuocari potuiſſe, quoniam vim tranſactionis habere videbatur, cum ad materiam diſſenſionis tollendam, factum fuiſſet, ad tradita *in c. ſi. de pact. in 6.* Abb. *in c. etſi clerici, §. de adult. n.10. de iudic.* cum aliis in d. deciſione deductis. Quapropter coram me dubitari contingit, an ſententia poſtmodum lata ex hoc duntaxat capite confirmanda. Et Domini dicta die confirmari poſſe tenuerunt, ſi quidem ex verbis dicti ſtatuti deprehenditur, conditum fuiſſe ad materiam diſſenſionis tollendam, vt dictum eſt, quæ verba, cum ſint ipſorum Statuentium, & conſentientium contra eoſdem, probari debent, *l. optimam, C. de contrah. & commit. ſtipul.* Aym. *de antiq. temp. par.1. n.63. verſ. adde*, maximè quia Capitulum dictum ſtatutum in iudicio producit. Vnde omnia in eo contenta, fateri non dubitatur, Aym. *conſ.175. num.1.* Gabr. *de confeſſ. concl.4. num.14.*

Secundò, quia ex aliis deciſionibus in hac cauſa factis
conſtat, adminiſtrationem huiuſmodi anniuerſariorum vſ- 2
que ad annum 1368. fuiſſe clauigerum, qui erat beneficiatus, & forſan ipſorum caput, & ab inde citra vſque ad tempus conditi Statuti apud Epiſcopum, & capitulum extitiſſe. Quapropter poterat dubitari, quòd beneficiati eorum priſtinam poſſeſſionem vellent, *iuxta deciſ.* Afflict. 327. Præſertim cum vtilitas dictorum anniuerſariorum ſit tam Beneficiatis, quàm Canonicis. Vnde adminiſtratio etiam communis eſſe deberet, Pariſ. *conſ.90. n.12. lib.4.* & ad effectum, vt locus ſit tranſactioni, ſufficit timor futuræ litis, *l.1.* & ibi Iaſ. poſt alios *in t. not. Cod. de tranſact.* Alex. *conſ.42. n.26. verſ. non obſtat lib.1.* Cephal. *conſ.772. n.2. lib.2.*

Quæ verò dicuntur, quod lis poterat oriri inter Canoni-
cos, non autem inter ipſos, & Beneficiatos non placuerunt 3
Dominis, quia de tali lite, & diſſenſione nullibi apparet. Præſumendum igitur erit, ſtatutum propter cauſam in eo enunciatã, & de qua ſatis conſtat, emanaſſe, Aym. *conſ.106. n.10.*

R. P. D. BVBALO.

Cæſarauguſtana Status de Morata.

Luna 26. Octobris 1587.

ARGVMENTVM.

De Teſte excommunicato, quod nullam faciat fidem etiam, quod à ſententia excommunicationis fuerit appellatum, aut iudex recuſatus ſuſpectus, & de Clerico militante in bello ſiue iuſto, ſiue iniuſto, quando irregularitatem incurrat.

SVMMARIVM.

Teſti excommunicato non creditur vbi etiam, quod excommunicatio probatur per aſſertionem teſtis, n.1.
Appellatio ab excommunicatione non ſuſpendit effectum excommu-

communicationis, ſed requiritur abſolutio, n.1.
Appellatio à ſententia declaratoria incurſus excommunicationis operatur effectum ſuſpenſiuum, n.1.
Excommunicationis effectus non ſuſpenditur per recuſationem iudicis, n.3.
Teſtis mortuus, qui poſt examen ſuperuixit, & non fuit repetitus nihil probat, n.4.
Clericus militans in bello iuſto, ſiue iniuſto incurrit irregularitatem quando in bello aliqui ſunt interfecti aliter ſecus, n.5.
Clericus militando in bello iuſto, & hortando alios ad victoriam generaliter, & percutiendo non efficitur irregularis niſi occidat, vel deformet, n.5.

DECISIO III.

1 DOmini perſtiterunt in reſolutis quo ad 17. & 18. teſtes, nempè quòd 17. ſit repellendus in totum, nec ſit ei adhibenda fides, quia fatetur ſe fuiſſe excommunicatum à Iudice piarum cauſarum, nec conſtat quod ante examen fuerit abſolutus, & teſti excommunicato non creditur, *cap. veniens 2. vbi Doctor. de teſt. c. decernimus, de ſentent. excommunic. in 6.* & cum hoc ſit qualitas, quæ repellit ipſum teſtem, ſufficit quod ipſe teſtis eam fateatur, Bart. *in l. decem, num. 6. verſ. vnde cum teſtis dicat, ff. de verbor. oblig.* Salic. *in Authen. ſi dicatur, n. 1. C. de teſt.* Boſſ. *in tit. de oppo. contra teſtis, n. 82. in fin.* & quamuis teſtis dicat ſuum procuratorem appellaſſe, tamen ex hoc non ſuſpenditur effectus excommunicationis, ſed requiritur abſolutio, *c. paſtoralis, §. verum, vbi gloſſ. in ver. executionem, & ibi Doct. de appell.* Ioan. Andr. *in c. is cui, n. 4. de ſent. excomm. in 6. cum aliis alleg.* nec dicatur verba teſtis eſſe, & poſſe intelligi de ſententia declaratoria incurſus excommunicationis, à qua ſi appellatur, ſuſpenditur effectus excommunicationis, vt per Felin. *in c. Rodolphus, num. 43. de reſcriptis*, quia teſtis clarè, & apertè loquitur, quod fuit citatus, & quia non comparuit fuit excommunicatus, vnde intelligi debet de excommunicatione prolata propter ſuam contumaciam, non declaratoria incurſus excommunicationis à lege, vel ab homine comminatæ.

2 Nec poteſt ſaluari iſte teſtis ex proceſſu vlt. loco producto factus coram dic. Iudice dictarum cauſarum, tum quia non eſt in forma probanti, tum etiam quia propter eius breuitatem iuxt. ſtylum illarum partium non poteſt ex eo concludenter probari hæc negatiua, quòd in illo proceſſu non conſtat de excommunicatione, quinimo potiùs videtur conſtare de contrario ex actu facto die 8. Aug. vbi dicitur breuia hoc eſt, quòd iudex conceſſit litteras ad effectum publicandæ excommunic. dic. teſtis, quæ interpretatio videtur ſatis probabilis, vt concordet cum dicto teſtis. Nam aut dicit verum quòd fuit excommunicat. & ei tanquam excommunic. non creditur, aut dicit falſum, & quia eſt periurus non eſt ei credendum. Ita arguit Maria. *in cap. inquiſitionis, §. tertia dubitationis, n. 22. & 23. de accuſationibus.*

3 Nec obſtat quòd in d. proceſſu appareat d. Iudicem fuiſſe recuſatum, & deuentum ad electionem arbitrorum, quia hoc fuit factum poſt excommunic. & quemadmodum app. non ſuſpendit excommunic. ita nec etiam recuſatio Iudicis, quæ ad inſtar app. procedit, vt per Bart. & Doc. *in l. quia poterat ad Treb.*

4 Nec obſtat quòd teſtis ſit mortuus, quia non ex hoc eſt fides adhibenda, cum poſt examen per multum tempus ſuperuixerit, in quo potuit de nouo repeti, & examinari *ad trad.* per Præp. *in l. admonendi, propè finem, verſ. iſtam limitationem, de Iureiur.* Felin. *in c. quoniam frequenter, col. 5. verſ. ad etiam ſpeciale, vt lis non conteſt.*

5 Circa 18. teſtem domini dixerunt illi eſſe fidem adhiben. vt fuit vlt. loco reſolutum non obſtan. hic, quæ de nouo deducuntur, quamuis enim ipſe dicat militaſſe in Italia per x. annos, non tamen ſequitur, quòd eſſet effectus irregularis, quia tunc demum clericus militans in bello iuſto ſiue iniuſto incurrit irregularitatem, quando in bello aliqui ſunt interfecti, per Plot. *de irregular. n. 20.* Abb. *in c. petitio, n. 3. de homicid.* Specul. *in tit. de diſpenſat. §. iuxt. n. 51.* quinimò ſi clericus exerceat militiam in bello iuſto etiam adhortando ad victoriam generaliter, & percutiendo nõ efficitur irregularis niſi ipſe occidat, vel deformet, vt per Abb. *in d. c. petitio, n. 3.* Nau. *in ſuo Manual. c. 27. n. 215.* Cùm igitur non probetur conteſtem in tali bello interueniſſe, non poteſt dici incurriſſe irregularitatem quæ tantum in caſibus à iure expreſſis incurritur, *c. is qui, de ſent. excomm. in 6.* Cætera quæ contra 18. teſtem opponuntur benè fuerunt ſublata in deciſ. vlt. loco in hac cauſa facta.

R. P. D. BVBALO.

Lucana Canonicatus.

Lunæ 14. Maii 1590.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus conceſſum ex augmento dotis ſi ſit conceſſum quadraginta annis ante Concil. Trid. non ſubiacet ipſius Concil. diſpoſitioni. Item Ius patronatus, quod reuideri debet ab ordinario ſecundùm formam eiuſdem Conc. donec reuideatur, validum eſt.

SVMMARIVM.

Ius patronatus acquiritur etiam ex augmento dotis, n.1.
Reſignatio beneficii iuris patronatus abſque conſenſu patroni nulla eſt, nec ius abdicatur à reſignante, n.2.
Reg. Adriani reuocatoria iurium patronatus comprehendit etiam ius patronatus conceſſum ex augmento dotis, n.3.
Reualidatio reducit rem ad priſtinum ſtatum, n.3.
Ius patronatus conceſſum a 40. annis citra Concil. Trid. debet reuideri ab ordinario, ſecus in eo, quod fuit conceſſum quadraginta annis ante Concil. Trid. n.4.
Ius patronatus quod vigore Concil. Trid. reuideri debet, donec reuideatur, ſi patroni ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi, reputatur validum, n.5.
Ius patronatus laicorum non poteſt dici mixtum, n.6.
Iuri patronatus conceſſo cum clauſula, quod non poſſit derogari, &c. non cenſetur derogatum per ſimplicem derogationem ex defectu intentionis concedentis, n.7.

DECISIO IV.

MAtthæus Dinellus obtinens Canonicatum in Collegiata Eccleſia Sancti Michaelis in foro Lucano, illũ 1 reſignauit in manibus Papæ ad fauorem Alex. Marcutij, qui de eo fuit prouiſus à Sede Apoſt. poſteà verò illinc ad paucos dies poſt tamen viginti deceſſit dic. Matthæus. Domini autem de Gilijs prætendentes habere ius patron. ad omnes Canonicatus, & præbendas in dic. Eccleſia Collegiata, ac etiam d. Canonicatum vacaſſe per obitum Matthæi, præſentarunt Sigiſmundum Puccinum, qui poſtea obtinuit inſtitutionem, ac etiam immiſſus fuit in poſſeſſionem dicti Canonicatus; Orta deinde controuerſia inter Sigiſmundum, & Marcutium, necnon Dominos de Giliis pro eorum intereſſe Iuris patronatus, & cauſa commiſſa in Rota; Dubitaui particulariter, An conſtaret de Iure patronatus Dominorum de Gilijs ad effectum vt præſentatio, & inſtitutio Sigiſmundi ſit valida, & ad effectum, vt gratia Marcutij corruat, & Domini concluſerunt conſtare de iure patronatus ad prædictos effectus, non quidem ex dotatione, & fundatione, nec ex mero priuilegio, ſed ex augmento dotis aſſignatæ per dic. Dominos de Gilijs, vt apparet ex Bulla Leonis X. de anno 1518. in qua Papa in erectione dic. Collegiatæ reſeruauit iuſpatron. Ioan. Paulo, & Matthæo de Gilijs, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum ad Decanatum, necnon Canonicatus prædict. ex eo, quia ex augmento dotis poſtea aſſignarunt ſcuta 2000. vltra reddítus eccleſiarum vnitarum d. Collegiatæ, necnon declarauit huiuſmodi ius patronatus eſſe laicorum, & quòd illi non cenſeatur derogatum, niſi ſolum, & duntaxat caſu, quo etiam ſi laicorum principium tantum ex fundatione, & donatione fuiſſet communiter derogatum, aut derogari conſueuerit.

Cùm igitur conſtet de iurepatronatus laicorum, reſigna- 2
tio facta in fauorem Marcutij non poteſt ſuſtineri, & conſequenter ius remanſit penes reſignantem, & intrat præſentatio facta vti de Canonicatu vacante per obitum illius.

Nec obſtat, quod regula Adriani reuocatoria Iuriſpatro- 3
natus comprehendat etiam ius patronatus de quo agitur ex augmento dotis conceſſum, quia in hac cauſa producta fuit gratia Pauli III. in qua hoc ius patronatus reualidatur, non obſtante derogatione dic. regulæ Adriani, quæ reualidatio reducit rem ad priſtinum ſtatum.

Nec dici poteſt huiuſmodi ius patronatus ſubiacere ſub- 4
rogationi Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. cap. 9.* quia, vt Sacra Congregatio declarauit *in d. c. a.* ſubijciuntur examini, & reuiſioni ordinatij patronatus conceſſi à 40. annis citra; illi verò qui ante 40. annos conceſſi fuerunt, ex eo Concilij decreto

ereto reuideri ab ordinario non poſſint. Vnde cum huiuſ-
modi iuspatronatus fuerit reſeruatum de anno 1518. & ſic
ante 40. annos à die publicationis Concilij non intrat de-
cretum Concilij, nec attendi debet tempus reualidationis
Pauli tertij, quia vt dictum eſt, per reualidationem res
fuit reducta ad priſtinum ſtatum, perinde ac ſi regula
Adriani non emanaſſet.

5 Præterea vtcumque ſit, dato etiam quod reuideri poſſit,
tamen Domini non admittebant ſtantibus ſupradictis,
quamdiu tamen non reuidetur, & iudicatum fuerit Eccle-
ſiæ damnoſum, hoc iuspatronatus eſt in ſtatu validitatis,
præſertim cum patroni ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi
ad dictos Canonicatus,& in ſpecie ad Canonicatum de quo
agitur, præſentauerint præfatum Matthæum, per cuius obi-
tum nunc vacat, *ad tradit. in c. conſultationibus de iurepatr.*

6 Quod verò attinet ad prouiſionem Marcutij ex cauſa re-
ſignationis dixerunt Domini in illa non adeſſe ſufficientem
derogationem illius Iurispatronatus, & conſeqnenter non
eſſe admittendam, quoniam & ſi derogetur iuripatronatus
mixto,non tamen hoc iuſpatronatus mixtum cenſeri debet,
ſed Laicorum tantum, ſiquidem in reſeruatione facta per
Leonem declaratur hoc iuſpatronatus eſſe Laicorum. Vn-
de mixtum dici non poteſt ad tradita per Lambert. *de iure-
patron. libro 1. part.1. articul.5.*

7 Præterea licet fuerit dotata dicta Eccleſia partim ex red-
ditibus Eccleſiaſticis, partim ex augmento dotis aſſignatæ
per Gilios, nihilominus cum Papa decreuerit,non ideo cen-
ſeri derogatum huic iuripatronatus laicorum Principum ex
dotatione, & fundatione, vtique in hac ſimplici derogatio-
ne non includitur huiuſmodi iuſpatronatus reſeruatum in
fauorem laicorum cum hac qualitate ex defectu intentionis
concedentis, vt benè per Put. *deciſ.308. lib.5.* & ex his Do-
mini concluſerunt conſtare de ſufficienti Iurepatronatus
ad prædictos effectus.

ILLVSTRISS. ET REVEREN. D. CARD. PLATTO.

Eluſina Penſionis,

Lunæ 28. Iunij 1590.

ARGVMENTVM.

Abſolutio à iuramento vt ſuffragetur, quæ re-
quirantur, & ſimulationis exceptio opponi non
poteſt aduerſus inſtrumentum iuratum non pe-
tita abſolutione, præſertim vbi ſimulationis
cauſa non adeſt.

SVMMARIVM.

*Iuramento contrauenire volens agere non poteſt petita abſo-
lutione, n.1.*
Periurus à limine iudicij repellendus eſt, n.1.
*Abſolutio à iuramento obtento ab eo, qui abſolutionem non
petere iurauerat, & obtenta non vti, non ſuffragatur, niſi
hec exprimantur, n.2.*
*Abſolutio à iuramento non prodeſt poſt periurium incur-
ſum, n.3.*
Prælatus poteſt diſponere moderate de fructibus beneficij, n.3.
*Simulatio non præſumitur, vbi non adeſt cauſa ſimulatio-
nis, n.4.*
*Simulationis exceptio non poteſt opponi aduerſus inſtrumen-
tum iuratum non habita abſolutione à iuramento, n.4.*

DECISIO V.

1 REſoluerunt Domini obſtare Domino Abbati agenti
ad nullitatem penſionis exceptionem periurii, cum
impugnet penſionem, quam ſe iurauit ſoluturum, dicitur
enim contrauenire iuramento ob cuius reuerentiam prius
quam ageret, debuit abſolutionem petere, Socin. *conſ.38.
n.1.vol.2.* Pariſ. *conſ.42. n.14. lib.1.* quapropter repellendus
eſt ab hoc Iudicio, Spec. *in tit. de act. qu.1. verſ. item quod
eſt periurus,* Alex. *conſ.61. n.19. lib.5.* Dec. *in c. intelleximus,
n.18. de iud.* Rol. *conſ.16. n.28. lib.8.* Clar. *in §. periurium
verſ. præterea periurus.*

2 Nec refragatur Abbati abſolutio obtenta à Vicario Vr-
bis, tum quia iurauerat eam non petere abſolutionem, &
obtenta non vti, quòd erat exprimendum in abſolutione.,
Felin. *in c. conſtitutus, n.14. de reſcript.* Rol. *conſ.34.n.6. lib.1.*
tum etiam quia eam obtinuit poſt incurſum periurium, &
propterea illi non prodeſt, Felin. *in c.1. num.18. de Iureiur.*
Gozad. *conſ.59. n.21.* Rol. *dict. conſ.34. n.2. lib.1.*

Nec iuuatur ex eo quòd dicat ſe agere nomine ſuæ Ec- 3
cleſiæ, vt eam liberet ab hoc onere penſionis, tum quia ex
actis apparet ipſum non tam nomine ſuæ Eccleſiæ, quàm
proprio egiſſe, tum etiam cum hoc iuramentum de ſoluen-
do penſionem poſſit ſeruari ſine diſpendio ſalutis æternæ,
debet Abbas quamdiu vixerit illud inuiolabiliter obſerua-
re, Mohed. *deciſ.2. & deciſ.250.* non poteſt enim ipſe ve-
nire contra factum ſuum iuratum, maximè cum in hac vi-
ta ipſius Abbatis iurantis vertatur intereſſe ipſius Abbatis,
non Eccleſiæ: conceſſum enim eſt Prælato de fructibus ſui
beneficij moderatè diſponere, *c. relatum, c. ad hæc de teſta-
men,* quod facilius in caſu admittendum eſt, cum hæc penſio
fuerit præceptori reſeruata ex cauſa remunerationis, ad
trad. per Bero. *conſ.61. n.23. lib.1.*

Non etiam ſuffragatur Abbati, quod dicit obligationem 4
de ſoluendo penſionem fuiſſe ſimulatam, tum quia nulla
adſertur probabilis cauſa ſimulationis,ſine qua ceſsat ſimu-
latio, Rota *deciſ.7. de donat. in nou.* tum quia cum nec ex
Iuris præſumptione, nec ex lectura Inſtrumenti conſtaret
de huiuſmodi ſimulatione, debuit prius de eo opponere, &
petere abſolutionem, Socin. *conſ.5.n.3.lib.1.* Curt. *conſ.108.
n.13.* & ad tradita per Galleſ. *in ſua prax. oblig. cameral. in
2.q. ad 4.par. n.3. & 4.*

Poſtremò non excuſatur à periurio ex eo, quòd præten- 5
dit ſe nuper probaſse pactum de non petendo penſionem
à Ciuitella Portinario, quia vltra quòd ſpontaneæ ſolutio-
nes Abbatiæ, quarum vigore datum eſt Ciuitellæ manda-
tum de manutenẽdo, plurimùm videntur obſtare huic pro-
bationi, cum aliis deductis per Informantes, ſatis eſt, quòd
Abbas antequam induceret teſtes ad hoc probandum inci-
derat in periurium ob id, quod penſionem impugnauerat,
& nullam atque inualidam dixerat, ideòque à dict. Iudicio
excluſus remanet ex ſupradictis.

REVERENDISSIMO D. PEGNA DECANO.

Calaguritana prætenſæ Confidentiæ.

Veneris 5. Iunij 1592.

ARGVMENTVM.

De iuriſdictione Judicis Confidentiarum.

SVMMARIVM.

*Iudex confidentiarum licet habeat facultatem cognoſcendi
de confidentiis beneficialibus Simoniacis, non tamen poteſt
cognoſcere de Simonia, n.1.*
Simonia latius patet, quàm confidentia, n.1.
*Confidentia beneficialis illicita, & Simoniaca licet ſit Simo-
nia, non tamen omnis Simonia eſt confidentia, n.1.*
*Confidentia beneficialis Simoniaca eſt prohibita per Conſtitu-
tiones Pii Quarti, & Pii Quinti, n.2.*

DECISIO VI.

DVbitaui in iſta cauſa, quam propoſui extra Rotam, 1
& quæ cum voto Rotæ debet cognoſci, An ſententia
per Iudicem confidentiarum lata contra Iuſtinum Sanito-
rum, & Didacum Ximenezo Canonicos Calaguritanos
eſſet nulla, vel iniuſta, & Domini, omiſſo capite iniuſtitiæ
ſuper quo particulariter videro voluerunt, conformiter
cenſuerunt fuiſse nullam, & reuocandam ex manifeſto de-
fectu iuriſdictionis prædicti Iudicis, qui licet habeat facul-
tatem cognoſcendi de confidentiis beneficialibus Simonia-
cis, non tamen de Simonia, quæ latius patet, quàm iſta
confidentia, quamuis enim omnis confidentia beneficialis
illicita Simoniaca ſit Simonia, non tamen reciprocatur, vt
omnis Simonia ſit confidentia.

In hoc autem caſu dicebant Domini, quod tametſi ali- 2
qua poſset prætendi Simonia, de qua erat viden. nulla
tamen aderat confidentia beneficialis illicita, & Simonia-
ca, quam prohibent Apoſtolicæ Conſtitutiones Pii IV.
& Pii V. ſuper quibus iſte Auditor confidentiarum vigore
particularis indulti fuit conſtitutus Iudex, ad trad. per Ven.
Virum Nauar. *in Manua. confeſſar. cap.23. n.104. verſicul.
ad duodecimum.*

ILLVSTRISSIMO D. CARD. MANTICA.

Burgeñ. Congruæ de Cudeyo.

Veneris 26. Nouembris 1593.

ARGVMENTVM.

Congrua quibus debeatur.

SVMMARIVM.

Congrua debetur Rectoribus Parochialium ſiue Vicariis perpetuis, qui perſonaliter reſident, & curam exercent animarum, n.1. ſecus aliis, n.2.

Amplia etiam ſi beneficia habeant tenues redditus, quia ſibi imputent, qui illa acceptauerunt, n.3.

Cura animarum non cenſetur annexa beneficio, quod non requirit perſonalem reſidentiam, n.1.

Beneficia ex eo, quod ſunt patrimonialia non infertur, quod curam habeant animarum, n.2.

DECISIO VII.

1 ALtero, qui tamen fuit ſæpius citatus, non informante fuit reſolutum beneficiatis Oppidi de Cudeyo non deberi Congruam portionem, quia illa ſanè debetur Rectoribus Eccleſiarum Parochialium, ſiue Vicarijs perpetuis, qui perſonaliter reſident, & curam exercent animarum, *c. nulli Epiſcoporum, ibi, primum tamen ſibi, & ſuæ Eccleſiæ deſeruientibus 12. q. 1. c. 2. de ſupple. negl. prælat. & c. exturpandæ, §. qui vero, de præbend.* Hi autem beneficiati non tenentur perſonaliter reſidere, ſed poſſunt per alios deſeruire, vt ex depoſitionibus teſtium apparet, ex quo datur intelligi huiuſmodi beneficijs non eſſe annexam curam animarum.

2 Vnde cùm in eis deficiat ſeruitium neceſſarium, & onus curæ, quod eſt fundamentum aſſignandæ congruæ portionis, conſequens eſt dicere, vt eis congrua non debeatur *d. cap. exturpandæ, §. qui vero,* & ibi Abb. *n.... de præben.* & ita ſentit Rebuff. *in tract. congruæ portionis q. 68.* & ſæpiſſimè fuit deciſum in Rota, & præcipue coram Oradino *in Calaguritana Congruarum die 16. Nouembr.* 1571. quæ deciſio loquitur etiam de beneficijs patrimonialibus, qualia ſunt ea, de quibus agitur, quia ex eo, quòd ſint patrimonalia, neceſſario non infertur, quòd curam habeant animarum, & quo ad ea obtinentes huiuſmodi curam exerceant, idem quoque fuit reſolutum coram Sanctiſſimo tunc Rotæ Auditore *in Toletana Congruarum 13. Februar.* 1576. *& rurſus in Legionen. Congruæ coram Lauretano die 11. Octobr. 1577. & coram Caſ. de Graſſ. in Burgen. fructuum die 21. Maii, quæ eſt deciſio quarta de præben. & coram Reuerendiſſ. Peruſino Pampilonen. Congruarum 7. Iunii* 1593.

3 Neque ad rem pertinet, quòd hæc beneficia habeant tenues redditus, quia fuit reſponſum, eis imputandum eſſe, quòd talia beneficia ſuſceperint, *arg. l. Imperator. in fi. ff. de leg. 1. gloſſ. in c. 2. in verb. neceſſitatem 21. quæſt.* 1. quòd dictum etiam fuit *in dicta Toletana Congruarum Sanctiſſ. die 13. Febr.* 1526. Quare cum iſti beneficiati non ſint adſtricti ad perſonalem reſidentiam, neque ad Curam Animarum, concluſum fuit Congruam eis minimè deberi.

R. P. D. LITTA.

Romana fideicom. de Vecciis.

Luna 29. Maii 1595.

ARGVMENTVM.

Aperitio oris operatur vt poſſit gratia impugnari, nec gratiam reducit ad Ius commune, & alia adducuntur, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Aperitio oris tollit ſolum effectum clauſulæ, ſublato, *non autem ſubſtantiam gratiæ, n.1.*

Regul. de iure quæſit. non tollen. præſeruat non ſolum ius quæſitum de iure communi, ſed etiam de iure ſpeciali ex aliqua gratia, vel priuilegio, n.2.

Iuſtitia non patitur aliquid detrahi de iure alterius, n.3.

Clauſula, iuſtitiam faciat, *non refertur ad ea, quæ ſunt expreſſa in gratia, n.3.*

Conſequens qui vult, cenſetur velle omne neceſſarium antecedens, num.3.

Subreptio debet probari per allegantem, n.4.

DECISIO VIII.

FVit reſolutum aperitionem oris ſufficere Monialibus 1
ad effectum allegandi ſubreptionem, vel defectum intentionis aduerſus motum proprium Iulij III. non autem vt ille intelligatur redactus ad terminos Iuris, & ſic, vt Moniales poſſint procedere aduerſus poſſeſſores bonorum alias fideicommiſſo ſubiectorum, non ſecus, ac ſi fideicommiſſo derogatum non fuiſſet, & ratio eſt quia per ſimplicem aperitionem oris tollitur obſtaculum Clauſulæ ſublata, per quod etiam impediebantur Moniales audiri ſuper ſubreptione, & defectu intentionis concedentis, Cotta *deciſ. 18. & deciſ.* 105. ſed non tollitur derogatio ipſius fideicommiſſi, & ſic ſubſtantia, & effectus motus proprij, vt aliàs dictum fuit *in illa Cæſaraguſtana exemptionis 9. Martii 1594. coram R. P. D. Orano, & 13. Iunii de eodem Anno in eadem Cauſa coram R. P. D. Decano.*

Quod comprobatur ex eo quod non fuit derogatum re- 2
gulæ de Iure quæſito non tollendo, & tamen ſi Papæ intentio fuiſſet per huiuſmodi commiſſionem cum aperitione oris tollere, cum dicti motus proprij, vtique d. regulæ in ſpecie derogaſſet. Cum alias cenſeatur præſeruatum non tantum Ius quæſitum alicui de Iure Communi, verum etiam de Iure ſpeciali ex aliqua gratia, vel Priuilegio, prout hoc in caſu ſequitur, cum creditoribus ipſis vigore dicti motus proprij fuerint data in ſolutum dicta bona, & eorum poſſeſſio tranſlata, Gozad. *conſ. 41. n. 17. verſ. Tertio reſpondeo,* Sarnen. *in d. regul. de Iur. quæſit. quæſt. 15. in fine,* Mohed. *deciſ. 82.* Put. *deciſ. 1. in regul. de iur. quæſit. non tollend.* Cæſ. de Graſſ. 193. *alias 1. de verb. ſignif.*

Nec obſtare dixerunt Domini conſiderationem per In- 3
formantes pro Monialibus factam ſuper illis verbis in fine dd. litterarum Iulij III. appoſitis ibi, *& Iuſtitiam faciat,* quaſi quòd non poſſit dici ex dictis litteris fuiſſe derogatum fideicommiſſo. Cum Iuſtitia non patiatur aliquid detrahi de Iure alterius, *l. 2. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. Iuris,* quia fuit dictum, quod illa verba *Iuſtitiam faciat* ſint referenda ad aſſignationem faciendam Creditoribus ipſis æqua lance, hoc eſt omnibus ... non autem ad ea, quæ expreſſa ſunt in dictis litteris, ad Bart. *in l. cum propter ff. de legat. præſtand.* Oldrad. *conſ. 330. ad fi.* Sarnen. *in regula de non tollend. quæſt. 1. n. 141.* Cleric. *deciſ. 206. in manuſcriptis,* dum enim Papa vult bona ipſa fideicommiſſo ſubiecta non obſtante dicto fideicommiſſo aſſignari, & dari in ſolutum creditoribus, neceſſario ipſi fideicommiſſo per Papam derogatum fuiſſe dicendum eſt. Cum qui vult conſequens, omne neceſſarium antecedens ad illud & velle dicatur, *l. illud. ff. de acquir. hered. l. ad rem & l. ad legatum, ff. de procurat.* Doctor. paſſim *in c. cum M. de Conſtit. & in c. ex parte, de ſponſal.* Abb. *conſ. 76. n. 3. par. 2.*

Ad illud autem quod litteræ Iulij III. ſint ſubreptitiæ: fuit 4
reſponſum de ſubreptione adhuc non conſtare, & allegantibus incumbere onus probandi eam, *l. ſi quis obrepſerit, ff. de falſ.* Aym. *conſ. 68. n. 9.* cum alijs per Caputaq. *deciſ. 220. n. 2. par. 3.*

R. P. D. LITTA.

Meleuitana prætenſarum penſionum,

Luna 19. Februarij 1596.

ARGVMENTVM.

Spolij actio datur hæredi ſpoliato, & quando impediatur, & quando excipitur de non iure in petitorio.

SVMMARIVM.

Remedium recuperandæ competit hæredi ſpoliato à poſſeſſione, quam defunctus habebat, n.1.

Præſumitur in futurum poſſidere, qui de præterito poſſedit, n.2.

Præſcriptio cenſetur interrupta per executionẽ monitorii, n.3.

Spolii actio ceſſat, quando conſtat de non iure in petitorio, n.4. declara vt n.5.

DECISIO IX.

DOmini tenuerunt hæredes per viam ſpolij poſſe recu-
perare à moderno Archidiacono terminos penſionis 1
alias reſeruatæ ad fauorem Hilarij ſuper dicto Archidiaconatu à die prouiſionis ipſius moderni Archidiaconi citra vſque ad tempus tranſlationis dictæ penſionis moti ex ratione, quia non dubitatur, quin Hilarius antequam mo-

dernus Archidiaconus prouideretur de ipſo Archidiaconatu, eſſet in poſſeſſione exigendi dictam penſionem per triginta annos, & vltra, vnde cum de anno 1579. fuerit ei denegata ſolutio per Modernum Archidiaconum, & ſic per conſequens fuerit ea ſpoliatus, Put. *deciſ.*419. *num.*1. *lib.*2. Ideo iure merito quemadmodum poſſet Hilarius ſi viueret intentare remedium recuperandi, Bald. *in l.*2.*n.*44. *C. de ſeruit.* Afflict. *deciſ.*395. Rot. *diuerſ. deciſ.*99.*part.*1. ita etiam hodie poſſent eius hæredes, Put. *deciſ.*293. *de reſt. ſpol. in manuſcript. & in impreſſ. deciſ.*189. *lib.*1. *&* 176.*n.*1. *&* 2. *lib.*2. & Mohed. *deciſ.*40.

2 Nec illud intrare poſſe ad fauorem Archidiaconi, dixerũt Domini, quòd licèt dicta poſſeſſio videatur amiſſa per negligentiam tanti temporis, & ſic per conſequens nullum poſſit conſiderari ſpolium, tum quia ex actis conſtat, Hilarium realiter fuiſſe in poſſeſſione exigendi dictam penſionem ab anno 1541. vſque ad annum 1571. & à dicto tempore vſque ad annum 1578. quo fuit prouiſus modernus Archidiaconus præſumptione Iuris, *text. in l.*3.§. *in admittenda*, *&* §. *ſeq. ff. de acq. poſſ. & in l. non ignorabit. C. ad exhib. cum vulgar.*

3 Vltrà quod ſtante monitorio exequuto nomine Hilarij contra modernum Archidiaconum occaſione dictæ penſionis, & in actis reproducto de ann. 1579. fuit interruptus curſus temporis ſi quis aderat habilis ad præſcribendum, & de medio eo ipſo fuit ſublata Hilarij negligentia, ſi quæ conſiderari poterat ad effectum prædictum, ita Bart. *in l. ex hoc edict. num.*5. Caſt. *num.*4. Alex. *num.*11. *ff. de eo per quem factum erat*, & paſſim notant Scribentes *in l. cum notiſſimi, C. de præſcript. 30. annor.* tum etiam quia actio ſpolij ſecundùm opinionem Rotæ poteſt intentari poſt mille annos, Caſſad. *deciſ.*6. *de reſt. ſpol.* Put. *deciſ.*115. *lib.*1.

4 Ad illud autem quod ceſſat actio ſpolij, quando conſtat de non Iure in negotio principali ex confeſſione partis fuit reſponſum, non applicari, cum confeſſio Hilarij, qua nituntur Informantes pro Archidiacono reſultans ex eius prouiſione admodum turbida reddatur, tum ex confeſſione prædicti Archidiaconi poſtmodum facta, de qua in eius prouiſione, qua ſatis comprobata videtur ſolutio dictæ penſionis per tantum tempus *ad text. in l. cum de indebito*, *ff. de probat. cum vulgar*, Tum quia in prouiſione Hilarij adeſt clauſula augendi, *ad deciſ. Caputaq.* 186. *lib.*1.

5 Tum denique quia requiritur quod non Ius ſit ita notorium, vt contrarium in petitorio peragentem ſpolio probari non poſſit, Gab. 51. *num.*17. *lib.*1. vnde cùm poſſit probari error dictæ prætenſæ confeſſionis Hilarij, pro quo datur ſufficiens fumus ex ſupradictis, meritò, vt dictum eſt, non applicatur dicta concluſio, vt benè facit ad hoc *deciſ. Paleſt.* 1610. *incipien. probandum erat ſpolium part.*3. *diuerſ.* 3. *in impreſſis*.

6 Quo verò ad alia deducta pro Archidiacono placuerunt Dominis reſponſiones hic datæ pro Informante pro hæredibus, quas non refero breuitatis gratia, &c.

R. P. D. L I T T A,

Firmana Altaris,

Lunæ 9. Decembris 1596.

A R G V M E N T V M.

Agitur de iuſtificatione narratorum in gratia ſi neutri.

S V M M A R I V M.

Narrata probantur per confeſſionem partis, *n.*1.

*Beneficia ſimplicia de conſuetudine reſidentiam non requirunt, num.*2.

*Narratiua qualitatum expreſſarum in gratia probatur per Teſtes de publica voce, & fama, n.*3.

Valor obtentorum ſufficit quod ſemiplene probatur etiam per dictum vnius teſtis, *n.*4.

*Gratia ſi neutri vbi eſt iuſtificata habet locum eo ipſo, quod non conſtat de iure collitigantis, n.*5.

Patronus non poteſt poſt quatuor menſes præſentare, *n.*6. *vbi quod dictum tempus currit à die ſcientia.*

*Vicinus præſumitur ſcire ea, quæ in loco vicino contigerunt, num.*6.

D E C I S I O X.

1 DVbitaui, an gratia ſi neutri Riccardo conceſſa, ſit iuſtificata, & ei ſuffragetur, & Domini ipſo Riccardo tantùm Informante affirmatiuam tenuerunt. Nam de exiſtentia beneficij ad Altare Sancti Matthæi in Eccleſia Sancti Iacobi terræ Montis Granarij conſtat in contractibus, de quibus in Summario, *num.*1.

Quòd vacauerit de menſe Octob. 1591. extra Romanam Curiam per obitum Lepidi Cari conſtat tam ex confeſſione Ioſephi, de qua in illius prouiſione ad *deciſ. Ægid.* 168. quàm ex teſtibus, de quibus in Summario *n.*3. Quòd de dicto altari ſic vacante fuerit prouiſum Riccardo Apoſtolica auctoritate, Ioſepho verò ordinaria auctoritate ad præſentationem patronorum conſtat ex lectura vtriuſque prouiſionis, de quibus in actis. 2

Quòd non requirat perſonalem reſidentiam ſatis iuſtificatur ex eo, quod eſt ſimplex beneficium, vt benè concludunt teſtes, cùm ex generali conſuetudine ſimplicia reſidentiam non requirant, vt ſæpiùs fuit reſolutum, vltra quod dantur teſtes in Summario *n.*2. qui benè id probant. Quòd fructus dicti Altaris non excedant ducatos 24. probat ſecundus teſtis iuxta decimum ſeptimum, ibi, *non paſſa 24. ducati, come ho detto di ſopra*, & tertius iuxta decimum ſextum, ibi, *è di poca valuta, & non paſſa 24. ducati.* 3

Quòd Riccardus ſit oriundus ex Terra Montis Granarij, ſit Presbyter, & Doctor, probatur ex teſtibus, de quibus in Summario *n.*5. maximè in probandis huiuſmodi qualitatibus expreſſis in gratia ad effectum iuſtificationis ſufficiat depoſitio de publica voce, & fama, Bald. *in l. prouidendum*, *C. de poſtul*, Alex. *in addit.* ad Bar. *in l. de minore*, §. *plurimum col. fin. in verb. vana vox. ff. de quæſt.* Caputaq. *deciſ.*277. *part.*1. & fuit dictum *in illa Toletana Parochialis de Alcandate 10. Maij præſentis anni, coram Illuſtriſſimo Arigonio.* 4

Quòd altare Sancti Ioannis, quod Riccardus obtinet, ſit beneficium ſimplex, & non requirat perſonalem reſidentiam, & non excedat valorem 24. ducatorum, probat primus ſuper 11. & 12. ſecundus ſuper 12. maximè quia in probando valore obtentorum per iuſtificationem gratiæ ſufficit qualis probatio, & etiam dictum vnius teſtis, Ægid. *dec.*364. Caputaq. *deciſ.*273. *num.*7. *lib.*1. fuit dictum *in illa Chiſanen. Beneficiorum 6. Nouembris* 1592. *coram R. P. D. Orano*, & in pluribus aliis, quas non refero breuitatis cauſa. Et quòd Altare Sancti Ludouici, ad quod prætendit ius Riccardus ſit beneficium ſimplex, & ſit valoris quadraginta ducatorum, probant primus, & ſecundus teſtes iuxta 16. 5

Hac ſtante iuſtificatione, ſequitur gratiam ipſam, ſi neutri ſuffragari debere Riccardo, cùm eo ipſo quod ex reuolutione proceſſus non conſtat de bono iure Ioſephi collitigantis intret ius Riccardi ex dicta gratia, ſi neutri reſultans, vt fuit dictum *in illa Imanacen. beneficij 27. Ianuarij* 1593. *coram Illuſtriſſimo Mantica, & in illa Tuden. beneficii de Reſal.* 8. *Nouembris* 1593. *coram R. P. D. Pegna.* 6

At de bono Iure Ioſephi non conſtat, imò de malo, reſultante ex præſentatione facta per hæredes quondam Plebani poſt lapſum quadrimeſtre datum patronis laicis ad præſentandum, *c.*1. *de iurepatronatus in* 6. Rebuf. *in prax. benef. titul. de deuolutione*, *n.*3. Rot. *deciſ.*3. *verſ. at hic in quæſt. noſtra de iur. patr. in nouiſ.* quòd tempus licèt currat à die ſcientiæ vacationis, ſatis tamen conſtat hoc in caſu de ſcientia illarum mulierum hæredum Plebani, quæ præſentare habebant, vt ex teſtibus, de quibus in Summario, *n.*4. maximè ſtante vicinitate loci, in quo mortuus eſt Lepidus ad Terram Montis Granarij, in qua prædictæ mulieres morabantur, *ad text. in l. ſi vicinis, C. de nuptiis, & in c.*4. *de præſcript.* cum alijs per Corn. *conſ.*85. *n.*12. *lib.*3. *ideo, &c.* 7

ILLVSTRISSIM. D. CARD. MANTICA,

Nonantulana, ſeu Nullius Bonorum,

18. *&* 22. *Martij* 1597.

A R G V M E N T V M.

Prælatus finita emphyteuſi, quando teneatur illam renouare aliis deſcendentibus, an verò eam pro ſua Eccleſia retinere. Plura de vi, & effectu præſcriptionis, ſeu conſuetudinis immemorabilis.

S V M M A R I V M.

*Emphyteuſis Eccleſiaſtica finita quando ex immemorabili cõſuetudine ſolita eſt renouari in deſcendentes alios, tenetur Eccleſia illã renouare, nec poteſt pro ſe retinere, n.*1. *& ſeq.*

*Præſcriptio immemorabilis habet vim priuilegij, & per eam acquiruntur etiam quæ Principi ſunt reſeruata, num.*2.

Præ-

Præſcriptio immemorabilis ſufficit quod allegetur, & probetur etiam quod non probetur titulus, n.2.
Præſcriptio immemorabilis habet vim priuilegij, expreſſi & conceſsi ex certa ſcientia, & proinde habetur ac ſi ab eo, qui hanc habet auctoritatem fuiſſet conceſſum, n.3.
Præſcriptionem immemorabilem habens poteſt allegare quemcumque titulum voluerit, n.4.
Emphyteuſim accipiens, emphyteuticoſque fundos ſteriles, & paludoſos ſua cultura fertiles reddens, an expelli poſſit, & an penſio ſibi augeri etiam poſſit, n.5.
Emphyteuſi Eccleſiaſtica finita regulariter Prælatus non tenetur illam renouare, ſed poteſt eam pro Eccleſia retinere, num.6.
Eccleſiaſticæ rei alienatio in perpetuum prohibita eſt, niſi ex priuilegio Pontificis alienetur, n.7.
Papa in rebus Eccleſiæ habet liberam poteſtatem, n.7.
Conſuetudo oneroſa Eccleſiæ inualida eſt, declara vt n.8.
Præſcribi non poſſunt quæ ſunt facultatis, declara vt n.9.
Conſuetudo eſt fortior, quàm pactum, & valet in caſu, in quo pactum valere non poteſt, n.9.

DECISIO XI.

1 PRæſuppoſita immemorabili conſuetudine renouandi emphyteuſim deſcendentibus poſt tertiam generationem apud me extra Rotam quæſitum fuit, An Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus Dominus Cardinalis Commendatarius emphyteuſim poſt tertiam generationem finitam teneatur ipſis deſcendentibus renouare, vel bona poſſit pro Eccleſia retinere, & à Dominis ſemel atque iterùm cauſa propoſita contra Informantes, fuit concluſum, eum non poſſe bona pro Eccleſia retinere, ſed teneri ad renouan. emphyteuſim ipſis deſcendentibus, ſicut ab immemorabili conſuetudine neceſſitas renouandi inducitur, Bald. *in auth. ſi quas ruinas, num.4.* ibi, *ſecundo quia oritur neceſſitas, C. de Sacroſ. Eccleſ.* Iaſ. *in l. vlt. n.33. verſ. 2. modo, C. de iur. emphyt.*

2 Nam præſcriptio temporis, cuius initii memoria non extat, habet vim priuilegii, ac iuſti tituli, ita vt per eam acquirantur etiam ea, quæ Principi ſunt reſeruata, tametſi obſtet præſumptio iuris communis contra præſcribentem, *c. ſuper quibuſdam, de verb. ſign. c. 1. de præſcript. in 6. l. hoc iure, §. ductus aquæ ff. de aq. quot. & æſt.* Aretin. *conſ. 50. n.4. & ſeq.* Dec. *conſ. 85. verſ. his non obſtan. & conſ. 23. num. 2. in fin. & 3.* vnde ſufficit allegare hoc priuilegium etſi titulus non probetur, Bellon. *conſ. 1. n.5.* quinimò ſufficit allegare tempus ſine titulo, Rota *deciſ. 20. n.2. de reb. Eccleſ. non alien. in antiq.* Paul. de Caſtr. *conſ. 423. n.2. verſ. in contrarium lib. 2.* Alex. *conſ. 6. n.1. & 2. lib. 1.* Felin. *in c. accedentes, n. verſ. ſed diceres, & in c. cum officij, n.14. de præſcript.*

3 Hæc enim præſcriptio habet vim priuilegii expreſſi, & conceſſi ex certa ſcientia, quia proinde habetur, ac ſi ab eo, qui hanc habet auctoritatem, fuiſſet conceſſum, Corn. *conſ. 384. n.1. & 3. lib. 4.* & ideo licentia etiam Papæ, & Principis conſenſus præſumitur, Aretin. *conſ. 56. in prin. & n.1. & ſeq.* Couar. *in c. cum in officiis, n.9. verſ. nam & illa bona de teſtam. & in c. poſſeſſor. 2. par. §. 7. & 10. n.2. verſ. firmet tamen, de reg. iur. lib. 6.*

4 Proinde qui habet immemorabilem poteſt allegare quemcumque titulum voluerit, vt eſt tritum, & promulgatum, & in Rota acceptiſſimum, igitur poteſt allegare etiam priuilegium renouandi à Romano Pontifice ex certa ſcientia confirmatum, quo caſu in dubium non venit, quia emphyteuſis deberet renouari, *l. ne cui, C. locat.* vbi Bal. qui de ſimplici etiam pacto renouandi in locatione appoſito loquitur, & dicit illam legem eſſe notabilem pro contractibus emphyteuticis, in quibus permittitur renouatio, & ſubdit hoc eſſe verum, & quotidianum, & concedi etiam. Sequitur Ruin. *conſ. 168. n.27. verſ. nec eſt etiam n.24. lib. 1.*

5 Item poteſt allegare eum, qui in emphyteuſim accipit fundos ſteriles, & paludoſos ſua cultura fertiles reddidiſſe, & conſequenter non poſſe expelli, nec ſibi penſiones augeri, *l. quicumque, la ſeconda,* & ibi not. Bart. *n.4.* & Angl. *C. de om. agr. deſer. lib. 11. & l. cognouimus, §. primo,* & ibi Bar. *n.2. C. de mancip. & colo pater. eod. lib.* Paul. de Caſtr. *conſ. 385. num. 1. lib. 2.* & Curt. ſen. *con. 43. n.7. & 8.* quod locum habet etiam in prædiis Eccleſiarum quamuis ſine iuſta cauſa, & ſolemnitate non poſſint alienari, *c. ad aures, cum gloſ. de reb. Eccleſ. non alien.* Ruin. *conſ. 127. num. 15. circa med. lib. 1.* Berous *conſ. 83. n.13. & ſeq. & n.15. & conſ. 89. n.14. & 15. lib. 1.* & in conſulendo, & iudicando ab hac opinione non eſſe recedendum ſcribit idem Bero. *conſ. 98. n.13. & ſeq. lib. 1.*

6 Non obſtat communis Doct. ſententia, quod Prælatus ad renouandam emphyteuſim Eccleſ. non poſſit compelli, quando vult pro ſe retinere, Capue. *deciſ. 303. & ſeq. par. 1.* quod nouiſſimè coram me fuit etiam deciſum *in Rauennaten. Bonorum die 20. Nouembris* 1587. cuius copia exhibetur, quia fuit reſponſum quod ibi non præſupponitur conſuetudo immemorabilis renouandi. In propoſito autem illa expreſsè præſupponitur quæ omnem tollit antiquitatem, vt ex prædictis apparet.

7 Neque obſtat, quod alienatio rei Eccleſiæ, & conſequenter emphyteuſis perpetua ſit prohibita, *c. nulli, de reb. Eccleſ. non alien. §. nos igitur coniunctio, §. emphyteuſim, in authen. de non alien. cum concord.* quia cùm poſſit allegari priuilegium Romani Pontificis, huiuſmodi alienatio ſine dubio valet. Nam ſummus Pontifex in rebus Eccleſiarum liberam habet poteſtatem, *c. cuncta per mundum, 9. q. 9. prima clem. paſtoralis, in fin. de re iudic.* Rom. *conſ. 298. n.2.* Paul. de Caſtr. *conſ. 414. poſt prin. & conſ. 436. n.14. & 15. lib. 1.* Socin. ſen. *conſ. 146. n.14. lib. 2. & conſ. 128. n.2. lib. 7.* Felin. *in c. quæ in Eccleſiarum, n.6. de conſtit.*

8 Neque obſtat, quod conſuetudo oneroſa Eccleſiæ nullius ſit momenti, *c. 1. de his, quæ fiunt a maio. par. Cap.* quia ſi eſt immemorabilis, vt præſupponit Priuilegium Apoſtolicum, & quilibet alius titulus poteſt allegari, vt dictum eſt.

9 Neque etiam refragatur aduerſus ea, quæ ſunt facultatis, numquam poſſe præſcribi, *l. viam,* & ibi Bar. & alii, *ff. de via publ.* quia illud procedit in his, quæ ſunt meræ facultatis, & in ſolo principali conſiſtunt, vt eſt ſuper viam publicam, vt illa iura, & Bart. loquuntur, quod autem quis teneatur ad renouandum ex ſolo principali, non conſiſtit, ſed plerumque ex pacto oritur, quod quidem parit actionem, Ang. *conſ. 184. n.2. & 3.* & conſuetudo eſt quoddam præceptum, Bal. *conſ. 118. n.1. verſ. & 1. ex regula lib.* Imò eſt fortior quàm ſit pactum, quia valet conſuetudo in caſu, in quo pactum valere non poteſt, Dec. *conſ. 225. n.2.* Crauet. *conſ. 4. n.13.* & ideò non eſt mirum ſi huiuſmodi conſuetudo renouandi emphyteuſim poſſit præſcribi, & facultati quæ competit per modum iuris poteſt etiam præſcribi, vt explicat Socin. *iun. conſ. 145. n.33. & ſeq. n.40. & ſeq. lib. 1.* & cum tale pactum renouandi, & quodcumq; etiam priuilegium ex immemorabili conſuetudine allegari poſſit, tollitur omnis dubitatio.

R. P. D. PEGNA.

Gerunden. Vini.

Mercurij 5. Maij 1599.

ARGVMENTVM.

Dominium an, & quando cenſeatur probatum ex præſumptionibus, & coniecturis, & de pluribus dominii præſumptionibus non eſt ſpernenda deciſio.

SVMMARIVM.

Dominium antiquiſſimum probatur indiciis, & coniecturis, n.2.
Dominium probatur ex actu recognitionis in Dominum inter recognoſcentem, & recognitum, n.3.
Dominium probatur ex eo quod quis diſponit de rebus, de quarum Dominio agitur, n.4. & n.6.
Cuſtodes potius, ſeu adminiſtratores, quàm domini præſumuntur illi, qui ad tempus deputati ſunt, n.5.
Dominium cenſetur probatum ex conceſſione facta ab aliquo reo de quo agitur, n.6. & n.7. vbi declaratur hæc concluſio, & num.8.
Dominiũ probatur coniecturis, & præſumptionibus, quando non agitur ad rei vendicationem, ſed ad alium effectum, n.6.
Dominium non dicitur habere is, qui ſine alterius conſenſu diſponere non poteſt de re, de cuius dominio agitur.
Papa non præſumitur conferendo aliquod beneficium voluiſſe præiudicare illi, quem de iure ſpectat collatio, n.9.
Dominium non probatur per inſtrumenta donationis, declara vt num.10.
Identitas rerum quomodo probetur in antiquiſſimis, n.11.
Clauſula, ſaluo iure directi dominii, *quid importet, num.12.*

DECISIO XII.

1 CApitulum, & Canonici Eccleſiæ Gerunden. cum interuentu Epiſcopi, tamquam vnius de Capitulo, die 14. Aprilis 1586. præſupponentes Dominium bonorum, (quæ adminiſtrabantur a Præpoſitis eiuſdem Eccleſiæ, &

de quorum fructibus, Præpoſiti quilibet in ſuo menſe ſolent neceſſaria Canonicis, & Capitularibus, pro ſua ſuſtentatione miniſtrare) ad ſe pertinere, & inſtituerunt, quod Præpoſiti in futurum traderent vinum in ſpecie, iuxta quandam menſuram antiquam, quæ hactenus conſeruatur in dicta Eccleſia Gerunden. quemadmodum iidem Præpoſiti tradebant antequam ab eodem Capitulo emanaſſet quædam alia ordinatio, ſeu ſtatutum, quo cauebatur, vt iidem Præpoſiti de cętero traderent certam pecuniarum quantitatem, loco prædicti vini, & quoniam prædicti Præpoſiti ſtatutum, anno 1586. factum impugnabant, negantes, Capitulo competere facultatem ſtatuendi, ſuper dictis fructibus dictorum bonorum, & cauſa introducta in Rota, & dubio generali propoſito die prima Februarii, an Præpoſiti tenerentur tradere Epiſcopo, & Capitularibus, & alus miniſtris Portiones Canonicales recipere ſolitas, in ſpecie vinorum iuxta ordinationem vltimo loco factam, & viſum tunc fuit Dominis, dubium generale reſtringere ad aliud magis particulare, an conſtaret de Dominio Eccleſiæ Gerunden. reſpectu bonorum, de quibus agitur, & hac propoſitione, vtraque parte informante, Rota cenſuit de Dominio Eccleſiæ conſtare ex his, quæ proponebantur per Informantes pro Eccleſia Gerunden.

2 Primum conſideratum fuit in hac facti ſpecie, difficultatem verſari circa dominium antiquiſſimum vltrà 200. ferè annos, ideòque ad illud probandum ſufficere indicia, & coniecturas, Bald. *in l. indicia, n.50. C. de rei vendic.* Soc. *conſ.205.n.3.lib.2.* Dec. *conſ.146.n.12.* Pariſ. *conſ.104. n.102. lib.1.* Rimin. *iun.conſ.23.n.279.lib.1.* Caſſad. *deciſ.2. n.2. & 3. de probat.* Veral. *deciſ.238. & deciſ.275.lib.2.in manuſcript.*

3 In caſu autem propoſito, plura concurrere videbantur ad dicti Dominii probationem. Primum, quia ex vetuſto quodam ſtatuto ab Epiſcopo, & Canonicis edito, Anno 1302. de cuius fide Rota non dubitabat, conſtabat, Præpoſitos, iam tunc iuxta conſuetudinem antiquam, & approbatam, ſolitos fuiſſe recipere adminiſtrationem temporalem à Capitulo, fideiuſſores de fideliter adminiſtrando dediſſe, & promiſiſſe præſtare onera impoſita, & imponenda, plurimaque alia, quæ etiam tempore præſenti facere, & præſtare reperiebantur, ex quibus apparebat, Præpoſitos Capitulum tamquam Dominum recognouiſſe: ex actu enim recognitionis probatur dominium inter recognoſcentem, & illum, cui fit recognitio, Paulus de Caſtr. *in l. ſi aliquam rem,* vbi Rip. *n.38. ff. de acquir.poſſ.* Anchar. *conſ. 310. n.2.* Guido Pap. *deciſ.272. n.2.* Crau. *conſ.22. num.11.* & fuit in ſimilibus cauſis deciſum *in cauſa Cæſaraugustana alimentorum, 5. Februarij 1573. coram R.P.D. meo Decano, & in cauſa Vicen. augmenti 14. Decembris 1587. coram Illuſtriſſimo Card. Blanchetto tunc Rotæ Auditore.*

4 Conſtabat prætereà, Capitulum antiquiſſimis temporibus liberè, & ſine aliqua contradictione, ſolitum fuiſſe diſponere de bonis, & fructibus Præpoſiturarum diſmembrando ab vna, & alteri applicando, augendo etiam, & minuendo onera, prout temporis qualitas, & Canonicorum neceſſitas exigebat, ex quibus actibus augebatur etiam dominium, *gloſ. in l. quidam in ſuo in verbo amoueri verſ. item nota argum. ff. de condit. inſtit.* Bald. *conſ.486. n.4. & 5. lib.1.* Aret. *conſ.15. n.3.* Crauet. *conſ.293. n.1.*

5 Tertiò, Dominium Eccleſiæ magis confirmabat excluſio Dominorum Præpoſitorum, ex eo potiſſimùm deducta, quod cum antiquitus Præpoſiti, eſſent miniſtri temporales, ex quo deputabantur, ad certum tempus à ratione alienum, videbatur penes illos extitiſſe Dominium, cum ex temporali deputatione cuſtodes potius, & adminiſtratores, quam Prælati, & Domini conſtituti cenſerentur, Rom. *conſ.310. n.1.* Alex. *conſ.96. n.2. lib.2.*

6 Præterea in hanc ſententiam eo facilius venerunt DD. quia olim iſtæ Præpoſituræ in Eccleſia Gerunden. non erant Tituli beneficiales, & Collatiui, ſed ſimplices adminiſtrationes, quæ ad Epiſcopi, & Capituli arbitrium liberæ concedebantur, ex quo etiam arguebantur concedentium Dominium, *l. in re mandata C. mandati l.* & præſertim in hac facti ſpecie, in qua non agebatur de probatione Dominii, ad rei vendicationem, ſed ad alium effectum, & conſequenter probationes leuiores ex coniecturis, & præſumptionibus collectæ ſufficiebant, Paul. de Caſtr. *conſ.4. incipit in cauſa mota, n.1. verſ. tamen quia dominium, lib.2.* Boer. *deciſ. 42. n.8.* Socin. *conſ.112. n.23. lib.3.* Veral. *deciſ.280. n.4. par.1.*

7 Neque prædictis obſtabant deducta per Informantes pro Præpoſito, & primo quod diſpoſitiones per Capitulum factæ de dictis præpoſituris, non proceſſerunt indiſtinctè, ſed Præpoſituris tantum vacantibus, conſequitur ex hoc, non poſſe argui aliquod Eccleſiæ Dominium. Quia reſpondebatur primò dictæ diminutiones, & detractiones, ideò vacantibus Præpoſituris, fuiſſe factas, quia durante tempore locationis propter correſpectiuitatem, inter fructus, & terras aſſignatas, & onera Canonicis perſoluenda, & alias conuentiones initas inter Canonicos concedentes Præpoſituras, & Præpoſitos eaſdem Præpoſituras accipientes in adminiſtrationem, tales mutationes, & innouationes fieri non poterant.

Secundò reſpondetur, Vacantibus Præpoſituris, fuiſſe 8
factas a Capitulo prædictas diminutiones, & mutationes liberè, nulloque conſtituto, à Præpoſitis defenſore, aut exacta eorum conſenſu, quod fieri non potuiſſet, ſi Præpoſiti fuiſſent Domini, *c.1. cum ibi notant. ne ſede vacante, cap.1. vbi gloſ. & Canoniſtæ de reb. Eccleſ. non alienand. lib.6.*

Præterea non obſtabat, quod Præpoſituræ deinde fuiſſent 9
factæ collatiuæ, & nunc in ſtatu collationis reperirentur, quia reſpondebatur, quod licet titulus fuiſſet mutatus, non tamen cenſebatur mutatum Dominium bonorum, & in Præpoſitos translatum, cum non præſumatur, Papam, propter ſuas collationes, Dominio Capituli præiudicare voluiſſe, & collationes fuiſſe admiſſas cum ſuis honoribus, & oneribus, vt alias Rota reſpõderat *in cauſa Vicen. augmenti, 14. Decemb. 1587. coram Illuſtriſſimo Card. Blanchetto,* licet enim tituli transferentur de vno ad alium, Dominium tamen bonorum, quod nunquam vacauit, non fuit cum titulis in Præpoſitos translatum, Corn. *conſ.225. n.1. & ſeq. lib.1.*

Rurſus non obſtabat, quod per inſtrumenta donationis 10
non probetur Dominium, niſi doceatur, donatum fuiſſe Dominium, Afflict. *deciſ.40. n.1.* Quia reſpondetur, id procedere in rei vendicatione, non autem quando agitur de dominio ad alium effectum, prout in caſu propoſito, in quo non agebatur de auferendis bonis à Præpoſitis, ſed de ſuſtinendis oneribus eis impoſitis, vel imponendis iuxta antiquam conſuetudinem, quo caſu ad probandum Dominium leuiores probationes ſufficiunt, Afflict. *deciſ.23. n.4. & n.5. cum alijs ſupra allegatis.*

Non obſtat præterea, quod non probaretur identitas bo- 11
norum donatorum Eccleſiæ, cum bonis poſſeſſis a Præpoſitis. Quia reſpondebatur in iſtis antiquiſſimis, ſatis videri probatam identitatem tum ex ſupradictis, tum ex eo quod adhuc Præpoſituræ retinent nomen illorum bonorum Eccleſiæ donatorum, tum denique quia non docebatur, alia bona ab illis diuerſa à Præpoſitis poſſidere.

Similiter non obſtabat, quod in quibuſdam locationibus 12
à Præpoſitis factis, diceretur, ſaluo Iure directi Dominij Præpoſiturarum. Quia reſpondetur primò, id non potuiſſe nocere abſenti, & ignoranti. Secundò reſpondetur, ſimiles aſſecurationes intelligendas de dominio directo Præpoſiturarum à Capitulo, olim inſtitutarum, penes quod erat, atque eſt directum dominium bonorum. Præpoſiti enim illa locarunt non tamquam Domini, ſed tamquam Præpoſiti, & adminiſtratores. Atque ex his fuit concluſum, conſtare de Dominio Eccleſiæ Gerunden.

An autem Capitulum potuerit reuocare ſtatutum fa- 13
ctum anno 1303. ex eo quod prætenderetur factum in vim contractus, & ſtante conſenſu Præpoſitorum, Domini particulariter videre voluerunt.

R. P. D. L I T T A.

Conchen. Archipresbyteratus.

Die 1. Maij 1599.

A R G V M E N T V M.

Quando debet in cauſa reſtitutionis pronuntiari, vel potius moderari inhibitio,

S V M M A R I V M.

In cauſa reſtitutionis in integrum de ſtylo Rotæ non pronuntiatur, ſed vel proceditur in negotio principali, vbi reſtitutioni locus ſit, vel moderatur inhibitio emanata vigore d. reſtitutionis vbi ei locus non ſit, n.1.

Reſtitutio in integrum in beneficialibus ſemel denegata amplius non conceditur n.1.

Defectus eius quod non erat faciendum attendi non debet, n.2.

Inhibitionis moderatio in cauſa reſtitutionis in integrum habet vim definitiuæ, & in eius probatione cenſentur reuocatæ omnes dilationes, n.2.

Re ſti-

Reſtitutio in integrum debet terminari intra quadriennium. num.2.

Sententia lata in vna parte reſeruatis in eodem iudicio partites valida eſt. n.3.

DECISIO XIII.

1 VNanimiter reſolutum fuit D. Amoragham vlterius audiri non debere, præterquam reſpectu Capitis Simoniæ, alias reſeruati, & circa illud remiſſoria eidem conceſſa fuit ea moti ratione, quia de ſtylo huius tribunalis eſt, vt in cauſa reſtitutionis in integrum, non pronuncietur, ſed vel procedatur in negotio principali vbi reſtitutioni locus ſit, vel moderetur inhibitio emanata vigore Commiſſionis dictæ reſtitutionis, vbi ei locus non ſit prout in caſu factum fuiſſe conſtat reſeruato capite Simoniæ, *ad not. per addentes ad deciſ.* Rot. 7. *num. 4. de reſtit. in integr. in nou.* & ſemel denegata reſtitutio in beneficialibus amplius non conceditur etiam ex Inſtrumento de nouo reporto, Put. *deciſ.* 279. *lib.* 3. qui propriè loquitur in terminis denegatæ reſtitutionis in integrum mediante moderatione inhibitionis, Peregr. *deciſ.* 37. *lib.* 2. Achil. *deciſ.* 8. *de reſtit. in integrum*.

2 Nec ſubſiſtit nullitas appoſita dictæ moderationi defectu intimationis, quæ videbatur neceſſaria ſecundum formam vltimi Decreti. Quia reſpondetur quod cum prius ſeruatis ſeruandis ipſi Amoraghæ fuiſſet præfixus terminus ad docendum de cauſis reſtitutionis in integrum alias, & eo durante nihil deduxiſſet, propter quod venit reſtituendus, non debuit propterea eidem alius terminus præfigi, & ita per conſequens defectus intimationis dicti ſecundi termini obeſſe non debet parti, tum quia non quod factum, ſed quod fieri debuit attendi debet, *l. ſed licet, ff. de off. Præſidis, & l. ius pluribus ff. de inſtit. & iure*, cum alijs per Decian. *conſ.* 62. *num.* 27. *lib.* 2. tum etiam quia moderatio dictæ inhibitionis vim diffinitiuæ habet, in cuius prolatione ex ſtylo Rotæ cenſentur reuocatæ omnes dilationes, vltra quod, vt benè hic deducitur per Informantes pro Vadello elapſum eſt quadriennium, quod datur ad diffiniendam cauſam reſtitutionis in integrum, Clem. *vnic. de reſtit. in integr.* Put. *deciſ.* 63. *lib.* 1. *&* 380. *lib.* 2. & bonum ius Domini Amoraghæ ex eo tantum prætenditur, quod de tempore prouiſionis ordinarij non eſſet extincta lis inter Oſorium, & Palumbares, quæ prætenſio cum falſiſſima conuincatur ex deciſione in hac cauſa facta coram Illuſtriſſimo Platto, cuius copia data fuit, *ideo &c.* Nec dictæ deciſioni repugnat per me extenſa ſub die 19. Ianuarij anni præteriti, qua nituntur Informantes pro Amoragha, ſiquidem quia iſta non loquitur de tempore prouiſionis ordinarij, ſed de tempore, quo Palumbares viuebat, vt benè ex lectura eiuſdem colligitur, nec ad effectum, vt mortuo Palumbaro Ordinarius eſſet impeditus conferre prout verè impeditus non fuit ex deductis in d. deciſ. Illuſtr. Platti, in qua etiam particulariter reſpondetur illi obiecto, quod ceſſio Alphonſi non valuerit, cùm non fuerit reciproca, quæ reſponſio permaximè placuit Dominis.

3 Et ad illud, quod moderatio Inhibitionis non potuerit fieri, reſeruato capite Simoniæ, cum vnicum ſit iudicium, fuit reſponſum contrarium verius eſſe, ſunt enim diuerſæ, & ſeparatæ gratiæ Amoraghæ in actis productæ, vnde ſicut potuit pronunciari ſuper vna, & alia reſeruari iſta qualitas, ita potuit moderari inhibitio reſpectu vnius, Felin. poſt Cardin. *in c. cum inter. num.* 15. *verſ. & ad hanc fallentiam de re iudicat.* qui dicit, quod licet petatur vna, & eadem ſumma, ſi pro parte fuit pronunciatum, non obſtat in alia exceptio rei iudicatæ, & quod pluribus deductis prætenſionibus in vno iudicio poſſit pronunciari ſuper vna alijs reſeruatis, probat *text. in l. de rebus, ff. de recept. arbitr. in l. ſi mater, §. ſi quis autem, ff. de except.* & vſu etiam comprobatur, ideo &c.

R. P. D. LITTA.

Romana Cenſus de Aptis.

Lunæ 17. *Maij* 1599.

ARGVMENTVM.

Excuſſio, quando non ſit neceſſaria contra principalem, vt poſſit agi contra fideiuſſorem, & ex quibus dicatur excuſſio ſufficienter facta.

SVMMARIVM.

Fideiuſſor non tenetur, niſi prius ſit facta debita diligentia contra principalem debitorem. n. 1.

Fallit, quando principalis debitor eſt abſens à loco iudicij, & conſtat notoriè eum non eſſe ſoluendo. n. 1. & n. 2. vbi quod non requiritur ſententia declaratoria, quod principalis debitor non ſit ſoluendo vbi id eſt notorium.

Decoctus notorius dicitur notoriè non ſoluendo. n. 2.

Sententia declaratoria iudicis non requiritur in notorio, quod committitur actu permanente. n. 2.

Excuſſio ſufficienter facta dicitur, vbi nunc ius ad exequendum deputatus retulit ſe facta diligentia in bonis debitoris nihil inueniſſe. n. 2. vbi quod ita ſeruatur de ſtylo coram A. C. in cenſuris, quæ dantur tantum in ſubſidium.

Excuſſio quando eſſet difficilis, vel fruſtratoria extra territorium ius dicentis, debet fieri in loco contractus tantum. n. 3.

DECISIO XIV.

DOmini reſoluerunt Dominum Alexandrum non teneri facere alias diligentias contra Venturinos, quia licet Dominus Maluicinus iuxta tenorem ſuæ obligationis non teneatur, niſi facta prius debita diligentia contra Venturinos principales creditos iuxta diſpoſitionem Authenticæ præſente, *C. de fideiuſſ.* attamen excuſſio principalis de iure non eſt tunc facienda, quando debitor eſt abſens à loco iudicij, & conſtet notoriè, eum non eſſe ſoluendo, *gloſ. in l. decem, ff. de verb. oblig.* Capyc. *deciſ.* 54. Vetal. *deciſ.* 233. *num.* 10. *par.* 2. *de Comm.* Cornel. *conſ.* 152. *lib.* 4. latè Andr. Gail. *pract. obſeruat. lib.* 2. *obſeruat.* 27. Mynſing. *obſeruat.* 15. *centur.* 2. & Gabr. *de fideiuſſ. concl.* 1. *n.* 53. 1

Nec hoc in caſu videtur neceſſaria ſententia Iudicis declarantis prius dictos Venturinos non eſſe ſoluendo ad effectum, vt contra Maluicinum agi poſſit *ad tract. per Gabr. vbi ſupra num.* 50. Quia ſtante publica ceſſatione rationis Bancharie in Vrbe, & quod abſentarunt, ſatis notoria dicitur eorum decoctio, & per conſequens notorium etiam videtur, eos non eſſe ſoluendo, Aym. *conſ.* 201. *num.* 45. & in notorio, quod committitur actu permanente Iudicis, ſententia declaratoria non eſt neceſſaria, Grammat. *deciſ.* 105. *num.* 16. Vltra quod de ſufficienti excuſſione, tunc etiam conſtare videretur, vbi Nuncius ad exequendum deputatus per iudicem detuliſſet in actis, quod facta diligentia pro facienda dicta exequutione in bonis territoriorum, nihil inuenit, vt notat Butrid. *in authen. hoc ita ſi debitor. C. de pign.* Angel. Aret. *in §. item ſi quis in fraudem. num.* 13. & Iaſ. *n.* 86. *Inſtit. de action.* qui modus ſeruatur coram Auditore Cameræ in cenſuris, quæ non dantur, niſi in ſubſidium, vt omnibus notum eſt. 2

Et ad illud, quod Venturini principales debitores poſſideant bona Piſis, cum quibus poſſit ſatisfieri Domino Alexandro fuit reſponſum hoc non probari pro parte Maluicini, prout probari deberet, cum ſit fundamentum ſuæ intentionis, imò de contrario conſtare ex atteſtationibus datis pro parte Domini Alexandri, vltra quod cum contractus, cui acceſſit Maluicinus & cuius vigore agitur, ſit factus in Vrbe, & non Piſis, ipſius contractus ad effectum, de quo agitur, ſpectari debet, & non alius, maximè quando difficilis redditur, vel alias fruſtratoria excuſſio ipſa extra territorium ius dicentis aliqua de cauſa, vel ratione, vt notat Bald. *in l. ſciendum, §. 1. ff. qui ſatiſdare cogant.* Capell. Tholoſ. *deciſ.* 197. *num.* 3. Neguſ. *de pignor. primo memb.* 8. *par. num.* 4. & Gabr. *vbi ſupra. num.* 61. prout hoc in caſu ſequi videtur, tum quia in Ciuitate Piſarum talis excuſſio fieri non ſolet, niſi prius obtento exequatur, vt omnibus notum eſt, tum etiam quia pro parte Domini Alexandri tot exibentur credita liquida hoc ſuo anteriora, pro quibus etiam contra prædictos relaxata fuerunt mandata exequutiua, quæ abſorbent bona relictorum, etiam quod illa longè plura eſſent, quam prætendunt per ipſum Dominum Maluicinum, quo fit, vt non tantum difficilis, ſed omnino fruſtratoria videatur, & conſequenter non neceſſaria ex prædictis, & alijs hic latius per Informantes deductis, &c. 3

R. P. D.

R. P. D. LITTA.

Burgeñ. de Velorado.

Mercurij 9. Iunij 1599.

ARGVMENTVM.

Præſentatus ſi ex tenore fundationis debeat eſſe certæ ætatis, dicta ætas debet probari pro validitate illius. Item ſtatutum Epiſcopi præter ius eſt validum, & ſtatutum inſertum in volumine ſtatutorum præſumitur vſu receptum.

SVMMARIVM.

Præſentatus debet habere qualitatem requiſitam ex tenore fundationis, n. 1.

Epiſcopus poteſt ſtatuere præter ius, n. 2.

Ætas probatur ex fide Baptiſmatis, n. 2.

Qualitas requiſita à ſtatuto quæ de iure communi non eſt neceſſaria, cenſetur requiſita pro forma, n. 3.

Actus non ſeruata forma actus nullus eſt, n. 3.

Statutum inſertum in volumine ſtatutorum præſumitur vſu receptum, n. 4.

DECISIO XV.

1 DOmini tenuerunt ſententiam Rotalem eſſe confirmandam ea ratione, quia Antonius de tempore, quo præſentatus, & admiſſus fuit ad dimidiam portionem, de qua agitur, non erat ætatis requiſitæ à ſtatuto dictæ Eccleſiæ, prout erat Orthega, ad not. per Caſſad. *in conſ. 69.* per Bellon. *conſil. 56. num. 4.* per Barbat. *in conſil. 33. num. 8. lib. 2.* dum notant quod ſi inſpecto tenore fundationis iuriſpatronatus ſit præſentandus ſacerdos, non valeat præſentatio de illo facta non habente dictam qualitatem, quod etiam tenuit Rota *in Valentina Iuriſpatronatus 20. Martij* 1586. *coram R.P.D. meo Iuſto, & in alijs pluribus cauſis.*

2 Nec in hoc caſu dubitari poteſt de validitate dicti ſtatuti, cum non diſponat quid contra ius, ſed præter ius, & Epiſcopus poſſit huiuſmodi ſtatuta facere, *c. fi. vbi glo. & DD. hoc notant, de conſtitut.* Bald. *in c. cum dilectus. n. 13. de conſuetud.* Caldar. *conſ. 5. num. 2. de conſtitutionib.* ſicut etiam dubitari non poteſt ex defectu ætatis ipſius Antonij, cùm de eo conſtet ex fide Baptiſmi, per quam probatur ætas, Caputaq. *deciſ. 314. par. 1.* Mandoſ. *ad regulam Cancellariæ. 18. quæſt.* 10.

3 Nec refert, quod ſtatutum loquatur per verba affirmatiua, nec procedat vlterius annullando, quia cum dictam qualitatem inter alias deſideret ſtatutum, quæ inter alios de iure communi neceſſaria non eſt pro acquirenda dimidia portione, vtique eam pro forma requirere videtur Anchar. *conſ. 36. num. 1.* Avin. *conſ. 182. num. 10.* Socin. iun. *conſ. 37. num. 6. lib. 2.* cum alijs hic allegatis per Informantes. Vnde meritò illa non concurrente de tempore actus præſentationis, & admiſſionis Antonij, actus ipſe defectu formæ ſuſtineri non poteſt. *vulg. l. cum hi, §. præter. ff. de tranſact.* cum alijs per Alex. *conſ. 137. num. 15. lib. 2.* Nec ſubſiſtit, quod deducitur pro parte Antonij circa non vſum dicti ſtatuti, quia cum illud ſit inſertum in Volumine Statutorum dictæ Eccleſiæ, præſumitur vſu receptum, Gozzad. *conſ. 6. nu. 16.* Dec. *conſ. 534. num. 9.* Creſcen. *deciſ. 39.* Tan. *deciſ. 25.* & tenuit Rota *in Narnien. legati 16. Ianuarij* 1572. *coram R.P.D. meo Seraphino, & in Amerina ſucceſſionis 24. Maij* 1593. *coram R.P.D. meo Pegna*, & in pluribus alijs cauſis quas non refero breuitatis cauſa. Quod tantò magis tenendum videtur, in hoc caſu, cum in diuiduo conſtet hoc ſtatutum per Rotam in aliis cauſis fuiſſe canonizatum, vt hic benè deducitur per Informantes pro Orthega, qui etiam omnibus alijs in contrarium deductis benè reſpondet. Ideò, &c.

R. P. D. LITTA.

Peruſina Fideicommiſſi de Fumaiolis.

Lunæ 14. Iunij 1599.

ARGVMENTVM.

Conditionalis diſpoſitio ante conditionis euentum non habetur in conſideratione, nec poteſt adimpleri per æquipollens.

SVMMARIVM.

Diſpoſitio conditionalis non purificata conditione nihil ponit in eſſe, n. 1.

Diſpoſitio conditionalis non poteſt adimpleri per æquipollens, num. 2.

Verba, & non altrimente, *important formam præciſam, n. 2.*

Clauſula non ampliant diſpoſitionem principalem, n. 3.

Acceſſorium non immutat naturam ſui principalis, n. 3.

DECISIO XVI.

DOmini reſoluerunt non conſtare de tali implemento Cæſaris, & Hieronymi, quod eis ſuffragetur, ea moti ratione, quia fideicommiſſum per Æmilium factum ad fauorem proximiorum cum conditione, quod tamen quod idem proximior faciat, & non aliter, eſt vniuerſale, vt iam reſolutum fuit, quo fit, vt pro implemento dictæ diſpoſitionis conditionalis, quæ non purificata conditione nihil ponit in eſſe, *l. eius qui in prouincia, ff. ſi cert. petat. & dicere diem, ff. de verb. ſign.* requiratur ſimile fideicommiſſum vniuerſale ad fauorem Io. Pauli, & non particularium bonorum, prout per prædictos factum fuit, vt videre eſt ex declaratione, quæ datur in Summario Cæſaris, *n. 8.* 1

Nec obſtat, quod per relationem ad teſtamentum Æmilij, & per clauſulas dictæ declarationis hic ponderatæ per Informantes pro Cæſare videatur ſatisfactum voluntati dicti Teſtatoris, quia dato quod dicta diſpoſitio Teſtatoris poſſit adimpleri per æquipollens, quod admittendum non videtur, cũ ſit conditionalis, Caputaq. *dec. 150. n. 3. par. 1.* Maximè ſtantibus illis verbis ſubſequentibus, *& non altrimente*, quæ præciſam formam importare videtur, *l. de his*, vbi Bart. *num. 3. & hoc not. ff. de tranſact. l. cum hi, in princip. ff. eod.* cum alijs per Illuſtriſſ. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 8. num. 12. ad medium dicti numeri*, non tamen fuit hoc in caſu aliquo pacto ſatisfactum voluntati Teſtatoris, cum ſuppoſita omni parte dictæ declarationis ſit reſtricta ad bona particularia, vt ex ea videre eſt, & non ſit vniuerſalis omnium bonorum, & iurium, prout fieri voluit Teſtator per ipſos proximiores cupientes Ioanni Paulo filio ſuo ſuccedere per fideicommiſſum in caſum, in quem decederet infra 25. annum ſine filijs. 2

Nec clauſulæ in dicta declaratione Cæſaris appoſitæ ampliare poſſunt dictam ſuppoſitionem, quæ eſt particularium bonorum, & facere, vt illa vniuerſalis iudicetur, ad not. per Card. *in Clem. 1. §. ad hoc, num. 2. de Præb.* per Dec. *conſ. 304. num. 7.* & Ferr. *conſ. 363. num. 13. lib. 2.* ſed ita intelligendæ ſunt, vt dicta ſuppoſitio bonorum particularium in reliquis cenſeatur facta modo, & forma præſcripta ab Æmilio per regulam, quod acceſſorium non habet immutare naturam ſui principalis, ſed eam ſequi, vltra quod per huiuſmodi ſuppoſitionem non etiam fuit ſatisfactum voluntati Æmilij Teſtatoris in eo, quod non fuit facta mediante conuentione cum ipſo Ioanne Paulo, prout Teſtator apertis verbis mandauit fieri, & fortè non abſque maxima ratione, tum ne in ipſa ſuppoſitione aliqualiter deciperetur, tum etiam, vt ea mediante certus ex tunc effectus hæres ſuus de ipſa reciproca ſucceſſione magis conſuleret vitæ ſuæ, & in ſumma fugiendo, quæ aliàs incautæ iuuentuti intempeſtiuam mortem afferre ſolent. Nec obſtant dum pro parte Cæſaris dicitur, quod Teſtator non potuit intelligere de fideicommiſſo vniuerſali faciendo mediante conuentione cum ipſo Ioanne Paulo, quia huic motiuo benè reſpondent Informantes pro Domina Franciſca Sallutia, quas reſponſiones approbarunt Domini deteſtando nimiam Domini Cæſaris aſtutiam, qui ab initio ſciens tenorem teſtamenti Æmilij, & ſe teneri facere reciprocum fideicommiſſum ad fauorem Ioannis Pauli, vt eidem in caſum expreſſum per teſtatorem ſuccedere intendebant, tacuit per decennium & illud non fecit, ſed tandem oblata ſibi occaſione, quod Ioannes Paulus profectus eſt ad bellum, illicò poſt diſceſſum per quatuor, vel quinque dies fecit declarationem, de qua agitur, ſine intimatione aliqua, & ſcientia dicti Ioannis Pauli, & ita calumnioſè, vt etiam ſibi liceret eam quandocumque impugnare non ſuccedente morte eiuſdem, quam tamen ad bellum præ ſe ferebat. 3

R. P. D. LITTA.

Aſſiſien. Canonicatus.

Veneris 25. Iunij 1599.

ARGVMENTVM.

Agitur de iuſtificatione narratorum in gratia & an collatio facta ab Epiſcopo ſuſpenſo propter collationem beneficij in ſuis manibus reſignati conſanguineo factam ſit valida, & quid ſtante ignorantia ſuperioris vbi concurrit prouiſus Apoſtolicus.

SVMMARIVM.

Obitus de certo tempore probatur per teſtes qui funeri interfuerunt, n. 1.
Clericatus probatur per litteras Ordinarij, n. 1.
Valor obtentorum probatur per teſtes de publica voce, & fama, n. 1.
Inſtrumentum facit probationem probatam, num. 2.
Conſanguinitas probatur per teſtes de publica voce & fama, num. 2.
Epiſcopus ſuſpenditur eo ipſo quod beneficium antea in ſuis manibus reſignatum conſanguineo ſuo confert, n. 3.
Collatio beneficij facta à ſuſpenſo eſt ipſo iure nulla, n. 4.
Actor vbi ſuam fundauit intentionem, debet & reus iuſtificare ſuam exceptionem, n. 5.
Collatio beneficij facta ab Epiſcopo ſuſpenſo non ſuſtinetur ratione communis erroris & ignorantia ſuſpenſionis ſtante concurſu prouiſi Apoſtolici, n. 6.

DECISIO XVII.

1 REuerendo Patre Domino Gipſio bo. me. proponente fuit reſolutum gratiam eſſe iuſtificatam, eò quia obitus Franciſci Cantuccij in Menſe Septemb. 1557. probatur ex confeſſione partis ſuper 9. articulo, & ex teſtibus de viſu qui funeri interfuerunt, Caſſad. *deciſ. 3. de probat.* Clericatus Fabij probatur manifeſtè Inſtrumento publico Cancellarij ipſius Ordinarij, *ad text. in c. cum olim de verb. ſignif. & in l. fin. vbi gl. 1. C. de rebus creditis.* Valor Canonicatus, & præbendæ, necnon aliorum Beneficiorum ſcilicet Sancti Ioannis Petri Peloſi, & S. Mathiæ de Camazo, quod non excedat ſummam ducatorum 24. ſufficienter probatur ex teſtibus in Summario, *num.* 1. deponentibus de publica voce, & fama per verbum, *fuit*, & *eſt*, Ægid. *deciſ.* 674. & fuit pluries tantum.

2 Quod Epiſcopus amiſerit reſignationem cuiuſdam Beneficij facta in manibus ſuis à Modeſto Aloyſio, & illud ſtatim contulerit Franciſco Aloyſio iuſtificatur mediante inſtrumento publico per eundem Epiſcopum ſubſcripto, de quo in Regeſtro *fol.* 79. quod probationem probatam, & euidentem facit, vt inquit Decian. *conſil. 66. num.* 58. *& ſeq. lib.* 3. & de recognitione dicti inſtrumenti conſtat in Regeſtro *fol.* 103. quod autem Modeſtus, & Franciſcus eſſent, & ſint fratres germani, teſtificatur ex depoſitione teſtium, de quibus in Summario, *num.* 3. dum dicunt eſſe meram veritatem, ſubdentes hanc rationem quia continuo habitarunt domum Paternam ſimul, nominabantur, & tractabantur vti tales à parentibus ſuis, & ab alijs, & pro talibus ab omnibus erant tenti, & reputati, quodque de prædictis fuit, erat, & eſt vox publica, & fama. Dec. *conſil.* 595. *num.* 7. Natt. *conſil.* 473. *num.* 29. cum alijs hic allegatis per Informantes.

3 Quod autem Epiſcopus ſit ſuſpenſus, iuſtificatur ex Conſtitutione Pij V. 58. producta in actis, & regiſtrata *fol.* 53. dum in ea diſponitur Epiſcopum eſſe ſuſpenſum eo ipſo, quod admittit regiſtrationem alicuius beneficij, & ex poſt illud confert conſanguineis reſignantis prout ex ſupra deductis hunc Epiſcopum feciſſe conſtat.

4 Nec obſtare dixerunt Domini quod Epiſcopus nunquam fuerit declaratus ſuſpenſus per ſententiam, quia reſpectu nullitatis collationis Beneficiorum expreſſis verbis declaratur ſuſpenſus in dicta Conſtitutione ibi *in verſic. qui vero contra fecerint*, *&c.* & collatio facta a ſuſpenſo, eſt ipſo iure nulla, vt concludit Vital. *in Clem. 1. §. ſi quis, num. 10. ff. de ſtatut. Monachorum.*

Et ad illud quod ſuſpenſio non probetur ſaltem concludenter de tempore collationis, cum potuerit Epiſcopus medio tempore abſolui, fuit reſponſum hanc prætenſam abſolutionem, ſuper qua exceptio Franceſchini fundatur, vt in facto conſiſtentem non præſumi, & propterea ab eo probandam eſſe per regulam, quod vbi actor, quæ ſuæ intentionis ſunt probauit, tunc reus ipſe habet neceſſe iuſtificare exceptiones, quibus contendit repellere actorem, de qua per Ægid. *deciſ.* 617. & per Put. *deciſ. 406. lib.* 2.

Ad illud quod deductum eſt de l. Barbarius, fuit reſponſum, non poſſe locum ſibi vendicare, ſtante concurſu Prouiſi Apoſtolici, vt in terminis poſt Lampium *in alleg.* 89. *colum.* 6. tenent Ferret. *conſil. 9. num. 1. part. 1.* & Boer. *deciſ.* 150. *num.* 13. ex quibus, & alijs latius per Informantes deductis, fuit, vt ſupra, reſolutum.

R. P. D. LITTA.

Burgeñ. Quindenniorum.

Lunæ 28. Iunij 1599.

ARGVMENTVM.

Scriptura informis ex obſeruantia & adminiculis de quibus in Summario plenè probat.

SVMMARIVM.

Obſeruantia dat robur ſcripturæ etiam informi, num. 1.
Inſertum probat concurrentibus adminiculis, num. 1.
Scriptura ſubſcripta à Notario cum ipſius ſigno, & extracta vigore compulſorialium parte citata plenam fidem facit, num. 2.
Scriptura extracta ex Regiſtro Rotali alterius cauſa legitime facto plenè probat vigore Innocentianæ, num. 2.
Adminiculum pro fide Scripturæ poteſt deſumi etiam ex ſcripturis minus legaliter extractis, num. 3.
Adminicula non ſunt probationes de per ſe, ſed auxilia probationum, num. 3.
Adminiculum pro fide ſcripturæ præſtant teſtes etiam nulliter examinati, num. 3.

DECISIO XVIII.

1 DOmini reſoluerunt iura, ſuper quibus fundata eſt deciſio in hac cauſa facta ſub die 8. Martij præſentis anni, eſſe in forma probanti, nam quoad priuilegium Innocentij Octaui, ſeu Alexandri VI. ſuper quo ſtat principale fundamentum deciſionis, ceſſat omne dubium ſtante obſeruantia centum annorum, & vltra, & de qua nunquam dubitauit Rota, quæ obſeruantia etiam informi ſcripturæ dat robur, Bald. *conſ. 400. num. 5. lib.* 4. Aym. *conſil.* 104. *& conſil. 101. num. 4. conſil. 158. num. 1. & conſil. 274. num.* 7. Felin. *in cap. ad audientiam, num. 16. de præſcr. pt.* Et tenuit Rota *in Caurien. Iuriſdictionis 4. Nouembris* 1593. *coram Illuſtriſſimo Blanchetto in Bracharen. de Iuncas*, 15. *Iunij* 1598. *coram R. P. D. Lancellotto*, & in alijs pluribus cauſis, vltra quod inſertum probat concurrentibus adminiculis, vt de inſerto in proceſſu fulminato fuit in ſpecie dictum *in cauſa Romana Capellaniæ* 12. *Iunij* 1589. *coram Reuerendo P. D. meo Pamphilio.* Adminicula autem plura non deſunt hoc in caſu quæ in ipſa deciſione reperiuntur. Ideò, &c.

2 Quantum verò ad ſententiam latam de anno 1488. de eius fide dubitari non poteſt, cum appareat ſubſcripta à iudice, habeat ſignum, & ſubſcriptionem Notarij, ſit munita teſtibus, & fuerit extracta vigore compulſorialium parte citata, *ad deciſ. Mohed. 8. de fid. Inſtrum.* Reſpectu autem ſententiæ Rotalis latæ de anno 1593. & priuilegij Pij V. & Gregorij XIII. ceſſare videtur omnis difficultas, ex eo quod extracta fuerunt ex regiſtro alterius cauſæ Rotalis, ſeruatis ſeruandis facto quo caſu vigore Innocentianæ plenè probat, Caputa. *deciſ. 351. n. 5. part.* 2. vt fuit tantum *in cauſa Valentina Decimarum 27. Nouembris 1596. coram R. P. D. meo Pamphilio.* Vltra quod fides dictorum Priuilegiorum iuuatur permaximè ex obſeruantia, eorum Dominis plus quam manifeſta.

3 Et ad deducta contra Inſtrumenta arrendamentorum venditionum, & diuiſionum ponderata in dicta deciſione fuit reſponſum, prædicta omnia deducta fuiſſe pro adminiculo, quod etiam ex ſcripturis minus legaliter extractis deſumi poteſt, vt fuit conſideratum *in vna Regien. Prioratus 16. Nouemb. 1594. coram R. P. D. meo Mellino*, & facit, quia admi-

adminicula non ſunt probationes de per ſe, ſed auxilia probationum, vt inquit Bald. *in cap. cum cauſam n.10. de probat.* Vnde ſi teſtes nulliter examinati adminiculum faciunt, Caputaq. *deciſ.206.n.6.& ſeq. part.2.* à fortiori pro adminiculo benè deſeruire poſſunt tot inſtrumenta, quantumuis minus ſolemniter extracta, *auth. magis C. de ſacroſ. Eccl.* maximè tot concurrentibus, videlicet antiquitas temporis, magnus numerus eorum, ſubſcriptio aliquotum cum appoſitione teſtium, quod reperiuntur deſcripta in libris Capituli, & Archiuo eiuſdem conſeruata, vltra quod multum veriſimilia redduntur ex dictis priuilegiis, ſententiis, & alijs in dicta deciſione deductis, &c.

R. P. D. L I T T A.

Pampilonen̄. Parochialis de Validano,

Veneris 29. Octobris 1599.

A R G V M E N T V M.

Dominium domus iuxta caſum deciſ. ex quibus probetur, & plura alia explicantur de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Dominium probatur ex pacifica poſſeſſione iuncto inſtrumento acquiſitionis, n.1.

Dominium vbi de eo incidenter agitur leuioribus probationibus probatur, n.1.

Venditio in qua pretium non eſt certum nulla eſt, n.2.

Negatiua debet probari per eum cuius fundamentum in negatiua conſiſtit, ſiue agendo ſiue excipiendo allegetur, n.2.

Tertii ius allegari non poteſt, niſi ipſo tertio volente, niſi tamen ſit excluſiuum iuris agentis ipſo iure, n.2.

DECISIO XIX.

1 DVbitaui, an Ioannes Diaz Sanctius Gartia de S. Martino, & Martinus Gartia minor habebant qualitates requiſitas in caſum, & ad effectum, de quo agitur, & Domini quoad primo loco nominatos non fuerunt concordes, quo verò ad Martinum Gartiam minorem tenuerunt, eum habere qualitates requiſitas a Conſtitutione Synodali, nam quod ſit Parochianus, non controuertitur, & minus quod domus, quam inhabitat, habeat qualitates requiſitas, quæ ſunt, quod ſit habitabilis, habeat ignem, & ianuam ad viam, ſed hoc vnum in dubium reuocatur. An ſcilicet domus prædicta ſit ipſius Martini, & pro affirmatiua fuit concluſum, nam poſſeſſio pacifica ipſius Martini iuncto inſtrumento acquiſitionis domus facta per eumdem à Petro Galdiano cum clauſula *conſtituti, &c.* inſtrumento acquiſitionis per prius facta per Dominum Galdianum à quodam Petro Martino, de quibus in Summario *n.3. & 4.* & operatur vt Dominus dictæ domus iudicari omnino debeat, maximè cùm hìc cadat hæc quæſtio Domini incidenter, & ad alium finem, & effectum, Pariſ. *conſ.104. n.84. & ſeq. lib.1. & conſ.57. n.44. lib.4.* Benè Bald. *conſ.486. n.1. lib.1.*

2 Nec obſtat prætenſa nullitas dictæ venditionis ex eo, quod non fuerit declarata pretij quantitas, quæ ab arbitrio collata fuit, *ad tex. in l. fin. C. de contrahend. empt.* tum quia hæc negatiua, quæ eſt fundamentum intentionis Ioannis de Celaia non probatur prout probari deberet, & quidem concludenter, ſiue deducatur agendo, ſiue excipiendo, vt partim tenent Doct. *in l. in illa ſtipulatione*, vbi Bart. *n.5.* Iaſ. *n.14. & 15.* Alexand. *n.14.* qui de communi teſtatur, & alij omnes, *ff. de verb. oblig.* Aym. *conſ.117. n.6.* Beltran. *conſ.116. n.4. lib. 6.* tum etiam quia de contrario conſtare videtur ex depoſitione teſtium in Summario Michaelis *n.3.* quod eſt dare de iure tertij, de quo non licet opponere, niſi Tertio ipſo volente, cùm non ſit excluſiuum ipſo iure, Put. *deciſ.3. de except.* Ad illud autem quod Petrus Martino primus venditor dederit votum in hac præſentatione, vti Dominus alterius domus. Vnde contra Ioannem de Celaia viget illud dictum, non probat hoc eſſe, quod poteſt non eſſe.

R. P. D. L I T T A.

Tiburtina Caſtri Sancti Poli.

Die 26. Nouembris 1599.

A R G V M E N T V M.

Teſtes de valore deponentes debent ſcire qualitates, onera, ac ſeruitutes rei tam in toto, quàm in parte.

S V M M A R I V M.

Teſtis deponens quod res ita communiter æſtimabatur, dicitur deponere de communi valore, n.1.

Valoris ſcientia maximè arguitur ex ſcientia qualitatum rei, n.1.

Teſtis deponens de communi valore dicitur reddere ſufficientem cauſam ſcientiæ ſi dicat quia practicus, n.1.

Valor non probatur per teſtes qui neſciunt onera ſeruitutis ac qualitatis, quibus res eſt obnoxia, n.2.

Teſtis non informatus non probat valorem, n.3.

Teſtis non poteſt deponere de valore pretij rei, niſi ſciat omnes qualitates totius rei, n.4.

Læſio vt probetur teſtes debent deponere habito reſpectu ad totam rem venditam, non autem ad partem tantum, n.5.

DECISIO XX.

DOmini pro maiori parte tenuerunt Lucam Mancinum 1
non probare valorem cuiuslibet rubri tenutæ Macellinæ in caſu de quo agitur, nam licet ſuper 15. deponat de valore ſcutor. 40. cuiuslibet rubri dictæ tenutæ exceptis Monteratiis, quos æſtimat ad rationem ſcutorum ſex, & ſubdatur, quod ita communiter vendita, & appretiata fuiſſet ab hominibus ſcientibus qualitatem dictæ tenutæ, & ita concludere videatur de communi valore, iux. not. per Bart. *in l. fin. in fin. C. de præd. nauicul. lib.11. & in l.2. n.12. C. de reſcindend. vend.* cum per Gabr. *de empt. & vend. concl.1. n.47.* Item narret qualitates aliquas dictæ Tenutæ, videlicet quod ſit fertilis, dotata aquis, lignis, arboribus fructiferis, & aliis, quæ plurimum conferre ſolent ad ſcientiam valoris ipſius rei immobilis, *l. ſi quis*, ibi *rei qualitas, & fructuum quantitas, C. de reſcind. vend. l. ſi fundum, ff. de leg.1.* cum alijs per Pinel. *in d.l.2. par.3. c.4. n.28.* & tandem, quia practicus dicta tenuta, quod ſufficienter dicitur pro ratione teſtis deponentis de communi valore, vt fuit dictum *in vna Bononien. de Pipinis, 8. Nouembris 1587. coram R.P.D. meo Seraphino.*

Attamen quia iſte teſtis iuxta additionale dicit, *Che gli* 2
huomini di Santo Polo hanno ragione di paſcere certi numeri di porci, ma che non ſia per queſto numero di porci, nè per quanti denari per ogni porco, & iuxta 27. dicit, *Che non ſa che gli huomini di Santo Polo habbiano priuilegio, che le Terre di quella Tenuta non ſe diano a lauorare ad altri, che a loro,* & iuxta 34. dicit, *che non ſa niente delli ſtatuti di Santo Polo, ne d'altra ſeruitù, ragione, ò Priuilegio,* quod etiam profitetur iuxta ſecundum, dum ibi loquendo de hominibus dicti Caſtri, & de hac Tenuta dicit, *ma ſe habbiano ragione di far legna per vſo loro, & per edificij non lo ſa eſſo teſtimonio, &c.* ex quibus, & alijs hìc latius ponderatis per Informantes pro excellentiſſ. Duce Aquæ Spartæ, cùm clarè colligatur ipſe verè informat, tum non fuiſſe de omnibus oneribus, & ſeruitutibus, quibus grauata eſt hęc Tenuta. Ideo Domini reſoluerunt, vt ſupra, hoc eſt, ipſum teſtem verè non probare prædictum valorem, & optima quidem ratione, quia ſcilicet iudicium hominis ad ignorata applicari non poteſt, & res immobilis tanti valoris ex abrupto ab homine æſtimari non debet, ſed conſiderata prius bona, & mala qualitate illius, & an ſit libera, vel obnoxia ſeruitutibus, & quibus ex prædictis augeatur, & minuatur valor dictæ rei, Bart. *in l. pretia rerum, §.1. n.2. ff. ad leg. Falcid.* Couar. *variar. reſol. lib.3. c.9. n.5.* Rip. *in l.1. §. ſi heres n.25. ff. ad Trebell.* Cagnol. *in dict. l. n.243.*

Nec dubitari poteſt, hoc in caſu de exiſtentia onerum, 3
& ſeruitutum, quæ valorem dictæ Tenutæ minuere habent, & quas ipſe teſtis ignorare faſſus eſt, ſtantibus concluſionibus in hac cauſa coram bon. mem. Bubalo firmatis, *quod homines Sancti Poli habent ius lignandi in hac Tenuta tam pro eorum vſu, quàm pro fabricis, & aratris, ius paſcendi 250. Porcos, facultatem aſportandi glandes, & arbores quaſſandi, &c.* Præterea cum teſtis iuxta 21. interro-

rogatorium dicat, *non ſapere la quantità delle rubia ſterile della Marcellina, ne delle fertile, ne meno la quantità delle rubia della pedicata delli Montarozzi, ne ſa quante rubia di terra importano li foſſi della Tenuta della Marcellina, ne tampoco ſe ricorda, che da doi foſſi impoi, vi ſiano altri foſſi in tutta detta Tenuta, & che potria eſſer di sì, & di no, che ci fuſſero altri foſſi, &c.* Quæ omnia operantur, vt in omnibus notum eſt, quod tenuta vna, imo rubrum vnum quodque terræ eiuſdem tenutæ plus, & minus valere, iudicare debet. Ideòque iure merito huic teſti tanquam minimè informato de prædictis, & præſertim tam animo ſe deponenti de certo valore cuiuslibet terræ dictæ Tenutæ, credi non debet, Alexand. *conſ. 54. num. 4. & 5. lib. 6.* cum alijs per Crauet. *conſ. 430. num. 5.* & fuit tantum *in illa Anconitana Terrarum 17. Martij 1579. coram nunc illuſtriſſimo Cardinali Platto in Romana Caſalis Iuliani 19. Iunij 1595. coram me,* & in alijs pluribus cauſis.

4 Nec placuit Dominis reſponſio huic motiuo data per Informantes pro Excellentiſs. D. Duce Brachiani, *quod ſcilicet procedat, quando agitur de probando valore alicuius tenutæ in genere, & ſic ad corpus, ſecus vbi agitur de probatione valoris cuiuslibet rubij tenutæ prædictæ Terræ, prout hoc in caſu, &c.* tum quia eadem ratio viget reſpectu partis, quæ viget reſpectu totius, cum ex partibus conficiatur totum ipſum integrale, nec poſſit teſtis ſcire verum valorem cuiuslibet rubij terræ vnius Tenutæ, niſi ſciat an Tenuta ipſa ſit vniformis, vel non, & quæ. & quanta pars illius ſit montuoſa, minus fructifera, vel ſterilis, & quæ, & quanta pars eiuſdem ſit fructifera, plana, & non ſterilis, quibuſve oneribus, & ſeruitutibus ſit grauata, ac plus, & minus fructifera, vel ſterilis, & quæ, & quanta pars eiuſdem Tenutæ, & ſic vnumquodque rubrum dictæ Terræ attentiſque æque influunt in omni parte dictæ Tenutæ æſtimari debeat, & non aliter poſſit, vt dictum fuit in dictis cauſis, & tradit Abb. *in c. ad noſtram, col. fin. de empt. & vendit. & in cap. aliquibus, in 2. notab. de decim.*

5 Tum etiam quia non Terræ fructiferæ, tantum dictæ Tenutæ ſunt comprehenſæ in venditione, circa quam prætenditur læſio, ſed omnes ſimul, hoc eſt ſteriles, & fertiles cum Montanea, Caſtro Territorio, ſuiſque oneribus, & ſeruitutibus vnico duntaxat pretio venditæ fuerunt, quo fit, vt teſtes inducti ad probandam læſionem dicti contractus concludere debeantur de communi valore reſpectu totius, omnibus ſimul conſideratis, prout venditio facta fuit, & non reſpectu vnius duntaxat particulæ forte magis fructiferæ, immo non habita aliqua ratione prædictorum onerum ſeruitutum, & partis infructiferæ, ac ſterilis dictæ tenutæ, quæ omnia valorem etiam cuiuslibet rubri ipſiuſmet tenutæ, & ſic cuiuſque partis illius diminuere habent, vt omnibus notum eſt, & probant, ad tradit. per Cagnol. *in dicta l. 2. quæſt. 40. num. 199.*

6 Immo cum teſtis ignoret etiam fines Tenutæ vt patet dum iux. octauum dicit ſe neſcire vſque ad quam partem Montis Ianuarij prætendatur Tenuta, & iuxta 66. dicat ſe neſcire. *An locus de Valci monte verſo le Valli di Sancto Nicolò ſia della tenuta della Marcellina, o della Montagna della ſpongha, cioè come acqua pende perche non sà, ſe la Tenuta della Marcellina da quella blanda ſi ſtenda piu di ſopra, o piu in giù,* & poſſibile ſit, quod infra fines ipſius Tenutæ pars aliqua ita ſterilis, & infructuoſa comprehendatur, quæ longe diminuat valorem cuiuslibet rubri, ſed dictæ Tenutæ ideo non mirum ſi Domini tenuerunt dicto illius ſtandum non eſſe circa valorem prædictum ex ſupradictis, *& argum. l. non hoc, Codice vnde cognat. & in cap. in præſentia, de probat.* maximè cum ſit vaſſallus ipſius Excellentiſſimi Domini Virginij, ſit pauper, continuatur in multis de mendacio, videlicet in eo, quod dicit ſuper 15. *Che le Terre di particolari in quel tempo furono vendute 24. 28. & 30. ſcudi come ha detto ſi ſopra hauere inteſo dire, perche detti Terreni di particolari non erano in quel tempo coſi liberi, & franchi, come li Terreni del S.* Cum tamen verum non ſit Terras Domini liberas eſſe, vt ſupra dictum fuit firmatum fuiſſe coram Bubalo. Item inveriſimilia deponat, dum iuxta 58. inquit, quod redditus huius Tenutæ eſt 18. 15. vel 12. ad minus pro quolibet rubro, vel ſuper 15. quod Tenuta prædicta per decem annos ante venditionem, & per 10. poſt, valor augeri ſoleat, & valde bona ſint prædia illa, quæ ad minus reddere ſolent 12. pro quolibet rubro, qualia tamen non eſſe bona ſaltem omnia huius Tenutæ iudicarunt Domini, tamen ex ſupradictis tum denique ex ipſamet viſione loci, quæ omnia ſimul iuncta operari debent, vt dicto huius teſtis aliqua fides adhiberi non debeat.

R. P. D. LITTA.

Hiſpalen. Cantoriæ de Oſſuna.

Ven. 3. Decemb. 1599.

ARGVMENTVM.

Statutum Eccleſiæ Hiſpalenſis, quod deſcendentes à pœnitentiatis non admittantur ad beneficia d. Eccleſiæ, eſt nullum, tanquam conditum abſque authoritate Capituli, nec illi ſuffragatur confirmatio Apoſtolica, & in omnem caſum non comprehendit deſcendentes à pœnitentiatis per lineam maternam.

SVMMARIVM.

Capitulum non poteſt ſtatuere in reſpicientibus ſtatum Eccleſiæ abſque authoritate Epiſcopi, num. 1.

Statutum prohibens admitti deſcendentes à pœnitentiatis ad beneficia, intelligendum eſt de deſcendentibus per lineam maſculinam, num. 2.

Statutum debet intelligi vt minus corrigat ius commune, quàm ſit poſſibile, num. 2.

Deſcendens à pœnitentiato qui humiliter pœnitentiam egit, non repellitur à dignitate Eccleſiaſtica, num. 2. vbi maximè ſi ſit deſcendens per lineam maternam vltra primum gradum, ibid.

Pœnitentiatus ſi peracta pœnitentia fuerit reſtitutus ad famam, pro non pœnitentiato haberi debet, num. 2.

Confirmatio generalis ſtatutorum non refertur ad ſtatuta iniuſta & illicita, num. 3. vbi maxime ſi adſit clauſula dummodo ſtatuta ſint licita, & honeſta.

DECISIO XXI.

VAcauit in Eccleſia Collegiata de Oſſuna per obitum 1
Doctoris del Toſo Coadiutoria, ad quam Dux de Oſſuna Patronus præſentauit D. Ioannem de Luna Abbati, & Capitulo dictæ Eccleſiæ, ad quod inſtitutio pertinet, recuſauit Capitulum inſtituere D. Ioannem ſub prætextu, quod deſcendat à Franciſco Simenez de Pronilla, eius auo materno pœnitentiato per ſanctum Officium Inquiſitionis propter quandam blaſphemiam, & quod in dicta Eccleſia extat ſtatutum, quo cauetur, quod qui ſit admittendus ad beneficia dictæ Eccleſiæ non ſit pœnitentiatus per ſanctum Officium Inquiſitionis, nec minus deſcendens ex pœnitentiatis, & prout latius cauetur in dicto ſtatuto, *ad quod, &c.* & vlterius declarauit ipſum non eſſe inſtituendum à quadam declaratione. Appellauit Ioannes, & cauſam appellationis obtinuit committi in Rota. Vnde cum tota difficultas pendeat à dicto ſtatuto, bonum eſſe cenſui dubitare, An ſtatutum Eccleſiæ de Oſſuna obſtet D. Ioanni in caſu, & ad effectum, de quo agitur, quod in Rota propoſitum Domini reſoluerunt ad fauorem informantis, ſcilicet ſtatutum prædictum D. Ioanni non obſtare, tum quia dictum ſtatutum eſt nullum ex defectu poteſtatis eorum, qui illud fecerunt. Nam cum reſpiciat ſtatutum Eccleſiæ, non potuit fieri, prout factum fuit à Capitularibus ſine interuentu, & auctoritate Archiepiſcopi, *iuxt. gloſ. communiter recept. in verb. in c. 2. de verb. ſig. in 6.* Inno. *in c. cum omnes, num. 1.* vbi Abb. *num. 4.* Ant. de Butr. *num. 45.* Felin. *num. 9.* Berou. *num. 36. & 46. de conſtit.* Abb. *in c. cum conſuetudinis, num. 4. de conſuetud.* Calder. *conſil. 2. de conſtit.* Oldrad. *conſil. 131.* Ferret. *conſil. 186. de comm.* Capi. *concluſ. 1.* quam opinionem ſequuta eſt Rota *in illa Illerden. ſtatuti 3. Decembris 1593. coram R. P. D. meo Corduba, & in alijs pluribus cauſis.*

Tum etiam quia etiam data validitate dicti ſtatuti eſt in- 2
telligendum de deſcendentibus per lineam maſculinam, & non deſcendentibus per lineam fœmininam, prout hoc in caſu *ad text. in c. vbicunque.* Vbi Gloſ. *in verbo maſculinum de pœn. in 6.* cum alijs hic deductis per Informantes, vt ſic minus corrigat diſpoſitionem Iuris communis, quàm ſit poſſibile, *ad tex. in l. ſi ſerui noſtri, C. de noxal. & in l. quæ contra, ff. de legibus,* ita Gl. *in cap. cum dilectus, de conſuetud.* latè Andr. Gail. *pract. obſeru. lib. 2. obſeru. 33. in 6. V. ſicut alias regulariter, &c.* De iure enim communi deſcendentes à Pœnitentia-

to,

66, qui humiliter pœnitentiam egit, non repelluntur à Dignitatibus Eccleſiæ *ca.cam te, vbi Doct. hoc paſſim notant. de reſcr.* maximè deſcendentes per lineam maternam vltra primum gradum exiſtentes, *c. ſtatutum il ſecondo de Heret. in 6.* Imo cum Franciſcus Simonel auus maternus Ioannis fuerit per acta pœnitentia reſtitutus ad famam, vt deponunt Teſtes in Summario dato, prò non pœnitentiato haberi debet quo ad omnis iuris effectum, *l. 1. in fin. vbi Doct. paſſim hoc notant, C. de ſent. paſſ.*

3 Nec ſuſtineri poteſt prædictum ſtatutum, ex prætextu, quod omnia ſtatuta dictæ Eccleſiæ ſint auctoritate Apoſtolica confirmata, quia confirmatio non eſt ſpecialis huius ſtatuti, ſed generalis omnium ſtatutorum, quo fit, vt dicta confirmatio etiam ſi facta eſſet ex certa ſcientia non ſit referenda ad ſtatuta iniuſta, & illicita, Alex. *conſ. 59. num. 14. & ſeq. lib. 1.* Rol. *conſ. 29. num. 32. lib. 1.* maximè cum in dicta confirmatione adſit clauſula illa, *dummodo ſtatuta licita, & honeſta ſint, nec ſacris Canonibus contraria*, qua ſtante nihil prorſus operari poteſt prædicta confirmatio ſtatuti, de quo agitur, quod dictum eſt in multis diſpoſitionibus ſacrorum Canonum, & iuris ciuilis aduerſatur, ita Dec. *conſil. 451. n. 72. in fin. verſ. poſtremo, & n. ſeq.* Alex. *conſ. 1. n. 3. verſ. prætereà confirmatio, lib. 5.* cum alijs hic per Informantes allegatis.

R. P. D. LITTA.

Vlixbonen. Iuris conferendis.

Veneris 14. Ianuarij 1600.

ARGVMENTVM.

Citatio ad videndum auſcultari, & collationari requiritur in compulſatione iurium, quando procurator eſt præſens in loco vbi fit compulſatio, aliàs ſufficit citatio per contradictas.

SVMMARIVM.

Compulſatio iurium vt ſit valida requiritur citatio ad videndum auſcultari, & collationari iura, quæ compulſantur, dummodo in loco compulſationis adſit procurator partis, n. 1.

Fallit vbi mandatum procuratoris eſt inſufficiens, quia tunc ſufficit citatio per contradictas, num. 3.

Appellationi renunciaſſe cenſetur, qui poſt appellationem coram eodem iudice comparuit, num. 2.

Notarij aſſertioni extra ea, de quibus fuit rogatum, non eſt ſtandum, num. 3.

DECISIO XXII.

1 FVit reſolutum pro nullitate proceſſus compulſorialis, & inter plures nullitates, quæ afferebantur per Informantes pro Archiepiſcopo, illa permaximè placuit Dominis, quod cum adeſſent Procuratores Archiepiſcopi in loco, in quo fiebat compulſatio, debebat citari ad videndum auſcultari, & collationari iura, quæ compulſabantur cum originalibus, Bart. *in auth. ſi quis in aliquo num. C. de eden.* Rim. *conſil. 405. num. 80. lib. 3.* & fuit pluries tentum *in hoc Tribunali, & ſignanter in illa Vicentina feudi 24. Iunij 1574. coram S. D. N. & in illa Burgen. de Caranza 27. Octobr. 1589. coram bon. mem. Bubalo, & in Syracuſana quarta 29. Maij 1592. coram bon. mem. Gipſio*, quod minimè factum fuiſſe hoc in caſu conſtat ex reuolutione proceſſus.

2 Nec ſaluari poteſt dicta nullitas ſub eo prætextu, quod dicti Procuratores appellauerunt à quodam decreto iudicis compulſoris, ſicque receſſerunt à limine iudicij, quia cum poſt dictam appellationem coram eodem iudice comparuerint, cenſentur eo ipſo renunciaſſe dictæ appellationi, quod etiam tacitè facere potuerunt, Gloſſ. *in cap. cum quis, ibi in verb. renunciet. de dol. & contum. lib. 6.* cum alijs hic per Informantes allegatis.

3 Minus eo prætextu ſaluari poteſt, quod mandatum prædictorum eſſet inſufficiens, & quod proptereà potuerat procedi per contradictas, quia de citationibus factis pro prædictis auſcultatione, & collatione per contradictas non conſtat aliter, quàm ex ſimplici aſſertione Notarij, qui dictas ſcripturas compulſauit, cui ſtandum non eſt, *ad text. in §. nos autem, in auth. de Tabell.* Innoc. *in c. 1. n. 5. de fid. Inſtr.* & tenuit Rota *in illa Toletana Parochialis de Alchaudete 10. Maij 1596. coram nunc Illuſtr. Arigonio.*

R. P. D. LITTA.

Abulen. Penſionis.

Veneris 28. Ianuarij 1600.

ARGVMENTVM.

Litteræ reſeruationis penſionis an ſint iuſtificandæ vbi agitur contra eum, qui reſeruationi conſenſit, eiuſque fideiuſſores. Item quando Titularis teneatur ſoluere penſionem, etiam poſt reſignatum beneficium, & an falſa demonſtratio beneficij vitiet reſeruationem, vbi alias de corpore & veritate conſtat.

SVMMARIVM.

Penſionis reſeruatio vbi eſt pura, ſi Titularis qui reſeruationi conſenſit det de nullitate, illius onus probandi nullitatem incumbit Titulari, & non penſionario, n. 1.

Litteræ penſionis non ſunt iuſtificandæ, quando agitur contra eum, qui reſeruationi conſenſit, illiuſque fideiuſſores, n. 1.

Penſio debet ſolui per Titularem, eiuſque fideiuſſores etiam poſt beneficij reſignationem, quando in reſeruatione cui ipſe titularis conſenſit, adeſt clauſula quod titularis non poſſit beneficia reſignare, niſi prouiſus ſimilem obligationem fecerit, alias, &c. n. 2. & 3. vbi quod in hoc caſu non applicantur quæ dicuntur de clauſula habita, vel non habita, ibid.

Demonſtratio falſa beneficij non vitiat reſeruationem penſionis, vbi conſtat de veritate, & corpore, n. 3.

DECISIO XXIII.

DOmini tenuerunt penſionem, de qua agitur, per Martinum, qui dictæ reſeruationi conſenſit, & per illius fideiuſſores deberi. Nec hoc in caſu teneri Penſionarium litteras ſuæ reſeruationis, quæ conditionem aliquam non continent, iuſtificare, ſtante quod agitur inter ipſum Penſionarium, & eum, qui dictæ reſeruationi conſenſit, illiuſque fideiuſſores, Guido P. *deciſ. 245.* & fuit alias tentum *in vna Salmantina Penſionis 26. Martij 1593. coram bo. me. Gipſio*, & per prius *in vna Valentina penſionis 17. Iunii 1585. coram bon. mem. Orolen.* in quibus deciſionibus cauetur, quod vbi reſeruatio penſionis eſt pura, & titularis, qui dictæ reſeruationi conſenſit, dat de nullitate prædictæ reſeruationis, eidem incumbit onus probandi nullitatem, & inualiditatem dictæ reſeruationis, & non Penſionario, & iſte eſt propriè caſus, de quo agitur. 1

Nec obſtare dixerunt Domini, quod Martinus Beneficia, ſuper quibus reſeruata fuit Penſio, de qua agitur, reſeruauit ad fauorem Ludouici, qui hodie exiſtit in poſſeſſione eorum, quia cum in gratia dictæ reſeruationis, cui Martinus conſenſit, adſit clauſula, *quod titularis ipſe non poſſit cedere, aut reſignare dicta beneficia, niſi prouiſus ſimilem obligationem fecerit, & dederit fideiuſſores, alias &c.* & ipſe titularis, & fideiuſſores obligati remaneant, ſequitur, quod dicta reſignatio per Martinum aliter facta, pro non facta haberi debeat ad fauorem ipſius Thomæ penſionarij, vt ſic non minus poſſit pro conſequenda dicta penſione dictum Martinum, & illius fideiuſſores conuenire, prout antea poterat. 2

Nec placuit Dominis, quod clauſula prædicta debeat intelligi, prout intelligitur clauſula *habita, vel non habita, &c.* cum eadem ratio non ſit, ſed prorſus diuerſa, nam diligentiæ ſufficerent in terminis clauſulæ *habita, vel non habita, &c.* ad excludendum titularem, & illius fideiuſſores ab vlteriori ſolutione penſionis, eò quia non eſt in poteſtate titularis conſequi penſionem beneficij, ſuper quo reſeruata fuit dicta penſio. In terminis autem iſtius clauſulæ non debent ſufficere diligentiæ, per reſignantem, vel illius fideiuſſores factæ contra reſignatarium, vt Penſionarius dictam penſionem ſoluat, cum fuerit in illius libera facultate Beneficia dicta penſione grauata non reſignare, niſi prius cautelato ipſo Penſionario iuxta formam ei præſcriptam, quam cum reſeruare neglexerit, imputet idcircò ſibi damnum inde proueniens. 3

Ad illud autem quod conſtet de nullitate dictæ reſeruationis ex eo quod attento tenore ſupplicationis appareat reſeruata ſuper quatuor Beneficijs, ſeu præſtimonijs, & tria tamen ſint, cum Sancti Leonardi, & Pancaliente non duo, 3

ſed

ſed vnum tantum ſit Beneficium, ſeu præſtimonium, fuit reſponſum per errorem fuiſſe omiſſum exprimi Beneficium de Necites, & loco illius fuiſſe dictum Pancalliente, quod patet, tum ex eo, quod in commiſſione cauſæ coram R.P.D. Pampbilio quatuor exprimuntur, tum etiam quia eadem expreſſio fit in cedula Bancharia ad Inſtãtiam Martini confecta, & per ipſummet Martinum acceptata, & penſionario conſignata, & tandem quia dicta quatuor Beneficia, ſeu Præſtimonia exprimuntur per eundem Martinum in actu reſignationis, quam fecit ad fauorem Ludouici de Salamanca, *vt in ſummario iurium, ſub n.5.6.& 7.* conſtat quo fit, vt dicta falſa demonſtratio, ſeu expreſſio illius verbi Pancalliente per errorem ſcriptoris ſupplicationis factæ conſtito de veritate, & corpore, quod alias exprimi per eum, vitiare minimè debebat gratiam dictæ reſeruationis ad trad. per Abb. *c.ſignificante, n.5.de reſcript.* Rot.*deciſ.4.eod.tit.in antiq.* Caſſad.11. *n.3. de præben.* & prout in ſimili fuit tentum *in vna Orialen. Beneficiorum,* 21.*Maii* 1593.*coram R.P.D.meo Seraphino.*

R. P. D. LITTA.

Meten. Monaſterij.

Lunæ 21. *Februarij* 1600.

ARGVMENTVM.

Narrata debent per impetrantem verificari, maximè ſi ex his Papa facilius fuit motus ad concedendam gratiam. Et an narratiua per verba, *vt accepimus*, in gratia motu proprio ſit narratiua Papæ, vel partis.

SVMMARIVM.

Narrata ſunt ſemper per impetrantem iuſtificanda, n.1.

Verba, vt accepimus, *appoſita in gratia conceſſa motu proprio important narratiuam partis, non autem Papæ, n.2.*

Gratia non tenet non verificatis omnibus, ex quibus Papa potuit facilius moueri ad illam concedendam, n.3.

Reus non tenetur docere de ſuo titulo quouſque poteſt excludere actorem per non ius ſuum, n.4.

DECISIO XXIV.

1 CVm in hac cauſa fuiſſet reſolutum narratiuam gratiæ Barbaræ non eſſe iuſtificatam ſignanter in eo, quod de tempore datæ Maria non attingeret vigeſimum primum annum, & ſolum fuiſſe reſeruatum videre, an talis iuſtificatio neceſſaria foret. Hinc Domini, vtraque parte informante, ſuper dicta reſeruatione affirmatiuam ſententiam amplexi ſunt ea ratione, quia trita eſt regula, quod narrata ſemper ſunt per impetrantem iuſtificanda, Io.Andr. *in c.1. n.3. verſ.in Beneficialibus poſt medium,* vbi Gemin. *notab.3. circa med. verſ. in litteris verò beneficialibus,* & Franchus *n.17. de lite.conteſtat.lib.6.* Innoc. *in c.ſuper litteris, num.19. verſ.in beneficialibus de reſcript.* Abb. *in cap.quia circa, n.3. de conſanguin.& affin.* Ægid.*deciſ.40.& 303.* Pariſ. *conſ.49. n.30.& 31.lib.4.* & in terminis malæ expreſſionis ætatis, Mohed. *deciſ.fin.de reſcript.* necnon & narratiua gratiæ conceſſæ certo modo, prout eſt iſta, de qua agitur, Put.*deciſ.300.lib.1.*

2 Nec Barbara releuatur à iuſtificatione dictæ narratiuæ ſub prætextu, quod illa verba *ſicut accepimus* operentur, vt narratiua prædicta, Papæ narratiua iudicari debeat, & non propria, quia quod partis, & non Papæ narratiuam importent dicta verba appoſita in gratia motu proprio conceſſa, qualis non eſt gratia Barbaræ, & in terminis procedunt, & loquuntur deciſiones Put.101.*lib.3.* Achil. *vnic.de motu proprio,* & aliorum hic allegatorum per Informantes pro Barbara. Nec ponderatio illius verbi, *vt aſſeritur*, quicquam facit, cùm non referatur ad dictam narratiuam ætatis, ſed ad prouiſionem Mariæ, vt benè deducitur hic per Informantes pro Catharina.

Nec eandem Barbaram iuuat, quod gratia Mariæ etiam quod attingeret vigeſimum primum annum ſit nulla, quia negari non poteſt, quin Papa facilius fuerit motus ad concedendam hanc gratiam ſic certò modo impetratam per Barbaram propter expreſſionem per eam factam, quod Maria non attingeret vigeſimum primum annum, quam ſi eidem fuiſſet expreſſum dictam ætatem attingere, ſtante quod hoc caſu Maria, contra quam fiebat impetratio erat magis proximæ ætatis requiſitæ, Caputaq. *deciſ.74.par.1.*& vbi Papa ex narratis faciliùs potuit moueri ad concedendum gratiam, non tenet conceſſio, niſi illius omnibus verificatis, Faber.*dec.17.* Put. *dec.353.lib.3.*

Vltra quod velle præſupponere, quod gratia Mariæ etiam quod attigerit vigeſimum primum annum ſit nulla, pro ſuſtentatione gratiæ Barbaræ continentis dictam falſam expreſſionem eſt diuinare, cum poſſibile ſit, quod ipſa habeat gratiam perinde valere per aliam, per quam de medio tollatur defectus ætatis prædictæ, quam gratiam ipſa Maria, ſeu Catharina habens cauſam ab ea, vt rea conuenta, & quæ reperitur in poſſeſſione, exhibere non tenetur, donec poteſt obtinere per non ius Barbaræ actricis, vt pluries fuit tentum. 4

R. P. D. PEGNA.

Gerunden. Vini.

Veneris 3. *Martij* 1600.

ARGVMENTVM.

Beneficium Eccleſiaſticum quando dicatur perpetuum, & de probatione dominij, plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Dominium antiquum non tollitur ex collatione in titulum, num.2.

Præſens, & tacens collationi beneficij cenſetur renunciare iuri, quod habet in dicto beneficio, declara vt n.3.

Beneficium Eccleſiaſticum perpetuum præſumitur, ſi ex antiqua conſuetudine ab immemorabili tempore vacare ſolet, & conferri, n.4. declara vt n.5.

Vacare *verbum intelligitur ſecundum ſubiectam materiam, num.5.*

Beneficium Eccleſiaſticum perpetuum non dicitur niſi conſtet quod in perpetuum conferri debeat.

Clauſula, ſaluo iure dominij directi, *nihil tribuit ſed ſolum præſeruat, num.8.& ſeq.*

DECISIO XXV.

PRætendebant Præpoſiti Eccleſiæ Gerunden. recedendum eſſe à deciſione, contra ipſos facta die 15. Maij 1599. in qua Rota conſueuerat conſtare de Dominio Eccleſiæ, reſpectu bonorum aſſignatorum Præpoſituris. Vnde cauſa propoſita ſuper iiſdem, Domini vno conſenſu in deciſis permanendum reſponderunt ex rationibus, quibus prædicta deciſio nitebatur, & propterea in hac propoſitione potiſſima cura fuit, ſatisfacere quibuſdam magis præcipuis, quæ contra deciſionem opponebantur. 1

Ad primum ergo argumentum deſumptum ex pluribus prouiſionibus iſtarum Præpoſiturarum factis in Titulum beneficij, quibus Informantes pro Præpoſitis inferre conabantur, Dominium Præpoſiturarum, propter dictas prouiſiones, & collationes fuiſſe in Præpoſituras, & Præpoſitos translatum reſpondebatur, ex collatione in titulum non tolli antiquum dominium, Corn.*conſil.225. n.2.circa fin. verſ. non enim aufertur lib.1.* & tenuit Rota *in ſimili cauſa Vicent. augment.* 14.*Decemb.*1587.*coram Illuſtriſs. Blanchetto tunc Rotæ Auditore,* & conſequenter collatio Capituli in titulum non mutauit antiquam obligationem. 2

Et propterea non obſtat *conſil.* Pariſ. *76.n.14.lib.4.* dicentis, præſentem, & tacentem ex collatione videre renunciare iuri ſuo, quo Paris loquitur de iure reſpectu tituli, hìc autem erat ſermo de iure reſpectu bonorum, notum eſt autem inter vtrumque ius, latum eſſe diſcrimen, cùm ius reſpectu tituli, non potuerit eſſe penes plures. Ius verò reſpectu bonorum, potuit eſſe penes Capitulum tamquam Dominum, & reſpectu tituli penes Præpoſitos. 3

Ad alteram oppoſitionem deſumptam ex eo, quod ab immemorabili tempore, iſtæ Præpoſituræ erant beneficia Eccleſiaſtica perpetua, & non temporalia, quod perſuaderi videbatur ex ipſo antiquo ſtatuto anni 1302. in quo continebatur ex antiqua conſuetudine, ab immemorabili tempore iſtas Præpoſituras vacare, quod erat ſignum Eccleſiaſtici perpetui beneficij, ex doctrina Bonifacij de Vitallinis *in Clem.vnic.de ſuppl.neg.Prælat.n.9.in 1.quæſt.* quibus accedebat quod anno 1254.ab Epiſcopo fuerant relicta legata duabus Præpoſituris, quæ fieri ſic non potuiſſent, niſi iam trini fuiſſent beneficia erecta. 4

Reſpondebatur inde non inferri dominium earum ab Eccle- 5

Eccleſia, ſeu Capitulo, fuiſſe abdicatum, præſertim cum verbum *vacare* aptum ſit comprehendere quamcumque vacationem, & ſecundùm ſubiectam materiam intelligi debeat, nam & adminiſtratio etiam finito tempore adminiſtrationis, vel mortuo adminiſtratore, vacare dicitur in caſu propoſito, ex verbis eiuſdem ſtatuti conſtabat verbum *vacandi* accipiendum iuxta materiam, de qua ibi agebatur, videlicet quod Epiſcopus, & Capitulum poſſent imponere, ſeu addere augmentum, ſeu aliquod onus conuertendum in augmentum Canonicæ portionis, vel in vtilitatem Eccleſiæ ſubtrahendo, & diminuendo de vna, & transferendo in aliam.

6 *Præpoſituris tamen vacantibus*, ex quibus verbis non poterat inferri, Præpoſituras fuiſſe beneficia Eccleſiaſtica perpetua, ſed potiùs adminiſtrationes, aliter enim non potuiſſent Epiſcopus, & Capitulum tam liberè de illis diſponere, cum de eſſentia Eccleſiaſtici beneficij ſit, quod in perpetuum conferatur, Abb. *conſil. 47. verſic. item quia perpetuum, lib. 2.* Bellam. *in cap. ſuper, n. 10. verſ. hoc enim eſt proprium de renunc.* Anch. *in cap. beneficium, n. 4. verſ. Item quia de reg. iur. lib. 6.* Felin. *in c. in noſtro, n. 9. verſ. item quod detur, de reſcript.* Sil. *tract. de beneficijs part. 1. n. 5. verſ. item quia.*

7 Quod verò ad imponendum iſta onera, tempus vacationis expectaretur, id fiebat, vel propter conuentiones initas cum Præpoſitis ab initio conſtitutis adminiſtratoribus, quibus durante adminiſtratione, non poterat nouum onus addi, vel propter alias cauſas Epiſcopo, & Capitulo Præpoſiturarum Dominis beneuiſas.

8 Ad tertiam oppoſitionem deſumptam ex eo, quod Præpoſiti ex antiquiſſima poſſeſſione, 100. & 200. annorum, potuerunt præſcribere quodcunque Dominium directum, vel vtile, ad quod probandum Informantes pro Præpoſitis recenſebant vltra 10. Inſtrumenta, etiam de nouo producta, ex quibus apparebat, bona Præpoſiturarum fuiſſe in Emphyteuſim conceſſa cum his enunciatiuis, videlicet, quod bona pertinebant ad illas, tam iure directi, quàm vtilis dominij, ad quod concedebatur ſaluo directo Dominio præpoſituræ, reſpondebatur primò, Clauſulam *ſaluo iure, & Dominio directo Præpoſituræ* nihil tribuere, ſed potius præſeruare, Caſſad. *dec. 2. n. 2. de reſeru.* vbi id generaliter tradit de clauſulis præſeruatiuis, & rurſus dicebatur, præfata verba adiecta potiùs fuiſſe cauſa declarationis, ad oſtendendum, quod illa bona in diuiſione fuerant aſſignata Præpoſituræ Dominium autem ſemper remanebat penes Eccleſiã.

9 Poſtremò animaduertebatur, difficultatem ceſſare potuiſſe ex antiqua Præpoſiturarum aliquarum Eccleſiarum, coronæ Aragonum, cui iſta ſimilis videbatur inſtitutione, & ordinatione, olim enim Epiſcopus, & Capitulum, vt liberius Diuino cultui vacarent, omnia Eccleſiæ bona in duodecim adminiſtrationes diuiſerant, & ſingulæ adminiſtrationes fuerant ſingulis adminiſtratoribus conceſſæ, vt quilibet Adminiſtrator in ſuo menſe de redditibus ſuæ adminiſtrationis neceſſaria Epiſcopo, & cæteris perſonis Eccleſiæ ſeruientibus adminiſtraret, has adminiſtrationes decurſu temporis Præpoſituras, & Adminiſtratores Præpoſitos appellarunt, cuilibet verò Adminiſtratori, ſeu Præpoſituræ particularia bona fuerunt aſſignata, videlicet prædia Domus cenſus, & ſimilia. Vnde ſcilicet, quilibet adminiſtrator, ſeu Præpoſitus ad præfatum effectum alendi perſonas Eccleſiæ in ſuo menſe, redditus eſſet exacturus. Vnde in conceſſionibus emphyteuticis, quæ fiebant de bonis cuiuſlibet Præpoſituræ, verè dicebantur bona quoad vtrumque Dominium ad Præpoſituras pertinere, & de directo dominio earum fuiſſe, inde tamen non inferebatur, dominium fuiſſe ab Eccleſia, cuius erant bona Præpoſituris aſſignata abdicatum, cùm ſemper penes eandem Eccleſiam integrum permanſiſſet, & permaneat.

10 Ad quartam oppoſitionem directam contra deciſionem, in qua fuerat dictum, quod iſtæ Præpoſituræ à Capitulo fuerant datæ in adminiſtrationem temporalem, & fideiuſſores, de fideliter adminiſtrando, fuiſſe receptos ex prædicto ſtatuto facto anno 1302. cuius contrarium Informantes pro Præpoſitis oſtendere nitebantur, ex eo quod in prædicto ſtatuto, nihil tale continebatur. Quinimò ex ſupradictis obiectionibus apparebat, conceſſiones Præpoſiturarum fuiſſe perpetuas: reſpondebatur, quod licèt verbis expreſſis id non diceretur in ſtatuto, re tamen ipſa dicebatur, cum ex pluribus actibus conſtaret, Præpoſitos non fuiſſe Dominos, nec probaretur, eos perpetuo ſolitos fuiſſe recipere adminiſtrationes. Quinimò contrarium videbatur veritas ex eo, quod Præpoſiti vigore ſtatuti, quilibet primo die Menſis poſt feſta Paſchalia tenebantur ſuam Præpoſituram firmare, & nullus poterat ad firmandam ſuam Præpoſituram admitti, niſi ſuo ſeruitio ſatisfeciſſet. Item ordinabatur, quod ſi quiſpiam Præpoſitus vellet ſuam Præpoſituram firmare, illam vacare cenſeretur, ex quibus omnibus temporalis potiùs, quam perpetua adminiſtratio arguebatur.

Ad quintam oppoſitionem directam etiam contra alterum deciſionis fundamentum, quo fuerat dictum, Capitulum antiquiſſimis temporibus liberè, & ſine Conditione diſpoſuiſſe de bonis Præpoſiturarum, cuius contrarium oſtendere nitebantur Informantes pro Præpoſitis, ex multis ſtatutis in facto relatis, factis anno 1371. Vbi fuit reuocatum ſtatutum factum ab Epiſcopo, & Capitulo ſuper pane, de fluxello, piſtoribus dando. Iterùm anno 1359. fuit reuocatum aliud ſtatutum factum contra Præpoſitum 1. Nouembris ſuper additamento illi facto. Item anno 1313. ſtatutum factum ſuper traditione pecuniarum loco Vini, anno 1317. ad quinquennium, contradicentibus Præpoſitis, Epiſcopus, & Capitulum mutauerunt, vt eſſet perpetuum de conſenſu Præpoſitorum. Item Epiſcopus, & Capitulum acceptarunt gratiam illis factam ſpecialiter à Præpoſito de pane de ſopar quatenus certis diebus intereſſent horis canonicis, ex quibus omnibus Informantes pro Præpoſitis conabantur inferre, Dominium Præpoſiturarum fuiſſe penes Præpoſitos, quia ſi fuiſſet penes Capitulum, & habuiſſet liberam adminiſtrationem, nec ſtatuta reuocata, nec gratiæ acceptatæ fuiſsent: Reſpondebatur primò ex prædictis non conſtare de tali contradictione, quæ excluderet Dominium Capituli, licet enim ex prædictis actibus colligeretur, fuiſſe aliquo modo conditum reſpectu eorum, quæ ſpectabant ad ſtatutum Præpoſitorum, & Præpoſiturarum, & illarum adminiſtrationem. Inde tamen non excludebatur Eccleſiæ dominium. Quinimò ex eiſdem actibus concludebatur, Præpoſitos habuiſse, vel habere talem ſtatum per quem excluderetur adminiſtratio bonorum ad Eccleſiam ſpectantium, quæ multis ſæculis oſtendebatur ab Epiſcopo, & Capitulo regulata. Vnde cùm deducta pro Canonicis contra Præpoſitos multis modis præponderare viderentur argumentis Præpoſitorum, Rota in deciſis permanendum cenſuit. 11

R. P. D. LITTA.

Orioleñ. Præcedentiæ.

Veneris 10. Martij 1600.

ARGVMENTVM.

Præcedentia debetur ordini prius inſtituto, ac approbato etiam ſi regula ſit aliquantulum immutata, dummodo non ſit mutata in ſubſtantialibus.

SVMMARIVM.

Ordo Carmelitarum debet præcedere ordinem fratrum de Mercede, cum fuerit prius inſtitutus, ac prius approbatus, num. 1.

Ordo ille debet præcedere, qui fuit prius inſtitutus, ac approbatus, num. 1.

Mutatio non præſumitur, n. 2.

Forma mutata non dicitur vbi mutatio non eſt circa ſubſtantialia, num. 2.

DECISIO XXVI.

DOmini reſoluerunt, Carmelitas Monaſterij Orioleñ. præcedere debere fratres de Mercede in eadem Ciuitate exiſtentes eo moti fundamento, quia conſtat, quod Ordo Carmelitarum fuit inſtitutus ante Concilium generale, vt legitur *in cap. fin. §. ſanè ad Prædicatorum, de relig. domibus in 6.* & probatur ex pluribus auctoribus hic relatis per Informantes, & quia fuit approbatus per Honorium Tertium anno ſal. 1225. vt conſtat ex Bulla eiuſdem Honorij, quæ ſupponitur pro nunc in forma approbanti, de qua *in Summario iurium, num. 1.* in confeſſo autem eſt, ordinem Beatæ Mariæ de Mercede fuiſse inſtitutum per dictum Concilium generale, & fuiſse approbatum per Gregorium Nonum anno octauo ſui Pontificatus, qui Gregorius IX. fuit Pontifex creatus poſt d. Honorium, quo fit ſiue ſpectetur initiũ ordinis, ſiue approbatio illius vti prior tempore Carmelita- 1

litarum ordo præcedere omninò debeat, ad not per Doct. *in l. honores ff. de decurio in l. fin.* vbi Bart. *C. de Tyronibus lib.* 2. cum alijs de quibus Chaſſan. *in Catalogo glor. mund. par. 4. conſiderat.* 52. *verſ. 5. ergo modo*, & per Tob. Non. *conſ. 71. n. 35.* per Nauar. *conſ. 5. de ſtat. monach.*

2 Et ad illud deductum per Informantes contra Carmelitanos, quod ſcilicet regula prædictorum non ſit eadem, quæ fuit inſtituta ab Alberto Patriarcha in Terra Sancta Apoſtolicæ ſedis Legato de anno 1280. vel circiter, & poſtmodum approbata per Honorium Tertium fuit reſponſum non probari mutationem huiuſmodi, & in dubio eam non debere præſumi, Alc. *de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 1. & 2.* & licet in aliquibus reg. prædicta fuerit tam per Honorium Tertium, quam per Innocentium Quartum reformata, ac moderata, non tamen apparet alterata circa ſubſtantialia ipſius regulæ, nec Priores, & originales conſtitutiones illius fuerunt relictæ, quo caſu poſſet dici mutata forma illius *ad text. cap. recolentes de ſtat. Monach.* & ita ex his, & alijs hic latius deductis per Informantes, fuit reſolutum, vt ſupra &c.

R. P. D. L I T T A.

Syracuſana Quartæ.

Mercurij 24. Maij 1600.

A R G V M E N T V M.

Archiuiſta poteſt extrahere ſcripturas Archiui abſque aliqua ſolemnitate, & ipſius atteſtationi creditur ad probandum, quod ſit Archiuiſta. Item ſcripturæ ſumit robur ab Archiuo ubi fuit reperta, quando ambæ partes archiuo ſubditæ ſunt.

S V M M A R I V M.

Scriptura extracta ſeruata forma cap. fin. de fid. inſtr. plene probant, num. 1.

Archiuiſta poteſt exemplare ſcripturas exiſtentes in archiuo abſque aliqua ſolemnitate, n. 1.

Atteſtationi Archiuiſtæ, vel ſucceſſoris in officio creditur ad probandum quem eſſe Archiuiſtam, ſeu ſucceſſorem, num. 1.

Recognitio non eſt neceſſaria in ſcripturis antiquis, n. 2.

Scriptura ſumit robur ab Archiuo, quando ambæ partes illi ſubſunt, num. 2.

D E C I S I O XXVII.

1 PRætendebant Epiſcopus Syracuſanus habere Quartam de omnibus, & quibuſcumque legatis factis, & faciendis Eccleſiæ, & locis Pijs ſuæ Diœceſis, Diœceſani autem, inter quos eſt Ciuitas Noti, dicebant huiuſmodi prætenſionem Epiſcopi eſſe regulandam ſecundum Ius commune, quod dat Quartam de aliquibus Legatis Epiſcopo, & de aliquibus non, & cum ad fauorem Diœceſanorum fuiſſent factæ plures deciſiones, & vlterius lata ſententia coram nunc Reuerendiſſimo Peruſino. Hinc Epiſcopus cœpit confugere ad conſuetudinem, qua mediante prætendit habere fundatam intentionem ſuam, & ad eam probandam de anno 1594. examinauit plures teſtes, verum quia huiuſmodi conſuetudo probanda eſt per 40. annos ante motam litem fuit pro parte Diœceſanorum, & ſic Ciuitatis Noti oppoſitum de litis pendentia ante annum 1532. fuitque pro Iuſtificatione pro oppoſitione in actis producta quædam concordia aliàs de dicto anno 1532. facta inter dictas partes, in qua legitur huius articuli deciſionem fuiſſe in ſpecie reſeruatam fel. rec. Clementi Septimo. Pro parte autem Epiſcopi fuit replicatum, dictam concordiam, & alia iura producta pro Ciuitate Noti pro Iuſtificatione dictæ oppoſitionis non eſſe in forma probanti. Vndè Ciuitas Noti ad tollendum omne dubium accepit compulſoriales, quibus mediantibus extraxit plura Iura ex Archiuo Archiepiſcopatus Montis Regalis, & ex Archiuo Regio Ciuitatis Panormi. Vnde literis reportatis cum iuribus compulſatis fuit per me dubitatum. An iura prædicta ſint in forma probanti in caſu, & ad effectum, de quo agitur, & Domini excepta ſententia extracta ex Archiuo Regio Ciuitatis Panormi tenuerunt pro affirmatiua, quia conſtat illa fuiſſe extracta cum compulſorialibus Rotæ parte citata, & in ſumma ſeruata forma *c. fin. de fid. inſtr.* vltra quod etiam ſine proceſſu compulſoriali poſſunt dici in forma probanti, ſtante quod ſunt legata ſubſcripta, & authenticata per Archiuiſtam, ſeu Secretarium in ſpecie deputatum ad cuſtodiendum, & exemplandum acta Curiæ Metropolicæ Montis Regalis, Bart. *in l. ſi quis ex argentarijs §. 1. num. 3. ff. de eden.* Alexand. *in auth. ſi quis in aliquo n. 5. in fin. C. eod.* vbi etiam Iaſ. *num. 5. verſ. 19.* Fallit Felin. *in cap. fin. n. 7. de fide inſtr.* & fuit ſæpè tentum, & de tali deputatione conſtat ex literis legalitatis, & propria atteſtatione cui de ſtylo Rotæ creditur, Verald. *deciſ. 225. incip. de ſtylo lib. 1. in manuſcr. & deciſ. 245. par. 2. in impreſſ.* Et dum pro parte Epiſcopi dicitur, quod aliqua ex iuribus extractis non merentur aliquam fidem, ſtante quod ex ipſamet extractione conſtat eſſe exempla exemplorum, fuit reſponſum, quod ſiue ſcripturæ illæ exiſtentes in dicto Archiuo Montis Regalis ſint originales, ſiue non, vnum eſt, quod tunc temporis fuerunt productæ coram Metropolitano ipſo, & proceſſus illi, ex quibus modo fuerunt deſumptæ dictæ ſcripturæ fuerunt tunc temporis factæ inter Epiſcopum ipſum ex vna, & Diœceſanos ex altera, quod ſufficit ad effectum, de quo agitur, hoc eſt ad oſtendendum, quod re vera vſque de eo tempore hæc prætenſio Epiſcopi fuit in lite.

Nec obſtat, quod dicti proceſſus non fuerunt recogniti, quia cum ſint antiqui probant abſque recognitione, Peregr. *deciſ. 282. Incip. in Maioricen. lib. 2.* Put. *deciſ. 151. lib. 1.* Vltra quod non parum robur recipiunt ex Archiuo, in quo cuſtodiuntur, & cui partes ipſę ſubſunt, *authentica ad hæc, ibi cartha C. de fid. inſtr.* cum alijs de quibus Gabr. *de prob. concl. 5.* 2

Minus obſtat, quod iura extracta ex dictis Proceſſibus, non probant, niſi ipſi integri proceſſus exhibeantur, quia non exhibentur huiuſmodi iura ad effectum probandi, quod Diœceſani bonum ius fouerent in dicta lite, ſed duntaxat ad oſtendendum, quod tunc temporis pendebat lis etiam ſuper hac eadem re inter ipſas partes, quod optimè probatur ex actis productis illius Iudicij, *ad text. in l. geſta C. de re iud.* cum alijs hic alleg. per Informantes pro Vniuerſitate Ciuitatis Noti. 3

REVERENDISSIMO P. D. LITTA.

Romana Cenſus.

Lunæ 5. Iunij 1600.

A R G V M E N T V M.

Via exequutiua obligationis Cameralis, an cenſeatur vulnerata per ſententiam latam contra inſtrumentum, cui adhæret obligatio, quando antea fuerant latæ aliæ ſententiæ pro dicto inſtrumento.

S V M M A R I V M.

Exequutiuè procedi non poteſt vigore obligationis Cameralis, vbi illa fuit vulnerata per ſententiam, num. 1.

Obligatio Cameralis non dicitur vulnerata, vbi pro validitate contractus, cui adhæret obligatio, plures ſunt latæ ſententiæ, & tandem vna lata fuit, qua omnes dictæ ſententiæ reuocantur, & contractus ipſe nullus declaratur, ſed ſolum vbi per primam contractus declaratur nullus, num. 2.

Contrarium verò n. 2. vbi affertur ratio.

Cauſa effecta ſemel appellabilis ſemper durat appellabilis, n. 2.

Clauſula quatenus de iure reſtringit præcedentia ad terminos iuris, n. 3.

Legitimatio perſonarum eſt neceſſaria etiam vbi agitur exequutiuè, n. 4.

Ceſſionarius non prohibetur vti exceptionibus cedenti competentibus, n. 5.

Procurator conditionem Domini meliorem, non autem peiorem facere poteſt, n. 6.

Renunciatio requirit ſpeciale mandatum cum expreſſione iuris, cui renunciatur, n. 6.

D E C I S I O XXVIII.

DOmini ſteterunt in reſolutis ſub die 28. Iunij anni præteriti eo præcipuè fundamento, quod non potuerit exequutiuè procedi, ſtante quod obligatio Cameralis 1

fuit vulnerata per ſententiam Bracelli, vt latiùs dicitur in dicta deciſione,

2 Nec Dominis placuerunt deducta per Informantes pro Rennijs, quod videlicet obligatio Cameralis non dicitur vulnerata vbi pro validitate contractus, cui cohæret obligatio ipſa, plures ſententiæ latæ ſint, & tandem vna feratur, quæ dictæ ſententiæ reuocentur, & contractus ipſe nullus declaretur, ſed ſolum vbi per primam ſententiam contractus, cui cohæret obligatio Cameralis, declaratur nullus, ſiquidem quia hæc diſtinctio iure non probatur, & negari cum veritate non poteſt, dictum vulnus, quia aut iſta ſententia Bracelli reuocatoria præcedentium, & quæ cenſum ipſum nullum, & inexigibilem declarat, facit tranſitum in iudicatum, & hoc caſu vulnus læthale remanet, cum talis ſententia poſterior cenſum perimit, & ſententias canonizatorias illius per prius latas, faciatque, vt dici ſolet, de nigro album, aut fuit ſuſpenſa per appellationem, prout verè ſuſpenſa fuit, & vulnus remanet, ſed in pendenti donec tollatur per contrariam ſententiam, vel læthale efficiatur confirmatione poſterioris ſententiæ. Vnde interim non potuit executiuè procedi, cùm cauſa ſemel effecta appellabilis, & appellatione pendente, nihil ſit innouandum iuribus vulgatis,

3 Nec clauſula illa, de qua in commiſſione dictæ appellationis, *quod procederet ad exequutionem obligationis Cameralis pro fructibus cenſus decurſis, & non ſolutis quicquam facit, &c.* ſtantibus illis verbis ſubſequentibus *quatenus de iure exequendi, &c.* quæ illam reſtringunt ad terminos iuris ſecundùm quos exequi non debet ex ſupradictis. Placuit Dominis aliud fundamentum deciſionis deductum ex non legitimatione perſonæ Lapani, & ex defectu citationis Iuliæ Capocephalæ, quia cùm Lapanus ſe faceret hæredem Iſabellæ, & hæc peteret exequi mandatum alias relaxatum ad fauorem dictæ Iſabellæ, & Iulia vera hæres illius vigore ſecundi teſtamenti, & admiſſa in docto iudicio ſe oppoſuerit negando illum talem eſſe, qualem ſe faciebat, & proteſtando tenebatur Lapanus in primis, & ante omnia iuſtificare dictam qualitatem hæredis, nec ad vlteriora procedere poterat, maximè non citata ipſa Iulia, ex deductis in dicta deciſione,

4 Quibus non obſtat, quod exequutiuè procederetur, quia, vt dictum eſt, non poterat procedere exequutiuè vltra quod etiam in executiuis neceſſaria eſt legitimatio perſonarum, & partis citatio, vt reſpectu dictæ litteræ legitimationis poſt alios de communi teſtando, tenet Dec. *in l. fin. num. 47. Cod. de edict. Diu. Adr. tollen.* & reſpectu dictæ citationis probat text. *in l. 1. ibi, ſi ceperit ex ſententia conueniri, C. de Iuris, & facti ignorantia,* & ex quibus tenet Afin. *in ſua prax. par. 1. §. 31. cap. 4.*

5 Nec obſtat, quod Eques Perbenedictus fuerit in quolibet actu dicti Iudicij citatus, quia cùm hodie Perbenedicti non tantum veniant vti hæredes illius Equitis, ſed etiam vti ceſſionarij dictæ Iuliæ non prohibentur vti vtrimſque, & ſic etiam exceptione, qua ipſamet Iulia vti poſſet, Aym. *conſ. 166. in fin. conſil. 298. num. 8.* Dec. *conſil. 247. in fin.* & Pariſ. *conſil. 21. num. 22. lib. 4.*

6 Et ad deducta circa cautionem petitam per Procuratorem Equitis Perbenedicti fuit reſponſum ex ea non poſſe inferri ad renunciationem nullitatis ſubhaſtationis de qua agitur, & quæ ipſam petitionem longè præceſſerat cum defectu poteſtatis ipſius Procuratoris, qui facto ſuo conditionem Domini meliorem, ſed non deteriorem facere poteſt, *leg. ſi quis mihi bona, §. ſed ſi mandauit, ff. de acquir. hæred.* cum alijs Creſcen. *deciſ. 8. & 9. de renunc. in impreſſ.* tum quia ad renunciandum requiritur ſpeciale mandatum cum expreſſione Iuris renunciandi, Rol. *conſil. 11. num. 18. lib. 1.* Put. *deciſ. 100. num. 1. lib. 2.* tum etiam quia deducta circa huiuſmodi cautionem non applicantur reſpectu Iuliæ, quæ illam non petijt, nec ei aliquo modo conſenſit, vnde cùm hodie Domini de Perbenedictis non tantum veniant vti ceſſionarij dictæ Iuliæ, Iure merito non prohibentur dare de nullitate dictæ ſubhaſtationis, & aliorum, quæ ſubſequuta ſunt ex ſupradictis, & alijs hic latiùs deductis per Informantes.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Taruiſina Parochialis.

Veneris 16. Iunij 1600.

ARGVMENTVM.

Papa non attentat, litis mentio cenſetur facta per clauſulam cuius ſtatum, & quid ſi lites ſint plures, & quando perſona loquentis veniat in generali ſermone.

SVMMARIVM.

Litera Apoſtolica non poſſunt dici attentata, quia Papa non attentat, num. 1.

Dictio, ideoque, *eſt cauſalis, num. 1.*

Sententia lata expreſſa falſa cauſa, eſt nulla, nu. 1.

Subreptitia dicitur gratia non facta mentione litis; nu. 2.

Poſſeſſio capta vigore gratia ſubreptitia eſt attentata, nu. 2.

Clauſula, cuius ſtatum, *inducit mentionem litis, num. 2.*

Perſona loquentis non cenſetur comprehenſa in generali ſermone, num. 3.

Declara primo non vt procedat, quando aliud ſuadet identitas rationis, num. 3.

Declara ſecundo id procedere, quando verba loquentis continent aliquod odioſum, ſeu aliquod onus, quia non cenſetur in dubio velle ſibi quem præiudicare, nu. 3.

Litis mentio non ſufficit, vbi plures ſunt lites, nu. 4. & nu. 5. Vbi declara.

Numerus ſingularis habetur pro genere, & continet pluralitatem vbi non ſumus in materia odioſa, num. 4.

Procurator ad litem conſtitutus cenſetur conſtitutus ad lites in plurali, nu. 4.

Numerus ſingularis continet pluralitatem, quando eſt eadem ratio in pluribus, quæ eſt in vno, num. 4.

Indefinita æquipollet vniuerſali, num. 4.

Fructus beneficij ſunt quid diuerſum ab ipſo beneficio, nu. 5.

DECISIO XXIX.

FVit concluſum ſententiam Nuncij eſſe reuocandam, 1
quia declarat literas Apoſtolicas attentatas, quæ tali vitio notari non poſſunt, Thom. de Ian. *deciſ. 62.* Papa enim non attentat, Aegid. *deciſ. 749. in fin.* Rota *dec. 25. ſub n. 4. de reſcript. in nou.* Paleott. *dec. 146.* & quatenus reuocat poſſeſſionem, & alia inde ſequuta, quia tamen illa reuocat ex eo, quod literæ ſint attentatæ, vt denotat illa dictio, *ideoque,* quæ eſt cauſalis, Bart. *in l. demonſtratio, §. quod autem, ſub n. 9. ff. de condit. & demonſtrat.* cùm ſit lata expreſſa cauſa falſa, eſt nulla, Rota *deciſ. 27. de re iud. in antiq.* Felin. *in c. inter cæteras; nu. 5. de re iud.* Aym. *conſil. 134. in fin.*

Non obſtat, quod literæ dicantur ſubreptitiæ non facta 2
mentione litis, & poſſeſſio poſtea capta ſit attentata, & fuit reſolutum coram D. meo Pegna *in cauſa Vrgellen. Archidiaconatus 13. Aprilis* 1592. quia vltra quod Nuncius non fuit motus ex ſubreptione literarum, ſed ex eo tantum, quod fuerunt impetratæ lite pendente, & eſſent attentatæ, ceſſat ſubreptio, quia fuit facta mentio litis, cum clauſula, *cuius ſtatum, &c.* Gemin. *conſ. 120. nu. 6.* Achill. *dec. 9. de reſcript.* & fuit dictum *in vna Zamoren. fructuum 12. Nouemb. 1584. coram R. P. D. meo Seraphino, & in vna Meliten. Penſionis coram R. P. D. meo Mellino 13. Nouembris* 1595.

Nec placuit Dominis, quod opponebantur verba illa, *in-* 3
ter aliquos non comprehendere perſonam impetrantis, & loquentis ad trad. in leg. inquiſitio, C. de ſolut. & in l. Paul. ff. de pign. vltra quod non applicatur caſui noſtro, cùm perſona loquentis ſit Papa, fuit dictum regulam non procedere, quando identitas rationis ſuadet, vt etiam perſona loquentis contineatur, Salic. *in d. l. inquiſitio,* Cagnol. *in l. frater à fratre nu. 114. ff. de condit. indebit.* Gabr. *de verb. ſignif. concl. 9. nu. 7.* Menoch. *de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 44. nu. 28. & ſeq.* & quod regula procedit quando verba loquentis continerent aliquid odioſum, ſeu aliquod onus, quia non cenſetur quis in dubio velle ſe ligare, aut ſibi præiudicare, Aym. poſt Socin. quem allegat *conſ. 274. n. 11. in fin. & nu. ſeq.* Menoch. *vbi ſupra nu. 31. & conſ. 2. nu. 75.* & hic fauor eſt, quod comprehendatur, quia alias impetranti conceſſio non prodeſſet, Menoch. *d. conſ. 2. nu. 78.*

Nec refragatur, quod eſſent duæ lites, vna inter Moniales, 4

&

& Burnactinum, alia inter eaſdem, & Epiſcopum Taruiſinum, & propterea non ſufficiat mentio litis *ex deciſ.* 3. Cæſ. de Graſſ. quia imò numerus ſingularis habetur pro genere, *gloſ. in rubr. inſtit. de action.* & continet pluralitatem, quando non ſumus in materia odioſa, *l. cum inter veteres*, vbi Bald. *not. C. de fideic. l. qui filiab.* §. 1. & ibi Iaſ. *n. 4. ff. de leg.* 1. & propterea procurator ad litem conſtitutus cenſetur conſtitutus ad lites in plurali, vt poſt Specul. tradit ibi Iaſ. *n.* 5. & quando eſt eadem ratio in pluribus, quæ eſt in vno, ſemper numerus ſingularis continet pluralitatem, Aym. *conſ.* 161. *n.* 4. ſicuti è contra, Dec. *conſ.* 362. *num.* 2. maximè quia fuit facta mentio litis indefinitæ ſine aliqua reſtrictiua, Iaſ. *dicto* §. 1. *ſub num.* 5. *& conſ.* 215. *colum.* 3. *verſ. non obſtat ſecundo lib.* 2.

5 Deciſ. Cæſ. de Graſſ. non facit in contrarium, tum quia nihil firmat, ſed relinquit particulariter dubitandum, tum quia ibi erat expreſſa lis ſuper beneficio, nil mirum ſi non comprehendebat litem ſuper fructibus: aliud enim eſt beneficium, aliud fructus beneficij, Cald. *conſ.* 6. *circa med. verſ. item conſtat, quod aliud de probat.* & licet diceretur, & ſuper alijs quibuſdam rebus non ſufficiebat iſta generica, & obſcura expreſſio.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Abuleñ. Iuris Viſitandi.

Mercurij 28. Iunij 1600.

A R G V M E N T V M.

Epiſcopus an poſſit viſitare hoſpitale fundatum cum pacto, quod Viſitatio ſpectet ad priorem illius, & quando viſitandi ius cenſeatur conceſſum cumulatiuè, non autem priuatiuè quoad Epiſcopum, & an viſitator generalis ceſſet dato viſitatore ſpeciali.

S V M M A R I V M.

Sententia lata abſque citatione nulla eſt, num. 1.
Actus qui dederunt cauſam liti, non tribuunt ius conſiderabile, num. 1.
Viſitatio de iure ſpectat ad Epiſcopum, niſi aliter in fundatione beneficij ſit cautum, num. 2.
Viſitatio hoſpitalis cuius cura alteri demandata fuit ſpectat ad Epiſcopum, num. 2.
Dic procedere vbi eſt conceſſa protectio, & defenſio quæ non eximit a iuriſdictione, & per conſequens nec à viſitatione quæ eſt iuriſdictionis, num. 2.
Iuriſdictio cenſetur conceſſa cumulatiuè, non priuatiuè quoad Iudices ordinarios, num. 3.
Fallit quando iuriſdictio conceditur fauore perſonæ in quam exerceri debet, & fauor ipſius eſt non habere plures, qui eam exerceant, num. 4. *& num.* 11. *vbi maximè ſi conceditur patrono in ſuo beneficio, ibid.*
Hoſpitale in materia iuriſdictionis pro perſona habetur, num. 4.
Viſitatores paucos habere Eccleſia, vel hoſpitalis intereſt, num. 4.
Eccleſia fundata cum pacto, quod ſubſit Abbati, nihilominus ſuberit Epiſcopo, num. 5.
Eccleſia ac beneficium ſtatim ac ſunt conſeruata, ſunt in poteſtate Epiſcopi, num. 5.
Hoſpitale erectum cum conſenſu, & authoritate Epiſcopi Eccleſiaſticum dicitur, num. 6.
Epiſcopus conſentiens, quod hoſpitale erigendum ſit liberum, præiudicat non ſolum ſibi, ſed etiam ſucceſſoribus, num. 6.
Epiſcopus ſi aliquam Eccleſiam à ſe generaliter eximat non poteſt à ſe abdicare viſitationem, & correctionem, num. 7.
Dic procedere in Eccleſia iam conſtructa & ædificata, quia tunc agitur de amittendo iure quæſito, ſecus in fundatione, num. 7.
Hoſpitale fundatum abſque conſenſu, & authoritate Epiſcopi, non dicitur locus religioſus, num. 8.
Epiſcopus non poteſt viſitare hoſpitale, quod non eſt locus religioſus facultate propria, ſed vti Sedis Apoſtolicæ delegatus in vim Concil. Trid. niſi aliter ſit in fundatione cautum, num.
Viſitator generalis viſitare non poteſt, vbi datur ſpecialis, num. 9.
Contrarium, num. 10. *vbi tamen, quod prima opinio eſt vera,*
Dic, vt prima opinio procedat, quando viſitator datur ad petitionem viſitandorum. Secus quando motu proprio, num. 9.
In viſitationis materia plurimum attenditur ſubiectio, nu. 11.
Viſitationis materia eſt intricata, num. 11.

D E C I S I O XXX.

1 SEntentiam Prouiſionis Abulenſ. reuocandam dixerunt Domini non ſolum ex capite nullitatis propter defectum citationis, *l.* 1. §. *item cum ex edicto, ff. quæ ſent. ſine appellat. reſcind. l. de vnoquoque, ff. de re iud. l. nam ita Diuus, ff. de adopt.* ſed etiam ex capite iniuſtitiæ, quia in ea dicitur Epiſcopum eſſe in quaſi poſſeſſione viſitandi Hoſpitale, de quo agitur, quæ tamen quaſi poſſeſſio non deducitur, niſi ex actibus, qui dederunt cauſam liti, & ius aliquod conſiderabile non tribuunt, vt fuit dictum *in vna Hiſpalen. Iuriſpatronatus, coram bon. mem. Robuſterio* 16. *Iunij* 1586. *& in alia Burgen. Iuriſdictionis Sancti Ioannis* 4. *Decembris* 1591. *coram bon. mem. Orano*, tum etiam quia dicit viſitationem ſpectare ad Epiſcopum tanquam Ordinarium iuxta declarationem Concilij, quæ tamen hoc non dicit, & Concilium concedit hanc facultatem Epiſcopis tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis.

2 Circa illud, quod etiam objiciebatur contra ſententiam, videlicet quod ex fundatione ſpectet, & ius viſitandi ad Priorem, & propterea intret limitatio poſita in deciſione congregationis Concilij, niſi aliter ſit in fundatione cautum. Domini non fuerunt concordes, ſi conceſſio facta Priori intelligeretur priuatiuè, vel potius cumulatiuè allegabantur præcipuè tradita à Gabriel. *conſ.* 195. *lib.* 2. in terminis viſitationis Hoſpitalis faciendæ per Ordinarium, non obſtante, quod in fundatione eius cura alteri demandata videretur, qui tamen Gabriel loquitur, quando alicui eſſet conceſſa protectio, & defenſio, quæ, vt dicit, & probat, ipſe non tribuit, & nec eximit à iuriſdictione nil mirum ſi huiuſmodi defenſori non competit viſitatio, quæ eſt iuriſdictionis, Innocen. *in cap. in ſingulis, num.* 1. *de ſtatu Monachor.* Pauin. *de viſit. part.* 2. *quæſt.* 1. *num.* 8. in caſu autem noſtro fuit inter alia commiſſa viſitatio in ſpecie.

3 Pro Epiſcopo tamen videtur facere communis Regula, quod iuriſdictio cenſeatur conceſſa cumulatiuè, non priuatiuè ad Iudices Ordinarios, Bart. *in l.* 1. *C. de off. præfect. vrb.* Bald. *in l. vnica*, §. *vbi autem, num.* 6. *Cod. de cad. tollen.* Anchar. *conſ.* 164. *ſub num.* 5. *verſ. nec ex eo, quod populus*, latè Roman. *conſ.* 393. *num.* 1. *cum nonnullis ſeqq.* Paul. de Caſt. *in l. teſtament. ſub num.* 6. *C. de teſtam.* Iaſ. *qui communem dicit in l. quod in rerum*, §. *ſi quis poſt, num.* 1. *ff. de leg.* 1. Felin. *in cap. paſtoralis, poſt num.* 2. *verſ. regulariter videtur de off. Ordinarij*, Dec. *conſ.* 3. *num.* 3. Ruin. *qui de communi teſtatur conſ.* 7. *num.* 5. *lib.* 4.

4 Poſſet tamen dici Regulam limitari, quando iuriſdictio conceditur fauore perſonæ, in quam exerceri debet, & fauor ipſius non eſt habere plures, qui eam exerceant, Bald. *in l. vnica num.* 7. *C. de cad. tollen.* Andr. *conſ.* 375. *ad fin. verſ. fallit* 4. Aret. *conſ.* 10. *ſub num.* 1. Felin. *in dict. cap. paſtoralis num.* 2. *in fin. verſ. limit.* 5. Corn. *conſ.* 3. *ſub num.* 5. *verſ. ſecundo reſpondet lib.* 2. Afflict. *deciſ.* 41. *num.* 2. *in fin. & num. ſeq.* Aym. *conſ.* 411. *num.* 34. *verſ. ſeptimo Iura*, Rim. iun. *conſ.* 175. *num.* 9. Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 18. *ſub num.* 16. *verſ. nonus eſt caſus.* Huic autem concurrit fauor Hoſpitalis, qui pro perſona habetur in hac materia, Bald. *in d. l. vnica ſub num.* 7. Aret. *conſ.* 83. *num.* 4. *in fin. & conſil.* 102. *poſt num.* 3. Intereſt autem Hoſpitalis ne vexetur à pluribus viſitatoribus, Angel. *in l. ſi teſtament. verſ. ſi fauore perſonarum C. de teſtamen.* ſentit Bald. *in authent. habita ſub num.* 59. *C. ne fil. pro patr.* maximè quia non fuit ſolum conceſſa viſitatio fauore Hoſpitalis, ſed etiam Prioris pro tempore, qui conſtituitur Patronus ipſius Hoſpitalis, Angel. *conſ.* 375. *in loco ſupra citato*, Gram. *deciſ.* 30. *num.* 20. *in fin. & num. ſequentib.* Aym. *dicto conſ.* 411. *num.* 34. Menoch. *præſumpt.* 18. *num.* 23. & fuit dictum *in vna Burgen. Iuriſdictionis Sancti Ioannis* 20. *Decembris* 1596. *coram bon. memor. Orano.*

5 Contra priorem etiam facere videtur dictum, Bart. *in l. quoties*, §. *fin. num.* 1. *ff. de adminiſtr. tut.* quem refert & ſequitur Felin. *in cap. cum venerabilis ſub num.* 33. *verſ. & ideo dixit*, Bart. *de except.* quòd ſi aliquis fundat Eccleſiam hoc pacto, quod ſubſit Abbati, quod nihilominus erit ſub

Epiſcopo. Non enim poteſt ædificans, aut fundans facere, quod Epiſcopo non ſubſit, Innoc. in cap. Lateranen. num. 5. de præb. Abb. in c. cum dilectus num. 4. de conſuet. & in cap. 3. ſub num. 13. de Eccleſ. ædif. & in dicto c. cum venerabilis, n. 33. vbi etiam Dec. in 10. not. num. 33. & conſ 121. n. 3. facit cap. ſi quidam n. 10. qu. 1. Rota diuerſ. deciſ. 10. de teſtam. in antiq.

6 Sed videtur poſſe dici prædicta procedere in fundatione Eccleſiæ & Beneficij, quæ ſtatim, ac ſunt conſtructa, ſunt in poteſtate Epiſcopi, c. omnes Baſilicæ 16. qu. 7. cap. cum Epiſcopus de offic. ordin. in 6. Dec. d. conſ. 121. n. 1. & in d. cap. cum venerabilis n. 32. Non ſic forſan de Hoſpitali, quia aut eſt cum auctoritate, & conſenſu Epiſcopi erectum, quo caſu Eccleſiaſticum dicitur, Bald. in auth. hoc ius porrectum ſub n. 11. C. de ſacroſ. Eccleſ. Paul. de Caſtr. in l. orphanotrophos in princ. C. de Epiſc. & Cler. Card. in Clem. 1. in 10. quæſt. de præb. Abb. in c. ad hoc n. 1. de relig. dom. & cum interuenerit conſenſus Epiſcopi de donatione ſub tali forma facta, conſenſus Epiſcopi validat dictam ordinationem, non ſolum in ſui, ſed etiam in ſucceſſorum præiudicium, Abb. in d. cap. 3. ſub n. 13. Felin. in d. c. cum venerabilis ſub n. 3. Barbat. conſ. 33. col. antepen. verſ. & ſi dicatur Epiſcopus lib. 1. Rocch. de Curte de iur. patr. in verſ. pro eo quod ſub n. 26. & num. ſeq.

Contra tamen facere videtur, quod tradit Feder. conſ. 111. num. 4. vbi ſi Epiſcopus aliquam Eccleſiam à ſe generaliter eximat, non poteſt à ſe abdicare viſitationem & correctionem, ad quod tamen reſponderi poteſt, illud poſſe procedere in Eccleſia iam conſtructa & fundata: tunc enim agitur de amittendo iure quæſito, ſecus autem eſt in fundatione, quia agitur de iure quærendo, & forſan aliàs non fundaſſet teſtator, niſi cum illa lege, vt bene per Barb. Abb. & Rocch. vbi ſupra, ſed adhuc replicatur ex traditis per eundem Feder. conſ. 247. qui extendit etiam quam quando Epiſcopus id ageret in fundatione ipſius Eccleſiæ, & reſpondet contrarijs.

7 Aut Hoſpitale hoc fuit ſine conſenſu & auctoritate Epiſcopi fundatum, & tunc cum non ſit locus religioſus, Bald. & alij ſupta citati, Card. conſ. 13. num. 5. Abb. conſ. 3. num. 2. part. 1. de iure communi non competit Epiſcopo viſitatio, Abb. in c. fin. 1. not. de cenſ. Gabr. in præallegato conſ. 195. n. 15. lib. 2. & licet ex forma ſacri Concilij Tridentini potuerit Epiſcopus huiuſmodi Hoſpitalia ſaltem, vt delegatus viſitare, tamen Concilium tribuit illi hanc facultatem, dummodo non ſit aliter in fundatione cautum.

8 Pro Priore autem facere videtur, quia vbi datur ſpecialis Viſitator, generalis viſitare non poteſt, Bald. in l. 1. n. 1. ff. de offic. conſ. ſequitur Felin. in d. cap. venerabilis num. 2. in fin. & dicit idem Bald. in authen. habita numer. 58. C. ne fil. pro patr. quod quando datur ſpecialis Viſitator per Papam derogatum eſt Viſitatori generali, quod tamen n. 59. dicit hoc verum, quando eſt datus ad petitionem viſitandorum, non quando motu proprio, ratio diuerſitatis eſt, vt explicat Corn. conſ. 76. poſt num. 8. lib. 1. quia quando datur ad poſtulationem, datur ad fauorem ipſorum, quando datur motu proprio poteſt alia ſubeſſe cauſa, & quod ſpecialis Viſitator, quando eſt datus fauore viſitandi ſolus viſitet, tradit Angel. in d. leg. teſtamenta verſ. ſi fauore perſonarum, &c. C. de teſtam. & facit quod dixit Iacob. de Aren. in l. quod in rerum, §. ſi quis poſt num. 1. quem ſequitur Oldrad. Alber. n. 2. Bald. num. 1. cum poſt num. 1. ff. de leg. 1. quod Epiſcopus non poteſt viſitare fratres Humiliantes de Mediolano, quibus per priuilegium fuit indultum, vt per Miniſtrum viſitentur, idem tradit Corn. conſ. 30. num. 4. lib. 2. Ruin. in d. conſ. 7. n. 6. Troit de Malnot de oblat. part. 2. dub. 4. num. 13. alias 44. & ſeq. Rim. iun. conſ. 715. num. 10. Menoch. de præſumpt. 18. ſub n. 16. verſ. nonus eſt caſus, Surd. conſ. 56. n. 13. verſ. & exemplum de viſitatore.

9 Contrarium tamen, quod viſitator ſpecialis à Papa deputatus, non faciat quominus Epiſcopus viſitet, tradit Anchar. in cap. ſi tibi quod n. 2. verſ. quid ergo ſi Papa de reſcript. in 6. ſequitur Iaſ. in d. l. quod in rerum, §. ſi quis poſt ſub num. 6. verſ. breuiter his non obſtantibus & deciſ. Iacob. de Aren. dicit eſſe dubiam, Menoch. deciſ. 468. ſub n. 14. reſpondetur primo, qui adducit multos diſſentientes. Prima tamen opinio proculdubio eſt vera ex rationibus, Iaſ. reſpondet Menoch. vbi ſupra, & quamuis Aret. in d. §. ſi quis poſt, dubitet de doctrina Iacob. de Aren. tamen vt animaduertit Ruin. d. conſ. 7. ſub n. 6. idem Aret. conſ. 102. ſequitur doctr. Ang. quando fauore perſonæ eſt datus viſitator.

10 Faciunt pro iſta opinione, quæ dicta ſunt ſuperius, quando Iuriſdictio eſt conceſſa fauore certarum perſonarum, præſertim cum in caſu noſtro, non in ſpecie, ſed in indiuiduo conceſſa ſit Viſitatio, ad trad. per Aret. d. conſ. 102. poſt n. 12. Ayin. d. conſ. 411. num. 33. verſ. pro hac magis in terminis, quod maximè procedit in priore Patrono conſtituto propter iuſpatronatus, quod habet in dicto Hoſpitali ex dicta fundatione, vt per Ioan. Ferret. conſ. 142. n. 14. & quia non eſt perſona ſubdita Epiſcopo, talis enim ſubiectio in hac materia attenditur, Bart. in l. fin. C. de re mil. lib. 12. Brun. conſ. 4. col. 2. verſ. poſtremo prædicta, Felin. in d. cap. paſtoralis ſub n. 2. verſ. conſidera bene, Corn. conſ. 3. ſub num. 4. verſ. ad hanc intelligentiam maxime confert. lib. 2. Menoch. d. conſ. 478. ſub num. 13. verſ. Imo idem dicit, & docuit Bart. Et fuit dictum in illa Burgen. multa alia poſſunt pro vtraque parte adduci, iſta enim materia, vt dicit Ang. in d. l. teſtamenta, eſt multum intricata, & caſus iſte continet magnam dubitationem, propterea erit de ea particulariter videndum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Faneñ. Lucri Dotis.

Luna 3. Iulij 1600.

A R G V M E N T V M.

Lucrum dotis à ſtatuto delatum debetur etiam pro dote promiſſa, & non ſoluta maximè in odium eius, qui ſoluere debebat. Item ſi ſtatutum deferat lucrum conditionaliter, ſufficit quod momento temporis conditio extiterit.

S V M M A R I V M.

Lucrum dotis debitum vigore ſtatuti debetur, non ſolum de dote data, ſed etiam promiſſa, & non ſoluta, n. 1.

Rubrica habens orationem perfectam poteſt allegari ad deciſionem cauſarum, & non reſtringitur à nigro ſpecialiter loquente, n. 1.

Lucrum dotis debetur etiam vbi pro dote fuerit aſſignatum nomen debitoris, licet à marito non fuerit exactum, num. 2.

Dos promiſſa habetur pro ſoluta in odium non ſoluentis ad effectum, vt ſit locus lucro dotis ex diſpoſitione ſtatuti delato, num. 2.

Mora non debet alicui commodum afferre, n. 2.

Statutum, quod muliere in matrimonio copulata decedente maritus lucretur certam partem dotis, habet locum quando ſtat per mulierem quo minus copuletur, n. 3.

Mora contrahitur per interpellationem iudicialiter factam, num. 3.

Mora committitur non ſolum per omiſſionem, ſed etiam per contrauentionem, & ea eſt odioſior, n. 3.

Statutum deferens marito lucrum dotis conditionaliter, ſi onera matrimonij ſuſtinuerit, vt habeat locum ſufficit, quod per modicum tempus maritus ſuſtinuerit, n. 3.

Conditio ſufficit, quod momento temporis extiterit, n. 3.

DECISIO XXXI.

COntracta fuerunt ſponſalia in oppido Orciani Faneñ. 1
diœceſ. inter Dominum Archangelum Angelinum, & Dominam Stratonicam Lambertinam, in quibus Domina Stratonica promittebat dare pro dote, & dotis nomine ſcuta mille hoc modo, videlicet ſcuta 200. in tot mobilibus, reliqua 800. in pecunia numerata, & non in alia ſpecie, quæ quidem ſcuta 800. conſiſtentia in pecunia Domina Stratonica deberet conſequi ab hæredibus primi ſui viri, ita vt dicta ſcuta 800. ipſe Dominus Archangelus poſſet, & teneretur exigere, & recuperare, & exacta inueſtire in aliquo cenſu, aut bonis ſtabilibus, quam dotem Dominus Archangelus promittebat reſtituere in caſu reſtitutionis, iuxta formam decretorum Ducis Vrbini, & ſtylum dicti oppidi Orciani, ſequuto matrimonio per aliquantum temporis inſimul in domo Archangeli permanſerunt, poſtea receſſit Domina Stratonica, & intentauit ſeparationem thori, qua pendente Domina Stratonica exegit ab hæredibus primi viri dicta ſcuta 800. quæ nomine proprio illa inueſtiuit in quodam cenſu, cuius fructus ſemper exegit, poſtea mortua eſt, & Dominus Archangelus egit in vim Saluiani interdicti pro conſequutione Lucri dotalis ſecundum Conſtitutionem Ducis Vrbini, cuius vigore maritus

conſe-

conſequitur tertiam partem dotis Vxoris decedentis ſine liberis, cauſa huiuſmodi coram me extra Rotam pendente conſului Dominos, An eſſet in caſu iſto locus lucro prædicto, & Domini tantùm informante parte Domini Archangeli vnanimiter affirmatiuè reſponderunt: licet enim Statutum loquatur de dote data, tamen cum eius rubrica loquatur ſimpliciter, & generaliter de dote, maritus lucrabatur tertiam partem dotis promiſſæ, & non ſolutæ, Iaſ. poſt Bald. quem allegat *in l.1. num.9.* Vbi etiam Dec. *num.5. in fin.* Purpur. *numer.32.* Alciat. *numer.7. ff. ſi cert. petat.* Com. *conſ.65. num.1. lib.1.* Roland. *de lucr. dot. qu.9.* Gabr. *conſ. 12. num.3. lib.1.* Cephal. *inter conſil.* Pauli Leonis *conſil.4. num.14.* Menoch. *lib.6. præſumpt. in 1. præſumpt. numer.21.* Verba enim Rubricæ generalia habentia, vt in caſu iſto, orationem perfectam ad deciſionem cauſarum allegari poſſunt, & non reſtringuntur à nigro ſpecialiter loquenti, gloſ. *in l.1. C. de capit. ciuil. lib.11.* Paul. de Caſtr. *conſil.83. n.4. lib.2.* Alex. *conſil.1. num.7. lib.4. & in l.1. num.4.* vbi etiam Dec. *num.4. & ſeq.* Curt. Iun. *num.5. ff. ſi cert. petat.* Pariſ. *conſil.53. num.99. & ſeq. lib.3.* Aym. *conſil.61. num.1.*

2 Præterea aut volumus dotem fuiſſe datam ex eo, quod fuerunt aſſignatæ dictæ pecuniæ exigendæ, vt ſupra ab hæredibus primi Viri, & ita fuerit datum in ſolutum nomen debitoris, & res eſt ſine dubio, & pro hoc facit *conſ.* Bart. 132. Bald. *in l. fin. ſub num.3. verſ. ego conſului, C. de dot. promiſſ. Statuto Ciuitatis n.3.* Franc. *deciſ.108. num.8.* aut volumus non fuiſſe datam, & iſto caſu dixerunt Domini haberi probata ad effectum, vt Dominus Archangelus lucraretur tertiam partem propter moram Dominæ Stratonicæ non conſignantis dotem, Bart. *d. conſ.132.* Bald. *in l. fin. ſub num.3. verſ. ego conſului, C. de dot. promiſſ.* Paul. de Caſtr. *in l. mulier ſub num.2. verſ. ſed quid ſi ſtatutum, ff. de condit. inſtitut.* Alex. *in l. ſi donaturus §. ſi quis num.7. in fin.* Rom. *ſub num.8. verſ. & ita conſuluit Bart.* Iaſ. *ſub num.13. verſ. tu intellige, ff. de condit. cauſ. dat.* Aret. *in l. rei iudicatæ, §. Socer. num.6. poſt med. verſ. relinquitur pulchra dubitatio, ff. ſolut. mat.* Calcan. *conſil.31. ſub num.29.* Ruin. *conſil. 133. num.7. lib.4.* Tiraq. *de retract. conuent. ad fin. num.37.* Roland. *de lucr. dot. qu.7.* Phan. *in eod. tract. in verbo reſtituenda, num.35.* ne aliàs ex mora ſua commodum ſentiret *contra l. relegatorum in fin. ff. de inter. & rel.* & melioris conditionis eſſet moroſus, quàm ſoluens *contra l. non ſolum ff. de nox. & l. ſeruus, ff. quod vi, aut aliam.*

3 Videmus in ſimili de Statuto, quo cauetur Vxore in matrimonio copulata præcedente maritum lucrari dotem, quia habet locum, quando ſtat per mulierem quo minus copuletur, Bald. *in l. non ſine num.1. fin. C. de bon. quæ lib.* Paul. de Caſtr. *conſ.184. in fin. lib.1.* Boer. *deciſ.22. num.39.* Rol. *d. qu.7. num.7.* de mora autem conſtat manifeſtè ex interpellatione, etiam iudicialiter facta, *l. quod ſi, & ibi not. ff. ſi cert. pet.* Iaſ. *in d. l. ſi donaturus, §.1. ſub num.14. verſ. Tu intellige,* Rol. *de lucr. dot. qu.8.* & ex eo, quod cum aſſignaſſet huiuſmodi pecunias exigendi dicto Archangelo ipſa dic. Stratonica contraueniendo dictæ aſſignationi, eas exegit, & inueſtiuit, vt ſupra dictum eſt; mora enim committitur non ſolum per omiſſionem, ſed etiam per contrauentionem, Aret. *conſ.156. num.6.* & eſt odioſior mora *deciſ. Ped. 71. num.38.* non obſtat, quod ſtatutum deferat lucrum conditionaliter marito, ſi onera matrimonij ſuſtinuerit, quia ſufficit, quod per modicum tempus ſuſtinuerit, Paul. de Caſtr. *in l. ſi marito, §.1. num.2. ff. ſolut. matr. & in d. l. ſi donaturus, §.1. ſub num.4. verſ. ſed breuiter contrarium,* vbi etiam Iaſ. *num.19.* conditio enim ſufficit, quod aliquando etiam momento extiterit, *l. ſi quis heredem, C. de inſt. & ſubſt. l. heredibus in princip. ff. ad Trebel. l. Gallus, §. quæramus, & ibi not. ff. de lib. & poſthum.* Ruin. *conſ.89. numer.8. lib.4.* & fuit in ſimili dictum *in vna Eluſina Dotis 17. Ianuarij 1598. coram bon. mem. Peregrino.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
D. CARD. BONONIEN.

Romana Cenſus de Carducijs.

Veneris 17. Octobris 1600.

A R G V M E N T V M.

Plura conſiderantur pro probanda aditione hæreditatis, de quibus particulariter in Summario.

S V M M A R I V M.

Hæreditatis aditio probatur ex locatione rei hæreditariæ, num.1.

Fallit ſi potuit fieri alio titulo, n.5. vbi tamen quod de ll. titulo eſt docendum, & n.4.

Hæredem ſe facere dicitur, qui ſe facit Dominum rei hæreditariæ, n.1. & 2.

Verba Notarij prolata in præſentia partium dicuntur verba partium, n.2.

Verba Notarij prolata in perſona contrahentium cenſentur prolata ab ipſis contrahentibus, n.2.

Hæreditatis aditio inducitur ex poſſeſſione rei hæreditariæ vltra portionem prius ſibi competentem, n.3.

Frater poſſidendo rem per prius communem cum alio fratre non dicitur hæreditatem fratris adire, niſi ea vtatur, vti Dominus totius, n.3.

Hæreditatis aditio probatur ex actu concernente aliquam rem hæreditariam qui cum tertio celebratur, n.4.

Hæreditatis aditio non infertur neceſſario ex actu poſſeſſionis, & ſufficit poſſibilitas poſſidendi ex alio titulo, n.5. Vbi tamen declara.

Hæreditatis aditio probatur non ſolum ex actibus, qui eam neceſſario, ſed qui veriſimiliter, & præſumptiuè inferunt, num.5.

Declaratio debet præcedere non ſequi actum, qui ſolet importare aditionem, n.5.

Proteſtatio declaratoria, vbi de præiudicio tertij agitur, debet fieri vel ante, vel poſt actum, ante tamen conſummatum, & non ex interuallo, num.5. vbi maximè quando præſumptio eſt contra declarantem.

Hæreditatis ab Inteſtato delata aditio facilius admittitur, num.6.

DECISIO XXXII.

RESolutum fuit mandatum Auditoris Cameræ eſſe confirmandum, & quia tota difficultas ad id reducebatur, An Reuerendiſſimus Epiſcopus eſſet hæres Melchioris, quia ipſe negabat adiuiſſe hæreditatem. Viſum fuit Dominis de aditione ſufficienti conſtare, & præcipuè ex eo, quod Epiſcopus locauerat Caſale Falcognanum, quod Dominus Melchior, dum viueret, poſſidebat, *§. pro herede inſtit. de hæred. qual. & differ.* Bart. *in l. gerit ſub n.22. verſic. ſi vero non poterat, ff. de acqu. hæred.* Alex. *conſ.32. ſub num.1. lib.3.* Iaſ. *conſil.112. lib.4. num.2.* Corn. *conſ.103. num.4. lib.2.* Marant. *in l. is poteſt num.81. ff. de acqu. hæred.* Natta *conſil.140. ſub n.10.* maximè quia in locatione dixit Caſale ad ipſum pro medietate ſpectare, Aret. *conſil.136. in princ.* faciendo enim ſe Dominum rei hæreditariæ, fecit ſe hæredem, Paul. de Caſtr. *in l. potuit n.4. C. de iur. deliber.* Illuſtr. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib.12. art.1. n.6.* Nihil enim eſt aliud gerere ſe pro hærede, quàm gerere ſe pro Domino, *l. pro herede, ff. de acqu. hæred. §. pen. inſtit. de hæred. qualit. & differ.* 1

Nec placuit, quod obijciebatur iſta eſſe verba Notarij, quia imò præſumantur verba partium, & aditionem inducunt, Bald. *conſ.273. n.1. & 2. vol.1.* Marant. *in d. l. §. poteſt n.49.* Menoch. *de præſumpt. lib.4. 100. n.24.* præſertim, quia probata ſunt ipſo Epiſcopo præſente, vt per Ruin. *in his terminis conſil.115. ſub n.7. verſ. non obſtat lib.3.* facit quia verba Notarij relatiua, & prolata in perſona contrahentium, videntur ab ipſis contrahentibus prolata, Bald. *in l. mater ſub num.6. C. de rei vend.* Dec. *conſil.430. n.3. & 4.* 2

Non obſtat, quòd Epiſcopus dicat ſe poſſidere ex fideicommiſſo paterno, quia de huiuſmodi fideicommiſſo eſt docendum, Alex. *conſil.32. ſub n.1. & 2.* & vbi etiam poſſideret vigore fideicommiſſi non potuiſſet poſſidere, niſi pro ea parte, in qua erat hæres patris, & ita pro tertia parte, vnde poſſiden. dimidiam, & ſic pluſquam eſt portio ſua dicitur adiuiſſe, Bald. *conſ.270. ſub num.2. verſic. tertia ratio eſt lib.5.* Aym. *conſil.33. n.14.* faciunt tradita per Angel. *conſ.173.* vbi licèt frater poſt mortem fratris poſſidendo rem prius communem non dicatur hæreditatem fratris adire, tamen ſi ea vtitur, vti Dominus totius, tunc benè reſultat aditio. 3

Tollitur etiam quod vti creditor potuerit hoc facere, tum quia de credito deberet cõſtare, Aret. *dic. conſ.136. circa princ. verſ. niſi forte conſtaret,* tum etiam, quia cum ſumus in locatione, & in actu, qui cum tertio celebratur præſumi- 4

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

tur potius, quod faciat vti hæres, & domibus, quam vti creditor, Bart. *in d. l. geris ſub num.* 21. *verſic. ſi vero non poterat*, & ibi Aret. *ſub num.* 4. *verſ. addo in quantum*, Bart. Bald. *conſ.* 449. *ſub num.* 2. *verſ. quidam ſunt actus indifferentes, lib.* 3. Ang. Aret. *in* §. *fin. ſub n.* 2. *inſtitut. de hered. qual. & diff.* Put. *deciſ.* 447. *lib.* 1. & fuit dictum *in vna Romana Caſalis* 18. *Iunij* 1593. *coram R.P.D. meo Mellino*.

5 Non obſtat, quòd poſſibile fuerit, Epiſcopum poſſidere alio titulo, & quod ſufficiat huiuſmodi poſſibilitas ad excludendum aditionem, quæ ex actu poſſeſſionis neceſſariò non infertur, ex Bald. *conſ.* 17. *lib.* 3. quia imò aditio probatur non ſolum ex actibus, qui eam neceſſariò, ſed qui veriſimiliter, & præſumptiuè inferunt, Bald. *in l. potuit ſub nu.* 18. & ibi Salic. *ad fi. C. de iur. deliber.* Menoch. *d. præſumpt.* 101. *ſub n.* 2. *verſ. & manifeſte ad conſ.* Bald. 17. *lib.* 3. vltra quod in ſuo caſu non concurrebat aliquis actus poſitiuus, vt ponderat etiam ibi Bald. *num.* 1. nec conſtabat de aliqua poſſeſſione, *vt n.* 2. fuit dictum, quòd vel erat intelligendus Bald. quando eodem tempore fuiſſet facta declaratio, & actus, vel ſaltem paulò poſt, quo caſu non erat mirum, ſi ex actu momentaneo non colligitur aliquà aditio, vt fuit dictum *coram Domino Corduba in Romana portionis hæreditariæ* 5. *Maij proximè præteriti*, vel aliter intelligendo dictum Bald. erit periculoſum, vt etiam animaduertit Apoſtillator ibi, quia imò declaratio debet præcedere, non ſequi actum, qui ſolet importare aditionem Angel. *in l. ſi quis hac* §. *Prætor col.* 2. *verſ. ſolum ergo vnum remedium ff. de acqu. hered.* Rom. *conſil.* 247. *in fin.* idem Bald. *conſil. vlt. ſub num.* 4. *verſ. quidam ſunt actus indifferentes lib.* 3. proteſtatio enim declaratoria, vbi de præiudicio tertij agitur, debet fieri, vel ante gloſſ. *in l. concubinatu in verbo teſtationi ff. de concub.* Dec. *in c. cum M. Ferrarien. num.* 63. vbi etiam Rip. *ſub n.* 148. *verſ. idem in proteſtatione declaratoria de conſtit.* vel poſt actum ante tamen conſummationem, *l. ſi ita ſit*, & ibi Bald. *num.* 1. Alex. *n.* 3. Aret. *n.* 1. *ff. de leg.* 1. & non ex interuallo maximè quando præſumptio eſt contra declarantem, vt in caſu noſtro, Angel. *conſil.* 209. *ſub n.* 1. Aym. *conſil.* 106. *n.* 13. & interceſſit tam longum ſpacium tot annorum.

6 Et eo facilius venerunt Domini in hanc ſententiam, quia concurrebant plura adminicula pro aditione, vt ſuſceptio termini, ſolutio, oblatio à Procuratore facta de ſoluendo pro rata hæreditatis, de quibus hic per Informantes pro Dominis de Carducijs, & quia agebatur de hæreditate ab inteſtato delata, quæ faciliùs admittitur, Purpur. *conſ.* 270. *n.* 13. quia tamen pars opponebat fuiſſe exceſſum in mandato, & eſſe relaxatam vltra portionem hæreditariam. Domini mandarunt, vt viderem ſi fuerit exceſſum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Abulen. Iuris Viſitandi.

Veneris 10. *Decembris* 1600.

A R G V M E N T V M.

Viſitandi ius cenſetur conceſſum cumulatiuè, non autem priuatiuè quoad Epiſcopum.

S V M M A R I V M.

Viſitandi ius alicui conceſſum non cenſetur conceſſum priuatiuè, quoad Epiſcopum niſi expreſſe dictum ſit, quod Epiſcopus non poſſit viſitare, n. 1.

Viſitator ſpecialis facit ceſſare generalem, n. 2.

Dic procedere in Prælato regulari cui ſpeciali iure cenſetur conceſſa iuriſdictio, n. 2.

D E C I S I O XXXIII.

1 QVædam Franciſca de Manzeda de anno 1572. in ſuo teſtamento fundauit Hoſpitale Sancti Nicolai nuncupati della Coppera Oppidi de Olmedo Abulen. Diœc. eo adiecto, vt ille qui pro tempore fuerit Prior Monaſterij Sanctæ Mariæ della Maiorda ſit patronus dicti Hoſpitalis, ad hoc vt ipſe illud viſitet, & prouideat in eo quicquid ſibi placuerit expedire, prout latius in dicto teſtamento, cuius copia datur, quam auctoritatem confirmauit, & ampliauit in codicillis concedendo illi liberam, & generalem poteſtatem, quam ipſa habet, & prout ipſa facere poteſt, tam circa exequutionem omnium in teſtamento contentorum, quam circa Hoſpitalis adminiſtrationem. Stante huiuſmodi facultate Priori dicti Monaſterij conceſſa, & declaratione Sacræ Congregationis Concilij Trident. cuius copia datur his verbis: *Congregatio Concilij cenſuit ex decret. Concil. c.* 8. *ſeſſ.* 22. *Epiſcopum poſſe viſitare, niſi aliter cautum ſit in inſtitutione*, fuit dubitatum, An Priori Sanctæ Mariæ competat ius viſitandi dictum Hoſpitale, priuatiuè Epiſcopum Abulen.

2 Et Domini informante tantum Priore, quia proceditur per contradictas, fuerunt in vnanimo voto contra Informantem, non eſſe per huiuſmodi facultatem Priori in fundatione conceſſam ademptam facultatem viſitandi tributam Epiſcopo ex diſpoſitione Concilij *c.* 8. *ſeſſ.* 22. quicquid ſit de Iure communi, & vnus ex Dominis attulit aliam declarationem Congregationis, quæ ita demum excludit Epiſcopum ſi in fundatione cautum ſit, vt Epiſcopus non poſſit viſitare, quod fuit factum in caſu iſto, in quo de Epiſcopo nulla fit mentio, & licet ſit conceſſa viſitatio Priori, intelligi tamen debet cumulatiuè, non priuatiuè ad Epiſcopum, contra quem debet eſſe expreſſa prohibitio, vt cenſuit Congregatio.

3 Et propterea, quæ dicuntur de ſpeciali Viſitatore deputato, quod faciat ceſſare generalem ex doctrina Iacob. de Aren. *in l. quod ſi verum*, §. *ſi quis poſt ff. de legat.* 1. *& ſeq.* vltra quod habet multos contradictores, & procedit in Prælato Regulari, cui ſpeciali Iure cenſetur conceſſa Iuriſdictio priuatiuè, Abbas *in c. paſtoralis ſub n.* 6. *verſ. ſed in Regularibus aliud puto*, & ibi Felin. *n.* 44. *de offic. Ordin.* dixerunt Domini hoc, & alia, quæ de iure communi allegantur non eſſe habenda in conſideratione, cùm habeamus diſpoſitionem Concilij, quam debemus attendere.

R. P. D. P E G N A.

Gerunden. Vini.

Veneris 24. *Nouembris* 1600.

A R G V M E N T V M.

Statutum quod tranſit in vim contractus reuocari non poteſt, & quando dicatur tranſire in vim contractus, & alia ad materiam reuocationis ſtatuti, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Statuta concedere poſſunt Domini earum rerum ſuper quibus ſtatuta diſponunt, n. 1.

Statuta tollere, & reuocare poſſunt qui illa concedere valent, num. 1.

Statuta condita cùm conſenſu aliquorum tranſeunt in contractum, nec propterea poſſunt reuocari ſine voluntate eorum, qui conſenſerunt, n. 2. *Declara, vt n.* 3. *&* 4.

Statutum an, & quando dicatur tranſire in contractum, n. 4.

Statuta perpetua quando ſint reuocabilia, n. 5.

Lex etſi de ſui natura ſit perpetua, reuocari tamen poteſt ab habente poteſtatem illam reuocandi, n. 5. *in fin.*

Obſeruantia non operatur in Adminiſtratore, qui nullo proprio iure poſſidet, n. 6.

Dominus promittens mercedem factori ſuo, poteſt eam reuocare poſt annum, niſi certum tempus aſſignatum ſit, n. 7.

Promittens ſoluere certum, quod non poteſt ſoluere minus eo quod promiſſum eſt, n. 8.

D E C I S I O XXXIV.

1 EPiſcopus, & Capitulum Gerunden. tanquam Domini bonorum, ſuper quibus fuerant inſtitutæ Præpoſituræ in Eccleſia Gerunden. ann. 1312. conſtituerunt, vt Præpoſiti tenerentur, ad annos quinque proximè futuros, loco certæ quantitatis vini, quæ vnicuique Præbendato dari ſolebat, date certam quantitatem pecuniarum, pro pretio prædicti vini. Idem ſtatutum anno mox ſequenti 1313. Epiſcopus, & Capitulum perpetuum effecerunt conſtituentes, vt quinquennalis illa ordinatio perpetuo ſeruari deberet. Cùm verò ſucceſſa temporis pretia rerum creuiſſent, & prædicta pecuniarum quantitas, olim pro emendo vino taxata, vix ſufficeret ad emendam aquam. Epiſcopus, & Capitulum indemnitati præbendatorum conſulere volentes, reuocato antiquo ſtatuto condito anno 1313.

conſti-

conſtituerunt, vt in futurum Præpoſiti, loco dictarum pecuniarum, traderent illam vini quantitatem, quæ anno 1313. tempore conditi ſtatuti perpetui tradi conſueuerant. Et quoniam Præpoſiti reclamauerant, cauſa commiſſa in Rota, ſuper validitate huius vltimæ Ordinationis, Domini primum videre voluerunt, an dominium bonorum Præpoſiturarum, eſſet penes Capitulum. Quod penes Capitulum eſſet, fuerat bis deciſum. Demum pro maiori cauſæ elucidatione, dubitaui, an Capitulum, non vocatis Præpoſitis, nec ipſis inuitis, potuerit reuocare prædictum antiquum ſtatutum, & Rota vtraque parte informante, reuocare potuiſſe cenſuit, cùm enim non ſolum in hac cauſa, ſed in pluribus etiam alijs ſæpè fuerit in hoc Tribunali deciſum, dominium bonorum Præpoſiturarum eſſe penes Epiſcopum, & Capitulum, conſequenter ad eos ſpectabat ſuper his ſtatuere, & ordinare, gloſſ. communiter recepta *in capitul. conſtitutionem*, §. *caterum in verbo ſtatutum verſic. ſi vero, de verbor. ſignificat. lib.6.* vbi Gemin. *n.4. verſic. gloſſa in verbo ſtatutum*, Franc. *n.1. in princip.* Anchar. *in repet. cap. 1. n.99. verſic. alij dicunt de conſtit.* Doctor. communiter *in cap. cum omnes, de conſtitut.* vbi Anton. de Butr. *n.25. verſic. dic in concernentibus*, Abb. *n.4. in princip.* Ioan. de Imol. *num.13. verſic. ſi vero Capitulum*, Felin. *num.9. verſic. vbi autem Canonici*, & eodem modo poterant iam ſtatuta, & ordinata tollere, & reuocare, Bart. *in l. omnes populi qu.3. principali num.33. verſic. iuxta prædicta quæro, an in reuocando, ff. de iuſtit. & iur.* Paul. de Caſtro *in l. priuilegia n.3. verſic. ſed minor. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* Abbas *conſil.25. num.5. verſic. & diſtinguit lib.2.* Alexand. *conſil.47. num.1. in princip. lib.7.* Dec. *in cap. nouit. num.88. verſic. cum de ſua natura de iudic.* Talia enim ſtatuta, quæ de ſui natura ſunt reuocabilia, fieri poſſunt, vt alimenta debita in ſpeciebus mutentur in pecuniam, & in conuerſo *l. cum hi*, §. *penult. de tranſact.*

2 Neque obſtat, quòd potiſſimum opponebatur de ſtatuto antiquo 1313. in quo cum Præpoſiti tunc conſenſerint tranſiuiſſe in contractum, vt præterea ſine conſenſu ſimili reuocari non potuerit, Bart. *in leg. omnes populi num.29. verſic. diſtingue, ff. de iuſtitia, & iure*, Alexand. *conſil.101. n.1. verſic. & idem tenet lib.1.* Barb. *conſil.2. num.12. verſic. ergo ſequitur lib.4.* Rom. 116. *in princ. verſic. primo*, quia Cardinalis *conſ.85. numer.4. verſic. illud ſtatutum*, Felin. *in cap. primo numer.19. verſic. alius caſus de conſtit.* Informantes enim pro Epiſcopo, & Capitulo, varias conabantur aſſignare reſponſiones. Quidam negabant, non conſenſiſſe omnes Præpoſitos, rurſus aiebant, eum conſenſum fuiſſe adhibitum non de neceſſitate, ſed benè eſſe per doctrinam Bald. *in cap. cum omnes n.3. verſic. aut conſenſum de conſtit.* vt tandem inferrent Epiſcopum, & Capitulum potuiſſe id ſtatutum reuocare.

3 Sed Domini difficultatem agnoſcentes, profundius rem conſiderantes, magis appoſitè reſponderunt ex eo facto, nullam reſpectu Epiſcopi, & Capituli inductam fuiſſe obligationem, ad recipiendum perpetuo pecuniam, licet ad ſoluendam pecuniam Præpoſiti ſe obligauerint, nam licet per ſtatutum obligatio ſoluendi in ſpecialibus fuerit nouata, non tamen fuit nouata reſpectu Epiſcopi, & Capituli, cùm id non fuerit expreſſum, ad text. *in l. ſi conuenerit ff. de pactis*, ibi not. Bart. *verſic. aut hoc non expreſſe*, Paul. de Caſtr. *n.4. verſic. aut non fuit actum expreſſe*, Bald. *n.1. verſic. nota, quod licet quis addit.* id habere locum etiam in correlatiuis, quando non fuit actum per modum recedendi à priore iure, vt in caſu propoſito. Nam Epiſcopus, & Capitulum non ita egerunt, vt à iuribus ſuis recederent, ideoque pactum actum adiectum ſolutioni non efficit, vt ſtatutum tranſiuerit in contractum, quamuis Præpoſiti conſenſum ſuum adhibuerint, ille enim conſenſus Præpoſitorum, ſimplicis potius acceptationis, quam contractus irreuocabilis naturam inducit, non ſecus ac quando Princeps fecit legem, & Populus illam acceptat. Lex enim non ſumit robur ab illo populi conſenſu, nec conſenſus operatur, vt princeps non poſſit legem, ex noua cauſa ſuperueniente ſine conſenſu populi mutare, aut reuocare.

4 Rurſus in caſu propoſito conſenſus ille Præpoſitorum, non fuerat neceſſarius ad validitatem ſtatuti, &c. Poſtremò addebatur tunc ſtatutum dici tranſire in contractum, quando ſtatuentes aliquid concedunt & ex aduerſo ſtatuentibus, aliquid datur, ſeu ad aliquid fit obligatio, ita vt ab vtraque parte aliquid ſit adimplendum, & quando ſtatutum concedit immunitatem Forenſibus euntibus ad habitandum in aliquo loco, Bart. *in l. quod ſemel n.1. verſic. ex quo habes ff. de decretis ab ordin. facien.* In caſu autem propoſito ſtatuentes nihil conceſſerunt, ſed ſolum mutauerunt onus iunctum, & mutationi conſenſerunt Præpoſiti, quamuis non eſſet neceſſarius eorum conſenſus.

5 Præterea non obſtabat obiecto de perpetuitate ſtatuti, quaſi propterea mutari non debuerit, vel potuerit, quia reſpondebatur, ſtatuta perpetua, non quia neceſſario ſint perpetuo duratura, ſed quia non ſunt ad præfinitum, & limitatum tempus. Tunc enim licet ſint irreuocabilia, ad beneplacitum tamen reuocabilia dicuntur, *leg. Iuriſperitos in principio, ff. de excuſ. tut.* vbi Bart. *in principio*, Dec. *conſil. 204. n.5. verſ. ſicut dicitur de eo.* Præterea licet de natura legis exiſtat, vt ſit perpetua, *leg. hac edictali, C. de ſecundis nuptijs, l. 7. generaliter, C. de inſtit. & ſubſtit.* nihilominus à poteſtatem habente poteſt reuocari.

6 Ad ea, quæ dicebantur de obſeruantia tanti temporis inducentis ſtatum, & præſumptionem reſpectu ſolutionis certæ quantitatis reſpondebatur, non habere locum in adminiſtratore, qui nullo iure proprio poſſidet, Crauet. *conſil. 27. n.5. verſic. vbi poſſidens*, tales erant Præpoſiti in hac facti ſpecie, cùm haberent adminiſtrationem bonorum ad Eccleſiam ſpectantem, ratione Dominij.

7 Ad cap. primum de feud. guardiæ quo cauetur, Dominum promittentem mercedem factori ſuo poſſe reuocare poſt annum, niſi certum tempus ſit aſſignatum, licet vix potuiſſet intelligi, quid inde poſſet inferri contra Epiſcopum, & Capitulum, ad effectum, vt non poſſent ſtatutum conditum reuocare, dicebatur tamen, quod ſi Dominus ibi promiſerat pro certo tempore id, quod promiſit, ſeruare debuit, cum promiſſio ipſum reſpiceret, & prætor dicat, pacta ſeruabo, *l. 1. ff. de pact.* In caſu autem propoſito, tempus perpetuum potius reſpiciebat Propoſitos, cum non caueretur, quod Epiſcopus, & Capitulum prædictum Statutum perpetuo ſeruare tenerentur.

8 Poſtremò non obſtabat, gloſ. *in cap. quanto verb. indulgemus de cenſibus*, quæ vult, quod ſi aliquid certum eſt conſtitutum ſoluendum, non recipit mutationem, quia procedit retento illo themate, in quo procuratio fuerat promiſſa fratribus ex liberalitate, ibi, *liberaliter exhiberet*, tunc enim ſi fuit promiſſa in quantitate, ideò non poteſt augeri, quia donans non tenetur de euictione, *l. ad res donatas, ff. de edilit. edict.* ſed in hac facti ſpecie, procura non proueniebat ex liberalitate, & arbitrio Præpoſiturarum; ſed ex neceſſitate, quia Epiſcopus, & Capitulum ſic conſtituerunt ſuper bonis ſuis, & Præpoſiti ſoluunt non de re propria, ſed aliena, cum Dominium non ſit ipſorum, ſed Eccleſiæ.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Salutiarum Eccleſiæ Sancti Ioannis.

Lunæ 27. Nouembris 1600.

ARGVMENTVM.

Plura adducuntur circa materiam mandati de manutenendo. Item quando ſit locus ſequeſtro, & an per ſequeſtrum neceſſarium amittatur poſſeſſio.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio probatur per Inſtrumentum, n.1.

Sequeſtrum neceſſarium non priuat poſſeſſione, niſi aliter de mente iudicis appareat, n.2.

Sequeſtro non eſt locus, vbi conſtat de poſſeſſione, n.2.

Iudex tunc demum priuat poſſeſſione, quando ritè, & rectè procedit, n.2.

Poſſeſſio anterior eſt manutenenda, n.3.

Poſſidere dicitur, qui nunquam habuit ſe pro ſpoliato, num.3.

Poſſeſſio inſtrumentalis alio non exiſtente in poſſeſſione nihil operatur, n.4.

Poſſeſſio capta authoritate iudicis abſque aliqua expulſione priuat poſſeſſorem dummodo iudex ritè, & rectè proceſſerit, num.4.

Manutentio non requirit titulum, n.5.

Exceptio defectus proprietatis non admittitur in iudicio manutentionis, num.5.

DECISIO XXXV.

1 DOmini vnanimi voto cenſuerunt eſſe dandum mandatum de manutenendo Monialibus S. Anaſtaſij, de quarum poſſeſſione ſatis conſtat ex Inſtrumento adeptionis celebrato cum Procuratore ad id mandatum habente, *l. non idcirco*, vbi Bald. *C. de fide inſtrum.* Rot. *deciſ. 21. de reſtit. ſpoliat. in antiq.* Caſſad. *deciſ. 20. in fine de praben.* Put. *deciſ. 360. n. 8. lib. 1.* Caputaq. *deciſ. 334. n. 6. par. 2.* & fuit dictum *in vna Cervien. bonorum coram b. m. Bravo 20. Nouembris 1578. & in Caſalen. beneficij coram Domino Corduba 11. Nouembris 1596.* & alibi ſæpius.

2 Non obſtat ſequeſtrum de mandato Officialis Salutiarum appoſitum, quia ſequeſtrum neceſſarium non priuat poſſeſſione, niſi aliter de mente iudicis appareat, Bart. *in l. intereſſe ſub n. 4.* Imol. *poſt n. 2.* Aret. *poſt princip. in verſic. in gloſſa ſuper verbo aporobatum, ff. de acquir. poſſeſſ.* Alber. *in l. vnica col. 2. verſic. quæris*, Cyn. vbi etiam Salic. *ſub n. 2. C. de probib. ſequeſtr.* Abbas *in cap. examinata poſt n. 14. de Iud.* Boer. *deciſ. 277. n. 9.* Gram. *deciſ. 5. n. 2.* Caſſad. *deciſ. 14. n. 12. ſuper regul.* Sarn. *in reg. de an. q. 47.* & fuit dictum *coram b. m. Cetta in vna Aſtoricen. Archidiaconatus 9. Maij* 1580. & tanto magis, quia non debebat officialis apponere ſequeſtrum, vbi apparebat de poſſeſſione Monialium, Bald. *in l. vnica ſub n. 3. verſic. & alia eſt ſequeſtratio, C. de probib. ſequeſtr. & conſil. 244. lib. 3.* Dec. *in l. final. C. de edict. Diu. Adr. toll. n. 7.* Bero. *conſil. 51. n. 9. lib. 3.* Gozad. *conſil. 10. n. 42.* Vnde etiam ſi voluiſſet, non potuiſſet officialis Moniales priuare ſua poſſeſſione per huiuſmodi ſequeſtrum iniuſte, & ſine citatione decretum, quia tunc demum Iudex priuat poſſeſſione, quando ritè, & rectè procedit, *l. meminerint, & ibi notat. C. vnde vi tradit in l. iuſte poſſidet ff. de acqu. poſſ.* & fuit reſolutum.

3 Nec obſtat poſſeſſio poſterior Franciſci, quia antiquior Monialium eſt manutenenda, *cap. licet cauſam*, vbi Felin. *ſub num. 8. verſic. tertia cauſa de probat.* Bart. *l. vnica ſub num. 8. verſic. ſi vero vterque probauit, C. vti poſſid.* Bald. *in leg. Ordinarij poſt n. 10. C. de rei vend.* Anchar. *conſil. 274. ſub num. 1. verſic. & procul dubio*, & fuit dictum *in vna Cervien. Bonorum, coram Domino Bravo 20. Nouembris 1578. & in vna Romana Capellania Sanctæ Mariæ Magdalenæ 24. Februarij 1576. coram Domino Cantuccio*, cum adhuc de præſenti poſſideant, quia nunquam ſe habuerunt pro ſpoliatis, Put. *deciſ. 410. lib. 2.* & fuit dictum *in vna Romana cenſus coram bon. mem. Robuſterio 28. Februarij 1577. & in vna Mediolanen. bonorum coram Illuſtriſſ. Platte 1. Februarij 1591.*

4 Item quia poſſeſſio Franciſci cum fuerit inſtrumentalis, & de eo tempore Moniales eſſent in poſſeſſione, nihil ei tribuit, Cæſar de Graſſ. *deciſ. 5. n. 3. in princip. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* & fuit dictum *in vna Sarnen. Pontis Arrighi 12. Iunij 1573. coram Domino Seraphino, & in vna Romana de beneſacere 5. Maij 1578. coram Illuſtriſſ. Blanchetto*, & alibi ſæpè, & licet capta ſit auctoritate Iudicis, quo caſu ſine aliqua expulſione, priuat poſſeſſione, Ang. *in leg. qui vniuerſas, §. item cum Prætor in final. ff. de acquir. poſſ.* tamen hoc non operatur decretum iudicis non ritè, nec rectè interpoſitum, vt fuit dictum *in vna Pennen. & Adrien. beneficiorum 4. Iulij 1584. coram Reverendiſs. Patre Domino meo Seraphino.*

5 Quæ circa inualiditatem tituli Monialium adducuntur, ſunt extranea ab iſto ſummariſſimo iudicio, in quo non requiritur titulus, vt fuit dictum *coram bon. mem. Illuſtriſſimo Lancellotto in vna Bononien. iuriſdictionis die 1. Februarij* 1574. nec admittitur exceptio defectus proprietatis, Ferrett. qui alios allegat *conſil. 7. n. 3. & 4.* & fuit dictum *in illa Romana Cenſus coram Robuſterio ſuperius allegata*, & ex prædictis eſt etiam reuocandum ſequeſtrum, vt concludit Zal. *in d. conſil. 244. in fin.*

ILLVSTRISS. ET REVER. D. CARD. BONONIEN.

Nullius Parochialis, ſeu Concurſus.

Lunæ 4. Decembris 1600.

ARGVMENTVM.

Appellari non poteſt à concurſu niſi vbi Epiſcopi iudicium fuit doloſum, nec dicitur doloſum ex reprobatione eius in quo concurrunt maiores qualitates, niſi quando cætera ſunt paria, & plures examinantur qualitates, ex quibus vnus alteri præferri debeat.

SVMMARIVM.

Appellatio à concurſu ſui Iudicis Epiſcopi in terminis conſtit. Pij V. non conceditur ſimpliciter, ſed tunc demum quando doloſe & irrationabiliter iudicat, n. 1. & n. 2. vbi ex quibus dictus dolus excludatur.

Verba in conditione poſita liquido probari debent, n. 1.

Ordinarij iudicium habet præſumptionem pro ſe, n. 1.

Subrogatus ſubintrat in locum eius, cui ſubrogatur, n. 1.

Qualitates maiores in concurſu attendantur in cæteris paribus, n. 2.

Doctoratus qualitas magna eſt, n. 2.

Doctor in beneficio præfertur non doctori, n. 2.

Epiſcopus in concurſu Parochialium debet habere præ oculis non ſolum ſcientiam, ſed etiam mores, & prudentiam eligendi, num. 2.

Electio ſeu præſentatio ſufficit quod fiat de idoneo, & digno, omiſſo magis idoneo, & digniori, n. 3.

DECISIO XXXVI.

CVm vacaſſet Parochialis Eccleſia S. Alexandri terræ Durantis, & in concurſu idonei experti, & approbati fuiſſent, inter alios Iacobus Michalorus, & Benedictus Sauinus, Epiſcopus Sempronien. deputatus à Sacra Congregatione Concil. Trident. elegit Iacobum vti magis idoneum, cui Abbas dictæ terræ Durantis, ad quem ius ſpectat conferendi Parochialem, contulit, Benedictus à prætenſa mala electione appellauit, & cauſam appellationis obtinuit committi Reueren. vrbis Vicario, qui decreuit nouum concurſum, in quo cum Iacobus non comparuiſſet, fuit Benedictus examinatus, & idoneus declaratus, & poſtea tulit ſententiam, in qua declarauit benè fuiſſe appellatum ab electione facta per Epiſcopum Sempronien. & collationem Iacobo factam reuocandam, dictumque Benedictum eſſe ad Abbatem remittendum, qui ei collationem faciat de dicta Parochiali. Fuit ab hac ſententia appellatum pro parte Iacobi, & cauſa coram me in Rota introducta, in qua cum dubitaſſem, An ſententia Vicarij eſſet confirmanda, vel infirmanda? Domini vnanimiter reſponderunt eſſe infirmandam. Cùm enim ex Conſtitutione Pij V. non concedatur ſimpliciter appellatio à iudicio Epiſcopi, ſed tunc demum, quando doloſè, & irrationabiliter iudicat, & probant verba Conſtitutionis expreſſa, aliàs ad hoc ponderata *in vna Rauennaten. Parochialis 2. Decembris 1592. coram Illuſtriſſ. Card. Arrigonio*, de nulla irrationabilitate, & dolo Epiſcopi Sempronien. apparet, & ex liquido conſtare deberet, cum in dicta Bulla ponatur in conditione ibi conſtituo de prioris eligentis irrationabili iudicio, *l. Lucius & ibi not. ff. de condit. & demonſtr.* Alex. *in l. Imperator ſub n. 4. & 5. ff. de leg. 1.* Dec. *in rubr. n. 155.* & fuit dictum *in vna Pampilonen. Beneficij 17. Maij 1557. coram Illuſtriſſ. Blanchetto.* Pro iudicio enim Ordinarij præſumitur, *cap. in præſentia de renunc.* quod etiam collatio ex d. Conſtitutione, & fuit dictum *in illa Rauennaten.* & quod de Ordinario dicitur, cenſuerunt Domini habere locum in Epiſcopo Sempronien. ſubrogato propter litem inter Archiepiſcopum Vrbinaten. & Abbatem Caſtri Durantis ſuper iure inſtituendi concurſus *ad l. ſi eum, §. qui iniuriam, ff. quis caut.* 1

Non obſtant qualitates conſideratæ in Benedicto, quia illæ non faciunt illum digniorem pro obtinenda Parochiali, quia intelligen. cæteris paribus, & potuerunt præponderare qualitates, quæ concurrebant in perſona Iacobi, quod eſſet Philippus Pœnitentiarius, Examinator Synodalis, & Doctor quæ qualitas Doctoratus magna eſt, *l. Magiſtros, C. de profeſſ. c. quante de Magiſtris*, & cuius ratione erat præferendus, fuit dictum *in vna Ciuitatis Caſtelli Parochialis, coram b. m. Orano 16. Iunij 1589.* vltra quod alias in vrbe in concurſu Benedicto aduerſario, & alijs concurrentibus, fuit ad Canonicatum electus. Cùm enim Epiſcopus eum elegerit, dicendum eſt cognouiſſe qualitates maiores in ipſo concurrentes circa mores, prudentiam, & alia, quæ vltra ſcientiam præ oculis habere debet in huiuſmodi electione tam de Iure communi, *c. cum in cunctis de elect.* quàm ex diſpoſitione Sacri Concilij Trident. *cap. 18. ſeſſ. 24.* Sufficit enim quod poſſint in electo concurrere maiores qualitates ad excludendum dolum, quod ſatis eſt in hac materia, vt dicitur in illa Rauennaten. 2

Imbecillitas oculorum, quæ obijcitur Iacobo, non eſt talis, 3

talis, quod reddat illum inhabilem à cura, nec facit, quod Benedictus melius videns ſit illi præferendus. Nec obſtat quod Benedictus rexerit Eccleſiam Parochialem, quia reſpicit ipſius ſufficientiam, ſed non concludit, quod in concurſu veniat præferendus, vt facit dictum *in Beneuentana Parochialis* 13. *Iunij* 1590. *coram bon. mem. Domino Orano*, dixerunt etiam aliqui ex Dominis ſufficere, quòd eligatur idoneus, & dignus, omiſſo etiam magis idoneo, & digniori, *cap. cum nobis de elect. cap. niſi cum pridem. §. pro defectu de renunc. c. fin. de præſumpt.* cum alijs benè deductis per Couar. *in reg. peccatum in 2. par. §. 7. num. 3. & de reg. iur. in 6.* quia aliàs omnes electiones eſſent litibus, & controuerſijs ſuppoſitæ, & in pluribus præſentatis fuit deciſum *in vna Fauentina Iuris patronatus coram Reuerendiſſ. Peruſino* 8. *Iunij* 1588. & in terminis noſtris fuit dictum *in illa Rauennaten. ſæpius allegata*.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Clodieñ. Beneficij.

Veneris 12. *Ianuarij* 1601.

ARGVMENTVM.

Valor beneficij de quo tempore debeat probari, & quæ probatio requiratur in valore obtentorum, & an narratiua, quod quis retineat duo incompatibilia abſque diſpenſatione, debeat per narrantem iuſtificari.

SVMMARIVM.

Valor beneficij debet probari de tempore impetrationis, numer. 1.

Confeſſio authoris ita demum nocet ſi ſucceſſor indigeat, veluti vti velit iure ipſius, num. 1.

Taxa librorum Cameræ non probat verum valorem, num. 2.

Narratiua quæ ſit per non exceſſum, non iuſtificatur per probationem de aſcenſu, num. 2.

Valor obtentorum leuem requirit probationem, num. 3. *vbi tamen quod debet eſſe in ſuo genere concludens, & perfecta.*

Inhabilitas ad obtinendum beneficium non inducitur ex perceptione fructuum duorum beneficiorum incompatibilium, n. 3. *vbi quod contrarium ſeruat Cancellaria.*

Narratiua ex qua Papa fuit motus facilius ad concedendum, debet iuſtificari, num. 4.

Narratiua non publicationis reſignationis debet per impetrantem probari, num. 4.

Narratiua quod quis retineat duo incompatibilia abſque diſpenſatione debet probari, num. 4. *Contrarium verò, num.* 5.

Negatiua non expeditionis gratiæ poteſt probari per diligentiam in regiſtris, num. 4.

Agens ex Statuto prohibente alienationem in forenſem abſque licentia non tenetur probare licentiam non interueniſſe, ſed ſufficit probatio alienationis, num. 5

DECISIO XXXVII.

1 GRatiam Caroli Antonij non eſſe iuſtificatam reſoluerunt Domini. Nam valor beneficij impetrati, qui dicitur non excedere ducatos 24. non probatur ex narratiua facta à Franciſco Aghateo in ſua gratia, quia illa fuit de anno 1595. Impetratio autem Caroli Antonij fuit de anno 1586. & valor debet probari de tempore impetrationis, Oldrad. *conſil.* 58. *num.* 1. & 68. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 10. *de conceſſ. præb. in antiq.* Felin. *in c. ad aures ſub num.* 17. *de reſcript.* Caputaq. *deciſ.* 330. *par.* 3. Cott. *deciſ.* 283. & fuit dictum *in vna Hiſpalen. præſtimoniorum* 11. *Maij* 1570. *coram Domino meo Decano, & in vna Conchen. Archipresbyteratus* 1. *Decemb.* 1592. *coram R. P. D. Pegna*, & propterea nec etiam probatur per narratiuam, ſeu confeſſionem Franciſci, quæ pariter fuit de diuerſo tempore, videlicet de anno 1589. vltra quod confeſſio auctoris ita demum nocet, ſi ſucceſſor indigeat, vel vti velit iure ipſius, Iaſ. *in §. item Seruiana ſub num.* 89. *verſ. illud tamen intelligendum, Inſtitut. de act.* Fabr. *deciſ.* 46. Guid. *deciſ.* 52. quod in caſu noſtro non contingit.

Non etiam iuſtificatur gratia, quoad valorem obtento- 2
rum reſpectu Sancti Sebaſtiani de Vrbe, cuius fructus narratur non excedere ducatos 24. nulla adeſt probatio, & licet obtinuerit gratiam perinde valere aduerſus hanc narratiuam, tamen vltra quod fuit obtenta lite pendente non facta mentione litis, debet ipſa iuſtificari, & taxa librorum Cameræ non probat verum valorem, Caſſad. *deciſ.* 19. *ſuper reg.* & fuit dictum *in vna Cameracen. vnionis* 19. *Ianuarij* 1585. *coram bon. mem. Cardinali Lancellotto*, præſertim quia taxa eſt de anno 1574. Item quia in taxa ponitur valor ſcutorum 100. & propterea quando probaret valere centum, non probaret, quod non excederet 120. vt fuit expreſſum, quia narratiua, quæ fit per non exceſſum, non iuſtificatur per probationem de aſcenſu, vt fuit dictum *in vna Toletana quinta partis* 28. *Iunij* 1585. *coram Cantuccio in Auenionen. Præpoſitura* 31. *Maij* 1598. *coram Domino Lutta, in Eugubina diſmembrationis* 7. *Iunij* 1599. *coram R. P. D. meo Pegna*.

Et licet in probando valore obtentorum ſufficiat leuior 3
probatio, Ægid. *deciſ.* 764. Caputaq. *dec.* 277. *nu.* 7. *par.* 1. tamen debet etiam in ſuo genere eſſe perfecta & concludens, vt fuit dictum *in vna Abulen. beneficiorum* 30. *Octobris* 1595. *coram Blanchetto*. Narratur etiam, & minus probatur poſſeſſio, & perceptio fructuum eodem tempore Decanatus, & Parochialis. Narratiua enim Ordinarij, vltra quod non concludit de eodem tempore, non probat talem poſſeſſionem, & de perceptione fructuum eodem tempore nullibi probatur, quæ etiam probata non inducunt inhabilitatem ſecundum opinionem, quam tenet Rota, licet contrarium ſeruet Cancellaria, vt habetur *deciſ.* 3. *de except. in antiq.*

Rurſus quia Carolus Antonius expreſſit, quod Ioan- 4
nes Baptiſta retinebat hæc duo beneficia abſque diſpenſatione, iſta narratiua videtur iuſtificanda tanquam pars gratiæ, ex quo facilius fuit motus Papa ad illam concedendam, Felin. *in cap. ad aures de reſcript.* Ægid. *deciſ.* 76. Put. *deciſ.* 245. *num.* 1. *lib.* 1. Caputaq. *deciſ.* 128. *par.* 1. etiam quod contineat negatiuam, vt fuit dictum *in illa Salamantina Penſionis* 25. *Iunij* 1582. *coram bon. mem. Bubalo*. De impetrante ob non publicationem reſignationis, qui hanc negatiuam habet probare tantò magis, quia non ſumus in negatiua improbabili, cùm probare poſſit per diligentiam Regiſtri, vbi omnes gratiæ appoſitæ regiſtrantur, Corn. *conſ.* 191. *num.* 2. *lib.* 1. Mohed. *deciſ.* 9. *de cauſ. poſſ. & propr.* Caputaq. *deciſ.* 45. *in fin.* & 193. *num.* 3. *par.* 3. & in terminis, quod narrando aliquem poſſidere duo incompatibilia ſine diſpenſatione, debeat huiuſmodi negatiuam probare, tradit Pariſ. *conſ.* 138. *num.* 1. & 2. *lib.* 2.

In hoc tamen Domini non fuerunt concordes, & fuit 5
allegatus Rebuff. in forma diſputationis ratione ætatis, *num.* 14. qui tenet contra Pariſ. fuit etiam allegata deciſio Auximana Molendini 13. Iunij 1572. de agente ex ſtatuta prohibeñ. alienationem in forenſem ſine licentia, quod teneatur probare licentiam non interueniſſe, ſed ſufficiat probari alienatio in Forenſem, & propterea ſi erit neceſſarium, de hoc particulariter videtur. Quæ autem objiciebantur de non iuſtificatione in eo, quod narratur Decanatum eſſe beneficium incompatibile cum Parochiali, Domini reſoluerunt attendere propter decretum Sacræ Congregationis Concilij Tridentini, quæ declarauit Decanatum, de quo agitur eſſe dignitatem, & requirere reſidentiam.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Spolij Domorum.

Lunæ 29. *Ianuarij* 1601.

ARGVMENTVM.

Spoliatus non reſtituitur, vbi facto proprio à poſſeſſione cecidit. Item renunciatio requirit inſinuationem, vbi renuncians remiſit aliquid de iure ſuo, & alia de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Secundum extremum in Spolio probatur ex ſuſtentatione litis ſaltem concurrentibus adminiculis, num. 1.
Spoliatus, qui facto proprio à poſſeſſione cecidit, non debet reſtitui, num. 2.
Renuncians teſtamento filij non cenſetur renunciare teſtamento patris, num. 2.
Renunciatio nunquam traditur ad non expreſſa, num. 2.
Interpretatio omnis potius eſt ſumenda, quam ea per quam inducitur renunciatio, num. 3.
Renunciatio, ſeu remiſſio iuris ſui, dicitur donatio, num. 2.
Inſinuatio requiritur in renunciatione, quæ ſapit donationem, num. 3.
Iuramentum non extendit obligationem, ſed ei intra ſuos limites manenti addit tantum religionis vinculum, num. 4.

D E C I S I O XXXVIII.

1 FVit concluſum Capitaneum Iulium eſſe reſtituendum ad poſſeſſionem domorum, de quibus agitur reſpectu vſusfructus, quia de primo extremo deponunt concludenter quinque teſtes, ſecundum autem probatur per ſuſtentationem litis, Caput. *deciſ.* 369. *part.* 2. & fuit dictum *in cauſa Iuden. decimarum* 17. *Nouembr.* 1580. *coram Illuſtriſs. Platto*, ſaltem quando vt hic concurrunt adminicula, vt fuit reſolutum *in vna Regien. honor.* 14. *Aprilis* 1578. *coram Illuſtriſſ. Blanchette*.

2 Non obſtat, quod Capitaneus Iulius renunciando iuri, quod ſibi competeret ex teſtamento; & contra teſtamentum filij, illudque ratificando videatur cecidiſſe à poſſeſſione facto proprio, & propterea non veniat reſtituen. Alexan. *conſ.* 92. *num.* 5. *lib.* 1. Soccin. *in l. rem quæ nobis num.* 8. *ff. de acq. poſs.* Caſſad. *deciſ.* 4. *num.* 6. *de reſt. ſpol.* Put. *deciſ.* 277. *num.* 4. *lib.* 3. quia fuit dictum, quod renunciando teſtamento filij, non propterea renunciauit teſtamento patris, & iuri ſibi ex eius diſpoſitione debito, *l. nec is qui non valere* §. *fin. ff. de acquir. hered. l. ſuum C. de iure deliber.* Ruin. *conſ.* 141. *poſt num.* 3. *lib.* 4. renunciatio enim nunquam trahitur ad non expreſſa, Cald. *conſ.* 5. *de præb.* Dec. *conſ.* 379. *n.* 3. Aym. *conſ.* 253. *num.* 5.

3 Nec illa verba, *in reliquis teſtamentum ſuum ſortitur effectum*, viſa fuerunt Dominis ſufficientia pro renunciationem dicti Iuris, ſed placuit intellectus traditus per Informantes, & omnis alius potius eſt ſumendus, quam ille, per quem inducitur renunciatio, Imol. *conſ.* 49. Aym. *conſ.* 290. *vol.* 2. *verſ.* 5. licet vlterius fuit dictum, quod quando Capitaneus Iulius voluiſſet illud remittere, iſta in effectu fuiſſet donatio, *l. ſi quis*, vbi Bartol. *ff. de nouat. l. ſicut* §. *an paciſci ff. quib. mod. pign. vel hypothec. ſolu. l. ſi mulier.* & ibi Bald. *ff. de leg.* 3. Alex. *conſ.* 21. *num.* 7. *lib.* 1. Ruin. *conſ.* 60. *num.* 14. *lib.* 3. Soccin. qui loquitur in terminis ſimilis renunciationis cum approbatione teſtamenti *conſ.* 20. *ſub num.* 8. *lib.* 3. & fuiſſet nulla, tum propter defectum ſolemnitatum, quas requirit Statutum Vrbis in contractu donationis, tum propter non adhibitam inſinuationem, quæ pariter in huiuſmodi renunciatione requiritur, *l. in adib.* §. 1. *ff. de donat.* Bald. *in l.* 4. *in princip. num.* 2. & §. 1. *ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſolu.* cum cumulatis à Tiraquell. *in l. ſi vnquam in verb. donationi largitus, n.* 176. *C. de reuoc. donat.*

4 Exceptio periurij oppoſita non intrat, quia cum renunciatio comprehendat tam ius teſtamenti filij, iuramentum illud non extendit, ſed ei intra ſuos limites manenti, addit tantum religionis vinculum, Oldrad. *conſil.* 238. *numer.* 2. Dec. *conſil.* 408. *num.* 9. Pariſ. *conſil.* 110. *num.* 36. *lib.* 1. vltra quod ſtatuta de donationibus loquentia annullant iuramentum vti fraudulenter appoſitum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. CARD. BONONIEN.

Bergomen. liberationis à ſubiectione.

Lunæ 19. Februarij 1601.

A R G V M E N T V M.

Subiectio Eccleſiæ Parochialis alteri Eccleſiæ Parochiali non inducitur minori ſpatio 40. annorum, nec ex ſubiectione quoad certos actus infertur ad ſubiectionem quoad alios.

S V M M A R I V M.

Subiectio vnius Parochialis alteri debet plenè probari, num. 1.
Teſtes deponentes de his, quæ iuris ſunt, debent reddere cauſam, num. 1.
Subiectio, vt præſcribatur, requiritur ſpatium 40. annorum, num. 2.
Subiectio quoad certos actus non infert ad ſubiectionem, quoad alios, num. 3.

D E C I S I O XXXIX.

VIſum fuit Dominis non probari Rectorem Parochialis Eccleſiæ loci Sueri teneri accedere ad Eccleſiam Cluſoni, & aſſiſtere benedictioni fontis, & celebrationi officij in die Sabbathi Sancti, necnon ab eadem oleum ſanctum recipere, imò contrarium multum vrgere, quod Eccleſia Sueri habet proprium fontem baptiſmalem, & quod eius Rector ſolitus eſt illum benedicere, & aliàs functiones in prædicto die per annos 40. vltra celebrare, vt probant teſtes pro eius parte examinati, & teſtes ex aduerſo adducti negant, ſe aliquando vidiſſe huiuſmodi Rectorem aſſiſtere benedictioni, & officio in Eccleſia Cluſoni, cùm tamen alios viderint, nec adducta pro prætenſa ſubiectione ſine aliqua redditione rationis, quæ tamen concludenter eſſet probanda, Abb. *in cap. dilectus n.* 1. & *ſequentib. de capell. Monach. releuant*, ea enim non probantur ex teſtibus, quia aliqui dicunt ſimpliciter de ſubiectione ſine aliqua redditione rationis, alij quod Rector Sueri interueniebat, & incedebat cum Rectore Cluſoni, tanquam illi ſubiectus, nec reddunt rationem vnde cognouerint, quòd tanquam ſubiectus incederet, vel interueniret, vndè cum omnes deponant de ſubiectione, quæ Iuris eſt, non reddendo cauſam, non probant, Bald. *conſ.* 286. *num.* 3. *lib.* 2. Ægid. *deciſ.* 64. Put. *deciſ.* 282. *lib.* 1. Caputaq. *deciſ.* 34. *lib.* 1. *in manuſcript.* 1

Non obſtat conſtitutio edita in Synodo Prouinciali, quia loquitur de Eccleſijs ſubiectis, qualis non probatur Eccleſia Sueri. Non obſtant vocationes ad Synodum, quia non apparet, quod iſti Rectores fuerint vocati, vti ſubiecti, vltra quod ſunt moderni, nec conſtant, quod habuerint effectum, quia illis paruerint, prout nec etiam fieri debet ius in literis miſſiuis, quæ ſcriptæ ſunt ad alium finem, & effectum, quam ad denotandum huiuſmodi ſubiectionem, & per Informationes præterea daro, quod iſta probarent aliquam quaſi poſſeſſionem ſubiectionis, non tamen probarent curſum quadraginta annorum ad eum præſcribendum conſtitutum, & requiſitum, vt fuit reſolutum in terminis iſtis *in vna Caietana præcedentiæ die* 1. *Menſis Martij* 1565. *coram bon. mem. Robuſterio*, & ſumus in petitorio, non in poſſeſſorio. 2

Accedat, quod etiam vbi probaretur ſubiectio ex dictis actibus, deberet tantum ad illos actus reduci, vt inquit Archid. *in cap. plures in princip.* 16. *quæſt.* 1. huiuſmodi ſubiectio non habet formam certam à iure. Sed etiam ſumit à conſuetudine. Vnde cùm circa intereſſentiam, & aſſiſtentiam in die Sabbathi Sancti, non appareat de aliquo ſolito, ſed potiùs de contrario ex alijs actibus, adhoc non eſt inferendum; Quoad Oleum Sanctum, etiam dicitur non probari ſolitum quoad Rectorem, ſed potius quoad Communitatem Sueri, tum ex teſtibus, tum ex partitis extractis à libris eiuſdem Communitatis, vltra quod non probatur, vt ſupra tantum tempus, quod ad præſcribendum ſufficiat, 3

ILLV-

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Mantuana Euictionis Bonorum.

Veneris 4. Maij 1601.

A R G V M E N T V M.

Euictio ex quibus dicatur ſequuta, & quando ſingularis ſucceſſor agat de euictione.

S V M M A R I V M.

Euictio ſequuta dicitur per ſententiam, num. 1.
Euictio ſequuta dicitur, ſi ſuper re vendita ſit facta exequitio realis, num. 1.
Venditor tenetur de euictione etiamſi nulla euictionis præcedat promiſſio, num. 2.
Succeſſor ſingularis non agit de euictione, num. 2.
Fallit primo ſtante prægnantiſſima iurium ceſſione, n. 2.
Fallit ſecundo, ſtante clauſula ponens in locum ſuum.

D E C I S I O XL.

1 FVit reſolutum vna tantùm parte infotmante, ſententiam ad fauorem Capituli in partibus, latam, eſſe confirmandam, quia de eius iuſtitia conſtat: apparet enim de manifeſta euictione non ſolum per ſententiam, *l. qui rem. l. ſi non iura l. ſi ſtatus, & l. empt. actio, C. de euict. l. vtique ff. de rei vendic. gloſ. in l. & qui natura §. cum me abſente in verſ. committat ff. deneg. geſtis*, ſed etiam per realem rei euictionem, & exequutionem factam propter ſolutionem pecuniarum, *gloſſ. in l. ſi ſeruum in princip. in verb. abſit*, & ibi DD. *ff. de actio. empti, l. habere licere*, vbi Angel. *in 1. notab. ff. de euict.* Imo, *in l. ſi fund. per fideicommiſſum in princip. ff. de leg. 1.* Alexan. *conſ. 4. n. 1. lib. 3.* Iaſ. *in l. quoties, num. 48. C. de rei vendic.* apparet etiam de intimatione litis, *l. 1. C. de peric. & com. rei vendit. l. ſi controuerſia C. de euict. l. 1. C. vbi in rem actio.* Cornel. *conſ. 23. n. 10. lib. 2.*

2 Quod autem aduerſarij tenerentur de euictione bonorum venditorum, patet ex Commiſſione, de qua in inſtrumento venditionis, qua etiam circumſcripta tenerentur ex natura venditionis, *l. non dubitatur*, & ibi not. Bald. *C. de euict. l. pacta conuenta ff. de contrah. empt.* Bart. *in l. exempta. in princip. num. 3. de act. empt.* latè Tiraquell. *de retract. lign. §. 29. gloſſ. vlt. num. 4.* Nec dicatur Capitulum donatarium, & ſingularem ſucceſſorem non potuiſſe agere de euictione, Bart. *in l. ſi pro te §. ſi pro euictione, num. 2.* & ibi Angel. *num. 7. de euict.* quia hoc non procedit ſtante iurium ceſſione Capitulo facta prægnantiſſimis verbis, *l. ſi res quam, ibi niſi ceſſ. ff. de euict. iunctis ibi not.* per Doct. Bar. *in l. Iulianus §. qui fundum num. 6.* Paul. Caſtr. *in fin.* Alex. *ſub num. 9.* Iaſ. *num. 14. & ſeq. ff. de verb. oblig.* Dec. *conſ. 74. ſub num. 1.* iſti tamen circuitus, Capyc. *deciſ. 143. n. 9.* & quia adeſt clauſula *ponens &c.* Ang. *in dict. l. ſi res num. 2.* & fuit dictum *in vna Mediolanen. bonorum 24. Ianuarij 1595. coram Cardinali Arigonio.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana fideicommiſſi de Celſis.

Lunæ 7. Maij 1601.

A R G V M E N T V M.

Plura deducuntur ex quibus probatur fideicommiſſum eſſe vniuerſale. Item à fideicommiſſo vniuerſali non cenſetur receſſum per particulare.

S V M M A R I V M.

Fideicommiſſum eſt vniuerſale, vbi ſubſtitutio fuit facta inter inſtitutos vniuerſaliter, num. 1.
Fideicommiſſum non continens iura, & actiones dicitur particulare, num. 2.
A fideicommiſſo vniuerſali non cenſetur receſſum per fideicommiſſum particulare, cùm non ſit conueniens, quod vna & eadem res fideicommiſſo particulari, & vniuerſali ſit ſuppoſita, num. 2.
Fideicommiſſum cenſetur vniuerſale etiam ad fauorem poſiti ſecunda ſubſtitutione, quando apparet, quod eſt vniuerſale ad fauorem poſiti in tertia ſubſtitutione, num. 3.
Media congrue præcedentibus & ſequentibus, n. 3.

D E C I S I O XLI.

FVit vnanimiter per Dominos reſolutum, fideicommiſſum eſſe vniuerſale non ſolum reſpectu filiorum teſtatoris, qui ſicut fuerunt vniuerſaliter inſtituti, ita etiam vniuerſaliter cenſentur inuicem ſubſtituti, *l. cohæredes §. qui diſcretis ff. de vulg. & pupillo, l. Lucius §. pater, & §. Mauia ff. ad Trebell. l. 1. C. de impub. & al. ſubſtit. §. & ſi ex diſparib. inſtit. de vulg. ſubſtit.* Pariſ. *conſ. 43. num. 53. & 45. lib. 3.* ſed etiam ratione nepotum ipſius teſtatoris, cùm fuerint in conditione poſiti, & propterea vocati ſecundum diſpoſitionem ſtatuti. 1

Non obſtat, quod fideicommiſſum ſtabilium, de quo *in cap. 28.* teſtamenti, videatur particulare, cùm non contineat iura, & actiones, Soccin. iun. *conſ. 49. num. 16. & ſeq. lib. 3.* quia ex hoc non infertur, quod fuerit receſſum à fideicommiſſo vniuerſali præcedenti, & quòd ſub eo non comprehendantur bona ſtabilia, Curt. iun. *conſ. 13. ſub n. 8.* non enim eſt conueniens, quod ponantur ſub duplici fideicommiſſo, Gabr. *conſ. 133. n. 19. in fin. & n. ſeq. lib. 1.* 2

Quod clarius oſtenditur *in cap. 26.* vbi in defectum lineæ maſculinæ teſtator vocat ad ſucceſſionem vniuerſalem primogenitum Iuſtinianæ ſuæ filiæ. Vnde in neceſſarium antecedens vocauit etiam ſubſtitutos, primo vocatis ad ſucceſſionem vniuerſalem, quæ aliter in dictum primogenitum tranſire non potuiſſet, vt in ſimili arguit Dec. *conſ. 481. num. 4.* Soccin. iun. *conſ. 1. num. 15. lib. 3.* Vt ergo media congruant præcedentibus, & ſequentibus, *ad gloſ. in l. ille à quo §. 1. verſ. verba ff. ad Trebell.* dicendum eſt intentionem teſtatoris fuiſſe, vt fideicommiſſum ſemper eſſet vniuerſale, & magis voluerit vinculum vinculo addere, aut agere potius, quàm diminuere ſuam diſpoſitionem, & ſic concluſum. 3

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Gerunden. Canonicatus.

Lunæ 14. Maij 1601.

A R G V M E N T V M.

Subrogatio debet dari collitiganti in beneficio niſi lis fuerit calumnioſa, & ad hunc effectum lis probatur ex ſola citatione ad dicendum contra commiſſionem, & plura deducuntur ad excludendam calumniam.

S V M M A R I V M.

Subrogatio debet dari collitiganti ſuper beneficio ex regula, ne detur nouus collitigans, num. 1.
Lis probatur ex citatione ad dicendum contra commiſſionem executa contra collitigantem, num. 1.
Comparitio citati ſupplet, & ſanat omnem defectum citationis, num. 2.
Scientia citationis, per quam fuit introducta lis deprehenditur ex conſtitutione procuratoris, ad rectam cauſam facta per citatum, n. 2.
Subrogatio in iure collitigantis non datur vbi lis eſt calumnioſa, n. 3.
Calumnia in lite non poteſt conſiderari antequam ſint factæ probationes, n. 3.
Calumnioſus litigator quis dici non poteſt, quamdiu poteſt ius ſuum iuſtificare, n. 3.
Calumnia vt ceſſet in lite, ſufficit cauſa litigandi colorata, & probabilis, num. 4.

DECI-

DECISIO XLII.

1 DOmini reſoluerunt, dandam eſſe Ioſepho ſubrogationem ex regula, ne detur nouus collitigans, *c. 2. vt lit. pend. in 6.* vt fuit dictum *in Collon. Parochialis 15. Decembris 1595. coram Domino Decano.* De lite enim inter Dominum Michaelem, & Ioſephum conſtat ex citatione ad dicendum contra commiſſionem executam in perſonam Michaelis, *clem. 2. vt lit. pend.* Ægid. *deciſ.* 545. Felin. *in cap. ſuper litteris num. 13. de reſcript.* Caſſad. *deciſ. 1. n. 4. vt lit. pend.*

2 Non obſtat, quod non fuerit reproducta citatio ipſo viuente, quia cum in termino dictæ citationis comparuiſſet dicendo generalia contra dictam commiſſionem, comparatio ſuppleuit, & ſanauit omnem defectum, Bald. *in l. 1. num. 3. not. 1. ff. de ferijs*, Alex. *conſ.* 123. *num. 3. in fin. lib. 2.* Felin. *in c. illud num. 8. de præſcript.* Dec. *conſ. 183. ſub num. 3. verſ. & quia ille citatus*, Ægid. *deciſ.* 364. Caputaq. *deciſ. 112. par. 1. num. 8. de reſcrip.* Cæſar. de Graſſ. vltra quod ſcientia etiam dictæ citationis deprehenditur ex conſtitutione Procuratoris, quam fecit Michael ad iſtam cauſam, Rot. *deciſ. 11. de dol. & contum.* in nouis, Felin. *in c. cum contingat. poſt num. 8. de reſcript.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 84. num. 6.*

3 Non obſtat, quod obijcitur de calumnioſa lite, quæ non ſuffragatur ad iſtum effectum, Biſign. *deciſ. 2. de rerum permut.* Caſſad. *deciſ. 7. de dol. & contum.* quia non potuit conſtare de calumnia in princip. litis, nullis factis probationibus, Achill. *deciſ. 7. ſub num. 6. vt lit. pend.* nec poteſt dici improbus litigans, quamdiu poteſt iuſtificari, Ægid. *deciſ.* 103. Caſſad. *deciſ. 3. de reſtit. ſpoliat.* & fuit dictum *in illa Collen. Parochiales.*

4 Quod autem in iſto caſu non eſſet litis notoriè iniuſta, & calumnioſa, imò iuſtam cauſam litis dixerunt Domini apparere ex probabili dubio, ad quem turnus pertineret. Ad iſtum autem effectum ſufficit cauſam litigandi eſſe coloratam, Rebuff. *ſub reg. de ſubrog. litig. gloſ. 7. n. 3.* & quælibet probabilis cauſa litigandi ſufficit ad euitandam calumniam, vt fuit dictum *in vna Conchen. Archipresbyteratus die 19. Ianuarij 1598. coram Domino Litta.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Gerundeñ Vini.

Veneris 18. Maij 1601.

ARGVMENTVM.

Rei ſuæ Dominus poteſt de ea ad ſui libitum diſponere, & beneficij collatio non mutat verum ſtatum Beneficij, cùm præſumatur facta ſine tertij præiudicio.

SVMMARIVM.

Dominus alicuius rei poteſt ad ſui libitum de ipſa re diſponere, num. 1.

Beneficij collatio non tollit eiuſdem beneficij ſtatum, & cenſetur ſemper facta ſine præiudicio alterius, num. 2.

DECISIO XLIII.

1 DOmini, vna tantum parte informante, reſoluerunt ſine difficultate, potuiſſe Capitulum facere augmentum, ex plenis Præpoſituris. Cùm enim fuerit ſæpius reſolutum, *& in hac cauſa coram R. P. D. meo Pegna 5. Maij 1599. & 24. Nouembris 1600. & in Vicen. augmenti coram Illuſtr. Blanchetto 16. Octobris & 14. Decembr. 1583. & pariter in Elerden. augmenti coram Illuſtriſſ. Blanchetto 16. Octobris 1585.* Dominium bonorum ſpectare ad Capitulum, & propterea vti Dominum, poſſe de ipſis diſponere, *ad l. in re mandata C. mandati gloſ. in cap. 2. §. 1. verb. ſtatutum de verb. ſign. in 6.* Felin. *in c. cum omnes n. 9. & 10. de conſtit.*

2 Præpoſitos autem eſſe meros adminiſtratores, quod vendicat ſibi locum, non minus plenis, quàm vacantibus Præpoſituris, quia collatio non tollit antiquum dominium, Corn. *conſ. 225. num. 2. verſ. non enim auſertur, lib. 1.* cum intelligatur ſine præiudicio iuris alterius, *gloſ. in c. cum olim. in verbo præiudicium de conſuetud.* Dec. *conſ. 407. num. 20.* & ſola adminiſtratio facta fuit collatiua, vt deciſum fuit in allegata deciſione, & propterea fuit dictum, reſolutiones in hac cauſa factas, habere locum etiam in plenis Præpoſituris.

R. P. D. CORDVBA.

Curzoleñ. Canónicatus.

Veneris 25. Maij 1601.

ARGVMENTVM.

De irregularitate, an & quando incurratur per Clericum, qui in rixa vulnerauit illum, qui ex alijs vulneribus moriturus erat. Et quid ſi non appareat, ex cuius vulnere quis mortuus fuerit, & quid etiam de aſtante in homicidio armato, & non vulnerante,

SVMMARIVM.

Sententia nulla confirmari poteſt parte non opponente, num. 1.

Clericus irregularitatem incurrit, vulnerans illum, qui ex alio illato vulnere moriturus erat, n. 2. vbi hoc ampliatur, etiam quod homicidium fuerit iuſtum, & meritorium contra publicos Latrones.

Clericus vulnerans illum, qui poſtea mortuus eſt, pluribus in rixa interuenientibus, & vulnerantibus, irregularitatem incurrit, etiam quod non appareat, ex quo vulnere occiſus obierit, num. 3. Vbi propterea quod omnes ſunt irregulares.

Clericus aſtans armatus in homicidio irregularitatem incurrit, etiam quod non vulnerauit, n. 3.

Laicus in homicidio interueniens efficitur irregularis, & inhabilis ad beneficia, n. 4.

Irregularis beneficium impetrare non poteſt, n. 6. vbi ampliatur etiam, quod in gratia adſit clauſula, & cum abſolutione ad effectum præſentium duntaxat.

Abſolutus à Cenſuris non cenſetur diſpenſatus ab irregularitate, quia irregularitas non eſt cenſura, n. 5.

DECISIO XLIV.

COntra ſententias Ordinarij Fareñ. & A. C. opponebatur de nullitate, & iniuſtitia, nullitas Vicarij deducebatur, quia fuit allegatus ſuſpectus, & tamen proceſſit in cauſa, reſpectu verò A. C. quia confirmauit ſententiam nullam per illum latam, ſed hæc nullitas non placuit Dominis, quia cùm de ea non fuerit oppoſitum coram A. C. non poteſt poſt confirmationem amplius opponi, Rota *deciſ. 7. de re iudicat. in antiq.* Felin. *in c. eaq. num. 1. verſ. prodeſt autem eodem tit.* 1

Quo verò ad iniuſtitiam illa pendebat à iuſtificatione gratiæ, in qua multa narrabantur, quæ non apparebant verificata, quibus omiſſis quoad principalem narratiuam, quod ſcilicet Raphael homicidijs interuenerit, & ideò ſua prouiſio fuerit nulla, ſatis fuit Dominis viſum iuſtificatum ex teſtibus maximè 5. 6. & 10. deponentibus, quod ipſe interfuerit in occaſione Euſcocorum, & quod vnum ex eis vulnerauerit, inferens autem vulnus ei qui propemodum erat moriturus, nihilominus fit irregularis, *c. ſignificaſti il 2. de homicidio*, Tabiena *in Summa verbo irregularitas 3. num. 6.* Maiol. *lib. 5. irregularitat. c. 48. §. 4. n. 6.* & Vgolin. *tract. de irregularitate c. cum faſſol. dub. 34.* quod procedit, etſi homicidium fuerit iuſtum, & meritorium contra latrones publicos, Corn. *conſ. 57. n. 10. lib. 4.* Nauar. *conſ. 11. n. 2. & conſ. 25. n. 1. & 2. de homic. par. 2.* 2

Quinimò quamuis non appareat, an ex illa percuſſione fuerit mortuus, an verò ex percuſſione aliorum ſociorum, nihilominus omnes ſunt irregulares, *cap. fin. 23. q. 8.* dicit communem Couar. *in clem. ſi furioſus par. 2. §. 2. num. 5.* & eadem irregularitas intraret etiamſi non vulneraſſet, ſed eò ſolum quod armatus ſponte exiuit ad occidendum Euſcocos cum alijs militibus, & fuerunt occiſi, etiamſi ipſe nihil commiſiſſet, *cap. ſicut dignum §. fin. de homicid.* 3

Specul.

Specul. *lib. 1. tit. de diſpenſatione §. 4. n. 5. 6. Candelabrum aureum de irregularitate, n.* 273.

4 Nec obſtabat quod illo tempore Raphael erat laicus, quia nihilominus fuit irregularis, & effectus inhabilis ad beneficia, *c. ſicut §. fin. iunct. gloſ. verb. conſ. de homicidio*, Cardinalis *in Clem. 1. eod. tit.* Rota *diuerſ. in manuſcr. dec.* 188.

5 Ex quibus dixerunt Domini, gratiam fuiſſe iuſtificatam quoad vacationem, quia irregularis non poteſt impetrare beneficium, quamuis enim in impetrationibus gratiarum ſit ſolita apponi clauſula, *& cum abſolutione ad effectum præſentium duntaxat &c.* de qua Rebuff. ſuper concordatis in forma mandati Apoſtolici in verbo, *harum ſerie abſoluentes*, irregularis tamen non poteſt gaudere hac clauſula, quia irregularitas non eſt cenſura, *cap. quærenti de verb. ſignific* & propterea quando abſoluitur à cenſuris non cenſetur diſpenſatum cum irregulari, Nauar. *in manuali cap.* 14. *§.* 1. *num.* 26.

R. P. D. DAMASCENO.

Gerunden. augmenti.

Lunæ 18. *Iunij* 1601.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria non conceditur, quando articuli ſunt irreleuantes, & de calumnia ſuſpecti, & quando articuli ſic irreleuantes, & ſuſpecti dicantur.

SVMMARIVM.

Remiſſoria denegatur propter irreleuantiam articulorum, & propter ſuſpicionem calumniæ orientem ex eo, quod remiſſoria fuit petita in vltimis audientijs, n. 1.

Remiſſoria non datur ad probandum id, quod per ſcripturas probari poteſt, n. 2.

Antiqua melius probantur per ſcripturas, quàm per Teſtes, num. 2.

Expenſas faciens in re, in qua quis non habet dominium perpetuum repetere poteſt, n. 3.

Augmentum ſuperueniens in re, cuius dominium ſpectat ad Capitulum ex quauis induſtria diſtribui proportionabiliter debet inter omnes Canonicos, n. 3.

DECISIO XLV.

1 DEnegata fuit Remiſſoria propter irreleuantiam articulorum, *ex not. in l. ad probationem in fin. C. de probat.* Caſſad. *deciſ. 2. de dilat.* Verall. 66. *par.* 3. propter magnam calumniæ ſuſpicionem, Felin. *in c. de cetero num.* 12. *de ſent. & re iud.* Caſſad. *deciſ. 3. num. 1. de dilat.* Et calumnia deducebatur tum ex dicta irreleuantia, Mohed. 5. *n. 4. de probat.* tum ex eo, quod fuit dilata petitio ad vltimas accidentias, ad differendam cauſæ expeditionem, *l. non ignorat.* vbi Bald. *in principio not. C. de fruct. & litium expenſ.* Ægid. *deciſ.* 427.

2 Irreleuantia autem ſic probata fuit, primus, & ſecundus articulus continet, quòd immemorabili tempore fuerunt erectæ iſtæ Præpoſituræ in titulum cum aſſignatione dotium, verum in contrarium ſunt authenticæ ſcripturæ, de quibus in deciſionibus in hac cauſa factis, ex quibus apparet, Dominium Præpoſiturarum fuiſſe penes Capitulum. Præpoſitos autem ſimplices, & temporales cuſtodes. Vnde ex hac materia contrarij, remanet excluſa immemorabilis, Put. *deciſ. 436. lib.* 2. & cum hac materia antiquiſſima melius probetur per ſcripturas, Gloſſ. *in verb. in ſcript. c. 1. §. poſtquam de conſtit. lib.* 6. fruſtra petitur remiſſoria ad examinandos teſtes, Rota *deciſ. 10. de offic. de leg. in nou. & 49. de teſtibus in antiq.*

3 Tertius articulus in eo, quod continet bona Præpoſiturarum, fuiſſe ex induſtria, ac etiam ex proprijs pecunijs Præpoſitorum augmentata, non dedit intentionem Capituli fundatam ſuper dominio, ſed qui prætendit, probatis, agat ad refectionem, *iuxta l. domus de legat.* 1. cum alijs ad hanc rem cumulatis per Decium *conſ. 512. num. 2. & 3.* & eodem fundamento tollitur releuantia aliorum articulorum continentium, & vtilitatem pretij obſoniorum in Ciuitate Gerunden. Item quod Canonici vltra victualia ſolita præſtari à Præpoſitis, habent alios annuos redditus. Item quod ex dictis redditibus commodè, & decenter viuere poſſunt cum ſimilibus, quia Canonici non prætendunt augmentum ex cauſa neceſſitatis, ſed ratione dominij, cuius vigore prætendunt de dictis redditibus ad libitum diſponere, *iuxta l. in re mandata C. mandati*, & illorum augmentum ex quauis induſtria prouenerit, inter omnes Canonicos proportionabiliter diſtribuere, *iuxta not. in c. cum M. Ferrar.* vbi Felin. *n. 22. de conſtit.*

4 Neque illa qualitas, quod iſtæ Præpoſituræ ſint effectæ collatiuæ, tollit iura Capituli, *vt in hac cauſa fuit deciſum coram R. P. D. meo Ludouiſio*, ex doct. Corn. *conſ. 255. n. 2. lib.* 1. cum alijs ibi allegatis. Ex eiſdem etiam corruunt, quæ vltimò loco articulata fuerunt circa exceſſiuam diminutionem portionis, quæ remanſura eſt Propoſito, quia ſibi imputandum eſt, ſi officium contingentiæ huiuſmodi onerum ſubiectum acceptauit, vt in ſimili tradit *gloſſ. in verb. ſtatutum cap. 1. 21. quæſt. 1. benefacit. l. Imperator §. 1. in fin. ff. de leg.* 2.

R. P. D. CORDVBA.

Paduana Iurispatronatus.

Veneris 1. *Iulij* 1610.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus an poſſit conferre beneficium cuius iuspatronatus fuit reſeruatum poſtquam fuerint aucti fructus in tertia parte ſi vacet, antequam per patronatos fuerit factum augmentum, & aliqua requiſita ad probandam effectuationem huiuſmodi iurispatronatus.

SVMMARIVM.

Iuspatronatus conceſſum poſt augmentum fructuum in tertia parte vt dicatur effectuatum debet probari quantitas fructuum de tempore conceſſionis, num. 1.

Narratiua Papæ per verba, vt accepimus, *non probat, ſed debet iuſtificari per partem, num.* 2.

Dictio poſtquam *inducit conditionem, n.* 2.

Collatio dicitur fructus quaſi poſſeſſionis conferendi, numer. 2.

Iuspatronatus ſi ſit conceſſum poſtquam fuerint aucti fructus in tertia parte, donec fiat augmentum non dicitur ſpectare ad patronum, ſed illius collatio ſpectat ad Epiſcopum, num. 2.

Patronus ſi ſit negligens in effectuatione iurispatronatus, ſibi reſeruati poſtquam fructus in tertia parte auxerit, non poteſt amplius illum effectuare, n. 3.

Iuspatronatus proueniens ex augmento dotis cenſetur reuocatum per Concil. Trid. n. 3.

Gratia non poteſt dici ſortita effectum, quando illius implementum fuit factum tempore inhabili, n. 3.

DECISIO XLVI.

1 FVit reſolutum, vna parte informante, non conſtare de effectuatione iurispatronatus Dominorum de Borromæis. Nam cum illud fuerit conceſſum a Pio IV. poſt augmentum fructuum in tertia parte valoris Beneficij, neceſſarium erat probare illos de tempore reſeruationis, alias enim non poteſt haberi certitudo, an augmentum fuerit factum in d. tertia parte, vt in ſimili fuit conſideratum *in cauſa Paduana iurispatronatus, vltima Maij 1591. coram R. P. D. meo Decano.*

2 Neque his obſtat, quod in conceſſione ſit expreſſa certa annua ſumma reddituum, nempè Ducatorum 130. quia Papa illa expreſſit cum clauſula, *vt accepimus*, & adeſt in expreſſione, & forſan vltra. Quod ſine difficultate procedebat in prouiſo ab ordinario, tum quia poſt ejus prouiſionem prætendebat, adimpletam fuiſſe gratiam conceſſionis iurispatronatus, quod non exiſtebat ante illius implementum, cùm in ea ſit dictio, *poſtquam*, quæ inducit conditionem, Bartol. *in l. quibus §. Termilius, num. 5. ff. de cond. & demonſtrat. l. ſi ita ff. fin.* & ibi gloſſ. *de legat. 2. l. ab hoſtibus in fin. ff. ex quibus cauſ. mai.* tum quia Epiſcopus interim non debebat carere fructibus collationis, cùm ſit

in

in quaſi poſſeſſione conferendi, *c. querelam de elect.* Put. *deciſ.* 206. *lib.* 1.

3 Placuit etiam Dominis fundamentum deductum ex negligentia patronorum, cùm effectuatio iurispatronatus nimis negligenter fuerit delata, *arg. c. ſi clericus de prebend. in* 6. *& c. tibi* §. *in prædictis de reſcript. eod. lib.* 6. Maximè cùm ſuperuenerit Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 9. *cap.* 24. quod reuocauit ſimiles gratias, & ita non poteſt dici hunc, de quo agitur, ſortitum effectum, cùm adimplementum ſit factum tempore inhabili.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana ſocietatis Officiorum.

Luna 12. *Nouembris* 1601.

ARGVMENTVM.

Pupillus validè obligatur per tutorem, vbi obligatio verſa fuit in vtilitatem pupilli, etiam abſque ſolemnitatibus ſtatutarijs. Item an tutor antè confectionem inuentarij dicatur tutor, & an geſta per tutorem, pendente accuſatione ſuſpecti, valeant.

SVMMARIVM.

Tutor validè obligat pupillum, vbi conſtat de verſione in vtilitatem pupilli, n. 1.

Verſio in vtilitatem probatur ex euentu ſubſequuto, n. 1.

Tutor, qui omiſit facere inuentarium, & alia ſolemnia, dicitur nihilominus tutor, licet poſſit vt ſuſpectus remoueri, num. 2. *vbi maximè in eo qui palam, & publicè ſe pro tutore gerit, & in his, quæ concernunt commodum pupilli.*

Decretum conditionale non præſtita conditione euaneſcit, num. 3.

Decretum factum cum intimatione ea non ſequuta non efficit, n. 3.

Pupillus validè obligatur abſque ſolemnitatibus ſtatutarijs, ſtante verſione in vtilitatem ipſius, n. 3.

Locupletari cum alterius iactura nemo debet, n. 3.

Tutori cenſetur interdicta adminiſtratio pendente accuſatione ſuſpecti, num. 4. *vbi tamen quod debet interuenire ſcientia in ijs, qui cum eo contrahunt ad effectum, vt non valeant geſta per ipſum.*

DECISIO XLVII.

1 DOmini reſoluerunt potuiſſe Gomeſium obligare pupillum in ſocietatibus officiorum, de quibus agitur cum pecuniæ acceptæ fuerint in vtilitatem pupilli erogatæ, *l. tutor. in princ. ff. de pignor. act. l. ſi in rem C. quando ex facto tutor. gloſ. in l. ſi is qui in princ. in verbo obligari,* & vbi Bart. *ff. de pignor. act.* accepit enim Gomeſius huiuſmodi pecunias pro ſecatione inſtantis meſſis, & ſecundum calculum periti de conſenſu partium per iudicem deputati iunctā fide nobilium primariorum, non extabant in manibus tutoris tot pecuniæ, quæ ſufficerent pro recollectione ſubſequuta, ſatis probetur pecunias verſas in vtilitatem pupilli, Bald. *conſ.* 353. *num.* 2. *lib.* 3. Feder. de Sen. *conſ.* 119. *num.* 4. Rom. *in l. ciuitas ſub num.* 8. vbi etiam Alex. *ſub num.* 11. *&* 12. *ff. de priuil. credit.* præſertim propter breuitatem temporis, quæ interceſſit *d. l. ſi ventri* §. *fin.* vbi Bart. *in princ.* Rip. *num.* 10. Ang. *in l. in ſumma verſus hoc autem limita. C. de pignor.*

2 Non obſtat, quod obijcitur, Gomeſium non feciſſe inuentarium, & alia ſolemnia quia nihilominus tutor erat, & geſta per ipſum tenebant, licet potuiſſet, vt ſuſpectus remoueri, Bart. *in l. tutor. qui repertorium, ſub num.* 7. *verſ. contrarium puto ff. de adminiſtr. tutor.* Salic. *in l. tutores ſub num.* 7. *verſ. aut interim adminiſtrat. C. eod. tit.* Abb. *in c. ex parte nu.* 1. vbi etiam Dec. *num.* 22. *de appell.* Corn. *conſ.* 13. *aut* 16. *circa med. verſ. & hoc voluit,* Bart. Alex. *conſ.* 88. *n.* 8. *lib.* 2. Ruin. *conſ.* 89. *num.* 6. *lib.* 5. Abb. *conſ.* 21. *num.* 4. Put. *deciſ.* 287. *lib.* 1. quod eò magis procedit, cum Gomeſius palam, & publicè adminiſtraret, & pro tutore ſe gereret, Soc. *conſ.* 53. *num.* 3. *lib.* 2. Chaſſan. *deciſ.* 192. Caput. *deciſ.* 323. *par.* 3. Accoramb. *deciſ.* 18. *lib.* 2. & fuit dictum *in vna Romana lucri dotis coram Cantuccio die* 3. *Decembris, & in vna Forolinien. Iurispatronatus* 25. *Octobris* 1599. *coram R. P. D. meo Lancellotto præſertim* in negotio, quod non ſolum concernebat commodum pupilli, ſed etiam celeritatem deſiderabat, ne meſſis iam matura periret, Bart. *in l. legitimos in fine ff. de legit. tut.* Bald. *in l. fin. in princ. C. de tut. & curat. qui ſatis non ded.* Saly. *in l. tutores in fine C. de adminiſtr. tut.* Dec. *in d. c. ex parte n.* 21. Ruin. *conſ.* 108. *n.* 13. *lib.* 1. Thom. de Ian. *deciſ.* 28.

3 Non obſtat, quod Gomeſio fuerit datus adiutus, quia fuit datus ſub conditione, quod præſtaret cautionem, quia non præſtita decretum euanuit, *l. hæc venditio in princ. ff. de contr. empt. l. neceſſario* §. *quod ſi pendente ff. de peric. & comm. rei vend.* & cum decretum fuiſſet factum cum intimatione, quæ non reperitur facta, non afficiebat ipſum Gomeſium *deciſ.* 174. *lib.* 1. Io. Paul. *deciſ.* 121. cum nec etiam appareat ad eius notitiam deueniſſe, Capitaq. *deciſ.* 322. *num.* 4. *parte* 2. Non obſtat, quod non interuenerit decretum iudicis, & aliæ ſolemnitates ſtatutariæ, quia placebant Dominis reſponſiones per Informantes datæ, præſertim ſtante verſione in vtilitatem pupilli, *l. vtere, & l. ſi prædium* §. *emptor. C. de præd. minor. l. ſi pupillorum* §. *ſi obligauerit ff. de reb. eorum,* ne alias pupillus cum aliorum iactura, & damno locupletaretur, *l. nam hoc ff. de cond. indeb. c. locupletati. de reg. iur. in* 6.

4 Ex quibus etiam tollebatur, quod pendente accuſatione ſuſpecti, fuiſſet ipſo iure interdicta adminiſtratio Gomeſio, vltra quod iſtud eſſet verum, ſi interueniſſet ſcientia illorum, qui dederunt pecuniam, *l. quod ſi fortè* §. 1. *verſ. idem dico, & ſi ſciens ff. de ſolut.* cætera benè tolluntur per informantes.

ILLVSTRISSIMO D. CARD. MELLINO.

Romana Cenſus Scutorum 18000.

Luna 26. *Nouembris* 1601.

ARGVMENTVM.

Debitore alicuius, qui debitas pecunias ſoluere obligatus eſt creditoribus, an ſoluendo poſterioribus poſſit amplius moleſtari ab anterioribus creditoribus.

SVMMARIVM.

Debitor alicuius, qui debitas pecunias ſoluere obligatus eſt creditoribus debitoris numquid ſoluendo poſterioribus creditoribus poſſit amplius moleſtari ab anterioribus, num. 2. *& per totam deciſionem.*

Debitor, qui debitas pecunias ſoluere promiſit quibuſdam certis creditoribus in liſta ſibi aſſignatis, non prohibetur ſoluere alijs creditoribus anterioribus non deſignatis in liſta, n. 3. *&* 4.

Poteſt verbum ratione ſubiecta materia importat neceſſitatem, & obligationem, n. 6.

Debitor debitas pecunias non poteſt ſoluere poſterioribus creditoribus ſui creditoris, quando habet ſcientiam adeſſe alios anteriores, num. 7. *&* 8.

DECISIO XLVIII.

1 IN prima propoſitione cauſæ fuerat firmatum, quod obligatio Excellentiſſimi Domini Marchionis, cuius vigore agitur, erat reſtricta ad pretium ſcutorum 76. millium, & non extendebatur vltra iſtud pretium, & ex hoc inferebatur per Informantes, quod cum iſtud pretium fuerit ſolutum creditoribus anterioribus, non competebat amplius actio Illuſtriſſimo D. Lothario, & quod erat locus regulæ §. *dolo facit, l. in condemnatione ff. de reg. iur. & l. vendicantem ff. de euict.* verùm quia pro eius parte replicabatur, quod ex aduerſo D. Marchio debebat ſoluere illis creditoribus deſcriptis in liſta, ad quorum fauorem ipſe erat obligatus, & quod ſi ſoluiſſet iſtis creditoribus, ſi ſuperueniſſent creditores anteriores non potuiſſet ab eis moleſtari, propter motum proprium Sereniſſimi D. N. & petebat ſuper hoc particulariter audiri, Placuit Dominis ei ſatisfacere. Et ideò dubitauit, An ſi Excellentiſſimus D.

Mar-

Marchio ſoluiſſet illis creditoribus deſcriptis in liſta, contenta in inſtrumento venditionis caſtri Nomenti, ad quorum fauorem Illuſtriſſimus D. Lotharius eſt obligatus ſtante dicto motu proprio potuiſſet moleſtari à creditoribus anterioribus dictorum de Vrſinis, quibus dicitur fuiſſe ſolutum, & fuit per Dominos reſolutum pro affirmatiua, nempè quod Excellentiſſimus D. Marchio potuiſſet moleſtari à creditoribus anterioribus, ſi ſoluiſſet poſterioribus.

2 Fundamentum reſolutionis fuit, quia ante motum proprium non poteſt dubitari de hypotheca creditorum DD. de Vrſinis vſque ad ſummam ſcutorum 116. millium. Cùm bona vſque ad hanc ſummam eſſent ſeparata per ſententiam D. Seraphini ab alijs bonis fideicommiſſo ſubiectis ex cauſa æris alieni Camilli legitimæ Ioan. & Pauli, & melioramentorum Latini, & ſic iſta hypotheca fuit ſublata ſolum reſpectu Caſtri, ad effectum vt emptor eſſet ſecurus, & translata in pretium ſcutorum 76. millium, & ideò ſi iſtud pretium fuiſſet ſolutum poſterioribus creditoribus, D. Marchio potuiſſet moleſtari à creditoribus, qui ſuper eo habebant hypothecam anteriorem, & hoc maximè dicendum eſt, quia antè iſtam obligationem ad fauorem D. Lotharij fuerat commiſſa ad Inſtantiam D. Marchionis cauſa graduationis Creditorum, & data cedula in actis pro ſatisfactione creditorum anteriorum, & ideò ſtante ſcientia D. Marchionis cauſa graduationis creditorum, & data cedula in actis pro ſatisfactione Creditorum anteriorum, & ideò ſtante ſcientia D. Marchionis, quod adeſſent alij creditores anteriores, non liberabatur ſi ſoluiſſet poſterioribus, Paul. de Caſtro *l. vltima §. ſi præfatam num. 4. de iur. deliberan.* & tantò magis iſti creditores inſtarent pro conſequutione ſui crediti. Quod autem hypotheca non ſit ſublata reſpectu iſtius pretij dicebant DD. conſtare tam ex verbis, quàm ex mente contrahentium, & confirmatione S. D. N.

3 Quantum ad inſtrumentum venditionis Caſtri ex eo apparet, quod iſtud pretium ſcutorum 76. millium, fuit deſtinatum in ſatisfactionem creditorum, & quanuis D. Marchio promiſerit ſoluere iſtud pretium creditoribus deſcriptis in liſta, tamen iſta deſtinatio non fuit facta taxatiuè, & reſtrictiuè in præiudicium creditorum anteriorum, quibus contrahentes non poterant præiudicare, & ideò eorum voluntatem debemus metiri ex poteſtate, ſed iſta deſtinatio ſolutionis pretij creditoribus deſcriptis in liſta fuit facta demonſtratione, tanquam ſi iſti ſoli eſſent creditores, & non adeſſent alij, quia exiſtimabatur non adeſſe alios creditores præter deſcriptos in liſta, & quod Domini de Vrſinis ſub fide magnatum, & cum iuramento aſſerebant quod aderant alij creditores, vt in terminis benè deducit Ruin. *conſ. 97. n. 4. lib. 2.* & conſequenter cum verba eſſent demonſtratiuè, non fuit intellectum velle tollere hypothecam creditoribus, ſi adeſſet.

4 Neque applicatur replicatio, quod Vrſini non aſſeruerunt ſimpliciter, & abſolutè, quod non aderant alij creditores, ſed dixerunt quod non aderant alia debita, quæ huic inſtrumento obſtare poſſent, quia iſta expreſſio virtualiter importat, quod non aderant alij creditores anteriores, data enim anterioritate aliorum remanebant debita, quæ poterant obſtare Inſtrumento, & ideò hoc potius comprobat contrarium, quod D. Marchio nolebat eſſe tutus, & ſoluere Creditoribus anterioribus, & quod propter iſtam aſſertionem Domini de Vrſinis, quod non remanebant creditores anteriores, à quibus poſſet pati moleſtiam, promiſit ſoluere deſcriptis in liſta. Et quod iſta fuerit vera intentio contrahentium, vt non excluderentur creditores anteriores, ſi ſuperueniſſent, comprobatur ſecundum Dominos, quia non poteſt aſſignari aliqua ratio ob quam fuerit intellectum velle potius ſoluere iſtud pretium poſterioribus deſcriptis, à quibus D. Marchio propter anteriorem hypothecam poterat moleſtari, & ideò multum veriſimile eſt, quod enuntiatiuè, & demonſtratiuè fuit facta prouiſio creditoribus deſcriptis in liſta, & quia de illis ſolum habebatur notitia, & quod multò magis fuiſſent deſcripti creditores anteriores, ſi de eo tempore fuiſſent detecti.

5 Mouit etiam maximè Dominos difficultas tributa D. Marchioni in inſtrumento, quod ſi apparuerint creditores anteriores poſſit eis ſatisfacere omiſſis creditoribus deſcriptis in liſta, obtinendo ab eis ceſſionem iurium, cùm quibus poſſet excludere poſteriores creditores, ex eo enim apparet ſenſiſſe contrahentes, quod ſolummodo ſatisfiat deſcriptis in liſta, ſi non apparerent alij creditores anteriores, & ſi apparerent, quod ſolum fieret anterioribus, vt emptor eſſet ſecurus, & ad iſtum effectum fuit expreſsè conuentum, quod creditores cederent iura D. Marchioni, quæ ceſſio erat inutilis, ſi fuiſſet ſublata hypotheca anterioribus, quia in hoc caſu emptor non potuiſſet moleſtari.

6 Nec placuit Dominis, quod eſſet in poteſtate Marchionis ſoluere, vel non ſoluere creditoribus anterioribus, cum iuxta naturam verbi *poſſit*, ſolutio eſſet facultatiua vere, quia in hoc caſu ratione ſubiectæ materiæ, quæ habet præexiſtentem neceſſitatem propter anteriorem hypothecam creditorum, quibus contrahentes non poterant præiudicare, non importat liberam voluntatem, ſed neceſſitatem, & obligationem ſoluendi anterioribus, Aretin. *in l. Gallus ſub num. 3. ff. de lib. & poſthum.* & poſt Corſet. *in ſing. in verb. poſſit*, & tantò magis concurrente veriſimili mente contrahentium, quæ ex omnibus partibus inſtrumenti tollitur, vt ſupra dictum fuit, *l. fideicommiſſa §. hæc verba*, & ibi gloſ. *in verbo continere ff. de leg. 3.*

7 Præterea etiamſi ſolum fuiſſet facultatiua reſpectu D. Marchionis iſta facultas ante eius obligationem ad fauorem D. Lotharij erat redacta ad neceſſitatem, quia erat commiſſa cauſa graduationis, & data cedula pro ſatisfactione creditorum anteriorum iuxta graduationem faciendam ab A. C. & ideò etiam quod iſta commiſſio graduationis expiraſſet per lapſum trium menſium ſola ſcientia Marchionis, quod adeſſent alij creditores anteriores, qui inſtabant, operabantur iſtum effectum, vt non poſſet ſoluere poſterioribus creditoribus in præiudicium anteriorum, vt per Paul. de Caſtro *in d. §. etſi præfatam num. 4.* & quando (ſi ſoluiſſet poſterioribus creditoribus) potuiſſet moleſtari ab anterioribus.

8 Nec in hoc caſu ei potuiſſet ſuffragari diſpoſitio *l. nomen C. quæ res pign. oblig. poſſ.* quia eſt quæſtio de deb. ſoluen. creditori, cuius nomen erat alteri obligatum, ſed agitur de debitore ſciente adeſſe creditores anteriores, quod etiam inſtabant & ſoluen. poſterioribus. Nec obſtat, quod in cedula reſeruatur facultas D. Marchioni auollandi cenſus, quia reſeruatio fuit facta ſolum ad effectum, vt ſi dictus Marchio vellet ſibi auollare tot cenſus, non cogeretur ſoluere totam ſummam, & non ad effectum auollandi cenſus poſteriores in præiudicium anteriorum, & ideò debet intelligi de cenſibus anterioribus, prout etiam fuit declaratum in proteſtatione à Procuratore D. Marchionis.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Taruiſina Parochialis Sancti Theoniſti.

Veneris 11. Ianuarij 1602.

A R G V M E N T V M.

Obitus in menſe reſeruato ad effectum reſeruationis debet plenè probari, & plura adducuntur ex quibus probari ſolet. Item quando impugnans ſe poſſit fundare in eo, quod impugnat.

S V M M A R I V M.

Obitus in menſe reſeruato vbi ex eo inducitur reſeruatio debet plenè, & concludenter probari, num. 1.

Obitus bene probatur per teſtem reddentem rationem, quia interfuit funeri, n. 2.

Verba annunciatiua ordinarij in concernentibus ipſius præiudicium ſunt maximi momenti. n. 3.

Vacatio pro obitum probatur ex probatione paſſionis triennalis defuncti abſque aliqua verificatione iuris ipſius defuncti, num. 3.

Impugnans ius alicuius non poteſt ſe in iure ipſius fundare, num. 4.

Fallit durante lite ſuper impugnatione, dummodo non impugnet in vno, eodemque negotio, n. 4.

Poſſeſſio triennalis inducit præſumptionem alterius tituli validi, vbi apparet de titulo inualido, n. 5.

Clauſula vel alio quouis modo intrat data vacatione de facto, num. 5.

D E-

DECISIO XLIX.

1 FVit reſolutum, gratiam Io. Baptiſtæ eſſe iuſtificatam quoad vacationem per obitum Siluestri Carrarij in Menſe Nouembris, licet enim ad inducendum reſeruationem requiratur plena, & concludens probatio obitus in Menſe Apoſtolico, Put. *deciſ.266.lib.3.* & fuit dictum *in vna Pampilonen. beneficij coram Cantuccio* 8. *Martij* 1587. *& in vna Placentina Canonicatus* 1. *Martij* 1590. *coram bo.mem. Orano*, tamen hic adeſt plena probatio.

2 Quartus enim teſtis deponit articulum verum, & ſubiungit rationem, quia habet vicina ædificia, & quia ſæpiſſimè conuerſatur. Bona eſt enim ratio in teſte ad probandum obitum, quia vicinus, Purpur. *in l.1. num. 9. ff. ſi cert. pet.* Corn. *conſ.* 10. *ſub num.* 2. *verſ. item Domina Lucia lib.* 1. Quintus deponit articulum verum, & dicit quod vidit mortuum, quod licet ſufficiat, vt dicit Bart. *in l. ſi quidem ſub num.* 2. *verſ. item rectè poſſum. C. ſolut. matr.* tamen adhuc ſubiungit, quod interfuit funeri, quæ eſt optima ratio in teſte ad probandum obitum, *l. conditionum, l. 2. ff. de condit. & demonſtr.* Corn. *d. conſ.* 10. *ſub num.* 2. *verſ. & probatur mors alicuius*, Marant. *in repet. l. is non poteſt num.* 157. *de acquir. hered.*

3 Quorum dicta adminiculatur depoſitio ſecundi teſtis de publica voce, & fama, & enunciatio ordinarij edictis promulgatis pro concurſu, quod Siluester erat mortuus in Menſe Nouembris, quæ enunciatio eſt maximi momenti, cùm concernat ipſius ordinarij præiudicium, Paleot. *deciſ.* 23. & cum Secundus, & Quartus teſtis iuxta Quartum, & Sextus iuxta Tertium deponant contrarium poſſediſſe Parochialem per quatuor annos, & vltra pacificè, habitamque fuiſſe dictam Parochialem communi reputatione pro vacan. per mortem ipſius, ſatis probatur vacatio per obitum abſque aliqua iuſtificatione iuris ipſius Carrarij *iuxta alleg. Lap.* 89. Caſſad. *deciſ. 2. de cauſ. poſſ. & propr.* Mohed. *deciſ. 29. de renunc.*

4 Non obſtat, quod ijdem teſtes deponant Carrarium habuiſſe titulum a Monialibus, quarum ius Ioannes Baptiſta impugnat, & propterea non videatur poſſe iuuare ſe hac poſſeſſione prædeceſſoris, *ad reg. ex eo de reg. iur. in 6.* quia vnus ex dominis reſpondebat durante lite ſuper huiuſmodi impugnatione non obſtante prædicta regula poteſt ſe in ea fundare, vt in terminis fuiſſe in Rota reſolutum teſtatur Sarn. *in reg. de ann. q. 16. in fin.* ex trad. per Abb. *in c. Capitulum in fin.* quem ſequitur ibi Felin. *num.9. de reſcript.* verum hoc procedit, quando non in vno eodemque negotio impugnabatur, vt declarat Sarnen. *in dicta q.16.* Rom. *conſ.* 347. *num.* 7. qui dixit hunc eſſe caſum illius c. Capitulum.

5 Prætèrea ſtante triennali licet appareret de titulo inualido præſumebatur alius titulus validus, Caſſad. *deciſ. 3. de cauſ. poſſ. & propr.* Accoramb. *deciſ. 24. par.* 2. Mil. *in verb. beneficium impetrans.* Vltra quod cum probetur vacatio iſta, de facto ſaltem intrat clauſula *vel alio quouis modo*, vt fuit dictum *in cauſa Placen. Capellaniæ* 27. *Iunij* 1597. *coram R. P. D. meo Pegna*, quia tamen difficultas hæc non fuit per Informantes facta, ſi opus erit particulariter dubitabitur.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Dertuſeñ. Parochialis de Sorito.

Veneris 11. Ianuarij 1602.

ARGVMENTVM.

Notarius poteſt extrahere acta ab ipſo ſcripta; vel coram ipſo producta, & Inſtrumenta de quibus eſt rogatus abſque citatione, vel alia ſolemnitate, quamuis non ſint ab ipſo ſcripta, ſed tantum ſubſcripta.

SVMMARIVM.

Notarius Actuarius poteſt extrahere ſuum proceſſum abſque citatione, vel alia ſolemnitate, n. 1. & n. 4. vbi de inſtrumentis ab ipſo rogatis.

Amplia primo etiam in iuribus coram ipſo productis ab alio Notario rogatis, n. 2.

Subſcriptio operatur, vt ſcriptura dicatur à ſubſcribente ſcripta, num. 3.

Scriptura vt dicatur in forma probanti, quæ requirantur, remiſſiuè, n. 4.

Notarius probatur ex legalitate ordinarij, n. 5.

Recognitio manus Notarij probatur per duos Teſtes dicentes habere notam manum, n. 5.

DECISIO L.

1 FVit reſolutum, proceſſum, & iura per Gabrielem exhibita eſſe in forma probanti, proceſſus enim potuit per Philippum Notarium actuarium ſine citatione, & alia ſolemnitate extrahi, *& ibi not. C. de Teſtam.* Tradunt communiter Scribentes *in auth. ſi quis in aliquo C. de eden.* Rot. *deciſ. 1. de fid. inſtrum. in nou. & deciſ. 4. eod. tit. in antiq.* Caputaq. *deciſ.* 170. *par.* 1. & fuit dictum *in vna Calaguritana Beneficij de Narboſa* 13. *Ianuarij* 1595. *coram Domino Corduba, & in Burgen. beneficij coram R. P. D. meo Sacrato* 7. *Februarij* 1600.

2 Non obſtat, quod reperiantur in hoc proceſſu iura non rogata ab ipſo Philippo, ſed à quodam Iacobo Criſpes, quia cum fuerint producta coram Philippo fuerunt de ipſius actis effecta, Marant. qui alios allegat *de ord. iud. par. 6. §. decimus actus ſub num. 3. verſ. quandoque producens inſtrumenta*, & propterea vti propria potuerunt ab ipſo ſine aliqua ſolemnitate extrahi.

3 Minus releuat, aliqua iura eſſe non manu ipſius Notarij, ſed aliena ſcripta, quia ſufficit, quod fuerint ab ipſo ſubſcripta, Innoc. *in c. quoniam contra col. 1. verſ. quod ſcribant pro eo de probat.* Anchar. *conſ. 11. n. 18. lib. 6.* Dec. *conſ.* 447. *num.* 10. & fuit dictum *in Ariminen. Caſtrorum coram R. P. D. meo Lancellotto* 13. *Martij* 1600.

4 Iura, & Inſtrumenta producta dixerunt Domini eſſe in forma probanti, habent enim omnia requiſita, de quibus *per gloſ. in l. generali in verſ. ſeruitute de Tabul. lib.* 10. & ſunt extracta à Notarijs de ipſis rogatis, qui pariter potuerunt ex ſuis notis exemplum ſumere abſque alia ſolemnitate, Bald. *in l. publicare n.2.* vbi etiam Iaſ. *n.4. C. de teſtam.* Abb. *in c. Albericus n. 5. de teſt.* & fuit dictum *in vna Dertuſen. iuris conferendi coram R. P. D. meo Pamphilio* 24. *Ianuarij* 1596.

5 Nec placuit Dominis, quod opponebatur contra Inſtrumentum rogatum per Guardiolum, quod non conſtet ipſum eſſe Notarium, quia ſatis apparet, ex legalitate ordinarij Valentiæ, Boer. *deciſ.* 154. *num.* 4. Pract. Papien. *in forma oppoſit. contra inſtrumentum in verſ. non fuit, nec eſt ſub num. 2. verſ. ſuper qua probatione*, Aufret. *ad deciſ. Tholoſ.* 330. & adeſt recognitio duorum teſtium, qui recognoſcunt non ſolum perſonam Notarij, ſed etiam eius manum, cùm dicant illam habere notam, qui modus recognoſcendi ſufficit in ſcripturis publicis, Put. *deciſ. 1. de fid. inſtrum.* Achill. *deciſ. 2. eod. tit.* Non obſtat, quod Notarius non dicit cuius Regni, & Ciuitatis ſit Notarius, quia dicit ſe creatum ad vniuerſam Terram, & dominationem Regis, & in legalitate ponitur, quod eſt Notarius Regni Valentiæ. Cętera benè tolluntur per Informantes.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Sancti Thomæ.

Die 14. Ianuarij 1602.

ARGVMENTVM.

Colligitur ex Summario Argumentum.

SVMMARIVM.

Termini ſubſtantiales ſeruati cum procuratore non habente legitimum mandatum ſanantur per reiterationem factam citato legitimo procuratore vigore Innocentianæ, n.1.

Mandatum poteſt poſt ſententiam produci, vbi in actis non fuit oppoſitum, neminem audiri, niſi docto de mandato, num. 2.

Proteſtatio debet repeti in quolibet actu, alias cenſetur ab ea receſſum, num. 2.

DECISIO LI.

1 QVamuis termini ſubſtantiales fuerint ſeruati cum procuratore non habente legitimum mandatum, nihilominus cum poſtea fuerint reiterati citato procuratore legitimo, hoc ſufficit ad validandum omnia acta vigore Innocentianæ, Caſſad. *dec.* 8. *in fin. de reſcript.* Veral. *dec.* 149. *n.* 7. *par.* 3. Veſtr. *in prax. cap.* 13. *n.* 1. *de reiterat. termin. lib.* 5.

2 Quantum ad aliam nullitatem prætenſam, ex quo fuit per fratres proteſtatum neminem audiri, niſi docto de legitimo mandato. Rot. *decis.* 1. *de procurat. in antiq.* Guidobon. *dec.* 208. Achil. *decis.* 6. *de procurat.* Aym. *conſ.* 108. Hoc non verificabatur in facto, ideò etiam poſt ſententiam, & quodcunque mandatum produci poteſt, Rota *decis.* 19. *de procurat. in antiq.* Put. *decis.* 383. *n.* 8. *lib.* 2. Aym. *d. conſ.* 108. & ſi aliquando fuit proteſtatum, tamen illa proteſtatio non fuit repetita in alijs actibus, & proindè ab illa cenſetur receſſum, Mohed. *decis.* 2. *de indic.* & fuit pluries reſolutum, vndè nihil obſtat, quin poſſet quandocunque mandatum produci, Rota, & Put. *allegati.* Ex quibus concluſum ſententiam Rotalem eſſe validam.

ILLVSTRISS. D. LANCELLOTTO.

Tiraſonen. Eleemoſynariæ.

Lune 28. *Ianuarij* 1602.

ARGVMENTVM.

Executor non poteſt ſententiare abſque verificatione in gratia contentorum, & plura deducuntur ex quibus exequutor dicitur mixtus, & tenetur aſſumere partes iudicis.

SVMMARIVM.

Sententia exequutoris lata abſque verificatione in gratia contentorum nulla eſt, num. 1. *vbi maximè parte opponente.*

Exequutor procedens vigore gratiæ in forma dignum non dicitur merus, ſed mixtus, n. 2.

Clauſula amoto *facit exequutorem mixtum, n.* 2.

Exequutor cui eſt commiſſa cauſæ cognitio dicitur mixtus num. 2.

Clauſula, dummodo non ſit alteri ius quæſitum, preſeruat etiam ius quæſitum ex præſentatione, n. 3.

DECISIO LII.

1 DOmini dixerunt, ſententiam Ordinarij eſſe reuocandam tanquam latam abſque verificatione omnium in gratia narratorum, vt fuit dictum *in vna Calagur:tana Prioratus* 26. *Maij* 1578. *coram Illuſtriſſimo Domino Cardin. Blanchetto, & in vna Oueten. beneficij de Ables* 8. *Aprilis* 1598. *coram me.* Maximè cum Petrus comparuerit, dederit de ſobreptione, & obreptione literarum Apoſtolicarum, & petierit admitti articulos ad id iuſtificandum, vt fuit reſolutum *in cauſa Salamantina penſionis, die* 8. *Aprilis* 1578. *coram bon. mem. Cardinali Lancellotto.*

2 Neque obſtare, quod Ordinarius eſſet merus exequutor, quia cum proceſſiſſet vigore gratiæ in forma dignum, non erat merus, ſed mixtus exequutor, ſtante præſertim clauſula, amoto illicito detentore, & quod ei demandabatur cognitio ſuper iurepatronatus, ſuper deuolutione, & ſuper iure alteri quæſito, & ideò tenebatur aſſumere partes iudicis, & procedere cum cauſæ cognitione citato Petro, *c. licet Epiſcopus, vbi gloſ. in verſ. vocato de præben. lib.* 6. Felin. *in cap. fin. n.* 25. *de præſumpt.* Ferret. *conſ.* 4. *n.* 4. & *conſ.* 10. *n.* 10. *vol.* 1. & fuit pluries dictum, & reſolutum.

3 Neque etiam obſtare poteſt, quod poſſeſſio eſſet vacua, nec oſtenderetur titulus Apoſtolicus, quia cum in gratia adeſſet clauſula, *dummodo alteri non ſit ius quæſitum*, ſufficit, quod Petrus oſtenderet ſe præſentatum, vt diceretur legitimus contradictor, cùm Papa non præſumatur voluiſſe præiudicare, & derogare præſentationi, *ad decis.* Rotæ 17. *de præbendis in nouis.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Carpen. ſeu nullius Bonorum.

Luna 11. *Februarij* 1602.

ARGVMENTVM.

Minor an validè in iudicium trahatur extra proprium forum, ſi non allegat declinatoriam, & an filiusfamilias poſſit ſtare in iudicio abſque patris conſenſu, & ex quibus talis conſenſus inferatur. Et an, & quando minor dicatur indefenſus, itaut ſententia contra ipſum lata ſit nulla, & an in relaxatione exequutorialium requirantur termini ſubſtantiales.

SVMMARIVM.

Spolium non intrat, vbi poſſeſſio fuit capta authoritate iudicis, niſi iudex nulliter procedat, n. 1.

Minor non poteſt extra patriam ad iudicium trahi, valet tamen iudicium, ſi minor non allegauit declinatoriam, nec inſtetit remitti cauſam, n. 2.

Filiusfamilias non poteſt ſtare in iudicio abſque conſenſu patris, n. 2.

Patris conſenſus requiſitus ad hoc, vt filiusfamilias in iudicio ſtare poſſit, ſufficit, quod interueniat ante iudicium, num. 2.

Pater ſi conſentiat filio impetranti, non eſt neceſſe, quod eidem conſentiat ſuper impetratione litigandi, n. 2.

Pater cenſetur conſentire filio ſtanti in iudicio, dum conſentit filio conſtituenti procuratorem ad illam cauſam, n. 3.

Patris conſenſus ad authorizandam perſonam filij in iudicio habetur pro præſtito, quando filius, qui ſuſtinet partes rei ſæpius inſtetit pro illo habendo, n. 3.

Sententia lata contra minorem indefenſum eſt nulla, num. 4.

Dic procedere, vbi apparet minorem indefenſum habuiſſe legitimas defenſiones, n. 4.

Dic ſecundo id procedere, quando minor non fuit defenſus nec in principio, nec in medio, nec in fine, & ideò ſufficit quod curator aliquando compareat, licet nihil alleget, n. 4.

Exequutoriales poſſunt validè relaxari abſque eo, quod ſeruentur termini ſubſtantiales, n. 5.

Attenta dicitur poſſeſſio capta poſt intimationem exequutorialium non ſeruatis quatuor terminis ſeruari ſolitis, num. 5.

Exequutorialium loco in prophanis relaxatur mandatum exequutiuum, num. 5.

DECISIO LIII.

FVit tentum non intrare ſpolium, quia Capitulum in- 1
greſſum fuit poſſeſſionem anctoritate Iudicis in exequutionem rei iudicatæ iuſtè poſſidet, *ff. de acquir. hered. gl. in c. præſentiam in gloſ. fin. in fin.* 7. *q.* 1. Bald. *in l. fin. in primo C. vnde vi*, Felin. *in c. dilectus, il primo de reſcript.* Ruin. *conſ.* 49. *n.* 11. *verſ. & hac ratione l.* 4. Et licet hoc non procedat, quando iudex nulliter procedit, Bald. *conſ.* 354. *lib.* 2. Abb. *in c. conquerente n.* 8. *de reſt. ſpol.* Felin. *in d. c. dilectus ſub nu.* 1. *verſ. fallit ſecundo*, Aym. *conſ.* 18. *n.* 8. Caputaq. *dec.* 186. *par.* 3. Cæſ. de Graſſ. *dec.* 1. *n.* 4. *de conſtit.* tamen nullitates quæ allegabantur, Dominis non placuerunt.

Quatenus enim dicebatur cauſam commiſſam in Rota in 2
prima inſtantia, & quod Hercules vti minor ad Curiam trahi non poterat, *per l. vnicam C. quando Imperator inter pupill. & vid.* dixerunt Domini de hoc agendum fuiſſe in ſignatura, & cum non allegauerit declinatoriam, nec inſteterit pro remiſſione, ſententia, & alia acta tenent, Afflict. *ſuper conſtit. Neapol. lib.* 1. *rubr.* 37. *n.* 38. Dum etiam objjcebatur Herculem vti filiumfamilias non habuiſſe legitimam perſonam ſtandi in iudicio abſque conſenſu patris, & propterea nulliter contra ipſum proceſſum, *l. fin. §. neceſſitate C. de bon. quæ lib.* fuit dictum, ſatis apparere de conſenſu patris, qui cũ poſſet interuenire etiã ante iudicium, Bald. *in d. §. neceſſitate n.* 28. Paul. de Caſt. *ſub n.* 11. *V. videntur tamẽ Doct. tenere*, idẽ Caſt.

in l, ſi cum dotem §. eo autem tempore ſub num. 7. ff. ſolut. matr. latis ex eo colligitur, quod pater authorauit, & legitimum comparitorem fecit ad obtinendam inueſtituram, videtur enim etiam eum authoraſſe ad defendendum à nullitate inueſtituræ per Capitulum obiecta. Nam ſi pater conſentit filio impetranti non eſt neceſſe, quod eidem conſentiat ſuper impetratione litigandi, vt ſunt verba Bald. *in l. iubemus ante fin. verſ. argumento, quod ſi pater C. de emancip. lib.* facit quod tradit Bald. *in d. §. neceſſitate ſub num. 26.* ibi, *niſi præiudicium veniat in conſequentiam commiſſorum*, & quod dicit Salyc. *idem n. 14.*

3 Elicitur etiam conſenſus patris, dum ſtatim in initio litis conſentit filio conſtituenti procuratores ad iſtam cauſam, pro quo eſt dictum Bald. *in l, fin. §. ſin autem in fin. C. de bon. quæ lib.* quod ſi filiofamilias minori pater conſentiat dationi curatoris, cenſetur conſenſiſſe, vt in iudicio ſtet, & quando non interfuiſſet conſenſus patris, ſufficere debuit inſtantia ſæpius facta pro illo habendo, cùm Hercules in hoc iudicio nullitatis inueſtituræ ſuſtineret partes rei, Bart. *in d. §. neceſſitate ſub. n. 4. verſ. ſed ſi filius conuenitur*, Salic. *ſub n. 9. verſ. 2. caſu quando conuenitur*,

4 Non obſtat ſententiam, & acta contra minorem indefenſam fuiſſe nullam, *l. cum & minores C. ſi aduerſus rem iud. l. contra pupillum ff. de re iud.* quia vltra quòd hoc ita demum procedit, quando apparet minorem indefenſum habuiſſe legitimas defenſiones, Fab. *deciſ. 4. par.* 2. de cuius contrario conſtat in caſu iſto, habet etiam locum quando minor non fuit defenſus, nec in principio, nec in medio, nec in fine, Put. *deciſ.* 306. *num.* 5. *lib.* 2. Fab. *d. deciſ.* 4. imò ſufficit, quod aliquando curator compareat, licet nihil alleget, Ant. Auguſt. *in tit. de proceſſ. cum procuratore, & alijs verſ. licet curator.* vt in caſu iſto, tam in principio, quàm in medio, & in fine comparuit modò vnus, modò alter curator, tam in partibus, vbi cœptum eſt iudicium, quàm in curia allegando, & opponendo, acriterque defendendo,

5 Tandem ad oppoſitionem defectus terminorum ſubſtantialium circa exequutionem fuit conſideratum, non fuiſſe proceſſum per viam exequutorialium, quę tamen validè fuerunt relaxatæ abſque illorum obſeruatione, vt fuit reſolutum *coram Achille in vna nullius iuriſdictionis Villarum* 12. *Nouembris* 1550. vt refert Mandoſ. *in 29. commiſſione exequutoriali in 1. quæſt.* benè verum eſt, quod poſſeſſio poſtea capta non ſeruatis iſtis quatuor terminis poſt intimationem exequutorialium ſeruari ſolitis, eſſet attentata, Creſc. *deciſ. 2. vt lit. pend.* Mandoſ. *d. commiſſ. q. 24.* & fuit reſolutum *in cauſa Burgen. iuriſdictionis* 12. *Ianuarij* 1592. *coram Rubeo*, ſed ſumus extra iſtam difficultatem, quia non fuit in caſu iſto capta poſſeſſio vigore exequutorialium, cùm loco earum ſit relaxatum mandatum exequutiuum, vt plerumque fit, maximè in prophanis, Caſſad. *deciſ. 6. de cauſ. poſſ. & propr. in fin.* Ant. Aug. *in tit. de exequution. §. vltimo.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Fotoliuień. Cenſus.

Luna 11. Februarij 1602.

ARGVMENTVM.

Solutio an debeat fieri in pecunia antiqua, & iuxta æſtimationem antiquæ, vel potius in pecunia noua, quando pecunia antiqua fuit mutata,

SVMMARIVM.

Solutio quotieſcumque pecunia mutatur in pondere, & bonitate intrinſeca debet fieri de moneta antiqua, ſi fieri poteſt, ſin minus de noua ad valorem antiquæ, n. 1.

Teſtis non probat, vbi ex ſua depoſitione poteſt commodum reportare, num. 2.

Teſtis ſuper negatiua deponens debet affirmare, ſe vidiſſe illum actum, ex quo negatiua reſultat, coarctando negatiuam, quod actus non potuiſſet fieri, niſi ipſe vidiſſet, n. 3.

Solutio debet fieri ſecundum pecuniam currentem de tempore ſolutionis, vel eius æſtimationem, quando pecunia in ſua intrinſeca bonitate non eſt alterata, licet ſit alteratus eius valor, num. 4.

DECISIO LIV.

CAtherina Zaffia de anno 1585. emit annuum cenſum ſcutorum 13. auri in auro ab Hectore Mengo, de quo tempore in Ciuitate Foroliuij valor auri erat bolloniorum 84. qui poſtea tractu temporis fuit multum alteratus, & notabiliter auctus, orta fuit controuerſia inter Mengum debitorem cenſus, & Alphonſum Zaffiam hæredem Catherinæ, quia Mengus volebat ſoluere dictos boloninos 84. pro quolibet ſcuto. Alphonſus autem petebat ſcutum aureum iuxta formam Inſtrumenti, vel illius valorem pro tempore currentem, propterea dubitaui quomodo eſſet ſoluendus cenſus, debitor dicebat, quod non ſolutio pretij cenſus huiuſmodi fuerat facta in ſcutis aureis diminutis, & tonſis, ſed etiam quod generaliter de dicto tempore in ciuitate Foroliuij, & in tota Prouincia Romandiolæ in promiſſionibus, & in quibuſcumque contractibus, quando habebatur mentio de ſcutis auris in auro, intelligebatur de ſimilibus ſcutis leuibus, & diminutis, & de huiuſmodi fiebant omnes ſolutiones, & quod non currebant, nec expendebantur aliqui aurei, qui eſſent ad pondus Cameræ, ſed omnes diminuti, & tonſi, & non leuiter minores iuſto pretio, qui poſtea fuerunt tempore fel. rec. Gregorij XIV. per edicta publica prohibiti, & reprobati, & ab indè citrà currunt, expenduntur tantùm nummi aurei iuſti ponderis, & ob id maioris valoris, propterea ſuccedit communis concluſio, quod quando pecunia in pondere, & bonitate intrinſeca mutatur, ſolutio debet fieri de moneta antiqua, ſi fieri poteſt, vel ſi non poteſt de noua, ad valorem tamen antiquæ, Oldrad. *conſ. 250. num.* 2. Bart. *in l. Paulus n. 6. ff. de ſolut. & in l. cum quid nu.* 17. vbi etiam Paul. de Caſtr. *n.* 8. Alex. *n. 16. ff. ſi cert. petat.* Imol. *in Clem. fin. ſub n. 12. verſ. dic vt pert.* Bart. *de decim.* Soccin. *conſ. 298. ante med. lib.* 2. Corn. *conſ. 321. ſub n. 12. verſ. tamen hoc non obſtante lib.* 3. Aym. *conſ. 47. ſub num.* 6. Afflict. *deciſ. 90. n.* 3. Natta *conſ. 302. n.* 1. Et in terminis quando pecunia fuit diminuta propter tonſionem, tradit Abbas *in c. quanto ſub n. 12. verſ. item ex defectu pecuniæ de iureiur.* Imol. *in d. l. Paulus in fin.* 1

Domini tamen dixerunt Mengum non probare ſolutionem pretij cenſus fuiſſe factam in ſcutis non iuſti ponderis, quia quintus teſtis, qui id deponit, vltra quod eſt vnicus, cùm deponat ſcuta 200. ſoluta Thomę Auguſtino fuiſſe ſcuta leuia, & ipſe recognouerit bonam fidem in dicto cenſu, propterea poſſit ex diſpoſitione commodum reportare, dicitur teſtis in cauſa propria, Bald. *conſ. 227. num. 2. lib.* 5. Aym. *conſ. 99. n.* 2. patitur etiam alios defectus, & in perſona, & in examine, de quibus per Informantes viſum fuit etiam Dominis non probari negatiuam, quod temporibus articulatis non expenderentur, nec currerent aliqui aurei iuſti ponderis, teſtes enim, qui ſuper quarto aſtruunt hanc negatiuam, nullam reddunt rationem, & tamen teſtes, qui deponunt ſuper negatiua, debent etiam non interrogati reddere ſufficientem rationem, Bald. *in l. cum hi §. ſi integra ff. de tranſact.* Alex. *conſ. 136. n. 6. lib.* 1. Dec. *conſ. 101. ſub n. 2. verſ. tertio principaliter*, Rip. *in c. cum Eccleſia Sutrina n. 88. de cauſ. poſſ. & propriet.* Aym. *conſ. 2. ſub n. 3.* 2

Et cum teſtis, qui deponit negatiuam, debeat affirmare ſe vidiſſe illum actum, ex quo negatiua reſultat §. *ſi vero abſint auth. de hæred. & falcid.* Bartol. *conſ. 102. Cariſſime Domine n.* 4. quod iſti teſtes affirmarent ſe vidiſſe omnes contractus, & ſolutiones in ſcutis aureis factas in Ciuitate Foroliuij ab anno 1580. vſque ad annum 1591. imò quod non potuiſſent fieri ſolutiones in ſcutis iuſti ponderis, quia ipſi ſciuiſſent, & vidiſſent fieri ſolutiones in ſcutis iuſti ponderis, Bart. *in l. 1. §. hoc interdicto ff. de itin. actuque priu.* cũ alijs, quos refert, & ſequitur Dec. *conſ. 649. poſt n. 10.* imò ſecundus teſtis admittit, quod aliquando ſolutio fieret in ſcutis iuſti ponderis, iuxta decimum ſextum interrogatorum dicit, *correuano per il piu ſcudi d'oro ſcarſi*, & quartus ſuper primo quando deponit *non correua quaſi d'altra ſorte*. 3

Accedit fides plurium nobilium virorum atteſtantium, quod expendebantur ſcuta iuſti ponderis, & ſcuta leuia, & propterea cum non appareat, quod aureus in ſua intrinſeca bonitate fuerit alteratus, licet ſit variatus valor, ſoluendus eſt, vel aureus ipſe, vel eius æſtimatio de tempore ſolutionis, *cap. olim, & cap. cum Canonicis, & ibi not. de conſ. gloſ. in c. qui ignorat. in verſ. tempore noſtro 32. quæſt.* 4. Bartol. *in d. l. Paulus, & in d. l. cum quid*, Bald. *conſil.* 4

215. *num.* 1. *lib.* 3. Aret. qui dicit communem, *conſ.* 11. *num.* 3. Corn. *conſ.* 279. *ante med. verſ. tamen concluſi contrarium*, *lib.* 1. Curt. iun. *conſ.* 14. *ſub num.* 5. *verſ. non igitur eſt dubium*, cum pluribus citatis *in illa Romana aureorum ecto Zenarum* 20. *Iunij* 1597. *coram R. P. D. meo Lancellotto*, & fuit dictum *in vna Cremonen. penſionis* 11. *Iunij* 1599. *coram R. P. D. meo Mellino*, *& in pluribus alijs*, & ſic Domini reſoluerunt ſolutionem cenſus eſſe faciendam in ſcutis aureis, vel in æſtimatione ſecundum tempus ſolutionis, tantò magis, quia apparet ex ſolutione vltimo loco facta, quod fuit ſoluta æſtimatio aurei currentis, vt in terminis conſiderat Gabr. *conſ.* 164. *num.* 7. *lib.* 1. ex trad. per Bald. *in l. ſi certis annis num.* 11. *C. de pact.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Bononień. Pecuniaria.

Veneris 2. *Martij* 1602.

ARGVMENTVM.

Mandatum probatur coniecturis, & præſumptionibus, etiam vbi à ſtatuto eſſet requiſitum mandatum verum, & plures adducuntur præſumptiones pro probatione mandati.

SVMMARIVM.

Mandatum coniecturis, & præſumptionibus probatur, numer. 1.

Mandatum præſumitur ex ſcientia, & patientia, quod quis nomine ſuo compareat, & litem proſequatur, num. 2. *vbi maxime concurrentibus adminiculis, & quando patientia concurrit in pluribus comparitionibus.*

Mandatum ex iurium productione præſumitur, n. 2.

Mandatum præſumitur ex impenſa, n. 3.

Mandatum præſumitur ex comparitione procuratoris in termino citationis exequuta contra principalem, n. 3.

Statutum vbi requirit mandatum non admittit mandatum fictum, admittit tamen mandatum præſumptum, num. 4.

Proteſtatio neminem audiri niſi dicto de mandato tollitur, per Comparitiones abſque dicta proteſtatione ſubſequuta, num. 5.

Proteſtatio debet in iudicialibus repeti in quolibet actu, num. 5.

DECISIO LV.

1 QVoniam ſententia Rotæ Bononień. inter alia declarauit nullam ſententiam prolatam ab Auditore generali legati, & pro parte Domini Aldourandi inſtabatur, vt in primis videretur ſuper nullitate dictæ ſententiæ ideò particulariter dubitaui an ſententia Rotæ in hac parte eſſet confirmanda, vel infirmanda, & Domini vnanimiter reſponderunt eſſe infirmandam. Pro nullitate enim dictæ ſententiæ duo allegabantur. Primum, quod eſſet lata ad inſtantiam aſſerti procuratoris, nullum ſaltem legitimum habentis mandatum. Alterum quod Auditor generalis mandauerat accedi in rem præſentem inſtante Domino Aldrouando, & tamen ſine acceſſu, & reuocatione dictæ interlocutoriæ tulerat ſententiam. Sed quoad primum fuit dictum ſatis conſtare de mandato ſaltem præſumpto, quod ſufficere debet, cùm mandatum probetur præſumptionibus, & coniecturis, Dec. *conſ.* 24. *poſt num.* 8. Gozad. *conſ.* 11. *n.* 13. Caſſad. *deciſ.* 3. *n.* 4. *antè fin. de procur.* Cæſ. de Graſſ. *dec.* 2. *n.* 5. *&* 6. *de reb. Eccl. non alien.*

2 Hic autem multæ, & vrgentes coniecturæ mandati concurrunt. Primò ſcientia, & patientia Iacobi, quod Alexander nomine ſuo compareret, & litem proſequeretur, Innoc. *& alij in c. ex parte Decani, de reſcript.* Bald. *in l. Iulianus in* 5. *quæſt. ſub num.* 11. *verſ. ſed ego ff. qui ſatiſd. cog.* Abb. *conſ.* 7. *ſub num.* 3. *verſ. ſed ego contrarium num. ſeq. par.* 2. Caſſad. *dict. dec.* 3. *num.* 5. quod ſaltem procedit concurrentibus alijs coniecturis, Accoramb. *deciſ.* 23. *lib.* 1. & quando cum ſcientia, & patientia concurrit patientia patris prout in caſu noſtro in pluribus comparitionibus, Bald. *in l.* 1. *num.* 2. *in fin. ff. de negot. geſt.* Alexan. *in d. l. ſæpe ſub n.* 93. *ff. de re iud.* Afflict. *deciſ.* 308. Item quando cum dicta ſcientia concurrit iurium productio, prout *deciſ.* 358. *lib.* 1. *&* 214. *lib.* 2. efficax enim coniectura mandati ex tali productione oriri ſolet, Bartol. *in l. vulgo in fin. ff. de adminiſtr. tut.* Roman. *conſ.* 486. *ſub n.* 11. Aym. *conſ.* 80. *n.* 5. Caſſad. *d. dec.* 3. *poſt n.* 5. Caputaq. *dec.* 183. *n.* 3. *par.* 2. Accoramb. *d. dec.* 23. & fuit pluries deciſum.

Accedit impenſa facta, tam in ſportulis, quàm in pluri- 3
bus alijs actis, quæ cum ſit alicuius conſiderationis inducit non leuem præſumptionem mandati, Bartol. & Alex. *in l. cum ſeruus ff. de verbor. oblig.* Caſſad. *d. deciſ. num.* 4. Sarnen. *de ann. q.* 32. *n.* 6. Caputaq. *deciſ.* 190. *n.* 4. *par.* 1. & fuit dictum *in vna Romana Domus coram Vicecomite* 16. *Martij* 1580. & in pluribus alijs, multum etiam coadiuuant hanc præſumptionem plures comparitiones Alexandri in terminis citationum exequutarum contra Iacobum, & multæ comparitiones ipſius Iacobi clauſula *circa reuocationem, &c.* cum tamen de nullo alio procuratore ipſius Iacobi appareret, ex quibus omnibus, & alijs etiam per Informantes pro Iacobo congeſtis, viſum fuit conſtare de mandato Alexandri.

Non obſtat ſtatutum Bononiæ *ſub rubr. de mod. citation. fa-* 4
cien. §. adijcientes, quod excludit ratificationem, vt dicit ibi Montar. in gl. ex Bald. *in l. ſi vxorem C. de condit. inſertis*, quia non agitur hic de ratificatione, ſed de mandato, & licet Bald. *ibi ſub num.* 3. videatur velle, quod vbi ſtatutum requirit mandatum, non admittatur, habens mandatum fictum, tamen non propterea excludi debet habens mandatum præſumptum, licet enim ſtatutum non comprehendat caſum fictum, comprehendit tamen præſumptum, vt per Curt. iun. *conſ.* 4. *num.* 7. & non reſpicit productionem mandati, ſed contentatur aliquid aliud fieri, quod in actis ſcriptum reperiatur, ex quo veniat admittendus, vndè cum iſte, multa iura produxerit, multas proteſtationes in actis fecerit, videtur ſatisfactum intentionis ſtatuti, quod etiam dixerunt Domini procedere parte opponente.

Nec refert, quod fuerit oppoſitum neminem ex aduerſo 5
audiri, niſi docto de legitimo mandato, quia tollitur per comparitiones ſubſequutas, quibus non fuit repetita dicta proteſtatio, vt fuit dictum *in vna Romana nullitatis ſubhaſtationis* 15. *Nouembris* 1577. *coram Brano, & in vna Toletan. Primitiarum* 27. *Februarij* 1584. *coram R. P. D. meo Seraphino, & in Siracuſana quarta* 20. *Iunij* 1585. *coram Domino Pamphilio*, in iudicialibus enim requiritur proteſtatio in quolibet actu, alias non proteſtans ſibi nocet, Mohed. *dec.* 2. *de Iud.* Quoad ſecundum caput nullitatis fuit dictum, decretum acceſſus fuiſſe conditionale ſaluis ſcilicet exceptis pro parte Sabbatini, qui expreſsè oppoſuit non eſſe locum viſioni propter lapſum dilationum, vltra quod factum fuit pro die, & hora declarandis, ad quam declarationem nunquam fuit deuentum, *deciſ. Ptolomei* 171.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Dertuſeń. Parochialis de Sorita.

Lunæ 11. *Martij* 1602.

ARGVMENTVM.

Manutentio debet dari ei, qui poſſidet, etiamſi poſſideret ciuiliter tantùm.

SVMMARIVM.

Manutentio datur poſſidenti, num. 1.

Poſſeſſio probatur ex inſtrumento alio non exiſtente in poſſeſſione, num. 1

Poſſeſſio ciuilis in concurſu naturalis eſt manutenibilis, n. 2.

Immiſſio in poſſeſſionem poſſidenti non datur, n. 2.

Iudex nulliter procedens non priuat poſſeſſione, n. 2.

Ordinariè, & non executiuè eſt procedendum inter prouiſos Apoſtolicos habentes parem titulum, n. 3.

Poſſeſſor ſemper debet citari, n. 3.

Exequutor ſecundus non poteſt procedere vbi proceſſus fuit inchoatus cum primo, n. 3.

Manutentio competit poſſeſſori, qui nunquam habuit ſe pro ſpoliato, num. 3.

DECISIO LVI.

1 DOmini cenſuerunt concedendam eſſe manutentionem Gabrieli; cum repetiatur in poſſeſſione Parochialis, de qua agitur, *l. 1. §. interdictum autem ff. vti poſſid. §. retinendæ inſtit. de interdict.* De poſſeſſione enim ipſius conſtat ex publico inſtrumento, quod probat veram poſſeſſionem alio non exiſtente in poſſeſſione, *l. prædia* ibi Bart. *& ff. de acquir. poſſeſſ.* Caputaq. *deciſ. 339. n. 5. par. 2.* & fuit dictum *in Ipporigien. Capellania coram Illuſtriſſimo Blanchetto vltima Aprilis 1574. & in vna Cuſentina Parochialis 22. Aprilis 1594. coram R. P. D. Pamphilio, & in vna Aquilana Beneficij 28. Ianuarij proxime præteriti coram me.*

2 Imò conſtat de reali, & effectuali poſſeſſione tempore motæ litis, ex ipſa ſerie facti, quia cum Petrus vigore gratiæ nouæ, tentaſſet accipere poſſeſſionem, in præſentia iudicis, Gabr. qui erat in domo Abbatiæ, noluit obedire iudici dicendo, quod eum non cognoſcebat, & cum ipſe acriter contradiceret, & repugnaret, indeque aperuiſſet portas Eccleſiæ cum violentia, his non obſtantibus Gabr. ſemper continuauit poſſeſſionem, & propterea fuit opus adire ſecundum ſubſequutorem, quia mandauit Gabrieli, vt dimitteret vacuam, & expeditam poſſeſſionem, aliàs declarabat eum excommunicatum, à qua ſententia fuit appellatum, & cauſa commiſſa in Rota.

3 Nec poteſt Petrus allegare ſuam anteriorem poſſeſſionem, & quod retinuerit animo ciuilem, quæ in concurſu naturali eſt manutenibilis, quia illi obſtat, quod petijt immiſſionem, quæ poſſidenti non competit, *§. adipiſcendæ, inſtit. de interd.* quia enim petit immitti in poſſeſſionem, fatetur ſe non poſſidere, imò ſi poſſideret ciuiliter, eam amittet, vt fuit dictum *in cauſa Bononien. de Pepulis decimus ſextus coram Illuſtriſſimo Mantica 16. Iunij 1588.* & geſta per ſupradictos ſubexequutores non priuarunt ſua poſſeſſione Gabrielem, ex quo nulliter proceſſerunt, Soccin. iun. *in cap. quoniam in §. quod ſi ſuper num. 152. ante med. verſ. ſecus autem in iudice, vt lit. non conteſt.* Sarnen. *in reg. de ann. quæſt. 45. num. 3.* Fuit dictum *in vna Spoletana 19. Nouembris 1580. coram Illuſtriſſimo Seraphino in vna Mediolanen. Bonorum coram Illuſtriſſimo Plato 1. Februarij 1591. & in illa Cuſentina Parochialis coram Illuſtriſſimo Domino Pamphilio.*

4 Nulliter enim proceſsit primus ſubſequutor exequutiua contra Gabrielem pariter prouiſum Apoſtolicum, cum propter paritatem tituli proceden̄ eſſet via ordinaria, Put. *deciſ. 313. lib. 1.* Mohed. *deciſ. 13. vt lit. pend.* Caput. *deciſ. 329. num. 2. part. 1.* & quia Gabriel poſſeſſor debuit citari, *l. fin. C. ſi per vim, vel alio modo, cap. licet Epiſcopus de præb. lib. 6.* geſta etiam per ſecundum exequutorem ſunt nulla, non ſolum propter defectum citationis, & modum procedendi executiuè, vt dictum eſt de primo ſed etiam quia inchoato proceſſu cum primo exequutore non potuit ſecundus procedere, *c. cum plures de offic. delegat. in 6.* & ex alijs capitibus, de quibus per informantes, & propterea ſtantibus huiuſmodi nullitatibus, & quia Gabriel nunquam ſe habuit pro ſpoliato, ſed ſemper ſuam ciuilem retinuit, venit manutenendus, vt fuit dictum *in illa Agrippentin. beneficij 2. Nouembris 1600. coram Domino Corduba.*

R. P. D. PEGNA DECANO.

Lucerina Penſionis.

Veneris 22. Martij 1602.

ARGVMENTVM.

Literæ reſeruatoriæ penſionis vt executioni demandentur, requiritur alterum de duobus, videlicet vel literarum iuſtificatio, vel quaſi poſſeſſio exigendi.

SVMMARIVM.

Literæ reſeruatoria penſionis vt executioni demandentur, requiritur illarum iuſtificatio, vel quod conſtet de poſſeſſione exigendi penſionem, num. 1. & num. 5. ac per tot. vbi declaratur deciſio contraria.

Literarum Apoſtolicarum executio ob reuerentiam non ſolet retardari, num. 2.

Conſenſus reſeruationi penſionis præſtitus per reſignantem ſuffragatur contra reſignatarium, num. 3.

Reſignatario non licet quod reſignanti non licet, num. 3.

Penſionarius ad inſtantiam ſucceſſoris tenetur probare vel poſſeſſionem, vel bonum ius illius, qui penſioni conſenſit, num. 4.

DECISIO LVII.

1 AVctoritate Apoſtolica ad fauorem Hieronymi de Torres reſeruata fuerat annua penſio ducatorum 100. ſuper fructibus Archidiaconatus Eccleſiæ Nucerinæ, & Hieronymus literas Apoſtolicas expediuit, & Auditor Cameræ tanquam illarum Exequutor tulit ſententiam contra ſucceſſorem in Archidiaconatu pro exequutione literarum, & Hieronymus etiam quod debito tempore non appellaſſet, nihilominus obtinuit cauſam in Rota cum clauſula *ſine retardatione ſolutionis penſionis, & ſine præiudicio legitimæ exequutionis arbitrio Rotæ*, die 6. Ianuarij propoſito dubio, an eſſet locus arbitrio illius, reſolutio fuit delata, quia vnus ex Dominis allegauerat quandam deciſionem *in cauſa Cremonen. penſionis coram Groperio die 16. Iunij 1556.* quæ vltra literas reſeruationis penſionis videbatur requirere quaſi poſſeſſionem percipiendi penſionem, ſi non appareat quod ille conſenſit penſioni, haberet ius in beneficio. In caſu autem propoſito Hieronymus non docebat ſe eſſe in quaſi poſſeſsione exigendi penſionem, neque ab anteriore, neque à ſucceſſore in Beneficio. Vnde cauſa iterùm propoſita Hieronymo tantùm informante Rota cenſuit non fuiſſe locum arbitrio ad effectum retardandi exequutionem, ratio fuit quia ad effectum, quod literæ Apoſtolicæ ſuam exequutionem ſortiantur, ſufficit alterum de duobus verificare, vel quod literæ reſeruationis ſint expeditæ, & nullam conditionem contineant, & ſint iuſtificatæ, vel quod conſtet de poſſeſsione exigendi penſionem, vt ſæpè fuit reſolutum, & ſignantet *in cauſa Burgen. penſionis die 24. Nouembris 1595. coram Blanchetto, & in Brixien. penſionis die 15. Martij 1599. & in cauſa Luculen. penſionis die 29. Martij eiuſdem anni coram me.*

2 In caſu propoſito cum literæ eſſent expeditæ, & nullam conditionem continerent, & narrata eſſent iuſtificata, exequutionem merebantur, & maximè inſpecta natura literarum Apoſtolicarum, quarum exequutio ob reuerentiam non ſolet retardari, Sarn. *in compendio Signaturæ, num. 86.*

3 Non obſtat memorata deciſio Groperij, quia fuit multis modis reſponſum, primum cum ageretur contra reſignatarium illius, qui conſenſit reſeruationi penſionis, perinde erat, ac ſi contra reſignantem ipſum ageretur, cum reſignatarius beneficium recipiendo conſenſiſſe videatur. Ideòque non poterat exequutionem impedire, cum non liceat reſignatario, quod reſignanti non liceret, Verall. *deciſ. 89. num. 4. par. 3.*

4 Secundò dicebatur, quod cum reſignatarius non poſſet improbare ius, quod erat in poſsidente, ſufficiebat probare, vel poſſeſsionem, vel bonum ius poſsidendi, Achil. *deciſ. 421. alias de penſion. incipiente penſionarium ad inſtantiam*, & ſic veniebat intelligenda deciſio Groperij, in qua allegabatur prædictus Achil.

5 Tertiò vnus ex Dominis dicebat in alijs cauſis fuiſſe allegatam memoratam Groperij deciſionem, nec tamen fuiſſe illius habitam rationem. Denique ſupradicta concluſio quod ſufficiat alterum de duobus tanquam certa, & indubitata aſſerebatur *in d. cauſa Burg. penſionis coram Blanchetto tunc Rotæ Auditore*, vbi dicebatur quod Rota in ſimilibus caſibus, & reſcriptis ſémper ſolùm requirit literarum expeditionem abſque poſſeſsione, vel quaſi poſſeſsione cum ſupplicatione, etiam ſi nullitas videretur patens, Io. Pau. *deciſ. 6.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Aquinateñ. Beneficij.

Luna 26. Aprilis 1602.

ARGVMENTVM.

Vnio vt præſcribatur quæ requirantur, & aliqua de probatione immemorabilis.

SVMMARIVM.

Vnio vt præſcribatur requiritur quadragenaria cum titulo, vel immemorabilis, num. 1.

Immemorabilis vt probetur per teſtes, teſtes debent deponere cum requiſitis à gl. in c. 1. de præſcrip. in 6. n. 2.

Beneficium quodlibet præſumitur liberum, nec alteri vnitur, num. 2.

Teſtes habentes pro ſe aſſiſtentiam iuris communis alijs præferuntur, n. 2.

Immemorabilis excluditur per actus contrarios, num. 2. & num. 3.

Immemorabilis non probatur per ſcripturas, n. 3.

DECISIO LVIII.

1 PRopoſui dubium aliàs à bon. mem. Orano in hac cauſa datum, An Eccleſia Sancti Petri præſcripſerit Eccleſiam Sancti Eleutherij, ad quod Domini negatiuè reſponderunt, quia cùm in præſcribenda vnione requiratur, vel quadragenaria cum titulo, vel immemorabilis, Rota *deciſ. 9. & 10. de reb. Eccl. non alien. in antiq.* Felin. *conſ. 2. num. 2.* Mil. *in verb. ex eo poteſt probari per teſtes*, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 13. num. 12. de preb.* fuit dictum *in vna Tiraſonen. Iuris præſentandi ad portiones 17. Martij 1589. coram Bubalo in vna Alexandrina S. Stephani coram D. Litta 2. Maij 1591. & in vna Eugubina 22. Iunij 1589. coram Reuerendiſſimo Patre Domino meo Pegna.*

2 Hic nec de quadragenaria agi poteſt, cum de aliquo titulo non doceatur, nec probetur immemorabilis, quia teſtes ad eam probandam inducti, etiam circumſcriptis exceptionibus non concludunt in requiſitis à gl. *in cap. 1. de præſcript. lib. 6.* & habent in contrarium teſtes deponentes pro libertate Eccleſiæ, quod nunquam fuit habita pro Granzia, & membro Eccleſiæ Sancti Petri, qui cum habeant pro ſe aſſiſtentiam iuris communis, *cap. quia ſæpè, de preben. lib. 6.* in concurſu videntur illis præferendi, Dec. *conſil. 448. n. 11. & 35.* Ruin. *conſil. 147. num. 5. lib. 5.* & per plures etiam contrarios actus excluditur prætenſa immemorabilis, Put. *deciſ. 476. lib. 2.* & fuit dictum *in illa Eugubina coram R.P.D. meo Pegna, & in vna Caputaq. Vnionis 27. Nouemb. 1591. coram eodem.*

3 Actus autem contrarij, & excluſiui præſcriptionis immemorabilis, qui medio tempore interuenerunt, plures ſunt, ex teſtibus enim & ſcripturis apparet, Eccleſiam Sancti Eleutherij, & eius redditus fuiſſe adminiſtratos à Communitate Caſtri Arcis, ſeu ab eius officialibus, & factoribus in publico conſilio quolibet anno deputatis, inter quos fuit etiam aliquando deputatus quidam Don Mutius tunc temporis Archipresbyter Sancti Petri, Communitas ipſa conſtruxit, ſeu in nobiliorem formam reduxit Eccleſiam recollegit, & per eius Depoſitarium cuſtodiuit eleemoſynas, quæ offerebantur, ex quibus partem inueſtiuit in diuerſis bonis, vt ex ploribus inſtrumentis apparet, quorum redditus ſimiliter colligebantur, & conſeruabantur, prout eleemoſynæ, partem in rebus neceſſarijs erogauit ſoluendo non ſolùm alijs Presbyteris, ſed etiam ipſimet Archipresbytero Sancti Petri eleemoſynam, quando in dicta Eccleſia diuina celebrabant, quæ proculdubio demonſtrant dictam Eccleſiam non fuiſſe Granziam, ſeu membrum Sancti Petri, & repugnant Vnioni, quia alias hæc omnia ad Archipresbyterum Sancti Petri ſpectaſſent, qui non permiſiſſet bona ſuæ Eccleſiæ, & eleemoſynas à laicis adminiſtrari, & minus de eorum manibus recepiſſet mercedem, concurrunt etiam alia pro libertate Eccleſiæ, de quibus per Informantes.

4 Non obſtant enunciatiuæ, in quibus enunciatur hæc Eccleſia vti Capella Sancti Petri, Viſitationes, ex quibus colligitur, curam dictæ Eccleſiæ fuiſſe penes Archipresbyterum, Inuentarium, in quo bona Eccleſiæ Sancti Eleutherij requiruntur deſcripta inter bona Eccleſiæ Sancti Petri, fides Communitatis, & petitio ab ipſa porrecta Epiſcopo, in qua enunciando Granziam Sancti Petri, & ſimilia, quia vltra quod fuit alias dictum *coram bon. mem. Orano 12. Iunij 1592.* ad probandum vnionem non releuare ſaltem non concludunt immemorabilem, tum quia per actus contrarios excluditur, vt dictum eſt, tum quia ea non probatur per ſcripturas Ioannis Andreæ *in c. 1. in fin.* & ibid. Gemin. *num. 16.* Franc. *ſub num. 15. de præſcript. in 6.* Alexandr. *conſilio 16. num. 17. lib. 5.* Balb. *de præſcript. 2. parte par. 3. quæſt. 6. num. 23.* Aym. *de antiq. temp. par. 4. ver. materia, num. 39.* Natt. *conſil. 636. num. 103. & ſeq.* Rebuff. *de decim. quæſt. 13. num. 97.* fuit dictum *in vna Burgen. Decimarum de Scalantes 5. Iunij 1591. coram bon. mem. Orano, & in vna Tullen. Iuriſdictionis 22. Martij 1596. coram D. Pamphilio*, & in multis alijs, ex quibus Domini concluſerunt non probari, quod Eccleſia Sancti Petri præſcripſerit Eccleſiam Sancti Eleutherij.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Ciuitatis Caſtelli fideicommiſſi.

Veneris 24. Maij 1602.

ARGVMENTVM.

Fidecommiſſum conditionale tranſmittitur ex coniecturis, & plures conſiderantur coniecturæ pro tranſmiſſione.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur nec etiam ad liberos, num. 1. fallit ſtantibus indicijs, & coniecturis pro tranſmiſſione, n. 1.

Fideicommiſſum conditionale tranſmittitur ex coniectura æqualitatis inter vocatos, n. 2.

Frater, & filij fratrum ſuccedunt defuncto ſine filijs in ſtirpes non autem in capita, n. 3.

Fideicommiſſum conditionale tranſmittitur, quando ita teſtator ſe conformauit cum diſpoſitione iuris communis, num. 3.

Fideicommiſſum conditionale tranſmittitur, quando Teſtator vocauit ſubſtitutos in ſtirpes non autem in capita, num. 4.

Voluntas non magis verbis, quàm facto declaratur, n. 4.

Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur, quando Teſtator ſubſtitutum proprio nomine vocauit, num. 5. vbi declara.

Fallit ſtante contraria voluntate Teſtatoris, n. 5.

Fideicommiſſi tranſmiſſio in filium leuioribus coniecturis admittitur, num. 6.

DECISIO LIX.

DOmini reſoluerunt eſſe factum locum fideicommiſſo ad fauorem Felicis, qui licet non fuerit expreſsè in teſtamento vocatus, ad ipſum tamen fuit à Laurentio prædefuncto ſpes fideicommiſſi tranſlata, quamuis enim fideicommiſſum conditionale non tranſmittatur etiam ad liberos, *l. ſi in perſonam, C. de fideicommiſſis, gloſ. & Doct. in l. vnica, C. de his qui ante aper. tan.* Bart. *in l. 1. ſub num. 8. verſic. & licet ſuperuiueret, lib. 2.* Alex. *conſil. 165. n. 4. lib. 5.* & firmauit Rota coram Illuſtriſſimo Card. Mantica *in vna Ciuitaten. bonorum 13. Iunij 1590. & 14. Ianuarij 1591.* Hoc tamen non procedit concurrentibus pro tranſmiſſione indicijs, & coniecturis, Bald. *in d. l. vnic. ſub n. 10. verſic. niſi concurrentibus*, & ibi etiam, Corn. *circa fin. verſ. in eadem*, Iaſ. *conſil. 233. col. 1. verſ. vnde quando ex pluribus lib. 2.* Socin. *in l. in conditionibus, §. 1. ſub num. 4. verſ. quinimò ſolum, ff. de cond. & demonſt.* Dec. *conſil. 397. n. 5.* Ruin. *conſ. 287. ſub num. 5. verſic. & ibi etiam lib. 2.* Pariſ. *qui de communi, conſ. 77. num. 10. lib. 2.* Caputaq. *deciſ. 21. in princ. par. 2.* 1

Placuerunt autem Dominis coniecturæ adductæ per Informantes pro Domino Ioanne Baptiſta Beriolo, & præcipuè illa, quod teſtatrix ſubſtituit Laurentium fratrem ſuum ſuperuiuentem, & omnes nepotes maſculos ex fratribus 2

præmortuis, ex quo elicitur perſpicua mens teſtatricis, quod admittendo hæredes fratrum præmortuorum voluerit ob æqualitatem ſeruandam admitti etiam filios Laurentij caſu quo ille ante purificatam conditionem deceſſiſſet, Ruin. *conſ.* 145. *num.* 6. *lib.* 2. Soc. iun. *conſ.* 63. *ſub num.* 4. *verſ. quibus addi poteſt lib.* 4. Curt. iun. *conſ.* 259. *num.* 16. *Illuſtriſſimus Mantica de coniect. vlt. vol. lib.* 11. *tit.* 20. *nu.* 25. cum alijs, de quibus per Informantes.

3 Accedit etiam alia coniectura, quod cum teſtatrici ab inteſtato defunctæ æqualiter fuiſſent ſucceſſuri Felix vnà cum fratre ipſius teſtatricis, & aliorum fratrum filijs, *§. cum filius inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. defer. & quidem in ſtirpes §. ſi autem defunctus, verſ. huiuſmodi vero iuncta gloſ. in verſ. parentum in auth. eod. titul. & not. in auth. ceſſante C. de legit. hæred.* teſtatrix præſumitur voluiſſe ſe conformare cum diſpoſitione iuris communis, *l. Gallus §. quidam recte, cum ibi not. ff. de lib. & poſthum.* Alex. *conſ.* 55. *num.* 2. *lib.* 4. Iaſ. *in lib.* 1. *num.* 45. *verſ. confirmatur ff. de vulg. & pupill.* Socin. *in l. cum auus num.* 95. *verſ. & per hoc etiam patet ff. de cond. & demonſtr.* & ita in terminis noſtris arguit Soc. iun. *dict. conſ.* 63. *n.* 683.

4 Additur, quod teſtatrix ſubſtituendo Laurentium fratrem pro vna tertia parte Cæſarem filium hæredemque Nicolai pro alia tertia, pro alia etiam hæredes Baptiſtæ, & fratris qui plures erant, conſtat fuiſſe vocatos, & ſubſtitutos in ſtirpes, quæ vocatio innuit eſſe locum tranſmiſſioni, Socin. iun. *conſ.* 89. *n.* 14. *lib.* 3. & alij, quos refert, & ſequitur Menoch. *conſ.* 333. *n.* 33. qui licet loquantur quando teſtator in vocatione vſus eſt illis verbis in ſtirpes, cùm voluntas non magis verbis, quam facto declaretur, *l. Paulus ff. rem. rat. hab.* vt concludit Menoch. 161. ex quibus, & alijs per Informantes adductis ſaltem ſimul iunctis, Domini cenſuerunt eſſe locum tranſmiſſioni.

5 Non obſtat, quod dicitur non poſſe agi de tranſmiſſione cùm Laurentius fuerit nomine proprio nominatus, quia vltra quod Alex. *in l. fin. ſub num.* 13. *verſ. quam limitationem ff. de acquir. hæred.* & alij relati à Menoch. *conſ.* 209. *n.* 27. tenent hoc operari quidem, vt alius ex vocatione admitti non poſſit, non autem eſſe impedimento tranſmiſſioni, quando etiam verum ſit propter ſpecificam nominationem ceſſare tranſmiſſionem hoc certè non procedit vbi conſtat de contraria voluntate teſtatoris, quæ facit tranſmitti, quando de ſui natura eſt tranſmiſſibile, *l. vnic. C. vt actio ab hæred.* Bald. *in l. cum pater in 4. quæſt. ſub n.* 26. *C. de inſtit. & ſubſt.* Iaſ. *in l. nemo poteſt ſub num.* 33. *verſ. item adde. ff. de leg.* 1. & ſufficit tacita, aut coniecturata voluntas, Bald. *in d. l. vnic.* cum alijs ſupra citatis.

6 Non obſtat deciſio Bonon. de Borgogninis, quia vltra quod ibi agebatur de tranſmittenda hæreditate in fratrem ſubſtituti, in caſu autem noſtro de tranſmiſſione in filium tranſmittentis, quæ ex leuioribus coniecturis admittitur, vt per Aym. & alios citatos per Informantes. In caſu etiam dictę deciſiones multa concurrebant ad excludendam tranſmiſſionem, & apparebat de enixa mente teſtatoris, nolentis recedere ab expreſſa vocatione, in caſu noſtro clamant omnia pro tranſmiſſione, quæ dantur in materia, *l. cum auus ff. de cond. & demonſtr.* ſunt ſatis extranea à terminis noſtris, vt benè deducunt Informantes pro Domino IoanneBaptiſta, per quos etiam benè tolluntur omnia ex aduerſo deducta.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Dotis.

Veneris 21. Iunij 1601.

A R G V M E N T V M.

Monialis, quæ fuit dotata ea dote, quæ conſueuit cęteris monialibus dari, non poteſt agere ad ſupplementum congruæ dotis, habito reſpectu ad dotem, quæ fuit ſorori in ſæculo nuptæ conſtituta.

S V M M A R I V M.

Dos, cùm qua monialis fuit in monaſterio recepta dicitur congrua, nec debet iterum dari, num. 1.

Dos minor de conſuetudine datur ingredienti monaſterium, quam nubenti in ſæculo, n. 1. *vbi aſſignatur ratio.*

Dos datur matrimonij cauſa non ſolum in matrimonio carnali, ſed etiam in ſpirituali, num. 1.

Dotis in conſtitutione attenditur conſuetudo loci, & dicitur competenter dotata, quæ habuit dotem iuxta conſuetudinem loci, & ſatisfit ſtatuto excludenti dotatam, num. 1.

Dos ſcutorum 500. eſt dos conſueta in vrbe dari ingredientibus monaſterium, n. 2.

Æquitatem Rota ſemper ſequi ſolet, n. 2.

Familiæ vt conſeruentur Reipublicæ intereſt, n. 2.

Interpretatio ea eſt capienda, quæ tollit occaſionem ſuſcitandi lites, n. 2.

Monialis ſtante ſtatuto feminarum excluſiuo dotari debet, ſed ſufficit dos dari ſolita ingredientibus monaſterium, nec attenditur nobilitas familiæ, nec quantitas patrimonij, num. 3.

Moniales omnes ſunt æquales, nec in eis conſideratur diſtinctio nobilitatis, n. 3.

A dote carnalis, ad dotem ſpiritualis matrimonij reſpectu quantitatis non bene arguitur, n. 4.

Dos vt dicatur congrua non debet attendi, quod pater alteri filiæ aſſignauerit, ſed quid ſibi aſſignandum fuiſſet, n. 4.

Filiæ æque dotantur modo æquè bene in matrimonio collocentur, licet plus vni, quam alteri tradiſur, n. 4.

Legatum ſcutorum mille in caſum nuptiarum debetur etiam ingredienti monaſterium, etiam quod ingredienti monaſterium fuerint relicta tantum ſcuta centum numer. 5. *vbi tamen referuntur plures contrarium tenentes.*

D E C I S I O L X.

Sorori Alexandræ de Maximis in ingreſſu monaſterij Sanctæ Catherinæ de Senis, in quo profeſſionem emiſit, fuerunt à Domina Virginia eius auia pro dote, ſeu eleemoſyna aſſignata ſcuta 500. quæ dos cum d. ſorori Alexandræ, ſeu monaſterio videretur nimis exigua, & modica, non ſolum attenta quantitate patrimonij paterni, ac dignitate familiæ, verum etiam habita ratione ad dotem ſcutorum 14. millium quam Dominus Lælius Pater aſſignauerat Dominæ Victoriæ alteri eius filiæ, quæ nupſit in ſæculo, obtinuerunt pro ſcutis mille committi cauſam ſupplementi congruæ dotis IlluſtriſſimoDomino meo Cardinali Sancti Marcelli, cui placuit Rotam conſulere, An dictæ ſorori Alexandræ pariter deberetur dos ſcutorum 14. millium, aut quanta, & Domini cum præſuppoſito, quod dicta ſcuta 500. fuerunt monaſterio ſoluta (quod pro parte monaſterij non videtur admitti) cenſuerunt nullam aliam dotem deberi, cùm ſufficere debeat habuiſſe illam, quæ monialibus tradi ſolet, Salic. *in auth. ſed quamuis n.* 4. *verſ. & ad rationem C. de rei vxor. act.* Iacob. de Sancto Georg. *in inueſt. feud. in verſ. qui quidem in fin.* & quod cum tali dote fuerit in monaſterio recepta, vt in matrimonio carnali concludit Dec. *conſ.* 26. *ſub n.* 4. *verſ. Si vero mulier.* communis enim obſeruantia, & naturalis æquitas ſuadet, vt minus detur ingredienti Monaſterium, quam nubenti in ſæculo, Bald. *in auth. niſi rogati ſub n.* 11. *C. ad Treb. & in l. Deo nobis num.* 1. *in fin. C. de Epiſc. & Cler.* Paul de Caſtr. *in l. Titio centum §.* 1. *in fin. ff. de cond. & demonſtr.* Fulgoſ. *conſ.* 53. *circ. med.* Dec. *in c. in præſentia n.* 234. *de prob.* Iaſ. *conſ.* 43. *col.* 5. *lib.* 3. Æquitas autem in hoc conſiſtit, vt dicit idem Iaſ. *in auth. ſi qua mulier. ſub n.* 10. *C. de ſacroſanct. Eccl.* quia quando filia vult nubere requiritur magna impenſa, vt inueniat maritum ſibi conuenientem, cùm tamen pro valdè minori reperiat monaſterium, facit, quia cum dos detur matrimonij onerum cauſa, *l. pro oneribus, & l. dotis fructus C. de iure dot. l. de diuiſione,* vbi gloſ. & Doct. *ff. ſolut. matr.* quod habet locum non ſolum in matrimonio carnali, ſed etiam in ſpirituali, quod per ingreſſum religionis contrahitur, Salyc. & Iac. de S. Georg. vbi ſupra, Socin. *conſ.* 222. *in fin. lib.* 2. longè maiora onera incumbunt nuptis, quam monialibus, vt dicit Couar. *lib.* 1. *var. reſol. cap.* 19. *n.* 10. *in fin.* & docet experientia, quia monialis non eget familia, liberis caret, non quærit pompam, aut honores, & dos à monaſterio recipitur pro alimentis tantum, & ſuffragio vitæ, Bald. *in auth. res quæ ſub n.* 13. *C. com. de legat.* Socin. *dict. conſ.* 222. *in fin.* facit etiam quod in dotis conſtitutione plurimum attenditur loci conſuetudo, Corn. *conſ.* 316. *ſub n.* 6. *verſ. & hoc mihi ſemper placeret, l.* 1. Ruin. *conſ.* 12. *n.* 13. *in fin. l.* 2. Cæſ. de Graſ. *dec.* 2. *n.* 15. *de conſt.* ita vt dicatur competenter dotata, quæ habuit dotem ſecun-

dum 1

dum conſuetudinem loci, Dec. *conſ. 26. ſub n. 4. verſ. nam conuenit*, & per talem dotem ſatisfiat ſtatuto excludente dotatam, Corn. *in præalleg. conſ. ſub num. 6. verſ. ſi ita quod de communi æſtimatione*.

2 Quod autem dos ſcutorum 500. eſſet dos conſueta in Vrbe dari ingredientibus monaſteria, Domini habuerunt pro notorio, & ita in puncto ſæpiùs iudicauit Conſilium Neapolitanum, vt teſtantur Addentes ad Afflict. *deciſ.* 348. & habetur *in deciſ. Neapolitan. Nouiſſimis deciſ.* 40. quam opinionem eò libentius amplexi ſunt Domini, non ſolum quia nititur æquitate ſecundum Bald. & alios ſupra citatos, quam ſemper Rota ſequi ſolet, vt fuit dictum in vna Syracuſana illegitimitatis 10. Septembris 1575. & fauet conſeruationi familiarum, in quo verſatur intereſſe publicum, *l. 1. §. ſed ſi ſeruus ff. de ventr. inſpic.* Alex. *conſ. 89. ſub n. 3. lib. 6.* ſed etiam quia daretur occaſio ſuſcitandi infinitas lites. Non obſtat dicta deciſ. Afflict. 348. quia fuit ab ea receſſum, & poſt ipſam ſemper contrarium ſeruatum, & teſtatur præallegata.

3 Non obſtat, quod monialis debeat dotari ſtante ſtatuto feminarum excluſiuo, ex Anchar. & alijs allegatis, quia hoc non negatur, ſed ſufficit dos dari ſolita ingredientibus monaſteria, quod videtur ſentire ipſemet Anchar. *in alleg. conſ.* 107. *ſub num.* 2. dum dicit, quod dotanda eſt ratioue ſpiritualis matrimonij. Nec facit dignitas familiæ, quia in monialibus non conſideratur dictinctio nobilitatis, ſed omnes ſunt æquales, *gloſ. in cap. 1. in gloſ. fin.* vbi Abb. *num. 5. de purg. can.* idem Abb. *in c. dudum ſub num. 2. verſ. in religioſis vero de elect.* Dec. *in c. cum omnes in prima lectura ſub n. 49. & ſub ſeq.* prout nec etiam quantitas patrimonij paterni cum elegerit in paupertate pauperi Chriſto famulari, *c. nimis il primo in fin. de exceſſ. Prælat.*

4 Nec eſt attendenda dos alteri ſorori conſtituta, quia à dote carnalis ad dotem ſpiritualis matrimonij ratione quantitatis non benè arguitur per ſupradicta, nec curandum quod alteri ſorori conſtituerit pater, ſed quantum ſibi aſſignandum fuiſſet, Bald. *conſ. 386. viſo puncto ad fin. lib.* 4. quia non conſideratur exceſſus in dote, habito reſpectu ad aliam dotem, ſed ad ipſam, quæ conſtituitur, Ruin. *conſ. 56. num. 16. lib.* 3. Æquè enim dotantur filiæ, modo æquè benè collocentur in matrimonio, licet plus vni quàm alteri tradat, Alc. *in tract. de præſumpt. reg. 1. præſum. 7. num.* 3.

5 Non obſtat ſimile de mille legatis in caſu nuptiarum, & centum in caſu ingreſſus in monaſterium, quod mille etiam debeantur ingredienti monaſterium, quia vltra quod ſumus ibi in diſpoſitione hominis, & habet particularem rationem, quia conditio nuptiarum ratione volentis ingredi religionem tanquam turpis reijcitur, vt poſt Richard. Malumb. quem allegat, dicit Alb. *in l. Deo nobis col. pen. C. de Epiſc. & Cleric.* Alex. in add. ad Bart. *in l. 2. ff. de his quæ pœna nom.* Fel. *in cap. in præſentia ſub num. 73. verſ. ſed propter hoc non eſt procedendum de prob.* & alij pro monaſterio in dicto caſu ſentientes per text. *in l. Titia ſi non nupſerit §. de cond. & demonſtr.* illa etiam quæſtio ſatis eſt controuerſa, quia non deſunt qui contrariam opinionem magis receptam dicant, vt Paul. de Caſtr. *in d. l. Titia ſi non nupſerit ſub n.* 2. Corn. *in l. ſi ita quis §. is qui ff. de leg. 2. conſ. 419. poſt num.* 4. Iaſ. *conſ. 43. col 5. lib.* 3. quam ſententiam vidiſſe Rotam ſequi teſtatur Bartholom. Rom. *in l. filiusfam. §. Diui ſub n. 89. ff. de leg.* 1. nec in contrarium viget *deciſ. Mohed. 2. de conſuetud.* quia ibi ſolum quæritur, an probaretur dicta conſuetudo, licet obiter dicatur illam eſſe contra Ius, cùm communis ſit opinio, quod filia debeat habere mille monachando, ſicut nubendo.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Rauennaten. Saluiani interdicti.

Veneris 28. Iunij 1602.

ARGVMENTVM.

Dotis creditum non probatur per ſimplicem confeſſionem de recepto factam à marito conſtante matrimonio etiamſi lapſum ſit biennium. Item quando hæres cum beneficio legis, & inuentarij creditor teſtatoris præſumatur de ſuo credito ſibi ſatisfeciſſe.

Deciſ. Recent. Pars II.

SVMMARIVM.

Saluiani neceſſarium antecedens eſt creditum, num. 1.

Confeſſio dotis recepta facta à marito conſtante matrimonio, vbi de promiſſione non apparet, præſumitur facta in fraudem donationis, n. 1. & n. 2.

Donatio inter virum, & vxorem eſt prohibita, n. 2.

Confeſſio receptionis dotis facta à marito conſtante matrimonio poteſt impugnari etiam poſt lapſum biennij, numer. 2.

Conſentiens alienationi rei ſibi hypothecatæ ſibi præiudicat, quoad talem hypothecam, n. 3.

Creditor, qui poſſidet poteſt à creditore, qui petit immitti, obtinere ceſſionem, n. 3.

Exceptio cedendarum impedit immiſſionem ex Saluiano, num. 3.

Hæres creditor defuncti cenſetur de ſuo credito in bonis hæreditarijs ſatisfeciſſe, n. 4.

Inuentarium non ſuffragatur hæredi, quatenus adſunt bona hæreditaria, n. 4.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij tenetur habere ratum factum defuncti, quatenus reperitur in inuentario, num. 4.

DECISIO LXI.

1 NOn eſt locus Saluiano interdicto ad fauorem Domini Hortenſij, cùm non conſtet de eius credito, quod eſt neceſſarium antecedens huius remedij, Ang. Aret. *in §. item Seruiana inſtit. de act.* Sarmien. *de reddit. Eccl. par. 3. c. 2. num. 23. in fin. cum duob. ſeqq.* & fuit dictum *in vna Romana ſeu Amerina domus 8. Iunij 1576. coram Cantuccio, & in Romana fructuum 40. millium 4. Martij 1577. coram Rubeo*. Nam quoad confeſſionem dotis maternæ factam conſtante matrimonio, cùm de promiſſione nullibi appareat, dixerunt Domini illam non probare aliquod creditum, cùm potius præſumatur facta in fraudem donationis, Ioan. Andr. *in addit. ad Spec. in Rub. de donat. inter vir. & vxor.* Cald. *conſ. 3. eod. tit.* Paul. de Caſt. *conſ. 86. num. 1. lib. 2.* Alex. *conſ. 142. n. 3. lib. 5.* Iaſ. *conſ. 32. poſt princ. lib. 3.* Soc. *conſ. 66. n. 7. lib. 1.* Ruin. *conſ. 190. n. 5. lib. 1.* Purpur. *conſ. 478. num. 8.* Gozad. *conſ. 28. n. 22.* Natt. *conſ. 148. n. 4.* Paleott. *deciſ.* 131. Mohed. *deciſ. 2. n. 1. de confeſſ.* Caputaq. *deciſ. 12 in manuſcr. lib. 1.*

2 Idem fuit dictum de credito ſcutorum 1300. quia cum de eo conſtet per ſolam confeſſionem mariti durante matrimonio, & ſit prohibita donatio inter virum, & vxorem, *l. 1. & tot. tit. ff. de dona. inter vir. & vxor.* præſumitur contra confeſſionem, quod in fraudem donationis emanauerit, Alexan. *d. conſ. 142. num.* 4. Creſc. *deciſ. 5. de confeſſ.* tantò magis quia maritus confeſſus fuit habuiſſe dicta ſcuta 1300. in tot bonis in eodem inſtrumento inferius deſcrib. & non reperitur huiuſmodi deſcriptio. Non obſtat lapſus biennij, quia illud benè tollit, vt non poſſit dari de non numerata dote, non autem quod non poſſit opponi de donatione, & in dubio, quando confeſſio emanauit conſtante matrimonio, videtur facta non ſpe futuræ numerationis, ſed animo donandi, Aret. *conſ. 86. num. 1. verſ. 2. attenditur*.

3 Fuit etiam dictum obſtare Domino Hortenſio alienationem, ſeu conſenſum præſtitum alienationi quorundam bonorum quæ ſibi fuiſſent hypothecata pro dicta dote, quando de ea conſtaret. Cùm enim ita alienando, & conſentiendo ſibi præiudicaret quoad talem hypothecam, *ad l. ſi debitor §. 1. ff. quibus mod. pign. vel hypoth. ſolu.* & propterea eam cedere non poſſe D. Iſottæ, cui competit ius offerendi, & obtinendi ceſſionem, *l. Paulus ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſoluat. l. 1. C. ſi antiq. cred.* obſtat exceptio cedendarum, & impedit immiſſionem ex Saluiano, *l. Stichum §. penult. ff. de ſol.* Bart. *in l. ſtipulatus §. 1. ff. de fideiuſſ.*

4 Accedit, quod dum Hortenſius patri ſucceſſerit cenſetur ſibi de bonis paternis, & hæreditarijs ſoluiſſe, *l. ſi ei cui §. 1. ff. de euict.* Bart. *in l. peculium la 2.* vbi etiam Paul. de Caſtr. *ſub num. 2. ff. de pecul.* Socin. iun. *conſ. 170. ſub nu. 9. lib. 2.* Alc. *conſ. 572. ad fin.* Nec obſtat inuentarium, quia cum eius lectura appareat adeſſe bona vltra creditum, non impedit huiuſmodi ſolutionem, vt per Gabr. *conſ. 125. num. 12. lib. 1.* inuentarium enim in re hæreditaria non opitulatur, Afflict. *dec. 26. poſt num. 3.* & ob id hæres cum beneficio legis, & inuentarij tenetur habere ratum factum defuncti, quatenus reperitur in inuentario, Bart. *in l.*

cum vir ſub num. 14. *verſ. ſed ſi fecit inuentarium ff. de vſucap.* Dec. *in l. ex qua perſona ſub num.* 2. *verſ. & quod dictum eſt ff. de reg. iur.* Aym. *conſ.* 225. *num.* 12.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Capellaniarum,

Veneris 28. Iunij 1602.

A R G V M E N T V M.

Collatio, electio, & præſentatio ſæpè confunduntur, & vnum pro alio vſurpatur, & quæ requirantur pro validitate vniuſcuiuſque. Item capitulum poteſt ſtatuere in pertinentibus ad beneficia, quorum collatio ad ipſum ſpectat. Et an ex conceſſione authoritatis cenſeatur conceſſa coerctio.

S V M M A R I V M.

Verba præſentatio, electio, & collatio confunduntur, licet ex ſui ſignificatione inter ſe differant, num. 1.
Electio ſeu præſentatio, quæ ad aliquem ſpectat ſine interuentu alterius perſonæ dicitur collatio, n. 2.
Electio requirit factum inſtitutionis confirmantis, n. 2.
Præſentatio requirit factum inſtituentis, n. 2.
Verba teſtatoris quoties in ſenſu proprio operari non poſſunt debent impropriari, vt eius voluntas ſortiatur effectum, n. 3.
Verba debent intelligi prout congruit perſonis ad quas diriguntur, num. 3.
Capitulum in his, quæ ſpectant ad regimen beneficiorum ad ſe ſpectantium ſtatuere poteſt, n. 4.
Expreſſum dicitur, quod ab expreſſo reſultat, n. 4.
Auctoritatis conceſſio denotat conceſſionem coerctionis, cum auctoritas abſque coerctione ſit nulla, n. 5.

D E C I S I O LXII.

1 CVm bon. mem. Cardinalis Toledus in ſuo teſtamento, in quo hæredem ſibi fecit Glorioſiſſimam Virginem, & Dei genitricem, ac eius Sanctiſſimam Imaginem exiſtentem in Baſilica Sanctæ Mariæ Maioris, mandaſſet ex omnibus eius bonis vendendis, & in tot locis Montium non vacabilium conuertendis, erigi plures Capellanias ad electionem, & præſentationem Capituli ſine interuentu alterius perſonæ, nec etiam Archipresbyteri dictæ Baſilicæ, & quod Capellani ſic electi ſeruire deberent Eccleſiæ arbitrio euiſdem Capituli, & Canonicorum, quorum omnium approbatio, & confirmatio obtenta fuit à Sanctiſſimo Domino Noſtro per ſuam Bullam ſub dat. 3. Calendas Martij 1597. ortis pluribus controuerſijs inter Illuſtriſſimum Archipresbyterum, & Canonicos occaſione dictarum Capellaniarum, cauſaque primo ex partium compromiſſo, poſtea ex reſcripto Sanctiſſimi mihi demandata dubitaui in primis de ordine Sanctiſſimi, An Bulla contineret aliqua vltra diſpoſita in teſtamento Cardinalis, & quæ, & Domini informante tantum Capitulo cenſuerunt nullam adeſſe diſcrepantiam, cùm omnia, quæ in Bulla leguntur implicitè ſaltem, & virtualiter contineantur in teſtamento, ad latè deducta *in Corduben. Concordia 28. Octobr. proximi præteriti coram R. P. D. meo Litta.*

2 Et quia difficultas ad tria capita videbatur reduci ad collationem Capellaniarum, ad facultatem concedendi ſtatuta ſuper eorum adminiſtratione, & directione ad correctionem Capellanorum circa munia, quæ explicitè, & verbis perſpicuis in Bulla Canonicis conceduntur, & nulla in teſtamento mentio haberi videtur, fuit dictum quoad collationem eam ſatis expreſſam ſub illis verbis, *ad præſentationem, & electionem*, quia iſta verba *præſentatio, electio, & collatio* aliquando confunduntur, vt dicit Mol. *in verb. collatio differt.* & ſicuti verbum *collatio* pro præſentatione quandoque ſumitur, Rot. *deciſ. 27. num. 2. de præb. in nou.* Barb. *conſ. 32. num. 4. lib. 1.* Lambet. *de Iur. patr. 3. art. 9. 9. princip. par. 1. lib. 1. ſub num. 5. & art. 7. q. 1. princ. 1. par. 2. l. n. 3. & 4.* ita præſentatio pro collatione nonnunquam vſurpatur, Rot. *d. deciſ. 27. num. 1.* Imol. *in c. fin. poſt num. 2. de conceſſ. præb.* Roch. *de Iur. patr. in princ. num. 6. circa med. verſ. quinimo largè præſentatio.* Nec refert, quod iſtud ſit impropriè, cùm ex propria eorum ſignificatione differant, *c. cum in illis §. cum autem*, & ibi not. *de præben. in 6. cap. fin.* vbi Abb. *de iur. patron.*

3 Quia cùm velit teſtator electionem, & præſentationem ad Capitulum ſpectare ſine interuentu alicuius perſonæ, neceſſario intellexit de collatione, vt concludit Rot. *in deciſ. 27.* Electio enim requirit factum alterius, hoc eſt ſuperioris confirmantis, *c. nihil de elect.* ſicuti præſentatio factum inſtituentis, *c. decernimus 16. q. 7.* & quoties verba teſtatoris in ſenſu proprio operari non poſſunt, debent impropriari, vt eius voluntas ſortiatur effectum, *l. fundus qui locatus ff. de fund. inſtr. l. quib. dieb. §. Dominus*, vbi Soc. *in 4. not. ff. de cond. & demonſtr.* Rom. *conſ. 14. in fin.* Dec. *conſ. 248. n. 5.* & in proprijs terminis arguit Barb. *in præalleg. conſ. 32. n. 5.*

4 Accedit, quod cum collatio huiuſmodi ad Capitulum ſpectaſſet ex Bulla Pij IV. cuius copia datur, verba illa debent intelligi de collatione, prout congruit perſonis Canonicorum, ad quas diriguntur, *l. ſi vno ff. locat.* cum alijs ad hoc citatis per Barb. *d. conſ. 32. num. 14.* & licet collatio detur Capitulo vnà cum Archipresbytero, hoc tamen eſt ſublatum per diſpoſitionem teſtatoris volentis ſoli Capitulo competere, & propterea excluſo Archipresbytero, tota collatio, & diſpoſitio ad Capitulum deuoluitur, *arg. text. in cap. 1. ne Sede vacan. lib. 6.*

5 Quoad ſecundum, cùm fuerit Capitulo conceſſa adminiſtratio, & directio iſtarum Capellaniarum expreſſa à teſtatore, neceſſario ſequitur, quod Canonici in ijs, quæ ad earum regimen ſpectent poſſent ſtatuere, *ad gloſ. in cap. 2. in verſic. Statutum de verbo ſign. in 6.* Fel. *in c. cum omnes ſub n. 9. verſ. vbi autem Canonici de conſt.* & expreſſum dicitur, quod ab expreſſo reſultat, *l. ſi ita §. qui filio, ff. de bon poſſ. ſecundum tab.* Bald. *in l. fin. num. 23. in fin. C. de hæred. inſtit.* Soc. *in l. in ambiguo n. 7. ff. de reb. dub.* Dec. *conſ. 68. n. 3.*

6 Et eidem concluſum fuit ratione tertij, & quoad coerctionem circa munia, quia cum fuerit conceſſa facultas, & auctoritas à teſtatore Canonicis, & Capitulo, vt pro eorum arbitrio facerent celebrare, & deſeruire Capellanos, iſta auctoritas ſine aliqua coerctione eſſet nulla, *l. fin. ff. de offic. eius*, aut ſaltem redderentur eluſoria, *c. præterea ff. de offic. deleg.* vnde conceſſa huiuſmodi auctoritate venit & coerctio, ſine qua impediri non poteſt, *l. 2. ff. de iuriſd. omn. Iud. l. 3. §. fin. ff. de penult. leg. l. veteres*, vbi gloſ. & Bart. *ff. de itin. actuque priu. c. ſuſpicionis de off. deleg.*

ILLVSTRISS. ET. REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Caſalis,

Lunæ 1. Iulij 1602.

A R G V M E N T V M.

Explicatur in hac deciſione, quando emptor creditor immiſſus vigore Saluiani, ac ſingularis ſucceſſor teneatur ſtare colono.

S V M M A R I V M.

Emptor non tenetur ſtare locationi, num. 1.
Fallit quando conductor habet hypothecam pro obſeruatione contractus n. 2. vbi maximè ſtante iuramento, & n. 3. vbi quod ſufficit generalis hypotheca, præſertim ſtante iuramento, & vbi non agitur ad effectum irritandi venditionem, ſed tantum ad effectum, vt conductor inſiſtere poſſit.
Conductor non ſoluens penſionem in tempore comento cadit à commodo locationis, n. 1.
Iuramentum obligat præcisè ad obſeruantiam contractus, num. 2.
Iuramentum habet vim ſpecifici conſenſus, n. 3.
Emptor ſoluens de pretio rei emptæ creditoribus venditoris, cenſetur ſoluere de pecunijs venditoris, non autem de pecunijs proprijs, n. 4.
Cenſio nulla interuenire poteſt, vbi debitum ſoluitur de pecunijs debitoris, n. 4.
Creditor immiſſus in poſſeſſionem vigore Saluiani tenetur ſtare locationis, n. 5.

Cre-

Creditor immiſſus vigore Saluiani non acquirit plenum ius in re, in quam immittitur, num.5.

Succeſſor ſingularis tenetur ſtare colono, quando non ſuccedit in plenum ius Authoris ſui, num.5.

Succeſſor in re debitoris per ſententiam iudicis tenetur ſtare locationi, num.6.

L. ſi quis maior. C. de tranſact. rariſſime practicatur, & qualibet etiam iniuſta cauſa excuſat a dolo qui in ea requiritur. num.6.

DECISIO LXIII.

1 LOcauerat Dominus Maximilianus Caffarellus de anno 1599. duo Caſalia ad nouennium Domino Mario Fano, quorum alterum anno ſequenti vendidit D. Fabricio de Maximis habita prius licentia Sanctiſſimo cum derogatione fideicommiſſi, & cum hoc, quòd pretium creditoribus Domini Maximiliani ſolueretur, a quibus iura in dictum Fabricium emptorem transferri deberent, facta ſolutione creditoribus deſcriptis, & ab eis habita iurium ceſſione inſtetit Dominus Fabricius pro habenda vacua, & libera poſſeſſione Caſalis, vt fuerat ſibi in Inſtrumento venditionis promiſſum, quod Dominus Marius conductor impediuit præuio monitorio Auditoris Cameræ, à quo cum fuiſſet auocata cauſa, & in Rota coram me introducta, dubitaui, An Dominus Fabricius eſſet immittendus in poſſeſſionem ad effectum expellendi Dominum Marium. Expulſionem prætendebat Dominus Fabricius ex triplici capite. Primò ex regula, quod emptor non tenetur ſtare locationi, *l. emptorem C. locat.* Secundò, quia vigore iurium, & hypothecarum ſibi à creditoribus ceſſarum, non videbatur denegare poſſe immiſſio ex remedio vtilis Saluiani. Tertiò, quia cùm Dominus Marius non ſoluerit penſionem in terminis ſtatutis, & promiſſis cum iuramento, videtur cecidiſſe ab omni commodo dictæ locationis, *iuxta l. ſi quis maior. C. de tranſ.* quod videtur poſſe opponere Dominus Fabricius, cui fuerunt a Domino Maximiliano ceſſa omnia Iura ſuper dicto Caſali, quomodolibet competentia, vltra quod etiam ipſe Dominus Maximilianus, qui eſt in cauſa, dat de huiuſmodi caducitate.

2 His tamen non obſtantibus, fuit reſolutum, Dominum Marium non poſſe expelli, & ad primum de regula *l. emptorem* fuit dictum illam limitari quando conductor habet hypothecam pro obſeruatione contractus, *l. ſi creditor. §. vlt. ff. de diſtract. pign.* Bar. *in d. l. emptorem num. 2.* Salic. *ſub num.6. verſ. aut conductor ius vtilis dominij,* Paul. de Caſtr. *in l. ſi filiusfam. §. ſi vir in quinquennium ſub num. 4. verſ. & ideo cum hodie.* Vbi etiam Rom. *ſub num.3. verſ. fallit quinto ff. ſol. matr.* Ang. *conſ. 2. num. 12.* Alex. *conſ. 18. num. 20. lib.5.* Abb. *in cap. querelam ſub num. 8. verſ. & per hoc datur bona cautela. Ne Prælat. vices ſuas,* Iaſ. *in l. quoties nu. 28. C. de rei vend.* Marſil. *ſing.321.* Guid. Pap. *quæſt.480. ſub n.5. verſ.2.* Fallit præſertim ſtante iuramento, quod præciſè obligat ad obſeruantiam, vt poſt Ant. de Butr. *in cap. fin. Ne Prælat. vices ſuas,* tradit Soc. *conſ.90. num. 10. lib. 4.* Grat. *conſ.95. num.19. lib.1. fuit dictum in vna Romana retractus* 8. *Iunij* 1588. *coram Illuſtriſs. Mantica, & in vna Romana Domus 7. Nouemb. 1597. coram D. Pamphilio.*

3 Non obſtat, quod primum inſtrumentum locationis non continet ſpecialem hypothecam Caſalis, & ſecundum quod illam continet ex multis controuertitur, quia ea, quæ obijciuntur contra ſecundum inſtrumentum requirunt altiorem indaginem, & habet pro ſe præſumptionem validitatis, & veritatis, Bald. *in cap.1. §. ſi inſtrumentum de nat. feud.* Iaſ. *in l. poſt diuiſionem num. 2. C. de iur. & fact. ignor.* Præterea quæſtio illa, an requiratur ſpecialis, vel ſufficiat generalis hypotheca eſt multum controuerſa, & quod ſufficiat generalis communem dicunt Io. de Amic. *conſ.113. n.7.* Neguſ. *de pign. in 2. part. princ. in 1. membro ſub num. 6.* Grat. *d. conſ.95. num.12.* Ferd. Loaz. *in rep. l. filiusfam. §. Diui num. 441. ff. de leg. 1.* & ſine ſcrupulo procedere videtur in caſu iſto ex duobus, primo propter iuramentum appoſitum habens vim ſpecifici conſenſus, Ioan. de Amic. *d. conſil.113. num.12.* Crot. *in d. §. Diui ſub num. 97. verſ. & iſta concluſio tantò magis,* Gozad. *conſ.100. num.24. in fin.* Socin. iun. *conſ.129. num.11. lib.2.* quia non agitur ad effectum, vt venditio facta à Domino Maximiliano ſit irrita, quo caſu videtur requiri ſpecialis, ſed ad effectum, vt Dominus Marius pro ſuo intereſſe inſiſtere poſſit, ad quod ſufficit generalis hypotheca, vt per Gozad. *d. conſ.100. ſub n. 24.* Roder. *in l. poſt rem iudicatam in 1. limit. num. 18. ff. de re iud.*

Quo ad ſecundum de iuribus ceſſis, & prætenſo Saluiano primo reſpondetur, quod cum ſolutio facta fuerit à Domino Fabricio de pretio Caſalis non cenſetur facta de proprijs pecunijs ipſius Domini Fabricij, ſed de pecunijs ipſius Domini Maximiliani debitoris, vt fuit dictum *Romana Saluiani interdicti* 11. *Ianuarij proximè præteriti, coram Domino Decano,* & propterea per talem ſolutionem actiones creditorum extinctæ fuerunt, & nulla potuit interuenire ceſſio, Bart. *in l. Modeſtinus num. 4.* vbi etiam Paul. de Caſtr. *ſub num.4. verſ. in nihilum autem. & ſub num.5. verſ. nam principali, ff. de ſolut. & fuit dictum in illa Romana Saluiani interdicti, & 19. Aprilis præteriti coram D. meo Iuſto in illa Bonon. fideiuſſionis.* 4

Secundo vbi etiam eſſet immittendus Dominus Fabricius in poſſeſſionem ex Saluiano, non propterea veniret expellendus Dominus Marius, quia cum ex remedio dicti interdicti non acquireret plenum ius caſalis, teneretur ſtare locutioni, *l. in vendition. §. 1. ff. de bon. auth. iud. poſſid.* Bart. *in dicta l. ſi filius familias §. ſi vir in quinquennium ſub num.1. verſ. aut ei non eſt conſtitutum,* Salic. *in d. l. emptorem ſub num.6. verſ. aut conductor nullum ius,* Abb. *in d. cap. querelam ſub num.8. verſ. aut eſt ſucceſſor ſingularis,* Iaſ. *qui dicit communem, in l. diuortio num.34. ff. ſolut. matr.* Guid. Pap. *deciſ.480. ſub num.5.* Tertiò fallit, & ad id quod ex aduerſo replicatur pro parte Domini Fabricij, quod dicta l. in vend. loquitur in eo, qui mittitur in poſſeſſionem in primo decreto, reſpondet Aret. *conſ.159. ſub num. 16. verſ. ſi tamen rem locatam,* quod licet verum ſit, text. illum loqui dicto caſu, tamen Doctores ex eo formant regulam, quod ſucceſſor ſingularis tenetur ſtare colono, quando non ſuccedit in plenum ius authoris ſui. 5

Accedit, quod D. Fabricius hoc pacto ſuccederet, in dicto caſali per ſententiam Iudicis, quo caſu non habet locum *emptorem,* Bald. *in cap. quoniam frequenter §. fin. in fin. vt lit. non conteſt.* Iaſ. *in l. diuortio ſub num. 34. ff. ſolut. matr.* Abbas *conſ.108. num.6.* quia in translatione, quæ fit per iudicem, ſemper intelligitur reſeruatum ius tertij, Bald. *in d. l. emptorem num.5. in d. §. ſi vir in quinquennium ſub num. 7. verſ. ad hoc tendunt.* Quo ad tertium placuerunt Dominis reſponſiones datæ per informantes pro parte Domini Marij, præſertim quia l. ſi quis maior rariſſimè in practica locum habet, cùm quælibet etiam iniuſta cauſa excuſet à dolo, qui in ea requiritur, vt per Iaſ. *in d. l. ſi quis maior n. 3.* Curt. Iun. *ſub num.17. & fuit dictum in illa Cornetana Bonorum coram Sanctiſſimo 26. Iunij* 1597. Vbi etiam fuit dictum in dubio iudicandum non eſſe locum diſpoſitioni dictæ legis. 6

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Eluen. Beneficij Sancti Saluatoris.

Mercurij 30. Octobris 1602.

ARGVMENTVM.

Exequutio vbi eſt facta non reuocatur ex clauſula arbitrio ſi ſit attentata. Item alternatiua non ſuffragatur Epiſcopo non reſidenti, & reſidentia debet eſſe ſaltem per menſem integrum mente, & corpore, nec reſidere dicitur, quando permanet in diœceſi animo abeundi.

SVMMARIVM.

Arbitrium non intrat ad retardandam exequutionem iam factam, num.1.

Exequutio facta appellatione pendente non ex clauſula arbitrio, ſed alia via, eſt reuocanda, num.1.

Alternatiua vt ſuffragetur Epiſcopo debet probari reſidentia. num.2.

Exequutor qui aſſumpſit partes iudicis in admittendo, exceptionem debet etiam illas aſſumere in cognoſcendo, an exceptio concludat, num.2.

Reſidere non dicitur qui permanet in loco animo abeundi, num.2.

Receſſiſſe non dicitur qui abijt animo redeundi, num.4.

Reſidere in duobus locis eodem tempore quis non poteſt, num.4.

Alternatiua vt ſuffragetur Epiſcopo debet conſtare de eius reſi-

reſidentia per menſem integrum, dummodo reſidentia ſit mente, & corpore, num.5.

Animus licet ſit imperſcrutabilis, ex præcedentibus tamen, & ſubſequentibus dignoſcitur, num.5.

Termini ſubſtantiales malè ſeruati ſanantur ex reiteratione quæ fit in citatione ad ſententiam, num.6.

DECISIO LXIV.

1 DOmini iudicarunt non eſſe locum arbitrio, quia illud conceditur ad ſuſpendendam, non autem retardandam exequutionem iam factam, vt ſæpius dictum, & ſignanter *in Aurien. Parochialis, coram R.P. D. meo Lancellotto* 23. *Aprilis* 1600. *& in Tuden. Parochialis* 3. *Decemb. præteriti coram R. P. D. meo Sacrato*. Nec verum, quod obijcitur exequutionem eſſe factam pendente appellatione, & quando eſſet facta non ex clauſula arbitrio, ſed alia, eſſet reuocanda.

2 Ereò minus dixerunt intrare arbitrium, cum Breue ſit ſatis iuſtificatum, quia vocatio in menſe Aprilis, quæ fuit poſita in conditione eſt in confeſſo apud partem, ex quo reſultat noua reſeruatio, quæ non tollitur per alternatiuam Epiſcopo conceſſam, & ab eo acceptatam, quia non probatur reſidentia, quæ requiritur, vt Epiſcopus eius priuilegio gaudeat, imo apparet de eius non reſidentia. Et ſicut Auditor Cameræ aſſumpſit partes iudicis in admittendo exceptionem alternatiuè, ita etiam debuit aſſumere in cognoſcendo, an vere, & perſonaliter reſederit iuxta eius formam, vt in ſimili fuit dictum *in vna Eluen. Prioratus* 12. *Octobris coram Sanctiſſimo*.

3 Quod autem Epiſcopus non reſideret licet de tempore vacationis fuerit præſens, patet quia propter officium ſummi Inquiſitoris, quo fungebatur in Ciuitate Vlixboneñ. vbi continuè permanebat, licet aliquando, & certis temporibus viſitaret Eccleſiam Eluen̄. vbi per aliquot dies morabatur exercendo munia Epiſcopalia, prout contingit de tempore vacationis, vnde ex hac mora, quam fecit in Ciuitate Eluen̄. animo reuertendi, prout reuerſus fuit ad Ciuitatem Vlixboneñ. non potuit pro reſidente haberi, *l.* 1. *§. habitare ff. de his qui deie. vel effud. l. poſtliminij §. captiuus ff. de capt. & poſtlimin. reuerſ. & fuit in hac cauſa dictum* 22. *Martij* 1599. *coram R. P. D. meo Mellino*, ex trad. per Archid. *in cap. licet canoni num.* 5. *de elect. in* 6. & per Corn. *conſ.*244. *num.*18. *&* 19. *lib.*2.

4 Facit quia cum non diceretur receſſiſſe à Ciuitate Vlixboneñ. à qua non receſſerat animo reuertendi, *l. quis fugitiuus ff. de edict. §. in his autem animalib. de rerum diuiſ.* & ita adhuc in dicta ciuitate diceretur reſidere, Ioan. And. *vbi ſupra*, Card. *in Clem.*1. *quæſt.*12. *de form. comp.* non potuit eodem tempore haberi pro reſidente etiam in Ciuitate Eluen̄. gloſ. & Doct. *in cap. non poteſt de præben. in* 6. cum alijs alleg. per Rip. *reſponſion.*14. *num.*32. *in titul. de legib. & conſuetudin.*

5 Non obſtat deciſio in cauſa Fauentina Canonicatus coram Illuſtriſſimo Cardinale Blanchetto, quia illi reſpondetur in deciſione D. mei Mellini, verum eſſe ſufficere præſentiam Epiſcopi per menſem integrum ad effectum, vt gaudeat alternatiua, ſed debete intelligi de tali præſentia, quæ ſit cum animo ibi permanendi, quia non dicitur quis eſſe vbi eſt corpore, ſi mente, & animo abeſt, *l. poſtliminij §. captiuus ff. de cap. & poſtlim. reuerſ.* cum alijs allegatis. Ad id quod dicitur animum Epiſcopi non poſſe cognoſci, cum ſit imperſcrutabilis, reſpondetur, quod immo ſatis in caſu noſtro declaratur ex præcedentibus, & ſubſequentibus, *l. ſed & Iulianus §. proinde ff. ad Maced. l. ſi ſeruus plurium §. fin. ff. de leg.*1. & à ſolito Aym. *conſ.* 20. *num.*7.

6 Nec placuit Dominis nullitas deducta ex defectu terminorum ſubſtantialium, quia exequutio Breuium & literarum habet ſuos terminos ad dicendum paruiſſe. 'Primo pro prima, ſecundo pro ſecunda vſque ad quartum terminum, & vbi eſſent aliqui malè ſeruati, omnis defectus fuiſſet ſedatus ex reiteratione, quæ fit ex citatione ad ſententiam, Caſſad. *deciſ.*8. *in fin. de reſcript.* Caputaq. *deciſ.*149. *part.*2. *fuit dictum in Sabinen. coram Illuſtriſſimo Cardinale Mantica* 17. *Decembris* 1593.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Bononien̄. Apothecarum.

Veneris 1. *Februarij* 1602.

ARGVMENTVM.

Legitimatio infantis, & abſentis eſt valida, ſi infans, vel abſens poſtea ratificet.

SVMMARIVM.

*Abſens, & infans, vt legitimari poſſit, requiritur ſpecialis mentio in facultate legitimandi, num.*1.

*Amplia, vt ratificatio legitimati hoc caſu aliquid operetur, num.*1.

*Contra ampliationem latè num.*2. *vbi id firmatur, & num.*3.

*Infans in materia legitimationis æquiparatur abſenti, num.*1.

*Actus nullus ratificari poteſt, quando nullitas prouenit ex defectu conſenſus, num.*3.

DECISIO LXV.

1 COntra legitimationem Philippi inter alia obijciebatur, quod ipſe non fuerat præſens legitimationi, & quod Gozadini legitimantes non haberent facultatem legitimandi abſentes, quod requirit ſpecialem mentionem, Signoroll. *conſ.*127. *num.*3. & in vltimis verbis Curt. ſen. *conſ.*19.*n.*15. Cephal. *conſ.*186. *num.*21. cum alijs adductis. Simile videmus in infante, qui in iſta materia æquiparatur abſenti, Bald. *conſ.*204. *ſub num.*1. *lib.*2. Iaſ. *conſ.*125. *col. fin. verſ.* 3. *lib.*4. ad hoc enim vt infans legitimari poſſit, debet in facultatibus ſpecialiter exprimi, Dec. *qui de communi conſ.* 367. *ſub num.*2. Ruin. *conſ.*72. *num.*8. *lib.*3. Crott. *conſ.* 296. *num.*22. *& ſeq. lib.*3. Curt. ſenior. *qui communem dicit conſ.* 63. *ſub num.* 12. Socin. *conſ.* 295. *num.* 11. *lib.* 2. quod adeo verum dicebatur, vt nec etiam per ratificationem conualidari poſſit, cum legitimatio hoc caſu ſit nulla aliter quam per conſenſum Legitimati ex defectu iuriſdictionis legitimantis, vt per Ruin. *conſ.* 70. *ſub num.* 5. *verſ. nec obſtat, quod anus lib.*3. & latius per Bero. *conſ.* 171. *num.* 20. *& ſeq. & conſ.*275. *num.*7. *&* 8. *lib.*2.

2 Quibus non obſtantibus Domini dixerunt legitimationem potuiſſe à Philippo ratam haberi, eamque a ratificatione firmitatem, & robur accipere, *§. generaliter, auth. quibus mod. natur. effic. ſui*, Barb. *conſ.* 34. *col.* 11. *ſub nu.* 14. *lib.*2. Ruin. *conſ.*119. *num.*5. *lib.* 1. *& conſ.* 71. *num.* 5. *&* 90. *num.*2. *in fin. lib.* 3. Ceph. *conſ.* 186. *ſub num.* 23. *deciſ.* *Pedem.*109. *num.*22. *in fin.* Panzirol. *conſ.* 66. *num.* 10. D. Silueſt. Aldobr. *qui alios alleg. conſ.*41. *num.*9. ſicut etiam videmus in infante, qui in maiori ætate ratificat legitimationem tempore infantiæ factam, Salic. *in l. iubemus verſ. & adde quod ſuffic. C. de emanc. liber.* Rom. *conſ.* 194. *ſub nu.*9. *verſ. ita & pariter in legitimatione*, Alexand. *conſ.*11. *n.*15. *lib.*7. Dec. *conſ.* 367. *num.* 2. *in fin. & num. ſequen.* Cornel. 172. *in princ. lib.*1. Socin. *in l. Gallus §. forſitan. num.*6. *ff. de liber. & poſth.* Socin. iun. *conſ.*97. *num.* 24. *& ſequen. lib.* 2. Pariſ. *conſ.*5. *ſub num.*8. *lib.*2. Achil. *deciſ.*4. *qui filij ſint legitimi*, Put. *deciſ.*2. *eod. tit.* Ant. Aug. *eod. tit. §.* 7. *facit*, quia in legitimatione non requiritur præſentia filij, ſed ſufficit conſenſus poſtea ſuperueniens, Bald. *conſ.* 146. *ſub num.* 2. *lib.*1. Ang. *conſ.* 87. *num.* 2. *ad fin. verſ. ſicut non requiritur præſentia*, Alex. *conſ.*139. *ſub num.*2. *verſ. tamen hoc non obſtante, & verſ. & confirmo in propoſito lib.* 2. Soc. *d. §. forſitan num.*5. Dec. *conſ.*55. *num.*7. *& conſ.*367. *ſub num.*3. *verſ. & in legitimatione non requiritur*, Boer. *deciſ.*160. *num.*5. nec refert, quod Bald. *conſ.*306. *lib.*5. videatur velle requiri præſentiam legitimati, nec ſufficere ratificationem, qui Bald. ibi obſtare fatetur, *§. generaliter auth. quibus mod. nat. effic. ſui*, & propterea confugit ad ſubreptionem, & diſcedit à motiuo, quod fecerat ſuper præſentia requiſita.

3 Non obſtat, quod dicitur actum nullum ratificari non poſſe, quia non procedit quando nullitas, vt in caſu noſtro prouenit ex defectu conſenſus. Tunc quod ab initio non valet, ſuperueniente conſenſu validatur, Dec. *d. conſ.* 367. *ſub num.*4. *verſ.*1. *quod dato*, non enim propter abſentiam eſt, abſolute nulla legitimatio, ſed pendet ex ratificatione, & habet ſtatum implicitum validitatis, Ruin.

conſ.

conſ.90. num.3. verſ. & ſimiliter non obſtat lib. 3. & propter ea non obſtantibus rationibus, ſupra in contrarium adductis, Rota tenuit ratificationem conualidare legitimationem, vt per Achill. *deciſ. 4. qui fil. ſint legit.* & Dec. *ſupra allegati loquuntur*, quaſi omnes in caſu, in quo non erat conceſſa facultas legitimandi infantes, ſeu abſentes, & facultas conſideratur ad effectum legitimandi inuitum, vt inuitus, vel ignorans tranſeat in poteſtatem patris, quæ eſt ratio, propter quam legitimati non poſſet, ſed non quantum ad hoc, quod cum ratificatione non poſſet approbare talem legitimationem, Soc. *d. §. forſitan. poſt num. 6.* Gabr. *conſ.29. num.*13. *lib.*1. quidquid dixerit Bero. *in conſ. in contrarium allatis*, Ruin. *enim in alleg. conſ. 70. ſub n. 5. lib.*3. non aduerſatur, quia vt ipſe dicit, legitimatio non erat in caſu ſuo nulla ex defectu conſenſus, ſed ex defectu ſolemnitatis, cuius ſuppletio non pendet à poteſtate patris. An aut conſtet de aliqua ratificatione Philippi, quæ illi ſuffragetur ad effectum, de quo agitur, erit particulariter videndum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Mediolaneñ. liquidationis fructuum.

Veneris 2. Nouembris 1600.

A R G V M E N T V M.

Prouiſus ab ordinario de beneficio reſeruato non tenetur ad reſtitutionem fructuum perceptorum ante motam litem, quando reſeruatio non erat notoria, nec inſerta in corpore iuris.

S V M M A R I V M.

Fructus vt non debeant reſtitui, ſufficit quod adſit mala fides, num. 1.

*Reſeruatio, quando non eſt notoria, vel clauſa in corpore iuris non cauſat malam fidem in prouiſo ab ordinario ante litem motam, num.*1.

*Reſeruatio, & decretum in ea appoſitum, quando eſt ſuper vacantibus, non autem ſuper vacaturis, non ſufficit poſſeſſionem prouiſi ab ordinario, num.*1.

*Intruſus tenetur ad fructus perceptos ante litem motam, n.*2.

*Fructus vt non ſint reſtituendi ſufficit ab initio bona fides, & color detinendi, num.*2.

*Antidata ſuſpicio in prouiſione ordinarij non cauſat in prouiſo malam fidem, num.*3.

*Sententia verba debent intelligi prout ius diſponit, num.*3.

*Condemnatus ſimpliciter ad reſtitutionem fructuum cenſetur condemnatus ad fructus, ad quos condemnari debuit, num.*3.

DECISIO LXVI.

1 FVit concluſum fructus liquidando, etiam à die motæ litis, quia ad iſtum effectum ſufficit, quod abſit mala fides, Rot. *deciſ.4. ſub num.*1. *de reſt. ſpol. in non.* Aegid. *in cap. grauis num.4. circa med. eod. titul. & fuit dictum coram bon. mem. Gipſio in vna Romana fructuum 2. Nouembris* 1555. *& in vna Salaman. fructuum 9. Martij* 1587. *coram R. P. D. meo Decano in Salaman. dimidiæ portionis prima Aprilis* 1591. Mala fides autem Domini Marci Antonij ante litem non probatur, cùm non appareat quod habuerit ſcientiam reſeruationis, & reſeruatio non ſit clauſa in corpore iuris, vel ſuper certo corpore beneficij, aut alias indubitata, & notoria, ita vt eius ignorantia allegari non poſſit. Fuit dictum in *Salaman. dimidiæ portionis*. Talis enim requirebatur ad hoc vt inficeret poſſeſſionem dicti prouiſi ab Ordinario, Put. *deciſ.*130. *lib.3. & fuit dictum in Romana Canonicatus 7. Decembris* 1584. *coram Sanctiſſimo*, & in eo pluribus alijs, & eo minus, quia reſeruatio, & decretum in ea appoſitum fuit non ſuper vacaturis, ſed ſuper vacantibus, Caſſad. *deciſ.2. num. 4. in fin. verſ. & intellige de reſt. ſpol.* Put. *deciſ.27. lib.2. & fuit dictum in dicta Romana Canonicatus*.

2 Quæ dicuntur de intruſo, quod teneatur ad fructus perceptos ante motam litem non habent locum in dicto Marco Antonio, quia ſuam habet prouiſionem ad Ordinario, quam non diſcolorat prædicta reſeruatio, Put. *dict. deciſ.*180. & propterea iuſto titulo accepit poſſeſſionem, & licet ſemper fuerit detentus iniuſtus, ſufficit, quod ab initio habuerit bonam fidem, & colorem detinendi, Rot. *dicta deciſ.4. in princip. de reſtit. ſpol. in regu. de ann. quæſt. 57. ſub num.*4.

Non obſtat, quod prouiſio ordinarij cum careat teſtibus, 3
& ſubſcriptione Notarij ſit ſuſpecta de antedata, quia iſta ſuſpicio non poteſt cauſare malam fidem in prouiſo ab ordinario, qui ſciuit non adeſſe antedatam, nec fuit conſcius ſe inuaſiſſe alienum Beneficium. Non obſtant verba ſententiæ, quæ intelligi debent prout ius diſponit, *l. Herennius ff. de euict. cap. dilectus de offic. ordin.* Bartol. *in l. ſi fundus §. in vendicatione num. 4. ff. de pign.* & dictus Marcus Antonius cenſendus eſt condemnatus in eo, in quo condemnari debuit, Aym. *conſ.74. num.9.* & dixit alias Rota in quadam ſententia in ea parte, in qua condemnabat ad fructus perceptos in *vna Romana Vinea de Marri* 20. *Iunij* 1593. *coram Orano*.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Hortana Fideicommiſſi.

Veneris 8. *Nouembris* 1602.

A R G V M E N T V M.

Habes Argumentum in Summario.

S V M M A R I V M.

*Fideicommiſſum non remittitur ex diuiſione, num.*1. *vbi maximè non probatur ſcientia Teſtamenti, nec ſufficiunt clauſulæ generales, ſed debent eſſe prægnantes.*

*Coniunctive, & verbis in vna hæreditatis parte, præferuntur alijs ſubſtitutis diſiunctis, num.*2.

DECISIO LXVII.

FInea inſtituit hæredem vniuerſalem Aegidium, cui 1
quandocumque decedenti ſubſtituit Petrum, & Ioannem ſuos ex filia nepotes, pro vna parte tantùm, & Claudiam, Clementiam, & Lauram eiuſdem teſtatricis filias pro aliis tribus partibus, & voluit, quod ſi aliquis eorum moreretur ſine filijs legitimis, & naturalibus, vnus alteri ſuccederet mortua Finea teſtatrice, & ſucceſſiuè Aegidio hærede, deceſſit ſine filijs Petrus condito teſtamento, in quo Pamphilio hærede in proprietate tantum inſtituto domum quandam prælegauit, & vſufructuarios omnium bonorum ſuorum reliquit Ioannam Sororem, & Latinum dictæ Ioannæ filium. Orta controuerſia inter Lauram, & Pamphilium ſuper domo prælegata, & per appellationem coram Auditore Cameræ deuoluta, cùm fuiſſet ſuffragium Rotæ expoſtulatum propoſui dubium, An Lauræ competeret Ius aliquod ſuper dicta domo occaſione fideicommiſſi per Fineam facti, & quia Pamphilius allegabat pro ſe inſtrumentum diuiſionis factæ inter ipſos ſubſtitutos, Domini dixerunt in eo non poſſe fieri aliquod fundamentum ſuper remiſſione fideicommiſſi, quam realiter diuiſio non inducit, *l. cum patet §. hæreditatem ff. de legat.* 2. Bartol. & alij *in l. qui Romæ §. duo fratres ff. de verborum obligationib.* Bald. *conſ.408. num.12. lib.*1. Roman. *conſ. 403. ſub num.* 1. Alexandr. *conſ.208. num.4. lib.*1. Creſcent. *deciſ.4. de donat. in princip.* præſertim non probata ſcientia teſtamenti, vt latè per Socin. iunior. *conſ.118. num.15. verſ. tertio loco, & ſeqq. lib.*1. Pariſ. *conſ.95. num.10. & 27. & lib.* 3. & clauſulæ generales ad hoc non ſufficiunt, vt per Creſcent. *d. deciſ.* 4. nec ſunt prægnantes, vt requiritur, ſicuti fuit reſolutum
in cauſa Ceſenaten. Bonorum coram Illuſtriſſimo Mantica. 2

Et in hoc Pamphilius non multum inſiſtebat, ſed allegabat ad excluſionem Lauræ ſuperuenientiam Ioannæ, nam cum Petrus, & Ioanna eſſent re, & verbis in vna hæreditatis parte coniuncti in portione Petri decedentis ipſa Ioanna præfertur alijs ſubſtitutis diſiunctis, *l. cohæredi §. ſi quis diſcretus ff. de vulgar. & pupillar. vbi eſt caſus noſter l. vni §. ſi vero quidam C. de cad. toll.* Bartol. *in l. Lucius ſub nu.* 21. *ff. de hæredib. inſtit.* Bald. *in l. in teſtamento num.* 10. *in fin. C. de teſtamen. milit.* Iaſ. *in l.* 1. *ſub num.* 2. *verſ. notabiliter limit. C. de impub. & alijs ſubſt.* Dec. *conſ.* 186. *ſub num.* 4. *verſ.*

verſ.3. non eundo per mendicata, Ruin. *conſ.*152. *num.*10. *&* 11. *lib.*3. Curt. iun. *conſ.* 161. *ſub num.*4. *verſ. confirmatur intentio*, & ex iſto capite Domini ſine difficultate reſponderunt Lauræ non competere Ius aliquod ſuper Domo, modò non excedat portionem Petri, & Ioannis.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Pecuniariæ.

Mercurij 13. Nouembris 1602.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario argumentum.

SVMMARIVM.

Procurator non poteſt præiudicare Domino abſque ſpeciali mandato, num. 1.

Implementi exceptio opponi non poteſt per eum, qui contractui acquieuit, num. 2.

DECISIO LXVIII.

1 FVit dictum conſtare de adimplemento Epiſcopi, quia apparet de errore calculi Guidotti, qui dum in eius computo enumerat ſolutiones menſtruas, incipit à menſe Nouembris, cum debuiſſet incipere præcedenti menſe Octobris, & iſte error eſt patens, & in confeſſo apud partes, ex quo ſequitur, quod cum omiſſa vnius menſis ſolutione fecerit debitorem Epiſcopum in ſcutis 2. & ducat. 92. addita pagha omiſſa remaneret creditor in ſcutis 247. ducat. 6. nec facit, quod dicit etiam erraſſe omittendo ſocietatem ſolutam per D. Spinolam Falconerio, quia cum illa non includatur in partita, nec ſit de aſſignatis ab Epiſcopo, non propterea poteſt dici Epiſcopum non adimpleuiſſe, licet Dominus Spinola pro eius extinctione extra rationem partiti remaneret creditor Epiſcopi.

2 Quod autem huiuſmodi ſocietas ſoluta non ſit de aſſignatis, & contentis in partito, imò nec eſſe poſſit, patet, quia conuentio, & partitum ſunt celebrata de anno 1600. & ſoluta per D. Spinolam non in vim dictæ conuentionis, ſed quia in ipſa ſocietate fideiuſſor interceſſerat, quod etiam innuit ceſſio obtenta a Falconerio contra Epiſcopum, quam non impetraſſet, ſi ſoluiſſet in vim partiti nomine Epiſcopi, & de eius pecuniis, & Domini non habuerunt in conſideratione, quod Procurator Epiſcopi facta intimatione comparuerit, & dixerit, quod Aduerſarius habebat pecunias ſibi à dicto Lælio ſolutas, & quod de dictis pecuniis extingueret, quia non potuit Domino ſine ſpeciali mandato præiudicare, Pariſ. *conſ.*86. *num.*17. *&* 108. *n.* 47. *lib.*4. Nec etiam ſufficiebat mandatum Epiſcopi, quia Dominus Lælius declarauerat, quod ex ſuis pecunijs Dominus Spinola ſoluiſſet, & extingueret ſocietates per eum deſignatas, & eas ad quarum extinctionem tenebatur Spinola in vim conuentionis initæ cum Epiſcopo, vnde non poteſt dictus procurator in alium vſum conuertere dictas pecunias non ſolum præter intentionem Epiſcopi, ſed etiam contra voluntatem dicti Lælij, qui erat illarum D. & deſtinauerat, prout ſupra.

3 Non obſtat, quod de non adimplemento conſtet ex confeſſione ipſiuſmet Epiſcopi in inſtrumento de anno 1599. de quo tempore remanebat debitor ſcutorum 77. quia ex calculo Guidotti apparet, quod in fine anni fuit facta integra ſolutio, quam recipiendo D. Spinola cenſetur acquieuiſſe, ita vt de non adimplemento amplius dari non poſſit, ad trad. per Aym. *conſ.* 106. *num.*2. *&* 3.

4 Non obſtat defectus, & non adimplementum ex eo, quod Epiſcopus poſt factam venditionem officij Præſidentatus Plumbi nullum fecit, prout promiſerat aſſignamentum, quod ſuccederet loco dicti officij, quia tunc Epiſcopus ex facultate ſibi in conuentione reſeruata abbreuiauit tempus, & fuerunt aſſignatæ pecuniæ ſufficientes pro tali extinctione, ita vt non fuit locus iteratæ aſſignationi. Non obſtat, quod D. Spinola habeat in manibus paghas decem menſium tantum, & ſic non integri anni, & quod non teneatur ad extinctionem, niſi in fine anni, quia ſufficit, quod habeat in manibus tantas pecunias, quæ ſint ſatis pro tali extinctione, tunc enim ceſſat, & non durat amplius partitum, nec eſt expectandus finis anni, ſed & in principio, & in medio, & in fine anni, & cum primum habet omnes pecunias, debet ſequi totalis extinctio, quia ſic conuentum, ſtante autem adimplemento pro parte Epiſcopi, ſequitur Dominum Spinolam debere docere ſe extinxiſſe ſocietates aſſignatas.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Affictus.

Veneris 16. Nouembris 1602.

ARGVMENTVM.

Per ſecundum inſtrumentum continens diuerſa pacta quando cenſeatur receſſum à primo, & an pro fideiuſſione licitum ſit fideiuſſori aliquid recipere, & quantum.

SVMMARIVM.

Contractus ſecundus vbi adſunt diuerſa pacta derogat primo, etiamſi in ſecundo non adſint verba caſſantia, & irritantia primum, num. 1.

*Contractus ſecundus vt reuocet primum, requiritur quod ſecundus ſit validus, num.*2.

*Fallit quando ſecundus continet expreſſam derogationem primi, quia tunc voluntas recedendi a primo contractu colligitur etiam ex actu nullo, num.*2.

*Contractus diſſoluitur ex voluntate vtriuſque contrahentis, num.*2.

*Voluntas declaratur etiam ex actu nullo, num.*2.

*Fideiuſſor pro fideiuſſione aliquid moderatum recipere poteſt, dummodo non excedat ſummam pro qua fideiubet, num.*3.

*Locatio non probat iuſtitiam affictus, num.*4.

*Valor debet probari de tempore contractus, num.*4.

DECISIO LXIX.

1 FVit concluſum D. Marium teneri ſoluere affictum ad rationem dicti Inſtrumenti, quia à prima locatione fuit receſſum, cum deuentum ſit ad ſecundam continentem diuerſitatem affictus, & pactorum, *l. pacta nouiſſima C. de pactis*, *l. cum plures §. locant*, *l.* 1. *§. fin. ff. de ſtipulat.* quod cum procedat etiam, quando in ſecundo contractu non ſunt verba irritantia, & caſſantia primum contractum fortius erit verum in caſu iſto, vbi verbis expreſſis annullatur prima locatio.

2 Non obſtat nullitas, quæ obijcitur huic ſecundæ locationi, quæ ſit vt infra dicetur, non probatur, & ea etiam præſuppoſita adhuc cenſetur prima reuocata, quia licet quando ſumus in tacita reuocatione, quæ fit per ſecundum contractum de eadem re inter eaſdem partes initum, requiratur, quod ſecundus ſit validus, *l. ſi quis in principio ff. de leg.* 1. *Auth. hoc inter liberos C. de teſt. gl. in d. l. pacta nouiſſima, in verbo nouiſſima*, vbi etiam Bart. *in prima lect. circa fin.* ſecus tamen eſt, quando ſecundus contractus continet expreſſam reuocationem primi, quia tunc per ſecundum inualidum reuocatur primus validus, *l. plane la* 1. *in princip. ff. de leg.* 1. Alex. *in l. ſi quis ante ſub num.* 8. *ff. de acquirend. poſſeſſ.* cum enim de voluntate vtriuſque contrahentis à contractu recedatur, *l. ſi diuerſa ff. de tranſact.* Paul. de Caſtr. *in l. ſi mihi, & tibi §. in legatis ſub num.* 2. *ff. de leg.* 1. iſta voluntas etiam ex actu nullo declaratur, *l. fin. ff. de reb. eorum qui ſub tut. l.* 2. *C. de confirm. tut. l. in teſtamentis ff. de fid. liber.* Alexandr. *conſ.*4. *poſt num.*2. *lib.* 1. Iaſon. *in l. Dominus ſub num.*2. *ff. de cond. indeb.*

3 Non obſtat, quod dicitur ſecundam locationem nullam, quia per fideiuſſorem per Dominum Marium pro ipſo D. Maximiliano præſtitam cum maxima tamen Domini Marij cautela, & ſecuritate fuit notabiliter, & cum magna Domini Maximiliani læſione reductus affictus, & quamuis licet ſine fideiuſſione aliquid recipere, *l. hoc iure §. primo*, vbi Bartol. *ff. de donat.* Dec. *conſ.*7. *in princip.* Ioannes de Anan. *in cap. fin. num.*42. *de vſur.* tamen procedit, ſi moderate percipiatur, Bald. *in l. antiquæ poſt num.* 2. vbi & Salic. *C. ad Velleian.* huic autem dicitur lucrum tranſcendere

ſum-

ſummam, pro qua fideiuſſit, quo caſu actus iſte videtur omnino illicitus, & damnandus ex trad. in Summ. Armill. *in verb. fideiuſſor. num.* 15. in Summ. Silueſtr. *ſub eod. verb. num.* 14. cum alijs allegatis.

4 Quia ad hoc fuit dictum ſecundum inſtrumentum continere plura pacta dicto Maximiliano fauorabilia, quæ in primo non erant poſita ita vt non poſſit diſcerni, ſi & quanta portio prætenſæ remiſſionis tribuenda ſit fideiuſſioni, nec etiam apparet quanta ſit reductio, quia non probatur ad quam quantitatem aſcendat iuſtus caſalis affictus. Ille enim non benè deducitur à prima locatione, cùm Domini multum ſuſpicarentur de eius ſimulatione, vt in vendicatione, quæ ſequi debebat reperiretur maius pretium, quæ ſimulatio vltra depoſitiones teſtium, multum veriſimilis ex eo, quod vtrumque inſtrumentum fuit eodem die coram eiſdem Notario, & teſtibus celebratum, ita vt ſub vno, eodemque tractatu, vtrumque concluſum videatur.

5 Nec releuant alia inſtrumenta locationum, quia per ea non probatur concludenter iuſtitia affictus, Bald. *in l. ſecunda num.* 58. *& ſequent. C. de reſcind. vend.* Imol. *in cap. cum cauſa ſub num.* 28. *verſ. an autem poſſet de empt. & vendit.* Alexand. *in l. Falcid. §. corpora num.* 3. *ff. ad leg. Falcid.* & eo minus probant, quia non percutiunt tempus locationis, de qua agitur, ſed tunc de alijs temporibus, *l. ſi voluntati in fine, C. de reſcind. vend. l.* 3. *§. Diui fratres ff. de Iur. fiſci,* Bartol. *in dicta l.* 2. *vbi alij, C. de reſcind. vendit.* Imol. *in dicto cap. cum cauſa num.* 2. Socin. *conſ.* 48. *num.* 2. *in fin. & num. ſequent. lib.* 4. Caputaq. *deciſ.* 264. *num.* 9. *part.* 3. & propterea alio non dicto, ſtandum eſt ſecundo inſtrumento.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Fideiuſſionis.

Mercurij 20. Nouembris 1602.

A R G V M E N T V M.

Fideiuſſor promittens ſoluere in euentum ſuccumbentiæ, principalis conditione purificata tenetur.

S V M M A R I V M.

Fideiubens ſub conditione ea purificata tenetur, num. 1.

Fideiubens non tenetur, quoties non mutatur iudex, res, vel actio, num. 2.

Fideiubens pro decreto faciendo à primo iudice, non tenetur pro decreto faciendo a iudice appellationis, num. 2.

Actus præſumitur factus eo modo, quo fieri debebat, num. 3.

Cauſa originalis attendi debet, num. 3.

Decretum non dicitur alteratum, quando eſt ſecundum formam decreti iudicis à quo, num. 4.

Solutionis verbum pertinet ad quamcumque liberationem, num. 5.

Confeſſio de re qua non eſt in poteſtate confitentis non præiudicat.

Impenſa facit præſumere gratiam fuiſſe impetratam ad inſtantiam impendentis, num. 6.

Gratia cum quis ſemel eſt vſus, non poteſt amplius contra eam venire, num. 6.

Fideiuſſores non liberantur quando res non mutatur, num. 7.

Mutata dicitur res, quando de vna re acturus ſtipulatus eſt de alia, num. 7.

Fideiuſſor non tenetur quando res eſt mutata, quia eius obligatio alteratur, num. 7.

Fideiuſſor adhuc eſt obligatus etiam ſi ſoluatur ſpecies pro pecunia, & e conuerſo, quando hoc fieri non eſt prohibitum, num. 7.

Contrahentes quod non dixerunt, nec nos dicere debemus, num. 8.

Fideiuſſor quando promittit pro decreto faciendo à iudice primæ inſtantiæ, non tenetur pro decreto faciendo à iudice appellationis, procedit in fideiubente coram certo iudice, num. 9.

Sententia lata contra principalem in fideiuſſoribus iudicij, nocet ipſis fideiuſſoribus etiam non citatis, num. 10.

Fideiuſſor iudicis fingitur condemnatus vnà cum principali, num. 10.

Citatus ad recipiendam rem cum proteſtatione, quod res ſtabit ſuo periculo, dicitur in ſe accepiſſe omne periculum, num. 11.

DECISIO LXX.

1 FVerat relaxatum mandatum per R. P. D. Littam contra Bartholomæum de Graſſis pro ſumma ſcutorum 1000. ad fauorē Georgij de Ferrarijs data cautione per Georgium de reſtituendo d. ſummam in euentum ſuccumbentiæ ad omne mandatum Domini cauerant pro eo Garimboldus, & Guillelminus, ſed quia Reuerendiſs. Alexandrinus, coram quo cauſa appellationis à d. relaxione mandati fuerat introducta, quod Bartholomæus ſoluerat in tot libris iuxta commiſſionem fel. rec. Sixti V. ante dictam relaxationem per Bartholomæum obtentam. Ideò poſt ſuccumbentiam Georgij dubitaui an fideiuſſores tenerentur, & Domini vtraque parte audita affirmatiuè reſoluerunt, quia cum Georgius ſuccubuerit obligatio fideiuſſorum eſt purificata, *l. cedere diem ff. de verb. ſign. l. Thais ancilla ff. de fideicom. liber. l. legatum C. de cond. inſert.*

2 Non obſtat, quod mandatum fuit relaxatum in pecunia, & Reuerendiſſimus Alexandrinus illud reformauit, quod ſolueretur in libris, & quod fideiuſſ. non teneantur quotieſcumque mutatur Iudex, res, vel actio, *l. non à Iudice §.* 1. vbi gloſ. & Doct. *de Iudic.* Rom. *conſ.* 210. Rol. *conſ.* 58. *num.* 20. *vol.* 1. & in ſpecie, quotieſcumque fideiuſſio datur pro decreto à primo Iudice fideiuſſores non tenentur pro decreto faciendo à Iudice appellat. *l. cum apud*, vbi Bart. *num.* 11. *ff. Iudic. ſolu.* Gabr. *concluſ. vltim. de fideiuſſ. in* 1. cum alijs per Theſaur. *deciſ.* 201. *num.* 1.

3 Nam ad primum reſpondetur, quod in hoc caſu nec Iudex, res, nec minus actio fuit mutata. Nam quantum ad actionem hoc controuerti non poteſt, quantum ad Iudicem infra reſpondebitur, quantum ad rem non adeſt difficultas, quia quicquid dicendum ſit de mandato, nec decretum, nec fideiuſſio reſtringitur ad pecuniam, imò cùm adeſſet commiſſio prædicta, quod ſoluerentur in libris ita deberet intelligi decretum, quia actus præſumitur factus eo modo, quo fieri debebat, *l. miles §. decem ff. de re iud.* Aym. *conſ.* 91. *num.* 8. Surd. *conſ.* 198. *num.* 15. *& ſeq.* & à primordio tituli poſterior formatur euentus, *l.* 1. *circa fin. C. de impon. lucrat. deſcript. lib.* 10. *l. filiasfam. la* 2. *in princ. C. ad Maced. l. tutor. datus ff. de fideiuſſ.* Aym. *conſ.* 144. *num.* 2. quòd originalis cauſa attendi debet, *& d. conſ.* 91. *num.* 9. præcedentia declarant ea, quæ ſequuntur, *l. ſi ſeruus plurium §. fin. l. qui filiabus in princ. de leg.* 1. Pariſ. *conſ.* 3. *num.* 37. *& conſ.* 43. *num.* 51. *& ſeq. lib.* 3.

4 Nec facit, quod Reuerend. Alex. declarauit ſolutionem eſſe faciendam in tot libris, quod cum eſſet iuxt. formam decreti R. P. D. Littæ, nihil fuit alteratum, *l.* 3. *de leg.* 1. *l. iam dubitari, l. Cornelius ff. de hered. inſtituend.*

5 Nec releuat, quòd primo loco Bartholomæus ſuſceperit terminum ad ſoluendum in tot libris, & denuò ſuſceperit terminum de ſoluendo ſimpliciter, abſque alia mentione librorum, quia per hanc ſecundam ſuſceptionem non declarauit ſe velle ſoluere in pecunia, verbum enim *ſolutionis* pertinet ad omnem liberationem, *l. ſolutionis verbum*, vbi Bart. *num.* 1. *verſ. quandoque ff. de ſolutionibus.*

6 Minus etiam releuat, quòd Bart. faſſus fuerit in commiſſionibus mandatum fuiſſe relaxatum in pecunia, quia commiſſiones nihil dicunt de decreto, ſed ſolum de relaxatione mandati, quæ dedit cauſam declarationi factæ pro Reuerend. Alex. & non decretum. Vltra quod ex hac confeſſione non poteſt probari concludenter, *d. relax. mand. in pecunia*, quia hæc confeſſio non fuit Bartholomæi principalis, ſed Procuratoris, quæ non potuit præiudicare Domino, quia non eſt de re quæ ſit in poteſtate confitentis, Achil. *deciſ.* 4. *de confeſs.* & quamuis impenſa faciat præſumere gratiam impetratam ad inſtrumentum principalis, qui cum fuerit ea vſus non poteſt contra ipſam venire, tamen dict. confeſſio, & acceptatio non facit, quòd omnes clauſulæ appoſitæ in gratia ſint tales, quales procurator expreſſit, præſertim quando qualitas expreſſa habet dubium iuris prout euenit in præſenti caſu ex ſupradictis, & ita fuit reſolutum *in cauſa Conch. Archipresbyter.* 28. *Iunij* 1594. *coram Pegna.*

7 Sed & ſi dict. decretum expreſſè loqueretur de pecunia adhuc fideiuſs. non poſſent liberari ex eo, quòd ſolutio fuiſſet facta in libris, quia nec res in hoc caſu eſſet mutata, iuxt. text. *in d. l. non à Iud. ff. de Iud.* nam vt benè declarat gloſ. *in verſ. ſi quis alio iud.* tunc res mutatur, quando de vna re acturus ſtipulatus eſt iudicatum ſolui, & poſtea egit

de

de alia, & tunc fideiuſſor non tenetur, quia eius obligatio alteratur. At in caſu iſto non alteratur obligatio fideiuſſorum, quæ eſt de reſtituendo in euentum ſuccumbentiæ, nam quamuis Bartholomæus ſoluerit in tot libris, hoc nihil ad fideiuſſores, ſed ſolum ad Georgium, cuius reſpectu id fuit, quod Barthol. ſoluerit in ſpecie, vel in pecunia, quando ſpecies dari potuit pro pecunia, vel pecunia pro ſpecie, *d. l. miles §. decem de verb. oblig.* & hoc alias videtur ſenſiſſe Rota, vt per Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 3. 8. *&* 10. *de fideiuſſor.*

8 Nec facit, quod fideiuſſores aliter non ſe obligaſſent niſi ſolutio eſſet facienda in pecunia, quia cum non dicat fideiuſſio nec nos dicere debemus, vt in his terminis dicit Rota apud Cæſ. de Graſſ. *loco præcitato ante num.* 7.

9 Ad ſecundum quod dicebatur, quòd fideiuſſores, qui dantur pro decreto faciendo à Iudice primæ inſtantiæ non tenentur pro decreto faciendo à Iudice appellationis, *l. cum apud ff. iud. ſol. omiſſo*, quod concluſio iſta non ita deſtinctè procedit, vt Caput. *deciſ.* 64. *alias* 67. *Incip. Anga. Epiſcopus lib.* 2. *manuſcript.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 2. *num.* 7. *de locat.* Theſaur. *deciſ.* 202. Reſpondetur, quod text. *in d. l. cum apud*, vt benè aduertit Theſaur. *d. loco num.* 5. loquitur, quando fideiuſſio datur coram certo iudice, coram quo cauſa eſt terminanda, hic autem cauſa erat iam finita per decretum, & appellatum, & in executionem decreti data fideiuſſio pro parte Georgij actoris, ita vt ſuccumbentia expectetur coram alio Iudice, & vltra rationem, quæ hoc accidenter ſuadet, cùm non fuerit expreſſum nomen proprium iudicis, hoc videtur concludere, Aegid. *deciſ.* 153.

10 Non obſtat, quod iſti fideiuſſores non fuerint citati, quia cum ſimus in fideiuſſoribus iudicij ſententia lata contra principalem nocet fideiuſſori, etiam non citato. Fingitur enim vnà cum principali condemnatus, Bald. *in l. duob. §. igitur ſi quis ff. de iureiur.* Alex. *in l. ſæpè, ſub num.* 7. *ff. de re iud.* Surd. *conſ.* 271. *num.* 3. *& ſeqq.*

11 Tandem non obſtat, quod libri fuerint depoſitati in monte Pietatis, & ibi ab inundatione aquarum deuaſtati, quia hoc prouenit ex mora Georgij, qui fuit citatus ad recipiendum eum proteſtatione, quod ſtarent ſuo periculo, ideò dicitur in ſe omne periculum ſuſcepiſſe, Bart. *in l. ſi is qui ff. de acq. rerum dominio.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Taruiſina Parochialis.

Mercurij 27. *Nouembris* 1602.

ARGVMENTVM.

Enumerantur plura, ex quibus beneficium non dicitur de menſa. Item quid importet donatio beneficij.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio triennalis facit præſumi titulum, num. 1.
Beneficium vnitum non dicitur vacare, num. 2.
Beneficium quod ſolet conferri non dicitur de menſa, num. 2.
Beneficium habens Rectorem perpetuum non poteſt dici de menſa, num. 2.
Beneficia omnia, & præſertim curata, præſumuntur collatiua, & perpetua, num. 3.
Beneficium non dicitur de menſa ex ſimplici ſubiectione, num. 4.
Donatio beneficij importat donationem iuris prouidendi de beneficio, num. 4.
Enunciatiua vnica non probat, num. 5.
Enunciatiua quæ proueniunt à perſonis intereſſe habentibus non ſuffragantur, num. 5.
Statutus vltimus beneficij attendi debet ad effectum videndi, an beneficium cadat ſub reſeruatione, num. 5.

DECISIO LXXI.

1 PRopoſui dubium in deciſione 11. Ianuarij præteriti reſeruatum, An conſtet de tali Iure Siluestri Garrarij, quod per eius obitum potuerit vacare Parochialis, de qua agitur, & Domini affirmatiuè reſponderunt propter eius triennalem poſſeſſionem, de qua non ambigitur, Caſſad. *deciſ.* 2. *in fin. & deciſ.* 3. *num.* 6. *de cauſa poſſeſſ. & propr.* Mohed. *deciſ.* 19. *num.* 1. *de renunc.*

Et ad id, quod obijciebatur, iſta vti vnitam, & de menſa monaſterij Sancti Marci Molianis non potuiſſe vacare 2
per obitum Vicarij, *cap. cum acceſſiſſent de conſtit.* Feder. *conſ.* 187. *&* 210. Gemin. *conſ.* 86. *num.* 5. Vitall. *in Clement. vnica de offic. Vicar.* dixerunt, quod vt fuit firmatum 8. Martij præteriti, beneficium hodie reperitur in ſtatu collatiuo, & conſtat de pluribus collationibus Apoſtolicis, & Monialium, quæ excludunt intentionem ipſorum, quod ſit vnitum, & de menſa, & Vicaria perpetua, ad earum inſtitutionem, vt per Aretin. *conſ.* 63. & fuit latè deductum *in Parmen. Prioratus* 14. *Aprilis* 1606. *coram R. P. D. meo Pegna*, non enim poteſt dici de menſa Eccleſiæ habens Rectorem perpetuum, gloſ. *in Clementina vnica §. quidam etiam in verſ. ad menſuram de exceſſibus Prælat.* & cuius fructus Rector percepit, dicta gloſ. Innoc. *in cap. de Monachis de præb.*

Et multum mouebant Dominos tres ſententiæ Rotales 3
de anno 1523. ad fauorem prouiſi Apoſtolici contra Moniales, necnon præſumptio, quam habent omnia beneficia, & præſertim curata, vt ſint collatiua, & perpetua, vt fuit dictum *in dicta Parmen. Prioratus.*

Non obſtant recognitiones, quæ dantur Monialibus, 4
quia iſtæ inſerunt ad ſubiectionem, ſubiectio autem non concludit beneficium eſſe de menſa, imò potius iſtæ ſolutiones de manu Rectoris receptæ perſuadent beneficium non eſſe de menſa, quia ſi eſſet Rector ipſe de manu Monialium reciperet fructus ad donationem habitam ab Epiſcopo: reſpondebant Informantes, illam loqui de alia Eccleſia Sancti Theoniſti, quæ eſt in Ciuitate Triuiſij, non de hac, quæ licet ſit eiuſdem Sancti Theoniſti, eſt tamen in Diœceſi. Præterea vbi etiam loqueretur donare beneficium, eſt donare Ius prouidendi de beneficio, *cap. dilectus il tertio de præben.* priuilegia ſunt in forma communi, & cum clauſulis præſeruatiuis, nec inſerunt neceſſario ad vnionem minuſque excludunt, quod beneficium ſit collatiuum, ſed ſolum indicium faciunt pertinentiæ collationis.

Non obſtat enunciatiuè de anno 1564. quia eſt vnica, & 5
ob id non probat, Alexand. *conſ.* 90. *ſub num.* 12. *lib.* 6. *fuit dictum in vna Sabinen. confinium* 14. *Octobris* 1577. *coram Illuſtriſſimo Blanchetto*, & ſæpius alijs, aliæ autem cum ſint modernæ, & proficiſcuntur à perſonis intereſſe habentibus, non ſuffragantur, vt fuit etiam conſideratum *in dicta Parmen. Prioratus*, præſertim attento vltimo ſtatu, qui inſpici debet ad effectum, vt videatur, an cadat ſub reſeruatione, Caſſad. *conſ.* 23. *de præbend.* Simon. *de reſer. q.* 70. *fuit dictum coram R. P. D. meo Decano in Vacen. Beneficij* 19. *Nouembris* 1599. *in Taraconen. Sacriſtiæ* 9. *Iunij* 1600. *coram R. P. D. meo Iuſto, & in dicta Parmen.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana fructuum.

Mercurij 11. *Nouembris* 1602.

ARGVMENTVM.

Fructus non debentur ex paripherno promiſſo Vxori in pecunia, nec in hoc æquiparantur bona paraphernalia, & dos.

SVMMARIVM.

Vſura dicitur, quidquid accedit quantitati promiſſæ, num. 1.
Vſura dicitur, quicquid datur, vel promittitur ob dilatam ſolutionem, num. 1.
Bona paraphernalia ſunt diſtincta à dote, nec gaudent priuilegijs dotis, num. 2. *vbi quod non poſſunt pro parapherno promiſſo mulieri in quantitate percipi aliqui fructus, & num.* 4.
Fructus dotis propter onera matrimonij ſpectant ad maritum, qui illa ſupportat, num. 3.
Fructus bonorum paraphernalium non debentur marito in recompenſationem onerum matrimonij, quando mulier fuit competenter dotata, num. 3.
Fructus non debentur ex pecunia, quæ inſeruire debet pro parapherno quando promiſſio paraphernì fuit facta ipſi mulieri, num. 3.

Augu-

Augmenti idem iuris eſt ac rei aucta, vbi non viget diuerſa ratio, num.4.
Acconcium ac alia quæ dantur ob cauſam matrimonij gaudent priuilegijs dotis, num.4.
Fructus bonorum paraphernalium de ſui natura fructiferi non poſſunt per maritum in quoſlibet vſus conuerti, num.5.
Pecunia ſterilis eſt, & nullos parit fructus, num.5.
Fructus indebitè percepti ſunt in ſortem imputandi, num.5.

DECISIO LXXII.

1 DOminus Octauius Clementinus nuptui tradidit Dominam Flaminiam ſuam ſororem Domino Ioanni Baptiſtæ Mutino cum dote ſcutorum decem millium, & vlterius promiſit eidem Domino Flaminio pro ſuo parapherno ſcuta 600. de quibus ipſa poſſet diſponere, illiſque vti, ac frui ad ſuum contentamentum occaſione, & contemplatione dicti paraphernі. Dominus Octauius ſoluit ſub nomine fructuum magnam pecuniarum quantitatem, excedentem etiam ſummam dictorum ſcutorum 600. quos fructus indebitos prætendit in ſortem imputandos, ideo dubitatur, An Domino Flaminio deberentur huiuſmodi fructus? Et fuit reſolutum non deberi, quia cum promiſſio ſit in quantitate, quicquid illi accedit, vſura eſt, *cap. vſura, cap. conſuluit, cap. quia plerique 14. quæſt. 3.* Purpur. *conſ. 117. n. 14.* & quicquid ob dilatam eius ſolutionem fuit datum, aut promiſſum, gloſ. *in leg. fraudem §. qui pro alio in verb. ad comparandam ff. de Iure fiſci,* Bald. *in l. ſi pro mutua ff. ſi cert. petat.* Abb. *in cap. conſuluit num. 7. de vſur.*

2 Nec poteſt applicari, quod dicitur de fructibus dotis, *ex cap. ſalubriter de vſur.* tum quia bona paraphernalia ſunt ſeparata, & diſtincta à dote, nec gaudent dotis priuilegijs, Alexandr. *conſ. 27. num. 11. lib. 5.* Dec. *conſ. 221.* Soc. iun. *conſ. 83. ſub num. 7. lib. 3.*

3 Tum quia fructus dotis debentur propter onera matrimonij, *dicto cap. ſalubriter,* vbi Abb. *in primo not.* & alij, *l. ſi marito ff. famil. erciſcund.* & propterea ſunt mariti, ad quem ſpectat ſupportatio onerum matrimonij, *l. dotis fructus ff. de iur. dot.* ſecus eſt in fructibus paraphernalium, qui prout ipſa bona ſpectant ad vxorem, tam de iure, quàm ex conuentione in caſu noſtro, in quo ita conſtituitur D. Flaminiæ paraphernum, vt de illo poſſit ſuo arbitratu diſponere, nec eius fructus debentur marito in recompenſationem onerum matrimonialium, præſertim quando, vt in caſu iſto, mulier eſt competenter dotata ad ipſa ſupportanda, vt per Bald. *conſ. 276. ante fin. lib. 3.* eò minus debentur huiuſmodi fructus, quia promiſſio dictorum ſcutorum 600. facta fuit ipſi Dominæ Flaminiæ, ad ea, quæ in fortioribus terminis tradit Ruin. *conſ. 221. lib. 1.*

4 Non obſtat, quod ex contrario dicitur, bona paraphernalia cenſeri partem dotis, ſeu appendicem, vel eius augmentum, & idem iuris eſſe de augmento dotis, quod de dote ipſa, quia viget diuerſa ratio, vt per Corn. *conſ. 240. n. 4. lib. 3.* Bona paraphernalia ſunt penitus ſeparata, ac diſtincta à dote, nec appellatione dotis, aut dotalitij veniunt, Dec. *conſ. 521. num. 3.* præſertim in caſu iſto, in quo partes ſpecificarunt quantitatem, & ſummam dotis, ex quo apparet promiſſionem ſcutorum 600. ſeparatim factam ſub nomine dotis non venire, nec in illa contineri, Cephal. *conſ. 365. num. 35. & ſeq.* Anan. Alexand. & alij in contrarium adducti loquuntur in acconcio, & cophanis, veſtibus, & apparatibus, quæ dantur ob cauſam matrimonij, & eſt diuerſa ratio in huiuſmodi bonis, ac in alijs paraphernalibus. Illa enim magis accedent doti, quàm iſta, vt per deciſionem Theſaur. 195. ex aduerſo allegatam, quæ hac diſtinctione vtitur.

5 Non obſtant trad. per Bartol. *in l. fin. C. de pact. conuentis,* quod poſſit maritus fructus bonorum paraphernalium in vſus omnes conuertere, quia non inde ſequitur, quod fructus iſti debeantur marito, ſeu vxori tanquam ad onera deſtinati matrimonij ſupportanda, vt contingit in fructibus promiſſæ dotis, & loquitur Bartol. in fructibus perceptis ex bonis paraphernalibus de ſui natura fructiferis, hic ſumus in paraphernо conſiſtente in quantitate, & pecunia, quæ ſterilis eſt, & nullos parit fructus, *cap. eiſiens,* & ibi Archid. 88. *diſtinct.* Idem Archid. *in cap. 2. 12. 14. quæſt. 3.* & hic fuit concluſum, fructus iſtos non deberi Dominæ Flaminiæ, & propterea in ſortem reputandos, *l. indebitas C. de vſur.* Dec. *conſ. 116. poſt num. 5.* Riminal. ſen. *conſ. 451. in fine.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Locationis Vineæ.

Veneris 20. Decembris 1602.

ARGVMENTVM.

Locatio ſeu venditio, ex quibus dicatur facta ad corpus, vel ad menſuram, & qualem diminutionem importet dictio *in circa*.

SVMMARIVM.

Venditio an ſit facta ad corpus, vel ad menſuram dignoſcitur à veriſimili mente contrahentium, num.1.
Venditio dicitur facta ad corpus quando eſt facta pro vnico pretio non diſtributo in ſingulas partes, num.2.
Locatio dicitur facta ad corpus quando fuit facta vnica ſolutio pro toto tempore affictus, num.2. vbi maximè concurrentibus alijs.
Dictio in circa, *excludit certam, ac determinatam quantitatem, num.3.*
Dictio in circa *capit defectum decimæ, & aliquando quartæ partis, & hoc totum poſitum eſt in arbitrio iudicis, num.3.*
Interpretatio eſt facienda contra eum, qui ſe fundat in verbis inſtrumenti, num.4.

DECISIO LXXIII.

CÆſar, & frater de Turrianis locauerunt de anno 1606. Terentio Tarrubeo quandam eorum vineam petiarum 24. in circa cum cannetis per annos quinque pro affictu in totum ſcutorum 1500. in quorum ſatisfactionem Tertius accollauit ſibi tot debita dictorum de Turrianis, quæ aſcendebant ad ſummam ſcutorum 1245. in inſtrumento deſcripta, reliqua verò ſcuta 255. promiſit ſoluere, prout ſoluit intra certum tempus. Cum autem Dominus Terentius moleſtaretur à quibuſdam creditoribus deſcriptis in inſtrumento, cępit non ſolum ſe defendere ſub prætextu, quod vinea non eſſet petiarum 24. prout enunciatur, ſed etiam repetere partem ſoluti, dicendo eſſe locum remiſſioni ob defectum menſuræ, prout quà fuerunt electi periti, & cauſa coram Auditore Cameræ pendente, Rota conſulta, fuit dubitatum, An locatio ſit ad menſuram, vel ad corpus, & ſi ad corpus, an & quomodo ſit facienda remiſſio? Et ad primam partem, quamuis non eſſet eius neceſſaria diſcuſſio, ex infra dicendis, tamen Domini reſoluerunt eſſe ad corpus. Licet enim controuerſia ſit inter Doctores quando fuit cœptum à corpore, & immediatè non deſcribuntur fines, ſed prius ſit mentio menſuræ, quàm finium, an locatio, ſeu venditio dicatur ad corpus, vel potius ad menſuram, tamen cum tota hæc materia pendeat à coniectura, & veriſimili mente contrahentium, Alexan. *conſ. 8. n. 8. lib. 4.* Iaſon. *conſ. 89. colum. 1. verſ. ſed reſpondeo, & dicto lib. 1.* Menil. *conſ. 38. num. 3. fuit dictum in vna Romana affictus Caſalis 27. Ianuarij 1588. coram Illuſtriſſimo Blanchetto, & 17. Aprilis anni ſequentis, coram Illuſtriſſimo Platto.* 1

Hic concurrunt multæ coniecturæ relatæ per Informantes, quæ oſtendunt locationem eſſe ad corpus, inter quas eſt conſtitutio vnici pretij non diſtributi in ſingulas petias, Bartol. *in l. Iulianus §. ſi Titius ſub num. 1. de actio. empt.* Salic. *in l. 2. ſub num. 3. verſ. aut eſt facta venditio C. de contrah. empt.* Ruin. *conſ. 83. in principio libro 1.* Pariſ. *conſ. 64. num. 59. & 63. lib. ..* Cagnol. *in l. 2. ſub num. 186. verſ. & ratione C. de reſcindenda vendition.* Concurrit etiam anticipata ſolutio ſcutorum 1500. pro toto tempore affictus, partim in accollatione, partim in pecunia numerata, quæ reſpicit totum corpus, & diuiſionem non recipit, quam coniecturam magni fecit Rota in dicta Romana affictus Caſalis. Accedit etiam vnà cum dicta conſtitutione, & ſolutione traditio rei, & poſſeſſio per tantum tempus, quibus concurrentibus eſſet inconueniens dicere, quod locatio eſſet ad menſuram, vt per Soccin. iun. *conſ. 42. ſub num. 17. lib. 2.* Ruin. *dicto conſ. 83. num. 5.* 2

Quoad ſecundam partem Domini dixerunt, non eſſe locum remiſſioni, nec eſſe neceſſarium ingredi illam 3

diffi-

difficultatem, an & quando locatio eſt facta ad corpus, & eſunciata menſura deficiens, ſit diminuenda penſio. Primò quia locatores non ſunt loquuti de certa, & determinata menſura, quando dixerunt vineam petiarum 24. propter illam dictionem *in circa* adiectam, Ruin. *conſil.* 10. *num.* 3. *lib.* 5. Cornel. *conſ.* 59. *num.* 5. *in fin. lib.* 4. nec refert. quod dicitur, dictionem *in circa* modicum capere hoc eſt poſitum in arbitrio iudicantis, Alexand. *conſ.* 82. *in fin. lib.* 7. & modicus defectus eſt in decima parte, ita vt ſub dicta dictione *in circa* procul dubio veniat, vt per Corn. *dicto conſ.* 59. *num.* 5. *&* 6. vbi etiam voluit, quod modica portio poſſit in quarta parte verificari, *per l. ſi quis Codi. de inoffi. teſtam.* & quod dictio *in circa* capiat decimam partem, voluit etiam Bero. *conſ.* 85. *num.* 4. *lib.* 1. vbi voluit conceſſionem bebulcarum decem in circa capere vndecim bebulcas, in caſu autem iſto, defectus non eſt vltra decimam, imò nec ad decimam aſcendit, cum iuſta menſurationem factam cum Vinea, computato illo exiguo ſolo, quod eſt intra ſepem, ſit petiarum 21. & ordinum 131. & propterea imputet ſibi Dominus Terentius, qui noluit aliquid certi quo ad menſuram ſtipulari, Cornel. *dicto conſ.* 59. *num.* 5. *in fin.*

4 Quinimò dixerunt Domini eſſe in dicta menſura computandum ſolum extra ſepem, quod eſt de pertinentijs vineæ, imò coniunctum cum vinea vnum corpus cum ea conficit, quo ſolo computato, nil vel minimum, id eſt pauci ordines, deficiunt. Non etiam videbatur inconueniens, quod ſub menſura enunciata veniant canneti, cum dictum ſit vineam petiarum 24. cum cannetis, verba dubia eſſent contra Dominum Terentium, qui ſe in illis fundat, interpretanda *l. veteribus*, *l. Labeo ff. de contrahen. empt.* Cornel. *in ſæpius alleg. conſ.* 59. *num.* 5. *in fin.* Non obſtat, quod appellatione vineæ non veniat cannetum à vinea ſeparatum, quia hoc procederet, quando non fuiſſet facta mentio cannetorum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Bononien. Apothecarum.

Luna 13. *Ianuarij* 1603.

A R G V M E N T V M.

Ratificatio legitimationis inducitur ex ſola ſcientia abſque contradictione, & ex multis aliis actibus. Item legitimatio non poteſt dici nulla ab alio quàm ab eo in cuius fauorem eſt nulla.

S V M M A R I V M.

Legitimatio eſt actus concernens fauorem legitimati, num. 1.

Ratificatio in fauorabilibus ex ſola ſcientia abſque contradictione inducitur, num. 1.

Scientia facti paterni in filio præſumitur tam ratione coniunctionis, quàm ratione cohabitationis, num. 2. *vbi maximè ſi factum ſit notabile reſpiciens perſonam ipſius filij.*

Scientia præſumitur ex lapſu multi temporis, num. 2.

Legitimationis ratificatio in filio probatur ex actibus, qui ad legitimos pertinent, num. 2.

Legitimationis ratificatio ſufficit, quod fiat poſt mortem patris, num. 3.

Legitimationis ratificatio tacita ſufficit, num. 3.

Legitimationis tacita ratificatio colligitur ex acceptatione legati facti à patre filio legitimato pro portione legitimæ. num. 4.

Legitimationem ratificare dicitur, qui hereditatem tanquam legitimus adiuit, & qui donationem ſibi vti legitimato factam acceptauit, num. 4.

Legitimationis ratificatio non trahitur retrò, quando eſt nulla ex alio defectu, quàm conſenſus legitimati, num. 5.

Fallit quando legitimatio non fuit ab initio omnino nulla, vtpote quæ habebat ſtatum implicitum validitatis, num. 5.

Præiudicium tertij non poteſt ab alio, quàm ab ipſo tertio allegari, num. 6.

Legitimatio quæ tertio præiudicari poſſet, non eſt nulla, ſed illi non præiudicat, num. 6.

Legitimatio vbi eſt nulla fauore legitimarum intelligitur ipſis declarantibus, num. 6.

Legitimatio obtenta poſt mortem patris retrotrahitur vbi acceſſit conſenſus patris in vita, num. 7.

D E C I S I O LXXIV.

QVoniam fuit in alia poſitione firmatum, legitimationem Philippi abſentis potuiſſe per eius ratificationem conualidari. Dubitatu, an conſtaret de ſufficienti ratificatione, & Domini affirmatiuè reſponderunt, quia cum legitimatio ſit actus concernens fauorem legitimati, Bald. *conſ.* 146. *ſub num.* 8. *lib.* 1. Iaſ. *conſ.* 125. *col.* 6. *verſ.* 3. *facit lib.* 4. cum multis, quos refert, & ſequitur Menoch. *conſ.* 19. *ſub num.* 16. ſola ſcientia ipſius ſine contradictione ſufficit pro ratificatione, Bald. *vt ſupra*, Rom. *ſing.* 594. Iaſ. *in l. quæ dotis ſub num.* 7. *ff. ſolut. matrim.* Dec. *conſ.* 15. *poſt num.* 7. *& conſ.* 367. *ſub n.* 3. *verſ. ſuperius, & quando*, Berou. *conſ.* 176. *num.* 6. *&* 26. *lib.* 2. Socin. iun. *conſ.* 7. *num.* 26. *lib.* 2. Boer. *deciſ.* 168. *in fin.* Couar. *in epit. in ſecunda parte cap.* 8. *§.* 2. *ſub num.* 13. *& tenuit Rota coram bon. mem. Orano in illa Peruſina bonorum de Vbaldis* 27. *Iunij* 1586. 1

De ſcientia autem Philippi, Domini non dubitarunt, quia fuit impetrata à patre, & facti paterni notitia in filio præſumitur, tam ratione coniunctionis, quàm ratione cohabitationis, Bald. *conſ.* 225. *poſt num.* 2. *lib.* 3. Anchar. *conſ.* 170. *num.* 7. Socin. *conſ.* 264. *num.* 10. *lib.* 2. Ruin. *conſ.* 50. *poſt n.* 17. *lib.* 1. præſertim facti notabilis reſpicientis perſonam, & ſtatum ipſius Philippi, accedente longo temporis ſpacio, quod interceſſit inter legitimationem, & mortem patris, Salic. *in l. auctoritatem in fin. C. vnde vi*, Dec. *conſ.* 186. *n.* 12. *circa med.* & quia ſtatim poſt mortem patris petijt ſupplementum legitimæ, & alia fecit, quæ naturalibus non conueniunt, ſed pertinent ad legitimum. 2

Vlterius conſtat apertè de ratificatione poſt mortem patris, quæ ſecundum veriorem opinionem ſufficit, vt concludit Ang. in ſua diſputatione, quæ incipit Nobilis quidam genere, quem refert, & ſequitur Alex. *conſ.* 139. *ſub num.* 2. *verſ. & non impeditur lib.* 1. Præpoſ. *in cap. tanta* 16. *quæſt. qui filij ſint legit.* Iaſ. *conſ.* 156. *col.* 4. *verſ. item infans poteſt legitimari lib.* 4. Ang. Aret. *in §. fin. ſub n.* 8. *verſ. & aduertas inſtit. de nupt.* Dec. *conſ.* 367. *poſt n.* 3. Ruin. *conſ.* 119. *num.* 5. *lib.* 1. *&* 72. *n.* 10. *lib.* 2. Socin. iun. *d. conſ.* 97. *nu.* 27. *& ſeqq. lib.* 2. *& tenuit Rota in dicta Peruſina bonorum*. Vbi pariter dicit, ſufficere ratificationem tacitam, quod etiam voluit Bald. *d. conſ.* 146. *ſub n.* 8. Dec. *conſ.* 367. *ſub n.* 3. *verſ. ſuperius ex quo*, Soccin. iun. *vbi ſupra n.* 29. Pariſ. *conſ.* 5. *num.* 8. *ad fin. lib.* 1. Bero. *conſ.* 171. *num.* 5. *lib.* 2. *ex vulgata l. Paulus ff. rem ratam haberi*. 3

Ratificatio autem tacita colligitur ex acceptatione legati apothecarum facti ſibi tanquam legitimato pro portione ſuæ legitimæ, Iaſ. *conſ.* 184. *colum.* 5. *in princip. verſ. ſed Cæſar ratificauit lib.* 2. Soccin. iun. *d. conſ.* 97. *n.* 28. prout etiam ratificare dicitur legitimationem ille, qui tanquam legitimus hæreditatem adiuit, Dec. *conſ.* 316. *ſub n.* 1. *vel* 6. *verſ. cum ergo*, vt narratur Pariſ. *d. conſ.* 50. *n.* 8. *in fin. lib.* 2. & in acceptante donationem ſibi vti legitimato factam, tradit Bero. *conſ.* 175. *ſub n.* 7. *verſ. ſed in caſu currenti lib.* 2. item ex tranſactione facta cum hæredibus patris, in qua aſſerit ſe legitimatum, & propterea ſibi competere ius ad ſupplementum legitimæ, cum Apothecæ ad eius valorem non aſcendant, & ob id fuit illi ſuppleta. 4

Non obſtat, quod dicitur ratificationem iſtam non trahi retrò, ſed conualidare legitimationem ex tempore ratificationis, quia hoc procederet, quando legitimatio non tenuiſſet alio defectu, quàm conſenſus legitimati, Ruin. *conſ.* 70. *ſub num.* 5. *lib.* 3. & non habet locum, quando actus non eſt omnino nullus à principio, ſed habet implicitum ſtatum validitatis, prout fuit reſolutum in alia deciſione, habere huiuſmodi legitimationem, Alexand. *conſ.* 78. *n.* 24. *lib.* 5. Dec. *in l. quod initio in fin. ff. de reg. iur.* 5

Non obſtat, quod non poſſit fieri retrotractio propter præiudicium, quod fieret tam filijs legitimis, & naturalibus hæredibus Iacobi, quibus erat ius quæſitum reſpectu reſidui prætenſi ſupplementi quam filijs Philippi quibus ius erat quæſitum ſaltem in ſpe vigore ſubſtitutionis factæ ipſi Philippo in legato apothecarum, quia quo ad hæredes, quod hoc eſſet verum procederet ratione eorum præiudicij, & ipſis oppugnantibus, Paul. de Caſtr. *conſ.* 34. 6

poſt

poſt n.3.lib.2. Ruin.conſ.85.ſub n.5.verſ.2.etiam dico, & num. ſeq.& conſ.93. num.8. lib.3. Pariſ.conſ.1.n.152. lib.2. nec poſſent ſubſtituti dare de iure ipſorum hæredum, quia legitimatio, ſeu retractatio non eſt in ſubſtantia nulla, ſed valet, licèt quod ad extenſionem præiudicij non afficiat hæredes, Ruin. conſ.81.ſub n.8. & d.conſ.93. num.7. & ſeq. lib.3. Bero. conſ.177.num.81.ad fin.lib.2. Ant.Gabr. de legitimat.concl.7. n.25. & debuiſſet præcedere eorum declaratio, Ruin.d.conſ. 93.ſub n.8. Ant.Gabr. vbi ſupra n.26.

7 Præterea tam ratione ſubſtitutorum, quàm hæredum, reſpondetur, cum legitimatio fuerit impetrata à patre, retrotractio non potuit impediri, nec ab hæredibus, nec à ſubſtitutis propter voluntatem patris, quæ legitimationi acceſſit, Bart.in l.Gallus, §.& quid ſi tantum, ſub n.14.ff. de liber.& poſthum. Bald.conſ.58.ſub num.6.verſ.tertij diſtinguunt, lib.4. Soccin. in d.l.Gallus, §.ſi eius, n.5.ante fin. Gabr.conſil. 103.n.18. lib.2. ſtante enim conſenſu patris, de cuius bonis agitur, non poteſt conſiderari aliquod alterius præiudicium, Soc. ibi, & fuit dictum in vna Romana de Ruſcio 10. Ianuarij 1602.coram Robuſterio.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Ferrarieñ. Bonorum.

Veneris 24. Ianuarii 1603.

A R G V M E N T V M.

Filia quæ renunciauit ad fauorem patris reſeruato ſibi iure ſuccedendi non poteſt impugnare teſtamentum patris, & reſeruatio operatur tantùm circa ius ſuccedendi ab inteſtato competens, & plenè de natura reſeruationis, & quando tribuat, vel non tribuat ius reſeruanti, & quando hæres in parte dato ſibi cohærede conditionali eueniente conditione deſinat eſſe hæres.

S V M M A R I V M.

Renunciatio, quæ fit à filia ad fauorem patris reſpicit vtilitatem patris, ita vt pater poſſit de bonis ſuis ad libitum diſponere, nec filia poſſit ſuum iudicium impugnare, num.1. vbi maximè ſi pater renunciationem ſit ſtipulatus pro ſe, & hæredibus.

Argumentum à communiter accidentibus validum eſt, pro coniecturanda voluntate diſponentis, n.2.

Renunciationes à filiabus per patres procurantur, vt ipſi poſſint libere diſponere de bonis proprijs tam in vltima voluntate, quàm inter viuos, n.2.

Verba, quæ ex parte vnius ſunt facultatiua, poſſunt ex parte alterius importare neceſſitatem, n.3.

Verba, quæ neceſſitatem important, debent ex natura actus intelligi, n.3.

Dictio tamen eſt aduerſatiua, & aduerſatur in eodem genere, retentis eiſdem terminis, n.4.

Reſeruatio nullum ius de nouo tribuit, ſed quod prius competebat, reſeruat, n.4.

Filia vbi renunciat hæreditati paternæ ad fauorem maſculorum non loquitur pater maſculis relinquere, ſed poteſt teſtando illos præiudicare, n.5.

Amplia quod pater poſſit etiam filiæ præiudicare non obſtante quod in renunciatione illa ſibi reſeruauerit facultatem ſuccedendi, n.5.

Renunciatio facta per filiam eam tantum excludit à ſucceſſione patris, ita vt ex teſtamento capere non prohibeatur, num.5.

Reſeruatio intelligitur facta de eo, quod eſt renunciatum, num.5.

Reſeruatio habet vim exceptionis, & propterea non debet egredi terminos renunciationis, quam moderat, & limitat, num.5.

Renunciatio facta per filiam ad fauorem patris debet interpretari ne reſtringat, aut impediat liberam facultatem teſtandi, num.5.

Reſeruatio iuris ſuccedendi appoſita in renunciatione facta per filiam, reſeruat tantum ius ſuccedendi competens ab inteſtato, nec tribuit aliquod ius verum, & remanet tantum obſtaculum renunciationis conſeruando non tribuendo ius ſuccedendi, perinde ac ſi renunciatio non emanaſſet, n.6.

Determinatio plura reſpiciens æqualiter omnia determinat, num.7.

Renunciationis vna pars aliam declarat, n.7.

Hæres qui ſemel fuit non poteſt deſinere eſſe hæres, n.7.

Superfluitas vt euitetur, non eſt recedendum à natura rei, num.8.

Reſeruatio nihil operatur, vbi ius reſeruanti non competit, num.8.

Reſeruationis natura ita conuenit, ſi ius reſeruatum non ſubſiſtit nihil operari, quemadmodum aliquid operari, vbi ius reſeruatum ſubſiſtit, n.8.

Hæredis inſtitutio ſi ſit dilata in tempus, vel conditionalis pendente tempore ſeu conditione ſucceſſio dicitur ſuſpenſa, num.6.

Hæres conditionaliter inſtitutus adueniente conditione vſque ab initio fingitur hæres, n.9.

Res quæ fuerunt detentæ per defunctum, dicuntur remanere, & reperiri in illius hæreditate, n.10.

Alienandi facultas operatur, vt poſſit fieri alienatio etiam in præiudicium vocati, n.10.

Hæres pro parte ſi illi ſit datus cohæres ſub conditione pendente conditione dicitur hæres in totum, & adueniente conditione deficit eſſe in totum, n.11.

Hæres deſinere eſſe quis poteſt ex cauſa ſuperueniente, n.11.

Hæres, cui datus eſt cohæres poſt mortem, licèt in vita ſit hæres in totum, poſt mortem deſinit eſſe hæres in totum, num.11.

D E C I S I O LXXV.

PRæſuppoſitis capitulis matrimonialibus initis die 27. Auguſti 1598. & inſtrumento dotis ſubſequente 28. 1
Menſis ſequentis, fuit die 14. Ianuarij proximè præteriti coram R.D.Pacen. diſputatum, an Illuſtriſſima, & Excellentiſſima Domina Anna reſeruauit ſibi ſolum ius ſuccedendi ab inteſtato, vel potiùs ſit vocata in defectum lineæ maſculinæ, & Domini reſoluerunt eam reſeruaſſe ſibi ſolum ius ſuccedendi ab inteſtato, cui reſolutioni, cum Domina Anna non acquieſceret, & placuiſſet Rotæ iterum illam audire, cauſa per me ſuper eiſdem propoſita Domini informante tantum Sereniſſimo Duce Mutinæ, vnanimi voto perſtiterunt in reſolutis. Vera enim fuit hæc interpretatio, non minus menti partium, & naturæ actus, quam verbis congruere, quia cum huiuſmodi renunciationes reſpiciant vtilitatem patris, Corn. conſ.291. poſt n.4. lib.4. Couar.in c.quamuis, in 3.parte in init. in verſ.tertius eſt caſus, de pact. in 6. & pater in eis tractat de ſua ſucceſſione amplianda, Bald. conſ.439. num.1. circa med. verſ. nam iſte tractat. lib.1. præſertim quando ſtipulatur renunciationem pro ſe, & hæredibus, Pariſ. conſ.26. num.31. lib.3. veriſimilis mens ipſius eſſe intelligitur, vt poſſit de bonis ſuis pro libito ſuæ voluntatis diſponere, Aym. conſ.41. num.1. verſ. ratione, quia & filia non habeat recurſum ad eius bona contra voluntatem infringendo, vel impugnando eius iudicium, Rot.dec.4.iuxt.princip.verſ.præſertim quia in dubio, de pact. in antiq.

Quod coadiuuatur arguendo à communiter accidentibus, prout fieri ſolet in coniecturanda, & præſumenda mente diſponentis, ad not. in l.neque natales, Cod. de probat. Bald. conſil.70. num.2. lib.1. A communiter enim accidentibus, & ſecundùm communem curſum, parentes, qui faciunt renunciare filias, id agunt, vt ipſi ſint in libertate diſponendi de bonis proprijs tam in vltima voluntate, quam inter viuos, vt dixit Aym.conſil.289.ſub num.3.verſ.3. nos vidimus, & experientia docet. Vnde non eſt credendum, quod voluerit Hercules ſecum pugnante renunciatione conſequi libertatem certandi, & conuentione eandem ſibi auferri, l.3.de teſtament.milit. Hoc etiam demonſtrant verba in Capitulis poſita poſſit, & valeat quæ vt deciſ. fuit conſideratum, cùm ſint facultatiua, & nullum habeant adiunctum verbum promiſcuum, non poſſunt inducere ius nouum ad vocationem aliquam ad fauorem Dominæ Annæ, per quam parentes obligarentur ad relinquenda illi bona ſua. 2

Non obſtat, quod verba iſta licet ex parte Annæ ſint facultatiua, ex parte tamen patris videantur importare neceſſitatem, iuxta trad. per Fortun. Garz. in l.Gallus, in princ. n.78.ff.de lib.& poſth. quia eſto, quod aſtringerent patrem 3

tamen in caſu, & prout loquitur, nempe ſi inteſtatus deceſſiſſet, & extincta eſſet linea maſculorum, ita vt eſſet obligatus, ſi inteſtatus mortuus eſſet, & extincta linea ſtare reſeruationi, quam fecit Domina Anna, vt poſſet ſuccedere ab inteſtato eueniente dicto caſu. Imò etiam vbi eſſent verba neceſſitatis, vt quia dictum fuiſſet, debeat ſuccedere, adhuc eſſent ex natura actus, qui gerebatur intelligenda de ſucceſſione ab inteſtato, Ruin. *conſ.*13.*num.*4. *lib.*2. Menoch. *conſ.* 562.*num.*6. cum Bart. & multis aliis citatis ab Informantibus, præſertim quia verba iſta ſint poſita conſecutiuè ad ipſam renunciationem ex his, quæ tradit Bero. *conſ.*140. *n.* 40.*lib.*2. Non enim dubitare eſt, quin reſeruatio iſta referri debeat ad renunciationem, in qua de ſucceſſione agitur potiùs, quàm ad dotis conſtitutionem, quæ nullam habet cum ſucceſſione affinitatem.

4 Fuit etiam ponderata illa dictio *tamen* quæ cum ſit aduerſatiua, Bart. *in l.*1.*num.*4. *ff. si quis ius dicenti non obtem.* Alexand. *conſil.*9. *num.*4.*lib.*7. Iaſ. *in l.*3. *§. ex contrario n.*4.*ff. de acquirend.poſſeſſ.* & aduerſatur in eodem genere, & retentis eiſdem terminis, Bart. *in l.mariti, §.fin.ff. ad leg. Iulian. de adulter.* Alex. *vbi ſupra*, Soccin. iun. *conſ.*202.*n.*14.*lib.*1. Vnde ſicut renunciatio habet tacitam conditionem, ſi pater inteſtatus decedat, ita reſeruatio, & quando verba capitulorum habuiſſent aliquam dubietatem, Domina Anna eam fuit interpretata in inſtrumento ſubſequuto, in quo adhibito Iudicis decreto, & proximiorum conſenſu declarauit iſtam fuiſſe meram reſeruationem, per illa verba *Reſeruato tamen prout reſeruauit, & reſeruatum eſſe voluit*. Reſeruationis autem natura eſt nullum ius de nouo tribuere, ſed quod prius competebat reſeruare, Angel. *in l. omnes num.*2. *C. de præſcript.*30. *vel* 40. *ann.* Soccin. *conſ.*278.*n.*2. *lib.*2. Aym. *conſ.*209.*n.*3.

5 Confirmatur hæc ſententia, quia ſi quando filia renunciat hæreditati paternæ ad fauorem maſculorum, non propterea cogitur pater maſculis relinquere, ſed poteſt teſtando illis præiudicare, Iaſ. *in l.fin.poſt n.*23. *C. de pact.* Dec. *in l. pactum quod dotali, ſub n.*6.*verſ. nec obſtat si dicatur pater, C. de collat.* Aym. *d.conſ.*289.*ſub n.*1.*verſ. ex præmiſſis infertur*. Fuit dictum *in Romana de Lante* 13.*Ianu.*1578.*coram Sanctiſſimo*, multò magis dicendũ, quod hoc poſſit facere in præiudicium filiæ renunciantis, licet illi fuerit reſeruata facultas ſuccedẽdi, & in fortioribus terminis arguit Menoch. *d.conſ.* 562.*ſub n.*9. ne alias in hoc ſit melioris conditionis fœmina, quàm maſculus, & poſt renunciationem, quam ante, & ſicut renunciatio, quam fecit Domina Anna, eam tantùm excludebat ab inteſtato à ſucceſſione parentum, Bald. *in l.fin. ſub n.*15.*verſ. tu dic, hoc verum*, & ibi Dec. *num.*25.*C. de pact.* Cuman. *conſ.*48.*ante fin.* Ruin. *conſ.*48.*poſt n.*8. *lib.*1. ita vt ex teſtamento ipſorum capere non prohiberetur, Bart. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta, n.*4. Imol. *ſub n.*5.*ff. de verb.obligat.* Bald. *conſ.*38.*ſub n.*1.*lib.*2. cum multis cumulatis per Gabr. *de iur. dot. concl.*1.*n.*27. Ita dicendum, quod reſeruando ſucceſſionẽ intellexerit de ipſa ſucceſſione ab inteſtato, cùm reſeruatio intelligatur facta de eo, de quo eſt renunciatio, Caſſad. *conſ.* 36.*ſub n.*99. & ſicut reſeruatio declarat, quid in diſpoſitione contineatur, Bald. *conſ.*107. *col.*1. *in fin. verſ. præterea extenſio lib.*2. Aym. *conſ.*214.*n.*14. ita è contra ab ipſa diſpoſitione poſſumus arguere, quod ita reſeruatione comprehendatur, facit quia reſeruatio huiuſmodi habet vim exceptionis, Chaſſan. *conſ.*15.*n.*17. & propterea non debet egredi terminos renunciationis, quam moderat, & limitat Bart. *in l.si eum, §. qui iniuriarum, ff. si quis caut.* Dyn. *in rub. de reg. iur. in* 6. *circa fin.*

6 Et iſta interpretatio ſemper capienda eſt in huiuſmodi reſeruationibus, quia non ſolum eſt conformis diſpoſitioni iuris communis & conſuetudini, ſed etiam æquitati, ne impediat, aut reſtringat liberam teſtandi facultatem, vt latè deducit Menoch. *d.conſ.*562.*n.*4. *&* 5. & quod pacta huiuſmodi, & reſeruationes contineant tantùm ius ſuccedendi, quod filiæ renuncianti competebat ab inteſtato, non autem ius nouum tribuat, tradunt Ang. *in l. omnes circa princ. verſ. in text. ibi, ſuo robore, C. de præſcript.*30.*vel* 40.*annorum*, Dec. *conſ.*516.*n.*40. 18. *in fin. & ſeq.* Ruin. *conſ.*40. *num.*7. *&* 99. *n.*10. *lib.*1. Soccin. iun. *conſ.*65.*ſub* 79.*lib.*1. Cagn. *in l.fin. ſub n.*171. *verſ. ſic itaque pactum, C. de pact.* cum aliis citatis per Informantes, remouent enim tantùm obſtaculum renunciationis conſeruando, non tribuendo ius ſuccedendi, perinde ac ſi renunciatio non emanaſſet, Chaſſan. *ſuper conſuet.* Burg. *rubr.*7. in gloſ. ibi, *ſil. ne luc. verſ. aduerte quod ſi fiat*, Soccin. iun. *vbi ſupra facit*, quod tradit Cuman. *conſ.*48. *in fin.*

7 Plurimum etiam mouit Dominos, quòd ratione bonorum maternorum fuit cautum, vt ab eorum ſucceſſione Domina Anna non cenſeretur excluſa niſi extantibus tantùm maſculis ex eodem matrimonio, quæ verba non excluſionis ſunt præſeruatiua, & important, quod illo caſu ſit ſibi ſaluum ius ſuccedendi ab inteſtato. Vnde dicere, quod etiam in bonis paternis actum ſit de excludendo per renunciationem, & de non excludendo per reſeruationem, quia ſub eadem diſpoſitione bona paterna, & materna, *ad l.iam hoc iure, ff. de vulg. & pupill. vel ſaltem, vt vna pars aliam declaret, l. verum, ff. de petit.hæred. l.*1.*ff. de reb. dub.* maximè quia in bonis maternis præceſſit dotatio, cuius occaſione emanauit renunciatio. Verba etiam *pro eiuſdem Dominæ Annæ parte, & portione* maximè ſuadent, quod de ſucceſſione ab inteſtato ſit conuentum, quia nulla poteſt conſiderari eius portio, niſi ab inteſtato, nec poteſt fieri, quod Dominæ Annæ conſtituat ius nouum ſuccedendi ex contractu, & in ſua portione, quia dicere eius portionem, eſt dicere portionem illi prius debitam, nec poteſt conſiderari certa portio in ſubſtitutione, cùm ſucceſſio ex arbitrio diſponentis omnino non à lege proueniat.

8 Non obſtat, quòd ex aduerſo dicitur ſuperfluam, & inutilem futuram fuiſſe reſeruationem ſuccedendi patri ab inteſtato, & numquam habituram effectum, cum conferatur in tempus, quo iam bona erant effecta fratris, & in eius patrimonium traslata, ac reperta in ipſius fratris hæreditate, & ſic in caſu, quo frater iam fuiſſet hæres patris, cuius non poterat deſinere eſſe hæres, *l. ei qui ſoluendo, ff. de hæred. inſtit.* Primò enim dici poteſt, quòd non eſt tanta cauſa fugiendæ ſuperfluitatis, vt nihil noui inducat, vt ſunt verba Alciati *conſil.*6.*num.*37. *lib.*9. Nec eſt inconueniens, quod reſeruatio nihil operaretur, vbi ius reſeruandi non competit, Aym. *conſ.*127.*num.*7. *in fine*, & naturæ ipſius ita conuenit nihil operari, ſi ius reſeruatum non ſubſiſtit, quemadmodum operari, ſi ſubſiſtit, Aym. *conſil.*15. *ſub num.*2. *verſic. natura enim reſeruationis*. Et propterea Dec. Ruin. & alij ſupra citati in illa cauſa Naſſiana maluerunt, reſeruationem eſſe vanam, & inutilem, quam tribuere ius ſuccedendi, quod ante renunciationem non competiſſet, & dicit Iaſon. *in l. Stipulatio hoc modo concepta, n.*18. *ff. de verbor. obligat.* quod ſi pater dotat filiam ſalua ſucceſſione parentum, reſeruatio nihil operatur, ſi nullum ius habeat.

9 Secundò reſpondetur, bona non fuiſſe effecta paterna, nec fratrem fuiſſe hæredem, quatenus capitur portio Dominæ Annæ ab inteſtato debita, & ab ea non erat Domina Anna omnino excluſa, ſed ſucceſſio erat ſuſpenſa, & dilata, vt per Aym. *conſ.*127. *num.*7. facit quod in feudo dicit Fulgoſ. *conſil.*8.*col.*3. *in princ. verſ. & ſane hæc ſententia forte humanior*, quamdiu enim pendebat conditio, non poterant dici fratres hæredes pro dicta portione, ſicut nec ipſa excluſa, quia quemadmodum defectus conditionis ex futuro euẽtu faciebat hæredes fratres in totum, ita purificatio eiuſdem conditionis ex fictione retrotractiua faciebat illam hæredem vſque ab initio, in ſua portione de ea, quæ de hærede puro, & conditionali tradit Bart. *in l. plane, §. ſi coniunctim, ſub num.*3.*verſ.* 1. *caſu, ff. de leg.*1. Imol. *in l. filius à patre ſub n.*6. *verſ. tu potes dicere de liber. & poſthum.* Alex. qui communem dicit, *conſ.*162.*n.*5.*lib.*2. Ruin. *conſ.*97.*num.*7.*lib.*2. & iſto caſu bona poſſunt dici paterna iura, quia non transeunt in dominium fratrum, & fraterna ratione adminiſtrationis, quam interim habent fratres, vt dicit Bart. & alij qui ſuprà, & poteſt dici deſinere eſſe hæres frater adueniente conditione, qui retro non fuit, ſed ipſa filia fingitur vſque à principio hæres, *l. quod dicitur, ff. de teſtam. mil.* Bart. *in l. hæres ex die, n.*3.*ff. de hæred. inſtitut.*

10 Non obſtant verba illa, *quæ remanſiſſent in hæreditate vltimi morientis* quia in hæreditate reperiri, & remanere dicuntur etiam res, quæ non fuerunt in dominio defuncti, ſed fuerunt tantùm detentæ, Ang. *in l. si de eo, §. ſi forte in fine*, Paul. de Caſtr. *n.*3. Imol. *n.*4. Rom. *nu.*3. *ff. de acquir. poſſeſſ.* & pro eis datur portio hæreditatis, *l. item videndum, §. fin. cum aliquot legib. ſequentibus, ff. de petit. hæred.* Corn. *conſ.*267. *poſt n.*1.*lib.*1. Non obſtat, quod dum ſuccedit filia in eo, quod remanet, clarum eſt, quod frater poteſt alienare, & per conſequens res ſunt in eius dominio, qua reſpondetur, quod reſeruatio fuit limitata ad illud, quod ſupereſt, & propterea in eo tantùm operari poteſt, Iaſ. *in l. si fundum per fideicom. n.*20. *ff. de leg.*1. Aym. *conſ.*15.*n.*5. latè Franc. Bec. *conſ.*34. *n.*26. & habet implicitum conſenſum filiæ frater, vt de aliis bonis diſponat inter viuos, & ex promiſſione huiuſmodi potuit ille

alie-

alienare, & diſponere in præiudicium ipſius filiæ, *l. ſicut*, *§. venditionis, ff. quibus mod. pign. vel hypothec. ſol.*

11 Tertio, ſi velimus fratrem fuiſſe hæredem à principio in totum, & adiuiſſe totam hæreditatem, non erit inconueniens, quod renuncians poſt aditam hæreditatem vigore reſeruationis ſuccedere poſſit ab inteſtato, vt per Franc. Bec. in alijs alleg. *conſ. 34. vel 74.* & ante eum Claud. Cant. *conſ. 19. n. 19. & ſeq.* illo enim caſu fuit hæres, cum ſua cauſa, ita vt eo decedente ſine maſculis, portio Dominæ Annæ ad ipſum deueniat, & purificata conditione frater non tam dicitur deſinere eſſe hæres, quàm fingi non fuiſſe, vt per Albet. *in l. 2. num. 2.* vbi etiam Bald. *in 2. lect. ff. de pet. hæred.* Gomez *var. reſol. tom. 1. c. 2. ſub n. 15. verſ. ſed iſta opinio.* Quia ſicut lex diſpenſatiuè permittit, quod in totum efficiatur hæres pendente conditione, & dubio euentu, ita etiam diſpenſat, quod poſtmodum poſſit deſinere eſſe hæres, Ruin. *conſil. 160. n. 18. in fin. lib. 2.* & ex eo, quod ſuperuenit ex cauſa de præterito, poteſt quis deſinere eſſe hæres, Iaſ. *in dicto §. ſi coniunctim, ſub num. 19. verſ. 1. quod eſt verum*, quod præſertim in caſu iſto dici poteſt, in quo Dominæ Annæ contigit habere cohæredem poſt mortem, poſtquam reſeruauit ſibi hæreditatem pro ſua portione poſt mortem vltimi deſcendentis maſculi *iuxta text. ſingularem in l. filius à patre, in 2. reſponſo, ff. de lib. & poſth. iunctis ibi not.* per Ang. Imol. & alios citatos per Informantes, qui per illum text. volunt hæredem, cui datus eſt cohæres poſt mortem, licet in vita ſit hæres in ſolidum poſt mortem deſinere eſſe pro parte, & non habere locum regulam ſemel hæres. Ex quibus fuit concluſum, Herculem noluiſſe ſibi conſtringere facultatem teſtandi ſubſtituendo Dominam Annam, ſed tantùm eidem Annæ eſſe ſaluum ius ſuccedendi ab inteſtato.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
D. CARD. BONONIEN.

Interamnen. Bonorum.

Luna 27. Ianuarij 1603.

A R G V M E N T V M.

Milites Hieroſolymitani teſtari non poſſunt. Item priuilegium Pij IV. circa facultatem teſtandi conceſſam Conclauiſtis non operatur circa inhabilitatem perſonæ Conclauiſtæ, ſed tantùm circa bona eccleſiaſtica.

S V M M A R I V M.

Milites Hieroſolymitani non poſſunt diſponere nedum de bonis, quæ ad eos peruenerunt intuitu ſuæ religionis, ſed nec etiam de patrimonialibus cum ſint vere, & proprie religioſi, num. 1.

Religioſi teſtari non poſſunt, num. 1.

Impedimenta, ſeu inhabilitates vbi plures ſunt, vna ſublata remanent alia, n. 2.

Habilitatio in vno præſupponit habilitatem in alijs, n. 2.

Diſpenſatio non comprehendit caſum mixtum, & dupliciter prohibitum, n. 2.

Facultas teſtandi de bonis eccleſiaſticis conceſſa Conclauiſtis per Pium IV. fuit reuocata per Pium V. n. 2.

Conſtitutionis vna pars aliam declarat, n. 3.

Verba generalia ac vniuerſalia ita ſingula comprehendunt, ac ſi eſſent ſpecialiter omnia enumerata, n. 3.

Bona acquiſita per religioſum cenſentur acquiſita ex bonis eccleſiæ per ipſum adminiſtratis, n. 4.

Religioſus quicquid acquirit, monaſterio acquirere dicitur. num. 4.

DECISIO LXXVI.

1 CONtra ſententiam Auditoris Cameræ opponebatur nullitas, & iniuſtitia. Quoad nullitatem nihil fuit firmatum, ſed tantum dictum, eam eſſe iuſtam, quia milites Hieroſolymitani non poſſunt diſponere non ſolum de bonis, quæ ad ipſos peruenerunt intuitu ſuæ Religionis, ſed nec de patrimonialibus, aut aliunde quæſitis, Paleot. *deciſ. 82.* Caputaq. *deciſ. 68. lib. 1. in manuſcr.* & hoc non ſolum ex diſpoſitione ſtatutorum dictæ religionis, ſed etiam iuxta iuris communis diſpoſitionem, quia ſunt verè, & propriè Religioſi, Abb. *in c. 2. num. 3. in fin. de ſtat. Monach.* & dicitur in dictis deciſionibus, & propterea teſtari non poſſunt, *c. cum ad monaſterium, in fi. de ſtat. monach. c. in præſentia, de prob. not. in auth. ingreſſi, C. de ſacroſanct. Eccleſ.* Non enim habent nolle, & velle, quia in totum dependent a voluntate magni Magiſtri, Mohed. *deciſ. 10. in fin. de cauſ. poſſ. & propr.* quæ eſt potiſſima ratio, quare Religioſi teſtari non poſſunt, vt Bald. *in d. auth. ingreſſi, in 2. not.*

Non obſtat priuilegium Conclauiſtarum, quia habilitat tantum ad teſtandum ratione bonorum acquiſitorum intuitu Eccleſiæ, & ex reditibus Eccleſiaſticis. Nihil autem diſponit circa inhabilitatem perſonæ, & propterea non ſuffragatur militi, in quo concurrit duplex prohibitio, & ratione bonorum, & ratione perſonæ, vbi enim plura obſtant, ſi vnum remoueatur, alia remanent, *c. ex tuarum, de auth. & vſu pal. c. paſtoralis de priuil.* Gemin. *conſ. 33. n. 8.* Put. *199. in fin. lib. 1.* & habilitatio in vno præſupponit habilitatem in alijs, *c. non poteſt, §. illud,* vbi Franc. & alij *de præb. in 6.* & quod in priuilegio dicitur de fructibus monaſterij præſupponen. terminos habiles, poteſt intelligi de ſæculari Clerico, habente Eccleſiam Regularem in commendam, non autem de regulari incapaci, cum nullibi legatur habilitatio perſonæ Regularis ad teſtandum, & diſpenſatio non comprehendat caſum mixtum, & dupliciter prohibitum, Put. *deciſ. 39. lib. 3.* & vbi ex facultate Conclauiſtis à Pio IV. indulta, potuiſſet miles Hieroſolymitanus teſtari, illa prout omnes aliæ facultates teſtandi fuit ſublata per conſtitutionem Pij V. non enim dubitarunt Domini propter generalitatem verborum in illa comprehendi Conclauiſtas, qui non ſunt tales perſonæ, quæ indigeat ſpeciali expreſſione, præſertim quia in alia parte ſuperius mentionem fecit de Conclauiſtis. 2

Nec obſtat, quod ex aduerſo dicitur hoc eſſe in illa parte, in qua reuocat priuilegia transferendi penſiones, & propterea quando Papa voluit reuocare priuilegia Conclauiſtarum, id expreſſit, quod vtique etiam feciſſet, ſi voluiſſet etiam reuocare ratione facultatis teſtandi, *ad l. vnicam, §. ſin autem, C. de cad. tol.* quia imo vna pars conſtitutionis aliam declarat, *l. vtrum, ff. de pet. hæred. l. 1. ff. de reb. dub.* præſertim quia habetur relatio ad ſupra dicta per illa verba, vt ſupra conceſſas. Et contrarium poſſet procedere ſi Papa non fuiſſet vſus verbis generalibus, & vniuerſalibus, quæ ita ſingula comprehendunt, ac ſi eſſent ſpecialiter omnia enumerata, Oldrad. *conſ. 322. n. 2.* 3

Non obſtat, quod conſtitutio loquatur de bonis intuitu Eccleſiæ acquiſitis, & non de proprio labore, prout prætenditur eſſe iſta, quia vltra quod non probatur, quod ſint taliter quæſita, & in perſona præfertur religioſa, & profitenti cenſentur potius acquiſita ex bonis Eccleſiæ, per ipſum adminiſtratis, ad trad. per Io: Andr. *in c. 3.* vbi Card. *num. 2.* Abb. *n. 3. de priuil. cler.* In perſonis Religioſis non eſt habenda talis diſtinctio, cùm bona vndecunque illis veniant, Eccleſiæ quæſita dicantur, *c. 1. 18. quæſt. 1.* Gloſſ. *in c. 1. in gloſ. penult. de teſtam. & in Equite Hieroſolymitano tradit Paleot. d. deciſ. 82.* Vnde ſi non erit locus conſtitutioni Pij V. intrabit diſpoſitio iuris communis, ſecundum quam nec teſtari, nec aliter diſponere poſſunt huiuſmodi milites, vt ſupra dictum eſt. 4

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
D. CARD. BONONIEN.

Romana Euictionis.

Luna 17. Februarij 1603.

A R G V M E N T V M.

Pretium cenſus poteſt repeti ab emptore, non vti pretium, ſed vt intereſſe, vbi conſtat de non implemento contractus. Item emptor agit de euictione pro damnis, & intereſſe, etiamſi erectio non fuerit ſequuta, vel ſequuta ſolum in poſſeſſorio.

S V M M A R I V M.

Exequutio dicitur capta per carcerationem debitoris, n. 1.

Legitimatio perſonarum non eſt neceſſaria parte non opponente, n. 1.

Contractus nominati non reſoluuntur propter non implementum, nec eſt locus pœnitentiæ, num. 2. vbi quod debet agi ad implementum, & in defectum implementi ad damna, & intereſſe.

Cenſus poteſt repeti ab emptore ob non implementum non vti precium, ſed vti intereſſe, n. 2.
Mora cenſetur remiſſa per receptionem fructuum, n. 3.
Euictio dicitur ſatis ſequuta quando poſſeſſori res fuit ablata tam in poſſeſſione, quàm in proprietate, n. 4.
Emptor poteſt agere pro euictione ſequuta in poſſeſſorio tantum ad damna, & intereſſe, n. 4.
Emptor ante ſequutam euictionem de euictione agere non poteſt, licet poſſit agere, vt res libera tradatur, ita vt dominium ab ipſo auocari non poſſit, n. 5.

DECISIO LXXVII.

1 DOmini reſoluerunt eſſe procedendum ad vlteriorem exequutionem, quia in commiſſione mandatur, vt conſtito de tribus conformibus, & quod ſit cœpta exequutio ad vlteriorem, & finalem exequutionem procedatur. Apparet enim de tribus ſententiis conformibus ad fauorem Domini Sanctini, & de exequutione cœpta per carcerationem Domini Octauiani, nec apparet de iniuſtitia dictarum ſententiarum, quæ habeat impedire exequutionem, licet plura ex aduerſo deducantur. Nam ad id, quod obiicitur Galeatium Fulgineum egiſſe tanquam hæredem Galleſi, & id non probaſſe, fuit reſponſum non debuiſſe parte non opponente, & non negante, *gl. in l. 1. in verſ. filium, C. quorum bon.* Bald. *in l. non ignorat, n. 2. C. de his, qui accuſare non poſſ.* Lanfranc. *deciſ.* 513. & exceptio, quod nemo audiatur, niſi docto de legitimo mandato reſpicit legitimationem perſonæ comparentis, non agentis.

2 Non obſtat, quod Fulgineus non potuerit repetere ſortem principalem, tum ex natura cenſus, tum quia in contractibus nominatis propter non implementum non ſit locus pœnitentiæ, *l. incivile*, & Bald. *in princip. C. de rei vendic. l. non idcirco, C. de contrahenda empt. Doct. communiter in l. Iulianus, §. offerri, ff. de act. empt.* quia non egit Fulgineus ad reſciſſionem contractus, nec via pœnitentiæ voluit ab eo recedere, ſed egit ad implementum, & in defectum implementi ad damna, & intereſſe, & loco intereſſe potuit petere ſortem principalem cenſus, non vti pretium, ſed vti intereſſe, Bald. *in l. traditio, in 4. quæſt. n. 7. C. de act. empt.* Ruin. *conſ.* 141. *num. 9. prope fi. verſ. & tamen etiam ſub tali intereſſe, lib.* 1. Rimin. ſen. *conſ.* 297. *num.* 10. *& ſeq.* & fuit dictum *in vna Romana dotis.* 11. *Februarij* 1583. *coram Reuerend. Patriarcha Alexandrino.*

3 Et nihil facit differentia, quam conantur conſtituere Informantes pro Domino Octauiano. An ſit promiſſa fideiuſſio pro ſorte cenſus, vel pro fructibus, quia in vtraque, ſi non præſtetur, viget ratio pacti non ſeruati, propter quam intrat obligatio ad intereſſe. Non obſtat, quod Galeatius exegerit fructus cenſus non præſtita cautione, & propterea videatur remiſſa mora ad deciſ. Reuerendiſſimi Alexandrini, in Beneuentana Exequutionis, quia hoc procederet, ſi voluiſſet Galeatius ſortem, ex eo quod pro tempore, quo ſoluit, non præſtitit fideiuſſionem, ſed quia hoc pactum ſemper loquitur, nec eſt reſtrictum ad certum tempus pro vt in illa Beneuentana poſt ſolutiones receptas egit, vt præſtaretur fideiuſſio pro futuris terminis, alias ad damna & intereſſe.

4 Non obſtat, quod male fuerit condemnatus Dominus Octauianus, cum ad hoc non eſſet ſequuta euictio per ſolum mandatum de aſſociando, quia Domino Sanctino fuerat domus ablata. Vnde dicitur ſatis euicta, cum dicatur res euicta, quando poſſeſſori fuit ablata, *l. ſi ſeruus venditus, §. 1. & l. habere, ff. de euict.* & datur actio emptori, tam quando euicta eſt poſſeſſio, quàm quando proprietas, vel dominium ablatum fuit, *l. emptorem, §. idem Neratius ff. de act. empt.* vbi Caſtr. *hoc expreſſe not. l. datio. in princ. eo. tit.* Bero. *conſ.* 158. *n.* 34. *lib.* 1. aut ſaltem negari non poteſt, quin etiam pro poſſeſſione euicta potuerit agi ad damna, & intereſſe, Cephal. *qui alios allegat conſ.* 168. *num.* 22.

5 Præterea quamuis ante euictionem ſequutam regulariter de euictione non agitur, *l. euicta, vbi gl. ff. de euict. l. qui rem, C. eodem*, tamen cum domus eſſet emphyteotica, & ſciret Octauianus, potuit agere vt ſibi libera traderetur, Alex. *conſ.* 67. *circa princ. lib.* 3. Dec. *conſ.* 483. *n.* 18. *deciſ. Pedem.* 24. *n.* 4. & debet ita dari vt dominium ab ipſo auocari non poſſit, vt fuit dictum *coram Reuerendiſſimo Patriarcha Alexandrino in vna Romana cenſus,* 15. *Martij* 1579.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
D. CARD. BONONIEN.

Romana Caſalis.

Veneris 21. *Februarii* 1603.

ARGVMENTVM.

Venditor, qui tenetur rem venditam vacuam tradere, an teneatur eam vacuam tradere à conductore.

SVMMARIVM.

Venditor tenetur tradere emptori rei empta poſſeſſionem vacuam, & poſſeſſio dicitur non vacua, non ſolum quando alius poſſidet ſed quando eſt in poſſeſſione, & detinet, num. 1. & n. 2. vbi id intelligitur, quando ius detentoris eſt potentius iure emptoris.
Fallit vt reſpectu iuris conductoris non teneatur venditor tradere rem vacuam niſi promiſiſſet tradere vacuam, liberam & expeditam, n. 2.
Fallit ſecundo quando emptor habuit notitiam locationis alteri factæ n. 3. & n. 4. vbi quod ſufficit ſcientia locationis in genere abſque ſcientia hypotheca.
Verba generalia idem ſunt ac ſpecialia, quando non poſſunt verificari in alio quam in caſu, de quo agitur, n. 1.
Inſtrumentum quod non dicit, nec nos dicere debemus, n. 2.
Emens ſcienter rem aliquo onere affectam ius tantum venditionis emiſſe dicitur, n. 3.
Emens ſcienter rem alienam non agit de euictione, licet euictio ſit de natura venditionis, n. 3.
Fallit quando emptor ſibi expreſſe cauit de dicta euictione, num. 5.
Scientia inſtrumenti infert ad ſcientiam eorum, qua de conſuetudine inſtrumentis apponi ſolet, n. 4.
Verbum prædicta, *eſt relatiuum ad ſupra expreſſa, n. 5.*
Omiſſum conſulto videtur, quod non fuit in Inſtrumento appoſitum, n. 6.

DECISIO LXXVIII.

PRætendebat Dominus Fabricius Dominum Maximilia- 1
num teneri tradere ſibi poſſeſſionem vacuam, & liberam etiam à conductione Domini Marij Fani tam ex legis diſpoſitione, quàm ex forma conuentionis. Lex enim ſtatuit poſſeſſionem emptori tradi vacuam, *l. 2. §. vacua, & l. 3. §. 1. ff. de act. empt.* & dicitur non vacua, non ſolum quando alius poſſidet, ſed quando eſt in poſſeſſione, & detinet, vt dicitur in dicto *§. vacua, & declarat ibi gloſ.* & Bart. *in l. non idcirco, in verbo in vacuam, C. de fid. Inſtr.* & Dominus Fabricius non contentus diſpoſitione legis expreſſe inter alia ſtipulatus fuit liberam ab omni prætenſione Domini Marij, & cum iſta verba generalia non poſſint verificari in alia prætenſione, quàm conductionis, perinde eſt ac ſi in ſpecie promiſiſſet liberari ab ipſa conductione, *l. 2. ff. de liber. & poſthum. l. ſi domino,* vbi Bart. & alij, *ff. de leg. 1. gloſ. in c. ex parte, il primo, in gloſ. fin.* & ibi Abb. *de off. deleg.*

Sed his non attentis Domini contrarium cenſuerunt, 2
quia nullibi in inſtrumento legitur, quod Dominus Maximilianus teneatur tradere Caſale liberum, & expeditum à locatione Domini Marij, & quod non dicit inſtrumentum, nec nos dicere debemus, *l. ſi vero, ff. ſolut. matr. l. fideiuſſores magiſtratui, ff. de fideiuſ.* Curt. ſen. *conſ. 78. col. 6. verſ. nec etiam nos.* Non obſtat, quod dicitur id eſſe de iure, quia imò licet de iure cogatur venditor tradere rem vacuam, hoc tamen non intelligitur reſpectu iuris conductoris, Iaſ. *in l. in conuentionalib. §. ſi quis vacuam, in princ. ff. de verb. oblig.* niſi dixiſſet vacuam, liberam, & expeditam, Imol. *ibi in verſ. ſi autem quis promitteret,* Iaſ. *ſub n. 2.* vbi dicit, quod iſta verba non ſunt ſuperflua, ſed vnumquodque operatur. Hęc autem verba in inſtrumento non leguntur, & ad id quod dicitur deberi vacuam etiam à detentore, *vt in dicto §. vacua*, reſpondetur illud procedere, quando ius detentionis eſſet potentius iure emptoris, prout in caſu *dicti §. vacua*, in creditore miſſo in poſſeſſionem ex primo decreto, Angol. Imol. Alex. & Iaſ. *in d. l. in conuentionibus, §. ſi quis vacuam.*

Præterea non procedit propter ſcientiam, quam habuit 4
Dominus Fabricius de huiuſmodi locatione, *l. 1. in fin. ff. de act. empt.* benè per Gozad. *conſ. 24. num. 7.* Bero. *conſ. 2. n. 12. & 15. lib. 1.* cum alijs per Surd. *deciſ. 265. ſub num. 28. Facit*

l. ſi

l.ſi in venditione, in princ.ff.commun.præd. & quod dicitur de emente ſcienter rem alienam, qui non agit de euictione *l.ſi fundum ſciens, C.de euict.l.ſi à matre, C.de iur.dot.l.ſi fratres,* & ibi, *not.C.commun. vtr.Iud.* licet euictio ſit de natura emptionis *l.non dubitatur,* vbi Bald. *C.de euict.* Bart.*in l.qui concubinam, §.ſi hæres, ff.de leg.*3. Aret.*in §.actionum,n.*22.*inſtit. de act.* Emens enim rem aliquo onere affectam ſcienter ius tantùm venditoris emiſiſſe dicitur, *l.qui tabernas, ff.de contrah.empt.gloſ.* Cyn.& Bald. *in l.*1.*ſi pignus pignori datum ſit,* Alex. *in l.ſi domus, §.fin. num.*4. vbi Iaſ. *n.*24. *ff. de leg.*1. Gozad. *vbi ſuprà,* & fuit reſolutum *in Tiburtina Caſtri Sancti Poli coram Illuſtriſs.Platto.*

4 Non obſtat, quod dicitur non ſufficere ſcientiam locationis, cùm requireretur etiam ſcientia hypothecæ, cum ex ſola ſcientia locationis obligetur emptor ad eius obſeruantiam, & hypotheca, aliæque clauſulæ ad eundem finem non obligant creditorem in plus, nec augent obligationem, quæ oritur ex ſola ſcientia, vt in terminis per Surd. *in deciſ.*265. *num.*37. *& ſeq.* & quod ſufficiat ſcientia in genere, rem eſſe alteri locatam, *trad.* Bero. *d.conſ.*2. *num.*17. Imò ex quo ſciuit fuiſſe factam locationem, & inſtrumentum ex intimatione, & inhibitione ſibi facta ad inſtantiam Domini Marij cogitare etiam potuit de hypotheca, quæ apponi conſueuit, vt in his terminis per Natt. *conſ.*426.*n.*16. *in fin.* & ſaltem ex indicatione inſtrumenti de facili potuit ſcire, & proptereà eum non excuſat ignorantia, Bald.*in l.ſi duo n.*1.*ff.de acquirend.hæreditate.*

5 Non obſtat, quod etiam data ſcientia perfecta adhuc teneatur Dominus Maximilianus, qui ſibi expreſsè cauit ſuper conductione Domini Marij, *l.apud Celſum, §.Labeo, ff. de dol.except.* Aym. *conſ.*64. *ſub n.*4. Purpur. *conſ.*87. *num.*2. quia promiſſio deliberando emptorem à prætenſionibus D. Marij non reſtringitur per illa verba ſubſequentia prædictam poſſeſſionem impedientium, *l.& ſi adiiciatur, ff.pro ſocio,* Ruin. *conſ.*197. *n.*7. *lib.*1. præſertim cum dicatur prædictam poſſeſſionem, & ſic relatiuè ad dicta ſuperiùs, Bero. *conſ.*132. *n.*7. *lib.*3. Nam D.Marius non vult impedire poſſeſſionem D.Fabricij, nec illam interuertere, ſed potiùs paratus eſt eam adiuuare ipſum recognoſcendo poſſeſſorem, & Dominum, & ſuperiùs vt dictum eſt, fuit factum de ſimili poſſeſſione, non de vacua, libera, & expedita, quæ verba cum in alijs Inſtrumentis apponi ſolebant, non videntur hìc gratis omiſſa.

6 Ad ea, quæ dicuntur circa capitula ſufficit dicere, quod non ſunt producta, & quando eſſet aliquid dictum in ipſis, cum non fuerit in Inſtrumento appoſitum, prout alia videtur conſulto omiſſum, *c.ad audientiam, de decim.* vltra quod eſset videndum, an in dictis capitulis adſit promiſſio dandi liberam, & vacuam poſſeſſionem, quia verba videntur ibi appoſita conditionaliter, non diſpoſitiuè. Cætera viſa ſunt Dominis parum vrgere, & benè tolli per Informantes pro Domino Maximiliano.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Cremonen. Iuriſpatronatus.

Mercurii 26. Februarij 1603.

ARGVMENTVM.

Attentata poſſeſſio debet ſequeſtrari, ſi non ad inſtantiam partis, ſaltem ex officio iudicis, & quando cenſeatur renunciatum priuilegio attentatorum ex eo, quod attentans fuit admiſſus ad probandum bonum ius ſuum, & illud probauit, & an poſſit dari de attentatis ſtante clauſula appellatione remota, & clauſula ſine retardatione exequutionis litterarum Apoſtolicarum.

SVMMARIVM.

*Poſſeſſio attentata debet ſequeſtrari, n.*1.

*Clauſula conſtito facit exequutorem mixtum, n.*1.

*Appellari poteſt à ſententia mixti exequutoris, n.*1.

*Exequutio facta pendente termino ad appellandum eſt attentata, n.*1.

*Attentatorum priuilegio renunciatum cenſetur quando attentans fuit admiſſus ad probandum bonum ius & illud probauit, num.*2.

*Declara primo procedere in eo, qui patitur ſententiam tranſire in iudicatum, n.*2.

*Declara ſecundo, non procedere quando ille qui paſſus eſt attentata cauſam ſuper eis commiſit, n.*2.

*Attentata, vbi non poſſunt reuocari ad inſtantiam partis, debent reuocari ex officio iudicis, n.*2.

*Clauſula appellatione remota habet locum vbi iudex procedit ſeruata forma commiſſionis, & partem non grauat, num.*3.

*Clauſula ſine retardatione exequutionis litterarum Apoſtolicarum operatur, vt iudex ad quem non det impedimentum iudici a quo ſed non efficit, quod non poſſit dari de attentatis, num.*3.

DECISIO LXXIX.

DOmini dixerunt conſtare de attentatis, & proptereà auocandam, & ſequeſtrandam eſse poſſeſſionem iuxta obſeruantiam Rotæ, Caſsad. *dec.*3. *n.*7. *de reſt.ſpoliat.* Capur. *deciſ.*157.*par.*3. Fuit dictum *in vna Mediolanen.Parochialis 27. Iunis 1587.coram Illuſtr.Platto,* & ſæpius in alijs. Nam de attentatis non videtur dubitandum, quia Ordinarius Cremonen. non erat merus, ſed mixtus exequutor, propter clauſulam, conſtito de iure patronatus ex fundatione, & dotatione, & dummodo non ſit alteri ius quæſitum, & cum narratiua, quod erat præſentatus à medietate patronorum, & ab eius ſententia dabatur appellatio, vt fuit dictum *in illa Allenien. attentatorum* 20. *Decemb.* 1593. *coram D.Decano,* & proptereà exequutio facta, pendente termino ad appellandum eſt attentata, Ant.Ang.*dec.*3.*Chiſſanen. dec.*1. fuit dictum *in vna Toletana Capellaniæ coram Oradino 9.Iulii 1567. & in cauſa Toletana beneficii 26. Iunii* 1595. *coram Illuſtriſs.Blanchetto,* & deciſio, quæ allegatur in contrarium in cauſa Hipporigien. coram Bubalo fuit ſæpè allegata, & reiecta in his terminis. 1

Non obſtat, quod quando attentans fuit admiſsus ad probandum de ſuo bono iure, & illud probauit, videatur tacitè renunciatum priuilegio attentatorum, quia vltra quod videtur procedere in eo, qui patitur ſententiam tranſire in iudicatum, vt per Cæſ. de Graſs. *deciſ.*2. *de appell.* & in his terminis loquitur deciſio Creſcentij ex aduerſo allegata, non habet etiam locum, quando ille, qui paſsus eſt attentata, dederit de attentatis, & cauſam ſuper eis commiſit, quia tunc licet patiatur diſcuti de bono iure, nihilominus eſt ſuper illis attentatis audiendus, Lancellot. *de attent. lit. pend.limit.*15.*num.*14. & in omnem euentum, ſi non ad inſtantiam partis, ſaltem ex officio iudicis veniret exequutio reuocanda, & ſequeſtranda poſſeſſio, Lancell. *vbi ſuprà n.* 22. Caſsad.*dec.*3. *num.*3. *de reſtit.ſpol.* nec attentans gaudeat commodo vitioſæ poſſeſſionis, Archid.*in c.qui res, n.*9.*verſ. ex quibus iuribus* 11.*q.*1. 2

Non obſtat clauſula, appellatione remota, quia intelligitur quando Iudex proceſſit ſeruata forma commiſſionis, & partem non grauat, *cap.paſtoralis,* & ibi Doct. *de appell.* non etiam obſtat clauſula *ſine retardatione exequutionis litterarum Apoſtolicarum,* poſita in commiſſione appellationis, quia hoc operatur, vt iudex ad quem non det impedimentum iudici à quo, ſed non efficit, quod non poſſit dare de attentatis, ſi committatur, quod apertè probatur ex ipſa commiſſione, in qua conceditur expreſsè facultas reuocandi attentata. 3

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Rauennateñ. Fructuum Dotis.

Veneris 28.Februarij 1603.

ARGVMENTVM.

Fructus dotis, quando debeantur poſt dotem exactam, & quando per taciturnitatem multi temporis cenſeantur remiſſi.

SVMMARIVM.

*Statuti à diſpoſitione non eſt recedendum, n.*1.

*Fructus dotis non debentur poſt dotem exactam tanquam acceſſorij ad dotem ipſam & officio iudicis debiti, n.*2.

*Contrarium vero firmatur, n.*2. *maxime in fructibus debitis condictione ex ſtatuto, ibid.*

*Fructus vbi ſunt iure actionis debiti non præiudicat quo ad eos receptio ſortis principalis, n.*2.

Fructus poſſunt peti non obſtante receptione ſortis principalis, quando ſors principalis fuit recepta cum proteſtatione, num.3.

Fructus dotis per taciturnitatem longi temporis cenſentur remiſſi quod longum tempus debet ſaltem eſſe decennium à die mora, num.4.

Fallit in fructibus debitis conditione ex ſtatuto, n.4.

Fallit ſecundo, in eo, qui ſæpiùs fructus petijt, & proteſtatus fuit, num.4.

DECISIO LXXX.

1 DOmini vnanimiter cenſuerunt deberi Equiti Antonello fructus dotis ad rationem ſeptem pro centenario iuxta formam ſtatuti Rauennatenſis, cùm enim habeamus diſpoſitionem ſtatuti à Sede Apoſtolica confirmati claram, ab ea non eſt recedendum, *l.ille aut ille, §.cum in verbis, ff. de legat.*1. Capr.*conſ.52.n.3.*

2 Non obſtat, quod poſt dotem exactam non debeantur fructus tanquam acceſſorij ad dotem ipſam, & officio iudicis debiti, *iux.latè trad.* per Gabr. *conſ.145. lib.2.* quia contrarium tenet Bald. *Nouel.de dot.par.2.n.*11.Io.Lopez *in cap. per noſtras in 6. notab.§.8.n.6.* & alij, quos ſequuta eſt Rota *in cauſa Romana conſignationis depoſiti 24.Maij* 1595.*coram R.P.D.meo Pegna*, in qua fuit plenè hæc materia diſcuſſa, & ſine difficultate in caſu noſtro procedit, quia cum fructus debeantur condictione ex ſtatuto, Paul.de Montepico *conſ.*19.*n.*13. quando iure actionis ſunt debiti, non præiudicat receptio ſortis principalis, Doct.*in l.centum Capua*, vbi Iaſ. *n.6. verſ.vlt. aduerte, ff.de eo, quod certò loco cum aliis*, per Rim.iun. *conſ.67.ſub n.28.*

3 Accedit, quod Eques Antonellus recepit dotem cum proteſtatione fructuum, cui aduerſarius non contradixit, ita vt per receptionem ſortis non fecerit ſibi præiudicium quoad fructus, Iaſon. *de communi in l.ſi ſub num.4.verſ.quid tenendum, ff.de eo quod cert.loc.*

4 Nob obſtat, quod per taciturnitatem longi temporis videatur remiſiſſe, ex doctrina Bald. *in conſil.474. lib.3.* quia vltra quod eius opinio eſt multum controuerſa, quicquid ſit de eius veritate, non poteſt habere locum in caſu iſto, quia fructus ſunt debiti condictione ex ſtatuto, Paul. de Montepico *d.conſ.19.n.13.* qui etiam loquitur, quando ſtatutum non ſolum marito, & vxori, ſed etiam alijs concedit actionem prout ſtatutum Rauennat. Vlterius non poteſt applicari dictum Bal. quia negatur in facto, quod effluxerit decennium à die moræ, Dec.*conſ.570.ſub n.6.verſ.2. reſpondetur*, Natt.*conſ.495.n.3.* Grammat. *dec.70. n.2.in fin.* Præterea opinio Bald. fundatur in tacita remiſſione, & præſumpta donatione, vt ipſemet dicit, & tradit Dec. *vbi ſupra ſub n.5.verſ.3. poteſt reſponderi*, Alciat.*præſumpt.32.reg.*1.Gram. *d.dec.70. num.3.* & probat, text. adductus per Bald. *in l.cum quidam, §.Diuus, de vſur.* ibi, *vt gratior apud eum eſſet*, & habet locum in eo, qui tacet, nec aliquid proteſtatur, Dec. *vbi ſupra, verſ.4. conſiderandum*, Grat.*conſ.57. n.6. lib.*1. & propterea præſumptio ceſſat in Equite de fructibus conſequendis ſæpiùs proteſtante.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Bracharen. Beneficij.

Luna 3. Martij 1603.

ARGVMENTVM.

Lis vt inducta dicatur, requiritur commiſſio vnà cum citatione reproducta, & vt dicatur inducta contra non nominatum in commiſſione vigore clauſulæ omneſque alios, non requiritur expreſſio in prima citatione. Item ex quibus probetur negatiua iuris, ſiue non ius alicuius. Et per quem habeat probari negatiua reſidentiæ Epiſcopi ad effectum excludendi alternatiuam, & alia plura deducuntur circa gratiam ſi neutri.

SVMMARIVM.

Lis ad effectum gratia ſi neutri requiritur de tempore impetrata gratia, num.1.

Lis non inducitur ex ſola impetratione commiſſionis, cum vlterius requiratur citatio producta, n.1.

Clauſula omneſque alios operatur, vt poſſit citari etiam non comprehenſus in commiſſione, n.2.

Lis vt dicatur inducta contra non nominatum in commiſſione vigore clauſula omneſque alios, requiritur quod ſit nominatus in prima citatione, n.3.

Contrarium verò quod non ſit neceſſaria expreſſio, vt poſſit fieri citatio in partibus, n.3.

Commiſſio ſuffragatur etiam tertiò venienti ad cauſam in ſtatu, & terminis, n.3.

Citationis exequutio iuſtificatur ex comparitione citati, & productione mandati, num.4.

Regula Cancellaria 31. de commiſſionibus cauſarum litteris non expeditis non habet locum, vbi fuerunt expedita littera gratia principalis, num.5.

Gratia ſi neutri littera ſufficit quod expediantur, quando petitur illius Canonizatio, n.5.

Negatiua iuris ſiue non ius alicuius probatur ex inſpectione actorum, n.6. vbi etiam ſi cauſa ſit in prima inſtantia.

Alternatiua non ſuffragatur Epiſcopo non reſidente, n.7.

Negatiua reſidentia ad effectum excludendi alternatiuam Epiſcopi debet probari per allegantem, n.7.

Deuolutio collationis iuriſpatronatus non habet locum ſtante lite inter patronos, & inter præſentatos, n.8.

DECISIO LXXXI.

1 DVbitaui, an gratia ſi neutri Domini. Mathiæ ſit iuſtificata, & omiſſis alijs narratis, & præſertim iuſtificatione valoris, quæ particulari dubio erit diſcutienda, fuit tantùm actum de lite, & non iure Gaſparis, & cooncluſum quoad vtrumque caput gratiam eſſe iuſtificatam, nam quoad litem, quæ requiritur de tempore impetratæ gratiæ, Rebuff. *in prax. in tit.de reſcript.ſi neutri num.*15. Sarn. *de ann. quæſt.28. verſic. præterea*, quando ea non poſſet deduci ex commiſſione Mathiæ ſuper oullitate proceſſionis Gaſparis directa R. P. D. meo Sacrato, quia ex ſola impetratione commiſſionis non inducitur lis aduerſus eum, contra quem fuit impetrata, cùm requiratur vlterius citatio reproducta, Clem. *fin. & ibi not. vt lit. pend.* Rot. *deciſ.4. in fin.eod. tit. in antiq.* Dec.*conſil.460.n.28.* Caſſad.*dec.1.n.4.vt lit.pend.* Fuit dictũ *in Conchen. Euictionis 22.Mart.*1599.*corã Orano.*

2 Et licèt Dominus Mathias replicet ſatis probari citationem ex productione mandati in cauſa, tamen in hoc non eſt laborandum, quia ratione commiſſionis coram me productæ, ſatis apparet de lite, vigore enim clauſulæ, *omneſque alios, &c.* potuit Cæſar citari Abb. *in c.veniens il 2.n.8.de teſtamentis*, Put.*dec.25.de Iudic.* Mohed. *dec.5. eod.tit.* & fuit reſolutum *in cauſa Caputaqu.beneficij 27.Nouembr.*1579.*corã Bubalo, & in vna Regien. Canonicatus coram Illuſtriſſ.Mellino 26.Ianu.*1596. propterea cum adſit citatio vigore huiuſmodi commiſſionis contra Gaſparem perſonaliter exequuta die 8.Iunij, & ante gratiam ſi oeutri, & poſteà 19. Octobris fuerit exhibitus proceſſus cum exequutione citationis, non videtur de lite dubitandum præſertim concurrentibus etiam actibus poſitiuis procuratoris Gaſparis ante gratiam ſi neutri.

3 Ad deciſ. *Creſc.3.de dilat.* in contrarium allegatam, quod ad effectum litis requirebatur Gaſparem nominatum fuiſſe in prima citatione, fuit dictum illam non ſeruari, quia Rota ſeruat non eſſe neceſſariam expreſſionem in prima citatione, & poſſe fieri in partibus, Caſſad. *dec.2.de dol.& contum.* & commiſſio ſuffragatur etiam tertio venienti ad cauſam in ſtatu, & terminis Put.*dec.385.lib.*1. Achill.*deciſ.2. vt lit. pend.* & quod illa deciſio non ſeruetur fuit dictum *in cauſa Bonon. de Ponticulo 22.Martij 1574. coram Robuſterio*, vltra quod illa non eſt deciſio Rotæ, ſed opinio ipſius Creſcentis.

Et licèt huiuſmodi citatio negaretur ex parte Gaſparis, tamen Dominis occulata fide apparuit eſſe verum, quod vltra citationem vigore compulſorialium, coram iudice compulſore adeſt etiam relatio citationis vigore commiſſionis ad comparendum in Curia, nec fuit habita conſideratio eius, quod ex aduerſo dicebatur, rationem Notarij non habere teſtes, quia vltra quod non eſt verùm in facto ex productione mandati in cauſa, & ex comparitionibus Procuratoris ſatis iuſtificatur exequutio citationis, vt fuit dictum *in Mediolanen. Matrim.30. Febr.1584. coram R. Patriarcha Alexandrino.*

4 Non obſtat regula 31. de commiſſionibus cauſarum literis non expeditis, quia fuerunt expeditę literæ gratiæ principalis, & quantum ad gratiam ſi neutri cùm non requirat

aliam

aliam litem nouam, & diuerſam à prima, ſufficit quod literæ expediantur, quando petitur illius canonizatio, Put. *deciſ. 24. de Iud.*

6 Quantum autem ad non Ius Gaſparis, fuit dictum, gratiam ſatis iuſtificari, ex eo quod de nullo eius iure in actis appareret, vt fuit reſolutum *in Teluſana Præpoſitura 27. Ianuar. 1563. coram Robuſterio, & ſæpius in alijs*. Non obſtat, quod commiſſa eſt cauſa in Curia in prima inſtantia & propterea non mirum ſi non conſtet de iuſtificatione, cum non adſint aliqua acta, quia ſiue in prima inſtantia, ſiue in alijs inſtantijs verſemur, ſemper verum erit dicere, gratiam eſſe iuſtificatam ex actis, & propterea ex eis apparere de non iure.

7 Nec placuit, quod dicitur Gratiam Gaſparis iuſtificari ex vacatione in menſe Octobris, quia datur acceptatio alternatiuæ, & quamuis alternatiua non ſuffragetur Epiſcopo non reſidenti, tamen onus probandi non reſidentiam incumbit Gaſpari, quia Mathias habet fundatam intentionem ſuam in acceptatione alternatiuæ, & ſi Gaſpar dicit, quod alternatiua non ſuffragetur propter non reſidentiam, habet id probare vti fundamentum ſuæ intentionis, vltra quod Gaſpar in ſua gratia perinde valere narrat Ordinarium gaudere alternatiua.

8 Non obſtat quod conſtat de iure Gaſparis, quia eius gratia comprehendit etiam caput deuolutionis, & beneficium erat deuolutum propter negligentiam patronorum, Epiſcopi, quia cum eſſet lis non ſolum inter patronos, ſed etiam inter præſentatos, non eſt locus deuolutioni, nec inerat diſpoſitio *c. quoniam de iurepatronatus*, Ioan. Andr. *c. cum nos, n. 2. verſ. vnde iura*, Ant. de Butr. *num. 7. verſ. iura ergo*, Imol. *num. 7. verſ. nec obſtat, de off. ord.* Lap. *alleg. 78. num. 15. cum alijs allegatis in cauſa Dertunſenſi Iuris patronatus 19. Februarij 1601. coram R.P.D. meo Pegna.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
D. CARD. BONONIEN.

Romana prætenſæ hæreditatis, de Cecchis.

Luna 10. *Martii* 1603.

A R G V M E N T V M.

Hæreditatis aditio inducitur ex pluribus in deciſione contentis, de quibus particulariter in Summario.

S V M M A R I V M.

Hæreditatis aditio inducitur ex contractu inito ſuper re hereditaria, quamuis minimo, n. 1. vbi ex locatione.

Hæreditatis aditio probatur per actus, qui citra ius, & nomen hæredis fieri non poſſunt, n. 2.

Hæreditatis aditio inducitur per ſolutionem debitorum defuncti, num. 2.

Comprobare videtur actum qui illius occaſione vti alterius procurator in iudicio comparet, num. 2.

Promiſſio de donando non transfert dominium, ſed tantum tribuit actionem perſonalem, n. 3.

Hæreditatis aditio probatur ex pluribus, n. 4.

D E C I S I O LXXXII.

1 Viſum fuit Dominis ſatis probari Marcellam fuiſſe de facto hæredem Marij, & ſucceſſiuè per eam Iſabellam, & Dominicam ipſius Marcellæ filias. Nam quod Marcella ſe palam pro hærede geſſerit, ex eo detegitur quod domum, quæ ipſius Marij fuerit poſt eius obitum vti propriam tenuit, & poſſedit, Bar. *in l. pro herede, in princ. ff. de acq. hered. & conſ. 207. n. 3.* eam locauit mediante perſona Auguſtini Capotij eius viri, per quam locationem probatur aditam fuiſſe ab ipſa hæreditatem, Corn. *conſ. 103. n. 4. & ſeq. lib. 1.* Marant. *in l. is poteſt, n. 77. ff. de acq. her.* ſeruitutem cuidam feneſtræ in ea conſtituit, & alteri conceſſit: Ex contractu enim ſuper re hæreditaria inito etiam in minimo inducitur aditio hæreditatis, Nat. *conſ. 448. ſub num. 18.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 11. n. 12. de teſtam.*

2 Poſt Marcellam, Iſabella, & Dominica continuarunt poſſidere dictam domum vti propriam, & iudicialiter petierunt illam liberari à cenſu ſuper ea impoſito à Mario reſtituto, ſeu depoſito eius pretio, quod conuincit ipſas etiam mediatè ſaltem fuiſſe hæredes Marij, cum ſit actus, qui citra ius, & nomen hæredis expediri non poſſit, *l. pro herede, §. Papinianus, & l. gerit*, vbi Bart. *n. 19. ff. de acq. hered. §. fin. inſtit. de hæredum qualit. & differ.* probatur inſuper, Iſabellam, & Dominicam fuiſſe hæredes Marij, quia citatæ tanquam hæredes eiuſdem à Præceptore Sancti Spiritus ſuſtinuerunt litem coram Vicario Vrbis ſuper collatione cenſuum decurſorum, tempore quo viuebat Marius, ſolutio autem debitorum defuncti ſpectat ad hæredem, & hæredem deſignat, Bart. *in l. potuit, n. 20. C. de iure delib.* Dec. *conſ. 449. n. 9. cum ſeq.* quod factum fuit non ſolum ſciente, & patiente Domino actore Aduerſariatum, ſed etiam approbante per comparitiones factas in iudicio ab ipſo vti procuratore Iſabellæ, & Dominicæ, *l. fin. in princ. ff. de inoffic. teſtam.* latè Tiraq. *de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 9. n. 267. & ſeqq.*

3 Nec placuit Dominis, quod ex aduerſo dicitur, Dominicum comparuiſſe vti procuratorem per donationem ab ipſo factam, quia vltra quod eſt promiſſio de donando, per quam non erat translatum dominium, ſed ſolum competebat actio perſonalis, *ff. de action. empt. l. qui fundum, ff. de contrah. empt.* Angel. *conſ. 134. vel 184. ante fin.* quando etiam eſſet donatio iurium hæreditariorum, aut hæreditatis, ſed donatio particularis iurium certæ domus, & ad fauorem Iſabellæ tantum, cum tamen iudicium agitatum fuerit tam contra Dominicum, quàm contra Iſabellam, & vtriuſque nomine comparitum per Dominicum quæ ſicut fuerunt conuentæ vt hæredes Marij, ita à Dominico defenſæ, nec aliter contingere potuit, quia Hoſpitale ignorabat talem donationem, nec de ea conſtabat in actis. Vlterius commiſſio præſentata apparet ſub 30. Ianuarij 1554. & ſic præcedente die ante prætenſam donationem, quæ fuit facta 10. Februarij eiuſdem anni.

4 Accedit etiam quòd præfatam aditionem adminiculatur Alex. Lancellarius frater Fabij procuratoris, qui in relatione calculi per eum facta, Marcellam, & Iſabellam ſemel atque iterum hæredes Marij appellat, iuuant etiam articuli dati pro parte Marcellæ, & teſtes ſuper eis examinati vſque de anno 1564. in quibus articulatur, & probatur, Marium nullis relictis filijs deceſſiſſe, & poſt eius mortem Æmiliam, & Marcellam ſorores germanas diuiſiſſe bona fraterna, ex quibus, & ex alijs, de quibus per informantes ſimul iunctis, fuit concluſum conſtare Marcellam, & ſucceſſiuè Iſabellam, & Dominicum fuiſſe hæredes Marij de facto, quicquid de iure dictum ſit, ad quod ſpectat diſcuſſio ſuper legitimitate, vel illegitimitate Dominici, quo cognito apparebit ad quem de iure ſpectet hæreditas, & cui dicatur delata.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
D. CARD. BONONIEN.

Viterbien. Decurſus Aquarum.

Luna 17. *Martij* 1603.

A R G V M E N T V M.

Patet ex Summario Argumentum.

S V M M A R I V M.

Interdicto aquæ quotidianæ, & æſtiuæ agens vt obtineat, ſufficit probatio, quod ſuperiore anno aquam duxerit, nec eſt neceſſaria ſcientia aduerſarij, n. 1. & 2.

Teſtes numero plures alijs præferuntur, n. 2.

Poſſeſſio ſola ſufficit, cum agitur de manutentione, n. 3.

D E C I S I O LXXXIII.

1 IN conflictu probationum, & teſtium hinc inde examinatorum viſum fuit Dominis poſſeſſionem Archidiaconi melius, & concludentius probari, dantur enim depoſitiones plurium teſtium, quod in ortu ſolis die Iouis conduxit aquam, de qua eſt controuerſia ad ſuum prædium, & de ſucceſſiuo, ac continuato tempore, quamuis ad effectum obtinendi in interdicto aquæ quotidianæ, & æſtiuæ, ſufficeret probaſſe, quod ſuperiori anno aquam duxerit, *l. 1. in princ. ff. de aqu. quot. & æſt.* Ruin. *conſ. 191. num. 3. in fi. & ſeq. lib. 1.* & ſemel tantum, idem Ruin. *conſ. 196. ſub n. 9. verſ. & ideo, lib. 5.* Menoch. *de retinen. remed. 6. num. 15.* & licet non eſſet neceſſaria ſcientia aduerſarij, Ruin. *d. conſ. 191. num. 4.* ea tamen probatur per teſtes, qui dicunt eum continuaſſe ſuam poſſeſſionem non obſtantibus contradictionibus aduerſarij, & etiam poſt moleſtias illatas vigore monitorij Auditoris Cameræ.

2 Probatur etiam poſſeſſio Archidiaconi per duos teſtes

pro parte Ioannis Laurentij examinatos, & propterea dixerunt Domini teſtes, qui deponunt de eius poſſeſſione eſſe præferendos teſtibus aduerſario fauentibus, non ſolum, quia ſunt plures, *cap.licet cauſam, verſic. ex præmiſſis, de prob.gl. in cap.ſi teſtes, in gl.magna, 4. quæſt.* 3. latè Gabr. *de teſt.concl.4. num.*30. Cæſar.de Graſs. *dec.13.num.7. de re iud.* ſed etiam quia non ſunt intereſſati prout teſtes Ioannis Laurentij deponunt per meliores rationes & cum aſſiſtentia Styli, & conſuetudinis generalis in hanc materia, & cùm Ioannes Laurentius non probet, quod eo anno quo cœpit agere, vſus ſit dicta aqua, quam ſcollaturam appellant, non competit illi hoc interdictum, *l.in princip. & §.deinde, ff.de aq. quot. & æſtiu.* Verunen. *de ſeruit.ruſt.præd.c.7.n.11. verſ.* 5. quod Ruin. *conſ.106.ſub n.9.verſ.& ideò l.5.*

3 Non obſtat ceſſio Antonij Spreti, quia vltra quod non habet obſtare poſſeſſioni Archidiaconi, quæ ſola ſufficit, cùm agatur de manutentione, eſt etiam de aqua principali, & plena, non ſcollatura, de qua eſt lis hodiè, & in qua Archidiaconus non habet ius ab Antonio, eodem modo reſpondetur ſententiæ, ſeu laudo Domini Landriani, quia non loquitur de iure percipiendi ſcollaturam, cum Spretus ſemper fuit ſolitus ea vti, cætera benè tolluntur per Informantes, & ſic fuit reſolutum Archidiacono dandum eſſe mandatum de manutenendo.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Spoletana Hæreditatis.

Veneris 11. Aprilis 1603.

ARGVMENTVM.

Hæres inſtitutus durante ſua vita tantùm, nullo alio dato cohærede poſt mortem, quando coniecturata mente teſtatoris teneatur poſt mortem reſtituere hæreditatem venientibus ab inteſtato.

SVMMARIVM.

Hæreditas ad tempus dari non poteſt, imò ſublato vitio temporis manet inſtitutio, n.1.

Hæres inſtitutus durante eius vita vbi poſt mortem non eſt datus hæres cenſetur hæres perpetuo, maximè quando non eſt adiecta aliqua taxatiua, n.1.

Fallit vbi conſtat de contraria veriſimili mente teſtatoris quia tunc debet reſtitui hæreditas venienti ab inteſtato, n.2. & dicta mens colligitur, ſi veniens ab inteſtato eſt filius teſtatoris, & ex alijs, de quibus n.3.

Fallit ſecundo ſtante clauſula codicillari, n.3.

Voluntas paterna de facili ſuppletur ad fauorem filij, n.3.

Prohibitio alienationis facta per patrem non verificatur in legitima filij, n.3.

Verba Teſtatoris non debent eſſe otioſa, ac ſine effectu, num.3.

Hæres non deſinit eſſe hæres ex eo, quod poſt mortem teneatur reſtituere per fideicommiſſum hæreditatem, n.4.

Mens teſtatoris debet ſaluari eo modo, quo meliùs ſaluari poteſt, non offendendo iuris regulas, n.4.

Conſenſus præſtitus ex forma Statuti non præiudicat, numer.5.

Bona fideicommiſſo ſubiecta non veniunt in generali inſtitutione, num.5.

DECISIO LXXXIV.

1 CVm Laurettus Sillanus Æmiliam vxorem hæredem inſtituiſſet pleno iure toto tempore vitæ ſuæ Trebatio filio in legitima tantum inſtituto, dubitaui, an Æmilia eſſet ſimpliciter, & liberè inſtituta, vel potiùs grauata reſtituere tempore mortis hæreditatem Trebatio, & Domini reſponderunt fuiſſe grauatam, licèt enim hæreditas ad tempus dari non poſſit, imò ſublato vitio temporis maneat inſtitutio, *l.hæreditas ex die, ff.de hæred. inſtit. §.hæres pure, inſtit.eodem*, & propterea hæres inſtitutus durante eius vita, ſeu quoad vixerit, & ſimilibus verbis quando non eſt datus hæres poſt mortem, cenſetur hæres perpetuò, perinde ac ſi verba illa non fuiſſent expreſſa, & tempus inſtitutioni non eſſet adiectum, præſertim quando non eſt adiecta aliqua taxatiua, vt latiſſimè alios congerens explicat, & probat D. Syluest. Aldobr. *conſil. 17. à num. 20. vſque in fin.*

2 Domini tamen contrarium in caſu iſto dicendum cenſuerunt attenta veriſimili mente teſtatoris, quam in his terminis attendendam dixerunt, Pariſ. *conſ.69.num.1. & 2. & num.8. & cum ſeq. lib.2.* Ang. Aret. *conſ.11. ſub num.7. & ſeq.* Natt. *conſ.570.num.13. in fin.* & propterea Trebatio poſt mortem Æmiliæ eſſe reſtituendam hæreditatem, ſi non vti cohæredi, ſaltem vti ab inteſtato ſuccedenti, Paul. de Caſtr. *conſ.241. circa fin. & 225. ſub num.2. lib.2.* Corn. *in l. extraneum num.12. verſ.1. ſi teſtator, C.de hæred.inſtit.* Dec. *conſ.279. ſub n.1. verſic.1. intellectus*, Pariſ. *d.conſ.69. per tot.* Natt. *d.conſil.570. n.13.*

3 Mentem autem colligebant ex qualitate Trebatij, qui erat filius teſtatoris, quod etiam conſiderauit, Dec. *d.conſ.* 278. *num.8.* Pariſ. *d.conſ.69. num.10. & 11.* ad fauorem enim filij de facili ſuppletur voluntas paterna, *iuxta trad. in l.cum auus, ff.de cond. & demonſtrat. in l.cum acutiſſimi, C. de fideicomm.* Item quia teſtator illi prohibuerat alienationem bonorum, quæ ad ipſum peruenirent tam vigore inſtitutionis per eum factæ, quàm aliàs quomodolibet, ex quo patet teſtatorem conſideraſſe bona ſua peruentura ad filium aliunde, quàm ex inſtitutione, & cum prohibitio non poſſit intelligi reſpectu inſtitutionis, cùm ſit ad legitimam reſtricta, *l.quoniam in prioribus, C.de in offic.teſtam.* & non poſſit cenſeri grauamen illi iniunctum, niſi in caſu, in quem contingat, eum ex diſpoſitione teſtatoris habere hæreditatem, *l.ſed hic, §.fin. ff. de leg.3.* Alex. *conſ.24. num.6. lib.3.* dicendum eſt eum ad fideicommiſſum poſt mortem Æmiliæ fuiſſe vocatum, quod etiam ſuadet clauſula codicillaris, alias ad iſtum effectum conſiderata per Rotam apud Caputaq. *dec.263. par.3.* eò magis quia hoc modo verba illa toto tempore vitæ ſuæ non erunt otioſa, & ſine effectu, *l.ſi quando, ff.de leg.1. c.ſi Papa de priuileg.in 6.*

4 Non obſtat l.hæreditas, quia hoc non tollit, quod Æmilia, dum viueret, non eſſet hæres directa, & vtiliter, licèt poſt eius mortem Trebatius per fideicommiſſum fieret hæres, Soc. *conſil.14. poſt num.7. lib.1.* Ang. Aret. *d. conſil.11. ſub num.8.* vt ſaluetur mens teſtatoris eo modo, quo meliùs ſaluari poteſt, non offendendo iuris regulas, Paul. de Caſtr. *d.conſ.241. ſub num.5. verſ.ſed hoc eſt falſum, lib.2.* Natt. *d. conſil.570. n.14. in fin.*

5 Minus etiam facit, quod Trebatius conſenſerit teſtamento Æmiliæ, quia vltra quod conſenſus fuit præſtitus ex forma ſtatuti, quod præiudicare non poteſt, Bald. *conſ.102. num.2. lib.2.* Paul. de Caſtr. *conſ.423. ſub num.2. verſ.non obſtat, lib.1.* in generali inſtitutione non veniunt bona, quæ per fideicommiſſum Æmilia erat grauata reſtituere, Aym. *conſil.19. num.13.* Fuit dictum *in vna Forolinien. fideicom. 4. Maij 1583. coram R.Patriarcha Alexandrino*, faciunt tradita per Bal. *in l.codicillis, §.inſtitutio num.5.* & ibi Imol. *in l.fin. ff. de leg.2.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Bonon. Pecuniaria.

Lunæ 24. Aprilis 1603.

ARGVMENTVM.

Spolio agi poteſt probatis extremis, etiam vbi poſſeſſio fuit capta iudicis auctoritate, qui tamen nulliter, & iniuſtè proceſſit, & quando dominus directus finita emphyteuſis poſſit abſque vitio ſpolij capere poſſeſſionem emphyteuſeos propria auctoritate.

SVMMARIVM.

Secundum extremum in ſpolio leuiores probationes admittit, & ſufficit ſuſtentatio litis cum adminiculis, n.1.

Spolium ceſſat in eo, qui Iudicis auctoritate poſſeſſionem cæpit, niſi tamen iudex nulliter proceſſerit, n.2.

Præceptum iudicis abſque cauſa cognitione non valet, n.3.

Mandatum de immittendo abſque cauſa cognitione non valet, num.3.

Clau-

Clauſula iuſtificatiua ſi quis, *quæ ſolet apponi in præcepto iudicis reſoluitur in ſimplicem citationem, n.3. vbi quod dicta clauſula debet eſſe in forma alternatiua.*

Ab exequutione non eſt incipiendum etiam vbi quis poteſt propria auctoritate capere poſſeſſionem, & adit iudicem, num.3.

Poſſeſſio ſpoliatiuè capta non poteſt confirmari parte citata, etiam quod de nouo eſſet concedenda, n.4.

Dominus non poteſt emphyteuſi deuoluta ob lineam finitam capere poſſeſſionem propria auctoritate, quicquid ſit in deuolutione ob non ſolutum Canonem, n.4. vbi etiam ſtante pacto capiendi poſſeſſionem propria auctoritate.

Facultas capiendi poſſeſſionem propria auctoritate ceſſat per aditum ad iudicem, & debet tunc pars citari, n.5.

Dominus directus poteſt finita emphyteuſi per viam manutentionis ratione ciuilis poſſeſſionis recuperare naturalem, num.6.

Poſſeſſor naturalis, vt expellatur à poſſeſſione ciuili debet citari, num.6.

Dominus directus poteſt propria auctoritate expellere emphyteutam, quando negat directum dominium, n.6.

Spolium debet in primis, & ante omnia purgari, n.7.

Mandatum de manutenendo non debet concedi domino directo in poſſeſſione rei emphyteuticæ niſi prius docto, quod fuerit finita emphyteuſis, n.7. vbi etiam ſtante pacto ingrediendi poſſeſſionem propria auctoritate.

Inueſtitura poſterior non præiudicat anteriori, n.7.

Poſſeſſor ſiue habeat colorem poſſidendi, ſiue non, eſt à ſua poſſeſſione amouendus abſque cauſa cognitione, n.8.

Poſſeſſionis iuſtificatio non requiritur in ſpolio, n.8.

Poſſeſſionis iuſtificatio non requiritur, niſi quando res poſſideri non poteſt abſque titulo, & quando agitur contra ſuperiorem, num.8.

Iudex nulliter procedens, non priuat poſſeſſione, & poteſt pars tunc ſe nolle habere pro ſpoliata, n.9.

Teſtes ſuper negatiua deponentes debent etiam non interrogati reddere rationem ſui dicti, n.10.

Confeſſio vnius tertio non nocet, n.11. vbi ampliatur etiam in tertio admiſſo ad cauſam in ſtatu, & terminis.

Petitorio ſuſpenſo non eſt agendum de defectu tituli, n.12.

DECISIO LXXXV.

1 DIe 29. Nouembris proximè præteriti fuit reſolutum, Barbaram eſſe reſtituendam ad poſſeſſionem bonorum, de quibus eſt controuerſia, cauſa iterum propoſita Domini fuerunt eiuſdem ſententiæ quoad omnia bona præter domum de qua voluerunt particulariter videre, quoad illa enim conſtat de vtroque extremo ſpolij, nam anterior poſſeſſio Barbaræ probatur ex actu exequutionis mandati, & apprehenſionis poſſeſſionis eius vigore nomine Abbatis ex Inſtrumento recognitionis factæ ab Iſabella Maſſaria, etiam cum clauſula *conſtituti* ad fauorem ipſius Barbaræ, & ex alio Inſtrumento recognitionis, in quo eadem Maſſaria recognoſcendo procuratorem Abbatis teſtatur de recognitione priùs facta ad fauorem Barbaræ, & ex alijs cumulatis per Informantes pro ipſa, & hoc primum extremum non controuertitur, & minus ſecundum, in quo leuiores probationes ſufficiunt, Rot. *dec.8. de reſtit. ſpoliat. in nou.* & ſufficit ſuſtentatio litis cum adminiculis, vt paſſim tenet Rota, & fuit dictum *in Regien. Bonorum* 17. *Decembris* 1576. *coram Illuſtriſſimo D.Blanchetto*, & adeſt recognitio prædicta ad fauorem Abbatis.

2 Non obſtat quod Abbas ingreſſus eſt poſſeſſionem auctoritate, & mandato iudicis, quo caſu ceſſat ſpolium, *l.iuſtè poſſidet, ff.de acquirenda poſſeſſione, gl.in cap.præſentium, in gl.fin.7.quæſt.*1. Bald.*in leg.fin.in 1.notab.Cod.vnde vi*, quia hoc non vendicat ſibi locum, quando iudex nulliter procedit, *gloſ.in ſumm.3.part.*1. Hoſtien. *in tit.de reſtitut. ſpoliat. §.quando facienda in princip.* Bald. *conſil.*357.*lib.*2. Abb. *in c. conquerente, num.*12. *de reſtit. ſpoliat.* Felin. *in cap.dilectus, ſub num.1.verſic.fallit 2. de reſcript.* Aym.*conſil.*18. *n.*8. Caput. *dec.*186.*part.*3. Cæſ.de Graſs. *dec.1.n.4.de conſtit.* & fuit ſæpiùs reſolutum.

3 De nullitate non videtur dubitandum, quia poſſeſſio capta fuit in vim præcepti iudicis nulla præuia citatione, cùm tamen huiuſmodi præcepta non valeant, non præcedente cauſæ cognitione, Iaſ.*in l.necquicquam, §.vbi decretum, n.*5. *ff.de offic.procon ſ.* & benè in terminis noſtris per Silitan.*conſil.27.num.9. & 10.* & mandatum de immittendo in poſſeſſionem non præuia cauſæ cognitione non valet, Bart. *in l. iudex per illum text. C.comminat.vel epiſtol.* Iudex enim, vt inquit idem Bald. debet audire, & examinare, non fulminare, licet autem dimittantur cum clauſula iuſtificatiua *ſi quis &c.* quia reſoluitur in ſimplicem citationem, vt per Iaſ. *vbi ſupra ſub n.*6. tamen clauſula huius præcepti non eſt inſolita forma continente alternatiuam, vt faciant, aut compareant illi, quibus præſentatur præceptum, Bald. in terminis noſtris *conſ.177. in princ. lib.*3. ſed in ea dicitur, quod compareant poſt factam apprehenſionem, adeò quod non intendit audire, niſi poſt factam exequutionem, & ſic voluit incipere ab exequutione, quod eſt omni iure prohibitum, *l.ſi cum nulla, ff.de re iud. l.1. C.de exequution.rei iudicat.* etiam in caſu, in quo quis poteſt propria auctoritate capere poſſeſſionem, & adire iudicem, Bald. *in d. l.prima, in princ. C.comminat.vel epiſt.*

Nec potuit iſta immiſſio vti ſpoliatiua iuſtificari, & confirmari parte citata, etiam quod eſſet de nouo concedenda, 4
Chiſſanen. *dec.*171. fuit dictum *in vna Romana Caſalis ſeu Pedichæ Sancti Matthæi* 12. *Iunij* 1573. *coram Robuſterio, & in Romana de Pinellis,* 20. *Febr.*1598. *coram Orano*, & ſæpiùs in alijs. Non obſtat, quod Abbas citra vitium ſpolij potuerit propria authoritate capere poſſeſſionem in caſu deuolutionis, quia quicquid ſit in deuolutione ex capite non ſoluti canonis, in quibus terminis loquitur Caſſad. *dec.1. de loc. & cond.* id non procedit, quòd ex alio capite, vt propter lineam finitam prætenditur deuolutio, Paul. de Caſtr. *conſ.68.ſub num.1. verſ.non tamen poſſet, lib.*2. Afflict. *deciſ.*97. Gabr. *conſil.88. in fin.lib.*1. latè Menoch. *conſ.563. num.13. & per totum*, & iſtam opinionem in hoc caſu tenet Rota, vt apud Peregr. *deciſ.30. lib.1. & 58. lib.*2. & fuit dictum *in vna Romana Domus*, 5.*Nouembris* 1599.*coram R. P.D.meo Lancellotto*, etiam ſtante pacto ingrediendi poſſeſſionem propria authoritate, vt fuit latè deductum *in vna Ceſanen. ſpolij 22.Iunij* 1592. *coram Card. Mantic.* Poterit enim habere Barbara melioramenta, propter quæ ſibi competeret retentio, vel alium titulum, ex quo poſſet prætendere ſucceſſionem, vt fuit conſideratum *in vna Aſtenſi feudi de Solario* 14.*Decemb.*1584. *coram Bubalo*.

Vltra quod vbi etiam Abbas habuiſſet facultatem ca- 5
piendi, propterea authoritate illa ceſſabat, ex qua adiuit Iudicem, Bald. *in l.1.ad fin. C.de exequut. rei iud.* cum multis cumulatis, per Gabr. *de citat. concl.1. num.206. & ſeqq.* & fuit dictum *in vna Romana Domus, coram R.P.D. Lancellotto*, præſertim cum non ſolum per aditum ad Iudicem tacitè elegerit viam iuris, ſed expreſſè in petitione Monaſterij dixerit, vt per eam vult via iuris apprehendere, Alex. *in contrarium allegatus conſ.131.lib.*4. non oppugnat, ſed potiùs comprobat iſtam opinionem, dum *ſub n.*4. dicit, magis communem, quod pars ſit citanda quando ex vrbanitate iudex aditur, licèt ſecùs ſi petatur tantum familia, & mandatum de aſſociando, vt in caſu ſuo.

Non obſtat, quod finita emphyteuſi poſſit Dominus di- 6
rectus ratione ciuilis poſſeſſionis per viam manutentionis recuperare naturalem, *vt in illa Ciuitatis Caſtelli coram D.Decano*, quia in ea non dicitur, quod id liceat propria authoritate. Imò præſupponitur, quod via iuris agatur, dum dicitur competere interdictum retinendæ, & habens naturalem, vt expellatur ab habente ciuilem, debet citari, & audiri, vt poſt Alex. *quem alleg.* dicit Gram. *conſ.ciuil.* 88. *num.*16. præſertim quia non ſumus in caſu, in quo emphyteota negat proprietatem Domino directo, quo caſu, licèt forſan expellere propria authoritate, quia alioquin ciuilem amitteret, ſed illum proprietarium, & Dominum directum recognoſcit, & propterea non poteſt propria authoritate eijci, *iuxta diſtinct.* Com.*conſil.193.num.3. lib.*3.

Nec etiam eſt hodiè concedendum mandatum de manu- 7
tenendo, vt prætenditur, tum quia conſtat de ſpolio, quod purgandum eſt, tum quia prius apparere debet, & legitimè docere, quod ſit finita emphyteuſis, vt fuit dictum *in vna Romana Domus 3.Aprilis* 1579. *coram Cardinali Blanchetto, & coram Illuſtriſſ. Patriarcha in Romana Domus de Caualerijs* 15. *Ianuar.*1588. quod procedit etiam ſtante pacto ingrediendi propria authoritate in caſu lineæ finitæ, & factæ deuolutionis, quia prius debet parte citata liquidari, quod euenerit caſus, vt fuit dictum *in vna Montis Faliſci* 17.*Maij* 1589. *coram D.Decano*, & repetitum ſuperiùs allegata Ceſenaten. Spolij, quod non fuit factum in caſu iſto, imò in actis adeſt inueſtitura perpetua tranſitoria ad omnes

extra-

extraneos, & ad fœminas, & illa, quæ in monitorio allegatur, non reperitur in actis, & eſt poſterior, ita vt diſcutiendum foret, quæ ſit attendenda, cum regulariter poſterior non præiudicet anteriori, ſed anterior præualeat, Paul. de Caſtr. *conſ.* 142. *in fin. lib.* 2. Dec. *conſ.* 163. *n.* 3. *&* 390. *n.* 2. *in fin. & ſeq.*

8 Quod dicitur de iuſtificatione tituli non placuit Dominis, quia nunquam poſſeſſor, ſiue habeat colorem poſſidendi, ſiue non, non eſt a ſua poſſeſſione amouendus ſine cauſæ cognitione, Oldrad. *conſil.* 227. *col.* 222. *num.* 3. *ante fin. verſ. nunquam autem*, & iuſtificatio regulariter non habet locum in ſpolio, & quando non poteſt res ſine titulo habere, niſi quando agitur contra ſuperiorem, vt benè declarauit Ant. de Butr. *in cap. conſtitutus, num.* 8. *verſ. ſed tu dic. de fil. presbyt.* Put. *deciſ.* 457. *lib.* 2. Achill. *deciſ.* 5. *de reſt. ſpol.*

9 Non obſtant latè deducta ad oſtendendum, quod mulieres non fuerunt eiectæ, nec poſſeſſio capta in vim dicti præcepti, cum noluerint tunc illam dimittere, & propter earum reſiſtentiam fuerit neceſſarius recurſus ad iudicem pro earum eiectione, quia reſiſtentia fuit reſpectus domus, de qua hodie agitur, quo ad alia bona adeſt recognitio ad fauorem Abbatis, vt ipſe Abbas, ſeu eius procurator in iudicio 2. Aprilis 1582. dixit bona ipſa iuridicè fuiſſe apprehenſa, nec conſtat de mandato poſteriori, minus de noua apprehenſione, nec eſt vis facienda, quod Barbara, & aliæ dicta die 2. in iudicio dixerint, quod fuerunt, & ſunt in poſſeſſione bonorum de quibus agitur, quia cum Iudice nulliter procedente non amiſiſſent ſuam poſſeſſionem, Ang. *in l. clam poſſidere*, §. *qui ad nundinas, num.* 2. *in fin. ff. de acq. poſſ.* fuit dictum *in vna Lucana Capellæ coram R. P. D. Litta* 17. *Iunij* 1594. *&* 20. *eiuſdem menſis in Mediolanen. Capellæ coram R. P. D. meo Iuſto*, & in terminis Corn. *conſ.* 193. *n.* 4. *lib.* 3. potuerunt tunc nolle ſe habere pro ſpoliatis, *iuxta deciſ.* Put. 419. *lib.* 2. & dicitur *in illa Romana Domus coram R. P. D. meo Lancellotto*, quamuis poſtea ſe pro ſpoliatis habuerint, & egerint, prout agunt ſpolio.

10 Quo ad illegitimitatem, & incapacitatem Barbaræ, fuit reſponſum, eam non probari. Nam teſtes à Brigida examinati, vltra quod non nocent Barbaræ, ab ea cauſam non habenti, non etiam probant, quia ſimpliciter negant Carolum reliquiſſe filios legitimos, & naturales, & nullam rationem ſui dicti aſſignant, quam tamen etiam non interrogati aſſignare debebant, cum deponant ſuper negatiua, Alex. *conſ.* 65. *ſub num.* 4. *verſ. vnde dicimus, lib.* 1. Dec. *conſil.* 101. *col.* 2. *in fin. verſ. & ad informationem*, Aym. *conſ.* 2. *n.* 3. *in fin.* cum priuatio, & negatio non cadat ſub ſenſu, Bald. *in l. actor. n.* 7. *&* 11. *C. de probat.* Ang. *in l.* 1. *verſ. D. Paulus, ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iur.*

11 Articuli, & poſitiones datæ à filijs Brigidæ non etiam probant contra Barbaram, quia clarum eſt, confeſſionem confitenti tantùm, non tertio nocere, *l. duobus*, §. 1. vbi Iaſ. *ff. de inuentar.* Alc. *conſil.* 174. *num.* 2. Afflict. *deciſ.* 275. *num.* 11. & licet Barbara venerit ad cauſam, & propterea cenſeatur admiſſa in ſtatu, & terminis cauſæ, non tamen fecit illam confeſſionem propriam, aut ſibi præiudicialem.

12 Nulla eſt etiam habenda ratio teſtium, de quibus in Summario Illuſtriſſimi Cardinalis, *n.* 26. quia vltra quod examinati ad perpetuam rei memoriam, fuit etiam proteſtatum de ſuſpenſione petitorij, & quod non cumularetur petitorium cum poſſeſſorio, & propterea cum non ſolum Barbara non paſſa fuerit, ſed omninò repugnauerit, quod diſcuteretur ſuper incapacitate defectus, qui obijcitur, non habet impedire poſſeſſionis reſtitutionem, Io: Paul. *deciſ.* 111. cum alijs per Pont. *de ſpol. lib.* 3. *n.* 18. quia reſtitutione facta Barbaræ, forſan docebit de diſpenſatione, vel de aliquo, quod reddat eam capacem ſucceſſionis, alia benè tolluntur per informantes pro Barbara, & propterea Domini reſoluerunt eam eſſe reſtituendam ad poſſeſſionem bonorum circumſcripta pro nunc Domo.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Aquinaten. Beneficij.

Veneris 2. Martij 1603.

ARGVMENTVM.

Beneficium præſumitur ſimplex, nec dicitur curatum, ex ſola adminiſtratione Sacramentorum. Item reſidentia non requiritur in beneficio ſimplici, nec infertur ex onere celebrandi Miſſas. Item ſubreptio non inducitur ex taciturnitate qualitatum, quæ non habentur à iure in conſideratione ea ex taciturnitate inſertorum.

SVMMARIVM.

Subreptio debet probari per allegantem, n. 1.
Beneficium præſumitur ſimplex, & ſine cura, n. 2.
Beneficium non dicitur curatum ex eo, quod in Eccleſia adminiſtrentur Sacramenta, niſi probetur, quod illud obtinens ad ea adminiſtranda aſtringatur, & ſuſcipientes illuc accedere cogantur, n. 2.
Reſidentia ex generali conſuetudine non requiritur in beneficio ſimplici, num. 3.
Reſidentia neceſſaria non infertur ex onere celebrandi Miſſas, quia tale onus poteſt per alium ſine continua reſidentia explicari, n. 3.
Taciturnitas qualitatum quæ à iure non conſiderantur, non reddit gratiam ſubreptitiam, n. 3.
Mentio facienda non eſt de eleemoſynis incertis, nec de ijs quæ ab eleemoſynis pendent, n. 4.
Clauſula ſalutaris, quod clauſulæ infeſtinæ habeantur pro expreſſis, ſanat vitium ſubreptionis orientis ex taciturnitate defectuum nullitatis, n. 4.
Supplicatio tanquam matrix debet attendi, n. 4.

DECISIO LXXXVI.

1 IN vltima poſitione huius cauſæ, in qua fuit reſolutum gratiam ſi neutri Rainerij eſſe iuſtificatam, reſeruatum fuit, vt particulariter videretur, an eſſet ſubreptitia, quo dubio dato, & vtraque parte informante fuit omnibus idem ſentientibus concluſum pro negatiua, quia Archipresbyter, & litis conſortes, ſubreptionem non probant, prout tenetur, Ioan. And. *in c.* 1. vbi etiam Gemin. *ſub num.* 8. *verſ. in litteris vero beneficialib.* Et Franc. *n.* 17. *de lit. cont. in* 6. Abb. *in c. conſtitutus, n.* 4. *de reſcr.* Rot. *dec.* 8. *&* 9. *de except. in nou.* Ægid. *dec.* 470.

2 Nam quod obijcitur, non fuiſſe factam mentionem de cura Eccleſiæ annexa ceſſat, quia nullibi probatur, Eccleſiam eſſe curatam, & beneficium præſumitur ſimplex, Ægid. *dec.* 676. Staph. *de lit. grat. tit. de qualit. & ſtat. benef. num.* 1. Rebuf. *in prax. ſub tit. ſecul. benef. quotuplex, num.* 11. Fuit dictum *in vna Calaguritana Congruarum* 16. *Nouembris* 1571. *coram Oradino*, nec benè infertur onus curæ, & ex eo quod ſoleant in dicta Eccleſia miniſtrari Sacramenta, quia ex hoc non concluditur, quod beneficium ſit curatum niſi probetur, quod illud obtinens ad ea adminiſtranda aſtringatur, & recipientes illuc accedere cogantur, *gl. in clemen. dudum in verb. impendant*, Imol. *poſt n.* 32. *verſ. ad hoc facit ratio*, Anchar. *n.* 20. *de ſepult.* Abb. *in c. de multa ſub n.* 24. *verſ. adde vnam gl. de præb.* Dec. *in c. ad aures, n.* 19. *ſecundum vltim. impreſſ. de reſcrip.* Sarnen. *in reg. de Idiom. q.* 11. *ſub n.* 6. *verſ. ratio ſecundum gloſ.* Fuit dictum *in vna Recanatenſis Parochialis* 20. *Martij* 1577. *coram Cantuccio*.

3 Minùs etiam facit, quod non fuerit expreſſum beneficium requirere reſidentiam, quia nec etiam probatur onus reſidentiæ. Imò cum ſit ſimplex ex generali conſuetudine non eſt neceſſaria reſidentia, Imol. *in c. fin. n.* 9. *verſ. ſed attento de cler. non reſidend.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 4. *num.* 3. *de præben.* nec benè infertur reſidentia ex onere Miſſas celebrandi, quia vltra quod tale onus non probatur, illam non concludit, cùm per alium ſine continua reſidentia poſſit explicari, Lap. *alleg.* 35. fuit deciſum *in vna Romana Capellaniæ* 23. *Ian.* 1589. *coram D. Decano, & in vna Brixienſi Capellaniæ de Clariſ.* 2. *Martij* 1598. *coram Litta*, & ſæpius in alijs, ceſſante onere celebrandi Miſſas, & ſacra-

menta

menta miniſtrandi non fuit neceſſarium exprimere, quod ibi Miſsæ celebrantur, & etiam miniſtrentur Sacramenta, quia hoc non eſt de qualitatibus à iure conſideratis, & exprimendis, & propterea eius taciturnitas non reddit gratiam ſubreptitiam, Cald. *conſ.*10.*de reſcrip.* Ægid.*dec.*679. *num.*4. *verſ. tertia principaliter*, Caputaq. *deciſ.*46. *part.*2. & 224. *part.*3. fuit dictum *in Cauſa Calagiritana iuriſdictionis* 8. *Aprilis* 1585. *coram Rubeo*.

4 Vltra quod hæc fiunt non ſolum voluntariè, ſed etiam euentualiter ex eleemoſynis, quæ à futuro pendet euentu. Vnde ſicut de ipſis eleemoſynis incertis non eſt facienda mentio, Oldrad. *conſil.*118. cum alijs per Couar. *verſ. res*, *lib.*3.*cap.*13. *num.*1. ita nec de Miſſis, & alijs, quæ ab ipſis eleemoſynis pendent, idem etiam dicitur de concurſu, & magna populi deuotione, de vnione mentio non erat facienda, quia fuit iam reſolutum, eam non probari. Quod dicitur gratiam ſubreptitiam ex eo, quod in ipſa non ſunt expreſſi defectus nullitatis, *ex dec.* Peregr. 171. *lib.*1. & 165. *lib.*3. tollitur ex clauſula ſalutari in dicta deciſione Peregr. 122. Achill. *deciſ.*1. *de expect.* Guid. Pap. *deciſ.*27. & ad iſtum effectum attenditur ſupplicatio tanquam matrix, quæ dicuntur de illiteratura D. Rainerij nullibi probantur.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Interamneñ. Bonorum.

Lunæ 5. Maii 1603.

A R G V M E N T V M.

Milites Hieroſolymitani tanquam verè religioſi teſtari non poſſunt, nec in hoc ſuffragatur illis priuilegium, quando eſt reſtrictum ad redditus Eccleſiaſticos.

S V M M A R I V M.

Milites Hieroſolymitani ſunt verè religioſi, n.1.
Religioſi non habent teſtandi facultatem, n.1.
Fallit in religioſo non clauſtrali, ſed profeſſo Commendæ, num.2.
Limita fallentiam in militibus Hieroſolymitanis, n.2.
Commendæ, ſeu præceptoriæ militum Hieroſolymitanorum non ſunt beneficia perpetua, ſed manualia, & ab ipſis poſſunt milites ad nutum magni Magiſtri amoueri, n.2.
Religioſus non fit teſtabilis ex ſola habitatione extra clauſtrum, n.2.
Religioſus factus Epiſcopus teſtari non poteſt, n.2.
Habilitationes tot requiruntur, quod ſunt obſtacula, numero 3.
Diſpenſatio conceſſa videtur ex ſcientia Papæ, n.3.
Declara primo, vt regula procedat non in cognitione perſonæ, ſed in ſcientia in actu, qui geritur, quæ ſit expreſſa in litteris, vel ex eis colligi poſſit, num.3
Declara ſecundo, vt regula non procedat, quando agitur de præiudicio tertii, n.3.
Clauſulæ derogatoriæ derogatoriarum tolluntur per clauſulas, etiamſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, indiuidua, ac de verbo ad verbum &c. n.4.
Clauſulæ derogatoriæ derogatoriarum tolluntur ex clauſula pro expreſſis, num.4.

D E C I S I O LXXXVII.

1 DOmini perſtiterunt in reſolutis, quia indubitatum eſt, milites Hieroſolymitanos eſse inteſtabiles, non ſolum quia ſtabilimenta id expreſsè diſponunt, ſed etiam quia vt ſæpius Rota reſoluit, ſint veri religioſi, qui non habent teſtandi facultatem, *c. cum ad Monaſterium in fin. de ſtatu Monach.* latè Franch. *in Rubr. de teſtam. in ſexto*, n.65.

2 Non obſtat, quod frater Ludouicus non eſset clauſtralis, quod profeſsus Commendæ & propterea haberet nolle, vel velle, *gl. in cap. in verb. Religioſus de teſt. in* 6. quia hoc non procedit in his militibus, vt per Mohed. *deciſ.*10. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.* & iſtæ præceptoriæ non ſunt beneficia perpetua, ſed manualia, & ab illis poſsunt milites ad nutum Magni Magiſtri amoueri, vt dicit ibi Mohed. & ſæpiùs Rota reſoluit, vltra quod habitatio extra clauſtrum non facit Monachum teſtabilem, vt videmus in Monacho facto Epiſcopo, qui teſtari non poteſt, *gl. in cap.*1. ibi Couar. *de com. de teſt.* Franc. *in d. Rubr. n.*76.

Stante autem inhabilitate perſonæ fratris Ludouici ad teſtandum non iuuat priuilegium, quod tantum habilitat ad diſponendum de redditibus Eccleſiaſticis, & nihil diſponit ſuper incapacitate perſonæ, & tamen tot requiruntur habilitationes, quot obſtacula, Gem. *conſil.*35. fuit dictum *coram Sanctiſſimo in Pharen. pen. & in Romana Palatij 5. Iunij præteriti coram R.P.D. meo Sacrato*. Non obſtat clauſula *omnibus, & ſingulis*, quæ aſcendit priuilegium eſſe conceſſum etiam ſingulariter, quia nihilominus non eſt magis latum, nec vlterius extenditur in perſona vnius, quàm in perſona alterius, nec facit, quod Papa ſciuerit habitum, & profeſſionem Fratris Ludouici, ita vt propterea videatur diſpenſatus, quia regula procedit non in cognitione perſonæ, ſed in ſcientia in actu, qui geritur, quæ ſit expreſſa in litteris priuilegij, vel ex eis colligi poſſit, *gl. in cap. ſtatutum in verbo litterarum, de reſcript. in* 6. Nat. *conſil.*420. *n.*22. Sarn. *in regul. de iur. quæſit. de tollen. q.*18. & *n.*4. nec habet locum, quando agitur de præiudicio tertij, vt hic Religionis, cuius ſunt bona, Fel. *in cap. cum inter, num.*4. *in fin. de except.* Franc. *in cap. vn. ſub n.*6. *verſic. hoc tamen fallit, de exceſſ. Prælat. in* 6. Sarnen. *vbi ſupra ſub n.*4. 3

Domini etiam perſtiterunt in ea ſententia, quod facultas teſtandi quatenus fuiſſet in dicto priuilegio conceſſa, eſſet ſublata per Conſtitutionem Pij V. Nec releuant clauſulæ derogatoriæ derogatoriarum in priuilegio appoſitæ, quia ſatis ſunt ſublatæ per clauſulas conſtitutionis, videlicet ibi, *etiamſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum*, Feder. de Sen. *conſil.*47. *ſub n.*1. *verſ. & hoc intelligo verum*, Alexand. *conſ.*7. *num.*7. *lib.*4. Iaſ. *conſ.*184. *col.*3. *verſ. item præfata fortius*, *lib.*2. Paul. de Caſtr. *conſil.*206. *ſub num.*2. *verſic. preterea ita mentio*, *lib.*1. Ioan. de Anna *conſil.*56. *num.*3. præſertim accedente etiam clauſula *pro expreſſis*, Ant. de But. *conſil.*2. Mohed. *deciſ.*1. *de reſcript.* 4

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Anconitana Aſſecurationis Nauis.

Lunæ 5. Maij 1603.

A R G V M E N T V M.

Aſſecuratio Nauis facta de tempore, quo alter ex contrahentibus iam ſciebat, vel ſcire poterat naufragium Nauis de ſtylo mercatorum nulla eſt, nec ex ea oritur aliqua obligatio.

S V M M A R I V M.

Stylus ſemper attendi debet maximè ſi ſit iuri communi conformis, num.1.
Aſſecurationis nauis contractus non eſt validus, quando altera pars ſciebat de tempore conuentionis nauem iam periiſſe, num.1. *vbi quod incertitudo facit licitos hoc contractus, & quod ſufficit ſcientia præſumptiua.*
Dolus vbi interuenit ab vna parte, facit deficere conſenſum ex alia, num.1.
Mercatorum verba debent intelligi, prout intelligunt mercatores, num.2.
Conditio de præſenti, ſeu de præterito admittitur in ſtipulationibus propter ignorantiam contrahentium, n.2.
Pretij quantitas arguit qualitatem contractus, & mentem contrahentium, num.3.
Interpretatio eſt ſemper facienda, ne altera pars remaneat decepta, num.3.

D E C I S I O LXXXVIII.

ZAcharias Cæſaranus Mercator Anconitanus die 9. Februarij 1599. aſſecurauit Moyſem Luzzarum Hebræum Orientalem mercatorem pariter Anconitanum pro ſcutis 300. ſuper corpore ſpacio Naulis, & Corredis Nauis nuncupatæ Sancta Maria, & Sancta Trinita, pro totidem pecunijs per dictum Moyſem datis ad cambium Ductoribus dictæ Nauis pro itinere faciendo à Ciuitate Gallipolitana ad Ciuitatem Anconæ, & vltra ſuſceptionem omnium 1

nium

nium periculorum; promiſit Zacharias ſoluere ſummam aſſecuratam, ſi à die aſſecurationis in poſterum per interuallum temporis duodecim menſium, vera notitia dictæ nauis non haberetur. Lapſis dictis duodecim menſibus, & nullo habito certo nuncio prætendebat Moyſes purificatam conditionem promiſſionis, & Zachariam teneri ad ſolutionem dictorum Scutorum 300. & propterea R.P.D. Corduba ponens dubitauit, An aſſecurator teneretur ſoluere Moyſi pecunias aſſecuratas, & cauſa per eum pluries propoſita tamdem 4. Martij 1602. Domini reſoluerunt non teneri, quia autem propter promotionem dicti Patris ad Epiſcopatum Paceñ. non potuit reſolutionem extendere Domini in vltima Rota memorialium præſentis anni 1603. mandarunt mihi in eius locum ſubrogato, vt eam extenderem.

2 Licèt inter Dominos eſſet aliqua controuerſia, An legitimè probaretur diſceſſus nauis à portu Gallipoli, tamen in hoc conueniebant, quod cum diſceſſus à dicto portu, vt fatetur Moyſes fuerit 17. Nouemb. 1598. & ſic ferè per duos menſes ante promiſſionem, ita vt veriſimiliter Moyſes potuerit eſſe certus de naufragio nauis, & Zacharias penitus ignarus non teneatur, & multum mouit Dominos iudicium Mercatorum Florentinorum ſuper eò adhibitum, atteſtantium etiam de communi vſu, & ſtylo, qui ſtylus ſemper attendi debet, *cap. ex literis de conſtit.* Bald. *in leg. 1. in fin. C. quæ ſit longa conſuet.* Præcipuè autem inter mercatores, Bald. *conſil. 400. n. 10. lib. 5.* Corn. *conſil. 319. n. 12. lib. 3.* Soc. iun. *conſ. 27. n. 22. lib. 1.* & iſte ſtylus, licet Florentinus, tamen etiam ſeruatur in Ciuitate Anconæ teſte Beneuen. Strach. qui fuit ciuis Anconitanus *in tract. de aſſecurat. gl. 27. ſub n. 5. verſ. 3. facti ſpecies attendi debet in contractu Ancona celebrato, l. ſi fundus, ff. de euict.* Præſertim quia ſtylus iſte iuri, & rationi congruit. Nam ſi Zacharias ſciuiſſet, Moyſem non ignarum naufragij, proculdubio non feciſſet huiuſmodi conuentionem, vt in ſimili dicit Dec. *conſ. 115. in princip. verſ. 3.* quia ex trad. per Bart. *in l. quæro, ff. de act. empt. & in l. contra legem, in fin. ff. de legib.* & latius in terminis noſtris proſequitur Strach. *dicta gloſſ. 27.* quem ſequuntur plures Moderni relati per Informantes, iſto enim caſu, vt dicit Dec. vbi ſupra defecit conſenſus promittentis, & Moyſes, qui conſcius facti dolo malo induxit Zachariam ad aſſecurandum ſaltem, doli exceptione eſt reijciendus, *l. ſi quis cum aliter, de verb. oblig. l. dolo, Cod. de inutil. ſtip.* nec alias ex ſua malitia commodum reportaret, *l. 1. ff. de dol.* incertitudo enim, & dubietas eſt illa, quæ facit licitos huiuſmodi contractus, in quibus incertus, & dubius euentus elicitur, & periculi pretium in re certa præſtatur, Dec. *vbi ſup. n. 4.* qui loquitur, quando vt in caſu iſto facta fuit conuentio ſuper duplici conuentione alternatiuè, altera de præſenti, altera de futuro, ſufficit autem ſcientia præſumptiua ex ſpacio temporis, & loci diſtantia, ſecundum quam veriſimiliter potuerit peruenire ad notitiam, vt per Strach. *vbi ſupra.*

3 Ex diſpoſitione autem Capitulorum Barchinonen. conſtat, Portum Gallipolitanum diſtare à Ciuitate Anconæ ſpacio milliarium 1200. quæ etiam cuilibet horæ tria milliaria aſſignant, quam ſcientiam ex hoc benè deducunt Mercatores Florentini, & multis indicijs, ac veriſimilitudinibus coadiuuant Informantes. Non obſtant illa verba *interueniſſe, ò fuſſe interuenuto*, quia debent intelligi, dummodo nauis non ſoluiſſet à portu tanto tempore ante, quod potuerit veriſimilitudinater haberi dicta notitia. Strach. vbi ſupra, & dicunt Florentini in eorum relatione, quorum interpretationi ſtandum eſt, tum quia verba Mercatorum ſunt intelligenda prout mercatores intelligunt, Put. *deciſ. 19. lib. 1.* tum quia conditio de præſenti, & præterito admittitur in ſtipulationibus propter ignorantiam contrahentium, *l. cum ad præſens, ff. ſi cert. pet.*

4 Nec refert quod ſoleat etiam quandoque aſſecurari nauis, quæ ſoluiſſet tanto tempore, quod potuiſſet haberi notitia, quia vltra quod, vt dicunt periti ſolent adijci illa verba, *ò perita, ò non perita*, vt ijdem etiam referunt non ſoluuntur, prout in caſu iſto 12. pro cento. Sed 60070. & ex quantitate pretij arguitur qualitas contractus, & mens contrahentium, *gl. in l. 1. §. qui ſuperficiem, in verb. agendo, ff. de ſuperfic.* Dec. *conſ. 500. ſub n. 5.* Pariſ. *conſil. 64. lib. 1.* Nec refert, quod Strach. loquatur de tempore, quod interceſſit à die naufragij, non autem à die, quo nauis ſoluit, quia vt referunt Florentini iſto caſu interpretatio eſt facienda contra Moſyem, niſi ipſe iuſtificet tempus, quo nauis perijt, intra quod non potuerit veriſimiliter haberi notitia, quorum ſententia placuit Dominis, tum quia fundata in ſtylo, qui attendendus eſt per ſupradicta, tum quia ſemper Interpretatio capienda eſt, ne altera pars remaneat decepta, *l. ſi quis in conſcribendo, circa med. C. de pact. l. 3. ff. de arbitr.* Paul. de Caſtr. *conſ. 205. in fin. lib. 1.* Aym. *conſ. 33. n. 25.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Valentina penſionis.

Veneris 9. Maii 1603.

ARGVMENTVM.

Mandatum coniecturis, & præſumptionibus probatur, & plures adduntur coniecturæ pro illius probatione.

SVMMARIVM.

Mandatum præſumptionibus, & coniecturis probari, num. 1. & n. 2. vbi plures adducuntur coniectura.

Mandatum præſumitur, quando enunciatur procurator cum ſpecifica relatione ad Notarios rogatos, & certam diem rogitus, num. 2.

Mandatum alicuius præſumitur ex ſolutione plurium pecuniarum illi facta, n. 2.

Soluere quilibet poteſt pro alio etiam inuito, n. 3.

Mandatum præſumitur ex ſolutione quantitatis pecuniarum facta procuratorio nomine, n. 3. vbi maximè ſi præcedit obligatio Domini.

DECISIO LXXXIX.

1 COnclusum fuit ſolutiones probari, nam quoad quietantias factas per ipſum Epiſcopum non cadit dubitatio, quoad ſolutiones factas Bartholomæo, Iacobo, Paulo, & Michaeli procuratoribus Epiſcopi. Non obſtat oppoſitio defectus mandati, quia de eo viſum fuit Dominis ſatis apparere ſaltem ad effectum, de quo agitur, vt procedatur in cauſa, non obſtante clauſula *ſine retardatione*, cum enim mandatum probetur præſumptionibus, & coniecturis, Dec. *conſ. 35. poſt n. 8.* Caſſad. *dec. 3. n. 4. ante fin. de proc.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 2. n. 5. & 6. de rebus Eccleſ. non alien.* hic adſunt plures coniecturæ, quæ eò magis vrgent, quia cum eis concurrit enunciatio mandati, vt fuit dictum *in Veliterna Caſalis 7. Iunij* 1574. *coram bon. mem. Illuſtr. Lancellotto.*

2 Prima coniectura ex eo deſumitur, quod non ſolum procuratores enunciantur, ſed cum ſpecifica relatione ad Notarios rogatos, & certam diem rogitus, quæ relatio multum operatur in hac materia, Caſſad. *dicta deciſ. 3. num. 4. verſic. item vult*, cum alijs adductis in dicta Veliterna Caſalis. Secunda quia longè à veriſimili abeſt (vt etiam in dicta Veliterna ponderabatur) quod tanta quantitas pecuniarum in tribus vicibus fuiſſet illis tanquam procuratoribus ſoluta, niſi ſoluenti conſtitiſſet de mandato exigentium. Tertia, quia minus etiam credibile eſt, quod Epiſcopus diſtuliſſet ab anno 1599. petere tot terminos huiuſmodi procuratoribus ſolutos, ex quibus, & alijs adductis per Informantes viſum fuit ſatis conſtare de mandato iuncto præſertim, quod tempore productionis nihil fuit appoſitum, Ferret. *conſ. 226. in princ.* & Epiſcopus paſſus eſt in negotio particulari vſque ad ſententiam, & vltra procedi.

3 De mandato autem ſoluentis non eſſet quærendum, cùm cuilibet tertius ſoluere poſſit, & liberet debitorem ignorantem, & inuitum, *l. ſolutionem, l. de ſolut. l. ſoluendo, ff. de negot. geſt. inſtit. quibus mod. tollitur oblig. in princ.* tamen ſatis eſt veriſimile, quod mandatum habuerit, cùm ſoluerit tantam pecuniarum quantitatem procuratorio nomine Hieronymo, aſſerendo quod ſoluebat de pecunijs ipſius Hieronymi, Caſſad. *d. dec. 3. n. 4. in fin.* Soc. iun. *conſ. 56. num. 9. in final. lib. 1.* præſertim ſtante obligatione ipſius Hieronymi ſoluendi dictam penſionem, vt fuit dictum *in vna Lucana Penſionis 4. Iunis* 1584. *coram Illuſtr. Lancellotto.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Societatis Magazini.

Veneris 23. Maij 1603.

A R G V M E N T V M.

Ex communicatione mercium non infertur ad communicationem iuris inquilinatus loci vbi merces exiſtunt.

S V M M A R I V M.

Societas per mortem ſocij extinguitur, n.1.
Subrogatio non poteſt conſiderari in ea re, quæ non habuit ortum ab alia, num.1.
Subrogationis natura eſt, vt res ſubrogata ſit eius natura cum ea, in cuius locum ſubrogatur, n.1.
Illatio non fit ex diuerſis, n.2.
Mercium appellatione non venit locus, vbi merces continetur, num.8.
Verbum ſuum *denotat dominium, n.2.*
Decretum Camerale de inquilinatu non ſuffragatur ſubinquilino præiudicium Domini, ſecus vbi agitur de præiudicio tantum habentis ius inquilinatus, n.3.

D E C I S I O XC.

1 NVllo modo poteſt Bernardus prætendere communicationem inquilinatus Magazini, non tanquam ſubrogatus in locum Hieronymi primi ſocij, quia ſocietas illa per mortem Hieronymi fuit penitus extincta, *l.actione*, §. *morte*, *ff.pro ſoc.cum ſimil.* & in illa, quæ fuit creata cum Bernardino, eſt noua penitus cum nouis capitulis, & pactis, nec poteſt conſiderari ſubrogatio, cùm iſta non ſolum non habuerit ortum à prima, Bart.*in l.fideiuſſor impetrauit*, §.*Lucius*, *ff. de pign.* ſed tranſiuit in aliam naturam, Gabr. poſt Soc. *quem allegat de reg.iur.concl.2.n.80.* conuenit enim ſubrogationi, vt ſit eius naturæ res ſubrogata cum ea in cuius locum ſubrogatur, *l.ſi eum,§.qui iniuriarum, ff.ſi quis caut. l.ſi donat.§.1.ff.de donat.inter vir.& vxor.*

2 Non etiam poteſt communicationem inquilinatus prætendere ex Capitulis ſocietatis ſecum initæ, quia hoc in illis non legitur, ſed tantum in eis cauetur quod Gantius debeat ponere in ſocietate omnia lignamina, quæ reperiuntur in ſuo Magazino, ex quo non poteſt inferri ad communicationem inquilinatus, quod eſt quid longè diuerſum ab ipſis lignaminibus, *l.Papinianus exuls, ff.de minor.* & appellatione mercium non venit locus, in quo merces continentur, *l.librorum, §.chartis, ff.de leg.3.* Bart. *in l.cum pater, §.menſa, n.10.eod.tit.* præſertim, quia dicit in ſuo Magazino, per quod verbum *ſuum* apparet, quod vult retinere dominium, *l.2.§.1.ff.de relig.& ſumpt.fun.* Alex. *conſil.171. n.3. lib.1.* & verba illa Rubricæ *capituli da farſi ſopra il Magazino di legname*, & alia verba *contraxerunt ſocietatem vnius Magazini lignaminum* ſunt intelligenda pro ipſis lignaminibus, & ſic pro merce, quæ in loco exercetur, Bart. *in l. cum pater, §. menſa, num.7. verſ.præterea in viſu videmus, ff.de l.2.* Alex. *conſil.47.n.2.lib.1.*

3 Non obſtant plures ponderationes, quæ fiunt per Informantes pro Bernardino ſuper verbis Capitulorum, quia omnes reſpiciunt poſſeſſionem, vſum, & exercitium Magazini, quæ communicantur, & pro iſta poſſeſſione, & vſu ſoluit penſionem, ſed non inferunt ad Ius inquilinatus, quod eſt ſeparatum, & non dependet neceſſario ab vſu, & poſſeſſione. Aliud fundamentum, quod faciunt Informantes pro hæredibus Gantij ſuper decreto Camerali, quod non ſuffragatur ſubinquilino, nec placuit Dominis, tum quia eſt extraneum in terminis noſtris, tum quia illud procedit in præiudicium Domini, & Domino volente, non autem quando ageretur de præiudicio tantum habenti Ius inquilinatus, vt hic, & propterea non eſt prohibita communicatio, quando partes id egiſſent, quod cum non fuerit actum, remanet Ius inquilinatus in ſolidum penes hæredes Gantij, prout erat ante initam ſocietatem cum Bernardino.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Donationis.

Lunæ 26. Maij 1603.

A R G V M E N T V M.

Conditio adiecta exequutioni actus an, & quando reddat actum conditionalem, vel ſaltem ipſam exequutionem ſuſpendat.

S V M M A R I V M.

Conditio appoſita donationi, quod donatarius nubat de conſenſu Donantis, valida eſt, n.1.
Donatio conditionalis ex defectu conditionis vitiatur, n.1.
Participium præteriti temporis denotat actum perfectum, & conſummatum, n.2.
Conditio adiecta exequutioni non reddit diſpoſitionem conditionalem, neque illam ſuſpendit, n.2.
Conditio adiecta ſolutioni penſionis non facit reſeruationem penſionis conditionalem, n.2.
Conditio ſæpè vſurpatur pro pacto in contractu purè appoſito, num.3.
Principium non impeditur à poſteriori, n.3.
Conditio exequutioni adiecta, ipſam ſaltem exequutionem ſuſpendit nec tenetur promittens ad exequutionem, niſi impleta conditione, num.4.
Conſenſus alicuius requiſitus in actu debet haberi pro præſtito, vbi non adeſt iuſta cauſa denegandi, n.5.
Dic non procedere in tertio, de cuius conſenſu actus eſt excipiendus, num.5.
Conſenſus ſub conditione præſtitus conditione non impleta non poteſt dici conſenſus, n.5.
Conditio quæ tendit ad dirimendum actum iam perfectum non attenditur, num.6.

D E C I S I O XCI.

SEntentiam R. P. D. Victorij reuocandam dixerunt con- 1
corditer Domini, quia declarat nullam, ſeu annullandam donationem factam ad fauorem Dorotheæ, quæ tamen valida eſt, cum emanauerit inter perſonas non prohibitas, & habeat omnia requiſita, tam de iure ciuili, quàm ex forma ſtatutorum. Nec refragatur quod dicitur, eam eſſe conditionalem, quatenus ipſa nubat de conſenſu, & ſcientia Domini Germanici donatoris, quæ conditio valida eſt, & debuit per donatarium ad effectum conſequendi pecuniam in donatione promiſſam impleri ex latè deductis per Informantes pro D. Germanico, & eſt deciſio coram Sanctiſſimo *in illa Romana de Mallis, ſub die 27. Martij 1577.* quæ poſt longam diſputationem fuit confirmata *in Romana donationis de Parentijs, coram R.P.D.meo Pegna*, & quod cum ipſa nupſerit, non habito huiuſmodi conſenſu, donatio ex defectu conditionis fuit vitiata, *l.neceſſario, §.1. ff.de per.& com. rei vend.l.pecuniam quam, ff.ſi cert.pet.l.tale, §.ſi quis*, vbi Bald. *ff.de hæred. inſtit.* Aym.*conſ.93. n.3.*

Quia fuit dictum conſenſum, & voluntatem Domini 2
Germanici non reſpicere donationem ipſam, ac eius ſubſtantiam, ſed ſolutionem, & exequutionem, quod patet ex illis verbis, *quæ quidem ſcuta 400. moneta, vt ſupra donata. Idem D.Germanicus donator ſoluere promiſit, cum primum de conſenſu,& ſcientia ipſius donatoris nuptui tradita fuerit*, præſertim ponderando illa verba *vt ſupra donata* participium enim illud præteriti temporis denotat donationem perfectam, & conſummatam, *l.1.§.fin.ff.quod quiſque Iuris not. in l.arboribus, §.idem tractat, ff.de vſufr.* Ruin. *conſ.226.n.6. lib.1.* Conditio autem adiecta exequutioni non reddit depoſitionem conditionalem, neque illam ſuſpendit, *l.ex his, C.quando dies, leg.ced.l.mutuo,§.1.ff.de tutel.* quam ita declarat Bart. *in l.1. ſub n.3. verſ.inſtantur ergo, ff. de cond.& demonſtr.* Idem Bart. *in l.ita demum, §.ſed ſi quidem, verſ.& ideo dicas, ff.de arbitr.* Bald.*in l.3.n.1.in fine, C.eod.titul.* Iaſ. *in l.item quia n.21. in fin. ff.de pact.* Dec. *in l.in omnibus obligationibus, num.7.*vbi etiam Cagnol.*num.23.de reg.iur.* Idem Dec.*in cap.2.num.34. in fin.& ſeq. de reſcript.* Iaſ. *in l.centeſimis, §.fin. num.6. ff.de verb.oblig.* Natt. *conſ.452. in fine fuit dictum in vna Ciuitatis Caſtelli Caſtri Montonis, 1.Decemb. 1578. coram Sanctiſſimo*, & propterea fuit reſolutum *in*

vna

vna Salamantina penſionis coram Bubalo 17. Ianuarij 1582. & in vna Cæſaraguſtana penſionis 18. Iunij 1590. coram Gipſio, conditionem ſolutioni penſionis non facere reſeruationem conditionalem.

3 Nec refert, quod in principio Inſtrumenti legitur, quòd Dominus Germanicus intendat deuenire ad donationem, cum infraſcriptis conditionibus, quia verbum illud, *conditionibus* intelligi debet in pactis, in donatione appoſitis, videlicet quod in euentum ſolutí matrimonij ſine liberis pecuniæ donatæ ad donantem, ſeu eius hæredem reuertantur, & quod non poſſit aſtringi ad ſoluendum capitale, dum vult illud tenere ad cenſum, aut ſocietatem officij. Verbum enim *conditio* ſæpiſſimè ſumitur pro pacto appoſito in contractu puro, *l.2. C. de pact. inter empt. & vend. l.1.* vbi gloſ. & Bald. *ff. pro ſocio*, cum multis cumulatis per Tiraq. *de retract. conuent. §.2. gloſ.1. num.76.* & propterea à defectu conditionis appoſitæ exequutioni, & ſolutioni non rectè infertur ad nullitatem donationis, quia à poſteriori non impeditur ſuum principium, vt poſt Bald. *in l. ex cautione in 8. quæſt. n.25. C. de non num. pecun.* In his terminis arguit Dec. *in d. cap.2. ſub n.35. de reſcript.*

4 Et ſi dicatur, quòd conditio exequutioni adiecta, ipſam ſaltem exequutionem ſuſpendat, Bart. *in l. in omnibus ſub n.7.* Gig. *de penſ. qu.40. ſub num.4.* & proptereà licèt ſit orta obligatio, non tamen tenetur promittens ad exequutionem obligationis obſtante exceptione, Bald. *in d. l.3. num.1. in fin.* Fort. Garz. *in l. item quia ſub num.33. ff. de pact.* & ob id non poteſt Dominus Germanicus condemnari ad ſolutionem pecuniæ promiſſæ, ex quo Dorothea non impleuit conditionem ſolutioni adiectam. Reſpondetur primò iſtud non tollere iniuſtitiam ſententiæ, quia licèt iſte defectus conditionis impediret exercitium actionis, non tamen ipſam perimeret, & minus annullaret donationem.

5 Secundò reſpondetur, quod cùm donatio, & promiſſio ſit pura, licèt exequutio præſtationis ſit collata in euentum conſenſus Domini Germanici, talis conſenſus debet haberi pro præſtito, quia non adeſt iuſta cauſa denegandi, vt per Iaſ. *dict. §. fin. n.6. in fin. & n. ſeq.* Nec facit in contrarium doctrina Bart. *in leg.1. §. ſi plures, n.9. ff. de exercit.* quia Bart. loquitur in 3. de cuius conſenſu actus eſt expediendus, qui conſentire non cogitur. Secus in conſenſu per ipſum promittentem præſtando, qui illum præſtare debet ceſſante legitima cauſa recuſationis, alias pro præſtito habetur, vt per Iaſ.

6 Omnino videtur, quòd habeamus conſenſum ipſius Germanici in particulari Inſtrumento, cui non refragatur, quod dicitur, eum eſſe ſub conditione præſtitum, qua non impleta, non poteſt dici conſenſus, vt per Mandoſ. *ſuper reg.32. qu.31. ſub n.16.* & alios alleg. quia conditionem illam factis ſibi quietantiis Domini noluerunt attendere, cum non ſolùm ſit omnino extranea à conſenſu præſtando, & tendat ad priuandam Dorotheam donatione iam perfecta, ad trad. per Couar. *in c. Raynaldus, §.1. ſub n.7. de teſtam.* ſed etiam ſit exorbitans, & iniuſta, cùm Dominus Germanicus velit quietãtiam eorum, quæ ſibi ſoluta negat Donataria, & quod peius velit quietari etiam de fructibus in futurum decurrendis, qui incerti ſunt ratione temporis, & non poſſunt veriſimiliter dici ſoluti, alia verba præcedentibus omnibus ſolemnitatibus requiſitis *ex for. ſacr. Concil. Trident.* & iuxta ſtylum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ viſa fuerunt Dominis reſpicere potiùs ſolitum ordinem procedendi in matrimoniis contrahendis, quàm facere aliquam conditionem, aut ſuſpenſionem conſenſus, & ſi quam faciunt ſufficere pro implemento, quod fuerint poſtea adimpletæ omnes ſolemnitates, & quod matrimonium ſit validum, ad quod tantùm reſpexiſſe videtur D. Germanicus, ſiue igitur conſenſus præſtitus ſit, ſiue pro præſtito haberi debeat, D. Germanicus tenetur ſoluere pecuniam in donatione promiſſam, & ita fuit deciſum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISSIMO, D. CARD. BONONIEN.

Pampilonen. Abbatiæ de Aeagra.

Veneris 20. Iunij 1603.

A R G V M E N T V M.

Regula 28. de ſubrogan. vt habeat locum, ſufficit, quod conſtet de lite, & obitu collitigantis, niſi tamen lis fuerit calumnioſa, & ex quibus excludatur calumnia. Item regula prædicta non arctat ad petendam ſubrogationem intra menſem, & plura alia deducuntur, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Subrogatio datur collitiganti vigore reg.28. conſtito de lite, & obitu collitigantis, n.1.

Fallit vbi conſtat de lite calumnioſa n.1. vbi tamen quod calumnia euitetur per quamlibet probabilem, & toleratam cauſam litiganti.

Calumnia litis non dicitur apparere quouſque non ſunt factæ probationes, cùm non dicatur quis improbus litigator quamdiu poteſt ius ſuum iuſtificare, n.1.

Subrogatio, vt concedatur vigore regul. de ſubrogandis non eſt neceſſe docere de bono iure ſuperſtitis, n.1.

Sententia quamuis ab ea fuerit appellatum, inducit præſumptionem boni iuris ad fauorem eius, qui eam obtinuit, num.2.

Medici iudicatio in arte ſua ſtandum eſt, n.3.

Confeſſio erronea confitenti non nocet, n.3.

Diſpenſatio obtenta pro cautela conſcientiæ confitenti non nocet, num.3.

Morbo caduco laborans eſt inhabilis ad beneficia, n.4.

Negatiua probatur per teſtem reddentem rationem, quia aliàs non potuiſſet id eſſe ipſo ignorante, n.4.

Præſumptio tollitur ex probatione contraria, n.4.

Regula 28. de ſubrogan. non arctat ad petendam ſubrogationem intra menſem, n.5.

D E C I S I O XCII.

DOmini vtraque parte informante concorditer reſoluerunt, eandem eſſe ſubrogationem Io: Lopez, quia conſtat de lite, & obitu collitigantis *iuxta reg.28.* ne detur nouus collitigans, *c.2. vt lit. pend. in 6.* vt fuit dictum *coram Reuerendiſs. Alexandrino in Collen. Parochialis 11. Decemb. 1595. & coram me in Gerunden. Canonicatus 14. Maij 1601.* 1
Nec obſtat, quod ex deciſione contra ipſum facta videatur detegi calumnioſus litigator, qui non ſubrogatur, Biſign. *dec.2. de rer. permut.* Caſſad. *dec.2. vel 7. de dol. & contum.* quia vltra quod deciſio facta fuit ipſo nõ informante, facta etiam fuit non ſuper meritis, ſed ſuper retardatione Breuis, ex clauſula *arbitrio &c.* & in principio cauſæ, nulliſque factis probationibus, quo caſu non poteſt de calumnia conuinci, Achill. *dec.7. ſub n.6. vt lit. pend.* nec dici improbus litigator, quamdiu poteſt ius ſuum iuſtificare, vt fuit dictum *in illa Gerunden.* & ad effectum regulæ pro euitanda ſuſpicione calumniæ, ſufficit quælibet probabilis, & colorata cauſa litigandi, Rebuff. *ſuper dicta reg. gloſ.7. n.3.* fuit dictum *in Conchen. Archipresbyteratus 19. Ianuarij 1598. coram R. P. D. meo Litta, & in allegata Gerunden.*

Licet autem pro impetranda ſubrogatione non ſit neceſſarium docere de bono Iure ſuperſtitis eam petentis, tamen ex ſententia, quam obtinuit Ioſephus ad ſui fauorem, oritur aliqualis præſumptio, quod foueat bonum Ius, & quod ab ea fuerit appellatum, vt per Alciat. *de præſumpt. regul.3. præſumpt.9. num.11.* 2

Non obſtat prætenſa inhabilitas ex morbo caduco, quia non probatur concludenter, imò contrarium apparet ex fide Domini Galliani Medici, qui ipſum curauit, & teſtatur ipſum incidiſſe in morbum epilepticum, licèt ad illum magnam propenſionem haberet propter vertiginem, cui erat obnoxius, & Medici iudicio in arte ſua ſtandum eſt, *ſeptimo menſe*, vbi Bal. *in l. vlt. addit. ff. de ſtat. homin.* Soc. iun. *conſ.183. n.11. lib.2.* Boer. *deciſ.223. num.21.* fuit dictum *in Romana Hereditatis de Ricchis*, 15. *Iunij* 1580. coram Vicecomite ob id confeſſio Lopez in ſua diſpenſatione tanquam erronea illi non præiudicat, *l. non fatetur, ff. de confeſſ.* Dec. *conſil.408. n.5.* Nec poteſt facere morbum caducum illum, qui vere non eſt talis, ad trad. per Aym. *conſ.262. n.4. & 5.* & eò minus habet obſtare, quia fuit pro cautela ſuæ conſcientiæ petita, Rot. *dec.11. de ſent. excom. in antiq.* 3

Vbi etiam aliquando laboraſſet tali morbo, qui eum inhabilem reddidiſſet, conſtat de liberatione ex eademmet fide Domini Galliani, quæ coadiuuatur ex depoſitione plurium teſtium pro Ioan: Lopez examinatorum, qui dicunt à pluribus annis illum non fuiſſe aliquid tale paſſum, & benè concludunt, cùm ſubiungunt ſe continuò cum ipſo habitaſſe, & quod non poſſet id accidere ipſis ignorantibus, 4

Ang.

Ang. *in §. fin. auth. de hæred. & Falcid.* Alexand. *conſ.* 167. *n.* 10. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 181. *n.* 2. *ante med. verſ. nec etiam in iſto teſte*, Pariſ. *conſ.* 13. *ſub num.* 17. *verſ. tamen aduertendum, lib.* 3. Hinc ceſſat quod dicitur de præſumpta morbi continuatione, quia huiuſmodi præſumptio tollitur ex probatione contraria, *l. cum de indebito, ff. de prob.* Pariſ. *conſ.* 29. *n.* 76. *lib.* 2.

5 Non obſtat, quod dicitur litem non fuiſſe introductam ſuper titulo beneficij, quia contrarium apparet in commiſſione R. D. Pacon. directa, quæ continet totum negotium principale, cum clauſula *quam & quas*. Minus etiam releuat, quod obijcitur petitam fuiſſe poſt menſem ſubrogationem, quia vltra quòd dicitur fuiſſe intra mẽſis ſpacium porrectam ſupplicationem, Regula non arctat ad petendam ſubrogationem infra dictum tempus, & mentio menſis fit ad inualidandum, non ſubrogationem poſt illam petitam, ad gratiam intra illam obtentam in præiudicium ſubrogandi, & propterea quando poſt menſem non fuit alteri conceſſa gratia, non prohibetur collitigans ſubrogationem quantumcunque petere, vt fuit dictum *in illa Collen.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Brachareñ. Beneficij.

Mercurii 29. Octobris 1603.

ARGVMENTVM.

In citatione ad dicendum contra commiſſionem quando debeat inſeri tenor commiſſionis, vt citatus notam habeat iuriſdictionem.

SVMMARIVM.

Citatio ad dicendum contra commiſſionem debet habere inſertum tenorem commiſſionis, vt citatus notam habeat iuriſdictionem citantis, n. 1.

Fallit vbi in citato adeſt veriſimilitudo, & coniectura ſcientiæ commiſſionis, vel iuriſdictionis, n. 2.

Fallit ſecundò, quando citatus eſt præſens, vbi eſt iudex vel in loco parum diſtanti, n. 4.

Ignorantia eorum, quæ ſunt apud acta, non præſumitur, n. 2.

Procurator præſumitur certioraſſe principalem, n. 2.

Scire vel de facili ſcire poſſe, paria ſunt, n. 4.

Iudicium poteſt inchoari cum procuratore, n. 5.

DECISIO XCIII.

1 DOmini perſtiterunt in reſolutis, gratiam ſi neutri Domini Mathiæ eſſe quoad vtrumque caput iuſtificatam. Nam quoad litem ſtante commiſſione cum ſolita clauſula, *omneſque alios, &c.* potuit Gaſpar vocari ad cauſam in partibus, vt fuit probatum in deciſione, quæ in hoc capite non impugnatur, ſed datur de nullitate citationis ob non inſertam commiſſionem, quæ inſeri ſolet & debet, vt citatus notam habeat iuriſdictionem citantis, Specul. *in titul. de citat.* §. 4. *n.* 7. Bart. *in l.* 2. *n.* 6. *ff. ſi quis in ius voc. non ierit*, Abb. *in cap. cum ex officij n.* 23. *de præſcript.* Put. *deciſ.* 241. *lib.* 3. Achill. *dec.* 10. *de dolo, & contum.*

2 Sed fuit reſponſum hoc non procedere, vbi in citato adeſt veriſimilitudo, & coniectura ſcientiæ commiſſionis, vel iuriſdictionis, Achill. *dec.* 2. *n.* 10. & 11. *ff. de leg.* Cùm autem in caſu iſto eſſet commiſſio inſerta, tam in litteris compulſorialibus, & non detur probabilis ignorantia eorum, quæ ſunt acta, Paul. de Caſtr. *in leg.* 1. *ſub n.* 2. *Cod. de ſatiſd.* Peregr. *deciſ.* 255. non eſt præſumendum, quod de ea notitiam non habuerit, tantò minus, quia comparendo coram compulſore prout fecit bis recuſando Notarium pluſquam veriſimile eſt, quod viderit commiſſionem inſertam in litteris compulſorialibus, quod manifeſtius deprehenditur, quia citatus, cum alias exceptiones oppoſuiſſet, de iſta nullum verbum, quam tamen veriſimiliter in primis, ſi de commiſſione non fuiſſet certus. Imò cum reſpondens dictæ cautioni negauerit ſe fuiſſe præſentatum à Vicecomite, de qua præſentatione non fit mentio in citatione arguitur maxima coniectura ſcientiæ.

3 Accedit quod cum adeſſet in Curia D. Brandinus procurator, quia in hac cauſa produxit mandatum die 20. Decembris 1600. & fecit illud recognoſcere die 26. Februarij 1601. & Gaſpar fuerit in partibus citatus 21. Iunij eiuſdem anni 1601. non eſt veriſimile, quod non fuerit certioratus à dicto ſuo procuratore de dicta commiſſione, Rom. *conſ.* 481. *n.* 7. Put. *deciſ.* 100. *in fin. lib.* 2. fuit dictum *in Romana Pecuniaria de Zamberijs* 20. *Maij* 1580. *coram Cantuccio.*

4 Et quando non adeſſent, tot & tam vrgentes coniecturæ ſcientiæ, ex quo tamen commiſſio erat in partibus apud compulſorem, de facili potuit eius habere notitiam, quod ſufficit ad effectum, vt ſuſtineatur citatio ſine inſertione. Hæc enim eſt ratio, quare non requiritur, quando citatus eſt præſens, vbi eſt Iudex, vel in loco parum diſtanti, Abb. *in cap. præterea, n.* 5. *ad fin. verſ. aut agitur de leui præiudicio de dilat.* Iaſ. *in l.* 2. *n.* 4. & 5. *ff. ſi quis in Ius voc. non ierit, & conſ.* 155. *n.* 6. & 7. *lib.* 45. And. Gail. *pract. obſer. lib.* 1. *obſer.* 48. *n.* 22. Sam. *dec.* 53. *lib.* 1. Paria enim ſunt ſcire, vel de facili præſcire poſſe, *l. Iulianus, ff. ad Maced. l. ſi duo*, vbi Bal. & Ang. *ff. de acq. hæred.* Iaſ. *in l. quod te, num.* 10. vbi etiam Dec. *ſub n.* 4. *in* 1. *lect. ff. ſi cert. pet.*

5 Iuſtificatur etiam lis per actus, & comparitiones factas à Domino Brandino procuratore, & præcipuè ex productione gratiæ petinde valere Gaſparis ſub die 7. Martij 1602. quæ præceſſit gratiam ſi neutri Domini Mathiæ, quæ fuit impetrata 22. menſis ſequentis, & dubium non eſt poruiſse iudicium inchoari in Curia cum procuratore Gabriele, Achill. *deciſ.* 16. *de dol. & contum.* Caputaq. *deciſ.* 7. *lib.* 2. *in manuſcript.* Quo ad non ius, res eſt clara, cùm gratia perinde valere, in qua Gaſpar ſe fundat, non ſit iuſtificata, vt fuit dictum in deciſione.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana de Aquilanis.

Veneris 14. Nouembris 1603.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio facta per verba communia debet cenſeri directa, & ex quibus debeat interpretari óbliqua.

SVMMARIVM.

Subſtitutio compendioſa, & concepta per verba communia de ſui natura comprehendit vulgarem ſubſtitutionem, n. 1.

Verba communia vbi non ſubeſt aliqua ratio, vel neceſſitas obliquandi debent interpretari directa, n. 1.

Dic procedere, vbi in ſenſu directo accipi poſſunt, alias ſecus, num. 1.

Subſtitutiò præſumitur directa, quando tam ſubſtitutio, quàm inſtitutio fuit vniuerſalis, n. 1.

Verba ſemper dicuntur obliqua, vbi requiritur factum alterius quàm teſtatoris, n. 2.

Exequutor datus ad nominandam perſonam ad commendam non cenſetur datus ad erectionem commendæ, n. 2.

Fallit primò ſi ſit exequutor teſtamenti ſimpliciter deputatus, num. 2.

Fallit ſecundò, quando ex verbis teſtamenti apparet, teſtatorem aliter ſenſiſſe, n. 3. *vbi quando dicatur teſtatorem aliud ſenſiſſe.*

Augmenti idem iuris eſt, ac rei aucta, n. 3.

Lex confidit de perſona Archiepiſcopi, vbi agitur de pia cauſa, num. 3.

DECISIO XCIV.

1 CVm ſubſtitutio facta Franciſco hæredi decedenti ſine filijs ſit compendioſa, & concepta per verba communia, & propterea de ſui natura comprehendat vulgarem ſubſtitutionem, vt fuit latè firmatum in prima deciſione, & in alijs repetitum, & cum euenerit caſus vulgaris per mortem inſtituti ante aditam hæreditatem, meritò fuit per Dominos ſæpius reſolutum, nos verſari in vulgari ſubſtitutione. Verba enim communia, vbi non ſubeſt aliqua neceſſitas, aut ratio obliquandi, debent interpretari directa, Bald. *in l. ſi quis ita, verſ. in dubio etiam videtur, ff. de vſufr.* Galiaul. *in l. Centurio, n.* 339. *ff. de vulg. & pupill. cum alijs adductis* 19. *Februarij* 1601. vbi etiam fuit dictum, non ſolum ſubeſſe rationem obliquandi, cùm non poſſit conſiderari ratio, cur magis voluerit teſtator ſubſtituere poſt aditam hæreditatem, quam ante, imò ex inſtitutione vniuerſali, & ſubſtitutione ita integraliter facta, magnam oriri coniecturam, quod teſtator voluerit directè ſubſtituere, ad trad. per Bart.

in

in d.l.centurio, n.21.verſ.ſed iſtud verbum, quod etiam dixerunt tunc Domini ſatis probari ex enixa, & conſtanti teſtatoris voluntate, quod fieret commenda, & perpetuo eligeretur vnus de familia, vt latiùs in deciſione deducitur.

2 Quæ concluſiones non videntur per Aquilanos improbari, qui fatentur verba potiùs intelligi debere directa, quam obliqua. Dicunt tamen hoc procedere, ſi in ſenſu directo accipi poſſint, quia alias ſemper ſunt in ſenſu obliquo intelligenda, in caſu iſto dicunt nullo modo poſſe intelligi directo, cum nullus ſit, qui directo capere poſſit de manu teſtatoris, non commenda, quia ante erectionem non eſt exequutor, quia ad erectionem datus non reperitur, & cum in huiuſmodi erectione requiratur factum alterius, quam teſtatoris verba ſemper dicuntur obliqua, Bart.*in d.l.centurio, n.44.& 45.*vbi Rip. *num.*185. nec poteſt dici directè vocatus Archiepiſcopus ex eo quod ſit ipſi commiſſa electio perſonæ ad Commendam, Bart.*in d.l.centurio*, *n.*25. Iaſ. *num.*42. Galiaul. *n.*311. Rip. *n.*313. *vel* 113. & quia non fuit ad omnia, aut ſimpliciter exequutor teſtamenti deputatus, Alex. *conſil.*12.*n.*27. *verſ.vltra prædicta*, *& n.ſeq.lib.*3. Rip.*in dict. l.centurio*, *n.*113. Galiaul.*n.*355. *verſ.limita*.

3 Domini tamen ad prædicta reſponderunt, Archiepiſcopum fuiſſe datum ad erectionem Commendæ, & ppropterea ceſſare omnia ex aduerſo deducta, ad doctr. Bart. *& ſequacium*, quæ habet exequutionem datum ad nominandum perſonam, non cenſeri datum ad erectionem Commendæ, fuit dictum hoc verum, niſi ex alijs verbis teſtamenti appareat, teſtatorem aliud ſenſiſſe, vt dicit idem Bartol.ibi, *n.*35. *in fin.* Rip. *ſub n.*113.*verſ.iſta deciſio*, Galiaul.*n.*355.*in fin.* & dicitur colligi mens, quando alias actus fuit eidem commiſſus, ne inducatur confuſio ex interuentu perſonarum, & euitetur circuitus, vt declarat Bolognet. *ibi n.*201. *ad fin.* hic autem in alia parte teſtamenti, quando de augmento ipſius Commendæ agitur, hoc relinquit Curiæ Archiepiſcopi, & cum idem iuris ſit de augmento ipſius Commendæ, quod ipſa Commenda, *l.etiam*, Bartol.Bald. *& alij*, *C.de Iur. dot. l.quod in rerum*, *§.ſi quid poteſt*, *ff.de legat.*1. Bald.*in auth.res quæ, C.commun. de leg.* ſi teſtator demandauit curæ Archiepiſcopi augmentum commendæ ex hoc ſolo oritur vrgens coniectura, quo eidem etiam demandauit ipſam Commendam, & erectionem, tantò magis concurrente etiam electione, & attenta perſona Archiepiſcopi, de qua non ſolum lex confidit, vbi de pia cauſa agitur, ſed etiam ipſe teſtator, qui propterea voluit eius nominationi ſtandum non aliter, quàm ſi facta eſſet ab ipſomet teſtatore, omni appellatione reiecta.

4 Non obſtant, quæ dicta ſunt de exequutione vniuerſali, quia Doctores allegati loquuntur per modum exempli ad oſtendendum mentem in alia parte teſtamenti, etiam quod eius facultas non eſſet ad electionem reſtricta, & hic eſt vnus modus, qui non excludit, quin ex alijs à diſpoſitis in teſtamento non poſſit mens teſtatoris fieri perſpicua, ex quibus, & alijs ex præcedentibus deciſionibus latiùs deductis Domini perſtiterunt in eadem ſententia.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISSIMO, D. CARD. BONONIEN.

Interamnen. Bonorum.

Veneris 14. Nouembris 1603.

A R G V M E N T V M.

Sententia quando poſſit ferri de nocte, & an ſuſpenſio petitorij cenſeatur reuocata ex ſeruatione terminorum in petitorio.

S V M M A R I V M.

*Citationis exequutio probatur per comparitionem citati, num.*1.
*Sententia de nocte ferri non poteſt, n.*2.
*Fallit de ſtylo Curiæ Romanæ, & in iudice multitudine negotiorum implicito, n.*2.
*Sententia declarans bona non pertinere ad aliquem dicitur lata etiam in poſſeſſorio, n.*3.
*Petitorij ſuſpenſio cenſetur reuocata per ſeruationem terminorum in petitorio, n.*4.

D E C I S I O XCV.

NVllitates, quæ hodie opponuntur, fuerunt allegatæ in 1
principio diſcuſſionis cauſæ, & quia viſæ fuerunt Dominis turbidæ, ordinarunt, vt videretur de bono Iure, ſuper quo fuit cognitum, & formatum bonum ius Religionis Hieroſolymitanæ. Vndè tantò magis hodiè veniunt reijciendæ. Nullitas enim ex defectu citationis magnam patitur difficultatem, quia ex relatione Curſoris in originali in actis producto conſtat, citationem fuiſſe factam 22. Decembris ab hodie per totam ſine vlla alternatiua, ſiue ad primam diem, quam Domini dixerunt attendendam non relationem factam in manibus partis, præſertim, quia veritas exequutionis factæ, prout in actis legitur, comprobatur ex comparitione procuratoris Domini Honorij, ſub die 24. qui expreſsè dicit, ſe die 22. fuiſſe citatum hora 24. ab hodie per totam.

Nec obſtat, ſententiam de nocte ferri non poſſe, *c. conſu-* 2
luit, de offic.deleg. quia ex antiquo ſtylo, de quo teſtatur Hoſtien.in ſumma de Iudicijs, *§.qualiter, & quando, n.*11. Curia Romana non ſeruat, ſed paſſim feruntur ſententiæ, etiam de nocte, & vbi viget talis ſtylus, ſententia de nocte lata tenet, Fel.*in d.c.conſuluit, ſub n.*18. & in iudice multitudine negotiorum implicito, prout A.C.ſuſtinetur, Fel.*vbi ſupra verſ. ſecundo fallit*, Iaſ.*in l.non minorem, ſub n.3.C.de tranſact.*

Alia etiam nullitas, quod fuerit pronunciatum in petito- 3
rio ſuſpenſo non expedito priùs poſſeſſorio non placuit, quia Auditor Cameræ pronunciauit in poſſeſſorio ad fauorem Domini Honorij concedendo illi immiſſionem pro ſcutis mille, vigore facultatis teſtandi, quam habebat commendator, & reliqua declarauit pertinere ad religionem, & ob id non poteſt dubitari, quod Auditor Cameræ non intellexerit Honorium in reliquis bonis non eſſe immittendum in poſſeſſionem, & quod non habuerit poſſeſſoriam pro terminato.

Tertia etiam nullitas deducta ex defectu terminorum vi- 4
ſa fuit turbida, quia ante ſuſpenſionem ab initio, quando fuit actum, tam petitorio, quàm poſſeſſorio erant ſeruati termini, prætereà non obſtante ſuſpenſione, fuerunt admiſſi articuli pro parte religionis exhibiti concernentes petitorium ſine appellatione, & contradictione Honorij, & ſemper fuit proceſſum in cauſa ſine aliqua oppoſitione ſuſpenſionis petitorij, & fuerunt denuò ſeruati termini in hoc iudicio, in quo non obſtante ſuſpenſione in petitorio, ſine oppoſitione procedebatur, ita vt quod per huiuſmodi proceſſum non ſolum cenſeretur reuocata ſuſpenſio, ſed per ſeruationem dictorum terminorum cenſeretur ab ea receſſum, Achill. *deciſ.2. vel 7.de Iud.* ex quibus, & alijs deductis per Informantes reſoluerunt, ſententiam eſſe validam, præſertum ſtante eius iuſtitia, quæ omninò præualere debet nullitati turbidæ.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Lucanæ Terrarum.

Veneris 16. Nouembris 1603.

A R G V M E N T V M.

Adminiſtrator rei Eccleſiæ non poteſt transferre dominium rei Eccleſiæ habita fide de pretio, nec permutare rem Eccleſiæ habita fide de re permutanda, nec in hoc aliquid operatur beneplacitum Apoſtolicum.

S V M M A R I V M.

*Alienatione rei Eccleſiæ habita fide de pretio non transfertur dominium, n.*1. *& numero tertio, vbi adducitur ratio.*
*Amplia etiam in permutatione, ſi habeatur fides de re in permutatione accipienda, n.*1.
*Amplia etiamſi interueniat beneplacitum Apoſtolicum, quia illud facit contractum validum, non autem transfert dominium, num.*3.
*Permutatio eſt ſimilis emptioni, n.*1.
*Bona deputata pro fabrica Eccleſiæ dicuntur Eccleſiaſtica, num.*1.
*Fallit quo ad diſpoſitionem, §.venditæ. Inſtitut.de rerum diuiſion. n.*2. *vbi tamen id apertè non firmatur.*

Bene-

Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione rei Eccleſiæ non ſupplet defectum cauſæ, num. 3.

DECISIO XCVI.

1 QVemadmodum non poſſunt adminiſtratores Eccleſiæ vendendo eius bona habere fidem de pretio, ita vt dominium transferant, Bartol. *in l. à Diuo Pio §. ſed ſi emptor num. 3.* vbi etiam Alexand. *num. 7. & 8.* Iaſ. *num. 6. & 7. ff. de re iud.* Bald. *in l. incivile num. 2. & 3. C. de rei vendic.* ita nec etiam cenſuerunt Domini permutando habere fidem de re in permutatione accipienda, cùm permutatio ſit ſimilis emptioni, *l. fin. ff. ex quib. cauſ. in poſſ. eat.* & vicem emptionis obtineat, *l. 2. C. de rer. permut.* & ſecundum naturam emptionis reguletur, Bart. *in l. fin. per illum text. ff. eodem tit.* quod autem bona permutata ſint eccleſiaſtica non ambigitur, cum ſint deputata pro ſabrica Eccleſiæ, *cap. quatuor, cap. de redditibus, & cap. mos eſt 12. quæſt. 2.*

2 Non obſtat, quod diſpoſitio *§. vendita inſtit. de rer. diuiſ.* non procedat in permutatione, ſecundum gloſs. *in leg. 2. C. de rer. permut.* quia vltra quod de hoc eſt controuerſia, & contrarium tenet gloſs. *in l. cum proponas in verbo remanſit ff. de dol.* & Bartol. *in dicta l. 2. & in l. cum ſeruus communis §. locaui,* poſt gloſs. *ibi ff. de furt.* reſpondetur non benè inſerti ad caſum noſtrum, quia quod adminiſtrator Eccleſiæ non poſſit habendo fidem de pretio dominium transferre, eſt ſpecialiter in adminiſtratore rerum Eccleſiæ, & ſimilibus perſonis, ac particulari ratione cautum, & per Bartol. *in d. §. ſed ſi emptor ſub num. 3.* Aret. *in dicto §. vendita poſt num. 3.* Felin. *in cap. cum olim ſub num. 5. verſ. item niſi ſit procurator Eccleſiæ de effic. deleg.*

3 Nec ad rem facit allegatum beneplacitum Apoſtolicum, quia vltra quod de eo non conſtat illud reſpicere validitatem contractus, non translationem dominij, & Doct. qui dicunt non poſſe adminiſtratorem habere fidem, loquuntur quoad effectum transferendi dominium, & dicunt contractum validum, Bald. *in d. l. incivile in fin.* Alexand. *in dicto §. ſed ſi emptor ſub num. 8. verſ. quod intelligatis ſanè.* Iaſ. *ſub num. 6. verſ. intellige verum,* idem Iaſ. *in l. 1. num. 18. in fine ff. de offic. procurat. Caeſ.* Præterea vt dicunt Bartol. & alij, qui ſupra. Ideò non poteſt adminiſtrator Eccleſiæ habere fidem de pretio, qui in alienatione rerum Eccleſiæ requiritur cauſa, *cap. de rebus Eccleſ. non alien. in 6.* Beneplacitum autem non ſupplet defectum cauſæ, vt fuit dictum *in vna Placen. Bonorum 7. Aprilis 1581. coram Reuerendiſſimo Alexandrino,* minus facit, quod fuerit interim conſtitutus annuus ſtareorum 18. grani, quia hoc non tollit, quod non dicatur habita fides de pretio, Couar. *reſol. lib. 3. cap. 11. n. 5.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Viterbieñ. Curſus Aquarum.

Luna 17. Nouembris 1603.

ARGVMENTVM.

Colligitur ex Summario argumentum.

SVMMARIVM.

Emptor ſuccedit quoad rem emptam in ius venditoris, num. 1.
Partis idem iudicium eſt, quod de toto, quia totum de neceſſitate infert quamlibet ſui partem, num. 1.
Acceſſorij idem eſt iudicium, quod principalis, num. 2.
Dominium rei ſuæ nemo ſine facto amittere poteſt, num. 2.

DECISIO XCVII.

1 DVbitaui ex ordine Rotæ circumſcripta pro nunc conſuetudine, & obſeruantia. An aqua, de qua eſt controuerſia, & ſcolatura nuncupata, ſpectet ad Paulonium, & Domini affirmatiuè reſoluerunt, cùm enim non dubitetur ius, & dominium aquæ duceñ. in Colta magna ſcipuli eſſe penes Communitatem, fateri etiam cogimur Paulonium, qui à Communitate titulo emptionis habuit ius ducendi & ipſam aquam cum omnibus iuribus circa ipſam, & eius vſum ſpectantibus, qualibet nocte Mercurij fuiſſe effectum Dominum aquæ, quæ de dicto tempore educta repeŕitur, *ad trad. in l. cum res C. de prob. in l. Titiæ ff. de ſolut.* Vnde ſi conſideremus iſtam ſcolaturam vti partem veram, & realem, prout eſt dictæ aquæ, proculdubio idem dicendum de ea, quæ de ipſa aqua tota, *l. quæ de tota ff. de rei vend. l. iuris gentium §. adeo cum ibi not. ff. de pact. l. ſi cui in princip.* & ibi not. Bald. *ff. de legat. primo,* totum enim de neceſſitate infert quamlibet ſui partem, *l. ſi quis cum totum in princip. ff. de except. rei iud. l. ſi quis in princip. vbi gloſs. ff. de vſur.*

Vbi etiam vellemus iſtam ſcolaturam eſſe ſequelam, & 2
acceſſoriam ad aliam aquam, tamen de ea idem erit iudicium, quod de ipſa aqua principali, Afflict. *deciſ. 285. n. 20.* & ſub eadem conceſſione erit comprehenſa, ad cumulata per Cagnol. *in l. cum principalis num. 8. & 9. ff. de regul. iur.* Iſta enim aqua ſtatim quod exit de illo receptaculo appellato *la Colta grande*, in quo clauſa reperitur, deſinit eſſe in dominio Communitatis concedentis, & tranſit in dominium Paulonij recipientis. Propterea ſine ſuo facto, aut voluntate non poteſt deſinere eſſe ſua, *l. quodcunque §. ſi quis ita ff. de verb. obliga. l. cum maritus ff. de iur. dot. l. id quod noſtrum ff. de reg. iur.*

Non obſtat, quod dicitur conceſſionem eſſe limitatam 3
ad tempus noctis, & propterea adueniente die ceſſare, quia limitatio eſt reſpectu eductionis aquæ, & ob id in ortu ſolis clauditur exitus, ſed aqua, quæ de tempore noctis egreſſa, & poſt clauſulam adhuc fluit, remanet ipſius Paulonij, cui ſufficit, quod de nocte egreſſa, licet de die perueniat ad locum deſtinatum. Ad quid enim licentia hauriendi aquam tota nocte, ſi aqua de nocte egreſſa ei non deberet ſeruire. Clarum eſt enim, quod illa vltima aqua, quæ in vltima parte noctis educitur, non poteſt peruenire ad locum irrigationis, niſi de die.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Bononieñ. Apotbecarum.

Luna 24. Nouembris 1603.

ARGVMENTVM.

Notabilis eſt hæc deciſio, & in ea plenè explicatur quæſtio, an legitimato cum clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, debeatur legitima, & de alijs effectibus dictæ clauſulæ.

SVMMARIVM.

Clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, ſi ſit appoſita in facultate legitimandi cenſetur repetita etiam in legitimatione, num. 1.
Legitimatio non poteſt plus operari, quàm ſit in facultate legitimantis, num. 1.
Legitimato cum clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, non debetur legitima, num. 2.
Clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, operatur vt legitimato ſuffragetur ſolum quoad ea in quibus filijs legitimis præiudicium non ſit, num. 2.
Legitimatus cum clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, excluditur à ſucceſſione inteſtati, num. 3.
Legitima eſt portio portionis debita ab inteſtato & non debetur ei, qui ab inteſtato non ſuccedit, num. 3.
Legitimatus cum clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, non poteſt dicere teſtamentum nullum ex cauſa præteritionis, num. 4.
Legitima non debetur ei, cui præterita querela, vel aliud ius impugnandi teſtamentum non datur, num. 4.
Cauſa inteſtati regulatur ſecundum cauſam rumpendi teſtamenti, num. 4.
Legitimatus cum clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, ſuccedit in eo tantum quod ſibi à patre relinquitur, ita vt pater nihil illi relinquere teneatur, num. 5.
Legitima non debetur filio, quando eſt in poteſtate patris illi aliquid non relinquere, num. 5.
Clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, operatur non minus condito teſtamento, quàm ab inteſtato, num. 6.
Intellige ad effectum, vt legitimatus non poſſit impugnare teſtamentum paternum, non autem, vt pater non poſſit illi in teſtamento relinquere, num. 6.

Teſtamentum impugnari non poteſt, qui excluditur ab inteſtato, num.7.

Legitima ita metiri ſolet in cauſa teſtati ſicut in cauſa inteſtati à qua ſumit initium, num.7.

Legitimatus non debet eſſe melioris conditionis veniendo contra expreſſam voluntatem patris, quàm ſi veniret præter voluntatem, num.7.

Pater quoad filium legitimatum cum clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, habet bona libera, & libere poteſt teſtari, num.7.

Legitimato debetur legitima, num.8.

Fallit in legitimato cum clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, num.8.

Filia à ſtatuto excluſa, cui pater aliquid in teſtamento reliquit, poteſt petere ſupplementum legitimæ, num 9.

Contrarium verius, num.9.

DECISIO XCVIII.

1 PRopoſui die 21. Maij præteriti dubium pluties in Rota diſputatum coram bon. memor. Cæſare de Graſſis, an Philippo legitimato deberetur legitima, & Domini inhærendo reſolutioni alias factæ die 15. Iunij 1579. in quo tandem Rota cenſuit ita demum deberi legitimam, ſi nullum fieret præiudicium venientibus ab inteſtato, de quo particulariter videretur, ordinarunt, vt ſuper huiuſmodi præiudicio in primis dubitarem, prout feci die 19. præſentis menſis, in qua Rota reſoluit conſtare de præiudicio venientium ab inteſtato, qua reſolutione ſtante, & cauſa iterum ſuper dubio principali propoſita Domini vnanimi voto cenſuerunt Philippo legitimam non deberi. Fundamentum Dominorum fuit in clauſula *ſine præiudicio eorum qui ſuccedere deberent ab inteſtato*, quæ licet in legitimatione non legatur, tamen vt fuit dictum 24. Ianuarij 1575. ſatis in ea virtualiter ineſt, quia reperitur in priuilegio Comitis legitimantis, qui facultatem legitimandi non habuit, niſi cum dicta limitatione. Non enim eſt dubium, clauſulam iſtam operari eundem effectum, quando eſt in facultate, quem operaretur, ſi eſſet in legitimatione poſita, vt in fortioribus terminis tenuit Paul. de Caſtr. *conſ.* 180. *num.* 2. *in fin. lib.* 1. trad. Pariſ. *conſ.* 14. *num.* 43. *in fin. lib.* 2. quibuſcunque enim verbis vſus ſit Comes legitimando non potuit plus operari, quàm ſibi eſſet conceſſum, vt in terminis concludit Soccin. iunior *conſ.* 120. *ſub num.* 20. *lib.* 2.

2 Ab effectu autem iſtius clauſulæ reſultat legitimam non deberi, vt late probat Dec. *conſ.* 567. *ſub n.* 6. Tiber. Decia. *conſ.* 19. *num.* 74. *lib.* 1. cum alijs per Gabr. qui in hac cauſa conſuluit, & benè *conſ.* 24. *num.* 11. *& per tot. lib.* 2. Peregr. *de fideicom. art.* 3. *ſub num.* 80. & probatur, quia cum ſit firmatum præiudicium, quod fieret filijs legitimis, ſi Philippus ad legitimam admitteretur, clauſula *ſine præiudicio* operatur vt legitimatio legitimato ſuffragetur ſolum quo ad ea, in quibus filijs legitimis præiudicium non fit, Soccin. *conſ.* 41. *poſt num.* 8. *lib.* 3. cum alijs per Gabr. *vbi ſupra num.* 8.

3 Accedat, quod receptiſſima Doctorum ſententia effectus præcipuus dictæ clauſulæ eſt excludere legitimatum à ſucceſſione inteſtati, Paul. de Caſtro *in l. Gallus §. & quid ſi tantum num.* 16. *in fin. ff. de lib. & poſth.* Capr. *conſ.* 157. *n.* 43. *in fin. & num. ſeq.* Soccin. *conſ.* 95. *ſub num.* 43. *lib.* 4. Crot. *conſ.* 110. *num.* 29. Dec. *conſ.* 338. *num.* 4. Ruin. *conſ.* 72. *ſub n.* 15. *verſ.* 2. *non valuit lib.* 3. Pariſ. *conſ.* 14. *ſub n.* 44. *lib.* 2. Bero. *conſ.* 177. *n.* 74. *lib.* 2. Mandel. *conſ.* 7. *nu.* 1. Capic. *deciſ.* 14. *n.* 15. Putt. *deciſ.* 303. *lib.* 3. clarum eſt autem, legitimam ei non deberi, qui ab inteſtato non ſuccedit, cum ſit portio portionis debitæ ab inteſtato, Aret. *in l. Gallus §. & quid ſi tantum n.* 21. *ff. de liber. & poſth.* Dec. *d. conſ.* 576. *ſub num.* 6. Aym. *conſ.* 11. *num.* 3. *& fuit late deductum in cauſa Aſculana legitimæ* 2. *Decembris* 1588. *coram Bubalo, & in Romana ſupplementi legitimæ* 8. *Februarij* 1593. *coram Cardinali Arigonio.*

4 Accedit etiam, quod legitimatus cum dicta clauſula non poteſt dicere teſtamentum nullum ex cauſa præteritionis, Ang. *conſ.* 264. *poſt num.* 3. Soccin. *conſ.* 41. *ſub n.* 8. *verſ. operatur etiam l.* 3. Ruin. *conſ.* 103. *ſub num.* 4. *verſ. conditio igitur teſtamenti lib.* 3. Capic. *d. deciſ.* 22. *num.* 4. & legitima non debetur ei, cui præterita querela, vel aliud ius impugnandi teſtamentum non datur, *l. cum quæritur, & l. omnimodo in fine C. de inoffic. teſtament.* latè Gabr. *dicto n.* 4. Legitima enim eſt portio ſucceſſionis debitæ ab inteſtato, vt dictum eſt, & cauſa inteſtati regulatur ſecundum cauſam rumpendi teſtamenti, *l.* 1. *§ recte ff. ſi tab. teſt. null. extab.* Crot. *in d. §. & quid ſi tantum num.* 151. *in fine.*

5 Comprobatur etiam, quia ſic legitimatus ſuccedit in eo tantum, quod ſibi à patre relinquitur, ita vt non teneatur pater illi aliud relinquere, Curt. iun. *conſ.* 73. *num.* 8. *circa med.* Rim. ſen. qui dicit neminem inueniſſe contradictorem, *conſ.* 4. *num.* 9. Gabr. qui alios congerit, *conſ.* 30. *n.* 29. *lib.* 1. Tib. Dec. *conſ.* 40. *num.* 33. *circa med. verſ. hanc quoque lib.* 7. ita vt dixerit Rota 28. Martij 1578. ſolam voluntatem teſtatoris eſſe attendendam, *vt in deciſ.* Cæſ. de Graſs. 179. *num.* 15. *in fine*. Et propterea cum ſit in poteſtate patris relinquere, vel non relinquere, & illam quantitatem, quæ ſibi videtur, filius non poteſt aliquam legitimam, vel ſupplementum prætendere, Dec. *conſ.* 264. *column. fin. verſ. & non poteſt, & verſ. nec contra teſtamentum*, Iaſ. *in Rubr. ff. de lib. & poſth. verſ.* 16. Dilect. *de arte teſtandi tit.* 3. *caut.* 6. *n.* 2.

6 Et prædictam clauſulam dixerunt Domini operari non minus condito teſtamento, quàm ab inteſtato. Hoc enim tradit Bald. quem refert, & ſequitur Soccin. *conſ.* 41. *num.* 6. *lib.* 3. idem Soccin. *conſ.* 112. *col. fin. verſ. præterea dicta clauſula lib.* 2. Alexand. *conſ.* 187. *num.* 1. *lib.* 5. Ruin. *conſ.* 12. *n.* 17. *&* 88. *n.* 15. *&* 16. *lib.* 3. Capic. *d. deciſ.* 22. *poſt n.* 7. Cephal. *conſ.* 442. *num.* 40. *in fin.* cum alijs per Gabr. *d. conſ.* 24. *n.* 16. *& ſeq.* & latius per Pereg. *dicto art.* 13. *num.* 80. & quod dicit Gozad. *conſ.* 6. *num.* 33. clauſulam nihil operari condito teſtamento, procedit ad effectum vt relictum in teſtamento teneat etiam nolentibus filijs legitimis, ſed non quod propterea legitimatus fiat capax impugnationis voluntatis paternæ, ſolum enim habilitatur, vt poſſit pater illi teſtamento relinquere, Paul. de Caſtr. *in dicto §. & quid ſi tantum num.* 16. *in fin.* Aretin. *ſub num.* 26. *verſ. Non obeſt quod aliter interpretando*, Dec. *conſ.* 26. *ſub num.* 6. Pariſ. *conſ.* 24. *ſub num.* 44. *lib.* 2. Felin. *in cap. cum olim poſt num.* 17. *&* 74. *lib.* 2. Rimin. ſen. *dicto conſ.* 41. *num.* 9. & efficitur ſucceſſibilis ex teſtamento non contra teſtamentum, Angel. *conſ.* 264. *poſt n.* 3.

7 Et cum ita legitimatus ſit, vt ſupra dictum eſt excluſus ab inteſtato, conſequens eſt, vt non poſſit impugnare diſpoſita in teſtamento, *l. non eſt ambiguum verſ. vbicunque lex ff. de bonor. poſſ. l. poſthumos §. ſi quis ex his ff. de inoffic. teſtam.* Alexandr. *conſ.* 57. *ſub num.* 2. *lib.* 4. nec aliquod ſupplementum legitimæ prætendere, quia legitima ita metimur in cauſa teſtati, ſicut in cauſa inteſtati, à qua ſumit initium, *l. Papinianus §. ſi quis mortis, & §. quoniam aut quarta ff. de inoffic. teſtament.* Cephal. *conſ.* 5. *num.* 49. & eſſet abſurdum, quod eſſet melioris conditionis legitimatus veniens contra voluntatem expreſſam teſtatoris, quàm ſi veniret, præter voluntatem, *l. maximum vitium circa med. C. de lib. præter.* Paul. de Caſtr. *conſ.* 503. *ſub num.* 1. *lib.* 2. & quod filius imputaret patri hoc ſolum, quod eſſet teſtatus, vt dicit Baldus *in d. l. maximum vitium circa fin. verſ.* 8. *quia abſurdum facit*, quia vt ſupra concluſum fuit, pater habeat quoad ſic legitimatum bona libera, liberè etiam potuit teſtari, vt arguit ibi Bald. *per l. fin. C. de bon. liber.*

8 Non obſtat, quod legitimato debeatur legitima, Bald. *in cap. de cauſis num.* 34. *de offic. deleg.* aliàs accuſet patris teſtamentum de inofficioſo, Rom. *conſ.* 34. nec poſſet in legitima grauari, Pariſ. *conſ.* 55. *num.* 4. *lib.* 3. quia prædicta procedunt in legitimato ſimpliciter, & abſolutè, & ſine prædicta limitatione, Dec. *conſ.* 257. *n.* 2. Dilect. *dicta caut. ſexta num.* 2.

9 Non obſtat *conſ.* Ruin. 40. *lib.* 3. in quo concludit filiam à ſtatuto excluſam, cui pater aliquid in teſtamento reliquit, poſſe petere ſupplementum legitimæ, quia contrarium tenuit Paul. de Caſtro *conſ.* 503. *lib.* 2. & alij, quos refert, & ſequitur idem Ruin. *in l. Gallus §. & quid ſi tantum in prima lectura ſub num.* 179. *verſ. ſed contrarium de lib. & poſthum. & in conſ.* 27. *num.* 20. *lib.* 3. quam etiam opinionem amplexa eſt Rota *in illa Romana ſupplementi legitimæ coram Illuſtriſſimo Arigonio*, vltra quòd termini illi multum diſtant à terminis, in quibus verſamur. In filia enim à ſucceſſione inteſtati per ſtatutum excluſa poteſt legitima commenſurari ſucceſſioni ab inteſtato iuris cómunis, quod non eſt penitus à ſtatuto ſublatum, ſed eius tantum impeditur effectus, ad quod ius commune in teſtamento cenſetur voluiſſe redire pater ſecundum Ruin. *conſ.* 40. at ius commune illegitimo in ſucceſſione ab inteſtato non aſſiſtit, nec legitimatio ſuffragatur, quia fuit limitata ſine præiudicio venientium ab inteſtato, & conſequenter non adeſt illa portio, cui commenſuratur, neque illa iuris communis diſpoſitio, ad quam dici poſſit patrem redire voluiſſe,

& hanc

& hanc reſponſionem alias dedit Rota apud Cæſarem de Graſſis dicta deciſ. 179. ex quibus fuit concluſum, Philippo non fuiſſe debitam legitimam.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Brachareñ. Beneficij.

Veneris 28. Nouembris 1603.

A R G V M E N T V M.

Inſertio commiſſionis in citatione ad dicendum contra, non eſt neceſſaria, quando citatus poteſt habere notitiam commiſſionis, & plura deducuntur requiſita pro validitate gratiæ ſi neutri.

S V M M A R I V M.

Citatio ad dicendum contra commiſſionem non requirit inſertionem commiſſionis, vbi fuit facta in loco parum diſtanti, & de facili potuit haberi notitia Commiſſionis, num. 1. vbi quod diſtantia 15. milliarium ad hunc effectum eſt modica, & quod hoc eſt poſitum in arbitrio iudicis.

Citationis ſcientia arguitur ex comparitione citati, num. 2.

Lis ad effectum gratiæ ſi neutri ſufficit, quod de facto iuſtificetur, num. 3.

Narratiua quod non eſt de ſubſtantia gratiæ ſufficit, quod de facto iuſtificetur, num. 3.

Gratia ſi neutri debet intimari quando agitur de priuatione, num. 4.

Gratia ſi neutri vt dicatur intimata ſufficit eum contra quem agitur fuiſſe citatum ad dicendum contra gratiam, num. 4.

Clericus probatur per teſtes de communi reputatione, n. 4.

DECISIO XCIX.

1 CONcluſum fuit, gratiam ſi neutri Domini Mathiæ eſſe iuſtificatam in omnibus præter quam quo ad valorem, de quo Domini voluerunt particulariter videre, Nam reſpectu litis cum Baltaſſare Gomez narratæ apparet de citatione contra ipſum exequuta in proceſſu compulſoriali, neque obſtat, quod ſit ſine inſertione commiſſionis, quia cum eſſet in locum parum diſtantem, potuit de facili habere notitiam dictæ commiſſionis, quo caſu inſertio non requiritur, vt fuit dictum in vltima deciſione, diſtantia enim 15. milliarium ad iſtum effectum viſa fuit Dominis modica, prout in ſimili termino cenſuit Rota *in vna Calagurit ana Beneficij de Alij 17. Iunij* 1594. *coram Illuſtriſs. Mantica*, hoc enim poſitum eſt in arbitrio iudicis, gloſ. *in cap. cum nullus in verbo remoti de tempor. ordin. in 6. & Clem. cauſam in verb. remotis de elect.* Archidiac. *in cap. quicunque* 16. *quæſt.* 3. Bald. *in l. ſi vicinis in final. C. de nupt.* Alexand. *conſ. 57. ſub num. 6. lib.* 1.

2 Non deſunt etiam coniecturæ ſcientiæ ex comparitione ipſius Baltaſſaris, & eius procuratoris cum compulſore, & quia excipiendo contra citationem non allegauit defectum inſertionis, ſed excepit de excommunicatione contra Didacum, & propterea benè intrant dicta in alia deciſione ad ſuſtinendum citationem factam in perſonam Gaſparis, vltra quod iſta exceptio ſpectat ad Baltaſſarem, qui potuit ſe habere pro legitimè citato, adſunt etiam citationes, & comparitiones multæ ipſius Baltaſſaris in alio proceſſu compulſoriali, nec refert quod factæ fuerint vigore citationis decretæ à bon. mem. Orano, à quo dicitur auocata cauſa, & ad partes remiſſa, quia fuit poſtea ad Rotam vbi hodie pendet vigore vltimæ commiſſionis reuerſa.

3 Et in omnem euentum mutatio Iudicis non tollit litem, & hæc tantò facilius ſunt admittenda quoniam iuſtificata vera lite cum Gaſpare Freira cum quo agitur ſuper canonizatione gratiæ ſi neutri reſpectu tertiæ perſonæ, prout eſt Baltaſſar, ſufficit iuſtificatio litis de facto A. A. *in titul. de gratia ſi neutri* §. *vlt.* prout in qualibet alia narratiua, quæ non eſt de ſubſtantia gratiæ, Ægid. *deciſ.* 116. *in fin.*

4 Et etiam iuſtificata narratiua, quæ habet, Baltaſſarem fuiſſe præſentatum ab aſſerto patrono, quia in illo proceſſu compulſoriali apparet eius procuratorem, & ipſum comparuiſſe vti præſentatum à Vicecomite, & dictus proceſſus continet plura acta facta coram Archiepiſcopo Brachareñ. inter Didacum de Sauſa, & Mathiam ab eo præſentatum ex vna, & Vicecomitem, ac Baltaſſarem ab ipſo præſentatum ex alia, & adeſt in eodem proceſſu comparitio ipſius Baltaſſaris expreſsè aſſerentis ſe à Vicecomite præſentatum.

Ad illud quod dicitur gratiam ſi neutri debuiſſe intimari, fuit dictum, quod vltra quod non eſt ſimpliciter, & indiſtinctè verum, quod ſit intimanda huiuſmodi gratia, ſed vt dixit Anton. Angel. *in dicto titul. in princip.* eſt aliquando intimanda, quando agitur de priuatione, hoc concernit expeditionem cauſæ, non iuſtificationem gratiæ, & pro intimatione ſufficit, Gaſparem contra quem agitur, ſeu eius procuratorem fuiſſe citatum ad dicendum contra huiuſmodi gratiam, Mandoſ. qui ita de ſtylo ſeruari teſtatur *tit. de gratia ſi neutri ad fin.* 5

Clericatus probatur per teſtes deponentes de communi reputatione, Rot. *deciſ.* 14. *de præbend. in antiq.* Aegid. *deciſ.* 144. Vacatio beneficij per obitum Franciſci Areos extra Curiam de menſe Octobris anni 1595. probatur ex confeſſione aduerſarij in noua prouiſione. 6

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Toletana Decimarum de Lucillis.

Veneris 5. Decembris 1603.

A R G V M E N T V M.

Citatio pro ſingulis diebus, & horis non ſufficit pro citatione ad ſententiam. Item concluſio in cauſa habet vim citationis ad ſententiam, niſi concluſio reuocetur per admiſſionem nouorum iurium, & dicitur reuocata etiam ſi iura non ſint in actis, dummodo iudex mandauerit ea in actis produci.

S V M M A R I V M.

Citatio pro ſingulis diebus, & horis vt nimis vaga, non ſuſtinetur, num. 1.

Fallit poſt concluſum in cauſa, num. 1.

Sententia poſt concluſum in cauſa de ſtylo Hiſpaniarum poteſt fieri abſque citatione, num. 1.

Ferias alleganti incumbit onus probandi, cum omnis dies ſit iuridica, niſi appareat feriata, num. 2.

Feriatus dies an ſit vel ne, attenditur conſuetudo loci, num. 2.

Concluſio in cauſa circumducitur, & reuocatur per productionem nouorum iurium, num. 3.

Nullitas non poteſt allegari ab eo qui nullitati cauſam præbuit, num. 4.

DECISIO C.

CONtra ſententiam de partibus tres opponuntur nullitates, quarum prima eſt defectus citationis ad ſententiam, quia fuit nimis vaga pro ſingulis diebus, Put. *deciſ.* 152. *lib.* 2. Creſcent. *deciſ.* 10. *de dol. & contum.* iſta nullitas non placuit Dominis propter concluſionem in cauſa, qua ſtante ex ſtylo notorio illarum partium potuit ferri ſententia abſque citatione, vt ſæpiùs Rota conſuluit, & ſignanter *in Tolet. admiſſionis feneſtra 27. Iunij* 1572. *coram Bubalo, & in Burgen. Iuris ædificandi* 21. *Aprilis* 1586. *coram Orano*, nec refert quod Iudex mandauerit citari, quia citatio fuit facta prout mandauit, mandauit enim citari pro ſingulis diebus, & prout ſolet citari poſt concluſum in cauſa, vt patet in allegatis deciſionibus. 1

Secunda obijcitur nullitas, quod ſententia lata ſit in die feriato, videlicet in die Sancti Franciſci, ſed nec iſta nullitas placuit, quia non probatur, quod in illo loco dies S. Franciſci ſit feriatus, vt fuit dictum *in Cauſa Aurien. de Pao coram R. P. D. Mellino in feſtiuitate Sancti Antonij*, omnis enim dies eſt iuridica, niſi appareat feriata, & qui ferias allegat, debet probare, *l. omnes dies*, & ibi Bald. *C. de fer.*

& in hac cauſa plurimum defertur conſuetudini, *cap. 3. eod. tit.* quæ & poteſt inducere ferias in honorem Dei, Alexand. *in l. præſides*.

3 Tertia & vltima nullitas, quàm Domini amplexi fuerunt fuit, quia nulla hodie reperitur in actis concluſio facta. Licet enim, vt ſupra dictum eſt, fuiſſet per iudicem concluſum, tamen quoad iura de nouo producta, fuit concluſio circumducta, & reuocata, Rota *deciſ. prima de teſt. in nou.* Alexan. *conſ. 72. num. 7. lib. 3.* Imol. *in cap. auditis in fin. de procur.* Fel. *in cap. cum dilectus ſub num. 17. de fide inſtrument.* Afflict. *deciſ. 115. num. 2.* & in noſtris terminis fuit dictum *in Toletana Nouen. Decimarum.. Iunij* 1590. *coram Bubalo*.

4 Nec refert, quod Rector non fuerit citatus, & propterea non ſint de actis, quia quicquid ſit ad effectum probationis, de quo non agitur ad effectum reuocationis concluſionis, ſufficit quod illa mandauerat produci Iudex, in cuius poteſtate eſt, concluſionem non minus tacitè, quàm expreſſè reuocare Afflict. vbi ſupra tantò magis, quia pars aduerſa, ad cuius inſtantiam fuit concluſum in cauſa fuit illa, quæ petijt admiſſionem articulorum, & propterea etiam non citato Rectore in concluſione fuit concluſio reuocata, Alexand. *conſ. 84. num. 9. lib. 4.* Nec eſt audienda contra reuocationem, quam ipſa procurauit, Rota *deciſ. 8. num. 9. de teſt. in antiq.* & cum pars aduerſa, quæ ad iura per ipſam producta citare debuit non debet audiri excipiendo de nullitate, cui cauſam præbuit, *l. 1. §. ſi omnes in fine ff. de ventre inſpiciendo*, Ioannes Baptiſta Ferret. *qui alios cumulat conſ. 155. num. 7.* Aym. *de indemn. mul. num. 33.* Rol. *conſ. 32. num. 15. & ſequent. lib. 4.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Taruiſina Parochialis.

Mercurij 10. Decembris 1603.

A R G V M E N T V M.

Beneficium habens ſpecialem Rectorem, & cuius fructus non conuertuntur in vtilitatem menſæ, etiam ſi reſeruetur aliquid monaſterio non dicitur de menſa.

S V M M A R I V M.

Beneficia quæ habent Rectorem, vel Vicarium perpetuum alium, quam illum de cuius menſa prætenduntur non dicuntur de menſa, nec manualia, num. 1.

Beneficia qua habent ſpecialem adminiſtratorem non dicuntur de menſa, num. 1.

Beneficia quorum fructus non conuertuntur in vtilitatem menſa non dicuntur de menſa, etiam ſi reſeruetur aliquod monaſterio, num. 2.

Beneficia quæ ſunt de menſa non vacant per obitum miniſtrantium in eis cum nullum titulum in eis habeant, nec quoad poſſeſſionem, nec quoad proprietatem, num. 2.

Beneficium manuale obtinens non poteſt dici Rector, ſed miniſter, num. 3.

D E C I S I O CI.

1 FVit pluribus deciſionibus firmatum beneficium S. Theoniſti eſſe collatiuum ex collationibus factis in perpetuum, tanquam de collatiuo ex ſententijs Rotalibus ex depoſitionibus teſtium, & alijs deductis. Nec obſtat in contrarium allegata, nam quoad enunciatiuas, vt in alia deciſione fuit dictum, vnica adeſt antiqua, aliæ duæ modernæ, emanant à perſonis ſuſpectis, & etiam in facto controuertuntur ad donationem Epiſcopi, fuit reſponſum ex ea tantum inferri ius collationis, & prouidendi de beneficio ad fauorem monialium, quod Ioannes Baptiſta non controuertit, nec eius intentioni obſtat, quia ſufficit illi, quod beneficium vacet, & intret regula reſeruatoria octo menſium.

2 Ad illud, quod beneficium ſit de menſa, & manuale fuit dictum, quod nec manualis, nec de menſa dicuntur beneficia, quæ habent Rectorem, vel Vicarium perpetuum alium, quam illum, de cuius menſa prætenduntur, & cui dicuntur annexa, gloſ. *in Clem. vnic. in verbo ad menſam*, & ibi Abb. *num. 17.* Imol. *num. 16. & alij de exceſſ. Prelator*, Repugnant enim locum eſſe de menſa, & habere ſpecialem adminiſtratorem, Imol. *in Clem. 1. ſub num. 9. de reſcript.* prout contingit Eccleſiæ Sancti Theoniſti.

3 Prout nec etiam poteſt dici de menſa, ex quo fructus ſpectant, & percipiuntur à Rectore, nec conuertuntur in vtilitatem menſæ, gloſ. *vbi ſupra*, & Abb. *num. 17. in fin.* Imol. *num. 16. circa med.* quod procedit etiamſi reſeruetur aliquid debitum Monialibus, Vitalis. *in dicta Clemen. num. 101.* nec facit in contrarium deciſio Toletana præeminentiarum allegata, quod poſſit emolumenta pro congrua aſſignari, quia hoc non fuit factum in caſu iſto, & quod iſtud beneficium non ſit beneficium de menſa, patet quia & à Papa, & à Monialibus factæ fuerunt prouiſiones vti vacantes, & tamen huiuſmodi beneficia non poſſunt vacare per obitum miniſtrantium in eis, cum nullum titulum in eis habeant, nec quoad poſſeſſionem, nec quoad proprietatem, Card. *in d. Clement. verb. præſentatos quæſt. 7.*

4 Prouiſio Carrarij, ex qua deducitur vltimus ſtatus, facit, vt ſemper dictum eſt pro Ioanne Baptiſta potius quam pro Monialibus, quia in ea narratur vacatio per mortem Franciſci Vicarij perpetui, & Rectoris, & tamen ſi beneficium eſſet manuale, ſicut non potuiſſet dicti vacare, ita nec Franciſcus appellari Rector, ſed Miniſter, Innocent. *in cap. Monachos de ſtat. Monach.* Anton. de Butr. *in cap. final. num. 18. de cauſ. poſſeſſion.* Et propterea fuerunt etiam per Dominos conſiderata illa verba *per obitum Franciſci illius dum viueret vltimi Doctoris extra Roman. Cur. de menſe Decembris proximè elapſi vita functi*, quæ narratiua ſolet fieri, quando verè beneficium vacat ad effectum excludendi reſeruationem per obitum in Curia, & prouiſionem Papæ. Vnio, vt fuit dictum, non probatur per teſtes prius examinatos, & minus per eos, qui in Curia depoſuerunt, & remiſſoria, quæ petitur, fuit per binas deciſiones denegata ex quibus, & alijs in deciſione allegatis Domini perſtiterunt in reſolutis.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Farſen. pecuniaria.

Veneris 16. Decembris 1603.

A R G V M E N T V M.

Depoſiti, quod non eſt factum ſeruatis ſeruandis, periculum ſpectat ad deponentem, etiamſi caſu fortuito pereat, & multa requiſita ad validitatem depoſiti adducuntur.

S V M M A R I V M.

Deponere non eſt ſoluere, maximè vbi creditor inſtat pro conſequutione crediti, num. 1.

Depoſitum pecunia factum ſacculo clauſo abſque illius numeratione nullum eſt, num. 2.

Depoſitum nullum eſt, vbi non adeſt certus depoſitarius, num. 3.

Clauium onus denotat cuſtodiam, num. 3.

Depoſitarius dicitur qui rem cuſtodiendam habet, num. 3.

Depoſitum factum parte non citata non releuat, num. 4.

Depoſitum, vt releuet debet deponens conſentire, quod pecunia creditori petenti ſoluantur, & depoſitarius debet ſe obligare ad depoſitum reſtituendum, num. 5.

Depoſitum iudiciale non dicitur, quod non fuit factum parte citata, nec de mandato Iudicis, num. 5.

Factum Iudicis, qui ritè, & rectè procedit reputatur factum partis, num. 5.

Caſus fortuitus non excuſat ſtante mora in reſtituendo, num. 6.

Culpa in Cuſtode præſumitur, num. 6.

Cuſtos per traditionem clauium à cuſtodia liberatur, num. 6.

Caſus fortuitus non excuſat ſtante culpa, num. 6.

Cuſtos, qui malè in cuſtodia verſatur tenetur etiam de damno ab alijs dato, num. 6.

Depoſiti cuſtodiam ſuſcepiſſe non videtur, qui illud ſciens, & tacens in ſua domo fieri paſſus eſt, num. 6.

Debitor ſpeciei ſpecie perempta dicitur liberatus, num. 7.

Depoſitum pecunia numerata, nec clauſa, nec obſignata retinet naturam mutui, num. 6.

Mutui

Mutu. periculum eſt debitoris, & tantundem in genere reſtituere tenetur, num. 7.

DECISIO CII.

1 FVit vnanimi Dominorum ſuffragio concluſum Ioſephum ex ſua prætenſa pecuniarum depoſitione non fuiſſe liberatum, quia vt fuit alias reſolutum tenebatur reſtituere pecunias Communitati, deponere autem non eſt reſtituere, nec ſoluere, Bartol. *in l. item liberatur §. primo ff. quibus mod. pign. vel hyp. ſol.* latè Tiraquel. *de retract. lignag. §. 1. gl. 3. num. 3.* præſertim quia Communitas nedum non recuſabat, ſed ſummoperè contendebat, & inſtabat pro ſolutione, & propterea tantò minus erat locus depoſitioni pecuniarum, Iaſon. *conſ. 9. col. pen. verſ. minus etiam valebit lib. 1.* Corn. *conſ. 262. num. 13. ad fin. lib. 4.* Rol. *conſ. 63. ſub num. 29. lib. 1.*

2 Et vbi fuiſſet locus depoſito, iſtud tamen, quod prætendit Ioſephus illum ex pluribus non liberaſſet. Primò, quia factum fuit per depoſitionem ſacculi clauſi abſque eo, quod ne dum numeraretur, ſed nec etiam videretur pecunia, Bart. *in l. cum ſeruus num. 3. ff. de cond. & demonſtr.* Bald. *in l. acceptam n. 1.* Paul. de Caſtr. *conſ. 228. n. 1. circa med. lib. 2.* Roman. *conſ. 352. n. 3. in fin.* Iaſ. *d. conſ. 9. col. penult. verſ. minus etiam valet*, Curt. iun. *conſ. 28. ſub num. 1.*

3 Secundò, quia non reperitur aliquis depoſitarius, ſed Ioſephus ipſe remanſit, vt prius depoſitarius, & cuſtos cum habuerit clauem capſæ, in qua prætenduntur poſitæ pecuniæ, clauis enim onus cuſtodiæ denotat, *l. cum pater §. pater pluribus*, vbi gloſ. & Doct. *ff. de leg. 2.* Anchar. *in Clem. 1. §. ſane in 4. not. de heret.* & depoſitarius dicitur, qui rem cuſtodiendam habet, *l. 1. ff. depoſiti*, Azo. *in ſumma Cod. eodem titul. in princip.*

4 Tertio non releuat depoſitum, quia factum fuit Communitate non citata, Iaſ. *vbi ſupra col. pen. verſ. 2. quia*, Curt. iun. *d. conſ. 28. num. 1. verſ. item debet fieri cum alijs*, Rol. *d. conſ. 63. num. 13. fuit dictum in vna Auximana depoſiti 27. Iunij 1594. coram Domino Litta.*

5 Quarto ad effectum liberationis debebat Ioſephus expreſsè conſentire, quod Communitati petenti pecuniæ reſtituerentur, Salyc. *in l. acceptam num. 1. circa med. C. de vſur.* & depoſitarius debebat ſe obligare ad depoſitum reſtituendum, Iaſ. *d. conſ. 9. column pen. verſ. quarto quod talis*, Rol. *d. conſ. num. 33.* quorum neutrum factum fuit, & ex his tolluntur adducta in contrarium, & in primis ceſſant omnia, quæ dicuntur de Iudiciali depoſito, quia iudiciale depoſitum non poteſt dici, quod non ſolum non fuit parte citata, ſed nec etiam de mandato Iudicis factum, Roland. *vbi ſupra num. 32.* & quod dicitur factum iudicis, factum partis procedit quando iuris ordine, & ritè procedit, Bartol. *in l. meminerint num. 4. C. unde vi*, Bald. *in l. ſi ob cauſam num. 4. C. de euict.* Iaſ. *in l. à Diuo Pio §. ſed ſi empter num. 3. ff. de re iud.* Vltra quod iudex laborauit, vt pecuniæ reſtituerentur, & talis depoſitio fuit præter eius intentionem.

6 Non obſtat, quod caſus fortuitus excuſet, quia non procedit ſtante mora Ioſephi in reſtituendo, *l. cum proponas C. de nau. fœnore, l. quod te ff. ſi cer. pet.* Abb. *in cap. fin. num. 4. de depoſ.* Bocin. *in l. Titius num. 4. in fin. ff. de cond. & demonſtr.* Vltra quod non caruit Ioſephus culpa, quæ vltra quod in eo præſumitur, ex trad. per Dec. *conſ. 473. num. 6.* ex eo etiam conuincitur, quia noluit deponere pecunias in capſa aliena, & recipere clauem, per cuius traditionem dictus Gallus fuit liberatus à cuſtodia, gloſ. *in l. Dominus horreorum in verbo receperit circa med.* & ibi Caſtr. *ſub nu. 2. verſ. idem ſi renunciauit ff. de locat.* ſtante autem culpa, non poteſt dici liberatus, imò factum eius damno cedit, *l. ſi vt certo §. ſed vt interdum, & l. in rebus §. 1. ff. commod. l. ſi merces §. culpa ff. locat. cap. 2. de depoſ.* Dec. *d. conſ. 473.* Corn. *conſ. 108. col. 1. verſ. & quando culpa lib. 1.* qui enim malè in cuſtodia verſatur, tenetur etiam de damno ab alijs dato, Nat. *conſ. 79. num. 4.* Non obſtat, quod depoſitum ſit factum præſentem, & tacente dicto Gallo in eius capſa, quia non propterea videtur ſuſcepiſſe depoſitum, & per conſequens cuſtodiam, Natt. qui de communi teſtatur *conſ. 131. num. 3.* & vbi etiam ſuſcepiſſet periculum, non tamen fuiſſet liberatus Ioſephus à Communitate per actum inter ipſos geſtum ſine inuentu ipſius Communitatis.

7 Non eſt verum, quod Ioſephus eſſet debitor pecuniæ apud eum depoſitæ, vt de ſpecie, ita vt ea perempta ſit liberatus, quia non fuit pecunia apud eum depoſita clauſa, & obſignata, ſed numerata, quo caſu retinet naturam mutui, & ſecundum naturam mutui debet regulari, *l. ſi eum §. qui iniuriarum ff. ſi quis caut.* & in mutuo periculum eſt debitoris, *l. incendium ff. ſi cert. pet.* ita declarant Doctores *in l. quid*, Paul. de Caſtr. *num. 13.* Alex. *ſub num. 13. verſ. ex his ergo*, Soccin. *num. 11. verſ. 1. ſit concluſio ff. ſi cert. pet. per l. in ratione la 2. §. incertæ ff. ad leg. Falcid.* Dec. *d. conſ. 473. n. 3.* non fuit liberatus ab obligatione reſtituendi tantundem in genere, & ſimilem pecuniæ ſummam, Paul. de Caſtr. *in d. l. cum quid in fin.* Bero. *conſ. 194. num. 39. & ſeq. lib. 1.* Curt. iun. *conſ. 239. num. 34. & 35.* vltra quod vbi etiam Ioſephus fuiſſet depoſitarius certæ ſpeciei, illam deponendo, vt fecit, non eſſet per ſupra dicta liberatus.

R. P. D. PAMPHILIO.

Reatina fructuum.

Lunæ 12. Ianuarij 1604.

ARGVMENTVM.

Cardinalis qui percepit fructus præbendæ vltra ſuam facultatem, tanquam intruſus debet illos reſtituere.

SVMMARIVM.

Conditio inuenta à lege, ſeu ſtatuto ſi non impletur, ille qui non implet nec debet gaudere beneficium introductum ab eodem ſtatuto, num. 1.

Diſpoſita quæ non ſunt in vno capite ſtatuti, ſatis eſt, quod ſint diſpoſita in alio, num. 2.

Connexa inuicem inducuntur, num. 3.

Obſeruatio de præterito admonet quid ſit faciendum in præſenti, num. 3.

Beneficium de iure communi ſibi ipſi nemo conferre poteſt, num. 4.

Clauſula quorum tenores, in prouiſione facta Cardinali intelligitur ad effectum validitatis collationis, num. 5.

Derogatio quantumuis generalis non ampliat diſpoſitionem, ſed intelligitur pro illius validitate quo ad ea quæ impediunt illius effectum, num. 5.

Decretum Papæ in literis appoſitum, quod quis non teneatur ad ſolutionem prædictorum reſtringitur ad narrata in literis, num. 6.

Intruſus debet reſtituere fructus beneficij male perceptos, n. 6.

DECISIO CIII.

FVit reſolutum bon. memor. Cardinalem Alexandrinum non potuiſſe acceptare, & retinere Commendam de qua agitur pro ſua quinta Camera, quia iſta facultas datur Prioribus per ſtabilimenta Religionis, & non oſtenditur Cardinalem de tempore acceptationis habuiſſe qualitates ab eiſdem ſtabilimentis requiſitas, quod ſcilicet Priores quodlibet quinquennio viſitauerint bona, & commendas ſui Prioratus, & de tempore quo petierint Commendam in conuentu pro ſua quinta Camera, *l. 1. §. quod autem ait Prætor*, vbi Bart. *ff. ne quid in flum. publico.* 1

Neque obſtant, quod in ſtabilimentis loquentibus de quinta Camera, non fiat mentio Viſitationis, & petitionis in Conuentu, quia ſufficit quod in alijs ſtabilimentis hoc caueatur ad effectum, vt Priores gaudeant ſuis præeminentiis Prioralibus, & ſatis videtur repetitum in eiſdem data retinen. quintam Cameram, Bart. *in l. prætor §. eritque hæc differentia num. 2. ff. de vi bonorum raptor.* 2

Neque obſtat, quod ſtabilimenta loquantur tantum de iuriſdictione & præeminentia Priorali. Non autem de fructibus, & emolumentis Prioratus, quia iſta facultas accipiendi Commendam pro quinta Camera datur Prioribus ratione præeminentiæ Prioralis, vt fatetur Cardinalis in ſua Commiſſione, & colligitur etiam ex ſtabilimentis *in tit. de commenda num. 29. & 33.* & hoc etiam declarauit obſeruantia, quia ob non factas Viſitationes fuit denegata Prioribus facultas accipiendi quintam Cameram, vt patet ex ſententia lata de anno 1540. in Conuentu contra Priorem Caſtillæ, quæ poſtmodum fuit in Concilio completo confirmata, *ad l. ſi interpretatione ff. de legib.* 3

Non obſtat, quod iſta retentio pro quinta Camera non dicatur noua acquiſitio, de qua ſtabalimenta loquuntur, 4

quia in eis dicitur quod poſſint acceptare, & retinere Commendam pro quinta Camera, & ſic habent locum etiam in iſta retentione, quæ fit poſt nouam acquiſitionem, vt patet ex lectura ſtabilimentorum, quæ etiam ita obſeruata fuerunt à Prioribus qui petierunt quintam Cameram in Conuentu, & aliàs Prior Tholoſæ de anno 1575. fuit iudicatus inhabilis ad retinen͂. Commendam pro quinta Camera, quia illam non petierat in Conuentu, quod etiam videtur conforme diſpoſitioni iuris communis, vt nemo ſibi ipſi Beneficium conferre, vel prouidere valeat, *cap. cum ad noſtram*. Vbi Abb. *num. 4. de Inſtit. cap. peruenit de Iurepatronatus*.

5 Non obſtat, quod ſtabilimentis religionis fuit derogatum ad fauorem Cardinalis cum verbis ampliſſimis, etiam cum clauſula, *Quorum tenores, &c.* quia quantum ad derogationem Pij V. in prouiſione facta Cardinali, illa intelligitur ad effectum validitatis collationis Prioratus, cuius per ſtabilimenta erat incapax Cardinalis Alexandrinus, qui erat alterius religionis, & non eximit Cardinalem ab obſeruantia aliorum ſtabilimentorum, quæ prouiſioni non repugnabant, ita vt in poſterum non teneretur ſeruare ea ad quæ tenentur alij Priores. Derogatio enim, quantumuis generalis, non ampliat diſpoſitionem, ſed intelligitur pro illius validitate quo ad ea quæ impediunt illis effectum, Bald. *in l. vnica §. fin. in fin. C. latin. libert. tollen.* Felin. *in cap. nonnulli num. 22. 16. concluſ. de reſcri.* Rom. *conſ. 57. n. 1.* Alex. *conſ. 7. num. 7. lib. 7. cum alleg. coram bon. mem. Orano ſub die 9. Iunij* 1587. *in cauſa Oriolen. Decimarum*.

6 Alia derogatio Sixti V. quæ emanauit longè poſtquam Cardinalis de anno 1572. intruſerat ſe in hac commenda continet confirmationem literarum Pij V. & fuit conceſſa ſolum ad effectum eximendi, & liberandi Cardinalem à ſolutione onerum, & impoſitionum debitarum religioni, vt colligitur ex eius lectura. Neque ſuffragatur quo minus teneatur adimplere ea ad quæ alij Priores tenentur, & ſic ad viſitationem Prioratus, & petitionem commendæ pro quinta Camera in Conuentu iuxta formam ſtabilimentorum ex allegatis, & ita non obſtat decretum in literis Sixti V. appoſitum quod Cardinalis non teneatur ad ſolutionem ſeu reſtitutionem ſupradictorum, quia intelligitur de cenſibus, impoſitionibus, annalibus, & alijs oneribus pecuniarijs, de quibus ſupra loquutus fuerat, & non comprehendit fructus huius commendæ de qua non fuit facta mentio, qui tanquam malè percepti à Cardinale intruſo in hac Commenda ab eius hæredibus ſunt Religioni reſtituendi, gloſ. *in cap. dudum il 2. in verbo fructum*, vbi Abbas *n. 19. de elect.* Caſſad. *deciſ. 6. ſub num. 1. de preben.* Et ita concluſum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Camerinen͂. Tranſactionis.

Veneris 16. Ianuarij 1604.

A R G V M E N T V M.

Colligitur ex Summario Argumentum.

S V M M A R I V M.

Tranſactio vt reſcindatur, debet attendi cauſa finalis tranſactionis, num. 1.

Tranſactio eſt valida ex ſolo timore litis, num. 2.

Tranſactio de his, quæ in teſtamento continentur, non valet, niſi lecto tenore teſtamenti, num. 3.

Fallit quando dubium eſt ſuper exiſtentia teſtamenti, num. 3.

Tranſactio poteſt fieri ſuper omni eo quod in controuerſiam deduci poteſt, num. 3.

DECISIO CIV.

1 DOmini ſtantibus teſtibus vltimo loco examinatis tam in partibus, quàm in curia receſſerunt à deciſionibus in hac cauſa factis ſuper nullitate tranſactionis, quicquid enim aliàs viſum fuerit, hodie dixerunt tranſigentes non reſpexiſſe veram, & realem exiſtentiam teſtamenti, ita & taliter, quod pro conſtanti præſupponerent adeſſe teſtamentum, ſed ex eo inducti fuerunt ad ſic tranſigendum, quia non ſolum pro parte filiorum Barnabei iactabatur Ludouicum condidiſſe aliud teſtamentum, ſed etiam de hoc aderat rumor, & vociferatio in loco. Vnde non poteſt dici conſtare de falſitate cauſæ, niſi probetur, quod de tempore tranſactionis non adeſſet talis vociferatio, quæ vt cauſa finalis attendi debet ad annullandum tranſactionem, *ad not. in l. domus ff. de cond. & demonſt. fuit dictum in cauſa Preneſtina tranſactionis* 21. *Nouembris* 1575. *coram Reuerendiſſimo Patriarcha Alexandrino*.

2 Illud autem non ſolum non probatur, ſed de contrario apparet ex depoſitionibus teſtium, primus enim & ſecundus teſtes in Curia examinati, & ſecundus de partibus benè probant factum exiſtentiæ teſtamenti, cum quibus concurrit depoſitio vnius teſtis, qui teſtamento interfuit, & nominat alios conteſtes, & Notarium, concurrit etiam dictum alterius teſtis de auditu, ex quibus iunctis ijs, quæ de occultatione dicunt alij teſtes, potuit iuſta de cauſa ſuſpicari Vannes de veritate teſtamenti conditi, quodque aliquando poſſit reperiri, & propterea lis ſibi fieret ſuper ſucceſſione in bonis Ludouici, qui timor ſufficit pro validitate tranſactionis, *l. 2. & ibi not. C. de tranſact.* Pariſ. *conſ. 32. num. 18. lib. 1.* Natt. *conſ. 465. num. 2.* Caputaq. *dec. ſ. 123. lib. 2. in manuſcript.* Mohed. *deciſ. 1. de tranſact.* & propterea non ſolum ceſſat defectus cauſæ, ſed etiam quod dicebatur, Vannem ex mala perſuaſione, & calliditate partis, ac errore inductum fuiſſe ad tranſigendum, quia error in Vanne, & dolus in alia parte excluditur ex publica voce.

3 Non etiam placuit Dominis aliud fundamentum ſuper diſpoſitione *l. de his ff. de tranſact.* quod enim in ea ſtatuitur habet locum quando agitur de dependentibus ex teſtamento, de his enim non poteſt tranſigi niſi veritate reperta per inſpectionem ipſius teſtamenti, non autem procedit quando dubium ſuper exiſtentia teſtamenti, cuius inſpectio (cum non reperiatur) eſt impoſſibilis, aliàs ſuper huiuſmodi dubio tranſigi non poſſet, quod non eſt dicendum, cum omne, quod in controuerſiam deduci poteſt, ſit tranſigibile, *ad not. in l. 1. ff. de tranſact.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Bracharen͂. Beneficij.

Veneris 19. Ianuarij 1604.

A R G V M E N T V M.

Subreptio quando inducatur ex taciturnitate eius, quod Papam difficiliorem reddidiſſet ad gratiam concedendam, & ex taciturnitate, quod aduerſarius ſit annalis poſſeſſor, & ex taciturnitate prouiſionis ipſius.

S V M M A R I V M.

Subreptio inducitur ex taciturnitate eius, quod expreſſum reddidiſſe Papam difficiliorem ad gratiam concedendam, vt puta, ſi Papa alias deuiaret à ſolito ſtylo Datariæ, num. 1. & num. 3. vbi quod ad hunc effectum attenduntur coniecturæ, & an gratia præiudicium inferat.

Gratia ſi neutri vt ſit valida debet fieri mentio prouiſionis aduerſarij, num. 1.

Subreptitia dicitur gratia, ſi fuit tacitum aduerſarium eſſe annalem poſſeſſorem, num. 1.

Subreptio non inducitur ex taciturnitate eius quod exprimi debere in iure cautum non reperitur, num. 2.

Gratia ſi neutri præſupponit colitiganti nullum ius competere, num. 3.

Mentio fieri non debet de gratia aduerſarij inualida, num. 3.

Subreptitia non dicitur gratia continens clauſulas, quarum vigore poſſunt omnia exprimi, num. 4.

Regula de Annali non nocet ei, qui impetrauit beneficium antequam ab aduerſario caperetur poſſeſſio, num. 4.

Regula de Annali mentio ſufficiens facta dicitur per derogationem ipſius regulæ, num. 4.

Vnionis mentio facta dicitur per ſuſpenſionem illius, num. 4.

DECISIO CV.

1 COntra gratiam ſi neutri opponebant Informantes pro Gaſpare de ſubreptione ex duplici capite: Primò quia non narratur, Gaſparem eſſe prouiſum Apoſtolicum, quod dicebant neceſſarium, & de ijs, quæ difficiliorem

reddi-

reddidiſſent Papam ad concedendum, cum deuiet à ſolito ſtylo Datariæ, Fel. *in cap. in noſtra num. 49. in 20. corollar. de reſcript.* Caſſad. *deciſ. 12. num. 14. de præb. & dixit Rota in cauſa Calaguritana Iuriſdictionis 8. Aprilis coram Rubeo*, & in ſpecie, quod in gratia ſi neutri ſit facienda mentio, prouiſionis aduerſarij allegabatur, Rebuff. *in praxi in tit. de reſcript. gratia ſi neutri num.* 16. Secundò dicebatur ſubreptitia, quia non fuit expreſſum, Gaſparem eſſe annalem poſſeſſorem, Fel. *in cap. in noſtra num. 33. de reſcript.*

2 Quibus non obſtantibus Domini contrarium reſoluerunt, & quo ad primum caput fuit dictum non reperiri expreſſum in iure, quod in gratia ſi neutri narrari debeat collitigantem eſſe prouiſum Apoſtolicum, & ob id taciturnitatem non reddere eam ſubreptitiam, Cald. *conſ. 10. de reſcript.* Ægid. *deciſ. 698. ante fin.* Caputaq. *deciſ. 224. part. 3.* Nec probari allegatum ſtylum Datariæ, quia quicquid ſit, quo ad prouiſum ab ordinario Apoſtolico paſſim datur gratia ſi neutri, etiam quod colliligans ſit prouiſus à Sede Apoſtolica, & fuerunt oſtenſæ plures ſupplicationes expeditæ pro prouiſo Apoſtolico contra alium ſimiliter prouiſum ſuper beneficijs diœceſis Bracharen̄.

3 Et quoniam tota hæc materia ad probabiles coniecturas reducitur, Fel. *in cap. ſuper literis num. 8. de reſcript.* Caſſad. *dicta deciſ. 12. ſub num. 14.* & potiſſimum inſpicitur ſi gratia præiudicium inferat, quia tunc præſumitur, Papam vel non conceſſurum, vel difficilius, Card. *conſ. 96. in fin. fuit dictum in vna Caputaquen. Iuriſpatronatus* 10. *Martij* 1600. *coram R. P. D. meo Iuſto*, cum in gratia ſi neutri præſupponatur colliliganti nullum ius competere non ſit præiudicium prouiſo Apoſtolico, quia aut prouiſio ſua eſt valida, & non intrat gratia ſi neutri, aut eſt inualida, & de ea non eſt facienda mentio, gloſ. *in cap. ex tenore in verbo negotio*, vbi Dec. *num. 5. de reſcript. & in cap. ſuggeſtum in verbo poſterius de Iurepatronatus.*

4 De Iure Gaſparis cenſetur etiam facta mentio in clauſulis in vim, quorum potuit exprimi, prout fuit expreſſum, nomen, cognomen, & Ius collatum, & non poteſt dici gratia ſubreptitia continens clauſulas, quarum vigore id exprimitur, quod omiſſum vitiaret. Ad aliud caput ſubreptionis, quod non fuerit facta mentio poſſeſſionis annalis Gaſparis, fuit reſponſum Mathiam longe ante poſſeſſionem à Gaſpare captam beneficium impetraſſe, & ob id non ſubiacere regulæ, vltra quod ſatis videtur facta mentio per derogationem ipſius regulæ, vt in ſimili dicitur in vnione, de qua cenſetur facta ſufficiens mentio per illius ſuſpenſionem, Caſſad. *deciſ. 5. de reſeruat.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Cenſus.

Lunæ 23. Ianuarij 1604.

A R G V M E N T V M.

Cenſus ſi fuerit emptus pro perſona nominanda, nominatione ſequuta illius dominium tranſit in perſonam nominatam, & cenſus eſt validus non obſtante, quod pecunia fuerit numerata à nominante. Item An cenſus ſit diuiduus, & quando contractus dicatur diuiduus, & plura alia traduntur, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Cenſus abſque vera totius pecuniæ numeratione nullus eſt, num. 1. & num. 2.

Emere quis poteſt ex aliena pecunia, & ſibi acquirere, num. 1.

Emere quis pro alio ex propria pecunia poteſt, num. 1.

Numeratio pecuniæ probatur ex atteſtatione Notarij de numeratione facta coram ipſo, & teſtibus, num. 2.

Emptione facta pro perſona nominanda nominatione ſequuta dominium rei emptæ transfertur in nominatum, num. 2.

Inſtrumentum probat ſolum inter eos qui inſtrumento interfuerunt, num. 2.

Confeſſio cedentis poſt ceſſionem non præiudicat ceſſionario, num. 2.

Confeſſio venditionis poſt venditionem non nocet emptori, num. 2.

Emptione facta pro perſona nominanda ſi perſona non nominatur dominium remanet penes ementem, num. 3.

Coniecturis non eſt locus in claris, num. 4.

Inſtrumentum facit rem claram, & manifeſtam, num. 4.

Probatio præſumptiua non admittitur contra inſtrumentum, num. 4.

Contractus cenſus eſt diuiduus, ita vt poſſit pluribus pro rata acquiri, num. 5.

Contractus dicitur diuiduus reſpectu voluntatis contrahentium, quando tantam vtilitatem recipit ex parte reſpectu partis, quantam in toto reſpectu totius, num. 5.

Fideiuſſoris obligatio diuiſibilis, & tenet ſemper in ea parte in qua tenet obligatio principalis, num. 6.

Fideiuſſoris intereſt eſſe minus obligatum, quàm fieri poſſit, num. 6.

Simulationis præſumptio excluditur, vbi conſtat de veritate actus, num. 7.

Simulatio non præſumitur vbi adeſt publicum inſtrumentum, num. 7.

Nouatio non poteſt fieri inuito creditore, num. 8.

DECISIO CVI.

FAbius, & Virginius Vrſini die vltima Iunij 1591. locarunt Philippo Rauennæ tenutas quas habebant in agro Nomentano pro pretio affictus, & pactis, prout in inſtrumento deſuper celebrato, & inter alia quod deberent capi ad cenſum ſcutorum 32. millium ex quorum 18. millibus redimeretur tenuta turris Lupari, ex alijs 14. millibus extingueretur tot debita locatorum, die 13. Februarij eiuſdem anni prædicti locatores impoſuerunt ſuper nonnullis bonis in territorio Nomenti annuum cenſum ſcutorum 2240. quem vendiderunt pro pretio ſcutorum 32. millium Rauennæ conductori ementi pro perſona, ſeu perſonis per ipſum in pede inſtrumenti nominandis, & de eorum pecunijs: huic impoſitioni cenſus acceſſit Illuſtriſſimus Dominus Lotherius de Comitibus, & alij plures. Die 18. Aprilis eiuſdem anni Rauennæ in calce inſtrumenti cenſus pro ſcutis 700. annuis ex pretio ſcutorum 10. millium nominauit D. Hieronymum ab Eccleſia cum declaratione, quod pro dicta rata emerat dictum cenſum ex proprijs Domini Hieronymi pecunijs de menſe Septembris, & de eodem anno pro ſcutis 560. annuis ex pretio ſcutorum 8. millium nominauit D. Iacobum Materium, à quo confeſſus fuit, ſe reimburſatum de dictis ſcutis 8. millium. 1

Egerunt Dominus Hieronymus ab Eccleſia, & D. Iſabella Priorata relicta Iacobi Materij reſpectiuè pro cenſibus decurſis, & non ſolutis coram Auditore Cameræ contra Dominum Lotharium, & confideiuſſores, & obtinuerunt relaxari mandatum exequutiuum in vim obligationis Cameralis, à quo cum fuiſſet appellatum, & cauſa in Rota mihi commiſſa cum clauſula, ſi quid exequendum, dubitaui an mandatum ſit exequendum, & licet ad euadendam exequutionem dicti mandati plura opponerentur tam ratione validitatis, quàm ratione Iuſtitiæ dicti mandati, illis tamen non obſtantibus Domini reſoluerunt, mandatum eſſe exequendum: Nullitates enim obiectæ ex facto tolluntur, nam defectus mandati ceſſat ex fide, quæ datur Iuramentum calumniæ pro parte Domini Hieronymi fuit præſtitum inſtante alio fideiuſſore, cuius præſtatio ſufficere debet, ratione etiam Domini Lotharij, præſertim cum ab ipſo, vel perſona ab eo mandatum habente non fuerit oppoſitum, & petitum iurari. 2

Non obſtant latius deducta ad emendam iniuſtitiam mandati, & primò dum dicitur, quod verè non fuerunt numeratæ pecuniæ perſonarum nominandarum, vtpote, quod poſtea ad manus Rauennæ peruenerunt, & quando vera pecuniæ enumeratio non interuenit, cenſus eſt nullus ex diſpoſitione Bullæ Pij V. Hæc obiectio viſa eſt ſatis leuis, quia verè pecunia fuit numerata venditoribus cenſus, quod ſatisfacit Bullæ, quæ non curat cuius ſit pecunia numerata, & ſicut de iure poteſt quis emere, & ſibi acquirere ex pecunia aliena, *l. 1. & l. multum, & l. fin. C. ſi quis alteri, vel ſibi*, Bart. *in l. & ſi Inſtrumentum C. de fid. Inſtr. & Iur. haſt. fiſ. lib. 10.* Bald. *conſ. 67. num. 1. lib. 5.* ita etiam poteſt quis ex pecunia propria pro alio emere, *l. mancipia*, vbi Bald. & alij *C. ſi quis alt. vel ſibi.* 3

Ad illud, quod dicitur non fuiſſe integrum pretium ſolutum, ſed tantum 18. millia ſcuta, & propterea non 4

ſolum ratione 14. millium ſcutorum non ſolutorum non ſubſiſtere, ſed etiam quo ad reſiduum ſcutorum 18. millium euanuiſſe: propter indiuiduitatem contractus, & formæ, quæ in integralitate ſolutionis pretij conſiſtit, vt in Bulla Pij V. fuit dupliciter reſponſum, Primò non probari non numerationem integri pretij, imò conſtare de contrario ex Inſtrumento, in quo Notarius atteſtatur de numeratione facta coram ipſo, & teſtibus, Bart. *in l. ſingularia num. 22. ff. ſi cert. pet. cum alijs deductis in Bononien. cenſus 24. Aprilis* 1600. *coram R.P.D. meo Decano*. Nec facit declaratio facta inter Vrſinos, & Rauennam 24. Decembris, quia cum iam per nominationem fuiſſet translatum dominium cenſus in nominatos, Anchar. *conſ. 122. vel 127. col. 1. & 2.* Alex. *conſ. 232. num. 3. in fin. & num. ſeq. lib. 6.* Surd. *deciſ. 226. num. 1.* confeſſio illa, & illud Inſtrumentum ſolum afficit Vrſinos, & Rauennam, qui Inſtrumento interfuerunt, non autem ipſos nominatos, Bald. *in rubr. C. de fid. Inſtr. num. 6.* Iaſ. *in l. cum aliquis num. 4. C. de Iur. deliber.* Ruin. *conſ. 115. nu. 1. lib. 5.* & confeſſio cedentis non præiudicat poſt ceſſionem ceſſionario, Bart. Caſtr. & alij *in l. facta §. ſi heres ff. ad Trebel.* Alex. *conſ. 46. num. 4. lib. 5.* Paul. de Caſtr. *conſ. 134. num. 2. lib. 1.* ſicut etiam confeſſio venditoris poſt venditionem non nocet emptori, Cum. *conſ. 155. num. 4. verſ. ad id autem*.

5 Partitæ librorum Rauennæ videntur facere in contrarium, quia vbi reperitur deſcripta partita 32. millium ſcutorum pro Philippo, in cuius conſpectu adnotantur cenſus 10. millium ſcutorum pro Domino Hieronymo, & aliorum 8. millium pro Domino Marerio, etſi nihil aliud adnotatum reperitur, poteſt eſſe ex eo, quia nulla alia perſona fuit nominata, & propterea cenſus ſuſtinebatur pro parte non nominata in perſona ipſius Rauennæ, ſeu hæredum, ad trad. per Bald. *in l. 1. in fin. ff. de pact.* Alexand. *d. conſ. 232.*

6 *num. 3. & 4.* Dec. *conſ. 543. num. 4.*

Non obſtant plures coniecturæ adductæ pro non integrali numeratione, quia vltra quod ſigillatim reſpondetur per Informantes, in claris non eſt locus coniecturis, *l. continuus ff. de verb. oblig.* & ſumus in claris propter inſtrumentum, quod facit rem certam, & manifeſtam, Bartol. *in leg. 1. in princ. num. 8. ff. de nou. oper. nunc.* Dec. *conſ. 36. ſub num. 2.* Ruin. *conſ. 128. num. 1. lib. 4.* Pariſ. *conſ. 104. num. 64. & ſeqq. lib. 1.* & probatio præſumptiua contra inſtrumentum non admittitur, Dec. *qui alios allegat conſ. 36. ſub n. 4. verſ. nec obſtat quod idem præſumatur*, ſed requiruntur plenæ, apertiſſimæ, & concludentes probationes, Bero. *conſ. 147. ſub num. 34. lib. 2.*

7 Secundò, quando etiam non fuiſſent numerata dicta ſcuta 14. millia, non propterea pro reſiduo corrueret cenſus, quia contractus fuit celebratus, & cenſus emptus nomine plurium nominandorum ex proprijs ipſorum nominandorum pecunijs, & propterea facta nominatione, vnuſquiſque ſuam portionem eſt conſequutus pro rata pretij ſoluti, & videtur à principio cenſus diuiſus, & actum, vt tantum quiſque acquireret, quantum portio ſuæ pecuniæ caperet, & ſic tot videntur cenſus, quot perſonæ, quod etiam probatur, ex traditis per Bertrand. *conſ. 41. lib. 3. in antiq.* quem ſequuntur Tiraquel. *de retract. conuent. §. 1. gloſ. 6. num. 45.* Fort. *de cenſ. in verſ. Inſtrumento gratiæ num. 43.* arguendo à retrouenditione cenſus, ad venditionem, & iſte contractus eſt diuiduus, non ſolum ratione rei, ſed etiam ratione voluntatis. Nam ſi quærimus de voluntate Vrſinorum, & Rauennæ, ea ſatis fuit declarata in allegato inſtrumento ſub die 24. Decembris 1591. ſi etiam quærimus de voluntate Hieronymi, & Iacobi non poteſt pariter dubitari, cum ipſi tantum habeant, ſi cenſus ſit conſtitutus pro ſcutis 18. millibus, quantum ſi eſſet conſtitutus pro ſcutis 32. millibus, & dicitur contractus diuiduus reſpectu voluntatis contrahentis, quando tantam vtilitatem recipit ex parte reſpectu partis, quantam in toto ratione totius, Bart. *in l. qui vſumfructum num. 4. ad fin. verſ. præterea ff. de vſufr. leg.* Bald. *conſ. 52. ante num. 2. lib. 2.* Aret. *conſ. 129. in princip. verſ. & eſt ratio*, Alexand. *conſ. 143. ſub num. 2. verſ. hoc etiam eſſe indiuiduum lib. 7.* multò magis quando omiſſa proportione integraliter, & æqualiter tantam affert vtilitatem pars, quantum totum vt hic.

8 De perſona fideiuſſorum non eſt agendum, quia fideiuſſoria obligatio eſt diuiſibilis, & tenet ſemper in ea, in qua valida eſt obligatio principalis, Io. Fab. *in §. fideiuſſores num. 1. inſtit. de fideiuſ.* & fideiuſſoris magis intereſt obligationem pro parte tantum valere, quàm in totum. Intereſſe enim, quod prætendit Dominus Lotharius, eſt extra Inſtrumentum cenſus, & nihil debet agere cum emptoribus cenſus, & ipſius etiam, quatenus fideiuſſor eſt, intereſt eſſe minus obligatum, quoad fieri poteſt, & propterea ceſſant quæ dicuntur de ceſſatione cauſæ, pro qua acceſſit, quia acceſſio eſt pura, & ſimplex, & non correſpectiua ad aliquam, & emptores cenſus non illum aliter in fideiuſſorem recepiſſent.

Non obſtant quæ de ſimulatione dicuntur, quia vbi conſtat de veritate actus, excluditur præſumptio ſimulationis, 9
Bald. *in l. & quæ, ad fin. C. de diſtract. pignor.* & in publico inſtrumento non præſumitur, Bald. *in cap. illud circa fin. de præſumpt.* Iaſ. *in l. ſi poſt diuiſionem num. 2. in fin. C. de Iur. & fact. ignor.* & non probatur prout debet cauſa ſimulationis, Bart. *in l. poſt contractum ff. de donat. & conſ. 65. col. 2. verſ. ſecundo eſt videndum*, Anchar. *conſ. 222. in 2. dub.* Paul. de Caſtr. *conſ. 13. poſt num. 2. lib. 2.* Dec. *conſ. 26. ſub n. 6. verſ. 2. reſpondetur*.

Ceſſat etiam quod dicitur de nouatione, quia quicquid 10
ſit circa pacta conuenta in contractu locationis cum Rauenna ratione cenſus non poteſt conſiderari aliqua nouatio, nec potuiſſet fieri ſine facto ipſorum nominatorum, & ipſis inuitis, Specul. *de procur. §. 1. ſub num. 27.* Ronchegal. *in l. 3. in princ. num. 13. ff. de duobus reis*. Alia benè tolluntur per Informantes. Ex quibus fuit concluſum pro exequutione mandati, præſertim quia fuit actum exequutione vigore obligationis Cameralis, quæ non admittit, niſi exceptiones claras, & concludenter probatas.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Gerunden. Diſtributionum.

Lunæ 16. Februarij 1604.

A R G V M E N T V M.

Diſtributiones non debentur clericis beneficiatis non reſidentibus, ſed accreſcunt reſidentibus, neque in hoc poteſt Capitulum aliquid ſtatuere in beneficiatorum reſidentium præiudicium.

S V M M A R I V M.

Clerico non reſidenti diſtributiones non debentur, niſi in caſu infirmitatis, ſeu abſentiæ iuſtæ neceſſitatis, aut euidentis vtilitatis Eccleſiæ, num. 1.

Clerici abſentis, & non reſidentis diſtributiones accreſcunt alijs de Capitulo intereſſentibus, & beneficiatis, num. 1.

Clericus non reſidens, & abſens an, & quando habeatur pro præſente, num. 2.

Adminiſtratores alienarum pecuniarum debent eas erogare ad vſum deſtinatum, num. 3.

D E C I S I O C V I I.

DOmini reſoluerunt, contractum initum inter Capi- 1
tulum, & Hieronymum non debere ſortiri effectum, reſpectu diſtributionum, & anniuerſariorum, quæ Beneficiatis debentur ex diſpoſitione ſtatuti Bertrandi. Quicquid enim ſit de diſtributionibus, quæ ad ſolum Capitulum ſpectant ex particulari ipſius Capituli burſa, quidquid etiam ſit de portione, quæ ex burſa cum Beneficiatis communi ipſi Capitulo debetur, de quibus non eſt quæſtio quo ad illam, quam ex dicta burſa, ſecundum ſtatutum Bertrandi, lucrantur Beneficiati intereſſendo anniuerſarijs; non potuit Capitulum ex ſua conuentione habilitare Hieronymum, vt eas in abſentia lucretur. Cum enim portio abſentis accreſcat non ſolum illis de Capitulo, ſed etiam ſingulis Beneficiatis intereſſentibus, Franch. *in cap. vnico §. qui vero num. 4. de Cler. non reſid. in 6.* non accedente beneficiatorum conſenſu, non potuit ipſis per Capitulum inferri aliquod præiudicium, *l. cohæredibus C. fam. erciſcundæ l. ſi vnus §. ante omnia ff. de pactis*, præſertim quia tales diſtributiones nunquam debentur non intereſſenti, niſi in caſu infirmitatis, ſeu iuſtæ, & rationabilis abſentiæ, neceſſitatis, aut euidentis vtilitatis Eccleſiæ, *d. cap. vnico, & dixit Rota coram Cantuccio in Valentina emolumentorum 16.*

Octo-

Octobr. 1585. ſi non adeſt conſuetudo Eccleſiæ aliter ſtatuentis, vt habetur in dicto cap. vnico.

2 Nec obſtat, quod Hieronymus debeat haberi pro præſente, ne alias officium ſuum ſit illi damnoſum, *cap. cum non deceat de elect. in 6.* quia, vt dicit textus, hoc eſt verum, quoad fructus, non quoad diſtributiones. Licet enim haberi debeat pro præſente, non tamen pro intereſſente, vt dicit ibi gloſ. *in verb. exceptis*, & hoc multò magis verum, attenta diſpoſitione ſtatuti Bertrandi, quæ in pluribus obſtat conuentioni Capituli, vt deducunt Informantes pro Beneficiatis.

3 Nec eſt neceſſarium ingredi materiam adminiſtrationis, quia vbi etiam adminiſtratio huius burſæ ſpectaret ad Capitulum, tamen id eſſet intelligendum, quoad vſum deſtinatum, & non aliter, *l. 1. & 2. §. quoad frumentaria ff. de adminiſt. rer. ad Ciuit. pertin.* Clem. 2. *vbi gl. in verb. non ad alium, & DD. de relig. domib.* fuit in his terminis dictum *in Valent. emolumentorum* 15. *Maij* 1598. *coram Orano*, & fuit ſæpiùs reſolutum, non poſſe Capitulum aliquid ſtatuere, quod deuiet à diſpoſitione ſtatuti Bertrandi.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Bononień. Pecuniaria.

Veneris 20. *Februarij* 1604.

ARGVMENTVM.

Ripa fluminis adiacens prædio vendito, quando cenſeatur vendita, & an in prædio vendito ad menſuram menſurari debeat.

SVMMARIVM.

Ripa fluminis debet menſurari in venditione prædij, quando flumen datur pro confine, num. 1.

Dictio iuxta deſignat confine, n. 1.

Ripa Fluminis licet venditioni prædij accedat non tamen eſt menſuranda, n. 2.

Dic verum, vbi tacitè venditioni accedit, ſecus quando apparet ripam in venditione incluſam, ibid.

Ripa fluminis quando eſt fructifera, & ampla venit in venditione prædij, & debet menſurari, n. 3.

Menſurari debet terrenum malum, quemadmodum bonum, num. 3.

Ripa fluminis quando eſt ampla, & fructifera, non dicitur ripa, ſed potius ager ab ipſa ripa diuiſus, n. 4.

Ripæ fluminis dicuntur illi limites, quibus naturalis curſus fluminis continetur, n. 4.

Ripa fluminis non appellatur ille ager, quem flumen aliquando inundat, n. 4.

Alueus dicitur venter fluminis ſecundum naturalem, & conſuetum curſum, n. 5.

Inundatio dicitur, quando flumen curſum naturalem mutat, num. 5.

Inundatio ſpeciem fundi non mutat, n. 5.

Alueus fluminis non dicitur locus, in quo ſunt plantationes, quia in illo plantationes fieri non poſſunt, n. 5.

DECISIO CVIII.

1 CVm dubitaſſem, an Berleda debuiſſet menſurari, & eſſet computanda in numero tornaturarum, in inſtrumento venditionis expreſſarum, fuit vnanimi Dominorum ſuffragio concluſum affirmatiuè, quia venditio deſignat flumen pro confine, vt denotat illa dictio *iuxta*, Oldr. *conſ.* 49. *num.* 14. Alex. qui in puncto loquitur, & decidit caſum iſtum *conſ.* 120. *n. 6. lib.* 2. Vndè Berleda, quæ eſt citra flumen in venditione includitur, *l. ede ſacra §. fin. ff. de contrah. empt. l. ſi finis C. de euict.* & ſi in venditione venit, vtique & in menſura, Bald. *in l. riparum n. 2. ff. de rer. diuiſ.* Ang. Aret. *in §. riparum n. 2. inſtit. eod. tit.*

2 Nec vim argumenti tollit, quod Ripæ venditioni accedant, & tamen non ſunt menſurandæ, Bart. *in tract. Tiberiadis §. agro n. 4.* cum alijs ex aduerſo allegatis, quia hoc eſt quando tacitè accedunt, Rimin. ſen. *conſ.* 444. *ſub n.* 22. ſecus quando apparet, ripam in inſtrumento venditionis incluſam, Alex. *dicto conſ. n. 5. in fin. & n. ſeq.* poſt Bald. *in rubr. C. de contr. empt.* Fab. de Monte, *de empt. & vendit. q. 6. ſub num.* 15. & ſatis dicitur incluſa dato flumine pro termino, vt concludit Alex. ibi. Hoc conſonat non ſolum qualitati rei, ſed etiam menti contrahentium, quia computata iſta Berleda numerus tornaturarum expreſſus correſpondet, aut in modico diſcrepat, ſi autem non computatur, deficit notabiliter.

Accedit, quod eſt notabilis amplitudinis non ſine fructu herbarum, & arborum, ita vt veriſimile non ſit, quod venditor voluerit illam gratis dimittere, nec æquum eſt, quod emptor nullo expoſito pretio prætendat eam lucrari, Iaſ. *in l. quo minus ſub n. 70.* Rip. *n. 75. ff. de flum.* Fab. de Monte *in loco allegato*, & licet non ſit ita fructifera, vt aliud prædij venditi terrenum, tamen ita debet menſurari terrenum malum, ſicut bonum, Bald. *in l. ſicut periculum, num. 4. C. de act. empt.* Alexand. *d. conſ. num.* 11, nec poſſumus dicere, eam fuiſſe à venditore reſeruatam, tum quia ſi hæc fuiſſet intentio, expreſſè eam reſeruaſſet, tum quia eſt veriſimile ex parte vtriuſque contrahentis: venditoris enim non intererat hanc ſolam partem ſeparatam reſeruare, nec emptor paſſus fuiſſet, venditorem illam retinere in medio ſui prædij, & probauit exitus, quia poſt venditionem Sabbatinus ad eam non acceſſit, nec illa in aliquo eſt vſus, nec potuit Malchiauellus, qui vt dicunt teſtes, in hoc prædio erat multum verſatus, circa hanc Berledam aliquam ignorantiam prætendere. 3

Stante etiam amplitudine, & vtilitate Berledæ, vt dictum eſt, non poteſt dici ripa, ſed potiùs ager quidam ab ipſa diuiſus, Bald. *in rubr. ff. de rer. diuiſ. num.* 25. Alex. *d. conſ. n. 3. verſ. hoc eſt magis*, Iaſ. *in d. l. quo minus, n. 70. ad fin.* Cepol. *de rip. c. 36. col. 2. verſ. ſed dubitari poteſt*. Nec etiam poteſt nominari ripa, quia vt in planta cernitur, & ex diſpoſitione teſtium colligitur aliquantum à flumine diſtat, & ripæ dicuntur illi limites, quibus naturalis curſus fluminis continetur, *l. 1. §. ripa, ff. de flum.* & quamuis aliquando ob ingentes pluuias flumen excreſcens illam inundet pro parte, & forſan in totum aquis repleat, non ob id ripa appellari poteſt, gl. & Ang. *in d. §. ripa*, Socin. *conſ. 79. ante fin. verſ. & iura in contrarium, lib. 3.* Ripa *in d. l. quo minus, ſub n. 2.* 4

Minus etiam applicantur, quæ de alueo dicuntur, quia alueus dicitur venter fluminis ſecundum naturalem, & conſuetum curſum, Bartol. *in tract. de Alueo, circa princ. in verſ. naturali, & in verſ. alueo*, Rip. *in d. l. quo minus, ſub num. 2.* quando dictum curſum naturalem egreditur, dicitur inundatio, Bart. & Rip. in dictis locis, quæ inundatio ſpeciem fundi non mutat, Bart. *in d. tract. in princip. verſ. aliud eſt*, & nullus dixerit alueum locum, in quo ſunt plantationes, quia huiuſmodi plantationes in alueo fieri nequeunt, nec aliquid in eo imminui poteſt, Bald. *conſ. 473. poſt n. 5. lib. 4.* Ad illud, quod dicitur fuiſſe venditam poſſeſſionem terræ aratiuæ, arboratæ, vitatæ, & pratiuæ, reſpondet in ſpecie Alex. *d. conſ. 120. n. 8. verſ. non obſtat, & n. ſeq.* alia benè tolluntur per Informantes pro Sabbatino. 5

R. P. D. LITTA.

Romana Fideicommiſſi de Veccijs.

Die 20. *Februarij* 1604.

ARGVMENTVM.

Monialis tranſlata ad aliud monaſterium pœnitentiæ cauſa, non deſinit eſſe filia dicti Monaſterij, ita vt quicquid acquirat primo monaſterio acquirat, ſecus ſi tranſlatio fuerit facta ad effectum, vt fiat filia ſecundi monaſterij, & ex quibus dicatur tranſlationem fuiſſe factam ad vnum, vel ad alium effectum.

SVMMARIVM.

Monaſterium poſt emiſſam Monachi profeſſionem habet fundatam intentionem in omnibus, quæ ad Monachum deferuntur, num. 1.

Actor tenetur probare concludenter fundamentum ſuæ intentionis, n. 1.

Monachus tunc dicitur eiectus, vt deſinat acquirere Monaſterio, quando exutus habitu monachali à corpore ordinis dimittitur, n. 2.

Mona-

Monachus, ſeu monialis non dicitur eiecta à monaſterio, ſi fuerit traducta ad aliud monaſterium cum habitu religionis, eique a priori monaſterio præſtita fuerint alimenta, num. 2.

Monialis translatio ad aliud monaſterium duobus modis fieri poteſt, vel vt monialis, quæ traducitur fiat filia ſecundi monaſterij, & liberetur à conſortio, & filiatione primi, vel vt remaneat monialis primi, in ſecundo tamen moretur cauſa pœnitentiæ, vel ſimili. Et primo caſu acquiſita per eam poſt translationem monaſterio acquiruntur, ſecundo autem caſu acquiruntur primo, n. 3.

Monialis translata, vt dicatur effecta monialis ſecundi monaſterij requiritur, quod emiſerit in eo profeſſionem, num. 4.

Monialis profeſſa in vno monaſterio, vt poſſit profiteri in alio monaſterio, requiritur licentia ſuperioris primi monaſterij, num. 4.

Teſtis contra inducentem fortius probat, n. 1.

Monialis translata ad aliud monaſterium pœnitentiæ cauſa, debet ali per monaſterium à quo transfertur, n. 6.

DECISIO CIX.

1 VNanimi Dominorum voto concluſum fuit, non conſtare de eiectione ſororis Catherinæ de Veccijs de Monaſterio S. Ceciliæ, videlicet eius translatione ad Monaſterium S. Ambroſij, in caſu, & ad effectum de quo agitur, quia cum in confeſſo ſit apud partes eam emiſiſſe profeſſionem in monaſterio S. Ceciliæ, & ſic ex tunc illius monialem fuiſſe effectam, ideò quoad hæreditatem delatam, vt prætenditur, vigore fideicommiſſi quondam P. Pauli de Veccijs negari non poteſt, quin intentio dicti monaſterij S. Ceciliæ ſit fundata, ad text. *in l. Deo nobis §. hoc autem C. de Epiſc. & Cleric. & auth. Ingreſſi C. de Sacroſ. Eccl. & in c. in præſentia de probation. cum vulg.* vndè qui prætendit eam deſijſſe expreſsè eſſe monialem dicti monaſterij S. Ceciliæ, quia fuit eiecta, videlicet ad aliud Monaſterium translata, & ſic ſecundi monaſterij monialis effecta, & quidem antequam deferretur hæreditas, hæc omnia concernentia fundamentum ſuæ intentionis probare tenetur, & quidem concludenter, *vulg. l. ei qui ff. de probat.* tantum autem abeſt, vt de tali eiectione, aut translatione ad effectum præfatum conſtet, quod imò de contrario non obſcurè apparere videatur, ex infra dicendis.

2 Nam quoad eiectionem tunc dicitur monialis eiecta, ad effectum, vt ſit locus diſputationi, an deſinat acquirere monaſterio, cuius erat monialis, quando exuitur habitu monachali, & à corpore ordinis dimittitur, *l. quod ait Prætor. §. ignominiæ cauſa verſ. ſed ſi ita ff. de his qui not. infam.* Federic. de Sen. *conſ. 38. quidam profeſſus in princ.* Abb. *conſ. 96. num. 1. & 2.* latè Modern. *in ſuis inſtit. moral. lib. 12. cap. 16. maximè col. 3. littera C.* ibi, *nam religione, habitu, & alimentis debitis ſpoliantur, ſed votis non ſoluuntur.* Hic autem teſtes concludunt, ſororem Catherinam fuiſſe traductam ad Monaſterium S. Ambroſij cum habitu S. Ceciliæ, & non eo priuatam, & illi præſtita fuerunt alimenta, quod præclarè oſtenditur non fuiſſe habitam pro derelicta à dicto Monaſterio S. Ceciliæ, ad text. *in l. fin. §. ſed ſcimus C. de Lat. libert. tollend. & in c. vnico cum ſua materia de infant. & languid. expoſit.*

3 Quod verò ad translationem, & duobus modis fieri poteſt, vel vt monialis quæ traducitur, fiat filia ſecundi monaſterij, & liberetur à conſortio, & filiatione primi, vel vt remaneat Monialis primi, in ſecundo tamen moretur, & maneat cauſa pœnitentiæ, aut alia ſimili, & primò caſu acquiſita per eam ſecundo monaſterio acquiruntur, ſecundo autem caſu acquiruntur primo, vt poſt Anchar. *conſ. 424.* & alios tradit Nauar. *de reg. Comment. 4. num. 4 verſ. 15. quod tranſitus,* not. Abb. *in cap. veniens num. 4 de ſimon. & probat text. iuncta gloſ. fin. in c. de lapſis 16. quæſt. 6.* vbi Ægid. *num. 2.* Archid. *num. 1.* & alij paſſim hoc notant.

4 Hic autem non docetur pro parte monaſterij S. Ambroſij de ſolemni ſuſceptione habitus ipſius monaſterij, nec de profeſſione aliqua in ipſo monaſterio emiſſa, quæ omninò neceſſaria ſunt ad effectum, vt dicta ſoror Catherina eſſet effecta monialis ſecundi monaſterij, & in illo acquireret, & non primo, ſecundum Ioan. Andr. *in d. c. vnico de infant. & languid. expoſitis,* Ant. de Buttrio *ibidem num. 5. ad fin.* & Card. *quæſt. pen.* Abb. *in c. quod à te num. 7. de Cler. coniug.* Anchar. *conſ. 352. in princip.* & ibi Ant. de Butr. *in ſubſcription.* Nauarr. *conſ. 60. 61. in tit. de reg.* Et minus conſtat de licentia Abbatiſſæ S. Ceciliæ, quæ omninò neceſſaria erat, vt in alio monaſterio profiteri poſſet, *c. ſtatutum 19. q. 3. c. monachum 20. quæſt. 4. c. licet de regul.* & ibi Ioan. Andr. *ſuper 5. quia ſicut Hoſtienſ. ſuper verbo poſtulanda,* Card. *in 6. not. & q. 6.* Ant. de Butr. *in 3. not.* Abb. *conſ. 95. & 96. vol. 1.* Menoch. *qui citatur de arbitrar. Iud. lib. 2. caſ. 421. n. 14.*

Quinimò quod fuerit traducta occaſione cuiuſdam ri- 5
xæ, & ſic potius pœnitentiæ gratia probatur, tum depoſitione 3. Teſtis ſuper 22. ibi, *& per quanto ho inteſo dire, fu transferita per hauer date delle pianellate all' Abbadeſſa,* & 4. Teſtis ibi, *& ho inteſo dire, che l' haueua hauuta con l' Abbadeſſa di detto Monaſterio di S. Cecilia,* & 5. Teſtis ibi, *Per quanto me diceua eſſa ſuor Catherina, & d. D. Angela, che era ſtata cauata dal Monaſterio di S. Cecilia per diſparere, che eſſa ſuor Catherina haueua hauuto con l' Abbadeſſa, & altre Monache di S. Cecilia.* Tum etiam quia in d. Monaſterio S. Ambroſij deferebat habitum S. Ceciliæ, de quo benè deponunt Teſtes in ſummario *num. 3.* & in ſpecie vſque ad annum 1575. deponitur de Conſtantia de Comitibus, quæ vſque ad illud tempus permanſit in d. monaſterio cauſa educationis, & vti inducta pro parte dicti monaſterij Sancti Ambroſij, tantò fortius probat contra illud iuxta not. per Soc. iun. *conſ. 69. num. 11. lib. 1.* per Gabriel. *concl. 1. num. 14. de teſtib.* Tum denique quia non oſtenditur, quod iſta ſoror Catherina ſpacio tanti temporis interuenerit in aliquo actu Capitulari vti monialis S. Ambroſij, ſed potiùs ex teſtibus monaſterij S. Ceciliæ, de quibus in Summario *num. 2.* probatur, quod ipſa ſeparatim viuebat à dictis monialibus, nec erat aſtricta Choro, ſed in d. monaſterio ſtabat, & viuebat vt monialis S. Ceciliæ. Accedit etiam quod monaſterium S. Ceciliæ vſque ad obitum præſtitit eidem alimenta, & Abbatiſſæ S. Ambroſij ſoluta pro dictis alimentis recipiendis in omnibus ferè quietantijs falſa eſt eam monialem S. Ceciliæ eſſe ad text. *in l. cum te C. de probat.*

Nec prætendi poteſt, quod dicta alimenta fuerint præſti- 6
ta occaſione dotis, quæ penes monaſterium S. Ceciliæ remanſit, quia cum dos conſiſteret in annuo cenſu ſcutorum decem auri, non eſt veriſimile tot præſtita fuiſſe nomine alimentorum ſingulo in anno occaſione dictæ dotis, videlicet ſcutorum 36. *arg. l. cum de indebito ff. de probat.* ſed potius ratione filiationis, qua pater alere tenetur, & ne illius tranſportatio correctionis, & pœnitentiæ cauſa facta eſſet onerosa monaſterio S. Ambroſij, ſecundum Card. *conſ. 27. n. 5. & in c. Quod à te col. 4. verſ. ſi neceſſariæ,* & ibi Abb. *ſub n. 6. verſ. ſi vero profeſſio,* tenuit Io. de Imol. *ſub num. 10. verſ. ſi recedit neceſſaria, de Cler. coniug.* Hoſt. *in ſum. eod. tit. ſub num. 2. verſ. ſi cum licentia,* vel inuitus ex cauſa, Lap. *alleg. 61. ſub num. 8.* Couar. *in c. 1. de teſtam. num. 2.* Quibus conſonat, quod moniales S. Ceciliæ lauabant veſtes ſororis Catherinæ, & tranſmiſerunt Chirurgum monaſterij, qui curaret illam in ſua infirmitate, de qua deceſſit, & cera pro illa ſepelienda, quæ denotant obſequium patris erga filiam, nec talia feciſſent, ſi habuiſſent illam pro eiecta, & derelicta vel pro moniali alterius monaſterij. Ex quibus, & alijs quamplurimis hic deductis per Informantes, pro monaſterio S. Ceciliæ concluſum fuit, vt ſupra.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
D. CARD. BONONIEN.

Tholentinateñ. Legati.

Lunæ 8. Martij 1604.

ARGVMENTVM.

Tranſactio reſtringitur ad expreſſa, & ad id ſuper quo lis vertebatur, etiamſi verba tranſactionis ſint generalia.

SVMMARIVM.

Tranſactio ſuper vna re non comprehendit aliam, num. 1.

Præmium denotat mentem, & intentionem contrahentium, num. 1.

Tranſactio cenſetur facta ſuper eo, quod eſt in lite, n. 2.

Tran-

Tranſactio quantumcumque generalis, reſtringitur ad cauſam in tranſactione expreſſam, & ad id illud ſuper quo erat lis, n. 2.
Exceptio non ampliat, nec operatur, vt in diſpoſitione cenſeantur comprehenſa ea, quæ de ſui natura non comprehenderentur, num. 3.

DECISIO CX.

1 FVit reſolutum tranſactionem non obſtare Lauræ, quia facta fuit ſuper hæreditate felicis, & propterea non complectitur ius, quod habebat Laura in bonis Alexandri eius viri pro reſtitutione legati ſibi a Lucretia matre relicti, & per Alexandrum exacti, *l. ſi de certa C. de tranſact. l. ſi cum dies §. plenum ff. de arbit.* quod autem tranſactio ſit facta ſuper hæreditate colligitur ex præfatione ipſius, ex qua mens, & intentio contrahentium detegitur, *l. 1. in princ.* vbi Bart. *ff. ad Maced. l. fin.* vbi idem Bart. *ff. de hæred. inſt.* Corn. *qui de tranſact. loquitur conſ. 267. n. 5. lib. 4.*

2 Accedit quod ſuper hæreditate erat lis, & tranſactio cenſetur facta ſuper eo, quod eſt in lite, *l. 1. ff. de tranſact. l. 2. C. eod. tit.* Imol. *in l. de pupillo §. ſi pluribus ante fin. ff. de nou. oper. nunc.* Corn. *conſ. 144. ſub n. 11. verſ. & licet,* Bart. *lib. 3.* & in tranſactione expreſsè legitur, quod cedit iura ſibi tanquam hæredi competentia. Non obſtant verba generalia ponderata per Informantes pro Partiſanis, quia reſtringuntur ad cauſam in tranſactione expreſſam, Gabr. qui alios cumulat *de reg. iur. concl. 4. num. 21.* & ad illud, ſuper quo erat lis, *l. emptor §. huius,* vbi Bart. & alij *ff. de pact.* Iaſ. *in d. l. ſi de certa num. 4. & ſub num. 5.* Bertrand. *conſ. 17. num. 1. lib. 1.* Corn. *d. conſ. 267. ſub num. 5.* Natt. *conſ. 546. num. 13.*

3 Non obſtant, quod in ceſſione facta in tranſactione Laura excipiat ius ſuæ dotis, quia id fuit factum pro maiori cautione ipſius Lauræ, & non ampliat ceſſionem, vt comprehendat credita alia ipſius Lauræ, quæ de ſui natura non comprehenderet, *l. generali §. vxori ff. de vſufr. leg.* Soc. *conſ. 47. n. 3. lib. 1.* Dec. *in l. 1. n. 21. ff. de reg. iur.* Ruin. *conſ. 18. n. 18. l. 2.* Mil. *in verb. exceptio,* fuit latè deductum *in vna Ferrar. Societatis 28. Iunij 1599. coram Illuſtriſſ. Mellino.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Monaſterien. Capellæ.

Mercurij 10. Martij 1604.

ARGVMENTVM.

Vnio beneficij comprehendens quamcumque vacationem per ceſſum, vel deceſſum, non comprehendit vacationem per ceſſionem, ſeu reſignationem ad fauorem certæ perſonæ non obſtantibus clauſulis derogatorijs, quæ ab ipſa principali diſpoſitione debent regulari.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio non probatur per inſtrumentum alio exiſtente in poſſeſſione, num. 1.
Scriptura priuata non probat ad fauorem ſcribentis, n. 1.
Confirmatio non extendit confirmatum, n. 2.
Vnio comprehendens vacationem per ceſſum, vel deceſſum non intelligitur de ceſſione ad fauorem certæ perſonæ, num. 3.
Reſignatio ad fauorem certæ perſonæ eſt conditionalis, & ſi beneficium non acquiritur illi in cuius fauorem fit reſignatio, beneficium non vacat, n. 3.
Clauſulæ derogatoriæ regulantur ab ipſa diſpoſitione principali, & non egrediuntur limites illius, n. 4.

DECISIO CXI.

1 POſſeſſio Ioannis ex reſignatione Vualterij fuit ſatis firmata in deciſione, in qua fuit etiam dictum, prætenſam anteriorem Collegij non probari per inſtrumentum, cùm tempore inſtrumenti poſſeſſio eſſet plena, & penes Vualterium reſignantem. Non obſtant actus poſſeſſorij, qui hodiè dantur, partitæ enim diarij Collegij productæ eos non probant, *l. exemplo, & l. rationi C. de probat. l. inter chartulas C. de commun. fiſc. deb. lib. 10.* & nemo in hoc priuilegiatus exiſtit, vt propriæ ſcripturæ ad ſui fauorem ſtetur, Purpur. *in l. admonendi num. 191. ff. de iureiur.* vltra quod ex ipſiſmet ſcripturis apparet, Ioannem huiuſmodi actibus non acquieuiſſe, & ſemper contendiſſe pro continuatione ſuæ poſſeſſionis.

2 Non obſtat vnio, quia fuit in gratia Ioannis ſuſpenſa, & ſicut ipſa vnio non afficit Ioannem, nec etiam Breue Sanctiſſimi, quod poſt gratiam Ioann. ſuperuenit, quia cum ſit mera confirmatio vnionis, vnionem non extendit, nec facit, vt comprehendat caſum, quem non comprehenderet, ſi Breue non emanaſſet, *l. Aurelius §. teſtamento ff. de lib. leg.* Bald. *in l. aduerſus in fin. C. ſi aduerſus rem iud.* Alex. *conſ. 123. n. 20. l. 4.* Dec. *in rub. de confirm. vtil. vel inut. n. 3.* Ruin. *conſ. 158. num. 16. lib. 1.*

3 Præterea Breue, & vnio ipſa, quamuis comprehendant omnem vacationem per ceſſum, vel deceſſum, tamen intelligitur de ſimplici ceſſione, non de ea, quæ fit ad fauorem certæ perſonæ, Put. *deciſ. 357. lib. 1.* fuit latè deductum *in Eugubina S. Stephani 17. Martij 1599. coram D. Decano,* & quod huiuſmodi verba non capiunt reſignationem in fauorem, *eſt deciſ.* Caſſad. *3. de renunc.* Put. *deciſ. 523. lib. 1.* Mohed. *deciſ. 36. de renunc.* Paleot. *deciſ. 48.* quia reſignatio eſt conditionalis, & ſi non acquiritur illi, in cuius fauorem eſt facta, beneficium non vacat, Put. *d. deciſ. 523. & alij.*

4 Et non faciunt clauſulæ derogatoriæ ad diſpoſitiones ab Informantibus ponderatæ, quia regulantur ab iſta diſpoſitione principali, & non egrediuntur limites vnionis, & confirmationis, Clem. 1. *de præb.* Ant. de Butr. *conſ. 29. poſt princ.* Dec. *conſ. 195. col. 3. verſ. 2. diligenter,* Ruin. *conſ. 137. num. 10. lib. 2.* Achil. *deciſ. 3. num. 4. qui ſint legit.* Et propterea operantur dictæ clauſulæ in caſu ceſſionis ſimplicis, non in ea, quæ ad fauorem eſt facta, ſicut ipſa vnio, vt etiam fuit dictum in dict. Eugubina, ex quibus viſum fuit Dominis, non eſſe à deciſis recedendum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Viterbien. Decurius Aquarum.

Lunæ 15. Martij 1604.

ARGVMENTVM.

Plura notabilia traduntur ad materiam conſuetudinis, de quibus ſigillatim in Summario.

SVMMARIVM.

Conſuetudo debet probari per allegantem, num. 1.
Conſuetudo quando verſatur circa id, quod eſt de iure clarum non dicitur interpretatiua, ſed potius correctoria, & noui iuris inductiua, n. 2.
Conſuetudo interpretatiua debet probari in caſu ſpeciali, de quo quæritur, n. 2.
Conſuetudinis ratio attendi debet, n. 3.
Conſuetudo eſt ſtricti iuris, & nihil in ea debet ſuppleri vltra ſolitam obſeruantiam, n. 4.
Conſuetudo non inducitur ex vſu difformi, & vnicus actus contrarius excludit conſuetudinem, n. 5.
Conſuetudo non inducitur ex actu, qui à mera facultate procedit, n. 6.
Conſuetudo non inducitur ex tolerantia, n. 6.
Conſuetudo non inducitur ex actu vnius perſonæ, n. 6.
Conſuetudo eſt difficilis probationis, n. 6.

DECISIO CXII.

1 FVit die 17. Nouembris præteriti reſolutum, Paulonium habere de iure fundatam intentionem ſuper vſu, & dominio totius aquæ, quæ ab occaſu ſolis in die Mercurij vſque ad ortum in die Iouis, egreſſa reperitur à Colta magna ſcipugli etiam illius reſidui Scolatura nuncupati, & propterea Archidiaconus, qui contrarium prætendens conſuetudine nititur, debet illam probare, *gloſ. in l. 1. in verb. probatis C. quæ ſit longa conſuet.* Corn. *conſ. 174. num. 5. lib. 2.*

lib. 2. Pariſ. *conſ.* 25. *num.* 18. *lib.* 2. Rim. ſen. *conſ.* 307. *n.* 16. vt in ſpecie caſus, qui venit in controuerſiam, Oldr. *conſ.* 237. Anch. *conſ.* 239. *num.* 8. Aym. *conſ.* 96. *num.* 4. Cæſat. de Graſſ. *dec.* 6. *n.* 5. *de præb.*

2 Nec repugnat, quod ex aduerſo dicitur agi de conſuetudine interpretatiua, & de obſeruantia, quia cum prætenſa conſuetudo verſetur circa id, quod eſt de iure clarum, non poteſt dici interpretatiua, ſed correctoria potius, & noui iuris inductiua, Paul. de Caſtr. *in l. heredes palam §. ſi quid poſt ff. de teſtam.* Dec. *conſ.* 114. *poſt num.* 5. cum alijs apud Aym. *conſ.* 282. *ſub num.* 6. *verſ.* 3. reſpondeo, quod hic non agitur, & vbi etiam ageretur de conſuetudine interpretatiua, & obſeruantia adhuc illa probari deberet in caſu ſpeciali, de quo quæritur, Surd. *qui alios torgerit*, *conſ.* 254. *num.* 26.

3 Viſum autem fuit Dominis Archidiaconum non probare aliquam conſuetudinem, quæ illi ſuffragetur in caſu, de quo agitur. Teſtes enim Paulonij explicitè dicunt, quod quando quis habet aquam tota vna nocte, vel toto vno die, vel aliqua parte diei, ſeu noctis, & non habet immediatum ſucceſſorem, tunc ille fruitur tota aqua, & ſic etiam ſcolatura, quouſque integra fluxerit, & ad deſtinatum locum peruenerit. Conſonant etiam teſtes Archidiaconi, qui vnu ore, & per eadem verba dicunt, *ogni vno cuſtodiſce il ſuo tempo, & la ſua hora, che tocca, ne da alcuno ſi puo pretendere ſcolatura, ouero compenſa alcuna oltre il ſuo tempo ancorche habbia l'horto, o poſſeſſione lontana dal principio, & confine dell'acqua, ma ſubito finito il ſuo tempo, e la ſua hora, ſubito può eſſer leuata, e colta da colui, che ſuccede, ò vero che hà ragione, o attione di pigliarla.* Ex quo claré colligitur, ſcolaturam non poſſe à Domino auferri, niſi à ſucceſſore, vel habenti actionem. Ratio etiam conſuetudinis, quam afferunt teſtes, & quæ cuſtodienda eſt, vt admonet Imperator *in l.* 1. *C. quæ ſit long. conſuet.* & etiam quia alioquin perturbaretur totus ordo diuiſionis, & vnus alium impediret, quæ proculdubio non habet locum, niſi quando alter alteri immediatè ſuccedit.

4 Vnde cum Archidiaconus, & Antonius Spreta eius author nunquam fuerint immediatè ſucceſſores Paulonij, non poſſunt vti dicta conſuetudine, quia cum ſit ſtricti iuris, Bald. *in lib.* 1. *§. hoc interdicto ff. de itin. actuque priuato*, Natt. *conſ.* 555. *poſt num.* 5. in ea nihil ſuppleri debet vltra ſolitam obſeruantiam, & vbi non diſponit conſuetudo, nec nos diſponere debemus, Bald. *conſ.* 225. *circa fin. lib.* 2. Aym. *conſ.* 30. *num.* 5. quod autem Archidiaconus non ſit, nec eſſe poſſit ſucceſſor immediatus Paulonij tranſit ſine controuerſia, quia finito eius tempore in ortu Solis die Iouis, clauditur exitus, vndè aqua ducitur per canale, quod deſeruit pro irrigandis prædijs vtriuſque, & aperitur alius exitus, & aqua per aliud canale deriuatur, ad alios hortos ab iſtis penitus diſtinctos, & ſeparatos, in quo canale fluit per totum diem Iouis, & in occaſu ſolis eiuſdem diei aqua redit ad primum canale, & ad Archidiaconum ſpectat aqua noctis diei Iouis ab ortu ſolis vſque ad occaſum.

5 Accedit confeſſio Archidiaconi ad poſitiones Paulonij, in qua ipſe fatetur, quod licet habeat limitatum tempus vſque ad ortum ſolis diei Veneris, tamen quod aqua ad ſuos ortos fluit vſque ad 14. & 15. huras diei Veneris, & ſic petitur ſcolatura, quod confirmat ſuperius dicta, ſi non habet ſucceſſorem immediatum, vt alías excludit conſuetudinem, quæ non inducitur ex vſu difformi, Bart. *in lib.* 1. *num.* 22. *ſolut. matr.* Dec. *conſ.* 215. *num.* 2. *verſ.* 2. hoc idem Afflict. *deciſ.* 280. *num.* 1. Aym. *conſ.* 96. *num.* 1. fuit dictum *in vna Ciuitatis bonorum* 27. *Iunij* 1578. *coram Cantuccio, & in vna Meliten. Præcedentiæ* 5. *Decembris eiuſdem anni, coram Reuerend. Patriarcha Alexandrino*, & vnicus actus contra ius probat non extare conſuetudinem, Bart. *in l. ſemper in ſtipulationibus in fin.* & ibi Cagn. *num.* 12. *de regul. iur.* Bero. *conſ.* 5. *num.* 5. *lib.* 1. Griptæ allegatæ non inferunt neceſſario conſuetudinem ſuſcipiendi, & ſcolaturam poſſunt deſeruire pro alio vſu, puta pro recollectione aquæ pluuiæ, quæ exit à Colta magna, non benè clauſa, vel pro aquæ quæ alteri ſupereſt, aut quæ ex alterius conceſſione recipitur.

6 Non obſtant teſtes, qui dicunt Archidiaconum, & ante eum Spretam fuiſſe viſum iſta ſcolatura, quia etiam ſunt teſtes in contrarium, qui dicunt, Paulonium fuiſſe petitam aqua per totam horam 14. & 15. vſquequò tota, & integra ad eius hortos fluxerit. Vndè forſan hoc fuit ex promiſſione Paulonij, quando ipſe non indigebat tota aqua, ob id in actu, qui à mera facultate procedit, non poteſt fieri fundamentum ad inducendam conſuetudinem, Cald. *conſ.* 1. & 3. *de conſuet.* Dec. *conſ.* 175. *ſub num.* 6. *verſ. præterea licet*, latè Rolan. *conſ.* 53. *num.* 38. *lib.* 2. & vbi etiam fuiſſet aliqua tolerantia Paulonij, quod Archidiaconus abſque licentia, & conceſſione vteretur pro ſuo vſu ſcolatura, non tamen per eam eſſet ita de facili inducta conſuetudo, Iaſ. *conſ.* 192. *in fin. lib.* 2. Multa autem per patientiam tolerantur, quæ ſi fuerunt in iudicium deducta exigente iuſtitia tolerari non debent, *cap. cum iamdudum de præb.* Aym. *conſ.* 96. *num.* 7. Vltra quod ex actu vnius perſonæ non benè infertur ad conſuetudinem, ex trad. per Rocch. *de conſuet. n.* 370. *& ſub n.* 380. ex quibus, & alijs per Informantes adductis fuit concluſum non probare conſuetudinem, cuius probatio eſt multum difficilis, vt dicit Fulgoſ. *conſil.* 6. *in fin.* Dec. *conſ.* 215. *n.* 2. *in fine*, Aym. *conſ.* 325. *n.* 1.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Eluen. Beneficij Sancti Saluatoris.

Lunæ 22. *Martij* 1604.

ARGVMENTVM.

Reſidere dicitur Epiſcopus in ſua diœceſi licet alibi migrauerit, quando habet animum redeundi nec alibi contraxit domicilium, & ex quibus probetur dictus animus.

SVMMARIVM.

Fumus ſufficiens pro obtinenda remiſſoria oritur ex teſtibus nulliter examinatis, n. 1.

Domicilium contractum dicitur ex tranſportatione familiæ, ac ſupellectilium, n. 1.

Animus qualis fuerit ex euentu dignoſcitur, n. 2.

Aſſertioni aſſerentis ſtandum eſt circa id, quod in eius animo conſiſtit, n. 2. & n. 5.

Epiſcopus præſumitur voluiſſe reſidere in ſua Eccleſia, num. 3.

Animus talis præſumitur qualis de iure eſſe debet, n. 3.

Epiſcopus non dicitur deſinere reſidere ex parua mora, quàm alibi animo redeundi ad Eccleſiam facit, n. 4.

Ea quæ in animo conſiſtunt ex verbis magis, quàm ex factis declarantur, num. 5.

DECISIO CXIII.

DOmini recedentes à reſolutione facta 12. Decembris præteriti dixerunt, dandam eſſe remiſſoriam Emanueli, potiſſimum fundamentum fuit ſuper teſtibus ad perpetuam memoriam in partibus examinatis, qui ad effectum obtinendæ remiſſoriæ præſtant ſufficientem fumum, licet ſint ſine citatione examinati, Caſſad. *deciſ.* 3. *num.* 2. *de dilat.* Peregr. *deciſ.* 213. *lib.* 1. fuit dictum *in vna Salaman. Parochialis* 30. *Decembris* 1589. *coram D. Pegna*; quinque enim teſtes conteſtes dicunt Epiſcopum, poſtquam fuit creatus Inquiſitor Generalis, (quod fuit de anno 1597.) de anno ſequenti in principio Menſis Martij ſe contuliſſe ad Ciuitatem Eluen. cum tota familia, & ſupellectilibus, non relicta domo aperta in Ciuitate Vlixbonen. cum parte familiæ, & ſupellectilibus, prout antea ſolebat, ex quo apparet de animo non reſidendi in ciuitate Vlixbonen. ſed Eluen. Bart. *in l. aſſumptio §. penult. ff. ad municipal.* cum concerd. per Menoch. *de arbitr. caſ.* 86. *n.* 17. 1

Subdunt etiam teſtes, quod à dicto tempore eltra ſemel tantum diſceſſit, & ad Ciuitatem Vlixbonen. peruenit, ſed id contigit de particulari ordine Regiæ Maieſtatis pro negotio Dei, & Regiæ Maieſtatis ſeruitium continente, animo ſtatim poſt completum negotium ad ſuam Eccleſiam redeundi, prout redijt de Menſe Decembris eiuſdem anni, & ab indè poſtea non diſceſſit. Vndè ex euentu colligitur, qualis fuerit animus Epiſcopi circa reſidentiam, Bart. *in l.* 2 *ſi concubina §. res amotas num.* 1. *ff. rer. amot.* Inſuper deponunt Epiſcopum declaraſſe palam, & coram teſtibus ſæpius affirmaſſe intentionem ſuam, & voluntatem reſidendi apud ſuam Eccleſiam, cui aſſertioni, & atteſtationi in eo, quod

in

in animo conſiſtit videtur omninò ſtandum, *l. quæ in aliena §. fin. ff. de acq. hered.* Bart. *in l. ſine poſſidetis in 2. lectura num. 7. C. de prob.* Bald. *in l. cum proponas num. 2. C. de bon. auth. iud. poſſid.* Marſil. *in rubr. C. de prob. n.* 132. Soc. *conſ. 97. lib. 4.*

3 Addunt etiam teſtes officium Inquiſitionis, quod adeptus fuit de anno 1597. non illum arctaſſe ad reſidendum in Ciuitate Vlixbonen. magis quam in Eluen. aut alibi, & propterea oritur magna præſumptio, quod habuerit animum reſidendi in propria Eccleſia, in qua reſidere tenebatur ad trad. per Felin. *in cap. dilectus il 2. num. 4. de reſcript.* & talem præſumitur habuiſſe animum, qualem de iure debuit Aym. *conſ. 33. num. 23.* conferunt latè deducta *in Oriolen. beneficiarum coram Illuſtriſſ. Mantica die 6. Martij* 1595.

4 Non obſtant teſtes contrarij, qui dicunt de non reſidentia, & de receſſu, & reditu, quia reducuntur ad concordiam, cùm iſtis diſtinguendo tempora ante annum 1597. & 1598. de quo tempore non controuertitur non reſidentia in Ciuitate Eluen. ſed non loquuntur de anno 1598. & de tempore, quo Epiſcopus fuit factus Inquiſitor Generalis, & licet aliqui forſan dicant de receſſu, & deceſſu anni 1598. deceſſus non fuit cauſa officij, & minus animo reſidendi in Ciuitate Vlixbonen. ſed de mandato, & pro negotio Regis, & propterea non ob id deſijt reſidere in Eccleſia Eluen. Archid. *in c. licet num. 5. de elect. in 6.* Card. *in clem. 1. q. 12. de foro comp.* cum ab ea non dicatur receſſiſſe, *§. in his autem animalibus inſtit. de rer. diuiſ.* Corn. *conſ. 244. ſub num.* 18. *lib.* 2.

5 Et vbi teſtes partis aduerſæ eſſent contrarij depoſitioni horum quinque teſtium, horum tamen depoſitio eſſet præferenda cum deponant de expreſſa declaratione Epiſcopi, cui magis ſtatur, quàm factis contrarium indicantibus, cùm ſimus in ijs, quæ in animo conſiſtunt, Bart. *in l. non ſolum §. morte num.* 17. Iaſ. *num. 14. ff. de nou. oper. nunc.* Menoch. *dicto caſ. 86. num. 9.* & in omnem euentum, non eſſet tamen deneganda remiſſoria, cùm probatio probationem non excludat, Ægyd. *dec. 366. & 625.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana nullitatis contractus.

Veneris 26. Martij 1604.

A R G V M E N T V M.

Tutoris, ſeu Curatoris auctoritas eſt neceſſaria in contractu pupilli, vel minoris. Item ſolemnitates requiſitæ à ſtatuto vrbis in contractibus minorum ſunt neceſſariæ in omnibus contractibus, in quibus minor etiam indirectè lædi poteſt, etiam in contractibus geſtis inter ipſos minores, vbi vnus agit de damno vitando contra agentem de lucro captando.

S V M M A R I V M.

Pupillus etiamſi ſit pubertati proximus non poteſt contrahere, nec ex contractu obligari, niſi intercedente auctoritate tutoris, num. 1.

Minor non poteſt contrahere abſque authoritate curatoris, num. 1.

Statutum Vrbis cap. 151. lib. 1. requirens in contractibus minorum certas ſolemnitates vltra contractus in eo expreſſos habet locum in quolibet contractu, in quo minor etiam indirectè lædi poteſt num. 2. vbi quod habet locum in emptione.

Pupillus, qui agit de damno vitando poteſt dare de nullitate contractus cum alio pupillo geſti ob non ſeruatas ſolemnitates ſtatutarias, n. 3.

Confirmatio non operatur circa non expreſſa, & circa ea, quæ ſunt aliena à mente confirmatis, n. 4.

Defectus intentionis non tollitur per clauſulas quantumcumque prægnantes, num. 4.

Confirmatio de ſui natura excludit præiudicium tertij, num. 5.

D E C I S I O CXIV.

Licet in alijs poſitionibus fuerit pro indubitato præſup- 1
poſitum contractum emptionis cum D. Paulo Æmilio initum fuiſſe nullum, placuit tamen Dominis pro firmiori, & pleniori cauſæ diſcuſſione, quod de eo particulariter dubitarem, & Informante tantum D. Paulo Æmilio, Rota idem omnibus ſentientibus dixit, contractum, & obligationem eſſe nullam. Iuris enim notiſſimi eſt, pupillum nec contrahere poſſe, nec ex contractu obligari, niſi intercedente auctoritate tutoris, *l. obligari ff. de auct. tut. l. in cauſæ l. 2. ff. de minor. §. pupillus inſtit. de inut. ſtip. not. in §. item admonendi inſtit. quib. alien. lic. vel non*, quod obtinet etiam locum in pupillo pubertati proximo, *dicto §. pupillus*, Alex. *conſ. 122. num. ſeq. lib. 6.* Corn. *conſ. 241. in princ. lib. 1.* Et quando D. Paulus Æmilius factus eſſet pubes, ex quo tamen habebat Amitam curatricem per Breue Sanctiſſimi approbatam, & confirmatam non potuit ſine eius interuentu validè contrahere, *l. ſi curatorem C. de reſt. in inte r.*

Augetur nullitas iſtius contractus, quia non acceſſit con- 2
ſenſus proximiorum d. Pauli Æmilij, & aliæ ſolemnitates requiſitæ in contractibus minorum ex forma ſtatuti Vrbis *lib. 1. cap.* 151. quod vltra contractus in eo expreſſos habet locum in quolibet alio, in quo minor etiam indirectè lædi poſſit, Put. *deciſ. 162. num. 2. lib. 1.* Creſc. *deciſ. 30. de conſtit.* fuit dictum *in Tiburtina Caſtri Sambucci 22. Februarij 1579. coram Sanctiſſimo, & in Romana pacti de redimendo 9. Decembris* 1588. *coram Comitulo*, & in alijs pluribus relatis *in illa Romana releuationis indemnitatis coram R. P. D. meo Ortembergo 22. Martij* 1602. In emptione autem poteſt interuenire læſio reſpectu pretij, & eius exceſſus, *l. 2. C. de reſcind. vend.*

Non obſtat, quod inter creditores adſint etiam pupilli, 3
quia vltra quod hoc non apparet, D. Paulus Æmilius, qui propter læſionem agit de damno euitando, poteſt dare de nullitate ex ſtatuto contra alios pupillos, qui ex obligatione ipſius lucrum fateretur, *l. fin. ff. ex quibus cauſ. maior. c. auditis de reſt. in integr.* Anchar. *conſ. 37. ſub num. 2. verſ. nam cum dictus Laurentius*, Rom. *conſ. 179. n. 16. circa fin. verſ. quia clarum*, Alex. *conſ. 55. ſub num. 18. verſ. faciet ſecus, lib. 5.* Iaſ. *in auth. quas actiones ſub num. 11. verſ. ſola concluſio C. de Sacroſ. Eccleſ.* Aret. *in §. rurſus num. 3. inſtit. de act.* fuit dictum *in vna Anconitana dotis 27. Nouemb. 1698. coram R. P. D. Lancellotto.*

Nec poteſt fieri fundamentum in chirographo Sanctiſſi- 4
mi, quia emanauit ad ſanandas nullitates proceſſus, & actum iudicialium, non autem ad tollendas ſolemnitates requiſitas in contractibus, tam ex diſpoſitione iuris communis, quàm ex forma ſtatutorum, & minus ad ſupplendum defectum ætatis, & naturæ, præſertim quia Papæ non fuit narratus huiuſmodi defectus, neque intellexerit præiudicium, quod inferebatur D. Paulo Æmilio, ſi eius obligatio deberet ſortiri effectum, propterea non eſt dicendum, confirmationem operari, quod non loquitur, quod fuit omninò alienum à mente, & intentione confirmantis, ex latè deductis *in Romana Secretariatus 10. Aprilis 1592. coram Reuerendiſſimo Patriarcha Alexandrino*, in qua etiam fuit dictum, clauſulas quantumuis prægnantes, & cuiuſcumque generis non tollere defectum intentionis, nec contra eam operari, quod fuit etiam reſolutum *in Mediolanen. Fructuum 24. eiuſdem Menſis coram Illuſtr. Cardinali Blanchetto.*

Accedit, quod de natura confirmationis eſt, vt non 5
intelligatur cum præiudicium tertij, Bald. *in cap. 1. n. 10. de confirm.* cum multis allegatis, & fuit dictum *in Tiraſonenſi Prioratus 26. Iunij 1595. coram Illuſtriſſimo Blanchetto.* Ex quibus, & alijs latius per Informantes deductus fuit concluſum pro nullitate contractus.

R. P. D.

R. P. D. L I T T A.

Romana fideicommiſſi de Veccijs.

Luna 29. Martij 1604.

A R G V M E N T V M.

Monialis, quando dicatur eiecta à Monaſterio ad effectum, vt deſinat eſſe filia Monaſterij, & quando translatio monialis dicatur facta ad effectum, vt remaneat filia primi, vel efficiatur filia ſecundi Monaſterij.

S V M M A R I V M.

Monialis non dicitur eiecta à monaſterio, quando ſemper fuit alita per monaſterium, num. 1.

Alendi onus ad patrem non autem ad extraneum ſpectat, num. 1.

Dos debet eſſe penes eum, qui ſuſtinet onera matrimonij, n. 2. vbi de matrimonio ſpirituali.

Dos data moniali vnius monaſterij, quæ poſtea effecta fuit monialis alterius, debet per primum monaſterium reſtitui ſecundo, num. 2.

Argumentum à matrimonio carnali ad matrimonium ſpirituale validiſſimum eſt in iure, n. 2.

Narratiua gratia debet ponderari integrè, non autem minutatim, num. 3.

Monialis translatio ad aliud monaſterium duobus modis fit, vel vt monialis, quæ transfertur, liberetur à conſortio, & filiatione primi, & efficiatur monialis ſecundi, & tunc acquiſita per eam ſecundo monaſterio debentur, vel vt non liberetur à conſortio, & poteſtate primi, ſed transferatur aliqua de cauſa, & tunc acquiſita per eam acquiruntur primo monaſterio, cuius monialis eſt, n. 3.

Monialis translata ad aliud monaſterium, quod non deſinat eſſe filia primi monaſterij ex pluribus probatur, n. 4. n. 5. & n. 6.

Gratia Papæ debet interpretari, vt non ſit fruſtratoria, num. 6.

Gratia Papæ interpretari debet, vt minus noceat tertio, quàm ſit poſſibile, n. 6.

Monialis vnius monaſterij vbi ad aliud transfertur, ſi non emittit profeſſionem in ſecundo monaſterio non fit monialis illius, n. 7.

Sufficit tamen profeſſio emiſſa in primo monaſterio, quando fit translatio de vno monaſterio ad aliud eiuſdem regulæ, vel vbi translatio fit auctoritate Papæ, n. 8.

D E C I S I O CXV.

1 DOmini ſteterunt in deciſis ſub die 20. Februarij proximè præteriti, rationibus in ea deductis, quibus minimè obſtare dixerunt literas in forma Breuis de nouo producta pro parte monialium S. Ambroſij, ſiquidem ex lectura earum melius iuſtificantur tunc deducta, ſcilicet quod D. ſoror Catherina emiſit profeſſionem in monaſterio S. Ceciliæ, fuit de dicto monaſterio ad monaſterium S. Ambroſij occaſione cuiuſdam rixæ ortæ inter eam, & Abbatiſſam ac alias moniales, traducta, & ibi ſemper alimentata ſumptibus, & expenſis S. Ceciliæ, quæ omnia oſtendunt eam minimè fuiſſe eiectam, nec deſijſſe eſſe monialem dicti monaſterij, cùm patris officium ſit alere filiam, & non extranei, *l. parentum*, vbi ſcribentes communiter hoc notant *C. de alien. lib.*

2 Nec dici poteſt, quod dicta alimenta fuerint ei præſtita ratione dotis alias datæ ipſi monaſterio Sanctæ Ceciliæ, quia vt aliàs dictum fuit non correſpondent doti, vltra quod ſi verè deſijſſet eſſe monialis Sanctæ Ceciliæ, & effecta fuiſſet Monialis Sancti Ambroſij, vtique eidem tradita fuiſſet dos, & non per tantum tempus præſtita fuiſſent alimenta tam exceſſiua, ad text. *in l. cum de indebito ff. de probat. cum vulgar.* Nec Papa, qui fons Iuſtitiæ eſt, & omnia iura in ſcrinio pectoris habet, id paſſus fuiſſet, ſed potius mandaſſet dotem ipſam tradi monaſterio Sancti Ambroſij, quod ſuſtinere habebat onera, & incommoda ipſius matrimonij ſpiritualis, ad text. *in l. ſi is §. ibi ff. de iur. dot. & in l. ſi filia §. hac amplius*, vbi Bart. & Alex. *hoc not. ff. famil. erciſc.* Et in terminis dotis monialis vnius monaſterij, quæ poſtea effecta fuit monialis alterius, tenent Capic. *conſ. 96. num. 9.* Abb. *in c. quod à te per illum text. in vlt. not. & ſub num. 4. de cleric. coniug.* vbi Anchar. *num. 9. ibi aut exiuit poſt annum*, Ant. de Butr. *num. 9. verſ. ſi poſt annum* cum alijs allegatis per informantes, & quia validiſſimum argumentum eſt, quod ducitur à matrimonio ſpirituali ad temporale, & è conuerſo, vt Euerard. *in ſua centuria, in loco 76. & 77.*

3 Et dum primò pro monialibus S. Ambroſij ponderabantur illa verba literarum, *cum ſicut accepimus alias quod Petr. Paul. Veccius Rom. genitor dilectæ in Chriſto filiæ Catherinæ Vecciæ monialis alias in monaſterio S. Ceciliæ, nunc S. Ambroſij &c.* inde inferendo probari ex dicta Papæ narratiua ipſam ſororem Catherinam alias fuiſſe monialem S. Ceciliæ, at tunc temporis eſſe S. Ambroſij, fuit reſponſum id minimè probari ex dicta narratiua, ſi modo illa integrè ponderetur, vt fieri debet, & non diminutiuè, incipit enim aliàs in monaſterio Sanctæ Ceciliæ, nunc Sancti Ambroſij de maxima ordinis Sancti Benedicti degentis, & ſic narratur degentia ipſius monialis aliàs in monaſterio S. Ceciliæ, & tunc in monaſterio S. Ambroſij, & non dicit, quod ſoror Catherina Veccia adfuerit monialis, S. Ceciliæ, & nunc ſit Sancti Ambroſij.

4 Et dum ſecundo loco ponderabantur depoſitiones teſtiũ dicentium *ſu transferita*, necnon illa verba literarum ibi, *ſed quia ipſa Catherina profeſſionem emiſit in dicto monaſterio Sanctæ Ceciliæ de Vrbe, & demum ob diſcordias inter ipſam Catherinam, & tunc exiſtentem Abbatiſſam, & conuentum monaſterij prædicti Sanctæ Ceciliæ ortas, ad monaſterium Sancti Ambroſij prædictum de ſuperiorum, ac Abbatiſſæ, & Conuentus huiuſmodi conſenſu translata fuit &c.* inde inferendo tam depoſitiones teſtium, quàm dicta verba Breuis intelligi debere de translatione, per quam monialis primi efficitur monialis ſecundi, ad quod cum translatio fiat duobus modis, velut monialis, quæ transfertur, liberetur à conſortio, & filiatione primi, & efficiatur monialis ſecundi, quo caſu acquiſita per eam ſecundo monaſterio debentur *iuxta gl. fin. in c. vnico q. 1.* in quibus terminis loquitur Cephal. *conſ. 212. lib. 2.* & alij allegati per Informantes pro monaſterio S. Ambroſij, & pro poſſeſſoribus bonorum, vel vt non liberetur à conſortio, & poteſtate primi, ſed facto ipſo transferatur ad aliud monaſterium gratia pœnitentiæ, vel ad euitandas rixas, & ſcandala, ſeu propter aliam ſimilem cauſam quæ contingere poteſt, quo caſu acquiſita per eam acquiruntur primo monaſterio, cuius monialis eſt, *gloſ. in c. de lapſis 16. q. 6.* cum alijs deductis in alia deciſione, in qua pariter ex pluribus oſtenſum fuit, nos verè verſari in hoc ſecundo caſu, & ideò ſtandum eſſe ibi tunc firmatis.

5 Quibus addi poteſt, quod inuita videlicet per Satellites fuit tranſportata ad dictum monaſterium cum habitu Sanctæ Ceciliæ, quem per multum tempus ibi geſtauit, & donec veſtes ipſæ conſumptæ fuerunt ſeorſum a monialibus dicti monaſterij, & non cum eis in refectorio viuebat, nec in choro officium cum eis decantabat, nec in aliquo actu Capitulari, in quibus omnes moniales dicti monaſterij enunciari ſolent, reperitur deſcripta, quæ omnia oſtendunt nunquam fuiſſe intentionem monialium Sanctæ Ceciliæ, nec monialium Sancti Ambroſij, nec ipſiuſmet ſororis Catherinæ, vt ipſa per dictam translationem, ac inde ſequuta deſineret eſſe monialis Sanctæ Ceciliæ, & efficeretur monialis Sancti Ambroſij.

6 Et quod nec Papa vtendo dicto verbo translata ad monaſterium Sancti Ambroſij ſenſerit de tali translatione, per quam ſoror Catherina profeſſa in monaſterio Sanctæ Ceciliæ fuerit liberata ab obedientia illius, & effecta monialis S. Ambroſij, indicant non obſcurè verba illa ſubſequentia, ibi, *in quo tempore per decennium, & vltra permanſit, de præſenti permanent ſumptibus, & expenſis Sanctæ Ceciliæ viuendo &c.* Tum quia hic translata ad effectum prædictum non egebant, quod in eo permanſiſſet per decennium, & vltra. Tum etiam quia poſt dictam translationem non debuiſſet ali ſumptibus, & expenſis prioris monaſterij; Tum denique quia ſi de tali translatione ſenſiſſet Papa, fruſtra narraſſet, *quod dicta ſoror Catherina non intendebat amplius redire ad monaſterium Sanctæ Ceciliæ, ſed in monaſterio S. Ambroſij dies ſuos finire &c.* Cùm effecta monialis S. Ambroſij non penderet à voluntate illius redire ad monaſterium Sanctæ Ceciliæ.

Acce-

7 Accedit, quod ſi verè monialis Sancti Ambroſij effecta fuiſſet, antequam fideicommiſſum, de quo agitur, purificaretur, vt prętendunt Informantes pro monaſterio Sancti Ambroſij, non erat locus dubitationi in prædictis literis narratæ, ſcilicet, *quod ipſa ſoror Catherina, ſeu pro ea monaſterium ſancti Ambroſii impediretur a monaſterio Sanctæ Ceciliæ pro minus vſufructu ipſorum bonorum, & hæreditatis gaudere poſſet, ſaltem vita ipſius ſororis Catherinæ durante, cum omnia de iure nedum reſpectu ipſius vſusfructus, ſed etiam proprietatis ad monaſterium Sancti Ambroſii ſpectaſſent, nec Papa, qui iura minime ignorat diſpoſitionem ſuam ad dictum vſumfructum dumtaxat reſtrinxiſſet declarando omnia, & ſingula bona ad hæreditatem D. Petri Pauli genitoris eiuſdem Catherinæ ad ipſam iure teſtamenti, & fideicommiſſi prædictorum ſpectare, & pertinere ipſi Catherinæ, & monaſterio, & Abbatiſſæ, aut conuentui Sancti Ambroſii huiuſmodi acquiſita eſſe, & eis illa acquiri debere iuxta eiuſdem Catherinæ, &c.* & reſeruando poſt obitum illius iura, quæcumque prædicto monaſterio Sanctæ Ceciliæ competentia, cùm ſtante prætenſa translatione plus quam certus fuiſſet Papa nullum ius competere in dictis bonis, & hæreditate prædicto monaſterio Sanctæ Ceciliæ, quod egeret reſeruatione, ſed omnia abſolutè pertinere ad monaſterium Sanctæ Ceciliæ vti acquiſita per monialem ſuam *auth. ingreſſi C. de Sacroſ. Eccleſ.* Vndè ne fruſtratoria reddatur gratia, de qua in dictis literis, & ſimul reſeruatio ipſa, neceſſe eſt fateri Papam non ſenſiſſe de translatione huiuſmodi, ſed de mera corporali, vt dictum eſt facta occaſione rixæ ad euitanda maiora ſcandala, ad text. *in l. ſi quando ff. de leg.* 1. *cum vulg.* quod maximè dicendum videtur, quia gratia Papæ ita interpretari debet, vt minus noceat tertio, quàm ſit poſſibile.

8 Non obſtat, quod ſoror Catherina obierit in dicto monaſterio Sancti Ambroſij, & quod propterea videatur ſaltem tacitè effecta monialis illius, quia cum non dubitetur de profeſſione illius in monaſterio S. Ceciliæ, & de alia expreſsè emiſſa in monaſterio S. Ambroſij non doceatur, quæ ad effectum prædictum videtur omninò neceſſaria, Anchar. *conſ.* 352. Nauar. *conſ.* 60. *de regul.* Abb. *conſ.* 96. *col. penult. verſ. ſed quando quis tranſit par.* 1. Dec. *in c. præterea n.* 6. *de probat.* cum alijs allegatis per Informantes pro monaſterio Sanctæ Ceciliæ, ideò &c.

9 Nec obſtare videtur Federicus de Sen. *conſ.* 5. & alij in contrarium citati nolentes ſufficere profeſſionem in primo monaſterio emiſſam, quia vel intelligi debent, vbi fit tranſitus de vno monaſterio ad aliud eiuſdem tamen ordinis, & regulæ, vt declarat Rebuſ. *de translat. monach. in princ.* vel vbi fit authoritate Papæ, & hoc propter clauſulam, quæ in tali translatione apponi ſolet, vt per Rebuff. *vbi ſupra*, quæ applicari minimè poſſunt huic caſui, tum ex ſupradictis, tum denique quia nullibi conſtat de voluntate Papæ, quod ſcilicet voluerit mediante dicta translatione dictam ſororem Catherinam effici monialem Sancti Ambroſij, & illud regulare eſt ad perfectionem actus duo copulatiuè requiri, voluntatem ſcilicet, & poteſtatem, nec alterum eorum ſufficere, ex quibus reſolutum fuit, vt ſupra.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Hiſpaleñ. Beneficij de Gibraleon.

Veneris 7. Maij 1604.

A R G V M E N T V M.

Regula tertia Cancellariæ capit etiam beneficia obtenta ante familiaritatem, & an familiaritas in caſu deciſ. probetur, & de verificatione neceſſariorum pro iuſtificatione ſubrogationis gratioſæ.

S V M M A R I V M.

Familiaritas robatur ex rotulo familiarium iunctis adminiculis, num. 1.

Familiaritas plenè probatur per teſtes deponentes de ſcientia, & communi reputatione, n. 1.

Regula tertia Cancellariæ capit etiam beneficia quæſita ante familiaritatem, n. 1.

Subrogatio gratioſa dicitur iuſtificata ex probatione obitus prædeceſſoris in poſſeſſione, & Clericatus ſubrogati, n. 2

Clericatus probatur per teſtes de publica voce, & fama, n. 3.

Obitus in poſſeſſione beneficij probatur per teſtes de publica voce, & fama, n. 3.

Teſtes duo de publica voce, & fama ſi iungantur cum alio deponente de certa ſcientia plenè probant, n. 3.

Poſſeſſio in vita præſumitur continuata vſque ad obitum, n. 3.

D E C I S I O CXVI.

Domini ſine aliqua controuerſia reſoluerunt, Reuerendiſſimum Dominum Centurionem immittendum in poſſeſſionem præſtimonij, ſeu ſimplicis beneficij in Eccleſia loci de Gibraleon, quod vacauit per obitum Hieronymi Hurtado ex gratioſa ſubrogatione ad poſſeſſionem eiuſdem Hieronymi, quem fuiſſe familiarem bon. mem. Cardinalis Dezzæ apparet ex rotulo per ipſum Cardinalem ſubſcripto, qui iunctis adminiculis familiaritatem plenè, & concludenter probat, vt fuit reſolutum *in vna Comen. Beneficij* 18. *Martij* 1596. *coram Domino Decano*, pro adminiculo autem dantur tres teſtes deponentes tam de eorum ſcientia, quàm de communi reputatione, qui per ſe ſufficerent *iuxta deciſ.* Put. 134. *lib.* 3. qui teſtes etiam concludenter deponunt, quod Hieronymus de tempore, quo erat familiaris Cardinalis, tenebat, & poſſidebat beneficium, de quo agitur. 1

Ex familiaritate autem reſultabat reſeruatio vigore regulæ tertiæ, quæ capit etiam beneficia quæſita ante familiaritatem, vt tenuit Rota apud Accoramb. *deciſ.* 11. *lib.* 2. vbi reſpondetur rationibus Sarneñ. qui contrarium tenuit *in quæſt.* 18. *de reg.* & procedit hodie ſine difficultate in terminis regulæ modernæ propter verba clara, *quæ obtinet, & in poſterum obtinebunt*, quæ non aderant in regulis antiquis. Stante autem reſeruatione, per quam ligatæ ſunt manus omnium, & ob id agitur de præiudicio ordinarij, vel alterius collatoris pro iuſtificatione gratioſæ ſubrogationis, ſufficit probatio clericatus Reuerendiſſimi Domini ſubrogati, & obitus Hieronymi in poſſeſſione beneficij, Mohed. *deciſ.* 327. Put. *deciſ.* 295. *lib.* 2. fuit dictum *coram Gypſio in cauſa Burgen. de Pancoruo* 24. *Octobris, &* 28. *Nouembris* 1588. *& in Miranden. Parochialis* 17. *Maij* 1600. *coram R. P. D. Pegna, & ſæpius in alijs.* 2

Clericatus autem vltra quod eſt notorius, probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, Rot. *deciſ.* 14. *de probat. in antiquitat.* Ægid. *deciſ.* 114. Guidob. *deciſ.* 132. Caputaq. *deciſ.* 277. *num.* 1. *par.* 1. obitus Hieronymi probatur etiam per teſtes, quoniam duo deponunt de publica voce, & fama, qui licet ad effectum iſtum ſufficerent, Put. *deciſ.* 266. *in fin. lib.* 3. Mohed. *deciſ.* 1. *de probat.* iuncti tamen cum altero teſte, qui deponit de certa ſcientia, faciunt plenam, & perfectam probationem, *l.* 3. *eiuſdem ff. de teſt.* Bart. *in l. admonendi num.* 48. *ff. de iureiur.* Alex. *conſ.* 180. *ſub num.* 6. *lib.* 2. Fel. *in c. veniens il* 1. *num.* 10. *de teſt.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *num.* 20. *de ſponſal.* deponunt etiam iidem teſtes, Hieronymum tempore ſui obitus fuiſſe in poſſeſſione beneficij, licet ſufficeret, quod dixerunt, illum ſemper poſſediſſe, cùm præſumeretur continuaſſe in poſſeſſione vſque ad tempus mortis, Rot. *deciſ.* 4. *de probat. in nou.* Butr. *in c. cum ad ſedem num.* 25. *prope fin.* vbi etiam Abb. *num.* 16. Imol. *num.* 5. *verſ. & ideo de reſtit. ſpol.* Alex. *conſ.* 33. *in fin. lib.* 3. fuit dictum *in Illerden. beneficij* 17. *Octobris* 1594. *coram R. P. D. Pegna.* 3

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Societatum Officij.

Lunæ 9. Maij 1604.

A R G V M E N T V M.

Societas Officij conſiſtit ſolum inter dantem pecunias, & officialem, & alij accedentes non dicuntur ſocij. Item ſocietates officij non ſuſtinentur ſuper vno eodemque officio vltra valorem data ſcientia vtriuſque contrahentis.

S V M-

S V M M A R I V M.

Societates officij non ſuſtinentur vltra valorem officij data ſcientia vtrinſque contrahentis, num. 1.

Societas officij conſiſtit ſolum inter officialem, & dantem pecunias, & alij accedentes etiam quod vti principales, & in ſocium ſe obligent, non poſſunt dici ſocij, nec recognitio bona fidei habet aliquid commune cum ſocietate, cum fiat inter officialem, & alios accedentes, num. 2.

Amplia etiamſi adſit obligatio releuandi indemnem officialem, num. 3.

Principalis inter plures obligatos ille cenſetur, ad quem pecunia peruenit, n. 4.

Dic id procedere inter ipſos obligatos, non autem reſpectu creditoris, & pecuniam ſoluentis, num. 4.

D E C I S I O CXVII.

1 ANtonius Mainardus ſub periculo ſuæ vitæ dedit plures pecunias conſtituentes in ſimul ſummam ſcutorum 2700. ad ſocietatem ſuper officio Curſoratus Iacobi Mambrillæ valoris ſcutorum 1850. in quibus ſocietatibus diuerſæ perſonæ recognouerunt bonam fidem erga officialem, dubitaui præſuppoſita pro nunc partita ſcutorum 1100. de cuius veritate erit videndum, An dictæ ſocietates fuerint in totum validæ, vel vſque ad valorem officij tantum, & Domini, nemine diſcrepante, reſoluerunt ſocietates eſſe validas, & ſuſtineri vſque ad concurren. valorem officij, cùm enim adſit ſcientia, tam dantis pecunias, quàm officialis recipientis ſuccedit deciſio Domini Mellini Romana ſocietatum ſub die 29. Ianuarij 1602. in qua poſt longam diſcuſſionem fuit reſolutum, data ſcientia vtriuſque contrahentis ſocietates vltra valorem non ſuſtineri, tum ex forma conſtitutionum Summorum Pontificum, quàm ex diſpoſitione Iuris communis, in qua luculenter reſpondetur deciſionibus, quæ hodie etiam allegantur in contrarium, & ferè omnibus, quæ deducuntur per Informantes pro tali validitate.

2 Nec facit, quod in caſu dictæ deciſionis non interuenerint recognitiones bonæ fidei, quæ interuenerunt in caſu, de quo agitur, & quarum ſcientia non probatur, quia fuit reſponſum ſufficere ſcientiam Mambrillæ officialis, cum quo Mainardus prudens, & ſciens contractus ſocietatum conſiſtit ſolum inter officialem, & dantem pecuniam, quod patet ex lectura Inſtrumentorum ſocietatum, & ex natura contractus ſocietatis, quæ non poteſt iniri cum eo, qui rem non habeat, & ſic cum non habente officium, vt benè per Gabr. *conſ.* 63. *num.* 5. *& per tot. lib.* 2. & alij accedentes etiam, quod vti principales, & in ſolidum obligent, non poſſent aliquo modo dici ſocij, Gabr. *n.* 6. & recognitio bonæ fidei nihil habet commune cum ſocietate, & non celebratur cum dante pecunias, ſed fit inter Officialem, & alios accedentes.

3 Quæ eò magis procedunt in ſocietatibus, de quibus agitur, cùm fuerint contractæ inter Mainardum, & Mambrillam officialem ſine aliqua expreſſione, quod alius eſſet recogniturus bonam fidem, & recognitio fuit poſtea ad partes facta, & propterea non fuit habitus reſpectus ad perſonam recognoſcentem, & promiſſio indemnitatis non immutat qualitatem principalis obligationis, nec facit, quod aliquis, quam Officialis ſit ſocius, Gabr. *vbi ſupra num.* 7. *verſ. nec refer.*

4 Non obſtant, quod ſi duo obligantur, & pecunia ad vnum peruenit, ille, qui pecuniam recipit, cenſetur principalis, ad Gloſ. *in l. ſed & Iulianus* §. *ſi inter duos ff. ad Maced. & in l. vir vxori* §. *fin. in gloſſ. vlt. ff. ad Velleia.* quia id procedit inter ipſos obligatos, non autem ratione creditoris, & pecuniam ſoluentis, Ang. *conſ.* 77. *ſub num.* 3. fuit dictum *in vna Romana Dohane ſalis* 10. *&* 21. *Iulij* 1581. *coram Cantuccio*, & recognitores non habuerunt pecuniam à Mainardo, ſed ab Officiali poſt ſocietatis contractum perfectum, & fideiuſſores præſtitos in ſeparato inſtrumento, vt per Gabr. *dicto conſ.* 8.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Inuentarij de Maſſainis.

Veneris 14. *Maij* 1604.

A R G V M E N T V M.

Inuentarium non dicitur doloſum ex omiſſione deſcriptionis aliquorum bonorum ſtante proteſtatione addendi, & potius in hoc præſumitur culpa, quàm dolus.

S V M M A R I V M.

Dolus non præſumitur, ſed debet perſpicuis coniecturis probari, num. 1.

Dolus non præſumitur in eo, qui omiſit aliquid deſcribere in inuentario, ſed ignorantia, n. 1. *&* n. 2. *vbi maximè ſtante clauſula, & proteſtatione addendi ſi quid apparebit omiſſum, & ſi ante appoſitionem de defectu bonorum bona omiſſa fuerint in inuentario deſcripta.*

Animus declaratur ex ſubſequentibus, n. 2. *vbi ad includendam, ſeu excludendam fraudem*, n. 2.

Bona ſtabilia latere non poſſunt, ſed ſe ipſa exhibent, n. 3.

Res mea litigioſa antè finem litis non poteſt dici certum, quod ſit mea, num. 4.

Culpa in omittendo aliquid deſcribere in inuentario non idem operatur, quod dolus, n. 4.

Culpa potius, quàm dolus præſumi debet, num. 4.

D E C I S I O CXVIII.

1 DVbitaui, An conſtet Maſſainos doloſè omiſiſſe apponere in Inuentario bona Tolomonis, & Orbetelli, & vtraque parte Informante Rota amplexa eſt partem negatiuam. Pro Maſſainis enim ſtat Regula, quod dolus non præſumatur, *l. dolum C. de dol. l. ſi creditor C. de pign. act. l. quoties* §. *qui dolo ff. de probat.* Alciat. *regul.* 3. *præſumpt.* 4. *n.* 1. ſed habet perſpicuis, ſeu perſpicacibus coniecturis probati, Bald. *conſ.* 250. *n.* 1. *circa med. lib.* 1. Corn. *conſ.* 128. *vel* 178. *n.* 21. *lib.* 2. Aym. *conſ.* 8. *n.* 1. & in terminis, quod omittens deſcribere aliquid in Inuentario non præſumatur doloſè, ſed potius ignoranter omiſiſſe, tradit Alexand. *in l. fin. ſub num.* 2. *verſ. quæ vltima reſponſio C. de iur. deliber.* Bello. *conſ.* 30. *num.* 6. cum alijs per Surd. *deciſ.* 212. *num.* 14. quibus additur Hercul. *de probat. negat. ſub num.* 96. *verſ. quarta concluſio.*

2 Quod maximè procedit ſtante clauſula, & proteſtatione addendi ſi quid apparebit omiſſum, & cum ad notitiam peruenerit, quæ doli præſumptionem excludit, Bald. *in auth. ſed cum teſtator. n.* 18. *C. ad l. falcid.* Iaſ. *in l. fin. in princ. ſub n.* 3. *verſ. ideò cautela eſt C. de iur. deliber. & in d. l.* §. *licentia ſub n.* 10. Dec. *conſ.* 633. *vel* 37. *ſub n.* 11. Rol. *de Inuent. part.* 3. *verſ. cautus eſſe debet*, Surd. *d. deciſ. num.* 22. & tantò magis remouetur ſuſpicio alicuius doloſæ machinationis, quia Maſſaini antequam de defectu horum bonorum fuerit oppoſitum, ea deſcribi fecerunt in ipſo Inuentario, Bald. *in d. l. fin. cum igitur ſub verſ. eſt enim C. de iur. deliber.* Vital. *de clauſul. in verb. nihil nouari inuent. confect. penden. ſub n.* 31. per hoc enim, inquit, Bald. oſtendit hæres ſe malum animum non habuiſſe in omittendo, facit, quod ex ſubſequentibus oritur maximum indicium præcedentis animi, *l. ſed & Iulianus* §. *proinde ff. de legat.* 1. Bart. *in l. cætera* §. *fin. eodem tit.* & ita ad excluſionem fraudis arguit Aym. *conſ.* 319 *n.* 11. ſicuti è contra ex ſubſequentibus colligitur animus doloſæ machinationis, idem Aym. *conſ.* 143. *ſub num.* 9.

3 Plurimum etiam mouerunt Dominos diligentiæ, & perquiſitiones factæ in perſcrutandis bonis hæreditarijs, cùm propterea obtinuerint, & præſentari fecerint monitoriales ad reuelandum, quæ proculdubio repugnant animo occultandi, & celandi bona. Accedit, quod hæc ſunt bona ſtabilia, quæ vt dicit text. *in l.* 2. *C. quando, & quibus* 4. *par. lib.* 10. facilè latere non poſſunt, ſed ſeipſa exhibent, *gl. in l. quamuis in verſ. ſi mobilis ff. de pign. act.*

4 Non obſtant literæ, & depoſitiones ſuper ſcientia, quia illa non eſt clara, ſed vti de re turbida, & litigioſa, ita ut forſan crediderint, aut dubitarent, An tenerentur deſcribere,

vel

vel potius expectare exitum litis, cùm ante finem non poſſit dici, quod eſſent ceſſi, *l. quod debet ff. de pecul.* Tandem omiſſio ita potuit contingere per culpam, ſicut dolum, Bald. *in d. auth. ſed cum teſtator n.* 17. Corn. *in d. §. licentia n.* 10. qui dicunt, quod non idem operatur culpa, quod dolus circa omiſſionem. In dubio autem in mitiorem partem præſumendo (ſi quid eſſet Maſſainis ad deſcribendum, quod non videtur per prædicta) præſumenda eſſet potius culpa, quàm dolus *gloſ. in l.* 2. *§. ignominia in verſ. cum miles in fin. ff. de his, qui not. infam.* Bart. *in l. hac enim ſub num.* 3. *ff. de ſuſpect. tutor.* Alex. *conſ.* 2. *ſub num.* 7. *lib.* 3. & ita vndequaque ſemper ceſſabit ſuſpicio fraudulentiæ omiſſionis, alia benè tolluntur per Informantes.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Deuolutionis Vinearum.

Luna 24. Maij 1604.

A R G V M E N T V M.

Plura recenſetur pro probatione indentitatis.

S V M M A R I V M.

Confeſſio vnius nocet quibuſcunque ſucceſſoribus, num. 1.
Identitas probatur ex verſificatione duorum confinium, n. 2.
Verba enunciatiua probant vbi adeſt iuramentum, & vbi concurrunt adminicula, n. 3.
Teſtis vnicus iunctis adminiculis probat, n. 4.
Identitas probatur coniecturis, & leuioribus probationibus, num. 4.

D E C I S I O CXIX.

1 DOmini cenſuerunt conſtare de identitate Vinearum, & quod Galli poſſideant tam vineam poſſeſſam per quondam Ioannem Baptiſtam Moratum, quam illam, quæ fuit olim Iacobi Montelli, nam quod Vinea Morati peruenerit ad Zampellum probatur ex inſtrumento venditionis Vineæ factæ per Iacobum Montellum eidem Thomæ Zampello, in quo inter alia dicitur vineam ipſius Montelli habere confines ab vno latere, bona quondam Ioannis Baptiſtæ Morati, nunc Thomæ Zampelli eius ex ſorore nepotis poſt mortem Zampelli omnia eius bona ſubhaſtata, & deliberata Annibali Marino, & inter alia vinea prædicta cum alijs, quas habebat contiguas in Monte Mario, quarum omnium vinearum medietatem Annibal Marinus vendidit bon. me. Gallo, & in inſtrumento venditionis narratur inter vineas venditas adeſſe illam, quam Thomas Zampellus emit à Baptiſta Morato, vndè cum habeamus non ſolum iſtam ſucceſſiuam, & continuatam translationem vineæ, ſed etiam expreſſam aſſertionem Annibalis authoris Domini Galli, quæ probat contra omnes habentes ab eo cauſam, Aret. *conſ.* 212. *n.* 1. Rum. *conſ.* 50. *n.* 53. *lib.* 1. Socc. *conſ.* 13. *n.* 1. *verſ. & probatio, lib.* 3. fuit dictum *in vna Fauentina bonorum de Nicolutijs* 15. *Ianuarij* 1582. *coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino, & ſæpius.*

2 Quoad vineam Iacobi Montelli res etiam videtur perſpicua, quia conſtat, quod Montellus illam vendidit Zampello, & Annibal Marinus, qui per ſubhaſtationem emit, vt dictum eſt, omnes vineas, quas viuens Zampellus poſſidebat in venditione medietatis earundem, quam fecit D. Gallo, enunciat quod in venditione comprehenditur vinea vendita Thomæ Zampello à Zuponario, & teſtes dicunt, Montellum fuiſſe Zuponarium, profeſſione facta Zampello, videlicet ab vno latere bona Dominorum Belloniorum, qui adhuc ſunt Domini, ab alio latere Nazonij, in cuius locum ſucceſſit Claudius Roma, vt conſtat ex teſtibus, ab alio etiam vinea Ballati, quæ fuit à Domino Gallo empta, cùm tamen ſufficerent duo confines, Bald. *in l. demonſtratio falſa in princ. n.* 14. *&* 15. *ff. de cond. & demonſtr.* Alex. *conſ.* 133. *n.* 5. *verſ. nec ad hoc obſtat lib.* 1.

3 Accedit, quod vinea Iacobi Montelli erat in ſummitate Montis Marij, vt affirmant teſtes, & vinea, quæ eſt in dicta ſummitate, hodie à Gallis poſſidetur. Non obſtat, quod dicitur, verba enunciatiua non probare, quia iſta non ſunt verba enunciatiua, ſed aſſertiua, & diſpoſitiua ad demonſtrandum vineas, quæ in venditione comprehendebantur, & vbi etiam eſſent enunciatiua probarent, tum propter iuramentum, tum propter adminicula ad latè deducta *in Mediolanen. Simulationis contractus coram R. P. D. Ortembergo* 10. *Decembris* 1603.

Non obſtat, quod dicitur ſecundum teſtem eſſe vnicum, 4
quia iunctis adminiculis probat, Aym. *de antiq. temp.* 4. *par. §. ſed enim n.* 26. *& conſ.* 73. *n.* 18. Caputaq. *dec.* 271. *par.* 3. Cæſ. de Graſ. *dec.* 3. *n.* 6. *de prob.* maximè ad probandum identitatem, in qua admittuntur leuiores probationes, etiam coniecturæ, vt latè per Rimin. *conſ.* 254. *num.* 11. *& ſeq.* & fuit ſæpius dictum, ex quibus, & alijs latius per Informantes deductis, fuit concluſum probari identitatem vtriuſque vineæ, de quibus in puncto.

ILLVSTRISSIMO D. CARD. MELLINO

Tiraſoneñ. Iuriſdictionis.

Veneris 21. Maij 1604.

A R G V M E N T V M.

Obſeruantia an inducatur ex actibus æquiuocis, & an in caſu hujus deciſionis actus dicantur æquiuoci.

S V M M A R I V M.

Scientia probatur ex actuum multiplicitate cum lapſu temporis, num. 1.
Obſeruantia non probatur ex actibus æquiuocis, num. 2.
Poſſeſſionis cauſa poteſt cumulari per ſuperuenientiam noui Tituli abſque aliqua declaratione, num. 1.
Poſſidere quis præſumitur ex cauſa magis proficua, num. 3.

D E C I S I O CXX.

IN alia propoſitione huius dubij, ſub die 7. Aprilis, Domini ſine difficultate erant concordes, quod ex actibus, 1
qui dantur, probatur obſeruantia ſententiæ, & quod in hoc caſu non erat neceſſaria ſcientia, & patientia Epiſcopi propter titulum ſententiæ præcedentem, & quod fierat neceſſaria illa ſatis probatur ex ipſa poſſeſſione Decani ante ſententiam, & ex multiplicitate actuum cum lapſu temporis, Innoc. *in cap. bona eius initij* 2. *de poſtulat. prælat.* Abb. *in cap. cum Eccleſia Sutrina num.* 25. *de cauſ. poſſeſſ. & propr. & fuit reſolutum in cauſa Hoſtien. littoris maris coram bon. mem. Rubeo*, præſertim cum concurrant dicti actus de anno 1346. & 1365. qui ſecundum aliquos ex Dominis multum faciunt pro probatione ſcientiæ & patientiæ Epiſcopi.

Maior difficultas fuit inter Dominos an iſti actus ſuffra- 2
gentur Decano, quia cum concurrat eius quaſi poſſeſſio ante ſententiam, tenebant aliqui, quod iſti actus poſteriores redduntur æquiuoci, cùm poſſit eſſe, quod fuerint facti non in vim ſententiæ, ſed in vim quaſi poſſeſſionis præcedentis illam continuando, & propterea ex illis non probatur obſeruantia ſententiæ, Abb. *in cap.* 2. *in fin. de cenſ.* Rum. *conſ.* 104. *ſub num.* 15. *lib.* 5. & fuit reſolutum alias in hac cauſa, & cauſa ſuper hac difficultate hac die propoſita Domini cenſuerunt ex iſtis actibus probari obſeruantiam ſententiæ. Fundamentum reſolutionis fuit, quia licet Decanus eſſet in poſſeſſione ante ſententiam, tamen ceſſat Æquiuocatio, quia iuxta illam opinionem, quam Rota ſequitur per ſuperuenientiam huius noui tituli ſine alia declaratione cenſetur accumulata iſta noua cauſa poſſeſſioni præcedenti, ita vt iſti actus poſteriores dicantur facti etiam in vim ſententiæ, Put. *deciſ.* 466. *lib.* 1. Achill. *deciſ.* 4. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Creſcen. *deciſ.* 5. *de reſtit. ſpoliat.* Peregr. *deciſ.* 256. *lib.* 2. Caputaq. *deciſ.* 74. *lib.* 2.

Et hoc eò magis dicendum eſt, quia cum iſta ſecunda 3
cauſa veniat in corroborationem, & augmentum primæ, & eſſet magis proficuum Decano poſſidere ex vtraque cauſa, cùm per ſententiam canonizetur immemorabilis, vt per Creſcen. *deciſ.* 54.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Fauentina Bonorum.

Luna 24. Maij 1604.

ARGVMENTVM.

Mater poteſt filijs ſecundi matrimonij relinquere pluſquam filijs primi, dummodo filios primi non frauder legitima, & dummodo id non agar in fraudem, & quando id dicatur fieri recta via, & non in fraudem. Item dotis quantitas ad euitandam diſpoſitionem l. hac edictali. C. de ſecund. nupt. debet probari verè, & non præſumptiuè.

SVMMARIVM.

Conditiones, ſeu dilationes adiecta ſolutioni minuunt quantitatem, num. 1.

Mater non prohibetur plus relinquere filijs ſecundi matrimonij, quàm primi, modo non fraudentur portione ſibi de iure natura debita, n. 2. vbi an idem iuris ſit in ſtipulatione, quod in legato,

Dic id procedere, quando mater legat recta via, & non in fraudem, videlicet contemplando perſonam ſecundi mariti, n. 2. vbi quod non dicitur contemplata perſona ſecundi mariti, quando illa erat matri exoſa etiam quod illi quaratur vſusfructus.

Statutum poteſt derogare diſpoſitioni l. hac edictali. C. de ſecund. nupt. num. 3.

Dotis quantitas ad euitandam diſpoſitionem l. hac edictali. C. de ſecund. nupt. non probatur ex ſola confeſſione mulieris, num. 3.

Dos data primo viro præſumitur data etiam ſecundo, num. 3.

Declara non habere locum dictam præſumptionem vbi agitur de materia l. hac edictali. C. de ſecund. nupt. & quando ex primo matrimonio extant liberi, n. 3.

DECISIO CXXI.

1 LAura Caballaria in ſuo vltimo teſtamento inſtituit ſibi heredem vniuerſalem Vrſolinam ex ſecundo matrimonio filiam, & medietatem ſuæ dotis, quam dixit lib. 4. mille legauit Quintilio eius ſecundo Viro. Beatrici autem, quam ex primo matrimonio ſuſceperat reliquit ex cauſa legitimæ lib. 2. mille, itaut ſingulis annis lib. 100. ſolui deberent, & ſolutis prius quibuſdam legatis, quæ teſtatrix ad pias cauſas fecit contra huiuſmodi diſpoſitionem maternam Beatrix inter alia opponit de diſpoſitione *l. hac edictali. C. de ſecund. nupt.* non tantùm propter vniuerſalem inſtitutionem filiæ ex ſecundo matrimonio viuente adhuc ſecundo viro, ſed etiam propter inæqualitatem, quæ intercedit inter legatum factum Marito, & illud, quod fuit ipſi Beatrici relictum. Licet enim concordent in ſumma lib. 2. mille, inæqualitas tamen ſurgit ex conditionibus, & dilationibus appoſitis legato Beatricis, propter quas poteſt dicere ſibi minus relictum *§. plus & §. propterea inſt. de action.* Azor. *in ſumma de plus petit n. 1. & 2.* Dec. *conſ. 46. ſub n. 1. verſ. ex qualitate enim res*, propterea dubitaui, an eſſet locus diſpoſitioni dictæ l. hac edictali. & Domini re benè per duas vices diſcuſſa, negatiuè reſponderunt.

2 Nam quod pertinet ad inſtitutionem vniuerſalem Vrſolinæ, fuit dictum, non eſſe prohibitum plus relinquere filijs ſecundi matrimonij, quàm primi, modò non fraudentur portione ſibi de iure naturæ debita, Bald. *conſ. 22. n. 2. in fin. lib. 5.* Paul. de Caſtr. *in auth. vnde ſi parens n. 2. C. de inoffic. teſtam.* Dec. *conſ. 246. colum. 2.* vbi Add. concordantes cumulant, Ruin. *conſ. 56. n. 9. lib. 3.* Bertr. *conſ. 63. n. 1. vol. 1. part. 1. & conſ. 18. n. 2. vol. 3. par. 1.* Berou. *conſ. 40. ſub n. 14. lib. 2.* qui dicit, omnes ita præſupponere, *in l. hac edictali.* Boer. *dec. 200. n. 5.* Dilect. *de art. teſt. caut. 65. n. 2. tit. de leg. Franc.* Marc. *dec. 27. par. 2.* Rol. *conſ. 62. num. 29. lib. 1.* Decian. *conſ. 35. ſub n. 24. lib. 1.* Hier. Gabr. *conſ. 23. ſub n. 30. lib. 2.* Surd. *conſ. 94. n. 69.* Anton. Gabr. *de ſecund. nupt. concl. 4. n. 57.* Non obſtant Salic. & alij allegati in contrarium, quia vt dicit Ant. Gabr. loco allegato non loquuntur in legato, ſed in ſtipulatione patris pro filio, licet aliqui confundant vtrumque caſum, rationem differentiæ inter vtrumque caſum ponit Aym. *conſ. 40. circa fin.* vbi dicit, quod magis lex ſuſpicatur de fraude quando pater ſtipulatus pro filio propter interpoſitam perſonam, & iſta ſententia conuenit non ſolum verbis dictæ legis, quæ ſemper loquitur de Nouerca, & Vitrico in parte prohibitiua, ſed etiam menti, quia vt dicit Caſtr. & Boer. vbi ſupra, filij ex ſecundo matrimonio, non ſunt exoſi, cùm ſint eorum fratres, & ideò non tantum habent indignari, & iſtam opinionem aliàs ſequuta eſt Rota *in vna Bononienſi hereditatis coram Illuſtriſſimo Blanchetto 28. Martij* 1576. & in hoc procedit quando recta via, non in fraudem, Boer. *d. dec. 200. n. 6.* quod factum videtur in caſu iſto, quia non poteſt dici contemplata perſona ſecundi viri, à quo tempore conditi teſtamenti Laura teſtatrix diuerterar, & per conſequens conſtat, quod habebat maritum exoſum, Bertr. *in l. hac edictali. n. 27.* Nec facit, quod dicitur patri quæri vſumfructum bonorum, in quibus eſt inſtituta filia, quia cum ſimus in filijs natis, non eſt credendum, quod voluerit quæri vſumfructum in fraudem, *l. hac edictali*, vt concludit Paul. de Caſt. *conſ. 150. ſub n. 2. verſ. nos loquimur quando ſupereſt, lib. 2.* & ſenſit Ruin. *conſ. 112. ſub n. 8. verſ. item non obſtat, quod actum eſt lib. 1.* tantò magis, quia vt dictum eſt, ſumus in perſona exoſa.

Quod ad legatum factum marito, cùm ſit factum pro lucro delato ex diſpoſitione ſtatuti, res videtur clara, cùm ſtatutum expreſsè deroget diſpoſitioni dictæ legis, quam non eſt dubium poſſe ſtatutum tolli, Bald. *conſ. 495. num. 9. lib. 5.* Soccin. *conſ. 52. ſub n. 3. verſ. ſed quia iſta opiniones, lib. 3.* Iaſ. *in auth. præterea ſub n. 15. verſ. pro veritate iſtius articuli C. vnde vir. & vxor.* Dec. *conſ. 19. ſub n. 2. verſ. 2. caſus*, Pariſ. *conſ. 92. n. 20. & 40. lib. 3.* fuit dictum *in illa Bononienſi hereditatis*. Dubitabat tamen vnus ex Dominis, quod non conſtaret de dote, ſiue eius quantitate, cùm ad probationem afferatur ſola aſſertio teſtatricis in teſtamento, cui confeſſioni ad euitandum diſpoſitionem *l. hac edictali* non videtur ſtandum, cùm præſumatur facta in fraudem dictæ legis, vt dicit Bald. *conſ. 11. lib. 5.* & licet Domini reſponderent ſic ſatis probari ex eo, quod dos eiuſdem ſummæ fuerat primo marito conſtituta, & tradita, & per conſequens cenſeatur eadem data ſecundo viro, Cyn. *in auth. ſed quamuis in 3. q.* & ibi Salic. *ſub num. 7. C. de rei vxor. act.* Curt. iun. *in auth. præterea poſt n. 13. verſ. 2. limit. C. vnde vir. & vxor.* cum cumulatis per Rol. *de lucr. dot. q. 75. n. 6.* & tenuit Rota *coram Cantuccio in vna Romana fideicommiſſi, ſeu ſupplementi legitimæ 16. Octobris* 1582. hæc tamen præſumptio non admittitur, vbi agitur de materia *l. hac edictali*, & quando ex primo matrimonio extant liberi, Alex. *conſ. 144. poſt n. 3. verſ. tamen ſi ex primo matrimon. lib. 5. dec.* Pedem. *21. n. 22. circa med.* qui alios refert Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſump. 6. n. 32.* & in terminis ſtatuti derogatorij *l. hac edictali*, quod non habeat locum in dote ſic præſumpta, ſed requiritur vera, & actualis datio, conſuluerunt Iaſ. *conſ. 50. lib. 1.* Cur. ſen. *conſ. 79.* tradit Curt. iun. *in auth. præterea n. 16.* Menoch. *vbi ſupra n. 33.* & propterea vellem, ſi aliunde non probatur, ſuper hoc particulariter partem audire. 3

R. P. D. PAMPHILIO.

Romana Hæreditatis.

Luna 24. Maij 1604.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum in quo quis fuit hæres inſtitutus in vſufructu, & nullus alius fuit factus hæres, ſuſtinetur, quia perinde habetur, ac ſi purè eſſet factus hæres.

SVMMARIVM.

Inſtitutus ſolum in vſufructu nullo dato cohærede intelligitur inſtitutus in totum, num. 1.

Verba teſtatoris debent attendi ad inueſtigandam eius mentem, n. 2.

Teſtamenti vna pars aliam declarat, n. 2.

Inſtitutus ſub conditione erit hæres conditione purificata, n. 3.

Conditio nihil ponit in eſſe, n. 3.

Cautio Mutiana quando debeat præſtari, n. 3.

Cohe-

Cohæredem non fuiſſe datum ab initio, & datum non poſſe ſuccedere æquiparantur, num. 3.

DECISIO CXXII.

1 PRo Iulia informante, quia Petrus eius maritus illam inſtituit hæredem vſufructuariam omnium bonorum, nullo ſibi dato cohærede in proprietate, quo caſu ſuccedit communis concluſio, quod detracta mentione vſusfructus intelligitur hæres ex vniuerſo, *l. 1. §. ſi ex funde, & l. ſi ita quis hæres ff. de hæred. inſtit.* Bald. *in l. id quod pauperibus q. 14. num. 27. C. de Epiſc. & Cler.* Salyc. *in l. extraneum in fin.* & ibi Alex. *n. 8.* & Iaſ. *ſub n. 6. in 3. limit. C. de hæred. inſt.* Alex. *conſ. 111. n. 1. & conſ. 162. n. 2. lib. 2.* Ruin. *conſ. 54. n. 1. & 7. lib. 2.* Bero. *conſ. 41. n. 36. lib. 1.* Cephal. *conſ. 59. n. 15. cum ſeq. lib. 1.* Rol. *conſ. 29. n. 26. lib. 4.* Pet. Pech. *de teſtam. coniug. lib. 5. c. 4. & ſeq.* Mantica *de coniect. vlt. vol. tit. 5. art. 1.* Menoch. *conſ. 273. n. 5. & de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 141. num. 3. & 26.*

2 Et maximè procedit in hoc caſu, vbi ex verbis teſtamenti apparet teſtatorem ita ſenſiſſe priuando ipſam nedum vſufructu, ſed etiam proprietate in euentum, quod non ſeruet conditiones ſibi impoſitas, *ad l. decem ff. de verb. obl.* Ceph. *conſ. 25.* & in ſimili caſu ponderauit Rota coram Domino meo Sacrato *in cauſa Bonon. de Pannolenis ſub die 8. Martij* 1602. præſertim, quod ipſemet teſtator dicit, quod ne teſtamentum in caſu contrauentionis remaneat ſine hærede, tunc reliquit hæredem vniuerſalem Auguſtinum, quod oſtendit habuiſſe Iuliam pro hærede vniuerſali in caſu quo conditiones obſeruet, & notiſſimum eſt ex vna parte teſtamenti alium declarari, *l. qui filiabus, & l. ſi ſeruus plurium §. fin. de leg. 1.*

3 Non obſtat iſta vniuerſalis inſtitutio Auguſtini, qoia eſt in diuerſo gradu, & non impedit quo minus Iulia inſtituta in vſufructu dicatur hæres etiam in proprietate in ſuo gradu, *l. cohæredi §. fin. ff. de vulg.* Angel. *in l. quoties n. 2.* Alex. *ſub n. 1. verſ. ſi autem eſſet*, & Iaſ. *n. 1. in 2. notabil. C. de hæred. inſtit.* vltra quod inſtitutio Auguſtini eſt reſtricta ad caſum contrauentionis, qui non euenit, cùm Iulia ad ſecunda vota non tranſiuerit, nec quartam petierit, imò præſtando cautionem Mutianam, adimpleuerit voluntatem teſtatoris, *l. Mutiana ff. de condit. & demonſtr.* ita non poteſt eſſe locus inſtitutioni, ſeu ſubſtitutioni Auguſtini, *l. cum in teſtamento ff. de hæred. inſt. l. 3. & l. quamdiu inſtitutus ff. de acq. hæred.* & paria ſunt ab initio non fuiſſe datum cohæredem, vel datum non poſſe ſuccedere, Imol. *in l. 1. §. ſi ex fundo ſub n 9. & in l. ex facto ſub n. 8. in 2. caſu ff. de hæred. inſt.* Alex. qui teſtatur de magis communi *in d. l. quoties ſub n. 5. verſ. aut cohæres C. eod. tit.* cum alijs per Graſſ. *de ſucceſſ. §. hæreditas quæſt. 3. num. 3.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Tudertina Damni dati.

Lunæ 31. Maij 1604.

ARGVMENTVM.

Defenditur in hac deciſione ſententia à duabus nullitatibus, videlicet quod ſit conformis libello, & quod ſit lata nimis præcipitanter.

SVMMARIVM.

Sententia continens quid diuerſum à petitione nulla eſt, n. 1.
Fallit vbi cauſa fuit ſummariè commiſſa, quia tunc non attenditur, quid petierit actor, ſed quid appareat illi deberi, n. 1.
Sententiæ verba debent intelligi prout ius diſponit, & iudex cenſetur pronunciaſſe prout de iure tenetur, n. 1.
Sententia an ſit lata præcipitanter, vel ne, attenditur ſolum an iudex conſiderata qualitate cauſæ, & breuitate temporis veriſimiliter potuerit eſſe inſtructus, n. 2.
Sententia lata intra breuiſſimum tempus valet, quando cauſa erat inſtructa coram alio iudice, & commiſſa fuit in eiſdem ſtatu, & terminis, n. 2.
Sententiæ in Rota feruntur de conſilio omnium Auditorum, n. 2.
Mandatum præſumitur ex iurium productione, n. 3.
Ratificatio geſtorum per Procuratorem inducitur ex illorum proſequutione, n. 3.
Ordo non ſolet ſeruari in Rota in vltima audientia, quoad ſeruationem terminorum, n. 4.
Nullitas ſententiæ nō poteſt opponi poſt illius confirmationē, n. 4.

DECISIO CXXIII.

SEntentiam Rotalem eſſe confirmandam dixerunt Domini, quia iuſtitia clara eſt ex deciſionibus, & nullitates adductæ non placuerunt. Nam quod aliud contineatur in ſententia, aliud in petitione, & ſententia non ſit conformis libello contra *l. vt fundus ff. comm. diuid. ceſſat*, poſt quam cauſa fuit ſummariè commiſſa, quo caſu non attenditur, quod petierit actor, ſed quicquid appareat illi deberi, Alex. *conſ. 114. num. 6. lib. 6.* Iaſ. *in l. ſi ſtipulatus §. Chryſogonus num. 33. ff. de verb. oblig.* Cur. *in l. 1. §. ſi quis ita n. 50. lib. 1.* fuit dictum *in Romana donationis 50. millium 23. & 30. Iulij 1577. coram Sanctiſſimo, & in vna Perufina fracta veteris 1. Martij 1577. coram Cantuccio*, cùm ſententia ſimpliciter loquatur de iure deputandi cuſtodes, & applicatione pœnarum, nec dicat priuatiuè ad alios, prout nec etiam cumulatiuè poteſt, & debet intelligi iuxta Iuris communis diſpoſitionem, prout ſemper intelliguntur verba ſententiæ, *l. Herennius ff. de euict. l. miles §. decem ff. de re iud.* Bart. *in l. fundus §. venditione ff. de pig.* Veron. *conſ. 57. col. 5. in princ.* Aym. *conſ. 74. n. 9.* quia Iudex cenſetur pronunciaſſe, vt de iure tenebatur, idem Aym. *conſ. 188. n. 8.* 1

Ceſſat etiam allegata præcipitantia ex breuitate temporis, quia ad iſtum effectum attenditur ſolum an Iudex conſiderata qualitate cauſæ, & breuitate temporis, veriſimiliter potuerit eſſe inſtructus, Chiſanen. *dec. 165.* & ſententia lata etiam intra breuiſſimum tempus valet, quando cauſa erat inſtructa coram alio Iudice, & commiſſa fuit in eiſdem ſtatu, & in terminis, Put. *dec. 4. de Iud.* vnde cùm ſententia lata ſit in ſecunda inſtantia, in qua ex eiſdem fuit proceſſum, & præceſſerint deciſiones, Domini iudicarunt, tempus non ita breue fuiſſe, quod iudex non potuerit ad ſaturitatem inſtrui de caoſa, attento maximè, quod in Rota omnes habent inſtructionem cauſarum coram alijs pendentium, & ſententia fertur de conſilio omnium Auditorum, Accor. *deciſ. 4.* 2

Defectus mandati non intrat, tum quia de eo conſtat, & vbi non conſtaret eſſe præſumendum ex iurium productione, & alijs iuxta tradita coram me *in Bonon. Pecuniaria Martij* 1602. tum quia in omnem euentum adeſt ratificatio ex proſequutione actorum per eum geſtorum, ad not. per Bart. *in l. bonorum ff. rem rat. hab.* per Alex. & Iaſ. *in l. Iulianus ff. qui ſatiſd. cog.* Aym. *conſ. 139. n. 5. circa med.* Non obſtat quod ſub eadem die ſeptima fuerunt reiterati termini ſubſtantiales, & citatio ad ſententiam, quia fuerunt prius quarta, & quinta die ſeruati. 3

Nec refert, quod 5. die fuerint tantum ſeruati contra Comitem Martium, quia fuerunt ſeruati primo die 4. Iolij citato Comite Martio vti principali, & procuratore ſui fratris 2. 5. eiuſdem citatis Boſchis, & alijs intereſſe habentibus per contradictas 3. 7. Iulij præſertim, quia id contigit in vltima audientia, quando vt dici ſolet, ordo eſt, ordinem non ſeruare. Nullitates, quæ allegantur contra ſententiam primam ex defectu mandati, & alijs non ſubſiſtunt ex ſupradictis, & alijs traditis per Informantes, & non ſunt DD. Boſchij poſt confirmationem dictę ſententię audiendi, Creſc. *deciſ. 1.* Peregr. *deciſ. 105. lib. 1.* 4

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Dotis, ſeu pecun.

Lunæ 10. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Confeſſio dotis receptæ facta per maritum conſtante matrimonio probat, & præiudicat tertio, vbi concurrunt coniecturæ, quarum plures in deciſione enumerantur.

SVMMARIVM.

Confeſſio receptionis dotis facta à marito conſtante matrimonio tertio non præiudicat, niſi pro confeſſione concurrant coniecturæ, & adminicula, num. 1.
Confeſſio inter perſonas prohibitas probat concurrentibus coniecturis, num. 1.

Matrimonia regulariter ſine dote non contrahuntur, num. 2.
Confeſſio receptionis dotis facta à marito præiudicat tertio, ſi præcedat dotis promiſſio, n. 3.
Confeſſio receptionis dotis facta à marito præſumitur vera, & tertio præiudicat, vbi probatur ſolutio aliquarum partitarum in confeſſione enunciatarum, n. 4.
Scriptura in parte vera, præſumitur in totum vera, n. 4.
Solutio præſumitur facta in cauſam debiti præcedentis, vbi de alia non apparet, n. 5.

DECISIO CXXIV.

1 Concluſum fuit receptiones receptarum pecuniarum in cauſa dotis factas ab Alexandro Pagnotto probare veram numerationem ad fauorem Prudentiæ Vxoris, non ſolum contra ipſum Alexandrum, ſed etiam contra tertios, quia licet aliàs confeſſio mariti conſtante matrimonio tertio non præiudicet, *gloſ. in l. aſſiduis C. qui pot. in pign. hab.* hoc tamen non procedit, quando pro ea concurrunt coniecturæ, & adminicula, Bald. *in l. 1. ſub n. 4. verſ. vnde quæritur C. de primul. dot.* Soc. *conſ. 122. poſt n. 10.* Purpur. *conſ. 46. n. 11.* Curt. ſen. *conſ. 70. n. 4.* Aym. *conſ. 40. n. 4.* Bero. *conſ. 60. num. 43. lib. 2.* Mohed. *deciſ. 2. num. 2. de confeſſ.* & eſt generale, quod confeſſio inter perſonas prohibitas probet, concurrentibus coniecturis, vt latè per Alexand. *conſ. 18. num. 2. 3. & 4. lib. 3.*

2 Hic autem plures concurrunt coniecturæ, & veriſimilitudines, vltra enim illam generalem præſumptionem, quæ ex eo oritur, quod realiter matrimonia ſine dote non contrahuntur, Purpur. *dict. conſ. 461. ſub num. 10.* Soccin. Iun. *conſ. 8. n. 12. lib. 2.* Aym. *dict. conſ. 40. n. 1. in fin. & n. ſeq.* quam non neglexit Rota *in vna Vrbeuetana legati coram Cantuccio 13. Octobris* 1581. & vltra etiam exhibitionem alimentorum, quæ pro coniectura huiuſmodi confeſſionis adduci ſolet, Bald. *in d. l. ſub n. 4.* Aret. *in §. fuerat ſub n. 5. Inſt. de act.* Soc. *conſ. 82. n. 3. lib. 3.* Purpur. *dicto conſ. 461. n. 11.* Dec. *in alleg. conſ. 563. poſt n. 10.* & fuit habita conſideratione à Rota in dicta Vrbeuetana.

3 Concurrit etiam potiſſimum adminiculum in hac materia, videlicet promiſſio dotis præcedens, *l. in contractibus §. ſed quoniam*, vbi Cyn. *in 2. quæſt. & alij C. de non nu. pecun.* Io. Andr. *in addit. ad Specul. in rubr. de donat. inter vir. & vxor. circa fin. verſ. hoc verum*, Paul. de Caſtr. *in l. 1. ſub n. 8. verſ. 4. eſt ff. ſolut. matr.* Aret. *in d. §. fuerat ſub n. 36. verſ.* nec etiam obſtat opinio communis Rom. *conſ. 445. ſub n. 15. verſ. vnde ſi confitetur*, Ruin. *conſ. 183. n. 4. lib. 1.* Guid. Pap. *conſ. 204. n. 1.* Rub. *conſ. 78. ſub n. 10. verſ. 3.* reſpondeo Afflict. *dec. 402. ſub n. 9. verſ. ſed in contrarium*, Aym. *d. conſ. 40. poſt n. 1.* Alciat. *conſ. 332. n. 1.*

4 Accedit etiam alia vrgens coniectura, quia probatur ſolutio aliquarum partitarum in confeſſionibus enunciatarum, Dec. *d. conſ. 163. num. 10.* Soccin. *d. conſ. 82. n. 2. in fin.* Aym. *conſ. 158. num. 6. in fin.* Natt. *conſ. 547. num. 26.* quando enim ſcriptura in parte probatur vera, in totum vera præſumitur, Paul. de Caſtr. *conſ. 301. ſub num. 4. par. 1.* Pariſ. *conſ. 90. num. 4. & 5. lib. 1.*

5 Nec releuat, quod aliquæ ſolutiones exprimant cauſam dotis, quia ſufficit, quod aliam non exprimant, ad hoc vt cenſeantur factæ in cauſam dotis debitæ, *l. ſi cum dotem §. ſi pater ff. ſolut. matrim.* Brun. *de ſtat. fœmin. excluſ. art. 6. num. 243.* præſertim cùm de alia cauſa non appareret, Aym. *conſ. 188. num. 13.* Non obſtat, quod dos fuerit promiſſa ſolui in tot ſocietatibus, quia vltra quod non apparet, quod aliquæ ſocietates eo tempore factæ reperirentur, hoc non tollit, quod de conſenſu partium non potuerit ſolutio fieri, prout facta fuit in pecunia. Coniecturæ, quæ pro ſuſpicione fraudis ex aduerſo adducuntur, poſſent haberi in conſideratione, quando eſſemus in nuda dotis confeſſione, non autem in confeſſione, ita adminiculata, & verificata, præſumptiones enim, quæ ſunt pro veritate ipſius confeſſionis abſorbent, & elidunt eas, quæ pro ſuſpicione poſſent conſiderari.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Nullitatis Obligationis de Vrſinis.

Lunæ 21. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Reſtitutio in integrum competit minori aduerſus aditionem hæreditatis litibus implicitæ, quamuis fuerit adita cum beneficio legis, & inuentarij, & ſit locuples, & etiamſi habeat regreſſum contra curatorem, & agat contra alium minorem, dummodo minor, qui petit reſtitui, tractet de damno vitando.

SVMMARIVM.

Minor reſtituitur aduerſus hæreditatem inconſultò aditam, maxime vbi hæreditas eſt litibus implicita, num. 1.
Amplia etiamſi hæreditas ſit locuples, & confectum inuentarium, dummodo ſit litibus implicita, quia timor vexationis eſt iuſta cauſa reſtitutionis in integrum, n. 2.
Minor non reſtituitur, quando habet regreſſum contra curatorem, num. 3.
Declara primo id non procedere, vbi agendo contra curatorem non eſſet illi ſuccurſum, n. 3.
Declara ſecundo, vt ſit in electione minoris vel agere contra curatorem, vel reſtitui, n. 3.
Minor reſtituitur etiam aduerſus alium minorem, vel Eccleſiam, vbi tractat de damno vitando, n. 4.
Ratificatio impediens reſtitutionem non inducitur de facili ex geſtis in maiori ætate, n. 4.

DECISIO CXXV.

Fuit vtraque parte informante concluſum, Dominum 1
Paulum Æmilium eſſe reſtituendum aduerſus aditionem hæreditatis bon. mem. Domini Valerij Vrſini. Iura enim ſunt clara concedentia reſtitutionem in integrum minori, ſi inconſultò hæreditatem adiuerit, *l. 1. & auth. ſi omnes C. ſi min. ab hæred. ſe abſtin.* cum alijs cumulatis per Odd. *de reſt. in integ. q. 62. art. 2. ſub num. 15. verſ. ſed contra eſt veritas*, & præſertim, quando, vt in caſu iſto, hæreditas eſt pluribus litibus implicita, *l. minoribus ff. de minor.* Azor. *in ſumma C. ſi minor. ab hæred. ſe abſtin.* Bald. *in l. 1. n. 5. in fin. eod. tit.* Rom. *in l. cum hæreditate ſub n. 5. verſ. ſequenda tamen eſt opinio Bart.* vbi etiam Aret. *poſt n. 3. verſ. ad l. minoribus dicunt quod ibi, ff. de acq. hæred.* Dec. *in c. vt debitus n. 7. de appell.* Iaſ. Salicet. *in d. auth. ſi omnes in fin.* Curt. iun. *conſ. 158. ſub n. 11.* Maurit. *de reſtit. in integr. c. 233.* Odd. *in eodem tract. q. 4. art. 10. n. 79.* Surd. *dec. 30. n. 35.* Greg. Lopez *in l. 7. tit. 19. par. 6. in gloſ. 1.*

Non obſtat, quod non detur reſtitutio, niſi probatur 2
læſio ex aditione, quæ non ſolum in caſu iſto non probatur. Imò apertè excluditur, tum quia hæreditas eſt locuples, tum quia fuit confectum Inuentarium, quo mediante Dominus Paulus Æmilius præſeruatur ab omni damno, quia reſpondetur, quod intereſt ipſius litibus non vexari, *d. l. minoribus*, quod intereſſe conſideratur etiam in maiori, *c. finem litibus de dol. & contum. l. 1. ff. de inoff. teſtam.* Alb. *in d. l. minoribus in princ.* Bald. *in l. fin. §. vbi prædictam n. 6. C. de iur. deliber.* & propterea timor vexationis eſt cauſa reſtitutionis, ſicut timor damni, Bald. *in l. minoribus in 1. not.* Alber. *in prin.* nec videtur verum, quod hæreditas ſit locuples, cùm ſit multum litibus implicita, ſed vbi etiam eſſet talis, tamen adhuc propter vexationem deberet reſtitui, *gloſ. in d. l. minoribus*, Bero. *conſ. 68. ſub n. 83. verſ. arg. l. minoribus, l. 1.* & propterea dicit Azor. in loco ſupracitato non tantùm conſiderari debere, An hæreditas ſit lucroſa, ſed etiam an interſit minoris litibus, & ſumptibus non vexari. Nec inuentarium tollit vexationes, neque impedit reſtitutionem, Bald. *in l. 1. in fin. C. ſi minor. ſe ab hæred. abſtin.* Salyc. *in d. auth. ſi omnes in fin.* Bero. *d. conſ. 68. ſub num. 85. verſ. propterea minor*, Phanuc. *de inuent. par. 2. n. 26.* Surd. *conſ. 87. n. 9. in fin. & ſeq.* Odd. *de reſt. q. 62. art. 2. n. 21.* facit dictum Bald. *in l. hæred. in fin. ff. de acq. hæred.* quod ſit habenda ratio dictæ vexationis, etiam attenta æquitate canonica, ſecundum

quam

quam hæres non tenetur creditoribus hæreditarijs vltra vires hæreditatis.

3 Non obſtat, quod adiuerit auctoritate curatricis, & propterea cum habeat contra illam regreſſum, videatur ceſſare reſtitutio, quia vltra quod agendo contra ipſam, non eſſet illi ſuccurſum, nec poſſet ab ea releuari ab huiuſmodi vexationibus, ſicuti dictum eſt de inuentario, eſt etiam in electione minoris, ſi velit agere contra ipſam, vel reſtitui, *l. etiam*, *& l. fin. C. ſi tut. vel curat. Cum in l. ſi minoris n.2. ff. de admin. tut.* Rim. *conſ.* 163. *n.* 5. Pariſ. *conſ.* 200. *n.* 65. *l.* 1. late Old. *q.* 22. *art.* 3. *ſub n.* 19. *verſ. ſed breuiter*.

4 Non obſtat, quod inter creditores adſint minores, & Eccleſiæ quia non habent impedire reſtitutionem, per quam Dominus Paulus Æmilius certat de damno vitando, Aneh. *in c. auditis in fin. de reſt. in integr.* Rom. *conſ.* 166. *num.* 14. Paul. de Caſtr. *conſ.* 37. *n.* 5. *lib.* 2. cum alijs per Ceph. *conſ.* 7. *n.* 12. & fuit dictum in hac cauſa 27. Martij proximè præteriti. Non obſtat prætenſa ratificatio poſt minorem ętatem, quia de ea non apparet, nec apparere poteſt, cùm de tempore, quo congregatio ſuper ſolutione æris alieni Baronum accepit poſſeſſionem bonorum hæreditariorum indubitanter dictus Paulus Æmilius eſſet minor, & in eis poſtea nunquam ſe ingeſſit, vltra quod ex eo, quod aliquid geſſerit in maiori ætate, non ita de facili inducitur ratificatio impediens reſtitutionem, *l.* 3. *§. ſi quis cum minore verſic. ſcio etiam ff. de minor.* Rebuff. *in tractat. de reſtitut. in integr. art.* 2. *gl. vlt. num.* 5. Ablatio ſcripturarum allegata tollitur per Informantes, qui benè etiam reſpondent omnibus alijs in contrarium adductis.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Gerund. Anniuerſariorum.

Veneris 25. *Iunij* 1604.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria non datur aduerſus rem iudicatam, vbi articuli continent id, quod probatum non releuat.

SVMMARIVM.

Remiſſoria non conceditur, quando articuli continent aliquid contra quod adeſt res iudicata, num. 1.

Res iudicata imponit finem litibus, itaut probationes vlterius recipi non debent, n. 1.

Remiſſoria non conceditur ad probandum id, quod probatum non releuat, n. 2.

Obſeruantia interpretatiua nihil operatur, vbi verba ſtatuti ſunt clara, num. 3.

DECISIO CXXVI.

1 FVit reſolutum pro denegatione remiſſoriæ, quia articuli viſi ſunt Dominis non alio tendere, quàm ad vſurpationem adminiſtrationis anniuerſariorum, quæ debentur Beneficiatis ex diſpoſitione ſtatuti Bertrandi, & ad euerſionem ipſius ſtatuti, contra tot deciſiones, ſententias, & rem iudicatam. Et propterea fuit alias ſimilis remiſſoria denegata 9. Martij 1592. coram R. P. D. Mellino, & Domini dixerunt, quod ſi Canonici prætendunt probare aliquid contra ſtatutum Bertrandi, & anniuerſaria eius vigore Beneficiatis debita, non ſunt audiendi, quia obſtant ſententiæ Rotales, & res iudicata imponit finem litibus, vt probationes vlterius non recipiantur, Caputaq. *dec.* 51. *par.* 3.

2 Aut intendunt probare aliquid circa alia anniuerſaria particularia non comprehenſa in ſtatuto, & cùm de his non ſit controuerſia, non eſt danda remiſſoria ad probandum quod probatum non releuat, *l. ad probationem C. de prob.* Caputaq. *deciſ.* 68. *par.* 3. Et fruſtra conceditur dilatio, cuius expectatio, & finis potius diſpendium, quam commodum vtrique parti eſt allatura, Caſſad. *dec.* 2. *de dilat.* Caputaq. *dec.* 66. *par.* 3. Et hoc fundamento vſa eſt Rota in illa deciſione coram Domino Mellino.

3 Nec facit, quod dicitur de obſeruantia interpretatiua, quia verba ſtatuti ſunt clara, & ſenſus manifeſtus. Et propterea nulla eſt opus interpretatione, *l.* 3. *in fine C. de lib. præteritis*, & ſub prætextu obſeruantiæ non poteſt aliquid prætendi contra formam, & diſpoſitionem ſtatuti Bertrandi, Aretin. *conſ.* 115. *n.* 2. & dixit Rota in dicta deciſione, in qua etiam fuit reſolutum non eſſe dandam remiſſoriam ad probandum aliquam præſcriptionem contra dictum ſtatutum, quia debuiſſet ante rem iudicatam deduci, & probari præſcriptio, præſertim cum exceptio præſcriptionis prætendatur orta ante rem iudicatam.

REVERENDISSIMO P. D. MANZANEDO.

Vratislauień. Bonorum.

Lunæ 27. *Iunij* 1605.

ARGVMENTVM.

Acta qui dicit non fuiſſe integrè tranſportata, debet probare, cùm hoc non præſumatur.

SVMMARIVM.

Acta præſumuntur integrè tranſportata, quandiu non probetur contrarium, num. 1.

Negatiua debet probari ab eo, qui illam proponit tam agendo, quàm excipiendo, n. 1.

Negatiua poteſt probari ex inſpectione proceſſus, & actorum, num. 1.

Declaratio, quod quis ſit iudex competens, poteſt fieri tacitè per proceſſum ad vlteriora, n. 3.

DECISIO CXXVII.

FVit reſolutum conſtare de integra tranſportatione actorum, quia acta præſumuntur integrè tranſportata, 1
quamdiu non conſtat contrarium, & producenti ſufficit negare eſſe alia acta, quàm ab eo tranſportata, vt notat Aym. Crauet. *de antiq. temp. par.* 2. *n.* 55. adducens pro hac ſententia, *gloſ. in l. cum de lege ff. de probat.* quam dicit communiter approbatam Curt. *in conſ.* 150. faciunt adducta à Paul. de Caſtr. *conſ.* 212. *n.* 2. *lib.* 1. *per tex. in l. fin. §. licentia danda C. de iure deliberandi*, quæ fortius procedunt, cùm negatiua ſit probanda ab eo qui illam proponit tam agendo, quam excipiendo, ex notatis ab eodem Crauett. *conſ.* 112. *n.* 6. & ab Alex. *conſ.* 91. *lib.* 7. & à Put. *dec.* 390. *n.* 2. *lib.* 2. potiſſimè cum ex inſpectione proceſſus, & actorum talis negatiua poſſit probari ex notatis a Natt. *conſ.* 45. *num.* 2. *&* 3. *lib.* 1. Caſſad. *dec.* 8. *n.* 2. *ſuper reg.* & Achil. *dec.* 9. *ſuper reg. triennal. n. fin.* Verall. *dec.* 192. *n.* 3. *par.* 3.

Non obſtat, quod ex actis appareat fuiſſe pro parte mo- 2
naſterij factam proteſtationem contra D. Catharinam, & litis conſortes de incurſu pœnarum latarum à legibus Regni Poloniæ, & de illa proteſtatione in actis tranſportatis non conſtet, quia reſponderetur ex eiſdem actis conſtare dictam proteſtationem oretenus fuiſſe factam, vnde non potuit in ſcriptis tranſportari.

Minus obſtat non conſtare in actis de decreto Auditoris 3
Nuncij quo ſe iudicem competentem declarauit cum huiuſmodi declaratio potuerit fieri tacitè per proceſſum ad vlteriora, ad text. *in c. ſignificaſti cum ibi notatis de appell.* vnde in actis expreſsè de illa nimirum, ſi non conſtat, &c.

R. P. D. LITTA.

Romana Fideicommiſſi de Veccijs.

Die 28. *Iunij* 1604.

ARGVMENTVM.

Gratia quantumuis generalis, & clauſulis ampliſſimis concepta non præiudicat loco pio, maximè abſque derogatione reg. de reg. iur. quæſit. non tollend. quæ habet locum etiam in iure ſucceſſionis conditionali poſt mortem teſtatoris, nec quoad hoc ſuffragantur clauſulæ derogatoriæ generales, niſi de dicto præiudicio fuerit facta mentio.

SVMMARIVM.

Papa nunquam cenſetur per generalem diſpoſitionem clauſulis ampliſſimis conceptam voluiſſe præiudicare loco pio, num. 1.

Ius fideicommiſſi, ſeu alterius ſucceſſionis conditionalis mortue teſtatore reputatur ius conſiderabile, & radicatum ad effectum, vt ei in dubio non cenſeatur derogatum, num. 2.

Succeſſio, quæ acquiritur monaſterio ex perſona Monachi, acquiritur immediatè non autem mediatè, nec requiritur aliquod factum monachi, n. 3.

Clauſulæ derogatoriæ ampliſſimæ nihil operantur contra perſonas priuilegiatas, vbi in Papa non datur ſcientia præiudicij, n. 4.

Clauſula quorum tenores *non operatur circa non expreſſa, & nec circa ea, de quibus Papa non habuit notitiam, n. 5.*

Gratiæ ſubſtantia non poteſt alterari in illius expeditione, num. 5.

Clauſula ex certa ſcientia *non operatur niſi circa ea, quæ Princeps præſumitur ſcire prout ea, quæ iuris ſunt, ſecus circa ea, quæ in facto conſiſtunt, n. 6.*

Diſputatio qualibet ſemper ſit præſuppoſitis terminis habilibus, num. 7.

DECISIO CXXVIII.

1 DVbitatum fuit, an conſtaret de ſurreptione, obreptione, vel defectu intentionis derogationis fideicommiſſi in caſu, & ad effectum de quo agitur qui erat, an ſub tali derogatione comprehenderetur Monaſterium S. Cæciliæ, & per Dominos fuit concluſum ſub tali derogatione fideicommiſſi, non comprehendi Monaſterium S. Cæciliæ. Potiſſimum Dominorum fundamentum fuit, quia generalem diſpoſitionem clauſulis etiam ampliſſimis conceptam non intelligitur Papam voluiſſe præiudicare loco pio, *iuxt. conſ.* Dec. 165. *num.* 5. Ruin. *conſ.* 226. *num.* 7. *lib.* 1. Cyn. *in l. vnic. n. 2. C. quand. Imper. inter pupill. & vid.* Rom. *conſ.* 436. *poſt n.* 11. *verſ.* 5. *principalis, & conſ.* 498. *n.* 17. *verſ. vnde ſuccedit*, cum alijs latè per Informantes adductis.

2 Non obſtat, quod fideicommiſſum de tempore derogationis nondum eſſet purificatum ad fauorem monaſterij, & ideò ius illius fuiſſe conſiderabile, cùm non eſſet principale, ſed ſecundarium, viuentibus adhuc filijs maſculis teſtatoris de tempore derogationis. Quia fuit reſponſum, contrarium eſſe verius, cùm ius fideicommiſſi ſeu alterius ſucceſſionis conditionalis mortuo teſtatore reputetur ius conſiderabile, & radicatum, ad effectum, vt in dubio ei non cenſeatur derogatum, & de illo ſit facienda mentio, iuxt. doct. Bart. *in l. fin. num. 8. C. de pact. & l. is poteſt n. 12. ff. de acq. hær.* quæ ſequuntur Alex. *conſ.* 67. *n.* 5. *verſ. Nec obſtabat, & conſ.* 94. *n.* 6. *verſ. pro qua apparet vol.* 1. Sarnen. *ſup. reg. de iur. quæſit. non tollen. q.* 4. *num.* 14. *verſ.* 2. *caſus*, & alij cumulati per D. Benaſſaium.

3 Minus placuit Dominis, quod ius fideicommiſſi non eſſet immediatè quæſitum Monaſterio, ſed mediatè ex perſona Monialis. Quia immediatè acquiri colligitur ex trad. per Innocent. *in c. in præſentia ante num. 7. de probat.* & ibi Ioan. Andr. *n.* 21. *verſ. illud autem certum eſt*, Butr. *num.* 28. Abb. *num.* 76. Berö. *num.* 555. *& pluribus ſeq.* ex cuius dictis conſtat, omnia bona ingreſſi, tam de tempore ingreſſus, quam quæ poſtea obueniunt, iure quodam vniuerſali, & non hæreditario, quàm Monaſterio, atque ita, & taliter vt non amplius præſcribatur iuri adeundi ſpacio 30. annorum, ſicut fuiſſet præſcriptum contra ingreſſum, ſi remanſiſſet in ſæculo, ſed ſpacio 40. annorum æquè, ac ſi monaſterium fuiſſet inſtructum. Et hanc eſſe communem Canoniſtarum opinionem teſtatur Ripa *in l.* 1. *num.* 160. *ff. de vulg. & pupill.* dum ſecundum hanc opinionem tenet hæreditatem immediatè deferri monaſterio, nec requiri factum Monialis.

4 Non obſtat prægnantia clauſularum latè ponderata per informantes pro poſſeſſoribus iuncta clauſula *non obſtan.* Nam fuit dictum ex illarum appoſitione non inferri ad ſcientiam Papæ, quod per talem derogationem præiudicaretur loco pio, vndè non data ſcientia clauſulæ nihil operantur contra perſonas priuilegiatas, nec illas comprehendunt, ſed illas tantùm de quibus eſt facta mentio ſufficiens, nec ampliant diſpoſitionem, vt ſunt iura, & auctoritates notiſſimæ, & ſigillatim reſpondent Informantes pro Monialibus, quæ in ſumma fundatur in præſumpta voluntate Principis, quod per illas non intendat tollere, quod pio loco datum, & conceſſum fuit, vt benè in his terminis loquendo de clauſula *non obſtant quorum tenores pro expreſſis, &c.* tradit Gabr. *de offic. & poteſt. leg. de lat. lib. 8. tit. de poteſt. leg. & ſtat. cond. n.* 43. *&* 52. *ad conſ.* Pariſ. 46. *lib.* 3. allegatum pro poſſeſſoribus, fuit reſponſum non applicari, & præſupponere ſcientiam Papæ, & de illius poteſtate tractare, de qua hic non dubitatur, ſed de voluntate, quam non adfuiſſe dicitur ob non habitam ſcientiam, quod præiudicabatur loco pio, cuius contrarium erat in caſu Pariſ. vbi Papa ſciebat, quod primum teſtamentum continebat legatum ad pias cauſas.

5 Dum verò dicebatur Papam habuiſſe ſcientiam præiudicij, quod inferebatur monaſterio per illam derogationem, ex quo poterat in derogatione fideicommiſſi extendi renunciatio facta à filiabus fideicommittentis in ingreſſu Religionis, & hoc virtute clauſulæ, *quorum tenores, &c.* Domini non habebant tale fundamentum pro tuto, tum quia nondum erat firmatum, an Monaſterio obſtaret renunciatio, imò ordinarunt de eo eſſe particulariter videndum, tum quia cum clauſula *quorum tenores, &c.* non operetur circa non expreſſa, nec circa ea de quibus Papa non habuit notitiam, Vetall. *dec.* 121. *par.* 1. & fuit latè firmatum *in Toletana Annotator.* 25. *Ianuarij* 1589. *coram bon. mem. Orano, & in Valentina Decimarum* 28. *Nouembris* 1602. *coram D. meo Lancellotto.* Ideò non videbatur poſſe fieri talem inſertionem renunciationis in ipſa derogatione fideicommiſſi, & hoc ſi permitteretur, fieret alteratio gratiæ exprimendo illud de quo Papa nunquam cogitauit, & gratia comprehenderet locum pium contra mentem Papæ, cui non facta de eo mentione nunquam cenſetur voluiſſe præiudicare ex ſupradictis. Notiſſimum autem eſt, in expeditione non poſſe alterari, aut immutari ſubſtantiam gratiæ, Ægid. *deciſ.* 46. *in fin.* & fuit dictum *in cauſa Melenitana Penſionis* 27. *Iunij* 1597. *coram me, & in Rom. Clericatus S. Petri* 21. *Maij* 1603. *coram Illuſtriſs. D. Card. Pamphilio.*

6 Non obſtat, quod cum clauſula, *quorum tenores, &c.* iuncta clauſulæ *ex certa ſcientia*, quia clauſula *ex certa ſcientia* non operatur niſi circa ea, quæ Princeps præſumitur ſcire, prout ſunt illa quæ in iure conſiſtunt, ſecus circa ea quæ in facto, quæ ignorare præſumitur, Bald. *in l. fin. n. 6. de verſ. dicas etiam C. ſenten. reſcin. non poſſe*, Dec. *conſ.* 142. *n.* 7. Pariſ. *conſ.* 1. *n.* 81. *& ſeqq. vol.* 1. cum alijs pluribus cumulatis per Gabr. *de clauſ. concl.* 1. *n.* 46. *& ſeqq.* in facto autem conſiſtebat, quod filia fœmina teſtatoris effecta erat Monialis in Monaſterio S. Cæciliæ, & ibi profeſſionem emiſerat, propter quam erat ius quæſitum Monaſterio, hinc in fortioribus terminis *in vna Mediolanen. fructuum* 24. *Aprilis* 1592. *coram Illuſtr. D. Card. Blanchetto.* Rota voluit talem clauſulam *quorum tenores, &c.* iuncta cum clauſula *ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis*, non ſupplere defectum intentionis, & nihil operari in his, quæ conſiſtunt in facto, de quibus veriſimiliter Princeps notitiam non habuit.

7 Quæ dicebantur de vocatione, vel non vocatione iſtarum fœminarum, præterquam, quod Domini non dubitabant de vocatione, non videbantur facere dubium, cùm quælibet diſputatio ſemper fiat, præſuppoſitis terminis habilibus, *l. qui teſtamento ff. de teſt. cum vulg.* & ita concluſum.

REVERENDISS. P. D. MANZANEDO.

Seguntina Præſidentiæ.

Veneris 1. Iulij 1605.

ARGVMENTVM.

Agitur de pluribus reddentibus ſententiam nullam, & an debeat citari, qui appellando videtur proteſtatus ſe nolle ampliùs citari, & an in poſſeſſorio plenario debeant ſeruari ea, quæ in alijs iudicijs ordinarijs ſeruantur.

SVMMARIVM.

Sententia lata abſque citatione nulla eſt, num. 1.

Concluſio in cauſa habet vim citationis ad ſententiam, n. 1. vbi de ſtylo Hiſpaniarum.

Citari amplius non debet, quia appellando videtur proteſtari ſe nolle comparere, n. 2.

Declara id habere locum in appellatione friuola, ſecus in iuſta,

iuſta, & legitima appellatione, num. 2. & n. 4.

Declara ſecundo non procedere, quoties apoſtoli fuerunt petiti, ſed denegati, vel iudex malitioſè, aut negligenter illos omiſit concedere, n. 5. vbi quod ſi iudex vlterius tunc procedat, proceſſus eſt inualidus.

Sententia debet eſſe conformis libello, n. 6.

Sententia poteſt ferri ſuper eo, quod acceſſoriè venit ad expreſſa in libello, n. 7.

Interdictum retinendæ eſt de directo contrarium interdicto redintegrandæ, n. 7.

Sententia confirmans ſententiam nullam, ſi de nullitate fuerit oppoſitum, nulla eſt, num. 8. vbi quod ſufficit generaliter fuiſſe de nullitate dictum.

DECISIO CXXIX.

1 DOmini dixerunt, duas ſententias in hac cauſa in partibus latas eſſe nullas, prima namque Reuerendiſſimi Epiſcopi patitur defectum citationis ad ſententiam, ex quo ipſius notoria nullitas reſultat, ad text. *in l. de vnoquoque ff. de re iudicata text. in c. 1. de cauſ. poſſ. & propr. clementina paſtoralis de re iudicata,* Abbas *in cap. venerabilem num. 5. de elect.* Bart. *in extrauaganti, ad reprimendum verb. & figura n. 120. & verb. ſuper dicto crimine n. 2.* Caſſad. *deciſ. 8. de reſcript.* Vant. *in tract. de nullit. titul. de nullit. ſentent. ex defect. citat. num. 10.* Grammat. *conſ. 124. num. 5. inter cæte͏ra per text. in l. 3. §. Stichum* vbi Bart. *ff. de ſtat. liber.* Nec dictam ſententiam concluſio præceſſit, quæ vim citationis habet iuxta ſtylum Hiſpaniæ à Rota receptum, & notat idem Vant. *vbi ſupra titulo quibus mod. ſent. nullit. repar. poſſ. n. 109.* Afflict. *dec. 203. n. 6.* Marant. *de ordin. iudic. par. 6. de concluſione in cauſa n. 1.* Grammatic. *vbi ſupra n. 7.*

2 Quæ nullitas non eliditur ex eo, quod prius Epiſcopus tuliſſet interloquutoriam à qua Decanus, & Capitulum appellarunt, & ex eo viſi fuerunt proteſtari ſe nolle coram Domino Epiſcopo de cętero litigare. Vndè amplius non debuerunt citari, ad text. *in cap. de dol. & contumac. lib. 6. clementina vnica eodem titul.* quia ille textus intelligitur de appellatione friuola, ſecus verò de iuſta, & legitima appellatione, vt ibi notat gloſſ. *in verb. appellans,* Vanquell. *in dicta clementina 1. & 2. & 3. concluſione,* & Vant. *titul. quibus mod. ſentent. null. repar. poſſ. n. 112.*

3 Sed ſic eſt, quod dicta appellatio nō fuit friuola, quin potius ex iuſta cauſa, & expreſſa in dicta appellatione. Nam cū ageretur de poſſeſſorio redintegrandę, & ſic plenario, & maximi præiudicij, in quo reſtitutus obtinebit poſſeſſionem, donec altera pars egerit, & obtinuerit in petitorio, *ad l. exitus ff. de acquir. poſſ.* & in quo plenario poſſeſſorio ordo iuris eſt ſeruandus, & libellus exigitur, necnon litis conteſtatio, plenaque probatio, & admittuntur exceptiones requirentes altiorem indaginem, quin & reprobationes teſtium ex traditis à Bartol. *in extrauag. ad reprimendum in verb. ſummariè num. 1. à n. 11. & n. 18.* & à Menoch. *de recuperand. poſſeſſ. in prælud. à n. 24. & n. 34.* & à Mandoſ. *de inhibit. q. 118.* & latè Cagnol. *in l. in pari cauſa à num. 1. vſque ad n. 7. ff. de reg. iur.* & dato legitimo contradictore prout in iſto caſu aderat, res agitur in figura iudicij, ex text. *in leg. fin. verſ. ſin autem aliquis contradictor C. de edict. Diui Adriani tollen.* & tunc cauſa plenè debet diſcuti, & iura partium perfectè inquiri, & defenſiones in termino competenti fieri, ad Bartol. *vbi ſupra verſ. & figura num. 12.* & vbicumque ſententia tribuit ius finale, tunc requiritur regulariter plenaria cauſæ cognitio ad text. *in leg. iudices C. de iudic.* notat Bartol. *vbi ſupra d. verſ. ſummario num. 18.* Cagnol. *dicto num. 7.* ſed ſic eſt quod in hoc poſſeſſorio recuperandæ ſententia pro reſtituto tribuit illi, quoad poſſeſſionem ius finale, & irreparabile, niſi egerit, & obtinuerit in petitorio. Ergo debuit in ea plena cauſæ cognitio adhiberi, ex ſupradictis.

4 Sed ſic eſt, quod cum Epiſcopus interloquutoriè dixiſſet informationem de nouo recipi, quia iam recepta claudicabat ex defectu citationis, & ad nouam recipiendam terminum octo dierum aſſignaſſet, in quo ſi Decanus, Capitulum voluiſſent, potuiſſent probare contrarium, quæ informatio fuit ſummaria, & ille terminus procedendi ſummarius breuis, & longè diſtans à qualitate cauſæ in qua plenariè, & ordine iuris ſeruato, ex ſupradictis procedendum erat, vndè dicta cauſa in appellatione Capituli expreſſa fuit iuſta ad appellandum. Tum etiam, quia in eodem interlocutorio Epiſcopus mandauit, quod dignitates, & Canonici intra tres dies inſimul darent mandatum pro illorum particulari intereſſe alicui procuratori cum quo cauſa proſequeretur, aliàs aſſignauit ſtrata ſuæ audientiæ, vbi illis intimarentur acta iſtius cauſæ.

Vndè cum Capitulum conſtituerentur à prædictis Decano, 5 Dignitatibus, & Canonicis tanquam à maiori parte, & Capitulum citari mandatum fuiſſet ex decreto Epiſcopi in principio, & in dicta interloquutoria ad videndum recipi dictam informationem, ſequitur Epiſcopum iniuſtè mandaſſe, quod Dignitates, & Canonici pro ſuo particulari intereſſe inſimul darent dictum mandatum. Quod clarius patet ex poſt facto actitatis, cùm cauſa fuerit agitata cum Decano, & Capitulo prout ex actis, & ex ſententijs Domini Epiſcopi, & Nuncij Apoſtolici conſtat, quibus aſſeritur *litem verti inter Decanum, & Capitulum ex vna &c.* ex quo etiam ſequitur iuſtificatam dictam cauſam appellationis capituli ab eo in ſua appellatione expreſſam, & ex vtroque capite ex ſupradictis dictam appellationem non fuiſſe friuolam, quin iuſtam, & legitimam, & per conſequens diſpoſitionem tex. *in d. cap. 2. de dol. & contum.* non procedere in iſto caſu, & illius diſpoſitioni non obſtante Decanum, Capitulum citandos fuiſſe ad audiendam ſententiam, & illam ex defectu dictæ citationis nullam extitiſſe.

Vlterius diſpoſitio textus *in dict. cap. 2. de dol. & contum.* 6 non procedit, quoties apoſtoli fuerunt petiti, ſed denegati, vel iudex malitioſè aut negligenter illos prætermiſit concedere, notat Franc. *in dict. cap. 2. num. 3. verſ. & idem ſi iudex,* & Benedictus Capt. *in clem. 1. num. 1. de dol. & contum.* & hoc caſu dolus, & negligentia æquiparantur, *ex gl. in cap. ab eodem de appellat. in 6.* quin & tali caſu ſi iudex vlterius procedat in cauſa, proceſſus erit inualidus, ex text. *in cap. ſuper eod. & cap. ab eo ſecundo reſponſo, de appellat. in 6. & gl. in verb. exhiberi in clementina, quamuis eod. tit. 1. reſponſo,* ſed ſic eſt, quod capitulum appellauit à dicta interlocutoria, & ſimul petijt apoſtolos, & licet Epiſcopus illos non denegauit, nihilominus procedendo ad vlteriora tacitè, & negligenter illos denegare viſus fuit, quin potius poſtea nunquam illos conceſſit, vnde ex dicta negatione ceſſat in hoc caſu diſpoſitio *text. in d. c. 2.*

Secunda nullitas contra dictam ſententiam dicti Epiſcopi 7 deprehenditur ex eo, quod cum Portionarij in ſuo libello intentaſſent ſpolium, & interdictum redintegrandæ, Epiſcopus in dicta ſententia pronunciauit ſuper interdicto redintegrandæ, & ſuper interdicto retinendæ illos redintegrando, & manutenendo, quæ inter ſe adeò ſunt contraria. Vndè ſententia non fuit conſormis libello, nec controuerſiæ, & in ea Iudex extra interrogata reſpondit, & ſic dicta ſententia fuit nulla, ad text. *in l. final. C. de fideicommiſſ. libert. cap. licet Heli. de Simonia, clementina ſæpè, verſ. verum quia de verb. ſignific.* faciunt adducta à Bald. *in dict. l. fin. num. 1.* vbi concludit talem ſententiam eſſe nullam. Et idem affirmat Van. *in tit. de nullit. ſenten. ex defect. proceſſ. num. 97. incip. Idcirco,* & facit bonus text. *in l. vt fundus,* & ibi Bart. *ff. commun. diuidun.* ex quo Vant. *vbi ſupra,* infert, quod iudex ſuper non deductis coram eo poteſtatem non recipit, vnde intrat in hoc caſu defectus iuriſdictionis.

Cui nullitati non obeſt, quod Portionarij petierint re- 8 ſtitui in eorum poſſeſſione, imponendo graues pœnas, & cenſuras aduerſus eos, qui in ea illos perturbarent vbi videntur petere redintegrari, & poſt redintegrationem manuteneri, & quod idem voluerit Epiſcopus in ſua ſententia, quia reſpondetur, quod licet libellus Portionariorum ita valeat intelligi, nihilominus ſententia Epiſcopi nullatenus dictam interpretationem admittit, cùm ſimul iubeat redintegrari, reſtitui, defendi, & manuteneri Portionarios, & non ſolum dicat in poſſeſſione in qua extiterunt, quin & etiam in qua exiſtunt ſupponendo eſſe in dicta poſſeſſione, in qua manutentio in dicta ſententia fundatur contra libellum Portionariorum, quo ſæpius fatentur in illa poſſeſſione extitiſſe, ſed ab aduerſarijs violenter illa ſpoliatos fuiſſe. Vnde licet alias poſſit ferri ſententia ſuper eo, quod acceſſoriè, aut virtualiter ex natura actionis libello, & petitioni ſubeſt, licet in libello expreſſum non fuerit, prout notat Bald. *in dicta l. fin. C. de fideicommiſſar. libertat. n. 8.* & Iaſ. *in §. curarę num. 32. inſtitut. de action.* Vant. *vbi ſupra n. 97. verſ. erit tamen aduertendum.* Nihilominus interdictum retinendæ, & poſſeſſio, quam ex ſui natura expoſcit, nec acceſſoriè, nec virtualiter includitur in actione interdicti redintegrandæ, & in qua actor fatetur ſe ſpoliatum poſſeſſione, & penes ad-

uerſarium exiſtere. Vndè cum portionarij illam non haberent quin potius capitulum nullatenus potuit Epiſcopus in ſua ſententia aſſerere portionarios eſſe in dicta poſſeſſione; & in ea illos manotenere, & per conſequens dicta ſententia fuit nulla ex ſupra dictis.

8 Secunda verò ſententia Nuncij Apoſtolici primæ confirmatoria patitur nullitatem ex eo, quod oppoſito coram dicto Nuncio defectu oullitatis primæ ſententiæ, & petito quod ante omnia ſuper dicta nullitare pronunciaſſet, non potuit procedere ad ſententiam confirmatoriam prout proceſſit antequam ſuper nullitatibus primæ pronunciaſſet, aliàs ipſius ſententia fuit nulla, Bart. *in l. ſi vt proponis la prima in fin. C. quomodo, & quand. iud.* Franc. *in c. dilecto n. 25. verſ. vlterius aduerte de appellat.* Aym. *conſ. 270. n. 7. in fin.* Cæſ. de Griſſ. *dec. 11. de ſent. & re iudic. n. 3.* Veral. *in manuſcript. dec. 266. lib. 1.* cui nullitati non obſtat, quod capitulum non oppoſuerit ſpecificè de nullitatibus ex defectu citationis ad ſententiam, ſed de alijs nullitatibus quas expreſſit, tum quia ſufficit generaliter de nullitate dicere, & petere ſuper articulo nullitatis antè omnia debitè pronunciari, prout in ſui libelli concluſione capitulum concluſit ad hoc, vt iudex debeat pronunciare ſuper nullitatibus, quæ ex actis, & proceſſu conſtant prout defectus dictæ citationis conſtabat. Tum etiam, quia in eodem libello fuit ſpecificata ſupradicta nullitas procedens ex eo, quod ſententia non fuiſſet conformis libello quin extra in illo petita, & tandem nullatenus ſuper dictis nullitatibus Nuncius Apoſtolicus pronunciare curauit, & ſi ab eo petitum fuit quin ad dictam ſententiam confirmatoriam proceſſit, quapropter illa fuit nulla ex ſopra deductis.

9 Ex quibus patet reſponſio ad obiectionem de tribus nullitatibus contentis in commiſſione, quia ex ſupra notatis conſtat duas ex dictis tribus nullitatibus adeſſe, nempè defectum citationis ad ſententiam, & iuriſdictionis.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Romana Affictus Caſalis,

Sabbati 5. Nouembris 1605.

A R G V M E N T V M.

Subrogatus quando ſuccedat in locum eius, cui ſubrogatur, ſtante diuerſitate rationis.

S V M M A R I V M.

Subrogatus non intrat in locum eius cui ſubrogatur, vbi adeſt diuerſitas rationis, num. 1. & n. 2.

Fallit in ſubrogatione ab homine qui ſciens voluit ad omnia, ad quæ tenebatur is cui fit ſubrogatio, & obligari, n. 7.

Impoſſibile nemo tenetur adimplere, n. 2.

Locator allegans factum illud probare tenetur, n. 2.

Clauſula, omnia, & ſingula, habet vim indiuiduæ expreſſionis, num. 3.

Subrogatus licet non ſuccedat in locum eius cui ſubrogatur in accidentali non per hoc dicitur non ſuccedere quoad ſubſtantiale, n. 4.

Pecunia redacta ex fundo dotali quoad reſtitutionem ſuccedit in locum fundi dotalis, licet non ſuccedat quoad tempus reſtitutionis, n. 4.

Negatiua debet probari per eum, cuius fundamentum in negatiua conſiſtit, n. 5.

Obligatio alternatiua non vitiatur, vbi vna pars eſt impoſſibilis, n. 6.

Pacta in contractibus præualent legibus, n. 7.

Subrogatio operatur etiam in materia exorbitanti, n. 7.

D E C I S I O CXXX.

1 FRanciſcus de Caluis, qui pro quinqoe annis deficientibus adimplendo nouem annos, pro quibus fuerat facta locatio Trincio ſubintrauerat locum dicti Trincij, recuſabat in fine locationis extirpare qooddam pantanum, & relinquere quingentas arbores nouem annorum in Caſali conducto, & hoc non obſtante, quod idem Caluus aſſerendo ſe habere notitiam Inſtrumenti locationis factæ Trincio cum omnibus in illo contentis ſubintraſſet locum Trincij, & omnia, & ſingula in illo Inſtrumento expreſſa, & narrata obſeruare, ac omnindò adimplere promiſiſſet, fundamenta eius erant, quod Trincius promiſerat facere extirpationem intra duos primos annos, Caluus aotem conducebat pro vltimis quinque annis, & ſic cum eſſet diuerſum tempus, in quo cadebat obligatio extirpandi à tempore ipſo quo fiebat conductio, non fuit locus ſubrogationi, Gabr. *de reg. iur. concl. 2. n. 66.*

Quo verò ad aliud pactum de relinquendis 500. arboribus, quæ eſſent ſaltem nouem annorum dicebat Caluus, ad hoc non extendi ſuam obligationem; quia hoc eſſet obligare illum ad impoſſibile, oetope quod in quinque annis relinqueret arbores grandes nouem annorum, vnde ſuccedebat regula, *l. impoſſibilium ff. de reg. iur.* & quatenus fuiſſet replicatum adfuiſſe arbores iam natas, quæ potuiſſent relinqui, duplicabatur hoc factum eſſe per locatorem probandum, Bart. *in l. non ſolum §. morte n. 48. ff. de opez. nou. nunc.* allegabatur etiam quod Trincius, qui conduxerat pro nouem annis debuit in plus obligari, quàm Caluus, qui conduxit pro quinque annis tantum, & ex hoc diuerſa ratione non eſſet locus ſubrogationi, Soccin. *regul. 383. in 2. fallen.* 2

His non obſtantibus Domini fuerunt in contraria ſententia, quia verba obligationis Calui, de quibus ſupra viſa fuerunt admodum clara, ponderando maximè illam clauſulam; *quæ omnia, & ſingula*, quæ habet vim indiuiduæ expreſſionis omnium obligationum Trincij, Pariſ. *conſ. 1. n. 105. vol. 3.* 3

Ad primum argumentum fuit reſponſum negando diuerſitatem, quia licet Trincius teneretur extirpare pantanum intra duos annos, non propterea excludit quominus ſi intra illos duos annos id faciebat, non teneretur etiá ex poſt, & ideò licet Caluus non ſucceſſerit in illo accidentali de facien. in illis primis annis, benè ſucceſſit in illo ſubſtantiali de pantano etiam poſt duos annos extirpando, Soccin. *reg. 383. in 1. fallen.* & facit *l. cum in fundo §. ſi fundus ff. de iur. dot.* vbi pecunia quoad reſtitutionem ipſam ſuccedit in locum fundi dotalis licet non ſuccedat quoad tempus reſtitutionis, & in terminis ſimilis pacti fuit tentum *in vna Romana coram Bubalo relata inter diuerſ. impreſſ. dec. 322. par. 1.* 4

Ad ſecundum de impoſſibilitate relinquendi arbores nouem annorum intra ſpacium quinque annorum fuit reſponſum dupliciter, primò negando impoſſibilitatem, quia obligatio Trincij oon conſiſtebat in plantando arbores, ſed in abſtinendo ab illarum inciſione, itaut in fine locationis remanerent 500. arbores, quæ per nouem annos non fuiſſent truncatæ, quod benè patet ponderando verba locationis, ibi *ſaltem nouem annorum*, per quæ apparet, quod aderant arbores etiam antiquiores nouem annis, quæ poterant relinqui, & ſic quod obligatio conſiſtebat in relinquendis iam natis, non autem in plantandis nouis arboribus. 5

Nec eſt verum, quod locatori incumbat onus probandi, quod adfuiſſent arbores relinquibiles, ex Bartol. *in dict. §. morte n. 28.* ſupra in contrarium allegato, quia locator non ſe fundat in aliquo facto extrinſeco, ex quo reſultet obligatio conductoris, in quibus terminis loquitur Bartol. ſed ſe fundat in obligatione conductoris, & ideò ſi conductor excipit de impoſſibilitate ex eo, quod non adeſſent arbores relinquibiles, debet iſtam negatiuam tanquam fundamentum ſuæ intentionis probare, Innoc. *in c. ſuper his de accuſ.* cum alijs per Gabr. *de probat. concl. 6.* 6

Secundò principaliter huic obiecto fuit reſponſum, quod obligatio de relinquendis arboribus non fuit præciſa, ſed alternatiua, vel de ſoluendis Iulijs duodecim pro ſingulis arboribus oon relictis. Vndè etiam ſi quoad relinquendas arbores obligatio propter impoſſibilitatem euanuiſſet, non vitiabatur obligatio, quoad obligationem ſoluend. Iulios 12. Io. Andr. *in reg. in alternatiuis n. 8. de reg. iur. in 6.* 7

Ad tertium de diuerſa ratione fuit reſponſum, quod quicquid dicendum foret, de ſubrogatione facta à lege *per dict. l. cum in fundo*, quàm ad hoc allegat Soccin. *dict. reg. 383.* concluſionem non procedit in ſubrogatione facta ab homine, qui ſciens, & prudens voluit obligari ad omnia, & ſingula, ad quæ tenebatur Trincius, iſtæ enim pactiones præualent legibus in contractibus, *l. legem*, vbi Bald. & alij *C. de pact.* & ſubrogatio operatur etiam in materia exorbitanti, Aret. *in leg. 1. n. 3. ff. de vulg. & pup.* ad alia, quæ fuerunt addocta ad docendum implementum, non fuit per DD. aliquid dictum, quia videbantur extra dubium, in quo tantum quærebatur, An Caluus teneretur, quod affirmatiuè fuit reſolutum ex prædictis. 8

ILLV-

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Montisfalciſci fideicom.

Mercurij 24. Nouembris 1604.

ARGVMENTVM.

Remedium l. fin. C. de edic. D. Adr. toll. datur hæredi pro bonis poſſeſſis per teſtatorem tempore obitus, & pro bonis detentis per teſtatorem etiamſi detentio eſſet iure pignoris. Item ex lapſu decennij obliuio præſumitur etiam in teſte. Item quando, & ex quibus præſumatur datio in ſolutum ſeu pignus, & an res data in ſolutum pro dote promiſſa in quantitate dicatur fundus dotalis.

SVMMARIVM.

Remedium l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll. datur probata poſſeſſione defuncti de tempore obitus abſque aliqua probatione dominij, num. 1.

Dictum teſtis recepit declarationem ab articulis, num. 2.

Teſtis non poteſt aliqua ſuſpicione notari ex eo, quod in vno examine dixerit aliquid ſcire, quod poſtea in alio examine longe poſt facto negauit, quia tunc quando factum erat magis recens potuit ſcire, & poſtea tractu temporis obliuiſci, cum memoria hominum ſit labilis, num. 3.

Obliuio magis quàm dolus in teſte præſumitur, num. 3.

Obliuio præſumitur ex lapſu decennij, num. 3.

Subornatio teſtis non probatur per dictum teſtis ſubornati, num. 4.

Falſitas teſtis, quæ non eſt circa ſubſtantialia non infringit dictum ipſius, num. 4.

Pignus conuentionale poſſidetur per creditorem, num. 5.

Remedium l. fin. C. de edic. Diui Adr. toll. competit heredi etiam pro re quam teſtator retinebat iure pignoris, num. 5.

Remedium l. fin. C. de edic. Diu. Adr. toll. competit etiam pro bonis detentis per defunctum, num. 5.

Datio in ſolutum, & non pignus in dubio præſumitur, num. 6. vbi maxime fauore dotis.

Dotis in ſolutum, & non pignus cenſetur vbi datur res pro quantitate, & verba ſunt apta denotare translationem dominij, num. 6.

Verbum cedit *de ſui natura denotat translationem dominij, num. 6.*

Datio in ſolutum, & non pignus cenſetur vbi fuit habita ratio melioramentorum, num. 6.

Verbum reluere *naturæ pignoris conuenit, num. 7.*

Referens debet intelligi iuxta relatum, num. 7.

Reluitio quandoque pro venditione vſurpatur, num. 7.

Venditio cum pacto de retrouendendo ratione recuperationis videtur quaſi pignus, num. 7.

Fundus dotalis non dicitur res, quæ fuit data in ſolutum pro quantitate dotis promiſſa, num. 8.

Æſtimatio non facit venditionem quando non eſt facta condigno pretio, num. 8.

Pretium præſumitur iuſtum, & alleganti contrarium incumbit onus probandi, num. 8.

Exceptio requirens altiorem indaginem non admittitur in remedio l. fin. C. de edic. diu. Adr. toll. num. 9.

Poſſeſſio per actum facti transfertur etiam ex actu nullo, num. 9.

DECISIO CXXXI.

1 DOmini vnanimi conſenſu perſtiterunt in reſolutis probari Tenutam Florentini fuiſſe in bonis Nicolai. Cum enim agatur ad effectum immiſſionis ex remedio *l. fin. Cod. de edict. diui Adr. toll.* contra habentem cauſam, licet mediatè ab hærede gratiato ſufficit Biſentijs probare Nicolaum poſſediſſe tempore mortis dictam Tenutam abſque probatione Dominij, vel quaſi, vt benè deducitur in deciſione, & fuit prius dictum *in cauſa Bononienſi de ſancto Petro coram Cardinali Platto 4. Maij 1588. & in cauſa Viterbienſi fideicommiſſi 8. Martij 1602. coram Reuerendiſs. P. D. meo Litta.*

2 Poſſeſſionem autem Nicolai ſatis probant teſtes vltimo loco examinati videlicet tertius, & quartus concurrentibus præſertim alijs teſtibus examinatis de anno 1593. & pluribus Inſtrumentis acquiſitionum, & contractuum ipſius Nicolai. Non obſtant, quod non deponant de vniuerſa Tenuta, ſed de Tenuta ſimpliciter, & indefinitè, quia tertius teſtis iuxta Decimum ſeptimum deponit de poſſeſſione totius territorij Florentini, & quartus ſuper Decimo quarto dicit Nicolaum poſſediſſe articulatam Tenutam, & ſic debet intelligi de tota Tenuta, prout tota articulatur, Alexand. *conſ. 88. num. 26. lib. 5.* Dec. *conſ. 100. ſub num. 10. verſ. ſed ad hoc*, & fuit dictum in deciſione ratione aliorum teſtium, dictum enim teſtis recipit declarationem ab articulis, Cæſ. de Graſs. *deciſ. 3. num. 1. de reb. Eccleſ. non alien. fuit dictum in vna Hoſtienſi littoris maris coram Rubeo de anno* 1575. poſſunt etiam dicta iſtorum teſtium ſuppleri, & recipere declarationem ab inſtrumentis acquiſitionum per ipſum Nicolaum, quæ totam capiunt Tenutam cum medietate, cùm alia ſexta parte receperit in cauſam Dotis, aliam tertiam ex cauſa emptionis à Pennono, qui prius emerat à filijs Franciſci Cordetti.

Nob obſtat, quod tertius teſtis contrariet ijs, quæ dixerat in examine anni 1593. tunc enim dixit, Nicolaum habuiſſe Tenutam in dotem Roſatæ, hodie autem interrogatus à quo habuerit, dicit ſe ignorare, quia ad effectum, de quo agitur, & ad probandum, an Nicolaus poſſederit Tenutam, nihil refert, quod teſtis ſciuerit, vel non ſciuerit à quo illam habuerit, ſufficit, quod ſciat poſſediſſe, nec propterea redargui debet de periurio, aut aliqua ſuſpicione notari, tanquam prius vnum affirmauerit, quod poſtea ſcire negauerit, quia tunc quando factum erat magis recens, potuit benè ſcire, & poſtea tractu temporis obliuiſci, cum memoria hominum ſit labilis, *leg. peregre ff. de acquirend. poſſeſſ.* quam obliuionem magis præſumere debemus, quàm dolum in teſte, Corne. *conſ. 324. num. 9. in fine lib. 3.* præſertim cum interceſſerit decennium, quod facit præſumptionem obliuionis, *leg. factum §. fin. & leg. ſequent. ff. de vſucapio.* Bald. *conſ. 37. num. 6. lib. 1.* Aym. *conſ. 54. ſub num. 15.* 3

Minus etiam facit, quod primus Teſtis in proceſſu criminali dicat, ſe fuiſſe ſubornatum ad dicendum falſum ab iſto ſecundo teſte, quia depoſitio dicti teſtis non eſt in actis, & in omnem euentum aſſertio illius teſtis non probat ſubornationem contra iſtum, Dec. *conſ. 189. num. 6.* cum alijs per Roland. *conſ. 16. num. 7. lib. 1.* obiectiones mendacis, quæ dantur quarto teſti, non placuerunt Dominis, quia potuit ipſe ita credere, & cum non ſint circa ſubſtantiam poſſeſſionis, non infringunt dictum ipſius teſtis, vt per Alexand. *conſ. 5. num. 10. & 11. lib. 1.* & fuit ad aliud propoſitum dictum in deciſione, particulariter etiam reſpondetur per Informantes ſingulis obiectionibus. 4

Non obſtant, quæ dicuntur circa medietatem Tenutæ, quæ data fuerit in pignus dotale, quando enim eſſent vera, non tamen includerent aliquod Ius Roſatæ in ipſo pignore, eſſet enim in dominio dotantis, nec excluderent immiſſionem, quam prætendunt Biſentij *ex l. fin.* quia ſi volumus, quod pignus conuentionale poſſideatur per creditorem, vt per Iaſ. *in l. prima §. per ſeruum corporaliter num. 5. ff. de acquirend. poſſeſſ.* qui propterea dixit illi competere interdicta poſſeſſoria, & ſumus in claris, ſi autem velimus illum detinere tantum, & adhuc pro bonis detentis per defunctum competit *remed. l. fin.* vt dicunt ibi gloſ. & Doct. Alciat. *conſ. 162. num. 2.* Rol. qui de communi teſtatur *conſ. 2. nu. 3. lib. 3.* Menoch. *de adipiſcend. remed. 4. num. 168. & ſeqq.* 5

Sed verius eſt, quod fuit datio in ſolutum non pignus, tum quia in dubio ita præſumitur, vt fuit dictum *in vna Romana Palatij de Ioachinis 20. Octobris 1574. coram Cardinali Seraphino*, præſertim fauore dotis, Iaſ. *conſ. 92. columm. 2. verſ. 2. principaliter lib. 1.* Menoch. *conſ. 201. nu. 18. & ſequent.* Tum quia vbi datur res pro quantitate, & verba ſunt apta denotare translationem dominij cenſetur datio in ſolutum, non pignus, Aret. *conſ. 159. poſt num. 16. vel 26. verſ. ex his infertur*, Iaſ. *dicto conſ. 92. circa princip.* Soccin. *conſ. 9. num. 30. lib. 1.* hic autem adeſt verbum *cedit* quod non ſolum eſt aptum denotare, ſed de ſui proprietate denotat translationem dominij, vt per Aret. *dicto conſ. num. 14. in fin.* per Soccin. *vbi ſupra num. 31. in fin. & ſub num. 34. verſ. vndecimo pr batur.* Adeſt etiam pactum de reſtituendo, & dando, & ſic de retrouendendo ſolutis ducatis 230. pro quibus fuit data Tenuta, ſuadent etiam illa verba libera, & expedita ponderata per Informantes. Accedit pactum de reficiendis meliorament is in caſu, quo Tenuta recuperetur, quæ ratio melioramentorum ſuadet dationem in ſolutum, 6

non

non pignus, cum non ſit præſumptio, quod in alieno quis velit ædificare, vt in propoſito conſiderauit Rota *in illa Romana Palatij*.

7 Ex quibus, & alijs per Informantes adductis liquidè conſtat, nos non verſati in pignore, ſed in datione in ſolutum, & propterea oon obſtat, quod in teſtamento Franciſci Cordella vtatur verbo *reluitionis*, quod videtur naturæ pignoris congruere, *vt in rubric. Cod. de luit. pign.* quia vltra quod ſe refert ad inſtrumentum dotis, & propterea debet tantum illud intelligi, & ſit de dilatione in ſolutum, *authen. ſi quis in aliquo Cod. de eden.* ipſa etiam reluitio quandoqoe pro retrouenditione vſurpatur, vt videre eſt apud Theſaur. *deciſ. 75. in princip.* nec mirum, quia venditio cum pacto de retrouendendo ratione recuperationis videtur quaſi pignus, Soccin. *conſ. 15. num. 34. lib. 1.*

8 Nec etiam poteſt dici ſundus dotalis, cùm tranſierit in dominium viri, ex quo pro quantitate dotis promiſſæ ſuit data in ſolutum, *iuxta l. quoties Cod. de iur. dot.* & benè deducitur in deciſione. Non obſtat, quod dicitur, æſtimationem non facere venditionem, quando non eſt facta condigno pretio, Bald. *in l. ex conuentione num. 1. verſ. quod eſt verum Cod. de pact.* cum alijs allegatis, quia pretium præſumitur iuſtum, & qui dicit contrarium, habet probare, Bald. *in l. per diuerſas in 4. quæſt. Cod. mandat.* Roland. *conſ. 92. num. 17. lib. 2.* & propterea eum dicta dimidia Tenutæ eſſet in dominio Nicolai, quando fuit dictum, Tenutam poſſideri ab ipſo vnà cum Roſata vxore reſpectu Roſatæ debet intelligi iure familiaritatis, & ratione Nicolai iure proprio, vt iam fuit deciſum, & locatio, in qua interuenit Roſata potuerit fieri pro maiori cautela ipſorum recipientium, quia cùm medietas illa prooenerit ex cauſa dotis, voluerunt contrahentes ſe ponere in tuto, ne moleſtarentur à Roſata, & ab vtroque habere locationem.

9 Circa impoſitionem cenſus habetur reſponſio in deciſione. Quod autem dicitur circa facultatem redimendi, vti reſpiciens petitorium, erit ſuo loco videndum, aot ſaltem tanquam requirens altiorem indaginem, reijcitur ab hoc remedio *l. fin. vt fuit tentum in vna Ciuitatis Caſtelli bonorum quondam Iulij* 1598. *coram R. P. D. meo Mellino*. Quæ etiam dicuntur circa nullitatem acquiſitionis tertiæ partis, ſunt aliena ab iſto iudicio, in quo de ſola poſſeſſione agitur, & poſſeſſio per actum facti transfertur etiam ex contractu nullo, *l. 1. §. ſi vir vxori, & ibi not. ff. de acq. poſſ.* Tiraquel. *de conſtit. part. 3. limit. 7. num. 2. 11. & 17.* Put. *deciſ. 277. lib. 3. fuit in vna Bononienſi de Pepulis 28. Februarij* 1578. *coram Rubeo, & in cauſa Æſina Prædij 20. Nouembris* 1585. *coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio.* Ex quibus fuit concloſum conſtare tenutam fuiſſe poſſeſſam à Nicolao de tempore mortis iuxta reſolutionem factam coram Illuſtriſſimo Pamphilio, an autem ſit locus immiſſioni erit particulari dubio videndum.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Viterbieñ. Fideicommiſſi.

Mercurij 19. Ianuarij 1605.

A R G V M E N T V M.

Minori quando concedatur reſtitutio in integrum aduerſus aditam hæreditatem, & quando ſic conceſſa proſit etiam minori.

S V M M A R I V M.

Minoribus conceditur reſtitutio in integrum aduerſus aditionem hæreditatis, num. 1. Vbi tamen declaratur hoc procedere probata minoritate, & læſione.

Minor ætas non cenſetur probata per dationem curatoris in præiudicium tertij, num. 2.

Liber Baptiſmi, & fides inde ſumpta probat deſcendentiam, ætatem, & ſimilia concurrentibus adminiculis, num. 2.

Notarius ſucceſſor in officio poteſt extrahere, & publicare etiam lite pendente ſui anteceſſoris inſtrumenta, num. 3.

Reſtitutio in integrum minori conceſſa an, & quando proſit maiori, num. 4.

Aditionis hæreditatis materia dicitur diuidua, num. 4. declara vt num. 5.

Teſtatus quis pro parte, & pro parte inteſtatus decedere non poteſt, num. 5.

Inuentarij confectionis materia eſt indiuidua, num. 6.

Reſtitutio in integrum non conceditur minori effecto maiori poſt quadriennium.

DECISIO CXXXII.

Dvbitaui, an minotibus fratribus de Diribia eſſet con- 1
cedenda reſtitutio in integrum aduerſus aditionem hæreditatis, quæ prodeſſet & maioribus. Et quantum attinet ad primam partem dubij non controuertebatur, minoribus competere reſtitutionem in integrum, *§. pupillis*, & ibi gloſs. *in Auth. de hæred. & Falcid.* Bart. *in l. aut Prætor. in princ. ff. de minor.* Bald. *conſ. 71. num. 2. lib. 4.* latè Roland. *de inuent. part. 2. quæſt. 5.* Phanuc. *de inuent. part. 2. num. 24. quæſt. 4.* cum alijs latè congeſtis per Moder. Peruſ. *de reſtitut. in integ. q. 89. art. 7. num. 51.* ſed ad hunc effectum duo copulatiuè debeot probari, ſcilicet ipſum aſſumptum, nempè minor ætas, Bart. *in l. de ætate in tertia quæſtione num. 12. ff. de minor.* Abb. *in cap. in præſentia num. 32. de prob.* & læſio, ſine qua nulla datur reſtitutio, *l. nam & poſtea §. ſi minor ff. de iure iur.* Bart. *in l. denique §. 1. ff. de minor.* cum alijs.

Quantum attinet ad primum requiſitum, minor ætas 2
non videbatur probata in perſona Marci, quia datur ſolum deputatio curatoris, quæ non probat minorem ætatem in præiudicium tertij, Alexand. *conſ. 21. col. 1. lib. 1.* & aliud inſtrumentum quod fuit productum à Dominico per compulſum, & ideo non præiudicat producenti, ſed ſolum probata videbatur in perſona Octauij, pro quo datur fides baptiſmi, quæ concurrentibus adminiculis probat deſcendentiam, ætatem, & ſimilia vt fuit reſolutum *in cauſa Regien. Prioratus 29. Aprilis* 1592. *coram Reuerendiſ. P. D. Mellino, & in cauſa Arctina Capellania 10. Maij* 1591. *coram Reuerend. D. Epiſcopo Peruſino*, hic autem adeſt deputatio curatoris, quæ licet non probet, negari tamen non poteſt, quin faciat adminiculum.

Nec facit, quod iſta fides baptiſmi ſit extracta lite pen- 3
dente, quia ſatis eſt, quod fuerit data à ſucceſſore in officio, vt de Notario ſubrogato dicit Dec. *in Auth. ſi quis in aliquo num. 25. C. de eden.* Veral. *deciſ. 351. part. 2.* & in terminis ſimilis fidei fuit dictum *coram me in cauſa montis Regalis iuriſdictionis 9. Decembris* 1602. Quantum attinet ad ſecundum requiſitum, nempe læſionem, Domini non fuerunt concordes, ſed dixerunt quod in hoc coadiuuaretur probatio.

Circa ſecundam partem dubij, An reſtitutio in integrum 4
conceſſa minoribus, proſit & maioribus, placuit diſtinctio facta per D. Cobelutium, An ſcilicet materia ſit diuidua, vel indiuidua, quia ſi materia eſt indiuidua, reſtitutio prodeſt & maioribus, ſecus ſi diuida, gloſs. *in l. vna in verb. patrocinari*, vbi Doct. *C. ſi in vna eademque cauſa*, Bald. *in d. l. denique §. ſed vtrum num. 5. ff. de min.* Afflict. *deciſ. 203.* latè Moder. Peruſ. *in d. tract. q. 46. art. 4. num. 10.* Sed in caſu de quo agitur ex quo reſtitutio petitur à minore poſt aditam hæreditatem, materia eſt diuidua, vt eſt text. apertus *in l. ſi minor ff. de acquir. hæred.* vbi portio minoris reſtituti aduerſus aditionem hæreditatis non accreſcit maioribus inuitis, Rom. *in l. cum hæreditate ſub num. 5. verſ. & hanc legem*, vbi Imol. *ſub num. 3. verſ. 5. vero ff. eod. tit. de acquirend. hæred.*

Non obſtat, quod hoc modo quis decederet pro parte te- 5
ſtatus, & pro parte inteſtatus contra diſpoſitionem iuris, *l. qui ex duab. §. qui ſemel ff. eod. tit.* quia cum agatur de reſtitutione obtenta poſt aditam hæreditatem, iſte eſt caſus ſpecialis, & benè reſpondet Bald. *in d. l. cum hæreditate*.

Nec obſtat quod Pariſ. *conſ. 65. num. 59. lib. 3.* teneat, 6
quod in his terminis materia ſit indiuidua, quem ſequitur Moder. Peruſ. *de reſtit. in integr. quæſt. 1 quæſt. 46. art. 5. num. 21.* quia Pariſ. loquitur in caſu minus dubitabilis, nempè confectionis inuentarij, cuius materia eſt indiuidua, vt per Phanuc. qui Pariſ. reprehendit *de inuent. part. 2. n. 31.* præſupponit enim id de quo quæritur, nempè materiam eſſe indiuiduam, & ideo dicit, quod maior conſequitur ex perſona minoris, quod ex propria perſona conſequi non poteſt, quæ regula non procedit quando materia eſt diuidua, vt per Rom. *conſ. 195. num. 5.*

Non obſtat, quod de anno 1594. fuerit petita à maiori- 7
bus tunc minoribus reſtitutio in integrum, quia quicquid dicendum eſſet, an illa petitio ſuffragetur, & an de illo tempore maiores eſſent minores, tamen ſufficit ad hoc, vt non competat, quod non fuerit proſecuta, poſtquam fuerunt

runt

runt effecti maiores intra quadriennium, *l. fin. C. de tempor. in integr. reſtit. c. 1. de reſtit. in integr. in 6.*

ILLVSTRISSIMO D. CARD. MELLINO.

Colimbricñ. Penſionis.

Veneris 28. Ianuarij 1605.

A R G V M E N T V M.

Penſio impoſita ſuper Canonicatu debet ſolui per Capitulum quando Canonicus fuit ſuſpenſus, & illius portio percipitur per Capitulum per ius accreſcendi, ſecus verò ſi per ius non decreſcendi. Item penſio impoſita ſuper diſtributionibus quotidianis debet ſolui etiam de deſtributionibus quas Canonicus reſidendo acquiſiuiſset, & plura alia ad hanc materiam.

S V M M A R I V M.

Penſio impoſita ſuper Canonicatu, dum Canonicus fuit ſuſpenſus debet ſolui per Capitulum vbicunque portio Canonici ſuſpenſi ſpectat ad Capitulum per ius non decreſcendi, n. 1.

Diſtributiones quotidianæ non acquiruntur à titulari ante præſtitum ſeruitium, n. 2.

Penſio impoſita ſuper diſtributionibus quotidianis debet ſolui non ſolum de diſtributionibus quotidianis, quæ percipiuntur à Canonico poſt præſtitum ſeruitium, ſed etiam de ijs quas Canonicus reſidendo, & inſeruiendo acquiſiuiſſet, n. 2.

Penſionarius quando penſio eſt impoſita ſuper diſtributionibus quotidianis, & Canonicus fuit ſuſpenſus duplicem habet viam, vel dirigendo actiones contra Canonicum ſuſpenſum, vel contra Capitulum, quod diſtributiones percipiat, num. 3.

DECISIO CXXXII.

1 PRopoſuit dubium in Rota de ordine Sanctiſſimi D. N. an penſio reſeruata ſuper fructibus Canonicatus, & Scholaſtriæ ad fauorem Franciſci Pinſi ſit ſoluenda per capitulum Colimbricñ. pro tempore quo Ioannes fuit ſuſpenſus: pro cuius dubij reſolutione informantes pro vtraque parte non erant diſcordes in concluſionibus iuris in materia iuris accreſcendi, vel non decreſcendi, quod quando portio ſpectat ad capitulum per ius accreſcendi tranſit cum ſuo onere, ſi verò ſpectat ad capitulum per ius non decreſcendi remanet libera ſine aliquo onere penes capitulum, quia illa portio nunquam fuit titularis, & ideò non decreſcit à capitulo, ſed remoto obſtaculo illam percipit iure proprio tanquam propriam ipſius capituli, ſed erant diſcordes in facto circa replicationem. An verſemur in iure accreſcendi & in hoc non potuit ſtatui aliquid certi, quia non adſunt acta in Curia, ideò non poteſt videri quomodo ſint inſtitutæ iſtæ diſtributiones.

2 Et præterea omiſſo hoc fundamento Domini firmarunt, quod quamuis penſio imponatur ſuper diſtributionibus Scholaſtriæ, vel alterius dignitatis, quæ non acquiruntur à titulari ante præſtitum ſeruitium, tamen intentio Papæ eſt grauare ab initio, in fauorem penſionarij non ſolum illas diſtributiones, quæ acquiruntur titulari poſt ſeruitium, ſed etiam eas quæ ſunt deſtinatæ Canonicatui, & Scholaſtriæ quas titularis reſidendo, & inſeruiendo acquiſiuiſſet, & mouebantur primo quia in literis reſeruationum exprimitur valor diſtributionum, quæ ſunt debitæ titulari ſi inſeruiat, & non illarum quæ actu acquiruntur, & propterea neceſſario dicendum eſt, quod Papa voluit afficere diſtributiones onere penſionis ante præſtitum ſeruitium, & acquiſitionem titularis. Secundò mouebantur, quia penſio imponitur in fauorem penſionarij cui ſine aliquo ſeruitio eſt debita, quia Papa intelligit grauare diſtributiones ab initio non habito reſpectu ad ſeruitium & acquiſitionem titularis: tertiò mouebantur, quia ſi non admitteretur iſte intellectus perceptio penſionis redderetur euentualis, & penderet ex ſeruitio titularis, eo enim ſuſpenſo, vel aliter abſente penſionatio non competeret actio pro conſecutione ſuæ penſionis ſaltem contra capitulum, & ſimiliter ei non deberetur penſio tempore vacationis dignitatis ſuper qua eſt impoſita, & hoc eſt multum abſurdum, & contra veriſimilem mentem Papæ, & ſtylum hactenus ſeruatum ſecundum quem penſio omni tempore debet ſolui penſionarijs abſque aliqua ſubductione ratæ tempore vacationis. Quartò, & vltimo mouebantur, quia ſuccedendum ſimili cauſa inter capitulum Eccleſiæ Vlixbonen. & Alphonſum Columna petebatur penſio impoſita ſuper diſtributionibus Canonicatus à Capitulo pro rata temporis vacationis, & abſentiæ titularis, & Capitulum ſe defendebat, quod non tenebatur, quia diſtributiones perceperat iure proprio ex iure non decreſcendi, & Sanctiſſimus D. N. per ſua breuia declarauit, quod tenebantur ad ſolutionem, quia penſio erat impoſita ſuper diſtributionibus, & ipſæ diſtributiones hoc onere reali erant grauatæ & pro ſolutione penſionis obligatæ, & hypothecatæ, & ideo hoc opus pertinebat ad Capitulum à quo diſtributiones erant peregrè, & iſta breuia multum mouerunt Dominos, quia ex his dicitur clara mens Papæ, quod intelligit ab initio grauare in abſtracto illas diſtributiones quas titularis lucratus fuiſſet in ſeruitio, cùm in huiuſmodi contineatur declaratio clara, quod diſtributiones ſunt grauatæ, & penſio debetur à Capitulo pro tempore quo titularis non inſeruiuit vt ex hac concluſione Domini inferebant, quod cùm Papa imponendo penſionem affecerit ab initio diſtributiones ſecundum earum naturam ſiue ſit aſſignata, ſiue non ſit aſſignata maſſa particularis Canonicis, & dignitatibus, Capitulum non poteſt amplius illas percipere in præiudicium penſionarij iure proprio per ius non decreſcendi, quia cùm Papa ſeparauerit, & abſtraxerit ab initio illam ratam, quæ debetur penſionario illam portionem ſeparatam, Capitulum non poteſt percipere iure proprio propter iſtud obſtaculum ſeparationis, Bald. *conſ. 542. verſ. & vbi, lib. 1.* Paul. de Caſtr. *conſ. 262. verſ. dicit autem*, Bart. *lib. 2.* & propterea neceſſario eſt, quod veniat ex iure accreſcendi, quod tranſit ad Capitulum cum onere penſionis, vt per DD. *in l. re coniunct. ff. de leg. 3.* & iſta opinio eo magis placuit Dominis, quia habemus declarationem in alio caſu Sanctiſſimi D. N. a cuius mente pendet tota iſta materia. Rota alias eandem opinionem complexa fuit, quæ eſt etiam multum æqua, & ex ea euitantur multa abſurda.

Non obſtat, quòd Ioannes ex ſua culpa propter ſuſpenſionem non perceperit diſtributiones, quia penſionarius habet duplicem viam, poteſt enim dirigere actiones ſuas contra excommunicatum, vel ſuſpenſum, quia ex ſua culpa non potuit inſeruire, & lucrari diſtributiones, vt per Gigas *de penſion. qu. 64.* & ſimiliter non habeat obligatas, & hypothecatas diſtributiones quotidianas, poteſt agere contra Capitulum à quo ſunt perceptæ pro ſolutione penſionis. 3

R. P. D. MANZANEDO.

Forolivien. Beneficij.

Veneris 22. Aprilis 1605.

A R G V M E N T V M.

Plures adducuntur caſus, quibus remiſſoria debet concedi.

S V M M A R I V M.

Remiſſoria conceditur in prima inſtantia facta obligatione de ſtando vnica, n. 1.

Veriſimilitudo præſumpta à iure ſufficit pro fumo ad obtinendam remiſſoriam, n. 1.

Nemo præſumitur iactare ſuum, n. 1.

Remiſſoria datur vbi articuli ſunt releuantes, n. 2.

Remiſſoria datur ceſſante calumnia, n. 2.

Remiſſoria conceſſio in ciuilibus plurimum pendet ab arbitrio iudicis, num. 2.

DECISIO CXXXIV.

DOmini cenſuere Remiſſoriam concedendam eſſe à Domino Stephano, licet ſimus in prima inſtantia. 1 Cùm ipſe ſe obligauerit de ſtando vnicæ ſententiæ, ex Verall. *deciſ. 57. part. 3.* Tùm quia quamuis de fumo non conſtet ex depoſitione teſtium ſaltem nulliter examinatorum, ſatis de illo conſtare dicitur ex veriſimilitudine præſumpta à iure,

iure, vt fuit dictum *in vna Calaguritana de Nagera 7. Maij* 1590. *coram Orano*, quæ veriſimilitudo in hoc caſu reſultat ex permutatione à D. Stephano facta de alio Beneficio Sancti Petri Aquilanæ Diœceſis pro iſto Beneficio Sancti Franciſci conſequendo, quod non eſt credendum fuiſſe, niſi iſtud Beneficium eſſet valoris in permutatione expreſſi, cum nemo præſumatur iactare ſuum, *ad l. cum indebito, ff. de probat.* Bald. *in l. fin. C. de dot. promiſſ. cum ſimilibus*.

2 Tùm quia articuli circa d. valorem ſunt releuantes, ex quo intrat Remiſſoria ex Verall. *deciſ. 66. & 68. part. 3.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 1. num. 5. & deciſ. 2. de dilat. eod. tit. deciſ. 647. num. 3. part. 3. diuerſ.* Mohed. *deciſ. 5. de prob. num. fin. facit l. ad probationem ſeruitutis cum ibi notatis, C. de probat.* tùm quia ex ſupradictis ceſſat calumniæ præſumptio. Vnde remiſſoria venit concedenda, Caſſad. *deciſ. 3. de dilat.* potiſſimè cum in remiſſoria concedenda in ciuilibus plurimum arbitrio iudicis committi aſſueuerit *ad Clement. vnic. de offic. deleg. l. 2. §. fin. C. vt int. cert. temp. crim. q. term. ibi iudicium debet eſſe diligentia*.

R. P. D. MANZANEDO.

Taurineñ. Decimarum.

Veneris 24. Aprilis 1605.

A R G V M E N T V M.

Parochus habet aſſiſtentiam iuris communis pro percipiendis decimis ex prædijs exiſtentibus intra ſuam parochiam, & contrarium aſſerenti incumbit onus probandi.

S V M M A R I V M.

Habes in argumento.

D E C I S I O C X X X V.

1 IN hoc dubio tantum reſpicienti ius Parochi ad Decimas de prædijs in ſua parochia exiſtentibus, Domini dixerunt parocho ius commune aſſiſtere ad dictas decimas percipiendas, *ex c. cum contingat, c. cum in tua de decim. c. fin. de paroch. c. ad decimas de reſtit. ſpoliat. in 6.* & vtroque Doctores, tenet Ioan. Andr. *in d. c. cum in tua n. 3.* & ibi Butr. *num. 3.* qui etiam idem affirmat *in d. c. cum contingat nu. 2. & 8.* Abb. *in c. conquerente num. 2. verſ. 12. & num. 6. verſ. in gloſſa in verbo quartam de off. ordinar.* Rebuff. *in tract. de decim. qu. 7. num. 4.* ex quo ſequitur parochum non teneri aliter probare decimas ſibi competere quin onus huius probationis incumbere contrarium aſſerenti, & ius commune contra ſe habenti *ex d. c. ad decimas, & c. 1. de praſcript. in 6.* idem Rebuff. *in ſuo tract. de congr. port. n. 107. cum ſeq.* quod ſi pars aduerſa nempè eleemoſynarius prætendit prædictas decimas aliquo iure ſibi competere, illo exhibito Domini videbunt.

R. P. D. L V G D V N E N.

Zamoreñ. Beneficij.

Mercurij 27. Aprilis 1605.

A R G V M E N T V M.

Sequeſtrum in cauſa beneficiali ſemel appoſitum durat vſque ad finem litis, nec poteſt per iudicem reuocari etiam ad inſtantiam eius, qui ſequeſtrum apponi obtinuit, quando tertius poſt ſequeſtrum venit ad cauſam, & alij adducuntur caſus in quibus eſt locus ſequeſtro.

S V M M A R I V M.

Præſentatio facta lite pendente eſt attentata, n. 1.

Sequeſtrum in cauſa beneficiali poſtquam eſt appoſitum durat vſque ad finem litis etiamſi poſſeſſor obtineat vnam ſententiam, n. 1.

Sequeſtrum debet renouari vbi lite pendente fuit violatum, num. 2.

Sequeſtrum non poteſt per iudicem reuocari etiam ad inſtantiam illius, qui ſequeſtrum apponi obtinuit, quando poſt ſequeſtrum tertius venit ad cauſam, n. 3.

Sequeſtro eſt locus vbi recuperatio fructuum eſſet difficilior, num. 3.

Sequeſtrum in beneficio vacante facilius apponitur, ex quo nemini ſit præiudicium, n. 4.

D E C I S I O C X X X V I.

INtroducta lite coram ordinario ſuper beneficio de iurepatronatus vacante in parochiali Eccleſia de Morales Zamoreñ. Diœc. inter Antonium de Ocampo, Iſidorum de las Cueuas, & Hieronymum de los Rios à diuerſis prætenſis patronis præſentatos. Obijt Antonius, & in eius locum præſentatus a Ludouico vnus ex prætenſis patronis Martinus de Viuar fuit immiſſus in poſſeſſionem dicti Beneficij ab ordinario. Quamobrem pro parte dictorum Iſidori, & Hieronymi fuit appellatum, & cauſa commiſſa in Rota, à qua reſolutum fuit, præſentationem fuiſſe attentatam, & poſſeſſionem ſequeſtrandam coram bon. mem. R. P. D. Orano. Qui propterea ſequeſtrum appoſuit, Martinus appellauit, & Cauſa commiſſa Illuſtriſſimo Domino Cardinali Seraphino nulla facta mentione de Hieronymo, fuit lata ſententia in fauorem Iſidori cui Martinus poſt appellationem interpoſitam ceſſit omne ius ſuum, & concordia inter eos inita, & Iſidorus cœpit poſſeſſionem beneficij. Rebus ſic ſtantibus Hieronymus ceſſit iuri ſibi competenti in fauorem Petri Laſanti qui venit ad cauſam, & pendente lite coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Pamphilio obijt Iſidorus, & in eius locum a D. Ludouico præſentatus Philippus de Ocampo fuit immiſſus ab Ordinario in dicti beneficij poſſeſſionem non obſtante appellatione dicti Petri, & cauſa commiſſa eidem Illuſtriſſimo Pamphilio, in cuius locum ſuffectus ſum. Obijt Philippus, vnde inſtante Petro pro appellatione ſequeſtri, fuit dubitatum, An ſit reuocandum ſequeſtrum, ſeu de nouo opponendum in caſu, & ad effectum de quo agitur. 1

Et Domini vno conſenſu reſoluerunt affirmatiuè. Primò, quia ſequeſtrum à principio fuit rectè appoſitum, cum præſentatio facta de perſona Martini lite pendente eſſet attentata, Sarnen. *in reg. de ſubrog. qu. 13. & eſt deciſ. in hac cauſa coram bon. mem. R. P. D. Orano, Veneris 30. Maij* 1586. Et in cauſa beneficiali, poſtquam ſequeſtrum fuit appoſitum durat vſque ad finem litis, *Clem. 1. de ſequeſt. poſſ. & fruct.* Ita vt quamuis poſſeſſor obtineat pro ſe vnam ſententiam, nihilominus firmum eſt remanendum ſequeſtrum, Put. *deciſ. 133. n. 1. & deciſ. 305. n. 2. lib. 1.* 2

Secundò, quia licet duo ex litigantibus concordauerint, tamen cum adeſſet Hieronymus tertius collitigans, & ſic lite pendente violatio illa ſequeſtri fuit attentata, & ideò intrat renouatio illius, Caputaq. *deciſ. 151. & 157. part. 3.* Mohed. *deciſ. 1. num. 3. de ſequeſtr.* poſt Caſſad. *deciſ. 3. n. 7. vt lit. pend.* & magis in ſpecie in his terminis allegabatur *deciſ.* Guidob. 120. *vt lit. pend. incipit, voluerunt in vna Baronen.* 3

Tertiò, quia ſi hoc caſu iudex non potuiſſet relaxare ſequeſtrum appoſitum etiam de conſenſu illius ad cuius inſtantiam fuerat appoſitum, Caputaq. *deciſ. 101. & 160. part. 3.* multò minus partes authoritate propria id potuerunt, *l. qui iuriſdictioni, ff. de iuriſd. omn. iud. l. 1. C. ne quis in ſua cauſa.* Accedat, quia ſi ſecus fieret recuperatio fructuum eſſet difficilis, quo caſu intrat appoſitio ſequeſtri, Put. *deciſ. 150. num. 3. lib. 1. & deciſ. 246. num. 3. part. 3.* Rota *deciſ. 13. n. 3. part. 2. diuerſ.* 4

Poſtremò etiam de nouo videbatur DD. ſequeſtrum apponendum ex quo poſſeſſio beneficij eſt vacans, & Petrus iuſtè timet de aliqua præſentatione lite pendente, & intruſione vt factum fuit à Martino, & Philippo, nam vacante beneficio, facilius apponitur ſequeſtrum, quia nemini fit præiudicium, *c. cum vos, de offic. ordin.* & cum ſequeſtratio de partium voluntate ſemper ſit licita, Bart. *in l. intereſſe, num. 2. ff. de acquir. poſſeſſ.* Bald. *in l. vnic. poſt num. 3. C. de prohib. ſeq. pec.* Card. *in Clem. 1. num. 17. q. de ſeq. poſſ.* & non adſit alia pars, nec alius de præſenti qui prætendebat intereſſe. Res omni dubio viſa eſt carere. 5

R. P. D.

R. P. D. LVGDVNEN.

Mediolaneñ. de Brioſchis.

Veneris 22. Aprilis 1605.

ARGVMENTVM.

Emptor ſequuta venditione agit ad rem venditam, & vbi venditor non vult recipere pretium, poteſt illud deponere. Et plura de interpretatione ſententiæ.

SVMMARIVM.

Contractus de conuentione legem accipiunt, n.1.
Emptor ſequuta venditione ad rem venditam agere poteſt, num.1.
Depoſito eſt locus vbi creditor ſolutionem recipere recuſat, num.1.
Sententia recipit interpretationem prout iuris eſt, & ne partibus præiudicet, n.2.
Sententia debet intelligi ſecundum naturam contractus cuius occaſione fuit probata, n.2.
Melioramenta vbi non ſunt liquida ſufficit cautio de illis reficiendis vſque ad quamcumque ſummam, n.3.

DECISIO CXXXVII.

1 PRæpoſitus, & fratres Sanctæ Mariæ de Biarda Ciuitatis Mediolaneñ. Ordinis Humiliatorum de anno 1515. inueſtiuerunt Iacobum Brioſchum, & Chriſtophorum Scazoſium de bonis de quibus agitur titulo locationis, & fictus liuellarij ad annos nouem, & deinceps partium libitum, cum pactis quod conductores tenerentur intra quatuor menſes emere nouem ex decem partibus directi dominij illorum bonorum, eoque nomine Præpoſito, & fratribus ſoluere libras 4667. quas nouem partes dictis Præpoſito, & fratribus redimere eodem librarum 4667. pretio liceret intra nouennium, vel deinceps, & elapſo nouennio bonis non retrò emptis ijſdem conditionibus recouductæ cenſerentur quouſque locatores ea redemiſſent. Additum fuit, quod ſi locatoribus bona redimere volentibus, conductores prædictam ſummam recipere recuſarent, eo caſu facto illius depoſito retrouenditio haberetur pro facta abſque aliquo iudicis decreto, ac ſi fieret per publicum inſtrumentum. Item vt locatores redimere volentes dictis libris 4667. alias libras 423. addere tenerentur pro melioramentis quæ iam eo tempore, quo contractus hic celebrabatur, conductores fecerant in hæc bona, & preterea præſtant omnia alia melioramenta, quæ deinceps fieri contingeret, ſic tamen vt aliarum 200. librarum ſummam non excederent, & in fine inſtrumenti appoſitæ fuerunt clauſulæ *de intrando in bona, & capienda eorum poſſeſſione propria authoritate*, & aliæ ſimiles. Ijs pactis conuentis emptio ſequuta eſt, & ſolutio librarum 4667. fuit facta a conductoribus, ceſſitque in commodum locatorum, qui nec elapſo nouennio, neque deinceps bona redimerent, quin mutatis ſæpiùs Præpoſitis, tandem ſuppreſſo penitùs ordine Humiliatorum hæc Sanctæ Mariæ Præpoſitura bon. mem. Cardinali Sancti Sixti fuit commendata, qui anno 1579. coram Vicario Mediolani in vim dicti pacti de retrouendendo introduxit iudicium recuperationis dictorum bonorum, & citatis Brioſchis eiſque recuſantibus recipere, depoſuit prædictas libras 4667. vt Brioſchis conſignarentur facta per eos relaxatione poſſeſſionis dictorum bonorum, & quia Brioſchi pactum de redimendo præſcriptum eſſe dicebant, poſt longam cauſæ diſcuſſionem, tandem circa finem anni 1583. Vicarius Mediolaneñ. ſua ſententia aduerſus eam præſcriptionem Cardinalem reſtituit, factoque decreto, vt depoſitæ pecuniæ Brioſchis conſignarentur, relaxauit mandatum de illis expellendis à poſſeſſione dictorum bonorum, ita tamen vt amoueri non poſſent niſi prius per Cardinalem ſolutis omnibus melioramentis in exequutione liquidandis, à quo Decreto cùm Brioſchi non appellaſſent, & ſæpiùs fuiſſent citati ad docendum de melioramentis, & ad alia quædam in exequutione decreti. Interim per obitum dictæ bonæ mem. Cardinalis Sancti Sixti, Illuſtriſſimus Cardinalis Montaltus de dicta præpoſitura prouiſus fuit, eiuſque nomine inhærendo depoſito anteà facto, denuò fuit pretium, vt ad exequutionem dicti decreti deueniretur, quod vt faciliùs procederet pro parte dicti Illuſtriſſ. Cardinalis oblatæ fuerunt libræ 423. in Inſtrumento enunciatæ, & propterea aliæ 200. quam ad ſummam & non vltra conductoribus melioramenta facere erat conceſſum, & nihilominus ad maiorem, & ſuprabundantem cautelam pro melioramentis maior ſumma oblata eſt, ſi debita probaretur inde cauſa, Notario oblatas ſummas recipere recuſante illarum depoſitum Cardinalis nomine factum eſt penes argentarium quendam Mediolani commorantem, qui etiam fideiuſſionem præſtitit de maiore ſumma ſoluenda, quatenus opus eſſet, tandemque multis terminis Brioſchis præfixis, cùmque illi ſæpius auditi, cauſæ expeditionem differri obtinuiſſent, neque tamen interim aliquid probaſſent, iudex parte citata, de voto congregationis ſtante fideiuſſione præſtita pro parte Illuſtriſſimi Commendatarij, & alijs de quibus ſupra, relaxauit mandatum de immittendo Cardinalem, & expellendo Brioſchos, à quo Decreto, cum Brioſchi appellaſſent, & iudex appellationem reieciſſet quoad effectum ſuſpenſiuum, pro parte Cardinalis capta fuit poſſeſſio, interim Brioſchi cauſam appellationis in Rota committi procurarunt, quam tamen ſubito deſertam, cum proſequi negligerent, ipſe Cardinalis eam denuò committi obtinuit cum clauſula *ſine præiudicio legitimæ exequutionis*, & Brioſchis per contradictas citatis, & non comparentibus illo tantum Commendatario Informante, Rota poſſeſſionem bonorum nomine dicti Illuſtriſſimi Domini Cardinalis Commendatarij captam attentatam fuiſſe cenſuit, quare cùm illa abdicata. Idem Illuſtriſſimus D. Commendatarius peteret in legitimam, & iuſtam poſſeſſionem immitti, dubio dato, an ſit confirmandum mandatum de aſſociando Illuſtriſſimo D. Commendatario, vel ſaltem de nouo concordandum in caſu de quo agitur. Domini dilata inſpectione ſuper eo, an hoc caſu via exequutiua competat, vel tantum via actionis ordinaria, interim hodie ſtatuerunt Cardinalem Commendatarium adimpleuiſſe pro parte ſua, & poſſe redimere. Nam cùm ex conuentione legem contractus accipiant, *l.1. §. ſi conuenerit, ff. depoſiti*, & hoc caſu conuenta ſit retrouendito emptores ad eam tenentur, & venditor ad rem venditam ſiue reuenditum agere poteſt, *l. Iulianus, §. offerri, de act. empt.* Anchar. *conſ.331.* & alij per Tiraq. *de retract. lignag. gloſ.17. num.3.* & ex deducta facti ſerie Cardinalem impleuiſſe conſtat cum aduerſarijs recuſantibus ſummas oblatas recipere eas depoſuerit ex pacto conuento. Neque etiam iure communi ad amplius teneretur, *l. acceptam, C. de vſur.* Ideòque aſſociato denegari non potuit, Bald. *in l. vnic. num.5.* & ibi Salicet. *C. ne in vna eadem cauſa lic. ter. prouoc.*

2 Neque obſtat, quòd iudex mandauerit per Cardinalem refici omnia melioramenta, antequam Brioſchi expellerentur, quia id videtur intelligendum de melioramentis ad quorum refectionem Eccleſia tenebatur. Sententia enim interpretationem debet recipere prout iuris eſt, & ita ne partibus præiudicet, Aym. *conſ.188. num.8.* & ſecundum naturam contractus cuius occaſione fuit prolata Bald. & alij relati per Aym. *d. conſ. ſub num.2.* ex pacto autem non tenebatur Eccleſia vltra libras 200. quæ apud argentarium fuerunt depoſitatæ.

3 Et quamuis etiam intelligenda ſententia eſſet de melioramentis vltra prædictam ſummam, tamen ex quo non ſunt liquida, ſufficit cautio per Cardinalem præſtita de illis reficiendis vſque ad quamcumque debitam ſummam not. *in l.4. §. ait Prætor ff. de re iud. & eſt deciſio* Put. *expreſſa 471. num.5. lib.2.* Maximè cùm Brioſchis ad probanda huiuſmodi melioramenta plures termini fruſtra præfixi fuerint. An autem obſtet Cardinali præſcriptio, Domini reſeruarunt ſeparatim videndum.

R. P. D. MANZANEDO.

Burgeñ. Præeminentiarum.

Veneris 3. Iunij 1605.

A R G V M E N T V M.

Negligentia procuratoris in non appellando an ſit iuſta cauſa reſtitutionis in integrum, & an pendente cauſa reſtitutionis in integrum debeat fieri exequutio, & quando exequutio dicatur cœpta.

S V M M A R I V M.

Negligentia procuratoris in non appellando non facit quominus ſententia tranſeat in rem iudicatam, n. 1. vbi quod talis negligentia nec etiam iuſtam cauſam reſtitutionis præbet.
Sententia non debet exequi pendente cauſa reſtitutionis in integrum, n. 2.
Fallit quando reſtitutio in integrum fuit commiſſa prout de iure, & ante commiſſionem iam erat cœpta exequutio, n. 2.
Exequutio dicitur cœpta, quando fuerunt decretæ literæ exequutoriales, n. 2.
Reſtitutio in integrum non retardat exequutionem iam cœptam, num. 2.
Sententiæ approbatio reſultat ex acceptatione, & paritione exequutorialium, n. 3.
Exequutio ſententiæ latæ ſuper incorporalibus fit per ſolam præſtationem patientiæ, n. 3.

D E C I S I O CXXXVIII.

1 LEgitimo procuratore citato, & non appellante à ſententia lata illa tranſit in rem iudicatam abſque eo quod procuratoris negligentia, dolo tamen excluſo aliquo modo obſtare poſſit, nec reſtitutionis cauſam iuſtam talis negligentia præbet. Imputet namque ſibi, qui negligentem procuratorem conſtituit, ex Rota 27. *de appell. in nou.* Caſſad. *deciſ. 5. de appell. deciſ. 459. part. 5. lib. 3. diuerſ. n. 2.* Vnde ex hoc capite Domini portionarij iuuari non valent.

2 Minus illis ſuffragatur cauſam reſtitutionis in integrum eſſe commiſſam, qua pendente non debeat ad exequutionem dictæ ſententiæ procedi, ſiquidem dicta commiſſa fuit cum clauſula, prout de iure. Vnde cum antequam dicta commiſſio reſtitutionis concederetur literæ exequutoriales prædictæ ſententiæ, & rei iudicatæ fuerint decretæ ex quo illarum exequutio cenſetur cœpta, vt tenet Rota, & fuit dictum *in vna Carthaginen. Decanatus 16. Decembris 1587. coram bon. mem. Bubalo*, quin & prædictæ literæ exequutoriales fuerunt in partibus intimatæ dictis portionarijs perſonaliter, antequam cauſa reſtitutionis committeretur, ex quo cum prædicta commiſſio inuenerit dictam exequutionem iam cœptam, non poteſt illam retardare, ex notatis à Rip. *in l. 4. §. condemnatum, n. 50. verſ. aliquando petitur reſtitutio, ff. de re iudicat.* tenet Alex. *conſ. 225. n. 6.* Paul. de Caſtr. licet loquatur de nullitate, *in authentica qua ſupplicatio n. 3. verſ. vel dic melius, C. de precibus imperat. offerent.* Put. *deciſ. 285. lib. 2. & de reſtit. in integr. deciſ. 10.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 1. n. 14. de reſtit. in integr.* Faciunt notata à Bart. Soccin. *conſ. 78. n. 4. in fin. vol. 3.* & à Lancellot. *de attentat. 2. p. cap. 18. de attentat. reſtit. in integr. pend. n. 131.*

3 Quæ fortius procedunt in caſu noſtro quo non ſolum literæ exequutoriales fuerunt intimatæ dimidijs portionarijs perſonaliter, & inſimul congregatis, quin ipſi dictis literis ſeparatos obedire obtulerunt, poſteaque retento termino ad reſpondendum dixerunt, quod parebant, & acceptabant ſententiam dictaſque literas exequutoriales, erantque parati omnia in eis contenta adimplere, ex quibus reſultat prædicta ſententia expreſſa approbatio, ad notata per Corn. *conſ. 256. n. 6. vol. 1.* & Gozadin. *conſ. 98. n. 19.* quin vt per informantes notatur, non ſolum cœpta, quin & finita fuerat dicta exequutio ex eo, quod ſimus in iuribus incorporalibus, & portionarij ſe obtulerunt paratos adimplere omnia contenta in ſententia ex quo patientiam probauerunt Capitulo quo ad præeminentias controuerſas, & in ſententia contentas ad notata per Abb. *num. 7.* & Butr. *num. 12. in c. final. de iudic.* & per Innoc. *in c. cum noſtris num. 5. de conceſſ. præben.* & per Bart. *in l. ſi prius, ff. de oper. nou. nunciat. & in l. à quo, ff. de damn. infect.* & per Caſſad. *deciſ. 7. num. 2. verſ. quarto facit, de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* quæ magis indubitanter procedunt ex reſolutione Rotæ hac eadem die facta coram D. Coccino in cauſa prædictæ reſtitutionis, in qua Domini dixerunt obſtare tranſactionem ad effectum reſtitutionis.

R. P. D. M A N Z A N E D O.

Tudertina Dotium.

Lunæ 6. Iunij 1605.

A R G V M E N T V M.

Liber Rationum alicuius priuati non probat ad fauorem ſcribentis, etiamſi fuerit ſcriptus à ſuo officiali.

S V M M A R I V M.

Scriptura priuata, & domeſtica non probat, n. 1.
Scripturam priuatam admittere in fauorem ſcribentis eſſet calumnioſum, n. 2.
Relatum ad id quod non apparet, nullius eſt momenti, n. 3.
Referentis nulla eſt virtus niſi appareat quanta, & qualis ſit virtus termini ad quem fit relatio, n. 3.
Inſtrumentum faciens mentionem de alio non probat, niſi relato exhibito, n. 3.
Actum faciens per alium, videtur facere per ſe ipſum, num. 4.
Notario ſcribenti vt priuata perſona non creditur, n. 5.
Scriptura priuata probat ad fauorem ſcribentis ſi aliquibus adminiculis iuuetur, num. 6.

D E C I S I O CXXXIX.

STante nota ſiue memoria ſcripta in quodam libro Domini Alexandri notata à quodam ipſius factore qua aſſeritur ſoluta fuiſſe ſcuta 550. monetæ D. Attilio de ordine, & mandato d. D. Alexandri in banco Vbertinorum, in qua à dictis Vbertinis dicta ſcuta in pecunia numerata dictus Attilius habuit ad computum debiti quo tenetur D. Panthaſileæ vxori dicti Attilij virtute laudi facti ab Illuſtriſſ. Cardinalibus Sfortia, & Ceſis, prout apparet in dicto banco *lib. 2. ſignato I. facie* 175. fuit dubitatum, an ex prædicta nota aut memoria conſtet de ſolutione dictæ partitæ ſcutorum 550. & Domini dixerunt non conſtare, cùm prædicta nota ſit quædam domeſtica, & priuata ſcriptura ipſius Alexandri, quæ iuxta iuris regulas nihil probat, *ex l. inſtrumenta, l. rationes, l. exemplo C. de prob. l. inter Chartulas, C. de conuen. fiſci debit. lib. 10. l. nuda ff. de donat.* & vtrobique ſcribentes Bald. *in rubr. C. de fid. inſtrum. n. 6.* Aym. *de antiq. part. 1. §. viſo de verbis n. 6.* 1

Et licet intelligamus iura *in dicta l. inſtrumenta, & d. l. exemplo* prout illa intelligunt Paul. Bald. & Salicet. *in d. l. inſtrumenta num. 1.* nempè quod d. lex inſtrumenta loquatur in ſcriptura priuata debitoris contra quem agitur, text. verò *in d. l. exemplo* procedat in ſcriptura priuata creditoris, vt non faciat fidem pro ſe, vtcumque ſit omnia hæc iura, velut ſcripturam priuatam non probare ad fauorem ſcribentis, vt colligitur *ex dict. l. exemplo, & dict. l. inter chartulas*, vbi dicitur pernicioſum eſſe iniquum, & vanum, quin & calumniæ aditus pateret ſi tali priuatæ ſcripturæ in fauorem ſcribentis fides adhiberetur. 2

Quæ confirmantur ex eo quod in dicta nota fit relatio ad dictum bancum, ibi *come appare in detto banco*, ſed ſic eſt quod perquiſitis dictis partitis in bancho à Notario, & prout ipſe affirmat ſumma cum diligentia non fuerunt repertæ, vnde cum non conſtet in bancho relato de dictis partitis, ſequitur nullatenus eſſe ſtandum dictæ notæ referenti, cum relatum ad id quod non apparet nullius ſit momenti ad gloſſ. *in verbis græcis, c. vt veterum diſt. 9. gloſ. penult. in c. ſi Romanorum 19. diſt.* nulla namque virtus eſt referentis, niſi appareat quanta, & qualis ſit virtus termini ad quem fit relatio, *l. in teſtamento, ff. de condit. & demonſtrat.* notant Rol. à Vall. *conſ. 8. n. 20. & 21. vol. 3.* faciunt notata à Dec. *in authent. ſi quis, in aliquo, C. de eden.* circa inſtrumentum faciens mentionem de alio, quod non probet relato non exhibito tum quia in dicta nota aſſeritur di- 3

ctam

ctam partitam eſſe ſolutam in dicto bancho de ordine, & mandato D. Alexandri, & cum de d. ordine ſeu mandato non conſtet non creditur de illo aſſerenti ex notatis a Put. *deciſ.289.lib.1.*& a Veral. *deciſ.157.n.5.p.3.*& à Decian. *vbi ſupra, dicto n.51.& conſ.457.n.2.*

4 Quibus non obſtat huiuſmodi ſcripturam non fuiſſe confectam a Domino Alexandro, ſed ab ipſius factore, cum idem ſit prout notat *gloſſ.1. in d. l. inſtrumenta* exponens inſtrumenta domeſtica ideſt priuata non à tabellione facta, ſed à confiteore ſiue ab alio, & cum ſit ſcripta à factore pro eo habetur ac ſi ſcripta eſſet, & ab ipſo Domino, Crau. *in conſ.815. n.14.*

5 Non obſtat dictum fauorem eſſe Notarium cum hanc memoriam ſiue notam non tanquam Notarius ſcripſerit, quo caſu ſcriptura eſt priuata licet à Notario fuerit ſcripta, notat Bald. *in l. ſcripturas n.7.C.qui potior.in pig.habeantur,& in c.2.n.5. verſ.ſed pone quod vnus de fide inſtrum.& in c.cum à nobis num.fin.de teſtib.* Felin. *d. c.2.n.4.verſ. quarta declaratio* faciunt notata à Purpurat. *conſ.462.n.2.*

6 Et licet alias iuxta aliquorum opinionem per text. *in d.l. inſtrumenta* ſcriptura faciat fidem ad fauorem ſcribentis ſi alijs adminiculis adiuuetur, cùm talia adminicula non adſint in noſtro caſu, ideò non eſt in hoc vlterius inſiſtendum. Minus agendum videtur in præſenti de vltimo motiuo Dominæ Panthaſilææ nempè ſolutionem contentam in d. nota non fuiſſe factam ipſi creditrici, nec alicui de eius ordine ſeu mandato, cùm reſtet reſolutum ex ſupradictis de prædicta ſolutione ex dicta nota non conſtare.

R. P. D. MANZANEDO.

Ianuen. Cenſus.

Veneris 17. Iunij 1605.

A R G V M E N T V M.

Conſtitutus in quaſi poſſeſſione exigendi fructus cenſus debet manuteneri, non obſtante exceptione ſimulationis contractus, quæ non impedit lite pendente.

S V M M A R I V M.

Poſſeſſionem exigendi habens ante motam litem debet in ea manuteneri, n.1.

Probatio fidem per confeſſionem partis ſuperat omne genus probationis, n.1.

Exceptio ſimulationis contractus non impedit manutentionem durante lite, n.2.

Solutione vna denegata ſi prima fuerit facta debet concedi manutentio, quia in incorporalibus non obſtante vnica denegatione ſolutionis, retinetur ciuilis poſſeſſio, n.3.

Sententiæ a qua appellatur, effectus eſt ſuſpenſus, n.4.

D E C I S I O CXL.

1 DOmini cenſuere Dominum Antonium eſſe manutenendum in quaſi poſſeſſione exigendi penſiones cenſus de quo agitur, cum dicta illius quaſi poſſeſſione ante motam litem conſtet, ad textum *in §. ſed hodie inſtit. de interdict. l. 1. §. huius interdicti, ff. vti poſſidet.* Bart. *in l. ait Prætor, §. quod ait, n.2.& n.14.ff.eod.tit.* Couar. *pract. c.17.num.3.* Veral. *deciſ.200.part.2.* ſed ſic eſt, quod de dicta quaſi poſſeſſione Domini Antonij conſtat ex confeſſione Hieronymi partis aduerſæ, qui in iudicio petijt ex eo quod hic cenſus fuerat declaratus fictus, & ſimulatus Dominum Antonium cogi ad ſibi reſtituenda ſcuta 60. auri, quæ ab ipſo indebitè habuit vigore huius cenſus vt ex ſcriptura publica, quam exhibuit, conſtare dixit, & probatio per confeſſionem partis omne genus probationis ſuperat, ad text. *in l.fin. C. de non num.pecun.l.cum te, C.de tranſact. l.debitores, ff. de iudic.* Veral. *deciſ.107. n.2. part.3.* Crauet. *conſ.217. n.9.*

2 Non obſtat exceptio ſimulationis contractus, quæ reſpicit defectum tituli, & non impedit manutentionem durante lite, ex Ferrett. *conſ.7. n.3.& 4.* & fuit dictum *in vna Romana cenſus coram Robuſterio 8. Februarij* 1577. vbi plures, pro hac ſententia adducit, *quæ eſt qq. part. 1. diuerſ.*

3 Minus obſtat, quòd Antonio ſolutio penſionum fuerit denegata, quia cum ſemel fuerit in poſſeſſione etiam ſi dicta ſolutio illi denegetur, poteſt poſſeſſor in iſtis incorporalibus retinere ciuilem poſſeſſionem, & petere manutentionem durante lite, ex Fabr. *in §. retinendæ n.22. inſtit. de interdict.* & Salic. *in l.1. n.7. C. vti poſſidet.* & Matant. *de ordine iudic. part.4. diſt.7. n.20.* & pluribus citatis fuit dictum in ſupradicta deciſione coram Robuſterio.

Vltimo non obſtat ſententia, qua hic contractus declaratur ſimulatus cum ab ipſa fuerit appellatum, ex quo iſtius effectus fuit ſuſpenſus, & per reſcriptum Sanctiſſimi, qui commiſit cauſam in Rota ſine præiudicio ſolutionis cenſus, & facit *deciſio Iſpal. penſionis 6. Aprilis 1576. coram b. mem. Graſſis, & illa Venetiarum Cenſus 22. Martij 1596. coram Illuſtriſſimo Arrigonio.* 4

R. P. D. LVGDVNEN.

Vigleuanen. Iuriſpatronatus.

Veneris 17. Iunij 1605.

A R G V M E N T V M.

Recuſationi iudicij renunciatum cenſetur per reditum ad eundem iudicem. Item ſententia lata in petitorio poſt ſuſpenſionem illius eſt nulla.

S V M M A R I V M.

Sententia lata poſt inhibitionem alterius iudicis eſt nulla, & attentata, n.1.

Recuſans iudicem poteſt coram eo redire, ſi nondum cauſa fuit coram alio iudice introducta, n.1.

Recuſationi iudicis renunciaſſe cenſetur, qui redijt ad forum recuſatum, n.2.

Sententia lata in petitorio illo ſuſpenſo eſt nulla ex defectu iuriſdictionis, num.2. vbi etiamſi ſit lata in poſſeſſorio, & in petitorio.

Citatio ad ſententiam debet eſſe ſpecialis, n.3.

Sententia confirmans ſententiam nullam, nulla eſt, n.4.

D E C I S I O CXLI.

ROueſcala tulit ſententiam ſuam poſt inhibitionem emanatam à Vicario Papienſ. & ab Auditore Cameræ, ideòque attentata fuit, & nulla, *c.non ſolum, de appell. in 6.* Rota *deciſ.20. de appell. in nou. cum vulgar.* Neque obſtat, quòd Vicarius Papien. fuerat recuſatus, & per eius recuſationem cauſa commiſſa Roueſcalæ. Nam illius Vicarij recuſati perſona fuerat mutata, & ſic ceſſante cauſa ſuſpicionis Baliſta, qui Roueſcala cauſam obtinuerat committi adiuit nouum Vicarium, & coram eo introduxit cauſam antequam Roueſcala præſentaſſet reſcriptum, quod facere potuit, Hoſtien. *in c. ex conqueſtione col.2. in prin. verſ. Tu vero dicas*, & ibi Abb. *n.10. de reſtit. ſpol.* Felin. *in rubr. de reſcript. n.3.* 1

Itaque per non vſum reſcripti, & per reditum ad forum recuſatum poſt recuſationem Baliſta cenſetur renunciaſſe recuſationi, & reſcripto occaſione eius obtento, & per conſequens Roueſcala vigore dicti reſcripti procedere non potuit, maximè poſt emanatam ab illo nouo Vicario inhibitionem, & etiam ab A. C. coram quo cauſa fuerat per appellationem introducta, fuit etiam nulla prædicta ſententia, quia lata in petitorio pro parte ſuſpenſo, & ſi ſine iuriſdictione, Rota *deciſ. vlt. de teſtibus in nouis*, Put. *deciſ. 171. n.1. lib.1.* & licet lata ſit ſuper poſſeſſorio, & petitorio, tamen in totum nulla eſt, Caputaq. *deciſ.143. part.3.* 2

Proponebatur etiam per informantes tertia nullitas ex defectu citationis ad ſententiam, quia licet citatio præceſſerat, tamen non fuerat dictum ad ſententiam, ex gloſſ. *in c. cum contumacia in verbo reſpondeat de hæret. in 6.* 3

Sententia autem Vicarij Caſalenſis fuit etiam nulla, vtpotè lata ſuper petitorio durante adhuc petitorij ſuſpenſione, præter quod cum eſſet confirmatoria illius Roueſcalæ, quæ nulla erat, & attentata, deficiebat iſtius fundamentum *Legi tecum 26. de except.* Rota *deciſ.10. de præb. in antiq.* Itaq; fuit concluſum vna tantum parte informante ſententias eſſe informandas ex capite nullitatis, ex quo ſi non ſufficit informantibus ſententiæ reuocatio, Domini dixerunt videndum fore particulariter de iniuſtitia. 4

REVERENDISSIMO P. D. MANZANEDO.

Hipporregien. Canonicatus, & Præbendæ,

Lunæ 17. Iunij 1605.

A R G V M E N T V M.

Ex Summarijs ſume argumentum.

S V M M A R I V M.

Clauſula, parito literis in forma breuis, *appoſita in commiſſione operatur vt iudici non cenſeatur data iuriſdictio niſi prius de dicta paritione conſtiterit, n.1.*

Adimplere quis dicitur adimplenda, quando per ipſum non ſtetit quin adimpleretur, n.2.

Optandi pinguiores præbendas conſuetudo non habet locum in reſeruatis, n.3.& 4.

Decretum irritans in reſeruationibus appoſitum inficit titulum, & poſſeſſionem, n.4.

Papa reuocando ea quæ ſunt iuris poſitiui, dicitur illa reuocare, vt ex tunc, n.4.in fine.

DECISIO CXLII.

1 CVm hæc cauſa fuerit commiſſa cum clauſula, *parito literis in forma breuis, antequam ad cauſa merita deueniatur*, neceſſe eſt de paritione literarum conſtare, alias non adeſſet iuriſdictio, quæ videtur conceſſa ſub conditione, ſi prius de dicta paritione conſtiterit, & non alias ex notatis à Pariſ.*conſil.45.n.5. & 6.lib.4.* & à Put. *deciſ.429.lib.1.* & fuit dictum *in vna Compoſtellana Parochialis 16. Decembris 1596. coram bon.mem.Orano*. Vnde de adductis à Capitulo, reſpicientibus merita cauſæ principalis, nõn eſt, vt quid modò agatur, quin tantum de dicta paritione, de qua non ſufficienter conſtare Domini cenſuere, cum Dominus Iulius Cæſar fuerit prouiſus à Sanctiſſimo de Canonicatu,& præbenda omnium Sanctorum. Et licet de Canonicatu ei fuerit tradita poſſeſſio, nihilominus de dicta præbenda Capitulum ſemper recuſauit illi poſſeſſionem dare. Vnde cum talis poſſeſſio à Capitulo ſit præſtanda, ex Caſſad.*deciſ. 8. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* & notatis ab Innoc. Ioan. Andr. & Butr.*in cap. in literis de reſtit. ſpoliat.* Sequitur euidenter Capitulum dictis literis, quo ad traditionem poſſeſſionis dictæ præbendæ nullatenus paruiſſe, etiamſi Ioannes Gromis, qui illam antea optauerat, in Capitulo illam dimiſerit, & declarauerit intendere exiſtere in poſſeſſione ſuæ antiquæ præbendæ d. Rotundæ, ex quo magis deprehenditur inobedientia, & contumacia Capituli in non parendo dictis literis.

2 Secundò, conſtat Capitulum recuſare admittere d. Iulium Cæſarem ad librum datæ, & participationem diſtributionum, & ſic de dicti Capituli euidenti non paritione. Quibus non obſtat dictum Iulium Cæſarem ex forma ſtatutorum dictæ Eccleſiæ non feciſſe ſeptimanam probationis, cum ex actis conſtet Iulium Cæſarem, non ſemel Capitulum interpellaſſe pro dicta hebdomada ſibi aſſignanda, ſeque paratum obtuliſſe implemento dictorum ſtatutorum, quod per Capitulum recuſatum fuit. Vnde cum per ipſum Iulium Cæſarem non ſteterit, illi imputari non debet, quin habendus eſt in præiudicium Capituli ac ſi dicta ſtatuta impleuiſſet, ad regulam vulgarem in *c. cum non ſtat per eum, de reg. iur. in ſexto c. iure ciuili de condit. & demonſtr.*

3 Et licet ex prædictis non eſſet in præſenti curandum de adductis à Capitulo circa conſuetudinem optandi pinguiores præbendas in dicta Eccleſia, & quod tempore gratiæ Apoſtolicæ etiam dicta præbenda omnium Sanctorum erat optata, cùm hæc omnia, non ad articulum præſentem ſolam paritionem literarum Apoſtolicarum reſpicientem, ſed ad merita cauſæ principalis concernant: Nihilominus ad maiorem abundantiam dicimus, quod ſtante vacatione huius Canonicatus, & præbendæ de Menſe Ianuarij Sanctiſſimo per regulam octauam reſeruati ceſſat talis optio, quæ in reſeruatis non habet locum, ex text. *in c.fin.§.in præbendis de conſuet. in ſexto*, vbi Franch. *n.6.* & Anchar. *n.1.* Gemin. *conſil.30.à n.5. vſque ad 9.* Caſſad. *deciſ.4. de conceſſ. præb.n.1.* Simonet.*tract.de reſeru.q.45.*

4 Potiſſimè cum eadem regula octaua expreſsè excludat dictam conſuetudinem optandi pinguiores præbendas *in verſ. ac conſuetudines etiam immemorabiles optandi &c.* cum decreto irritanti, quod in reſeruationibus appoſitum inficit titulum, & poſſeſſionem, ex Caſſad. *deciſ.1.de cauſ.poſſeſſ. & propriet.* Rota *in nou.deciſ.3.de reſtit. ſpoliat. n.1.* Simonet. *vbi ſupra qu.40.in princip.per text.in c. vt noſtram de appellat. c. ſi eo tempore de appellat. in ſexto*, quia & tale decretum irritans habet oculos retrò, ita vt operetur nullitatem ab ipſo initio, Caſſad.*ſuper reg. deciſ.12. n.4.& 5.* Sarnen. *in regula de Annal. qu.5. n.final.* & fuit dictum *in vna Aquilana Prioratus 2. Iunij 1581.coram bon.mem. Cantuccio quæ eſt 149. n.2. parte ſecunda diuerſ.* Vbi redditur ratio, quia Papa reuocando ea quæ iuris poſitiui ſunt, reuocat illa, vt ex tunc gloſſ. communiter approbata *in Clementina prima in verb. pro infectis de immunit. Eccleſiarum*. Vnde excluditur fundamentum Capituli, quod tempore dictæ gratiæ iam optio proceſſerat.

R. P. D. MANZANEDO.

Carthaginen. Translationis Penſionis.

Die 19. Iunij 1606.

ARGVMENTVM.

Penſio vt poſſit transferri requiritur ſpecialis facultas, & debet dicta facultas executori præſentari, & ad probandam præſentationem non ſtatur dicto executoris, niſi actus præſentationis ſit extenſus, nec atteſtationi Notarij, niſi in inſtrumento translationis inſeratur ipſa facultas.

S V M M A R I V M.

Penſio vacat per promotionem ad Epiſcopatum, n.1.

Penſio non poteſt transferri abſque ſpeciali facultate transferendi etiamſi in reſeruatione fuerit conceſſa retentio etiam in caſu promotionis ad Epiſcopatum, n.1.

Facultas transferendi penſiones vti odioſa eſt digna ſpeciali nota, n.1.

Omiſſum habetur pro omiſſo in odioſis, n.1.

Iuriſdictionis exercitium non acquiritur ante præſentationem reſcripti, n.2. vbi etiam ſi iudex ſciat ſe delegatum.

Reſcripti ſeu literarum præſentatio non probatur per aſſertionem executoris ſeu iudicis, niſi actus præſentationis ſit extensè ſcriptus, & niſi reſcriptum ſeu litera ſint originaliter in actis regiſtrata, n.2. Vbi quod non ſufficit quod Notarius atteſtetur facultatem transferendi penſionem ſibi fuiſſe exhibitam ac illam vidiſſe & legiſſe, niſi quod cum in inſtrumento translationis regiſtratur.

Inſtrumentum non recognitum eſt ſicut ſcriptura priuata, num.3.

Recognitionis defectus poteſt opponi in curia etiamſi in partibus non ſit oppoſitus, n.3.

DECISIO CXLIII.

1 DOmini dixerunt translationem penſionis eſſe inualidam, tum quia Cardinalis Pacecho poſtquam ſibi huiuſmodi penſio fuit reſeruata, fuit promotus ad Eccleſiam Burgen. ex quo penſio vacauit, *c.cum in cunctis, §.cum verò*, & ibi Abb. *de elect.* Gig. *in tract. de penſion. qu.56. circa fin.* Rota *diuerſ.deciſ.233.n.1. p.1.* quod procedit,& ſi in dicta reſeruatione fuerit ei conceſſa retentio penſionis, & in caſu promotionis ad Epiſcopatum, quia opus fuit retentionem fuiſſe conceſſam cum iſta qualitate, nempè cum facultate transferendi, alioquin & ſi ex dicta facultate retinendi poſſet Cardinalis poſt promotionem ad Epiſcopatum gaudere dicta penſione, non tamen potuit illam transferre, vt in terminis tradit Verall. *deciſ.315. & 322. part.2. in impreſſ.& in deciſ.320.incipienti diſpenſatio lib.1. in manuſcript.* Facultas namque transferendi cùm ſit odioſa, digna eſt ſpeciali nota, & in odioſis quicquid eſt omiſſum habetur pro omiſſo, *l. commodiſſime, ff. de liber. & poſthum. c. odia de reg. iur. in 6.*

2 Tum quia Canonicus Calderon. dictæ translationis executor, carebat iuriſdictione, cum illi literæ facultatis transferendi non fuerint præſentatæ, prout requiritur ad exercitium iuriſdictionis aſſequendum per textum *in c. ſuper eo il ſecundo, verſiculo fin. de appellat. gloſ. in verb. receptis in Clementina*

mentina 1. *de procurator*. Creſcent. *deciſ*.33. *de conceſſione prabend.* qui aliquos pro iſta ſententia allegat, & vltra ab eo ibi adductos eandem ſententiam tenet Archidiaconus *in c. ſi is cui de effic. delegat. in ſexto*, & Federic. de Sen. *conſil.* 23. & Baldus *in l. falſus*, *num.*19. *Cod. de furtis*, per text. quem allegat *in c. ex conqueſtione de reſtit. ſpoliat.* vbi dicit Bald. quod niſi ante omnia fiat præſentatio reſcripti, proceſſus eſt nullus, etiam ſi iudex ſciat ſe delegatum, ita quod iſtud non eſt ratione ignorantiæ, ſed quia eius iuriſdictio pendet ex productione reſcripti, quod Bald. ibi dicit notandum, idem tradit Rota *in nouiſſ. deciſ.*21. *num.*5. *cum ſequent. de conceſſ. prabend.* & Ægid. *deciſ.*110. *num.*13. Ferret. *conſ.* 85. *num.*4. *deciſ.*69. *part.*1. *diuerſ.* nec ſtatur ſuper præſentatione literarum aſſertioni executoris, niſi actus præſentationis ſit extenſe ſcriptus, vt dicit Rota *in vna Tuden. bebeneficij del Roſal.* 12. *Decembris* 1594. *coram R. P. D. meo Decano*, & niſi literæ ſint originaliter regiſtratæ in actis, vt in eadem cauſa fuit dictum *coram Reuerendiſſimo Pacen. nono Ianuarij* 1595. & vt Ferrettus *vbi ſupra num.*3. dicit nec ſtandum erit atteſtationi Notarij aſſerentis in inſtrumento translationis vidiſſe, & legiſſe facultatem transferendi ſibi exhibitam, quamuis atteſtetur de Anno, Menſe, & die conceſſionis illius facultatis, niſi ſit per eum in inſtrumento regiſtrata, argumento authenticæ ſi quis in aliquo, *C. de eden.* & hanc ibidem dicit communem idem Ferret.

3 Vlterius quia inſtrumentum translationis non habet recognitionem, qua deficiente, remanet ſicut ſcriptura priuata, quæ non facit fidem, *c.*2. *de fide inſtrument. l. inſtrumenta*, *C. de probat.* tradit Oldrad. *conſil.*1. *num.*3. & fuit dictum *in vna Iacen. Portionis de Anzs* 12. *Ianuarij* 1604. *coram Reuerendiſſ. Rhodien.* vbi dicitur hoc procedere, & ſi in partibus non fuerit oppoſitum, cùm etiam iſto caſu defectus recognitionis iurium poteſt opponi in Curia, vt fuit dictum *coram Paleotto in cauſa Cremonen. Prioratus* 30. *Octobris* 1603. Nec Ioanni translatario ſuffragatur inſtrumentum Clericatus exhibitum, cùm non ſit recognitum, & teſtes ſuper eo ſint examinati ſine citatione partis. Reliqua euacuantur in deciſione coram Illuſtriſſ. Pamphilio tunc Rotæ Auditore in huiuſmodi cauſa facta.

R. P. D. MANZANEDO.

Salamantina Beneficij de Almennara.

Luna 20. *Iunij* 1605.

ARGVMENTVM.

Alternatiua ſi ſit conceſſa in medio Menſis Apoſtolici, an illius viſus incipiat currere à die datæ, vel potius incipiat ab initio alterius Menſis habilis.

SVMMARIVM.

Menſis qui ab initio vigore regula octaua eſt Apoſtolicus, ſi in medio Menſis acceptetur alternatiua non efficitur quoad reſiduum ordinarij, quia alternatiua loquitur de Menſe integrali, non de ſingulis illius diebus, *num.*1. *& n.*4. *n.*5. *& num.*6.

Regula octaua reſeruans octo Menſes diſpoſitioni Apoſtolica illos nomine proprio deſignat, *n.*2.

Menſis quando eſt proprio nomine vocatus computatur à media nocte vltima Menſis pracedentis vſque ad mediam noctem vltimam Menſis de quo agitur, *n.*2.

Secus in Menſe appellatiuo nomine Menſis vocato, quia tunc fit computatio à die termini, ita vt ſi terminus vnius Menſis incipiat die 20. *Aprilis finietur* 20. *Maij*, *n.*2.

Domus dicitur totum integrale conſtans ex fundamentis, parietibus, & tectis, *n.*3.

Menſis proprio nomine deſignatus dicitur quoddam totum integrale ex ſuis partibus, nempe diebus conſtans, *n.*3.

Totum illud dicitur, quod vnum & continuum eſt, & prout eſt vnum integrale, & ex partibus integralibus conſiſtens, *num.*3.

Diſpoſitio facta de vno toto integrali intelligitur facta de toto, non autem de partibus illius, *num.*3. *Vbi etiam de poſſeſſione, & n.*5.

Menſis qui in ſui initio fuit Papa reſeruatus, ſemper remanet reſeruatus, *n.*6.

Beneficium ſemel affectum ſemper remanet affectum, *n.*6.

Affectio difficilius remouetur quàm reſeruatio, *n.*6.

Dictio tunc *denotat temporis extremitatem*, *n.*7.

Aliquando tamen diuerſimode in iure accipitur, *n.*8.

Dictio tunc *aliquando refertur ad caſum*, *n.*9. *vbi maximè ſi addita eſt dictio* demum.

Extremitas temporis vt cognoſcatur recurrendum eſt ad pracedentia, *n.*9.

Menſis Apoſtolicus deſinit eſſe Apoſtolicus, & efficitur ordinarius, ſi Papa moriatur in medio Menſis, *num.*10. *Vbi adducitur ratio.*

Alternatiua conceſſa, & recognita in medio Menſis Apoſtolici, ille Menſis in reliquo ipſius deſinit eſſe Apoſtolicus, & efficitur ordinarius, *n.*10. *Vbi id non firmatur*, *& n.*11. *&* 12. *affertur reſponſio.*

Reſeruationes inducta per regulas Cancellaria ceſſant per mortem Pontificis, & collatio beneficiorum ſpectat ad ordinarium, *n.*10.

Alternatiua remouet obſtaculum inductum per reſeruationem octo Menſium, *n.*10.

Alternatiua non tollit reſeruationes ac affectiones quibus beneficia antea reſeruata, vel affecta erant, *n.*11.

Alternatiua vſus incipit ab initio Menſis habilis, *n.*12.

DECISIO CXLIV.

Acceptata alternatiua Salamanticæ à Domino Epiſcopo ſexto Iulij 1605. quoad diœceſim, non verò quoad Eccleſiam, & recepta, recognitaque in Dataria dicta acceptatione 18. Auguſti eiuſdem anni, euenit obitus quondam Didaci die 19. eiuſdem Menſis Auguſti, per quam vacauit beneficium de quo agitur, & de illo Dominus Rodericus à Papa 7. Octobris, & Dominus Franciſcus ab Epiſcopo 29. Septembris illiuſmet anni fuerunt prouiſi, vnde ortum fuit dubium, An collatio huius beneficij ſpectauerit ad Papam, vel ad Epiſcopum. 1

Et Domini cenſuere ad Papam prædictam collationem ſpectaſſe, moti illo potiſſimo fundamento, quod dictus Menſis Auguſti in ſui principio, per regulam octauam, fuerit Apoſtolicus, & reſeruatus, & ita debuerit reputari vſque ad illius finem, & gratiam alternatiuæ loquutam de menſe integrali, non verò de ſingulis illius diebus, vt tenuit Rota *in vna Fauentina Canonicatus* 16. *Decembris* 1585. *coram Illuſtriſſimo Blanchetto*, argumento text. *in l. eum qui ades*, *ff. de vſucap.* 2

Tum etiam quia dicta regula octaua reſeruans octo Menſes diſpoſitioni Apoſtolicæ, illos nomine proprio deſignat, quo caſu quilibet eorum debet computari à media nocte vltima Menſis proximè præcedentis, vſque ad mediam noctem vltimam menſis de quo agitur, ad text. *in l. more Romano*, *ff. de ferijs*, notat Bald. *in l. eos*, *§. ſin autem n.*7. *verſ. dixi ſuperius*, *ff. de appellat.* & melius Rebuff. *de collation. §. præfatique ordinarij verb. ſubſequentibus Menſibus*, *& in tract. de nominat. quaſt. ibi*, *num.*2. quod ſecus eſſet in Menſibus hoc nomine appellatiuo Menſis nominatis, quo caſu à die termini fieret computatio, ita vt ſi terminus vnius Menſis inciperet die 29. Aprilis, finiretur 20. Maij, ad gloſ. notab. *in c. quam ſit de electiõn. in ſexto*, & notat Bald. *vbi ſupra*, vt latè Cardin. *in cap. licet de ſupplen. negligen. Pralat.* Rebuff. *vbi ſupra de collation. d. verb. ſequentibus Menſibus*, *& in tit. de form. mandat. Apoſtol. verb. poſt menſem verſ. quomodo computetur hic Menſis*, vbi plures Doctores allegat. tradit Guilelm. Mandagot. *in tract. de electiõn. cap.*5. *per totum*, *& ibi in addit.* latiſſimè Boer. recitans quamplures huius ſententiæ Doctores, & de hac materia differentes. Vnde cum dicta regula Octaua diſponat de Menſibus proprio nomine deſignatis, neceſſariò computandi erunt ab initio vniuſcuiuſque Menſis vſque ad illius finem. 3

Vlterius quia prout domus dicitur totum integrale conſtans ex fundamentis, parietibus, & tectis, ad notata per Bart. *in l. qui vſumfructum*, *numer.*3. *ff. de verborum obligat.* ita hic Menſis proprio nomine deſignatus, dicitur quoddam totum integrale ex ſuis partibus, nempè diebus conſtans. Potiſſimè cùm ex Conano *commentarior. iur. ciuil. lib.*8. *cap.*4. *n.*1. *verſ. totum autem*, illud dicitur totum quod vnum, & continuum eſt, & vt notat Chaſſanæus *in conſuet. Burgund. §.*1. *verſ. aduerte totum dicitur*, prout eſt vnum integrale, 4

tegrale, & ex partibus integralibus conſiſtens, & Rebuff. *in l. nominis 6. de verb. ſignific. verſ. totum illud dicitur totum integrum quod vnam reſpicit rem.* Ita hic Menſis Auguſti dicit vnum tantum menſem, & continuum, & ſic vnum totum integrum ex ſuis integralibus partibus, nempè diebus conſiſtens, ſed ſic eſt, quod qui loquitur de domo, aut de inſula, & ſic de vno toto integrali loquutus intelligitur de toto, non verò de partibus illius, vt notat Alciatus *in l. appellatione rei verſic. quare ſi quis de domo loquatur, ff. de verborum ſignificatione*, & facit textus *in dicta l. cum qui ades, ff. de vſucap. & in l. qui vniuerſas 50. ff. de acquirenda poſſeſſione*, quibus diſponitur, quod qui corpus integrale poſſidet, veluti domum, non dicitur poſſidere partes ſingulas illius corporis, & ibidem redditur ratio, quia ſi ſeparatim qui illas partes poſſideret, iam totum non eſſet quod intelligitur de poſſeſſione particulari ſingularum partium domus, vel cuiuſuis totius, cuius ſingulas partes non dicitur ſingulariter poſſidere, ſed in concreto, qui totum integrale poſſidet, ad notata per Angel. & ſcribentes *in d. l. qui vniuerſas*.

4 Ex quibus ſequitur, quod dicta regula octaua, quæ loquuta eſt de Menſe Auguſti, & ſic de toto integrali quidquid diſpoſuit circa reſeruationem beneficiorum vacantium in illo Menſe concernit, & reſpicit totum illum Menſem integralem cum ſuis partibus in concreto, non autem concernit illius partes nempè ſingulos dies, & ſeparatim ab illo toto, alias hoc totum nempè dictus Menſis ceſſaret quoad diſpoſitionem de dicto Menſe loquutam, & intraret diſpoſitio de ſingulis diebus, quod nec iura ex ſupradictis admittunt, nec dicta regula octaua quicquam tale dictat, quin totum contrarium.

5 Facit pro hac reſolutione ſingulare reſponſum Vlpiani *in l. 4. ff. de verborum ſignif.* vbi ſi in itinere faciendo ſi viginti millia paſſuum in ſingulos dies ſint peragenda, ita debent accipi ac ſi paſſus non attingant dictum numerum viginti millium nihilominus diem integrum occupent, quod ſi dicti paſſus dictum numerum viginti millium vtcunque excedant licet in vno tantum milliari, nihilominus integrum biduum tali itineri attribuetur. Vnde licet Vlpianus videret tam milliaria paſſuum, quam horas diei poſſe diuidi, & reſpectu horarum, & milliarium paſſuum poſſet reſpectiuè computatio fieri, quod magis æquum videbatur, nihilominus prout ibidem notat Rebuffus, quia in dicta computatione interdum daretur plus, interdum minus, & multæ controuerſiæ naſcerentur, ad illas vitandas. Vlpianus non admiſit diuiſionem diei per horas, quin voluit, quod etiamſi vnum tantum milliare paſſuum ſupereſſet, illud occuparet integrum diem. Et licet hæc ratio decidendi adducta a Rebuffo ſatis conueniat reſponſo Vlpiani, quin & noſtræ reſolutioni. Nihilominus Vlpianus *in d. l. quarta altius cogitauit*, conſiderauit namque initium diei quod ſi dies cœpit occupari in itinere etiam vnico paſſuum milliari, ex ſolo illo initio diei ſic occupato, voluit totum diem integrum in eodem itinere occupatum cenſeri, & ſic non conſiderauit Vlpianus partes diei, nempè horas proportionales ad partes itineris per milliaria paſſuum diuiſibiles, quin conſiderauit initium diei, ex quo integrum diem vocauit, & attribuit tali itineri faciendo, ita in noſtra regula octaua ad inſtar Vlpiani, Papa non conſiderauit partes Menſis nempè dies, ſed initium Menſis, ita vt, ſi in ſui initio eſſet Apoſtolicus, & reſeruatus, ita integer vſque ad finem permaneret, vt etiam hac via diſcordiæ, & differentiæ, quæ alias in computatione dierum poſſent oriri ceſſarent.

6 Item cùm in initio dicti Menſis Auguſti ius Papæ eſſet acquiſitum, ſemper ille Menſis remanet reſeruatus, prout fuit dictum *in dicta deciſione Fauentina*, ſicuti beneficium ſemel affectum, ſemper remanet affectum ex Rota *in nou. de preben. deciſ. 10. & in extrauag. Pauli II. incipienti ad Romani de prabend.* tradit Simonett. *de reſeruat. quæſt. 64. num. 7. & 8.* Mandoſ. *regula 1. quæſt. 5. num. 9.* Quin & ſi reſeruatio ceſſet, remanet tamen affectio, quæ difficiliùs remoueretur ex authoritatibus ſupradictis. Ex quibus infertur, quod cum dictus Menſis in ſui initio fuerit diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruatus, erunt & reſeruata, & affecta beneficia in eodem Menſe vacatura, ita vt licet gratia alternatiuæ fuerit acceptata ab Epiſcopo, quin & recognita in Dataria 18. Auguſti: Nihilominus beneficia poſt dictam recognitionem in eodem Menſe vacantia, ſunt & remanent Papæ reſeruata, & affecta, & non comprehenduntur ſub dicta gratia alternatiuæ ex ſupradictis, & ex verbis eiuſdem gratiæ, ibi, *dummodo alias diſpoſitioni Apoſtolica reſeruata, vel affecta non fuerint*, expreſsè Pontifex declarauit ſuam mentem nullatenus eſſe, concedere Epiſcopis ſub dicta gratia alternatiuæ beneficia ſemel Apoſtolicæ diſpoſitioni reſeruata, aut affecta.

7 Non obſtat verba eiuſdem regulæ octauæ, ibi, *quibus receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea vti incipiant gratia ſupradicta*, quaſi illis detur intelligi à die recognitionis factæ in Dataria, incipere Epiſcopum gaudere dicta gratia ex vi dictionis *tunc* denotantis temporis extremitatem ad textum *in l. quarta, §. final. ff. de condition. & demonſtr.*

8 Quia reſpondetur dictiones *tunc*, non ſemper extremitatem temporis ſignificare, quin diuerſimodè in iure accipi, vt notat Caſſadorus *deciſ. 1. num. 3. de teſtam.* & latè Rebuff. *in l. mulieris appellatione, §. deſinere à verſiculo tunc ideſt eo caſu, cum ſequentibus, ff. de verborum ſignificatione*, & Mandel. *conſ. 51. à num. 19. cum ſeq.* & cum ex tot iuribus, & rationibus ſupra relatis, & ex grauiſſima Rotæ authoritate, quin & ex mente Pontificis cognita ex verbis eiuſdem regulæ octauæ, conſtet in ea de Menſibus integralibus, non verò de ſingulis illorum diebus diſpoſitum fuiſſe, non eſt rationi conſonum, vt ex vnica hac dictione *tunc*, quæ ita variè aſſumi poteſt, prædictum verum huius regulæ intellectum deſtruere velimus, potiſſimè cum dictio *tunc*, ſignificet temporis extremitatem, ſolummodo quando ad tempus refertur prout *in l. 4. §. fin. ff. de condict. & demonſtr.* vbi cùm ad extremum quinquennij referatur, ſignificat extremitatem dicti quinquennij, vt tenet Rebuff. *vbi ſupra verſ. aliquando refertur verſ. ſequenti*.

9 Tum etiam quia dictio *tunc*, in regula 8. non ad tempus, ſed ad caſum refertur, nempè ad caſum, quo recognitio in Dataria fuerit facta, quod etiam eſt de illius dictionis natura, vt docet Rebuff. *ibidem verſ. tunc ideſt eo caſu*, quæ comprobantur ex eo quod regula non ſimpliciter vtitur hac dictione *tunc*, quin dicit, *tunc demum*, quæ dictiones ſimul iunctæ referuntur ad caſum quaſi dictum ſit, *tunc demum*, ideſt *hoc facto*, per text. *in l. licet, ff. depoſiti ibi, nam tunc demum ſequeſter poſſidet*, notat Rebuff. *vbi ſupra verſ. tunc demum*, & ſic ſenſus huius dictionis in hac regula talis eſt tunc demum, & non antea, ideſt facta recognitione in Dataria incipiat Epiſcopus vti alternatiua, non verò antea, ita vt reſpiciat omnimodam excluſionem vſus alternatiuæ ante dictam recognitionem, illa verò facta non negamus aliquam extremitatem temporis eſſe dandam, à qua incipiat vſus alternatiuæ, quæ incipiet ab initio primi menſis, ad Epiſcopum ex dicta gratia competentis qualis in hoc caſu eſſet menſis Octobris, in cuius initio, & non antea poteſt reperiri tempus habile in Epiſcopo ad vſum alternatiuæ, cum regula non de diebus, ſed de menſibus integralibus loquuta fuerit ex ſupra adductis, & quia ad cognoſcendam extremitatem temporis per dictam dictionem *tunc* denotatam recurrendum eſt ad præcedentia, & ad ſubiectam materiam, ex Caſſador. *d. deciſ. 1. n. 7. de teſtam.* & Mandel. *vbi ſupra n. 20.*

10 Minus obſtat dicere, quod ſi Papa obierit in medio Menſis Apoſtolici ille menſis in reliqua ſui parte deſinet eſſet Apoſtolicus, & efficitur ordinarius, vnde eodem modo per alternatiuam conceſſam, & recognitam in medio Menſis Apoſtolici, ille Menſis in reliquo ipſius deſinit eſſe Apoſtolicus, & ſpectabit ad Epiſcopum. Cui obiectioni ſi reſpondeatur morte Pontificis ex eo Menſem inceptum deſinere eſſe Apoſtolicum, quia ceſſant reſeruationes regularum Cancellariæ, & intrat diſpoſitio iuris communis, qua collatio beneficiorum ad ordinarium ſpectat, tunc etiam inſtat fundamentum contrarium, quia ſicut mors Pontificis aufert ordinario obſtaculum reſeruationum regularum Cancellariæ, quæ iuris communis curſum, & Ordinarij prouiſionem impediebant: ita etiam cum gratia alternatiuæ ſit remotio obſtaculi cauſati per reſeruationem octo Menſium, ex Put. *deciſ. 488. num. 5. & deciſ. 492. num. 2. lib. 2. & deciſ. 93. num. 2. lib. 3.* Caſſador. *deciſ. 4. n. 2. de priuileg.* Creſcent. *eodem tit. deciſ. 11.* Mandoſ. *reg. 11. qu. 11. num. 3.* videtur, quod talis remotio obſtaculi ſicque gratia alternatiuæ incipiat à die ipſius acceptationis, & recognitionis in Dataria.

11 Sed reſpondetur morte Pontificis reſeruationes regularum Cancellariæ ceſſare, ſed conceſſione alternatiuæ

non

non ceſſare reſeruationes, vel affectiones quibus beneficia antea reſeruata, vel affecta erant, ex verbis dictæ regulæ octauæ ſupra relatis ibi, *dummodo aliàs diſpoſitioni Apoſtolica reſeruata, vel affecta non fuerint*. Vnde cum ex ſupradictis Menſis Auguſti qui ſemel cœpit eſſe Apoſtolicus, & reſeruatus, & per conſequens omnia beneficia vſque in finem illius menſis vacatura ſint reſeruata, ſequitur quod ad illa non extenditur dicta gratia alternatiuæ.

12 Secundò eidem obiectioni reſpondetur, quod cùm vt ſupra probauimus vſus gratiæ alternatiuæ incipiat ab initio Menſis habilis, prout in noſtro caſu eſſet Octobris, amotio obſtaculi cauſata per alternatiuam etiam incipiet ab initio dicti Menſis Octobris, & ex tunc verum erit dicere dictam gratiam remouere obſtaculum reſeruationis octo Menſium, antea verò nullatenus.

R. P. D. LVGDVNEN.

Peruſina Bonorum.

Mercurij 22. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Recognitio manus Notarij ſemper eſt neceſſaria. Item Archiuiſta poteſt extrahere ſcripturas Archiuij abſque ſolemnitate, dummodo probetur eſſe Archiuiſtam. Item an defectus tranſportationis actorum inducat defectum iuriſdictionis.

SVMMARIVM.

Recognitio manus Notarij neceſſaria eſt pro fide ſcripturæ, n.1.
Legalitas Notarij obtenta lite pendente, & parte non citata nulla eſt, n.1.
Archiuiſta vti ſucceſſor in officio poteſt extrahere ſcripturas Notariorum abſque ſolemnitate, n.2.
Archiuiſta ſeu Notarius quis probatur ex illius aſſertione, n.3.
Acta non dicuntur non integrè tranſportata ex verbis omiſſis aliis &c. *quia illa apponuntur de ſtylo Notariorum ad ſubintelligendas clauſulas ordinarias, n.4.*
Iuriſdictionis defectus non inducitur ex non integra actorum tranſportatione, n.4.
Iudicium contra minorem valet ſi citetur ſolus curator abſque eo quod citetur minor, n.5.

DECISIO CXLV.

1 QVoad inſtrumenta leuata per proprios Notarios de illis rogatos non erat dubium, quod id etiam parte non citata, & quandocumque fieri poſſet, vt tenuit Rota *in cauſa Dertuſen. coram Illuſtriſſimo Pamphilio, & ſæpè alias*. Sed cùm recognitio manus ſiue ſcripturæ Notarij neceſſaria ſit, Put. *deciſ.336. lib.2.* & in inſtrumentis in hac cauſa productis per eccleſiam pro ea recognitione appoſita ſit legalitas, lite iam in Rota pendente, & parte non citata Domini cenſuerunt huiuſmodi recognitionem eſſe bonam, & legalitatem non eſſe ſufficientem, vt olim fuit dictum *in cauſa Beneuentana Iſchiæ de anno 1563. coram Oradino, & nuper de anno proximè præterito in cauſa Litten. Beneficij coram Domino meo Sacrato*.

2 Idem etiam tenuerunt Domini, quoad inſtrumenta extracta per Archiuiſtam, licet enim iſte videtur poſſe extrahere in publicam formam abſque ſolemnitate vti ſucceſſor in officio, & habens facultatem extrahendi vigore conſtitutionis Sixti V. ſuper iure bannimentorum ſuper eius obſeruantia editorum, Caput. *deciſ.351. part.2.* Tamen cum non conſtet huiuſmodi extractionem ab ipſo factam fuiſſe ex quo eius manus non eſt legitimè recognita, non poteſt in ea fieri aliquod fundamentum: ideòque non obſtant allegata bannimenta, & conſtitutio, in quibus archiuiſta habet eandem facultatem quam Notarius rogatus cui æquiparatur, quia quidquid ſit de eo, an id vſu receptum ſit, & an procedat eo caſu quo lis ſit in curia introducta, certè cum etiam ex prædicta conſtitutione Archiuiſtæ nihil amplius liceat quàm actuario recognitio, & legalitas appoſita inſtrumentis in hac cauſa per Archiuiſtam extractis, perinde eſt inſufficiens ac illa Notariorum actuariorum de qua ſupradictum eſt.

3 Neque obſtat, quòd non videatur neceſſaria iſta legalitas, cum extrahenti qui dicit ſe Archiuiſtam in hoc credatur, Veral. *deciſ.245. part.2.* Reſpondetur enim non propterea credi, quod ea ſcriptura ſit de eius manu, & ad id probandam neceſſariam eſſe ſufficientem recognitionem, atque ex his Domini dixerunt iura non eſſe in forma probanti.

Sed quo ad alteram dubij partem tenuerunt, teſtes fuiſ- 4
ſe validè examinatos, ſi modò tempore examinis Hector erat curator. Nam quod apponitur remiſſoriam ſine iuriſdictione fuiſſe relaxatam, quia acta non erant integrè tranſportata, id non ſubſiſtit in facto, cum iſta verba, *omiſſis aliis*, & prout latius apponi ſolita ſint ex ſtylo Notariorum ad ſubintelligendas clauſulas ordinarias, nec ex illis actorum non integra tranſportatio argui poteſt. Deinde non inducitur defectus iuriſdictionis ex non integra tranſportatione actorum, vt nuper dicebatur in Vlixbonen. Præeminentiarum coram R. P. D. meo Iuſto, & ſæpè fuit aliàs dictum in Rota reiecta contraria Deciſione, quæ allegatur coram Illuſtriſſimo Blanchetto.

Alia nullitas quæ examini impingitur, quod ad viden- 5
dum iurare teſtes non minor, ſed ſolus Curator fuerit citatus, quaſi iudicium non ſubſiſtat cum ſolo curatore abſq; interuentu minoris, vltra quod nec ea in facto verificatur, eſt etiam expreſsè contra text. *in l.1. §. in cauſis autem, de admin. tut.* vbi dicitur licitum eſſe Agentibus, vel ipſum adultum vocare, vt conſenſu curatoris conueniatur, vel contra curatorem agere vt ipſe litem ſuſcipiat, *vt l. neque tutores, C. de procurat.* ex aduerſo adducta potius firmant hanc ſententiam, quia ſi ibi curator poteſt effici Dominus litis, ergo poteſt ſolus in iudicio ſtare, & facit æquiparatio curatoris, & Procuratoris, quam ibi ex illo text. not. Bart. & Bald. Non obſtat etiam *l.2. qui leg. perſ. hab.* Dum enim dicit, poſſe adultum curatore conſentiente agere, & excipere, non negat curatorem ſolum poſſe nomine adulti conuenire, & conueniri.

R. P. D. LVGDVNEN.

Zamoren. de Morales.

Lunæ 27. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Iuriſpatronatus pertinentia, & exiſtentia quam probationem requirat, & ex quibus probetur. Item an iuſpatronatus poſſit in alium transferri abſque conſenſu ordinarij titulo ſingulari, & an in ceſſione iuriſpatronatus Eccleſiæ competentis ſit neceſſaria confirmatio Apoſtolica.

SVMMARIVM.

Iuriſpatronatus pertinentia leuiores probationes admittit, n.1. vbi maximè in antiquis, n.1.
Iuriſpatronatus exiſtentia probatur ex antiquis enunciatiuis, & viſitationibus ordinariorum, ac antiquiſſimis præſentationibus effectuatis, n.1.
Iuriſpatronatus pertinentia probatur ex probatione deſcendentia ab eo qui præſentauit, n.2.
Iuſpatronatus diuiditur in plures voces, vbi deuenit ad plures filios patroni, n.3.
Præſentatus à maiori parte patronorum dicitur qui plures habet voces, n.4.
Iuſpatronatus ſine conſenſu ordinarij titulo ſingulari non transfertur, n.5.
Legatum non agnitum, nec acceptatum, non ſuffragatur, n.5.
Iuſpatronatus inter compatronos præſcribitur ſpacio 40. annorum, n.5.
Iuſpatronatus Eccleſiæ competens non poteſt in alium transferri abſque beneplacito Papæ, n 6.

DECISIO CXLVI.

PRo informante nempè beneficium Sanctæ Mariæ de 1
Morales eſſe adiudicandum Petro de Laſarte, vti ceſſionario Hieronymi de los Rios, cum enim agatur de pertinentia iuriſpatronatus, non autem de libertate beneficij, ſufficerent leuiores probationes, maximè ex quo ſumus in antiq. Put. *deciſ.140. lib.1.* Achil. *deciſ.7. num.4. de iurepatr.*

& hoc caſu vltra confeſſionem partium concurrunt antiquiſſimæ enunciatiuæ cum ſententijs, & viſitationibus ordinariorum, & antiquiſſimis præſentationibus effectuatis, ex quibus ſatis ſuperque probatur patronatus exiſtentia, Puc. *d. deciſ.* 140. *lib.* 1. Caſſad. *deciſ.* 2. *num.* 4. *de probat.* Gabr. *conſil.* 190. *lib.* 2.

2 Eſt autem in confeſſo, iſtud iuſpatronatus ſtetiſſe in capite Petri Guiral ſenioris, eumque non ſolum præſentaſſe, ſed etiam eius præſentationes effectum ſuiſſe ſortitas. Vnde ſufficit a dicto Petro ſumere deſcendentiam, vt fuit dictum *in cauſa Regien. Prioratus* 29. *Aprilis* 1592. *coram Rev. Rodien. & in Firmana iuriſpatronatus* 20. *May* 1591. *coram bon. mem. Orano*.

3 Eſt æquè in confeſſo, quod dictus Petrus iunior obijt relictis ſex filijs ſcilicet Ferdinando, Petro, Alphonſo, Beatrice, Iſabella, & Agnete, atque ex illis Petrum ſecundo loco nominatum inteſtatum, & ſine filijs deceſſiſſe, ita vt patronatus voces in alios quinq; diuiſæ remanſerint, ad gloſ. *in c.* 1. *de iurepatr. communiter approbatam*, vt per Abb. ibi *n.* 7. Deceſſit poſtea Ferdinandus ſcripto teſtamento, in quo ius quod ſibi in dicto patronatu competebat legauit Alphonſo patri ſuo, hæredes autem ſuas vniuerſales ſcripſit Leonoram, & Iſabellam filiam Agnetis, & neptes tam ſuas, quàm Alphonſi ex ſorore. Obijt deinde Agnes, cui hæredes extiterunt prædictæ filiæ Leonora, & Iſabella, quarum prior deceſſit. Iſabella ſcripta hærede Leonora, quæ demum decedens hæredem inſtituit Antonium de Copeda, & ſupradictis omnibus caſibus hæreditas adita eſt.

4 Beatricis vxor tranſijt in Aluarum Temiro filium Franciſci, & nepotem Beatricis. Deſcendentiæ, ſeu ſucceſſiones probantur ex præſentationibus, & ex depoſitionibus teſtium. Ab iſtis Franciſco Copeda, & Aluero Temiro, fuit præſentatus Hieronymus de los Rios. Itaque ex prædictis quinque vocibus, tres habuit illas nempè Ferdinandi, Beatricis, & Agnetis, & per conſequens fuit præſentatus à maiore patronorum parte, Abb. *in c. quoniam*, *n.* 13. *de iurepatr.* Lambert. *de iurepatr. lib.* 1. *part.* 2. *qu.* 1. *art.* 27. Roch. Curt. *eod. tract. verſ. ipſe vel is*, *n.* 6. Ideoque Iſidoro præferendus, iuxt. text. *in d. c. quoniam*.

5 Non obſtat, quod Ferdinandus legauit iſtud iuſpatronatus Alphonſo, vnde non videatur tranſiſſe ad hæredes vniuerſales. Nam reſpondetur, quod in iſto legato non adfuit conſenſus ordinarij, & regula eſt, quod iuſpatronatus ſine conſenſu ordinarij titulo ſingulari non transfertur, Roc. Curt. *de iurepatr. in d. verſ. ipſe, vel is* 4. 7. *n.* 15. & Lambert. *eo tract.* 2. *p. lib.* 1. *art.* 2. *q.* 6. vbi vterque atteſtatur de communi, & quatenus in hoc eſſet difficultas, quia ſumus in compatronis, *ad deciſ.* 10. Achil. *de iurepatr.* Fuit dictum quod ſatis eſſet, quod hic non conſtet de acceptatione, & agnitione legati, *ad l. ſi legato*, *C. de leg. & ſimilet*, imò ex obſeruantia ſubſequuta apparet, quod legatum non habuerit effectum, cùm vſque ab anno 1523. filiæ Agnetis tanquam hæredes Ferdinandi deuenerint ad diuerſas præſentationes, quæ effectum habuerunt, *ad conſ.* Calder. 12. *de iurepatr. cum vulg.* Vnde poſſent dici etiam præſcripſiſſe dictam vocem, cùm inter compatronos ſufficiat quadragenaria, vt tenuit Rota *in quadam Florentina iuriſpatronatus* 27. *Februarij* 1575. *coram fel. rec. Clem. VIII. tunc Rotæ Auditore*. Neque requirebatur ſcientia Alphonſi, & eius hæredum, ex quo ipſi nunquam fuerant in poſſeſſione dictæ vocis, vt dicitur in præallegata deciſione.

6 Addebant ſcribentes pro informante vocem Iſabellæ filij Petri ſenioris, qua vtebatur Iſidorus tanquam præſentatus à Ferdinando Romero non eſſe conſiderandum, quia Ferdinandus eam habebat vti ceſſionarius Monaſterij Sanctæ Claræ, in quo ſupradicta Iſabella fuerat profeſſa. Dicebant enim Monaſterium hanc ceſſionem facere non potuiſſe, non ſolum ſine conſenſu ordinarij qui non interuenerat, ſed etiam ſine beneplacito Sedis Apoſtolicæ ratione alienationis, quæ fiebat illius iuris monaſterio competentis, argumento *cap. nulli de reb. Eccleſ. non alien. & c. ſine exceptione* 12. *q.* 2. Lambert. *de iurepatr. lib.* 1. *part.* 2. *qu.* 1. *art.* 10. *in fin.* Itaque Iſidoro ſiue ex iure ſuo, ſiue ex ceſſione Martini vnam tantum vocem ſuffragari illam nempè Alphonſi, quæ tranſiuerat, ſiue in Ludouicum de Ocampo filium Leonoræ filiæ Alphonſi, ſiue in ſupradictum Ferdinandum Romero, vti ceſſionatium etiam prædicti Alphonſi. Nam de hoc ab initio fuerat lis inter Martinum, & Iſidorum, cui in fauorem Iſidori poſtea Martinus ceſſerat. Sed huiuſmodi inſpectiones videbantur ſuperfluæ, cùm ex ſupradictis tribus vocibus ſatis aſſertum ſit ius Hieronymi, cuius Petrus de Laſarte eſt ceſſionarius. Neque Petro obſtat fel. rec. Greg. XIII. conſtitutio ſuper publicandis reſignationibus, & iurium ceſſionibus, quaſi non intra tempus in ea præfixum ſuam ceſſionem cum literis deſuper confectis publicauerit. Fuit enim in actis producta publicandæ reſignationis prorogatio, ex qua patet publicationem in tempore conſtitutionis factam fuiſſe. Et in reliquis Petrum ſuam gratiam iuſtificaſſe conſtat ex deciſione coram Reuerendiſs. Paceñ. 20. Iunij 1594. Atque ex his DD. concluſerunt, Petro fore adiudicandum beneficium, eoque magis quod præſentati ab alijs compatronis obierunt, & nullus alius ab ipſis modo reperiatur præſentatus, nec collitigans, quin huic beneficio apponi ſequeſtrum fuit per Rotam reſolutum coram me.

R. P. D. MANZANEDO.

Aquilana Beneficiorum.

Lunæ 26. *Iunij* 1606.

ARGVMENTVM.

Plura deducuntur circa manutentionem, & an ſententia lata in contumaciam præſumatur lata in contumaciam, vel ob delictum.

SVMMARIVM.

Probatio ſemiplena ſufficit in interdicto retinendæ, *n.* 1.
Mandatum de manutenendo datur exiſtenti in poſſeſſione, vel quaſi de tempore motæ litis, *n.* 1.
Poſſeſſio inſtrumentalis alio exiſtenti in poſſeſſione non eſt manutenibilis, *n.* 2.
Poſſeſſio poſterior in concurſu anterioris præſumitur clandeſtina, *n.* 2.
Exequutor qui tenetur partes iudicis aſſumere debet poſſeſſorem citare, *n.* 3.
Clauſula, amoto &c. *intelligitur iuris ordine ſeruato*, *n.* 4.
Iudex non ritè, nec rectè procedens, non priuat poſſeſſione, *n.* 4.
Sententia lata ob contumaciam præſumitur potius lata ob contumaciam quam ob delictum, *n.* 5.
Mandatum de manutenendo debet dari etiam poſſeſſori habenti contra ſe ſententiam cuius appellatio pendet, *n.* 5.

DECISIO CXLVII.

ALphonſo dandum eſſe mandatum de manutenendo 1
Domini dixerunt, cùm conſtet de ipſius poſſeſſione ex depoſitionibus duorum teſtium, & tamen ſufficeret vnicus, cum ſemiplena ſufficiat ad probationem poſſeſſionis in iſto interdicto, Menoch. *de retin. remed. fin. n.* 34. & cum de tempore motæ litis reperiatur Alphonſus in eadem poſſeſſione ſaltem ciuili, & habenti illam competat hoc interdictum, ad notat. per Iaſ. *in l. clam poſſidere*, *§. qui ad nundinas*, *num.* 62. *ff. de acquir. poſſeſſ.* & per Menoch. qui plures adducit, *de retinen. remed.* 3. *num.* 22. Rota *deciſ.* 19. *n.* 12. *part.* 2. *diuerſ.*

Et non obſtat poſſeſſio Fabricij, cùm ſit inſtrumentalis, & 2
capta poſſidente Alphonſo, & ſic non manutenibilis, Rota *deciſ.* 324. *n.* 2. & 363. *n.* 1. & 390. *n.* 2. & 802. *n.* 5. *part.* 1. *diuerſ.* Vnde intrat doctrina Bart. *in l. ſi duo num.* 4. *ff. vti poſſidet.* & Bald. *in l. arboribus*, *§. nam*, *& fin. ff. de vſufruct.* tenentium ſtandum eſſe anteriori poſſeſſioni, poſterior namque præſumitur clandeſtina ad text. *in c. licet cauſam de probat.* & ibi Doctores Menoch. *de retinen. remed.* 3. *n.* 725. Benintend. *deciſ.* 42. *num.* 4. *& deciſ.* 93. *num.* 9. faciunt tradita *deciſ.* 19. *n.* 1. *&* 2. *part.* 2. & in ceteris deciſionibus ſupra allegatis per text. *in l.* 1. *in fin. ff. vt poſſidet.* vbi gloſ. & Doctores *deciſ.* 612. *n.* 4. *ead. part.* 1.

Nec obſtat Fabricium à iudice nempè ab executore 3
miſſum fuiſſe in poſſeſſionem, cum talis executor teneretur partes iudicis aſſumere, & citare Alphonſum poſſidentem per text. *in c. licet Epiſcopus*, *& ibi gloſ. verb. te non vocato de praben. in* 6. Cald. *de dilation. conſ.* 4. Achil. *ſuper reg. de triennal. deciſ.* 6. *num.* 4. Felin. *in cap. fin. num.* 4. *de præſumpt.* Rota *in nouiſ. deciſ.* 30. *de reſcript. & in deciſ.* 202. *in princ. part.* 1. *diuerſ.*

Quod magis procedit, ex quo Bulla Fabricij habet clauſu- 4
lam *amoto quolibet*, *&c.* quæ etiam intelligitur iuris ordine

ne ſeruato, Felin. *in c. de cetero, num. 9. de ſent. & re iudic.* notat Rebuff. *in prax. titul. de form. nou. prouiſ. verb. amoto exinde*, & Staphil. *de liter. grat. in c. de clauſula amoto, n. 3.* Achil. *d. deciſ. 3. n. 2.* Mohed. *deciſ. 7. n. 5. de reſtit. ſpoliat.* vnde cum executor ex ſupradictis non proceſſerit ritè, & rectè, non potuit præiudicare Domino Alphonſo in eius poſſeſſione, Rota *deciſ. 802. n. 7 part. 1. diuerſ.*

5 Quibus non obſtat, per ſententiam ratione delicti latam priuatum fuiſſe iſtis beneficijs Dominum Alphonſum, cùm talis ſententia lata fuerit in ipſius contumaciam, quo caſu non ob delictum, ſed potius ob contumaciam cenſetur lata, per text. *in l. ſi ideo, ff. de euiction. & in l. Papinianus, §. meminiſſe*, vbi Bart. *num. 3. ff. de inoff. teſtam.* facit text. *in cap. ex literis de conſtit.* vbi hoc notat Abb. *num. 11. circa fin.* & Felin. *n. 20.* idem Felin. *in c. cum Bertoldus, n. 20. de ſentent. & re iud.* Tiraq. *in tract. ceſſan. cauſ. n. 64.* Alc. *de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 22. n. 1.* Gabriel. *de ſent. concluſ. 3. num. 1.* vnde non obſtante dicta ſententia eſt manutenendus, cum etiam ſi non fuiſſet lata in contumaciam, ſtante appellatione ab ipſa interpoſita, illa pendente deberet manuteneri ex notatis à Pariſ. *conſ. 39. num. 3. & 6. lib. 1.* Cæſ. de Graſſ. *in deciſ. 4. de cauſ. poſſeſſ. & propr.*

R. P. D. MANZANEDO.

Præneſtina Molendini.

Lunæ 27. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Priuilegium non probatur ex confeſſionibus extraiudicialibus, ſed vel per ſcripturam originalem ipſius priuilegij, vel per teſtes deponentes de vſu priuilegij.

SVMMARIVM.

Priuilegium quod petitur exhiberi, neceſſe eſt probare exiſtere, aliàs non ſufficit ſolum intereſſe, n. 1.

Priuilegium vt probetur per teſtes, debent deponere de vſu illius, & non eſt ſatis deponere de confeſſionibus extraiudicialibus, n. 2.

Confeſſio extraiudicialis inducit ſemiplenam probationem, num. 2.

Fallit quando teſtes deponentes de tali confeſſione extraiudiciali ſunt ſubditi illius pro quo deponunt, n. 2.

Confeſſio extraiudicialis vnius non poteſt nocere alijs non habentibus cauſam ab eo, n. 3.

Abſtinendi beneficium facit, vt non valeat conſequentia, eſt filius, ergo hæres, n. 3.

Teſtes deponentes de priuilegio debent deponere de confeſſione ſcripturæ ipſius priuilegij, aliàs non probant, cum poſſint ſcire aliunde, n. 4.

Scriptura copiata ex Cataſto enunciat tantum, n. 4.

DECISIO CLVIII.

1 Licet conſtet de intereſſe in hac cauſa Domini Marchionis, non ſufficit, cùm opus ſit, quod ſimul etiam de exiſtentia priuilegij, quod petitur exhiberi, conſtet text. *in l. in hac actione in prin. & in §. eſt autem perſonalis hæc actio, & in §. ſciendum verſic. Iudex igitur, & §. fin. & l. Celſus ſcribit in princip. & §. 1. l. theſaurus, ff. ad exhibend.* tradit Iaſ. *in §. præterea num. 44. & 47. inſtit. de action.* & Ioannes Criſpus *de Montib. in tract. termin. action. n. 144. poſt dictum volumen*, Iaſ. *de action.*

2 Et teſtes examinati pro parte Domini Marchionis nullus ipſorum deponit de viſu priuilegij, ſed tantum de confeſſionibus extraiudicialibus Clementis, & Scipionis. Et licet aliqui poſſent dici conteſtari, quo ad dictam confeſſionem extraiudicialem, & ex eo induci probationem ſemiplenam, nihilominus quia omnes teſtes ſunt ſubditi Domini Marchionis merentur, vt minor fides illi adhibeatur, Alberic. *in l. idonei in princip. ff. de teſtib.* Ruin. *conſil. 53. n. 6. verſ. & dato lib. 4.* cum alijs per Gabr. *de teſtib. concluſ. 10. n. 27.* ex quo dicta extraiudicialis confeſſio non reſultat legitimè probata etiam per ſemiplenam.

3 Tum etiam quia etſi Clemens prædictam confeſſionem feciſſet, ex ea non potuit nocere filijs qui non probantur ſui hæredes, cum non valeat conſequentia, eſt filius, ergo hæres propter beneficium abſtinendi, text. *in §. ſui cum verſ. ſed his prætor. inſtit. de hæred. qual. & differ. gloſſ. verb. teneantur in l. neceſſarijs, ff. de acquir. hæred.* Surd. *deciſ. 140. n. 15. & ſeq.* nec confeſſio Scipionis potuit nocere alijs fratribus, *l. Seia mancipia in princ. ff. ad Velleian. l. duobus, §. 1. ff. de iureiur.* Ruin. *conſil. 147. n. 13. lib. 3.* Roland. *conſil. 58. n. 16. vol. 2.* Crauett. *conſil. 966. n. 18.* Surd. *deciſ. 218. n. 4.* Rota *diuerſ. deciſ. 802. n. 10. part. 1.*

Et quamuis prædicti teſtes deponant de confeſſione priuilegij, non tamen deponunt de confeſſione ſcripturæ priuilegij, & poterant ſcire ſe habere priuilegium aliunde, maximè ex copia Cataſti, quod illud enunciat. Vnde iſta probatio non concludit, *ad l. non hoc, C. vnde legit. & c. in præſentia de probat.* 4

R. P. D. MANZANEDO.

Bononieñ. de Paleottis.

Veneris 1. Iulij 1605.

ARGVMENTVM.

Solutio deſtinata tempore contractus in certa ſpecie monetæ, quæ tempore ſolutionis non reperitur, debet fieri in moneta currenti, habito tamen reſpectu ad valorem pecuniæ tempore contractus.

SVMMARIVM.

Factum, ſuper quo deciſio fundata eſt, enarratur.

Monetæ ſpecies in contractu contenta, ſiue promiſſa, non ſolum eſt in ſolutione, ſed etiam in obligatione, n. 4.

Solutio debet fieri in eadem ſpecie ſi reperiatur, n. 4.

Soluens in eadem ſpecie liberatur ſiue valor rei ſit auctus, ſiue diminutus, n. 4.

Monetæ qualitas promiſſa ſi non reperitur debet dari pecunia communis, habita tamen ratione ad valorem pecuniæ conuentæ, n. 5.

Monetæ valor eſt qualitas extrinſeca, in cuius variatione inquiritur tempus ſolutionis, n. 6.

Solutio facta ſecundum monetam in contractu nominatam liberat ſoluentem etiam ſi fiat cum damno creditoris, num. 7.

Commodum eius eſt, cuius eſt & incommodum, n. 7.

Solutio debet fieri in eadem bonitate, & qualitate rei datæ, num. 8.

Moneta groſſa aurea æſtimatur per minutam, n. 8.

Moneta debet reſtitui per monetam, ita vt æquiualeat antiquæ, num. 9.

Solutio quæ debet fieri reſtricta ad certam qualitatem monetæ fit ſecundum valorem monetæ tempore contractus, num. 10.

Monetæ bonitas intrinſeca ſi eſt mutata tempore ſolutionis, debet conſiderari valor illius tempore contractus, ſi verò eſt mutata qualitas extrinſeca, nempe valor, conſideratur valor tempore ſolutionis, n. 11.

DECISIO CXLIX.

Cvm anno 1527. Iſabella fuiſſet nuptui tradita Aſcanio de Leonibus cum dote Ducatorum bis mille auri largorum, qui tunc temporis fuerunt depoſiti apud banchum de Bonfilijs ad rationem trium librarum, & 15. ſolidorum monetæ Bononienſis pro quolibet eorum, qui tunc temporis erat valor communis vniuſcuiuſque dictorum Ducatorum.

Et vt ex depoſitionibus teſtium pro Paleottis deprehenditur, ducati auri largi appellabantur ad differentiam Ducatorum cuſorum Romæ vulgò dictorum della Nauicella, qui erant minoris ponderis, & valoris, ideòque ſtricti dicebantur, & ita non ſolum ducati Bononiæ cuſi, quin & omnes alij ibi concurrentes eiuſdem ponderis, bonitatis, & valoris, largi dicebantur ad differentiam ducatorum ſtrictorum della Nauicella, licet aliàs dicti ducati largi, alij cuſi eſſent Bononiæ, alij Florentiæ, alij in Hiſpania, & alibi, & ſpeciali nomine quilibet eorum deſignaretur iuxta Prouinciam qua cuſi fuerant. Nihilominus omnes illi largi dicebantur ad prædictam ſtrictorum differentiam. 1

Et cùm nunc temporis adueniente caſu reſtitutionis 2

dictæ dotis reperiantur dicti ducati largi, quamuis nón in ſufficienti quantitate ad hanc ſolutionem, & cum nunc valor extrinſecus dicti ducati largi attigerit ſex libras, & duos bononenos eiuſdem monetæ Bononienſis, dubitari contingit in qua moneta, ſeu quo valore dicta dos reſtituenda eſſet.

4 Et cum de iure ſpecies monetæ in contractu contenta, ſiue promiſſa non ſolum ſit in ſolutione, quin & obligatione, ex Bart. *in l. ſi quis ſtipulatus decem in mille num.3. facit l. qui Romæ, ff. de ſolution.* Bald. *in conſil.*213.*num.*2.*volum.*5. hinc eſt, quod in eadem ſpecie, ſi reperiatur, ſolutio ſit facienda, ex Bart. *in l. Paulus la prima, ff. de ſolutionibus, & in l. 1. §. fin. num. 2. ff. de aur. & argent. legat.* per text. *in l. 2. §. 1. ff. ſi cert. pet.* Bald. *in l. ſi quis argentum, C. de donat. num.* 5. notat Couar. *de collat. vet. numiſm. c. 7. §. vnic. num.* 1. & tunc non eſt opus conſiderare augmentum, vel diminutionem bonitatis extrinſecæ nempe valoris, cum qui promiſit Florenos ſoluendo Florenos eiuſdem bonitatis intrinſecæ liberabitur, vt notat Bald. *in l. cum quid. num. 7. verſ. ſed certè, ff. ſi cert. petat.* & Boer. *deciſ.*327. *num.*4. *verſic. quia ſi dos in aureis*, Gabr. 164. *num.* 4. *verſ. ſed ſi non ſit bonitas intrinſeca notata vol.* 1.

5 Sed ſi dicta ſpecies reperiatur tempore ſolutionis, licet non in quantitate ſufficienti ad dictam ſolutionem, tunc debet fieri ſolutio ad æſtimationem prædictæ monetæ iuxta valorem de tempore ſolutionis faciendæ ex communi Doctorum ſententia, de qua teſtatur Franc. Aret. *conſil.* 11. *num.* 3. & Marian. Socin. *conſil.* 101. *num.* 1. *volum.* 3. *& n.* 12. & Boer. *dicta deciſ.* 327. *num.* 4. *verſic. iſta eſt communis*, & Gabr. *d. conſil.* 164. *num.* 1. *&* 2. & melius declarat *num.* 4. Couar. *de collat. veter. numiſm. c. 7. §. vnic. concluſ. 8. ſub num.* 5. quam opinionem tenet Bart. *d. l. Paulus in fin.* & illam ſequuntur quam plurimi à præfatis Doctoribus relatis, & ſæpius à Rota fuit approbata.

6 Et iuxta illam Domini in præſenti dubio cenſuere dotem eſſe reſtituendam in æſtimatione ducatorum largorum valoris de tempore præſenti. Ratio autem eſt, quia in hoc caſu bonitas intrinſeca non mutatur, ſed tantum bonitas extrinſeca, nempè valor in cuius variatione inſpicitur tempus ſolutionis ex regula tradita à Franc. de Aret. *d. conſ.* 11. *n.* 3. quam refert, & ſequitur Boer. *vbi ſupra num.* 4. *verſic. & ſecundum eum ad idem eſt conſil.* Bald. 268. *circa fin. volum.* 2. & Gemin. *conſil.* 137. *n.* 1.

7 Tum quia ſi valor monetæ antiquæ poſitæ in obligatione fuiſſet diminutus, ſatis eſſet ſoluere ipſam monetam antiquam, & ſi reſultaret in præiudicium creditoris, vt omnes fatentur *in dicta l. cum quid*, & ibi Soccin. *concluſ.* 3. & Gabr. *d. conſ.* 164. *n.* 4. ita etiam ſicut diminutio cedet ad incommodum creditoris, & augmentum cedere debet ad ipſius commodum ex regula iuris, *qui ſentit onus &c.* & tradit Boer. *vbi ſupra num.* 3. *verſic. quia ſicut diminutio*, & Franc. de Aret. *conſil.* 84. *in princ.* potiſſimè ſtante regula, quam ſequitur, & pluribus relatis dicit communem, Couar. *vbi ſupra, concluſ. 4. ſub num.* 3. nempè, quod quoties pecunia eodem pondere, & materia manentibus, vel augetur, vel minuitur extrinſecus, quoad pretium talis mutatio nocet, & prodeſt creditori.

8 Tum etiam pro hac communi noſtra reſolutione adduco text. *in d. l. cum quid in fine*, ibi, *idem autem agi intelligitur, vt eiuſdem generis, & eadem bonitate fiat, qui dictum fuit*, oportet aucto valore monetæ antiquæ illius tamen bonitate intrinſeca permanente, quod aut eadem moneta antiqua ſoluatur, aut tantum ex moneta noua, quod æquiualeat æſtimationi monetæ antiquæ, & creditor tantum habeat quantum tempore ſolutionis valet antiqua, vt notat Soccin. *vbi ſupra n.* 3. *&* 8. & benè Gabr. *d. conſil.* 164. *n.* 4. præcipuè cùm moneta groſſa aurea æſtimetur per minutam ex Bart. *d. l. Paulus n.* 8. & ſic ſi moneta aurea tempore contractus æſtimabatur ad 60. ſolidos, & hic erat verus illius valor, ſed ex poſt facto hi ſolidi bonitate intrinſeca fuerunt diminuti, licet eorum numerus fuerit auctus ad 70. ſolidos neceſſe eſt ſolui 70. ſolidi ad hoc, vt ſolutio fiat in eadem bonitate qua datum fuit, ſiquidem modo 70. ſolidi in bonitate intrinſeca habent eandem æſtimationem, quam habebant 60. ſolidi, tempore contractus, & modo creditor non inueniet dictam monetam auream antiquam, niſi pro 70. ſolidis, quod in terminis adducit Bart. Soccin. *in conſil.* 298. *volum.* 2. *verſic. vnde ſi hodie deteriorata eſſet, &c.* & pro hac parte adducit caſum *in leg. res in dotem*, & ibi Bart. *ff. de iur. dot.* quem refert, & ſequitur Marian. Soccin. *conſil.* 201. *n.* 12.

9 Et prædictam communem in eadem materia, qua ſumus de dote reſtituenda, tenet Bald. *in dict. conſil.* 213. *volum.* 5 quem refert, & ſequitur Franc. de Aret. *d. conſil.* 11. *num.* 3 *verſic. & hanc opinionem*. Vbi loquendo de dotis reſtitutione dicit hanc eſſe veram, & communem. Idem conſilium Bald. refert etiam, & ſequitur Petr. de Anchar. *in clementina final. de decim.* idem tradit Boer. *d. deciſ.* 327. in caſu dotis reſtituendæ, & potiſſimè *n.* 4.

10 Prædictis non obſtat, quòd mutato valore monetæ, & ſic illius extrinſeca bonitate ſolutio debeat fieri ſecundum valorem monetæ de tempore contractus, prout fuit plurium Doctorum opinio, quos refert, & ſequitur Ioannes Regnaudi *in tract. de moneta, num.* 1. & in terminis de dote reſtituenda tradit eandem contrariam Afflict. *deciſ.* 194. *vbi num.* 1. dicit ita fuiſſe deciſum per Collegium Neapolitanum, cum ſubſcriptione Doctorum, quos ibi refert, qui omnes pro ſe adducunt text. *in c. olim cauſam, & ibi gloſ. finalem, & textum, &c. cum canonicis de cenſibus*, & nituntur ea potiſſima ratione, quia ſic creditur partes voluiſſe etiamſi non expreſſerint.

11 Quia reſpondetur, quod ſi agimus de moneta, cuius bonitas intrinſeca mutata debeatur ad ſolutionem conſiderari æſtimatio, vt valor de tempore contractus, ſi vero non bonitas intrinſeca, ſed extrinſeca fuerit mutata nempè valor, tunc conſiderari debet idem valor de tempore ſolutionis, & ſic in eadem bonitate ſoluatur qua datum fuit, iuxta text. *d. l. cum quid*, & tenet Gabr. *vbi ſupra, num.* 4. & Soc. *d. conſil.* 101. *num.* 8. & ſic dd. iura in contrarium adducta intelliguntur, & ſententia Doctorum contrarium tenentium, vt expreſsè videtur innuere idem Ioannes Regnaudi *vbi ſupra num.* 9. vbi cum ſuperius aſſenſiſſet contrariæ opinioni, & attuliſſet iura prædicta, quin & Doctores illam tenentes, dicit, concludo igitur, quod ſolui debet dos in Florenis, qui currebant in delphinatu tempore contractus, & prouiſionis dotis, ſi reperiantur, vel ſi non currant, vel non reperiantur debet ſolui de pecunia minuta argentea, tunc currenti ad valorem dictorum Florenorum, alias ſi non reperiatur moneta alba, quæ illo tempore currebat ſoluetur hodie de currenti ad valorem tamen intrinſecæ bonitatis monetæ antiquæ, & ita iſtius æſtimatio antiqua attendatur, ad hoc, vt poſſit inueſtigari quantitas, quæ de moneta, & valore hodierno ſit ſoluenda, ſiquidem hæc debet regulari iuxta æſtimationem antiquam dictæ monetæ, quæ ad ſupradicta debet attendi, & hoc voluerunt iura *in d. cap. olim cauſam, &c. cum Canonicis de cenſibus*. Vnde Boer. *vbi ſupra num.* 8. refert tenentes prædictam contrariam opinionem, ſed *n.* 9. dicit noſtram reſolutionem eſſe veriorem, & communiorem, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Saluiani interdicti.

Die Sabbathi 26. Nouembris 1605.

ARGVMENTVM.

Ægidianæ conſtitutioni locus eſt, quoties lata ſententia in vim Saluiani non impugnatur dicendo de nullitate.

SVMMARIVM.

Appellatio ex ſententia lata in vim Saluiani interdicti non admittitur, n. 2.
Saluianum eſt merè poſſeſſorium adipiſcendæ, n. 2.
Appellatio de iure ciuili in mero poſſeſſorio non datur, n. 2.
L. vnica, C. ſi de mom. poſſ. procedit in quolibet interdicto etiam plenario adipiſcendæ, ſiue recuperandæ, n. 3.
Aegidiana intrat in quolibet poſſeſſorio, & in Saluiano, numero 3.
Inuentarium legitimè probat, n. 4.
Aegidiana locum habet, quando contra ſententiam in poſſeſſorio de nullitate non apponitur, n. 4.

DECISIO CL.

1 BArtholomæus Papius de anno 1580. ſuper quibuſdam bonis ſtabilibus impoſuit cenſum ſcutorum 3. millium ad fauorem Laurentij Pancaldi cum obligatione omnium ſuorum bonorũ in forma Camerali, qui Pancaldus ex

post

poſt facto emit vineam à D. Catherina pro ſcutis 3. millibus, pro quibus prædictum cenſum illi ceſſit, mediante pacto quod eueniente euictione ſortis principalis, Catherina haberet regreſſum ad vineam, illa verò euicta Pancaldus haberet recurſum ad cenſum: Bartholomæo Papio defuncto cum teſtamento, & inſtituto Gottardo eius filio, & legatis ſcutis 25. millibus Venerabili collegio Aſconæ, Æmilia eius vxor pro dote contra hæreditatem Papij ſui mariti obtinuit immitti in poſſeſſionem bonorum prædicto cenſui ſuppoſitorum, collegium verò pro ſuo legato, fuit immiſſum in poſſeſſionem cuiuſdam vineæ teſtatoris, quam poſtea vendidit Domino Coſmo Saccetto, ſed cum Æmilia pro dote habuiſſet bona prædicta cenſui ſuppoſita, dicta Catherina, quæ dictum cenſum pro dicta vinea à Pancaldo habuerat, habuit recurſum ad vineam, illamque recuperauit iuxta pactum cum Pancaldo initum. Vnde hæres prædicti Pancaldi euicta vinea à Catherina intentauit Saluianum in vinea, quæ fuerat Papij, & à collegio virtute ſui legati poſſidebatur, quamq; iam dicto Coſmo Saccetto vendiderat, in quo iudicio hæres Pancaldi obtinuit. Ex quo dictus Sanctus egit contra collegium pro reſtitutione pretij dictæ vineæ euictæ cum damnis, expenſis, & intereſſe, ſicque collegium fuit coactum ſoluere hæredi Pancaldi, ſcuta 2714. vt dictam vineam recuperaret, & ab ipſo habuit iurium ceſſionem, cuius vigore Collegium, contra Cathalanos poſſeſſores Caſalis Perunciæ olim hæreditatis dicti Papij egerunt coram A.C. & Domino Orphino, ab ipſo deputato, & obtinuit in vim Saluiani interdicti. A qua ſententia appellarunt Papij, non verò Cathalani, & cauſa appellationis mihi commiſſa, vt conſtito eſſe locum Ægidianæ exequar, ſin minus cauſam appellationis cognoſcam.

2 Dubitaui an eſſet locus Ægidianæ, & Domini affirmatiuè reſoluendum dixere, quia cum ſententia ſit lata in Saluiano interdicto, non datur appellatio, vt notat Bart. *in l. 1. num. 4. ff. de Saluiano interdicto*, & Neguſant. *de pignor. 1. memb. 8. part. num. 2.* & Contard. *in l. vnica limit. 14. n. 9. & 10. C. ſi de momentan. poſſ.* quia Saluianum eſt merè poſſeſſorium adipiſcendæ, ex Bart. *in d. l. 1.* & cæteris Doctoribus ſupra adductis, & de communi teſtatur Rolan. *conſ. 14. n. 10. lib. 1.* & tradit Verall. *in deciſ. 141. part. 3.* ſed ſic eſt, quod de iure ciuili in mero poſſeſſorio appellatio non admittitur, per text. *in d. l. vnic. C. ſi de moment. poſſ.* iuxta illius communem intellectum, de quo teſtatur Pariſ. *conſ. 108. nu. 13. lib. 1.* & Couar. *pract. cap. 27. num. 8.* & Cagnol. *in l. in pari cauſa num. 7. de reg. iur.* & Ioſeph. Ludouic. *deciſ. Peruſ. 20. n. 9. & num. 17.*

3 Et ſicuti diſpoſitio dictæ legis vnicæ procedit in quolibet interdicto etiam plenario adipiſcendæ, ſiue recuperandæ, vt notat Pariſ. *in l. 2. num. 3. & 4. ff. de appellat. recipien.* & eſt communis ex Duenna, pluribus relatis *in regul. 44. in princ.* Ita & eodem modo Ægidiana intrat in quolibet mero poſſeſſorio, ſicque in Saluiano, vt notat Pariſ. *d. conſ. 108. n. 15.* & Neguſ. *vbi ſupra num. 3.* & Benintend. *deciſ. 17. in fine*, & Ioſeph. Ludouic. *vbi ſupra in princip. & num. 20. & 21.* & tenuit Rota *deciſ. 102. num. 4. part. 3. lib. 1. diuerſ. & deciſ. 662. num. 3. ead. part. 3. lib. 3.* Verall. *dicta deciſ. 141. part. 3.* Mohedan. *deciſ. 3. de conſtitut.*

4 Quod maximè procedit in noſtro caſu quo de nullitate contra dictam ſententiam nihil fuit oppoſitum, & de illius iuſtitia apparet, cùm per inſtrumentum dicti cenſus impoſiti à Bartholomæo Papio ſuper ſuis bonis conſtet de credito cum hypotheca. Item & per inuentarium, quod legitimè probat, ad tradita per Bartol. Bald. & alios *in l. cum tale §. Titius*, per illum textum *ff. de condit. & demonſtr.* & per Bald. *in l. fin. §. 1. C. de iur. deliberand.* & Pariſ. *conſ. 45. n. 20. lib. 2.* & Decian. *conſ. 76. num. 8. lib. 3.* Item & per confeſſionem Cathalanorum factam in reſponſionibus ad poſitiones conſtet huiuſmodi caſale fuiſſe poſſeſſum à dicto Bartholomæo Papio poſt dicti cenſus conſtitutionem, quibus probatis intrat Saluianum, ex Bartol. *in l. rem alienam num. 5. ff. de pignorat. action.* & Neguſant. *vbi ſupra num. 6. & 8.* & Roland. *d. conſ. 14. num. 13.* & Alexandro, & alijs, quos refert, & ſequitur Contar. *vbi ſupra num. 11.* Put. *deciſ. 207. num. 2. lib. 1.* conſtatque de ceſſione hæredis Pancaldi ad fauorem Collegij. Vnde de nullitate nihil oppoſito, & docto de iuſtitia ſententiæ intrat ex ſupradictis reſolutio Dominorum Ægidianæ locum eſſe.

R. P. D. MANZANEDO.

Terracineñ. Domus.

Luna 28. Nouembris 1605.

A R G V M E N T V M.

De exceptione melioramentorum, quando impediat rei reſtitutionem data præſertim cautione de reficienda illa.

S V M M A R I V M.

Simulatio de iure non præſumitur, ideo probanda per allegantem clarè, & concludenter, num. 1.
Melioramentorum exceptio operatur rei retentionem, num. 2. & 3. vbi præſertim quando ſic conuentum fuit.
Conditio importatur per ablatiuos abſolutos, num. 3.
Melioramentorum exceptio an retardet rei reſtitutionem, quando offertur cautio de ſoluendo illa, num. 4. & 5.
Melioramentis non liquidatis præfigendus eſt terminus ad illa liquidandum, num. 5.

D E C I S I O CLI.

1 CVm mandatum A. C. fuerit relaxatum vigore obligationis Cameralis, & pacti expreſſi de retrouendendo tranſactis duobus annis in inſtrumento venditionis appoſiti, Domini dixerunt, dictum mandatum validum, & iuſtum fuiſſe, nec obſtare ſimulationem contra dictam venditionem oppoſitam, cum non probetur, & de iure non præſumatur, per text. *in l. quamuis*, vbi Bald. *C. ſi quis alteri, vel ſibi*, Cuman. *conſ. 41.* Dec. *conſ. 491. num. 4.* Pariſ. *conſ. 54. num. 7. lib. 1.* Præcipuè cum ad hunc effectum debeat probari clarè, & concludenter, vt fuit dictum *in vna Romana Cenſus de Columna coram bon. mem. Lancellotto.*

2 Sed quia in eodem inſtrumento, conditioni prædictæ de redimendo, fuit alia adiecta de ſoluendis prius D. Martio omnibus expenſis, & melioramentis, de quibus ex depoſitione teſtium conſtare videtur in genere. Hinc eſt, quod dicta melioramenta prius veniant reficienda, cum pro illis competat retentio rei, per text. *in l. area ff. de condiction. indebit. l. Paulus ff. de doli exceptio, l. qua ratione, §. habet ff. de acquiren. rer. dominio*, notant Doctor. *in l. ſi ſortem §. ſi centum ff. de condic. indebit.* & ibi gloſ. Put. *deciſ. 471. num. 4. lib. 2.* Gozadin. *conſ. 100. num. 20.* Capic. *deciſ. Neapolitana 17. num. 7.* Beintend. *deciſ. 77. num. 10.*

3 Quod magis procedit in hoc caſu, cum in inſtrumento venditionis ſint illa verba, ſolutis tamen prius D. Martio omnibus expenſis, & melioramentis, quæ ex natura ablatiui abſoluti important conditionem, iuxta *l. ab emptione ff. de pact.* & debet impleri in ſpecifica forma, *l. qui heredi in princip. & l. Meuius ff. de condit. & demonſt.* Vnde ad prædicta huius inſtrumenti verba, benè faciunt adducta à Paul. de Caſtro, *conſ. 270. n. 3. lib. 2.* & à Neguſant. *de pignor. 4. membr. 5. part. n. 10.* & à Capic. *vbi ſupra*, qui loquuntur de exequutione ſententiæ, continentis eadem verba, quod prius melioramenta ſoluerentur.

4 Et licet ibidem apud ipſos, & apud Puteum, & Gozadin. & Benintend. vbi ſupra, & Menoch. *de recuperand. remed. 15. à num. 568. cum ſequentib.* & Tiraq. *de retract. conuentional. §. 7. gloſ. 1. num. 3.* diſcutiatur, An tali caſu ſit prius facienda realis ſatisfactio, An verò ſufficiat fideiuſſio, & diſputant de intellectu textus *in l. ſtatus liber rationem ff. de ſtatu liberis, & l. cum ſeruus ff. de conditio. & demonſtrat.* & text. *in l. 4. §. ait prætor ff. de re iud.* & diſtinguant inter conditionem ſonantem in facto, & ſonantem in dando, prout eſt conditio, de qua in præſenti, nempè quod ſolutio prius de melioramentis facienda eſſet.

5 Nihilominus pro nunc hæc omittuntur. Cum modo de his non dubitetur, & quia melioramenta non ſunt liquida, & Rota ex dicta deciſione Putei *n. 7.* & aliàs ſæpè ſeruauerit præfigere terminum ad illa liquidanda. Ideo Domini huiuſmodi terminum aſſignandum cenſuerunt, quo tranſacto ad reliqua videnda deuenient.

R. P. D. DAMASCENO.

Imolen̄. Bonorum,

Veneris 2. Decembris 1605.

ARGVMENTVM.

De vi clauſulæ *ad habendum*, *&c.* & clauſulæ, *& quicquid placuerit*, *&c.* appoſitis in inueſtitura. Quod emphyteuſis tranſitoria ad extraneos comprehendatur in fideicommiſſo, quando in emphyteuſi locum habeat ius accreſcendi, & quando à ſucceſſore in emphyteuſi ſit petenda noua inueſtitura, & ſoluendum laudemium,

SVMMARIVM.

Clauſula ad habendum, *& clauſula* quicquid placuerit, &c. *æquiparatur clauſula, & quibus dederit, n.1.*

Emphyteuſis, in cuius inueſtitura adeſt clauſula ad habendum eſt tranſitoria ad hæres extraneos, n.1.

Emphyteotica bona tranſitoria ad extraneos hæredes comprehenduntur in fideicommiſſo, n.2.

Ius accreſcendi non habet locum in emphyteuſi conceſſa pluribus Perſonis, ſecus quando eſt conceſſa vni tantum pro ſe, & filijs, n.3.

Emphyteuſis vbi tranſit iure hæreditario in comprehenſos in inueſtitura, tunc petenda non eſt noua inueſtitura, nec laudemium ſoluendum, n.4.

DECISIO CLII.

1 TEnent Domini, portiones Ludouici, & Cornelij per eorum mortem non fuiſſe deuolutas ad Eccleſiam, & conſequenter ſententiam Auditoris Cameræ ad fauorem Domini Epiſcopi latam eſſe infirmandam. Fundamentum Dominorum eſt, quod bona, de quibus agitur, fuerunt conceſſa in emphyteuſim quondam Ioanni Maluetio cum clauſula *ad habendum, &c. & quicquid placuerit, &c.* quæ clauſulæ æquiparantur clauſulæ, & quibus dederit, & faciunt emphyteuſim tranſire ad quoſcunque hæredes, etiam extraneos, Curt. iun. *conſil. 40. num. 1.* Clar. *§. emphyteuſis, q. 28. in fin.* & fuit in hac eadem cauſa deciſum 8. Maij 1596. coram Illuſtriſſimo Domino meo Cardinale Pamphilio, in qua fuit etiam allegata alia deciſio *in cauſa Romana Sancti Euſtachij de anno 1581. coram Illuſtriſſimo Cardinale Lancellotte.*

2 Ex hoc ſtante, quod bona ſint tranſitoria ad hæredes extraneos, ſequitur, quod fuerint comprehenſa in fideicommiſſo Domino Ioannis, Alex. *conſ. 91. num. 10. lib. 1.* cum alijs per Modern. *de fideicommiſſis art. 6. n. 29.* ſic mortuis DD. Ludouico, & Cornelio debuerint deuenire ad ſubſtitutos non autem deuoluere ad Eccleſiam, vt fuit ſententiatum. Nec obſtat, quod illa diuiſio fuerit facta ad effectum tantum dandi immiſſionem Lambertinis, quia Domini non conſiderant effectum illius diuiſionis, ſed rationes, quæ militant in caſu, de quo agitur.

3 Placet etiam Dominis aliud fundamentum, quod cum iſta emphyteuſis fuerit ab initio conceſſa Ioanni Maluetio ſolo, & iſti de Lambertinis veniant tanquam illius hæredes, non poſſit pars emphyteuſis per mortem vnius deuolui ad Eccleſiam, ſed per ius accreſcendi, ſiue non decreſcendi debeat peruenire ad alios, ex cumulatis per Clar. *in §. emphyteuſis, q. 39. verſ. ſcias tamen*, & fuit allegata deciſio *in cauſa Ciuitatis Caſtelli bonorum 23. Iunij 1586. coram Illuſtr. Card. Platto.*

4 Non obſtat, quod iſti Lambertini non petierint inueſtituram, nec ſoluerint laudemium, quia cum veniant iure hæreditario, tanquam comprehenſi in inueſtitura Ioannis, quæ, vt dictum eſt, comprehendit hæredes, non tenentur petere nouam inueſtituram, Salicet. *in l. fin. num. 11. verſ. aut vltra, C. de iur. emphyt.* Soc. iun. *conſ. 70. num. 27. verſ. neque iuris hæreditarij, lib. 3.*

R. P. D. LITTA.

Vlixbonen̄. Iuris conferendi.

2. Decembris 1605.

ARGVMENTVM.

Concurſus quando ſit faciendus in parochialibus vnitis, vel de menſa monaſterij, & quando Vicarius dicatur perpetuus, & ex quibus probetur Eccleſiam eſſe de menſa monaſterij.

SVMMARIVM.

Concurſus non fit in parochialibus de menſa monaſterij, ſed monaſterium nominat, Epiſcopus vero ſine concurſu approbat, num. 1.

Vnio, ſiue quod Eccleſia ſit de menſa, poteſt probari per ſigna, & alias quam per inſtrumentum vnionis, & annexionis, num. 1.

Eccleſia ædificata in territorio monaſterij dicitur de menſa monaſterij, n. 2.

Eccleſia parochialis, cuius decimæ per monaſterium percipiuntur, dicitur eſſe de menſa monaſterij, n. 2.

Cura Eccleſiæ parochialis vnita monaſterio reſidet habitu penes monaſterium, exercitium vero curæ penes Vicarium, num. 2.

Eccleſia dicitur de menſa monaſterij ex eo, quod monaſterium ſoluit onera pro Eccleſia, n. 3.

Cura Eccleſiæ parochialis vnita non reſidet penes Vicarium, quando ipſe eſt ad nutum amouibilis, n. 4.

Curia Eccleſiæ parochialis ſolum exercitium reſidet penes Vicarium, num. 4.

Rector & Vicarius ſunt ſynonyma, ita vt vnum pro alio ſæpè vſurpetur, n. 4.

Subiectio Eccleſiæ denotatur ex ſuſtentatione onerum, perceptione decimarum, ac congrua aſſignatione Vicario ipſius, num. 5.

Epiſcopo debetur quarta decimarum, n. 6.

Eccleſia dicitur nata ſubiecta monaſterio, quando fuit fundata in territorio monaſterij, & alia concurrunt, de quibus ibi, num. 7.

Concurſus debet fieri in Vicarijs perpetuis, n. 8.

Declara, quod ad hunc effectum non inſpicitur, an Vicarius ſit perpetuus, vel ad nutum amouibilis, ſed attenditur an Vicaria ſpectet ad monaſterium, & ei ſit ſubiecta, vel annexa, ita vt cura penes ipſum reſideat, quia tunc non eſt locus bonus, ſed ſufficit approbatio ordinarij, n. 8.

Vicarius non dicitur perpetuus, quando illi aſſignatur certa portio fructuum, & reliquum reſeruatur commendatario, penes quem remanent onera, n. 9.

Vicarij amouibiles debent per Epiſcopum iuxta Concil. Trid. fieri perpetui, n. 10.

Eccleſia non deſinit eſſe de menſa ex deputatione Vicarij perpetui, num. 10.

DECISIO CLIII.

PLures ſunt Eccleſiæ Parochiales in Territorio de Alcobatia, ad quarum curam exercendam Commendatarius prætendit Vicarios per eum nominandos ab Archiepiſcopo abſque conſenſu inſtitui; cuius contrarium prætendit Archiepiſcopus. Ideò hodiè ſtrictè dubitatum fuit, an conſtet Eccleſiam Beatæ Mariæ de Alcobatia ſpectare ad monaſterium de Alcobatia, vt non ſit locus concurſui. Et Domini partem affirmatiuam amplexi ſunt, quia quando Eccleſia Parochialis eſt ſubiecta monaſterio, aut annexa, vel ad eius menſam, tunc non eſt locus decreto Concilij Tridentini *ſeſſ. 14. cap. 18. de reform.* ſed monaſterium nominat, Epiſcopus verò ſine concurſu approbat, *iuxta trad. in cap. 1. de capel. Monach. in cap. Monach. de preben.* & fuit reſolutum *in cauſa Tiraſonen. Iuris præſentandi 23. Maij 1588. coram bon. mem. Bubalo, & 13. Octobris 1595. coram me*, Eccleſiam autem eſſe ſubiectam monaſterio, aut annexam, vel de menſa, non eſt neceſſe probare per inſtrumentum vnionis, vel annexionis, ſed poteſt etiam probari per alia ſigna, & argumenta, vt fuit deciſum *in cauſa Pampilonen. de Stella 14. Decembris 1598. coram Illuſtriſſimo Cardin. Seraphino.* 1

In

2 In caſu prepoſito Domini inter alia primo conſiderant, quod monaſterium ante ædificationem huius Eccleſiæ erat dominus totius territorij de Alcobatia tit. donationis factæ per Alphonſum Regem Portugalliæ Diuo Bernardo Abbati Clareuallen. & per Innocentium III. confirmatæ, vt in Summario *num.* 1. cuius dominij ratione Eccleſiæ ibi ædificatæ dicuntur ad monaſterium ſpectare, *gl.& Doct.in dicto cap.de Monach. in verb.prouentibus, verſ.ſi verò ex donatione, de preben.* ex qua donatione iuncta perceptione decimarum, & fructuum totius dicti territorij, & in ſpecie decimarum ſpectantium ad Eccleſias exiſtentes in dicto diſtrictu, vt probatur in concordia inita inter Archiepiſcopum, & Commendatarium de anno 1335. de qua in Summario *num.7.in cap.1.4.& 5.* & ex teſtibus in Summario *n.8.* Item ex ſententia facta per Pium IV. in Summario *num.4.* & ex erectione huius Eccleſiæ in Vicariam perpetuam in Summario *num.9.* denotatur manifeſtè dominium eſſe penes eum, qui decimas percipit, ita vt Eccleſia dicatur de menſa illius, & curam reſidere penes Abbatem, & monaſterium habitu, exercitium verò curæ penes Vicarium Cardinalis, *in Clem.1. num.10. queſt.9. de offic. Vicar. gl. in clem. frequens in verb. ad menſam,* & ibi Vitalin. *num.88. & cæteri Doctores de exceſs. Prælat.* Creſcent. *deciſ.2. de decim.* Mohed. *deciſ.vlt. eod. titul.* Veral. *deciſ.339. part.3.* Capell. Toloſ. *deciſ.109.* & ibi Abb. & fuit dictum *in pracit. Pampilonen. de Stella.*

3 Tertiò vltra donationem Territorij, & perceptionem fructuum, & decimarum fuit conſideratum, quod monaſterium ſuſtinet omnia onera Eccleſiarum in dicto Territorio exiſtentium, tam quæ ratione viſitationum, quàm quæ pro reparatione, & ſabrica earundem debentur, vt ex concordia anni 1294. in Summario *num.2.* & ex alia anni 1335. in Summario *num.3. cap.7.* ex dictis teſtium in Summario *n.8.* & ex viſitationibus Archiepiſcoporum iniunctis effectualibus ſolutionibus, de quibus in Summario *n.10.* & in ſpecie reſpectu huius Eccleſiæ, in Summario *num.9.* Ex ſolutione enim onerum per monaſterium facta pro Eccleſijs, de quibus agitur, ſatis colligitur Eccleſias ad ipſum ſpectare, *Clem.1. de iur. patr.* & ibi Vitalin. *num.8. verſ. vbi ergo notum eſt, cap.1. Eccleſ.ædif.c.fin.de teſtib.* Caſ.de Graſſ. *dec.6. de preben.*

4 Accedit, quod ante erectionem huius Eccleſiæ in Vicariam perpetuam in hac Eccleſia deputabatur Vicarius amouibilis, & probatur ex confeſſione ipſius ordinarij in inſtrumento erectionis, quod eſt ſignum, curam penes Vicarium non reſidere, ſed ſolum exercitium, *ex alleg. in d. Pampilonen.* & quia ille, qui præſentatur, non eſt Rector, ſed Vicarius, quod etiam denotat non curam, ſed exercitium duntaxat eſſe penes ipſum, vt trad. Vitalin. *in d.clem.1.n.7. de offic.Vicar.* Quamuis etiam præſentationes loquerentur de Rectoribus ſtantibus prætermiſſis, non eò minùs diceretur Eccleſiam ſpectare ad monaſterium, cùm iſta ſint ſynonyma, & ſæpè vnum pro alio ponatur, *gl.in clem.1.§.nonnulli quoque in verbo Rectoribus,* & ibi Vitalin. *num.35. de exceſ. Prælator.* cum alijs in his terminis allegatis *in cauſa Vigellien. Parochialis 13. Nouembris 1603. coram Illuſtr. D. Card. Pamphilio.*

5 Nam præſentationes poſſunt cenſeri factæ vigore Iuriſpatronatus ex fundatione competentis propter perceptionem decimarum, ſuſtentationem onerum, & aſſignationem congruæ Vicario præſentato, quæ ſubiectionem denotant, *d. cap.de Monach. cap.auaritiæ, de preben.* Lambert. *de Iurepatr. art.1.q.10. principali, in 3.part.2.lib.num.4. verſ. 4.punct. modum, & num.7. & 8.* cum alijs citatis per Informantes.

6 Nec facit, quod Archiepiſcopus habeat ius decimandi, quia in concordia ſolum dicitur, quod prætendebat ius percipiendi decimas. Vltra quod tale ius poſſet verificari reſpectu quartæ debitæ Epiſcopo, & ratione Eccleſiarum ad monaſteria ſpectantium iuxta diſpoſitionem *cap.conquerente, de offic.ordin.*

7 Non obſtat, quod Eccleſia, de qua hodie agitur, fuit conſtructa poſt monaſterium, ex quo non apparet deſcripta inter Eccleſias, quæ de anno 1384. fuerunt expreſsè repertæ intra limites comitatus de Alcobatia, vt in Summario *numer.4.* quia fuit reſponſum deſcriptionem eſſe reſtrictam ad Eccleſias exiſtentes in diſtrictu, non autem in Oppido de Alcobatia, vbi Eccleſia Beatæ Mariæ, de qua agitur, ſita eſt, vltra quod etiamſi illud eſſet verum, non per hoc tolleretur, quod eſſet annexa, vel de menſa monaſterij, cui incumbebat vigore concordiæ anni 1335. Eccleſias ædificare. Vnde exiſtentia huius Eccleſiæ in Oppido de Alcobatia, quod cum eius territorio eſt de dominio monaſterij iuncta perceptione decimarum, ſuſtentatione onerum, aſſignatione congruæ, pro Vicario facit, quod Eccleſia iſta in ſui ortu verè nata ſit ſubiecta, & nunquam fuerit in aliquo ſtatu libertatis, ſed originaliter annexa, & de menſa, iuxta trad.per But. *in cap.cum tu, n.11.* Abb. *eodem n.verſ.nota hanc gloſ. de ætat. & qualit.* Fel. *in c.ex parte il 2. num.1.& ſeq. de reſcript.* vbi etiam dicit, quod ſi Capella ædificaretur, vt eſſet beneficium de per ſe ſtans, de neceſſitate præſentari deberet Rector proprius, quod hic non fiebat, ſed deputabatur Vicarius amouibilis, vt ſupra dictum eſt ex confeſſione ordinarij, & alias fruſtratoria fuiſſet erectio in Vicariam perpetuam.

Non obſtat, quod in Vicarijs perpetuis ſit neceſſarius concurſus, quia ad effectum, vt ſit locus concurſui, non inſpicitur, an Vicarius ſit perpetuus, vel ad nutum amouibilis, ſed attenditur an Vicaria ſic ſpectet ad monaſterium, & ei ſit ſubiecta, vel annexa, ita vt cura penes monaſterium reſideat, quo caſu non eſt locus concurſui, ſed ſufficit approbatio ordinarij, iuxta reſolutionem Illuſtriſs. Interpretum Concilij, ſuper qua fundatur Breue obtentum per Commendatarium a fel.rec. Clem. IV. Declaratio verò eorundem Illuſtriſſimorum data pro parte Archiepiſcopi loquitur, quando cura transfertur in Vicarium, & non ſolum exercitium, vt in caſu noſtro. 8

Non obſtat, quod per erectionem in Vicariam perpetuam factam in Archiepiſcopum poteſt dici translata cura in Vicarium perpetuum, quia lectura inſtrumenti erectionis contrarium apertè denotatur, dum ibi aſſignatur certa portio Vicario, & reliquum reſeruatur Commendatario, penes quem remanent onera, iuxta not. per Hoſtien. & Ioan.Andr. *in cap. expoſuiſti de preb.* & ibi, Abb. *in fin.* hoc benè declarat Fel. *in cap. poſtulaſti, num.3. verſ. aut perceptio fructuum de reſcript.* Rebuff. *de Congrua*, Portius *num.108.* 9

Et in iſta erectione vltra reſeruationem fructuum, & onerum, Vicarius non nominatur Rector, & reſeruatur Commendatario ius præſentandi, quod ſtantibus præmiſſis, debet intelligi, ſicuti prius competebat, ſcilicet cum approbatione Ordinarij, & non præuio concurſu. Apparet enim in hac erectione Archiepiſcopum noluiſſe alterare ſtatum huius Eccleſiæ in alio, quam facere de amouibili perpetuum, prout ei ex debito ſui Officij incumbit ex decreto Concilij, *& cap.1. de Capell.Monach.in 6.* maximè quod in dubio huiuſmodi erectio ita facta, intelligi debet, vt minus præiudicet Commendatario, quam ſit poſſibile, & proptereà ex eo, quod dicat, erigere Eccleſiam in Vicariam perpetuam, & beneficium curatum, inferri non debet ad curæ translationem in Vicarium, cùm iſta verba optimè verificari poſſint ratione exercitij, & oneris adminiſtrationis Sacramentorum Vicario perpetuo incumbenti, nec ex deputatione Vicarij perpetui Eccleſiæ deſit eſſe de menſa, Vitalin. *in d.Clem.frequens, num.35. & 84. de exceſ.Prælat.* & fuit dictum in præcitata Vigellien. Parochialis, coram Illuſtriſſimo Pamphilio. 10

R. P. D. DAMASCENO.

Aurien. Parochialis de Pao.

Die Lunæ 5. Decembris 1605.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus cenſetur probatum probata fama antiqua ſimul, cùm longiſſima poſſeſſione, ex præſentationibus vltra centum annos effectuatis iunctis teſtibus de auditu, & viſitationibus factis de Eccleſia tanquam de iurepatronatus, nec iſto caſu præſumitur vſurpatio iuxta decretum Sacr. Concilij Tridentini.

SVMMARIVM.

Immemorabilis præſcriptio, vt cenſeatur probata, quæ requirantur, n.1.

Iuſpatronatus probatur probata immemorabili cum requiſitis circumſtantijs, n.2.

Ius

Iuſpatronatus cenſetur probatum ex fama antiqua ſimul cum longiſſima poſſeſſione, ex præſentationibus de tempore vltra centum annos effectuatis, n.3.& 4. Vbi etiam quando dicta præſentationes effectuata præſumantur, & n.5.

Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio per conſenſum à Patronis præſtitum in inſtitutionibus per reſignationem probat iuſpatronatus, n.4.& 5.

Iuriſpatronatus probatio coadiuuatur per teſtes deponentes de auditu à ſuis maioribus, non per viſitationes factas in Eccleſia tanquam de iurepatronatus, n.6.

Iuſpatronatus probatur ex Immemorabili cum ſuis circumſtantijs probata, nec iſto caſu intrat præſumptio vſurpationis, iuxta decretum S.Concilij Tridentini, n.7.

DECISIO CLIV.

1 DOmini concluſerunt, conſtare de iurepatronatus illorum, qui nominarunt Franciſcum, & Ludouicum ad Parochialem de Pao, & hoc ex titulo fundationis, & donationis. Primo ex Immemorabill, quam Domini in hoc caſu cenſuerunt probatam cum circumſtantijs, Gloſs. *communiter recepta in verbo Memoria c.1. de præſcript. in 6.* & adductis à Specul. *in tit.de probation.§.1.verſ.vlt.quæritur, & verſ.valeat etiam hic probatio*, & à quamplurimis relatis à Gabriel. *lib.5. tit. de præſumpt. concl.1. n.82.* & à Couar. *in reg.poſſeſſor.part.2. prælectionis*, §.3.*n.*7. & Rebuff. *de decim. q.*13.*n.*99. & illam Gloſſam ſeruat Rota, vt per Verall. *dec.* 71.*par.*2. & *dec.*290.*par.*3.

2 Et quod Immemorabili ſic probata probetur etiam & iuſpatronatus cum qualitate ex fundatione, & dotatione, tradit Ioan. Andr. *in regula, quod alieni, n.8. de reg. iur. in 6.* & Abb. *in c.1. n.4. de religioſ. domibus, & in cap.querelam, num.9. circa fin.de election.& in conſ.76. in princ.lib.2.* Fel. *in c.cauſam, de præſcript.n.8.* & Bald. *in l.cum ſuper, Cod.de rei vendicat.n.3.* & Feder.*conſ.234. de reſcriptis*, & Roch. *in tr. de iurepatr.in verbo iſte, vel is, à que, q.36.* Caſſad. *dec.2. de prob.* Put *dec.205. n.2. lib.1.* Mobed. *deciſ.3. de iurepatronatus*, Achill. *dec.4. eod.tit. & eſt dec.717. part.3. lib.3. diuerſ.* & ſæpiùs fuit deciſum in Rota.

3 Secundò reſultat probatum hoc iuſpatronatus ex teſtibus deponentibus de fama antiqua, ſimul cum longiſſima poſſeſſione, & præſentationibus, de tempore vltra centum annos effectum ſortitis. Deponunt namque teſtes, Aluarum Alphonſum, de anno 1471. fuiſſe inſtitutum de hoc Beneficio ad præſentationem iſtorum Patronorum, & titulum viderunt teſtes. Poſteà vero ad eorumdem præſentationem ſucceſſit in hoc beneficio Blaſius Alphonſus, qui illud reſignauit in fauorem Sebaſtiani de Caldelas cum conſenſu dictorum Patronorum, & illud poſſedit, dum vixit,& ſimiliter illud renunciauit in fauorem Aries de Ortega, cum eorumdem Patronorum conſenſu, qui Aries, dum vixit illud obtinuit, & vltimò per illius obitum fuerunt ad illud præſentati, Franciſcus, & Ludouicus, qui ſunt in cauſa,quæ præſentationes, tam ex inſtitutione illarum vigore facta quam ex adeptione poſſeſſionis,cenſentur effectuatæ, vt per Calderin. *conſil.12.de iurepatron.* Oldrad. *conſil.229. num.2.* & Verall. *deciſ.133.part.2.* & Creſcent. *deciſ.5.de iurepatr.*

4 Quin & ex eo, quod ex perſona vnius præſentati, & inſtituti, fuerit poſteà præſentatio, & inſtitutio alteri facta, reſultat effectuata prima præſentata, ex Oldrad. vbi ſupra, & Lambert. *de iurepatronatus, lib.2.part.2.q.10. art.7. n.11.* & dixit Rot. *deciſ.147.num.1.& deciſ.167.num.1.& 545.n.2. part.1. diuerſor.* Et probatis extremis, præſumitur etiam media *ex eadem deciſ.*545. & Tiraq. ibi adducto, & ex Alciat. *de præſumpt.reg.2.præſumpt.*36. & in dict.inſtitutionibus per reſignationem factis, ſufficit interueniſſe conſenſum Patronorum ad probandam quaſi poſſeſſionem iuriſpatronatus, ex Abb. *conſ.54. n.1.& 2. lib.1.* Federic.*d.conſ.*234. Rod. vbi ſupra, *verb.competens, quæſt.15.n.39.deciſ.792. num.8.part.1. diuerſ.* vbi allegat aliam deciſionem Mohedani.

5 Et ex dicta reſignatione in fauorem Aries de Ortega facta de conſenſu Patronorum reſultat, & probatur vltimus ſtatus præſentandi in fauorem horum Patronorum, *ad conſ.* Dec.126.Quibus præſentationibus à tempore adeò antiquo ab iſtis Patronis factis,& effectũ ſortitis,& fama antiqua per teſtes probata, inducitur probatio iuris patronatus,ex Caſſad. *d.deciſ.2. n.4.* ſequendo opinionem Baldi, *in l. cum ſuper num.3.C.de rei vendicat. & in auth.quas actiones,circa finem, C.de ſacroſanct.Eccleſ.* & Innoc. *in cap.veniens,de verb.ſign.* eamdem tenet Put. *deciſ.60. in fine, & in deciſ.140. in fine, verſ.quia illud, quod iuſpatr. lib.1.* & Achil.*deciſ.6.& 7.n.3. de iurepatr.* Aym.*conſ.322.n.2.*Roch. vbi ſupra *n.82. dec.792. n.1.2.& 3.part.1.diuerſ.* vbi aliæ allegantur.

6 Prædictis accedunt in adminiculum teſtes deponentes de auditu à ſuis maioribus, quemdam Blancum de Puga fundaſſe iſtam Eccleſiam, & illam dotaſſe de bonis per teſtes expreſſis, & hodie ab Eccleſia poſſeſſis. Præcipuè cùm ex teſtibus ſaltem de auditu deprehendatur Patronos de familia de Noboa, & de familia de Sotellos deſcendere ab iſto Blanco de Puga fundatore. Accedunt etiam in adminiculum plures viſitationes à pluribus viſitatoribus factæ, in quibus fuit compertum, iſtam Eccleſiam eſſe de iurepatronatus dictorum quatuor Patronorum, de quibus viſitationibus, licèt non per inſtrumenta, ſed per teſtes conſtet. Nihilominus multum adminiculantur, & ex illis colligitur tolerantia Epiſcoporum, quibus multum defertur in materia iuriſpatronatus, & ad illius probationem, ex Purpurat. *conſ.* 533. *num.*6. Lambert. *vbi ſuprà, q.10. art.4.* Rot. *in non.deciſ.11. de iurepatr.*

7 Non obſtat, quod huiuſmodi iuſpatronatus ſpectet ad Parochianos huius Eccleſiæ, quo caſu præſumitur vſurpatio ex Concil. Trident.*ſeſs.25. de reform. c.9.* tradit Mohedan. *deciſ.2. de iurepatr.* & Creſcent. *deciſ.1. eod.tit.* & Put. *deciſ.205. lib.1.* & in terminis de Parochianis eſt idem Put. *dec.57. eod.lib.* quia reſponderur, quod cum habeamus dictam immemorabilem, cum ſuis circumſtantijs probatam, quin & præſentationes continuatas, & effectuatas non per 50. annorum ſpacium, prout Concilium voluit, quin & per longiora tempora, poſſet ſatis dici eſſe ſatisfactum diſpoſitioni dicti Concilij. Sed vlterius Domini dixerunt ceſſare vſurpationis præſumptionem, cùm Parochiani habeant tantùm quartam partem iuriſpatronatus,aliæ verò tres partes ſint penes tres patronos diſtinctos, qui pro ipſorum intereſſe non paſſi fuiſſent talem vſurpationem, præcipuè quia, & ſi Parochiani non præſentaſſent, nihilominus Eccleſia non remaneret libera. Vlterius quia cum in alijs tribus Patronis ceſſet dicta vſurpationis ſuſpicio, & ex ſupradictis competat illis tribus patronis huiuſmodi iuſpatronatus ex fundatione, ſequitur quod illi tres ſint præferendi, *argumento textus, in l.ſancimus, §.fin. autem amplioris, vbi gl.C.de donationibus*, Albericus *in l.ad officium, C.commun. diuidund.* Capic.*dec.36. num.1.& 2.*

8 Nec in iſtis duabus familijs, quibus ſpectat huiuſmodi iuſpatronatus vnicuique pro quarta parte, cadit vſurpationis ſuſpicio, cùm non ſint Barones, nec domini temporales loci, vbi eſt iſta huiuſmodi Eccleſia, prout Rota tenuit *in illa Burgen. Beneficij de Viceda* 15. *Februarij* 1593. *coram Domino Decano.*

R. P. D. COCCINO DECANO.

Fulginaten. Fideicommiſſi.

Luna 5. Decembris 1605.

ARGVMENTVM.

Trebellianica numquid cenſeatur prohibita per prohibitionem alienationis, eſt magiſtralis deciſio.

SVMMARIVM.

Trebellianica cenſetur prohibita per prohibitionem alienationis, etiam in minima parte bonorum, num.1. vbi idem in Falcidia.

Trebellianica, & Falcidia prohibita non cenſetur niſi expreſſe prohibita reperiatur quod an verum ſit, explicatur, num.2.

Trebellianica poteſt prohiberi etiam filijs primi gradus, num.3.

Trebellianica numquid cenſeatur prohibita per prohibitionem alienationis extra familiam, n.4.

Fideicommiſſum an cenſeatur inductum per prohibitionem alienationis extra familiam, n.4.

DE-

D E C I S I O CLV.

1 EX prohibitione alienationis, etiam in parte minima fuit reſolutum, cenſeri quoque prohibitam detractionem Trebellianicæ, per text. *in Auth. ſed & in ea C. ad leg. Falcid. & in Authen. vt ſponſ. largitas, §. ſi quando col.* 9. vnde ſumitur, qui licet loquatur in Falcidia, habet etiam locum in Trebellianica ex identitate rationis, vt per Bald. *ibi*, Aretin. *conſ.* 37. *num.* 10. *verſ. ad ſecundum*, Card. *conſ.* 113. *in princ.* Roman. *conſ.* 206. *num.* 1. & ibi Addent. Illuſtriſſimus Mantic. *de coniect. vltimar. volunt. lib.* 7. *tit.* 12. *num.* 19. latè Gabriel. alios referens *de Trebellian. concl.* 9. & dictum eſt, rem eſſe extra difficultatem, cùm prohibitio ſit facta filijs, & deſcendentibus, vt ſunt verba clara teſtamenti, Soccin. iunior. *conſ.* 49. *num.* 21. *vol.* 3. Decian. *reſpon.* 120. *num.* 24. *in fine lib.* 3. cum alijs per Illuſtriſs. Mantic. *vbi ſupra num.* 20. *in fine, & num.* 21.

2 Neque facit, quod ad effectum, quod cenſeatur prohibita Falcidia, & ſic ex identitate rationis, etiam Trebellian. requiritur expreſſa prohibitio, & non ex prohibitione alienationis, per textum *in §. ſi verò expreſſim Authent. de hared. & Falcidia*, quia licet hæc fuerit opinio Angeli 161. *num.* 40. *verſ. contrarium mihi videtur*, & aliorum, quos allegat Neuizan. *conſ.* 2. *num.* 1. tamen contraria ſententia, ſcilicet quod ſufficiat prohibitio alienationis, eſt communis, & verior, vt dicit ibidem Neuizan. *num.* 33. *&* 34. *per tot.* qui benè etiam reſpondet argumentis contrariæ partis, & fundat hanc ſententiam, & in ea reſidet, *num.* 49. *verſ. quid tenendum.*

3 Nec etiam facit, quod ſumus in prohibitione alienationis facta filijs primi gradus, quia nihilominus ex ipſa reſultat prohibitio Trebellianicæ, cum clarum ſit, ſecundum opinionem quam Rota ſeruat, quod etiam filijs primi gradus Trebellianica poteſt probiberi, Caſſad. *deciſ.* 4. *de teſtament.* Sarn. *deciſ.* 94. *incipien. Trebellianica*, Simon. *deciſ.* 89. *incip. In vna Romana*, Creſc. *deciſ.* 2. *de teſtam. & fuit reſolutum in cauſa Anconitana fideicommiſs.* 18. *Martij & 27. Aprilis* 1583. *coram bon. mem. Card. Lancellotto, & in cauſa Nucerina fideicommiſſi* 30. *Octobris* 1595. *coram Illuſtriſſimo Mantic.* quæ deciſio loquitur in terminis prohibitionis alienationis factæ filijs, & hanc etiam opinionem dicit magis communem Bertrand. *conſ.* 130. *num.* 5. *lib.* 3. *part.* 2. & ſequitur Molin. *de primog. Hiſpania lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 12. *verſ. contrarium tamen.*

4 Neque etiam obſtat, quod facta ſit prohibitio alienationis extra familiam, vnde cenſeri debet permiſſa alienatio in familia, quia hæc verba prohibitionis debent operari circa fideicommiſſum, ex allegat. per Illuſtriſſimum Mantic. *in dicto tractatu lib.* 6. *tit.* 14. *num.* 24. *vſque ad fin.* Peregrin. *de fideicommiſſ. art.* 14. *num.* 7. *verſ. at ſecus eſt*, & cum ex illis verbis arguatur, quod factum fuerit fideicommiſſum fauore agnationis, ideò magis cenſeri debet prohibitam eſſe Trebellianicam etiam ipſis filijs, vt per Decian. *conſ.* 495. *circa finem*, Natt. *conſ.* 321. *num.* 8. *in fine, & num.* 9. Sim. de Pret. *de interpr. vltim. voluntatum lib.* 3. *dubitat.* 5. *ſolut.* 6. *num.* 33. *fol.* 367. & in puncto, quod ex prohibitione alienationis extra familiam cenſeatur nihilominus etiam prohibita Trebellianica, conſuluit Alben. *conſ.* 147. *num.* 8. cuius dictum corroborari poteſt ex prædictis, & ex concluſione, quod prohibita alienatione cenſetur prohibitum omne id, per quod peruenitur ad illam, *l. codicillis §. matre*, vbi Bartol. *de leg.* 2. latè Tiraquell. *de retract. lignag. §.* 1. *gloſs.* 14. *num.* 14.

R. P. D. L V G D V N E N.

Abuleñ. Capellaniæ.

Veneris 9. Decembris 1605.

A R G V M E N T V M.

Ex quibus ſententia dicatur tranſire in iudicatum, & lis, ſeu iudicium quando incipiat, & in quibus caſibus ſatis ſit, quod gratia iuſtificetur de facto, & an cenſeatur renunciatum rei iudicatæ, quando fuit actum pro illius confirmatione, & an commiſſio nullitatis non data nullitate impediat, quod ſententia non tranſeat in iudicatum.

S V M M A R I V M.

Sententia dicitur tranſiſſe in iudicatum, quando poſt terminum præfixum ad dicendum de appellationis proſequutione exequutioni mandata fuit, num. 1.

Lis ſeu iudicium non incipit à commiſſione cauſa, ſeu decreto citandi, ſed à citatione, num. 1.

Lis non inducitur per citationem ad videndum compulſari, num. 1.

Tempus proſequenda appellationis non currit impedito, num. 2. *vbi quod non ſufficit impedimentum in vna parte anni, quando in alia parte eiuſdem anni non fuit facta diligentia.*

Impedimentum debet probari ab allegante, num. 2.

Appellatio vt non dicatur deſerta ex non proſequutione cauſa ſufficit qualibet diligentia, num. 3.

Sententia tranſit in iudicatum, quando fuerunt lapſa fatalia appellationis, num. 4.

Fatalia currunt etiam pendente iudicio attentatorum, quando in illo appellans ſuccubuit, num. 4.

Appellatio admittitur à collatione Ordinarij, num. 5.

Appellatio admittitur à denegata inſtitutione, num. 5.

Gratia ſufficit, quod de facto iuſtificetur, num. 6.

Dic verum, ad effectum euitandi obreptionem, quæ oritur ex narratis ſecus quando ſubreptio conſiſtit in eo, quod fuerat aliquod tacitum, num. 6.

Narratiua litis non ſufficit pro expreſſione rei indicata, num. 6.

Rei iudicata renunciatum non cenſetur, quando fuit actum pro illius confirmatione, num. 7. *maximè ſi illa fuit per eaſdem, non autem per nouas probationes confirmata.*

Rei iudicata renunciatum non cenſetur ex eo, quod quis dicit malè appellatum.

Commiſſio nullitatis non impedit, quin ſententia tranſeat in iudicatum, nec impedit quominus appellatio per lapſum fatalium deſeratur, quando re vera non adeſt nullitas, num. 8.

Nullitatis actio durat vſque ad 30. *annos, num.* 8.

D E C I S I O CLVI.

FVit dictum conſtare de re iudicata ſententię latæ à Nuncio quandoquidem ea mandata fuit exequutioni, poſtquam in termino præfixo, & prorogato Franciſcus non docuit de diligentijs factis in proſequenda appellatione, Rot. *deciſ.* 13. *&* 25. *de appell. in nou.* Federic. de Sen. *conſ.* 28. *num.* 2. Et quamuis appellationis cauſa commiſſa forſitan fuiſſet. Tamen non fuit infra annum exequuta citatio aduerſus Petrum, ad dicendum contra commiſſionem cauſæ. Cùm enim iudicium incipiat non à commiſſione cauſæ, vel à decreto citandi, ſed à citatione, gloſ. *in §. final. inſtit. de pœn. tem. lit. & in rubr. ff. de in ius vocand.* ad conſtituendum iudicium appellationis non ſufficiebat commiſſio, Achill. *deciſ.* 11. *de appell.* Verùm etiam citatio ad cauſam erat neceſſaria, Bald. *in l. fin. §. illud C. qui ſatiſd. cogan.* Caſtr. *in rubr. de in ius vocand.* Neque Franciſcus iuuari poteſt citatione ad videndum compulſari, vt tenuit Rota *in quadam Arboren. Canonicatus coram Accorambono, quæ eſt* 106. *part.* 3. *diuerſ.* 1

Non obſtat, quod ſtantibus impedimentis tempus non 2
curreret, Franciſco *ad deciſ.* 25. *in fine verſ. quod intelligo de appell. in nou. & deciſ. Put.* 151. *num.* 8. *& ſeq. lib.* 2. Quia cùm impedimenta deducuntur, ex quo citatio, & inhibitio, cùm in Hiſpaniam mitterentur, ablatæ fuerunt à Piratis, eſſet neceſſe probare, quod Tabellarius qui de menſe Februarij dicitur deperditus, prædictas citationem, & inhibitionem habuiſſet, vt in ſimili caſu dictum *in Collen. Penſionis 9. Iunij 1604. coram R. P. D. meo Coccino.* Præterea probata etiam illa deperditione potuerat Franciſcus, & tunc alias expedire, & exequi facere, vſque ad menſem Iunij, quo tempore Nuncij ſententia fuit demandata exequutioni. Vnde non ſufficit probatio impedimenti in vna parte anni, quando in alia eiuſdem anni parte non fuit facta diligentia, Put. *deciſ.* 154. *num.* 5. *lib.* 2.

Non refragatur deciſio Illuſtriſſimi Seraphini 17. No- 3
uembris 1599. In qua fuit dictum Franciſcum excuſari à deſertione cauſæ propter impedimenta allegata. Nam illa

pro-

procedit, quatenus deſertio fundaretur tantum in non proſecutione cauſæ intra tempus præfixum, quia ex caſu quæuis diligentia ſufficeret, Caſſad. *deciſ. 4. de appell. n. 1.* Veſtr. *in prax. lib. 7. c. fin.* Verum in hac cauſa deſumitur res iudicata, præcipuè ex quo intra annum nulla fuit exequuta citatio.

3 . Accedit, quod fatalia lapſa fuerunt, nec vnquam prorogata, *auth. ei qui, & l. fin. C. de temp. appellat.* eorumque tempora cucurrerunt etiam pendente Iudice attentatorum, quia in illis Franciſcus ſuccubuit Rot. *deciſ. 115. in fin de appellat. in nouis*, cumulat Modern. *de priuileg. attent. num. 49. & 93.* Vbi Franciſcus forſan excuſaretur propter probabilem cauſam procedendi ſuper attentatis Tamen ſubducto etiam tempore, quo de illis fuit actum, adeſt lapſus fatalium, nempè à die ſententiæ, & appellationis, quæ fuit de menſe Octobris 1595. vſque ad productionem Proceſſus in Rota de menſe Februarij 1598.

5 Non obſtat, quod Nuncius de cauſa beneficiali cognoſcere non poſſit. Patet enim contrarium ex facultatibus illi conceſſis, ſicut quod dicitur illum non potuiſſe ad ſe cauſas auocare ab ordinarijs, obſtante Concil. Trident. Tollitur ex facto, quia conſtat cauſam deueniſſe ad Nuncium per viam appellationis interpoſitæ à collatione ſpreto patrono, facta ab Epiſcopo Abulen̄. Poteſt enim appellari à collatione ordinarij, Veſtr. *in prax lib. 3. cap. 7. in princ.* & à denegata Inſtitutione, Lamberten. *de iure patron. 2. par. lib. 2. q. 11. par. 5.*

6 Subreptio gratiæ Franciſci non poteſt euitari eo prætextu quod lis de facto pendebat, & ſufficit iuſtificatio gratiæ de facto, Ægid. *deciſ. 16. in fin.* Nam id verum eſt, ad effectum euitandi obreptionem, quæ oritur ex narratis, ſubreptio autem gratiæ Franciſci conſiſtit in eo, quod is non narrauit rem iudicatam, cùm pro ea narratiua litis non ſufficiat, vt fuit reſolutum *in cauſa Auximana Molendini 14. Nouembr. 1574. coram Robuſterio*.

7 Non obſtat, quod videatur renunciatum rei iudicatæ per proſequutionem cauſæ in Rota. Nam cum fuerit actum pro confirmatione ſententiæ. Nuncij, id abſque renunciatione rei iudicatæ fieri potuit, Auguſtin. *inter deciſ. impreſſ. 1434. par. 3. diuerſ.* ex eo, quod quis dicit malè appellatum non renunciat rei iudicatæ, Clem. *ſi appellationem de appellat.* Accedit quod per eaſdem, non autem per nouas probationes ſententia fuit confirmata, vt fuit conſideratum *in vna Valentina Mercedis coram R. P. D. meo Ortemberg. 20. Decembris* 1604.

8 Non obſtat Commiſſio Nullitatis, quia quando re vera non adeſt nullitas, illa Commiſſio non impedit, quin ſententia tranſeat in rem indicatam, nec impedit etiam quo minus appellatio per lapſum fatalium deſeratur, quamuis ipſa nullitatis actio duret vſque ad 30. annos.

9 Non obſtant, quæ dicuntur de iniuſtitia ſententiæ Nuncij. Nam illa ſententia fuit confirmata duabus ſententijs Rotalibus, & coram Reuerend. Rodien. 20. Iunij 1603. fuit dictum, conſtare de tribus ſententijs conformibus iuſtis, & validis, ſaltem quoad non ius Franciſci, & antea coram Illuſtriſſimo Seraphino 17. Maij 1600. fuerat dictum, nec eſſe agendum de iure Petri, cùm illi reo, & poſſeſſori ſufficeret obtinere ex non iure Franciſci. Atque ex his fuit concluſum conſtare de re iudicata ad effectum de quo agitur. Idque eò magis, quia in hac cauſa coram Reuerend. P. D. meo Lancellotto cauſa ex alio capite fuit detecta nulla, & ſubreptitia gratia noua, qua nunc Franciſcus experitur.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Oueten̄. Mercedis.

Luna 12. Decembris 1605.

A R G V M E N T V M.

Ante emiſſam profeſſionem, iuxta formam Concilij Tridentini fructus, & diſtributiones non debentur Canonico. Salarium autem non conuentum debetur in Ciuitate, in qua quis eſt ſolitus locare operas ſuas.

S V M M A R I V M.

Fructus, & diſtributiones non debentur antequam habens curam animarum vel etiam Canonicus profeſſionem faciat, iuxta formam decreti Concilij Tridentini, ſeſſ. 24. de reformatione cap. 12. Rub. Prouiſi etiam, num. 1.

Salarium non conuentum debetur in ciuitate, in qua quis eſt ſolitus locare operas ſuas, n. 2.

Salarij taxatio Procuratori debiti reſidet in iudicis arbitrio, n. 2. in fine.

Intereſſe debetur propter moram tam in non faciendo, quàm in contrafaciendo, n. 3.

D E C I S I O CLVII.

PEtebat D. Guignones pro tempore quo fuit abſens fructus, & diſtributiones quotidianas ſuæ præbendæ Canonicalis à Capitulo, necnon ſalarium, & expenſas, & interuſuria pro pecunijs captis ad cambium pro dictis fructibus, diſtributionibus, ſalario, & expenſis. Et quantum attinet ad fructus, & diſtributiones Domini dixerunt, illi non eſſe debitas, cùm iſta abſentia fuerit, antequam faceret primam reſidentiam, & emitteret profeſſionem fidei, quapropter non potuit haberi pro præſente, *Concil. Trident. ſeſſ. 24. de Reform. cap. 12. verſ. prouiſi, aut de canonicatibus*, quod ita interpretata eſt ſacra Congregatio, vt in declaratione, quæ datur *num. 2.* & tenet Nauar. *conſ. 4. de ſum. Trinitate, & Fide Catholica, vbi ſupra num. 3.* quod fidei profeſſio proficit tantùm in futurum, & ſic quod fructus præteriti non debeantur. Vnde non eſt quærendum, an haberet talem cauſam abſentiæ, propter quam & abſenti debitæ fuiſſent diſtributiones, cùm non adimpleuerit præſcriptum Concilij Trid. & ex prædictis ſequitur, quod nullum intereſſe poſſit prætendere, neque ratione damni emergentis, neque lucri ceſſantis, reſpectu horum fructuum, & diſtributionum. 1

Quantum attinet ad ſalarium, & expenſas Capitulum a
non renuebat ſoluere vtrumque, ſed dicebat expenſas deberi iuſtificari, quod etiam Dominis placuit: Salarium verò quia fuit promiſſum tantummodo in futurum, dicebat deberi duntaxat à die conſtitutionis illius, vſque ad diem reuocationis ipſius procuratoris. Domini tamen circa hoc, dimiſſo, vt particulariter videatur, an ſalarium debeatur etiam poſt reuocationem, quod pendet ab eo, an fuerit validè, vel nulliter reuocatus, *vt in cauſa Placen. nullitatum reuocationis procuratoris 23. Ianuarij 1598. coram R. P. D. meo Litta.* Dixerunt ſalarium deberi à die, quo fuit ſubſtitutus, & incœpit ſeruire, quia licet regulariter ſalarium non conuentum non debeatur, tamen regula non procedit in Ciuitate, in qua quis eſt ſolitus locare operas ſuas, Cornel. *conſ. 116. num. 2. in fin. & num. 3. lib. 4.* Put. *dec. 44. n. 2. lib. 2.* Et fuit dictum *in cauſa reductionis Laudenſ. de Buſchettis 12. Februarij 1682. coram Illuſtriſſimo Domino meo Card. Blanchetto*, prout eſt notorium, quod facit pro Domino Guignones, qui multa ſua cum laude, fidelitate, & diligentia ſub eius tutela plura habent negotia. Et cum Capitulum promiſerit in futurum ducat. 100. annuos, & non appareat quod poſt dictam conſtitutionem aucta fuerint negotia. Viſum fuit Dominis, hoc ſalarium conueniens eſſe etiam pro tempore præterito, cùm hoc relinquatur arbitrio Iudicis, Bart. *in l. Seio in fine princip. ff. de annuis legat.* Corn. *dicto conſ. 116. n. 4.* Capic. *dec. 27. n. 20.*

Circa intereſſe pro pecunijs captis ad cambium reſpectu 3
ſalarij fuit dictum, non deberi, niſi probatis requiſitis, per Caſtren. *in l. 3. ff. de eo, quod certo loco.* Reſpectu verò expenſarum viſum eſt intereſſe deberi ratione damni emergentis, quia procurator geſſit negotium vtile Capituli, quod ſatis fuit in mora, propter quam debetur huiuſmodi intereſſe, *gl. in cap. conqueſtus de vſur.* cùm tempore debito non ſubminiſtrauerit pecunias procuratori, pro expenſis, quia mora tam committur in nonfaciendo id, quod quis facere tenetur, quàm in contrafaciendo, *l. qui non facit ff. de reg. iur.* Aret. *conſ. 156. in fine.*

REVERENDISS. P. D. MANZANEDO.

Tudertina Dotium de Aptis.

Veneris 7. Ianuarij 1606.

A R G V M E N T V M.

Obſcuram reſponſionem factam poſitionibus poteſt quis declarare. Quod ſi reſponſio habet relationem ad aliud, non prodeſt, niſi illud, ad quod fit relatio, exhibeatur.

S V M M A R I V M.

Confeſſus ante partis acceptationem poteſt ſuam confeſſionem declarare, num. 2.

Errorem corrigens non dicitur quicquam de nouo facere, ſed iam factum declarare, n. 2.

Soluens non præſumitur non curaſſe ea, quæ alias curauit, num. 3.

Articulus ſeu poſitio non dicitur confeſſata quando reſpondens refert ſe ad inſtrumentum, & in inſtrumento non reperitur, n. 4.

Relatum magis inſpicitur quam referens, n. 4.

Error illico dicitur probatus, quando apparet rem aliter ſe habere, n. 4.

Confeſſionis fundamento ſublato, tollitur & confeſſio, num. 4.

Confeſſio facta cum aliqua qualitate eſt indiuidua, & non poteſt pro parte acceptari, n. 5.

Periurus quis non cenſetur, niſi probetur, n. 6.

Scriptura priuata fidem non facit, maximè quando non eſt recognita, num. 7.

D E C I S I O CLVIII.

1 RElaxato mandato ab A.C. inſtante Domina Pantaſilea contra Dominum Alexandrum pro ſcutis 1700. & cauſa per appellationem introducta in Rota coram Reuerendiſſimo Domino Paceñ. & coram illo 3. Iulij 1600. diſputato dubio, & ſcilicet, an aliquid eſſet exequendum, & reſoluto ad fauorem Dominæ Pantaſileæ, & poſtea coram me 4. Iunij præteriti, diſputato particulariter dubio an conſtaret de ſolutione ſcutorum 550. & reſoluto non conſtare, & ſoluta dicta ſumma ſcutorum 500. Dominæ Pantaſileæ, & in executione dicti mandati, ipſa de nouo cœpit inſtare pro executione ſummæ reſiduæ ſcutorum 1150. contra quam Dominus Alexander oppoſuit de ſolutione ex aliquibus partitis, inter quas vna ſonat, ſub die ſexta Iulij 1575. de ſcutis 302. Dominæ Pantaſileæ ſolutis, alia verò ſub die 7. Iunij 1575. de ſcutis 300. ſolutis eidem Dominæ Pantaſileæ, alia verò de ſcutis mille receptis in vna partita a Domina Pantaſilea, prout conſtat ex confeſſione ipſius iurata in reſponſionibus ad poſitiones coram A. C. datas vnde principalis difficultas in his tribus partitis, cùm illas diſtinctas dicat eſſe Dominus Alexander, & in illis contineri ſummam, & ſolutionem 2002. ſcutorum, & ex aduerſo Domina Pantaſilea contendat, quod dicta ſcuta mille in poſitionibus confeſſa, ſint eadem, quæ continentur in dictis duabus quietantijs, altera ſcutorum 302. & altera ſcutorum 700.

2 In quo Domini cum Domina Pantaſilea cenſuerunt ſicque ſtandum eſſe in deciſis coram Reuerendiſſimo Paceñ. Tum quia ante acceptionem Domini Alexandri dictæ confeſſionis Domina Pantaſilea, ita dictam ſuam confeſſionem declarauit, prout de iure potuit ex adductis in dicta deciſione, quin & prætextu erroris illam potuit reuocare, ex text. *in cap. fin. de confeſſ. & in l. error. C. de iur. & fact. ignor.* vbi Bartol. quem refert, & ſequitur Ruin. *conſ.* 11. *n.* 19. *lib.* 3. Præcipuè cùm qui corrigit errorem, non dicatur quicquam de nouo facere, ſed etiam factum declarare, vt notat Felin. *in c. qualiter, & quando il primo, n. 27. verſ. facit,* quod notat Dominus Marianus *de accuſation. per text. in l. heredes palam ff. de teſtament.* idem Felinus *in cap. 2. n. 16. verſ. & pulchre inquit de libell. oblatione,* quibus in locis refert Marianum *in dicto cap. qualiter, & quando tenentem,* quod ſolemnitas textus *in dicto cap. final. de confeſſ.* in docendo de errore non eſt neceſſaria in declaratione confeſſionis obſcuræ. Faciunt tradita à Gabr. *de reg. iur. concluſ. 3. num. 46. & 47.*

3 Vndè ex primis duabus quietantijs, quarum nulla continet ſummam confeſſatam dictorum ſcutorum mille, apparet ſatis de errore dictæ confeſſionis, præcipuè cùm non conſtet de vlla quietantia, quæ ſola de per ſe capiat dictam ſummam ſcutorum mille, nec præſumatur adeſſe, quin contrarium, cùm ſi facta fuiſſet, illam haberet Dominus Alexander, & produxiſſet ad ſui liberationem.

4 Vlterius quia quatenus in dicta confeſſione Domina Pantaſilca dixit, feciſſe de dictis mille ſcutis quietantiam, viſa fuit referri ad inſtrumentum dictæ quietantiæ relatæ, quo caſu ſi in tali inſtrumento illud non contineatur, poſitio non habetur, pro confeſſata, ex traditis à Butrigar. *in l. 2. C. de error. aduocator.* & melius ibidem à Bald. *num.* 4. & à Paul. de Caſtr. *num.* 5. & à Ludou. Rom. *conſ.* 294. *num.* 1. *&* 2. & à Pariſ. *conſ.* 7. *num.* 4. *lib.* 3. Præcipuè quia talis confeſſio, & reſponſio debet limitari, & regulari per inſtrumentum ad quod fit relatio, ſicque magis inſpicitur diſputatio relata quam referens, cùm iſta referens videatur eſſe facta errore, vt poſt Alexand. tradit idem Pariſ. *vbi ſupra num.* 5. Vnde cùm non adſit alia quietantia mille ſcutorum, niſi aliæ duæ primæ capientes dictam quantitatem, ſequitur, quod ad illas eſt referenda dicta confeſſio, & iuxta illas debet regulari, cùm non referens, ſed relatum habeat conſiderari, maximè ſtante prædicta declaratione Dominæ Pantaſileæ ante acceptionem D. Alexandri facta, quin & ſtante dicto errore, qui dicitur probari illicò, quando apparet rem aliter ſe habere, vt tradit Bartol. *in l. ſed ſi me putem in princ. ff. de cond. indebiti,* & Alexand. *conſ.* 102. *lib.* 2. & Dec. *conſ.* 6. *num.* 7. Sichard. *in dicta l. 2. in fin. Cod. de error. aduocat.* quod ſi velimus huiuſmodi confeſſionem non referri ad ipſas duas quietantias, ſed ad vnicam mille ſcutorum, cùm de illa non conſtet, ne præſumatur, quin contrarium ex ſupradictis dicendum erit, neceſſariò prædictam confeſſionem non ſubſiſtere quoad confeſſionem, quia ad confeſſionis fundamentum fuerit inſtrumentum quietantiæ, ad quod confeſſio refertur ſublato huiuſmodi fundamento ſublata cenſetur & confeſſio, vt in eiſdem terminis tradit Roman. *dict. conſ. 294. num. 5. per text. in cap. principatus, & in cap. cum Paulus 1. quæſt. 1.*

5 Tum quia, cùm huiuſmodi confeſſio non ſimpliciter fuerit facta, ſed cum illa qualitate relatiua ad quietantiam, & vno eodemque capitulo contineatur, ſequitur non poſſe Dominum Alexandrum dictam confeſſionem pro parte tantum acceptare, quin teneri illam in totum cum ſua qualitate acceptare, *ex dictis in deciſ. Reuerendiſſimi Pacen.* & ex traditis à Panorm. *in c. bon. mem. il 2. num. 29. de poſtulat. Prælat.* vt notant ſcribentes *in cap. 1. de confeſſ. in 6.* & Bartol. *& ceteri in l. Aurelius §. idem quæſiuit ff. de liberat. legat.* idem Bart. *in l. ſi quidem C. de exception.* tradit Marant. *de ordine iudic. par. 6. titul. de confeſſion. num. 27. verſ. aut contra illam qualitatem.*

6 Et literam miſſiuam mariti Dominæ Pantaſileæ pro Domino Alexandro exhibitam Domini cenſuerunt non probare, nec calculum ab ipſo datum, qui non iuſtificatur. Nec viſum fuit obſtare, quod opponitur contra Dominam Pantaſileam de periurio in reſpondendo poſitionibus cum non iuſtificetur contrarium illius, quod ipſa depoſuit, nec probetur illud doloſè depoſuiſſe, & ceſſante dolo, non cenſetur periura, Alex. *conſ.* 92. *n.* 13. *lib.* 1. Bero. *conſ.* 189. *n.* 1. *lib.* 3. Gabr. *conſ.* 66. *n.* 30. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 15. *poſt n.* 24. *lib.* 1.

7 Et quod ad duas partitas, alteram ſcutorum 460. alteram vera ſcutorum 500. quæ dicuntur Dominæ Iſabellæ ſolutæ fuiſſe, Domini dixere illis fidem non adhibendam eſſe, cùm de illis conſtet per apochas priuatas, quæ non faciunt fidem, per textum *in c. 2.* & ibi gloſ. & Doct. *verbo authentica de fide inſtrument.* Alex. *conſ.* 188. *in fine lib. 6. facit text. in l. ſcripturas,* vbi Bart. & Doct. *C. qui potior. in pign. habeant.* præcipuè cùm non appareant recognitæ.

8 Cętera quæ dicuntur pro Domino Alexandro, de quibuſdam fidibus quietantiarum ab ipſo productis, tanquam in facto non ſubſiſtentia fuerunt reiecta. Quod attinet ad duos ſcutos de differentia fuit *in dict. deciſ. coram Reuerendiſſimo Pacen.* ex modicitate reiectum, & idem modò Domini ſenſere.

R. P. D.

R. P. D. MANZANEDO.

Rauennaten. Iuriſpatronatus.

Veneris 27. Ianuarij 1606.

A R G V M E N T V M.

Plures referuntur cauſæ, ex quibus poſſeſſio dicatur attentata.

S V M M A R I V M.

Poſſeſſio capta lite pendente dicitur attentata, num. 1.
Poſſeſſio capta per vnum ex præſentatis lite inter ipſos præſentatos pendente eſt attenta, n. 1.
Poſſeſſio capta lite pendente de manu vnius ex collitigantibus dicitur attentata, n. 2.
Executor mixtus debet aſſumere partes iudicis, aliàs nulliter procedit, n. 3.
Clauſula amoto *&c. facit executorem mixtum, n. 3.*
Executor dicitur mixtus, vbi gratia fuit expedita in forma dignum, n. 3.
Poſſeſſio capta poſt inhibitionem dicitur attentata, n. 4.
Inhibitio Rotalis ſiue iuſta, ſiue iniuſta, eſt timenda, num. 4.
Poſſeſſio tranſit in ſucceſſorem cum ſuo vitio, n. 5.
Poſſeſſio capta intra tempus datum ad appellandum eſt attentata, n. 5.
Poſſeſſio attentata iuxta ſtylum Rotæ debet ſequeſtrari, num. 6.

D E C I S I O CLIX.

VAcante iſta Capellania morte Nicolai Biſinij fuit ad illam preſentatus coram Vicario Rauennaten. Dominus Aſcanius per hoſpitale Sanctiſſimi Crucifixi ciuitatis Ceſenæ, & Dominus Bartholomæus per Dominos de Guazzimanis, & à DD. de Zibertis præſentatus D. Benedictus, & inter ipſos introducta lite coram D. Vicario ſuper præmiſſis præſentationibus, dictus Bartholomęus Sexto Kal. Auguſti de anno 1604. obtinuit gratiam huius Capellaniæ in forma dignum a Sanctiſſimo non facta mentione de dicta lite, narrato tamen eſſe de Iurepatronatus laicorum, & quod non excedebat valorem 24. ducatorum, cum clauſulis, *verificato prius de iurepatronatus, & dummodo non ſit alicui ſpecialiter ius quæſitum, & cum clauſula amoto, &c.* quas literas Bartholomæus dicto Vicario præſentauit 3. Septemb. eiuſdem anni, & nemine citato, nec gratia iuſtificata, & dicta lite pendente fuit ſibi facta inſtitutio à dicto Vicario, & die 4. proxima ſequenti eiuſdem menſis fuit immiſſus in illius poſſeſſionem. Die verò 11. eiuſdem menſis Septembris, & ſic infra decem dies hoſpitale, & Dominus Aſcanius appellationem interpoſuerunt à prædicto Vicarij decreto, & cauſa fuit commiſſa in Rota, & pendet coram me. Vbi Bartholomæus ſub die 22. Decembris eiuſdem anni, & Benedictus ſub 29. Martij, anni ſequentis 1605. fuerunt citati, & poſt dictam inhibitionem Rotalem, & Bartholomæus hanc capellam reſignauit in manibus Sanctiſſimi, ad fauorem Benedicti collitigantis; illeque fuit de ea prouiſus, cum reſeruatione annua penſionis 20. ducatorum ad fauorem Bartholomæi non facta mentione de dicta lite, literiſque expeditis in forma dignum, ſub datum 4. Kalendas Iunij 1605. cum clauſula *dummodo accedat conſenſus patronorum, & dummodo non fuerit in eo alicui ſpecialiter ius quæſitum, & clauſula amoto &c.* illarum vigore gratia non iuſtificata, nemine citato, lite pendente, & poſt inhibitionem Rotalem, Benedictus fuit immiſſus in poſſeſſionem dictæ Capellaniæ, ſub die 9. Iunij 1605. ex poſt facto verò, de menſe Nouembris eiuſdem anni ab humanis deceſſit dictus Bartholomæus.

1 Vndè dubitaui, An dicti Benedicti poſſeſſio fuerit attentata, itaut veniat ſequeſtranda. Et Domini ex pluribus iuris regulis illam attentatam dixerunt. Primò quia fuit capta lite pendente, ad rubricam, vt lite pendente nihil innouetur, tam in iure Pontificio, quàm Cæſareo, præcipuè cùm fuerit negatiuè concepta, ex quo iuxta gloſ. *in rubr. vt lit. pend. in decretalib. verſ. & aduerte*, regulariter nihil debet innouari lite pendente, Rota *deciſ. 10. eod. tit. in non.* faciunt tradita à Caſſad. *deciſ. 6. num. 2.* ſupra regulis Cancellariæ, & in terminis de inſtitutione facta, & poſſeſſione tradita vni ex præſentatis lite pendente inter ipſum, & alium inſimul præſentatum, & quod eſſet attentata, dixit Rota coram Guidob. *deciſ. 104. per text. in cap. 1. vt lite pendente in ſexto*, qui textus procedit etiam in præſentatione ſecundum communem de qua teſtatur Sarnen. *in regula de ſubrogand. q. 13.* & Guidob. vbi ſupra, Lancellott. *de attent. 2. par. præfat. c. 4. de attent. lit. pend. n. 295. cum ſeqq.*

Præterea, quia Benedictus vigore reſignationis Bartholomæi collitigantis, cepit huiuſmodi poſſeſſionem de manu illius, quo caſu dicitur etiam attentata, ex Rota *dec. 3. vt lite pendent. in non. facit text. in cap. cum M. in fin. de conſt.* Præpoſit. *in cap. bona n. 13. verſ. vel alteri poteſt ſolui, de appellat. Facit text. in l. Chirographis* §. 1. & ibi Bart. *ff. de adminiſtr. tut.* Lancell. *vbi ſupra par. 1. cap. 3. de attentat. à tertio, n. 17. cum ſeqq.* 2

Itidem eadem poſſeſſio fuit attentata, ex quo exequutor 3 virtute clauſulæ *amoto*, erat mixtus, & aſſumere debuit partes Iudicis, aliàs ordine non ſeruato, proceſſit nulliter, & ſic attentatè, ex Innoc. Bald. Rom. & alijs quos refert, & ſequitur Felin. *in cap. fin. num. 23. & 24. de præſumpt.* Rebuff. *in praxi tit. de format. noua prouiſion. verb. amoto exinde*, Achill. *deciſ. 6. à num. 3. ſuper regula de triennal.* Mohedan. *deciſ. 7. num. 5. de reſtit. ſpoliat. Facit text. iuncta gloſ. in cap. exhibita*, & ibi Felin. *num. 4. de Iudic.* Rota *in non. deciſione 30. de reſcript.* Et idem operatur dictam gratiam fuiſſe expeditam in forma dignum, ex Felin. *dicto cap. fin. n. 17.* & ibi Butr. & pluries tenuit Rota prout teſtatur *deciſ. 202. num. 1. par. 1. diuerſorum.*

Tum etiam fuit attentata, tanquam poſt inhibitionem 4 Rotalem capta quæ ſiue iuſta, ſiue iniuſta, eſt timenda, ne aperiatur via inferioribus iudicandi de inhibitionibus Rotalibus, quia facilè negligerentur, Put. *deciſ. 395. lib. 2.* Verall. *deciſ. 93. par. 2.* Achill. *dec. 29.* qui teſtatur de ſtylo Rotæ de appellation.

Vlterius quia poſſeſſio prius Bartholomæum authorem 5 Benedicti capta itidem, & fuit attentata, & ſic tranſiuit in Benedictum cum ſuo vitio, *cap. quia V. de Iudic. cap. ſæpè de reſtitutio. ſpoliator. gloſ. in verbo in eum ſtatum, verſ. vel quia in c. bona de appellat.* pręcipuè cum tanquam collitigans ſucceſſerit in dicta poſſeſſione vitioſa ſcienter, ex prædictis Iuribus. Quod autem dicta poſſeſſio Bartholomæi fuerit attentata, probatur tum ex eo, quod lite pendente fuit apprehenſa, quin & ab executore mixto ex eiſdem clauſulis, de quibus ſupra, & Iuris ordine non ſeruato, iuxta ſuperius adducta. Tum etiam quia in tempore dato ad appellandum Bartholomæus poſſeſſionem capit. Vnde eſt attentata, *ex c. non ſolum de appellat. in 6. clem. 2. vt lit. pendent.*

Ex quibus infertur dictam poſſeſſionem eſſe ſequeſtrandam 6 iuxta ſtylum Rotæ relatum à Verall. *deciſ. 156. par. 3.* & fuit dictum *in vna Aleuen. attentatorum 20. Decembris 1593. coram Illuſtr. Card. Seraphino, tunc Rotæ Auditore.*

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Calaguritana Beneficij de Ocoñ.

Lunæ 30. Ianuarij 1606.

A R G V M E N T V M.

Gratia conditionalis nihil ponit in eſſe ante conditionem. Item narrata debent verificari, maximè ad excludendam Ordinarij prouiſionem. Item renuntiaſſe cenſetur quis primo beneficio per aſſequutionem alterius, etiam ſi primum eſſet litigioſum, & non poſſideretur.

S V M M A R I V M.

Gratia habens clauſulam, & committatur Ordinario in forma dignum, *antequam exequutioni demandetur, nihil ponit in eſſe, num. 1.*
Narrata debent verificari, n. 2.
Reſeruatio ad excludendam ordinarij prouiſionem debet plenè, & concludenter probari, n. 2.
Valor beneficij narratus debet verificari cum ſit pars gratiæ, num. 3.

Gra-

Gratia non expreſſis fructibus beneficij ante perceptis ſubreptitia eſt, n. 3.
Beneficio dimidio renunciaſſe cenſetur quis per aſſecutionem integri, n. 4.
Amplia etiamſi dimidium eſſet in lite, quia facilius amittitur actio, quam res, n. 4.

DECISIO CLX.

1 GRatia Petri Alonzo habet clauſulam, *& committatur Ordinario in forma dignum*, quæ cum exequutioni non ſit demandata, nihil ponit in eſſe, *Clem. vnica*, & ibi Card. *num. 7. & 8.* Vital. *num. 15. de conceſſ. prabend.* Caſſad. *deciſ. 1. num. 6. vt lit. pend.* Mandoſ. *in reg. de ann. q. 55. n. 3.* Ideòque Petro non poteſt ſuffragari, maximè ad effectum vt illius, occaſione debeat reuocari ſententia Rotalis per quam fuit dictum beneficium, de quo agitur pertinere ad Martinum.

2 Idque eò magis quod narrata in prædicta gratia circa vacationem in Menſe Sedi Apoſtolicæ reſeruato non fuerunt verificata, *cap. 1.* vbi Ioan. Andr. & Gemin. *num. 8.* Franc. *num. 17. de lit. conteſt. lib. 6.* Put. *deciſ. 30 n. 5. lib. 1.* Rebuff. *in pract. tit. requiſita ad validit. collat. num. 48.* & tamen huiuſmodi vocatio ad hunc reſeruationis effectum, & ad excludendam Ordinarij prouiſionem plenè, & concludenter debet probari, Put. *deciſ. 266. lib. 3.* fuit dictum *in cauſa Pampilonen. de Allo. Veneris* 8. *Martij* 1577. *coram Cantuccio*. Vndè non obſtat, quod *in deciſione in hac cauſa facta coram R.P.D. Ortemberg. Luna* 17. *Martij* 1603. Fuit dictum, Vacationem huius beneficij contigiſſe de menſe Nouembris 1594. Tunc enim id fuit factum obiter tantum, & ex abundanti, neque in huiuſmodi aſſertione conſiſtit ius, aut fundamentum deciſionis.

3 Non fuerunt etiam verificata narrata circa valorem beneficij per non expreſſum 24. ducatorum, qui valor eſt pars gratiæ, Caſſad. *deciſ. 20. num. 4. ſuper reg.* Et non exceſſus, debet probari eo modo, quo narratus eſt, vt fuit dictum *in cauſa Firmana Beneficij* 1598. *coram R. P. D. meo Decano, & alias ſæpè*. Accedit, quod Petrus in ſua gratia tacuit fructus ante perceptos. Ideòque gratia fuit ſubreptitia, Sarnen. *ſuper reg. de erecti. q. 24. num. 9.* Put. *deciſ. 199. lib. 3.* Peregr. *dec. 41. lib. 1.*

4 Denique placebat Dominis, ſi verum eſt in facto, quod dicebant Informantes pro Martino Petrum poſt iſtam gratiam fuiſſe aſſecutum in eadem Eccleſia integrum beneficium, quod cum ſit incompatibile cum dimidio, *cap. dudum il 2. vbi gloſ. in verbo intitulatum de electionibus*, cenſetur Petrus per integri aſſecutionem dimidio renunciaſſe, *Clem. gratia de reſcript.* præſertim cum hæc dimidia portio eſſet, & ſit ſub lite, & facilius amittatur actio, quàm ipſa res, vt per Innoc. *in cap. in noſtra num. 2. de reſcript.* fuit deciſum *in cauſa Salamantina Dimidiæ portionis* 11. *Decembris* 1585. *coram Orano*. Itaque fuit concluſum gratiam Petro non ſuffragari.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Mediolaneñ. de Brunellis.

Luna 13. Februarij 1606.

ARGVMENTVM.

Melioramenta vt refici debeant, quæ probatio requiratur, & quando pro illis detur retentio. Item an ſententia inter alios lata probet, vbi agitur de probando facto per ſententiam terminato. Et an vtens ſcriptura debeat illam totam acceptare, vel in partibus. Et quando Rota ſoleat condemnare etiam in fructibus, qui percipi potuerunt.

SVMMARIVM.

Melioramenta vt debeant refici, requiritur illorum probatio vel in ſpecie, vel genere, num. 1.
Pro melioramentis datur retentio in exequutione, quoties de eis conſtat, n. 1.
Confeſſio authoris nocet illius hæredibus, n. 2.
Sententia inter alios lata probat, vbi agitur de probando facto per ſententiam terminato, n. 3.
Identitas rei probatur ex identitate confinium, n. 3.
Vtens aliqua ſcriptura debet illam acceptare cum omnibus ſuis qualitatibus, n. 4.
Fallit quando ſcriptura habet articulos ſeparatos, n. 4.
Subrogatio aliorum bonorum in locum bonorum fideicommiſſo ſubiectorum ex quibus probetur, n. 5.
Condemnatio ad fructus qui percipi potuerunt de ſtylo Rotæ non admittitur, niſi contra violentos poſſeſſores, num. 6.

DECISIO CLXI.

1 CVm à ſententia D. Vicarij Mediolaneñ. tam D. Bernardinus Brunellus Actor, & reus conuentus, quam RR. PP. Præpoſitus, & Clerici S. Antonini Mediolanen. Rei, & reconuenientes, appellaſſent, quia vna poſitione iura vtriuſque partis non poterant diſcuti, viſum fuit cognoſcere primum de iuribus Bernardini actoris. Ideò dubitaui, An ſententia Vicarij in partibus Bernardino fauorabilibus eſſet confirmanda. Et quoad primam partem, quæ continebat per mortem Alexandri, qui prædictos RR. PP. hæredes ſcripſerat fuiſſe purificatum fideicommiſſum ex teſtamento Laurentij Brunelli, ad fauorem Bernardini, res carebat difficultate, & ipſi PP. dabant manus.

2 Agnoſcebant etiam ſententiæ partem, in qua ipſi condemnati fuerunt reſtituere bona prędicto fideicommiſſo ſubiecta, ſed dicebant addendam ſententiæ conditionem refectis melioramentis. Verùm fuit reſponſum, non conſtare in actis de aliquibus melioramentis nec in genere, nec in ſpecie, prout ad hunc effectum requiritur, Bero. *conſ. 33. n. 6. lib. 2.* Roland. *conſ. 28. n. 3. lib. 1.* Cæſar. de Graſſ. *dec. 136. n. 4. de reb. Eccleſ. non alien.* Deindè PP. ſatis eſſe conſultum ex diſpoſitione iuris mediante retentione in exequutione ſententiæ faciendæ, quoties de melioramentis conſtabit, Put. *deciſ. 471. lib. 2.*

3 Circa identitatem, ſiue declarationem bonorum duo ſedimina excipiebantur, *vnum videlicet cui ab vna parte cohæret hoſpitium &c. Alterum cum Viridario, &c.* quæ PP. negabant fuiſſe in bonis Laurentij fideicommittentis, quia non reperiuntur deſcripta in inſtrumento diuiſionis antiquę, nec adnotata in codicillis Alexandri, in quibus tamen ſcripturis enumerantur bona ſubiecta fideicommiſſo. Verùm fuit reſponſum in codicillis adeſſe quædam bona, quæ de iſtis duobus ſediminibus commodè accipi poſſunt. De quo quicquid fuit dictum ex illis ſcripturis, benè probare affirmatiuam, videlicet quod bona quæ ibi ponuntur vt fideicommiſſaria talia ſint, non autem negatiuam, quod aliqua bona non ſint omiſſa, quia hoc ibi non dicitur nec tollitur, quod aliunde poſſint probari, prout probatur ex iudiciali confeſſione ipſius Alexandri, qui comparens coram Senatore Mediolani pro electione peritorum ad diuiſionem faciendam cum fratribus, aſſeruit vltra duo ſedimina primo loco deſcripta alia bona fuiſſe in bonis, & hæreditate Laurentij, & in ſpecie in tertia, & quarta partita deſcripſit iſta duo ſedimina, de quibus agitur, quæ confeſſio non eſt dubium, quin probet contra Clericos, Alexandri hæredes, Ruin. *conſ. 46. num. 4. lib. 3.* Natt. *conſ. 135. num. 13.* Surd. *conſ. 315. n. 60.*

4 Idem probatur ex ſententia Magiſtratus Mediolani lata occaſione condemnationis Alexandri, & illorum bonorum confiſcationis, in qua eadem ſedimina dicuntur ſubiecta fideicommiſſo Laurentij, & relaxanda fideicommiſſarijs. Nec facit quod huiuſmodi ſententia vti res inter alios acta hoc caſu non probet. Nam cùm agatur ſolum de probanda identitate, & ſic de facto, non autem vt ſententia alios efficiat, tale factum ſatis per ſententiam probatum videtur, Dec. *in l. 1. num. 51. C. de eden.* Aym. *conſ. 65.* Surd. *conſ. 429. n. 42.* & in omnem euentum controuerti non poteſt, quin illa ſententia prædictæ Alexandri confeſſioni magnum adminiculum præſtet. Itaque cùm in confeſſione, & in ſententia Magiſtratus hæc ſedimina iiſdem confinibus quibus in ſententia Vicarij deſignentur, id ſufficit ad illorum identitatem probandam, *l. forma ff. de cenſibus*, Bart. *in l. demonſtratio in 7. q. de cond. & demonſtr.* & alij quos cumulat Peregr. *de fid. art. 44. n. 48.*

5 Dicebant etiam PP. ſe condemnari non potuiſſe ad reſtituenda bona ſubrogata fideicommiſſo loco crediti, ſcutorum 5840. quod erat in hæreditate Laurentij, niſi ſolutis prius ipſis Clericis ſcutis 2920. quæ mediam dicti crediti partem con-

conſtituunt, & hoc ideò, quia cùm Alexand. in ſuis codicillis iubeat vt Clerici ipſius hæredes reſtituant illa bona ſubrogata, ſoluta tamen per fideicommiſſarios dicta medietate, Bernardinus vtendo codicillis debet illos acceptare cum omnibus ſuis qualitatibus, Bald. *conſ.* 15. *num.* 2. Tiraq. *de retract. convent. in fin. num.* 4. *cum ſeq.* ſed fuit reſponſum Bernardinum non egiſſe vigore codicillorum Alexandri, ſed vigore teſtamenti Laurentij. Codicillis autem fuiſſe vſum ad probandum ſubrogationem, ex quo non ſequitur, quod acceptauerit diſpoſitionem Alexandri de ſoluendo dicta ſcuta 2920. quia cùm ſint articuli ſeparati, poſſunt pro parte acceptari, Boer. *deciſ.* 339. *num.* 3. Quinimò, nec dictis codicillis indiget ad probandam ſubrogationem, cùm ea ſatis probetur ex inſtrumento dationis in ſolutum, & ſubrogationis factæ cum magiſtratu, in quo expſeſsè cauetur, quod bona de quibus agitur fideicommiſſo ſubiaceant, & cum iſto onere Alexander bona acceptauit, & vigore dictæ ſubrogationis iſtorum poſſeſſionem adeptus fuit, Barbat. *conſil.* 14. *num.* 15. *&* 16. *lib.* 3. Qnod autem Senatus huiuſmodi ſubrogationem facere potuerit in ſubſtitutorum fauorem, patet ex quo iſtud creditum ſcutorum 5840. fuit in hæreditate Laurentij vt conſtat non ſolum ex prædicta ſententia, & ex codicillis ipſius Alexandri, verum etiam ex illius confeſſione in illa iudiciali petitione, de qua iam dictum eſt.

6 Vltimò dicebant PP. ſententiam reformandam in ea parte, quia ipſi fuerunt condemnati ad reſtituendos fructus, qui percipi potuerunt à die motæ litis. Et niſi contra violentos poſſeſſores, Domini cenſuerunt PP. intentionem in hac parte admittendam. Itaque fuit concluſum vtraque parte informante, ſententiam, quoad fructus qui percipi potuerunt, eſſe reformandam ad fructus perceptos. In reliquis autem partibus D. Bernardino fauorabilibus eſſe confirmandam.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Romana hæreditatis de Vanninis.

Veneris 17. Februarij 1606.

ARGVMENTVM.

Vxor relicta vſufructuaria cenſetur inſtituta hæres tantùm in vſufructu, etiamſi fuerit relicta domina, donna, & madonna: & an inſtitutus in re certa non dato cohærede dicatur hæres vniuerſalis.

SVMMARIVM.

Vxor ſiue teſtator illi relinquat vſumfructum, ſiue illam in eo inſtituat, vtroque caſu intelligitur inſtituta tantùm in vſufructu, non autem in proprietate, & tanquam inſtituta in re certa habetur loco legatariæ, vel tertia ſpeciem facit, num. 1.

Verbum relinquo *quando non adijcitur vniuerſitati bonorum, vel quota non importat inſtitutionem, maximè quando res certa non relinquitur perſona neceſſariò inſtituenda, num.* 2.

Dictiones donec, *&* quouſque *operantur, vt diſpoſitio vltra tempus expreſſum non extendatur, n.* 3.

Vſusfructus appellatione quandoque continetur proprietas, vbi teſtator vſus eſt verbis, quæ proprietati magis, quàm vſufructui conueniunt, n. 3.

Vxore relicta vſufructuaria ſi ſit additum, quod finito vſufructu bona reſtituantur hæredi, non tantum admittitur ipſe ſi ſit ſuperſtes, ſed etiam hæres hæredis morientis ante vſufructuarium, n. 4.

Inſtitutus in re certa non dato cohærede dicitur hæres vniuerſalis, n. 5.

Inſtitutus in re certa, vt dicatur habere cohæredem vniuerſalem, ſufficit adeſſe ſpem quod quis ex teſtamento hæreditatem vniuerſam quandoque adire poterit, n. 5.

Vxor relicta donna, domina, & madonna cenſetur ſcripta hæres vniuerſalis, n. 6.

Declara id procedere vbi ſubiecta materia eſt hæreditas vniuerſa, ſecus ſi ſit vſusfructus, n. 6.

Vxori relictæ domina, donna, & madonna, cenſetur ſolum relicta quædam præeminentia, quam habebat in domo teſtatoris, n. 6.

DECISIO CLXII.

ALexander de Vanninis in ſuo teſtamento reliquerat Dominam Paulam Mainardam eius vxorem in integro, & vniuerſo vſufructu totius hæreditatis hæredem ſuam vſufructuariam, & vt dicitur, donnam, dominam, & madonnam, & liberam adminiſtratricem abſque aliqua ſuperioritate. In omnibus autem ſuis bonis finito vſufructu prædicto inſtituerat ſuos vniuerſales hæredes Horatium, & Andream de Vanninis eius germanos fratres. Superſtite Paula obierunt Horatius, & Andreas relictis filijs, qui cùm iactarent hæreditatem Alexandri ad ipſos mortua Paula peruenturam, ipſa cauſam aduerſus eos in Rota commiſit, & quoniam partes circa ſcripturam, & verba teſtamenti conueniunt, totaque difficultas in eo conſiſtit, an prædicti fratres ad ſuos filios, & hæredes tranſmiſerint iſtam Alexandri hæreditatem, id verò pendet ex eo, an dicta Paula quamdiu in viduitate permanſerit, ſit hæres vniuerſalis Alexandri, tam in vſufructu, quàm in proprietate, quo dubio vtraque parte informante propoſito fuit concluſum, Paulam non fuiſſe hæredem vniuerſalem. 1

In hoc enim articulo non parum inter Dominos controuerſo placuit Dominis opinio Bald. & Imol. Ang. & aliorum, quod refert, & ſequitur Pariſ. *conſ.* 97. *lib.* 2. *num.* 3. quod ſiue maritus vxori relinquat vſumfructum, ſiue illam in eo inſtituat, vtroque caſu intelligitur inſtituta tantùm in vſufructu, non autem in proprietate, ideòque tanquam inſtituta in re certa habetur loco legatariæ, vel tertiam ſpeciem facit, *ad not. in l. quoties,* vbi Bart. *de hered. inſtit.* quam opinionem veriorem, & communiorem magiſque menti teſtatoris inhærentem dicit Bero. *conſ.* 58. *n.* 6. *lib.* 2. ſequuntur Couar. *var. reſol. lib.* 2. *c.* 2. & Gail. *pract. obſeru. lib.* 2. *c.* 143. Vnde ſequitur fratres ab initio fuiſſe purè inſtitutos, & teſtatorem tantùm appoſuiſſe dilationem quoad rerum hæreditariarum vſumfructum, ne in illo vidua vſufructuaria moleſtias pateretur, vt benè declarat Pariſ. ſupra alleg. 2

Hæc autem mens teſtatoris volentis relinquere vxori tantum vſumfructum, fratres autem in proprietate inſtituere, elicitur ex verbis, quibus vſus eſt prædictus teſtator, quippe de vſufructu diſponens appoſuit verbum *reliquit,* quod quando non adijcitur vniuerſitati bonorum, vel quotæ, non importat inſtitutionem, maximè quando res certa non relinquitur perſonæ neceſſariò inſtituendæ, *l. cogi.* §. *& generaliter ff. ad Trebel.* Bened. & Baynuccius *verſ. in eodem teſtamento, lib.* 1. *n.* 57. ibique Imol. *n.* 8. Couar. *ibidem* §. 1. *n.* 5. E conuerſo autem deueniens ad diſpoſitionem fratribus fauorabilem vſus eſt directo verbo *inſtituit,* & eſt valde veriſimile teſtatorem voluiſſe illos inſtituere in proprietate, etiam viuente vxore, ne alias potius ipſius hæreditas deueniret ad extraneos hæredes, videlicet vxoris, quàm ad filios fratrum ipſius teſtatoris. 3

Id ipſum elicitur ex quo ſemper facta eſt mentio tantùm de vſufructu, & cum additione, *donec, & quouſque,* quæ efficit, vt vltra tempus à teſtatore præfixum diſpoſitio non poſſit extendi, Pariſ. *conſ.* 20. *lib.* 3. *n.* 7. Accedit impoſitum viduæ onus Inuentarij conficiendi, ipſaque tamen liberata à reddenda ratione adminiſtrationis. Denique verbum, reuertatur in euentum mortis, vel tranſitus ad ſecunda vota, denotat quandam præexiſtentiam iuris, quod apud alios, ex quibus omnibus excluditur interpretatio, quod Paula hæres vniuerſalis relicta ſit. Quamuis enim appellatione vſusfructus quandoque contineatur proprietas: tamen *vt eſt text. in l. Proculus ff. de vſufructu,* id contigit quando teſtator vſus eſt verbis, quæ proprietati magis, quàm vſufructui conueniant, hic autem apparet enixa voluntas teſtatoris, diſtinguere ſemper volentis vſumfructum à proprietate. 4

Facit etiam pro hæredibus doctrina Bart. *in l. Titia cum nuberet. num.* 2. *de leg.* 2. quando eſt relictus vſusfructus vxori, & additum, vt vſufructu finito bona reſtituentur hæredi, non tantùm admittitur ipſe hæres ſi ſit ſuperſtes, ſed etiam hæres ipſius hæredis morientis ante vſufructuariam ea ratione, quia teſtator videtur velle, quod non habeatur reſpectus ad perſonam, ſed magis ad ius hæreditarium, *ad text. in l. ſi ita ff. de ſtatu liberorum,* atque Bart. ſequuntur ibi Caſtr. *n.* 3. *in l. ſi à me Cod. ad leg. Falc. & in l. fin. Cod. de leg.* Alexand. *conſil.* 92. *lib.* 3. *& conſil.* 173. *lib.* 5. Ruin. *conſ.* 86. *n.* 5. *lib.* 2. 5

6 Non obſtat, quod Paulæ cohæres datus non fuerit, dum vſusfructus durabat, ideòque tanquam inſtitutam in re certa ſine hærede dici debeat hæres vniuerſalis, *ad l. 1. §. ſi in fundo, & l. ſi ita quis hæres ff. de hæred. inſtit. l. cohæredi, §. fin. ff. de vulg.* Nam ad effectum vt quis dicatur habere cohæredem vniuerſalem ſufficit ſpem adeſſe, quod quis ex teſtamento hæreditatem vniuerſam adire quandoque poterit, vt poſt Alex. & alios not. Bero. *d. conſ. 58. n. 6.*

7 Minus obſtat, quod Paula cenſeatur ſcripta hæres vniuerſalis ex quo fuit relicta donna, domina, & madonna, ad text. *in l. his verb. de hæred. inſtit. & §. pen. inſtit. de hæred. qualit. & differ.* nam in dictis iuribus poterat admitti alia interpretatio, quandoquidem ſubiecta materia ita poſtulabat, dum dicebatur quod Titius dominus fuit hæreditatis. Sed hic cùm ſubiecta materia ſit non hæreditas vniuerſalis, ſed ſolummodo vſusfructus, debet vidua intelligi relicta tantùm domina vſusfructus, & prædicta verba nihil importanr, niſi quandam præeminentiam in domo, idque ex communi vſu loquendi, ad quem ipſe teſtator ſe retulit, quando dixit, *& vt dicitur donnam, dominam, & madonnam.* Declarauit enim velle vti dictis verbis non propriè, ſed vt vulgò ſolet, ita Bart. *in l. Titia cum Teſtamento §. fin. n. 4. de leg. 2. & conſ. 6. per tot. lib. 1.* Bald. *in l. legem Iuliam n. 5. C. de indicta viduitate tollen.* Anchar. *conſ. 237. n. 3.* Io. Oroſius, quia alios cumulat, *in l. cum hi §. ſi in ſingulis n. 4. de tranſact.* Non obſtat deciſ. in cauſa Romana hæreditatis de Caſtagnola, quia ibi nullus fuerat datus cohæres vniuerſalis, niſi in caſum contrauentionis, & conſtabat de mente teſtatoris in vſufructu volentis relinquere vxorem non ſolùm hæredem in vſufructu, ſed etiam in proprietate, cùm ipſemet teſtator diceret ſcriptum fuiſſe hæredem in caſu contrauentionis, ne eo caſu ipſe remaneret ſine hærede. Non obſtat etiam *deciſio Peruſin. coram bonæ memor. Bracco*, quia in illa teſtator non ſolùm reliquerat vxori vſumfructum omnium bonorum in vita, ſed deinde eandem in omnibus ſuis bonis hæredem inſtituerat, illius vita durante, & poſt mortem vxoris fratres ſuos, qui caſus quàm ſit diuerſus ab illo, de quo agitur, facilè eſt intelligere, quinimò illa deciſio potius facit contra Paulam *in verſ. nec obſtat.* Itaque fuit concluſum, Paulam non eſſe hæredem vniuerſalem, & per conſequens, non poſſe liberè diſponere de bonis hæreditarijs.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Maceraten. Legati.

Lunæ 27. Februarij 1606.

A R G V M E N T V M.

Legatum purum tranſmittitur ad hæredem, & quando dicatur purum, vel cum conditione.

S V M M A R I V M.

Legatum purum tranſmittitur ad hæredem mortuo legatario ante ipſum, num. 1.
Legatum factum per verba, legauit poſt mortem ipſius Teſtatoris, dicitur purum, n. 1.
Diſpoſitio quæ de ſui natura conditionalis non eſt, non efficitur conditionalis per verba, cum conditione, & pacto, &c. num. 2.
Conditionalis nunquid reddatur diſpoſitio ex eo, quod in ea expreſsè appoſitum fuerit verbum, conditio, *n. 2.*
Legatum, cui appoſita eſt dies incerta, numquid dicatur conditionale, n. 3.
Legatum purum transfundi non poteſt in conditionale, num. 4.

D E C I S I O CLXIII.

1 FVit reſolutum legatum deberi Collegio Maceraten. quia cùm fuiſſet factum Manenti per verba *legauit poſt mortem ipſius teſtatoris, &c.* Fuit purum, & potuit propterea tranſmitti permanentem in collegium, cùm obierit ante hæredem, *l. vnica §. cum igitur & §. in nouiſſimo, C. de caduc. tollen. l. ſi poſt diem ff. quando dies legat. ced.* latè Couar. *in c. Rainaldus §. 1. n. 3. de teſt.*

2 Neque obſtant verba ſequentia *cum conditione, pacto, & prohibitione expreſſa, quod non poſſit moleſtare hæredem, neque in proprietate, neque in vſufructu, durante vita ſua,* quia hæc verba non inducunt conditionem, ſed modum, cùm diſpoſitio de ſui natura non ſit conditionalis, *l. 2. in fin. ff. de donat. l. Mania ff. de manum. teſt.* Bart. *in l. quibus diebus §. Termilius n. 5. ff. de cond. & dem. & conſ. 9. n. 1. & 2. lib. 1.* Alex. *conſ. 102. n. 2. lib. 1.* Anan. *conſ. 75. num. 1.* Caſtrenſ. *conſ. 5. num. 2. lib. 1.* Cum. *conſ. 99. ante num. 3. verſ. nec obſtat,* qui etiam modus non impedit tranſmiſſionem, Gabr. *conſ. 4. num. 10. & 11. vol. 1. & conſ. 5. num. 13. & 22. vol. 1.* Anan. *d. conſ. 75. n. 1.*

Nec dicta verba ex eo videntur inducere conditionem, 3
cùm dies incerta appoſita vel legato, vel præſtationi faciat conditionem, & non diem, *vt in l. huiuſmodi in fine ff. quando dies leg. ced. & in l. hæres meus in 2. dicto ff. de cond. & demonſtr. & in l. quib. dieb. §. quidam Titio ff. eod. tit.* Et ſecus ſit quando dies commenſuratur tempori, ſcilicet quando præfinitur dies poſt certum tempus, quæ tunc cùm ſit certa non facit conditionem, ſed diem, *vt in l. ex his C. quand. dies leg. ced. l. Firmio Heliodoro ff. eod.* & benè diſtinguit Iac. de Aret. *in tit. C. quand. dies leg. ced.* Io. Fab. *in d. l. ex his,* vbi etiam Cyn. & Bart. *in d. §. quidam Titio.*

Nam reſponderunt Domini, quod hic dies incerta non 4
fuit appoſita ſubſtantiæ legati, prout loquitur text. *in d. l. huiuſmodi, & in l. hæres meus,* vbi legatum relictum per hæc verba, *hæres meus cùm ipſe morietur centum Titio dato,* dicitur relictum ſub conditione. Et quamuis dies incerta in hoc caſu videatur appoſita præſtationi, *vt in d. §. quidam Titio,* vbi legatum ab initio purum, redditur conditionale per verba ſequentia, *ſi mater mea morietur dato,* tamen neceſſe eſt ad hunc effectum, quod dies incerta apponatur præſtationi per viam conditionis, quod ſecus eſt in caſu iſto, cùm præſtatio mora non conditione ſuſpendatur, ex quo non adſunt verba conditionem denotantia, & ideò legatum purum non poteſt transfundi in conditionale, vt benè declarat Bald. *in l. ambiguitate num. 4. C. de vſufr. qui ita intelligit text. in d. §. quidam Titio,* & eius dictum literis aureis ſcribendum dicit Crem. *ſing. 112.* Rim. *conſ. 6. n. 14. vol. 2.*

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Mediolaneñ. de Brioſchis.

Veneris 3. Martij 1606.

A R G V M E N T V M.

Conductor ſeu Emphyteuta non præſcribit, an præſcribatur ius redimendi.

S V M M A R I V M.

Emphyteuta ſeu conductor non præſcribit, num. 1.
Ius redimendi præſcribitur ſpacio 30. annorum, n. 2.
Fallit quando redimendi facultas data eſt ad certum aliquod tempus, quod extendi poteſt vltra terminos præſcriptionis, n. 2.
Præſcriptio de iure Canonico non procedit cum mala fide, num. 3.
Mala fides authoris, nocet hæredibus, num. 3.
Præſcribendi iuſta cauſa non oritur ex contractu ſimulato, & illicito, n. 4.
Reſtitutio in integrum datur, vbi adeſt ignorantia, n. 4.

D E C I S I O CLXIV.

PRopoſito dubio, quod in alia deciſione in hac cauſa facta fuerat reſeruatum, An Illuſtriſſimo Cardinali Commendatario obſtet præſcriptio, Domini negatiuè reſponderunt, ea potiſſimum ratione, quod conceſſio facta Brioſchis fuit liuellaria, ſeu emphyteotica. Nam fuit expreſsè conuentum, quod tranſacto nouennio, & redemptione non facta, Brioſchi remaneant, ſint & intelligantur reinueſtiti liuellario nomine ſiue in emphyteuſim ad tantum tempus quantum ſtabunt, ſeu remanebunt locatores ad redimendum, & liberandum dictum directum dominium, ciuilem poſſeſſionem, & fictum liuellarium. Vnde cùm Brioſchi ſint Eccleſiæ Emphyteutæ nullam præcedere poſſunt præſcriptionem, *l. malè agitur, & l. cum notiſſimi §. fin. C. de præſcr. 30. vel 40. annor. Facit l. communi §. neque colonis,*

C. com. de iud. Spec. de locat. §. nunc aliqua q. 44. latè Iaſ. *conſ. 37. lib. 1.*

2 Neque obſtat, quod ius quandocumque redimendi præſcribatur 30. annorum, Bald. *conſ. 393. lib. 1. n. 3.* Ang. *conſ. 35.* Anch. *conſ. 331.* & alij per Couar. *variar. reſol. lib. 1. c. 9. num. 1.* & per Menoch. *conſ. 201. num. 85.* Illa enim concluſio procedit quando quis in vim pacti tenetur retrouendere, interim tamen poſſident pro ſuo. Vndè concurrente poſſeſſione nomine proprio cum lapſu temporis legitimi præſcribere poſſunt, *vt tangit præalleg.* Couar. *num. 6.* Sed in caſu non redimente Monaſterio intra nouem annos. Non propterea Brioſchi incipiebant poſſidere pro ſuo, ſed tantum liuellario nomine, vt dictum eſt. Quin etiam fallit prædicta concluſio, quando redimendi facultas data eſt ad certum aliquod tempus, quod extendi poſſet vltra terminos præſcriptionis, Tiraq. *de retract. Comment. §. 1. gloſ. 2. num. 41.* ſicuti hic ius redimendi fuit conceſſum donec durauerit locatio, qua cùm adhuc duret, excludit etiam præſcriptionem.

3 Atque hæc coadiuuantur ex quo ſtante huiuſmodi titulo liuellario obſtat Brioſchis mala fides, cum qua de iure Canonico non procedit præſcriptio, *cap. vigilanti, & cap. final. de præſcript.* & mala fides auctorum nocet etiam hæredibus, *C. cum plures ff. locat.* Abb. *in cap. ſi diligenti n. 30.* & Felin. *n. 6. de præſcript.*

4 Deducebant etiam Informantes pro Illuſtriſſimo D. Cardinali multa, ex quibus eliciebatur contractum de quo agitur fuiſſe ſimulatum, & illicitum. Vndè concludebant ex illo tribui non potuiſſe iuſtam cauſam præſcribendi, *l. fin. §. ſin autem C. com. de leg.* Tiraq. *de retract. comment. §. 1. gloſ. 2. n. 35.* Couar. *var. reſol. lib. 3. cap. 8. num. 5.* ſed DD. iſtam inſpectionem non aſſumpſerunt, quia ex prædictis ſatis videbatur excluſa præſcriptio. Maximè cùm etiamſi Brioſchi præſcripſiſſet. Tamen non obſtaret Illuſtriſſimo Commendatario, cùm eius prædeceſſor bon. mem. Cardinalis Sancti Sixti obtinuerit reſtitutionem, quæ tranſitum fecit in iudicatum, quę reſtitutio illi debebatur ex iuſta cauſa ignorantię, tam conceſſionis, quàm pacti in illa appoſiti, *gloſ. in l. ſi partem §. 1. verſ. non vtendo, quemadm. ſeru. amittatur, & in l. 1. verſ. æſtimabit, C. de patr. pot.* Mohed. *deciſ. 1. de reſt. in integr.* Atque ex his fuit concluſum non obſtare præſcriptionem. Ideòque Brioſchos eſſe compellendos ad dominij vtilis reſtitutionem, quandoquidem quoad exceptionem, quæ illis poſſit competere de non reſtituendo, niſi redimatur dominium directum, iam ipſis cautum eſt, per depoſitum factum per Illuſtriſſimum Commendatarium, vt fuit dictum in prima deciſione.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Peruſina Ratificationis.

Luna 6. Martij 1606.

A R G V M E N T V M.

Obligatus ad factum liberatur præſtando intereſſe, etiamſi factum ſit proprium, & vt agatur ad intereſſe, debet præcedere liquidatio.

S V M M A R I V M.

Obligatus ad factum non poteſt ad id præciſè cogi, ſicut nec etiam poteſt præciſè obligari, ſed ſuccedit loco facti obligatio ad intereſſe, num. 1.

Amplia etiam in obligatione ad factum proprium, num. 2. vbi maximè ſtante conuentione, quod intereſſe ſuccedat loco facti.

Obligatus ad factum alienum liberatur ſoluendo intereſſe, vbi adhibuit omnem diligentiam, n. 3.

Liquidatio debet præcedere exequutionem, n. 3.

D E C I S I O CLXV.

1 MAndatum Auditoris Cameræ reuocandum eſſe Domini dixerunt, quia contra Comitem Iulium Cæſarem ad ipſum carcerandum, & in carceribus retinendum, donec fecerit, quod Dominus Gentiles ratificet tranſactionem eius nomine factam, vt promiſerat dictus Comes Iulius Cæſar, & tamen ad id præciſè cogi non poterat, ſicut nec ipſe poterat præciſè ad id obligari, *l. ſtipulatio iſta in princ. ff. de verb. oblig.* Purpur. *conſ. 56. n. 1. & 2.* Ruin. *conſ. 67. n. 9. circa fin. lib. 4.* ſed ea non ratificante, cenſebatur commiſſa obligatio ad intereſſe ex promiſſione de rato, Ruin. *conſ. 132. num. 1. lib. 1.*

2 Regula etiam eſt, quod præciſè ad factum, etiam proprium quis non teneatur, ſed ſoluendo intereſſe liberetur, *l. ſi quis ab alio in fin. ff. de re iud. l. ſtipulationes non diuiduntur ff. de verb. oblig.* Dec. *conſ. 502. n. 6. & ſeq.* præſertim quia Comes Iulius promiſit, Dominum Gentilem ratam habiturum, alias voluit de proprio teneri, quo caſu præſtatio intereſſe ſuccedit loco facti, non ſolùm ex diſpoſitione iuris, ſed etiam ex forma contractus, vt per Dec. *conſ. 2. n. 7. in fin. cum n. ſeq.* Purpur. *d. conſ. 561. poſt n. 2. verſ. ex quo propterea,* Cenſetur enim hoc caſu promiſſum intereſſe in euentum non ſequutæ ratihabitionis, Ripa, qui alios allegat, *in l. quod ſi n. 46. in fin. ff. ſi cert. pet.*

3 Et hæc tantò magis procedunt, quia dictus Comes Iulius Cæſar omnem adhibuit diligentiam, vt Dominus Gentiles ratificaret tranſactionem, & propterea ad nihil aliud teneri poteſt, quàm ad præſtandum id, quod verè intereſt, propter non ſequutam ratificationem, vt fuit dictum *in vna Aſculana dotis 23. Februarij 1573. coram Robuſterio, in Romana Palatij 7. Maij 1590. coram Bubalo,* & diebus præteritis in Anconitana dotis, coram R. P. D. Pamphilio. Quod intereſſe debebit prius liquidari, antequam deueniretur ad aliquam exequutionem, *l. hæc autem §. 1. ff. ex quibus cauſ. in poſſ. eat.* Bald. *conſ. 165. lib. 4.* Aym. *conſ. 164. num. 2.* Natt. *conſ. 27. num. 4.*

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Albiganeñ. Confidentiæ.

Luna 6. Martij 1606.

A R G V M E N T V M.

Simonia, & confidentia non committitur abſque pacto, & conuentione, & plura reijciuntur in præſenti caſu deciſ. adducta ad confidentiam, ſeu ſimoniam probandam.

S V M M A R I V M.

Simonia latius patet quàm confidentia, num. 1.

Simonia ſaltem punibilis non committitur abſque pacto, & conditione, n. 2.

Confidentia eſt crimen Simoniæ conuentionalis, ideòque non committitur abſque pacto, & conditione, n. 2.

Simonia punibilis non cadit in ignorantem, n. 2.

Conſtitutio Pij V. ſuper confidentijs habet locum contra eos, qui negotium confidentiæ tractarunt, non autem contra tertium, qui illud crimen non commiſit, n. 2.

Procuratori nunquam cenſetur data facultas faciendi actum per quem Dominus incidat in crimen, & pœnam, num. 3.

Confidentia non committitur ex eo, quod quis ſibi, vel fratri, vel ſuo conſanguineo, digne tamen, confidit beneficium, ſeu penſionem conferri debere, n. 4. vbi etiam ſtantibus conſtitutionibus Pij IV. & Pij V.

Penſio poteſt per Epiſcopum ex iuſta cauſa reſeruari, n. 5. vbi iuſta cauſa eſt, ſi reſeruatur conſanguineo, & vt commodius literis incumbere poſſit, n. 5.

Conſtitutio Pij V. ſuper confidentijs non habet locum, vbi penſio fuit reſeruata ex iuſta cauſa, & pro certa perſona, n. 6.

Cauſa vbi expreſſa eſt, non eſt alia cauſa quærenda, n. 7.

Penſionum ſolutiones ſæpius anticipatæ fiunt, n. 8.

Interpretatio ſemper facienda eſt pro excludendo delict. num. 8.

Simonia etiam vbi ciuiliter agitur, concludentes requirit probationes, n. 8.

Simonia non probatur ex poſt geſtis abſque præcedente pactione, num. 9.

D E C I S I O CLXVI.

1 DOmini dixerunt, ſententiam D. Auditoris cauſarum confidentialium, qua declarauit D. Ludouicum incidiſſe in pęnas Simoniacis, & confidentialibus attributas, fuiſſe nullam, & iniuſtam. Nullitas fuit deducta ex

defe-

defectu iuriſdictionis, quia cum in caſu, de quo agitur, nulla contracta fuerit confidentia, ceſſabat iuriſdictio dicti Auditoris, etiam dato quod ſimonia interueniſſet, quia hæc latius patet, quàm illa, vt fuit dictum *in cauſa Calaguritana confidentia. Veneris 5. Iunij 1592. coram Reuerendiſſimo P. D. meo Decano.*

2 Iniuſtitia autem viſa eſt manifeſta, ex quo certi iuris eſt, quod Simonia ſaltem punibilis non committatur abſque pacto, & conditione, Nauar. *in manual. cap.* 23. *num.* 107. & 109. Gabr. *conſ.* 177. *n.* 4. Nec etiam confidentia, quæ eſt crimen Simoniæ conuentionalis, Caputaq. *dec.* 201. & 202. *par.* 1. circa vtramque atteſtatur de communi Pariſ. *de confid. q.* 26. At verò inter presbyterum Auguſtinum, cui Parochialis fuit collata, & inter ipſum Albinganeñ. qui contulit, & Ludouicum ad eius fauorem, fuit reſeruata penſio, tantùm abeſt, quod pactio vlla expreſſa probetur interceſſiſſe, quinimò quando vacauit, & collatum fuit beneficium, & reſeruata penſio. Ludouicus erat minor annis 14. ignorans, & abſens. Vnde ſequitur alia concluſio, quod in ignorantem non cadit Simonia punibilis, *cap. nobis de Simon.* Sernen. *ad reg. de Immunit. q.* 12. *verſ. & iſta quæ dicta fuerunt*, Nauar. *conſ.* 60. *n.* 2. *de Simon.* & de communi atteſtatur idem Pariſ. *q.* 24. *n.* 44. Nec vis facienda eſt in Bulla S. mem. Pij V. ſuper confidentijs, quia illa locum habet contra eos, qui negotium confidentiæ tractarunt, non autem contra tertium, qui illud crimen non commiſit, vt dixit Rota *in cauſa Cauaraten. Confidentiæ, Sabathi* 23. *Ianuarij* 1593. *coram Illuſtriſſimo Mantica.*

3 Non obſtat, quod in actu collationis beneficij comparuerit quidam aſſertus Procurator Ludouici, qui petijt, & acceptauit nomine Ludouici reſeruationem penſionis ſcutorum 50. de qua agitur. Nam eodem modo fuit deciſum non conſtare, quod ille Procurator vllam conuentionem fecerit, cùm ipſo collatore, aut cum Auguſtino prouiſo, & vbi doceretur illum Procuratorem aliquid prohibitum admiſiſſe, non præiudicaret Ludouico, cùm de eius mandato non conſtet, & nunquam cenſetur data procuratori facultas faciendi actum, per quem Dominus incideret in crimen, & pęnam *gl. in c. dilecto*, ibique not. Imol. *n.* 11. *de preb.* Bart. Iaſ. & alij communiter *in l. ſi procurator de cond. indeb. & in l.* 3. *§. ſi filius ff. quod quiſque iur.* Cur. iun. *conſ.* 49. *in fin.*

4 Non obſtat, quod præceſſiſſent Tractatus inter Epiſcopum Collatorem, & Ludouicum. Nam illi Tractatus nihil aliud continebant, niſi quod aliquando tam ipſe Ludouicus, quàm ipſius Pater petierant ab Epiſcopo, vt quando ſeſe daret occaſio, vellet Ludouico de aliqua penſione prouidere ſub beneplacito Sedis Apoſtolicæ. Hoc enim ſemper continent reſponſiones Ludouici, quæ ſunt in proceſſu, quo is commodius literis operam dare, & Sacr. Theologiæ ſtudia, ad quæ aſpirabat, percurrere poſſet. Quando autem quis ſibi, vel fratri, aut alicui conſanguineo, dignis tamen, confidit beneficium, aut penſionem conferri debere legitima authoritate non committitur confidentia, nec illud crimen, *cap. qui Epiſcopatum* 18. *q.* 1. *ibique gloſ. Prapoſ. & alij Doct.* atque ita eſſe dicendum etiam poſt Bullas fel. record. Piorum IV. & V. ſuper confidentijs, trad. Nauar. *in manual. c.* 23. *n.* 109. & Pariſ. *de confid. q.* 1. *n.* 20.

5 Non obſtat, quod penſio fuerit reſeruata per ordinarium. Nam ex hoc ſequeretur nullitas penſionis non labes Simoniæ vltra quod poteſt Epiſcopus ex iuſta cauſa reſeruare penſionem ad fauorem alterius, Abb. *in cap. conquerente n.* 5. *de Cleric. non reſiden.* Felin. *in cap. ad audientiam n.* 4. & 5. *de reſcript.* Rebuff. *de pacif. poſſeſſ. n.* 23. & *alij, qui habentur in deciſione Meliten. Canonicatus* 6. *Martij* 1595. *coram Reuerendiſſimo Domino Radien.* vbi Rota hanc concluſionem firmauit, & controuerti non poteſt, quia iuſtæ fuerint cauſæ illæ, quas Epiſcopus Albinganen. in reſeruatione huius penſionis expreſſit, videlicet amoris, quo Ludouicum vtpotè ſuum ex fratre nepotem, proſequebatur, ad text. *in cap. dilecto*, vbi not. Abb. Imolen. & alij, *de præbend.* & quo commodius Sacræ Theologiæ operam dare poſſet, vt per Rebuff. *in loco præallegato.*

6 Neque confidentia induci poteſt ex prædicta Bulla Sanctæ mem. Pij V. quandoquidem illa loquitur de collatione facta cum conditione, quod contra iuris communis ordinationes prouiſus ſoluat penſionem alicui perſonæ, quàm poſtea Epiſcopus nominauerit. Ideò non poteſt haberi locum hoc caſu, cùm penſio fuerit reſeruata, nedum ex iuſta cauſa, ſed etiam pro certa perſona videlicet pro Ludouico, vt fuit reſolutum *in allegata cauſa Melitenſis, & antea in cauſa Brixien. confidentia* 5. *Iunij* 1591. *coram R. P. D. meo Decano.*

Accedit quod Epiſcopus ſupradictam penſionem reſeruauit ſub beneplacito Sedis Apoſtolicæ, & non aliàs realiter, nec alio modo, & Auguſtinus prouiſus ab Epiſcopo de nouo beneficium impetrauit à ſel. record. Sixto V. cum eiuſdem penſionis reſeruatione ad eiuſdem Ludouici fauorem. Vnde Ludouico crimini attribui non poteſt, quod illam penſionem exegerit, quia exactio fuit facta longè poſt obtentam à Sede Apoſtolica reſeruationem, & in ſpecie fuit petita ſolutio vigore literarum Apoſtolicarum. Vnde cùm petitio expreſſam cauſam habuerit, non debet ad aliam trahi. Itaque non obſtat, quod in ſolutione primi termini natiuitatis Sancti Ioannis Baptiſtæ Ludouicus ſe vocauerit ſolutum, & ſatisfactum de altera medietate dictæ penſionis decurſæ in die Natiuitatis Domini proximæ præteritæ, quæ medietas non poterat eſſe debita vigore reſeruationis Apoſtolicæ, quæ ſolummodo Kalend. Ianuarij facta fuerit. Nam vltra quod etiam authoritate ordinaria penſio hoc caſu potuit reſeruari, vt dictum eſt; non conſtat de ſolutione illius termini actualiter. Imò ex verbis confeſſionis de recepto videtur potius fuiſſe ſimplex quietatio, quæ ad maiorem Auguſtini ſatiſfactionem, & ad euitandam omnem litis occaſionem facta fuerit. 7

Deinde cùm ſępiùs penſionum ſolutiones anticipatę fiant, vt per Rebuff. *de pacific. poſſ. num.* 128. poteſt illa quietatio ſuſtineri attenta modicitate dierum qui effluxerat à die Natiuitatis Domini ad diem Kal. Ianuarij arg. text. *in l. Seia de reſtit. in integr.* aut ſaltem intelligi pro rata temporis, à die dictarum Kalend. Ianuarij, & ita potius in dubio interpretatio facienda eſt, ad excludendum delictum, *l. merito ff. pro Soc.* Put. *deciſ.* 440. *lib.* 1. Neque ex tam debili argumento inducendum tale crimen, & ad effectum pœnæ imponendæ, cùm etſi ciuiliter de eo ageretur, tamen requireretur plena probatio, Abb. *in c. veniens l.* 1. *num.* 4. *de teſtib. poſt gl. ibi*, quam communiter eſſe approbatam teſtatur Alciat. *conſ.* 2. *num.* 41. *tom.* 1. 8

Denique ex prædictis poſſet forſan dici indebitè facta petitio, vel ſolutio, ſed non ſequitur, quod contracta fuerit confidentia aut Simoniæ labes, cùm illa ex his quæ poſtea ſequuntur abſque præcedente pactione non probetur, *c. Aſtaldus ibi antequam eligeretur* 8. *q.* 1. *gloſ. in c. quam pie in verb. poſtmodum* 1. *q.* 2. *gloſ. & Doct. in c. tua nos, de Simon.* fuit dictum *in cauſa Calaguritana confidentiæ, Veneris* 25. *Iunij* 1593. *coram Illuſtriſſimo Pamphilio.* Itaque vna tantum parte informante fuit concluſum, ſententiam eſſe reuocandam. 9

R. P. D. MANZANEDO.

Treuereñ. Loci Capitularis.

Veneris 10. *Martij* 1606.

ARGVMENTVM.

Statutum Capituli Treuerenſis, quod Canonicus poſt primam reſidentiam debeat facere ſtudium biennale, an dicatur requirere dictum ſtudium poſt primam reſidentiam pro forma, itaut non ſufficiat antea fieri, & ex quibus inducatur inducta forma, & quando debeat præcisè, vel poſſit per æquipollens adimpleri.

SVMMARIVM.

Statutum poſterius attenditur in concurſu anterioris, numero 1.

Proœmium arguit cauſam finalem, n. 2.

Honeſta morum compoſitio, & perſonarum grauitas in ſtudentibus neceſſaria eſt, n. 2. *& n.* 3. *vbi quod prius requiritur morum compoſitio, quàm literatura.*

Honeſtas, & perſonarum grauitas, in Canonicis neceſſaria eſt, n. 2. *vbi prius, quàm litteratura, & ſcientia.*

Morum compoſitio acquiritur ex diuturna acquiſitione ſcientiæ, num. 4.

Dictio nullus *propoſita verbo* recipiatur, *importat neceſſitatem, & aufert poteſtatem aliter recipiendi, n.* 5.

Forma cenſetur inducta ex dictione prohibitiua, & negatiua, num. 5.

Forma cenſetur inducta ex conditione, num. 6. Vbi de ſtatuto conditionali.

Dictio poſt *importat ordinem per prius, & poſterius, n. 6.*

Dictio per prius, & poſterius *inducit conditionem, n. 6.*

Ordo per prius, & poſterius cenſetur de forma, n 6.

Dictio niſi *iuncta actus in futurum perficiendo importat conditionem, n. 7.*

Tempus vbi certum requiritur, ſi non obſeruetur, nec forma ſeruari dicitur, n. 8.

Formam inducere dicuntur ea, quæ fuerunt poſita per modum, num. 9.

Licentia vbi debet præcedere dicitur de forma, n. 9. Vbi quod requiritur, quod præcedat de neceſſitate, itaut non ſufficiat actus ratificatio.

Qualitates expreſſæ in ſtatuto cenſentur expreſſæ pro forma, num. 10.

Forma ſpecificè debet adimpleri, nec ſufficit per æquipollens, num. 10.

Doctori nemo debet non ſeruatis ſtatutis, & ordinationibus, etiamſi ſit diligenter exercitatus, & de eius peritia, & diligentia conſtet, n. 11.

Forma inducta ad aliquem effectum ſufficit, quod per æquipollens adimpleatur, n. 12.

Clauſula, nihil tamen noui compilantes appoſita in proœmio ſtatuti, intelligitur de alijs, præterquam in ſtatu expreſsè diſpoſitis, & additis, n. 13.

DECISIO CLXVII.

1 FActa per Dominum Comitem Gerardum prima ſemeſtri reſidentia iuxta ſtatuta Eccleſiæ Treueren. petijt ad locum Capitularem, quod ſibi à Propoſito, Decano, & Capitulo fuit denegatum, ſub prætextu, quod non feciſſet poſt dictam primam reſidentiam, ſtudium biennale iuxta ſtatutum anni 1599. cui obiectioni Comes Gerardus replicabat, in Vniuerſitate Monſipontana ſtuduiſſe per integrum biennium ſicque ſatisfeciſſe diſpoſitioni dicti ſtatuti, vnde à Nuncio Colonienſi anno 1601. ſententiam fauorabilem reportauit, & appellatione ab illa interpoſita, & cauſa in Rota mihi commiſſa præſuppoſitis ſtatutis eiuſdem Eccleſiæ de anno 1428. & 1450. & 1499. & confirmatione Leonis X. de anno 1514. dubitatū, an ſtudium biennale, de quo in dictis ſtatutis, ſit de illorum forma faciendum poſt primam reſidentiam Canonicalem, itaut non ſufficiat ante fieri, & Domini eſſe de forma dixerunt.

2 Primo ex eo, quod in iſto caſu habenda ſit ratio tantummodo de vltimo ſtatuto de anno 1499. quo non ſolum dicta non antiquiora ſtatuta innouantur, & confirmantur, quin & eiuſdem Eccleſiæ obſeruationes, vt inferius demonſtrabitur, ex tenore huius vltimi ſtatuti conſtant, cui tanquam poſteriori eſt ſtandum, *cap. 1. de conſt. in 6. l. pacta nouiſſima, C. de pact. & vtrobique Doctores*. Vlterius quia hoc ſtatutum diſponit, quod nullus Canonicus non Capitularis recipiatur ad Capitulum, niſi poſt poſſeſſionem Canonicatus adeptam, & primam dimidij anni reſidentiam completam. Item ſtatuit quod & de poſt teneatur reſidere per integrum, & continuum biennium de licentia Capituli, aut Scholaſtici in ſtudio Generali, itaut biennio durante nullam penitus noctem poſſit pernoctare extra ciuitatem, aut locum ſtudij, & ſtudio vacet literarum, quam diligentiſſimè, adeò vt competat ſtylo, latinum ſermonem loqui valeat, de quo, & in qua facultate ſtuduerit, vult ſtatutum, quod poſtea queat informare Capitulum per patentes literas Vniuerſitatis, vel Rectoris, item vult ſtatutum, quod ſi ad examen Capituli minus competenter ſtuduiſſe compertus fuerit ad arbitrium Capituli poſſit remitti ad melius ſtudio vacandum, antequam ad Capitulum ſe recipi petatur. Item ſtatuit, quod non poſſit hoc biennium perficere in nulla Ciuitate, aut loco, vbi beneficium obtineat, nec biennio durante poſſit reſidentiam aliorum beneficiorum complere, de quo itidem Capitulum fide data certificare teneatur.

3 Cuius ſtatuti cauſa finalis, in proœmio illius ſatis aperta redditur ibi, *vt fratrum vnio, morum compoſitio, conditionum honeſtas, & perſonarum ad Capitulum concipiendarum grauitas intercedant, & quia prædictarum qualitatum perpenſio, & conſideratio ad ſolum Capitulum ab olim ſpectat, ad illas diligentias ſtudioſorum indagandas, ſic ſtatuendum duxerunt, nec indigni, & moribus minus compti digni, & morigeratis præferantur, &c.* Hactenus verba proœmij, & ex proœmio cauſa finalis colligitur, *text. in fin. ff. de hered. inſtit. leg. 1.* & vtrobique Bart. *ff. ad Senatuſc. Macedon.* Et ſic ex præmiſſis, ſatis clarè elicitur ſtatuentes reſpexiſſe morum compoſitionem, conditionum honeſtatem, & perſonarum grauitatem, quæ ſtudijs Generalibus comparantur, & in ſtudentibus adeò ſunt neceſſaria, ex traditis latè per Rebuff. *in tract. de his, quæ ſunt neceſſaria ſtudentibus, præcipuè requiſito 1. num. 11. & 12. quin & recipiendis in Canonicos, ad tradita in toto titulo de vita, & honeſtate Cleric. & Concil. Trident. cap. 12. verſ. veſtitu inſuper ſeſſ. 24. de reform.*

Et quamuis in diſpoſitione reſpexerint ſtatuentes, litera- 4
rum ſcientiam, ibi, *ſtudioque literarum, quàm diligentiſſimè vacent, adeo vt competenti ſtylo latinum ſermonem loqui valeat*. Nihilominus primo loco morum compoſitionem deſiderarunt prout etiam deſiderant ſacri Canones, & Cæſarum conſtitutiones, vt videre licet *in c. qui Epiſcopus 23. diſtinctione*, vbi dicitur, quod qui Epiſcopus ordinandus eſt, antea examinetur ſi ſit prudens, docibilis, moribus temperatus, vita caſtus, ſobrius, humilis, affabilis, miſericors, literatus, vbi canon prius expoſcit, quæ mores concernunt, & deindè quam literaturam. Item ſequutus fuit imperator Iuſtinianus *in l. Magiſtros, C. de Profeſſor. & med. lib. 10. ibi Magiſtros ſtudiorum, Doctoreſque excellere oportet moribus primum, deinde facundia, & in l. vnica, C. de Profeſſor. qui in vrbe Conſtantinop. docen. ex l. meruerunt comitiuam, lib. 12. & vtrobique Luc. de Pen. præcipuè in d. l. Magiſtros verb. morib.* & ante omnes hoc docuit Regius Propheta *Pſalm. 118. verſ. bonitatem, & diſciplinam, & ſcientiam doce me.* Vbi prius petit bonitatem ſibi doceri, vltimòque loco ſcientiam. Quod ex conſulto conſiderari debuit in recipiendis ad Capitulum Treuerenſe, cùm de Canonicis illius veniat eligendus Archiepiſcopus eiuſdem Eccleſiæ, qui ſimul eſt vnus ex tribus Eccleſiaſticis Electoribus Imperij, & illius magnus Archicancellarius, quem propterea magni refert eligi præditum virtutibus, & qualitatibus, de quibus *in d. c. qui Epiſcopus 13. diſtinct.* & proœmio huius ſtatuti deſideratis, præſertum his calamitoſis temporibus, quibus in illis partibus hæreſes adeò graſſantur.

Vnde cùm cauſa finalis præcipua huius ſtatuti non fuerit, 5
vt Canonicus ſciat latino ſermone vti quod ſatis conſequi poterat in quolibet ſtudio priuato, & conſtare per examen, & ſic adimpleri per æquipollens, ſed præcipua cauſa fuerit, & finalis, quæ reſpicit mores, & deducitur ex dicto proœmio. Ideò voluit ſtatutum, reſidentiam biennalem integram, & continuam in ſtudio Generali, & quod nec per noctem recedat Canonicus à loco ſtudij, quæ reſpiciunt educationem, & morum compoſitionis acquiſitionem, quæ prouenire ſolent ex diuturna acquiſitione ſcientiæ, vt notat Rebuff. *vbi ſupra requiſito 11. verſ. quæ prouenire per text. in cap. nunquam de conſ. diſtinct. 6.* voluitque ſtatutum, vt Canonicus ad dictum ſtudium Generale ſe conferret de licentia Capituli, aut Scholaſtici, quod reſpicit humilitatem, & obedientiam, & iſtud biennium ſic conſtitutum cum omnibus prædictis circumſtantijs, ſapit quoddam tempus approbationis iuxta quam Capitulum ad neceſſariam recipiendorum, illorumque morum cognitionem peruenire valeat, vt in eodem proœmio dicitur, præcipuè cum huiuſmodi cura, inueſtigatio, & interpretatio, ad Capitulum tantùm ſpectet, vt in principio eiuſdem ſtatuti deſignatur.

Vlterius dictum biennium continuum conſumendum 6
eſſe in ſtudio generali à recipiendo in locum Capitularem ante ipſius receptionem, vt poſt illius primam reſidentiam eſt inductum ab hoc ſtatuto pro forma, cùm ſtatuti diſpoſitio ſit concepta ſub verbis prohibitiuis, & negatiuis, videlicet *quod nullus Canonicus recipiatur, &c.* quæ dictio *nullus* præpoſita verbo *recipiatur*, importat neceſſitatem, & aufert poteſtatem aliter recipiendi, iuxta gloſ. *communiter receptam, in cap. 1. de reg. iur. in 6. & 161.* Franc. *n. 7.* & Bart. *in l. de his ff. de tranſact. num. 4.* & in ſimili notat Pariſ. *conſ. 58. num. 34. & ſequenti lib. 4.* ſed ſic eſt, quod ſi actus aliter non poteſt expediri, quam certo modo, ille modus dicitur datus pro forma, Bart. *in l. fin. in fin. C. de venden. reb. Ciuitatis n. 4. lib. 11. & in d. l. de his per illum text. n. 3. verſ. Præterea iſta lex.* Roman. *conſ. 402.* Felin. *in cap. cum dilecta num. 6. verſ. ſeptimum ſignum de reſcript.* & ex natura eiuſdem dictionis prohibitiuæ, & negatiuæ forma cenſetur inducta à ſtatuto, vt notant Doctores *in l. 1.* & ibi Alexand. *num. 8.* & Iaſ. *num. 10. & 13. in fin. ff. de liber. & poſth.* Bart. *d. l. de his ante num. 4. & in l. non dubium n. 2. C. de leg.*

tradit

tradit Brun. *in tract. de form. art. quando aliquid cenſeatur traditum pro for. concluſ.* 2.

6 Tum etiam, quia ſtatutum conditionaliter diſponens inducere formam videtur, conditio namque formæ inductionem importat, ex Bald. *in auth. matri, & auia n.* 2. *verſ. quidam tamen dicunt, C. quan. mulier. tutor. off. fung. poſſ. & in auth. præterea, C. vnde vir & vxor per text. in l. prætor. in princ. ff. de collat. bonor.* Alexand. *in l.* 1. *in fin. ff. de liber. & poſth.* Felin. *vbi ſupra n.* 6. *verſ. ſecundum ſignum*, & Brun. qui alios adducit vbi ſupra *concl.* 11. ſed ſic eſt, quod in hoc ſtatuto, diſpoſitio eſt conditionalis. Primò quia eſt inducta per prius, & poſterius, cùm priuſquam Canonicatus non Capitularis ad Capitulum recipiatur, debeat aſſecutum fuiſſe poſſeſſionem Canonicatus, & primam reſidentiam ſemeſtrem impleuiſſe, poſt verò de licentia Capituli ad ſtudium Generale ſe conferre, & illa dictio *poſt* importat ordinem per prius, & poſterius, ex Pariſ. *conſ.* 19. *n.* 6. *lib.* 2. quin & importat etiam conditionem ad text. *in l. inter illam ff. de verborum obligat.* & talis ordo per prius, & poſterius inducit conditionem ex Bart. *in l. quib. diebus §. Termilius num.* 6. *&* 7. *ff. de cond. & demonſtr.* Vnde talis ordo per prius, & poſterius cenſetur datus de forma, per text. *in c. quia propter de elect. & in c. fin. de reſt. ſpol. & c. cum dilect. de reſcript.* trad. Bald. *in l.* 1. *n.* 12. *C. ne liceat terr. pronoc.* Fel. *in d. c. cum dilecta n.* 6. *verſ.* 6. *ſignum*, Brun. *vbi ſupra concl.* 15.

7 Secundò huiuſmodi diſpoſitionem eſſe conditionalem, & per conſequens inducere formam, deſumitur ex dictione illa *nec poſt adeptam poſſeſſionem, &c.* quæ dictio, iuncta actui in futurum perficiendo importat conditionem, Bal. *in l. quibus diebus §. quidam Titio in fin.* vbi Bald. *n.* 1. *ff. de cond. & dem.* idem Bart. *in l.* 1. *n.* 10. *ff. eod.*

8 Item quia in dicti ſtatuti diſpoſitione requiritur certum tempus denotatum per dictam dictionem *poſt* ad conferendum ſe Canonicum in ſtudium generalem, nempè poſt tempus adeptæ poſſeſſionis, & completæ primæ reſidentiæ ſemeſtris, quo caſu non obſeruans tempus, dicitur nec formam ſeruare, ex Bald. *in auth. quæ ſupplicatio n.* 3. *C. de precibus imper. offer. per text. in l. ſcire oportet §. conſequens ff. de excuſat. tutor.* Felin. *vbi ſupra d. n.* 6. *verſ.* 8. *ſignum*, Brun. *itidem vbi ſupra concl.* 16. dicens temporis ad poſitionem formas inducere.

9 Quæ roborantur ex eo, quod Canonicus recipiendus debet ſe conferre ad ſtudium generale de licentia Capituli, vel Scholaſtici, quæ licentia debet præcedere, & eſt appoſita à ſtatuto per modum ordinis, & per conſequens dicitur de forma, itaut ſuo tempore neceſſario ſit obſeruanda, Bart. *in l. ſi quis mihi bona ff. de acquir. hered.* Bald. *in Rubr. C. de exercit. act. n.* 6. Corn. *in Clem.* 1. *§. volumus num.* 2. *de for. comp.* & ibi Anchar. *n.* 14. & Imol. *n.* 40. Vbi notant petitionem huius licentiæ eſſe de forma, Brun. *in d. concl.* 15. *ampliat.* 3. *verſ. ſic & licentia*, vbi tenet talem licentiam debere procedere de neceſſitate per text. *in c. licet de regul.* in tantum, quod non ſufficit quod poſtea actus ratificetur, ex Bald. *in l. fin. C. de Maced.* & Card. *d. §. volumus d. n.* 2. & ratio eſt, vt ſuperioritas oſtendatur, ex Card. *d. n.* 2. vel propter reuerentiam licentiam conceſſuro debitam, ex Imol. *d. n.* 40. & Bonifac. *ibid. n.* 8.

10 Præterea quia cùm huiuſmodi prohibitio in hoc ſtatuto fuerit facta cum ſupradictis qualitatibus, & circumſtantijs in ſtatuto expreſſis, illæ cenſentur expreſſæ pro forma, ex Anchar. *conſ.* 24. *in fin.* Dec. *conſ.* 632. *n.* 1. Alex. *conſ.* 5. *n.* 3. *lib.* 3. Et ex omnibus prædictis ita in ſtatuto expreſſis conſtare videtur de extra ſtatuentium voluntate, circa modum faciendi dictum ſtudium biennale. Vnde pro forma inducta cenſentur, & in ſpecifica forma adimplenda, taliter quod non poſſint per æquipollens adimpleri, ſicque Comitem Gerardum non ſatisfeciſſe dicti ſtatuti formæ, circa dictum biennale ſtudium traditæ, per æquipollens, nempè per biennium prius in vniuerſitate Monſipontana in ſtudio conſumptum, ex notatis à Bald. & Doctoribus *in l.* 1. *de liber. & poſthum.* & à Felin. *vbi ſupra n.* 10. *ampliat.* 11. & à Dec. *in conſ.* 77. tradit Cagnol. *in l. ſi quis maior. n.* 217. *verſ. videtur C. de tranſact.* Tiraq. *de retract. lign. §.* 36. *gl.* 2. *n.* 26. *& ſeq.*

11 Facit pro hac parte reſolutio Lucæ de Penna *in d. l. Magiſtros, verſ. quid autem ſi aliquis*, vbi quærit, quid ſi aliquis diligenter exercitatus in pluribus, de cuius peritia, & ſufficientia liquet apertè, An doctoribus non ſeruatis ordinationibus ſtatutis, & quamuis in principio argumentetur pro affirmatiua, tamen in verſ. ſequenti adducit, & ſequitur negatiuam ex eo, quia nihil eſt ex ſolemnibus omittendum, per text. *in l. Diuus ff. de in integr. reſt.* & quia forma data eſt ſeruanda ex ſupradictis, & ex notatis ab eodem Luca de Penna *in l. certa in verſ. forma C. de iure fiſci lib.* 10. Et quia etiam in perſona exercitata, & probata non eſt prætermittendum, quod ſtatutis generalibus continetur, vt probatur in text. *in c. miramur verſ. non enim* 61. *diſtinct.* notat Archid. *in c. hoc ad nos vbi gl. fin.* 59. *diſtinct.*

12 Ex quibus præcipuum fundamentum Comitis Gerardi eliditur, nempè huiuſmodi formam ſtudij biennalis eſſe inductam ad effectum, nempè vt Canonicus recipiendus, competenter Latinè ſciat loqui, quo caſu talis forma debet impleri per æquipollens. Ita vt ſi talis Canonicus prius ſtuduerit, & Latino ſermone competenter vti ſciat, ſic conſequutus effectus ſtatuti, & forma illius ad dictum effectum inducta per æquipollens obſeruata, quod ſufficiat, ex notatis à Galliaul. *per illum text. in l.* 1. *§. ſi quis ſimpliciter n.* 13. *in fin. ff. de verbor. obligat.* & à Bald. *in l. ſi duo §. ſi quis iurauerit antè num.* 2. *ff. de iureiur.* Alex. & Iaſ. *in l.* 1. *ff. de lib. & poſth.* Bart. & alij *in l. Gallus §. & quid ſi tantum ff. eodem*, Cagnol. *in l. ſi quis maior n.* 218. *C. de tranſact.* Rot. coram bon. me. Cantuccio, *deciſ.* 33. *n.* 4. *&* 5. *par.* 2. *diuerſ.* quia reſpondetur ex ſupradictis effectum literaturæ non eſſe præcipuè cauſam finalem prædictæ diſpoſitionis huius ſtatuti, ſed motum compoſitionem, conditionum honeſtatem, & perſonarum grauitatem, & modum, quo capitulum ad cognitionem dictarum qualitatum peruenire valeat. Vnde cùm ex ſola ſcientia lingua Latina non conſequatur effectus principaliter à ſtatuto deſideratus, & præcipua cauſa finalis, illius diſpoſitionis corruit fundamentum.

13 Minus obſtat, quod in proœmio ſtatuti dicat Capitulum nolle aliquid noui compilare. Vnde cum in primis ſtatutis de anno 1428. & de 1450. non conſideretur niſi literatura, videbatur dicendum, quod nec ſtatutum anni 1499. aliud præter literaturam conſiderauit, vel depoſuerit de nouo, quia reſpondetur ex verbis eiuſdem ſtatuti, quod illud non tantùm prædicta duo priora ſtatuta innouauit, & conformauit, quin & obſeruationes antiquas, & conſuetudines prædictæ Eccleſiæ ſicuti ab olim obſeruatas, ita de cętero obſeruari voluit, pro quarum obſeruatione illas in ſcriptis redigere in dicto ſtatuto, ſicque omnia ſupradicta in hoc vltimo ſtatuto expreſſa, ſint eadem cum ſtatutis antiquioribus, & obſeruationibus, & conſuetudinibus dictæ Eccleſiæ, vlterius reſpondetur, quod illa clauſula proœmij *nihil tamen noui compilantes, &c.* intelligitur de alijs, quàm in ſtatuto expreſsè diſpoſitis, & additis, ex Curt. iun. *conſ.* 48. *n.* 9. Dec. *conſil.* 53. *num.* 53. *verſic. & quamuis*, Paulus Caſtren. *conſ.* 73. *num.* 3. *verſ. neque obſtat lib.* 1. Creſcent. *deciſ.* 7. *in fin. de iurepatronatus.*

R. P. D. MANZANEDO.

Maceraten. Interuſuriorum.

Veneris 10. Martij 1606.

ARGVMENTVM.

Pignus datum marito ab vxore, quod habeat pro credito ſuæ dotis, facit vt fructus ipſius acquirantur marito, & in totum non debeat conuerti.

SVMMARIVM.

Mulier conſignans ſecundo viro res, quas habebat loco pignoris ab heredibus primi mariti, transfert ipſo iure in eum actiones perſonales contra heredes primi mariti, num. 1.

Pignus conſignatum marito in dotem, ab eo retinetur, donec ei dos reſtituatur, n. 2.

Actione perſonali in aliquem translata intelligitur ad illum translatum pignus generale, vel ſpeciale, n. 2.

Vxor debet ali a marito in cuius ſeruitio, & opera eſt, n. 2.

Fructus pignoris conſignati ſecundo viro, ei acquiruntur, & in totum non imputantur, n. 2.

Maritus qui ſuſtinet onera matrimonij lucratur fructus dotis, num. 2.

DECISIO CLXVIII.

1 LVnæ 28. Nouembris anni præteriti 1605. dubitaui, an interuſuria deberentur Dominæ Siluagiæ, & à quo tempore, & Domini tenuerunt de tempore ſeparationis Thori alimenta debita fuiſſe a primo viro. De tempore autem viduitatis, quæ non durauit per annum non deberi, de tempore verò ſecundi matrimonij, tunc non fuit capta reſolutio, ſed hodie ſuper hoc vltimo tempore cauſa propoſita, Domini conſiderauerunt quod Siluagia ex vtili Sillaniano fuit miſſa in poſſeſſionem harum terrarum ſui primi viri, illaſque iure pignoris pro reſtitutione ſuæ dotis habebat. Vnde Polynnia Siluagiæ mater, eaſdem terras Franciſco ſecundo Siluagię viro in dotem aſſignauit tanquam ab illa ex prædicta ratione poſſeſſas, & ex huiuſmodi pignoris conſignatione ſecundo viro facta ipſo iure fuit in illum translata actio perſonalis contra hæredes primi mariti, *l. 2. C. de action. & obligat. & notatur in l. 1. eodem tit.*

2 Et per conſequens ad maritum tranſiuit pignus iſtud ſibi in dotem conſignatum, donec dos reſtituatur, Ruin. *conſil.* 53. *n.* 28. *lib.* 2. quia vt idem ibidem tradit, translata actione perſonali ad aliquem intelligitur etiam in illum translatum pignus generale, vel ſpeciale, vt eſt caſus *in l. ſi in ſolutum C. de action. & obligat.* & iſto caſu quamuis vxori tranſeunti ad ſecundas ouptias non debeantur iſti fructus, quia habet vndè alatur, nempè à ſecundo viro, in cuius ſeruitio, & opera eſt, ad text. *in l. de rebus §. poſſunt ff. commodati, l. ſi cum dotem §. ſi autem in ſaniſſimo ff. ſolut. matrim.* debentur tamen ſecundo eius viro, apud quem huiuſmodi pignus reperitur, & eo non tenetur perceptos in ſortem computare, vt tradit idem Ruin. *vbi ſupra n.* 20. Tum etiam quia textus *in c. ſalubriter de vſur.* voluit, quod maritus recipiens pignus pro dote non teneatur fructus computare, quia ſuſtinet onera matrimonij, vt in eodem text. dicitur, & notat Abb. *ibidem n. 1. & Doctores*. Eadem ratio militat in ſecundo viro, qui itidem & onera matrimonij ſuſtinet. Vnde ex ratione dicti damni emergentis conſequitur dictos fructus, & ex eo etiam quia Domino Franciſco ſecundo viro pro dote hoc pignus conſignatum fuit, non tenetur ad computandos ex ſupradictis, & poſt Doctores *in d. c. ſalubriter tradit*.

R. P. D. MANZANEDO.

Pampilonen. Præeminentiarum.

Veneris 14. Aprilis 1606.

ARGVMENTVM.

Vniuerſitas quæ non conſtituit corpus, ſeu collegium, quando poſſit congregari, & procuratorem conſtituere, & an mandatum probetur ex ſola aſſertione procuratoris, concurrentibus adminiculis, & an citans aliquem vti talem poſſit amplius illius perſonam reprobare.

SVMMARIVM.

Vniuerſitas, quæ non conſtituit collegium & corpus, non poteſt congregari nec procuratorem conſtituere, num. 1.

Fallit ſtante conſuetudine ſe congregandi, conſtituendique procuratores tanquam vnum corpus, & vnum collegium, num. 1.

Procuratoris aſſertioni circa ſuam conſtitutionem creditur, concurrentibus adminiculis, n. 2.

Vicario Epiſcopi atteſtandi de ſua deputatione creditur, num. 2.

Citatio alicuius vti procuratoris operatur, vt non poſſit amplius illius mandatum impugnari, n. 3.

Mandatum ex coniecturis, & veriſimilitudinibus probatur, num. 4.

Mandatum ex impenſa facta in cauſa præſumitur, n. 4.

DECISIO CLXIX.

1 DVbitaui an ſententia Rotalis eſſet nulla ex defectu mandati, & Domini negatiuè reſoluerunt, tum quia conſtat in actis de expreſſo mandato ad hanc cauſam conceſſo Domino Ioanni Martinez Imiruli per decem Rectores, vti deputatos a toto Clero Prouinciæ de Guipoſcoa, qui Clerus licet non videatur conſtituere vnum Collegium, & vnum corpus, & ex eo non poſſit congregari, & conſtituere procuratores, ad text. *in l. 1. §. 1. ff. quod cuiuſque vniuerſitatis, &c. d. lecta vbi gloſſ. t. de exceſſib. Prælat. & ibi Doctores*. Nihilominus quia conſueuit iſte clerus, prout ex teſtibus conſtat congregari vnoquoque anno ad vocationem Secretarij ipſius Cleri, & ad conſtituendos decem procuratores decem diſtrictuum totius Archipresbyteratus pro cauſis dicto Clero tangentibus. Ex tali longa quaſi poſſeſſione videtur acquiſitum a Clero ius ſe congregandi, dictoſque procuratores conſtituendi, tanquam vnum collegium, vnumque corpus, vt notat Innoc. *in c. poſtulaſti n. 1. verſ. ſi autem non apparet de Iurepatr.* Abb. *in d. c. dilecta n.* 1. Et vltra teſtes idem deſumitur ex inſtrumento poſſeſſionis Archipresbyteratus captæ per Archipresbyterum congregato Clero, & ex intimatione Monitorij pro parte Archipresbyteri facta dictis procuratoribus congregatis, & repreſentantibus totum Clerum, prout in dicta intimatione legitur, quin & ex alijs actibus in dicta cauſa ab Archipresbytero nominatim contra Clerum factis. Item ex ſententia in partibus lata pro Archipresbytero contra Clerum. Vlteriùs ex eiſdem teſtibus probatur huiuſmodi decem procuratores à Clero conſtitutos habere de more, ſe congregare ad tractanda negotia dicto Clero concernentia.

Et quamuis de expreſſa conſtitutione, & deputatione dictorum decem Rectorum, & procuratorum à Clero facta non conſtet Domini illam admiſerunt factam ex ipſorum aſſertione, cui debet fides adhiberi concurrentibus adminiculis, de quibus infra, prout creditur Vicario Epiſcopi aſſerenti de ſua deputatione, Rot. *dec. 1. de off. Vicar. in nou. & deciſ. 4. de offic. ord. in antiq.* Fel. *in c. ſicut num.* 31. *verſ. hoc autem de ſent. & re iud.* Faciunt adducta à Vant. *de nullit. c. fin. n.* 47. 2

Quæ adminiculantur ex eo, quod Archipresbyter, tam in partibus, quam in Curia in pluribus actis approbauit dictum mandatum, citando procuratores in eo contentos. Vnde non poteſt ampliùs quempiam dictorum procuratorum impugnare, nec reprobare ex traditis à Salyc. *in l. licet n. 5. C. de procur.* & à Iaſ. *ibi. n.* 8. & à Surd. *dec.* 104. *n.* 10. *&* 11. vbi pluribus citatis tenet, quod litigans cum aliquo tanquam tali cenſetur fateri, quod ſit talis, & ſubdit, quod eodem modò qui litigat cum aliquo tanquam procuratore, non poteſt exinde eius perſonam impugnare, quin ex Salyceto vbi ſupra, & alijs ibi à Surd. *n.* 12. relatis, ſi talis opponeret contra dictum procuratorem, teneretur probare, iuxta communem opinionem, de qua ibidem per Surd. tradit Natt. *conſ.* 126. *n. final.* vbi etiam de communi Achil. *deciſ. vnic. n. 3. de regul.* 3

Quæ magis procedunt cum mandatum ex coniecturis, & veriſimilitudinibus præſumatur, Bald. *in l. 1. n. 2. in fin. C. de reb. alien. non alien.* Dec. *conſ.* 36. *n.* 9. Gozad. *conſ.* 11. *n.* 13. Rota *dec.* 32. *n.* 2. *par.* 2. *diuerſ.* Veriſimilitudo autem, & præſumptio prædictæ deputationis, & mandati ſatis deſumitur ex prædictis. Quæ omnino iuuari videntur ex maximis expenſis in hac cauſa per tot annos factis ab iſtis decem Rectoribus, & à procuratoribus ab illis conſtitutis, quas non feciſſent nomine Cleri de Guipoſcoa, ſi ab illo deputati non fuiſſent, cùm nemo præſumatur velle iactare ſuum, quod ſufficit ad dictam deputationem inducendam, cùm expenſæ in dubio præſumantur factæ ab eo, cuius intereſt, Bart. *in l. cùm ſeruus de verb. oblig.* Fel. *cum alijs adductis ab eo, vbi ſupra n. 35. facit gloſ. in verb. mandatum, in c. ex parte Decani de reſcript.* Cæſ. de Graſſ. *dec. 3. de procur.* vbi dicit Rotam habuiſſe pro ridiculo, quenquam expendiſſe tot aureos, proceſſuſque ad tot actus, & inſtantias fruſtra, & ſine effectu, cùm non eſſet procurator, quod & alias Rotam tenuiſſe refert. Facit quod notat Achill. *dec. 3. n. 2. de in integr. reſtit. & dec. 18. de dol. & contum.* Verall. *dec. 100. n. 4. par. 1.* Caſſad. *dec. 1. n. 1. verſ. quod videtur declarari, & dec. 3. n. 4. de proc.* Rot. *dec. 8. n. 8. par. 2. diuerſ.* ex quibus reſultat ſufficiens mandatum, & deputatio ſaltem præſumptione, quod ſufficit ex ſupradictis, & notatis à Put. *dec. 358. lib. 1. & 214. l. 2.* Cæſ. de Graſſ. *dec. 6. n. 6. de prob.* Rota *dec. 2. de cauſ. poſſ. & propr. in antiq.* quam declarat Cæſ. de Graſſ. *d. dec. 6. n. 6.* ſtantibus aliquibus adminiculis aliàs dicit Rotam illam non ſequi, ſed hic adſunt ſupradicta adminicula magnæ conſiderationis, Vant. *vbi ſupra n.* 100. Menoch. qui plures adducit *de præſumpt. lib. 2. præſump. 33. n. 7.* Gabriel. *comm. opin. lib. 2. de proc. concl. 1. n.* 12. 4

R. P. D.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Ortoneñ. Locationis.

Veneris 24. Aprilis 1606.

A R G V M E N T V M.

Contractus præſumitur potiùs cenſualis, quàm emphyteuticus, & plura deducuntur ad probandum, quod contractus, de quo in deciſ. ſit cenſuarius.

S V M M A R I V M.

Solutio in dubio præſumitur facta potiùs ex cauſa cenſus, quàm canonis, num. 1.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica non extenditur vltra tertiam generationem, & ideo non ſolet de facili alteri Eccleſia concedi, n. 1.

Eccleſia nunquam moritur, n. 1.

Solutio præſumitur facta in cauſam locationis præcedentis, num. 2.

Supplicatio ſecundum cuius tenorem ſunt plura facienda, ſi de eis non doceatur, non ſuffragatur, n. 2.

Enunciatiua vnica in non antiquis non probat, n. 3.

Obſeruantia ſubſequuta eſt potens ad declarandum, n. 4.

Obſeruantia vt releuet, debet eſſe proxima, n. 4.

Tempus antiquum non probatur per teſtes deponentes per dictionem citra *abſque copula, n.* 5.

Verba cenſus, Canon, *&* reſponſio *ſunt ſynonyma, itaut vnum pro alio ſæpe vſurpetur, n.* 5.

Confeſſio, quæ non eſt clara, confitenti non nocet, n. 6.

Confeſſio procuratoris poteſt reuocari non docto de errore, num. 6.

Confeſſio debet vel in totum reijci, vel in totum acceptari, num. 6.

Solutio quæ eſt modica, habito reſpectu ad rem pro qua fit, indicat potiùs illam fieri pro canone, quàm pro cenſu, n. 7. *& declara vt n.* 9.

Valor rei debet probari de tempore contractus, n. 7.

Conceſſio rei feudalis non præſumitur emphyteutica, ſed cenſualis, n. 8. *vbi declaratur.*

Interpretatio eſt ſemper facienda contra reum, n. 10.

Deuolutionis cauſa concludentes requirit probationes, num. 10.

Remedium l. ſi quis conductionis, Cod. locati, *vt habeat locum, locatio debet plenè, & concludenter probari, num.* 10.

D E C I S I O CLXX.

1 FVit concluſum, ſolutiones de quibus in dubio non cenſeri factas in cauſam prætenſæ locationis ad annos 80. quia de locatione non conſtat per inſtrumenta, vel ſcripturas emphyteuticas, & ſolutiu in dubio potius intelligitur facta ex cauſa Cenſus, quàm pro Canone, Natt. *conſ.* 3. *n.* 3. *lib.* 1. Bero. *conſ.* 113. *n.* 8. *lib.* 1. Menoch. qui de magis recepta teſtatur *præſump.* 166. *n.* 3. *lib.* 3. eamque opinionem amplexa eſt Rot. apud Creſcen. *deciſ.* 3. *de præſumpt. & dec.* 1. *de cenſib.* Chirog. *deciſ.* 165. Et fuit dictum *in cauſa Romana deuolutionis domus* 14. *Iunij* 1575. *Coram Illuſtr. Blanchetto, & in Romana Vinea coram bon. mem. Brauo* 22. *Iunij* 1592. Quæ regula eò magis hoc caſu videtur habere locum, quia de re Eccleſiaſtica agitur, quæ non ita facilè alteri Eccleſiæ in emphyteuſim conceditur, cùm emphyteuſis Eccleſiaſtica de ſui natura finiatur in tertia generatione, vt notatur *in §. emphyteuſim auth. de non alienan.* & tamen Eccleſia recipiens nunquam moriatur, vt per Felin. *in c. conſtitutos, n.* 9. *de reſcript.*

2 Non obſtat, quod ſolutio præſumitur facta in cauſa locationis præcedentis, *l. qui in aliena §. ſi is qui putabat. de acq. hered.* Gloſ. *fin. in l. quadam mulier. de rei vendic.* Surd. *deciſ.* 221. *n.* 13. *& dec.* 308. *num.* 19. Et quod in hac cauſa locatio præcedens probetur per ſupplicationem deſumptam ex Regiſtro ſupplicationum fel. record. Iulij Papæ II. Fuit enim reſponſum quod ſecundum tenorem illius ſupplicationis erat expediendum Breue, & alia facienda, de quibus cùm non doceatur, non ſuffragatur ſupplicatio, Sarnen. *in reg. de non indic. inx. form. ſupplic. q.* 1. *n.* 2. *&* 3.

Deindè in illa ſupplicatione contineri narratiuam ſatis inueriſimilem, videlicet quod Capitulum Ortoneñ. voluerit recipere in emphyteuſim ad annos 80. pro canone annuo, ſex ducatis auri de Camera Caſale Caldariæ, quod prius in conceſſionem perpetuam habebat pro reſponſione ducatorum quatuor milium. Denique illam enunciatiuam nihil probare, cùm ſit vnica, & intra centum annos, & verſemur in materia deuolutionis odioſa, Bald. *in l.* 2. *C. de præſcript.* Iaſ. *in l. ex his n.* 15. *C. de teſt. conſ.* 81. *n.* 10. *lib.* 1. Put. *dec.* 209. *in fin. lib.* 2. Caputaq. *deciſ.* 240. *lib.* 1. *& dec.* 91. *lib.* 2. Soccin. *conſ.* 89. *n.* 7. *lib.* 1. Pedemont. *dec.* 176. *n.* 8. 3

Nec releuat ſubſequuta obſeruantia deducta ex ſolutionibus, quæ vt ſine veri præiudicio præſupponitur, in hac diſputatione conueniunt quantitati in dicta ſupplicatione enunciatæ, vt per Aym. *de antiq. tempor. par.* 1. *limit.* 4. *n.* 14. *& ſeq.* Corn. *conſ.* 101. *n.* 4. Nam prædictæ ſolutiones ſunt de recenti, & admodum remotæ à tempore dictæ ſupplicationis. At verò vt obſeruantia releuet, requiritur, vt ſit proxima rei obſeruandæ, Bald. *in proœmio digeſtorum n.* 2. Soccin. *conſ.* 6. *n.* 2. *&* 3. *lib.* 1. tenuit Rota *in cauſa Tiraſonen. iuris præſentandi* 14. *Octobris* 1588. *coram Bubalo*, quin & probari deberet, quod in vim illius indiuiduæ ſupplicationis illæ ſolutiones factæ fuiſſent. Vnde nec obſtant conuentiones, quod Affictuarij Capituli ſoluerent Abbati carolenos 66. quia illæ ſunt à paucis admodum ab hinc annis, nec in illis exprimitur cauſa propter quam deberet fieri illa ſolutio. 4

In teſtium depoſitionibus vis fieri non poteſt, quia qui ex illis melius deponunt, non probant ſolutiones fuiſſe factas de tempore antiquo, cùm deponant per dictionem *citra* abſque copula, Bar. *in l. Celſus n.* 25. *de vſucap.* fuit dictum *in cauſa Hiſpal. Decimarum* 6. *Iunij* 1580. *coram Illuſtriſſ. D. meo Cardin. Seraph.* & promiſcuè deponunt de Canone, Cenſu, ſeu reſponſione, quæ verba ſunt Synonyma, itaut vnum pro alio ſæpè vſurpetur, Abb. *in cap. conſtitutus n.* 20. *de relig. dom.* Clar. *in §. emphyt. q.* 1. *in fin. & dec. quæ relata eſt* 700. *inter diuerſ. par.* 1. loquitur in caſu, in quo iam conſtabat de locatione. 5

Eadem ratione non poteſt fieri vis in confeſſione Canonici Tini, quia cùm dixit pro annuo Canone, ſiue redditu, non ſe reſtrinxit ad canonem, Bar. *in l. cum quis decedens §. fin. de leg.* 3. Præterea illa confeſſio fuit reuocata, & non eſt dubium, quin reuocari potuerit etiam non docto de errore, cùm fuerit tantùm Procuratoris confeſſio, Rot. *dec.* 19. *de procur. &* 2. *de confeſſ. in nou.* Atque in omnem euentum oblatio illius Canonici fuit pro Canone, ex cauſa perpetua, & vel reijci debet, vel in totum acceptari, Alex. *conſ.* 80. *n.* 40. *in fin. lib.* 7. Caputaq. *dec.* 191. *n.* 2. *par.* 1. 6

Non vrget conſideratio, quod iſta ſit modica ſolutio habito reſpectu ad totum Caſale Caldariæ, vndè potius canon, quàm cenſus præſumi debeat, Bart. *in l.* 1. *n.* 4. & Iaſ. *n.* 35. *C. de Iur. emphyteot.* Nam iſtud procedere poſſet, ſi haberemus initium huius locationis, & valorem Caſalis, eo tempore, cùm ad valorem rei cognoſcendæ inſpiciendum ſit tempus contractus, *l. ſi voluntate in fin. C. de reſcind. ven. l.* 2. *C. de præd. & omnibus reb. nau. lib.* 11. latè Dec. qui alios allegat *conſ.* 3. *n.* 19. Vltra quod eſſe poteſt, quod ſolutio ordinata fuerit pro aliqua tantùm Caſalis parte. 7

Minus vrget, quod in re feudali præſumatur potiùs emphyteuſis, quàm cenſus, Afflict. *dec.* 129. *n.* 6. *&* 8. Nam præter quod incontrouerſo eſt, in Caldaria fuerit à Regibus Neapolitanis data in feudum Abbati S. Ioannis in Venere, & in actis fuerint productæ plures inueſtituræ factæ, quibuſdam Dominis Ricardis de Ortona, à quibus Capitulum prætendit habere cauſam, illa deciſio Afflicti non eſt ſine difficultate, & contrarium tenuit idem Conſ. Neapol. vt per Capic. *deciſ.* 103. cum alijs allegatis per Vrſel. *ad d. dec. num.* 4. & ſufficit, quod Rota ſemper tenuerit quod in dubio contractus cenſeatur cenſualis, non emphyteuticus, vt iam dictum eſt. 8

Denium iſtæ conſiderationes licet aliquas inducerent præſumptiones, tamen non ſufficerent ad caſum de quo agitur, ex quo antiquis ſcripturis emphyteuticis non coadiuuantur, Syluan. *conſ.* 57. *num.* 43. Burſat. *conſ.* 26. *num.* 31. *lib.* 1. Et fuit dictum *in ſupradicta Romana Vinea* 12. *Iunij* 1592. *coram Orano.* 9

Atque ex his Domini vtraque parte informante dixerunt ſolutiones non cenſeri factas in cauſam prætenſæ locationis, eòque magis, quod R. Oratorij Congregatio eſt actrix, itaut dubia contra ipſam interpretanda ſint, *c. cum* 10

ſunt partium de reg. iur. in 6. l. fauorabiliores ff. eod. c. in præſentia de prob. agit in cauſa deuolutionis, quæ concludentes requirit probationes. Nec facit quod nunc experiatur remed. *l. ſi quis conductionis C. locat.* Nam & ad illum effectum debet de locatione plene, & concludenter probari, vt per Menoch. *de recuperand. remed.* 1. *n.* 38.

R. P. D. MANZANEDO.

Lucana Optionis Domus.

Lunæ 24. Aprilis 1606.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo conceditur ei, qui tempore motæ litis poſſidebat.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio capta per inſtrumentum, quando vacat Eccleſia, eſt manutenibilis, num. 1.
Poſſeſſio probatur per locationem domus, & penſionis receptionem, n. 1.
Manutenetur ille, qui tempore mota litis reperitur in poſſeſſione, n. 1.
Eccleſia nunquam deſinit poſſidere, n. 2.
Poſſeſſione præbendæ adepta intelligitur adepta poſſeſſio connexorum Eccleſiæ, n. 2.
Poſſeſſa à tertio non veniunt ſub generali poſſeſſione præbendæ accepta, num. 3.

DECISIO CLXXI.

1 PEr mortem Cæſaris Barſotti Dominus Alexander optauit de licentia Capituli domum, de qua agitur, illiuſque poſſeſſionem accepit 7. Decembris 1604. & antequam Dominus Fridianus poſſeſſionem præbendæ Theologalis, cui prætendit iſtam domum eſſe annexam, habuiſſet, vnde licet dicta poſſeſſio dicti Alexandri ſit inſtrumentalis, quia fuit capta dum eſſet vacans, eſt manutenibilis, ex notatis à Soccin. *conſ.* 205. *n.* 5. *lib.* 2. & Roland. *conſ.* 46. *n.* 18. *iuncto n.* 40. *lib.* 2. Verall. *deciſ.* 336. & 337. *n.* 1. *par.* 2. & Rota *deciſ.* 202. *n.* 3. *par.* 1. & *dec.* 62. *n.* 1. *par.* 2. *diuerſ.* Accedit Dominum Alexandrum domum locaſſe, illiuſque penſionem recepiſſe, ex quibus poſſeſſio identidem probatur *gloſ. in l. qui vniuerſas verb. colonum*, & ibi Bart. *in §. quod per colonum, & in l. quamuis §. 1. ff. de acquir. hæredit.* Alexand. *conſ.* 118. *n.* 19. *lib.* 2. Soccin. *vbi ſupra d. n.* 5. ex quibus Domini dixerunt Dominum Alexandrum eſſe manutenendum, cum tempore motæ litis, reperiretur in dicta poſſeſſione, *l.* 1. *§. interdum autem ff. uti poſſidet §. retinendæ Inſtit. de interdict.*

2 Quibus non obſtat, quod anteceſſores Fridiani in præbenda, quin & vltimus illius poſſeſſor, poſſederint dictam domum, & quando Dominus Alexander cępit illius poſſeſſionem, illam inuenit penes ſuum titulum, nempè penes ipſam præbendam Theologalem, & ſic poſſeſſio retinebatur per Eccleſiam, quæ nunquam deſinit poſſidere, vt notat Abb. poſt Innoc. *in c. cum ſuper n.* 18. *de cauſ. poſſ. & propr.* & Bart. *in l. cum hæredes de acquir. poſſeſſ.* & Paril. *conſ.* 24. *n.* 6. & 7. *lib.* 1. Rot. *in nou. deciſ.* 1. *de reſt. ſpol. n.* 1. *deciſ.* 19. *num.* 8. *par.* 2. *diuerſ.* Vnde Domino Fridiano non fuit opus apprehendere realem poſſeſſionem dictæ domus, cùm ſufficeret illi tituli, & præbendæ poſſeſſionem habuiſſe, vt ex eo cenſeretur etiam apprehenſa omnium annexorum dictæ præbendæ, ad text. *in l.* 3. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Innoc. *in c. in literis n.* 6. & 7. *de reſtit. ſpoliat.* Anchar. *in reg. ſine poſſeſſ. n.* 12. *verſ. & quia hæc poſſeſſio de reg. iur. in* 6. Rebuff. *in prax. tit. de miſſione in poſſeſſionem n.* 33. Rota *in nouis dicta deciſ.* 1. *de reſtit. ſpoliat.* Biſignet. *eod. tit. dec.* 8. Fuit latè dictum *in dicta deciſ.* 19. *par.* 2. *diuerſ. præcipuè n.* 11. Vnde cùm Dominus Fridianus acceperit poſſeſſionem præbendæ intelligitur ipſo iure alia apprehenſione transferri in ipſum, poſſeſſionem omnium bonorum pertinentium ad præbendam, cùm licet morte Cæſaris vacaret præbenda, non tamen poſſeſſio bonorum illius, quæ ex ſupra dictis ab Eccleſia poſſidebantur. Ex quibus infertur Dominum Alexandrum non inueniſſe vacuam poſſeſſionem dictæ domus cùm illam apprehendit, & per conſequens illius poſſeſſionem inſtrumentalem non eſſe manutenibilem.

Quia reſpondetur, quod quamuis prædicta de iure ſint vera, & nouus prouiſus de præbenda, capiens illius poſſeſſionem, cenſeatur & de iuribus, & bonis illi annexis illam cępiſſe, hoc tamen intelligitur de bonis, tunc temporis ab alijs non poſſeſſis, nam poſſeſſa à tertio, non veniunt ſub illa pręhendæ poſſeſſione accepta, vt tradit Aret. *in l.* 3. *n.* 8. *verſ. hæc tamen dicta de acquir. poſſeſſ.* Faciunt tradita ab Abb. *in c.* 1. *n.* 3. *verſ. ſecus autem de relig. dom. & conſ.* 71. *n.* 3. *verſ. nec alias erat in poſſeſſione, & per totum lib.* 2. & quæ notat Caſſan. *in conſuetud. Burgund. rubrica* 1. *in princip. n.* 33. idem colligitur *ex dicta deciſ.* 1. *de reſt. ſpol. in nou. n.* 1. *ibi cuius dictum intellige in caſu, in quo alius non poſſideat*, & clarius *in dicta dec.* 21. *eod. tit. in antiquis. verſ. ſecus autem ſi alter poſſideret*, & melius probatur *in d. dec.* Biſignett. *eodem tit. in fin. ſed quando alius, & eſt dec.* Achil. 4. *de præſcript.* vbi prædictam doctrinam Ancharani, & aliorum, Domini intellexerunt, alio non ingrediente, aut occupante poſſeſſionem, alioquin, vt ibi dicitur, ſi ſemper penes Eccleſiam remaneret ciuilis, nunquam contra illam curreret præſcriptio, quibus non citatis ita fuit deciſum *in vna Bergomen. bonorum* 24. *Ianuarij* 1594. *coram Illuſtriſſ. Blanchetto. Et in alia Albanen. plebis Diolano* 17. *Maij* 1595. *coram Illuſtriſſ. Seraph. nunc Rotæ Auditoribus, & in eodem Bergomen.* refertur idem fuiſſe ſeruatum *in vna Senen. Pontis Arigi*, quæ confirmantur ex adductis ab Alex. *conſ.* 68. *n.* 18. *verſ. aut illa quaſi poſſeſſio non erat l.* 2. Bald. *de præſcript.* 2. *par. prin. q.* 2. *n.* 21. & à Gabr. *commun. opin. lib.* 5. *de præſcript. concl.* 2. *n.* 24. & 25. & à Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 18. 3

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Oueteñ. Merced.

Veneris 5. Maij 1606.

ARGVMENTVM.

Procurator poſt litem conteſtatam reuocari non poteſt ſine iuſta cauſa. Quæ dicatur cauſa iuſta reuocandi Procuratorem: An in reuocatione requiratur cauſæ cognitio, & an etiam procurator poſſit retinere ſcripturas, & inſtrumenta cauſæ, donec ſibi ſatisfiat de expenſis, & ſalario.

SVMMARIVM.

Procurator ſine iuſta cauſa reuocari non poteſt, poſt litem conteſtatam, num. 1. *vbi etiam quod iuſta reuocandi Procuratorem cauſa eſt, quando Procurator incœpit litigare cum ſuo principali.*
Salarium non debetur Procuratori reuocato culpa ſua, num. 1. *in fine.*
Procurator ut reuocari poſſit poſt litem conteſtatam, nunquid cauſa cognitio requiratur, n. 1.
Procurator poteſt retinere ſcripturas, & inſtrumenta cauſæ, donec fuerit ſatisfactum de expenſis factis in lite, ſecus pro ſalario, n. 3. *Declara, niſi Dominus principalis offerat ſe paratum ſoluere expenſas, n.* 4.

DECISIO CLXXII.

DVbitaui an Iacobo poſt reuocationem deberetur ſalarium. Et Domini diuiſerunt præſens dubium in duas difficultates. Prima fuit, an adeſſet iuſta cauſa reuocandi, quia poſt litem conteſtatam procurator reuocari non poteſt, niſi adſit iuſta cauſa, *l. poſt litem ff. de procur. c.* 2. *eod. tit. in* 6. Et affirmatiuè reſoluerunt, quia Iacobus mouit litem Capitulo ſuper ſalario, petendo maiorem ſummam quàm promiſſam, ſuper diſtributionibus quotidianis, necnon intereſſe pro pecunijs captis ad cambium pro dictis ſalario, & diſtributionibus, quæ Rota reſoluit ei non eſſe debita. Et hæc viſa fuit Dominis iuſta, & rationabilis cauſa, quæ cùm non poſſit ſub certa regula tradi, relinquitur arbitrio iudicis, Afflict. *in cap.* 1. *n.* 24. *ex quibus cauſ. feud. amitt.* Bald. *in l.* 1 *C. de aduoc. diuerſ. iudic.* Iaſ. *in l. properandum §. ſin autem alterutra num.* 8. *C. de iudicis.* Vnde ſequitur, quod cùm Iacobus fuerit iuſtè reuocatus, & culpa ſua, ei non debeatur ſalarium, *gloſ. in l. ſi vno in §. item cum quidam in verb. perſonis ff. locati.* 1

Nec obſtat, quod ſuper reuocatione requirebatur cogni- 2

tio

tio Iudicis ſaltem ſummaria, *l. in cauſa cognitione*, vbi gloſ. *in verb. Prætoris dict. l. poſt litem*, ibi, *tamen prius cauſa cognita*, *ff. de procurat.* & notat Rom. *ſingulari* 371. quia hæc iura interpretantur per textus *in l. quæ omnia*, *§. ſed & ſi aduerſarius*, & ibi gloſ. *in verb. mentiri*, *ff. eodem titulo*, ſcilicet, quod requiratur tunc cognitio iudicis, quando procurator dicit, Dominum mentiri, & interim procurator ſuſpenditur ab officio exceptis tamen quibuſdam caſibus ibi per gloſ. *enarratis*, & benè declarat Oldoff. *in d. l. poſt litem*, vbi etiam quomodo procurator debeat ſe opponere *ſub num. 1. verſ. ſed quid ſi dominus*, *& circa finem*. Vnde cum Iacobus non ſe oppoſuerit, meritò non erat neceſſaria talis cognitio Iudicis.

3 Secunda difficultas fuit, quia Iacobus fuit proteſtatus non admitti reuocationem, niſi ſibi fuerit ſatisfactum de expenſis, & ſalario, quo caſu lis ab eo non erat transferenda, etiam pendente iudicio ſuper expenſis, & ſalario, vt de oppoſitione expenſarum eſt textus *in d. l. quæ omnia in §. plane in verſ. item ſi retentione*, & notat ibidem gloſ. *in verb.* item & Baldus *in dicto verſ. item quem legit in l. mutari*, & Fulgoſ. *in d. §. ſed ſi aduerſarius quem ponit in lectura l. ante litem conteſtatam num.* 14. vbi extendit, quod etiam pro ſalario procurator poteſt retinere litem. Huic difficultati Domini reſponderunt, non eſſe verum, quod procurator poſſit retinere litem pro ſalario, & ſic inſtrumenta, & proceſſus, licet ſecus ſit pro expenſis, vt in iuribus allegatis. Ita dicit Fulgoſ. ſibi contrarius *in l. ſi non ſortem §. ſi centum*, *num. 6. ante finem verſ. quanquam*, *ff. de condit. indeb.* & ibi etiam Iaſ. *num.* 10. Boet. *deciſ.* 15. *num.* 3. Capic. *deciſ.* 11. *num.* 1. Grauatius ad Veſtr. *lib.* 3. *c.* 4. *num.* 8. *in fine*, & in omnem euentum Iacobus facta proteſtatione non proſecutus fuit illud iudicium non reuocationis, ex quo ſibi non fuerat ſatisfactum de ſalario, nec retinuit litem, ſed proſecutus fuit iudicium iam intentatum vigore monitorij ſuper ſalario, diſtributionibus, & cambijs, & poſtmodum introducta cauſa coram me, cœpit prætendere ſalarium, etiam poſt reuocationem, vnde cum Capitulum habuerit iuſtam cauſam reuocandi, nec Iacobus retinuerit litem, donec ſibi fuerit ſatisfactum de ſalario, & expenſis, meritò ei dictum ſalarium poſt reuocationem non eſt debitum.

4 Neque obſtat, quòd Capitulum habebat iuris remedium offerendo ſe paratum ſoluere, *l. niſi Dominus*, *ff. eod. titulo*, quia dicta lex procedit, ſi Iacobus voluiſſet retinere cauſam, quia tunc Capitulum ad ſe eximendum, & liberandum potuiſſet offerre, ſed cùm Iacobus non fuerit proſecutus iudicium retentionis cauſæ, ſed aliud iudicium intentatum via monitorij, meritò non erat neceſſaria prædicta oblatio. Deducta verò ex deciſione *in cauſa Placentina nullitatis reuocationis* 23. *Ianuarij* 1598. *coram R. P. D. Litta*, non fuerunt habita in conſideratione, cùm termini ſint longè diuerſi. Nam reuocatio ibi fuerat merè ad vindictam, abſque legitima cauſa, & procurator, vt dicebant Domini, qui tunc temporis erant in Rota, fuerat etiam tranſmiſſus de partibus ad curiam, quæ omnia ceſſant in præſenti caſu.

R. P. D. PEGNA DECANO.

Firmana Altaris.

Mercury 10. Maij 1606.

ARGVMENTVM.

Tempus datum ad præſentandum currit à die ſcientiæ, & ſcientia debet plenè probari, nec ſufficiunt teſtes de auditu.

SVMMARIVM.

Tempus datum patronis ad præſentandum non currit, niſi à die ſcientiæ, n. 1. Vbi quod probatio ſcientiæ debet eſſe vera & concludens, ita vt præſumptiua non ſufficiat.

Teſtes qui confeſſi fuerunt, ſe falſum depoſuiſſe, & tanquam tales fuerunt condemnati, nihil probant, n. 1.

Teſtis de auditu non probat, n. 2.

Probatio, quæ neceſſario non concludit, non releuat, n. 3.

DECISIO CLXXIII.

1 VAcauerat hoc beneficium per obitum Lepidi Cari in Ciuitate noua defuncti die 20. Octobris 1591. & quia Hieronyma Martia, & Felix de Monte Granario, vigore iuriſpatronatus 24. Februarij 1592. videlicet tribus diebus poſt lapſum quadrimeſtre à die obitus Lepidi præſentauerunt Ioſephum Sauinum, ideò Doctor Riccardus Ricciottus illud a Sede Apoſtolica tanquam deuolutum impetrauerat ſed quoniam deuolutionem probare non poterat, tres ſententias conformes Ioſephus contra eum reportauit. Ceterùm quoniam Ricciottus nondum iudicato acquieſcebat, ſed quoſdam teſtes ad probandam ſcientiam prædictarum mulierum examinari curauerat, dubitauit, An ex nouiter deductis, & ex alijs, de quibus in actis, probaretur notitia obitus Lepidi, & coadiuuaretur probatio imperfecta, quam prius Doctor Ricciottus parauerat. Et Rota vtraque parte informante non probari ſcientiam cenſuit, quia cum ad præſentandum non decurrat tempus patroni, niſi a die ſcientiæ vacationis, *c. quia diuerſitatem de conceſſ. prabend.* & fuit latè dictum *in hac cauſa die 1. Iulij* 1598. *coram R. P. D. Litta*, & ad prædictum effectum requiratur probatio ſcientiæ vera, & concludens; & præſumptiua, & veriſimilis non ſufficiat, Mohed. *deciſ.* 4. *num.* 1. *& ſeq. de probat.* & conſequenter inferebatur deducta per Ricciottum ei ſuffragari, quia non probabant veram ſcientiam, quia ſuper teſtibus alias examinatis non poterat fieri fundamentum, cùm fuerint confeſſi, ſe falſo depoſuiſſe, & tanquam tales fuerint condemnati.

2 Teſtes vero de nouo examinati non ſuffragabantur Ricciotto, tum quia cùm deponerent de auditu, nihil probabant, Verall. *deciſ.* 278. *num.* 2. *part.* 3. Tum quia plures patiebantur exceptiones, quæ Dominis placuerunt.

3 Neque obſtabat depoſitio tertij teſtis ſuper 18. affirmantis, ſe audiuiſſe, quod dictæ mulieres ſtatim ſecuta morte Lepidi habuerunt ſcientiam ex nuncio tranſmiſſo ad quendam Antonium Auriſpam. Quia fuit reſponſum primo eſſe teſtimonium de auditu, quod nihil probat in materia recenti, *c. licet ex quadam de teſtibus*. Secundò fuit dictum, teſtem fundare ſe in falſa cauſa, videlicet in nuncio ad Antonium tranſmiſſo, quem Antonius ſe habuiſſe negauit.

4 Argumentum deductum per Dominum Ricciottum de vicinitate locorum per quinque milliaria inter Ciuitatem nouam, vbi mortuus fuerat Lepidus, & M. Granarium, vbi morabantur prædictæ mulieres, non probauit Rota cùm inde neceſſariò non induceretur ſcientia præſertim in ruſticanis mulieribus, quæ non ſolent iſta perquirere. Vnde tanquam coniectura non concludens non ſuffragabatur Doctori Ricciotto, *c. in præſentia de probat.*

R. P. D. LVGDVNEN.

Geneten. Iuriſpatronatus.

Mercurij 10. Maij 1606.

ARGVMENTVM.

Quaſi poſſeſſio præſentandi quoad compatronum pluribus modis probatur, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Quaſi poſſeſſio præſentandi ex vnica præſentatione acquiritur, num. 1.

Confeſſio vnius patroni in fauorem alterius confitenti nocet, num. 1.

Iuſpatronatus in præiudicium compatroni probatur ex eo, quod compatronus admiſit alium patronum ad præſentandum, num. 1.

Conſentire plures inuicem videntur, qui faciunt actum ſimul, num. 1.

Quaſi poſſeſſio præſentandi diuerſimodè conſideratur inter compatronos, & diuerſimodè, vbi agitur de præiudicio ordinarij, num. 2.

Quaſi poſſeſſio vt acquiratur, requiritur ſcientia, & patientia aduerſarij, n. 2.

Præſentatio vt ſuffragetur, debet probari illius effectuatio, n. 3.

Fallit

Fallit vbi agitur inter compatronos, & vbi agitur de eorum præiudicio, n.3.& 4.

Scientia, & patientia in incorporalibus æquipollent, n.5.

Actus conſequutiuus non habetur in conſideratione, n.5.

Actus etiam inualidus ab agente non poteſt impugnari, num.5.

Conſenſus etiam ex actu nullo elicitur, n.5.

Sententia non ſuffragatur ei, qui ab illa appellauit, n.5.

Sententia, quæ fuit in gradu appellationis reuocata, non habetur in conſideratione, n.5.

Sententia recipit declarationem à libello, & ab actis, num.6.

Sententia dicitur nulla ex defectu iuriſdictionis, quando fuit lata inter eos, inter quos non pendebat lis, numero 7.

Actus vnius alteri non præiudicat, non data illius ſcientia, num.7.

Quaſi poſſeſſio preſeruatur per aliorum conſenſum, & nominationem, num.7.

DECISIO CLXXIV.

1 RVſticellus Archidiaconus, & Canonicus Ceneteñ. ſcripſit teſtamentum anno 1445. In eoque reliquit quædam bona pro dote Altaris, ſeu Capellæ Sancti Antonij in Eccleſia Cathedrali Ceneteñ. Et in patronos nominauit Grandenicum de Carrectis, & Nicolaum de Iudice. Verum quia legatum illud adimpletum non fuerat, Catherina Ruſticella mater anno 1445. condito etiam teſtamento ratam habuit filij voluntatem, & prædictæ doti ſuperaddens quendam terræ manſum etiam patronis à filio nominatis, Tertium addidit Sigiſmundum de Leone Canonicum Ceneteñ. Itaque effectuatis dotationibus, in confeſſo eſt Petrum de Iudice fuiſſe præſentatum de anno 1502. ad prædictam Capellam iuxta formam teſtamenti Catherinæ, & illi fuiſſe motam litem ab Alexandro de Speciarijs, qui a Sede Apoſtolica impetrauerat Manſum à Catherina relictum tanquam beneficium ſeparatum, atque iunctum fuiſſe Alexandrum tribus ſententijs, è quibus vna fuit Rotalis. Eſt etiam in confeſſo vacante Capella anno 1575. Iudices, & Leones præſentaſſe alterum Petrum de Iudice, Carrectos autem præſentaſſe Iulium Carrectum, & orta lite ſuper illa diſcordi præſentatione, Iudices, & Leones conſtituiſſe Procuratorem ad illam litem exercendam coram ordinario Ceneteñ. qui pronunciauit iuſpatronatus ſpectare ad ſolos Iudices, & Carrectos, Leonibus verò in illo nullum ius competere, atque Iulium eſſe inſtituendum. Ab illa ſententia fuiſſe appellatum ad Nuncium Apoſtolicum Venetiarum, cuius Auditor malè iudicatum ab Ordinario Ceneteñ. & benè appellatum à Iudicibus, dixit. Tandem cauſam in Rota fuiſſe commiſſam, eaque ibi indeciſa pendente Iulium in manibus Papæ ceſſiſſe ſuo iuri ad fauorem Petri, qui fuit in Capellæ poſſeſſionem miſſus, in eaque perſeuerauerit, donec facta huius iuriſpatronatus expreſſa mentione, Capellaniam permutauit cum quodam Simone ab Aquis. Per obitum Simonis vacante Capella anno 1602. vice verſa ſibi Iudices præſentarunt Dominum Nicolaum de Iudice. Leones autem, & Carrecti præſentarunt Dominum Sigiſmundum de Leone, quem vt à maiori patronorum parte præſentatum, Ordinarius inſtituendum eſſe declarauit ſuper hoc lata ſententia. A qua cùm Iudices appellaſſent, cauſa in Rota introducta fuit dubitatum, An conſtaret de quaſi poſſeſſione præſentandi DD. de Leonibus, & dubio tertium propoſito, vtraque parte acerrimè informante, fuit concluſum affirmatiuè.

2 Patet enim ex prædictis, Leones ſemel præſentaſſe cum Iudicibus, & certi iuris eſt, etiam vnico actu acquiri quaſi poſſeſſionem, *c. conſultationibus de iurepatr. c. cum Eccleſia Sutrina*. Ibique communiter not. Doct. *de cauſ. poſſ. & propr.* Fedet. de Sen. *conſ.*634. Dec. *conſ.* 129. *num.*2. Achil. *deciſ.*5. *de iurepatr.* Patet etiam illam præſentationem à Leonibus habuiſſe fomentum ex teſtamento Catherinæ, & ex tribus ſententijs, & (quod magis ad rem facit) ex confeſſionibus Iudicum non tantùm expreſſis, quæ ſine dubio inter compatronos præiudicant, vt tenuit Rota *in cauſa Taurin. Capellaniæ* 8. *Martij* 1584. *coram bon. mem. Orano*. Verum etiam tacitis, & conſequentibus, ex quo ipſi Iudices admiſerunt Leones ad præſentandum vnà cum ipſis, Ruini. *conſil.*50. *num.* 19. *in fin. lib.*5. ſentit Dec. *conſil.*121. *num.*2. Et facit, quod quando plures faciunt actum, cenſentur inuicem conſentire. *l. Titius, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. l. compater, §. libertis de legat.*2. latè Surd. *conſil.*15. *num.*20.

3 Et vertitur hæc cauſa non inter ordinarium, & patronos ſuper Eccleſiæ ſtatu, ſed inter compatronos ſuper pertinentia patronatus, qui caſus, vt ſunt diuerſi, ita & diuerſimodè conſideratur in illis quaſi poſſeſſio, Rota, Curt. *de iurepatr. in verſ. ipſe, vel is qu.*36. *num.*82. Roland. *conſil.*43. *num.*33. *lib.*1. Nec omnes compatroni de iure Leonum controuertunt, ſed ſoli Iudices. Vnde cum de Iudicum tantùm agatur præiudicio, ſufficit, quod ipſi duntaxat ſcientibus, & patientibus acquiſita fuerit quaſi poſſeſſio, Innoc. *in cap. bona il* 2. *num.*1. *verſ. & plus dicimus de poſtulat. prælat.* ibique Cardin. *qu.*5. Anchar. *qu.*3. *& alij communiter*. Itaque non obſtat, quòd Carrecti contradixerint prædictæ præſentationi, factæ de anno 1575. Nam illorum contradictio non impediebat quominus poſſeſſio acquireretur contra Iudices ſcientes, & patientes, & Carrecti à contradictione, & impugnatione receſſerunt, bonamque agnoſcendo fidem admiſerunt Leones, ad præſentandum ſecum, & hodie cauſam ſimul agunt contra Iudices.

4 Non obſtat, quòd dicitur non probari illam præſentationem habuiſſe effectum, ad Calder. *conſil.*12. *de iurepatron.* Caput. *deciſ.*418. *part.*2. *& Sim.* Nam quando agitur inter compatronos, non requiritur probatio effectuationis, vt dicit in terminis Ripa *in dict. cap. cum Eccleſia num.*93. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.* cuius doctrinam amplexa eſt Rota *in cauſa Florentina iuriſpatronatus de Ricaſolis* 11. *Februarij* 1604. *coram R. P. D. meo Lancellotto*.

5 Cùm enim ſcientia, & patientia in incorporalibus æquipolleant, *l.* 1. *in fin. iuncta gloſ. penult. de ſeruit. ruſt. præd.* Bald. *in l.*2. *num.*18. *verſ. Nam cum præſentia, Cod. de ſeruit. & aqua*, & quoad illos quibus præiudicatur ſufficit actus præſentantis, & patientia illorum, quibus præiudicatur, nec requiritur effectuatio, vel inſtitutio, Innoc. *in cap.*2. *num.*4. Imol. *num.*20. Ioann. Andr. *num.*12. *&* 13. *de reſtit. ſpoliat.* Feder. de Sen. *conſil.*61. *num.*3. qui licet loquantur in electionibus. Tamen quas reddunt rationes, etiam in præſentatione locum ſibi vendicant, neque impediuntur per obiectionem, quæ fit de præiudicio, quod paratur Eccleſiæ per multiplicationem patronorum. Nam in hac cauſa illa multiplicatio, tanquam actus conſequutiuus, non debet haberi in conſideratione, *ad l.* 1. *d. auth. tutor. gloſſ. final. in c. quamuis de pact. lib.*6. Abb. *in cap. fin. de for. compet.* & iam dictum eſt de iure Leonum conſtare, non ſolum ex confeſſionibus, & admiſſione Iudicum, & Carrectorum, ſed etiam ex teſtamento Catherinæ, & tribus ſententijs conformibus, atque in omnem euentum integra Eccleſiæ remanent ſua iura, cùm hodie aduerſus eam non agatur.

6 Stantibus prædictis non vrgent alia, quæ per informantes pro Iudicibus, fuerunt deducta, quibus tamen ex abundanti fuit reſponſum, & primo non obſtat, quòd præſentatio fuerit caſſata per ſententiam ordinarij. Nam non propterea fuit caſſatus conſenſus Iudicum admittentium Leones, cùm actus etiam inualidus ab agente non impugnetur, *l. poſt mortem de adopt.* & conſenſus etiam ex actu nullo eliciatur, vt dixit Rota *in cauſa Gadicen. Penſionis, quæ eſt deciſ.*713. *inter impreſſ. part.* 1. *num.*8. Nec illa ſententia ordinarij prodeſſe poteſt Iudicibus, quandoquidem ipſi ab illa appellarunt, Innoc. *in c.*2. *de reſcript.* Achil. *deciſ.*34. *de appellat.* Quin etiam fuit reuocata per Auditorem Nuncij Venetiarum, quod malè pronunciatum ab Ordinario Ceneteñ. & benè à Iudicibus appellatum, dixit Salvc. *in l. eos, Cod. de appellat. n.*4. *&* 5. & de communi teſtatur Præpoſ. *in rubr. de appellat. n.*83.

7 Non obſtat etiam, quòd in illa ſententia reuocatoria Auditor Nuncij declarauerit ius præſentandi competere illis de Iudice, eorumque præſentationem confirmauerit. Nam illa verba non excludunt, nec improbant ius competens Leonibus, nec præſentationem ab ipſis factam, imò ſunt intelligenda de Iudicibus, nominibus quibus procedebant, cùm ſemper ſententia declaretur à libello, & ab actis, Creſcent. *deciſ.*6. *de ſent. & re iud.* & iudices tunc agebant etiam procuratorio nomine Leonum compatronorum, & ſi admitteretur intellectus, quem volunt informantes pro Iudicibus, ſententia foret lata pro Iudicibus contra Leones, & in illa parte eſſet nulla ex defectu iuriſdictionis, quia tunc inter Leones, & Iudices non pendebat lis, *ad deciſ.* Rotæ 12. *de reſcript. in nou.* & Caputaq. 294. *part.*3. Non

obſtat

obſtat reuocatio Procuratoris, quæ per Leones facta prætenditur. Nam illa non probatur, & patitur multas difficultates, quin etiam vbi probaretur, tamen aſſeritur tantum facta à certis tutoribus nomine quorundam pupillorum de Leonibus. Vnde quicquid eſſet dicendum quoad illos pupillos, certè alijs ex eadem familia qui tunc erant maiores, & quorum etiam nomine procurator fuerat conſtitutus illa prætenſa reuocatio non potuit præiudicare.

7 Poſtremò non obſtat, quòd de anno 1585. quando Petrus permutauit cum Simone de Aquis, ſoli iudices permutationi conſenſum præſtiterunt. Nam ille actus Leonibus præiudicare non poteſt, cùm de illorum ſcientia non conſtet, Abb. *in d. c. cum Eccleſia num.*25. ibique Ripa *num.* 64. Put. *deciſ.*28. *num.*4. *lib.*2. Deinde cum permutatio fuiſſet per Papam conceſſa cum derogatione iuriſpatronatus pro medietate potuerunt Leones non conſentire abſque eo, quod illis inde vllum præiudicium naſceretur, & denique poſtquam Leones fuerunt ſemel in poſſeſſione conſtituti, illorum quaſi poſſeſſio fuit præſeruata, etiam per illorum conſenſum, & nominationem, Abb. *conſil.*54. *numer.*3. *lib.*1. Calder. *conſil.*13. *de iurepatron.* Caputaq. *deciſ.*292. *part.*2. Itaque fuit concluſum DD. de Leonibus eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi.

R. P. D. MANZANEDO.

Rauennateñ. Cenſuum.

Mercurij 10. *Maij* 1606.

ARGVMENTVM.

Prædio, ſuper quo cenſus eſt impoſitus, pereunte in totum aliquo caſu fortuito, perit etiam cenſus, etiam quoad capitale.

SVMMARIVM.

*Proprietas, & vſusfructus fundi extinguitur per inundationem, ex qua fundus corrumpitur, n.*1.
*Pij V. Bulla de forma creandi cenſus declaratur, n.*2.
*Commodum qui ſentit, debet ſentire & incommodum, n.*3.
*Cenſus perit, ſi pereat fundus, in quo impoſitus eſt etiam quoad capitale, n.*1. *& ſeqq.*
*Fundus non dicitur fructuum afferre, quando expenſæ ſuperant fructus, n.*5.
*Impenſum in fructus redigendos minuit fructus, n.*5.

DECISIO CLXXV.

1 DOmini dixerunt, ſententiam A.C. eſſe confirmandam, cum ex teſtium depoſitionibus ſatis conſtet, bona iuris Alphonſinæ huic cenſui ſuppoſita per emptiones aquarum de anno 1593. de menſe Aprilis, & permutationem curſus, & aluei fluminis ſeni, & concurrentiam aliam aquarum, fuiſſe inundata, & conuerſa in valles, & paludes, & reddita infructuoſa, quin & omninò perempta. Vnde tam vſusfructus, quam proprietas fundi per ſimilem inundationem amittitur, ex text. *expreſſo in l. ſi ager cuius, ff. quibus modis vſusfruct. amittatur.*

2 Et ſic intrat diſpoſitio Conſtitutionis fel. rec. Pij V. incipientis: *Cum onus, verſ. poſtremo cenſus*, qua diſponitur, quod bonis cenſui obnoxijs in totum, vel in parte peremptis, aut infructuoſis redditis, etiam & cenſus ad ratam pereat, & extinguatur, cuius diſpoſitionis ea eſt potiſſima ratio, quia alias emptor cenſus, nullum ſubiret rei emptæ periculum, & ſemper eſſet in tuto, contra regulam text. *in §. cum autem inſtit. de empt. & vendit.* & text. *in l.*1. *C. de peric. & com. rei vend.* & ſic non eſt contractus emptionis, & venditionis.

3 Vlterius, quia ad validitatem, & iuſtitiam huius contractus cenſualis neceſſariò illius redditus ſint conſtituendi ſuper certis fundis, & rebus fructiferis, alioquin illicita, vſuramque ſapiens cenſeretur conſtitutio cenſus aliter facta, iuxta extrauagantes Martini V. & Calixti Tertij, incipientes regimini, *tit. de empt. & vend.* iſtis autem fundis peremptis, aut redditis infructuoſis, reſtat contractus abſq; fundamento, quo nitebatur, neceſſariò ad ipſius iuſtitiam, & validitatem. Ergo deficiente iſto fundamento corruit contractus.

Ex quibus intrat prædicta concluſio, quod bonis cenſui ſuppoſitis peremptis, aut infructuoſis redditis perit, & extinguitur cenſus, quam firmant, & ſequuntur Ioannes de Lignagio, *in c. in ciuitate de vſur.* & alij relati à Couar. *in c.*7. *num.*5. *lib.*3. *variarum reſol.* & vltra illos eandem firmat Roman. *conſil.*417. *num.*6. Greg. Lug. *in l.*28. *gloſ.*9. *circa fin. tit.*8. *part.*5. & Sarmient. *ſelect. lib.*7. *cap.*1. *num.*29. & Nauar. *tract. de vſur. num.*74. *&* 95. Saruia. *in inſtructione mercatorum c.*14. Felician. de Solis *de cenſibus lib.*1. *cap.*4. *num.*3. *verſ. tum propterea, & c.*9. *num.*8. *verſ. non à conditio*, Rodoan. *de rebus eccleſ. non alien. in rubrica de conſuetudine annui cenſus, §. incipiente, conditiones quibus annui cenſus num.*5. Gutier. qui teſtatur de communi *pract. queſt. lib.*1. *queſt.*177. *num.*7. Rota *deciſ.*757. *part.*1. *diuerſ.* Ex qua concluſione ſic firmata, ſequitur etiam quod non ſolum capitale cenſus pereat, ſed quod illo perempto, ceſſet etiam illius penſio, cùm velle penſionem percipere ſine iure percipiendi, eſſet non iure, ſed iniuria aliena percipere. 4

5 Non obſtat, quòd aliqua pars huius terreni modo colatur, & ex ea fructus colligantur, prout idem teſtes deponunt, quia, vt ex eorundem depoſitionibus deprehenditur, expenſæ ſuperant fructus, quo caſu non poteſt dici iſta pars fructifera reſpectu dictorum fructuum, cùm non dicantur fructus, niſi deductis expenſis, ex text. *in l. diuortio, §. impendia, ff. ſolut. matr. l. ſi à domino, vel à patre, §. vltimo, ff. de petitione heredit.* quem text. ad hoc dicit ſingularem, & vnicum, Roman. *ſingula* 334. ad idem eſt textus *in l. fundus, qui dotis, ff. famil. erciſc.* quem ad hoc commendat Ang. *in l. ait prætor. §. per hanc, ff. de his, quæ in fraud. creditor. l. quod ſi fructus, ff. de vſur. his verbis*, quod in fructus redigendos impenſum eſt, non ambigitur ipſos fructus diminuere debere, gloſ. Bart. & Ang. *in l. fundo, ff. de re iudicat.* tradit Tiraquell. pluribus relatis *de retract. lignag. §.*14. *gloſ.*1. *num.*1. *&* 2. An autem ceſſante inundatione, & terris redditis fructiferis reuiuiſcat iſte cenſus, alterius inſpectionis erit.

R. P. D. LVGDVNEN.

Comeñ. Penſionis.

Lunæ 22. *Maij* 1606.

ARGVMENTVM.

Penſionarius habet electionem, an velit agere contra titularem, vel contra eum, qui fructus beneficij percipit.

SVMMARIVM.

*Beneficiatus, acceptando beneficium penſione grauatum, cenſetur quaſi contraxiſſe cum penſionario, & ſe obligaſſe ad penſionis ſolutionem, n.*1.
*Penſio debet ſolui etiam per eum qui non percipit diſtributiones quotidianas, quando eſt reſeruata, non ſolum ſuper diſtributionibus quotidianis, ſed etiam ſuper fructibus, num.*1.
*Beneficiato, qui allegat fructus beneficij non ſufficere pro ſoluenda penſione, incumbit onus probandi, n.*2.
*Confeſſio vnius tertio non præiudicat, n.*2.
*Valor fructuum debet probari de tempore gratiæ, n.*2.
*Penſio eſt onus reale, & penſionarius poteſt agere contra quemlibet, qui fructus percipit, n.*3.
*Penſionario pro penſione contra titularem competit actio perſonalis, n.*3.
*Penſionarius habet electionem quem conuenire velit, an penſionarium, an vero qui fructus percipit, n.*3.

DECISIO CLXXVI.

FVit concluſum, Mannium ad integræ penſionis ſolutionem teneri, quia Parauicinus habet fundatam intentionem in literis Apoſtolicis, in quibus ſibi quoad vixerit reſeruatur annua penſio duc. 30. Vnde Mannius acceptando Canonicatum illa penſione grauatum, cenſetur quaſi contraxiſſe cum Parauicino, & ſe obligaſſe ad dictam penſionis ſolutionem, Guid. Pap. *qu.*576. Gig. *qu.*51. Caputaq. *deciſ.*13. *part.*1. *& deciſ.*302. *part.*2. Non obſtat, quòd Man- 1

nius

nius non percipit diſtributiones quotidianas, quia cùm penſio, non ſolùm ſuper diſtributionibus reſeruata ſit, verùm etiam ſuper fructibus, & redditibus præbendæ, quos fructus, & redditus Mannius integrè percipit, conſequens eſt, vt etiam integrè is ad penſionem teneatur.

2 Nec releuat, quod fructus dicantur non eſſe ſufficientes. Nam omiſſis alijs, fuit reſponſum. Titulari dicenti fructus non ſufficere, incumbere onus probandi, vt fuit reſolutum *in Salamantina Penſionis* 26. *Martij* 1593. *coram Gipſio*, & hoc caſu non probari, quod fructus non ſufficiant, quia narratiua prædeceſſoris Mannij, quod Canonicatus non excedat duc. 24. non præiudicat penſionario, ex regula, quod confeſſio non præiudicat tertio, *l. duob.* §. vbi Iaſ. *de iureiuran.* Afflict. *deciſ.* 245. *nu.* 11. Alciat. *conſil.* 174. *num.* 2. Natt. *conſil.* 438. *num.* 9. & dicta confeſſio emanauit per duos annos ante impetrationem Ioan. Baptiſtæ. Ideòq; non concludit, Caputaq. *deciſ.* 330. *part.* 3. cùm interim fructus, eorumque valor augeri potuerit, Felin. *in c. ad aures n.* 17. *de reſcript.*

3 Vnde non obſtat, quod penſio ſit onus reale, *cap. querelam*, vbi Abb. *in* 3. *notab. de elect.* Rom. *conſil.* 388. Gig. *q.* 47. *num.* 2. & per conſequens, penſionarius poſſit agere contra Capitulum, quod percipit diſtributiones, eum etiam ſuper illis fuerit reſeruata penſio, vt fuit dictum *in cauſa Colimbrien. penſionis* 28. *Ianuarij* 1605. *coram R. D. Rodien.* quia vt præmiſſum eſt, etiam in penſionario competit actio perſonalis contra titularem, quæ oritur ex quaſi contractu, §. *omnium inſtit. de action.* Et ex quo competit actio contra capitulum, & titularem, eſt in electione penſionarij, conuenire quem maluerit, Card. *in Clem.* 1. *qu.* 11. *de cenſibus*, Federic. de Sen. *conſil.* 81. latè Gig. *de penſionib. qu.* 39. *n.* 11. *& qu.* 43. *num.* 1. Atque ita Domini ſine controuerſia cenſuerunt inter titularem, & penſionarium, quicquid inter penſionarium, & capitulum dicendum ſit, de quo non fuit ſuſcepta inſpectio, quia erat extra dubium pro cuius reſolutione exquiſita fuerant ſuffragia DD. cùm cauſa pendeat extra Rotam.

R. P. D. MANZANEDO.

Papien. Bonorum.

Luna 5. *Iunij* 1606.

ARGVMENTVM.

Papa generaliter diſpenſans cum Conclauiſtis, quod poſſit teſtari de fructibus ſui beneficij, non intelligitur habilitare ad teſtandum aliàs inhabiles. Fallit quando de eis expreſsè dixit.

SVMMARIVM.

Equites Hieroſolymitani veniunt appellatione religioſorum, num. 1.

Equites Hieroſolymitani veri religioſi dicuntur, n. 1.

Clauſula derogatoria non ampliant diſpoſitionem, ſed illam declarant, n. 1.

Papa diſpenſans cum Conclauiſtis ad teſtandum de redditibus ſuorum beneficiorum, non habilitat aliàs inhabiles ad teſtandum, niſi apertè in contrarium appareat, num. 2.

Clauſula, ſublata, *impedit exceptionem regula de iure quæſito, num.* 3.

Derogatio regula de iure quæſito &c. *non eſt neceſſaria, quando tractatur de gratia à principe facta, qua de ſui natura eſt præiudicialis, n.* 3.

DECISIO CLXXVII.

1 DVbitatū an Indultum de quo agitur, ſuffragetur Domino Petro Berti, & affirmatiuè Domini reſpondere, cùm in eo Pontifex habiles reddiderit ad teſtandum ſuos cubicularios, & expreſsè proprio nomine deſignauerit Dominum Fabricium Bertium Cubiculi ſui Præfectum fratremque Hoſpitalis Sancti Ioann. Hieroſolymitani, quem talem Papa eſſe optimè nouit, & talem nominauit, & vt tali priuilegium teſtandi conceſſit, de omnibus bonis beneficiorum etiam quorumuis ordinum regularium, quæ ex diſpoſitionibus Apoſtolicis in titulum, Commendam, adminiſtrationem, & aliàs quomodolibet obtinuerint, & obtinebunt, appellationem autem Ordinum Regularium venit iſta religio, quæ eſt regularis, & in qua religioſi tria vota ſubſtantialia profitentur, & veri religioſi dicuntur, ex Mohed. *deciſ.* 10. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.* & Rota *deciſ.* 436. *num.* 2. *part.* 3. *lib.* 3. *diuerſ.* Tum etiam quia ampliſſimis clauſulis derogat idem Indultum priuilegijs, & ſtabilimentis dictæ religionis Hieroſolymitanæ, & quamuis clauſulæ derogatoriæ non amplient diſpoſitionem, tamen illam declarant, Felin. *in c. nonnulli num.* 27. *verſic.* 15. *concl.* Bald. *in l. eam quam n.* 36. *de fideicom.* Rota *deciſ.* 532. *num.* 7. *part.* 1. *diuerſ.*

Non obſtant deciſiones Interàmnenſes coram Domino meo Ludouiſio, quæ pro parte religionis dantur. In caſu enim illarum Papa in priuilegio Conclauiſtis conceſſo non cogitauit de aliqua perſona religioſa, & inhabili ad teſtandum, prout in præſenti cogitauit, & expreſsè diſpoſuit de perſona Fratris Fabricij fratris hoſpitalis Sancti Ioannis Hieroſolymitani, & non tantùm ſuſtulit illi inhabilitationem teſtandi, reſpicientem perſonam tanquam religioſam, quin & impedimenta circa bona prouenientia de fructibus beneficiorum regularium conceſſorum in Commendam, ſeu in adminiſtrationem, quod eſt proprium Equitum Hieroſolymitanorum, quin & ſuſtulit illi ex ſupradictis impedimenta procedentia à ſtatutis, ſeu ſtabilimentis prædictæ religionis. 2

Minus obſtat non fuiſſe derogatum regulæ *de non tollend. iure quæſito*, quia ſtante, prout in hoc indulto, clauſula, *ſublata*, non poteſt dari, de dicta regula, & tenuit Rota *coram Reuerendiſſimo Rhodien. in vna Brixien. Parochialis*, 8. *Iunij* 1592. *& aliàs ſæpius*, tum etiam, quia non eſt neceſſaria prædicta regulæ derogatio, cùm ſimus in gratia, quæ de ſui natura eſt præiudicialis, ex notatis à Bald. *in l. nec auus num.* 2. *C. de emancipatione liberor.* tradit Cornel. *conſil.* 83. *num.* 16. *verſ. Tertio reſpondetur lib.* 4. per text. *in cap. ſi Papa de priuileg. in* 6. Caſſador. *deciſ.* 2. *de priuileg.* & fuit dictum *coram R. P. D. meo Lancellotto in vna Papien. Fructuum* 25. *Maij* 1601. 3

R. P. D. LVGDVNEN.

Firmana Altaris.

Luna 5. *Iulij* 1606.

ARGVMENTVM.

Falſitas cauſæ quando annullet ſententiam, & an iniuſta dicatur nulla.

SVMMARIVM.

Sententiæ validitas ex actorum reuolutione probatur, n. 1.

Sententia lata ex falſa cauſa nulla eſt, num. 1. *vbi quòd ſufficit falſitatem cauſæ ex actis apparere.*

Dic procedere, quando falſa cauſa fuit expreſſa in ſententia, nec ſufficit errorem deprehendi ex actis, niſi quando ſententia referret ſe ad acta expreſsè, & per modum cauſæ diſpoſitiuæ, num. 1.

Sententia notoriè iniuſta ex eiſdem actis non eſt nulla, num. 2. *Vbi etiam, quòd nullitati æquiparetur.*

Simile non eſt idem, num. 2.

DECISIO CLXXVIII.

FVit concluſum, non conſtare de nullitate ſententiæ. Eſt enim regula, quòd ex actorum reuolutione probatur ſententiæ validitas, vt fuit dictum in cauſa ſeparationis Thori, veneris 9. Iunij 1600. coram R. P. D. meo Lancellotto. In actis autem conſtat de Iuriſdictione, mandato, citatione, & alijs, ad ſententiæ validitatem requiſitis. Neq; obſtat, quòd prætenditur Iudicem fuiſſe motum ex falſa cauſa, & falſam cauſam reddere ſententiam nullam, *Clement. paſtoralis*, vbi not. *de re iudic.* Aym. *conſil.* 134. *num.* 50. atque ſufficere ſi cauſæ falſitas ex actis apparet, Rota *deciſ.* 16. *in fin. de re iud. in nou.* Nam fuit reſponſum ad procedere, quando falſa cauſa fuit expreſſa in ſententia, Abb. *in cap.* 1. *num.* 4. *&* 8. *de re iud.* Iaſ. qui alios allegat *in l. ſi is ad quem num.* 23. *de acquir. hered.* Et ſi aliquando ſufficiat errorem deprehendi ex actis, id intelligendum eſt, quando ſententia ſe referret ad acta expreſsè, & per modum 1

causæ

cauſæ diſpoſitiuæ, Sund. *conſil.*223. *num.*18. *& ſeqq.* Vant. qui alios congerit, *de nullitat. & defect. proceſſ. num.*29. Et eo caſu accipienda eſt *deciſ.*16. *de re iud. in nouis*, ſi tamen illa loquitur in caſu nullitatis.

2 Non obſtat allegata notoria iniuſtitia. Nam & ſi probaretur: Tamen ſententia etiam notoriè iniuſta ex eiſdem actis non eſt nulla, iuxta magis communem opinionem, de qua per Bald. *in l. palam*, §. *quæ in adulterio*, *ff. de rit. nuptiar.* Alex. *in l. præſes num.*2. *de re iudic.* Afflict. *deciſ.* 28. *num.*8. Gabr. *conſil.*28. *num.*3. *lib.*2. Et licet notoria iniuſtitia nullitati æquiparetur, tamen non eſt nullitas, quia nullum ſimile eſt idem, gloſ. *in l. quod Nerua, ff. depoſ.* Euerard. *in loco à ſimili num.*5. Itaque cùm dubium reſtrictum ſit ad vltimæ ſententiæ nullitatem, neceſſe eſt vt Doctor Ricciottus adeat ſignaturam, & alijs ſibi rationibus conſulat.

R. P. D. MANZANEDO.

Bononien. Prioratus.

Veneris 9. Iunij 1606.

ARGVMENTVM.

Incompatibilia beneficia quando dicantur, & de narratiua, quod beneficium vacet propter incompatibilitatem.

SVMMARIVM.

Incompatibilia dicuntur beneficia, quorum vtrumque requirit reſidentiam, n.1.

Incompatibile non dicitur beneficium, cui imminet cura habitu tantum, exercitum verò penes alium reſidet, n.3.

Probatio concludens requiritur in materia obiectiua, numero 3.

Narratiua, quòd beneficium vacet propter incompatibilitatem, eſt plene probanda, n.3.

Narratiua, quæ abſolute eſt cauſa conceſſionis, requirit plenam probationem, n.3.

Confeſſio erronea non nocet, n.4.

Incompatibilitas non inducitur ex reſidentia, quæ non eſt continua, ſed temporalis, & certis diebus duntaxat, num.1.

Concilium Tridentinum non requirit expreſſam derogationem, cùm in eo fuerit excepta authoritas Sedis Apoſtolicæ, num.6.

Narratiua debet probari per eum, cuius fundamentum in negatiua conſiſtit, n.7.

Valor beneficij debet probari de eodem anno, & de tempore prouiſionis, num.8.

DECISIO CLXXIX.

1 GRatiam Domini Stephani non eſſe iuſtificatam Domini dixerunt, & præcipua difficultas reducebatur ad incompatibilitatem narratam de Prioratu, & Canonicatu, quæ aut prouenit ex eo, quod prioratio ſit annexa curæ animarum, aut ex reſidentia in vtroque beneficio neceſſaria.

2 Quoad primum, cùm ex actis conſtet huiuſmodi prioratui habitu tantùm curam in munere, actu verò, & exercitio illam reſidere penes duos Capellanos perpetuos, ceſſat producta incompatibilitas, per text. *in c. paſtoralis* 7. *qu.*1. *gloſ. in verb. parochialis in c. ſtatutum de elect. in* 6. Hoſtien. *in c. quia nonnulli num.*5. *de cleric. non reſiden.* Abb. *in c. de multa num.*24. *de præbend.* & ibi Anton. de But. *num.*9. qui teſtatur de communi, Duennas *in regul.*71. *num.*4. Staphil. *de liter. grat. in c. de qualit. beneficiorum, quæ ſunt curata num.*2. *&* 3. Eandem ſequuntur, & dicunt communem Barbat. *conſil.*17. *numer.*6. *lib.*1. & Bened. Capra *in reg.*90. *num.*76. & Oied. *in tract. de benefic. incompatibil. part.*1. *cap.* 13. *num.*10. *& n.*53. *& part.*2. *c.*6. *n.*1. *&* 2.

3 Quibus non obſtat, Pompeium in impetratione dicti Prioratus faſſum fuiſſe illi curam parochianorum dictæ Eccleſiæ imminere, quia ex dicta confeſſione non concluditur per neceſſe penes priorem reſidere curam habitu, actu, & exercitio, cùm confeſſio iſta poſſit intelligi de cura habituali tantùm, vnde probatio reſultans ex dicta confeſſione non eſt concludens, prout requiritur in iſta materia tanquam obiectiua, Rota *deciſ.*1094. *lib.*3. *part.*3. *diuerſ.* præcipuè cùm gratia quoad vacationem propter incompatibilitatem ſit concludenter probanda, vt dixit Rota *in vna Conchen. Archipresbyteratus* 28. *Ianuarij* 1594. *coram Domino meo Decano*, narratiua enim quæ abſolutæ eſt conceſſionis requirit plenam probationem, Put. *deciſ.*266. *lib.*3. Rota *deciſ.*268. *num.*4. *part.*1. *diuerſ.* & fuit dictum *in vna Salamantina Capellaniæ* 5. *Decembris* 1605. *coram Domino meo Ortembergo*.

4 Tum etiam quia dicta confeſſio tanquam erronea non eſt attendenda, & error ſatis deprehenditur ex eo, quod in actis conſtat curam actu, & exercitio reſidere penes duos Capellanos perpetuos, prout ipſimet de hoc fidem faciunt, & ex prouiſionibus illorum, & aliorum anteceſſorum clarè deſumitur.

5 Quoad ſecundum caput incompatibilitatis, prouenientis ex reſidentia in vtroque beneficio requiſita ex decreto ſacræ Congregationis Regularium, reſultat Priorem, & Canonicos huius Eccleſiæ non teneri ſeruire in choro, niſi diebus Dominicis, & Feſtis Beatæ Mariæ, & omnibus alijs duplicibus primæ, & ſecundæ claſſis, & in proprijs ſolemnibus feſtis Ciuitatis, ex quo ſatis patet, reſidentiam huius Eccleſiæ non requiri continuam, ſed temporalem, & certis diebus duntaxat, quæ nullatenus inducit incompatibilitatem, ex Imol. *in cap. fin. num.*4. *verſ. in ſecunda qualitate de cleric. non reſiden.* & ratio eſt, quia tali caſu Prior poteſt onus tam prioratus quam Canonicatus adimplere, argumento text. *in l. aſſumptio*, §. *Iuriſprudentibus*, *ff. ad municipal.* & poſt Ioan. Andream & Innoc. *in c. clericos de cleric. non reſid.* eandem ſententiam ſequuntur Benedict. Capra *dicta regula* 60. *num.*102. & Oied. *vbi ſupra part.*1. *c.*17. *num.*35. Rota *deciſ.*483. *num.*3. *part.*1. *diuerſ.* quod eò magis procedit, ſtante ſtatuto Archiepiſcopi Bononienſis quo diſponitur, quod in iſta Eccleſia officia celebranda abſolui debeant, antequam in Metropolitana inchoetur, ex quo faciliùs purior poteſt vtrique Eccleſiæ inſeruire.

6 Vlterius quia cùm ex narratis à Pompeio in ſua gratia Canonicatus poſſet colligi iſta incompatibilitas, cenſendum eſt Pontificem ſuper ea diſpenſare, præcipuè cùm non eſſet neceſſaria expreſſa Concilij Tridentini derogatio, ſiquidem *cap.*21. *ſeſſ.*25. fuit excepta authoritas Sedis Apoſtolicæ, vt dixit Rota *in vna Sancti Angeli Penſionis* 16. *Decembris* 1594. *coram Illuſtriſs. Pamphilio*.

7 Prætereà Dominus Stephanus narrauit Dominum Pompeium detinuiſſe Prioratum, & Canonicatum, nulla ſaltem ſufficienti permiſſione Apoſtolica, cuius negatiua probatio ipſi Stephano incumbit, cùm ſit fundamentum intentionis ipſius, DD. *in l. illa la* 1. vbi Bart. *num.*5. Alex. *n.*9. Iaſ. *num.*14. Rip. *num.*13. *ff. de verb. oblig.* Dec. *conſil.*629. *num.*3. Aym. *conſil.*112. *num.*6. per text. *in d. l. in illa*, & text. *in l. ergo ff. ex quibus cauſ. maior.* tradit Pariſ. *conſ.*138. *n.*1. *&* 2. *lib.*4. & fuit dictum *in vna Burgen. Canonicatus* 6. *Martij præſentis anni coram D. meo Ludouiſio*.

8 Nec quoad valorem gratia videtur iuſtificata. Dantur enim pro illius iuſtificatione duæ confeſſiones Pompeij altera facta de anno 1600. in impetratione Prioratus. Altera verò de anno 1602. in impetratione Canonicatus. Vnde cùm impetratio Stephani ſit de anno 1603. quæ diſtat à prima per quinquennium, à ſecunda verò per triennium, ex illis dictus valor non verificatur. Debet enim probari de eodem anno, & de tempore prouiſionis, vt notat Verall. *deciſ.*330. *part.*3. & Cæl. de Graſſ. *deciſ.*4. *num.*3. *de ſentent. & re iudic.* Nec ſuffragatur Stephano alia confeſſio Pompeij in commiſſione cauſæ, quæ fuit facta narrando prouiſionem de iſto prioratu ſibi factam, de anno 1600. quæ confeſſio debet intelligi prout facta de tempore primæ impetrationis, non verò de tempore Commiſſionis. Cætera à Stephano narrata videlicet Eccleſiam iſtam eſſe ſæcularem, & collegiatam, & dignitatem Prioratus eſſe vnicam, & principalem, & Pompeio fuiſſe collatam, ipſumque poſtea in cathedrali Canonicatum, & Præbendam obtinuiſſe ipſe Dominus Pompeius fatetur.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Bracheraneñ. de Cabannas.

Veneris 9. Iunij 1606.

A R G V M E N T V M.

Clauſula, *ſublata*, & clauſula *ex certa ſcientia*, quid operentur, & ex quibus probetur identitas, & pertinentia monaſterij.

S V M M A R I V M.

Clauſula, ſublata, *claudit os parti, ac tollit iudici facultatem aliter iudicandi, n.* 1.

Clauſula, ex certa ſcientia, *operatur præſumptionem informationis in principe, n.* 2.

Probationes leuiores ſufficiunt in iudicio manutentionis, n. 2.

Identitas probatur ex duabus demonſtrationibus, n. 2.

Pluralitas non præſumitur, n. 2.

Status vltimus beneficij attenditur in beneficialibus, n. 3.

Beneficium, an ſit regulare, vel ſæculare probatur ex titulo ipſius beneficij, n. 3.

Confeſſio probat contra habentem cauſam à confitente, numero 4.

Verba enunciatiua antiquiſſima probant, n. 4.

Confeſſio facta in precibus probat contra confitentem, numer. 4.

Teſtes non probant vbi diſcordant à confeſſione partis, num. 5.

Teſtes nulliter examinati non probant, n. 5.

D E C I S I O CLXXX.

1 PRopoſito dubio, an Congregatio Monachorum Reformatorum Ordinis Sancti Benedicti Regni Portugalliæ eſſet manutenenda in poſſeſſione Monaſterij de Cabannas. Voluerunt Domini, vt in primis videretur de vnione cuius vigore ſupradicti Monaſterij poſſeſſio capta fuerat per Congregationem. Ideò cùm partes monuiſſem, vt ſuper hoc ſtrictè informarent, in contumaciam D. Ferdinandi, & Congregatione tantùm informante, fuit ſine difficultate concluſum, pro ſubſiſtentia, & validitate Vnionis.

2 Quippè cùm ſan. mem. Pius V. prædictorum Reformatorum Congregationem in Regno Portugalliæ erexiſſet. Illique omnia Monaſteria dicti Ordinis Sancti Benedicti in prædicto Regno exiſteotia vniuiſſet quandocunque illa per ceſſum, vel deceſſum vacauiſſent, poſteaque fel. recor. Gregorius XIII. illam vniooem reuocaſſet, & confirmaſſet ius, quod Rex habebat ad dicta Monaſteria præſentandi. Demum ad inſtantiam, & preces clar. mem. Philippi Secundi Hiſpaniarum Regis, cùm is pro ſua pietate huiuſmodi præſentandi iuri renunciaſſet, fel. mem. etiam Sixtus V. erectionem dictæ Congregationis innouauit, illique prædictorum Ordinis, & Regni Monaſteria vniuit, cum clauſulis ampliſſimis, quod non poſſet dari de literarum ſubreptione, & obreptione, vel alio vitio, nec de intentionis defectu, cum decreto irritanti, & clauſula ſublata, per quam eſt clauſum os parti, ne opponat, ac ſublata iudici facultas aliter iudicandi, Card. *in cap. quia diligenti in 2. qu. de elect.* Bart. *in l. fin. Cod. de Canon. frum. Vrb. Rom. lib.* 11. Pariſ. *conſil.* 1. *num.* 38. *lib.* 4. Put. *deciſ.* 50. *lib.* 1. & *deciſ.* 3. *lib.* 377. Caputaqu. *deciſ.* 134. *part.* 4.

3 Itaque cùm Vnio nedum ſit valida, ſed nec Ferdinandus facultatem habeat aliquid aduerſus eam opponendi, & in literis adſit clauſula, *ex certa ſcientia*, quæ operatur præſumptionem informationis in Principe, vt latè per Alex. *conſil.* 15. *num.* 2. *lib.* 5. Atque in illis inter Voienda Congregationi Monaſteria exprimatur ſpecificè Monaſterium de Cabannas. Non obſtat, quòd alias pro parte Ferdinandi dicebatur, illa ſpecifica expreſſione non deſignari Eccleſiam Sancti Ioannis de Cabannas, de qua agitur. Nam attento maximè, quod dubium diſputatur ad effectum manutentionis, & quod in huiuſmodi ſummariſſimo iudicio ſufficiunt leuiores probationes, Paleot. *deciſ.* 22. Alexand. *conſil.* 103. *lib.* 7. Menoch. *de retin. remed. vltim. numer.* 34. Identitas monaſterij viſa eſt ſatis probari ex tribus demonſtrationibus, quod iſta Eccleſia ſita ſit in loco de Cabannas. Idque non controuertitur, & quod ſit Monaſterium, & Ordinis Sancti Benedicti ad trad. per Bart. *in leg. demonſtratio falſa de condit. & demonſtr.* Maximè cùm in dubio pluralitas non præſumatur, Soccin. *conſil.* 28. *num.* 6. Pariſ. *conſil.* 77. *n.* 13. *lib.* 4.

Quod ſi Monaſterium Ordinis Sancti Benedicti, probatur ex vltimo ſtatu, qui debet attendi, *cap. cum de beneficio*, & ibi DD. *de praben. in* 6. Rota *deciſ.* 2. *eod. tit. in nou.* Quando enim congregatio poſſeſſionem iſtius Eccleſiæ in vim Vnionis accepit, Blaſius Brandanus Clericus ſæcularis illam tenebat in commendam, tanquam regulare Monaſterium, vt patet ex Blaſij titulo extracto de Regeſtro Titulorum Brachareñ. Diœc. per ipſum D. Ferdinandum, ad not. per Abb. *in cap. Venerabilis num.* 39. & ibi Felin. *de except.* in quo legitur, quod ille Titulus cantabat in Commendam perpetuam Monaſterij Sancti Ioannis de Cabannas, & quod antea vacauerat per obitum Petri Brandani, qui ſimiliter dictum Monaſterium habuerat in Commendam. Atque inde eſt, quod vbi Brandano literæ Vnionis per Congregationis Procuratorem fuerunt exhibitæ, ille non oppoſuit de non identitate Monaſterij, quinimmò poſſeſſioni Congregationis præſtitit conſenſum ſalua ſibi dumtaxat fructuum perceptione, iuxta Papæ mentem. 4

Accedit, quod cùm Gregorius XIII. Vnionem, vt dictum 5 eſt, reuocaſſet, & confirmaſſet ius præſentandi Regi competens, conſtat ex Regia prouiſione fuiſſe mandatum Dominico Vaz, vt ratione iuriſpatronatus Regi competeñ. acciperet Monaſteriorum Ordinis Sancti Benedicti poſſeſſionem, io eaque prouiſione exprimitur Monaſterium de Cabannas, & in ſpecie dicitur, quod Blaſius Brandanus erat illius Monaſterij Commendatarius, & quando prædictus Rex obtinuit fieri à Sixto V. Vnionem, curauit, vt inter alia Monaſteria, etiam iſtud de Cabannas deſcriberetur, atque demum in alia Prouiſione Regia reuocatoria cuiuſdam ſequeſtri facti ſuper iſtius Eccleſiæ fructibus, enunciatur Monaſterium Ordinis Sancti Benedicti, quæ Regiæ atteſtationes probant contra Ferdinandum, qui nititur iure Regio, & patronatu Regi reſeruato, quique cauſam vti à Rege præſentatus iotroduxit, iuxt. tradit. per Bart. *in l. facta, §. ſi heres ff. ad Treb.* & alios quos allegat Aym. *conſil.* 29. *in princip.* Concurrunt antiquiſſimæ enunciatiuæ, quod Eccleſia de Cabannas habebat Monaſterium, Abbatem, & Conuentum, Put. *deciſ.* 209. *lib.* 2. Aret. *conſil.* 42. *in princ.* Iaſ. *in l. cum aliquis num.* 4. *Cod. de iur. delib.* & ipſe Ferdinandus coram Ordinario Brachareñ. dixit ſe præſentatum ad Monaſterium de Cabannas, quæ confeſſio probat aduerſus ipſum, *l. cum precum, C. de lib. cauſ.* Felin. *in cap. cum olim in* 4. & 5. *limit. de reſcript.*

Non obſtant Teſtes pro Ferdinando examinati, quia 6 non poteſt de illis haberi ratio, ſtantibus prædictis clauſulis, & attentato quod inter illorum dicta, & confeſſionem Ferdinandi, & literas ſupra expoſitas conſiderationes non datur concordia, Bart. *in l.* 2. *num.* 8. *ff. ſi cert. petat.* Roman. *conſil.* 391. *num.* 8. & omnem difficultatem tollit, quod ſunt nulliter examinati, Caputaq. *deciſ.* 281. *part.* 3. Itaque fuit concluſum, Vnionem eſſe validam, illaque comprehendi Monaſterium de Cabannas, de quo agitur.

R. P. D. MANZANEDO.

Viterbieñ. Capellæ.

Lunæ 22. Iunij 1606.

A R G V M E N T V M.

Præſentatus ab exiſtenti in quaſi poſſeſſione præſentandi, an debeat inſtitui, & quantum tempus requiratur ad præſcribendum iuſpatronatus inter patronos laicos, & quando poſſeſſio vnius patroni præſeruetur per præſentationes compatroni.

S V M M A R I V M.

Præſentatus ab eo, qui exiſtit in quaſi poſſeſſione præſentandi, debet inſtitui, n. 1.

Iuſpatronatus inter compatronos laicos præſcribitur ſpatio 40. *annorum, n.* 2. *Vbi etiam ſi abſit bona fides.*

Bona fides in quærendis non requiritur, n. 2.

Bona

Bona fides ex titulo probatur, n.2.
Poſſeſſio vnius patroni non præſeruatur per præſentationis compatroni, quando patronus nullam vnquam habuit poſſeſſionem, quæ poſſet præſeruari, n.3.
Inſtitutio non debet fieri ſine cauſæ cognitione, ac abſque iuris ordine, quando adeſt lis inter duos præſentatos, quis ſit inſtituendus, num.4.
Immiſſus in poſſeſſionem beneficij vigore tituli nulli ſi fructus percipiat, incurrit in pœnas, cap. auaritiæ de elect. in 6. *num.4.*

DECISIO CLXXXI.

1 ONophrius de Faianis Viterbienſis de anno 1506. ſuo teſtamento mandauit fabricari Capellam in Eccleſia Viterbien. illamque dotauit, & illius iuſpatronatus, Conſulibus mercatorum Viterbien. & antiquiori de ipſius teſtatoris domo, & familia reliquit. Conſules verò per ferè centum annos ad dictam Capellam, vacationibus occurrentibus, nullatenus præſentarunt, quin tantùm antiquior de familia dicti teſtatoris, ſuperueniente verò de anno 1604. vltima dictæ Capellæ vacatione, ad illam fuit præſentatus ab antiquiori, de dicta familia Dominus Cæſar, à Conſulibus verò Dominus Hieronymus, quem Ordinarius abſq; vlla cauſæ cognitione inſtituit, & in illius poſſeſſionem immiſit, fructuſque ex ea Hieronymus percepit, à qua inſtitutione per Cæſarem appellatione interpoſita, & cauſa ad Vicelegatum Viterbien. deuoluta, ab ipſo fuit dicta inſtitutio reuocata, & Dominus Cæſar inſtitutus. Vnde cauſa per appellationem Hieronymi coram A. C. introducta, & ſucceſſiuè ad Rotam auocata, mihique commiſſa. Dubitaui an dicta ſententia Vicelegati eſſet confirmanda, & Domini affirmatiuè tenuerunt, quia conſtando ex fundatione, & dotatione de patronatu tam Conſulum, quam antiquioris de familia teſtatoris, & de ſola poſſeſſione iſtius antiquioris dictæ familiæ, præſentatus ab illo debet inſtitui, ad text. *in cap. conſultationibus de iurepatr.* & ibi Doctores. Et iſta eſt communis, teſte Ripa *in cap. cum Eccleſia n.130. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* quo caſu nihil in contrarium Concilium Tridentinum diſponit.

2 Tum etiam, quia videtur, ex tam antiqua poſſeſſione antiquioris huius familiæ præſcripſiſſe contra dictos conſules iſtud iuſpatronatus. Certi namque iuris eſt, inter compatronos laicos ſufficere ad præſcriptionem iuriſpatr. quadragenariam præſcriptionem, *cap. de quarta de præſcript.* Balb. & Lamberten. poſt alios, quos refert, & ſequitur *deciſ.229. num.1. & deciſ.407. num.1. part.1. diuerſ.* Couar. *in reg. poſſeſſ. part.2. §.10. num.8. verſ. verum in ſpecie*, quod procedit etiam abſque bona fide, cùm ſimus in quærendis, ex Anchar. *in cap. ſine poſſeſſione num.7. in fin. de reg. iur. in 6.* Balb. *de præſcript. 2. part.3. partis principalis qu.13. num.9.* Put. *deciſ.128. lib.2. deciſ.180. num.7. part.2. diuerſ.* Præcipuè in iſto caſu quo ex teſtamento adeſt titulus, & ex eo ipſo bona fides probetur, Bart. *in l. Celſus num.17. de vſucap. dicta deciſ.229. n.3. part.1. diuerſ.*

3 Nec iſto caſu poteſt dici Conſulum poſſeſſio præſeruata per præſentationes antiquiores huius familiæ tanquam compatroni, cùm ipſi Conſules nunquam præſentauerint, & exinde non habuerint poſſeſſionem, quæ poſſet illis præſeruari à compatrono, ex Dec. *conſil.129. n.5. verſ. non obſtat, quod electio facta*, Put. *deciſ.298. lib.1.*

4 Vlterius dicta ſententia Vicelegati venit confirmanda quatenus reuocauit inſtitutionem Hieronymi nullam etiam ex illo capite, quod fuiſſet facta ſine cauſæ cognitione, nec ſeruato ordine, text. *in cap. fin. de elect. in 6. ex quo*, & ex poſſeſſione virtute illius inſtitutionis ab Hieronymo capta, & fructuum perceptione dicitur incurriſſe pœnas, *cap. auaritiæ eod. tit. in 6.* ad latè tradita per Lamberten. *de iurepatronatus lib.2. part.2. qu.6. art.12. n.6.*

R. P. D. MANZANEDO.

Tudertina Fideicommiſſi.

Veneris 16. Iunij 1606.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum, ſeu ſubſtitutionem ex quibus dicatur fuiſſe factam in vniuerſa hæreditate.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſo ordinato in caſum mortis inſtituti fit locus ſtatim ſequuta illius morte, n.1.
Subſtitutio regulatur ab inſtitutione, ita vt ſi inſtitutio ſit vniuerſalis, ſubſtitutio etiam ſit vniuerſalis, n.2.
Verbum, hæres, *ſeu* hæreditas, *denotat ſucceſſionem in vniuerſum ius defuncti, n.2.*
Verba, pleno iure, *ſignificant ſine diminutione, n.2.*
Trebellianica non detrahitur ex fideicommiſſo particulari, num.2.
Fideicommiſſum vniuerſale arguitur ex prohibitione detractionis Trebellianicæ, n.2.
Specificatio poſt vniuerſalem expreſſionem non reſtringit, ſed declarat, n.3.
Hæreditatis nomine vniuerſum defuncti patrimonium continetur, num.3.
Fideicommiſſum præſumitur vniuerſale, vbi teſtator voluit hæreditatem ſuam conſeruari in eius domo in æternum, num.4.

DECISIO CLXXXII.

DOminus Romulus in caſu mortis Illuſtriſſimi Cardinalis Petri Donati fuit ſubſtitutus iſtis verbis, & poſt ipſius R. D. Petri Donati obitum inſtituit, ſubſtituit, & hæredem eſſe voluit pleno iure, abſque detractione Trebellianicæ, Illuſtriſſimum Dominum Romulum, nepotem eiuſdem teſtatoris ex dicto eius fratre germano. Ex quibus verbis Domini reſoluerunt, per mortem Illuſtriſſimi Cardinalis Petri Donati, factum fuiſſe locum fideicommiſſo, ad fauorem Domini Romuli, per text. *in l. poſt mortem, Cod. de fideicomm.* & ibi Doctores. 1

Tum etiam dixerunt huiuſmodi ſubſtitutionem vniuerſalem, in tota hæreditate, & omnibus bonis teſtatoris, quia ſubſtitutio regulatur ab inſtitutione, *l.1. C. de impub. & alijs.* Inſtitutio autem Illuſtriſſimi Cardinalis fuit vniuerſalis, *de omnibus bonis præſentibus, & futuris, vbique exiſtentibus, &c.* Vnde eodem iure ad fauorem Domini Romuli dicta ſubſtitutio debet cenſeri, ad notata pluribus citatis per Illuſtriſſimum Manticam *de coniect. vltim. volunt. lib.5. tit.1. à num.20.* quod etiam deſumitur ex illis verbis, *& hæredem eſſe voluit*. Verbum namque, *hæres*, & *hæreditas*, ſucceſſionem in vniuerſum ius defuncti notant *ad l. hæreditas, ff. de reg. iur.* & pro iſta parte ponderabant Domini, etiam verba illa *pleno iure*, ſignificantia ſine aliqua diminutione, Dec. *conſil.498. num.9. & ſeq.* Put. *deciſ.448. in fin. lib.2.* Item etiam ponderarunt verba illa abſque detractione Trebellianicæ, quæ cùm non detrahatur ex fideicommiſſo particulari, ſed ex vniuerſali, *l. mulier, §. fin. ff. ad Trebell.* Mantic. *vbi ſupra lib.7. tit.2. num.6.* Peregr. *de fideicomm. artic.3. n.4.* Benè ex ipſius detractionis prohibitione arguitur ad fideicommiſſum vniuerſale, ex Peregrin. *vbi ſupra d. n.4.* 2

Quibus non obſtat, poſt dictam vniuerſalem inſtitutionem factam ad fauorem Illuſtriſſimi Cardinali, nominatim fuiſſe ſpecificata aliqua bona. Iſta namque ſpecificatio non inducit reſtitutionem inſtitutionis, ſed declarationem, *l. legato ſupellectilium de ſuppellecti legata*. Faciunt latè deducta per Rotam *deciſ.261. per totam part.2. diuerſ.* quod comprobatur ex verbis eiuſdem teſtamenti, quatenus poſt dictam inſtitutionem, & ſubſtitutionem, proſequitur in hæc verba, *ita quod dicta bona, & hæreditas ſemper remaneant, & conſeruentur in dicta eius domo, & ſuccedat filius primogenitus naſciturus ſemper, & in perpetuum.* Vbi teſtator facit mentionem de dictis bonis, & hæreditate, quibus non tantum deſignauit velle comprehendere bona ſuperius ſpecificata, quin & totam hæreditatem, cuius appellatione, vniuerſum defuncti patrimonium comprehenditur ex notatis à Menoch. *de præſumpt. lib.4. præſumpt.62. num.11. & 13.* 3

Vlterius, quia ex eiſdem verbis deſumitur voluntatem teſtatoris fuiſſe, quod dicta bona, & hæreditas remanerent, & conſeruarentur in domo eius in æternum, & quod in illis ſuccederet primogenitus naſciturus. Ex quibus deſumitur voluiſſe omnia bona ipſius, omnemque hæreditatem ſubſtituto reſtitui, vt expreſsè notat Menoch. *vbi ſupra num.21.* Quod verò attinet ad præſcriptionem, aliquis ex Dominis fuit in ſententia, quod non adeſſet 4

tempus

tempus ſufficiens de iure, & ſtatutum non intraret, niſi in contractibus, alius dixit, motiuum de præſcriptione non intrare, cùm Dominus Romulus non prætendat fideicommiſſum ratione prohibitionis alienationis, ſed prætendat illud inductum in caſu mortis, alijs verò viſum fuit huiuſmodi motiuum præſcriptionis extra dubium, & ideò de illo particulariter videndum, prout videri poterit.

R. P. D. MANZANEDO.

Bergomeñ. Præeminentiarum.

Veneris 16. Iunij 1606.

ARGVMENTVM.

Attentata quando excuſentur ex conſenſu partis, & quando detur appellatio à mandato de manutenendo, & quando appellatio per vnum ex collitigantibus interpoſita proſit alijs, & operetur, quòd executio facta contra alios ſit attentata.

SVMMARIVM.

Attentata dicuntur omnia actitata appellatione pendente, num.1.

Attentata excuſantur ex conſenſu partis non ſolùm expreſſo, ſed etiam tacito, n.1.

Attentata non committuntur abſque dolo, n.1.

Dolus non committitur contra conſentientem, n.1.

Appellare non poteſt non habens mandatum, n.2.

Legitimatio perſonarum eſt neceſſaria in quolibet iudicio, num.2.

Sententia, à qua non eſt appellatum, tranſit in iudicatum, & exequutioni demandatur, n.3.

Appellatio non datur à ſententia lata ſuper mandato de manutenendo, n.3.

Declara procedere, quando proceditur in poſſeſſorio manutentionis per decretum, ſecus verò quando per viam ſententiæ definitiuæ, n.4. vbi adducitur ratio.

Attentata ceſſant, vbi eſt prohibita appellatio, n.3.

Appellatio interpoſita ab vno ex collitigantibus prodeſt alijs, num.5.

Appellatione interpoſita per vnum ex pluribus condemnatis, & illa pendente, non poteſt fieri executio contra alios qui non appellauerunt, num.5. Vbi quod talis executio etiam reſpectu conſortium dicitur attentata, & venit reuocanda.

Fallit primò quoad eos conſortes, qui ſententiæ acquieuerunt, num.6.

Fallit ſecundò quando ſunt diuerſæ perſonæ litigantes reſpectu diuerſi iuris, nec eſt vna, ac eadem cauſa defenſionis omnium, num.6.

DECISIO CLXXXIII.

1 DOmini dixerunt, executoriales eſſe attentatas quoad Parochum Sueri tantùm, quia iſte appellauit legitimè à ſententia Vicarij Cremeñ. Vnde appellatione pendente executoriales, & reliqua actitata inducunt attentata, *cap. non ſolum de appellat. in 6.* quantum verò attinet ad Parochos vtriuſque Cereti alti, & inferioris, non cenſuerunt adeſſe attentata, quia Parochus Cereti alti expreſsè acceptauit prædictam ſententiam, illique acquieuit, ex quo reſultat illius expreſſus conſenſus, quin & tacitus ſufficiebat ad excuſanda attentata, ex Creſcent. *deciſ.2. vt lit. pend.* Lancellott. *de attent. 2.part. cap.4. limit.6. num.2. cum ſequentib. & cap.12. limitat.42. num.12.* poſt Panormitan. & Cardin. *in cap. conſtitutus de appellat.* & ratio eſt, quia cùm in attentatis requiratur dolus, *ex deciſ. 5. alim.25. de reſtitut. ſpoliat. in nou.* ille non committitur contra conſentientem, *vt in regula ſcienti de reg. iur. in 6.*

2 Quantum verò attinet ad Parochum Cereti inferioris, pro quo Bigonius appellauit, cùm ille non haberet mandatum à dicto Parocho, non potuit dici legitima perſona ad appellandum, Verall. *deciſ.35. num.6. part.1.* Et fuit dictum *in vna Ariminen. Bonorum 29. Nouembris 1602. coram D. meo Lata,* præcipuè cùm in quolibet iudicio, quantumuis Summario requiratur legitimatio perſonarum, ex Menoch. qui plures citat, *de recup. remed.15. qu.24. n.272. cum ſequent.*

Ex quibus conſtat, Rectores vtriuſque Cereti à prædicta 3
ſententia non appellaſſe, vnde illa tranſiuit in rem iudicatam, & executioni potuit mandari, *cap. quoad ſolutionem de re iudicat. & cap. cum Eccleſia de appellat. cap. 1. Romana, §. ſi verò eod. tit. lib.6. authen. hodie, Cod. de appellat.* Bart. *in l. ſi cui ad ciuilia, & in l. litigatoribus per illum textum, C. eodem,* & per conſequens executoriales quoad præfectos duos Parochos non fuerunt attentatæ; ſecus verò, quoad Parochum Sueri, circa quem poteſt eſſe difficultas, cùm ſententia fuerit lata ſuper mandato de manutenendo, à qua tanquam in iudicio poſſeſſorio regulariter eſt prohibita appellatio, ad text. *in cap. fin. §. de poſſeſ.2. qu.6. l.1. C. ſi de momentan. poſſeſ.* dicit communem Dec. *conſil.28. num.5.* Vnde appellatione prohibita non dantur attentata, ad text. & ibi notant omnes *in d. cap. non ſolum de appellat. in 6.* ibi, *exceptis caſibus, in quibus iura poſt ſententiam prohibent appellare,* Rolandus alijs citatis *conſil.77. num.20. lib.2.* Lancellot. *vbi ſupra part.2. cap.12. limit.25. num.1. cum ſequentibus,* & dicit magis communem Benintend. *deciſ. 17. num.5.*

Prædicta tamen procedunt, quando proceditur in poſ- 4
ſeſſorio manutentionis per decretum, ſecus verò quando per viam ſententiæ diffinitiuæ, vt in noſtro caſu. Tunc namque intrat appellatio, vt notat Benintend. *deciſ.79. per totam,* & Conrad. *de moment. poſſ. limit.3. num.48.* quam diſtinctionem amplexa fuit Rota *in vna Valentina Decimarum 27. Octobris 1598. coram Illuſtriſſimo Cardinale Seraphino, tunc Rota Auditore,* ea ratione, quia quando per decretum datur manutentio, decretum illud quantum ad iudicem, nunquam tranſit in rem iudicatam, ita vt retractari non poſſit ab eodem iudice, quoties altera pars docuerit de ſua poſſeſſione, quod ſecus eſt, quando proceditur per viam ſententiæ diffinitiuæ, qua lata iudex functus eſt officio ſuo, & illam non poteſt reuocare, vnde non mirum ſi ab illa detur appellatio, & per conſequens ab iſta ſententia potuerunt illi Parochi appellare, & cùm conſtet tantùm de appellatione Parochi Sueri, quoad illam executoriales fuerunt attentatæ ex ſupradictis.

Quibus non obſtat, quòd appellatione interpoſita ab 5
vno ex collitigantibus prodeſt alijs, ex text. *in cap. vna ſententia de appellat. l. ſi quis ſeparatim, §. fin. ff. de appellat. & l.1. & l. fin. Cod. ſi vnus ex pluribus & vtrobique Doctores,* tradit. Lancellott. *vbi ſupra 2.part. cap.12. de attent. appellat. pend. ampliat.11.* dicens quod ſi appellatio fuerit interpoſita per vnum ex pluribus condemnatis, illa pendente, non poteſt fieri executio contra alios, qui non appellauerunt, ſecundùm Imol. *in dicta l. ſi quis ſeparatim, §. fin.* Bart. & alios ibi relatos, quin vt ibidem *num.4.* traditur, talis executio etiam reſpectu conſortium dicitur attentata, & venit reuocanda, vt tenuit Rota *in vna Anconitana attentatorum 26. Iunij 1566. coram bon. mem. Oradino.* Vnde videbatur appellationem interpoſitam per Parochum Sueri profuiſſe alijs Parochis collitigantibus, ita vt illa pendente non ſolùm reſpectu Parochi Sueri executio fuerit attentata, quin & reſpectu cæterorum Parochorum collitigantium.

Reſpondetur namque, quod prædicta quoad Parochum 6
Cereti alti non procedunt, cùm ipſe prædictæ ſententiæ acquieuerit, vt tradit Guido Papa *de appellat. qu.120. verſic. ſed fallit 1.* & Lancellott. *dicta ampliatione 11. num.10.* quin tam quoad Parochum Cereti alti, qui ſententiæ acquicuit, quàm quoad Parochum Cereti inferioris, qui non appellauit, prædicta non procedunt, vt benè deducit Dominus Fabius Carandinus ex eo, quòd ſint diuerſæ perſonæ litigantes reſpectu diuerſarum Parochiarum, & non ſit vna, & eadem cauſa defenſionis omnium, cùm Rector Sueri prætendat ſe Præpoſitum illius Eccleſiæ, & ſibi ſubditos eſſe Rectores vtriuſque Cereti, & ſic fuiſſe per ſententiam tentum in Rota coram Domino meo Ludouiſio in cauſa vertente inter dictum Præpoſitum illius Eccleſiæ, & dictum Archipresbyterum ex alia, qua declaratum fuit, dictum Præpoſitum non teneri in Sabbato Sancto accedere ad Eccleſiam Cluſoni, & ibi benedictioni fontis baptiſmatis aſſiſtere, & à dicto Archipresbytero oleum Sanctum recipere. Imò dictas functiones baptiſmales dicto Præpoſito in ſua Eccleſia, cum aſſiſtentia dictorum Rectorum vtriuſque Cereti explere licuiſſe, & licere. Vnde cùm huiuſmodi Rector Sueri prætendat ſe Præpoſitum ſuæ Eccleſiæ, & in ea prædictas Præeminentias habere, quæ defenſio eſt diuerſa ab illis, quibus vtuntur Parochi vtriuſque Cereti, qui nullatenus prædictam ſuperioritatem prætendunt,

dunt, ſequitur, quod data inter ipſos collitigantes diuerſitate defenſionum appellatio vnius, nempè Præpoſiti Parochi Sueri non profuit alijs Parochis collitigantibus, & diſpoſitio textus *in dict. capit. vna ſententia, & dicta l. ſi qui ſeparatim, §. final. & dicta l. final. Cod. ſi vnus ex pluribus*, procedit quando eadem cauſa defenſionis omnium exiſtit, vt expreſsè *in dicto capit. vna ſententia, in fin. notatur*, & ibi gloſſ. & Abb. *num.4. verſic. quinto requiritur*, & Doctores & Felin. *in cap. cum ſuper num.5. verſic.3. vbi de ſent. & re iudicata*, per text. *in l. ſi qui ſeparatim, §. final. verſic. cæterum, ff. de appellat.* Bald. *in l.1. Cod. ſi vnus ex pluribus*, notatque Guido Papæ, *vbi ſupra d. quæſtione* 120. *numer.96. verſic. Tertio fallit*, & Lancellott. *dicta ampliatione* 11. *numer.*12. An verò hic tranſitus ſententiæ in rem iudicatam quoad dictos Parochos vtriuſque Cereti obfuerit Præpoſito Parocho Sueri, quoad ſubiectionem, quam prætendit à dictis Parochis vtriuſque Cereti, ſibi, & non Archipresbytero deberi, & an iſto reſpectu Parochus Cereti inferioris appellationem non interponendo potuerint præiudicare Præpoſito Parocho Sueri, ita vt etiam hoc eodem reſpectu executoriales ſint attentatæ, particulariter eſſet videndum.

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Tutelæ.

Veneris 16. Iunij 1606.

ARGVMENTVM.

Tutor qui ſuæ adminiſtrationis rationem legitimè reddidit, & ſecuta eſt res iudicata, aut tranſactio, non cogitur iterùm reddere, ſub prætextu erroris calculi, ſeu doli, niſi conſtaret de dolo vero ex claris, & perſpicuis probationibus.

SVMMARIVM.

Tutelæ adminiſtratæ reddita ſemel ratione, non eſt ampliùs reddenda, n.1.

Tutor quomodo debet reddere rationem ſuæ adminiſtrationis, num.1.

Sententia præſumitur lata iuris ordine ſeruato, n.2.

Iudicis præſentia excludit metum, & læſionem, n.2.

Error calculi, ſiue dolus ſi doceatur, debent rationes iterum reddi, n.3.

Calculi error non obijcitur, vbi adeſt tranſactio, vel res iudicata, n.3.

Dolus præſumptus non ſufficit ad infringendam rem iudicatam ſed requiritur, quod probetur interueniſſe dolum verum claris, & perſpicuis probationibus, n.4.

DECISIO CLXXXIV.

1 NOn teneri Dianam de nouo rationem reddere Magdalenæ Domini cenſuerunt, quia eum ſemel fuerit reddita amplius non eſt reddenda, *l. ſemel, C. de apoch. public. lib.*10. notant Archid. Ioan. Andreas, & alij *in c. vnico de cleric. ægrot. in 6.* Soccin. ſen. *conſil.92. num.1. lib.4.* Roland. *conſil.59. num.39. lib.1.* Menoch. *de arbitr. lib.2. centur.3. conſil.209. num.37.* Rota *deciſ.157. part.1. diuerſ.* potiſſimè cùm huiuſmodi rationes fuerint redditæ iuxta diſpoſitionem text. *in l. cum ſeruus, ff. de condit. & demonſtrat. & l. ſi quis ex §. rationem, & l. argentarius, §. eodem autem, ff. de edend.* & iuxta tradita per Ancharan. *conſil.330. num.2.* fuit namque confectum inuentarium, confectuſque liber rationum, qui cum dicto inuentario coram Iudice fuit editus, item & Curator Magdalenæ fuit datus, necnon & electi Calculatores, qui declararunt, & per Iudicem fuit lata ſententia, à qua non fuit appellatum, quia pro illius executione fuit confectum inſtrumentum inter partes, quo ſe iuramento ad contenta in dicta ſententia aſtrinxerunt, & Magdalena liberauit Dianam, prout in ſententia liberata fuerat, cui inſtrumento adfuit iudex, & in eo conſanguinei proximiores Magdalenæ, & Dianæ interuenerunt.

2 Et facit, quod pro ſententia præſumitur, ordinem iuris fuiſſe ſeruatam, Abb. *in cap. cum inter num.22. de ſentent. & re iudicat.* quin & præſentia iudicis excludit metum, & læſionem, ex Bart. *in l.1. per illum text. C. de præd. Decurion. lib.8. conſil.59. in princip. lib.3.* Bald. *conſil.447. lib.1.* Aym. qui alios refert, *conſil.114. num.2.*

3 Vnde quamuis conſtito de errore calculi, vel de dolo iterùm rationes ſint reddendæ, *l. vnica, C. de error. calculi, l. emptor. §. Lucius, ff. de pact.* & vtrobique Doctores, Soccin. *vbi ſupra num.4.* Rol. *numer.44.* Menoch. *numer.39.* Rota *deciſ.*157. tamen hoc ceſſat, quoties adeſt res iudicata aut tranſactio, vt notat text. *in d. l. vnica, ibi ſi res iudicata non ſunt vel tranſactio non interuenit*, Bart. *in l.2. C. de iur. fiſc.* Rol. *vbi ſupra numer.26.* Soccin. *d. numer.4.* Menoch. *d. num.37.* ſed in præſenti non ſolum adeſt res iudicata, quin & prædictum inſtrumentum obligationis adimplendi contenta in dicta ſententia, & per conſequens ex calculi errore non ſunt iterandæ huiuſmodi rationes.

4 Ex capite verò doli, quamuis iterùm eſſent reddendæ ex traditis à Soccin. *vbi ſupra num.*19. & ab Ancharan. *d. conſil. 330. num.*10. & à Iaſ. *conſil.219. num.2. lib.2.* & à Menoch. *vbi ſupra num.*39. opus eſſet tamen de iſto dolo conſtare claris, & perſpicuis probationibus, & non ſufficeret probare dolum præſumptum, ſed verum, ex Menoch. qui plures refert *vbi ſupra num.*40. & Rota *dicta deciſ.*157. de quo dolo in præſenti non conſtat.

R. P. D. LVGDVNEN.

Ceneteñ. Parochialis.

Lunæ 19. Iunij 1606.

ARGVMENTVM.

Citatio generalis non ſufficit contra poſſeſſorem; nec etiàm ſpecialis facta ad maiorem cautelam. Item poſſeſſio vacua, & poſſeſſio attentata ſequeſtrari debent.

SVMMARIVM.

Proceſſus per contradictas contra intereſſe putantes validus eſt, vbi non adeſt contradictor, n.1.

Poſſeſſio vacua debet ſequeſtrari, n.1.

Poſſeſſor debet ſpecialiter citari, nec ſufficit generalis citatio contra intereſſe putantes, vel ſpecialis facta ad maiorem cautelam, n.2.

Mandatum præſumitur ex productione iurium, n.3.

Poſſeſſio vitioſa, & attentata ſequeſtrari debet, n.4.

DECISIO CLXXXV.

1 PEndente lite in Rota inter Dominum Ioannem Baptiſtam Gambaram, & quondam Odericum Sacellum ſuper Parochiali Eccleſia Beatæ Mariæ de Campolongo Ceneteñ. Diœc. Obijt de menſe Aprilis proximè præteriti Odericus, cui de anno 1603. fuerat conceſſum mandatum de manutenendo. Vnde cùm inſtante Ioann. Baptiſta procederetur per contradictas contra intereſſe putantes, iuxt. *deciſ.8. vt lit. pendent. in nouis, & deciſ.* Caſſad. *6. eod. tit.* petebat idem Ioannes Baptiſta, vt in primis apponeretur ſequeſtrum in dicta Parochiali tanquam illius poſſeſſione exiſtente vacua per obitum Oderici, *ad cap. cum vos de offic. ordin.* Cardin. *in Clement.1. in quæſt.17. de ſeq. poſſeſſ.* Bart. *in l. intereſſe num.2. de acquir. poſſeſſ.* Bald. *in l. vnica poſt num.3. C. de prohib. ſeq. poſſeſſ.*

2 Verùm quia D. Saluius q. Oderici Procurator produxerat in actis poſt Oderici obitum quoddam inſtrumentum poſſeſſionis, de illa Parochiali captæ per Dominum Iacobum de Leuatis in vim aſſertæ reſignationis Domino Iacobo per Odericum factæ, Dubitaui an locus eſſet ſequeſtro, & ratio dubitandi fuit, quia eum videretur de certo poſſeſſore conſtare, videbatur etiam requiri contra illum ſpecialis citatio, nec ſufficere videtur illa generalis, contra intereſſe putantes, vel ſpecialis, quæ ad maiorem cautelam facta fuerat contra dictum Saluium, Caſſad. *dicta deciſ.6. num.6. vt lit. pend.* Bur. *conſil.91. num.5.* Roman. *conſil.410. num.1.* Alexan. *conſil.113. num.9. lib.2.* latè Vantius *de nullitate ex defectu citation. num.*142.

3 His tamen non obſtantibus fuit affirmatiuè concluſum, eſſe locum appoſitioni ſequeſtri, & ad iſtum effectum ſufficere prædictas citationes, quippè cùm ex prædicti inſtrumenti productione oriatur in Saluij perſona præſumptum

mandatum, Bart. *in l. vulgo in fin. de adminiſtr. tutor.* Roman. *conſ.486. num.11.* Aym. *conſil.80. num.5.* Caputaqu. *deciſ.183. num.3. part.2.* Accoramb. *deciſ.23. lib.1.* non eſt hodie audiendus idem D. Saluius, dum ſe procuratorem negat ad effectum ne poſſit citari, quandoquidem ſi eſt Procurator ad producendum iura pro Iacobo, etiam Iacobi Procurator cenſeri debet, ad hoc vt pro Iacobo citetur, *ad l. ſeruum quoque, §. final. de Procurat. & not. in cap. accedens eod. tit.* & latè per Capr. *regul.62.* Itaque vel dictus Saluius non eſt Procurator Iacobi, & eo caſu inſtrumentum poſſeſſionis non erit de actis, nec poterit obijci, quod in actis conſtet de certo contradictore, vel Saluius eſt Procurator, atque ex ſupradictis ſufficit quod fuerit citatus.

4 Idque eo magis procedit ſtante ſuſpicione, quod Iacobus ſciens inſtare æſtiuas fore inducias rem protrahere quærit, vt interim ſe confoueat in fructuum perceptione. Namque aliàs, vt ſuæ poſſeſſionis tranſmiſit inſtrumentum, ita & mandatum tranſmittere potuiſſet. Vnde ſtante incertitudine, An Iacobus ſit in poſſeſſione, & quatenus ita ſit detecta iam dicta poſſeſſio vitioſa, & attentata, & è conuerſo guſtato aliqua ex parte bono iure D. Ioannis Baptiſtæ, Domini cenſuerunt eſſe apponendum ſequeſtrum, vt beneficij fructus illi ad quem de iure ſpectabunt, conſeruentur, *ad deciſ.* Put. 150. *num.3. lib.2. & 249. num.3. lib.3.*

R. P. D. LVGDVNEN.

Vercelleñ. Capellæ.

Mercurij 28. Iunij 1606.

ARGVMENTVM.

Deuolutio collationis à quibus ad Papam fiat, & quod tempus requiratur, vt collatio deuoluatur, & in quibus beneficijs habeat locum deuolutio.

SVMMARIVM.

Deuolutio collationis beneficij debet plenè, & concludenter probari, n.1. Vbi maximè contra poſſeſſorem.

Deuolutio collationis beneficij fit a Capitulo ad Ordinarium, ab Ordinario ad Metropolitanum, ab eo ad Nuncium, à Nuncio ad Papam in quo terminatur, n.1.

Deuolutio ad Papam vt probetur, debet probari ſemeſtris negligentia, n.1.

Papa quando prouidet vti de deuoluto, non præſumitur velle vti præuentione, n.1.

Tempus ſex menſium ad prouidendum de beneficio non currit, niſi à die ſcientia vacationis, n.1.

Deuolutio vt habeat locum, ſcientia debet eſſe certa, nec præſumpta ſufficit, n.2.

Deuolutio ceſſat in beneficijs reſeruatis, n.2.

Ordinarius beneficia reſeruata conferre non poteſt, numero 2.

Beneficium vnitum non dicitur vacare, n.2.

Deuolutio habet locum in vacantibus, & ijs tantum, quæ conferri poſſunt, n.2.

Verba potius cenſentur ſtare demonſtratiuè, quàm reſtrictiuè, num.3.

Valor beneficij non probatur per locationem, n.4.

DECISIO CLXXXVI.

1 FVit concluſum, gratiam Belletij non eſſe iuſtificatam. Illa enim fundatur ſuper deuolutione ad Sedem Apoſtolicam vigore Concilij Lateranen. iuxta *cap.22. de conceſſ. præbend.* Ideòque ea deuolutio benè, & concludenter eſſet probanda, maximè contra poſſeſſorem, Put. *deciſ.266. lib.3.* Ægid. *deciſ.265.* Huiuſmodi autem probatio hoc caſu non adeſt, ſiquidem cùm deuolutio fiat à Capitulo ad Ordinarium, ab Ordinario ad Metropolitanum, ab eo ad Nuncium, à quo denique ad Papam terminatur prædictorum omnium, probanda eſſet ſucceſſiua ſemeſtris negligentia, *c.2. & c.licet il 1. de ſupp. negl. Præl.* gloſ. *in Clem. vnica in verb. locorum eod. titul.* Quia Papa non præſumitur hoc caſu vti velle præuentione, vt fuit dictum *in vna Calciaten. dimidiæ Portionis 17. Decembris 1582. coram Orano.* Tempus verò ſex menſium non currit niſi à die ſcientiæ vacationis, Rebuff. *in prax. tit. de deuolut. n.11.* Et ſcientia eſt probanda *ibidem n.12.*

Vnde quicquid ſit de Ordinario ex præſumptione propter 2
viſitationem, & de Capitulo propter poſſeſſionem, quam à d. Capitulo petijt Leporatus ob vacationem per mortem Martini Falletti, ſaltem in alijs adeſt præſumptio ignorantiæ, cùm tamen ad effectum deuolutionis ſcientia debeat eſſe certa, nec præſumpta ſufficiat, Put. *deciſ.143. lib.1.* Mohed. *deciſ.4. eod. lib.* ſed nec hoc caſu conſiderari deuolutio poteſt. Primò, quia vacauit Cap. in menſe Februarij reſeruato. Deuolutio autem ceſſat in reſeruatis, quippè cùm beneficia reſeruata Ordinarius conferre non poſſit, nec etiam illius negligentia dari poſſit in illorum collatione, Caſſad. *deciſ.8. num.3. & 8. de publ.* Secundò, hoc quia caſu vacatio fuerat conſumpta per vnionem factam de hac Capella per bon. mem. Cardinalem Guidonem Epiſcopum Vercelleñ. cuius Vnionis vigore Leporatus prædictæ Capellæ poſſeſſionem apprehendit. Ideòque non aderat locus collationis, Feder. *conſil.200. num.2.* Sarnen. *de Triennali q.8.* Rebuff. *de Vnion. n.13.* Pariſ. *conſ.31. n.10. lib.4.* Et per conſequens nec poterat deuolui ad Sedem Apoſtolicam, cùm deuolutio in vacantibus, & ijs quæ conferri poſſunt, locum tantummodo habeat, *cap.2. de conceſſ. præbendæ.* Stante autem quod vacatio per dictam vnionem iam conſumpta fuerit, non ſuffragatur, quod fuit allegatum de clauſula, ſiue alio quouis modo videlicet illius vigore capi poſſe vacationem in menſe reſeruato, nec fuiſſe neceſſariam probationem deuolutionis. Non obſtat, quod dicitur vnionem debuiſſe habere locum, quamdiu Rector conſequutus fuiſſet annos 25. Ideòque Leporatus non potuiſſet vti facultate vnionis, cùm beneficium obtineat vſque ad prædictum annuum valorem. Fuit enim reſponſum, quoad Capellam Sancti Petri ex teſtibus pro parte Leporati examinatis, qui ſunt plures, & abſque exceptione, atque melius concludunt de communi valore percutientes tempus non ſolùm anni 1590. de quo tempore Leporatus cepit poſſeſſionem Capellæ, de qua controuertitur, ſed etiam annorum præcedentium, & ſequentium apparere, quod valor prædictæ Capellæ non aſcendit ad aureos 20. etiam non deductis oneribus, quibus computatis forſan ad aureos 12. non aſcendit. Vltra quod conſtat de lite ſuper dicta Capella inter Capitulum, & Leporatum, qua ſtante Leporatus non poteſt dici pacificus poſſeſſor.

Quo verò ad Capellam SS. Simonis, & Iudæ, cuius fru- 3
ctus dicuntur aſcendere ad aureos ſeptem in circa: vltra quod nec coniuncti fructibus Capellæ Sancti Petri conſtituerent ſummam aureorum 25. deductis oneribus. Adhuc fuit reſponſum illam Capellam SS. Simonis, & Iudæ non fuiſſe vnitam expreſsè, nec probari, quod titulus illius eſſet penes Leporatum, ſed potius, quod de Ordine Capituli colligebat fructus in computum cuiuſdam ſummæ, quæ ſibi per dictum Capitulum præſtabatur, & ita intelligenda eſt quietatio quæ datur de anno 1589. facta per Leporatum, quia licet in ſubſcriptione ſe nominet Vicarium, non tamen, apparet, quod fecerit quietantiam vti Vicarius, nec quod verbum illud, ſtet reſtrictiuè, ſed potius demonſtratiuè, ad trad. per Natt. *conſ.34. num.5. & ſeqq.*

Accedit quod Belletij gratia, nec quoad valorem Capel- 4
læ de qua agitur, videtur iuſtificata. Data eſt enim 12. Kal. Aprilis 1602. & tamen teſtes pro illius iuſtificatione omnes deponunt de menſe Martij anni ſequentis. Præterea alij loquuntur de locatione, per quam non probari valorem, fuit ſæpius deciſum, alij de auditu, alij faciunt quaſdam deductiones, quæ indigerent diſcuſſione. Poſtremò nullatenus iuſtificatum eſt, quod narrauit Belletius, Leporatum nullo titulo, ſed propria temeritate detinuiſſe, & detinere dictam Capellam, conſtat enim de titulo vnionis.

REVERENDISS. P. D. DAMASCENO.

Toletana Capellaniæ.

Veneris 1. Decembris 1606.

ARGVMENTVM.

Præuentio facta per Papam quando ſuffragetur, & an ex appoſitione manus Papæ facta ex falſa cauſa tangente pertinentiam collationis beneficium remaneat affectum.

SVMMARIVM.

Subrogatus gratioſè non debet immitti in poſſeſſionem, niſi probata reſeruatione clara, & manifeſta, n. 1.

Præuenire poteſt Papa quemcumque collatorem, etiamſi ſit Cardinalis, & habeat indultum, n. 2.

Beneficium affectum propter appoſitionem manus Papæ non poteſt alius præter Papam conferre, n. 3.

Præuentio, quando Papa prouidit vti de reſeruato, ſi beneficium non eſt reſeruatum, non ſuffragatur, n. 3.

Subrogatio gratioſa requirit, quod beneficium ſit litigioſum, vel reſeruatum, alias non eſt ſubrogatio, ſed noua prouiſio, num. 4.

Beneficium non dicitur reſeruatum, ſeu affectum ex qualibet appoſitione manus Papæ. Sed ita demum niſi Papa moueatur ex falſa cauſa, tangente pertinentiam collationis, numer. 4. & numer. 5. Vbi contrarium tenentes declarantur.

Secus vero, quando eſt error circa qualitatem prouiſi, num. 5.

DECISIO CLXXXVII.

1 FVit tentum Ioann. Clementi non competere immiſſionem ex gratioſa ſubrogatione abſque iuſtificatione omnium narratorum in ſua gratia, quia ipſe non docet Capellaniam, de qua agitur eſſe litigioſam, vel aliàs affectam, ſiue reſeruatam Sedi Apoſtolicæ, prout de iure tenetur docere, alias non eſt locus immiſſioni, vt fuit deciſum *in Burgen. de Pancoruo* 24. *Octobris*, & 19. *Nouembris* 1588. *coram bon. mem. Gipſio in Bononien. Canonicatus* 29. *Maij* 1590. *coram Illuſtriſſ. Card. Pamphilio, & in Gienen. Præſtimoniorum* 15. *Februarij* 1593. *coram Illuſtriſſ. Card. Blanchetto, in Corduben. Præſtimoniorum* 21. *Octobris* 1596. *coram bon. mem. Litta*, & magis explicitè *in Miranden. Parochialis* 17. *Martij* 1600. *coram R. P. D. Decano*, vbi plures caſus fuerunt diſtincti. Nec ſufficit taliter docere de prædictis, ſed neceſse eſt patens, & manifeſta probatio, vt fuit deciſum *in Neapolitana Rectoria* 13. *Februarij* 1598. *coram Illuſtriſſ. Card. Pamph. in cauſa Oretan. Parochialis* 18. *Iunij* 1598. *coram R. P. D. Ludouiſio, in Meliten. Parochialis* 27. *Iunij* 1603. *coram R. P. D. Coccino, in Montis Faliſci Capella* 20. *Ianuarij* 1603. *coram Illuſtriſſ. Card. Lancell.*

2 Reſeruatio autem ſeu affectio ſaltem clarè, & manifeſtè non probatur ex eo, quod Capella, de qua agitur, vacauerit die 4. Octobris in Ciuitate Neapoli, & Papa contulit die 20. eiuſdem menſis, ex quo infertur Papam præueniſſe Ordinarium Toletanum, cùm tam breui tempore non potuerit afferre Tolet. nuncius vacationes, & clarum eſt Papam poſſe præuenire quemcumque Collatorem, etiamſi eſſet Cardinalis, & haberet indultum, *vt in Cauſa Hiſpalen. Penſionis* 24. *Ianuarij* 1597. *coram bon. mem. Orano*.

3 Quia pro reſponſione fuit dictum, aut vim fieri in reſeruatione menſium, aut in præuentione, aut in affectione reſultante ex appoſitione manus Papæ, qua ſtante non poteſt alius conferre, *vt in extrauag. ad Rom. quoque inter communem*, Abb. *in cap. inter dilectos n. 1. de exceſſ. prål.* Dec. *in c. vt noſtrum n. 3. de appell. cum alijs allegatis*. In reſeruatione non poteſt fieri fundamentum, quia regula menſium exceptuat Cardinales, & Cardinalis eſt ordinarius Toletan. In præuentione minus, quia datur tantum gratioſa ſubrogatio, non autem gratia principalis, in qua poſſit cognoſci, An Papa voluerit præuenire, & poteſt eſſe, quod Papa fecerit collationem, tanquam de reſeruato, quo caſu non iuuaret præuentio, Rom. *conſ.* 335. *num.* 11. Achil. *deciſ.* 5. *de præb. verſ. fuit vltimo deciſum in Cauſa Romana Clericatus Sancti Petri* 27. *Nouembris* 1612. *coram Illuſtriſſ. Cardinale Seraphino*.

4 Quatenus autem daretur gratia principalis, vt apparet Papam voluiſſe præuenire, adhuc non eſſet locus gratioſæ ſubrogationi abſque verificatione omnium narratorum, quia gratioſa ſubrogatio deſiderat, quod exiſtat litigium, aut reſeruatio, alias non eſt propria ſubrogatio, ſed noua prouiſio, Vitalin. *in Clement. 1. num.* 141. *cum duobus ſequentibus, vt lit. pend.* Sarnen. *proœm. reg. de ſubrogat. in fin.* Mohedan. *deciſ. 3. nu. 2. vt lit. pend.* & fuit deciſum *in dicta Romana Clericatus Sancti Petri coram Illuſtriſſimo Cardinale Pamphilio*.

5 Minus poteſt dici affectum beneficium ex appoſitione manus. *per Extrauag. ad Roman.* cum alijs ſupra allegatis, quia non quælibet appoſitio manus Papæ cauſat affectionem, ſed ita demum, niſi Papa fuerit motus ex falſa cauſa, ſaltem tangente pertinentiam collationis beneficij, quia contulit beneficium tanquam reſeruatum, quod verè non erat, tunc verò non cauſatur affectio, Roman. *d. conſ.* 334. *n.* 14. Rota *deciſ.* 12. *de conceſſ. præb. in antiq.* Prob. ad Monach. *in c. tibi n. 20. de reſeru.* & fuit dictum *in d. Romana Clericatus Sancti Petri*, & facit Achil. 5. *de præb. ſupra alleg.* Non obſtat extrauag. ad Rom. Abb. & Dec. & alij in contrarium allegati, quoniam extrauagans illa non loquitur, quando Papa errauit circa pertinentiam collationis, quia imò ſupponit, quòd Papa ſciens, & prudens voluerit reſeruare, vt patet *in alleg.* §. 20. Nam quodque, ibi, *in quibus decretum, & reſeruatio huiuſmodi apponuntur*, & paulò infra videlicet. *De beneficijs taliter reſeruatis*, Abb. verò & Dec. & Anchar. per Dec. alleg. non loquuntur quando Papa errauit circa pertinentiam collationis, nec defuit ratio diuerſitatis inter vtrumque caſum. Nam quando falſitas etiam tangit pertinentiam collationis, poſſumus dicere, quod Papa ſi ſciuiſſet collationem beneficij ad ſe non pertinere non appoſuiſſet manus, ne læderet Ordinarios collatores, & reſeruatio narrata eſt taxatiuè, vt conſiderarunt allegati pro hac parte, quando autem error eſt circa qualitates prouiſi, vel quod ſimile; tunc non poſſumus dicere Papam fuiſſe motum ex falſa cauſa ad appoſitionem manuum. Nam & ſi poſſumus dicere, quod non prouidiſſet, non propterea poſſumus dicere, quod non prouidiſſet, ſuper quo tamen plures ſolent conſiderari caſus, de quibus per Anchar. *conſ.* 58. qui non fuerunt per Dominos excuſſi. Ex prædictis inferebatur, quod cùm appoſitio manus non cauſet perneceſse affectionem, quia poteſt dari caſus, quod beneficium minimè remaneat affectum, non conſtare de affectione ex eo ſolo, quod doceatur manifeſtè de approbatione, & ſic non eſſe locum gratioſæ ſubrogationi. Et ita fuit reſolutum.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN,

Granateñ. Capellaniæ.

Prima Decembris 1606.

ARGVMENTVM.

Incolatus & domicilium ex quibus probetur, ad effectum obtinendi beneficium, quod niſi incolis conferri poteſt.

SVMMARIVM.

Incola loci dicitur, qui ibi ſuum contulit domicilium, num. 1.

Domicilium probatur ex animo habitandi, & permanendi, numer. 1. Vbi numer. 2. ex quibus colligatur ritè animus.

Aſſertioni alicuius ſtatur in his, quæ pendent ex eius animo, num. 2.

Incolatus ſimplex non facit quem gaudere beneficio ſtatuti, num. 2.

Incola dicitur qui participat de honoribus & oneribus loci, num. 2.

Incola is ſolum dicitur, qui per decennium in loco permanſit, num. 3. Vbi quòd ex decennij habitatione inducitur animus permanendi, & ideò decennium non eſt neceſſarium, vbi aliundè conſtat de dicto animo.

Domicilium habitationis in duobus locis quis habere poteſt, num. 4.

Incolatus probatur ex deſcriptione facta in liſta, in qua omnes incolæ deſcribuntur, n. 5.

DECISIO CLXXXVIII.

PRo informante videlicet probari Ludouicum eſſe filium 1
Incolæ loci de Montile. Incola enim loci dicitur, qui ibi ſuum contulit domicilium, *l. Ciues, C. de Incol. lib.* 10. *l. pupillus*, §. *incola de verb. ſignif.* Cuiac. *in tract. de mancip.* domicilium verò probatur ex animo habitandi, & permanendi, *l. domicilium eius*, §. *Celſus*, *ff. de municip.* Abb. *in c. fin. de Paroch.* Rota *diuerſ. deciſ.* 150. *num.* 5. *part.* 2. Surd. *conſ.* 346. *n.* 4. Menoch. *de Arbit. conſ.* 86. *n.* 2. & *ſeq.*

2 Huiuſmodi animus in Fabiano Ludouici Patre ſuit manifeſtus quando de anno 1599. ſicque per quinquennium ante vacationem Capellaniæ, de qua agitur petijt, & obtinuit in Incolam loci de Montile admitti, fideiuſſionem præſtitit de ibi habitando, cum tota familia in oppidum bona mobilia tranſportauit, & habuit domum apertam, in qua cum tota ſamilia, ſicut promiſerat, habitauit, *l. 1.* ibi Bart. *n. 11. l. aſſumptio §. Iuriſprudentibus,* ibique idem Bart. *num. 2. ff. ad municip.* Bald. *in rubr. C. ſi à non compet. iud.* Rebuff. *in d. §. incola, verſic. quæro quomodo,* quæ omnia benè probantur per teſtes, qui etiam addunt, quod ſe vocabant Incolas d. loci. Vnde ſuccedit, quod in his, quæ in animo ſunt, ſtatur eius dicto, gloſ. *in §. alia inſt. de act.* Maiol. *in rub. C. de prob. num. 122.* & ne quid deſit, quia forſan ſimplex incolatus non faceret quem gaudere beneficio ſtatuti, Caſtr. *in l. omnes populi in fin. de Iuſt. & Iur.* niſi etiam onera ſubeſſet, Marſil. *in l. fin. num. 14. ff. de iuriſd. omn. iud.* Pariſ. *conſil. 34. n. 14. lib. 3.* Molin. *conſil. 79. n. 74. lib. 3.* Dec. *conſ. 238. n. 11.* teſtes etiam deponunt Fabianum de oneribus, & honoribus participaſſe cum alijs d. loci de Montile.

3 Non obſtat, quòd *ex l. 2. C. de Incol. lib. 10.* incola demum is dicitur, qui per decennium in aliquo loco permanſit, nam illa lex inducit ex decennij habitatione animum permanendi, & per conſequens incolatum: cæterùm vbi de animo conſtat expreſsè, vt in hoc caſu, non eſt certandum coniecturis, vt poſt Abb. & alios declarat in his terminis, Marian. Soccin. *in c. fin. verſic. 6. principaliter quæro de foro competenti,* ſequitur Surd. *d. conſil. 346. n. 4.* & in his terminis incolatus inter Hiſpanos dixit Otalora *in tractat. de nobilitate Hiſpaniæ, p. 2. cap. 1. n. 6.*

4 Non obſtat, quòd Fabianus ſe vocauerit etiam incolam loci de Almurillos, ibique interdum commoratus ſit, quia in Almurillos habitabat ratione officij, & ex accidente, domum autem apertam, filioſque, & familiam in hoc loco de Montil. retinebat, præterea non eſt inconueniens, quod quis duobus in locis habeat domicilium habitationis, *l. habeo, l. aſſumptio d. l. eius, §. Celſus ff. de municip. c. 2. de ſepult. in 6.* Soccin. *in d. c. fin. n. 21.*

5 Minus obſtat, quòd non fuerit deſcriptus in liſta quadam de anno 1595. facta de mandato Regio, in qua fuerunt deſcripti omnes incolæ d. loci de Montil. nam & id potuit eſſe ex negligentia illorum, ad quos ſpectabat dictam liſtam facere, vel ex eo quod Fabianus tunc temporis aberat, & exercebat in prædicto oppido de Almuril. officium Confalonerij, maximè cùm in alijs liſtis factis tam ab ipſo Parocho, quàm ab vniuerſitate de Montil. appareat ipſum fuiſſe deſcriptum ſicut alios incolas, Cephal. *conſil. 764.* Menoch. *conſil. 71. n. 73. lib. 1.*

6 Denique prædicta magis procedunt ad effectum, de quo agitur, qui eſt, vt Ludouicus tanquam filius incolæ beneficium poſſit obtinere quo caſu benigna interpretatio facienda eſt, Bald. *conſ. 183. n. 2.* Alex. *conſ. 30. n. 14. & conſil. 42. lib. 2.* Cephal. *conſ. 237. n. 25. lib. 1.* & ita fuit dictum *in vna Cantuan. 4. Martij 1522. coram R. Seraph. & in alia Toletana Portionis 1. Maij 1594. coram Illuſtriſſ. Mantica.*

R. P. D. PEGNA DECANO.

Elboren. Decimarum.

Veneris 1. Decembris 1606.

ARGVMENTVM.

Spoliatus quaſi poſſeſſione exigendi decimas quando quis dicitur, & quæ probare debeat ad effectum vt reſtituatur.

SVMMARIVM.

Spolium probatur ex probatione vtriuſque extremi, n. 1.
Teſtes numero plures alijs præferuntur, n. 2.
Poſſeſſio non mutatur ex mutatione perſonæ contra quam poſſidetur, n. 3.
Poſſeſſor antiquior debet manuteneri, n. 3.
Agens remedio reſtitutorio ſuper decimis tenetur probare titulum coloratum ſuæ poſſeſſionis, n. 4.
Dic procedere quando actio ſpolij intentatur contra eum, qui ſe fundat in iure communi, n. 4.
Spoliare dicitur, qui requiſitus ſoluere recuſat, n. 4.

DECISIO CLXXXIX.

1 INtentauerat Dom. Didacus de Sora Commendæ Veræ Crucis ordinis Sancti Ioannis Hieroſolymitani Iudicium ſpolij contra Monaſterium Scalæ Cœli ordinis Cartuſienſium Ciuitatis Elboren. quod anno 1589. emerat prædium de Corte conſiſtens intra limites prædictæ Commendæ, vnde Commendatarius percipiebat Decimas, & Monaſterium poſt emptionem, eas ſoluere recuſabat. Vnde dato dubio an prædictus Commendatarius haberet fundatam intentionem ſuper dictis Decimis, effectum; vt in iudicio ſpolij obtineret contra Monaſterium, Rota vtraque parte informante reſpectu Domini prædicti, de ſpolio conſtare cenſuit, quia in hoc iudicio probauit vtrumque extremum, videlicet ſe antequam Monaſterium emeret, fuiſſe in poſſeſſione exigendi Decimas, & poſtquam Monaſterium emit eas non percepiſſe, Innoc. *in cap. ſæpe num. 5. verſic. imo plus de reſtitut. ſpoliat.* Abb. *in cap. cum ad ſedem num. 17. & 18. eod. tit.* Alex. *conſil. 94. n. 12. lib. 5.* Afflict. *deciſ. 327. in fine.*

2 Primum extremum probauerat Commendatarius per teſtes concludenter deponentes, Commendatarios exegiſſe Decimas de prædio de Corte antequam ad Cartuſianos perueniſſet, quibus teſtibus tanquam benè informatis adhibita fuit plena fides, tum quia aliqui erant de habitatoribus in dicto prædio, tum quia aliqui erant de illis, qui decimas colligebant, & erant plures numero, *l. vbi numerus ff. de teſt.* Bald. *in l. per hanc num. 1. verſ. nam aliud eſt plenum, C. de tem. appell.*

3 Nec ad rem pertinebat, quod dicebant Informantes pro Cartuſianis, quod Monaſterium nunquam ſoluerat Decimas, & quod prætereà primum extremum non eſſet probatum, de tempore quo ipſi cœperunt prædium poſſidere. Quia fuit reſponſum, quod cum poſſeſſionem metiamur ex parte poſſidentis, non autem ex parte ſpoliantis, & ex mutatione perſonæ contra quam poſſidetur, non mutetur poſſeſſio, ideò poſſeſſor antiquior eſt in ſua poſſeſſione manutenendus, Guido Papæ *deciſ. 629.* Put. *deciſ. 151. lib. 3. incipiente dubitaui in vna Alboren. penſionis.* Quibus non refragantur priuilegia Cartuſianorum ſuper exemptione à ſolutione Decimarum, quia cum hoc reſpiciat altiorem indaginem interim ſpoliatus erat manutenendus.

4 Demum non obſtat, quòd agens remedio reſtitutorio ſuper decimis teneatur probare titulum coloratum ſuæ poſſeſſionis, *cap. ad decimas de reſtitut. ſpoliat. lib. 6.* quia id procedit quando actio ſpolij intentatur contra eum, qui ſe fundat in iure communi, gloſſ. *in d. c. ad decimas in verbo eundem Clericum,* vbi Anchar. *num. 4. verſ. ſi vero ius commune,* Gemin. *num. 13. verſ. autem Clerici volunt præſcribere,* Franc. *num. 9. verſic. caſu principali.* De ſecundo extremo conſtabat ex eo, quod Cartuſiani requiſiti ſoluere id facere recuſabant. Tunc enim ſpoliare dicuntur, Put. *deciſ. 151. lib. 3.* Guido Papæ *deciſ. 629.* & ex alijs adminiculis.

R. P. D. LVGDVNEN.

Ceneten. Parochialis.

Lunæ 4. Decembris 1606.

ARGVMENTVM.

Acceſſus non habet locum non data habilitate habentis acceſſum de tempore quo vult accedere, vt puta ſi ſit furioſus, nec ex illius conceſſione data dicta habilitate beneficium ſit affectum, & plura alia deducuntur de acceſſu, & reſeruatione beneficij, inducta per appoſitionem manus Papæ.

SVMMARIVM.

Literæ collationis ordinarij probant abſque aliqua iuſtificatione, num. 1.
Ordinarius habet fundatam intentionem ſuper collatione beneficiorum ſuæ diœceſis, n. 1.
Acceſſus eſt noua acquiſitio, quæ de futuro ius accipit non de præterito, & ideò requirit habilitatem habentis acceſſum de tempore, quo accedere vult, ſiue de tempore purificatæ conditionis, n. 2.

Furio-

Furioſus ſeu mente captus eſt inhabilis ad obtinendum beneficium, num.3. & num.5.etiamſi habeat dilucida interualla, ibid.

Furioſitas, ſeu dementia probatur ex deputatione Curatoris ſemel atque iterum facta, num.4. Vbi maxime ſi fuit facta cauſa cognita.

Confeſſio reſignantis ante reſignationem nocet reſignatario, num.5.

Reſignare beneficium non poteſt qui nihil iuris ſuper eo habet, num.5.

Appoſitio manus Papæ facit beneficium affectum, ſeu reſeruatum, num.6.

Regreſſus & acceſſus ſi nulla præcedit Eccleſiæ reſeruatio ſunt gratiæ reſpicientes fauorem certæ perſonæ, quæ nullam inducunt affectionem, quando non purificantur in perſona cuius ſunt reſeruatæ, n.6.

Collatio facta ab ordinario de beneficio affecto eſt valida, vbi Papa non appoſuit decretum, nec aliàs ſuam voluntatem ordinario intimauit, n.7.

Appoſitio manus Papæ facta ad vnum finem non impedit collationem ordinarij, ſi dictus finis ceſſat, n.7.

Acceſſus dat ius in re, non ad rem, n.8.

Acceſſus ante illius purificationem nihil ponit in eſſe, n.8.

Affectio beneficij non reſultat ex gratia, quæ ob non adimplementum conditionis non potuit ſortiri effectum, numero 8.

Affectio inducta per appoſitionem manus Papæ ceſſat ex effectuatione gratiæ, n.9.

DECISIO CXC.

1 PRo informante videlicet Eccleſiam Parochialem de Campo Longo Ceneteñ. diœceſis eſſe adiudicandam Domino Ioanni Baptiſtæ. Vacauit enim de Menſe Decembris qui ſemper eſt ordinarius per obitum Ioannis Sacelli, qui deceſſit in illius pacifica poſſeſſione continuata per annos circiter 40. & Reuerendiſs. D. Epiſcopus Ceneten. ſeruata forma Sacr. Concilij Tridentini illam contulit Domino Ioanni Baptiſtæ, vt conſtat nedum ex literis collationis, quibus creditur, Rota *in nou. deciſ. pen. de iurepatron.* Caputaqu. *deciſ.87.n.2. & ſeq. p.3.* neque indigent iuſtificatione, Sylu. *in verb. benefic. part.3.q.25.* & fuit dictum *in cauſa Zurien. Commendæ* 10. *Aprilis* 1505. *coram Illuſtriſſimo Blanchetto*, ſed etiam ex concurſu, examine atque approbatione, quæ dantur in authentica forma. Neque dubium eſt quin ceſſante reſeruatione ordinarius conferre potuerit, cùm habeat de iure fundatam intentionem in collatione beneficiorum ſuæ Diœceſis, Feder. *conſ.234. num.4.* Card. *conſ.65. num.1. DD. in c. cum venerabilis* vbi poſt alios Felin. *num.32. de except.* Non obſtat, quod olim fuit deductum quod authoritate ſel. rec. Pij IV. fuerit reſeruatus q. Oderico Sacello regreſſus ad iſtam parochialem, quandocunque dictus Ioannes cederet, ſiquidem cùm illa reſeruatio fuerit facta ex ceſſione literis non expeditis, intrat decretum ſel. rec. Gregorij XIII. qui voluit eo caſu intelligi reſeruare acceſſum & ingreſſum, non autem regreſſum, quod decretum vim legis habere, atque ius quoad omnes facere iuſſit S. D. N. mandauitque Illuſtriſſ. Sacri Concilij Tridentini congregationis interpretibus Sanctitatis ſuæ nomine Rotæ ſignificarent vt etiam in præſentis cauſæ expeditione ſe dicto decreto conformet, vnde quicquid maiores noſtri ſenſerint, non eſt amplius dubitatio aut controuerſiæ locus ſuper illo articulo.

2 Præſuppoſito autem quòd verſemur in acceſſu, concedit quod eſt communiter receptum acceſſum eſſe nouam acquiſitionem, quæ de futuro ius accipit non de præterito, Caſſad. *deciſ. vnic. num.3. de pact. verſ. ſed ante, & verſ. ſubintret acceſſus*, Rebuff. *in prax. tit. de regreſſ. verſ. cum acceſſu verò eſt*, Rota *diuerſ. deciſ.457. num.10. part.2.* Rodian. de Simon. *part.2. cap.12. num.6.* Pariſ. *de reſign. benef. lib.6. qu.5.* vbi teſtatur de communi, ideòque requirit habilitatem habentis acceſſum de tempore quo accedere vult ſiue de tempore purificatæ conditionis, Caſſad. *deciſ. 3. de præben.* Nauarr. *in c. ſi quando prælud.3. n.7. de reſcript.* Abb. *conſ.106. n.12.* latè Peregr. *conſ.33. n.21. lib.1.*

3 Hinc ſequitur nullum ius in iſta parochiali competiſſe Oderic. quia de tempore obitus Ioannis Oder. erat mente captus, & per conſequens inhabilis, & incapax nouæ prouiſionis, *c. maritum* 33. *d. c.2.* & ibi gloſ. *in verb. intellectus* & Franc. *num.2. de verb. ſignif. in 6.* Io. Andr. *in c. dilectus num.2.* & ibi Anchar. *num.4. de ſponſal.* Franc. *in c.21. §. ſi vero num.1. de cleric. ægrot.* Nauarr. *in d. cap. ſi quando except.10. num.6. & 10.*

Nec de Oderici dementia poteſt dubitari ſtante teſtium aſſertione, è quibus vnus eſt Medicus, qui illum curauit atque deputatione Curatoris ſimul atque iterum dati ex hac cauſa, *Lap. alleg.25. num.2.* Alex. *conſ.148. num.9. lib.7.* Pariſ. *conſ.88. num.70. lib.3.* Dec. *in l. furioſi num.3. ff. de reg. iur.* Menoch. *præſumpt.45. num.44. lib.6.* Surd. *conſ.89. n.19.* maximè cùm iudex proceſſerit cum cauſæ cognitione, Corn. *conſil.69. num.13. lib.1.* 4

Nec facit quod pateretur dilucida interualla, quia vltra quod videbatur dominis hominem eo modo affectum non fuiſſe habilem nouæ acquiſitionis particularis, conſtat etiam quod de tempore vacationis habebat curatorem pro eo comparentem, & cuius comparitiones poſtea dum eſſet ſanæ mentis ratificauit & approbauit, atque hinc reſultat propria Oderici recognitio, quæ nocet etiam Iacobo de Leuatis, qui ſe Oderici reſignatarium profiteri dicitur, licet de hoc in actis nihil conſtet, neque is vnquam in hac cauſa procuratorem conſtitueri t. Confeſſio quippè cedentis ante reſignationem nocet reſignatario, Caputaqu. *deciſ.95. n.4. part.1.* Put. *deciſ.79. lib.2.* Caſtr. *in l. facta §. ſi hæres n.3. ad Trebel.* nec verò Odericus ſi vt dicitur nihil iuris in iſta Parochiali habebat, potuit aliquid reſignare Iacobo, vt latè per Pariſ. *de reſignat. benef. lib.3. qu.1. num.149.* præſertim lite in Rota pendente ſuper dicta parochiali inter Ioannem Baptiſtam & Odericum. 5

Non obſtat, quòd per reſeruationem acceſſus ad fauorem Oderici Papa manum appoſuerit ſuper iſta Parochiali, ita vt remaneat affecta, & ordinarius illam conferre non potuerit, ad text. in extr. ad Roman. *de præb.* inter communes not. DD. *in c. inter dilectos* poſt Innoc. *ibi num.4. de exceſſ. præl.* fuit enim reſponſum quod regreſſus & acceſſus ſi nulla præcedit Eccleſiæ reſeruatio ſunt gratiæ reſpicientes fauorem certæ perſonæ, quæ nullam inducunt affectionem, quando non purificantur in perſona, cui ſunt reſeruatæ, Butr. *in d. c. inter dilectos num.19.* & Abb. *num.10.* Felin. iun. *cap. fin. num.40. de præſumpt.* Bellamera *conſ.54. coll.4. verſic. ad ſecundum dubium*, Simon. *de reſern. q.58. n.4.* 6

Secundò fuit reſponſum hoc caſu Papam non reſeruaſſe ſuæ diſpoſitioni hanc Parochialem, nec decretum appoſuiſſe, nec aliàs ſuam voluntatem inſinuaſſe ordinario Ceneteñ. ne alij conferret. Atque ideò valere collationem ab ordinario Ceneteñ. factam vt tradit Biſign. *deciſ.6. num.5. de conceſſ. præb.* atque ex mente Rotæ tradit Simon. *de reſeruat. qu.60. num.4.* per text. *in c.1. §. ex part. de conceſſ. præb. in 6.* & facit quod manus appoſitio facta per Papam ad vnum finem, videlicet vt Odericus poſſit ingredi, & accedere ad beneficium, non debet operari impedimentum collationis ordinarij, ſi Odericus eſt incapax, c. *cum ceſſante de appell.* Gemin. *conſ.136. n.3. in fin. lib.3.* 7

Fuit etiam reſponſum quod cùm acceſſus det ius ad rem & non in re, Sarnen. *ad reg. de non tollendo iure quæſit. q.1. ante fin. verſ. decimus caſus*, ſitque gratia conditionalis, Nauar. *in relect. c. ſi quando, prælud.3. num.6. de reſcript.* quæ ante purificationem nihil ponit in eſſe, ita vt decretum etſi interpoſitum foret, tamen non afficeret ante purificationem, *c.1. de conceſſ. præb. in 6.* per conceſſionem huiuſmodi acceſſus, qui ob dementiam Oderici non potuit ſortiri effectum, Parochialis non cenſetur affecta, Rota *deciſ. vlt. de cauſ. poſſeſſ. & propr. in nou.* Simon. *dicta qu.60. n.5.* 8

Poſtremò *d. extrauag. ad Roman.* magis videtur intelligenda quando cum manus appoſitione concurrit etiam reſeruatio, vt colligitur ex illis verbis, in quibus decretum & reſeruatio huiuſmodi apponuntur, & ibi de beneficijs taliter reſeruatis, vel intelligitur quamdiu per manus Papæ appoſitionem non fuit effectuata collatio, hic autem fuit effectuata collatio in perſonam Ioannis ex reſignatione Oderici, cùm Ioannes pacificè per quamplurimos annos poſſederit & per conſequens expirauit affectio, quam per manus Papæ appoſitionem habuerat, Caſſad. *deciſ.4. n.4. de cauſ. poſſ. & propr. & deciſ.9. n.13. de præb.* Simon. *de reſeruat. q.55. & 56.* Sarn. *in reg. de triennal. q.30. n.2. & 3.* 9

R. P. D. LVGDVNEN.

Aurieñ. Parochialis de Pao.

Luna 11. *Decembris* 1606.

ARGVMENTVM.

Appellatio vnius ex præſentatis alteri prodeſt, vbi lis eſt ſuper iurepatronatus, etiam ſi appellans appellationi renunciauerit. Item exceptio non admittenda nocet ſi fuit admiſſa, & alia de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Appellatio vnius ex conſortibus alteri prodeſt, n.1.
Amplia etiamſi appellationi poſteà renunciet, n.5.
Promiſſio de ſtando vnicæ non excludit ipſo iure, ſed ope exceptionis, n.2.
Exceptio non admittenda, ſi fuit admiſſa nocet, n.2.
Nullitatis cauſa vbi eſt commiſſa, auditor cognoſcens de nullitate poteſt cognoſcere de negotio principali, & reuocare priorem ſententiam iniuſtam, n.3.
Liti ſuper beneficio renunciaſſe cenſetur collitigans, qui aſſequutus fuit incompatibile, n.4.
Recurſus vbi potuerunt haberi à pluribus, non probant contra certum aliquem, niſi in illis ſit nominatus, n.5.
Proceſſus per contradictas factus poſt mortem procuratoris non intimata prius morte procuratoris principalis nullus eſt, n.6.
Contrarium vero ſcilicet id non ſeruari in praxi, n.6.
Citatio partis non eſt neceſſaria in ſubrogatione Auditoris, n.7.

DECISIO CXCI.

1 FVit concluſum, ſententiam Rotalem eſſe validam, neq; obſtare allegatas nullitates. Nam quoad defectum iuriſdictionis qui deducebatur, ex quo reſpectu Ludouici cauſa nec fuerat commiſſa nec committi potuerat, cùm ipſe ad remiſſoriam obtinendam ſe obligaſſet de ſtando vnicæ, fuit reſponſum ſufficere, quod cauſa fuerit commiſſa per Franciſcum, quia cum in vna, eademque cauſa fuiſſet lata ſententia contra Franciſcum, & Ludouicum, atque contra ambos declarata libertas beneficij, ad quod vterq; eorum licet à diuerſis patronis fuerat præſentatus, appellatio vnius alteri profuit, *c. ſententia*, ibique Franc. & alij *de appell. l. ſi quis ſeparatim, §. vlt. ff. eod. titul. l. 1. & 2. C. ſi vnus ex plurib. appell.* Bart. *in l. quoties, C. ſi plur. vn. ſent.* Put. *deciſ. 459. lib. 2.*

2 Neque obſtat prædictum pactum de ſtando vnicæ, quia cum huiuſmodi pacta, & promiſſiones non excludant aliquem ipſo iure, ſed tantum ope exceptionis, *l. vnus, §. pactus*, ibique Bart. *n. 18. & ſeq.* & Iaſ. *n. 2. de pact.* quando Ludouicus in iudicio appellationis per Franciſcum interpoſitæ, comparuit cum proceſſu remiſſoriali, Alphonſus debuerat excipere Ludouicum non eſſe audiendum. Idque cùm non fecerit, ſequitur quod detecta primæ ſententiæ iniuſtitia ob probationem iuriſpatronatus ea eſſet, quæ prius admittenda non fuiſſent, ſi tamen fuerint admiſſa, ſuum operantur effectum, Abb. *in cap. 1. num. 8. circa fin. de confirm. vtil. vel inutil.* ſicuti paſſim dicitur exceptionem non admittendam, nocere tamen ſi fuerit admiſſa, latè Alex. *conſil. 77. num. 13. volum. 2.* & Iaſ. *in l. patre furioſo num. 28. de his qui ſunt ſui, vel alieni iuris.* Idque in caſu de quo agitur eo magis videtur admittendum, quia promiſſio de ſtando vnicæ fuit facta ad habendum remiſſoriam. Ideòque intelligenda videtur, quatenus promittens potuiſſet vti remiſſoria, Ludouicus autem in prima inſtantia vti non potuit remiſſoria, quia cauſa fuit expedita: Equidem poſt plures dilationes ad illam producendam conceſſas, ſed tamen ante illius productionem.

3 Non obſtat, quòd inſtantia eſſet deſerta per non prorogationem fatalium. Nam fuit reſponſum, ſententiam non eſſe latam ſuper appellatione, quæ forſan erat deſerta, ſed ſuper negotio principali, & ſuper iniuſtitia prioris ſententiæ, quod fieri potuit vigore commiſſionis, quæ vltra clauſulam, *quam & quas*, & cum toto negotio principali, continet etiam expreſsè clauſulam nullitatis, quo caſu Auditor cognoſcens de nullitate poteſt cognoſcere de negotio principali, & reuocare priorem ſententiam conſtito de eius iniuſtitia, vt tradit Imol. *in l. ſi expreſſim de appell.* Et tenuit Rota *coram Oradino in cauſa Tarniſina Penſionis Mercurij* 10. *Maij* 1570. In qua etiam vt hoc caſu appellatio erat deſerta.

4 Non obſtat, quod Franciſcus qui cauſam commiſit cenſeatur renunciaſſe liti per aſſequutionem beneficij incompatibilis, cum Parochiali, de qua agitur, gloſ. *in Clementina gratia in verbo renunciare de reſcript.* Nam quicquid ſit de iſta pacifica aſſequutione, de qua in actis non conſtat, huiuſmodi renunciatio non potuit obſtare Ludouico, cui vt dictum eſt, fuerat ius quæſitum per cauſæ commiſſionem, Felin. *in c. cum ſuper n. 8. de re iudic.* Rota *deciſ. 52. de appellat. in nou.* Gabr. *conſ. 38. n. 5. lib. 1.* qui alios allegat.

5 Non obſtant recurſus habiti ad Iudices laicos, ad Rota *deciſ. 7. de re iud. in nou.* quia hoc caſu non probantur. Et vbi probarentur potuerunt fieri per patronos laicos. Dum autem recurſus haberi potuerunt à pluribus, non probant contra certum aliquem, niſi in illis nominatus, vt fuit dictum *in cauſa Pampilonen. Prioratus de Arguidas coram R. P. D. meo Ludouiſio* 5. *Martij* 1603.

6 Non obſtat, quod poſt obitum Procuratoris Alphonſi fuit proceſſum per contradictas non intimata principali prius morte procuratoris, *ad deciſ. Bellam. n. 94.* Nam fuit dictum illam deciſionem in praxi non ſeruari. Vltra quod ille Procurator Alphonſi fuit conſtitutus dum eſſet abſens, nec vnquam comparuit, nec conſtat, quod mandatum acceptauerit, ideòque intrare poſſet alia *deciſ. Bellam.* 680.

7 Poſtremò non obſtat, quòd in ſubrogatione Auditoris non fuerit citatus Alphonſus, vel eius Procurator, quia nec Alphonſus, nec aliquis pro illo aderat, qui citari potuiſſet. Et notum eſt, in iſtis ſubrogationibus, quæ pendent à nutu Reuerendiſs. P. D. mei Decani, non eſſe neceſſariam citationem.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Bracareñ. de Cabannas.

Luna 18. *Decembris* 1606.

ARGVMENTVM.

Vnio Monaſterij dubia redditur indubitata ex inſtrumento poſſeſſionis publico in actis producto parte citata. Deſcriptione rei vnitæ in libris vnionum, cùm pluralitas non præſumatur, ex effectu ſubſecuto, qui declarat intentionem præcedentem, ex conſenſu Commendatarij, reſeruantis ſibi fructus vita durante.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum publicum in actis productum parte citata facit plenam probationem, n. 1.
Pluralitas non præſumitur, n. 2.
Effectus ſubſequens declarat intentionem præcedentem, n. 2.
Mandatum de manutenendo conceditur etiam vbi adeſt aliqua veriſimilitudo adminiculata titulo cedentis iura ſua, num. 3.
Cedens non eſt veriſimile, quod ceſſiſſet, niſi illi conſtaret de identitate rei vnitæ, quam cedit, n. 4.

DECISIO CXCII.

1 SVper petita manutentione diuerſæ fuerunt ſententiæ DD. ita vt ſuper illo articulo reſolutio capi non potuerit. In hoc tamen itum eſt omnibus ſuffragijs, quod Congregat. bonum ius fouet in negotio principali. Validitas ſiquidem vnionis non poteſt in dubium reuocari ſtantibus clauſulis, quæ in illa continentur, quæ in alia deciſione iam conſiderata fuerunt, in qua etiam fuit reſolutum, ſatis conſtare Monaſterium Sancti Ioannis de Cabannas, quod petitur, eſſe vnum de vnitis congregationi. Et licet tunc fuerit dictum ſufficere leuiores probationes, quia agebatur ad effectum manutentionis, hodie tamen etiam in iudicio proprietatis videtur adeſſe ſufficiens probatio, poſtquam inſtrumentum poſſeſſionis, quod tunc impugnabatur, fuit poſtea in actis originaliter productum parte citata. Ideòque facit plenam probationem, Caſſad. *deciſ. 1. de except. in fin. & deciſ. 7. de appellat. in fin.* Caputaq. *deciſ. 62. lib. 2.* Iaſ. *in l. 1. num. 10. de nou. oper. nunciat.* Aym. *conſil. 82. n. 8.* Roman. *conſil. 519.* ibique tradit Tiraqu. *de retract. lignag. §. 2. gloſ. 1. n. 2. & ſeq.*

Itaque

2 Itaque habemus Monaſterium de Cabannas expreſsè deſcriptum in libris Vnionis contra quam expreſſionem non oſtenditur, quod adſit in Regno Portugalliæ aliud Monaſterium de Cabannas, quam iſtud quod detinet D. Ferdinandus. Et in dubio non præſumitur pluralitas, Bald. *conſil.70. vol.4.* Soccin. *conſil.28. num.6. lib.3.* Pariſ. *conſ.27. num.13. lib.4.* Marſil. *ſing.439.* Deinde habemus effectum, & obſeruantiam ſubſequutam, cum in exequutionem dictarum literarum Vnionis fuerit capta poſſeſſio in indiuiduo dicti Monaſterij, de quo agitur. Ex quo effectu declaratur, qualis fuerit expreſſio præcedens, Soccin. *conſil.145. num.1. circa fin. lib.1.* Bald. *in l.2. num.2. C. de com. rer. alien.* Dec. *conſil.476. n.3.*

3 Accedit quod in Inſtrumento poſſeſſionis vt dictum eſt productio legitur poſſeſſionem fuiſſe captam de conſenſu Blaſij Brandani Commendatarij, reſeruantis ſibi tamen fructuum perceptionem eius vita durante, iuxta tenorem literarum Vnionis. Vnde licet inter Dominos non conueniret, quod iſta poſſeſſio foret manutenibilis propter iuris controuerſias, quæ in illa inſpectione excitatæ fuerunt. Tamen contenta in Inſtrumento videbantur omnino veriſimilia, & recipiunt adminiculum ex titulo dicti Blaſij, qui cantat in commendam perpetuam Monaſterij Sancti Ioannis de Cabannas, & cuius tituli fides non poteſt in dubium reuocari à D. Ferdinando, qui illum produxit, vt iam fuit in hac cauſa in prædicta deciſione concluſum.

4 Nec verò Blaſius præſtitiſſet conſenſum huic poſſeſſioni, ſi verè Eccleſia Sancti Ioannis de Cabannas, quam ille habebat in commendam non fuiſſet illa, quæ erat vnita congregationi vigore dictarum literarum fel. record. Sixti V. quæ tunc Blaſio exhibebantur. Atque ex his congregatione tantùm informante fuit concluſum, omiſſa via manutentionis cauſam eſſe expediendam.

R. P. D. LVGDVNEN.

Taurineñ. Decimarum.

Veneris 12. Ianuarij 1607.

ARGVMENTVM.

Dominum probatur ex inueſtituris, concurrentibus adminiculis, & plura recenſentur adminicula. Item laici ſunt incapaces decimarum, & ad hunc effectum confraternitas laicorum dicitur laica perſona, nec poſſunt reddi de hoc capaces niſi à ſolo Papa; Et poſt Concilium Lateranenſe requiritur priuilegium validum, vel immemorabilis cum fama priuilegij. Item an valeat infeudatio decimarum poſtquam feudo finito ſemel ad Eccleſiam fuerunt receſſæ, & an poſſit feudum Eccleſiaſticum infeudari feudo nondum agnito.

SVMMARIVM.

Inueſtitura non probant dominium ad fauorem infeudantis, num.1.

Fallit concurrentibus adminiculis maximè contra inueſtitum, vel ab eo cauſam habentes, n.1. & 2. Vbi plura enumerantur adminicula.

Dominium probatur ex confeſſione tam contra confitentem, quam contra ſingularem ſucceſſorem, n.2.

Productio inſtrumenti inducit tacitam confeſſionem contentorum in inſtrumento, n.3.

Decimæ vt dicantur ſpectare ad menſam Epiſcopalem, ſufficit ſola decimarum recognitio à menſa Epiſcopali, n.4.

Confeſſio probat contra confitentem, licet per illam non ſit excluſum ius tertij, n.5.

Parochus habet fundatam intentionem de iure communi ſuper decimis ſuæ Parochiæ, ita vt contrarium aſſerenti incumbat onus probandi, n.5.

Decimæ poſt Concilium Lateranenſe non poſſunt poſſideri à laicis, niſi habeant priuilegium validum, vel immemorabilem cum fama priuilegij, n.6. & 7.

Confraternitas laicorum reputatur vti laica perſona, n.7.

Decimarum tranſlatio in laicos abſque vlla ſpe deuolutionis ad Eccleſiam fieri non debet, n.7.

Laicus à ſolo Papa poteſt reddi capax iuris ſpiritualis, n.8.

Decimæ in laicum à ſolo Papa transferri poſſunt, n.8.

Inueſtitura facta feudo nondum aperto valet, poſtquam feudum eſt apertum, n.9.

Fallit in feudo eccleſiaſtico quia incertum eſt, an ad Epiſcopum ſpectatura ſit feudi conceſſio, & an ſit ceſſura in euidentem Eccleſiæ vtilitatem, n.9.

Decima Laicis conceſſa in dubio cenſentur conceſſa poſt Concilium Lateranenſe, n.9.

Decimæ ſemel ad Eccleſiam ob feudum finitum reuerſa non poſſunt iterum in feudum concedi, n.9.

Epiſcopus non poteſt præſtare authoritatem, vt decima de laico in laicum transferantur, n.10.

Decimarum tranſlatio in Laicos, non ſanatur ex lapſu temporis, num.10.

DECISIO CXCIII.

1 De anno 1470. Antonius Romagnanus, fuit ab Epiſcopo Taurin. inueſtitus pro ſe, & ſuis filijs, & deſcendentibus de decimis, & iure decimandi loci Marenatum, cum narratiua, quod illas decimas nunc tenebat, & poſſidebat Iacobus Pillonus in feudum à menſe Epiſcopali, & ſucceſſiuè de anno 1483. filij eiuſdem Antonij de iiſdem decimis à bon. mem. Cardinali de Ruere perpetuò Epiſcopatus adminiſtratore inueſtiti fuerunt. De anno 1544. Ioannes Flora ab alio Epiſcopo Taurineñ, obtinuit inueſtituram de tertia parte dictarum decimarum cum narratiua, quod Ludouicus eius pater acquiſierat illam partem titulo emptionis a quibuſdam Fratribus de Romagnano. Demum idem Ioannes de anno 1560. eam tertiam partem vendidit confraternitati laicæ Sancti Spiritus eiuſdem loci de Marena, reſeruato Archiepiſcopi conſenſu ſuper iſta decimarum tertia parte, Reuerendiſſimus D. Archiepiſcopus Turinen. nouit litem confraternitati coram Nuncio Apoſtolico, à quo & fauorabilem ſententiam reportauit. Cauſa appellationis in Rota introducta fuit dubitatum, an intentio D. Archiepiſcopi ſit fundata in contumaciam confraternitatis eum procederetur per contradictas, informantibus ſolis agentibus pro D. Archiepiſcopo. Fuit concluſum affirmatiuè.

2 Nam ex ſupradictis inueſtituris viſum fuit ſatis conſtare de dominio menſæ Archiepiſcopalis, quandoquidem licet regulariter inueſtituræ non probent dominium ad fauorem infeudantis, Spec. *tit. de locat §. nunc aliqua verſ. fin.* Ruin. *conſil.50. nu.2. lib.*... Curt. iun. *conſil.41. n.8. & conſil.158. num.5.* Aym. *conſ.124. n.11.* Fallit tamen illa regula concurrentibus adminiculis, quia tunc receptum eſt, inueſtientis dominium probari inueſtituris. Maximè, contra recipientem vel ab eo cauſam habentes, Bart. *in l. officium n.2. de rei vend.* Dec. *conſ.146. n.14.* Rip. *in l. ſi aliquam rem n.42. de acqu. poſſ.* Aym. *conſ.380. n.5. & conſ.508. n.9.* Menoch. *conſ.409. n.51 & conſ.508. n.9.* Menoch. *conſ.409. n.6.* Peregr. *conſ.24. n.29. lib.1.* Gabr. *de loc. concl.4. n.16.* & tenuit Rota *in cauſa Ciuitatis Caſtelli bonorum coram Illuſtriſſ. Pamph. 8. Nouembris* 1589. *Et in eadem coram Comitulo* 12. *Februarij* 1590. *Et in cauſa Sublacen. Bonorum* 21. *Maij* 1604. *coram bon. mem. Litta.*

3 Hic autem plura adminicula concurrunt videlicet antiquitas temporis, Soccin. *conſ.187. n.5. & 6. lib.2.* Ruin. *conſil.14. n.9. lib.4.* Menoch. *de retinen. poſſeſſ. remed.3. n.573.* conceſſionum pluralitas, Soccin. *d. conſ.187. num.2.* Gozzad. *conſ.94. n.57.* Surd. *deciſ.10.* & fuit conſideratum *in d. deciſ. Caſtellana.* Atq; iuxta formam conceſſionum ſolutio cenſus *d. c. cum olim de cenſibus,* Alex. *conſ.8. n.1. lib.7.* Et quod magis vrget in prædicta anni 1470. & in inueſtitura adeſt expreſſa Antonij Romagnani confeſſio decimas eſſe de dominio Eccleſiæ Taurinen. qua confeſſione probari dominium tam contra confitentem, quàm contra ſingularem ſucceſſorem, tradunt Bart. *in l. cum falſa num.4. & 7. C. de iur. & fact. ignor.* Guido Pap. *qu.272. num.3.* Ruin. *conſ.128. num.16. & 18. lib.2.* Surd. *d. deciſ.10. conſ.317. n.7.* Alex. *conſil.15. n.4. lib.5.* Affl. *de feud. tit. ex quibus cauſ. feud. amit. n.75.*

4 Accedit confeſſio ipſius confraternitatis, nedum tacita reſultans ex productione inſtrumenti emptionis decimarum, in quo fuit reſeruatum beneplacitum Archiepiſcopi, & ius cenſuum exigendi, Bald. *in l. ſcriptura, C. de fid. inſtr.* Barb. *conſ.18. num.40. lib.2.* ſed etiam expreſſa in articulis, dummodo in illis deduxit ſe petiſſe inueſtituram ab Archiepiſcopo, & eſſe paratum illam recipere, quod etiam per teſtes probauit quorum vtrumque fuit conſideratum in dicta Sublaceñ. Bonorum.

5 Demum verſamur in re, quæ à Laicis iure proprio poſſi-

deri non poteſt, ideòque ſola decimarum recognitio à menſa Epiſcopali ſufficeret ad effectum, vt decimæ ſpectare dicantur ad menſam, non autem ad recognoſcentes, vt ex hac ratione pro exiſtentia feudi decimarum fuit reſolutum *in cauſa Vicentina feudi Decimarum 11. Maij 1601. coram Illuſtriſſ. Card. Seraph.*

5 Non obſtat, quòd de iure decimæ ſpectant ad Parochum, non ad Epiſcopum. Nam vt fuit dictum in prædicta deciſione Vicentina, Parochus non eſt in cauſa, & nihil repugnat, quin ex prædictis recognitionibus, & confeſſionibus poſſit agi contra confitentem, licet per illas non ſit excluſum ius tertij, *l. interrogatam, C. de liber. cauſ. l. cum falſa, C. de iur. & fact. ignor.* vbi Bart. Bald. Salyc. & alij. Vltra quod Agentes pro Archiepiſcopo dicebant, illum eſſe etiam Parochum loci Marenarum, quo caſu haberet de iure communi fundatam intentionem in iſtis decimis, *c. cum contingat, c. cum in tua de decim. c. ad decimas de reſtit. ſpoliat.* Neque aliquod probare teneretur, ſed aſſerenti contrarium incumbit onus probandi, vt fuit *in alia Turinen. Decimarum* reſolutum 22. *Aprilis* 1605. *coram R. P. D. meo Manzanedo.*

6 Suppoſito autem menſæ Archiepiſcopalis dominio fundatur dicti Archiepiſcopi intentio aduerſus confraternitatem, ex quo poſt Concilium Lateranenſe ſub Alex. Tertio celebratum anno 1179. Laici decimas habere non poſſunt, niſi oſtendant validum Priuilegium, aut immemorabilem cum fama Priuilegij, Ioan. Andr. *in c. cum Apoſtolica,* ibique Abb. *n.* 12. Imol. *nu.* 21. Et alij, de his quæ fiunt à Præl. Guidob. *deciſ.* 63. & fuit dictum *in cauſa Mediolan. Decimarum* 21. *Maij* 1597. *coram Illuſtriſſ. Pamph.* Et prius *in vna Toletana Decimarum, coram Bubalo, quæ eſt deciſ.* 215. *p.* 2. *diuerſ.*

7 Ideòque debent decimæ, de quibus agitur, auocari à confraternitate, ſecundum gloſ. *in d. c. cum Apoſtolica in verſ. monendus,* cum illa neque priuilegium validum habeat neq; immemorabili nitatur, & nedum cauſam habeat à laicis poſt prædictum Concilium, ſed etiam ipſa tanquam laica haberi debeat, vt latè per Gabr. *de pia cauſ. concluſ.* 1. Quinimò ſtante quod Confraternitas nunquam moritur, ſicque adempta communis ſpes deuolutionis ad menſam Archiepiſcopalem. Minus ferenda eſt illa Decimarum in illa tranſlatio, Card. *conſil.* 34. *n.* 3. Rodoan. *de reb. Eccl. non alienand. q.* 2. *cap.* 28. *n.* 3.

8 Nec verò prædictæ Epiſcoporum Inueſtituræ ſuffragari poſſunt, quia citra Papam nemo poteſt laicum reddere capacem iuris ſpiritualis, *cap.* 2. *cum ibi not. de iudic.* Et per conſequens neque ius decimandi in laicum conferre, vt latè Abb. *in cap. ad hæc de decim.* Et latiùs illum referens, Bero. *conſ.* 21. *lib.* 1. Rebuff. *de decim. q.* 13. *n.* 73. *& qu.* 7. firmans hanc concluſionem acerbè notans Epiſcopos, qui laicis audent decimas concedere.

9 Non obſtaret etiam ſi diceretur iſtas decimas fuiſſe infeudatas, ante Concilium Lateranenſe, & inueſtituram de anno 1469. valuiſſe tanquam factam feudo nondum aperto poſtquam tamen foret apertum, Clar. *§. feudum qu.* 14. eſſet enim in promptu reſponſio. Primum in dubio decimas intelligi, & præſumi conceſſas poſt Concilium, vt poſt Io. Andr. Hoſtien. Archid. & Gemin. refert Bero. *d. conſ.* 21. *n.* 14. *lib.* 1. Deinde dictum Clari non procederet forſan in feudo Eccleſiaſtico, quia incertum eſt, an ad Epiſcopum ſpectatura ſit feudi conceſſio, & an ſit ceſſura in euidentem Eccleſiæ vtilitatem, Iaſ. *ſuper vſibus feudorum, tit. qui feud. dar. poſſ. n.* 12. Et præſertim hoc caſu decimæ non poterant infeudari Romagnanis, quia cùm per obitum Piloni veriſimiliter fuiſſent ad menſam Archiepiſcopalem reuerſuræ, iterùm in feudum concedi non poterant, Calder. *conſil.* 1. *tit. de decim.* Felin. *in cap. cauſam quæſt. num.* 4. *verſic. Facit etiam ad hæc de præſcript.* Bero. *d. conſ.* 21. *n.* 12. *lib.* 1. Couar. *variar. reſol. lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 5. Menoch. *lib.* 6. *præſumpt.* 86. *num.* 3.

10 Poſtremò nullo modo poterat Epiſcopus Taurineñ, de anno 1544. præſtare ſuam authoritatem ad effectum, vt decimæ de laico in laicum transferentur, *c. prohibemus de decim.* ibique Doct. Couar. *d. c.* 17. *n.* 5. Rebuff. *d. qu.* 13. *n.* 79. Et minus etiam valida eſſe potuit venditio facta confraternitati per Io. Floram laicum, cui nec Epiſcopus conſenſit, nec conſentire potuit ex prædictis. Vnde nec ad hunc effectum lapſus temporis ſuffragari, aut aliquid operari poteſt, Abb. *in cap. licet Hely. de Simon.* cum alijs per Menoch. *lib.* 3. *præſumpt.* 132. *n.* 25. Atque ex his fuit concluſum pro Domino Archiepiſcopo.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Granateñ. Capellaniæ.

Veneris 12. *Ianuarij* 1606.

A R G V M E N T V M.

In beneficio ſimplici iuriſpatronatus non habet locum diſpoſitio Concil. Trident. *c.* 6. *ſeß.* 23. *de reform.* volens, quod obtinens ſit maior 14. annis, quando in fundatione d. iuriſpatronatus fuit diſpoſitum, quòd etiam minores poſſint illud habere.

S V M M A R I V M.

Aetatis defectus non poteſt opponi illi qui præſentatur ad beneficium ſimplex iuriſpatronatus quando fundator dixit, etiam minores 14. annis poſſe admitti, n. 1.

Pueri eſſe dicuntur qui ſunt impuberes, minores 14. annis, num. 2.

Pueritia habet duas partes, altera quæ finem accipit anno ſeptimo, altera quæ anno 14. n. 2.

Antiquitus beneficia ſimplicia concedebantur etiam minoribus ſeptem annis, n. 2.

Infantes Hiſpanicè dicuntur Ninni, n. 3.

Obſeruantia ſubſecuta facit ius, & ſoluit omne dubium, num. 4.

D E C I S I O CXCIV.

1 POſtquam fuit reſolutum, quod Ludouicus fuerit filius Incolæ loci de Motril, quia in partibus fuerat etiam oppoſitus defectus ætatis. Volui conſulere Dominos, An ille defectus obſtaret Ludouico, & propoſito ſuper hoc dubio fuit negatiuè concluſum. Agitur enim de beneficio ſimplici, quod eſt de iurepatronatus, & in quo per conſequens Sacr. Concil. Trid. *c.* 6. *ſeſſ.* 23. *de reform.* requirens ætatem 14. annorum non habet locum, prout reſoluit eiuſdem Sacr. Concil. Congregatio. Poteſt quippè fundator quas voluerit leges apponere in fundatione, *c. præterea de iurepatr. c. quanto de cenſib.* Rota *deciſ.* 2. *de teſtam. in antiq.* Roc. Cur. *de iurepatron. verſ. pro eo quod num.* 25. *cum ſeqq.* & expreſsè diſponitur in prædicto Conc. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reform. c.* 5. Quod autem in fundatione huius Capellæ voluerit fundator, quod ad eam minor annis 14. poſſit præſentari, videtur benè colligi ex ipſius fundationis verbis dum voluit, quod Capella debeat conferri filijs Incolarum loci de Motril, & ſic fuerint præſentati pueri, ſupplicans Papæ, vt id approbare dignetur, quia hæc erat eius voluntas.

2 Pueri autem dicuntur qui ſunt impuberes ſicque minores annis 14. *l. Mela* & ibi Bart. *in* 1. *notabil. de alim. & cib. lega. l. pueri* 204. *de verb. ſignif.* Et melius *l. in tabulis* 35. *de ſtat. lib.* Vbi filius puer ſignificat filium impuberem, vt aduertit Briſſo. *lib.* 14. *de verb. ſignif. in verbo puer.* Quin etiam cùm pueritia duas habeat partes, quarum prima finem accipit anno 7. altera autem anno 14. vt per Cuiac. *ad l.* 2. *ff. de excuſat.* Illa ſupplicatio Papæ directa fuit vt verbum, *puer*, potius accipiendum ſit de prima pueritiæ parte ante ſeptennium, quia cum fundatio facta fuerit de anno 1438. quo tempore ad obtinendum ſimplex beneficium ſufficiebat ætas annorum ſeptem, Abb. *in cap. præterea n.* 6. *& 7. de ætat. & qualitat.* Gemin. *in c. de his*, Felin. *in c. cum* 20. *num.* 10. *de offic. & poteſt. Iud. deleg.* illa ſupplicatio fuiſſet alias ſuperflua, quod non eſt dicendum, *ad l. vnic. Cod. de Theſaur. lib.* 10.

3 Prædicta confirmantur, ex quo ab ipſo fundatore ad hanc, & ad aliam Capellam, quam idem etiam fundauit primo loco nominati fuerunt infantes quos ipſe Hiſpano Idiomate *Ninnos* vocat, ad not. per Bart. *in l. fin. ſub. n.* 2. *ad Trebell.* Pariſ. *conſil.* 18. *num.* 1. *lib.* 1. Et expreſsè diſponit, quod ſi tempore ſui obitus iſti nominati non eſſent ætatis legitimæ, expectaretur annus 12. eorum ætatis, & tunc fieret inſtitutio, ſeu collatio, atque interim dictis Capellis alij deſeruirent, abſque eo quod iſtis deſeruientibus fieret collatio.

Accedit

4 Accedit obſeruantia ſubſequuta, de qua in proceſſu conſtat, quod vacante iſta Capella per obitum primi nominati, fuit præſentatus Petrus Molina per cuius obitum nunc vacat qui tempore præſentationis erat minor annis quatuordecim, atque idem etiam probatur in alia ſupradicta Capella contigiſſe, per quam obſeruantiam tolleretur dubium, ſi quod adeſſet, *l. cum de lege ff. de legib.* Caputaq. *dec.* 177. *n.* 7. *par.* 1. Rom. *conſ.* 61. *n.* 1. *in fine*, Illuſtriſſ. Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 11. *tit.* 18. *n.* 34.

5 Itaque cum Ludouicus tempore præſentationis eſſet natus annos 12. menſes 3. Hodie autem habeat annos 20. non obſtat illi defectus ætatis, quin inſtitutio quæ vſque ad hanc diem nulli fuit facta in eius perſonam perficiatur. Et ita fuit concluſum.

R. P. D. L V G D V N E N.

Bononień. Congrua Dotis.

Veneris 16. Februarij 1607.

A R G V M E N T V M.

Dote filiæ conſtituta à patre dotalibus inſtrumentis confectis, patre adhuc viuente non datur augmentum congruæ dotis, niſi ex æquitate.

S V M M A R I V M.

Mulier maritata de iure præſumitur dotata, num. 2.

Dotis conſtitutio ſicut probatur coniecturis, ſic etiam dotis quantitas, n. 2.

Dos quamuis modica videatur habito reſpectu ad facultates dotantis, tamen poteſt eſſe non modica, quando dotata erat vnica, quod maritus eam duxerit propter ſpem ſuccedendi ſocere, n. 2.

Dos congrua licet dicatur illa quæ non eſt minor legitima, ſtante ſtatuto excluſiuo fœminarum propter maſculos, hoc tamen eſt verum poſt obitum patris, n. 3.

Legitima petitio, ſeu æſtimatio debet fieri mortuo patre, non eo viuente, n. 3.

Dotis congruitas fieri debet tempore dotationis, num. 4.

Filia dotata de auctis facultatibus poſt dotationem nihil debetur, n. 4.

Statutum ſi diſponit, quod filia dotata ſit contenta, non poterit poſtea filia agere ad ſupplementum, vſque ad legitimam, n. 5.

Filia legitimata patre petente licet legitimam petere poſſit, quia per legitimationem eſt ſublata omnis macula, tamen non eſt verum, quando in legitimatione fuit dictum, quod pater ei poſſit relinquere quod ſibi placet, n. 6.

Legitimatio ampliſſima per quam quis habilitatur generaliter non excludit reſtrictionem in ſucceſſione, n. 7.

D E C I S I O CXCV.

1 CVm Alphonſus de anno 1595. Camillam eius filiam vnicam, ſed legitimatam nuptui tradidiſſet Aldobrando nullis confectis dotalibus inſtrumentis, ſed ſolutis Aldobrando ſcut. 500. Orta de anno 1603. controuerſia ſuper conſtitutione congruæ dotis inter Generum, & Socerum, fuit in Rota dubitatum, an dos eſſet augenda, & ad quam ſummam. Et proponen. bon. mem. D. Litta, Domini ex æquitate arbitrati fuerunt dotem eſſe agendam ad alia ſcut. 500. Itant ſumma ſcut. 1000. perficeretur, cui reſolutioni cum D. Aldobrandus non acquieſceret, ego ad huius cauſæ cognitionem ſuffectus conſului Dominos, qui vtraque parte informante, cenſuerunt non eſſe quidem à prædicto arbitrio recedendum ex cauſis tunc conſideratis, cęterum inanes eſſe quærelas Aldobrandi de iſta dote tanquam incongrua.

2 De iure enim, mulier maritata, præſumitur dotata, Soc. iun. *conſ.* 8. *n.* 7. *lib.* 2. Corn. *conſ.* 282. *n.* 5. *vol.* 1. Dec. *conſ.* 35. *n.* 2. Surd. *conſ.* 94. *n.* 19. Et ſicut conſtitutio dotis probatur coniecturis, Pariſ. *conſ.* 34. *num.* 24. *lib.* 3. ita & dotis quantitas, Bald. *in l. cum citra C. de iur. dot.* Decian. *conſ.* 49. *n.* 10. *vol.* 2. Campeg. *de ſtat. excluſiuo fœminarum par. vlt. q.* 57. Surd. *d. conſ.* 94. *n.* 26. cum de alia quantitate, ſiue de certa dotis conſtitutione non appareat, magis eſt, quod dos Camillæ fuerit conſtituta in illis ſcut. 500. quæ initio Aldobrandus habuit ab Alphonſo, & licet iſta dos exigua ſeu tenuis videri poſſet attentis Alphonſi facultatibus, & quod Camilla erat illius vnica filia, tamen hoc ipſum potuit præbere cauſam Aldobrando ducendi iſtam mulierem etiam ſine dote propter ſpem paternæ ſucceſſionis, Corn. *conſ.* 282. *n.* 6. *ante finem lib.* 1.

3 Itaque non obſtat, quod dicitur dotem congruam non eſſe minus legitimam, Alex. *conſ.* 69. *n.* 2. *lib.* 1. Afflict. *deciſ.* 160. *n.* 3. Gram. *deciſ.* 101. *n.* 14. & iſto caſu ſcuti mille non conſtituere legitimam, quæ ad Camillam peruenire poſſet attenta æſtimatione facultatum Alphonſi. Nam fuit reſponſum allegatos Doctores loqui in dote, quam poſt obitum patris petit mulier excluſa per ſtatutum ad fauorem maſculorum, licet etiam eo caſu multi teneant dotem quidem deberi, non autem legitimam, quos recenſet Menoch. *conſil.* 168. *n.* 25. Nos autem verſamur in dote conſtituta à patre qui adhuc viuit, ideòque non eſt locus petitioni, ſeu æſtimationi legitimæ, quæ demum poſt obitum patris eſt facienda, *auth. nouiſſima, ibi ex ſubſtantia defic. C. de inofficioſo teſtam. l.* 1. *§. ſi puberi ff. de Collation. bon.*

4 Deinde congruitas dotis attendi debet tempore dotationis, Gram. *deciſ.* 57. *n.* 30. Peregr. *conſ.* 14. *n.* 14. & 15. *lib.* 2. Et propterea æſtimatio bonorum Alphonſi facta de anno 1604. non arguit, quod incongruè fuit dos conſtituta per nouem annos ante, quia medio tempore potuit Alphonſus fieri locupletior, nec de auctis facultatibus Camillæ iam dotatæ aliquid deberetur, Bald. *in l. pactum quod dotale in 6. oppoſit. C. de collat.* Iaſ. *in d. auth. nouiſſima n.* 5. Menoch. *de arbitr. caſ.* 149. *num.* 18. vltra quod nec in illa æſtimatione bonorum Alphonſi fuerunt deducta onera, prout tamen deduci debuerant, ex trad. per Fel. *in c. ad aures num.* 13. 2. *q. de reſcr.*

5 Accedit quod ex ſtatuto Bononien. filia à patre dotata debet eſſe contenta, & per conſequens nec poteſt conqueri, quod dos ad legitimam non aſcendat, Bald. *in auth. res quæ n.* 16. *& ſeq. C. com. de. leg.* Soccin. *conſ.* 288. *num.* 8. *lib.* 2. Rum. *conſ.* 56. *num.* 3. & 8. *lib.* 3. Dec. *conſ.* 505. *num.* 1. Burſatt. *conſ.* 223. *num.* 23. *lib.* 2. Rol. *conſ.* 95. *num.* 18. *lib.* 3. Menoch. *d. conſ.* 168. *n.* 17. Et in terminis prædicti ſtatuti tenuit Rota *in cauſa Bononien. fideicomm. de Roneo, Lunæ 16. Ianuarij* 1586. *coram Comitulo.*

6 Denique ad maiorem dictorum corroborationem, conſiderabant Domini Camillam fuiſſe ſpuriam, quæ licet patre petente fuerit legitimata itaut delata omni macula etiam legitimam petere poſſet, Iaſ. *in auth. ſi qua mulier n.* 8. *de Sacroſ. Eccleſ.* Tamen in legitimatione fuit habilitata ad ſuccedendum in eo, quod pater illi relinquere voluerit, & non aliàs nec alio modo. Ideòque ex veriore ſententia non poteſt petere legitimam contra patris voluntatem, Gabr. *conſ.* 24. *n.* 15. *lib.* 1. Honded. *conſ.* 89. *n.* 60. *lib.* 1. Cæſ. de Graſſ. *dec.* 4. *n.* 5. *qui fil. ſint legit.* vbi Pariſ. *conſ.* 7. *lib.* 2. eumque ſecutus Cephal. *conſ.* 117. *lib.* 1. qui in contraria ſententia fuerunt, quæ probatur.

7 Nec obſtat, quod legitimatio Camillæ ſit in ampliſſima forma, quia ſtant ſimul quod perſona habilitata generaliter, & nihilominus ſucceſſio reſtricta ſit, Gabr. *de legit. concl. vlt. n.* 3. Peregr. *conſ.* 68. *n.* 21. *lib.* 2. ſunt enim hæc diuerſa, & de vno ad aliud non infertur, Bart. *in l.* 5. *poteſt. ff. de acq. hered.* Pariſ. *conſ.* 7. *num.* 11. Achil. *deciſ.* 6. *qui fil. ſint legit.* & fuit dictum *in cauſa Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitimæ Mercurij* 10. *May* 1606. *coram R. P. D. meo Lancellott.* Atque ex his Domini ſteterunt in deciſis.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Vercelleń. Capellaniæ.

Veneris 16. Martij 1607.

A R G V M E N T V M.

Vnio facta per Epiſcopum pro dote alterius beneficij valida eſt, item valor debet probari deductis oneribus, & ſi teſtes diuerſimodè deponant debet eligi media ſumma.

S V M-

S V M M A R I V M.

Gratia ſi neutri non habet locum donec in ea narrata verificentur, num. 1.
Vnio effectuata impedit beneficij vacationem, n. 2.
Epiſcopus poteſt non ſolum de iure communi, ſed etiam vigore Concil. Trident. vnire per dote alicuius beneficij, num. 3.
Valor frumenti non probatur per teſtes deponentes de tempore penuriæ, n. 4.
Valor ſi de eo teſtes diuerſimode deponant, probatur eligendo mediam ſummam, n. 4.
Valor vt probetur teſtes debent deponere deductis oneribus, n. 5.
Congrua aſſignata vicario debet eſſe libera ab omni onere, num. 5.

D E C I S I O CXCVI.

1 FVit concluſum gratiam ſi neutri non eſſe iuſtificatam. Non probatur enim quod Capellania de qua agitur adhuc vacet, & quod in ea nullum ius competat Leporato, & quamdiu id non probatur, non intrat gratia ſi neutri, Gratian. *conſ. 79. in 2. dub.* Put. *deciſ. 48. n. 4. lib.* 1. Rot. *deciſ. 1. de ſequeſtr. poſſ. in nou.*

2 Licet enim Capell. vacauerit per obitum Martini Falletti, tamen vacatio fuit conſumpta per vnionem factam Vicariæ per bon. mem. Cardinalem Epiſcopum Vercellen. cuius vnionis vigore Leporatus poſſeſſionem accepit. Idòque ſtante vnione effectuata dici non poteſt, quod Capella hodie vacet, Federic. *conſ.* 200. *n.* 2. Samen. *de Triennali* q. 8. Rebuff. *de vnion. n.* 3.

3 Nec ſubſiſtit, quod illa vnio fuerit inualida ex quo Cardinalis illam fecit vigore Conc. Trid. *cap. 7. ſeſſ. 7.* Vbi tamen ordinario non conceditur huiuſmodi facultas. Placuit enim Dominis reſponſio, quod Cardinalis vigore dicti Concilij viſitauit curam, vnionem autem fecit vigore facultatis, tam à iure, quàm a Concilio, erexit enim Vicariam, & eam dotare voluit, quod facere potuit per vnionem tam de iure, *cap. ſicut vnire de exceſſ. Præl.* Card. *conſ.* 47. *in princ.* Rebuf. *in prax. tit. de vnion. n.* 38. *&* 39. quàm vigore Conc. *ſeſſ. 21. cap. 5. ſeſſ. 24. c.* 13. & adfuit etiam Capituli conſenſus. Non ſubſiſtit etiam quod vnio eſſet iam conſumpta, quia Leporatus eſſet aſſequutus alia beneficia aſcendentia ad ſummam ſcutorum auri 25. Nam nullo modo habenda eſt ratio Capellæ SS. Simonis & Iudæ circa cuius poſſeſſionem per Leporatum teſtes Belletiæ nihil concludunt, & magis deponunt de poſſeſſione Capituli. Dantur enim in eius Summario *num.* 4. ſolummodo tres teſtes Primus ſecundus & quintus. Atque ex illis, licèt primus dicat Leporatum poſſediſſe iſtam Capellaniam tamen ſubdit, *E queſto lo sò perche d. anno il Capitolo di detta Chieſa poſſedette li beni delle Capelle de S. Pietro, di S. Simone & Giuda, e pagò il fitto di eſſe al Leporato.* Et rurſus, *Camillo mio fratello ſono circa cinque anni che tiene in affitto dal Capitolo de S. Maggiore li beni di detta Capella de Santi Simone e Giuda, per quali paga quattro Scudi.* Et iſte teſtis eſt Canonicus, ibi, *del quale io ſono vno.* Secundus autem teſtis dicit, *so che la teneua perche tiraua il fitto de beni d'eſſa Capella dalli Signori Canonici.* Demum quintus deponit. *Ma ſe eſſo Leporato foſſe in poſſeſſo di eſſa Cappella io non so.* Idemque iuxta quintum Interrogatorium ait, *Il Sig. Franceſco de' Conti de Cameriano m'ha detto che'l Capitolo la poſſiede.* Itaque colligitur Leporatum quidem percepiſſe fructus iſtius Capellæ non tamen iure proprio vti fructus Capellaniæ vnitæ Vicariæ, ſed tanquam fructus ſibi aſſignatos per Capitulum ex aliqua cauſa, vtputa pro illis Scutis quindecim, quæ Capitulum ſoluere tenebatur Vicario vigore prædictæ Vnionis per Cardinalem factæ, & hoc modo intelligenda eſt quietatio quam facit Leporatus de anno 1589. In qua dum ſe nominat Capellanum SS. Simonis & Iudæ, intelligi debet de Capellano amouibili, & cui Capitulum iſtam Capellam deſeruiendam aſſignauerat, applicatis illi etiam fructibus ex cauſa ſupradicta. Et quod res ita ſe habuerit patet ex alijs ipſius Belletiæ teſtibus, quorum dicta in eius Summario non dantur. Quartus enim qui eſt conductor bonorum Capellaniæ deponit ſe ſoluere fictum Canonicis & Capitulo, tertius autem qui ante Leporatum fuit Vicarius dicit ſe de anno 1575. & quatuor annis ſequentibus accepiſſe fructus iſtius Capellæ à Canonicis in computum mercedis ſibi ab illis aſſignatæ. Vnde ſi de eo tempore Capitulum hanc Capellam poſſidebat, non potuit poſteà vacare, quia Capitulum numquam moritur, & per conſequens nec Leporatus eam vnire potuit ſuæ Vicariæ.

4 Res itaque reducitur ad Capitulum S. Petri, cuius fructus conſiſtunt in octo ſaccis grani perficientibus quatuor rubra Romana in circa. Quis autem illius grani valor ſit teſtes variè deponunt, & licèt aliqui ex illis qui pro Belletia ſunt examinati conentur concludere, quod ille valor aſcendit vſque ad Scuta auri 25. tamen ad effectum de quo agitur non ſatisfaciunt cum omiſſis exceptionibus quas patiuntur deponunt de tempore penuriæ, Natt. *conſ.* 21. *n.* 1. Rot. *diuerſ. deciſ.* 165. *num.* 2. *part.* 2. Et in numero inferiores ſunt teſtibus Leporati qui valorem grani ad illam ſummam non trahunt. Nam ex varijs pretijs de quibus deponunt eligendo mediam ſummam, vt per Alex. *conſ. 64. n. 9. lib.* 2. cum alijs per Surd. *conſ.* 452. *num.* 68. *&* 74. Caputaqu. *deciſ.* 296. *part.* 3. etiam ſecundùm ſupputationem Adalaſij periti per Belletiam electi, iſte valor erit tantùm Scutorum 21. Et per conſequens non perficiet ſummam Scut. 25. Non obſtant partitæ ex Calmetio ſiue ex libro mercati loci Moncallerij, quia de valore in illo loco non benè arguitur ad valorem in dicta Ciuitate Vercellen.

5 Accedit, quod teſtes non deponunt oneribus deductis. Ideoque valorem non probant, Sarn. *ſuper regul. de valor. exprim. quæſt.* 12. & onera, aut regulariter in omni valore æſtimando, & an ſpecialiter hoc caſu deducenda ſunt, cum quantitas Scut. auri 25. aſſignata Vicario libera eſſe debeat ab omni onere, *iuxta deciſ.* Cæſar. de Graſs. 117. Et licèt in vnione dicatur, quod Vicarius onera beneficiorum vnitorum ſuſtinere debeat, tamen id non poteſt intelligi de celebratione Miſſæ die Dominica ad Altare Capellæ, cum iam ſit obligatus illa die Miſſam celebrare ad Altare Vicariæ. Nec ſubſiſtit, quod deficientibus quatuor, vel quinque Scutis Leporatus non potuiſſet in vim vnionis acceptare Capellam S. Luciæ cuius fructus iuncti Capellæ S. Petri longè ſuperant ſummam Scut. 25. Nam vnio non eſt limitata ad beneficij, quæ adæquant valorem Scut. 25. ſed concedit Vicario facultatem accipiendi beneficia quouſque Scut. 25. compleuerit, & eſſet nimium difficilè expectare beneficium quod illam quantitatem perficeret, & non excederet. Denique nec valor Capellæ S. Luciæ, nec valor obtentorum per Belletiam ſatis videtur iuſtificatus. Itaque fuit concluſum gratiam non eſſe iuſtificatam.

R. P. D. L V G D V N E N.

Oueten. Canonicatus.

Veneris 30. Martij 1607.

A R G V M E N T V M.

Subrogatus gratioſæ non debet immitti in poſſeſſionem, etiam probatis requiſitis, vbi contradicit poſſeſſor cum pari titulo, & plura adducuntur ad effectum conſiderandi parem titulum, de quibus particulariter in Summario.

S V M M A R I V M.

Subrogatus gratioſè debet immitti in poſſeſſionem probata reſeruatione, clericatu, & obitu prædeceſſoris in poſſeſſione, num. 1.
Fallit quando contradicit poſſeſſor cum pari titulo. Tunc enim impeditur immiſſio, & ceſſat via exequutiua, n. 2.
Litera Apoſtolica habent exequutionem paratam, n. 2.
Contradictor legitimus ad impediendam immiſſionem vigore literarum Apoſtolicarum dicitur, qui fuit immiſſus in poſſeſſionem vigore aliarum literarum Apoſtolicarum, n. 2.
Titulus pars non dicitur ad impediendam exequutionem literarum Apoſtolicarum titulus conditionalis, videlicet litera in forma dignum, n. 3.
Fallit quando titulus conditionalis iam fuit purificatus, n. 3.
Puri & purificati idem eſt iudicium, n. 3.
Titulus par ad impediendam immiſſionem vigore literarum Apoſtolicarum dicitur, qui prouenit ex eodem fonte licèt non ex eadem vacatione, n. 4.

Ti-

Titulus par & eiuſdem ſpeciei ad effectum vt ordinariè, & non exequutiuè procedatur dicitur adeſſe, vbi ambo ſunt gratioſè ſubrogati, n.4.

Reſeruatio ad effectum gratioſæ ſubrogationis debet eſſe notoria, n.5.

DECISIO CXCVII.

CVm in Eccleſia Oueteñ. Chriſtophorus de Vergantia obtineret Canonicatum, & præbendam, ac Archidiaconatum, & quandam portionem, Petrus Fernandez obtinuit ſibi prouideri per ſel. record. Leonem XI. de Canonicatu & præbenda prædictis vti vacantibus per incompatibilem, vel aliàs certo alio modo, & expeditis poſteà literis in forma dignum, illiſque præſentatis, ac iuſtificatis coram officiali Oueteñ. illarum exequutore. Idem exequutor Chriſtophoro interim vita functo proceſſit ad dictam Canonicatus, & præbendæ collationem in perſonam Petri, cui etiam Capitulum Oueteñ. tradidit poſſeſſionem, in qua vſque nunc permanſit. Atque demum expediuit etiam literas ſubrogationis ad partes vigore Clauſolæ *etiam cum gratioſa ſubrogatione*, quæ in eius gratia fuerat appoſita exiſtente Petro in poſſeſſione, & nulla tamen facta mentione de illius titulo, vel poſſeſſione, Franciſcus de Villalua obtinuit ſibi prouideri per S. D. N. de iiſdem Canonicatu, & præbenda, vti vacantibus per obitum Chriſtophori, atque expediuit etiam ad partes literas gratioſæ ſubrogationis, quarum vigore cum immiſſionem peteret, & dubitaretur, an eſſet illi concedenda, Rota vtraque parte informante censuit denegandam.

1 Licèt enim Franciſcus probet ſe Clericum, reſeruationem Canonicatus, & obitum Chriſtophori in illius poſſeſſione, & propterea ſibi debeatur immiſſio *ex reg. firmata in cauſa Burgen. de Pancouio 24. Octobris* 1588. *coram Gypſio, & in cauſa Miranden. Parochiali* 13. *Martij* 1600. *coram R. P. D. meo Decano, & alias ſæpe*. Tamen illa regula fallit, quando, vt hoc caſu contradicit poſſeſſori cum pari titulo, Tunc enim impeditur immiſſio, & ceſſat via exequutiua, Bart. *in l. fin. num.* 21. *C. de edict. Din. Adr. collen.* ibique Dec. *n.* 40. & 41. Zuccard. *num.* 43. & 374. Mohed. *dec.* 13. *vt lit. pend.* Put. *deciſ.* 302. & 316. *lib.* 1. Menoch. *adipiſcen. remed.* 4. *n.* 565.

2 Quemadmodum enim Petro competeret vigore literarum Apoſtolicarum via exequutiua ad petendam, immiſſionem, ſi illam nondum eſſet conſequutus, Caſſad. *deciſ.* 4. *num.* 3. *in fin. vt lit. pend.* Abb. *in c. conſtitutus n.* 14. *de appell.* Ita poſtquam immiſſus eſt, debet cenſeri legitimus contradictor ad impediendum Franciſci immiſſionem, latè Zuccard. *in d. l. fin. n.* 134. Rol. *conſ.* 78. *n.* 23. *lib.* 3. *facit deciſ.* Caputaq. 346. *n.* 4. *par.* 2.

3 Non obſtat, quod Petrus habeat literas in forma dignum, ſicque titulum conditionatum, & imparem *iuxta d. deciſ.* Caputaq. 346. *par.* 2. Quia cùm de tempore impetrationis Franciſci Petrus ſecuiſſet, vt dictum eſt, etiam immiſſus in poſſeſſionem ab exequutore literarum Apoſtolicarum præuio examine, & approbatione gratia non poteſt amplius conſiderari, vt conditionalis, quia puri, & purificati idem eſt iudicium, *l. ſed etſi de ſua circa finem ff. de acq. hered.* Iaſ. *in l. quoties n.* 3. *ff. de verb. obl.* Surd. *dec.* 113. *n.* 6. & in his terminis Modern. *de attent. par.* 2. *c.* 4. *in præfat. n.* 358. *alleg. deciſ. coram Bmarino*.

4 Non obſtat, quod vterque titulus non ſit eiuſdem ſpeciei, nec veniat ex eadem vacatione, quia ſatis eſt, quod vterque proueniat ab eodem fonte, Put. *deciſ.* 302. *lib.* 1. Et fuit reſolutum *in cauſa Lucana Mauſculatus* 7. *Iunij* 1585. & prima Iulij eiuſdem anni coram bon. mem. Brauo, vbi fuit dictum ſatis eſſe, quod concurrant ambo prouiſi a Papa, licet ex diuerſo vacationis modo vterque, prout hoc caſu eſt gratioſè ſubrogatus, dicitur adeſſe par titulus, & eiuſdem ſpeciei ad effectum, vt non exequutiuè, ſed ordinariè procedendum ſit, vt fuit reſolutum *in cauſa Vrgellen. Archidiaconatus* 15. *Iunij* 1592. *coram R. P. D. meo Decano, & coram eodem in cauſa Eluen. Beneficij* 15. *Nouembris* 1602. *Et in cauſa Montis Faliſci Cupel.* 30. *Ianuarij* 1606. *coram R.P.D. meo Lancellotto*.

5 His accedit, quod cum reſeruatio ad effectum obtinendæ immiſſionis debeat eſſe patens, vt fuit dictum *in cauſa Neapolitana Rectoria* 13. *Februarij* 1590. *coram illuſtriſſ. Pamph. & in cauſa Sancta Agatha Gothorum, coram R. P. D. Ludouiſio*, iſta qua nititur Franciſcus non poteſt dici abſolutè talis cum adſit Petrus poſſidens, & allegans contrarium titulum legitimum, & iuſtificatum, quippe, ſi per incompatibilem, vel alias Chriſtophorus cecidit à iure, quod habuerat in Canonicatu, & præbenda, illudque Petro quæſitum fuit in vita Chriſtophori, non poterit ſubſiſtere reſeruatio per obitum Chriſtophori in Curia, & ex his.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Oueteñ. Mercedis.

Lunæ 2. Aprilis 1607.

ARGVMENTVM.

Procurator quando poſt litem conteſtatam poſſit reuocari, & reuocatus quando poſſit litem retinere, donec fuerit ſatisfactus de ſalario, aut expenſis, & generaliter conſtitutus ad omnes cauſas reuocatus quoad vnam, an cenſeatur reuocatus quoad alias.

SVMMARIVM.

Procurator etiam poſt litem conteſtatam poteſt reuocari ex cauſa, & iuſta reuocandi Procuratorem erit cauſa ſuperuenientiæ litis cum Procuratore, n. 1. *&* 2. *vbi amplius, quod ſufficit notitia prætenſionum ipſius Procuratoris.*

Procurator non poteſt retinere litem pro ſalario, pro expenſis autem per ipſum factis ſic, num. 3. *vbi tamen quod offerendo ſalarij ſolutionem, non poteſt Procurator litem retinere.*

Procurator generalis ad omnes cauſas conſtitutus, reuocatus quoad vnam, non cenſetur reuocatus quoad alias. Declara, vt num. 4.

DECISIO CXCVIII.

1 DOmini perſtiterunt in reſolutis, quod D. Iacobo poſt reuocationem non ſit debitum ſalarium, quia etiam quod litem fuiſſet conteſtatus, tamen ex cauſa potuit reuocari, *cap.* 2. *de procur. in* 6. In præſenti autem caſu ſatis interuenit iuſta cauſa, ex quo Iacobus mouit litem Capitulo ſuper ſalario, petendo maiorem ſummam, quàm promiſſam, & alia petendo, quæ præbuerunt iuſtam cauſam reuocandi, vt dicitur in alia deciſione.

2 Neque facit, quod mandatum de reuocando fuit datum 8. Nouembris, quo tempore Capitulum non potuit habere notitiam de lite mota per Iacobum, cùm obtinuerit monitorium die 12. Octobris, quia ſufficit, quod tunc Capitulum potuit habere aliquam notitiam prætenſionum Iacobi, prout ex multis apparet habuiſſe, vnde ſaltem ſecuto effectu, hæc poteſt dici iuſta cauſa reuocationis, ex trad. per Innoc. *in c. cum nobis n.* 2. *de elect.*

3 Neque etiam facit, qood Iacobus proteſtatus fuit, non admitti reuocationem, niſi ſibi fuerit ſatisfactum de expenſis, & ſalario, quo caſu lis ab eo non erat transferenda pendente lite ſuper expenſis, *ex alleg. in alia deciſ.* quia hæc obiectio tollitur ex reſponſione data in eadem deciſione, ſcilicet, quod pro ſalario non datur retentio litis, & ſic proceſſuum, & inſtrumentorum, licet ſecus ſit pro expenſis, & in omnem euentum Iacob. non fuit proſecutus iudicium, ſuper retentione cauſæ, ſed alius conſtitutus procurator comparuit, & cauſam agitauit, ſed proſecutus fuit iudicium iam intentatum ſuper ſalario ſibi promiſſo, & diſtributionibus, & poſtmodum coram me cœpit prætendere ſalarium poſt reuocationem. Vnde cùm Capitulum habuerit iuſtam cauſam reuocandi, ſibi imputet Iacobus ſi non fuit proſecutus iudicium ſuper retentione cauſæ, donec de expenſis, & ſalario ſibi ſatisfieret, & hæc eo magis procedunt, quia ſi fuiſſet proſecutus iudicium erat cautum Capitulo, quod poterat ſe liberare, offerendo ſe paratum ſoluere, *l. niſi Dominus ff. de procurator.*

4 Minus facit, quod Iacobus erat ſubſtitutus ad omnes cauſas, & cùm fuerit reuocatus, quoad cauſam cum Vergantia, in alijs non cenſetur reuocatus, Rota *deciſ.* 18. & 22. *de procurat. in non.* quia tunc non aderat alia cauſa Capituli, & cùm cauſa reuocationis eſſe generalis, & non ſpecialis, quoad cauſam Vergantiæ, præſumitur reuocatus, quoad alias cauſas futuras ex cauſa, quæ ſuperuenit, quæ ſi ab initio adfuiſ-

adfuiſſet, Capitulum illum procuratorem non conſtituiſſet, Alciat. *de præſump. lib. 2. præſumpt. 36. ante fin.* & hæc abſque difficultate procedunt, cùm non conſtet, Iacobum ſe amplius ingeſſiſſe in cauſis Capituli, nec aliquid feciſſe, licet appareat, eum fuiſſe citatum.

R. P. D. MANZANEDO.

Seguntina dimidiæ Annatæ.

Lunæ 7. Maij 1607.

ARGVMENTVM.

Indultum Eccleſiæ Seguntinæ circa medias annatas beneficiorum Diœceſis, & Ciuitatis Seguntinæ non comprehendit beneficia annexa dignitatibus Cathedralis, quicquid ſit in Capellanijs exiſtentibus in eadem Cathedrali, habentibus ſuam dotem peculiarem extra Eccleſiam. Item ex quibus dignoſcatur beneficium in aliqua Eccleſia conſiſtere.

SVMMARIVM.

Indultum Leonis X. concedens Eccleſiæ Seguntinæ dimidiam annatam fructuum Ciuitatis, & Diœceſis Seguntinæ non comprehendit beneficia annexa dignitatibus Eccleſiæ Cathedralis, n. 1. & 7. vbi ſecus in Capellanijs exiſtentibus intra Eccleſiam Cathedralem habentibus ſuam dotem peculiarem extra Eccleſiam.

Interpretatio ea ſemper eſt admittenda, per quam fit reditus ad ius commune, n. 2.

Interpretatio per quam receditur à iure communi dicitur odioſa, n. 2.

Beneficia annexa dignitatibus Cathedralis dicuntur in Eccleſia Cathedrali conſiſtere, n. 3.

Beneficia vt cognoſcantur in qua Eccleſia conſiſtant, debet attendi Eccleſia vbi præbendatus inſeruit, & in qua nomen recipit, & vbi habet habitationem, n. 3. & n. 4.

Denominatio quando quis deſeruire tenetur in duobus locis, aſſumitur ab illo loco, in quo trahit moram, & in quo magis moratur, n. 3.

Beneficij conſiſtentia non deſumitur à dote, quæ tanquam acceſſoria ſequitur naturam, & conſiſtentiam beneficij, num. 4.

Beneficium vnitum conuertitur in naturam eius cui fit vnio, & amittit nomen antiquum, & efficitur prædium illius, & de eius menſa, n. 5.

Poſſeſſionis Eccleſiæ principalis adeptio ſuffragatur ad adeptionem poſſeſſionis annexorum, n. 6

DECISIO CXCIX.

LAtis duabus ſententijs in partibus per Ordinarium Seguntinen. & Nuncium Apoſtolicum ad fauorem Capituli Seguntinen. & contra Dominum Abbatem Sanctæ Columbæ, quibus illum condemnarunt ad ſolutionem dimidiæ annatæ de fructibus beneficiorum prædictæ Abbatiæ annexorum, & appellatione interpoſita ad Sanctiſſimum, & per illum mihi cauſa commiſſa, Dubitaui An prædictæ ſententiæ de partibus eſſent confirmandæ, vel infirmandæ, cuius dubij reſolutio duplicem habet inſpectionem, altera eſt an indultum Leonis X. concedens Capitulo, & fabricæ dimidiam annatam fructuum beneficiorum ciuitatis, & Diœceſis Seguntinen. non tamen in maiori Eccleſia prædicta conſiſtentium comprehendat beneficia prędictæ Abbatiæ annexa, & Domini cenſuere illa non comprehendere, & per conſequens ex dicto priuilegio Abbatem non teneri ad ſolutionem prædictæ dimidiæ annatæ.

1 Primò quia huiuſmodi indultum non minus fuit conceſſum ad fauorem dignitatum, quàm Canonicorum, quod ſatis deſumitur ex cauſa in indulto expreſſa, ad mouendum Pontificem ad prædictam conceſſionem, nempè vt perſonæ quæ Canonicatus, & præbendas ac dignitates, & alia beneficia Eccleſiaſtica obtinerent, frequentius ſolito reſiderent. Et ex eo ibi diuinus cultus cum eiuſdem maioris Eccleſiæ decore votiuum ſuſciperet incrementum. Vndè eodem modo, quo in conceſſione comprehenduntur dignitates, comprehendi etiam debent in exceptione ibi, *non tamen in maiori Eccleſia prædicta conſiſtentium*, cùm non ſit admittendum, quod Papa voluerit beneficium ad fauorem dignitatum conceſſum in illarum præiudicium retorquere, nec quod dignitates ſibimetipſis de ſuis annexis dimidiam annatam ſoluerent.

2 Quæ interpretatio eò magis eſt admittenda, quatenus per illam reditur ad ius commune, ex quo eſt fauorabilis, Dec. *conſ. 3. num. 5.* Aym. *conſ. 135. num. 18.* Samen. *in reg. de Iur. quæſit. non tollen. q. 6. n. 2.* Per contrariam autem interpretationem recederetur à iure communi, & ſic eſſet odioſa, *l. ius ſingulare, & l. quod vero contra ff. de legib. cap. 1. & 2. de fil. presbyt. in 6.*

3 Vlterius quia illa verba *non tamen in maiori Eccleſia prædicta conſiſtentium* amplectuntur beneficia prędictis dignitatibus Abbatiæ annexa, cùm illa dicantur in maiori Eccleſia conſiſtere. Ad cognoſcendum enim in qua Eccleſia beneficia conſiſtant, debet attendi Eccleſia, vbi præbendatus inſeruit, & in qua nomen recipit, & vbi habet habitationem, *vt notauit deciſ. 8. num. 2. de præb. in antiq.* & quando quis deſeruire tenetur in duobus locis ab illo aſſumit denominationem, in quo trahit moram, & in quo magis moratur, *l. ſeruus de leg. 3.*

4 Tum etiam ad eundem effectum eſt attendendum, an præbendatus habeat celebrare in Cathedrali, & horis diuinis intereſſe, *iuxta deciſ. 8. verſ. Et videtur attendendum de præben. in antiq. Per text. in l. cum quidam de fund. inſtruct.* quæ deciſio ad cognoſcendum vbi beneficium conſiſtere dicatur, ponderat deſtinationem beneficij, & Eccleſiam vbi quotidie præbendatus deſeruire, & diſtributiones recipere tenetur, & qualitatem deſtinationis moræ, & ſeruitij, & vbi dignius, & frequentius officium exercetur, per text. *in c. ad Apoſtolica de decim. & text. in l. eius qui ff. ad municip.* & quod non debet attendi locus beneficij ſitus extra Eccleſiam, quæ omnia *in d. deciſ. 9.* ponderata concurrunt in noſtro caſu, in quo Abbas habitare tenetur, & reſidere in Ciuitate, & Eccleſia Seguntina, ibique moræ & ſeruitij deſtinationem habet, diuiniſque horis intereſſe tenetur, digniuſque officium Abbatiæ exercere, quin & frequentius. Vnde non mirum ſi prædicta beneficia iſti dignitati annexa in Cathedrali conſiſtere dicantur, quamuis locus beneficiorum ſit ſitus extra dictam Cathedralem ex ſupradictis. Nec ad hoc eſt attendendum, dotem beneficij ſitam eſſe extra Cathedralem, cùm ratio conſiſtentiæ beneficij non deſumatur à dote, quæ tanquam acceſſoria ſequitur naturam, & conſiſtentiam beneficij, Oldrad. *conſ. 257. num. 15. &* 18. Nauar. *infra allegandus.*

5 Vlterius, quia huiuſmodi beneficia ſunt vnita, & annexa iſti Abbatiæ, vt Capitulum fatetur in ſuo libello, & in prædictis ſententijs de partibus expreſsè dicitur, ſed ſic eſt, quod beneficium vnitum conuertitur in naturam eius, cui fit vnio, & amittit nomen antiquum, Rot. *deciſ. 11. num. 3. de reb. Eccleſ. in antiq.* Oldr. *vbi ſupra num. 15. & 19.* Anch. *in c. acceſſorium num. 2. de reg. iur. in 6.* Caſſad. *deciſ. 13. n. 1. ſup. reg.* Gomez *in reg. de infirm. q. 15. num. 1.* Et ſic iſta beneficia Abbatiæ vnita fuerunt conuerſa in naturam ipſius Abbatiæ, & prout illa conſiſtit in Cathedrali, etiam beneficia illi vnita conſiſtere dicuntur, & ex eo fit, quod dicta beneficia ſic vnita dignitati, & Abbatiæ dicantur prædia illius, & fiant de eadem menſa Rot. *in nou. dec. 2. de exceſ. prælat.* Veral. *dec. 349. n. 1. par. 3.* Gambar. *de lega. lib. 5. de poteſt. legat. in Vnien. n. 139.*

6 Et hinc eſt, quod iſta beneficia vnita dignitatibus in tantum dicantur in Cathedrali conſiſtere, vt ad illorum poſſeſſionem aſſequendam ſufficiat apprehenſio poſſeſſionis, dignitatis, & Abbatiæ in Cathedrali abſque eo, quod apprehendatur de ſingulis annexis, Anch. *in reg. beneficium ante n. 12. & in reg. ſine poſſeſſione num. 10. in fin. de reg. iur. in 6.* Natt. *conſ. 562. num. 3. lib. 3.* Ferret. *conſ. 14. num. 4. & 5. lib. 1. & conſ. 236. num. 10. lib. 2.* Couar. *var. lib. 3. c. 16. num. 13.* Rot. *diuerſ. 19. num. 7. & 8. cum ſeq. par. 2.* Vnde pro iſta parte conſuluit Nauar. *conſ. 6. de verb. ſignif. iuxt. Roman. impreſ.* qui videtur iſtum caſum in terminis decidere.

7 Nec obſtat deciſio illa Seguntina dimidiæ annatæ 26. *Nouembris 1593. coram bon. mem. Orano*, vbi fuit dictum, quod Capellaniæ exiſtentes intra Eccleſiam Cathedralem, habentes tamen dotem peculiarem extra Eccleſiam continebantur in indulto, & quod illius exceptio intelligitur de beneficijs

haben-

habentibus ſuam dotem ſuper menſa eiuſdem Eccleſiæ, quia ex ſupradictis facilis eſt reſponſio, cùm beneficia huic Abbatiæ vnita, & annexa conſiſtere dicantur in Cathedrali, vbi dignior titulus Abbatiæ conſiſtit, cui ſunt vnita, & ſint prædia illius, & de eadem menſa, quæ omnia ceſſant in Capellanijs, de quibus in illa deciſione quæ etiam illo potiſſimo fundamento nititur, in obſeruantia nempe 40. annorum, & vltra. Et in illo caſu per teſtes concludenter probata, quæ tamen obſeruantia in noſtro caſu reſpicit ſecundam huius dubij inſpectionem, & de qua particulariter Domini videndum dixere.

R. P. D. CAVALERIO.

Aqueñ. Irregularitatis.

Luna 14. Martij 1607.

ARGVMENTVM.

Promotus ad Sacros ordines ante legitimam ætatem miniſtrando, & celebrando irregularis eſt, dummodo ſic ſe promouere fecerit doloſè, & in contemptum, & quomodo iſte dolus, & contemptus excludatur.

SVMMARIVM.

Promotus ad Sacros ordines ante legitimam ætatem miniſtrando, & celebrando irregularis eſt, n. 1.
Promotus ad Sacros ordines ante legitimam ætatem, vt irregularis efficiatur, requiritur ipſum doloſè, & in contemptum ſuſcepiſſe Sacros ordines, & miniſtraſſe, num. 2.
Præſumpſerint verbum contemptum importat, n. 2.
Mater præſumitur habere veram notitiam ætatis filiorum, num. 3.
Dolus & contemptus ceſſat in eo, qui habuit iuſtam credendi cauſam, n. 3.
Irregularitas non incurritur propter promotionem ad Sacros Ordines ante legitimam ætatem, ſi promotus iuſtè credebat ſe eſſe legitimæ ætatis, n. 3. & 4.
Legitimatio ſufficit ad effectum capacitatis ordinum, n. 4.
Officiali Apoſtolico graui, & magno, aſſerenti ſe habere facultatem aliquid faciendi, credendum eſt, n. 5.
Diſpenſatio præſumitur ex lapſu viginti annorum, n. 5.

DECISIO CC.

1 EXiſtente Franciſco Rognono in pacifica poſſeſſione parochialis Eccleſiæ S. Siri ad quam præcedente patronorum præſentatione fuerat inſtitutus a D. M. Lancellotto poſt litem cum Epiſcopo, terminatam in Rota. Petrus Calcia obtinuit ſibi de dicta parochiali a Sede Apoſtolica prouideri, tanquam vacante per irregularitatem incurſam a d. Franciſco, quia fuerat promotus ad Sacros ordines Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus ante legitimam ætatem, cùm affectatione matris ſuæ, quæ falſo aſſeruerat in fide ipsũ compleuiſſe ann. 22. cum tamen ex inſtrumento matrimonij conſtaret, ipſum nondum perueniſſe ad dictam ætatem. Et quia ſuſceperat Sacros Ordines Diaconatus, & Presbyteratus ab alieno Epiſcopo ſine dimiſſorijs, licet in literis exprimeretur ipſum fuiſſe ordinatum, tanquam legitimè dimiſſum, & deindè miniſtrauerat & celebrauerat, vnde eo ipſo incurrat irregularitatem ex conſtitutione Pij II. fel. me. In contumacia partis aduerſæ citatę per contradictas propoſui dubium, an conſtet de irregularitate Franciſci in caſu, & ad effectum de quo agitur.

2 Et Domini dixerunt non conſtare de irregularitate, quia ad hunc effectum, vt Franciſcus eam incurreret requirebatur ipſum doloſe, & in contemptum ſuſcepiſſe Sacros Ordines, & miniſtraſſe in ijs, Abb. *in c. paſtoralis §. verum n. 15. de c. appellat.* Gemin. *in c. is qui §. 1. n. 1. de ſent. excommun. in 6. c. apoſtolica de Cler. excom. miniſtr.* Couar. *in Clem. ſi furioſus par. 1. §. 1. num. 4. in fin. de homicid.* Et hic dolus, & contemptus requiritur non ſolum de iure communi. Sed etiam in ipſa conſtitutione Pij II. quæ loquitur contra eos, qui miniſtrare præſumpſerint, quod verbum *præſumpſerint* inducit contemptum, Card. *in Clem. 1. de priu. num. 22. & in terminis d. conſtitutionis*, Nauarr. *in Manuali cap. 27. n. 155. & 156.*

3 In Franciſco autem hæc ceſſant, ſtante atteſtatione matris, cui credere poterit, cùm præſumatur habere veram notitiam ætatis filiorum, *l. de tut. vbi gl. in verbor. ignarum, C. de in integr. reſtit. min.* Pariſ. *conſ. 25. n. 8. lib. 3.* Mandoſ. *in reg. 18. q. 8. per totum.* Vnde cùm habuerit iuſtam cauſam credendi matri, & ordinatori, ceſſat in eo omnis dolus, & contemptus.

4 Nec obſtat inſtrumentum matrimonij parentum Franciſci, per quod apparet, ipſum non potuiſſe tempore ordinationis eſſe legitimæ ætatis, quia non conſtat Franciſcum habuiſſe notitiam talis inſtrumenti, quod ſufficit ad euitandam irregularitatem. Vltra dictum inſtrumentum non probat pernecesse, cùm Franciſcus potuerit tempore dicti inſtrumenti eſſe natus, & deinde legitimatus per ſubſequens matrimonium, quæ legitimatio ſufficit ad effectum capacitatis ordinum, *c. tanta*, vbi gloſ. & DD. *qui fil. ſint legitimi.*

5 Dixerunt etiam non obſtare, quod ſcienter fuerit ordinatus à non ſuo Epiſcopo ſine dimiſſorijs, vnde eo ipſo irregularitatem incurrit per dictam conſtitutionem Pij II. Quia fuit diſpenſatus ab Archiepiſcopo Amalleſitano Viſitatore Apoſtolico, Prælato, & miniſtro graui, Magno Pontificis officiali, cui aſſerente ſe habere talem facultatem credendum eſt, *c. nobiliſſimus 97. diſtin.* Lap. *alleg. 32.* vbi additio Mandoſij in verb. viuæ vocis oraculo. Et præterea cum Franciſcus fuerit ordinatus de anno 1583. ex lapſu viginti annorum præſumitur diſpenſatus, Sarnen. *in reg. de trien. q. 10. n. 18.* Anch. *conſ. 117.* & alias fuit deciſum *in vna Iacen. Vicariæ 26. Iunij 1591. coram R. P. D. meo Decano.*

6 Non obſtat, quod dicitur de ſubreptione diſpenſationis, quia in ea non fuit expreſſum Franciſcum fuiſſe ordinatum cum dimiſſorijs falſis ex eo, quod in litteris ſuæ ordinationis, adeſt clauſula *legitimè dimiſſum*. Nam de tali falſitate non conſtat, & illa clauſula poteſt verificari in aliqua falſa relatione, facta ordinanti per ſuos miniſtros, vel alios. Et ex his fuit concluſum, non conſtare de irregularitate Franciſci.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Meliteñ. Beneficij.

Mercurij 6. Iunij 1607.

ARGVMENTVM.

Arbitrium non intrat ad reuocandam executionem iam factam, ſed ſolum ad illam ſuſpendendam. Item an clauſula, non tamen à nobiſmetipſis, excludat prouiſiones Pontificum anteceſſorum.

SVMMARIVM.

Exequutio ſuſpenditur, non autem reuocatur ex clauſula arbitrio, num. 1.
Procurator ſpecialis magis, quàm generalis citari debet, num. 2.
Procurator generalis ordinis non eſt legitimus procurator pro ſingulis monaſterijs, n. 2. vbi quod fallit in procuratore Societatis Ieſu.
Exequutor ante expletum ſibi munus iniunctum non poteſt dici functus officio ſuo, num. 3.
Attentata non reſultant ex facto procuratoris, non habentis mandatum, n. 4.
Mandatum non intelligitur datum ad delictum, n. 4.
Vnio de beneficio reſeruato nulla eſt, n. 5.
Clauſula, non tamen à nobiſmetipſis prouiſis, excludit prouiſiones Pontificum anteceſſorum, num. 6. & num. 7. vbi quod ſecus vbi adſint ſolum verba, non tamen à nobis prouiſis.
Verba, nobiſmetipſis, ſunt perſonaliſſima, n. 7.

D E C I S I O CCI.

1 CVm Breuis exequutio iam perfecta ſit, viſum fuit non eſſe locum arbitrio, quod datum intelligitur ad exequutionem ſuſpendendam, quatenus facta non ſit, non autem ad illam retractandam, poſtquam eſt conſummata, vt fuit dictum *in cauſa Eluen. Beneficij* 30. *Octobris* 1602. *coram R. P. D. Ludouiſio*. Et aliàs ſæpè.

2 Idque tantò magis hoc caſu dicendum eſt, quia exequutio ritè, & rectè facta fuiſſe videtur. Neque obſtare, quæ in contrarium allegantur, & primum quod fuerit proceſſum per contradictas, nec citatus Reuerendus Pater Generalis Venerabilis Societatis Ieſu. Fuit enim reſponſum quod fuit citatus Rector Collegij Meliten. de cuius intereſſe agebatur, qui quidem propterea vti Procurator ſpecialis magis erat citandus, quam Generalis, vt fuit dictum *in cauſa Calaguritana Beneficij* 16. *Maij* 1601. *coram R. P. D. meo Lancellotto*. Qui Rector poſtquam comparere neglexit, benè fuit dictum, quod Procurator Generalis ordinis non eſt legitimus Procurator pro ſingulis Collegijs, ſeu domibus, *inxt. dub. Faſtol.* 13. Felyn. *in c. cum te num.* 14. *verſ. per iſtam differentiam de reſcript.* Et licet id fallere dicatur in procuratore dictæ Societatis, propter ampliſſimas illius facultates: tamen illæ non erant notæ Ioanni, & aliud eſt, quod procurator Generalis potuerit comparere ſi voluiſſet, & petere ne quid fieret niſi ipſo citato. Aliud autem quod Ioannes vltro, & citra talem comparitionem teneretur ſcire facultates ipſius, illumque citare.

3 Non obſtat, quod ad declaratoriam non poterit procedi per Auditorem Cameræ, cùm vigore Monitorij eiuſdem Procurator Ioannis iam accepiſſet poſſeſſionem, quia circa hoc ſi aliquid eſſet reuocandum, agendum foret, non ex clauſula *arbitrio Rotæ*, vt fuit dictum in ſupradicta Eluen. Deinde cùm Monitorium reſolutum fuiſſet in citationem, ex quo poſſeſſio beneficij erat plena, & occupata per Rectorem, non poteſt dici, quod A. C. eſſet functus ſuo officio, cùm iniunctum ſibi munus immittendi Ioannem in poſſeſſionem non explicuiſſet, Petra *conſ.* 14. *n.* 1. *& ſeq. lib.* 1. Et licet Procurator Ioannis accepiſſet poſſeſſionem, tamen cùm ea nulla eſſet, & nullius momenti, rectè ipſe Ioannes Procuratoris ſui factum improbans illam de nouó petijt. Et ritè A. C. ad declaratoriam proceſſit, vt Ioannes ſui Breuis effectum, & beneficij poſſeſſionem legitimè conſequeretur.

4 Nec agi debet de attentatis, quia cùm ille procurator non haberet mandatum ad poſſeſſionem, eo modo capiendam, ex pacto illius non reſultant attentata, quoad Ioannem, Caputaq. *deciſ.* 184. *par.* 2. Et mandatum nunquam datum intelligitur ad delictum, *gl. in c. dilecto*. Ibique notat Imol. *n.* 21. *de præben.* Bart. Iaſ. & alij communiter *in l. ſi procurator, C. de cond. indeb.* Curt. iun. *conſ.* 49. *in fin.*

5 Non obſtat, quod gratia Ioannis fuerit inualida, non facta mentione de vnione. Nam retorquetur, quod potius vnio non fuerit nulla, tanquam facta de beneficio reſeruato, quia Epiſcopus Sidonien. per cuius obitum vacanit, fuerat Apoſtolica legatione functus, vt in terminis reſoluit Sacra Congregatio Illuſtriſſimorum Conc. Interpretum, cuius interpretatione innititur *dec. Auerſana Beneficij* 31. *Iunij* 1606. *coram R. P. D. Sacrato*.

6 Et licet dicatur vnionem fuiſſe authoritate Apoſtolica confirmatam, & beneficium de nouo vnitum, quatenus opus eſſet. Tamen omiſſis alijs, ſufficit quoad præſentem inſpectionem clauſula Breuis limitatiua, ibi, *Non tamen à nobiſmetipſis prouiſis*, quæ excludit prouiſiones anteceſſorum S. D. N. vt dicit Rota *coram Reuerendiſſ. Pacen. in cauſa Salamantina Penſionis de Duenas* 31. *Ianuarij* 1596.

7 Nec obſtat deciſio in cauſa Aquilana Canonicatus coram Illuſtriſſimo Blanchetto, cuius copia data fuit, quia ibi aderat tantùm clauſula, *non tamen à nobis prouiſis*. Illa enim verba, *à nobiſmetipſis*, ſunt perſonaliſſima, *l.* 1. *§. adipiſcimur*, vbi Aret. *in princ. ff. de acquir. poſſeſſ.* Bald. *conſ.* 304. *lib.* 5. Natt. *conſ.* 163. *num.* 8. Atque ex his fuit concluſum, non eſſe locum arbitrio.

R. P. D. L V G D V N E N.

Nullius Beneficij de Guglielmo.

Mercurij 13. *Iunij* 1607.

A R G V M E N T V M.

Inhabilis dici non poteſt, qui fuit præſentatus à maiori parte patronorum, ex quo alius præſentatus à minori parte ſit habilior.

S V M M A R I V M.

Præſentatus à maiori parte patronorum præferri debet præſentato à minori parte, maximè ſi eſt proximior in gradu, de genere, & linea fundatoris, & loci originarius, num. 1.

Inhabilis ille non eſt ad iuſpatronatus, qui eſt Clericus, incumbit ſtudijs, & eſt adoleſcens optima ſpei, num. 2. *& ſequent.*

D E C I S I O CCII.

1 PRo Donato Antonio informante, videlicet illum eſſe præferendum Baltaſari in beneficio ſimplici, de quo agitur. Fuit enim à maiori patronorum parte præſentatus, *gloſ. in c. quoniam de iurepatronatus in verſ. qui maioribus*, Lamber. *de iurepatron. in* 3. *par. lib.* 2. *q.* 4. *art.* 1. *n.* 1. *& ſeq.* Et eſt proximior in gradu, ac de genere, & linea fundatoris, & loci originarius.

2 Non obſtat, quòd in ſententia Archipresbyteri dicatur inhabilis. Nam cùm ſit Clericus, & teſtes deponant, quod eſt adoleſcens bonæ ſpei, & quod incumbit ſtudijs, non poteſt abſolutè dici inhabilis, nec quoad effectum de quo agitur refert, quòd Baltaſar ſit illo habilior, vt per gloſ. & Lambert. *vbi ſupra*.

3 Et in omnem euentum poterit de eius habilitate videri per nouum examen, ſi erit opus. Et hoc dixerunt Domini quatenus ſicuti iam conſtat, Caram, Angelum, Antonium, Dominicum, & Ioan. Andream, eſſe verè patronos. Ita idem in proceſſu probetur circa alios, qui Donatum Antonium vnà cum ſupradictis præſentarunt.

R. P. D. M A N Z A N E D O.

Carpentoraten. Fideicommiſſi.

Mercurij 13. *Iunij* 1607.

A R G V M E N T V M.

Fœminæ an cenſeantur vocatæ ad fideicommiſſum factum fauore agnationis, & an ſaltem cenſeantur vocatæ in defectum maſculorum.

S V M M A R I V M.

Fideicommiſſum ad certos gradus reſtrictum, illis deficientibus expirat, & poſſunt bona illius ab vltimo vocato alienari, num. 1.

Fœmina cenſetur à fideicommiſſo excluſa, quando teſtator diſcretiuè inter filios, & filias diſpoſuit, filios vniuerſaliter inſtituendo, fœminas vero in certa quantitate inſtituendo, num. 2.

Fideicommiſſum abſolutum cenſetur inductum ad fauorem agnationis, etiam in caſum mortis ex prohibitione alienationis, facta cum expreſſione cauſæ finalis, quia vult bona conſeruari in agnatione, n. 3. *vbi maximè ſi prohibitio alienationis eſt veſtita abſque dicta cauſa.*

Prohibitio alienationis cenſetur veſtita ex vocatione ſucceſſorum non alienantium ad partem contrauenientis, & alienantis, n. 3.

Fœmina non cenſentur in fideicommiſſis vocata, quando teſtator voluit bona ſua in agnatione conſeruari, n. 4.

Agnatio per fœminas non conſeruatur, ſed in ipſis finitur, etiam ſi ſint agnata, n. 4.

Linea maſculina appellatione fœmina non veniunt, n. 5.

Linea maſculina vocatione, vt quis veniat duo requiruntur,

quod

quod vocatus deſcendat ex maſculis, & quod ſit maſculus, num. 5. vbi maxime ſi concurrat ratio conſeruandæ agnationis.

Agens vigore fideicommiſſi repellitur exceptione, quod fideicommiſſum de ipſo non loquatur, n. 6.

Fœminæ in fideicommiſſo facto fauore agnationis ſuccedunt deficientibus maſculis, n. 7.

Declara id procedere, quoties maſculi, & fœminæ diſcretiuè non vocantur, quoties teſtator non mouetur ratione conſeruandæ agnationis, & quod contrarium ſit verum, & communiter obſeruari ſolitum, n. 8.

Fœminæ etiamſi nupſerint in alienas familias dicuntur de agnatione, n. 7.

Fœminæ ſtante fideicommiſſo cauſa conſeruandi bona in agnatione dum viuunt, conſeruant bona in agnatione, & poſt illarum vitam excluſis ipſarum filiis tanquam cognatis admittuntur agnati proximiores ſi adſunt, num. 8.

Contrarium, num. 8.

DECISIO CCIII.

2 LAta ſententia per auditorem Vicelegati Auenionen. ad fauorem DD. Margaritæ, & Annæ illas declaran. immittendas in poſſeſſionem fideicommiſſi relicti per Guilielmum ex eo, quod fuiſſet apertum ad fauorem dictarum fœminarum, & ab iſta ſententia pro parte Dominorum Ludouici, & Thomæ de Renoardis, appellatione interpoſita ad Sanctiſſimum, & ab illo cauſa mihi commiſſa, dubitaui, an prædicta ſententia veniret confirmanda, vel infirmanda, Dominique pro illius infirmatione reſponderunt illo potiſſimo fundamento, quod ad huiuſmodi fideicommiſſum nullatenus fœminæ, ſed tantùm maſculi fuerint vocati, & quod illorum linea omninò defecerit in Franciſco filio Stephani, & nepote teſtatoris. Vnde intrat regula, quod fideicommiſſum ad certas perſonas, lineas ſeu gradus coarctatum, illis deficientibus expirat, & poterunt liberè bona illius ab vltimò vocato alienari, cùm non ſuperſit alius, qui ex fideicommiſſo ad illud vocatus ſit, & qui bona ſic alienata iure reuocare poſſit, iuxta text. *in l. cum pater §. libertis, & l. qui ſolidum §. penult.* vbi gloſ. Bart. & Doct. *ff. de leg. 2. & per text. in auth. de reſt. fideicomm. verſ. nos igitur*, vbi Bart. *not.* Dec. *conſ.* 182. *in princ.* Natt. *conſ.* 191. 470. *num.* 3. & 551. *num.* 17. *& ſeq.* Gabr. *conſ.* 132. *n.* 61. *& ſeq.* Peregr. *de fideicomm. art.* 72. *n.* 2.

2 Quod autem ad iſtud fideicommiſſum non fœminæ, ſed tantùm maſculi fuerint vocati, & ad illos illorumque lineam tantùm fuerit coarctatum, ex verbis eiuſdem ſatis deſumi valeat. Nam teſtator primo loco mandauit bona iſta per Vxorem ſuam ſibi vniuerſalem hæredem inſtitutam reſtitui Dominis Stephano, & Franciſco filiis ſuis legitimis, & naturalibus, & illi, qui tunc ſupereſſet, & liberis prædefuncti, ſi maſculos reliquiſſet, ſi vero filias relinquere contigiſſet iure inſtitutionis cuilibet earum legauit 1000. floren. & inferius in prohibitione alienationis facta ratione conſeruandi bona in agnatione, in ſubſtitutionibus deſcendentium, ibi factis, illos grauat de dando eorum filiabus 1000. florenos, ex quibus verbis conſtat teſtatorem diſcretiuè inter filios, & filias diſpoſuiſſe illos ad vniuerſalem ſuam hæreditatem vocando, illas vero in quantitate certa inſtituendo, quo caſu indiſtinctè à tali fideicommiſſo fœminæ cenſentur excluſæ, vt tradit Bald. *in l. in multis ff. de ſtatu homin.* & Iaſ. *in l. ſi quis id, quod num.* 13. *ff. de iuriſd. omn. iud. & in l. coheredi §. qui diſcretas num.* 8. *ff. de vulgar.* Soccin. ſen. *conſil.* 63. *n.* 15. *lib.* 3. Gabr. *de verb. ſignif. concl.* 6. *n.* 57. Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 94. *num.* 9. *& conſ.* 215. *num.* 70. *lib.* 3. Molin. *de primog. Hiſpan. lib.* 3. *num.* 55. Pereg. *art.* 25. *num.* 45. dicens, quod vbique Interpretes ita tradunt communiter.

3 Supradicta confirmantur ex prohibitione alienationis à teſtatore facta cum expreſſione cauſæ finalis, nempe quia volebat in agnatione ſua omnia conſeruare, ex quibus verbis huiuſmodi fideicommiſſum abſolutum, & purum ad fauorem agnationis etiam in caſum mortis deſumitur, præcipuè cùm prædicta cauſa, quia vult in agnatione ſua omnia conſeruare, non fuerit appoſita ad veſtiendam prohibitionem alienationis, cum illa veſtita cenſeatur ex vocatione ſucceſſorum, non alienantium ad partem contrauenientis, & alienantis, ad tradita per DD. communiter *in l. filiusfamilias §. Diui. de leg.* 1. & à Pereg. *vbi ſupra art.* 14. *num.* 3. *per text. in l. pater §. quindecim de leg.* 3. quo caſu prædicta clauſula, *quia vult, &c.* cenſetur appoſita ad inducendum fideicommiſſum ſimplex, & abſolutum etiam in caſum mortis, & ad oſtenſionem cauſæ finalis mouentis animum teſtatoris, ad tale fideicommiſſum perpetuum conſtituendum, & ad prohibitionem alienationis faciendam, tanquam neceſſariam ad fideicommiſſi perpetuitatem, iuxt. doctrinam Aret. *in l. qui Romæ §. coheredes*, & ibi Socc. *n.* 18. *ff. de verb. oblig.* Iaſ. *in dicto §. Diui. in 1. lectura n.* 113. Curt. Iun. *conſ.* 22. *n.* 20. *lib.* 1. *& conſ.* 161. *n.* 9. *lib.* 2. Ceph. *conſ.* 153. *num.* 54. Illuſtr. Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 6. *tit.* 14. *num.* 24. *verſ. aut vero procedit*, qui hanc dicit communem, & alios refert de communi, & magis communi teſtantes, quàm ſententiam ferè omnium calculo approbatam dicit Surd. *conſ.* 67. *num.* 38. *lib.* 1. qui eandem ſequitur *conſ.* 443. *num.* 18. *circa fin. & num. ſeq. lib.* 3.

Et ſtante prædicta ratione, & cauſa finali, nempè quia vult in agnatione ſua omnia conſeruare, etiam ſi verba ſubſtitutionum, & vocationum alias eſſent apta comprehendere maſculos, & fœminas, nihilominus fœminæ non venirent comprehenſæ, ſtante expreſſa voluntate teſtatoris, volentis bona in agnatione ſua conſeruare, Soccin. ſen. *d. conſ.* 63. *num.* 14. *circa fin.* Gabr. *de verb. ſignif. concl.* 6. *à num.* 54. Menoch. *vbi ſupra præſumpt.* 84. *num.* 8. Peregr. *d. art.* 25. *num.* 4. *verſ. idem cum dixiſſet Molin.* plures referens vbi ſupra, *d. cap.* 5. *num.* 38. Ratio eſt, quia per ipſas fœminas agnatio non conſeruatur, quin in ipſis finitur, *l. pronunciatio §. fin. ff. de verb. ſignif. §. media inſtitut. de legi. agnat. ſucceſ.* quæ procedunt, quamuis tales fœminæ fuerint agnatæ, vt trad. Ioan. de Anan. *conſ.* 4. *dub.* 2. & Dec. *in rub. C. vnde legit. in fin. & in l.* 2. *n.* 95. *ff. de reg. iur.* Crauett. *conſ.* 306. *num.* 5. Ceph. *conſ.* 511. *n.* 27. *lib.* 4. Illuſtr. Mant. *vbi ſupra lib.* 9. *tit.* 12. *n.* 8. *verſ. & quod diſpoſitio*, Honded. *conſ.* 75. *n.* 17. *lib.* 1. & nimirum cùm fœminæ ſucceſſio repugnet conſeruationi agnationis, vt trad. Mol. *d. cap.* 5. *n.* 1. *&* 2. *per text. in l. iuriſconſultus in princ. ff. de grad. l. aduerſus, C. de crim. expilat. hered. l. quicunque, C. de re milit. lib.* 10. 4

Vlterius, quia vltra prædictam agnationis conſeruationem à teſtatore expreſsè deſideratam addit, quod ſemper iſta bona ad proximiorem de genere ſine vlla detractione deueniant, taliter, quod vbi defecerit linea maſculina alterius dictorum Stephani, & Franciſci, vel ſuorum deſcendentium bona deueniant ad lineam maſculinam alterius ſuorum deſcendentium, & paulò inferius, quatenus aliquis ex prædictis Stephano, & Franciſco aliquid alienaſſet, voluit teſtator, quod incontinenti dominium, & poſſeſſio tranſirent in non alienantem, & quod non poſſent mutuæ alienationi conſentire, quod ſi feciſſent, diſpoſuit teſtator, quod bona tranſirent ad proximiores ſuos deſcendentes per lineam maſculinam, ſed hic eſt, quod ſub vocatione lineæ maſculinæ, fœminæ non includuntur, cùm ad hoc, quod quis includatur duo ſimul requiruntur, quod vocatus deſcendat ex maſculis, & quod ſit maſculus, vt tenet Gozzad. *conſ.* 87. *n.* 15. & Alciat. *in l. Gallus §. nunc de leg. num.* 10. *ff. de liber. & poſth.* Mant. *vbi ſup. lib.* 8. *tit.* 11. *num.* 9. *verſ. primum eſt*, Menoch. *conſ.* 205. *per tot. & præcipuè num.* 2. *&* 27. *lib.* 3. Cel. Vgo *conſ.* 120. *num.* 4. Pereg. qui plures refert, vbi ſupra *art.* 26. *num.* 29. *verſ. circa vero, & num. ſeq.* quæ maximè procedunt, vbi concurrit ratio conſeruandæ agnationis; prout in noſtro caſu, vt tradunt Doct. ſupra citati, & Molin. *d. cap.* 5. *n.* 69. 5

Prædicta confirmantur ex verbis eiuſdem teſtatoris diſponentis, quod ſi filiæ decederent ſine liberis, vel earum deſcendentes in futurum, dicti mille floreni illi titulo inſtitutionis à maſculis præſtandi reuerterentur ſemper ſine aliqua detractione ad agnatos ſuos, ad quos tunc pertineret hæreditas, & deueniſſent bona teſtatoris, vbi nomine agnatorum ſuorum non veniunt fœminæ, ſed tantùm maſculi ex ſupradictis, & infra dicendis, ex quibus ſatis clarè conſtat, huiuſmodi fideicommiſſum non loqui de Margarita, & Anna, quę exceptio repellit ipſas agentes vigore fideicommiſſi, cùm fundantes ſe in illa, teneantur concludenter illud probare, Corn. *conſ.* 161. *num.* 8. *lib.* 2. Gabr. *conſ.* 111. *num.* 16. *lib.* 1. qui alios adducit. 6

Quibus non obſtat, quod ad fideicommiſſum veniant fœminæ deficientibus maſculis, ex Socc. ſen. *conſ.* 127. *num.* 6. *lib.* 2. & Soccin. iun. *conſ.* 94. *num.* 10. *lib.* 1. Ruin. *conſ.* 140. *num.* 4. *& conſ.* 154. *num.* 3. *lib.* 2. Parıſ. *conſ.* 93. *n.* 16. *lib.* 3. Gabr. *conſ.* 132. *num.* 54. *lib.* 1. Pereg. *d. art.* 25. *n.* 47. *verſ. vel ſaltem*, Pedroc. *conſ.* 12. *n.* 34. *& ſeq. & conſ.* 40. *n.* 345. 7

cum

cum ſeq. & Molin. *vbi ſupra cap. 4. num.* 10. *& ſeq.* Nam fœminæ agnatæ, etſi nupſerunt in aliena familia dicuntur de agnatione, *l. voluntas*, vbi Bald. *num.* 2. *C. fideicomm.* Socc. ſen. *d. conſ.* 227. *num.* 5. Card. Zabar. *conſ.* 91. *num.* 2. *& ſeq.* Dec. *conſ.* 287. *num.* 12. Quæ dum viuunt, conſeruant bona in agnatione, Pariſ. *conſ.* 47. *num.* 61. *&* 104. *lib.* 3. Iaſ. *conſ.* 142. *num.* 24. *&* 25. *lib.* 2. & poſt illarum vitam excluſis ipſarum filijs ſiue maſculis, ſiue fœminis tanquam cognatis, poſſent agnati proximiores, ſi reperientur, admitti, prout dixit Albert. Brun. *de ſtat. exclud. fœmin. prop. maſcul. art.* 6. *memb.* 2. *q.* 3.

8 Quia reſpondetur prædicta procedere, & fœminas deficientibus maſculis admitti ad fideicommiſſum, quoties maſculi, & fœminæ prout ſupra dicitur, diſcretiuè non vocantur, aut quoties teſtator non mouetur ratione conſeruandæ agnationis, vt not. Menoch. Pereg. Molin. & alij ſupra relati. In prædictis namque caſibus nullatenus fœminæ admiſſæ cenſentur, etiamſi vocationes, & ſubſtitutiones fuerint factæ per verba quantumcunque collectiua, & apta comprehendere maſculos, & fęminas. Nec Molin. *in dict. cap.* 4. *num.* 10. tenet contrarium, cùm potius in verſ. quod etiam teneat, quod quando fuit conſiderata agnationis conſeruatio, fœminæ non veniunt vocatæ etiam deficientibus maſculis, & hoc verum, atque communiter obſeruari ſolitum affirmat, & pro iſta ſententia *in dicto cap.* 5. *n.* 38. adducit quamplures Doct. vltra ſupra relatos, nec facit quod in contrarium ponderabatur, quod durante vita fœminæ agnatæ durabat conſeruatio bonorum in agnatione, & illa defuncta poſſent proximiores agnati, qui reperirentur ſuccedere, quia reſpondetur cum eodem Molin. *in d. c.* 5. *num.* 69. quod veriſimilius videtur, teſtatorem noluiſſe admitti ad ipſum fideicommiſſum pro conſeruatione agnationis inſtitutam perſonam, per quam agnatio in poſterum ſupprimenda eſſet, & quæ finis agnationis futura eſſet, & cuius deſcendentes à talis fideicommiſſi ſucceſſione excluderentur, quo caſu deficientibus maſculis dicendum eſt, tam ex teſtatoris voluntate fœminas non admittente, quàm ex iuris diſpoſitione bona apud vltimum maſculum fideicommiſſi poſſeſſorem libera remanſiſſe, ipſumque de illis tanquam de liberis diſponere potuiſſe, & ex ſupra adductis.

ILLVSTRISS. CARD. LANCELLOTTO.

Vlixboneñ. Iuris Conferendi.

Mercurij 13. Iunij 1607.

A R G V M E N T V M.

Plura adducuntur ad probandum Eccleſiam eſſe de menſa monaſterij, de quibus ſigillatim in Summario.

S V M M A R I V M.

Eccleſia dicitur de menſa monaſterij, quando eſt ædificata in monaſterij Dominio, num. 1.

Eccleſia dicitur de menſa monaſterij, quando monaſterium percipit decimas ad non Eccleſiam ſpectantes, n. 1.

Eccleſia dicitur de menſa monaſterij, ſi monaſterium præſentat Vicarios, n. 1.

Cura Eccleſiæ parochialis, quæ eſt de menſa monaſterij reſidere dicitur penes Abbatem, qui Vicarios præſentat, num. 1.

Eccleſia parochialis vbi habet magnum populum poteſt in illius ſuccurſum alia Eccleſia ædificari, n. 2.

Eccleſia ex pluribus ſignis dignoſcitur, quod ſit menſa monaſterij, num. 2. *&* 3. *vbi diſtinguitur, quæ ſint ſigna æquiuoca.*

Mentio Eccleſiæ dicitur fieri per mentionem Abbatis, qui caput eſt Eccleſiæ, n. 4.

Eccleſia ædificata in dominio monaſterij, vbi concurrunt plura ſigna, non ſolum dicitur de iurepatronatus monaſterij, ſed etiam ſubiecta rei, vt præſenationes fiant etiam ratione ſubiectionis, n. 5.

Vicarius, & Rector ſunt ſynonyma, & vnum pro alio vſurpatur, n. 6.

Inſtitutio quæ fit per Epiſcopum in Eccleſiis, quæ ſunt de menſa monaſterij, non eſt propria inſtitutio, ſed authorizabilis inſtitutio, n. 6.

Monachi de iure communi ſubiecti ſunt Epiſcopo, n. 7.

Status Eccleſiæ ſine licentia Epiſcopi mutari non poteſt, num. 7.

Cura animarum eſt interdicta monachis, n. 8.

Dic procedere in monachis particularibus, & quando monaſterium non habet populum, ſecus aliàs, quia de iure, aut ſaltem conſuetudine à iure approbata non eſt prohibitum, num. 8.

D E C I S I O CCIV.

Eccleſias de Pederneria de Otta, de Cooz de Alborninha, & Aliubarrota ſpectare ad monaſterium de Alcobatia, ac inde non eſſe locum concurſui, Domini reſoluerunt ex eiſdem fundamentis, quibus reſpectu Eccleſiæ Beatæ Mariæ idem deciſum fuerat *coram bon. mem. Litta die* 2. *Decembris* 1605. *& die* 21. *Aprilis* 1606. *& poſtea coram me die* 7. *Februarij huius anni*, quarum deciſionum rationes, ferè omnes applicantur Eccleſijs, de quibus agitur, cùm conſtat, quod ante illarum conſtructionem monaſterium erat Dominus totius Territorij, & Cauti de Alcobatia, in quo Eccleſia monaſterij fuerat ędificata poſt territorium miraculosè precibus S. Bernardi è manibus Maurorum recuperatum, vt patet ex Chronica Diui Bernardi, & ex donatione Alphonſi Primi Regis Portugalliæ eidem S. Bernardo facta anno 1161. poſtmodum ab Innocent. III. confirmata, quàm Eccleſiam monaſterialem fuiſſe Parochialem totius Territorij, fuit reſolutum *in deciſione D. Litta, ſub die* 21. *Aprilis* 1606. Hinc monaſterium percepit ſemper omnes decimas, fructus, & redditus totius Cauti, & Territorij, vt patet ex concordia anni 1335. ex teſtibus, & ex ſententia Regis, & alijs in prima deciſione bon. mem. Littæ ponderatis. Conſtat etiam aliàs Eccleſias in prędicto Territorio fuiſſe à monaſterio ędificatas, vt ex eadem concordia anni 1335. & reſpectu Eccleſiarum, de quibus agitur adeſt licentia Epiſcopi conceſſa Abbati, & Conuentui de anno 1236. Rurſus reſpectu Eccleſiæ de Pederneria, concurrit, quod in conceſſione ad opus infirmariæ de illa facta ab Epiſcopo anno 1247. fuit ordinatum, quod in illa præſentari deberet ab Abbate Vicarius cum aſſignatione congruæ ex prouentibus eiuſdem Eccleſiæ ad illius Prælatum ſpectantibus, & ſic apparet, quod in dicta Eccleſia aderat Prælatus, ſcilicet Abbas, qui decimas percipiebat, & ad quem cura animarum conſequenter ſpectabat, & cùm anno 1335. Abbas congruam Vicario iſtius Eccleſiæ aſſignaſſet, vocauit illum Vicarium Eccleſiæ noſtræ, & in prouiſione vnius portionis iſtius Eccleſiæ de anno 1518. nedum dicit Eccleſiam ſuam, ſed etiam vocat ſe eiuſdem Eccleſiæ Priorem, ex quibus apparet, quod dominium, & cura penes ipſum Abbatem exiſtebat. Præterea quoad quatuor Eccleſias, ex ſupradicta licentia illas ædificandi cum facultate præſentandi Epiſcopo Vicarios, qui curam gererent animarum cum aſſignatione congruæ, & cùm hoc quod deducta tertia Pontificali, reſiduum in vtilitatem monaſterij conuertatur, reſultat neceſſariò, quod cùm de eo tempore adeſſent Populi, & cum alia Eccleſia non adeſſet à qua Sacramenta ſubminiſtrari poſſent, omninò ad ipſum Monaſterium accedere debebant, ex qua licentia iuncta concordia anni 1335. vlteriùs colligitur, quod cura principaliter penes Abbatem reſidebat, cùm Vicarijs ad illius tantum exercitium deputari deberent, quod etiam comprobatur, quia reſeruatur Abbati præſentatio Vicariorum, necnon reſiduum decimarum, & fructuum deducta tertia Pontificali. His ita ſtantibus, cùm poſt Eccleſiarum ædificationem earundem, Vicarij fuerint ad præſentationem Abbatis, & Monaſterij inſtituti, cùm Monaſterium perpetuò perceperit decimas totius Territorij, cùm congruam Vicarijs ab eo præſentatis ſoluerit, cùm onera tam ratione viſitationis, quàm pro reparatione Eccleſiarum, quàm denique alia omnia ſuſtinuerit, ſequitur, quod huiuſmodi Eccleſiæ ad ipſum Monaſterium ſpectare, & de illius menſa eſſe dicantur. Tum ratione dominij, vt per gloſ. & Doct. *in c. de Monachis de præb. & facit deciſio* 15. *de iur. patr. in antiq.* Tum ratione perceptionis decimarum, quæ de iure debentur Eccleſiæ Parochiali, *c. cum contingat de decim.* vt ex Card. *in Clem.* 1. *num.* 10. *q.* 9. *de offic. Vic.* & aliàs benè deductum fuit *in* 1. *deciſ. bon. mem. Littæ.* Tum ratione præſentationis Vicariorum, ex quo cura principalis penes Abbatem reſidere dignoſcitur, Vital. *in clem.* 1. *n.* 7. *de offic. Vic.* & quod Eccleſia non eſt de per ſe ſtans, ſed de menſa monaſterij, *vt in c.* 1. *de Capell. monach. lib.* 6. Felin. *in c. ex parte il* 2. *n.* 2. *& ſeq. de reſcript.* 1

Tum

2 Tum quia cùm in toto Territorio non adeſſent Eccleſiæ Parochialis, cura omninò penes aliam Eccleſiam monaſterialem reſidere debebat, itaut Eccleſiæ poſtmodum ædificatæ in illus Monaſterij ſuccurſum conſtructæ dicantur, *cap. ad audientiam il* 1. *cum ibi notat de Eccleſiis ædificandis*. Tum denique quia ex omnibus ſimul iunctis, nempè dominio Territorij, perceptione decimarum, præſentatione Vicariorum, ſolutione congruæ, ſuſtentatione onerum, & alijs, negari non poteſt, quin reſultent ſufficientia ſigna, & argumenta, quod Eccleſiæ ſint de menſa monaſterij, & ad iſtud ſpectent, *gloſ. in clem. vnica in verbo ad menſam*, quàm ibi omnes ſequuntur Imol. *num.* 16. Vital. *n.* 82. *de exceſſ. prælat.* latè Rebuff. *de cong. n.* 114. *& ſeq.* ad hunc namque effectum ſimilia ſigna ſufficere, trad. Felin. *conſ.* 2. *n.* 22. *&* 25. & fuit reſolutum *in cauſa Pampilonen. de Stella* 14. *Decembris* 1598. *coram Illuſtr. Card. Seraphino*, *& in hac cauſa* 2. *Decembr.* 1605. *coram bon. mem. Litta*, *&* 7. *Februarij* 1607. *coram me*.

3 Non obſtant ea, quæ in contrarium adducuntur, nam quod dicitur ſolam perceptionem decimarum eſſe ſignum æquiuocum, & quod ſolutio congruæ, & aliorum onerum procedant ratione perceptionis decimarum, de quibus eſt ſoluenda congrua Vicarijs, *vt in cauſa Aquilana Vicariatus coram Illuſtr. Card. Seraphino*, ceſſat, quia vltra perceptionem decimarum concurrunt multa alia ponderata, nempè quod Abbas præſentauit Vicarios, quod Eccleſiæ ædificatæ ſunt in Territorio, cuius eſt dominus Monaſterium, quod Eccleſia monaſterialis eſt Parochialis, & ante omnes alias ædificata. Ex quibus iuncta perceptione decimarum ſatis probatur Eccleſias eſſe de menſa Monaſterij, vt per gloſ. *in d. clem. vnic.* Card. & alios alleg.

4 Nec obſtat, quod non probetur Monaſterium de Alcobatia fuiſſe ante iſtas Eccleſias ædificatum, quia cum Epiſcopus conceſſerit Abbati, & conuentui licentiam ædificandi iſtas Eccleſias, & illæ fuerint à monaſterio conſtructæ, neceſſariò dicendum eſt, quod ante illarum conſtructionem aderat ipſa Eccleſia Monaſterialis, & licet in ſcripturis antiquis non reperiatur in ſpecie, quod fiat mentio de Eccleſia de Alcobatia, tamen cùm fiat mentio de Abbate, ſatis fit mentio de ipſa Eccleſia Parochiali de Alcobatia, & matrice, cuius caput eſt Abbas. Prout non obſtat, quod ante Eccleſiam de Alcobatia adeſſent aliæ Parochiales in eodem territorio, cùm tempore recuperationis territorij à Mauris, adeſſent oppida, & Monaſterium fuerit in loco inhabitato ædificatum, tum quia exiſtentia Populorum non concludit ad exiſtentiam Parochialium, & Eccleſiarum, quas Mauri non colebant, vt fuit dictum *die* 7. *Febr. huius anni coram me*. Tum quia ex licentia ædificandi iſtas Eccleſias conceſſa ab Abbate per 60. annos poſt donationem, apparet, quod ante aderat Monaſterium Abbas, & Eccleſia de Alcobatia, tum quia denominatio Territorij de Alcobatia oſtendit, quod quatenus aliquod oppidum adfuiſſet, illud erat de Alcobatia, maximè quia in donatione facta à Rege ſtatim poſt recuperationem à Mauris, fit mentio de quibuſdam contradis, nihil autem dicitur de oppidis, quæ veriſimiliter fuiſſent expreſſa, ſi adfuiſſent.

5 Nec releuat, quod etiamſi Monaſterium fuiſſet dominus territorij, nihilominus per ædificationem Eccleſiarum nihil aliud acquiſiuerit, quàm iuſpatronatus, quia concurrentibus tot ſignis ſubiectionem Eccleſiarum denotantibus, Monaſterium non dicitur habere ſolum iuſpatronatus, ſed Eccleſiæ ad illud vti dominium ſpectant, nec præſentationes fiunt ratione ſimplicis iuriſpatronatus, ſed ratione ſubiectionis, & annexionis, Cord. *in clem.* 1. §. 1. *in princ. de iur. patr.* & fuit reſolutum *in cauſa Vrgellen. Parochialis* 13. *Nouembris* 1603. *coram Illuſtriſſ. Pamphilio*, *& in hac cauſa coram bona mem. Litta*.

6 Quæ autem deducuntur ex inſtitutione anni 1262. ad Eccleſiam de Cooz, in qua Dominicus ab Abbate præſentatus, fuit ab Epiſcopo in Rectorem inſtitutus, cùm præcepto, quod Parochiali illi vti Rectori obedientiam præſtent, & iura Eccleſiæ perſoluant; nihil etiam obſtant cùm Vicarius, & Rector ſint ſynonyma, & Vicarius aliquando Rector nominetur, & è contra, gloſ. *in clem.* 1. §. *nonnullis in verb. Rectoribus*, & ibi Vual. *n.* 35. *de exceſſ. prælat. gloſ. in cap.* 1. *in verb. ſubiectæ*, *de verb. ſignif. lib.* 6. & in ſimilibus terminis fuit deciſum *in allegata cauſa Vrgellen. coram Illuſtr. Pamphilio*, & fuit dictum *in hac cauſa coram bon. mem. Litta*, & licet Epiſcopus inſtituerit, tamen hæc non eſt propriè inſtitutio, ſed eſt authorizabilis inſtitutio, quæ in Eccleſijs de menſa Monaſterij ſpectat ad Epiſcopum *cap.* 1. & ibi gloſ. *in verbo præſentetur*, *& ibi omnes de Capell. Monach. lib.* 6. & latè deciſum fuit *in dicta cauſa Vrgellen.* quod comprobatur, ex quo idem Dominicus ante dictam inſtitutionem Epiſcopi, fuit de eodem tempore ab Abbate conſtitutus in Vicarium ſuæ Eccleſiæ de Cooz, cum aſſignatione Congruæ, & ſic apparet, quod deputabatur ſolum in Vicarium cum Congrua, & quod Abbas erat Rector Eccleſiæ, quæ per inſtitutionem ab Epiſcopo factam non alterantur, & cum his concurrit ſtatus primæuus, & obſeruantia circa deputationem Vicariorum.

Quatenus etiam allegatur conceſſio facta Monaſterio ab Epiſcopo de Eccleſia de Pedernetia ad vſum infirmariæ, cum hoc quod à Monaſterio præſentetur Vicarius, qui curam animarum gereret, quæ conceſſio ſuperflua fuiſſet, ſi Eccleſia pleno iure ad Monaſterium ſpectaſſet; ſimiliter tollitur, quia cùm ceſſantibus exemptionibus Monachi de iure communi ſubiecti ſint Epiſcopo, non poterant propria auctoritate Eccleſiam iam erectam ad vſum infirmariæ vnire, & quod cum ageretur de mutatione ſtatus Eccleſiæ, id ſine Epiſcopi licentia fieri non poterat, iuxta notat. *in cap. cum de beneficio*, & ibi Franc. *n.* 6. *de præb. lib.* 6. imò ex ipſa conceſſione apparet, quod Eccleſia erat de menſa Monaſterij, cùm in ea ordinetur, quod præſentetur Vicarius per Abbatem cum Congrua, & reſiduo pro Monaſterio, ex ſupra deductis. Confirmatio autem Innocentij, quæ ad illam ſe refert nihil alterat & iuſpatronatus intelligitur eo modò, quo dictum eſt, ſcilicet, quod Eccleſia ſit de menſa, & ſubiecta monaſterio *ex deciſ. in cauſa Vrgellen.* & Card. & alijs alleg. 7
Quod verò infertur ex conuentione facta anno 1409. inter Abbatem, & Epiſcopum quod conſtrueretur noua Capella, in qua per Vicarium de Aliubarrota Capellanus ad nutum amouibilis poneretur, & quod idem in alijs Capellis de nouo ædificandis ſeruaretur; nihil facit. Tum quia nedum non conſtat de effectuatione iſtius conuentionis, quinimò apparet de contrario, ex quo poſt ædificationem dictæ Capellæ, Vicarius fuit poſitus ad præſentationem Abbatis, tum quia cùm in dicta Eccleſia adeſſet Vicarius perpetuus in Capella de nouo conſtruenda, non ſpectabat ad ipſum ponere Capellanum amouibilem, & ideo quia Epiſcopus ſolus hanc licentiam dare non potuit, fuit deuentum ad conuentionem cum Abbate, tum quia cum in dicta conuentione conſenſerit Abbas, qui potuit circa huiuſmodi actum ſibi præiudicare, non propterea ſequitur, quod Epiſcopus fecerit dictum ordinem propria auctoritate, nec quod Abbas non eſſet dominus, aut penes ipſum non eſſet cura dictæ Eccleſiæ, imò contrarium probatur ex conſenſu ipſius, qui pro faciliori Sacramentorum exercitio permiſit, quod in dicta Capella Vicarius de Aliubarrota deputaret Capellanum, non autem ſibi circa dominium Eccleſiæ, & curam animarum præiudicauit.

Quod etiam infertur ex allegata licentia ædificandi quatuor Eccleſias, de quibus agitur cum reſeruatione iuriſpræſentandi ipſi Monaſterio, quaſi quod cum ante illarum ædificationem nulla adeſſet parochia, non poteſt dici, quod Eccleſiæ ædificarentur intra limites Monaſterij, pariter ceſſat, quia vt ſæpè dictum fuit, ſi in locis, in quibus Eccleſiæ erant ædificandæ, aderant populi, neceſſariò debebant eſſe ſub aliqua Parochia, nempè ſub Parochiali de Alcobatia, cuius erat Rector Abbas, intra cuius territorij limites exiſtebant populi, reſeruatio procurationis verificatur, etiam in Eccleſijs de menſa, & in ſuccurſum ædificatis, ſi vt reſeruatio limitandi Parochias oſtendit, quod prius vna tantum erat Parochia, ſcilicet Monaſterij, id quod etiam declarat limitatio ſubſequuta, quando de ordine Epiſcopi, de conſenſu tamen Abbatis Territorium in certas Parochias diuiditur, quæ diuiſio, & limitatio ab Epiſcopo facta de conſenſu Abbatis non tollit, quin Eccleſiæ eſſent de menſa Monaſterij, cùm etiam Capellæ de menſa habeant ſuum Territorium diuiſum, & ſeparatum ab alijs. 6

Quod deducitur ex quadam donatione Regis Portugalliæ anno 1317. de quadam Eccleſia de Turribus veteribus ad oſtendendum in prima Regis donatione Territorij fuiſſe comprehenſum ius decimandi cum facultate de Eccleſijs diſponendi, non concludit. Nam omiſſo, quod dicitur Eccleſiam prædictam eſſe extra Territorium de Alcobatia, in ea nulla fit mentio iuris decimandi, & illa fuit facta longè poſt donationem Territorij, quàm non comprehendere decimas, ſed eſſe reſtrictam ad iura regalia, & ſic temporalia apparet ex 7

eius lectura, imò de contrario conſtat ex concordia cum Epiſcopo inita, vt latè deciſum fuit *die* 21. *April.* 1606. *coram bon. mem. Litta*, & conſideratum fuit *coram me die* 7. *Febr. huius anni*.

8 Quæ denique dicuntur de reſiſtentia iuris contra Monaſterium, cùm Eccleſiæ præſumantur liberæ, non autem ſubiectæ, & quod Monachis ſit interdicta cura animarum, procedunt in dubio, ſecus verò quando de contrario conſtat, prout etiam Rota reſpondit in allegata Vrgelleñ. coram Illuſtriſſimo Pamphilio, & quicquid ſit in Monachis particularibus, & quando Monaſterium non habet populos, in quibus terminis procedit text. *in cap. placuit* 16. *quæſt.* 1. vt notat ibi gloſ. *in verb. placuit*, de iure non eſt prohibitum Monaſterio habere curam animarum, aut ſaltem de conſuetudine à iure approbata, *vt in cap.* 1. *de Capell. Monachor. clemen. ne in agro §. ceterum de ſtat. Monachorum*, Abb. *in dicto cap.* 1. *num.* 1. *& 6. de Capell. Monach.* & ita concluſum, &c.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Tiraſoneñ. Decimarum.

Luna 25. Iunij 1607.

A R G V M E N T V M.

Habes in Summario.

S V M M A R I V M.

Quaſi poſſeſſio generalis exigendi decimas ſufficit non data quaſi poſſeſſione ſpeciali, num. 1.
Poſſeſſio metitur ex parte poſſidentis, non autem ex parte eius contra quem poſſidetur, n. 2.
Poſſeſſor pendente lite manuteneri debet, n. 3.

D E C I S I O CCV.

1 VNa tantùm parte informante, fuit concluſum, dandum eſſe mandatum de manutenendo Decano, & Capitulo Tiraſoneñ. ſuper exactione Decimarum, ex prædijs emptis per Collegium Reuerendorum Patrum Societatis Ieſu. Conſtat enim ex teſtium depoſitionibus de dictorum Decani, & Capituli quaſi poſſeſſione exigendi Decimas, non ſolum vniuerſali in toto Territorio Tiraſoneñ. intra quod hæc bona exiſtunt, quod ſufficeret alio non docente de particulari quaſi poſſeſſione, Abb. *conſ.* 54. *num.* 3. *lib.* 1. *& conſ.* 71. *num.* 3. *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 2. *num.* 3. *de præſcr. in nouis*, Rebuff. *de decim. quæſt.* 9. *num.* 3. *&* 4. Menoch. *de retinen. remed.* 3. *num.* 135. Et fuit dictum *in cauſa Valentina Decimarum Luna* 20. *Februarij* 1598. *coram bon. mem. Peregrin.* & contra eoſdem Patres Societatis Ieſu *in alia Valentina Decimarum Veneris* 23. *Octobris eiuſdem anni coram Illuſtriſs. Domino Seraphino*.

2 Verum etiam ex iiſdem teſtibus conſtat in ſpecie de quaſi poſſeſſione exigendi ex prædijs ipſiſmet, de quibus agitur, dum poſſidebantur ab authoribus collegij, quod ſatis eſt ad obtinendam manutentionem contra Collegium, quia metimur poſſeſſionem ex parte poſſidentis, non autem ex parte eius, contra quem poſſidetur, Guido Papæ *deciſ.* 629. Put. *deciſ.* 151. *lib.* 3.

3 Non obſtant priuilegia, quæ dicuntur Societati conceſſa ſuper exemptione à ſolutione Decimarum. Nam donec de illorum releuantia videatur, Decanus, & Capitulum ſunt in ſua poſſeſſione manutenendi, Couar. *variar. reſolut. lib.* 1. *cap.* 16. *num.* 10. Fuit dictum *in dicta Valentina coram Peregrino. Et in Carthaginen. Decimarum* 27. *Iunij* 1590. *coram bon. mem. Gipſio. Et in Elboren. Decimarum* 1. *Decembris* 1606. *coram R. P. D. meo Decano*.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Ceneteñ. Parochialis.

Luna 25. Iunij 1607.

A R G V M E N T V M.

Acceſſus, & regreſſus ſunt incompatibilia, & habent locum, ſiue beneficium ad quod datur acceſſus, ſeu regreſſus, vacet in menſe ordinario, ſiue in menſe Apoſtolico. Item allegatio Lapi non procedit in poſſeſſione ſpoliatiua. Item ordinarius non poteſt prouidere, vbi appellando fecit ſe partem contra prouiſum Apoſtolicum, niſi tamen ab appellatione receſſerit, & plura alia, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Regreſſus non poteſt competere reſignanti beneficium, cuius poſſeſſionem nunquam habuit, nec ſuper reſignatione ad ſui fauorem facta literas expediuit, num. 1. *verſ. & tanto magis.*
Regreſſus & acceſſus ſimul ſtare non poſſunt, n. 1.
Conſenſus reſignantis de ſtylo Cancellariæ ſolet adnotari à tergo literarum reſignationis, n. 2.
Literæ Apoſtolicæ præſumuntur expeditæ de mandato illius cuius intereſt, n. 3.
Succeſſor ex poſſeſſione longi temporis excuſatur à iuſtificatione tituli prædeceſſoris, n. 3.
Allegatio Lapi non habet locum in poſſeſſione ſpoliatiua, num. 3.
Ordinarius non poteſt prouidere de beneficio, poſtquam ipſe appellationem interpoſuit, & fecit ſe partem aduerſus prouiſum Apoſtolicum, n. 4. *vbi declara.*
Fallit ſi re integra ab appellatione receſſit, n. 5.
Paria ſunt non appellare, vel appellationem non proſequi, num. 5.
Literis Ordinarij in præiudicium prouiſi Apoſtolici non creditur, n. 6.
Beneficium vigore regreſſus ſeu acceſſus alicui debitum debetur ſiue beneficium vacauerit in menſe Apoſtolico ſiue ordinarij, n. 7.
Poſſeſſio inſtrumentalis alio exiſtente in poſſeſſione non ſuffragatur, n. 8.
Poſſeſſio tertij poteſt allegari ad excludendam poſſeſſionem alterius, n. 8.
Conſanguineus non præſumitur ignorare defuncti valetudinem, num. 9.
Fraudis ac doli ſuſpicio ceſſat in his, quæ palam, & publicè ſunt, n. 10.
Fraus non præſumitur in eo, cui nullum commodum ex actu reſultat, n. 11.
Sepultus certo die præſumitur potius obijſſe die præcedenti, quàm per duos dies ante, n. 12.

D E C I S I O CCVI.

DOmini ſteterunt in deciſis die 4. Decembris proximè præteriti, ex rationibus in Deciſione deductis, & dixerunt non obſtare, quæ pro Iacobo de Leuatis hodie fuerunt deducta: Dum enim primo loco dicitur, etiam ſi iuxta Decretum S. D. N. non fuiſſet Odorico reſeruatus regreſſus, ſed dumtaxat acceſſus, adhuc Parochialem de qua agitur non vacaſſe per obitum Ioannis, quia Ioanni nullum fuerat ius quæſitum ex reſignatione Odorici facta non liberè, ſed conditionaliter, vt ſibi liceret habere liberum regreſſum, & non aliàs aliter, nec alio modo, ſicuti legitur in quodam mandato, cuius copia data fuit in Summario Iacobi, *n.* 2. Fuit reſponſum dictum mandatum non continere ſimpliciter regreſſum, acceſſum, & ingreſſum. Ideòque cum regreſſus & acceſſus ſimul ſtare non poſſint, iſta verba reſolui in alternatiuam, & diſiunctiuam, itaut ſufficiat alterum ex illis fuiſſe impletum. Et tantò magis, quia ſecundum dictum decretum S.D.N. non poterat Odorico competere regreſſus, quia is beneficij, quod ſibi ab alio 1

reſi-

reſignatum ipſe alijs reſignabat, nec poſſeſſionem habuerat vnquam, nec ſuper reſignatione ad ſui fauorem facta literas
1 expediuerat, *ad deciſ.* Caputaq. 213. *par.* 2. ſed quicquid ſit de dicto mandato, cui in actis non exhibito nulla fides debetur. Vnum quod ſupplicatio alternatiuè fuit concepta ſuper regreſſu, ſeu acceſſu, & conſenſus per Ioannem præſtitus habet clauſulam, *& alias iuxta formam ſupplicationis*.

2 Et denique literæ fuerunt expeditæ ſuper acceſſu, & ingreſſu, illiſque literis vſus fuit Odoricus faciendo illas intimare Ordinario Ceneteñ. vſque de anno 1570. atque in vim illarum Curator eiuſdem Odorici poſſeſſionem iſtius Parochialis accepit ſequuta morte Ioannis. Et vltra quod à tergo dictarum literarum acceſſus expeditarum 1. Aprilis 1560. conſtat de conſenſu Odorici, iuxta ſtylum Cancellariæ, de quo Pariſ. *de reſign. lib.* 10. *quæſt.* 3. *num.* 10. Notum eſt etiam, quod cum expeditio literarum fiat multis expenſis, ſemper præſumitur facta de mandato illius cuius intereſt, Sarn. *in reg. de trien. q.* 38. *n.* 2. Caſſad. *deciſ.* 4. *de Procur.* Pariſ. *de reſign. lib.* 10. *q.* 8. *n.* 54.

3 His accedit, quod cum Ioannes per annos amplius 40. ſicque per longiſſimum tempus poſſederit hanc Parochialem, locus eſt receptiſſimæ Lapi allegationi, qua ſucceſſor excuſatur à iuſtificatione tituli ſui anteceſſoris. Hæc facit, quod dicta allegatio non habeat locum in poſſeſſione ſpoliatiua, quia ſtante quod Odoricus nunquam habuerat poſſeſſionem, vt dictum eſt, ſequitur quod nec etiam illa ſpoliari potuit.

4 Aliud verò, quod ſecundo loco dicebatur, Ordinarium Ceneteñ. non potuiſſe deuenire ad prouiſionem iſtius Parochialis, poſtquam ipſe appellationem interpoſuerat, & fecerat ſe partem aduerſus Odoricum, iuxta tradita per Felin. *in c. licet* Hely. *n.* 9. *de Simon.* & Franc. *in c. ordinarij n.* 5. *verſ. quod limit.* 1. *de offic. ordin. in* 6. Fuit reſponſum quod Ordinarius non fecit ſe partem, quia coram ſuperiore non comparuit pro excludendo iure Odorici, vt requirit idem Felin. *in dict. n.* 9. *verſ. dicitur autem conſtituere ſe aduerſarium*.

5 Et licet à principio appellauiſſet à regreſſu prætenſo per Odoricum, tamen cum pro parte Odorici literæ prouiſionis illius regreſſus, ſeu acceſſus productæ non fuiſſent Epiſcopus re integra receſſit à ſua appellatione, quod ſibi licuit, Rota *deciſ.* 22. *n.* 1. *de re iud. in nouis*. Præſertim cùm dicta appellatio, nec fuiſſet interpoſita coram aliquo ſuperiore, nec Apoſtoli petiti fuiſſent, nec cauſa fuiſſet commiſſa, nec appellatur in illa proſequenda aliquo modo grauatus, itaut paria fuerint non appellare vel appellationem non proſequi; Rot. *dec.* 1. *n.* 2. *de appellat. in nou.* Moderñ. *de attent. appell. penden. par.* 2. *cap.* 12. *ampl.* 1. *n.* 10. *circa med.* Nec occaſione talis appellationis debuit Epiſcopus Parochialem relinquere diutius Paſtore deſtitutam.

6 Denique quod poſtremo loco apponebatur literas Ordinarij indigere iuſtificatione, quoad narratiuam vacationis in menſe Decembris, quandoquidem Ordinarij literis in præiudicium Prouiſi Apoſtolici non creditur, Rota *dec.* 1. *de prob. in nou.* Creſcen. *deciſ.* 13. *eodem tit.* Felin. *in cap. ſicut num.* 26. *de re iud.* Fuit reſponſum non conſtare de tali præiudicio.

7 Nam quoad Odoricum, cùm is veniret vigore regreſſus, ſeu acceſſus nihil eius interfuit, ordinario menſe, an Apoſtolico iſta Parochiali vti vacante. Quo verò ad Iacobum minus præiudicium conſiderari poteſt, quia illi non fuit prouiſum de iſta Parochiali vti vacante per obitum in menſe reſeruato, ſed per reſignationem, idque poſt tres annos à die prouiſionis per Ordinarium factæ ad fauorem Ioann. Baptiſtæ. Nec obſtat, quod Iacobus dicatur eſſe reus, & poſſeſſor. Nam hodie agitur de adiudicatione beneficij, in quo, & ad quod nihil iuris competit Iacobo, quandoquidem in illum Odoricus reſignando non potuit plus iuris transferre, quam ipſe haberet, ipſe autem nullum ius habebat, vt decreuit S.D.N. quia etiam nec conſtat de prouiſione facta Iacobo in vim dictæ reſignationis.

Nec verò inſtrumentum captæ poſſeſſionis illi ſuffragari
8 poteſt, quia talis poſſeſſio inſtrumentalis Odorico exiſtente in poſſeſſione, non eſt habenda in conſideratione, & non eſt dubium, quin ad probandum non poſſeſſionem Iacobi Ioan. Baptiſta dare poſſit, de Odorici poſſeſſione, vt fuit dictum in cauſa Romana Saluiani Interdicti, ſeu partis domus, ſed de anno 1605. coram R.P.D. meo Sacrato. Vltra quod dicta poſſeſſio Iacobi fuit nulla, & attenta, itaut iam Rota cenſuerit apponendum in iſta Parochiali ſequeſtrum.

Atque prædicta eo magis placebant Dominis, quia hoc 9
caſu multa adminicula concurrunt, quæ magnam annectunt fidem narratiuæ Ordinarij illudque in primis, quod Odorici curator proteſtans non eſſe locum concurſui ſtante regreſſu, nihil tamen oppoſuit de vacatione in menſe reſeruato. Nec in dicto Curatore hoc caſu poteſt præſumi ignorantia, quia cùm eſſet conſanguineus Ioannis veriſimile non videtur, quod ſanguine coniunctus defuncti valetudinem ignoraret, vt ait text. *in l. octau. ff. vnde cogn. facit*, *l. de tutela Cod. de integ. reſtit. minor. not.* Bart. *in l. qui duos num.* 12. *ff. de reb. dub.*

Secundò concurrit, quod fuit factus concurſus, & in illis, 10
quæ palam fiunt, ceſſat ſuſpicio fraudis, vel doli, *l. non intelligitur ff. de iure fiſci*, *l.* 2. & ibi Bart. *C. de curſu publ. lib.* 12. Oldrad. *conſ.* 39. *in prin.* latè Marſil. *conſ.* 128. *n.* 24. Et hoc caſu tantò magis, quia ſi Beneficium vacaſſet in menſe Nouembris Epiſcopus conferendo amiſiſſet beneficium alternatiuè.

Tertiò, quia in Parochialibus Epiſcopus habet electionem 11
perſonæ ſiue vacent in menſibus, ſiue in reſeruatis. Vnde cùm nullum ex tali narratiua conſequetur commodum, imò damnum, præſumendum eſt potius pro non fraude, Aym. qui alios allegat *conſ.* 75. *n.* 17. Soc. *conſ.* 297. *verſ. ad inſtantiam autem fratrum lib.* 2.

Quartò iſta prouiſio non fuit per Epiſcopum facta ad fa- 12
uorem alicuius conſanguinei, vel familiaris, neque ad excluſionem alicuius prouiſi Apoſtolici, vt dictum eſt. Ideòque ceſſat conſideratio facta in dicta *dec.* 1. *de prob. in nou.* Demum Parochus fuit fidem, quod Ioannes fuit ſepultus 2. menſis Decembris, quod eſt magnum indicium illum obiiſſe die dicti menſis, non autem die vltima Nouembris, & ſic per duos dies, & duas noctes ante. Et ex his &c.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Taruiſina Iuriſpatronatus.

Mercurij 27. Iunij 1607.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus quando fundatum eſt cum conditione, vt eligatur ſacerdos pro celebranda Miſſa, requirit præſentationem ſacerdotis actu, nec ſufficit, quod poſſit eſſe ſacerdos.

SVMMARIVM.

Qualitas iuncto in verbo intelligenda eſt ſecundùm tempus verbi, num. 3.

Iuſpatronatus in quo fundator mandauit eligi ſacerdotem pro Miſſa celebranda, requirit vt Præſentatus ſit ſacerdos, num. 3.

Præſentandi quaſi poſſeſſio in iurepatronatus, an & quando acquiſita cenſetur à duobus patronis inſimul præſentatibus, num. 5. *& ſeqq.*

Iuſpatronatus ſine conſenſu Epiſcopi acquiri non poteſt, num. 7.

DECISIO CCVII.

VAcante Capellania, ſeu manſionaria in Eccleſia 1
B. Mariæ, ſeu SS. Viti, & Modeſti de Spineta per obitum Petri Riccij, R. P. Abbas Monaſterij S. Helenæ Venetiarum Congregationis Monti Oliueti vti Patronus præſentauit ad illam Bartholomæum ab Horte Clericum, ſed in ſacerdotio minimè conſtitutum. Maſſarij verò, ſeu Adminiſtratores fabricæ eiuſdem Eccleſiæ, vti etiam Patroni, præſentarunt ad eandem Capellaniam Michaelem Mundum ſacerdotem. Orta inter præſentatos controuerſia Ordinarius Taruiſinus pronunciauit ad fauorem Michaelis, ſed hanc ſententiam Vicarius Patauinus reuocauit, cùm viceuerſa Michael appellaſſet, cauſa in Rota commiſſa, & dubio propoſito, vtraque parte informante, fuit reſolutum, Vicarij Patauini ſententiam eſſe infirmandam, Taruiſini verò confirmandam.

Cùm enim per inſtrumentum authenticum teſtamenti 2

fundatricis Capellæ, de qua agitur, conſtet de titulo iuris patronatus Maſſariorum, benè pronunciauit Vicarius Taruiſinus præſentatum ab illis eſſe inſtituendum; maximè cum illi vti ſacerdoti, faueret mens, & voluntas fundatricis. Verba enim teſtamenti conditi de anno 1570. ſunt. *Item volo, poni debere vnum Sacerdotem bonæ conditionis, & famæ, qui habere debeat introitus, & redditus dictæ poſſeſſionis, qui omni die celebrari debeat Miſſam in Eccleſia Sanctorum Viti, & Modeſti de Spineta pro anima mea, qui Sacerdos de tempore in tempus, prout fuerit neceſſe pro dicta Miſſa celebranda eligatur, & eligi debeat per Dominum Plebanum, ſiue Rectorem dictæ Eccleſiæ Sancti Viti de Spineta, & per Maſſarios eiuſdem Eccleſiæ Sancti Viti de Spineta, qui pro tempore erunt, etſi caſu eſſet, quod Dominus Plebanus, ſiue Rector prædictus nollet, vel non poſſet, aut non curaret eligere dictum Sacerdotem, qui celebret d. Miſſam, vt ſupra tunc per Maſſarios dictæ Eccleſiæ de Spineta, qui pro tempore erunt, eligatur dictus Sacerdos.*

3 Siquidem cum illa verba, *eligatur Sacerdos pro Miſſa celebranda*, reſpiciant ipſam præſentationem, non ſufficit, quod præſentatus ſit Sacerdos habitu, ſed debet eſſe actu, *iuxt. reg. quod qualitas iuncta verbo intelligitur ſecundum tempus verbi*, Abbas *in c. cum in cunctis §. inferiora ſub n.* 10. & Dec. *n.* 12. *de elect.* Pariſ. *conſ.* 50. *n.* 17. *& ſeq. lib.* 4. benè Barbat. *conſ.* 33. *n.* 2. *dubio* 8. *lib.* 2. Lambert. *de iure patron. lib.* 2. *par.* 1. *q.* 7. *art.* 27. *per tot.* & præcipuè *n.* 8. Dec. *conſ.* 127. *ſub n.* 5. & ita declarauit Rota *in vna Romana Capellaniæ Mercurij* 9. *Martij* 1586. *coram Illuſtriſſimo Cardinale Pamphilio*, in qua aliæ deciſiones allegantur.

4 Vnde cùm Abbati Sanctæ Helenæ, cuius monaſterio aſſeritur vnita dicta Eccleſia S. Mariæ, ſeu SS. Viti, & Modeſti, licet hoc negent Informantes pro præſentato à Maſſarijs non poſſet aliud ius competere, quam illud, quod habebat ille Plebanus eo ipſo, quod Abbas non Sacerdotem, Maſſarij verò Sacerdotem præſentarunt, ſententia Vicarij Taruiſini ex lege fundatricis atque hinc conſtat de iniuſtitia ſententiæ Vicarij Patauini, ex quo illam Taruiſini iuſtam ſententiam infirmandam eſſe pronunciauit.

5 Nec obſtat prætenſa per Abbatem quaſi poſſeſſio præſentandi, & allegatus vltimus ſtatus quaſi Petrus Riccius per eius obitum Capellania vacauit, vt dictum eſt fuerit à ſolo Abbate præſentatus, etenim cum ex iudicialibus Abbatis confeſſionibus, & ex multis iuribus productis per præſentatum à Maſſarijs conſtet etiam de Maſſariorum quaſi poſſeſſione præſentandi, & deputationibus ſimul ab ipſis, ſimul cum Abbate factis, vltra quod illa per ſolum Abbatem vltimo loco facta præſentatio non poſſet præiudicare Maſſarijs, de quorum ſcientia, & patientia non conſtat, Abb. *in c. cum Eccleſia ſub n.* 25. ibique Rip. *n.* 64. Federic. de Senis *n.* 61. *lib.* 3. Put. *dec.* 28. *n.* 4. *lib.* 2. & quorum quaſi poſſeſſio foret præſeruata per illam Abbatis Compatroni præſentationem, Abb. *conſ.* 54. *n.* 3. *lib.* 1. Calder. *conſ.* 13. *de iur. patr.* Verall. *dec.* 292 *par.* 2.

6 Adhuc ex facto tollitur omnis difficultas, cùm per inſtrumentum, & per poſitiones partis aduerſæ conſtet, quod de anno 1585. cùm Capellania vacaret per obitum Gaſparis Seueroli, prædictus Petrus Riccius fuit præſentatus per Abbatem, & Maſſarios, quod ſi fortè poſt hanc ſimultaneam præſentationem Abbas ſolum iterum præſentauit eundem Petrum, certiſſimum eſt, quod ſi propterea nullam poſſeſſionem priuatiuè quoad Maſſarios quæſiuit.

7 Non obſtat, quod Maſſarij huic iurispatronat. renunciauerint ad fauorem quorundam de Nigris, qui poſtea ceſſerunt illud Abbati; nam de tali renunciatione non conſtat, nec actus, qui datur in Summario Abb. *n.* 5. illam probat. Vltra quod factus eſt coram iudicibus ſæcularibus, nec potuiſſent Maſſarij de illo tempore exiſtentes euertere ſine etiam fundatoris diſpoſitione, & multò minus potuerunt illi de Nigris, qui non erant Compatroni acquirere iuſpatronatus ſine conſenſu Epiſcopi, *cap. quod autem §. de cætero c. illud c. cum laici, & c. ſuggeſtum, de iurepatr.*

8 Nec facit, quod fundatrix per quoddam inſtrumentum ſeparatum dicatur iſtud iuſpatronatus conceſſiſſe dictis de Nigris. Nam illa conceſſio fuit conditionalis, ſi Antonius, quædam ibi contenta adimpleuiſſet, & continet expreſſè, quod alias expreſſio deuolueretur ad Plebanum, & Maſſarios, ſatis autem apparet non fuiſſe adimpletum, cùm ſemper tam ante prætenſam renunciationem, quæ fuit de anno 1598. quam poſtea ſimul præſentauerint Rector, ſeu Abbas, & Maſſarij, ex quo ſequitur etiam non obſtare concordiam inter Abbatem, & illos de Nigris, in qua illi ceſſerunt Abbati dict. iuſpatronatus.

Non obſtat etiam, quod Maſſarij deſeruerint defenſionem iuriſpatronatus, à qua declaratione licet appellauerint, tamen deſerta remanſerit appellatio, nam hæc omnia non probantur, nec datur talis declaratio, nec de illius iuſtitia conſtat, & potuerunt Maſſarij habere aliquam vel cauſam, vel excuſationem legitimam non contribuendi in dictis expenſis. 9

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Sancti Thomæ.

Veneris 27. Iunij 1607.

A R G V M E N T V M.

Agitur de probatione primi extremi ad effectum ſpolij, & an habens facultatem capiendi poſſeſſionem propria auctoritate cum clauſula, *prout de iure*, poſſit illam capere non citato poſſeſſore, & an ſufficiat citatio conductoris.

S V M M A R I V M.

Spolio agens, duo extrema probare debet, num. 1.
Primum extremum in ſpolio probatur ex inſtrumentis locationum iunctis adminiculis, n. 1.
Titulus coloratus probatur ex diuturna poſſeſſione, n. 1.
Conductor non ſibi, ſed locatori poſſidet, n. 2.
Clauſula reſtrictiua non refertur ad ſpecialiter expreſſa, num. 3.
Fallit vbi conſtat de contraria mente diſponentis, n. 3.
Clauſulæ, quæ habent apponi in clauſula, & cum abſolutione, vocantur à practicis diſpoſitiuæ per quas Papa declarat id, quod ſimpliciter per fiat conceſſit, n. 3.
Subſtantia ſcripturæ non apponitur in Regiſtris in margine, ſed ſolum rubricatura, n. 4.

D E C I S I O CCVIII.

CAuſa per quatuor vices propoſita, & nunquam reſoluta, tandem omnibus maturè diſcuſſis Domini perſtiterunt in reſolutis coram Illuſtriſſimo Seraphino, ſcilicet Capitulum S. Petri eſſe reſtituendum, quia conſtat de antiquiori eius poſſeſſione, & iuniori fratrum Sanctiſſimæ Trinitatis, quæ non controuertitur, quæ duo extrema primum, & ſecundum appellata, requiruntur, & probari debent ab agente ſpolio, ex allegatis per Natt. *conſ.* 562. *n.* 1. *lib.* 3. Rol. *conſ.* 50. *n.* 4. *& ſeq. lib.* 2. Primum autem extremum ſatis probatur quia vltra plures locationes adminiculatas, quæ ponderantur vnà cum teſtibus in deciſione Illuſtr. Seraphini concurrunt hodie partitæ extractæ ex cenſualibus Sancti Petri ab anno 1597. vſque ad moderna tempora, quæ cum contineant diuerſos actus poſſeſſorios, ſatis ſuperq; probant primum extremum, ad fauorem Capituli, & operantur, quod quatenus in caſu iſto requireretur titulus ex ipſa diuturna poſſeſſione, quæ omnem calumniam tollit, probatus cenſeatur, vt per Ægid. *dec.* 455. benè Fel. *conſ. n.* 27. poſt Inn. & Hoſtien. quos allegat, & fuit dictum *in cauſa Segontina decimarum* 21. *Maij coram Illuſtr. Seraph.* 1

Minus enim fratres poſſunt ſe tueri ex motu proprio Pij V. in quo datur facultas capiendi poſſeſſionem propria auctoritate citra vitium ſpolij, continens etiam alias clauſulas, quibus in alia clauſula, *& cum abſolutione, &c.* in qua ponitur ſecunda ſignatura, adeſt reſtrictiua, *& omnia committantur Vicario Vrbis, vel Vicesgerenti, prout de iure*, & propterea nulliter fuit proceſſum citato ſolum conductore, non capitulo Sancti Petri, vt dicitur in deciſione Illuſtr. Seraphini, quia conductor non ſibi, ſed capitulo poſſidebat, *l. ſi quis ante, & l. quod meo in principio ff. de acquir. poſſeſſ.* Corn. *conſ.* 40. *n.* 6. *vol.* 4. 2

Nec placuit dominis, quod hæc clauſula, *& omnia committantur*, non debeat referri ad ſpecialiter expreſſa, *vt d. l. doli clauſula ff. de verb. obl.* quia hæc regula non procedit, quando conſtat de contraria mente diſponentis prout in caſu iſto, ſtante quod hæc reſtrictiua eſt poſita in clauſula, *& cum abſolutione*, per quam Papa declarat id, quod concedere vult, & exprimit quomodo intelligat id, quod ſimpliciter per *fiat* conceſſit, & ideò hanc partem vocant practici diſpo- 3

diſpoſitiuam, ſeu clauſulas, vbi Papa conſcribit illas clauſulas *quas concedere vult*, vt dicit Rebuff. *in prax.tit.de ſignatur. grat. n. 23. verſ. 3. ponitur*.

4 Minus etiam releuat, quod hæc clauſula, *& cum abſolutione, &c.* non habet ſignaturam *fiat*, quæ verè non legitur in regiſtro, & de originali non conſtat, quia ſi hoc eſt verum, motus proprius non ſuffragatur fratribus, quia eis obſtat regula Cancellariæ de non iudicando iuxta formam ſupplicationum, quia clauſula, quod ſola ſignatura ſufficiat, eſt poſita in dicta clauſula, *& cum abſolutione*, quam aſſeritur non fuiſſe ſignatam, ſed veritas eſt, quod cum hæc clauſula, *& cum abſolutione, &c.* ſignanter in margine, Notarius cùm commodè in regiſtro in margine non poteſt apponere Signaturam, omiſit illam per errorem. In Regiſtris enim in margine non apponitur ſubſtantiam ſcripturarum, ſed ſolummodo rubricatura. Alia benè tolluntur ex deciſione Illuſtr. Seraphini.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Hiſpaleñ Archidiaconatus.

Mercurij 4. Iulij 1607.

A R G V M E N T V M.

Habes in Summario.

S V M M A R I V M.

Citatio vt valeat, nuncius, ſeu Notarius debet habere notam perſonam citati, num. 1.
Notario abſque teſtibus non creditur de citationis executione, num. 1.
Remiſſoria debet de nouo concedi vbi teſtes fuerunt nulliter examinati, n. 2.
Fallit quando nullitas prouenit ex culpa partis, n. 2.

D E C I S I O   CCIX.

1 EXamen teſtium remiſſorialium viſum eſt pati aliquos defectus, & præſertim legitimæ citationis. Licet enim dentur duæ intimationes, quæ dicuntur factæ Don. Ioanni de Bancamonte ſub diebus 22. & 23. Nouembris, tamen & vterque Notarius fuit incertus, an is cui fiebat intimatio, eſſet dictus Don. Ioannes de Brancamonte, Bald. *in rubr. C. de fid. inſtr. n. 21. verſ. venio ad 2.* Ruin. *conſ. 187. n. 17. lib. 2.* Ruin. *inter impreſſ. d. deciſ. 434. n. 1. par. 1.* & illis intimationibus adhibitus fuit vnus tantum teſtis, cùm tamen Notario non credatur de citationis executione ſine teſtibus, Put. *dec. 5. lib. 3.* Creſc. *dec. 4. de fid. inſtrum.* Card. *conſ. 72. poſt n. 55.* Et dictum vnius dictum nullius, *l. vbi numerus ff. de teſtib. c. in nomine Domini eod. tit.*

Non obſtat præſumpta ſcientia exequutionis citationis ex mandato poſtea dato per dictum D. Ioannem de Brancamonte, quia in reſponſione facti benè aduertitur iſtud mandatum fuiſſe datum poſt completum examen, quaſi per duos menſes. Ideòque non poſſe colligi ſcientiam de tempore examinis.

2 Verumtamen cum articuli fuerint ab initio habiti pro releuantibus, non dubitarunt Domini, quin remiſſoria de nouo ſit concedenda dict. Don Franciſco de Acugna, ſicuti paſſim fieri ſolet, quando teſtes fuerunt nulliter examinati, Rot. *deciſ. 2. de probat.* Guido Papæ *dec. 72. n. 1.* Alex. *conſ. 213. num. 10. & 17. lib. 2.* latè Gabr. *de teſtibus concl. 21. n. 18.* Non obſtat Ang. *in l. vltima n. 2. ff. de eden.* qui prædictam concluſionem limitat, quando nullitas prouenit ex culpa partis. Hoc enim caſu conſiderata rei geſtæ ſeriè, magis viſum eſt culpam imputari non poſſe dicto Don Franciſco.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Oueteñ. Mercedis.

Mercurij 4. Iulij 1607.

A R G V M E N T V M.

Ex Summario ſume Argumentum.

S V M M A R I V M.

Procurator generaliter conſtitutus ad omnes lites, & reuocatus quoad vnam cauſam, cenſetur reuocatus generaliter quoad omnes cauſas, ſi conſtituens tempore conſtitutionis non habebat niſi illam cauſam, pro qua fuit reuocatus, num. 1.
Procurator conſtitutus ad lites, & negotia, ſi fuerit reuocatus quoad lites, non cenſetur reuocatus quoad negotia, & è contra, num. 2.

D E C I S I O   CCX.

DOminis placuit vltima pars deciſionis, ad quam vt morem gererem parti, volui reſtringere difficultatem, ſcilicet quod licet Iacobus fuiſſet conſtitutus tantum quoad cauſam vertentem cum Vergantia, tamen cenſetur reuocatus quoad omnes cauſas, quia de eo tempore nullam aliam cauſam habebat Capitulum, & cauſa, propterquam fuit facta reuocatio, erat generalis, & non ſpecialis. Vnde meritò Iacobus cenſetur reuocatus quoad omnes curas, ex Alciat. *de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 16. n. 15.* 1

Non obſtat deciſio Rotæ 18. *& 22. de proc. in nouis*, quia 2 non procedunt, quando cauſa reuocationis eſt generalis, & agitur de reuocando procuratore ad lites tantum, ſed quando quis habet procuratorem ad lites, & ad negotia, & reuocat quoad lites, quia tunc procurator non cenſetur reuocatus quoad negotia, & benè quia ſtant ſimul quod reuocetur quoad lites, ſecus quoad negotia, ſecus in caſu iſto cum cauſa reuocationis ſit generalis, nec veriſimile eſt, ſtante iſta generalitate, quod voluerit reuocare quoad vnam cauſam, ſecus quoad alias, & reuocatio ſpecialis videtur facta, quia tunc nulla alia aderat cauſa.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Bononieñ. de Mangiolis.

Veneris 14. Nouembris 1607.

A R G V M E N T V M.

Exequutio an priuet poſſeſſorem etiam lite pendente intruſum non citatum, vbi ex actis non conſtat ipſum eſſe talem. Item an plures tutores, ſeu curatores cenſeantur dati in ſolidum, & an curatoris deputatio ſuſtineatur, quando minor habet patrem latitantem, & agitur de recuperandis bonis per patrem alienatis. Item an mandatum præſumatur per traditionem iurium, & an ſi iura tradantur per procuratorem habentem facultatem ſubſtituendi cenſeatur facta ſubſtitutio.

S V M M A R I V M.

Poſſeſſio probatur ex inſtrumento adeptionis illius, num. 1.
Mandatum de manutenendo debet dari ei qui poſſidet, num. 1.
Exequutio contra intruſum, lite pendente non citatum non poteſt fieri niſi conſtet ex actis ipſum eſſe talem, & habere cauſam à litigante, & nullam ei prorſus defenſionem competere, n. 1.
Exequutio facta contra non citatum nulla eſt, nec poſſeſſori præiudicium infert, n. 1.
Poſſeſſio poteſt capi de mandato iudicis, etiam lite pendente ab eo, qui non eſt in cauſa, n. 1.
Relationi nuncij ſtandum eſt, n. 2.
Ratificatio ſufficit, vbi requiritur mandatum, n. 2.
Tutores ſeu curatores cenſentur dati in ſolidum, vbi adminiſtrationes non fuerunt diuiſæ, n. 2.
Curatoris datio ſuſtinetur etiam in habente patrem, vbi pater latitat, & agitur de recuperandis bonis à patre alienatis, n. 2.
Poſſeſſorium nihil commune habet cum petitorio, n. 2.
Ratificatio quoad actus certa cauſa inducitur per conſtitutionem procuratoris ad illam cauſam, n. 3. vbi quod requiritur tamen ſcientia geſtorum.

Scientia vbi requiritur debet eſſe certa, & ſpecificata, n. 3.
Procurator cenſetur quis conſtitutus per traditionem iurium, & debet admitti ſaltem cum cautione de rato, num. 4. vbi declara.
Procurator habens facultatem ſubſtituendi, licet poſſit ſubſtituere expreſſo non tamen poteſt tacitè, n. 4.
Mandatum vt præſumatur, quæ debeant concurrere, n. 5. vbi remiſſiuè,
Productio mandati inſufficientis facit ceſſare productionem alterius mandati, n. 5.

DECISIO CCXI.

1 CVm conſtet de poſſeſſione Com. Bartholomæi ex inſtrumento adeptionis, quod illam probat, *l. prædia, vbi Doct. ff. de acq. poſſeſſ.* Fuit reſolutum ei dandum eſſe mandatum de manutenendo, *§. hodie Inſtit. de interdict.* Non obſtat, quod contra intruſum lite pendente non poſſit fieri exequutio, niſi conſtet ex actis, ipſum eſſe talem, & habere cauſam à litigante, & nullam ei prorſus defenſionem competere, aliàs citari debet, & niſi citetur, exequutio eſt nulla, nec poſſeſſori aliquod præiudicium fit, Franch. *in c. ex ratione n. 92. de appell.* Gabr. *conſ.* 31. *num.* 20. *lib.* 1. ſed ex actis de prædictis non apparebat. Imò hodie oſtenditur, quod obtinuit poſſeſſionem de mandato iudicis competentis, quem potuit adire, cùm prætenderet bona ad ſe ſpectare, nec eſſet in cauſa Rotali, *l. is, à quo ff. de rei vendic. l. cognitio ff. de liberali cauſa*. Et propterea, cùm exequutio fuerit nulla, non potuit ei nocere, nec poſſeſſio acquiri, Com. Antonio, & fratribus, *l. fin. C. ſi per vim, vel al modo*, Cab. *d. conſ.* 31. *n.* 21. *lib.* 2.

2 Neque facit, quod non conſtet de adeptione poſſeſſionis, niſi per relationem Nuncij, quia eius relationi ſtatur. Tiraq. *de retract. lignag.* §. 8. *gl.* 9. *n.* 22. Et licet etiam non conſtet de mandato illius, qui cepit poſſeſſionem: tamen ſufficit ratificatio, *l. Paulus ff. rem ratam hab.* Alex. *conſ.* 110. *n.* 5. *l.* 1. de qua ſatis conſtat, cùm de mandato iudicis coloni recognouerint D. Iuditham tutricem, & curatricem, quæ etiam locauit bona eiſdem colonis, & potuit hoc facere etiam, quod cum alio eſſet data tutrix, & cui actrix abſque clauſula in ſolidum, quia eſt ſpeciale in tutore, & curatore quando adminiſtrationes non ſunt diuiſæ, quod cenſeatur datus in ſolidum, *l. 3. C. ſi ex pluribus tut. vel curat.* vbi Bald. & alij. Et datio curatoris ſuſtinebatur, etiam quod Com. Bartholomæus haberet patrem, qui tunc latitaret propter æs alienum, & ageretur de bonis per illum alienatis recuperandis, vigore facultatis datæ deſcendentibus per fideicommittentem, *gloſ. in l. ſi longius §. 1. in verbo dignitatem*, & ibi Bar. *num.* 3. *ff. de iudic.* idem Bar. *in l. in q. num.* 2. *C. de ſent. paſſ.* Neque in iſto iudicio poſſeſſorio eſt agendum, an de iure potuerit recuperare bona per patrem alienata ipſo viuente, vt aduertit, & diſtinguit Bart. *in d. l. in quæſtione d. n.* 2. quia ſatis eſt, quod haberet poſſeſſionem, cùm poſſeſſorium nihil commune habeat cum petitorio, *l. naturaliter, §. nihil commune ff. de acqu. poſſeſſ.*

3 Neque eſt verum, quod Com. Bartholomæus eſſet in cauſa Rotali, quia Iacobus Bonaccurſius die 2. Martij fuit admiſſus ad cauſam, docto de intereſſe per Com. Bartholomæum tanquam vnus de populo, & tunc non erat actor ad lites, quia fuit conſtitutus ſolum die 5. Martij. Nec poteſt ſuffragari promiſſio de rato, quia de ratificatione non conſtat, quæ licet inducatur per conſtitutionem procuratoris ad certam cauſam, quoad actus illius cauſæ, vt per Rot. *dec.* 38. *de procur. in nou.* tamen hoc procedit data ſcientia geſtorum in cauſa, vt poſt Io. Andr. *ad Spec.* declarat Alex. *conſ.* 112. *n.* 5. *verſ. & licet Io. And. lib.* 5. hic autem actor ad lites non fuit conſtitutus ad iſtam cauſam, nec de ſcientia conſtat, quæ tamen debuiſſet eſſe certa, & ſpecifica, gloſ. *in c. concertationi in verb. ſciuerit de app. in* 6.

4 Neque ſuffragatur, quod D. Richardus comparuerit in cauſa tanquam procurator Com. Bartholomæi, quia nec de eius mandato conſtat. Nec iuuat, quod produxerit mandatum in perſonam Aſcanij, ad ipſum ſubſtituendum, quia de ſubſtitutione non conſtat, nec poteſt præſumi ex productione mandati in perſonam Aſcanij, quia illud potuit habere aliunde, & quatenus habuiſſet ab Aſcanio, non inde reſultaret ſubſtitutio, quia licet per traditionem iurium quis cenſeatur conſtitutus procurator, & debeat admitti, ſaltem cum cautione de rato, vt per Imol. *in l. Mania* 50. *n.* 2. *ff. ſol. matr.* ſecus tamen eſt in procuratore, qui habet facultatem ſubſtituendi, antequam efficiatur Dominus Litis, quia licet poſſit vigore mandati ſubſtituere expreſsè, non tamen poteſt tacitè, quia hic non habet in mandatis, vt in ſimili dicit Rot. *d. dec.* 38. *in fin. de procur. in nou.* & quamuis in hac reſponſione tollatur etiam text *in l.* 1. *C. de donat.* tamen nec eius diſpoſitio applicatur, quia ibi per donationem, & traditionem inſtrumentorum emptionis cenſentur donata, & tradita empta per d. inſtrumenta, & ſic in caſu illo aderat principale, nempè donatio, & ſolum dubitabatur, an in donatione comprehenderentur empta in dictis inſtrumentis, at in caſu iſto deficit principale nempe ſubſtitutio.

5 Neque etiam in hoc caſu poteſt intrare aliquod mandatum præſumptum D. Riccardi, tum quia ſolum produxit articulos, & citauit ad dicendum contra, & ſic non videntur concurrere requiſita, per Caſſad. *dec. vlt. n.* 4. *in fin. & n.* 5. *de procur.* & per Put. *dec.* 214. *lib.* 2. tum quia, cùm reſtrinxerit ſe ad mandatum minus ſufficiens, & illud produxerit, facit ceſſare tacitum *ad l. fin. C. de pact. conuent.* Pariſ. *conſ.* 43. *n.* 75. *lib.* 2. Et fuit reſolutum *in cauſa Lucana Parochialis* 21. *Febr.* 1603. *coram me*, & aliàs ſæpiùs, &c.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Valentina Decimarum.

Luna 11. Februarij 1608.

ARGVMENTVM.

Habes in Summario.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo requirit leniorem, & ſemiplenam probationem, num. 1.
Quaſi poſſeſſio vniuerſalis exigendi decimas ſuffragatur non docto de ſpeciali, n. 2.
Poteſtas Papæ circa decimas non poteſt controuerti, & ideò donatio illarum facta à Papa valida eſt, n. 3.
Capit. nuper. de decim. non ſolet per Papam derogari, n. 4.

DECISIO CCXII.

FVerant Illuſtriſſ. D. Cardinali Pamphilio tunc Rotæ Auditori commiſſæ duæ cauſæ ad inſtantiam DD. Archiepiſcopi, & Capituli Valentini, contra diuerſa Monaſteria Ciuitatis, & Diœceſis Valentiæ ſuper iure percipiendi ex terris per illa Monaſteria poſſeſſis decimarum duas partes ex tribus. Et in prima quidem, quæ dirigebatur contra quædam Monaſteria in Ciuitate conſiſtentia, iam prædictus Illuſtriſſimus Cardinalis, quam poſt eum Illuſtriſſimus etiam Cardinalis Seraphinus, & tertio loco R. P. D. meus Lancellottus, quoad Decimas ex bonis emptis, pronunciauerunt ad fauorem dictorum Archiepiſcopi, & Capituli, quibus etiam quoad eadem bona fuit conceſſum mandatum de manutenendo, cum in ſecunda inſtantia fuiſſet actio de quaſi poſſeſſione exigendi decimas. Altera autem cauſa directa contra plura Monaſteria tam Ciuitatis, quàm Diœceſis, cum vſque nunc indiſcuſſa remanſiſſet, & pro dictis Monaſterijs legitimè citatis in partibus nemo comparuiſſet in curia. Agentes pro dictis Archiepiſcopo, & Capitulo poſt formatum proceſſum, per contradictas, petierunt à me, vt prędicti D. Cardinalis Pamphilij ſuffecto mandatum de manutenendo, in quaſi poſſeſſione percipiendi dictas decimas, & ſententiam aduerſus dicta Monaſteria, cum eadem reſtrictione quoad bona empta tantùm. Qua de re propoſito dubio Rota cenſuit eſſe prædictæ petitioni ſatisfaciendum.

1 Nam quoad mandatum de manutenendo illud debetur DD. Archiepiſcopo, & Capitulo, cùm de illorum poſſeſſione conſtet ex teſtibus in hac cauſa examinatis, qui de publica voce, & fama deponunt Archiepiſcopum, & Capitulum fuiſſe, & eſſe in quaſi poſſeſſione vniuerſali percipiendi duas partes decimarum, ex tribus in tota Diœceſi Valentina. Atque iſti teſtes iunctis præcipuè alijs in priori cauſa examinatis, qui idem deponunt, probant ſufficienter ad effectum manutentionis, ad quem iura leniore, & ſemiplena probatione contentantur. Alex. *conſ.* 103. *n.* 3. *lib.* 1. Put. *dec.* 61. *in fin. lib.* 3.

2 Nec eſt dubium, quin vniuerſalis quaſi poſſeſſio iuris deci-

decimandi ſufficiat quamdiu non doceatur de alia particulari poſſeſſione, Abb. *conſ. 54. n. 3. lib. 1. & conſ. 71. num. 3. lib. 2.* Rot. *deciſ. 2. n. 3. de praſcript. in nou.* Rebuff. *de decim. q. 11. n. 3. & 4.* Menoch. *retinend. remed. 3. n. 131.* Fuit dictum in ſimili caſu *coram Illuſtr. Seraph. Et in hac coram bo. me. Peregrino de anno* 1598. *Et in cauſa Tiraſonen. Decimarum* 25. *Maij* 1607. *coram me, & ſæpe alias.*

2 De bono iure autem conſtat ex deciſionibus in prædicta priore cauſa factis, quæ continent D. Iacobum Regem Aragonum dictis Archiepiſcopo; & Capitulo Valentiæ donauiſſe duas partes, ex tribus omnium decimarum totius Diœceſis Valentiæ, quæ decimæ poſt recuperationem regni Valentiæ è manibus Saracenorum ad ipſum Regem ſpectabant ex conceſſione Vrbani Secundi Summi Pontificis, qui Regi Aragonum N. eius ſucceſſoribus conceſſerat omnes decimas Eccleſiarum quas in Saracenorum terris iure belli acquiſiuerint, vel in proprijs hæreditatibus fundauerint.

3 De poteſtate enim Papæ concedentis, non poteſt dubitari, Clem. 1. *in fin. vt lit. pend.* Rebuff. *de decim. q. 13. n. 110.* & illa ſtante non poteſt validè controuerti Regis donatio, Rebuff. *d. tract. de decim. q. 7. & 13.* poſt Innoc. *in c. dudum in fin. eod. tit.* Vbi etiam Hoſt. Abbas, Ioan. Andr. & alij allegati in deciſ. Illuſtr. Pamphilij. Itaque cùm in actis huius cauſæ conſtet de conceſſione, & donatione prædictis, & pro parte prædictorum Monaſteriorum in ſecunda commiſſione contentorum, quæ legitimè, vt dictum eſt, citata fuerunt, nihil oppoſitum ſit, quo ſic fundata Archiepiſcopi, & Capituli intentio elidatur, ſententia ferri debet contra d. Monaſteria Ciuitatis Valentiæ. Quin etiam verſatur hæc ſecunda cauſa in facilioribus terminis, quandoquidem in altera exceperant monaſteria in Ciuitate conſiſtentia de ſuis priuilegijs, quæ tamen non obſtare Rota reſoluit, factis ſuper ea re aliquot deciſionibus. Hic autem iura clamant aduerſus contumaciam aliorum Monaſteriorum Ciuitatis, & Diœceſis, quæ nihil deducunt, imò nec comparent.

4 Et verò cùm vt plurimum illa Monaſteria ſecundo loco citata ſint eorundem Ordinum cum loco citatis, & agatur de iure percipiendi decimas dumtaxat ex prędijs emptis, ideòque locus ſit conſtitutioni Concilij generalis, relatæ *in c. nuper de decim.* cui non ſolet derogari, vt ſæpius Rota in hac materia conſiderauit ſatis veriſimiliter conijci poteſt, dicta Monaſteria non habere exceptiones, quibus validè elidi poſſit intentio Dominorum Archiepiſcopi, & Capituli Valentini. Itaque fuit concluſum dandum eſſe mandatum de manutenendo, & ferendam ſententiam.

REVERENDISS. P. D. MANZAÑEDO.

Romana prætenſæ demolitionis domus.

Veneris 29. Februarij 1608.

ARGVMENTVM.

Vendere domum ſuam quiſque cogi poteſt fauore Eccleſiæ, & religionis, & non ſolum pro ædificanda Eccleſia, ſeu Monaſterio, ſed etiam pro amplianda, etiam quod domus non ſit contigua Eccleſiæ, ſed adſit via intermedia.

SVMMARIVM.

Vendere rem propriam quiſque cogi non poteſt. Fallit fauore religionis, & Eccleſiæ, n. 1.

Vendere rem ſuam fauore religionis, & Eccleſiæ quiſque cogi poteſt, non ſolum pro ædificanda Eccleſia, ſed etiam pro illa amplianda, vel pro ampliatione monaſterij, num. 2. & num. 6.

Vendere rem ſuam quiſque cogi poteſt ratione publicæ vtilitatis, n. 3.

Vendere rem ſuam pro ornatu ciuitatis vigore Bullæ Gregorij XIII. cogi quis poteſt, n. 4.

Vendere domum ſuam fauore Eccleſiæ, & religionis quiſque cogi poteſt etiam, quod domus non ſit vicina Eccleſiæ, & adſit via publicâ intermedia, n. 5.

Prooemium denotat cauſam finalem, à qua diſpoſitio ampliationem recipit, n. 7.

DECISIO CCXIII.

1 DVbitaui, An Venerabile Collegium Anglorum poſſit compelli ad venditionem domus, de qua agitur ad effectum illam demoliendi, & Domini affirmatiuam partem ſunt amplexi, non obſtante regula, quod quis non debet aſtringi rem propriam vendere, iuxta text. *in l. nec emere C. de iur. delib. l. inuitum, C. de contrahend. empt.* quia prædicta regula ceſſat fauore religionis, & Eccleſiæ, iuxt. text. *in l. ſi quis ſepulchrum, & ibi Doct. communiter ff. de Relig. & ſumpt. funer.* Iaſ. *in d. l. nec emere n. 3. verſ. 2. fallit,* Fabian. de Mont. *de empt. & vend. q. 3. princ. num. 39. in fin. verſ. fauore Religionis.*

2 Quod procedit non ſolum in Eccleſia ædificanda, ſed in Eccleſia, vel Monaſterio, aut aliqua parte illius amplianda, pro tali namque ampliatione poterit vicinus compelli officio iudicis domum vendere, iuxt. Flor. *in l. 3. §. locus ff. de Relig. & ſumptibus funer. & in d. l. ſi quis ſepulchrum,* Bald. *in l. 1. n. 19. ff. ſolut. matr.* Couar. *lib. 3. cap. 14. n. 7. & 8. in fin.* Gram. *dec. 75. n. 1.* latè Gom. *in l. 46. Taur. n. 9.* Franc. Marc. *dec. 534. n. 3. cum ſeq.*

3 Item & ceſſat prædicta regula ratione publicæ vtilitatis, *l. item ſi verberatum ff. de rei vend. l. 2. ff. qui ſunt ſui, vel alien. iur. l. 2. §. ſunt qui putant. ff. ne quid in loco publico, l. ſi locus ff. quemad. ſeru. amitt.* Flor. *in d. l. ſi quis ſepulch.* Angel. Cepol. & alij ſupra relati, & Fab. de Mont. *vbi ſupra n. 38. verſ. 2.* ratione publicæ vtilitatis, Rub. Alex. *conſ. 92. n. 2.* ſed ſic eſt, quod in noſtro caſu concurrit fauor Religionis, & Eccleſiæ, vt ex ſubiecta materia patet, quin & concurrit publica vtilitas, quæ ex Religionis fauore conſtat, vt trad. Couar. *vbi ſupra d. num. 7. per text. in l. 1. §. huius ſtudij ff. de iuſt. & iur.* & etiam deſumitur ex eo, quod demolita iſta domo redditur amplior, & commodior via publica, in quo pariter publica vtilitas verſatur, Aym. *conſ. 94. n. 1. circa fin.*

4 Vnde fel. recor. Greg. XIII. in Bulla ſuper iure congrui edita, voluit pro vijs derigendis, & ampliandis poſſe cogi dominos ad vendendum. Quæ magis procedunt in caſu noſtro, vbi agitur de via publica amplianda, & dirigenda ad portam lateralem Eccleſiæ S. Andreæ, & de commodiori ingreſſu ad illam, cuius fabrica, & ædificium eſt de inſignioribus, & nobilioribus Vrbis. Vnde pro ipſius ædificij complemento, & maiori ornatu, & commodiori ingreſſu eget prædicta via latiori, & ampliori, quod quantum in ornatum publicum etiam ciuitatis cedat, facilè eſt videre.

5 Quibus non obſtat, quod ſupradicta iura, & doctrinæ videantur loqui quoad domos continuas ipſis Eccleſijs, ſeu Monaſterijs, quia id videtur dicendum etiamſi inter domos, & Eccleſiam exiſtat media via, iuxt. tradita à Padil. *in l. altius n. 19. & verſ. neque vero, C. de ſeru. & aq.* & à Vinc. de Franc. *deciſ. 223. n. 4.* & potiſſimè procedit iſta opinio quando non agitur de Eccleſia ædificanda, ſed augenda, ſed de via publica ad portam Eccleſiæ directa amplianda pro eiuſdem Eccleſiæ, quin & Ciuitatis ornatu, prout in noſtro caſu.

6 Nec minus obſtat, quod Couar. *vbi ſupra n. 8. verſ. cæterum ſi controuerſiam,* non acquieſcat ſupra d. communi opinioni, illamque plurimis fundamentis euertere conatur, tum quia ipſe *d. n. 7. verſ. quibus ſanè fatetur,* illam communem, tum quia *in d. n. 8. verſ. fin.* fatetur Iudicem æquiſſimè facturum vtendo prędicta frequentiſſima Dominorum ſententia, illamque in praxi iuſtiſſimè admitti poſſe.

7 Vltimo pro Regularibus Sancti Andreæ facit Breue ſiue indultum illis conceſſum a fel. record. Greg. XIV. cuius vigore plures vicini Eccleſiæ fuerunt compulſi ad vendendum non Eccleſia fabricanda, ſed pro Platea amplianda, quin & prædicta iuuantur ex verbis prooemij eiuſdem Breuis, ex quibus deſumitur illius ratio finalis, *l. fin. ff. de hered. inſtit.* Rom. *conſ. 180. n. 7.* & ex tali ratione priuilegium recipit ampliationem, Rol. *conſ. 67. n. 71. lib. 3.* ibi, *pro perfectione fabricæ,* tunc enim fabrica conſequetur ſuam perfectionem, quando habuerit viam latiorem directam portæ laterali Eccleſiæ, & aditum ad illam faciliorem.

8 Sed quia vltra viam intermediam inter domum diruendam, & Eccleſiam, adeſt alia domus hoſpitalis Sanctæ Eliſabethæ. Domini cenſuere, per dictam reſolutionem compellen. Venerabile Collegium Anglorum ad prædictam venditionem intelligi habitam prius per regulares Sancti Andreæ illa domo anteriori prædicti Hoſpitalis.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Dertuſeñ. Decimarum.

Luna 3. Martij 1608.

A R G V M E N T V M.

Iudex debet eſſe certus de ſua iuriſdictione, aliàs ſententia dicitur nulla ex defectu iuriſdictionis. Item communicatio priuilegiorum non extenditur ad ea, quæ difficiliter ſolent concedi, & ſunt alteri præiudicialia.

S V M M A R I V M.

Sententia delegati dicitur nulla ex defectu iuriſdictionis, ſi de delegatione non conſtet, n. 1.

Delegatus debet eſſe certus de ſua iuriſdictione, aliàs nulliter agit, n. 2.

Reſcriptum vti ſtricti iuris non porrigitur ad perſonas in eo non expreſſas, n. 3.

Appellatio admittitur ad interloquutoria continente grauamen irreparabile, n. 4.

Sententia lata pendente termino ad appellandum, eſt attentata, num. 4.

Derogatio c. nuper. de decim. raro conceditur, n. 5.

Communicationes priuilegiorum non extenduntur ad ea, quæ non ſolent concedi, vel ſaltem cum magna difficultate, & in quibus agitur de præiudicio tertij, n. 5.

D E C I S I O. CCXIV.

1 DOmini dixerunt, ſententiam Guardiani S. Franciſci eſſe infirmandam vti nullam, attentatam, & iniuſtam. Nullitas reſulat ex defectu iuriſdictionis, quia dictus Guardianus proceſſit vti conſeruator, cùm tamen in toto proceſſu non conſtet de aliqua conſeruatoria illi directa, *c. cum in iure*, & ibi DD. *de off. deleg. l. vnic. C. de mand. Princ.* latè Vant. *de nullit. ex defect. iuriſd. n. 16. & ſeq.*

2 Nec obſtat, quod prima citatio per eum decreta habeat relationem ad mare magnum, & alia Priuilegia Apoſtolica, & ſignanter ad quoddam Priuilegium Sixti IV. Incipiens. Regimini Vniuerſalis Eccleſiæ, in quo dicitur adeſſe Clauſulam, *Et nihilominus cuilibet in dignitate Eccleſiaſtica conſtitute, &c.* Quia cùm huiuſmodi priuilegia nunquam fuerint in actis exhibita, dictus Guardianus nunquam fuit certus de ſua iuriſdictione, & quicquid egit, nulliter egit, *c. 2. & ibi filij, n. 1.* & Dec. *in primo notab. de off. deleg. in nou.* fuit dictum *in cauſa Abulen. Penſionis 11. Maij 1587. coram R.P.D. meo Sacrato*. Vbi aliæ deciſiones allegantur.

3 Idque tantò magis procedit, quia poſt dictam citationem procurator monaſterij B. Mariæ redemptionis captiuorum, ad cuius fauorem lata eſt ſententia ad probandam iuriſdictionem dicti Conſeruatoris, & exemptionem monaſterij à ſolutione decimarum, produxit tria tantùm priuilegia Nicolai V. Sixti IV. & Gregor. XIII. in quibus nulla mentio de Conſeruatore, præterquam in Bulla Nicolai V. quæ dat conſeruatores ad fauorem Ordinis Sanctiſſimæ Trinit. Redemptionis captiuorum, Abbates Sancti Facundi de Viles, ac Sancti Marci. Vnde cùm reſcripta vti ſtricti iuris non porrigantur ad perſonas in illis non nominatas, & non comprehenſas, *c. P.G. de off. deleg.* illud priuilegium non conceſſit dicto Guardiano iuriſdictionem.

4 Hinc etiam influunt attentata, quia cùm his ſtantibus procurator Capituli Dertuſen. oppoſuiſſet de incompetentia iuriſdictionis, & Guardianus pronunciaſſet ſe competentem, appellauit dictus Procurator, & benè, cùm illa interlocutoria contineret grauamen irreparabile, gloſ. & Doct. *in auth. habit.* vbi Bolognet. *n. 289. dicit communem, C. ne fil. pro patr.* Bald. *conſ. 377. n. 3. lib. 1.* Iaſ. *in l. 2. n. 38. ff. ſi quis in ius vocat. non ier.* Dec. *conſ. 360. in princ. & n. 3.* Guido Papæ *deciſ. 11. in princ.* latè Rol. *conſ. 33. per tot. lib. 8.* & propterea cum nihilominus dictus Guardianus datis refutatorijs proceſſerit in cauſa, & ſuper negotio principali pronunciauerit ſententia fuit attentata, *c. non ſolum de appell. in 6. l. appellari, C. eodem tit.* Cancell. *de attent. appellat. pend. in præfat. num. 75. & ſeqq.* Denique ſententiæ iniuſtitia non poteſt euitari. Nam cùm peterentur à monaſterio decimæ ex prædio, quod tunc de recenti fuerat acquiſitum, Guardianus malè pronunciauit monaſterium eſſe exemptum vigore conceſſionum Apoſtolicarum, quia ex priuilegijs ſupradictis, quæ ſola leguntur in proceſſu primum Nicolai V. non loquitur de decimis. Secundum Sixti IV. habet expreſſam clauſulam *ſalua ſuper dictis decimis moderatione Concilij Generalis*, & ſic non comprehendit prædia acquiſita, *c. nuper de decim.* Vltimum autem Priuilegium, quod fuit conceſſum à fel. record. Gregorio XIII. nullam etiam de decimis facit mentionem.

Itaque licet in illo Priuilegio contineatur communicatio priuilegiorum in qua maximè ſententia fundata eſt, vt patet ex illius lectura. Tamen dicta communicatio non pertinet ad exemptionem a ſolutione Decimarum, ſeu ad derogationem *d. c. nuper.* quia huiuſmodi exemptio, & derogatio, rarò, & vix conceditur, atque huiuſmodi communicationes, ſeu adæquationes non extenduntur ad ea, quæ non ſolent concedi, vel ſaltem cum magna difficultate conceduntur. Et in quibus agitur de præiudicio tertij, ad not. per Doct. *in l. 1. ff. de leg. 1.* vbi Iaſ. *num. 21. & 22.* Soccin. iun. *conſ. 43. & 49.* Alc. *num. 4.* Et ita in alijs ſimilibus decimarum cauſis fuit ſæpiùs in Rota deciſum, *vt in Valentina 28. Nouembris 1603. coram R. P. D. Lancell.* In qua hic articulus fuit latè diſcuſſus. Deindè *in Toletana 6. Nouembris 1605. coram R.P.D. meo Iuſto, & in Mediolanen. 10. Aprilis 1606. coram R. P. D. meo Coccino*. Atque ex his, &c. 5

R. P. D. C A V A L E R I O.

Romana Domus de Vſazzis.

Mercurij 5. Martij 1608.

A R G V M E N T V M.

Alienata per hæredem grauatum, antequam aliquos fructus ex fideicommiſſo percipiat, imputantur ei in quartam, nec emptor adueniente die fideicommiſſi poterit moleſtari, quamuis interim grauatus plures perceperit fructus ex fideicommiſſo, qui in quartam deberent imputari.

S V M M A R I V M.

Alienatio rei ſubiectæ fideicommiſſo per grauatum facta, antequam aliquos fructus percipiat, eſt valida, & imputatur in quartam, ita ut emptor non poſſit inquietari, num. 1. & n. 4. & num 9.

Alienatio rei ſubiectæ fideicommiſſo tenet, quoad quartam Trebellianicam, n. 1.

Fructus fideicommiſſi imputantur hæredi extraneo in Trebellianicam. Secus autem in filijs primi gradus, n. 1.

Alienatio rei ſubiectæ fideicommiſſo pendente conditione valida eſt, licet adueniente conditione reſoluatur, n. 2.

Intellige quatenus alienatio ſit vltra quartam, n. 2.

Trebellianica non poteſt detrahi vna re, ſed in ſingulis rebus hæreditarijs, n. 3.

Dic procedere, quoties res inuenitur penes grauatum, ſecus quando detractio quartæ eſt facta, n. 3.

Trebellianica non debetur, nec poteſt detrahi antequam euenerit caſus fideicommiſſi, n. 5.

Declara, & diſtingue vt n. 6.

Alienata ab hærede grauato imputantur ei in Trebellianicam, n. 7. & n. 8. vbi etiam fideicommiſſario inuito, niſi tamen adſit malitia, & fraus hæredis.

Fraus, & malitia non præſumitur, num. 8.

D E C I S I O CCXV.

IAcobus Vſazzus in ſuo vltimo teſtamento inſtituit ſibi hæredem vniuerſalem Iacobum iuniorem ipſius ex ſorore pronepotem, cui quandocunque decedenti ſine filijs legitimis ſubſtituit, quoad domos Confraternitatem Sancti Iacobi, in reliquis verò Petrum ipſius hæredis patrem, & in eodem teſtamento reliquit vſufructuariam omnium ſuorum bonorum Eliſabetham vxorem.

Finito deinde per obitum Eliſabethæ vſufructu, hæres antequam aliquos fructus ex hæreditate prædicta percepiſſet, vendidit domum hæreditariam q. Iacobo Scagno, & in ipſa venditione declarauit, quod in euentum, in quem dicta domus eſſet alicui fideicommiſſo ſubiecta, illam ad bonum computum ſuæ Trebellianicæ alienabat, quam ex tunc detrahere ad effectum validitatis ipſius alienationis intendebat, & cùm poſtea per plures annos fructus dictæ hæreditatis percipiendo vixiſſet tandem deceſſit. Eo defuncto eius filij in conditione poſiti, & conſequenter vocati ex diſpoſitione ſtatuti Vrbis, *lib.*1. *cap.*142. egerunt contra tertios poſſeſſores pro recuperatione domus tanquam fideicommiſſi obnoxiæ, & cauſa in Rota mihi commiſſa, cùm pro parte creditorum emptoris, qui poſſidebant, exciperetur de retentione pro quarta Trebellianica ſpectante ad Iacobum hæredem grauatum, qui eam alienauerat. Dubitaui, an exceptio detractionis Trebellianicæ ſuffragaretur in caſu & ad effectum, de quo agebatur. Et Domini concorditer reſponderunt ſuffragari, & in primis duo præſuppoſuerunt, vnum quod ſumus in hærede, qui alienauit antequam aliquos fructus ex hæreditate perceperit. Secundum præſuppoſitum fuit, quod hodie diſputabatur de validitate huius alienationis reſpectu emptoris, ita vt eſſet videndum, an ille eſſet tutus ex alienatione domus electæ ab hærede pro ſua quarta Trebellianicæ, non autem agebatur de actione competente fideicommiſſario contra hæredem, qui domum alienauit, & in ea elegit deductionem Trebellianicæ.

1 Quibus præſuppoſitis Domini cenſuerunt veram eſſe opinionem, & diſtinctionem Croti in repetitione *l. filiusfam.* §. *Diui*, *ff. de leg.*2. quod ſcilicet venditio rei ſubiectæ fideicommiſſo facta per grauatum antequam aliquos fructus perceperit, ſit valida, ita vt emptor non poſſit inquietari. Et quamuis alienatio rei ſubiectæ fideicommiſſo regulariter prohibeatur per text. *in l. vlt. C. communia de legat.* hoc tamen non procedit quoad quartam Trebellianicam, cùm quoad illam alienatio teneat, vt expreſsè docet Vlpianus *in l. Marcellus*, §. *res quæ*, *ff. ad Trebel.* his verbis. Res quæ ab hærede alienatæ ſunt in quartam imputantur hæredi, quæ imputatio ex eo fit, quia alienatio tenuit, & iſte text. indiſtinctè loquitur de hærede abſque differentia inter hæredem extraneum, & filios primi gradus, prout Doctores ibi eundem text. intelligunt, & ſatis clarè Bart. *num.*2. cùm loquatur de fructibus computandis, qui à ſolo hærede extraneo computantur, iuxta text. *in l. in fideicommiſſariam*, *l. mulier*, §. *ſi hæres*, *l. ita tamen* §. *hæres ex aſſe*, *ff. ad Trebell. l. quod de bonis*, §. *fructum*, *ff. ad leg. Falcid.* non autem computantur in filijs primi gradus, *l. iubemus*, *C. eod.*

2 Vnde licet bona obnoxia reſtitutioni ſub conditione illa pendente poſſint alienari, ſed adueniente conditione alienatio reuocetur, vt dicit text. *in dict. l. vlt.* §. *ſin autem*, *C. communia de leg.* hoc tamen intelligitur, quatenus alienatio ſit vltra quartam, nam intra illam remanebit firma, Imol *in d.* §. *res quæ numer.*10. *verſic. in ead. gloſ. ibi prima placet*, vbi etiam dicit hoc procedere in fideicommiſſo vniuerſali puro, & dicit Bolognet. *in l. in quartam*, *ff. ad leg. Falcid. num.*237. quod per text. *in* §. *res quæ*, poterit res ſubiecta reſtitutioni alienari vſque ad quartam, etiam non expectata purificatione fideicommiſſi, cùm interim hæres ſit Dominus omnium bonorum, & ipſius quartæ, & licet poſtea purificetur conditio fideicommiſſi non poterit alienatio reuocari, niſi excedat quartam, imò ſemper firma manebit, & per ſuſpenſionem conditionis non debet hæres impediri alienare portionem ad ſe ſpectantem, & ibi Bologn. teſtatur de communi.

3 Et hoc in tantum eſt verum, quod etiamſi quarta non poſſit detrahi in vna re, ſed in ſingulis rebus hæreditarijs, iuxta text. *in l. linea Margaritarum*, *& l. Plautius*, *ff. ad leg. Falcid. & l.*2. *C. eod.* tamen id procedit, quoties res inuenitur penes grauatum, non autem quando deductio quartæ eſt facta per alienationem, Bald. *in d. l. in quartam num.*9. *ff. ad leg. Falcid.* Imol. *in d.* §. *res quæ num.*10. *verſ. in ead. gloſ. ibi in vna re*, & Bolognett. *vbi ſupra num.*235. quæ procedunt etiam fideicommiſſario inuito, vt dicunt Bart. & Imol. *in locis præallegatis*, & Bolognett. *num.*236.

4 Ex quibus Domini concluſerunt, quod cùm hæc alienatio fuiſſet facta antequam grauatus aliquos fructus percepiſſet, proptereà erat valida, & firma, ita vt adueniente conditione fideicommiſſi, & tempore detractionis emptor non valeret inquietari, vt dicit Crot. non obſtante, quod hæres poſtea vixerit, & plures fructus ex hæreditate perceperit, quia cùm talis alienatio fuerit legitimè facta, non poteſt ex aliquo euentu impugnari, per text. *in l. ſancimus*, *C. de adminiſtr. tut. l. nec enim*, *ff. de iur. abſque priuat.* quamuis hæres teneretur fideicommiſſario pro quantitate ex fideicommiſſo diminuta ratione alienationis, de qua modò non quæritur. Hanc eandem opinionem tenuerunt etiam Ripa, qui dicit eſſe de mente Bart. *in d. l. in quartam num.*103. *ff. ad leg. Falcid.* Ceph. *conſil.*392. *in fin. lib.*3. facit Surd. cum ibi per eum adductis *conſ.*576. *num.*41.

5 Nec obſtare dixerunt plurima, quæ per informantes ex aduerſo allegabantur, & præcipuè, quod Trebellianica non debeatur, nec poſſit detrahi antequam aduenerit caſus reſtitutionis fideicommiſſi, cùm Trebellianica ſit quarta eius, quod per fideicommiſſum vniuerſale reſtituitur, §. *ſed quia inſtitur. de fideicomm. hæred.* Bart. *in l. quanquam*, *C. ad l. Falcid.* & Bald. *in l. ſcimus num.*4. *C. de inoffic. teſt.* ex quo inferunt, quod hæres extraneus in noſtro caſu grauatus de reſtituendo vniuerſali, & conditionali fideicommiſſo, non poterit ante caſum reſtitutionis detrahere Trebellianicam, nec ex illius cauſa domum alienare, cùm eius ſpes eſſet conditionalis, & dubia, prout euentus per fructuum imputationem declarauit, & ſic conditione pendente ſuſpenſus erat ius detractionis.

6 Quia reſpondebatur diſtinguendo, aliud eſſe detrahere quartam Trebellianicæ, & aliquid in eam imputare, aliud eligere rem in Trebellianicam imputandam, & illam alienare. Primum enim verum eſt, quod debet fieri tempore reſtitutionis fideicommiſſi, & in hoc procedit ratio informandum, licet non procedat conſequentia. Secundum verò poteſt fieri ante caſum reſtitutionis fideicommiſſi, nempè quando hæres voluerit, cùm text. *in d.* §. *res quæ*, abſque vlla temporis præfixione concedat hæredi facultatem prædictam alienandi. Vnde licet tempore reſtitutionis fideicommiſſi ſit facienda deductio Trebellianicæ, & bona alienata in Trebellianicam ſint imputanda vſque ad quartam, non tamen impeditur hæres per prædictæ rei alienationem illius electionem facere, ad hoc, vt poſtea tempore debito illam imputet in Trebellianicam, & cum hac diſtinctione, ſi conſiderentur Doctores allegati, facile conciliantur, & ceſſat omne dubium, & ex his apparebat informantes pro fideicommiſſarijs æquiuocare.

7 Item non obſtabat, quod textus *in* §. *res quæ*, quamuis dicat, quod res ab hærede alienatæ imputentur ei in Trebellianicam, non proptereà negat, fructus ab hærede perceptos eſſe computandos in eandem, iuxta text. *in alleg. l. in fideicommiſſariam*. Quia patet reſponſio, nam eo ipſo, quod *d.* §. *res quæ*, admittit in dicta alienatione detractionem Trebellianicæ, ſatis negare videtur, quod iterùm fructus percipiendi ab hærede ſint imputandi in dictam Trebellianicam, quæ ſemel iam fuit in alienatione detracta, an autem hæres teneatur fructus, quos alias in Trebellianicam fuiſſet imputaturus, fideicommiſſario reſtituere, hoc non eſt præſentis inſpectionis.

8 Neque obſtabat, quòd ſi licet hæredi grauato per fideicommiſſum conditionale ſtatim alienare quartam, & deinde fructus percipere ex dodrante, ſæpè contingeret fideicommiſſum fraudari hærede exiſtente non ſoluendo, & inhabili ad redintegrandum fideicommiſſum, quod eſſet contra legis propoſitum, quæ non aperit viam fraudibus. Nam reſpondebatur, quod facta ſemel alienatione bonorum per hæredem vſque ad quartam, quatenus poſtea teneretur de fructibus percipiendis reſtituere fideicommiſſario, quantum quarta Trebellianica capit, de quo modò non diſputatur, ſi fuerit effectus non ſoluendo, hoc non præiudicat emptori, qui rectè, & lege concedente, nempè *d.* §. *res quæ*, domum emit, & cum ipſius emptio fuerit valida, ex ſupradictis, non eſt ex ſuperueniente culpa hæredis reſcindenda ex notatis à Croto, & à Surd. *in d. conſil.* 579. *num.*41.

9 Cætera, quæ ſubtiliter deducuntur, cùm in iſs nihil noui dicatur, ſed potius in corroborationem eorum, quæ antea dicta ſunt, tendant, facilè tolluntur, tum ex ſupradictis reſponſionibus, tum etiam diſtinguendo cum Bart. *in d.* §. *res quæ num.*2. vt ſcilicet procedant in caſu, quo alienatio malitioſè facta fuit, ceſſante autem malitia, & fraude, Bart. expreſsè tenet, quod etiam fideicommiſſario inuito alienatio computatur in quartam, nos autem non ſumus in alienatione malitioſè, & fraudulenter facta, ſed

ex

ex cauſa pro ſoluendis debitis teſtatoris, & pro alimentis, vt in inſtrumento venditionis exprimitur, & ideò cùm talis fraus, & malitia non præſumatur, *l. merito, ff. pro ſocio* cum ſimilibus, nec aliquo modo probetur, non eſt habenda in conſideratione, nec poteſt dici hæc alienatio facta in fraudem, quia nemini fraudem facit, qui iure ſuo vtitur, & hæres alienando vtitur iure ſibi competente *ex d. §. res quæ*.

9 Tandem non obſtant reſponſiones datæ ad Doctores allegatas pro opinione Rotæ, quod ſcilicet loquantur in filijs primi gradus, nam plures ex prædictis Doctoribus loquuntur in hærede extraneo, aliqui verò in filijs primi gradus, prout caſus illis euenit, & in ſpecie Ripa *in d. l. in quartam, ff. ad leg. Falcid.* expreſsè loquitur in hærede extraneo, Bald. *conſil. 85. lib. 4.* Paul. de Montepic. *in repetit. d. l. in quartam num. 117.* Ceph. *conſil. 392. lib. 3.* Bologn. *in eadem l. in quartam num. 237. & ſequentibus*, qui teſtatur de communi, Bertr. *conſil. 91. lib. 1. num. 9. & alij*. Ex quibus concluſum fuit, exceptionem detractionis Trebellianicæ ſuffragari in caſu, & ad effectum, de quo agitur.

ILLVSTRISS. CARD. LANCELLOTTO.

Recanateñ. Beneficij.

Veneris 14. Martij 1608.

A R G V M E N T V M.

Præſentatus debet eſſe actu ſacerdos, quando in fundatione beneficij qualitas presbyteratus iuncta eſt verbo erigendi, nec ſufficit ætas habilis ad ſacerdotium, quicquid dicendum ſit in beneficio iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, & quando ex ſtatuto, vel conſuetudine debet fieri collatio beneficij, habentis ſacrum Ordinem annexum, & an patronus poſſit lite pendente alium præſentare, & an poſſit præſentare collitigantem.

S V M M A R I V M.

Præſentatus an debeat eſſe actu ſacerdos, vel non, debet attendi tenor fundationis, n. 1.

Præſentatus debet eſſe actu ſacerdos, quando in fundatione qualitas presbyteri eſt iuncta verbo eligendi, n. 1. & n. 2. Vbi maxime, ſi dicta qualitas fuit repetita.

Qualitas iuncta verbo debet intelligi de tempore verbi, num. 1.

Præſentatus debet eſſe actu ſacerdos, quando ad effectum, vt beneficiatus congrue ſuſtentari poſſet, fuit facta vnio alterius beneficij, cùm alias pro ſuſtentatione ſimplicis Clerici non fuiſſet neceſſaria tanta ſolicitudo, n. 2.

Altariſta nomen potius ſonat in presbyterum, quam in ſimplicem Clericum, n. 2.

Obſeruantia ſubſequuta plurimum facit ad dignoſcendum, an præſentatus debeat eſſe actu ſacerdos, n. 2.

Presbyteri nomen eſt æquiuocum, & poteſt verificari etiam in ſimplici clerico licet proprie, & in fortiori ſignificatione ad ſacerdotes referatur, maximè ſi profertur latino ſermone, num. 3.

Obſeruantia interpretatiua non poteſt deſumi ex actibus remotis, num. 4.

Obſeruantia interpretatiua non habet locum vbi verba ſunt clara, n. 4.

Epiſcopus non poteſt etiam cum conſenſu patroni derogare qualitatibus fundationis, n. 4.

Præſentatus vbi ex fundatione debet eſſe actu ſacerdos, ſufficit quod tempore præſentationis ſit in ætate habili ad Sacerdotium, n. 5.

Dic procedere in iurepatronatus Eccleſiaſtico, & quando vigore Statuti, conſuetudinis, & priuilegij debet fieri collatio, vel præſentatio beneficij habentis ſacrum ordinem annexum ſecus in iurepatronatus laicali, quia tunc ſi in fundatione caueatur quod præſentetur presbyter, non ſufficit ætas habilis, num. 5.

Patronus præſentans ſcienter indignum priuatur poteſtate iterum præſentandi pro illa vice, n. 6.

Vacatio beneficij iuriſpatronatus conſumitur, ita vt non poſſit amplius per patronos fieri præſentatio per prouiſionem Apoſtolicam, cum expreſſione iuriſpatronatus, ac aliorum in deciſione relatorum, n. 6.

Patronus non poteſt lite pendente ſuper titulo beneficij præſentare, n. 7.

Amplia quod non poſſit etiam cumulando collitigantem præſentare quando per illam præſentationem datur occaſio litigandi, & aperitur via ne lis finiatur, n. 7.

DECISIO CCXVI.

1 IN fundatione, & dotatione beneficij, de quo agitur anno 1537. fuit reſeruatum iuspatronatus, & eligendi presbyterum, & Altariſtam Syndicis, & Prioribus confraternitatis exiſtentis in Eccleſia Beatæ Mariæ Caſtri noui Ciuitatis Recanateñ. & quia res datæ in dotem non erant ſufficientes pro ſuſtentatione presbyteri, & altariſtæ, Epiſcopus vniuit quoddam altare ſub vocabulo Sanctæ Agathæ. Cùm verò anno præterito de Menſe Octobris huiuſmodi beneficium vacaſſet, per obitum q. d. Ioann. Beptini presbyteri fuit in Prioribus, & confratribus d. confraternitatis præſentatus Pulitus de Pulitis, qui de tempore præſentationis non erat presbyter, ſed ſolum ſimplex clericus, D. autem Tontus fuit de eo prouiſus à Sanctiſſimo D. N. cum mentione iſtius iuriſpatronatus inter quos prouiſum ſcilicet Apoſtolicum, & præſentatum à Patronis litis introducta, qua pendente prouiſus Apoſtolicus obtinuit gratiam ſi neutri, & gratiam perinde valere, cum noua prouiſione. E contra verò præſentatus dubitans de validitate ſuæ præſentationis, ex quo non erat Presbyter non obſtante litis pendentia, & poſt datam dictarum gratiarum ſi neutri, & perinde valere, fecit, vt dicitur ſe in partibus promoueri ad omnes ordines Sacros, etiam Presbyteratus, & vt aſſeritur eundem fuiſſe iterùm ab eiſdem Patronis præſentatum.

2 Pro cuius litis coram me extra Rotam pendentis faciliori deciſione dubitatu, An requiratur quod præſentatus ad hoc beneficium eſſet actu Sacerdos in caſu, & ad effectum de quo agitur. Effectus autem dubij erat, vt videretur quiſnam foueret ius in hoc beneficio, & attenta ſupradicta fundatione, cuius tenor ad hunc effectum inſpici debet ex allegatis per Barbat. *conſil. 33. verſic. cap. 2. lib. 2.* reſolutum fuit, neceſse eſſe ad validitatem præſentationis, & inſtitutionis, quod præſentatus de tempore præſentationis eſſet actu ſacerdos, alias præſentatio eſt nulla, & in conſequentiam inſtitutio. Nam qualitas Presbyteri iuncta verbo eligendi de qua in fundatione intelligitur requiſita de tempore verbi, *l. in delictis, §. in extraneo, ff. de noxal. action. cap. nemo*, vbi gloſ. *in verbo ſacerdotio, de electionib. lib. 6.* Abb. poſt gloſ. *in Clem. vt hi*, & ibi Imol. *num. 22. & 28.* Vital. *in §. in illa num. 16. de ætat. & qualit.* idem Abb. *in cap. cum in cunctis, §. inferiora num. 10.* & ibi Dec. *num. 12. de elect.* Roch. *de iurepatr. in verbo honorific. qu. 4. num. 26.* Lambert. *in eod. tract. lib. 2. part. 1. qu. 7. art. 27. num. 8. & art. 29.* vbi alios refert Barbat. *d. conſ. 33. num. 2. dub. 1. lib. 2.* Dec. *conſil. 127. num. 5.* latè Pariſ. *conſil. 50. num. 12. & ſeq. lib. 4.* & in iſtis terminis ſæpiſſimè deciſum fuit in Rota, *vt in cauſa Parmen. Prioratus 8. Iunij 1578. coram Illuſtriſſimo Blanchetto, in cauſa Firmana beneficiorum 26. Nouembris 1582. coram bon. mem. Orano, & 29. Aprilis 1583. coram Illuſtriſſimo Blanchetto, & 27. Maij 1596. coram Litta bon. mem. in Valentina iuriſpatronatus 20. Martij 1589. coram Orano, & coram eodem in cauſa Alexandrina decanatus 12. Iunij, & 14. Decembris 1589. & in Romana Capellania 19. Martij 1596. coram Illuſtriſſ. Cardin. Pamphilio, & in Gerunden. beneficij 22. Martij 1596. coram R. P. D. Iuſto, & vltimo loco, in cauſa Taruiſina iuriſpatr. 27. Iunij 1607. coram R. P. D. meo Marcomantio.*

3 Quod eo magis dicendum eſt in caſu noſtro, tum quia qualitas Presbyteri, nedum fuit bis repetita ex fundatione, vt ponderat Pariſ. *d. conſ. 50. num. 14. & 15. lib. 4.* ſed etiam, quia cùm res donatæ non ſufficerent pro ſuſtentatione Presbyteri, & Altariſtæ, fuit facta vnio &c. quod oſtendit in fundatione non fuiſſe intellectum de ſimplici clerico, pro cuius ſuſtentatione non fuiſſet neceſſaria tanta ſolicitudo, tum quia verbum, *Altariſta*, aliquid operari debet, vt intelligatur de Presbytero, qui altari deſeruiat in eo celebrando, & non de ſimplici clerico, qui potius deſeruit Presbytero, quàm Altari; Tum etiam quia concurrit obſeruantia ſubſecuta. Nam ſtatim poſt erectionem iuriſpatronatus

fuit

fuit præſentatus Antonius, qui erat actu Sacerdos. Præterea etiam fuit obſeruatum in præſentationibus annorum 1450. 1490. & in alijs, quæ obſeruantia potiſſimum attenditur in hac materia, Pariſ. *d. conſ. 50. n. 19.* & fuit dictum *in cauſa Salamant. Capellaniæ 12. Iunij 1598. coram eodem bon. mem. Orano, & in allegata Alexandrina Decanatus 12. Iunij 1590. coram eod. bon. mem. Orano.*

4 Vnde non obſtat, quòd nomen *Presbyteri* ſit æquiuocum, & poſſit verificari in ſimplici clerico, quia propriè ad Sacerdotes tamen ſpectat, *cap. Cleros 21. diſtin.* & ita loquuntur Barb. Roch. Lambert. & Pariſ. 5. *allegat.* & in dubio debet accipi in potiori ſignificatu, vt in allegatis cauſis Salamantina, & Alexandrina coram bon. mem. Orano, maximè quia fundatio non fuit concepta vulgari ſermone, ſecundum quem Presbyter poteſt ſumi ad differentiam Laici, ſed eſt in lingua latina, quo caſu Presbyter ſemper accipitur pro ſacerdote, *dict. cap. cleros.* Nec obſtat, quod in caſu aliquorum Doctorum, & deciſionum eſſet eligendus Presbyter miſſam cantans, vel qui celebrare deberet, quia ius, & ratio iſtius deciſionis & aliarum ſupra allegatarum conſiſtit in eo, quod verbum *Presbyter*, quod intelligitur de Sacerdote, vt dictum eſt, adhæret verbo, *eligendi*, & ſic cùm iſta qualitas Presbyteri ſit iuncta verbo, *eligendi*, debet inſeruire de tempore verbi, nempè de tempore electionis ſiue præſentationis, ex latè ſupra deductis.

5 Sicuti neque obſtat, quòd dicatur, aliquando fuiſſe præſentatos ſimplices Clericos, quia vltra quod de hoc non conſtat, nihilominus & iſta obiectio fuit ſublata *in dicta cauſa Alexandrina Decanatorum 12. Iunij 1598. coram bon. mem. Orano*, tum quia præſentationes factæ longè poſt ipſam fundationem non poſſent deſeruire pro obſeruantia interpretatiua. Tum quia cùm fundatio ſit clara non eſt locus interpretationi. Tum quia non erat in facultate ordinarij, & cum conſenſu Patroni derogare qualitatibus fundationis. Tum denique quia potuit eſſe, quod fuiſſet cum præſentatis diſpenſatum, vt latè in eadem deciſione conſideratum fuit.

6 Nec etiam obſtat, quòd licet Politus de tempore præſentationis non eſſet Presbyter, erat tamen in ætate, quod poterat ad ordinem presbyteratus promoueri, quod ei ſufficere videbatur ex not. *in cap. ſi eo tempore*, & ibi gloſ. *in verb. prouideri de præb. eod. lib. 6.* cum alijs, quos refert, & ſequitur Rom. *conſ. 325. in princ.* quia hæc benè procedunt, quando vigore ſtatuti, conſuetudinis, & priuilegij deberet fieri collatio vel præſentatio beneficij habentis Sacrum ordinem annexum, quia tunc ſufficit, quod ille cui fit collatio, habeat ætatem legitimam ad illum ordinem ſuſcipiendum, etiam procederent in iurepatronatus eccleſiaſtico, ſecus autem eſt in iurepatronatus laicali, & quando verſamur in diſpoſitione laici opponentis legem in re ſua tempore fundationis, quam poteſt apponere, hoc enim caſu quando laicus diſponit quod præſentetur Presbyter, non ſufficit quod præſentatus habeat ætatem idoneam ad presbyteratum, ſed requiritur, quod ſit actu Presbyter, vt per Barb. *d. conſ. 33. in fin. lib. 2.* vbi etiam declarat Rom. *& iura ab ipſo alleg.* Lambertin. *de iurepatron. art. 29. qu. 7. in princ. p. 1. lib. 2.* qui latè deducit, & refert, & ſequitur conſil. Barbat. & alias auctoritates, & rationes allegatas. Hinc reſultat effectus dubij, quia cùm præſentatio, & inſtitutio Politi fuerit nulla, ex quo de tempore præſentationis non erat ſacerdos, intrat gratia Apoſtolica D. Tonti ſiue vtatur gratia præſentiali ſiue quando illa non intret, vti velit gratia ſi neutri ab eodem poſt hanc litem motam obtenta, ſiue alia gratia perinde valere cum noua prouiſione. Nec dicatur quod neque idem D. Tontus ſit ſacerdos, prout requiritur ex fundatione, quia id tollitur ex d. gratia perinde valere cum noua prouiſione eiſdem à Sanctiſſimo D. N. conceſſa, in qua ei vt beneficium recipere, & retinere valeat, abſq; eo quod ad ordinem Presbyteratus ſe faciat promoueri indultum, & vt me diſpenſatum fuit.

7 Neque ſuffragari poteſt Polito, quod poſt primam præſentationem, & inſtitutionem de ipſo nulliter factam fuerit lite pendente promotus ad ordinem presbyteratus, & de nouo à Patronis præſentatus, quia dici poſſet, quod cùm patroni ſcienter indignum præſentauerint, priuati erant pro illa vice poteſtate iterùm præſentandi, iuxta *deciſ.* Creſc. 11. *de iurepatron.* & qui ſciuerint quod præſentandus deberet eſſe Presbyter, conſtet ex quo incontinenti, poſt præſentationem produxerunt eorum ordinario inſtrumentum dotationis, & reſeruationis iuriſpatronatus, in quo qualitas Presbyteratus requiritur, ſed nihilominus antea huiuſmodi nouam præſentationem D. Tontus obtinuerit gratiam ſi neutri, & gratiam perinde valere, cum noua prouiſione, cum mentione litis, ac iuriſpatronatus conſtitutis ex dotatione, & fundatione, & cum expreſſione quod patroni præſentauerunt Politum non habentem qualitatem requiſitam Presbyteratus, intrant huiuſmodi gratiæ D. Tonti, per quas conſumpta fuit vacuatio, & quæ excludunt poſteriorem præſentationem de eodem Polito factam, Creſc. *deciſ. 8. de iurepatr.*

Vltrà quod cùm lis penderet ſuper titulo beneficij inter 8
prouiſum Apoſtolicum, & præſentatum non poterant patroni aliam præſentationem facere, *c. 1. & 2. lit. pend. lib. 6.* quæ iura habent locum etiam in præſentatione, Calderin. *conſil. 1. vt lit. pend.* Lap. *alleg. 22. num. 13.* fuit dictum *coram Brauo in vna Salamantina Parochialis 1. Decembris 1578. & in cauſa Salamantina Capellaniæ del Voto 5. Iulij 1395. coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Pamphilio*, & ſic neque cumulando poterant iterùm præſentare hunc collitigantem, quia quid dicunt, ſit, quando per variationem de collitigante lis finitur, cùm per hanc nouam præſentationem potius detur occaſio litigandi, & aperiatur via ne lis terminetur, iuxta *deciſ.* Creſc. 8. *& 10. de iurepatron.* & in fortioribus terminis fuit reſolutum *in cauſa Iſpalen. Beneficij 11. Februarij 1604. coram bon. mem. Litta.* Et ita vnanimiter concluſum.

ILLVSTRISS. CARD. LANCELLOTTO.

Carpentoraten. Fideicommiſſi.

Lunæ 17. Martij 1608.

ARGVMENTVM.

Fœminæ non cenſentur vocatæ, vbi fuit habita ratio conſeruationis agnationis, & quando cenſeantur vocatæ poſt maſculos, vbi teſtator voluit bona conſeruari in agnatione, & prouenire ad proximiorem de genere.

SVMMARIVM.

Fœmina cenſentur excluſæ, vbi teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, etiamſi aliàs ex proprietate verborum venirent, n. 1.

Conditio, ſi ſine filijs, verificatur etiam in fœminis, ad excludendum ſubſtitutum, n. 1.

Fallit quando teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, n. 1.

Fœminæ non cenſentur comprehenſa in ſubſtitutione, quando illa eſt reſtricta ad maſculos, & teſtator diſcretiuè loquutus fuit de fœminis, n. 2.

Fœmina cenſentur vocatæ poſt maſculos, quando teſtator vult bona in agnatione conſeruari, & ad proximiorem de genere deuenire, n. 3.

Declara vt non habeat locum, quando ex ſequentibus apparet diſpoſitionem agnationis, & generis intelligi de linea maſculina excluſis fœminis, n. 2.

Declara ſecundo procedere, quando fœmina ab initio fuerint vocatæ, alias ſecus, n. 4.

Extenſio non fit in fideicommiſſis de vno caſu ad alium, n. 4. vbi quod ex ſubſtitutione in caſum alienationis non infertur ad vocationem in caſum deficientis lineæ.

DECISIO CCXVII.

EX latè deductis in deciſione R. P. D. mei Manzanedi, 1
Domini vtraque parte informante perſtiterunt in deciſis. Nam licet verba fideicommiſſi eſſent apta comprehendere etiam fœminas, nihilominus cùm teſtator habuerit rationem conſeruandæ agnationis, quam in ſuo teſtamento expreſſit, fœminæ, quæ alias ex proprietate verborum eſſent comprehenſæ, non cenſentur vocatæ, quinimò dicuntur excluſæ, vt benè declarat Molin. *de primog. Hiſpan. lib. 3. cap. 5. num. 38.* Soccin. Gabr. Menoch. & alij in dicta deciſione allegata, in qua etiam deducitur ratio iſtius concluſionis, ſicut etiam videmus, quod licet conditio, ſi deceſſerit ſine filijs, verificetur etiam in fœminis ad excludendum ſubſtitutum, *l. ſi ita ſcriptum, ff. de leg. 2.* & deciſum fuit *in cauſa Camerinen. fideicommiſſi coram R. P. D. meo*

Decano

Decano, nihilominus quando teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, tunc fœminæ non comprehenduntur, Illuſtriſſ. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.11. tit.14. n.13. & ſeq.* & fuit reſolutum *coram eodem Illuſtriſſ. Mant. in cauſa Nucerina fideicommiſſi 16. Ianuarij, & 24. Nouembris 1595. & coram me, in cauſa Fulginaten. fideicommiſſi 22. Martij 1599.* & fuerat prius deciſum *coram Tholomeo in vna Parmen. de Garimberitis relata inter impreſſas deciſ. 801. part. 3. lib. 3.*

2 Præterea ex lectura ipſius fideicommiſſi apparet, ſubſtitutiones eſſe reſtrictas ad maſculos, ibi, *ſi maſculos reliquerit &c.* & inferiùs, ibi, *ſic quod vbi defecerit linea maſculina*, & deinde, ibi, *bona reuertuntur ad lineam maſculinam alterius*. Imò quod plus eſt, de fœminis fuit ſemper diſcretiuè diſpoſitum inſtituendo illas in ſcutis 1000. in quibus etiam ſubſtituti ſunt maſculi, ad quos hæreditas deueniſſet, vnde apparet teſtatorem non intellexiſſe, quod in ſubſtitutione comprehenderentur fœminæ, quæ ſunt omninò excluſæ, Molin. *d. lib. 3. cap. 5. num. 55.* cum alijs benè ponderatis in deciſione.

3 Qua ratione non obſtat, quòd verba teſtamenti, quia vult bona in agnatione conſeruari, & ad proximiorem de genere deuenire, ſint apta comprehendere fœminas, & quod iſto caſu fœminæ debeant poſt maſculos admitti, ex latè allegatis. Tum quia teſtator non ſe firmauit in iſtis verbis, quia voluit bona conſeruari in agnatione, & ſemper ad proximiorem de genere tranſire, ſed ſtatim ſubdit ſic, *quod vbi defecerit linea maſculina, alterius Stephani, & Franciſci, &c. bona reuertantur ad lineam maſculinam alterius*, quæ verba declarant præcedentem diſpoſitionem agnationis, & generis, vt in ea tantum intellexit de linea maſculina hæredum excluſis fœminis, vt de ſimili dictione, ita quod fuit reſolutum *in cauſa Bononien. bonorum 18. Iunij 1582. coram Illuſtriſſ. Card. Seraphino*.

4 Tum quia id habet locum quando ab initio minæ ſunt vocatæ, in quibus terminis loquuntur omnes Doct. in contrarium allegati, ſecus verò quando non fuerunt initio vocatæ; quia tunc non eſt locus ſucceſſiuæ ſubſtitutioni; vt benè poſt alios, quos allegat, declarat Gabr. *conſ. 132. q. 5. num. 56. & 57. lib. 1.* Hic autem fœminas non fuiſſe ab initio vocatas, neque comprehenſas in ſubſtitutione, licet verba eſſent apta illas comprehendere, ſatis conſtat ex ſupradictis, & ita concluſum non obſtante, quod in caſum alienationis ſint vocati proximiores, per lineam maſculinam, quia ſtantibus prædictis, non intelligitur de fœminis in hac ſubſtitutione in caſum alienationis, non inſertur ad vocationem in caſum deficientiæ lineæ, cùm non admittatur in fideicommiſſo extenſio de vno caſu ad alium, *vt in vulg. iur.*

R. P. D. L V G D V N E N.

Bononieñ. Cenſus.

Luna 17. Martij 1608.

A R G V M E N T V M.

Minor contrahens ſine ſolemnitate ſtatutaria, & etiam iurans ſibi non præiudicat, quando ſtatutum huiuſmodi fuit approbatum authoritate Apoſtolica, vbique habes in Summarijs.

S V M M A R I V M.

Minor contrahens ſine ſolemnitate ſtatutaria non obligatur, num. 2.

Statutum licet regulariter non obliget ciues ſuos contrahentes extra territorium, hoc tamen non procedit quando vlterius procedit tollendo fidem ſcripturis, & inſtrumentis, alibi confectis etiam extra territorium, n. 2.

Inſtrumentum cui à ſtatuto fides denegatur, neque probat iuramentum in eo contentum, n. 3.

Proœmium declarat mentem contrahentium, n. 4.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 113. dans certam formam contractibus minorum, ſi non ſeruetur actum reddit nullum, & inutilem, n. 4.

Statutum prædictum cum reſpiciat ſolemnitatem & formam, ſub qua minor debet contrahere comprehendit etiam minorem forenſem, n. 5.

Forenſes ligantur ſtatutis loci, in quo contrahunt, in reſpicientibus formam, & ſolemnitatem contractuum, num. 5.

Communitates locorum æquiparantur pupillis, n. 6.

Contractus vbi facti fuerint inter duos priuilegiatos potior cauſa eſt eius qui læditur, aut damnum ſentit, n. 6.

Pater ad proprium ſuimet commodum non poteſt authorizare perſonam filij, n. 7.

Minor quod poſſit contrahere ſine ſolemnitate ſtatutaria, ſi contrahat cum patre fundatur in eo, quod pater ſolet capere bonum conſilium pro filio, ideò non habet locum quando damnum filij eſt euidens, n. 8.

Conſenſus non præſumitur ad donandum, ſed ad validandum contractum, n. 9.

Minor ſe obligans ex cauſa neceſſaria, vt pro parte carcerando non reſtituitur, n. 10.

Intellectus ad text. in auth. ſi captiui, C. de Epiſc. & Cleric. num. 10.

Ius commune non attenditur quando tractatur de ſtatuto, num. 11.

Statutum quod pro ſolemnitate plura requirit vna omiſſa ſolemnitate actus totus eſt nullus, n. 11.

Statuti ſolemnitates ſeruari debent, quando tractatur de patre liberando, n. 11.

Rota non abnuit plurium ſtatutorum dari concurſum, ita vt vnum ab alio ſuppleatur.

Statutum de quo ſupra habet locum in omnibus contractibus ex quibus minor poteſt lædi, n. 12.

Statutum requirens ſolemnitates in contractibus minorum præter ſolemnitatem, & cauſam alienandi, etiam requirit euidentem vtilitatem minoris, n. 13.

Iuramentum de non veniendo contra contenta in contractu non excludit, vt quis contra talem contractum venire poſſit, quando interuenit enormiſſima læſio, n. 13.

D E C I S I O CCXXVIII.

CVm Theodorus ciuis Bononieñ. ob dilapidatam Regiminis Bononieñ. pecuniam detineretur carceribus Vrbis, fuit de anno 1600. inter ipſum, & d. Regimen inita concordia in qua Theodorus cum promiſſione ſolutionis reſidui debiti, ſi vnquam ad pinguiorem fortunam rediret, ceſſit prædicto Regimini quendam annuum cenſum, librarum 320. qui erat pars dotis Iſabellæ prædefunctæ ipſius vxoris, illique Ceſſioni Annibal filius Theodori, & Iſabellæ tunc impubes pubertati proximus præſtitit conſenſum cum iuramento, & cum authoritate curatoris ad id ſpecialiter ſibi deputati, & cum Decreto Iudicis, renunciauitque priuilegio minoris ætatis, atque promiſit contentis in illo contractu nunquam contrauenire. Elapſis poſtea aliquot annis, cùm idem Annibal, vti filius, & hæres Iſabellæ petijſſet fructus cenſus ab Alexandro antiquo illius debitore, qui iam illum extinxerat, mediante ſolutione librarum quatuor mille facta Regimini ceſſionario, fuit inter dictum Alexandrum, & Cameram Bononiæ ex vna parte, & Annibalem ex altera introducta lis in partibus. Vnde cùm auocata, & mihi commiſſa fuiſſet, dubitaui an prædicta ceſſio, & extinctio cenſus obſtet Annibali, & dubio vtraque parte informante propoſito, Rota reſpondit negatiuè. 1

Et mota eſt potiſſimum ex omiſſione formæ, ſeu ſolemnitatis ſtatutariæ, quæ in iſta alienatione rei ad minorem ſpectan. requirebatur, ſiue conſideremus locum cenſus alienati & originis, ac domicilij Annibalis, ſiue locum celebrati contractus. Statutum enim Bononiæ *ſub tit. de contract. cum minoribus, & filijsfam. faciendis*, expreſsè prohibet ſuis ſubditis, etiam extra Ciuitatem, & diſtrictum Bononieñ. contrahere, niſi ſub quadam forma, quæ hoc ſeruata non fuit, ideòque clarum eſt, quod iuxta terminos illius ſtatuti ceſſio Annibalis non eſt habenda in conſideratione, & licet dubitari ſoleat, an ſtatutaria diſpoſitio liget ſuos ſubditos extra ſuum forum, tamen illa dubitatio tollitur, ex quo ſtatutum Bononiæ procedit vlterius tollendo fidem ſcripturis, & inſtrumentis aliter confectis, etiam extra territorium, ad latè tradita per Tiraqu. *de leg. connub. gloſ. 8. num. 219.* & Rota *in cauſa Bononien. Terrarum 29. Maij 1579. coram Cantuccio quæ eſt deciſ. 104. part. 2. diuerſ.* dixit dictum ſtatutum eſſe indubitanter obſeruandum. 2

Quo ſtante non eſt facienda vis in iuramento Annibalis, quia 3

quia illud annullatur à dicto ſtatuto auctoritate Apoſtolica confirmato. Et ſi fides dempta eſt contractui, ita vt contractus non probetur, nec etiam probatur iuramentum, contentum in contractu, Bart. *in l. omnes populi num.25. de iuſtit. & iur.* fuit conſideratum *in dicta deciſione coram Cantuccio, & in ſimilibus terminis in ſtatuto Vrbis de præſcript. ſexdecim annorum* apud Mohed. *deciſ.16. de præſcript.* & Puz. *deciſ.116. lib.1.*

4 Quod ſi dictum Bononiæ ſtatutum non vendicat ſibi locum in iſta cauſa, quoniam diſponere videtur, quando adeſt ſuſpicio quæ in iſto caſu omninò ceſſauit, videlicet quod minor ſe contulerit extra diſtrictum vt fraudem faceret ſtatuto, ſicuti colligitur ex proœmio, quod declarat mentem ſtatuentium, Bart. *in l. fin. de hered. inſtit.* Oldrad. *conſil.103. num.1.* ibique add. Roman. *conſil.436. num.10.* & ex quo alias minor Bononien. vix contrahere poſſit alibi, quam in diſtrictu Bononien. quicquid ſit de iſta conſideratione, quam Domini non firmarunt, non tamen propterea obſtabit Annibali ceſſio, quia ſuccedit ad eius fauorem ſtatutum Vrbis, *lib.1. cap.11.* quod in alienationibus faciendis rerum ad minores ſpectantium dat certam formam, quæ cum in ceſſione cenſus non fuerit ſeruatum, præſertim in diſputatione duorum curatorum, ideò ſit locus verbis, & diſputationi dicti ſtatuti, quod talis alienatio nulla, & inualida cenſeatur.

5 Et quidem non eſt dubium quin dictum ſtatutum comprehendat minorem forenſem contrahentem in Vrbe cum reſpiciat ſolemnitatem ſeu formam ſub qua minor debet contrahere, non autem illius perſonam inhabilitet, iuxta doctrin. Bart. *in l.1. num.13. & 14. C. de ſumm. Trinit. & Fide cathol.* quam omnes ſequuntur, vt dixit ibi Iaſ. & de communi teſtatur Purpurat. *ibidem num.98.* & quamplurimos refert Lamberteng. *de contractibus mulier. d. gloſ.2. num.29. & ſeqq.* Et eſt regula generalis, quod in reſpicien. formam contractus, & ſolemnitatem, forenſes ligantur ſtatutis loci quo contrahunt, Gabr. *de conſuet. concluſ.2. num.4.* Surd. *conſil.257. n.1. & 3.* Caputaqu. *deciſ.206. & 215. p.3.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ.2. n.16. de donat.*

6 Non obſtat, quòd iſte minor contraxerit cum communitate Bononiæ, quæ fungitur vice, & Priuilegio pupilli, *l. nihil, ff. ad municipal. l. res publica, C. ex quibus cauſ. maior. l. rempublicam, C. de iure reipubl. lib.10.* Bart. *in l. nulli n.4. ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom.* Corn. *conſil.189. num.4. lib.3.* Quia etiam ſi dictus minor ad alterius minoris fauorem obligaſſet ſe, & ius remiſiſſet ſuum, haberet nihilominus locum ſtatuti diſpoſitio, quandoquidem inter duos priuilegiatos contrahentes potior eſt cauſa eius, qui in contractu inſimul inito læſus eſt, aut damnum ſenſit, *arg. cap. auditis de reſtit. in integr. l. fin. ff. ex quibus cauſ. maior. l.1. C. ſi aduerſ. fiſcum.* Et adhuc plures cumulat Lamberteng. *in d. tract. de contract. mulier. in fine n.125. & ſeqq.*

7 Non obſtat, quòd propter præſentiam patris, non fuerit neceſſaria deputatio alterius curatoris, quia omiſſo quod dicitur, Theodorum paſſum fuiſſe maximam capitis diminutionem, per quam finita fuerat patria poteſtas, *§. cum autem is, Inſtitut. quib. mod. ius patron. poteſt ſolu.* Adhuc non potuit ad ſui proprium commodum auctorizare filij perſonam, vt in his terminis eſſe veram opinionem reſpondit Bald. *conſil 213. in princ.* tradit Iaſ. *conſil.69. in 2. dub. lib.1.* Vbi ait, hanc opinionem eſſe tenendam, & ſequendam in iudicando, Pariſ. *conſil.97. num.21. & ſeq. lib.3.* latè Tiraquell. *de legib. connub. gloſ.8. num.115.* & Aſc. Clem. *de patr. poteſt. cap.6. effect.10. n.6.*

8 Nec obſtat, quòd ſtante ſtatutò vt minor ſine certa ſolemnitate contrahere non poſſit, filius tamen ſine dicta ſolemnitate poſſit contrahere cum patre, illique donare, vt ex magis communi opinione, dixit Gabr. *concluſ.2. de ſtatu num.1. & 5.* Nam quicquid ſit de veritate illius opinionis, ſufficit, quoad præſentem inſpectionem, quod illa fundata eſt in præſumptione, quod pater capiat quo filio bonum conſilium, ideòque non procedit, quando damnum filij eſt euidens, vt hic idem Gabr. *d. concluſ.12. n.7.* poſt Bart. Iaſ. & Dec. quos alleg.

9 Deinde Annibal non donauit cenſum Theodoro ſuo patri, ſed potius alienauit dictum cenſum ad fauorem regiminis, quia & conſenſus non præſumitur ad donandum, ſed ad validandum contractum, Bald. *in l. mater tua n.10. de rei vendic.* Et idem eſt quod duo ſimul alienent, vel quod vni alienanti alter conſentiat, Surd. poſt Bald. & alios quos allegat. *conſil.15. num.20. lib.1.* Dec. *conſil.121. num.2.* Alciat. *conſil.238. numer.4.* Tiraqu. *de legibus connub. gloſſ.7. num.24.*

10 Non obſtat, quòd cauſa iſtius ceſſionis ſeu conſenſus fuerit Annibali neceſſaria propter text. *in auth. ſi captiui, C. de Epiſc. & Cler.* ſicut in ſimili filius fideiubens pro patre excarcerando, non reſtituitur, Salyc. *in l.1. num.4. C. de fil. fam. min.* ibique Alex. Caſtren. & alij, & dixit Rota *in cauſa Bononien. Pecuniaria 9. Iunij 1603. coram R. P. D. meo Ludouiſio.* Nam fuit reſponſum, Primum, quòd text. in auth. non compellit præcisè filium ad liberandum patrem, ſed ſolummodo ſub comminatione exhæredationis, & ſic loquitur *deciſ.63. part.2. diuerſ.* Ex prædictis autem patet non fuiſſe cur Annibal extimeſceret de paterna exhæredatione.

11 Secundò, quod ille textus loquitur in maiori anni 18. ſicut colligitur ex illius lectura, & notauit ibi Bart. *in tertio not.* nec eſt recurrendum ad ius commune dum verſamur in terminis ſtatuti, quod quidem vltra euidentem vtilitatem minoris alia duo requirit, ſolemnitatem videlicet, & cauſam expreſſam ac plenè cognitam, ita vt vno deficiente alterum corruat, quia vnum altero non ſuppletur, *l. teſtament. §.1. l. cum hi, §. ſi prætor in princip.* & ibi gloſ. *ff. de tranſact. l. item veniunt, §. præt. de petit. hered. l. non enim de adopt.* Vnde admiſſo, quod pietas erga patrem deſeruiat, pro legitima cauſa alienandæ rei ad minorem ſpectantis, deficeret tamen alterum ſtatuti requiſitum, videlicet ſolemnitas, & iſte defectus vitiati contractus, *l. teſtamentum, Cod. de teſtam.* ibique Bald. *l. qui Romæ, §. Flauius Hermes, ff. de verb. obligat.* Et in his terminis liberationis patris, quod ſolemnitas ſtatuti ſit indiſtinctè ſeruanda, dixit Bald. *in præalleg. conſil.213.* ſicuti etiam de iure communi præter cauſam alienandi requiritur ſolemnitas in alienatione bonorum Eccleſiæ, *c.1. de rebus eccleſ. non alien.* Idemq; eſt in rebus minoris, Afflict. *deciſ.249.* Butr. *deciſ.205. lib.3. & not. in tit. Cod. de præd. & alijs rebus minor. non alien.* Hinc patet reſponſio ad deciſ. *in cauſa Bononien. Pecuniaria,* quia ibi fuerant ſeruatæ ſolemnitates ſtatuti, & nihilominus Rota poſtea cenſuit illum minorem fore adiudicandum ſuper enormiſſima læſione.

12 Non obſtat, quod dictum ſtatutum *in cap.113.* non diſponit in caſu iurato. Nam vltra quod dici poteſt, iuramentum eſſe ſublatum per aliud ſtatutum, *cap.151. eod. lib.* Et dari iſtorum ſtatutorum concurſum, vt in hoc vnum ab altero ſuppleatur, quod Rota non abnuit *in cauſa Romana fideicomm. del. Cruce, Lunæ 3. Decembris proximè præteriti coram R. P. D. meo Sacrato,* & poteſt habere magnam rationem, cùm ſæpius fuerit reſolutum illud ſtatutum habere locum in omnibus contractibus, in quibus minor lædi poteſt, vt copiosè deducitur *in deciſione Romana releuationis indemnitatis 22. Martij 1602. coram R. P. D. meo Ortembergo, & in Romana Argentorum 17. Iunij 1607. coram R. P. D. Ludouiſio.*

13 Fuit prætereà reſponſum, quod ſtatutum, vt prædictum eſt præter ſolemnitatem, & cauſam alienandi, requirit etiam euidentem vtilitatem minoris, quæ nedum hic non probatur quin potius conſtat de læſione illius enormiſſima, illa autem concluſio, quod propter iuramentum de non veniendo contra contenta in contractu excludatur quis à remedio ſibi competente contra talem contractum ſi non fuiſſet iuratus, quam dicunt communem Couar. *in c. quamuis pactum 3. part. §.4. num.4. in princ.* & Pinel. *in repet. l.2. C. de reſcind. vend. §.3. cap.1. num.1. & ſeq.* non procedit, quando interuenit enormiſſima læſio, Caſſad. *deciſ. vnic. de empt. & vendit.* Couar. alios allegans, *d. §.4. num.5. & lib.2. var. cap.4. num.5.* & communem dicit Molin. *de primog. Hiſpan. lib.2. cap.3. num.18.* optimè Corn. *conſ.288. num.16. lib.3.* Sic autem fuit enormiſſimè læſus Annibal, quia nulla aderat ſpes releuandi ſe ab iſta ceſſione, quæ tanto fuit conſiderata *in d. Romana Argentorum, coram R. P. D. Ludouiſio.* Atque iſta non ſpes, vltra quod ab euentu fuit confirmata, apparebat etiam in limine contractus quia in illo pinguior fortuna, ſi quæ vnquam contigiſſet, Theodora erat præoccupata, & obligata Regimini Bononiæ, vnde nec obſtat vtilitas conſiderata ex quo pro libris viginti quinque millium ſolutæ fuerint ſolummodo libræ quatuor mille, quia nec id procedit abſolutè, & reſpicit ſolum patris vtilitatem, non autem minoris. Atque ex his Domini cenſuerunt ceſſionem non obſtare Annibali, dixerunt tamen quod Agentes pro Camera Bononiæ iterùm audiantur, ſi voluerint, quia materia eſt larga, & exemplaris.

R.P.D.

R. P. D. MANZANEDO.

Ianueñ. Cenſus.

Lunæ 28. Aprilis 1608.

ARGVMENTVM.

Cenſus validitas in dubio præſumitur, pecuniaque in eo numerata cenſetur eo ipſo, quod de numeratione Notarius fidem facit, accedentibus præſertim depoſitionibus teſtium inſtrumentariorum.

SVMMARIVM.

Cenſus impoſitio in dubio præſumitur valida, quamdiu illius non probatur aliquis defectus, n. 1.

Numeratam fuiſſe pecuniam probatur per atteſtationem Notarij ſic in ſui præſentia fuiſſe numeratam, & traditam, num. 2.

Teſtes inſtrumentarij cenſentur à partibus approbati, & fidem faciunt, etiam quod ſint inhabiles, n. 3.

Cenſus impoſitus cum aliquo pacto contrario Bullæ Pij V. non reputatur inualidus in totum, quando adeſt expreſſum pactum, quod, quæ contra d. Bullam appoſitæ fuerint in inſtrumento, habeantur pro non appoſitis, n. 4.

DECISIO CCXIX.

1 DVbitaui, an cenſus, de quo agitur, eſſet validus, & Domini affirmatiuè reſponderunt, apparet enim ſuper re certa fuiſſe impoſitum, & de ſui natura fructifera, & in pecunia numerata, & de illo fuiſſe confectum publicum inſtrumentum. Vnde validus præſumitur, prout tradit Cepol. *de ſimulat. contract. præſumpt. 26. num. 85.* & fuit dictum *in vna Forolinien. cenſus 13. Nouembris 1589. coram bon. mem. Orano*, quin & in dubio pro validitate cenſus præſumitur, quamdiu non probatur aliquis defectus, *l. ſi prætor in princ. de ind. l. 3. ff. de teſtam. milit. cap. Abbate de verb. ſignif.* latè Aym. *conſ. 52. num. 2. & per tot.*

2 Non obſtat, quòd de numeratione pecuniæ opponitur, cum ex eodem inſtrumento totum contrarium appareat. Vbi Hieronymus fatetur habuiſſe, & recepiſſe à D. Antonio verè, & realiter ſcuta duo millia auri in auro, & Notarius atteſtatur in ſui præſentia, & teſtium, Hieronymum illa habuiſſe, & recepiſſe in pecunia numerata, & ei tradita per Antonium fuiſſe, quæ verba non à partibus, ſed à Notario prolata important actum numerationis, & realis receptionis, ad trad. per Bart. *l. ſi ita ſtipulatus, §. Chryſogonus num. 3. ff. de verb. obligat.* quem ſequitur Alex. *num. 14.* Bald. *l. ſi ex cautione num. 14. verſ. & ideò probant veram numerat. C. non num. pecun. cum alijs deductis in d. deciſ. Imolen.* quin & ex prædictis verbis probari numerationem, iuxta formam Bullæ Pij V. tenuit Rota *in vna Bononien. cenſus 15. Februarij 1599. coram D. meo Decano.*

3 Quæ magis procedunt, cùm adſint depoſitiones duorum teſtium inſtrumentalium, & Notarij rogati de dicto inſtrumento, & teſtes inſtrumentarij cenſentur à partibus approbati, & faciunt fidem, etiam ſi alias eſſent inhabiles iuxta gloſ. *verbo ſupplicijs, §. licet in auth. de teſtibus*, quam dicit ſingularem, Imol. *l. ad teſtium, §. conditionem, ff. de teſtam.* & Iaſ. pluribus illam ſequentibus relatis, *l. 1. num. 13. verſ. contrarium, ff. de ferijs*, Aymon. *conſ. 56. num. 10.* præcipuè cum fuerint inducti, & examinati per aduerſarium, ad tradita per Gabriel. *de teſtibus concluſ. 1. num. 13. verſic. contrarium.*

4 Nec alij teſtes quicquam obſtant, cum non interfuerint contractui, & deponant de auditu ab ipſa parte aduerſa. Et in omnem euentum iſte contractus habet clauſulam cum expreſſa proteſtatione, quod contrahentes iſtum contractum cenſualem celebrare volebant, iuxta formam Bullæ Pij V. taliter quod ſi adeſſet aliquod pactum contra tenorem dictæ Bullæ haberetur pro non appoſito, quæ proteſtatio de vtriuſque partis conſenſu facta valet, & limitat obligationem ad formam dictæ Bullæ, ad trad. per Gabr. *conſ. 47. n. 10. lib. 2.* & fuit dictum *in ſupradicta deciſione Forolinien. coram Orano, & in vna Anagnina vſurar. 14. Martij 1607. coram me*, & alias ſæpius.

Minus obſtat ſententia in partibus contra validitatem cenſus lata, cum ex prædictis clarè appareat de illius iniuſtitia. Nec etiam obſtat, quòd cenſus fuerit impoſitus ſuper bonis ſubiectis fideicommiſſo, cùm de hoc non conſtet, nec quicquam probetur. 5

R. P. D. COCCINO DECANO.

Viterbieñ. Fideicommiſſi.

Lunæ 5. Maij 1608.

ARGVMENTVM.

In fideicommiſſis, quando bona fideicommiſſo ſubiecta reſtituenda ſunt, an attendatur tempus mortis grauantis, vel grauati.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſi reſtitutio fideicommiſſario quando facienda eſt in bonis Drogheria, attendi debet tempus obitus grauantis, & non grauati, n. 1.

Negotians in ſuo commodo debet etiam ſubire periculum, num. 2.

Hæres grauatus reſtituere Drogheriam fideicommiſſario non tenetur in gratiam fideicommiſſarij aliquid lucrari, numer. 2. & 3.

Fideicommiſſorum reſtitutio vbi facienda eſt, veniunt ea, quæ erant in hæreditate tempore obitus grauantis, numer. 3.

Fideicommiſſo vniuerſali exiſtente, quando vna res, vel quantitas ſuccedat loco alterius, n. 4.

Fideicommiſſo relicto in mobilibus, & veriſimilibus reſtitutio facienda eſt ſecundum tempus purificati fideicommiſſi, dummodo abſit dolus, & fraus grauati, n. 5.

DECISIO CCXX.

DVbitaui, an in reſtitutione Drogheriæ eſſet attendendus valor de tempore obitus grauati, an verò grauantis. Et Rota cenſuit eſſe attendendum tempus obitus grauantis, & non grauati, quia genus, aut quantitas in genere eſt in fideicommiſſo, non ſpecies, vel merces, quæ reperiebantur in drogheria tempore obitus grauati, aut quæ quolibet tempore reperirentur, ita quod fideicommiſſum creſceret, & decreſceret ſicut peculium, *l. ſi ita, ff. de aur. & arg. leg. l. Aurelius, §. teſtamento, ff. de liber. leg. l. ſi ita ſcripſiſſet, ff. de leg. 2.* & eſt bonus text. *in l. hac edictali, §. mobilium, Cod. de ſecund. nupt.* Bald. *conſil. 135. n. 1. lib. 1.* 1

Cùm enim agatur de drogheria, cuius bona non fuerunt ſubtracta, ſed in vtilitatem grauati conuerſa, æquum eſt, vt cum is ſuo commodo negotiaretur, ita & ſuo periculo, *l. ſi ſocius, §. 1. ff. pro ſocio, l. manifeſtiſſimi, §. ſed cum in ſecundam, Cod. de furt.* & ratio ſuadet, quod ſicut commodum non ſpectabat ad fideicommiſſarium, ita nec damnum, vt in puncto conſiderat Bald. *alleg. conſil. 135. num. 1. verſ. præterea iſte Titius, & in fine verſ. Præterea eſt ratio eadem.* Hæres enim non tenetur negotiari, & aliquid lucrari in gratiam fideicommiſſarij, *DD. in l. deducta, §. ante diem*, vbi Alexan. *num. 2. ff. ad Trebell.* nec eſſe eius procurator, *l. poſtulante, §. ſed in huiuſmodi in fine, ff. eodem titulo.* 2

Et hæc eſt regula generalis, quia in fideicommiſſis reſtituendis veniunt ea quæ erant in hæreditate de tempore obitus grauantis, *l. 3. ff. ad leg. Falcid. l. debitor, §. fin. l. in fideicommiſſariam, §. quoties, & l. ita tamen, §. 1. ff. ad Trebell.* vbi fructus pendente fideicommiſſi conditione percepti ab hærede grauato non reſtituuntur fideicommiſſario, quia non hæreditate, ſed bonis accepto feruntur. 3

Neque obſtat, quòd verſemur in fideicommiſſo vniuerſali, & in vniuerſalibus vna res, vel quantitas ſuccedit loco alterius rei, vel quantitatis, *l. Imperator, §. fin. cum lege ſequenti, ff. de leg. 2. l. cum tabernam, ff. de pignor.* Bald. *d. conſ. 135. num. 1. verſ. in contrarium.* Quia hæc non faciunt ad punctum, eſſent enim conſideranda, ſi merces, quæ extabant in Drogheria fuiſſent ſuppoſitæ fideicommiſſo, & non genus, aut quantitas in genere, tunc enim eſſet videndum, an deſiſſent extare facto, dolo, aut culpa ipſius 4

hæredis

hæredis grauati, vel naturaliter, quos caſus conſiderant Doctores, & ampliant, & limitant.

5 Non obſtat, quòd aliquando attenditur tempus obitus grauati, quia concluſio procedit quoad vtenſilia, & mobilia domus, quæ reſtituenda ſunt, prout ſunt de tempore purificati fideicommiſſi, modò non adſit dolus, & fraus grauati, quia illarum rerum vſus cenſetur permiſſus à teſtatore, & in his terminis loquitur *deciſio Forolin. fideicommiſſi* 13. *Nouembris* 1595. *coram bon. mem. Litta*. An autem conſtet Drogheriam fuiſſe verſam in aromatariam, erit particulariter agendum.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Oueteñ. Mercedis.

Veneris 30. *Maij* 1608.

A R G V M E N T V M.

Ex Summario argumentum ſume.

S V M M A R I V M.

Mercedis ſeu Salarij Procuratoris debiti taxatio facienda eſt ſecundum qualitatem, induſtriam, & peritiam Procuratoris, num. 1.

D E C I S I O C C X X I.

1 CVm Capitulum non neget, ſalarium eſſe debitum D. Quignones, prout etiam pluries fuit firmatum, ſed ſolum diſcordia ſit circa quantitatem, Rota cenſuit, non poſſe fieri vim ſuper decreto reuocationis D. Quignones, cum aſſignatione Salarij ſcut. 50. quia iſta aſſignatio fuit facta poſt reuocationem, nec conſtat de aliqua acceptatione, ſed D. Quignones deberi ſalarium ad rationem ducat. 100. annuorum iuxta reſolutiones aliàs factas, quia dato etiam quod non conſtaret de aliqua promiſſione quantuatis, nihilominus cum hoc caſu ſit attendenda qualitas perſonarum, induſtria, & peritia, vt dicit Bald. *conſil.* 155. *in fin. lib.* 5. habita ratione ad dictas qualitates D. Quignones, hæc quantitas non videbatur exceſſiua, ſed multum conueniens.

R. P. D. L V G D V N E N.

Firmana Altaris.

Lunæ 9. *Iunij* 1608.

A R G V M E N T V M.

Beneficium liberum poteſt per Epiſcopum ex cauſa vniri beneficio iuriſpatronatus, cùm facultas vniendi Epiſcopo competens non ſit reſtricta, ſed referatur ad omnia beneficia.

S V M M A R I V M.

Iuſpatronatus ſuper beneficio libero non poteſt per ordinarium laico concedi, n. 1.

Fallit ex cauſa, n. 1. *vbi pro cauſa conſideratur, quod beneficium iuriſpatronatus ſit modici redditus.*

Beneficium vnitum non dicitur amplius beneficium, ſed prædium beneficij, cui vnitum fuit, n. 2.

Epiſcopus poteſt vnire beneficium liberum beneficio iuriſpatronatus, n. 3.

Vniendi facultas competens ordinario refertur ad omnia beneficia exceptis Eccleſijs Cathedralibus, & diuerſarum religionum, n. 3.

Dictio, etiam, *eſt implicatiua, & extinctiua, n.* 3.

Vnio etiam nulla præſcribitur ſpatio 40. *annorum, n.* 4.

Beneficia tria in eadem Eccleſia nemo obtinere poteſt, num. 5. *Et ibi declara.*

D E C I S I O C C X X I I.

1 CEnſuerunt Domini perſiſtendum eſſe in deciſis ex rationibus deductis in deciſione, quibus non obſtat, quòd beneficio S. Antonini, quod erat de iurepatronatus, vnitum fuerit beneficium liberum S. Stephani, quod non potuit fieri ab ordinario, qui non poteſt concedere laico iuſpatronatus ſuper beneficio libero, Abb. *conſil.* 106. *n.* 4. *& conſil.* 28. *lib.* 2. Roch. *de iurepatron. verſ. pro eo, quod de Diœceſani q.* 16. Lamberteng. *eod. tract. lib.* 1. *part.* 1. *art.* 4. *qu.* 10. *num.* 4. Fuit enim reſponſum, id non procedere, quando Epiſcopus ex cauſa facit de beneficio libero patronatum, vt ſe declarat Abb. *d. conſil.* 106. & poſt Roch. Lamberteng. *vbi ſupra num.* 5. *&* 6. & ſic vnio facta fuit ex cauſa legitima, videlicet ob tenuitatem reddituum beneficij Sancti Antonini, Rebuff. *in praxi tit. de vnion. n.* 39.

Deinde aliud eſſe, quod Epiſcopus poſſit concedere iuſpatronatus ſuper beneficio libero, aliud quod poſſit vnire beneficium liberum beneficio iuriſpatronatus, & differentiæ, ea ratio eſt, quia in primo caſu beneficium liberum reducitur ad ſeruitutem. In ſecundo autem caſu poſt vnionem beneficium vnitum, non habetur amplius vti beneficium, ſed vti prædium beneficij, cui vnitum fuit, Rota *deciſ.* 11. *num.* 1. *de rebus Eccleſ. non alien. in antiq.* Caſſad. *deciſ.* 13. *num.* 1. *ſuper reg.* Oldrad. *conſ.* 257. *num.* 15. *&* 18. Ideoque in beneficio vnito non conſideratur amplius qualitas libertatis, ſeu ſeruitutis ex iurepatronatus. 2

Et quidem quod Epiſcopus beneficium liberum vnire non poſſit beneficio patronato, non reperitur in iure cautum. Quin potius facultas vniendi competens ordinario refertur ad omnia beneficia, Rebuff. *in praxi tit. de vnion. num.* 4. *&* 5. Hoied. *de beneficij compar. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 6. & Petr. de Peruſ. *de vnion. Eccleſ. cap.* 4. *num.* 28. dicit notandum, quod poteſtas Epiſcoporum circa ius vniendi non reperitur de iure reſtricta niſi tantum quoad Eccleſias Cathedrales, & diuerſarum Religionum. Idemque *cap.* 6. *n.* 2. dicit, obſeruandum eſſe, quod iura loquentia de vnione Eccleſiarum non diſtinguunt de qualitate ipſarum, ſed ſimpliciter, & abſolutè dicunt, *vnam Eccleſiam poſſe vniri alteri*, quodque iſta vnio beneficij liberi ad beneficium patronatum fieri poſſit, videtur præſupponere Sacr. Conc. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 9. *verſ. inſuper*, dum reuocat ex huiuſmodi vnionibus illas, quæ non ſunt effectum ſortitæ quacumque authoritate, etiam Apoſtolica conceſſæ fuerint, ponderando illam dictionem, *etiam*, quæ cùm implicatiua, & extinctiua ſit, Calder. *in Clem.* 1. *in fin. de ſent. & re iud.* apertè comprehendit vniones factas ab ordinarijs. Et maximè mouebat Dominos reſolutio Illuſtriſſimorum Dominorum dicti Sacri Concilij Interpretum, qui in hac ipſa cauſa id fore in Rota inſpiciendum dixerunt, an iſta vnio fuerit effectum ſortita 40. annis ante Concilium. Cùm enim in prima deciſione iam firmata fuerit illa effectuatio, Rota, quæ dictorum Illuſtriſſimorum DD. reſolutiones ſemper ſuſcepit reuerenter, non habet, quod in hac facti ſpecie amplius inſpiciat. 3

Neque obſtat, quòd dicitur, etiamſi iſta vnio non ſit irrita ex Decreto Concilij, attamen eſſe inualidam ex iuris communis diſpoſitione, nam vltra quod iam dictum eſt, id in iure non probari. Adhuc ſtante curſu longi temporis vltra 40. annos, poſſit præſumi confirmata authoritate Apoſtolica, & data etiam illius nullitate, intraret præſcriptio, Vital. *in Clem.* 1. *num.* 98. *de exceſſ. prelat.* latè Rebuff. *d. tit. de vnion. num.* 35. *facit deciſ.* Cxi. de Graſſ. 3. *num.* 12. *de prabend.* 4

Non obſtat, quòd præſentatio in hoc caſu fuerit nulla, ex quo nemo tria beneficia in eadem Eccleſia obtinere poteſt, *cap.* 1. *de conuent. in* 6. ibique Gemin. *num.* 12. Franc. *num.* 7. Anchar. *num.* 3. & alij, quia in omnibus alijs agitur de beneficijs in duabus Eccleſijs, videlicet Sancti Martialis, & Sanctæ Anatoliæ, quo caſu quis poteſt etiam ſine diſpenſatione Apoſtolica eſſe triplex, Anchar. *d. n.* 3. Atque ex his fuit concluſum, perſiſtendum eſſe in deciſis. 5

R. P. D. L V G D V N E N.

Spoletana Bonorum.

Veneris 13. *Iunij* 1608.

A R G V M E N T V M.

Poſſeſſio percipiendi fructus, & decimas quomodo probetur, & iſto caſu teſtibus hinc inde contrarijs, quibus magis eſt credendum.

SVM-

SVMMARIVM.

Narratiua Papæ in antiquiſſimis probat, etiam in facto alieno, num.1.

Verba enunciatiua, ſeu narratiua prolata per modum cauſæ plenè probant, n.2.

Enunciatiua verba plenè probant iunctis adminiculis, n.3. & 4. Vbi ponitur exemplum huiuſmodi adminiculi.

Enunciatiua dua in antiquiſſimis, quarum memoria hominum in contrarium non extat, plenè probant, n.4.

Poſſeſſio percipiendi fructus in antiquis probatur per publicam vocem, & famam, n.6. & 7.

Poſſeſſio de præterito præſumitur continuata in futurum, niſi probetur interrupta, n.7.

Hactenus dictio excludit tempus præteritum vſque ad illam diem, n.8.

Narratiua poſita in ſupplicatione, & gratia probat contra ſupplicantem, n.9.

Teſtes ſpecificè, & certè deponentes præferendi ſunt teſtibus deponentibus genericè, & æquiuocè, n.11.

Teſtium dicta interpretanda ſemper ſunt, vt excitetur contrarietas, n.12.

Poſſidere vnum prædium duo poſſunt, vnus ſcilicet reſpectu certorum fructuum, & alius reſpectu aliorum fructuum, num.12.

Probatio per inſtrumenta fortior eſt, quam probatio per teſtes, num.13.

Locatio à communitate præſumitur facta ſecundum formam decreti facti de locando, n.14.

Locationis contractus quid contineat colligitur ex quantitate penſionis, num.6.

DECISIO CCXXIII.

1 IN hac diſputatione reſtricta ad fructus prouenientes ex terris laboratiuis, Domini conſideratis iuribus, & teſtibus tam Eccleſiæ S. Petri de Ferentillo, quàm Ciuitatis Spoleti, cenſuerunt præualere probationes Eccleſiæ, & conſtare dictam Eccleſiam fuiſſe in poſſeſſione percipiendi ex terris laboratiuis fructus ex cultura prouenientes vſque ad annum 1530. vel in circa. Antiquiſſima enim Eccleſiæ poſſeſſio probatur ex Bulla Gregorij IX. de anno 1231. in qua poſtquam Pontifex ſub ſua, & Sanctæ Sedis Apoſtolicæ protectione recipit Monaſterium S. Petri de Ferentillo, ſubdit deinde: Prætereà quæcunque poſſeſſiones, quæcunque bona, quæ idem Monaſterium in præſenti habet, & canonicè poſſidet, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, hic proprijs duximus exprimenda vocabulis. Domumque exprimit Rigouitum, & Petamen, de quibus agitur, ſiquidem & narratiua Papæ in antiquiſſimis probat etiam in facto alieno, Alex. *conſ.*15. *num.*2. *lib.*5. Ruin. *conſ.*108. *num.*10. *lib.*2. & alij per Gabr. *de probat. concl.*2. *n.*54.

2 Et in hoc caſu non poteſt dici, quod narratiua prædicta habeat ſimpliciter verba enunciatiua, quoad dicta bona. Quia cùm in illa Papa diſponat recipiendo Abbatiam, & bona ad illam ſpectantia, ſub ſua protectione dicendum eſt Papam fuiſſe benè certificatum, quod Monaſterium habebat, & legitimè poſſidebat dicta bona, & iſta eſſe verba aſſertiua determinatè prolata per modum cauſæ finalis, quia videlicet Papa voluit dicta bona ſub ſua protectione recipere, quo caſu huiuſmodi verba probant, *c. ſi Papa*, §.1. vbi Doct. *de priuileg. in* 6. *clem. literis de prob.* vbi Vital. *n.*32. & 42. Oldrad. *conſ.*258. Roman. *conſ.*369. *n.*38. *in l. ex his verbis verſ.*7. *limitat. C. de teſtam. milit.*

3 Et accedit, quod ex alijs bonis, quæ in dicta Bulla recenſentur. Abbas hodie etiam percipit Decimas, vt deponunt teſtes in Summario *num.*7. qui dicta bona enunciant. Vnde maior eſt adhibenda dictæ narratiuæ fides, cùm vſque hodie ferè in omnibus iuſtificata appareat. Idque faciliùs procedit, ex quo iſta, etiamſi eſſet ſimplex enunciatiua, benè tamen probaret, cùm nedum fulcita ſit adminiculis, ſed alijs etiam corroborata exiſtit probationibus, Vital. de Gamb. *tract. clauſ. tit. quando verb. enunc. in priuileg. num.*5. Afflict. *deciſ.*83. *n.*1.

4 Validiſſimum enim adminiculum facit alia enunciatiua, quæ habetur in inſtrumento antiquiſſimo de Anno 1306. in quo dum communitas Spoleti facit ſe ab hominibus Rigouiti recognoſcere in Dominam, additur, ſaluo ſemper, & reſeruato honore, & iure quod habere dicitur Monaſterium Sancti Petri de Ferentillo, etenim vel iſtæ duæ enunciatiuæ antiquæ, & ſupra hominum memoriam, plenè probant gloſ. *in cap. cum olim*, *in verbo inſtrumentis de cenſib.* Felin. *in cap. cum cauſam num.*5. *de probat.* Alex. *conſil.*74. *num.*33. *lib.*4. Dec. *conſ.*146. *num.*14. Soccin. iun. *conſ.*65. *num.*7. *vol.*1. vel ſi dicatur iſtam ſecundam non eſſe ſimplicem reſeruationem iuris, ſed dumtaxat quaſi conditionalem iuris, quod habere dicitur, tamen non poteſt negari quin abundè ſufficiat pro adminiculo. Accedente præſertim alia enunciatiua Alexandri VI. Summi Pontificis in literis in forma ſignificauit, quas Abbas Sancti Petri tunc exiſtens obtinuit contra nonnullos, qui decimam ad Menſam Abbatialem ſpectantes in tenimentis Rigouiti, & Petani detinebant.

5 Eadem poſſeſſio Eccleſiæ circa collectionem iſtorum fructuum colligitur etiam, ex quo Canonici Eccleſiæ Lateraneñ. cui per Bonifacium VIII. fuerat de Anno 1300. attributa hæc Abbatia poſtea de Anno 1420. aſſerentes ad ſe ſpectare integram, & vniuerſalem decimam in Caſtello Rigouiti & Petani, locarunt prædictæ decimæ partem per plures annos, & licet illa aſſertio, illæque locationes, atq; etiam ſupradicta Alexandri VI. enunciatiua ſint de decimis, tamen ex depoſitione teſtium in Summario Eccleſiæ *num.*6. & 7. conſtat iſtas Decimas fuiſſe temporales, & ſolui ſolitas ratione dominij, & proprietatis. Nec facit, quod dicitur Eccleſiam S. Petri non potuiſſe eo tempore poſſidere iſtas Decimas, ſiue iſtos fructus, poſtquam poſſidebantur à Canonicis Eccleſiæ Lateranenſis. Nam omiſſis alijs, cùm locationes Eccleſiæ Lateraň. fuerint tamen de parte quadam Decimæ, nihil impedit, quin Eccleſia S. Petri ſuam poſſeſſionem tueri, & continuare potuerit in parte reſidua.

6 Aliud probationis genus conſiſtit in teſtibus datis in Summario Eccleſiæ *num.*5. qui ex publica voce, & fama deponunt fuiſſe dotis nomine attributa Abbatiæ bona, de quibus agitur, & *num.*6. deponunt de antiquiſſima poſſeſſione Eccleſiæ percipiendi fructus ex cultura prouenientes in terris, de quibus agitur, omneſque teſtantur de auditu à Maioribus, quorum nomina aliqui recenſent, & pleriq; deponunt etiam de publica voce, & fama, Anchar. *conſ.*42. Felin. *in cap. veniens il primo num.*16. *de teſtib.* Put. *deciſ.*76. *lib.*1. Ioan. Paul. *deciſ.*105. Mohed. *deciſ.*5. *de teſtibus*, Caſſad. *deciſ.*2. *de probationibus*, & tanto minus dubium eſt in hoc caſu, concurrente probatione ex enunciatiuis, & inſtrumentis prædictis.

7 Iſta autem poſſeſſio præſumitur continuata vſquequò non probatur interrupta, vel ab alio occupata, Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina num.*23. *verſ.*1. *concluſio de cauſ. poſſ. & propr. etiam ad effectum ſpolij*, Rolan. *conſil.*6. *num.*36. *lib.*2. Menoch. *recuper. remed.*15. *num.*386. ſed vltra hanc præſumptionem adeſt etiam continuationis probatio. Datur enim ſecundus teſtis dicens, quod per vnum dumtaxat annum antequam communitas iſta bona occuparet, vidit reſponderi, & ſolui Eccleſiæ Decimas à pluribus, & ſubdit illam occupationem fuiſſe factam duobus annis poſt direptionem Vrbis, quæ direptio cum contigerit de Anno 1527. ſequitur, quod iſte teſtis deponit de viſu de Anno 1528. Cùmque habeantur plures alij teſtes idem deponentes de publica voce, & fama, omnes inſimul faciunt plenam probationem, gloſ. *in cap.*1. *in verbo famam de appell. cum cumul.* per Gabr. *de probat. concluſ.*1. *n.*8.

8 Coadiuuatur hæc probatio per inſtrumentum recognitionis, factum ab illis de Polinio, de Anno 1522. vbi dicitur Communitatem Spoleti nihil hactenus ex fructibus ex terris laboratiuis percepiſſe. Hinc enim infertur Eccleſiam continuaſſe ſuam poſſeſſionem, cùm dictio, *Hactenus*, excludat tempus præteritum vſque ad illam diem, Signorol. *conſ.*22. *num.*4. Roland. *conſ.*8. *n.*49. *lib.*3. Rim. iun. *conſ.*491. *n.*23. *lib.*5.

9 Concurrit Breue Clementis VIII. de anno 1532. in quo dicitur communitatem duobus ſuperioribus annis continuatis prætendere recepiſſe certam quotam, illamque in futurum ſibi deberi, etenim ſi communitas prius poſſediſſet, non reſtrinxiſſet ſe ad duos annos tantùm, atque hæc narratiua probat in præiudicium communitatis per Aym. qui alios allegat *de antiqu. tempor. part.*1. *num.*33. & facit, quod de anno 1530. communitas Spoleti fecit menſurare, & accaſtare terras Rigouiti, & Petani. Quodque vſque hodie Eccleſia continuat ſuam poſſeſſionem in alijs bonis deſcriptis in Bulla Gregorij, vt ſupra dictum eſt.

Denique

Denique ſaciunt quamplurima inſtrumenta vſque ad annum 1519. & acta quædam coram Commiſſario Ferentilli de anno 1518. & 1528. in quibus legitur terras in vocabulo Patani, Conuigni, & Rigouri eſſe in tenimento Abbatiæ, ex quo ſequitur fuiſſe etiam de illis ſolutas Decimas vti de bonis Abbatiæ iuxta depoſitiones teſtium, & concurrit notula bonorum aſſignatorum, de anno 1522. in Summario Eccleſiæ *n.16.*

10 Et quod plus eſt etiam de anno 1532. Abbas exiſtebat adhuc in poſſeſſione exigendi Decimas in aliqua parte iſtorum bonorum, vt apparet ex relatione ſyndici communitatis facta de dicto anno 1532. in qua refert ſe exegiſſe ab omnibus Decimas exceptis laboratoribus, & Decimatijs Abbatis Ancharani. Quando autem, & quomodo ceciderit tandem Abbas etiam ab illa parte, benè declarat vndecimus teſtis Eccleſiæ ſuper tertio articulo.

11 Atque has Eccleſiæ probationes, quoad iſtos fructus ex terris cultis prouenientes cenſuerunt Domini præualere probationibus communitatis, quæ alias deducta fuerunt in deciſione in hac cauſa facta coram me, die Veneris 4. Maij 1607. Omiſſo enim quod ex ſerie rei geſtæ apparet communitatem Spoleti paulatim ſe immiſcuiſſe in his bonis, & ſemper aliquid addendo ſuas conductiones effeciſſe pinguiores, & omiſſo, quod probationes Communitatis circa exactionem iſtorum fructuum nullæ dantur ante annum 1522. adhuc ex regulis iuris teſtes Eccleſiæ adminiculati antiquis inſtrumentis, & deponentes ſpecificè de certa ſpecie fructuum, de ſcientia locorum, & confinium, & certo tempore præferendi ſunt teſtibus communitatis, loquentibus æquiuocè, & genericè, tam reſpectu temporis, quam fructuum, ad latè tradita per Aym. *conſ.94. n.3.*

12 Accedit quod intelligendo depoſitiones teſtium Communitatis de Paſcuis, & Herbaticis in terris cultis, & incultis, excitatur inter teſtes vtriuſque partis contrarietas, ideòque amplectendus eſt talis intellectus, ad trad. per Gloſ. & Doct. *in cap. cum in de teſtibus*, latè Surd. *conſil.273. num.29. lib.2.* maximè cùm iſta fructuum ſpecies magis conueniat iuriſdictioni, circa quam probationes communitatis efficaciores, quam circa ius proprietatis. Nec abſurdum eſt, quod idem prædium reſpectu certorum fructuum ab vno poſſideatur, & reſpectu aliorum fructuum ab altero, Doct. *in c. cum in tua de Decimis*, vbi Ioan. Andr. *num.2.* Henric. Boich. *n.3.* Abb. *n.7.* Rebuff. *de decim. q.14. n.25. & 26.*

13 Nec eſt facienda vis in teſte 13. dum dicit, *Io sò, che mi ricordo, che la Communità di Spoleti hà affittato, e locato detti doi Territorij per vna certa reſpoſta*, nam non deponunt in ſpecie de perceptione fructuum ex cultura, ſed potius de locationibus reſpectu iuris paſcendi, habet enim integra depoſitio illa verba, *Hà locato li doi detti Territorij per paſcoli di animali*, & cum loquatur indefinitè ſine aliqua expreſſione temporis, etiamſi illa depoſitio intelligeretur de fructibus ex cultura, non tamen percuteret tempus ante annum 1522. propter illa verba, *per vna certa reſpoſta*, quæ ex ſupradictis non poſſunt verificari ante dictum annum 1522. citra, dum autem deponunt Ciuitatem ſemper poſſediſſe, non ſunt attendendæ in hoc concurſu probationes Eccleſiæ fundatæ in teſtibus, & inſtrumentis, quia cùm verſemur in facto antiquo, & excedente hominum memoriam, fortior eſt probatio per inſtrumenta, quam per teſtes, Bald. *in cap. cum cauſam num.3. de probat.* Soccin. *conſ.187. n.18. lib.2.* Aym. *conſ.54. n.15.* Roland. *conſil.2. n.59. lib.1.* Pariſ. *conſil.104. n.46. lib.1.*

14 Non obſtant inſtrumenta locationum, quia vt plurimum loquuntur de paſcuis, & montibus, non autem de reſponſionibus fructuum prouenientium ex cultura, nec mentio, quæ in aliquibus fit de terris cultis, & incultis, impedit, quin reſtringi debeant ad paſcua, quæ poſſunt haberi etiam in terris cultis, quando vacant à fructibus. Atque hanc interpretationem adiuuat decretum præcedens Communitatis de locandis paſcuis, & montibus, nulla facta mentione de fructibus ex cultura prouenientibus, in cuius decreti exequutionem, veriſimile eſt, quod locationes factæ fuerint, Aym. *conſ.91. n.9. & conſ.158. in fin.* Alciat. *de præſumpt. reg.2. præſumpt.24.* argumentum autem deſumptum à generali poſſeſſione ad ſpeciem poſſeſſionis, de qua hodie dubitatur non valet, ſtantibus probationibus Eccleſiæ, illam ſpecialem poſſeſſionem expreſsè concludentibus.

15 Non obſtat locatio anno 1457. in qua locantur *omnes terræ cultæ, & inculta, & omnia iura occaſione laborerij, paſculationis, Cottimi &c.* omiſſo enim an illa verba *occaſione laborerij* comprehendant fructus, de quibus agitur, fuit reſponſum, quod iſta locatio eſt vnica, & effectum non fuit ſortita, vt patet ex ſupradicto inſtrumento de Anno 1522. in quo fuit dictum, communitatem eatenus non percepiſſe hos fructus, & quidem ſi communitas tunc extitiſſet in poſſeſſione percipiendi illos fructus, non ita ſimpliciter, & ſine aliqua expreſſione illius iuris, recepiſſet donationem, quam homines de Polino dictæ Communitati in illo inſtrumento faciebant. Id etiam comprobatur, ex quo in ſequentibus locationibus vſque ad Annum 1495. nunquam fuit facta mentio de locatione fructuum ex cultura prouenientium, non eſt enim veriſimile, quod in tot locationibus factis per communitatem, nunquam fuiſſet facta mentio de hac ſpecie poſſeſſionis, ſi communitas fuiſſet in poſſeſſione percipiendi tales fructus.

Deinde illa locatio non fuit facta à Communitate, ſed à 16
quibuſdam illius creditoribus, de quorum credito dicitur non conſtare. De quo quicquid ſit vnum eſt, quod iſti creditores fecerunt locationem generalem de omnibus, quæ ex terris percipi poſſunt, quatenus tamen communitas haberet ius, quoad omnia narrata, vt ſonant illa verba, quas dictum commune Spoleti habet, & habere poteſt. Quare cùm nec in præcedentibus, nec in ſubſequentibus locationibus, ſeu mandato communitatis, pro faciendo hanc locationem, nec in ſubhaſtationibus factis ante dictam locationem, ſit expreſſum ius iſtud percipiendi fructus ex terris cultis, nec iſta locatio probetur effectuata, non poteſt ex illa deſumi validum argumentum ad probandum poſſeſſionem ciuitatis, & vltra quod magis habenda eſt ratio locationum, quas fecit ipſa Communitas, vtpotè melius informata de iuribus huius. Adhuc, quod iſti creditores nihil locauerint, plus quam communitas eſſet ſolita locare, manifeſtum eſt, ex quo iſta locatio non fuit facta maiori penſione, ſed ſolita, vel potius minori, quippè ex quantitate penſionis colligitur quid veniat in locatione, gloſ. *in l.1. §. qui ſuper ſortem, ff. de ſuperfic.* Bald. *in l. emptorem numer.15. C. locat.* Menoch. *præſumpt.73. num.5. lib.3.* latè Surd. *conſ.151. n.7. lib.2.*

Non obſtat, quod alias dictum fuit ex dicta locatione 17
anni 1457. declarari alias præcedentes, & ſubſequentes. Nam licet id poſſet dici ex ſolis probationibus communitatis, tamen in concurſu probationum aliud dicendum eſt ex prædictis. Atque ex his, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Romana Alimentorum.

Veneris 13. Iunij 1608.

ARGVMENTVM.

De filio naturali, quod à patre, & eius hæredibus alendus eſt, non obſtante renunciatione iurata illis per filium facta, & quando filius, qui aliunde habet vnde ſe alat, à patre alendus non ſit. Breuis eſt deciſio, ſed magiſtralis, & notabilis.

SVMMARIVM.

Pater alere tenetur filios etiam quomodolibet illegitimos, & deſcendentes ab eis, n.1. vbi etiam quod iſtud onus tranſit ad hæredes.

Filius renunciando alimentis ſibi à Patre debitis, dicitur enormiſſime læſus, & propterea aduerſus renunciationem debet in integrum reſtitui, n.2.

Tranſactio ſuper alimentis intelligitur ſemper rebus ſic ſtantibus, & non mutatis, n.3.

Tranſactio ſuper alimentis etiam iurata non valet, quando ſic tranſigens obſeruando tranſactionem fame periret, num.4.

Filius ali non debet à patre quando aliunde habet vnde ſe alat, & quomodo hoc intelligatur, numer. 5. & ſeq.

DECISIO CCXXIII.

1 COncluſum fuit, deberi alimenta Octauiano, quia pater tenetur alere filios, etiam quomodolibet illegitimos, & deſcendentes ab eis, *cap. cum haberet*, & ibi Doctor. *omnes, de eo qui duxit in vxor. quam polluerat per adulter.* Bart. *in l. fin. num. 7. ff. de his quibus vt indig. & in tract. de aliment. num.* 17. Couar. *de ſponſalibus part. 2. cap. 8. §. 6. n. 1.* Gabr. *de alim. concluſ. 1. num. 1. & 22.* & fuit reſolutum *in cauſa Bonon. Alimentorum* 28. *Martij* 1594. *coram R. P. D. meo Decano*. Et iſtud onus tranſit ad hæredes, Soccin. iun. *in l. Marcellus, §. res quæ num. 2. verſ. 3. conſidera, ff. ad Trebell.* Abb. *conſ. 115. col. 1. verſ. ſed his non obſtant. part. 2.* cum alijs per Gabr. *d. concl. 1. num. 10.* & fuit dictum *in d. Bonon. Alimentorum*.

2 Non obſtat tranſactio in qua Octauianus expreſsè renunciauit alimentis à patre debitis, quia omiſſo, an filius poſſit renunciare alimentis etiam cum iuramento, in caſu iſto fuit à Sanctiſſimo aduerſus huiuſmodi tranſactionem, & alimentorum renunciationem conceſſa reſtitutio in integrum. Ideò Octauianus venit omninò reſtituendus, quia per eam fuit nedum enormiter, ſed etiam enormiſſimè læſus, cùm pro ſcutis 200. remiſerit annua ſcut. 48. à Iudice pro alimentis ſibi taxata, per ea quæ tradunt communiter Doct. *in l. 2. C. de reſcind. vendit.* latè Odd. *de reſt. in integr. part. 1. q. 4.*

3 Maximè quod hodie mutatus eſt ſtatus, qui aderat de tempore tranſactionis non ſolum reſpectu Octauiani, qui poſt tranſactionem ex Vxore plures liberos ſuſcepit, ſed etiam reſpectu hæreditatis Manelli patris quæ hodie eſt aucta, nedum ob primogenituram Epiſcopi Scipionis, ſed etiam ob illius fructus per hæredes Manelli vti hæreditarios à Camera Apoſtolica recuperatos, quod etiam ex legato per ipſum Marcellum patrem relicto vnicuique ex alijs filijs in tranſactione comprehenſis ſcut. 400. annuis quod denotat ſuarum facultatum augmentum. Vnde Octauiano ſunt præſtanda alimenta, non obſtante tranſactione quæ ſemper intelligitur rebus ſic ſtantibus, & non mutatis, *l. quod Seruius, ff. de condict. ob cauſ.* Bald. *in l. pactum quod dotale num. 3. verſ. 4. quæro, C. de collat.* Surd. *de aliment. tit. 8. priuil. 56. num. 61.* & fuit reſolutum *in cauſa Romana Alimentorum* 22. *Maij* 1595. *coram Illuſtriſſ. Card. Mantica*.

4 Sed vlterius aliquibus ex DD. videbatur Octauianum poſt tranſactionem deueniſſe ad extremam inopiam ſeu neceſſitatem, cùm ſit plus, quàm veriſimile, quod ſcut. 200. ſibi in tranſactione data pro manutentione ſuæ familiæ conſumpſerit, nec appareat alia bona habere, ex quibus Vxorem, & liberos alere poſſit, quo caſu ne cum illis fame pereat, poteſt venire contra d. tranſact. etiam non obſtante iuramento, Alciat. *in c. cum contingat n. 107. de iureiur.* Couar. *in c. quamuis part. 2. §. 6. n. 4. de pact. in 6.*

5 Non obſtat, quòd dicitur, Octauianum habere vnde victum quærit, nempè ex Doctoratu, & procuræ exercitio, *l. ſi quis à liberis poſt princ. & §. ſed & ſi filius, ff. de liber. agnoſc.* cum alijs per Gabr. *conſil. 25. num. 15. lib. 1.* qui pro parte hæredum non oſtendit, Octauianum ex ſuo labore, & induſtria tot lucrari, quot ſufficiat ad ſe ipſum, & familiam alendam, vltra quod, vt aliàs fuit dictum *in vna Bononien. Alimentorum* 24. *Nouembris* 1604. *coram R. P. D. meo Iuſto*, ad huiuſmodi effectum non attenditur induſtria, nec attenduntur operæ propter fragilitatem humanæ potentiæ, quæ variantur ex tempore, ſed an habeat vnde ex redditibus viuere poſſit, vt per Aym. *conſ. 199. n. 1. verſ. tamen diligentius, & n. 5. & ſeq.* Sylu. Aldobr. *conſ. 28. n. 20. & ſeq.*

6 Præſertim vbi agitur de induſtria Doctor. quæ ab alijs pendenda eſt, nec poteſt arbitratu proprio exerceri, Roger. *conſ. 17. n. 23. & ſeq. lib. 2.* Et ex his, & alijs adductis per Informantes pro Octauiano, ex quibus remanebant ſublatæ difficultates in contrarium excitatæ, fuit concluſum, quoad alimenta, taxata verò illorum quantitate, DD. dixerunt, quod particulariter videatur.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Peruſina Fideicommi. de Alphanis.

Lunæ 10. Nouembris 1608.

ARGVMENTVM.

Fideiubens quando cenſeatur conſentire contractui, in quo fideiubet.

SVMMARIVM.

Conſentire dicitur alienationi alicuius rei qui de euictione fideiubet, n. 1.
Relatio debet fieri ad ea quæ magis conueniunt, & probabilius adaptantur, n. 1.
Ex quantitate pœnæ arguitur de quo diſpoſitio loquatur, n. 1.
Relatio debet fieri ad omnia præcedentia niſi ſubſit ratio cur magis debeat referri ad vnum quàm ad aliud, n. 2.
Alienatio permiſſa poſt expreſſam prohibitionem intelligitur in caſibus à iure permiſſis, n. 3.
Conſenſus alicuius vbi requiritur in actu ſemper debet fieri ex certa ſcientia, n. 4.
Fideiubens cenſetur conſentire contractui vbi conſenſus ſimpliciter requiritur, ſecus quando requiritur conſenſus expreſſus vel pro forma, n. 5.
Decretum irritans inducit formam, n. 5.
Decretum irritans inducitur ex diſpoſitione teſtatoris, quod non poſſit aliquid fieri modo, præterquam expreſſo, n. 5.

DECISIO CCXXV.

PRætendebat Alexander ſuſtinere emptionem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum ex conſenſu matris, eo enim accedente dicebat teſtatorem permiſiſſe bona alienari. Conſenſum autem Matris probari ex fideicommiſſione per ipſum præſtita de euictione bonorum venditorum, Bart. *in l. 2. in princ. n. 1. ff. de donat. in l. except. C. de euict.* cum multis concordantibus allegatis. Sed contrarium fuit reſolutum vnanimiter per Dominos, quibus in primis videbatur illa verba *ſenza eſpreſſo conſenſo della Madre*, eſſe referenda non ad alienationem, ſed ad fideiuſſionem, cui magis conueniunt, & probabilius adaptantur, Ruin. *conſ. 123. n. 12. lib. 3.* Cùm enim duo ſtatuerit teſtator, vnum ne eius filij poſſent vllo modo, neque ex vlla cauſa alienare, & permutare bona ſtabilia ipſius, alterum ne poſſent fideiubere vltra certam ſummam ſine expreſſo conſenſu matris, aut fideicommiſſariorum, dicendum eſt conſenſum huiuſmodi fuiſſe appoſitum ad limitandam fideiuſſionem, non ad alienationem admittendam, verbis tam præciſis, & vniuerſalibus prohibitam. Hoc enim ſuadet modicitas pœnæ, quæ magis correſpondet, & commenſuratur fideiuſſioni, quam alienationi, *arg. l. 1. §. ſed & quæ, ff. de abig. c. quæ ſunt de his, quæ fiunt à maiori parte Capituli*. 1

Nec obſtat regula, quòd relatio debeat fieri ad omnia præcedentia, quæ non procedit, quando ſubeſt ratio, quod debeat magis referri ad vnum, quàm ad aliud, Ruin. *conſ. 64. n. 6. lib. 3.* 2

Quatenus etiam conſenſus maternus eſſet ad alienationem referendus, attamen deberet intelligi de alienationibus factis in caſibus præmiſſis, vt fuit dictum *in Romana de Cincijs 17. Nouembris 1597. coram Illuſtriſſ. Cardinale Seraphino*, in qua aliæ deciſiones allegantur. 3

Rurſus iſte conſenſus non operaretur validitatem alienationis, niſi data ſcientia diſpoſitionis teſtatoris, quia vbi conſenſus alicuius requiritur in actu, ſemper debet fieri ex certa ſcientia, Dec. *in l. in totum num. 1. ff. de reg. iur.* Molin. *de primog. Hiſpan. lib. 2. cap. 7. num. 10.* Hic autem non probatur ſcientia, ita vt dici poſſet conſenſum adhibitum in vim illius facultatis à teſtatore conceſſæ, vltra quod fideiuſſio fuit per matrem præſtita per duos annos poſt factam alienationem. 4

Vlterius quod dicitur, fideiubentem cenſeri conſentire, poſſet procedere ſi conſenſus ſimpliciter requireretur, ſecus quando, vt in caſu iſto, requiritur expreſſus conſenſus, quia tunc ſunt neceſſaria verba conſenſum exprimentia, Aret. *in l. is qui hæres, §. 1. poſt num. 3. ff. de acqu. hæred.* poſt Bald. quem allegat cum concord. adductis per Informantes pro 5

parte

parte illorum de Alphanis, & admittit Rota *in illa Romana extinctionis cenſus relata inter diuerſ.797. part.1. ad fin.* ex aduerſo allegata, prout quando requiritur conſenſus pro forma, Sarnenſ. *in reg. de impet. benef. vacant. per obit. famil.* Card. *quaeſt.*11. *ſub num.*2. *& ſub num.*5. Hinc autem requiritur pro forma, quia teſtator nullo alio modo vult poſſe alienari, ex quibus verbis inducitur Decretum irritans, Gloſ. *in Clem.*2. *in verb. nullo modo de aetat. & qualit.* Felin. *in cap. ex parte num.*7. *de conſtit.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Pampilonen. Sepulturae.

Lunae 10. *Nouembris* 1608.

A R G V M E N T V M.

Papa nunquam intendit alteri praeiudicare. Item lineae, ac deſcendentium appellatione veniunt tam maſculi, quàm foeminae, & etiam nati ex foeminis.

S V M M A R I V M.

Clauſula, ſine praeiudicio, *praeſeruat ius alteri competens, n.*1.
Clauſula, ſine praeiudicio, *alicuius ſubintelligitur in gratia Papae, n.*1.
*Gratia Principis ſemper intelligitur ſine alterius iniuria, num.*1.
*Probatio debet per neceſſe, non autem per veriſimile concludere, num.*2.
*Lineae appellatione veniunt omnes deſcendentes tam maſculi, quàm foeminae, & etiam deſcendentes foeminarum, n.*3.
*Deſcendentium appellatione veniunt etiam nati ex foeminis, n.*3. *Vbi maxime in tranſitorijs ad haeredes extraneos.*
*Sepulchrorum iura ſunt ad haeredes extraneos tranſitoria, num.*3.

DECISIO CCXXVI.

1 Viſum fuit Dominis, Breue non eſſe iuſtificatum in eo, quod narratur, lineam Gulielmi de Torres eſſe extinctam, quod vtique eſt probandum, quia alias Papa non fuiſſet conceſſurus ius ſepulturae, cùm enim prius fuiſſet idem ius conceſſum Gulielmo, & eius deſcendentibus, ſi extitiſſent deſcendentes ipſis auferretur, quod nullo pacto voluit Papa, qui appoſuit clauſulam, *ſine praeiudicio alicuius*, quae etiam non appoſita ſubintelligenda, Sarnen. *in reg. de iur. quaeſit. non toll. q.*1. *in princ.* Principis enim gratia ſemper intelligitur ſine alterius iniuria, *l.*2. *§. ſi quis à Principe, & merito, ff. ne quid in loco publ. c. ſuper eo de off. deleg.* Bald. *in l. nec auus per illum text. C. de eman. liber.* Dec. *conſ.*11. *num.*4.

2 Non fuit autem ſaltem ſufficienter probatum, quod linea defecerit, quia teſtamentum Ioannis, & inſtrumentum concordiae quando eſſent in forma probanti, prout non ſunt, non concludunt huiuſmodi defectum. Dicere enim, quod Ioannes Torres inſtituerit quendam Ioannem Ximenez, quem veriſimiliter non inſtituiſſet, niſi cum ipſo fuiſſet extincta linea, nihil perneceſſe concludit, & eſt veriſimilitudo multum leuis, vltra quod licet Ioannes Teſtator eſſet de familia Torres, non tamen apparet, quod eſſet de linea Gulielmi, parum etiam vrget alia praeſumptio, quae deducitur ex tranſactione inter quendam Ioannem, & illos de Zaualetta, arguendo, quod ſi eſſent aliqui de linea Torres fuiſſet cum illis inita concordia. Vltra quod in inſtrumento tranſactionis nulla fit mentio, quod tranſigentes eſſent, vel non eſſent de linea Gulielmi.

3 Accedit quia pars aduerſa fatetur familiam de Zaualetta deſcendere ex quadam Ioanna filia Gulielmi, quod ſi verum eſt, conſtat de non extinctione lineae, quia in iſta familia conſeruatur, cùm lineae appellatione veniant omnes deſcendentes, Pariſ. *conſ.*40. *num.*1. *lib.*2. tam maſculi, quàm foeminae, Bald. *conſ.*321. *lib.*1. Bero. *conſ.*77. *num.*13. *in fin. lib.*2. & etiam deſcendentes dictarum foeminarum, Bero. ibi facit, quod dicit Bald. *conſ.*334. *num.*10. *lib.*3. quod omnes poſſumus dici de linea Adami, & quia deſcendentium appellatione veniunt etiam nati ex foeminis, Fulgoſ. *conſ.*86. *num.*2. Ruin. *conſ.*120. *num.*8. *lib.*1. Soccin. iun. *conſ.*2. *num.*11. *lib.*3. & praeſertim in iuribus ſepulchrorum, quae ſunt ad extraneos haeredes tranſitoria, *l. familiaria cum ll. ſeqq. ff. de relig. & ſumpt. fun.* Molin. *de primogen. lib.*1. *cap.*24. *num.*9.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Pampilonen. Beneficij de Necarte.

Veneris 14. *Nouembris* 1608.

A R G V M E N T V M.

Plura deducuntur pro probatione narratiuae, quod beneficium vacauerit per profeſſionem.

S V M M A R I V M.

*Producens ſcripturam videtur fateri omnia in ea contenta, num.*1.
*Narratiua gratiae, qua quis vſus fuit, contra ipſum probat, num.*1.
*Ponens dicitur fateri ea, quae ſunt in poſitionibus narrata, n.*2.
*Poſitiones non deſinunt eſſe poſitiones, licet appellentur articuli, quando fuerunt habita in iudicio pro poſitionibus, n.*2.
*Profeſſio inducitur etiam tacite per delationem habitus profeſſorum, n.*3.

DECISIO CCXXVII.

Licet 5. huius menſis, exhibitis tantùm depoſitionibus 1
teſtium, viſum fuit Dominis, non iuſtificari gratiam Bartholomaei, quoad vacationem per profeſſionem Ioannis in Monaſterio ordinis S. Auguſtini. Teſtes enim non probabant concludenter profeſſionem, attamen cauſa iterum propoſita, & alijs exhibitis probationibus, & adminiculis viſum fuit conſtare ſufficienter de profeſſione, quia vnà cum depoſitionibus teſtium concurrit diſpenſatio officialis Pampilonen. aſſerentis ſibi conſtitiſſe de profeſſione expreſſa, & ſolemni Ioannis, quae aſſertio probat contra aduerſarium non ſolùm ex eo, quod dictam diſpenſationem producendo videtur fateri omnia in ea contenta eſſe vera, Bart. *in l. poſt legatum, ff. de his, quibus vt indig. in l. ſcripturae in princ. C. de fid. inſtrum.* Alexand. *conſil.*30. *num.*1. *lib.*7. Dec. *in c. cum ſuper num.*23. *de off. deleg.* Mohed. *deciſ.*1. *in fin. de regular.* ſed etiam ex eo, quod dicta diſpenſatione vſus fuit in vim illius retinendo beneficia ſimplicia, per prius obtenta, Caputaq. *deciſ.*333. *n.*4. *part.*1.

Concurrit etiam eiuſdem confeſſio in poſitionibus per 2
ipſum datis, cùm ponens dicatur fateri ea, quae ſunt in poſitionibus narrata, Alex. *conſ.*71. *num.*4. *lib.*3. Aſin. *in praxi §.*19. *cap.*24. *n.*4. *& ſeqq.* Et licet appellentur Articuli, & poſitiones, reuera tamen ſunt poſitiones, & vt tales in iudicio productae, quod patet ex eo, quia partum fuit praefixus terminus ad reſpondendum, & cùm non reſponderet, fuit accuſata illius contumacia.

Accedit maxima veriſimilitudo, quod per tantum ſpa- 3
cium temporis, quod interceſſit ab anno 1598. vſque ad annum 1601. cùm inducatur etiam tacitè per delationem habitus Profeſſorum, ad not. *in c. eos qui de Regular.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Salamantina Beneficij.

Veneris 28. *Nouembris* 1608.

A R G V M E N T V M.

Parochialitas ex quibus probetur, & de pluribus ſignis non concludentibus parochialitatem.

S V M M A R I V M.

*Non entis nullae ſunt qualitates, n.*1.
*Parochia non poteſt ſtare ſine Eccleſia, n.*2.
*Eccleſia parochialis, vbi ad alium locum transfertur, deſinit eſſe parochialis, n.*2.

Beneficia duo curata, & duo curati in eadem Eccleſia eſſe non poſſunt, n.2.

Beneficium de iure non præſumitur curatum, n.3.

Narratiua quæ eſt fundamentum gratiæ, eſt plenè probanda, num.3.

Parochialitas vt dicatur probata, debent probari illius requiſita, num.4.

Eccleſia vt dicatur parochialis, requiritur reciproca, & viciſſitudinaria neceſſitas miniſtrandi, & recipiendi ſacramenta inter curatum, & populum, n.5.

Eccleſia vt dicatur parochialis requiritur diſtinctio limitum, num.5.

Cura animarum poteſt eſſe abſque parochialitate, n.6.

Parochialitas non probatur ex fonte Baptiſmali, n.7.

Parochialitas non probatur ex eo, quod Eccleſia habeat cœmeterium, cùm etiam Eccleſia parochialis non curata poſſit illud habere ex conceſſione Epiſcopi, vel ex conſuetudine, num.7.

Fama non probat in non antiquis, n.8.

Verba enunciatiua in non antiquis non probant, n.8.

Parochialitas non probatur ex eo quod Eccleſia fuerit prouiſa per concurſum, n.9.

DECISIO CCXXVIII.

1 RESolutum fuit, gratiam Ioannis non eſſe Iuſtificatam etiam in eo, quod narrauit, Eccleſiam Sancti Cypriani Parochialem. Quoad alia enim nullæ adhuc ſunt probationes. Fundamentum Dominorum fuit, quia in confeſſo eſt, apud partes hodie non extare Eccleſiam Sancti Cypriani, cum ſit diruta, & ſolo æquata, ſicut autem non extat ipſa Eccleſia ita nec eius Parochialia, quia non entis, nullæ ſunt qualitates, *l. eius qui in prouincia, ff. ſi cert. petat.* & parochia non poteſt ſtare ſine Eccleſia, eius ſubiecto, *l. nec vllam, §. ſi abſentes*, & ibi not. Ang. *ff. de pet. hæred.* Bald. *in l. omnium n.1. in fin. C. de teſtam.*

2 Non obſtat prætenſa translatio, quia ex depoſitione teſtium non apparet, quid ſit translatum, an titulus, ſeu parochialitas, an ius curæ, vel eius exercitium, & vbi Eccleſia parochialis ad alium locum transfertur, deſinit eſſe parochialis, vt per Mandoſ. *in prax. ſignat. grat. in tit. de translat. verſ. quando paroch. Eccleſia.* Quod tantò magis videtur in caſu iſto procedere, quia Eccleſia Sancti Pauli, ad quem prætenditur translata, eſt parochialis, & ſi hoc Beneficium eſſet curatum, darentur duo Beneficia curata, & duo Curati in eadem Eccleſia, quod non eſt dicendum, vt latè per Oldrad. *conſ.65.* & dixit Rota *in Racanaten. Parochialis 20. Maij 1577. coram Lauretano, & Salaman. prætenſa Parochialis vltima Ianuarij 1594. coram Orano.*

3 Videbatur etiam aliquibus ex Dominis oon probari, quod Eccleſia Sancti Cypriani ante translationem eſſet Parochialis. Parochialitas enim, contra ſe habet iuris præſumptionem, Ægid. *deciſ.676.* Staphil. *de lit. grat. tit. de qualit. & ſtat. benefic. in princ.* & fuit dictum *in vna Calaguritana Congruarum 16. Nouembris 1571. coram Oradino, in Sabinen. Decimarum 30. Aprilis 1599. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio*, cùm ſit fundamentum gratiæ Ioannis, & cauſæ ſuæ conceſſionis requirit plenam, & concludentem probationem, Ægid. *deciſ.675.* Put. *deciſ.267. lib.3.* fuit dictum *in Bononien. Prioratus 9. Iunij 1606. coram R.P.D. meo Manzanedo*, & ſæpiſſimè in alijs.

4 Non videbatur autem benè probata in requiſitis Parochialitatis, de quibus per Staphil. *vbi ſupr. num.20.* Sarnen. *in reg. de trien. in quæſt. 11.* & latè *in dicta Racanaten. Parochialis.* Defuit enim ſecundùm prædictos Dominos in primis illa reciproca, & viciſſitudinaria neceſſitas miniſtrandi, & recipiendi Sacramenta, quæ requiritur inter Curatum, & eius populum, vt dicunt Sarnen. & alij, & fuit dictum *in illa Sabinen. coram Illuſtriſſimo Pamphilio*, & proptereà teſtes à Ioanne inducti, dum deponat de ſola adminiſtratione Sacramentorum, nec dicunt de neceſſitate, & poteſtate cogendi, non concludunt Parochialitatem, gloſ. *in clem. dudum in verb. impediant* vbi Card. *qu.9.* Imol. *n.32. de ſepult.* Abb. *in c. de multa n.24. ſed adde de præbend.* cum alijs relatis *in dicta Racanaten.* & fuit etiam dictum *in Ciuitanen. Decimarum 6. Februarij 1598. coram Illuſtriſſ. D. Cardin. Mantica.*

5 Videbatur etiam non benè probari per teſtes diſtinctionem limitum, quod eſt vnum ex requiſitis ad Parochialitatem, quia non reddunt rationem eorum dicti, & videtur confundi ex eo, quod dicunt Parochianos Sancti Pauli, & Parochianos Sancti Cypriani recipere Sacramenta per vnum, & eundem miniſtrum ad vnum fontem, & ad vnum altare.

6 Non obſtant multa, quæ dicuntur per teſtes, quæ concernunt curam animarum, quia talis cura poteſt eſſe ſine Parochialitate, Ioan. Andr. & alij *in c. ſuper eo de præb. in 6.* & fuit dictum *in dicta Racanaten. & in Ciuitanen. Decimarum de anno 1596. coram Gipſio, & in ſupradicta Sabinen. Decimarum.*

7 Non obſtat, quòd teſtes dicant, in Eccleſia Sancti Cypriani fuiſſe fontem Baptiſmalem, & Cœmeterium, quia nec fons Baptiſmi probat Parochialitatem, Cardin. *in Clem. 1. in 4. qu. num.7.* Anchar. *in 2. not.* Imol. *num.6. de Baptiſ.* Feder. de Sen. *conſ.50. num.3.* Dec. *in cap. ad aures num.10. de reſcript.* Sarnen. *dict. quæſt. poſt num.8.* & dixit Rota *in dicta Racanaten.* Nec Cœmeterium, cùm etiam Eccleſia non Parochialis, nec curata poſſit illud habere ex conſuetudine, vel conceſſione Epiſcopi, Ioan. Andr. *in c. nonnulli col. fin. n.10. de ſepult.* Feder. de Sen. *conſ.134. n.2.* Sarn. *vbi ſupra n.8.* Rota *in d. Racanaten.*

8 Non obſtat, quòd teſtes conentur deponere de fama, quia cùm non ſimus in antiquis non probant, *l. 3. §. eiuſdem, ff. de teſt.* Bald. *in l. militat ſub num.1. ratio eſt, C. de quæſt.* Dec. *in cap. 1. num.36. de appellat.* & ita etiam reſpondetur enunciatiuis, quæ non probant in facto recenti, Innoc. & alij *in cap. cum in iure de offic. deleg.* Gloſſ. *in l. cum aliquis in verb. ex hoc*, vbi Bart. *num.2. C. de iur. delib.* & fuit ſæpiſſimè reſolutum.

9 Quod Eccleſia fuerit per concurſum prouiſa, non probatur, quia fides, quæ dantur, non dicunt, quod prouiſiones ſint effectum ſortitæ, & ſunt factæ in hac eademmet vacatione, & dederunt occaſionem liti, quæ hodie agitur, & vocant Eccleſiam Sancti Cypriani vnicam Eccleſiæ Sancti Pauli, & probatio non releuaret, quia ordinarij poſſunt prouidere de Beneficijs non curatis per concurſum, & laudabiliter, ſicut videmus fieri in Curia coram Illuſtriſſ. Vrbis Vicario.

R. P. D. LVGDVNEN.

Elboreñ. Decimarum.

Veneris 28. Decembris 1608.

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſpoliato quaſi poſſeſſione exigendi decimas ſit deneganda reſtitutio ob exceptionem priuilegiorum, concedentium exemptionem, quorum qualitates non ſunt probatæ, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Reus debet plenè probare ſuam exceptionem quia quoad eam eſt actor, n.1.

Actor vbi plenè probauit ſuam exceptionem, non ſuffragatur reo exceptio dubia, & illiquida, n.1.

Exceptio requirens altiorem indaginem reijcitur in poſſeſſorijs, num.1.

Derogatio primæ partis cap. nuper de decim. non cenſetur conceſſa, niſi in ſpecie fuerit expreſſa, cum non ſoleat abſque magna maturitate, & cauſa cognitione concedi, num.2.

Cap. nuper de decim. in prima parte non habet locum, quotieſcumque emptio ſit pro monaſterio ædificando, ſeu dotando, num.3.

Priuilegio qui iuuari vult, qualitatem requiſitam à priuilegio probare debet, n.3.

Probatio probationem non excludit, n.4.

Spolij redintegratio non debet impediri ex eis, quæ non fuerunt probata, & quæ quatenus eſſent probata, contraria probatione elidi poſſent, n.4.

Priuilegio per pactum derogatum cenſetur, n.5.

Donans in rei ſuæ traditione, quamlibet conditionem apponere poteſt, dummodo conditio non ſit à iure improbata, & donatarius tenetur præſtare conditionem appoſitam, etiam quod reſpiciat fauorem tertij, n.5.

Stipulatio Notarij pro omnibus, quorum intereſt, acquirit

ius

ius cuilibet habenti intereſſe abſque aliqua acceptatione, n.6. & num.9.

Ius quæſitum non poteſt tolli per viam declarationis, maximè vbi verba non ſunt dubia, quia tunc dicitur noua diſpoſitio, num.7.

Declaratio non debet eſſe contraria diſpoſitioni, n.8.

Conditio per quam fit redditus ad ius commune, faciliùs debet adimpleri, n.10.

Confirmatio in forma communi nihil de nouo dat, & parum, vel nihil operatur, n.11.

Religioſi poſſunt renunciare priuilegijs concernentibus ſolummodo ipſorum fauorem, non autem fauorem Papæ, n.12.

Clauſula omnes appoſita in priuilegio cenſentur habere clauſulam quatenus pars vti velit, n.12.

DECISIO CCXXIX.

1 IN hac tertia huius cauſæ poſitione Domini cenſuerunt, Priuilegia non ſuffragari RR. PP. Carthuſianis, ad effectum euitandi Spolij. Ratio deciſionis fuit, quia cum Illuſtriſſ. D. Commendatarius Veræ Crucis habeat in hoc Spolij Iudicio fundatam ſuam intentionem in probatione, quam perfecit vtriuſque extremi, Carthuſiani, qui excipiunt de Priuilegijs, debent etiam illa dare clara, & liquida, nedum, quia reus debet probare plenè ſuam exceptionem, in qua quoad probationem eſt actor, *l. in exceptionibus, ff. de probat. l.1. ff. de except.* vbi Bart. Soccin. & alij. Et vbi actor plenè probauit ſuam intentionem, non ſuffragatur reo exceptio dubia, & illiquida, Oldrad. *conſ.*206.*n.*2. *& conſ.*320.*n.*2. Fulgoſ. *conſ.*177.*n.*3. Corn. *conſ.*80.*n.*3.*lib.*3. latè Iaſon. *in l. Titia textores n.*2. *& ſeqq. ff. de leg.* 1. ſed etiam quia regulariter in poſſeſſorijs omnis exceptio illiquida, & requirens altiorem indaginem reijcitur, DD. *in l. ſi is à quo, ff. vt in poſſeſſ. leg. eat.* Boer. *deciſ.*156.*n.*1.*&* 2. Gozad. *conſ.*95.*n.*9.*&* 10. Natt. *conſ.* 532.*n.*4. Menoch. *de adipiſc. remed.* 3.*n.*180. Priuilegia autem, quæ dantur, remanent in hoc caſu multum turbida, potiſſimum ex duobus.

2 Primum eſt, quia dicta Priuilegia, quicquid dicendum ſit quoad ſecundam partem, *c. nuper de decim.* non habent derogationem, quoad primam illius *c. partem*, qua continetur prohibitio emptionis prædiorum, quæ derogatio, niſi in ſpecie expreſſa fuerit, non cenſetur conceſſa, quia non ſolet ſine magna maturitate, & cauſæ cognitioοe concedi, Ioan. Andr. *in c. dudum verſ. ratio vniuerſitatis de priuileg.* fuit dictum *in cauſa Toletana Decimarum 26. Nouembris* 1607. *coram R.P. D. meo Ortembergo*, & ſæpè in alijs cauſis.

3 Et dum proponitur, eam non fuiſſe neceſſariam hoc caſu, quia dicta prima pars, *c. nuper*, non habet locum, quotieſcumque emptio fit pro monaſterio ædificando, ſeu dotando. Omiſſis alijs fuit reſponſum non probari iſtam qualitatem, quod prædium, de cuius decimis agitur, fuerit emptum pro dotando Monaſterio, ideòque ex hoc capite Priuilegia non ſuffragari, Bart. *in l. Fulcinius, §. cum hoc n.*2. *ff. quibus ex cauſ. in poſſeſſ. eat.* Alexand. *conſil. vltim. n.*3.*lib.*2.

4 Atque ex abundanti addebant aliqui ex Dominis, quod quatenus id eſſet probatum, poſſit tamen probari contrarium per Commendatarium, quia probatio probationem non excludit, *iuxta vulg. deciſ.* Ægid. 624. Maximè quia iam apparet pretium huius prædij excedere in ſcutis mille quantitatem pro Monaſterij dote promiſſam a Reuerendiſſimo D. Epiſcopo Elboreñ. Atque erectionem Monaſterij fuiſſe factam de Menſe Nouembris 1587. Emptionem autem prædij de Menſe Decembris 1589. Cùm ex plutibus cauſis quæ in Rota pendent, clarum ſit quod Monaſterium emit alia prædia non poteſt ita facilè conſtitui, quod nam primo loco, & pro dotando emptum dici debeat. Et propterea cùm iſta qualitas, veſtiens exceptionem Carthuſianorum ſi quid facti non probatur, & vbi probata erit, poſſet etiam elidi contraria probatione, non debet interim impediri redintegratio, vt optimè in terminis ſpolij deducit copiosè Ægid. *conſ.*2.*num.*18. *& ſeqq.* poſt Innoc. *in c. conſtit. à fil. presbyter.* & alios quos allegat.

5 Alterum in quo omnibus Dominis videbatur, Priuilegia hoc caſu valdè infringi, & diſcolorari, eſt pactum in erectione Monaſterij appoſitum ab Archiepiſcopo fundatore, vt Carthuſiani teneantur ſoluere decimas debitas Eccleſijs tam de iure, quam de conſuetudine, abſque eo quod vllo ſe priuilegio tueri poſſint. Hac enim conuentione ipſi Carthuſiani ſuis priuilegijs derogaſſe videntur, *c. ex multiplici de decim. c.*1. *de pact.* Butr. *in c. ſuggeſtum in fin. de decim.* Specul. *de inſtrum. edit. §. nunc autem in fin.* Et vltra quod iſte contractus erectionis dicitur fuiſſe acceptatus, confirmatus, & approbatus per Capitulum generale PP. Carthuſianorum, adhuc certi iuris eſt, ſicuti donans in rei ſuæ traditione quamlibet conditionem apponere poteſt, *l. in traditionibus, ff. de pact.* Bald. *conſ.*143.*lib.*4. Anchar. *conſ.*207.*n.*2. & ſufficit, quod conditio non ſit à iure improbata, Card. *in Clem. quia contingit in not.*11. *de relig. domib.* Ita donatarius tenetur præſtare conditionem appoſitam, etiam quod reſpiciat fauorem tertij, *l. quoties, C. de donat. quæ ſub mod. l. cum quis decedens, §. pater emancipato, ff. de leg.*3. plenè Couarr. *var. reſolut. lib.*1.*c.*14.*n.*1. *& ſeq.*

Idque faciliùs procedit in hoc caſu, ſtante ſtipulatione 6
Notarij pro abſentibus, & illis quorum intereſt, quæ efficit, vt illa conuentio donatario remitti à donante non poſſit, Bald. *in l. cum à Socero n.*7. *C. de iur. dot.* Clar. *in §. donatio quæſt.*13. *verſ. contrariam tamen ſententiam tenet*, Surd. *de alim. tit.*2. *qu.*7. Gabr. *de donat. concl.*5. *n.*4. faciunt deducta *in cauſa Romana de Anguillaria* 2. *Decembris* 1596. *coram R.P.D. meo Decano.*

Non obſtat declaratio ſubſequens Archiepiſcopi, quod il- 7
la monitio, ſeu conditio ſoluendi decimas intelligeretur tantum de decimis debitis Eccleſiæ Cathedrali, quia non potuit per viam declarationis tolli ius quæſitum alijs Eccleſijs, Anchar. *conſ.*398. *vlt. dub.* Sarnen. *in reg. de iure quæſit. non tollen. qu.*13.*n.*6. Ang. *conſ.*209. Aym. *conſ.*112.*num.*12. quod ſine difficultate procedit, quando verba non ſunt dubia, prout hi non erant, quia tunc dicitur noua diſpoſitio quæ non tollit ius quæſitum, Dec. *conſil.*114.*num.*5. Sarnen. *vbi ſupra n.*7. Cephal. *conſ.*697.*n.*32. *& ſeq.* Tiraqu. *in l. ſi vnquam in ver. liberis n.*14. *C. de reuoc. donat.* Becc. qui alios refert *conſ.*3.*n.*44. Surd. *deciſ.*29.*n.*6.

Quod autem verba ſint clara, patet, quia vt ſupra relata 8
ſunt, generaliter ſunt concepta, & adeſt etiam ratio generalis, quia plus prodeſt hæc decimarum ſolutio, quam earundem, cum aliorum iactura, & fortaſſe ſcandalo habita retentio. Ideòque ſubſequens declaratio, ſeu interpretatio reſtrictiua eſt contra verba pacti, Bald. *conſ.*371. *n.*1.*lib.*5. Aymon. *conſ.*84. *n.*13. *& conſ.*194. *n.*4. Idque procederet etiam in indefinitiua, ex trad. per Mandell. *conſ.*109.*n.*13.

Non obſtat, quòd non eſſet ius quæſitum irreuocabiliter 9
ante declarationem, quia Eccleſiæ, quibus decimæ deberi poterant, nondum acceptauerant illum contractum in quo Notarius fuerat ſtipulatus pro illis, quorum intereſſet ex deductis *in cauſa Rauennat. Bonorum* 24. *Nouembris* 1582. *coram Illuſtriſſ. Blanchetto.* Quia vltra quod Rota contrarium ſenſit *in prædicta Romana hereditatis de Aguillaria.*

Adhuc dici poteſt, aliud eſſe in donatione abſenti facta, 10
quæ dat ius de nouo, aliud autem in iſta conditione per Archiepiſcopum appoſita, quæ vel nihil dedit Eccleſijs, ſi Priuilegia Carthuſianorum non intrabant, vel certè fuit in hoc caſu reductiua iuris communis, iuxta quod Decimæ ex hoc prædio debebantur Eccleſiæ Parochiali, quæ Commendæ vnita eſt. Ideòque faciliùs procedit, quamuis de nouo quærendum, *l. vnus, §. pactus, ff. de pact. gloſ. magna in c.*3. *de præben. lib.*6.

Quod dicitur, iſtam declarationem fuiſſe confirmatam 11
authoritate Apoſtolica, non probatur in facto. Vltra quod confirmatio, ſi eſt in forma communi, nihil dat de nouo, & parum, vel nihil operatur, Caſſad. *deciſ. vnic. n.*2. *de confirm.* & intelligitur ſaluo iure tertij, Curt. iun. alios allegans *conſ.* 194. *n.*38.

Demum non obſtat, quòd Carthuſiani non potuerint re- 12
nunciare ſuis Priuilegijs. Nam vltra iam dicta reſpondetur, quod Religioſi poſſunt renunciare ſuis Priuilegijs ſi concernit ſolummodo ipſorum fauorem, non autem fauorem Papæ, vt poſt Io. Andr. *in c. cum tempore, de arbitr.* notant Franc. *in cap.*1. *de pact. lib.*6.*n.*1. ibique Gemin. *n.*5. & omnes clauſulæ appoſitæ in Priuilegijs cenſentur habere clauſulam quatenus pars vti velit, Oldrad. *conſ.*206. Sarnen. *de trien. q.*94. *n.*11. *& de annua q.*4.*n.*4. Itaque ex his, & alijs, quæ ſuo tempore plenius diſcuti, & certius decidi poterunt, cenſuerunt vnanimi conſenſu Domini exceptionem Carthuſianorum eſſe adeò turbidam, vt illius prætextu ſpolium pro nunc euitari non poſſit.

R. P. D. ATTREBATEN.

Signina Pœnarum.

Veneris 28. Nouembris 1608.

ARGVMENTVM.

Pœnarum, & mulctarum exactio an, & quando conceſſa dicatur per conceſſionem Caſtri cum mero, & mixto imperio, & omnimoda iuriſdictione.

SVMMARIVM.

Vicarius perpetuus, à Principe in aliqua ciuitate deputatus cenſetur habere omnia quæ Principi competunt, n. 2.
Eccleſia habet intentionem fundatam in iuriſdictionalibus ſuper toto ſuo ſtatu, & territorio in temporalibus, & hoc reuocare in dubium eſſet erroneum, n. 3.
Conceſſo mero, & mixto imperio, cenſentur etiam conceſſæ pœnæ pecuniariæ, & mulctæ, n. 4. & 5. Vbi idem, quando fuit conceſſa omnimoda iuriſdictio.
Iuriſdictione omnimoda conceſſa, cenſetur etiam conceſſa pœnarum exactio, n. 3.
Caſtro conceſſo cum omnimoda iuriſdictione, cenſetur etiam conceſſum merum, & mixtum imperium, n. 3. ac etiam omnes redditus cauſarum ciuilium, & criminalium, n. 3.
Caſtro conceſſo cum eius territorio in dotem marito ab vxore, cenſentur etiam conceſſi omnes redditus cauſarum ciuilium, & criminalium, ac etiam condemnationes, & pœnæ, n. 4.
Emolumentorum appellatione veniunt etiam pœnæ, & mulctæ, num. 4.

DECISIO CCXXX.

1 ORta controuerſia inter Illuſtriſſimum, & Excellentiſſimum Ducem Sfortiam, vti Vicarium perpetuum Ciuitatis Signinæ, & Communitatem eiuſdem ratione emolumentorum pœnarum criminalium, quæ communitas ad ſe ſpectare prætendit, exceptis quatuor caſibus in quodam ſtatuto comprehenſis, res primum diu fuit tracta in Congregatione Conſultæ, & deinde in Rota commiſſa. Propoſito itaque dubio 11. Maij 1607. & 12. Maij proximè præteriti, ad quem huiuſmodi emolumenta ſpectarent, propter molem ſcripturarum reſolutio capi non potuit, ſed placuit Dominis, materiam reſtringere, & primo loco videre, an D. Dux habeat intentionem fundatam in exactione pœnarum; Quo dubio propoſito 4. Iulij proximi, & ad Calendas reiecto, tandem hodie affirmatiuè reſolutum fuit.

2 Alexander enim V. Martinus V. Pius, & Paulus III. Summi Pontifices, conceſſerunt maioribus, & auctoribus D. Ducis pro ſe, & ſuis hæredibus in ampliſſima forma Vicariatum perpetuum in Ciuitate Signina cum mero, & mixto imperio, & omnimoda iuriſdictione. Vicario autem videntur conceſſa omnia, quæ Principi competunt, *arg. l. 2. C. de offic. eius, qui Vic. alter. iud. obt.* Iſern. *in c. imperialem n. 2. & ſeq. de prohib. feud. alienat.* per Feder. & ibi Afflict. §. 16. & *ſeqq.* Iacob. de S. Georgio *in verbo Vicariuſque perpetuus n. 8. & 9. de feud.* Caſtr. *conſ. 203. n. 2. & conſ. 424. n. 9. verſ. item d. Dominus vol. 1.* Maximè ex quo Vicariatus perpetuus, Iacob. de S. Georg. *dicto verbo, Vicariuſque n. 5.* & hoc expreſſum eſt in forma conceſſionis in verbis cùm eodemmet imperio, & facultate, quod & quæ Romana Eccleſia habebat, & habere poſſet, quorum verborum ea vis eſt, vt conſtituant Vicarium loco Principis, Caſtrenſ. *conſ. 34. n. 1. & 2. vol. 2.* Alex. *conſ. 2. n. 2. lib. 1.* Brun. *conſ. 23. in fine.*

3 Nec eſt neceſſe docere Summos Pontifices, & Cameram Apoſtolicam vnquam exegiſſe iſtas pœnas. Nam Eccleſia habet intentionem fundatam in iuriſdictionalibus ſuper toto ſuo ſtatu, & territorio in temporalibus, & erroneum eſſet hoc reuocare in dubium, Panorm. *conſ. 82. n. 7.* & ita etiam quaſi in terminis.

4 Accedit expreſſa conceſſio meri, & mixti imperii, ſub quo propriè ſunt pœnæ pecuniariæ, & mulctæ ſecundum magis receptam opinionem contra Bald. *in l. fin. de offic. Præfect. Vigil.* Nam expediuntur officio nobili ad publicam vtilitatem, ſcilicet, vt delicta puniantur, & per pœnas, & mulctas animaduertatur in facinoroſos homines, quamuis corpus non lædatur, Bart. *in l. Imperium num. 12. & n. 14. verſ. & hoc eſt melius dicere* Caſtr. & Iaſon. *num. 8.* Alex. *num. 20. contra gloſ. magnam ibidem communiter reprobatam, ff. de iuriſd. omn. iud.* Iacob. de S. Georg. *in verſ. cum mero, & mixto imperio numer. 6. d. tract. de feud.* Additio ad Iſern. *in cap. 1. § hæreditatem verb. pecuniariæ num. 12. de pace tenen.* Dec. *conſ. 35. num. 4. vol. 2.* Capyc. *deciſ. 26. n. 17.* Boſſ. *tit. de regal. num. 25.* Guido Papæ *quæſt. 76. n. 1. verſic. tamen qualibet.*

Idem infertur ex verbis omnimoda iuriſdictionem iuriſdictio poſita cum tali dictione vniuerſali ſumitur, vt genus comprehendens, & merum & mixtum imperium, gloſ. *in Clem. vnica in verbo omnimodam, de for. competent.* Abb. *in c. conqueſtus numer. 4. eodem tit.* Facit, quod ſi habens merum, & mixtum imperium, ac omnimodam iuriſdictionem in loco concedat talem locum cum iuriſdictione, ſub iſtis verbis includitur merum imperium, quia per nomen *Caſtrum*, vel *Ciuitatem* ſignificatur territorium, cui ineſt merum, & mixtum imperium, *arg. l. 1. §. cum vrbem, ff. de off. Præfect. Vrb.* Bald. *in l. placet num. 12. C. de pedan. iudic.* Iacob. de S. Georg. *d. verſ. cum mero, & mixto imperio num. 11.* Et omnes redditus cauſarum ciuilium, & criminalium pertinet ad eum, cui fit huiuſmodi conceſſio, Bald. *in l. 3. n. 6. verſ. item nota, quod ſi Princeps, ff. de conſtit. princ.* Caſtr. *conſ. 353. incipit, Commodum lib. 1.* Aym. *conſ. 128. n. 3.* Roland. *conſ. 48. n. 28. lib. 2.* 5

Sicuti etiam condemnationes pertinent ad maritum, cui vxor dedit in dotem Caſtrum cum territorio, vt not. *in l. fin.* vbi Bart. & Paul. de Caſtrenſ. *num. 2.* Ang. *circa med.* Roman. *num. 6. verſ. Quare eſt conſequens, ff. ſol. matr.* & ad quemlibet vſufructuarium, & ſi non habet vtile dominium, ſicut feudatarius, & Vicarius perpetuus, etiam hoc etiam voluerunt ſignificare Pontifices nomine emolumentorum, quorum appellatione veniunt etiam mulctæ, & pœnæ, Gloſ. *in Clement. ſtatutum in verbo, & iuriſdictione,* & ibi Card. *in 1. oppoſit. de elect.* Cuman. *d. conſ. 162. n. 2.* 6

R. P. D. CAVALERIO.

Leodien. fideicommiſſi.

Lunæ 1. Decembris 1608.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum ex quibus dicatur reale, & plura conſiderantur, ex quibus cenſetur inductum perpetuum fideicommiſſum.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum dicitur reale, vbi verba ſunt directa in rem, non autem in perſonas, n. 1.
Fideicommiſſum reale operatur grauamen reale, & afficit omnes perſonas, & quoſcumque poſſeſſores, n. 1.
Verbum, reuertatur, & deuoluatur, *ſunt communia, n. 2.*
Subſtitutio facta per verba communia, dicitur fideicommiſſaria, non autem vulgaris, n. 2.
Fideicommiſſum perpetuum adeſſe dicitur, vbi alias diſpoſitio teſtatoris non poſſet ſeruari, n. 2.
Prohibita alienatione fauore certarum perſonarum, & ſequuta alienatione, res alienata poteſt peti à non alienante, num. 3.
Fideicommiſſum dicitur reale, vbi fuit prohibita alienatio domus inſignis, & ad quam teſtator habuit affectionem, num. 3.
Dictio ſemper *denotat perpetuitatem, n. 4.*
Conſ. Oldrad. 21. non procedit, vbi ex coniecturis apparet teſtatorem voluiſſe inducere fideicommiſſum ſimplex, & abſolutum, num. 4.

DECISIO CCXXXI.

PAulus & Maria coniuges fecerunt inſimul vnicum teſtamentum, in quo dotatis tribus filiabus, inſtituerunt æquis portionibus Ioannem, & Paulum iuniorem communes filios, & inter cætera diſponentes de domo nuncupata de Vuez propè, & extra ciuitatem Leodij, & cauerunt, vt dicta domus cum ſuis pertinentijs ſemper deuoluatur ad verum hæredem, & quod ſemper poſt mortem legitimi hæredis, reuertatur ad proximum legitimum natum, qui viuus repertus fuerit, cùm expreſſa prohibitione, quod 1

nullus

nullus eorum, cui illa domus in portionem cedet, poſſit eam lædere, vendere, in Emphyteuſim dare, donare, niſi vnus frater alteri ſuam portionem relinquere vellet. Hodie dicta domus cum tota hæreditate peruenit ad ſex filios Pauli iunioris, quatuor videlicet maſculos, & duas fœminas defunctas, relictis liberis, qui omnes dictam domum vendiderunt Ioanni Thomæ exceptis filijs, & hæredibus Ioannis vnius ex dictis ſex filijs prædefuncti, qui ſunt ſub cura, & gubernio Corneliæ eorum matris, & tutricis, prætendentes ſe hæredes, domum eſſe ad ipſos deuolutam vti vocatos ob alienationem ſactam ab alijs in extraneum, mouerunt iudicium in partibus contra Io: Thomam emptorem, & alios, & cauſa introducta coram R. P. D. meo Nuncio Apoſtolico, in ciuitate Leodieñ. commorante. Fuit lata ſententia abſolutoria ab impetitis in fauorem reorum, in qua ſexta pars tantummodò bonorum controuerſorum his hæredibus adiudicata fuit, & cauſa per viam appellationis commiſſa in Rota dubitaui, an ſententia de partibus eſſet conficienda, vel infirmanda.

2 Et Domini cenſuerunt eſſe infirmandam, quia ſuper hac domo de Vuez adeſt fideicommiſſum reale, tam in caſu mortis, quàm alienationis. Conſiderabant enim vera fideicommiſſi concepta, & directa in rem nempè in domum, dum in teſtamento dicitur, *& eadem domus cum pertinentijs ſemper deuoluatur ad proximum natum, qui tunc temporis viuus repertus fuerit*, & inferiùs, *ſed ipſi volunt ſemper quod poſt mortem legitimi hæredis eadem domus cum ſuis pertinentijs reuertatur ad proximum, &c.* Quæ verba cùm non in perſonas, ſed in domum directa fuerint, fideicommiſſum dicitur reale, Bart. *in l. peto, §. fratre, n. 2. verſic. dic ergo, ff. de legat.* 2. Caſtr. *in l. voluntas in fin.* vbi etiam Iaſ. *n.* 10. *C. de fideic.* Alex. *in l. 1. n. 87. ff. de offic. eius*, & ibi Crot. *n.* 43. & Rip. *n.* 66. Tale autem fideicommiſſum reale, operatur grauamen reale, & efficit omnes perſonas, & quoſcumque poſſeſſores, Pariſ. *conſ.* 18. *n.* 50. *& conſ.* 90. *n.* 43. *lib.* 2. & plures relatis per Surd. *conſ.* 315. *n.* 20. per Becc. *conſ.* 24. *n.* 28. per Albam *conſ.* 93. *n.* 2. *& conſ.* 97. *n.* 2. & per Decian. *conſ.* 54. *n.* 26.

3 Prætereà benè animaduertebant Domini, quod cùm teſtator in prædictis ſubſtitutionibus de re certa, nempè de vnica domo cum ſuis pertinentijs vſus fuerit verbis *deuoluatur, & reuertatur*, quæ ſunt communia, vt notat Bart. *in l. Centurio num.* 53. *&* 54. & ibi Doct. *ff. de vulg. & pupill.* cenſentur tales ſubſtitutiones fideicommiſſariæ, non autem vulgares, Bart. *in l. his verbis num. 2. verſ. in contrarium, ff. de hered. inſtit. & in d. l. Centurio num.* 33. vbi Rip. *num.* 93. *&* 113. Bald. *conſ.* 170. *in princip. & in verſ. ſolutio lib.* 1. per text. *in l. cogi, §. & generaliter, ff. ad Treb.* latè Caſtr. *conſ.* 16. *num. 3. verſ. quia fuit facta lib.* 2. Et de communi teſtatur Decian. *conſil.* 41. *num.* 78. *&* 80. *lib.* 1. & certum eſt, quod domus non poſſet deuolui, & ſemper reuerti ad proximum niſi adeſſet fideicommiſſum perpetuum, Alex. *conſ.* 59. *num.* 4. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 123. *n.* 19. *lib.* 2.

4 Addebant præmiſſis conſiderationem prohibitionis alienationis præterquam inter fratres, & ſic extra certum genus perſonarum, & fauore aliquorum, nempè fratrum, ad trad. per Doct. *in d. §. Dini*. Vnde ſequuta alienatione res alienata poteſt peti à non alienante, *l. peto, §. fratre, l. cum pater, §. libertis, ff. de leg.* 2. Et benè declarat Bart. *in l. quoties ab omnibus, C. de fideic.* Iaſ. *in d. §. Dini ſub num.* 11. & hoc tantò magis in hac cauſa videbatur procedere, quod fuerat alienata domus, in qua informantes contra ſententiam dicunt adeſſe turrim, pontem, tormenta bellica, & alia, ob quæ poteſt veriſimiliter præſumi in teſtatore cauſa affectionis, vt in ſimili de domo, ſeu turri exemplificatur, Rip. *in dict. §. Dini num.* 16. & Soccin. iun. *num.* 16. Becc. *conſil.* 100. *num.* 5.

5 Tandem fuit per Dominos facta magna vis in dictione ſemper plures repetita à teſtatore, quæ denotat perpetuitatem, Bald. *in l. ab eo num.* 8. *C. de fideic.* Pariſ. *conſ.* 90. *num.* 42. *& conſ.* 92. *num.* 43. *lib.* 2. Non enim poſſet ſemper fieri hæc deuolutio, niſi adeſſet fideicommiſſum perpetuum, vt dictum eſt. Et ex his ceſſat *conſ.* Oldrad. 21. quod non procedit, quando ex coniecturis apparet, teſtatorem voluiſſe inducere fideicommiſſum ſimplex, perpetuum, & abſolutum, Dec. *conſ.* 477. Gabr. *de fideic. concluſ. 7. lib. 4. num.* 4. Molin. *de primog. Hiſpan. lib. 1. cap. 6. num.* 19. qui plures adducunt. Ex quibus ſtante reali fideicommiſſo Rota cenſuit ſententiam latam in partibus eſſe infirmandam. Verùm quia opponebatur Corneliam præfatam etiam nomine filiorum, & cùm ſolemnitatibus conſenſiſſe alienationi dictæ domus, & alias hypothecaſſe illam contraueniendo voluntati teſtatoris. Domini cenſuerunt, præmiſſa indigere particulari inſpectione.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
D. CARD. BONONIEN.

Romana fideicommiſſi de Iacobatijs.

Veneris 5. Decembris 1608.

A R G V M E N T V M.

Fideicommiſſo facto in euentum alienationis quando fiat locus per hypothecam.

S V M M A R I V M.

Caducitatis pœna vt incurratur ex ſola hypotheca requiritur, quod fuerit deuentum ad traditionem, n. 1.

Caducitas non incurritur ex hypotheca conditionali, ante euentum conditionis, n. 2.

Caducitas vt excuſetur, qualibet etiam minus iuſta cauſa credendi ſufficit, n. 2.

Cenſus pro ſui validitate requirit, quod prædij redditus recuperent, aut æquent cenſum, n. 3.

In cenſu non emitur res, ſed ius exigendi quantitatem fructuum, ex illa, n. 3.

Cenſus remanet firmus ſi pars fundi, ſuper quo fuit impoſitus, perierit, dummodo fructus illius partis, quæ remanſit, ſufficiant pro ſolutione illius, n. 3.

DECISIO CCXXXII.

FVit concluſum, non intrare contrauentionem. Cùm enim fuerit reſolutum cenſus potuiſſe imponi, & cenſeri impoſitos ſuper medietate domus, quæ erat propria, & libera Martij, & Tarquinij, dummodo non excederent dictam medietatem, quod fuit reſeruatum particulariter videndum, & hodiè ageretur, an probetur talis exceſſus, viſum fuit Dominis non probari, & quia exceſſus poteſt dupliciter conſiderari, vel quia fructus cenſuum excedant fructus, qui ex medietate domus percipiuntur, vel quia pretia cenſuum valorem medietatis ipſius domus quoad proprietatem, & dominium, cenſuerunt Domini exceſſum in propoſito conſiderari debere hoc ſecundo modo, qui ſine dubio non adeſt, vel ſaltem non probatur, Domini enim de Iacobatijs non prætendunt, vel non probant ſortem principalem cenſuum excedere medietatem proprietatis domus, ita vt intret contrauentio per quam ſit in curſu caducitatis. Addebant aliqui ex Dominis non probari etiam exceſſum reſpectu fructuum, quia cenſus Clauarij impoſitus ex maxima parte pro extinguendo ære alieno hæreditario debet imputari in medietate domus fideicommiſſaria, non autem in libera, licet enim dicatur etiam ex parte pro reparatione totius domus, Dominis de Iacobatijs incumbit onus probandi quanta ſit illa pars, quæ fuit in reparatione erogata. 1

Videbatur etiam aliquibus non eſſe imputandum cenſum Marci Antonij Moretti, qui non fuit impoſitus ſuper Domo, de qua agitur, quamuis autem fuerit in ſpecie hypothecata fuit nulla, & non apparet, quod fuerit deuentum ad traditionem, quæ requiritur, vt incurratur pœna ex hypotheca, Bald. *in cap. 1. §. aut linellaria num. 4. verſ. ſequitur in text. quib. mod. feud. amit.* latè Neguſ. *de pignor. in 3. memb. 2. p. num.* 78. *& ſeq.* Corbul. *de cauſ. priuat. ob alien. limit.* 23. faciunt tradita per Lambert. *de contr. mul. in fin. num. 159. verſic. & poſſet*, & per Petr. à Petr. *de fideic. q. 8. n. 54. verſic. poſſet autem*. 2

Accedit, quod dicta hypotheca fuit conditionaliter adiecta in euentum non ſolutionis fructuum. Vnde dato, quod de ſui natura cauſaret caducitatem, hoc tamen præſtari non poſſet, antequam exiſtat conditio, ex cumulatis à Tiraqu. *de retr. lignag. §. 1. gloſ. 2. num.* 25. & à Corbul. *de priuat. ob alien. limit. 36. num. 3. &* 4. cuius conditionis purificationem cum non probent Domini Iacobatij non poſſunt ex hoc cenſu prætendere contrauentionem, ex quibus fuit concluſum non apparere de aliqua contrauentione ſaltem ad effectum caducitatis, pro qua excuſanda, quælibet etiam minus iuſta cauſa credendi ſufficere ſolet, *l. igitur, §. poteſt, ff. de liber. cauſ.* Arig. *in l. plagij, C. ad l. Flaui de plag.* Corbul. *de priuat. ob non ſolut. can. limitat.* 17. *n.* 2. 3

3 Circa illud autem, quod dictum eſt, eſſe attendendum exceſſum reſpectu valoris rei, non fructuum, ſi opus eſt, ego iterùm partes libenter audirem, tum quia materia eſt exemplaris, tum quia vt credo, non caret dubitatione, quia pro validitate cenſus requiritur, quod prædij redditus ſuperet, aut exæquet cenſum, vt per Nauar. *de vſur. poſt n. 79.* & quia non emitur res, ſed ius exigendi quantitatem fructuum ex illa, vt dixit Rota *in Romana cenſus 30. Octobris 1602. coram Illuſtriſſ. Card. Mellino*, in qua fuit dictum, non eſſe curandum, ſi pars fundi ſuper qua fuit impoſitus cenſus perierint modò fructus illius partis, quæ remanſit, ſufficiant pro ſolutione cenſus.

REVERENDISS. P. D. DAMASCENO.

Romana Dotis.

10. *Decembris* 1608.

A R G V M E N T V M.

Auus maternus diues tenetur dotare neptem ex filia pauperem, quomodo iſto caſu probentur diuitiæ aui, & paupertas neptis, quandoque etiam teſtis Hebræus probat contra Chriſtianum.

S V M M A R I V M.

Auus maternus diues dotare tenetur in ſubſidium neptem ex filia, n.1.

Diuitiæ quales debeant eſſe in auo materno ad hoc vt neptem pauperem dotare teneatur, n.2.

Paupertas mulieris ad effectum vt debeat dotari ab auo materno diuite probatur per communem reputationem, num.2. in fin.

Teſtis Hebræus inductus à Chriſtiano numquid probet contra Chriſtianum, n.3.

Teſtis conſanguineus probat pro conſanguineo, quando conſanguinei intereſſe eſt non principale, ſed ſecundarium, & remotum, n.3.

Teſtes Hebræi coadiuuantur ab alijs integris teſtibus Chriſtianis, præſertim in materia difficilis probationis, n.4.

Teſtamentum Hebræi ſuper ſuo ſtatu facit aliquam probationem, n.5.

Teſtes Hebræi contra Chriſtianum faciunt aliquam probationem quando eorum depoſitiones ſunt adminiculatæ, num.8.

Paupertas an ſit plenè probata multum arbitrio iudicis tribuitur, num.6.

D E C I S I O CCXXXIII.

1 SVb die 12. Maij proxima dubitaui, an D. Vgo teneretur dotare Flauiam eius ex filia neptem, & licet iudicatur abſolutum in iure, quod auus maternus diues teneatur in ſubſidium dotare neptem pauperem, & diuitiæ D. Vgonis viderentur ſatis probatæ, attamen circa paupertatem Flauiæ res non viſa fuit ſatis clara, vnde fuit ordinatum quod in hoc coadiuuaretur probatio, quare pro parte eiuſdem Flauiæ examinatis nouis teſtibus, & factis alijs diligentijs, propoſui idem dubium, quod affirmatiuè fuit reſolutum, nam quod auus maternus in ſubſidium teneatur dotare, trad. Rip. *in l.1. num.85. in fin. ff. ſol. matr.* Bald. *nouell. in tract. de dot. priuil.68. num.3. part.6.* Surd. *tract. de alim. tit. 1. qu.65. num.5.* Rota *in cauſa Romana de Veroſpis 21. Iunij* 1568. *coram bon. mem. Seraph.*

2 Quod D. Vgo ſit diues vltra ea, quæ deponunt primi teſtes *iuxt.33. & 35. Interrog. & ſuper 5. art.2. teſtis iuxt.33. & ſuper* 5. Domini habuerunt pro notorio, ſiquidem ad effectum de quo agitur non requiritur quædam exuberantia ſiue ſuperfluitas, ſed ſufficit quod dotans per aſſignationem dotis non conſtituatur in egeſtate, Roman. *in conſil. 364. num.1. cum pluribus ſeq.* Theſ. *deciſ.211. num.23.* Nulla autem videtur dubitatio, quod hoc poſſet accidere D. Vgoni per aſſignationem mediocris dotis, quem Domini exiſtimabant ſufficere in hoc caſu. Etiam quantum ad paupertatem Flauiæ dictum fuit, illam probari ex tribus teſtibus aliàs examinatis, & duobus vltimis ex quibus concluditur communis reputatio, quæ ſufficit in hac materia, Verall. *deciſ.295. part.2.* fuit dictum *in Romana de Veroſpis* 3. *Maij, & 21. Iunij 1568. coram bon. mem. Card. Seraph. & alibi ſæpe.*

3 Non obſtat, quòd aliqui ex illis ſunt Hebræi qui non merentur fidem contra Chriſtianum, quia fuit reſponſum obiectum ceſſare ex pluribus ſaltem ſimul iunctis, primò quia deponunt pro Chriſtiano nempè pro ipſa Flauia. Nam & ſi & hoc caſu concluſio patiatur difficultatem, negari non poteſt, quin termini ſint minus fortes, cùm non poſſit aſſignari ratio quare Hebræus voluerit magis fauere vni Chriſtiano quàm alteri, & quatenus replicatur, imò deponere ad fauorem fratrum Flauiæ qui ſunt Hebræi, fuit dictum intereſſe principale eſſe Flauiæ cuius nomine agitatur lis, & illud eſſe intereſſe ſecundarium, incertum, & remotum, quod non ſolet haberi in conſideratione, *l.1. ff. de aut. tut.* Felin. *in cap. quæ in eccleſiarum num.45. de conſtit.* Ægid. *deciſ.749. verſ. confirmatur*, latè Sarn. *in reg. de ins. quæſ. non toll. qu.4. in princ.*

4 Secundò, principaliter fuit dictum, præfatos teſtes coadiuuari ex alijs Chriſtianis integris, Ceph. *conſ.227. n.29. lib.2.* Crauett. *conſil.73. n.18. & 27.* Vrſil. ad Afflict. *deciſ. 214. n.3.* cum alijs per eum adductis.

5 Tertiò, materiam eſſe difficilis probationis, quia agitur de probatione ſtatus Hebræorum, cuius non ſolent eſſe informati Chriſtiani, & quoniam concurrit difficultas probationis, habetur ratio teſtium, qui aliàs non admittuntur, *c. conueniens il 2. in fin. de teſtib.* Abb. *in c.fin. n.2. de teſt.cog.* Alex. *conſ.64. n.5. l.1.* Dec. *conſ.342. n.2. & 3.*

6 Poſtremò concurrunt multa adminicula, nempè iuramentum patris Flauiæ paulò ante mortem ſuper ſuo ſtatu, ex quo apparet quod ipſe parum habebat in bonis, adeò vt nec illud ſufficeret pro dote, quam poſtea dedit alteri filiæ, & huic generi probationis per iuramentum præſtitum per Hebræum ſuper ſuo ſtatu inter Hebræos Rota aliàs detulit, *Romana redditionis rationum* 18. *Decembris* 1598. *coram bon. mem. Litta*. Secundùm adminiculum eſt inuentarium bonorum paternorum, confectum per Deboram, filiam D. Vgonis, & matrem Flauiæ præſente ipſo D. Vgone, ex quo apparet patrem Flauiæ non reliquiſſe aliquid certum in bonis. Tertium venditio iuris appellati la Gazaca quod non ſolet per Hebræos vendi niſi reperiantur in magna egeſtate conſtituti. Denique multum mouebat Dominos, quod pro parte D. Vgonis veriſimiliter informati non oſtenditur, quod Flauia habeat aliquid in bonis, quod imò ipſa offert, & Domini intendunt, quod effectuetur ante dotationem renunciare D. Vgoni omnia bona, & iura quæ habet in hoc mundo.

7 Quo verò ad prætenſiones quas dicta habere poſſit Flauia, tam contra fratres, & ſorores, quàm contra alios, fuit dictum non per hoc ſubleuari inopiam ipſius, nam aut cum illis intendit inueniri virum, & eſt certum viros ad ſuſtentanda onera matrimonij quærere dotes, non lites, aut verò intendit expectare nuptias, donec finiatur huiuſmodi lites, & cùm prætenſiones ſint dubiæ, ipſa pauper fœmina, & in ſtatu virginali, cui propterea non licet adire fores Iudicum, & iam ſit nubilis ætatis dicebatur fore, vt ſeneſcat prius, quàm finiantur lites, & ita arbitrati ſunt Domini in hac materia paupertatis, quæ tanquam lege certis finibus minimè deſignata, multum pendet ab arbitrio iudicis, *gl. in auth. præterea in verb. locuples*, vbi Bald. Ang. & alij, *C. vnd. vir. & vxor.* Bart. *in l. ſi conſtante num.14. ff. ſol. matr.* Ruin. *conſil.55. num.5. vol.1.* de communi teſtantur Iaſ. *in d. l. ſi conſtante num.148.* Rip. *num.29.* Soccin. *conſ.30. in princ. lib.4.* Menoch. *de arbitr. ind. lib.2. caſ.65. n.6.* & de magis communis Maſcard. *concluſ.1154. n.8. vol.3.* Honded. *conſ.93. n.3. & 30. lib.1.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana fideicommiſſi Marci Anton. de Iacobutijs.

Mercurij 10. *Decembris* 1608.

A R G V M E N T V M.

Quæ requirantur tam de iure communi, quàm ex forma ſtatutorum vrbis pro recognitione manus Notariorum.

SVM-

SVMMARIVM.

Recognitio manus requirit ad minus duos teſtes, num. 1.
Recognitio manus quando teſtes non viderunt ſcribere, ſed habent notam manum requirit etiam adminicula, n. 1.
Antiquitas vt poſſit conſiderari reſpectu teſtium requiruntur 60. aut 70. anni, n. 2.
Scriptura in Archiuo reperta vt probet, requiritur recognitio manus eius, qui de ſcriptura rogatus fuit, n. 3.
Recognitio quando fit per vnum teſtem tantum, adminicula nihil operantur, num. 4.

DECISIO CCXXXIV.

1 DOmini concorditer tenuerunt, tranſumpto non eſſe fidem adhibendam, quia manus Hieronymi, qui dicitur Notarius rogatus de teſtamento, non eſt ſufficienter recognita ex vnico teſte, cuius etiam depoſitio aliquibus Dominis non omnino ſatisfaciebat, cùm in fine dicat, ſe depoſuiſſe reſeruato omni errore, itaut non videatur benè certus de veritate ſuæ atteſtationis. Duo enim teſtes ad minus exiguntur, tam ex forma ſtatuti, quam ex diſpoſitione iuris communis, & quando non viderunt ſcribere, ſed habent notam manum, Rota requirit etiam adminicula, vt fuit dictum *in vna Toletana Matrimonij* 23. *Februarij* 1572. *coram Robuſterio, & in Romana hæreditatis de Marochis* 9. *Martij* 1600. *coram R. P. D. meo Iuſto.*

2 Nec poteſt dici, quod ſumus in antiquis, quia teſtamentum fuit factum de anno 1550. itaut etiam non deducto tempore litis intercedat tantum tempus 58. annorum cum ita tamen ad effectum, vt dicamur verſari in antiquis in materia teſtium, requirantur 60. aut 70. anni, Put. *deciſ.* 518. *lib.* 2. Caputaq. qui de recognitione ſcripturæ loquitur *deciſ.* 5. *par.* 3.

3 Nec facit, quod ſcriptura ſit in Archiuo reperta, quia inter alia requiſita, vt poſſit ſumere robur ab Archiuo de iure, de quibus per Caputaq. *in deciſ.* 41. *par.* 1. *& ex forma ſtatutorum Vrbis, relata in cap.* 35. *& ſeq. lib.* 1. ſtatutum expreſsè ordinat, quod fiat recognitio manus, & literæ eius, qui de inſtrumento rogatus dicitur per teſtes idoneos, aut per comparationem literarum.

4 Non obſtat adminicula, quia vltra quod Dominis viſa ſunt parua, aut non multum vrgentia, & attendi ſolent in materia recenti, quando recognitio facta eſt per duos teſtes, non quando per vnum tantum, vt ſupra dictum eſt, & ſeruauit Rota *in Spoletana dotis coram R. P. D. meo Iuſto*, pluries diſputata, in qua noluit adhibere fidem ex recognitione vnius teſtis, qui benè recognoſcebat in forma concurrente recognitione alterius per ſimilitudinem eum quibuſdam adminiculis, niſi quando fuit producta acceptatio ſcripturæ obligationis, ea etiam, quæ pro adminiculis allegantur, reſpiciunt obſeruantiam ſcripturæ, quàm Domini reſeruarunt particulariter videndum.

REVERENDISSIMO P. D. ATTREBATEN.

Neapolitana Rectoriæ.

Veneris 19. Decembris 1608.

ARGVMENTVM.

Manutentio vt detur in iure præſentandi, quando ſufficiat vnica præſentatio, & ex quibus probetur iuſpatronatus, & quando ſententia probet ſine proceſſu, & quæ probatio requiratur in Iurepatronatus, ad quod plures familiæ concurrunt.

SVMMARIVM.

Manutentio in iure præſentandi vt detur, ſufficit vnicus actus, & vltimus ſtatus præſentationis, num. 1.
Dic verum, quando Iuriſpatronatus exiſtentia non controuertitur, ſed ſolum agitur inter plures patronos de illius pertinentia, alias requiruntur eadem probationes in poſſeſſorio, quæ in petitorio, n. 1.
Iuſpatronatus vt probetur requiritur titulus, vel præſentationes continuata ſpacio centum annorum, n. 2.
Iuſpatronatus non probatur per famam, niſi in antiquis, & concurrentibus coniecturis, & in primis longiſſima quaſi poſſeſſione, n. 2.
Prouiſiones Apoſtolicæ non mutant ſtatum beneficij, n. 2.
Prouiſionum Apoſtolicarum tempora de medio deducuntur, ad effectum probandi Iuſpatronatus, n. 2.
Fama probatur per teſtem, qui deponit, quod audiuit publicè dici, n. 3.
Teſtis dictum deponentis de tempore per dictionem citra *verificatur etiam in vna die ante, n. 3.*
Teſtis habens intereſſe in cauſa non meretur fidem, n. 3.
Sententia quæ non iuſtificatur ex actis non probat, n. 4.
Iudici non creditur, niſi de his, quæ fuerunt facta præuia cauſa cognitione, & de quibus apparet in proceſſu, num. 4.
Sententia antiqua probat ſine proceſſu, n. 5.
Sententia dicitur antiqua, quando excedit 40. annos, n. 5.
Iuſpatronatus ad quod concurrunt plures familiæ, quas non eſt veriſimile in vnum conſpiraſſe ad fundandum Iuſpatronatus, requirit eaſdem probationes, quæ requiruntur in probatione Iuriſpatronatus familiæ potentis, vel vniuerſitatis, num. 5.

DECISIO CCXXXV.

PRopoſito, an conſtet de quaſi poſſeſſione ad Eccleſiam Sancti Andreæ de Rabatrina extra, & propè Ciuitatem Neapolitanam, apud litus Maris, quæ ſit manutenenda, Itaut R. D. Decius Caracciolus Archiepiſcopus Bareñ. præſentatus veniat inſtituendus, negatiuè reſolutum fuit. Nam & ſi ad effectum manutentionis ſufficiat vnicus actus, & vltimus ſtatus præſentationis, *c. conſultationis*, & ibi Abb. *n.* 2. *& 9. de Iurepatr. c. querelam de elect.* Dec. *conſ.* 134. *n.* 9. & Creſc. *deciſ.* 2. *in fine de Iurepatron.* id procedit, quando Iuriſpatronatus exiſtentia non controuertitur, ſed tantum agitur inter plures patronos de illius pertinentia Achill. *dec.* 5. *num.* 3. *de Iurepatron.* alioquin ex diſpoſitione Concilij, & declaratione Cardinalium interpretum requiruntur eædem probationes in poſſeſſorio, quæ in petitorio, vt fuit dictum *in Volterrana Iuriſpatron.* 28. *Maij anno* 1593. *coram Illuſtr. Mellino, & in Romana Parochialis* 31. *Ianuarij* 1600. *coram R. Pacen.* 1

2 In propoſito autem nullus titulus exhibetur, nec inſtrumenta præſentationum continuatarum per ſpacium centum annorum, prout requiritur, fuit reſolutum *in Firmana Iuriſpatronatus* 8. *Martij, anno* 1591. *coram bo. mem. Orano, & in Barchinonen. Vnionis* 5. *Decembris* 1597. *coram bon. mem. Gipſio*, ſed vt deciſum fuit coram bon. mem. Card. Lancellotto, in hac eadem cauſa die 29. Ianuarij 1571. omnes intra ſpacium 30. annorum continentur, videlicet ab anno 1528. die 23. Ianuarij, quo fuit inſtitutus Fabius Caracciolus præſentatus 6. Nouembris præcedentis vſque ad annum 1567. quo obijt Marius Caracciolus, poſt cuius obitum inter Octauium Branchatium prouiſum Apoſtolicum, & Decium Caracciolum Seniorem præſentatum à Patronis fuit introducta lis, & cauſa commiſſa in Rota. Quamobrem nec ſubſiſtit probatio per famam, quæ non admittitur, niſi in antiquis, & concurrentibus coniecturis fuit deciſum *in Tiraſonen. Capellaniæ* 14. *Decembris, anno* 1608. *coram R. P. D. Caualerio*, & in primis longiſſima quaſi poſſeſſione, vt fuit tantum in Imol. *Iuriſpatr.* 28. *Maij, anno* 1584. *quæ eſt diuerſor.* 792. *par.* 1. Adeſt quadragenaria, Caſſad. *dec.* 2. *num.* 3. *& 4. de prob.* Put. *deciſ.* 60. *in fin. lib.* 1. & fuit reſolutum *in ſupradicta Barchinonen. coram bon. mem. Gipſio*, & ad hoc non poſſunt deſeruire prouiſiones Apoſtolicæ, quæ non mutant ſtatum beneficij, Achil. *deciſ. vlt. de Iurepatron.* & fuit dictum *in Bononien. Iuriſpatron.* 16. *Ianuarij* 1608. *coram R. P. D. Sacrato*, ſed earum tempora de medio deducuntur, Guidob. *deciſ.* 125. Fuit deciſum *in Bracharen. de Iuncas* 19. *Decembris* 1597. *coram R. P. D. meo Decano.*

Nec verò probatur publica vox, & fama, quia ex teſtibus examinatis de hoc anno vnus tantum, videlicet primus iuxta primum deponit, quod audierit publicè dici, quæ quidem verba important famam, Caſſad. *deciſ.* 3. *n.* 4. *& 7. de prob.* Caputaq. *dec.* 7. *par.* 2. *& dec.* 289. *par.* 3. verum ſubiungit, quod audierit à diuerſis perſonis, & ſic dictum ſuum reſtringit, & alius teſtis examinatus de anno 1559. deponit à 13. annis citra, quod verificatur etiam in vna die ante, Bart. *in l. Celſus n.* 25. *ff. de vſucap.* & teſtis, qui aſſeritur examinatus in Curia de anno 1570. non eſt habendus in considera- 3

tione

tione propterea quod non appareat quomodo fuerit examinatus. Alij verò teſtes examinati de anno 1531. ſunt de familia Caracciola, & aliorum prætendentium Iuſpatronatus, & habent intereſſe in cauſa, quare non merentur fidem, *l. omnibus*, & ibi Bald. 3. *C. de teſtibus*, Rol. *conſ.* 3. *nu.* 55. *vol.* 1. Aym. *conſ.* 249. *n.* 14.

4 Neque poteſt fieri fundamentum in ſententia Ordinarij de anno 1528. in qua enunciat ſe vidiſſe inſtrumenta præſentationum, & præſertim Bullam bon. mem. Alexandri Caraſæ inſtitutionis q. Fabij Acolæ in dicta Eccleſia, hæc ſententia non probat, cùm non iuſtificetur ex actis, neque iudici creditur de aſſertionibus, niſi factæ ſint præuia cauſæ cognitione, & de illis appareat in proceſſu, Soccin. *conſ.* 47. *n.* 13. *vol.* 4. Fuit dictum *in d. Romana Parochialis*, *&* *in Lauden. deuolutionis* 23. *Martij* 1544. coram R. Pacen. & in Sabinen. Aquæ 29. Martij 1604. coram me.

5 Nec poteſt probari vti antiqua, Caſſad. *deciſ.* 3. *num.* 3. *de probat.* Quia ſententia dicitur antiqua, quando excedit 40. annos, cùm ſit lata anno 1528. & lis fuerit mota anno 1567. Vltra quòd in hoc caſu Domini cenſebant requiri probationem temporis immemorabilis, cùm præſentationibus continuatis per ſpatium quinquaginta annorum, quæ omnes probentur effectum fortitæ ex authenticis ſcripturis, poſito etiam quod non verſemur in iurepatronatus potentium, propterea quod concurrant plures familiæ, quas non eſt veriſimile de facili in vnum conſpiraſſe ad fundandam, vel dotandam Eccleſiam, Creſc. *deciſ.* 1. *deciſ.* 5. *de Iurepatron.* & quod dicitur proceſſiſſe ab vno ſtipite Caracciola, ſed mediantibus fœminis fuiſſe diuiſum in plures fœminas, hoc non probatur, quin potius partes, & teſtes videntur aliàs aſſeruiſſe contrarium.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Salamantina dimidiæ Portionis.

Veneris 23. Ianuarij 1609.

A R G V M E N T V M.

Morbo caduco laborans dicitur inhabilis ad obtinendum beneficium, & eſt irregularis, & eadem inhabilitas cauſatur ex quolibet alio morbo, qui mentem alienat.

S V M M A R I V M.

Morbus caducus comitialis à Iureconſultis appellatur, *n.* 1. *&* *n.* 6. *vbi quare ſic dictus.*

Morbus caducus in ætate prouectis eſt inſanabilis, *n.* 1.

Morbo caduco laborans inhabilis eſt ad beneficia obtinenda, & collatio ipſi facta eſt ipſo iure nulla, *num.* 2. *&* *num.* 5. *vbi quod ſufficit, quod conſtet de exiſtentia morbi de tempore gratia.*

Fallit in beneficio, in quo aliquis ordo non requiritur, *n.* 3.

Morbo caduco laborans eſt irregularis, nec poteſt promoueri ad ſacros ordines, *n.* 2.

Irregularitas inhabilitat ad beneficia acquirenda, *n.* 2.

Ordo Sacer Concil. Trid. debet eſſe annexus Canonicatibus, *num.* 3.

Confeſſio nocet impetranti etiam in his, quæ voluntate ipſius non dependent, *n.* 4.

Ordinum ſacrorum exequutio interdicta eſt cuilibet, qui mentis alienationem patitur, *n.* 5.

Dimidiæ portiones in Eccleſia Salamantina aſſequuntur per aſſenſum, & nouum titulum, *n.* 7.

Beneficium vbi debet cenſeri Sacerdotibus, id debet intelligi de Sacerdote, qui tempore prouiſionis poſſit actu miſſam celebrare, *n.* 8.

Beneficio, quod requirit reſidentiam, non poteſt per Vicarium inſeruiri, *num.* 8.

D E C I S I O CCXXXVI.

1 DOmini cenſuerunt, non potuiſſe prouideri q. Bartholomæo de Eſcouar de dimidia portione in Eccleſia Salamantina. Ratio deciſionis fuit, quia ex teſtibus datis in Summario Franciſci Fryle, & ex ipſa confeſſione Dominici, qui in ius & poſſeſſionem Bartholomæi ſubrogari obtinuit, conſtat, quod d. Bartholomæus de tempore ſibi factæ prouiſionis in pluribus annis antea patiebatur morbum caducum, ſeu vt Iuriſconſulti appellant Comitialem, *l. qui Tertiana de edil. edict. l.* 1. *§.* 1. *ff. de auth. & conſen. tutor.* qui morbus ſemper pernicioſus, & curatu difficilis, potiſſimum tamen in ætate prouectis vix vlla arte eſt medicabilis, Hippoc. *lib.* 1. *aphoriſm. ſect.* 2. *aph.* 7. ibique etiam Galen. atque ex mente vtriuſque Ioan. Marinell. apud Hippocr. *ſect.* 2. *aphor.* 45.

2 Quo ſuppoſito ſequitur, quod Bartholomæus erat inhabilis ad obtinenda beneficia, quodque prouiſio illi facta fuit ipſo iure nulla, Ægid. *in c. cum inter Canonicos n.* 13. *de elect.* Hoſt. Ioan. Andr. & alij, quos refert Verall. *dec.* 236. *in princ. par.* 2. Vbi etiam dicitur caducum eſſe irregularem, cùm impediatur promoueri ad ordines, & promotus ſuſpendatur, iuxt. text. *cum gl. in c. comiter.* 23. *d.* late Maiol. *de irreg. lib.* 2. *c.* 16. Irregularitas autem inhabilitat ad beneficia acquirenda, *c.* 15. *q.* 15. *de ſent. excomm. in* 6. Abb. *in c. cum noſtris*, *num.* 22. *de conceſſ. præbend.* Rebuff. *de pacif. poſſeſſ. num.* 226. Siluan. *de benef. par.* 3. *q.* 2. *n.* 11. Fac. *lib.* 1. *§. caſum ff. de poſtul.*

3 Nec obſtat, quod iſtud vitium, ſeu iſte morbus non inhabilitet de iure ad obtinendum Canonicatum, aut beneficium, in quo aliquis ordo non requiritur, ea ratione, quod patiens talem morbum non eſt ſuo facto crimonoſus, ſed ex accidenti, Verall. *d. deciſ.* 236. Chiſan. *deciſ.* 94. Faciunt tradita per Nauar. *conſ.* 14. *n.* 4. *de reſcript.* ex Innoc. *in c. fin. de exceſſib. prælat.* Vnde infertur, quod in hoc caſu Bartholomæus non erat inhabilis, quia dimidia portio requirit annexionem ordinis ſacri. Fuit enim reſponſum, quicquid ſit in alijs Eccleſijs, attamen in Eccleſia Salamantina, in qua exiſtit dimidia portio, de qua agitur, ordinem Sacerdotalem annexum eſſe dimidijs portionibus, vt dixit Rota *in cauſa Salamantina integræ portionis* 24. *Aprilis* 1582. *coram fel. rec. Clem. VIII. tunc Rotæ Auditore*. Et conſtat ex ſtatuto illius Eccleſiæ dato in Summario Franciſci *num.* 3. Vbi etiam dicitur, id obtinere ex immemorabili conſuetudine. Atque iſta conſuetudo, tanquam magis laudabilis eſt ſeruanda, vt ſentit Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. Vbi iubet, quod annectantur Canonicatus, & portiones Ordinibus Sacris, itaut dimidia pars ſaltem ſint presbyteri. Vbi verò conſuetudo laudabilior habet, quòd plures, vel omnes ſint presbyteri, omninò obſeruetur.

4 Non obſtat, quod dicitur, morbum q. Bartholomæi non probari ex confeſſione Dominici, quæ minimè pendet à voluntate confitentis, maximè cùm Dominicus non reſtrinxerit, nec coarctauerit ſuam impetrationem ad illum modum vacandi. Fuit enim reſponſum, quod in valore, & in alijs quæ non pendent à confeſſione impetrantis, ſua tamen confeſſio nocet impetranti. Et quamuis ex clauſulis generalibus poſſit Dominicus capere aliam vacationem, non ideò ſequitur, quod poſſit neque illud, quod præcisè in ſua gratia narrauit. Deinde cùm Dominici confeſſione concurrunt teſtes etiam Medici, qui deponunt, vidiſſe ſæpius Bartholomæum corruentem, & ex ore mouentem ſpumas, itaut dubitare non poſſit, quin præmeretur comitialis morbi affectionibus, quas tradit Corn. Celſus *lib.* 3. *cap.* 24.

5 Nec facit, quod alij Medici dixerunt, morbum Bartholomæi non fuiſſe perpetuum, & incurabilem. Nam vltra quod atteſtati ſunt contra ſententiam prædictam Hippocr. & Galen. adhuc ſufficit, ad effectum, de quo agitur, quod conſtet de exiſtentia illius morbi, & dictum Bartholomæum fuiſſe illo liberatum, id debet probari, vt dicit in terminis Abb. *in d. c. cum inter canonicos*, *n.* 7. *in fin.* poſt Io. Andr. Butr. & alios.

6 Non obſtat, quod aliqui podagra vehementi, vel alio morbo perpetuò impediti fuerint, nihilominus à Capitulo prouiſi de ſimilibus dimidijs portionibus Eccleſiæ Salamantinæ, quando prius erant Sacerdotes, prout erat Bartholomæus eo tempore, quo illi facta fuit prouiſio, de iſta dimidia portione. Nam quicquid ſit, an illud aſſumptum probetur, & an releuet, Reſpondetur non eſſe parem rationem Epilepſiæ, & aliarum infirmitatum, quia illa teſte Galen. *lib.* 3. *de laborantibus locis*, eſt interualla mentis, & ſenſuum cum læſione conuulſio. Quilibet ante quamlibet mentis alienationem patiens interdicitur exequutione ordinis ob periculum, & ſcandalum circa Sacramenta, Iſid. *lib.* 3. *q.* 82. *art. fin.* Anch. & alij *in d. c. comiter.* Et quidem ſi olim ille morbus fuit dictus comitialis, quia talis videbatur illa concidendi, ſeu corruendi deformitas, vt cuicumque è populo

ſuper-

ſuperueniret, ſtatim comitia dirimerentur, magna cùm ratione ſacri Eccleſiæ Antiſtites cenſuerunt, ne huic vitio addictis Sacrorum adminiſtratio committeretur.

7 Non obſtat, quod Bartholomæus eſſet iam presbyter, cùm enim ſtante illa paſſione eſſet ab Altari remotus, & ab Ordinario expreſsè prohibitus, ne amplius celebraret, non debuit illi prouideri de beneficio, per cuius aſſecutionem denuo addiceretur, & reſtitueretur Altari. Quod autem ad iſtas dimidias portiones deueniatur per aſſenſum, & nouum titulum, fuit dictum *in prædicta Salamantina coram Clem. VIII. Facit deciſ.* Rot. *6. n. 15. & 6. de conſuet. in nou.* Bellam. *dec. 63. n. 5.* & conſtat manifeſtè ex quo per Capitulum fuit facta Bartholomæo noua prouiſio.

8 Nec ſobſiſtit, quod per alium deſeruire Bartholomæus potuiſſet. Nam vltra quod dici poteſt, ſtatutum diſponens, quod dimidiæ portiones remaneant Sacerdotibus de miſſa, requirere Portionarium qui de tempore ſibi acquiſitæ portionis poſſit actu miſſam celebrare, ad not. per Barb. *conſ. 33. num. 8. lib. 2.* Abb. *in c. cum in cunctis §. inferiora num.* 10. & Dec. *num. 12. de elect.* Pariſ. *conſ. 50. num. 17. lib. 4.* Præterea cùm iſta dimidia portio requirat reſidentiam, & etiam ex prædicto ſtatuto Sacerdotium, magis eſt, quod Bartholomæus non inſeruiſſet ſufficienter per Vicarium, Cap. *alleg. 35. num. 4. & alleg. 117. num. 2.* Dec. *in c. cum omnes num. 5. & 6. de conſt.* Abb. *in l. pen. de Cler. reſid. num. 4.* Syl. Beneſ. *par. 4. q. 1. col. 1. circa med. Facit Conc. Trid. ſeſſ. 22. cap. 3. de refor. & ſeſſ. 24. cap. 12. § præterea,* ibi omnes diuina per ſe, & non per ſubſtitutos compellantur obire officia. Denique ipſemet Dominicus dixit in ſua impetratione, quod Bartholomæus non poterat adimplere miniſterium, & ſeruitium Altaris, ſicque improbauit ſeruitium, quod per Vicarium fieret. Atque ex his, vtraque parte informante, fuit concluſum pro Franciſco.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Hiſpaleñ. Decimarum de Aiamonte.

Veneris 30. Ianuarij 1609.

A R G V M E N T V M.

Iudicium cœptum contra Dominum an poſſit proſequi contra procuratorem Dominum litis effectum, & quando tertius impediat exequutionem ſententiæ, & aliqua de exceptione, tua non intereſt.

S V M M A R I V M.

Iudicium cœptum contra dominum, poteſt eo defuncto proſequi contra procuratorem, Dominum litis effectum, etiam vt contra ipſum feratur ſententia, num. 1.

Exceptio tua non intereſt quemadmodum repellit ab agendo, ita ab excipiendo, n. 1.

Tertius cuius principaliter intereſt, poteſt impedire exequutionem ſententiæ, quando venit ad cauſam pro ſuo intereſſe, n. 2.

Indiuiduitas non poteſt conſiderari, vbi iudicia, & perſonæ ſunt diuerſa, n. 3.

D E C I S I O CCXXXVII.

1 REſolutum fuit Capitulum potuiſſe proſequi iudicium cœptum contra Marchionem defunctum, cùm eius procuratore domino litis effecto, quia de iure contra talem procuratorem procedi poteſt etiam vt contra ipſum feratur ſententia, *l. non ſolum §. morte ff. de nou. oper. nunc. l. nulla dubitatio,* vbi Alex. *num. 3. cum ſeq. in fin. C. de procurat. dictum in cauſa Toletana nullitatis profeſſionis 27. Octobris 1595 coram bon. mem. Card. Seraph. & ſæpius in alijs.* Et talem proceſſum non poſſe impedire modernum Marchionem filium. Mirum enim videbatur, quod ipſe velit impedire, & non eſſe in cauſa, imò expreſsè profiteatur nolle venire, nec proſequi cauſam pendentem cum patre, nec nolle illud ius aliquo pacto defendere, & propterea nouam cauſam per nouam Commiſſionem introduxit ex nouo iure, propriam ipſius perſonam tangentem ſeparato, vt dicitur & diſtincto à iure, quod prætendebat, & tuebatur pater. Videntur enim hæc implicari contrarietatem, quod ius paternum ad ipſum non ſpectet, & quod ſuper eo velit ſe intromittere, obſtat enim exceptio tua non intereſt, quæ ſicut repellit ab agendo, ita etiam ab excipiendo, *l. 1. ff. quorum appellat. non recip. l. ille à quo §. ſi de teſtam. ff. ad Treb.* Dec. *in l. ex conuentione, num. 1. in fin. Cod. de pact.* Ceph. *conſil. 33. num. 39.* prout etiam implicat nolle eſſe in iudicio, & velle in iudicio audiri.

Non obſtat, quod dicitur, modernum Marchionem habere eandem cauſam defenſionis, quàm habebat Marchio eius Pater, quia ſi habet illa vtetur in iudicio per ipſum moto. Nec etiam facit, quod tertius, cuius principaliter intereſt, poſſit impedire non ſolum proceſſum, ſed etiam exequutionem ſententiæ, quia hoc verum in tertio ad cauſam veniente pro ſuo intereſſe, quod facere noluit, & adhuc non vult Modernus Marchio. Vnde nec etiam vti tertius poſſit hoc caſu impedire proceſſum, quatenus agitur de ſolutione decimarum decurſarum viuo Patre, cuius non eſt hæres, quia dum venit ex perſona propria, & non ex iure Patris, ſua non intereſt, vt in puncto reſoluit Rota *in Toletana Decimarum 19. February 1593. coram Illuſtr. Card. Pamph.* Et quatenus dicitur, quod hoc pacto Capitulum poterit facere exequutionem pro decimis decurſis ſuper bonis Marchionatus, cùm ſit onus reale, reſpondetur, quod Marchio ſi erit in poſſeſſione dictorum bonorum, audietur, quando Capitulum volet facere talem exequutionem, cùm poſteriori nunquam ſit deroganda audientia. Nec etiam facit, quod iſta cauſa ſit præiudicialis Moderno Marchioni, quia non videtur præiudicialis, tanquam res inter alios acta, & agatur de decimis, suo ſuo tempore decurſis, & ſi dubitat de præiudicio, poteſt venire ad cauſam pro ſuo intereſſe, & tunc audietur. Hinc etiam ceſſat, quod dicitur de indiuiduitate, quia perſonæ ſunt diuerſæ, & iudicia diuerſa, quibus ſtantibus in eis nulla poteſt conſiderari indiuiduitas. 2

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Mediolaneñ. Iuriſdictionis.

Die Veneris 30. Ianuarij 1609.

A R G V M E N T V M.

Epiſcopus poteſt in qualibet Eccleſia ſuæ diœceſis, quamuis regulari, & exempta, celebrare diuina officia.

S V M M A R I V M.

Manutentio debet dari ei, qui poſſidet de tempore litis, num. 1.

Teſtes digniores alijs præferuntur, n. 1. & 5.

Conſuetudo attendi debet in materia prærogatiuarum, & præeminentiarum, n. 1.

Epiſcopus habet fundatam intentionem de iure communi in ſua diœceſi etiam contra monaſteria, & regulares, niſi ſpeciali priuilegio ab eius iuriſdictione eximantur, num. 2. & 4.

Epiſcopus in quacumque Eccleſia ſuæ diœceſis, quamuis exempta, diuina officia celebrare poteſt, n. 3.

D E C I S I O CCXXXVIII.

INtroducta lite inter Abbatem, & Monachos Monaſterij Sancti Ambroſij Mediolaneñ. ex vna, & Præpoſitum, & Canonicos eiuſdem Eccleſiæ ex altera ſuper dominio, & pertinentia Eccleſiæ, & vſu mitræ, & baculi dicti Abbatis. Confectiſque inter eos proceſſibus, primò coram Epiſcopo Papienſi, & deindè in Rota, & vltimo loco coram me, de quorum pondere, & probatione ſuo loco, & tempore videbitur. Interim Abbate, & Monachis prætendentibus poſt celebratas ſolemnes veſperas vigiliarum Sanctorum Ambroſij, & Geruaſi, & Protaſi, & miſſam feſti, amouendum Baldachinum, & Sedem Archiepiſcopalem, vbi Archiepiſcopus ſi volebat, celebraturus ſedebat, citato Archiepiſcopo, & ſuo legitimo procuratore comparente, & informante dubitaui: An poſt celebratas miſſas ſolemnes per Dominum Archiepiſcopum in prædicta Eccleſia S. Ambroſij, eſſent Baldachinum, & ſedes amouenda ad effectum, vt Abbas in eodem loco cum baculo, & mitra ſecundas veſperas celebrare 1

brare poſſet, & quoniam pro parte Archiepiſcopi fuit habitus recurſus ad Sanctiſſimum Dominum Noſtrum Paulum Papam V. & expoſitum, quod Archiepiſcopus grauabatur in dubio dato ex eo, quod ipſe prætendebat, ſe eſſe in poſſeſſione non amouendi Baldachinum, & ſedem, de qua prius erat videndum, & Sanctiſſimus reſcripſerat, vt eum informarem, idque die 27. Decembris anni 1608. feciſſem audita relatione Sanctiſſimus ordinauit, quod diſputaretur dubium iam datum, ſtrictè tamen quoad poſſeſſorium. Quo vtraque parte informante Rota cenſuit, ſedem non eſſe amouendam in ſecundis veſperis. Cùm enim ex ordine Sanctiſſimi dubium diſputaretur ſtrictè, quoad poſſeſſorium, & nedum tempore motæ litis, ſed longè etiam antea tempore bon. mem. Caroli Card. Borromęi, Archiepiſcopus eſſet in poſſeſſione retinendi ſedem prædictam toto die feſtiuitatis, vſque ad occaſum Solis in prædicta Eccleſia S. Ambroſij. Nam lis fuit introducta poſt obitum Caroli anno videlicet 1587. coram Ordinario Papienſi, Archiepiſcopus proculdubio veniebat manutenendus, *§. retinendæ inſtit. de interdictis, l. 1. ff. vti poſſidetis*. Teſtes enim Archiepiſcopi, & plures numero, & qualitate, & ordine digniores, erant enim pro maiori parte clerici, & ideo præferendi teſtibus Abbatis, qui vno tantùm excepto erant laici, *cap. in noſtra de teſtibus*, de ea Conſuetudine teſtificabantur. Notum verò eſt in hac materia prælationum, prærogatiuarum, & præeminentiarum recurrendum ad Conſuetudinem, eamque eſſe attendendam, Rota *deciſ. 4. incip. fuit dubitatum, n. 1. in fin. verſ. ego vero dicebam, & n. 2. & 3. de electione in nouis*, Fel. *in cap. paſtoralis num. 9. verſ. Et tunc aut Conſuetudo eſt, de offic. delegati*, Bald. *in c. cum olim num. 1. & 2. de Conſuetud.* Nat. *conſ. 577. incip. extante Conſuetudine n. 3. lib. 3.*

2 Præterea cùm iſta conſuetudine concurrebat aſſiſtentia iuris communis. Epiſcopi enim in ſua diœceſi habent fundatam intentionem, *cap. omnes Baſilicæ 16. q. 7.* Verall. *dec. 306. incip. Epiſcopus in quacumque parte 1. & deciſ. 201. incip. manuteneri debet parte 2.* Oldrad. *conſ. 274. incip. in cauſa, quæ vertitur ſuper diœceſano iure num. 1. verſ. & ſic de iure communi*, quod de iure communi procedit etiam reſpectu monaſteriorum & regularium, *cap. Abbas il 2. & cap. Abbates il ſeſto 18. q. 2.* & ſæpè fuit reſolutum in Rota, *& ſignanter in cauſa Auguſtana exemptionis coram Robuſterio*, & in cauſa Cæſarauguſtana exemptionis coram Orano, & nuper copioſè *in cauſa Montis Regalis iuriſdictionis, coram domino Coccino*. Quod eſt indubitabile, niſi aliquo ſpeciali priuilegio ab eius iuriſdictione eximantur, *c. cum & plantare de priuil. gloſ. in d. c. omnes Baſilicæ in verbo poteſtate 16. quæſt. 7.*

3 Et reſpectu diuinorum Pontificaliter celebrandorum explorati iuris eſt, Epiſcopus in quacunque Eccleſia etiam exempta ſuæ diœceſis, ea celebrare poſſe, Clem. 2. *de priu.* vbi Zabarell. *num. 5. in fin. verſ. ex hoc infertur, & §. ſimili num. 5. verſ. Quinto quæro*, & Imola *n. 4. & 10.* Lapus, Abbas *in princ.* & Bonifacius Vitalinus *num. 13. verſ. nam in loco exempto*, Paulinus *tract. de viſitatione par. 2. q. 3. n. 9. verſ. poterunt enim*, Paulus Fuſcus *lib. de viſitatione, & regimine Eccleſiarum c. 8. n. 5.* Vnde infertur, poſſe ſedem Pontificalem ad diuina celebranda conſtituere, Boniſacius *d. clem. 2. n. 30. verſ. ratio dicendi eſt*.

4 Demum accedebat ratio viua, & efficax, quia huic Archiepiſcopo patebat liber acceſſus ad celebrandas primas veſperas, & die ſequenti ad cantandum miſſam, eodem modo ſi ei libebat, accedere poterat ſecundas veſperas. Vnde non erat remouenda ſedes, & eo maximè, quia licet Abbas prætenderet Archiepiſcopum non poſſe accedere ad ſecundas veſperas, id tamen non probabat, neque edebat priuilegium, quo prohiberetur accedere, iuxta gloſſ. *præallegatam in d. c. omnes Baſilicæ 16. q. 7.*

5 Neque huic deciſioni obſtabant teſtes pro Monachis examinati, affirmantes, quod tempore prædeceſſorum Domini Archiepiſcopi viuentis ſedes poſt miſſam cantatam fuerat amota. Quia fuit reſponſum, quod præterquamquod non probabant Cardinalem non citatum in eorum examine, non erant præferendi teſtibus. Archiepiſcopi, qui & plures erant numero, & digniores & magis conformia iuri communi teſtificabantur. Nec reſragabatur ſimile de Sede Pontificia amoueri ſolita, vel ab Eccleſia S. Ioannis Lateranenſis, vel ab Eccleſia S. Mariæ Maioris, vel ab alijs Eccleſijs ſtatim poſtquam Papa miſſam celebrauit. Quia dicebatur, quod præterquamquod non ſatis videbatur ad propoſitum huiuſmodi Papæ exemplum commemorare, amotio ſedis Papalis fiebat a miniſtris Papæ, non autem neceſſitate aliqua ſuadente, vel alio compellente. Et ex aduerſo proponebatur exemplum de Cardinalibus in ſuis Eccleſijs titularibus celebrantibus, vbi per integrum diem feſtiuitatis, & Baldachinum, & ſedes remanebant. Ex prædictis inferebatur iſtum ſtatum, quem Archiepiſcopus prætendebat per litem introductum de anno 1587. non fuiſſe attentatum, quia lis ſolum fuerat introducta inter regulares, & canonicos, & clericos ſæculares Eccleſiæ S. Ambroſij, quæ non videbatur Archiepiſcopum comprehendere. Cætera quæ commemorabantur vel circa exemptionem Eccleſiæ vix ad hunc articulum pertinebant, cum vel reſpicerent petitorium, vel prætenſionem, inter monachos, & clericos ſæculares eiuſdem Eccleſiæ.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Toletana Decimarum de Lucillis.

Veneris 6. Februarij 1609.

A R G V M E N T V M.

Congrua non debetur, vbi ſemel fuit aſſignata; etiamſi ſit nimis tenuis, & debet ſolui per omnes qui decimas percipiunt.

S V M M A R I V M.

Congrua debetur Vicario exercenti curam animarum, & adminiſtranti Sacramenta, num. 1.

Congrua quando fuit ſemel aſſignata, non debet amplius aſſignari, vel augeri, n. 1.

Amplia, etiam ſi non ſufficiat pro ſuſtentatione neceſſaria, quia ſibi imputet, qui acceptauit beneficium nimis tenue, num. 1.

Teſtis qui iurauit extra terminum non probat, n. 2.

Citatio ad videndum iurare teſtes deſeruit pro toto termino, etiam prorogato, niſi prorogatio fuerit facta poſtquam terminus expirauit, n. 2.

Parochus in Regnis Hiſpaniæ non habet fundatam intentionem de iure ſuper decimis, cùm Eccleſiæ Cathedrales, dignitates, ac alia beneficia ſint fundata ſuper decimis, & de eis percipiant, num. 3.

Congruæ onus pertinet ad omnes, qui decimas percipiunt, n. 3.

D E C I S I O CCXXXIX.

Licet Rectori, ſeu Vicario exercenti curam animarum, 1
& adminiſtranti Sacramenta debeatur Congrua, *cap. extirpandæ §. qui verò*, vbi gloſ. & Doct. *de præb.* & dixit Rota *in Pampilonen. Congruarum 29. Ianuarij 1590. coram R. Peruſino*, & ſæpè in alijs: attamen Domini cenſuerunt eam non deberi Io. Raiz, moti, quod non ſolum ipſe, ſed etiam eius anteceſſores ab immemorabili tempore ſoliti ſunt percipere decimas minutiarum, maiores, & minores primitias, & plura alia, de quibus deponunt teſtes remiſſoriales, ſuper primo articulo, ex quo maxima intrat præſumptio, quod fuerint Vicario pro ſua dote, aut congrua aſſignata, itaut petere non poſſit, quod noua aſſignata, aut antiqua augeatur, Rebuff. *in tract. de congr. n. 92.* Et fuit reſolutum *in Calagurritana de Vaderan. 4. Iulij 1574. coram Robuſterio, & in Toletana Congruarum 19. Februarij 1576. coram fel. record. Clemente VIII.* Nec obſtat, quod dicitur eam non ſufficere pro Vicarij ſuſtentatione, quia illi ſufficere deberet quoad alijs ſuis prædeceſſoribus fuit ſatis, & quando non ſufficeret, haberet ſibi imputari, quod acceptauerit beneficium nimis tenue, *gl. in c. quanto in verbo indulgemus de cenſib.* Rebuff. ibi, *& dicunt allegatæ deciſiones*.

Vltra quod teſtes remiſſoriales dicunt eum percipere om- 2
nia, quæ percipiebant ſui anteceſſores, & quod ex ſola eorum perceptione illi ſe honorificè ſuſtentabant, & teſtes pro Ioanne inducti non probant contrarium, quia non ſolum depoſuerunt, ſed etiam iurarunt extra terminum aſſignatum, Caputaq. *deciſ. 285. num. 3. par. 3.* Fuit dictum *in vna Pampilonen. annorum 23. Iunij 1595. coram R. Pacen. & in alijs*. Nec obſtat deciſ. Calagurritana ex aduerſo allegata, quia verum eſt, quod citatio ad videndum iurare teſtes deſeruit pro toto termino, etiam prorogato, ſed ſecus eſt,
quan-

quando terminus expirauit, & poſtea nouus conceditur, & reſoluit Rota *in d. Pampilonen. annorum*. Accedit, quod neque etiam dicti concludunt, vt benè deducunt Informantes pro Capitulo.

3 Et prædicta tantò magis procedunt, quia notum eſt, in Regnis Hiſpaniæ Eccleſias Cathedrales, dignitates, & multa alia beneficia etiam fundata ſuper decimis, aut ſaltem de eis percipere, vt in propoſito conſiderauit Rota *in Pampilonen. Congrua 7. Aprilis 1595. coram Illuſtr. Card. Mellino*. Et benè comprobant teſtes probantes de perceptione Capituli ab immemorabili tempore, ex quo ſequitur aduerſarium debere probare decimas ad ipſum ſpectare, nec intrare quod ipſe ſit fundatus de iure communi, vt per Rebuff. *de Congr. n.* 208. & ſi ipſe vteretur iuris communis aſſiſtentia, non poſſet agere contra Capitulum ſolum, ſed contra omnes percipientes decimas, quia de iure communi onus Congruæ pertinet ad omnes illas perceptiones, Rebuff. *d. tract. num.* 49. Et dixit Rota *in illa Pampilonen. Congrua*.

R. P. D. CAVALERIO.

Montis Regalis Iuriſdictionis.

Veneris 13. Februarij 1609.

ARGVMENTVM.

Epiſcopalis conſtitutio quando liget ſucceſſores, reſeruataque in Conſtitutione facultas addendi, & minuendi quomodo intelligatur.

SVMMARIVM.

Conſtitutio Archiepiſcopi non ligat ſucceſſores conſtituentis, imò nec ipſum conſtituentem, quin poſſit aliter conſtituere, quàm ab initio fecerat, num. 1.

Conſtitutio quæ tranſit in contractum, non poteſt reuocari à ſucceſſore, n. 1.

Conſtitutio Epiſcopalis confirmata à Sede Apoſtolica dicitur Conſtitutio Papæ, & propterea ligat etiam ſucceſſores Epiſcopi, n. 2. *vbi præſertim quando Conſtitutio eſt conformis iuri communi.*

Verba prout viſum fuerit expedire, latum habent ſignificatum, n. 4. *&* 6.

Addendi, & minuendi reſeruata facultas non habet locum in ijs quæ ſecundum ius commune diſpoſita ſunt, num. 4.

Addendi, & minuendi facultas non extenditur ad totalem derogationem, & alterationem, n. 5. *&* 6.

DECISIO CCXL.

1 Reſolutum fuit ſententiam Rotalem vlt. loco latam eſſe confirmandam, & moti ſunt Domini quia duæ ſunt præcipuè rationes propter quas Illuſtriſſ. Card. Archiepiſcopus prætendit habere facultatem tollendi diſpoſita in Conſt. bon. mem. Card. Farneſij tunc Archiepiſcopi, quarum prima eſt, quod dicta conſtitutio non liget ſucceſſores conſtituentis, imò nec ipſum conſtituen. quin poſſit aliter conſtituere, quàm ab initio fecerat, Abb. *conſ.* 25. *num.* 5. *lib.* 2. Bald. *in c. cum acceſſiſſent n.* 2. *in fine de conſt.* quæ ratio non viſa fuit ſufficiens, quia conſtitutio, de qua agitur, fuit facta, vt ſubmouerentur, & penitus tollerentur lites, quæ motæ erant, & in dies oriri formidabantur, vt in ea exprimuntur, & ideò ſapit naturam tranſactionis. Vnde intrat doctrina, quod conſt. quæ tranſiuit in contractum non poteſt reuocari in eorum præiudicium, quibus ius ex eadem eſt quæſitum, Butr. *in c. cum M. Ferrarien. num.* 11. *de conſt.* Roman. ex mente Innoc. Io. Andr. Bart. & aliorum *conſ.* 352. *n.* 15. *in fin. & ſeq.*

2 Præterea Conſt. prædicta fuit confirmata auctoritate Apoſt. à Paulo III. fel. mem. Ideò non eſt amplius Conſtit. Epiſcopalis, ſed Papalis, per reg. *omnia noſtra facimus, &c.* & conſequenter ligat non ſolum ipſum ſtatuentem, ſed etiam ſucceſſores, vt fuit reſolutum *in vna Vicen. iuriſd. 28. Maij 1601. coram R. P. D. meo Sacrato, & in hac eadem cauſa 24. Maij 1604. coram R. P. D. meo Coccino*. Conſiderabant etiam aliqui ex Dominis Conſtitutionem prędictam in multis eſſe conformem iuri communi, vt fuit dictum *coram eodem Coccino ſub die 24. Maij 5. Iulij & 15. Decembris 1604.* & ideò tantò minus poſſe immutari.

3 Altera principalis ratio adducta pro parte Illuſtriſſ. Card. erat, quia in dicta Conſt. reſeruatur facultas ſupradicta minuendi, & illis adden. *prout in Domino ſibi, & ſucceſſoribus viſum fuerit expedire*, per quæ verba prætendit Illuſtr. D. Archiepiſcopus poſſe omnia immutare, qui enim poteſt minuere, poteſt & totum tollere, ſi hoc materia requirat, quia per iteratas minutiones ſæpè ad nihilum deuenitur, & ad hoc ponderabantur verba *prout viſum fuerit expedire*, quæ verba latum habent ſignificatum, in quorum corroborationem allegabatur *conſ.* Oldr. 128. *num.* 10. 11. *&* 12. Verum neque hæc ratio placebat Dominis, quia illa facultas adden. & minuendi non habet locum in ijs, quæ ſecundum ius commune diſpoſita ſunt, Felin. *in c. quod ſuper his n.* 4. *&* 11. *de maior. & obed.* Rom. *conſ.* 315. *n.* 5.

4 Inſuper neque Rota cenſebat dicta verba *addendi, & minuendi* ſignificare, vt Archiepiſcopi pro tempore poſſent in totum tollere, & alterare præcedentem ſtatum Eccleſiæ, aut ſubſtantiam eius, quod in dicta Conſtitutione fuit ordinatum, quæ ſunt verba ſententiæ Rotalis. Mutatio enim non intelligitur de totali immutatione, & deſtructione ſubſtantiæ. Ita pluries in hac eadem cauſa fuit dictum *coram R. P. D. meo Coccino die 20. Ianuarij & 15. Nouembris 1604. & eſt doct.* Bart. *in l. edita n.* 8. *C. de eden.*

5 Ad conſilium verò Oldrad. multiſariam reſpondebatur, & primo quod Oldrad. non loquitur in caſu quando diminutio, vel augmentum ſunt terminata à iure, vt ipſe ſe declarat *n.* 12. *in fin. & n.* 13. In caſu autem noſtro Rota pluries dixit Conſtitutionem prædictam eſſe conformem diſpoſitioni iuris communis, & dum dicit Old. quod per iteratas minutiones poteſt deueniri ad annihilationem, dicebant Domini hoc habere magnam difficultatem, & eſſe intelligendum tractu temporis per plures diminutiones paulatim factas, non autem in totum vnica vice tantum, vt prætendit Illuſtr. Card. cui neque data eſt libera facultas prout ſibi videbitur expedire ſimpliciter, ſed cum clauſula *in Domino*, & firma eſt regula per talem facultatem addendi, & minuendi non poſſe annihilari ſubſtantiam rei, vt dictum eſt. Ex quibus concluſum fuit, ſententiam Rotalem vltimo loco latam eſſe confirmandam.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Vrſellen. ſpoliorum, ſeu donationis.

Veneris 13. Februarij 1609.

ARGVMENTVM.

Prælatus an poſſit diſponere in vita de fructibus beneficij, ſeu Epiſcopatus, & quid in prælato regulari. Item an, & quando empta per Prælatum regularem de fructibus beneficij acquirantur Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

Prælatus habens adminiſtrationem in vita æquiparatur vſufructuario, ita ut poſſit per actum inter viuos de fructibus beneficij diſponere, num. 1.

Prælatus non ſolum poteſt, ſed etiam tenetur dotare conſanguineas pauperes de fructibus beneficij, n. 1.

Prælatus poteſt donare ex cauſa remunerationis, n. 2.

Prælatus poteſt conueniri ex propria obligatione, n. 2.

Prælatus tenetur ex fructibus beneficij ſoluere ſua debita, num. 2.

Prælatus poteſt de parte fructuum beneficij deſtinata ad vſum proprium diſponere æquè ac de bonis proprijs, num. 3.

Epiſcopus regularis facit fructus Epiſcopatus ſuos in vita, & de eis diſponere poteſt non minus, quam ſæcularis, n. 4.

Amplia quod poſſit diſponere etiam de rebus emptis ex fructibus Epiſcopatus, n. 5.

Res empta à Prælato regulari dicuntur acquiſita Eccleſiæ etiamſi pro ſe ſit ſtipulatus, n. 6.

Fallit vbi apparet Epiſcopum noluiſſe Eccleſiæ, ſed potius al-

teri

teri acquirere, puta quando alteri ſtipulatur, n.6. & n. 8. vbi declarantur contrarij.

Res empta ex fructibus beneficij à Prælato regulari non dicitur acquiſita Eccleſia, vbi Prælatus fuit ſtipulatus pro ſe vti perſona priuata & laica, & pro quibus dederit, num. 7.

Acquirere cui quis voluerit ex præcedentibus dignoſcitur, num. 7.

Stipulari alteri nemo poteſt, n. 8.

Fraudulenter factum non dicitur, quod fuit factum lege permittente, n. 9.

Simulatio ceſſat vbi non adeſt cauſa ſimulandi, n. 10.

Simulatio non inducitur ex ſola coniectura, quod poſt donationem donans remanſerit in poſſeſſione n. 10.

Donatio an dicatur immoderata debent attendi facultates donantis, & merita donatarij, n. 11.

Breue Clement. VIII. inualidans donationes factas ab Epiſcopis in vita reſeruato ipſis vſufructu inualidat eas, quæ viuentibus donatarijs non ſunt effectum ſortita, ſecus eas quæ fuerunt effectum ſortita in vita Epiſcopi, n. 12.

Conſtitutio dat formam futuris, non autem præteritis negotijs, num. 12.

DECISIO CCXLI.

1 PEtrus Clemens profeſſus ordinis Carmelitani promotus ad Epiſcopatum Vrſelleñ. emit die 5. Martij 1594. dum eſſet Epiſcopus quaſdam domus in ciuitate Calaritana pro ſe vti perſona priuata, & laica pro ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus, ac pro quibus dediſſet, 22. eiuſdem menſis eaſdem domus donauit Ioſephæ, & Marianæ eius neptibus pro ipſarum dotibus. Mortuo Epiſcopo orta fuit lis inter Capitulum Eccleſiæ Vrſelleñ. & donatarias ſuper dictis domibus in partibus, vbi Capitulum ſententiam fauorabilem obtinuit, à qua pro parte mulierum fuit appellatum, & cauſa appellationis commiſſa Illuſtriſſimo Camerario, qui dictam ſententiam reuocando pronunciauit ad fauorem donatariarum, & cauſa ad ſignaturam Sanctiſſimi delata placuit, qood videretur in Rota de Iuſtitia vltimæ ſententiæ, & propterea dedi dubium, an ſententia Illuſtriſſimi Camerarij eſſet confirmanda, vel infirmanda, quod fuit reſolutum pro confirmatione, quia cùm Prælatus habens adminiſtrationem in vita æquiparetur vſufructuario, vt poſſit per actum inter viuos de fructibus Beneficij diſponere, iuxt. gloſſ. *communiter receptam in c. perſona in verb. renouari de off. ord. in* 6. Rota *deciſ.* 41. *num.* 2. *de prob. in antiq.* ex ipſis non ſolum poteſt, ſed etiam tenetur dotare conſanguineos pauperes, Abb. *in cap. peruenit. ſub n.* 1. *verſ. & credo quod bona conſcientia de arbitr.* Alexand. *in l. . . . num.* 24. *ff. ſol. matr.* Capell. Tholoſ. *dec.* 290. *n.* 8. Boer. *dec.* 129. *n.* 8. Campeg. *de dot. p.* 1. *q.* 25. Summ. Silueſtr. *in verſ. clericus il* 4. *n.* 11. *q.* 16. latè Marſil. *de reddit. Eccl. c.* 32. *n.* 8. *&* 9. Surd. *de alim. tit.* 8. *priu.* 92. *n.* 5. Chiſan. *dec.* 181.

2 Maximè quia dos in caſu iſto erat debita non ſolum iure conſanguinitatis, ſed etiam ex cauſa remunerationis, propter plurima ſeruitia recepta, vt cantat donatio, & abundè probant teſtes. Licet autem Prælato donare ex cauſa remunerationis, vt per Nauar. *conſ.* 6. *num.* 3. *de donat. lib.* 1. imò etiam iure actionis debita, quia fuerat illis promiſſa ab Epiſcopo cuius promiſſionis intuitu fuerant dictæ neptes ex Regionibus Hiſpaniarum ad Regnum Sardiniæ auocatæ, & cùm ex iſta promiſſione potuiſſet Epiſcopus conuenire, *cap. quicunque ſuffragio*, & ibi gloſ. *in verb. promiſerint iuncto c. ſequenti* 12. *quæſt.* 2. clarum eſt Prælatum ex fructibus, & redditibus Eccleſiæ teneri ſoluere ſua debita, *cap. peruenit, & ibi not. de fideiuſſ.* Rota *d. deciſ.* 41. *num.* 2. *de prob. in antiq.*

3 Quæ tantò magis procedunt, quia ex teſtibus apparet hoc factum ex parſimonia, quam adhibuit Epiſcopus in parte fructuum ad ſuum victum, & vſum deſtinata, talium enim fructuum eſt eadem ratio, quę de bonis proprijs, D.Th. 2.2. q. 185. *art.* 7. *in corpore artic.* & ibi Caiet. q.2. Molin. *de iuſt. diſp.* 146. *verſ. contrarium*, ibi teſtis quoniam, Nauar. *de reddit. Eccl. q.* 1. *monit.* 3. *num.* 2. *&* 4. *verſ. qua ratio*, Sot. *de iuſt. & iur. lib.* 10. *quæſt.* 4. *col.* 4. *verſic. cum ergo.*

4 Non obſtat, quod ſimus in Epiſcopo Regulari, quia regularis effectus Epiſcopus facit fructus ſuos in vita, & de eis diſponere poteſt, non minus quàm ſecularis, Bald. *in c. clerici il* 2. *num.* 7. *de vita & honeſt. Cler.* Card. *in c. ſi quis col. pen. verſ. in Religioſis de pecul. Cler.* & in Clem. 2. *§. ſed & talis, in princ. eod. tit.* Nauar. *conſ.* 15. *num.* 4. *& per tot. regul. vbi num.* 8. *in fin.* dicit praxin totius orbis Chriſtiani ita ſeruare, *& conſ.* 70. *num.* 4. *eodem tit.* dicit neminem contradicere, Sarmien. *qui alios alleg. de reddit. Eccl. p.* 1. *q.* 9. *n.* 10. & dixit Rota *in vna Aquilana Prioratus* 1. *Februarij* 1584. *relata inter diuerſ. dec.* 772. *p.* 1.

5 Non obſtat, quod prædicta poſſent procedere, ſi Epiſcopus donaſſet ipſos fructus, vel pecuniam ex eis redactam, ſecus autem de rebus ex dicta pecunia emptis, quia cùm bona fuerint ad effectum dotandi empta, idem iudicari debet, quod de redditibus, vt in ſpecie per Nauar. *de reddit. Eccleſ. q.* 1. *monit.* 477. *col.* 2. *verſ.* & ita Iacob. de Graſſ. *conſ. n.* 21. *& ſeq. de reg.*

6 Nec facit, quod res emptæ à Prælato regulari dicantur requiſitæ Eccleſiæ etiamſi pro ſe ſit ſtipulatus, iuxt. trad. per Io.Andr. *& alios in cap. cum il* 2. *de priuil.* quia ad hoc, in quo verſatur punctus iſtius difficultatis, fuit reſponſum, non procedere, quando apparet, Epiſcopum noluiſſe Eccleſiæ, ſed potius alteri acquirere, puta quando alteri ſtipulatur, quia tunc Eccleſiæ non acquirit ex defectu voluntatis, Innoc. *in d. cap. cum olim. num.* 3. *circa med.* Hoſt. *ſub num.* 12. Ioan. Andr. *ſub num.* 5. Henric. Boic. *ſub num.* 4.

7 Quod autem in caſu iſto noluerit Eccleſiæ, ſed neptibus acquirere, ſuadent non ſolùm verba ſtipulationis pro ſe vti perſona priuata, & laica, & pro quibus dederit ponderata per Informantes, ſed etiam præcedentia, & ſequentia videlicet promiſſio dotandi præcedens, & donatio ex dicta cauſa poſt paucos dies ſubſequuta, & tota ſeries iſtius facti, ex præcedentibus autem, & ſequentibus colligitur, cui quis voluerit acquirere, Bald. *in l. multum intereſt ſub num.* 3. *Cod. ſi quis alt. vel ſibi*, Bero. *qui alios alleg. q.* 46. *n.* 5. qui dicit verum, etiamſi acquirens nomen proprium exprimat.

8 Et licet Innoc. & alij ſupracitati dicantur, quod nec etiam tertio acquirit ex defectu poteſtatis, id tamen dicunt propter naturam ſtipulationis, ſecundùm quam alteri quis ſtipulari non poteſt, *l. ſtipulatio iſta §. alteri ff. de verb. obl.* ſed quicquid ſit ſufficit, quod non fuerint domus per emptionem acquiſitæ Eccleſiæ, & quando illas donauit, non donauit rem Eccleſiæ. Dicebant etiam aliqui ex Dominis, quod vbi fuiſſet acquiſitum dominium Eccleſiæ, fuiſſet acquiſitum reuocabiliter in caſu dotationis, & quod ſicut Epiſcopus potuiſſet non emere, & non acquirere, potuit etiam acquirere cum iſta qualitate reuocabilitatis.

9 Quæ dicuntur de fraude, ſunt benè ſublata per informantes, nec poteſt dici factum fraudulenter, quod fuit factum lege permittente, *l. Gracchus C. de adult.* Pariſ. *conſ.* 72. *in fin. lib.* 3. nec quod potuit fieri citra fraudem, Surd. *qui alios alleg. dec.* 30. *n.* 38.

10 Ceſſant etiam, quæ de ſimulatione dicuntur, tum quia non adeſt cauſa ſimulandi, Bart. *conſ.* 65. *n.* 4. Anch. *conſ.* 227. *num.* 7. & fuit ſæpiùs reſolutum. Tum etiam quia coniecturæ adductæ pro ſimulatione viſæ fuerunt Dominis leues. Reſeruatio enim vſusfructus in donatione fuit facta donec nuberent, & illa, quæ in inſtrumento dotali ad vitam factæ legitur, vel intelligenda ſecundùm eam, quæ facta fuit in inſtrumento donationis propter verba relatiua appoſita, vel præiudicare non potuit iuri Neptibus quæſito per donationem. Et licet Epiſcopus habitauerit domum cum neptibus, hoc tamen ſolum non ſufficit pro ſimulatione, vt fuit dictum *in Beneuentana Donationis* 27. *Nouembris* 1585. *coram Gipſio*, & id factum fuit iure familiaritatis, quando autem in eis fabricabat palam, & publicè profitebatur, ſe id facere in Domibus Neptum, vt dicunt teſtes, quamuis etiam exigeret penſionem vnius apothecæ, hoc potuit eſſe, quia in multis ipſis Neptibus auxiliabatur, & præſertim in eis alendis, quando in dicta domo morabantur.

11 Non obſtat, quod dicitur de immoderata donatione, & dote, quia attentis facultatibus donantis, qui ampliſſimum ſpolium reliquit, necnon meritis, & qualitate donatariarum ſecundùm quæ arbitrari debet iudex, vt in terminis dixit Iaſ. *conſ.* 73. *in fin. verſ. non obſtat lib.* 3. & ante eum Hoſt. *in Summa de donat. §. & quid num.* 6. *in fine*, & facit Gloſ. *in l. ſed & ſi ſuſceperit*, quam ſequuntur ibi omnes, *C. de ind.* & habita ratione, quod domus inſeruire debebant pro dotibus duarum neptum, nequaquam videtur conſide-

rari

rari poſſe exceſſiuitas, etſi aliqua eſſet, oriretur ex augmento dotis poſtea facto.

12 Breue fel. record. Clementis VIII. inualidans donationes factas in vita, reſeruato vſufructu Epiſcopo donanti, non obſtat, quia inualidat eas, quæ viuentibus donatarijs non ſunt effectum ſortitæ. Vnde non comprehendet iſtam, in qua poſſeſſio fuit infra quinque dies tradita, & ſi illam poſſet comprehendere, non afficeret, quia emanauit non ſolum poſt obitum Epiſcopi, ſed etiam hac lite pendente, conſtitutio enim dat formam futuris, non præteritis negotijs, *l. leges C. de legib.* & non ſe extendit ad ea, ſuper quibus pendet lis, *auth. in med. lit. non fieri lat. for. §. ideoque*.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Anconitana Bonorum.

Lunæ 16. Februarij 1609.

A R G V M E N T V M.

De probatione poſſeſſionis nonnulla, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Priuatio præſupponit habitum, num. 1.
Exequutoris relatio probat poſſeſſionem bonorum, in quibus facta eſt exequutio, n. 2.
Producens ſcripturam cenſetur fateri vera eſſe omnia in ea contenta, n. 3.

D E C I S I O CCXLII.

1 CONcluſum fuit conſtare de primo extremo, videlicet de poſſeſſione filiorum Petri de Leonibus, quia vltra teſtes examinatos pro parte ipſorum coram bon. mem. D. Sottomaior, & alios examinatos per Tauhellum Rectorem Sancti Apollinaris productos coram R. P. D. Stella, qui benè de ea deponunt. Adeſt Monitorium pro parte dicti Iachelli impetratum, & præſentatum filijs Petri, vti eius hæredibus, in quo mouentur ad dimittendum poſſeſſionem bonorum de quibus agitur, quàm ſi dimittere debebant, neceſſario erat penes ipſos, cùm priuatio præſupponat habitum, *l. manumiſſ. ff. de Iuſtit. & iur. l. decem ff. de verborum oblig. l. Titio vſusfruct. ff. de condit. & demonſtr.* & carentia ſunt habentium, Bald. *in l. licet in prim. oppoſ. C. de locationibus*.

2 Accedit mandatum exequutiuum, relaxatum contra bona hæreditaria Petri, quod fuit exequutum in vna vinea in contrata Piſcarella in Viridario dictorum hæredum, & in alia contrata Strauezze poſſeſſa per heredes cum expreſſione confinium, qui conueniunt cum inſtrumento conceſſionis factæ Petro eorum Patri, ita enim cantant relationes exequutoris, cui creditur non ſolum quoad actum immiſſionis in poſſeſſionem, ſed etiam quod bona illa eſſent illius contra quem probatur exequutio, Tiraq. *de retract. conſang. §. 8. gloſ. 9. n. 22.* fuit dictum *in Romana cenſus 26. Nouembris 1607. coram D. meo Ortembergo*. Hoc etiam probatur ex inſtrumento deliberationis factæ Hieronymo maſculo, vbi legitur bona poſſeſſa per hæredes.

3 Accedit fides Lucæ Boſſini locum tenentis Gubernatoris Anconæ, quam Iachellus producendo tacitè confeſſus fuit, eſſe veram in omnibus in ipſa contentis, *c. cum olim de cenſibus, l. Publia §. fin. ff. de poſ.* Bart. *in l. poſt legatum in princ. ff. de his quibus vt in dign.* Innoc. *& alij in c. cum venerabilis*, vbi Fel. *n. 22. de except.*

4 Rurſus adeſt tacita confeſſio Iachelli, qui aliquando expreſsè, aliquando relatiuè ad ſcripturas dixit, ſe poſſidere bona de quibus agitur ex ſubhaſtatione, & deliberatione, quæ cùm fuerit obtenta contra hæredes Petri tacite innuit fuiſſe ante deliberationem ab ipſis poſſeſſa, & licet aliqua ex ſupradictis iuribus non fuerint exhibita ante ſententiam Rotalem, id tamen factum fuit, quia proceſſus tranſportatus in Rota non erat integer, ſed defectiuus, & fuit neceſſe illum ſupplendo corrigere, & emendare. Ex quibus, & alijs deductis pro parte filiorum, & hæredum Petri, viſum fuit Dominis ſatis conſtare de primo extremo.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Bareñ. Iuriſdictionis.

Lunæ 16. Februarij 1609.

A R G V M E N T V M.

Epiſcopus habet fundatam intentionem iuriſdictionis in terris exiſtentibus in ſua Diœceſi: multa de Archipresbytero prætendente ſe habere iuriſdictionem in præiudicium iuriſdictionis Epiſcopalis, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Epiſcopus habet fundatam intentionem iuriſdictionis in terris in ſua diœceſi exiſtentibus, num. 1.
Sententia verba vbi ſunt ambigua interpretantur ex libello, & petitione, n. 2.
Diſpoſitio dicitur odioſa, quæ eſt contra diſpoſitionem iuris communis, n. 3.
Sententia eſt ſtricti iuris, & nihil amplius probat, quam quod ex ea neceſſario infertur, n. 4.
Diſpoſitio correctoria iuris communis ſufficit, vt aliquid operetur, & vt minus corrigat ius commune quam ſit poſſibile, num. 5.
Epiſcopus de iure communi, habet facultatem inſtituendi præſentatus in iurepatronatus, n. 7.
Dictio prout hactenus conſuetum eſt, ſtat conditionaliter, quatenus ſit conſuetum, n. 8.
Prout dictio conditionem importat, n. 8.
Iuriſdictio Epiſcopi præſcribitur ad fauorem Archipresbyteri per immemorabilem cum titulo, n. 9.
Teſtes probantes immemorabilem præſcriptionem cuius ætatis eſſe debeant, num. 10.

D E C I S I O CCXLIII.

1 FVit per Dominos reſolutum, laudum ad fauorem Archipresbyteri Aquæuinæ latum non eſſe iuſtum, quia cum Terra Aquæuiuæ ſit in Diœceſi Bareñ. D. Archiepiſcopus de iure communi habet intentionem fundatam, quod dicta Terra ſuæ iuriſdictioni Epiſcopali ſit ſubiecta, *c. cum perſonæ de priuil. in 6. c. omnes Baſilicæ 16. q. 7.* Roman. *conſ. 180. num. 4. verſ. habet enim Epiſcopus*, Feder. de Sen. *conſ. 145. num. 6. ante finem verſ. vnde ſi aliquis*, & propterea ſequitur, quod allegans iuriſdictionem ad ſe ſpectare tenetur hoc concludenter probare, cùm ſit fundamentum intentionis ſuæ, iuxt. not. per Innoc. *in c. ſuper his n. 10. verſ. ad arg. contra de accuſat.* & per Bart. *in l. in illa n. 5. ff. de verb. obl.* quod non probat Archipresbyter.

2 Primo enim nullibi apparet, prout illi conceditur in laudo, quod in Terra Aquæuiuæ, eiuſque territorio liceat ſibi exercere iuriſdictionem in cauſis ciuilibus, & criminalibus, & mixtis, ad forum Eccleſiaſticum ſpectantem: nam declaratoria Archiepiſcopi Andreæ, lata de anno 1227. hoc ſibi non concedit, nec minus ſententia Epiſcopi Vigilleñ. lata de anno 1452. Quia licet vtraque ſententia dicat, quod poſſit ferre ſententias de motis quæſtionibus coram ipſo, tamen ſi attendatur prima ſententia ex præcedentibus, & ſubſequentibus verbis, *apparet*, quod ſemper loquitur de Clericis Eccleſiæ S. Euſtachij Terræ Aquæuiuæ, & eodem modo ſequitur ſententia Vigilleñ. Nam in commiſſione, quæ inſeruit loco libelli dicitur, quod cognitio earum inter Clericos Eccleſiæ S. Euſtachij ſpectat ad Archiepiſcopum, ex quo ſequitur, quod cùm in ſententia dicatur, quod Archipresbyter de motis quæſtionibus coram ipſo, ſententiam poſſit ferre, intelligenda ſit de motis quæſtionibus inter Clericos Diuæ Eccleſiæ S. Euſtachij, vbi enim verba ſententiæ ambigua ſunt, debent interpretari ex libello, & petitione, cui conformi eſſe debet, *l. vt fundus ff. commun. diuid. & notat. in c. licet* Helin. *de Simon.* Bald. *l. 1. num. 6. Cod. ſi plur. vn. ſentent.*

3 Vnde ſequitur iniuſtitia laudi, quod dat facultatem Archipresbytero, vt poſſit cognoſcere cauſas Ciuiles, & Criminales, etiam mixtas ad forum Eccleſiaſticum ſpectantes, quia in hoc excedit, tum quia multæ ſunt cauſæ, quæ de iure etiam inter laicos ſpectant ad forum Eccleſiaſticum, vt

nota-

notatur *in cap. fin. de except. in 6. & in c. licet de iureiur. eod. lib.* & in alijs iuribus, quæ hic eſſet longum recenſere, de quibus nulla habetur mentio in dictis ſententijs, tum etiam quia datur huiuſmodi facultas cognoſcendi, non ſolum, quoad clericos Sancti Euſtachij, ſed generaliter quoad omnes in Terra, & Territorio Aquæuiuæ, & tamen pariter in alijs ſententijs nulla habetur mentio dicti Territorij, ſed ſolum quoad Clericos Sancti Euſtachij, & cùm materia ſit odioſa, nempè contra diſpoſitionem iuris communis, vt in ſpecie in *cap. vltimo de officie Archipresbyteri*, proptereà dictum Territorium non comprehenditur ſub diſpoſitione Eccleſiæ Sancti Euſtachij Terræ Aquæuiuæ, vt benè Oldr. *in conſ.* 121. *num.* 8. *verſ.* 3. *ſicut ſe habet*.

4 Maximè cùm diſpoſitio ſit in ſententia, quæ eſt ſtricti iuris, itaut nihil amplius probet, quàm quod ex ea neceſſario inferatur, Alex. *conſ.* 84. *num.* 3. *lib.* 3. Anch. *conſ.* 437. *in fin.* Io. de Anan. *conſ.* 18. *in princ.* Achil. *deciſ.* 25. *n.* 3. *de reſtit. ſpoliat.* in tantum, quòd omiſſum habeatur pro omiſſo, ad effectum, vt remaneat in diſpoſitione iuris communis, Anch. *d. conſil.* 437. *in fin.* qui expreſsè loquitur in ſententia tribuente iuriſdictionem, Dec. *conſ.* 445. *n.* 67.

5 Tum denique quia dictum laudum concedit etiam iuriſdictionem criminalem Archipresbytero, contra diſpoſitionem Sacroſancti Concilij Tridentini *ſeſſ.* 24. *cap.* 20. *de reform. in §. ad hoc*, circa quam iuriſdictionem, ſententiæ non tribuunt aliquid Archipresbytero, quia verba illa ſententiarum, quod Archipresbyter poſſit cognoſcere de motis quæſtionibus coram ipſo, in hac materia odioſa, debeat intelligi de cauſis Ciuilibus, quando enim diſpoſitio eſt correctoria iuris communis ſufficit, quod aliquid operetur, & eſt interpretanda, vt minus, quàm fieri poſſit, corrigat ius commune, *c. cum dilectus de conſuet. l.* 2. *C. de noxal.* Rom. *conſ.* 199. *n.* 6. Pariſ. 120. *n.* 6. *lib.* 3. maximè cùm in dubio fiat interpretatio contra illum, qui ſe in ſententia fundat, Alex. *in conſ.* 81. *n.* 3. *lib.* 3. Dec. *conſ.* 31. *n.* 4.

6 Laudum quoque remanet iniuſtum, dum dat facultatem conferendi beneficia in Terra Aquæuiuæ, eiuſque Territorio, quia ſententiæ ſunt ad beneficia Eccleſiæ Sancti Euſtachij, & nullum verbum in eis de Territorio, & ex iſto capite laudum remanet etiam iniuſtum, quoad alia omnia in eo contenta, quia in ſententijs antiquis nulla habetur intentio Territorio, neque ad aliud poteſt extendi per ſupradicta, & in ſpecie remanet etiam iniuſtum, dum dat facultatem Archipresbytero inſtituendi præſentatos à patronis, & caſus ſibi beneuiſos reſoluendi, & monitiones de contrahendis matrimonijs abbreuiandi, ac omnia alia, & quæcunque ad iuriſdictionem ordinariam ſpectantia, & pertinentia exercendi.

7 Nam quoad facultatem inſtituendi præſentatos, nihil de hoc habetur in dictis ſententijs, & de iure communi inſtitutio ſpectat ad Epiſcopum, *c. cum ex iniuncto in fine de heret. cap. nobis de iurepatr.* Abb. *conſ.* 206. *n.* 3. *lib.* 2. prout etiam ad Epiſcopum ſpectat in ſua diœceſi caſus reſeruare, vt poſt conſtitutiones antiquas, adeſt conſtitutio *Conc. Trid. ſeſſ.* 24. *cap.* 7. *de caſ. reſeru.* & etiam eorundem pendentiæ, & iudicio committitur, an expediat monitiones remittere, vt habetur in eodem Concilio *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *de reform. matrim.*

8 Et tandem iniuſtitia laudi apparet, dum in eo dicitur, quod Archipresbyter omnia alia, & quæcumque ad iuriſdictionem ordinariam ſpectantia, & pertinentia exercere poſſit, præterquam monitiones, ſub pœna excommunicationis, ad finem reuolutionis de rebus deperditis concedere, nam nullibi conſtat, Archipresbyterum habere hanc iuriſdictionem, & licet in ſententia Vigilien. dicatur, poſt prædicta enumerata, & alia iuriſdictionalia exercere, prout hactenus in Terra Aquæuiuæ, tamen omiſſo, quod ſententia non loquatur de Territorio, vt ſæpè dictum eſt, dictio *illa*, prout hactenus conſuetum extitit, ſtat conditionaliter, ſcilicet quatenus ſit conſuetum, & non cauſatiuè ſcilicet, quia conſuetum, ex quo refertur ad alia iuriſdictionalia incerta, & ſic non aliud certum, vt declarat Bolognet. *in l. edita*, qui expreſsè loquitur in ſententia, *n.* 141. *C. de eden.* Vbi dicit, ita intelligendam eſſe communem ſententiam Bart. *in extrauag. ad reprimendum in verbo prout num.* 2. & ex ſtructura verborum apparet, quod dictio, *prout*, refertur ad verbum imperſonale exercere, & non ad verbum perſonale concedimus, *vel* declaramus, & propterea debet accipi conditionaliter, vt diſtinguit text. *in c. Abbate Sancti Syluani de verb. ſignificat.* quia cùm adiungitur verbo imperſonali infinitiuo, quod non habet certum numerum, & perſonam infinitiuè intelligitur, quod cùm ſit incertum, non poteſt ſignificare rem certam, & ideò neceſſe eſt intelligere illam dictionem conditionaliter, Ioann. Andr. *in d. cap.* Abb. *num.* 6. Hoſtien. *n.* 13. Card. *ibidem in §. contra quod n.* 2.

Hoc laudum poteſt iuſtificari ex depoſitionibus Teſtium, 9
quia Archipresbyter ſecluſis ſententijs deberet probare, aut immemorabilem, aut quadragenariam cum titulo, *vt notat in c. cum perſona de priuil. in 6.* & regulare eſt in omni præſcriptione contra ius, *c.* 1. *de praeſcript. in 6.* vbi notant Doct. hic autem quicquid dicendum ſit circa teſtium dicta examinatorum coram Auditore Cameræ, non poſſunt probare intentum Archipresbyteri, cùm alter ſit annorum 26. alter verò annorum 28. teſtes verò examinati in Rota, vltra quod ſunt examinati, ſede Archiepiſcopali vacante nemine citato, & fuerunt poſiti ad partes, nec intentum Archipresbyteri poſſunt probare cum fuerint examinati de anno 1592. & lis fuerit mota de anno 1599. & de tempore examinis vnus erat ætatis 35. annorum, & licet alter eſſet ætatis 60. annorum, tamen nec immemorabilem probat, neque quadragenariam, cùm ſit vnius, & eius dictum elidatur ex multis proceſſibus factis per Dominos Archiepiſcopos pro tempore.

Teſtes verò examinati coram arbitris. Alter eſt ætatis 45. 10
annorum. Alter verò 50. & fuerunt examinati de anno 1600. & ſic quicquid deponant, certum eſt, quod ex defectu ætatis neque immemorabilem, neque quadragenariam probare poſſunt, maximè cùm ſit demendum tempus litis, Bart. *in l. Celſus n.* 26. *& ſeqq. ff. de Vſucap.*

R. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Domus, & cenſus.

Luna 16. Februarij 1609.

ARGVMENTVM.

Sententia lata non citatis intereſſe habentibus an, & quando valida ſit,

SVMMARIVM.

Sententia lata ſine citatione partis non eſt nulla, niſi quoad partem non citatam, num. 1.

Sententia lata non citatis intereſſe habentibus quando ſit nulla, n. 1. *& per tot.*

Sententia vt afficiat omnes intereſſe habentes, eſt neceſſaria citatio per proclama. Declara vt n. 2.

Sententia lata contra hæredem non poteſt exequi contra legatarium, Declara, vt n. 2.

Scientia æquipollet citationi per proclama ad effectum, vt ſententia afficiat etiam intereſſe habentes, n. 3.

Intereſſe proueniens lite pendente non facit, vt is qui habet intereſſe citari debeat in ſententia, n. 3.

DECISIO CCXLIV.

DE validitate primæ ſententiæ Rotalis non poteſt dubi- 1
tari, quia licet in ea fuerit condemnata Vrſolina non citata, tamen non inde reſultat nullitas ſententiæ, ſed tantum non afficit ipſam, licet in ſententia fuerit condemnata, vt in ſpecie dicit Salyc. *in l.* 1. *n.* 4. *C. ſi aduerſus rem iudic.* Neque dicta prima, & ſecunda ſententia Rotales poſſunt dici nullæ, ex quo dicta Vrſolina, & Philippus non fuerint citati pro ſuo intereſſe, quia pro validitate iudicij ſufficit citare illum, contra quem principaliter dirigitur petitio, nec eſt neceſſe citare omnes intereſſe habentes, niſi per extenſionem præiudicij, Bald. *in l. ab eodem num.* 17. *C. quom. & quando iud.*

Neque intereſſe Vrſolinæ poteſt retardare executionem 2
ſententiarum Rotalium, quia licet verum ſit ſecundum opinionem quam Rota ſeruat, citationem per proclama eſſe neceſſariam ad hoc, vt qui dicet illi, de cuius intereſſe ſecundario agitur, *iuxt. deciſ.* Achil. 5. *& 6. de del. & contum.* Tamen intereſſe Vrſolinæ non poteſt hodie retardare executionem, quia licet fuiſſet relicta per virum vſufructuaria,

hoc

hoc intereſſe ceſſauit per obitum dictæ Vrſolinæ, & quamuis etiam ei fuerit legata portio bonorum filij, qui ingreſſus fuerat religionem, & ſit verum, quod ſententia lata contra hæredem non poſſit exequi contra legatarium non citatum, vt per Achil. *deciſ*. 8. *de dol. & contum.* prout exequeretur ſaltem in parte, quia per reſtitutionem domus, & cenſus minueretur portio ei relicta: Tamen fuit reſponſum, quod aut filij ſucceſſerunt matri, aut non; ſi ſucceſſerunt, cùm ipſi ſuccubuerint ex eiſdem viribus non poſſunt hodie ex perſona matris dare de eiſdem iuribus, eſt deciſ. Verall. 253. *num.* 1. *& ſeqq. par.* 3. aut non ſucceſſerunt matri, & non eſt in cauſa perſona legitima, quæ opponat de iuribus Vrſolinæ.

3 Neque etiam intereſſe Philippi poteſt retardare executionem dictarum ſententiarum, qui licet haberet intereſſe pro ſua legitima, vel etiam ex quo fuit admiſſus per fratres ad portionem ſuam hæreditatis non obſtante, quod fuerat exhæredatus. Tamen fuit reſponſum, quod intereſſe legitimæ non obſtat, ex quo ſciuit cauſam tractari, quod probatur ex conſtitutione procuratoris, qui poſtea renunciauit mandato. Nam hæc ſcientia ſufficit, & æquipollet citationi per proclama, vt in iſtis terminis dicit Achil. *allegata deciſ*. 5. *de dol. & cont.* Intereſſe verò ex quo fuerat admiſſus per fratres ad portionem hæreditatis non eſt conſiderabile, ex quo prouenit lite pendente ab eiſdem fratribus hæredibus inſtitutis, contra quos fuerunt prolatæ ſententiæ ex iuribus, quæ hodie Philippus poſſet deduoere, iuxt. not. per Verall. *in allegata deciſ*. 253. *num*. 1. *& ſeq. par*. 3. vltra quod intereſſe tertij, quod obuenit lite pendente ab vno ex litigantibus non impedit executionem, iuxt. not. per Franc. *in c. ex ratione n.* 92. *de appell.* Gabr. *concl*. 31. *n*. 20. *lib*.2.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Cenſus.

Luna 23. Februarij 1609.

A R G V M E N T V M.

Minoris fideiuſſio facta cum ſolemnitatibus ſtaſtutarijs Vrbis, adhibito iuramento, alijſque confideiuſſoribus exiſtentibus valida eſt, etiam quod minor fideiuſſerit ſine curatore, nec aduerſus fideiuſſionem ei dabitur reſtitutio in integrum, & quando fideiuſſio ex falſa cauſa præſtita nulla ſit.

S V M M A R I V M.

Minoris fideiuſſio adhibitis ſolemnitatibus ſtatutarijs vrbis valida eſt, n. 1. & 2. vbi amplius, quod minor ſic fideiubens non reſtituitur in integrum.

Minoris iuramentum facit, vt is in integrum non reſtituatur, num. 2.

Reſtitutio in integrum non datur minori aduerſus contractum iuratum præſertim lapſo quadriennio, & ad impediendum exequutionem obligationis Cameralis, num. 2. & num. 3.

Minor prohibitus à ſtatuto contrahere ſine certis ſolemnitatibus non per hoc poteſt amittere ſolemnitates requiſitas à iure communi etiam quod ſolemnitates ſtatutariæ adhibitæ fuerint, n. 3.

Minoris contractus celebratus cum præſentia propinquorum præſumitur celebratus cum propinquioribus, niſi è contra probetur illum habuiſſe alios non adhibitos propinquiores, num. 4.

Contractus non præſumitur celebratus ex falſa cauſa, num. 5.

Iudicis decretum præſumitur interpoſitum diligenter ſcrutata à iudice cauſa cum cauſa cognitione, n. 5.

Obligatio Cameralis non impeditur per exceptionem, quod obligatio ſit facta ex falſa cauſa, niſi illa euidenter probetur, n. 6.

Præſumitur de tempore ante contractum ad tempus poſt contractum, n. 6.

Falſa cauſa non poteſt dici ea, quæ à principio eſt vera, licet poſtea deficiat, n. 7.

Læſio enormiſſima non præſumitur, niſi probetur præſertim in contractu, in quo interuenit decretum iudicis, n. 4.

Minor fideiubens habens releuatorem, non dicitur enormiſſimè læſus, niſi probetur releuatorem non eſſe idoneum ad ipſum releuandum, num. 8. & 9. vbi etiam quid ſi aderant alij confideiuſſores.

D E C I S I O CCXLV.

Fabius, & Virginius de Vrſinis de anno 1591. locauerunt 1
Philippo Rauennæ caſtrum Nomenu cum ſuis tenutis ad annos 17. pro annuo affictu ſcutorum 4000. pacto adiecto, quod conductor reperiret ſcuta quadraginta duo millia ad cenſum pro locatoribus, & cenſus teneretur ipſe conductor infra ſexdecim annos extinguere, interimque ſoluere fructus, pro qua extinctione, & ſolutione retineret pecunias dicti affictus, & inſuper ſcuta mille Turris Lupariæ ad locatores pertinentis. Fuit impoſitus cenſus ſuper Caſtro, & tenutis locatis, & venditus eidem Rauennæ conductori pro perſonis nominandis, qui ſucceſſiuè nominauit Hieronymum ab Eccleſia pro ſcutis decem millibus, & Materium pro octo millibus. In reliquis non habuit effectum. Obligationi de cenſu ſoluendo, & de euictione, inter alios acceſſit D. Io. Antonius Vrſinus Dux Sancti Gemini, contra quem cùm actum fuiſſet ad ſolutionem cenſuum decurſorum coram A. C. & obtentum, ac etiam exequutum mandatum, fuit oppoſitum ipſum tempore obligationis fuiſſe minorem, & ob id fideiuſſionem initam eſſe nullam, vel ſaltem ei competere reſtitutionem in integrum. Dubitaui extra Rotam de ordine ſignaturæ, an eſſet procedendom ad vlteriorem exequutionem, vel potius reuocari mandatum A. C. Cùm inde ſequutis. Fuit reſolutum eſſe procedendum vlterius in exequutione, quia obligatio Ducis eſt liquida ex inſtrumento publico, obligatione Camerali vallato, & fuit adhibitum Decretum iudicis cum alijs ſolemnitatibus requiſitis ex forma ſtatutorum Vrbis in contractibus minorum.

Et quoad reſtitutionem in integrum, fuit dictum eam non 2
poſſe competere propter iuramentum, *auth. Sacram. puber. C. ſi aduerſus vendit.* vbi Bald. *n.* 13. in ſpecie dicit, non reſtitui aduerſus fideiuſſionem, & poſt eum Tiraq. *de legibus connub. gloſ.* 5. *ſub n.* 104. & dixit Rota *coram me in Chonon. Pecuniaria 9. Iunij* 1606. Et quia obſtat lapſus quadriennij, *l. fin. C. de tempor. in integr. reſtit.* Præſertim vt non impediatur curſus vlterioris exequutionis, tum quia ſumus in obligatione Camerali, tum quia fuit præuentum in exequutione, ex latè deductis *in d. deciſ. Bonon.*

Nullitates etiam non obſtant, Nam quoad primam, quod 3
Dux tempore obligationis haberet matrem Curatricem, ſine cuius interuentu nulliter egerit, *l. ſi curatorem C. de reſtit. in integrum.* Fuit dictum, ſtatutum non requirere præſentiam curatoris, & licet ſtatutum non videatur tollere alia requiſita de iure communi, Caſtren. qui de curatore loquitur, *conſ.* 106. *in* 1. *dub. lib.* 2. & poſt eum Dec. *conſ.* 110. *ſub n.* 1. *verſ. ſed tamen hoc non obſtante*, Tiraq. *de legib. connub. gl.* 8. *n.* 49. attamen in terminis iuris communis clara eſt reſponſio ex iuramento quod tollit remedium reſtitutionis in integrum minori, Aym. *conſ.* 7. *num.* 16. qui de communi opinione, quæ vbique ſeruatur, cùm alijs per Gabr. de minoribus, *concluſ.* 5. *ſub num.* 40. *verſ. contrarium*, Menoch. *conſ.* 203. *n.* 1.

Non obſtat alia nullitas ex eo, quòd interuenerint minus 4
propinqui, omiſſis propinquioribus, quia eſſet probandum pro parte Ducis, quod tunc habuiſſet propinquiores, qui potuiſſent obligationi interuenire, Paul. de Caſtr. *conſ.* 124. *in* 2. *dub. lib.* 1. Corn. *conſ.* 106. *n.* 8. *lib.* 1. & 131. *ſub n.* 2. *lib.* 4. Curt. iun. *in l.* 1. *n.* 22. *circa fin. C. vnde vir & vxor.* Aym. *conſ.* 80. *n.* 14. Tiraq. *de legib. connub. gloſ.* 8. *ſub n.* 51. Achil. *deciſ.* 4. *de præſumpt.* Guidob. *dec.* 98. & fuit ſæpiùs deciſum. Fides autem quæ ex aduerſo datur ad probandum præſentiam Illuſtriſſimi bon. mem. Cardinalis Caietani, non percutit tempus contractus, quia eſt de alio menſe, & de alijs diebus, & recipit aliàs reſponſiones, de quibus per Informantes.

Dum etiam impugnabatur obligatio ex defectu imo fal- 5
ſitate cauſæ, cùm fuerit narratum, Ducem poſſe ſe obligare ſecurè ſine detrimento, periculo, & iactura, eo quod haberet Vrſinos releuatores, qui propter nimium æs alienum, quo premebantur, eum releuare non poterant. Item quia fuit expreſſum, quod Rauenna infra certum tempus extingueret cenſus, & tamen non extinxit, fuit reſponſum, ſalſitatem cauſæ non præſumi, *l.* 1. *in fin. princ.*

& l. magis puto §. ne paſſim ff. de reb. cor. Put. *deciſ.* 245. *lib.* 2. Chuſan. *deciſ.* 183. Fuit dictum *in Romana Cenſus de Prouanis* 8. *Aprilis* 1598. *coram Orano.* Præſumitur enim iudicem, qui decretum interpoſuit diligenter ſcrutatum fuiſſe de veritate cauſæ expreſſæ, Paul. de Caſtr. *conſ.* 432. *num.* 1. *par.* 1. Alex. *conſ.* 80. *ſub n.* 11. *lib.* 5. Et quod adhibuerit cauſæ cognitionem, vt fuit dictum *in vna Camerinen. fideicomm.* 7. *Nouembris* 1579. *coram Robuſterio. Et in Sabinen. ſeu Romana compromiſſi* 14. *Maij* 1576. *coram Illuſtr. Cardinali Lancellotto.*

6 Falſitas autem cauſarum pro parte Ducis non probatur, & tamen deberet euidenter, & manifeſtè probari ad retardandam exequutionem obligationis Cameralis, vt voluit Rota *in illa Romana cenſus de Prouanis.* Nam quod Vrſini non poſſent illum releuare non probatur per prætenſam excuſſionem, quia non concludit de tempore contractus, cùm non valeat conſequentia, non reperiuntur hodie bona Vrſinorum, ergo nec de eo tempore, cùm præſertim conſtet per prius eos habuiſſe plura bona, & potiùs præſumptio ſumi debeat à ſtatu, in quo reperiebantur ante contractum, quàm ab eo, qui poſt contractum interuenit, ex trad. per Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *q.* 24. Accedit, quod excuſſio facta fuit in Vrbe tantum, & tamen notorium eſt, Vrſinos habere multa bona in territorio Mantuæ. Rurſus iudex declarauit decretum deputationis curſorum ſuper excuſſione facienda in bonis Vrſinorum eſſe factum citra præiudicium obligationis Cameralis proceſſus exequutiui, & exequutionis factæ, Relatio etiam curſorum patitur plures exceptiones relatas ab Informantibus.

7 Alia etiam cauſa, quod Rauenna fuiſſet extincturus cenſus, non poteſt dici falſa, ex eo quod non extinxerit, cùm falſa cauſa non poteſt dici, quæ à principio eſt vera, & poſtea deficiat, Bald. *in l.* 1. *n.* 11. *C. de condict. indeb.* & facit reg. trad. per Bart. *in l. ſi rem meam circa med.* quem ſequuntur plures relati ab informantibus, in concurrentibus validitatem contractus ſemper inſpicitur tempus contractus.

8 Et ex his reſultat reſponſio ad obiectum enormiſſimæ læſionis. Eſt enim probanda, cùm non præſumatur, Bart. *& alij in l. nam & poſtea §. ſi minus ff. de iureiur.* Abb. *in c.* 1. *in* 2. *notab. de reſtit. in integr.* Dec. *conſ.* 474. *num.* 11. maximè propter decretum iudicis, quod facit præſumi eam non adeſſe, Dec. *in l. ſingularia ſub n.* 30. *ff. ſi cert. petat.* Aym. *conſ.* 214. *n.* 2. Rimin. ſen. *conſ.* 74. *n.* 6. Honded. *conſ.* 38. *n.* 6. *l.* 2. Et fuit dictum *in illa Bononien. Pecuniaria.* Hic autem non probatur talis læſio ſaltem de tempore contractus, vt requiritur, *l. ſi voluntatem in fin. C. de reſcind. vendit.* Gloſ. & Doct. *in l.* 2. *eod. tit. & in l. pretia rerum ff. ad leg. falcid.* & læſio non poteſt conſiderari ſi non probetur impoſſibilitas obtinendæ releuationis. Nam ea, quæ deducitur ex eo, quod minor fideiuſſerit, non eſt enormis, & minus enormiſſima, vt fuit dictum *in dicta Bonon. pecuniaria.*

9 Impoſſibilitas autem non ſolum probatur, ſed etiam videtur excludi. Nam cùm fuerint quatuor fideiuſſores, ex tribus partibus conſequi poterat indemnitatem à confideiuſſoribus, ex beneficio diuiſionis, quatenus ſolidum ſoluiſſet in quarta parte, remanebat releuatio in bonis Vrſinorum, & Rauennæ. Alia autem quæ deducuntur, non ſubſiſtunt vt benè deducunt Informantes, vel requirunt altiorem indaginem, & propterea nullo modo impedire debent exequutionem obligationis Cameralis, vt in noſtris terminis concludit Rota, in dicta Romana Cenſus de Prouanis, & in Bononien. Pecuniaria.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Lucri Dotis.

Veneris 9. & Lunæ 23. Martij 1609.

A R G V M E N T V M.

Statutum Vrbis cap. 137. lib. 1. loquens de fructibus dotis ſoluto matrimonio, habet locum etiam in augmento dotis, ſeu donatione propter nuptias, & quando legatum compenſetur cum debito neceſſario.

S V M M A R I V M.

Fructus dotis in terminis ſtatuti Vrbis cap. 137. lib. 1. debentur viduæ ob moram non ſolutæ dotis poſt iudicialem interpellationem, num. 1.

Interpretationi non eſt locus in claris, n. 1.

Statutum loquens de dote, habet locum etiam in augmento, quod venit in conſequentiam, n. 1.

Statutum loquens de dote non habet locum in donatione propter nuptias num. 2. *vbi conſtituitur differentia inter augmentum dotis datum à muliere, & donationem propter nuptias.*

Diſtinguere, quod aut agitur ad effectum prælationis contra creditores, & tunc non eſt idem dicendum de augmento dotis dato à muliere, & lucro dotis, quod prouenit à viro, aut agitur ad effectum, quod debeantur fructus lucri dotis ob moram non ſoluti dicti lucri, & tunc diſpoſita in ſtatuto de dote habent locum etiam in lucro dotis, quia dos, & lucrum æquiparantur, n. 3.

Fructus, quando concurrunt requiſita de iure nedum debentur ex dote, ſed etiam ex donatione propter nuptias, num. 3.

Lucrum dotis debitum vigore ſtatuti dicitur debitum neceſſarium, n. 4.

Legatum compenſatur cum debito neceſſario, n. 4.

Fallit, vbi legatum fuit ex alia cauſa factum, n. 5.

D E C I S I O CCXLVI.

Domini reſoluerunt, fructus dotis, & lucri dotalis de- 1
beri Portiæ à die 23. Februarij 1607. quo die fuit facta iudicialis interpellatio vſque ad diem, quo fuit dos reſtituta, & quo lucrum reſtitueretur. Intrat enim clara diſpoſitio ſtatuti Vrbis, quod fructus dotis debeantur viduæ ob moram non ſolutæ dotis poſt iudicialem interpellationem, *vt in c.* 137. *lib.* 1. cuius verba cùm adeò clara ſint, interpretatione non egent, *l. ille, aut ille §. cum in verbis de leg.* 2. quod ſtatutum licet non loquatur de lucro, tamen & lucrum ſub eius diſpoſitione comprehenditur, quia quod ſtatutum eſt de dote principali, tacitè intelligitur ſtatutum in augmento, quod venit in conſequentiam, Bald. *in l. etiam per illum text. in princ. verſ. nam quod iuris eſt de antecedenti, & n.* 4. *verſ.* 2. *nota C. de iure dot.* Bart. *in d. l. etiam in fin.* idem Bald. *in l.* 2. *n.* 1. *verſ. vltimo not. C. de bon. quæ liber.* Natt. *conſ.* 253. *n.* 4. *lib.* 2. Brun. *de augmento concl.* 5. *per totam, & concl.* 9. *in princ.* etiam in hanc ſententiam aliàs Rota inclinauit *in cauſa Romana fructuum dotis* 17. *Aprilis* 1600. *coram Illuſtr. Mellino,* & fuiſſe expreſsè reſolutum *in cauſa Romana dotis, de Maximis* 3. *Martij* 1600. *coram R. P. D. Pamphilio.*

Nec obſtat, quod diſpoſita per ſtatutum in dote non vi- 2
deantur habere locum in donatione proter nuptias, vt expreſsè dicit Fulgoſ. *in conſ.* 42. *n.* 3. *verſ. de donatione vero propter nuptias,* & Natt. *d. conſ.* 253. *n.* 7. conſtituit differentiam inter augmentum dotis, datum à muliere, de quo loquuntur Doctores prædicti, & eſt text. *in §. his conſequens in authen. de æqualit. dotat. & donationis propter nuptias,* in qua nos verſamur.

Quia pro reſponſione diſtinguendum eſt, quod aut agitur 3
ad effectum prælationis contra creditores, & hoc caſu non eſt idem dicendum, de augmento dotis dato à muliere, & lucro dotis, quod prouenit à viro, & ita loquitur text. *in l. fin. in fin. C. qui pot. in pig. hab.* quem allegat Fulgoſ. loco prædicto. Et ita expreſsè loquitur Natt. qui allegat Text. *in d. §. his conſequens,* qui loquitur in iſtis terminis. Aut agitur ad effectum quod debeantur fructus lucri dotis ob moram non ſoluti dicti lucri. Et hoc caſu diſpoſita à ſtatuto in dote habent locum etiam in lucro dotis, quia dos, & lucrum æquiparantur ex prædictis, quæ licet loquantur in augmento dotis dato ex muliere tamen in cap. de quo agitur eadem eſt ratio in lucro, quod prouenit à viro, quia de iure communi nedum debentur fructus dotis, quando concurrunt requiſita, Abb. *in c. ſalubriter de vſur. n.* 6. Angel. *in l. diuortio n.* 4. *verſ. ſi autem mulier,* Imol. *n.* 6. *verſ. Tu potes dicere ff. ſolut. matrim.* Verum etiam debentur fructus lucri dotalis, ſeu donationis propter nuptias, iuxta receptam ſententiam, de qua per Gram. *deciſ.* 103. *num.* 90. Vbi quod conſilium Neapolitanum receſſit ab opinione contraria, quam aliàs tenuit, *vt deciſ.* Afflict. 291. Capic. *deciſ.* 65.

The-

Theſaur. *deciſ. 95. num. 3.* qui alios allegat, Vrſill. ad Afflict. *dicta deciſ.* 291. Surd. *de aliment. tit. 1. q. 42. n. 75. verſ. Limitatur rurſus*. Et inclinauit, & dixit Rota in deciſionibus ſupra allegatis.

4 Non obſtat, quod cùm illud lucrum deberetur vigore ſtatuti erat debitum neceſſarium ex allegatis per Illuſtriſſimum Manticam *de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 2. n. 3.* Et propterea cùm teſtator reliquerit ſcuta ſeptem cum dimidio menſtrua, cenſetur voluiſſe compenſare cum iſto debito neceſſario. *Idem Illuſtr. Mantic. vbi ſupra.*

5 Quia hæc concluſio limitatur, quando ex alia cauſa legatum fuit factum, *vt auth. idem dicit vbi ſup. n. 10. verſ.* 3. & debet reſtringi, prout in caſu iſto, quia legatum menſtruum fuit relictum, donec Lucretia vidualem, & honeſtam vitam ſeruauerit, & fuit in proprijs terminis reſolutum *in cauſa Romana donationis propter nuptias* 12. *Decembris* 1594. *coram bon. mem. Litta*. Quæ dicuntur de conſuetudine in Terra Fiani, quod non ſoluatur lucrum dotis, non egent reſponſione, quia talis conſuetudo non fuit probata, & ſi probaretur, videndum eſſet, an eſſet attendendum domicilium originis, vel habitationis viri. Interim intrant prædicta, quia Terra Fiani eſt in diſtrictu Vrbis. Et propterea comprehenditur ſub ſtatuto, *vt in cap. 42. lib. 1.*

R. P. D. COCCINO DECANO.

Sabineñ. Decimarum.

Lunæ 16. Martij 1609.

ARGVMENTVM.

Parochus habet de iure fundatam intentionem in Decimis ex prædijs exiſtentibus intra limites ſuæ Parochiæ, & quomodo probetur Terras decimales eſſe intra dictos Parochiæ limites.

SVMMARIVM.

Parochus ſuper decimis habet intentionem fundatam de iure intra limites ſuæ Parochiæ, n. 1. vbi etiam quod debet concludenter, & plenè probare, Terras, in quibus prætendit decimas, eſſe intra dictos limites.

Limites iuriſdictionales differunt à limitibus decimatorijs, num. 3. in fine, & num. 2. vbi etiam quando valeat argumentum à limitibus iuriſdictionalibus ad limites decimatorios.

Sacramentorum exercitium an, & quando probet eos, qui ſacramenta ſumunt in vna Eccleſia dicantur de illius Parochia, n. 3.

Eccleſia omnis Parochialis dicitur habere curam animarum, ſed non è contra, num. 3.

DECISIO CCXLVII.

1 DOmini cenſuerunt, non conſtare, tenutam Montis Maioris eſſe intra limites parochiæ Montis Libertorum, ad effectum, quod illius Parochus dicatur habere intentionem fundatam in decimis illius tenutæ, quæ percipiuntur à Rectoribus Eccleſiarum ruralium, iuxta text. *in cap. fin. de paroch. & c. cum ſint de decim.* Nam cum dicti Rectores ſint in poſſeſſione longiſſima 40. annorum percipiendi dictas decimas, vt patet ex teſtibus in Summario Rectoris *num.* 3. Parochus Montis Libertorum debet plenè, & concludenter oſtendere dictam tenutam eſſe intra limites ſuæ Eccleſiæ Parochiæ, *l. eum qui ff. de probat. & in terminis eſt conſ.* Bertrand. 350. *per tot. & præſertim n. 6. vol. 1. par. 1.* quod non probauit dictus Parochus, quia licet deducat plures teſtes ad probandum, quod tenuta Montis Maioris ſit de limitibus iuriſdictionalibus Caſtri Montis Libertorum, & quod ipſe adminiſtrauit ſacramenta paſtoribus, & alijs aduentitijs in dicta tenuta, & quod ex eadem tenuta ſepeliuit mortuos, & quod hæc beneficia de conſenſu Rectoris fuerunt translata ad Eccleſiam Montis Libertorum, tanquam ad matricem: Tamen hæc probatio ad effectum, de quo agitur, non ſuffragatur. Primò quia non benè infertur à limitibus iuriſdictionalibus ad decimatorios, in quibus verſamur, Hoſtien. *in cap. ſuper eo num. 3. & 11. de paroch. & in c. quermoniam num.* 3. & ibi etiam Butr. *num. 6. de iure patron. & fuit dictum coram me in Pacen. decimarum dell' Hebrero 9. Ianuarij* 1601. & ratio eſt, quia parochiæ olim fuerunt diuiſæ per Dionyſium Papam, *vt in cap. 1. 13. quæſt. 1. cap. paſtoralis, de his quæ fiunt à Prel.* Ioan. And. Abb. *& alij in rubr. de paroch.* Bertran. *in allegato conſ. 350. vol. 2. par. 1.*

Et licet aliquando arguatur à limitibus iuriſdictionalibus, ad decimatorios, Butr. *in cap. 1. num. 15. de relig. dom.* Felin. *in c. quia indicante num. 6. verſ. cum iſtis concordat. de præſcript.* Franc. Marc. *deciſ. 352. num. 2. part. 2.* Tamen hoc procedit in dubio, & propterea in caſu iſto non poteſt argui, tum quia conſtat limites decimatorios parochialis Montis Libertorum eſſe omninò diſtinctos, & ſeparatos à dicta tenuta, & illius limitibus decimatorijs mediantibus finibus naturalibus vnius fontis nuncupatis de Monte Maggiore, & aliorum, de quibus deponunt teſtes data in Summario *num. 1. in fin. & num.* 4. tum etiam, quia conſtat olim in tenuta prædicta fuiſſe quatuor Caſtra certis finibus inter ſe diſtincta, & à territorio Montis Libertorum ſeparata, vt colligitur ex inſtrumento acquiſitionis Caſtri Caminatarum, facta de anno 1428. & deponunt teſtes, qui dantur in Summario *num.* 1. Vnde non ſolum redditur æquiuoca probatio, quod tenuta originaliter ſit de iuriſdictione Caſtri Montis Libertorum, verum etiam oritur vehemens præſumptio, quod cùm adeſſent dicta Caſtra, adeſſent etiam Eccleſiæ parochiales propter populum fidelem, iuxt. not. per Archid. *in cap. licet canon. num. 2.* Gemin. *num. 4. de elect. in 6.* per quæ eliditur intentio Parochialis Montis Libertorum. 2

Et quoad adminiſtrationem Sacramentorum conſiderabant Domini, quod licet aliquis aduentitius teneatur ſumere ſacramenta à Parocho, in cuius Parochia degit, vt per Hoſt. *in c. omnis vtriuſque ſexus num.* 23. & Abb. *pariter n. 23. de pænit. & remiſſ.* Tamen cùm in iſta tenuta non adſit populus permanens, ſed aliqui paſtores & Ruſtici aduentitij, propterea non videbatur oriri certa præſumptio, quod ex adminiſtratione Sacramentorum tenuta ſit de Parochia, tum quia iſti paſtores, & ruſtici in loco non habebant, neque habent domicilium, tum quia licet omnis Eccleſia Parochialis dicatur habere curam, tamen non è conuerſo, omnis Eccleſia, habens curam, dicitur Parochialis, ſed requiritur ad effectum Parochialitatis, quod de neceſſitate adminiſtret Sacramenta, & quod illa populus ab eadem de neceſſitate recipiat, *gl. in clem. dudum in verb. impendant de ſepult.* vbi Imol. *n. 23. cum alijs alleg. in cauſa Recanaten. Parochialis* 20. *Maij* 1577. *coram bon. mem. Lauretano*, quæ hic non probantur, quinimò teſtes de quibus in Summario *num. vlt.* deponunt, paſtores, & ruſticos prædictos ad ſuſcipienda Sacramenta acceſſiſſe modo ad vnam, modo ad aliam Eccleſiam Caſtrorum propè tenutam exiſtentium, prout eis magis videbatur, & commodius erat, per quæ neceſſitas excluſa remanet. 3

Quo verò ad translationem beneficiorum ruralium ad Eccleſiam Montis Libertorum non videbatur Dominis probatum, quod huiuſmodi beneficia fuiſſent translata tanquam ad matricem, etiamſi probaretur, non releuaret, quia ex probatione, quod Eccleſia Montis Libertorum eſſet matrix, non ſequeretur, quod tenuta Montis Maioris eſſet in ſua Parochia, quia ſtarent ſimul, quod huiuſmodi Eccleſiæ rurales eſſent in aliena Parochia, & quod nihilominus Eccleſia Montis Libertorum eſſet matrix. Et ita fuit concluſum. 4

R. P. D. MANZANEDO.

Marſiceñ. Iuriſdictionis.

Veneris 26. Aprilis 1609.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus habet de iure fundatam intentionem in iuriſdictione cauſarum ciuilium, criminalium, mixtarum, & matrimonialium, niſi in contrarium adſit immemorabilis præſcriptio, & quomodo hæc præſcriptio per teſtes probetur.

S V M M A R I V M.

Epiſcopi habent ordinariam iuriſdictionem cognoſcendi cauſas ciuiles, criminales, mixtas, & matrimoniales, n. 1. vbi tamen non excluditur inexcogitabilis præſcriptio contraria, num. 1.

Præſcriptio immemorabilis, vt concludenter probata dicatur, habere debet requiſita, de quibus per Gloſ. fin. in cap. 1. de præſcript. in 6. n. 2.

Teſtes deponentes ſuper immemorabili præſcriptione deponere debent de viſu per 40. annos, & debent eſſe ætatis annorum 54. n. 3. & 4.

Teſtes deponentes ſuper immemorabili præſcriptione debent deponere de actibus ante litem motam, n. 4.

Teſtes deſiderantes victoriam partis, & habentes affectionem ſeu intereſſe in cauſa non probat, n. 5.

Iuriſdictio Epiſcopi non præſcribitur per iuriſdictionales actus ab alio factos nomine Epiſcopi, n. 6.

Iuriſdictio Epiſcopi non præſcribitur immemorabili tempore, quando dantur plures actus iuriſdictionales geſti ab Epiſcopo, num. 7.

D E C I S I O CCXLVIII.

1 CVm Archipresbyter prætenderet, omnem iuriſdictionem ciuilem, criminalem, & mixtam ſibi competere, etiam quoad cauſas matrimoniales, cùm iſtæ, & criminales ad ſolos Epiſcopos, non autem ad alios inferiores ſpectent, *iuxta Concil. Trid. c. 20. §. ad hæc ſeſſ. 24.* & Sacra Congregatio Illuſtriſſimorum Cardinalium dicti Concilij interpretum cenſuerit, d. decretum Concilij Tridentini non excludere immemorabilem, ſed donec de illa conſtiterit, per tres ſententias conformes non inferiorem, ſed Diœceſanum Epiſcopum debere interim huiuſmodi cauſas cognoſcere, & quoad illas Rota coram me 18. Maij 1607. Domino Epiſcopo mandatum de manutenendo dederit. Inde Dominus Archipresbyter habuit remiſſoriam pro prædicta immemorabili probanda, non ſolùm quoad prædictas cauſas matrimoniales, & criminales, ſed etiam quoad omnem iuriſdictionem à ſe prætenſam, & examinatis 18. teſtibus, & productis, dubitaui an prædicta immemorabilis eſſet probata.

2 Et Domino Epiſcopo tantum informante Domini pro negatiua reſpondendum cenſuerunt, quia ex prædictis teſtibus dicta immemorabilis probata non reſultat, cùm requiſitis, de quibus *in gloſ. fin. c. 1. de præſcript. lib. 6.* quam ſequuntur ibi Lap. & Franc. *n. 16. & ceteri ſcribentes,* & eſt communiter recepta, vt tradit Gabr. pluribus relatis, *lib. 5. tit. de præſumpt. concl. 1. n. 81.* Couar. *in reg. poſſeſſor. par. 2. §. 3. n. 7.* Rebuff. *de decim. q. 13. n. 99.* & illam ſeruat Rota, vt apud Verall. *deciſ. 71. par. 1. & deciſ. 290. par. 3.* & ſæpiſſimè fuit dictum.

3 Et cùm iuxta prædictam gloſſam teſtes concludentes immemorabilem, deponere debeant de viſu per 40. annos, opus eſt, vt habeant ætatem congruam, qualis eſt annorum 54. vt dixit Lap. *in d. c. 1.* & ibidem Dominic. & Fræſc. *d. n. 16.* & Pariſ. *conſ. 27. n. 98.* Aym. *de antiq. tempor. par. 4. c. abſolutis num. 3.* Balb. *de præſcript. 2. par. 3. principalis q. 6. n. 37. verſ. cuius verò ætatis,* Beltrand. *conſ. 167. n. 4. lib. 3.* Gabr. *de præſcript. concl. 1. in fin.* & ita ſeruat Rota, vt per Veral. vbi ſupra, & pluries fuit dictum. Sed ſic eſt, quod ex prædictis teſtibus primus eſt ætatis annorum 45. quartus verò annorum 44. & ſextus annorum 51. vndè ex defectu congruæ ætatis, non valet ex eorum dictis immemorabilis dici probata.

4 Vlterius quia debent deponere de viſu per 40. annos ante litem motam, cùm certum ſit per litem conteſtatam interrumpi præſcriptionem, *c. illud vbi gloſ. verb. interruptio de præſcript.* & ibi Abb. *n. 13. & ſeq. l. mota litis C. de rei vendicat. l. cum notiſſimi §. imò, & illud proculdubio C. de præſcr. 30. annorum,* Bart. & communiter DD. *in l. naturaliter n. 19. ff. de vſucap.* Balb. *de præſcript. rer. immobil. §. quib. mod. interrumpat præſcript. n. 51. & 3. par. ſexta partis principalis q. 1.* Couar. *vbi ſup. 2. par. §. 12. n. 4. verſ. ſecunda concluſio, & verſ. tertia concluſio.* Vnde cum iſta lis duret 30. ab hinc annis, opus eſſet, quod teſtes haberent ætatem annorum 85. ad hoc vt valerent deponere de 40. annis de viſu ante litem motam, ſed ſic eſt, quod nullus ex teſtibus Archipreſbyteri dictos annos 85. attingit, & vnicus tantum ad 80. aſcendit, & quatuor ad 70. & per conſequens videtur, ex dictis teſtibus nullatenus iſtam immemorabilem probatam reſultare.

Tum etiam quia 15. ex prædictis teſtibus ſunt de loco Sa- 5
ponariæ, & alius quamuis aliunde oriundus eſt habitator Saponariæ à 60. annis, & ſex ex eiſdem habent in Capitulo Saponariæ Eccleſiæ filios, aut fratres, aut nepotes reſpectiuè, & alij affectant victoriam Archipresbyteri, prout 16. interrogatus reſpondit. Dico quod victoriā reportet Archipresbyter, quia fouet bonum ius, & ſecundus, qui erat Syndicus generalis illius Terræ dicit, qualiter in conſilio Saponariæ fuit concluſum, quod præſtaretur adiutorium Capitulo, & Archipreſbytero, quoad expenſas neceſſarias, vt faueretur iuriſdictioni, quia erat honor, & reputatio dictæ Terræ, habere ſuam Eccleſiam cum aliqua preeminentia, & dictus teſtis tanquam Syndicus miniſtrauit Archipresbytero Cotino, non habenti in Vrbe quid expenderet, ducatos 25. pro duabus vicibus, & reddit rationem, nempè, vt non amitteret iuriſdictionem, quæ omnia, aut iſtos teſtes non admittendos ad probationem immemorabilis, aut minorem fidem illis adhibendam ſatis demonſtrant, ad text. *in l. fin. ff. de teſtib.* & ad notata per Alex. *conſ. 146. num. 3. lib. 5.* & Crauett. *conſ. 281. n. 3.* Natt. *conſ. 261. n. 11.*

Vltra quod ijdem teſtes deponunt Archipresbyteros Sapo- 6
nariæ fuiſſe deputatos ab Epiſcopo Vicarios foraneos. Vnde viſi fuerunt non nomine proprio, ſed Epiſcopi illam iuriſdictionem exercere, quod impedit acquiſitionem præſcriptionis, Ruin. *conſ. 217. n. 13. verſ. allegat etiam lib. 1.* Et quamuis dicant hoc feciſſe accumulatiuè, & præueniendo, hoc ſufficit ad impediendam præſcriptionem Archipresbyteri, quatenus in illa velit fundare ſuam iuriſdictionem priuatiuè ad Epiſcopum, facit etiam, quod iſtimet teſtes deponunt, Epiſcopum proceſſiſſe contra Archipresbyteros in iuriſdictione ſe intromittentes. Item & quamuis plures ex iſtis teſtibus deponant de viſu per 40. annos, tamen tres tantum exprimunt actus iuriſdictionales, quos viderunt ab Archipreſbytero exerceri.

Et vltimo viſum fuit Dominis excludi iſtam immemora- 7
bilem ex pluribus actibus in contrarium datis pro parte Epiſcopi, Socc. *conſ. 7. num. 11. lib. 1.* Put. *deciſ. 436. lib. 2.* & fuit dictum *in vna Caputaq. Vnionis 27. Nouembris 1591. coram Domino meo Decano, & in Aquinaten. Beneficij 9. Aprilis 1602. coram Domino meo Ludouiſio.*

R. P. D. D A M A S C E N O.

Romana Dotis.

Luna 6. Aprilis 1609.

A R G V M E N T V M.

De dote ſubſidiaria qualis, & quanta eſſe debeat, & an Iudæi facti Chriſtiani nobiles ſint, & à quibus nobilitatem ſumant.

S V M M A R I V M.

Dos quæ debetur ab auo paterno nepti ex filia ob egeſtatem patris, dicitur ſubſidiaria, num. 1.

Dos quæ debetur in ſubſidium non videtur rigoroſè taxanda, ſed ad meram dotandæ neceſſitatem, n. 1. & 6.

Alimenta, quæ debentur in ſubſidium, non ſunt rigoroſè taxanda, ſed ad meram neceſſitatem alimentandi, n. 1.

Dos, & alimenta æquiparantur, n. 1.

Nobilitas à parentibus, & deſcendentibus prouenit, n. 2.

Iudæi nobilitate non gaudent, n. 2.

Dos, quæ ab aliquo debetur in ſubſidium debet eſſe talis, vt dotans cum ſua familia egeſtatem non patiatur, n. 2.

Iudæus factus Chriſtianus reſpectu antiquorum agnatorum, & cognatorum dicitur noua creatura, n. 4.

Iudæus factus Chriſtianus a quibus nobilitatem ſumat, n. 4. & 5.

Dos qualis, & quanta conſtituenda ſit in Vrbe his, qui proprijs manibus laborant, n. 5.

Dos, quæ datur mulieri nubenti, debet eſſe maioris quantitatis ea, quæ datur ingredienti monaſterium.

DECISIO CCXLIX.

1 DOmini cenſuerunt, eſſe conſtituendam dotem Flauiæ in ſcutis nulle, & non in maiori ſumma, vt ipſa prætendebat, quia in effectu iſta dos, quæ petitur ab auo materno ob egeſtatem patris dicitur ſubſidiaria, *l. non quemadmodum*, vbi Bart. *in ſummario ff. de lib. agnoſc.* Bald. *in l. neque mater, C. de iur. dot.* dos autem quæ debetur in ſubſidium videtur rigoroſè taxanda, ſed ad meram dotandæ neceſſitatem, per ea quæ in ſimili de alimentis ſubſidiarijs tradunt Bald. & alij *in l. ſi maritus ff. ſolut. matr.* cum alijs per Roland. *de lucr. dot. q. 94. n. 3.* Concurrit etiam rationis identitas, & iſta duo nempe dos, & alimenta ſolent æquiparari, Angel. Aret. *q. 81. n. 13.* Ceph. *conſ. 485. n. 85.* Rota *in cauſa Albanen. coram Cotta relata inter diuerſ. impreſſ. deciſ.* 538. *n.* 2. *par.* 1. Neceſſitas verò arbitranda videtur attenta qualitate mulieris dotandæ non autem regionis, *l. quæro ff. de iur. dot.*

2 Qualitas mulieris nullam præſefert nobilitatem, cùm eius pater, & aſcendentes, à quibus prouenit nobilitas, *l. fin. cum ſua materia ff. de ſenat.* fuerint Iudæi, qui nulla gaudent nobilitate, *l. hac valitura verſ. habeatur vt antea, C. de Iudæis,* Alex. *conſ. 99. n. 2. lib.* 1. pro muliere verò non nobili viſa fuit ſufficere dos ſcutorum mille, ponderando maximè quod Vgo iſta de cauſa non eſt ita prægrauandus, vt ipſe cum ſua familia poſſit pati egeſtatem, vt latè ad propoſitum Rom. *conſ. 364. n. 1. cum plurib. ſeqq.* & in ſpecie Theſaur. *dec.* 211. *num.* 17. Videbatur autem grauatus Vgo, ſi dos conſtitueretur vltra hanc ſummam, quia licet non mediocres dicatur habere redditus: Attamen cum per fel. record. Greg. XIII. fuerit multis honoribus, & priuilegijs inſignitus, & cùm familijs nobilibus iam affinitatem contraxerit, tenetur nobiliter cum curribus, & numeroſa familia viuere, prout de acto viuit.

3 Et quod magis eſt, habet quatuordecim ex filio viuente nepotes, & poſſunt in dies ſuperuenire alij, & quatuor fœminæ ex dictis nepotibus ſunt tantum collocatæ, ceteri indigent alimentis, & alijs neceſſarijs ad bonam educationem, & quinque fœminæ remanentes erunt ſuo tempore dotandæ. Adeſt & alia neptis habens eandem quam habet Flauia prætenſionem, & tres alij ex filio nepotes maſculi, qui petunt alimenta, & poſſunt in dies ſuperuenire alij habentes eaſdem prætenſiones, quæ omnia fuerunt per Dominos habita in conſideratione, ne Vgo vltra illud quod facere poſſit, grauetur per concluſiones ſupra firmatas.

4 Ad conſtituendam autem non minorem dotem, vt prætendebat Vgo, moti fuerunt Domini, quia licet Flauia non poſſit dici nobilis, deducendo nobilitatem ex linea paterna, ex prædictis, attamen negari non poteſt, quin ipſa quæ reſpectu antiquorum agnatorum, & cognatorum dicitur noua creatura, *cap. 2. 26. diſtinct. gloſ. in c. ferrum 50. diſtinct.* non accipiat fomentum, & qualitatem à cognatis, & conſanguineis, quos reperit in Chriſtianiſmo, cùm etiam iſti habeantur in conſideratione ad iſtum effectum, Rota apud Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 2. num. 5. & per totam de ſponſal. & matrim.* Caſſan. *in Catalog. par. 1. conſiderat.* 37. In Chriſtianiſmo autem inter propinquiores eſt ipſemet Vgo, auus maternus, tractans ſe vt nobilis, & filij & deſcendentes ab illo nobiliter collocati, vt ſupra dictum eſt, ac etiam Iulia ſoror nupta M. Angelo Boncompagno, qui de proprijs redditibus ciuiliter, & abſque artificio viuit.

5 Vnde indecorum videtur, quod iſta mulier nonniſi vili, & infimæ conditionis viro nubere debeat prout ſine dubio eueniret, ſi dos minor ſcutis mille conſtitueretur, cùm notum ſit in vrbe, & ex his, qui proprijs manibus laborant, talem dotem prætendere, & in dies conſequi. Et fuit præcipuè ponderatum, quod licet conuerſi ad fidem ſint omni honere digni, iuxta illud Luc. *cap.* 15. & illis ſit quantum fieri poteſt fauendum, *gloſ. additionalis in c. eam te de reſcript.* nihilominus Chriſtiani antiqui non ita facilè contrahunt matrimonia cum illis, ſicut cum Chriſtianis antiquis, vndè fit quod mulier neophyta indiget maiori dote, Cæſar. de Graſſ. *d. deciſ. 2. n. 3. de ſponſal.*

6 Quantum ad illud, quod ſuper ponderatum fuit ad fauorem Vgonis, & ſic replicabatur per Informantes pro illo nempè numeroſam ex filio deſcendentiam, & onus ſe bonorificè tractare, Domini perſtiterunt in concluſione ſupra firmata, quod Vgo ex cauſa iſtarum dotium non eſſet deducendus ad egeſtatem, ſed è conuerſo non admittebant quod dos ſit ſoluenda de ſuperfluo, & abſque incommodo, ad quod videbantur tendere Informantes pro Vgone, *l. nam quemadmodum, cùm ſua materia ff. de liber. agnoſcen.* nimis tarò haberet locum, cùm ex mille vix vnus reperiatur, qui habeat bona ſuperflua ſtatui ſuo, & in contrarium pro parte Flauiæ allegabatur, quod plerique ex nepotibus Vgonis ſunt Informantes, qui modicam afferant impenſam, & quod iſta dos non ſuperat quintam partem redditum Vgonis, & ideò non adeſt periculum, quod ipſe hac de cauſa deueniat ad egeſtatem.

7 Circa aliud quod pro parte Vgonis dicebatur ipſum nepotibus ex filio collocatis in matrimonium dediſſe tantum ſcuta 400. & ideò eſſe inconueniens, quod ex iſta dote ſubſidiaria plus prætendatur, fuit reſponſum, quod non benè inferebatur de monialibus ad nuptam in ſæculo, cum iſta indigeat multo maiori dote propter veſtimenta pretioſa, & alia onera, quæ ſecum affert matrimonium carnale plus quam ſpirituale, vt de ſe patet, & latè proſequitur Fulgoſ. *in conſ.* 52. quod etiam repertus fuit ipſemet Vgo, qui neptes in ſæculo dotauit aliquando in decem, aliquando in octo mille ſcutis.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Oueten. Beneficiorum.

Veneris 29. Aprilis 1609.

ARGVMENTVM.

De poteſtate Nuncij Apoſtolici ſuper collatione, ſeu diſpenſatione plurium beneficiorum.

SVMMARIVM.

Nuncius Apoſtolicus non poteſt vni plura beneficia conferre, num. 1.

Nuncius Apoſtolicus numquid poſſit diſpenſare, & quando ſuper pluralitate beneficiorum incompatibilium, n. 2.

DECISIO CCL.

1 DOmini reſoluerunt, prouiſionem Tuentij, de quindecim beneficijs vni perſonæ factam, fuiſſe nullam, ſtante clara diſpoſitione Concilij Tridentini *ſeſſ. 24. c. 17. §. ſtatuit, vt in poſterum de reform.* vbi diſponitur, quod vnum tantum beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur, quod quidem ſi ad vitam eius, cui confertur, honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, liceat eidem aliud ſimplex conferre, dummodo vtrumque reſidentiam perſonalem non requirat, cuius diſpoſitio vt cenſuit congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum, habet locum etiamſi primum beneficium ſit ſimplex. Non poterat enim Nuncius aduerſus decreta Concilij generalis diſpenſare, cùm hoc non habeat in facultatibus, à quibus eius poteſtas reputatur, Verall. *dec. 307. per totam par.* 3. & in terminis dicit Hoieda *de incompatib. benef. par. 1. c. 21. num. 1. verſ. ex quo text. de incompatibilitate magna multitud. beneficiorum.*

2 Neque obſtat quod Nuncius poteſt diſpenſare ſuper pluralitate beneficiorum incompatibilium ex allegatis per Gamb. *de offic. leg. tit. an legatus poſſit plura beneficia vni conferre, n. 96. & ſeqq.* ergo multò magis ſuper pluralitate compatibilium, quia Gamb. loquitur, quando diſpenſatio fit ob neceſſitatem Eccleſiæ, ſecus autem quando fit ob vtilitatem perſonæ propter prærogatiuam meritorum, quia hoc ſpectat ad ſolum Papam, & hodie ſtant ex noua diſpoſitione Concilij Tridentini *ſeſſ. 7. cap. 4. de reform. & ſeſſ. 24. c. 17. §. illi vero &c. pariter de reform.* dictum Gambar. non caret difficultate, & propterea Rota in hoc articulo *in cauſa Leodien. Canonicatus S. Iulij præteriti, coram me*, nihil voluit firmare, ſed in hac facti ſpecie non eſt opus ingredi iſtam quæſtionem, quia nulla adeſt vtilitas Eccleſiæ.

3 Ex alio etiam capite Domini cenſuerunt prouiſionem Nuncij fuiſſe nullam, quia fuit facta ſub data 4. Decembris anni 1591. anno 1. Pontificatus Innocentij IX. & tamen idem Innocentius aſſumptus 30. Decembris ad Pontificatum per eius regulam 13. reuocauerat inter alia facultates conceſſas Nuncijs conferendi beneficia, & propterea facultas conceſſa eidem Nuncio per Gregorium XIV. ei non poterat ſuffragari, ſtante præterita reuocatione, Verall. *d. dec.* 307.

par. 3. & propterea, niſi doceatur, nuncium habuiſſe aliàs facultates, d. collatio corruit.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Mediolaneñ. Iuriſpatronatus.

Veneris 22. Maij 1609

A R G V M E N T V M.

Iuſpatronatus inter compatronos præſcribitur ſpatio 40. annorum. Et poſſeſſio vnius patroni non præſeruatur per præſentationes aliorum, vbi conſtat de negligentia d. patroni per multum tempus. Item quomodo ſuccedatur in iurepatronatus gentilitio, & familiari, & quomodo in iurepatronatus hæreditario, & an illegitimus natus ex damnato coitu ſuccedat in iurepatronatus gentilitio, & familiari, ac in iurepatronatus hæreditario.

S V M M A R I V M.

Sententia lata abſque citatione eſt nulla, num. 1.
Literæ Apoſtolicæ non debent exequi abſque iuſtificatione narratorum, n. 2.
Narrata in conditione poſita debent verificari etiam parte non opponente, n. 2.
Literæ Apoſtolicæ, non verificatis in ijs narratis, ſunt ſubreptitiæ, n. 2.
Iuſpatronatus inter patronos laicos præſcribitur ſpatio 40. annorum, n. 3.
Status vltimus attenditur ad effectum quaſi poſſeſſionis præſentandi, n. 3.
Quaſi poſſeſſio vnius patroni præſeruatur per præſentationem aliorum, n. 4.
Facit vbi conſtat vnum patronum per ſpacium multi temporis non præſentaſſe, quia tunc intrat præſumptio depoſitionis animi, n. 4.
In iurepatronatus Gentilitio, & familiari ſuccedunt deſcendentes, licet non hæredes, in capita, & non in ſtirpes, n. 5.
In iurepatronatus hæreditario ſuccedıtur in ſtirpes, non autem in capita, n. 5.
Illegitimus natus ex damnato coitu eſt inſucceſſibilis in iurepatronatus gentilitio, & familiari, cùm non dicatur de familia vel parentela, n. 6.
Legitimatio nati ex coitu inceſtuoſo, non facta mentione inceſtus, nulla eſt, n. 6.
Legitimatus ſuccedit in iurepatronatus hæreditario, n. 7.
In iurepatronatus hæreditario ſuccedıtur ſecundum quotam hæreditatis, num. 7.

D E C I S I O CCLI.

1 SOlo D. Franciſco Vrſo informante fuit dictum ſententiam Ordinarij Papieñ. eſſe confirmandam. Eſt enim valida, cùm conſtet de iuriſdictione mandatis, & citationibus neceſſarijs, atque in contrarium nihil fuerit oppoſitum. Eſt etiam iuſta, quia reuocat ſententiam Vicarij Mediolaneñ. quæ erat nulla, & iniuſta.

2 Nullitas apparet, ex quo cum fuiſſent plura iura producta hinc inde, fuiſſetque deuentum ad plures actus iudiciales, prædictus Vicarius parte non citata tulit ſententiam ad fauorem D. Iulij Antonij, & ſic nulliter, Clem. Paſtoral. *de re iud. clem. ſæpe §. ſententia verò de verb. ſignif. l. ab eod. C. quomod. & quand. iudex*, Rot. *dec.* 13. *n.* 2. *de re iud. in nou.* Bero. *in c. quoniam contra n.* 88. *de probation.*

3 Iniuſtitia deprehenditur, ex quo dictus Vicarius mandauit exequi literas Apoſtolicas nulla præcedente iuſtificatione narratorum, *l. fin. C. de diuerſ. reſcript. c.* 2. *de reſcript.* Roman. *conſ.* 33. *n.* 2. Et præſertim iuriſpatronatus, cuius verificatione erat in conditione poſita per clauſulam *verificato prius coram te dicto iurepatronatus*, ideòque talis verificatio erat omninò neceſſaria, Caſſad. *deciſ.* 7. *n.* 1. *de iur. patron.* Put. *deciſ.* 120. *lib.* 2. Alex. *conſ.* 218. *n.* 1. *lib.* 2. Ruin. *conſ.* 68. *n.* 4. *lib.* 1. Etiam parte non opponente, Ægid. *deciſ.* 303. Rot. *dec.* 20. *in prin. de præb. in nou.* Pariſ. *conſ.* 49. *n.* 31. *lib.* 4. Et illa deficiente literæ dicuntur ſubreptitiæ, Verall. *dec.* 345. *n.* 3. *par.* 2. Et quod plus eſt, nec fuit legitimè iuſtificatum, quod dictus Iulius Antonius fuerit præſentatus à maiori parte patronorum, exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentandi. Etenim in erectione Capellæ de anno 1477. iuſpatronatus fuit reſeruatum Franciſco Boniſorti, & Georgio tanquam deſcendentibus ex Bertino marito Agneſolæ fundatricis, ex his tribus patronis, nec ipſe Georgius, nec Ioſephus eius filius vnquam præſentarunt, nec hodie apparet, quod extent aliqui eorum deſcendentes. Ideoque tenenda eſt tantummodo ratio duarum vocum, videlicet Franciſci, & Boniſortis. Boniſortes habuit filios Petrum Georgium, & Franciſcum, qui de anno 1508. ſemel præſentarunt. Verum ab eo tempore non præſentarunt amplius quemquam vſque ad annum 1602. In quo Franciſcus, & Andreas nepotes prædicti Franciſci ſenioris præſentarunt D. Iulium Antonium, qui hodie eſt in lite. Franciſcus autem habuit filium Bartholomæum, qui & ipſe de dicto anno 1508. cum prædictis Petro Georgio, & Franciſco, & præſentauit, & reliquit quatuor filios Io. Antonium Vrſinum, Bartholomæum, & Hieronymum, qui ſoli de anno 1540. & 1551. præſentarunt, & de anno 1567. conſenſerunt cuidam reſignationi, ex iſtis quatuor filijs, Vrſinus reliquit quinque filios, è quibus vnus deceſſit, & reliqui quatuor præſentarunt D. Franciſcum Vrſum informantem. Ioannes autem Antonius reliquit Franciſcum, Auguſtinum, & Hieronymum filios illegitimos, & vt aſſeritur inceſtuoſos, ſed à quodam Comite Palatino legitimatos, & illi præſentarunt etiam prædictum D. Iulium Antonium, qui propterea prætendit fuiſſe præſentatus à maiori parte patronorum, cùm habeat integram vocem Boniſortis, & dimidiam vocem Franciſci.

Sed aliter ſentiendum videtur, quia cùm deſcendentes 4
Boniſortis per annos pluſquam 90. nunquam præſentauerint, videtur dicendum, quod iſtud ius præſentandi amiſerint, illudque contra ipſos præſcripſerint deſcendentes Franciſci, quippe inter compatronos laicos præſcribitur iuſpatronatus per 40. annos, *c. de quarta, de præſcr.* Gemin. *conſ.* 123. Bald. *de præſcript.* 1. *par.* 5. *quæſt. princ. q.* 9. Couar. *in reg. poſſ. par.* 2. §. 50. *n.* 8. Lambert. quem refert, & ſequitur Rota *deciſ.* 329. *&* 407. *par.* 1. *diuerſ.* Et in omnem euentum non poteſt verificari, quod iſti deſcendentes Boniſortis fuerint in quaſi poſſeſſione præſentandi, cùm in hoc attendatur vltimus ſtatus, *c. conſultationibus, de iur. patr. cap. cum Eccleſia de cauſ. poſſ. & propr.* vbi Rip. *num.* 30. Et vtrobique alij Doct. omnes latè, Aym. *conſ.* 322. *n.* 5.

Nec facit, quod illorum poſſeſſio fuerit præſeruata per præ- 4
ſentationem deſcendentium Franciſci, *ad conſ.* Calder. 15. *de iurepatron.* Tum quia non benè conſtat, quod illi Franciſcus, & Andreas deſcendant à Boniſorte, & à Bertino marito fundatricis, *ad deciſ.* Put. 298. *lib.* 1. Tum quia agitur de pluribus, & multiplicatis præſentationibus, quæ durauerunt per longiſſimum tempus. Vnde ex tali negligentia deſcendentium Boniſortis inducitur præſumptio depoſitionis animi, vt limitans dictum *conſ.* Calder. 15. *de iur. patr.* tradit Rip. *in d. c. cum Eccleſia n.* 11. *in fin.* poſt Bald. *in lib.* 2. *n.* 42. *C. de ſeru. & aqua.* & per conſequens non videtur habenda aliqua ratio de iſta voce Boniſortis.

Coarctata autem controuerſia ad vocem Franciſci, non 5
poteſt iuſtificari iſta narratiua factæ præſentationis à maiori parte patronorum quomodocumque iſtud iuſpatronatus conſideremus, ſiue vt Gentilitium, & familiare, itaut in illo ſuccedant deſcendentes, licet non hæredes in capita, & non in ſtirpes, ſiue illud conſideremus vt hæreditarium, itaut in ſtirpes, non autem in capita in illo ſuccedant, *iuxta clem. plures de iur. patron.* In primis enim cùm iſta vox Franciſci tranſiuerit in duos, videlicet in Ioannem Antonium, & Vrſinum, apparet ex deductis quod dictus Franciſcus Vrſus, habet integram vocem Vrſini. Ideòque in omnem euentum D. Iulius Antonius non erit præſentatus niſi à dimidia parte patronorum, non autem à maiori. Deinde ſi conſideremus iſtud iuſpatronatus vti gentilitium, & familiare. Idem D. Franciſcus Vrſus eſt præſentatus à quatuor patronis. Dominus autem Iulius Antonius à duobus, & ſic à minori parte. Ideòque narratiua non iuſtificatur, Ferret. *conſ.* 185. *n.* 4. *&* 5. *lib.* 1.

Demum in illo ſuccedere non potuerunt filij Ioannis 6
Antonij, cùm nati ex coitu damnato ſint inſucceſſibiles, *authen. ex complexu C. de inceſt. nupt.* Lambert. *de iurepatron. lib.* 1. *par.* 2. *q.* 2. *art.* 26. *n.* 6. *&* 10. Gabr. *conſ.* 193. *num.* 5. *lib.* 1.

lib. 1. Fuit dictum *in Florentina iuriſpatron.* 10. *Martij* 1607. *coram R. P. D. meo Lancellotto.* Nec ſuffragatur legitimatio, cùm in illa non fuerit facta mentio inceſtus, cùmque tales illegitimi non dicantur de familia, vel parentela, vt ex Butr. & Alex. Zamber. *d. q.* 2. *art.* 9. *n.* 36. Ferret. *d. conſ.* 185. *n.* 5. Gabr. poſt Roch. *quem allegat d. conſ.* 195. *n.* 5. *lib.* 1.

7 Quod ſi conſideremus iſtud iuſpatronatus vti hæreditarium in quo legitimatus ſuccedere poteſt, cùm tanquam hæredi, & in conſequentiam hæreditatis debeatur illi iuſpatronatus, ad trad. per Lambert. & Gabr. *in locis preallegatis*, tamen inter iſtos filios legitimatos, & filios Vrſini eorum patrueles, fuit facta tranſactio, per quam dictis filijs legitimatis fuerunt conceſſæ 7. vnciæ ex 12. vncijs hæreditatis paternæ, reliquæ autem vnciæ 5. remanſerunt filijs Vrſini, qui propterea ſicuti in quota hæreditatis ſucceſſeruot, ita & in voce iuriſpatronatus, & per conſequens vox Ioannis Aonij tam eſt penes filios Vrſini, quàm penes filios ipſius Ioannis Antonij, & ſic vndecumque res inſpiciatur, narratiua remanet non iuſtificata. Itaque fuit ex his concluſum pro Informante.

REVERENDISSIMO P. D. ATTREBATEN.

Placentina, ſeu Compoſtellana Theſaurariæ.

Lunæ 25. Maij 1609.

A R G V M E N T V M.

Deputatio ſubcollectoris probatur per teſtes, nec requiritur ſcriptura. Item ſubcollector cenſetur reuocatus per deputationem alterius, etiamſi de reuocatione nulla fiat mentio. Item regula reſeruans beneficia ſubcollectorum habet locum etiamſi non exercuerint, dummodo fuerint parati eueniente occaſione. Et adducuntur requiſita pro obtinenda immiſſione vigore gratioſæ ſubrogationis.

S V M M A R I V M.

Subcollectoris deputatio ad effectum reſeruationis non requirie ſcripturam, ſed poteſt probari per teſtes, & ſufficit dictum vnius teſtis cum adminiculis, num. 1.

Teſtis deponens de facto proprio facit plus, quàm ſemiplenam probationem, n. 2.

Liber factus ab efficiali ex neceſſitate ſui officij probat, num. 3.

Regula reſeruans beneficia ſubcollectorum habet locum, etiamſi ſubcollector non exercuerit, dummodo fuerit paratus ad exercendum eueniente occaſione, n. 4.

Subcollector vnicus per deputationem alterius ſubcollectoris remanet reuocatus, etiamſi in deputatione de reuocatione mentio fiat, n. 5.

Subrogatus gratioſè, vt obtineat, ſatis eſt, quod probet clericatum, & obitum prædeceſſoris in poſſeſſione, n. 6.

Clericatus probatur per teſtes deponentes vidiſſe celebrare, num. 6.

Obitus in poſſeſſione beneficij probatur per teſtes de publica voce, & fama vbicumque non exhibetur prouiſio Ordinarij, num. 6.

D E C I S I O CCLII.

1 PRopoſito dubio an gratia ſit iuſtificata, itaut ſit danda immiſſio. Domini reſponderunt ſufficienter eſſe iuſtificatam. Nam quoad reſeruationem, illa eſt clara ex regula quarta, quæ reſeruat omnia beneficia Eccleſiaſtica quorumcumque vnicorum ſubcollectorum, qualis fuit Didacus, vt probatur per teſtes, cùm enim deputatio ſubcollectoris non requirat ſcripturam ad effectum reſeruationis poteſt probari per teſtes, Mil. *in verb. probatio quis ſit ſubcollector.* Bellen. *de ſubſid. charitatiuo q.* 3. Simonet. *de reſeruat. c.* 33. Rot. *dec.* 10. *de off. deleg. in nou. & ibi addit. n.* 5. & ſufficit dictum vnius teſtis cum aliquibus adminiculis, vt fuit dictum *in Forolinien. Sancti Lazari* 18. *Ianuarij &* 27. *Nouembris* 1591. *coram bon. mem. Gipſio, & in Vrgellen. Canonic.* 7. *Maij* 1595. *coram Illuſtr. Card. Blanchetto.*

2 In propoſito autem deputatio Didaci probatur per depoſitionem Illuſtriſſimi Cardinalis Gymnaſij, qui deponit, quod cum eſſet Nuncius Apoſtolicus, & collector in Regnis Hiſpaniarum ipſemet illi ſubcollectoris officium commiſit, & literas patentes deſuper expediuit, cùmqoe deponat de facto proprio, facit plus quam ſemiplenam probationem, Pariſ. *conſ.* 104. *num.* 80. *lib.* 1. Caputaq. *deciſ.* 267. *par.* 3. Achil. *deciſ.* 3. *num.* 6. *de teſtib.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 2. *num.* 11. *de emptione, & vendit.* Deinde adſunt duo teſtes, videlicet tertius, & quartus qoi de iſta vnica ſubcollectoria deponunt ex certa ſcientia, & reddunt rationem ſcientiæ, necnon deponunt de publica voce, & fama, itaut faciant plenam probationem. Accedit depoſitio Illuſtriſſimi Cardinalis Mellini, qoi dicit habere ſe pro certo, quod ſuo tempore D. Didacus fuerit ſubcollector illius ciuitatis, & diœceſis, non autem alius.

Præterea datur fides extracta ex libro ſobcollectoriæ per illius Secretarium Didacum fuiſſe conſtitutum vnicum ſubcollectoremque Illuſtriſſ. Cardinalem Gymnaſium, & Mellinum, & Reuerend. Caraffam hodie Noncium, & collectorem in illius Regnis, qui liber tanquam factus ab officiali ex neceſſitate officij ſui probat, Bart. *in l. nuda n.* 5. *verſ. ſi vero ff. de donat.* Ruin. *conſ.* 53. *num.* 9. *vbi teſtatur de communi lib.* 4. 3

Non obſtat, quod non probetur, Didacum vnquam exercuiſſe officium vnici ſubcollectoris. Nam ſatis eſt, quod fuerit deputatus, & habuerit ſe pro tali, & ab alijs talis fuerit habitus, & reputatus, ita quod fuerit paratus ad exercendum eueniente caſu, Rota *deciſ.* 11. *de verbor. ſignif. in antiquit. &* 11. *in nou. de præbend.* Caſſador. *deciſ.* 1. *n.* 2. *de verb. ſignific.* Verall. *deciſ.* 140. *&* 141. *par.* 1. Simonett. *de reſeru. q.* 33. *n.* 8. Chiſſanen. *deciſ.* 24. Et fuit reſolutum *in d. Vrgellen. Canonicatus, & in vna Aſtoricen. Archidiaconatus* 6. *Nouembris* 1602. *coram R. P. D. Lancellotto*, & prius fuerat dictum *in vna Feretiana Parochialis* 20. *Iunij* 1558. *coram bon. mem. de Rubeis.* 4

Non obſtat, quod ante deputationem D. Didaci alius fuiſſet in eadem ciuitate, & diœceſi ſubcollector deputatus, cùm ille per conſequentem deputationem Didaco remanſerit reuocatus etiamſi de illius reuocatione in deputatione Didaci nulla mentio facta fuerit, Rota *in nou. deciſ.* 9. *de offic. delegati, & dec.* 11. *in antiq. de præbend.* Verall. *dec.* 59. *de* Bellencin. *in tract. de charit. ſubſid. q.* 109. *in princ.* Mandoſ. *in reg.* 4. *q.* 10. *n.* 2. 5

Stante autem reſeruatione pro obtinenda gratioſa ſubrogatione non eſt neceſſe aliud probare, niſi clericatum, & obitum in poſſeſſione, vt fuit dictum *in Burgen. de Pancorno* 24. *Octobris* 1588. *coram bon. mem. Gipſio, & in Miranden. Parochialis* 17. *Martij* 1600. *coram R. P. D. Decano de Clericatu R. P. D. Manzanedo*, deponunt teſtes qui viderunt ipſum celebrantem, & eſt notorium. Obitus verò Didaci in poſſeſſione Theſaurariæ, de qua agitur, probatur per teſtes, & publica voce, & fama, quæ iuſtificatio ſufficit cùm non exhibeatur prouiſio ordinarij, vt fuit reſolutum *in dicta Burgen. de Pancorno, & in Pampilonen. de Sangueſſa* 28. *Maij* 1608. *coram me.* 6

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Salamantina Dimidiæ portionis.

Mercurij 27. Maij 1609.

A R G V M E N T V M.

Clauſula, dummodo non ſit alteri ius quæſitum, præſeruat etiam ius quæſitum alicui de certo genere perſonarum, quibus debet ex ſtatuto fieri collatio.

S V M M A R I V M.

Clauſula, dummodo non ſit alteri ius quæſitum, præſeruat, non ſolum ius in re, ſed etiam ius ad rem validum, & conſiderabile, n. 1. *& n.* 2. *vbi maxime, ſi tale ius fuerit deductum in iudicium ante gratiam per alium obtentam.*

Collatio vbi eſt facienda certo generi perſonarum ſuccedente vacatione confertur dictis perſonis quæſitum ius adeò conſiderabile, vt à denegatione prouiſionis poſſit appellari, num. 1.

Amplia etiamſi beneficium ſit affectum, quia affectio intrat cum ſua cauſa, ſcilicet quatenus collatio fiat perſonis de genere, n. 5.

Nominatus à patrono, antequam præſentatio fiat coram Ordinario, non habet ius conſiderabile, n.3.
Optare quilibet ſuccedente vacatione debet.
Beneficium non dicitur litigioſum, quando non petitur vt ſuum, ſed vt ſibi conferendum, n. 5.
Regula de iure quaſ. non tollen. requirit expreſſam derogationem, num. 6.

D E C I S I O CCLIII.

CEnſuerunt Domini, fuiſſe de tempore impetrationis Dominici quæſitum ius conſiderabile Franciſco Freyle, itaut præſeruatum fuerit per clauſulam *dummodo alteri ius quæſitum non fuerit appoſitum in gratiam dicti Dominici.* Agitur enim de dimidia portione in Eccleſia Salamantina, quæ vacauit in menſe Iunij 1600. per obitum Ioannis Sanchez, quæque propterea vigore ſtatuti à Sede Apoſtolica confirmati erat conferenda per Capitulum antiquiori Capellano, qui ratione criminis, vel defectus, non eſſet inhabilis, eſt autem in confeſſo, quod de tempore vacationis Bartholomæus de Eſchobar erat antiquior Capellanus, quodque eum ordine antiquitatis inſequebatur Blaſius Valdes. Item eſt in confeſſo, quod occaſione dicti ſtatuti excludentis inhabiles, fuit mota lis inter dd. Bartholomæum, & Blaſium, eo quod cùm Bartholomæus pateretur morbum caducum, prætendebat Blaſius dimidiam portionem ſibi debitã fuiſſe. Hac lite pendente contigit vacatio alterius dimidiæ portionis, quàm Blaſius fuit aſſequutus, & per illam aſſequutionem cęperunt dictam dimidiam portionem, quæ per obitum Io. Sanchez vacauerat prætendere alij Capellani, & inter illos Io. de Caſtello, & Franciſcus Freyle, qui erant antiquiores, qui & ſuam oppoſitionem atque petitionem fecerunt coram Capitulo, & in vim conceſſæ ſibi licentiæ proſequuti fuerunt litem à Blaſio cœptam, contra Bartholomæum, poſtea tam Blaſius, quàm Io. de Caſtello ceſſerunt iuri ſibi competenti ad fauorem Franciſci vti Capellani antiquioris, & per conſequens de medio ſublatis Blaſio, & Ioanni remanſit Capellanis antiquior Franciſcus, qui incumbens proſequutioni litis contra Bartholomæum fecit plures actus à die 14. Iulij 1602. ſicque ante impetrationem Dominici factam die 15. Septembris in eodem anno 1602. Quibus ſi addatur, quod lite prædicta in Rota commiſſa fuit reſolutum vtraque parte informante Bartholomæum vti oppreſſum comitialis morbi affectionibus fuiſſe incapacem iſtius dimidiæ portionis, ſequitur proculdubio illam fuiſſe debitam Franciſco. Et per conſequens eidem fuiſſe tale ius quæſitum, vt obſtet Dominico clauſula ſuæ gratiæ, *dummodo ius alteri non fuerit quæſitum.*

1 Talis enim clauſula præſeruat non ſolum ius in re, ſed etiam ius ad rem validum, & conſiderabile. Prob. *in c. eum qui de præben. in 6.* Sarnen. *in reg. de non tollen. iur. quæſit.* q. 1. *n.* 5. Mandoſ. *conſ.* 51. *n.* 3. Quoties autem per ſtatutum confirmatum debetur antiquiori, & ſic certo generi perſonarum beneficium, dicitur quæſitum ius adeò conſiderabile, vt à denegatione prouiſionis poſſit appellari, & Capitulum poſſit per ſuperiorem compelli ad faciendum collationem, Caſſad. *deciſ.* 18. *n.* 5. *de præb.* Put. *dec.* 253. *n.* 3. *&* 4. *lib.* 3. Ant. Auguſt. *in Epitome tit. de oppoſ. num.* 1. Et in terminis huius ſtatuti Eccleſiæ Salamantinæ eſt *deciſ.* Put. 100. *n.* 3. *&* 4. *lib.* 3.

2 Idque potiſſimum procedit, quando vt in hoc caſu tale ius fuit deductum in iudicium ante gratiam per alium obtẽtam. Tunc enim tale ius omninò præſeruatur per clauſulam *dummodo non ſit ius alteri quæſitum*, vt dixit Rota *in cauſa Calaguritana de Turbano 14. Februarij* 1605. *coram R. P. D. meo Decano, & in cauſa Gerunden. Beneficij 2. Decembris eiuſdem anni coram R. P. D. meo Sacrato.* Faciunt trad. per Roland. *conſ.* 34. *n.* 21. *&* 24. *vol.* 3. Et propterea non obſtant, quæ dicuntur de iure ad rem non conſiderabili. Ius enim Franciſci non eſt tale, vt patet ex prædictis. Minus obſtat, quod Capellaniæ in Eccleſia Salamantina ſint ad nutum amouibiles. Vnde infertur, quod Capellani qui ſuper Capellanijs nullum habent ius perfectum, & radicatum, multò minus illud habere poſſunt ad dimidias portiones. Fuit enim reſponſum, hoc argumentum procedere poſſe, quoad portiones vacaturas. Cęterum quoad portiones, quæ vacarunt de tempore, quo quis erat antiquior Capellanus, nihil intereſt, quoad acquiſitionem iuris, an Capellani ſint perpetui, vel amouibiles: ſufficit enim, quod de tempore vacationis non eſſent amoti ſtatuentes, ſiquidem qui ſciebat Capellanos eſſe amouibiles, voluerunt tamen, quod illis nihilominus portiones dimidiæ deberentur. Rurſus non obſtat, quod ius iſtud non debeat cenſeri præſeruatum, quia requiritur nouus titulus, & noua collatio, & quod, & quæ alias dicuntur de iure optandi præſeruato, habeant locum in illa optione, quæ fit virtute antiqui tituli, abſque eo, quod noua prouiſio requiratur. Fuit enim reſponſum admiſſo, quod hic non agatur de optione, non tamen ceſſare præſeruationem iuris quæſiti antiquiori Canonico, quia tale ius per deductionem illius in iudicium fuit effectum conſiderabile ex prædictis, & alijs latè deductis in dicta deciſione Gerundeñ. beneficij.

Ideòque nec applicantur, quæ dicuntur de nominatione 3
facta à patrono, antequam præſentatio fiat coram Ordinario, ex trad. per Abb. *in c. auditis num.* 3. *de elect.* Creſcen. *deciſ.* 6. *num.* 5. *de iur. patron.* Retorquetur enim obiectio, quia Franciſcus non nititur ſola antiquitate, ſed etiam acceptatione, & propoſitione ſui iuris in iudicio. Ideòque ius ipſius videtur aſſimilandum præſentationi actualiter deductæ coram ordinario. Non obſtat, quod Blaſius, & Io. de Caſtello non potuerint cedere ſua iura ad fauorem Franciſci. Hoc enim obiectum tollitur ex facto, quia Franciſcus non deſumit ius ſuum ex huiuſmodi ceſſionibus, ſed dicit dimidiam portionem adhuc vacantem per obitum Ioan. Sanchez ſibi eſſe conferendum tanquam antiquiori Capellano, ſublatis de medio Bartholomæo incapace, Blaſio prouiſo de alia portione, & Ioanne de Caſtello, qui declarauit nolle acceptare.

Item non obſtat, quod Franciſcus intra viginti dies ſe- 4
quuta vacatione per obitum Ioannis Sanchez debuiſſet ſimul cum ſuis antiquioribus optare, ad hoc vt non procedente illorum optione ipſe optare legitimè poſſit, ad text. *in c. fin.* Vbi gloſ. 20. *de conſuetud. in 6.* Fuit enim reſponſum, quod hic non verſamur in terminis optionis, quodque Franciſcus non potuit petere iam dimidiam portionem, quamdiu illa fuerat acceptata per duos antiquiores, qui inuicem de illa contendebant.

Non obſtat, quod dicitur de affectione cauſata ex lite. 5
Fuit enim reſponſum primo, quod in omnem euentum affectio forſan intraret cum ſua cauſa, videlicet vt Prouiſio Apoſtolica fieret perſonis per ſtatutum confirmatum vocatis, ſicque antiquiori Capellano, vt ſentit Rota *in Vlixbonen. Prioratus 1. Februarij 1602. coram bon. mem. Cardinali Seraphino.* Secundò fuit reſponſum ex doct. Baldi, ſæpius in Rota approbata *in authent. litigioſa, C. de litigioſis*, nempè beneficium non dici litigioſum, quando non petitur vt ſuum, ſed vt ſibi conferendum.

Non obſtat derogatio ſtatutorum, quæ eſt in gratia Do- 6
mini, quia cum de tempore gratiæ iam eſſet ex ſtatuto ius quæſitum Franciſco, opus erat expreſſa derogatione regulæ *de Iur. quæſit. non tollen.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *num.* 10. *de verb ſignif.* Atque ex his fuit vtraque parte informante deciſum pro Franciſco.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Peruſina Sanctæ Mariæ de Niue.

Lunæ 1. Iunij 1609.

A R G V M E N T V M.

Plura recenſentur, ex quibus probatur, Capellam non eſſe beneficium Eccleſiaſticum, ſed adminiſtrationem.

S V M M A R I V M.

Erectio primæua attenditur in iudicanda qualitate beneficij, n. 1
Capella cenſetur beneficium Eccleſiaſticum collatiuum, vbi concurrunt ſigna de quibus remiſſiue, n. 2.
Licentia ordinarij in fundatione beneficij præſumitur cum ſua cauſa, & iuxta formam fundationis, n. 2.
Fundatoris beneficij voluntas ſeruanda eſt, dummodo non ſit à iure improbata, n. 2.
Beneficium, quod non eſt collatiuum, non dicitur proprie beneficium, ſed adminiſtratio, quæ longè diſtat à beneficio, num. 3.
Deſcriptio certorum bonorum inter bona monaſterij arguit monaſterij dominium, n. 4. maximè ſtante eius antiquitate.

Colla-

Collatio beneficij debet eſſe pura, & libera, & abſque vlla recognitione, n. 4. Et ibi limita, ac declara limita.
Nomen non attenditur vbi ſubſtantia rei eſt certa, n. 5.
Status beneficij non mutatur abſque voluntate ſuperioribus, num. 5.
Voluntas ſuperioris, quod ſtatum beneficij mutare voluerit, ex quibus verbis deprehendatur, n. 6.
Collatio beneficij in titulum quibus verbis facta cenſeatur, num. 6.

DECISIO CCLIV.

1 DOmini ſteterunt in deciſis die Veneris 30. Aprilis 1609. coram Illuſtriſſ. D. Cardinale Pamphilio, ex rationibus optimè, & copioſè in deciſione deductis, ita vt parum releuent quæcumque in hac poſitione ex aduerſo, vel repetita, vel de nouo fuerunt propoſita. Controuertitur enim in hac cauſa, an Eccleſia ſeu Capella S. Mariæ de Niue ſit adminiſtratio, ſeu legatum pium, vel potius beneficium Eccleſiaſticum collatiuum. Atque controuerſiæ finis eſt, vt ſtatuatur, an d. Capella ſpectet ad collationem R. D. Epiſcopi Peruſini, vel ad liberam diſpoſitionem R. P. Abbatis Montis Mercini. Et quidem ab anno 1414. quo erecta fuit d. Capella, nunquam reperitur collata ab Ordinario, ſed & abſolutè conſiderata qualitate iſtius Capellæ irrefragabile eſt deciſionis fundamentum, non poſſe illam aliquo modo dici beneficium collatiuum, quia repugnat primæua erectio, quæ attenditur in iudicanda qualitate beneficij, *cap. porro de priuil.* quæque in hoc caſu nedum non fuit aliquo legitimo modo immutata, ſed potius declarata, & confirmata per ſubſequutam obſeruantiam.

2 Ideò non obſtat, quòd reperitur Eccleſiam præſumi erectam de licentia Ordinarij, quodque ſtante dote, & onere ſpirituali annexo, alijſque ſignis enumeratis per Informantes contra deciſ. Iſta Capella debeat cenſeri beneficium Eccleſiaſticum collatiuum ad deducta per Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 13. de præben.* Nam quantum ad licentiam Ordinarij, benè fuit in deciſione reſponſum, illam præſumi cùm ſua cauſa, & iuxta formam fundationis. Ex alijs autem ſignis non negatur, quin inferri poſſit qualitas beneficij Eccleſiaſtici collatiui, ſed dicitur hanc illationem ceſſare, quando ex forma fundationis apparet fundatorem noluiſſe illam qualitatem, quandoquidem illius voluntas dummodo à iure non improbata ſemper eſt adimplenda, atque in claris non recurritur ad coniecturas.

3 Mens autem fundatoris in hoc caſu aperta eſt, quia voluit vt cura, cuſtodia, & ſolicitudo Capellæ cum libera adminiſtratione hæreditatis illi relictæ eſſe deberet in perpetuum penes Abbatem. Et quod plus eſt, voluit quod exiſtente aliquo Clerico conſanguineo ipſius fundatoris, qui exercere poteſt diuina officia, ad illum totaliter, vel particulariter, vt videbitur & placebit Domino Abbati, cura, ſolicitudo, & cuſtodia dictæ Eccleſiæ, & hæreditatis perueniat. Ex quibus colligitur intentio, & voluntas excludendi collationem dictæ Capellæ in titulum, quandoquidem collatio præſupponit curam Eccleſiæ, & bonorum adminiſtrationem eſſe debere penes beneficiatum, & quidem integraliter, abſque vlla diminutione. Excluſa autem collatione non dicitur propriè beneficium, ſed adminiſtratio, quæ longè diſtat à Beneficio, Abb. *conſil. 47. num. 1. lib. 2.* Sarnen. *in reg. de ann. q. 20.*

4 Certa eſt etiam obſeruantia ſubſequens, quia bona hæreditatis fuerunt deſcripta in libris Monaſterij, cùm alijs bonis illius, quæ deſcriptio ſtante maximè eius antiquitate arguit dominium, Aym. *conſil. 158. num. 4.* Ruin. *conſil. 127. num. 3. verſ. ad hoc tamen reſpondetur*, Dec. *conſ. 146. num. 14.* Abb. *conſ. 74. num. 1. lib. 1.* & Abbates deputarunt Capellanos quandoque cum pacto, ne Capellanus poſſit Capellaniam cuicumque renunciare, & ſæpè cùm onere præſtationis certæ quantitatis vaſorum. Quod omninò contradicit naturæ beneficij, cuius collatio debet eſſe pura, & libera abſque aliquo onere, aut recognitione, Sylu. *de benef. part. 1. qu. 1. num. 2.* Rebuff. *de pacific. poſſeſſ. num. 344.* Dec. *in Rubr. de reſcript. num. 3.* Ideòque cùm iſtæ deputationes fuerint effectuatæ, vt deducitur in deciſione, apparet Capellaniam non fuiſſe collatam in titulum, ſed datam in adminiſtrationem. Nec dicatur dictam præſtationem Vaſorum fuiſſe quid modicum non conſiderabile *ad gloſ. vlt. in cap. etſi quæſtionibus de Simon.* Nam gloſ. non loquitur de pacto in collatione appoſito, & cùm agatur de annua præſtatione, & redditus Capellaniæ eſſent exigui, non poteſt iſtud onus conſiderari tanquam modicum. Vnde vt euitetur toties multiplicata Simoniis labes capienda eſt potius ea interpretatio, quæ eſt etiam conformis fundationi, videlicet quod iſtæ fuerint deputationes, non autem collationes in titulum.

5 Non obſtat, quod iſta Capella aliquando fuerit nuncupata beneficium. Omiſſo enim quod vbi rei ſubſtantia certa eſt, non attenditur nomen, *l. 2. §. ſed ſi ſint, ff. ad Tert. §. ſed hæc ſolemnia, inſt. de verb. oblig.* Adhuc per huiuſmodi nominationes non mutatur ſtatus fundationis, neque imprimitur nouus ſtatus, niſi concurrat voluntas ſuperioris, Calder. *conſ. 1. in fid. de conſuet.* Gemin. *in c. cum de benef. num. 9.* Franc. *num. 6.* Prob. *num. 4. & 13. de præb. in 6.* Syluan. *de benef. part. 3. qu. 1. n. 40.* Rebuff. *ſuper Concord. tit. de collat. in verbo regularia.*

6 Et cùm ad effectum, vt recedatur à primæua erectione maximè attendenda ſint verba collationis, vt dixit Rota *in cauſa Hortana Capellaniæ 8. Aprilis* 1598. *coram bon. mem. Cardin. Seraph.* intentio prouiſi à R. D. Epiſcopo non poteſt fundari, nec in ſupradicta nominatione, nec in eo quod aliquando Abbates vſi ſint verbis conferre, & collatio. Sæpius enim adhibuerunt verba electionis, & deputationis ad officiandum. Item electionis, & nominationis, & inueſtituræ in Rectorem, Gubernatorem, & Adminiſtratorem. Item & locationis, & conceſſionis Capellæ, quæ omnia cùm omnino aduerſentur collationi in titulum, remanet nimis turbida, & incerta aſſerta obſeruantia.

7 Non obſtant denique aliquæ Viſitationes huius Capellaniæ factæ ab Epiſcopo, atque ſolutiones decimarum, & taxæ Seminarij factæ à Capellanis, quia vltra quod omnia ſunt de recenti, nec apparet de ſcientia Abbatis, adhuc non ſunt huiuſmodi, vt immutauerint qualitatem Capellaniæ, & fecerint illam collatiuam. Itaque fuit concluſum eſſe ſtandum in deciſis.

R. P. D. LVGDVNEN.

Legionen. Penſionis.

Veneris 5. Iunij 1609.

ARGVMENTVM.

Fideiuſſor datus pro ſoluenda penſione non tenetur vbi prouiſio cuius occaſione fuit reſeruata penſio non habuit effectum.

SVMMARIVM.

Ceſſante cauſa promiſſionis ceſſat ipſa promiſſio, etiam vbi agitur de obligatione Camerali, n. 1.
Fideiuſſoris obligatio corruit corruente principali obligatione, num. 2.
Penſio non debet ſolui per eum, qui nec titulum habuit, nec fructus percepit, n. 2.
Oblatio de ſoluendo penſionem regulatur à literis, & penſionis reſeruatione, n. 3.
Penſio non debet ſolui per eum qui non eſt ſucceſſor nec iuris, nec poſſeſſionis, n. 3. & 4.

DECISIO CCLV.

1 DVbio extra Rotam cum quibuſdam præſuppoſitis firmato, & per me in Rota propoſito Domini reſponderunt negatiuè, videlicet D. Coſidam non teneri ad ſolutionem terminorum penſionis decurſorum, de quibus agitur. Ratio fuit, quia promiſſio, & fideiuſſio Coſidæ de ſoluendo penſionem fuit facta contemplatione futuræ prouiſionis faciendæ de Canonicatu, & præben. ad fauorem Alfonſi Gregorij, prouiſio autem non habuit effectum in perſona Alfonſi, ſed in perſona alterius, videlicet Dominici de Partiga, ſicque cùm ceſſauerit cauſa promiſſionis, ceſſauit etiam ipſa promiſſio, & obligatio Coſidæ euanuit, Butr. *in cap. 2. num. 1. de cuſtod. Euchar.* Roman. *conſil. 417. num. 1. & 4.* Soccin. *conſ. 31. num. 19. lib. 1.* Quod procedere etiam in obligatione Camerali pluribus comprobat Galleſ. *part. 4. qu. 1. num. 12.* & in terminis ſolutionis penſionis, Burſat. *conſ. 361. n. 33. lib. 4.*

2 Facit, quia promiſſio, & obligatio Coſidæ eſt fideiuſſo-

ria,

ria, quæ corruit corruente principali obligatione, *l. cum lex, ff. de fideiuſſ.* Alex. *conſ.*109. *num.*8. *lib.*4. Alphonſus autem pro quo Coſida fideiuſſit non poteſt dici in hoc caſu debitor penſionis, quia ipſe nunquam titulum habuit, neque fructus vnquam percepit, ex quibus debetur penſio, Achil. *deciſ.*12. *num.*2. *de praben.* Gig. *de penſ. q.*47. *num.*2.

3 Nec faciunt ea, quæ dicuntur de conſenſu Alphonſi. Nam in iſtis promiſſionibus ſoluen. penſionis receptum, vt non cenſeatur plus eſſe in promiſſione, quam ſit in literis, & in reſeruatione, Sarmien. *ſelect. interpr. lib.*1. *cap.*11. *num.*2. quem retulit, & ſequuta eſt Rota *in vna Auſculana Penſionis 7. Februarij* 1586. *coram Illuſtr. Cardin. Pamph.* Et iſta antiqua penſio reſeruata olim de conſenſu Ferdinandi Mirandæ, vt ſolueretur per eum eiuſque ſucceſſores. Itaque licet ſub ſpe prouiſionis ſibi faciendi eiuſdem penſionis ſolutioni conſenſerit Alphonſus; Tamen cùm prouiſio non habuerit effectum in eius perſonam non poteſt ille debitor eſſe penſionis, qui neque iuris, neque poſſeſſionis ſucceſſor eſt, Ferdinand. *ad deciſ.* Achil. 1. *de penſion.*

4 Non obſtat, quòd dicitur per Alphonſum ſtetiſſe quo minus fieret prouiſio, pro nunc enim ſufficit reſpondere hoc non probari, denique nec obſtant deciſiones allegatæ circa clauſulam, *habita, vel non habita poſſeſſione*, quia deciſiones non dicunt quod debeatur penſio, & non ſequuta prouiſione, imò & alteri facta.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Meſſineñ. Baroniæ.

Mercurij 10. Iunij 1609.

A R G V M E N T V M.

Lite, ſeu tranſactione finita ſuper negotio principali, cenſetur etiam finita ſuper acceſſorio. Hæreſque cùm Inuentario non poteſt contra tranſactionem defuncti venire, quantum eſt in hæreditate, tranſactioque ſuper feudo agnatis non nocet.

S V M M A R I V M.

*Tranſactio ſuper lite principali extinguit etiam exceptionem incidentem in ea, n.*1.

*Cauſa principali finita cenſetur etiam finita cauſa incidens ad eam, ſiue cauſa fuerit finita per ſententiam, ſiue per tranſactionem, n.*2.

*Acceſſorium extincto principali eatenus extinguitur, quatenus extinctum eſt principale, & non vltra, n.*2.

*Exceptio oppoſita ad vnum effectum non debet alium operari, num.*3.

*Heres tranſigentis nullo iure venire poteſt contra tranſactionem factam à defuncto, n.*4. *&* 5.

*Heres cum beneficio inuentarij non poteſt contrauenire facto defuncti, in quantum eſt in hereditate, ſed vltra vires hereditarias non tenetur, n.*5.

*Inuentarium non opitulatur heredi in rebus hereditarijs, num.*5.

*Tranſactio praiudicat tantum tranſigentibus, non autem tertio, num.*6.

*Tranſactio ſuper feudo non nocet agnatis, num.*6. *Declara, vt num.*7.

*Feudum præſumitur potius ex pacto, & prouidentia, quam hereditarium, n.*7.

*Creditor cum conditione poteſt etiam agere ante conditionis euentum ad effectum, vt declaretur creditor euenïente conditione, num.*8.

DECISIO CCLVI.

1 DOmini perſtiterunt in deciſis, obſtare tranſactionem rationibus, de quibus in deciſione. Non obſtat, quòd dicitur eſſe duas cauſas, vnam ſuper Baronia, alteram ſuper legitimitate; quia imò eſt vnica cauſa, & vnicum iudicium, ſiue enim lis ſuper Baronia pendeat in Rota, vt alias fuit dictum, ſiue vt ex aduerſo prætenditur in partibus coram iudice laico, & ſola diſcuſſio illegitimitatis in Rota iuxt. *cap. lator qui fil. ſint legit.* ſemper erit verum, quod Comites de Branciforte ad repellendum aduerſarios à prætenſa recuperatione opponunt exceptionem illegitimitatis. Vnde lis tranſactione finita reſpectu actionis intentatæ non poteſt ſtare quoad exceptionem oppoſitam, iuxt. *cap. forus de verb. ſignif. & not. in cap. non licet de reg. iur. in* 6. & in terminis *d. cap. lator*, quæſtio legitimitatis dicitur incidens ad cauſam principalem, gloſ. *fin.* ibi Innoc. *in vlt. verb.* Hoſt. *in fin.* Abb. *num.*4.

Finita autem cauſa principali eſt etiam finita incidens, 2
Anchar. *conſ.*145. *num.*2. & 3. Non ſolum quando principale negotium fuit terminatum, ſed etiam quando tranſactum, Innoc. *in cap. vlt. ad fin. de iuram. calumn.* & ſi lis principalis in partibus quoad Baroniam excitatur, debet remanere inhibitio in Rota, non ſolum ex natura acceſſorij, *l. cum principalis, ff. de reg. iur. & cap. acceſſorium eodem tit. in* 6. Butr. & Abb. *in cap. tuam de pæn.* Vbi inferunt, eatenus extingui acceſſorium quatenus extinctum eſt principale, & non vltra, ſed etiam ex conuentione expreſſa tranſigentium, ibi cum pacto, quod in caſu contrauentionis ſtaret, & remaneret in ſuo robore lis ſuper illegitimitate quam Domini de Brancifortibus in caſu dictarum moleſtiarum, & non alijs proſequi poſſint, ex quibus verbis, alijſque latè ponderatis per Informantes liquidè conſtat, partes voluiſſe tranſigere, etiam ſuper articulo illegitimitatis, & ſic non ſolum ex natura cauſæ, ſed etiam quoad mentem expreſſam partium tranſactionem, quatenus comprehendit cauſam Baroniæ eatenus etiam comprehendere quæſtionem motam ſuper illegitimitate.

Non obſtat, quòd Marchioniſſa Fabaria, & Dux Terræ 3
Nouæ non debeant, nec poſſint impediri proſequi cauſam in Rota pro firmando ſtatu perſonarum, pro honore, & dignitate, & pro legitimitate prolis, & in hoc non habeat obſtare tranſactio, quia quatenus ad iſtum finem agatur, Comites de Branciforte non intendunt ſe opponere, neque cauſam proſequi, imò eſſent reijciendi, quia ſua non intereſſet, ſed ſolum dant de tranſactione ad effectum ſe tuendi in iudicio recuperationis Baroniæ, ſicuti & ad iſtum effectum tantum fuit oppoſita exceptio illegitimitatis, & tranſactio intelligi debet iuxta terminos litis pendentis, ad not. *in l. ſi de certa, C. de tranſact.* Hoc etiam licet ſub inuolucro exprimitur in noua commiſſione, dum committitur cauſa illegitimitatis forſan etiam ad effectum recuperandi in partibus feuda malè alienata.

Nec obſtat, quòd Marchioniſſa, & Dux veniant vti 4
tertij ex noua Commiſſione, quia reſpectu Marchioniſſæ, quæ eſt hæres Ioannæ tranſigentis, ipſa non videtur poſſe ex quocunque iure venire contra tranſactionem, *l. cum à matre, C. de rei vendic. l. ſi ab eo, C. de lib. cauſ. l. ex qua perſona, ff. de reg. iur.* & in ſimilibus terminis dixit Rota *in Romana Bonorum de Columna* 13. *Nouembris* 1595. *coram bon. mem. Card. Seraph.*

Nec releuat quòd dicitur de inuentario, quia omiſſis ex- 5
ceptionibus quæ contra illud dantur, inuentarium operatur quidem, vt non cogatur ratam habere tranſactionem, vltra vires hæreditarias, ſed benè tenetur, quatenus eſt in hæreditate, Alex. *conſ.*19. *in fine lib.*5. Aym. *conſ.*225. *num.*12. Gabr. *de reg. iur. concl.*11. *num.*10. Inuentarium enim non opitulatur hæredi in rebus hæreditarijs, Ceph. qui alios cumulat *conſ.* 392. *num.*36. & tantò magis, quia Ioanna in tranſactione promiſit illi non contrauenire neque per ſe, neque per ſuos hæredes, vt per Alex. *conſ.*13. *ſub num.*7. *lib.*5. Pariſ. *conſ.*16. *num.*42. *lib.*1. cum alijs adductis per informantes, & ſaltem teneretur reſtituere bona recepta ex cauſa tranſactionis, non ſolum ex natura contractus, *l. ſi diuerſas, C. de tranſact.* ſed etiam ex pacto expreſſo inter tranſigentes conuento.

Difficultas eſt circa perſonam Ducis, quam vellem par- 6
ticulariter diſcuri, quia non ſit hæres tranſigentis, nec poſſideat bona tradita à Comitibus de Branciforte, regula eſt clara tranſactionem tertio non præiudicare, *l. Imperatores, ff. de tranſact. l.*1. *C. eod. tit.* quod eſt generale in omni conuentione, *l. ſi vnus, §. ante omnia, ff. de pact.* & tranſactio ſuper feudo non nocet agnatis, item Aluarot. & alij *in cap.*1. *§. ſi vaſallus ſi de feud. fuer. contr. inter Dom. & Agnat.* Rolan. qui alios cumulat, *conſ.*100. *num.*110. *lib.*4. Tib. Decian. *conſil.*23. *num.*94. *lib.*1. Menoch. *conſil.*442. *num.*30.

Nec obſtat, quòd dicitur, regulam non procedere, 7
quando in tranſactione feudum non traditur, ſed dimittitur

tur penes poſſeſſorem, vt per Bal. *in cap. 1. ad fin. de controu. inter vaſal. & al. de benef.* cum alijs adductis, quia vltra quod habet multos contradictores cumulatos per Surd. *conſ. 501. ſub num. 9.* illud procedit, quoad validitatem tranſactionis, & ne per ea tranſigens incidat in pœnam alienantis, non autem quoad præiudicium aliorum vocatorum vt per Melchior. Palacz. *de maior. part. 4. qu. 2. ſub num. 2.* Molin. *de prim. Hiſpan. lib. 4. cap. 9. num. 18. circa med.* quod feudum ſit hæreditarium non apparere, cùm non exhibeatur inueſtitura, quod autem ea non apparente, præſumatur hæreditarium, habet maximam difficultatem. Nam quod potius præſumatur ex pacto, & prouidentia, vetius & receptius videtur exceptis, & trad. per Marin. Frecc. *de feud. 3. part. num. 53. & in deciſ. Pedem. 16. a num. 5. vſque ad finem.*

8 Non obſtat, quòd dicitur, Ducem non poſſe agere ad feudum, cùm eum præcedat D. Maria eius Auia, quia vltra quod pendente conditione poteſt agi pro iure conditionali ſaltem vt declaretur ius eueniente conditione competere, vt fuit dictum *in Firmana Bonorum 20. Iunij 1593. coram bon. mem. Gipſio*, hoc non percutit dubium, de quo agitur, quod quærit tantum de exceptione tranſactionis, non de alijs.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Valeñ. Beneficij.

Lunæ 5. Iunij 1609.

A R G V M E N T V M.

Donari non poteſt iuſpatronatus, ſeu ius præſentandi perſonæ laicæ abſque conſenſu ordinarij, nec ſufficit conſenſus Vicarij, niſi adſit ſpecialis facultas. Item Patronus non poteſt concedere facultatem præſentandi antequam beneficium vacet, & quid iuris ſit ſtante mandato generali ad negotia.

S V M M A R I V M.

Donatio iurijſpatronatus ſeu iuris præſentandi facta laico abſq; conſenſu ordinarij nulla eſt, n. 1.

Vicarius abſque ſpeciali facultate non poteſt conſentire donationi iuriſpatronatus facta laico, n. 1.

Patronus non poteſt concedere facultatem præſentandi antequam beneficium vacet, num. 2. Vbi quod iuramentum nihil operatur, & num. 3. quod nec etiam per viam donationis iuris præſentandi.

Fallit quando conſtituitur generaliter procurator ex iuſta cauſa abſentia, n. 4. licet id non firmetur totaliter.

Dictio, maximè, *exprimit caſum minus dubitabilem, & implicat magis dubitabilem, n. 4.*

DECISIO CCLVII.

1 CONcluſum fuit ſententiam Vicarij Ordinis Seruorum vti iniuſtam eſſe reuocandam, quia donatio facta Dominico Perez, cuius vigore præſentatus fuit Ioſephus, eſt nulla, fuerat enim Dominico donatum à Petro Toſſire ius præſentandi ad vnum ex quinque Beneficijs ſecunda vice vacantis, quæ donatio non valuit, cùm ſit facta perſonæ laicæ abſque conſenſu, & confirmatione Ordinarij, quæ ſicut requiritur, quando laico donatur iuſpatronatus ad not. communiter per Doct. *in cap. cum ſeculum, & in cap. illud de iurepatron.* Ita etiam quando donatur ius præſentandi, Put. *deciſ. 16. lib. 2.* Dec. *conſ. 541. num. 2. iunctis primis verb. conſ.* Nec ſuffragatur confirmatio Vicarij, niſi doceatur de ſpeciali facultate illi ad hoc conceſſa, quia ex generali eius poteſtate non valuit, Calder. *conſil. 1. de offic. Vicar.* latè comprobat Ioann. Bapt. Ferrett. *conſ. 343. n. 7. pluribus ſeqq.*

2 Eſt etiam nulla, quia patronus non poteſt concedere facultatem præſentandi antequam beneficium vacet, *cap. fin. vbi omnes not. de conceſſ. preb.* quia vt dicunt ibi Doctores quando beneficium eſt plenum, patronus dicitur habere poteſtatem ligatam, *cap. paſtoralis, §. 1. de reſcript.* & ne aperiatur via ad vacationes *contra decret. ne captanda de conceſſ. preb. lib. 1.* Et hoc caſu iuramentum interpoſitum non validat, vt fuit dictum *in Pampilonen. Beneficij 13. Februarij 1595. coram Reuerendiſſ. P. D. meo Iuſto*, prout nec confirmatio ſuperioris, Abb. *in cap. contractus num. 3. de conceſſ. præbend.*

3 Nec facit, quod Doct. *in d. cap. fin.* videantur loqui in mandato, quia vltra quod, vt benè deducunt Informantes, in effectu ſumus in caſu mandati, ad præſentandum, loquitur generaliter quod patronus non poteſt tradere poteſtatem præſentandi ad beneficium vacaturum, Cardin. *ibi ſub num. 4.* Abb. *in princ.* & in terminis donationis iuris præſentandi tradit Dec. *conſ. 541.*

4 Non obſtat, quòd ſit ad vnum de quinque vacaturis in genere, non in ſpecie, quo caſu videtur valere conceſſio facultatis, & conſtitutio Procuratoris, vt ex ſententia Guid. tradunt Io. Andr. & alij *in d. cap. fin.* quia fuit dictum pro negotijs ſuis, præſertim ex iuſta cauſa, puta longæ abſentiæ, & quod ita declarauit Rota *in d. Pampilonen. Beneficij.* Sed hoc non caret ſcrupulo, quia Ioan. Andr. & alij non reſtringunt dictum Guid. ad hunc caſum, quia dicunt tunc maximè verum, per iſtam enim implicatiuam *maxime* innuunt quod etiam illis non concurrentibus procedat, licet facilius, & planius, ſi concurrant, vt benè ponderat Imol. *ibi num. 8. circa med.* quod etiam videtur ſentire Abb. *ſub num. 6.* Natura enim iſtius dictionis, *maximè*, eſt exprimere caſum minus dubitabilem, & implicare magis dubitabilem, *l. qui ſe patris*, & ibi not. *C. vnde lib.* Gloſ. *in l. illud, ff. ad legem Aquil.* Iaſ. *in l. pro herede, §. 1. circa princ. ff. de acquir. hered. & DD.* dicunt quod illis concurrentibus valeat conſtitutio procuratoris, etiam ſi conſtituens vnicam tantùm præſentationem habeat, in deciſ. Pampiloneñ. dicitur limitari regulam quando datur generalis Procurator in omnibus negotijs, præſertim in iuſta cauſa qui eſt propriè caſus, qui tunc agebatur, vt in ea dicitur; Vera eſt enim illa limitatio illis concurrentibus, ſed non ſequitur, quod etiam ſine illis non procedat, & propterea quando difficultas ad hoc reducatur, libenter iterum partes audirem. De Iuſtitia & iuribus ſententiæ Vicarij Valeñ. ſi opus fuerit, particulariter videbitur.

ILLVSTRISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Romana Fideicommiſſi de Veccijs.

Die 17. Iunij 1609.

A R G V M E N T V M.

Colligitur ex Summario argumentum.

S V M M A R I V M.

Lis poſtquam cauſa fuit commiſſa inducitur per citationem, num. 1.

Tranſumptatio inſtrumenti lite pendente non poteſt fieri abſq; decreto iudicis coram quo cauſa pendet, n. 1.

Citatio generalis per proclama non ſufficit, vbi adſunt contradictores certi, n. 2.

DECISIO CCLVIII.

1 FVit reſolutum tranſumptum non fuiſſe validum; nam cùm de Anno 1591. cauſa fuiſſet in Rota commiſſa, & lis per citationem introducta, Rota *deciſ. 9. vt lit. pend. in nou.* non poterat fieri hæc tranſumptatio abſque decreto iudicis, coram quo cauſa pendebat, Rota *deciſ. 1. de fid. inſtrum. & num. 36. de prob. in antiq.* Pariſ. *conſ. 135. num. 9. lib. 4.* Decian. *reſp. 24. n. 58. lib. 1.*

2 Quia cùm cauſa eſſet commiſſa contra poſſeſſores, Ita vt contradictores, & intereſſe habentes eſſent certi, erant illi nominatim & particulariter citandi, nec ſufficiebat generalis citatio per proclama, iuxta notata *in cap. fin. de fid. Inſtrum. & in auth. ſi quis in aliquo, C. de edendo*, Alex. *conſil. 106. n. 14. lib. 1. & conſ. 150. n. 4. verſ. Hic 1. lib. 6.* Vbi quod ita fuit concluſum per famoſiſſimos Doctores, Philippum de Corſinis, Nicolaum de Cambionibus, & Roſellum, Rol. *conſ. 69. n. 57. lib. 3. qui de communi*, Dec. *d. reſp. 24. n. 24. & ſeq. lib. 1.* Vbi etiam dicit communem. Quantum ad primam Matricem, vnde fuit facta extractio, Domini voluerunt, quod de ea particulariter videretur.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Ciuitatis Caſtelli Fideicommiſſi.

Mercurij 7. Iunij 1609.

A R G V M E N T V M.

Agitur de pluribus detractionibus competentibus grauato ante reſtitutionem fideicommiſſi, & ex quibus cenſeatur prohibita detractio Trebellianicæ.

S V M M A R I V M.

Funeris impenſa debet detrahi ex fideicommiſſo ante reſtitutionem, n.1.

Funeris impenſa dicitur debitum defuncti, & hæreditatis, & eſt magis priuilegiatum, quàm omne aliud debitum, num.1.

Aes alienum teſtatoris debet detrahi ex fideicommiſſo ante reſtitutionem, n.1.

Dos vxoris teſtatoris debet detrahi ex fideicommiſſo ante reſtitutionem, n.2.

Bona & iura hæredis grauati non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, n.2.

Grauatus in reſtitutione fideicommiſſi poteſt deducere id, quod ſibi à defuncto debetur, nec ad iſtum effectum dicuntur confuſa actiones, n.2.

Hæreditas non agnita non tranſmittitur, n.3.

Aditio hæreditatis probatur per retentionem deberi, quod aliàs eſſet ſoluendum, num.3. Vbi maximè ſi retentio fuit per plures annos.

Legitima reijcit omne onus, & grauamen, n.4.

Filius grauatus vltra legitimam detrahit etiam Trebellianicam, n.4.

Trebellianica poteſt prohiberi etiam in filijs primi gradus, num.4.

Trebellianica prohibitio non requiritur in indiuiduo, ſed ſufficit quod ex verbis generalibus colligi poſſit, n.5.

Trebellianica cenſetur prohibita, quando teſtator voluit bona ſua reſtitui pleno iure, ſi cum dd. verbis alia concurrant denotantia teſtatorem voluiſſe omnia bona ſua reſtitui, num.5.

Trebellianica cenſetur prohibita, vbi teſtator voluit bona ſua reſtitui ſine diminutione, n.5.

DECISIO CCLIX.

1 ACtum fuit de detractionibus, quas prætendunt Pancierij facere ante reſtitutionem fideicommiſſi, & quoad funeris impenſam, clari iuris eſt, eam eſſe in primis deducendam, *l. Papinianus, §.4. de inoff. teſtamento, l. in reſtituenda, C. de pet. hæred.* Dicitur enim debitum defuncti, & hæreditatis, *l.1. & l. ſi quis ſepulchrum, ff. de relig. & ſumpt. fun.* & magis priuilegiatum, quàm omne aliud debitum, *l. impenſa eod. tit. l. fin. §. in computatione,* vbi gloſ. *in verbo funus, C. de iur. delib.* Idem dicendum de quolibet ære alieno teſtatoris, quod ſoluiſſe probauerint, *l. Lucius, §. Titia, & §. filiam, ff. ad Trebell. l.1. & 2. C. eodem.*

2 Detrahendam etiam dixerunt Domini dotem vxoris teſtatoris, & matris filiorum grauatorum, Paul. de Caſtr. *conſil.77. in 1.dub. lib.2.* Natt. *conſil.255. ſub num.7.* Soccin. iun. *conſil.160. in 1.dub. lib.2.* Moder. *de fideicomm. art.35. num.1. in fine qui alios alleg.* & fuit dictum *in Fanen. fideic. 13. Nouembris 1595. coram bon. mem. Litta.* In fideicommiſſo enim & eius reſtitutione non veniunt bona, & iura hæredis grauati, *l. cohæredi, §. cum filia verſic. nec fideic. ff. de vulgar. & pupill.* & grauatus poteſt deducere id, quod ſibi à defuncto debetur, tempore mortis *l. ab omnibus, §. fin. ff. de legat. 1. l. in imponend. C. ad legem Falc. gl. in l. Stich. aut Pamphilum, §. aditio in verſic. retinet. ff. de ſolut.* Bart. *in l. debitor in fine, ff. ad Trebell.* Et ad iſtum effectum non dicuntur confuſæ actiones, vt per Soccin. iun. *vbi ſupra,* & latè Illuſtriſſ. Card. Mantic. *de coniect. vltim. voluntatis lib.7. tit.8. num.15. & pluribus ſeqq. ſecundum vltim. impreſſionem.*

3 Non obſtat, quòd obijcitur, non probari filios adiuiſſe hæreditatem matris, & eam non agnitam non potuiſſe ad deſcendentes tranſmittere, quia imò ſatis probatur aditio ex quo patet dotem prædictam non reſtitui, per retentionem enim dicitur adiuiſſe hæreditatem maternam pro filijs, vt poſt Bart. Io. de Imol. & Paul. de Caſtr. quos alleg. tradit Alex. *conſ.20. num.1. lib.7.* latè Natt. *conſ.74. num.10. & ſeq.* quæ aditio magis præſumenda ex curſu plurium annorum, quibus dotem retinuit, vt per Natt. *ibi num.11.* poſt Bart. quem citat.

4 Quoad legitimam nulla cadit dubitatio, cùm ab ea onus fideicommiſſi, & quodlibet aliud grauamen ipſo iure reijciatur, & habeatur pro non appoſito, *l. ſcimus, §. cum autem, & l. cum antiquioribus, & l. ex tribus, C. de inoff. teſtam. l. ſi pater,* vbi Gloſ. & DD. *C. de inſtitut. & ſubſtit.* difficultas fuit circa Trebellianicam, quæ filijs grauatis vltra legitimam debetur, iuxta *cap. Raynut. & c. Rainald. de teſtam. & not. in cap. ſi pater eod. tit. in 6.* Eam tamen non deberi fuit reſolutum, vti prohibitam detrahi à teſtatore, quæ prohibitio tenet etiam in præiudicium filiorum primi gradus, iuxta deciſionem quam ſemper tenuit Rota, Caſſad. *deciſ.4. de teſtam.* Creſcent. *deciſ.2. eod. tit.* fuit dictum *in vna Fanen. de Nicobatijs 18. Maij 1582. coram bon. mem. Card. Seraph. & in Fulginaten. fideicommiſſi de Orphinis, 5. Decembris 1605. coram R.P. D. meo Coccino.*

5 Quia prohibitio non requiritur in indiuiduo, ſed ſufficit, quod ex verbis generalibus id conijci poſſit, Bart. *in l. centurio num.27. verſ. vel quid ſi teſtator de vulgar. & pupill.* Alex. *conſ.207. num.10. lib.6.* quam opinionem magis communem, & veriorem Galliaula *in l. centurio num.88. in fine,* & alij relati ab Illuſtr. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.7. tit.12. num.6.* & dixit Rota *coram eo in Nucerina, fideicommiſſi 29. Octobris 1595.* Hic autem teſtator voluit bona ſua reſtitui pleno iure, & licet magna ſit controuerſia inter Doctores, an iſta verba importent prohibitionem Trebellianicæ, vt patet ex trad. à Gabr. *concluſ.4. ad Trebell.* & per Illuſtriſſ. Mantic. *in d. tract. lib.7. tit.22. num.18.* Attamen quando cum dictis verbis concurrunt alia denotantia teſtatorem voluiſſe omnia bona reſtitui, cenſetur ſine difficultate prohibita. Tum propter geminationem, quæ magis enixam voluntatem demonſtrat, tum quia hoc caſu ceſſat interpretatio, quæ datur illis verbis pleno iure per eos, qui tenent non importare prohibitionem Trebellianicæ, Claud. Aquirol. *in l. centurio num.34. ff. de vulgar. & pupillar.* Grat. qui alios allegat, & dicit Com. *conſil.103. num.14. lib.2.* Mantic. *conſ.291. col.2.* Gab. *d. concluſ. n.2.* Illuſtriſſ. Mantic. *d. num.18. in fine,* Hier. Gabr. *conſil.86. num.21. lib.2.* Menoch. *præſumpt.198. num.13. lib.4.* Peregr. *conſ.36. ſub num.9. lib.2.* Teſtator autem vltra verba, *pleno iure,* ſubiunxit, *& ſine diminutione,* quæ ſola ſufficiunt pro inducenda prohibitione, Aym. qui alios allegat, & dicit in hoc neminem diſcrepare, *conſ.174. ſub numer.1.* Gabr. qui pariter alios cumulat, & dicit indubitatum *concluſ.7. in principio ad Trebell.* plures etiam addit Menoch. *d. præſumpt.198. num.16.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Vigleuaneñ. Iuriſpatronatus.

Mercurij 26. Iunij 1609.

A R G V M E N T V M.

Plura adducuntur pro probanda quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus.

S V M M A R I V M.

Conſenſus reſignationis iuriſpatronatus præſtitus ſufficit pro acquirenda quaſi poſſeſſione præſentandi, n.1.

Fallit in præiudicium alterius patroni, data ignorantia ipſius, num.2.

Admiſſio iudicis facta ſub conditione non operatur ante purificationem conditionis, n.2.

Quaſi poſſeſſio iuris præſentandi in præiudicium alterius patroni probatur ex præſentatione inſimul facta, n.3. vbi ſecus data ignorantia alterius patroni.

Quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus non tranſit ad hæredes abſque apprehenſione, n.4.

Sta-

Statutum de continuanda poſſeſſione defuncti in hæredem non habet locum in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus, numero 4.

Quaſi poſſeſſio vnius patroni præſeruatur per præſentationem aliorum, n. 5.

Dic procedere vbi is, qui non præſentauit fuit per prius in quaſi poſſeſſione præſentandi, n. 5.

Poſſeſſio acquiſita lite pendente, & poſt inhibitionem non eſt manutenibilis, n. 5.

DECISIO CCLX.

1 RESolutum fuit Baliſtæ, & eius nepotibus, dandum eſſe mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione præſentandi, quia Baliſta præſentauit de anno 1573. & præſentatus fuit inſtitutus, deinde de anno 1596. ipſe vna cum eius nepotibus præſtitit conſenſum reſignationi ad fauorem Bernæ, quod ſufficit pro quaſi poſſeſſione præſentandi, Abb. *conſil.* 14. *n.* 1. *in fin. part.* 1. Creſcen. *deciſ.* 2. *de iurepatron.* & fuit ſæpiùs reſolutum.

2 De quaſi poſſeſſione autem hæredum Rolandi nullibi conſtat, quatenus enim deducitur ex conſenſu præſtito ab ipſo ſupradictæ reſignationi, reſpondetur fuiſſe præſtitum abſentibus, & ignorantibus Baliſta & nepotibus. Vnde non potuit in eorum præiudicium poſſeſſionem acquirere, Caputaqu. *deciſ.* 339. *part.* 2. Nec releuat admiſſio iudicis, quia fuit facta conditionaliter, ſi & quatenus ipſe ius haberet. Vnde non ſuffragetur, donec appareat de iure ipſius, vt per Caputaq. *deciſ.* 129. *part.* 2.

3 Præſentatio anni 1598. vltra quod dedit occaſionem liti, quæ de illo anno cœpta fuit coram Ordinario Vigleuanen. ſuper prætenſo iure præſentandi Rolandi, & fuit pariter admiſſa cum conditione *ſi, & quatenus ipſi Rolando ius nominandi competeret*, nec eſt verum quod fuerit facta vnà cum Baliſta, & nepotibus. Vnde non intrat, quod ſufficit illum fuiſſe admiſſum à compatronis, iuxta doctrinam Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina ſub num.* 93. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* quem ſequuta eſt Rota 10. *Maij, &* 1. *Decembris* 1608. *coram D. meo Marcomontio*. Quia Rip. loquitur, quando ſimul præſentat, imputet enim ſibi verus patronus qui alium admittit, & patitur quod ſecum præſentet. In caſu autem iſto præſentatio facta eſt non ſolum abſentibus Baliſta, & nepotibus, ſed etiam inſcijs. Vnde non poteſt aſcribi illis, quod admiſerint, & paſſi fuerint Rolandum præſentare, cùm patientia non detur ſine ſcientia, vt per Rip. *in d. c. cum Eccleſia n.* 64.

4 Et vbi probatur aliqua quaſi poſſeſſio Rolandi, illa tamen non tranſiſſet ad eius hæredes, *l. cum hæredes, ff. de acquir. poſſeſſ.* Achil. *deciſ.* 5. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Fab. *deciſ.* 6. *lib.* 2. Caputaq. *deciſ.* 420. *part.* 2. & fuit ſæpiſſimè reſolutum, & ſignanter *in vna Alben. Parochialis* 27. *Iunij* 1605. *coram me*. Neque obſtat, ſtatutum de continuanda poſſeſſione, *ex allegata deciſ.* Caputaq. quia Rota illam non ſequitur, vt fuit dictum *coram bon. mem. Card. Seraph. in Comen. iuriſpatronatus* 8. *Iunij* 1601. & repetitum *in d. Alben. Parochialis*. Idem dicitur de poſſeſſione Ioannis Auguſtini qui fuit frater Rolandi, & tantò magis, quia non apparet quod Rolandus fuerit eius hæres.

5 Non obſtat, quòd dicitur, per præſentationem factam à Baliſta, & Nepotibus fuiſſe præſeruatam poſſeſſionem Rolandi, iuxta *conſ.* Federici de Senis 112. *in vlt. dub.* & Bald. *conſil.* 15. *de iurepatr.* quos ſæpius ſequuta eſt Rota, quia procederet ſi appareret per prius Rolandum fuiſſe in poſſeſſione præſentandi, Put. *deciſ.* 298. *lib.* 1. fuit dictum *in Viterbien. Capella* 12. *Iunij* 1606. *coram Reuerendiſſ. P. Domino meo Manzanedo*. Nec poſſunt adiuuari aduerſarij præſentationibus factis de anno 1606. & 1607. quia cùm ſint factæ lite pendente, & poſt inhibitionem Rotalem, nulla ex eis poteſt reſultare poſſeſſio manutenibilis, Caputaq. *deciſ.* 234. *lib.* 1. *in manuſcript.* latè Lancell. *de attent. part.* 3. *cap.* 31. *num.* 185.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Placeñ. & Toletana Canonicatus, & beneficiorum.

Veneris 26. Iunij 1607.

ARGVMENTVM.

Gratioſa ſubrogatio, vt immiſſionem Beneficij producat, quæ probanda ſint, quid ſi in lite adeſſent nullitates, & defectus, ſeu calumnia, & an impetranti Beneficium per priuationem ſuffragetur ſubrogatio.

SVMMARIVM.

Beneficium imperans ex gratioſa ſubrogatione immittendus eſt in poſſeſſionem ipſius Beneficij probata lite, clericatu, & obitu Beneficiati, n. 1.

Imperans Beneficium ex gratioſa ſubrogatione, quando immittendus ſit in poſſeſſionem lite exiſtente, nulliter proſequuta ex defectu citationis, & aliorum, de quibus num. 2. & 3.

Citationis exequutio probatur per atteſtationem ſolius Notarij. Vbi ſic adeſt ſtylus, quod à ſolo Notario fiat relatio ſicut ſoli Nuncio referenti etiam ſine teſtibus creditur, num. 4.

Gratioſa ſubrogatio non operatur, quando lis eſt calumnioſa. Declara vt n. 5.

Subrogatio beneficij non datur impetranti per priuationem. Declara vt num. 6.

DECISIO CCLXI.

DOmini vtraque parte informante ſteterunt in deciſis, 1
Didaco dandam eſſe immiſſionem in poſſeſſionem Canonicatus, & beneficiorum vigore gratioſæ ſubrogationis, quam obtinuit ad ius, & poſſeſſionem Ludouici de Obregoñ, quia conſtat de lite, Clericatu Didaci, & obitu Ludouici in poſſeſſione dictorum beneficiorum, Put. *deciſ.* 495. *lib.* 2. fuit dictum *in Burgen. de Pancona* 24. *Octobris, &* 28. *Nouembris* 1588. *coram Gipſio, in Senen. Canonicatus* 13. *Maij eiuſdem anni coram Bubalo, & in Miranden. Parochialis* 17. *Maij* 1600. *coram R. P. D. meo Decano, & ſæpiſſime in alijs.*

Non obſtat, quòd opponitur de defectu litis. Nam qua- 2
tenus ille deducitur ex iuribus regulæ de annal. fuit iam ſatisfactum per duas deciſiones à quibus nullatenus recedendum eſſe dixerunt Domini, & dicta per Mandoſ. *qu.* 5. *ſuper d. regula*, quod vltra impetrationem, ſeu gratiam obtentam commiſſio cauſæ, citatio, Proceſſus cauſæ, ſententia, ſequeſtrum, & omnia alia acceſſoria annullentur, non applicentur, quia in commiſſione adeſt clauſula virtualiter operans quod quæ ſequutæ ſunt circa deductionem vltimarum, ſint tanquam ex noua commiſſione veteri ſublata.

Quatenus etiam deducitur litis defectus ex defectu cita- 3
tionis, cùm citatio Landæ non ſuſtineatur, quia mandatum ipſius erat reſtrictum ad primas gratias, & citatio in partibus contra Obregoñ. non ſubſiſtat, quia de eius exequutione adeſt ſola atteſtatio Notarij cum vno teſte, & tamen requirebantur duo, Put. *deciſ.* 5. *lib.* 3. & quia non fuit facta cum literis citationis a Curia emanatis, ſed ex tranſumpto ab illis per Notarium extracto, omiſſa citatione in perſonam Procuratoris in curia fuit dictum, citationem principalis in partibus eſſe validam, & ſtandum eſſe relationi Notarij abſque teſtibus, quia cùm ex notorio ſtylo in illis partibus Notarij fungantur officio Nuncij, ſicuti ſoli nuncio referendum creditur, Gloſſ. *in cap. cum cur. ui, in verſ. ſecus nuncius de appell.* Specul. *tit. de citat.* §. 1. *verſ. ſed nunquid credatur*. Ita etiam credi debet ſoli Notario Nuncij officio fungenti, vt dixit Rota *in Toletana Decimarum de Sacerdot.* 12. *Iunij* 1590. *coram R. P. D. meo Decano, & in Vlisbonen. iuris deputandi collectorem Decimarum* 14. *Martij* 1603. *coram D. meo Ortembergo.*

Exequutio citationis fuit facta cum originalibus, vt ex 4
ipſorum inſpectione apparet, & tranſumptum literarum citationis non dicit, quod intimatio fuit facta vigore tranſumpti, ſed quod potius fuit facta vigore originalium, licet

poſt

poſt factam intimationem Notarius extrahat vnum tranſumptum eodem contextu, ac literis originalibus, & ab intimationibus, & quando verba non eſſent clara ita eſſent interpretanda pro validitate citationis.

5 Non obſtat, quòd dicitur ſaltem litem eſſe calumnioſam, & ob id non ſuffragari pro obtinenda ſubrogatione, quia id procedit, quando calumnia eſt euidens, & notoria, carens omni colore, & probabili cauſa litigandi, Rebuff. *in regul. de ſubrog. gloſ.* 1. *num.* 3. fuit dictum *in Collen. Parochialis* 15. *Decembris* 1591. *coram bon. mem. Card. Seraphino, in Conchen. Archipresbyteratus* 19. *Ianuarij* 1598. *coram Litta, in Gerunden. Canonicatus* 14. *Maij* 1602. *& in Pampilonen. Abbatia* 20. *Iunij* 1603. *coram me*. Lis autem de qua agitur non videbatur Dominus talis.

6 Quod dicitur non probari clericatum Didaci ex teſtibus de publica voce, & fama, niſi probata legitimitate, ceſſat, quia oſtenduntur literæ clericatus cum atteſtatione legitimitatis perſonæ, prout nec etiam obſtat, quod impetranti per priuationem non detur ſubrogatio, & data non ſuffragatur, vt in vltima parte regulæ; quia cum fel. rec. Clemens VIII. declarauerit beneficia eo ipſo vacare, & liberè impetrari poſſe à Sede Apoſtolica, quatenus Obregon, & alij aduerſarij non parerent, prout non paruerunt, & fuerunt declarati incidiſſe in pœnas in Breui contentas, ob non partitionem, tam per Illuſtriſſimum Cardinalem Gimnaſium, quàm per Illuſtriſſimum Mellinum, Nuncios, ſequitur regulam in hac parte non obſtare Didaco, quia non procedit, quando eſt lata vna ſententia priuationis, vt per Sarnen. *in d. reg. qu.* 7. *num.* 4. *in fine verſ. limitantur tamen*, multò minus quando ſunt latæ duæ.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Sabineñ. Decimarum.

Mercurij 1. *Iulij* 1609.

A R G V M E N T V M.

Ius decimandi an, quomodo, & per quantum tempus contra Epiſcopum præſcribatur.

S V M M A R I V M.

Epiſcopus habet ſuper decimis intentionem fundatam à iure communi in prædijs, ex quibus percipiuntur, ſi ſint nullius Parochiæ, n. 1. *Vbi etiam an iſto caſu contra Epiſcopum præſcribatur ex immemoriali poſſeſſione cum titulo, vel ſine titulo, & quomodo.*

Decimandi an præſcribatur contra Epiſcopum abſque immemoriali poſſeſſione, ſed ſolum per annos 40. cum titulo, num. 2. *&* 4.

Epiſcopus poſt Concilium Lateranenſe non poteſt infeudare decimas abſque authoritate Papæ, n. 3.

Prælatus numquid poſſit Eccleſiæ præiudicare in quærendis ante acceptationem, n. 5.

D E C I S I O C C L X I I.

1 AGitur inter Eccleſias rurales exiſtentes in poſſeſſione à 40. annis, & vltra, exigendi decimas, licet iuxta reſolutiones factas non ſint Parochiales, & Illuſtriſſimum D. Card. Epiſcopum Sabineñ. qui dicit ſe habere intentionem fundatam de iure communi, in dictis decimis, ex quo prædia ex quibus percipiuntur ſunt in nullius parochia, *cap. quoniam in ſecundo dicto ibi, alioquin*, vbi Hoſt. *num.* 1. *& ſeqq.* Butr. *num.* 2. Anchar. *num.* 4. Abb. *num.* 2. Boich. *num.* 2. *de decim. cap. dudum*, vbi gloſ. *in verb. de iure communi, in verſ. verius puto*, & ibi Anchar. *num.* 1. *in fin.* Butr. *num.* 2. Card. *num.* 1. *eod. tit. de decim.* Et propterea ſubiungebatur, quod dictæ Eccleſiæ contra Epiſcopum debebant docere de immemoriali poſſeſſione, aut de quadragenaria *cum tit. cap.* 1. *de præſcript. in* 6. *DD. in cap. fin.* vbi Rocch. *num.* 293. *de conſuet.* Rebuff. *de decim. q.* 13. *num.* 82. & fuit reſolutum *in cauſa Ciuitaten. Decimarum* 18. *Maij* 1596. *coram bon. mem. Gypſio*, de qua tamen immemoriali aut quadragenaria cum titulo, non docet Rector dictarum Eccleſiarum ruralium.

2 In hoc articulo, qui vſus eſt ſatis ſubtilis, dicebant Domini pro reſolutione, quod quando quis habet de iure fundatam intentionem ſuper aliquo, ſi poteſt nihilominus illud concedere, aut alienare, quod tunc non requiritur immemorialis, aut quadragenaria cum titulo ad hoc, vt contra ipſum præſcribatur, ſed ſufficit quadragenaria. Nam ſcientia, & patientia illius, qui poteſt concedere, aut alienare inſeruit pro titulo. Secus autem ſi ille, qui habet de iure intentionem fundatam, non poteſt concedere, vel alienare, Card. *in cap. cum Eccleſia, in §. verum quam de cauſ. poſſ. & propriet. in verſic. oppono de hoc, de Capitulo ad decimas*, Rip. *in dict. cap. cum Eccleſia num.* 25. *verſic. decima ſolutio*, Abb. *num.* 46. Felin. *in cap. ſi diligenti, de præſcript. num.* 7. *circa final. verſic. ſecunda reſolutio, in fin. dictæ ſecunda reſeruationis, verſic. tamen propter authoritatem prædictorum.*

In propoſito autem ſi ageretur contra laicum, cui Epiſcopus poſt Concilium Lateranenſe non poteſt infeudare decimas abſque auctoritate Summ. Pontif. *vt in cap. prohibemus de decim.* Rebuff. *de decim. qu.* 13. *num.* 73. Hoſtienſ. *in Summ. eod. titul. num.* 3. *in verſic.* 3. *quæritur*, Iaſ. *conſil.* 19. *num.* 13. *verſ. vnde tranſactio lib.* 3. non ſufficeret quadragenaria cùm patientia Epiſcopi, vt per DD. *in dicto cap. cum Eccleſia*, ſed requireretur immemorialis cum fama priuilegij, Ioan. Andr. & alij *in cap. cum Apoſtolica, de his, quæ fiunt à Prælat.* Felin. *in cap. cauſam, num.* 3. *de præſcript. & in cap. cum contingat num.* 4. *verſ. ſi tamen de for. compet.* Rebuff. *de decim. qu.* 13. *n.* 69. *& ſeqq.* 3

Sed in hoc caſu, cùm agatur cum alia Eccleſia, dicendum eſt, quod ſi Epiſcopus poſſediſſet iam iſtas decimas, cùm in alienatione rerum Eccleſiæ requiratur certa ſolemnitas, vt latè per Couar. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 1. propterea iſto caſu non ſufficeret quadragenaria cùm ſcientia, & patientia Epiſcopi, vt dicunt DD. prælleg. *in præcitato cap. cum Eccleſia*, ſed requireretur immemorabilis, aut quadragenaria cùm titulo, vt in iuribus ſupra allegatis pro Epiſcopo: ſed cùm Epiſcopus numquam poſſederit iſtas decimas, quæ ſunt in nullius parochia, non agitur de iure quæſito amittendo, ſed de iure non quæſito, & ſi Epiſcopo debito præſcribendo, vt per Abb. *in cap. quoniam num.* 4. Butr. *num.* 5. Cardin. *in verſic. quarto oppono de decim.* & propterea ſufficit ſola quadragenaria cum ſcientia, & patientia Epiſcopi, vt per allegatos DD. *in cap. cum Eccleſia*, Epiſcopus enim poſt recuperationem iſtarum decimarum poteſt illas, vel ad opus ſuum retinere, vel ſecundum diſcretionem à Deo ſibi datam alteri Eccleſiæ concedere, *vt in cap. quoniam, & ibi DD. omnes de decim.* 4

Non obſtat, quòd licet in quærendis ante acceptationem Prælatus poſſit præiudicare Eccleſiæ, vt per Franc. *in cap.* 1. *ſub num.* 26. *limit.* 11. *& num.* 27. *de rebus eccleſ. non alien.* Tamen dicendum eſt in quærendis, non in debitis de iure communi, vt colligitur ex not. per Franc. ibid. Quia reſpondetur, quod hodie non agitur an Epiſcopus potuerit præiudicare Eccleſiæ in non quærendo decimas de iure communi ſibi debitas, ſed dicitur quod cùm de iure potuiſſet concedere iſtas decimas alteri Eccleſiæ, ex quo illas numquam percipit, & ſunt in nullius Parochia, cùm iſtæ Eccleſiæ poſſederint ſpacio 14. ann. cùm ſcientia, & patientia ipſius Epiſcopi, iſta inſeruiunt pro titulo, quia Epiſcopus poterat illas concedere iſtis Eccleſijs, vt ſupra dictum eſt, nec agitur an Epiſcopus potuerit præiudicare in non quærendo illa, quæ de iure communi ad ſuam Eccleſiam ſpectant, ſed ſolum, quod ſpacio 40. ann. poſſunt illæ præſcribi cum ſcientia Epiſcopi, cùm Epiſcopus ipſe concedere potuiſſet. 5

R. P. D. COCCINO DECANO.

Romana de Leucatellis.

Veneris 30. *Octobris* 1609.

A R G V M E N T V M.

Breuis eſt deciſio, ſed notabilis, & Magiſtralis, in qua præcipuè docetur, an, & quando manutentio concedatur vigore poſſeſſionis defuncti in hæredem continuatæ ex ſtatuto Vrbis.

SVM-

SVMMARIVM.

Manutentio datur probata poſſeſſione tempore mota litis, num. 1.

Poſſeſſio defuncti non continuatur in heredem vigore ſtatuti Vrbis quando fuit occupata a Tertio ante aditam hereditatem, & quid in ſuo herede, n. 2.

Poſſeſſio defuncti continuata in heredem vigore ſtatuti Vrbis non habet locum in bonis emphyteuticis, numer. 2. 3. & 4.

Poſſeſſio defuncti non continuatur in heredem vigore ſtatuti Vrbis, eſt poſſeſſio ciuilis non perſonalis, n. 3.

Poſſeſſio penes duos eſſe non poteſt, n. 3.

Emphyteuta an habeat poſſeſſionem ciuilem, vel naturalem à poſſeſſione Coloni differentem, num. 4. *Vbi etiam an poſſeſſio quam habet emphyteuta dicatur artificialis.*

Manutentio poſſeſſionis vigore ſtatuti Vrbis continuantis poſſeſſionem defuncti in heredem quibus exceptionibus retardetur, n. 5. *in fine.*

Interdictum adipiſcenda quando heredi concedatur, n. 6.

DECISIO CCLXIII.

1 DOmini dixerunt Ioanni, & Baptiſtæ fratribus dandum eſſe mandatum de manutenendo in poſſeſſione domorum de quibus agitur, cùm ille, qui habet poſſeſſionem de tempore litis motæ debeat manuteneri, iuxt. text. *in §. retinendæ inſtit. de interdictis*, de qua ſatis conſtat in caſu iſto ex inſtrumento ademptionis, *l. non idcirco, vbi not. DD. C. de fid. inſtr. & in l. prædia, ff. de acquir. poſſ.*

2 Filij enim Bernardini non poſſunt ſe iuuare ex ſtatuto, *cap.* 147. *lib.* 1. de continuanda poſſeſſione in hæredem, tum quia eius diſpoſitio non habet locum, quando poſſeſſio à tertio ante aditam hæreditatem fuit occupata ex alleg. per Gabr. *de acqu. poſſ. concluſ. vlt. num.* 18. Tiraqu. *in tract.* le mort ſaiſit 5. *part. declar.* 3. *num.* 1. *& ſeqq.* & ſæpè dixit Rota, *vt in deciſ. allegatis in cauſa Romana Vineæ, & hoſpita* 13. *Martij* 1608. *coram R. P. D. meo Decano*, & quatenus eſſet verum, quod huiuſmodi limitatio non habet locum in ſuo hærede, de quo loquitur dictum ſtatutum, quia aditione opus non habet, vt in terminis dicit Gabr. *conſ.* 36. *num.* 13. *lib.* 1. adhuc nihilominus filij Bernardini non poſſunt ſe iuuare dicto ſtatuto, quod non habet locum in bonis Emphyteuticis, quia & ſi omne ius defuncti tranſeat in hæredem, excipitur tamen ius perſonale, *l. heres, ff. de acquir. hered.* prout eſt iſtud, quia emphyteùſis eſt finita per obitum Bernardini, & propterea dictum ſtatutum non debet intelligi de ea poſſeſſione, quæ cohæret iuri perſonali, cum recipiat interpretationem à iure, vt in terminis dicit Cum. *in conſ.* 173. *in fin.* quem ſequitur Rub. Alexand. *in conſil.* 121. *num.* 5. Iaſ. *conſil.* 152. *lib.* 4. & Gabr. *de acquir. poſſ. concluſ. vlt. num.* 13. & fuit reſolutum *in cauſa Imolen. bonorum* 10. *Aprilis* 1591. *coram D. Card. Pamphilio, & in cauſa Mediolanen. bonorum* 28. *Martij* 1598. *coram Domino Cardin. Mellino, & in dicta cauſa Romana Vineæ, coram D. Decano.*

3 Maximè cum poſſeſſio, quæ transfertur per ſtatutum ſit poſſeſſio illa ciuilis, vt dicit Alex. *in conſil.* 24. *num.* 3. *lib.* 3. Tiraqu. *in tract.* le mort ſaiſit, *part.* 3. *declarat. ſecunda, n.* 3. quæ remanet penes Dominum directum, *l.* 3. *§. ex contrario cum ibi not. ff. de acquir. poſſeſſ.* nec poteſt eſſe penes duos, gloſſ. *in l. ſi vt certo, §. ſi duobus vehiculum in verbo dominum, ff. commod.* & ibi Caſtr. *num.* 7. & propterea non habuit Bernard. qui tranſmitteret in hæredem.

4 Neque releuat, quod licet emphyteuta non habet poſſeſſionem ciuilem, habet tamen cum naturali quandam poſſeſſionem ciuilem, vt dicit Anchar. *conſil.* 63. *num.* 4. quæ differt à poſſeſſione coloni, & ſolo animo retinetur, vt per eundem Anchar. *conſil.* 443. *num.* 11. quam etſi in iſtis terminis non poſſet ſuffragari contra tertium iuxta diſtinctionem Hoſt. *in cap. olim* 12. *num.* 16. *de reſtit. ſpol.* ſatis enim eſt quid ſtatutum habeat in quo poſſit operari artificium ſuum, hæc enim poſſeſſio dicitur artificialis, Alex. *conſil.* 24. *n.* 3. *verſ. & appellatur dicta poſſeſſio lib.* 3.

5 Nam fuit per Dominos reſponſum, quod quatenus prædicta eſſent vera, adhuc non releuant in caſu iſto, quia ſumus in iure perſonali, extincto per obitum Bernardini vt dictum eſt, & propterea nec illa poſſeſſio ciuilis quam habet emphyteuta, quæcumque illa ſit poteſt iuuare contra tertium, & licet hæc videantur reſpicere petitorium, tamen poſſunt opponi in caſu iſto in poſſeſſorio, quia omnis exceptio, quæ pertineret ad petitionem bonorum habet perimere fictionem, & beneficium ſtatuti, vt in terminis dicit Bald. qui loquitur in ſimili ſtatuto *in conſil.* 141. *num.* 3. *lib.* 1.

Neque facit, quod dicitur competere in omnem euen- 6
tum hæredi interdictum adipiſcendæ, vt per Tiraqu. *dicta* 5. *part. declar.* 3. *num.* 16. & per Gabr. pariter loco allegato *num.* 22. & per Rub. Alexandrinum *d. conſil.* 121. *num.* 5. & 6. quia Doctores prædicti loquuntur, quando ante aditam hæreditatem fuit occupata poſſeſſio naturalis, quia tunc hæredi non competit interdictum retinendæ, ſed adipiſcendæ, & quicquid dicendum eſſet, ſi filij Bernardini intentaſſent hoc remedium, quia obſtarent prædicta, vt in puncto etiam conſiderauit Rub. Alexandrinus *vbi ſupra, numer.* 6. *vſque ad fin.* hoc videtur extra dubium, quia agitur hodie de interdicto retinendæ, non adipiſcendæ. Ex quibus fuit concluſum Ioanni, & Baptiſtæ fratribus dandum eſſe mandatum de manutenendo.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Spoletana Penſionis.

Mercurij 4. Nouembris 1609.

ARGVMENTVM.

In alternatiuis electio quando ſit creditoris, vel debitoris.

SVMMARIVM.

Alternatiua poſita in fauorem creditoris operatur, vt creditor in ea electionem habeat, n. 1.

Alternatiuæ natura eſt alternare æqualia, vel parum diſtantia. Declara vt n. 4.

Alternatiua poſita inter ſummas diſpares ſumma maior habetur pro non adiecta, num. 3. *Vbi declaratur hec concluſio, & num.* 4.

Penſione reſeruata ſub conditione, dummodo non excedat medietatem fructuum, conditio præſumitur iuſtificata per actionem 30. *annorum.*

DECISIO CCLXIV.

REſolutum fuit, Rectores poſſe præcisè cogi ad præſta- 1
tionem ſalmarum trium cum dimidia Grani, quia Lælio fuit reſeruata penſio in dictis ſalmis etſi mallet in tot Ducatis auri de Camera, ita vt Ducati ſuccedant loco ſalmarum ipſo volente, & eligente, non autem inuito. Verba enim ſunt clara, quibus apparet alternatiuam fuiſſe appoſitam in fauorem ipſius Sentimales. Vnde indubitanter eius eſt electio, Aym. *conſil.* 699. *num.* 7. Vltra quod in gratijs in dubio electio eſt gratiati, quaſi creditoris, Bald. poſt Guglielm. qui alleg. *in l. qui duos num.* 1. *in fin.* vbi etiam Menoch. *num.* 4. *ff. de leg.* & Fel. *in cap. inter ceteras num.* 4. *verſ. fallit* 5. *de reſcript.* Pariſ. *conſ.* 7. *num.* 42. *lib.* 2. Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 185. *n.* 4.

Accedit obſeruantia ſubſequuta, vt in propoſito conſi- 2
derauit Rota *in d. deciſ. num.* 5. Fuit enim penſio in dictis ſalmatis exacta per ſpacium vltra quinquaginta annorum, quod tempus deſeruire etiam poteſt pro præſcriptione ſi opus eſſet. Non obſtat, quod natura alternatiuæ ſit alternare æqualia, vel parum diſtantia, quia procedit in dubio. Ita enim expreſsè loquitur Soccin. ex aduerſo alleg. *in l.* 1. *num.* 4. *ff. de reb. dub.* Rip. *in d. cap. inter ceteras numer.* 34. Videlicet quando vnum ex alternatis eſſet liquidum, & veniret arbitrandum, quia tunc debet arbitrari iuxta qualitatem alterius. Nos autem ſumus in vtroque alternato certo, & taxato per Papam, & de tempore reſeruationis penſionis, quod aliud debet iuxta trad. per Felin. *in cap. num.* 28. *de reſcript.*

Non aderat inæqualitas imò maxima concernentia inter 3
ſalmam Grani, & ducatos aureos de Camera, & fatentur aduerſarij, & probatur ex fide per ipſos exhibita, & ſi valor fuit actoris, tale argumentum ceſſit etiam in fauorem Rectorum reſpectu reliquorum ſuorum fructuum. Nec etiam facit, quod in alternatiua poſita inter diſpares ſummas,

mas, ſumma maior habeatur pro non adiecta, *l. ſi ita ſtipulatus fuero decem, aut quinque, ff. de verb. oblig.* quia primò dicitur nos non verſari inter ſummas, ſed potius inter ſpecies, quo caſu vtrumque eſt in obligatione, Bart. *in l. ſi duo rei ſtipulandi, ff. de verb. oblig.* Imol. *in d. l. ſi ita ſtipulatus verſ. & ſi quæratur*, Illuſtriſſ. Mantic. *de tacit. & ambig. conuen. lib. 14. tit. 39. n. 14.*

4 Secundò reſpondetur, *l. ſi ita ſtipulatus*, procedere, quando electio eſt debitoris, tunc ſi non cadit affectio in vtroque, & ſi diceretur illud quod plus eſſe in obligatione, eſſet ſuperfluum, Iaſ. poſt alios ibi ſub *num. 1.* ſecus quando electio eſt creditoris. Vtrumque eſt in obligatione, vt poſt Petr. de Bellapert. & Cyn. quos allegat, & ſequitur, tradit Bart. *in d. l. ſi duo rei*, Incola *in d. l. ſi ita ſtipulatus*, qui rationem differentiæ conſtituunt, quia minus faciliùs qui remittit quam det, & quia ſic violenter non præſumitur, quod creditor vellet maiorem quantitatem eligere ſicut debitor minorem.

5 Tertiò reſpondetur quod attento tempore reſeruationis nulla aderat diſparitas, nec poterat conſiderari maius, & minus inter alternata, vt dictum eſt. Non obſtat, quòd penſio ſit reſeruata ſub conditione, dummodò non excedat medietatem fructuum, quia cùm fuerit exacta per 50. annos, & vltra, vt dictum eſt, præſumitur iuſtificata, cùm adhoc ſufficiant 30. vt fuit dictum *in Lucana Diaconatus 21. Maij 1578. coram fel. record. Clem. VIII.* & ſæpiſſimè in alijs. Nec probatur exceſſus. Imò contrarium colligitur ex depoſitione ipſorummet teſtium pro parte rectorium examinatorum, qui dicunt ex quolibet beneficio percipi ſalmas ſex frumenti, octo vel decem Barilia muſti, redditus prati, & alios fructus. Ita vt negari non poſſe videatur ſalmis tribus cum dimidia remanere medietatem fructuum. Idem concludunt, dum dicunt, quodlibet beneficium aſcendere ad ſcuta 50. cum ſalmæ tres cum dimidia valent ſcuta 21. quæ de deductione dicuntur non obſtare, quia non probatur cauſa, & fuit omnis deductio in literis reſeruationis prohibita. Parum refert, quod iſti Rectores aſſerant ſe non poſſe commodè viuere cum fructibus, qui remanent ſoluta penſione, quia vt dicunt teſtes ſunt ordinati ad titulum patrimonij, & ppropterea erit ipſis imputandum, ſi acceperunt beneficia tenuia, Rebuff. *in tract. de congr. n. 92.* fuit dictum *in Calaguritana de Vederan. 4. Iunij 1574. coram Oriolen. in Giennen. Congrua 28. Iunii 1600. coram R. P. D. meo Coccino, & in Toletana Decimarum de Lucilios 6. Februarij præteriti coram me.*

R. P. D. ATTREBATEN.

Placentina ſeu Compoſtellana Theſaurariæ.

Lunæ 16. Nouembris 1609.

ARGVMENTVM.

Subcollectorum beneficia ſunt reſeruata, etiamſi ipſi non exercuerint, dummodo eueniente occaſione eſſent parati exercere, cùm ſubcollectoris officium conſiſtat non ſolum in exercitio, ſed etiam in alijs prærogatiuis.

SVMMARIVM.

Ordinarius non poteſt prouidere de beneficio reſeruato, numer. 1.

Deputatio in ſubcollectorem probatur per literas deputationis etiam abſque manu Notarij, & ſubſcriptione teſtium, num. 1.

Subcollector ratione officij eſt exemptus à iuriſdictione ordinarij, num. 2.

Regula reſeruans beneficia collectorum, & ſubcollectorum habet locum etiamſi collectores, & ſubcollectores actualiter non exercuerint, dummodo fuerint, & ſint parati ad exercendum adueniente occaſione, num. 3. vbi etiam non obſtan. verbis regula.

Paria ſunt quem exercere re ipſa, & eſſe paratum ad exercendum adueniente occaſione, n. 3.

Procurator ad effectum vt pro toto tempore ſalarium conſequatur, ſatis eſt, quod per ipſum non ſteterit, & quod adueniente occaſione fuerit paratus præſtare operas ſuas, num. 3.

Familiaritatis priuilegio non gaudent, qui habent literas familiaritatis Cardinalium, ſi non ſunt verè familiares, num. 3.

Subcollectorum officium non ſolum conſiſtit in collectione ſpoliorum, verum etiam in alijs obſequijs, quæ nuncijs, & collectoribus Apoſtolicis præſtari ſolent, n. 3.

DECISIO CCLXV.

FVit reſponſum Theſaurariam eſſe adiudicandam R. P. 1
D. Manzanedo, quia probat incumbentia ad effectum adiudicationis de reſeruatione per obitum D. Didaci Caruaſal, dum vixit, vnici ſubcollectoris Apoſtolici in ciuitate, & diœceſi Placentina, *per regulam 4. Cancellariæ, & extrauagantem ad Roman. de præbend.* conſtat ex deciſione in hac cauſa facta die 25. Maij proximè præteriti, qua reſeruatione ſtante manus Ordinarij erant ligatæ, *cap. 2. in fin. de præb. in 6.* Poſteà exhibitæ fuerunt in actis literæ originales deputationis D. Didaci in ſubcollectores per Illuſtr. Card. Mellinum, quas ipſemet Cardinalis formiter recognouit, quæ ſolæ etiam ſine manu Notarij, & ſubſcriptione teſtium plenam fidem faciunt, per ea quæ tradit Innoc. *in cap. quoniam contra num. 6. verſic. alij dicunt de probation.* Bellencin. *in tractatu de charitat. ſubſid. quæſt. 114. num. 1.* Rota *deciſ. 17. de probat. & deciſ. 7. de offic. delegat. in antiqu. & deciſ. 10. verſic. contra primam concluſionem de præb. in nou.*

Secundò, fuit exhibita inhibitio eiuſdem Cardinalis con- 2
tra Epiſcopum Placentinum, ne ſe ingereret in cauſis D. Didaci, qui ratione officij ſubcollectoris erat prorſus exemptus a iuriſdictione, vt ſæpè fuit reſponſum per Illuſtriſſimos. Cardinales Sacri Concilij Interpretes.

Tertiò, adeſt inſtrumentum præſtationis iuramenti de 3
fideliter exercendo, ita quod non relinquatur amplius ambigendi locus, nec requiritur aliud exercitium actuale, quia non ſemper ſe offert occaſio in Hiſpania, vbi ſolum Epiſcoporum ſpolia colliguntur, quare cùm non ſtet per collectorem, paria enim ſunt paratum eſſe ad exercendum, & re ipſa exercere, *cap. cum non ſtat de reg. iur. in ſexto, l. iure ciuili, ff. de condit. & demonſtrat.* Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina num. 87. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* ſic de Procuratore dicitur, ſatis eſſe, quod per ipſum non ſteterit, & ſufficere quod adueniente occaſione eſſet paratus præſtare operas ſuas ad effectum, vt pro toto tempore ſalarium conſequatur, *l. ſed addes, §. cum quidam, l. qui operas, l. ſi vno §. cum quidam, verſ. cum autem, ff. locat.* fuit dictum *in Valentina mercedis 5. Iunij 1602. coram R. P. D. Lancellotte*, & ita verba regulæ, qui ſuo tempore officia exercuerint, intelligenda videntur ad differentiam eorum, qui non verè, ſed fictè eſſent ſobcollectores, ſicut habentes literas familiaritatis Cardinalium, ſi non ſunt veri familiares, non gaudent priuilegio, *per cap. fin. de verb. ſignific. in ſexto per ſuos num. 5. de maiorit. & obed.* Cæterum officio ſubcollectorum non ſolum conſiſtit in collectione ſpoliorum, verum etiam in alijs obſequijs, quæ nuncijs, & Collectoribus Apoſtolicis præſtari ſolent. Quod autem Theſauraria ſit dignitas, non tamen prima poſt Pontificalem, & quod fructus eius non excedunt vna cùm diſtributionibus quotidianis, valorem ſcutorum auri de Camera 1200. quodque R. P. D. Manzanedus obtineat Canonicatum Doctoralem in Eccleſia Calaguritana, ſufficienter probant duo teſtes, qui reddunt bonas rationes ſuorum dictorum. Reliqua verò nempè obitus Didaci, & presbyteratus R. P. D. Manzanedi, abundè fuerunt iuſtificata in præcedenti deciſione.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Iſpaleñ. ſeu nullius decimarum.

Veneris 20. Nouembris 1609.

ARGVMENTVM.

De oppidis, ſeu Caſtris, & eorum Territorijs, quomodo probetur eſſe in diœceſi vnius Epiſcopi potius, quam alterius.

SVM-

ſVMMARIVM.

Caſtrorum, ſeu oppidorum Territorium quod ſit, vel non ſit de aliqua diœceſi probatur per inſtrumenta antiqua, numer. 1.
Inſtrumentum indubitanter facit plenam probationem, num. 1. *in fine*.
Sententiæ antiquæ probant oppida, vel Caſtra eſſe, vel non eſſe in aliqua diœceſi, n. 2.
Sententia inter alios lata facit etiam aliquam præſumptionem, n. 2. *& ſeq.*
Teſtes mortui faciunt ſemiplenam probationem, n. 4.
Et copula deſignat diuerſitatem, n. 4.
Saltem, *dictio quid importet, n.* 6.
Teſtibus minus creditur, quàm ſcripturis, & inſtrumentis, num. 7.
Præſcriptio immemorabilis excluditur per contraria inſtrumenta, & ſcripturas, n. 8.
Præſcriptio immemorabilis, vt per teſtes probata cenſeatur, quæ requirantur remiſſiue, n. 8.
Teſtes ſi contradicant commiſſioni partis, nihil probant, num. 9.
Actus poſſeſſorij præſumuntur facti in vim tituli præambuli, num. 10.

DECISIO CCLXVI.

1 VIſum fuit Dominis, non conſtare oppida de Aiamonte, Lepe, & la Rondonela eſſe in diœceſi Iſpaleñ. ad effectum, qui agitur, decimarum. Imò potius apparere de contrario ex multis adductis pro parte Marchionis. Datur enim in primis antiquiſſimum inſtrumentum concordiæ anni 1267. inter Epiſcopum Silueñ. & Magnum Magiſtrum Religionis Sancti Iacobi de Spatha, in quo exprimitur, dicta loca eſſe de diœceſi Silueñ. cui ſcripturæ propter antiquitatem, eſt ſtandum in hac materia, Calcan. *conſ.* 90. *num.* 5. Hier. de Monte *in tract. de fin. c.* 1. *&* 63. *n.* 5. & dicit Rota *in Barchinonen. confinium* 19. *Ian.* 1607. *coram R.P.D. Sacrato*. Et tantò magis, quia inſtrumentum principaliter ſuper hoc celebratum fuit, quo caſu indubitanter facit plenam probationem, Bald. *conſil.* 286. *ſub num.* 2. Dec. *conſil.* 49. *ſub num.* 10. *verſic. cum ergo extet*, Natt. *conſil.* 632. *numer.* 16. *circa medium*.

2 Nec facit, quod pro parte Capituli obijcitur inſtrumentum non eſſe in forma probanti, quia coram fel. rec. Clem. VIII. ſub die 8. Maij 1583. Rota reſoluit omnia iura pro parte Marchionis exhibita, eſſe in forma probanti. Inter quæ præcipuè fuit hæc ſcriptura. Ad excludendum etiam quod dicta loca non ſint intra limites Archiepiſcoparos Iſpaleñ. adſunt duæ antiquæ ſententiæ. Altera de anno 1495. Altera de anno ſequenti, in quibus cùm ageretur de exactione cuiuſdam Tributi faciendi in toto Archiepiſcopatu, pronunciatum fuit, dicta loca non eſſe comprehenſa in facultate exigendi prædictum tributum, quæ ſententiæ licet inter alias latè faciant præſumptionem contra Capitulum, Alexand. *conſil.* 190. *num.* 16. *lib.* 2. Aymon. *de antiqu. temp. part.* 1. §. *propoſitum num.* 29. fuit dictum *in vna Corduben. decimarum* 25. *Octobris* 1595. *coram bon. mem. Card. Seraphino*, & in hac materia ſufficiunt præſcriptiones, vt per Hier. de Monte *in dicto tract. c.* 50. *n.* 7.

3 Concurrit alia, Regiæ Audientiæ, lata de anno 1518. inter Comitem de Aiamonte, & quendam babentem exercendi artem Saponariam, in toto Archiepiſcoparo Iſpaleñ. & volentem prohibere Comitem de Aiamonte, ne in prædictis eius oppidis illam exerceret, in qua Auditores Regij abſoluendo Comitem, virtualiter declararunt Vicariam de Lepe eſſe à dicto Archiepiſcopatu ſeparatam, pro qua ſententia obtinenda fuerunt pro parte Comitis examinati quamplurimi teſtes, qui depoſuerunt, loca hæc non eſſe de diœceſi Iſpaleñ. qui teſtes cùm ſint mortui faciunt ſemiplenam probationem, Bart. *in l. admonendi num.* 45. & ibi Iaſ. *num.* 98. *ff. de iureiur.* cum multis cumulatis à Surd. *deciſ.* 103. *num.* 52. Mohed. *deciſ.* 5. *de teſt.* fuit dictum *in vna Bonon. Iuriſdictionis* 18. *Maij* 1576. *coram Cardinale Lancellotto*.

4 Fuit etiam exhibita concordia quædam edita de anno 1509. inter Reginam Ioannam, & quoſdam reconciliatos, vt in ea dicitur Iſpaleñ. Gadiceñ. Oppidorum iſtorum, quod clarè indicat, ea non eſſe in Diœceſis Iſpaleñ. quia ſi fuiſſent, veniſſent ſob verbo, *Archiepiſcopatus*, & eſſent ſoperflua, & otioſa verba exprimentia in ſpecie dicta oppida contra Regulam, de qua per Bald. *in rub. C. de contr. empt. n.* 9. hoc etiam ſuadet copula, *&*, quæ deſignat diuerſitatem copulatorum, gloſſ. *in rubr. ff. de iur. & fact. ignor. in l. ſi duo, C. per quas perſonas nobis acquiritur*, Iaſ. *in l.* 1. *n.* 2. *ff. de inſt. & iur.* Et cum dicta concordia conſonat publicatio Cruciatæ de anno 1515. directa perſonis exiſtentibus in Archiepiſcopatu Iſpaleñ. Gadiceñ. & Vicaria de Lepe.

5 Accedunt plures diſpenſationes, ſeu mandata de diſpenſando directa Vicario Ordinario iuriſdictionem exercenti in dictis locis, qui etiam appellatur nullius diœceſis. Et hoc etiam colligitur ex inſtrumento concordiæ factæ de anno 1508. inter Comitem, & Archiepiſcopum, ae Capitulum Iſpaleñ. confirmatum à Iulio II. in qua narratur antiqua lis, ex qua orta de eo tempore fuit concordia, in qua ordinabatur, quod dicto Archiepiſcopo, & Capitulo ſoluerentur 2000. marapetini conſtituen. ſcuta ſex, occaſione decimarum, ex qua modica perceptione arguitur, quam fuiſſet debilis eorum prætenſio, præſertim cauſa, & ius decimandi dicta loca, quod eſt maximi redditus.

6 Faciunt etiam maximè literæ Leonis X. 1515. & ſequen. impetratæ ad poſtulationem, tam Archiepiſcopi, quàm Comitis, in quibus partes narrant, non conſtare ante concordiam loca prædicta eſſe in diœceſi Iſpaleñ. & licet ſubiungatur ſaltem quoad temporalia, attamen illa dictio, *non*, excludit ſpiritualia, Bal. *in* §. *codicillis n.* 5. *Inſt. codicillis*, Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 6. *in fin. de præb.* & adeſt etiam quintus teſtis pro parte Capituli examinatus, qui expreſsè depoſuit, loca iſta non conſiſtere in diœceſi Iſpaleñ.

7 Non obſtant teſtes Capituli, quia vltra quod patiuntur multas exceptiones, & ſunt intereſſati, vt benè deducunt Informantes pro Marchione. Primò, fuit dictum, quod cum Marchio habeat tot ſcripturas, & tanti temporis in re antiqua, plus alijs tribuendum eſt, quam teſtibus, gloſ. *in cap.* 3. *loco de teſtibus*, Soccin. *conſ.* 185. *num.* 18. *lib.* 2. Felin. *in cap. cum cauſam poſt num.* 5. *de prob.* Pariſ. *conſ.* 104. *num.* 46. *lib.* 3. Aym. *conſ.* 54. *num.* 15. Inſtrumentis enim antiquis indubitata lux veritatis aſſiſtit, vt dicit Bald. *conſ.* 109. *in princip. lib.* 4.

8 Secundò, videbatur Dominis, eos nihil dicere, quod releuet. Nam de articulata immemorabili non eſt agendum, quia vltra quod apertè colligitur ex ſcripturis, & actibus contrarijs, vt fuit dictum *in vna Caputaq. vnionum* 27. *Nouembris* 1591. *coram R.P.D. Decano*, *& in Aquen. beneficij* 29. *Aprilis* 1602. *coram me*, eam non probant, cùm non deponant cum requiſitis, gloſ. *in cap.* 1. *de præſcript. in ſexto*, nec probare poſſunt, quia deducto tempore litis, quæ ortum habuit de anno 1546. teſtes debuiſſent habere ætatem annorum 81. à qua tamen plurimum diſtant.

9 Nec facit, quod dicant de deputatione Curatorum, & qood ſactum oleum ab Eccleſia Iſpaleñ. miniſtrabatur Eccleſijs iſtorum locorum, ex quibus videtur probari diœceſis, & ius diœceſanum, *cap.* 1. *& ibi not. de relig. domibus gloſ. in c. dilectus in verbo, & lege diœceſana*, vbi Card. *n.* 3. Abb. *n.* 4. *de offic. ordin.* Abb. *conſ.* 53. *part.* 1. Quia fuit reſponſum, quod ſi teſtes intelligunt de tempore ante concordiam, & tunc in contrarium eſt confeſſio Archiepiſcopi, & Capituli in concordia, & in eius confirmatione, dum in ea fuit dictum, quod iuriſdictio Eccleſiaſtica, & temporalis exercebatur in iſtis locis per Religionem Sancti Iacobi, & deinde per Comites de Aiamonte eius ſucceſſores; Et clarum eſt, confeſſionem partis præualere depoſitionibus teſtium, ac omnibus alijs probationibus, vt latè per Surd. *conſ.* 60. *n.* 1. & rurſus iſti actus, ante concordiam, eſſent non ſolum facti lite antiqua pendente, ſed etiam turbatiui, cùm Capitulum in Concordia fateatur, Comitem fuiſſe in quaſi poſſeſſione.

10 Aut verò loquuntur, prout reuera intelligi debent, de tempore poſt concordiam, & cùm ſint iſti met actus, qui in ea conceduntur Archiepiſcopo, poſſunt & debent intelligi facti in vim tituli præambuli ipſius concordiæ, quam ijdem teſtes dicunt fuiſſe ſemper ſeruatam. Vnde ex illis non potuit Archiepiſcopus acquirere aliquod ius diœceſanum, & diuerſum ab eo, quod ſibi fuit conceſſum, cùm præſertim in literis Leonis caueatur, quod incolæ iſtorum oppidorum, non habeantur pro diœceſanis Archiepiſcopi Iſpaleñ. magis quam fuerunt à centum annis ante concordiam. Nec poteſt prætendi aliqua præſcriptio, cùm à die concordiæ, vſque ad diem motæ litis non effluxerint 40. anni, qui requirun-

quiruntur ad præſcriptionem, *cap. de quarta*, *& cap. ad aures de præſcript.* & ad mutationem ſtatus, *cap. cum de beneficio de præbendis in 6.* & quia Capitulum non vult ſtare concordiæ, iſti actus cenſentur facti lite pendente, vt dixit Rota *in Romana tranſactionis 16. Iunij* 1603. *coram bon. mem. Litta*, & propterea non poſſunt deſeruire pro præſcriptione.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana fideicommiſſi de Iacobatijs.

Mercurij 2. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Ex ſubſtitutione facta in caſum alienationis non infertur ad ſubſtitutionem in caſum mortis. Item per fideicommiſſum particulare non cenſetur receſſum à generali, & plura deducuntur de relatione, & dictionibus relatiuis.

SVMMARIVM.

Ad fideicommiſſum non admittitur, qui non probat ſe in caſu fideicommiſſi vocatum, & ſufficit grauato dicere, ſubſtitutio hunc caſum non comprehendit, n.1.

Negatiua non factæ ſubſtitutionis probatur ex verbis teſtamenti, n.1.

Teſtator præſumitur noluiſſe id, quod quando in alio caſu voluit expreſſit, n.1.

Ex ſubſtitutione facta ſub vna conditione, & in vno caſu, non poteſt inferri ad ſubſtitutionem factam in diuerſo caſu, num.2.

Verba eo caſu, & ſimilia limitant vocationem ad caſum expreſſum, ita vt extra illum non trahantur, n.2.

Numerus ſingularis non poteſt in plurali verificari, n.3.

Relatio debet fieri ad proxima, & immediata, n.3.

Relatio quando fit ad plura, fit cum qualitatibus omnium, & ſingula ſingulis, & retentis terminis omnium, ad quæ fit relatio, num.3.

Verba relatiua non extendunt diſpoſitionem relatam, numer.4.

Prohibitio alienationis non inducit fideicommiſſum, in caſum mortis, quando in alia parte teſtamenti fuit facta ſubſtitutio in dictum caſum, n.4.

Subſtitutio tacita non inducitur, vbi requiritur expreſſa, num.4.

Verba relatiua non dicuntur ſtare de per ſe principaliter, ſed conſequutiue, n.5.

Verba conſequutiua ad ſupra expreſſa reſtringuntur, numer.5.

Agnationis ratio non cenſetur conſiderata, vbi teſtator vocauit fœminas, n.6.

Spurij, ſeu baſtardi non dicuntur agnati, n.6.

Agnationis ratio debet attendi tantum in caſibus, & perſonis expreſſis, n.6.

Fideicommiſſum particulare factum ſuper aliqua re, non facit, quod cenſeatur receſſum à fideicommiſſo vniuerſali, facto ſuper omnibus bonis, n.7.

DECISIO CCLXVII.

1 FVit vnanimiter concluſum, Dominos de Iacobatijs Filios q. Dominici, non eſſe ſubſtitutos poſt mortem Tarquinij, & Marij, quia non probant ſe in dicto caſu vocatos, prout probare debent, *l. ſi quis ita ſubſtituerit, ff. de vulg. & pupil. gl. in l. qui duos in verſ. ſuper eos, ff. de reb. dub.* Corn. *conſ.161. ſub num.8. lib.2.* cum alijs per Illuſtriſſ. Manticam *de coniect. vlt. volunt. lib.5. tit.1. num.* 18. ſufficit enim hoſpitali dicere ſubſtitutio de vobis non loquitur, & iſtum caſum non comprehendit, Io. Andr. *in addit. ad Spec. in tit. de teſt. §.1. verſ. occurrit. in fin.* Soccin. *conſ.62. ſub num.4. verſ. Et in primis lib.3.* Pariſ. *conſ.38. num.21. lib.2.* Aymon. *conſ.161. num.16.* Præſertim quia inſpectis verbis, ex quorum lectura probatur negatiua non factæ ſubſtitutionis, vt latè per Surd. *conſ.129. num.16. & ſeq.* & per Honded. *conſ.51. num.67. & 607. lib.2.* Apparet teſtatorem DD. Tarquinio, & Mario decedentibus ſine filijs legitimis, & naturalibus ſubſtituiſſe eorundem filios ſpurios, ſeu baſtardos, & de filijs Dominici nullum verbum, quos tamen, quando voluit ad ſucceſſionem inuitare, expreſsè vocauit, vt fecit in caſu alienationis, quod feciſſet etiam in caſu mortis ſi pariter eius intentio fuiſſet, quod admitterentur in dictum euentum, *arg. l. vnica, §. ſin autem ad deficientis, C. de cad. toll. quod not. in c. ad audientiam de decimis.*

2 Neque poteſt ab iſta ſubſtitutione facta propter alienationem inferri illam poſt mortem hæredum, cùm ſint factæ in diuerſis caſibus, & diuerſis conditionibus, Bart. *in l. iam hoc iure, §. fin.* & ibi Paul. de Caſtr. *num.7. ff. de vulg. & pupill.* Rom. *conſ.503. numer.2. & ſeq.* Curt. Sen. *conſ.64. ſub num.28. num.23. lib.2.* Præſertim propter illa verba, ſæpiùs repetita, *eo caſu, & ſimilis* quæ limitant vocationem ad caſum expreſſum, ita vt extra illum non trahantur, Anchar. *conſ.356. num.3. verſ.2.* hoc probat Roman. *conſ.131. num.1.* Pariſ. *conſ.21. num.26. lib.1.* Aym. *conſ.98. num.6.* cum multis cumulat. per Menoch. *conſ.632. n.7.*

3 Non obſtat clauſula illa, *quod quidem fideicommiſſum ipſe teſtator voluit, quod ſit, & eſſe debet perpetuum, & vſque in infinitum*, quia cùm ſint duo fideicommiſſa, alterum in caſu mortis, alterum in caſu alienationis, verba illa, *quod fideicommiſſum ſit ſingulari numero prolatum*, non poterunt vtrumque, ſed vnum tantum comprehendere, *l. final. ff. ad Trebell. c. penult. de re iud.* Bald. *conſ.242. ſub num.1. verſ. & quia ſingularis numerus lib.3.* & propterea comprehendunt fideicommiſſum proximum, & immediatum in caſu contrauentionis, ad not. per gloſ. *in l.1. ff. de leg. præſtan.* per Bart. Caſtr. & alios, *in l. heredes palam, §. & ſi notam, ff. de teſtam.* & quando vtrumque comprehenderet propter iſtam diſtinctionem relatiuam, quod vtrumque refert cum ſuis qualitatibus, Dec. *conſ.183. num.1.* Aym. *conſ.45. numer.4. ſingula ſingulis referendo*, idem Aym. *conſ.98.* & propterea per iſtam clauſulam non poteſt dici facta diuerſa diſpoſitio relatiua, ſed debet intelligi retentis terminis vtriuſque ſubſtitutionis. Hæc eſt enim natura dictionum relatiuarum, & illatiuarum, vt dixit Rota *in Forolmien. fideicommiſſi 19. Martij 1576. coram fel. rec. Clem. VIII. tunc Rota Auditore.*

4 Hinc etiam patet reſponſio ad illud, quod propter illa verba in perpetuum, & in infinitum ſit inductum fideicommiſſum etiam in caſu mortis, quia cùm ſint poſita relatiuè, non extendunt ſubſtitutionem relatam. Vltra quod ex verbis quantumuis generalibus appoſitis in prohibitione alienationis non poteſt cenſeri inductum fideicommiſſum in caſu mortis, quando in alia parte fuit inita ſubſtitutio in dictum caſum, vt per Gabr. *conſ.132. num.68. lib.1.* quem ſequitur, & comprobat Honded. *conſ.78. num.47. & ſeq. lib.1.* Facit quod non inducitur tacita ſubſtitutio, vbi reperitur expreſſa, *l. cum ex filio, §.1. ff. de vulg.* cum alijs, & per Ceph. *conſ.430. n.22.*

5 Ceſſat etiam, quod dicitur, talem clauſulam ſtare de per ſe, & principaliter ex eo, quod habeat verbum ſeparatum, quia imò ſtat conſequutiuè propter dictionem relatiuam ad trad. per Petr. à Pet. *de fideic. qu.6. num.22. & 41. & qu.11. ad 549.* & vti conſequutiua ad prædicta reſtringitur, Alex. *conſ.59. col. fin. lib.3.* Rum. *conſ.102. num.2. & ſeq. lib.2.* Ceph. *conſ.626. n.52.* fuit dictum *in vna Peruſina de Forzliarijs 5. Decembris 1597. coram bon. mem. Litta.*

6 Non obſtat, quòd dicitur, teſtatorem habuiſſe reſpectum ad conſeruationem agnationis, quia hoc nulliter legitur, imò contrarium videtur dicendum ex quo vocauit fœminas videlicet ſorores hæredum in caſu alienationis, Aym. *conſ.250. n.2. verſ. euidens autem ratio*, Molin. qui alios cumulat *de primogen. lib.3. c.5. n.50.* Menoch. *conſ.532. n.18.* Illuſtriſſ. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.6. c.15. n.9.* & in caſum mortis vocauit ſpurios, & baſtardos, qui non ſunt agnati, *l. ſi ſpurio, & l. hac parte, ff. Vnd. Cognat.* Oldrad. *conſ.153.* Bald. *conſ.76. lib.4.* Bero. *conſ.54. n.16. lib.2.* Aym. *conſ.138. n.3. & ſeq.* Et quando fuiſſet à teſtatore conſiderata ratio agnationis, deberet attendi tantum in caſibus, & perſonis expreſſis, ex cumulatis per Rim. iun. *conſ.117. ſub n.71.* per Simon. de Pret. *conſ.90. n.29.* & Illuſtriſſ. Mantic. *vbi ſupra n.6.* Non obſtant deciſiones Peruſina de Bigazzinis, Bonon. de Lambertinis, & Florentina dotis exaduerſo allegata, quia ibi teſtator non diſpoſuerat diſcretiuè in caſum mortis, & alienationis fuerat expreſſa ratio agnationis, & in ſumma concurrebant verba, & mens diſponentis quorum vtrumque deficit in caſu iſto.

7 Non releuat etiam prohibitio alienationis domus ma-

gnæ

gnæ particulariter facta, quia quando per eam induceretur particulare fideicommiſſum ſuper domo, non eſſet tamen ob id receſſum a fideicommiſſo vniuerſali per ea, quæ tradit Rota *coram me in Romana fideicommiſſi de Celſis 7. May* 1601. Ita vt eædem perſonæ, & eodem modo ad ſucceſſionem dictorum domus vocatæ dicantur, prout fuerunt vocatæ ad fideicommiſſum vniuerſale, & prohibitio particularis fuit facta, quia prout alias conſiderauit Rota *in hac cauſa 26. Nouembris* 1605. prohibitio generalis tanquam reſtricta ad bona ipſius teſtatoris non comprehendiſſet medietatem domus, ſpectantem ad hæredes.

R. P. D. CAVALERIO.

Lodieñ. Fideicommiſſi.

Mercurij 2. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum quando dicatur reale. Item ignorantia prohibitionis alienationis excuſat alienantem quoad incurſum pœnæ, non autem facit, quod bona non poſſint vendicare à tertijs poſſeſſoribus. Item ſcientia teſtamenti non arguit ad ſcientiam fideicommiſſi, ac aliarum qualitatum teſtamenti.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum dicitur reale, vbi verba ſunt directa in rem, non autem in perſona, n. 1.

Ignorantia fideicommiſſi excuſat à caducitate, ſeu contrauentione, n. 2.

Scientia teſtamenti non arguit ad ſcientiam fideicommiſſi, ac aliarum qualitatum contentarum in teſtamento, num. 3.

Ignorantia iuris controuerſi excuſat, & æquiparatur ignorantia facti, n. 3.

Pœna excuſatur ex qualibet cauſa quamuis fatua, iniuſta, ſeu beſtiali, n. 3.

Alienatio rei expreſſe alienari prohibita, non ſuſtinetur ex ignorantia contrahentium, n. 4.

Dic id procedere ad effectum vt bona poſſint auocari à tertijs poſſeſſoribus, ſecus ad effectum vt alienans incidat in pœnam, num. 5.

DECISIO CCLXVIII.

1 FVit deciſum ſub die prima Decembris, anni præteriti, fideicommiſſum, de quo agitur, eſſe reale, cum verba ſint directa non in perſonas, ſed in rem, nempè in domum, Bart. *in l. peto, §. fratre num. 2. verſ. dic ergo, ff. delegat. 2. cum alijs adductis*. Verum quia opponebatur D. Corneliam actricem nomine filiorum ad fideicommiſſum præfatum ob contrauentionem, & alienationem etiam ipſam conſenſiſſe alienationi factæ, & eandem domum hypothecaſſe. Vnde etiam ipſa videbatur contrauenisse voluntati teſtatorum, fuit reſeruatum in deciſione, vt hoc particulariter videretur.

2 Propoſito igitur per me dubio in Rota ſub die 17. Iunij proximè præteriti, an conſtaret de conſenſu Corneliæ, vel hypotheca, quæ ſuffragetur. Domini nihil reſoluerunt, ſed dixerunt eſſe videndum, an cohæredes ceciderunt à fideicommiſſo ad fauorem filiorum Corneliæ, & hoc dubium de ordine Rotæ vltimo loco propoſui. Pro cuius reſolutione Domini dixerunt, cohæredes non cecidiſſe à fideicommiſſo ad fauorem prædictorum, ſed bona eſſe auocanda à tertijs poſſeſſoribus, & moti ſunt ea potiſſimum ratione, quia ſi cohæredes hæredum, iuſtam cauſam videntur habuiſſe ignorantiæ fideicommiſſi, & conſequenter videntur ſatis excuſari à caducitate, *l. vlt. §. vlt. ff. delegat. 2.* Iaſ. *in auth. res quæ num. 2. limitat. C. commun. delegat. & l. vlt. num. 127. in 15. quæſt. C. de iur. emphyt.* Vbi ponit regulam generalem.

3 In hoc autem caſu licet multa deducta fuerint ex quibus videtur poſſe argui, quod alienantes notitiam teſtamenti habuerint, & in ſpecie, quia promiſerunt releuare emptores à moleſtijs, quas propter huiuſmodi teſtamentum pati potuiſſent. Nihilominus non ſequebatur ex eo, quod habuerint notitiam teſtamenti, vt etiam habuerint notitiam omnium contentorum in teſtamento, & omnium qualitatum, & in ſpecie huius fideicommiſſi, quod poterat habere aliquam difficultatem, & eſſe dubium, præſertim cùm teſtamentum fuerit conditum multis ab hinc annis. Ignorantia autem iuris controuerſi excuſat, & æquiparatur ignorantiæ facti, Felin. *in cap. de quarta num. 27. de præſcript.* Capyc. *deciſ. 10. num. 19. & 20.* fuit dictum *in vna Romana de Salomonibus 14. Nouembris 1575. coram bon. mem. Illuſtriſſ. Seraphino, & in alia Romana Cenſus 27. Iunij 1580. coram bon. mem. Lauretano*, quæ tantò magis videntur procedere in hoc caſu in quo agitur ad effugiendam pœnam, à qua quælibet cauſa quamuis iniuſta, & fatua, ſeu beſtialis excuſat, Dec. *in l. quod titulo num. 23. vbi etiam alij, ff. ſi cert. petat.* Pur. *deciſ. 484. in fin. lib. 1.* fuit dictum *in vna Braccharen. Parochialis 13. Iunij 1605. coram R. P. D. meo Ortembergo*.

Nec viſum fuit obſtare, quod dicebatur in fideicommiſ- 4
ſo in euentum alienationis, non ſuffragari ignorantiam partium contrahentium, Caſtr. *conſil. 247. num. 5. lib. 1.* Barbat. *conſil. 14. in fin. lib. 3.* Corn. *conſil. 294. num. 5. verſic. his tamen non obſtantibus vol. 3.* Et fuit dictum *in vna Romana Vinearum de Maximis 12. Nouembris 1571. coram bon. mem. Oradino*.

Quia Domini benè diſtinguebant, conſiderando duos 5
effectus reſultare poſſe ex alienatione facta contra prohibitionem teſtatoris, nempè incurſum pœnæ, & nullitatem alienationis, & ſic eſſe diſtinguendum inter perſonas alienantium, & perſonas emptorum. Doctores autem præfatos dicebant, non loqui quoad primum effectum, videlicet caducitatis, ſed tantummodo quoad ſecundum, ſi licet vt bona auocari debeant à tertijs poſſeſſoribus, & hoc ſumma ratione, quia ſtante expreſſa prohibitione alienandi facta per teſtatorem, alienatio fuit nulla, & in Ioannem Thomam emptorem, eiuſque hæredes non fuit translatum dominium, *l. cum pater, §. libertis*, vbi gloſ. *ff. delegat. 2. l. 2. C. pro empt. not. in l. Marcellus, §. res quæ, ff. ad Trebell. & in dicta l. vltima, §. vlt. delegat. 2.* Et ideò eſt locus rei vendicationi, Barbat. *d. conſil. 14. in fin. vol. 2. cum alijs adductis per informantes*. Et ita deciſum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Mutineñ. Canonicatus.

Die 4. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Reſignatio beneficij eſt nulla, ſi non exprimatur, quod reſignans ad titulum beneficij fuerat promotus, etiam ſi reſignatio fiat ex cauſa permutationis, niſi tamen reſignans requirat alterius beneficij ſufficientis ad congruam ſuſtentationem validam, & firmam poſſeſſionem.

SVMMARIVM.

Reſignatio beneficij eſt nulla ſi in ea non narretur reſignantem ad titulum dicti beneficij fuiſſe ordinatum, num. 1.

Amplia etiam in reſignatione ex cauſa permutationis, numer. 1.

Fallit ampliat, quando permutans aſſequutus fuit poſſeſſionem alterius beneficij ad congruam ſuſtentationem ſufficientis, num. 2. & 3.

Poſſeſſio vbi eſt neceſſaria intelligitur de valida, non autem de inualida, & de ea quæ poſſit retineri, non autem à poſſidente auocari, num. 3.

Factum nudum non ſufficit vbi vltra factum requiritur etiam effectus, n. 4.

Poſſeſſio iniuſte capta in odium eius, qui eam accepit, pro bona habetur, n. 5. vbi limita.

Clericus non poteſt renunciare concernentibus priuilegium ordinis Clericalis, n. 5.

DECISIO CCLXIX.

1 ANnibal Borella Canonicus Eccleſiæ Mutineñ. permutauit Canonicatum cum Rectoria Parochiali Sancti Apoŀinaris Ferrarieñ. quam obtinebat Bernardinus Viola. Bernardinus Viola habuit collationem Canonicatus cum poſſeſſione, Annibal verò repertus non idoneus ad exercendam curam fuit reiectus, & propterea cùm non potuerit conſequi Parochialem, introduxit litem in Rota coram Litta pro recuperatione Canonicatus, & inter alia dedit de nullitate reſignationis ex eo, quod in ſupplicatione non fuiſſet narratum ipſum ad limitationem d. Canonicatus fuiſſe ordinatum, prout exprimi debuit, iuxta diſpoſitionem Concilij Tridentini *in cap.2. ſeſſ.21. de reformat.* quam locum habere in reſignatione ex cauſa permutationis. Sac. Congregat. interpretum dicti Concil. in hac cauſa conſulta, reſpondit, ex qua declaratione bon. mem. Litta ſententiam redintegratoriam ad poſſeſſionem dicti Canonicatus tulit ad fauorem Annibalis, quæ fuit per R. P. D. Lancellotum confirmata, & vigore rei iudicatæ exequutioni demandata.

2 Contra quam rem iudicatam obtinuit committi cauſam reſtitutionis in integrum, & pro cauſa reſtitutionis hodie allegat, quod Annibal aſſequutus fuit pacificam poſſeſſionem dictæ Parochialis, quod ſufficit iuxta vltimam reſolutionem Sacræ Congregationis, qua declarauit præcedentem reſolutionem non procedere, quando permutans dimiſſo beneficio ad cuius titulum ordinatus, aſſequutus eſt pacificam poſſeſſionem alterius beneficij ad congruam ſuſtentationem ſufficientis. Propterea, dubitaui, an conſtet de cauſis reſtitutionis in integrum, & fuit negatiuè reſolutum, quia vltra quod vt aliquibus DD. videbatur, non probatur concludenter poſſeſſio parochialis, quia teſtes de partibus fuerunt in Rota habiti pro legitimè non examinatis, & teſtes examinati in curia nihil releuanter probant, quia non concludunt ſuper adminiſtratione Eccleſiæ, ſed deponunt de certis actibus Parochialibus tantùm, qui videntur potuiſſe fieri etiam à non habeñ. titulum, ita vt ex eis non potuerit inferri ad adminiſtrationem Parochialis & integræ, aut maioris partis fructuum perceptionem. Sed quando eſſet concludenter probata poſſeſſio Annibalis, ea tamen non releuaret in caſu de quo agitur, quia fuiſſet capta abſque eo, quod fuiſſet approbatus ab Ordinario ad curam animarum, prout prius approbari debebat, cùm haberet gratiam in forma dignum, imò poſteà examinatus ab examinatoribus ſynodalibus, vti repertus non idoneus fuerit reprobatus, vt probatur ex fide Vicarij quam coadiuuant literæ Archiepiſcopi Ferrariæ, ſcriptæ ad Cardinalem Geſualdum, hoc ipſum narrantes, & fuit ſemper pro conſtanti habitum in Rota, & pro fundamento ſententiarum Rotalium, licet hodie per aduerſarium videatur talem reſignationem controuerti.

3 Hinc patet prædictam poſſeſſionem vti nullam, & inualidam, non eſſe talem, vt in ea verificari poſſit declaratio Sacræ Congregationis, quæ proculdubio intellexit de valida poſſeſſione, non de inualida, *l.4. §. condemnatum*, vbi Bart. *ff. de re iud.* Roman. *conſil.199. numer.3.* Natt. *conſil.401. num.54.* cum latiſſimè cumulatis à Surd. *conſ.3. num.14. & pluribus ſeq.* & de ea quam poſſet retinere, non de ea quæ ſtatim ab ipſo auocari potuiſſet, *l. non videtur*, *ff. de acquir. poſſeſſ. l. ſi pro parte, §. verum, ff. de in rem verſ.* Ruin. ſen. *conſ.203. num.14.* Præſertim quia Sac. Congreg. non conſiderauit nudum factum poſſidendi, ſed reſpexit illius effectum nempè congruam ſuſtentationem permutationis, vt in ea legitur.

4 Vnde cùm ex dicta poſſeſſione auocabili, & peritura non poſſet ſeq. effectus à dicta Sac. Congregatione, & ab ipſo Concilio prætenſus, ſequitur non ſufficere poſſeſſionem nudi facti, ſed requiri poſſeſſionem validam, aptam producere dictum effectum, Bart. *in l. quid ergo, §. cum autem factum, ff. de his qui notant. infam.* Surd. *vbi ſupra num.2.*

5 Non obſtat, quòd poſſeſſio iniuſtè capta in odium eius, qui eam accepit, pro bona habeatur, & operetur ſuos effectus, iuxta text. *in cap. eum qui de preben. in 6.* quia hic non agitur de præiudicio Annibalis, cui potuit renunciari, ſed de priuilegio ordinis, ne in eius vilipendium, & dedecus cogatur mendicare, quod conſiderauit Sacrum Concilium, dum fecit talem prouiſionem. Illis autem quæ concernunt Priuilegium Clericalis ordinis, clericus non poteſt renunciare, iuxt. notata *in c. ſi diligenti, & c. ſignificaſti, de foro competenti, & in c. contingit de ſent. excomm.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Boraneñ. Penſionis.

Veneris 4. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Confeſſio à parte impugnata, ſi ſuper impugnatione fuerit obtentum, non probat contra confitentem. Item an ex his de quibus in deciſ. probetur negatiua non expeditionis literarum ad effectum, vt penſio exacta ante literarum expeditionem annulletur iure decretum in reſeruatione appoſitum.

SVMMARIVM.

Penſio annullatur ob exactionem factam ante expeditionem literarum vbi in reſeruatione adeſt decretum, n. 1.
Confeſſio que fuit à parte impugnata, & ſuper qua pars obtinuit, non probat contra confitentem, n. 1.
Literæ Apoſtolicæ cenſentur expeditæ ſtatim, quod fuerunt plumbatæ, n. 2.
Data relaxationis literarum non probat datam plumbationis, num. 2.
Negatiua non expeditionis literarum non probatur ex atteſtatione non ſolutionis annatæ, n. 3.

DECISIO CCLXX.

PRætendebat Euangeliſta Camerarios, penſionem fuiſſe à principio nulliter reſeruatam, & quatenus validè ex poſt facto fuiſſe annullatam. Ideò ſuper vtraque prætenſione, dato dubio, fuit ſuper vtraque contra ipſum reſolutum. Nullitas enim ab initio deducta ex eo, quod fuerit reſeruata, cùm præſuppoſito, quod Marius reſignans habuerit ius in beneficio, & tamen contrarium fuerit per tres ſententias declaratum, fuit plenè ſublata *in deciſione facta in hac cauſa 15. Ianuarij 1603. coram R. P. D. meo Decano*, in qua fuit dictum ſententias non fuiſſe latas ſuper eo, quod Marius ante reſignationem ius non haberet ſuper beneficio, ſed quod habere deſijſſet per reſignationem per ipſum factam, licet ipſe prætenderet illud non fuiſſe à ſe abdicatum, propter reſignationem non legitimè publicatam à reſignatario, imò in ea deciſione fuit dictum, conſtare de iure Marij ad effectum validitatis penſionis, & reſpondetur abunde omnibus, quæ hodie iterato pro parte Camerarij obijciuntur, quæ reſponſiones Domini placuerunt. 1

Annullatio autem prætenſa ob exactionem penſionis ante literarum expeditionem ex decreto in reſeruatione appoſito ceſſat, quia vt fuit dictum *coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Mellino 27. Iunij 1603.* deficit probatio exactionis, & quod exactio ſit facta ante expeditionem literarum. Exactio enim non probatur ex confeſſione Marij ex aduerſo allegata, quia talis confeſſio fuit à Camerario impugnata, & ſuper impugnatione obtinuit, Innoc. & alij *in cap. mulieris de iur. iuran.* Alex. *in l.2. num.27. verſ. hanc concluſionem*, vbi Rip. *num.27. C. de eden.* Boer. *deciſ.289. num.8.* Caputaq. *deciſ.197. part.1.* 2

Ad quietantias etiam reſpondetur in dicta deciſione, & eſſet mirum quod probationes quæ non fuerunt ſufficientes ad probandum exactiones pro obtinendo mandato de manutenendo in quaſi poſſeſſione exigendi in Rota, hodie ſufficerent pro annullanda penſione. In omnem euentum non probatur, quod exactio præceſſerit exceptionem literarum, vt benè deducitur in dicta deciſione, & atteſtatio relaxationis literarum in plumbo non probat, quod per prius non fuerint expeditæ, quia cenſentur expeditæ ſtatim, quod fuerunt plumbatæ, Sarnen. *in reg. de non ind. iuxt. form. ſupplic. qu. 1. ſub num.5. verſ. eſt tamen vlterius*, & dixit Rota *in vna Gadicen. Beneficij 20. Octobris 1578. coram Orano, & in Biſuntina Penſionis de anno* 1603. Poſſibile autem eſt, quod literæ poſt plumbationem in plumbo permanſerint, & data relaxationis literarum non probat datam plumbationis. 3

3 Minus etiam concludit negatiuam expeditionis literarum alia atteſtatio, quod datur circa ſolutionem annatæ, quia poſſunt literæ expediri ſub narratiua intruſionis alterius, & ſic abſque ſolutione annatæ facta obligatione de illa ſoluendo poſthabitam poſſeſſionem, iuxta ſtylum Cancellariæ. Non obſtat, quod dicitur de ceſſione penſionis facta à Mario Monaſterio tanquam potentiori, quia non fuit ceſſa penſio ipſa, & titulus, ſed tantùm commoditas, & fructus, nec ceſſionarius hoc caſu dici poteſt potentior cedente, vt benè deducunt Informantes pro fratribus Sancti Dominici, qui benè etiam reſpondent alijs ex aduerſo deductis. Vltra quod non concernunt nullitatem penſionis, de qua hodie quæritur, ſed nullitatem ceſſionis, quæ ſunt ſatis diuerſa.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Toletana Portionis.

Lunæ 11. Ianuarij 1610.

A R G V M E N T V M.

Remiſſoria in pluribus caſibus denegatur, de quibus in deciſione.

S V M M A R I V M.

Remiſſoria non datur vbi articuli ſunt irrelevantes, n.1.
Dilatio cuius finis potius diſpendium quam commodum eſt allatura, non debet dari, n.2.
Remiſſoria non ſolet concedi ad impediendam immiſſionem, num.3.

DECISIO CCLXXI.

1 FVit ſine difficultate reſolutum non eſſe dandam Capitulo remiſſoriam, quia reſpectu articulatæ obſeruantiæ ſtatuti, fuit 13. Nouembris præteriti coram R. P. D. meo Lancellotto pluribus rationibus derogata in Toletana Canonicatus, quæ deciſio cauſa iterùm ſuper eiſdem propoſita fuit hodie confirmata. Et tantò minus venit attendenda in caſu noſtro, in quo vt animaduertit Rota coram D. meo Marcomontio, Auguſtinus per plures teſtes probauit poſitiuè ſuam puritatem, ex quo reſultat irreleuantia, ob quam ſemper reijcitur remiſſoria, Mohed. *deciſ.5. num.5. de probat.* Caputaq. *deciſ.63. part.3.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ.2. de dilat.* & fuit millies dictum, cùm non debeat quis admitti ad probandum illud, quod probatum non releuat, *l. ad probationem, l.1. C. de probat.* Innoc. *in cap. poſt electionem de conceſſ. præbend.* Bald. *in cap. contingat poſt princip. de offic. deleg.*

2 Quatenus autem in articulis aditionalibus fuit aditum licentiarum Roſam, qui electus fuit in Conſultorem Sancti Officij Inquiſitionis in Inſulis Canariæ fuiſſe receptum, nulla præcedente inquiſitione ſuper ſuis qualitatibus, Domini dixerunt receptionem hanc fuiſſe conſideratam pro adminiculo, non pro principali fundamento, propterea non mereri expenſas, & dilationem Remiſſoriæ, quia vt dicit Caſſad. *deciſ.2. de dilat.* & Caputaq. *vbi ſupra*, non eſt danda dilatio, cuius finis, & expectatio diſpendium potius quam commodum eſt allatura, & hoc reincidit pariter in caput irreleuantiæ, quia eo ceſſante non deſinit eſſe probata puritas dicti Auguſtini.

3 Et tantò magis videtur deneganda remiſſoria, quia Auguſtinus petit immiſſionem vigore literarum Illuſtriſſimi Archiepiſcopi ad quam impediendam non videtur de facili concedenda remiſſoria, Io.Paul. *deciſ.149. lib.2.* fuit dictum *in Mediolanen. de Curſatis 29. Maij 1600. coram bon. mem. Iuſto*. Et quia ſuſtinuit geminata inquiſitione ſub diuerſis Commiſſarijs, cùm duplicatis informationibus teſtium, quibus fuit eius qualitas quam diligentiſſimè diſcuſſa, & examinata, argumento eorum, quæ tradita fuerint *in alia Toletana Portionis 22. Februarij, & 10. Maij 1595. coram Reuerendiſſimo Pacen.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Marianen̄. Decimarum.

Veneris 15. Ianuarij 1609.

A R G V M E N T V M.

Parochus habet fundatam intentionem in decimis, quæ colliguntur intra limites ſuæ parochiæ, & debet manuteneri contra particulares ex ſola quaſi poſſeſſione generali, niſi probetur poſſeſſio alterius ſpecialis, & plures referuntur cauſæ, ex quibus teſtes vnius partis præualeant teſtibus alterius.

S V M M A R I V M.

Parochus habet aſſiſtentiam iuris communis ſuper exactione decimarum intra limites ſuæ parochiæ, n.1.
Manutentio datur ex ſola quaſi poſſeſſione generali, quando non docetur de particulari alterius poſſeſſione, n.1.
Teſtes deponentes ſuper affirmatiua præualent teſtibus deponentibus ſuper negatiua, n.2.
Teſtes numero plures alijs præferuntur, n.3.
Teſtes, quorum depoſitio conſonat cum diſpoſitione iuris communis, alijs præferuntur, n.3.
Teſtes deponentes de certa ſcientia præualent teſtibus de fama, num.3.
Teſtibus deponentibus de facto proprio magis eſt credendum, num.3.
Teſtes magis in ſpecie deponentes præualent alijs, n.3.
Immemorabilis vt probetur teſtes debent deponere cum requiſitis, gloſ. in c.1. de præſcr. in 6. n.4.
Exceptiones contra teſtes non admittuntur in iudicio manutentionis, n.4.

DECISIO CCLXXII.

1 REctori dandum eſſe mandatum de manutenendo ſuper exactione decimarum, in locis de quibus agitur, Domini concorditer reſoluerunt, quia vltra aſſiſtentiam iuris communis, quam habet in bonis exiſtentibus intra limites ſuæ Parochiæ, *cap. cum contingat, cap. cum in tua de decim.* probauit per teſtes generalem quaſi poſſeſſionem exigendi ab omnibus, quæ ſufficit pro manutentione in quaſi poſſeſſione exigendi contra Blaſium, & Calixtum aduerſarios alio non exiſtente in poſſeſſione, Anton. de Butr. *in c. fin. n.40. & 46. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Abb. *conſ.11. n.2. in fin. part.2.* Rota *deciſ.2. de præſcript. in nou.* fuit dictum *in Aduen. decimarum 25. Iunij 1591. coram Reuerendiſſ. Pacen. & in Valentina Decimarum 23. Octobris 1599. coram bon. mem. Card. Seraphino*, probauit etiam particulariter exactionem ab ipſis aduerſarijs per eoſdem teſtes, qui bonas cauſas ſcientiæ allegant.

2 Non obſtant teſtes contrarij, quia præualent teſtes Rectoris ex pluribus. Primò, quia illi deponunt ſuper negatiua. Iſti autem ſuper affirmatiua, gloſ. *in l. diem proferre, §. ſi plures, in verſ. inde quæritur, ff. de arbitr. & in cap.1. in gloſ. fin. de præſcript. in 6.* Innoc. *in c. quod per nouale de verb. ſignif.* Alex. *conſ.169. n.12. lib.5.*

3 Secundò, quia teſtes Rectoris ſunt plures, *cap. licet cauſam in verſ. ex præmiſſis de probat. cap. ob carmen, §. ſi teſtes 4. qu.3. in gloſ. magna.* Tertiò, quia eorum depoſitio conſonat cùm diſpoſitione iuris communis, Innoc. & alij *in c. auditis de præſcript.* Aret. *conſ.44. in fin.* Ruin. *conſ.33. ſub n.16. lib.4.* Quartò, quia teſtes aduerſariorum deponunt de publica voce, & fama, & teſtes Rectoris de ſcientia, Alex. *in l. & quid meo, §. ſi venditorem, num.4. ff. de acquir. poſſeſſ.* Decius *conſ.302. num.17. & 18.* Præſertim, quia aliqui ex teſtibus Rectoris deponunt de facto proprio, & propterea magis credendum, Aym. *conſ.99. n.6.* Gabr. *de teſtibus concluſ.4. n.1.* quia ſpecificè loquuntur de ſolutione ab aduerſarijs facta. Contrarij autem generaliter de eorum familia, Alex. *conſ.350. num.17. lib.5.* Aym. *conſ.94. n.3.* Soccin. iun. *conſ.54. n.14. lib.4.* Gabr. *d. concluſ. n.72.*

4 Quod dicitur de exemptione ſpectat ad petitorium, & teſtes eam benè non probant. Nam quoad immemorabi-

lem, vltra quod non habent ætatem ſufficientem, vt benè deducunt Informantes pro Rectore, non deponunt cùm requiſitis, gloſ. *in cap.1. de præſcript. in 6.* Exceptiones, quæ dantur contra perſonas teſtium Rectoris, Domini noluerunt attendere, tum quia viſæ ſunt leues, tum quia in hoc ſummariſſimo poſſeſſorio non dantur obiectus contra teſtes, Capic. *deciſ.55.* Couar. *pract. quæſt. cap.17. ſub num.4. verſ.7.* eſt Roland. *conſil.8. n.31. in fin. lib.4.* vt dixit Rota *in Hoſtien. literarum menſ.10. Decembris* 1574.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Bareñ. Iuriſdictionis.

Luna 1. Februarij 1610.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summatio argumentum.

SVMMARIVM.

Manutentio competit Epiſcopo in cognitione cauſarum matrimonialium, & criminalium, ex aſſiſtentia iuris communis, & diſpoſitione Concilij Tridentini, n.1.

Amplia etiam ſi inferiores prætendant immemorabilem poſſeſſionem, niſi prius dicta immemorabilis ſit canonizata per tres ſententias conformes, n.1. Vbi declaratur deciſio, quæ contrarium tenere videtur.

Iuriſdictio in actibus particularibus infert ad iuriſdictionem vniuerſalem, cum magis attendatur cauſa actus, quam exercitium, num.2.

DECISIO CCLXXIII.

1 REuerendiſſimus Dominus Archiepiſcopus prætendebat manutentionem quoad iuriſdictionalia ad forum Eccleſiaſticum ſpectantia in terra, & territorio Aquæuiuæ, exceptis tamen his, quæ continebantur in ſententia Epiſcopi Vigilieñ. & Domini quoad cauſas matrimoniales, & criminales cenſuerunt ei debitam eſſe manutentionem etiam priuatiuè, quoad Dominum Archipresbyterum, quia nedum habet intentionem fundatam a diſpoſitione iuris communis, *vt in cap. cum perſona de priuil. in 6.* verum etiam in noua Conſtitutione Sacroſancti Concilij Tridentini *ſeſſ.24. cap.20. §. ad hæc de reformatione.* Vbi diſponitur, quod cognitio cauſarum dictarum ſpectet ad Epiſcopos, non ad inferiores. Vnde pluries cenſuit congregatio Illuſtriſſimorum interpretum, quod ex iſta aſſiſtentia debeant Ordinarij cognoſcere prædictas cauſas, non obſtante, quod inferiores prætendant immemorabilem poſſeſſionem, niſi prius ſit canonizata per tres conformes, & idem cenſuit etiam Rota in hac cauſa, & prius *in cauſa Marſicana iuriſdictionis 18. Maij 1607. coram Domino Manzanedo.* Vnde quicquid dicant teſtes Domini Archipresbyteri non ſunt diſcutiendi in hoc iudicio, ſed in petitorio, & tunc in concurſu videndum, quæ probationes præualeant, & ita declarari debet deciſio Illuſtriſſimi Cardinali Manticæ *in cauſa Burgen. Iuriſdictionis, de Birbrexa 19. Nouembris* 1594. *quæ dicit Concil.* non tollere rem iudicatam, quia hoc eſt verum, quando indubitatum eſſet adeſſe dictam rem iudicatam ſuper eo, quod cognitio dictarum cauſarum ſpectaret ad inferiorem, prout non eſt certum in iſto caſu, iuxta reſolutionem factam ſuperiori anno ſub die 16. Februarij, & propterea dum cognoſcitur per tres conformes an teſtes probent immemorabilem, vel ex eorum dictis verba ſententiæ poſſint declarari, omnis æquitas ſuadet, quod Reuerendiſſimus Archiepiſcopus manuteneatur, quia non adeſt cur ipſe inferior conqueratur, cùm pro Ordinarijs ſit regula, verba, mens, ratioque Concilij, vt conſiderauit ipſa Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum.

2 Quantum attinet ad alia iuriſdictionalia non comprehenſa in dicta ſententia Epiſcopi Vigilieñ. pariter cenſuerunt Domini dandum eſſe mandatum de manutenendo R. D. Archiepiſcopo, reſeruato tamen, vt videatur, an ſit dandum cumulatiuè, & in quibus cum Domino Archipresbytero. Dictus enim Dominus Archiepiſcopus nedum habet aſſiſtentiam iuris communis, prout *in d. cap. cum perſona,* verum etiam eſt in quaſi poſſeſſione exercendi dictam iuriſdictionem ex pluribus actibus particularibus, qui cùm cauſentur à titulo vniuerſali, concludunt etiam ad poſſeſſionem vniuerſalem, cùm magis attendatur cauſa actus, quàm exercitium, Bald. *in l.1. in 2. lectur. num.24. verſic. tu dic. C. de emancipat.* Felin. *in cap. auditis n.19. de præſcr.* & fuit pluries in Rota dictum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Lucana Capellaniæ.

Luna 1. Februarij 1610.

ARGVMENTVM.

Vocem vnam integram in iurepatronatus quando quis dicatur habere. Item an præſentatio facta vigore mandati reuocati teneat non intimata reuocatione. Item quando patronus non præſentando ſibi præiudicet, & quæ requirantur, vt patronus præſcribat iuſpræſentandi aduerſus compatronum, & quando attendatur quaſi poſſeſſio præſentandi.

SVMMARIVM.

Iuſpatronatus probatur ex confeſſione partis, maximè quando Ordinarius non eſt in cauſa, n.1.

Vocem integram habere non dicitur in iurepatronatus qui non habet maiorem partem illam conſtituentium, numer.2.

Præſentatio facta vigore mandati dati ad præſentandum, antequam beneficium vacet, nulla eſt, n.3.

Præſentatio facta vigore mandati reuocati nulla eſt, quamuis reuocatio non fuerit intimata, n.3.

Patronus per negligentiam in aliquibus præſentationibus non præiudicat ſibi in alijs, n.4.

Poſſeſſio vnius patroni præſeruatur per præſentationem aliorum compatronorum, n.4.

Patronus per præſentationes à ſe ſolo factas non præſcribit iuſpatronatus aduerſus alios compatronos, niſi expreſsè appareat quod habuerit animum ipſos priuandi, numer.5. vbi quod requiritur etiam ſcientia talis animi in compatronis.

Libertas Eccleſiæ patronatæ vt præſcribatur ab Ordinario, requiritur quod Ordinarius conferat animo acquirendo libertatem aduerſus iuſpatronatus, & quod patroni id ſciant, num.5.

Quaſi poſſeſſio præſentandi ſufficit pro validitate præſentationis, num.6.

Iuſpatronatus non poteſt à patronis negari, quod competat illi qui ab eis fuit admiſſus, aliàs ad præſentandum, nec etiam a præſentatis ab eis, n.6.

Quaſi poſſeſſio præſentandi non attenditur vbi conſtat de proprietate, n.7. Vbi declara.

Deſcendentia in iurepatronatus ſufficit quod probetur ab illis, qui aliàs præſentarunt, n.8.

Patronus poteſt præſentare etiam poſt mandatum datum ad præſentandum, n.9.

Præſentationis effectuatio probatur ex vacatione beneficij per obitum præſentati, n.10.

Quaſi poſſeſſio præſentandi attenditur etiam in terminis Concilij Tridentini, vbi non controuertitur patronatus, ſed pertinentia, n.11.

Scriptura, quæ ab vna parte fuit producta, non poteſt ab eadem redargui quod ſit minus ſolemniter extracta, num.12.

DECISIO CCLXXIV.

QVod Capellania Beatæ Virginis in Eccleſia Sancti 1
Ioannis, & Reparatæ ſit de iurepatronatus non controuertitur, & conſtat non ſolum ex dotatione facta de anno 1454. per ſpacium 150. annorum, ſed etiam ex confeſſione Ioannis in eius prouiſione quæ contra ipſum plenè probat, Peregrin. *deciſ.64. lib.2.* fuit dictum *in vna Taurinen. Capellaniæ 8. Martij* 1584. *coram Orano, & in Romana de Publicolis 3. Ianuarij* 1600. *coram R. Pacendi.* Præſertim cùm Ordinarius non ſit in cauſa, nec aliquis prouiſus de Capellania vt libera, & ob id ſufficiant leuiores probationes, Caſſad. *deciſ.1. num.7. de probat.* fuit dictum

in cau-

in cauſa Vercellen. Capellania 7. Maij 1601. coram Illuſtriſſimo Cardinali Mellino.

2 Dubium autem eſt, an Capellania ſit Ioanni adiudicanda, vel potius in ea inſtituendus Stephanus. Quod dubium in prima parte fuit negatiuè reſolutum, quia Ioannes non iuſtificauit ſuam gratiam, & præſertim in eo, quod fuerit præſentatus à medietate poſteriore, imò de contrario conſtat. Nam cùm præſentatio ſpectet ad Priorem Sanctorum Ioannis, & Reparatæ pro vna voce, ad illos de Gualanducijs pro alia, & pro tertia ad familiam de Cennamis quæ tractu temporis in tres ramos fuit diuiſa vt conſtat ex præſentationibus antecedentibus, de quibus infrà dicetur in ſecunda parte dubij, Ioannes exhibet tantùm præſentationem factam à Iacobo Cennamo. Vnde ex tribus vocibus vnam tantùm prætendere poteſt, ſed neque illam cum deficiat maior pars in illa concurrentium, Lap. *in Clem. plures*, & ibi Card. *Clem. 3. verſ. & quod dictum Stephani*, Imol. *num. 4. in fin. & alij de iurepatron.* Lamberteng. *de iurepatron. art. 7. q. 4. princ. 3. part. 2. lib. num. 2.* fuit dictum *in Aretina Capellania 24. Ianuarij 1603. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio.*

3 Vlterius præſentatio eſt nulla, quia facta in vim mandati ad præſentandum in hoc beneficio in ſpecie antequam vacaret, iuxta not. *in cap. fin. de conceſſ. præbend.* Roch. *de iurepatron. in verſ. honorificum quæſt. 5. ſub num. 25. verſic. limita modo*, Lamberteng. *art. 2. 1. part. qu. 4. lib. 2.* fuit dictum *in Miranden. Parochialis 10. Martij 1603. coram R. P. D. meo Decano.* Et quando mandatum validum extitiſſet, fuerat reuocatum. Vnde præſentatio ſubſequuta fuit nulla, *vt in dicta Miranden.* quod procedit, licet non fuerit intimata reuocatio, Paul. de Caſtro *conſil. 361. num. 5. & ſeq. lib. 1.* Aymon *conſil. 76. ſub numer. 3. verſ. 4.* In terminis etiam habetur *in d. deciſ. Miranden.* Quoad ſecundam partem dubij circa inſtitutionem faciendam Stephano, fuit ad eius fauorem concluſum, quia fuit præſentatus à Priore SS. Ioann. & Reparatæ, necnon à Gualanducio, Paulo, & Camillo de Gualanducijs, qui præſentarunt etiam nomine Benedicti eorum fratris. Item à Nicolao, Iacobo, Bartholomæo de Cennamis. Non obſtat, quòd dicitur Priorem amiſiſſe ius præſentandi, cùm per multum tempus in multis vacationibus non præſentauerit, quia fuit dictum, conſtare ipſum præſentaſſe de anno 1453. & 1591. quod autem medio tempore non præſentauerit, non docetur, quia licet in præſentationibus productis non fiat mentio de ipſo, potuit tamen ſeparatim præſentare, vel aliorum præſentationi conſentire.

4 Et vbi etiam non præſentaſſet, & fuiſſet negligens in aliquibus præſentationibus, non ſibi præiudicaſſet in alijs, Feder. de ſen. *conſil. 102. Nobilis quidam Patronus in vlt. dubio*, Abb. *conſil. 3. num. 3. ante fin. part. 1.* Ruin. *conſil. 50. num. 10. lib. 5.* Natt. *conſil. 446. ſub num. 18.* Ioann. Bapt. Ferrett. *conſil. 132. num. 2.* Quinimò per præſentationem aliorum compatronorum fuit conſeruata eius poſſeſſio, Abb. & Ferret. *vbi ſupra*, Caputaq. *deciſ. 292. part. 2.* & fuit ſæpius reſolutum.

5 Nec intrat, quod dicitur de præſcriptione 40. annorum, quia ex hoc, quod illi ſoli præſentaſſent, non præiudicabatur Priori, niſi expreſsè appareat quod habuerint animum ipſum priuandi, quod in dubio non præſumitur, & per Rayn. *d. conſ. 50. n. 91.* & per Ferrett. *vbi ſupra n. 3.* imò requireretur quod Prior ſciuiſſet præſentantes habuiſſe animum ipſum ſpoliandi, Ferret. ibi, facit quod dicitur in præſcribenda libertate Eccleſiæ patronatæ requiri, quod Ordinarius conferat animo acquirendi libertatem aduerſus iuſpatronatus, & quod Patroni id ſciant, vt reſoluit Rota *in vna Imolen. iuriſpatronatus 19. Octobris 1579. coram Lauretano.* Minus etiam facit, quod dicitur, Priorem præſentaſſe de anno 1577. Iacobum Ianitinum, & poſteà renunciaſſe liti introductæ inter ipſum, & ab eo præſentatum ex vna, ac alios Patronos de Guandalucijs, & Cinnamis, qui præſentauerunt Vincentium Citadellam ex altera, quia vltra quod renunciatio fuit facta per Procuratorem, de cuius mandato non conſtat, fuit renunciatum non iuſpatronatus ſeu præſentandi, ſed ipſa præſentatio tunc facta, quia alter præſentatus habebat maiorem partem.

6 Quoad Guandalucios verò, dum obijciebatur eos non eſſe nominatos in fundatione, fuit dictum ſufficere ipſos eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi, iuxta *cap. conſultationibus de iurepatronatus.* Forſan enim præſentarunt vti deſcendentes a Cæcilia vxore fundatoris, in fundatione vocata ſed vtcumque ſit, cùm per duas vices fuerint in duabus vltimis præſentationibus ab alijs patronis admiſſi ad præſentandum, non poſſunt ipſis nec ab eis præſentato obijcere, quod non ſint patroni aut habeant ius præſentandi, Rip. *in cap. cum Eccleſia num. 93. verſ. 6. requiritur, de cauſ. poſſeſſ. & propr.* quem ſequuta eſt Rota *in Florentina de Ricaſolis coram R. P. D. meo Lancellotto*, & poſt longam diſcuſſionem *in Cenetin. iuriſpatronatus 1. Decembris 1606. coram R. P. D. meo Marcemontio.*

7 Et quod dicitur exaduerſo non attendi quaſi poſſeſſionem præſentandi, vbi conſtat de proprietate in contrarium, procedit, quando eſt controuerſia inter poſſeſſorem, & proprietarium, cui non poteſt obijci, quod conſenſerit alterius poſſeſſioni, quia ſi conſenſit eum admittendo ad ſecum præſentandum, intrat doctrina Ripæ, & Deciſiones allegatæ.

8 Quoad Cinnamos non obſtat, quod non probetur eos deſcendere à Patre Cinnamo in fundatione, cum ſuis deſcendentibus vocato, quia ſufficit probare, quod deſcendant ab illis, qui aliàs præſentauerunt, vt fuit dictum *in Gerunden. Beneficij de Sermana, coram bon. mem. Cardinale Seraphino, & in Papien. Archipresbyteratus 28. Ianuarij 1602. coram Illuſtriſſimo Cardinale Pamphilio*, & ſæpiſſimè in alijs. Iſti autem non ſolum deſcendunt ab illis Cinnamis, qui præſentarunt in antiquis vacationibus, ſed ſunt illimet, qui præſentarunt in duobus vltimis.

9 Nam quoad Iacobum, quem pars aduerſa patronum fatetur, cùm eius præſentationi nitatur, ipſe præſentauit de anno 1597. & 1591. Et non eſt dubium, quod poſt mandatum datum ad præſentandum, potuit ipſe etiam præſentare, Felin. *in cap. cum Venerabilis poſt n. 3. de except.* & non eſt facienda vis in præſentatione facta in perſonam Ioannis, ex mandato nullo, & reuocato, vt eſt dictum. Nicolaus eſt filius Annibalis, qui præſentauit de anno 1591. de quo anno præſentauit etiam Bartholomæus.

10 Non obſtat, quòd opponitur præſentationes non fuiſſe ſortitas effectum, quia effectuatio duarum vltimarum non poteſt negari, cùm exhibeantur literæ inſtitutionis Vincentij Cittadellæ, qui fuit præſentatus de anno 1577. qui Vincentius poſteà de anno 1582. dictam Capellaniam in manibus Papæ reſignauit, ad fauorem Sebaſtiani Gualanducij, per cuius obitum Capellania deinde vacauit de anno 1591. Et fuit præſentatus, & inſtitutus Ioannes Gualanducius, qui poſteà permutauit hanc Capellaniam, cum Paulino Arnolphino per cuius obitum vltimo loco vacauit, & hæc ſola ſufficerent pro validitate præſentationis, & pro obtinenda inſtitutione, Calder. *conſ. 12. de iurepatr.* Achil. *deciſ. 5. eod. tit.*

11 Malè etiam obijcitur diſpoſitio Concilij Tridentini, poſſeſſionem præſentandi non attendentis, quia vltra quod adeſt fundatio iuriſpatronatus, & non controuertitur patronatus, ſed pertinentia, habemus duas præſentationes poſt Concilium factas præuia cauſæ cognitione.

12 Non etiam ſubſiſtit, quod dicitur, præſentationes productas non eſſe in forma probanti, quia omnes fuerunt extractæ à libris collationatis Epiſcopatus ab ipſiſmet Notarijs, & Cancellarijs rogatis, ſiue ab eorum ſucceſſoribus, & pars aduerſa illa reproduxit coram Priore Sancti Tidentiani. Et propterea non poteſt opponere, quod ſint minus ſolemniter deſumptæ, Lap. *allegat. 119. num. 3.* Pariſ. *conſil. 125. num. 20. lib. 1.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Pampilonen̄. Ædificij.

Veneris 12. Februarij 1610.

A R G V M E N T V M.

Plures reijciuntur nullitates oppoſitæ contra examen teſtium.

S V M M A R I V M.

Præſumitur pro validitate actus, n. 1.

Qualitas quæ requiritur pro ſubſtantia certo tempore nihil operatur ſi poſtea ſuperueniat, n. 1.

Retractatio non habet locum, vbi actus fuit ab initio nullus, num. 1.

Citationis executio de ſtylo Hiſpaniarum probatur per atteſtationem Notarij, qui fungitur vice Nuncij, n.3.
Acta iudicij non requirunt teſtes, n.3.
Citatio ad videndum iurare teſtes intelligitur pro toto termino examini præfixo, n.4.
Iuramentum teſtium cenſetur legitimè præſtitum, quando Notarius aſſerit quod teſtes iurarunt in forma, n.4.

DECISIO CCLXXV.

1 FVit reſolutum, teſtes eſſe validè examinatos exceptis illis, qui fuerunt examinati die quinta Iulij. Iudex enim 19. Iunij admiſit partes ad probandum, cum præfixione termini 15. dierum, qui terminus durabat vſque ad diem 4. Iulij. Die autem ſexta eiuſdem de vtriuſque partis conſenſu prorogauit terminum ad ſex dies incipiendos à die 2. prædicti menſis. Hinc ſequitur teſtes, qui iurarunt die 2. 3. & 4. Iulij iuraſſe in tempore, cùm duraret primus terminus 15. dierum. Idem dicendum de illis, qui iurarunt die 6. cùm iurauerint in termino prorogato.

2 Nec refert, quod non appareat iuramentum fuiſſe præſtitum poſt decretum prorogationis, quia ita eſt præſumendum pro validitate examinis, ad trad. per Alciat. *præſumpt. 42. reg. 3.* Cott. *in memor. in verſ. Actu*, Caſſad. *deciſ. 21. de preben.* Creſcent. *deciſ. 4. & 6. de præſcript.* Teſtes verò examinati die quinta quando primus terminus expirauerat, & nondum inceperat ſecundus, & ſic extra terminum, & per conſequens ſine citatione, quæ non durat, niſi durante termino, ſunt nulliter examinati. Nec terminus ſuperueniens aliquid operatur ad validitatem examinis, cùm requiratur pro ſubſtantia tempore examinis, *l. obligari, §. tutoribus, & ibi not. ff. de autheritat. tutor. & l. matri, Cod. de probat.* latè Tiraquell. *de iure primogen. quæſt. 34. num. 21.* & licet in prorogatione fuerit dictum quod terminus prorogatus inciperet à die ſecunda: attamen iſta retrotractio non potuit ſanare nullitatem examinis, Alex. *conſil. 28. num. 24. lib. 5.* Pariſ. *conſil. 144. num. 3. lib. 4.* Surd. latè *deciſ. 69. num. 16. qui alios cumulat.*

3 Nullitas quæ deducitur ex eo, quod citatio non probatur per atteſtationem Notarij abſque teſtibus, tollitur ex ſtylo Notariorum, qui in partibus Hiſpaniarum viget. Ibi enim non ſunt Nuncij & Curſores, ſed eorum vice funguntur Notarij, & meritò illis creditur de citatione facta, prout de iure creditur Nuncijs, vt fuit dictum *in cauſa Toletana Decimarum 15. Iunij 1590. coram R. P. D. meo Decano, & in cauſa Placentina, & Toletana Canonicatus, & beneficiorum 16. Iunij 1609. coram me, & in alijs pluribus.*

4 Nec poteſt pars aduerſa controuertere iſtum ſtylum, quia in citationibus ad eius inſtantiam factis adeſt ſola relatio Notarij ſine teſtibus. Minus obijci poteſt defectus teſtium decreto deputationis Notarij receptoris decreto prorogationis termini, & ſimilibus, quia cùm ſint acta iudicij eos non requirunt, gloſ. & Doct. *in cap. quoniam contra de probat.* Lap. *alleg. 81. n. 3. verſ. ſpeciale eſt*, Bald. *in l. donationibus n. 3. de donat.*

5 Non obſtat, quòd citatio fuerit facta pro vno die, & alia fuerit examinatum, quia citatio non fuit reſtricta ad certos dies, & intelligitur pro toto termino examini præfixo, vt fuit dictum *in Toletana Decimarum de Lucellos 6. Februarij 1609. coram me, & in alijs.* Nec etiam verum eſt, quod Notarius atteſtetur de iuramento per verba enunciatiua, cùm appareat, quod Notarius ſingulis diebus quibus iuramentum detulit, ſingulos actus rogauit, vt benè deducunt Informantes pro Monaſterio Sancti Elmi. Vltra quod cùm Notarius non dicat ſimpliciter de iuramento præſtito, ſed quod iurarunt in forma, ſufficit, quia tunc intelligitur iuramentum præſtitum, vt debuit legitimè, prout fuit ſæpiſſimè reſolutum in Rota, & ſignanter *in vna Ciuitaten. Conſtitutionis Capellæ 20. Februarij 1589. coram bon. mem. Cardinale Seraphino in Corduben. Decimarum 29. Ianuarij 1593. coram eodem. Et in Calaguritana oblationum 20. Martij 1590. coram Peruſino.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Romana de S. Petro.

Veneris 13. Februarij 1610.

ARGVMENTVM.

Apoſtillæ repertæ in inſtrumento, inſtrumentum non vitiant, quando ſunt ſcriptæ manu eiuſdem Notarij, ſic nec cancellationes vitiant in partibus non ſubſtantialibus inſtrumenti.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſarius purificata fideicommiſſi conditione immittendus eſt in poſſeſſionem bonorum fideicommiſſorum, num. 2.
Apoſtillæ repertæ in inſtrumento, ſcripta tamen manu eiuſdem Notarij, probant etiam quod ab eodem Notario non ſint ſubſcripta, num. 3. Vbi etiam quando dicatur conſtare apoſtillas eſſe ſcriptas manu eiuſdem Notarij.
Cancellationes repertæ in inſtrumento in partibus non ſubſtantialibus inſtrumentum non vitiant, n. 4.
Fideicommiſſarius debet capere de manu hæredis quando bona fideicommiſſo ſubiecta ſtant penes hæredes, aliter ſecus, num. 5.

DECISIO CCLXXVI.

1 AGitur de bonis triplici generis, videlicet de bonis ſubiectis primogenituræ, quorum adminiſtrationem teſtator reliquit Confraternitati Charitatis, donec maſculus naſceretur ex Aloyſio iuuene, & ad ætatem 14. annorum perueniret, vel eueniret caſus ſubſtitutionis Ioannis Baptiſtæ. Secundò, de bonis relictis Aloyſio, quem vnà cum prædicto Ioanne Baptiſta hæredem inſtituit cum conditione, quod Aloyſius non poſſet percipere dictam portionem, nec fructus, donec maſculus ex eo naſceretur, quos interim inueſtiri noluit, & dictum Aloyſium, & Ioann. Baptiſtam ad inuicem ſubſtituit, & poſtmodum in codicillis voluit, quod d. Aloyſius pendente dicta conditione poſſet percipere ſcuta 500. monetæ annuæ. Tertiò, de fructibus, quos dictus teſtator inueſtiri mandauit.

2 Quoad bona primi, & ſecundi generis, cùm fuerit ſubſtitutus Ioannes Baptiſta in euentum, quod Aloyſius moreretur ſine filijs, prout mortuus eſt, vt eſt in confeſſo apud partes, & optimè etiam probatur, & ſic cùm ſit purificata conditio vocationis Ioannis Baptiſtæ, ipſe debet admitti ad fideicommiſſum, *l. vnica, §. ſin autem aliquid ſub conditione, C. de cad. toll.* concedendo illi immiſſionem iuxta terminos, *l. fin. C. de edict. Diui Adr. toll.* vbi Bart. *n. 9.* & Dec. *n. 25.*

3 Non obſtant apoſtillæ, & cancellationes, quæ allegantur eſſe in teſtamento, quia apoſtillæ ſunt conſcriptæ manu eiuſdem Notarij, & ideò probant, licet non adſit approbatio eiuſdem Notarij, quia illa non requiritur ad alium finem, niſi vt ſciatur, an ipſe Notarius fecerit apoſtillam, ſed vbi de hoc conſtat, ſuperflua eſt dicta atteſtatio, Caſtren. *in conſil. 131. num. 2. verſic. ſi conſtat quod ſunt de manu eiuſdem Notarij lib. 2.* Aymon *conſ. 88. num. 2. & 4.* & fuit dictum *in cauſa Peruſina fideicommiſſi 4. Maij 1609. coram me.* Quod autem ſit manus eiuſdem Notarij patet ex inſpectione, & comprehenditur ex eo, quod dedit copiam authenticam cum inſertione dictarum apoſtillarum, vt fuit conſideratum *in d. cauſa Peruſina.*

4 Quantum verò attinet ad cancellationes, non ſunt in partibus ſubſtantialibus, imò fideicommiſſum de quo agitur eſt clarum, & limpidum, & ideò iſtæ cancellationes non officiunt, Alex. *conſil. 14. num. 10. lib. 6.* Menoch. *de adipiſcend. remed. 4. num. 716. & ſeqq.* & fuit reſolutum *in cauſa Bononien. de Dulphis 10. Nouembris 1610. coram R. P. Domino meo Caualerio, & aliàs ſæpius.* Accedat prædictis, quod fuit data copia publica teſtamenti, & iſtud approbauit Aloyſius, de quo D. Iuſtina cauſam habet, cùm poſſederit vigore iſtius teſtamenti. Vnde illa non poteſt impugnare factum defuncti.

5 Non obſtat, quod fideicommiſſarius debeat capere de manu hæredis, quia hoc eſſet verum, ſi hæres poſſideret

bona

bona ſubiecta fideicommiſſo, ſed nec hæres, nec defunctus poſſederunt, quia adminiſtratio fuit relicta ſocietati Charitatis cum onere inueſtiendi, & ſoluendi quotannis certam ſummam Aloyſio, prout detractio legitimæ, & Trebellianicæ minus impedire debet, cùm legitima non ſit detrahenda, ex quo non agitur de deſcendentibus; Trebellianica verò fuit prohibita.

6 Quod ad bona tertij generis, quia quoad prædicta, D. Iuſtina agnoſcebat bonam fidem, & inſtantiſſimè petebat audiri ſuper iſtis bonis tertij generis, Domini ad illi rem gratam faciendam ordinarunt, vt ſuper hoc illa particulariter audiretur, non retardata tamen immiſſione quoad prædicta.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Toletana Portionis.

Lunæ 15. Februarij 1610.

A R G V M E N T V M.

Agitur de probanda puritate ſanguinis in terminis ſtatuti Toletani, & plura deducuntur pro excludenda probatione identitatis perſonæ.

S V M M A R I V M.

Sententia, quæ non iuſtificatur ex actis, dicitur notoriè iniuſta, num. 1.
Puritas ſanguinis in terminis ſtatuti Eccleſiæ Toletanæ non eſt probanda per promiſſum, ſed impuritas per aduerſarium, num. 1.
Probatio bonæ famæ in concurſu præualet probationi malæ, num. 2. vbi etiamſi teſtes deponentes de bona fama ſint pauciores.
Exceptiones contra perſonas teſtium cenſentur remiſſa, quando pars illos examinauit abſque alterius partis participatione, n. 3.
Fama vt probet, debet eſſe conſtans, inconcuſſa, & ſolida, num. 3.
Perſona dicitur incerta, quando plures eodem nomine vocantur, n. 4.
Identitas perſonæ probatur per indicia, & coniecturas, num. 5.
Identitas probatur ex concurſu plurium demonſtrationum, niſi illæmet etiam alijs conueniant, n. 6.
Confeſſio vnius non probat contra tertium, n. 7.
Domicilium, & origo patris tranſit in filium, n. 7.
Relatio debet fieri ad proxima, & immediata, n. 8.

D E C I S I O CCLXXVII.

1 FVit reſolutum ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, quia de eius iuſtitia conſtat ex deciſionibus in hac cauſa, & in Toletana Canonicatus factis; non obſtat quod dicitur decretum denegatæ Auguſtino poſſeſſionis ob non appellationem feciſſe tranſitum in iudicatum, & propterea Auguſtino incumbere onus probandi puritatem iuxta deciſionem Gropperij, in alia Toletana portionis, quia vltra quod perfecta informatione Auguſtinus petijt ſibi tradi poſſeſſionem, & caſu quo denegaretur, appellauit, nec fuit illi intimatum decretum denegationis, quando etiam non fuiſſet appellatum, & appellari debuiſſet, non propterea tenebatur Auguſtinus probare poſitiuè ſuam puritatem, & deciſio Gropperij hoc non dicit, ſed quod tenetur probare iniuſtitiam Decreti, & grauamen, & ita illam intellexit Rota *in Oueten. Canonicatus 24. Ianuarij* 1570. *coram bon. mem. Cardinale Seraphino*, ob id Auguſtinus fecit tranſportare acta Inquiſitionis, ex quibus cum non iuſtificetur decretum, apparet de eius notoria iniuſtitia, Pariſ. *conſ.* 54. *num.* 21. *lib.* 4. Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 2. *de ſolut.* Fuit dictum *in Seguntina Præſtimonij* 17. *Aprilis* 1592. *coram Orano, & in Vlixbonen. beneficij* 9. *Iunij* 1600. *coram me*.

2 Quod autem non iuſtificetur, inde patet, quod Capitulum non probat impuritatem Auguſtini, prout probare tenetur, & pluries fuit dictum, quatenus enim eam probaſſe credit ex teſtibus de publica voce, & fama deponentibus vltra quod multa opponuntur, & contra dicta, & perſonas eorum apparet etiam fuiſſe probatam puritatem in fama contraria, & in concurſu præualet probatio bonæ famæ probationi malæ, Anchar. *conſ.* 187. *num.* 7. *verſ. quinimò in dubio*, Corn. *conſ.* 17. *in fin. lib.* 4. Put. *deciſ.* 2. *num.* 2. *lib.* 3. quod procedit etiamſi deponentes de bona eſſent pauciores, Anchar. & Corn. ibi, & fuit dictum *in Toletana Capellaniæ* 10. *Ianuarij anni præteriti coram R. P. D. meo Marcomontio*. Multò magis quando vt in caſu noſtro ſunt plures, cùm omnes teſtes primæ informationis, & alij multi ſecundæ deponunt de fama puritatis.

3 Et licet pro parte Capituli dicatur, teſtes pro Auguſtino loquentes non concludere publicam vocem, & famam, attamen contrarium liquet ex eorum lectura. Nec ſunt attendendæ exceptiones quæ dantur contra eorum perſonas, cùm Capitulum eos receperit, & examinauerit abſque aliqua participatione Auguſtini, *l. ſi quis teſt. C. de teſt.* Abb. *in c. præſenti num.* 6. *& 7. eod. tit.* Roman. *conſ.* 104. *num.* 6. Pariſ. *conſ.* 50. *num.* 6. *lib.* 1. Fuit dictum *in Toletana portionis* 21. *Maij* 1594. *coram Illuſtriſſimo Cardinali Mantica*. Additur quod Auguſtinus in ſuſceptione ordinis coram Commiſſario Sanctæ Inquiſitionis, iam ſunt 30. anni, examinauit ſuper ſua puritate ſeptem teſtes admodum ſenes, qui optimè deponunt, ex quibus ſaltem apparet, quod fama impuritatis non eſt conſtans, inconcuſſa, & ſolida, prout eſſe debet, Bald. *in l. conuenticula num.* 3. *verſ. eſt tamen verum C. de Epiſc. & Cleric.* & ſine contradictione, Afflict. *deciſ.* 83. *n.* 7.

4 Accedit, quod ex teſtibus examinatis, & deponentibus de fama impuritatis Auguſtini, aliqui eam videntur deducere ex parentela, quam ipſe habet cum illis de Caſtillos, ſed fuit non probatum, & reſolutum Caſtillos non tangere Auguſtinum, niſi per affinitatem, quæ eum non maculat. Aliqui verò ex parentela illorum de Tellez, & tamen vt probatur ex ipſa Inquiſitione macula illorum de Tellez eſt moderna, & prouenit ex quadam muliere de familia Madrid, quę nihil habet commune cum aſcendentia Auguſtini. Quatenus autem Capitulum deducit impuritatem ex perſona Gundiſalui Sanchez de Vbeda quem pro Tritauo aſſignat Auguſtinus in ſua genealogia, eò quia in publicis ſcripturis Sanctæ Inquiſitionis probatur de anno 1486. fuiſſe publicè pœnitentiatum, & reconciliatum Gundiſaluum Sanchez de Vbeda de Caſarruuios, hoc fuit ſublatum ex deciſione D. mei Sacrati. Nam Gundiſaluus Tritanus Auguſtini habuit filium, qui nomine patris Gundiſaluus appellabatur, vt deponunt Franciſca Garzia, Ferdinandus Ximenez, Ferdinandus Peon, Alphonſus Garzia, & alium Gundiſaluum nepotem, vt dicit Iſabella de Olueta, & Ferdinandus Ximenez, & omnes tres appellantur Gundiſaluus Sanchez de Vbeda. Vnde impuritas, quam oſtendit Capitulum ex perſona Gundiſalui pœnitentiati non probatur propter incertitudinem perſonæ Gundiſalui, *l. duo ſunt Titij ff. de Teſtament. tutela, l. ſi iure ff. de rebus dub. l. qui ex pluribus ff. de verbor oblig.* Alex. *conſ.* 153. *in fin. lib.* 2. Vbi enim pluralitas ibi obſcuritas, vt dicit Bald. *in l. hac conſultiſſima n.* 6. *C. qui teſtam. fac. poſſ.*

5 Non obſtat, quod non probetur, quod de anno 1486. quando Gundiſaluus pœnitentiatus fuit, extitiſſent plures Gundiſalui, quia nec etiam probatur contrarium, & non eſt mirum, quod eodem tempore extitiſſet pater, & filius, & vbi vnicus tantum extitiſſet, ille prout etiam filius, ſicut pater. Nemo enim dicit, & nullibi probatur Gundiſaluum attinentem Auguſtini fuiſſe de dicto anno, & licet ſufficeret Auguſtino docere pluralitatem Gundiſaluorum ad effectum, vt non probetur, ipſum originem ducere ab illo Iudaizante, & reconciliato: attamen ex abundanti concurrunt, multæ coniecturæ, & veriſimilitudines benè ponderatæ in deciſione Domini mei Sacrati ad excludendum, quod Gundiſaluus aſcendens Auguſtini ſit alius ab illo deſcripto in actis Sanctæ Inquiſitionis, & vbi de identitate agitur attenduntur indicia, & coniecturæ, Afflict. *deciſ.* 23. *num.* 3. Surd. *conſ.* 414. *num.* 68. præſertim in antiquis, Menoch. *conſ.* 21. *num.* 33. Inter alias autem veriſimilitudines illa eſt maxima coniectura, ſiue demonſtratio, quod tritanus Auguſtini fuit coniugatus cum Franciſca Thelez, Gundiſaluus autem pœnitentiatus habuit vxorem Mariam Diaz, & excluditur quod ex aduerſo obijcitur potuiſſe habere vtramque ſucceſſiuè, quia vnus teſtis dicit præcisè Gundiſaluum habuiſſe vnicam tantùm vxorem Franciſcam, & alij plures dicunt, ſe audiuiſſe de Franciſca solùm, & quod nunquam audi-

audiuerunt illum habuiſſe aliam, & eſt multum veriſimile, quod cùm habuiſſet vxorem nobiliſſimam, ex qua plures ſuſceperat liberos, non duxerit aliam infimæ conditionis.

6 Accedit, quod nullus teſtis habetur in tota inquiſitione, qui malè loquatur de Gundiſaluo Sanchez de Vbeda, & ex ijs qui cognati ſunt deponete de impuritate, nemo eſt, qui eam deducat à perſona ipſius, imò vt in deciſione dicitur ſunt teſtes qui de eo optimè loquuntur, & dicunt illum fuiſſe valdè honoratum, quod fit veriſimile ex familiaritate, quam habuit vt deponunt plures teſtes cum Henrico IV. Caſtillæ Rege. Non obſtat, quod pluribus demonſtrationibus concurrentibus probetur identitas, quia hoc verum, niſi illæmet alijs etiam conueniant, Bart. *in l. demonſtratio falſa num. 15. in fin. ff. de condit. & demonſtr.* Bald. *in leg. hac conſultiſſima num. 5. in fin. C. qui teſtam. fac. poſſ.*

7 Qnalitas ſeu demonſtratio deducta ex eo, quod Gundiſaluus pœnitentiatus habuerit Ioannem, & Garziam filios, non probatur ex confeſſione Alphonſi della Pegua, vt fuit reſolutum, cùm illa non probet contra tertium, *l. ſi vnus il primo*, vbi Iaſ. *ff. de pact.* Afflict. *deciſ. 245. num. 11.* Tiraq. *de retract. conuent. §. 4. gloſ. 6. num. 9.* Alia etiam qualitas deducta ex eo, quod eſſet de Caſaruuios, non excludit Gundiſaluum filium, imò illum includit, cùm domicilium, & origo tranſeat in filium, Bald. *in conſ. 334. poſt n. 1. lib. 4.* fuit dictum *coram me in Ciuitate Caſtelli liquidationis prima Decembris* 1600.

8 Dantur etiam ad hoc aliæ reſponſiones per Informantes. Non obſtat ponderatio depoſitionis Ferdinandi Peon, quam facit pars aduerſa ad probandum, quod Gundiſaluus filius non extaret de anno 1486. ex eo, quod teſtis examinatus de anno 1607. dum eſſet ætatis annorum 44. dicit cognouiſſe ipſum per decem annos, quod eſſe non poteſt, ſi de anno 1486. fuiſſet pœnitentiatus, oportet enim ſecundùm calculum quam faciunt informantes pro parte Capituli, quod ille Gundiſaluus vixiſſet per annos 111. quia omiſſo quod non eſt impoſſibile per rerum naturam. Reſpondetur teſtem non dicere de cognitione Gundiſalui, ſed de cognitione Ioannis eius filij. Illud enim relatiuum, *qui*, eſt intelligendum de ipſo Ioanne, vt relatio fiat ad proxima, & immediata, *gloſ. in lib. 1. ff. de legat. præſt.* Bart. Caſt. *& alij, l. hæred. palam, §. ſed ſi notum ff. de teſt.* & interpretatio facienda eſt contra Capitulum, quod illum examinare fecit, Soc. *conſ. 274. num. 3. lib. 2.* Pariſ. *conſ. 107. n. 65. lib. 1.* Dum autem pars aduerſa adhuc inſtat, quod etiamſi referatur cognitio ad Ioannem filium, per neceſſe arguitur, Gundiſaluum iſtum ſecundum non eſſe illum, qui de anno 1486. fuit pœnitentiatus, qui Ioannes de tempore quo fuit examinatus teſtis erat 70. annorum, & hodie etiam viuit, quod eius natiuitas fuiſſet de anno 1528. Reſpondetur hæc de vita, & ætate Ioannis, necnon de tempore mortis Gundiſalui eſſe gratis dicta, quia nullibi apparet, & in omnem euentum iſte eſſet vnicus teſtis, in quo Auguſtinus non fundat ſuam intentionem, & non curat ſuſtinere eius dictum, cuius depoſitio ſi deſtruatur capitulum eo vti non poterit, & remanebunt depoſitiones aliorum ſuper pluralitate Gundiſaluorum.

REVERENDISSIMO P. D. PIROVANO.

Cremoneñ. Fructuum.

Veneris 18. Martij 1610.

A R G V M E N T V M.

Plenè tractatur in hac deciſione, ad quem pertineant fructus naturales, & induſtriales poſt admiſſam reſignationem, & quando dicantur ſeparati, & quid quando ſunt pendentes, ac etiam quid iuris ſit inter reſignantem, & reſignatarium de fructibus ciuilibus, & quando ſit facienda diuiſio fructuum pro rata temporis inter hæredes, & ſucceſſorem in beneficio.

S V M M A R I V M.

Fructus naturales, & induſtriales debentur reſignanti vſque ad diem admiſſæ reſignationis, etiamſi bona beneficij eſſent locata, & dies ſolutionis penſionis nondum veniſſet, quia ſatis eſt, quod fructus de dicto tempore ſint collecti, num. 1.

Fallit in fructibus naturalibus, & induſtrialibus pendentibus, n. 2.

Penſio rei locatæ ſuccedit loco fructuum, n. 1.

Fructus tunc colligi dicuntur, quando à ſolo ſeparantur, n. 1. vbi quod idem tempus inſpicitur pro penſione, quæ pro eis præſtatur.

Fructus ciuiles dicuntur, qui proueniunt ex re non producente naturaliter fructum, n. 2.

Fructus ciuiles quorum dies ſolutionis tempore factæ reſignationis nondum venit, ſpectant ad reſignatarium, n. 2. vbi ampliatur etiamſi omnes maturati eſſent, & maior pars anni præceſſerit.

Fructus ciuiles etiam quod non aduenerit dies ſolutionis diuiduntur ad ratam temporis inter heredes, & ſucceſſorem in beneficio, n. 3.

Fructus naturales pendentes non diuiduntur pro rata temporis inter heredes, & ſucceſſorem in beneficio, n. 3.

Reſignatio abdicat ius à reſignante tam ratione dominij, quàm poſſeſſionis, n. 4.

Reſignans poſt reſignationem non percipit fructus beneficij, & ſi eos percipit, reſtituere tenetur, n. 4.

Fructus ciuiles quotidiè incipiunt deberi, n. 5.

Fructus naturales tunc acquiruntur, quando ſeparantur, ciuiles vero quando deberi incipiunt, n. 5.

Reſignans ſi in reſignatione non reſeruet fructus præteritos, & quorum ſolutionis dies venit, cenſetur ius totum remiſiſſe, n. 6.

Fructuum diuiſio pro rata temporis non fit in actu voluntario, ſed in neceſſario, n. 6.

Reſignans liberè poſt reſignationem non facit amplius fructus ſuos, quicquid ſit in reſignatione in fauorem certæ perſonæ, n. 7.

Epiſcopus non poteſt ad aliam Eccleſiam etiam motu proprio transferri, niſi interueniat eius conſenſus, n. 7.

D E C I S I O CCLXXVIII.

DOmini cenſuerunt fructus naturales, & induſtriales à 1
ſolo ſeparatos deberi Illuſtriſſimo Cardinali vſque ad diem admiſſæ reſignationis per Sanctiſſimum, quæ alio non apparente contigit in die 19. Iulij anni 1610. in qua facta fuit prouiſio moderni Epiſcopi, & ad illam vſque in diem Domini Cardinalis fuit legitimus Eccleſię Cremoneñ. ſponſus. Hoc enim expreſsè probarunt *gl. in c. ſi propter. in verſ. primi anni de reſcript. in 6.* Franc. *in c. præſenti de offic. ordinar. in 6.* Cet. *in ſingul. 49. in verbo Clericus*, Couar. *in c. cum in officijs num. 5. de teſtibus, & lib. 1. var. reſol. c. 15. num. 12.* Rota Peruſ. *deciſ. 32. num. 1.* Ferr. *conſ. 256. num. 1. par. 2.* Honded. *conſ. 85. num. 71. vol. 2.* Rota *in vna Burgen. penſionis 28. Nouembris 1583. inter impreſſas 761. num. 4. & 6. par. 1.* & apertius modernis temporibus *in vna Baren. Fructuum 2. Iunij 1610. coram Domino meo Caualerio*, in qua dictum fuit, procedere concluſionem, etiamſi bona eſſent locata, & dies ſolutionis nondum veniſſet, quia ſatis eſt, quod fructus quorum cauſa ſolutio eſt facienda tempore prædicto eſſent collecti, Salyc. *in l. fin. fructus num. 3. verſ. & probatur ratione, C. de act. empt.* Alex. *conſ. 28. num. 2. lib. 1.* Honded. *conſ. 85. num. 13. vol. 2.* qui omnes in dicta deciſione Bareñ. fructuum allegantur. Quibus accedunt Alex. *conſ. 15. num. 1. lib. 2.* Couar. *d. lib. 1. c. 15. num. 3.* Bellon. *conſ. 3. num. 11.* Ferret. *conſ. 151. num. 5. lib. 1.* Anch. 193. *num. 3.* Alban. *conſ. 257. num. 6.* mouentur prædicti ex ratione *l. defuncta ff. de vſufruct.* cùm penſio ſuccedat loco fructuum, *l. mercedes ff. de petit. heredit. l. diuortio §. item ſi meſſes ff. ſol. matr.* Bart. *in l. fin. ff. de iure fiſci.* Vnde ſicuti in ipſis fructibus inſpicitur tempus, quo ſeparantur à ſolo, vt per Ang. & Alex. *in l. deducta §. qui poſt ff. ad Trebell.* ita etiam idemmet tempus inſpicitur in penſione, quæ pro eis præſtatur, vt declarat Alex. *in allegato conſ. 28. col. 1. volum. 1.*

Quo verò ad fructus ciuiles, qui verè dicuntur quando 2
proueniunt ex re non producente naturaliter fructum, vt

per

per Bart. *in l. & ex diuerſo num. 1. ff. de rei vend. per text. in l. ſi nauis eod. tit.* & quorum dies reſolutionis tempore reſignationis non euenerat, dixerunt Domini ad Epiſcopum ſucceſſorem pertinere, prout pertinent fructus naturales, & induſtriales pendentes, Calderin. *conſ. 2. de pecul. Cleric.* Couar. *lib. 1. variar. reſol. cap. 15. num. 2. verſ. 1.* His accedit Tiraq. *de retract. conuent. §. 5. gloſ. 4. in princ.* Honded. *d. conſ.* 85. *num.* 1. hoc admittentes etiamſi fructus omnes maturati eſſent, & proximi recollectioni, & maior pars anni diem reſtitutioni bonorum præceſſerit, vt benè probatur in allegata Baren. fructuum.

3 Non obſtat, quod de fructibus ciuilibus, prout de naturalibus idem iudicium eſſe non debeat, quia pro ciuilibus, etiam quod non aduenerit dies ſolutionis fit diuiſio ad ratam temporis inter hæredes, & ſucceſſorem in beneficio quod non admittitur, quando pendet dies collectionis fructuum naturalium, Salic. *in l. Iulianus §. ſi fructus n. 8. & 10. ff. de act. empt.* Gabr. *conſ.* 191. *num. 2. vol. 2.* Franc. *dec. 74. num.* 3. 4. Vnde cùm Dominus Cardinalis vſque ad diem ſupradictam Eccleſiæ inſeruierit, & onera ſuſtinuerit, eſto, quod ſolutionis dies pro fructibus ciuilibus non euenerit, non tamen videtur excludendus ad participandum pro rata temporis.

4 Nam pro reſponſione fuit dictum, quod per reſignationem abdicatum remanſit ius omne à reſignante, tam ratione dominij, quam poſſeſſionis, Innoc. *in cap. ſuper hoc de renunc. in nouis*, Sarmen. *de publicat. reſignat. quæſt.* 18. *num.* 2. *cum alijs allegatis in illa Baren. fructuum*, adeò, quod mirum non videtur ſi reſignanti, qui nec Dominus, nec poſſeſſor eſt, fructus non debeantur, & ſi receperit, ad eorum reſtitutionem teneatur, Caſſad. *decis. 4. num. 6. de reſtit. ſpol.* & Gabr. *late comprobans conſ.* 192. *num.* 1. *vol.* 1.

5 Et ſi dicatur impediri quidem futuram fructuum acquiſitionem ceſſante dominio, & poſſeſſione, ſed quod ad quæſitos de tempore reſignationis, eam non obeſſe, fructus autem ciuiles quotidiè incipiunt deberi, vt dicunt Bald. *in l. filiusfamilias §. apud Marcellum de leg.* 1. Aretin. *in l. diuortio col. 8. ſoluto matrim.* Itaque quod operatur in naturalibus fructibus ſeparatio, hoc operatur in ciuilibus quantum ad effectum acquiſitionis, tempus quo deberi incipiunt, vt declarat Cald. *in reſponſ. 2. poſt tract. de reſt. in integr. n. 14. in fin.*

6 Viſum fuit poſſe reſponderi, quod cùm antequam cederent dies ſolutionum penſionum occaſione fructuum ciuilium actio non eſſet orta, Dominus autem Cardinalis actionem orituram quoad ſe extinxerit abdicando ius dominij, & poſſeſſionis bonorum Eccleſiæ, per reſignationem voluntariè factam in manibus Sanctiſſimi non reſeruato iure, quoad fructus præteritos, cenſetur ius totum remiſſum, iuxta doctrinam Bart. *in l. fin. de iure fiſci*, Put. *deciſ. 14. lib.* 3. dicens, diuerſum eſſe in actu neceſſario morientis, quia licet quoad eum extinguatur actio, tamen pro parte illius non interuenit actus poſitiuus, quo caſu text. *in l. defuncta ff. de vſufruct.* & tenentes diuiſionem pro rata temporis fiendam, ſunt intelligendi de actu neceſſario, non autem de actu voluntario, & Put. ſequuti ſunt Gabr. *conſ.* 191. *n. 3. vol.* 2. Hond. *conſ. 85. n. 5. volum.* 2.

7 Quæ verò dicebantur de fructibus à ſolo ſeparatis poſt admiſſam à Sanctiſſimo reſignationem, & vſque ad diem ſcientiæ dictæ reſignationis, vt potuerit D. Cardin. ſuos facere, non placuerunt Dominis, cùm non agatur de reſignatione facta fauore certæ perſonæ, ſed de libera, vt aduertit Hier. Gabr. *allegato conſ.* 192. *num.* 1. *& 2. volum.* 1. nec de Epiſcopo motu proprio per Sanctiſſimum ad aliam Eccleſiam translato, cuius conſenſus neceſſarius eſt, vt fuit conſideratum *in illa Placen. Canonicatus, & prebenda 26. Martij* 1610. *coram Domino meo Lancelloto*. Atque ita ſolo Domino Cardin. informante fuit reſolutum.

R. P. D. CAVALERIO.

Calaguritana Decimarum.

Veneris 19. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Decimæ an debeantur Eccleſiæ Sacramentali, vel prædiali, debet attendi conſuetudo, & quæ conſuetudo ſit attendenda, an particularis, an potius loci dominantis.

SVMMARIVM.

Decime an debeantur Eccleſie Sacramentali, vel prædiali debet attendi conſuetudo loci dominantis, num. 1. vbi n. 2. niſi adſit conſuetudo loci particularis, quia ad conſuetudinem loci dominantis recurritur tantum in ſubſidio.

Conſuetudo quod decime debeantur Eccleſia ſacramentali vel prædiali non dicitur contra ius, ſed præter ius, num. 2.

Concordia ſuper decimis licitè fieri poteſt, n. 3.

DECISIO CCLXXIX.

CVm hæc cauſa pluries fuiſſet propoſita vtraque parte informante, Domini recedendum putauerunt à Deciſione aliàs vna tantùm parte informante facta ſub die 26. Iunij præteriti. Concluſerunt enim non eſſe probatam conſuetudinem, quę releuet Curatum villę de Marra Calagonis. Nec dixerunt obſtare quod Curatus Marræ probauerit conſuetudinem vniuerſalem in toto Archiepiſcopatu Calagurritano, vt ſcilicet dimidia pars decimarum ſpectet ad Sacramentalem, altera verò dimidia ad prædialem, & quod talis conſuetudo tanquam loci dominantis attendi debeat, vt in alia deciſione dictum fuit per deciſionem Achil. 3. *n. 7. & 8. de decim.* 1

Nam Domini non putabant talem probationem releuare, quia Curatus de Septimo, & Sinai probauerat ſpecialem conſuetudinem in illis locis per teſtes, qui benè deponunt, quod Vaſſalli Villæ de Sinai colentes in Territorio Villæ de Marra, nunquam ſoluerunt decimam Curato Marræ, ſed eam ſoluerunt integram Curato de Septimo, & de Sinai, intra cuius Parochiæ limites habent domicilium, & hoc à 30. 60. & 100. annis, & citra, & ab immemorabili de viſu, & de auditu, & quod ita audierunt à ſuis maioribus, ex quibus ſatis videbatur DD. probata conſuetudo particularis, quæ ad hunc effectum ſufficit etiam decennalis, quia non eſt contra, ſed præter ius, Abb. *in c. cum ſint homines, in gl. 3. de decim.* Put. *deciſ. 154. num. 7. in lib.* 1. Achil. *deciſ. 3. n. 5. eodem titul.* & cùm conſuetudo ſit particularis, attendi debet, *gl. in c. ſuper eo de cenſib. in verb. in vicinis*, Pariſ. *conſ. 25. num. 42. lib.* 4. Aym. *conſ. 206. num.* 14. Et in terminis decimarum Put. *deciſ. 176. num. 6. & 7. lib.* 3. Fuit dictum *in vna Valentina Decimarum 23. Octobris* 1598. *coram bon. mem. Illuſtriſſ. Seraphino*, non autem eſt attendeñ. conſuetudo generalis totius Archiepiſcopatus, quia ad eam tanquam loci dominantis recurritur tantummodo in ſubſidium deficiente conſuetudine particulari, vt per gloſ. *in d. c. ſuper eo*, Feder. de Sen. *conſ. 91. verſ. 3. probo*, & in omnibus locis præallegatis. 2

Nec Domini putauerunt ſubſiſtere, quod allegabatur ab Informantibus pro Curato Marræ, videlicet hunc vſum particularem proueniſſe potius ex quadam concordia inita inter Curatos prædeceſſores de qua deponunt teſtes examinati, quàm vigore conſuetudinis. Nam vltra reſponſionem datam, quod ſi teſtes deponunt ſuper hac conuentione de ſolo auditu, apparet clarè ex lectura ipſorum, quod non deponunt Curatum de Septimo recipere decimas vigore dictæ conuentionis, ſed quod dictus Curatus de Septimo ſoluit Curato de Marra pro omni ſuo iure vigore conuentionis initæ inter Canonicos, & Curatos prædeceſſores quotannis 12. ſtarellos frumenti, & duo quintalia Caſei, & ſic remanet firma ſupradicta conſuetudo, cùm poſſit Curatus de Septimo ex conſuetudine recipere iſtas decimas prædiales integras ab hominibus de Sinai colentibus in territorio de Marra, & ſoluere Curato de Marra d. portionem 3

nem frumenti, & caſei vigore conuentionis, ad quam deuenierunt fortaſſe ob aliquam diſcordiam, vel aliam ob cauſam, cùm licitè fieri poſſit concordia ſuper Decimis, *cap. ex multiplici de decimis*.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Pampiloneñ. Matrimonij.

Veneris 19. Martij 1610.

A R G V M E N T V M.

Matrimonium putatiuum data bona fide vnius ex coniugibus legitimat prolem prius ſuſceptam non minus, quam verum, quæ bona fides preſumitur maximè in matrimonio palam contracto, & quando legitimatio ſeu diſpenſatio Papæ dicatur in radice matrimonij, & quando filij ſuſcepti in inceſtu, data ſcientia vnius coniugis tempore inceſtus, legitimentur per ſubſequens matrimonium.

S V M M A R I V M.

Remiſſoria non datur vbi articuli ſunt irreleuantes, n. 1.

Matrimonium putatiuum data ignorantia in vno coniuge legitimat prolem prius ſuſceptam, non minus quam veram, num. 1.

Bona fides in dubio præſumitur, n. 2.

Bona fides præſumitur in matrimonio palam, & publicè contracto, n. 2.

Errare præſumitur, qui palam contrahit in re, & caſu prohibito, n. 2.

Papa legitimando prolem cenſetur voluiſſe reducere rem ad eum ſtatum, etſi nullum vnquam fuiſſet impedimentum, num. 3.

Filij ſuſcepti in inceſtu non legitimantur per ſubſequens matrimonium, etiam verum, data ſcientia tempore quo fuerunt ſuſcepti, n. 4.

Fallit ſtante diſpenſatione Papæ cum decreto legitimationis prolis tam ſuſceptæ, quàm ſuſcipiendæ, n. 4.

Diſpenſatio Papæ cum decreto legitimationis prolis tam ſuſceptæ, quam ſuſcipiendæ dicitur diſpenſatio in radice matrimonij, & operatur perinde ac ſi nunquam extitiſſet impedimentum, & coniuges ſemper fuiſſent in potentia libera contrahendi legitimum matrimonium, n. 4.

Matrimonium ſufficit quod ſit contractum poſt diſpenſationem, licet veriſimiliter non potuerit haberi notitia diſpenſationis, num. 5.

D E C I S I O CCLXXX.

1 DOmini reſoluerunt hæredibus Mariæ de Vinceta non eſſe dandam remiſſoriam, quia Articuli fuerunt irreleuantes, Caſſad. *deciſ. 2. de dilat.* Caputaq. *deciſ. 66. par. 3.* Irreleuantia probatur, quia matrimonium putatiuum data ignorantia in vno coniuge legitimat prolem priùs ſuſceptam non minus, quàm verum, *gloſ. in cap. tanta in verſ. aliam*, vbi Ant. de Butr. *num. 9.* Alex. de Neu. *n. 17. qui fil. ſint legit.* Io. Andr. *in c. quod nobis*, quem ſequitur Card. *in fin. 2. de oppoſ. eod. titul* Anton. Roſ. *in tract. de legitim. lib. 1. tit. de matrim. putat. n. 2.* Ludou. à Pard. *in tract. de natur. lib. 1. par. 2. tit. de legit. per matrim. putat.* latè Gemin. *conſ. 66. in 3. dub.* cum multis relatis per Gabr. *de legitim. concl. 1. num. 4. & 6. per Duen. Reg.* 350. filius naturalis legitimatur, *ampl. 9.* & hanc opinionem vti magis receptam veriorem, & æquiorem ſequuta eſt Rota apud Caſſad. *deciſ. vnic. de ſponſal. & in hac cauſa 19. Nouembris 1607. coram D. meo Caualerio*.

2 Bona fides autem Vrſulæ oſtenditur in multis ponderatis in dicta deciſione D. Caualerij. Vltra quod in dubio eſſet præſumenda, vt per Gemin. vt ſupra, præſertim in matrimonio palam publico, & in faciem Eccleſiæ contracto, Iaſ. *conſ. 168. num. 5. verſic. Item contrahens matrimonium prohibitum lib. 4.* Ruin. *conſ. 51. ſub num. 16. lib. 1.* Roland. *conſ. 90 num. 23. lib. 3.* Gabr. *de legitim. concl. 4. num. 22.* quia contrahens palam in re, & caſu prohibito, præſumitur errare, Bald. *in cap. nemo Clericus ſub n. 12. C. de ſum. Trin. & Fid. Cath.* Abb. *in cap. de homine n. 6. verſ. ex prædictis de celeb. Miſſ.*

3 Non obſtat, quod Papa legitimando intellexerit de matrimonio valido, non autem putatiuo, quia imò voluit tollere omne impedimentum repugnans matrimonio, & legitimitate prolis, & rem ad eum ſtatum reducere, ſicuti nullum vnquam extitiſſet impedimentum, vnde ſicut nullo extante impedimento, & nulla neceſſitate diſpenſationis ex matrimonio putatiuo iuncta bona fide fuiſſet legitimata proles, ita etiam extante impedimento, eòque per Papam ſublato, & hoc non contrariatur, ſed conuenit menti ipſius Papæ, qui cenſendus eſt voluiſſe, quod ex ſua diſpenſatione omnis legitimus effectus ſequeretur, quo ſtante articulata reuocatio Procuratoris, quando eſſet vera, illi non obſtaret, & declaratio quam fecit Martinus in ſuo teſtamento, quod Vrſula eſſet legitima vxor, cùm inſtitutione vniuerſali Martini iunioris filij, ex dicta Vrſula ſuſcepti, adhuc tamen non releuaret, neque tolleret hanc bonam fidem, non probata intimatione reuocationis, aut aliter eius ſcientia in Vrſula.

4 Non obſtat, quod proles ſuſcepta in inceſtu non legitimatur per ſubſequens matrimonium, etiam verum, data ſcientia tempore, quo fuit ſuſcepta, quia non procedit ſtante diſpenſatione Papæ cũ decreto legitimationis prolis tam ſuſceptæ, quàm ſuſcipiendæ, Abb. *in c. tanta ſub n. 14. verſ. idem dicit Vinc. qui fil. ſint legit.* Papa enim hoc caſu dicitur diſpenſaſſe in radice matrimonij illud approbando, cùm eius effectu, & tollendo impedimentum vſque ab initio cum redintegratione prolis, perindè ac ſi nunquam extitiſſet impedimentum, & coniuges ſemper fuiſſent in potentia libera contrahendi legitimum matrimonium, vt fuit latiſſimè deductum 2. *Iunij præteriti, coram bon. mem. Iuſto*.

5 Quatenus etiam articulatur decretum de diſpenſando, ac illius expeditionem emanaſſe ſub die 26. Iulij per horam ante meridiem, itaut eius notitia haberi non potuerit tempore matrimonij contracti, neque hoc eſt releuans, quia vt reſoluit Rota *coram eod. Iuſto 5. Decemb.* 1607. ſufficit quod matrimonium ſit contractum poſt diſpenſationem, licet veriſimiliter non potuerit haberi notitia impetrationis diſpenſationis, ex qua deciſione tollitur etiam alter articulus quem hæredes Martini probare intendunt, licentiam contrahendi matrimonium coram quocumque Sacerdote fuiſſe conceſſam hora tertia, poſt meridiem diei contracti matrimonij. Et ſic poſt actum contrahendi, qui articulos loquitur de licentia in ſcriptis. Et propterea vt in deciſione dicitur, non concludit licentiam verbo datam. Vltra quod ad effectum de quo agitur, bonæ fidei Vrſulæ ſufficit, quod frater Thomas, qui pro Parocho interuenit, palam examinauit, & profeſſus fuerit, habere huiuſmodi licentiam, potuit enim, & debuit Vrſula credere verè fide digno, vt benè deducitur in deciſione D. Caualerij.

REVERENDISS. P. D. CAVALERIO.

Leodieñ. Fideicommiſſi.

Lunæ 22. Martij 1610.

A R G V M E N T V M.

Prohibitus alienare, ſi alienet, incidit in pœnam, vbicumque ſciuit prohibitionem, quæ ſcientia prohibitionis colligitur ex ſcientia teſtamenti. Item ſi perſeueret in ſuſtinenda alienatione dicitur etiam incidere in pœnam, nec tali caſu poteſt dari reſtitutio in integrum emptori, ſi alienans illam non petat.

S V M M A R I V M.

Scientia teſtamenti infert ad ſcientiam fideicommiſſi, num. 1. *vbi quod ex mentione teſtamenti præſumitur illius ſcientia, & num. 2. vbi maxime ſi mentio non ſit perfunctoria*.

Perſeuerantia in actu contra voluntatem teſtatoris inducit de nouo contrauentionem, n. 3.

Ignorans, ſi non deſiſtit cum ſciuit, non excuſatur, n. 3.

Perſeuerantia inducit indicium præcedentis animi, n. 3.

Sub-

Subſtitutus in caſu alienationis poteſt ſequuta alienatione vendicare bona ab emptoribus, n. 4.

Reſtitutio in integrum aduerſus alienationem rei probibita alienari ignoranter factam, non debet dari tertio, ſi alienans eam non petat, num. 4.

DECISIO CCLXXXI.

1 CVm partes non acquieſcerent deciſioni vltimo loco factæ in hac cauſa ſub die 2. Decembris anni præteriti. Iterum propoſui dubium ſuper iiſdem, & Domini recedendo dixerunt fuiſſe factum locum fideicommiſſo ad fauorem ſubſtitutorum.

2 Nec fundamentum deciſionis ſuper ignorantia cohæredum alienantium viſum fuit tutum, quia ex multis apparebat alienantes habuiſſe ſcientiam, non ſolùm teſtamenti, verùm etiam prohibitionis alienationis in eo contentæ, nempè ex mentione facta de teſtamento præfato in inſtrumento venditionis, in quo alienantes promiſerunt de euictione, & de liberando emptores à moleſtijs, quas propter huiuſmodi teſtamentum pati poſſent. Cùm enim in teſtamento contineatur fideicommiſſum, præſumitur alienantes habuiſſe notitiam etiam fideicommiſſi, Bero. *conſ.* 130. *num.* 17. *lib.* 2. Iaſ. *in l. qui Roma* §. *duo fratres n.* 57. *verſ. limitat Bartolus hic ff. de verbor. oblig.* vbi de communi. Et fuit dictum *in vna Romana Caſalis* 13. *Iunij* 1587. *coram bo. mem. Illuſtriſſimo Seraphino.*

3 Et tantò magis huiuſmodi mentio, ſeu commemoratio teſtamenti videbatur Dominis eſſe releuans, ad effectum inducendi ſcientiam fideicommiſſi in eo contenti, quia non erat perfunctoriè facta, ſed conducibilis, & ad effectum maioris roboris contractus. Nam contrahentes ſine dicta promiſſione, veriſimiliter non contraxiſſent, cùm vererentur ex tali teſtamento poſſe pati moleſtias, quia ſcilicet in eo continebatur fideicommiſſum cum prohibitione alienationis. Præterea talis commemoratio cum promiſſione euictionis fuit geminata, & repetita in alijs inſtrumentis, videlicet in permutatione facta cum Theodorico de Moij, & in inſtrumento inſinuationis in ſupplicatione data coram Magiſtratu Antuerpiæ, & in alijs inſtrumentis exhibitis.

4 Sed vltra præmiſſa Domini conſiderabant hos hæredes, qui domum vendiderunt, poſtquam habuerunt notitiam fideicommiſſi, ſuſtinuiſſe fidem per tot annos, & non ſolùm non procuraſſe recuperationem domus, ſed conſtituiſſe Procuratorem ipſum Ioannem Thomam emptorem ad proſequendum hanc litem eorum nomine, contra ſubſtitutos prætendentes eſſe factum locum fideicommiſſo, ex qua perſeuerantia videntur de nouo alienaſſe, & contraueniſſe, *argumento l. quis ſit fugitiuus,* §. *idem ait, ſi ſeruus ff. de ædilit. edict.* Non enim poteſt allegare ignorantiam is, qui cùm ſciuit, non deſtitit, Surd. *conſ.* 374. *num.* 27. Et qui ab initio ignorabat, ſi non deſtitit, cùm ſciuit, non excuſatur à delicto, quia perſeuerantia inducit indicium præcedentis animi, Cephal. *conſ.* 76. *num.* 10. vbi allegat Bald. Odofred. & Albet.

5 Verùm etiam, quòd hi alienantes eſſent excuſandi ex ratione ignorantiæ deducta in deciſione, & hac de cauſa competeret eis reſtitutio in integrum: tamen cùm ipſi non allegent hanc ignorantiam, nec petant reſtitutionem aduerſus alienationem, imò etiam ſuſtineri velint, & tueri emptores in præiudicium fideicommiſſi, ſed tantummodo emptores de ea opponant. Domini crediderunt eſſe factum locum dicto fideicommiſſo ac ſubſtitutorum fauorem, ſtante prohibitione alienationis, & ideò ſubſtitutos poſſe vendicare bona alienata ab emptoribus, vt fuit dictum *in vna Romana Vinearum de Maximis* 12. *Nouembris* 1571. *coram bon. mem. Oradino quæ eſt inter impreſſ.* 22. *par.* 1. *diuerſor.* quia cùm alienantes non petant reſtitutionem in integrum aduerſus alienationem, non eſt conueniens, vt tertius nempè emptor eam petat, & ſi talis reſtitutio non datur ipſi emptori, minus danda erit eius contemplatione ijs, qui alienauerunt, vt latè in dicta deciſione, in qua etiam ponderatur ratio, quæ valdè placuit dominis, videlicet, quod dum alienantes, non ſolum non vendicant, ſed ſe opponunt, & volunt, quod domus remaneat penes Ioannem Thomam emptorem, ſit manifeſta fraus intentionis, & voluntatis teſtatoris, & ideò debet concedi facultas vendicandi alijs ſubſtitutis, ne hac via bona remaneant penes emptorem extraneum contra teſtatoris intentionem. Et licet dicta deciſio loquatur in caſu, quando venditor erat mortuus: tamen eius fundamenta, & rationes benè procedunt, etiam in hoc caſu, in quo venditor licet ſit viuus, tamen non allegat ignorantiam, nec petit reſtitutionem, ſed inſiſtit in definitione alienationis. Vltra quod obijcitur etiam in caſu iſto aliquos ex alienantibus eſſe mortuos, alios verò repetiri in partibus longinquis, itaut non adſit, qui bona alienata recuperet. Et propterea Rota cenſuit fuiſſe factum locum fideicommiſſo; ad fauorem ſubſtitutorum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Fideicommiſſi.

Lunæ 26. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Fœmina an veniat appellatione proximioris familiæ, & agnationis, & quando cenſeatur habita ratio conſeruationis agnationis.

SVMMARIVM.

Proximiorum appellatione venit tam fœmina, quàm maſculus, num. 1.

Fœmina comprehenditur ſub nomine familiæ, n. 1.

Domus *verbum idem importat, quod verbum* familia, *num.* 1.

Domus *verbum importat agnationem, n.* 2.

Fœmina de familia dicuntur agnatæ, etiamſi ſint nuptæ extra familiam, num. 2. *vbi maximè ſi tempore purificati fideicommiſſi ad fauorem agnationis fœmina erat vidua, & n.* 4. *vbi niſi teſtator habuerit rationem conſeruandæ agnationis.*

Tempus purificati fideicommiſſi attendi debet, n. 4.

Statutum excludens fœminas propter maſculos non excludit ſororem propter patrueles, n. 3.

Agnationis memoria non perpetuatur in fœmina, n. 4.

Agnationis ratio non præſumitur à teſtatore conſiderata, niſi ipſe etiam exprimat, num. 4. *vbi niſi adſint in contrarium coniecturæ.*

Agnationis ratio non cenſetur conſiderata ex eo ſolo, quod ſubſtitutus ſit agnatus, n. 4.

Agnationis ratio non cenſetur conſiderata, quando teſtator nullam fecit mentionem maſculinitatis, ſicuti è contra prædilectio maſculorum arguit animum conſeruandæ agnationis, n. 5.

Agnationis ratio non cenſetur conſiderata ex vnico tantùm gradu ſubſtitutionis, ſicuti è contra pluralitas graduum arguit animum conſeruandæ agnationis, n. 6.

Agnationis ratio non cenſetur conſiderata, quando teſtator hæredes extraneos inſtituit, n. 6.

Proximioris vocatio non intelligitur de primo proximiori tantum, ſed de proximiore in proximiorem, n. 7.

Declara primò procedere, vbi eſt habita ratio conſeruandi agnationem, alias ſecus, n. 7.

Declara ſecundò procedere, vbi fideicommiſſum eſt perpetuum, num. 8.

Fideicommiſſum non poteſt eſſe perpetuum, niſi ad vlteriores gradus ſucceſſionis ordine extendatur, n. 8.

DECISIO CCLXXXII.

ALexander Briſcalia hęredibus ſuis deſcendentibus ſubſtituit proximiorem ſibi qui tunc ſuperſit de domo, & familia de Briſcalijs. Dubitaui an in dicta ſubſtitutione poſſit dici comprehenſa Peregrina ſoror Alexandri teſtatoris omnes in gradu præcedens. Et fuit reſolutum affirmatiuè, quia verba ei propriè conueniunt, & mens teſtatoris non eſt aliena. Non enim dubitari poteſt, quin appellatio proximioris veniat tam fœmina, quàm maſculus, Bald. *conſ.* 6. *n.* 1. *lib.* 2. Rubr. Alex. *conſ.* 106. *num.* 4. Curt. iun. *conſ.* 49 *num.* 7. *circa med.* Tiraq. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſ.* 9. *num.* 203. Clarum eſt etiam, quod comprehenditur ſub nomine familiæ, *l. pronunciatio* §. *familia ff. de verbor. ſignif. l.* 1. & ibi not. *C. de fideic.* Alex. *conſ.* 51. *n.* 12. *lib.* 2. Bero. *conſ.* 83. *num.* 10. *lib.* 2. & idem dicendum de verbo *domus,* cùm idem 1

impor-

importet, quod verbum *familia*, *l. cum vnus decem in princ. vbi gloſ. in verbo domum ff. de alim. & lib. leg.* Bart. *in l. 1. in princ. ff. ad Syllan.*

2 Et quatenus etiam iſtud verbum *domus*, importet agnationem, iuxta trad. per Illuſtr. Card. Manticam *de contron. vlt. volunt. lib. 8. tit. 2. n. 17.* Peregrina vti agnata admitti debet, cùm fœminæ de familia ſint agnatæ, *d. l. pronunciatio §. familia ff. de verb. ſign. §. item vetuſtas inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. defer.* Iaſ. *conſ. 142. ſub n. 3. verſ. 6. facit lib. 2.* Soccin. *conſ. 227. ſub n. 5. verſ. ſed contra præmiſſam lib. 2.* Rub. Alex. & Bero. vbi ſupra, Menoch. *conſ. 197. num. 37. circa med. & num. ſeq.* quod procedit, licet ſint nuptæ extra familiam, *l. voluntas*, vbi Bald. *n. 2. C. de fideicom.* Cardin. Zab. *conſ. 91. n. 2. & ſeq.* Dec. *conſ. 287. n. 12.* Corn. *conſil. 230. poſt n. 11. lib. 3.* Ruin. *conſ. 53. poſt n. 6. lib. 2.* Pariſ. *conſ. 51. n. 13. lib. 2.* Soccin. iun. *conſ. 2. n. 16. lib. 11.* Cephal. *conſ. 53. n. 86.* Curt. ſen. *conſ. 64. n. 56.* Gabr. *conſ. 95. n. 3. lib. 1.* Illuſtr. Mantic. *d. tit. 12. n. 7.* Fuit dictum *in Romana fideicommiſſi de Miccinellis 10. Iunij 1603. coram bon. mem. Cardinale Seraphino*. Et quia Peregrina tempore purificatæ conditionis fideicommiſſi, quod eſt attendendum, *l. interuenerit ff. de leg. præſt.* erat Vidua, ceſſat omnis ſcrupulus, ex trad. per Bar. *in l. quoties n. 2. C. de priuileg. ſchol. lib. 12.* quem ſequuti ſunt Franc. *in cap. ſi pater ſub num. 14. verſ. 26. de teſtam. in 6.* Alex. *conſ. 125. poſt n. 10. lib. 7.* Iaſ. *in l. cum quidam n. 3. ff. de Iuriſd. omn. iudicium*, Corn. *conſ. 177. lib. 4.*

3 Cùm autem verba ſubſtitutionis conueniant Peregrinæ, nulla etiam ratio coniecturatæ mentis teſtatoris eam excludit. Non enim poteſt fieri fundamentum in ſtatuto Vrbis excludenti fęminas, propter maſculos ex eo, quod ſit ſecundum eius diſpoſitionem interpretanda mens teſtatoris, iuxta doctrinam Bart. *communiter receptam in l. heredes mei §. cum ita ff. ad Trebell.* quia ceſſat dicta præſumptio, cùm non adſit ſtatutum excludens ſororem propter patrueles, vt eſt caſus, de quo agitur, Soccin. *conſ. 555. poſt n. 1. verſ. ſed in caſu noſtro lib. 3.* Soccin. iun. *conſ. centeſimo quinquageſimo octauo n. 50. lib. 2.* Curt. iun. *d. conſ. 40. n. 10.* Cephal. *conſ. 46. ſub n. 14. verſ. Non obſtat itaque*, & dixit Rota *in vna Montis Faliſci hæreditatis 14. Maij 1584. coram bon. mem. Cardinale Seraphino*.

5 Non obſtat, quod in fœmina non pepetuetur, ſed firmetur memoria agnationis, *l. pronunciatio §. ſi cum l. ſeq. ff. de verb. ſignif.* Purpurat. *conſ. 472. n. 18.* quo caſu procedunt doctrinæ ex aduerſo allegatæ, quia hoc non tollit, quod ipſa non ſit agnata, vt dicit Soccin. iun. *d. conſ. 64. num. 10. lib. 1.* & quod ſub mentione agnatorum non veniat, quando non apparet, quod teſtator præ oculis habuerit conſeruationem agnationis, & bonorum in ea. Quod autem teſtator motus fuerit ad faciendam dictam ſubſtitutionem fauore agnationis, non præſumitur, cùm hanc rationem ipſe non exprimat, Dec. *conſ. 511. num. 6. ante med.* Socc. iun. *conſ. 117. poſt num. 25. lib. 1.* Bero. *conſ. 122. n. 5. ad fin. cum plurib. ſeq. lib. 2.* Gabr. *conſ. 97. num. 18. lib. 1.* Cephal. *conſ. 527. n. 34.* Et licet poſſit etiam ex coniecturis conſtare, vt per Soccin. iun. & Gabr. *in dictis locis*, & tenuit Rota *in cauſa Bononien. fideicommiſſi de Borzanis 5. Iulij 1604. coram bon. mem. Iuſto*. Attamen nulla in hoc teſtamento legitur coniectura, quæ hoc ſuadeat, ſed potius ſint coniecturæ in contrarium. Non enim pro coniectura ſufficit qualitas ſubſtituti, quod ſit de domo, & familia, & ſic agnatus, Gabr. qui alios cumulat, *conſ. 88. n. 9. lib. 2.*

5 Nullam etiam facit mentionem teſtator maſculinitatis per viam diſpoſitionis aut conditionis, quod eſt magnum indicium, quod non habuit rationem conſeruandæ agnationis, Gabr. *161. n. 9. in fin. & num. ſeq.* ſicuti è contra mentio maſculinitatis, & prædilectio maſculorum eſt potiſſimum argumentum, quod teſtator habuerit animum conſeruandi bona in agnatione, Ruin. *conſ. 139. n. 17. lib. 3.* Natt. *conſ. 128.* Decian. *conſ. 1. num. 119. lib. 1.* Cephal. *conſ. 330. num. 62.* Menoch. *432. ſub n. 1. verſ. præmitto 3.*

6 Accedit, quod teſtator vnum tantum proximiorem de familia ſubſtituit, nec eum grauauit reſtituere deſcendentibus, vel in eius defectum alium agnatum vocauit, ex quo videtur, quod non habuit præ oculis conſeruationem agnationis ex vnico gradu ſubſtitutionis, Soccin. iun. *dict. conſ. 117. ſub num. 25. & ſub num. ſeq. lib. 1.* Gabr. *conſ. 97. num. 17. lib. 1.* Cephal. *conſ. 600. num. 57.* latè Car. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 6. tit. vlt. num. 5. verſ. 6.* ſicuti è contra ex pluralitate graduum ſubſtitutionis colligitur intentio diſponentis conſeruandi agnationem, Surd. poſt alios, quos allegat, *conſ. 241. num. 13.* Tandem quod teſtator non cogitauerit conſeruare bona in agnatione apertè demonſtratur ex inſtitutione, quia duos penitus extraneos ſibi hæredes fecit, Rimin. iun. *conſ. 144. n. 303.* quem ſequuta eſt Rota Bonon. *vt in deciſ. poſt d. conſ. n. 57.*

Non obſtat, quod teſtator non ſubſtituerit expreſsè, & nominatim Peregrinam hæredibus inſtitutis, quia hoc non tollit, quia ipſa etiam non poſſit dici comprehenſa ſub verbo *generalis ſubſtitutionis*. Teſtator enim incertus fuit, ſi ipſa, vel alius agnatus potius exactus eſſet tempore conditionis ſubſtitutionis. Non obſtat *conſ.* Anchar. *27. & ſequacium*, quod vocato proximiori non intelligatur de primo proximiori tantum, & ſucceſſiuè de proximiori in proximiorem, quia iſtud non percutit dubium, de quo agitur, an Peregrina ſit comprehenſa. Præterea dictum Anchar. procedit, quando eſt habita ratio agnationis conſeruandæ, ſecùs quando apparet non fuiſſe habitam, Aym. *conſ. 161. ſub num. 9. verſ. nec obſtat quod ſcribit*, Anchar. Rub. Alex. *conſ. 106. num. 4.* Roland. *conſ. 70. n. 31. lib. 3.* Illuſtriſſ. Card. Mantic. *de coniectur. vlt. volunt. lib. 6. titul. 15. n. 12.* Michael. Craſſ. *in §. fideicommiſſi q. 16. n. 7. in fine*. 7

Rurſus in caſu Anchar. ex onere, quod in perpetuum fuit iniunctum illis antiquioribus de Domo, colligitur intentio teſtatoris, quod fideicommiſſum eſſet perpetuum, ſed non eſſet perpetuum, niſi ad vlterioris gradus ſucceſſionis ordine extenderetur. Ita intelligit Natt. *conſ. 31. n. 28. & ſeq.* Decian. *conſ. 10. ſub n. 7. verſ. ſecundo reſpondet lib. 3.* Illuſtr. Mantic. *ſub dict. num. 12. verſ. ſed rurſus*. De hoc tamen dicto *Anchar.* ſi opus erit particulariter videbitur, prout etiam particulariter examinabitur, an Peregrina fideicommiſſum agnouerit, ſeu tranſmiſerit ad hæredes. 8

REVERENDISS. P. D. MANZANEDO.

Romana Dotis.

Lunæ 10. Maij 1610.

A R G V M E N T V M.

Ex Summario ſumas Argumentum.

S V M M A R I V M.

Mater tranſiens ad ſecundas nuptias, quicquid tit. lucratiuo de bonis primi mariti conſequuta eſt, filijs primi matrimonij ſeruare debet, n. 1. ad finem.

D E C I S I O CCLXXXIII.

PRopoſito dubio 27. Ianuarij præteriti, an eſſet locus exequutioni duarum ſententiarum conformium in Curia Capitolina latarum ad fauorem Dominorum de Baccinijs, Domini voluerunt prius de iuſtitia dictarum ſententiarum videre, circa quam hodie cauſa repropoſita, fuit reſolutum, ſententias non eſſe iuſtas. Illo potiſſimo fundamento, quia cùm Helena primum matrimonium cum Camillo Geſaldino contraxiſſet, cum dote ſcutorum 1600. in quibus comprehenduntur ſcuta 400. pro acconcio, & ex illo coniugio procreaſſet Adrianum, & ſecundo nupſiſſet Silueſtro de Pichis, qui dictam dotem auxit in ſcutis mille, & ex illo ſuſceperit Dominicum filium vnicum, poſtea verò per mortem Silueſtri conuolauerit ad tertias nuptias cum Braccio Baccino, cui Iuſtinus Mandoſius dictæ Helenæ Pater, & tanquam Procurator dicti Dominici infantis promiſit in dote dicta ſcuta 1600. intra quinquennium ſoluenda, & interim fructus ad rationem ſex cum dimidio pro centenario. Ex quo coniugio octo filijs relictis Helena ab hac vita migrauit. Vnde Baccini tam occaſione dictæ dotis, quàm fructuum petierunt ſequeſtrum in bonis hæredis Dominici pro ſcutis 3000. quo obtento, & cauſa ſuper dictis præſentationibus pendente, fuerunt dictæ duæ ſententiæ latæ mandantes in genere pro fructibus dotis decurſis, & non ſolutis conſignari Baccino pecunias ſequeſtratas, ſine præiudicio ſortis principalis, & quatenus opus eſſet contra bona hæreditaria, Silueſtri de Pichis pro dictis fructibus mandatum exequutiuum decerni, & relaxari, vnde videntur iniu- 1

ſtæ

ſtæ, quia ſiue intelligantur de ſorte principali, ſiue de illius fructibus prout cantant, ſemper debebant dettalu ſcuta mille augmenti, quæ poſt mortem Helenæ debebant reuerti integrè vna cum fructibus ad filium Siluestri, ad text. *in auth. de nuptijs §. ſi vero expellet collat. 4. & in l. fœmina, cum l. ſeq. C. de ſecund. nupt*, Auth. *præterea C. vnd. vir & vxor. l. ſecunda Cod. de indic. induit. tollen.* & vtrobique communiter Doct. Paul. de Caſtr. *conſ.* 156. *num.* 1. *lib.* 2. Oldrad. *conſ.* 3. *n.* 3. Gabr. *plures referens de ſecund. nupt. concl.* 1. *n.* 1. Gomez. *ſuper legibus Taur. lib.* 15. *n.* 1. & 3. quia & ex eiſdem iuribus firmatur detrahendos eſſe etiam portiones in dote ſcutorum 1600. tangentes Adrianum, & Dominicum ex primo, & ſecundo coniugio ſuſceptos, quibus detractionibus non factis clarè deprehenditur dictarum ſententiarum iniuſtitia, quæ ſaluari non poteſt ex dicti Iuſtini promiſſione, cum nec acceſſit, nec accedere valebat, Dominici infantis conſenſus, ſine quo nemo obligatur, *l. cum te C. ne vxor. pro mar. cum vulgatis*. Vnde ex dicta Iuſtini promiſſione non potuit Dominicus, nec illius hæres ad dictos fructus condemnari. Ex quibus ſic pro iuſtitia dictarum ſententiarum fuit reſolutum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
D. CARD. BONONIEN.

Vſcelleñ. Spoliorum, ſeu Donationis.

Lunæ 10. Maij 1610.

A R G V M E N T V M.

Examen teſtium nullum, quando ſanetur per commiſſionem ſanatoriam cum clauſula, arbitrio, & plures reijciuntur nullitates oppoſitæ contra examen teſtium.

S V M M A R I V M.

Teſtes examinati cum interrogatorijs partis probant, licet fuerint nulliter examinati ſtante commiſſione ſanatoria, cum clauſula, arbitrio, n. 1.

Teſtes examinati abſque interrogatorijs non dicuntur nulliter examinati, quia ſibi imputet pars, quæ ea dare non curauit, n. 2.

Examen teſtium nullum ſanatur per commiſſionem cum clauſula, arbitrio, quando principale fundamentum partis non eſt in depoſitione teſtium, ſed in ſcripturis, n. 2.

Citatio ad videndum iurare teſtes durat, pro toto termino in remiſſoria præfixo, n. 3.

Teſtes ſufficit, quod iurent intra terminum in remiſſoria præfixum, n. 3.

Recuſatio iudicis, quæ fuit reiecta vti friuola ſi ab ea non eſt appellatum, nihil operatur, n. 4.

Suſpicio iudicis tollitur ex electione aſſeſſoris, n. 4.

A recuſatione iudicis cenſetur receſſum per comparitionem coram eo, n. 4.

Arbitrium remittit aliquid de rigore iuris, n. 5.

D E C I S I O CCLXXXIV.

1 DOmini fuerunt concordes, intrare arbitrium ad effectum, vt teſtibus remiſſorialibus ſit adhibenda fides, non obſtantibus nullitatibus, quas contra eorum examen obijciebant OEconomi Eccleſiæ Vicelleñ. Nam quoad illos, qui fuerint examinati cum interrogatorijs datis ab ipſo OEconomo, res eſt ſine difficultate, Put. *deciſ.* 301. *lib.* 3. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 11. *num.* 18. *de probat.* Creſcen. *deciſ. vnica de fer.* Caputaq. *deciſ.* 149. *par.* 1. Fuit dictum *in vna Peruſina ſpolij Domus* 21. *Aprilis* 1606. *coram R.P.D. meo Decano, & in validis Lauien. Pradiorum* 15. *Maij* 1609. *coram R. P. D. Manzanedo*. Et quotidie ſeruat Rota.

2 Quod ad illos autem, qui ſine Interrogatorijs examinati fuerunt, imputandum eſt parti, quæ ea dare non curauit, Peregr. *deciſ.* 129. *lib.* 1. Et fuit dictum in ſupra allegata Peruſina Spolij. Et tantò magis, quia principale fundamentum Marianæ non eſt in depoſitione horum Teſtium, ſed in ſcripturis, vt tenuit Rota *in vna Nicen. matrimonij coram bon. mem. Cardin. Seraph.* & quia eorum depoſitio concordat cum dictis ſcripturis, & cum examine primæ inſtantiæ. Itant ceſſat omnis ſuſpicio, & veritas ſit clara, Gabr. *conſ.* 118. *n.* 77. *lib.* 2.

Accedit, quod nullitates allegatæ non videbantur Dominis ſubſiſtere, prout illa, quod non iurauerint in termino citationis, quia cùm præceſſerit citatio ad videndum iurare pro termino in remiſſoria præfixo, non requirebatur alia citatio, cùm illa duraret pro toto termino intra quem ſufficit teſtes iuraſſe, vt fuit dictum *in vna Corduben. Decimarum* 29. *Ianuarij* 1595. *coram bon. mem. Cardinale Seraphino, & in pluribus alijs cauſis relatis in Veneta Illegitimitatis* 6. *Nouembris* 1598. *coram R. P. D. meo Decano.* 3

Alia etiam nullitas deducta ex recuſatione iudicis remiſſorialis, ceſſat, quia vt friuola, & calumnioſa fuit reiecta, & non fuit appellatum, Innoc. *in c. cum ſpeciali num.* 6. *de appell.* Achil. *deciſ.* 1. *de exception.* Caputaq. *dec.* 390. *par.* 2. fuit dictum *in vna Papien. Bonorum* 27. *Nouembris* 1577. *coram Cardinale Lancellotto*. Et in alijs pluribus præſertim, quia D. iudex fuit deputatus cum conditione, quod aſſumeret aſſeſſorem iuris vtriuſque Doctorem, partibus non ſuſpectum, quem aſſumpſit, itaut fuerit conſultum omni prætenſæ ſuſpicioni, Auth. *ſi vero Cod. de iud.* latè Couar. *pract. quæſt. cap.* 26. *n.* 1. Et à recuſatione fuit etiam receſſum, cum pars aduerſa comparuerit coram eo, ſeu aſſeſſore dando interrogatoria, & alia faciendo, Alex. *conſ.* 12. *n.* 6. *lib.* 6. cum cumulatis per Lancell. *de attent.* 2. *par. cap.* 6. *n.* 35. Cæſ. de Graſſ. *dec.* 9. *n.* 8. *de re iudic.* 4

Quod remiſſoria fuerit ſine voto Rotæ conceſſa tollitur ex facto, ex quibus apparet nullitates non ſubſiſtere, & quatenus remanſerit aliquis ſcrupulus, intrare arbitrium, quod remittit aliquid de rigore iuris, Creſcen. *deciſ.* 4. *num.* 3. *de teſtibus*. Præſertim cùm conſtet de bono iure Marianæ ex deductis in deciſione in hac cauſa facta, ex qua Domini iudicarunt, non eſſe recedendum, qui eſt effectus dubij, de quo hodie agitur. 5

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
D. CARD. BONONIEN.

Pampiloneñ. Decimarum de Gongore.

Veneris 14. Maij 1610.

A R G V M E N T V M.

Præſcriptio non interrumpitur per litem terminatam ritè, & rectè, ad fauorem poſſeſſoris, & quomodo intelligatur regula, quod iudicium ſeu contractus poteſt claudicare fauore minoris vel Eccleſiæ.

S V M M A R I V M.

Præſcriptio non interrumpitur per litem terminatam ad fauorem poſſeſſoris, num. 1. Niſi tamen ſententia fuerit nulla, num. 2.

Sententia vt ſit valida ſatis eſt, quod fuerint citati ij, contra quos actio dirigebatur, licet non præiudicet non citatis, num. 2.

Litis approbatio debet fieri cum ſuis qualitatibus, videlicet cum ſententijs, n. 2.

Claudicatio contractus, ſeu iudicij admittitur fauore Eccleſiæ ſeu minoris, n. 3.

Dic verum ad effectum, vt poſſint eligere an velint ſtare contractus, vel iudicio, non autem vt poſſint actum diuidere pro parte, ſed debent totum approbare, vel improbare, num. 3.

Immemorabilis ceſſat dato certo initio, n. 4.

Productio tituli tollit præſumptionem alterius tituli, num. 4.

Productio quoad vnum finem facta non nocet producenti quoad alium, num. 4.

D E C I S I O CCLXXXV.

PLacuit Rotæ deciſio in hac cauſa facta coram Illuſtr. Cardinali Pamphilio, die 21. Maij 1603. in qua bonis rationibus fuit firmata quaſi poſſeſſio immemorabilis DD. de Gongora percipiendi Decimas Eccleſiarum, & locorum 1

corum de Liordia, & Blazagutia, vnà cum fama Priuilegij Apoſtolici. Ex qua deciſione reſultat in effectu, reſponſio ad omnia quæ hodie ex aduerſo opponuntur. Nam dum dicitur litem ſuper huiuſmodi decimis incępiſſe vſque de anno 1520. Et teſtes non deponere de 40. annis, ante dictum tempus. Reſpondetur eam fuiſſe terminatam de anno 1525. per ſententias Rotales, ad fauorem DD. de Gongora, & propterea per huiuſmodi litem non poſſe dici inductam aliquam malam fidem, aut interruptionem præſcriptionis, vt poſt Caſtrenſ. quem allegat, tradit Felin. *in c. illud n. 17. in 14. concl. de præſcript.* Socc. *conſ. 47. in fin. lib. 3.* Couar. *in reg. poſſeſſ. 2. par. §. 12. num. 4. verſ. ſecunda concluſio, ibi, hanc item ſecundam concluſionem.* Et fuit ſæpius deciſum ſignanter autem *in Lucana Decanatus 21. Maij 1578. coram fel. record. Clement. VIII. in Romana Caſalis Langhezzo 5. Martij 1593. coram bon. mem. Card. Seraph. Et in cauſa Eugubina Sancti Petri 26. Aprilis 1506. coram Illuſtriſſ. Card. Pamphilio.*

2 Nec facit replicatio, quod lis fuerit terminata cum defenſore Eccleſiæ minus legitimo, & ob id ſententiam vti nullam ad iſtum effectum non ſuffragari, quia ſententiæ non fuerunt latæ contra Eccleſiam, ſed inter partes tunc litigantes, & ideò pro illarum validitate ſufficit fuiſſe latas citatis illis, contra quos actio dirigebatur, licet non præiudicent alijs non citatis, Bald. *in l. ab eo n. 17. C. quomodo, & quando iudex,* cum concordantibus cumulatis per Gabr. *de citat. concluſ. 1. n. 310.* & per Surd. *deciſ. 256. num. 15.* Fuit dictum *in cauſa Montis Regalis, ſeu Catanien. de anno 1607. coram R. P. D. meo Decano.* Et propterea Rota in deciſione, in hac cauſa facta 22. Ianuarij 1591. dixit ſententias vti latas cum non legitimo defenſore Eccleſiæ non præiudicare, ſed non dixit, quod reſpectu artium, inter quas litigabatur, non eſſent validæ, & quod non poſſent deſeruire ad effectum, ad quem agitur, videlicet ad oſtendendum moleſtias illatas contra poſſeſſores fuiſſe reiectas, & repulſas, itaut neque fuerit inducta mala fides, neque impeditus curſus præſcriptionis, nec poteſt Eccleſia iuuari motione litis, ad interrumpendam præſcriptionem, & impugnare ſententias, ſuper ea latas, quia approbando litem debet illam approbare cum omnibus ſuis qualitatibus, & ſic cum ſententijs, latis ad fauorem poſſeſſoris, *l. cum quærit. ff. de adminiſtr. tutor. l. cùm ab vno in principio. ff. de legat. 2. c. officij de teſtament.*

3 Et quod dicitur, iudicium ſicut contractum poſſe claudicare fauore Eccleſiæ, & minoris, procedit quantum ad hoc, vt poſſint eligere, an velint ſtare iudicio, & contractui, vel ne, non autem poſſunt actum diuidere pro parte, ſed debent totum approbare aut improbare, vt in minore dicit Bald. *conſ. 10. & 32. lib. 2.* Tiraq. *de retract. conuent. ad fin. num. 5.* Surd *conſ. 476. ſub num. 31.* Neque ex iſta lite poſſunt de falſo argui teſtes, qui dicunt non vidiſſe, neque audiuiſſe aliquid in contrarium, quia lis fuit, vt dictum eſt, finita de anno 1525. itaut propter eius antiquitatem ſit veriſimile, quod notitiam non habuerint, præſertim, quia lis non agebatur in partibus, ſed in curia, & non cum ſoluentibus decimam, ſeu cum Eccleſijs, ſed cum alijs tertijs, & propterea benè potuerunt dicere, quod non viderunt aliquid in contrarium, hoc eſt, quod Domini de Gongora fuerint impediti, aut turbati in ſua quaſi poſſeſſione exigendi decimas. Minus obſtat lis mota de anno 1569. quia in ea agebatur de augmento ſeruitij Eccleſiæ, & de quodam prandio, quod prætendebant incolæ, quando deferebant decimas ad horreum Dominorum, vt apparet ex Decreto Concilij Regij iuncta petitione per D. Antonium facta, & mandato ad illam litem per incolas dato. Vnde tantùm abeſt, quod ſolutio decimarum fuerit in hoc iudicio controuerſa, quod potius Eccleſia, & incolæ præſupponerent dictam ſolutionem vti fundamentum ſuæ intentionis. Et ſic iſta ſententia nedum non interrumpit poſſeſſionem percipiendi decimas, imo eam maximè fouet, & comprobat.

4 Non obſtat productio Priuilegij Vrbani facta pro parte DD. de Gorgora ex qua dicunt aduerſarij non ſolum tolli immemorabilem, quæ ceſſat dato certo initio, ſed etiam præſumptionem alterius tituli, vt in Segontina dimidiæ annatæ coram R. P. Domino meo Manzanedo, quia Domini pro reſponſione animaduertebant, priuilegium hoc nunquam in partibus, vel in curia fuiſſe allegatum pro titulo, ſemper autem fuiſſe allegatam immemorabilem cum fama priuilegij in genere. Priuilegium verò Vrbani vti notorium fuiſſe per Procuratorem hic in curia extractum ab alio proceſſu alterius cauſæ, ad iuſtificandum ſecundam remiſſoriam, & oſtendendum materiam non eſſe impertinentem, quia ex dicto priuilegio oſtendebatur Sedem Apoſtolicam eſſe ſolitam ſimilia concedere, & ita fuit exhibitum pro firmo remiſſoriæ, vt dicitur in deciſione tunc facta, & ſi in illo iudicio fuiſſet productum Priuilegium pro titulo, fuiſſet denegata remiſſoria pro immemorabili, quia titulus ille repugnaſſet, ex quibus intrat regula, quod productio ad vnum finem facta, non obſtat producenti quoad alium, & diuerſum, Gratian. *conſ. 14. num. 17. lib. 1.* dixit Rota *in vna Bononien. de Bridiolis 25. Nouembris 1578. coram bon. mem. Cardin. Seraphino, & in cauſa Valentina Decimarum de Gandia 17. Martij 1604. coram Illuſtriſſimo Pamphilio,* & quia fuit facta per compulſum, Caputaqu. *deciſ. 193. num. 5. part. 1.* fuit dictum *in cauſa Burgen. Abbatiæ 12. Maij 1586. coram Illuſtriſſ. Cardinale Pamphilio, & in Mediolanen. decurſus Aquarum 4. Nouembris 1609. coram me.* Accedit, quod in omnem euentum, ex iſta productione Priuilegij, quod non fuit à principali tranſmiſſum, ſed vti notorium in curia repertum, vt dictum eſt, à procuratore facta reſultaret tacita eiuſdem procuratoris confeſſio, quæ non debet plus operari, quam expreſſa. Vnde tanquam voluntaria non nocent Domino, Paul. de Caſtr. *in l. non ſolum num. 2. de procur.* Ægid. *deciſ. 119. numer. 1.* & non debet excludere à præſumptione alterius tituli, quemadmodum excluderet ſi eſſet facta ab ipſomet principali, cùm ex prædictis non habeat aliquam præſumptionem communicationis cum ipſo, aut inhibitionis. Non obſtat prætenſa mala fides deducta ex eo, quod teſtes dicant, Dominos de Gorgora percepiſſe decimas, tanquam Abbates, quia cùm eſſent meri laici, & vxorati, & teſtes hoc ſcirent, intelligi debet, quod perceperint ad inſtar etiam ſimilitudinem, & improprietatem, Roland. *conſ. 60. n. 43. lib. 1.* & dicta teſtium ſunt adiuuanda, non cauillanda, Bald. *in l. de quibus ſub n. 135. ff. de leg.* Alexand. *conſ. 5. n. 12. lib. 1.* Caſſad. *deciſ. 3. n. 5. de probat.* Vltra quod immemorabilis excludit omnem præſumptionem malæ fidei, Oldr. *conſ. 244. ſub n. 11. verſ. præſertim cum quis poſſidet,* Alex. *conſ. 24. num. 18. iunctis præcedentibus lib. 5.* Surd. *conſ. 525. num. 9.* Imò ad hod ſufficit curſus temporis 30. vel 40. annorum, *l. fin.* vbi Bart. & Salyc. *C. vnde vi,* Alex. *conſ. 151. num. 7. lib. 2.* Dec. *conſ. 558. n. 13.* Abb. *conſ. 89. num. 5. verſ. & debet hoc caſu præſumi par. 1.* Afflict. *deciſ. 41. num. 12.* & fuit dictum *in dicta Valentina decimarum de Gandia, coram Illuſtriſſ. Pamphilio.*

REVERENDISSIMO P. D. PIROVANO.

Vicentina Penſionis.

Luna 22. Maij 1610.

A R G V M E N T V M.

Penſio, quæ fuit reſeruata reſignanti cum clauſula, non aliàs, aliter, nec alio modo, non debet reduci, vel declarari nulla, ſi beneficium illam pati non poteſt, ſed datur reſignanti regreſſus ad beneficium.

S V M M A R I V M.

Penſio, vt ſit reducibilis ad minorem quantitatem, vel vt declaretur nulla propter reſeruationem, & expreſſionem maioris quantitatis, ad quem ſpectet onus probandi penſionario, vel titulari, n. 1. vbi remiſſiuè.

Clauſula, non alias, aliter, nec alio modo importat conditionem ſuſpenſiuam, ac formam, itaut non adimpleta forma ceſſet conſenſus agentis, n. 2.

Penſio reſeruata reſignanti cum clauſula, non alias, aliter, nec alio modo, non eſt reducibilis ad minorem quantitatem, quia deficit reſignantis conſenſus, & reſignans poteſt regredi ad beneficium reſignatum, n. 2.

Reſignari poteſt beneficium cum clauſula, quod non alias, nec alio modo intendit reſignare, n. 2.

D E C I S I O CCLXXXVI.

GVido Angelus Simoncellus, dum eſſet Rector Parochialis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Monticulo Maiori Vicentinæ Diœceſis reſignauit Parochialem illam Eccleſiamad fauorem Reuerendiſſ. Gregorij Galiardi cum reſeruatione penſionis annuæ ducatorum centum monetæ Venetæ, & cùm clauſula, *non aliter, alias, nec alio modo*. Sanctiſſimus verò admiſit reſignationem cum clauſula *dummodo remaneant centum pro Rectore*. Adepta per Gregorium Beneficij poſſeſſione ſoluit Reſignanti debitam per tempora penſionem, ſed compertum non remanere centum pro Rectore, egit petitorio iudicio aduerſus Simoncellum coram A. C. pro annullatione penſionis, coram quo paſſus eſt ſententiam, & cauſa per appellationem in Rota introducta. Dubitaui, an ſententia A. C. eſſet confirmanda, vel infirmanda.

1 Domini inhærendo ſententiæ A. C. cenſuerunt, Reſignatarium teneri ſoluere penſionem, aut beneficium reſtituere, omiſſa diſputatione in hoc iudicio petitorio, cui incumbat onus probandi valorem fructuum dictiBeneficij ad effectum cognoſcendi, an penſio ſuſtineri poſſit. Pro cuius reſolutione alias diſtinguebantur quatuor caſus *in Salaman. penſionis coram Gipſio 26. Martij* 1593. retentis terminis quando agitur in iudicio poſſeſſorio, vel petitorio, *vt in Paduana penſionis, coram bon. mem. de Rubeis 16. Decembris* 1579. *& in Vercellen. penſionis coram Illuſtriſſimo Mantica, & in Carthaginen. penſionis coram R. P. D. meo Penia Decano*, qui omnes caſui noſtro, de quo eſt controuerſia, non applicantur, cùm tendant ad determinandum, cui incumbat onus probandi fructuum tenuitatem, vel ſufficientiam reſpectiuè titulari, vel Penſionario, ad effectum, vel vt penſio ſit reducibilis ad minorem quantitatem quando non defuit conſenſus Papæ, vel vt declaretur nulla, & extincta propter expreſſionem, & reſeruationem maioris quantitatis.

2 In caſu antem propoſito agitur de reſignatione, quæ fit ad fauorem tertij cum reſeruatione certæ penſionis, cum clauſula, *non aliter, alias, nec alio modo*, quæ importat conditionem ſuſpenſiuam, ac formam, Bald. Angel. *ac ceteri in l. 1. ff. de liber. & poſthum.* Natt. *conſ.* 372. *n.* 4. *&* 5. Rolan. *conſ.* 63. *num.* 29. *volum.* 4. Itaut non adimpleta forma ceſſet conſenſus agentis, Cephal. *conſ.* 296. *n.* 11. *& conſ.* 400. *n.* 80. Vnde cum Papa reſtrinxerit gratiam ad conſenſum limitatum reſignantis, ſi penſio in parte non ſubſiſtit, non erit reducibilis ad minorem quantitatem, quia deficit Reſignantis conſenſus, & ſi in totum ipſa gratia corruit, Reſignans poteſt regredi ad Beneficium reſignatum, vt fuit reſolutum *in Toletana penſionis 28. Ianuarij* 1591. *coram Gipſio, ac in vna Leodien. penſionis coram Oradino, & in Bononien. vnionis coram Robuſterio 5. Octobris* 1587. quæ allegantur in fine illius Toletanæ. Licitum eſt enim beneficium reſignare, hoc addito per Renunciantem, ſe non aliter nec alio modo renunciare, quàm ſub præſcripta forma, Caſſad. *de renunc. deciſ. vltim. & de Simon. dec.* 2. Couar. *lib.* 1. *var. reſ. cap.* 5. *n.* 5. *verſ. Romanus Pontifex*. Atque ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

R. P. D. M A N Z A N E D O.

Aquileieñ. Penſionis.

Veneris 21. Maij 1610.

A R G V M E N T V M.

Plura notabilia circà materiam manutentionis explicantur prout in Summario.

S V M M A R I V M.

Liber non probat pro ſcribente in præiudicium tertij, num. 1.
Fallit alijs concurrentibus, n. 1.
Solutio facilius præſumitur, quando præceſſit obligatio, num. 1.
In mandato de manutenendo non requiritur exacta probatio, n. 2.
Mandatum de manutenendo datur exiſtenti in quaſi poſſeſſione, n. 2.

Solutiones facta per anteceſſorem ſuffragantur per obtinenda manutentione contra ſucceſſorem, n. 3.
Ius ad effectum mandati de manutenendo metitur ex parte poſſeſſoris, nec mutatur ex mutatione perſonarum, num. 3.
Poſſeſſio anterior præſumitur continuata, niſi ab alio probetur apprehenſa, n. 4.
Poſſeſſio ſolo animo retinetur, n. 4.
Poſſeſſio ciuilis, & continuationis ipſius præſumptio ſpacio decem annorum amittitur, n. 5. *vbi declara.*
Clauſula, ſi quid exequendum &c. operatur vt ſententia debeat ex eiſdem iuſtificari, n. 6.
Appellatio de iure Canonico datur à quocumque grauamine, num. 7.
Appellatio nec etiam de iure Canonico admittitur in remedio ſummariſſimo retinendæ, n. 7.
Decretum manutentionis nunquam tranſit in iudicatum, quia ſi iudici conſtiterit de alterius poſſeſſione, poterit illud reuocare, & alteri manutentionem concedere, num. 7.
Titulus non eſt neceſſarius in iudicio manutentionis, ſiue in prophanis, ſiue in beneficialibus, n. 8.
Exceptio requirens altiorem indaginem non admittitur in iudicio manutentionis.

D E C I S I O CCLXXXVII.

1 ARchihoſpitali Sancti Spiritus dandum eſſe mandatum de manutenendo in exactione annui cenſus ſcutorum 20. ſiue annuæ recognitionis contra Dominum Flaminium de Abbatibus, Domini dixerunt. Conſtat enim de Archihoſpitalis quaſi poſſeſſione non ſolum ex partitis librorum Archihoſpitalis, quæ licet non probent pro illo in præiudicium tertij, *l. exemplo C. de prob.* Iaſ. *in l. admonendi in 2. lect. num.* 111. *ff. de iureiur.* tamen inſimul cum teſtibus de eadem poſſeſſione deponentibus illam probant ſufficienter ad not. per Bart. *in l. admonendi num.* 27. *ff. de iureiur.* & ibi Iaſ. *in 1. lect. num.* 81. *& in ſecunda num.* 111. cum alijs per Soccin. *conſ.* 161. *num.* 3. *lib.* 4. præcipuè præcedente obligatione facta per Antonium de Abbatibus, Priorem iſtius Prioratus de ſoluendo in futurum iſtum annuum cenſum, quo caſu facilius præſumitur ſolutio.

2 Quę magis procedunt in mandato de manutenendo, cùm non requiratur ita exacta probatio, Dec. *conſ.* 560. *n.* 5. Caputaq. *dec.* 385. *par.* 2. & fuit dictum *in vna Turritana Tertiaria Aprilis* 1592. *coram Illuſtr. Cardinali Mantica, & not.* Menoch. *de retin. remed. vlt. n.* 34. poſt Alex. *conſ.* 103. *num.* 3. *lib.* 7. *& alios ſibi relatos*. Vnde intrat prædicta manutentio iuxta text. *in §. retinendæ inſtit. de interd. & text. in l. 1. §. huius interdicti ff. vti poſſid.* Bart. *in l. ait Prætor. §. quod ait num.* 2. *&* 14. *ff. eod.* Couar. *pract. c.* 17. *n.* 2. Veral. *deciſ.* 200. *par.* 2.

3 Nec obſtat, quod non conſtet Flaminium vnquam iſtum cenſum ſoluiſſe, cùm ſatis ſit conſtare de ſolutionibus factis per illius Anteceſſorem, cùm illæ ſuffragentur Archihoſpitali, pro obtinenda manutentione contra ſucceſſorem, *iuxta deciſ.* Guid. Papæ 629. quam ſequuta fuit Rota apud Put. *dec.* 151. *lib.* 2. Hoc enim caſu ius metimur ex parte Actoris poſſeſſoris, quod non mutatur ex mutatione perſonarum, Rot. *diuerſ.* 99. *n.* 11. *par.* 1. Et fuit dictum *in vna Mediolanenſi penſionis 11. Decembris* 1602. *coram Illuſtr. Pamphilio, & in alia Zamoren. penſionis 23. Octobris* 1598. *coram D. meo Decano, & in Piſtorien. Penſionis 3. Iunij* 1606. *coram R. P. D. meo Ludouiſio*.

4 Minus obſtat, non probari dictam poſſeſſionem de tempore litis motæ, prout requiritur ad obtinendum in hoc interdicto *iuxt. text. in dict. §. retinendæ cum alijs*. Fuit enim reſponſum, ſufficere quaſi poſſeſſionem anteriorem probatam, cùm illa præſumatur continuata, niſi probetur ab alio apprehenſa, quia ſolo animo retinetur, ad text. *in l. licet C. de acquir. poſſeſſ.* Bald. *conſ.* 438. *num.* 1. *lib.* 1. Abb. *in c. olim. il* 1. *n.* 14. *& in c. cum ad Sedem n.* 15. *de reſtit. ſpol.* Alexand. qui teſtatur de communi *conſ.* 133. *n.* 4. *verſ. nec obſtat lib.* 1. & Corn. etiam dicit communem *conſ.* 280. *n.* 7. *in fin. lib.* 4. Put. *deciſ.* 17. *lib.* 2. & fuit dictum *in dicta Turritana Tertiaria*.

5 Nec facit, quod ciuilis poſſeſſio ſpacio decem annorum amittatur, & quod prædicta præſumptio continuationis non duret vltra decennium, Bart. *in l. ſiue poſſid. n.* 8. *de prob.* & quod in noſtro caſu ab vltima ſolutione de an. 1592.

effluxerit decennium vſque ad litem motam de anno 1602. quia reſpondetur prædicta procedere, quando alius poſſeſſionem naturalem occupauit, quia tunc dicta præſumptio continuationis poſſeſſionis ciuilis non militat vltra decennium, ſecus prout in caſu noſtro, quando ab alio non fuit naturalis poſſeſſio occupata, tunc enim etiam poſt decennium præſumitur illius continuatio, & animi retentio, iuxt. Guido Papæ vbi ſupra, Couar. *in reg. poſſeſſ. ſecunda 2. par. §. 1. n. 3. verſ. & ſi conſtet*. Et tenuit Rota *in ſupradicta Turritana Tertiaria*. Vltra quod vltima ſolutio fuit facta de anno 1594. quamuis pro cenſo decurſo anno 1592.

6 Minus obſtat, quod cùm cauſa fuerit commiſſa cum clauſula, *ſi quid exequendum*, &c. illa debeat ex eiſdem iuſtificari, & tamen pro iuſtificatione iſtius mandati de manutenendo plura fuerint in Rota producta, quæ non valent iuſtificare mandatum Illuſtriſſimi Vicarij iudicis, à quo nihilominus hoc fundamentum viſum fuit non obſtare, cùm teſtes ſupradicti fuerint examinati coram iudice, à quo, & coram ipſo fuerint productæ partitæ librorum Archihoſpitalis, ex quibus reſultat probatio poſſeſſionis, & per conſequens dictum mandatum ex eiſdem remanet ſatis iuſtificatum.

7 Nec etiam obſtare videtur, quod non poſſit procedi ad exequutionem dicti mandati, ex quo pendet cauſa appellationis ab eo interpoſita, quæ de iure Canonico datur à quocumque grauamine, *iuxt. gl. in c. cum ad Sedem verſ. interdictum, circa fin. de reſtit. ſpoliat.* Afflict. qui teſtatur de communi *deciſ. 268. n. 1.* quia reſpondetur contrarium eſſe verius in iſto remedio ſummariſſimo manutentionis, per text. *in c. fin. de poſſeſſione 2. q. 6.* vbi canonizatur lex vnica, *C. de moment. poſſeſſ.* & tradit latè Benintend. *deciſ. 79. n. 6.* & Menoch. *vbi ſup. d. remed. vlt. n. 48. & 49.* & fuit dictum *in Valentin. decimarum 26. Octobris* 1598. *coram bon. mem. Seraphino*, vbi dicitur ita perpetuo fuiſſe per Rotam obſeruatum, *& in alia Seguntina Canonicatus* 23. *Ianuarij* 1610. *coram R. P. D. meo Caualerio, & in alia Bergomen. Praeminentiarum* 16. *Iunij* 1606. *coram me*, vbi refertur Decius atteſtans de communi *conſ. 8. n. 5.* & non mirum, cùm decretum manutentionis nunquam tranſeat in rem iudicatam, quia ſi iudici conſtiterit melius de poſſeſſione aduerſarij, poterit ſuum decretum reuocare, & alteram partem manutenere potiſſimè, quando mandatum fuit datum per decretum, non verò per ſchedulam.

8 Vltimò non obſtant, quæ dicuntur de non titulo, cùm ille non ſit neceſſarius in hoc iudicio ſummariſſimo manutentionis, ſiue ſimus in profanis, iuxt. Mohed. *deciſ. 22. de reſtit. ſpoliat.* & fuit dictum *in dicta Piſtorien. Penſionis coram Domino meo Ludouiſio, & alijs*, ſiue ſimus in Beneficialibus, *iuxt. dec. 595. n. 8. par. 1. diuerſ.* Et fuit deciſum *in vna Anconitana penſionis* 15. *Iunij* 1589. *coram Illuſtriſſimo Platto*, vbi aliæ referuntur. Vltra quod attenta longiſſima poſſeſſione Archihoſpitalis, & antiqua tranſactione inita cum communicato, & à Sede Apoſtolica confirmata, & Conſtitutione fel. rec. Pauli II. concedentis facultatem Præceptoribus Archihoſpitalis ad cogendum fratres ad obediētiam, & ſubiectionem, & ſolutionem cenſuum debitorum, ſeu penſionum annuarum, necnon attenta Bulla Sixti IV. cùm alijs pro titulo adductis pro parte Archihoſpitalis, potius inclinabant Domini, quod adeſſet ſufficiens titulus, de quo tamen in petitorio poterit perſonaliter videri, cùm tam iſtud fundamentum, quam alia adducta per Dominum Flaminium reſpiciant magis petitorium, & ſic non obſtat in iſto iudicio ſummariſſimo manutentionis. Ex quibus viſum fuit Dominis mandatum Illuſtriſſimi Vicarij iuſtum, & Archihoſpitale manutenendum eſſe.

R. P. D. PIROVANO.

Aquilana Nullitatis Erectionis.

Lunæ 24. Maij 1610.

ARGVMENTVM.

Quæ requirantur ad validitatem diſmembrationis alicuius Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

Diſmembrationes Eccleſiarum, vt valeant, requiritur ſolemnitas, & iuſta cauſa; & quæ dicantur iuſta cauſa, num. 1. & 2.

Diſmembrandi Eccleſias iuſta cauſa non eſt ſola populi aucti numeroſitas, niſi etiam accedat diſtantia loci, & difficultas Parochianorum, n. 2.

Diſmembrationis Eccleſiæ iuſta cauſa non eſt, quod illa non ſit capax totius populi, & ſit difformis, n. 3.

Beneficiorum diuiſio regulariter prohibetur, n. 3.

Diſmembratio Eccleſiæ requirit ſolemnitatem, quæ requiritur in alienatione rerum Eccleſiæ, n. 4.

In diſmembratione Eccleſiæ requiritur conſenſus Capituli, nec ſufficit conſenſus Vicarij, n. 4.

DECISIO CCLXXXVIII.

1 PLacuit Dominis per deducta per Informantes pro Archipresbytero, & Capitulo de Paganica, quod erectio Eccleſiæ ſub inuocatione Beatæ Mariæ ad Præſepe intra fines Eccleſiæ antiquæ Parochialis, & Baptiſmalis, & diſmembratio partis Curæ animarum eiuſdem nulla ſit, quia in ea non interuenit ſolemnitas, & iuſta cauſa, quæ ſunt neceſſaria in huiuſmodi diſmembrationibus, cùm ſapiant alienationem, Lap. *alleg. 66. n. 3. & 5.* & fuit ſæpiſſimè reſolutum, & præſertim *in vna Eleboren. diſmembrationis, coram R. P. bon. mem. Iuſto 17. Nouembris 1600. & in Toletana Parochialis de Madrid coram R. P. Corduba 19. Nouembris* 1601. & ſignanter notat Abb. *in c. ad audientiam il 1. in 1. not. de Eccl. ædificat.* Deficit enim iuſta cauſa, quia non conſtat, quod propter difficilem acceſſum ad antiquam Parochialem aliquis ex Parochianis defecerit abſque Sacramentis, vel propter impedimentum periculum ſit patens, vt in cauſa Lap. *alleg. 66.* & prout requiritur ad hunc effectum, vt fuit conſideratum in allegatis deciſionibus.

2 Cauſæ autem enumeratæ in ipſa erectione non videntur ſufficientes, nam ſola numeroſitas Populi aucti non tribuit authoritatem Ordinarijs erigendi nouas Parochias, cùm huic obiecto ſatisfaciat, *Concil. Trident. ſeſſ. 21. de Reform. cap. 4.* dum cogendi ſunt Rectores, vel alij, ad quos ſpectat cura animarum, vt ſibi tot Sacerdotes adiungant, quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum, & quamuis inter cauſas ædificandi nouas Eccleſias recenſeatur etiam incrementum Populi, *cap. præcipimus 16. q. 1.* tamen Concil. Trident. deſiderauit maiorem neceſſitatem, ſcilicet diſtantiam loci, & difficultatem Parochianorum accedendi ad percipienda Sacramenta, prout Sacra Congregatio Concilij declarauit, & eam ſequitur Rota *in alleg. deciſ. Eleboren. diſmembrationis*, & quæ in præſenti caſu non iuſtificantur, ſed potius contrarium apparet ex depoſitione teſtium, qui dantur in Summario *n. 2.* dum affirmant nouam Eccleſiam non longè ab antiqua Matrice diſtare.

3 Poſtrema cauſa non etiam ad diſmembrationem ſuffragari videtur, quia ſcilicet Eccleſia non ſit capax totius Populi, & ſit difformis, tum quia in Conc. Trid. non conſideratur, *nec in c. nec audientiam l. de Eccl. ædific.* & ſatis prouideri poteſt per Erectionem nouæ Capellæ, quæ ſit in proprietate Parochialis antiquæ iuxta eiuſdem Sacræ Congregationis declarationem, quæ datur in Summario. Quod maximè ſuadetur, ne ad beneficiorum diuiſionem de facili deueniatur, quæ regulariter prohibetur, *c. maioribus, cap. vacante de præbend. cap. 1. vbi gloſ. de reb. eccl. non alien.* & fuit deciſum *in Eleboren. ſupra alleg.*

4 Solemnitas non etiam fuit adhibita, quæ requiritur in alienatione rerum Eccleſiæ, Rot. *deciſ. 1. de reb. eccl. non alien. in nou.* Francus *in c. 1. col. 1. eod. tit.* & fuit dictum *in Marſicana coram Illuſtr. Pamphilio 14. Februarij* 1594. in hac enim diſmembratione deficit conſenſus Capituli, ad quod pertinet antiqua Eccleſia Parochialis, & illius redditus, *cap. 1. de reb. Eccl. non alien. in 6. & c. ad audientiam de eccl. ædif.* Gab. *de cit. concl. 1. n. 216. ampliat. 57.* Nec ſuffragatur conſenſus Vicarij, quia cura non eſt penes ipſum, ſed tantum exercitium, nec percipit fructus Parochialis, ſed percipit ſuum congruum de manu Capituli, & ideò defenſio Eccleſiæ non ſpectat ad Vicarium, ſed ad Capitulum, cuius citatio propterea omit-

omittenda non erat, Abb. *in c. extirpanda §. qui verò in repet. n. 15. poſt prin. de præb.* eo magis videbatur annullanda etiam diſmembratio prædicta, quia Epiſcopus reſeruauerat Ioſpatronatus ſuper Eccleſia erecta ad fauorem ſuorum conſanguineorum, quod propriè ſpectabat ad Capitulum, *c. ad audientiam il 1. de Eccl. ædif.* & ex his ita reſolutum fuit vna tantum parte informante.

REVERENDISS. P. D. CAVALERIO.

Calaguritana Decimarum.

Lunæ 7. Iunij 1610.

A R G V M E N T V M.

Quæ conſuetudo ſit attendenda, vt decimæ debeant ſolui Eccleſiæ Sacramentali, vel prædiali, & quanto tempore talis conſuetudo inducatur.

S V M M A R I V M.

Decimæ an ſpectent ad Eccleſiam Sacramentalem, vel prædialem recurrendum eſt ad conſuetudinem particularem ſi adeſt, ſin autem in ſubſidium ad generalem loci, num. 1.

Conſuetudo quod decimæ ſpectent ad Eccleſiam Sacramentalem, vel prædialem ſpacio decem annorum inducitur, num. 2.

Teſtis de auditu non probat, num. 3.

DECISIO CCLXXXIX.

1 PArte non acquieſcente iterum propoſui dubium aliàs reſolutum ſub die 19. Martij præteriti, & quia DD. placuit deciſio tunc facta, ideò noluerunt ab ea recedere. Satis enim viſa fuit probata conſuetudo particularis, quæ in hac materia attendi debet, & præualet conſuetudini generali, vt in deciſione firmatum fuit, cùm non ſit contra ius, ſed interpretatiua iuris communis. Nam articulus an decimæ ſpectent ad Eccleſiam Sacramentalem, vel prædialem eſt valdè dubius, vt patet ex adductis *in dec.* 3. Achil. *de Decim.* & ideò recurrendum eſt ad conſuetudinem particularem ſi adeſt, ſin autem ad generalem loci in ſubſidium, *iuxt. gl. in c. ſuper eo de cenſ.* Feder. de Sen. *conſ. 91. verſ. 3. probo.*

2 Et licet talis conſuetudo particularis ſufficiat, quod ſit probata per 10. annos, Abb. *in c. cum ſint homines n. 6. verſ. ideo conſuetudo de decim.* Put. *dec. 154. n. 7. lib. 1.* Et fuit reſolutum *in vna Oximen. Decimarum* 18. *Maij* 1592. *coram Illuſtriſſ. Card. Platte.* Tamen in hac cauſa teſtes deponunt, non ſolum de ſpacio 10. annorum, ſed etiam 30. 40. 60. & 100. & de immemorabili.

3 Ad illud autem, quod hæc ſolutio non ſit ex conſuetudine, ſed ex conuentione iam fuit reſponſum in alia deciſione, conuentionem hanc non probari, niſi per teſtes de auditu, qui non probant, *c. licet ex quadam de teſtib.* Vltra quod eorum dictum redditur valdè turbidum per depoſitiones aliorum teſtium, qui referunt pactum illud ad ſolutionem grani, & caſei, non autem ad ſolutionem decimarum. Cùm enim illa 12. Starella frumenti, & duo Quintalia Caſei ſoluantur Curato de Matra, non à ſubditis, ſed à Curato de Septimo, DD. cenſuerunt, poſſe ſtare ſimul, quod fuerit introducta conſuetudo reſpectu Subditorum, & Rectorum, & quod ab aliquas prætenſiones inter ipſos Rectores inuicem fecerint concordiam, per quam vnus Curatus alteri ſolueret prædictam quantitatem frumenti, & caſei. Sed non propterea Rota cenſuit eſſe ſublatam conſuetudinem particularem ſoluendi decimas inter ſubditos, & Rectores, quæ ſatis probata fuit, vt dictum eſt. Ex quibus, & alijs adductis, DD. noluerunt recedere ab vltimo loco deciſis.

R. P. D. M A N Z A N E D O.

Seguntina admiſſionis ad Capitulum.

Lunæ 7. Iunij 1610.

A R G V M E N T V M.

Rectores de iure communi poſſunt eſſe vndecumque originem duxerint, dummodo ſint viri literati.

S V M M A R I V M.

Ferè *dictio de ſui natura importat diminutionem, & imperfectionem, num. 1.*

Rectores Eccleſiarum de iure communi poſſunt etiam eſſe naturales, n. 2.

Statutum prohibens Clericos Forenſes admitti ad Capitulum non valet, n. 2.

Enunciatiua verba Vicarij generalis probans ſtatutum, num. 3.

Vicarius generalis Epiſcopi non habet facultatem ſtatuendi contra ius commune in rebus Eccleſiæ, n. 7.

D E C I S I O CCXC.

DOmini cenſuerunt Rectores oppidi de Atienza habere 1
fundatam intentionem vſque ad annum 1523. nam cùm in Eccleſijs dicti oppidi adſint ſexaginta octo Beneficia quæ etiam non naturalibus conſerri aſſueuerant, & Beneficiati in dictis Eccleſijs ad iſtud Capitulum admittebantur, vt prædicta ſatis conſtant ex reformatione facta per Vicarium generalem Seguntinum, de dicto anno 1523. vbi pro parte Capituli narratur, quod dicta Beneficia fere Clerici naturales eiuſdem oppidi olim poſſidebant ponderando dictionem *fere* diminutiuam de ſui natura, & imperfectionem denotantem, iuxta text. *in l. querela C. ad leg. Cornel. l. 2. §. vltim. ff. de orig. iur. c. vlt. de cler. ægrotan. c. qui ſine 4. q. 8.* notat Oldrad. *conſ. 49. n. 18.* quem refert, & ſequitur Bertachin. *in ſuo Repertor. verbo ferè.* Item & narratur, quod nuper aliqui clerici extranei, & beneficiati licet non naturales in idem Capitulum fuerunt ingreſſi, quamuis contra morem, & ſtatuta Capituli, & de facto. Ex quibus reſultat confeſſio Capituli, quæ maximè iuuat Rectoribus, & præcipuè in antiquis, *l. cum precum C. de liberali cauſ.* & ibi DD. Vnde videtur, quod vſque ad dictum annum Rectores fundent intentionem ſuam etiam ad hoc, vt etiam non naturales dicti oppidi, ſeu alicuius illius Archipresbyteratus admitterentur ad iſtud Capitulum.

Quod magis procedit cùm Rectores habeant pro ſe diſ- 2
poſitionem iuris communis, iuxt. text. *in c. ad decorem de inſtitut.* vbi præcipitur inſtitui viros literatos, & idoneos, vndecumque originem duxerint, quod & clarè deciditur *in c. vndecumque, & in c. naſci, & in cap. Dominus noſter 56. diſtinct.* Vnde Rota *in alia Seguntina admiſſionis ad Capitulum 26. Iunij 1587. coram bon. mem. Gipſio*, dixit illicitum, & ambitioſum eſſe ſtatutum prohibens Clericos Forenſes admitti ad Capitulum, & ſic non valere, & cùm tale ſit iudicandum ſtatutum, quo Capitulum tuitur, videtur illud non obſtare Rectoribus.

Vltra quod nec de tali ſtatuto conſtare videtur, cùm tan- 3
tummodo enuncietur in dicta Reformatione Vicarij generalis, quæ enunciatio illud non probat, iuxta Bald. *in l. 1. in fin. C. de Epiſc. & Cler.* & fuit dictum *in allegata Seguntina admiſſionis, & in alia Burgen. iuriſdictionis coram Illuſtriſſimo Pamphilio* 10. *Decembris* 1584. Et ratio eſt, quia Vicarius generalis non habet facultatem ſtatuendi, Federic. de Senis *conſ. 264. verſ. item auctoritas Vicarij*, Roman. *ſingul.* 700. Franc. *in cap. fin. num. 5. de officio Vicar. in 6.* maximè contra ius commune, contra quod nec Epiſcopus de nouo ſtatuere valet. Vnde non mirum ſi carentibus tali poteſtate non credatur enunciando tale ſtatutum adfuiſſe, iuxta text. *in l. ſi fortè ff. de Caſtrenſ. pecul.* quem ita intelligit Crauet. *de antiquis. par. 2. n. 21.* poſt Dec. *in c. cum ſit Romana tertio notab. de appel.* & alios, quos refert, & ſequitur Menoch. *de arbit. lib. 1. q. 77. n. 8. verſ. hic intellectus.*

Quare autem pro parte Capituli adducuntur reſpicientia 4

ſtatutum poſt dictum annum 1523. tamquam extra dubium, non fuit de illis habita pro nunc aliqua ratio.

ILLVSTRISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Romana, ſeu Veneta Penſionis.

Luna 8. Iunij 1610.

A R G V M E N T V M.

Quaſi poſſeſſio exigendi penſionem acquiſita contra aliquem ſuffragatur etiam contra eius ſucceſſorem, licet non ſit ſucceſſor iuris, dummodo fructus percipiat.

S V M M A R I V M.

Quaſi poſſeſſio exhibendi acquiſita contra authorem ſuffragatur etiam contra ſucceſſorem, num. 1.
Poſſeſſio non mutatur mutatione perſonæ contra quam poſſidetur, n. 1.
Penſio eſt onus reale, & ſequitur quemcumque, qui fructus percipit, n. 2. vbi de Sequeſtratario, OEconomo, Camera, & Capitulo.
Poſſeſſio ſpecialis eſt præferenda, n. 3.

DECISIO CCXCI.

1 FVit reſolutum, dandum eſſe mandatum de manutenendo Illuſtriſſimo Domino Cardinali Peretto, de cuius poſſeſſione exigendi penſionem à bon. mem. Cardinali Columna conſtat, nec illa controuertitur quæ acquiſita contra prædictum Cardinalem Priorem ſuffragatur etiam contra religionem, dum fructus Prioratus percipit, quia mutatione perſonæ non mutatur poſſeſſio, nec fit deterior conditio poſſidentis, vt ſæpè deciſum fuit in Rota *ex deciſ.* Guid. Papæ 629. Put. *dec.* 151. *& eſt deciſ. Robuſt. in cauſa Romana Cenſus inter impreſſ.* 99. *n.* 11. *&* 12. *par.* 1.

2 Neque obſtat, quod Religio non ſucceſſerit Cardinali Columnæ, qui ſoluit, quia etiam quod non ſucceſſerit Cardinali, ſucceſſit tamen in dictis fructibus, qui percipiebantur à Cardinale, & qui erant penſione grauati, in quibus debet cum ſuo onere ſuccedere, quia penſio eſt onus reale, quod ſequitur quemcumque detentorem, iuxt. not. *in cap. querelam de elect.* & benè facit *deciſ.* Creſc. 3. *de ſolut.* & ſimile videmus de ſequeſtratario, OEconomo, Camera, & Capitulo, qui etiamſi non ſint ſucceſſores defuncti, cùm tamen percipiant fructus tenentur ad ſolutionem penſionum, vt ſæpè viſum fuit in diuerſis cauſis, quia res tranſit cum ſuo onere, *vt in dicta deciſ. Robuſt. n.* 12.

3 Neque obſtat, quod Religio ſit in poſſeſſione exigendi pro mortuarijs fructus primi, & ſecundi anni, abſque diminutione, vt deponunt teſtes, quia concurrit poſſeſſio penſionarij exigendi, quæ tanquam ſpecialis eſt præferenda, iuxt. not. per Felyn. *in c. auditis de præſcrip.* vltra quod teſtes non loquuntur quando penſio eſt reſeruata, immunis, & exempta, cùm ampliſſimis derogationibus. Neque obſtant Bulla Pij V. & alia Priuilegia religionis cum clauſulis ampliſſimis, quia reſpiciunt petitorium, maximè quia Cardinalis etiam habet ampliſſimas exemptiones, & derogationes in literis ſuſpenſionis. Alia in contrarium deducta, non procedunt in iſtis terminis, & benè euacuantur ab Informationibus pro Illuſtriſſimo Cardinale.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Vrbeuetana Dotis.

Luna 7. Iunij 1610.

A R G V M E N T V M.

Dos an, & quando poſſit ſolui ſocero, & plures conſiderantur coniecturæ ad effectum, vt ſolutio cenſeatur facta in cauſam dotis.

S V M M A R I V M.

Dos poteſt ſolui ſocero, num. 1.
Dos debet ſolui ſocero, vbi filius habitat cum patre, & mulier fuit ad domum ſoceri traducta, & ab ipſo alita, num. 1.
Dos datur pro oneribus matrimonij, & ideò debet eſſe apud eum, qui onera matrimonij ſuſtinet, n. 1.
Solutio, vbi de cauſa non apparet, præſumitur facta ex cauſa præcedentis obligationis, n. 2.
Pluralitas debitorum non præſumitur, n. 2.
Solutionis cauſa coniecturis probatur, n. 3.
Solutio præſumitur facta in cauſam dotis, ex diuturnitate temporis dotis promiſſæ, n. 3.
Solutio præſumitur facta in cauſam dotis ex præſtatione alimentorum facta ipſi mulieri, n. 3.
Qualitas facilius probatur, & præſumitur, quàm ſubſtantia, n. 3.
Libro rationum priuati ſcripto à perſona legali, ac fide digna, multum deferri ſolet, n. 4.
Mors ſcribentis auget fidem ſcripturæ, n. 4.
Liber rationum priuati facit fidem, vbi veriſimilia continet, num. 5.

D E C I S I O CCXCII.

DOmina Sulpicia Clementina, quæ Comiti Notario de 1
Marciano nupſerat cum promiſſione dotis, per eius fratres facta ſcutorum 6000. eo mortuo conuenit fratres pro conſecutione dictæ dotis, qui exceperunt eam ſoluiſſe Comiti Ludouico patri Comitis Horatij, & ſocero ipſius Sulpiciæ, cui non ſolum ſolui potuit, *l. ſi dos ſocero ff. ad leg. Falcid. l. ſi filia §.* 1. *verſ. nec ſolum ff. famil. herciſc. l. ſi cum dotem §. tranſgrediatur ff. ſol. matr.* Sed etiam debuit, quia filius habitabat cum patre, & D. Sulpicia fuit in eius domum traducta, ac per ſocerũ alita, qui etiam ſuſtinuit omnia onera matrimonij, Pract. Papien. *in form. libelli, quo vxor, agit. ad dotem §. vxor quondam n.* 21. Dos enim cum detur pro oneribus matrimonij, *l. pro oneribus C. de iure dot. l. dotis fructus ff. eod. c. ſalubriter de vſur.* debet eſſe apud eum, qui onera ſuſtinet, *l. actionis §. fin. ff. pro ſoc.* Paul. de Caſtr. *in d. §. tranſgrediatur, n.* 7.

Quia tamen filij, & hæredes Comitis Ludouici negabant 2 ſolutionem, de ea fuit actum, & licet Clementini plures partitis ſolutionum deducerent. Attamen Domini vltra partitam ſcutorum 500. quam non controuertunt Comites de Marciano, approbarunt tantum alteram ſcutorum 2800. de qua conſtat ex confeſſione Comitis Ludouici 25. Maij 1600. quæ licet non exprimat, præſumi tamen debet ex cauſa præambula promiſſionis dotis, cùm de alia non appareat, Bart. *in l. triticum ff. de verb. obl.* Corn. *conſ.* 22. *n.* 5. *circa med. lib.* 1. Aym. *conſ.* 93. *n.* 3. *&* 198. *n.* 13. Fuit dictum *in vna Romana Vinea* 29. *Nouembris &* 10. *Decembris coram Illuſtriſſ. Card. Pamph.* Pluralitas enim debitorum non præſumitur, Bald. *in l. neque natales n.* 8. *C. de prob. & conſ.* 344. *in fin. l.* 2. Iaſ. *conſ.* 62. *n.* 6. *lib.* 1. Aym. *vbi ſupra.*

Præſertim, quia concurrunt adminicula, & coniecturæ 3 ponderatæ per Informantes. Ex coniecturis enim probatur cauſa ſolutionis, vt tenuit Rota *in vna Romana Pecuniaria* 22. *Octobris* 1576. *coram Robuſterio.* Coniectura autem deſumitur ex diuturnitate temporis dotis promiſſæ, Cuman. *conſ.* 91. *n.* 3. *verſ. pari autem, & fortiori ratione,* Paul. de Caſtr. *conſ.* 58. *poſt n.* 4. *lib.* 2. Corn. *conſ.* 77. *n.* 2. *circa med. verſ. Et ideo non eſſet abſonum lib.* 4. Dec. *conſ.* 596. *n.* 9. *in fin.* Calcan. *conſ.* 23. *n.* 5. *circa med. verſ. non eſt veriſimile,* Pariſ. *conſ.* 137. *num.* 12. *lib.* 4. Item ex præſtatione alimentorum facta ipſi Sulpiciæ, Bal. *in rub. C. de priuil. dot.* Socc. *conſ.* 82. *num.* 3. *lib.* 3. latè Ceph. *conſ.* 448. *num.* 23. *& ſeq.* Quas coniecturas adducunt Doctores ad præſumendum actum ſolutionis. Vnde fortius debent concludere cauſam ſolutionis, quia qualitas ſic facilius probatur quàm ſubſtantia, Gloſ. *in l. talis ſcriptura in verſ. vniuerſa ff. de leg.* 1. Ang. & poſt eum Alex. *in l. ſi certis annis C. de pact.* Dec. *conſ.* 397. *n.* 3. cum alijs per Surd. *conſ.* 168. *num.* 7. etiam facilius præſumitur, Ceph. *conſ.* 297. *n.* 10. *lib.* 2.

Accedit liber rationum hæreditatis Comitis Ludouici, in 4 qua dicta partita deſcribitur ad computum dotis D. Sulpiciæ, cui libro Domini multum deferebant, vti ſcripto à perſona fami-

familiari Comitum de Marciano benè informata legali, ac fide digna, Bald. *conſ. 156. num. 3. circa med. verſ. ſi autem non poteſt lib. 5.* Socc. *conſ. 187. n. 16. lib. 2.* Guido Papæ *dec. 441. n. 1.* Fuit dictum *in vna Ciuitatis Caſtelli bonorum* 8. *Nouembris* 1589. *coram Illuſtr. Card. Pamphil.* & quia mortuus fuit ante motum iudicium. Mors enim ſcribentis multum auget fidem ſcripturæ, Bart. *in l. admonendi n. 27. ff. de iureiur.* Fulgoſ. 132. *n.* 2. Dec. *conſ. 42. n. 6.* Soccin. *d. conſ. 187. n. 6. circa med. verſ. non parum etiam adminiculatur*, Aym. *conſ. 6. n. 5.* Bero. *q. 65. n. 7.* Fuit dictum *in vna Romana extinctionis cenſus* 18. & 20. *Maij* 1583. *relata inter diuerſ. deciſ. vlt. par.* 1.

5 Maximè quia ex ſupradictis hoc habet maximam veriſimilitudinem, quia ſtante liber priuatus facit fidem, Dec. qui alios allegat *conſ. 510. poſt n. 2.* Aym. *conſ. 158. n. 9. verſ. ex qua veriſimilitudine*, Mandoſ. *in reg. 18. q. 8. n. 3.* Fuit dictum *in vna Piſien. reuolutionis bonorum*, *relata inter diuerſ. deciſ. 776. par.* 1. in qua etiam fuit additum, hoc maximè procedere, vbi agitur de aliquo declarando prout hic. In quam cauſam cedat ſolutio ponderabant etiam Informantes qualitates libri, & eius adminicula, ex quibus promptiores reddebantur Domini ad præſtandum fidem dictæ partitæ modo annotatæ, quia tamen Clementini prætendebant non ſolum probari ſolutionem ſcutorum 280. ſed quod eſſent ſoluta pro reſiduo, inde inferentes ad ſolutionem totius dotis, Rota ſuper hoc nihil ſtatuit, ſed ordinauit, vt particulariter dubitarent, an dicta partita fuerit pro reſiduo ſoluta.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Giennen̄. Beneficij.

Mercurij 9. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Procurator ad reſignandum beneficium cum reſeruatione fructuum non poteſt illud reſignare cum reſeruatione penſionis, & ſi ſic reſignauerit, reſignatio eſt nulla.

SVMMARIVM.

Reſignatio beneficij facta à Procuratore excedente fines mandati nulla, & inualida eſt, num. 1.

Procurator ad reſignandum cum reſeruatione fructuum, non poteſt reſignare cum reſeruatione penſionis, n. 1.

Fructus verbum latum eſt, & dicitur à fluendo, de communi tamen loquendi vſu differt fructus à pecunia, n. 1. in fine.

Vſus loquendi communis in omni materia attendi debet, n. 1. in fine.

Mandati forma non ſeruata, an actus ſuſtineatur, ſi fueric pinguius adimpletus, n. 2.

Penſionis numquid in Dataria reſeruari ſoleant, quandoque non in pecunia, ſed in quota fructuum, n. 3.

DECISIO CCXCIII.

1 DOmini reſoluerunt, in hoc caſu non fuiſſe abdicatum ius à reſignante, ex quo Procurator datus ad reſignandum exceſſit fines mandati, iuxt. not. per Pariſ. *in conſ. 43. n. 42. lib.* 1. & in his terminis fuit reſolutum *in cauſa Zamoren. Parochialis* 28. *Maij* 1586. *coram bon. mem. Gipſie*. Cùm enim fuerit datum mandatum ad reſignandum cum reſeruatione omnium fructuum, vel medietatis, vel tertiæ partis, quos reſignans deberet recipere, & exigere per ſe, & ſuos Procuratores, non poterat præſtari conſenſus reſeruationi penſionis in quantitate, vt in ſimili fuit reſolutum *in dicta cauſa Zamoren.* Licet enim nomen *fructus* ſit latum, & dicatur à fruendo, vt per Rebuff. *in l. 121. §. ſed hodie in fin. ff. de verb. ſign.* tamen in omni materia attenditur communis vſus loquendi, Abb. *in cap. 2. n. 1. verſ. nam in omni diſpoſitione de arbitr.* Communis autem vſus loquendi eſt, quod aliud ſint fructus, aliud verò pecunia.

2 Nec poteſt dici in omnem euentum non referre, quod non fuerit ſeruata forma mandati, cùm pinguius fuerit adimpletum, ex quo Procurator obtinuit reſeruare ducatos 160. & ſic vltra medietatem fructuum, cùm valor beneficij non excederet ducatos 240. vt patet ex confeſſione partis, quæ erat contenta tertia parte fructuum, quia hæc eſſent conſideranda, ſi quotannis idem eſſet valor, & quantitas fructuum, ſed cum creſcant, & decreſcant, ſecundum varietatem temporum, vt not. Bald. *in l. fundum C. de rei vend.* non poteſt propterea dici, quod Procurator pinguius adimpleuerit.

Prout nec videtur dicendum adimpleuiſſe ſtantibus verbis illis, de quibus in mandato ſcilicet, prout continebitur in ſupplicatione ſignanda, & ex eo, quod Dataria non ſoleat reſeruare penſiones in quota, vt in ſimili conſiderat Verall. *dec. 89. p. 3.* Nam fuit reſponſum, quod verba illa, *Prout continebitur*, &c. intelliguntur reſpectu clauſularum, & decretorum, non autem reſpectu ſubſtantiæ ipſius penſionis, nec per illa verba cenſetur mutata prior voluntas, vt conſideratur *in dicta Zamoren.* Quod verò Dataria non ſoleat reſeruare penſiones in quota, non eſt verum, quia de iſtis penſionibus fuit actum *in cauſa Valliſoletana penſionis* 1. *Martij* 1602. *coram Illuſtr. Card. Pamph.* nec etiam oſtenduntur factæ aliquæ diligentiæ, pro reſeruanda hoc modo penſione, prout fuit factum in caſu Veralli, vltra quod ſi ceſſarent prædicta, articulus non careret difficultate, *ex dec. 115. manuſcr. diuerſ.* quæ videtur contraria deciſioni Veralli. Sed de hac quæſt. non eſt agendum, quia huiuſmodi penſiones, vt dictum eſt aliquando ſolent reſeruari, nec in iſto caſu videtur facta aliqua diligentia, &c. 3

R. P. D. DAMASCENO.

Nonantulana Bonorum.

Luna 14. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis quando dicatur tranſitoria ad hæredes extraneos, de virtute clauſulæ ad habendum, & quando dicatur poſita in clauſulis exequutiuis.

SVMMARIVM.

Emphyteuſis, de qua teſtator poteſt in extraneos diſponere, venit in generali inſtitutione, num. 1.

Inueſtitura verba ſemper debent attendi etiam circumſcripta natura emphyteuſis, n. 2.

Clauſula ad habendum, & quicquid placuerit faciendum, equipollet clauſula, & quibus dederit, n. 3.

Clauſula ad habendum, & quicquid placuerit faciendum, facit emphyteuſim ad hæredes extraneos tranſitoriam, num. 3.

Emphyteuſis eſt tranſitoria ad heredes extraneos, vbi fuit conceſſa cum dictione in perpetuum, n. 4. vbi maximè, ſi dictio ſit geminata.

Exceptio declarat regulam, n. 5.

Emphyteuſis eſt tranſitoria ad extraneos, vbi Domino fuit reſeruatum ſolum directum dominium, n. 5.

Emphyteuſis dicitur tranſitoria ad extraneos, vbi fuit data expreſſa facultas alienandi etiam in extraneos, num. 6.

Dictiones, ita, tamen, *ſunt aduerſatiuæ, & limitatiuæ, n.* 6.

Limitatio facultatis alienandi emphyteuſim denotat facultatem alienandi in caſibus non comprehenſis in limitatione, n. 6.

Vna pars diſpoſitionis aliam declarat, n. 6.

Clauſula ad habendum, non operatur, quando eſt poſita in clauſulis exequutiuis, n. 7.

Clauſula ad habendum, tunc dicitur poſita in clauſulis exequutiuis, quando eſt poſita in clauſulis loquentibus de inueſtitura, & de traditione poſſeſſionis, n. 7.

Declara id procedere, quando clauſula adijcitur ex internallo poſt perfectam diſpoſitiuam, ſecus ſi immediatè poſt, num. 7.

Clauſula ad habendum, non imas inueſtitos, vbi eſt perſonalis, & reſtricta ad proximum acquirentem, n. 8.

DECISIO CCXCIV.

MOnachi Sancti Siluestri Nonantulani conceſſerunt in emphyteuſim q. Herculi, & Ludouico de Fontanis, *pro eorum, & cuiuslibet eorum filijs, hæredibus, & deſcendentibus in perpetuum vnam poſſeſſionem, &c.* inueſtientes illos per impoſitionem pilei in eorum capite *ad habendum, tenendum, &c.* Et quicquid dictis emphyteutis ſuiſque filijs hæredibus, & deſcendentibus in perpetuum, de ipſa re perpetuò iure emphyteutico conceſſa, de cętero placuerit faciendum iure directi dominij eidem Monaſterio ſemper ſaluo, & quod pro recognitione ſoluantur *lib. . . . &c. Ita tamen vt non liceat emphyteutis, ſuiſque filijs, heredibus & deſcendentibus vendere vel alienare ſine expreſſa licentia inueſtientium, vel illis requiſitis, & interpellatis, qui ſi emere voluerint, præferantur ſolutis in totum ſolidis viginti minus, ſi verò emere noluerint, tunc liceat ipſis emphyteutis, ſuiſque filijs, heredibus, & deſcendentibus, vt ſupra vendere cuicumque præterquam venerabili loco, &c.* Dubitaui, an Ioannes Marius hęres vniuerſalis inſtitutus ab vltimo inueſtito poſſet ſuccedere.

1 Et non erat difficultas apud Dominos, quin in generali inſtitutione non veniret emphyteuſis, de qua poteſt teſtator diſponere in extraneos, per ea quæ habentur *in c. 1. de feud. non hab. propriam naturam feudi*, Curt. iun. *conſ. 4. n. 1.* cum alijs per Crauet. *conſ. 156. n. 5.* ſed punctus erat, an in emphyteuſi de qua agitur poſſent ſuccedere extranei, qualis eſt Io. Marius, qui non eſt deſcendens ex inueſtitis.

2 Domini diligenter ponderatis verbis inueſtituræ, quæ etiam circumſcripta natura emphyteuſis attendi debet, *c. 1.* vbi Bald. *de ſucceſſ. feud. latè exornat.* Dec. *conſ. 88. n. 15.* & iungendo omnia ſimul *iuxt. not. in l. 2. ff. de excuſ. tutor. Et in cap. cum cauſam de probat.* affirmatoriam partem amplexi fuerunt.

3 Et in primis fuit habita ratio clauſulæ, *ad habendum, & quicquid placuerit faciendum*, quæ æquipollet clauſulæ, *& quibus dederit*, & facit emphyteuſim tranſitoriam ad hæredes extraneos, Pedemont. *dec. 164. n. 1.* latiſſimè Becc. *conſ. 88. n. 20. verſ. 2. cum pluribus ſeqq.* & tenuit Rota *in cauſa Romana domus S. Euſtachij 17. Februarij 1581. coram bon. me. Cardin. Lancell. & in alia Imolen. Bonorum 12. Decembris 1605. coram me, & per prius in alia Bonon. emphyteuſis 16. Iunij 1596. coram bon. mem. Orano.*

4 Secundò fuit ponderata illa dictio *in perpetuum*, quæ multum ſolet conſiderari in hac materia, Socc. *conſ. 266. n. 37. verſ. 2. promitto vol. 2.* Rot. *in Mediolanen. Bonorum de Bufalora 7. Iunij 1585. coram Bubalo, & in d. Bononien. emphyteuſis coram Orano*, attenta maximè geminatione ibi, *deſcendentibus, in perpetuum de ipſa re perpetuo iure emphyteutico conceſſa de certo placuerit, &c.* quæ geminatio multum operatur *iuxta not. in l. Baliſta ad Treb.* & in terminis huius dictionis ponderauit Rota *in dicta Romana domus Sancti Euſtachij*.

5 Tertiò fuit ponderata reſeruatio directi dominij, poſita immediatè poſt clauſulam, *quicquid placuerit faciendi*. Cum enim exceptio declaret regulam, Rom. *conſ. 498. in fin.* Alex. *conſ. 28. n. 11. vol. 1.* reſeruatio directi dominij ſatis declarat, quod ſub clauſula, *& quicquid placuerit, &c.* continebatur facultas alienandi dominium vtile. Facit regula *l. cum Prætor. de iudic.* quam in terminis ſimilis limitationis ponderauit Rota *in cauſa Imolen. Bonorum 8. Martij 1596. coram Illuſtr. D. meo Card. Pamphilio.*

6 Quartò multum mouit Dominos expreſſa facultas alienandi in extraneos data *in verſ. ita tamen*, quod manifeſtè conuincit, inueſtituram non fuiſſe reſtrictam ad ſolos deſcendentes, tum ex illis dictionibus, *ita*, & *tamen*, quæ ſunt aduerſatiuæ, & limitatiuæ, *l. ita tamen ff. de Trebell.* Pariſ. *conſ. 17. n. 20. vol. 1.* Rebuff. *in l. 13. §. item ſi dominus verſ. ita tamen de verb. ſig.* Vnde & denotant præcedentem generalem facultatem in caſibus non comprehenſis in limitatione, vt in iſtis terminis firmauit Rota *in dicta Imol. coram Illuſtr. Pamph.* Tum quia ex hac facultate alienandi per viam contractus apparet inueſtituram minimè abhorruiſſe extraneos. Vna enim pars diſpoſitionis aliam declarat, *iuxt. l. qui filiabus de legat. 3. cum vulgaribus.*

7 Non obſtat, quod clauſula *ad habendum, &c.* non operatur, quando eſt poſita in clauſulis exequutiuis, Put. *dec. 396. l. 1.* Rot. in ſpecie *in cauſa Camerin. domus 4. Iunij 1593. coram Gipſio.* Et quod tunc dicatur eſſe in exequutiuis quando eſt poſita in clauſulis loquẽtibus de inueſtitura, & de traditione poſſeſſionis, Pedem. *dec. 164. n. 3.* Nam quod in clauſula *ad habendum* poſita in clauſulis merè exequutiuis, non operetur, admittebant Domini, ſed negabant clauſulam in hoc caſu cenſeri poſitam in exequutiuis, dicebantque non applicari deciſionem Pedemont. in contrarium allegatam, quia loquitur quando clauſula adijcitur ex interuallo poſt perfectam diſpoſitiuam, ſecus ſi immediatè poſt, vt declarat illamet deciſio, *ſub n. 1. in princ. & ſub n. 2. in fin.* In caſu verò propoſito eſt adiecta immediatè poſt diſpoſitiuam, & pro verbo *inſtituentes*, quod eſt continuatiuum ſermonis, non autem inchoatiuum nouæ orationis, prout ſunt illa verba *de quibus, &c.* quæ ponderat dicta deciſio Pedemontana, & in omnem euentum dicebatur, non apparere, quod in caſu illius deciſionis concurrerent alia plura, quæ non concurrunt in hoc caſu, & eſſe ponderandum totum tenorem inueſtituræ, & omnia ſimul iungenda, iuxta concluſiones ſupra in principio firmatas.

Ad deciſionem *in cauſa Romana domus 9. Martij 1609. co-* 8
ram R.P.D. meo Manzanedo fuit reſponſum, quod clauſula *ad habendum*, erat perſonalis, & reſtricta ad primos inueſtitos. Vnde non mirum ſi Modeſta, quæ non erat de illis primis, minimè potuit vti dicta clauſula. Item ibi aderat expreſſum pactum de non alienando, & quod finita emphyteuſi per mortem vltimi inueſtiti res locata cum omnibus melioramentis ad locantes reuerteretur. Vnde non mirum, ſi ad euitandam contrarietatem pactorum oportuit reſtringere vim, & effectum clauſulæ *ad habendum*, quæ etiam non erat verbis tam amplis concepta, ſicut in propoſito caſu.

REVERENDISS. P. D. CAVALERIO.

Leodieñ. Fideicomm.

Lunæ 14. Iulij 1610.

ARGVMENTVM.

Habes in Summario Argumentum.

SVMMARIVM.

Alienatio facta contra expreſſam teſtatoris prohibitionem nulla eſt, nec dominium rei tranſit in emptorem, num. 1.

DECISIO CCXCV.

DE ordine Rotæ repropoſui dubium aliàs reſolutum, ſub die 22. Martij præteriti, ſuper iiſdem, & cùm fuiſſet eo tempore firmatum eſſe factum locum fideicommiſſo ad fauorem ſubſtitutorum ob alienationem factam contra expreſſam voluntatem teſtatoris in fideicommiſſo reali. Domini inhærendo diſtinctioni, quam aliàs fecit Rota *in hac eadem cauſa ſub die 2. Decembris* 1609. Conſiderabant ex hac alienatione facta contra voluntatem teſtatoris reſultare duos effectus diſtinctos, & ſeparatos, nempe nullitatem alienationis, & incurſum pœnæ.

Quoad primum effectum, pro quo agebatur contra ter- 1
tios poſſeſſores, placuit deciſio, quia cùm teſtator expreſsè prohibuiſſet alienationem, conſequenter alienatio eſt nulla ex latè deductis *in cauſa Romana Vineæ de Maximis 12. Nouembris 1571. coram bo. me. Oradino quæ eſt 22. par. 1. inter impreſſ. diuerſor.* nec dominium rerum alienatarum potuit transferri in Ioannem Thomam emptorem eiuſque hæredes, *l. cum pater §. libertis, vbi gl. ff. de leg. 2. l. 2. C. pro empt.* Barb. *conſ. 14. in fine vol. 3.* cùm alijs deductis in dicta deciſione facta, ſub die 2. Decembris proximè præteriti, & ideò Domini concluſerunt omnes, eſſe locum rei vendicationi, & huiuſmodi bona eſſe auocanda ab his emptoribus, & tertijs poſſeſſoribus contra quos hodie agitur. Quo verò ad alium effectum incurſus pęnę contra alios fideicommiſſarios, qui vendiderunt, licet aliàs Rota in vltima deciſione reſoluerit cohæredes alienantes cecidiſſe à fideicommiſſo ex rationibus ibi deductis, & in dicta deciſione Oradini: Tamen, quia hodie allegabatur fuiſſe de nouo tranſmiſſum mandatum Procuræ de partibus à dictis venditoribus ad effectum recuperandi hæc bona, ex capite ignorantiæ fideicommiſſi, itaut quatenus auocanda ſint à Tertijs poſſeſſoribus, debeant ipſis reſtitui, Domini noluerunt aliquid reſoluere. Sed concluſerunt quoad tertios poſſeſſores ſtandum eſſe in deciſis. An autem

com-

competat venditoribus reſtitutio, voluerunt quod particulariter videretur.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Conſtantieñ. Canonicatus.

Lunæ 14. *Iunij* 1610.

A R G V M E N T V M.

Gratiæ iuſtificatio quando plenè; & quando ſemiplenè probari debeat, & præſertim ætas, obitus, ſacerdotium, & pluralitas beneficiorum.

S V M M A R I V M.

Narratiua, quando abſolutè eſt cauſa commiſſionis gratia, plenè, & concludenter probari debet, ſi vero eſt ſimplex narratiua, & non abſoluta cauſa conceſſionis, ſufficit eam ſemiplenè probare, num. 1.
Ætas probatur per duos teſtes dicentes, ſe fuiſſe præſentes natiuitati, etiam quod interrogati annum ignorent, num. 2.
Mors vbi eſt probanda ad effectum iuſtificationis gratiæ, & non ad effectum reſeruationis, ſufficiunt leuiores probationes, n. 2. in fine.
Presbyteratus probatur leuioribus probationibus, quando agitur ad effectum iuſtificationis gratiæ, n. 3.
Valor beneficij conſiſtens in diſtributionibus quomodo probetur, num. 3.
Publicandi gratiam onere an grauetur quis, quando reſignatio beneficij fuit facta liberè in manibus Papæ, n. 4. in fine.

D E C I S I O CCXCVI.

1 CVm narratiua alia ſit abſolutè cauſa conceſſionis, quæ propterea debet plenè, & concludenter probari; alia verò non ſit abſolutè cauſa conceſſionis, ſed ſimplex narratiua, quæ eſt pars gratiæ, & ideò debet probari, ſed ſufficit ſi ſemiplenè probetur iuxta diſtinctionem factam *in cauſa Marſicana beneficiorum* 10. *Iunij* 1577. *coram S. M. Clemente VIII.* Propterea dixerunt Domini ætatem Sigiſmundi, quod eſſet annorum 17. & quod Canonicatus eſſet ſacerdotalis debere plenè probari, & concludenter, cùm iſta abſolutè ſint cauſa conceſſionis, reliqua verò ſemiplenè iuxta diſtinctionem prædictam.

2 Et omiſſo, vt particulariter videatur an probetur, Canonicatum eſſe ſacerdotalem, ætatem ſatis probari dixerunt ex duobus teſtibus, qui dicunt ſe fuiſſe præſentes natiuitati, quibus & ſi reſpondeatur, quod interrogati ignorent annum, adhuc nihilominus probant ætatem, quia cenſentur ignorare annum Domini, non autem ignorare dinumerationem temporis, vt declarat Bart. *in l. de ætate n. 7. ff. de minor.* quod autem Corradus obierit in poſſeſſione de menſe Auguſti, ſatis probant teſtes, quia cùm agatur de probando obitu ad effectum iuſtificationis gratiæ, non ad effectum reſeruationis, & ſic verſemur in ſecundo caſu prædictæ diſtinctionis, ſufficiunt leuiores probationes, Put. *dec.* 266. *lib.* 3. & fuit pluries reſolutum.

3 Presbyteratus verò, & cęteræ habilitates Seuerini probantur ex teſtibus, & ex atteſtatione Ordinis, cùm ſufficiant leuiores probationes, Ægid. *dec.* 113. & 114. & 416. Valor Canonicatus non eget iuſtificatione, quia cùm iſti Canonicatus conſiſtant in diſtributionibus, ſolent exprimi valoris 24. Ducatorum, vt nuper fuit reſolutum coram me *in cauſa Paderbonen. Canonicatus, & in alia Leodien. Canonicatus.*

4 Quod Seuerinus obtineret alium Canonicatum non eſt iuſtificandum, quia cùm vacet per aſſecutionem iſtius, non retraxiſſet Papam à concedendo, & ideò iuſtificatione non eget, Rot. *dec.* 4. *à num.* 7. *vſque ad fin. de reſcript. in antiq.* & fuit reſolutum *in cauſa Burgen. de Valqueſtra die vltima Februarij* 1578. *coram bon. mem. D. Bubalo*, prout non eget iuſtificatione, quod alias fuit prouiſus de iſto Canonicatu ex eadem cauſa Ioannes, qui poſtmodum ceſſit in manibus Papæ, cùm iſta ſit narratiua Papæ, & non partis, quæ dicuntur de publicatione hic non intrant, quia cùm ceſſio fuerit libera in manibus Papæ, Seuerinus non grauatur onere publicandi, vt fuit reſolutum *in cauſa Feltren. Parochialis coram R. P. D. meo Lancell.* quam Rota poſtmodum paſſim ſecuta fuit, vltra quid hic ex abundanti docetur de publicatione.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Hiſpaleñ. ſeu Nullius Decimarum de Ayamonte.

Lunæ 14. *Iunij* 1610.

A R G V M E N T V M.

Exemplum exempli non probat, etiamſi ſit formiter exemplatum à ſcriptura prius legitimè exemplata.

S V M M A R I V M.

Exemplum exempli non probat, num. 1.
Amplia etiamſi ſcriptura à quo exemplum extrahitur ſit formiter, & legitime exemplata, n. 2.
Amplia ſecundo etiamſi ſcriptura, de cuius fide agitur, fuiſſet ſolemniter, & legitime exemplata, n. 2.
Scriptura extracta lite pendente abſque citatione partis non probat, n. 2.
Adminicula licet poſſint ſupplere defectum ſcripturarum ad effectum, vt illis fides adhibeatur, non tamen poſſint mutare ſubſtantiam, ſeu qualitatem ſcripturarum, & facere quod ſcriptura informis ſit authentica, n. 3.

D E C I S I O CCXCVII.

1 DVbitaui, an iura pro parte DD. Marchionum producta ſint in forma probanti, & Domini quoad ſcripturam concordiæ anni 1263. negatiuè reſoluerunt, quia non fuit extracta à ſcripturis Originalibus, ſed eſt exemplum exempli extractum ab alio exemplo, & propterea non probat, *l. 3. & ibi not. C. de diuerſis reſcript.* Bec. *poſt alios in auth. ſi quis in aliquo ſub n. 30. verſ. contrarium, vbi de communi C. de eden.* Alex. *conſ.* 38. *n.* 4. *lib.* 1. Caputaq. *deciſ.* 234. *n.* 1. *par.* 1. Fuit dictum *in Montis Regalis iuriſdictionis* 14. *Nouembris* 1597. *coram R. P. D. meo Decano. Et in Mediolanen. decurſus Aquarum* 14. *Nouembris præteriti coram me.*

2 Quod procedit etiam quod exemplum, à quo ſcriptura extrahitur, ſit formiter, & legitimè exemplata, Alex. *conſ.* 138. *poſt n.* 4. & dixit Rota *in vna Regien. Præcedentia* 20. *Decembris* 1582. *relata inter diuerſor. deciſ.* 752. *par.* 1. Et fuit dictum *in vna Mediolanen. decurſus aquarum*, licet exemplum à quo deſcripta fuit ſcriptura, de qua agitur, non eſſet tale, vt fuit reſolutum 9. *Maij* 1583. *coram fel. rec. Clem. VIII.* & habet locum etiamſi ſcriptura, de cuius fide agitur, fuiſſet ſolemniter, & legitimè exemplata, Put. *dec.* 259. *n.* 4. *lib.* 1. & 152. *n.* 3. *lib.* 3. Et dixit Rota *in alia Mediolanen.* Quod tamen non euenit in caſu iſto, quia fuit extracta lite pendente nemine citato, itaut etiam ex hoc nomine fidem non mereatur, *d. auth. ſi quis in aliquo*, vbi Dec. *n.* 9. & 10. Rot. *dec.* 1. *de fide inſtrum. in nou.* Mohed. *dec.* 8. *eod. tit.* & exemplatio patitur alios defectus, de quibus per Informantes pro parte Capituli.

3 Obſeruantia & adminicula, quæ cumulantur, non faciunt ad dubium, ex quo quæritur, an ſcriptura ſit in forma probanti, quia licet poſſint ſupplere defectum ſcripturarum ad effectum, vt illi fides adhibeatur, Caputaq. *d. dec.* 234. Et dicitur *in Gerunden. Beneficij de Ceruiano* 4. *Iunij* 1604. *coram bon. me. Litta*, quæ ex aduerſo datur non tamen poſſunt mutare ſubſtantiam, ſeu qualitatem ſcripturæ, & facere, quod ſcriptura informis, & minus ſolemnis ſit authentica, & in forma probante. Quoad duas ſententias anni 1495. & 1496. Dominis non viſum fuit eas eſſe in forma probante, quia duæ reperiuntur extractiones, quarum prima facta fuit coram Prætore contenta in Proceſſu literæ C. & contra eam benè procedunt oppoſitiones ex aduerſo datæ. Verum iſta extractione non vtitur Procurator bon. mem. Marchionis, dominus litis effectus, ſed altera facta coram iudice Compulſoriali Rotali, quæ continetur in alio proceſſu ſignato litera B. contra quam nihil ex aduerſo

obijcitur. Sententiam, teſtes, & alia iura extracta ab Alphonſo Sauarrigo, quæ continentur in proceſſu ſignaro litera B. dixerunt Domini eſſe in forma probante, quia obiectio in Rota ſacta de anno 1583. quod oon apparet Sauarrigum eſſe actuarium, ceſſat, poſtquam de anno ſequenti fuit dictum ipſum fuiſſe ſucceſſorem in officio Notarij rogati. Contra prouiſiones Regias nihil releuans deducitur, & Rota de anno 1583. habuit eas pro legitimè extractis, & compulſatis, vt patet in deciſione ex aduerſo data, ibi quoad reliquos proceſſus præter illos in quibus ſunt compulſatæ quædam Regiæ prouiſiooes ſuper ſententia lata de anno 1509. exhibita coram iudice ciuitatis Iſpaleñ. de anno 1518. non eſt laborandum, quia pars ea non vtitur, nec deciſio in ea fundatur. Sententia enim anni 1518. de qua loquitur deciſio, eſt ſententia lata in Regia audientia ſuper arte Saponariæ. Exceptio ſubreptionis, quæ datur contra confirmationes Iulij Secundi, & Leonis X. vltra quod non probatur, non facit ad dubium, quia hodie agitur de forma probanti, & pars non controuertit, quod non fuiſſent formiter extractæ ex regiſtris Apoſtolicis, prout & diſpenſationes Apoſtolicæ in actis exhibitæ.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Reatina Beneficiorum.

Veneris 18. Iunij 1610.

A R G V M E N T V M.

Priuilegium, ſeu gratia poteſt probari per teſtes, maximè ſtante illius amiſſione, & quam probationem requirat.

S V M M A R I V M.

Protenotariatus datus ab inferiori à Papa probari poteſt per teſtes, num. 1.

Priuilegium ſtante illius amiſſione poteſt probari per teſtes, num. 2.

Teſtis vicinus præſumitur informatus, n. 2.

Teſtis conſanguineus præſumitur informatus, n. 2.

Teſtes ſi inuicem ſint contrarij, non per hoc dicuntur falſi, ſed neutri eſt credendum, n. 3.

Teſtis dictum non eſt canillandum, ſed iuuandum, & pro iuribus ſuſtinendum, n. 4.

Valor probatur per teſtes deponentes publice, diu audiuiſſe, num. 5.

Valor probatur per famam, n. 5.

Numerus ſupplet defectum teſtium, n. 6.

D E C I S I O CCXCVIII.

Die 20. Iunij 1608. reſolutum fuit, gratiam Io. Baptiſtæ fuiſſe iuſtificatam, remanſit tamen difficultas in Protonotariatu Fabij Martij, per cuius obitum vacarunt beneficia de quibus agitur. Et propter quem Io. Baptiſta illa impetrauit vt reſeruata, necnon in probatione valoris, ideò ſtrictè ſuper vtroque cauſa pluries propoſita, & pluribus factis probationibus DD. reſoluerunt, vtrunique iuſtificari. Nam quoad Protoootariatum, qui fuit datus à bon. mem. Cardinali Farneſio vti legato, & ideò per teſtes poteſt probari, cùm ſit datus ab inferiori à Papa, Bald. *in l. ſi qua per calumniam num. 7. C. de Epiſcop. & Cleric.* Rot. *deciſ. 5. n. 3. in fin. de off. deleg. in nouis addit.* ad Rot. *dec. 17. circa fin. de reſeru. pariter in nou.*

Et tantò magis ſtante amiſſione Priuilegij, quo caſu etiam gratia Papæ probatur per teſtes, *cap. cum olim il primo, de priuil.* Abb. *in cap. in diligenti in vlt. notab. de ſimon.* Fel. *in rubr. de conſt. ſub n. 6. verſ. tertius caſus*, teſtes autem eam benè probant, quia adeſt penultimus benè informatus, tum quia vicinus D. Fabij Martij, *l. ſi vicinus C. de nupt. c. quanto, & c. quoſdam de præſumpt.* tum quia conſanguineus ipſius in tertio gradu, *l. octauo ff. vnde cognati, l. filium C. de liberali cauſa*, qui benè deponit de huiuſmodi Protonotariatu, cùm dicat pluries vidiſſe, & legiſſe priuilegium, quia continuò verſabatur in domo D. Fabij Marij.

3 Nec facit, quod teſtis dicat vidiſſe priuilegium per duos annos ante obitum Fabij, cum occaſione, quod Fabius illud oſtenderit Fabricio Manerio, qui Fabricius per fidem exhibitam negat tale priuilegium ſibi oſtenſum; quia teſtis non reſtringit ſe ad illam vicem, cùm dicat ſæpius vidiſſe, & legiſſe. Neque intrat, quod ex vno falſus, in alijs fidem non mereatur. Quia quando etiam Fabricius formiter examinatus negaſſet oſtenſionem de qua deponit teſtis, non propterea poſſet dici falſus, ſed potius neutri eſſet credendum, vt benè per Aymon *conſ. 11. n. 13.*

Concurrit tertius teſtis dicens audiuiſſe legi priuilegium, 4
quod loquebatur de Protonotariatu. Et licet dicat non recordari tenorem priuilegij, debet intelligi quoad narratiuam, & ſeriem ipſius priuilegij, non autem quoad ſubſtantiam Protonotariatus, quia dictum teſtis non eſt cauillandum, ſed iuuandum, & pro viribus ſuſtinendum, Bald. *in l. de quibus ſub num. 135. ff. de legib.* Alex. *conſ. 5. n. 12. lib. 1.* Caſſad. *deciſ. 3. num. 5. de præb.* Præſertim ad effectum, ne ſibi contrarietur, Rimin. ſen. *conſ. 559. num. 1. & 2.* & hoc apertè dicit teſtis iuxta decimamtertiam interrogationem, *ho viſto li ſuoi priuilegi, & ſentito leggere, ma come diceſſe non lo so, ſe non come ho detto di ſopra Protonotario Apoſtolico.* Septimus teſtis dicit vidiſſe priuilegium, quia Fratres Fabij illud ei oſtenderunt, licet non legerint. Adſunt plures teſtes deponentes de communi reputatione, & quod incedebat in habitu Protonotarij, & pro tali ſe gerebat, & datur actus factus ab eo vti Protonotario, & iſtam veritatem agnouit Epiſcopus in ſuis literis.

Quoad valorem quartus teſtis deponit publicè dici audi- 5
uiſſe, quod probat ſecundum Bald. *in cap. per tuas de prob.* quem ſequitur Rota Caſſad. *deciſ. 3. de prob.* & fuit ſæpius dictum. Sunt alij tres ſequentes teſtes, explicitè deponentes de publica voce, & fama per verba *fuit, & eſt.* Clarum autem eſt valorem probari per famam, Caputaq. *deciſ. 277. num. 2. par. 1.* Fuit dictum *in vna Cluſina Penſionis 18. Ianuarij 1575. coram Illuſtr. Card. Blanchetto, & in Cremonen. penſionis 27. Nouembris coram Rubeo*, & ſæpiſſimè in alijs, cùm ſufficiat ſemiplena probatio, Cæſ. de Graſ. *deciſ. 3. num. 7. de probat.*

Non obſtant exceptiones, quæ dantur contra teſtes, quia 6
pro maiori parte ſunt leues, ac plenè ſoblatæ per Informantes, & ſi qui adeſſent defectus, poſſent ex numero teſtium ſuppleri, Gloſ. *in lib. 3. §. 1. in verb. numerus.* Et ibi expreſſius Iac. Butrigar. *ff. de teſtib.* Alex. *conſ. 5. num. 7. lib. 1.* Iaſ. *in auth. ſi vero num. 4. Cod. de iudic.* Dec. *conſ. 163. poſt num. 27.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Cæſarauguſtana Dedicationis.

Veneris 18. Iunij 1610.

A R G V M E N T V M.

Plures adducuntur caſus, in quibus teſtes vnius partis teſtibus alterius partis præualere debeant.

S V M M A R I V M.

Poſſeſſio priuatiuè vt acquiſita dicatur, requiritur prohibitio, & acquieſcentia prohibitioni, n. 1.

Teſtes numero plures alijs præualent, n. 2.

Teſtes cum quorum depoſitione concurrit iuris præſumptio, alijs præualent, n. 2.

Actus præſumitur potius factus iure proprio, quam alieno, n. 2. & 3.

Teſtes quorum depoſitioni aſſiſtit ius commune alijs præualent, num. 2

Eccleſiæ omnes tenentur celebrare feſtum dedicationis ſuæ, num. 2.

Teſtis de credulitate deponens non probat, n. 2.

Probatio in ſpecie præualet probationi generali, n. 3.

Actus competens non iure proprio, ſed alieno, cenſetur alieno nomine factus, num. 3.

DECISIO CCXCIX.

DVbitaui, an Eccleſiæ Sancti Saluatoris Cæſarauguſtanæ eſſet dandum mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione celebrandi, ſub die 12. Octobris, & ſeptem ſequentibus dedicationem Eccleſiæ priuatiuè ad Eccleſiam Beatæ Mariæ del Pilari eiuſdem Ciuitatis. Et fuit reſolutum non eſſe dandum, quia ex teſtibus, & alijs deductis apparet Eccleſiam del Pilari antiquitus fuiſſe Cathedralem, & in ea extitiſſe Sedem Epiſcopalem Cæſarauguſtanam, illiuſque dedicatione eſſe die 12. Octobris, & quolibet anno fuiſſe ſolemniter in dicta Eccleſia celebratam pro dedicatione propria, vt benè probant plures teſtes de viſu, & auditu, qui deponunt de pluribus annis, vſque ad tempus moræ litis. Et licet Eccleſia Sancti Saluatoris, quæ prius erat Meſquita Maurorum, & poſtea illis cultui diuino eſt conſecrata 6. Ianuarij, & in Cathedralem erecta 17. Iulij vltra feſtum dedicationis, quod in dictis diebus ſolemniter celebrat, celebret etiam dedicationem primariæ Cathedralis Eccleſiæ illius Ciuitatis, & ſic Eccleſiæ del Pilari 12. Octobris. Attamen eiuſdem feſtiuitatis celebrationem continuauit ſemper ipſa Eccleſia del Pilari.

1 Non obſtant teſtes pro Eccleſia Sancti Saluatoris examinati, quia nullus deponit, quod Eccleſia del Pilari per ipſam fuerit prohibita celebrare feſtum dedicationis ſui templi, & acquieuerit prohibitioni, quod eſt neceſſarium vt dicatur in quaſi poſſeſſione priuatiuè, *gloſ. in l. qui luminibus*, & ibi Bart. Caſtr. *& alij ff. de ſeruit. vrb. præd.* Felin. *in c. paſtoralis num. 5. in octaua limit. de offic. ord.* late Gomez. *de contract. l. 15. n. 28. verſ. item adde.* Gabr. *de præſcr. concl. 10. n. 13.*

2 Nec eſt verum, quod in Eccleſia del Pilari fuerit celebratum feſtum dedicationis nomine Eccleſiæ Cathedralis aduerſariæ, quia hoc tantum videtur deponere octauus teſtis, qui non probat vti vnicus, & quando etiam alij hoc innuerent, ſunt multò plures in contrarium, qui dicunt Eccleſiam del Pilari celebraſſe feſtum vti propriam ipſiuſmet Eccleſiæ dedicationem, & propterea eorum depoſitio debet præualere, tum quia numero excedunt, *l. ob carmen. §. fin. ff. de teſtibus cap. in noſtra eod. tit.* tum quia cum eorum depoſitione concurrit præſumptio, Paul. de Caſtr. *conſ. 192. ad finem lib. 2.* Ruin. *conſ. 35. ſub n. 16. verſ. teſte autem l. 4.* Aym. *conſ. 33. poſt num. 41.* Actus enim præſumitur potius factus iure proprio, quam alieno, *l. Titiam, & l. magis ff. de ſolut. gloſ. in l. ſecunda in verſ. & Dominum*, vbi Bart. & Salyc. *C. de acquir. poſſeſſ. in l. 111. §. ex contrario, & ibi not. ff. eod. tit.* Bart. *in l. prima §. nunciatio n. 13. ff. de nou. oper. nunciat.* Bal. *in l. vndecima, quomodo nona C. de ſeru. & acq.* & quia aſſiſtit diſpoſitio iuris communis, Iaſ. *conſ. 163. col. penult. ad fin. lib. 2.* cum alijs cumulatis per Gabr. *de teſtibus concl. 3. n. 23.* De iure enim omnes Eccleſiæ tenentur celebrare feſtum dedicationis ſuæ, *c. ſolemniter 1. & 2. de conſecrat. diſtinct. 1. cap. 1. diſt. 3. not. in cap. fin.* de ferijs, Abb. *in rubr. de conſecr. n. 3.*

3 Non obſtat, quod iſta feſtiuitas in toto Archiepiſcopatu celebretur, quia vltra quod teſtes hoc non probant, cùm dicant ſe ita credere, & pro certo habere, Iaſ. *poſt alios in l. prima ff. de inſtit. & iure*, quando etiam hoc probaretur, non poſſet tamen fieri illatio, quàm facit pars aduerſa, quod ſicut aliæ id faciunt intuitu Eccleſiæ Cathedralis, ita & Eccleſia del Pilari, quia cum in hac Eccleſia ſit probatum per teſtes, quod ab ea celebratur nomine ipſiuſmet Eccleſiæ, & vti propria dedicatio, probatio in ſpecie præfertur probationi generali, Innoc. *in cap. auditis de præſcript.* Aym. *conſ. 258. n. 16. circa med.* latè Gabr. *dicta concl. 4. num. 72. de teſtibus*, Menoch. *de arbitrar. caſ. 526. num. 33.* Et viget diſpar ratio, quia in alijs Eccleſijs non poterat dici dedicatio propria, & propterea cùm non competeret iure proprio, ſed alieno, nil mirum, ſi cenſeantur nomine alieno id facere, Bart. *in dict. §. nunciatio num. 15.* latè Surd. *conſ. 19. num. 35.* Non ſic in Eccleſia del Pilari, cui cùm iure proprio etiam competat celebratio propter propriam dedicationē quando eſſemus in dubio præſumeretur nomine proprio celebraſſe, Menoch. *præſumpt. 49. n. 23.* cum ſupra deductis.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Maceraten̄. Sponſalium.

Luna 21. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Colligitur ex Summario Argumentum.

SVMMARIVM.

Gemmæ, & alia donata per ſponſum ſponſæ, ſi ſponſalia diſſoluantur, debent reſtitui, quia non dicuntur donata, ſed tantum conceſſa ad vſum, & ornatum, n. 1.

Amplia primo etiam in donatis vxori matrimonio diſſoluto, n. 1.

Amplia ſecundo, quod tali caſu competat conditio ob cauſam, num. 1.

DECISIO CCC.

COntractis ſponſalibus inter Ludouicum Mirandulam, 1
& Antoniam de Fidelibus, ijſque diſſolutis, dubitaui, an gemmæ, annuli, margaritæ, & pretioſæ veſtes, quas Ludouicus tradidit, & tranſmiſit Antoniæ ſint reſtituendæ, & Domini informante tantum Ludouico concorditer reſoluerunt eſſe reſtituendas, quia non dicuntur donatæ, ſed tantum conceſſæ ad vſum, & ornatum ipſius, Bart. *in l. 1. §. nec caſtrenſi n. 9. verſ. circa ſecundum ff. de collat.* Bald. *in auth. ex teſtamento num. 9. verſ. duodecimum capitulum eſt, C. eod. tit.* Ang. *conſ. 339. num. 2. & 3.* Anch. *conſ. 147. n. 5. & 181. num. 1.* Paul. de Caſtr. *conſ. 428. num. 2. lib. 2.* Alex. *in l. penult. §. 1. num. 4. ff. ſolut. matrim.* Afflict. *deciſ. 315. num. 1. & 2.* qui dicit, ita fuiſſe iudicatum in conſilio Neapolitano tribus vicibus inter diuerſas nobiles perſonas, & hanc ſententiam ſequuta eſt Rota *in Ferrarien. Dotis 13. Martij 1606. coram R. P. D. Manzanedo.* Vbi non ſolum iuribus, & rationibus oſtenditur iſtam opinionem eſſe veriſſimam, ſed etiam ex pluribus authoritatibus cumulatis ex multorum Doctorum atteſtatione eſſe receptiſſimàm, quod habet locum tam in ſponſa, quàm in vxore, Campeg. *de dot. par. 1. priuil. 79. in fine.* cum multis congeſtis *in dicta Ferrarien. dotis.* Hoc verum, quando ſequutum eſt matrimonium poſt ſponſalia, vt loquuntur Doctores de ſponſa loquentes, fortius videtur procedere, quando non eſt ſequutum, quo caſu videtur competere etiam conditio ob cauſam, *l. ſi donaturus in princ. ff. de condit. cauſ. dat. cauſ. non ſequuta.* Habet enim tunc traditio, & tranſmiſſio tacitam conditionem futuri matrimonij, *l. cum veterum, & ibi nota C. de donat. ante nupt.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Venetiarum Nauis.

Luna 1. Februarij 1610.

ARGVMENTVM.

Iura extracta à Notario actuario habentur loco originalium, nec requiritur Notarij ſignum, ſed ſufficit ſola ſubſcriptio, & quod ſit Actuarius probatur ex illius aſſertione.

SVMMARIVM.

Scriptura extracta, & ſubſcripta à Notario actuario habentur loco originalium, num. 1.

Notarius, quod ſit actuarius probatur ex eius atteſtatione, num. 2.

Signum Notarij non eſt de ſubſtantia ſcripturæ, ſed ſufficit ſola ſubſcriptio, n. 3.

Subſcriptio Notarij operatur idem, ac ſi omnia fuiſſent ab ipſo ſcripta, num. 4.

DECISIO CCCI.

1 DVbitani, an Iura in actis exhibita ſint integra, ac in forma probante, & Domini reſeruata diſcuſſione integritatis in aliam poſitionem reſoluerunt eſſe in forma probante, quia cùm fuerint extracta, & ſubſcripta à Notario Actuario, habentur loco Originalium, Bald. *in l.publicati, num.9.* Iaſ. *num.4. C.de teſtam.* Alex. *in authen. ſi quis in aliquo, num.5.* Dec. *num.15. C.de eden.* Rot. *deciſ. 1. de fid. inſtrum. in nouis*, latè Couar. *practic. quaeſt. cap. 19. numer. 3.* Fuit dictum *in cauſa Braccharen. Parochialis 10. Iunij 1609. & 29. Ianuarij præteriti coram R.P. D. meo Sacrato*, & ſæpiſsimè in alijs.

2 Quod autem ille ſit actuarius probatur ex eius atteſtatione ſecundùm ſtylum Rotæ, Caputaqu. 245. *part. 2.* fuit dictum *in Gerunden. vini. 15. Maij 1598. coram R. P. D. meo Decano, coram me in vna Romana iuris patronatus 26. Maij 1600. Et in Barchinonen. Prioratus 28. Nouembris 1607. coram bon.mem. Iuſto.*

3 Non obſtat, quod Notarius non appoſuerit ſignum, quia illud non eſt de ſubſtantia, & ſufficit ſola ſubſcriptio, Chiſan. *deciſ.* 33. fuit deciſum *in Bononien. fideicom. de S. Petro de anno 1597. coram R.P.D. meo Decano, & in Pampilon. Parochialis 9. Maij, eiuſdem anni.*

4 Nec etiam facit, quod Actuarius dicat proceſſum fuiſſe ab ipſo extractum, & tamen reperiatur ſcriptus diuerſis manibus, quia Scribani habent iuuenes, & ſubſtitutos in illis ſcribentes, quicquid agunt, agunt nomine ſcribæ, & Notarij principalis, vt etiam videmus in officijs Notariorum A. C. & alijs Curiæ, Vltra quod propter ſubſcriptionem dicuntur omnia ab ipſo virtualiter ſcripta, Natt. *conſil.* 187. *numer.* 4. latè Surd. *conſil. numer.* 31. Alia benè tolluntur per informantes pro Ruberto, & litis conſortibus.

REVERENDISSIMO P. D. PIROVANO.

Troiana Penſionis.

Veneris 25. Iunij 1610.

A R G V M E N T V M.

Religioſus non poteſt impugnare penſionem impoſitam à ſuo ſuperiore ſuper beneficio regulari, quod obtinet. Et an penſio poſſit abſque iuſta cauſa per ordinarium reſeruari, & quid in beneficio regulari, & quæ dicatur iuſta cauſa.

S V M M A R I V M.

Beneficia ordinis ſancti Spiritus ſiue ſint præceptoriæ, ſiue Prioratus tanquam regularia ſunt manualia, n.1.

Religioſi, qui tria vota profitentur, nihil ſibi appropriare poſſunt, ſed omnia diſpoſitioni ſuperioris relinquere, num. 1. Vbi quod nec etiam ſuperior aliquid in perpetuum concedere poteſt religioſis.

Religioſus obtinens beneficium regulare non poteſt excipere contra penſionem reſeruatam ſuper ſuo beneficio à ſuperiore, num.2.

Fructus beneficij regularis poſſunt per ſuperiorem inter religioſos diuidi non perpetuo, ſed ad tempus, & eorum loco poteſt penſio reſeruari, n.2.

Religioſus poteſt obtinere penſionem ad nutum ſuperioris amouibilem non obſtante voto paupertatis, n.2.

Penſio non poteſt per ordinarium abſque cauſa reſeruari, n. 3. Vbi pro iuſta cauſa conſideratur, ſi penſio fuerit reſeruata ſuper beneficio regulari alteri religioſo pro indumentis, & alijs neceſſarijs, quibus aliàs religio grauanda eſſet.

Fallit in penſione reſeruata ſuper beneficio regulari, & ad nutum amouibili, n.3.

DECISIO CCCII.

QVæ pro fundamento deciſionis bon. mem. Scoti deducta fuere, ſolo fratre Ioanne informante nunc dubio iterum in propoſito, & agentibus pro hoſpitali ſancti Spiritus informantibus, cenſuerunt Domini non obſtare, quin à deciſis ſit recedendum.

Eo prius præſuppoſito beneficia, quæ fratribus ordinis 1
Sancti Spiritus per generalem Præceptorem ſolent conferri, ſiue ſint præceptoriæ, ſiue Prioratus, manualia eſſe Beneficia, & ad nutum amouibilia, cùm regularia ſint, nec adminiſtrationem, aut iuriſdictionem contineant, Bellam. *deciſ.* 203. Pariſ. *conſ.44. num.3. lib. 4. & de Beneficijs Hoſpitalis ſancti Spiritus*, Rota *reſoluit in vna Aquilana Prioratus 1. Februarij 1584. inter impreſſas, 772. part. 1. num. 1.* Perſonæ autem, cui conferuntur, teneantur præſtare obedientiam Generali Præceptori, tanquam Religioſi, & profitentes tria vota, qui propterea nihil ſibi poſſunt appropriare, ſed omnia diſpoſitioni ſuperioris relinquere *vt in auth. ingreſſi, C.de Sacroſ. Eccleſ.* Mohed. *deciſ. 10. de cauſ. poſſeſ. & propriet.* à quo nec quicquam fratribus poteſt concedi in perpetuum, *c.cum ad Monaſterium*, vbi Abb. *de Stat. Monach.* Mohedan. *eadem deciſ. 10. n.2.*

Quo ſtante dicebant Domini, ſuſcipientem Præcepto- 2
riam, vel Prioratum non poſſe excipere contra præſeruationem, cum nihil contra voluntatem ſuperioris habeat proprium, ſed nudam duntaxat fructuum adminiſtrationem, vt fuit reſolutum de Commendatario Ordinis Hieroſolymitanæ Religionis *in Meliten. impoſit. Hæredit. coram Illuſtriſſimo Mantica 20. Martij 1593. & in Meliten. penſionis 21. Maij coram Illuſtriſſimo Seraphino*, quos fructus Reuerendiſſimus Generalis Commendatarius, prout & Abbas poteſt inter fratres diuidere, non perpetuò, ſed ad tempus, vel eorum loco penſionem reſeruare, ſecundum Card. *in Clem. 1. de ſuppl. neglig. Prælat. num.4. verſ.5. oppono*, vt etiam ſoluatur alteri fratri eiuſdem ordinis, vt voluit Abb. *in c.niſi eſſent, num. 12. de Præb. & dignit.* Non enim repugnat paupertati habere penſionem, ex permiſſu ſuperioris, quæ ad nutum ſit amouibilis, vt dictum fuit *in allegata Aquilana Prioratus, n.2.*

Nec obſtare videtur, quod cùm de iure communi Ordi- 3
narius Collator non poſſit ſine cauſa penſionem reſeruare, Gig. *de Penſ. q.6. per totum*, ita nec Generalis Præceptor qui fungitur loco Ordinarij collatoris idem potuerit, niſi cauſa expreſſa, de qua non conſtare fuit dictum *in deciſione bo. mem. Scoti*. Quia pro reſolutione fuit dictum, non defuiſſe iuſtam cauſam, ſcilicet vt talis penſio alteri fratri aſſignetur, pro indumentis, & alijs neceſſarijs, pro quibus alias Religio eſſet grauanda, ſtante voto Paupertatis, ſed & præterea concluſionem non procedere, in Beneficijs regularibus, ad nutum amouibilibus, quæ reſpectu proprietatis non tranſeunt ad Religioſum, in quem beneficium confertur, vt ſupra dictum fuit. Atque ita, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Burgi Sancti Sepulchri.

Veneris 25. Iunij 1610.

A R G V M E N T V M.

Expenſæ quando probentur ex ſolo libro ſcribentis, & ex coniecturis.

S V M M A R I V M.

Expenſa, quæ modicam continent ſummam probantur ex libro ſcribentis, cum in modicis non conſueuerint fieri probationes, vel inſtrumenta, nec adhiberi teſtes, num.1. vbi quod ſufficit etiam probatio, per coniecturas, ac iuramentum.

Amplia etiam in expenſis magna ſumma, vbi ſunt veriſimiles, n.2.

Molendina continuo egent expenſis, & dicuntur in periculo, num. 2.

Expenſa, quando re ipſa probantur, illarum probatio fit per coniecturas, & leuiores probationes, n.2.

Liber ſcribentis non probat pro ſcribente in præiudicium tertij, num. 3.

Teſtis deponens ad ſui exonerationem non probat, n. 3.

Scriptura eius, qui vti teſtis non probaret, non datur fides, num.3.

DECISIO CCCIII.

1 DVbitaui, an ſit habenda ratio trium partitarum, videlicet ſcutorum 631. 552. & 551. in debitum DD. de Balleonibus præſentatarum, in redditione computorum fructuum Turris Claſſinæ. Et Domini quoad primam cenſuerunt eſſe habendam rationem, quia hæc partita fuit creata per calculatorem, & cumulata ex quamplurimis partitis, vſque ad numerum 385. ſingulariter poſitis in libro factoris Taurinorum pro varijs expenſis, pluribus, & diuerſis temporibus factis in reparationem, & conſeruationem Molendini, quæ ſingulæ modicam continent Summam, propter quam modicitatem viſum fuit Dominis eas ſatis iuſtificari ex libro factoris, cùm in modicis non conſueuerint parari probationes, vt dixi Paul. de Caſtro *conſ.* 301. *num.* 3. *lib.* 1. Nec fieri inſtrumenta, Bald. *in conſil.* 117. *num.* 2. *lib.* 2. Anchar. *conſ.* 44. *ſub num.* 6. *verſ.* 4. quia Abb. *conſ.* 36. *ad fin. lib.* 2. Corn. *conſ.* 319. *num.* 3. *lib.* 2. Minuſque adhiberi teſtes, Feder. de Sen. *conſ.* 319. *nullibi dubium num.* 5. Bald. *conſ.* 413. *num.* 6. *lib.* 3. ſed ſufficit leuis probatio, Federic. *ibi num.* 3. *in fin.* etiam per coniecturas, Bald. *conſ.* 356. *in fin. lib.* 5. & per iuramentum, Bart. *in l. fin. §. in computatione, num.* 4. & Iaſ. *num.* 5. *in fine, & num.* 7. *C. de liber.* Bald. *conſil.* 152. *poſt med. verſ. & verum lib.* 3. Roman. *conſil.* 76. *ſub num.* 4. *verſ. & tanto magis*, *lib.* 2. Soccin. *conſ.* 82. *ſub n.* 22. *lib.* 1.

2 Imò propter veriſimilitudinem adhibetur fides libro etiam in magnis expenſis, Aym. poſt Bart. & Soccin. quos allegat, *de antiq. tempor. par.* 4. *ſect.* 4. *limitatur*. Veriſimilitudo autem colligitur ex ſubiecta materia. Nam molendina, vt docet experientia, egent pluribus expenſis, & reparationibus, quia quotidie deteriorantur, & ſunt in continuo periculo, vt dicit Angel. & poſt eum Fulgoſ. *in l. non ſolum*, *ff. de pet. hæred.* Tiraq. *de retract. lignag. §. gloſſ.* 7. *nu.* 92. *poſt medium*. Item, quia Taurini docent non ſolum de conſeruatione molendini, ſed etiam de notabili eius melioratione, & ſic patet de expenſis re ipſa, Federic. de Sen. *vbi ſupra*, *ſub numer.* 4. *verſ. dico quod probatio*, Felin. *in cap.* 2. *numer.* 23. *in fin. de fid. inſtrument.* Soccin. *d. conſ.* 82. *ſub num.* 22.

3 Quoad ſecundam partitam fuit concluſum nullam eſſe habendam rationem. In ea enim habetur, quod factor Taurinorum ſoluit ſcuta 552. Bartholomæo Mantarico & Ioan. Andreæ Paleſtino pro expenſis litis, quæ ſolutio non probatur per librum ipſius factoris in præiudicium Balleonorum, *l. exemplo*, *C. de probat. not. in l. admonendi*, *ff. de iureiur. & in c.* 20. *de fid. inſtrument.* Accedit, quod ſi factor deponerèt vt teſtis, non probaret remiſſionem pecuniarum prædictis Montarico, & Paleſtino, quia deponeret ad ſui exonerationem, cum aliàs potuiſſet conueniri, & condemnari ad reſtitutionem dictarum pecuniarum, *l. omnibus*, *C. de teſtibus*, Paul. de Caſtrenſ. *conſ.* 301. *in fin. lib.* 1. Aym. *conſ.* 112. *num.* 10. Et propterea nec etiam probat ejus liber, cùm non ſit maior fides adhibenda ſcripturæ, quàm adhiberetur voci ſcribentis, Bartol. *in l. admonendi*, *ſub numer.* 24. *verſic. Nam priuata ſcriptura*, *ff. de iureiurand.* fuit dictum *in vna Romana extinctionis cenſus* 14. *Aprilis* 1584. *relata inter diuerſor. deciſ.* 781. *part.* 1. Et quando etiam probaretur tranſmiſſio, & receptio, nullibi tamen conſtat, quod Montaricus, & Paleſtinus pecunias in lite impenderint, quod requiritur, vt poſſint imputari in debitum Balleonorum. Imò omnes expenſæ litis fuerunt taxatæ per Reuerendiſſimum Patrem Dominum meum Lanceliottum, & ſolutæ de alijs pecunijs, vt ſuper hac ſecunda partita Taurini non contendunt, & dicunt, quod non intendunt illo vti, quoad tertiam partitam. Domini nihil confirmarunt, ſed voluerunt, quod particulariter examinaretur.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
D. CARD. LANCELL.

Mediolanen. Cambiorum.

Veneris 25. *Iunij* 1610.

ARGVMENTVM.

Dare pecunias mercatori, ad eas traficandum non eſt vſura, & quando iſto caſu mercator poſſit aſſecurare capitale.

SVMMARIVM.

Mercatori pecunias dare ad eas traficandum in cambijs licitum eſt, n. 2.

Cambium quod ſit reale, ex quibus pactis cognoſcatur, num. 3.

Cambium quando ſit illicitum, ex eo, quod capitale dantis pecuniam ſit ſaluum, numer. 3. *verſic. Nec obſtat, num.* 4.

Capitale quando eſt ſaluum in datione pecuniarum mercatori ad eas traficandum in cambijs, an reddat cambium illicitum, n. 3. *& ſeqq.*

Cambia non ſunt vniformia, quia quandoque creſcunt, & quandoque decreſcunt, n. 5.

Vſurarius in dubio non præſumitur contractus, n. 6.

Verborum ſignificatio applicari debet ad intellectum ſanum, bonum, ciuilem, & vitio carentem, n. 6.

Mercatores poſſunt aſſecurare capitale recepta aliqua competenti mercede, num. 7. *Vbi hoc ampliatur, tam in eodem contractu cum eadem perſona, quàm in diuerſo contractu, & perſona, & n.* 8.

Valor iuſtificatur ſecundum loci conſuetudinem, n. 6.

Societatis contractus non eſt quando mercatori dantur pecunia ad eas traficandum in cambijs, n. 10.

Contractus qualis ſit cognoſcitur ex verbis, & pactis in eo contentis, n. 10.

Societas contractus non dicitur vbi lucrum non communicat, num. 11.

Societas contractus, quandoque accipitur largo modo, num. 12.

DECISIO CCCIV.

CVm anno 1583. Annibal Braſca, & Martialis Coquus Mediolanen. recepiſſent à quondam Franciſco Pirouano quandam pecuniarum quantitatem, vt illam ſuper cambijs realibus retinerent, aſſignata eis certa prouiſione iuxta ſtylum, & cum alijs pactis, prout in apocha deſuper confecta, fuerunt inter iſtas partes, ſiue illorum hæredes poſtmodum anno 1587. & anno 1589. ſolidata computa, & firmatum creditum DD. de Pirouanis, tàm reſpectu ſortis principalis, quàm reſpectu Cambiorum, pro cuius conſequutione cùm egiſſent coram Senatu Mediolanen. ſententiam fauorabilem, & mandatum exequutiuum obtinuerunt con. D. Braſcam, & fideiuſſorem, qui iudicium ſuper inualiditate, & vſuraria prauitate huiuſmodi contractus contra eoſdem de Pirouanis introduxerunt in foro Archiepiſcopali Ciuitatis Mediolanenſis, quo ad Rotam, vigore commiſſionis deuoluto, coram me dubitatum fuit præſuppoſita apocha, ſiue apochis in Inſtrumento 26. Octobris 1587. inſertis an contractus eſſet validus, & licitus in cauſa, & ad effectum, de quo agitur. 1

Et DD. validum, & licitum eſſe, neque aliquid vſurariæ prauitatis in ſe continere cenſuerunt, nam de iure licet dare pecunias ſuas mercatori, qui illas retineat, & traficet ſuper cambijs licitis, *c. per veſtras*, & ibi Abb. *num.* 6. Paul. Rub. *in* 6. *notab.* & alij paſſim, *de donat. int. vir. & vx.* Nauar. *in man. cap.* 17. *num.* 257. *verſic. quia huiuſmodi contractus*, Siiueſt. *in ſum. in verb. ſocietas*, *il* 2. *qu.* 3. *& pro licito, & valido admiſit Pius V. fel. recor. Mercatoribus Bononienſibus, per ſuum Breue, anni* 1569. & fuit reſolutum in Rota *in cauſa Mediolanen. Cambiorum* 23. *Iunij* 1604. *coram R.P. D. meo Ortembergo.* 2

Neque forma huiuſmodi contractus poſſet pati difficultatem, quia imò apparet de mente contrahentium, quod cambia fierent realia, & adſunt verba realitatem cambiorum importantia, ibi, *Accio li teniamo ſopra Cambi reali, &c.* & ibi *per ſuo commodo, per quella ragione di conto, che ſarà ſtabilito per la generalità de' Mercanti*, & ibi, *con darle diſtinta, e particolare ragione di quanto ſarà ſopra queſta cauſa negotiato*. Ex quibus apparet verè, & realiter fuiſſe conuentum, vt pecuniæ in negotium implicarentur, non autem, vt ſtarent mutuò apud recipientem, & fierent cambia, vt dicitur ſicca. Nec obſtat, quod Pirouanus voluerit aſſecurare capitale, & illud conſequi ſaluum, & ſic ſtare ad lucrum, non autem ad damnum per illa verba apochæ, ibi, *tutto à noſtro riſico, &c.* & ibi, *come è detto, vogliano che tutto ſia ſopra di noi*, nam primò fuit reſponſum, illam 3

non

non eſſe aſſecurationem capitalis, ſed potiùs ſuſceptionem in commodi expenſarum negotij, mediante mercede vnius tertij, pro centenario in ſingulis oundinis, quod patet ex verbis ſubſequentibus ibi, *ſenza che eſſo patiſca alcuna ſorte di ſpeſa, ne di ſenſaria &c.* quod verbum, *ſenza*, importat exceptionem, quæ exceptio, cùm debeat eſſet de regula, iuxta notata *in l.an ijs, ff. de legib.* oſtendit, quod regula data ſupra, & diſpoſitum de riſico, referri debeat ad omnes expenſas negotij, quia alias ineptè fuiſſet de expenſis actum per viam exceptionis.

4 Secundò fuit reſponſum, quod verba illa apochæ non intelliguntur de periculo amiſſionis capitalis, ex natura negotij proueniente, quo caſu illicitum eſt aſſecurare capitale, quia contra naturam negotij, quod geritur, eſt, quod capitale ſit ſaluum, cùm poſſit tam perdere, quàm lucrari, & ideò emanauit Bulla Sixti V. prohibens capitale remanere ſaluum. Hoc enim periculum amiſſionis capitalis ex natura oegotij proueniens, à quo pendet validitas contractus, ſpectat ad Pirouanum, qui dum voluit fieri cambia ſecundum generalem conſuetudinem mercatorum vtique ſaltem tacitè aſſumpſit in ſe periculum damni contingentis in capitali, vt diſtinguendo declarat Roman. *conſ.238. ante n.7.* dum gloſſat verba ſimilis pacti, ibi, cum generalis conſuetudo hoc admittat ſcilicet, quod adueniente caſu perditionis ſortis principalis, damnum hoc ad dantem pertineat.

5 Quod comprobatur, tum quia Braſca, & Coquus in apocha non ſe obligarunt ad reſtituendum quid certum ex eorum proprijs pecunijs, ſed ad dandum dumtaxat particularem, & diſtinctam rationem eius, quod negotiatum fuiſſet, quod intelligitur eo modo, quo paulò ante in eadem apocha fuerat conuentum, ibi, *à quella ragione del conto, che ſarà ſtabilita per la generalità de' mercanti, coſi quà in Milano, come in fiera*. Quæ verba cùm præſupponant variationem valoris aurei ſub cenſura magiſtratus mercatorum, & quod capitale poſſit augeri, & minui, quia Cambia non ſunt vniformia, cùm modò plus, modò minus, & quandoque nihil lucri, & quandoque damnum afferant, vt fuit conſideratum *in cauſa Mediolanen. Cambiorum 20. Iunij 1569. coram fel. recor. Clem. VIII. inter impreſſas 315. num.6. part.2.* conſequitur, quod obligatio reſtituendi capitale intelligitur de illo Capitali, de quo ſecundum generale Mercatorum ſtabilimentum Pirouanus remanſiſſet Creditor, vt in ſimili fuit etiam reſolutum in Rota *in cauſa Ferrarien. Societatis 28. Ianuarij 1599. coram Illuſtriſ. Card. Mellino*, vbi fuit dictum, quod obligatio de reſtituendo capitale, non intelligitur, quod capitale ſit ſaluum, ſed de capitali remanente.

6 Tum etiam quia in apocha nullum verbum de toto Capitali, aut integro Capitali, ſed ſimpliciter de Capitali, quod proptereà debet intelligi ſecundum iuris diſpoſitionem, & ſic de capitali remanente, tum denique quia quatenus adeſſet aliquod dubium, talis interpretatio fieri debet, cùm actus dubius non debeat iudicari vſuratius, Bald. *in l. rogaſti ſi tibi, in fine ff. ſi cert. pet.* Alex. *conſ.221. num. 5. lib. 2.* & cum verborum ſignificatio debeat ad intellectum ſanum, bonum, ciuilem, & vitio carentem applicari, *deciſ. 10. num.4. & 5. de teſtam. in antiqu.* Alex. *conſ. 191. num.6. lib.2.* & fuit conſideratum *in allegata cauſa Ferrarien. Societatis, & in cauſa Forolinien. Societatis 2. Decembris 1583. coram bo. mem. Lauretano, quæ eſt inter impreſſas 673. num.13. & ſeq. par.1.*

7 Verba igitur illa apochæ, *tutto à noſtro riſico*, & alia, *come è detto, vogliamo che tutto ſia ſopra di noi* intelliguntur, & verificantur in periculo amiſſionis capitalis ex accidenti, & præter naturam negotij, veluti per decoctionem mercatorum quibus dantur pecuniæ ad cambium, cum ſimilibus, quia cùm periculum Capitalis tam de iure, quàm ex vi negotiationis, quam ex natura cambiorum, quam ex communi ſtylo Mercatorum negotiantium pecunias alienas ſpectat ad Pirouanum, pactum illud de aſſecuratione capitalis intelligitur de alio periculo, quam proueniente ex natura negotij, nempe *del ſtar, del credere*, quæ aſſecuratio capitalis licita eſt, & permiſſa, data aliqua competenti mercede iuxta conſilium Decij 7. ne propter negligentiam, culpam, aut dolum illorum, qui pecunias alienas cambiant, fiant cambia cum perſonis minus idoneis, aut fraudes in hoc committantur, & quotidie videmus practicari inter mercatores, necnon inter aſſecuratores nauium, & deducit Lud. Molin. *de contract. diſput.427. per totam*, quod procedit nedum in diuerſo contractu, & cum diuerſa perſona, nempe quando quis dat pecunias vni exercendas, & cum alio conuenit, vt recepta mercede aſſecuret capitale, ſed etiam in eodem contractu, cum eadem perſona inito, ſic licet quando eadem perſonæ negotiatus pecunias alienas, & aſſecurat capitale, cùm nihil obſtet, quin duo contractus, qui ſeparatim permittuntur, coniunctim poſſint fieri, & permiſceri, Conrad. *de contract. q.71. verſ. 1. concluſ.* poſt Petr. de Vbald. Couar. & alios deducit Illuſtriſ. Card. Mantica *de tacit. & ambig. conuent. lib.6. tit.6. num.3. & 5. & ſeq.* Molin. *vbi ſupra*.

Prout & aliud periculum, quod contingere poterat in traiiciendo pecunias de loco ad locum, aſſumpſerunt in ſe Braſca, & Coquus Mercatores per illa verba apochæ, *& auanzando mobili, dichiaramo, che eſſo Sign. Pirouano non ne habbia à ſentire danno alcuno delli contanti ſi mandaſſero à Milano, ò altroue*, quod quidem pactum in ſe non eſt illicitum, nec vſurarium, nedum quando fit cum tertio, ſed etiam quando fit inter dantem, & recipientem pecunias, vt per Couar. *lib.3. var. reſol. cap.2. num.5.* Lupus *in c. nauiganti, in præfatio, num.11. de vſu*, maximè quia videtur appoſitum ad euitandas fraudes, ne poſſit allegari pecunias in ferijs non potuiſſe cambiari, & aſportatas in itinere fuiſſe furto ſubtractas, abſque culpa aſportantium, vt proptereà non teneantur de caſu fortuito, *l. quæ fortuitis, C. de pign. actione*. 8

Non obſtat, quod merces aſſecurationis, hoc eſt tertia pars aurei pro ſingulis centum aureis pro qualibet feria ſit modica, nec correſpondeat periculo, quia hoc non facit contractum inualidum, ſed vt fuit etiam conſideratum *in allegata cauſa Ferrarien. coram Illuſtriſſ. Mellino*, pertinet ad illius iuſtitiam, quæ neque in hoc contractu deficit, cùm aſſecuratio fuerit conuenta iuxta ſtylum vniuerſalem, etiam ſecundum ipſorum mercatorum atteſtationem, vt patet ex apocha, ibi, *eccetto che haueremo ogni fiera da leuarli la prouiſione del loco, oue ſi ſarà la fiera à ragione d'vn terzo per cento, come ſi ſtila vniuerſalmente*, quod ſufficit ad iuſtificandum valorem, Bart. *in l. pretia rerum ff. ad leg. Falc.* Cagn. *in l.2. num.232. C. de reſcind. vendit.* 9

Neque obſtat, quod iſte contractus ſit ſocietatis, vt proptereà videatur illicitus, & vſuratius, quia Bald. *conſ.453. vol.3. & conſ.395. vol.5.* miſit inueſtigare, & ſtabilire, quis contractus ſit iſte, an ſocietas, depoſitum mutuum, vel mandatum, validitas pendet ab eo, an periculum amiſſionis pecuniarum ſpectet ad dantem pecunias, vel ad illas recipientem, & exercentem, *gl. in c. plerique 14. q. 3.* Roman. *in alleg. conſ. 520.* ſed reuera, hic, de quo agimus, non poteſt eſſe contractus ſocietatis, quia in apocha, nullum verbum de ſocietate, & talis præſumitur in dubio contractus, qualis ex verbis deſignatur, Calderin. *conſ.11. de vſu*, Dec. *conſ.32. num. 3.* neque adſunt aliquæ conuentiones, ſeu pacta, quæ conueniant contractui ſocietatis, ex quibus pactis, & conueotionibus cognoſcitur qualitas contractus, ad tradita per Tiraq. *de retract. lignag. §.1. gloſ. 14. n.87.* 10

Quin potiùs pacta repugnant ſocietati. Nam non fuit communicatum capitale mercatoribus, aut illius lucrum, ſed totum lucrum ex cambijs prouenturum ad Pirouanum ſpectat, neque mercatoribus aliud datur, niſi illorum prouiſio, ſcilicet tertia pars vnius aurei, pro centum, quæ prouiſio non eſt commenſurata, neque ad Capitale, neque ad lucrum, quia ſiue adſit lucrum, ſiue non, ſemper prouiſio debetur, ceſſante autem communicatione lucri, vel capitalis, ceſſat ſocietas, de cuius ſubſtantia eſt huiuſmodi communicatio, *l.1. l. ſi non fuerit, ff. pro ſoc.* & fuit reſolutum *in allegata cauſa Forolinien. ſocietatis 2. Decembris 1583. quæ eſt 263. n.1. p.1. inter impreſſ.* Vnde ſiue ſit locatio operarum, vt tenet Molin. *diſp.411. verſ. dictum in definitione*, vel quædam inſtitoria, vt per Bald. *in l.1. n.12. C. de fruct. & lit. expenſ. vt dicitur in deciſ. Forolinien. n. 6.* ſiue alius contractus non eſt illicitus, neque vſuratius, *c. per veſtras, cum ibi notatis, & ſupra dictum fuit*. 11

Nec releuat, quod in quodam inſtrumento inter fratres de Pirouanis, & Martialem Coquum celebrato anno 1590. fuerit adſcriptum nomen ſocietatis, tum quia de hoc non conſtat in actis, tum quia largo modo, & impropriè potuit appellari ſocietas, prout locatio operarum, & inſtitoria largo modo poſſunt vocari contractus ſocietatis, non tamen eſt vera ſocietas, neque capitalis, neque lucri, vt dictum fuit, tum quia huiuſmodi inſtrumentum non fuit in-

inter eaſdem partes celebratum, tum quia diuerſa eſt natura contractus inſtrumentalis anni 1590. à contractu apodiſſæ anni 1583. vt meritò non poſſit de vno ad alium inferri, *l. Papinianus exuli, ff. de minor. 25. annis cum vulgaribus.*

REVERENDISS. P. D. DAMASCENO.

Romana Pretij Officij Regentatus.

Veneris 25. Iunij 1610.

A R G V M E N T V M.

Officium cum reſeruatione, & decreto, an tranſeat mortuo donante ad hæredes ipſius donantis, an verò ad ipſum donatarium, & ſic officium dicti dominij, an remaneat penes reſignantem, & donantem, an verò penes reſignatarium, & donatarium.

S V M M A R I V M.

Reſeruatio dominij in officijs operatur, vt quandocunque vendi poſſint, n. 2.

Plenum ius, verba ſunt latiſſima, & ſignificanti ius ſine aliqua diminutione, n. 4.

Donatio præſumitur ratione coniunctionis, n. 5.

Fructus, quod ſtent perpetuò ſeparati a proprietate, repugnat lex, num. 5.

Contrahentes præſumuntur velle ſe conformare cum vltimo ſtatu, n. 5. in fine.

Titulus officij poteſt eſſe penes vnum, & dominium illius penes alium, n. 6.

D E C I S I O CCCV.

1 BArtholomæus Ferratinus poſteà Cardinalis eiuſdem nominis, cum eſſet Regens Cancellariæ de conſenſu Illuſtriſſimi Cardinalis Camerarij, & cum Breui Apoſtolico reſignauit illud officium R. P. D. Baldo Nepoti ſuo, cum reſeruatione ad ſui fauorem, de qua in literis Illuſtriſſimi Vicecancellarij per infraſcripta verba: Præterea dicto Bartholomæo Epiſcopo, quamdiu tu vitam duxeris in humanis, nomen, & titulum Regentis, ac locum, & ſedem in dicta Cancellaria, liberumque exercitium, ac omnimodam iuriſdictionem, & adminiſtrationem eiuſdem officij Regentis, & denique etiam illius emolumenta, ac iura ordinaria, & extraordinaria ad illud quomodolibet ſpectantia, & pertinentia, ac in quibuſcumque rebus conſiſtentia per ipſum Bartholomæum Epiſcopum, vita tua tantum durante, & non vltra propria auctoritate vt prius exercenda, percipienda, lucranda, ac in ſuos vſus, & vtilitates conuertenda: ita quod ipſe neque per ſe, neque per nos, & V. Cancellarios prædictos, te tamen ſuperſtite, vllo vnquam tempore quouis quæſito colore, vel ingenio, aut quauis auctoritate directè, vel indirectè, moleſtari, perturbari, aut inquietari poſſit aut debeat, eadem auctoritate tenore præſentium reſeruamus, concedimus & aſſignamus. Mortuo Cardinale, inſtitutis hæredibus, Fuluio, & Fabricio nepotibus ſuis, orta fuit controuerſia, ad quem ſpectaret officium Regentatus, prætendentibus nimirum hæredibus Cardinalis, quod officium penes Dominum Baldum, dominium verò penes Cardinalem remanſerit, conſequenter quod huiuſmodi dominium tranſierit ad hæredes Cardinalis, prout in materia ſimilium officiorum fuit deciſum, & ſignanter *in cauſa Romana ſcriptoriæ, 13. Maij 1583. coram Clemente Papa VIII. in eadem ſub die 1. Aprilis 1588. coram Cardinale Pamphilio, & rurſus in alia Romana officiorum plumbi 4. Iulij 1601. coram eodem.*

2 Domini ponderata diligenter facti ſerie, & verbis literarum Illuſtriſſimi Vicecancellarij ſuper huiuſmodi reſignatione, & Breuis Apoſtolici cenſuerunt, mortuo Cardinale, officium liberè ſpectare ad Dominum Baldum, & conſequenter pretium, quod lite hac pendente, fuit ex illo redactum ſpectare ad Dominum Baldum, & ſucceſſiuè ad eius creditores, qui modo ſuſtinent hanc litem, pro quo fuerunt ponderata verba literarum Vicecancellarij, & Breuis Apoſtolici in multis locis, ex quibus apparet dominium prædicti officij in Dominum Baldum fuiſſe translatum, vbi officium prædictum vt præmittitur, vacans cum omnibus, & ſingulis honoribus, oneribus, priuilegijs, & emolumentis &c. concedimus, & aſſignamus, &c. & te in locum Domini Bartholomæi quoad officium huiuſmodi, eiuſque exercitium A. C. ſubrogamus, &c. decernentes te ex nunc ad officium, & exercitium Regentatus huiuſmodi &c. recipiendum fore &c. ponderando illam diſtinctionem in eius officium, & exercitium, ad quod ſolum exercitium Informatiooes pro hæredibus Cardinalis vellent reſtringere reſignationem. Item ibi, nec ab eo vllo vnquam tempore per nos, & futuros Vicecancellarios quauis occaſione, vel cauſa remoueri poſſe, & in Breui Apoſtolico, illudque de certo ad hoc, vt alteri, quoniam ſibi concedi, & aſſignari valeat, minimè vacare, ſi enim dominium officij remanſiſſet penes Cardinalem, & eius hæredes, potuiſſet Dominus Baldus quandocumque amoueri, quia iſte eſt præcipuus effectus reſeruationis dominij, vt huiuſmodi officia quandocumque vendi poſſint, Rota *in Romana Montium 15. Decembris 1576. coram Clemente VIII. relata inter impreſſ. diuerſ. deciſ. 262. part. 1. & in Romana Scriptoriæ 13. Maij 1593. coram eodem.* Item ibi mandantes &c. vt ad officium Regentatus huiuſmodi admittant, necnon de emolumentis prædictis, ſalua infraſcripta reſeruatione, integrè reſponderi faciant, &c. Si enim reſeruatio ad fauorem Cardinalis in materia emolumentorum ſtar per viam limitationis, ergo non abſorbet omnia emolumenta, etiam poſt mortem Cardinalis, vt ex aduerſo prætenditur, quia alias non eſſet limitatio, ſed totalis deſtructio.

Item quod maximè mouit Dominos, fuit conſideratum, 3
quod in dicto §. *Præterea* in quo ſtat fundamentum hæredum reſeruantur Cardinali non ſolum emolumenta, ſed etiam nomen, titulus Regentis, locus, & ſedes in Cancellaria, liberumque exercitium, & omnimoda iuriſdictio, & adminiſtrario officij propria auctoritate exercenda, & proinde ſi eſſet vera lectura, quod reſeruatio fuit translatoria ad hæredes, oporteret etiam fateri, quod ijdem hæredes habeant penes ſe nomen Regentatus, locum, & ſedem, omnimodam iuriſdictionem, & alia iura propria auctoritate exercenda, de quibus ſupra, qua interpretatione nihil abſurdius.

Item in Breui Apoſtolico vltra reſignationem literarum 4
Illuſtriſſimi Vicecancellarij fuerunt ponderata verba, ibi, *decernenda ipſum Regentis officium &c. ſibi ex nunc prout ex tunc &c.* contra plenum ius in officium Regentatus huiuſmodi acquiſitum exiſtere non eſſet verum de iure, quod plenum ius fuerit quæſitum Baldo, ſi vt ex aduerſo prætenditur, dominium fuiſſet perpetuò abdicatum ab illo, quia verba, *plenum ius*, ſunt latiſſima, & ſignificant ius ſine aliqua diminutione, Bald. *conſil. 293. numer. 3. lib. 4.* Butr. *conſ. 153. num. 2.* Iaſ. *in l. ſi ita ſtipulatus fuero, la 3. §. Titius, n. 5. ff. de verb. oblig.* Alex. *conſ. 208. num. 4. & 7. lib. 2.* cum alijs per Crauett. *conſ. 701. n. 54.*

Confirmabantur prædicta ex pluribus ſimul iunctis nem- 5
pè quia reſignatarius erat nepos reſignantis. Vnde arguitur affectio, & inde facilius donatio poſt mortem reſignantis, quam qualitatem ponderauit Rota *in Romana officij 1. Aprilis 1588. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio*, & quia non eſt veriſimile, quod Dominus Baldus ſine ſpe conſequendi aliquando emolumentum, fuiſſet acceptaturus officium adeò oneroſum, & etiam repugnat lex, quod fructus ſtent perpetuò ſeparati a proprietate, *l. antiquitas* vbi latè *ſcribentes, C. de vſufruct.* Et quia licet iſtud officium fuerit aliquando venale, vt deducitur per Informantes pro hæredibus, & etiam Vicecancellario volente poſſit fieri venale, vt iam fuit deciſum in hac cauſa, attamen Cardinalis illud non habuit mediante pretio, & fuit multum veriſimile, quod ſicut illud liberaliter recepit per viam reſignationis à Baldo Seniore patruo ſuo eadem liberalitate voluerit illud reſignare Nepoti, arguendo ab vltimo ſtatu rei, ad quem in dubio præſumendum eſt, contrahentes velle ſe conformare iuxta notata *in l. item quæritur, §. qui impleto, ff. locati*, Bart. *in l. ſimili, & Titio num. 7. ff. de verbor. obligat.* Bald. *in l. legem num. 1. C. locati*, Alex. *conſ. 28. in fine lib. 1.*

Non obſtat igitur, quòd titulus officij poſſit eſſe penes 6
vnum, & dominium penes alium, vt in Romana Scriptoriæ, & alia officiorum plumbi ſupra in principio allegatis, quia hoc non negatur, ſed dicitur non fuiſſe factum in

boc

hoc caſu propter circumſtantias ſupra ponderatas, & in ſpecie, quia hic non fuit reſeruata diſpoſitio officij ad fauorem reſignantis, ſed imò totaliter excluſus, vt ſupra fuit deductum, & cùm iſta materia, quod officium cantet in perſonam vnius, & dominium ſit penes alium, ſit ſatis exorbitans à regulis iuris dicebatur non eſſe amplianda, aut extendenda extra formulas, quæ ſunt in praxi. Et ad illud, quod obijciebatur per Informantes pro hæredibus, quod ſi Cardinalis voluiſſet tantum prouidere ſibi, non autem hæredibus, vt modo dicitur, non reſeruaſſet ſibi honores, & emolomenta ad vitam ipſius Baldi, prout fecit, ſed ad ſuam propriam. Fuit reſponſum, ex facti ſerie apparere de cauſa ſimilis reſeruationis, nempè quia æquum non erat, vt Illuſtriſſimus Vicecancellarius, qui poteſt huiuſmodi officium vendere, vt ſupra dictum fuit, teneret officiom ſuper vita duarum perſonarum, nempè ipſius Cardinalis tunc Domini Bartholomæi, & Domini Baldi, & propterea fuit conuentum, vt officium ſtaret ſuper vita Domini Baldi, tanquam iuuenis, & quod interim honores, & emolumenta eſſent Domini Bartholomæi, ſed non exinde ſequitur, quod fuerit cogitatum de hæredibus Domini Bartholomæi ſtantibus maximè contrarij, de quibus ſupra.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Vſſeleñ. Donationis, ſeu Spoliorum.

Lunæ 28. Iunij 1610.

A R G V M E N T V M.

Epiſcopus regularis an acquirat Eccleſiæ, & quando dicatur voluiſſe alteri acquirere.

S V M M A R I V M.

Epiſcopus regularis quicquid acquirit, Eccleſiæ acquirit ſiue ſimpliciter, & imperſonaliter, ſiue ſibi ſtipuletur, num. 1.

Fallit vbi conſtat Epiſcopum noluiſſe Eccleſiæ, ſed alteri acquirere, num. 1. *&* 2. *veluti ſi ſtipulatus fuit vti laica perſona.*

*Intentio etiam ex actu nullo deprehenditur, n.*2.

*Animus qualis fuerit in præcedenti, ex ſubſequenti actu declaratur, n.*3.

*Cauſa licita, & honeſta potius præſumitur, quam illicita, & fraudolenta, n.*4.

*Actum qui poteſt facere, poteſt etiam illum qualificare, num.*5.

D E C I S I O CCCVI.

1 DOmini perſtiterunt in deciſis ex rationibus, de qoibus in deciſione, quia licet vera ſit concluſio, quam tradit Io. Andr. *in cap. cum olim, il* 2. *num.* 5. *de priuil.* cum pluribus concordantibus adductis per Informantes pro Eccleſia Vſſeleñ, quod Epiſcopus Regularis Eccleſiæ acquirat ſiue ſimpliciter, & imperſonaliter, ſioe ſibi ſtipuletur: attamen verum eſt, eriam quod dicit Hoſtieñ. & alij in deciſione citati, quod Eccleſiæ oon acquiritur. Vbi conſtat Epiſcopum noluiſſe illi, ſed alteri potius acquirere.

2 Talem autem fuiſſe animum Epiſcopi Vſſeleñ. in emptione domorum, de quibus agitur, paret ex eo quod acquiſitionem earum ſtipulatus fuit vti laica, & priuata perſona, quem modum excogitatum fuiſſe nulla alia ratione credendum, oiſi vt oſtenderet, quod in acquiſitione nullam habuit contemplatione Eccleſiæ, & noluit ex ſua ſtipulatione illi aliquid acquiri, nec facienda eſt vis in eo, quod dicunt Informantes exaduerſo, quod non valuit ſtipolatio vti de perſona laica, quia quicquid ſit de validitate, ſufficit quod inde colligitur intentio Epiſcopi aliena ab acquirendo Eccleſiæ, quæ intentio etiam ex actu nullo deprehendi poteſt, *l. fin. ff. de reb. cor.* Iaſ. *in l. dominum ſub num.* 2. *ff. de condict. indeb.* Dec. *conſil.* 407. *in fin.* Ruin. *conſ.* 98. *ſub num.* 6. *lib.* 3. Quod etiam colligitur ex alijs verbis inſtrumenti ponderatis in deciſione.

3 Quod etiam animus Epiſcopi fuerit emendi pro dotandis neptibus, paret, quia poſt paucos dies nondum capta poſſeſſione bonorum eas ipſis donauit, reſeruato ſibi vſufructu, donec nuberent, cùm ex ſequenti actu declararet quis fuerit animus in præcedenti, *l. Iulianus*, *§. proinde*, *ff. ad Macedonianum*, *l. ſi ſeruus plurium*, *§. fin. ff. de leg.* 1. latè Surd. *conſ.* 540. *num.* 44. *& ſeqq.* Præſertim quia vt plures teſtes dicunt, Epiſcopus ante emptionem dixit, quod illos emebat pro maritandis neptibus, & probatur ex tota ſerie facti perpenſa in deciſione, & benè facit deciſio Iſpaleñ. ſeu Cordubeñ. Beneficiorum coram Gipſio, quæ datur.

4 Non obſtat reſeruatio vſusfructus, quam fecit Epiſcopus ſua vita durante: quia omiſſo, an hæc reſeruatio ſit intelligenda iuxta reſeruationem in donatione factam, videlicet vſque in tempus nuptiarum, quia neque in hoc perſiſtet deciſa iſta reſeruatio, vel non valuit propter præcedentem donationem, vel ſi valuit, valuit ex conſenſu donatarij præſtito reſeruationi, ex quo conſenſu argui debet potius animi gratitudo erga auunculum benefactorem, quam vt ex aduerſo prætenditur animus colludendi cum ipſo intendente habere dominium domorum in vita, & poſt obitum in mulierum ſucceſſionem. Præſumere enim debemus, hoc potius proceſſiſſe à cauſa licita, & honeſta, quam ab illicita, & fraudulenta, *l. merito*, *ff. pro ſoc. l. item apud Labeonem*, *§. ſi communem*, *ff. de iure iur.* Abb. *conſ.* 68. *num.* 3. *circa med. verſ.* 3. *probo part.* 1. cum alijs per Gabr. *de Criminali concluſ.* 2. *num.* 25. Non obſtat allegatus exceſſus in dotando, quia non probatur, & ſi eſſet aliquis exceſſus, oriretur ex augumento poſteà facto per Epiſcopum, vt plenius in deciſione dicitur.

5 Minus etiam facit, quod in dote promiſſa Ioſephæ mandauerit Epiſcopus, quod ſi contingeret eam ſine liberis decedere, poſſet diſponere de tribus millibus libris. Et reliqua reuerterentur ad Epiſcopum ſuperuiuentem, alias ad Marianam, quæ tamen prius erat dotata, quia ſi Epiſcopus potuit dare dictam dotem Ioſephæ, liberè potuit etiam grauare onere ſubſtitutionis, ex regula, quod qui poteſt actum facere, poteſt etiam illum qualificare, *l. in actionibus*, vbi Iaſ. *ſecundo notab. ff. de in lit. iuran.* Paul. de Caſtr. *in l. nemo poteſt. ad finem*, vbi Alex. *n.* 18. *ff. de legat.* 1. Franc. Becc. *conſil.* 101. *n.* 27. Alia ſunt ſublata in deciſione.

REVERENDISSIMO P. D. PIROVANO.

Romana Tutelæ de Sirtulis.

Lunæ 5. *Iunij* 1610.

A R G V M E N T V M.

Iniuſtitia ſententiæ eſt iuſta cauſa reſtitutionis in integrum. Item tutor ſemel datus, abſque cauſa reuocari non poteſt, & plura alia de tutela.

S V M M A R I V M.

Reſtitutio in integrum vt concedatur, iuſta cauſa eſt iniuſtitia ſententiæ, n. 1.

Nullitas ſententiæ operatur, vt non ſit opus reſtitutione in integrum, n. 1.

Sententia nulla nunquam tranſit in iudicatum, n. 1.

Tutor habenti tutorem non datur, n. 2.

Tutor ſemel datus reuocari non poteſt, abſque cauſa, num. 2.

Sententia lata ſuper eo, quod petitum non fuit, nulla eſt, num. 3.

Priuatio præſupponit habitum, n. 4.

Tutela data in teſtamento expirat hæreditate non adita, num. 5.

Tutela vnius filij non infert ad tutelam alterius, n. 5.

Filiarum appellatione maſculi non continentur, n. 5.

D E C I S I O CCCVII.

1 DEceſſit Franciſcus Sirtulus relictis poſt ſe filia eius Infante Catharina, ac Cleria Brucia vxore condito teſtamento, in quo hæredem dictam Catharinam inſtituit, & caſu, quo Cleria vxor eſſet prægnans, & filium maſculum procreaſſet, illum hæredem inſtituit, ſi verò fœminam ambas dotari voluit in ſcuta duo millia, & hæredes inſtituit, ſuos fratres declarando in tutores, & curatores ſupradictæ Catharinæ eius filiæ, Dominos Alexandrum

Maz-

Mazzanigam, & Michaelem Bellinum I. V. D. Vita functo Mazzaniga, cùm Michael munus tutelæ ſibi io teſtamento demandatum ſuſcipere vellet, ſe oppoſuit Cleria vxor prægnans detecta, prætendens teſtameotariæ minimè fore locum, & ab A. C. alium in tutorem deputari curauit. Cauſa poſtmodum ab A. C. decreto per appellationem ad Rotam deuoluta, ne ſuper deſertione appellationis incideret quæſtio, obtenta fuit ex parte Michaelis commiſſio reſtitutionis in integrum aduerſus lapſum fatalium, pro cuius iuſtificatione primo loco dubitaui, an conſtaret de cauſis reſtitutionis in integrum.

1 Et plures extare videbantur conſiderata tam iniuſtitia ipſius decreti, quæ pro ſufficienti cauſa deſeruit ad obtinendam reſtitutionem in integtum, Rota *in nou. deciſ.1. n.1. de reſtit. integr.* Mohed. *deciſ.2. num.2. de appellat.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ.10. num.12. de ſent. & re iud.* Odd. *de reſtit. in integr. quæſt.77. art.5. num.28. & 29.* quam etiam nullitate eiuſdem, quæ ſi operatur, vt Michael non indigeat reſtitutione in integrum ad effectum, vt audiri poſſit ex integro, *l.2. & l. fin. ff. quæ ſent. ſine appell. reſcind. l. ſi tutor. C. in quibus cauſ. reſtitut. in integr. non eſt neceſſ.* multò faciliùs erit in cauſa, vt reſtituatut ad eundem effectum, quia ſententia oullitate laborans nunquam tranſit in rem iudicatam, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.2. num.7. & 8. de ſolut.* Gabr. *de ſentent. concluſ.2.*

2 Iniuſtitia videbatur patens, quia Michael datus erat tutor in teſtamento, quia propterea ab A. C. remoueri non potuit, quia habenti tutorem non datur tutor, *l. curatorem, C. qui tut. dar. poſſ.* Patil. *conſ.85. numer.2. lib.3.* Menoch. *conſ.345. num.2. lib.4.* Maximè, quia cauſæ ſuſpicionis in monitorio nec deductæ fuerunt, ſed dictum ſolummodo ex cauſis deducendis, & vetificandis in proceſſu, quæ cùm ex poſt nec verificatæ fuerint, non potuit iudex ad reuocationem procedere, *dicta l. curatorem, C. qui dar. tut. poſſ. l. cum ſemel, ff. de tutel.* & latè comprobat idem Menoch. *d. conſ.345. n.2. lib.4.*

3 Nullitas pariter non videbatur poſſe diſſimulari, quia non ſolum fuit decretum Michaelem remouendum à tutela, ſed deputatus alius tutor abſque eo, quod in monitorio hoc peteretur. Vnde ſententia, quæ fertur ſuper eo, quod petitum non fuit, noo caret euidenti nullitate, Bald. *in l. vlt. C. de fideicomm. libert.* Alexand. *conſ.171. num.10. lib.6.* Menoch. *dicto conſ.345. n.32.*

4 Cæterùm Domini, animaduertentes ex eodem teſtamento Franciſci Sirtuli à quo Michael ius tutelæ deducebat ipſum non fuiſſe datum tutotem Franciſco Sirtulo minori poſthumo, quod erat præcipuum fundamentum ad cauſam reſtitutionis in integrum, cùm priuatio præſupponat prius illum verè tutorem teſtamentarium, *l. decem, ff. de verb. oblig. l. Iulianus de diuort.* Bald. *in l. conuenticula, C. de Epiſcop. & clericis*, omiſſa diſputatione, an conſtaret de cauſis reſtitutionis in integrum.

5 Dixerunt, Michaelem non eſſe datum tutotem in teſtamento, quia tutor datus fuerat nominatim Catharinæ filiæ, & hæredi, ſuperueniente autem filio maſculo poſthumo, & hærede, qui priuauit Catharinam hæreditate, & omni paterno relicto, hæreditas nomine Catharinæ nec adita fuit, oec adiri potuit ob exiſtentiam maſculi, & conſequenter tutela data in teſtamento expirauit, *l. ſi nemo, ff. de teſtam. tutela*, quæ etiam ſi ſubſiſteret, non propterea datus eſſet tutor Michael Franciſco maſculo, qui in teſtamento nullum verbum de poſthumi tutela, nec benè infertur ex tutela Catharinæ ad tutelam Franciſci, gloſ. *in l. ſi quis filiabus in verbo poſth. & in l. ſi quis ita in verſ. filijs, ff. de teſtam. tutela*, ea ratione, quia nomine filiæ mates non continentur. Atque ita placuit Dominis vt Franciſco Sirtulo poſſideretur de alio tutore, arbitrio Rotæ.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Montis Alti Iuriſpatronatus.

Luna 5. Iunij 1610.

A R G V M E N T V M.

Iuſpatronatus quándo in ſtirpes, & quando in capita ſpectet ad ſucceſſores.

S V M M A R I V M.

Iuſpatronatus quando in ſtirpes, & quando in capita ſpectet ad ſucceſſores, n.1. & per tot.

Orationes dicuntur ſeparatæ, quando inter eas eſt diuerſitas in verbo principali, & quid ſi ſecunda oratio ſit imperfecta, non habens verbum præſente, ſed illud ſuppleatur ex prima oratione, n.1.

Teſtatoris voluntas ex coniecturis elicita attenditur in materia iuriſpatronatus. An ſcilicet illud ad ſucceſſores ſpectet in ſtirpes, vel in capita, n.2.

Iuſpatronatus ad ſucceſſores an ſpectet in ſtirpes, vel in capita, quando illius fundator dixit quod ſucceſſores habeant æqualem actionem, n.3.

Iuſpatronatus relictum iure legati competit in capita, & non in ſtirpes quoad primos inſtitutos, n.4.

DECISIO CCCVIII.

Domini cenſuerunt, iuſpatronatus de quo agitur ſpectare in ſtirpes, & non in capita. Nam teſtator illud reliquit per hæc verba. Manilio quod Antonio patruo ſuo, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus. Et ideò cum ex iſta ſerie vetborum appareat, Antonium, & Chriſtinum eſſe coniunctos, Manilium verò diſiunctum, tanta videtur portio Manilij, quanta Antonij, & Chriſtini ſimul, *l. liber homo, §. Titius, ff. de hæred. inſtit. vbi not. DD. qui text.* licet loquatur in caſu, quo diſpoſitio regitur à duobus verbis, & ſic quando orationes ſeparatæ ſunt, tamen tunc dicuntur orationes ſeparatæ, quando eſt diuerſitas in verbo principali, vt per Bald. *ibid. in fin.* prout eſt in caſu iſto, quia licet ſecunda oratio ſit imperfecta, quia in ea non fuit expreſſum verbum principale, tamen non eſt inconueniens, quod ſuppleatur, *l. cum pater, §. cum imperfecta, ff. de leg.2.* ita vt ceoſeantur diuerſæ orationes, & diſpoſitiones, Cephal. *conſ.87. num.5. & ſeqq. vol.1.* quia hic non agitur de repetitione oneris, quo caſu in oratione imperfecta cenſeretur repetitum propter ſupplctionem verbi, iuxt. trad. per Gozzad. *conſ.19. num.13.* ſed agitur de diuerſitate orationis ad effectum videndum, an vocati ſint diſiuncti, vel coniuncti, quo caſu parum refert, quod verbum ſit expreſſum, aut de neceſſitate debeat ſuppleri, ſed ſufficit quod orationes ſint diuerſæ, vt *in d. l. liber homo, §. Titius, ff. de hæred. inſtitut.* in qua licet caſus foret, quod teſtator expreſſerit duo verba, nihilominus ibidem non excluditur, quod ſi non ſunt doo expreſſa, ſi tamen verbum debet de neceſſitate ſuppleri, orationes non ſuot diuerſæ ad effectum cognoſcendum, ao vocati ſint diſiuncti, vel coniuncti iuxt. trad. per Cephal. *loco proximè alleg.* & hæc patent ad ſenſum, quia vnica oratio fuiſſet, ſi teſtator dixiſſet, lego iuſpatronatus Manilio, Antonio, & Chriſtino, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus, ſed cùm diſtinctè fuiſſet locutus, vt dictum eſt, manifeſtiſſimè apparet, quod ſunt duæ orationes. 1

Et prædicta maximè adminiculantur, cùm teſtator eoſdem inſtituerit hæredes, & voluerit, quod tanta eſſet portio Manilij, quanta eſſet portio Antonij, & Chriſtini ſimul, & hoc idem repetijt in Codicillis, vnà enim pars teſtamenti aliam declarat, & ideò hæc ſunt maximè attendenda, quia in iſtis terminis debet attendi voluntas teſtatoris elicita etiam ex coniecturis, vt per Salyc. *in l. fin. n.1. poſt princ. verſ. quærendum eſt etiam, ff. de impub. & alijs ſubſt.* & ceſſat hic difficultas ex obſeruantia ſubſecuta, quia in iſta præſentatione, quæ fuit facta ex prima vocatione, dicti Antonius, & Chriſtinus præſentauerunt in ſtirpes, & non in capita: Vnde videtur dicendum præſentatum ab ipſis hodie non poſſe prætendere præſentationem in capita, cùm fuerit præſentatus in ſtirpes. 2

Neque obſtat, quòd poſt dictas vocationes ad iuſpatronatus teſtator dixerit, qui habeant æqualem actionem, & vocem faciendum electionem, ita vt ad ipſos ſpectet iuſpatronatus, quia cùm, vt dictum eſt, prædictæ ſint duæ orationes, illa verba æqualiter ſunt intelligenda, iuxta vocationem factam per teſtatorem ex allegatis per Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.4. tit.11. num.6. verſ. ſed ſi in diuerſis orationibus.* Et tollitur omnis amaritudo, quia teſtator huiuſmodi verbum æqualiter, poſuit etiam in inſtitutione, in qua tamen, vt dictum eſt, expreſsè declarauit, qood tanta eſſet portio Manilij, quanta Antonij, & Chriſtini. 3

4 Minus obſtat, quòd iſtud iuſpatronatus ſit relictum iure legati, & ideò quoad primos inſtitutos competit in capita iuxt. *conſ.* Alex. de Neuo 63. & notant DD. *in clem. plures de iurepatr.* quia hæc poſſent conſiderari, ſi non conſtaret de contraria mente teſtatoris, prout conſtat ex prædictis, & proptereà non eſt agendum de iſta quæſtione. Et ita fuit concluſum iuſpatronatus ſpectare in ſtirpes, & non in capita.

R P. D. COCCINO DECANO.

Ouetẽ. Beneficij.

Luna 5. Iulij 1610.

A R G V M E N T V M.

Obitus in menſe reſeruato per quem, & quomodo probandus, an reſignatarius teneatur iuſtificare titulum reſignantis, & de clauſula, ſiue alio quouis modò vacet plura notanda, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Obitus in menſe reſeruato iuſtificatus cenſetur, quando vnum, & idem beneficium plures impetrarunt tanquam vacans in menſe reſeruato, n.1.

Reſignatarius tenetur iuſtificare titulum reſignantis, quando reſignans non fuit triennalis pacificus poſſeſſor, n.1.

Clauſula, ſiue præmiſſo, *ſiue alio quouis modo beneficium vacet, operatur, vt impetrans beneficium poſſit capere quemcunque vacandi modum, num.2. Vbi hoc ampliatur habere locum etiam in prouiſione ex reſignatione. Declara vt numer.3.*

Gratia non vitiatur ex taciturnitate menſis, in quo beneficium, quod prætenditur reſeruatum vacauit, quando ex alio capite beneficium eſt reſeruatum, n.3.

Collatio beneficij deuoluitur ad ſuperiorem inferiore exiſtente negligente in conferendo. Declara vt n.3.

Beneficium ſemel reſeruatum ſemper durat reſeruatum, num.3. in fine.

Poſſeſſor non tenetur probare titulum. Declara, vt n.4.

D E C I S I O CCCIX.

1 DVbitaui, an conſtaret de obitu Andreæ in menſe reſeruato, & an reſignatarius teneatur iuſtificare titulum reſignantis. Et ad vtramque partem Domini affirmatiuè reſponderunt. Quantum enim attinet ad primam, videlicet obitum Andreæ in menſe reſeruato, ſatis eſt iuſtificatus, cùm vterque veniat ex eadem vacatione in menſe reſeruato, Put. *deciſ.*300. *num.*3. *lib.*1. & fuit reſolutum *in cauſa Regien. Prioratus* 31. *May* 1597. *coram R. P. D. meo Decano*. Quantum verò attinet ad ſecundam, cùm reſignans non fuerit triennalis pacificus poſſeſſor immediatè ante reſignationem, ad fauorem Turribij iuxta reſolutiones factas, & ſic non potuerit iuuari *allegat.* Lapi 89. vtique ipſe reſignatarius tenetur iuſtificare titulum ipſius reſignantis, Caſſad. *deciſ.*2. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Ægid. *deciſ.* 112. Verall. *deciſ.*92. *lib.*1. *in manuſcr.* Rebuff. *in tit. de ſubrog. num.*15. *& ſuper concord. in tit. de mand. Apoſt.* §. *declarantes in verſ. ſucceſſores*. Et pluries fuit reſolutum, & ratio eſt, quia cùm reſignatarius nitatur ipſa reſignatione, non valet reſignatio, niſi iuſtificet titulum ipſius reſignantis, qui eſt baſis, & fundamentum ſuæ gratiæ.

2 Reſignatarius circa prædicta videbatur agnoſcere bonam fidem, ſed dicebat, cùm iuſtificet de facto modum expreſſum vacandi ſcilicet ex reſignatione, poſſe capere quemcunque modum vacandi ex clauſula, *ſiue præmiſſo*, ſiue alio quouis modo vacet, *cap. ſuſceptum*, *vbi Doctores de reſcr. in* 6. Rota *deciſ.*1. vbi Papam *num.*5. *& ſeqq. vbi alios allegat. & deciſ.*17. *eod. tit. in nou.* & in noſtris terminis, quod hæc concluſio habeat etiam locum in prouiſione ex reſignatione *eſt deciſ.* Put. 5. *in fin. de reg. de menſe*, & fuit reſolutum *in cauſa Placentina Canonicatus, de anno* 1559. *coram Chiſanen. & coram D. Cardinale Pamphilio, in cauſa Virdun. Canonicatus* 15. *Martij, &* 13. *Maij* 1596.

3 Cæterùm dicebant Domini prædictam concluſionem eſſe veram, ſed non ſuffragari Turribio, quia cùm Andreas obierit in menſe Apoſtolico, de quo non fuit facta mentio in reſignatione, non poteſt ex generali clauſula capere vacationem per obitum Andreæ in menſe reſeruato, quia ei obſtat regula de menſe, vt in iſtis terminis *eſt deciſ.* Put. 169. *lib.*2. *&* 5. *de regula de menſe, & ideo eſt deciſ.*1. *&* 4. *eod.* Et quamuis taciturnitas menſis non vitiet gratiam, quando ex alio capite beneficium eſt reſeruatum, Put. *deciſ.*25. *lib.*3. & fuit reſolutum *coram Mohed. in cauſa Lucen. Præpoſitura* 23. *Martij* 1547. tamen non docetur de alia reſeruatione, quia deuolutio allegata non intrat, licet enim data negligentia in inferiore collatore, collatio deuoluatur ad ſuperiorem, *cap.*2. *de conceſſ. præb.* tamen hæc concluſio non habet locum, quando inferior confert vice Papæ, Caſſad. *deciſ.*8. *num.*5. *in fine*, *de præb.* pro vt facit Nuncius, qui confert beneficia vacantia in menſibus reſeruatis non excedentia 24. Indultum enim conceſſum Nuncijs non tollit reſeruationem, ſed illam approbat, & proptereà data negligentia in Nuncio, non intrat deuolutio, ſed reſeruatio, quia beneficium ſemel reſeruatum, ſemper durat reſeruatum, vt probat in his terminis Caſſad. *vbi ſupra n.*10.

Non obſtat, quòd reſignatarius ſit reus, & poſſeſſor, 4 & ideò nihil tenetur probare, *l. cogi vbi Doctores*, *C. de petit. hæred. & l. ſiue poſſidetis*, *C. de probat.* quia hoc procederet, ſi Iacobus non iuſtificaſſet ſuam gratiam, ſed cùm illam iuſtificauerit, reſignatarius tenetur iuſtificare ſuum titulum, vt fuit reſolutum *in cauſa Hiſpalen. portionis* 24. *Maij* 1596. *coram Illuſtriſſimo Blanchetto*, poſſeſſio enim non releuat ab onere probandi, quando actor fundauit intentionem ſuam, Calder. *conſ.*10. *in fine*, *de probat.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Leodiẽ. Canonicatus.

Luna 5. Iulij 1610.

A R G V M E N T V M.

Beneficia incompatibilia retinens ipſo iure illis priuatus remanet, & quæ dicantur incompatibilia Beneficia.

S V M M A R I V M.

Beneficia plura incompatibilia vt quis tenere poſſit, Epiſcopi diſpenſatio non ſuffragatur, n.1.

Beneficia plura incompatibilia retinens ipſo iure illis priuatus remanet, etiam quod non habeant curam, ſed ſolum reſidentiam, & abſque alia monitione, n.1.

Beneficium quando dicatur ſimplex ex eo, quod Eccleſia ſit fundata propter vtilitatem Parochianorum longè diſtantium ab Eccleſia matrice, & an inde oriatur incompatibilitas, n.2.

Producens titulum inualidum præſumitur non habere alium titulum validum, n.3.

Diſpenſationis præſumptio numquid intret ex triennalis pacifica poſſeſſione, n.3. in fine.

Beneficia incompatibilia an retinere dicatur ille, qui duas retinet Parochias tenues, vel etiam vbi in loco adeſt ſacerdotum penuria, n.4.

D E C I S I O CCCX.

FVit reſolutum narratiuam incompatibilitatis eſſe iuſtificatam. 1 Nam cùm Arnoldus obtineret Parochialem Eccleſiam, poſtmodum obtinuit Canonicatum, quem per plures annos cum prædicta Parochiali retinuit, quæ quod talis ſit probatur ex confeſſione ipſius in diſpenſatione obtenta ab Epiſcopo, *ad l. cum precum*, *C. de liber. cau.* quæ diſpenſatio cùm non poſſit ſuffragari, vt cenſuit congregatio Illuſtriſſ. Interpretum, & eſt additio *ad gloſ. in c. Sanctorum in ver. in duab.* 10. *diſt.* Roffred. *de libell. ſuper iur. pontif. part.*6. *tit. de parochijs qu. vlt. num.*11. *fol.*597. reſultat incompatibilitas, & priuatio ipſo iure vtriuſque, vt habetur *in Concil. Trident. ſeſſ.*7. *cap.*1. *de reform. & ſeſſ.*24. *cap.*17. §. *illi vero*, *pariter de reform.* & ita pluries cenſuit d. Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum, ita vt nec ex eo, quod ambo non habent curam, ſed requirunt reſidentiam, fuerit neceſſaria alia monitio, vt cenſuit Rota

in plu-

in pluribus cauſis recedendum à deciſis in cauſa Maceraten-ſis beneficij 17. Iunij 1575. & dixit etiam eadem Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum. Vnde cùm habeamus claram diſpoſitionem Concilij, & ſententiam Congregationis, non eſt agendum, in quibus terminis procedant Canones, de iſta materia loquentes, de quibus Cardinalis *conſ.3. num.3.* Abb. *in cap. quia nonnulli n.4. de cler. non reſiden.* Caſſad. *deciſ.1. de conſtit.*

2 Neque eſt verum, quod iſta ſit Eccleſia ſuccurſus, fundata propter vtilitatem Parochianorum longè diſtantium ab Eccleſia matrice, ita vt non generet incompatibilitatem, cùm ſit beneficium ſimplex, Rebuff. *in addit. ad reg. Cancell. reg.56. in fin.* quia vt conſtat ex diſpenſatione prædicta fuit narratum iſtam eſſe Eccleſiam Parochialem, & ideò cùm habeat rectorem ſeparatum, & non regatur ab eodem Rectore matricis per Capellanum amouibilem, eſt Eccleſia Parochialis, licet ſit filialis, & non poteſt dici beneficium ſimplex, vt benè diſtinguendo declarat Dec. *in c. ex parte il 2. in 1. & 2. not. de reſcript.*

3 Neque facit, quod poſſit præſumi alius titulus diſpenſationis validus, quia cum eademmet pars produxerit titulum inualidum, ceſſat præſumptio alterius tit. validi, Ægid. *conſ.10. num.20. in fin.* Pariſ. *conſ.21. num.19. lib.1.* Aymon. *conſ.134. num.44.* & fuit reſolutum *in cauſa Nolana beneficij 16. Decembris* 1584. *& in cauſa Elnen. Mineriorum* 16. *Decembris* 1585. *coram Orano*, & ceſſat omnis difficultas, quia aduerſus huiuſmodi decreta Concilij non intrat regula de triennali, ita vt ex triennali pacifica poſſeſſ. intret præſumptio diſpenſationis, vt cenſuit Congregatio Illuſtriſſ. Interpretum.

4 Denique non officit, quod de iure propter tenuitatem Parochialium plures poſſunt retineri, *vt in cap. eam te in fin. de ætat. & qual. ordin. cap. vnic. 10. qu.3.* Io. de Lignan. *de plur. benef. num.1.* prout idem eſt propter penuriam ſacerdotum, *cap.1. 2. 1. qu.1.* Io. de Lignan. *d. loco*, quæ paupertas debet conſiderari ſecundùm ſitum Eccleſiæ, & qualitatem perſonæ, vt per gloſſ. *in d. cap.1. in verb. neceſſitatem*. Nam fuit inſtrumentum, quod prædicta tenuitas redditus non probatur, & ſi probaretur non releuaret, quia data etiam tenuitate redditus, non proptereà aliud incompatibile conferri potuit, iuxta claram diſpoſitionem Conc. Trid. *ſeſſ.24. cap.17. de reform.* & quod dicitur de penuria ſacerdotum non probatur, nec poteſt probari in diœceſi Leodien. & ſi probaretur, non releuaret, quia non inde habenti Parochialem poterat conferri canonicatus in tit. ſed quando propter penuriam ſacerdotum potuiſſet dari etiam Canonicatus (quod tamen non firmarunt Domini) debuiſſet dari in commendam, quæ ſaperet procurationem ad beneplacitum Epiſcopi, ita vt obtinens non haberet titul. iuxt. text. *in c. qui plures iuncta gloſ. 12. q.1.*

R. P. D. COCCINO DECANO.

Maceraten. Beneficij.

Lunæ 5. Iulij 1610.

A R G V M E N T V M.

Iuſpatronatus probatur, vel ex fundatione, vel conſtructione, non autem per conceſſionem vnius petij terræ, nec per Epiſcopi conceſſionem.

S V M M A R I V M.

Iuſpatronatus probatur ex fundatione, vel ex dotatione, vel conſtructione, n.1.
Iuſpatronatus ſine Epiſcopi conſenſu fundari non poteſt, num.1. in fine.
Iuriſpatronatus potius benefactor, quàm fundator dicitur is, qui Eccleſiæ dotat vnam cannam terræ, n.2.
Epiſcopus non poteſt Eccleſiam ab initio liberam ſubijcere iuriſpatronatus, n.3.

D E C I S I O CCCXI.

1 DOmini cenſuerunt, non conſtare de Iurepatronatus Domini Valterij de Valterijs in Eccleſia de qua agitur, quia non docet de fundatione, vel conſtructione qui ſunt modi, ex quibus iuſpatronatus de iure acquiritur, DD. *in cap.3. de iurepatronatus, gloſ. in cap. pia mentis 16. qu.7.* Innoc. *in Rubr. de iurepatr. num.2.* Abb. *num.6. & conſil.54. num.1. pars.1. & conſil.59. num.2.* vbi quod de iure non reperitur alius modus expreſſus, *& conſ.106. num.1. part.2.* Roch. *de iurepatr. in verb. pro eo qu.16. num.34. & in verb. conſtruxit qu.4. num.3. & ſeqq.* Lambert. *de iurepatron. lib.1. part.1. qu.2. art.2. num.1.* & fuit ſæpiſſimè reſolutum, *vt in deciſ. A. A. 358. lib.3.* & quando concurrit vnus ex prædictis modis, ex quibus acquiritur iuſpatronatus non ſufficit, niſi etiam interueniat conſenſus ipſiuſmet Epiſcopi, de quo hic non conſtat, *c. nobis de iurepatron.* Lambert. *de iurepatr. lib.1. part.1. qu.2. art.3. n.1.*

Neque facit, quod D. Valerius præbuerit certam partem terreni pro ædificanda Eccleſia, quia de hoc non conſtat, imò ex fide, quæ datur, conſtat ipſum præbuiſſe tantùm cannam vnam terreni, pro ampliori fabrica Eccleſiæ, quæ cùm ſit parui valoris, dicendum eſt potius ipſum fuiſſe benefactorem, quàm fundatorem, pro conſtructione Eccleſiæ, Abb. *in cap.3. num.10. de iurepatron.* Lambert. *de iurepatr. lib.1. part.1. qu.5. art.12. num.2. & qu.6. art.1. n.9. & 10.* & fuit dictum *in cauſa Sutrina pratenſi iuriſpatron. 21. Aprilis* 1603. *coram me*. 2

Neque obſtat, quòd poſtmodum D. Epiſcopus conceſſit eidem Valerio iuſpatronatus, quia cùm Eccleſia ab initio fuiſſet libera, non potuit Epiſcopus eam ſubijcere iuripatronatus alicuius, Abb. *conſil.106. num.4. part.2.* Roch. *de iurepatron. in verb. pro eo qu.26. num.34.* Staphil. *de lit. grat. tit. de iuriſpatron. prorogat. num.3. & 4.* Gigas *conſil.48. num.21. & conſ.49. num.36.* Berous *conſ.4. num.33. lib.1.* & fuit reſolutum *in Nolana beneficij 29. Ianuarij* 1594. *coram Illuſtriſſ. Arrigonio, & 16. Decembris* 1594. *coram Orano, & in cauſa Albanen. iuriſpatron. 11. Maij* 1595. *coram Reuerendiſſ. bon. mem. Decano, & in cauſa Lunen. Sarzanen. beneficij 5. Iulij* 1599. *coram Illuſtriſſ. Mellino*. Et ita fuit reſolutum vna tantùm parte informante non conſtare de iurepatronatus. 3

R. P. D. COCCINO DECANO.

Gerunden. Prioratus.

Lunæ 5. Iulij 1610.

A R G V M E N T V M.

Immiſſio vt concedatur vigore gratioſæ ſubrogationis ſufficit probare Clericatum, & mortem colligantis reſpectiuè. Mors autem cenſetur probata per vnum teſtem, iuncta fama, aut aliis coniecturis.

S V M M A R I V M.

Beneficium litigioſum eſt reſeruatum, n.1.
Clericatus cenſetur probatus ex literis patentibus, n.1.
Mors cenſetur probata per vnum teſtem iuncta fama, & alijs coniecturis, n.1.

D E C I S I O CCCXII.

FVit reſolutum Domino Don Petro dandam eſſe immiſſionem vigore ſubrogationis gratioſæ per eum obtentæ, quia cùm Prioratus eſſet litigioſus, & ſic reſeruatus, *cap.1. & 2. vt lit. pend. in 6.* ei ſufficit ad effectum immiſſionis ſecundum ſententiam, quam Rota ſeruat, docere de ſuo clericatu, prout docet ex literis patentibus, Felin. *in cap. poſt ceſſionem num.3. & 15. de prob. & de obitu in poſſeſſ.* prout, etiam docet ex depoſitione vnius teſtis in Curia examinati qui benè probat, quæ etiam coadiuuatur ex alijs teſtibus de publica voce, & fama, necnon & ex alijs articulis datis per contrariam partem, oritur ex dicto teſte, & ex alijs coniecturis plena probatio, Bald. *in conſ.36. ante fin. lib.2. & conſ.3. in fin. lib.3.* latè Decian. *conſ.92. num.8. lib.2.* Nec viſa fuerunt conſideratione digna illa, quæ opponuntur contra iſtum teſtem, quia ſunt ſublata ex breui Sanctiſſimi. 1

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Valentina Parochialis de Palma.

Luna 5. Iulij 1610.

A R G V M E N T V M.

Ex Summario ſume argumentum.

S V M M A R I V M.

Regula de triennali non habet locum in beneficijs vnitis, quæ non ſunt amplius beneficia, n. 1.

D E C I S I O CCCXIII.

1 CVm Parochialis, de qua agitur, fuiſſet tanquam vnita legitimè præſcripta, & propterea monaſterium non potuerit illam renunciare abſque beneplacito Apoſtolico iuxta reſolutiones factas: Domini reſoluerunt Ioanni Candel poſſeſſori non ſuffragari regulam de triennali, quia non habet locum in beneficijs vnitis, quæ non ſunt amplius beneficia, Sarnen. *in reg. de trien. q.* 8. *n.* 2. Verall. *deciſ.* 349. *part.* 3. & fuit pluries reſolutum in Rota.

R. P. D. P I R O V A N O.

Romana Nullitatis Cenſus.

Luna 8. Nouembris 1610.

A R G V M E N T V M.

Præſumitur pro decreto iudicis requiſito in contractibus mulierum ex forma ſtatuti.

S V M M A R I V M.

Contractus mulierum abſque ſolemnitatibus ſtatuti vrbis, cap. 151. lib. 1. ſunt nulli, n. 1.

Decretum iudicis habet præſumptionem pro ſe non ſolum quoad ſolemnitatem requiſitam pro iuſtitia, ſed etiam quoad ſolemnitatem requiſitam pro validitate decreti, num. 2.

Intentionis fundamentum debet ab allegante probari, numer. 2.

Conſanguineus, qui ex forma ſtatuti debet interuenire in contractu mulieris, ſi ſit præſens in vrbe de tempore celebrati contractus, dicitur potuiſſe interuenire in contractu, num. 3.

Affinitas per mortem vnius ex coniugibus diſſoluitur, numer. 4.

Statutum requirens proximiorum conſenſum in contractibus mulierum intelligitur de proximioribus, qui ſunt tales tempore celebrati contractus, non autem de ijs, qui eſſe deſierunt, num. 5.

DECISIO CCCXIV.

1 DOmini approbarunt ſententiam Rotalem, quia obiectus, qui pro parte N. Maroldi contra cenſus validitatem opponitur, non videtur ſufficienter probatus, nempè quod in huius cenſus conſtitutione non interuenerint proximiores Statiliæ, licet in Vrbe reperiantur contra diſpoſitionem ſtatuti Vrbis *cap.* 153. *lib.* 1. annullantis contractus mulierum ſine huiuſmodi ſolemnitate.

2 Nam cùm cenſus fuerit per Statiliam conſtitutus cum decreto iudicis, & præſentia curatoris ad id ſpecialiter conſtituti, ſatis de illius validitate conſtare dicitur, cùm pro decreto iudicis præſumatur, nedum quoad ſolemnitatem requiſitam pro iuſtitia, Alex. *conſil.* 125. *num.* 5. *lib.* 1. *& conſil.* 80. *num.* 5. *lib.* 5. Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 75. *num.* 5. ſed etiam quoad ſolemnitatem requiſitam ad validitatem decreti, Alex. *de præſumpt. reg.* 3. *præſumpt.* 9. *&* 14. *in princ.* Surd. *conſil.* 39. *numer.* 7. *vol.* 1. Et ideò volenti venire contra decretum incumbit onus manifeſtè probandi illius nullitatem tanquam fundamentum ſuæ intentionis, *l. nimis graue, Cod. de teſtib. l. qui accuſare, C. de edend. l. ſi minorem, C. de in integr. reſtituen. l. verius, ff. de probat.*

3 Quæ probatio non affertur, quia licet teſtes pro Maroldo dicant adfuiſſe in Vrbe Antonium Greſolinum maritum Hortenſiæ ſororis Statiliæ, & detur fides præſentiæ eiuſdem Antonij, dum Notarius actuarius in ea atteſtatur eodem die 20. Februarij, quo inſtrumentum cenſus celebratum fuit, eum coram iudice Capitolino comparuiſſe, & conſequenter contractui interuenire potuiſſe, Caſtr. *conſ.* 124. *dub.* 2. *lib.* 1. Crauet. *conſ.* 80. *num.* 14.

4 Tamen probatum non eſt, quod de dicto tempore Hortenſia Statiliæ ſoror viueret, prout requirebatur ad concludendam affinitatem, quæ per mortem vnius ex coniugibus potuit eſſe diſſoluta, *l. cui eorum, §. affinitates*, vbi Bart. & Bald. *ff. de poſtul. gloſ. in l. ſed hoc in verbo, ſuccurrendum, ff. de re iud.* Tiraquell. *tract. quod ceſſante cauſ. part.* 1. *n.* 27. *&* 31. Rota *Peruſin. deciſ.* 2. *num.* 17. *part.* 1. Vrſil. ad Afflict. *deciſ.* 46. *n.* 14.

5 Et certum eſt, quod tale ſtatutum requirens proximiores intelligi debet de his, qui ſunt tales de tempore celebrati contractus, non de illis, qui deſierunt eſſe, *dicto §. affinitatis*, & probarunt Caſtr. *conſ.* 249. *num.* 1. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 222. *num.* 1. *& ſeq.* Tiraqu. *de retract. lign. §.* 1. *gloſ.* 9. *num.* 96. atque ita, ceſſante præſuppoſito affinitatis contractus ſuſtineri, fuit reſolutum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Acheruntina Archipresbyteratus.

Lunæ 8. Nouembris 1610.

A R G V M E N T V M.

Status beneficii probatur ex prouiſione Apoſtolica, ſi de alio anteriori non conſtat, dummodo prouiſio fuerit effectum ſortita. Item ex quibus dignitas dicatur maior, & quæ requirantur, vt Eccleſia dicatur collegiata.

S V M M A R I V M.

Prouiſio Apoſtolica deſignat, & declarat ſtatum beneficij, vbi de alio anteriori non conſtat, n. 1.

Archipresbyter eſt maior, & dignior cantore, n. 2.

Dignitas maior ea cenſetur, quam generaliter homines exiſtimant eſſe maiorem, n. 2.

Collegiata Eccleſia ea dicitur, cuius presbyteri Capitulariter congregantur, & quæ habet arcam, & ſigillum commune, num. 3.

Collegiata Eccleſia dicitur, quæ communiter reputatur pro tali, num. 4.

Ordinarij aſſertioni circa qualitates beneficiorum ſuæ diœceſis plurimum eſt deferendum, n. 4.

Status principalis beneficij attenditur ad indicandum qualitatem beneficij, præſertim ad effectum iuſtificationis gratiæ, num. 5.

Status vltimus beneficij non probatur ex prouiſione, quæ non habuit effectum, n. 6.

DECISIO CCCXV.

1 PRo Petro Antonio informante fuit reſolutum, conſtare de vltimo ſtatu dignitatis, ex prouiſione Apoſtolica obtenta à Marco Antonio de Iannellis, per cuius obitum vltimo loco vacauit, in qua fuit prouiſus de Archipresbyteratu, vti de principali dignitate, & cuius vigore poſſeſſionem accepit. Prouiſio enim Apoſtolica ſatis deſignat, & declarat ſtatum beneficij, vbi de alio anteriori non conſtat, iuxta notat. *in cap. cum de beneficijs de præben. in* 6. fuit dictum *in Torden. Prioratus* 5. *Maij* 1595. *& in Parmen. Prioratus* 17. *Iunij* 1590. *coram Orano in Maioricen. Sacriſtia* 26. *Iunij* 1602. *coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, & in Alimen. Beneficiorum* 29. *Martij præteriti coram R. P. D. meo Pamphilio.*

2 Accedit prouiſio fel. record. Clementis VIII. de Cantoria Eccleſiæ, quæ ibi refertur dignitas, non tamen principalis, & ex depoſitione teſtium apparet, duas tantum eſſe in Eccleſia dignitates. Vnde ſequitur, quod ſi Cantoria non eſt dignitas principalis Archipresbyteratus, quod conſonat cum diſpoſitione iuris, ſecundum quam Archipresby-

preſbyter eſt maior, & dignior Cantore, vt fuit concluſum *in Ortana Archipreſbyteratus 5. Maij 1600. coram Reuerendiſſ. Pacen.* maximè cùm dicunt teſtes ita communiter teneri, & reputari. Illa enim cenſetur maior dignitas, quam generaliter homines exiſtimant eſſe maiorem, vt dicit Bald. *conſ. 387. poſt med. verſ. item illa eſt maior dignitas lib. 1.* tèfert & reperitur Bero. *deciſ. 286. n. 8. circa med.* cum alijs adductis per informantes.

3 Concurrit etiam quod Eccleſia eſt collegiata, quia vt probant teſtes, dignitates, & Preſbyteri Capitulariter congregantur, habent Arcam, & ſigillum commune, quæ ſunt ſigna Eccleſiæ Collegiatæ, Card. *in Clement. 2. num. 10. de ætat. & qualit.* Abb. *in cap. nobis num. 8. verſ. quando autem agnoſcatur de iurepatr.* Felyn. *in cap. accedentes num. 5. verſ. de iſtis ſignis, de præſcript.* fuit dictum *in vna Zamoren. Canonicatus de Thoro 12. Ianuarij 1598. coram bon. mem. Card. Seraphino, & in vna Placen. Præpoſitura 12. Februarij 1593. coram Illuſtriſſ. Card. Mantic.*

4 Accedit, quod iſta Eccleſia fuit communiter tenta, habita, & nominata collegiata, quod probat eam eſſe talem, vel ſaltem eam conſtituit, in hac quaſi poſſeſſione tradit Tiber. Decian. *conſ. 6. num. 3. & 9. lib. 1.* iuncta præſertim aſſertione Ordinarij in viſitationibus, cui vt informatò de qualitate beneficiorum ſuæ Diœc. plurimum eſt deferendum, ex plenè deductis in præallegata Alecien. beneficiorum.

5 Ex quibus benè videtur probatus ſtatus dignitatis principalis, qui attenditur ad iudicandum qualitatem beneficij, præſertim ad effectum iuſtificationis gratiæ, Innoc. *in cap. poſtulaſti num. 1. poſt med. verſ. ſi autem non apparet de iurepatron.* Abb. *in c. nobis n. 8. verſ. ſi verò conſtat eodem tit.* fuit dictum *in vna Aſculana Parochialis 17. Martij 1586. coram R.P.D. Orano.*

6 Non obſtat, quòd dictus Marcus Antonius prædeceſſor prius obtinuiſſet aliam prouiſionem de iſto Preſbyteratu cum narratiua, quod non erat dignitas principalis, quia ex prædictis apparet, quod fuit erronea, & non habuit effectum. Nam ipſe cognito errore obtinuit variando eſſe dignitatem principalem, & vigore iſtius vltimæ, vt dicunt teſtes, accepit poſſeſſionem. Clarum eſt autem ad conſtituendum vltimum ſtatum, attendi debere prouiſionem effectum ſortitam, non illam, quam certum eſt effectum non habuiſſe, Io. Andr. & alij *in c. 2. de reſtit. in integr.* Calder. *conſ. 6. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. 12. de iurepatr.*

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
D. CARD. BONONIEN.

Burgeñ. Reductionis Beneficiorum.

Lunæ 15. Nouembris 1610.

A R G V M E N T V M.

Suppreſſio beneficij poteſt licitè fieri, quando redditus beneficij fuerunt diminuti, & quæ probatio diminutionis requiritur.

S V M M A R I V M.

Suppreſſio beneficiorum tendit ad diminutionem cultus diuini, num. 1.

Cultus diuinus abſque cauſa minui non poteſt, n. 1.

Suppreſſio beneficij poteſt licite fieri, vbi redditus diminuti fuerunt, num. 2. vbi quod diminutio debet plene probari, & quod debet conſiderari reſpectu quantitatis aſſignata in erectione beneficij, qua præſumitur fuiſſe congrua, & ſufficiens, & num. 3. quod non ſufficit diminutio temporalis, ſeu tranſitoria.

Interpretatio ſemper eſt amplectenda, quæ fauet cultui diuino, num. 4.

Ordinarij iudicio circa ſuppreſſiones beneficiorum plurimum eſt deferendum, n. 4.

D E C I S I O   CCCXVI.

1 ROta cenſuit, Beneficium de quo agitur, non potuiſſe reaſſumi, quia quicquid ſit in Eccleſijs receptitijs, in Eccleſia numerata, qualis eſt Eccleſia oppidi de Medina, vt probant verba concordiæ, & depoſitiones teſtium, reaſſumptio, & ſuppreſſio, cùm tendat ad diminutionem cultus diuini, *cap. ex parte de conſtitut.* non poteſt fieri ſine iuſta, & legitima cauſa, Bald. *in cap. cum acceſſiſſent, n. 8.* Abb. *num. 4. verſ. aut non ſubeſt,* Felin. *num. 17.* Dec. *n. 43. eod. tit. de conſtitut.*

Licet autem pro cauſa allegetur reddituum diminutio, 2
quæ eſt potiſſima ratio reducendi, & ſupprimendi beneficia, iuxta not. *in d. c. cum acceſſiſſent, & in cap. cum M. Ferrarienſis eod. tit.* attamen illa debet plenè, & concludenter probari, cùm ſe habeat iuris præſumptio in contrarium, Angel. *conſil. 274.* Bonifac. Epiſc. *num. 3. ad finem, & in fine conſil.* Gig. *de penſ. qu. 9. num. 10.* & in terminis noſtris dixit Rota *in Calaguritana de Iocano 9. Aprilis 1603. coram bon. mem. Cardinali Seraphino.* In qua etiam fuit deciſum, diminutionem conſiderari debere reſpectu quantitatis aſſignatæ à principio erectionis beneficij; quæ præſumitur fuiſſe congrua, & ſufficiens pro miniſtris, & oneribus incumbentibus, *cap. nemo de conſecrat. diſt. 1. de probat.* Caputaq. *deciſ. 62. part. 1.* Probatio verò quæ adducitur pro parte Capituli non concludunt, licet enim teſtes deponant, quod de anno 1599. in loco de Medina del Pomar fuerit graſſata contagioſa lues, ob quam mortui ſunt 700. homines in circa, & ob id fuerunt diminutæ non ſolum obligationes fidelium, propter infrequentiam populi, ſed etiam decimæ Capitulo præſtari ſolitæ, quia agri aliquot remanſerunt inculti: Attamen nullum habent reſpectum ad quantitatem in erectione aſſignatam. Et pro parte vniuerſitatis datur relatio per peritum de mandato Prouiſoris facta, per quam probatur, quod nedum à primæuo ſtatu erectionis iſtorum beneficiorum, ſed ab anno 1517. citra, fuerunt aucti redditus, & quod plus eſt, probatur per teſtes quod ab anno 1578. citra fuerunt relicta plura legata, vnde diminutio, quam deponunt teſtes, poteſt intelligi habito reſpectu ad ſtatum beneficiorum poſt annum 1517. & 1518. quando erant aucti redditus.

Accedit, quod diminutio quæ contingit occaſione peſtis non fuit perpetua, ſed tranſitoria, quia curſu temporis locus poteſt incolis repleri, & Terræ poſſunt per colonos aliunde euocandos arari, & coli. Quod dicitur fructus non aſcendere ad taxam conſtitutionis Synodalis non releuat, quia conſtitutio non probatur vſu recepta, vt fuit dictum *in dicta Calaguritana de Iocano,* & quia procedit in Eccleſijs receptitijs non in numeratis. 3

Et hanc ſententiam Domini libenter amplexi fuerunt, 4
tum quia tendit ad fauorem augmenti cultus diuini, pro quo facienda eſt interpretatio, vt in his terminis dixit Rota *in vna Calaguritana Portionis de Harbaſta 3. Iulij 1589. coram Reuerendiſſ. Patre Domino meo Decano, & in dicta Calaguritana de Iocano,* tum quia concurrit iudicium Ordinarij, cui in hac materia plurimum eſt deferendum, non ſolum ex diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini, ſed etiam de iure communi iuxta trad. per Rebuff. *de congreg. n. 68. & 69.* & Surd. *de alim. tit. 4. q. 23. n. 43. & ſeq.* & tenuit ſæpius Rota.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Pecuniaria de Guicciardinis.

Veneris 19. Nouembris 1610.

A R G V M E N T V M.

Deciſio eſt breuis, ſed magiſtralis, & in ea magiſtraliter etiam declaratur, an & quando commiſſio ſit communis ante executionem citationis ad dicendum contra.

S V M M A R I V M.

Commiſſio non dicitur communis ante executionem citationis ad dicendum contra, n. 1. & 2.

Commiſſio efficitur communis, & ante citationem quando in commiſſione eſt conſultum vtrique parti, n. 2.

Reſcripto velle vti non dicitur quis niſi fecerit citare partem ad dicendum contra, n. 2.

Commiſſio quæ non tribuit nouam iuriſdictionem, ſed tantum iam datam iuriſdictionem excitat, dicitur communis etiam ante citationem, n. 3.

DECISIO CCCXVII.

1 Commiſſionem non eſſe factam communem Domini cenſuerunt, quia impetrans ante exequutam citationem poteſt pœnitere, nec aduerſarius inuito impetrante poteſt ea vti, Hoſtien. *in cap. ex conqueſtione col. 2. in princ. verſ. tu verò dicas*, Imol. poſt Innoc. & alios *num. 2. de reſtit. ſpol.* Aretin. *conſ. 33. num. 3. verſ. ad 3.* Franc. *in cap. interpoſita, §. ille denique num. 11. & 12. de appellat.* Felin. *in rubr. de reſcrip. num. 13.* poſt Bald. *in l. 1. C. vt lite pendent.* dicens communiorem opinionem, quam ſæpius Rota tenuit, *vt in Salamantina penſionis coram Bubalo 13. Ianuarij 1584. & in Mutinen. Canonicatus 23. Iunij 1600. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio, & in vna Siracuſana 1. Decembris 1603. & 26. Martij 1604. coram R. P. D. meo Ortemberge.*

2 Nec placuerunt Dominis limitationes quæ ex aduerſo per informantes deducebantur. Prima namque, quod concluſio non procedat, vbi non ſimpliciter fuit reſcriptum circa inſtantiam, ſed vlterius datum ius conſiderabile alteri parti, prout DD. Zattaræ, & Tucco ex ea commiſſione videtur conceſſum, dum Sanctiſſimus mandauit aſſeuerari iudicium per DD. Guicciardinos eo caſu videtur commiſſio facta communis, *argumento l. fin. C. de pact.* Bald. *in l. poſtquam liti in fine, C. de pact.* Felin. *in rubr. de reſcript. num. 3. verſ. fallit primo.* Quia pro reſponſione dicebant Domini in ſignatura Sanctiſſimi nihil additum fuiſſe, quod concernat ius alterius partis ad effectum, vt ſtatim reſcriptum efficiatur commune, nam illa verba aſſecurato iudicio hinc inde prout de iure, ſiue conſiderentur in vim conditionis, ſiue in vim modi, quia aut nihil ponant in eſſe ante deliberationem, vel ſequuta deliberatione præſcribant modum in agendo, ſemper pendent à præambula deliberatione impetrantis ſi velit vti reſcripto, dicitur autem non aliter velle vti, quàm ſi fecerit citare partem ad dicendum contra commiſſionem, Ægid. *deciſ. 456.* Aretin. *conſ. 33. num. 3.* aſſerens eam requiri vltra præſentationem reſcripti, Imol. *in c. ex conqueſtione num. 7. de reſtit. ſpoliat.* Franc. *in c. interpoſito, §. ille n. 12. verſ. cum ante citationem de appellat.* & tenuit Rota *in allegata Salamantina penſionis Coram Bubalo.*

3 Secunda verò limitatio, dum diſtinguebatur inter commiſſionem, quæ infundit nouum habitum, & exercitium iuriſdictionis, vt ante citationem communis non efficiatur, & eam, quæ ſimpliciter excitat iuriſdictionem, prout in Auditoribus Romæ qui habent iuriſdictionem habitu, & per eum commiſſio reddatur communis ſecundum Rotam *de appellat. in non. deciſ. 61.* Felin. *in dicta rubr. de reſcript. num. 3. verſic. hos quoque caſus*, & hæc pariter non ſubſiſtit. Cùm ab ea Rota receſſerit, vt per Mohed. *deciſ. 4. de reſcript.* & Caputaq. *deciſ. 178. incip. commiſſio obtenta lib. 1. in manuſcript.* & pro impetrante ſæpius Rota reſoluit, *vt in dictis Syracuſana, Mutinen. & Salamantina allegatis, & in vna Burgen. coram bon. mem. Litta vltima Nouembris 1593. & in Calagueritana Canonicatus 29. Decembris 1593. coram Illuſtriſſimo Blanchetto.*

R. P. D. CAVALERIO.

Leodien. Fideicommiſſi.

Veneris 19. Nouembris 1612.

ARGVMENTVM.

Fœminæ comprehenduntur ſub nomine prolis, & deſcendentium, & quæ requirantur, vt dicatur probata conſuetudo.

SVMMARIVM.

Prolis appellatione veniunt tam maſculi, quàm fœminæ, num. 1.

Deſcendentium appellatione veniunt tam maſculi, quàm fœminæ, num. 1.

Fœminæ etiam cenſentur vocatæ vbi prohibitio alienationis fuit directa etiam in fœminas, n. 2.

Fœminæ non comprehenduntur ſub verbis aptis eas comprehendere, ſtante ſtatuto fœminarum excluſiuo, cum quo præſumitur teſtatorem ſe conformare voluiſſe, n. 3.

Fides non facit fidem, n. 4.

Probatio dubia non valenat, n. 4.

Conſuetudo vt adeſſe dicatur quæ probari debeant, numer. 5.

Lex ſeu conſuetudo non porrigitur ad præterita, ſed reſpicit tantum futura, n. 6.

Agnationis ratio non cenſetur conſiderata, vbi fuerunt vocatæ fœminæ, n. 7.

DECISIO CCCXVIII.

1 Domini dixerunt, illos ab Halmal non eſſe excluſos à fideicommiſſo, de quo agitur. Licet enim ipſi deſcendant à fœminis: Tamen in teſtamento Pauli, & Mariæ proprijs filijs primo loco inſtitutis, reperitur hæres inſtituta proles, cuius appellatione veniunt omnes inſtituti tam maſculi, quàm fœminæ, Dec. *conſil. 495. num. 6.* vbi allegat Bald. *cap. 1. de ſucceſſ. fratr. vel de gradibus ſuccedendi in feud.* Et dicit quod proles dicitur omnis deſcendens in infinitum. Sub nomine autem deſcendentium veniunt tam maſculi, quàm fœminæ, Alex. *conſ. 160. in princ. 2.* facit text. *in vltima iuncta auth. ſequenti, C. de ſuis, & leg. hered.* Adducit ibi etiam Alexander rationem, quia cùm prædicta vocabula naturalia ſint, ita in fœminis ſicut in maſculis debent verificari, *arg. l. maximum vitium, C. de liber. præterit.*

2 Et tantò magis videbatur teſtatores voluiſſe includere etiam fœminas, ponderando nonnullas clauſulas euiſdem teſtamenti, præcipuè *in verſic. Item vlterius ipſorum amborum voluntas &c.* Vbi teſtatores faciunt prohibitionem æqualiter ipſorum poſteris hæredibus, ſiue foret filius, ſiue filia, & paulo inferius ſiue foret vir, ſiue mulier. *Et in verſ. inſuper prædicti teſtatores, &c.* adeſt prohibitio, ne perpetuis futuris temporibus aliquibus vir, aut mulier, ipſorum prolibus matrimonio iuncti domum de Vuez, cum ſuis pertinentijs, iuxta ius municipale Leodien. corpore ſuo lucrentur, ex quibus prohibitionibus colligitur non ſolùm maſculos, ſed etiam fœminas fuiſſe vocatas.

3 Nec dicebant obſtare allegatum ſtatutum, ſeu conſuetudinem excluſiuam fœminarum, quo caſu fœminæ non comprehenduntur etiam ſub verbis aptis eas comprehendere, Bart. *in l. vt iuſiurandi, §. ſi liberi num. 5. verſ. niſi in ciuitate, & verſ. item prædicta vera, ff. de oper. liber.* ob eam rationem, quia teſtator præſumitur voluiſſe ſe conformare cum diſpoſitione ſtatuti, Brun. *in tract. de ſtat. excluſ. fœmin. art. 8. num. 105. & 106. per totum*, & præcipuè *in verſ. prædicta opinio procedit.*

4 Quia reſpondebatur tale ſtatutum, ſeu conſuetudinem non probari. Nam ad ea probanda dabatur quædam fides, ſeu atteſtatio Scabinorom oppidi Iuppilienſi ius dicentium ad Pontem amari cordis, quæ nihil viſa fuit probare tanquam ſimplex fides ſubſcripta, Dec. *conſ. 51. num. 96. & ſequen. volum. 2.* & erat extracta lite pendente, & parte non citata. Et cum dicta atteſtatio ſit dubia de lege, ſeu conſuetudine, non poteſt in ea fieri fundamentum, *cap. in præſentia verſ. preterea cum ibi not. de probat.*

5 Sed in omnem euentum, quod adeſſet conſuetudo, eſſet alio modo probanda quàm per ſimplicem fidem, & atteſtationem. Nam formiter probanda eſſet actualis frequentia temporis diuturnitas, & tales actus viſitatos fuiſſe publicè præſentibus, & ſcientibus multis, & infinitis perſonis, adeò quod poſſit comprehendi interueniſſe tacitum conſenſum maioris partis populi, Azor. *in ſumm. C. quæ ſit long. conſuetudo*, Cyn. *in l. 2. C. eod. tit. verſ. ſed quæro quid deponent teſtes*, cum alijs adductis per Alex. *conſ. 131. num. 9. lib. 2.*

6 Præterea neque probatum fuit, tale ſtatutum aut conſuetudinem viguiſſe de tempore conditi teſtamenti, & tamen hoc debebat probari ad interpretandam mentem teſtatorum, vt dicit Brun. in loco præallegato, leges enim, & conſuetudines non retrotrahunt ad præterita, ſed tantummodo reſpiciunt futura, *cap. 2. de conſtitut. l. leges la ſeconda, C. de leg.* Felyn. *in cap. vltim. num. 1. & 3. de conſtitut.* Calcan. *conſil. 15. & ſeq.* & per huiuſmodi reſponſiones tollebantur etiam dicta teſtium, quæ dabantur ad probandam hanc conſuetudinem, quia non deponunt de omnibus requiſitis neceſſarijs ad probandam conſuetudinem, & quod vigeret de tempore conditi teſtamenti.

Tan-

7 Tandem ad allegatum fauorem agnationis, reſpondebatur non poſſe in hoc caſu conſiderari, cùm appareret de clara voluntate teſtatorum contraria, qui voluerunt includere fœminas. Nam vltra quod vocauerunt prolem ſub qua etiam fœminæ (vt dictum eſt) comprehenduntur, Domini ponderabant verba teſtamenti in ea parte in qua teſtatores prohibuerunt maritos mulierum aliquid lucrari in earum domo, ex qua diſpoſitione neceſſariò arguebatur, teſtatores vocauiſſe etiam mulieres, & conſequenter illos ab Halmal, à fœminis deſcendentes, & non eſſe excluſos à fideicommiſſo.

R. P. D. MANZANEDO.

Maioricen̄. Beneficij.

Mercurij 24. Nouembris 1610.

ARGVMENTVM.

Præſtatio patientiæ quando inducat ſufficientem paritionem, & an expenſæ contineantur in clauſula parito Breui.

SVMMARIVM.

Paritio ſufficiens inducitur præſtationem patientiæ, præcipuè vbi aduerſarius acquiſiuit poſſeſſionem, n.1.
Poſſeſſione priuatus à iudice vbi non habet ſe pro ſpoliato poteſt ratione ciuilis poſſeſſionis animo retentæ conſequi manutentionem, n.1.
Clauſula, parito Breui, *non continet expenſas, n.2.*

DECISIO CCCXIX.

1 FVit viſum Dominis ſufficienter paritum fuiſſe per Dominum Antonium de Caldaz, & quoad dimiſſionem poſſeſſionis conſtare videbatur de ſufficienti paritione, cùm Antonius ad præceptum ſibi factum in exequutionem mandati A. C. de poſſeſſione dimittenda pro reſponſione, dixerit ſe non teneri Poſſeſſionem Beneficij dimittere, ſed tantùm patientiam præſtare, prout illam præſtauit, & præſtat, & hoc facere inhærendo deciſionibus Sacræ Rotæ, quæ patientiæ præſtatio ſufficit pro paritione, iuncta præcipuè Acquiſitione poſſeſſionis facta per D. Raphaelem, vt Rota cenſuit *in vna Meliten. Beneficij 10. Nouembris 1586. coram bon. mem. Seraphino, & in alia Boianen. Attentatorum 6. Martij 1595. coram bon. mem. Iuſto, & in Vercellen. Canonicatus 24. Martij 1597. coram Domino meo Decano, & in vna Cæſaraugustana Canonicatus 28. Maij 1607. coram Domino meo Sacrato, & vltimo loco in vna Tiraſonen. Canonicatus 15. Martij huius anni coram Domino meo Pirouano.* Quæ reſolutio videtur optima ratione fulcita, cùm quis non debeat aſtringi ad dimittendam poſſeſſionem, ex quo haberet ſe pro priuato, cùm forſan iudex non ritè, & rectè procedit, quo caſu, qui non habuit ſe pro ſpoliato poſſet ratione ciuilis poſſeſſionis animo retentæ conſequi manutentionem, & iam in naturali poſſeſſione, quo remedio priuaretur, ſi dimitteret poſſeſſionem. Vnde præſtatio patientiæ præſeruat dictum remedium, & operatur obedientiam, & paritionem mandati ſuperioris, quod ſufficit ex ſupradictis.

2 Quo verò ad fructus conſtat Vicarium Epiſcopi deputaſſe Oeconomum 18. Iulij 1608. pro illis recolligendis, qui fructus illius anni conſignauit Procuratori D. Raphaelis. De expenſis verò placuit Dominis, non eſſe habendam rationem, cum non contineantur ſub clauſula, *parito Breui,* vt fuit ſæpius reſolutum, & ſignanter *in vna Carthaginen. fructuum 28. Septembris 1586. coram bon. mem. Robuſterio, & in alia Pampilonen. Beneficij 28. Iunij 1587. coram Illuſtriſſimo Blanchette, & in alia Vrgellen. Iuriſpatronatus 10. Decembris 1607. coram D. meo Ludouiſio.*

R. P. D. PIROVANO.

Auximana Spolij.

Veneris 3. Decembris 1610.

ARGVMENTVM.

Fructus non debent reſtitui ab eo, qui non eſt malæ fidei poſſeſſor, & quando ad acquiſitionem fructuum ſufficiat bona fides deducta ex errore iuris, vel ex errore facti.

SVMMARIVM.

Fructus reſtituere non tenetur, qui non eſt malæ fidei poſſeſſor, ſiue poſſideat ſine titulo, vel cum titulo inualido, dummodo abſit mala fides, & ſufficit qualis occaſio poſſidendi, num.1.
Bona fides poteſt cauſari ex iniuſtis, & temerarijs titulis, n.2.
Bona fides deducta errore iuris, licet non ſufficiat ad præſcriptionem dominij tamen ad acquiſitionem fructuum ſufficit, num.2.
Aduerte, quod quando ius non reſiſtit ſimpliciter, ſed datur certa forma, tunc non eſt prohibita acquiſitio fructuum, num.4. & 5.
Bona fides poſitiua eſt excluſiua omnis ignorantiæ facti, & iuris, num.2.
Medium datur inter bonam, & malam fidem, n.2.
Bona fide emiſſe dicitur, qui emit à falſo curatore minoris, quem verum credebat, n.3.
Bona minorum alienari non poſſunt propter legis reſiſtentiam, num.4.
Aſſertio viri legalis, & fide digni probat iuſtam cauſam credendi, ac bonam fidem, num.5. vbi etiam ad effectum præſcribendi.
Error iuris dicitur, quando quis credidit actum qui fieri debebat cum ſolemnitatibus, eſſe validum abſque ſolemnitatibus, n.6.
Fructuum acquiſitio non impeditur ex errore facti, etiam quando ius reſiſtit, n.6. Vbi etiam adducuntur exempla.
Fructuum liquidatio vbi illi ſunt reſtituendi debet fieri iuxta minorem quantitatem, n.7.
Teſti deponenti de facto proprio plurimum eſt credendum, num.7.

DECISIO CCCXX.

PAulus Pinus, dum eſſet creditor Io. Baptiſtæ Ghirardelli occaſione fructuum annui cenſus ſcutorum 25. in concurſu creditorum Ioannis Baptiſtæ, qui ære alieno grauatus deceſſerat, obtinuit ſibi adiudicari poſſeſſionem cenſuatam pro ſorte principali, ſcutorum ſcilicet 500. & pro alijs cenſum ex cauſa fructuum, miſſuſque in poſſeſſionem bonorum in ea perſeuerauit pro tempore annorum decem, & ſeptem. Verùm Africanus, & Torquatus filij Ioannis obtinuerunt ſententiam redintegratoriam, cuius vigore exinde Paulus fuit condemnatus ad fructuum reſtitutionem, à die per eum adeptæ poſſeſſionis cum liquidatione eorundem in certa ſumma. Cauſa poſtmodum per appellationem deuoluta, dubitaui, an ſententia extra Rotam lata eſſet confirmanda, vel infirmanda, & infirmandam reſolutum fuit. 1

Nam reſpectu reſtitutionis fructuum dicebant Domini non potuiſſe Paulum condemnari à die poſſeſſionis per eum captæ, quia ante litem motam non fuit malæ fidei poſſeſſor, & potuit fructus ſuos facere, nec eos reſtituere tenetur, *l.4. §.1. ff. fin. regund. §. ſi quis à non Domino inſtitut. de rer. diuiſ.* quod etiam dictum fuit procedere, quando Paulus poſſediſſet ſine titulo, vel cum titulo inualido, quia nihilominus fructus potuit lucrari pro cultura, & cura, gloſ. & Bart. *in l. & ex diuerſo, ff. de rei vendic.* Specul. Io. Andr. in addit. & Bald. *de fructibus, & intereſſe* 1. Curt. ſen. *conſil.72. num.23. verſic. ſecunda concluſio,* Becc. *conſil.95. num.11.* ſequutus Curt. *in dicto conſil.72.* Nam ad acquiſitionem fructuum titulus non requiritur, modo abſit mala fides, *l. quæſitum in fin. ff. de acqu. rer. domin. l.4. §. lana, ff. de uſucap.* Menoch. *de recuper. remed. §.15. num.393.* Surd. *conſ.115. num.4.* dicens, ſufficere qua- 2

lem occaſionem poſſidendi, Bald. *conſ.11. in fine lib.1.* Oſaſc. *deciſ.160. numer.7.* & horum ratio eſſe videtur, quia præſumuntur condonati propter curam, ſolicitudinem, & induſtriam in eis colligendis, vt animaduertunt Curt. *in d. conſ.72. n.25.*

3 Vnde quamuis etiam accedat titulus inualidus, vel putatiuus, modo non reprobus, vt puta rei furtiuæ, vel inuaſæ, ſed cauſatus ab errore iuris, vel facti, non obiicit poſſeſſori ad conſeruandam bonam fidem, quæ poteſt cauſari ex iniuſtis, & temerarijs titulis, *l. ſed, & ſi lege, §. ſcire,* ibi, *non hunc puto prædonem, qui dolo caret, licet erret in iure, ff. de petit. heredit.* vbi Bart. Bald. & Ang. Alex. *conſ.127. col.2. lib.4.* Iaſ. *conſ.72. col.2. lib.1.* Gabr. *lib.7. de crim. concl.8.* Curt. iun. *conſ.28. num.11.* Et quæ bona fides ex errore iuris deducta etſi quoad præſcriptionem dominij, quando eſt maioris præiudicij non ſufficiat, tamen ad acquiſitionem fructuum indiſtinctè procedere voluerunt, Bart. *in d. l. ſed ſi lege, §. ſcire, ff. de petit. hered.* & plures alij, quos refert, & ſequitur *deciſ. Pedemont. 160. num.5.* & vltra eos latiſſimè Bec. *conſ.95. num.15.* Menoch. *de recuper. remed.15. numer.630.* Lambert. *de ſtatut. tit. de controuerſ. eorum qui ſine certa ſolemn. gloſ.1. num.120. & 274.* Surd. *conſil.115. numer.5. & ſeq.* Felin. *in cap. de quarta num.31. verſ. tertia reſtrictio de præſcript.* Dicentes, quamuis ex titulo inualido non inducatur bona fides poſitiua, quæ eſt excluſiua omnis ignorantiæ facti, & iuris, vt conſiderat Oſaſc. *dicta deciſ.160. num.8.* non tamen cauſatur mala, quod ſufficit, ne poſſeſſor dicatur in dolo, cùm inter bonam, & malam fidem detur medium, vt dicit Bart. *in d. §. ſcire,* & ſequuntur omnes ſupra relati Doctores, quibus accedunt Ægid. *in cap. grauis num.40. de reſtit. ſpol.* Caſſad. *deciſ.6. num.9. de præben.* & fuit reſolutum *in Salamantina dimidiæ Portionis 1. Aprilis 1591. coram bon. mem. Cardinal. Pamphilio, tunc Rotæ Auditore.*

4 Quod autem Paulus bona fide ante litem motam hos fructus perceperit, videtur probari ex eo, quod alienatio facta fuit de mandato iudicis, & bona adiudicata pro credito verò, & concurrenti illius quantitate citato curatore dictorum Africani, & Torquati, tunc minorum, qui communiter credebatur talis, & qui tanquam talis in iudicio comparuit, atque ita credidit alienationem ſolemnem eſſe validam, & licet deceptus falſo curatore auctore, adhuc non deſinit dici bonæ fidei emptor, *l. quicunque vbi eſt text. expreſſus in fin. ff. de publ. in rem act.*

5 Et quamuis Bart. *in d. l. ſed ſi lege, §. ſcire, ff. de petit. heredit.* viſus ſit diſtinguere inter errorem iuris, cui non reſiſtit, nec aſſiſtit, & errorem cui ius reſiſtit, vt hoc poſteriori caſu titulus non proſit ad acquiſitionem fructuum, quam Bart. diſtinctionem Doctores communiter videntur approbare, vt ex ſupra allegatis videre licet, & in his terminis dicatur nos verſari, quia bona minorum fuerunt diſtracta lege reſiſtente, *l.1. in princ. ff. de reb. eorum* vbi expreſsè interdicitur, & prohibetur alienatio bonorum minoris, idem *in l. ſi pupillus eod. tit. & in l. non ſolum, C. de præd. minor.* & alijs ponderatis per Surd. *d. conſil.115. num.22.* tamen multæ afferebantur reſponſiones ſcilicet, quia non eſt abſolutè prohibita alienatio bonorum minoris, ſed datur certa forma ſeruanda, vbi alienentur, & tunc quamuis ius reſiſtere videatur, non tamen impeditur acquiſitio fructuum, *ſecundum gloſ. fin. in l.2. C. ſi quis ignor. rem. minor.* quæ loquitur præcisè in rebus minorum ſine ſolemnitatibus alienatis, quem ſequuntur Alexand. & Crott. *in l.1. §. ſi vir vxori num.15. ff. de acqu. poſſeſſ.* & alij plures relati per Oſaſc. *deciſ.160. num.9.* Becc. *conſ.95. n.15. verſ. ſecundo, ſuffragatur,* Curt. *dicto conſ.72. n.52.* Vaſq. *contr. illuſt. lib.1. c.81. n.8.*

6 Nec rationes Surd. *in d. conſil.115. numer.24. & 27.* ex quibus viſus eſt contrarium conſulere, prædictam diſtinctionem deſtruunt, quia in Paulo non ſolum videtur concurrere bona fides priuatiuè ſcilicet, quod abſit perfidia, & mala fides, ſed etiam poſitiuè, prout deſiderat Surd. *dicto conſil.115. ſub num.25.* dicens, *gloſ. illam in l.2. ita intellexiſſe,* Alex. *in l.1. §. ſi vir. num.15. ff. de acqu. poſſ.* & alios relatos per Lambert. *de ſtatut. Comen. de contract. eorum qui ſine certa ſolemnit. num.114. & 124.* Credidit enim viro legali, & fide digno afferenti ſe curatorem, cuius dictum maximè calore iudicij comprobatum, præbuit iuſtam cauſam credendi, & bonæ fidei, gloſ. *in l. Titio fundus,* quæ hoc benè probat, *ff. de condit. & demonſtr.* & eam pro notabili commendarunt Crauett. *conſ.277. col.3. verſ. quod autem,* Tiraqu. *de pœn. leg. cauſ. n.26. 27.* & Neuizan. *lib.4. Sylu. nuptial. n.55.* Curt. iun. *conſ.19. n.5.* Menoch. *conſ.1. num.98.* & ad terminos noſtros, Bald. *in l. iudicia, C. de rei vendic.* Anton. de Butr. *in c. ſi diligenti extra de præſcript.* Curt. ſen. *d. conſ.72. n.54.* inferentes ſufficere etiam ad præſcribendum, quamuis maioris præiudicij, & difficilius indicatur. Et his accedit veritas, & iuſtitia cauſæ adiudicationis bonorum, cùm Paulus eſſet verè Dominus cenſus, & creditor ſcutorum centum, quæ magis etiam videtur firmare bonam fidem.

Rurſus in occurrenti caſu, cùm non agatur de titulo in- 7
ualido ex errore iuris cauſato, credendo adiudicationem non ſolemnem eſſe validam, qui propriè dicitur error iuris, ſecundum Felin. *in cap. de quarta n.25. de præſcript.* ſed de errore facti, quia Paulus credidit adiudicationem ſolemnem cum præſentia curatoris, & decreto iudicis non impeditur acquiſitio fructuum iure etiam reſiſtente, gloſ. *ſingularis in l. quicunque in fin. de publ. in rem act.* ex illo textu, qui benè probat, deceptum falſo tutore auctore bona fide emiſſe videri, & Ang. ibidem notat illam gloſ. quam exinde ſequuti ſunt Curt. ſen. *conſ.72. num.33. & 52.* Oſaſc. *deciſ.160. n.9.* Felin. *in l. de quarta n.25. de præſcript.* hoc modo conciliando dicta Innoc. Card. & Imol. *in cap. ſi quis presbyterorum de reb. eccleſ. non alien.* excuſantium emptorem bonorum rei eccleſiaſticæ à reſtitutione fructuum, quando contractus reſolueretur ob non ſeruatas ſolemnitates.

Reſpectu autem liquidationis fructuum non etiam viſa 8
eſt poſſe ſuſtineri, quia dantur teſtes pro Africano, & Torquato examinati de minori quantitate fructuum perceptorum deponentes, iuxta quam facienda erat liquidatio ſecundum opinionem Imol. *in l. inter pares num.2.* & ibi Alex. *n.10. ff. de re iud.* Bald. *in l. fin. §.1. de leg.2. & in l. cum furti in litem iuran.* Innoc. *in c. ſi oporteat in fine, de accuſat.* Specul. *in tit. de teſtib. §. poſtquam verſ. quid ſi plures,* & maximè, quia inter eos aderat depoſitio coloni partiarij, cui tanquam deponenti de facto proprio plurimum erat tribuendum, Alex. *conſ.70. n.11. vol.3.* Ioann. Andr. *in addit. ad Specul. titul. de teſtibus, §.1. verſic. ſed pone quod,* Salic. *in l. omnibus n.6. C. de teſtib.* Atque ita Domino Paulo ſolo informante fuit reſolutum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Sabinen. Alluuionis.

Mercurij 15. Decembris 1610.

ARGVMENTVM.

Teſtis ſi primo dicat, ſcire de reputatione, & poſteà dicat neſcire, debet intelligi, quod neſciat alio modo quam expreſſo, & omnis facienda eſt interpretatio pro ſaluanda contrarietate teſtium.

SVMMARIVM.

Teſtis dicens ſe neſcire de reputatione, ſi dicat poſtea ſe ſcire debet intelligi de ſcientia certitudinali, n.1.

Teſtis ſi in vna parte dicat ſcire, in alia neſcire, debet intelligi, quod neſciat aliter quam dixerit, n.1.

Contrarietas teſtis per diſtinctionem temporis reducitur ad concordiam, n.2.

Territorium probatur ex ſignis iuriſdictionalibus, numere 3.

Teſtium dicta non ſunt cauillanda, ſed coadiuuanda, num.4.

Teſtium dicta ſunt intelligenda, vt non ſint inter ſe contraria, num.4.

DECISIO CCCXXI.

DVbium, an 9. & 10. teſtis ſint ſibi ipſiſmet contra- 1
rij, & fuit vnanimi Dominorum ſententia reſolutum negatiuè. Nam dum contra 9. obijcitur contrarietas ex eo, quod iuxta 15. Interrogatorium dicit, *Che nell' Iſola circondata da doi rami del Teuere, ſi poſſedeuano beni diuerſi di Galleſe, cioè Setti, Ciotti, & Egidij, quali poſſedeuano beni anco fuori dell' Iſola,* & iuxta 50.

Inter-

Interrogatorium, dicit, *che detta Iſola era grande aſſai, e non era poſſeduta da alcuni particolari, ma ogn'uno ci andaua à paſcolare, e fare legna*, quod etiam dicit iuxta 52. & ſuper 17. dicit, *che detti Sotti, Ciotti, & Egidij poſſedeuano fuori dell' Iſola, mà nell' Iſola non ci poſſedeuano coſa alcuna particolare*. Iſta contrarietas viſa fuit Dominis poſſe ſaluari, quod prædicti haberent in dicta Iſola bona illa, tamen particulariter non poſſiderent, ſed communiter, & in confuſo cum alijs, quod colligitur ex dicto teſtis, ſuper 17. dum reddit rationem, quare illi non poſſiderent, dicit: *Perche come gia hò detto non ſi lauoraua*, & ita quando negatiuè depoſuit, intellexit de poſſeſſione fructuoſa, & reſpectu fructuum, & quando affirmatiuè, de nuda, & ſimplici poſſeſſione. Alia contrarietas in dicto teſte deducebatur, ex eo quod iuxta 19. & 32. Interrogatorium, & ſuper ſecundo articulo dicit, *che anticamente li Morroni grandi erano nel confine trà il Territorio di Galleſe, & Magliano, e che non hà mai inteſo dire, che quando il fiume paſſaua ſotto li Morroni grandi l'iſteſſo fiume foſſe il confine, mà ſolo li detti Morroni grandi*. Et tamen ſuper ſecundo dicit, *Ho inteſo dire, che il fiume qualo anticamente paſſaua ſotto li Morroni grandi, fu & era il confine di detti lochi*. Verum iſta contrarietas ſaluari poteſt per diſtinctionem temporum, cùm teſtis loquatur, & de tempore antiquo, & de recenti, & quoad antiquum loquitur de auditu, & quoad recens de credulitate.

1 Tertia objiciebatur contrarietas, quia iuxta 30. Interrogatorium dicit, *Io non sò adeſſo in che Territorio ſiano le Terre di Sacco*, & tamen ſuper quinto dicit, *che le Terre di Sacco ſempre ſono ſtate reputate, & ſi reputano per Territorio di Galleſe*, ſed iſte teſtis reducitur ad concordiam, qui cùm dixerit de reputatione, verbum *neſcire*, alibi poſitum, debet intelligi de ſcientia certitudinali, vt per Grat. *conſ.42. ſub n.34. lib.1.* & per Alex. *conſ.184. n.5. circa fin. lib.7.* & quia quando teſtis in vna parte dicit ſcire, in alia neſcire, debet intelligi, quod neſciat aliter quam dixerit, & ſic in caſu noſtro quod neſciat aliter, quam per communem reputationem, Bart. *in l. de ætate num.11. verſ. quid ſi ſimplex, ff. de minor.* Ruin. *conſ.1. n.1. lib.3.*

2 Contrarietas, quæ objicitur decimo teſti, ex eo, quod aſſerat antiquitus flumen fuiſſe terminum inter prædictas communitates, & poſteà alibi neget, flumen eſſe terminum, non ſubſiſtit, cùm loquatur non ſolum de ſtatu præterito, ſed etiam de præſenti. Dictum enim teſtis contrarium per diſtinctionem temporis reducitur ad concordiam, Bart. *in l. apud antiquos in fin. C. de fur.* Alex. *conſil. 147. num.4. ad fin. lib.7.* Dec. *conſil.602. num.6.* Caputaqu. *deciſ.270. num.2. part.3.* Et per diſtinctionem temporum concordatur alia contrarietas, quod teſtis dixerit in Inſula non ſeminari, ſed tantùm communiter lignari per omnes, & poſteà dicat, *Doppo la mutatione del fiume, e che l'Iſola reſtò verſo Magliano, i Ciotti, Sotti, & Egidij la lauorano, e pigliauano i Verratico*. Depoſitio enim iſtius teſtis reſpicit diuerſa tempora, & non ſolum ſaluatur à contrarietate, ſed etiam redditur veriſimilis, quia cùm propter vnionem Territorij Malleani reddita fuit Inſula commodior ad laborandum, propterea laborari cœpit, quod antea propter incommoditatem, & periculum amiſſionis laboris facere non expediebat, & ſub eadem diſtinctione cadit id, quod objicitur de ſolutione Gabellarum, illis de Galleſio, quia ſoluere, & non ſoluere erat correſpectiuum ad culturam agrorum.

3 Vltra quod non pugnant in ſimul, ſcire locum eſſe de Territorio, & neſcire, an in eo gabellæ exigantur, cùm vltra exactionem gabellæ ſint plura ſigna, & probationes territorij, quod probatur ex omnibus alijs ſignis iuriſdictionalibus, Dec. *conſil. 694. num. 12.* Afflict. *deciſ.165. num.10. & 301. num.5.* latè Decian. *conſil.40. per tot. vol.4.* Neque ſubſiſtit, quod teſtis reddatur mendax ex eo, quod dicat iuxta 23. in Summario *num.16. Io mi ricordo, quando il fiume paſſaua per le Coſtiere di Saletto quando diuideua li detti doi Territorij perche io ce lo vedeua paſſare*. Et iterùm iuxta 36. *num.31.* & tamen ſuper primo art. *num.17.* dicit, *Io ho inteſo dire che il fiume, quale hoggi corre, come ſi vede, cento, e più anni ſono à dietro, e per tanto tempo, che non ci è memoria d'huomini in contrario, haueua il ſuo corſo ſotto li Morroni*. Ex quo arguitur impoſſibile fuiſſe, teſtem id videre potuiſſe, quia eſt impoſſibile quod à dicto antiquiſſimo tempore, vſque ad tempus quo teſtis vidit, tranſierit iuxta Morronos, & ab inde citra alueum mutauerit. Ita vt ceſſet omnis contrarietas maximè in his teſtibus, qui ſunt rudes, & idiotæ.

Ex quibus, & alijs per Informantes deductis, viſum fuit Dominis contrarietates oppoſitas, vel non ſubſiſtere, vel facile conciliari poſſe, & debere, cùm & teſtium dicta non ſint cauillanda, ſed iuuanda, Bald. *in l. apud antiquos, C. de furt.* Imol. *in l. inter ſtipulantem, §. ſi Stichum, ff. de verb. obligat.* Alexan. *conſil.185. poſt numer.5. lib.7.* & ſint ſemper intelligenda, vt non ſint ſibi contraria, Bart. *in d. l. de ætate num.7. circa med. verſ. ſed contrarium, ff. de minor. conſil.119. num.6. ante fin. lib.3.* 4

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Affictus.

Veneris 20. Decembris 1610.

ARGVMENTVM.

De prælatione creditorum nonnulla notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Creditor ex Hypotheca inſtrumentali, & Camerali obligatione præferri debet creditori chirographario, n.2.
Creditor in tempore anterior præferendus eſt poſteriori creditori, n.2. in fine.
Iudicis factum reputatur factum partis, n.3.
Reſcriptum Papæ ſemper intelligendum eſt cum iuſtitia, & ſaluo iure tertij, n.4.
Creditor iuri ſuo, quod præiudicare voluerit, non eſt præſumendum, n.4. in fine.

DECISIO CCCXXII.

DVbitaui 15. Iunij 1609. An ſublocatio, ſeu conſignatio tenutæ eſſet pariter debita Marco Antonio Trabucco, ita vt Dominus Vincentius teneretur illi reſtituere fructus, & lucra dictæ tenutæ, & vtraque parte informante Domini dixerunt, quod ſatisfacto Domino Vincentio de ſuo credito, & expenſis, & affictu, de reliquo ſatisfieret Trabucco, ad quem effectum eligeretur peritus, qui poſteà fuit electus, & relationem in actis dedit, quia præmiſſa dubitaui 2. Iunij præſentis anni, an Dominus Vincentius eſſet ſatisfactus de ſuo credito, expenſis, & affictu, ita vt intraret iuxta primam reſolutionem Rotæ ſatisfactio fienda Trabucco, ſed quia dicta relatio periti fuit tunc viſa aliquo modo confuſa, fuit reſolutio dilata, & per eundem peritum dicta relaxatione poſteà magis ſtrictè, & diſtinctè facta, iterùm ſuper eodem dubio fuit cauſa repropoſita decima iſtius Menſis, & tunc quia conſtabat, Dominum Vincentium eſſe creditorem Annibalis Picirelli in ſcutis 882. contra quod creditum per Trabuccum opponebatur de anterioritate, & potioritate ſui crediti, quæ tamen pro parte Domini Vincentij dicebatur non attendendà ſtante commiſſione Sanctiſſimi directa Auditori Cameræ, ex qua prætendebat deſumere anterioritatem ſupradicti ſui crediti. Item & in dicta relatione periti fiebat mentio de tribus partitis quarundam expenſarum, quas Dominus Vincentius contendebat ſibi excomputari. Prima ſcutorum centum pro expenſis minutis factis in ſcripturis Notariorum, & peritorum. Secunda verò ſcutorum 225. pro prouiſione ſcutorum ſexaginta annuorum, vnius Procuratoris, pro defendendis litibus in adminiſtratione huius Tenutæ motis per ſpacium quatuor annorum. Tertiam autem ſcutorum 240. pro penſione vnius adminiſtrationis huius affictus pro eiuſdem quatuor annis, quæ validè impugnabantur per Trabuccum: Vnde Domini dixerunt, quod videretur, an prædictæ expenſæ iuſtificarentur, & an Dominus Vincentius pro dicto ſuo credito ſcutorum 882. contra Annibalem eſſet præferendus anterioribus creditoribus. Quo dubio hodie propoſito Domini cenſuere, non eſſe præferendum Dominum Vincentium in dicto credito, nec prædictas expenſas eſſe iuſtificatas. 1

Et quoad creditum ex eo mouebantur, quia partim erat chirographarium, nempè quoad ſcuta 582. creditum autem Trabucci inſtrumentale cum hypotheca, & obligatione Camerali, & ſic illi præferendum, *l. ſcripturas,* 2

C. qui potior. in pign. habeantur, Neguzan. *de pign. 5. part. 2. memb. num. 47.* Couar. *pract. cap. 22. num. 5.* Gabr. *de probat. concluſ. 10. num. 1.* Verall. *deciſ. 112. part. 3.* Quo verò ad ſcuta 300. ex mutuo quamuis de illo appareat per inſtrumentum, eſt tamen anterius tempore creditum Trabucchi, & ſic præferendum ad text. *in l. potior. in princ. C. qui potior. in pignor. habeant regul. qui prior. de reg. iur. in 6. cum vulgar.*

3 Nec ſupradictus obſtare videtur commiſſio Sanctiſſimi, qua præcipuè Dominus Vincentius nitebantur, & quæ emanauit nomine omnium creditorum ad effectum conſequendi vtilitatem prouentutam ex iſta Tenuta ſoluto illius affictu. Nam vt in prima illius parte apparet obtenta expreſsè ad effectum ſatisfaciendi creditoribus iuxta illorum anterioritatem, & potioritatem, ex quibus res tranſit ſine difficultate. Si verò attendatur, ſecunda illius pars ibi, vel ſi magis placet, committatur Auditori Cameræ, qui præfigat terminum creditoribus ad reluendum, data tamen cautione per eos de conſeruando indemnem Io: Thomam. Ex quibus videtur, quod non poſſint gaudere beneficio dictæ commiſſionis, & vtilitate affictus, qui non cauerunt de conſeruando indemnem Io. Thomam, ſecus verò Dominus Vincentius, & Trabuccus, qui ſoli dictam cautionem præſtiterunt, cauentes enim tantum fuerunt ſubrogati in locum Io. Thomæ, & ſic illi tantum, qui cauendo ſenſerunt incommodum, ſentire debent & commodum, præcipuè cùm iudicis factum reputetur factum partis, *l. ſi ob cauſam, C. de euiction.* Mandel. *conſ. 355. num. 23.* & in terminis adiudicationis bonorum, Surd. *conſ. 374. n. 9. lib. 3. & conſ. 36. n. 16. & 17. lib. 1.*

4 Nec facit, quod Dominus Vincentius ſolus liberauerit Io. Thomam à moleſtijs, cùm iuxta formam commiſſionis Trabuccus cautionem præſtiterit, & ad aliud non teneretur, qua cautione ſtante potuiſſe Dominus Vincentius Trabuccum compellere, vt cùm concurreret in liberationem moleſtiarum Io. Thomæ factarum, quod cùm non fecerit, ſed voluntariè ſolus hoc onus ſoluendi ſubierit ſibi imputandum videtur, non verò Trabucco, per quem nullatenus ſtetit, quo minus adimpleuerit contenta in commiſſione. Quæ magis procedunt, cùm hoc beneficium prælationis habeant creditores anteriores, & potiores de iure communi. Vnde non eſt dicendum, fuiſſe illis ſublatum per Papam, Caputaq. *deciſ. 280. num. 4. part. 3.* cùm reſcriptum ſemper intelligatur cum iuſtitia, & ſaluo iure tertij, *cap. quamuis de reſcript. in 6.* Felin. *in c. cauſam quæ de reſcript. num. 10.* Creſcent. *deciſ. 5. num. 1. de conceſſ. præbend.* Vltra quod cùm creditores impetrando iſtam commiſſionem voluerunt ſibi ipſis, & ſatisfactioni eorum crediti conſulere, non eſt veriſimile aliquo modo ſibi præiudicare voluiſſe, quoad anterioritatem, & potioritatem: Vnde in dubio fieri debet interpretatio ad fauorem creditorum, Caputaq. *deciſ. 121. num. 3. part. 3.*

5 Minus facit, quod Rota dixerit, quod ſatisfacto Domino Vincentio de ſuo credito, de reliquo ſatisfieret Trabucco, hoc enim intelligitur de credito prout de iure, & iuxta mentem, & diſpoſitionem commiſſionis, quibus Rota ſemper cenſuit ſe conformare. Quo verò ad ſupradictas expenſarum tres partitas, Dominis fuit viſum, non eſſe iuſtificatas, cùm nec de illarum iuſtificatione doceatur, nec peritus in ſua relatione illas admiſerit. Ex quibus ſic reſolutum fuit.

R. P. D. MANZANEDO.

Viceñ. Parochialis Caſtri Tertioli.

Veneris 14. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Negatiua non facti concurſus, an ſit probanda per impetrantem, & ex quibus dicatur probata, & plures adducuntur caſus, in quibus conſtitutio Pij V. ſuper collatione Parochialium, & concurſu non habet locum.

SVMMARIVM.

Negatiua in qua conſiſtit fundamentum intentionis eſt per allegantem probanda, num. 1. Vbi de negatiua non facti concurſus.

Tempus ſex menſium datum Ordinarijs ad faciendum concurſum Parochialium iuxta conſtitut. Pij V. incipit currere à die, quo ordinarius ſciuit, vel ſcire debuit vacationem, num. 2.

Teſtis deponens per verbum, puto, *non probat, numer. 3.*

Teſtis deponens ſe non audiuiſſe, non excludit, quin alij potuerint audire, n. 3.

Fides extracta lite pendente non probat, n. 4.

Diligentiæ, quæ fiunt in Curia, vt ſint validæ, deputantur duo Officiales qui referunt medio iuramento, & pars debet citari ad videndum fieri diligentias, & relationem, num. 4. vbi quod idem eſt ſeruandum in diligentijs, quæ fiunt extra Curiam.

Negatiua non probatur ex diligentijs, quando potuit res de qua quæritur alibi annotari, n. 4.

Collatio beneficij poteſt fieri, etiam ſi alius ſit in poſſeſſione illius, licet non poſſit poſſeſſor remoueri abſque citatione, num. 5.

Conſtitutio Pij V. ſuper collatione Parochialium, & concurſu non habet locum quoad Parochiales regulares, num. 6.

Sæcularizatio beneficiorum regularium Ordinis S. Auguſtini facta per Clementem VIII. non extinxit poteſtatem conferendi, & iuriſdictionem competere Abbatibus dicti Ordinis, num. 7.

Conſtitutio Pij V. ſuper collatione Parochialium, & concurſu, non habet locum in Parochialibus, quarum collatio ſpectat ad Papam, n. 7.

Ordinarius, nec alius inferior poteſt ſe intromittere in beneficijs reſeruatis, n. 7.

Conſtitutio Pij V. ſuper collatione Parochialium, & concurſu, non habet locum in Parochiali vnita dignitate, num. 8.

DECISIO CCCXXIII.

GRatia Domini Honuphrij viſa fuit Dominis non iuſtificata, quoad narratiuam reſeruationis ob non ſeruatam formam Conſtitutionis ſanctæ mem. Pij V. Nam cùm præcipuum fundamentum iſtius reſeruationis conſiſtat in prædicta negatiua, illa eſt concludenter probanda per Honuphrium, iuxta gloſ. *in l. 2. de probat.* Bart. *in l. illa num. 3. de verb. obligat.* Anchar. *conſ. 254. numer. 3.* & eſt communis ex adductis per Gabr. *titul. de probat. concluſ. 6.* Patiſ. pluribus relatis *de reſignat. lib. 11. qu. 14. num. 9.* & in terminis de impetrantibus *iuxt. Conſtitut. fel. record. Pij V. ob non factum concurſum, fuit deciſum coram Orano in vna Salamantina Parochialis 21. Iunij 1593. & in Cæſarauguſtana Parochialis de Mellelia coram bon. mem. Cardinali Pamphilio 8. Nouembris 1599.* ſed ſic eſt, quod prædicta negatiua non probatur. Opus enim erat ad illius, & ſic iſtius gratiæ iuſtificationem duo probare, alterum, quod de tempore impetrationis huius Parochialis adhuc vacaret, cùm narratum fuerit, etiam de præſenti vacare, alterum verò non obſeruantia dictæ Conſtitutionis, vt fuit dictum *in eadem Cæſarauguſtana de Mellelia.* 1

Et quoad primum nulla omninò ſuper hoc articulo datur probatio. Quoad ſecundum verò Honuphrius duos teſtes induxit ad probandum Epiſcopum intra ſex menſes à die vacationis per obitum Gabrielis non feciſſe concurſum de dicta Parochiali, nec illam contuliſſe, quod nequaquam teſtes probare videntur. Primus enim deponit, ego ſcio, quod Ordinarius Viceñ. non contulit Eccleſiam Parochialem Caſtri Tertioli intra ſex menſes, poſt obitum Gabrielis, nec minus exiſtimo, quod vſque in hodiernam diem illam contulerit, in qua depoſitione inſpectis ſex primis menſibus, in quibus deponit de ſua ſcientia, non deponit teſtis, quod Epiſcopus habuerit ſcientiam dictæ vacationis, nec hoc alibi probatur. Sed ſic eſt, quod ſex menſes aſſignati Ordinarijs collatoribus in dicta conſtitutione Pij V. ad conferendum, incipiunt currere à die, à quo Ordinarius ſciuit, vel ſcire debuit vacationem, latè Rebuff. *in prax. tit. de deuolut. num. 10.* Rota *deciſ. 481. part. 1.* qui autem ſe fundat in notitia Ordinarij, & illam allegat, debet illam probare, Milis *in verb. patronatus verſic. patronatus intra quadrimeſtre*, Rebuff. *vbi ſupra n. 12.* 2

Quia vt & dicti ſex primi menſes inciperent currere oporteret probare, quod ipſamet die vacationis Ordinarius habuerit de illa notitiam, quod nullatenus probatur, 3

& po-

& potius videtur probari ignorantia Odinarij, de dicta vacatione, cùm Gabriel per cuius obitum vacatio contingit, & non obierit in Diœceſi Barchinonen. Quatenus autem iſte teſtis deponit, nec minus putare, quod Ordinarius iſtam Eccleſiam contulerit vſque in hodiernam diem, certum eſt iſtam probationem per verbum *puto* non releuare, Alex. *conſ.* 91. *num.* 5. *lib.* 6. Decian. *conſ.* 14. *num.* 21. *& lib.* 2. *& conſ.* 62. *num.* 11. *lib.* 3. Secundus verò teſtis minus probare videtur, cùm deponant per hæc verba: *Ego nunquam audiui, quod Epiſcopus Vicen. contulerit dictam Parochialem infra ſex menſes, nec minus audiui quod illam contulerit vſque in hodiernam diem*, etenim ſi iſte teſtis prædicta noo audiuerit, vel quod prouiſio fieri non potuiſſet.

4 Vlterius Honophrius pro eadem iuſtificatione produxit fidem Notarij Actuarij atteſtantis, quod in libris Epiſcopatus non reperitur adnotatus concurſus de iſta Eccleſia, cui tamen Domini cenſuerunt fidem adhibendam non eſſe. Fuit enim data lite pendente in Rota, & prout in diligentijs, quæ fiunt in Curia deputantur duo Officiales, qui referre debent medio iuramento, & pars citari debet ad videndum fieri diligentiarum relationem, & aliàs non tenet, vt per Verall. *deciſ.* 265. *par.* 1. Videtur quod etiam in partibus pro dicto concurſu reperiendo in dictis libris pars eſſet citanda, & à Notario referenti præſtandum iuramentum, quæ cùm fuerint omiſſa, videtur quod dicti Notarij relationi non ſit ſtandum, vltra quod videbatur non eſſe neceſſario deſcribendam in dictis libris adnotationem concurſus, & cùm potuerit ooo adnotari, iſta fides non probat perneceſſe, Sufficit enim aliquid eſſe poſſibile, vt probatio non concludat, Caſtr. *in l. penult. §. docere n.* 4. *ff. ne quis eum, qui in ius vocatus*, Dec. *conſ.* 37. *n.* 9. *verſ. preterea etiamſi de dominio*.

5 Nec minus prædicta probatio elicitur ex actibus conſideratis circa poſſeſſionem Capituli probatam in deciſione coram me, in iſta cauſa facta 16. Nouembris 1609. Capitulum enim accepit poſſeſſiooem poſt anoum à die vacationis huius Eccleſiæ, & ſic fieri potuit concurſus, & prouiſio ante Capituli poſſeſſionem, quia & poſtea illo poſſidente etiam de facto, non impediebatur enim Epiſcopus facere concurſum de iſta Eccleſia, & de illa prouidere, etiam Capitulo poſſidente, & non citato, quamuis oon poſſit poſſeſſorem remouere, niſi præuia citatione, *cap. licet Epiſcopus, & ibi gl. in verb. conferre de preben. in* 6. Nec etiam facit, quod Epiſcopus approbauerit Vicarios deputatos à Capitulo. Nam iſtæ approbationes non excludunt poſſibilitatem concurſus, & prouiſionis antecedentis, cùm factæ ſint poſt plures annos à tempore vacationis, & à diuerſis Epiſcopis, de tempore enim obitus Gabrielis erat Epiſcopus Don Petrus Iayme, & poſtea ſucceſſit Don Ioannes Villa, & ſucceſſiuè Don Franciſcus Robuſterius. Vnde iſtæ æquiuocæ probationes, & allegationes noo ſatisfaciunt concludenti probationi requiſitæ in hoc caſu.

6 Tum etiam Domini mouebantur ex eo, quod iſta Præpoſitura Sancti Fructuoſi ſit regularis Monaſterij B. Mariæ de Stagno Canonicorum Regularium Sancti Auguſtini, prout probatur ex donatione de illa facta dicto Monaſterio per Epiſcopom Vicen. de anno 1204. quæ ſortita ſuit effectum, cùm Abbas dicti Monaſterij illum contulerit Canonico eiuſdem Monaſterij illam compus Vicem, Iore deuoluto, alium Monachum de illa prouidit, quod confirmatur, ex quo plures fuit data in Commendam Clericis ſæcularibus, vode intrat concloſio, quod Parochialis regularibus non comprehenditur ſub dicta Conſtitutione Pij V. nec in illa habet locum concurſus, vt cenſuit Sacra Congregatio Interpretum Sacri Concilij Tridentini, quàm refert Modern. *ſuper reg.* 8. *gloſ.* 6. *num.* 162. *verſ. duodecimo, & vltimo*.

7 Quibus non obſtat extinctio Ordinis Regularium Sancti Auguſtini in Principatu Cathaloniæ, & ſæculatizatio omnium Beneficiorum dicti Ordinis facta per fel. recor. Clem. VIII. quia uon ex eo ſequitur extinxiſſe Iuriſdictiones, & poteſtatem conferendi, quam habeant dicti Abbates, & ſic poſſe conferre iſta Beneficia olim regularia, etiamſi hodie reperiantur ſecularia, vltra quod idem Clemens VIII. in dicta ſecularizatione reſeruauit in perpetuum ſibi, & Sanctæ Sedis diſpoſitioni dumtaxat prędicta Beneficia, tam tunc vacantia, quam deinceps vacatura, ac illorum proprietatem, & dominium. Vnde nullus inferior ordinarius poterat iſtam Præpoſituram prouidere, nec ratione illius concurſum facere, *ad text. in c. vt noſtram de appell. & c. ſi eo tempore de elect. in* 6.

Sed quia Honuphrius admiſit prædicta reſpectu Præpoſituræ olim regularis, hodie verò iam ſæcularis, negat autem idem eſſe dicendum de Parochiali, quàm impetrauit, quaſi non ſint Parochialis, & Præpoſituræ vnitæ. Vnde licet verum ſit, quod idem fel. recor. Clemens VIII. Præpoſituram iſtam vniuerit cum annexis ſuis menſæ Capitulari Vicen. prout de vuione conſtat in literis Apoſtolicis, difficultas eſt, an ipſa Parochialis ſit vnita Præpoſituræ, de quo tamen particulariter eſt videndum, quamuis Domini valdè inclinabant pro vnione, vel quod Præpoſitura, & Parochialis ſint vnum & idem Beneficium, ex datis per Capitulum in ſuo Summario, vbi dantur plures actus, in cuius tam ſummus Pontifex, quam Ordinarios Vicen. enunciant iſtam Eccleſiam Parochialem Præpoſituræ de Caſtel Tertioli, & ipſi Præpoſituræ animarum curam imminere, & non datur aliqua prouiſio ſimpliciter facta de Eccleſia Parochiali, attamen cum præſuppoſito, quod Parochialis, & Præpoſitura ſint vnum tantum Beneficium, aut alterum alteri vnitum, intrare dicebant Domini aliam concluſionem, nempè quod Parochialis vnita dignitati non ſubſit diſpoſitiool Concilij Tridentini *ſeſſ.* 24. *cap.* 8. nec concurſui, vt cenſuit eadem Sacra Congregatio, & refert idem Modern. *ſuper dicta regul.* 8. *gloſ.* 5. *§.* 7. *num.* 13. Ex quibus ſic fuit concluſum. 8

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Faneñ. Saluiani interdicti.

Veneris 14. Ianuarij 1611.

A R G V M E N T V M.

Saluianum eſt remedium poſſeſſorium, & in eo habet locum Ægidiana, & datur contra quemcumque poſſeſſorem, dummodo concurrant requiſita, de quibus in deciſione, nec retardatur per exceptionem nullitatis contractus, & multa adducuntur pro probatione requiſitorum Saluiani.

S V M M A R I V M.

Ægidiana habet locum in ſententia lata in Saluiano, num. 1.
Appellatio de iure ciuili non datur in Saluiano, n. 1.
Ægidiana tollit impedimentum iuris Canonici, n. 1.
Saluianum eſt remedium perſonale in rem ſcriptum, quod redditur contra quemcumque poſſeſſorem, n. 2.
Ægidiana, vt habeat locum ſententia debet eſſe iuſta, n. 3.
Saluiani requiſita, quæ ſint, n. 3.
Confeſſio dotis recepta facta à marito, vbi præcedit dotis promiſſio præiudicat marito, heredibus, & creditoribus, num. 3.
Statutum, quod in donatione requirantur certa ſolemnitates non habet locum in donatione propter nuptias, num. 4.
Exceptio nullitatis contractus non admittitur ad retardandam immiſſionem in iudicio Saluiani, n. 4.
Conſtitutum probat poſſeſſionem conſtituentis contra habentes cauſam ab eodem, num. 5. *vbi maximè iunctis adminiculis.*

DECISIO CCCXXIV.

FVit concluſum, eſſe locum Ægidianæ, quia ſententia lata eſt in remedio vtilis Saluiani. Caputaq. *dec.* 106. *&* 141. *par.* 3. & fuit latè deductum *in Romana Saluiani interdicti* 26. *Nouembris* 1605. *coram R. P. D. meo Manzanedo*. Cùm enim de Iure ciuili non datur appellatio in Saluiano, Bart. *in l.* 1. *num.* 4. *ff. de Saluian. interd.* Salic. *in l.* 1. *num.* 6. *in fin. C. eod. tit.* Alex. *conſ.* 73. *ſub n.* 11. *lib.* 5. Idem eſt dicendum in terminis Ægidianæ, quæ ſublato impedimento Iuris Canon. deducitur ad ius ciuile, vt latè per Concard. *in l. vnic. C. de memem. poſſ. in quæſt.* 1. *ſuper Ægidiana*, & ita in terminis Saluiani arguit Rota *in vna* 1

Roma-

Romana Saluiani interdicti 26. *Aprilis* 1591. *coram Gipſio.*

2 Et remedium Saluiani, vel perſonale in rem ſcriptum, redditur contra quemlibet tertium poſſeſſorem, Sign. *conſ.* 4. *ſub num.* 7. Roland. *conſ.* 14. *in prin. lib.* 1. latè Menoch. *de adipiſc. remed.* 3. *q.* 7. *num.* 55. *& ſeqq.* Fuit dictum *in vna Romana damnorum, & intereſſe* 11. *Februarij* 1591. *coram bon. mem. Cardinale Seraphino. Et in vna Romana Saluiani interdicti* 25. *Iunij* 1599. *coram R. P. D. meo Decano*, & paſſim ſeruat Rota.

3 Quoniam autem ad effectum, vt ſit locus Ægidianæ, requiritur, quod ſententia ſit iuſta, vt fuit dictum *in vna Faventina Spolij* 31. *Martij* 1579. *coram Cardinale Seraphino.* Iuſtitia ſententiæ, de qua agitur apparet, quia fuerunt probata omnia requiſita in Saluiano, quæ ſunt creditum cum hypotheca, poſſeſſio debitoris tempore hypothecæ, vel poſt, poſſeſſio eius contra quem dirigitur Saluianum de tempore litis, Roland. *d. conſ.* 14. *num.* 13. Fuit dictum *in vna Romana Saluiani interdicti* 22. *Maij* 1599. *coram R.P.D. meo Decano in vna Romana Domorum in Burgo.* 24. *Maij* 1602. *coram R. P. D. meo Lancellotto, & ſæpè in alijs.* Creditum autem Dorotheæ cum hypotheca conſtat ex inſtrumentis Fidentiarum, & ſponſalitiæ largitatis, cum confeſſione Antonij de dote recepta, quæ confeſſio propter præcedentem promiſſionem non ſolùm præiudicat Antonio, & eius hæredibus, *l. in contractibus* §. *ſed quoniam*, vbi Cyn. *& alij C. de non numer. pec.* Gabr. *de iure dot. concl.* 4. *n.* 1. Menoch. *præſumpt.* 12. *n.* 53. *lib.* 3. ſed etiam creditoribus, & tertijs quibuſcumque, Paul. de Caſtr. *in l.* 1. *circa fin. verſ. quartus eſt ff. ſolut. matrim.* Rub. *conſ.* 78. *num.* 10. *poſt med. verſ. & vbi promiſſio*, Afflict. *deciſ.* 402. *num.* 9. *verſ. ſed in contrarium, & num. ſeqq.* Boer. *in ſingul. in verbo confeſſio*, Loffr. *conſ.* 22. *colum.* 1. *verſ. nec obſtat*, quod dicit Cephal. *conſ.* 239. *in fin.* Roland. poſt multos quos allegat, *conſ.* 20. *n.* 18. *lib.* 4. Gabr. *conſ.* 163. *num.* 10. *& ſeqq. lib.* 2. Et ab iſta opinione non eſſe recedendum, neque in conſulendo, neque in iudicando dicit Soccin. *in d. l.* 1. *num.* 95. *ff. ſolut. matrim.* & communem dicit Valaſc. *deciſ. Luſitan.* 6. *num.* 11. *&* 12. quam etiam communem nuncupauit Rota apud Paleottum *deciſ.* 131. *Illuſtriſſima Iſabella, & ſequuta eſt in vna Romana dotis* 25. *Iunij* 1599. *coram Illuſtriſſ. Card. Mellino in vna Camerinen. Pratenſa Dotis* 12. *Nouembris eiuſdem anni coram bon. mem. Litta.*

4 Nec poteſt agi de nullitate donationis ob non ſeruatas ſolemnitates ſtatuti, cùm ſit facto ob futuras nuptias, Capucaq. *deciſ.* 199. *par.* 3. Et fuit dictum in ſupra allegata Romana dotis, vltra quod exceptio huiuſmodi nullitatis non eſſet admittenda ad retardandum immiſſionem in Saluiano, vt dixit Rota de nullitate ceſſionis *in vna Romana Saluiani interdicti* 18. *Maij* 1598. *coram Orano.*

5 Poſſeſſio mariti bonorum, de quibus agitur probatur per inſtrumenta venditionum cum conſtituto, quod probat poſſeſſionem conſtituentis contra habentes ab eo cauſam, Ruin. *conſ.* 169. *in fine lib.* 1. Grat. *conſ.* 42. *n.* 12. 13. *lib.* 2. Natt. *conſ.* 439. *num.* 3. Tiraq. *de ıur. conſtit. par.* 3. *limit.* 1. *num.* 11. *in fin. & n.* 23. vbi alios allegat. Et dixit Rota *in vna Sabinen. Caſtri Vaconis* 9. *Decembris* 1583. *relata inter diverſ. deciſ.* 776. *par.* 1. Et in iſtis terminis *in vna Imolen. Saluiani interdicti* 5. *Decembris* 1601. *coram R. P. D. meo Lancellotto. Et in vna Romana Saluiani interdicti* 11. *Ianuarij* 1606. *coram bon. mem. Cardinale Seraphino. Et in alia Saluiani interdicti* 31. *Maij eiuſdem anni coram bon. memor. Iuſto*, præſertim iunctis adminiculis, *vt in dicta Romana Domorum in Burgo.*

REVERENDISS. P. D. MANZANEDO.

Regieñ. Prætenſi Spolij.

Lunæ 24. *Ianuarij* 1611.

ARGVMENTVM.

In beneficijs amouibilibus, & manualibus, non conceditur reſtitutio, niſi amotio facta ſit ab extraneis.

SVMMARIVM.

Reſtitutio non datur in beneficio amouibili, ſeu manuali, num. 1.

Cauſa non eſt neceſſaria ad amouendum aliquem à beneficio amouibili, ceſſante tamen odio, & malitia, num. 2.

Reſtitutio etiam in manualibus competit, quando conſtat, quod quis non fuit amotus ab ijs, qui amotum præſentauerunt, vel à ſuis legitimis ſucceſſoribus, n. 3.

DECISIO CCCXXV.

1 FVit reſolutum D. Darium eſſe redintegrandum. De primo enim, & ſecundo extremo neceſſario ad obtinendum in ſpolio, nec Domini dubitarunt, nec inter partes controuertebatur, tota tamen vis fiebat in eo, quod cùm ſimus in beneficio ad nutum amouibili, & ſic manuali non detur reſtitutio, *iuxta deciſ. primam, de reſtitutione ſpoliat. in antiq.* Rebuff. *de pacific. poſſeſſion. num.* 273. *vnde Doct.*

2 Controuertebatur tamen, an eſſet neceſſaria cauſa ad amouendum etiam in manualibus. Et pro vtraque parte adducebantur rationes, & DD. de quibus latè per Ioan. Andr. *in cap. cum ſingula num.* 1. *&* 2. *de preben. in* 6. & ibi Franch. *num.* 5. *& per Cardinal. in Clem.* 1. §. *præmiſſa n.* 4. *de ſupplend. neglig. prælat.* & per Rot. 778. *par.* 1. *diuerſ.* & per Rebuff. *vbi ſupra num.* 229. *& in vna Pacen. Capellaniarum* 22. *Iunij* 1609. *coram R. P. D. meo Caualerio.* In qua quæſtione Rota ſentit pro non neceſſitate cauſæ, ceſſante tamen odio, ſeu malitia in amouente, vt in ſupradictis deciſionibus, *& in alia Burgen. Amotionis Magiſtri Capellæ* 11. *Decembris* 1581. *coram Illuſtriſſimo Blanchetto per doctrinam Cardin. vbi ſupra d. n.* 4. *verſ. ego puto*, & ibi Imol. poſt Butr. *n.* 4. & Franch. *vbi ſupra num.* 1. Selu. *de benef. par.* 3. *q.* 68. Rebuff. *vbi ſupra dict. n.* 275.

3 Malitiam autem in amotione Darij vnus ex Dominis eliciebat ex eo, quod Darius ſit ſacerdos ſenex, & per annos plus quàm 30. inſeruierit iſti Eccleſiæ, & nunc ſine cauſa fuerit expulſus, ſed quod præcipuè Dominos mouit, fuit, quia non conſtat, quod Darius fuerit amotus ab illis, qui cùm præſentarunt; nec ab alijs legitimis eorum ſucceſſoribus. Vnde cenſetur amotus ab extraneis, quo caſu etiam in manualibus competit reſtitutio, *vt in dicta deciſ.* 1. *ante num.* 2. *de reſtit. ſpoliat. in antiquis.* Et ſic Darium redintegrandum cenſuerunt.

REVERENDISSIMO P. D. PIROVANO.

Romaña Participationis Affictus.

Veneris 28. *Ianuarij* 1611.

ARGVMENTVM.

Aſſecuratio iudicij an ſit facienda per hæredem cum beneficio legis, & inuentarij, & plura alia deducuntur circa huiuſmodi aſſecurationem.

SVMMARIVM.

Inuentarij beneficium fuit introductum, vt hæres excuſaretur ab obligationibus hæreditarijs, & ne teneretur vltra vires hæreditarias, & præſentarentur hæredis bona, ne ſequatur immixtio, & hæres, prout quilibet creditor, poteſt petere creditum ſuum iure ſeparationis, num. 1.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij aſſecurare iudicium non tenetur, n. 1.

Sequeſtro eſt locus poſt latam ſententiam ad fauorem actoris præſumptione, quæ oritur ex ſententia, n. 2.

Declara id non procedere indiſtinctè, ſed quatuor concurrentibus, de quibus remiſſiuè, n. 3.

Aſſecurare iudicium non tenetur reus de conſuetudine, quicquid ſit de vigore, n. 4.

Aſſecurare iudicium non tenetur reus, qui habet ſententiam pro ſe, n. 5.

Aſſecurare iudicium actor non tenetur, n. 5.

Arbi-

Arbitrium debet à iure regulari, num. 6.
Aſſecurationi iudicij non eſt locus, vbi pars poſt contractum non fuit effecta deterioris conditionis, n. 6.

DECISIO CCCXXVI.

CVm ex contractu conductionis bonorum Sanctæ Floræ, in quo D. Philippus Guicciardinus pro duabus partibus ex tribus erat particeps D. Pompilius de Cupis, pro alia tertia Dominus, & generalis totius Affictus adminiſtrator, orta eſſet controuerſia ſuper de lucro prædictæ negotiationis, D. Philippus iudicio peritorum iudicialiter electorum, fuit declaratus debitor D. Pompilij in ſumma ſcutorum viginti ſeptem millium & triginta quinque, baiochorum octuaginta nouem, cum vno tertio baiochi, quorum iudicium, & relationem ſequendo R. P. D. Gambara relaxauit mandatum executiuum contra bona hæreditaria D. Philippi pro ſupradicta ſumma ſcutorum viginti ſeptem millium & triginta quinque, baiochorum octuaginta nouem, cum vno tertio baiocchi. Cauſa poſtmodum à dicto ſecreto per appellationem ad Rotam deuoluta cum clauſula aſſecurato iudicio hinc inde arbitrio Rotæ dubitaui, an intret arbitrium, & Domini cenſuerunt non intrare.

1 Nam quoad Dominos Guicciardinos, qui hæredes ſunt cum beneficio legis, non videntur cogendi, quia beneficium inuentarij fuit introductum, vt hæres excuſaretur ab obligationibus hæreditarijs, & ne teneretur vltra vires hæreditatis, *l. fin. §. in computatione, & in §. etſi præfatam*, vbi Doctores, & ſignanter Iaſ. *in c. 1. col. in 4. vtilitate C. de iure deliber.* Roman. *conſ.* 18. *n.* 4. Pinell. *in l. 1. par.* 3. *n.* 81. *in* 3. *ampl. C. de bon. mater.* Bertr. *conſ.* 76. *num.* 3. *volum.* 4. Surd. *deciſ.* 255. *num.* 13. adeò quod præſeruantur hæredis bona, & ſequatur immixtio, *gloſ. in l. 1. §. ſed ſi quis ſuſpectam ff. de ſeparat.* Phanuc. *tract. de inuent. par.* 5. *num.* 19. & prout quilibet creditor poteſt petere creditum ſuum iure ſeparationis, Bald. *in l. debitori colum. 2. verſ. tertio conſidero C. de pact. & in d. l. fin. §. in computa n. 3. verſ. venio ad oppoſitiones C. de iure deliber.* Caſtrenſ. *in l. quoniam in prioribus in fine C. de inoffic. teſtamen.* & in proprijs terminis, quod non teneantur tradit Sebaſt. Montic. *de inuent. cap.* 9. *num.* 59. quia hoc eſſet affirmare, quod hæredes teneantur vltra vires hæreditarias, & ex propria perſona contra caſum legis.

2 Si verò alia ratione aſſecuratio petatur, ſcilicet per viam ſequeſtrationis effectum ne exigantur, conſumantur, vel occultentur, quia de iure lata ſententia ad fauorem actoris, prout contigit in occurrenti caſu bona debeant ſequeſtrari, vel cautio præſtari, *cap. final. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct. cap. quoties, il ſeconde 2. quaſt.* 6. propter præſumptionem ſententiæ, vt conſiderant Io. Andr. *in d. cap. fin. n.* 4. Abb. *n.* 5. *&* 6.

3 Et hoc etiam caſu fuit dictum Indiſtinctè procedendum non eſſe ad ſequeſtrum, ſed quatuor concurrentibus, quorum præcipuum eſt, quando apparet de dilapidatione, aut conſumptione ſecundum terminos, *l. Imperatores §. final. ff. de appell. l. cum dotem §. fin. autem ff. ſolut. matrimonio, & in l. Senatuſconſult. ff. de offic. Præſid.* Guido Papæ q. 246. omnia requiſita commemorans, Mynſig. *ſing. obſeru. centuria 2. obſeru.* 11. And. Gail. *pract. obſer. lib. 2. obſer.* 147. *n.* 4. *&* 148. *n.* 7. ſequuti Guido Papæ *in d. q.* 246. quæ dilapidatio aut conſumptio, cùm hodie probata non ſit, à ſequeſtro videtur eſſe abſtinendum.

4 Sed prætérea dicebant Domini, quod quicquid ſit de rigore, tamen de conſuetudine reus adſtringi non poteſt ad aſſecurandum iudicium *gloſ. & Doct. in §. 1. inſtitut. de ſatiſd.* & ita tenuerunt *in vna Neapolitana Pecuniaria* 9. *Ianuarij* 1610. *coram D. meo Coccino*, in qua aliæ recenſentur, & ſignanter *Romana Palatij* 20. *Maij* 1588. *coram Cardinali Blanchette*, vbi dicitur, quod huiuſmodi cautio receſſit ab aula.

5 Quo verò ad D. Pompilium eo minus dixerunt Domini intrare arbitrium. Nam ſi iudicetur, vt reus, quia fortè conueniri poſſit, tanquam debitor ex ſua adminiſtratione, & tunc iuuatur præſumptione ſententiæ ad eius fauorem latæ, ne danda ſit cautio, prout nec datur in cauſa principali, Salicet. *in l. vnica num.* 3. *verſ. & non diſtinguit. C. de prohib. execut. ſequeſtr.* Curt. *de ſequeſtr. num.* 8. *conſ.* 163. *n.* 1. *vol.* 6. Gail. *pract. obſeru.* 147. *n.* 6. Si verò pro actore habeatur, & tunc iudicij aſſecuratio neceſſaria non eſt, quia ceſſat timor dilapidationis, & DD. Guicciardinis ſufficit ſolui à petitis per D. Pompilium actorem.

Et ita DD. cenſuerunt regulando arbitrium de iure, prout 6 conuenit, Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 7. *num.* 8. *& deciſ.* 8. *num.* 2. *de re iudicat.* Pariſ. *conſ.* 8. *num.* 21. *lib.* 8. maximè quia DD. Guicciardini à die aditæ hæreditatis, & D. Pompilius à die contractus effecti non ſunt deterioris conditionis, vt propterea aliqua æquitate ſuadente recedendum videatur à iuris diſpoſitione, vt fuit conſideratum *coram D. meo Pegna Decano in vna Veneta Pecuniaria*, 17. *Ianuarij* 1605. *& iterum in allegata pecuniaria in fine, coram Domino meo Coccino.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Marſicana Penſionis.

Veneris 28. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

De caſſatione penſionis, an requirat penſionarij conſenſum, & de quo tempore, & an etiam in huiuſmodi penſionis caſſatione ſit neceſſaria expeditio literarum.

SVMMARIVM.

Gratia Papæ perficitur ex ſola ſignatione ſupplicationis, maxime in caſſatione prouiſionis, n. 1.
Penſionis caſſatio non requirit expeditionem literarum, ſed ſola ſignatura ſufficit, n. 1.
Penſionis caſſatio per ſignatam ſupplicationem cum conditione accedente penſionarij conſenſu an poſt ſignatam ſupplicationem requirat nouum conſenſum vigore regula 44. n. 2. & 3.
Penſionis caſſatio requirit conſenſum partium, & auctoritatem Papæ, n. 4.
Supplicatio data à procuratore non habente mandatum nihil operatur, n. 4. in fine.

DECISIO CCCXXVII.

DIcebatur penſionem fuiſſe extinctam, cùm Papa ſigna- 1 uerit ſupplicationem. Nam ex ſola ſignatione perficitur gratia Papæ, maximè in caſſatione penſionis, quia non expediuntur literæ, ſed ſola ſignatura ſufficit, iuxt. notata per Caſſad. *deciſ.* 1. *&* 2. *de renunc.* Mohed. *deciſ.* 31. *eod. tit.* Creſc. *deciſ.* 7. *pariter eod. tit. & 9. de proc.* Mandoſ. *ſuper reg.* 19. *q.* 9. *num.* 6. Gabr. *conſ.* 194. *n.* 3. *lib.* 1. Boer. *deciſ.* 348. *n.* 4.

Nec in hoc caſu dicebatur obſtare Regulam Cancellariæ 2 44. *de conſenſu in reſign. & pen. de qua in dd. iuribus, & deciſionibus*, quia regula loquitur ante expeditionem literarum, in caſſatione autem penſionis, cùm non expediantur literæ, ceſſat ratio regulæ, & quamuis in ſupplicatione adſit clauſula, *accedente conſenſu penſionarij*, tamen penſionarius præſtitit conſenſum.

Domini tamen cenſuerunt contrarium, nempe penſio- 3 nem non fuiſſe extinctam. Nam ſi in caſſatione penſionis requireretur poſt ſignatam ſupplicationem nouus conſenſus vigore dictæ Regulæ 44. prout requiritur in reſignatione Beneficij, res tranſiret ſine difficultate, quia in reſignatione Beneficij propter verba illa Regulæ, Apoſtolicæ literæ nullatenus expediantur, niſi reſignans expreſsè conſenſerit, (quod eſt diſpoſitum, & in reſeruatione penſionis) regula operatur, vt reſignatio aliter facta, vel ſaltem expeditio, non valeat, vt dixit gloſſator antiquus ſuper prædicta Regula. Vnde ſupplicatio videtur habere tacitam conditionem, quatenus reſignans in eadem voluntate vſque ad conſenſum præſtandum ante expeditionem literarum permanſerit, vt dicit Gabriel locis infra citandis. Et ſic ſupplicatio continet iſtam tacitam conditionem, quæ oritur ex qualitate negotij, cùm de iure multis modis oriatur, vt per Imol. *poſt alios in l. prima n. 2. ff. de condit. & demonſtr.* Et propterea ſtante iſta conditione, gratia non cenſetur profecta irreuocabiliter, vt mutare voluntaté reſignans nequeat, quia ſemper poteſt pœnitere, donec præſtet prædictum conſenſum in Camera, vel Cancellaria Apoſtolica, Gabr. *conſ.* 194. *n.* 3. *&* 4. *& conſ.* 186. *n.* 4. *&* 20. *lib.* 1.

Sed

4 Sed omiſſo iſto capite, an in caſſatione penſionis poſt ſignatam ſupplicationem requiratur nouus conſenſus vigore Regulæ 44. dixerunt Domini ex alio capite penſionem non fuiſſe extinctam, quia requiritur conſenſus partium, & anctoritas Papæ, Paulus de Roma *de penſ. c. 6. n. 1. & 34.* Gigas *de penſ. q. 87. n. 5.* Mandoſ. *in praxi ſing. grat. de extin. in prin.* De conſenſu autem titularis ſic non apparet, cùm non docentur de mandato illius, qui dedit ſupplicationem, qui alioqui deberet eſſe validus, *vt in cauſa Hiſpalen. præſtimoniorum 1. Iulij 1592. coram bon. mem. Gipſio.*

5 Non obſtant in contrarium adducta, quia poſſent conſiderari, ſi conſtaret de conſenſu valido titularis. Nam tunc eſſet diſcutiendum, an poſt ſignatam ſupplicationem requireretur nouus conſenſus. Et propterea cùm de conſenſu valido non conſtet ab initio, non eſt agendum de reliquis, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Ianueñ. Iuriſdictionis.

Lunæ 21. Februarij 1611.

A R G V M E N T V M.

Teſtes, quando poſſint poſt didicita teſtificata examinari ſuper iiſdem, & quomodo in hoc procedat ſtylus Rotæ. Item quando poſſint examinari poſt publicatas atteſtationes.

S V M M A R I V M.

Teſtes poſt didicita teſtificata non poſſunt denuò ſuper iiſdem examinari, num. 1. & n. 3. vbi maximè ſi dicta teſtium ſint diſcuſſa.

Fallit ſuper articulo partim nouo, & partim antiquo, num. 2.

Fallit ſecundo de ſtylo Rotæ, n. 3.

Declara ſtylum procedere vbi fuit habitum ſolummodo Summarium, vel quando originale fuit oſtenſum, aut dimiſſum in manibus procuratoris, ſecus quando per multum tempus originale fuit penes principalem, Rota inſcia, n. 3.

Teſtes ſemel examinati non debent amplius examinari, etiamſi non fuiſſet eorum examen publicatum, n. 4.

Teſtes poſſunt poſt publicationem de nouo examinari, quando non fuerunt perfectè examinati, n. 5.

Fallit quando non fuerunt perfectè examinati culpa partis, aut procuratoris, n. 5.

Probatio non admittitur vbi materia eſt irreleuans, n. 6.

DECISIO CCCXXVIII.

1 PRopoſito ſemel, atque iterum dubio, an ſit locus examini quatuor teſtium inductorum per Abbatem S. Matthæi. Domini negatiuè reſponderunt, quia Abbas examinauit viginti tres teſtes ſuper primis articulis vigore remiſſoriæ, & habuit penes ſe, & per multos dies retinuit proceſſum Originalem depoſitionum eorundem teſtium. Vnde poſt didicita eorum dicta non poteſt denuò ſuper eiſdem examinare, *auth. at qui ſemel C. de probat. & in corpore, vnde ſumitur in §. quia vero in auth. de teſt. c. fraternitatis, & c. intimauit eod. titulo.*

2 Nec facit, quod non obſtante publicatione poſſint prædicti teſtes examinari ſuper articulo partim nouo, & partim antiquo, vt dicunt Butr. & Felin. *in d. c. fraternitatis.* Quia viſum fuit Dominis non applicari. Nam licet articuli qui de nouo dantur aliqualiter in cortice, & ſono verborum differant ab antiquis: Attamen in virtute, & ſubſtantia ſunt iidem, aut ſaltem tacitè in ipſis comprehenduntur, quod ſufficit ad effectum, vt non admittatur nouum examen, vt poſt Innoc. & Io. Andr. trad. Abb. *in d. c. fraternitatis num. 8. verſ. ſed breuiter concludo,* Bart. *in d. auth. at qui ſemel n. 24.* Paul. de Caſtr. *conſ. 193. ſub num. 1. verſ. & ſic videretur lib. 1.* Aym. *conſ. 134. n. 47.* Ant. Gabr. *concl. 21. n. 17. de teſt.*

3 Et hoc præſertim eſt cauendum in iſto caſu poſt reſolutiones factas, & diſcuſſa dicta teſtium, vt dixit Rota *in vna Placentina Bonorum 8. Februarij 1585. coram bon. mem. Cardinale Seraphino.* In qua deciſione reſpondetur ad illud, quod obijcitur de ſtylo Rotæ, quod procedat, quando habitum fuit ſolummodo Summarium, vel quando Originale fuit oſtenſum, aut dimiſſum in manibus procuratoris, quod in Curia aliquando admittitur, & Rota permittit propter legalitatem, & probitatem procuratoris. Vnde non debet extendi ad iſtum caſum, in quo per multum tempus originale fuit penes principalem iudicem, & Rota inſcia.

4 Accedit, quod duo ex dictis teſtibus, videlicet Io. Antonius, & Marcus fuerunt ſuper illis antiquis articulis examinati. Vnde ampliùs examinari non debent, etiamſi non fuiſſent eorum examen publicatum, *l. produci,* vbi gloſ. & Bart. *ff. de teſtib.* Abb. *in c. conſtitutus il ſecondo n. 2. de teſtib.* Sylu. Aldobr. *conſ. 114. n. 74. & ſeqq.* Peregr. *deciſ. 87. lib. 1. & 118. lib. 2.*

5 Non obſtat, quod dicitur poſſe de nouo examinari teſtes non obſtante publicatione, quando non fuiſſent perfectè examinati, ex cumulatis per Gabr. *d. concluſ. 21. n. 20. & ſeq. de teſtib.* & fuiſſe non benè examinatos, & interrogatos, quia ſuper fama deponunt tantum per verbum præſens, & benè interrogati depoſuiſſent etiam per verbum præteriti temporis. Quia vltra quod duo tantum in tot teſtibus deponunt de fama, per verbum præſentis temporis, articulus habet verba præſentis temporis tantum, & per conſequens, ſi teſtes ſequuti ſunt, prout eſt conceptus articulus hoc non venit culpa, aut negligentia iudicis, ſeu Notarij examinantis, ſed culpa articulantis, licet autem ſit ſuccurrendum parti contra negligentiam examinantis, non autem contra propriam, aut ſui procuratoris.

6 Præterea fuit reſolutum ex pluribus, famam etiam fortiter probatam non releuare. Vnde non debet ſub prætextu eius, quod non releuat concedi facultas examinandi contra regulas iuris, cùm etiam in caſu non prohibito non ſoleat admitti quis ad probandum, vbi materia eſt irreleuans, Caſſad. *deciſ. 2. de dilat.* Caputaq. *deciſ. 66. par. 3.* Et vbi fama iuuare poſſet Abbatem, non egeret repetitione iſtorum teſtium, quia habet plures teſtes benè deponentes de ea per verbum *fuit,* & *eſt.*

REVERENDISSIMO P. D. PIROVANO.

Legioneñ. Penſionis.

Veneris 25. Februarij 1611.

A R G V M E N T V M.

Profeſſio monachi ante annum probationis, quando ſit nulla præſertim quando vigore regulæ Cancellariæ 58. illius receptio eſt conceſſa à Summo Pontifice alicui executori.

S V M M A R I V M.

Reſtitutio in integrum non datur aduerſus ſententiam, niſi conſtito de bono iure petentis eam, n. 1.

Profeſſio monachi non eſt legitima non lapſo anno probationis, num. 2.

Profeſſio monachi etiam ante annum excipi poteſt, quando per Summum Pontificem illius receptio eſt commiſſa alicui executori vigore regulæ Cancellariæ 58. n. 2.

Poteſt, *verbum eſt meræ facultatis, & non neceſſitatis, tam in reſcriptis, quam in legibus, & contractibus, num. 3.*

Arbitrio alicuius vbi quod eſt commiſſum, intelligitur de arbitrio regulato ratione, non autem de irrationabili, & diſſoluto, n. 4.

Profeſſio monachi etiam ante annum recipi poteſt ab executore, cui à Papa commiſſa eſt Receptio, quando Papa mandat ſtatim recipiendam, & admittendam profeſſionem, ſecus ſi ſimpliciter mandat eam recipi. Declara, vt n. 5.

Profeſſio monachi facta ante annum de iure communi ante Concilium Tridentinum non erat nulla, n. 6.

Profeſſio monachi ante annum vigore regulæ Cancellariæ 58. numquid habeat locum in promiſſis de Abbatijs conuentualibus; num. 6.

D E-

DECISIO CCCXXIX.

1 NOn conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum fuit reſolutum, quia conuentus Sancti Iſidori non docet de ſuo bono iure, quod eſt fundamentum reſtitutionis in integrum, Caputaq. *deciſ. 94. par. 3.* fuit dictum *in vna Romana Cenſus 8. Martij* 1610. *coram Domino meo Ludouiſio.* Nam ſi bonum ius non iuſtificatur ex læſione docendo de iniuſtitia prolatæ ſententiæ, non videtur eſſe locus reſtitutioni, Caſtr. *in l. fin. num. 5. verſ. in Curia Romana, in quibus cauſis in integr. reſtitut.* Rot. *in nouis deciſ. 1. de reſtitut. in integrum*, Odd. *de reſtitut. in integr. q. 4. art....* & dictum fuit *in Caſalen. parochialis coram bon. mem. Orano 5. Nouembris* 1507.

2 Iniuſtitia autem non probatur, quamuis in ſententia fuerit approbata profeſſio pro legitima abſque anno probationis, quæ neceſſaria videbatur ex diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. c. 15. de Regul. c. & ſi officij de electio.* Puteus *ex illo text. deciſ.* 261. à quo non diſſentit Rota *in vna Granaten. profeſſionis 9. Februarij 1609. coram Domino meo Marcomontio.* Nam cùm in caſu, de quo agitur, non ſit quæſtio de profeſſione emiſſa in manibus Superioris intra religionem, ſed extra in manibus executorum, ad id deputatorum per Summum Pontificem, qui ex regula Cancellariæ 58. potuerunt ad receptionem emiſſionis profeſſionis, non expectato probationis anno, procedere, non eſt expectandum aliquod tempus, ſed eſt arbitrarium ſuperiori, ad quem ſpectat illum præficere huiuſmodi monaſterio, qui ſecundum qualitatem perſonæ, & notitiam, quam de illo habet poteſt hoc mandare, Ioan. Andr. *in cap. officij de electio.* quem ſequuntur Abb. *ſub num. 5. verſ. in gloſ. fin.* Butr. *n. 13.*

3 Et meritò, quia verba regulæ arbitrium executoris præſupponunt, dum in ea dicitur, *vt poſſint non expectato anno probationis procedere ad receptionem emiſſionis profeſſionis.* Nam verbum *poſſint* eſt meræ facultatis *gloſ. in l. ſæpe audiui Cæſarem ff. de offic. Præſiden. gloſ. c. 1. in verb. poteſt. de reg. iur. in 6.* quod procederet tam in reſcriptis, quam in legibus, & contractibus, voluerunt Bart. *in l. Gallus in 1. lect. n. 4. ff. de liber. & poſthum.* Cam. *conſ.* 148. *n.* 4. Surd. *deciſ. 268. n. 7. & conſ. 98. n. 7.*

4 Et quamuis de arbitrio ratione regulato, non autem de irrationabili, & diſſoluto videantur ſenſiſſe Summi Pontifices, Menoch. *de arbitr. q. 9. in princ. & de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 125. n. 4.* ratio tamen non defuit abbreuiandi tempus approbationis, quia prouiſio Abbatis fuit conſiſtorialis, & habita prius informatione de idoneitate, & moribus, à Summo Pontifice fuit approbatus, ac deputatus, vt alijs præſit, non vt ſit ſubditus, adeò quod non erat neceſſaria noua cognitio, & iudicium inferioris reſpectu idoneitatis, & morum Abbatis, ſed partes executoris dumtaxat fuerunt in exequendo.

5 Non obſtat, quod prædicta videantur habere locum, quando Papa mandat ſtatim accipiendam, & emittendam profeſſionem, ſecus ſi ſimpliciter vt hic, vt benè viſus eſt approbare, Ioan. Andr. *in regul. indultum 17. de reg. iur. in 6.* qui licet loquatur, quando reſcribitur monaſterio, tamen rationes militant, ſi etiam reſcribitur alijs extra monaſterium, vt propterea idem videatur dicendum. Nam pro reſponſione fuit dictum, Papam mandaſſe ſtatim recipiendum ad habitum, & emittendum profeſſionem eo ipſo, quod Abbas auctoritate Apoſtolica emiſit profeſſionem extra religionem in manibus executorum. Fuit enim libera iuriſdictio executorum vigore reg. 58. recipiendo profeſſionem non expectato anno probationis, adeò quod diſpenſatio, cuius executio extra religionem fuit commiſſa, dicitur ſpecialis, non autem ſimplex, & generalis, & reſtringenda in hoc caſu, Ioan. Andr. *in d. regula indultum*, & benè diſtinguunt in ſimilibus terminis, *gloſ. in l. penult. in verſ. alienatione Cod. de his, qui veniam ætatis impetrat*, Salic. *in l. 2.* quando decreto opus non eſt, Surd. *deciſ. 260. num. 1.*

6 Non obſtat, quod prædicta regula ſit noua diſpoſitio à tempore piæ memoriæ Clement. VIII. citra, & exorbitans à iure communi, quæ ſtrictè venit interpretanda, & ſufficit, ne remaneat otioſa abſque eo, quod omnes caſus poſſibiles comprehendar. Vnde cùm loquatur ſimpliciter in petente ſe recipi in regularem, de prouiſis, ad monaſteria deſtituta conuentu, vel ſolita commendari, erit ſenſus, non autem de Abbatijs conuentualibus, prout eſt caſus de quo quæritur, & de conſimili reſtrictione ſuper intelligentia regularum tradit Gomeſ. *ſuper regul. de annal. q. 11.* & de Zalone q. 3. Mand. *ſuper regul. 3. q. 5.* Nam Domini præfatam diſpoſitionem pro exorbitanti non habuerunt, quia de iure emiſſio anni probationis ante Concilium Tridentinum non annullabat profeſſionem, *cap. ad applicandum cap. ſtatuimus de regularibus c. non ſolum eodem tit. in 6.* per diſpoſitionem autem Concilij, quæ ſuperuenit, non fuit alteratus caſus de Abbate electo à Summo Pontifice in conſiſtorio cum cauſæ cognitione ſuper habilitatibus prouiſi, quem monachi ei poſt annum probationis non poſſunt dimittere, vt ideò fruſtrà annus eſſet expectandus volente Abbate. Finalis enim intentio Sacri Concilij fuit prohibere Apoſtaſiam, in quam facile incurrebant, qui inconſultè profitebantur, vt conſiderarunt Domini *in vna Tiraſonen. penſionum 11. Decembris* 1570. *coram bon. mem. Cardinale Seraphino inter impreſſ.* 691. *num. 2. par. 1. diuerſ.* quod quidem non conuenit Abbati qui inſtitutus regula non exiſtimauit durum, nec aſperum, cùm alijs præeſſe deberet, non ſubeſſe, atque ita fuit reſolutum.

REVERENDISS. P. D. CAVALERIO,

Ciuitatis Caſtellanæ iuris paſcendi.

Veneris 25. Februarij 1611.

ARGVMENTVM.

Immemorabilis poſſeſſio quomodo probanda, & quomodo etiam ſuper ea teſtes examinati, vt probent, deponere debeant.

SVMMARIVM.

Teſtes ſuper immemorabili poſſeſſione deponentes non probant deponentes de auditu, ſed debent deponere de viſu, & de certa ſcientia, n. 2.

Immemorabilis poſſeſſio debet concludenter probari, n. 2.

Teſtes de vniuerſitate non probant ad fauorem vniuerſitatis, quando commodum ad ipſos vti ſingulos ſpectat, num. 3.

DECISIO CCCXXX.

SVb die 27. Martij 1609. Rota cenſuit teſtes examinatos 1
pro parte Communitatis Galleſij ad probandum immemorabilem ſuper iure paſcendi, & ligandi in tenuta Bagnoli probare in dicto, & in deciſione fuit reſeruatum, vt ſuper ſcientia Monialium, & exceptionibus contra teſtes particulariter videretur. Verum cùm Moniales Sancti Silueſtri dictæ deciſioni non acquieſcerent, Rota mandauit, vt iterum proponeretur dubium ſuper iiſdem, & quod omnia deducerentur. Propoſito igitur dubio Domini dixerunt non conſtare de immemorabili, ſiue attendamus dicta, ſiue perſonas octo teſtium examinatorum pro parte Communitatis, videlicet vndecimi, duodecimi, decimitertij, decimiquarti, decimiquinti, decimiſexti, decimi ſeptimi, & decimi octaui, in quorum dictis Communitas præcipuè ſe fundabat.

Nam quoad dicta, licet teſtes conentur deponere ad pro- 2
bandam immemorabilem ſecundum requiſita per gloſ. *in c. 1. ad verbum Memoria de præſcript. in 6.* non tamen deponunt de viſu, & certa ſcientia reſpectu Communitatis, dum dicunt, quod ipſi numquam interuenerunt in venditionibus herbarum, & ſpicarum tenutæ Bagnoli factis per Communitatem, ſed hoc audiuerunt dici. Item, quod Communitas non habebat animalia propria, imò quod particulares homines paſcebant, & lignabantur in dicta Tenuta abſque alicuius affida, & aliqui ex ipſis dicunt neſcire, Anchar. particulares aliquid ſoluerint. Vnde cùm immemorabilis debeat concludenter probari, Curt. iun. *conſ. 79. num. 44. vol. 1.* Non videbatur poſſe conſiderari in his teſtibus vera ſcientia reſpectu poſſeſſionis Communitatis, cùm non poſſit dari hæc poſſeſſio, niſi probato, quod Communitas propria animalia paſcerit, vel per alios mediante conceſſione, venditione, vel alio titulo, quæ à teſtibus ignorantur, cùm vt dictum eſt, deponant de auditu, & non interfuerint aſſertis venditionibus, ad

nota-

notata per illum text. *in c. licet ex quadam de teſtibus conſ. 57. num. 5.*

3 Præterea inter cæteras exceptiones, ſatis releuans viſa fuit ea, quæ dabatur contra perſonas huiuſmodi teſtium, quia videlicet ſunt de Vniuerſitate, inter quam & Moniales tractatur de iuribus, tanquam competere Vniuerſitati, & tamen vtilitas in totum, vel principaliter pertinet ad ſingulos, quia ſinguli paſcunt cum animalibus ſuis proprijs, non autem cum animalibus Vniuerſitatis, nec pro ea, aut de eius mandato, & ſic commodum ſpectat ad ipſos vti ſingulos, & conſequenter non poſſunt teſtificari, tanquam teſtes in facto proprio, *l. omnibus C. de teſtibus*, *l. nullus ff. eodem*, Cepolla *ſeruit. ruſtic. præd. cap. 9. num. 10. verſ. aut non eſt quæſtio, & n. 28.* Pariſ. *conſ. 27. num. 103. vol. 1.* Surd. *deciſ. 236. num. 2. & conſ. 65. num. 8.* Honded. *d. conſ. 79. num. 27. lib. 1. & conſ. 84. num. 29. & 30. lib. 2.* Chiſſanen. *deciſ. 187. incipiens teſtes ſi ſint ſubditi*, fuit dictum *in Narnien. confinium 18. Decembris 1606. coram R. P. D. Coccino.*

4 Et hanc exceptionem cenſuerunt Domini obſtare etiam teſtibus de Baſſanello, qui licet non ſint de Communitate Galeſij, ſed forenſes, nihilominus ſunt intereſſati, deponunt enim quod ipſi vel vicini, imò quod omnes forenſes promiſcuè, & liberè poſſunt paſcere, & lignari in dicta Tenuta Bagnoli, dicta *l. nullus*, & *l. omnibus* cum alijs ſupra allegatis.

REVERENDISSIMO P. D. ATTREBATEN.

Portugallen. Fructuum.

Veneris 26. Februarij 1611.

A R G V M E N T V M.

Actio negatiua pro quibus competat, & ex quibus quis in ea obtinere poſſit.

S V M M A R I V M.

Actio negatiua competit non ſolum pro ſeruitutibus, ſed etiam pro omni iure incorporali, num. 1.

Seruitutis quaſi poſſeſſio operatur, vt poſſeſſor etiamſi ius non habeat, vincat actorem non probantem dominium, num. 2.

Dominium vbi incidenter in iudicio deducitur, probatur ex ſola poſſeſſione, n. 2.

Titularis contra penſionarium agentem ad penſionem poteſt excipere de non iure illius, & penſionarius agens in petitorio tenetur iuſtificare ſuam gratiam, num. 3. vbi quod tunc non poteſt penſionarius dicere titulari: Tu non habes legitimum titulum.

Poſſeſſio ſola titularis ſufficit pro defenſione beneficij, alioquin nullus eſſet, qui poſſet Eccleſiam defendere, num. 3.

Quaſi poſſeſſio non liberat ab onere probandi, n. 3.

Poſſidens beneficium in Eccleſia non auditur petens declarari alteri ius non competere in eodem beneficio, niſi vltra poſſeſſionem, quam habet, doceat ſe habere ius in ipſo beneficio, num. 4.

DECISIO CCCXXXI.

1 POſtquam in duabus poſitionibus firmatum fuit, congregationem Sancti Benedicti in Luſitania incepiſſe poſſidere Eccleſiam Sancti Martini de Cucuſiæ anno 1588. ſæpius diſputato dubio, an huiuſmodi poſſeſſio releuet, quod reſeruatum fuerat, hodie affirmatiuè reſolutum fuit. Cùm enim Moniales prætendant duas ex tribus partibus fructuum vigore diſmembrationis Greg. XIII. fel. recor. Congregatio, quæ poſſidet vigore incorporationis, & aggregationis Pij V. poteſt opponere de non iure Monialium, & petere, vt iuſtificet ſuam diſmembrationem, intendendo actionem negatiuam, quæ non ſolum competit pro ſeruitutibus, ſed etiam pro omni iure incorporali, *vt not. in c. conſtat extra de religioſis Domibus c. tua, el ſecondo, & in cap. Prohibemus extra de decimis*, Innoc. *in c. de Quarta de præſcript.* Bald. *in rub. C. de vſufr.* Iaſ. *in l. atque ſi n. 34. & 35.* poſt Fabium *16. num. 32. & 35. verſ. ſaluo inſtit. de actionibus.*

2 Non obſtat, quod vbi quis eſt in quaſi poſſeſſione ſeruitutis, etiamſi ius non habeat, vincat tamen Actorem non probantem Dominum, *l. 2. in princ. ff. ſi ſeruit. vendic. & l. vti frui in fin. princ. & ibi gloſ. in verb. potiore ff. ſi vſusfruct. petatur*, Bald. *conſ. 250. lib. 4.* quia dominium deducitur in iudicio incidenter non principaliter, quo caſu ſufficit maior probatio, & quidem ſolius poſſeſſionis de præſenti, Abb. *in c. cum ſuper num. 2. de cauſ. poſſ. & prop.* Cardin. *in cap. Abbate in 1. quæſt.* vbi Butr. *num. 15. de verb. ſign.* Felin. *in c. excep. num. 37. de except.* Caſtr. *conſ. 4. num. 1. lib. 2.* Rot. *deciſ. 1. num. 2. de reſtit. ſpol. in nou. & deciſ. 9. de cauſ. poſſeſſ. & prop. in antiquis*, Capic. *deciſ. 6.* fuit dictum *in Barchinonen. Præceptoriarum 17. Februarij 1587. coram bon. mem. Cardinali Lancellotto, quæ eſt diuerſ. 423. par. 1. diuerſ.*

3 Atque hac ratione poteſt excipere titularis contra Penſionatium agentem ad penſionem de non iure illius, & penſionarius agens in petitorio tenetur iuſtificare ſuam gratiam, vt ſæpè in Rota deciſum fuit, nec poteſt penſionarius dicere titulari: Tu non habes legitimum titulum: quia ſola poſſeſſio titularis ſufficit reſpectu beneficij, alioquin nullus eſſet, qui poſſet Eccleſiam defendere. Quare ſicut ante vnionem Abbas potuiſſet opponere, ſeu excipere contra moniales de non iure illarum, & poſtulare iuſtificationem diſmembrationis eodem modo poſt Vnionem dictum eſt de Congregatione, quæ ſucceſſit in locum Abbatis, & reperitur in poſſeſſione monaſterij, quæ ſuffragatur etiam reſpectu omnium bonorum ipſius, vt in hac cauſa deciſum fuit, contra verò moniales non releuantur ſua quaſi poſſeſſione, quia illa non liberat ab onere probandi, *gloſ. communiter approbata in l. ſicuti §. ſed ſequeretur in verb. poſſeſſ. ff. ſi ſeruitus vendicetur*, Alex. poſt Bart. *in l. ſæpius num. 33. ff. de non. oper. nunc.* Gabr. *conſ. 145. num. 3. lib. 1.*

4 Non obſtat doctrina Innocent. *in cap. Abbate num. 1. in fin. verſ. & hac ratione de verborum ſignif.* vbi tradit, quod is, qui poſſidet Eccleſiam, ſi velit alteri imponi ſilentium, vel declarari nullum ius competere, non auditur, & ſi doceat ſe habuiſſe poſſeſſionem, niſi etiam doceat ſe habuiſſe ius in beneficio, ſicut in vendicatione, non auditur, qui docet ſe eſſe Dominum, vel quaſi, Innocen. ſequitur Paul. de Caſtr. *in l. ſi contendat n. 2. ff. de fideiuſ.* Felin. *in c. olim n. 9. poſt princ. verſ. vnde dixit de reſcript.* Marſil. *ſingul. 280.* Gabr. *de action. concl. 6. num. 37.* & ita tenuit Rota *in Toletana quintæ partis fructuum 27. Iunij 1584. quæ eſt 81. parte 1. diuerſ.* Reſpondebantur enim doctrinam Innoc. non applicari, propterea quod Moniales non habent ius ſuper ipſo monaſterio, vel bonis illius, ſed tantum prætendunt certam quotam fructuum. Vnde contra illas competit negatiua, Card. *in dicto cap. Abb. q. 1.*

5 Non obſtat, quod moniales contendunt non ſolum à monaſterio fuiſſe ſeparatas, & diſmembratas duas ex tribus partibus fructuum, verum etiam duas partes bonorum ſibi fuiſſe applicatas, hoc enim expreſsè repugnat verbis diſmembrationis Gregor. XIII. quæ ſic habet duas partes ex tribus, fructuum, redditnum, & prouentuum, iurium, & emolumentorum quorumcumque, perpetuò ſeparamus, & diſmembramus, illaſque ſic ſeparatas dicto monaſterio applicamus, &c. & hoc eſt conforme inſtrumento ſeparationis ſubſequutæ, in quo non aſſignantur monialibus villæ, ſed fructus ex illis percipient, & quatenus adeſſent, alioqui dubium circa declarationes inſtrumenti ſeparationis illud declarari ſecundum literas Apoſtolicas diſmembrationis, à quibus totum hoc negotium dependet, nec alium fuiſſe ſenſum ipſarum, & Monialium patet ex confeſſione in articulis, dum dicunt arrendaſſe fructus, & non bona ex libro Congregationis, qui pro Monialibus allegatur, loquitur enim de duabus partibus fructuum, & redditnum, & cum hoc concordant teſtes, denique poſſeſſio monaſterij, & bonorum fuit capta à Congregatione per triennium ante inſtrumentum ſeparationis Monialium. Quare non potuit Congregationi quoad bona præiudicare. Quare &c.

R. P. D.

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Fideicommiſſi de Paluzellis.

Lunæ 28. Februarij 1611.

ARGVMENTVM.

Filij an patris dicantur agnati, nepoteſque ex filio numquid auo dicantur agnati, & ſui hæredes, ſubſtitutioniſque primo gradu effecto caduco, numquid, & quomodo ſuccedant ſubſtituti in ſecundo gradu.

SVMMARIVM.

Filij poſiti in conditione cenſentur vocati vigore ſtatuti Vrbis, quicquid ſecus ſit de iure communi, n. 1. & 2.

Filius dicitur patri agnatus, num. 2. vbi declaratur hæc concluſio, & n. 3.

Nepotes ex filio numquid auo dicantur agnati, & quomodo, n. 2. & ſeqq.

Sui hæredes quinam dicantur, n. 4.

Nepotes ex filio numquid dicantur auo ſui hæredes, n. 5.

Subſtitutionis primus gradus ſi factus fuerit caducus, tunc intrat gradus ſubſequens, ac reputatur, quaſi in præcedenti gradu facta fuiſſet ſubſtitutio, num. 6. Declara, vt n. 7. & ſeqq.

Subſtitutus ſubſtituti dicitur hæredis ſubſtitutus, n. 7. Declara vt n. 8. & ſeqq.

Subſtitutio compendioſa dicitur facta vbi mortis ſit mentio, num. 8. etiam quod non fuerit adiecta dictio quandocumque.

DECISIO CCCXXXII.

1 IN teſtamento, quo Iſabella deceſſit, ſibi hæredem vniuerſalem inſtituit Laurentium ipſius filium, cui quandocumque ſine filijs legitimis decedenti ſubſtituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum Alexandrum Paluzellum teſtatricis virum, iſti tamen decedenti ſine conſanguineis, affinibus, agnatis, ſeu cognatis maſculis, ſeu fœminis ſubſtituit Venerabile Hoſpitale S. Iacobi dell'Incurabili. Defuncta verò Teſtatrice, Laurentius hæreditate illius adita obijt ſine filijs de anno præterito 1610. præmortuo tamen Alexandro de anno 1604. qui filios ex ſecundis nuptijs reliquit, nempe Franciſcum, Tiberium, Iuliam, & Hieronymam, qui hodie quaſi Romani, & poſiti in conditione in vltima ſubſtitutione facta Alexandro ad fauorem Hoſpitalis prætendunt ſe vocatos ad iſtud fideicommiſſum, ſtante Vrbis Statuto *lib. 1. cap.* 12. quicquid alias ſit de iure communi, ſed quia pro parte DD. de Maſſa prætenditur caducata ſubſtitutione Alexandri prædefuncti, Laurentio caducaſſe etiam vocationem, & ſubſtitutionem filiorum Alexandri, & ſic non poſſe dici ad illorum fauorem hodie adeſſe fideicommiſſum. Dubitaui an de illo conſtet ad fauorem dictorum fratrum, & Domini affirmatiuam fuerunt amplexi.

2 Primo, quia in dicta conditione fuerunt poſiti affines, & agenti Alexandri, qui non poſſunt negari vocati ſtante dicto ſtatuto, nec poſſunt negari agnati Alexandro, cùm ſint illius filij, vt eſt text. in hæc verba, *filius patri agnatus proximus eſt ff. de ſuis, & legit. hæred.* quem tenet Alciat. *lib. 3. peregr. iur. c.* 25. legendum cenſet addita negatiua, nempè *agnatus proximus non eſt*, ſentiens Alciat. quod filij conſiderati inter ſeipſos, tunc agnati ſunt patri, ſecus ſi reſpectu patris contemplentur, quia tunc non agnati patri, ſed nati illi dicuntur, quod & ſenſit Menoch. *lib. 4. præſum.* 88. *n.* 19. & pro hac parte ponderat Alciat. *text. in l. ſcripto ff. vnde liber. vbi de nepotib.* reſpectu aui dicit conſultus, ſine dubio illos auo non eſſe agnatos.

3 Sed his non obſtantibus Domini contra Alciat. tenuerunt, *& text. in d. l. ſi filius*, legendum eſſe ſine prædicta negatiua, cùm illa tam Pandectæ Florentinæ repugnent, quam vulgata lectio, & aſſentit Accurſ. *in l. fin. in gl. verb. ſui dicuntur ff. de gradib. & affi.* & hanc lecturam ſequitur Cuiac. contra Alciat. *obſeruat. lib. 14. cap.* 11. ibi quid enim eſt cenſus, quam filium patri eſſe proximum agnatum, & Soccin. iun. *conſ. 9. lib.* 13. *n.* 2. quem refert, & ſequitur Peregr. *de fideicomm. art.* 22. *n.* 25. & Ioan. Robert. *recept. lib. 1. cap.* 2.

4 Et facit, quia vt dicit text. *in l. fin.* proximiores ex agnatis ſui dicuntur, quod ſi ſui, ergo filij, cùm illi in poteſtate patris exiſtentes dicantur ſui, *§. ſunt autem Inſtit. de hæred. qualit. l. in ſuis de liber. & poſth. l. liberorum* 220. *ff. de verb. ſign.* ibi, hos enim omnes ſuorum appellatione lex 12. tabul. comprehendit, prout illum text. legunt Pandectæ Florentinæ, & Anton. Auguſt. *in l.* 12. *tabul. n.* 23. *in fin.* & comprobatur ex fragmentis Vlpiani *in tit. de legit. hæredit. verba legis* 12. *tabul.* referentis, ergo ſi ſui nempè filij dicuntur proximiores ex agnatis, ſequitur, quod filij ſunt agnati patri, in cuius poteſtate ſunt, & cuius reſpectu dicuntur ſui.

5 Quibus non obſtat text. *in d. l. ſcripto*, vbi de nepote videtur affirmare ſine dubio non eſſe agnatum auo, ſed ille text. benè inſpecto potius contrarium ex illo valet deſumi, cùm ibi filio teſtatoris exhæredato, & defuncto dubitaretur, an nepos ex illo filio ſuſceptus auo ſuus hęres eſſet, & reſpondet Conſultus non poſſe dici, nepotem hæredem aui, & non ſuum, alioquin text. dicit in hæc verba, ſi non ſuus hæres eſſet, quo iure hæres erit, qui ſine dubio non eſt agnatus, vbi non negatur ſimpliciter, nepotem eſſe agnatum auo, ſed negatur eſſe agnatum, ſi non eſt ſuus, ergo in contrario ſi eſt ſuus, & in poteſtate aui, prout text. vult, ſequitur quod erit agnatus ex mente eiuſdem text. *& ibi gloſ. in verb. agnatis*, & ſic potius text. intelligit nepotem in poteſtate aui, & ſic ſuum illi eſſe agnatum deficiente auctoritate ſuitate in nepote ſine dubio non eſſe agnatum.

6 Secundò principaliter DD. pro iſtis filijs Alexandri tenendum cenſuere, quia licet Alexander ſubſtitutus primo loco dumtaxat Laurentio fuerit illo præmortuus, & ſic primus gradus ſubſtitutionis factus fuerit caducus, nihilominus intrat gradus ſubſequens, & ſic filij Alexandri in illo comprehenſi, non quia ſuccedant Alexandro in gradu perempto contento, ſed ipſi Laurentio hæredi, ac ſi illi ſubſtituti fuiſſent, & præcedens gradus factus non fuiſſet ad text. *in l. 1. §. pro ſecundo C. de caduc. toll.* & poſt Bart. tradunt communiter DD. *in l. quamdiu inſtitutus ff. de aquirend. hæred.* Paul. de Caſtr. *conſ.* 152. *n.* 1. *lib.* 1. Soccin. *conſ.* 52. *n.* 15. *lib.* 1. Curt. iun. *conſ.* 83. *n.* 4. Iaſ. *conſ.* 148. *n.* 13. *lib.* 2. & Corn. *conſ.* 180. *n.* 3. *lib.* 4. cum alijs, quos refert, & ſequitur Gabriel. *conſ.* 115. *n.* 3. *& ſequent. lib.* 1.

6 Certum eſt enim, quod ſubſtituti eſt hæredis ſubſtitutus, *ad text. in l. ſi Titius, & in l. cohæredi ff. de vulg. & vtrobiq. DD.* Gabr. vbi ſupra Rot. *deciſ.* 648. *par.* 1. *diuerſ.* Caducitas enim huiuſmodi non modo impedit, quo minus fideicommiſſum debeatur, Bald. *conſ.* 83. *lib.* 4. Paul. *conſ.* 422. *verſ. in contrarium videtur* 2. Gabr. *vbi ſupra n.* 8. iſto tamen caſu ſubſtitutio ſecunda fit prima, Imol. *in d. l. quamdiu n.* 3. & notat Bald. *in l. 3. §. fin. ff. de liber. & poſthum.* & ſatis eſt ad iſtum effectum hæreditatem aditam fuiſſe ab ipſo granato, penes quem fideicommiſſum caducum remanet cum onere reſtituendi ſequentibus in gradu, *ex text. in d. §. pro ſecundo*, cum alijs ſupra adductis, & pro prædictis facit text. *in d. l. quamdiu*, ibi, *is autem, qui tertio gradu ſcriptus eſt, ſi primo deliberante ſecundus decedat, ipſe poteſt ſuccedere.*

8 Quibus non obſtat validius fundamentum ex aduerſo adductum, nempe ſupradicta non procedere, quoties fideicommiſſum fuit nominatim relictum ab eo, in cuius perſona ſubſtitutio fuit facta caduca, cui tantum ſecundus fuit ſubſtitutus, non verò primo inſtituto, vnde relictum à primo ſubſtituto, in quo caducitas euenit, non cenſetur repetitum ab eius ſubſtituto, *l. Celſus §. quod alicuius ff. de leg.* 2. *l. ſi plures de leg.* 3. Bart. *in l. licet Imperator num.* 3. *de leg.* 1. Ruin. *conſ.* 99. *n.* 16. *lib.* 2. & de communi teſtatur Peregr. *vbi ſupra art.* 15. *n.* 26.

9 Quia fuit reſponſum obiectum non procedere ſimpliciter, quando ſecundus fuit ſubſtitutus primo ſubſtituto nominatim, niſi concurrat, fuiſſe nominatim per fideicommiſſariam dumtaxat, quo caſu procedit obiectum, ſecus tamen erit, ſi ſecundus ſubſtitutus potuerit per vulgarem intrare in locum primi ſubſtituti, tunc enim ſemper admittitur, quantumcumque ſecundus fuerit ſubſtitutus primo nominatim, & tunc hæres ſemper cenſetur grauatus reſtituere huic vltimo ſubſtituto, iuxta doctrinam Bart. *in d. l. quamdiu num.* 10. *verſ. item facit*, quam ibi ſequuntur Ang.

Imol.

Imol. & alij, & Alex. *conſ.* 7. *num.* 1. *&* 2. *lib.* 1. Iaſ. *in l.* 1. *num.* 28. *& ſeq. ff. de vulg. idem conſ.* 132. *num.* 5. *lib.* 1. vbi hanc dicit communem, & plures pro illa adducit, quam etiam dicit receptam, Soccin. iun. *in conſ.* 94. *n.* 41. *tertio dubio lib.* 1. Gabr. *d. conſ.* 115. *n.* 12. Peregr. *d. art.* 15. *n.* 14. plures pro hac parte adducens.

10 Et hic eſt caſus noſter, cùm ſubſtitutio illorum filiorum facta Alexandro fuerit compendioſa ex mentione mortis in illa indefinitè facta, ibi *cui Alexandro morienti ſine conſanguineis, agnatis, &c.* iuxta doctrinam Bart. *in l. centurio n.* 26. *& n.* 32. *de vulg.* Alex. *conſ.* 71. *num.* 3. *lib.* 2. Curt. iun. *conſ.* 86. *n.* 3. qui teſtantur hanc eſſe communem, etiamſi non fuerit adiecta dictio *quandocumque*, Menoch. *conſ.* 215. *n.* 1. In compendioſa autem cum vulgaris contineatur ex Bart. & communiter DD. *in d. l. centurio*, ſequitur quod ſubſtitutio iſtorum filiorum facta Alexandro ſit vulgaris, & per illam in locum Alexandri prædefuncti, inſtituto intrare quandocumque Alexandro nominatim ſubſtituti fuerint. Ex quibus ſic reſolutum fuit.

REVERENDISS. P. D. MANZANEDO.

Bononieñ. de Paſſis.

Veneris 4. Martij 1611.

A R G V M E N T V M.

Monaſterium, ad quod ex perſona Monachi nihil peruenit, non tenetur ſoluere eius debita, quamuis poſt ingreſſum in monaſterium occaſione illius hæreditas ſuperuenerit, quæ eo caſu immediatè dicitur delata monaſterio, ſed debent ſolui de donatis ab ipſo ante ingreſſum.

S V M M A R I V M.

Monaſterium non tenetur ſoluere debita illius, ex cuius bonis nihil ad religionem peruenit, num. 1.

Commodum non habens, neque debet habere incommodum, num. 1.

Hæredem habere non dicitur, qui nihil poſt ſuam mortem relinquit, n. 1.

Hæreditas ſuperueniens poſt profeſſionem emiſſam in religione dicitur delata monaſterio immediatè, non monacho, num. 2.

In dubio debet accipi illa interpretatio, quæ religioni fauet, num. 2.

Equites Hieroſolymitani non ſibi, ſed religioni acquirunt ſicut alij religioſi, n. 2.

Sententia vitiatur per expreſſum etiam in modico, n. 3.

Expreſſis in vna parte ſententiæ influit in reliquas, n. 3.

Executio debet iuſtificari ex deductis, non ex deducendis, num. 4.

Executio nulliter facta debet reuocari, n. 4.

D E C I S I O CCCXXXIII.

1 PEndente iſta cauſa coram R.P.D. Varella fuit per ipſum decretum mandatum executiuum contra Religionem Hieroſolymitanam pro ſumma ſcutorum duorum millium, à quo pro parte Religionis appellatio fuit interpoſita, & cauſa in Rota mihi commiſſa dubitaui, an dictum decretum mandati executiui eſſet reuocandum. Et Domini affirmatiuè reſpondendum cenſuerunt, cùm ſit certum in facto prout & partes admittunt. Equitem Fuluium ante aſſumptionem habitus dictę Religionis donaſſe ſuis fratribus omnia eius bona paterna, & materna, & per conſequens ex illius perſona nihil ad Religionem ex dictis bonis peruenisse, ſicque nec illam ad Fuluij debita teneri, cùm ille ſine bonis Religionem fuerit ingreſſus, nec illi in aliquo Religio ſucceſſerit, notat Hoſtienſ. *in cap. vnic. num.* 10. *de obligat. ad ratiocin*, & Roman. *conſ.* 292. *num.* 2. Abb. *conſ.* 102. *n.* 4. *&* 5. *lib.* 2. tradit Innoc. *in c. in præſentia n.* 5. *verſ. item monaſterium de probat. & ibi Doctor.* Vnde iudicium factum contra Religionem vti hæredem Equitis Fuluij viſum fuit nullum: & iniuſtum, cùm illo nomine nulla creditoribus competeret contra Religionem non hæredem Fuluij actio.

2 Quod ſi dicatur poſt ingreſſum Religionis Fuluium fuiſſe hæredem Celſi, & Religionem hæredem Fuluij, quamuis ex perſona Celſi, & ſic contra illam ritè iudicium fuiſſe motum. Neque hoc ſubſiſtere videtur, cùm Fuluius iam Religionem profeſſus, non fuerit hæres Celſi ſui fratris, ſed Religio immediatè, quamuis ex perſona Fuluij, hæreditas enim ſuperueniens poſt ingreſſum Religionis non dicitur delata Monaſterio, iuxta tradita per Ioan. Andr. & Innoc. *& communem Canoniſtarum in c. in præſentia de probat.* & quamuis Bartol. Bald. & plures legum profeſſores *in l.* 1. *de vulg. & pupil.* contrariam ſententiam teneant, nihilominus non deſunt ex eiſdem qui Canoniſtis aſſentiant, prout eſt Paul. de Caſtr. *in l. cum proponas n.* 4. *C. de hæred. inſtit. & in l. non eſt dubium C. de iur. deliber. & in l. legatum de l. primo*, & Imol. *in l. ſi pater familias, de liber. & poſthum.* & Franciſc. de Rampo *in d. l. cum proponas, & in l. poſt aditam C. de impuber.* & alicui opinioni eſt adhærendum, tanquam Religioni fauenti, vt notat Ruin. *conſ.* 204. *num.* 12. *& in conſ.* 206. *n.* 6. *lib.* 1. vbi illam dicit communem, quod magis procedit, cùm Equites Hieroſolymitani, non ſibi, ſed Religioni acquirant, prout alij profeſſi, Authent. *ingreſſi, C. de ſacroſanct. Eccleſ. & notatur in d. c. in præſentia*, & in terminis de Equitibus Hieroſolymitanis tradit Illuſtriſſimus Tuſcus *tom.* 4. *concl.* 207. *incip. milites ſeu equites*. Ex quo ſequitur, quod agendum erat contra Religionem vti hæredem Celſi mediante perſona Equitis Fuluij, non autem vti hæredem ipſius Fuluij, & obligatio Cameralis erat extendenda ex Celſi obligatione non autem Fuluij, quod ſufficere videbatur pro reuocatione dicti decreti.

3 Nihilominus fuit vlterius conſideratum, quod fratres Paſij, qui vendiderunt prædium poſtea euictum erant quinque, nempe Celſus, Iacobus, Fuluius, Franciſcus, & Octauius, vnde quilibet pro quinta teneretur, cùm non adſit obligatio in ſolidum de euictione, aut ſtante ceſſione Fuluij ad fauorem reliquorum fratrum, Celſus tanquam vnus teneretur tantum pro quinta parte. Quod ſi dicatur donationem Fuluij tantum fuiſſe factam ad fauorem Celſi, & Franciſci, aliàs Laurentij, tunc Celſus teneretur tantum ex ſua perſona pro quinta parte, ex perſona verò Fuluij pro dimidia quintæ partis, & ſic Religio ex perſona Celſi teneretur ſolum in vna quinta parte, & dimidia alterius. Quod ſi etiam admitteretur, Religionem ex perſona Fuluij pro vna quinta parte, & ex perſona Celſi pro alia quinta teneri, ſemper erit verum, quod tam iſto, quàm quolibet ex ſuperioribus caſibus executio pro dimidia hæreditatis fuit exceſſiua, cùm dicta dimidia hæreditatis conſiſteret ex duabus quintis partibus cum dimidia, exceſſus autem etiam in modico vitiat ſententiam, Caſtrenſ. *in l. ſi non ſortem §. ſi centum num.* 2. & ibi Iaſ. *num.* 1. *de condict. indeb.* Put. *deciſ.* 323. *lib.* 1. Rota *diuerſ.* 221. *n.* 1. *par.* 2. & fuit dictum *in vna Larinen. frumenti de anno* 1577. *coram Illuſtriſſ. Blanchetto*, & aliàs ſæpius, Iniuſtitia enim exceſſus in vna parte influit in alias, quia decretum reſpectu ſummæ eſt indiuiduum, *l. in hoc iudicio ff. famil. erciſc.* gloſ. & Bartol. *in l. fin. ff. de iuriſdict. omn. iud.* & fuit dictum *in vna Ariminen. ſeu Rom. Pecuniaria* 23. *Iulij* 1593. *coram bon. mem. Gipſio, & in illa Tiburtin. Caſtrorum* 4. *Iulij* 1607. *coram D. meo Marcomontio*.

4 Nec obſtat, quod pro parte DD. de Paſijs dicitur per mortem Iacobi, ab inteſtato, & ſuſceptionem habitus Hieroſolymitani per Fuluium, & per Franciſcum habitus Ieſuitarum portiones iſtorum remanſiſſe in communi alijs duobus fratribus nempe Celſo, & Octauio, inter quos iſta bona æque fuerunt diuiſa, vnde Religio ex perſona Celſi habuit medietatem integram iſtorum bonorum, & conſequenter pro dicta medietate tenetur de euictione, & ſic mandatum videatur pro illa medietate iuſtè decretum. Quia reſpondetur hucuſque non conſtare, nec fuiſſe probatum in actis ſupradictum fundamentum, cùm nec iuſtificetur mors Iacobi ab inteſtato, nec minus quod ex perſona Franciſci, & Fuluij ſuæ integræ portiones deuenerint ad Celſum, & Octauium, & receptum eſt executionem ex deductis, non autem ex deducendis iuſtificari debere, Abb. *in cap. inter cetera num.* 8. & ibi Felin. *num.* 4. *verſ. vel dic etiam &c. de re iudicat.* & fuit dictum *in Roman. Cenſus* 4. *Decembris* 1595. *coram bon. mem. Card. Pamphilio*. Et quamuis DD. de Paſijs poſſint forſan probare incumbentia, quæ hucuſque non probarunt, quin & Religio alia plura in iſta poſitione adducta, interim tamen parte opponente reuocanda eſt executio nulliter facta ex ſupradictis, vt fuit dictum *in Toletan. Beneficij* 17. *Aprilis* 1589. *coram bon. mem. Gipſio*.

R E-

R. P. D. DAMASCENO.

Tiburtina Confinium.

Veneris 4. Martij 1611.

ARGVMENTVM.

In materia confinium admittuntur adminicula; & multum defertur congruentiæ, & veriſimilitudini, & plura conſiderantur adminicula, ac alia pro euitanda contrarietate teſtium.

SVMMARIVM.

In confinium probatione, quæ eſt difficilis probationis attenduntur adminicula, num. 1.
Argumentum à conſuetis valet, n. 2.
In confinium materia multum defertur congruentiæ, & veriſimilitudini, n. 3.
Teſtis dictum dubium declaratur per dicta aliorum, n. 4.
Dictio in circa *operatur, vt poſſit detrahi de maiori ſumma, & augeri in minori, n.* 5.
Interpretatio omnis eſt facienda pro concordia teſtium, num. 5.
Contrarietas in teſte non poteſt conſiderari, vbi eius dictum poteſt ſtare, n. 6.
Numerus ſupplet defectum teſtium, n. 6.

DECISIO CCCXXXIV.

1 FVit tentum conſtare de exiſtentia duorum terminorum, videlicet primi in monte nuncupato il Follogrande, ſecundi verò in plano S. Mariæ in Peſuli, & etiam de eorum euulſione. Et quantum ad exiſtentiam illa viſa fuit pleniſſimè probata, ex quinque teſtibus datis in Summario Communitatis Sancti Poli, num. 2. quorum primus eſt Baptiſta Mediolanenſis, ſecundus Blaſius Galleſius de Manticello, tertius de Taglacozzo, quartus Sanctes de Roccagiouane, quintus Franciſcus Agatonius, cum quibus concordant duo inſtrumenta recognitionis factæ ad inſtantiam Communitatis Sancti Poli per Notarium, & teſtes, de quibus eodem Summario *n.* 1. quæ recognitio, licet non ſit facta parte citata, & cum iudicis decreto, attamen deſeruit pro adminiculo, quæ adminicula in hac materia confinium, quæ ſolet eſſe difficilis probationis multum attenduntur, *c. cum cauſam in fin* & ibi Bald. *in princip.* Felin. *num.* 1. *de probat.* Alex. *conſ.* 90. *num.* 4. *lib.* 6. Dec. *conſ.* 42. *num.* 10. Pariſ. *conſ.* 27. *num.* 15. *lib.* 1. Iarè Hier. de Monte *tract. de finib. cap.* 53. *& ſeq.* Rota *in cauſa Eſina bonorum* 23. *Ianuarij* 1585. *coram Robuſterio relat. inter diuerſ. impreſſ. deciſ.* 310. *par.* 2.

2 Et pro adminiculo etiam deſeruiunt reuelationes metu excommunicationis factæ, de quibus eodem Summario, *num.* 3. & teſtes de auditu, de quibus eodem Summario, *num.* 5. Et pro adminiculo quoad terminum Folligrandi, deſeruit inſtrumentum de anno 1520. de quo eodem Summario, *num.* 6. Et teſtes ſuper eo, quod locus Folligrandi ſit confine, de quibus eodem Summario. *num.* 7. Et quoad terminum Sanctæ Mariæ in Peſuli vltra teſtes, & adminicula, de quibus ſupra, ſuffragantur teſtes, de quibus eodem Summario, *num.* 8. Deponentes locum eſſe confine. Vnde fit multum veriſimile, quod in confinibus fuerint appoſiti termini, arguendo à conſuetis, *iuxta not. in l. ſi quis donaturus,* & ibi gloſ. *ff. de vſufr. in l. item ſi vnus §. fin. ff. de recept. arb. in l. ſi prius §.* 1. *ff. de aq. plu. arc.* Bart. & Ang. *& alij in l. certi conditio §. ſi nummos ff. ſi cert. pet.*

3 Et exiſtentiæ vtriuſque termini, præbet maximum adminiculum terminus plani Montis Nucci acceptatus ab vtraque parte, ex quo duo reſultant. Alterum quod ſicut fuit inter duo territoria appoſitus iſte terminus, ita & fuerint appoſiti alij, cùm territoria per longum ſpacium ſe ad inuicem coniungant. Alterum quod termini fuerint potius appoſiti in loco prætenſo per Communitatem Sancti Poli, quam in alio, ex quo ille locus magis aptè correſpondet dicto primo termino non controuerſo, quàm alteri, vt patet ex planta. Et in hac materia multum defertur congruentiæ, & veriſimilitudini, Menoch. *conſ.* 147. *n.* 61. Corn. *conſ.* 333. *n.* 10. *in fin. & n.* 11. *vol.* 1. Natt. *conſ.* 672. *n.* 18. Decian. *conſ.* 17. *n.* 20. *vol.* 3. Rot. *in cauſa Balneoregien. Confinium* 19. *Decembris* 1603. *coram me.*

Circa appoſitiones, quæ fiebant contra teſtes, de quibus in prædicto Summario, *num.* 2. illæ viſæ fuerunt benè ſublatæ per Informantes pro Communitate S. Poli. Nam ad illud quod Franciſcus Agatonius non exprimat Montem in cuius medio inuenit terminum. Fuit reſponſum, quod illius dictum declaratur per alios dictum Montem exprimentes, Purpur. *conſ.* 133. *num.* 23. Rimin. ſen. *conſ.* 285. *num.* 36. Et quod teſtis generaliter loquens ſuppleatur per alium in ſpecie deponentem, eſt deciſio Cæſ. de Graſſ. 8. *num.* 10. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* quoad contrarietatem, quod aliqui ex teſtibus dicant, quando fuit facta viſitatio terminum fuiſſe factum, alij verò, quod non fuit tactus, ſed relictus vt ſtabit. Fuit dictum poſſe concordari, quia vt aliqui explicant, terminus fuit aliquantulum fractus, cum malleo, vt videretur an eſſet de Trauertino. Vnde teſtes dicentes de fractura, poſſunt intelligi de iſta, alij verò deponentes non fuiſſe tactum poſſunt intelligi de euulſione, vt denotant ſubſequentia verba ibi: *Ma laſciatelo come ſtaua.* 4

Circa aliam contrarietatem, quod primus teſtis dicat terminum fuiſſe altum à terra *da tre palmi incirca.* Secundus verò dicat *da vn palmo piu o meno.* Vltra quod variatio non videbatur circa ſubſtantialia. Fuit dictum, quod ex quo vterque deponebat per verbum *in circa piu o meno,* poterant reduci ad concordiam detrahendo virtutem illius dictionis *in circa* à maiori ſumma, de qua deponit primus teſtis, & virtute eius dictionis augendo minorem ſummam, de qua deponit ſecundus teſtis, iuxta illud quod in terminis huius dictionis tradunt Doct. & præcipuè Alciat. *in l. hac adiectio ff. de verb. ſign.* Ang. *conſ.* 94. *num.* 4. *in fine,* Pariſ. *conſ.* 104. *n.* 35. *lib.* 1. Mandell. *conſ.* 266. *num.* 34. Rot. *in cauſa Parmen. Status* 3. *Decembris* 1607. *coram R. P. D. meo Ludouiſio.* Et clarum eſt eſſe faciendam omnem interpretationem, vt teſtes ad concordiam reducantur, *gloſ. & Scribentes in cap. cum tu, de teſtibus.* Alia contrarietas, quod vnus teſtis dicat, Viſitationem fuiſſe factam ante prandium, alter verò poſt prandium poteſt ſaluari, quia tempore viſitationis vnus teſtis iam ſumpſiſſet prandium, alter verò non. 5

Alia contrarietas, quod primus, & ſecundus teſtis dicant, *Che il termine era di Trauertino,* Franciſcus verò Agatonius dicat, *Che era di certa Pietrauia, biancauia,* eſt æquiuocum, & apud imperitos lapidum, vbi non eſt vis in materia, poteſt comprehendere etiam il Trauertino. Circa illud quod teſtes expreſsè deponant de viſione facta vna die, & tamen dentur de eo inſtrumenta, ex quibus apparet viſionem fuiſſe factam duobus diuerſis diebus. Fuit dictum ex hoc non ſequi aliam contrarietatem, quia affirmatio quod viſio fuerit facta vna die, non excludit, quod alia non fuerit facta, cùm poſſit ſimul ſtare *ad l. non hoc C. vnde cogn. c. in præſentia de probat.* Alex. *conſ.* 134. *n.* 1. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 109. *n.* 3. Et in omnem euentum quatenus prædicti teſtes in aliquo deficerent, ſupplet numerus, Gabr. *tit. de teſtib. concl.* 6. *num.* 1. *& ſeq.* Et adminicula, Crauet. *conſ.* 178. *n.* 4. Circa menſurationem territorij Sancti Poli, teſtes & inſtrumenta, ex quibus prætendunt Informantes pro Vicouario probari, quod pars territorij, in qua erant poſiti iſti termini, verè ſpectat ad Vicouarium, fuit reſponſum, quod quicquid concludat, de quo erit in ſuo loco agendum, ex illis non reſultare negatiuam, quod termini ſaltem de facto non fuerint poſiti in loco *detto il Follogrande, & il piano di Santa Maria,* de quo tantum facto modò quæritur. Quantum ad ſecundam partem dubij, an ſcilicet probetur euulſio, viſum fuit Dominis modicum elaborandum. Nam præter quod illa ſatis probatur ex viſione facta de anno 1579. à D. Gemmario, Informantes pro Vicouario negant huiuſmodi terminos aliquando fuiſſe in loco de quo quæritur, & proinde includunt etiam tempus præſens, &c. 6

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
D. CARD. BONONIEN.

Hiſpaleñ. Habitus.

Veneris 11. Martij 1611.

A R G V M E N T V M.

Puritas ſanguinis ex quibus probetur, & famæ probatio, vt concludat quid requiratur.

S V M M A R I V M.

Puritas ſanguinis de iure præſumitur, num. 1. vbi quod talis præſumptio transfert onus probandi in aſſerentem contrarium, & efficit vt cenſeatur probata puritas eo ipſo, quod impuritas non eſt probata.

Puritas probatur per teſtes de publica voce, & fama, num. 2.

Puritas patris neceſſario concludit puritatem filij, n. 2.

Perſona patris non dicitur diuerſa a perſona filij, n. 3.

Pater, & filius ſunt vna, & eadem perſona, n. 3.

Sententia, & probationes facta in cauſa ſtatus probant, quoad omnes, n. 3.

Puritas ſanguinis probatur ex eo, quod quis fuit admiſſus ad habitum, qui non ſolet concedi niſi ijs, qui ſunt puri, num. 4.

Fama non probatur per teſtes deponentes per verba præſentis temporis, n. 5.

Fama debet eſſe ſolida, conſtans, & perpetua, n. 5.

Famæ probatio, vt releuet nihil debet habere in contrarium, num. 5.

Probatio per plures teſtes alijs præfertur, n. 6.

Fama boni præualet famæ mali, n. 6.

Probatio debet haberi pro facta, quando per eum qui probare debuit non ſtat, n. 7.

D E C I S I O CCCXXXV.

1 DVbitaui, an D. Ioannes ſit admittendus ad habitum Equitum Iuſtitiæ Hieroſolymitanorum, & à quo tempore. Quoad primam partem difficultas non fuit reſpectu nobilitatis, quia illa vndequaque plenè, & abundanter eſt probata, ſed ſolum circa puritatem, & quidem ſuper vno ex quatuor lateribus tantum, quia quoad alia tria non eſt, neque fuit controuerſia, imò habet in ijs declarationem Concilij fauorabilem. Super latere Donnæ Iſabellæ Auiæ paternæ ipſius D. Ioannis fuit quæſtio, quia prætendebatur illam deſcendere à Magno illo Paulo Burgeñ. Archiepiſcopo, qui ante Chriſtianam fidem ſuſceptam fuit inſignis legis Moſaicæ Rabinus.

2 Verum viſum fuit Dominis hoc non probari, ſed potius contrarium ex præſumptione iuris, quæ militat pro puritate, vt fuit dictum *in vna Toletana Portionis 2. May* 1594. *coram Illuſtriſſimo Cardinali Mantica*, & pleniſſimè deductum *in cauſa Toletana Canonicatus 10. Septembris* 1608. *coram R. P. D. meo Marcomontio, & in Pacen. Puritatis 6. Aprilis anni ſequentis, coram R. P. D. meo Manzanedo*, in quibus plures aliæ deciſiones Rotales referuntur, quæ præſumptio, vt dicitur in dictis deciſionibus non ſolum liberat ab onere probandi puritatem, & reijcit onus probandi in eum qui contrarium contendit, *l. fin. in princ. ff. quod met. cauſ. l. ſcriptura in fin. ff. de iure dot. l. ſine poſſidetis C. de probat.* ſed etiam efficit, vt cenſeatur probata puritas eo ipſo, quod impuritas non eſt probata.

3 Iſtam præſumptionem coadiuuant ſex teſtes, qui dantur pro parte Don Ioannis deponentes de eius puritate, & melius comprobant alij viginti, & plures teſtes examinati pro Licentiado Caſtaneda patre ipſius Don Ioannis, cùm peteret admitti, prout admiſſus fui ad habitum eiuſdem militiæ, qui teſtes optimè deponunt de publica voce, & fama de eius puritate, quæ probatio ſufficit in hac materia, Bald. *in l. prouidendum C. de poſtul.* Tiraquell. *de nobilit. c. 5. n. 8.* Et fuit reſolutum *in cauſa Toletana Portionis 27. Ianuarij* 1595. *coram Illuſtriſſimo Cardinali Mantica, in Oxomen. Statuti 27. Iunij* 1601. *coram R. P. D. meo Decano, in Legionen. Canonicatus 3. Iulij* 1602. *coram R. P. D. meo Coccino, & in Burg. admiſſionis ad habitum 26. Ianuarij* 1604. *coram R. P. D. meo Lancellotto*, & ſæpiſſimè in alijs, & cùm impuritas obiecta D. Ioanni ex perſona Iſabellæ prætendatur ex latere paterno, non eſt dubium, quod puritas patris neceſſario concludit puritatem filij, cùm eadem dicatur vtriuſque origo, *l. aſſumptio §. 1. ff. ad municip.* Faciunt latè tradita per Tiraq. *de nobilit. c. 15.* & fuit dictum *in dicta Burgen. Admiſſionis ad habitum*.

Non obſtat, quod dicti teſtes ſint examinati in alio iudi- 3
cio, & inter diuerſas perſonas, quia primo hoc negari poteſt. Nam ſicut ex vna parte eſt religio Hieroſolymitana, quæ ſemper eſt eadem, ita ex alia parte fuit perſona patris, quæ non eſt diuerſa à perſona filij, *l. vlt. C. de impu. & al. ſubſtit. l. cum ſcimus §. vlt. C. de agr. & cenſ. lib. 11.* Pater enim, & filius ſunt vna identitas, vt dicit Bald. *conſ. 294. n. 1. ante med. lib. 1.* cum cumulatis per Tiraq. *in l. ſi vnquam in præfatione num. 15. & ſeqq. C. de reuoc. don.* Et ad iſtum effectum ſufficit, quod perſona non ſit omninò alia, vt per Alexand. *in l. ſæpe num. 69. ff. de re iud.* Vbi enim eſſent perſonæ diuerſæ, cùm agatur de ſtatu perſonæ, ſententia quantumcumque inter alios lata, & teſtes quantumcumque inter alios recepti, & examinati faciunt ius, & probant quoad omnes, *l. ingenuum, & ibi not. ff. de ſtat. hom.* Bald. & Salyc. *in l. 2. C. quib. res iud. non noc.* Alex. *in l. ſæpe num. 62. ff. de re iud.* cum multis per Surd. *deciſ. 289. n. 17.* & dixit Rota apud Achill. *deciſ. 5. de ſent. & re indic.* Mohedan. *deciſ. 8. eod. tit.* Creſcent. *deciſ. 18. de probat.* & fuit in iſtis terminis dictum *in deciſionib. Toletana & Pacen. allegatis*. Nec habet obſtare, quod habitus fratris Capellani quem ſuſcepit pater Don Ioannes differat ab habitu fratris Equitis de iuſtitia, quæ prætendit ipſe D. Ioannes. Nam differentia poteſt quidem conſiderari circa probationem nobilitatis, ſed quoad puritatem nulla eſt diſparitas, quia in vtroque habitu requiritur.

Et vbi non eſſent teſtes, ſufficere deberet ad probandam 4
puritatem patris, quod ipſi fuerit admiſſus ad ſuſcipiendum habitum, qui non ſolet concedi, niſi illis qui ſunt puri ſanguinis, Dec. *conſ. 66. num. 50. lib. 3.* Fuit dictum *in Toletana Portionis 13. Martij 1595. coram Illuſtriſſ. Cardin. Mantica, & in pluribus alijs relatis in dicta Burgen. admiſſionis ad habitum*. Accedit depoſitio teſtium examinatorum de anno 1521. ad inſtantiam Ferdinandi de Cartagena patris Donnæ Iſabellæ deponentium de illius nobilitate, & puritate. Necnon teſtes deponentes Licentiatum Petrum de Caſtagnida fuiſſe Conſultorem, & Aduocatum Sanctæ Inquiſitionis Hiſpaleñ. ad quod officium non admittuntur impuri. Item teſtes examinati de mandato Ordinarij ad inſtantiam Alphonſi Damirol. deſcendentis ex dicto Ferdinando patre Donnæ Iſabellæ deponentes de iſta puritate, quæ omnia inſimul iuncta mirum in modum coadiuuant intentionem D. Ioannis, & comprobant eius puritatem, vt ponderauit Rota *in vna Oneten. Canonicatus 24. Ianuarij 1578. coram bon. mem. Cardin. Seraphino*, & plenius *in dictis deciſionibus Toletana, & Pacen.*

Quibus ſtantibus non obſtant teſtes deponentes ſuper 5
impuritate reſpectu D. Iſabellæ de publica voce, & fama, quia aliqui fuerunt examinati extra locum originis contra ſtatuta Religionis, & omnes reſtringunt famam ad tempus depoſitionis, cùm vtantur tantum verbo præſentis temporis *eſt*, & ſic non probant famam, quæ releuet, Corn. *conſ. 198. ſub num. 12. lib. 2.* Caputaq. *deciſ. 9. par. 2.* Et fuit ſæpius reſolutum, & vbi fama eſſet legitimè probata. Attamen non releuaret, tum quia confunditur ex ſupradictis, & non poteſt dici ſolida, conſtans, & perpetua, ſicut requiritur, vt poſt Bald. quem allegat, tradit Marſil. *in l. de minore §. plurimum n. 36. ff. de quæſtion.* Menoch. *qui concordan. allegat. conſ. 195. n. 86.* & dixit Rota *in illa Placen. habitus*, & probatio famæ, vt releuet, nihil debet habere in contrarium, & nullam contradictionem, Roland. poſt alios, quos citat *conſ. 3. n. 48. lib. 1.* Et fuit dictum *in illa Oneten. Canonicatus*.

Accedit, quod cùm habeamus contrariam famam puri- 6
tatis probatum, vtique hæc eſt præferenda, tum quia multò plures teſtes de ea deponunt, Rimin. ſen. *conſ. 6. n. 38.* Tum quia nititur præſumptioni, quæ, vt dictum eſt, ſtat pro puritate ſanguinis, Anch. *conſ. 189. n. 7. circa med.* Surd. *conſ. 151. ſub num. 79.* Tum etiam, quia in concur. in fama boni præualet famæ mali, Anchar. *conſ. 189. poſt num. 7.* Abb. *in c. contingat in fin. de accuſat.* cum alij per Gabr. *de teſt. concl. 4. n. 25.* Put. *dec. 2. n. 2. lib. 3.* Fuit dictum *in Oxomen. Statuti 27. Iunij 1601. cor. R. P. D. meo Decano in d. Burg. Admiſſionis*

ad

ad habitum, & ſæpius in allegatis deciſionibus Toletana, & Pacen. Præſertim, quia apparet ex teſtibus examinatis pro Didaco Naymblio famam huiuſmodi habuiſſe ortum à Commiſſarijs qui fecerunt informationem, de qua agitur.

2 Non obſtat, quod non fuerint examinati ſuper hoc quarto viginti teſtes, iuxta decretum Concilij, quia D. Ioannes depoſuit ſcut. 300. pro ſubminiſtrandis expenſis Commiſſarijs, & ad effectum, vt illi examinarentur, ſi autem Commiſſarij examinarunt nomen tantùm, nihil eſt, quod ipſi imputetur. Imò cùm per ipſum non ſteterit probatio, cenſeri debet pro facta. Vt fuit reſolutum in dicta Toletana coram D. meo Marcomontio. Et ita fuit concluſum pro admiſſione ad habitum, quæ eſt prima pars dubij. Quoad aliam partem, in qua quæritur à quo tempore debeat eſſe admiſſio, Domini ordinarunt, quod particulari dubio diſcutiatur.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Ciuitatis Caſtelli bonorum.

Veneris 18. Martij 1611.

A R G V M E N T V M.

Conſenſus mariti requiſitus à ſtatuto in teſtamento vxoris probatur ex mariti præſentia, & ex lapſu multi temporis, etiam in præiudicium tertij.

S V M M A R I V M.

Conſentire plures inuicem videntur, quando faciunt eundem actum, num. 1.
Confeſſio non probatur per teſtes ſingulares, n. 2.
Conſenſus probatur ex præſentia, n. 3.
Conſenſus mariti ſi à ſtatuto ſit requiſitus in teſtamento vxoris ſufficit, quod de eo vndecumque conſtet etiam per particulare inſtrumentum, nec requiritur quod in teſtamento enuncietur, n. 3.
Præſumptionum multiplicatio non admittitur, n. 4.
Fallit quando vna venit in conſequentiam alterius, n. 4.
Probatio vera, & non præſumpta dicitur, vbi adſunt coniecturæ, & præſumptiones concludentes, n. 4.
Conſenſus mariti in teſtamento vxoris requiſitus ex forma ſtatuti præſumitur ex lapſu 30. annorum, & ex eo, quod maritus aliquid ex bonis vxoris vigore dicti teſtamenti percepit, n. 5. vbi quod id habet locum, etiam in præiudicium tertij, ibid.
Conſenſus probatio debet eſſe vera, non autem præſumptiua, vbi ſtatutum deſiderat conſenſum, & præſentiam copulatiuè, n. 6.
Dic id procedere in ſtatuto proſpiciente integrationi perſonarum, ſecus in ſtatuto, quod proſpicit præiudicio alicuius, & quod ſolemnitatem requirit ad hoc, vt actus fiat, non autem ad hoc, vt ſic fiat, n. 6.
Conſenſus vbi requiritur propter præiudicium tertij debet eſſe expreſſus, nec ſufficit præſumptus, n. 7.
Dic verum in conſenſu qui elicitur ex ſola taciturnitate, ſecus in conſenſu præſumpto ex temporis diuturnitate, qui ſufficit, n. 7. vbi maximè ſi cum temporis diuturnitate plura concurrant, ibid.

DECISIO CCCXXXV.

INhærendo deciſionibus in hac cauſa factis coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Mellino, & coram bo.me. Domino Litta cenſuerunt Domini conſtare de ſufficienti præſentia, & conſenſu Ioannis Pazzaliæ mariti teſtamento eius vxoris.

1 Illi enim coniuges diſceſſerunt inſimul à loco ſuæ habitationis, & peruenerunt ad Oppidum Fractæ diſtans per aliquot milliaria, ibique in Sacrario, ſeu Sacriſta Monaſterij S. Mariæ, Ordinis Sancti Franciſci eadem die coram eodem Notario iiſdemque teſtibus fecerunt, quaſi per eadem verba vterque ſuum teſtamentum, ſtante horum actuum correſpectiuitate, & iunctis omnibus coniecturis, & præſumptionibus, quæ ex hac facti ſerie eliciuntur, probatur præſentia Ioannis mariti in teſtamento honeſtæ vxoris, itaut qui negat dictam præſentiam, & dicit maritum à dicto Sacratio receſſiſſe prius quam vxor teſtaretur, id probare debet, Put. *deciſ.* 385. *num.* 4. *lib.* 2. Natt. *conſ.* 67. *n.* 6. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 70. *num.* 1. & 2. & *conſ.* 355. *n.* 31. Rota *dec.* 471. *n.* 6. *par.* 1.

2 Non obſtat, quod ipſe maritus dixerit ſe non fuiſſe præſentem, id enim deponunt duo teſtes ſingulares, qui non ſufficiunt ad probandam confeſſionem, & ſecundus dicit maritum dixiſſe, quod nec ipſe fecerat teſtamentum, nec præſens fuerat teſtamento ſuæ vxoris, conſtando autem, quod maritus fecit teſtamentum, labitur fides, vel mariti, vel teſtis, ſed omiſſis alijs exceptionibus, manifeſtum eſt ex ipſis dictorum teſtium depoſitionibus, quod maritus hanc præſentiam negabat ad querelas Generi, vel filiæ, quæ in teſtamentis exhæredata fuerat, & hac etiam de cauſa coniuges ſecretò, & clandeſtinè fecerunt teſtamenta in loco extra ſuum domicilium.

3 Quo verò ad conſenſum ſatis probatur ex præſentia, *l. qui tacet de reg. iur.* Abb. *in cap. ad veſtras num.* 9. *de locat.* Natt. *conſ.* 567. *num.* 9. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 35. *num.* 16. latè Tiraq. *de retract. lignag.* §. 1. *gloſ.* 9. *num.* 158. Rota *deciſ.* 788. *num.* 10. *par.* 1. *diuerſ.* Nec facit, quod ex inſpectione teſtamenti non conſtet de tali conſenſu, ſtatutum enim non diſponit, quod præſentia, conſenſus enuncietur in teſtamento, ideoque ſufficit, quod de illis vndecumque conſtet, ſicuti deciſum fuit coram Illuſtriſſimo Mellino, & de iſto conſenſu potuit fieri particulare inſtrumentum, Cephal. *conſ.* 238. *n.* 19. Rimin. iun. qui alios allegat *conſ.* 209. *n.* 88.

4 Non obſtat, quod præſumendo præſentiam, & ex præſentia conſenſum detur multiplicatio præſumptionum contra regulas iuris. Nam illæ regulæ non habent locum, quando vna præſumptio venit in conſequentiam alterius, Put. *deciſ.* 36. *lib.* 2. Vltra quod aliqui ex Dominis dicebant dari in hoc caſu probationem præſentiæ veram non præſumptiuam, quia vbi dantur coniecturæ, & præſumptiones concludentes, tunc vera non præſumpta dicitur probatio, fuit allegata deciſio *in cauſa Oſcen. Archidiaconatus coram R. P. D. meo Lancellotto.*

5 Præſumitur etiam conſenſus ex lapſu 30. annorum, cùm in vim teſtamenti maritus habuerit vſumfructum omnium bonorum ſibi relictum in vxoris teſtamento ex latè traditis per Lamber. *de contr. mul. gloſ.* 7. *num.* 54. & Tiraq. *de leg. connub. gloſ.* 7. *num.* 39. *& ſeqq. & præcipuè, num.* 44. *vbi de commun.* & iſta præſumptio fit etiam in præiudicium tertij dato tanti temporis curſu, quamuis in decennio, ſecus eſſet dicendum vt per Lambert. *vbi ſupra.*

Non obſtat, quod vbi ſtatutum deſiderat conſenſum, & præſentiam copulatiuè debeat interuenire vera, non autem præſumptiua probatio conſenſus, vt per Ruin. *conſ.* 159. *num.* 1. *vol.* 5. quem refert, & ſequitur Lambert. *vbi ſupra gloſ.* 4. *quæſt. tertia, numero ſeptimo.* Fuit enim reſponſum quod Ruin. apertè loquitur in ſtatuto proſpiciente integrationi perſonarum. Hic autem ſumus in ſtatuto, quod proſpicit duntaxat præiudicio, & intereſſe mariti, & filiorum, atque iſtam ſolemnitatem requirit ad hoc, vt actus fiat, non autem ad hoc vt ſic fiat, Bald. *conſ.* 6. *lib.* 2. latè Gabr. *conſ.* 2. *per totum lib.* Thob. Non. *conſ.* 18. *n.* 3. Hond. *conſ.* 32. *n.* 108. *& ſeqq. lib.* 1.

6 Non obſtat, quod vbi conſenſus requiritur propter præiudicium tertij debeat eſſe expreſſus, nec præſumptus ſufficiat, ad not. per Bart. *& alios in l. quæ dotis ff. ſoluto matrim.* quia Bart. & alij loquuntur de conſenſu, qui ex ſola taciturnitate elicitur, ſecus autem quando agitur de conſenſu præſumpto ex temporis diuturnitate. Et in his terminis per Ruin. *conſ.* 111. *n.* 6. *lib.* 4. Dec. *conſ.* 409. *n.* 7. Alexand. *in l. ſecunda* §. *voluntatem in princ. verſ. hoc tamen limita ff. ſoluto matr.* & quando cum temporis curſu concurrunt ex ſerie facti plures aliæ præſumptiones, vt in hoc caſu. Atque ex his &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana legati Pij.

Veneris 18. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Vſufructuarius omnium bonorum poteſt regulariter capere vſumfructum etiam rerum legatatum, niſi in contrarium adſit aliqua coniectura, & quæ dicatur iſta coniectura.

SVMMARIVM.

Vſufructuarius omnium bonorum concurrere poteſt in vſufructu earum rerum, quæ ſunt alijs ſingulariter legatæ ſecundum communem, num. 1.

Vſufructuarius omnium bonorum non concurrit in rebus alteri legatis, quando ſic apparet de coniectura ex mente teſtatoris, num. 2.

Teſtatoris voluntas pro lege habetur, n. 2.

Vſufructuarius omnium bonorum non concurrit cum legato facto Eccleſiæ cum illo onere celebrandi tot Miſſas, n. 3. & 4. vbi quid ſi onus legato, adiectum eſt minus, & quod importat legatum, ibid.

Commodum qui non ſentit, grauari non poteſt, n. 4.

Teſtator quod non expreſſit, noluiſſe præſumitur, num. 5. vbi præſertim, quando aliquid voluit, in teſtamento expreſſit, ibidem.

Legatum generale vſusfructus omnia capit. Declara, vt num. 7.

Res vna, & eadem poteſt diuerſo cenſeri, n. 7.

DECISIO CCCXXXVI.

1 QVamuis inter Doctores non leuis ſit controuerſia, an vſuſfructuarius omnium bonorum concurrat in vſufructu earum rerum, quæ ſunt alijs ſingulariter legatæ, & opinio aſſerentium poſſe concurrere videatur magis recepta, pro qua eſt textus apertus *in l. ſi alij ff. de vſufruct. lega.* & eam tenet Bartol. *in l. Sempronio n. 1. & 2. eod. tit.* & Bart. ſequitur Pichus *in l. Titia §. Titia cum nuberet n. 69. de legat. ſecundo*, & eam communem cum Bartol. teſtatur Dec. *in l. in toto iure num. 13. de regul. iur.* Pariſ. *conſ. 94. in fine vol. 2.* Roland. *conſ. 8. n. 36. vol. 2.* Didac *variarum reſolut. lib. 2. cap. 2. n. 7.* Gabr. *conſ. 102. vol. 1.* Becc. *conſ. 98. n. 9.* Surd. *conſ. 466. num. 4. vol. 4.* quia allegant Durant. Caualcan. & alios.

2 Ab ea tamen apparentibus coniecturis contrariæ voluntatis teſtatoris eſſe recedendum affirmatiuè, Abb. qui ita opinionem Bartol. reſtringit *conſ. 4. n. 6. lib. 2.* Pariſ. *conſ. 97. n. 21. volum. 2.* Illuſtriſſ. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 9. tit. 6. n. 23. in fin.* Surd. *alleg. conſ. 466. n. 15. volum. 4.* & meritò, quia in materia vltimarum voluntatum voluntas diſponentis totum facit, & pro lege habetur *§. diſponat*, Auth. *de nupt. l. in conditionibus ff. de cond. & demonſtr.* & tanquam Regina dominatur, *l. cum quæſtio in fin. C. de leg.* Mantic. *de coniect. lib. 3. tit. 3. n. 3. & ſeqq.* Peregr. *de fideic. art. 40. n. 45.*

3 Et quoniam ex teſtamento Bartholomæi multæ deducuntur, quæ Dominis pro libertate legati viſæ fuerunt ſufficientes, ideò cenſuerunt ſententiam Vicarij eſſe confirmandam, per quam fuit declaratũ Margaritæ omnium bonorum vſufructuariæ nullum ius competere in vſufructu rerum ſingulariter relictarum Confraternitati Sanctiſſimi Corporis Chriſti in Eccleſia S. Laurentij, & Damaſi. Primò namque loco fuit conſideratum non fuiſſe dictę Confraternitati ſimpliciter legatas domos, & loca montium, ſed cum onere celebrandi Miſſas pro eius teſtatoris anima, & ſuffragio, quod onus ſicuti annexum, & inſeparabile legato ex voluntate teſtatoris legitur, meritò inſeparabilis diiudicabitur vſusfructus oneri iniuncto correſpectiuus ex natura correſpectiuorum, *l. etiam §. ex cauſa de minor. l. cum emptor. in primo ff. de reſcin. vendit. l. ſi minor. ff. de legat. 1. l. vlt. ff. de acceptilat.* Crauet. *conſ. 130. n. 2.* Menoch. *conſ. 157. n. 14. volum. 2.* maximè quia vxor iuris præſumptione non concurrit præ dilectione cum anima teſtatoris, Mantic. *de coniect. lib. 1. tit. 7. n. 9.*

Non obſtat, quod grauamen ex medietate vſusfructus, quia iuris diſpoſitione legatario non aufertur, benè poterat ſupportari, & conſequenter, quia tam reſpectu legatarij, quam vſufructuariæ teſtatoris voluntas poterat impleri, coniectura non videatur probabilis, nec concludens. Nam omiſſo, quod hoc in facto non benè iuſtificatur, ſed eſto quod longè maius eſſet legatum, quam onus, tamen fuit dictum ſeparationem in eo, quod poſſet excedere non eſſe conſiderabilem, quia legatum fuit relictum, Confraternitati vt poſſit grauari alioquin, niſi commodum ſenſiſſet, grauari non potuiſſet, *l. filiusfamilias §. Marcellus ff. de legat. primo, l. Imperator. §. primo de leg. 2. l. ab eo, C. de fideicommiſſ.* ſed non è conuerſo legatum fuit relictum principaliter ob ipſum onus, vt eſſent nudi Miniſtri, & ideò vt ſocietas teneatur ad onera debet integrum legatum habere. 4

Secundò verò loco conſiderarunt Domini Legatum factum Io. Antonio nepoti de tribus locis Montis Sanitatis, cui fuit à teſtatore prohibitum, ne poſſet fructum ex illis percipere, donec Margarita vidualiter, & honeſtè vixerit, ex qua fructus reſeruatione benè colligitur mens teſtatoris, quod in reliquis legatis voluerit ſeparare vſumfructum à proprietate, quia ſi voluiſſet id ipſum expreſſiſſet, argumento *l. vnica §. ſin autem ad deficientis, C. de caduc. toll.* Becc. latè *conſ. 12. n. 44. & n. 27.* diſcreta autem diſpoſitio facta in vno loco operatur, vt teſtator aliud voluiſſe credatur, quando non expreſſit, Soccin. iun. *conſ. 3. n. 7. & conſ. 114. n. 19. vol. primo*, & in his terminis ex ratione *d. l. vnica* deſumitur argumentum, Surd. *conſ. 466. n. 7. vol. 4.* 5

Nec ad rem videtur, reſponſio quæ datur ab Informantibus pro Margarita videlicet, quod in illo legato vigebat particularis ratio ſic diſponendi, quæ ideò non debent iuris diſpoſitionem alterare, & rationem ex eo deducebant, quia prohibitio alienationis rei legatæ durabat vſque ad triginta annos, quibus elapſis reſultabat permiſſio alienandi. Nam hæc reſponſio benè concludit adeſſe particularem qualitatem, ſed illa nil commune habet ad remouendam rationem ſupradicti argumenti, ex quo legatum continet prohibitionem alienationis Capitalis, & prohibitionem ne poſſit fructus locorum Montium exigere durante vita Margaritæ. 6

Demum vigebat etiam coniectura, quod de alijs particularibus legatis Margarita non poterat habere vſumfructum ex ratione generalis legati vſusfructus, quod omnia capit, *l. omnia*, & ibi Dec. *ff. ſi cert. pet.* nam in legatis factis pro dote trium Puellarum, quando nupſerit, vel Religionem ingreſſæ fuerint, benè dignoſcitur non eſſe conſeruatum vſumfructum, quæ ſi nupſerint totum, & integrum conſequentur legatum. Nec dicatur argumentum non procedere, tanquam ex diuerſis, quia non eſt in iure abſonum, quod vna pars teſtamenti alteram declaret, *l. qui filiabus* vbi Iaſ. *n. 1. ff. de leg. 1.* Ruin. *conſ. 130. n. 4. vol. 3.* Beretta *conſ. 107. num. 19. vol. 2.* 7

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Pientina Iuriſpatronatus.

Veneris 23. Martij 1611.

ARGVMENTVM.

De requiſitis ad inſtitutionem Iuriſpatronatus cuius libertas non acquiritur per non vſum ſine voluntate, & poteſtate conferentis, & quando quaſi poſſeſſio præſentandi transferatur in hæredes, ac demum, quando donatio Iuriſpatronatus valeat ſine conſenſu Ordinarij: Magiſtralis deciſio.

SVMMARIVM.

Inſtitui, vt quis debeat in Iurepatronatus, quatuor requiruntur, vacatio ſcilicet Beneficij, exiſtentia iuriſpatronatus, habilitas præſentati, & præſentatio facta in tempore, n. 1.

Beneficium iuriſpatronatus non requirit libertatem per ſolum non vſum, vel negligentiam Patronorum, niſi etiam concurrant voluntas, & poteſtas conferentis, n. 2.

Voluntas, & poteſtas in quolibet actu inſimul requiritur, num. 2.

Bene-

Beneficij ſtatum non mutant prouiſiones Apoſtolicæ, n. 2.
Iuſpatronatus cenſetur probatum, quando de eo in collationibus ſit mentio, n. 2.
Quaſi poſſeſſio præſentandi in iurepatronatus defuncti, quando in hæredem transferatur, n. 3.
Donatio iuriſpatronatus non valet ſine conſenſu Ordinarij, n. 4. & 5. vbi quod nec ſufficit conſenſus Vicarij non habentis ſpeciale mandatum etiam abſente Epiſcopo.
Epiſcopus abſens à Diœceſi poteſt iuriſdictionem exercere extra Territorium in his, in quibus non adeſt vtilitas, aut neceſſitas Eccleſiæ, nec ſit periculum in mora, n. 5.
Donatio iuriſpatronatus ſine conſenſu Ordinarij licet nulla ſit, valet tamen in præiudicium donantis, & eius hæredum, n. 7. vbi declaratur hæc concluſio.
Donatio iuriſpatronatus facta ſine conſenſu Epiſcopi poſt mortem donantis, quando poſſit ab Epiſcopo confirmari, num. 7.

DECISIO CCCXXVII.

1 DOmini reſoluerunt Marianum eſſe inſtituendum, cùm omnia requiſita concurrant: vacatio ſcilicet beneficij: exiſtentia iuriſpatronatus: habilitas præſentati: & præſentatio facta à patronis in tempore quatuor menſium coram ordinatio, *c. decernimus, & c. monaſterium* 16. q. 7. cum Bertoldus, & ibi Abb. *n.* 12. *de re iudic. c. dilectus, vbi gl. in verſ. plus iuris, de offic. deleg.*

2 Neque eſt verum, quod beneficium acquiſiuerit libertatem, quia ad hunc effectum non ſufficit ſolus non vſus, vel negligentia patronorum, ſed requiritur voluntas, & poteſtas conferentis, *ad text. in leg. hæc autem*, vbi Ang. *num.* 3. *verſ. requiritur etiam, & verſ.* 4. *intentio ordinata ff. de ſeruit. vrb. præd.* Cora. *in l. ſeruitutes n.* 41. *verſ.* 3. *deſideratur ff. de ſeru.* & fuit in puncto reſolutum *in cauſa Papien. Archipresbyteratus* 9. *Aprilis* 1601. *coram bon. mem. Cardin. Pamphilio*. Hic autem non adeſt voluntas, quia prouiſiones Apoſtolicæ non mutant beneficij ſtatum, Bec. *conſ.* 126. *ſub n.* 4. Achill. *dec. vn. de ſtat. benef. alias vltima de iurepatronat.* & ferè in omnibus habetur mentio iuriſpatronatus, quæ excludit collationem fuiſſe factam iure libertatis, Lambert. *de iurepatron. par.* 3. *q.* 7. *art.* 7. *n.* 5. Bero. *in c.* 1. *n.* 88. *cum ſeqq. de iurepatronatus*, & fuit reſolutum *in dicta cauſa Papien.*

3 Neque facit, quod patroni, qui hodie præſentarunt non ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi, quia ſufficit quod habeant cauſam ab his, qui ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi, & ad quos fuit reſolutum ſpectare iuſpatronatus, vt fuit dictum *in eadem Papien. Archiepiſcopatus* 28. *Ianuarij* 1602. licet enim verum ſit, Rotam ſequi illam opinionem, quod poſſeſſio defuncti non transferatur in hæredem, tamen hoc eſſet conſiderandum ſi Comites niterentur ſola præſentatione anteceſſorum.

4 Non obſtat ſecundum, quod principaliter deducebatur nempe, quod hoc iuſpatronatus fuit donatum Abbati. Nam fuit reſponſum, quod cùm in donatione non interuenerit conſenſus Ordinarij non valuit, *c. illud, & c. cum ſæculum, de iurepatronatus*, Goffred. *in ſumma eodem titulo num.* 8. & Hoſtien. *pariter in ſumm. §. ex quibus, verſ. mihi videtur*, Gemin. *in c.* 1. *n.* 10. & Franc. *n.* 2. *&* 4. *eod. tit. in* 6. Roch. *de iurepatr. in verſ. pro eo q.* 2. *&* 4. Lambert. *par.* 2. *q.* 1. *art.* 2. *n.* 5. *art.* 2. *lib.* 1. Gig. *conſ.* 52. *n.* 5. *verſ. ſecus autem*, Than. *dec.* 20. Achil. *dec.* 10. *de iurepatronatus*.

5 Nec refert, quod Vicarius ipſe præſtitit conſenſum, quia hoc non potuit facere abſque ſpeciali mandato, Cald. *conſ.* 1. *de offic. Vic.* Ferret. *conſ.* 347. *num.* 7. *lib.* 2. *tum d. Than. alleg. dec.* 20. & fuit ſæpiſſimè reſolutum, & quamuis tunc temporis prætendatur Epiſcopum fuiſſe abſentem, tamen quicquid ſit de hoc idem abſente Epiſcopo, vt expreſsè dicit Ferret. *in d. conſ.* 347. *n.* 17. *verſ. nec obſtat ſi diceretur, & conſ.* 327. *n.* 9. & hoc optima ratione, quia abſentia Epiſcopi non ampliat facultatem Vicarij niſi in caſibus expreſſis à iure, *c. cum nullus, de tempor. ordin. lib.* 6. & cùm hoc ſit voluntariæ iuriſdictionis, & propterea poſſit exerceri ab Epiſcopo extra territorium cùm non interueniat vtilitas, aut neceſſitas, Eccleſiæ nec ſit periculum in mora, Iura non dicuntur dilatare Vicarij poteſtatem prout dilatant, quando adeſt neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ, *vt in dicto c. cum nullus*, Io. Monach. *in c. cum in generali n.* 5. *de offic. Vic. in* 6.

6 Nec faciunt ea, quæ longa ſerie fuerunt congeſta ad probandum contrarium, quia facilè tolluntur, cùm omnia tendant vel ad docendum, qualem habeat poteſtatem Capitulum Sede Vacante, de quo in præſenti non agimus, vel ad probandum qualem Iuriſdictionem habeat Vicarius ex diſpoſitione iuris vel ex mandato, aut qualem habeat abſente Epiſcopo circa ea, quæ reſpiciunt vtilitatem, vel neceſſitatem Eccleſiæ, de quibus hic non agitur, & ideò prædictis ſigillatim non eſt opus reſpondere, cùm non faciunt ad punctum.

Non obſtat etiam tertium, quod principaliter deducebatur ſcilicet, quod poſt mortem donantis Epiſcopus potuit confirmare donationem, Rota *deciſ. fin. de iurepatron. in antiq.* qua hoc eſt verum, ſed non interueniente conſenſu Epiſcopi, cùm non fuerit abdicatum ius à donante, & eius hæredibus, interim hæredes poſſunt præſentare, vt declarat Put. *deciſ.* 16. *alias ſecundum nouam, & emendatam editionem* 18. *lib.* 2. & quamuis dicatur, quod donatio valeat in præiudicium donantis, & eius hæredum, iuxta dictam deciſionem finalem, & quod propterea dicta deciſio Putei non procedat, quando præſentatus à donatario concurrit cum præſentato, à donante tamen non releuat, quia hoc eſt verum, vt ſi interueniat conſenſus Epiſcopi, donatio facta à defuncto teneat in præiudicium hæredis, non autem quod præſentatus à donatario impediat, quo minus præſentatus ab hærede donantis ante confirmationem Epiſcopi non debeatur inſtitui, cùm ante confirmationem non fuerit abdicatum ius à donante, & ab eius hæredibus. 7

REVERENDISS. P. D. MANZANEDO.

Ciuitaten. Confirmationis Concordiæ.

Veneris 15. *Aprilis* 1611.

ARGVMENTVM.

Mandatum Papæ de confirmanda concordia debet executioni demandari, & nemo poteſt reſilere ab hoc præcepto.

SVMMARIVM.

Literæ Apoſtolicæ habent executionem paratam, num. 1.
Reſcriptum confirmans concordiam cum expreſſione tenoris, ipſius concordiæ dicitur emanatum ex certa ſcientia, num. 2.
Reſcripto Principis confirmanti aliquam concordiam, & facienti mentionem de concordia, quam confirmat, creditur, licet non producatur relata concordia, n. 3.
Papa mandans concordiam fieri ligat manus litigantium, & iudicis, n. 4.
Præſcriptiones quæ poſſunt induci, poſſunt etiam per viam concordiæ ſtabiliri, n. 4.
Reſtitutio an detur Eccleſiæ, vel minori pro qualibet modica læſione, num. 6.

DECISIO CCCXXXVIII.

PRopoſui dubium, an eſſet concedenda confirmatio concordiæ, de qua agitur, illaque veniret exequenda, & parte Capituli tamen informante Domini pro confirmatione, & exequutione reſpondendum cenſuere ſuppoſita commiſſione per Sanctiſſimum mihi directa cum clauſula, *quod ſi dicta confirmatio, & exequutio erit concedenda, concedatur, & exequatur*, & Domini mouebantur ex eo, quod literæ Apoſtolicæ habent exequutionem paratam, *c. ſi quando de reſcript.* & ibi Doct. Mohed. *dec.* 13. *vt lit. pend.* 1

Et eo magis cùm ſimul in mandato Apoſtolico de confirmando emanato cum expreſſione totius ferè tenoris, quia & omnimodæ ſubſtantiæ contentorum in concordia, & ſic ex certa ſcientia, *ad tex. in c. venerabilis ...ll. gl. verb. tenor, & gloſ. verb. ſi præmiſſis de confirm. vtil. vel inutil. gloſ. in verb. ex certa ſcientia, in c. Paſtoralis §. præterea de offic. deleg. tex. in l. idem Vlpia. §. ſunt & alij ff. de excuſat. tut.* trad. Abb. *in c.* 1. *n.* 6. *& in c. examinata n.* 5. *& in d. c. venerabilis n.* 2. & ibi Butr. *num.* 6. *& idem in c. porrecta n.* 6. *verſ. in quantum, gl. dicit de confirm. vtil. vel inutil.* idem Abb. *in c. quia diuerſitatem n.* 9. *de conceſ. præben.* Felin. *plures congerens in c. cum inter n.* 2. *verſ. ſed contrarium, & n.* 3. *de excep.* Imol. *in Clem.* 2. *in fin. de reſcript.* Anchar. *conſ.* 93. *n.* 3. Bart. *in conſ.* 193. *n.* 3. *lib.* 1. Rom. *conſ.* 327. *num.* 7. Bellon. 2

conſ. 36. *n.* 7. Gabr. *conſ.* 200. *n.* 6. *lib.* 1. *& conſ.* 183. *n.* 13. *& ſeq. lib.* 2.

3 Quod in tantum procedit, vt narrato tenore, ſeu ſubſtantia confirmatæ ſtandum ſit dictis literis abſque productione, ſeu verificatione confirmati *ex dicta gloſ. in verb. tenor, in dict. cap. venerabilis Præpoſitus in cap.* 2. *num.* 17. *verſ. & idem dicerem* 19. *diſtinct.* Abb. ex mente Innoc. *& aliorum in c. inter dilectos n.* 9. *verſ. & credo,* & ibi Fel. *n.* 7. *plures adducens de fid. inſtr.* Boer. *dec.* 247. *n.* 3. *verſ. fallit in princ.* Pariſ. *conſ.* 33. *n.* 9. *lib.* 1. Rum. *conſ.* 31. *n.* 7. *lib.* 1. Bellon. *vbi ſupra.*

4 Nec tali caſu licuit Domino Epiſcopo ante confirmationem pœnitere, cùm Papa mandando concordiam confirmari, manum oppoſuerit, & ex hoc fuerit Capitulo ius quæſitum, vt fuit reſolutum *in vna Leodien. Bonorum* 14. *&* 18. *Maij* 1586. *coram bon. mem. Rubeo*, nec ex concordia reſultare videbatur aliqua rationabilis cauſa, quæ poſſet impedire confirmationem, nam cùm quicquid in iſta concordia includitur de puniendis, & mulctandis exceſſibus in choro, vel Capitulo commiſſis per Beneficiatos, hoc totum poſſit præſcriptione induci, *cap. irrefragabili §. exceſſus, de offic. ordin.* potuit etiam per viam concordiæ ſtabiliri, quæ fundatur in bono pacis, Calder. *conſ.* 5. *num.* 1. *verſ. nam prædicta de reb. eccl. non alien.*

5 Nec minus aliqua læſio Domino Epiſcopo videbatur reſultare, quod enim quoad exceſſus prædictos iuriſdictio fuerit in prima inſtantia à Domino Epiſcopo abdicata per concordiam, hoc non continet læſionem, cùm tantum reſpiciat modicam coerctionem, & mulctam imponendam in choro, vel Capitulo à Præſidenti, quod eſt valdè conſonum pro conſeruandis ſilentio, attentione, quiete, grauitate, & compoſitione neceſſarijs tam in choro reſpectu ſeruitij, & cultus diuini, quam in Capitulo reſpectu pacis, & expeditionis negotiorum Eccleſiæ, quin & vtrobique reſpectu decoris obſeruandi inter perſonas Eccleſiaſticas, & in dignitate in Eccleſia Cathedrali adeò inſigni conſtitutas, quod ſi iſta modica iuriſdictio in Præſidenti non adeſſet pro dictis mulctis in choro, & Capitulo imponendis, & pro illarum correctione eſſet adeundus Dominus Epiſcopus, de facili exceſſus iuxta humanam fragilitatem poſſent committi, & ab illis non ita de facili abſtineretur, nec commiſſi ita promptè corrigentur, & ſatis decori Epiſcopali conſulitur, illiuſque authoritas præſeruatur ex appellatione Epiſcopo deferenda reſpiciente ſuperioritatem ipſius dignitatis Epiſcopalis, quæ nec minus læſa videbantur ex eo, quod iſtæ mulctæ vſque ad certam ſummam in concordia expreſſam, ſint exequendæ appellatione non obſtante, quod licet appellationi detrahat effectum ſuſpenſiuum reſpicientem fauorem committentis exceſſum, non tamen detrahit effectum deuolutiuum concernentem ſuperioritatem Domini Epiſcopi.

6 Ex quibus non videbatur ipſius dignitas in aliquo læſa, aut in ita minimo, vt non veniat in conſideratione pro reſciſſione concordiæ, & receſſu ab illa. Præcipuè cùm quoad iſtud modicum poſſit Epiſcopus ius ſibi competens à ſe abdicare etiam cum læſione modica, & illud in capitulum transferre, ſeruata forma debita, vt notat Calder. *vbi ſub dicto conſ.* 5. *num.* 1. *verſ. vnde fateor inducens ad idem text. in cap. ſi Epiſcopi, & c. ſeq.* 12. *q.* 2. *& in cap. Apoſtolica de donat. & text. per argumentum in l. cum plures §. cum tenor. ff. de adminiſtr. tutor.* & facit optimè, quod reſtitutio non datur minori, vel Eccleſiæ pro qualibet modica læſione, *iuxta gloſ. in verb. ſummam in l. ſcio de integr. reſtit. & gloſ.* & ibi Bart. *in l. pen. ff. de minor.* & Specul. *in tit. de reſtit. in integr. §. quis autem, & quando n.* 37. Angel. *in l. ſi proprietarius num.* 3. *ff. de damn. infect.* Butr. *in c. conſtitutus n.* 12. *de in integr. reſtitut.* Bald. *in c. cum adeo n.* 6. *de reſcript.* Bero. *in c.* 1. *n.* 8. & ibi Anch. *num.* 2. *eodem tit.* Suarez *allegat.* 21. *num.* 3. Mandel. *conſ.* 11. *n.* 21. & de communi, & magis communi aduerſus in contrarium ſentientes, quamplurimos cumulat Sfort. Odd. *de reſtit. in integr. par.* 1. *q.* 4. *art.* 12. *n.* 105. *verſ. in contrarium tenent.* Ex quibus ſic fuit reſolutum.

R. P. D. MANZANEDO.

Seguntina Admiſſionis ad Capitulum.

Veneris 15. *Aprilis* 1611.

ARGVMENTVM.

De Statuti confirmatione facta de mandato Sanctiſſimi, quando facta cenſeatur ex certa ſcientia, & quid ſi ſtatutum non ſit conforme iuri communi, & an etiam confirmanti, & aſſerenti ſe confirmare de mandato Sedis Apoſtolicæ credatur.

SVMMARIVM.

Aſſertioni Cardinalis confirmanti ſtatutum de ſpeciali mandato Sedis Apoſtolicæ creditur, n. 1.

Confirmatio ſtatuti cenſetur emanata ex certa ſcientia, quando in ipſa confirmatione omnimoda eiuſdem ſtatuti ſubſtantia refertur, n. 2.

Statuta etiam contra ius commune valent, quando ſunt ſpecialiter confirmata à Sede Apoſtolica, n. 7. *vbi præſertim, quando in confirmatione adeſt clauſula ſublata quorum tenores, & decretum irritans.*

Confirmatio ſtatuti numquid valeat, quando non apparet de exiſtentia ſtatuti aliter, quam per verba enunciatiua confirmationem petentis, n. 4.

Confirmatio ſtatutorum cum clauſula, licita tamen, & honeſta, ad quæ extendatur, n. 5.

DECISIO CCCXXXIX.

Dubitaui an ſtatutum ab Ordinario Seguntino factum 1
de anno 1523. cum illius confirmatione Apoſtolica obſtet Rectoribus, & Domini affirmatiuè reſpondendum dixerunt, moti præcipuè ex confirmatione eiuſdem ſtatuti de anno 1555. auctoritate Apoſtolica conceſſa per bon. me. Cardinalem Sancti Angeli maiorem Pœnitentiarium, quia & de ſpeciali mandato Sedis Apoſtolicæ, vt ipſemet Cardinalis in ipſa confirmatione atteſtatur, cui aſſertioni ſtandum eſt, *ad text. in c. nobiliſſimum* 97. *diſtinct.* quem ita intelligit *deciſ.* 33. *de probat. in antiq.* & Spec. *in tit. de teſtib. §. reſtat. num.* 10. *& in dicto tit. de legat. §. ſupereſt num.* 16. Io. Andr. *in cap.* 1. *ante num.* 2. *verſ. item ſecundum*, Hoſtienſ. *de offic. deleg. in* 6. Abb. *in c. quod tranſlationem in fin. de offic. legat.* Ægid. *deciſ.* 183. *incip. aſſertioni*, Alex. *conſ.* 106. *num.* 19. *lib.* 2. Lap. *alleg.* 32. *num.* 3. *verſ. an credatur*, Pariſ. *conſ.* 11. *num.* 17. *lib.* 4. Gabr. *de probat. concl.* 3. *num.* 20. Put. *deciſ.* 2. *num.* 4. *lib.* 1.

Et eo magis cùm in dicta confirmatione omnimoda ſub- 2
ſtantia ſtatuti, & ferè totus illius tenor ſpecificè referatur, quæ expreſſio operatur, quod confirmatio ex certa ſcientia emanata dicatur, *ad text. in c. venerabilis iuncta gloſ. verb. ſi præmiſſis, de confirm. vtil. vel inutil. gloſ. in verb. ex certa ſcientia in cap. Paſtoralis §. præterea de offic. deleg. tex. in c. pen. vbi gl. in verb. ſicut de confirm. vtil. vel inutil.* & ibi Dec. *n.* 1. *& tex. in l. idem Vlpianus §. ſunt & alij ff. de excuſat. tut. trad.* Abb. *in c.* 1. *n.* 6. *& in c. examinata n.* 5. *& in d. c. Venerabilis n.* 2. & ibi Butr. *n.* 6. *& idem in c. porrecta in* 6. *verſ. in quartum gl. dicit eod. tit. de confirm. vtil. vel inutil.* idem Abb. *in c. quia diuerſitatem n.* 9. *de conceſ. præb.* Felin. plures congerens, *in c. cum inter n.* 2. *verſ. ſed contrarium, & n.* 3. *de except.* Imol. *in Clem.* 2. *in fin. de reſcript.* Anch. *conſ.* 293. *n.* 3. Bart. *in conſ.* 193. *n.* 3. *lib.* 1. Roman. *conſ.* 327. *n.* 7. Bellon. *conſ.* 36. *n.* 7. Gabr. *conſ.* 100. *n.* 7. *lib.* 1. *& conſ.* 183. *n.* 13. *& ſeq. lib.* 2.

Quæ magis procedunt cùm adſint in iſta confirmatione 3
clauſulæ, *ſublata, quorum tenores, & decretum irritans*, ad tradita per DD. *in dicto cap. pen. de confir. vtil. vel inutil.* & ponderauit Rota *in vna Seguntina Iuriſdictionis* 27. *Nouembris* 1587. *coram bon. mem. Gypſio*, qua confirmatione ſtante videbatur parum inſiſtendum in eo, an iſtud ſtatutum ſit conforme iuri, vel præter, aut contra ius, cùm vtcumque ſit validetur per dictam confirmationem ex certa ſcientia ex notatis per Barbat. *conſ.* 60. *n.* 14. *lib.* 3. *arg. tex. in c.* 1. *de tranſact. cum alijs.*

Nec obſtare viſum fuit, quod non conſtet de exiſtẽtia præ- 4
dicti ſtatuti, niſi ex enunciatiua à Prouiſore Seguntino facta

de

de dicto anno 1523. quæ illud non probat, iuxta Bald. *in l.1. in fin. C. de epiſc. & cler.* & fuit dictum *in alia Seguntina admiſſionis ad Capitulum 6. Iunij 1585. coram eod. Gipſio, & coram me in hac eadem cauſa 7. Iunij 1610.* Quia reſpondebatur non ſolum adeſſe dictam enunciatiuam, quin & eiuſdem Prouiſoris ordinationem circa numerum, & qualitatem admittendorum ad Capitulum, quam ſpecificè confirmauit Cardinalis: vltra quod narrato tenore, ſeu ſubſtantia ſtatuti in confirmatione illi eſt ſtandum, abſque productione, ſeu verificatione ſtatuti confirmati, *ex dicta gloſ. in verb. tenor. in d. c. venerabilis*, Præpoſit. *in c.2. n.17. verſ. & idem dicerem 19. diſtinct.* Abb. ex ment. Innoc. *& aliorum in c. inter dilectos n. 9. verſ. & credo*, & ibi Felin. *n. 7. plures adducens de fid. inſtr.* Boer. *dec.247.n.3.verſ. fallit in priuilegio*, Pariſ. *conſ. 133. n.9. lib.1.* Ruin. *conſ. 31. n.7. lib.1.* Bellon. *vbi ſup.* & de communi teſtatur Rot. *diuerſ. 36. n.1. par.2.*

5 Minus obſtant verba limitatiua in eadem confirmatione relata, ibi, *licita tamen, & honeſta*, ex quibus confirmatio videtur redacta ad formam communem, & excludi ea, quæ ſunt contra ius; fuit enim reſponſum illa verba referri ad alia ſtatuta, quorum tenor non fuit expreſſus, non verò ad iſtud ſtatutum expreſſum ad fauorem naturalium, vt ex lectura confirmationis clarè apparet, prout fuit dictum *in vna Corduben. ſtatutorum 13. Iunij 1588. coram eodem Gipſio, & in alia Legionen. Iuriſdictionis 11. Maij 1580. coram bon. me. Seraphino.*

6 An autem ſtatutum 24. quod dicitur fuiſſe conditum de anno 1571. quo diſponebatur, quod Rectores haberentur pro naturalibus, fuerit reuocatum per acta ſubſequuta, tam Ordinarij Seguntini 19. Aprilis 1581. quam per Capitulum 21. eiuſdem menſis, & anni, & 9. Martij 1584. & poſtea 21. Iulij 1587. & abolitio dicti ſtatuti de qua in margine ſubſcripta per Baccalarum Cortes Secretarium eiuſdem Capituli potuerit fieri, & teneat, cùm ſint hæc omnia extra præſens dubium poterunt particulariter videri.

REVERENDISSIMO P. D. PIROVANO

Tarentina Adminiſtrationis Sacramentorum.

Veneris 15. Aprilis 1611.

A R G V M E N T V M.

Onus curæ Eccleſiæ Parochialis ſpectat ad omnes Canonicos vti Collegium, quando cura eſt penes Capitulum.

S V M M A R I V M.

Onus deferendi Sanctiſſimum Euchariſtia Sacramentum ad infirmos eſt de pertinentibus ad curam animarum, n. 1.

Cura Eccleſiæ Parochialis, quando ſpectat ad Capitulum non dicitur ſpectare ad Canonicos vti Canonicos, ſed vti Collegium, n. 1.

Onera curæ Eccleſiæ Parochialis per Capitulum communiter ſupportari debent, quando fructus communiter diuiduntur, num. 1.

D E C I S I O CCCXL.

PRopoſui dubium, an onus deferendi Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ad infirmos loci Criptaliarum Tarentinæ diœceſis ſpectet ad totum Capitulum Collegiatæ ipſius, & fuit concluſum ad omnes de Capitulo ſpectare.

1 Quia onus prædictum eſt de pertinentibus ad curam animarum, Rota *in Recanaten. Parochialis coram Cantuccio inter impreſſas 52. par. 2. diuerſ. n. 10. 21. & 22.* In Eccleſia autem de qua agitur quæ eſt collegiata, cura non eſt penes Archipresbyterum, aut aliam dignitatem principalem, nec penes Canonicos quoſcunque, ſed vti Collegium, Put. *dec. 290. lib. 1.* Old. *conſ. 67. n. 1.* Cald. *conſ. 18. verſ. non obſtat ſi dicatur*, Lap. *alleg. 5. n. 7.* Caſſad. *dec. 11. n.3. de præbend.* propterea ſicuti cætera ſacramenta per omnes Canonicos, vel de eorum commiſſione per Vicarios collegialiter deputatos exercentur, vt ex fide, quæ datur in Summario, ita nulla ratione ſuaderi videtur, quod in particulari actu deferendi Sanctiſſimum Sacramentum ad infirmos reſultet priuilegium exemptionis, niſi aliunde contrarium doceatur, maximè, quia in huiuſmodi Collegiata, & Parochiali, fructus, qui ex cura proueniunt, æqualiter diuiduntur inter Canonicos, & dignitates, quam diuiſionem multum Domini conſiderarunt ad arguendam communem onerum ſupportationem, vt alias fuit reſolutum *in vna Aquilana Vicariatus 7. Maij 1590. coram Illuſtr. Card. Platto, & in eadem 20. Maij 1598. coram bo. me. Card. Seraphino.* Atque ita ſolo Archipresbytero informante fuit reſolutum.

R. P. D. P I R O V A N O.

Romana Hæreditatis.

Lunæ 18. Aprilis 1611.

A R G V M E N T V M.

Matrimonium probatur coniecturis, & præſumptionibus, quando de eo agitur non principaliter, ſed incidenter ad effectum ſucceſſionis, & legitimitatis, & quando illud præſumatur ex longa cohabitatione, filiorum procreatione, & tractatu viri, & vxoris.

S V M M A R I V M.

Matrimonium probatur coniecturis, & præſumptionibus quando de eo agitur non principaliter, ſed incidenter ad effectum ſucceſſionis, & legitimitatis, n. 1. & 5.

Parochi fides probat matrimonium alijs coniecturis adminiculata, n. 2.

Argumentum à communiter accidentibus valet plurimum in materia probationum, n. 3.

Matrimonium an præſumatur ex cohabitatione coniugum multorum annorum, ex filiorum procreatione, & inter eos ſimultaneo tractatu viri, & vxoris, n. 4.

D E C I S I O CCCXLI.

DOminus Honuphrius non acquieſcens reſolutionibus 1
ſuper filiatione Vincentiæ in Rota factis, ad aliud dubium conuolauit, an ſcilicet conſtaret Margaritam fuiſſe vxorem Herculis, quorum ſe filiam Vincentia prætendit, & in hoc poſtremo non valdè Domini elaborarunt, exiſtimantes potius ad differendum principale negotium fuiſſe petitum, quam vt probabiliter ſuper eo matrimonio dubitari poſſet, propterea, vnanimes dixerunt conſtare de matrimonio. Nam cùm non agatur de eo probando principaliter, ſed incidenter ad effectum ſucceſſionis, & legitimitatis ſufficit probatio coniecturalis, & præſumpta, *c. cauſam quæ il primo, qui fil. ſint legitim.* Gemin. *ex illo text. conſ. 27. n. 8.* quem ſæpius ſequuta eſt Rota *vt in Parmen. Status 2. Decembris 1573. coram bon. mem. Oriolen. & in eadem 6. Martij 1592. & 23. Octobris eiuſdem anni coram bonæ mem. Cardinali Seraphino, & in Romana, ſiue Amerina domus coram Cantuccio, quæ eſt 34. n.19. par. 2. diuerſ.* Pariſ. *latè comprobans conſ.57. n. 41. lib.4. & conſ.13. n.22. lib. 2.*

In caſu autem propoſito nedum leuiores, ſed vehemen- 2
tes, & concludentes concurrunt præſumptiones. Nam datur fides Parochi in Summario, *n. 1.* atteſtanti ſe celebraſſe matrimonium per verba de præſenti, & præſentibus teſtibus inter dictam Margaritam, & Herculem Brambillam, cui etſi maior fides adhiberetur, ſi ad præſens in eius libro adnotata reperiretur, ſecundum Sacri Concilij diſpoſitionem *ſeſſ. 24. c. 1. de reform. matrim.* adeò tamen benè adminiculata legitur, vt non careat virtute probandi, Bald. *in l. inſtrumenta n. 1. C. de prob.* Iaſ. *conſ. 129. n. 54. verſ. quia ad hoc lib. 1.* Crauet. *de antiq. temp. par. 1. §. viſo de verbis n.6.* & fuit dictum *in vna Romana extinctionis cenſus inter impreſſas vlt. par. 1. diuerſ. n.2. & ſeq.*

Primò emanauit vſque de anno 1585. ante motam litem, 3
& ad effectum conſequendi dotes à congregatione Sanctiſſimæ Annunciatæ, ac Sancti Iacobi Hiſpanorum, & conſequenter tempore non ſuſpecto, & ea fide attenta fuerunt per dictas Congregationes dotes exburſatæ, prout ex inſtrumentis Congregationum, quæ dantur in Summario Vincentiæ *num. 5. & 6.* & cùm ſit notorium iſta pia loca adhibere maximam diligentiam, antequam dotes conſignent, multum præponderat in materia probationum, *l. cum, qui*

probabilem Cod. de epiſcop. & cleric. cap. 1. *de cler. non reſid.* Bald. *in cap. fin. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Euerard. *plene in loco à communiter accidentibus num.* 1. *& ſeq.* Menoch. *conſ.* 203. *num.* 7. *vol.* 5. Acceſſit etiam moderna Parochi atteſtatio, & iurata, qui de actu à ſe geſto examinatus depoſuit verè matrimonium inter Margaritam, & Herculem contraxiſſe, & verum dixiſſe præſumitur, cùm nihil, aut commodi pecuniarij ex ea aſſecuturus eſſet.

4 Concurrit etiam cohabitatio multorum annorum, & filiorũ procreatio, & ſimultaneus inter eos tractatus viri, & vxoris, ex quibus oriri præſumptionem veri matrimonij probarunt, Abb. Ant. de Butr. & Felin. *in c. illud de præſumpt.* Bald. *inter conſ.* .... *conſ.* 3. *num.* 21. Angel. *inter eadem, conſ.* 45. *n.* 10. Burſatt. *conſ.* 98. *n.* 7. *& ſeq.* Et quamuis Alciat. *de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 5. voluerit per cohabitationem matrimonium non præſumi, ſed fornicationem *per c. alter.* 30. *q.* 5. & in hanc opinionem deſcendiſſe videntur Hoſtienſ. & Io. Andr. *in d. c. illud de præſumpt.* vel ſaltem de cohabitatione decem annorum eſſe intelligendum, vt reſpondit Alex. *conſ.* 150. *num.* 11. *verſ. conſtat autem lib.* 5. Tiraq. *in tract. de præſcript.* §. *primo, gloſ.* 4. *verſ. ſexta einſdem*. Tamen hæc procedere videntur, quando agitur de rettactando alio matrimonio, vel in præiudicium alterius matrimonij, vt omnes Scribentes ſenſere, *in dicto cap. illud*, quos adducit Pariſ. *conſ.* 59. *num.* 7. 8. *&* 9. *lib.* 4. & Alexand. *in dicto conſ.* 150. *n.* 11. *& conſ.* 151. *n.* 7. *vol.* 5. & etiam vbi aliæ coniecturæ non concurrerent *ſecundum* Dec. *conſ.* 163. *n.* 2. *verſ. accedit etiam*, quæ tamen multæ in caſu de quo agitur, concurrunt vltra narratas, videlicet depoſitio vnius teſtis, confeſſio patris in articulis, diuerſæ enuntiatiuæ, & demum aſſecuratio dotis per inſtrumentum.

5 Non obſtat, quod fidei Parochi aduerſetur fides Monaſterij Sanctæ Catherinæ, dum dicit Margaritam exiuiſſe è monaſterio die 14. Februarij maritatam cum Hercule, & tamen Parochus aſſerit fuiſſe maritatam die 15. & ſic in die immediatè ſequenti. Nam benè conuenire poſſunt, vt prior intelligatur de ſponſalibus, & fide mutuò data, ſecunda verò cum effectu ſubſequuto, prout nec etiam obſtat deciſio Bubali, quæ verè non repugnat alijs deciſionibus, cùm nihil aliud præſupponat, &c. in materia filiationis, vt probationes concludant, vel quaſi filiationis poſſeſſionem ex contractu, & hoc caſu agitur de matrimonio ad effectum ſucceſſionis ideò nihil ex ea poteſt inferri.

REVERENDISS. P. D. CAVALERIO.

Leodieñ. Fideicommiſſi.

Lunæ 2. Maij 1611.

A R G V M E N T V M.

Ignorantia pro obtinenda reſtitutione in integrum qualis eſſe debeat, & ex quibus probetur ſcientia teſtamenti, fideicommiſſi, prohibitionis, alienationis, ac aliorum in teſtamento contentorum.

S V M M A R I V M.

Ignorantia eſt iuſta cauſa concedendi reſtitutionem in integrum, num. 1.

Ignorantia non præſumitur, vbi eſt fundamentum intentionis agentis, n. 2.

Ignorantia ad effectum concedendi reſtitutionem in integrum debet eſſe veriſimilis, probabilis, & valde iuſta, nec ſufficit ignorantia craſſa, & affectata, n. 2. *vbi quod procedit etiam in pœnalibus, & odioſis.*

Ignorantia craſſa, & affectata habetur pro ſcientia, n. 3.

Ignorantia non eſt probabilis, nec veriſimilis vbi adſunt coniecturæ ſcientiæ, n. 3.

Ignorantia non prodeſt ad obtinendam reſtitutionem in integrum vbi adeſt præſumptio ſcientiæ, n. 3.

Scientia fideicommiſſi ac prohibitionis alienationis eiuſque qualitatum probatur ex illius mentione, vnà cum commemoratione teſtamenti, n. 4.

Scientia certa arguitur ex geminata mentione, n. 4.

Scientia fideicommiſſi arguitur ex promiſſione euictionis ratione fideicommiſſi in venditione rei fideicommiſſo ſubiectæ n. 4. *vbi maximè ſi promiſſio ſit geminata.*

Scientia teſtamenti non infert ad ſcientiam qualitatum teſtamenti, & fideicommiſſi ac prohibitionis alienationis, n. 5. *vbi declaratur.*

Scientia à iure præſumpta præſumitur interueniſſe cum ſuis qualitatibus, n. 5.

Præſumptio iuris habetur pro liquidiſſima probatione, n. 5.

Scientia partis infert ad ſcientiam totius, n. 5.

Scientia in extraneis arguit ſcientiam in coniunctis, n. 6.

Scientia teſtamenti inducitur ex ſolutione legati in eo relicti, num. 7.

Scientia prohibitionis alienationis probatur ex impetratione licentiæ alienandi, n. 7.

Contrauentio nouæ voluntati teſtatoris, & nouus contemptus inducitur ex pertinacia hæredis, n. 8.

DECISIO CCCXLII.

1 SVb die 5. Februarij proximè præteriti Rota reſoluit Paulum, & illos ab Halmal, qui conſenſerunt alienationi bonorum de quibus agitur contra prohibitionem Pauli, & Mariæ teſtatorum eſſe reſtituendos in integrum aduerſus caducitatem, quam D. Cornelia, & eius filij, Paulum, & prædictos de Halmal incurriſſe prætendebant ad effectum, vt bona ad ipſorum fauorem eſſent deuoluta, quæ reſolutio fundata fuit præcipuè in aſſerta ignorantia alienantium quæ eſſe ſolet iuſta cauſa ad concedendum reſtitutionem in integrum, Iaſ. *in l. vlt. n.* 127. *C. de iur. emphyt.* Corn. *conſ.* 67. *num.* 6. *vol.* 2. Odd. *de reſtit. in integr. par.* 1. *q.* 8. *art.* 9. *n.* 45. *verſ. contrarium*, vbi de communi cum alijs in deciſione facta allegatis.

2 Verum quia aliqui ex Dominis tunc dubitauerunt, & reſolutio non tranſiuit ſine difficultate, ideò ad inſtantiam D. Corneliæ, & filiorum iterum propoſui dubium ſuper eiſdem, & de Ordine Sanctiſſimi viſa cauſa per omnes Dominos fuit receſſum à deciſis. Dicebant enim, quod cùm Paulus, & illi de Halmal prætendant reſtitutionem ex capite ignorantiæ, debent eam probare vti fundamentum ſuæ intentionis. Regula enim quod ignorantia præſumatur, *c. præſumitur de reg. iur. in* 6. non habet locum, quando ignorantia eſt fundamentum intentionis agentis, nam tunc eſt benè probanda, Felin. *in c. vigilanti n.* 1. *verſ. qui allegaret. de præſcript.* huiuſmodi autem ignorantia debet eſſe veriſimilis, probabilis, & valdè iuſta, nec ſufficit ignorantia craſſa, & affectata, Dec. *conſ.* 29. *in fin.* Pariſ. *conſ.* 16. *n.* 139. *lib.* 2. Vbi de communi, & fuit dictum *in Romana deuolutionis Tenimenti* 27. *Iunij* 1576. *coram bon. mem. Oriolen.* & hoc procedit in pœnalibus, & caducitatibus, Tiraq. *de retr. lignag.* §. 35. *gloſ.* 4. *n.* 34. *& ſeq.* Andr. Gayl. *pract. obſeruat. lib.* 2. *obſeru.* 48. *n.* 15.

3 Talis enim ignorantia craſſa, & affectata pro ſcientia habetur, *c.* 2. *de temp. ord. in* 6. *vbi gloſ. in verbo affectata*, & ibi Anchar. *n.* 2. *& alij gloſ. in Clem.* 1. *in verbo ſcienter, de conſang. & affinit.* & ideò illa generica præſumptio ignorantiæ ſufficit, quod in caſu iſto per contrarias coniecturas eliditur ad hoc vt non poſſit peti reſtitutio, ſtantibus enim coniecturis ſcientiæ ignorantia non eſt probabilis, nec veriſimilis, Bart. *in l. ſi cui* §. 1. *n.* 3. *verſ. hoc probabo ff. de accuſat.* Odd. *de reſt. in integr. q.* 38. *art.* 6. *n.* 56. & quotieſcumque adeſt præſumpta ſcientia alleganti ignorantiam non datur reſtitutio, Gozad. *ad conſ.* 8. *n. vlt. verſ. ſexto quotieſcumque, & conſ.* 68. *n.* 14. Aret. *conſ.* 15. *in fine*

4 In præſenti autem caſu Domini conſiderabant non ſolum concurrere plures coniecturas ex quibus eliditur præſumptio ignorantiæ, itaut apparet fuiſſe craſſam, & affectatam, ſed etiam manifeſtè videri probatam ſcientiã ex multis alijs deductis in deciſione facta in hac eadem cauſa die 22. Martij 1610. Et præſertim ex promiſſione euictionis ratione huius teſtamenti. Ex mentione enim cum commemoratione teſtamenti probatur ſcientia fideicommiſſi, & prohibitionis alienationis, aliorumque qualitatum in ea contentarũ, Bart. *in l. qui Romæ* §. *duo fratres*, & ibi Rip. *n.* 57. *ff. de verb. obl.* Surd. qui plurimos congerit *conſ.* 82. *n.* 34. Fuit reſolutum *in Romana Caſalis* 13. *Iunij* 1587. *coram bo. me. Orano*. Tantò magis cum hæc promiſſio euictionis ſit geminata, ex qua geminatione arguitur certa ſcientia, Bart. *conſ.* 72. *n.* 13. *lib.* 1.

5 Nec videbatur obſtare, quod non propterea, quod alienantes habuerunt notitiam teſtamenti, cenſeantur habuiſſe notitiam omnium qualitatum teſtamenti, & in ſpecie huius fidei-

fideicommiſſi, & prohibitionis alienationis, quia id procederet ſi ageretur de probanda vera ſcientia, ſecus vbi agitur de probanda ſcientia præſumptiua, quia cùm talis ſcientia à iure præſumatur interueniſſe, præſumitur cum ſuis qualitatibus, & circumſtantijs, Surd. *conſil.82. n.38. & 39.* Præſumptio enim iuris pro liquidiſſima probatione habetur, *l. licet Imperator*, vbi Iaſ. Alex. & alij *ff. de leg.1.* Gloſ. *in l. ſi tutor petitus, in verbo oſtenderis, C. de peric. tutor.* & clarum videtur eſſe, quod non fuiſſet promiſſum de euictione ex cauſa dicti teſtamenti niſi partes ſciuiſſent adeſſe fideicommiſſum, & prohibitionem, propter quam emptores moleſtias pati potuiſſent, & ex ſcientia partis benè infertur ad ſcientiam totius, *l. non eſt ferendus, ff. de tranſact.* Surd. *conſ.150. num.3. not. in d. §. duo fratres, ff. de verb. oblig.*

6 Prætereà hæc aſſerta ignorantia eliditur ex depoſitionibus duorum teſtium, quibus hæc bona de quibus agitur fuerunt expoſita venalia, deponunt enim ob ſcrupulum fideicommiſſi, & quia aduerant, debere remanere in familia illa emere noluiſſe, & ſubdit ſecundus teſtis quod legit dictam clauſulam fideicommiſſi. Vnde ſi hoc fideicommiſſum erat notum extraneis, multò magis veriſimile eſt fuiſſe notum Paulo, & illis ab Halmal, ad quos iure ſanguinis pertinebat, Aym. *conſ.994. n.10.*

7 Accedebat præmiſſis ſolutio legati in teſtamento relicti ex qua inducitur ſcientia, Bart. *in d. §. duo fratres n.4. verſ. poteſt ex alio*, Soccin. iun. *conſ.216. num.42. & ſeq. lib.1.* Alex. *conſ.4. num.20. verſ. idem ſi appareret lib.2.* Item impetrata licentia alienandi quæ probat ſcientiam prohibitionis in impetrante, Bald. *in l.2. n.1. C. de iur. aur. anul.* Curt. ſen. *conſ.73. n.14.*

8 Tandem Domini faciebant non paruum fundamentum in pertinacia Paulli, & illorum de Halmal qui ſubſtinuerant per tantum tempus tam longam litem pro defenſione emptorum in ſpretum voluntatis teſtatorum tam poſt productionem fideicommiſſi in actis, quam poſt reſolutionem in Rota factam, quod conſtabat de fideicommiſſo in caſu mortis, & alienationis *vt in d. deciſ. ſub die 22. Martij* ponderatum fuit, ex hac enim defenſione pertinaci videtur inducta noua contrauentio, & nouus contemptus, Caputaq. *deciſ.233. num.2. part.1.* Ex quibus Rota recedendo à deciſione vltimo loco facta ſub die 25. Februarij proximè præteriti, reſoluit Paulum, & illos ab Halmal non eſſe reſtituendos in integrum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Placentina de Malpartida.

Mercurij 4. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Quæ requirantur, vt allegatio impedimenti ſuffragetur, & quot milliaria debeant calculari qualibet die pro itinere conficiendo.

SVMMARIVM.

Impedimentum vt excuſet debet probari vltra impedimentum diligentia illud remouendi, n.1.

In itinere conficiendo calculantur 20. milliaria pro qualibet die, n.2. vbi tamen d. calculatio non admittitur.

Fallit ſtante contraria conſuetudine regionis, n.2.

Fallit ſtante vſu Tabellariorum, n.2.

Res iudicata exequutioni mandata vt reuocetur requiritur probatio notoria iniuſtitia, quæ nullo velamine offuſcari poſſit, num.3.

DECISIO CCCXLIII.

1 CVm Michael de Ayala, & Petrus de Oliua darent de nullitate duarum ſententiarum Rotalium vltimo loco contra eos latarum, ex eo quod illæ confirment ſententias Bubali, ac bon. mem. Cardinali Seraphini, & Cardinalis Pamphilij, quarum acta non fuerunt tranſportata, fuit dubitatum, An duæ vltimæ ſententiæ Rotales ſint nullæ, quod dubium fuit propoſitum die 10. Menſis Decembris præteriti, & reſolutio fuit dilata, interim Didacus della Marca pro quo erant latæ ſententiæ, adiuit ſignaturam Sanctiſſimi ſupplicans, quod reiectis dictis nullitatibus, & inſtantia quam faciebat pars aduerſa de tranſportandis regiſtris actorum dictarum trium primarum inſtantiarum, Sanctiſſimus dignaretur mihi committere, vt cum actis ad me tranſportatis procederem ad cauſæ expeditionem, qui reſcripſit arbitrio Rotæ, Vnde emanauit dubium, an intret dictum arbitrium.

Quo propoſito 18. Martij præteriti, Rota ordinauit quod 2
videretur de releuantia diſpoſitionis quorundam teſtium, de quorum non tranſportatione pars multum conquerebatur, & poſt bonam propoſitionem fuit reſolutum teſtes non releuare, neque probare allegatum impedimentum Epiſcopi in adeptione poſſeſſionis Epiſcopatus. Admiſſo enim prout alias admiſit Rota *24. Martij 1586. coram Bubalo*, quod ex iſtis teſtibus probetur conſuetudo in Regionibus Hiſpaniarum de obtin. cedula Regis pro capienda poſſeſſione Epiſcopatus. Et quod tempore illo Rex reperietur in Ciuitate Vlixboneñ. & propterea illuc eſſent tranſmittenda pro obtinen. cedula literæ Apoſtolicæ, quæ poſtmodum erant concedula ad Curiam, & Conſilium Madrid pro regiſtro, & ſigillo tranſportan. & inde ad Placentiam pro capien. poſſeſſione Epiſcopatus, attamen ex dictis teſtium non probatur impedimentum propter quod Epiſcopus non potuerit accipere poſſeſſionem ante diem 21. Ianuarij, & quatenus adfuiſſet aliquod impedimentum quod Epiſcopus adhibuerit diligentiam vt illud remoueret, cùm tamen vtrumque probare debeat qui vult propter impedimentum excuſari, *cap. ex tranſmiſſa*, & ibi Felin. *in princ. de praeſcript.* Bart. & alij *in l.2. §. quod diximus, ff. ſi quis caut.* Alex. *conſ.49. num.5. lib.2.* Matt. *conſ.258. num.6.* Caputaqu. *deciſ.72. num.5. & 6. part.2.* & dixit Rota *in hac cauſa coram Bubalo, & Reuerendiſſ. P. Domino meo Lancellotto*, quæ probatio vt dicitur in dictis deciſionibus debet eſſe clarè liquida.

Tantum autem abeſt, quod liquido conſtet de impedi- 3
mento ex dictis teſtium quod imò illud apertè excludant: quando enim verum eſſet, quod ad expediendum cedulam regiam, & capiendum poſſeſſionem eſſent vt dicuntur neceſſarij duo menſes, conſtat Epiſcopum cùm eſſet in Ciuitate Vlixboneñ. recepiſſe literas ſuæ prouiſionis 19. Nouembris 1581. poſſeſſionem autem accepiſſe die 22. Ianuarij, & ſic per tres dies poſt duos menſes, & ſic teſtes non includunt, ſed potius excludunt impedimentum, imò calculando iuxta dicta eorundem, potuiſſet multo ante poſſeſſionem capere, quia cum cedula fuerit ſignata à Rege 11. Decembris iuxta ſtylum articularum, & probatum per teſtes, reſtabat ſolum quod cedula ſubſcripta vnà cum literis Apoſtolicis tranſmitteretur ad Conſilium Madrid vt regiſtraretur, & ſigillaretur. Ab vrbe autem Vlixboneñ. ad Madrid dicunt teſtes ſuper mula ordinaria peruenire ſpatio octo, nouem, aut decem dierum. Vnde capien. mediam partem, & ſic nouem dierum debuiſſet peruenire ad Secretarium Conſilij 20. Decembris ex die 21. aut ſequen. potuit regiſtrari, ſubſcribi, & conſignari Procuratori Epiſcopi ad effectum tranſmittendi ad Placentiam, quo ſpatio ſex, aut ſeptem dierum iuxta diſtantiam quam deponunt teſtes peruenire poterat, & ſic die 27. aut 28. poterant eſſe in ciuitate Placentiæ, ac die 29. capi poſſeſſio Epiſcopatus, & multò etiam celerius potuiſſet capi poſſeſſio attento vſu Tabellariorum, qui citatis equis continuo tranſmittuntur in dictis partibus, quo caſu tribus, vel ad ſummum quatuor diebus cedula poterat peruenire ad Madrid, & à Madrid Placentiam duobus, vel tribus diebus, quod conſiderauit Rota *in d. deciſione coram Bubalo*, calculatio 20. milliarum pro qualibet die iuxta *l.3. ff. de verb. ſignific. & l.1. in princ. ſi quis caut.* fuit reiecta in deciſione D. Lancellotti, & merito, quia neque teſtes eam admittunt dum deponunt de conſuetudine illarum partium diuerſa à dicta legali, qua ſtante, non attenditur diſpoſitio dictarum legum Alex. *in d. l. num.7.* Rebuff. *in d. l.3. verſ.6. hac hodie*, prout neq; etiam attenditur ſtante vſu Tabellariorum, *l. continuus, §. cum ita, ff. verb. obligat.* Alc. *in d. l.3. num.10. & ſeq.* Rebuff. *in verſ. & alia eſt dicta ſingularis*. Et conſiderauit Rota coram Bubalo.

Diligentia etiam nulla probatur in remouendo prætenſo 4
impedimento nulla pro haben. literis in curia, neque pro obtinendo cedula, quæ fuit ſubſcripta die 11. Decembris cùm tamen literæ fuiſſent receptæ in Ciuitate Vlixbonen. 19. Nouembris, & hanc ſententiam libenter amplexi ſunt

Domi-

Domini non ſolum propter duas præcedentes deciſiones, ſed etiam quia agitur de reuocan. ſententijs Rotalibus exequutioni mandatis, & per plures annos obſeruatis, ad quem effectum requiritur probatio nototiæ iniuſtitiæ, quæ nullo velamine offuſcari, & nulla excuſatione celari poſſet, Corn. *conſ.10.num.3.lib.4.* Felyn. *in cap. inter cæteros num.7. de re iudic.* Dec. *in cap. quoniam contra num.153. & ſeqq. de probat.* fuit dictum *in Romana hæreditatis de Comitibus 3. Iunij 1587. & in Peruſina bonorum 16. Nouembris 1601. coram R. Pacen.* Et ſæpius in alijs.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Fideicommiſſi de Vrſinis.

Lunæ 9. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Mirabilis eſt Deciſio, & nimirum, quia ab Auditore mirabilis Doctrinæ, & eruditionis extenſa eſt, in qua exactiſſimè declaratur an, & quando deſcendentes in teſtamento ſubſtituti vocati cenſeantur per vulgarem directam ſubſtitutionem. An verò etiam per Fideicommiſſarium.

SVMMARIVM.

Filij, & eorum deſcendentes à teſtatore ad hæreditatem vocati, non copulatiuè, ſed ordine ſucceſſiuo vocati cenſentur, num.2.

Deſcendentium *verbum collectiuum eſt plurium perſonarum, & graduum, & ideo quando deſcendentes ſunt vocati à teſtatore, cenſentur vocati tam per vulgarem, quam per fideicommiſſariam ſubſtitutionem, n.3.*

Subſtitutio vulgaris, & fideicommiſſaria in qua vocantur deſcendentes non terminantur in primis adeuntibus, ſed ad omnes profertur deſcendentes de gradu in gradum propter implicitum ſtatum futuri temporis obliquando directam inſtitutionem, n.3.

Verbum ſuis, *exponitur pro deſcendentibus, num.3. ad finem.*

Deſcendentium appellatione in fideicommiſſis numquid veniant vltra primos adeuntes alij ſubſequentes, quando in fideicommiſſo non adſunt verba explicantia tempus futurum, vel non fuerit dictum ſemper, in infinitum, quandocunque, & ſimilia, n.4. & ſeq.

Subſtitutio verbis directis, quando facta dicatur ita quod ad fideicommiſſum trahi non poſſet, n.5. & ſeq.

Subſtitutio quando dicatur facta verbis communibus ita quod fideicommiſſum importet, n.6.

Clauſula Codicillaris cum teſtamento operatur verba etiam Ciuilia important fideicommiſſum, & obliquantur quando ſubſtitutio non potuit valere iure directæ ſubſtitutionis, n.7. & 8. vbi referuntur contrarium tenentes, & n.10. vbi de eadem materia.

Subſtitutio fideicommiſſaria inducitur per verba Communia, num.9.

Clauſula Codicillaris trahit ſecum ſubſtitutionem fideicommiſſariam, quando intentionem teſtatoris apparet ſic voluiſſe, n.10.

Deſcendentium appellatione in ſubſtitutione quando veniant deſcendentes futuri, n.11.

Temporis tractus reſpiciens perſonam primo vocati in teſtamento, ad aliam perſonam extendi non debet. Declara, vt num.12.

Subſtitutio reciproca ex quibus verbis dignoſcatur, n.12.

Subſtitutio reciproca non excedit perſonas inſtitutorum, quamuis dictum fuerit, & etiam deſcendentes. Declara vt num.13.

Fideicommiſſum cenſetur inductum à teſtatore, quando ab eo deſcendentes fuerunt bis in conditione poſiti cum qualitate Maſculinitatis, n.14.

Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, quando ſic conſtat per coniecturas, de voluntate teſtatoris, num.14. de quibus ſtatur arbitrio iudicis, num.15. & 16. vbi recenſentur plures coniecturæ.

Fideicommiſſum cenſetur inductum à teſtatore ex qualitate Maſculinitatis, ex fœminarum excluſione propter Maſculos, ex vocatione fœminarum in defectu Maſculorum, ex reciproca inter inſtitutos, num.16.

Fideicommiſſum cenſetur inductum à teſtatore ex digreſſu ad plures ſubſtitutionum gradus, n.16.17. & 18.

Fideicommiſſum cenſetur inductum à teſtatore quando apparet eum habuiſſe rationem conſeruandi bona in agnatione, n.16. & n.19. & ſeq. vbi etiam ex quibus eliciatur teſtatorem voluiſſe bona in Agnatione conſeruari.

Agnationis conſeruandæ ratio, quando cenſeatur habita teſtatore, n.19. & 20.

Licentia data à teſtatore alienandi res hæreditarias in aliquas perſonas ſuſtinetur alienatio facta ab hærede vni ex dictis perſonis, quando hoc verum ſit, n.21. & ſeq.

Proximioribus in teſtamento enunciatis omnes in eodem gradu exiſtentes ſimul vocati cenſentur, n.22.

DECISIO CCCXLIV.

IO. Conradus Vrſinus decedens teſtamentum condidit, in 1
quo inſtituit, fecit, atque reliquit ſuos vniuerſales hæredes Hieronymum, & Vicinum ſuos filios legitimos, & naturales, & omnes alios ſuos filios maſculos naſcituros legitimos, & naturales ſi naſci contigerit, & eorum deſcendentes maſculos legitimos, & naturales pro æquali portione. Et ſi deceſſerint, ſeu eorum deſcendentes in pupillari ætate, vel poſteà quandocumque, quod vnus moriatur, alteri, & alter alteri pro æquali portione, non obſtante, quod ſint de diuerſis matrimonijs. Et ſi contingeret, quod dicti ſui filij, & hæredes, & eorum deſcendentes maſculi omnes decederent ſine filijs legitimis, & naturalibus maſculis: tunc & in eo caſu voluit, ac mandauit ſuccedere Maherbalem. Mortuo teſtatore, & adita per illius hæredes nominatos hæreditate, Vicinus ſuſcepit filios, Martium ſcilicet, & Corradinum legitimos, & naturales. Deceſſit exinde Martius relictis DD. Maherbale, & Horatio ſuis filijs legitimis, & naturalibus. Demum clauſit diem ſuum Corradinus, ſcripto prius ſibi in hæredem D. Horatio altero ex filijs Martij.

Moto iudicio per D. Maherbalem iuniorem prætenden- 2
tem factum eſſe locum fideicommiſſo Io. Conradi ad ſui fauorem, cauſa fuit in Rota commiſſa, & propoſito dubio. An conſtaret de fideicommiſſo Io. Conradi in caſu, & ad effectum de quo agitur. Domini dixerunt conſtare. Quia & ex verbis, & ex mente, benè probatur vocatio deſcendentium teſtatoris, & reciproca inter eos ſubſtitutio. Ex verbis, *dum inſtituit, fecit, atque reliquit hæredes Hieronymum, & Vicinum, ſuos filios, & eorum deſcendentes,* qui cùm à teſtatore non copulatiuè, ſed ordine ſucceſſiuo vocati fuerint propter neceſſitatem eos inſtituendi, gloſ. *in l. Gallus, §. quidam recte, ff. de lib. & poſth.* ſequuntur ibidem Bart. *num.4.* Bald. *num.5.* Alber. *num.9.* Alex. *num.6.* & communiter receptum dixerunt Soccin. iun. *conſ.171. num.4. lib.2.* Clar. *in §. teſtamentum num.80.* Petr. *de fideic. qu.5. n.153.* Illuſtriſs. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.4. tit.7. in 1.* Menoch. *de præſumpt. lib.4. præſumpt.70. n.3.*

Dicuntur in vtroque caſu tam vulgaris, quàm fideicom- 3
miſſariæ vocati propter nomen, *deſcendentes,* collectiuum plurium perſonarum, & graduum *Auth. de hæred. ab inteſt. ven. poſt princip. l. vlt. C. de ſuis, & legit.* Graſſ. *in §. fideicommiſſ. qu.15.* Galliaul. *in l. Gallus, §. quidam recte, num.4. ff. de lib. & poſth.* Crauett. *conſ.22. num.5.* quod terminari non ſolet in primis adeuntibus ſecundum naturam vulgaris, *l. poſt aditam, C. de impub.* Alex. *conſ.14. col.3. lib.4.* ſed ad omnes profertur *deſcendentes* de gradu in gradum propter implicitum ſtatum futuri temporis, obliquando directam inſtitutionem, *l. filiusfam. §. vt quis hæredem, ff. de leg.1. l. ex facto in princ. ff. ad Trebell. l. verbis ciuilibus, ff. de vulg.* quem intellectum vti naturæ, & voluntati teſtatoris amicum probauit Bald. *in inſtitutione de Colla, & eius deſcendentibus conſ.303. vol.3.* ſed plenius *conſ.492. pro eodem Colla vol.2. & in inſtitutione de filio, & nepote,* Paul. de Caſtr. *in l. Gallus, §. quidam recte num.9. verſ. tenendo opinio,* Bart. *de lib. & poſth.* Couar. *in cap. Raynutius, §.2. de teſtamentis,* idem comprobans, quando vel adeſt nomen collectiuum, vel appoſita ſunt verba futurum tempus reſpicientia, *& in ſubſtitutione facta de Beatrice, & ſuis,* quod verbum, *ſuis,* exponitur pro deſcendentibus, ſecundum Dec. *in conſ.217. ad finem,* reſpondit Crauett. *conſil.22. num.7.* Simon. de Præt. *de interpret. vlt. volunt. in ſubſtitutione de ſuis, & deſcendentibus lib.3. in interpretat.2. dub.1. ſol.5. num.46. verſ. quod tamen intellige*

pag.

pag.239. à tergo, vbi miratur de Crauett. qui non allegauit *conſil.* Bald. 492. *vol.2.*

4 Et quamuis multi ſenſerint, quod verbum, *deſcendentes*, primi adeuntibus ad fideicommiſſum non trahatur, niſi concurrant verba explicantia tempus futurum, vel quia ſit facta mentio hæredum, vel additæ fuerint dictiones, *ſemper*, *in infinitum*, *quandocumque*, & ſimiles, prout in præciſis terminis in inſtitutione de filio, & eius deſcendentibus, vel de fratre, & ſuis, apertè tenuerunt Cuman. *in l. cum ita*, *§. in fideicomm. num.4. ff. de leg.2. & in l. Gallus §. quidam rectè num.7. verſic. vbi autem inſtituuntur*, *ff. de lib. & poſth.* Aretin. *ibid. num.7. verſ. aduerte tamen*, Socc. ſen. *num.5. verſ. quartus caſus eſt*, Alex. *conſ.24. numer.5. lib.3.* Dec. *conſil.205. num.4. conſil.248. num.5. & per totum conſil. 253. num.2. conſil.287. num.7. & conſil.291. num.2. & conſil. 384. num.6.* Curt. *conſil.48. num.5.* Crauett. *conſil.22. num. 5.* Rimin. iun. *conſil.50. per tot. & conſil.535. num.18.* Decian. *conſil.26. num.37. vol.2.* Ruin. *conſil.92. num.5. lib.2. & conſil.99. & 100. eodem vol.* Petr. Anton. Anguiſſ. *conſil. 72. 80. & 86. per totum lib.6.* Marcobr. *conſil.64. numer.88.* Laderch. *conſil.92.* & in ſubſtitutione de filio, & eius deſcendentibus latiſſimè Menoch. *lib.3. præſumpt.71. n.10.* Petra *de fideicomm. qu.5. numer.165.* Simon. de Pret. *lib.3. interpret.2. dub.1. fol.5. numer.36. & ſeq.* Surd. *deciſ.346. num.18.* qui infinitos pro hac opinione referunt, atteſtantes etiam de magis recepta ſcribentium opinione, à quibus non diſſenſit Rota *in vna Vrbeuetana Caſtri Sepij 15. Iunij 1579. coram bon. mem. Card. Seraph. inter impreſſas diuerſorum 597. num.9. part.1. & in Florentina fideicomm. de Detis 3. Decembris 1607. coram R. P. D. Manzanedo, & nouiſſimè in illa Bononien. fideicomm. de Pannolinis 10. Decembris 1610. coram R. P. D. Marçomontio.*

5 Tamen eorum dicta, & rationes benè videntur procedere, quando teſtator in concipienda inſtitutione vſus fuiſſet verbis dumtaxat directis, videlicet *inſtituit*, *hæredes fecit*, & ſimilibus, quia ſecundum eorum propriam naturam impoſſibile eſt, quod trahantur ad fideicommiſſum, ex quo à principio iure directo valere poſſunt, *l. verbis ciuilibus*, *l. in ſubſtitutione*, *ff. de vulg. l. non codicillum*, *de teſtam.* Bart. *in l. centurio col. pen. ff. de vulg.* quæ ratio fuit præcipua illius opinionis, & ex ea ſignanter mouentur Aret. *in d. l. Gallus*, *§. quidam rectè*, *num.7. verſic. nam hoc videtur impoſſibile*, *ff. de lib. & poſth.* Soccin. *conſil.113. num.6. vol.1.* fatendo eſſe rationes Aretini, Dec. *conſ.248. num.3. verſ. quia impoſſibile eſt*, Ruin. iun. *conſ.50. num.7. & 33. vol.1.*

6 Secus verò ſi teſtator verbis directis, & communibus eſt vſus, prout contigit in caſu de quo agitur, ibi, inſtituit, fecit, atque reliquit, quod verbum, *reliquit*, commune eſt, ſecundum Bart. *in l. his verbis*, *num.3. de hæred. inſtit. & in l. centurio*, *num.33. de vulg.* Alex. *conſil.90. in l. apud Iulianum*, *§. non omnes*, *numer.7. ff. ad Trebell.* Franch. *in repetit. cap. ſi pater num.85. de teſtam. in 6.* & tunc quia non tenditur directo ad impropriandam naturam verborum, non erit inconueniens, ſi inſtitutio obliquetur, ex quo in ea adſunt verba apta recidere talem formam, quæ fideicommiſſum reſpiciat, Dec. *conſ.248. num.3. verſic.2.* reſpondetur, admittendo doctrinam Caſtr. *in d. §. quidam rectè*, *num.9. benè procedere in his terminis*, Simon. de Pret. *de interpret. vlt. vol. d. fol.5. numer.46.* limitando rationes Aret. Berett. *conſil.33. num.2.* dicens hoc modo conciliari auctoritates aliquorum, qui viſi ſunt Caſtrenſ. aduerſari, Rimin. iun. loquens in proprijs terminis, conſiderando naturam verbi, *reliquit*, *conſ.50. n.36. & 38. vol.1.*

7 Et eo maximè prædicta videntur procedere, accedente clauſula codicillari appoſita in teſtamento, de quo agitur, per quam concludit Soccin. ſen. *in l. Gallus*, *§.1. ad finem*, *ff. de lib. & poſth.* quod tunc verba etiam ciuilia important fideicommiſſum, & obliquantur, quando ſubſtitutio non potuit valere iure directæ ſubſtitutionis, atque ita concludunt Bart. & Bald. *in l. verbis ciuilibus*, *ff. de vulg.* Fulgoſ. *in l. precibus col.10. C. de impub.* Matheſil. *ſing.141.* nota mirabilem doctrinam Anchar. *conſ.27. in princ.* Soccin. ſen. *conſ.14. & 144. in 1. vol.* Curt. qui prædictos refert, & ſequitur *conſ.48. num.6. verſ. ex alio etiam fundamentum in 1. lib.* quibus accedunt Crauett. *conſ.22. num.8. & conſil.210. num.4. & conſil.131. num.10.* Pariſ. *conſil.41. num.53. lib.2.* Galliaul. *in l. Centurio num.299. ff. de vulg.* Neuiz. *conſil. 53. num.14.* Gratian. *conſ.8. numer.13. lib.2.* Cagnol. *in l. precibus num.197. C. de impub.* Menoch. *lib.4. præſumpt.71. num.36.* Ruin. *conſ.174. num.13. vol.2.* Berett. *conſil.23. num.5.* Vnde cùm in propoſito caſu filij filiorum inſtitutorum non poſſint venire ex ſubſtitutione vulgari, quæ expirauit per aditionem hæreditatis factam per eorum parentes, virtute dictæ clauſulæ codicillaris, dicentur vocati ex fideicommiſſo.

Non ignorant tamen Domini alios quàmplures contrarium ſenſiſſe, nempè Bald. *conſ.319. col. fin. lib.5.* Dec. *conſil.205. num.9. 248. num.8. & in l. precibus num.18. verſic. vlterius tamen*, *C. de impub.* Ripam *in l. hæredes*, *§. peto num.9. ad Trebell.* Alciat. *conſil.5. num.39. lib.4. tom.1.* Soccin. iun. *conſil.180. num.77. vol.2.* Anguiſſ. *conſ.38. num.7. & 8. conſil.72. num.6. lib.6.* Laderch. *conſil.92. numer.17.* Petra *de fideicomm. qu.5. num.168.* Rimin. iun. *conſil.50. num.66.* qui omnes mouentur ex rationibus Decij, *in d. conſil.248. num.8.* videlicet, quod cùm de natura clauſulæ codicillaris ſit conſeruare voluntatem teſtatoris, vt notat Bald. *in l. fin. col.4. verſic. nunc aliqua*, *C. de codicillis*, voluntas autem teſtatoris verſetur circa directam diſpoſitionem, non poteſt operari effectum contrarium ex defectu intentionis illius, qui non cogitauit de fideicommiſſaria, & eo caſu dum clauſula codicillaris habet relationem ad illud, quod diſpoſuit teſtator, non poteſt ex ſui natura confirmare, aut corroborare, quæ apta non ſunt recipere fomentum, & robur, ex quo venit acceſſoriè ad diſpoſitionem, oon autem ad eam principaliter ampliandam. 8

Sed hæ rationes de defectu intentionis benè euitantur in caſu de quo agitur, quia verba non repugnant fideicommiſſariæ, nam verbum commune, *reliquit*, additum inſtitutioni poteſt vtramque formam recipere abſque verborum impropriatione, propterea conueniunt ad inuicem termini compendioſæ propter aptitudinem obliquationis, ex quo non ſunt verba, quæ clarè contineant vulgarem, ſed potius dubia, quæ poſſunt etiam continere fideicommiſſariam, vt conſiderat Curt. iun. *d. conſ.48. n.6. verſic. nam vt ſupra diximus*, Crauett. *d. conſ.22. n.8.* 9

Propterea vbi etiam verba clarè continerent vulgarem, ſi tamen de intentione teſtatoris appareat qui non ſtatim quod eſſet mortuus prouidere voluerit: ſed futuram teſtamenti annullationem conſideraoit, admittunt etiam prædicti DD. quod clauſula codicillaris trahat ſecum fideicommiſſariam, & ſignanter Rimin. iuo. in præciſis terminis *in alleg. conſil.50. num.66. vol.1.* & huiuſmodi eſt clauſula codicillaris teſtamenti Conradi, quæ datur in Summario ſub litera E, dum dicitur in ea, & hoc voluit eſſe ſuum teſtamentum, quod ſi iure teſtamenti non valeret, valere voluit iure codicillorum, hoc inquam verbum, *valeret*, quod eſt præteriti imperfecti ſubiunctiui modi, ex ſui natura partim deſignat præteritum continuatiuè ad actus perfectionem: rurſus, quia imperfectum ſic in futurum tendens, ad futurum ex propria natura tendit, vnde idem importat, ac ſi dictum fuiſſet, *ſi non valet*, *vel valebit iure teſtamenti*, Bald. declarans *in l. ſi quis agere*, *quæ eſt fin. num.22. C. de codicill.* Burſat. referens eadem verba Bald. & illum ſequens *in conſil.89. num.44. vol.1.* 10

Demum videtur etiam concurrere conſideratio ſucceſſiui temporis, ex qua omnis ſcrupulus eſſet ſublatus, nam cùm in caſu de quo agitur alij deſcendentes præter filios natos, & inſtitutos non eſſent tempore teſtamenti in rerum natura, & conſequenter concurrere non poſſent, videtur diſpoſitio habere relationem ad mortem inſtitutorum, vt ſit ſenſus de deſcendentibus poſt mortem teſtatoris, qui habent implicitum tractum temporis, prout verbum hæredis, Soccin. ſen. *conſil.43. col.5. vol.3.* Rim. iun. *conſ.50. num.20. vol.1.* quod tempus ſucceſſiuum magis etiam teſtator explicauit ex compendioſa filijs inſtitutis facta ex digreſſu ad plures ſubſtitutionum gradus, & alijs, quæ infra dicentur in probatione fideicommiſſi ex mente teſtatoris reſultante. 11

Non obſtat ſi dicatur, quòd iſte tractus temporis ſit conſiderandus in eodem caſu, & in eadem ſubſtitutione, quæ reſpicit vocatos, non autem ex alijs partibus teſtamenti, qoia tractus temporis, qui reſpicit perſonam primo vocati, ad aliam perſonam extendi non debet, vt aduertunt Crau. *conſil.131. num.4.* Petra *de fideicomm. qu.5. num.166.* Rim. iun. *d. conſil.50. num.53.* Nam prædicta benè videntur procedere, quando aliter non conſtaret de mente teſtatoris, de qua tamen ſatis conſtare videtur ex infra dicendis, quo caſu implicitus tractus temporis poteſt per coniecturas etiam deſignari ſecundum Soccin. ſen. *conſ.12. col.3. in 3. dub. lib.3.* 12

& Sim.

& Simon. de Prat. *de interpret. lib.13. alleg. fol.5. num.46. ver. ſed ceſſat ratio, pag. mihi* 239. Et his ſtantibus claris verbis in teſtamento legitur reciproca ſubſtitutio inter omnes deſcendentes Conradi, quia facta inſtitutione de filijs, & deſcendentibus eorum ſubdit, & ſi deceſſerint, ſiue eorum deſcendentes in pupillari ætate, vel poſteà quandocumque vnus moriatur alteri, & alter alteri æquali portione: ex quibus verbis inductum videtur fideicommiſſum expreſſum inter filios, & eorum deſcendentes inſtitutos ſecundum quod caſus mortis in perpetuum de eis euenerit, *l. ſi pater de teſtamentis, lib.6. ibi, filiæ moreretur*, Oldrad. *conſ.125. verſ. & poſſet poni exemplum cum alijs per informantes allegatis*.

13 Non obſtant conſiderationes adductæ per informantes pro D. Horatio, vt ſcilicet reciproca non excedat perſonas inſtitutorum, quamuis dictum fuerit, & eorum deſcendentes, quia teſtator loquutus eſt, retentis ijſdem terminis, de quibus in inſtitutione, qui de vulgari tantùm ſenſum recipere debent, vnde ſubſtitutio, quæ facta reperitur inter Hieronymum, & Vicinum non debet extendi de perſona ad perſonam, Roland. *conſil.56. num.4.* Natt. *conſil.* 470. *num.6.* cum alijs allegatis. Quia pro reſponſione fuit dictum, quod cùm fuerit firmatum ex verbo deſcendentes, nedum vulgarem, ſed & fideicommiſſariam comprehendi ceſſat obiectum ceſſante præſuppoſito in vulgari duntaxat conſtituto.

14 Ex mente etiam vltimo loco dixerunt Domini conſtare de fideicommiſſo reciproco inter deſcendentes Conradi, ex quo filij, & deſcendentes cum qualitate maſculinitatis fuerunt bis in conditione poſiti, ibi, *ſi deceſſerint, ſeu eorum deſcendentes*, & iterùm, ibi, *ſi contigerit quod dicti ſui filij, & eorum deſcendentes maſculi omnes deceſſerint ſine filijs legitimis*, qui exiſtentibus coniecturis cenſentur vocati ex communi opinione quam ſæpiſſimè eſt amplexa Rota, & ſignanter *in illa Montisfaliſci fideicomm.* 20. *Nouembris* 1602. *coram bon. mem. Cardin. Pamphil. & in Peruſina de Alphanis* 22. *Iunij* 1607. *coram Reuerendiſſ. P. D. Ludouiſio, relata in illis de Pannolinis* 10. *Decembris* 1610. *coram R.P. D. Marcomontio*.

15 Quæ coniecturæ, & ſi de per ſe minus efficaces eſſent, iunctæ tamen, quod ſufficiant ad fideicommiſſum inducendum, quippè quæ arbitrio iudicis relatæ fuerint, Domini admiſerunt in illis de Alphanis, & de Pannolinis ſupra relatis, & apertè probant Bero. *conſil.* 104 *num.12. lib.2.* Graſſ. *in §. fideicommiſſum, qu.14.* Surd. *deciſ.162. num.11.* Et ex eis elici quoque vocationem ad portionem patrui, ſeu alterius cohæredes probarunt, Corn. *conſil.306. in fine vol.* 4. Gabr. *conſil.2. numer.13. in fine lib.2. conſil.115. numer.13. lib.1.* Burſat. *conſil.202. num.42. vol.2.* & ſæpius hanc concluſionem tenuerunt Domini, *vt in illa Romana de Quinque coram R. P. D. Ludouiſio* 12. *Nouembris* 1607. *in Vrbeuetana fideicomm. coram R. P. D. Coccino* 27. *Ianuarij* 1606. & nouiſſimè *in illa de Pannolinis alleg. quæ fuit confirmata* 9. *Maij* 1611. *coram eodem D. Marcomontio*.

16 Inter cæteras autem, quæ recenſentur per informantes D. Maherbalis, ſcilicet ex qualitate maſculinitatis, ex fœminarum excluſione propter maſculos, ex vocatione fœminarum in defectum maſculorum, ex reciproca inter inſtitutos, etiam vocatione extraneorum, ex compendioſa inter eoſdem inſtitutos, & alijs adductis. Illæ videntur firmiores, quæ deducuntur ex digreſſu ad plures ſubſtitutionum gradus, & ex ratione conſeruandi bona in agnatione, quibus aliter ſatisfieri non videtur poſſe, niſi vnus alteri ſit grauatus reſtituere, ex quo teſtator actum ſucceſſiuum conſiderauit Soccin. ſen. qui in his terminis loquitur *conſil.* 250. *numer.14. lib.2.* Iaſ. *conſ.140. col.4. verſ. mens autem lib.2.* Curt. iun. *conſil. 16. num.7.* Marzar. *conſil.4. col.1. verſ. confirmatur præmiſſa, & conſ.5. col.6. verſ. verum tamen, & conſ.6. col.6.* & id videtur etiam maximè ſuaderi, quia alias diſpoſitio redderetur inutilis, cùm nec ad vlteriores in gradibus nominatis, nec ad illos de agnatione bona poſſent peruenire, vt conſiderat Crau. *conſ.22. num.2.* Curt. iun. *conſ.48. num.4.* quos Rota ſequitur *in Vrbeuetana Caſtri Sepij coram bon. mem. Card. Seraphino inter impreſſas* 579. *num.9.* & hæc benè probantur in caſu teſtamenti Conradi.

17 Nam digreſſio ad plures gradus colligitur ex eo quod teſtator conſiderando deficientiam aliquorum ex inſtitutis, & ſecundo loco omnium inſtitutorum, & eorum deſcendentium maſculorum vocauit fœminas deſcendentes cum onere nubendi illis de Mugnano, vel de Pitiliano altera eorum recuſante, & demum alijs de domo Vrſina in genere, & illis deſcendentibus ſine prole vocauit maſculos de eiſdem domibus, primo de Mugnano, ſecundo de Pitiliano, quæ ſucceſſiua ſubordinatio apertè ſignificat digreſſum ad plures gradus ſubſtitutionum, vt conſiderat Menoch. *conſil.310. num.12. vol.4.*

Non obſtat, quòd hæc digreſſio ad plures gradus licet facta ſit in plures gradus diuerſos, vnica tamen ſit cenſenda, cùm dependeat ab vnico caſu, ſcilicet quando filij, & deſcendentes deceſſerint ſine filijs, Gabr. *conſ.117. num.14. lib.1.* Quia ex facto tollitur obiectum, dum vna expirata non ceſſant aliæ ſubſtitutiones, quia præſupponitur ſucceſſio vocatorum, & deceſſus ſine filijs, qui ſunt gradus diſtincti, & perſonæ diuerſæ, & ſufficit ad hunc effectum, quod teſtator conſiderauit actum ſucceſſiuum poſſibilem, vt ſupra fuit dictum ex Soccin. & alijs allegatis. 18

Contemplatio agnationis videtur etiam ſufficienter probata, quia etſi expreſsè non legitur, quod teſtator voluerit bona remanere in ſamilia de Vrſinis, tamen certum eſt, quod in ſamilia effectiua non veniunt alij quàm deſcendentes, prout eos vocauit teſtator ſemper præferendo maſculos ipſis fœminis deſcendentibus, & quando fœminas vocauit eas cum onere nubendi in familijs de Vrſinis voluit admitti, terminando poſtremò omnes ſubſtitutiones in familia contentiua de Vrſinis, atque ita cum aliò non tendant ſubſtitutiones quàm ad effectiuam ſui ipſius teſtatoris, & ad contentiuam, ſub qua comprehenditur, non videtur dubitandum, quin ratio conſeruationis intret ad hunc effectum, vt in fortioribus terminis ex ſola prælatione maſculorum conſiderarunt Crau. *conſ.130. n.10. verſ. in propoſito noſtro*, Veggius *conſ.74. n.201.* Dec. *conſ.31. n.97.* Bald. *in l. maximum vitium, C. de lib. præt.* 19

Non obſtat, quòd ex admiſſione fœminarum videatur deſtrui ratio conſeruandæ agnationis, quia per fœminas non ſolent conſeruari, *§. cæterum inſtitut. de legit. agnat. ſucceſſ.* Crauet. *conſ.306. num.5.* Menoch. *conſ.150. n.39.* nam fœminæ non fuerunt ſimpliciter vocatæ, ſed cum onere nubendi in altera ex familijs ſupradictis de Mugnano, vel de Pitiliano, quod magis videtur confirmare mentem teſtatoris ad conſeruationem agnationis relatam. 20

Ad id autem in quo informantes pro D. Horatio valdè inſiſtebant, ſi aliquo modo intelligi poſſet, quod in hoc teſtamento eſſet inductum fideicommiſſum, non tamen fuiſſe ſublatam facultatem ipſis deſcendentibus, & vocatis inſtituendi hæredem aliquem ex ſamilia ex illis verbis, ſed ad proximiores agnatos maſculini generis deferatur hæreditas, vel ex teſtamento per ſuos poſteros faciendo, vel ab inteſtato per text. *in l. pater filium, §. quindecim, ff. de leg.* 3. vbi permiſſa licentia alienandi in collibertos legatarios ſuſtinetur alienatio facta in vnum ex eis, & enim text. declarat Menoch. *conſ.327. num.99. vol.4.* omiſſis alijs reſponſionibus, quæ ab informantibus deducebantur, placuit Dominis, quod illa licentia poſteris conceſſa deferendi hæreditatem in proximiores ex teſtamento, vel ab inteſtato præmiſſa non fuerit ad euerſionem, nec ad limitationem ſequentis fideicommiſſi. Non ad euerſionem, quia verba licentiæ hanc interpretationem non patiuntur, cùm ſint reſtricta ad proximiores, & conueniant fideicommiſſo in inferiori parte teſtamenti poſito. 21

Non etiam ad limitationem reſpectu perſonarum in eodem gradu exiſtentium, quia proximioribus enunciatis omnes in eodem gradu exiſtentes ſimul vocati cenſentur, Bald. *in l. peto, §. fratre, in 1. verſ. ſecunda quæſtio ff. de leg.* 2. Crot. *in l. filiusfam. §. Diui numer.173. ff. de leg.2.* Surd. *conſ.247. num.8. vol.2.* & in tantum hoc eſt verum quod ſi dixiſſet hæreditatem deferendam in proximiorem, venirent tamen eodem tempore omnes exiſtentes in pari gradu, & ſingularis numerus contineret pluralitatem, *§. ſed ſi plures, ff. de legit. agn. ſucceſſ.* Anchar. *conſ.180. num.3.* Roland. *conſ.38. num.46. vol.4.* idem Surd. *d. conſ.247. n.10. vol.2.* Quare ſiue dictum fuerit, quod hæreditas deferetur proximioribus, ſiue in ſingulari vſus eſſet teſtator verbo proximiori, ad omnes tamen æqualiter in eodem gradu exiſtentes hæreditas per poſteros, vel ex teſtamento, vel ab inteſtato erat deferenda. 22

Nec text. *in l. pater filium, §. quindecim, ff. de leg.3.* videbatur poſſe deſeruire terminis de quibus agitur, nam eo caſu venditio iudicio teſtatoris ſuſtinetur, quia permiſerat teſtator quemlibet ex libertis partem colliberti poſſe emere, 23

quod

quod idem non conſideratur in hæreditate deſtinata proximioribus, qui ſinguli in eodem gradu exiſtentes iudicio teſtatoris ad hæreditatem venire non poſſunt, vt ſupra fuit dictum. Atque ita vtraque parte informante Domini reſoluerunt, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Calaguritana Iuris corrigendi de victoria.

Mercurij 8. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Citatio ad videndum iurare teſtes non ſuppletur per citationem factam in executione decreti, in quo iudex mandauit citari partes ad videndum iurare teſtes, vbi citatio ad videndum iurare teſtes debebat fieri non ſolum de iure, ſed etiam ex forma reſcripti, & adducuntur quædam alia pro nullitate examinis teſtium de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Citatio ad videndum iurare teſtes requiritur in examine teſtium, n.1.
Reſcripti forma ſi non ſeruatur proceſſus corruit, n.1.
Citatio ad videndum iurare teſtes vt facta dicatur ſufficit, quod fuerit citata pars in executione decreti, in quo iudex mandauit partes citari ad videndum iurare teſtes, num.2.
Reſcripti forma debet præciſè, & punctualiter, non autem per æquipollens adimpleri, n.2.
Formæ obſeruatio non ceſſat ceſſante ratione ob quam forma fuit inducta, n.2.
Recuſatio iudicis inualida non cauſat, & nullitatem proceſſus, num.3.
Paria ſunt non facere, vel minus valida facere, n.3.
Iudex recuſatus non poteſt poſt recuſationem procedere non citato recuſante, n.3.
Citatus non debet amplius citari quando expreſsè proteſtatus fuit ſe nolle amplius comparere, n.3.
Teſtes examinati extra locum remiſſoriæ ſunt nulliter examinati, num.4.

DECISIO CCCXLV.

1 Reſolutum fuit pro nullitate examinis, potiſſimè autem ex defectu citationis ad videndum iurare teſtes, quæ non ſolum de iure eſt neceſſaria, *l. ſi quando, C. de teſtibus cap.2. eod. tit.* Rota *deciſ.5. de teſt. in nou.* Caputaqu. *deciſ.274. num.5. part.3.* ſed etiam ex forma mandati dati in remiſſoria, quia prouiſio Burgen. qui eam decreuit, ordinauit, quod in primis, & ante omnia ambæ partes citarentur ad videndum iurare teſtes, quæ forma vtique erat ſeruanda per iudicem delegatum, & eius omiſſio totum proceſſum coram eo factum vitiauit, *cap. cum dilecta*, & ibi notat. *de reſcript.* Caputaqu. *deciſ.143. numer.5. part.3. A. A. in epiſ. de priuat. ob non ſolut. num.11.* fuit dictum *in vna Bononien. de Tobalijs 24. Maij coram bon. mem. Lætа.*

2 Non obſtat, quòd Prouiſor in Decreto, in quo admiſit partes ad probandum cum termino 15. dierum, mandauerit eas citari ad videndum iurare, & propterea ſufficere debeat, partem fuiſſe citatam in exequutione dicti Decreti, *vt in Toletana decimarum de Salſedon, coram R. P. D. meo Decano*, & alijs allegatis pro parte Capituli, quia hoc poſſet ſufficere pro citatione à iure requiſita, & ita loquuntur deciſiones adductæ. Non autem ſupplet citationem requiſitam ex forma remiſſoriæ, quæ præciſè, & punctualiter ſeruari debuit, nec potuit per æquipollens adimpleri, gloſ. *in Clem.1. in verſ.3. de vit. & honeſt. clericor.* Bart. *in l. non ſunt liberi, ff. de ſtat. homin.* cum concordantibus adductis per Alex. *in l.1. ſub num.8. verſ. & ex prædictis, ff. de lib. & poſth.* & ceſſante ratione, ob quam fuit forma inducta, non propterea ceſſat obſeruatio formæ, Aret. *in l.2. col.2. verſ. tu autem aduerte*, vbi de communi teſtatur, *ff. de vulgar. & pupillar.* Tiraqu. *ceſſan. cauſ. limit.37.* Illuſtriſſ. Mantic. *de coniectur. vlt. volunt. lib.4. tit.1. num.23.* & dixit Rota *in Veronen. Monaſterij S. Zenonis 18. Martij 1575. coram fel. record. Clem. VIII.*

Non obſtat, quòd Procurator Epiſcopi qui recuſauerat iudicem non erat vlterius coram ipſo citan. quia ſi recuſatio fuit valida, ſufficit pro nullitate examinis, ex adductis per informantes. Si autem erat inualida, non potuit operari talem effectum, *l.4. §. condemnatum, vbi omnes, ff. de re iud.* Roland. *conſ.49. num.29. lib.4.* Paria enim ſunt non recuſaſſe, & recuſaſſe, ſed minus validè, *l. non putauit, §. non quauis*, vbi Bart. *ff. de bon. poſſeſſ. contra tab. l.1. §. quod autem*, & ibi Bald. *ff. de offic. præfect. Vrb.* & in iure non probatur, quod iudex recuſatus poſt recuſationem poſſit procedere non citato recuſante, & eſſet nimis dura conditio recuſanti adducti per Gabr. *de citat. concluſ.1. in limit. 62.* loquuntur in eo qui citatus dixit expreſsè, quod nolebat comparere, quo caſu non eſt vlterius citandus. Procurator autem Epiſcopi hoc non dixit neque explicitè, quia nullibi legitur, neque implicitè recuſando, cùm recuſatio de ſui natura id non includat, præſertim quia quando recuſauit non fuerat citatus ad totam cauſam, ſed ad vnum Articulum tantùm, vnde intrat tradita per Gabr. *dicta concluſ.4. n.418. in fin.* 3

Accedit, quòd teſtes fuerunt examinati extra locum remiſſoriæ, & ſic nulliter, *cap. ſtatutum, §. in nullo quoque*, vbi Doct. *de reſcript. in 6.* Rota *deciſ.15. de offic. delegat. in nouis.* Patitur etiam hoc examen alios defectus de quibus per informantes, ex quibus fuit concluſum, teſtes fuiſſe nulliter examinatos. 4

R. P. D. MANZANEDO.

Tiburtina adminiſtrationis Tutelæ.

Veneris 18. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Exequutio non poteſt iuſtificari ex nouiter deductis, & de pluribus inducentibus nullitatem ſententiæ.

SVMMARIVM.

Exequutio ex deductis, non autem ex deducendis iuſtificari, aut infirmari debet, n.1.
Proteſtatio neminem audiri niſi docto de mandato, ſi mandatum non producatur, operatur nullitatem actorum, & ſententiæ etiamſi comparens ſit vere procurator, n.2.
Amplia etiamſi mandatum in ſecunda inſtantia producatur, quia nihilominus acta, & ſententia prioris inſtantiæ ſunt nulla, num.2.
Iuramenti de calumnia omiſſio vbi illud fuit petitum inducit nullitatem, n.3.
Iuramentum de calumnia vbi fuit petitum ſufficit, quod præſtetur in terminis ſubſtantialibus, n.3.
Sententia confirmans ſententiam nullam, eſt nulla, vbi de nullitate fuit oppoſitum, n.4.
Clemen. vt calumnijs de re iud. non habet locum, quando nullitas patet ex eiſdem actis, vel de illa datur contra vltimam ſententiam, n.4.
Recuſatio iudicis vti ſuſpecti induit nullitatem omnium poſt recuſationem geſtorum, n.5.

DECISIO CCCXLVI.

Dubitaui an ſubhaſtatio bonorum veniat reuocanda ex eiſdem. Et Domini pro reuocatione reſpondendum cenſuere. Et quamuis videretur de iniuſtitia ex eo conſtare, quod D. Aurelius non erat debitor illarum pecuniarum, pro quibus facta fuit exequutio cum illa, iam pridem ad vtilitatem minorum inueſtiuiſſet. Nihilominus hoc fundamentum fuit ex poſt factum deductum, & dubium eſt reſtrictum ad reuocationem ſubhaſtationis ex eiſdem, & eſt receptum exequutionem ex deductis, non autem ex deducendis iuſtificari, aut informari deberi, Abb. *in cap. inter cætera num.8.* & ibi Felin. *num.4. de re iud.* & fuit dictum *in Romana cenſus 4. Decembris 1595. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio, & in Bononien. de Parijs 4. huius coram me.* Ideò Domini pro reuocatione dictæ ſubhaſtationis 1

tionis ex eiſdem iuxta tenorem dubij ponderarunt nullitates ſententiarum, ad quarum exequutionem fuit deuentum ſub prætextu quod erant duæ conformes.

2 Quarum prima ex eo viſa fuit nulla, quia fuit lata inſtante aſſerto procuratore, de cuius mandato non fuit dictum in illa prima inſtantia, licet ſæpius pro parte D. Aurelij fuiſſet proteſtatum neminem audiri niſi docto de legitimo mandato, quo caſu non releuat, quod verè eſſet procurator, Bald. *conſ.122. circa medium lib.3.* Aym. *conſil.118. num.1.* Gabr. *conſ.25. numer.23. lib.2.* Guidob. *deciſ.139.* & fuit ſæpè reſolutum. Nec releuare videbatur, quod poſteà in ſecunda inſtantia mandatum fuerit productum, quia nihilominus ſententia prima remanſit nulla, Bald. *in l.1. in 2. lectura num.3. ff. de procurat.* Alex. *conſ.146. n.34. lib.1.* Gabriel. *d. conſ.25. numer.23.* Rota *diuerſ. deciſ.105. part.1.* Achil. *deciſ.6. de procurat.*

3 Item fuerat petitum iurare de calumnia quod tamen iuramentum non fuit præſtitum ex quo intrat nullitas, *cap.1. de iuram. calumn. in 6.* Rota *deciſ.2. eodem tit. in antiq.* Nec obſtat ſi dicatur huiuſmodi iuramentum fuiſſe præſtitum in terminis ſubſtantialibus, quod ſufficit, vt fuit dictum *in Romana aſſecurationis dotis 12. Decembris 1605. coram D. meo Marcomontio*, vbi aliæ deciſiones referuntur. Illud enim allegari non poteſt in hoc caſu, in quo nunquam aliquis comparuit qui doceret de legitimo mandato.

4 Secunda verò ſententia videbatur etiam nulla, quia confirmauit primam nullam, & pro parte D. Aurelij fuerat proteſtatum, quod prius ſuper nullitate pronuntiaretur, Pariſ. *conſ.106. num.16. lib.4.* Surd. *deciſ.289. num.10.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ.11. num.3. & 4. de re iud.* Put. *deciſ.72. lib.3.* Nec eſt locus *Clement. vt calumnijs, de re iud.* quando nullitas patet ex eiſdem actis, vel de illa datur contra vltimam ſententiam, Gabr. *de exequutione rei iudic. concluſ.1. num.8. deciſ. Pedem. 141. num.39.*

5 Vlterius, quia D. Gemmarius ſecundæ inſtantiæ iudex, & cuius authoritate ad exequutionem, & ſubhaſtationem fuit deuentum, fuit allegatus ſuſpectus, & cum Tiburtini vtantur ſtatuto Vrbis, in quo habet locum ius ciuile, omnia geſta poſt dictam ſuſpecti allegationem, & recuſationem fuerunt nulla, gloſ. *in l. apriſſime in verbo recuſare, C. de iudic.* & de magis communi teſtatur Alex. *conſ.89. numer.3. lib.1. deciſ. Pedem. 44. num.5.* Burſat. alios adducens *conſ.31, n.20. lib.1.* Ex quibus ſic fuit concluſum.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Domorum.

Veneris 20. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Monitus dimittere poſſeſſionem comprobatur à monente poſſeſſor. Item ſententia iudicis vnà cum expulſione priuat poſſeſſorem tam ciuili, quàm naturali poſſeſſione, niſi ſententia ſit nulla, vel iniuſta, quod tamen debet ab allegante nullitatem, ſeu iniuſtitiam probari, & interim ſtat præſumptio pro ſententia.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio probatur ex moniterio obtento pro dimittenda poſſeſſione in praiudicium eius, qui monitorium obtinuit, num.1.

Poſſeſſio tam ciuilis, quàm naturalis amittitur per expulſionem vigore ſententia iudicialiter factam, n.2.

Poſſeſſio non amittitur per ſententiam Iudicis nullam, & iniuſtam, n.3.

Declara quod interim donec probatur iniuſtitia, ſeu nullitas ſcientia, præſumptio ſtat pro ſcientia, & onus probandi nullitatem ſpectat ad eum, contra quem fuit lata ſententia, num.3. & num.4. reſpondetur ad deciſionem in contrarium allegatam.

DECISIO CCCXLVII.

1 ETſi dubitandum non videatur de anteriori poſſeſſione ſororum de Picardis, quæ ſufficiat ad effectum manutentionis tam ex inſtrumento poſſeſſionis captæ, quàm ex locationibus, & ſolutionibus ſobſequutis, & ex tacita confeſſione, quæ reſultat ex actione intentata pro parte Martiæ ad hoc vt bona dimitterentur, quod facere non poterant, niſi poſſiderent, vt fuit reſolutum *in Anconitana bonorum 16. Februarij 1609. coram Reuerendiſſ. P. Domino Ludouiſio.*

Tamen cùm ab ea per ſententiam iudicialiter expulſæ 2
fuerint, & conſequenter omnem poſſeſſionem, tam ciuilem quàm naturalem perdiderint, Ang. *in l. clam poſſidere, §. qui ad nundinas num.2. in fine*, vbi etiam Iaſ. *num.20. ff. de acqu. poſſeſſ.* Rota coram bon. mem. Card. Seraph. *inter impreſſ. 802. part.1.* & nouiſſimè *in Auguſtana Hoſpitalis coram Reuerendiſſ. P. Domino Vbaldo*. Domini cenſuerunt, non eſſe dandum mandatum de manutenendo memoratis ſororibus.

Non obſtat, quod nunquam habuerint ſe pro ſpoliatis, 3
nec iudex nulliter, & indebitè procedendo potuerit eas ſua poſſeſſione priuare. Quia fuit reſponſum obiectum procedere, quando probaſſent ſorores indebitam expulſionem, interim autem ſtare præſumptionem, quod ritè, & rectè iudex proceſſerit, *l. ab ea parte, ff. de probationibus*, Alc. *de præſumpt. reg.3. præſumpt.9.* cum alijs allegatis per Surd. *conſ.39. num.7. vol.1. & deciſ.106. num.9.* ſorores autem cùm non probauerint indebitam expulſionem, neque acta integra tranſportauerint, ex quibus de alleg. defectu conſtare poſſet, fruſtra videntur contendere, ſe non habuiſſe pro ſpoliatis, vt fuit dictum *in allegata Auguſtana Hoſpitalis*, in qua aliæ Rotæ deciſiones allegantur.

Nec obſtat *Deciſio Romana Domus de Creſcis coram bon.* 4
mem. Litta 28. Februarij 1603. quæ videtur præſupponere onus ex parte eius, qui nititur iudiciali poſſeſſione probandi, quod iudex ritè, & rectè proceſſerit, alias poſſeſſorem non priuat ſuo iure. Quia fuit reſponſum ex deductis in ea deciſione non apparere in actis de mandato A. C. neque illud fuiſſe exequutioni demandatum, quod erat præcipuum, vt exinde inferri poſſet ad præſumptionem recti iudicij. In caſu autem de quo agitur, non eſt quæſtio ſuper non exiſtentia ſententiæ, nec ſuper illius executione, meritò donec pro parte ſororum, quæ petont mandatum de manutenendo non doceatur de iniuſtitia illius, præſumptio benè operatur ad conſeruandam validitatem actus.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Salernitana Parochorum.

Mercurij 1. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Parochialitas Eccleſiæ ex quibus probetur, & quæ requirantur ad validitatem diſmembrationis, & an diſmembratio probetur ex hisde quibus in deciſione.

SVMMARIVM.

Parochialitas Eccleſia probatur ex pluribus prouiſionibus de ea factis ab ordinario tanquam de Parochiali, n.1.

Parochialitatis ſigna ſunt poteſtas fori pœnitentialis, & illius exercitium per rectorem nomine proprio, locus certis finibus conſtitutus, in quo degit populus, cui per vnicum proprium Curatum ſacramenta adminiſtrantur, & perceptio decimarum iure proprio, n.1.

Diſmembratio eſt alienatio, & in ea requiruntur ſolemnitates requiſita in alienatione rei Eccleſia, n.2.

Viſitationes qua non ſunt facta ab ordinario, non probant, num.3.

Parochus non poteſt praiudicare Eccleſia, n.4.

DECISIO CCCXLVIII.

PRo informante quoad vtramque partem dubij fuit reſo- 1
lutum. Nam quod Eccleſia Sancti Marci ſit Parochialis, probatur ex pluribus prouiſionibus Ordinarij, factis tanquam de Curato, vt fuit dictum *in vna Salamantina dimidia portionis 28. Maij 1586. coram Orano, & in Toletana Parochialis 15. Maij 1587. coram Illuſtriſſ. Platto.* Concurrunt etiam omnia ſigna Parochialitatis relata *in Recana-*

canæten. Parochialis 20. Maij 1577. *coram Lauretano*, videlicet poteſtas fori pœnitentialis, & illius exercitium per Rectorem nomine proprio, locus certis finibus conſtitutus, in quo degit populus, cui per vnicum proprium Curatum Sacramenta adminiſtrantur, vt optimè deponunt de perceptione decimarum iure proprio, quod Parochis conuenit, *cap. ad Apoſtolica de decim.*

2 Quoad ſecundam partem dubij, quæ reſpicit diſmembrationem fructuum concluſum fuit, eam non probari, & cùm ſit alienatio, Achil. *deciſ. vnic. de reb. Eccleſ. non alien.* debet probari cum requiſitis in alienatione rei Eccleſiaſticæ, vt fuit dictum *in Syracuſana diſmembrationis fructuum* 14. *Februarij* 1594. *coram bon. mem. Card. Pamphilio*, quæ hic nullo modo probantur, ſed neque ipſa diſmembratio quinimmò ex probationibus datis videtur potius excludi, cùm teſtes dicant Parochum ſolum percipere fructus, qui non excedunt duc. 80. Regni, ita vt vix ſufficiant pro ſuſtentatione Parochi.

3 Nec obſtat, quòd in quibuſdam viſitationibus fiat mentio diſmembrationis, quia illæ ſolæ eam non probant, præſertim cùm non ſint factæ ab Epiſcopo, ſed ab inferioribus, & ideò non ſint ſolemnes Fuſc. *de viſit. lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 16. *&* 17. Et cùm ſint ab anno 1587. non includunt tempus 30. annorum, ita vt poſſit allegari præſumptio ſolemnitatis, & vtilitatis, ſeu neceſſitatis in diſmembratione, vltra quod teſtes deponunt à 40. annis, & vltra fructus integros fuiſſe perceptos à Rectore.

4 Non obſtant ſolutiones factæ, quia fuerunt factæ cum clauſula *ſine praiudicio*, & Parochus non potuit præiudicare Eccleſiæ, Caputaq. *deciſ.* 170. *num.* 6. *part.* 3. Et poſſent forſan probare quaſi poſſeſſionem, non autem ius diſmembrationis, ſi non contineant tantum tempus, quod ſufficiat ad præſcriptionem.

R. P. D. VBALDO.

Romana Dotis.

Luna 6. Iunij 1611.

A R G V M E N T V M.

Melioramenta facta in re emphyteotica veniunt in generali bonorum emphyteutæ obligatione, etiam ſtante pacto de non alienando, & etiam ſi ſint inſeparabilia ab ipſa emphyteuſi.

S V M M A R I V M.

Melioramenta facta ab emphyteuta ſuper re emphyteotica tranſeunt ad hæredes, & ſucceſſores quoſcumque, & poſſunt hypothecari, veniuntque in generali bonorum obligatione, adeò vt pro ijs competat Saluianum, n. 1.

Amplia etiam non obſtante pacto de non alienando, quod non intelligitur pro melioramentis, n. 4.

Amplia ſecundo vt non obſtet prohibitio legalis, de qua l. fin. C. de iur. emphyt. quia illa non impedit quo minus rei comprehendatur ſub generali bonorum obligatione, n. 4.

Amplia tertio etiam ſi melioramenta ſint inſeparabilia, quia nihilominus illorum æſtimatio venit ſub generali bonorum obligatione, n. 5.

Confeſſio praiudicat confitenti, & habenti cauſam ab eo, etiam ſi fuerit facta enunciatiuè, n. 2.

Producens ſcripturam videtur fateri omnia in ea contenta, num. 3.

Confeſſio vnius alteri non nocet, n. 6.

DECISIO CCCXLIX.

1 FRanciſcus Zaffettus poſt receptas dotes à Domina Septima eius Vxore, pro quarum reſtitutione obligauit omnia bona ſua præſentia, & futura, acquiſiuit Domum emphyteoticam ſub proprietate Reuerendorum fratrum Sanctæ Mariæ de Populo Vrbis ſibi venditam à Franciſco Fante, qui eandem Domum habuerat eodem titulo à Georgio Gamborino à fratribus inueſtito ſub tali pacto, vt non poſſet dictam Domum in totum, vel in partem vendere, aut alienare alienationis latiſſimo ſumpto vocabulo, ſine conſenſu dictorum fratrum, quam Domum idem Zaffettus qui in inſtrumento conſenſus à fratribus præſtiti obligauit ſe ad omnia, & ſingula pacta, & conditiones ante à Georgio adiectas à fundamentis, vt dicebatur, de nouo à ſe extructam donauit Ioannis Henriquez, qui fuit poſteà ab eiſdem fratribus inueſtitus ad tertium genus aucto canone, & alijs pactis, de quibus in inſtrumento inueſtituræ ipſius.

2 Mortuo Zaffetto, Septimia egit pro recuperatione ſuarum dotium in vim Saluiani interdicti contra Ioannem poſſeſſorem dictæ Domus, & cauſa in Rota introducta dubitaui, an intraret hypotheca ad fauorem Septimiæ, non obſtante pacto de non alienando, & cùm dubium proponeretur, die 29. Aprilis huius anni, fuit dictum non liquere, ſed denuò eo propoſito, ſub die 6. Iunij eiuſdem anni, quia dubium poterat habere duas partes, altera erat circa Domum ipſam, altera circa melioramenta, Dominis placuit intrare hypothecam reſpectu melioramentorum, cum reſeruatione, vt de reliquis videretur. Ratio fuit, quia melioramenta ſunt propria emphyteotæ, & tranſeunt ad quoſcumque hæredes, & ſucceſſores, & poſſunt hypothecari, veniuntque in generali obligatione bonorum, adeò vt pro ijs competat Saluianum, Clar. *in §. emphyteoſis qu.* 45. *num.* 2. Bero. *in cap. potuit num.* 452. *& ſub num.* 98. *verſ. & hæc concluſio de locat. & in cap.* 1. *num.* 32. *de in integrum reſtitut. & qu.* 19. *num.* 3. Doct. *in l. Senat. §. Marcell.* vbi Bald. & Ang. *ff. de leg.* 1. Pariſ. *conſ.* 28. *num.* 1. *& ſeq. & conſ.* 55. *num.* 24. *lib.* 3. Gozad. *conſ.* 20. *in fin.* Garzias *de expenſ. & melioram. cap.* 6. *num.* 20. *& cap.* 23. *num.* 32. Burſat. *conſ.* 76. *num.* 36. *lib.* 1. & fuit dictum *in vna Romana Caſtri Marciliani* 19. *Iunij* 1587. *coram Seraphino verſic.* 3. *coadiuuantur, & in vna Bonon. Sancti Apollinaris* 2. *Aprilis* 1582. *quæ eſt deciſio* 720. *num.* 8. *part.* 1. *diuerſ. & in Bononienſi Bonorum* 2. *Decembris* 1583. *coram Aldobrandino, quæ eſt deciſio* 186. *num.* 6. *part.* 2. *diuerſ.* & in puncto fuit reſolutum, *in Romana Saluiani coram me* 10. *Ianuarij huius anni.*

3 Nec dicta melioramenta videbantur poſſe controuerti, cùm in ipſo inſtrumento donationis domus Franciſcus aſſeruerit dictam domum à ſe fuiſſe à fundamentis erectam, quæ confeſſio videbatur præiudicare poſſe non ſolum Franciſco ſi viueret, ſed etiam habenti cauſam ab eo, *l. ſi ſuperatus, in princ.* vbi Bart. *ff. de pign.* Bald. *conſ.* 364. *num.* 2. *verſ.* 3. *quia libro* 2. & fuit dictum *in Romana fideicommiſſi de Goris* 16. *Nouembris* 1598. *coram Gipſio, & in Perusina nullitatis exequutionis* 1. *Februarij* 1608. *coram Domino Caualerio*, etiam ſi confeſſio fuerit enunciatiua, Aymon. *de antiqu. temp.* 1. *part. verſ. ampliatur, numer.* 22. *& ſeqq. & conſ.* 29. *n.* 1.

4 Quod etiam coadiuuatur ex aſſertione facta in inſtrumento inueſtituræ ipſius Ioannis, in quo narratur deuentum fuiſſe ad prædictam inueſtituram prætextu melioramentorum ad notabilem ſummam in dicta Domo factorum, præſertim cùm dicta inſtrumenta donationis inueſtituræ fuerint producta ab ipſis hæredibus Ioannis, quo caſu videntur fateri omnia contenta in iſtis, *l. publica, §. vltimo, ff. depoſiti, & cap. cum olim de cenſ.* Dec. *in cap. cum venerabilis, num.* 122. *de except.* Surd. *conſ.* 5. *numer.* 37. *& conſ.* 28. *num.* 47. *lib.* 1. & fuit dictum *in Bononien. cenſus* 7. *Februarij* 1601. *coram Domino Decano.*

5 Non obſtat pactum de non alienando, quia illud fuit appoſitum rei emphyt. non autem melioramentis quæ ſunt diuerſa, Valaſc. *de iure emphyt. qu.* 2. *num.* 19. Nec dicatur prohibitionem legalem, de qua *in l. fin. C. de iure emphyt.* extendi etiam ad melioramenta, quia illa non impedit quominus res comprehendatur ſub generali obligatione bonorum, vt fuit dictum *in Romana Saluiani* 12. *Nouembris* 1592. *coram Decano.*

6 Non obſtat, quòd talia melioramenta ſint inſeparabilia, & eiuſdem iuris cenſeantur cum reipſa *ad conſil.* Gabriel. 168. *qu.* 6. *num.* 88. *& ſeqq. lib.* 1. quia non ſequitur, quin ſaltem illorum æſtimatio ſit propria ipſius melioramentis, & potuerit hypothecari, vel illud procedit non reſpectu directi dominij, ſed reſpectu vtilis durante emphyteuſi, Gabr. non negat, quin melioramenta ſint eius, qui fecit, & quoad obligationem, quod ſint ſeparabilia, & patronus per ſe ſtare tenetur, Valaſc. *dicta deciſ.* 2. *num.* 21. Non obſtat, quòd prohibitio de non alienando hypothecam, & obligando videatur reſpicere etiam melioramenta, vt in conceſſione facta ante, vt in ſummario Domini de Henriquez *numer.* 1. quia Zaffettus non ſe obligauit ad pactum ante, ſed Georgij, vt in eodem Summario *num.* 3.

*num.*3. in cuius obligatione nihil dicitur de melioramentis.

7 Non obſtat, quòd dicta melioramenta duarum facta de pecunijs Ioannis, quia hoc non legitur in inſtrumento donationis, quam fecit Zaffettus, ideoque varia ſunt, quæ dicuntur de confeſſione indiuiſibili, ſed in inſtrumento inueſtituræ Ioannis, cuius aſſertio non potuit nocere Zaffetto abſenti, & conſequenter Septimiæ, *argumento l. certum, §. ſi quis abſente*, vbi Doct. *ff. de confeſſ.* & per Gabr. *de confeſſ. concluſ.* 1. *in princ.* & ita fuit deciſum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Lauretana Bonorum.

Lunæ 6. Iunij 1611.

A R G V M E N T V M.

Depoſitum, vt liberet debitorem, plura concurrere debent, de quibus ſigillatim in Summario.

S V M M A R I V M.

*Depoſitum licet aliquando liberet, vel excuſet à ſolutione facienda, nunquam tamen retractat iam factam, neque eius effectus tollit, n.*1.

*Deponere non eſt auollare, n.*1. *Vbi maximè ſi pars inſtetit pro auollatione.*

*Promiſſio ſoluendi pretium per emptorem creditoribus venditoris non arctat emptorem ad ſoluendum creditoribus deſcriptis in liſta, ſed poteſt fieri ſolutio anterioribus, num.*2.

*Vergentia viri ad inopiam debet allegari per mulierem, num.*2.

*Promiſſio, quod res vendita nulli alteri ſit obligata, debet intelligi de obligatione, quæ præiudicet emptori, n.*3.

*Promiſſio de faciendo conſentire omnem perſonam, intelligitur dummodo emptoris interſit, & poſſit aliquod damnum pati, num.*3.

*Depoſitum vt releuet, debet eſſe integrum, n.*4.

*Depoſitum factum non præcedente citatione nullum eſt, num.*4.

*Fallit ſi ſit facta intimatio decreti de deponendo ante depoſitum, n.*5.

*Depoſitum vt releuet, debet eſſe purum, & ſine aliqua conditione, ac tale, quod ad ſui libitum poſſit creditor exigere, num.*6.

D E C I S I O CCCL.

1 RESolutum fuit, depoſitum non ſuffragari Illuſtriſſ. Cardinali Cuſentino, ad effectum vt non teneatur ad ſolutionem fructuum cenſuum. Nam quoad cenſus per ipſum auollatos, res eſt indubitata, quia licet depoſitum aliquando liberet, vel excuſet à ſolutione facienda, nunquam tamen retractat iam factam, neque eius effectus tollit, ſed neque etiam quoad fructus cenſuum, quos ex conuentione auollare tenebatur, quia deponere non eſt auollare, iuxta trad. per Bart. *in l. item liberabatur, §.*1. *ff. quibus mod. pign. vel hypoth. ſoluatur*, Tiraqu. *de retract. lignag. §.*1. *gloſ.*9. *num.*3. præſertim, quia D. Bernabeus nunquam recuſauit, ſed ſemper inſtetit pro auollatione, Iaſ. *conſ.*9. *num.*15. *lib.*1. Corn. *conſ.*262. *num.*13. *ad fin. lib.*4. Tiraq. *vbi ſupra*, Roland. *conſ.*63. *ſub num.*29. *lib.*1. Gabr. *conſ.*57. *num.*6. *lib.*1. fuit dictum *in Farfen. Pecuniaria* 19. *Decembris* 1603. *coram me, & in Romana cenſus* 2. *Aprilis* 1607. *coram R.P.D. Manzanedo*.

2 Non obſtat, quòd ex aduerſo dicitur, non ſtetiſſe per D. Cardinalem, quo minus auollationem faceret, ſed fuiſſe repertum adeſſe alios creditores anteriores illis, qui fuerunt dati in liſta, quia quoniam fuiſſet verum, poterat iſtis ſoluere, ſeu auollationem facere omiſſis datis in liſta, quia promiſſio de auollando erat facta non de certis creditoribus, ſed ſimpliciter de anterioribus, faciunt in fortioribus terminis tradita *in Romana cenſus coram Illuſtriſſ. Mellino*, ex aduerſo allegata, vltra quod non aderant creditores anteriores qui inſtarent, imò inſtare poſſent pro ſolutione cùm eorum dies non veniſſet, vt in deciſionibus allegatis. Nec facit quod dicitur de vergentia Bernabei ad inopiam reſpectu dotis vxoris, quia vxor de ea non dedit, nec intentauit remedium *l. ſi conſtante, ff. ſolut. matrim.*

Minus etiam fecit, quod Bernabeus promiſerit prædium 3
nulli perſonæ eſſe obligatum, quia intelligi debet de obligatione quæ poſſet præiudicare emptori, vt fuit dictum *in vna Peruſina hæreditatis* 8. *Aprilis* 1587. *coram Orano, & in vna Romana Cenſus* 17. *Aprilis* 1598. *coram R. P. D. Decano*. Hic autem nullum poterat contingere præiudicium D. Cardinali, ex quo ipſe habebat ſoluere creditoribus anterioribus Bernabei, à quibus ceſſionem obtinendo, repellebat creditores poſteriores. Idem dicendum de promiſſione de faciendo conſentire omnem perſonam, quia intelligitur dummodo emptoris interſit, & poſſit aliquod damnum pati, vt fuit dictum *in vna Romana non adimplementi* 17. *Nouembris* 1597. *coram bon. mem. Cardinale Seraphino, & in dicta Romana cenſus*. Hic autem excluditur omne periculum, & damnum propter ſolutionem faciendam creditoribus anterioribus. Et in omnem euentum Illuſtriſſ. Cardin. poterat, & debebat agere ad liberandum, & faciendum conſentire quibus per Bernabeum non præſtitis potuiſſet eſſe locus depoſito.

Quando etiam fuiſſet locus depoſito, adhuc tamen illud 4
de quo agitur non ſuffragaretur, quia omiſſis ijs, quæ hinc inde dicuntur ſuper integritate depoſiti requiſita ad eius validitatem, Alex. *conſ.*75. *numer.*6. *lib.*7. Aym. *conſ.*106. *num.*1. quæ eſſet calculo examinan. depoſitum non eſt validum, quia factum fuit nulla præcedente citatione, Iaſ. *in præallegato conſ.*9. *ſub num.*15. *verſ.*2. & fortius *lib.*1. Curt. iun. qui communem dicit *conſ.*28. *poſt numerum primum*, Rolan. qui pariter de communi teſtatur *d. conſ.*63. *num.*31. & fuit dictum coram me in dicta Farfen. pecuniariæ.

Non obſtat, quòd dicitur de intimatione facta quæ æqui- 5
pollet citatione, quia poſſet forſan procedere, ſi fuiſſet factum decretum ſeu mandatum per iudicem de deponendo, vt requiritur, Bald. qui alios allegat, *vbi ſupra num.*32. & dixit Rota *in dicta Farfen. pecuniaria*. Hoc caſu ſi eſſet facta intimatio decreti ante depoſitum poſſet ſuſtineri, nullo autem modo poſt factum depoſitum, aliàs intimatio ſuppleret duplicem defectum citationis, & decreti, præſertim quia Bernabeus intimatus non ſolum non conſenſit, ſed expreſsè impugnauit depoſitum.

Accedit quod vt depoſitum releuet, debet eſſe purum, 6
& ſine aliqua conditione, ac tale, quod ad ſui libitum poſſit creditor exigere, Paul. de Caſtr. *in l. acceptam, ſub n.*1. *a. verſ. ſi verò facta fuit, C. de vſur.* Iaſ. *dicto conſ.*9. *num.*15. *circa med.* Alex. *conſ.*78. *num.*29. *verſ.*5. *quia, & num. ſeq. lib.*5. Ruin. *conſ.*119. *numer.*15. *lib.*5. fuit dictum *in vna Bononien. Bonorum de Gabarinis* 4. *Nouembris* 1580. *coram fel. record. Clemente VIII. & in Romana Cenſus* 2. *Aprilis* 1607. & 3. *Iunij* 1608. *coram Domino meo Manzanedo*, & ſæpiſſimè in alijs. Hic autem declaratio anterioritatis erat facienda per iudicem, de qua in inſtrumento venditionis non fit mentio, & requirebat longam diſcuſſionem, citationem, & graduationem creditorum, & faciendum erat iudicium diſcuſſionis.

R. P. D. MANZANEDO.

Bononien. Prioratus.

Veneris 10. Iunij 1611.

A R G V M E N T V M.

Beneficij valor quando plenè, & concludenter probari debet, & quando ſufficiat probatio per publicam vocem, & famam.

S V M M A R I V M.

*Fama cenſetur probata per teſtes deponentes ita publicè dici audiuiſſe, n.*1.

*Valor beneficij cenſetur probatus per duos teſtes deponentes de publica voce, & fama, n.*2.

*Beneficij valor probandus eſt plenè & concludenter, nec ſufficit probatio per publicam vocem & famam, quando agitur de perpetuo beneficio, n.*7.

*Beneficij valor exprimi non debet in vnione, n.*7.

DE-

DECISIO CCCLI.

1 IN deciſionibus coram Domino meo Lancellotto in iſta cauſa factis 4. Iulij 1607. & 15. Maij 1609. fuit reſolutum, iſtam gratiam non eſſe iuſtificatam quoad valorem, & ex eo fuit deuentum ad ſententiam ad fauorem religionis. Vnde cauſa appellationis mihi commiſſa fuit conceſſa remiſſoria Capitulo, & noui teſtes examinati, quibus attentis & iuribus de nouo compulſatis dubitaui hodiè an prædictus valor iuſtificaretur, & domini affirmatiuam ſunt amplexi, & præcipuum fundamentum deſumebant ex duobus teſtibus, primò nempè remiſſoriali: altera verò examinato in curia qui de iſto valore per non exceſſum de publica voce, & fama deponunt. Primus enim qui fuit Secretarius bon. mem. Cardinalis Paleotti, & archiuiſta ſcripturarum Eccleſiarum diœceſis Bononien. poſtquam depoſuit de dicto valore de auditu interrogatus à quibus audiuerit, reſpondet de publica voce & fama. Alter autem examinatus in curia dicit, quod quando iſte prioratus fuit vnitus Sacriſtiæ Cathedralis Eccleſiæ publicè dicebatur fuiſſe adhibitam magnam diligentiam pro habendo illius vero valore, & quod effectualiter non aſcendebat ad maiorem ſummam quam ſcutorum 300. monetæ Bononiæ, & fama probatur per teſtem dicentem quod publicè dicebatur, Caſſad. *deciſ.3. num.7. de prob.* Veral. *deciſ.7. part.2.*

2 Cùm igitur habeamus duos teſtes de publica voce, & fama deponentes, dicendum eſt, valorem eſſe probatum, Put. *deciſ.29. lib.1.* Bellam. *deciſ.674.* Veral. *deciſ.277. num.8. part.1.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ.3. n.7. de probat.* Rota *diuerſ. deciſ.184. part.3. lib.2.* & fuit dictum *in Brixien. Capellania 15. Iulij 1587. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in alia Romana Capellania 7. Nouembris 1605. coram me, & alias ſæpe.*

3 Nec obſtat, quòd in dictis deciſionibus contra primum teſtem conſideratur, nempè quod non concludat de tempore vnionis. Nam contrarium Dominis fuit viſum, cùm dicat, *ho ſempre udito dire*, & cùm deponat de diligentijs factis pro habendo valore, de tempore vnionis, & de auditu ab alijs perſonis, videtur ſatis concludere de prædicto tempore.

4 Prout nec etiam obſtat, quòd deducat eius auditum à rectoribus & viſitatoribus, & ſic intereſſatis, cùm potius deponat etiam de auditu à Rectoribus qui tenuerunt Eccleſiam ante vnionem, qui non poſſunt dici in hoc caſu intereſſati, atque etiam viſitatores Eccleſiarum deputati ab Archiepiſcopo, antequam fieret vnio, & deputati non ſimpliciter ad viſitandum hunc prioratum, ſed omnes Eccleſias ciuitatis, non videtur quod dici debeant perſonæ ſuſpectæ.

5 Minus obſtat, quòd iſte teſtis neſciat redditus ipſis prioratus, hoc enim nihil refert, quia non fit fundamentum in eius ſcientia, ſed in publica voce, & fama, de qua deponitur, & ſtant ſimul ſcire per publicam vocem, & famam, quod prioratus non excedat illum valorem, & neſcire particulariter, quibus in rebus ille valor conſiſtat, & eodem modo videtur reſpondendum ad obiectum, quod iſte teſtis ſe refert ad liſtam, quæ tamen non probat, cùm debeat conſiderari quod teſtis credulitas ſeu ſcientia non refertur ad liſtam, ſed vlterius abſque dicta relatione deponit de publica voce, & fama, & quoad illam, nec ſe refert, nec potuit referre ad iſtam.

6 Minus obſtat, quòd in dictis deciſionibus contra teſtem examinatum in curia notatur, nempè deponere quod non poteſt affirmare quos introitus habere Eccleſia ab anno 1570. vſque ad 1577. & quod neſcit onera, & expenſas Eccleſiæ. Hoc enim tollitur, quia deponit tantùm reſpondendo ad interrogatorium neſcire fructus iſtius Eccleſiæ aſcendere de illis annis ad ſcuta 600. annuatim quæ ignorantia eſt de dicta ſumma annuorum ſcutorum 600. non autem de valore ducatorum 250. Sed etiam quod neſciat iſtum valorem, non ideò tollitur, quin publicè illum audiuerit, vnde intrat conſideratio in primo teſte ſuperiùs deducta. Et eadem ratio facit, vt non obſtet, quod ignoret onera, & expenſas Eccleſiæ. Vltra quod, quando agitur de probando valore, per non exceſſum, non eſt neceſſè ſcire onera, cùm illa potius valorem minuant, quàm excedere faciant, vt ex ſe patet.

7 Quibus accedunt alij duo teſtes in ſimul cum alijs adductis ſaltem pro adminiculis deſeruientes, quamuis in illis non poſſit fieri magna vis, cùm non percutiant tempus vnionis. Nec etiam videbatur obſtare liſtam, iuxta quam valor aſcendit ad annuos ducatos 250. & tamen extant alia bona extra liſtam prout ſunt domus, hortus, & viridarium, hæc enim non reddunt fructum, & deſeruiunt pro habitatione, & aliqua recreatione Rectoris, nec ſufficit dicere, quod prout prædicta fuerunt omiſſa, potuerint & alia bona omitti, cùm nihil de alijs omiſſis probetur.

Nec etiam obſtat, quòd agatur de perpetuo præiudicio 8
religioni inferendo ex iſta vnione, vt fuit conſideratum in vltima deciſione coram Domino meo Lancellotto, quaſi ex hoc valor plenè eſſet probandus, quia reſpondetur, quod cùm valor beneficij in vnione non veniant exprimendus, gloſ. *in verb. vel alteri in Clement.1. de præbend.* & ibi Vital. *num.73.* & Imol. *num.12.* Felin. alios adducens *in cap. ad aures numer.4. verſic.2. concluſio de reſcript.* & ad illius expreſſionem in vnionibus tantùm obliget regula Cancellariæ 21. & illi in hac vnione ſit derogatum videtur illius expreſſio non neceſſaria, & per conſequens quod Pontifex in illa non ſe fundauit, ſed in paupertate, & in tenuitate reddituum dictæ ſacriſtiæ, quo caſu ſufficit ſemiplena probatio, cùm agatur de verificatione narratiuæ in qua Papa non ſe fundauit, Ægid. *deciſ.113. & 114.* Rota *deciſ.268. numer.3. & 4. part.1.* & tunc incidenter ad effectum euitandæ ſubreptionis probatur valor, quo caſu leuior probatio ſufficit ex pluribus adductis per Rotam *deciſ.34. num.18. & 19. & ſeq. part.2.* Quæ magis procedunt, cùm Pontifex vniendo dictam præceptoriam ſatis ſibi conſtaret, de perpetuo præiudicio religioni cauſando, & nihilominus prædictæ regulæ 21. derogauit. Ex quibus ſic concluſum fuit.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Neritoneñ. Penſionis.

Veneris 10. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Succeſſor in Epiſcopatu tenetur ad penſiones decurſas tempore prædeceſſoris, quando conſtat de diligentijs factis per penſionarium, contra prædeceſſorem, debet tamen tunc deduci congrua pro Epiſcopo, quæ eſt ducatorum mille illarum partium.

SVMMARIVM.

Penſio eſt onus reale cohærens beneficio, n.1.

Penſio debet ſolui per ſucceſſorem in beneficio non ſolùm in futurum, ſed etiam in præteritum pro terminis decurſis ante ſuam prouiſionem, n.1.

Dic abſque difficultate procedere, vbi conſtat de diligentijs factis à penſionario, pro exactione contra prædeceſſorem, num.1. & num.2. vbi ex quibus probentur huiuſmodi diligentia.

Negligens non dicitur qui petere diſtulit multo tempore, quando non erat obligatus petere certo tempore, n.3.

Congrua debet in primis deduci ex redditibus Epiſcopatus, vbi eſt ſoluenda penſio, n.4.

Congrua Epiſcoporum eſt ducatorum mille moneta illarum partium, n.4.

DECISIO CCCLII.

FVit vnanimi DD. ſententia reſolutum, ſucceſſorem 1
in Epiſcopatu Neritoneñ. teneri ad ſoluendum terminos penſionum decurſos tempore prædeceſſoris, & non ſolutos, quia penſio eſt onus reale, & cohærens beneficio, *cap. ſi quis laicus 16. quæſt.1.* Gig. *de penſ. quæſt. 40. numer.1.* fuit dictum *in vna Canarien. Penſionis 15. Ianuarij 1597. coram Gipſio, & in vna Corduben. Penſionis 30. Aprilis eiuſdem anni coram Illuſtriſſ. Cardin. Blanchetto.* Et propterea obligatur ſucceſſor ad illius ſolutionem, non ſolum in futurum, ſed etiam in præteritum pro terminis decurſis ante ſuam prouiſionem, *l. quaro ff. de vſufr.* Franc. *in cap. vltim. §. final. num.3. de effic. ordin. in 6.* Card.

Clem. t. qu. 1 t. num. 5. in fin. verſ. ad illud vero de cenſibus, Gem. *conſil. 3. numer. 2. per tot.* Bellenzin. *de charitat. ſubſid. quæſt. 51.* Gig. *de penſ. quæſt. 39. & 43.* Gambar. *de authorit. legal. lib. 6. tit. de penſ. a numer. 427. vſque ad numer. 444.* Alba. *conſ. 2. num. 12.* Decian. *conſ. 37. num. 12. & 14. lib. 2.* Nauar. *conſ. 1. num. 3. & 4. & conſ. ſecundo num. 3. & 5. de ſolutionibus.*

2 Et licet de hoc Rota aliquando dubitauerit, & nihil voluerit firmare, vt per Caſſad. *deciſ. 3. & 4. de locat.* Archil. *deciſ. 3. de penſionibus.* Attamen vbi conſtat de diligentijs factis à penſionario pro exactione contra prædeceſſorem, paſſim condemnat ſucceſſorem ad ſoluendum terminos decurſos in vita prædeceſſoris, *vt in dicta Canarien. Penſionis, & in cauſa Hiſpalen. Penſionis 16. Decembris 1577. coram Illuſtriſſ. Cardinale Blanchetto in Cæſaraguſtana Penſionis 13. Aprilis 1592. coram bon. memor. Cardin. Pamphilio, in Toletana Penſionis 15. Maij 1599. coram Reuerendiſſ. P. Domino meo Decano, & in Oſcen. & Barbaſtren. Penſionis 19. Aprilis 1609. coram D. meo Lancellotto, & ſæpiſſimè in alijs.*

3 Diligentiæ autem & quidem exactiſſimè factæ à translatarijs bon. mem. Cardinalis Madrucij ſunt multum notæ in Rota, & de eis plenè conſtar ex proſequutione litis ſpacio plurium annorum ſententijs contra ipſum latis, mandatis, & declaratorijs pluribus alijſque, de quibus in actis, De diligentijs etiam factis à bon. mem. Cardinale S. Georgij non poteſt dubitari, cùm & ipſe in iudicio petierit & obtinuerit mandatum de manutenendo, mandatum exequutiuum, & ſequeſtrum, *vt in d. Oſcen. & Barbaſtren. Penſionum.* Ex qua deciſione etiam patet, reſpectiuè ad illud, quod obijcitur translatarijs, eos nulliter prius egiſſe non iuſtificatis literis reſeruationis, vt fuit deciſum, cùm cauſa penderet coram bon. mem. Litta, quia non propterea excluditur diligentia poſteà ſubſequuta in petendo, ſtante ſententia relaxationis mandati, & declarationis interdicti.

4 Nec etiam facit, quod Cardinalis Sancti Georgij per plures annos petere diſtulerit, quia cùm non eſſet obligatus petere certo tempore, non potuit ex hoc dici negligens, Caputaq. *deciſ. 266. part. 1.* Nec tollit, quod ſubſequentes diligentiæ non ſint ſufficientes, & ſuffragentur ad effectum, vt à ſucceſſore exigi poſſit, vt fuit dictum *in dicta Oſcen. & Barbaſtren.*

5 Quæ tamen Domini dixerunt eſſe cum temperamento moderanda, dummodò ſucceſſori congrua remaneat, quæ in primis, & ante omnia deduci debet ex redditibus Epiſcopatus, *c. extirpanda, & c. cum ſecundum Apoſtolum, de præb.* & fuit dictum pro Epiſcopo Campanien. contra penſionarium *in vna Campanien. Penſionis 22. Iunij 1609. coram bon. mem. Iuſto.* Congruam autem dixerunt eſſe Ducatorum mille monetæ illarum partium iuxta diſpoſitionem Sacr. Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 13. verſic. ad hæc.* Prout etiam reſoluit Rota *in dicta Campanien.*

R. P. D. MANZANEDO.

Maceraten. Spolij.

Lunæ 13. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Ex nouiter deductis receditur à prima ſententia.

SVMMARIVM.

Aegidianæ conſtitutioni quando ſit locus, n. 1.
Fides periti per ipſum ſubſcripta, & poſteà per eum cum iuramento recognita facit fidem, n. 2.
Perito in arte creditur dum atteſtatur de pertinentibus ad ſuum officium, n. 2.
Confeſſio facta in libello nocet confitenti, n. 2.
Dictio, in circa, *operatur in modico, n. 3.*
Solutionem allegans, illamque non probans dubium agnoſcit, num. 3.
Proteſtatio facta cum facultate addendi, & minuendi quid operetur, n. 3.
Iurium productio poteſt fieri de nouo, ad ſpolium excuſandum, num. 4.

DECISIO CCCLIII.

1 PRopoſito dubio 4. Iunij 1610. An eſſet locus Ægidianæ, domini affirmatiuam partem ſunt amplexi, ex eo quod ſententia redintegratoria A. C. fuiſſet valida. & nullitates oppoſitæ non obſtarent, ex adductis in dicta deciſione. Tum & quia fuerat iuſta quod eliciebatur ex iniuſta ſubbaſtatione præcedenti, à qua procedebat ſpolium. Iniuſtitia autem iſtius ſubhaſtationis ex eo potiſſimè deprehendebatur, quod ad illam fuit proceſſum inſtante Hieronyma prætenſa creditrice Pelicani cuiuſdam reſidui pretij eiuſdem poſſeſſionis, ad cuius exequutionem deueniri non poterat, niſi præuia menſuratione prædij, cùm illud fuiſſet venditum pro Florenis 360. pro qualibet ſalma, cuius pretij certitudo, & liquidatio dare non poterat niſi menſuratio prædij præceſſiſſet ex latè in dicta deciſione congeſtis.

2 Et hodie ſuper eiſdem cauſa repropoſita ex nouiter deductis per Adrianum Domini à deciſis recedendum duxere. Fuit enim producta nouiter menſuratio iſtius prædij facta de partium conſenſu per Dominicum Teſtam publicum Agrimenſorem de anno 1597. & ſic antequam Pelicanus fuiſſet expulſus, & iudicium contra ipſum intentatum, cùm hæc euenerint de anno 1603. Et de prædicta menſuratione conſtat ex fide eiuſdem Dominici Agrimenſoris per ipſum ſubſcripta, & cum iuramento poſteà recognita, cui videtur ſtandum iuxta text. *in l. x. ff. ſi menſ. falſ. mod. dixerit*, Abbas *in cap. quia indicante in princ. de præſcript. per illum text.* Riminald. iun. *conſil. 273. num. 9. lib. 3.* Maximè cùm iſte eſſet publicus Agrimenſor, & illi creditur tamquam de ſuo officio teſtanti, Alberic. *in ſuo Dictionario in verbo Menſori, vbi allegat Speculat.* Tum quia dicta menſuratio fuit reperta in actis eiuſdem Notarij, qui fuerat rogatus de venditiooe iſtius prædij. Tum quia in Monitorio per Pelicanum coram A. C. dato dixit hoc prædium eſſe Salmarum ſeptem in circa, quæ quantitas concordat cum relatione Agrimenſoris, & confeſſio facta in libello nocet confitenti, *l. cum precum, C. de liberal. cauſ. l. ſecunda* vbi Bald. *num. 3. & alij de inſtitut. & ſubſtitut.* Dec. *in l. edita numer. 10. C. de edendo*, Soccin. ſen. *conſil. 244. numer. 11. lib. 2.* Nec obſtat dictio, *in circa*, cùm illa operetur in modico, gloſ. *in verbo circa in cap. 1. §. penult. de offic. ordin. in 6.* Menoch. *de arbitr. caſu 46. num. 3.* Quæ iuuantur ex literis eiuſdem Pelicani, quibus fatetur prædium iſtud fuiſſe menſuratum.

3 Accedit etiam quod cùm Pelicanus in primo iudicio per Hieronymam ſibi moto allegaſſet ſolutionem, eamque non probaſſet viſus fuit agnouiſſe debitum, gloſ. *in verbo litis conteſtationem in §. ſuſcepto vno libello, in Auth. de exhib. reis*, Salicet. *in l. etiam in verſ. Quæro ſecundo, C. de exequut. re iud.* Felin. *in cap. Cum venerabilis num. 13. de except.* Tum etiam apparet quod quando Pelicanus fuit expulſus in depoſito reſidui pretij penes Theſaurarium Marchiæ, fit proteſtatio per Adrianum cum facultate addendi, vel minuendi omne id quod poſſet importare verum pretium, quæ proteſtatio videtur tollere omnem ſcrupulum circa menſuram, Soccin. ſen. *conſ. vltim. num. 3. verſ. Non obſtat quod ſecundo loco allegatur lib. 3.*

4 Ex quibus videbatur ſatis de præcedenti menſuratione conſtare, & ſic præcipuum fundamentum deciſionis in facto ceſſare. Nec quidquam obſtare, quod hæc omnia non fuerint deducta coram A. C. Nam cùm hodiè agatur de Iuſtitia ſententiæ qua A. C. pronunciauit Pelicanum fuiſſe ſpoliatum, poteſt etiam ex nouiter deductis doceri de iniuſtitia ſententiæ, & ad excuſandum ſpolium poteſt fieri de nouo iurium productio, Rota *diuerſ. 356. num. 3. & ſeqq. lib. 3. part. 3.* Minus ſubſiſtit in facto vltimum fundamentum deciſionis, quod de iſto pretio debebat extingui quidam cenſus, cum ex deductis de nouo conſtet, Hieronymam iam ex ſuis pecunijs cenſum extinxiſſe.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Farſeñ. Fideicommiſſi.

Lunæ 20. Iunij 1611.

A R G V M E N T V M.

Maſculinum in teſtamentis concipit fœmininum, & quando filiorum appellatione veniant fœminæ, ſi teſtator in alia parte teſtamenti dum vocauit filios, illos vocauit cum qualitate maſculinitatis.

S V M M A R I V M.

Filiorum appellatione veniunt fœminæ, ſicut maſculi, n.1. Vbi maxime in vltima voluntate.

Maſculinum in teſtamentis ſemper concipit fœmininum, n.1. Vbi etiam quod de fideicommiſſo agatur, & maxime in teſtamento fœminæ.

Vna pars teſtamenti aliam declarat, n.2. & 3.

Filiorum appellatione veniunt fœminæ etiam quod in alia parte teſtamenti quando teſtator vocauit filios, illos vocauerit cum expreſſione maſculinitatis, n.2. Vbi niſi adſint coniecturæ in contrarium, & maximè vbi agitur de diuerſis perſonis in diuerſis ſubſtitutionibus.

Fallit vbi agitur de conſeruanda agnatione, n.5.

Filiorum mentio non eſt reſtringenda ad maſculos, ex eo quod in alia parte teſtamenti expreſſa fuerit qualitas maſculinitatis, quando probabilis ratio reddi poteſt, cur magis in vno caſu, quam in alio expreſſa fuerit qualitas maſculinitatis, n.3. & n.5.

Agnationis ratio cenſetur conſiderata ex multiplicata expreſſione maſculinitatis, n.4.

Agnationis conſeruationem etiam fœminæ in filijs amant, n.4.

Agnatio non poteſt conſiderari in filijs, & deſcendentibus filiarum, n.4.

Filij ſequuntur agnationem patris, non autem matris, numer.4.

Mulier dicitur finis propriæ familiæ, & caput alienæ, num.4.

Agnationis ratio non cenſetur conſiderata ex ſola excluſione filiorum, n.6.

Excluſio filiarum teſtatoris non ſufficit pro coniectura ad excluſionem neptis, n.6.

Statutum excludens fœminas propter maſculos non habet locum niſi ad fauorem eorum, qui vigore ſtatuti excludunt, num.7.

D E C I S I O CCCLIV.

1 POmpilia Tomarotia Balthaſſari eius filio hæredi inſtituto decedenti ſine filijs maſculis legitimis, & naturalibus ſubſtituit Ioannam, & Prudentiam filias legitimas, & naturales ipſius teſtatoris, & filijs maſculis Balthaſſaris decedentibus pariter ſine filijs maſculis legitimis, & naturalibus ſubſtituit eaſdem Ioannam, & Prudentiam, earumque filios legitimos, & naturales. Mortuus eſt Balthaſſar ſuperſtite Syluio filio legitimo, & naturali, qui poſteà mortuus eſt nullis relictis filijs, & ſuperſtitibus Auguſtino, & Martha moniali in Monaſterio S. Sixti, & Ioanna prædefuncta, & Hieronyma ex Prudentia ſimiliter prædefuncta. Prætendebat Auguſtinus ſolus ex fideicommiſſo ſuccedere excluſis Martha, & Hieronyma.

2 Cauſa in iudicium coram A. C. deducta R. P. D. Guicciardinus iudex ab eo deputatus conceſſit immiſſionem Auguſtino pro tertia parte tantùm, & pro alijs duabus tertijs partibus Marthæ, & Hieronymæ. Appellauit Auguſtinus, & cauſa appellationis fuit in Rota mihi commiſſa, in qua dubitaui, ſententia A. C. eſſet confirmanda. Quod dubium informantibus tantum Martha, & Hieronyma fuit affirmatiuè reſolutum, quia cùm teſtatrix Balthaſſari filio, eiuſque filijs, ſine filijs maſculis decedentibus Ioannam, & Prudentiam earumque filijs ſubſtituit, clarum eſt appellatione filiorum venire filias fœminas ſicut maſculos, *l. filij appellatione, & l. iuſta interpretatione, ff. de verbor. ſignific.* præſertim in vltima voluntate, *l. ſi ita ſcriptum, ff. de legat. 2. l. ſi quis ita, ff. de teſtam. tut.* Dec. *conſ.236. num.5.* Cephal. *conſ.45. num.10.* quia in teſtamentis maſculinum ſemper concipit fœmininum, Socc. iun. *conſ.100. num.3. lib.3.* quod procedit etiam vbi de fideicommiſſo agitur, Alex. *conſ.53. num.10. lib.4.* cum alijs cumulatis per Burſatt. *conſ.157. num. 45.* & Menoch. *conſ.435. num.4. & 5.* Illuſtriſſ. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib.13. tit.21. n.11.* Craſſ. qui communem dicit *in §. fideicommiſſum qu.12. num.1.* & dixit Rota *in vna Forolinien. fideicommiſſi 11. Martij* 1601. *coram bon. mem. Iuſto, & in vna Bononien. Fideicommiſſi de Baroaldis* 18. *Aprilis* 1603. *coram bon. mem. Lutta*, & hoc maximè verum in teſtamento fœminæ, Socc. *in l. cum Auus n.83. & ſeqq. ff. de condit. & demonſtrat.* Decius *conſ.570. ſub n.11.* faciunt tradita per Bald. *in l. quoties, C. de fideicommiſſis*, & per Roland. *conſ.76. num. & ſeqq. lib.3.*

3 Non obſtat, quòd in ſubſtitutione præcedenti in qua teſtatrix vocauit filios Balthaſſaris, eos vocauit cùm expreſſione maſculinitatis. Vnde vocando ſimpliciter in alia filios filiarum debeant intelligi pariter de maſculis, quia vna pars teſtamenti aliam declarat, vt per Abb. *conſil.36. num. 1.* cum multis concordantibus. Quia contrarium conſuluit Anan. *conſil.22* cuius ſententia verior eſt, & receptior, quando non ſunt coniecturæ in contrarium, Soccin. iun. *conſil.100. num.20. lib.1.* Gabr. *conſil.97. num.28. ante med. lib.1.* Molina *de primog. Hiſpanar. lib.3. cap.5. num.56. ante finem*, Menoch. *præſumpt.84. num.5. ad finem lib.4.* Et vti magis communem ſequuta eſt Rota *in vna Camerinen. fideicommiſſi ſeu bonorum* 8. *Nouembris* 1595. *coram R. P. D. meo Decano* præſertim vbi de diuerſis perſonis in diuerſis ſubſtitutionibus agitur, Ruin. *conſ.134. n.19. verſ. & hoc procedit lib.2.* Rub. *conſ.71. n.6. circa med.* cum multis per Menoch. *præſumpt.84. n.7. lib.4.*

4 Præterea in hac controuerſia expeditum eſt, quod vbi probabilis ratio differentiæ reddi poteſt cur magis in vno caſu, quam in alio expreſſa fuerit qualitas maſculinitatis, quod in alia parte mentio filiorum non ſit reſtringenda ad maſculos, Ruin. *conſil.93. num.15. circa med. verſ. Et hoc præcipuè lib.2.* Soccin. iun. *conſ.158. num.48. & ſeqq. lib.2.* Gabr. *conſ.97. ſub num.6. lib.1.* Illuſtriſſ. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.6. tit.13. n.18. verſ. & ſi quidem probabilis*. Vna enim pars teſtamenti aliam declarat quando ſubeſt eadem ratio, Dec. *conſ.593. num.3. ante finem*, Menoch. *conſ. 220. num.89.*

5 In caſu autem iſto vrget diſpar ratio, quia in prima ſubſtitutione agebatur de conſeruatione agnationis Balthaſſaris filij, quod indicat multiplicata expreſſio maſculinitatis, Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. in rubr. de teſtam. in fine*, Mattheſilan. *notab.130.* Alex. *in l. venia num.6. C. de in ius vocan.* Aym. *conſ.113. num.2.* Ruin. *conſ.101. num.15. lib.2.* Cephal. *conſ.241. n.49.* & in iſtis terminis tradit Dec. *conſil. 480. ſub num.4. verſ. Nam hoc argumentum*, fœminæ enim etiam ipſæ amant familiam, & agnationem filiorum conſeruari, Socc. iun. *conſ.56. num.3. & 4. lib.4.* latè Roland. *conſ. 82. num.41. lib.4.* Tib. Decian *conſ.127. num.25. lib.3.* Illuſtr. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.6. tit.10. num.7.* Quæ agnatio non poteſt conſiderari in filijs, & deſcendentibus filiarum, quia cùm illæ tranſeant in alienam familiam, filij ipſarum ſequuntur agnationem Patris non Matris, & mulier dicitur finis propriæ familiæ, & caput alienæ, *l. pronunciatio, §. final. l. familiæ, §. fœminarum, & l. fœmina, ff. de verb. ſignif. l. aſſumptio, §. filiæ, ff. ad municip.*

6 Vnde quod dictum eſt de filijs Balthaſſaris, non debet procedere in filijs filiarum, in quibus non militat fauor agnationis conſideratus à teſtatrice, vt in terminis per Dec. *conſil.442. num.12. & 480. ſub num.4. verſic. Nam hoc argumentum facit*, quia pro conciliando vtraque opinione dicitur opinionem Abbatis contrariam procedere, vbi de conſeruanda agnatione agitur. Secus autem quando non verſatur fauor agnationis, Guido Pap. q.485. Dec. *conſ.370. num.3. & in locis ſupra allegatis*, Alciat. *conſ.96. ſub numer.31.* Zuccard. *in l. fin. num.84. in fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* Rub. *conſ.141. num.7.* Curt. iun. *conſ.112. ſub numer.7.* Pariſ. *conſ.72. num.44. lib.4.* Thob. Non. *conſ.90. num.20.* Gabr. *conſ. 96. ſub num.28. verſic. ſed in caſu lib.2.* Menoch. *conſil.95. num. 82. & d. præſumpt.84. num.6.* Gabr. *de teſtam. concluſ.10. num.9. & 16.* & ſenſit Rota *in dicta deciſione Camerinen. fideicommiſſi*.

7 Excluſio propriarum filiarum teſtatricis non eſt habenda in conſideratione, cùm non agatur de conſeruatione agnationis, Ruin. poſt Paul. de Caſtr. & Soccin. quos allegat

conſ.117. ſub numer.24. verſ. ſed vbi non agitur lib.2. Gabr. conſ.97. num.15. Rota in dicta Camerinen. fideicommiſſi, vltra quod iſta coniectura ſaltem ſola non ſufficit ad excluſionem neptis vt dixit Rota in vna Montiſfaliſci hæreditatis 14. Maij 1584. relata inter diuerſ. deciſ.790. part.1. & in dicta Camerinen. primo coram bon. mem. Cardinali Seraphino 29. Maij 1589. & poſteà coram R. P. D. meo Decano in deciſione ſuperius allegata.

7 Nec facit ſtatutum Vrbis excluſiuum fœminarum cui cenſeatur voluiſſe teſtatrix ſe conformare, quia Auguſtinus non eſt de illis perſonis, quæ excluderent Martham & Hieronymam à ſucceſſione Syluij grauati, & propterea potius argumentum retorquetur, Ruin. conſ.93. num.15. verſ. & hoc præcipuè lib.2. cum alijs per Illuſtriſſ. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib.11. tit.14. n.8. per Surd. deciſ.84. n.11. & dixit Rota in dicta Montiſfaliſci Hæreditatis, ac in Camerinen. coram Domino meo Decano.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Ianuen. Iuriſdictionis.

Lunæ 20. Iunij 1611.

A R G V M E N T V M.

Exemptiones conceſſæ ab obitu Greg. XII. vſque ad Martinum V. fuerunt reuocatæ in Concil. Conſtantienſi etiam illa, quæ fuerunt conceſſa à veris Summis Pontificibus.

S V M M A R I V M.

Exemptiones conceſſa ab obitu Gregorij XII. vſque ad Martinum V. fuerunt generaliter reuocatæ per eundem Martinum, num.1.

Amplia etiam in exemptionibus conceſſis à veris Summis Pontificibus, n.2. & 3.

Exceptio firmat regulam in non exceptis, n.3.

Exceptionis locum eueniſſe probari debet ab allegante, numer.4.

Conſenſus vt præſumatur requiritur ſaltem decennium, numer.5.

DECISIO CCCLV.

1 RESolutum fuit priuilegium exēptionis Abbatis S. Matthæi fuiſſe reuocatum, quia cùm fuerit conceſſum à Ioanne XXIII. comprehenditur ſub generali reuocatione exemptionum facta per Martinum V. in Concilio Conſtantien. quæ legitur in d. Conc. ſeſſ.43. tit. de exempt. Per eam enim reuocantur omnes exemptiones conceſſæ ab obitu Gregorij XII. vſque ad tempus ipſius Conſtitutionis, & ſic etiam conceſſæ aduerſus Ioannem XXIII.

2 Et viſum fuit Dominis non eſſe neceſſariam diſcuſſionem an dictus Ioannes fuerit, vel non verus Papa, quia licet reuocatio loquatur de exemptionibus conceſſis ab illis qui ſe gerebant pro Romanis Pontificibus, attamen iſta verba non excludunt veros Pontifices ſicut dicitur in hærede, l. pro hærede, iunctis ibi trad. per Doct. ff. de acquir. hæred. Et apparet quod Martinus non ſe reſtrinxit ad Pontifices veros, ſed reuocauit omnes exemptiones conceſſas poſt obitum Gregorij ne poſſit oriri aliqua diſputatio de exemptionibus conceſſis ab vno, vel ab alio Pontifice, cùm in ſua obedientia quiſque haberetur pro legitimo, & noluit quod ad effectum vt intraret reuocatio, quæreretur an concedens eſſet, vel non eſſet verus Papa, ſed ſufficeret quod pro Papa ſe gereret, & ſententia Martini fuerit reuocare tantùm conceſſiones exemptionum à non veris Pontificibus obtentas, vel eorum nomina tantùm expreſſiſſet, vel ſubſequenter declaraſſet qui eſſent non veri Pontifices, cùm ad ipſum ſpectaret declaratio vt tolleret occaſionem alijs declarandi, & contendendi ſuper vnaquaque exemptione.

3 Quod autem voluerit indiſtinctè reuocare exemptiones ſiue proceſſerint à veris, ſiue non veris Pontificibus declarant verba in principio conceſſionis poſita, ibi, Nonnulli alij Pontifices, aut pro Pontificibus ſe gerentes, &c. Et generalitas Decreti Concilij Conſtantien. in cuius vim & executionem emanauit conſtitutio Martini. Conc. enim ſtatuit quod ſummus Pontifex aſſumendus reformet Eccleſiam, & inter alia circa exemptiones tempore Schiſmatis conceſſas. Accedit ratio conſtitutionis in ea expreſſa, videlicet præiudicium Ordinariorum cui voluit Martinus prouidere quod præiudiciū non refert an a vero, vel non vero Papa fuerit illatum, nec conſiderauit conſtitutio defectum poteſtatis concedentis exemptiones, quod vtique feciſſet, ſi ſe reſtrinxiſſet ad non veros Pontifices. Comprobat exceptio poſita in conſtitutione dum excipit exemptiones conceſſas ante obitum Gregorij, cùm enim illæ fuerint à veris Pontificibus conceſſæ, debet intelligi quod reuocatio loquatur etiam de exemptionibus à veris Pontificibus conceſſis iuxta naturam exceptionis, vt per Dec. l.1. num.32. & 39. ff. de reg. iur. & fuit latè deductum in Bononien. Portionis 28. Februarij 1608. coram R.P.D. meo Marcomontio.

4 Nec facit quod conſtitutio excipiat exemptiones conceſſas de conſenſu ordinariorum, quia quicquid ex aduerſo dicatur, onus probandi incumbit Abbati, quod ſit in caſu exceptionis, gloſ. & Doct. in l. quoties, ff. ſi quis caut. l.1. in princ. iuncta gloſ. ff. ſi quadrup. paup. feciſſ. dicat Pariſ. conſ.76. num.18. lib.1. Roland. conſ.81. n.5. & 6. lib.1. Abbas autem talem conſenſum nullo modo probat, & non eſt veriſimilis, tum quia multum præiudicat iuriſdictioni Ordinarij, tum quia non legitur in conceſſione, in qua tamen fieret probabiliter mentio ſi interueniſſet, imò ex eius lectura videtur expreſsè excludi, cùm in exemptione dicatur eam concedi propter grauamina quæ Archiepiſcopo inferebantur.

5 Neque poteſt allegari aliquis conſenſus præſumptus ex tempore, quia à tempore conceſſionis exemptionis, quod fuit de anno 1514. vſque ad tempus reuocationis 1517. interuenit tantum ſpatium trium annorum, cùm ſaltem requireretur decennium, iuxta l. ſi filius, C. de petit. hæred. & cumulata per Gabr. de præſumpt. concl.1. & tempus poſt reuocationem, & extinctionem non eſt habendum in conſideratione, vltra quod ceſſante obſeruantia Priuilegij, vt fuit reſolutum, ceſſat omnis præſumptio, & dum dicitur Archiepiſcopum non probare, quod Abbas non habuerit ante obitum Gregorij aliud Priuilegium exemptionis, reſpondetur ſatis illi eſſe, quod Abbas non probet ſe habuiſſe ex prædictis, & ex traditis, c. perſona de Priuileg. in ſexto. Alia benè tolluntur per informantes.

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Vineæ.

Lunæ 27. Iunij 1611.

A R G V M E N T V M.

Melioramenta vtilia reſtituenda ſunt bonæ fidei poſſeſſori etiam facta lite pendente, & circa eorumdem melioramentorum taxationem ſtandum eſt peritis, maximè de conſenſu partium electis.

S V M M A R I V M.

Melioramenta vtilia facta à bona fidei poſſeſſore ſunt illi reſtituenda, n.1.

Melioramenta vtilia ſunt reſtituenda bonæ fidei poſſeſſori, & quod fuerunt facta lite pendente, n.2.

Melioramenta probari poſſunt per peritos præſertim de communi partium conſenſu electos, n.3.

Peritis diſcordantibus ſuper quantitate, & taxatione melioramentorum, quid faciendum, n.4.

DECISIO CCCLVI.

1 DOmini dixerunt conſtare de melioramentis vtilibus, quæ debentur: habuerunt enim pro conſtanti Dominum Iulium eſſe poſſeſſorem bonæ fidei, & abſque fraude iſta melioramenta feciſſe, quæ quamuis vtilia veniunt poſſeſſori bonæ fidei reſtituenda, cùm ex illis vinea facta fuerit pretioſior, vt teſtes declarant, & ne cum aliena iactura Dominus Vineæ locupletetur, l. impenſa, de verb. ſignif. l. vel ſi vites, & l. impenſa de impenſ. in rebus dotal. fact. Caſtr. conſ.270. n.3. verſ. ſi verò Monaſterium, Roland. conſ.28. num.26. & ſeq. lib.1. Menoch. de recuper. remed.15. num.527. latè Ioſeph. Ludouic. alios referens, deciſ. Peruſ.24. num.18.

num.18. & ſeq.part.1. & Rebuff. *in d. l. impenſa, §. vtiles, verſ.4. impenſas, de verb. ſignific.*

2 Nec obſtat, quòd lite pendente dicantur factæ, quia Dominis viſum fuit hoc non probari, nec probatum relevare, cùm melioramenta fuerint, & vtilia, ad notata per Lancell. *de attent. part.3. c.24. q.29. num.*10. quod autem iſta melioramenta vtilia fuerint facta probant teſtes, & relationes peritorum, quin ex euidentia facti, & notorietate rei idem reſultat, nam cùm Iulius ſcaſſauerit vineam, & plantauerit vites, arbores, & roſas, non eſt dubium quin prædium melius, & vtilius factum fuerit.

3 Vnde non obſtat, quòd dicitur debere conſtare de anteriori ſtatu Vineæ ad dignoſcendum an fuerit meliorata, vt latè fuit dictum *in vna Florentina melioramentorum 26. Iunij* 1609. *coram me*, nam in hoc caſu videtur ſatis de anteriori ſtatu conſtare, ex quo vt deponunt teſtes, vinea non erat ſcaſſata, & vites erant antiquæ, & addunt, quod ex meliorationibus vinea fuit facta ex dimidia parte pretioſior, & magis in ſpecie referunt periti quid fuerit melioratum, & quantum importet melioratio, qui modus probandi melioramenta per relationem peritorum eſt legitimus, Put. *deciſ.471. in fin. & deciſ.474. part.*2. maximè cùm in hoc caſu fuerint electi pro vtraque parte, & poſteà ſucceſſiuè tertius, & quartus fuerint de partium conſenſu deputati.

4 Ad quam verò ſummam iſta melioramenta aſcendant, quamuis periti inter ſe diſcordent, & vnus de ſcutis 65. pro qualibet petia vineæ ſcaſſata deponat, alius verò nempè peritus Domini Equitis Perini deponat de ſcutis 60. alij verò non benè ſe declarent, viſum fuit quamlibet petiam ex prædictis eſſe taxandam in ſcutis 60. iuxta relationem periti Domini Equitis, cum quo alius peritus deponens de ſcutis 65. venit concordandus, cùm in maiori ſumma contineatur minor, & iunctis in ſimul meliorationibus æſtimatis per peritos videbatur, quod ratione iſtorum melioramentorum veniant reſtituenda ſcuta 500. excluſis tamen ſcutis 65. pro quibuſdam mobilibus, quæ ſi Dominus Eques nolit habere, erit dicta ſumma ſcutorum 65. minuenda ex dictis 500. Ex quibus ſic fuit reſolutum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Cæſaraugustana Penſionis.

Veneris 1. Iulij 1611.

A R G V M E N T V M.

Diſpenſatio conceſſa clerico, vt poſſit retinere penſiones etiam ſi matrimonium cum quacumque muliere contrahat, propter ſui generalitatem comprehendit etiam caſum quando clericus nupſit viduæ, & hic commiſit bigamiam.

S V M M A R I V M.

Mulieris appellatione venit magis propriè mulier corrupta quàm virgo, n.1.

Verborum a proprietate non eſt recedendum in materia quamuis odioſa, n.1. Vbi etiam in diſpenſatione.

Superfluitas non debet admitti etiam in quacumque materia odioſa, ac etiam in diſpenſatione, n.1.

Clericus nubens cum vidua incurrit bigamiam, & irregularitatem, n.2.

Reſtrictio debet intelligi quatenus poſſit fieri ſalua ratione recti ſermonis, & quatenus diſpoſitio aliàs non ſit ſuperflua, n.2.

Verborum generalitas non debet eſſe ſuperflua, n.3.

Verbum ſibi *perſonalitatem denotat, n.3.*

Verba cenſentur potius appoſita demonſtratiuè quàm limitatiuè, num.4.

Bigamia licet tollat priuilegium clericale non tamen tollit characterem, & bigamus verè remanet clericus, n.4.

Verba generalia omnia comprehendunt etiam, quod maior ratio ſit in vno caſu quàm in alio, n.5.

Priuilegium clericale non cenſetur per Papam conſideratum, vbi diſpenſauit cum clerico, vt poſſit retinere penſionem, & non incedat in habitu, n.5.

D E C I S I O CCCLVII.

1 FVit reſolutum ſententias Rotales eſſe confirmandas, quia contra earum validitatem nihil eſt quod obijci poſſit, & iuſtitia comprobatur ex deciſionibus in cauſa factis, quia cùm fel. record. Clemens VIII. diſpenſauerit cum Petro, vt poſſet penſiones retinere etiam ſi matrimonium cum quacumque muliere contraheret, clarum eſt, quod mulieris appellatione non ſolum venit corrupta, ſed etiam propriè, imò magis propriè quàm virgo, vt dicitur in deciſionibus, ex quo ſequitur quod non ſolum propter vniuerſalitatem verborum diſpenſatio intelligi debet etiam ſi Petrus nupſerit Viduæ, ſed etiam propter proprietatem verbi, cùm in materia quantumuis odioſa non recedatur à proprietate verborum, ſed lata fiat interpretatio, quatenus eorum proprietas patitur, *l. cum lege quis, ff. de teſtam.* Calder. *conſ.1. in princ. de conſang. & affinit.* Dec. *conſ.13. n.6. verſ. & ad hoc facit*, Aym. *conſ.*118. *num.*12. Natt. *conſ.*63. *n.*18. Et in terminis diſpenſationis tradit Calder. *conſ.24. in princ. dub. de preben.* Præſertim, quia verbum illud *quacumque* aliàs eſſet ſuperfluum, & otioſum, vt benè deducitur ex deciſionibus, quod non admittitur etiam in diſpenſatione, Calder. *conſ.6. qui fil. ſint legitim.* Aym. *in reſponſo pro genero, ſub n.46.* Neque in quacumque alia materia ſtricta, & odioſa, vt latè per Aym. *d. n.46.* Rimin. iun. *conſ.588. n.11. & ſeq.* Surd. *conſ.127. n.9. ad finem.*

2 Non obſtat, quòd generalitas verbi *quacumque* referretur, & reſtringatur per illa immediatè ſequentia *nullo ſibi iure prohibita*, & per conſequens non capiat Viduam, quæ de iure eſt prohibita clerico propter bigamiam, & irregularitatem, quia debet ab eis reſtrictionem recipere, non tamen debet in totum tolli, ac reddi ſuperfluum, & vanum, vt per Afflict. *deciſ.354. num.11. in fin. & ſeq.* Debet enim reſtrictio intelligi quatenus poſſit fieri ſalua ratione recti ſermonis, *l.1. pluribus, ff. de ſolut.* Imol. *in c.1. de tranſactionibus*, Paul. de Caſtr. *in l. Aquilia, ff. eod. tit.* Alex. *conſ.46. ſub num.1. verſ. præſertim*, Afflict. *deciſ.285. n.7. & vbi ſupra* latè Surd. *deciſ.217. n.13. in fin. & num. ſeq.*

3 Vt autem verborum generalitas non ſit ſuperflua, quod eſſe non debet, Dec. *conſ.69. numer.4.* & reſtrictio non ſit ſine effectu, intelligi debet prout Rota interpretata eſt, quod Papa indulſerit Petro, vt poſſit retinere penſionem non obſtante matrimonio cum quacumque muliere contracto modò non ſit conſanguinea, vel talis, cum qua non poſſit matrimonium contrahi, noluit enim diſpenſare cum eo ſuper ſubſtantia matrimonij, & tollere ea, quæ impediunt contrahi, ſed tamen voluit habilitare quo ad penſionem reſpectu effectus matrimonij, & facere quod illud non obſtaret retentioni cum quacumque muliere eſſet contractum, & reſpectu iſtius effectus nullam habuit diſtinctionem mulierum, propterea dixit nullo ſibi iure prohibita. Verbum enim illud, *ſibi*, quod perſonalitatem denotat, *l.2. vbi gloſ. in verbo ſibi, C. de præſcript. trigint. vel quadrag. ann.* innuit quod Papa conſiderauit particularem eius perſonam, non autem clericatum, aliàs dixiſſet nullo iure clericis prohibita, vel ſimpliciter nullo iure prohibita.

4 Non obſtat, quòd Papa conceſſerit indultum Petro vti Clerico, quia hoc factum fuit demonſtratiuè non limitatiuè, vt in dubio præſumi debet, *l. fin. §. Titia, ff. de liberat. leg.* Bart. *in l. centurio, ff. de vulg.* Aym. *conſ.301. n.5.* Et licet conſiderauerit vti clericum, hoc fuit, quia noluit, quod frueretur penſione, niſi eſſet clericus, licet autē bigamia tollat priuilegium clericale, non tamen tollit characterem, & bigamus verè remanet clericus, Rota *deciſ.1. n.6. de bigam. in nou.* Borgar. *de irregul. part.5.* Subter. *de bigam. num.54.* licet enim obſiſtente bigamia clericus priuetur exercitio, & priuilegio clericali, in fundamento tamen ratione characteris non deſtituitur clericatu.

5 Non obſtat, quòd difficiliùs diſpenſetur cum bigamo, quàm cum alio, quia hoc non tollit, quod non veniat ſub verbis generalibus diſpoſitionis, quæ omnia comprehendunt, etiam quod maior ratio ſit in vno caſu quàm in alio, *l.1. §. quod autem, ff. de aleator, l. in fraudem in fin.* & ibi Bald. *ff. de teſtam. milit.* Aymon. *conſil.92. num.14.* & hic non agitur de diſpenſatione quoad ſuſcipiendos ſacros Ordines, aut eos exercendos, ſed tantum quoad retentionem penſionis. Hinc etiam tollitur, quod dicitur bigamum non gaudere priuilegio clericali, quia quicquid ſit de hoc ſufficit Petro modò gaudere poſſit priuilegio fruendi

penſionem ex indulto Papæ, nam quod Papa non habuerit præ oculis priuilegium clericale probatur ex eo quod diſpenſauit cum eo, vt retinere poſſit penſionem, & non incederet in habitu clericali, alia plenè ſublata ſunt in deciſionibus.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Cremoneñ. Prætenſæ Confidentiæ.

Veneris 1. Aprilis 1611.

A R G V M E N T V M.

Simonia coniecturis probatur, non tamen ad eam probandam admittuntur teſtes inimici nec teſtes de auditu, ſeu de credulitate, ſeu de fama deponentes, item quando probetur ſimonia ex præcedenti tractatu.

S V M M A R I V M.

Simonia, quia occultè committi ſolet, probatur coniecturis, & præſumptionibus, n.1. vbi quod coniectura debent eſſe vehementes, & plenè probata.
Amplia etiam in confidentia, n.1.
Teſtis inimicus non admittitur, num.2.
Amplia quod teſtis inimicus non admittatur, & vbi reijciuntur omnes exceptiones contra teſtes, n.2.3. vbi quod non admittatur ad probandam ſimoniam.
Amplia ſecundo ut non admittatur etiam in his quæ ſunt difficilis probationis, n.3.
Inimicitia exceptio cauſatur à iure naturali, & propterea per Principem non remittitur, n.3.
Inimicitia præſumitur durare niſi probetur reconciliatio, num.4.
Teſtis inimicus non admittitur in criminalibus, etiam poſt ſequutam reconciliationem, n.4.
Teſtis de auditu non probat, num.5. vbi minimè in criminalibus.
Teſtis deponens de auditu debet deponere ante litem motam, num.5.
Teſtis de credulitate deponens non probat, etiamſi dicat ſe pro firmo credere, n.6.
Teſtis deponens ſuper eo, quod iuris eſt, debet etiam non interrogatus rationem concludentem reddere, n.7.
Actus debet cenſeri factus tempore licito ad euitandum delictum, n.7.
Teſtis deponens publicè audiuiſſe dicitur deponere de fama, num.8.
Fama non probatur per vnicum teſtem, quinimmo talis teſtis eſt ſuſpectus de falſo, n.8.
Simonia non probatur per famam, n.8.
Fama quæ in ciuilibus facit ſemiplenam probationem, in criminalibus neque ſemiplenè probat, n.8.
Teſtis de confeſſione deponens non poteſt cum alio coniungi ad plenam probationem faciendam, n.9.
Famæ probatio requirit ſaltem duos teſtes, n.9.
Probationum coniunctio non habet locum, vbi de crimine agitur etiam ciuiliter, n.10.
Simonia vt probetur ex præcedenti tractatu requiritur probatio quod quicquid fuit factum, factum fuit in exequutionem præcedentis tractatus, n.11.
Simonia non inducitur ex actuum vicinitate, n.11.
Simonia formalitatem recipit à conuentione, ita vt inducatur ex re de per ſe bona ſi deducta fuerit in conuentionem, & è contra ſuper re prohibita non indicatur nulla præcedente conuentione, n.12.

D E C I S I O CCCLVIII.

1 PEtrum Martyrem, & Theophilum abſoluendos ab oppoſito crimine ſimoniæ, ſiue confidentiæ Domini vnanimiter cenſuerunt (licet enim ſimonia in cuius terminis magis verſamur ex eo quod occultè committi ſoleat, probatur coniecturis, & præſumptionibus, *cap. per tuas*, & *cap. ſicut il* 1. Vbi Innoc. & Abb. *de ſimon.* Attamen debent eſſe vehementes, & tales quod Reum de crimine conuincant, gloſ. *in cap. infamatam*, *in gloſ. vlt. de ſimon.* Felin. *cap. ſuper his num.12. de accuſat.* Alex. de Neu. *conſ.64. num.2.* Clar. *§. ſimonia in fine*, & dixit Rota in pluribus deciſionibus cumulatis *in Romana Hiſpalen. prætenſa ſimonia 7. Februarij 1596. coram Illuſtriſſ. Cardinale Blanchetto*, quod procedit etiam in crimine confidentiæ, Capuraqu. *deciſ.202. part.1.* & fuit dictum *in Lucana Prætenſa Confidentiæ 27. Februarij 1606. coram me*. Requiritur etiam quod coniecturæ ſint plenè probatæ, Innoc. *in d. cap. ſicut verſ. ſed illa ſigna*, & ibi Felin. *in princ.* Redoan. *de ſimon. part.4. c.6. n.22.*

In caſu autem de quo agitur non adſunt tales coniecturæ, 2
aut ſaltem legitimæ non probantur. Nam quod in reſignatione quam fecit Petrus Martyr Theophilo, conuentum fuerat, quod Theophilus teneretur aſſignare perticas Terræ 1120. ſpectan. ad Eccleſiam Parochialem reſignatam loco penſionis Ducatorum 500. auri reſeruatæ in reſignatione, nullo modo probatur. Nam primus teſtis in Summario *num.3.* cum ſit inimicus capitalis Petri Martyris, vt ipſe fatetur in quadam ſua comparatione coram dicto Petro, omninò reijcitur à teſtificando contra ipſum, *l.3. ff. de teſtibus. l. ſi quam teſtibus, & auth. ſi teſtes productus, C. eod. tit. cap. repellantur, & c. cum oporteat de accuſat.*

Nec facit, quod Bulla Pij V. in *§. cæterum criminoſi*, ad- 3
mittat teſtes quoſcumque, & exceptiones omnes reijciat, quia exceptio capitalis inimicitiæ non propterea cenſetur reiecta, vt in terminis noſtris probat text. *in cap. licet, & in cap. per tuas, de ſimon.* iunctis ibi notatis per Doct. Modern. *de confiden. qu.66. num.8.* & facit, quia ſiue Papa id ſtatuerit ex eo, quia ſimonia propter eius grauitatem ſit de criminibus exceptuatis, ſiue quia ſit de his quæ occultè fiunt, & difficulter probantur prout has duas rationes reddunt Moderni, *ibi num.9. cum pluribus ſeqq.* teſtis inimicus non admittitur neque in criminibus exceptuatis, vt notatur *in d. cap. per tuas*, Aym. *conſ.9. num.6.* Roland. *conſ.24. numer.3. lib.1.* Clar. *in §. fin. qu.24. verſ. Item quæro circa med.* Menoch. *de arbitr. lib.1. qu.28. num.2.* neque in his, quæ ſunt difficilis probationis, *l. conſenſu, C. de repud. l. non omnes, §. à Barbaris, ff. de re milit.* cum alijs relatis per Ant. Gomez. *var. reſolut. tom.3. cap.12. de probat. delict.21. verſic. Item adde*, facit etiam, quia exceptio inimicitiæ cauſatur à iure naturali, & propterea per Principem non remittitur, vt per Pariſ. *conſ.2. n.64. lib.4.*

Nec releuat ſi dicatur inimicitiam non probari de tem- 4
pore examinis, quia præſumitur durare, niſi probetur reconciliatio, *l. in ipſius*, vbi Bald. *C. famil. herciſcund.* Innoc. *in cap. cum oporteat, de accuſat.* Paul. de Caſtr. *in l. Lucius Titius, ſub num.6. ff. de legat.2.* Aym. *conſ.9. num.6. verſ. nec obſtat*, Roland. *d. conſ.24. num.31. & ſeq.* Et ſi eſt verum quod ſit accuſator ſecretus, ex hoc ſolum ſatis probatur inimicitia, gloſ. *in l. licet verbo capitales, ff. de recept. arbitr.* Bart. *in l.3. §. vlt. n.... ff. de adimen. leg.* Gram. *conſil.46. n.2. & ſeq.* Vltra quod ex alio repellitur accuſator, quia non poſ. fungi officio partis, & teſtis in iudicio iuxta notat. *in c. forus de verb. ſignif.* Et vbi eſſet ſecuta reconciliatio, non tamen admitteretur in criminalibus, Aym. *vbi ſupra* poſt Io. Anan. & Paul. de Caſtr. quos allegat.

Alter teſtis non probat, cùm totam ſuam depoſitionem 5
referat ad auditum à tertio, & clarum eſt teſtem de auditu tantum non probare, *l. teſtium, C. de teſtibus, cap. cam is eodem tit. cap. teſtes 3. quæſt.9.* Tantò minus in criminalibus, Cephal. *conſ.204. num.7.* & propterea Rota *in Comchen. Archipresbyteratus 27. Nouembris 1602. coram bonæ memoria Litta*, in hac materia non admiſit teſtes de auditu, tantò etiam minus probat iſte teſtis, quia non dicit audiuiſſe ante litem motam, & poteſt eſſe, quod poſt audiuerit, Natt. *conſil.170. numer.8.* Cephal. qui alios allegat *conſ.250. numer.28.*

Nam etiam probat iſte teſtis dum dicit ſe, ita credere, 6
quia teſtis de credulitate non probat, gloſ. *in l.2. §. pen. in verbo meminerit, ff. de aqua plu. arcend. & in c. quoties in verbo credere eod. tit.* Bart. *in l. teſtium num.14.* vbi etiam Caſtr. *n.19 C. de teſtib.* quod procedit licet dicat ſe pro firmo credere, Iaſ. *in rubr. ff. de iureiur. n.2. verſ. Amplia ſecundo*, Felin. *in d. c. quoties n.7. in fine.*

Rurſus teſtis iſte dum dicit, *Che il contratto, ò patto fat-* 7
to non è lecito. Deponit ſuper eo quod non eſt facti, ſed iuris, & propterea debuiſſet etiam non interrogatus rationem concludentem reddere, Bart. *in l. ſolam ſub num.3. verſ. ſed ſi deponat, C. de teſtib.* Iaſ. *in l. cum ij, §. vlt. igitur ſub num.3. verſic.15. reg. limita, ff. de tranſact.* Nouell. *de teſtib. num. 134.* Roland. *conſ.3. num.53. lib.1.* Ratio autem ex auditu

non

non eſt bona per ſupradicta, præſertim cùm non appareat eos à quibus dicit audiuiſſe eſſe iuris peritos aut tales perſonas quod eorum iudicio ſtare debuiſſet, accedit, quod dum dicit de contractu, & pacto inito inter partes non aperit, an ante vel poſt reſignationem fuerit conuentum, & in dubio iudicare debemus, quod poſt reſignationem, & ſic tempore licito ad euitandum delictum, Bart. *in l. non ſolum, §. ſed vt probare, ff. de nou. oper. nunciat.* cum alijs cumulatis per Gabr. *de crim. concl.2. n.26.*

6 Vltimus teſtis deponit de fama, cùm dicat publicè audiuiſſe iuxta ſententiam Bald. *in cap. literis num.2. de præſumpt.* quam paſſim ſequitur Rota, ſed cùm in hoc ſit vnicus, non ſolum famam non probat, ſed eſt ſuſpectus de falſo, vt per Nat. qui alios allegat *conſ.672. num.4.* & quatenus etiam haberet conteſtem, fama non probat ſimoniam, Put. *deciſ.171. numer.11. lib.2.* Modern. *de confident. qu.72. num.3.* fama enim quæ in ciuilibus facit tantum ſemiplenam probationem, *gloſ.3. §. eiuſdem, ff. de teſtibus*, Iaſon. *repetit l. admonendi num.*200. *in fin. de iureiur.* cum alijs cumulatis per Surd. *conſil.94. num.49.* in criminalibus, neque etiam ſemiplenè præſtat, Dec. *in cap. veniens il primo, numer.25. de teſtibus*, Iun. *conſ.198. ſub num.29. verſ. licet in ciuilibus lib.2.*

7 Hinc ſequitur non poſſe agi de coniungendo hoc vltimo teſte cum primo deponente de veritate pacti, & conuentionis. Primò, quia ille vti inimicus, & accuſator, ſeu inſtigator fiſci non eſt teſtis idoneus, vt dictum eſt. Secundò, quia in effectu deponit non de actu conuentionis, ſed potius de confeſſione partis, ſuper qua cùm ſit vnicus non poteſt coniungi ad plenam probationem faciendam iuxta cumulata per Gabr. *concluſ. 1. num. 4.* Tertiò, quia iſte vltimus teſtis vltra alias exceptiones ſupra deductas, eſt ſolus in depoſitione famæ, cùm tamen ad iſtum effectum requiratur ſaltem depoſitio duorum, latè per Gabr. *vbi ſupra num.8.*

8 Quartò, quando etiam concurrerent habilia ad coniunctionem probationum faciendam, attamen illi non eſt locus, vbi de crimine agitur, Doct. *in d. cap. veniens*, vbi Imol. *num.7.* Dec. *num.25.* cum pluribus Gabr. *d. concluſ. num.12.* Clar. *in §. final. qu.63. in fin.* Acoramb. *deciſ.25. num.1.* etiam vbi de crimine ciuiliter agitur, Ant. de Butr. & alij per Gabr. *ibi num.13.* quam ibi etiam amplexa eſt Rota *in vna Romana, ſeu Caſenaten. Renuſienis Inſtrumenti* 27. *Iunij* 1575. *coram Robuſterio.*

9 Cùm autem non probetur conuentio, & tractatus procedens reſignationem non poteſt agi de ſimonia, & quicquid factum reperitur, eam non inducit ſi non probetur factum in vim, & exequutionem præcedentis tractatus, *cap. Artaldus* 8. *qu.1.* Gloſ. *in cap. ordinatione in verbo pretij*, vbi Card. Alex. *num.33. prima qu.1.* cum multis cumulatis per Modernos *de confid. qu.26. num.4. & 5.* & fuit reſolutum in pluribus cauſis relatis *in Romana, ſeu Hiſpalen. prætenſa Simoniæ 7. Februarij* 1596. *coram Illuſtriſſ. Card. Blanchetto, & coram me, in Lucana prætenſa confidentiæ 27. February* 1606. Et multum in terminis noſtris facit *deciſ. Orani, in Cuſentina Confidentia 4. Februarij* 1591. quod procedit etiamſi ſtatim poſt reſignationem ſit factum, quia ex vicinitate non inducitur ſimonia, vt per Put. *d. deciſ.171. numer.9. & 10.*

10 Exceſſus, qui prætenditur in aſſignatione terrarum, vltra quod non probatur, vt benè deducunt Informantes, non facit ad crimen ſimoniæ, ſeu confidentiæ, quam non excludit, nec includit qualitas facti ſubſequuti, cùm illa ſolam formalitatem recipiat à conuentione, & ſicut ex re, quæ de per ſe eſſet bona ſi deducta fuerit in conuentionem præcedentem ſimonia inducitur, vt per Mohedan. *deciſ.1. de ſimonia*, ita è contra ſuper re prohibita, & iniuſta, non præcedente tractatu, & conuentione, non poteſt ſimonia induci, vt contrariorum eadem ſit diſciplina, *l. & ſi contra Tabulas, in fin. ff. de vulgar. inſtit. de his qui ſunt ſui, vel alien. iur.* vbi Fab. Angel. & alij. Ex quibus & alijs per informantes deductis, viſum fuit Dominis Petrum Martyrem, & Theophilum eſſe abſoluendos.

R. P. D. MANZANEDO.

Florentina Melioramentorum.

Veneris 1. Iulij 1611.

ARGVMENTVM.

Fructuum recollectio, eorumque quantitas quomodo per teſtes probetur, an per coniecturas, & quas melioramentorumque fructus, nec etiam à malæ fidei poſſeſſore reſtituendi ſunt.

SVMMARIVM.

Teſtes probant collectionem fructuum, quando dicunt ſe fuiſſe præſentes dictorumque fructuum recollectione, n.2.

Fructuum recollectio, & eorum quantitas probatur per proximas coniecturas, per redditus vicinorum, & alias iudicis arbitrio, n.4.

Colonus partiarius tenetur domino partem fructuum reddere abſque eo quod ſibi ſoluantur aliqua impenſa, n.3.

Fructus percepti ex melioramentis factis, nec etiam reſtituenda ſunt à mala fidei poſſeſſore, num.4. Declara vt num.5.

Melioramenta perpetuò duratura quæ ſunt, n.5.

DECISIO CCCLIX.

FVit reſolutum 14. Martij currentis anni ſummam fru- 1 ctuum per Illuſtriſſimum Cardinalem Detum prætenſorum integrè aſcendere ad ſcuta 2441. Sed quia iſti fructus diuiduntur inter Dominum, & colonum pro æquis portionibus, ideò medietas tangens Domino, de qua agitur, aſcendit ad ſcuta 1220. baioch.50. Fuit autem reſeruatum videre ſuper fructibus procedentibus ex melioramentis, per authores Mariæ factis, eiuus ratione, & quia pars Mariæ prædictæ deciſioni non acquieſcebat ſub prætextu, quod tunc non informauerat, ideò cauſam hodie repropoſui, & Domini in deciſis ſtandum dixere ex rationibus in eadem deciſione adductis.

Nec obſtare, quòd opponitur teſtes non probare, cùm 2 deponant ſimpliciter de auditu. Nam ex ipſius apparet, quod potius probant de ſcientia, & de viſu, & de publico, & notorio. Nec facit in contrarium, Bald. *in l.1. num.22. C. de fruct. & lit. expenſ.* vbi videtur dicere, quod teſtes non probant, niſi fuerint præſentes recollectioni fructuum, cùm potius dicat, quod fructuum recollectio probatur per teſtes, qui fuerint præſentes, ſed non excludit alios modos probandi, imò ſtatim ſubdit, quod fructus probantur per proximas coniecturas, vt per redditus vicinorum, quod & complacuit *in conſ.301. in fin. lib.3.* & idem Bald. *in l. ſi fundum, in fin. C. de rei vendic.* dicit ſufficere, quod probetur conſueuiſſe fundum tantum reddere, quin & taxari poſſunt arbitrio iudicis, Angel. *in l. penult. ff. rei vendic.* Natt. *conſ. 510. numer.7. & conſ.536. num.6.* Surd. *infra referendus, num.26. & ſeq.* Vltra in hac materia non requiritur concludens probatio, cùm de facili haberi non poſſit, vt dixi in eadem deciſione.

Nec obſtat, quòd teſtes Illuſtriſſimi Cardinalis non de- 3 ducant expenſas, quia cum colonus partiarius, & pro cultura caperet dimidiam partem fructuum dominus, nihil impenderet tenebatur, arg. text. *in l. ſi cum duobus, §. ſi in coeunda, ff. pro ſoc. & text. in cap. tua nobis de decim.* vbi Innoc. & Io. Andr. *num.3.* & Panorm. *in 3. notab.* Cyn. *in l.1. in fin.* & ibi Bald. *in 7. qu. C. pro ſoc.* latè Tiraqu. *de retract. lignag. §.15. gloſ.1. n.19.*

Quo verò ad fructus ex melioramentis per Mariam factis 4 perceptos, quæ melioramenta, fuit reſolutum coram me 15. Decembris 1610. aſcendere ad ſcuta 750. Domini hodie dixerunt, fructus perceptos ex dictis melioramentis ſpectare ad Mariam, ſicque non eſſe deducendos, nec deberi Illuſtriſſimo Cardinali ad text. *in l. cæterorum, §. improbè, ff. de rei vend.* & ibi Bart. & Ang. tradit Afflict. *deciſ.87. num.6.* Vincent. Franch. *deciſ.191. num.11. part.1.* Rota *diuerſ. deciſ.294. part.1.* Burſat. *conſ.85. n.37. lib.1.* Surd. *deciſ.282. num.30.* alios adducens, quod in tantum procedit, vt & malæ fidei poſſeſſor non teneatur reſtituere fructus perceptos ex melioramentis, quæ fecit in re detenta, Roman. *ſingul.337.* & Surd. *vbi ſup. dicto n.30.*

5 Quibus non obſtat *deciſ.* Cæſar. de Graſſ. 5.*num.*7. *de reb. eccl. non alien.* tum quia ibi loquitur de plantationibus, & ſtercorationibus, & melioramentis, non perpetuis, & in ſe duraturis, ſed potius factis pro vberiori fructuum perceptione, nos verò ſumus in cannetis, & vineis, & arboribus ad perpetuum commodum prædij. Tum etiam quia dicta deciſio Cæſar. de Graſ. non facit ad rem, quia ibi agebatur, an ſub prætextu talis meliorationis rei poſſit retineri, in præſenti verò agitur de fructibus ex meliorationibus perceptis, qui ſine dubio ſpectant ad illum, qui plantauit, maximè bona fide ante litem motam.

6 Ex quibus Domini concluſerunt, fructus procedentes ex melioramentis deberi Dominæ Mariæ, ſed quia non conſtat liquidè ad quam ſummam aſcendant iſti fructus, fuit dictum, quod præcedente illorum liquidatione debeant deduci ex quantitate ſuperius ad fauorem Illuſtriſſimi Cardinalis liquidata, ad ſummam ſcutorum 1220. baioch. 50. ita vt tantò minus ex dicta ſumma D. Cardinalis recipiat, quantum fructus percepti ex melioramentis liquidabantur. Et ſic fuit reſolutum.

R. P. D. V B A L D O.

Tudeñ. Parochialis decimæ de Valeſa.

Luna 7. Nouembris 1611.

A R G V M E N T V M.

Iuſpatronatus priuatorum non admittit præſumptionem vſurpationis iuxta formam Sacri Concilij Tridentini, probaturque per antiquiſſimas enunciatiuas diuerſorum inſtrumentorum, per formam, per quaſi poſſeſſionem plurium præſentationum effectuatarum, præſcriptione quadragenaria nedum immemorabili, & ex alijs adminiculis, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Iuſpatronatus priuatorum non habet præſumptionem vſurpationis ex forma Sacri Concilij Tridentini. Ideo eius probatio redigitur ad terminos iuris communis, n.2.

Verba enunciatiua antiquiſſima in diuerſis inſtrumentis appoſita probant iuſpatronatus, n.4.

Iuſpatronatus non probatur ex ſolis enunciatiuis, vel fama, niſi adſint adminicula, num.5. *& ſeqq. Vbi ponuntur plura adminicula.*

Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio probatur per plures præſentationes effectuatas vltra quinquaginta annos, n.6.

Iuriſpatronatus qualitas non tollitur ex noua prouiſione facta ab ordinario, vel à Papa, numer.7. & num.14. *in fine.*

Præſentationis in iurepatronatus effectuatio quomodo probetur, n.7. *in fine.*

Iuſpatronatus cenſetur probatum ex poſſeſſione quadragenaria cum fama, n 8. & 9.

Iuſpatronatus maximè arguitur per viſitationes, in quibus ſumuntur informationes à teſtibus aſſerentibus beneficium eſſe de iurepatronatus, n.11.

Epiſcopi aſſertione probatur iuſpatronatus, n.12.

Præſcriptio immemorabilis probatur per teſtes excedentes annos 54. n.13.

Præſcriptione immemorabili probatur iuſpatronatus, & præſumitur titulus fundationis, n.13.

D E C I S I O CCCLX.

1 MOrtuo Petro Gil de menſe Iulij 1584. vltimo poſſeſſore Eccleſiæ Parochialis Sanctæ Chriſtinæ Tudeñ. Diœceſis, & propoſito de more edicto per Epiſcopum, Baſilius Gil excepit beneficium non vacare, tanquam ſibi auctoritate Apoſtolica prouiſum, per reſignationem eiuſdem Petri. Aluarus autem Gil, & alij litis conſortes dederunt de iurepatronatus ad ſe ſpectante, ſed nihilominus cùm Epiſcopus illud, vti liberum contuliſſet Ioanni Guinſio, ex alia parte Dominicus Ribas, de illo etiam auctoritate Apoſtolica prouiſus, tanquam de reſeruato, eius poſſeſſionem adeptus eſt: Tandem poſt varios circuitus, cauſa in Rota commiſſa, ad quam veniunt tam aſſerti patroni, quàm Epiſcopus, Baſilius, & Dominicus poſſeſſor. Dubitaui an conſtare de iurepatronatus, & Rota vtraque parte informante, affirmatiuè reſpondit.

2 Nam quia verſamur in iurepatronatus priuatorum, in quibus ceſſat præſumptio vſurpationis, & Sacrum Concil. Trident. nihil innouauit, *per c.9. de reform. ſeſſ.5.* Ideò probatio iuriſpatronatus redigitur ad terminos iuris communis, vt ſæpè cenſuit Rota, & ſignanter *in cauſa Tuden. iuriſpatronatus 15. Iunij 1572. coram bon. mem. Cardinali Lancellotto, quæ eſt deciſ.331. part.2. diuerſ. & in Taurinen. Beneficij 5. Martij 1584. coram bon. mem. Orano, & in Tiraſonen. iuriſpatronatus 5. Maij 1580. coram R.P.D. meo Decano,* & nouiſſimè *in Romana de Cardellis iuriſpatronatus 22. Aprilis huius anni coram eodem D. meo Decano.*

3 Probatur igitur in primis dictum iuſpatronatus, ex duabus enunciatiuis antiquiſſimis duorum inſtrumentorum, in quorum altero de anno 1437. enunciatur, deberi quibuſdam mulieribus, occaſione patronatus dictæ Eccleſiæ ſingulis annis tres faneclas tritici, & vnam menſuram butyri. In altero verò de anno 1472. narratur prouiſio ad fauorem Roderici Alfonſi, facta ad præſentationem patronorum eiuſdem Eccleſiæ, quæ à Vicario Tudeñ. aſſerente, ſe informatum, & quod inuenit rem ita ſe habere confirmatam, vt latius in Summario Baſilij *n.2.* quæ quidem enunciatiuæ, cùm ſint ſupra centum annos, & emanauerint à diuerſis perſonis, & in diuerſis inſtrumentis, probare videntur iuſpatronatus, Achill. *deciſ.70. num.1. de iurepatron. & deciſ.8. num.2. eod. tit.* Put. *deciſ.209. n.1. lib.2.* Crauet. *de antiq. tempor. part.1. §. ampliatur num.14. & ſeqq. & conſ. 327. num.2.* Mandell. *conſ.64. num.21.* Ferrett. *conſ.293. n.6. lib.2.* Burſatt. *conſ.324. numer.6. & 9. lib.3.* Rota *deciſ.684. num.1. part.1. diuerſ.* & dictum fuit *in cauſa Feſulana iuriſpatronatus 7. Februarij 1583. coram bon. mem. Bubalo, & in Mediolanen. iuriſpatron. de Baradia 2. Iunij 1589. coram Reuerendiſſ. Comitulo, & in Lugdunen. Parochialis 21. Maij 1610. coram D. meo Sacrato, & in Tiraſonen. iuriſpatron. aliàs Capellania 14. Decembris 1607. coram D. meo Pamphilio, & in Meliten. iuriſpatronatus 10. Martij 1608. coram D. meo Canalerio, & in dicta Romana de Cardellis coram D. meo Decano, & alias ſæpè.*

4 Quia talia verba habent vim famæ, Crauet. *d. §. ampliatur numer.8.* & fuit dictum *in Regien. Hoſpitalis 26. Maij 1580. coram bon. mem. Camuccio, quæ eſt deciſ.130. numer.1. part.2. in impreſſ. & in Gerunden. Beneficij 15. Decembris 1599. coram bon. mem. Cardinali Seraphino* quæ etiam fama optimè probatur per plures teſtes datos in dicto Summario *num.1.* qui teſtes deponentes de fama, vel de auditu admittuntur in antiquis, Iaſ. *conſ.225. col.2. verſ. item cum iſtud lib.2.* Menoch. *de Arbitr. caſu 475. num.10.* Burſat. *d. conſ.324. num.8. lib.3.*

5 Et quia ſolæ enunciatiuæ, vel fama non ſufficiunt ad probationem iuriſpatronatus, ſed requiruntur adminicula, ſecundùm opinionem, quam Rota tenet, vt *in deciſ. Achill. 6. de iurepatron. ita intelligendo deciſ.* Caſſad. *2. num.4. eod. tit.* & ſenſit Rota *dicta deciſ.30. numer.2. part.2. in impreſſ.* Put. *deciſ.140. in fin. lib.1.* Rota *deciſ.792. num.1. & ſeqq. part.1.* Dec. *conſ.117. in fin.* præſertim quando Ordinarius eſt in cauſa, Caſſad. *deciſ.1. ſub num.1. verſ. niſi fama de iurepatron.* adducebantur multa pro adminiculis probationis iuriſpatronatus.

6 Et primò poſſeſſio per ſpacium vltra 50. annos, nam ex dicto inſtrumento anni 1472. apparet, Rodericum fuiſſe in poſſeſſione huius beneficij, tanquam præſentatum à patronis per acta Alphonſi Fernand. ſed quia illa erant deperdita, petijt, & obtinuit à prouiſore, tam per præſentationem dictorum patronorum, quàm omni alio meliori modo, ſe prouidere, & canonicè inſtitui de beneficio, & idem deponit ſecundus teſtis nepos ipſius Roderici in dicto Summario *num.1.* & de effectuatione dictæ præſentationis, & inſtitutionis, conſtat, tum exaduerſo inſtrumento, & teſte, tum ex alijs teſtibus, videlicet primo, & ſecundo, ſuper 3. art. in dicto Summario *num.7.* qui deponunt per reſignationem Roderici, fuiſſe prouiſum Goraldunm Aluarez, ex qua reſignatione benè probatur effectuatio, vt fuit dictum *in cauſa Reatina beneficij 6. Aprilis 1576. coram Cardinali Seraphino relata inter impreſſ. deciſ.147. num.1. part.1. & in cauſa Papien. Archipresbyteratus 19. Februarij 1601. coram Cardinali Pamphilio, & in Firmana iuriſpatron. de Dorijs 15. Februarij 1610. coram D. meo Marcomontio, & in alijs allegatis per informantes.*

Quod

7 Quod autem Girardus obtinuerit hanc parochialem, ex dicta reſignatione, ad præſentationem patronorum, deponit ſecuodus teſtis in dicto Summatio, *num.* 1. & colligitur ex collatione poſtea illi facta ab Epiſcopo Tudeñ. de anno 1524. de qua in Summario Epiſcopi, *num.* 1. ex qua apparet, quod Goraldus, eo tempore iam habebat, & poſſidebat dictam Parochialem, quando autem fit noua prouiſio ab Ordinario, vel à Papa alicui poſſidenti, ex aliquo titulo, non propterea tollitur effectus primæ prouiſionis, niſi aliter conſtet de illius non iure, *ad decis.* Achill. 1. *num.* 4. *de conceſſ. prabend.* faciunt dicta per Sarnen. *ad reg. de ſubrog. q. vlt. in fin.* & fuit dictum *in Maioricen. Sacriſtia* 26. *Iunij* 1602. *coram Cardinali Pamphilio*, quod eò magis hic videtur habere locum, cùm Epiſcopus, vel eius Vicarius Gualdo fecerit collationem, ſine præiudicio poſſeſſionis, quam habebat, vt legitur in dicta collatione. Effectuatio autem talis prouiſionis Giraldi, probatur ex eo, quod per eius obitum de anno 1530. fuit ab Ordinario prouiſus Laurentius Sanchez, in dicto Summario Epiſcopi, *num.* 1. *iuxta conſ.* Oldrad. 229. *n.* 2. *ſæpius approbatum*.

8 Ex quibus conſtat, hanc Parochialem ab anno 1472. vſque ad annum 1530. fuiſſe prouiſam, & poſſeſſam tanquam de iurepatronatus, quæ poſſeſſio plus quam quadragenaria cum fama benè ſufficit ad probandum iuſpatronatus, Put. *deciſ.* 60. *num.* 5. *& deciſ.* 140. *in fin. lib.* 1. Achill. *dec.* 6. *de iurepatronatus*, & fuit dictum *in Mediolanen. iuriſpatronatus* 21. *Aprilis* 1589. *coram Reuerendiſſimo Comitulo*, *in Lucana iuriſpatronatus* 7. *Maij* 1604. *coram Domino meo Coccino*, *in dicta Romana de Cardellis*, *coram D. meo Decano*.

9 Accedit ſecundò prædicta fama probata per teſtes, vt ſupra dictum eſt, *facit deciſ.* Mohed. *vlt. de iurepatron. in fin.* & fuit dictum *in Taurien. Beneficij* 5. *Martij* 1584. *coram Orano*, *& in Pampilonen. Beneficij* 10. *Aprilis* 1595. *coram Illuſtr. Mantica*, *& in dicta Tuden. Parochialis coram D. meo Sacrato*.

10 Tertiò concurrit pro adminiculo, exhibitio Prandij in die Sanctæ Chriſtinæ, & ſolutio certæ annuæ quantitatis frumenti facta per Rectores dictæ Eccleſiæ patronis in recognitionem iuriſpatronatus, vt deponunt teſtes in Summario Baſilij, *n.* 3. *&* 4.

11 Quartò accedunt quatuor viſitationes, in quibus viſitatores receperunt informationes à teſtibus, qui ſub iuramento aſſeruerunt, eſſe de iurepatronatus laicorum, vt in dicto Summario, *num.* 6. quibus viſitationibus plurimum eſſe deferendum dicit Caputaq. *deciſ.* 158. *par.* 2. & in ſpecie per eas probari iuſpatronatus, fuit dictum *in dicta Feſulana iuriſpatronatus*, *coram Bubalo*, *in Lucana iuriſpatronatus* 14. *Februarij* 1605. *coram Domino meo Coccino*, *& alias ſæpè*.

12 Quintò ſuffragatur edictum propoſitum à Moderno Epiſcopo Tuden. de anno 1584. quo anno vacauit dictum beneficium, per mortem Petri Gil vltimi poſſeſſoris, in quo edicto monuit omnes prætendentes habere aliquod ius, ad illius præſentationem, vt in dicto Summario, *num.* 5. & ſic videtur, non dubitaſſe de exiſtentia iuriſpatronatus, de quo hodie agitur, ſed tamen non fuiſſe certum de eius pertinentia, cui quidem aſſertioni Epiſcopi videtur multum deferendum, cùm Ordinarij ſoleant eſſe difficiles in admittendo aliquod beneficium eſſe de iurepatronatus, propter præiudicium, quod affertur corâm liberæ collationi, Rota *deciſ.* 11. *de iurepatronatus*, Put. *deciſ.* 243. *in fin. lib.* 2. & fuit dictum *in dicta Feſulana coram Bubalo*, *in dicta Taurinen. coram Orano in Vercellen. Capellania* 7. *Maij* 1600. *coram D. meo Sacrato*, *& in Tuden. coram eodem*.

13 Sextò adſunt etiam teſtes benè deponentes de immemorabili, in Summario Baſilij, *num.* 1. & cum omnibus requiſitis, *iuxta gloſ. fin. in cap.* 1. *de præſcript. lib.* 6. & excedunt omnes ætatem 54. annorum, vt requiritur, Caputaq. *in deciſ.* 292. *par.* 3. & ex immemorabili certum eſt, probari iuſpatronatus, & præſumi Titulum fundationis, Feder. de ſen. *conſ.* 234. *ſub num.* 3. Gabr. *conſ.* 198. *num.* 2. *lib.* 2. Achill. *deciſ.* 4. *num.* 6. *de iurepatronatus*, Mohed. *deciſ.* 3. *eod. tit.* Rota *deciſ.* 717. *lib.* 3. *par.* 3. *diuerſ.* & fuit dictum *in dicta Romana de Cardellis coram D. meo Decano*, & quatenus dicti teſtes paterentur aliquem defectum, ſaltem inſeruire poſſunt pro adminiculis probationis ſupradictæ.

Non obſtant prouiſiones ponderatæ pro parte Epiſcopi, 14
tanquam de beneficio libero, quia ad primam de anno 1524. iam reſponſum eſt, ſupra in verſiculo, quod autem Goraldus, &c. Aliæ collationes non obſtant, quia fuerunt ſemper valdè controuerſæ, & non potuerunt præiudicare nec iuripatronatus, de quo conſtat ex ſupradictis conſtituere Eccleſiam in ſtatu libertatis iuxta tradita *in cauſa Peruſina Sancti Beneuiatis* 13. *Martij* 1588. 17. *Martij* 1589. *coram bon. mem. Cardinali Pamphilio*, nam per mortem Goraldi, prouiſus ab Epiſcopo de anno 1530. qui fuit vt ſupra dictum eſt Laurentius Sanchez, ceſſit ad fauorem Martini de Auella Nida, cum quo diu litigauit Alphonſius Gartia, à patronis præſentatus, qui etiam poſſedit, vt patet in Summario Baſilij, *num.* 9. & lite per concordiam finita Alphonſus reſignauit ad fauorem Petri Gil, qui fuit prouiſus à Sede Apoſtolica, & per eius obitum de anno 1584. vltimo loco beneficium vacauit, & data eſt occaſio præſenti liti, quæ ſanè prouiſio Apoſtolica maximè ex cauſa reſignationis oon mutauit ſtatum beneficij, vt fuit ſæpè deciſum, & ſignanter *in dicta Mediolanen. iuriſpatronatus de Baradia* 21. *Aprilis* 1589. *coram Reuerendiſſ. Comitulo*, *& in Papien. Archipresbyteratus* 9. *Aprilis* 1601. *coram Cardinali Pamphilio*. Atque ita fuit deciſum.

R. P. D. DAMASCENO.

Oxomeñ. Beneficij.

Die Lunæ 24. *Octobris* 1611.

ARGVMENTVM.

De requiſitis ad vnionem Beneficij, vt valida ſit, quomodo probetur exactio ſeminarii, & de narratiua Papæ in facto proprio, quod plenè probet etiamſi factum proprium ſit mixtum cum alieno.

SVMMARIVM.

Epiſcopo gaudente alternatiua, Beneficium vacatum de menſe Septembris dicitur reſeruatum etiam non data reſidentia Epiſcopi, num. 1.

Papæ narratiua de facto proprio plenè probat, n. 1. *vbi etiam quod narratiua dicitur de facto proprio Papæ, etiam quod factum Papæ ſit mixtum cum facto alieno.*

Reus excipiens in ſua exceptione eſt actor, exceptionemque probare debet, n. 2.

Beneficij reſignatio non ſuffragatur reſignatario, niſi etiam probet publicationem neceſſariam ad illius validitatem, num. 2.

Vnio vt ſit valida, quæ requirantur, n. 3. *&* 7.

Teſtis deponens per verbum citra, *vt puta dicendo ab anno citra, quomodo intelligatur, n.* 4.

Seminarium, vt poſſit dici erectum, neceſſe eſt probare introductionem puerorum in eo, n. 5.

Tempus quando eſt de ſubſtantia alicuius actus, illud debet expreſſè probari, num. 6.

DECISIO CCCLXI.

1 PRo Petro ſolo informante fuit tentum nempè conſtare de reſeruatione. Nam de vacatione beneficij de quo agitur in menſe Septembris deponunt duo teſtes, quorum Summarium fuit datum, quo quidem menſe Epiſcopo gaudente alternatiua eſt de reſeruatis etiam non data reſidentia Epiſcopi, *vt in deciſ. Sulmonen. alternatiuæ die* 14. *Maij* 1610. *coram Illuſtriſſ. Lancellotto*. Quod autem Epiſcopus tunc temporis gauderet alternatiua, viſum fuit probari ex literis in forma dignum conceſſis eidem Petro, in quibus Papa narrat acceptationem alternatiuè factam ab Epiſcopo in Dataria, quæ narratiua cùm ſit de facto proprio ipſius Papæ, plenè probat, *Clem. de probationibus*, cum alijs cumulatis per Gabr. *conſ.* 2. *eod. tit. & in prop.* dicitur factum Papæ etiamſi ſit mixtum cum facto alieno, dummodo ſecum ſit geſtum, Feder. de Senis *conſ.* 117. *n.* 2. Vital. *in d. Clem.* 1. *num.* 26. Gabr. *vbi ſupra num.* 12. *nota in cauſa Salamant. iuriſdictionis* 17. *Maij* 1576. *coram bon. mem. Cardinale Seraphino relata inter diuerſas impreſſ. deciſ.* 171. *num.* 10. *par.* 1.

Non

2 Non obſtat vnio prætenſa à Seminario ante vacationem beneficij de quo agitur, per quam vnionem fuiſſet impedita vacatio, & inde reſeruatio, quia cùm Petrus habeat fundatam intentionem in obitu poſſeſſoris beneficij in menſe reſeruato Seminario excipiente de vnione cui incumbit onus illam probandi, & quidem validam, cùm in ſua exceptione ſit actor, *l.1. ff. de excep. l. in exceptionib. ff. de prob.* Bald. *in l. frustra num.2. C. eod. tit.* & in ſimili quod non ſufficiat docere de reſignatione niſi etiam probetur publicatio neceſſaria ad illius validitatem, fuit dictum *in cauſa Conchen. de Vetera 13. Nouembris 1579. coram bon. mem. Card. Seraphino in Cæſaraugustana Parochialis 14. Nouembris 1583. coram Robuſterio, relata dm. impreſſ. deciſ. 190. n. 2. par. 2. Hiſpalen. & Cordub. beneficiorum 14. Iunij 1600. coram Illuſtriſſ. Lancellot.*

3 Vnio autem producta pro parte Seminarij minimè apparet, quod habeat duo præcipua requiſita, primum quod tunc temporis Seminarium eſſet erectum, quod eſt neceſſarium, cùm alias Seminario nondum erecto non poſſit fieri vnio, Rota *in cauſa Genen. præſtimoniorum 15. Nouembris 1593. & 27. Aprilis 1595. coram Illuſtriſſ. Blanchetto, & in Corduben. præſtimoniorum 7. Ianuarij 1601. coram bon. mem. Litta. Facit text. cum gloſ. fin. in c. ad audientiam il 2. de Eccleſiis ædif.* Tantum autem abeſt, vt probetur erectio de tempore vnionis, quia verba literarum eiuſdem vnionis potius innuunt contrarium, vt latè ponderatur per Informantes pro Petro.

4 Neque teſtes de quibus in proceſſu deponentes Seminarium fuiſſe erectum ab anno 1588. citra, de quo anno contigit vnio, aliquid probant, tum quia verbum citra annum 1588. verificatur in eo, quod fuit factum iuxta doct. Bart. *in l. Celſus num. 23. ff. de vſucap.* ſæpè approbatum in Rota, nempè *in cauſa Carpen. petitorij 2. Aprilis 1593. coram Gipſio, in Pacen. Decimarum 16. Nouembris 1594. coram Seraphino, & in alijs.*

5 Tum quia non deponunt de introductione puerorum de dicto anno 1588. quæ introdoctio eſt neceſſaria, vt Seminarium poſſit dici erectum ad effectum de quo agitur, *vt in dicta Corduben. præſtimoniorum 7. Februarij 1601. coram bon. mem. Litta*, & poteſt eſſe quod ipſi pro fundatione Seminarij intelligant de Seminario materiali, hoc eſt ædificio in quo poſtea fuerunt introducti pueri.

6 Et denique etiamſi deponerent verè fuiſſe introductos pueros de anno 1588. adhuc nihil concluderent circa tempus vnionis, quia vnio fuit facta 5. Februarij dicti anni 1588 & illorum dictum poſſet verificari in menſe Martij, & alijs ſubſequentibus vnionem, quando autem tempus eſt de ſubſtantia debet præcisè probari, *l. matrem cum ibi not. C. de probat.* Bald. *conſ. 106. n. 1. verſ. primum eſt lib. 1.* Angel. *conſ. 309. n. 3.* Anch. *conſ. 388. n. 8.* Alex. *conſ. 97. num. 5. lib. 7.* & ſic opus eſſet, vt concluderent tempus ante diem 5. Febr. dicti anni.

7 Secuodum requiſitum iuxta Sacrum Concilium pro validitate vnionis eſt, quod procedat diſmembratio fructuum ipſius Cathedralis, & aliorum beneficiorum ipſius Diœceſ. *vt in prædicta Corduben. coram Litta in Auerſana beneficiorum 3. Iulij 1606. coram me nouiſſ. in Nouarien. vnionis in menſe Maij proximi coram R. P. D. Coccino.*

REVERENDISS. P. D. CAVALERIO.

Leodien. Dominij.

Luna 14. Nouembris 1611.

A R G V M E N T V M.

Mater an ſuccedat in feudo excluſis proximioribus deſcendentibus ab inueſtito, & quando fœmina ſuccedat in feudo.

S V M M A R I V M.

In feudis non ſuccedit mater, ſed proximior defuncti deſcendens a primo inueſtito, num. 1.

Fœminæ ſuccedunt in feudo acquiſito ex pacto, & prouidentia, & vbi feudum eſt fœmineum, n. 2.

Fœminæ ſucedunt in feudis, in quibus non requiritur ſeruitium perſonale, n. 3.

Feudum eo ipſo, quod fœminæ conceditur cenſetur conceſſa facultas illi ſeruiendi per alium, n. 3.

Conſuetudo probanda eſt in ſpecie, & in caſu de quo agitur, n. 4. vbi de conſuetudine feudali.

Feudalia non veniunt in generali diſpoſitione, n. 4.

Tranſactio reſtricta ad certa bona non extenditur ad alia, num. 5.

Tranſactio quamuis generalis non comprehendit ius, quod per tranſactionem ſuperuenit, n. 5.

D E C I S I O CCCLXII.

GVilielmus de Omale Dominus plurium bonorum tam feudalium, quàm allodialium ſitorum in Diœceſi Leodien. deceſſit, relictis Goilielmo II. & Eliſabetha filijs legitimis, & naturalibus. Hic Guilielmus II. duxit vxorem Mariam ex qua ſuſcepit Guiliemum Tertium, & ſucceſſiuè hi Guilielmi 2. & 3. deceſſerunt ſuperſtite Maria, quæ tranſiuit ad ſecundas nuptias, ex quibus ſuſcepit Philippum de Berlaymont, qui prætenditur occupaſſe bona feudalia trium Guilielmorum, Eliſabetha ſoror Germana Secundi Guilielmi conuenit Philippum pro vendicatione bonorum prædictorum, & obtinuit ſententiam fauorabilem ab officiali Leodien. quæ in gradu appellationis confirmata fuit à Decano Eccleſiæ Sancti Bartholomæi eiuſdem Ciuitatis. Commiſſa cauſa in Rota, dubitatum fuit, an ſententiæ eſſent confirmandæ, vel infirmandæ. Et Rota ſub die vltima Ianuarij proximi præteriti reſoluit ſententias fuiſſe validas, ſed quoad iuſtitiam voluit quod cauſa reſtringeretur. Et cùm altera pars non acquieſceret, iterùm propoſui dobium die 1. Iunij. Et Domini ſteterunt in deciſis.

Fuit itaque iuxta Ordinem DD. reſtricta cauſa, & dubitatum, an ſententiæ de partibus eſſent confirmandæ, vel infirmandæ, quoad bona feudalia. Et Domini informante tantùm Eliſabetha, reſponderunt pro ipſa, & pro iuſtitia ſententiarum ſtrictè ad bona feudalia de quibus dubitabatur, quia in feudis non ſuccedit mater, ſed proximior defuncti deſcendens à primo Inueſtito non ſolum ex diſpoſitione iuris, ſed etiam ex conſuetudine illarum partium. Ex diſpoſitione iuris, quia id expreſsè cauetur *in c. 1. de nat. ſucceſſ. feud.* vbi Præpoſ. Iſern. & alij dicunt id procedere etiam in feudo Eccleſiaſtico *alleg. doctr.* Bald. *in auth. defuncto C. ad Sen. Conſ. Tertull.* Ex conſuetudine verò, quia de ea deponunt plures teſtes examinati, quorum depoſitiones dabantur in Summario *n. 4.*

Nec putabant eſſe excludendam D. Eliſabetham ab hac 3
ſucceſſione feudi, tanquam fœminam, & incapacem, quia fœminæ non excluduntur à ſucceſſione in feudis acquiſitis ex pacto, & prouidentia, vel ſi feudum ſit fœmineum, *vt in d. c. in princ.* In præſenti autem caſu dicebatur, Eliſabetham eſſe capacem, nam ex depoſitionibus teſtium quæ dabantur in Summario *num. 7.* conſtabat in feudis Leodien. admitti fęminas in defectum maſculorum, & apparebat in ſpecie alias de hoc eodem feudo fęminas fuiſſe inueſtitas ex inſtrumentis productis in actis in Summario *n. 9. & 10.* & ipſemet Philippus prætendit ſuccedere ex perſona matris ſuæ.

Præſertim cùm in huiuſmodi feudis nullum requiratur ſeruitium perſonale, aut tale quod per fœminam præſtari non poſſet, Corn. *conſ. 16. n. 9. verſ. non obſtat lib. 1.* Ruin. *conſ. 18. n. 17. vol. 1.* Pariſ. *conſ. 4. num. 18. lib. 7.* vel quod non poſſit per ſubſtitutum præſtari, Purpurat. *conſ. 354. n. 51.* cum alijs cumulatis per Illuſtriſſimum Cardinalem Mant. *de tac. & ambig. conuent. lib. 23. tit. 15. num. 63. verſ. 17. caſus.* Vbi etiam dicit, quod eo ipſo, quod feudum fęminæ conceditur, pręſumitur conceſſa facultas ſeruiendi alium, idem dicit Menoch. *conſ. 65. n. 70.* In his autem feudis de quibus agitur admitti ſeruitium per ſubſtitutum apparebat ex conceſſione facta per Sereniſſimum Principem, & Epiſcopum Leodien. Mariæ Royæ Matri D. Philippi de anno 1568. Vnde concludebatur D. Eliſabetham eſſe capacem horum feudorum.

Minus Domini cenſuerunt obſtare allegatam leg. ſeu vt 4
vocant conſuetudinem connubij in illis partibus vigentem, per quam coniux ſuperſtes ſuccedit coniugi decedenti, quia non probatur talem conſuetudinem habere locum in feudis, conſuetudo enim probanda eſt in ſpecie, & in caſu de quo agitur, non autem in genere, Aym. *conſ. 96. num. 4.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 6. num. 5. de præben.* fuit dictum *in Toletana Præeminen. 22. Iunij 1584. quæ eſt 799. diuerſ. par. 1.* Et in ter-

terminis conſuetudinis feudalis, Surd. *deciſ.* 131. *num.* 7. *verſ. non obſtat.* maximè quia feudalia non veniunt in generali diſpoſitione, Afflict. *deciſ.* 14. *n.* 9. Paril. *conſ.* 2. *n.* 47. *lib.* 1. Sed videbatur tolli omnis difficultas ex teſtibus deponentibus in feudis maioribus, ſeu plenarijs non eſſe locum iuri Connubij.

5 Tandem dictum fuit non obſtare aſſertam tranſactionem, quia præterquamquod reſpondebatur carere ſolemnitatibus requiſitis iuxta conſuetudinem Leodieñ. in contractibus mulierum, dicebatur etiam eſſe reſtrictam ad certa bona, ideò non extendi ad alia, *l. ſi de certa, cum ibi not. C. de tranſact.* & in omnem euentum etiam quod eſſet generalis non comprehendit hoc ius, quod de tempore tranſactionis non competebat, ſed poſtea ſuperuenerit, Surd. *cum ibi per eum alleg. conſ.* 418. *num.* 22. Et per hanc eandem rationem Domini non cenſuerunt obſtare compromiſſum ex aduerſo allegatum tanquam non comprehendens ius iſtud ſuccedendi in feudis, de quibus agitur. Et ex his concluſum fuit ſententias eſſe iuſtas, & confirmandas, quoad bona feudalia.

R. P. D. DAMASCENO.

Cæſarauguſtana Diſmembrationis.

Die 3. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

Clauſula, arbitrio, operatur, vt fructus poſſint reſeruari in fine litis attenta paupertate, & æquitate.

SVMMARIVM.

Clauſula, arbitrio, eſt ſatis ampla, vbi concurrit æquitas, num. 1.

Clauſula, arbitrio, vbi reſcribitur iudici aliàs iuriſdictionem habenti eſt ſatis ampla, ne aliàs, ſi reducatur ad meros terminos iuris communis, reddatur inanis, n. 1.

Dubietas æquiparatur ignorantiæ facti, n. 2.

Iudex præſumitur ſcire ea, quæ pertinent ad eius officium, num. 2.

Fructus, & expenſæ in ſpolio facto auctoritate iudicis ſtante clauſula, arbitrio, fuerunt aliàs reſeruati in fine litis, vt in caſu relato, n. 2.

Eccleſiæ inter ſe debent procedere cum æquitate omiſſo iuris rigore, n. 3.

Paupertas eſt multum conſiderabilis ad effectum, vt fructus ſtante clauſula, arbitrio, debeant reſeruari in fine litis, num. 3.

DECISIO CCCLXIII.

1 CVm omnes regulæ iuris circa purgationem attentatorum facerent pro Iacobo, etiamſi per Collegiatam fuiſſet obtenta commiſſio, quæ dabat facultatem illa reijciendi arbitrio Rotæ, Domini ſub die vigeſima tertia Ianuarij proximi reſoluerunt non eſſe locum arbitrio. Cùm autem Collegiata obtinuiſſet nouam commiſſionem, per quam dabatur facultas reſeruandi reſtitutionem fructuum per eam attentatè perceptorum vſque ad finem litis arbitrio Rotæ. Rurſus dubitaui, an eſſet locus arbitrio, & quoad medietatem fructuum negatiuè fuit tentum ex deductis in prædicta deciſione ſub die 23. Ianuarij proximi, quæ viſa fuerunt deſeruire etiam ad propoſitum caſum. Quo verò ad aliam medietatem viſum fuit Dominis vti facultate contenta in clauſula arbitrio, quæ videtur ſatis ampla, quandocunque concurrit æquitas, vt per Creſcen. *deciſ.* 4. *num.* 3. *de teſt.* Item quando reſcribitur iudici aliàs iuriſdictionem habenti, nec ſi aliàs reducatur ad meros terminos iuris, commiſſio reddatur inanis, vt fuit dictum coram me *in cauſa Romana Cottigij die 6. Martij* 1606. poſt Felin. Dec. & alijs ibi allegatos.

2 Æquitas autem ſuadere viſa fuit, vt ſaltem pro medietate reſeruarentur iſti fructus vſque ad finem litis, quia in effectu Collegiata non ingreſſa fuit poſſeſſionem bonorum Parochialis propria auctoritate, & abſque vllo iuris colore, ſed in vim litterarum Apoſtolicarum habentium clauſulas ampliſſimas fuit immiſſa ab illarum exequutoribus. Et licet clauſulæ fuerint malè intellectæ, & executores exceſſerint, vt fuit bis reſolutum coram me in hac cauſa, attamen viſum fuit Dominis, quod dubietas, de qua in prædictis literis, quæ æquiparatur ignorantiæ facti, Alexand. *conſ.* 214. *num.* 8. *lib.* 6. Ruin. *conſ.* 128. *num.* 11. *volum.* 2. Gabr. *conſ.* 33. *num.* 8. *lib.* 1. & auctoritas exequutorum, quos Collegiales poterant præſumere ſcientificos pro expeditione eorum officij, ad tradita per Abb. *conſ.* 41. *n.* 4. *verſ. item videtur mandata, lib.* 1. Alexand. *in l. ſciendum n.* 26. *ff. de verb. obligat.* Dec. *in cap. quoniam contra num.* 42. *in fin. de probat.* Illos excuſet pro hac mediocri ſumma, & ad ſolum effectum dilatorium, vt fuit in terminis purgationis ſpolij quoad fructus, & expenſas ſtante clauſula arbitrio, *& auctoritate iudicis, deciſum in cauſa Ceſenaten. de Aldinis 9. Decembris 1609. coram R. P. D. meo Coccine.*

Tantò magis, quia agitur inter duas Eccleſias, quæ inter ſe cum omni æquitate, omiſſis iuris rigoribus, debent procedere, *cap.* 1. *de dolo, & contum. cap. dilecti de iud. cap. ſæpè de reſtit. ſpol.* & quia res eſt parti præiudicij, & datur magnus fumus paupertatis ex literis Papæ ſuper diſmembratione bonorum Parochialis, & applicatione ad Collegiatam, in quibus aſſeritur dictam Collegiatam eſſe pauperem, quæ paupertas ſolet eſſe multum conſiderabilis in iſta materia, *ex notatis in c. olim*, vbi gloſa, & Abb. *in princ.* Io. Andr. *in fine*, Butr. *n.* 2. *de reſt. ſpol.* cum alijs per Lancell. *de attent. par.* 3. *c.* 31. *n.* 146. 3

R. P. D. CAVALERIO.

Leodieñ. Fideicommiſſi.

Veneris 9. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

Excuſatio à caducitate non admittitur, vbicumque non eſt locus reſtitutioni in integrum, & ex quibus probetur ſcientia teſtamenti, ad hoc vt alienans contra voluntatem teſtatoris non poſſit excuſari, neque reſtitui.

SVMMARIVM.

Excuſatio, & reſtitutio ſunt ſynonyma, & æquo iure procedunt, num. 1.

Ignorantia iuſta non excuſat, quo minus quis ipſe iure incidat in commiſſum licet de æquitate ſoleat præbere iuſtam cauſam reſtitutionis in integrum, n. 1. *&* 2.

Reſtitutio in integrum, eſt remedium ſubſidiarium, & extraordinarium, nec datur quando alia via ſuccurri poteſt, n. 2.

Ignorantia craſſa, & affectata pro ſcientia habetur, n. 3.

Ignorantia craſſa, & affectata non excuſat, nec etiam in pœnalibus, n. 3.

Scientia teſtamenti inducitur ex ſolutione legatorum teſtamenti, n. 4.

Scientia prohibitionis alienationis inducitur ex licentia alienandi impetrata per alienantes, n. 4.

Pertinacia in contrauentione voluntatis teſtatoris inducit nouum contemptum, & nouam contrauentionem, num. 5.

Ignorantiam allegare non poteſt is qui cum ſcinit, non deſtitit, n. 5.

Ignorans ab initio ſi ſciens non deſtitit non excuſatur à delicto, quia perſeuerantia inducit indicium præcedentis animi, num. 5.

DECISIO CCCLXIV.

IN hac cauſa ſub die 2. Maij proximè præteriti, reſolutum fuit, Paulum & illos de Halmal, qui conſenſerint alienationi bonorum de quibus agitur contra prohibitionem Pauli, & Mariæ teſtatorum, non eſſe reſtituendos in integrum aduerſus caducitatem, quam D. Cornelia, & eius filij illos incurriſſe prætendebant ad effectum, vt bona ad ipſorum fauorem iuxta teſtatorum voluntatem deuoluta eſſent. 1

Cùm autem prætenderent ijdem, poſſe ſaluari ex capite excuſationis, Rurſus dubitaui, an eſſet excuſandi à dicta 2

cadu-

caducitate, & deuolutione, & cauſa iterùm de Ordine Sanctiſſimi per omnes Dominos viſa, Rota negatiuè reſpondit, & ex iiſdem rationibus, propter quas in dicta deciſione fuit denegata reſtitutio cenſuit neque eſſe locum excuſationi, cùm excuſatio & reſtitutio æquo iure procedere videantur, & lex indifferenter vtroque verbo tanquam ſynonymo vtatur, *l. auxilium ff. de minor.* Vnde cùm in dicta deciſione plurima deducta fuerint ad elidendam ignorantiam allegatam ad effectum reſtitutionis tanquam ſupinam, craſſam, & affectatam, eamdem Domini cenſebant obſtare Paulo, & alijs an hoc, vt non poſſent excuſari, cùm neque ignorantia iuſta excuſet, quo minus quis ipſo iure incidat in commiſſum, licet de æquitate ſoleat præbere iuſtam cauſam reſtitutionis in integrum, Salyc. *poſt gl. vlt. in l. 2. n. 25. C. de iur. emphyt.* Imol. *in c. potuit num. 56.* licet Dec. *conſ. 58. in fin.* Corn. *conſ. 165. n. 38. lib. 2.* Clar. *in §. emphyt. q. 8. in verſ. Proſequendo materiam*, fuit dictum *in Romana Vinearum de Maximis 12. Nouembris* 1571. *coram bon. mem. Oradina.*

3 Nec videbatur obſtare, quod ſtante ignorantia non incurritur caducitas ex æquitate, quia id intelligitur habito reſpectu ad effectum reſtitutionis competentis, Corbul. *de iur. emphyt. in tit. de cauſ. priuat. ob non ſolut. Canon. limit. 20. n. 6.* Et quod dicitur de æquitate pariter intelligitur per viam reſtitutionis in integrum, vt loquuntur omnes Doctores prꝏallegati, & ſubeſt optima ratio, quia ſi non incurreretur caducitas, fruſtra daretur reſtitutio in integrum, quod eſt remedium extraordinarium, & ſubſidiarium, & non datur quando alia via ſuccurri poteſt, *l. in cauſa, lib. 2. ff. de minor.* Butr. *conſ. 27. in fin.* Aym. *conſ. 151. num. 6.*

4 Quare concludebant Domini, quod ſi iuſta ignorantia non excuſat à caducitate, ſed tantummodo facit competere remedium reſtitutionis extraordinarium, multò minus excuſabit talis ignorantia craſſa, & affectata, quæ pro ſcientia reputatur, *c. 2. de tempor. ordin. in ſexto, vbi gloſ. in verb. affectata*, & ibi Anchar. *n. 2. gl. in Clem. 1. in verbo ſcienter, de conſanguin. & affin.* & etiam in pœnalibus non ſuffragatur talis ignorantia craſſa, Tiraq. *de retract. lign. §. 35. gloſ. 4. n. 34. & ſeq.* Gayl. *pract. obſer. lib. 2. obſer. 48. n. 15. & ſeqq.*

5 Imò Domini habuerunt ſcientiam pro ſatis probata, ex promiſſione geminata euictionis, quæ ſuperuenire potuiſſet ex cauſa teſtamenti de quo agitur, *arg. l. Baliſta ff. ad Treb.* ex depoſitionibus teſtium, ex ſolutione legati in dicto teſtamento contenti, ex qua inducitur ſcientia, Bart. *in l. qui Romæ §. duo fratres num. 14. verſ. poteſt ex alio ff. de verb. oblig.* Alex. *conſ. 4. num. 20. verſ. idem ſi apparet lib. 2.* Ex licentia alienandi impetrata per alienantes, ex qua probatur ſcientia prohibitionis, Bald. *in l. ſecunda, num. 1. Cod. de iur. aureor. annulor.* Curt. ſen. *conſ. 73. num. 14.* cum alijs ponderatis in dicta deciſione quæ non repeto.

6 Quibus accedebat pertinacia Pauli, & illorum de Halmal, qui per tantum tempus litem ſuſtentauerunt pro defenſione emptorum contra voluntatem expreſſam teſtatorum, quo tempore cùm non poſſent excuſari aliqua ignorantia, videntur incurriſſe in nouam contrauentionem, & nouum contemptum, *arg. l. ſi quis ſit fugitiuus §. idem ait, ſi ſeruus ff. de ædil. edict.* Non enim poteſt allegare ignorantiam is, qui cùm ſciuit non deſtitit, Surd. *conſ. 374. num. 24.* Et ille qui ab initio ignorabat ſi non deſtitit quando ſciuit, non excuſatur à delicto, quia perſeuerantia inducit indicium præcedentis animi, Cephal. *conſ. 76. num. 10.* vbi allegat Bald. Odofr. & Albet. & fuit hæc eadem ratio ponderata in hac eadem cauſa die 22. Martij 1610. Quare non ſolum excludebatur allegata ignorantia, ſed ſatis videbatur probata ſcientia, & cùm Cornelia, & litis conſortes haberent intentionem fundatam in alienatione contra voluntatem teſtatorum, & ſic in contrauentione. Altera pars quæ proponit excuſationem ſub prætextu ignorantiæ debet eam plenè probare, non ſolum autem non viſa fuit conſtare de ſcientia ex dictis. Et tanto magis hæc videbantur procedere, quia D. Cornelia, & filij non mouerunt principaliter iudicium contra Paulum, & alios de Halmal ſuper caducitate, ſed tantummodo egerunt contra Ioannem Thomam emptorem, & tertium poſſeſſorem bonorum alienatorum. Et cùm Rota reſoluiſſet bona eſſe ab ipſis auocanda venerunt ad cauſam Paulus, & alij alienantes prætendentes reſtitutionem in integrum ad effectum eadem bona auocandi quæ ipſis fuit denegata. Et hodie ex iiſdem reſolutum fuit non eſſe locum excuſationi.

REVERENDISS. P. D. MANZANEDO.

Segobien. Cantorum.

Veneris 9. Decembris 1611.

A R G V M E N T V M.

In facultatiuis quomodo præſcriptio, & obligatio inducatur fauore piæ cauſæ, & de obſeruantia ſubſequuta, quando ſit interpres præcedentis diſpoſitionis.

S V M M A R I V M.

Obſeruantia ſubſequuta interpretatur precedentem diſpoſitionem, n. 1. vbi ampliatur, ſiue ſit diſpoſitio legalis, ſiue ſit diſpoſitio hominis.

Actus ſubſequentes declarant precedentes, num. 1. in fine.

Obſeruantia debet eſſe vniformis, quando agitur de interpretatione dubiæ conſtitutionis, n. 2.

Ius exigendi acquiritur ex continuata ſolutione 40. annorum, num. 3.

Conſuetudo præter ius, & ad fauorem piæ cauſæ inducitur ſpacio 10. annorum, n. 4.

Præſcriptio, & obligatio non inducitur in facultatiuis, præterquam quando concurrit fauor Eccleſiæ, & piæ cauſæ, num. 5.

Papa reſcriptio, & obligatio etiam inducitur in facultatiuis, quando voluntaria præſtatio fuit diuturna, & per 40. annos, num. 6.

DECISIO CCCLXV.

FVit concluſum ſententiam Rotalem eſſe confirmandam 1 cum quadam tamen reductione inferius declaranda ex eo, quod Cardinalis Riarius in ordinationibus ſuis, vt ex illorum prooemio apparet voluerit augmentum cultus diuini, & in decantatione officiorum magnificè, vt decet, ad Dei laudem, & pro delectandis Audientium Chriſti fidelium cordibus Cantatores, & Muſicos adeſſe, vnde inferebant Domini magnificam Muſicam, & ſic formatam in iſta Capella Cardinalem deſideraſſe, & vt teſtes Muſici, & periti in cauſa iſta examinati deponunt muſica formata tunc erit quando interuenerint duo contralti, & duo tenores, & vnus contrabaſſus, & vnus baſſus, & vnus ſopranus, & pueri cantantes, aut illorum loco alter ſopranus. Item & alij teſtes deponant à 40. annis, & vltra vidiſſe in dicta Capella omnes prædictos Muſicos inſeruiſſe, & decantaſſe, & in particulari teſtes 12. 16. & 20. pro parte Eccleſiæ examinati ex quibus omnibus in ſimul infertur, quod Capellanus Maior, qui pro tempore fuit iſtius Capellæ, & in illa habuit prædictos Muſicos, & ſic Muſicam formatam quibus, & ſua ſtipendia ſoluit, videatur hoc feciſſe aut ex diſpoſitione Cardinalis deſumpta ex ſupradictis verbis, aut quatenus dicta verba aliquam dubitationem habeant illa ex ſubſequenti obſeruantia per tot annos talem interpretationem recipiant. Certum eſt enim ſecundum obſeruantiam ſubſequutam diſpoſitionem interpretari, *c. cum veniſſet*, & ibi Butr. *num. 12. & 21.* & Imol. *num. 19. de inſtitut.* Butr. *conſ. 59. num. 3. lib. 1.* Corn. *conſ. 188. num. 10. lib. 4.* Becc. *conſ. 101. num. 4.* Et hoc ſiue agatur de diſpoſitione legali, ſiue hominis, vt poſt Bero, & alios dixit Menoch. *conſ. 341. num. 5. & 23. lib. 4.* Ex his enim, quæ poſtea ſequuntur, declaratur quid actum fuerit in præcedenti contractu, *l. Iulianus §. proindè ff. de Senatu conſ. Maced.* Alc. *conſ. 107. num. 4. lib. 8.*

Quibus non obſtat, quod ex pluribus teſtibus appareat 2 aliquo modo iſtam obſeruantiam non fuiſſe ita vniformem prout requiritur ad interpretationem dubiæ conſtitutionis inducendam iuxta Bart. *in l. 2. in princip. ff. ſol. matr.* Corn. *conſ. 296. per totum lib. 4.* Dec. *conſ. 215. num. 2.* Quia reſpondetur quod quamuis plures teſtes de iſta obſeruantia deponentes non declarent de tot cantoribus, ſed aliqui de minori numero, & circa illum etiam varij videantur non

ex eo excluduntur ſupradicti tres teſtes vniformiter de dicta obſeruantia deponentes per 40. annos & amplius, & hoc ſufficit.

3 Vlterius, quia ex eorumdem teſtium probatione quamuis non eliceretur dicta interpretatiua obſeruantia (quod non admittitur) ſaltem elicitur Capellanum maiorem ex dicta longæua obſeruantia voluiſſe ſe obligare ad dictam Muſicam formatam, & quoad illam acquiſitum fuiſſe ius iſti Capellæ, vt notat Abb. *in c. ſuam n. 7. de ſimon.* & Felin. *in c. ad Apoſtolicam n. 3. eod. tit.* Marſil. *ſing.* 192. *incipien.* diuturna præſtatio poſt Paul. de Leazar. *in c. literis n. 24. de reſtit. ſpol.* quos refert, & ſequitur deciſio Illuſtriſſ. Cardin. Lancellotti in iſta cauſa facta.

4 Et hoc magis procedit, cùm iſta diuturna præſtatio Muſicæ formatæ reſultet in augmentum cultus diuini, & ſic ad fauorem piæ cauſæ, tunc enim ad talem conſuetudinem inducendam ſufficerent decem anni, cùm ſit præter ius, vt notat Felin. *in c. ad Apoſtolicam num. 3.* & Abb. *in d. c. ſuam num. 8.* & Marſil. *vbi ſupra*, Gabr. *de praſcript. concl.* 10. *num.* 12. & Couar. *var. lib. 1. cap. 7. num. 3. verſ. quod ſi clerici*.

5 Et ex hoc fundamento ceſſat obiectum, quod verſemur in facultatiuis in quibus non producitur obligatio, iuxta Innoc. *in cap. cum Eccleſia de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* & Bart. *in l. cum de in rem verſ. ff. de vſur. & DD. in l. ſi certis annis Cod. de pact.* illud enim ceſſat quando concurrit fauor Eccleſiæ, & piæ cauſæ ex Doctoribus ſupra relatis.

6 Vltra quod quamuis ab initio fuiſſet præſtatio voluntaria ex diuturna conſuetudine ſubſecuta fuit effecta neceſſaria. Quia & ipſimet Capellani maiores ita faciendo per tot tempora viſi fuerunt velle inducere talem conſuetudinem, & obligationem in futurum, vt notat Abb. *in d. c. ſuam n. 7. & 8. per tex. in c. ex parte de cenſib. & bene deciſ.* Pedemont. 99. *n. 19. & ſeq. & concordat. text. in l. priuilegia in fin. C. de ſacroſ. eccl.* & ibi Bart. *not. in fin.* & Bart. ſequuntur Abbas *in c. penult. n. 6. 7. & 8. de ſepult.* & Fel. *in c. Eccleſia Sancta Maria n. 97. & in c. cum M. num. 21. de conſt. in dicto c. ad Apoſtolicam, n. 2.*

7 Quia tamen ſententia Rotalis confirmat primam de partibus, in qua non fit mentio de muſica formata, ſed potius Capellanus maior condemnatur ad tenendum in Capella eius Magiſtrum, Organiſtam, octo muſicos, cantores omnium vocum duplicatarum cum vno muſico groſſo, & quinque choriſtis, & quatuor Capellanis, & duobus veſtiarijs, vt in dicta ſententia de partibus continetur, quam confirmauit ſententia Rotalis, & nihilominus cùm teſtes examinati pro Eccleſia deponant à 40. annis, & vltra vidiſſe in iſta Capella muſicam formatam ex duobus contraltis, & duobus tenoribus, & vno contrabaſſo, & alio baſſo, & vno ſoprano, & quinque pueris cantantibus, & in illorum defectum alio ſoprano, & ex iſtis reſultet muſica formata, & ex dictorum teſtium depoſitionibus oriatur obſeruantia interpretatiua, & obligatio Capellani maioris ad iſtam muſicam formatam viſum fuit dominis ſententiam eſſe reducendam ad ſeptem voces, nempè ad dictos duos contraltos, & duos tenores, & vnum contrabaſſum, & alium baſſum, & vnum ſopranum cum pueris canentibus, & illis deficientibus ad alium ſopranum, itaut tali caſu deficientiæ puerorum ſint octo voces tantùm, & cum reductione ad illos confirmandam eſſe prædictam ſententiam.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Conſtantien. Canonicatus.

Veneris 9. Decembris 1611.

A R G V M E N T V M.

Canonicatus quando ſacerdotalis, & quomodo hoc probetur.

S V M M A R I V M.

Canonicatus an ſit ſacerdotalis probatur ex ſtatuto Eccleſia, & teſtibus, num. 1.

Prabenda ſacerdotales quando vigore ſtatuti eſſe debent, numquid tunc habeant annexum onus ſacerdotij, n. 2.

Canonicatus non dicitur ſacerdotalis etiam quod habeat annexum onus Miſſarum, num. 2.

Canonicatus non dicitur ſacerdotalis, quando ſtatuto Eccleſia cauetur, vt Canonicus infra tantum tempus promoueri debeat, n. 3.

Canonicus electus an etiam poſſit habere prabendam, n. 4.

Canonicatu ſublato, cenſetur etiam ſublata prabenda Canonicatui annexa, n. 4.

Canonicatus, & prabenda ſimul facta expreſſione an, & quando vno impetrato, cenſeatur etiam impetratus alius, num. 5.

Epiſcopi conſenſus eſt neceſſarius, quando agitur de diſponendo ſuper ſtatu Eccleſia, n. 6.

D E C I S I O CCCLXVI.

PRo complemento iuſtificationis gratiæ Domini Seuerini dubitaui, an Canonicatus de quo agitur eſſet ſacerdotalis, & quia hoc videbatur ſatis probatum ex ſtatuto Eccleſiæ iunctis teſtibus, nempè quinto, & octauo ſuper 6. iux. not. per Io. Andr. *in c. ei cui num. 6.* & per Franc. *ingl. num. 6. de preb. in 6.* 1

Pro Illuſtriſſ. D. meo Cardin. Gonzaga deducebatur primo, quod cùm ſtatutum præcipiat, quod duæ præbendæ debeant eſſe ſacerdotales, non inde ſequebatur quod haberent onus ſacerdotij annexum, *vt gloſ. in c. ei cui in verb. nondum de preb. in 6.* Gemin. *num.* 11. Contrarium tamen viſum fuit Dominis, quia verba illa quod duæ præbendæ ſint ſacerdotales, ſunt ſatis clara, & oſtendunt annexionem ex Io. Andr. & alijs ſupra alleg. & colligitur ex ipſa gl. Franco, & Geminiano, qui non videntur ſentire contrarium in caſu iſto, ſed tunc quoniam onus Miſſarum ſolum eſſet annexum, quia tunc non aſtringitur celebrare per ſe ipſum, vt dixit Rota *in cauſa Romana Capellania 25. Ianuarij* 1589. *coram bon. mem. Card. Pamphilio*, & in iſtis terminis loquitur *deciſ. Trud. Canonicatus 21. Aprilis* 1608. *coram bon. mem. Iuſto*. 2

Et ceſſat omnis difficultas, quia in dicto ſtatuto cauetur, quod talis Canonicus debeat infra biennium promoueri, quod aliqui ex Dominis dicebant correctum per Concil. Trident. *ſeſſ. 24. c. 12. §. neminem etiam de reform.* itaut teneatur promoueri infra annum. Vnde apertè colligitur, quod Canonicatus eſt ſacerdotalis, vt per Io. Andr. & Fran. *in d. c. ei cui, locis praallegatis*. 3

Secundò deducebatur, quod ſtatutum loquitur de præbenda, non autem de Canonicatu, quæ inter ſe differunt, Innoc. *in c. vlt. num. 1. circa fin. de cler. non reſident.* Abb. *in c. cum M. Ferrar. num. 31. de conſt.* ſed iſti Doctores diſputant, an & quoniam quis eligitur in Canonicum debeat habere præbendam, & reſpondent cum diſtinctione, qui non eſt caſus noſter, in quo cùm præbendæ ſint annexæ Canonicatibus, ſublato Canonicatu, cenſetur & ſublata præbenda, Ripa *in c. cum M. Ferrar. num. 170. verſ. nam ex quo quis eſt Canonicus de conſtit.* vbi etiam Felin. *n. 13. 14. & ſeq.* & ideò non eſt facienda vis in eo, quod ſtatutum loquatur de præbenda. 4

Neque refragatur, quod fuerit narratum, Canonicatum, & præbendam eſſe ſacerdotales, quia narratiua Canonicatus eſt intelligenda in ordine ad præbendam. Neque contrarium dicit Bald. *in conſ. 472. num. 3. verſ. ad hoc reſpondeo lib.* 1. quia ſolum firmat, quod ſi exprimatur Canonicatus, & præbenda vnus non venit in conſequentiam alterius, vt impetrato vno, cenſeatur in conſequentiam & alius impetratus, ſed vterque principaliter eſt impetratus, quod etiam eſt verum in caſu iſto, ſed narratiua presbyteratus reſpectu Canonicatus fuit facta in ordine ad præbendam.

Tertiò deducebatur, quod prædictum ſtatutum fuerit reuocatum, ſed neque hoc placuit. Quia dicta reuocatio fuit poſt impetrationem Domini Seuerini, nec tenet cùm fuerit facta abſque conſenſu Epiſcopi qui erat neceſſarius, cùm ageretur de diſponendo ſuper ſtatu Eccleſiæ, Anch. *in c. ſtatuimus n. 1. de tranſact.* 6

R.P.D.

R. P. D. DAMASCENO.

Bononień. Fideicommiſſi.

Veneris 16. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

Inſtituto filio hærede in re aliena debetur æſtimatio, ne alias teſtamentum reddatur nullum. Nec dicitur filius in patris teſtamento præteritus, cui iure inſtitutionis aliquid etiam minimum relinquitur, & ſtante clauſula codicillari, præteritus filius nonniſi legitimam conſequi poteſt, notabilis, & magiſtralis Deciſio.

SVMMARIVM.

Filius non dicitur præteritus in teſtamento patris, qui iure inſtitutionis, illi menſtruatim reliquit ſcuta quinque, n. 1.

Filius inſtitutus à patre in minori ſumma eius quod importat legitima, poteſt petere ſupplementum legitimæ, num. 1.

Filius non dicitur præteritus in teſtamente patris ſi iure inſtitutionis aliquid etiam minimum ipſi relinquitur, num. 2.

Hæredi inſtituto altero filio inſtituto in re aliena præſtanda eſt æſtimatio ab hærede vniuerſali, præſertim quando inſtitutus eſt filius in re aliena, & alias teſtamentum redderetur nullum, n. 3.

Compenſationi de re aliena locus non eſt, n. 3.

Teſtatorem voluiſſe facere teſtamentum nullum præſumendum non eſt, n. 4.

Filius quando in teſtamento patris, in quo adeſt clauſula codicillaris, præteritus eſt, inſtituto altero filio cenſetur rogatus, dempta ſua legitima reſiduum fratri reſtituere, num. 5.

Filius præteritus non poteſt dare de nullitate teſtamenti paterni ex ſtatuto Benonia, num. 6.

DECISIO CCCLXVII.

1 PRætendebant Informantes pro Dominis de Barzallinis eſſe recedendum à deciſione in hac cauſa facta coram me die 11. Martij 1611. in qua fuit dictum ipſos tanquam habentes cauſam à Camillo, qui cum conſenſu communis patris reportauit donationem ſucceſſionis paternæ à Ducio fratre ſuo non poſſe prætendere niſi legitimam ipſius Ducij, ex quo prædicto Ducio non fuit de bonis paternis plus delatum. Fundamentum iſtorum Informantium erat, quod teſtamentum patris Ducij fuerat nullum ob præteritionem ipſius Ducij, & proinde cùm pater reliquerit duos tantum filios, nempè ipſum Ducium donantem, & Camillum donatarium, pars delata Ducio ex ſucceſſione paterna fuit dimidia, non autem ſola legitima, vt in prædicta deciſione fuit dictum. Verùm Dominis in hac propoſitione viſum fuit in primis, non ſubſiſtere, quod Ducius fuerit præteritus, ſiquidem pater illi iure inſtitutionis ſcuta 5. auri in auro menſtrua reliquit, qood ſufficit ne dicatur præteritus, & potuit Docius petere ſupplementum legitimæ, *l. omnino C. de inoffic. teſtam.* vbi Bart. & alij, Craſ. *in §. legitima q. 32. n. 2.* latè Vaſq. *de ſucceſſ. creat. l. 3. par. 2. §. 30. n. 79.*

2 Non obſtat, quod pater non reliquerit ſimpliciter prædicta ſcuta quinqoe menſtrua, ſed addiderat infraſcripta verba promiſſa, & donata in inſtrumento rogato per N. & N. Notarios 12. Decembris 1580. non animo duplicandi, ſed compenſandi, quod quidem inſtrumentum eſt illud quod continet donationem Ducij, ad fauorem Camilli. Vnde infertur nihil noui fuiſſe relictum Ducio, & conſequenter non poſſe euitari præteritionem, quia fuit reſponſum primo quod fuiſſe aliquid noui relictum, quia ſcuta menſtrua promiſſa in Inſtrumento del 1580. erant monetæ, iſta verò relicta in teſtamento ſunt auri in auro, & ad effectum, quod filius non dicatur præteritus, ſufficit quod ſibi aliquid modicum fuerit relictum, cùm habeat remedium prætendi ſupplementum legitimæ ex ſupra allegatis, & quod ſufficiat minimum relictum, tradunt Bald. *in cap. per tuas num. 6. de prob.* Corn. *conſ. 270. num. 2. volum. 4.* Curt. iun. *conſ. 148. num. 3.* Illuſtr. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 4. tit. 3. n. 26.*

Secundò fuit conſideratum, quod promiſſio de qua in prędicto inſtrumento de anno 1580. non fuit facta à teſtatore ipſi Ducio, ſed à Camillo cum conſenſu tamen eiuſdem teſtatoris, qui erat eorum communis pater. Vnde inferebatur, quod in hac inſtitutione de re aliena venit æſtimatio, Bald. *in l. ſcimus num. 9.* vbi Caſtr. *num. 40.* Salic. *num. 8. verſ. quæro propter*, Iaſ. *num. 3. C. de inoff. teſtam.* Gomeſ. *variar. reſol. tom. 1. c. 10. num. 16. in fin.* Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 116. num. 15. & 24.* quæ magis de plano procedunt, quando inſtitutio eſt de filio, *ad gl. 2. in c. filius de teſtam.* Bald. *in l. humanitatis num. 63. Cod. de impub. & alijs ſubſtit.* Corn. *conſ. 32. n. 3. lib. 1.* Capt. *concl. 106. num. 2. de communi*, Craſſ. *in §. legatum q. 14. num. 3.* & prædicta eo magis, vbi alias teſtamentum redderetur nullum ſi æſtimatio non diceretur relicta, Bald. *in d. l. ſcimus n. 9. verſ. ego dico C. de inoff. teſtam.* Iaſ. *in l. cum alienam n. 6. verſ. 5. limita C. de legat.* Menoch. *dicta præſumpt. 116. n. 25.* 3

Neque videbatur dominis excloſom relictum æſtimationis ex eo, quod teſtator ſubdiderit ſe relinquere non quidem animo doplicandi, ſed compenſandi, quia fuit cogitatum teſtatorem iſta verba addidiſſe non quia voluerit excludere relictum æſtimationis, ſed nec fortè ob conſenſum præſtitum obligationi factæ per Camillum Felinm ad fauorem Ducij prætenderet eum obligatum de proprio, & ideò eo caſu noluit hæreditatem eſſe obligatam ad duas præſtationes menſtruas, & quod iſte fuerit ſenſus teſtatoris colligitur ex illis verbis ibi, *ſed animo compenſandi*, quæ important, quod Ducius aliquid receperit ab eo, aliàs non fuiſſet locus compenſationi de re aliena, *l. prima, l. id quod ff. de compenſ. l. eius*, vbi Bald. & Salic. *in princ. & n. 3.* Caſtr. *num. 1. C. eodem tit.* Socc. *conſ. 73. num. 10. lib. 1.* & etiam ſuadet natura negotij, quia potius ſumitur interpretatio, quod teſtator voluerit relinquere æſtimationem, quam facere actum fruſtratorium, & ſubijcere ſuum teſtamentum vitio nullitatis, Bal. *in d. l. ſcimus, n. 9. C. de inoff. teſt. cum alijs ſupra allegatis.* 4

Secundò principaliter fuit dictum, quod etiamſi teſtamentum ex defectu præteritionis fuiſſet nullum, adhuc Ducio non fuiſſet debita pluſquam legitima, ſiquidem quando teſtator ſciens præterijt vnum filium, & inſtituit alium, & in teſtamento adeſt clauſula codicillaris, tunc filius præteritus per clauſulam codicillarem cenſetur rogatus dempta ſua legitima reſiduum reſtituere fratri, Bart. *in l. prima num. 9. ff. de iure Codicill.* Alex. *in auth. ex cauſa num. 13. C. de liber. præter.* Corn. *conſ. 298. n. 1. lib. 1.* Dec. *conſ. 241. num. 2.* de magis communi, Clar. *in §. teſtamentum q. 46.* Craſſ. *etiam in §. teſtamentum q. 50.* Put. *deciſ. 7. de teſtam.* Sarn. *deciſ. 87.* Rota *in Ariminen. Legati* 10. *Nouembris 1597. coram bon. mem. Litta.* Quicquid dicendum foret ſi præteritus eſſet filius, & inſtitutus extraneus, *ex deciſ.* Theſau. 141. *n.* 15. 5

Et placuit etiam aliquibus ex Dominis, & alij non contradicebant motiuum ex ſtatuto Bonon. Rubr. *de ſucceſſ. liber. §. inter filios lib. 4.* dum prohibet filio dare de nullitate ob præteritionem concedendo illi ſolum petere ſupplementum legitimæ. 6

REVERENDISSIMO P. D. PEGNA DECANO.

Capuana Rectoriæ.

Veneris 27. Ianuarij 1612.

ARGVMENTVM.

Beneficium de iure præſumitur ſimplex, niſi concurrant ſigna contraria, & quem eſſe Rectorem Eccleſiæ, ex pluribus probatur. Item quæ requirantur ad mutationem ſtatus beneficij, & an ex non reſidentia arguatur Eccleſiam non eſſe Parochialem.

SVMMARIVM.

Beneficium de iure præſumitur ſimplex, num. 1.
Dic id procedere in dubio, ſecus vbi concurrunt ſigna excludentia beneficij ſimplicitatem, & includentia parochialitatem, n. 1.
Beneficium in Eccleſia diuerſum eſt ab ipſa Eccleſia, num. 2.
Oblationes quæ fiunt in Eccleſia ſpectant ad rectorem, num. 2.
Rector Eccleſiæ dicitur ille qui ſuſtinet omnia onera ad curam animarum ſpectantia, n. 3.
Status beneficij, vt mutatus dicatur, debent plura concurrere, de quibus remiſſiue, n. 4.
Status beneficij, vt mutatus dicatur, debet concurrere voluntas, & poteſtas ſuperioris, n. 4.
Parochialitas non excluditur ex eo, quod prouiſi non reſederint, quia id potius ſonat in abuſum, n. 5.

DECISIO CCCLXVIII.

1 POſt factas in hac cauſa duas deciſiones, vnam ſub die 12. Iunij 1609. ſuper dubio tunc propoſito, an gratia Pauli eſſet iuſtificata, in qua fuit reſolutum non fuiſſe iuſtificatam in duobus videlicet in valore obtentorum, & in eo, quod hæc Rectoria eſſet beneficium ſimplex, & alteram ſub die 15. Aprilis 1611. in qua fuit receſſum à prædicta deciſione, & dictam gratam fuiſſe iuſtificatam non ad effectum definiendi, an hoc beneficium eſſet ſimplex, nam de hoc articulo particulariter erat videndum, ſed ſolum ad effectum iuſtificationis gratiæ ad euitandum ſubreptionem, quæ contingere potuiſſet ex narratiua ſimplicis beneficij. In hac propoſitione vtraque parte informante dubitaui de articulo illo præſentiali: An hoc beneficium eſſet ſimplex, vel potius curatum: in hoc enim verſabatur totius cauſæ pondus, & Rota beneficium Sancti Ioannis ad Curtim collatum Franciſco Quarello eſſe curatum cenſuit ex rationibus deductis in prima deciſ. ſub die 14. Iunij 1609. quæ DD. placuit, quibus acceſſerunt ſequentes. Nam teſtes pro hac parte examinati non ſolum dicebant hoc beneficium eſſe curatum, ſed deponebant etiam de requiſitis ad Eccleſiam Parochialem, quæ fuerunt breuiter, & ſingulatim ponderata in prædicta deciſione. Vnde excludebatur illa præſumptio iuris, quod omne beneficium præſumatur ſimplex, *Ægid. deciſ. 675. incip. ſi impetrans*, id enim habet locum in dubio, ſecus vbi concurrunt ſigna excludentia beneficij ſimplicitatem, & includentia Parochialitatem, *Ægid. deciſ. 675.* vbi quod cùm beneficium habet populum, quemadmodum hoc de quo agitur, non præſumitur ſimplex, ſed curatum.

2 Neque aliud ſuadebat conſideratio Informantium pro Paulo, quod aliud ſit beneficium in Eccleſia, & aliud ipſa Eccleſia, & quod hæc Rectoria ſit beneficium in Eccleſia Parochiali Sancti Ioannis ad Curtim, id enim non ſubſiſtebat in facto, tum quia Paulus non obtinuerat ſibi prouideri de Rectoria Sancti Ioannis ad Curtim, ſed de Rectoria ipſius Eccleſiæ, quæ ex ſignis memoratis reperiebatur, eſſe curata, tum quia teſtes pro hac parte examinati deponebant Rectoriam eſſe ipſius Eccleſiæ, non autem in Eccleſia, & ad Rectorem ſpectare onus curæ animarum, & expenſarum ipſius Eccleſiæ, quod non contingeret ſi aliud eſſet Rectoria, aliud Parochialis, tum denique quia ad ſolum Rectorem pertinent obligationes, quod fuit in iſta Eccleſia, vnde ſatis euidenter inferebatur, quod Rectoria non ſit diuerſa ab ipſa Eccleſia, aliter enim obligationes ad Rectorem non expectarentur, *cap. paſtoralis*, vbi ſignanter Abb. *num. 2. de his quæ fiunt à Prælat.* Fel. *in c. dilectus n. 1. & ſeq. de off. ord.* Minus ſuadebat beneficij ſimplicitatem collatio facta cuidam Liuio à Cardinale Sermoneta tunc Archiepiſcopo Capuano per Synodum prouincialem tanquam de ſimplici, quia fuit reſponſum multis modis, & primo non conſtare de tali collatione niſi per relationem factam in quodam aſſerto inſtrumento poſſeſſionis per Liuium captæ, quod non merebatur indubitatam fidem, cum ex proceſſu compulſoriali conſtaret ſcripturam aſſerti inſtrumenti non eſſe publicatam, neq; authenticam, ſed folium volans nominato compulſanti exhibetur à tertia perſona aſſerente illud inueniſſe in faſciculo ſcripturarum cuiuſdam Scipionis de Santinellis aſſerti nominatis, carebatque ſigno, & ſcriptione illius.

3 Secundò dicebatur, quod ex geſtis tempore Liuij deprehendebatur ipſum verè fuiſſe Rectorem curatum huius Eccleſiæ, cùm ipſe ſuſtineret omnia onera actiua, & paſſiua ad curam animarum ſpectantia excepto, quod per Capellanos Sacramenta adminiſtrabat.

4 Tertiò dicebatur, quod licet Cardinalis Sermoneta potuiſſet mutare ſtatum Parochialis eamque in ſimplex beneficium redigere, ex eius tamen collatione non poterat dici mutatus ſtatus, cùm non concurrerent requiſita ad præcedentis ſtatus mutationem, de quibus Canoniſtæ *in c. eundem beneficio de præbendis lib. 6.* Felin. *in c. in noſtra num. 4. verſ. 2. nota*, & voluntas ſuperioris nedum potentis, ſed volentis etiam mutare ſtatum beneficij, Rota *in vna Peruſina Sancti Beneueniatis die 17. Martij 1589. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio tunc Rotæ Auditore*. Hic autem vtrumque deerat, nam nondum erant elapſi 40. anni, cùm ſolum effluxiſſent 39. cum dimidio, nec voluntas Cardinalis talis fuiſſe deprehendebatur collatio ab illo facta de Rectoria, ſeu ſimplici beneficio, & capta poſſeſſio Parochialis.

5 Quod Liuius nunquam reſederit præterquamquod ad abuſum potius, quàm ad excludendum Parochialitatem pertinebat ex eius non reſidentia, & culpa Eccleſiæ, non deſierat eſſe Parochialis, præſertim cùm teſtes affirmarent id ex abuſu, & corruptela proueniſſe quam emendare oportuit in illa Diœceſi in qua nimis fortaſſe inualuerat, & eundem Liuium poſt Synodum apud viſitatores petitur, vt cogeretur ad reſidendum conſtitutionem Synodalem Cardinalis Sermonetæ, vt deponebat primus teſtis ſuper primo articulo. Denique omnis difficultas ceſſare videbatur, ex conſtitutione Synodali edita de anno 1567. qua præcipiebatur Rectoribus per ſe curam animarum exercere, aut in terminum aſſignandum cur id non facerent rationem reddere nullamque admittendam conſuetudinem præter immemorabilem. Synodus enim ſatis agnouit curam iſtarum Rectoriarum in ea Diœceſi penes Rectores reſidere, & quod iniuſtè, & per abuſum à tali cura ſe eximere nitebantur, vnde multi bonam fidem agnoſcendum curam animarum exercendum ſuſceperunt, alij verò licet in abuſum perſeuerantes Rectorias tanquam ſimplicia beneficia retinuerunt, illis tamen vita functis ordinarius tanquam curatas contulit, vt affirmabant teſtes, vnde non obſcurè conſtitutionis Synodalis obſeruantia eliciebatur, quam fel. recor. Clemens Papa VIII. per ſuum diploma Apoſtolicum roborauit, cùm voluerit Synodum habere locum nedum in Rectorijs quæ vacauerant, ſed etiam in poſterum vacaturis, & Capellanos eſſe coadiutores, non autem Curatos.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Cæſenaten̄. Bonorum.

Veneris 15. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Renouatio inueſtituræ facta durante prima valida eſt, & inter duos inueſtitos ille præfertur, cui prius fuit tradita poſſeſſio, niſi conſtet de illius mala fide, quæ tamen non præſumitur, & ex coniecturis excluditur.

SVMMARIVM.

Conceſſum ad tempus poſt illud cenſetur denegatum, n. 1.
Pactum de renouando emphyteuſim non tribuit ius aliquod reale, ſed actionem tamen perſonalem ad factum, num. 2.
Stipulatio notarij pro omnibus, quorum intereſt, vt acquirat ius requiritur acceptatio, n. 3.
Diſpoſitio quæ fit à non domino, qui poſtea efficitur Dominus remanet valida, n. 4.
Ratificatio ſemper cenſetur iuxta naturam, conditionem, & qualitatem actus, n. 5.
Venditio ſi ſit facta duobus præfertur is, cui prius fuit tradita poſſeſſio, n. 5.

Fallit

Fallit ſtante mala fide, num. 5.
Mala fides non præſumitur, n. 5.
Mala fides excluditur ex coniecturis, n. 5.

DECISIO CCCLXIX.

1 Die 14. Martij 1607. fuit reſolutum conſtare de deuolutione beneficiorum ad fauorem D. Marchionis Malateſtæ, cui reſolutioni cùm DD. Comites de Bandis non acquieſcerent, & de nouo audiri obtinuiſſent, cauſa pluries propoſita, tamdem DD. ſteterunt in deciſis 1 bona fuiſſe deuoluta ob tempus finitum, quia Comes Guidus de Bandis fuit inueſtitus de anno 1519. pro 60. futuris annis. Vnde elapſo dicto tempore bona ipſo facto fuerunt deuoluta, quia conceſſum ad tempus poſt illud cenſetur denegatum, *l. Imperator. ff. de poſtul. l. ſi vnus* §. 1. vbi Bal. *ff. de pact.* cum cumulatis per Tiraq. *de retract. Conuen.* §. 1. *gl.* 2. *num.* 46. Et in terminis emphyteuſis tradit Dec. *conſ.* 328. *in princip.* Anch. *conſ.* 118. *num.* 2. *verſ. circa primum*, Paul. de Caſtr. *conſ.* 263. *ſub n.* 3. *verſ.* 1. *quia teſtator. lib.* 2.

2 Non obſtat pactum de renouando, quia illud non tribuit ius aliquod reale, ſed actionem tantùm perſonalem ad factum, vt fiat renouatio, Ang. *conſ.* 184. *ſub num.* 3. *verſ. per prædicta dupliciter*, Ruin. *conſ.* 167. *num.* 13. *lib.* 1. Et tenuit Rota *in alia Caſenaten. bonorum* 20. *Maij* 1588. *coram Bubalo, & in Riminen. Bonorum* 23. *Ianuarij* 1610. *coram R. P. D. Marcomontio*.

3 Non obſtat, quod Comites Bandi de anno 1575. fuerunt de nouo inueſtiti, & ſic durante adhuc tempore primæ inueſtituræ, quæ porrigebatur vſque ad annum 1579. Primò quia talis inueſtitura fuit per Ioannem Cinum eorum nomine capta, & tamen non apparet de aliqua ipſorum acceptatione ſeu ratificatione, neque obſtat ſtipulatio Notarij, quia illi licet proſit ſine acceptatione ad effectum, vt reuocari non poſſit, ad effectum tamen acquiſitionis requiritur acceptatio iuxta veriorem ſententiam, in qua aliàs inclinauit Rota *in vna Romana fideiuſſionis* 28. *Ianuarij* 1577. *coram Robuſterio*, & firmauit expreſsè *in vna Vrbeuetana hæreditatis* 15. *Iunij* 1580. *coram bon. mem. Card. Seraphino*, prout neque etiam obſtat prætenſa ratificatio Comitis Æneæ, quia illa reſtringitur ad portionem eiuſdem, de qua hodie non agitur.

4 Secundò fuit reſponſum inueſtituram prædictam fuiſſe impetratam à Ioanne Cino ad proprium commodum videlicet ad corroborandum venditionem ſibi prius factam à dictis Comitibus de Bandis ex iure ipſis ſuperueniente mediante dicta inueſtitura iuxta trad. per Alex. *conſ.* 1. *num.* 38. *lib.* 5. Tiraq. *de legib. connub. gl.* 8. *n.* 99. *& ſeq.* Hoc enim oſtenditur ex perſona ipſiuſmet Ioannis Cini eorum nomine accipientis, tum quia non eſt credendum, quod voluerit laborare contra proprium intereſſe, præſertim quia iunctum erat intereſſe Comitum validandi venditionem, aliàs tenebantur de euictione, & ſi intentio Comitum fuiſſet pro ſeipſis acquirere, ad quid adhibere perſonam Cini alioquin penitus extraneam mediatricem, cùm per ſeipſos id facere potuiſſent, ad quid etiam tanta ſolicitudo pro impetranda renouatione, ſi pro ea obtinenda ſupererant etiam quatuor anni. Accedit quod Ioannes Cinus poſt quatuor dies recepit aliam inueſtituram nomine proprio, quod eſt maximum indicium per paulò antè præcedentem inueſtituram noluiſſe alijs acquirere, & hoc clarius demonſtrant verba expreſſa dictæ inueſtituræ quibus præſeruantur iura ipſius Cini, quæ præſeruatio eſt incompatibilis cum acquiſitione facienda Comitibus de Baldis, niſi quatenus per ipſam ſuccedat confirmatio, & roboratio venditionis. Hoc etiam colligitur ex diuturnitate temporis, quo Domini de Bandis tacuerunt, & neglexerunt patiendo Ioannem Cinum, & cauſam ab eo habentes poſſidere dicta, quod vtique non feciſſent ſi fuiſſet eorum intentio ius ex dicta inueſtitura acquirere.

5 Ratificatio Comitis Æneæ vltra prædicta eſt intelligenda ad fauorem Ioannis Cini emptoris, cùm actus ſemper cenſeatur ratificatus iuxta ſuam naturam, qualitatem, & conditionem. Aurelius §. *teſtamento ff. de liberat. legat.* Et pro intereſſe quod habebat propter euictionem bonorum creditorum. Et iſta ſaltem procedunt ad effectum, vt Ioannes Cinus qui ex inueſtitura per eum poſtea ſuſcepta acquiſiuit poſſeſſionem ſit præferendus Comitibus de Bandis venientibus ex anteriori inueſtitura *per l. quoties C. de rei vend.* Et ad excludendum prætenſam malam fidem quæ pro limitatione dictæ legis allegatur, quia vltra quod mala fides non præſumitur, ſed bona *l. pen. C. de euict. gl. in c. fin. in gl. vlt. de præſumpt. & in l. ſuper longi, in verbo probetur C. de præſcript. long. temp.* latè Gabr. *de crim. concl.* 2. *num.* 26. illa excluditur ex poſſeſſione longi temporis ſcientibus, & patientibus Bandis, & ex alijs coniecturis ſupra ponderatis ad oſtendendum prædictam inueſtituram fuiſſe receptam ad vtilitatem ipſius Ioannis Cini.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Fideiuſſionis.

Lunæ 30. *Ianuarij* 1612.

ARGVMENTVM.

Fideiuſſor datus pro redditione rationis vſque ad certam ſummam, tenetur pro dicta ſumma etiamſi adminiſtrator adminiſtrauerit vltra dictam ſummam.

SVMMARIVM.

Solutio facta à debitore debet cedere in ſummam, pro qua fuit datus fideiuſſor. n. 1. *Declara vt n.* 3.
Reddere rationem obligatus tenetur reliquum reſtituere, num. 2.
Fideiuſſor cenſetur ſe obligaſſe ad ea omnia, quæ veniunt ex natura oblationis, & contractus, cui acceſſit, num. 2.
Fideiuſſor ad certam ſummam obligatus non liberatur per ſolutiones, quæ in vſuris computantur, n. 4.

DECISIO CCCLXX.

1 Hieronymus de Frangipanibus ſuo, & Petri Franciſci nomine deputauit in Capſerium, & adminiſtratorem rationis numulariæ Cortigij in foro Piſcium Chriſtophorum Bentiuolum qui promiſit Banchum benè, realiter, & fideliter exercere, & toties quoties requiſitus fuiſſet bonum, legale & fidele computum reddere de omnibus in bancho adminiſtratis, cui promiſſioni inter alios principaliter, & inſolidum acceſſit Marcus Antonius Tela; adminiſtrauit Chriſtophorus per plures annos, & in fine adminiſtrationis conuentus ad reddendum rationem adminiſtrationis, remanſit debitor in ſcutis 2293. pro quorum ſolutione citatus Marcus Antonius fideiuſſor excipit ſuam obligationem eſſe reſtrictam ad ſummam ſcutorum trium millium. Et propterea cùm Chriſtophorus adminiſtrauerit ſcuta viginti quinque millia, quæ integra reſtituit vſque ad dictam ſummam ſcutorum 2293. Conſequutus fuit liberationem, quia ſolutio facta à Chriſtophoro debet in primis cedere in ſummam pro qua fuit datus fideiuſſor iuxta latè deducta in Romana fideiuſſionis 21. Maij 1604. coram D. C. Lancell. per *l. in fraudem* §. *ſi principalis ff. de iur. fiſci*.

2 Sed hoc obſtante contrarium fuit reſolutum, quia promiſſio reddendi rationem continet, quod reliquum reſtituatur, *l. cum ſeruus ff. de cond. & demonſtr. l. Boues* §. *fin. & ibi gloſ. ff. de verb. ſign.* Soccin. *conſ.* 149. *num.* 3. *lib.* 1. Aym. *conſ.* 231. *num.* 2. Afflict. *deciſ.* 157. *num.* 2. & propterea pro dicti reliquatus reſtitutione fuit iuſtè condemnatus Marcus Antonius fideiuſſor qui cenſetur ſe obligaſſe ad omnia quæ veniunt ex natura obligationis, & contractus, cui acceſſit, *l. ſi quis pro eo* §. *ſi nummos, & l. ſi a colono* §. *fin. ff. de fideiuſſ. l. centum Capuæ ff. de eo quod cert. loc.* latè Alex. *conſ.* 34. *num.* 5. *& per tot. lib.* 2. Aym. *conſ.* 45. *n.* 6.

3 Nec poteſt dici vt ex aduerſo prætenditur, quod tempore quo exigebatur ratio fuiſſet iam extincta obligatio Marci Antonij pro reſtitutione reliquatus, quia imò ante redditam rationem non videbatur orta actio pro dicta reſtitutione, tunc autem fuiſſet extincta, quando Chriſtophorus debitor dictos reliquatus eius occaſione ſoluiſſet ſcutorum 4. millium, ſed nihil ſoluit, & propterea non obſtat deciſio Romana fideiuſſionis, quia in caſu dictæ deciſionis debitor principalis ſoluerat de bonis proprijs ſummam pro qua interceſſerat fideiuſſor, ibi enim poſt reddi-

tam

tam rationem Mons pietatis pro reſtitutione reliquatus habuerat de bonis adminiſtraturis vltra ſummam ſcutorum quatuor millium, pro qua fideiuſſorem dederat, & concurrebant duo, ſolutio facta poſt redditionem rationis pro reliquatu, & ex bonis debitoris, quorum vtrunque ceſſat in caſu, de quo agitur, quia ſolutiones quibus vti vult Marcus Antonius non ſunt factæ neque poſt rationem reditam, neque de pecunijs Chriſtophori, ſoluendo enim Frangipanibus pecunias exactas, ſoluit de pecunijs ipſorum, non de proprijs, Dec. *conſ.6. num.2.* Et hinc etiam patet reſponſio *ad l. in fraudem, §. ſi principalis, ff. de iur. fiſci,* in qua eſt fundata dicta deciſio, quia loquitur, & ipſa eſt in caſu in quo bona debitoris ad fiſcum iam peruenerant, nil mirum ſi fideiuſſor qui ad certam ſummam acceſſit, ex tali ſolutione acquirat liberationem.

4 Accedit quod fideiuſſio non fuit ſimpliciter de ſoluendo pecunias exactas, ſed etiam de reddenda ratione, & ſic de ſoluendo reliquatum, in quo remanſiſſet Chriſtophorus debitor de redditione rationis, & propterea ſolutiones illæ benè poſſunt imputari in obligationem ſoluendi pecunias exactas, non autem in obligatione reddendi rationem, pro quo benè facit *l. fideiuſſores magiſtratuum, §. pro Aurelio, ff. de fideiuſſ.* Vbi fideiuſſores ad certam ſummam obligati non liberantur per ſolutiones factas, quæ in vſuris computantur, & cùm exactio facienda (vt præſupponitur) contineret maiorem quantitatem ſingulis annis quam ſcutorum trium milium. Et intentio illorum de Frangipanibus fuerit, quod adminiſtraret prout adminiſtrauit pluribus annis. Non eſt veriſimile quod neque etiam pro primo anno voluiſſent ſibi per dictam cautionem ſufficienter proſpicere, obligatio autem fideiuſſoria recipit interpretationem à veriſimili mente, vt per I. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 16. tit. 14. n. 30.* Quæ deducuntur ab officio Magiſtri domus non releuant, quia pars admittit Marcum Antonium ex dicta cauſa non teneri, & diſputatio eſt circa adminiſtrationem Banchi cum præſuppoſito quod Chriſtophorus in ſupradicta ſumma remaneat debitor ex dicta cauſa.

ILLVSTRIS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Ciuitatis Caſtelli Bonorum.

Mercurij 1. February 1612.

A R G V M E N T V M.

Plura adducuntur ad probandam identitatẽ prædij.

S V M M A R I V M.

Identitas nominis probat identitatem rei, n. 1.

Teſtis referens ad articulum perinde eſt ac ſi exprimat omnes qualitates in articulo expreſſas, n. 1.

Teſtis referens ſe ad articulum probat, ſi dicat contenta in eo eſſe vera, n. 1.

Teſtes non dicuntur contrarij ex eo, quòd vnus plus altero deponat, n. 2.

Identitas probatur per teſtes, qui concordant in duabus demonſtrationibus, licet in alijs diſcordent, n. 2. Vbi maxime concurrente nominis identitate.

Ignorantia quantitatis prædij, non concludit ignorantiam prædij, & eius confinium, n. 3.

Interpretatio omnis eſt facienda pro euitanda contrarietate teſtium, n. 4.

Teſtis ſi primo affirmet, & poſteà dicat neſcire, debet intelligi, quòd neſciat alio modo, quam ſuprà expreſſo, n. 5.

Vbi quod nihil refert, ſi teſtis ante, vel poſt negationem affirmauerit.

Teſtis non informatus non probat, n. 6.

Teſtis de credulitate deponens non probat, n. 6.

D E C I S I O CCCLXXI.

1 Viſum fuit Dominis conſtare in bonis, & hæreditate Nicolai fuiſſe prædium nuncupatum *il Podere di Verna* ſitum in Territorio Ciuitatis Caſtelli, hoc enim benè probant ſecundus, tertius, ſextus, & ſeptimus teſtes de ordine Rotæ examinati, qui omnes ſuper primo articulo, non ſolùm deponunt Nicolaum poſſediſſe prædium vocatum de Verna, & ſic deponant de identitate nominis, quæ ſolet rei identitatem demonſtrare, Bar. *in l. ſi rem, ff. de rei vendic. & in l. ſeruum, §. fin.* Vbi etiam Imol. *ff. de leg. 2.* Dec. *in l. hac conſultiſſima n. 18. ad fin. lib. 3.* cum alijs per Cæphal. *conſ. 90. nu.* 18. Caſſad. *deciſ. 5. n. 7. ſuper reg.* ſed etiam vlterius eum reliquiſſe in ſua hæreditate articulatum prædium, quo caſu cùm referant ſe ad prædium in articulo enunciatum, perinde eſt ac ſi in indiuiduo ſingulas qualitates prædij in articulo poſitas exprimerent, Pariſ. *conſ. 88. n. 8. & 9. lib. 3.* & probat teſtis qui referens ſe ad articulum, dicit contenta in eo eſſe vera, Bald. *conſ. 10. n. 6. lib. 5.* Rom. *in l. Celſus in fine, ff. de vſucap.* Soc. *conſ. 56. n. 12. lib. 6.* Caſſ. *dec. 3. ſub n. 9. de preb.* Imò etiam explicitè aſſignant plures confines, & demonſtrationes congruentes, videlicet ab vna parte bona hæredum de Guagnoccis, ab alia bona Epiſcopatus, & à pede viam publicam.

Et licèt ſecundus vltra prædictos confines addat etiam foſſatum Abbatiæ S. Caſſiani, attamen alij hunc confinem non negant, licèt de eo non faciant mentionẽ, & propterea non pugnant cum depoſitione ſecundi teſtis, cùm teſtes non dicantur contrarij ex eo, quòd vnus plus altero deponat, Dec. *conſ. 105. ſub num. 2. verſ. & quando vnus teſtis de facto* Ruin. *conſ. 145. n. 20. lib. 5.* Aym. *conſ. 570. num. 31.* Quando etiam expreſsè negarent, & in hoc diſſentirent, ſufficeret quod in alijs imò in duabus tantùm concordarent, per ea quæ tradit Soc. *conſ. 89. n. 1. lib. 1.* Rolan. latè *conſ. 67. n. 18. & 19. lib. 2.* Præſertim concurrente nominis identitate, Ruin. *conſ. 50. ſub n. 12. lib. 1.* 2

Non obſtat, quod ſecundus teſtis dicat ſe neſcire quantitatem ſtariorum prædij, quia ignorantia quantitatis, & menſuræ prædij non concludit ignorantiam prædij, & eius confinium, aliud enim eſt menſura prædij, aliud prædium, iuxta tradita per Bald. *in rub. C. de contrahen. emption. q. 22.* 3

Minus etiam facit quod tertius Teſtis dicat prædiũ Vernæ fuiſſe olim in quatuor partes diuiſum, quia dici poteſt quod dictæ quatuor partes factæ fuerint poſt diuiſionem quatuor prædia, quorum vnum poſſeſſum fuerit ab Antonio, & erit illud de quo deponit Teſtis, quia retinuit poſt diuiſionem nomen Vernæ, vel poteſt eſſe quod poſt diuiſionem fuerit redintegratum & reunitum, & ſic totum etiam prout erat ante diuiſionem fuerit ab Antonio poſſeſſum, facienda eſt enim omnis interpretatio ad euitandam contrarietatem *c. cum tu*, vbi gloſ. & Doctores *de teſtibus.* 4

Non obſtat, quod ſextus teſtis ſuper primo articulo deponat de confinibus articulatis, *& iuxta* 22. dixerit ſe neſcire confinia, quia intelligi debet, quòd neſciat præter eos de quibus deponit, Caput. *deciſ. 270. nu. 8. part. 3.* & non refert ante vel poſt negationem teſtis affirmauerit, vt per Ruin. *conſ. 5. num. 17. lib. 4.* & ad effectum de quo agitur non requiritur ſcientia omnium confinium, ſed aliquorum, cùm per duos tantùm probetur identitas, & quando iſte teſtis pateretur difficultatem, adſunt alij qui benè probant. 5

Super dicto primi Teſtis iuxta 21. interrogatorium, quòd intra fines comprehendantur Terræ poſt acquiſitæ, non eſt facienda vis, quia vt benè deducunt, Informantes pro Chriſtianis, non erat benè informatus, ita vt nullam fidem mereatur, Alex. *conſ. 148. n. 9. lib. 5.* Et in omnem euentum eſt vnicus, quia ſeptimus qui pro conteſte allegatur nihil probat, cùm deponat de credulitate, *l. teſtium*, & ibi gloſ. & Doct. *ff. de Teſtib. c. quoties, eod. tit.* & eius dictum confunditur per depoſitionem aliorum teſtium concorditer affirmantium, omnes Terras poſitas intra fines deſignatos fuiſſe à Nicolao poſſeſſas. 6

R. P. D. CAVALERIO.

Cordubeñ. Beneficiorum.

Luna 6. Februarij 1612.

A R G V M E N T V M.

Papa poteſt conferre Beneficia in omnibus menſibus concurrendo cum alijs collatoribus, eiuſque prouiſio in dubio ſemper præferenda eſt, vbi non conſtat de anteriori prouiſione; & an ſit neceſſe derogare Regulæ *de iure quæſito non tollendo*, quando præiudicium eſt in conſequentiam, & non principaliter; & quid ſi in gratia adeſt clauſula releuans prouiſum ab onere probandi.

S V M M A R I V M.

Papa poteſt conferre beneficia in omnibus menſibus concurrendo cum alijs collatoribus, eiuſque prouiſio in dubio ſemper præferenda eſt, vbi non conſtat de anteriori prouiſione, n. 1.

Præiudicium quod venit ſecundario, & in conſequentiam non attenditur, n.3.

Regula de iure quæſito non tollendo *non eſt opus derogare, quando præiudicium venit ſecundario, & in conſequentiam, non autem principaliter, n.3.*

Regula de iure quæſito non tollendo *numquid ſit neceſſe derogare, quando in gratia adeſt Clauſula releuans ab onere probationis, n.4.*

DECISIO CCCLXXII.

1 LEo XI. fel. mem. reſeruauerat omnia beneficia quæ vacauerant à die obitus Clementis VIII. vſque ad diem ſuæ aſſumptionis, de quibus ordinarij Collatores vſque ad eam diem nullo modo, vel nulliter, & de facto prouiderant. Franciſcus Pichardus obtinuit ſibi à Sede Apoſtolica prouideri de duobus ſimplicibus beneficijs tamquam vacantibus per obitum Ludouici de Corduba extra Romanã Curiam defuncti, Apoſtolica ſede vacante de menſe Martij anni 1605. ſic comprehenſis in reſeruatione, & inſuper obtinuit Breue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ cum ſolita clauſula conſtito, quod Ludouicus obijſſet de menſe Martij in poſſeſſione dictorum beneficiorum, & cum alia clauſula præfixo termino ad docendum de prouiſionibus ab ordinario factis ante diem dictæ aſſumptionis, eoque elapſo, & non docto poſſeſſionem caperet nomine Cameræ conſignandam, poſteà Pichardo præſentato Breui A.C. at præfixo termino Petro Bernardo, & Franciſco aduerſarijs fuit lata ſententia declaratoria, à qua fuit appellatum, & cauſa commiſſa in Rota cum clauſula parito Breui arbitrio Rotæ, & diſputato dubio die 14. Martij præteriti, reſolutum fuit breue eſſe iuſtificatum.

2 Verùm quia pro parte dictorum Petri Bernardi, & Franciſci prætendebatur, Breue ipſis non præiudicare, ea ratione, quia dum ipſi ex tenore reſeruationis eſſent reſeruati ab onere probandi, Breue Apoſtolicum mandas eis præfigi terminum ad docendum de eorum titulo, & ſic videtur tollere eis ius quæſitum, ad quem effectum oportebat derogare regulæ. Propterea dubitatum fuit. An eſſet neceſſaria derogatio regulæ de iure quæſito in caſu de quo agitur, & Domini reſponderunt negatiuè, moti ea ratione, quia Sanctiſſimus D.N. prouidendo Richardo de his beneficijs vſus fuit iure ſuo, non ſolùm quia vigore particularis regulæ ea ſibi reſeruauerat, ſed etiam quia Papa ſemper, & in omnibus menſibus poteſt prouidere, concurrendo cum omnibus alijs Collatoribus, *c. dudum, c. ſi à ſede de preb. in 6.* Rota *deciſ. 1. in 2. verſ. ſecus vero, & deciſ. 17. verſ. præterea eod. tit. in Nou.* Put. *deciſ. 48. n. 7. & 8. lib. 3.* Imol. *in c. quia diuerſitatem, num. 7. de conceſſ. preben.* Staphil. *de lit. grat. in prin. n. 3.* Simonett. *de reſeru. quæſt. 2. num. 5.* Milis *in repertorio in verbo Papa poteſt conferendis beneficijs, &c.* & eius prouiſio in dubio ſemper eſt præferenda, vbi non conſtat de anteriori prouiſione Ordinarij, *d. c. ſi à ſede,* vbi gloſ. & Doct. In hoc caſu cùm non conſtet de aliqua anteriori prouiſione ordinarij ad fauorem Petri Bernardi, & Franciſci, non poteſt dici Papam per eius prouiſionem, aliquod præiudicium his intuliſſe, dum non conſtat de aliquo ipſorum iure, quod ſi realiter haberent, non fuiſſet ſublatum niſi cum expreſſa derogatione regulæ.

3 Hanc autem gratiam per quam Pichardus fuit releuatus ab onere probandi, Domini non cenſuerunt poſſe dici taliter præiudicialem parti, vt requireretur talis derogatio, quia non eſt verum, quod Petrus, Bernardus, & Franciſcus, ante conceſſionem Breuis eſſent releuati ab onere probandi, nam reſeruatio prædicta non emanauit, niſi ad fauorem eorum, quibus Papa conferret beneficia, & ſic ad fauorem Pichardi, vnde ſequitur quod onus probandi, quod incumbit ipſis non procedit ex conceſſione Breuis, ſed ex antiquo, poſtquam actor iuſtificauit ſuam intentionem, Reus & poſſeſſor tenetur etiam iuſtificare ſuam, & conſequenter dum Papa liberat actorem à iuſtificatione gratiæ, nullam iniuriam facit alteri. Vnde Domini dicebant, quod cùm hæc gratia tendat principaliter ad fauorem illius, cui conceditur, non attenditur præiudicium, quod venit ſecundario, & in conſequentiam, *gloſ. in c. quamuis in verbo detrimentum, de pact. in 6.* ad effectum autem regulæ de iure quæſito non ſufficit ius ſecundarium, ſed requiritur perfectum, & radicatũ, Ægid. *conſil. 34. n. 21. ver. ad ſeptimum dubium,* Roman. *conſ. 259. in fin.* Put. *deciſ. 264. lib. 2.* Paleott. *deciſ. 139.* latè Sarnen. *ſuper regula de iure quæſito quæſt. 3. in princ. & n. 7.* fuit dictum in Burgen. applicationis 400. ducatorum 16. Maij 1597. coram Reuerend. Domino meo Decano, & in Brixien. Parochialis 8. Iunij 1592. coram Illuſtriſſimo Mellino.

Imò Domini conſiderabant, quod illa clauſula præfixionis termini appoſita in Breue, non ſolùm non erat præiudicialis, ſed potius erat fauorabilis poſſeſſoribus, cùm per eam præſeruatur ipſorum, ius ſit quod habebant. Nec dicebant obſtare tradita per Sarnen. *qu. 11.* ſuper dicta regula de iure quæſito, dum dicit commiſſionem auferentem releuamen probationis auferre ius quæſitum, quod idem videtur annuere *in q. 27. & 28.* Nam reſpondebatur, quod Sarnen. loquitur in caſu, quando alicui eſt ſpecialiter indultum, & non teneatur probare, quia habet gratiam motu proprio, & poſteà Papa huiuſmodi gratiam ad partis petitionem reuocat, & aufert, quia hoc tendit principaliter in diminutionem Iuris illius, quod ius eſt principale, & radicatum: ſecus eſt vbi Papa facit mihi gratiam, vt non tenear probare tale quid, quod alias de iure probare debebam, quia hoc caſu qui eſt noſter talis gratia tendit principaliter in mei beneficium, & ſecundariò in beneficium tertij, quod non attenditur, & ſic in caſu Sarnen. erat ius quæſitum parti per gratiam motu proprio, in hoc verò caſu Petrus Bernardus, & Franciſcus nullum ius quæſitum oſtendunt cui præiudicetur per gratiam Pichardi, ſed tantummodo agitur, vt doceant ſe non eſſe intruſos, & oſtendant prouiſionem quam ab ordinario habent, quod eſt facilè. Et ita fuit deciſum. 4

R. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Legitimæ

Veneris 8. Februarij 1612.

A R G V M E N T V M.

Magiſtralis eſt deciſio, & ad eam in contingenti caſu ſemper recurre quando ſcire volueris, An ſubſtitutio facta filio, matrem ab eius legitima excludat.

S V M M A R I V M.

Pupillaris ſubſtitutio facta filio, excludit matrem à legitima eiuſdem filij, ſecus fideicommiſſaria, n.2.

Legitima debetur filio in bonis Patris, nec grauari poteſt fideicommiſſi onere, n.2.

Subſtitutio compendioſa cenſetur facta per appoſitionem verbi quandocumque, *n.3.*

Subſtitutio pupillaris verbis communibus concepta numquid ſit directa, ita vt comprehendatur in compendioſa, & matrem à legitima excludat; an verò ſit omni tempore fideicommiſſaria, & matrem non excludat, n.3. Vbi pro, & contra eſt, & n.4. Vbi quod eſt fideicommiſſariam matrem à legitima non excludens, quando pro excluſione adſunt Teſtatoris coniecturæ, & n.5. & ſeqq. Vbi plures enumerantur coniecturæ huiuſmodi.

Huiuſmodi, *dictio eſt repetitiua præcedentium, n.6.*

Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, n.6.

Legitima filij detrahi poteſt à matre de fideicommiſſo vniuerſali facto ſub conditione mortis, n.6.

Trebellianica numquid cenſeatur prohibita, quando Teſtator voluit fideicommiſſarium ſuccedere in tota, & integra eius hæreditate, n.6.

Trebellianica detrahi non poteſt de fideicommiſſo ad pias cauſas. Declara vt n.7.

Confraternitates habentes Eccleſiam dicuntur loca pia, nu.8. Vbi idem ſi exerceant opera pietatis.

Legatum vſusfructus relictum vxori, dummodo ſeruauerit vitam vidualem, caſtam, & honeſtam, dicitur legatum annuum, n.9.

Legatum quando eſt annuum, tot indicantur legata quot ſunt anni, n.9.

Mater relicta vſufructuaria in bonis Teſtatoris Patris, non poteſt eodem tempore dici hæres, & legataria, n.9. in fine.

Teſtator magis præſumitur dilexiſſe animam ſuam, quam vxorem, n.10.

Teſtatoris affectio erga loca pia ex quibus cognoſcatur, n.10.

Subſtitutio compendioſa quando reſoluatur in pupillarem, n.11.

DECISIO CCCLXXIII.

1 TEſtator reliquit vxorem vſufructuariam omnium, & ſingulorum bonorum, ac totius ſuæ hæreditatis, hæredem verò vniuerſalem inſtituit ventrem prægnantem, quatenus maſculus naſceretur, quatenus verò fœmina, voluit illam ali ex dicta ſua hæreditate, & pro illa monachanda, vel nubenda reliquit ſcuta 600. quæ ſi non ſufficerent pro monachanda voluit augeri arbitrio tutorum, & iſto caſu ſcilicet ſi fœmina naſceretur, inſtituit hæredes vniuerſales Fratres S. Franciſci de Paula in Monte Pincio, & Societatem S. Rochi cum certis oneribus, prohibendo dictis locis pijs omnem, & quamcumque detractionem Falcidiæ, & alterius cuiuſuis portionis, ſi verò filius, vt ſupra dictum eſt, naſceretur, fecit ſubſtitutionem per hæc verba: Et inſuper dicto ſuo filio maſculo, & hæredi, vt ſupra inſtituto ex ventre vxoris naſcituro quandocumque decedente ſine filiis legitimis, & naturalibus, vel quod dictis venter feciſſet abortum, quod Deus auertat, ſubſtituit, & in huiuſmodi ſua hæreditate ſuccedere voluit ſupradictos fratres, & ſocietatem cum eiſdem oneribus.

2 Hoc ſtante, cùm ex ventre prægnante natus ſit filius maſculus, ille in pupillari ætate deceſſerit, exiſtente adhuc matre, dubitatur. An eidem deberetur legitima in prædicta hæreditate, & difficultas conſiſtit in eo, an ſubſtitutio prædicta ſit pupillaris, vel fideicommiſſaria, quia ſi pupillaris, legitima matri non debetur, *c. ſi pater de teſtib. in 6. l. Papinianus, §. Sed nec impuberis, ff. de inoff. teſt.* ſi verò fideicom-
3 miſſaria, legitima quæ filio debetur ex bonis patris, *§. 1. in Auth. de trient. & ſemiſſ. Auth. nouiſſima, C. de inoff. teſt.* non potuit grauari fideicommiſſo, *l. cohæredi, §. Cùm filio, ff. de vulg. & pupill. l. omnimodo, & l. quoniam in prioribus, Cod. de inoff. teſt.* & conſequenter debetur Matri, quæ filio ſuccedit ab inteſtato, *auth. defuncto, C. ad Tertull.*

Vnde cùm in iſta ſubſtitutione adſit verbum quandocumque, verſamur in ſubſtitutione compendioſa, Odd. *de compendio, part. 4. qu. 1.* facta verbis communibus, quale eſt verbum, *ſubſtituit, l. cohæredi, §. Cùm filia, ff. de vulg.* & eſt communis opinio Galiaul. *in l. centurio, n. 511. ff. de vulg.* Alciatus *in l. verbis ciuilib. num. 8. ff. de vulg. & pupill.* qui communiter recipitur, vt dicit Pariſ. *conſ. 18. nu. 15. lib. 2.* Et propterea incidit illa quæſtio. An ſubſtitutio pupillaris verbis communibus ſit directa, ita vt comprehenſa in compendioſa excludat matrem etiam à legitima, vel omni tempore fideicommiſſaria, circa quam multi Doctores tenuerunt, quod compendioſa ſit omni tempore fideicommiſſario, quando mater eſt in medio, idque fauore matris, ne excludatur à luctuoſa filij hæreditate, & hanc ſententiam tenuerunt quamplures Doctores, quos allegat I. D. meus C. Mantica *de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 3. num. 16.* Surd. *deciſ. 273. num. 1.* contrariam verò ſententiam tenuerunt multò plures, quos allegat idem Illuſtriſs. Mantica vbi ſupra, *verſ. ſed diuerſam ſententiam*, & Surd. *pariter loco alleg. num. 2.* & Gabr. *conſ. 169. num. 45. vol. 1. & conſ. 120. vol. 2. per totum*, vbi ſubdit perſpicuum eſſe, quod eſſet verior, & communiſſima ſententia.

4 Sed Domini in hac facti ſpecie, omiſſo vt videatur in abſtracto, quæ opinio ſit tenenda, amplexi ſunt ſecundam ſententiam contra matrem, nam & prima limitatur quando extat veriſimilis coniectura voluntatis teſtatoris, Bart. *in l. Centurio n. 27. in fine de vulg. & pupil.* vbi etiam Ripa *num. 121.* cum alijs quos allegat Surdus *d. dec. 273. num. 4.* I. D. C. Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 3. n. 8. verſ. tamen debet vſque reſtringi*, & dixit Rota in cauſa Firmana bonorum 5. Nouembr. 1584. coram Bubalo; & ratio eſt, quia cùm verbum commune habeat vtramque ſignificationem, accipiendum eſſet in ſenſum directum, ſi talis fuiſſet mens teſtatoris, quinimò quando conſtat de mente teſtatoris, ne dum verbum commune, ſed etiam obliquum trahitur ad directam ſignificationem, Bar. per illum text. *in l. quærebatur n. 3. ff. de milit. teſt.* Aret. *in l. 1. n. 5. verſ. vbicumque autem conſtat de coniecturis de vulgar.*

5 Hic autem concurrunt quamplures coniecturæ, & prima, quia teſtator vſus fuit dictis verbis communibus ſubſtituit, & ſuccedere voluit pro directis in alio caſu, nempè in caſu, quo venter feciſſet abortum, quo caſu ſubſtitutio fuit vulgaris directa, & iſta eſt optima coniectura, quod etiam in iſto caſu voluerit directè ſubſtituere, *arg. l. ſi ſeruus plurium, §. fin. & l. qui filiabus, in princ.* vbi DD. *de legat. 1.* Corn. *conſ. 152. n. 23. lib. 2. & conſ. 93. n. 6. & conſ. 138. n. 9. ante finem, verſ. & tamen illa expreſſio, lib. 5.* Cuman. *conſ. 33. ante finem, verſ. porrò*, Ripa *in l. centurio n. 124. ff. de vulg.* eòque magis, quia vna conceptione verborum eſt facta ſubſtitutio per dicta verba communia filio quandocumque morienti, & abortui, quæ ſubſtitutio facta abortum ſicut non poteſt eſſe niſi directa, ita etiam videatur interpretanda in perſona filij naſcituri, vt ſic pariter determinetur argumento, *l. iam hoc iure, & l. Lucius, ff. de vul. & pupil.* & ita in caſu contrario arguit Corn. *d. conſ. 93. n. 5. lib. 3.* cuius dicta eò magis procedere debent ad interpretandam ſubſtitutionem directã, cui interpretationi iura magis fauent, vt dicit idem Corn. *in alleg. conſ. 138. n. 9. in fin.* maximè cùm agatur de fauore primæ cauſæ, vt dicit Corneus vbi ſupra, & latiùs infrà dicetur.

Secunda coniectura eſt, quia teſtator inſtituit vxorem in 6
vſufructu omnium, & ſingulorum bonorum ſuorum, ac totius ſuæ hæreditatis, &c. Et poſtmodum in ſubſtitutione dixit, ſubſtituit, & in huiuſmodi ſua hæreditate ſuccedere voluit, & propterea, cùm dictio *huiuſmodi*, ſit repetitiua præcedentium, *c. nemo deinceps, vbi gl. in verb. huiuſmodi de elect. in 6.* Felin. *in c. Apoſtolicæ n. 3. in fin. verſ. quia dictio de except.* perinde eſt, ac ſi ſubſtituiſſet in omnibus bonis ſuis, ac in tota ſua hæreditate, vt ſupra dixerat in inſtitutione vxoris, relatum enim eſt in referente cum omnibus qualitatibus ſuis, *l. aſſe toto, ff. de hæred. inſt.* & propterea oritur coniectura, quod pupillariter ſubſtituere voluerit, quia ſubſtitutus non poteſt omnia bona teſtatoris habere, niſi per pupillarem: nam per fideicommiſſum non poteſt, quia legitimus hæres filij de fideicommiſſo vniuerſali facto ſub conditione poteſt detrahere legitimam, *c. Raynutius, & c. Raynaldus de teſtamentis*, Ripa *in alleg. l. centurio nu. 125.* vbi quod iſta coniectura eſt multum vtilis, & practicabilis, & licèt *n. 135. verſ. circa tertium afferat*, quod iſta coniectura ſit controuerſa, tamen in verſ. veritas pendet ab hoc, dicit quod veritas pendet ab hoc, an per illa verba totam integrã, & ſimilia in dubio teſtator intelligatur voluiſſe prohibere. Trebellianicam, an verò facere directam ſubſtitutionem, nam ſi voluit facere directam, non videbitur prohibuiſſe Trebellianicam, quia ad alium finem fuerunt prolata, & eſt contra ſi dicatur, quod voluerit directò ſubſtituere, & propterea in hoc caſu ceſſat omnis difficultas: quia cùm de fideicommiſſo ad pias cauſas non detrahatur Trebellianica, vt eſt communis DD. ſententia, de qua per eundem Ripam vbi *ſup. nu. 28. ante fin.* dicendum eſt illa verba non fuiſſe prolata, vt prohiberet Trebellianica, ſed vt faceret directam ſubſtitutionem pupillarem.

Neque obſtat, quod ad effectum, vt Trebellianica cenſea- 7
tur prohibita, neceſſe eſt, quod pia cauſa ſit immediatè ſubſtituta, vel mediatè, modo fideicommiſſarius ſit purè, vel in diem certa grauatus ſubſtituere, ſecus autem ſi ſub conditione, ſi ſine filijs, prout videtur caſus noſter, Craſſus qui alios refert *in §. Trebellianica q. 6. n. 3.* Nam fuit reſponſum, quod ratio huius concluſionis eſt, quia in primo caſu eſt certum, quod Eccleſia eſt ſucceſſura, in ſecundo verò caſu ſubſtitutus, primo hæredi non poteſt impedire detractionem, nec minus etiam pia cauſa, quia eſt incertum an ſit ſucceſſura, Rom. *conſ. 206. num. 7.* Emanuel à Coſta *in cap. ſi pater, verb. Trebellianica 27. de teſtib. in 6.* ſed non propterea ſequitur, quod non cenſeatur prohibita Trebellianica, quidquid dixerit Caſt. *in conſ. 321. ante fin. verſ. ſed ſi contingat lib. 2.* quia hæres detrãhens debet cauere, quod eueniente conditione vltimæ ſubſtitutionis reſtituet, id quod detraxit, Alex. *in l. ſi cum dotem circa med. verſ. circa verò limitationem, ff. ad leg. Falcid. & in conſ. 20. n. 14. verſ. & hoc ſequutus ſum, lib. 3.* Bald. Nouel. *inter conſ.* Socin. ſen. *conſ. 78. num. 1. in fin. verſ. remanebit tamen vol. 1.* Tiraq. *de priuil. piæ cauſ. priuil. 26. col. 3. in princ. verſ. ſubiungit tamen Alex.*

Minus etiam releuat, quod ſimul cum fratribus Sum- 8
mæ Trinitatis eſt ſubſtitura Confraternitas S. Rocchi, quia non poteſt negari, quin iſta ſocietas ſit locus pius, cùm habeat Eccleſiam, & in omnem euentum ſufficeret, quod exerceat opera pietatis, vt notum eſt, quia priuilegium non datur loco, ſed cauſæ, cui relinquatur, Caſtr. *conſ. 167. num. 2. lib. 2.* I. D. M. C. Mantica, qui alios refert, *de coniect. vlt. volunt. lib. 4. tit. 5. art. 6. num. 5.* Gabr. *de pia cauſ. concluſ. 2. n. 15.* & dixit Rota in cauſa Eſina fideicom. 3. Decembris 1604. coram me.

Tertia coniectura eſt, quia teſtator fecit vxori legatum 9
annuum, reliquit enim ei, vt ſupra dictum eſt, & vſumfru-

ctum omnium bonorum, dummodo ſeruaret vitam vidualem caſtam, & honeſtam, quod propter dictionem illam, *dummodo*, cenſetur annuum ex *alleg.* per Surd. *de alim.tit. 8 priuil.25.num* 8. & quando legatum eſt annuum, tot iudicantur legata, quot anni ſunt, Surd. *in ſupradicto tract. tit. vlt.quæſt.6. n.3.* & repetitur ad propoſitum in allegata *deciſ.* 273.*num.*9.vbi verò teſtator aliquid vxori legat præſtandum ab hærede pupilli, tunc videtur voluiſſe matrem excludere à ſucceſſione pupilli, ex quo non poteſt eiuſdem pupilli hæres eſſe, & legataria, *l.legatum, §.1. ff. de leg.1.* Surd. *vbi ſup. n.12.* vbi dicit, quod non inſiſteret, ſi ſola huiuſmodi coniectura eſſet, ſed cum alijs operatur.

10 Quarta coniectura eſt fauor animæ, quia teſtator præſumitur magis dilexiſſe animam ſuam, quam matrem, cùm prima charitas incipiat à ſe ipſo, ita ad propoſitum, & in ſimili allegat plures Doct. Tiraq. *de priuil.pia cauſa priuil.69.* & quamuis Corn.allegatus per eumdem Tiraq.videatur tenere contrarium,attamen iſta ſententia procedit in vtroque foro, vt probat Fachin. *controuerſ.iur.tom.2.lib.4.c.42.col.2. verſ.controuerſia etiã;eſt,vſq. ad fin.*qui licèt propriè non loquatur in noſtris terminis, optimè tamen loquitur ad propoſitum, & in præſenti caſu ceſſat omnis difficultas, cùm loca pia prætulerit filiæ fęminæ, quam voluit dotari in ſcut. 600. quàm dotem auxit, ſi non ſufficeret pro monaſterio, non autem ſi non ſufficeret pro nubendo in ſæculo, ex quibus maximè colligitur affectus teſtatoris erga loca pia, Gabriel, qui loquitur in terminis compendioſæ,*conſ.*120. *nu.2.* Odd.*de compendioſa in præludio part.3.q.7. nu.6. in 4. coniect.* Craſſ.*in §. q.31.num.7. qui loquitur in tacita pupill.*

11 Quinta coniectura eſt, quod vt ex ſupradictis patet verbum *ſubſtituo*, refertur ad perſonam filij impuberis vnde ſubſtitutio compendioſa intelligitur pupillaris, I.D.M. Cardinalis Mantica *de coniect. vltim. volunt. lib.5. tit.7.n.12.& 16.* Surd. *deciſ.alleg.*173.*n.*6. Et quamuis diceretur iſtam concluſionem eſſe veram, niſi ſubſtitutio ſit reſtricta ad hæreditatem teſtatoris, tamen fuit reſponſum, quod quidquid ſit de iſta limitatione, quia eſt admodum controuerſa niſi adſit dictio, *tantum*, Odd. *de compendioſa facta à pagano art.3.n.14.verſ. hoc exemplum in caſu iſto ceſſat*, quia vt patet ex prima coniectura ſatis teſtator ſubſtituit etiam in bonis pupilli, cùm ſubſtituerit in omnibus bonis, & hæreditate ipſius teſtatoris, & propterea non eſt facienda vis, quod teſtator ſubſtituerit in ſua hæreditate, quia ſatis eſt, quod intellexerit de vniuerſa, & tota abſque aliqua diminutione, vt iam dictum eſt *in d.2. coniectura*, quod apertiſſimè comprobatur,quia ſi fieret abortus, pariter ſubſtituit in huiuſmodi hæreditate, quo caſu non poterat dubitari, quin intellexerit de tota hæreditate abſque aliqua diminutione, & propterea cùm in eadem oratione ſubſtituerit etiam filio naſcituro, ita vt verba prædicta operentur tam ſi abortus fieret, quàm ſi filius naſceretur, deberet eodem iure cenſeri ſi filius naſceretur, ac ſi abortus fieret, per ſupradicta.

R. P. D. MANZANEDO.

Pampilonen. Iuris patronatus.

Lunæ 17. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

De probatione, & materia iuris patronatus plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Ius patronatus dicitur priuatorum, quando patroni non ſunt Domini temporales loci, vbi fundatum eſt ius patronatus, num.1.

Ius patronatus probatur ſecundùm quod Ius commune diſponit, & non ſecundum Concilium Tridentinum, quando Patroni ſunt Perſonæ priuatæ, & non Domini temporales, n.1.

Ius patronatus probatur præſumptionibus, & coniecturis, quando ſumus in antiquis, n.2.

Ius patronatus in antiquis probatur per famam, & per enunciatiuam, n.4.

Enunciatiua vnius inſtrumenti non inducit plenam probationem,ſed ſemiplenam, n.4. in fine.

Ius patronatus numquid cenſeatur probatum ex enunciatiua emiſſa in actu præſentationis, n.5.

Ius patronatus vbi probatum fuit alicuius Eccleſiæ, præſumitur etiam quod de eodem iure patronatus ſint Capellæ, & Beneficia in eadem Eccleſia contenta, n.6.

Ius patronatus probatur per inſcriptionem ſculptam in marmore, quando ſumus in antiquis, n.7.

Iuris patronatus antiquus ſtatus vt cenſeatur mutatus, & vt ſic ordinarius conferendi libertatem acquiſiuerit, quæ requirantur, n.8.

Ius patronatus an, & quandò vltimus ſtatus attendatur, n.9.& 10.

DECISIO CCCLXXIV.

FVit reſolutum conſtare de iure patronatus nobilium de Baſilica-Petri in beneficio,de quo agitur cum præſuppoſito, quod verſamur in iure patronatus priuatorum, cùm prædicti nobiles de Baſilica-Petri non ſint Domini temporales iſtius loci, vt etiam fuit firmatum in alia Papien. Archipresbyteratus 19.Februarij 1601. cor.bo.me.Card.Pamphilio in terminis de eiſdem nobilibus de Baſilica-Petri, vnde ceſſat præſumptio vſurpationis, & intrat probatio iuris patronatus iuxta terminos iuris communis, cùm nihil in hoc Tridentinum Concilium innouauerit,vt not.Gab.*conſ.* 192.*n.*1.*lib.*2.& Rota ſæpius dixit,& ſignanter in cauſa Tuden.Iuris patronatus 1572.cor.bo.me.Card.Lancellotto,*quæ eſt* 331.*part.2.diuerſ.*& vltimo loco in Romana iuris patronatus de Cardellis 22.Aprilis 1611. cor. D. meo Decano. 1

Probatio autem de iure communi ſufficiens videbatur in noſtro caſu ex diuerſis, quæ licèt forſan ſeparatim, & de per ſe non ſufficerent, attamen ſimul iuncta benè probare videntur iſtud ius patronatus, cùm ſimus in antiquis, in quibus per indicia, coniecturas, & præſumptiones ius patronatus probatur, vt notat Bal. *in l.cum ſuper.C.de rei vend.*Dec. *conſ.*126.*n.*3. Lambert. *de iure patr. lib.2. art.4. decimæ quæſtionis principalis,n.4.* 11.& 14.Ferret.*conſ.*293.*n.*4.Menoch. *conſ.*241.*n.*7.20.*& ſeq.* Achil. *deciſ.7.n.4.de patron.* Mohed. *deciſ.fin.n.2.& 3.eod.tit.* vt fuit ſępius in Rota firmatum. 2

Sed ſic eſt,quod in primis dantur tres præſentationes effectum ſortitæ, altera de anno 1485. & ſic antiquiſſima ante centum annos, altera de anno 1530. & tertia de anno 1554. quarum prima fuit facta ad fauorem Petri Sertorelli, qui reſignauit ad fauoré Hieronymi de Baſilica-Petri, qui Hieronymus etiam reſignauit ad fauorem Andreæ Sertorelli, per cuius obitum fuit præſentatus de dicto anno 1530. Bernardinus de Baſilica-Petri, per cuius obitum fuit præſentatus de ann.1554. Dionyſius Filiodomis,vnde apparent effectuatæ, & intrat conſilium Oldr.229.paſſim in Rota ſetuari ſolitum. Et quamuis poſt vltimam præſentationem ad fauorem Dionyſij de anno 1554.factam,non conſtet de alijs ſubſequentibus præſentationibus, veriſimile eſt iſtam vltimam duraſſe per plures annos, cùm conſtet tunc præſentatum fuiſſe inſtitutum, & poſſeſſionem beneficij adeptum, & ſic quamuis iſtæ præſentationes non appareant continuatæ per ſpatium 100. annorum, tamen vſque ad 80. videtur non poſſe negari, quin de illorum continuatione conſtet, & quod initium primæ fuerit ante centum annos, & ſic quod ſimus in antiquiſſimis ad hoc vt concurrentibus alijs infra dicendis,adſit probatio iuris patronatus. 3

In cuius corroborationem ponderatur, vna enunciatiua antiquiſſima facta dicta prima præſentatione,& non eſt dubium quin tales enunciatiuæ æquipolleant famæ ad not.per Crauet. *de antiquit.part.1, in ſolution.incip. ampliatur nunc in princ.* & per plures numeros, & iſta fama in antiquis probat ius patronatus, Bald.*vbi ſupra, & in conſ.*310.*circa fin.lib.*5. Ferret. *vbi ſupra,*Caſſad.*deciſ.2.n.4. de probat.* Put. *deciſ.*60. *in fin.& deciſ.*140.*in fin.lib.*1. Achil.*deciſ.6.de iure patr.*Mohed. *d.deciſ.fin.n.*3.Quod etſi ex not. per Crauet. *vbi ſupra n.8.* vſque ad decimum quartum enunciatiua vnius inſtrumenti tantùm non inducat plenam probationem famæ, tamen ſemiplenè probare certi iuris eſt ex ibi adductis,& hoc ſufficit in noſtro caſu inſimul cum alijs probationibus,quæ adſunt. 4

Non obſtat iſtam enunciatiuam emiſſam fuiſſe in ipſo actu præſentationis, cùm etiam eo caſu adiuuetur ex actibus ſubſequentibus, nempè præſentationibus effectum ſortitis, vt not.Put. *deciſ.149. lib.3.* Archid. *d.deciſ.7. in fin.* & fuit dictum in vna Pientina iuris patronatus 28.Ianuarij 1608.coram Domino meo Coccino. 5

Et

6 Et tandem fuit ponderatum pro maxima præſumptione, quod iſtud beneficium eſt in Eccleſia Archipresbyterali, de qua iam per duas deciſiones, coram eodem bo. mem. Cardinali Pamphilio fuit reſolutum, eſſe de iure patronatus Dominorum de Baſilica Petri. Vnde præſumitur Capellam, & beneficia in dicta Eccleſia contenta eſſe de eodem iurepatronatus, *iuxt. deciſ. 15. & 16. de iurepatr. in antiq.* & Felin. *in c. cum venerabilis num. 37. verſ. tu vide de except.* & fuit reſolutum in Bonon. Capellæ 29. Februarij 1608. coram eodem Domino Coccino.

7 Quibus accedat inſcriptio ſculpta in marmore in dicta Eccleſia de anno 1487. quæ fuit ponderata *in d. deciſ.* Papien. Archipresbyteratus, & cùm ſimus in antiquis, maximè conducit ad probationem iuriſpatronatus, iuxt. Bald. *conſ. 310. lib. 5.* Imol. *conſ. 60.* Calcan. *conſ. 99. num. 8.* Dec. *conſ. 135. in princ.* Lambert. *de iure patr. lib. 2. part. 2. art. 9.* quæſtionis principalis decimæ, cum alijs congeſtis per Menoch. *præſumpt. 59. n. 2. lib. 2.*

8 Quibus non obſtat, quæ dicuntur ex aduerſo de mutatione ſtatus huius beneficij, & acquiſitionis libertatis, cùm nec probetur tempus ad hoc requiſitum, & poteſtas conferentis, quin & voluntas tollendi ſtatum antiquum, & nouum inducendi, quibus opus eſt ad hunc effectum, Lap. *in c. cum de beneficijs in princ. de præbend. in 6.* Felin. *in c. in noſtra num. 41. de reſcript.* Selua *de benef. part. 3. quæſt. 11. n. 124.* & fuit dictum in prædicta Papien. Archipresbyteratus 1601. & in alia Peruſina S. Benueniati 13. Maij 1587. coram eodem bon. mem. Cardinali Pamphilio.

9 Quo verò, ad effectum huius dubij, an admiſſo ex ſupra dictis hoc beneficium eſſe de iure patronatus, debeat propterea reuocari, vel non collatio facta à Reuerendiſs. Epiſcopo tamquam de libero, cùm pro illo adeſſe vltimus ſtatus, qui ſolet conſiderari ad effectum validitatis collationis, *iuxt. conſ. Ferret. 132. num. 10. & ſeq.* Rot. *deciſ. 14. de iur. patr. in antiq.* Et quamuis hoc procedat concurrente bona fide, & alijs requiſitis per Calder. *conſil. 12. de iur. patron.* & ſecus ſit, ſtante mala fide, quia tunc quaſi poſſeſſio non ſuffragatur, vt per Abb. *in c. conſultationib. n. 4. eod. tit.* & fuit deciſum in cauſ. Aquinaten. Monaſterij 26. Ian. 1601. coram bo. mem. Card. Seraphino, & in Abulen. Parochialis 22. Iunij 1594. coram Illuſtriſs. Blanchetto.

Attamen cùm hic non probetur aliqua mala fides Reuerendiſſ. Epiſcopi, quin potius pro illo ſtet præſumptio bonæ fidei, cùm habeat iuris aſſiſtentiam pro ſe, nec conſtet, quod de tempore prouiſionis habuerit notitiam, quod iſtud beneficium eſſet de iure patronatus, inclinabant Domini collationem à dicto Reuerendiſſ. factam, non poſſe hoc die reuocari *iuxt. d. deciſ. 14. de iure patronatus*, & quod canonizatio iſtius iuris patronatus deſeruiat pro alijs vocationibus. Attamen cùm iſte articulus non fuerit particulariter diſcuſſus, poterit ſuper illo in particulari videri, hodierna enim diſputatio præcipuè reſpiciebat canonizationem iuris patronatus, pro qua ex ſupradictis ſic fuit reſolutum.

R. P. D. MANZANEDO.

Calaguritana Reſidentiæ de Enciſo.

Lunæ 17. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Beneficia ſimplicia Eccleſiæ data in titulum de iure communi reſidentiam requirunt. Contrarium de generali conſuetudine, niſi huic generali conſuetudini ſit derogatum per contrariam ſpecialem conſuetudinem, vel ſtatutum; & quando hæc ſpecialis conſuetudo vel ſtatutum per quod redimus ad ius commune valeat, & de materia.

SVMMARIVM.

Beneficia Eccleſiaſtica data in titulum quantumcumque ſimplicia de iure communi requirunt perſonalem reſidentiam, num. 6.

Beneficia ſimplicia ex generali conſuetudine non requirunt reſidentiam, niſi adſit contraria conſuetudo vel ſtatutum, n. 9. & ſeq.

Capitulum poteſt facere ſtatutum per quod redeatur ad ius commune, non obſtante contraria conſuetudine circa reſidentiam beneficiorum, n. 4. & 5.

Vicarius generalis Epiſcopi numquid poſſit ſine ſpeciali mandato facere ſtatutum in rebus ſpectantibus ad Eccleſiam, num. 6.

Statutum factum à beneficiatis ſine Epiſcopi licentia contra iuris communis diſpoſitionem in his, quæ reſpiciunt mutationem ſtatus Eccleſiæ, non valet, niſi fuerit à Pontifice confirmatum, n. 6.

Statutum præſumitur confirmatum à Pontifice, cuius beneplacitum fuit reſeruatum ex lapſu 30. annorum, n. 7.

Conſuetudo, cui ius commune non reſiſtit, ſpatio decem annorum inducitur, n. 8.

Beneficiati numquid iurare cogi poſſint in receptione beneficij de reſidendo perſonaliter ſic ſtatuto aut conſuetudine dictante, n. 9. & 10.

Iuramentum ſuper re licita, & concernente augmentum ſeruitij Dei, & cultus diuini ſeruandum eſt, n. 10.

Pontificis authoritas, in quolibet iuramento exceptuata cenſetur, num. 12.

Iuramentum de non petendo abſolutionem ab eo an, & quando validum ſit, n. 12. & 13.

DECISIO CCCLXXV.

FVit reſolutum pro confirmatione ſententiæ Ordinarij 1
Calaguritani, certi enim iuris eſt, quod omnia beneficia eccleſiaſtica data in titulum quantumcumque ſimplicia inſpecto iure communi, requirunt perſonalem reſidentiam, *c. Sanctorum 70. diſtinct. c. quia nonnulli, cap. relatum, c. conquerente, c. inter quatuor, c. final.* & ibi Innoc. *nu. 1.* Hoſtien. *n. 5.* Ioan. And. *n. 1.* Anan. & Cardinal. *n. 7.* Abb. *num. 3.* Butr. *n. 5.* Imol. *n. 9.* Alex. de Neu. *n. 8. de Cler. non reſid.*

Et quamuis beneficia ſimplicia ex generali conſuetudine 2
non requirant dictam reſidentiam iuxta Innoc. vbi ſupra, & Cardin. *d. n. 7. & 16.* & Imol. *d. n. 9.* & Alex. de Neu. *d. n. 8.* & Felin. *in c. dilectus il 2. n. 1. de reſcrip.* Alex. *conſ. 1. num. 2. lib. 7.* Rebuf. *in praxi in tit. de diſpenſat. de non reſid. num. 8.* Ita tamen generalis conſuetudo ceſſat, & reuertimur ad ius commune ſtanre alia ſpeciali conſuetudine, vei ſtatuto talem reſidentiam requirente, iuxta Innoc. & alios ſupra relatos *in dicto cap. final.* prædicta fuerunt firmata per Rotam in vna Calaguritana de Nauarete 20. Iunij 1598. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio tunc Rotæ Auditore.

Sed ſic eſt, quòd in noſtro caſu, & in Eccleſijs de Enci- 3
ſo adeſt prædicta ſpecialis conſuetudo de reſidentia perſonali, quin, & ſtatutum e inſdem Eccleſiæ conditum ab ann. 1474. & innouatum de anno 1548. & verum de 1585. quo expreſsè diſponitur quod beneficiati teneantur perſonaliter in dicta Eccleſia reſidere, tum adeſt conſtitutio Synodalis eiuſdem Epiſcopatus primo in ordine *ſub tit. de Cleric. non reſid.* hoc expreſsè diſponens, adeſtque prædicta ſtatuti, & conſtitutionis Synodalis obſeruatio tam ante ſtatutum quàm poſt illud conditum, de quo apparet ex proœmio dicti ſtatuti, vt dicitur illud fieri conformando ſecum iure communi, & conſtitutionibus dictæ diœceſis, & cum conſuetudine immemorabili dictarum Eccleſiarum de Enciſo. Item & probatur ex teſtibus, & pluribus actibus datis, in quibus Beneficiati recipiendi iurarunt de reſidendo iuxta formam ſtatuti, & non reſidentes fuerunt ex ea cauſa priuati ſuis beneficiis, & alij filij naturales de illis prouiſi. Ex quibus viſum fuit Dominis optimo iure prædictam ſententiam Didacum, & Conſortes ad reſidentiam perſonalem condemnaſſe, & eo maximè, quia vt eadem conſtitutio Synodalis in fine dicit, dicta beneficia ſunt ſeruitoria.

Vltra quòd prædicti ſtatuti innouatio de anno 1548. & in 4
ſui proœmio reddit rationem finalem, qua ſtatuentes moti fuerunt, nempè ad hoc, vt Dei ſeruitium, & cultus diuinus augeretur, vnde in ſic ſtatuendo, nihil aliud fecerunt, quàm declarare dictam immemorabilem conſuetudinem ſpecialem in illis Eccleſijs vigere ab antiquo, derogante prædictæ generali, & in totum circa dictam perſonalem reſidentiam voluerunt ſtare iure communi, & conſtitutionibus Synodalibus, quod cùm eſſet redire ad ius commune, & ſic contra conſuetudinem de non reſidendo, potuit optimo iure Capitulum ſtatuere, Abb. *in cap. cum omnes notab. 2. de conſtit.* & ibi Dec. *num. 3.* & Felin. *n. 7. verſic. ſed fortè in caſu iſto ab Andr. ab Exea, n. 49. verſ. 3. notat*, idem Abb.

in c. cum M. in notab. eod. tit Card. *in Clement. ne Romani quæſt. 4. de elect.* idem Dec. *conſ. 199 n 3. in fin. verſ. & ideo iſtud,* Aym. *conſ. 973. n. 4. & ſeq.* & reddunt rationem, quia per remotionem conſuetudinis de non reſidendo ſtatu Eccleſiæ, reuertit ad ius commune, de quo ſupra, & ſic ad maiorem perfectionem.

5 Vnde Domini inferebant Beneficiatos dictarum Eccleſiarum de Enciſo teneri ad perſonalem reſidentiam regulatam, tamen à prædicta conſtitutione Synodali, & à dicto ſtatuto, nempe quod non reſidens abſque legitima cauſa amittat fructus, quin & ſi perſeuerauerit, procedatur contra ipſum vſque ad priuationem, prout de iure, & quod non poſſit apponere Capellanum ſine conſenſu conbeneficiatorum.

6 Quibus non obſtat, quod dictum ſtatutum appareat à Vicario Generali de anno 1585. confirmatum, qui non habet facultatem ſtatuendi. Federic. de Sen. *conſ. 264. verſ. item authoritate Vicarij,* Rom. *in ſingul. 700.* Franc. *in c. fin. n. 5. de offic. Vicar. in 6.* præcipuè ſi ad id talis Vicarius non haberet ſpeciale mandatum, tamen nec hoc videbatur obſtare, nec alia, quæ contra iſtud ſtatutum opponebantur, nempe quod fuerit factum per beneficiatos ſine Epiſcopi licentia, & quod non potuerit ſtatuere in concernentibus mutationem ſtatus Eccleſiæ, & quod ſtatutum contineat plura contra diſpoſitionem iuris communis, ita vt nec ipſi beneficiati, nec etiam ipſe Epiſcopus potuerint circa illa ſtatuere, quia non eſt rationabile, dum tollit excuſationem non reſidentiæ prouenientem ex iuris diſpoſitione, & ſic à rationabili impedimento. Dicebatur enim quod ad omnes iſtas oppoſitiones, vnica tantùm reſponſio videbatur ſufficere, nempè quod cùm iſtud ſtatutum fuerit factum ſub beneplacito Sanctiſſimi, & quod valeat in quantùm Sanctiſſimo placuerit, per illius confirmationem ceſſant prædictæ oppoſitiones, Butr. *in d. c. cum M. n. 12 in fin.* per illum text Felin. *in d. c. cum omnes n. 9. verſ. ſufficeret tamen confirmatio Papæ.*

7 De iſta autem confirmatione apparet ex beneficio temporis, ex quo illa præſumitur nedum intra centum annos prout lapſi ſunt ab anno 1474. ſed intra 30. text iuncta gloſ. *in c. peruenit de empt. & vend.* Caſſad. qui ad hoc dicit illum text. ſingularem, & alios eiuſdem ſententiæ refert in *deciſ. 1. n. 1. de procurat.* Felin. *in c. Albericus n. 4. de teſtib.* Put. *deciſ. 365. n. 4. & 7. lib. 2.* Rota *diuerſ. 179. part. 2.* Maximè ſtante obſeruantia prædicti ſtatuti, de qua ſupra.

8 Nec etiam obſtare dicebatur, quod prædicta conſuetudo non fuerit ſpacio 40. annorum præſcripta. Quia quamuis de hoc in facto poſſit optimo iure dubitari, nihilominus etiam admiſſo, cùm in noſtro caſu non ſolum ius commune huic conſuetudini non reſiſtat, ſed potius aſſiſtat ex text. *in d. c. quia nonnulli,* cum alijs ſupra relatis, ſufficit de iure canonico decennalis poſſeſſio iuxta gloſ. *in verb. conſuetudo, in c. fin. de conſuetudine in 6.* Felin. *in c. ſtatuimus n. 5. verſ. attendendum dicit Abbas de maior. & obed.* Balb. *de præſcript. quinta part. principali q. 12. n. 2. & communiter Canoniſtæ in c. fin. de conſtit.* & fuit deductum in vna Valentina emolumentorum 1585. coram bon. mem. Lauretana, & in dicta Calaguritana de Nauarrete.

9 Minus obſtat impugnatio ſtatuti facta ratione iuramenti ad quod obligat de reſidendo perſonaliter, quaſi ad illud non debeat arctare, ex quo iura illud non introduxerunt, nec expoſcunt *arg. tex. in c. dilecti, & cap. legebatur, de maior. & obed. & c. clericos de cohabit. cleric. & mulier.* Reſpondetur enim, quod cùm hoc iuramentum non reperiatur a iure improbatum, vt notat Abb. *in c. ex parte il 2. num. 2.* & ibi Alex. de Neuo *n. 1.* videtur, quod debuerit præſtari, facit tex. *in eod. c. ex parte, & in cap. ſignificatum, de præbend.* potiſſimè quia iuramentum præſtitum in receptione Beneficiati ſuper diſpoſitis de iure communi eſt licitum, vt notat Butr. *in d. c. ex parte n. 2.* Imol. *n. 5.* & vbi notat Cardin. *n. 2.* cùm de iure teneatur reſidere, poteſt per iuramentum adſtringi.

10 Eò magis cùm in iſtis Eccleſijs adſit dicta conſuetudo, & ſtatutum, quin & dicta conſtitutio Synodalis. Tunc enim nulli dubium quin receptus ad beneficium poſſit cogi ad tale iuramentum præſtandum, vt notat Card. *d. c. ex parte il ſecondo,* & ibi Abb. *n. 2.* & de mente Doctor. tradit Alex. de Neuo *ibid n. 2.* & fuit reſolutum in prædicta Calaguritana de Nauarrete. Quæ confirmantur ex eo, quod iſtud iuramentum cadit ſuper relicta, & concernenti argumentum ſeruitij Dei, & cultus Diuini, prout in eodem ſtatuto expreſsè dicitur.

11 Et non obſtat, quòd non ſit veriſimile Papam voluiſſe ſibimet præſcribere regulam non concedendi priuilegia de non reſidendo, reſpondetur enim ex prædicta confirmatione non impediri Pontificem diſpenſare contra dictum ſtatutum, licet ad diſpenſandum difficilior redderetur, ne cultus diuinus, & ſeruitium Dei, quæ ſtatuto dederunt cauſam diminuerentur, ex qua ratione etiam poteſt præſumi Pontificem motum fuiſſe ad dictum ſtatutum confirmandum.

Nec quicquam obſtat iuramentum de non petendo illius relaxationem, nec diſpenſationem, cùm certum ſit, quoties agitur de re concernendi ad ſummum Pontificem, prout eſt diſpenſatio de non reſidendo, cenſeri in quolibet iuramento authoritas Pontificis exceptuata iuxt. text. *in c. venientes de iureiur. & in c. conſtitutus,* & ibi gloſ. *verb. iuramento,* & Abb. *n. 8.* & Imol. *n. 10* & Felin. *n. 9. & 15. de reſcrip.* Hoſt. *in d. c. ex parte il 2. n. 4. de Cleric. non reſid.* Ægid. *deciſ. 171. n. 5.* 12

Tum etiam quia iuramentum de non petendo relaxationem illius, tunc non eſſet validum, quando ex eo impediretur maius bonum, Archid. *in c. ſi aliquid 22. q. 4.* Abb. *in cap. ſi vero, n. 3.* Felin. ibi *n. 4. & 5. & in c. debitores num. 9. de iureiur.* ergo ſi tale iuramentum non impediat maius bonum, ſed potius inuitet ad maiorem perfectionem, & ad obſeruantiam iuris communis, prout eſt iſtud de perſonaliter reſidendo, ſequitur à contrario ſenſu, quod tale iuramentum erit validum, & ſeruandum. 13

Quo verò ad nullitatem oppoſitam contra dictam ſententiam ex defectu citationis ad illam, cùm poſt concluſionem in cauſa fuiſſent aliqua iura producta, & admiſſa, & ſic concluſio & citatio remaneret circumducta. Reſpondebatur, quod cùm recurſum fuiſſet ad ſignaturam pro dicta nullitate ſananda fuit reſcriptum, quod cauſa committeretur eidem Auditori Rotæ, vt ex integro illam cognoſcat, refectis per oratores expenſis arbitrio Rotæ, & omni appellatione remota, vnde cùm ex integro cauſa cognoſcenda, & decidenda committatur, videbatur de dicta nullitate non curandum. Ex quibus ita fuit reſolutum. 14

R. P. D. DAMASCENO.

Romana Saluiani de Ruſconibus.

Veneris 17. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Immiſſio in Saluiano non conceditur, poſtquam conuentus fatendo debitum ſuſcepit terminum ad ſoluendum. Item dilatio, ſeu terminus debet concedi per A. C. etiam pro debitis non habentibus obligationem Cameralem.

SVMMARIVM.

Immiſſio in Saluiano non datur contra poſſidentem ſtante confeſſione debiti, & termino ſuſcepto per ipſum ad ſoluendum, num. 1.

Debitori debet de iure concedi modica dilatio ad ſoluendum, n. 1. vbi quod iudex denegando huiuſmodi dilationem dicitur grauare.

Verbum videbitur, *importat arbitrium boni viri, n. 1.*

Limitatio debet probari per habentem contra ſe regulam, num. 2.

Saluiano agens licet principaliter dirigat iudicium contra rem ex cuius fructibus petit ſatisfieri, attamen non debetur illi principaliter res, ſed creditum, num. 2. & 3. vbi quod res debetur incidenter, & quatenus creditum non offeratur.

Saluiano conuentus offerendo creditum liberatur, n. 2.

Dilatio maior debet concedi ei qui damnum patitur ex aliena culpa, num. 3.

Dilatio ſeu terminus debet concedi etiam pro debito, non habente obligationem Cameralem, n. 4.

Iuramentum adiectum obligationi de ſoluendo operatur, vt iurans videatur ſe obligaſſe ſoluere preciſè die conuento, n. 4.

Appellatio non admittitur in iudicio Saluiano, n. 4.

A. C. non ſolet interloqui ſuper terminis ſuſceptis ad ſoluendum, n. 5.

DECISIO CCCLXXVI.

1 DOmini perſtiterunt in deciſis coram me, & in hac cauſa ſub die 28. Nouemb. proximi. Et tutiſſimum viſum fuit fundamentum, quod poſt confeſſionem debiti, & terminum ſuſceptum per Angelam ad ſoluendum non debeat dari immiſſio. Et vltra alias ponderata in deciſione ad oſtendendum quod verbum *videbitur*, de quo in Conſtitutione Pij V. ſuper Tribunali A. C. importet neceſſitatem, fuit conſideratum, quod etiam de iure communi debet concedi debitori ad ſoluendum modica dilatio. Ioan. de Anan. *in c. querenti n.* 3. Butr. *n.* 11. Imol. *num.* 7. *de offic. deleg.* Bar. *in l. ſi cum exceptione, §. quatenus, n.* 5. Bald. *n.* 5. Odofred. *col.* 2. *verſ. ſed denuo, ff. quod met. cau.* Idem Bart. *in l. in fideicommiſſis n.* 4. Bal. *n.* 7. *ff. de vſur.* Iacob. de Sancto Georg. *in l. ſi debitori n.* 19. *ff. de Iud.* & Iudex delegando huiuſmodi dilationem dicitur grauare, Rip. *in l.* 2. *n.* 20. *ff. de re iud.* Romani. *conſ.* 261 *n.* 6. *verſ. modo ſic.* Et proinde cùm verbum *videbitur* importet arbitrium boni viri, Bart. *in extrauag. ad reprimen. verb. videbitur, cum alijs in prædicta deciſ. alleg.* imò arbitrium iudicis ordinarij, *l. vir bonus, ff. iudic.* ſolui concludebatur omnino debuiſſe dari prædictum terminum, ſtante etiam notorio ſtylo A. C. in illo dando, qui ſtylus facit ius, Abb. *in c. ex literis n.* 6. *de conſtit.* Dec. *conſ.* 699. *n.* 5. Theſaur. *deciſ.* 1. *n.* 9. latè Euer. *in loco à ſtylo Curiæ n.* 1. *& per totum.*

2 Nec mouit Dominos fides aliquorum Notariorum aſſerentium non vidiſſe dari terminum, quando quis conuenitur in Saluiano. Nam præter quod non concludit in verbis, quia poteſt eſſe quod fuerit datus, & ipſi non viderint; & cùm Angela habeat regulam pro ſe, debet limitatio ex aduerſo plenè probari, Iaſ. *in l. cætera n.* 3. *&* 4. *ff. de leg.* 1. Anchar. *conſil.* 308. *n.* 3. Gemin. *conſ.* 25. *n.* 8. Rolan. *conſ.* 81. *n.* 5. *&* 6. *lib.* 1. illi Notarij ſic aſſerentes conuincuntur de mala informatione, ex quo pro parte Angelæ fuerunt dati caſus particulares, in quibus etiam conuento ex Saluiano fuit datus terminus, & dicebatur militare eamdem rationem in vtroque caſu. Nam & ſi agens Saluiano principaliter dirigat iudicium contra rem, ex cuius fructibus petit ſatisfieri, attamen non debetur illi principaliter res, ſed creditum, Rota in cauſa Rauennaten. Saluiani 20. Iunij 1607. coram R. P. D. Ludouiſio, vnde poſſeſſor offerendo dictum creditum liberatur, *l. Paulus in fin. ff. quib. mod. pign. vel hypoth.* Rolan. *conſ.* 14. *n.* 9. *&* 10. *lib.* 1. Menoch. *de adipiſc. remed.* 3. *nu.* 181. Rot. *in cauſa Senogallien. Pradij* 1583. coram Bubalo, *& in Bononien. Saluiani* 21. *Iunij* 1599. coram Illuſtriſſ. Cardin. Lancellotto.

3 Et proinde non applicantur, quæ dicuntur de actione reali, & de eo cui debetur res, quia ſi debetur res in curſu Saluiani, id eſt ſecundario & incidenter, hoc eſt quatenus creditum non offeratur, imò iſte tertius poſſeſſor, qui eſt in bona fide, & non commiſit moram in ſoluendo debito à ſe à contracto, ſicut fecit principalis debitor, eſt dignus maiori priuilegio, & ſic multò magis debet illi concedi dilatio, quàm principali debitori, cùm patiatur ob alienam culpam, *ad l. ſi fideiuſſor, §. ſi neceſſaria,* & ibi Bar. *in princ. ff. qui ſatiſd. cog.* Bald. *in l. die, §. tutor. ff. eod. tit.* Gloſ. *in l. fin. verb. generando, C. ſi tut. vel cur. interu.* Archid. *in c. peruenit. in fin.* 18. *diſtinct.* Innoc. *in c. cum inter* 1. Felin. *n.* 11. *de except.*

4 Circa aliud, quòd terminus non datur niſi pro debitis habentibus obligationem Cameralem, nec talis limitatio viſa fuit alicubi probari, & rationem eſſe potius in contrarium, quia ſi datur obligato ſtrictiori obligatione, prout eſt ille qui ſe obligauit in forma Cameræ, & contra formam iuramenti contenti in dicta obligatione, per quod iurans videtur ſe obligaſſe præciſè ſoluere die conuento, iuxta not. *per gloſ. in l. ſi pecuniam, verbo neceſſe, ff. de condict. cau. dat.* Butr. *in c. fin. n.* 4. *Ne Prælat. vices ſuas,* Alex. *conſ.* 89. *num.* 5. *lib* 7. Iaſ. *conſ.* 9. *n.* 10. *lib.* 1. Socin. *conſ.* 90. *n.* 10. *lib.* 4. Gozad. *conſ.* 24. *n.* 9. Guidop. *deciſ.* 627. quantò magis debet dari tertio, qui taliter ſe non obligauit, nec iurauit, & quod replicatur hoc ideò eſſe propter dictam exequutionem, quam trahit ſecum obligatio Cameralis, vt ſcilicet debitor habeat tempus parandi pecunias, quod non eſt neceſſarium in iudicijs ordinarijs, in quibus non proceditur per tres, & aliquando per quatuor inſtantias, fuit dictum in omnem euentum non applicari conuento iudicio Saluiani, cui non conceduntur iſtæ tres inſtantiæ, ſed denegatur appellatio, Bar. *in l.* 1. *n.* 4. *ff. de Salu. interdict.* Corn. *conſ.* 190. *n.* 2. *lib.* 3. Theſaur. *deciſ.* 175. *n.* 3. Veral. *deciſ.* 106. *par.* 3. Rot. *in cauſa Romana ſeu Amerina domus* 8. *Iunij* 1576. coram Cantuccio relata inter diuerſ. impreſ. *deciſ.* 34. *n.* 3. *part.* 2. & in Rom. Saluiani *interd.* 26. *Nouemb.* 1605. *coram R. P. D. Manzanedo.*

5 Ad aliud quod iudex non dederit terminum, ſed Angela illum ſponte ſuſceperit in actis Notarij confitendo debitum, placuit reſponſio ex notario ſtylo, quod A. C. non ſolet interloqui ſuper iſtis terminis, ſuper quo etiam fuerunt dati actus particulares in quibus ita fuit ſeruatum. Et cùm prædicta viderentur ſufficere, Domini non aggreſſi fuerunt aliud caput deciſionis, an ſcilicet exequutio fuerit exceſſiua.

ILLVSTR. ET REV. D. CARD. BONONIEN.

Fauen. Saluiani.

Lunæ 27. Februarij 1614.

ARGVMENTVM.

Donatio facta inter ſponſos, quando dicatur captatoria matrimonij, ita vt ſit nulla; & quando valeat donatio inter virum, & vxorem; & an in donatione propter nuptias, ſeu contemplatione matrimonij facta ſint ſeruandæ ſolemnitates requiſitæ à ſtatuto in donationibus.

SVMMARIVM.

Donatio captatoria matrimonij, videlicet quando vnus propter merum lucrum vult inducere aliam ad ſibi nubendum, non valet, n. 1.

Secus eſt ſi promittatur aliquid cauſa dotis, vel donationis propter nuptias, n. 1.

Donatio facta præcedentibus ſponſalibus præſumitur facta ex cauſa ſponſalium, n. 2.

Donatio propter nuptias fit propter dotem, n. 2.

Donatio propter nuptias non eſt pura, & ſimplex donatio, ſed ex cauſa oneroſa propter dotem, n. 2.

Expreſſio eius, quod tacitè ineſt, nihil operatur, n. 3.

Donatio facta inter ſponſos collata in tempus futuri matrimonij non valet, cùm tali tempore non poſſit conſiſtere donatio inter virum, & vxorem, n. 3.

Fallit, vbi donatio fuit à principio perfecta, ſed reſolubilis in caſu non ſequuti matrimonij, n. 3.

Fallit ſecundo ſtante iuramento, n. 3.

Donatio, quæ interuenit inter ſponſos, præſumitur prouenire ex ſponſalitia largitate, n. 4.

Sponſalia contracta ſub pœna, licèt non valeant, valent tamen ſtante iuramento, n. 4.

Statutum Vrbis cap. 149. *lib.* 1. *requirens ſolemnitates in donationibus, non habet locum in donatione propter nuptias, & contemplatione matrimonij facta, n.* 5.

Inſinuatio non requiritur in donatione propter nuptias, n. 5.

Donatio propter nuptias inter ſponſum, & ſponſam eſt à iure permiſſa, n. 5.

Poſitionibus criminoſis pars reſpondere non tenetur, n. 6.

Saluianum non impeditur per exceptiones requirentes altiorem indaginem, n. 7.

DECISIO CCCLXXVII.

1 LIcet multa obijcerentur contra deciſionem in hac cauſa factam die 14. Ianuarij anni præteriti, Attamen Domini cauſa pluries propoſita reſoluerunt ſtandum eſſe in deciſis rationibus de quibus in deciſione, & non obſtare in contrarium adducta. Ad illud enim quod dicitur donationem factam ab Antonio Dorotheæ tamquam captatoriam matrimonij libidinis cauſa non valere per text. *in l. ſi ita ſtipulatus, §. ſi tibi nupſero, vbi Doct. ff. de verb. obl.* Reſponſum fuit text. illum, & ſuam materiam non applicari, cùm loquatur quando vnus propter merum lucrum vult inducere alium ad ſibi nubendum, vt declarant ibi Bart. Bal. Ang. & Imol. & ante eos, *gloſ. in gloſ. magna,* qui propterea dicunt ſecus eſſe ſi detur, vel promittatur aliquid cauſa dotis, aut donationis propter nuptias, quod etiam ſentit Abb. *in c. de illis num.* 2. *circa med. de cond. appoſ.*

2 Non poteſt autem dici donatio facta hoc caſu ex mero lucro, neque ex eo Dorothea inuitata ad contrahendum

matrimonium, quia iam præceſſerant ſponſalia, quibus præcedentibus donatio eorum cauſa facta præſumitur, Bal. *in l. cum veterum num.* 1. *verſ. & tunc refert, Cod. de don. ante nupt.* Excluditur etiam cauſa merè lucratiua, quia interuenit dos, & propterea eſt donatio propter nuptias, quæ fit propter dotem, vt per Bar. *in d. §. ſi tibi nupſero ante num.* 1. Bal. *in l. cum multa num.* 13. *C. de donat. ante nup.* quæ donatio propter nuptias non eſt pura, & ſimplex donatio, Bal. *in d. l. cum multa num.* 12. ſed ex cauſa oneroſa propter dotem, Imol. *in d. §. ſi tibi nupſero in verſ. in gloſ. ſuper verbo nec raro*, & ante cum Bar. *ibidem*, quæ pariter procedunt ſi velimus hanc donationem conſiderare, vt augmentum dotis, quia ſic etiam illam appellat Antonius.

3 Neque obſtat, quòd fuerit facta mentio futurarum nuptiarum, quia cùm id tacitè ineſſet, nihil alterat, Bar. *in d. §. verſ. hoc non placet*, quatenus etiam obijcitur donationem fuiſſe collocatam in tempus futuri matrimonij, & propterea non valere, cùm tali tempore non poſſit conſiſtere donatio inter vir. & vxor. placuit Dominis reſponſio donationem fuiſſe à principio perfectam, ſed reſolubilem in caſu non ſecuti matrimonij, vt benè deducunt Informantes pro Dorothea, & quando etiam fuiſſet collata in tempus matrimonij fuiſſet valida propter iuramentum in ea appoſitum, quod validat donationem conſtante matrimonio factam ex receptiſſima Doctorum ſententia, de qua latè per Gabr. *de donat. concluſ.* 3. Clar. *in §. donatio quæſt.* 9.

4 Ad text. *in cap. Gemma, de ſponſal.* fuit reſponſum, illum loqui de pœna de qua hic non agitur, quia ſumus in donatione propter nuptias, & ſponſalitia largitate prout præſumitur donatio, quæ interuenit inter ſponſos *d. l. cum veterum*, vbi Bal. *in ſumm.* Præſertim quando fit in inſtrumento dotali, *l. cum multa, §. ſi autem donatio talis, Cod. de donat. ante nupt.* Mandel. *conſ.* 22. *num.* 7. Illuſtriſſ. Mantic. *de tacit. & ambigu. conuent. lib.* 20. *tit.* 4. *num.* 8. & quando eſſemus in terminis *d. cap. Gemma*, eſſet videndum an eius diſpoſitio procedat ſtante iuramento, quod negat ibi Alex. de Neuo *num.* 10. & latè comprobat Corn. *conſ.* 294. *lib.* 4. & tradunt alij adducti per Informantes.

5 Non obſtat, quod non fuerint ſeruatæ ſolemnitates requiſitæ in donatione ex diſpoſitione ſtatuti in *cap.* 149. *lib.* 1. quia non habet locum in donatione propter nuptias, & contemplatione matrimonij facta, vt per Surd. qui alios allegat *deciſ.* 214. *num.* 14. *cum duobus ſeqq.* Caputaq. *deciſ.* 3. & 199. *part.* 3. fuit dictum in vna Romana dotis 25. Iunij 1599. coram Illuſtriſſ. Cardinale Mellino, & ſtatutum de donationibus inſinuandis, cùm ſe reſtringat ad caſus de iure inſinuationem requirentes, non comprehendit donationem propter nuptias, quæ de iure eam non requirit, iuxta tradita per Gabr. *de donat. concluſ.* 1. *num.* 32. per Menoch. *conſ.* 261. *num.* 16. ſtatutum *cap.* 135. non prohibet, imò admittit donationes inter virum, & vxorem, ſponſum & ſponſam in caſibus in iure permiſſis. Clarum eſt autem donationem propter nuptias eſſe à iure permiſſam, *l. ſi conſtante, l. cum multa, & auth. ſed iam neceſſe, C. de donat. ante nupt. l. ex morte, & authent. hoc qualitas, C. de pact. dotal.*

6 Non facit, quod dicitur fuiſſe proceſſum in cauſa ciuili non finita criminali contra proteſtationem partis, & regulam iuris, quia cauſa criminalis iam erat finita, vt patet ex decreto Viſitæ, & adulterium prætenſum non iuſtificatur. Non eſt imputandum Dorotheæ, quod poſitionibus non reſponderit, quia cum continerent crimen, non tenebatur reſpondere, Bald. *conſ.* 326. *num.* 2. *circa med. lib.* 2. Iaſ. *in l. tranſactione finita num.* 3. *Cod. de tranſact.* Ægid. *deciſ.* 274.

Ex quibus & alijs per Informantes latiùs deductis patet reſponſio omnibus exceptionibus, quæ contra Dorotheam dantur, licet ſufficeret dicere quod requirant altiorem indaginem, ita vt non impediant immiſſionem ex Saluiano interdicto, Rip. *in Rubr. ff. de pign. num.* 19. *poſt med.* Natt. *conſ.* 532. *num.* 4. Menoch. *de adipiſc. remed.* 3. *ſub num.* 180. Surd. qui alios cumulat *conſ.* 4. *num.* 36. fuit dictum in vna Viterbien. Bonorum 17. Nouemb. 1586. coram bon. mem. Cardin. Seraphino, in vna Romana Saluiani interdicti de Columna 19. Nouembris 1599. coram Illuſtriſſ. Cardinale Lancellotto, & in vna Bononien. Dotis 8. Iunij 1603. coram bon. mem. Litta, & propterea fuit reſolutum dandam eſſe immiſſionem Dorotheæ ſolutis Equiti Pompeio ſcutis 200. quatenus non remaneat ſatiſfactus ex penſionibus domus ab anno 1609. vſque in præſentem diem, &c.

R. P. D. MANZANEDO,

Pampilonen. Iuris ſedendi,

Veneris 16. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſumas Argumentum.

SVMMARIVM.

Exiſtens in poſſeſſione ædificij videtur etiam eſſe in poſſeſſione vſus ipſius ædificij, num. 1.

Poſſeſſionem qui habet alicuius ſepulturæ, cenſetur etiam habere poſſeſſionem vſus dictæ ſepulturæ, n. 1.

Teſtes ſuper negatiua ad hoc, vt probent, quomodo debeant deponere, num. 2.

DECISIO CCCLXXVIII.

DOmini dixerunt, dandum eſſe Domino Ioanni mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione iuris ſedendi in ſcamno, de quo agitur, moti ex eo, quod cùm manutentio fuerit illi conceſſa quo ad dictum ſcamnum, *vt in deciſ. coram me* 26. Nouembris 1609. & in mandato tunc expedito, videtur quod in neceſſariam conſequentiam veniat etiam manutenendus in iure ſedendi in dicto ſcamno, prout videmus cùm quis reperitur in poſſeſſione ædificij, videtur eſſe etiam in poſſeſſione illius vſus, ad quem ædificium eſt deſtinatum, *vt in deciſ.* 222. *num.* 6. *& ſeq. part.* 1. *diuerſ.* & qui reperitur in poſſeſſione ſepulturæ, dicitur etiam eſſe in poſſeſſione illius vſus, vt fuit reſolutum in vna Abulen. ſepulturæ 20. Februarij 1611. coram Domino meo Decano, idque optima ratione ne inutilis reddatur dicta quaſi poſſeſſio ſcamni, contra diſpoſitionem *tex. in l. pen. ff. de vſu, & habit. & in l. ſi quando de leg.* 1. cùm non in alio conſiſtat vſus iſtius ſcamni, quàm in ſedendo, & ideò iſtud commodum debeat ſpectare ad poſſeſſorem. 1

Vlterius quia ex pluribus teſtibus examinatis vigore remiſſoriæ apparet de quaſi poſſeſſione Ioannis ſedendi in dicto ſcamno, ſcientibus & patientibus aduerſariis, & benè teſtificantur, quod ſederit ſolus, & quod aliud non viderint, & quod fieri non potuiſſet quin ſi alij ſediſſent, ipſi non vidiſſent, iuxta tradita per gloſ. *in §. hinc nobis in authent. de hered. & falcid.* & per gloſ. *magn. in fin. in l.* 1. *§. hoc interdicto, de itinere actuque priuat.* Roman. *conſ.* 295. *circa finem*, Alex. *conſ.* 108. *num.* 10. *lib.* 2. 2

Quibus non obſtat, dictam quaſi poſſeſſionem ſedendi eſſe attentatam, quaſi factam poſt appellationem, & inhibitionem, quia reſpondebatur quod cùm in prædicta deciſione coram me in iſta cauſa facta fuerit dictum, actum exequutionis ſententiæ Ordinarij Barbaſtren. & appoſitionem ſcamni non fuiſſe attentatum ex rationibus ibi adductis, & quaſi facta in exequutionem dictæ ſententiæ præcedentis, videtur conſequenter dictam ſeſſionem in dicto ſcamno non eſſe attentatam, cùm ſine illa appoſitio ſcamni fuiſſet eluſoria, quod magis procedere videtur, cùm in dicta ſententia narratur, quod Ioannes ſolebat ſedere ante conſtructionem Sacriſtiæ in Capella, & ſedili quod ibi habebat, & quod conſtructa Sacriſtia ipſe priuaretur ſua ſede, & ideò mandat, vt habeat vnum ſcamnum in dorſo prædictæ Capellæ, cuius rei exequutio fuit demandata Hoſpitalario Pampilonen. vnde per dictam mutationem loci non videtur Ioannes priuatus quaſi poſſeſſione ſedendi, ſed potius videtur illam continuaſſe, & qui continuat, non attentat; & eodem modo videbatur reſpondendum ad inhibitionem, quæ reliquit inhibitum in ſtatu, in quo reperitur. Vnde non affecit Ioannem, qui ex ſupradictis reperiebatur in dicta quaſi poſſeſſione ſedendi. Ex quibus ita fuit reſolutum. 3

REVER. P. D. MANZANEDO.

Bononieñ. Quaternæ.

Venerijs 23. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Debitor an teneatur ad recambia abſque aliqua interpellatione ſtante facultate conceſſa creditori recambiandi vſque ad integram ſatisfactionem, & quid ſi creditor accepit pecunias ad cambium à ſeipſo.

SVMMARIVM.

Recambia debentur creditori qui ea petit non tanquam creditor, ſed tanquam negotiorum geſtor, ſiue mandatarius actione mandati, quando in mandato fuit data facultas recambiandi toties quoties, donec eſſet ſatisfactus integrè, num. 1.

Diſpoſitio non intelligitur de primo actu, quando non conſummatur effectus in illo actu, num. 1.

Cambia vbi debentur vſque ad integralem ſatisfactionem, debentur etiam recambia, num. 1.

Perſonam duplicem repræſentare quis poteſt, videlicet mandatarij, & creditoris, num. 2. vbi de eo, qui accepit pecunias ad cambium à ſeipſo.

DECISIO CCCLXXIX.

1 FVit in hac caoſa reſolutum ſob die 22. Iunij præteriti coram Illoſtriſſimo Cardinali Lancellotto, quo ad recambia non fuiſſe neceſſariam intimationem. Cui deciſioni cùm pars DD. de Pepulis, & Maluetijs non acquieſceret, hodie ego in locum eiuſdem Illuſtriſſimi Cardinalis ſuffectus cauſam ſuper eiſdem propoſui. Et Domini indeciſis ſtandum eſſe dixerunt, moti ex eo, quod cùm iam fuerit deciſum ſub die 22. Aprilis coram eodem Illuſtriſſimo Lancellotto Pepulum, & Maluetium abſque alia interpellatione teneri ad cambia, ex eo quod Scappi non petunt hoc intereſſe tanquam creditores propter moram debitoris, ſed tanquam mandatarij actione mandati contraria iuxta notata *in deciſ. Ianuen.* 125. *num.* 2. *&* 3. Eadem ratione videtur dicendum teneri etiam ad recambia, cùm in mandato etiam illa comprehendantur ibi, *e queſto tante volte quante vi piacerà, che ne ſarete rimborſati di tutto con le ſpeſe di voſtra prouiſione, & altri cambi, che vi concorreranno*, quæ verba nonniſi in recambijs verificari poſſunt, cùm enim in principio Pepuli, & Maluetij mandatum dediſſent accipiendi ad cambium, non erat opus dare aliam facultatem cambiandi, vnde dicta facultas cambiandi, *tante volte &c.* Intelligitur de recambijs, præcipuè iunctis ſequentibus verbis, *che ne ſarete rimborſati di tutto, & d'altri cambi, che vi concorreranno*, aliàs dicta verba eſſent ſuperflua. Et Scappi non poſſent integrè ſatisfieri, ſi facultas cambiandi reſtringeretur ad vnam vicem, Dec. *conſ.* 562. *in princ.* cùm integra ſatisfactio hoc caſu conſiſtat in recambijs *deciſ. Ianuen.* 134. *num.* 4. Item & ſequeretur, quod Scappi non recambiando cogerentur ex proprijs pecunijs prima cambia ſoluere, quod non eſt credendum ipſos, qui ſunt Mercatores, acceptaſſe.

2 Quibus non obſtat prædicta procedere ſi Scappi accepiſſent pecunias ab alijs. Sed cùm illas acceperint, à ſe ipſis fuerunt effecti Creditores ipſorum mandantium, qui proptereà de hoc erant certiorandi mediante intimatione. Quia vltra quod hoc negatur in facto, dicebatur, quod cùm in mandato fuiſſet data facultas accipiendi ad cambia, etiam à ſeipſis id potuerunt facere abſque alia interpellatione, & hoc caſu repræſentabant duplicem perſonam mandatarij, ſcilicet & creditoris dantis pecunias ad cambium, quod non eſt nouum, *l. 1. ff. de off. conſul.* cum alijs adductis per Surd. *conſ.* 183. *num.* 42. *lib.* 2. Ad alia verò, quæ in contrariom placuerunt Dominis reſponſiones datæ per Informantes, & in dicta deciſione ſub 22. Aprilis.

ILLVSTRIS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Arimineñ. Fideicommiſſi.

Luna 26. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur, neque etiam ad liberos, niſi tamen conſtet de contraria voluntate teſtatoris etiam deſumpta ex coniecturis, & plures adducuntur coniecturæ pro tranſmiſſione.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur, num. 1. vbi neque etiam ad liberos.

Fallit vbi apparet de voluntate teſtatoris non ſolùm expreſſa, ſed etiam tacita ex coniecturis, n. 3. & n. 7. vbi ſine difficultate ſi ſunt plures ſimul iuncta.

Coniectura eſt quando teſtator vocauit heredes, ſeu filios ſubſtituti in vlteriori gradu, qui erat extraneus, caſu quo ipſe ſubſtitutus mortuus eſt, quia tunc credendum eſt etiam voluiſſe tranſmitti ad filios præcedentis ſubſtituti, qui erat de deſcendentibus, num. 3.

Coniectura tranſmiſſionis item eſt, quod filij fuerint poſiti in conditione, num. 4. & num. 7. Vbi quod hæc coniectura cum alijs multum operatur.

Coniectura pariter eſt, quòd aliàs teſtator antepoſuiſſet extraneum ſuis deſcendentibus, num. 4.

Item coniectura pro tranſmiſſione eſt, quod ſubſtitutio ſit iuncta cum iure accreſcendi, quia ſicut tranſmittitur ius accreſcendi, ita etiam debet tranſmitti ſubſtitutio fideicommiſſoria, num. 6. vbi maximè ſi hæc coniectura cum alijs iungatur.

Item pariter valida eſt coniectura, quòd teſtator fecerit plures gradus ſubſtitutionum, num. 7.

DECISIO CCCLXXX.

SEbaſtianus de Sebaſtianis inſtitutis in ſuo Teſtamento 1
Violante, & Liuia eiuſdem filiabus hæredibus, eas inuicem ſubſtituit quandocumque decederent ſine filijs legitimis, & naturalibus, & vtraque ſic decedente ſubſtituit Antonium Sabbatinum, poſt mortem Teſtatoris deceſſit Violantes, relictis duobus filijs, & poſteà mortua fuit Liuia nullis relictis liberis, inſtituto herede Alexandro Solerio eius marito, orta controuerſia inter filios Violantis, & Alexandrum ſuper ſucceſſione bonorum Sebaſtiani, coram Gobernatore Arimineñ. fuit lata ſententia ad fauorem Alexandri, à qua cùm fuiſſet appellatum, & cauſa appellationis mihi commiſſa dubitaui, an prædicta ſententia eſſet confirmanda, vel potius infirmanda, & informantibus tantùm Alexandro, & Cæſare de Fattanis habentibus cauſam à filijs Violantis, reſolutum fuit ad fauorem ipſorum pro infirmatione ſententiæ, & quod filij Violantis admitti debuerint ad portionem, quæ Liuiæ contigit in hæreditate Sebaſtiani per ſubſtitutionem fideicommiſſoriam ex perſona matris iure tranſmiſſionis, licèt enim ius fideicommiſſi conditionalis non tranſmittatur ad hæredes, *l. vnic. §. ſin autem ſub conditione, C. de caduc. tollen. l. ſi ex plurib. in fin. verſ. alia cauſa, ff. de ſu. & legit. l. ſi ita legatum, §. illi ſi volet, ff. de leg.* 1. ita vt neque etiam ad liberos tranſmittatur, Gloſſ. & Doct. *in l. vnic. C. de his qui ante apert. tab.* Bart. *in l.* 1. *ſub n.* 8. *verſ. alia gloſſ. ponit. ff. de leg.* 1. cum cumolatis per Gabr. *de hered. inſt. concl.* 2. *num.* 10. Et dixit Rota in vna Ciuitateñ. Bonorum 13. Iunij 1590. & 14. Ianuarij 1591. coram I. C. Mantica, & in vna Ciuitatis Caſtelli fideicommiſſi 24. Maij 1612. coram me.

Attamen id non procedit quoties apparet de voluntate 2
teſtatoris, non ſolùm expreſſa, ſed etiam tacita ex coniecturis, Bald. *in d. l. vnica ſub num.* 5. *verſ. niſi concurrentib.* Bald. & ibi etiam Corn. *circa finem, C. de his qui ante apert. tab.* latiſſimè Gabr. *d. concl.* 2. *num.* 15. Caputaq. *deciſ.* 21. *in princip. part.* 2. fuit dictum in præallegata Ciuitatis Caſtelli fideicommiſſi. Cùm regulariter in omnibus difficultatibus fidei-

deicommiſſorum, tum verò vel maximè in tranſmiſſionis materia, ſemper præferenda eſt voluntas teſtatoris, quæ facit de intranſmiſſibili tranſmiſſibile, & è contra, vt latè per Taneh. *in l. hæredes mei, §. cùm ita num.* 195 *ff. ad Tre-*
3 *bell. in* 1. *ed.* 3. Placuerunt tamen Dominis coniecturæ deductæ per Informantes, & prius per Rimin. iun. *conſ.* 476. qui in hac cauſa conſuluit, & in primis illa, quod teſtator poſt mortem Violantis, & Liuiæ ſubſtituit Antonium extraneum ſi extaret, ſin minus Antonij hæredes, vocando enim hæredes Antonij ipſo non extante, multò veriſimilius eſt, quod voluerit etiam admitti hæredes filiarum, quando illi non extarent tempore purificati fideicommiſſi, vt per Rimin. iun. *ibi num.* 52. & per Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 11. *tit.* 20. *n.* 20. prout etiam dicendum eſſet, quando vocaſſet filios Antonij, Ruin. *conſ.* 79. *num.* 13. *verſ. ſed præmiſſis lib.* 3. Aym. *conſ.* 62. *num.* 10. Curt. iun. *conſ.* 16. *num.* 7. Caſſ. 62. *num.* 23. *verſ. Item ex verbis*.

4 Altera coniectura oritur ex eo, quod filij Violantis fuerunt poſiti in conditione, ex tali enim commemoratione colligitur affectio teſtatoris, & voluntas tranſmiſſionis fideicommiſſi conditionalis, vt poſt plures quos congerit tradit Aym. *conſ.* 776. *num.* 13. latè Gabr. *de hæredib. inſtit. concluſ.* 2. *num.* 35. plures etiam cumulat Honded. *conſ.* 70. *nu.* 33. *lib.* 1. & tradit Rimin. iun. *d. conſ.* 476. *num.* 15. *cum alijs pluribus adductis per informantes.* Et licèt hæc coniectura per ſe ſola conſiderata non careat multis contradictionibus, attamen negari non poteſt, quin in concurſu cum alijs operetur, vt per Illuſtriſs. Mantic. *vbi ſuprà num.* 16.

5 Accedit altera coniectura deducta ex eo, quod decedentibus Violante, & Liuia ſine filijs, ſubſtituit Antonium extraneum, quam coniecturam, ad effectum tranſmiſſionis fideicommiſſi propter abſurdum, quod teſtator videretur antepoſuiſſe extraneum ſuis deſcendentibus, conſiderarunt Soccin. *in l. hæredes mei, §. cum ita num.* 13. *ff. ad Trebell.* Ruin. *conſ.* 178. *num.* 2. *lib.* 1. Pariſ. *conſ.* 78. *num.* 3. *lib.* 2. Alex. *de communi in l. ſi pater nu.* 3. *ff. de vulg.* Ill. Mantica, *vbi ſuprà num.* 21. *cum alijs adductis per informantes*. Nec facit, quod Doctores prædicti loquantur, vbi agitur de excludendo ſubſtituto, quia multò magis procedere debet, quando agitur de excluſione extranei, imò teſtatori incogniti.

6 Concurrit etiam quod ſubſtitutio eſt vnita cum iure accreſcendi, quo caſu ſicut tranſmittitur ius accreſcendi, ita etiam ſubſtitutio fideicommiſſaria, Bart. *in l. vnic. §. ſin autem ſub conditione, C. de caduc. tollen.* Pariſ. *conſ.* 50. *num.* 30. *lib.* 3. Cæphal. qui alios allegat, & de communi teſtatur *conſ.* 16. *num.* 45. quam etiam magis communem dicunt Burſatt. *conſ.* 71. *ſub n.* 15. Rimin. iun. *d. conſ.* 476. *n.* 38. *cum multis ſeqq.* Menoch. *conſ.* 95. *num.* 111. Honded. *conſ.* 70. *n.* 40. *& ſeqq. lib.* 1. Alex. *de ſubſt. par.* 4. *cap.* 14. *num.* 8. & quando hæc coniectura difficultatem haberet propter contradictores, negari tamen non poteſt quin iuncta cum alijs multùm conferat ad deducendam tranſmiſſionem, vt dicit Aym. *conſ.* 568. *num.* 2. *verſ. alia coniectura in fine, & conſ.* 776. *poſt medium*.

7 Conſiderabant etiam Domini, quod teſtator fecit plures gradus ſubſtitutionum, prout conſiderant Doctores pro coniectura tranſmiſſionis fideicommiſſi, Cort. iun. *conſ.* 16. *num.* 7. *verſ. Confirmo,* Grat. *conſ.* 101. *num.* 4. *lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 77. *num.* 21. *lib.* 2. Gabr. *d. concl.* 2. *num.* 33. Rimin. iun. *in d. conſ. num.* 27. *& ſeqq.* & frequentiore calculo receptum dicit Cæph. *concl.* 252. *ſub num.* 17. *verſ. & idem oſtendi*, quam coniecturam etiam ſequitur Aym. *conſ.* 663. *ſub num.* 6. *verſ. ſecunda coniectura*, & comprobat, quia cùm admitti ſoleat, vt poſiti in conditione cenſeantur vocati, fortiùs debet admitti ad effectum tranſmiſſionis, quæ faciliùs datur, quàm vocatio, vt latè per ipſum, & iſto caſu ſuffragari debet, quia filij Violantis in ſingulis ſubſtitutionibus fuerunt poſiti in conditione, vt per Ill. Manticam *dict. lib.* 11. *tit.* 20. *ſub num.* 24. ſecundùm vltimam editionem, qui refert ita fuiſſe dictum per Dominos in vna Ciuitaten. Bonorum 14. Ianuarij 1591. coram ipſo, & quia iſta coniectura non eſt ſola, vt per eundem ibi: Quæ coniecturæ quando ſingulariter conſideratæ reciperent difficultatem, attamen ſimul iunctæ, & in vnum collectæ ſufficere debent pro tranſmiſſione, Pariſ. *conſ.* 66. *num.* 79. *lib.* 3. Mantic. *vbi ſuprà num.* 16. *ad fin.* & propterea fuit reſolutum pro tranſmiſſione fideicommiſſi ad filios Violantis, & pro infirmatione ſententiæ extra Rotam.

R. P. D. PAMPHILIO.

Romana Dotis de Ballis.

Lunæ 26. Maij 1612.

A R G V M E N T V M.

Pactum factum à ſocero cum genero poſt dotis conſtitutionem ante matrimonium ſequutum de dote reſtituenda caſu quo filia moriatur ſine filijs, valet ſaltem in eo quod legitimam excedit.

S V M M A R I V M.

Iniuſtitia ſententiæ eſt cauſa ſufficiens reſtitutionis in integrum pro dotis reſtitutione, num. 1.

Iniuſtitia ſententiæ etiam ſi non ſit notoria, eſt ſufficiens cauſa reſtitutionis in integrum pro reſtitutione dotis, n. 1.

Iudex non poteſt ferre ſententiam contra formam pacti conuenti à iure approbati, num. 2.

Pactum reſtitutionis dotis, poſt dotem conſtitutam appoſitum, ante matrimonium tamen valet, num. 3.

Pactum reſtitutionis dotis poteſt etiam apponi in inſtrumento traditionis poſſeſſionis, num. 3.

Maritus poſt dotis conſtitutionem ſaltem in ſui præiudicium poteſt facere nouam conuentionem, num. 3.

Dos ex ſtatuto Vrbis ſuccedit loco legitimæ, num. 4.

Legitima debet dari libera, & ab ea deduci omne onus, num. 4.

Pactum de dote reſtituenda factum, ex quo dos ſuccedit loco legitimæ, ſaltem valebit pro eo, quod dos eſt vltra legitimam, num. 4.

DECISIO CCCLXXXI.

PRo Angelo informante dixerunt Domini conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum ex iniuſtitia ſententiarum, quæ eſt ſufficiens pro reſtitutione, Rot. *dec.* 1. *de reſt. in integr. in nou. & dec.* 5. *eod. tit. in antiq.* Mohed. *dec.* 78. *in fin.* Caput. *dec.* 94. *par.* 3. fuit aliàs ſæpè in Rota reſolutum, etiamſi iniuſtitia non ſit notoria, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 10. *num.* 12. *de re iud.* & fuit dictum in cauſa Auximana dotis 14. Martij 1575. coram bon. mem. Card. Seraphino. 1

Iniuſtitia autem dd. ſententiarum clara colligitur ex pacto, quod Michael pater decedente Iulia eius filia ſine filijs legitimis, & naturalibus, ſibi ſuiſque hæredibus dotis reſtitutionem ſtipulatus fuit, qui caſus cùm euenerit, non potuit iudex abſoluere Ludouicum maritum à reſtitutione huius dotis, quæ ad Angelum hæredem Michaelis reuerti debebat vigore dicti pacti à iure approbati, per text. *in l. quoties, ff. ſolut. matrim.* & tradit Cum. *conſ.* 125. *num.* 2. *verſ. vnde ſi pater*. 2

Nec obſtare, quod pactum fuerit appoſitum poſt dotis conſtitutionem in inſtrumento traditionis poſſeſſionis factæ marito, quia fuit dictum quod ante ſequutum matrimonium huiuſmodi pactum poteſt validè apponi etiam ex interuallo poſt dotis conſtitutionem, *d. l. quoties in fin. ff. ſol. matrim.* Bald. *in l. legem quam num.* 2. *verſ. alia lex dicit, C. de pact.* Doct. *in l. poſt dotem,* vbi Bolog. *num.* 41. *ff. ſol. matr.* Butrig. *in tract. de dot. num.* 6. Odofr. *de dot. reſt. num.* 5. & in terminis, quod poſſit apponi in inſtrumento traditionis poſſeſſionis, tradit Bart. *in d. l. quoties in Summario, ff. ſol. matrim.* maximè quod iſtud pactum fuit appoſitum de conſenſu ipſius Ludouici mariti, qui etiam poſt dotis conſtitutionem ſaltem ad ſui præiudicium potuit facere nouam conuentionem, ex trad. per Doct. *in l. poſt dotem,* vbi Bart. *n.* 7. *verſ. ſi ſcientem,* & Iaſ. *num.* 29. *verſ. contra iſtam lecturam, ff. ſol. matr.* Campeg. *in tract. de dot. in* 3. *par. qu.* 138. 3

Minùs obſtare, quod ſtante ſtatuto Vrbis excluſiuo, fœminarum dos ſuccedat loco legitimæ, à quo omne onus reijcitur, *l. quoniam in priorib.* vbi Doct. *C. de inoffic. teſt.* & quod propterea Iulia de ea potuerit teſtari ad fauorem mariti, quia fuit dictum, quod quicquid ſit in terminis ſtatuti vrbis, an dos ſuccedat loco legitimæ ſaltem huiuſmodi pactum ſuſtinetur in eo quod excedit legitimam, ex *l. fin. §. filia,* vbi Bart. Bald. & Caſtr. *ff. de leg.* 2. Cagn. *in l. final.* 4

num.

num.102. verſ.quando autem mulier, C. de pact. idem Caſtr. *conſ.59.num.1.par.2.ad finem, verſ.ſi verò per ſtatutum lib.1.*

2 Quod autem in caſu iſto domus cum apotheca Iuliæ in dotem data fuerit vltra legitimam, optimè deducebatur ex calculo dato per Informantes, cum quo Domini tranſiecrunt, & ita deciſum.

R. P. D. CAVALERIO.

Theatina Iuriſdictionis.

Lunæ 26. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Manutentio quando ex ſola aſsiſtentia iuris communis ſit danda Epiſcopo, quo ad cognitionem cauſarum ciuilium, & criminalium, & ius conferendi contra prætendentem exemptionem, & exiſtentem in quaſi poſſeſſione exemptionis.

SVMMARIVM.

Manuteneri debet Epiſcopus quo ad cognitionem cauſarum ciuilium, & criminalium, & quo ad ius conferendi ex aſſiſtentia iuris communis, num.1.

Fallit, vbi Epiſcopus ſoli aſſiſtentia iuris communis inniteretur, nec alios haberet actus comprobantes ſuam poſſeſſionem, num 4.

Fallit ſecundo, quando aſſiſtentia eſt offuſcata actibus contrarijs, n. 5. Vbi niſi cum ea concurrant actus poſſeſſorij.

Declara, quod ſi actus contrarij ſint turbidi, interim donec probentur, debet concedi manutentio Epiſcopo, num.6.

Epiſcopus habet fundatam intentionem de iure communi, quo ad ius conferendi, num. 1.

Epiſcopus habet fundatam intentionem de iure communi, quo ad iuriſdictionem cognoſcendi cauſas criminales, & ciuiles, num. 1.

Scriptura carens ſigno, die, ac ſubſcriptione Notarij non probat, num.2.

Archiuum non dat robur ſcripturæ informi, num. 2.

Epiſcopus abſque Capitulo non poteſt iura ſuæ Eccleſiæ donare, vel exemptionem concedere, num.3.

Capituli conſenſus vbi requiritur, debet præſtare collegialiter, & Capitulo ad id legitime congregato, num. 3.

DECISIO CCCLXXXII.

1 ROta cenſuit dandum eſſe mandatum de manutenendo D. Archiepiſcopo Theatino contra Abbatem Caramanici, quo ad cognitionem cauſarum criminalium, & ciuilium, & quo ad ius conferendi, cùm Archiepiſcopus habeat intentionem fundatam in aſſiſtentia iuris communis, quo ad ius conferendi, *vt in c.Omnes Baſilicæ,* 16.q.7. cum allegatis per Siluan. *de benef. par.2. qu.22. num.41.* & quoad iuriſdictionem cognoſcendi cauſas criminales, & ciuiles, *in cap.Cùm perſonæ, de priuil.in 6. cum Epiſcop. de offic. ord. in 6,* & in diſpoſitione S. Concil. Trid. *ſeſſ. 24. cap, 20.* & fuit dictum in Veronen. Iuriſdictionis 18. Martij 1596. coram bon.mem.Illuſtriſs.Pamphilio.

2 Nec viſa fuit obſtare prætenſa quaſi poſſeſſio per Abbatem allegata, quia non benè probatur; nam teſtes prætérquamquod non ſunt in actis, non apparet quomodo, & coram quo fuerint examinati. Inſuper dicebatur, ſolam quaſi poſſeſſionem prætendentis exemptionem non impedire, quominus ordinatius ſuam exerceat iuriſdictionem, *d.c.Cùm perſonæ,* vbi Franc, etiam alij, & licet pro parte Abbatis exhibeatur quoddam priuilegium antiquum exemptionis conceſſæ de anno 1594. per ordinarium Theatinum, tamen pluriſariam reſpondebatur, nempè illud eſſe folium volans, & ſcripturam informem, cùm ſit ſumptum de ſumpto carens ſubſcriptione, & ſigillo Archiepiſcopi, & ſubſcriptione Notarij, & die conceſſionis, ad notata per Bart. & alios *in auth. ad hæc, C.de fid. inſtr.* Put. *dec.136.num.2.lib.* 3. Capyc. *dec.104.par.2.* nec Domini putabant referre, quod talis ſcriptura eſſet ſumpta ex Archiuo, nam tale Archiuum negabatur, & Archiuum non dat robur ſcripturæ ita informi, Caputaq. *deciſ. 14. n. 3. part. 1.*

Sed quatenus igitur hoc priuilegium eſſet in forma 3
probanti, Domini dicebant non releuare, neque ſuffragari ad effectum, de quo agitur, quia ſolus Epiſcopus ſine Capitulo non poteſt iura Eccleſiæ ſuæ donare, nec potuit talem exemptionem concedere, *cap.Cùm nos, & cap.Tua de his, quæ fiunt à Prælatis, cap.Paſtoralis in fin. verſ.* nam cùm in tali exemptione, & conſenſus Capituli non videbatur probari ex ſubſcriptionibus aliquorum Canonicorum, quia non apparebat interueniſſe conſenſum ipſorum collegialiter, & Capitulo ad illud legitimè congregato, ad tradita per Innoc. *in cap.eam te n.9. de reſcr.* Federic.de Sen. *conſ.91. nu. 5.* & proptereà Domini dicebant talem ſcripturam informem, & patientem tot exceptiones non poſſe probare titulum ſufficientem ad præſcribendum, vt *in d. c. Cùm perſonæ, §. vlt.*

Prætereà illud, quod dicebatur non dari manutentio- 4
nem Epiſcopo contra allegantem titulum, & præſcriptionem, intelligitur, quando Epiſcopus ſoli aſſiſtentiæ iuris communis inniteretur, quod non fuit viſum procedere in hoc caſu, in quo Archiepiſcopus pro parte ſua oſtendit plures actus ſuæ poſſeſſionis, & etiam ſententiam latam de anno 1596. in qua dicitur cauſas criminales, & matrimoniales ſpectaſſe, & ſpectare ad Archiepiſcopum Theatinum, & ſuper illis plenam iuriſdictionem habuiſſe, & habere, & ſuper Abbatia Sanctæ Mariæ, & alijs Eccleſijs Caramanici tam ſuper Abbatia, quàm alijs Presbyteris Clericis, & laicis.

Prout etiam tollebatur, quod dici ſolet, aſſiſtentiam 5
non dare manutentionem, quando eſt offuſcata actibus contrarijs, quia id procedit, quando eſt ſola, ſecus ſi cum ea concurrant actus poſſeſſorij, tunc enim Ordinarius eſt manutenendus, qui eſt in poſſeſſione propter aſſiſtentiam, quam habet, vltra dictos actus, licèt inferior ſit, & oſtendat actus contrarios.

Quare cùm plura opponerentur contra probationes Ab- 6
batis, quæ egent diſcuſſione in progreſſu cauſæ, interim Domini non cenſuerunt poſſe denegari manutentionem D. Archiepiſcopo, vt fuit dictum in Baren. Iuriſdictionis 1. Februarij 1610. coram R.P.D. meo Coccino, & dicta Veronen. ſupra allegata. Et ita deciſum fuit.

R. P. D. DAMASCENO.

Barchinonen. Parochialis.

Lunæ 26. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Lis ſuper beneficio, an finiatur per ceſſionem; & quid ad effectum, vt Ordinarius conferre valeat, vel ne; & quando per ceſsationem à lite ſpatio decennij lis dicatur deſerta.

SVMMARIVM.

Lis ſuper beneficio non finitur per ceſſionem vnius ex litigantibus, n. 1. Vbi maximè ſi cedens ſit in poſſeſſione, quia tunc nedum titulus reſignatarij remanet litigioſus, ſed etiam poſſeſſio.

Dic id non procedere ad effectum, vt ordinarius non poſſit conferre, num. 2. & 5.

Fallit quando is, cuius ius ordinarius conferre intendit, habet cauſam à collitigante, num.5.

Lis dicitur deſerta per ceſſationem à lite per decennium, & minori temporis ſpatio, ſi adſint coniecturæ pro deſertione, num. 2. & 3. vbi quod quando non eſt lapſum decennium, requiruntur actus poſitiui, & num.4. vbi examinantur quædam coniecturæ.

Dic procedere, ſi ex actis appareat de non iure deſerentis litem, aliàs ſecus, num.3.

Permutans beneficium amittit omne ius, quod habebat ſuper beneficio permutato, num.2.

Deſertio appellationis dicitur renunciatio proprij iuris, n.3.

Denunciatio proprij iuris non præſumitur, niſi coniecturæ ſint vrgentes, num.3.

Beneficium primum non tenetur quis dimittere, donec habeat pacificam poſſeſſionem ſecundi incompatibilis, num.4.

DECISIO CCCLXXXIII.

1 DOmini perſtiterunt in deciſis coram me die 1. Februarij proximè præteriti, rationibus, de quibus in deciſione deſuper exteoſa, Ad illud, quod non probetur lis de tempore mortis Valentini vltimi Parochialis, de qua agitur, poſſeſſoris, fuit reſponſum, imò probari, quia lis, quæ pendebat inter Ioannem Caluum, qui reſignauit Valentiuo ex vna, & Iacobum modò aduerſariom Petri ex altera traoſiuit in prædictum Valentinum, etenim lis non finitur per ceſſionem vnius litigantibus, Put. *deciſ.* 80. *num.* 2. *lib.* 3. Rota in cauſa Concheñ. Archipresbyteratus 27. Februarij 1589. coram Illuſtriſſimo Blanchetto, maximè, quando reſignans, vt in propoſito, erat in poſſeſſione, quo caſu nedum titulus reſignatarij remanet litigioſus, ſed etiam poſſeſſio, vt latiùs fuit dictum in deciſ. in hac cauſa facta coram R. P. D. Coccino per *deciſ. Mohed.* 8. *vt lit. pend.*

2 Non obſtat, quod quicquid ſit quo ad alios effectus, ad effectum, vt teneat collatio ordinarij facta Petro poſt mortem Valentini, ſufficiat, quod Iacobus ante mortem prædicti Valentini habuerit litem pro deſerta, gloſs. *in Clem.* 1. §. *ſi vero, verb. proſequatur, vt lit. pendent.* Milis *in repert. verb lit. penden. quo ad litigantem, verſ. ad Ordinarium cum alijs allegatis*, & lis poſſit dici deſerta oedum per ceſſationem à lite per decennium, iuxta *deciſ. Put.* 15. *vt lit. pend.* Verùm etiam minoris temporis ſpatio, ſi aliàs adſint coniecturæ pro deſertione, vt in Concheñ. Archipresbyteratus 27. Februarij 1599. coram Illuſtriſſimo Piatto, & coniecturæ non deſint in hoc caſu ex eo, quod Iacobus non appellauit à mandato de manutenendo conceſſo Ioanni Caluo, ſicut per tres anteriores annos non moleſtauerat dictum Ioannem Caluum, & inſuper retinuit penes ſe beneficia, quæ prius permutauerat cum dicto Ioanne Caluo occaſione Parochialis, de qua agitur, quod facere non poterat ſtante validitate permutationis, quia ſuper illis amiſerat omne ius, Biſignet. *deciſ.* 3. *de rer. permut.*

3 Quia Domini admittebant concluſiones, de quibus ſupra, quod ſtante deſertione Ordinarius non ſit impeditus conferre, & quod minoris temporis ſpatio, quam decennij poſſit ſtantibus coniecturis dici deſerta lis, ſi tamen concurrat, quod ex actis appareat de non iure deſerentis litem, cùm alias nec lapſus decenoij ſufficiat, vt per Achill. *deciſ.* 3. *vt lit. pend.* Put. *deciſ.* 15. *eod. tit.* latè Lancellot. *de attentat. par.* 2. *cap.* 4. *in præfat. num.* 326. *cum plurib. ſeqq.* ſed in propoſito negabatur conſtare de non iure Iacobi ex ijs, quæ fuerunt deducta in dict. deciſ. coram D. meo Coccino facta, & vlteriùs dicebatur coniecturas non eſſe ſufficientes pro deſertione, præmittendo, quod cùm illa ſit ſpecies renunciarionis proprio iuri, contra quam ſtat præſumptio, *l. cum de indebito, ff. de probat.* requiruntur coniecturæ admodum vrgentes, Crauett. *conſ.* 747. *num.* 17. *verſ.* 3. *reſpondetur*, Dec. *conſ.* 21. *num.* 76. *lib.* 1. & præcipuè, quando non eſt lapſum decennium, deſiderantur actus poſitiui, vt per Achill. *deciſ.* 7. *num.* 4. *vt lit. pend.*

4 Quod autem Iacobus non appellauerit à mandato de manutenendo conceſſo Ioanni Caluo, nihil eſt, quia potuit agnoſcere bonam fidem in poſseſſorio, non propterea dimittendo animum proſequendi litem in petitorio, quod non contradixerit reſignationi factæ ad fauorem Valentini, non obſtat, quia ſciebat, ius ſuum ſaluum fore, quod per tres annos non moleſtauerit Ioannem Caluum, & per quinque Valentinum, non nocet, cùm alia requiratur ſaltem lapſus decem annorum, & quod ex actis conſtet de non iure deſiſtentis à lite, vt patet ex ſupra allegatis, & notum eſt homines, vel propter deficientiam pecuniarum, vel occupationes per aliquod tempus dimittere lites, quod non propterea deponunt animum aliquando proſequendi ius ſuum ad illud, quod Iacobus retinuerit penes ſe beneficia permutata, fuit dictum, quod cùm Ioannes Caluus recuſaret tradere parochialem, non tenebatur Iacobus gratis dimittere ſua beneficia, ſed illa poterat retinere penes ſe, donec videretur quemnam exitum habitura eſſet lis, ſicut dicimus de primo beneficio, quod non tenetur quis dimittere, donec habeat pacificam poſseſſiooem ſecundi incompatibilis cum illo, *cap. Licet Epiſcopus*, & ibi Franc. *num.* 4. Gemin. *num.* 2. *de præbend. in* 6. Gemin. *conſ.* 78. *nu.* 3. *&* 4. Imol. *in Clem. gratia num.* 4. *de reſcript.* Rota in cauſa Tiraſoneñ. Canonicatus 9. Ianuarij 1598. coram bon. mem. Cardinale Seraphino.

Circa illud, quòd cùm Valentinus non fuerit moleſtatus a Iacobo, non fuit prohibitus Ordinarius propter litem, quæ erat inter Ioannem Caluum ex vna, & Iacobum ex altera, conferre ius, quod vacabat ex perſona Valentini, per *conſ.* Oldrad. *conſ.* 299. *nu.* 5. Mohed. *deciſ.* 8. *vt lit. pendent.* Gomez. *de triennal. quæſt.* 41. reſponſio patet ex ſupradictis, & ex prædicta deciſione in hac cauſa facta coram R. P. D. Coccino, nempe concluſionem non habere locum quando iſte, cuius ius intendit conferre Ordinarius, habet cauſam, à collitigante. Nam lis, quæ erat cum collitigante, tranſit in iſtam, Vnde eſt idem, ac ſi Iacobus cœpiſſet litem cum Valentino, & ius, quod intendit conferre Ordinarius, eſt illud ſuper quo lis pendebat inter Ioannem Caluum ex vna, & Iacobum ex altera, & ſi Ordinarius illud conferret, impediret ſe de iure litigioſo, vel eſſet quaſi ferre ſententiam ſuper iure non ſuperſtitis, quod non licet Ordinario, vt benè per Oldrad. *d. conſ.* 299. *n.* 5. *verſ. aut impetrat*, & ita concluſum. 5

ILLVSTRIS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Bononieñ. Fideicommiſſi de Mazzolis.

Veneris 30. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum non poteſt impugnari per eum qui obtinuit illud canonizari in alio iudicio etiam contra diuerſas perſonas. Item reus non poteſt excipere contraria, quando ſuper exceptione obtinuit; & plura alia deducuntur prout in Summario.

SVMMARIVM.

Caſtrum eſt quod diuerſum à iuriſdictione Caſtri, n. 1.
Teſtamentum ex quo quis commodum ſentit, impugnare non poteſt, num. 2.
Fideicommiſſum etiam ſuper re heredis fieri poteſt, n. 2.
Fideicommiſſum impugnare non poteſt qui obtinuit illud canonizari per ſententiam, n. 2. *&* 3. *etiam ſi ſit canonizatum in alio iudicio aduerſus aliam perſonam.*
Ratificatio iudicij facti per procuratorem inducitur ex petitione exequutionis facta per principalem, n. 3.
Reſeruatio iuris quod non competit, nihil operatur, n. 4.
Reus poteſt excipere diuerſa, & contraria, niſi tamen ſuper exceptione obtinuerit, n. 5.
Diuiſio non præſumitur ex longi temporis poſſeſſione, n. 6.
Diuiſio non præſumitur vbi ſubeſt inæqualitas, n. 6.

DECISIO CCCLXXXIV.

REſolutum dandum eſſe mandatum de immittendo Co. 1
Franc. & fratribus de Rainutiis ſuper Caſtro Sancti Martini in Souerzano, nam quod dictum Caſtrum ſit ſubiectum fideicommiſſo Melchioris ſenioris, non poſſunt negari Comites de Mangiolis aduerſarij, nec quo ad factum, quia expreſsè legitur ſubiectio dicti Caſtri in teſtamento Melchioris. Nec facit quod dicitur fideicommiſſum poſſe verificari in iuriſdictione quam Melchior emerat à Leone X. quia Caſtrum eſt quod diuerſum a iuriſdictione, ex trad. per Menoch. *præſumpt.* 97. *n.* 1. *& plurib. ſeqq. lib.* 3. Præſertim quia ſubijcit ius Comitatus Caſtri, & Terræ S. Martini, ex quo patet quod ponit Caſtrum vti diuerſum a Terra, & Comitatu S. Martini.

Nec etiam id poſſunt negare quo ad effectum iuris, cùm 2
ipſi commodum ſenſerint ex teſtamento Melchioris *ad l. cum à matre, C. de rei vend. l. ſi ab eod. C. de lib. cauſ. & l. ex qua perſona, ff. de regul. iur.* Et propterea fruſtra obijcitur Caſtrum prædictum fuiſſe prius ſubiectum fideicommiſſo, & quando fuiſſent vocati, & Caſtrum ad ipſos ſpectaret vigore diſpoſitionis Bart. Potuiſſet nihilominus Melchior dicto Caſtro nouum fideicommiſſi vinculum adiicere in præiudicium ipſorum, qui vt dictum eſt, ſunt vocati in teſtamento Melchioris, *l. vnum ex familia, §. ſi rem ſuam, ff.*

de

de legat. 2. §. non ſolum inſt. de leg. Rip. *in l. filiusfam. §. Diui, num. 54. ff. de leg. 1.* Abb. *conſ. 57. num. 51.* Surd. *dec. 15. num. 23.* Et tantò minus poſſunt prædicta negare, quia ipſi obtinuerunt in Rota per ſententiam, & rem iudicatam canonizari fideicommiſſum, de quo agitur, Roman. *conſ. 374. ſub num. 9. verſ. An inſtantia*, & alij per Gabr. *de reg. iur. concl. 1. num. 44. & 47.* quos ſequuta eſt Rota in Romana de Mutis 17. Maij 1604. coram R. P. D. meo Sacrato.

3 Nec ſubſiſtit, quod exaduerſo dicitur hoc procedere inter eaſdem perſonas, quia Rota, & alij expreſsè loquuntur in iudicio alio aduerſus perſonam aliam. Nec etiam obſtat, quod dicitur illud fuiſſe geſtum per Procuratores, qui non potuerunt præiudicare Comitibus de Mangiolis, quia ipſi petendo, & obtinendo exequutionem illius iudicij, omnia ratificarunt.

4 Nec facit, quod exequutio fuerit obtenta cum præſeruatione iurium, quia ipſi non habebant ius quod præſeruaretur, cùm non eſſent vocati fideicommiſſo Bartholomæi, & quia habuerunt bona vti habentes cauſam ab hęredibus Melchioris, qui fecit fideicommiſſum, & videtur implicare contrarietatem, ſeu incompatibilitatem, quod petant exequutionem rei iudicatæ, & nolint effectum dictæ rei iudicatæ ſibi facere præiudicium quo ad alios, cùm enim hoc non pendeat à poteſtate ipſorum, reſeruatio nihil operari potuit.

5 Nec applicatur, quod quis poſſit excipere diuerſa, & contraria, quia vltra quod non procedit quando ſuper exceptione obtinuit, DD. Mangioli in alio iudicio proceſſerunt per viam actionis, non autem excipiendo, quod Comites Rannutij deſcendent à filijs filiarum, probatur ex inſtrumento confecto inter Hieronymum Rannutium, & patrem aduerſariorum ex altera, quod non continet ſimplicem enunciatiua, vt ex aduerſo prætenditur, ſed eſt contractus fundatus principaliter ſuper hoc, & licet Co. Mangioli negent ſe eſſe hæredes patris, & propterea inſtrumentum cum ipſo celebratum eos non afficere, attamen viſum fuit Dominis multùm facere, & iunctum cum teſtibus alias coram Brauo examinatis plenè concludere, quod cum Rannutij petentes immiſſionem ſint filij Hieronymi, probant teſtes nuper examinati.

6 Præſumptio deducta ex longa temporis poſſeſſione, non obſtat, quia vltra quod non apparet Rannutium poſſediſſe aliquid fideicommittentis, vt requiritur Boer. *dec. 58. num. 3.* non intrat præſumptio diuiſionis, vbi ſubeſt inęqualitas iuxta veriorem, & receptiorem ſententiam, de qua per Menoch. *præſumpt. 60. num. 6. & in lib. 3.* quæ maxima ſubeſt in caſu ex deductis per Rannutium, & vbi aliqua poſſet prætendi diuiſio, illa eſſet ad vitam tantùm deſcendentium, vt in deciſione coram bon. mem. Paceñ. quæ datur.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Peruſina Fideiuſſionis.

Luna 2. Aprilis 1612.

ARGVMENTVM.

Conſtitutio Marchiæ de contractibus minorum, an comprehendat contractum minoris filijfamilias, & an comprehendat caſum, quando minor contrahit cum patre, vel cum patris interuentu, & an tunc ſit neceſſaria inſinuatio, & an minor de iure communi, & iuxta dictam Conſtitutionem poſſit ſe obligare abſque ſolemnitatibus pro dote, & liberando patre à carceribus, & an inſinuatio requiſita à dicta Conſtitutione ſuppleatur per iuramentum.

SVMMARIVM.

Statutum loquens de minoribus non comprehendit minorem filiumfamilias, num. 1. Contrarium, num. 2.

Filiusfamilias minor non poteſt contrahere abſque ſolemnitatibus à iure requiſitis, num. 2.

Patria poteſtas non tollit defectum ætatis, num. 2.

Statutum requirens in contractu minorum interuentum proximiorum conſanguineorum, vel affinium, non excludit caſum, quando filiusfamilias contrahit cum interuentu patris, num. 3. vbi tamen ſubditur, quod interuentus conſanguineorum non eſt neceſſarius, vbi filius contrahit cum patre, vel cum ipſius interuentu.

Pater venit appellatione conſanguineorum, num. 3.

Inſinuatio contractus requiſita à ſtatuto vltra ſolemnitates eſt neceſſaria etiam, quando filiusfamilias minor contrahit cum patre, vel cum ipſius interuentu, num. 3.

Caſus mixtus comprehenditur in diſpoſitione loquente de caſu ſimplici, quando in eo militat ratio diſpoſitionis, num. 4. Vbi quod procedit etiam in pœnalibus, & odioſis.

Statutum quod in contractibus minorum requirantur certa ſolemnitates eſt fauorabile, num. 4.

Caſus mixtus in fauorabilibus continetur ſub ſimplici, num. 4.

Statutum quod contractus minorum adhibitis certis ſolemnitatibus ſint validi, non excludit ſolemnitates adhibendas extra contractum, num. 5. vbi de ſtat. Peruſ. & ſtat. Vrb.

Inſinuatio non debet perneceſſe fieri in ipſa celebratione contractus, ſed poteſt adhiberi poſt celebratum contractum ex interuallo, & manu alterius Notarij, num. 5.

Conſtitutio Marchiæ habet locum in omnibus contractibus minorum, num. 6.

Diſpoſitio quando emanauit ad diuerſum effectum, non poteſt dici, quod emanauerit ad correctionem alterius, num. 6.

Statutum requirens in certis contractibus inſinuationem, ſi non loquitur taxatiuè non excludit illam in alijs contractibus, de quibus loquitur conſtitutio Marchiæ, num. 6.

Minor de iure non poteſt pro dote ſe obligare, nec dotare ſororem abſque ſolemnitatibus, nu. 7.

Statutum quod minor non poſſit contrahere abſque ſolemnitatibus, comprehendit etiam caſum, quando minor obligatur pro dote, n. 7.

Statutum de contractibus minorum abſque ſolemnitatibus habet locum etiam in obligatione minoris facta pro liberando patre à carceribus, num. 8.

Inſinuatio non ſuppletur per iuramentum, quando ſtatutum vtrumque requirit, num. 9.

DECISIO CCCLXXXV.

Domini perſtiterunt in deciſis ſub die 26. Nouembris præteriti, quod ſi licet fideiuſſio facta per Ludouicum, tunc minorem ſit nulla ex defectu inſinuationis à conſtitutione Marchiæ, in omnibus contractibus minorum requiſita per rationes in dicta deciſione allegatas, quibus non obſtare dixerunt in contrarium in hac poſitione deducta, & primo conſtitutio loquens de minoribus, non comprehendit minorem filiumfamilias, qualis tunc erat Ludouicus. 1

Quia fuit reſponſum, quod Conſtitutio generaliter loquitur, ideò debet habere locum etiam in filiofamilias minore, in quo requiruntur ſolemnitates, quæ generaliter à minoribus in iure ſunt requiſitæ, vt per Caſtren. *in l. ſi ſeruus 141. §. Pupillus num. 4. ff. de verbor. oblig.* Nam patria poteſtas non tollit defectum ætatis *d. §. pupillus*, nec fuit inuenta ad illum ſupplendum, vt per Caſtr. *ibid. num. 3.* Et in ſpecie, quod ſtatutum requirens certas ſolemnitates in contractibus minorum, habeat etiam locum in minoribus filijsfamilias, fuit deciſum in vna Beneuentana Cenſus 28. Nouembris 1608. coram Reuerendiſſimo Attrebateñ. 2

Nec in contrarium facit, quod conſtitutio requirat etiam interuentum proximiorum conſanguineorum, vel affinium, quod non videtur conuenire, vbi filiusfamilias contrahit cum interuentu patris, quia fuit reſponſum, non ideò ex hoc poſſe dici hunc caſum fuiſſe à conſtitutione excluſum, imò incluſum, ex quo pater venit appellatione conſanguineorum, vt per Caſtren. *conſ. 421. circa med. verſ. & ſtatutum loquen. lib. 2.* Prætereà fuit dictum, quod inſinuatio nihil commune habet cum interuentu conſanguineorum, qui dato quod non ſit neceſſarius, vbi filius contrahit cum patre, vel cum ipſius interuentu, iuxta tradita per Bald. *in l. pactum qu. 21. num. 16. Cod. de collat.* eſt tamen neceſſaria inſinuatio, *l. lata alias data, Cod. de donationib.* cum alijs in alia deciſione allegatis. 3

Neque viſa fuerunt applicari ea, quæ dicebantur de caſu mixto, qui non comprehenditur in diſpoſitione loquente in caſu ſimplici, quia iſte caſus non poteſt dici mixtus ex quo, vt ſupra dictum eſt de iure communi in 4

mi-

minore filiofamilias, ſicut in alio minore ſolemnitates requiruntur, vltra quod etiam ſi verſaremur in caſu mixto, attamen in eo haberet locum iſta conſtitutio, quia ratio imbecillitatis ab eo conſiderata militat in vtroque, Alexan. *in l. ſi extraneus in fin. ff. de condict. ob cau.* cum alijs allegatis per Surd. *conſ.33. num.* 29. dicente hoc procedere etiam in pœnalibus, & odioſis, quo fit, vt multò magis debeat procedere hoc caſu, qui eſt fauorabilis, iuxta receptiorem ſententiam, de qua per Lambert. *de contract. mulier. in præfat. num.* 4. in fauorabilibus enim generale eſt, quod ſub ſimplici contineatur caſus mixtus, *l. ſi ita ſcriptum in princip. & ibi notat. ff. de lib. & poſthum. & l. ſeruis vrbanis, §. fin. ff. de leg.* 3. Iaſ. *in §. omnium num.* 30. *inſtit. de action*, Pariſ. *conſ.* 114. *ſub num.* 13. *lib.* 4.

5 Secundò non obſtare, quod ſtatutum Peruſinum in contractibus minorum requirat certam ſolemnitatem, & ea ſeruata declaret contractus eſſe validos, & exequutioni demandandos, quia fuit dictum hoc non excludere, quin tales contractus ſint inſinuandi, cùm inſinuatio non ſit de ijs, quæ requiruntur in celebratione contractus, de quibus loquitur ſtatutum prædictum, ſed de ijs, quæ poſt celebratum contractum adhiberi ſolent, vt in alia deciſione dictum fuit, & poſſunt fieri ex interuallo, *l. fin. ſimilique modo, Cod. de don. ante nupt.* Abb. *conſ.* 4. *num.* 49. *& manu alterius Notarij*, Ant. de Cana. *in tract. de inſinuat. p.* 1. *num.* 49. Et hoc comprobatur ex ſtatuto Vrbis *lib.* 1. *cap.* 151. vbi de don. minor. & mulier. loquitur eodem modo quo ſtatutum Peruſinum, & tamen clarum eſt, quod in dictis donat. vltra ſolemnitates ibidem requiſitas, debet etiam ſeruari præcedens ſtatutum loquens de inſinuatione.

9 Nec tertiò loco viſum fuit in contrarium vrgere aliud ſtatutum Peruſinum, loquens de inſinuatione in certis contractibus ibi enunciatis adhibenda, inter quos iſte non enumeratur, quia fuit reſponſum dictum ſtatutum non loqui cum aliqua dictione taxatiua, ita ut dicatur excludere, quin in alijs habeat locum Conſtitutio Marchiæ, quæ vt fuit reſolutum habet locum in omnibus contractibus minorum, præſertim cùm ſtatutum Peruſinum requirat inſinuationem in caſibus, in quibus dubitatur de fraude ratione diſpoſitionis lucratiuè, quod propterea comprehendit omnes perſonas. Conſtitutio autem illa requirit in muliere, vel minore propter dubium fraudis, quam ſuſpicatur à ratione perſonæ propter imbecillitatem ſexus, vel ætatis, ideò non poteſt dici, quod vna diſpoſitio emanauerit ad correctionem alterius, dum emanarunt ad diuerſos effectus.

7 Minùs etiam refragari, quod quartò dicebatur conſtitutionem non comprehendere caſum dotis, & eximendi patrem ab imminenti carceratione, quia quo ad dotem cùm ſimus in minore, qui de iure ſine ſolemnitatibus, nec pro dote poteſt ſe obligare, gloſſ. *in l. promittendo, in verb. conditionis, ff. de iur. dot.* Simoncel. *de decret. minor. lib.* 3. *tit.* 8. *num.* 98. Vbi quod nec ſororem dotare poteſt ſine decreto, & per conſequens in hoc caſu, dos de iure non ſit priuilegiata, remanet firmum eius obligationem ſub dicta conſtitutione comprehendi, vt per Lamberteng. *dict. tract. de contract. mulier. gloſſ.* 21. *num.* 9. & fuit deciſum in Anconitana dotis 27. Nouembris 1598. coram Illuſtriſſ. Cardinale Lancelloto, & in Bononien. Cenſus 20. Februarij 1609. coram R.P.D. Marcomontio.

8 Quo verò ad caſum liberandi patrem à periculo carcerationis viſum fuit difficultatem ceſſare ex deciſionibus factis in dicta Bononien. cenſus coram R. P. D. Marcomontio, tam ſub die 20. Februarij 1609. quàm alia præcedenti ſub die 17. Martij 1608. in qua fuit reſolutum obligationem factam à minore pro liberando patre à carceribus ſine ſolemnitatibus ſtatuti eſſe nullam, & inualidam, & ita fuit dictum non applicari deciſionem in alia Bononien. Pecuniaria 19. Iunij 1603. coram Illuſtriſſ. D. meo Bononien. in contrarium allegata, quia ibi fuerunt ſeruatæ ſolemnitates ſtatuti Bononien. vt in ea dicitur.

9 Quod autem vltimo loco dicebatur defectum inſinuationis tolli ex iuramento, ceſſat ex eo, quod conſtitutio vtrumque requirit, nempè iuramentum, & inſinuationem, vt fuit deciſum in Toletana donationis 17. Martij 1596. coram Illuſtriſſimo Cardinale Arrigonio. Et ita reſolutum.

R. P. D. MANZANEDO.

Vercellen. Diſmembrationis.

Luna 2. Aprilis 1612.

A R G V M E N T V M.

Argumentum habes in Summario.

S V M M A R I V M.

Clauſula vocatis vocandis facit exequutorem mixtum, qui propterea tenetur partes iudicis aſſumere, & litigantes citare, num. 1.

Diſpoſitio hominis primo actu conſumpta, dicitur ſecus diſpoſitio legis, num. 2. *in fin. & num.* 3. *vbi quid ſi primus actus ſit nullus.*

DECISIO CCCLXXXVI.

INſtantibus Eremitis repropoſui iſtam cauſam ſuper deciſis in ea 5. Decembris anni proximè elapſi, vbi pro manutentione Monachis Sancti Michelis de Cluſa, concedenda fuit concluſum, & Domini vtraque parte informante in deciſis ſtandum dixere, ex adductis in deciſione præcipuè, quia cùm litteræ habeant clauſulam vocatis vocandis, & executor ex illis cenſeretur mixtus, & teneretur partes iudicis aſſumere, vt in dicta deciſione firmatur, debuit vocare poſt diſmembratione facienda Monachos, quod cùm non fecerit, nulliter proceſſit, & ſic non priuauit Monachos ſua poſſeſſione, qui nec pro ſpolijs vnquam ſe habuerunt. Vnde ſtante illorum anteriori poſſeſſione, & retentione ciuilis veniunt manutenendi, prout latiùs hæc iure comprobantur in prædicta deciſione. 1

Eremitæ tamen principaliter impugnabant reuocationem mandati in deciſione admiſſam ex eo, quod ab initio tantùm fuiſſet ſupplicatum Sanctiſſimo pro applicatione fructuum ad aliquod tempus, non verò pro diſmembratione, vnde mandatum pro illa obtinenda datum, cùm de illa actum non fuiſſet, videatur durare quaſi illo non fuerit vſus procurator vſque nunc, quando vltimo loco diſmembratio fuit petita, & obtenta, & illi per procuratorem in dicto mandato conſtitutum conſenſus adhibitus, quo ſtante non erat opus nouum conſenſum à Monachis requirere, prout in litteris diſmembrationis titulari clauſula expoſcitur, & requiri iubetur. 2

Cui obiectioni reſpondendum, videbatur ſemper verum eſſe, quod ab initio fuit Sanctiſſimo petita diſmembratio, & Sanctiſſimus renuit illam concedere, & tantùm fructuum per octo annos applicare Eremitis voluit, & licet ex ſupplicatione Sanctiſſimo porrecta tantùm appareat de petitione fructuum applicationis, ex eo eſt, quia prius fuerat omnimoda diſmembratio, & vnio denegata, & de illius anteriori petitione ex circumſtantijs, ſatis conſtare videbatur, tum quia ab initio non de applicatione temporali fructuum, ſed de omnimoda diſmembratione, & vnione fuit actum, vt apparet ex dicto mandato, tunc per Monachos conceſſo ad petitionẽ Sereniſſimi Ducis Sabaudiæ mediantibus illius litteris, tum etiam conſtare videtur ex eo, quod Reuerendiſſimus Germonius procurator in dicto mandato conſtitutus 8. Octobris 1605. diſmembrationi expreſsè conſenſum præſtitit, nulla mentione facta de dicta applicatione fructuum, quod ſi de illa tantùm ageretur, fruſtra adhibendus fuiſſet conſenſus diſmembrationi, & vnioni; fuit tamen adhibitus, vt Pontifex faciliùs animum inclinaret dict. diſmembrationi, & vnioni, & conceſſioni, cui cùm Sanctiſſimus, tunc non annuerit præſtatio dicti conſenſus, non fuit ſortita effectum, ex quibus, & alijs videbatur ſatis apparere de petitione diſmembrationis, de tempore dicti conſenſus illi per D. Germonium adhibiti, & per conſequens per illum actum extinctum, & conſumptum fuiſſe dictum mandatum, quin & reuocatum cenſeri ex adductis in prima deciſione, & ex ſubſequenti fructuum applicatione rem iam non poſſe dici integram, ſed potius illius ſtatum mutatum, ex quo etiam infertur, ad tradita per Soccin. *conſ.* 112. *num.* 12. *lib.* 1. & per Dec. *in l. rogaſti, §. ſi fugitiuus num.* 5. *ff. ſi cert. pet.* & cùm ſimus in diſpoſitione hominis 3

vi-

videtur illa primo actu conſumpta, ad text. *in l.boues*, *§.hoc ſermone*, & ibi notatur *de verb. ſignific.* & per text. *in l.vlt. §.fin.* & ibi Cyn. *ff.de eden.* Soccin.*conſ.*117. *num.*5 *verſ.hoc etiam aperte lib.*1. quod ſecus eſſet in diſpoſitione legis, Tiraquell. *in d.§.hoc ſermone*, *limitatione* 15.*nu.*10.

4 Et quamuis prædicta non procedant in primo actu nullo, & inualido, iuxta Socc. *in l.hac conditio filia num.*5.*ff. de condit. & demonſt.per illum textum*, *& per l. qui per ſaltem*, & ibi gloſſ. *de iureiur.* hoc non applicatur caſui noſtro, quo primus actus, nempè primus conſenſus per dictum Germonium præſtitus huic diſmembrationi non fuit nullus, ſed potius validus, quamuis non fuerit ſortitus effectum, quo caſu conſumitur diſpoſitio hominis in primo actu valido, non tamen effectum ſortito, vt notat in terminis Tiraq. *d.§.hoc ſermone*, *limitatione* 6. *num.*6.

5 Ex quibus plures ex Dominis pro reuocatione mandati tenebant, non tamen defuit qui diceret hunc articulum ad petitorium eſſe remittendum, & ſic reſolutio pro dicta manutentione potiſſimè fuit capta ex primo capite, quod ſtante clauſula vocatis vocandis executor mixtus proceſſerit Monachis non vocatis, & ſic nulliter, vt ſupra, & in prima deciſione latiùs deducitur.

R. P. D. MANZANEDO.

Meſſanen. Penſionis.

Veneris 6. Aprilis 1612.

ARGVMENTVM.

Non retardatur ſolutio penſionis per clauſulam *arbitrio*, *&c.* quando penſio fuit reſeruata, & confirmata authoritate Apoſtolica, & quid ſi opponatur de contracto matrimonio, adhuc ſolutio non retardatur in iudicio exequutiuo.

SVMMARIVM.

*Penſionis ſolutionis retardatio fieri non debet, quando penſio fuit confirmata authoritate Apoſtolica, nec iſto caſu eſt locus arbitrio, num.*1.

*Quaſi poſſeſſio exigendi penſionem probatur per inſtrumentum ſolutionis illius, num.*2.

Penſio non expirat per contractum matrimonij, quando illa fuit reſeruata alicui non tanquam Clerico, ſed tanquam benemerito pro ſeruitijs prædictis, num. 3.

Penſionis ſolutio non retardatur in iudicio exequutiuo per exceptionem requirentem altiorem indaginem, num. 4.

DECISIO CCCLXXXVII.

1 DOmini dixerunt non intrare arbitrium pro retardatione ſolutionis penſionis conſtitutæ ad fauorem Domini Georgij Sybillæ per Aleranum olim Priorem Prioratus Meſſanen. Hoſpitalis Sancti Ioan. Hieroſolymitani. Quæ penſio cùm deindè fuerit authoritate Apoſtolica per bon.mem. Clementem VIII. confirmata, in ea eſt procedendum ſine retardatione ſolutionis illius, Caſſad. *deciſ.*10.*n.*8. *de reſcript.* Gig. *de penſion.qu.*35. *nu.*9. Couarr.*lib.*2. *variar. reſol. cap.*1. *num.*9.*in fin.* arbitrium enim de iure eſt regulandum, Rot.*diuerſ.*248.*num.*4.*par.*1.

2 Nec obſtat, quod confirmatio Apoſtolica habeat conditionem, ſi Prior tunc illam ſoluerit, quia obiecto fuit ſatisfactum per inſtrumentum ſolutionis dictæ penſionis factæ Georgio per ipſum Priorem, quo nedum fuit purificata conditio, ſed etiam fuit Georgio acquiſita quaſi poſſeſſio exigendi contra Martellum Modernum Priorem, quia ius metitur ex perſona actoris, *l.* 1. *ff. ſi pars hæredit. pet.* Rot.*deciſ.*99. *num.*11. *par.*1. & fuit reſolutum in Campanien. Penſionis 20. Iunij 1611. coram R.P.D. meo Vbaldo, & in vna Cæſaraugustana Penſionum 4. Iulij 1608. coram me.

3 Prout non releuat, quod Georgius matrimonium contraxerit, quia iſta penſio non fuit reſeruata Georgio tanquam Clerico, ſed tanquam benemerito, & donato Religionis Hieroſolymitanæ, qui vti perſona Eccleſiaſtica non eſt incapax penſionis, gloſſ. *in cap. duo ſunt genera*, 12. *qu.* 1. Rot. *deciſ.*8. *de iureiatr. in antiq.* Abbas *in conſ.* 53. *num.*3. *lib.*1. præteritum penſionis pro benemeritis, & ſeruitijs illi reſeruatæ, quod non expirat per contractum matrimonij, Cardin.*in Clem.*1.*num.*19.*de reb. Eccleſ.non alien.* Gig. *de penſion.qu.*54. *num.*1.

Et in omnem euentum exceptio huiuſmodi tanquam requirens altiorem indaginem, non admittitur in iudicio de ſui natura exequutiuo, ſed eſt reijcienda ad petitorium, Verall. *deciſ.*320.*par.*2. Et ita reſolutum. 4

REVER. P. D. MANZANEDO.

Romana Pecuniaria, ſeu Cambiorum.

Lunæ 9. Aprilis 1612.

ARGVMENTVM.

Librum rationum approbans in parte, intelligitur approbare in totum, maximè quando partitæ debiti, & crediti ſunt connexæ, & vna tendit ad qualificationem alterius.

SVMMARIVM.

*Librum rationum approbans in parte, intelligitur approbare in totum, num.*1.

*Liber rationum, quando à petente approbatur in parte, tunc facit fidem pro ſcribente, num.*1.

*Libri rationum partita quoties habet relationem ad quietantiam, non facit fidem niſi quietantia, vel ordo creditoris oſtendatur, num.*1.

Annexa dicuntur partita, quando vna tendit ad extinctionem, vel qualificationem, vel peremptionem alterius, n. 2.

Partita tam crediti, quam debiti, quando ſunt creata ſub eodem die, ſignum eſt venire ad peremptionem alterius, n. 2.

Approbata dicitur illa partita, quæ erat tempore ſolidationis computorum, & fuit viſa, ea non reprobata, num. 3.

*Fraudis ſuſpicio ceſſat, quando probatur confidentia actoris in re maioris momenti, num.*3.

*Liber rationum ſi reperiatur fidelis in maiori parte partitarum, præſumitur talis in alijs, maximè ſi concurrant actoris taciturnitas, curſus temporis, mors miniſtrantis, n.*3.

DECISIO CCCLXXXVIII.

IN deciſione facta in iſta cauſa 20. Maij anni proximè 1 præteriti fuit reſeruatum videre de partita ſcu. 1424. 90. Vnde ſuper illa propoſito dubio, an eſſet adſcribenda ad creditum Illuſtriſſ. Cardin. 2. Decembris eiuſdem anni, & cùm tunc reſolutum non fuerit capta, hodie dubio propoſito, Domini dixerunt dictam partitam non eſſe adſcribendum ad cred. D. Cardin. ex eo, quod D. Card. pro reuocando mercato exequutiuo ſcut. 6614. inſtiterit exhiberi libros Herreræ, & Coſtæ, & partitas extrahi, prout extractæ fuerunt ab anno 1586. ad effectum, vt dignoſceretur D. Cardin. remanere creditorem DD. Herreræ, & Coſtæ, vt ſic dictum mandatum exequutiuum impediretur, & cùm D. Card. ad probandum ſuum creditum, nihil præ manibus haberet, ſed totum fundamentum deſumeret ex dictis libris exhibitis, in quibus partita, de qua in dubio notatur in creditum D. Card. quin & ibidem notatur ſoluta Cypriano Magiſtro Domus eiuſdem Card. quamuis de ordine ipſius vtraque adnotatio videatur admittenda, & attendenda, cùm vtraque procedat ex eadem cauſa, & ex eodem libro, ſine quo prout D. Card. non poterat iuſtificare intentionem, ita ad hunc effectum librum approbando, videtur, & illum approbaſſe, quo ad annotationem debiti prædictæ ſummæ ſibi datur à dicto libro, cùm petens, aut in totum approbare, vel reprobare debeat, text. *in l.etiam §.*1.*ff.de minor.* Bald.*in l.quidam nummularius num* 2.*verſ.Vnde puto*, & ibi Angel.*num.*3.*verſ. ſequitur in gloſſ.ff.de eden.* Iaſ.*in repet.l.admonendi num.* 129. & ibi Ripa *num.*124. *in fin. de iureiur.* idem Angel. *in l.ſumptus*, *verſ.in quantum minori velit*, *ff.de adminiſtr.tut.* Corn. *conſ.*81.*num.*9. *lib.*4. Pariſ.*conſ.*90. *num.*2. *&* 23.*lib.*1. Surd. *deciſ.*199. *num.* 5. poſt Crauett. *conſ.*275. *num.* 2. Et ſic fuit reſolutum in Romana Lignorum 8. Martij 1602. coram Illuſtriſſ. Lancellotto, & prius in Romana Pecuniaria 19. Februarij 1596. coram Illuſtriſſ. Mant. Vbi ſtante iſto fundamen-

mento receditur à regula; quod liber rationum non faciat fidem pro ſcribente, ad text. *in l. exempla, Cod. de probat.* & ab alia regula, quod quoties partita habet relationem ad quietantiam, prout in noſtro caſu habet relationem ad ordinem D. Cardin. non faciat fidem, niſi quietantia, vel prædictus Ordo oſtendatur, *Auth. ſi quis in aliquo*, & ibi Doct. *Cod. de eden.* Prædictas enim regulas cenſuit ibi Rota non intrare in caſu ſupradicto, & quando iſtæ partitæ debiti, & crediti ſunt inter ſe annexæ, prout in noſtro caſu eſſe videntur, cùm vtraque procedat ex eadem cauſa, nempè à fructibus officij D. Cardin. exiſtentes in capite D. Octauij.

2 Et ſunt connexæ etiam, quatenus tendit vna ad qualificationem, vel perceptionem alterius, prout in noſtro caſu partita data in debitum tendit ad extinctionem alterius datæ in creditum D. Cardin. Item quia ſi inuicem reſpiciunt, & vna eſt facta contemplatione alterius, vt ex ipſis apparet, dicuntur in prædictis caſibus annexæ, Abb. *in cap. Peruenit il 2. num. 4. verſ. ſed tu dic clarius de iureiur.* Roland. & alij quos citaui in ſupradicta deciſione in iſta cauſa facta 20. Maij 1611. Facit pro eadem connexione, quod partitæ tam crediti, quàm debiti fuerunt creatæ ſub eadem die 17. Iunij 1589. quod etiam denotat vnam venire ad peremptionem alterius, Matheſil. *ſing.* 78. Surd. *deciſ.* 258. *num.* 5. *&* 12.

3 Vlterius facit ſolidatio computorum inter Illuſtriſs. Cardin. & D. Octauium facta de omnibus datis, & receptis ab anno 1585. vſque ad anno 1596. & inter partitas dicti temporis reperitur iſta, de qua hodie agitur, de qua ſoliditate viſis libris, & partitis dicti temporis, teſtantur mercatores periti, & quod ex illis dicta ſolidatio iuxta ſtylum mercatorum deſumitur, quæ quidem denotat iſtam partitam fuiſſe agnitam, & acceptatam per D. Cardin. Facit pro hac parte legalitas D. Octauij, & illius fides approbata per Illuſtriſs. D. Cardin. dum penes illum retinuit confidentialiter officium maximi valoris, à quo deſcendit iſta partita controuerſa. Item & facit, quod reliquæ partitæ vſque ad ſummam Scutor. 60. mil. & vltra, verificantur, quo caſu etiam & iſta præſumitur vera, concurrit etiam longinquitas temporis, & taciturnitas D. Card. & obitus illius Magiſtri domus, quin & Caſperij D. Octauij, quibus concurrentibus magis procedunt concluſiones ſupra firmatæ.

4 Ex quibus etiam ceſſare videbatur ſuſpicio oppoſita contra appoſitionem iſtius partitæ in debitum D. Cardin. duplici, & diuerſo modo, & ſic ſtornationem prætenſam fieri non potuiſſe. Quia reſpondebatur ex lectura earundem partitarum ſolutionem obiecti deſumi, apparet enim ex ipſis, ad quem effectum iſta duplicatio, & ſtornatio fuerit facta, nempè ad apponendam iſtam partitam in faciem D. Octauij in ſuo computo particulari fructuum iſtius officij, quos pro D. Card. exigebat, prout verè debebant adnotari, non autem in computo currenti D. Card. in quo fuerant adnotati, & non debebatur adnotari. Vlteriùs, cùm in vna partita ex iſtis duplicatis fuiſſet dictum D. Octauium habuiſſe iſta ſcut. 1424. 90. à Caſpare Mercato pro fructibus quinque menſium dicti officij, fuit optimè factum in duplicato iſtius partitæ declarare quid debetur debitum D. Card. pro iſtiſmet ſcut. 1424. poſitis ad ſuum creditum, & poni non debebant, & redditur ratio, quia etſi dictus Octauius fecerat prædictę ſummæ quietantiam Caſpari Mercato, veritas erat, quod dictus Cyprianus dictam partitam realiter receperat à dict. Mercato, quæ declamatio potius inducit fidelitatem in duplicatione dd. partitarum, quam valeat generare aliquam ſuſpicionem contra D. Octauium. Ex quibus ſic reſolutum fuit.

R. P. D. DAMASCENO.

Leodieñ. Fideicommiſſi de Rineſſe.

Luna 9. Aprilis 1612.

ARGVMENTVM.

Exceptio non implementi regulariter non habet locum in vltimis voluntatibus. Cætera videas in Summarijs.

SVMMARIVM.

Exceptio non implementi non habet locum, niſi quando agitur vigore contractus vltro citroque obligatorij, num. 2.

Exceptio non adimplementi non obſtat, quando actor eſt obligatus erga conuentum ex alio contractu, ſiue ex diuerſo iure, num. 3.

Legata de ſui natura ſunt omnia reuocabilia, niſi teſtator illam reuocare non promiſerit, num. 4.

Conſenſus præſtitus ſemper præſumitur ſecundùm naturam actus, cui adhibetur, num. 4.

Correſpectiuitas quandoque etiam datur in vltimis voluntatibus, & ſic etiam exceptio non implementi procedit in vltimis voluntatibus. Declara vt num. 5. *&* 6.

Teſtatoris voluntati conueniens non incurrit pœnam caducitatis, quando agitur de tenuitate patrimonij, num. 7.

Leuis cauſa quælibet excuſat à dolo, & à caducitate hereditatis propter contrauentionem voluntatis teſtatoris, n. 8.

Pœna caducitatis ob contrauentionem voluntarij teſtatoris mutua contrauentione compenſatur, num. 9.

DECISIO CCCLXXXIX.

1 SVb die 19. Nouembris 1610. & 2. Maij 1611. fuit in hac cauſa reſolutum factum eſſe locum fideicommiſſo q. Ioannis ad fauorem Domini Federici, ſub die verò 12. Decembris eiuſdem anni 1611. fuit reſolutum quondam Concordiam initam vſque de anno 1577. in prædictum Federicum, & fratres minimè importare renunciationem prædicti fideicommiſſi. Poſt hæc Informantes pro Domino Renato iuniore cœperunt prætendere, quod fideicommiſſum Ioannis non valuerit ſine conſenſu Renati ſenioris, à quo ipſi habent cauſam, & quod prædictus Renatus ſenior conſenſerit prædicto fideicommiſſo Ioannis propter multa legata, & alia quæ ad ſui fauorem diſpoſuit Ioannes in eodem teſtamento, & quod iſta ſic ad ſui fauorem diſpoſita non fuerint à dicto Renato ſeniore impleta, & ſucceſſiuè, quod Domino Federico agenti ad recuperationem bonorum fideicommiſſi ſubiectorum contra Dominum Renatum iuniorem habentem cauſam à ſupradicto Renato ſeniore, obſtet exceptio non adimplementi; ſuper quo dato per me particulari dubio, Rota negatiuam partem amplexa fuit. Omiſſo enim, an dictus conſenſus Renati fuiſſet neceſſarius, in quo Domini inclinabant pro negatiua, & ceſſante neceſſitate conſenſus, ceſſaret omnis difficultas, ex alijs Domini dixerunt exceptionem non adimplementi non obſtare Federico.

2 Primò, quia prædicta exceptio non habet locum, niſi quando agitur vigore contractus vltrò citròque obligatorij, etenim lex præſumit, quod conuentus ſe obligauerit conditionaliter, & correſpectiuè ad ſibi in eodem contractu promiſſa; & conſequenter ceſſante implemento ex parte agentis, facit ceſſare conſenſum, & inde obligationem ex parte conuenti, vt patet ex cumulatis per Scribentes *in l. Iulian. §. offerri, ff. de act. empt.* & per Alex. *in l. Cum proponas la 2. num. 2.* Dec. *num. 6. C. de pact.* Butr. *in c. peruenit il 2. num. 6. de iureiur.*

3 Hinc eſt, quod ſi agens eſt obligatus erga conuentum ex alio contractu, ſiue ex aduerſo iure non obſtat ſibi exceptio non adimplementi, Felin. *in d. cap. peruenit il 2. num. 5.* Abb. *num. 2. verſ. quandoque enim de iureiur.* Alex. *in d. l. Cum proponas num. 2. verſ. quod vltimum, C. de pact.* Natt. *conſ.* 133. *num.* 5. Cæphal. *conſ.* 48. *num.* 4. Surd. *conſ.* 101. *num.* 25. fuit dictum in cauſa Bonon. Demolitionis Molendini 23. Februarij 1579. coram Cantuccio, relata inter diuerſ. impreſſ. *deciſ.* 97. *par.* 2.

4 Ex prædictis inferendo ad propoſitum caſum dicebatur, quod Ioannes in teſtamento, cui conſenſit Renatus, & cuius vigore agit Federicus, nihil promiſit præſtare Renato, nec ad aliquid erga illum ſe obligauit, & licet fecerit illi plura legata, non propterea promiſit illa non reuocare, & proindè remanſerunt reuocabilia vſque ad mortem, iuxta notata *toto tit. ff. de adim. vel transfer. legat. §. vnic. inſtit. de adempt. leg. l. fideicommiſſa, §. ſi rem, ff. de leg. 3. gloſſ. in l. ſi ita ſit adſcriptum, verb. ipſo iure, ff. de legat.* 1. *cum concordant.* Nec conſenſus Renati mutauit naturam prædictorũ legatorum, quia conſenſus præſtitus ſemper præſumitur ſecundùm naturam actus cui adhibetur, Anch. *conſ.* 76. *n.* 4. *& ſeqq.* Alex. *conſ.* 43. *num.* 23. *verſ. ita eſt propoſito lib.* 4. Crauett. *conſ.* 186. *n.* 5. *&* 6.

Non

5 Non obſtat quod & in vltimis voluntatibus detur correſpectiuitas, vt in Ciuitatis Caſtelli coram bon.mem. Cardinale Seraphino relata inter diuerſ. impreſſ. *deciſ.542. n.9. par.1.* quia ibi aderat expreſſa conditio, per quam imponebatur neceſſitas cauſatiua non reuocandi teſtamentum, vt patet ex lectura dictæ *deciſ. ſub dict. num. 9.* hic autem Renatus nullam impoſuit teſtatori neceſſitatem, nec etiam cauſatiuam non reuocandi legata. Vnde non applicatur deciſio.

6 Hinc ſequitur non poſſe dici Renatum conceſſiſſe conditionaliter, & correſpectiuè, vt in recompenſam haberet prædicta legata, cùm ſuper hoc nulla obligatione ſibi cauerit ſicut feciſſet, ſi conſenſiſſet animo tantùm habendi prædicta legata, & non aliter conſenſurus, & conſequenter ceſſat ad ſui fauorem exceptio non adimplementi, & licet non negetur, quod mortuo teſtatore abſque eo, quod mutauerit voluntatem ipſe debuerit habere ſua legata, non propterea ſequitur, quod illi competierit exceptio non adimplementi, quia aliud eſt, quod ad aliquid ſim obligatus erga conuentum, aliud eſt, quod illud mihi opponi poſſit per viam exceptionis non adimplementi, vt patet ex prædictis.

7 Secundò principaliter fuit dictum, quod dato etiam quod Renato competierit exceptio non adimplementi, adhuc illæ non ſuffragaretur Renato iuniori, etiamſi ab illo cauſam habeat, quia fuit remiſſa per prædictum Renatum antequam moreretur, etenim de prædicto anno 1577. deuenit ad concordiam cum Federico, & alijs fratribus in eodem teſtamento Ioannis communis patris vocatis, in qua multa fuerunt mutata de his, quæ continebantur in teſtamento paterno, quod non eſt dubium potuiſſe facere, cùm in re ſua quilibet ſit moderator, & arbiter, *l. in re mandata, l. mandati*. Et quatenus ex hoc prætenderetur contrauentio teſtamento paterno, & inde caducitas in Federico, reſpondetur contrauentionem non adfuiſſe ſtante tenuitate patrimonij teſtatoris, per quam licuit reducere diſpoſita ab illo, ad not. *in l. in teſtamento quidam, in fin. ff. de condic. & demonſtr.* Rom. *conſ 409. num. 11.* Dec. *conſ.50. num.1.* Crauett. *conſ.1. num.5.* Illuſtriſs. Mantic. *de coniect. vltimarum voluntatum lib.3. tit.3. num.6.*

Et ex hoc capite ſaltem intraret excuſatio, pro qua ſufficit quælibet leuis cauſa, per quam excludatur dolus, *l. igitur, verſ. & generaliter, ff. de libera cauſa*, Angel. *in l. 1. in princip. num. 5. ff. de eo, per quem factum eſt*, Soc. iun. *conſ.45. num.16. lib.1.* Curt. iun. *conſ.19 num.5. lib.1.* cum alijs per Honded. *conſ.68. num.2. lib.2.*

Et in omnem euentum mutua contrauentione eiuſdem Renati compenſaretur, *l. quidam Titium*, & ibi gloſſ. *verb. poſtulabit, ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtam. l. cùm pater 79. §. libertis prædium, ff. de l. 2. l. ſi duo*, vbi gloſſ. *verb. non agent, ff. de dol. l. ſi ambo, ff. de compenſ. l. viro*, atque vxore cum ibi not. *ff. ſol. matrim.* Bald. *conſ. 402. num. 1. in fin. verſ. ſed ſi omnes contraueniſſent lib.1.*

R. P. D. MANZANEDO.

Romana de Paluzellis.

Lunæ 9. Aprilis 1612.

ARGVMETVM.

De probatione legitimitatis filiorum ad effectum ſuccedendi plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Legitimitas filiorum probatur leuioribus probationibus, quando non agitur principaliter de fœdere matrimonij, ſed incidenter ad effectum ſuccedendi, num. 1.

Filio imputari non poteſt, quod ſibi non prouiderit de concludenti probatione matrimonij, cum adhuc natus non eſſet, num. 2.

Parocho affirmanti ſe aliquos per verba de præſenti deſponſaſſe, iuxta formam, & ſolemnitatem traditam à Concilio Tridentino eſt maximè deferendum, num. 3.

Legitimitatis filiorum ſufficientem probationem faciunt cohabitatio maris, ac fœminæ publica, reputatio eorum, vt coniugati, & baptiſmus filiorum ortorum ex ijs tanquam

coniugibus, ac eorundem in actibus iudicialibus nominatio, vt coniugum, num. 4.

Matrimonium non annullatur per amiſſionem denunciationum in Eccleſia faciendarum, antequam ſponſi per verbum de præſenti contrahant, num. 5.

Matrimonij ſolemnitas requiſita à Concilio Tridentino de contrahendo coram Parocho ſufficienter adimpletur, ſi coram Parocho in habitatione ſponſorum, vel alterius ipſorum, matrimonium celebretur, num.6.

Verborum interpretatio facienda eſt ſecundùm communem ſenſum, & ſignificatum in illis partibus, vbi prolata ſunt, num. 7.

DECISIO CCCXC.

Dvbitaui an Franciſcus, & fratres de Paluzellis dicantur legitimi in caſu, & ad effectum, de quo agitur, qui cum ſit ad ſuccedendum, viſum fuit Dominis affirmatiuè ad dubium reſpondendum eſſe, cùm in iſto caſu non principaliter de fœdere matrimonij, ſed incidenter ad dignoſcendam legitimitatem filiorum, qui ſuccedere volunt, agatur, quo caſu leuiores probationes ſufficere communis Doctorum ſententia, per gloſſ. *in cap. lator, qui filij ſint legit.* & text. *in cap. per tuas eod. tit.* Bald. *in l. filium in 2. lect. nu.4. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur.* Salyc. *in l. non nudis nu.6. verſ. ſin autem incidenter, Cod. de probat.* Abb. *in d. cap. lator num.8.* & Felin. *in c. Illud num. 13. de præſumpt.* Butr. *in cap. tranſmiſſa nu.7. qui filij ſint legitimi*, Gemin. *in conſ.27. nu. 8.* Ferrett. *conſ.49. nu.1.* Pariſ. *conſ.57. n.41. lib.4.* Put. *deciſ. 82. lib.1.* Rot. apud Cæſ. de Graſſ. *deciſ.6. qui filij ſint legitimi*, & fuit dictum in vna Colon. ſtatus 20. Februarij 1581. coram bon. mem. Robuſterio, quæ eſt inter impreſſas 340. *par.2.* & in vna Vratislanien. Matrimonij 27. Nouembris 1609. coram R.P.D. meo Caualerio. 1

Ratio eſt, quia tunc agitur de fauore legitimitatis ſine animæ periculo, item quia filio nihil imputari poteſt, quod ſibi non prouiderit de concludenti probatione matrimonij, cùm adhuc non eſſet natus, quam adducit Abb. *in cap. Ex parte num.22. de reſtit. ſpoliat.* 2

Vnde cùm adſit in noſtro caſu fides Parochi atteſtantis deſponſaſſe Alexandrum, & Martiam per verba de præſenti, & coram tribus teſtibus iuxta formam Tridentini illi videtur maximè deferendum, cùm atteſtetur de facto proprio, & de his, quæ ſpectant ad ipſius officium, ad text. *in cap. Cùm inhibitio, de clandeſtin. deſponſat.* Iaſ. *in repet. l. admonendi num. 132. ff. de iureiur.* Crauett. *de antiq. tempor. §. 4. limitatur par. 1. num. 62. & ſeqq.* & dicitur in d. Colonien. ſtatus. Item adeſt eiuſdem Parochi depoſitio iurata. 3

Item & cohabitatio dd. coniugum, & quod fuerunt habiti in Vrbe tanquam coniuges, & eorum filij baptizati, tanquam procreati ex dictis Alexandro, & Martia coniugibus, prout enunciatur in partitis libri Parochi, qui illos baptizauit, & in actibus iudicialibus in Capitolio pro coniugibus fuerunt nominati, & habiti, prout in actibus datis in Summario, ex quibus elicitur quidam tractatus, & reputatio, præcipuè iuncta publica cohabitatione in Vrbe iſtorum coniugum. Quæ omnia ſimul iuncta viſa fuerunt Dominis inducere ſufficientem probationem legitimitatis iſtorum fratrum ad dictum effectum, prout apud DD. ſupra relatos omnia hæc conſiderata ſpecialiter ponderantur. 4

Quibus non obſtat omiſſio denunciationum. Nam vltra quod adfuit licentia Auditoris bon. mem. Card. Paleotti, prædicta omiſſio non annullat matrimonium, nec reddit prolem illegitimam, Nauarr. *in Manual c. 22. num.70. verſ. tertio aduertendum, & in conſ.17. n.4. de ſponſ.* Hippol. Rimin. *conſ.691. num. 34. lib.6* Gutierez *de iuram. confir. 1. par. c.51. n.25.* Caualcan. *deciſ.29. de ind. n.18. par.1.* Sanchez *de matrim. lib.3. diſp.5. num.3.* & ita reſoluit Sacra Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum Sacri Concilij Tridentini, & ſequuta eſt Rota in Leodien. Matrimonij 27. Iunij 1605. coram bon. mem. Iuſto. 5

Minùs obſtat non fuiſſe contractum iſtud matrimonium in Vrbe coram Parocho coniugum, qui ſupponuntur Romani, cùm ſatis fuerit contractum fuiſſe in loco vbi habitabant, & coram Parocho habitationis coniugum, vel alterius ipſorum, Nauarr. *in dict. Manual. c. 25. num. 144.* Ledeſma *de matrim. quæſt. 45. art. 5. dub. 3. verſ. de quo ſit ſecunda concluſio*, Salced. *in prax. Canonic.* 6

cap.73. verſ.14. Sanch. *vbi ſupra diſp. 19. num.4.* & ita extat ab eadem Sacra Congregatione declaratum.

7 Nec obſtat dictio, *Arrhata*, in fide Parochi appoſita, cùm in illis partibus dicatur ſonare in deſponſationem per verba de præſenti. Reliqua viſa fuerunt non vrgere, & illis ſatis per Informantes reſponderi.

R. P. D. PAMPHILIO.

Beneuentana Domus.

Veneris 4. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

In poſſeſſorio, & in remedio executiuo quando conceditur appellatio, habeatque locum Ægidiana. De nullitate, & iniuſtitia ſententiæ nonnulla notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Executio facta pendente termino ad appellandum reuocanda eſt, num. 1.

Legatarius pro conſequutione legati, via exequutiua agere non poteſt, num.2.

Appellari poteſt de iure Canonico, à quocumque grauamine etiam in poſſeſſorio, num. 3.

Appellare licet in remedio executiuo, quod datur pro vltimis voluntatibus, num. 4.

Appellationis prohibitio vigore Ægidianæ, non habet locum quando agitur de rebus Eccleſiæ, num. 5. Vbi etiam quod ſufficit Eccleſiam eſſe Actricem, licèt reus ſit laicus.

Ægidiana non habet locum ſtante nullitate, & iniuſtitia ſententiæ, num.6.

Sententia dicitur nulla defectu citationis, quando quis eſt citatus generaliter ad comparendum, & non ſpecificè ad ſententiam, num. 5.

Stylus non præſumitur, ideò probandus per allegantem, n. 7. in fine.

Legatæ rei identitas concludenter probanda eſt, antequam legatarius in illius poſſeſſionem immittatur, num.8.

Sententia ſine actis non attenditur in Rota, quæ ſemper guſtare ſolet de illius iuſtitia, num. 9.

Appellationi renunciare quis non poteſt in præiudicium ſine fideiuſſoris, ſeu defenſoris, num.10.

Nullitas exequutionis non ſanatur per ſubſequentem actum, num. 10.

DECISIO CCCXCI.

1 DIxerunt Domini exequutionem eſſe reuocandam, quia fuit facta pendente termino ad appellandum, *cap. Non ſolùm de appellat. in 6.* Guidopap. *deciſ.74. in princ.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 2. num.5. de appell.* Moder. *de attent. pend. term. ad appellan. par. 2. cap. 11. in princip. & per tot.*

2 Nec obſtare, quod ſententia fuerit lata in poſſeſſorio, ex quo fuit actum via executiua, quo caſu neque de iure ciuili, neque vigore Ægidianæ, licèt appellare, quia præter id, quod ſecundùm opinionem, quam ſeruat Rota pro legato non competit via executiua, vt fuit pluries reſolutum, & ſignanter in cauſa Hortana domus 24. Ianuarij 1605. coram Reuerendiſſimo Domino meo Bonon. & in cauſa Romana ſpolij 9. Iunij 1606. coram Illuſtriſſimo Card. Lancellotto.

3 Fuit etiam dictum de iure Canonico, quod in ciuitate Beneuentana eſt ſeruandum, dari appellationem à quocumque grauamine etiam in poſſeſſorio, Clem. 1. *in fin. de ſequeſtr. poſſ. & fruct. cap. Cum ad ſedem*, vbi latè Abb. *de reſt. ſpoliat.* Afflict. *deciſ. 269. num. 2.* Couarr. *pract. qu. cap.23. num.8. verſ. prima concluſio.*

4 Et in remedio exequutiuo, quod datur pro vltimis voluntatibus, Contard. *in l. vnic. nu.6. limit.3. C. de mem. poſſ.* fuit dictum in cauſa Mediolanen. legati 30. Octobris 1585. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio, quod procedit etiam ad effectum ſuſpenſiuum, Contard. *in d. l. vnic. limit. 3. n. 2. C. de mem. poſſ.* & fuit dictum in cauſa Imolen. Legati 24. Maij 1595. coram Otano, & in cauſa Rauennaren. Attentatorum 20. Maij 1611. coram R.P.D. Coccino.

Quo verò ad Ægidianam fuit reſponſum, illam non habere locum in caſu iſto, ex quo agitur de rebus ad Eccleſiam ſpectantibus, vt fuit dictum in cauſa Romana Saluiani interdicti 12. Iunij 1589. coram Bubalo, & in dicta Imolen. Legati 24. Maij 1595. coram Otano. Et ad hunc effectum ſufficit, quod Eccleſia ſit actrix, licèt reus ſit laicus, metimur enim ius ex parte actoris, Honded. *conſ. 20. num. 12. verſ. 2. dicimus, & num. ſeqq. lib. 2.* qui refert plures deciſiones Rotæ, & fuit dictum in dicta Romana Saluiani interdicti 12. Iunij 1589. coram Bubalo. 5

Præterea fuit dictum, Ægidianam non habere locum ſtante nullitate, & iniuſtitia ſententiæ, Corn. *conſ. 10. nu. 2. verſ. niſi fortè diceretur lib. 4.* Natt. *conſ. 172. n. 4. & in ſpecie de Ægidiana*, Contard. *in d. l. vnic. limit. 9. num. 22.* Put. *deciſ. 4. de Ægid.* & fuit dictum in cauſa Romana Saluiani 14. Decembris 1598. coram Illuſtriſs. Cardin. Lancell. & in Senogall. Spolij 10. Ianuarij 1600. coram bon. mem. Pacen. 6

Nullitas autem clara deducitur ex defectu citationis ad ſententiam, quæ fuit ſimpliciter ad comparendum, non autem ſpecificè ad ſententiam, prout requiritur Gloſſ. *in Clem. ſæpè, verb. ad id*, vbi Card. *n. 9.* Imol. *num. 81. de verb. ſignific.* Rota *deciſ. 17. num. 2. de re iud. in nou.* & fuit deciſum in cauſa Aretina Capellaniæ 5. Martij 1610. coram Illuſtriſſ. Cardinale Lancellotto. Nec videtur poſſe ſuſtineri ex contrario ſtylo illatum partium pro Eccleſia allegato, quia non probatur, prout probari deberet ab Eccleſia, quæ illum allegat, Soccin. *conſ. 46. num. 51. verſ. & ideò lib. 4.* Dec. *conſ. 402. num. 11.* 7

Iniuſtitia verò ex eo colligitur, quia præterquamquod, vt dictum eſt, pro legato non competebat via executiua, fuit dictum non fuiſſe in actis probatam identitatem rei legatæ, prout plenè, & concludenter probari debet, antequam ad immiſſionem deueniri poſſit, Corn. *conſ. 144. n. 11. lib. 4.* Aym. *conſ. 198. num. 4.* Menoch. *conſ. 507. n. 4. lib. 6.* 8

Minus obſtare ea, quæ de notorio bono iure Eccleſiæ dicebantur ex ſententia lata in iudicio criminali, quæ tranſiuit in rem iudicatam, & quod propterea appellatio, tanquam friuola in caſu iſto non eſſet admittenda, quia fuit reſponſum non conſtare de iuſtitia dictæ ſententiæ, ex quo eſt ſine actis, & tamen de eis conſtare deberet, cum Rota non ſoleat attendere ſententias aliorum iudicum, niſi guſtata illarum iuſtitia, maximè quod dicta ſententia fuit lata in iudicio criminali, in quo agebatur principaliter de falſitate. 9

Nec demum obſtare, quod Mariella, contra quem fuit lata ſententia appellationi, renunciauerit, quia non poterat illi renunciare in præiudicium authoris, & defenſoris ſui, quia ante renunciationem venerat in cauſam, & iudicium in ſe ſuſceperat, ex trad. per Felin. *in cap. Ex parte, il 2. n. 5. de reſcript.* & in omnem euentum, executio fuit facta ante renunciationem, quæ propterea non poteſt ſuffragari ad euitandam nullitatem, iuxta *deciſ. Caſ. de Graſſ. 2. num. 5. de appellat.* & fuit dictum in cauſa Pampilonen. beneficij de Toloſa 16. Nouembris 1607. coram Reuerend. Domino meo Bonon. & aliàs ſæpè. 10

R. P. D. COCCINO DECANO.

Miranden. Penſionis.

Lunæ 7. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Ad ſolutionem penſionis agi non poteſt, non expeditis litteris ſuper illius reſeruatione, quando hoc verum ſit, benè in hac deciſione declaratur.

SVMMARIVM.

Litteris non expeditis ſuper reſeruatione penſionis agi non poteſt ad illius ſolutionem, num. 1.

Regula XXVI. Cancellariæ de non iudicando iuxta formam ſupplicationis non procedit in poſſeſſorio retinendæ. Declara vt num. 2.

Poſſeſſio defuncti de iure communi non continuatur in hæredem, num. 2.

Poſſeſſio cedentis iuuat ceſſionarium in corporalibus, num. 3.

Fi-

Fideiuſſori competunt omnes exceptiones, quæ competunt præſentiali, num. 4.
Obligatio de libero ſoluendo, & ſine aliqua exceptione non excludit exceptionem iuſtam, num. 4.

DECISIO CCCXCII.

1 PLacuit R. P. D. Matthæo Buratto Locumtenenti Reuerendiſs. D. Auditoris Cameræ conſulere Rotam me proponente ſuper eo, an eſſet relaxandum mandatum ad fauorem hæredum Penſionarij defuncti pro terminis decurſis in vita ipſius Penſionarij, contra Mercatorem qui ſe obligauerat ſoluere liberè, & abſque alia exceptione. Et Domini negatiuè reſoluerunt, quia cùm litteræ penſionis non fuerint expeditę, obſtat dictis hęredibus *reg.* 26. Cancellariæ S. D. N. de non iudicando iuxta formam ſupplicationis, & notat Caſſad. *deciſ.* 1. *ſuper reg. Mohed. dec.* 3. *num.* 1. *de reſcr. & dec.* 2. *num.* 2. *de priuil.* & in terminis penſionis dicit Gigas *de penſ. qu.* 34. *num.* 10.

2 Neque releuat, quod Bernardinus penſionarius erat in quaſi poſſeſſione exigendi. Regula aut prædicta non procedit in poſſeſſorio retinendæ, licèt ſecus ſit in alio poſſeſſorio, in quo requiritur titulus colorans, ne detur vitioſus ingreſſus, vt declarando verba regulæ, dixit Rota in cauſa Anconitana penſionis 15. Iunij 1567. coram Illuſtriſs. Domino Card. Platto, & in alia Toletana penſionis 5. Decembris 1603. coram bon. mem. Iuſto. Nam fuit reſponſum, quod obiectum procederet, ſi dictus Bernardinus hodie veniret, & ageret remedio retinendæ, ſed cùm hodie ipſe non viuat, neque agat, ſed ipſius hæredes ſunt illi, qui agunt, non poſſunt iuuari ſummariſſimo poſſeſſorio ex perſona præfati Bernardini, cùm poſſeſſio defuncti non transferatur in hæredem ſine noua apprehenſione, *l. Cum hæredes*, vbi Doct. *ff. de acquir. poſſeſſ.* & quod ſit ſuus hæres, Bald. *in l. final. numer.* 2. *Cod. de edict. Diu. Adrian. tollen.* Alber. *in l.* 1. *§. hoc interdictum num.* 2. *ff. quorum bonorum*, Natt. *conſ.* 49. *num.* 5. Pariſ. *conſ.* 13. *num.* 84. *lib.* 1. Alexan. *conſ.* 37. *poſt med. verſ. ſaltem in caſu noſtro lib.* 1. vbi quod iſta eſt communis concluſio, & hanc opinionem Rota ſeruat, vt ſæpiſſimè fuit reſolutum.

3 Neque applicatur, quod cùm verſemur in incorporalibus poſſeſſio cedentis iuuat ceſſionarium, Natt. *conſ.* 398. *num.* 38. Menoch. *de retinen. poſſeſſ. remed.* 3. *num.* 259. *& ſeqq.* & fuit reſolutum in cauſa Bononien. penſionis 17. Maij 1593. coram Illuſtriſſimo Domino meo Cardin. Mellino, & in cauſa Romana cenſus 4. Martij ſuperioris anni coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano. Quia hic non ſumus in ceſſionario, ſed in hærede, quo caſu poſſeſſio non transfertur, ſed requiritur noua apprehenſio per ſupradicta.

4 Neque eſt verum, quod prædicta non poſſint conſiderari ad fauorem Mercatoris, qui ſe obligauit ſoluere liberè, & abſque aliqua exceptione, quia iſti Mercatori tanquam fideiuſſori competunt omnes exceptiones, quæ cohærent rei, licèt non perſonæ principalis debitoris, Hippolyt. Marſil. *in rubrica de fideiuſſor. num.* 313. *&* 314. qui intra, & Doctores allegat, & obligatio de ſoluendo liberè, & ſine aliqua exceptione non excludit exceptionem iuſtam, qualis eſt iſta, de qua agitur, vt patet ex prædictis, vt in puncto dicunt Roman. *in conſ.* 211. *num.* 2. *col.* 2. *circa med. verſ. non enim obſtat dicere*, Iaſ. *in l.* 1. *num.* 7. *in lect. Cod. de Sacroſ. Eccleſ.* Felin. *in cap. cauſam quæ num.* 22. *de reſcript.* Hippolyt. Marſil. *in d. rubr. de fideiuſſ. num.* 319. *& ſing.* 312. *& in prax. crim. §. vlt. quæſt. num.* 2. Gambar. *in recept. cap.* 1. *num.* 8. *ver.* 3. *nota, de rerum permutatione*, Tiraq. *in l. ſi vnquam in præfat. num.* 121. *Cod. de reuoc. donat.*

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Mediolanen. Attentatorum.

Veneris 18. *Maij* 1612.

ARGVMENTVM.

Attentatum dicitur, quod lite pendente mutauit ſtatum, & in hoc ſufficit ſola detentatio.

SVMMARIVM.

Attentatum dicitur, quod fuit lite pendente factum, num. 1.
Detentio ſola, ſeu ſtatus, in quo quis tempore attentationis reperiebatur, ſufficit vt competat reſtitutio, num. 1.
Attentata vt reuocentur, ſufficit quilibet ſtatus non conſiderato, an ſtatus ſit bonus, vel malus, num. 1.
Attentata vt reuocetur, ſufficit ſola litis pendentia abſque alia probatione, num. 1.
Attentata in rebus mobilibus commiſſa, vt reuocentur ſufficit ſola detentatio, num. 2.
Spolium vt adeſſe dicatur, ſufficit ſtatus, ad quem competit reſtitutio, num. 3.

DECISIO CCCXCIII.

1 PRopoſui dubium, An conſtaret de ablatione quatuor candelabrorum argenteorum, ſicut prætendebant Canonici Eccleſiæ S. Ambroſij, quæ eſſet attenta, vel ſpoliatiua, & Rota vtraque parte informante attentatam, & ſpoliatiuam eſſe cenſuit. Quia cùm ex teſtibus, & ex litteris Clemen. VIII. & decretis S. Caroli Borromæi Archiepiſcopi Mediolanen. conſtaret, Cimiliarcham, qui eſt in ea Eccleſia antiquior Canonicus, ab antiquiſſimo tempore ſolitum retinere in ſua cuſtodia cum clauibus obſerrata vaſa argentea, candelabra, ornamenta, & ſacra ſupellectilia, & Sacriſtam maiorem vnum, videlicet ex Canonicis accipere conſueuiſſe a Cimiliarcha ſupradicta ornamenta, & argentea, & ea per cuſtodes, & Clericos Capituli exponi facere in diuinis officijs, quibus celebratis in Sacriſtia Canonicorum ſub claue cuſtodiuntur, conſequenter inferebatur, quod cùm Monachi lite pendente ex maiori altari aureo pretioſiſſimo acceperint quatuor prædicta candelabra argentea, & ad propria Monaſterij Sacriſtiam aſportauerint, prædictam aſportationem fuiſſe attentatam, & ſpoliatiuam, & propterea faciendam eſſe reſtitutionem, & reductionem ad eandem detentionem, & ſtatum, in quo anteà erant, nam ſola detentio, ſeu ſtatus ſufficit, vt competat reſtitutio, & repoſitio, in quo quis tempore attentationis reperiebatur, Rota *deciſ.* 11. incip. *nota, quod vbi aliquis in princ. de cauſ. poſſeſſ. & propr. & deciſ.* 10. incip. *nota, quod vbi poſt appellationem, n.* 1. *de appellat. in antiq.* Lancellott. *de attent. par.* 3. *c.* 24. *de eo, & except. contra attentata competen. q.* 8. *n.* 7. *verſ. quarto quia, & c.* 26. *de probat. attent. n.* 29. *&* 31. *& par.* 2. *c.* 4. *de attent. lite penden limit.* 1. *n.* 37. & pro reuocatione attentatorum ſufficit quilibet ſtatus, non conſiderato, an ſtatus ille ſit bonus, vel malus, Lancell. *d. q.* 8. *n.* 9. *& d. c.* 29. *n.* 26. pro ſola enim detentatione competit officium iudicis, Neuiz. *conſ.* 80. incip. *pro Michaele de Adamo n.* 3. & pro reuocatione attentatorum ſufficit ſola litis pendentia abſque alia probatione iuris, Franc. *in c.* 1. *n.* 5. *vt lite pendente lib.* 6. & fuit dictum in cauſa Parmen. ſtatus die 30. Aprilis 1610. coram Domino Alexandro Ludouiſio nunc Archiepiſcopo Bononienſi.

2 Nec ad rem pertinebat prætenſio Monachorum, quod ipſi eſſent Domini, vel Eccleſiæ, vel poſſeſſores, vel quod altare aureum, & illius ornamenta ſpectarent ad Abbatem, vel quod Canonici ſolùm eſſent nudi miniſtri, quoniam præterquamquod idem prætendebant Canonici contra Monachos, & iſta potius ſpectabant ad petitorium, dicebatur etiam conſiderari in hoc caſu ſtatum, in quo factum iſtud reperiebatur. Verùm enim erat penes Cimiliarcham, quæ priuata auctoritate, nec mutari, nec perturbari debuerat, quia res nobiles, pendente lite non poſſunt auferri ex poteſtate, ſeu manibus detentatoris ſub pretextu dominij, vel intereſſe, vel conſeruatione poſſeſſionis ciuilis, cùm pro reuocatione attentatorum iſta rerum detentatio ſufficiat, Lancell. *d. cap.* 4. *de attent. lite pendente, limit.* 1. *num.* 37.

3 Fuit etiam iſta ablatio candelabrorum ſpoliatiua, quia pro ſpolio ſufficit ſtatus, ad quem competit reſtitutio, *c. querelam*, vbi Abbas *num.* 12. *de elect.* Mohed. *in dec.* 8. incip. *Bonon. ſpolij num.* 1. *& dec.* 22. incip. *Licèt in deciſione, in fin. tit. de reſt. ſpoliat.* Denique non excuſabat attentata illa prætenſio Monachorum, quod candelabra eſſent communia; quæ præterquamquod id non apparebat ſufficienter probatum pro parte Monachorum, ſolus ille ſtatus, & detentatio ſufficiebat pro vitio attentatorum, & pro illorum reuocatione.

R. P. D. DAMASCENO.

Romana Donationis.

Veneris 18. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Fructus non conſiſtentes communiter apud omnes in pretio, ſed tantùm apud aliquos, prout ſunt oblectamenta alicuius vineæ, quando percipiens reſtituere teneatur.

SVMMARIVM.

Fructus Vineæ non ſolùm conſiſtunt in his, quæ ſunt deſtinata ad vſum, vel potum, ſed etiam in alijs, quæ quodammodo conferunt ad vſum vitæ humanæ, prout eſt oblectamentum d. Vineæ, num. 1. Declara vt num. 2. & ſeqq. & per tot. deciſ.

Fructuum duplex eſt ſpecies. Prima eſt eorum, quæ communiter apud homines ſunt in pretio, & commercio, prout vinum, oleum, frumentum, & ſimilia. Altera eſt ſpecies fructuum, quæ non eſt in pretio apud omnes, ſed apud aliquos, num. 2. & 3.

Fructus percipiens ex fundo alieno tenetur reſtituere Domino fundi, niſi percipiens illos conſumpſerit bona fide, n. 2.

Donans rem alienam dicitur eſſe in mala fide, n. 2. in fin.

Fructus, qui apud omnes non ſunt in pretio, ſed apud aliquos tantùm, quando is qui illos percepit reſtituere teneatur, num. 3. & 4.

DECISIO CCCXCIV.

1 BLaſius qui donauit ſuis Nepotibus Vineam, quæ deductis expenſis nullum commodum burſale reddit, ſed deſeruit tantùm ad oblectamentum, poſt donationem habitans cum prædictis Nepotibus ſe transferebat ad Vineam, prout prius ante donationem, & ita continuauit, donec vixit, poſt illius mortem cùm eſſent facienda quædam computa inter creditores eiuſdem Blaſij ex vna, & prędicti nepotes ex altera, occurrit dubitare, an Blaſius propter vſum d. Vineæ remaneret in aliquo debitum erga nepotes. Et pro affirmatiua dicebatur, quod oblectamentum Vineæ eſt res pretio æſtimabilis, vt latè per Gabr. *conſ. 74. num. 5. & 6. lib.* 1. etenim fructus non conſiſtit in iſtis ſolùm, quæ ſunt deſtinata ad eſum, vel potum, ſed etiam in alijs, quæ quocumque conferunt ad vſum vitæ humanæ, *l. in fructu, ff. de vſufr.* latè Menoch. 66. *num.* 1. *cum plurib. ſeqq. lib.* 1.

2 Verùm iſtis non obſtantibus Rota cenſuit nihil deberi in propoſito caſu, & pro fundamento fuit pręmiſſum, quod duplex ſpecies fructuum conſiderari poteſt, prima eſt eorum, quæ communiter apud homines ſunt in pretio, & commercio, prout ſunt vinum, oleum, frumentum, & ſimilia, & in iſtis, qui illos percipit ex fundo alieno ſemper tenetur, quia verè fit locupletior, cum iactura illius, ad quem ſpectant, contra *l. nam hoc natura, ff. de condit. indeb. l. iure naturali, ff. de reg. iur. cap. locupletari, eodem tit. in* 6. quod procedit niſi percipiens aliàs illos conſumpſiſſet cum bona fide, *§. ſi quis à non domino*, vbi gloſſ. *verb. non poteſt inſt. de rerum diu. § etſi hereditas, verſ. ſi vero inſt. de offic. iud. l. certum*, & ibi gloſſ. *verb. extantes, Cod. de rei vendic.* gloſſ. *in l. ex diuerſo, verb. non habendum, verſ. de conſumptis, ff. eod. tit.* Cuman. *conſ.* 110. *num.* 4. quæ bona fides non poſſet conſiderari in Blaſio, qui certo ſciebat Vineam non ſuam, iuxta not. *in l. non item veniunt, §. petitam, & in l. ſed & ſi ante litem, ff. de petit. hered. in l. qui ſcit, ff. de vſur.*

3 Secunda ſpecies fructuum eſt illa, quæ communiter non eſt in pretio apud omnes, ſed apud aliquos tantùm, & in iſta videtur, quod qui illos percepit non teneatur ſimpliciter, ſed ita demum ſi præceſſit conuentio expreſſa, prout quando quis conducit rem, quæ illos reddit pro certa penſione, vel tacita, & præſumpta, prout quando percipiens talem fructuum erat ſolitus conducere, & dominus rei ſolitus locare exemplum in ſeruitio præſtito, in qua materia ſolet diſtingui, aut ille, qui præſtitit ſeruitium erat ſolitus locare operas ſuas, & ille qui recipit conducere, & tunc debetur ſalarium aliàs ſecus, niſi fuerit expreſsè conuentum, ita diſtinxit Rota in cauſa Romana mercedis 16. Iunij 1570. coram Binarino relata inter diuerſ. impreſſ. *deciſ.* 519. *par.* 1. in alia Romana mercedis 19. Februarij 1593. coram Ill. Arigonio, & 27. Iulij 1594. coram Corduba, & in Romana pecuniariæ, ſiue mercedis 15. Februarij 1599. coram Orano. Ratio quod percipiens non ſimpliciter in hac ſecunda ſpecie eſt, quia non probatur eo ipſo, quod effectus ſit locupletior, vel alius habuerit iacturam, cùm iſta ſpecies fructuum non ſit communiter in ſpecie apud homines, nec probetur percipientem, aut illum, qui permiſit percipi, illam habuiſſe pro tali.

Ex prædictis inferendo ad propoſitum caſum dicebatur, 4
Blaſium ad nihil teneri. Nam quod habuerit fructus primæ ſpeciei non prætenditur. Quod autem ad ſecundam ſpeciem fructuum, licèt Blaſius oblectatus fuerit Vinea, attamen cùm non probetur, quod ipſe aliàs fuiſſet conducturus Vineam pro ſolo oblectamento, vel nepotes locaturi, concludebatur eum non teneri per prædictas, à qua diſtinctione non diſcrepat Gabr. *d. conſ.* 74. quia ibi ex circumſtantijs apparebat, quod oblectamentum ex tacita conuentione partium erat deductum in pretium; vnde ſub *num.* 33. conſiderabat Gabr. quanti ille, qui oblectatus fuit, eſſet veriſimiliter conducturus, & pro hoc quod quis ſimpliciter non teneatur ex oblectamento percepto, afferebat vnus ex Dominis meis fabellam de Caupone prætendente pecuniam ab hoſpite, qui manducauerat panem ad odorem carnis aſſatæ per Cauponem, quam refert Hoſt. & Abb. Pan. *in cap. ad noſtram, de conſuet.* quæ tantò magis viſa fuerunt procedere in hoc caſu ſtante, quod vnus ex nepotibus Donatarijs, & alij quoties accedebant ad Vrbem habitabant cum Blaſio, & vtebantur Vinea, prout illis placebat, vnde contra omnem æqualitatem videtur prætendere à paterno, & à Donatore, & a Contubernali pretium oblectamenti, & ita tantùm, &c.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Reſtitutionis Dotis.

Lunæ 21. *Maij* 1612.

ARGVMENTVM.

Dos filiæ ſpuriæ conſtituta, mortua filia ſine filijs, reuertitur ad dotantem, vel eius hæredes, niſi fuerit per iudicem conſtituta ſecundùm taxationem, & valorem alimentorum, quia tunc non tranſit ad hæredes Patris, ſed ad hæredes filiæ.

SVMMARIVM.

Dos filiæ ſpuriæ conſtituta, mortua filia ſine filijs, reuertitur ad dotantem, vel eius hæredes, niſi fuerit per Iudicem conſtituta ſecundùm taxationem, & valorem alimentorum, quia tunc non tranſit ad hæredes patris, ſed ad hæredes filiæ, num. 1. Declara vt num. 4.

Alimentorum taxatio filiæ ſpuriæ debitorum, Iudicis Religioni remittitur, num. 2.

Argumentum de alimentis ad dotem valet, quando eſt eadem ratio, num. 3.

DECISIO CCCXCV.

LIcèt verum ſit, quod dos filiæ ſpuriæ debeat reuerti ad dotantem, vel eius hæredes ex latè congeſtis per Surd. *de alim. tit. 5. quæſt. 7. num.* 3. tamen hæc concluſio non procedit in caſu iſto, quia cùm per iudicem fuerit conſtituta dos ad ſcut. mille, quæ ſecundùm taxationem, de qua *in l. hereditatum, ff. ad leg. Falcid.* non excedit valorem alimentorum, quæ deberent in ſingulos annos præſtari, propterea dicta dos non debet tranſire ad hæredes patris, ſed ad hæredes filiæ, Bald. *conſ.* 448. *n. 5. lib.* 1. Couar. *in epit. de ſponſal. par. 2. c. 8. §. 6. n. 15. in fin.* Diaz ad Lupum *in c. per veſtras, §. 23. fol.* 354. Menoch. 1

de

de arbitr. conſ. 170. *num.* 25. *&* 26. *vbi de magis communi lib.* 2. *centur.* 2. Turret. *conſ.* 31. *num.* 27. Petr. Caball. *conſ.* 154. *num.* 21. *verſ. ſecus vero*, & habetur in quodam *tract. de iure fiſc. lib.* 3. *tit.* 18. *num.* 77. *verſ. limita cum res ſpurio*, Surd. *de alim. loco allegato num.* 54.

2 Quod autem dicta quantitas non excederet modum alimentorum iuxta taxationem, de qua *in d. l. hæreditatum*, ſatis patet cùm agatur de hæreditate excedente ſummam ſcutorum 50. mil. & de annis 30. cùm ſpuria non excederet annum 20. in hac enim taxatione defertur multum religioni iudicis, Couar. *de ſponſ. par.* 2. *c.* 8. *§.* 6. *n.* 7. Molin. *de primog. Hiſpan. lib.* 2. *c.* 15. *n.* 55. *in fine, verſ. circa quod*.

3 Neque obſtat, quod præd. DD. loquantur in alimentis, quia non refert, cùm valeat argumentum de alimentis ad dotem, quando militat eadem ratio, Euerard. *in centuria loc. legal.* loco ab alimentis ad dotem, & ferè in iſtis terminis Bart. *in l. fin. num.* 7. *ff. de his quib. vt indig. & in auth. ex complexu, C. de inceſt. nupt.* & fuit dictum in cauſa Portuen. Bonorum 26. Februarij 1580. & in ſpecie in terminis dotis loquuntur Cabal. *loco præcit.* Surd. *loco allegato num.* 54. dum dicit dictum Bero. *in conſ.* 163. *num.* 22. qui loquitur in dote, poſſe habere locum in caſu prædicto, & expreſsè hoc colligitur, quia procedit declarando concluſionem, quod dos data filiæ ſpuriæ redeat ad patrem, & ibi ponit quintam declarationem, & comprobatur optima ratione, quia taxatur id quod pro illis annis deberetur pro alimentis, & datur in dotem, vnde ſicut ſi daretur pro alimentis, non deberet reſtitui, quia vnica vice datur pro toto tempore, ita nec debet reſtitui ſi datur pro dote, quia datur vnica vice, id quod debetur pro pluribus annis pro alimentis, licèt detur in dotem.

4 Neque facit, quod prædictæ non poſſunt ſubſiſtere, cùm nunquam dos filiæ ſpuriæ debeat excedere modum alimentorum, *c. Cum haberet, de eo qui duxerit in matr.* & ſi excedit, reuocatur viro defuncto, Surd. *vbi ſupra num.* 11. Quia pro reſponſione conſiderabatur, quod ſi ſimpliciter dos eſt iuxta quantitatem alimentorum, procedit obiectũ, ſed quando in taxatione fuit habita ratio ad terminos prædictæ *l. hæreditatum*, prout fuit factum in caſu iſto, dos tranſit ad hæredes mulieris, non autem ad patrem, vel patris hæredes, quia vt dictum eſt, videtur facta taxatio, vt vnica vice deberetur, quod in pluribus annis debitum fuiſſet pro alimentis, & illud fuit datum pro dote. Et ita concluſum.

R. P. D. MANZANEDO.

Calagutitana de Amuzzio.

Veneris 25. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Plura recenſentur requiſita ad validitatem appellationis; & an contra verum contumacem tempus ad appellandum currat à die ſcientiæ, vel à die ſententiæ.

SVMMARIVM.

Appellatio interpoſita poſt decem dies, non dicitur legitima, num. 1.
Tempus ad appellandum contra verum contumacem currit à die ſententia, non autem à die ſcientia, num. 1.
Sententia notitia arguitur ex receptione alicuius rei vigore ſententiæ, num. 2.
Appellatio debet fieri coram iudice, num. 3.
Paria ſunt non appellare, vel minus legitimè appellare, n. 3.
Apoſtolorum petitio eſt de ſubſtantia appellationis, n. 3.

DECISIO CCCXCVI.

1 DVbitaui, an conſtaret de legitima appellatione, & de illius legitima proſequutione. Et Domini negatiuè quo ad vtramque partem dubij reſponderunt. Cùm appellatio fuerit interpoſita poſt decem dies. Vnde non fuit legitima, *c. Romana, §. ſi verò de appellat.* Nec obſtat, quod proceſſum fuiſſet per contradictas, & ſic in contumacia. Vnde decem dies eſſent computandi à die habitę notitiæ ſententiæ. Quia reſpondetur, quod cùm perſonaliter fuiſſent citati beneficiati, & œconomus fabricę, & decuriones Populi, & alij Ciues ad proſequutionem cauſæ non comparendo, fuerunt effecti veri contumaces, quo caſu decem dies ad appellandum currunt à die ſententiæ, non verò ſcientiæ, prout Rota obſeruat, vt *in dec.* 16. *circa finem de dol. & contum. in nou.* Felin. *in cap. frequenter num.* 19. *in fin vt lit. non conteſt.*

Vltra quod videbatur, quod veriſimiliter potuiſſent habere notitiam d. ſententię de anno 1605. propter intimationem exequutorialium, & propter receptionem ſummæ ducatorum 809. quod habuerunt vigore d. ſententiæ, & de quibus dederunt quietantiam Rectores Beneficiati, & Capitulum d. Eccleſiæ, necnon Prætor, decuriones, & reliquæ perſonæ Regiminis d. Loci. Necnon D. Maria Saenz de Venero Vidua quorundam Ioannis de Varcitia, & Martinus de Ayala, Dominus domus de Saoria, & multi alij incolæ d. loci pro ſe, & nomine fabricæ Eccleſiæ, & vti illius adminiſtratores. 2

Vlteriùs, quia prædicta appellatio non fuit facta coram iudice, prout fieri debuit, ad text. *in c. vt debitus honor. ibi coram eodem iudice, & cap. fin. de appellat. c. appellatio eodem tit. in* 6. Specul. *eod. tit. §. qualiter n.* 8. Soccin. *in conſ.* 45. *n.* 1. *lib.* 1. Vnde habetur, ac ſi interpoſita non fuiſſet, cùm paria ſint non appellare, vel minus ſolemniter appellare, vt fuit dictum coram Domino meo de Vbaldis in vna Mediolanenſis de Alepardis 16. Ianuarij pręſentis anni. Tum etiam quia nec Apoſtoli fuerunt petiti, qui ſunt de ſubſtantia appellationis, Rot. *deciſ.* 50. *de appellat. in nou.* Ex quibus ſic fuit reſolutum. 3

R. P. D. MANZANEDO.

Tiraſonen. Iuris intereſſendi de Capitulo.

Lunæ 18. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Portionarij quando dicantur de Capitulo, & habere vocem in Capitulo, & ex quibus id probetur.

SVMMARIVM.

Portionarij non dicuntur de Capitulo, nec in illo habent vocem, num. 1.
Declara quod de conſuetudine, ſeu alio iure ſpeciali Portionarij poſſunt ingredi Capitulum, & habere vocem in aliquibus actibus, num. 2.
Portionarios eſſe de Capitulo, & habere vocem in Capitulo probatur ex intereſſentia, & voce data in quampluribus actibus Capitularibus, num. 2.
Mandatum de manutenendo debet dari exiſtenti in quaſi poſſeſſione, num. 2.
Poſſeſſio præſumitur continuata, & ſolo animo retinetur, num. 2.
Actus præiudiciales, quando pluries fuerunt reiterati, non præſumuntur facti ex gratia, num. 3.

DECISIO CCCXCVII.

PRætendentibus Portionarijs Eccleſiæ Tiraſonen. ingreſſum Capituli, & in illo ipſos habere vocem, & quo ad hæc manutenendos, & è contra Canonicis eiuſdem Eccleſiæ, aſſerentibus ſibi ſolis de iure competere aſſiſtentiam, & vocem in Capitulo, & in hac poſſeſſione eſſe, & in illa priuatiuè ad Portionarios manutenendos fore, & non ſemel ſuper præmiſſis cauſa propoſita, fuit per Dominos ordinatum, quod videretur particulariter de bono iure ad effectum tamen manutentionis petitæ. Vnde hodie ſuper iſto bono iure dubio propoſito, fuit dictum, Portionarios eſſe manutenendos in quaſi poſſeſſione intereſſendi, & votandi in actibus, in quibus probant interfuiſſe, & votaſſe, de quibus in eorum Summario. Et Domini fuerunt moti ex eo, quod quamuis verum ſit de iure communi Portionarios non eſſe de Capitulo, nec in illo habere vocem, iuxta text. *in cap. penult.* & ibi gloſ. *in verb. Aſſiſios, de Cleric. non reſid.* & ibi Butr. *num.* 8. & Abb. *num.* 6. *in fin.* idem 1

Abb. *in cap. 1. num. 11. de elect. & in cap. Cùm dilecti, in prim. notabil. de maioritate, & obedien. & in cap. Cum olim n. 8. de re iud.* & ibi Felin. *num. 4.* Gemin. *in cap. final. num. 6. de preben. in 6.* Vnde appellatione Capituli ſoli Canonici comprehenduntur, Abb. *in cap. ſcriptum num. 4. de elect.* & Dec. *in cap. Eam te de reſcr.* & non ſemel dixit Rota, vt in vna Salamantina Optionis 18. Maij 1586. coram fel. recor. Clemente VIII. tunc Rotæ Auditore, quæ eſt inter impreſſas 411. *num. 5. & 6. par. 1.* & in alia Abulen̄. Iuriſdictionis 17. Aprilis 1589. coram bon. mem. Card. Pamphilio.

2 Nihilominus etiam eſt verum, quod de conſuetudine, vel ſtatuto, ſeu alio iure ſpeciali poſſunt portionarij Capitulum ingredi, & ibidem habere vocem in ijs, quæ docebunt illam habuiſſe, aut ſibi conceſſam fuiſſe, iuxta Abb. & Felin. *in d. cap. Cum olim, ſupra adducto per text. in cap. Cum Eccleſia Sutrina de cauſ. poſſ. & propriet. & in d. c. ſcriptum, &c.* Cuman. *de elect.* ſed ſic eſt, quod per plura inſtrumenta docuerunt Portionarij de ingreſſu, & aſſiſtentia in Capitulo, & quod in diuerſis rebus ibi ſuam vocem dederunt, ex quibus inſtrumentis cùm ſint acta Capitularia, probatur iſta quaſi poſſeſſio intereſſendi in Capitulo, & in eo votandi in rebus contentis de dictis actis, iuxta notata *in l. non idcirco*, vbi Bald. *in princ. C. de fid. inſtr.* Bart. *in l. prædia num. 11. ff. de acquir. poſſeſſ.* & tenuit Rota in vna Gerunden̄. Iuris intereſſendi in Capitulo 6. Nouembris 1609. coram D. meo Coccino, & per conſequens intrat diſpoſitio iuris, quod veniant manutenendi in prædicta quaſi poſſeſſione, vt *in §. retinendæ inſt. de interdict.* Præcipuè cùm iſta quaſi poſſeſſio cenſetur continuata vſque ad tempus litis motæ, cùm certum ſit animo retineri, ad text. *in l. ſi licet, C. de acquir. poſſeſſ.* Abb. *in cap. Cum ad ſedem num. 13. de reſtit. ſpoliat.*

3 Actus autem, in quibus Domini cenſuerunt, dictos Portionarios eſſe manutenendos, ſunt illi, de quibus docuerunt, & continentur in ſuo Summario, qui omnes in expeditione mandati de manutenendo particulariter ſpecificabantur. Quibus obſtare non videtur, quod ſi Portionarij interuenerunt in Capitulo, illud fuerit ſemper ex gratia, & volontate Canonicorum, qui hæc toties multiplicata gratia non præſumitur, præſertim in ſibi tam præiudicialibus, argumento text. *in l. Cum de indebito, de probat.*

4 Minùs obſtat, quod non ſufficiat iſta quaſi poſſeſſio ſine oſtenſione tituli, quia cùm illa ſit antiquiſſima intereſſendi, & votandi in prædictis actibus, non eſt opus oſtendere titulum, præſertim ad effectum manutentionis, de quo agitur, quia ſtante dicta antiquitate titulus præſumitur, Menoch. *de retinen. remed. 3. num. 593.* Caſſad. *deciſ. 2. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Rot. in noſtris proprijs terminis in vna Hiſpal. iuris vot. 16. Martij 1575. coram Cantuccio, quæ eſt inter impreſſas 4. *num. 7. & 8. par. 2. diuerſ.* Nec etiam obſtant plures actus congeſti pro Canonicis, in quibus ipſi ſoli interfuerunt ſine Portionarijs, quia proceſſos, vnde ſumpti ſunt, non eſt productus in actis. Et tandem non obſtat motus proprius Calixti, quia in eo cauetur, vt vocentur ad Capitulum omnes Canonici exiſtentes in Ciuitate, non tamen propterea excluditur, vt debebant etiam interuenire Portionarij in prædictis caſibus. Ad alia verò placuerunt Dominis reſponſiones datæ per Informantes.

R. P. D. PIROVANO.

Vercellen̄. Optionis.

Luna 28. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Statutum dicitur publicatum, & vſu receptum ex pluribus; de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Statutum factum à Capitulo circa rem licitam, & confirmatum ab Epiſcopo eſt validum, num. 1.
Statutum factum à Capitulo dicitur publicatum, quando fuit editum à Capitulo congregato, & ab eodem acceptatum, ac ad eiuſdem inſtantiam ab Epiſcopo confirmatum, num. 2.
Statuti vſus probatur ex eo, quod ſtatutum eſt inſertum in volumine ſtatutorum, num. 2.
Statuti vſus probatur ex effectuatione aliorum, quæ ſub eodem Capitulo ſtatuti leguntur, num. 2.
Statutum non dicitur reformatum ex conditione, quod poſſet reformari in eius acceptatione appoſita, num. 3.
Factum & ea quæ ſunt facti, non præſumuntur, num. 4.
Voluntatis mutatio in continenti non præſumitur, num. 4.
Statutorum reformationes dicuntur noua ſtatuta, num. 4.

DECISIO CCCXCVIII.

IN reſolutionibus factis coram R. P. D. Caualerio in prima inſtantia, & coram me in ſecunda, fuit præſuppoſitum, quod membra, de quibus agitur, ſint ſeparata, & diſtincta a Canonicatibus, & præbendis Eccleſiæ Vercellen̄. itaut non venirent in prouiſione Camilli ad impediendam optionem antiquioris Canonici, nec eo caſu obſtaret ſtatutum eiuſdem Eccleſiæ contrarium diſponens, vbi nec promulgatum, nec vſu receptum, ſed adhuc ſub cenſura, & correctione Illuſtriſs. Card. repoſitum. Cæterùm quia in vltima reſolutione coram me ſolo Michaele informante, dictum fuerat ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, placuit Dominis, vt cauſa proponeretur ſuper eiſdem, quod factum fuit die 2. Aprilis 1612. non tamen capta fuit aliqua reſolutio, ſed Domini voluerunt videre, an adeſſet aliqua reformatio ſtatutorum in caſu, de quo agitur, & dubio repropoſito ſecundùm mentem Dominorum, dictum fuit non conſtare de reformatione. 1

Pro certo nanque habuerunt ſtatutum de coadiutoribus, in quo diſponitur, quod non ſit locus optioni in caſu coadiutoriæ vti factum a Capitulo circa rem licitam, & confirmatum ab Epiſcopo eſſe validum, *cap. 2. §. Cæterùm*, & ibi gloſſ. *in verbo ſtatutum, de verbor. ſignific. in 6.* Oldrad. *conſ. 259. num. 4. in fin.* Innoc. & Hoſt. *in c. Cum omnib. de conſt. in princ.* Feder. de Sen. *conſ. 100. nu. 2.* dicens id licere abſque licentia ſuperioris, quæ tamen non fuit omiſſa etiam in vim concordiæ ex Breui ſanctiſſimæ memoriæ Sixti V. in quo legitur facultas concedendi, & reformandi ſtatuta accedente conſenſu Capituli, & Epiſcopi. 2

Nec viſum eſt obſtare, quod ſtatutum prædictum non fuerit publicatum, nec vſu receptum, quia loco publicationis ſufficit, quod editum fuerit à Capitulo congregato, & poſt miſſam publicè acceptatum, & exindè Capitulo inſtante ab Epiſcopo confirmatum, ſecundùm Angel. *in §. fin. in auth. de non eligendo ſecundo nubentes*, quem ſequuntur Alex. & alij relati per Rolan. *conſ. 99. n. 37. lib. 2.* Alciat. *conſ. 2. n. 30. lib. 9.* Quo verò ad vſum, vltra quod eſt inſertum in volumine ſtatutorum, quod pariter ad probandum vſum ſufficere videtur, vt dixit Rota *dec. 301. p. 2. diuerſ.* & fuit firmatum in Romana Concordiæ 13. Nouembris 1609. coram R. P. D. Caualerio, probatur etiam vſus, & effectuatio, cùm ſub eodem titulo de Coadiutore plura alia ſtatuantur, quæ ab eodem Capitulo fuerunt vſu recepta, vt non mirum ſi etiam quo ad optionem vſus præualeat, Put. *dec. 309. num. 3. lib. 3.* Rota *diuerſ. dec. 139. num. 12. par. 2.* 3

Nec etiam aliam vim faciebant Domini, quod ſtatuta prædicta à Capitulo, & Epiſcopo ſimul fuerint acceptata cum expreſſa conditione, quod poſſent infra ſex menſes corrigi, emendari, & reformari, ac illis addi, & minui, ſi & prout Epiſcopo, & Canonicis viſum fuerit, cum clauſula, *non aliter, nec alio modo*, quia non per hoc inferebatur ſtatuta eſſe reformata, aut ſublatam eorum ſubſtitutionem *in cap. de coadiutorib.* 4

Et hinc Domini dixerunt non conſtare de reformatione, tum ex prædicta ratione, quia verba erant facultatiua, & relatiua ad mutuum conſenſum Epiſcopi, & Capituli, nec ſuſpendebant virtutem ſtatutorum, quæ mutuo conſenſu acceptata erant, tum etiam quia pro parte Michaelis expreſsè non docebatur de reformatione, quæ regulariter non præſumitur, vt quid facti, vulgata *l. in bello, §. facta, ff. de captiu. & poſtlim. reuerſ.* Menoch. *de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 14.* nec mutata præſumitur voluntas ſtatuentium in continenti, & in eadem ſcriptura, *cap. maiores, in fin. de baptiſm. cap. licèt de procur. in 6.* Vnde viſum eſt Dominis difficilis probationis, niſi doceatur de reformatione per ſcripturam ipſam, prout 4

pro-

probantur ipſa ſtatuta, Berou. *conſ.* 41. *num.* 8. *lib.* 1. Non obſtat, quod confirmatio prædictorum ſtatutorum fuerit petita à Sede Apoſtolica, quæ conſultis Illuſtriſſimis Cardinalibus Pamphilio, & Mellino fuerit limitata ad ſtatutum de coadiutoribus ſecundùm diſpoſitionem deciſionum Rotalium. Quia fuit reſponſum ad deciſiones Rotales, & maximè Veralli 281. *par.* 2. non loqui de coadiutoribus, quin poſſint habilitari, vt ſuccedant in Canonicatu etiam quo ad membra, de quibus eſt controuerſia, nec aliquid determinatum potuit colligi ex liberculo per Illuſtriſs. Cardinalem Mellinum mihi petenti tranſmiſſo. Demùm non obſtat declaratio Canonicorum in Summario Michaelis data, in qua atteſtantur Canonici illi congregati *cap.* 6. de coadiutoribus nunquam fuiſſe vſu receptum, ſed eſſe referendum ad formam deciſionum Rotalium, prout fuerat annotatum in apoſtillis ad dicta ſtatuta per Illuſtriſſimos Cardinales Pamphilium, & Mellinum. Fuit enim reſponſum, quod dicta declaratio fuit facta lite pendente, ſcilicet die 28. Aprilis anni præſentis, multò poſt litem motam, ac etiam poſt vltimam propoſitionem, quæ contigit die 2. Aprilis huius anni. Præterea habent etiam relationem ad inſtrumentum, de quo non conſtat, & poſtremò forma deciſionum Rotalium, ad quam pariter ſe refert atteſtatio dictorum Canonicorum, non iuſtificatur in caſu, de quo agitur, & ex prædictis omnibus viſum fuit non conſtare de reformatione. Cæterùm, quia pro parte Michaelis contendebatur vigore illius clauſulæ, quod ſtatuta poſſent reformari infra ſex menſes, vt exindè ſuſpenſa remaneret virtus dictorum ſtatutorum vſque ad nouam reformationem, ſeu confirmationem, Domini reſeruarunt videre de eorum ſuſpenſione.

R. P. D. MANZANEDO.

Toletana Iuris præſentandi.

Veneris 1. *Iunij* 1612.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus Caſtro annexum an veniat in venditione Caſtri; & quid Iuris ſit ſi in venditione fuit facta expreſsio iuriſpatronatus.

SVMMARIVM.

Decimæ & primitiæ non veniunt in generali diſmembratione vniuerſitatis, num. 1.

Iuſpatronatus venit appellatione pertinentiarum Caſtri, vbi eſt annexum, & acceſſorium Caſtro, num. 2.

Iuſpatronatus tranſit cum vniuerſitate vendita, quando non fuit in venditione exceptuatum, num. 3. *vbi maximè ſi in venditione de ille fuit facta mentio.*

Iuſpatronatus an tranſeat cum vniuerſitate vendita, quando fuit facta illius expreſſio in venditione, referuntur hinc inde opiniones, num. 4. *& num.* 5. *Vbi quod expreſſio non impedit quo minus veniat iuſpatronatus, quando fuit facta ad declarandum, quod illud etiam continebatur in venditione, & tranſibat in emptorem.*

DECISIO CCCXCIX.

1 PRopoſito dubio, an ex venditione loci de Valdepennas ſit tranſlatum iuſpatronatus, ſeu ius præſentandi Rectorem ad Parochialem eiuſdem loci in Excellentiſſimum Marchionem de Sancta Cruce. Domini affirmatiuè reſpondendum cenſuere. Dominus enim Marchio habuit titulo venditionis, à Catholico perpetuæ memoriæ Rege Philippo II. iſtud oppidum de Valdepennas cum dominio, & Vaſſallis, & cum omnibus ſuis terminis, & iuriſdictione ſuperiore, & inferiori, mero & mixto imperio, & ſimiliter vt ipſe Marchio, & illius ſucceſſores poſſent eligere, & prouidere perſonas pro Prioratu curam habente, & beneficijs, & capellanijs, & ſeruitijs Eccleſiarum, & gaudere iurepatronatus illarum, & qualiter ipſe Rex tanquam Magiſter, & adminiſtrator perpetui Ordinis de Calatraua, illud facere poterat. Ad quam venditionem ſic faciendam, & iſtius loci diſmembrationem à prædicta militia de Calatraua habuit idem Rex Catholicus plenam facultatem à ſanctæ memoriæ Pio V. vt ex litteris Apoſtolicis ſuper hoc expeditis apparet, in quibus Regi datur facultas diſmembrandi à prædicta militia aliqua oppida, loca, arces, fortalitia, iuriſdictiones, vaſſallos, & alia membra, ſaltus, & paſcua ad huiuſmodi militiam ſpectari, item, & illorum fructus, & prouentus etiam ſi in decimis, & primitijs conſiſtant, & vt oppida prædicta ſic diſmembrata poſſet idem Rex illam liberè vendere, cui voluiſſet tanquam bona propria eiuſdem Regis cum ſuis Vaſſallis, iuriſdictione, & alijs iuribus, & pertinentijs.

Qua diſmembratione ſequuta, & loco bonorum diſmembratorum alijs in maiori quantitate aſſignatis iuxta originem eiuſdem Pontificis in prædicta ſua facultate, Rex deuenit ad huiuſmodi venditionem modo, & forma prædictis, in quo iſtud iuſpatronatus includi videtur tam ex ampliſſima diſmembrandi, & vendendi facultate à Pontifice Regi conceſſa, quàm ex eo quod prædicta conceſſio Apoſtolica extenditur expreſsè ad decimas, & primitias, & ſic ad caſum magis dubitabilem, cùm non veniant in generali diſmembratione vniuerſitatis, Innoc. *in cap. Ex litteris, de iurepatr. in princip.* ergo multò magis extendi dicendum eſt ad iuſpatronatus tanquam caſum minus dubitabilem.

Secundò in dicta facultate vendendi exprimuntur iura, & pertinentiæ, quarum appellatione venit etiam iuſpatronatus tanquam annexum, & acceſſorium Oppidi, Abb. *in d. cap. Ex litteris num.* 1. 2

Tertiò & principaliter, quia ſtante d. venditione Regis in vim prædictæ facultatis Apoſtolicæ tranſiuit iſtud iuſpatronatus cum iſta vniuerſitate, & Oppido, cùm in tali venditione iuſpatronatus non fuerit exceptuatum, iuxta text. *in d. cap. Ex litteris, & in cap. Cum ſæculum, de iurepatr.* & ibi Innoc. *in pr.* Io. Andr. *num.* 3. & Dominic. *in cap. vnic. eod. tit. in* 6. Abb. idem Ioan. Andr. *in d. cap. Ex litteris*, idem Abb. *in cap. Illud num.* 4. *eod. tit.* Paul. de Cittad. *de iurepatr. par.* 9. *qu.* 3. Rocb. *eod. tract. in verb. ipſe, vel is à quo in* 22. *quæſt.* 5. Lambert. 2. *par. lib.* 1. *art.* 11 *qu.* 5. *principal. num.* 2. *&* 3. vbi de communi omnium Doctorum ſententia teſtatur Bart. *in l. ſi mercede, §. ſi enim fundum, ff. de act. empt.* Couarr. *var. lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 8. Quantò ergo magis in iſto caſu prædicta iura, & communis opinio procedant, cùm non ſolùm fuit in venditione Oppidi exceptuatum iuſpatronatus, quin & potius ex tenore venditionis apparet, de illo expreſsè factam fuiſſe mentionem. 3

Quibus non obſtat prædicta expreſſio iuriſpatronatus in venditione Oppidi facta, nam quamuis dubitetur per Doctores, an data tali expreſſione iuriſpatronatus, illud tranſeat cum vniuerſitate vendita, & ſint qui teneant negatiuam ex eo, quod cùm in venditione vniuerſitatis interueniat pretium, videtur quod pars illius ſit pro iurepatronatus, quod non licet. Vnde iſtam quæſtionem ad partes diſputat Ioan. Andr. *in cap. vnico, eodem tit. in* 6. & ibi Calder. diſtinguit inter expreſſionem factam declaratiuè, vt tunc tranſeat iuſpatronatus, & expreſſionem factam coniunctiuè, & tunc non tranſeat, & eandem diſputant Rocb. de Curt. poſt alios, quos refert *vbi ſupra qu.* 25. *num.* 46. & Lambert. *vbi ſupra art.* 20. 5. *par. principalis à num.* .... *cum plurib. ſequen.* 4

De qua tamen, quicquid dicendum fuiſſet, Domini dixerunt in noſtro caſu prædictam expreſſionem nullatenus impedire, quo minus iuſpatronatus in venditione vniuerſitatis, & iſtius Oppidi venerit, non enim fuit facta mentio illius ad effectum illud in ſpecie alienandi, ſed potius ad declarandum, quod illud etiam continebatur, & tranſibat in emptorem vnà cum dicta vniuerſitate, & Oppido, & ſic intrat dicta diſtinctio, Calder. vt etiam in terminis notat Couarr. *vbi ſupra d. num.* 8. *verſ. his verò rationibus*, & verba expreſſionis iſtius iuriſpatronatus in venditione contenta, & ſuperiùs relata ſatis hoc in ſe indicant. Ex quibus ita fuit concluſum. 5

R. P. D. MANZANEDO.

Calagoritana Reſidentię de Enciſo.

Veneris 1. Iunij 1615.

A R G V M E N T V M.

Expenſæ, quæ debent refici ob nullitatem ſententiæ vigore commiſſionis mandantis cauſam ex integro cognoſci, refectis expenſis arbitrio Rotæ, debent refici reſpectu ſententiæ tantùm, non autem reſpectu proceſſus, quando ille fuit validè fabricatus.

S V M M A R I V M.

Arbitrium moderatur iuris rigorem, num. 1.
Expenſa debent refici quoad ſententiam tantùm, quando illa eſt nulla, non autem quoad proceſſum, quando ille fuit validè fabricatus, num. 1. & num. 2. Vbi declarantur deciſiones contraria.

D E C I S I O CCCC.

1 PEndente iſta cauſa in Rota coram me, fuit pro parte Didaci, & litis Conſortum oppoſitum de nullitate ſententiæ in partibus latæ ex eo capite, quod non præceſſiſſet citatio, & quamuis realiter aderat concluſio in cauſa, & ſic citatio ad ſententiam, illa tamen dicebatur circumducta ex quibuſdam actibus ſubſequutis. Vnde pars Capituli adiuit ſignaturam pro ſanatione iſtius nullitatis, quæ reſcripſit cauſam ex integro cognoſci refectis expenſis arbitrio Rotæ. Vnde dubitaui an intraret d. arbitrium. Et Domini dixerunt intrare pro non refectione dd. expenſarum, & quamuis verba d. reſcripti denotent primam ſententiam circumſcribendam venire, & nullam illius habendam eſſe rationem, & per conſequens expenſas refici debere, quaſi pars fuerit grauata in iudicio nullo, & hoc videatur magis iuri conſonum. Nihilominus cùm clauſula *arbitrio Rota*, rigorem iuris temperet, Creſcent. *deciſ.* 4. de teſtibus, ille rigor videbatur temperandus, & d. arbitrium intrare, tum ex eo quòd proceſſus fuit validè inſtructus, & ſola ſententia patiebatur d. nullitatem, vnde expenſæ reficiendæ tantùm reſpiciunt ſententiam, non verò proceſſum, iuxta *deciſ.* 129. *lib.* 3. *part.* 3. *diuerſ.* & expenſæ ſententiæ in partibus factę ſunt tenuiſſimæ, itaut de facili non veniant in conſideratione, Et quæque illę fuerint, fuerunt ſolutæ per Capitulum, quod obtinuit d. ſententiam fauorabilem. Vnde non eſt quid reficiendum appareat parti aduerſæ.

2 Tum etiam quia ex deciſione in iſta cauſa coram me facta conſtat de iuſtitia prædictæ ſententiæ, & de bono iure Capituli, quod valdè iuuare ſolet pro prædicto arbitrio. Quibus non obſtant deciſiones Cathanien. Quartæ portionis 12. Februarij 1610. coram D. meo Decano, nec alia Segobien. Penſionis 24. Aprilis 1606. coram bon. mem. Iuſto, cùm illa Cathanien. potius videatur facere in contrarium, quatenus in ea dicitur, quod vigore illius iudicij, & ſententię circumſcriptæ non poterant de iure peti expenſæ. In illa autem Segobien. non fuit actum de expenſis reficiendis, cùm iam fuiſſent refectæ, & ſic non applicatur noſtro caſui, in quo ex ſupradictis ſic reſolutum fuit.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Barchinonen. Canonicatus, & Camerariæ.

Veneris 1. Iunij 1615.

A R G V M E N T V M.

Subrogatus gratioſè vt immittatur, quæ debeant probari; & quid ſi reſeruatio deducitur ex appoſitione manus Papæ ſuper certo corpore beneficij ad fauorem certæ perſonæ; & quid ſi gratioſa ſubrogatio non fuit expedita ad partes, ſed vnà cum gratia principali.

S V M M A R I V M.

Beneficium ex gratia præuentiua ſuper certo corpore beneficij remanet affectum ad fauorem eius, cui fuit conceſſa gratia, n. 1. & n. 2.
Subrogatus gratioſè debet immitti in poſſeſſionem, vbi conſtat de reſeruatione beneficij, clericatu prouiſi, & obitu prædeceſſoris in poſſeſſione, num. 1. vbi num. 2. multo magis ſi reſeruatio deducitur ex affectione ſuper certo corpore beneficij ad fauorem certa perſona.
Amplia nihil referre, an ſubrogatio ſit expedita ad partes, vel vnà cum gratia principali, num. 3.
Reſeruatio maioris potentia eſt appoſitio manus Papa, quàm reſeruatio deducta ex reſeruationibus generalibus, numero 2.
Poſſeſſio præſumitur continuata vſque ad obitum, numero 4.
Confeſſione aduerſarij nulla maior probatio, num. 4.
Obitus probatur ex libro Parochi, & ex confeſſione partis, num. 4.
Clericatus probatur ex litteris patentibus Ordinarij, numero 4.

D E C I S I O CCCCI.

CVm die 23. Ianuarij proximè præteriti fuiſſet in hac cauſa deciſum Franciſci Roig fuiſſe dandam ſubrogationem, conſequenter dubitaui, an eidem eſſet danda immiſſio in poſſeſſionem Canonicatus, & Camerariæ, de quibus agebatur, & Rota Franciſco ſolùm informante dandam cenſuit vigore ſubrogationis in litteris coadiutoriæ cum futura ſucceſſione, quia ex iſta gratia præuentiua, iſta beneficia ex vacatione per obitum Antonij remanſerunt affecta ad fauorem Franciſci. Vnde concurrentibus tribus reſeruatione, vel affectione, Clericatu Franciſci, & obitu Antonij in poſſeſſione concedenda erat immiſſio vigore gratioſæ ſubrogationis, abſque alia narratiuæ iuſtificatione, vt ſæpè Rota cenſuit, & ſignanter in cauſa Conchen. Archipresbyteratus die 16. Nouembris coram Domino Cardinale Platto tunc Rotæ Auditore, & in cauſa Burgen. Beneficij de Pancoruo die 24. Octobris 1588. coram bon. mem. Gypſio, & copioſius coram me in cauſa Miranden. Parochialis die 17. Maij 1600. 1

De reſeruatione etiam ſpeciali per obitum Antonij conſtabat ex prędicta gratia pręuentiua ſuper certo corpore beneficij, & ad fauorem certæ perſonæ de vacaturo cum decreto annullatiuo futurarum prouiſionum, & ex appoſitione manus Papæ, quæ eſt maioris potentiæ, quàm reſeruatio generalis de beneficijs vacaturis, vnde ſi ob reſeruationem generalem datur immiſſio vigore ſubrogationis ſine iuſtificatione narratiuæ, multò magis dari debet ob reſeruationem, ſeu affectionem ſuper certo corpore beneficij ad fauorem certæ perſonæ, Simonet. *de reſeruat. q.* 58. *num.* 8. *&* 9. *& qu.* 64. *num.* 10. 2

Nec ideò minus in hoc caſu competebat immiſſio vigore gratioſæ ſubrogationis, quia Franciſcus non expediuerat gratiam ſubrogationis ad partes, ſed vnà cum coadiutoria cum futura ſucceſſione, quia ſiue expediatur ad partem, ſiue vnà cum gratia principali indiſtinctè, ſic conſtat de reſeruatione, & obitu in poſſeſſione, & Clericatu prouiſi datur immiſſio abſque alia narratorum iuſtificatione, vt ſignanter fuit reſolutum in dicta cauſa Miranden. Parochialis coram me. 3

De poſſeſſione Antonij tempore mortis conſtabat, quia probata poſſeſſione in vita, de qua dabatur publicum inſtrumentum, præſumebatur continuata, & in poſſeſſione deceſſiſſe, Rota *deciſ.* 4. incip. *Si probetur, de probat. in nouis*. Accedebat etiam confeſſio Ludouici aduerſarij, quia nulla maior probatio, *l.* 1. *C. de confeſſis*, *l. Cum proponas, C. de lib. cauſ.* De obitu Antonij conſtabat ex fide libri Parochi, & ex confeſſione Ludouici Aduerſarij, qui concurrebat petendo ſimilem ſubrogationem per obitum Antonij, Put. *deciſ.* 171. incip. *In cauſa Eugubina n.* 1. *lib.* 3. Demùm Clericatus apparebat ſufficienter probatus litteris patentibus Ordinarij, Rolan. *conſ.* 4. incip. *In cau-* 4

cauſa Inquiſitionis num.5. lib.1. Rebuff. *in praxi beneficiali part.1. in formula literarum tonſuræ nu.22.* Grammat. *deciſ. 81. incip. in cauſa num.1.* Cæſar.de Graſſ. *deciſ. vnica num.5. de præſumpt.*

R. P. D. DAMASCENO.

Toletana Decimarum de Daymiez.

Lunæ 4. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

De iure, ſeu quaſi poſſeſſione Epiſcopi exigendi decimas infrà limites ſuæ diœceſis.

SVMMARIVM.

Epiſcopus in exactione decimarum pro ſua portione Pontificali intra limites ſuæ diœceſis habet intentionem fundatam, n.1. vbi etiam quæ dicatur Pontificalis portio.

Quaſi poſſeſſio exigendi decimas releuat exigentem ab onere probandi ius exigendi cas, n.2.

Quaſi poſſeſſioni exigendi decimas non cenſetur præiudicatum per mutationem ſeminis, aut modi colendi agrum, num.3.

Qualitas quando eſt cauſa, quòd quis aliquid obtineat, debet expreſſè probari, num.4. Vbi ampliatur etiam quod conſiſtat in negatiua.

Tempus vbi eſt de ſubſtantia, debet expreſſè probari, n.5.

Præſumitur de ſtatu præſenti in præteritum, n.5.

DECISIO CCCCII.

1 DOmini fuerunt concordes, quod ſententia Rotalis adiudicans tertiam partem decimarum D. Archiepiſcopo in loco controuerſo debeat confirmari, etenim cum loca controuerſa ſint in diœceſi d. D. Archiepiſcopi, ipſe habet fundatam intentionem in diſpoſitione iuris communis, quod ſibi debeatur ſua portio Pontificalis, *c. de his, cap. decernimus 10. quæſt. 1. cap. conquerente*, & ibi Hoſtien. *n.15.* Ioan. Andr. *n.40.* Imol. *num.8.* Butr. *num.4. de offic. ordin.* Alberic. *in cap. 1. num. 3. de decim.* Rebuff. *tract. de decim. quæſt. 7. num. 11.* Rot. in cauſa Caurien. ſeu nullius iuriſdictionis, 27. Iunij 1576. coram Cantuccio, relat. in diuerſ. impreſſ. *deciſ. 31. part. 2.* & in Caurien. Decimarum 22. Aprilis 1602. coram R. P. D. meo Decano, quæ ex generali conſuetudine huius diœceſis potuit aſcendere ad tertiam partem decimarum, *cap. poſſeſſione, §. illud, cum ibi not. 16. quæſt. 1.* Innoc. *in cap. conquerente, num. 4. de off. ord.* Couar. *in cap. Officij nu. 1. de teſtam.* Petr. de Vbal. *tract. de canon. portion. cap. 2.* fuit dictum in Turritana tertia 16. Nouembr. 1596. coram bo. me. Cardinale Seraphino.

2 Iuncta maximè quaſi poſſeſſionem illam exigendi tam vniuerſali, nempè in alijs locis diœceſis, quæ ſufficeret, ad trad. per Bal. *in l. 2. num. 49. C. de ſeru. & aqu.* Bart. *in l. 1. §. ſi quis hoc interdicto, ff. de itin. actuque priu.* Felin. *in cap. audi- tis num. 16. de præſcr.* Rot. in cauſa Corduben. decimarum 25. Octobris 1593. coram bo. mem. Card. Seraphino, quam particulam nempè in loco controuerſo territorio, ſcilicet de Daniel, cuius vigore fuit ſibi conceſſum mandatum de manutenendo, vt in duabus deciſionibus coram Illuſtriſſ. Lancellotto factis, quæ quidem poſſeſſio liberat D. Archiepiſcopum ab omni onere probandi, Butr. *in c. Cum veniſſent n. 12.* Imol. *num. 11. de inſtit.* Alex. *conſ. 219. num. 20. lib. 6.* Rot. in cauſa Vercellen. penſionarij 26. Iunij 1592. coram Illuſtriſſ. Mantica, & in Pampilonen. penſion. 14. Maij proximi, coram me.

3 Nec per mutationem ſeminis, aut modi colendi agrum cenſetur in aliquo dicto iuri, aut quaſi poſſeſſioni exigendi decimas præiudicatum, *c. commiſſum de decim.* Abb. *conſ. 71. num. 1.* Bald. *de præſcrip. part. 2. princ. qu. 2. num. 17.* Rebuff. *de decim. quæſt. 6. num. 34. & quæſt. 4. num.* 18. Couar. *var. quæſt. cap. 37. nu. 5.* Rot. *in cauſa Hiſpalen. iuris votandi 6. Februarij* 1576. coram Cantuccio relata inter diuerſ. impreſſ. *deciſ. 17. part. 2.* Et latè in Placentina Caſtanearum 23. Februarij 1598. coram bo. me. Litta.

4 Non obſtat concordia anni 1474. in qua fit totum fundamentum pro parte Magni Magiſtri, & militiæ, quia fuit ponderatum, quod concordia in ea parte, quæ facit ad rem, habet tria capita. Primum ibi inſuper quod omnium, &c. in quo ſtatuitur, quod de terris ruptis, de noualibus, & de alijs de nouo ad culturam reductis ſoluatur decima Archiepiſcopo, & Capit. & illud ſine dubio non ſuffragatur militiæ cùm reſpiciat commodum Archiepiſcopi, imò potiùs ſuffragatur Archiepiſcopo, vt fuit conſideratum, *in deciſ.* coram Illuſtriſſ. Lancellotto. Secundum caput ibi, item pro quanto, in qua ſtatuitur, quod cùm per militiam captum, ſeu vſurpatum fuerit à minus 40. annis citra, & quotidie vſurpetur ex terminis, & campis, ſeu agris communibus conſilijs locorum ſiue oppidorum locorum exiſtentium in magiſtratu, & Dominio Magni Magiſtri, dictique agri fuiſſent facta prata, & paſcua de Leſſa nunciata, quod ex talibus agris, & campis captis, ſeu occupatis, ſeu de cætero capiantur, & vſurpentur ſoluatur integra tertia pars decimarum Archiepiſcopo, & neque iſtud caput concordiæ ſuffragatur militiæ, cùm totum tendat ad fauorem, & cautelam Archiepiſcopi. Tertium caput concordiæ eſt ibi, cæterùm quod prata, &c. & in hoc habetur, quod paſcua antiqua de Leſſa vulgariter nuncupata, quorum decimas percipit militia, & de quibus numquam accepit Archiepiſcopus, nec ad præſens percipit, remaneant prout nunc exiſtunt, nulla noua innouatione circa illa facta, quo verò ad pecora, quæ in dictis locis duxerant paſtores, & quæ in illis procreata fuerant non intelligatur per hoc capitulum præiudicatum Magno Magiſtro, & militiæ in iure, & poſſeſſione, quam dicunt habere percipiendi omnem decimam, quàm debent paſtores Serrani, &c. Hactenus tertium caput, quod nec ipſum videbatur ſuffragari Magno Magiſtro, & militiæ, tum quia in effectum nil noui diſponit, ibi remaneant prout nunc exiſtunt, ſed expreſſè præſeruat iura vtriuſque partis, ibi nulla innouatione circa illa facta. Ideòque cùm Archiepiſcopus habeat fundatam ſuam intentionem, vt patet ſupra in princ. dictis, debet Magnus Magiſter, & militia probare, quod nunc vel ſaltem de tempore concordiæ habeat aliquod ius, quod ibi fuerit ſibi præſeruatum per concordiam, vel etiam quatenus concordia tribuerit ſibi decimarum Leſſa antiquarum, & de quibus Archiepiſcopus numquam percepiſſet decimas deberet militia probare vtramque qualitatem, nempè quod locus de cuius decimatione agitur tunc temporis eſſet de Leſſa antiqua, & quod ex illa Archiepiſcopus numquam percepiſſet decimas, etenim quando qualitas eſt cauſa, quod quis obtineat, debet præciſè probari, Curt. iun. *conſ. 124. num. 1.* Pariſ. *conſ. 152. num. 5. lib. 4.* Socin. iun. *conſ. 22. nu. 11. lib. 1.* Cephal. *conſ. 256. in fin.* cum alijs per Tiraq. *tract. de retract. lignag. § 8. gloſ. 7. in princ.* etiam quod in negatiua conſiſtat, *gloſ. vnica in l. 2. verſ. negatiua qualitatis, ff. de prob.* Anch. *conſ. 254. num. 3.* Alex. *conſ. 39. in princ. lib. 1.* Crau. *conſ. 112. num. 6.* Pedem. *deciſ. 174. n. 5.*

Et de tempore concordiæ, cùm tempus in hoc caſu ſit de ſubſtantia, *l. cum te, l. matrem*, vbi Bald. Caſtr. & alij, *C. de prob.* Felin. *in cap. præſentia nu. 17. eod. tit.* Alex. *conſ. 97. num. 3. lib. 7.* Socin. *conſ. 98. num. 6. lib. 4.* Ruin. *conſ. 67. nu. 5. lib. 1.* & prædicta eò magis ſtante moderno ſtatu contrario, &c. quo de facili præſumitur in præteritum, Salic. *in l. ex perſona num. 2. C. de probat.* Alciat. *de præſumpt. reg. 2 præſumpt. 21. num. 15.* quarum qualitatum nulla viſa fuit Dominis probata pro parte Magni Magiſtri, & militiæ. 5

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Fideicommiſſi de Paluzellis.

Veneris 8. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Deficiente ſecundo ſubſtitutionis gradu, quando ſuccedant ſubſtituti in tertio gradu, & quando etiam fideicommiſſum alicui dicatur nominatim relictum.

SVMMARIVM.

Agnatorum appellatione in fideicommiſſis veniunt etiam filij, num.2.

Filij poſſunt patri ſuccedere ex triplici capite, nempè tamquam filij, tamquam Agnati, & tamquam Cognati, n.3.

Filijs

Filij ad cognoſcendum ſucceſſionem paternam datur annus ſiue ſuccedant ex capite liberorum, ſiue ex capite agnatorum, vel cognatorum, num.4.
Filij in conditione poſiti vigore ſtatuti vrbis, numquid cenſeantur vocati per fideicommiſſariam ſubſtitutionem ſolum, an vero etiam per vulgarem, num.5. & ſeqq. & n.14.
Subſtitutus vltimo loco quando ſuccedat primo, ſubſtituto deficiente, n.6. & ſeqq.
Fideicommiſſum dicitur nominatim relictum, quando commiſſarius fuit nomine proprio vocatus, n.7. & ſeqq.
Filij poſiti in conditione quando dicantur expreſsè vocati, num.10.
Subſtitutionis primo gradu deficiente, admittuntur alij in ſequenti gradu vocati, num.11.
Subſtitutus in ſecundo gradu dicitur ſuccedere inſtituenti, & non ſubſtituto defuncto, num.12.
Fideicommiſſum relictum à 2. ſubſtituto deficiente in ipſo 2. ſubſtituto, remanet penes primum cum onere reſtituendi 3. ſubſtituto, num.13.

DECISIO CCCCIII.

1 DVbitaui vigeſimo octauo Februarij 1611. An conſtaret de fideicommiſſo ad fauorem fratrum de Palluzellis, & Domini affirmatiuè reſponderunt. Attamen cùm huic reſolutioni Domini de Maſſa non acquieſcerent, ſuper eiſdem hodie cauſam repropoſui. Et acriter vtraque parte informante, Domini in deciſis ſteterunt, ex rationibus, & iuribus in prima deciſione adductis, & ex alijs infra dicendis. Et cùm prædicta deciſio duabus potiſſimùm concluſionibus conſiſteret, altera quod iſti fratres filij Alexandri fuerunt poſiti in conditione ſub verbo *agnatis*, ſub quo filij comprehenduntur. Secunda verò concluſio erat, quod licèt caducata fuiſſet ſubſtitutio Alexandri præfuncti Laurentio, nihilominus intrat gradus ſubſequens, & ſic filij Alexandri in illis comprehenſi, quarum duarum concluſionum, vtramque Scribentes pro Dominis de Maſſa impugnare curarunt, quorum impugnationes Dominis viſæ fuere non obſtare.

2 Et in primis contra primam inſurgebant dicentes, quod ſtatutum Vrbis, diſponens filios poſitos in conditione cenſeri vocatos, non loquitur de agnatis, ſed de filijs, quorum appellatione agnati non veniunt, & ſic quando filij, vt agnati vocantur, non cenſentur vocati tamquam filij, ſed tamquam diuerſa perſona, quod nullatenus viſum fuit Dominis admittendum, ex iuribus claris, & rationibus in deciſione adductis. Quibus additur auctoritas Paul. de Caſtr. *in l. qui ſe patris num.8. C. vnde lib.* vbi concludit ex illo test. quod inter patrem, & filium per emancipationem tollebatur ius agnationis, & probatur *in l. tutelas, ff. de cap. dimin.* Sed quia hodie per Conſtitutiones Imperatoris Iuſtiniani, pater in bonis filij habet ius legitimæ ſucceſſionis, *vt inſtit. de legi. agnat. ſucceſſ. §. fin.* & è conuerſo filius emancipatus ſuccedit ad ſimilitudinem ſuorum etiam de iure Codicis, *vt in l. meminimus, C. de legitim. hered.* infert tunc Paul. quod poſtquam habent pater, & filius eundem effectum, debent habere & nomen agnatorum, quod & tenuerunt *gloſ. in l. legitimus in fin. ff. vnd. cognat. & melius gloſ. in l. quem filius, ff. de adopt.* quas Paul. Caſtr. *vbi ſupra* ſequitur.

3 Vlterius quia licet filij poſſint ſuccedere ex triplici capite nempè tamquam filij, & tamquam agnati, & tamquam cognati, hoc eſt illis indultum ratione filiationis, quia tractatur de ſucceſſione parentum, quæ eſt debita filijs omni iure, *l. Cum ratio, ff. de bon. damn.* ideò cùm eſſet introductum ſucceſſorium edictum de capite in caput, & de gradu in gradum, vt de capite liberorum in caput agnatorum, & de gradu agnatorum in caput cognatorum, & in eodem capite liberorum in diuerſos gradus, puta de filijs in nepotes, pronepotes, & deinceps, vt in toto *tit. ff. & C. de ſucceſſ. edict.* fuit etiam iſtud edictum inductum in eadem perſona filij, ſcilicet, vt ſi vocatus ex primo capite, nempè liberorum, fuiſſet ab illo excluſus tempore, vel repudiatione poſſet rurſus admitti ad eamdem ſucceſſionem paternam tamquam agnatus, & tamquam cognatus, *l. 1. §. ſed videndum, ff. de ſucceſſ. edict.*

4 Et quamuis filijs ad agnoſcendam ſucceſſionem paternam de iure prætorio detur annus, extraneis verò dentur centum dies, *vt in d. l. 1.* tamen filius ſiue ſuccedat ex capite liberorum, ſiue ex capite agnatorum, vel cognatorum, ſemper habet annum iuxta text. *in eadem l. 1. in §. largius tempus*, ibi, largius tempus parentibus, liberiſque petendæ bonorum poſſeſſionis tribuitur in honorem ſanguinis, videlicet, quia arctandi non erant qui penè ad bona propria veniunt, idem probatur *in eod. sextu in fin. & in l. 4. verſic. filius*, ibi, filius non ſolùm ſi tamquam filius, ſed & ſi tamquam agnatus, vel cognatus ad bonorum poſſeſſionem vocaretur, annuum ſpacium habet, *ff. quis ord. in bonor. poſſeſſ. ſeruet.* ſignum euidens, quod licet filius ex ſecundo, vel tertio capite agnati, vel cognati admittatur, ſemper tamen remanet ſub conſideratione filij, qui venit ad ſucceſſionem patris ſibi penè debitam, imò dicitur venire ad bona propria, quando ſuccedit patri, cùm in eo continuetur dominium, *l. in ſuis, de lib. & poſth.* Vnde ceſſat, quod in contrarium adducebatur, nempè quod filijs venientibus ex ſecundo, vel tertio capite centum dies tantùm concedebantur, tamquam extraneis ad agnoſcendam hæreditatem, cùm totum contrarium ex ſupra dictis deprehendatur, vnde ſemper videtur verùm, quod appellatione agnatorum in noſtro caſu veniunt filij, & appellatione filiorum in dicto ſtatuto Vrbis veniunt filij conſiderati etiam tamquam agnati.

Secunda verò concluſio ex eo potiſſimè impugnabatur, 5
quia in deciſione dictum fuit, iſtos fratres intrare in locum primi ſubſtituti per vulgarem comprehenſam in compendioſa, quæ prædicta compendioſa deſumpta ex mentione mortis in illa indefinitè facta, potiùs reſpicere videatur Hoſpitale Diui Iacobi *dell'Incurabili* ſubſtitutum, Alexandro decedenti ſine agnatis. Tum quia cùm iſti fratres poſiti in conditione contendat ſe vocatos vigore dicti ſtatuti, non poſſunt venire per vulgarem tacitam, cùm ſtatutum tantummodo cenſeat filios in conditione poſitos cenſeri vocatos per fideicommiſſariam, quod deſumebatur per Informantes pro Dominis de Maſſa ex verbis ſtatuti ſic ſe habentibus, filij poſiti in conditione fideicommiſſi cenſeantur ad fideicommiſſum tacitè vocati, quaſi iſta geminata mentio fideicommiſſi per ſtatutum facta excludat dicta vacationem per vulgarem, admittendo illam tantummodo per fideicommiſſaria.

Pro quorum ſatisfactione, & aliorum ad excluſionem ta- 6
citæ vulgaris quæ in contrariũ adducebantur, Domini conſiderarunt, quod deciſio dixit, iſtos fratres intrare per vulgarem contentam in dicta compendioſa, quo caſu ſemper admittitur ſecundus, quamuis fuerit ſubſtitutus primo nominatim, & tunc hæres ſemper cenſetur grauatus reſtituere huic vltimo ſubſtituto, iuxta communem doctrinam Bart. *in l. quamdiu n. 10. verſ. item facit, ff. de acqu. hered.* de qua latiùs *in deciſ.* quæ iſtam doctrinam adduxit ad excluſionem fundamenti tunc adducti contra prædictam ſecundam concluſionem, quo dicebant concluſionem non procedere, quoties fideicommiſſum fuit nominatim relictum ab eo, in cuius perſona ſubſtitutio fuit facta caduca, cui tantùm ſecundus fuit ſubſtitutus, non verò primo inſtituto, vnde relictum à primo ſubſtituto, in quo caducitas euenit, non cenſetur repetitum ab eius ſubſtituto, *l. Celſus, §. quod alicuius de leg. 2.* cum Bar. Ruin. & Peregr. *in deciſ. adductis*, quod tamen fundamentum dixit deciſio intrare tantùm, quando ſecundus fuit ſubſtitutus primo nominatim per fideicommiſſariam, ſecùs tamen ſi per vulgarem, vt in deciſione.

Vnde hodie ad prædictum contrarium motiuum aliter 7
reſpondetur, nempè quod licèt motiuum in ſe ſit verum, nihilominus non applicatur noſtro caſui, in quo non poteſt dici fideicommiſſum nominatim relictum ab Alexandro, in cuius perſona ſubſtitutio fuit facta caduca, cùm teſtatrix tantùm dixerit, cui Alexandro morienti ſine agnatis maſculis, aut fœminis, ſubſtituo venerabile Hoſpitale, &c. Ex quibus verbis non poteſt elici fideicommiſſum ab ipſo Alexandro nominatim fuiſſe relictum, tunc enim diceretur nominatim relictum, quoties teſtator ſubſtituto Titio illum nomine proprio deſignando, rogaſſet dare centum Seio, vel rogaſſet hæreditatem reſtituere Caio, & hoc eſt quod voluit text. ex aduerſu adductus *in d. l. Celſus, §. quod alicuius* in illis verbis, quòd *alicuius hæredis fidei nominatim committitur*, poteſt videri, ita demum dari voluiſſet, ſi ille extitiſſet hæres, vbi pondero verba, quòd *hæredis fidei nominatim committitur*, quaſi tunc dicatur nominatim ab hærede relictum, quando ipſum hæredem nomine proprio deſignatum teſtator rogauit legatum aliquod dare alteri, vel illi hæreditatem reſtituere.

Idem

8 Idem deſumitur ex text. etiam ex aduerſo adducto *in l. ſi plures de leg.* 3. ibi, itaque ſi quis velit non omnes hæredes onerare legatorum præſtatione, ſed aliquos ex his, nominatim vocare debet, *vbi gloſ. fin.* notat tunc illos nominatos teneri, non verò alios. Ad idem eſt bonus text. *in l. Titia de ann. legat.* vbi Mæuio vſufructuario proprio nomine grauato de alimentis præſtandis Pamphilio, & aliis, defuncto Mæuio, & vſufructu reuerſo pleno iure ad hæredem, reſpondet conſultus hæredem non teneri ad præſtationem iſtorum alimentorum, cùm à Mæuio vſufructuario fuiſſent relicta, & eſt etiam text. *in l. ſi ab eo, ff. de vſufr. legat.* & ita procedit fundamentum contrarium, & Bart. pro illo adductus, qui melius ſe declarat *in d. l. Titia, & in d. l. ſi ab eo*. In noſtro verò caſu teſtator non grauauit nominatim Alexandrum de aliquo legato, nec de hæreditate alicui reſtituenda, ſed tantum illi decedenti ſine agnatis Hoſpitale ſubſtituit.

9 Quibus non obſtat Ruin. *conſ. 99. num. 16. lib.* 2. vbi teſtator nepotibus inſtitutis nominatim, deinde dixit vltimo eorum ſic decedenti ſubſtituo, &c. tenet Ruin. nominatim illis ſubſtituiſſe. Nihilominus Peregr. *in deciſ. adductus art.* 15. *n.* 26. *& ſeq.* tenet in caſu Ruin. non poſſe dici nominatim fideicommiſſum relictum, ſed potiùs illa verba vltimo eorum decedenti ſubſtituo, &c. poſſe optimè exponi, id eſt in locum vltimi pono, cum ſubſtituere nihil aliud ſit, quàm alium loco illius ſupponere, *l. fin. C. de hered. inſtit.* Curt. iun. *conſ.* 73. *num.* 7. Vnde ceſſante fundamento principali ex aduerſo adducto, quaſi non applicetur noſtro caſui, parum intereſt diſputare de reſponſione in deciſione ad dictum fundamentum adducta, & an iſti fratres veniant per vulgarem comprehenſam in compendioſa, cùm & illis ſufficiat venire per fideicommiſſariam.

10 Vlterius, & principaliter fuit reſponſum, quod iſti filij poſiti in conditione perinde eſt ac ſi verbis diſpoſitiuis vſa teſtatrix ſic dixiſſet: Alexandro, ſi de tempore mortis filios habuerit, iſti ſuccedant; ſi minus filios non habuerit, Venerabile Hoſpitale ſuccedat; exiſtimantur enim filij reſpectu ſubſtituti eſſe in conditione, vt illum excludant, reſpectu autem proprij, & ad propriam vtilitatem eſſe in diſpoſitione, vt notatur per Bart. *in l. à teſtatore num.* 3. *verſ. ſed quo ad aliud de cond. & demonſtr.* Gabriel. *conſ.* 115. *num.* 11. *lib.* 1. Non enim teſtatrix illos in conditione poſuit potiſſimè, vt ſubſtitutum excluderent, quem ipſa teſtatrix non vocando excludere poterat, ſed vt ipſi filij bona haberent, ad quæ pater vocabatur, vt dicit gloſ. *in l. filiusfamil. §. Cùm quis verbo exciterint de leg.* 1. ex quo fit, vt iſti filij admittantur ad patrem, quæ eorum fauore ſubſtituto non datur, & conſequenter non ſolùm excludant Hoſpitale ſubſtitutum, verum etiam actionem habeant ex teſtamento ſicut ſi fuiſſent diſpoſitiuè vocati, præcipuè ſtante dicto ſtatuto Vrbis, vt declarat Bart. *in l.* 2. *§. videndum num.* 2. *ff. ad Tertul.* Curt. iun. *conſ.* 96. *num.* 5. *verſ. cùm igitur*.

11 Nec obſtat, quod Alexander pater prædeceſſerit ante purificationem fideicommiſſi ad ſui fauorem, non enim iſti filij agunt de ſubſtitutione, vt per illam patri ſuccedant, nec iure tranſmiſſo, ſed vt iure proprio, teſtatrici per mortem Laurentij ſine filijs ſuccedant, cui Laurentio deficiente Alexandro videntur ſubſtituti, cùm per præmorientiam Alexandri patris, & ſic per ſubſtitutionem in illius gradu caducatam, fuerit factus filijs locus, & ipſorum vocationi, & ſucceſſioni aperta via: perempto enim præcedenti gradu, admittitur ſequens, Bart. *in l. quamdiu, la* 3. *num.* 10. *de acqu. hered.* ad quem alij ſequuntur teſte Gabr. *conſ.* 119. *num.* 16. *lib.* 1. Socin. iun. *conſ.* 42. *num.* 24. *lib.* 1. Gabriel. *d. conſil.* 115. *n.* 10. *& ſeqq.* & ſequuta fuit Rota in vna Ceſenaten. Hæreditatis 12. Febr. 1596. coram bon. mem. Orano, & peremptis præcedentibus ſubſtitutionibus non perimuntur ſequentes, quin illis via aperitur, vt fuit dictum in prima *deciſ.* iuxta Bal. & Paul. ibi adductos, & ita gradus iſtorum filiorum ex ſequenti fit prior, vt declarat Imol. *in d. l. quamdiu, la* 3. *num.* 3. & Paul. *conſ.* 269. *num.* 2. *lib.* 2. & Corn. *conſ.* 35. *in fin. lib.* 2. & admittitur iure proprio, & ex gradu ſuo non ex perempto, vt declarat Iaſ. *conſ.* 148. *num.* 21. *lib.* 2.

12 Vnde iſti filij Alexandri, quamuis expreſsè ipſi patri ſubſtituti fuiſſent, admitti debent ex communi, de qua per Bart. & DD. *in d. l. quamdiu, & in l. cohæredes, in princ. de vulg.* de qua teſtatur Gabriel. *d. conſil.* 119. *ante num.* 19. Vbi refert, quod illa doctrina, quæ tenet illum, qui alicui per fideicommiſſum ſubſtituitur, in eum tantùm caſum vocari, in quo is, cui ſubſtituitur emolumentum accepit, ad text. *in l. ſed & ſi ſic, §. fin. de leg.* 3. tunc tantùm eſſe veram, quando onus reſtituendi, de quo agitur, illi ſoli, cui alter ſubſtituitur, iniunctum eſt, non verò alteri ante ipſum, quod ſi idem onus hæredi, vel alij ſubſtituto præcedenti adiunctum fuerit, qui emolumentum conſequuti ſint, tunc fideicommiſſum debetur vocatis in vlteriori gradu, quamuis præcedentes ſint extincti, & is à quo vltimo loco relinquitur, nihil emolumenti ſenſerit, ſed potiùs ipſius ſubſtitutio fuerit caducata, & hic eſt caſus noſter, quia licèt iſti filij ſint vocati poſt Alexandrum illorum patrem, & ipſe tamquam præmortuus nihil emolumenti habuerit ex hoc fideicommiſſo, nihilominus onus reſtituendi fideicommiſſum non ſolùm ipſi fuerat iniunctum, ſed prius ipſi Laurentio hæredi inſtituto ſi ſine liberis deceſſiſſet, prout caſus euenit.

Et ratio eſt, quia fideicommiſſum relictum à ſecundo nempè ab Alexandro, ſi iſte gradus deficiat, prout defecit, remanet penes primum, nempè penes Laurentium cum onere reſtituendi tertio, nempè iſtis filiis, per text. in prima deciſione adductum *in l.* 1. *§. Pro ſecundo, C. de cad. toll.* Bart. *in d. l. quamdiu in fin.* Bal. *in d. conſ.* 83. *lib.* 4. *& conſ.* 279. *lib.* 1. Alciat. *in d. l. & heredes in princ. num.* 10. *ver. quod ſi primus*, Paul. *conſ.* 152. *num.* 1. *verſ. ſecundum caſum, lib.* 1. Gabriel. *vbi ſup. num.* 20. *& ſeqq.* Vnde quamuis iſti filij non intrarent per aliquam vulgarem comprehenſam in compendioſa, venirent admittendi ad iſtud fideicommiſſum tamquam intrantes gradum peremptum patris, & per cuius peremptionem fuit illis aperta via ſuccedendi ex ſupradictis. 13

Nec oppoſitio de ſtatuto, quòd non vocet filios poſitos in conditione per vulgarem, ſed per fideicommiſſariam, fuit viſa alicuius momenti, tum quia non videtur admittendum, quod dictum ſtatutum velit filios poſitos in conditione cenſeri vocatos tantum per fideicommiſſariam ex geminata mentione de fideicommiſſo in ſtatuto facta, nam illa fit ad docendum, quod filij in conditione fideicommiſſi poſiti cenſentur vocati ad tale fideicommiſſum, & non expreſſit ſtatutum, an per vulgarem, an verò per fideicommiſſariam, quod reliquit iuris communis diſpoſitioni, nihil aliud intendens ſtatutum, quàm dirimere quæſtionem, *gloſ. in l. Lucius de hered. inſtit.* an poſiti in conditione cenſeantur vocati vel non, de qua ſtante dicto ſtatuto non licet iam hodie dubitare inter Romanos, qua autem vocatione cenſeantur vocati, hoc erit deſumendum ex verbis teſtamenti cuiuslibet teſtatoris. Et ex his alijs omiſſis reſponſione non egentibus ſic fuit deciſum, & in deciſis ſtandum reſolutum. 14

Obiectum verò per DD. de Maſſa in hac poſitione adductum de text. *in l. hac edictali, C. de ſec. nupt.* cùm nec de illo in prima poſitione, & deciſione fuerit actum, viſum fuit Dominis, nec in hac poſitione de illo agendum: poterit autem ſi pars DD. de Maſſa voluerit particulariter de illo videri. 15

REVER. P. D. MANZANEDO.

Bononien. Penſionis.

Veneris 8. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

In ſummariſſimo poſſeſſorio conceditur manutentio, & conceſſa reuocatur, ſecundùm quòd conſtat de vnius, aut alterius poſſeſſione. Penſioniſque non ſoluendæ quaſi poſſeſſio non acquiritur per lapſum decem annorum, niſi probetur illam fuiſſe denegatam, & denegationi penſionum non acquieuiſſe.

SVMMARIVM.

Numeratio pecuniæ probata cenſetur, quando Notarius aſſerit illam fuiſſe actualiter ſolutam, & exburſatam, n. 1.

Confeſſio extraiudicialis de æquitate Canonica probat contra confitentem, num. 2.

Mandatum de manutenendo in poſſeſſorio ſummariſſimo poteſt dari in ſecunda inſtantia, etiam quod in prima plenary

narij poſſeſſoris iudex cōtra manutentionem iudicauerit, n.3.

Mandatum de manutenendo in poſſeſſorio ſummariſſimo, conceſſum a iudice reuocatur, quoties conſtat de non poſſeſſione vnius, detegiturque poſſeſſio alterius, &c. contra, num.4. & 5.

Beneplaciti Apoſtolici reſeruatio intelligenda eſt, quatenus beneplacitum ſit neceſſarium, n.6.

Penſionis non ſoluendæ quaſi poſſeſſio non præſcribitur lapſu decem annorum, niſi probetur illam fuiſſe denegatam, & denegationi penſionarium acquieuiſſe, n.7.

DECISIO CCCCIV.

1 VIſum fuit Dominis Dominum Bartbolottum venire manutenendum in poſſeſſione exigendi iſtam annuam penſionem ſcut. 25. monetæ, ad quæ in concordia inter partes inita, penſio fuit redacta ex eo potiſſimo fundamento, quod apparet ex eadem apocha concordiæ non ſolùm de dicta reductione, ſed etiam de duobus terminis ſolutis nempè Natalis Domini anni 1598. & Sancti Ioannis Baptiſtæ anni 1599. qui termini leguntur, ibi ſoluti his verbis; pro quibus dictus Ioſepbus actualiter ſoluit, & exburſat dictis dominis libras centum, quæ verba ſatis probant pecuniæ numerationem, Bald. *conſ.28. nu.1. & 2. lib.1*, Soc. *conſ.143. n.2. & 4. lib.1.*

2 Quæ iuuantur ex depoſitione teſtium de auditu, quorum vnus deponit de auditu ab ipſo Ioſepho, cuius propria confeſſio, licèt fuerit extraiudicialiter facta, tamen de æquitate canonica probat contra confitentem, Gabriel. de *confeſſ. concluſ.1. in quarta limitatione.*

3 Quibus non obſtat fuiſſe per R. P. D. Caſtaneum pronunciatum contra manutentionem. Reſpondebatur enim quod quamuis prædicta ſententia fuiſſet lata in plenario poſſeſſorio, cùm fuerit ab ipſa appellatum, poteſt iudex ad quem in ſummariſſimo poſſeſſorio, de quo hodie agitur, concedere mandatum de manutenendo, ad tradita per Roland. *conſ.8. num.14. & ſeq. lib.4.*

4 Quod magis procedit in caſu, quo pronunciatum fuiſſet in iſto ſummariſſimo poſſeſſorio, in quo Rota aſſueuit mandatum de manutenendo reuocare, quoties conſtat de non poſſeſſione vnius, aut detegitur poſſeſſio alterius, & denegata ſemel manutentione conceditur de nouo docendo de poſſeſſione, vt fuit dictum in vna Romana Vineæ 21. Iunij 1581. coram bon. mem. Oriolen. & in alia Piſtoriẽn. penſionis 3. Iunij 1606. coram Domino meo Ludouiſio.

5 Et ratio eſt, quia in iſto iudicio ſummariſſimo non intendit aliud, quàm manutenere poſſeſſorem, ſiue detentorem in ſtatu, in quo reperitur, vt non detur occaſio ſpolijs & ſcandalis. In cæteris verò præſeruantur parti omnia iura, tam in poſſeſſorio plenario, quàm in petitorio, iuxta *l.2. §. meritò, ff. pro ſoc.* cum alijs per Sarnen. *in regula de iur. quæſit. quæſt.2. num.5.* Dec. *conſ.541, num.17.* Rot. *deciſ. 641. num.8. part.1.*

6 Nec etiam obſtat, quod in dicta concordia, & apocha reductionis fuerit reſeruatum beneplacitum Apoſtolicum. Talis enim reſeruatio intelligitur, quatenus illud ſit neceſſarium, Gabriel. *conſ.92. num.5. lib.2.* & in caſu noſtro non videbatur neceſſarium, cùm penſionarius eſſet contentus dicta reductione, & quilibet poſſit fauori ſuo renunciare. Minus obſtát clauſula *dummodo remaneant centum pro rectore*, quia illa reſpicit petitorium.

7 Nec etiam lapſus decem annorum viſus fuit obſtare, tum quia ex dictis teſtium videbatur potiùs contrarium apparere, tum quia penſio numquam præſumitur derelicta, niſi probetur denegatio cum acquieſcentia penſionarij, & quòd alius fuerit in poſſeſſione naturali illius. Regula enim quod præſumptio continuationis non duret vltra decennium iuxta Bart. *in l. ſine poſſidetis num.8. de prob.* procedit quando alius poſſeſſionem naturalem occupauit, quia tunc præſumptio continuationis poſſeſſionis ciuilis non militat vltrà decennium, ſecùs verò prout in noſtro caſu, quando ab alio non fuit naturalis poſſeſſio occupata. Tunc enim etiam poſt decennium præſumitur illius continuatio, & animi retentio, iuxta Guid. Pap. *deciſ.629.* Couar. *in regula poſſeſſor. 2. par. §.1. num.3. verſ. at ſi conſtet*, & tenuit Rota in vna Turitẽn. Tertiariæ 13. Aprilis 1592. coram Illuſtriſſ. Mantica, & in alia Aquilejen. penſionis 21. Maij 1610. coram me, tam in terminis penſionis, quàm mandati de manutenendo,

Oppoſitio autem de prædictæ concordiæ non recogni- 8
tione fuit ſublata ex eo, quod conſtat de dicta recognitione, non ſolùm per teſtes etiam inſtrumentales, ſed & per confeſſionem eiuſdemmet Ioſephi, de quibus iam hodie conſtat in actis.

R. P. D. DAMASCENO.

Leodieñ. Fideicommiſſi.

Veneris 15. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Licentia diſponendi an conſumatur in prima diſpoſitione; & an poſtquam diſpoſitio fuit facta, illa declarari ſeu confirmari poſſit; & quid iuris ſit, quando non eſt ſatisfactum per primam diſpoſitionem menti diſponentis.

SVMMARIVM.

Facultas diſponendi conceſſa alicui conſumitur in prima diſpoſitione, n.1.

Fallit quando ab initio non fuit plenè ſatisfactum menti diſponentis, num.1.

Declarans nihil de nouo facit, num.1.

Confirmans nihil de nouo facit, num.1.

DECISIO CCCCV.

CVm agentes pro Domino Renato pluries citati non offerrentes ſe paratos ad informandum, fuit pro parte D. Federici porrectum memoriale in Rota, cuius vigore fuit mihi ordinatum, vt etiam vna parte informante proponerem dubium alias ſubſcriptum. An Federico obſtet donatio per quondam Ioannem Patrem facta quondam Renato in caſu, & ad effectum, de quo agitur, prout propoſui ſub hac die Veneris 15. Iunij. Et pro Informante fuit reſolutum, donationem ſcilicet non obſtare, idque ea ratione, quod teſtamentum Ioannis, in quo ſe fundat Federicus, non eſt contrarium donationi, ſed vtrumque ſimul ſtare poteſt. Etenim donatio facta quondam Renato non fuit ſimplex, ſed ex cauſa matrimonij, & pacto adiecto, quod ſeparato matrimonio ſit nulla, vel nullæ remaneant proles, aut ea, vel eæ, moriatur, aut moriantur nullis relictis vlterioribus prolibus, quod dicto caſu prædicta coniugum bona redibunt, & pertinebunt ad latus, ſiue latera vnde proceſſerunt. Teſtamentum autem continet quantum ad eadem bona donata de quibus modò agitur, quod teſtator vult ea manere in familia ſua, & quod Renatus non poſſit illa hypothecare, vendere, aut alienare, niſi in certis caſibus, qui non euenerunt, ſed poſt eius mortem deuoluentur ad liberos eius, quemadmodum dictus Renatus ea de re ſtatueret, & caſu quo dictus Renatus non relinquat legitimos liberos, aut ijdem liberi moriantur, non relictis vlterius legitimis liberis, tunc ad prædicti Renati fratres, & ſorores, aut in eorum defectu, ad eorum liberos, aut liberos liberorum, prout id iuxta iura patriæ, aut iura feudorum Prouinciæ, ſub qua ea ſita ſunt, & forum ſortiuntur fieri oportebit. Ex qua facti ſerie apparet, quod moriente Renato ſine filijs, prout mortuus eſt, reſpectu ſucceſſionis tranſuerſalium, de qua agitur, non eſt differentia inter donationem, & teſtamentum, cùm in donatione Ioannes voluerit, quod deficientibus liberis Renati, bona redeant ad latus, ſiue latera, vnde proceſſerunt, quod nihil aliud videtur importare, quàm familiam paternam, à qua mediante donatione bona deuenerunt in Renatum Donatarium. In teſtamento autem Ioannes hoc idem expreſſit, dum in defectum liberorum Renati voluit bona peruenire ad Renati fratres, & ſorores, qui nihil aliud ſunt, quam latus paternum, à quo proceſſerunt bona donata, & ad quos Ioannes in donatione voluit, quod bona redirent, & proinde Federicus frater dicti quondam Renati, qui modo agit, ex teſtamento, nihil habet, quod ſibi obſtet in donatione.

Atque hinc ceſſat, quod dicitur Ioannem non potuiſſe 1
diſponere de iſtis bonis tamquam feudalibus ſine licentia Comitus Loſſen. & quod licentia, quæ fuit à dicto Ioanne

obten-

obtenta, fuit conſumpta in donatione facta ad fauorem Renati iuxta notat. *in l. boues, §. hoc ſermone, ff. de verb. ſign.* & proinde, quod non potuit poſteà Ioannes facere nouam diſpoſitionem teſtamentariam ſuper bonis donatis. Nam omiſſo an licentia Comitis Loſſen. tamquam gratia Principis concepta per ampliſſima verba expirauerit in primo caſu, de quo latè per Informantes pro Domino Federico, ceſſare viſa fuit difficultas ex prædictis, nempè quia Ioannes in teſtamento quo ad bona, de quibus agitur, minimè fecit nouam diſpoſitionem, ſed ad ſummum melius declarauit factam in donatione, ſiue confirmauit, vel etiam in aliquo ampliauit, quæ omnia facere potuit, non obſtante *reg. l. boues*, quia declarans non dicitur facere de nouo, *l. hæredes palam, §. 2. ff. de teſta.* Oldrad. *conſ. 224. num. 10.* Anchar. *conſ. 7. num. 3.* Roman. *conſ. 482. num. 8.* ſicut nec confirmans *l. Aurelius, §. teſtamento, ff. de liber. reg.* Bald. *in cap. 1. num. 2. tit. per quos fiat inueſtit.* Iaſ. *in l. more n. 41. ff. de iuriſd. omn. iud.* Alexan. *conſ. 122. num. 17. verſ. 2. principaliter lib. 4.* Crauet. *conſ. 668. num. 2.* ſicut etiam ampliari poteſt non obſtante dicta regul. *l. boues*, quæ non habet locum quando ab initio non fuit plenè ſatisfactum menti diſponentis, Tiraq. *in d. l. boues, §. hoc ſermone limit. 6. per tot.* & fuit nouiſſimè dictum in Cæſarauguſtana diſmembrationis, coram me. Et ex his etiam ceſſare viſa fuerunt, quæ aliàs dicebantur, quod conſenſus Renati adhibitus in teſtamento Ioannis non fuerit formalis, & ſolemnis, quia, vt ex iis patet, dictus conſenſus minimè fuit neceſſarius. Et ita concluſum fuit.

R. P. D. V B A L D O.

Firmana Altaris Sancti Matthæi.

Veneris 15. Iunij 1612.

A R G V M E N T V M.

Plures adducuntur cauſæ, ex quibus Rota ſolet denegare remiſſoriam.

S V M M A R I V M.

Tempus datum ad præſentandum non currit niſi à die ſcientiæ, num. 1.

Remiſſoria non datur, quando ſuper iiſdem teſtes fuerunt aliàs examinati, quia credendum eſt, partem tunc induxiſſe teſtes magis idoneos, & feciſſe meliorem, & pleniorem probationem, num. 2.

Remiſſoria non conceditur, vbi aliàs fuit conceſſa, n. 2.

Remiſſoria non datur ei, contra quem adeſt res iudicata, num. 2.

Remiſſoria denegatur propter timorem ſubornationis, n. 2.

Remiſſoria denegatur vbi articuli ſunt irrelevantes, n. 3.

Confeſſio extraiudicialis debet probari ſaltem per duos teſtes, num. 3.

D E C I S I O CCCCVI.

1 DOmini dixerunt, remiſſoriam non eſſe dandam ad probandam ſcientiam mulierum patronarum obitus Lepidi, per cuius mortem vacauit beneficium, de quo agitur, & ipſæ patronæ præſentarunt poſt tres dies à lapſu quadrimeſtris. Vnde beneficium tamquam eo nomine deuolutum fuit à Domino Ricciotto impetratum præſentato ſe defendente ex eo, quod mulieres dicti obitus notitiam ſtatim non habuerunt, & certum eſt, tempus ad præſentandum patronis non currere, niſi à die ſcientiæ, *cap. quia diuerſitatem de conceſſ. præbenda, & not. in cap. nulla, eod. tit. &. licet de ſupplenda negligentia Prælator.*

2 Fundamentum autem denegatæ remiſſoriæ fuit, quia fuerunt examinati plures teſtes in aliis inſtantiis ad eumdem effectum, & eorum dicta reiecta tamquam irreleuantia, vel minùs concludentia, & tamen credendum eſt Ricciottum tunc induxiſſe teſtes, quos habuit magis idoneos, Ægid. *deciſ. 38. poſt princip.* & fecerit meliorem, & pleniorem probationem, quam potuerit, Aymon. *conſ. 134. n. 3.* Imò cùm annis elapſis addidiſſet tres alios teſtes, quos examinari fecit ſuper dicta prætenſa ſcientia, illos etiam concludenter probare Rot. cenſuit 10. *Maij* 1606. *coram R. P. D. meo Decano*, & propter ſimilem cauſam, videlicet propter teſtes aliàs examinatos, vel remiſſoriam aliis conceſſam, fuit denegata remiſſoria *in cauſa Veneta illegitimitatis 23. Iunij 1589. coram Illuſtriſſ. Platto, in Caputaq. Vnionis 20. Maij 1594. coram R. P. D. meo Decano, in Pampilonen. Decimarum 15. Iunij 1598. coram bon. mem. Orano*, quæ cauſæ ad effectum remiſſoriæ erant profanæ. Vnde tantò magis videtur deneganda in cauſa iſta beneficiali, præſertim ſtante re iudicata poſt tres conformes latas contra Riciottum, quo caſu remiſſoria denegatur, Caputaq. *deciſ. 51. part. 3.* & ſtante timore ſubornationis, cùm teſtes alias inducti in hac cauſa fuerint confeſſi, falſo ſe depoſuiſſe, & vti tales fuerint condemnati, vt dicitur in dicta deciſione in hac cauſa facta coram D. meo Decano, qui timor vrget etiam in futurum, & ibidem remiſſoria denegatur, Caputaq. *deciſ. 50. num. 4. & 6. part. 3.*

Accedit irreleuantia articulorum, cùm fuerit articulatum, quod quædam mulier Laura nomine audiuit Felicem 3
vnam ex dictis patronis, dicentem ipſam, & ſorores ſtatim fuiſſe certioratas de obitu Lepidi, quæ confeſſio extraiudicialis per vnicum teſtem probata, nihil facit, cùm requirantur ſaltem duo teſtes ſecundum communem opinionem, de qua Hieronymus Gabriel. *conſ. 40. num. 57. lib. 2.* & alias fruſtra petitur remiſſoria ad probandum id, quod probatum non releuet, *l. ad probationem, C. de probat.* Caſſad. *deciſ. 2. de dilat.* Caputaq. *deciſ. 68. num. 2. part. 3.* & ita deciſum.

ILLVSTRIS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Fideicommiſſi de Pinis.

Veneris 15. Iunij 1612.

A R G V M E N T V M.

Plures referuntur modi probandi identitatem bonorum relictorum à teſtatore.

S V M M A R I V M.

Filij poſiti in conditione ex ſtatuto Vrbis cenſentur vocati, num. 1.

Inuentarium probat bona in eo deſcripta fuiſſe in bonis teſtatoris, n. 2.

Identitas rei probatur per duas demonſtrationes, n. 2. Vbi quod verificatio duorum confinium ſufficit.

Identitas probatur ex aſpectu, & rei euidentia, quæ cæteris probationibus præfertur, n. 3.

Identitas probatur coniecturis, n. 3.

Identitas probatur ex eo, quod hæredes teſtatoris in certo loco bona poſſident, quando conſtat teſtatorem etiam in d. loco bona poſſediſſe, n. 4.

D E C I S I O CCCCVII.

DE fideicommiſſo non dubitatur, quia filij filiorum 1
Belliſarij de Pinis teſtatoris fuerunt poſiti in conditione, & per conſequens vocati ex diſpoſitione ſtatuti Vrbis, vltra plures coniecturas ponderatas per Informantes, quæ ſufficiunt pro vocatione etiam circumſcripto ſtatuto. Ideò actum fuit tantùm de identitate bonorum, quam benè probari viſum fuit Dominis.

Nam quoad domum magnam, in inuentario eſt deſcri- 2
pta Domus magna ſita in Vrbe in regione Columnæ in loco *detto la Maddalena*, cui ab vno latere ſunt bona Leonis Calceolarij, & bona Chriſtophori Magiſtri Scholæ, ab aliis lateribus ſunt viæ publicæ, inuentarium autem probat deſcripta in eo fuiſſe in bonis teſtatoris, *l. fin. C. de arbitr. tut. & l. fin. C. de iur. delib. not. in l. tutor qui repertorium, ff. de adminiſtr. tutor.* quod benè præter inſtrumentum locationis in perpetuum patris dictæ domus factæ de anno 1540. per Alteriam ſolutam dicto teſtatori coadiuuant teſtes plures, de quibus in Summario illorum de Pinis, *num. 3.* qui plures aſſignant demonſtrationes, licèt duæ tantùm ſufficiant ad probandam identitatem rei, Bart. *in l. demonſtr. num. 14. ff. de condit. & demonſtr.* Alex. *conſ. 73. num. 6. lib. 3.* Soc. *conſ. 89. num. 2. lib. 1.* Tantò magis, quia illi qui ſunt hodie domini illarum domorum, qui dantur pro confinibus, ſunt ſucceſſores illorum qui nominantur ad iſtum

effe-

effectum in inuentario, iuxta tradita per Aym, *conſ.57.n.7.* Quamuis etiam non eſſet neceſſaria iuſtificatio omnium confinium qui dantur in inuentario, ſed ſufficeret duos iuſtificari, Cephal. *conſ.98. num.*21. cum ſupra deductis.

3 Probatur etiam identitas domus ſita in Burgo in conſpectu Caſtri Sancti Angeli, quæ reperitur in inoentario deſcripta in via Alexandrina iuxta bona ab vno Franciſci Angelini Bichetarij, & ab alijs vias publicas. Probatur autem non ſolùm ex aſpectu, & rei euidentia, quæ cæteris quibuſcumque probationibus præfertur, *l. penult.* & ibi not. *ff. fin. regund.* Bart. *in l. contra negantem*, *ad fin. Cod. ad leg. Aquil.* latè Tiraquel. *de retract. lignag.*§.4.*gloſ.*1. *num.*36. ſed etiam ex teſtium diſpoſitione, & ex inſtrumento emphyteuſis conceſſi illis Agazonis à Capitolo Sancti Petri, in quo aſſignatur pro confini domus Pauli de Pinis patris Belliſarij, quæ narratiua deſeruit probationi identitatis, quæ etiam coniecturis probatur Pariſ. *conſil.*104.*num.*22.*&* 24. *lib.*1. Cephal. *conſil.*98.*num.*20. & dixit Rota *in vna ciuitatis Caſtelli Bonorum 4.Maij* 1598. *coram bon.mem.Card. Pamphilio.* Probatur etiam identitas aliarum domorum ſimul iunctarum in Burgo, & Canonum ſuper eis debitorum, quia probantur, & verificantur per teſtes omnes confines poſiti in inuentario, qui teſtes etiam deponunt de ſubrogatione Modernorum confinium loco antiquorum, ex eo, quod videtur aliqua diuerſitas adeſſe, vt benè animaduertunt Informantes, & coadiuuatur probatio ex inſtrumento locationis factæ Pincaro ſub die 24. Nouembris 1592. in quo datur pro confine domus eſſe vti teſtatoris. Quo ad domos in Platea Montanaria, non videtur dubitandum de identitate, quia conueniunt demonſtrationes deſignatæ in inuentario, & benè probant teſtes, videlicet ante Platea Montanaria, & retrò Mons Caprious, qui ſunt fines inmutabiles, & ſufficiunt abſque verificatione aliarum duarum demonſtrationum, videlicet bonorum de Scappuccijs, & bonorum Vnius Barbitonſoris, quæ tamen etiam verificantur.

4 Teſtes enim dicunt DD. de Biſcijs poſſidere hodie bona, & illa habuiſſe à Dominis Scappuccijs in dotem D. Victoriæ Vxoris. D. Bernardini Biſciæ, & prædictæ identitates tantò magis probantur, quia negari non poteſt ex inuentario teſtatorem poſſediſſe in dictis locis domos, in quibus conſtat filios & hæredes, necnon nepotes poſſediſſe, ac poſſidere. Vnde reſultat maximum argumentum, quod ſint eædem domus, quas teſtator habebat, & fideicommiſſo ſubiecit, Bald. *conſ.89.num.4. lib.*1. Fulgoſ. *conſ.*145. *col.*2. *verſ. porrò ſi aliunde quæſiuiſſent*, Nat. *conſ.*253. *ſub num.*17.*verſ. Nam reperitur*, Marzat. *de fideicom. quæſt.*58. latè Peregr. *conſ.*48. *lib.*1. *vbi num.*13. allegat plures concordantes.

ILLVSTR. ET REV. D. CARD. BONONIEN.

Peruſina Fideicommiſſi de Alphanis.

Veneris 15. Iunij 1612.

A R G V M E N T V M.

Dos filiæ per ſtatutum excluſæ an ſit detrahenda de legitima, vel de tota hæreditate; & quando dos ſuccedat loco legitimæ ex diſpoſitione ſtatuti, vel ex diſpoſitione teſtatoris; & quando filia per ſtatutum excluſa dicatur agnita à patre,

S V M M A R I V M.

Dos quando ſuccedit loco legitimæ, de ipſa legitima eſt detrahenda, n.1. Fallit in eo quod excedit legitimam, n.6.

Dos ſuccedit loco legitimæ, vel ex diſpoſitione ſtatuti, vel ex diſpoſitione teſtatoris, n.1.

Dos ſuccedit loco legitimæ ſtante ſtatuto fœminarum excluſiuo, n.2. vbi maximè ſi ſtatutum excludat dotatam, & propter dotem, n.2.

Dos ſuccedit loco legitimæ ex diſpoſitione teſtatoris, quando teſtator agnouit filias in ſuas, relinquendo illis iure inſtitutionis dotes, n.3.

Pater diſponendo in teſtamento ad fauorem filiæ, videtur à ſtatutaria excluſione receſſiſſe, n.3.

Statutum fœminarum excluſiuum ita demum excludit filiam, ſi pater velit, n.3.

Renunciatio facta per filiam bonis paternis non obſtat, quòminus filia poſſit capere relictum, ſeu inſtitutionem à patre, num.3.

Filia à ſtatuto excluſa dicitur agnita, quando aliquid certum fuit ei relictum iure inſtitutionis, n.4.

Contra vero, quod non ſufficiat inſtitutio in re certa, niſi fiat mentio legitimæ, videlicet de quota, n.5.

Dos fœminæ per ſtatutum excluſa, quando excedit legitimam, non minus portionem maſculorum, licet quod eſt infrà, cedat eorum beneficio, & eorum legitimam impinguet, non autem hæreditatem augeat, n.6.

D E C I S I O C C C C V I I I.

1 RESolutum fuit, dotes filiarum teſtatoris detrahendas eſſe de legitima, non autem, vt prætenditur, pro parte Alexandri ex tota hæreditate vti æs alienum. Ratio reſolutionis fuit, quia quando dos ſuccedit loco legitimæ, de ipſa legitima eſt detrahenda, iuxta communem ſententiam Doctorum, de qua teſtantur Gabr. *conſ.*11. *num.*10. *lib.*1. Honded. *conſil.*63. *num.*125. *lib.*1. Quod autem dos ſuccedat loco legitimæ prouenit, vel ex diſpoſitione ſtatuti, vel ex diſpoſitione teſtatoris, Theſaur. *deciſ.*159. *num.*4. Sed hic concurrit vtraque diſpoſitio.

2 In ſtatuto enim excluſiuo fœminarum regulariter dos ſuccedit loco legitimæ, ex multis cumulatis per Honded. *d.conſ.*126. Dec. *conſ.*71.*num.*1.*lib.*4. quod maximè procedit in ſtatuto Peruſino, excludente filiam dotatam, & propter dotem, Paul. de Caſtr. *in l. Titio centum*, §. *Titio genero num.*8. *in fin. ff. de condit. & demonſtr.* Soc. *conſ.*75.*n.*11. *verſ. aliquando*, *& Titio vol.*3. Dec. *conſ.*106.*num.*3. Pariſ. *conſ.*53. *num.*76. *lib.*3. Boſſ. qui communem dicit, *de publ. bon. num.*2. *in fine*, Cæphal. *conſ.*245. *num.*37. *& ſeq.* Gabr. *d. conſ.*11. *num.*5. Craſſ. *in* §. *legitima*, *quæſt.*7. *num.*4. *verſ. aut verò ſtatutum excludit dotatam.* Et tenuit Rota *in Romana de Lante* 1. *Febr.* 1577. *coram fel. record. Clem. VIII. Et in vna Caſenaten. bonorum 26. Iunij* 1591. *coram bon. me.* Card. Seraph. & in alijs.

3 Ex diſpoſitione etiam teſtatoris dos hoc caſu ſuccedit loco legitimæ, quia teſtator filias agnoſcit in ſuas, relinquendo illis iure inſtitutionis dotes, Alex. *conſ.*131.*lib.*2. Gabr. *d.conſ.*11. *ſub num.*7. *&* 133. *num.*38. *lib.*2. & fuit dictum *in vna Albanen. legitimæ* 8. *Februarij* 1574. *coram Cotta*, *& in dicta Romana de Lante.* Teſtator enim hoc pacto diſponendo ad eorum fauorem videtur à ſtatutaria excluſione receſſiſſe. Ita vt res fuerit reducta ad terminos iuris communis, Bru. *in tract. de ſtatut. excluſ. fœm.* 3. *artic. in* 2. *membr. principali n.*39. Felin. Becc. qui alios congerit, *conſ.*107.*n.*20. Et ſtatutum ita demum excludit filiam ſi pater velit, Paul. de Caſtr. *conſ.*52. *ſub n.*2. *verſ. cum vero lib.*1. Rum. *conſ.*118. *num.*24. *circa med. lib.*3. Gabr. *conſ.*140. *num.*8. *lib.*2. ſic dicitur de filia, quæ renunciauit bonis paternis, cui renunciatio non obſtat parte nolente, & illam inſtituente, Bart. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta n.*4. Alex. *num.*8. Iaſ. *nu.*130. *ff. de verb. obl.* Bal. *in l. pactum quod dotali in* 3. *quæſt. Cod. de Collat.* cum cumulatis per Gabr. *de iur. dot. concluſ.*1. *nu.*27. Craſſ. *in* §. *Succeſſio ab inteſtato quæſt.*15.*n.*70. & fuit dictum *in cauſa Ferrarien. bonorum* 24. *Febr. coram me.*

4 Dubium tamen eſt inter Doctores, an filia dicatur agnita, quando fuit aliquid certum iure inſtitutionis relictum. Licèt enim Paul. de Caſtr. *d.conſ.*52. loquatur generaliter de relicto facto filiæ, ſubiungens intelligi debere de filiabus omninò excluſis, & relictum non cenſeri factum vti extraneæ, ſed vti filiæ, & Socin. *d.conſ.*75. *num.*3. *&* 4. *lib.*3. dicat, quod dicatur agnita, quando fuit aliquid certum iure inſtitutionis relictum, quod etiam voluit Ruyn. *conſ.*40. *num.*11. *lib.*3. Pariſ. *conſ.*53. *num.*79. *in fine*, *& num.*81. *lib.*3. Rubr. *conſ.*156. *num.*8.

5 Attamen quod oon ſufficiat inſtitutio in re certa, & non ſit ſatis titulus inſtitutionis, niſi fiat mentio legitimæ, videlicet de quota, tradit Rimin. iun. *conſ.*31. *num.*74. alios referens, & atteſtans de communi, & ſentit Pariſ. *conſ.*54. *num.*18. 19. 20. *lib.*2. Gabr. *d. conſ.*140. *num.*9. *& ſeq. lib.*2. Theſaur. *deciſ.*159. *num.*17. Honded. *conſ.*53. *num.*25. *lib.*2. Et in caſu ſupradictarum deciſionum inſtitutio erat facta expreſsè pro legitima, & propterea quando difficultas reduceretur ad diſpoſitionem teſtatoris, & prætenſam agnitionem vellem iterùm dominos conſulere.

6 Voluerunt tamen Domini illud in quo conſtitutio dotium excedit partem, quæ filiabus de iure competeret, in legi-

legitima dettahendum eſſe de tota hæreditate, quando enim dos eſt ſupra portionem legitimæ, non minuit portionem maſculorum, licèt quod eſt infrà cedat beneficio ipſorum, & eorum legitima impinguet, non autem hæreditatem augeat, latè Cæphal. *conſ.245.num.34.* Modern. *de fideicomm. art.38.num.18.*

R. P. D. BONONIEN.

Cæſarauguſtana Dedicationis.

Mercurij 20. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Manutentio datur ſtrictè ad limites poſſeſſionis de tempore litis motæ, nec debet concedi ex actibus, qui dederunt cauſam liti.

SVMMARIVM.

Manutentio non datur niſi ad limites poſſeſſionis, n.1.
Qualitatis quaſi poſſeſſio debet probari, quando ipſa qualitas controuertitur, num.2.
Manutentio debet dari in eo ſtatu, in quo quis reperitur ante litem motam, n.3.
Actus, qui dederunt cauſam liti, non habentur in conſideratione ad effectum manutentionis, n.4.

DECISIO CCCCIX.

1 FVit reſolutum, non eſſe dandum mandatum de manutenendo Eccleſiæ del Pilar, quoad ſolemnitatem proceſſionis extra Eccleſiam in die Dedicationis ſuæ Eccleſiæ: nam Eccleſia Metropolitana non negat, neque prætendit, quòd illa non poſſit modo conſueto, & prout ante litem motam celebrare, ſed quod non poſſit facere cum dicta proceſſione extra Eccleſiam per viam manutentionis, quia illa non poteſt concedi niſi ad limites poſſeſſionis, in qua reperitur, prout poſſediſſe per prius apparet.

2 Nec ſufficit, quòd probet ſe aliquo modo fuiſſe ſolitam celebrare ſuam Dedicationem, quia ius & controuerſia non eſt in ipſa celebratione, ſed in qualitate, hoc eſt in ſolemni proceſſione, & propterea debet probari quaſi poſſeſſio iſtius qualitatis, Bald. *conſ.447.num.2.lib.5.* cum aliis per Pariſ. *conſ.152.num.5.lib.4.*

3 Non obſtat, quòd dicitur celebrare Dedicationem cum maiori, vel minori ſolemnitate non habere alterare, quia plus & minus non differunt ſpecie, nam reſpondetur, quod An poſſit fieri cum iſta ſolemnitate, videbitur in petitorio, hodie autem cùm de manutentione agatur, illa concedi debet in eo ſtatu, in quo reperiebatur ante litem, & eo modo tantùm, quo poſſidebat, hæc enim eſt natura interdicti vti poſſideri.

4 Non obſtat, quòd à duobus annis citra Eccleſiam del Pilar celebrauerit Dedicationem cum ſolemni proceſſione, quia cùm iſti actus dederint occaſionem litis, non ſunt habendi in conſideratione ad obtinendam manutentionem. Minus releuat, quod Eccleſiæ Cathedrali fuerit denegata manutentio priuata ad Eccleſiam del Pilar. Nam id factum fuit, quia non docuit de prohibitione eam acquieſcentia, vt dicitur in deciſionibus, & inde non ſequitur, quod ſit danda manutentio Eccleſiæ del Pilar, quia vtrique denegari poteſt, & fuit denegata: ſicut enim illa non probauit quaſi poſſeſſionem priuatam. Ita neque iſta probauit poſſeſſionem celebrandi cum proceſſione extra Eccleſiam.

R. P. D. MANZANEDO.

Maceraten. Dotis.

Mercurij 26. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſumas Argumentum.

SVMMARIVM.

Lucrum dotis non debetur vxore moriente infrà annum ex ſtatuto Macerata, n.1.
Donatio facta a minore ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs non valet, n.2.
Tranſactio non dicitur facta, vbi lis non procedit, aut timor litis, n.3.
Pecunia connumerantur inter bona mobilia, n.3.
Sententia lata ad fauorem mortui valet, quando eſt lata ad fauorem domini litis effecti, n.4.

DECISIO CCCCX.

1 NOn conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, & ſententiam eſſe exequendam fuit reſolutum, ſententiæ enim tam de partibus, quàm illa Auditoris Cameræ ad fauorem Syluij Claudiani, & illius hæredum, ac Domini Aloyſij Capelli domini litis effecti latæ, vitæ fuerunt iuſtæ, cùm Auguſtinus decedente vxore intra octo menſes à die matrimonij contracti, prout caſus euenit, non poſſet aliquod lucrum habere, iuxta ſtatutum Maceratæ *de lucr. dot rubr.33.* clarè hoc ita diſponens. Vnde tenebatur dotem integram quam habuit reſtituere.

2 Nec obſtat, apocha per Syluium ſibi facta, in qua illi promiſit de dote recepta vſque ad quantitatem ſcutorum 500. quod nihil per ipſum, nec illius hæredes ab Auguſtino peteretur, quin illa ſemper eſſent, & remanerent Auguſtini, & illius hæredum, & hoc in euentum, quod Syluia Auguſtini vxor, & Syluij neptis ſine filijs decederet, & in omni caſu quo Auguſtinus teneretur reſtituere dicta ſcuta 500. fecit illa donationem irreuocabilem dictæ quantitatis. Quia apocha ſiue in ſui principio conſideretur remiſſio prædictæ quantitatis, ſiue in ſui fine donatio irreuocabilis illius, ſemper erit contra Conſtitutionem Marchiæ *de alien. & contract. minor cap.25.* & contra ſtatutum Maceratæ *de donat. rubr.34.* per quæ iura tales remiſſiones, ſeu donationes fieri prohibentur abſque ſolemnitatibus, in dictis Conſtitutione, & ſtatuto deſideratis, & contentis, quæ cum non interuenerint in dicta apocha, videtur nulla, *ad text. in cap. cum dilecta*, & ibi Felin. *num.6. verſ. modo ponenda eſt regula de reſcr* Veral. *deciſ.250.num.2.part.1.* Rot. *diuerſ. deciſ.226.num.2.part.1.*

3 Nec Domini admiſerunt hanc apocham potiùs eſſe tranſactionem, vt ex aduerſo dicebatur, cùm nec lis verteretur, nec de illa aliquis timor immineret, vt requiritur pro tranſactione facienda, Purpurat. *in l. cùm proponas num.25. Cod. de tranſaction.* Roman. *conſ.372. num.1.* Surd. *conſ.451. num.11.* Quin nec locus dubitandi erat, ſtantibus prædictis ſtatutis, & Conſtitutione, vbi quamuis agatur de remiſſione, ſeu donatione rerum mobilium, tamen non eſt dubium quin, & pecuniæ contentæ in apocha inter mobilia computetur *iuxta text. in Auth. de nupt. in §. & quia parum*, ibi, *forte in pecunijs, & aut in alijs mobilibus rebus*, & ibi notat Angel. *ad idem eſt text. in l. ſi chorus, §.2. de leg.3.* Tiraq. *de retract. conſangu. §.1. gloſ.7. n.103.* Theſaur. *deciſ.160. num.1.* Surd. *conſ.26. num.7. lib.1.*

4 Nec curandum videbatur de nullitatibus oppoſitis, cùm illa de defectu mandati contra ſententiam Auditoris Cameræ fuerit ſublata ex legitimo mandato, de quo conſtat in perſona dicti Aloyſij. Prout & tollitur alia nullitas contra eamdem ſententiam ex eo, quod fuiſſet lata, mortuo dicto Syluio pro aſſertis illius hæredibus abſque illorum legitimatione, cùm pro parte Auguſtini fuiſſet appoſitum nihil fieri niſi legitimatis perſonis: reſpondebatur enim dictam ſententiam latam etiam ad fauorem dicti Aloyſij domini litis effecti, quod ſufficit. Ex quibus ſic fuit reſolutum.

R. P. D. PEGNA DECANO.

Mediolaneñ. Attentatorum.

Mercurij 27. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Elicitur ex Summario Argumentum.

SVM-

SVMMARIVM.

Attentata debent plenè probari, cùm attentare ſit delictum, num.1.
Attentatum non dicitur, quod fuit ante litem factum, num.2.
Attentatum non dicitur, quod fuit factum lite pendente auctoritate Apoſtolica, n.2.
Sedium ordo debet in choro fieri ſecundùm decentiam, num.2.
Attentare non dicitur, qui continuat, n.3.

DECISIO CCCCXI.

1 PRopoſitum fuit Dubium, an conſtaret de attentatis pro parte Canonicorum ſuper ſedilibus, per ipſos, vt prætendebatur amotis, de anno 1595. à parte Meridionali, & Rota vtraque parte informante, non conſtare de attentatis cenſuit, quia cùm attentare ſit delictum, Bellam. *deciſ.*18. *incip. oneratio conſcientiæ num.*2. Lancell. *de attent. in præfat. num.*104. *&* 105. & delicta concludenter probari debeant, *cap. ſuper his*, vbi Felin. *num.* 17. *de accuſat.* Put. *deciſ.*440. *incip. Franciſcus de Ayala, num.*3. *part.*3. pro parte Monachorum non edebatur ſufficiens probatio illicitæ amotionis ſedilium à Canonicis.

2 Quia aut agebatur de prima ſedilium amotione vigore decreti editi à Sancto Carolo ante conſtitutionem Pij V. & illa non erat attentata, quia fuit facta ante motam litem, quæ fuit introducta de anno 1587. Caſſad. *deciſ.*6. *incip. voluerunt Domini num.*2. *ſuper regul.* & fuit dictum *in vna Albarizen. die* 17. *Decembr.* 1574. *coram bo. me. Cantuccio.* Tum etiam, quia cùm eſſet indecorum, quod adeſſent ſedilia ita collata, vt ſedentes verterent terga ad Sanctiſſimum Sacramentum, & alia indecora orirentur contra prædictam Conſtitutionem Pij V. incip. *Cum primum Apoſtolatus officium*, edita anno 1566. conſequenter amotio ſedilium iſto caſu etiam lite pendente facta auctoritate Conſtitutionis Papalis, & Decreti Sancti Caroli non poterat dici attentata, Bero. *conſ.*66. *incip. in cauſa Domini Hieronymi num.*10. *lib.*3. In iſta enim materia decentia multum inſpicitur, vt in cauſa Calagutitana præeminentiarum *die* 7. *Iunij* 1603. *coram bo. mem. Alexandro Iuſto.*

3 Aut agebatur de ſecunda amotione facta de anno 1595. quo tempore erat iam lis introducta inter Canonicos, & Monachos, neque iſta viſa fuit attentata, nam cùm lite pendente non potuiſſent Monachi innouari apponendo noua ſedilia circa columnas, cùm iam eſſet facta legitima amotio vigore Decreti Sancti Caroli, & in Eccleſia adſit particulare officium ſuperſtantiæ nuncupatum, ad quod exercendum ex Decreto eiuſdem Sancti Caroli eligitur electus Canonicus Sacriſta Maior, quo Canonico mediante Capitulum eſt in poſſeſſione prouidendi in Eccleſia circa ſtatum fabricæ, & ſedilium ad vſum Populi, conſequenter abſque vitio attentatorum potuerunt amoueri ſedilia per Monachos lite pendente renouata. Id enim non erat attentare, ſed continuare ſtatum, & poſſeſſionem in qua Canonici reperiebantur, Lancellot. *de attentat. part.* 2. *cap.*
4 4. *de attentat. lit. pendent. limit.* 1. *num.* 27. *in ſexta ampliat. &* n.33. *verſic. ſeptimo etiam*, & ſic non fuit actio attentata, ſed continuata, & conſequutiua vigore prædicti decreti Sancti Caroli. Nec refragabatur oppoſitio deducta ex defectu iuriſdictionis Sancti Caroli, quia præterquamquod Carolus erat Archiepiſcopus, ad quem vniuerſalis directio, & compoſitio Eccleſiarum, ſeu Archiepiſcopatus pertinebat, potuit facere prædictum Decretum, & Ordinationem vigore prædictæ Conſtitutionis Pij V. iubentis, ne quis auderet verſo tergo ad Sanctiſſimum Sacramentum ſedere. Rurſus non obſtabat, quod vltima attentata venirent purganda, quia fuit reſponſum, Canonicos non attentaſſe, cùm id fecerint vigore legitimi decreti, & pro eius confirmatione, &c.

R. P. D. PEGNA DECANO.

Paduana Iuris patronatus,

Mercurij 27. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Plura adducuntur ad excludendam probationem iuris patronatus.

SVMMARIVM.

Ius patronatus ex priuilegio reuocatur per Conc. Trident. num.1.
Productio tituli inualidi operatur, vt non poſſit alius titulus produci, n.2.
Narratiua Papæ ſuper facto alieno non probat, num.3.
Ius patronatus Domino loci vbi eſt beneficium, præſumitur quæſitum ex vſurpatione, n.4.
Iuris patronatus reſeruatio poſtquam fuerit factum augmentum redituum in tertia parte, vt habeat locum, requirit probationem valoris beneficij, n.3.

DECISIO CCCCXII.

ROta cenſuit, non conſtare de iure patronatus, quod ſuffragaretur Dominis de Borromæis prætendentibus habere ius patronatus ſuper duabus Eccleſijs Parochialibus inuicem vnitis, Sancti Ioannis loci de Liſario, & Sancti Michaelis loci de Arſelago Paduan. Diœceſis. Promotor enim fiſcalis menſæ Epiſcopalis aſſerendo, prædictas Eccleſias eſſe liberæ collationis melius probat ſuam intentionem, ſicut iam pro eo fuerat reſolutum die 1. Iulij 1601. coram bon. me. Don. Andrea de Cordoua, tunc Rotæ Auditore.

Nam pro libertate faciebat, primo diſpoſitio Concilij 1
Tridentini *ſeſſ.*25. *cap.*9. reuocantis omnia iura patronatus, quæ non ſunt ex fundatione, & dotatione, & iura etiam patronatus ex priuilegio. Vnde non ſuffragabatur Borromæis conceſſio Pij IV. de anno 1562. & ſic duobus annis ante publicationem Concilij Tridentini, quia per superuenientem diſpoſitionem Concilij, ius patronatus, ſi quod Borromæis competebat, fuit ſublatum. Nec ſuffragabatur Borromæis dicere, quod Pius IV. non tam conceſſit, quam conſeruauit antiquum ius patronatus, quia fuit reſponſum ex verbis conceſſionis eiuſdem Pontificis, illis videlicet *reſeruamus, conſtituimus, & aſſignamus*, & ex alijs ſubſequentibus à Rota ponderatis patere Papam authoritate Apoſtolica, & vigore illius ſuæ conceſſionis de nouo reſeruaſſe ius patronatus, quod oſtendebant etiam illa verba tenore præſentium.

Narratiua autem Borromæorum, quod ipſi iam antea in 3
prædictis Eccleſijs habebant hoc ius patronatus ex multis non ſuffragabatur, & primo, quia cùm ipſi pro ſuo titulo in primis allegauerint hanc reſeruationem Pij IV. vix poterant hodie allegare alium titulum anteriorem, vt in eiſdem terminis reſpondit Rota *in vna Valentina Parochialis de Carlet. ſub die 4. Maij* 1601. *coram Domino Cardinale Lancellotto tunc Rotæ Auditore.*

Secundò, quoniam cùm Domini de Borromæis volue- 3
rint vti hac reſeruatione Pij IV. & iſta reſeruatio fuerit facta ex priuilegio de beneficio iam erecto, vltra quod fuit ſublata per Concilium, licet fortaſſis non eſſet iuſtificanda ad effectum ſolius illius reſeruationis Apoſtolicæ, cùm tamen principaliter ageretur de iſto prætenſo iure patronatus, narratiua cùm eſſet de facto alieno non probabat, Pariſ. *conſ.*114. *incip. cum reſeruatio præcedat num.*22. *lib.*4. quem refert, & ſequitur Gabr. *de prob. concl.*2. *num.*60. *limit.*8. Imol. *in Clem.* 1. *n.*9. *verſ.*2. *caſu de probat.*

Tertiò, quia tametſi Domini de Borromæis vellent vti 4
antiquo illo iure patronatus, quod ſibi competere prætendebant, adhuc eis obſtabat Concilium Tridentinum præcitato loco. Nam cùm in narratiua Pij IV. diceretur, quod Borromæi erant Domini in temporalibus prædictorum locorum, conſequenter eorum prætenſionem impugnabat idem Concilium, quatenus fiebat locus præſumptioni, quod ius patronatus fuiſſet eis acquiſitum per vſurpationem, Creſcen. *deciſ.*1. *de iure patronatus.*

5 Præterea, quia fuit etiam conſideratum, quod reſeruatio Pij IV. non fuerat pura, ſed poſtquam fuiſſet factum augumentum in tertia parte. Vnde non poterat dici fuiſſe ſatisfactum prædictæ clauſulæ, niſi fuiſſe probatus verus valor beneficij, & augmenti in tertia parte, vt iam fuerat conſideratum in prædicta deciſione coram bo. mem. Corduba. Demum ex veritate facti patebat, reſeruationem Pij IV. fuiſſe ſubreptitiam, cùm in illa præſupponeretur, duo iſta beneficia curata fuiſſe ſimul vnita, cùm tamen conſtaret de contrario ex reſignationibus diſtinctè factis à Philippo de Borromæis. Et ex his fuit concluſum non conſtare de iure patronatus, quod Dominis de Borromæis ſuffragaretur, &c.

R. P. D. V B A L D O.

Macerateñ. Retractus.

Mercurij 4. Iulij 1612.

A R G V M E N T V M.

Simulatio contractus non præſumitur, niſi probetur efficacibus, dilucidis, expreſſis probationibus cum præcedenti cauſa ſimulandi, quæ ſit probabilis, ſufficiens, & veriſimilis.

S V M M A R I V M.

Simulatio regulariter non præſumitur, niſi probetur, n.1.

Simulatio vt intelligatur probata, debent eſſe probationes efficaces, dilucidæ, & expreſſa cum præcedenti cauſa ſimulandi, n.1.

Permutatio eſt licita ad effectum excludendi vicinum, vel alium, num.2.

Simulatio ad effectum excludendi vicinum eſt cautio à lege permiſſa, & prudens conſilium, n.2.

Dolo non facit, qui vtitur ſuo iure, num.2.

Fraudis ſuſpicio tollitur ex realitate rei, n.2.

Limita quando ſunt coniectura fauorem, & ſimulationem ſuadentes, num.2.

Simulatio non præſumitur in inſtrumento publico facto cum iudicis interuentu, num.2.

Teſtes nulliter examinati nihil probant, n.3.

Depoſitio teſtis ſi diſcordat à prima eiuſdem teſtis depoſitione non attenditur, ſed attenditur prima, n.3.

Simulatio non probatur per eum, qui deponeret de propria turpitudine, n.3.

Confeſſio contrahentium poſt contractum facta non nocet, num.3.

Multa tractantur quæ poſteà non perficiuntur, n.4.

Generatum ante confectum inſtrumentum non attenditur, ſed concluſum, n.4.

Dubius actus non debet nocere, neque inducere ſimulationem, num.5.

Dotalis fundus datus æſtimatus viro fit ipſius viri, quaſi illum emerit, n.6.

Æſtimatio augetur aliquando ex emptoris affectione, n.7.

DECISIO CCCCXIII.

1 FVit dictum non probari ſimulationem permutationis de qua agitur, quia regulariter ſimulatio non præſumitur, niſi probetur, *l. quamuis*, vbi Bal. *C. ſi quis alt.* vel ſibi Aym. *conſ.145.num.2.* Caputaq. *deciſ.165.n.2. & 3. part. 3.* & fuit dictum *in Romana fideicommiſſi*, coram Bubalu, *quæ eſt deciſ.219.n.2.part. diuerſ. & in Romana ſimulationis, 14. Maij* 1601. *coram bo.mem. Iuſto*. Probationes autem debent eſſe efficaces, dilucidæ, & expreſſæ cum præcedenti cauſa ſimulandi quæ ſit probabilis, ſufficiens, & veriſimilis, Bar. *conſ.65.n.4.lib.1.* Alban. *conſ.9.n.1. & 7. & conſ.97.n.24. & 28.* Honded. *conſ.41.n.28.lib.2.* Caputaq. *d. deciſ.163.n.5.* Rota in Romana reſtitutionis, apud Cantuecium *deciſ.69. n.2.part.2.diuerſ.* Et fuit dictum *in cauſa Medielan. Pecuniaria 17. Maij 1599. coram bo.mem. Pacen. in Romana donationis 27. Aprilis 1592. coram D. meo Decano, & in Romana Bonorum de Ceulis 28. Aprilis 1595. & in Bononien. Bonorum de Monterentiis 27. Iunij anni præteriti coram eodem.*

2 In propoſito autem caſu nulla videbatur ſubeſſe cauſa ſimulandi. Nam licet diceretur facta permutatio ad effectum excludendi D. Iacobum Philippum à retractu partis domus de qua agitur, tamen illa non videbatur cauſa ſufficiens, cùm de iure licitum ſit etiam ad effectum vt vicinus, vel alius excludatur à retractu rem permutare, nec propterea dicatur ſimulatio, vel fraus interuenire, vt per Tiraq. *de retract. lignag. in præfat. n.78. & ſeq.* Decian. in terminis noſtris, *conſ.23. num.19. lib.2.* ſed ſit cautio à lege permiſſa, & prudens conſilium, *l. atqui natura, §. Sed cum me abſente, ff. de neg. geſt. l. cum pater, §. Titio, in fin. de leg.2. l. ſi pupillus poſt prin. de acqui. hered.* Tiraq. *vbi ſupra n.80.* Decian. *d. conſ. 23. num.20.* ſubiiciens, *n. ſeq.* non videri dolo facere eum qui iure ſuo vtitur, *l. nullus videtur dolo*, vbi Dec. & alij, *ff. de reg. iur.* Et hæc in præſenti caſu procedunt, quod conſtat de vera, & reali permutatione, eo faciliùs, cùm vtraque pars reperiatur in poſſeſſione rei, ſibi in permutationem datæ, ex quo tollitur omnis ſuſpicio fraudis, vt ſcribit Tiraqu. *de retract. lignag. §.1. gloſ.14. num.35.* Et poſt eum Decian. *d. conſ.23. num.14. & 18.* licet prædicta ſoleant limitari quando adſunt coniecturæ fraudem & ſimulationem ſuadentes, vt per Tiraqu. *de retract. lignag. in præfat. num.81.* In quo in propoſito adducebantur, non videbantur ſufficientes, præſertim contra publicum inſtrumentum cum auctoritate, & interuentu iudicis confectum, Caputaqu. *d. deciſ.163. num.6. part.3.* & fuit conſideratum *in d. Romana ſimulationis coram Iuſto.*

Nam circumſcriptis exceptionibus oppoſitis contra teſtes, ex quorum dictis coniecturæ eliciuntur videlicet: Primò, quod ſint nulliter examinati, & ideò nihil probant, *l. ſi quando, C. de teſtib. cap.2. eod. tit.* fuit dictum *in cauſa Burgen. iuris patronatus 18. Aprilis 1597. coram Gipſio.* Secundò, quod eorum depoſitiones ſint contrariæ primo examini coram A.C. & ſic videretur ſtandum primo dicto, *iuxt. not. communiter in cap. cum in tua*, vbi Felin. *n.4. verſ.2. concludo de teſtib.* Rot. *deciſ.19. eod. tit. in nouis.* Tertiò, quod ſunt iidem qui contractum permutationis fecerunt, & ſic non probant ſimulationem, tum quia aliàs detegerent propriam turpitudinem, *l. cum profitearis, C. de reuocat. donat.* cum alijs per Tiraqu. *de retract. lignag. §.1. gloſ.2. num.16.* Rot. *deciſ.116. num.11. part.2. diuerſ.* Tum quia eorum confeſſio, vel depoſitio vti facta poſt contractum non nocet, Bart. *in l. facta, §. Si heres, ff. ad Treb.* Berou. *conſ.187. num.5. lib.1.* Nat. *conſ.152. num.21.* Rolan. *conſ.85. num.6. lib.2.* Hiſce igitur circumſcriptis. 3

Prima coniectura deſumpta ex præambulo tractatus venditionis non nocet, quia multa tractantur, quæ poſteà non perficiuntur, & potiùs attenditur id quod eſt concluſum, quam quod eſt actum ante contractum, *l. ſi voluntate*, vbi Bal. & Salic. *in 1. notab. Cod. de reſcind. vendit.* Alex. *conſ.28. num.3. lib.1.* Dec. *conſ.488. num.10.* & fuit dictum *in cauſa Bononien. Pecuniaria 4. Martij 1604. coram Reuerendiſſ. Bononien.* 4

Secunda coniectura deducta ex æſtimatione domus non videbatur releuans, cùm potuerit fieri non ad effectum, vt ea faceret emptionem, ſed ad dignoſcendum, quis teneatur refundere alteri, Afflict. *in tract. de iur. protomiſeos, §.3. num.14.* 5

Tertia coniectura ex qualitate fundi dati in permutatione, nec videbatur attendenda cùm diceretur non eſſe verum quod fundus eſſet Pulixenæ, quia ei fuerat datus in dotem æſtimatus, & ſic fuit contracta emptio, & dominium fundi tranſiuit in virum, *l. quoties, l. cum dotem, l. ſi inter, Cod. de iur. dot.* Socin. *conſ.69. num.15. lib.4.* Couuar. *pract. quæſt. cap.28. num.1. verſ.2. apparet*, & fuit deciſum *in cauſa Interamnen. fundi dotalis 20. Februarij 1589. coram Illuſtriſſ. Cardinale Platte, & in Montis Faliſci fideicommiſſi 12. Martij 1603. coram bon. mem Cardinale Pamphilio, & in Romana ſocietatis officij 15. Iunij 1602. coram Reu. P.D. meo Decano.* 6

Quarta demum coniectura ex diſparitate valoris rerum permutatatum non vrget, nam valor rei poterit augeri ob commoditatem recipientis rem ipſam, ex cauſa permutationis, & in ſimili de permutatione beneficij tradit Anchar. *conſ.388. n.5. verſ. præterea*, & tertiò prætterquamquod prædictæ coniecturæ poſſent producere in propoſito, in quo tam ex verbis, quàm ex alijs ſupra deductis conſtat contrahentes voluiſſe facere contractum permutationis. Et ita fuit concluſum. 7

R. P. D. PAMPHILIO.

Bononieñ. Portoni.

Luna 12. Nouembris 1612.

ARGVMETVM.

Remiſſoria non conceditur poſt litem finitam per tranſactionem etiam factam per procuratorem habentem mandatum cum libera.

SVMMARIVM.

Tranſactio ipſo iure extinguit lites, proceſſus, & probationes, num. 1.
Tranſactio nihil aliud eſt, quam receſſus à lite, n. 1.
Tranſactionis eſt exceptio finita litis, & impedit litis ingreſſum, n. 2.
Tranſactio habet vim rei iudicatæ, n. 2.
Remedia non dantur poſt rem iudicatam, n. 2.
Procurator habens mandatum generale non poteſt tranſigere, num. 3.
Pactum in contractu appoſitum ad fauorem alicuius operatur ſolum ipſo volente, n. 4.
Remiſſoria non datur ad probandum id, quod dicitur factum per ſcripturam, num. 5.

DECISIO CCCCXIV.

1 CONcluſerunt Domini non eſſe Comiti Iulio dandam remiſſoriam, quia ſuper cauſa quæ coram me pendebat inter Marchionem Cæſarem, & dictum Comitem Iulium ſuper Iuribus Portoni de quo agitur, de menſe Nouembris præſenti inter dictas partes inita fuit tranſactio per quam lis, proceſſus, probationes, & iura omnia fuerunt ipſo iure extincta, *cap. 1. de tranſact. l. Fratris*, & ibi Iaſ. *num. 2. C. eod. tit.* Mohed. *deciſ. 3. de tranſact.* Tranſactio enim nihil aliud eſt quam receſſus à lite, *l. 1. ff. de tranſact. l. 2. & l. ſi pro fundo, C. eod. tit.* & dicit Corn. *conſ. 167. poſt n. 5. lib. 2.* & tam à lite futura quam præterita, vt fuit dictum *in cauſa Romana de Celſis 19. Ianuarij 1607. coram R. D. Archiepiſcopo Bononien.* Vnde D. Comes non eſt amplius audiendus, ex quo ſibi obſtat exceptio tranſactionis, quæ cùm ſit exceptio litis finitæ, impedit litis ingreſſum, *d. l. fratris*, & ibi Dec. *n. 1. & alij, C. de tranſact. l. eleganter, §. ſi quis, ff. de condict. indeb. cap. 1. de lit. conteſt. in 6,* Card. Mantic. *de tacit. & ambigu. conuentionibus lib. 26. tit. num. 8.*

2 Maximè quod tranſactio habet vim rei iudicatæ, *l. non minorem, & ibi omnes, C. de tranſact.* Cephal. *conſ. 210. n. 71. & conſ. 228. n. 24. lib. 2.* Roland. *conſ. 28. n. 17. lib. 4.* Ideòque ſicut poſt rem iudicatam non dantur remedia, Verall. *deciſ. 51. part. 3.* & fuit dictum *in cauſa Gerunden. Statuti 9. Martij 1592. coram Illuſtriſs. Cardinale Mellino*, & alias ſæpè, ita denegari debet poſt tranſactionem.

3 Non obſtat, quod dicebatur de defectu mandati illorum, qui interuenerunt in dicta tranſactione pro Comite Iulio, quod ſcilicet haberent mandatum generale, ſub quo non venit facultas tranſigendi, *ex l. mandato generali, ff. de procur.* quia fuit reſponſum mandatum eſſe ſpecialiter ad tranſigendum ſuper quacunque lite, quod ſufficit ex quo tranſactio poteſt fieri etiam ab habente mandatum cum libera, iuxta notat. per gloſ. *in l. tranſactionis, verb. derogauit, C. de tranſact.* & per Bart. *in d. l. mandato generali, num. 1. verſ. oportet ergo, ff. de procurat.*

4 Minus obſtat pactum reſolutiuum appoſitum in inſtrumento tranſactionis in euentum, in quem D. Marchioni non adimpleantur ad vnguem omnia promiſſa in alio inſtrumento tranſactionis paulò ante inter contrahentes celebrato, quia pro reſponſione fuit dictum quod huiuſmodi pactum intelligitur quatenus D. Marchio eo vti velit, *l. 2. ff. de leg. com.* Et fuit dictum *in cauſa Tiburtina Caſtri Vicarij 19 Februarij 1596. coram bo. mem. Card. Pamphilio*, nam cùm fuerit appoſitum fauore Marchionis, non poteſt D. Comes illo iuuari, niſi D. Marchio declarauerit eo vti velle, Ruin. *conſ. 35. num. 31. lib. 1. & conſ. 93. num. 8. lib. 3.* Cephal. *conſ. 27. num. 10. lib. 1.* Tiraqu. *in l. ſi vnquam verb. reuertatur num. 10. C. de reuoc. donat.* quod non ſolùm D. Marchio non declarauit, quòd imò potiùs declarauit contrarium, poſtquam oppoſuit de iſta tranſactione ex text. *in cap. Cum venerabilis, §. Intellexerit*, & ibi Abb. *num. 8. de except.* & ita etiam in dubio eſt, ex quo pro adimplemento poteſt agere ex prima tranſactione abſque eo, quod impugnet ſecundum.

Nec demum refragatur, quod dicebatur remiſſoriam eſſe concedendam ad probandum reuocationem mandati ad tranſigendum, quia vltra quod idem non articulatur, huiuſmodi reuocatio allegatur facta ex literis miſſiuis, & proptereà non poſſet dari remiſſoria ad probandum idem de quo agitur facta ſcriptura, Ægid. *deciſ. 9. & 384. & 496.* Rota *deciſ. 6. de prob. & deciſ. 10. num. 6. de offic. deleg. in nou.* 5

Prætereà quatenus huiuſmodi literæ miſſiuæ exhiberentur, non eſſet ſtandum illarum datis in præiudicium D. Marchionis, ex deductis *in deciſ. 1. n. 2. de probat. in nouis*, & ita deciſum. 6

R. P. D. PAMPHILIO.

Pacen. Portionis.

Luna 19. Nouembris 1612.

ARGVMENTVM.

Spoliatus poſſeſſione beneficij, ſi medio tempore contingat caſus optionis alterius beneficij, dum reſtituitur ad beneficium, debet reſtitui ad ius optandi medio tempore delatum.

SVMMARIVM.

Spoliatus abſque cauſa debet haberi, ac ſi dicto tempore poſſediſſet, & ad ipſum pertinet omnis vtilitas, quæ ſibi obuenit pendente iudicio ſpolij, num. 1.
Beneficium de iure præſumitur perpetuum, n. 2.
Electio facta abſque vlla temporis præfixione præſumitur perpetua, vel ſaltem cenſetur durare quouſque validè reuocetur, num. 2.
Conſtitutio vt liget, debet conſtare, quod ſit publicata, & vſu recepta, num. 3.
Collatio, ſeu electio nihil operantur, niſi probentur effectuata, num. 4.
Verba indulti, ſeu conſtitutionis debent intelligi, prout de iure, num. 5.

DECISIO CCCCXV.

FVit reſolutum portionem, de qua agitur eſſe adiudicandam Sebaſtiano, cui tamquam antiquiori Capellano erat debita vigore indulti Innocentij VIII Non obſtat, quod tempore vacationis huius portionis Sebaſtianus non reperiretur in poſſeſſione Capellaniæ, quia cùm per Capitulum fuerit ab illa minus legitimè expulſus, & poſtea per Rotam ad eam redintegratus, perinde haberi debet, ac ſi ſemper poſſediſſet, & medio tempore ſpoliatus non fuiſſet, *l. ſi quis vi*, & ibi gloſ. *verb. poſſidere, ff. de acquir. poſſeſſ.* Sarn. *in regul. de annal. quæſt. 13. nu. 2. verſ. nam ſicut pro poſſeſſore*, Ruin. *conſ. 161. n. 13. lib. 1.* Afflict. *deciſ. 403. n. 21.* Ideòque debet ſibi reſtitui optio iſtius portionis tamquam vtilitas, quæ ſibi obuenit pendente iudicio ſpolij, *gloſ. in c. ſignificauerunt, verb. recurſum, de teſtib. & in c. cum ſuper verb. reſtituendum de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Surd. *conſ. 166. n. 1.* Rot. *deciſ. 7. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. in antiq.* Quod autem Sebaſtianus fuerit per Capitulum iniuſtè priuatus, viſum fuit ſatis conſtare ex deciſionibus in hac cauſa factis, in quibus fuit firmatũ non probari huiuſmodi Capellanias eſſe manuales, vel annales. Ideò cenſeri perpetuas, prout de iure præſumuntur, Lap. *Allegat. 9. n. 8.* Franc. Marc. *deciſ. 107. part. 1. cum alijs allegatis coram D. Caualerio ſub die 2. Iunij 1609.* maximè quod electio Sebaſtiani in Capellanum fuit ſimpliciter facta abſque vlla præfixione temporis, quo caſu præſumitur perpetua, ex deductis coram Illuſtriſſimo Cardinale Lancellotto ſub die 2. Iunij 1610. vel ſaltem cenſetur durare, quouſque validè reuocetur, Felin. *in cap. ex literis, num. 9. verſ. ſi autem de conſtit.* 1

Non obſtat conſtitutio Eccleſiæ diſponens eligi debere 2

ſin-

ſingulis annis in feſto Sancti Ioannis Baptiſtæ nouem Capellanos, ex qua prætenditur probata manualitas iſtarum Capellaniarum, quia fuit reſponſum conſtitutionem iſtam non eſſe in forma probanti, cùm ſit exemplum exempli, nec reperiatur inſertum in volumine ſtatutorum, ſiue conſtitutionum Eccleſiæ: Vnde ad effectum, vt liget, conſtare debet quod fuerit publicata, & vſu recepta, Caputaqu. *deciſ. 203. n. 1. & ſeqq.* & in terminis fuit dictum *coram Domino meo Caualerio in cauſa Vercellen. optionis 19. Ianuarij 1611.* & cùm vſus huiuſmodi non præſumatur, Menoch. *præſump. 2. n. 2. lib. 2.* per allegantem eſt probandus, Caputaq. *d. deciſ. 203. n. 8. part. 1.* Neque obſeruantia prædictæ conſtitutionis dedocta ex quatuor electionibus productis pro parte Laurentij viſa fuit dominis obſtare, quia non conſtat de illarum effectuatione, prout conſtare debet, Calder. *conſ. 12. de iure patronatus*, Ripa *in c. cum Eccleſia Sutrina, n. 93. verſ. 5. requiritur de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Rocb. *de iure patron. verb. competens n. 35. verſ. ſecundo requiritur*, neque de ſcientia reiectorum, de quorum præiudicio agebatur, imò de illis in obſeruantia apparet ex eo, quod Sebaſtianus obtinuit collationem ſuæ Capellaniæ de menſe Nouembris, non autem in feſto Sancti Ioannis Baptiſtæ, prout loquitur dicta conſtitutio.

3 Non obſtat, quod indultum Innocentij non poſſit ſuffragari Sebaſtiano, qui de tempore vacationis fuerat ſaltem de facto priuatus Capellania, ſed ſolùm illi remaneat actio ad damna, & intereſſe contra Capitulum ſpoliantem, quia placuit reſponſio, quod ante ſpolium Sebaſtianus verè de iure dicebatur Capellanus, & verba indulti, ſicut etiam cuiuslibet alterius diſpoſitionis ſunt intelligenda prout de iure, Anchar. *conſ. 6. n. 8. verſ. omnis enim diſpoſitio*, quod ſine difficultate procedit in caſu iſto, ex quo Sebaſtianus fuit redintegratus ad poſſeſſionem, & conſequenter ad fructus, & vtilitates ipſius. Et ita fuit deciſum.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Neapolitana Iuris Conferendi.

Sabbati 16. Nouembris 1612.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus debet manuteneri in iure conferendi ex ſola aſſiſtentia iuris communis, etiam quòd alius doceret ſe eſſe in quaſi poſſeſſione conferendi vnum beneficium, quia dicta quaſi poſſeſſio non extenditur.

SVMMARIVM.

Epiſcopus habet fundatam intentionem de iure communi ſuper collatione omnium beneficiorum ſuæ diœceſis, n. 1.

Mandatum de manutenendo debet dari habenti aſſiſtentiam iuris communis pro ſe, etiam alio non probato, n. 1.

Mandatum de manutenendo debet dari ei qui eſt in quaſi poſſeſſione, num. 1.

Scriptura, quæ non fuit legitimè compulſata, non probat, num. 2.

Collatio non effectuata non releuat, n. 2.

Quaſi poſſeſſio vnius actus non extenditur ad alios actus ſub eadem ſpecie comprehenſos, quando poſſidentis ius reſiſtit, num. 2.

DECISIO CCCCXVI.

1 VAcante Beneficio Primiceriatus nuncupati in Eccleſia Sancti Thomæ in Capuano diœceſanis, &c. Neapolitano Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus Dominus Archiepiſcopus illud contulit Didaco Genoino, Rector autem eiuſdem Eccleſiæ prætendens ad ſe illius collationem pertinere illud contulit Fabricio Gazellæ, & eidem Illuſtriſſimo Archiepiſcopo inhiberi curauit. Vnde dubitaui, An D. Archiepiſcopo ſit dandum mandatum de manutenendo, & Domini eo ſolùm informante affirmatiuè reſponderunt, tum quia cùm dicta Eccleſia, & Beneficium conſiſtat intra eius diœceſim, ipſe habet in iure communi fundatam intentionem, *cap. omnes Baſilicæ 16. quæſt. 7.* & fuit pluries reſolutum, cuius vigore competit manutentio etiam alio non probato, Verallen. *deciſ. 203. part. 2.* & in his terminis fuit dictum *in vna Bononien. Sancti Petronij 28. Aprilis 1595. coram Illuſtriſſ. Mantica, & in Portugallen. iuris præſentandi 3. Nouembris 1599. coram bon. mem. Pacen. & in alijs ſæpè.* Tum etiam quia conſtat de pluribus collationibus dicti Illuſtriſſimi Archiepiſcopi, eiuſque anteceſſorum de Beneficiis ſitis in eadem Eccleſia Sancti Thomæ, & vltimo ſtatu, ex quibus cùm ſit in quaſi poſſeſſione iuris conferendi illi competit manutentio ad *text. in §. retinendæ, inſtit. de interdict. cum ſimil.*

Nec obſtat quædam admiſſio reſignationis facta per Rectorem, quia vltra quod non eſt in forma probanti, nec legitimè compulſata, ideòque non probat, Rot. *deciſ. 36. & deciſ. 42. de prob. in antiqu.* non probatur effectuata, quo caſu non releuat, Put. *deciſ. 136. in fin. lib. 3.* & fuit reſolutum *in Bononien. Sancti Petronij 28. Aprilis 1595. coram Illuſtr. Mantica.* Et quamuis de dicta admiſſione legitimè conſtaret, non obſtaret quin Domino Archiepiſcopo ſit danda manutentio in alijs, quia cùm Rectori ius reſiſtat quaſi poſſeſſio inducta per illum actum non extenderetur vltra illud Beneficium reſignatum, vt in terminis Put. *deciſ. 310. num. 1. lib. 2.* & fuit dictum *in vna Rauennaten. Bonorum 21. Iunij 1596. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio, & in ſupradicta Bononien. Sancti Petronij.* 2

R. P. D. CAVALERIO.

Cremonen. Penſionis.

Lunæ 10. Decembris 1612.

ARGVMENTVM.

Clauſula *dummodo remaneant centum, &c.* appoſita in reſeruatione penſionis, quando faciat penſionis reſeruationem conditionalem, ita vt ſit iuſtificanda per penſionarium.

SVMMARIVM.

Clauſula, dummodo remaneant, &c. *appoſita in gratia reſeruationis penſionis debet iuſtificari per penſionarium, etiam ſi agatur contra eum qui conſenſit penſioni, cùm per eam gratia fiat conditionalis, n. 1.*

Fallit, quando dicta clauſula non eſt appoſita reſeruationi penſionis, ſed conſecutiuè ad modificandum, & limitandum clauſulam antecedentem, etiam ſi aliæ penſiones annuæ vltra præfatas alijs perſonis aſſignatæ exiſtant, num. 1. vbi maximè ſi non omnes dictæ clauſulæ ab vno verbo regantur.

Clauſulæ conſecutiuæ non referuntur ad omnia præcedentia, num. 2.

DECISIO CCCCXVII.

DOmini inhærendo deciſioni aliàs factæ in hac cauſa ſub die 15. Aprilis 1611. receſſerunt ab vltima deciſione facta ſub die 23. Ianuarij præteriti, & cenſuerunt onus probandi remanere centum pro Rectore incumbere titulari, non autem penſionario.

Licet enim regula ſit pro Iacobo Philippo titulari, quod ſtante clauſola, *dummodo appoſita in gratia reſeruationis penſionis illius iuſtificatio ſpectet ad penſionarium etiam ſi agatur contra eum, qui conſenſit penſioni*, cùm per eam fiat gratia conditionalis, *vt in Salamantina Penſionis 26 Martij 1596. coram Gipſio, & in Melenitana Penſionis 28. Nouembr. 1597. coram Litta in dicta vltima deciſione allegatis*, tamen in præſenti caſu Domini conſiderabant pro Ioſepho penſionario, quod clauſula illa in eius literis, *Dummodo remaneant centum pro Rectore*, non eſt appoſita ſimpliciter ipſi reſeruationi penſionis, de qua agitur, ſed conſecutiuè ad modificandum, & limitandum aliam clauſulam proximam antecedentem. *Etiamſi aliæ penſiones annuæ vltra præfatas alijs perſonis aſſignatæ exiſtant, &c.* Dummodo omnibus penſionibus deductis, centum remaneant pro Rectore. Vnde penſio erat purè, & liberè reſeruata, nec poterat dici conditionalis, niſi in euentum, quod probaretur de tempore reſeruationis adfuiſſe aliàs penſiones, quod non probaretur, vt in his terminis fuit deciſum *in Carpentoraten. penſionis 15. Martij 1602. coram Illuſtriſſ. D. Cardinale* 1

Lancellotto, in qua deciſione reſpondetur ad omnia, quæ hodie pro Titulari deducuntur. Quæ tantò magis in caſu propoſito procedere videbantur, quia dictæ clauſulæ non omnes ab vnico verbo reguntur, & ita intelligitur doctrina Bart. *in l. præter la 2. §. vtrique differentia, in princ. verſ. breuiter dic. ff. de vi bon. rapt.* ſola enim penſio regitur à verbo *reſeruamus*, alia autem clauſula regitur à verbo *exiſtans*, vt in dicta Carpenctoraten.

4 Et ideò cùm appareat clauſulam *dummodo*, non eſſe poſitam ſimpliciter ad totam orationem, ſed conſecutiuè, ad clauſulam *etiamſi alia, &c.* vt dictum eſt, non poteſt ad alia referri, *l. vlt. §. Titia*, vbi Bart. *ff. de liberat. legat.* Felin. *in cap. cauſam quæ, n. 4. limitat. 3. & 4. de reſcript.* Capyc. *deciſ.* 308. *num.* 12. fuit aliàs reſolutum *in Cencien. bonorum 23. Martij 1583. coram Illuſtriſſ. Seraphino, in Salamantina penſionis 16. Februarij 1582. coram Bubalo, & in Peruſina Sancti Binignati, 16. Decemb. 1586. coram Illuſtr. Pamphilio.* Et per hæc patebat reſponſio ad dictas deciſiones Meleuitana, & Salamantina, quæ in earum caſibus conditio fuerat appoſita ſimpliciter ipſi reſeruationi penſionis. Ad diſtinctionem allegatam in vltima deciſione de ſcientia Papæ propter præambulam informationem valoris fructuum Epiſcopatus, in quibus terminis loquitur deciſio Carpenctoraten. quæ ratio videtur ceſſare in caſu iſto ſimplicis Parochialis. Reſpondebatur vnicum fundamentum principale, cui innititur dicta deciſio non eſſe ſcientiam Papæ, & eam adduci tantummodo ad corroborandum, ſed punctus deciſionis eſt, quod reſeruatio penſionis non eſt conditionalis, ſed pura, & quod clauſula, *dummodo*, non refertur ad reſeruationem, ſed ad clauſulam præcedentem, *etiamſi alia, &c.* vt demonſtratum eſt. Ex quibus omnibus conclusum fuit, onus probandi incumbere Titulari, & recedendum etiam ab vltimo loco deciſis.

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Dotis de Sfortia.

Veneris 14. Decembris 1612.

ARGVMENTVM.

De copia inſtrumenti originali non reperta quando credatur, Breuis, ſed notanda eſt Deciſio.

SVMMARIVM.

Copia inſtrumenti ſemiplenè probat conſtito de tenore originalis, & de illius amiſſione, num. 1.

Teſtis inſtrumentarius deponens pro inſtrumento ſemiplenè illud probat, n. 2.

Inſtrumentum præſumitur rogatum ab illo Notario, quando illud repertum fuit in ſacculo Rogituum dicti Notarij, num. 3.

Inſtrumentum etiam ſine ſubſcriptione, & ſigno Notarij probat, quando illud ſcriptum reperitur inter alios Rogitus eiuſdem Notarij, num. 4. Vbi præſertim, quando inſtrumentum habet annum, diem, & numerum teſtium.

Inſtrumentum præſumitur occultatum ad inſtantiam eius, de cuius intereſſe, & vtilitate agitur, vt occultetur, num. 5.

Copia inſtrumenti licèt ſine originali non credatur, creditur tamen arbitrio iudicis concurrentibus adminiculis, & coniecturis, num. 5.

DECISIO CCCCXVIII.

1 RESolutione facta 4. Iulij præteriti in hac cauſa coram bon. mem. Pegna, quod conſtabat de exiſtentia declarationis factæ per quond. Dominum Io. Baptiſtam de Comitibus circa ſuum teſtamentum, & reſeruato dubio diſcutiendo, nempè an copiæ declarationis prædictæ eſſet adhibenda fides, ad illud hodie propoſitum Domini reſponderunt affirmatiuè ex eo, quia conſtat originale prædictæ declarationis fuiſſe repertum in Archiuo Vallis Montone Caſtelli ſubiecti Excellentiſſimo Domino Duci, & inter protocolla Mariani Caſarchiæ Notarij, qui de dicta declaratione fuerat rogatus, & conſtat, quod amplius non reperitur in dicto Archiuo, vt patet ex diligentijs pro illo reperiendo factis, vt teſtantur Archiuiſta, & Notarius cauſæ, quin & conſtat de tenore prædictæ ſcripturæ, & quod concordet, cum copia, de cuius fide quæritur, quæ fuit in actis exhibita per Adamum Procuratorem Domini Ducis, qui primo reuelauit metu excommunicationis, & deinde formiter examinatus depoſuit habuiſſe talem Procuratorem copiam ab Archiuiſta tenoris, vt in ipſa, & conſtando de tenore, & de amiſſione ſcripturæ reſultat ſemiplena probatio, vt notat Bartol. *in l. ſicut iniquum, in prima lect. n. 1. verſ. quandoque probatur, C. de fid. inſtrument.*

Quibus accedit depoſitio Iacobi Gaulæ teſtis teſtamentarij deponentis, quod Marianus Caſarchia Notarius fuerat rogatus de dicta declaratione, & quod tunc ipſe teſtis illi ſe ſubſcripſit, prout ſcriptus reperitur in copia, de qua agitur, qui teſtis teſtamentarius de viſu ſemiplenè probat, *ad text. in cap. ex inſinuatione de procurat.* & ibi tradunt gloſ. *& Scribent. in l. in bonæ fidei, C. de reb. credit. & gloſ. in l. admonendi,* & ibi Bart. *num.* 36. & Iaſ. *num.* 178. *& ſeq. ff. de iureiur.* & dicit communem, Pariſ. loquens ferè in noſtris terminis, *conſ. 57. num. 22. lib. 1.* Surd. *conſ. 11. num.* 55. 2

Accedat, quòd teſtes deponunt dictam declarationem fuiſſe repertam in ſacculo rogituum dicti Mariani Notarij, ex quo ſequitur probatio, quod ille fuerit de illa rogatus, Curt. iun. *conſ. 162. num. 1. verſ. confirmant præmiſſa lib. 2.* Ruin. *conſ. 159 num. 12. in fin. lib. 4.* Rot. *diuerſ. 250. num. 3. part. 1.* iuncto adminiculo Archiui, iuxta Authen. *ad hæc, Cod. de fid. inſtrum.* Aym. *conſ. 158. num. 5.* Gabriel. *de probat. concluſ. 5. num. 1.* 3

Et ex hoc tollitur obiectum de defectu ſubſcriptionis, & ſigni Notarij, cùm nullum iſtorum ſit neceſſarium, quando ſcriptura reperitur inter alios rogitus eiuſdem Notarij, *iuxta prædictam deciſionem 290. num. 3. part. 1.* Vltra quod eum habeat annum, diem, & numerum teſtium, non requiritur præcisè ſignum, & ſubſcriptio, præſertim cùm illa eſſet matrix, & Notarius obierit, & ideò iſta non requirunt, Rolànd. *conſ. 44. num. 40. in fin. & ſequent. lib. 1.* Curt. iun. *d. conſ. 162. n. 1. verſ. tamen nemo negat.* 4

Vnde non obſtat regula deſumpta, & Auth. *ſi quis in aliquo, C. de eden.* & ibi DD. copiæ inſtrumenti non eſſe adhibendam fidem, cùm hoc limitetur concurrentibus adminiculis, & coniecturis ſufficientibus ad inducendum animum iudicis ad illi credendum, vt dixit Rota apud Vetallen. *deciſ. 234. part. 1.* & Domini ex prædictis iudicarunt ſatis adhibendum eſſe fidem iſti copiæ, maximè cùm D. Ducis intereſſit, ne originalis reperiatur, & tunc intrat præſumptio, de qua per Bart. *in l. fin. num. 3. ff. de qq.* quæ quamuis contra Dominum Ducem non poſſit admitti, poſſet tamen intrare in hoc ſenſu, quod aliquis cogitans D. Duci rem gratam facere, dictam ſcripturam occultauerit. Ex quibus omnibus ſimul iunctis ita fuit concluſum. 5

ILLVSTRIS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Cenſus de Celſis.

Veneris 17. Decembris 1612.

ARGVMENTVM.

Legitimæ ſupplementum quanto tempore præſcribatur, plenè & dilucidè explicatur.

SVMMARIVM.

Legitimæ ſupplementum non præſcribitur minori ſpacio quàm triginta annorum, ſiue competat conditio ex lege, ſiue petitio hereditatis, num. 1. & 2. Vbi reprobatur Bart. & num. 3. Reprobatur inter filium, & eius heredem. Amplia quòd nec habeat locum præſcriptio ſtatutaria minoris temporis, num. 4.

Querela inofficioſi eſt de directo contraria petitioni ſupplementi legitimæ, num. 2.

Ius defuncti non mutatur in perſona heredis, num. 3.

Præſcriptio non currit poſtquam debitor ſucceſſit creditori, num. 4.

Exceptio perpetua eſt, num. 4.

Præ-

Præſcriptio non currit durante pupillari ætate, n.4.
Præſcriptio currit durante minori ætate, ſed datur reſtitutio in integrum, n.4.
Præſcriptio ſtatutaria non habet locum in actionibus mixtis, num.4.
Argumentum de dote ad legitimam valet, cùm par ſit vtriuſque fauor, n.4.
Legitima tamquam ſpeciali nota digna non venit in diſpoſitione generali, num.5.
Præſcriptio habet vim renunciationis, n.5.
Præſcriptio non admittitur ſtante mala fide, n.6.
Filius iudicium patris agnoſcendo ſimpliciter non præiudicat ſibi quo ad ſupplementum legitimæ, quia de eo ſpecialis mentio fieri debet, n.7. Vbi ampliatur etiamſi pater dixerit, filium debere eſſe tacitum, & contentum.

DECISIO CCCCXIX.

1 RESolutum fuit, hæredibus Hortentij de Hortentijs, & litis conſortibus non obſtare præſcriptionem, quia ſupplementum legitimæ non præſcribitur minori ſpatio quam 30. annorum, ſecundum receptiorem, & veriorem ſententiam, quam tenuit Bald. *in l. ſi quis in ſuo nu.4. & in l. ſi quis filium, in fin. Cod. de inoffic. teſtam. & conſ.25. num.3. lib.4.* Angel. *in l. omnimodo n.3. C. de inoffic. teſtam. & in d. l. ſi quis filium, §. ſed nos num.3.* vbi etiam Salyc. *num.8.* Calder. *conſ.17. de teſtam.* Fulgoſ. *conſ.83. num.3.* Paul. de Caſtr. *in d. l. ſi quis filium in 4. verſ. ſed eſt dubium, & conſ.109. num.2. lib.1.* Alexand. *conſ.128. num.10. lib.1.* Iaſ. qui dicit communem, *in d. l. ſi quis filium num.5. & 6.* Dec. *conſ.80. num.19. verſ.5. quæritur*, Gratian. *conſ.109. num.21. lib.1.* qui de communi reſpondet *in l. fin. num.235. Cod. de reuocan. donat.* Soc. iun. *conſ.164. num.3. & ſeq. lib.2.* Tiraqu. *in l. ſi vnquam in fin. num.312. & 315. Cod. de reuocand. donat.* Nat. *conſil. 156. num.4.* Bero. *deciſ.250. num.1. & num.3. verſ. ideò*, qui dixit communem, & veriorem opinionem, & ab ea non eſſe in iudicando, & concludendo recedendum, *& conſil.38. num.2.* latè Michael. de Graſſ. *in §. Legitima quæſt.47. per tot.* Vbi plures cumulat in pluribus de communi atteſtantes, refert Surd. *conſ.148. ſub num.13.* quam opinionem ſequuta eſt Rota apud Mohedan. *deciſ.2. de præſcript.* & Put. *deciſ.127. lib.2.* Siue enim pro ſupplemento competat conditio ex lege, iuxta gloſ. *in d. l. omnimodo, §. exigere, Cod. de inoffic. teſtam.* cùm ſit perſonalis, requirit præſcriptionem 30. annorum, *l.2. Cod. de conſtit. pecun. l. ſicut, C. de præſcript. 30. vel 40. annorum, §.1. inſtit. de perpet. & tempor. præſcript.* ſiue vt aliqui opinantur pro dicto ſupplemento detur petitio hæreditatis, & iſta etiam non minori temporis ſpatio præſcribitur, *l. hæreditatis, Cod. de petit. hæred. & l. licèt*, cum gloſ. *C. de iur. deliber.*

2 Et propterea communiter damnatur ſententia, Bart. *in dicta l. ſi quis filium*, qui voluit ius petendi ſupplementum legitimæ excludi præſcriptione quinquennali, ſicut excluditur querela inofficioſi teſtamenti, cuius loco dicit ius petendi ſupplementum ſubrogari, quia tantùm abeſt, quod petitio ſupplementi ſubrogetur loco querelæ, quinimò fuit inductum ad illam excludendum, & habent inuicem oppoſitam naturam, & contrarium effectum operantur, cùm querela producta fuerit ad annullandum teſtamentum, *l. poſthum. §. ſi quis de inof. & l. Papinianus, §. ſi ea cauſa, ff. de inof. teſtam.* ſupplementum autem legitimæ ad illud ſuſtinendum, *l. omnimodo, Cod. eod.* Vnde interea non poteſt cadere ſubrogatio, quæ præſupponit eamdem naturam, *l. ſi eum, §. qui iniuriarum, ff. ſi quis caut.*

3 Neque facienda eſt differentia inter filium, & eius hæredem, quod reſpectu filij ſupplementum duret vſque ad 30. annos, reſpectu autem hæredis non niſi quinquennio, vt voluit Angel. *in l. Papinianus, §. ſi condit. num.3. ff. de inoff. teſtam.* quia eum merito reprobat Iaſ. *in d. l. ſi quis filium ſub num.6.* & dicit rationem diuerſitatis, quam conſtituit dicendo, quod ſi filius tacuit per quinquennium, & mortuus eſt, intelligitur tacitè renunciaſſe, ſecus ſi viuat nihil valere, quia ſi verum eſt, quod iſtud ius duret 30. annis, non poteſt dici tacitè renunciaſſe per lapſum quinquennij, & eius mortem, & iſta differentia inter filium, & eius hæredem confunditur, per regulam quod ius defuncti non mutatur in perſona hæredis, ſed eſt omninò idem, vt per Surd. *conſ.146. num.7.* Et quod ius petendi ſupplementum duret vſque ad 30. annos, non ſolùm reſpectu filij, ſed etiam hæredis filij. Tradit Bero. *conſil.22. num.7. lib.2. & l. ſi quis filium*, dum loquitur de ſilentio quinquennij, intelligenda eſt de querela, de qua proximè mentionem fecit, non autem de iure agendi ad ſupplementum legitimæ, vt per Paul. de Caſtr. *conſil.209. num.2. lib.1.*

Certum eſt autem à morte Ioan. Celſi iunioris patris 4
Horatij, non interceſſiſſe 30. annos, cùm Ioannes obierit de anno 1563. Horatius autem de anno 1591. cuius Horatij cum fratres fuerint hæredes, non eſt habenda ratio temporis ſubſequuti ad complendum præſcriptionem, quia actio non poterat ab iiſdemmet contra ſe ipſos intentari, & contra bona ab ipſis poſſeſſa, & quod erat in actione, tranſiuit in exceptionem, quæ perpetua eſt, *l. licet, vbi gloſ. Cod. de except.* Felin. *in cap. ſi autem num.6. de reſcript.* Vt in terminis ſupplementi legitimæ tradit Caſtr. *conſil.171. num.4. lib.1.* & propterea non refert, quod lis fuerit cœpta de anno 1604. & à dicto tempore ſubducendum eſt non ſolùm tempus pupillaris ætatis Horatij, quo tempore dormiuit præſcriptio, *l. ſicut, Cod. de præſcript. 30. vel 40. annorum*, Surd. *deciſ.4. num.1.* Paleot. *conſil.150.* ſed etiam tempus minoris ætatis, quia licet tunc cucurrerit tempus, attamen datur reſtitutio in integrum, *l. fin. Cod. quibus ex cauſ. reſtitut. non ſit neceſſaria*, gloſ. Bart. & alij *in d. l. ſicut*, Odd. *de reſtit. in integrum quæſt.90. num.1.* præſcriptio ſtatutaria non intrat, quia quidquid dicat Boccius in declaratione dicti ſtatuti, non habet locum in actione, quæ competit pro ſupplemento legitimæ, vt Corn. *conſ.264. num.2. lib.1.* quia cùm pro ea competat petitio hæreditatis, quæ eſt mixta, non intrat præſcriptio ſtatutaria, vt per Corn. *ibi*, & quod ſtatutum non habet locum in actionibus mixtis, latè probat Gabriel. *conſ.8. num.14. cum pluribus ſequentibus, lib.1.* Et facit quia cùm ſtatutum excipiat caſum dotis, cenſetur etiam excipere caſum legitimè, cùm à dote ad legitimam arguatur, *l. quoniam nouella, Cod. de inoffic. teſtam.* Bero. qui alios allegat. *conſ.25. num.3. lib.2.* & par ſit vtriuſque fauor, Bald. *in l. cum oportet, §. Cùm autem ad fin. Cod. de bon. quæ liber.*

Facit etiam ratio generalis hic conſiderata per Infor- 5
mantes, quod diſpoſitio generalis regulariter non comprehendat legitimam tamquam ſpeciali nota dignam, & magis in ſpecie, quod ſicut in renunciatione generali non venit legitima, neque eius ſupplementum, vt infra dicetur, ita nec etiam in præſcriptione, quæ vim renunciationis habet, Bald. *conſ.315. num.1. circa med. verſ. Item liberatio, lib.3.* Franc. Bald. *de præſcript. part.1. §. Quintum principale num.6.*

His accedit, quod cùm fratres optimè ſcirent legitimam eſſe Horatio debitam, quia cùm illimet petiiſſent ex eius perſona coram ſenatore, non poterant bonam fidem habere, & conſequenter eam præſcribere, cùm nulla præſcriptio admittatur cum mala fide, vt in noſtris terminis conſiderat Corn. *conſ.265. num.10. lib.3.*

Neque tamdem nocet, quod per Informantes pro Iſa- 6
bella dicatur Horatium acquieuiſſe diſpoſitioni paternæ, & renunciaſſe ſupplemento legitimè acceptando annua ſeptingenta. Nam vltra quod hoc non videtur percutere dubium præſentis præſcriptionis, nec videtur ſatis legitimè probata acceptatio. Reſpondetur, quod filius iudicium patris agnoſcendo in genere, & ſimpliciter non ſibi præiudicat, quoad ſupplementum legitimæ, quia de eo ſpecialis mentio fieri debet, *l. ſi quando, §. & generaliter, C. de inoffic. teſt.* Bald. *in conſ.375. num.1. lib.1.* Anch. *conſ.152. num.7. in fin. & ſeq.* Fulgoſ. *conſ.83. num.2.* Alex. *conſ.8. num.15. & infra lib.3.* Ruin. *conſ.57. num.9. lib.2.* Natt. *conſ.255. num.3.* Bero. *conſ.93. & 59. & ſeq. lib.2.* Roland. *conſ.26. num.22. lib.3.* quod locum habet etiam ſi teſtator dixerit, filium debere eſſe tacitum & contentum. Tunc enim etiam ſimpliciter agnoſcendo relictum non intelligitur renunciaſſe iuri competenti ad ſupplementum, niſi hoc in ſpecie dixerit Corn. *conſ.42. num.4. & conſ.290. num.3. lib.1.* Cæphal. *conſ.42. num.4. & conſ.563. num.12.* plenè Illuſtriſſimus Mantica, qui rogabat contrarium ſentientes, *lib.7. tit.8. num.3. cum pluribus ſeqq.* & fuit aliàs deciſum coram R. P. D. Marcomontio *in Romana Palatij dell'Aquila 2. Decembris* 1609. Ex quibus concluſum fuit, vnanimi conſenſu non obſtare præſcriptionem.

R. P. D. MANZANEDO.

Conchen. Decimarum del Campillo.

Lunæ 17. Decembris 1612.

ARGVMENTVM.

Attentata quando cauſentur per appellationem ab interlocutoria, & per appellationem nullam.

SVMMARIVM.

Attentata non cauſantur per appellationem ab interlocutoria, niſi ſubſequuta inhibitione iudicis ad quem, num. 1.

Attentata non dicitur ſententia lata poſt appellationem ab interlocutoria, ſi iudex ad quem non inhibuit, num. 1.

Appellatio dicitur deſerta, ſi appellans non petijt Apoſtolos, num. 2.

Appellationis renunciatio inducitur per reditum ad iudicem a quo, num. 2.

Attentata non cauſantur ex appellatione nulla, num. 3.

DECISIO CCCCXX.

1 PRopoſito dubio, an ſententia de partibus ſit attentata, Domini amplexi fuerunt negatiuam, cùm ex ea attentata prætenderentur, quia fuerat lata poſt appellationem interpoſitam pro parte Capituli à quodam decreto à Prouiſore Conchen. facto ſuper decimis conſignandis Tertiario deputato pro parte D. Epiſcopi, quæ appellatio à prædicto decreto interpoſita viſum fuit, non potuiſſe operari, quod dicta ſententia ſit attentata. Tum quia tale decretum fuit quædam ſimplex interlocutoria à qua licet de iure Canonico detur appellatio, tamen illa non cauſat attentata, niſi ſubſecuta inhibitione iudicis ad quem, iuxta text. *in cap. non ſolùm de appellat. in 6.* Ratio eſt, quia non ſuſpendit iuriſdictionem iudicis à quo, & ſic talis ſententia poſt d. appellationem non dicitur attentata, Veral. *deciſ.* 34. *part.* 1. Lancellot. *de attent.* 2. *part. cap.* 12. *limit.* 1. *num.* 1. *&* 24.

2 In noſtro autem caſu non apparet emanaſſe vllam inhibitionem à iudice ad quem, imò ne iudicem à quo conſtat appellatione expreſsè, vel tacitè detuliſſe, vlterius quia nec appellans petijt Apoſtolos, nec pro illis fuit reuerſus. Vnde appellatio fuit ſaltem deſerta *cap.* 1. vbi gloſ. *in verbo Apoſtolos, & cap. ab eo de appellat. in 6. Clemen. quamuis eod. tit. l. eos, §. Apoſtolos*, vbi Bart. *Cod. eodem tit.* Marant. *de ordin. iudic. 6. part. in verb. & quandoque appellatur num.*208. & Roland. *deciſ.*50. *de appellat. in nou.* & fuit reſolutum *in vna Peruſina de Vbaldis* 3. *Iunij* 1588. *coram bon. mem. Cardinale Pamphilio, & in cauſa Foroliuien. de Torellis* 7. *Nouembris* 1607. *coram Reuerend. Ln. dunen. & in Romana Pecuniaria* 27. *Iunij* 1611. *coram D. meo Vbaldo*. Tum etiam quia idem Procurator, qui appellauerat, poſteà redijt ad eundem iudicem à quo. Vnde inducitur renunciatio appellationis *ad notat. in cap Gratum de offic. deleg.* Put. *deciſ.*380. *lib.* 1.

3 Tamdem facit, quod prædicta appellatio fuit omnino nulla, cùm fuerit interpoſita, 27. Auguſti, & decretum fuiſſet factum ſeptima eiuſdem. Vnde appellatio venit poſt 20. dies elapſos à decreto, & ſic poſt tempora data ad appellandum, & ex eo non potuit cauſare vitium attentati in ſententia poſteà emanata, *cap. non ſolùm*, & ibi gloſ. *in verbo infra decemnium de appellat. in 6. Lancellotto, vbi ſupra part.* 2. *cap.* 12. *limit.* 50. *num.* 1. *&* 47.

R. P. D. MANZANEDO.

Trenertin. Monaſterij.

Lunæ 17. Decembris 1612.

ARGVMETVM.

In iure patronatus Domini temporalis loci, in quo ſitum eſt beneficium, an cadat præſumptio vſurpationis; & quæ probatio requiratur; & ex quibus probetur; & an ius patronatus acquiratur ex ſola conſtructione, & dotatione abſque reſeruatione.

SVMMARIVM.

Ius patronatus Domini temporalis loci, in quo ſitum eſt beneficium, præſumitur ab ipſo Domino vſurpatum, & in eo probando requiritur probatio requiſita à Conc. Trid. ſeſſ. 25. *cap.* 9. *num.* 1.

Ius patronatus acquiritur ex ſola conſtructione, & dotatione abſque alia reſeruatione, num. 2.

Fallit in beneficio regulari, niſi adſit priuilegium Apoſtolicum, num. 2.

Fallit ſecundo, vbi ius patronatus fuit remiſſum, n. 2.

Narratiua Papæ emanata ad ſupplicationem partis non probat, num. 3.

Ius patronatus ſecundùm terminos Concilij requirentis immemorabilem cum continuatis præſentationibus effectum ſortitis, non probatur per ſolam aſſertionem Epiſcopi, num. 3.

Epiſcopi aſſertio non præiudicat Eccleſiæ, vel ſucceſſoribus, num. 3.

DECISIO CCCCXXI.

FVit reſolutum vna tantùm parte informante, non conſtare de iure patronatus, quia cùm Princeps Sancti 1
Lioni, ad quem prætenditur illud pertinere, ſit Dominus temporalis loci, in quo eſt iſta Abbatia, ſeu Monaſterium Sanctæ Mariæ de Niue, intrat præſumptio vſurpationis, Put. *deciſ.*57. *num.* 1. *lib.* 1. Caputaq. *deciſ.*128. *num.* 1. *par.* 2. Ideòque ex diſpoſitione Concilij Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 9. requiritur plenior, & exactior probatio ipſius iuris patronatus, quæ tamen nec etiam ordinaria, & in perſonis priuatis ſufficiens in caſu noſtro adeſſe, viſum fuit Dominis, cùm potius conſtet de libertate Eccleſiæ ab initio fundationis, & conſtructionis factæ vſque de anno 1027. à Pandulpho Comite Caſtalupi, cum donatione bonorum libera, & abſoluta abſque vlla reuocatione iuris patronatus, cui accedit alia ſimilis donatio facta à Comite Rogerio de Eccleſia Sancti Quinci de anno 1112. etiam ſine aliqua reſeruatione, quæ donationes fuerunt poſteà confirmatæ per Rogerium Siciliæ Regem.

Et licet ſola conſtructio, & donatio regulariter ſoleat 2
eſſe ſufficiens ad acquirendum ius patronatus abſque alia reſeruatione, Rot. *deciſ.*167. *num.*4. *part.*2. *diuerſ.* Lambert. *de iur. patron. lib.* 1. *pars.* 5. *art. ſecunda quæſtionis principalis num.* 12. tamen in præſenti caſu ſumus in beneficio regulari, in quo non acquiritur ius patronatus ex ſola fundatione, & dotatione ſine particulari priuilegio Apoſtolico, *cap. hic etenim* 16. *qu.* 1. Gloſ. *in c. nobis in verbo niſi alter verſ. vel expone*, & ibi DD. *de iure patron.* Mohed. *deciſ.* 10. *n.* 5. *eod. tit.* Put. *deciſ.*366. *lib.*2. & fuit dictum *in vna Region. Prioratus* 24. *Maij* 1585. *coram bo. mem. Card. Pamphilio*. Vltra quod ius patronatus, ſi quod adeſſet, fuit expreſsè remiſſum in prædicta dotatione facta à Comite Rogerio, quo caſu fundatio, & dotatio non attenditur, *d. deciſ.*167. *num.*4. & Lambert. *vbi ſupra dicto num.* 12.

Non obſtante narratiuæ Bullarum Pij V. Gregorij XIII. 3
& Clementis VIII. quia ſunt de recenti, & ad ſupplicationem partis emanatæ, quæ non probant, Oldrad. *conſ.*258. *num.* 6. Gabr. *conſ.*192. *num.* 9. *lib.* 1. Minus obſtare viſum fuit, aſſertionem Epiſcopi in inſtitutione facta ad fauorem Ghezzij, declarantis Abbatiam eſſe de iure patronatus Principis, tum quia illa non probat ius patronatus ſecundum terminos Concilij, requirentis immemorabilem cum

con-

continuatis præſentati effectum ſortitis, vt fuit dictum *in vna Albanen. iuris patronatus 22. Iunij 1592. coram bo.mem. Gipſio*, tum etiam quia dicta aſſertio Epiſcopi non poteſt præiudicare Eccleſiæ, vel ſucceſſoribus, Caputaq. *deciſ.128. num.3.qu.2. part.2.*

REVER. P. D. MANZANEDO.

Meliteñ. Nauis.

Veneris 11. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

De euictione, quando res vendita tranſiit per plures manus, & fuit euicta vltimo emptori, an poſsit ſecundus emptor agere contra ſuum venditorem, antequam patiatur moleſtias ab eo, cui ipſe rem vendidit.

SVMMARIVM.

Quando res vendita tranſiit per plures manus, & fuit euicta vltimo emptori, ita demum ſecundus emptor poterit agere contra ſuum venditorem, ſi dictus emptor moleſtias patiatur ab eo, cui ipſe rem vendidit, n.1.

Limita non procedere quando emptor non ſubuendidit ſimpliciter, ſed aliquod ius ſibi reſeruauit in re vendita, tunc enim poteſt emptor ſequuta euictione agere contra illum, qui ſibi vendidit, etiam ſi non moleſtetur ab eo cui poſteà vendidit, & à quo res fuit euicta, n.1.

Declara limitationem debere intelligi de euictione iuſta, n.2.

Limita ſecundò non procedere, vbi emptor ſtipulatus pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, quia tunc poteſt agi de euictione, etiam ſi res non ſit euicta primo emptori, num.4. Vbi tamen declaratur.

Negatiua debet probari per eum cuius fundamentum in negatiua conſiſtit, num. 2.

Venditor non tenetur de euictione, niſi quatenus propter euictionem emptor careat re euicta, n.2.

Cauſa ſecundaria, & extrinſeca non habentur in conſideratione, num.3.

DECISIO CCCCXXII.

1 FVit confirmata deciſio in hac cauſa coram me facta ſub die 16. Nouembris 1611. Ad primum motiuum deciſionis, quod ſcilicet Nauis non fuerit euicta Magno Magiſtro emptori, ſed cuidam Girulfo, qui emerat à Ioanne, cui vendidit Magnus Magiſter, & proinde non poſſit Magnus Magiſter agere contra Commendatarium Spinolam, qui ſibi vendidit Nauem, niſi moleſtetur à Ioanne, ex Bart. & Angel. *in l.ſi pro re, §. ſi pro euictione, ff. de euict.cum alijs in deciſ. alleg.* reſpondebatur pro parte Magni Magiſtri, quod illa concluſio non habet locum, quando emptor non ſimpliciter ſubuendidit, ſed aliquod ius ſibi reſeruauit in re vendita, tunc enim poteſt emptor, ſequuta euictione agere contra illum, qui ſibi vendidit, etiam ſi non moleſtetur ab eo, cui poſteà vendidit, & à quo res fuit euicta, *vt in d.§.ſi pro euictione*, Bart. Bald. vbi etiam Add. ad gloſ. *verbo agere*, Alex. *conſ.67.n.5.lib.2.* in propoſito autem caſu Magnus Magiſter vendidit Nauem Ioanni, habita fide de pretio cum obligatione omnium bonorum ipſius Ioannis, pro complemento contentorum in emptione, ſub qua obligatione omnium bonorum Ioannis venit & ipſa Nauis, & conſequenter videtur, quod Magnus Magiſter donec fuiſſet ſibi ſolutum pretium, reſeruauerit ſibi ius reale ſuper dicta Naui.

2 Verùm iſta reſponſio non placuit Dominis ex pluribus, primò, quia non apparet Magnum Magiſtrum minimè conſequutum fuiſſe pretium à Ioanne, quæ negatiua eſt per illum probanda, cùm ſit fundamentum eius intentionis, ad cumolata per Gabr. *tit.de probat.concl.6. nu.1. cum pluribus ſeqq.* Secundò, quia non ſufficeret probare minimè ſolutum pretium, niſi appareret facta diligentia de illo habendo, vt quod Magno Magiſtro alibi, quam ſuper iſta Naui ſatisfieri potuerit, cùm enim Magnus Magiſter ſibi non reſeruauerit particulare ius ſuper iſta Naui, ita demum ex euictione Nauis videtur pati damnum, ſi aliunde ſibi ſatisfieri non poteſt. Tertiò, quia Doctores in contrarium allegati deberent intelligi de euictione iuſta, *ad l. quartam, §. condemnatum, ff. de re iudic.* etenim ex euictione iniuſta non patitur damnum Magnus Magiſter, cùm remaneat ſibi ſalua ſua hypotheca ſuper Naui vbicumque illa ſit, euictio autem, de qua agitur, fuit iniuſta, cùm Commendatarius iam ſoluiſſet debitum, pro quo fuit euicta Nauis, vt fuit firmatum in alijs deciſionibus in hac cauſa factis. Quartò, dicebatur per aliquos ex Dominis, quod dato, & non conceſſo, quod euictio fuiſſet iuſta, adhuc non teneretur Commendatarius ex hoc ſolùm, quod per Ioannem non ſatisfiat Magno Magiſtro de pretio Nauis, etenim carentia pretij in Magno Magiſtro non prouenit ob euictionem Nauis, ſed à proprio facto, quia habuit fidem de pretio emptori minùs idoneo ad ſoluendum ignorando illius conditionem, *contra not. in l. qui cum alio, ff. de reg.iur.* venditor autem non tenetur de euictione, niſi quatenus propter euictionem emptor careat re euicta, *text.eſt in l. ſi ſeruus, §. Idem Iulianus, ff. de euict.*

3 Et licèt poſſet dici, quod ſi Nauis non fuiſſet euicta, Magnus Magiſter facilius conſequeretur ſuum pretium, attamen videbatur, quod iſtæ cauſæ tamquam ſecundariæ, ſiue extrinſecæ non ſint habendæ in conſideratione, *ad not. in l. verum la 2. ff. de furt. in l. ſocium qui in eo, in fin. ff. pro ſocio, gloſ. in fin. in c. quamuis de pactis in 6.* Bald. *in l. ex placito n.1, C. de rer. permut.* Felin. *in c. quæ in Eccleſiarum n.4. de conſtit.* Sarn. *ad reg. de iur. quæſit. non tollen. qu.3. in princ.* vltra quod obiectum quo ad omnia tollitur ex facto, quia Commendatarius recuperauit Nauem, & illam reſtituit Girulfo, cui vendiderat Ioannes. Vnde non poteſt Magnus Magiſter allegare, quod per euictionem Nauis patiatur damnum in recuperatione pretij.

4 Secundò contra idem primum motiuum dicebatur, quod non habet locum, quando emptor ſtipulatur pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, quia tunc poteſt agi etiam ſi res non ſit euicta primo emptori, *vt in Mediolanenſi bonorum 24. Ianuarij 1596. coram Illuſtriſſ. Arigonio*, ſed ad hoc fuit reſponſum, quod illa deciſio non dicit, quod primus emptor poſſit agere pro euictione ſequuta in perſona ſucceſſoris antequam à prædicto ſucceſſore moleſtetur, ſed tantùm dicit, quod ſingularis ſucceſſor in caſu euictionis poteſt agere contra primum venditorem, ſi primus emptor ſtipulatus fuit non ſolùm pro ſe, ſed etiam pro ſucceſſoribus. Verùm iſte non eſt caſus, quia non eſt Girulfus ſucceſſor, à quo Nauis fuit euicta, ſed ipſe Magnus Magiſter primus emptor, qui agit. Vnde concluſio non applicatur, vltra quod, & ad hoc obſtaret recuperatio Nauis facta per Commendatarium, de qua ſupra. Contra alia motiua deciſionis nihil fuit deductum, quod Dominis non videretur ſublatum per reſponſiones ibi datas. Vnde etiam ex illis permanſerunt in deciſis.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Sancti Thomæ.

Lunæ 14. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Quaſi poſſeſsio conferendi beneficia acquiritur per vnicam collationem effectuatam, & etiam factam vigore reſignationis. Et de Cardinale Titulario quando habeat ius conferendi Beneficia in ſua Eccleſia, alio exiſtente in poſſeſsione conferendi eadem Beneficia.

SVMMARIVM.

Quaſi poſſeſſio conferendi beneficium, per vnicam collationem effectuatam acquiritur, n.1.

Quaſi poſſeſſio conferendi beneficia, acquiritur per vnicam collationem effectuatam, etiam quod dicta collatio fuerit facta in vim reſignationis, n.2.

Cardinalis Titularius habet de iure ius conferendi in ſua Eccleſia. Hac tamen iuris aſſiſtentia non ſufficit quando probatur alium eſſe in poſſeſſione, n.3.

Clauſula decreti irritantis non operatur, quando non eſt appoſita ſuper certo corpore beneficij, n.5.

Clauſula ſublata non operatur ſuum effectum, niſi poſtquam

fuit cognitum intrare diſpoſitionem, in qua eſt appoſita d. clauſula, n.5.

Clauſula Beneficij facta ſine ſcientia, & patientia illius ad quem beneficium ſpectat, quando valida ſit, n.6.

Poſſeſſorium non poteſt expediri ſine petitorio, quando poſſeſſio recipit fomentum à petitorio, & ab eo neceſſariam cognitionem requirit, n.7.

DECISIO CCCCXXIII.

1 FVit reſolutum dandum eſſe Illuſtriſſimo D. Cardinali Montalto mandatum de manutenendo in poſſeſſione conferendi Eccleſiam S. Thomæ in Parione. Quia conſtat de eius poſſeſſione ex collatione per eum facta, & effectum ſortita eſt de d. Eccleſia in perſona Angeli vſque de anno 1592. quæ etſi vnica, ſufficit ad acquirendam poſſeſſionem, *cap. cum Eccleſia Sutrina de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* vbi Rip. *n.52, & 53.* Abb. *n.23.* Dec. *conſ. 215. n.50.*

2 Et quamuis doceatur de effectuatione per reſignatarium, per quam Rota aliquando non adhæſit, Oldrad. *in conſ. 229.* cùm potuerit reſignare, ſeu cedere ius, quod habere prætenditur, vt fuit dictum *in Taruiſina die 26 Febr. 1586. coram Cantuccio, & in Albanen. Prioratus 29. Nouembris 1586. coram Orano.* Tamen poſteà illa opinio non fuit recepta, & contrarium firmauit in pluribus alijs cauſis, ſignanter *in Reatina beneficij coram bo. me. Seraphino 10. Iunij 1577. & in Papien. Archipresbyteratus 19. Februarij 1601. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio*, & allegatæ deciſiones coram Cantuccio, & Orano videntur loqui, quando reſignans non eſt poſſeſſor, dum dicunt, quod poteſt non poſſeſſor reſignare, ſed cùm Angel. reſignans acceperit poſſeſſionem, vt ex inſtrumento quod datur, & permutauit Parochialem cum beneficio ſimplici, vtique effectuatio oſtenditur tam per reſignationem, quàm per obitum, *vt in Pientina iuris patronatus 28. Ianuarij 1608. coram Rev. P. D. Coccino.*

3 Non obſtat, quod Eccleſia S. Thomæ ſit titulus Illuſtriſſ. Cardinalis Madrucij, qui propterea competit ius conferendi de communi, *c. his quæ*, vbi Abb. *nu. 1. de maior. & obed.* Nec enim iuris aſſiſtentia ſola non eſt ſufficiens ad obtinendum mandatum de manutenendo, quando probatur alium eſſe in poſſeſſione, Capyc. *deciſ. 189. n. 1. & 3.* Rot. *deciſ. 81. part. 1. diuerſ. nu. 1.* & fuit dictum *in Conſtant. iuriſdictionis coram Reuerend. Attrebaten. Mercurij 18. Maij 1611. ac in cauſa Montis Regalis coram R. P. D. Decano 4. Nou. 1598.* vltra quod ad effectum collationis non attenditur proprietas, ſed poſſeſſio, cùm collatio vti fructus ad poſſeſſionem pertineat, Rot. *deciſ. 14. de iure patr. in antiq.*

4 Nec ſuffragatur indultum eiuſdem Card. Madrucij cum clauſula ſublata, & decreto irritanti, quia indultum non eſt in ſpecie de Eccleſia S. Thomæ in qua Illuſtriſſ. Card. Montaltus eſt in poſſeſſionem vti Titularis S. Laurentij in Damaſo, ſed in genere ratione Eccleſiæ, quæ prima vice, vel deinceps illius loco aſſignabitur, & ſicuti per erectionem in titulum Cardinalibus de dicta Eccleſia non cenſetur factum præiudicium titulo S. Laurentij *cap. 2.* vbi gloſ. & Abb. *de relig. dom. & in Extrau. Ioan. XXII. in verſ. quia igitur*, & ibi gloſ. *in verb. obtinebant, de conceſſ. preb.* Put. *deciſ. 264. in fin. lib. 2.*

5 Ita nec per ſuperuenientiam indulti plus iuris cenſetur tranſlatum, quàm in erectione fuerit conceſſum, & ideo ceſſat virtus decreti irritantis tamquam non appoſiti ſuper certo corpore beneficij, Gabr. *de clauſ. concluſ. 7. nu. 15.* Rot. *diuerſ. deciſ. 56. lib. 2. part. 3.* & clauſula ſublata tunc demum operatur ſuum effectum, poſtquam fuerit cognitum intrare diſpoſitionem, & conſequenter ius conferendi, Gabr. *de clauſ. concluſ. 3. num. 82.* & Rota ſæpè declarauit ſignanter *in cauſa Parmen. prioratus coram Orano 16. Februarij 1598. & coram me in Leodien. Canonicatus 22. Aprilis 1611.*

6 Ex quibus tolluntur etiam quæ dicuntur de ſcientia, & patientia ipſius titularis, quia dum non conſtat, quod collatio ad eum ſpectet, non etiam requiritur eius patientia, & ſcientia ad acquirendam quaſi poſſeſſionem, Ripa poſt alios, *in cap. cum Eccleſia nu. 64. in 2. & 3. fallent. de cauſ. poſſ. & propriet.*

7 Demum non obſtat, quod propter neceſſariam cognitionem meritorum, poſſeſſio non videatur manutenibilis, ſed vtrumque terminandum ſimul, & ſemel, vt alias fuit reſolutum *in Braccaren. de Ianſis coram Reuerend. Damaſceno 15. Iunij 1604.* in qua aliæ deciſiones allegantur. Hæc enim concluſio procederet ſi poſſeſſio titularis S. Laurentij in Damaſo præſupponeret neceſſariam cognitionem meritorum propter qualitatem poſſeſſioni inhærentem, vt conſideratur in allegata deciſione, ſecus eſt, vt in caſu de quo agitur, vbi poſſeſſio non recipit Conuentum à petitorio, ſed eſt de per ſe releuans ad effectum manutentionis.

R. P. D. VBALDO.

Romana Fideicommiſſi de Vldonis.

Veneris 16. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Linea poſita in conditione, vbi eſt vocata, cenſentur vocati omnes deſcendentes tam ex maſculis, quàm ex fœminis, maximè concurrentibus coniecturis, quarum plures enumerantur, & tunc tales deſcendentes ſuccedunt iure proprio, non autem iure tranſmiſsionis; & an ex verbis *Ancorche, &c.*

SVMMARIVM.

Verba, quæ ſuſpendunt diſpoſitionem in aliquod futurum tempus, incertam faciunt conditionem, n.1.

Lineæ appellatione veniunt omnes deſcendentes, etiam ex fœminis, num. 1.

Poſiti in conditione ex ſtatuto Vrbis cenſentur vocati, n.1. & 2. Vbi maximè concurrentibus coniecturis, quarum plures ibi recenſentur.

Dictio, ancorche, eſt implicatiua, aliquando tamen habet implicitam conditionem, quando ſuſpendit conditionem ad aliquod tempus futurum incertum, quia tunc videtur ſtare pro quando, num. 3.

Poſiti in conditione, quando ſunt vocati, cenſentur vocati iure proprio, non autem iure tranſmiſſionis, nec attenditur, an ij, qui eos præcedebant, deceſſerint ante gratum, num. 4.

DECISIO CCCCXXIV.

1 PRobata deſcendentia Andreæ, & Magdalenæ à Io. Antonio teſtatore ad cuius bona à tertijs poſſeſſa prætendunt ſe vocari, nec non probato obitu perſonarum, qui ante ipſos vocabantur, vt fuit reſolutum in deciſione in hac cauſa facta die 20. Iunij præteriti. Hodie propoſui dubium ſuper effectu reſtitutionis bonorum in illa deciſione reſeruatum. Et Domini vtraque parte informante dixerunt eſſe locum dictæ bonorum reſtitutioni ad fauorem dictorum Andreæ, & Magdalenæ filiorum Lucretiæ neptis ex filia teſtatoris, qui quidem vocatis prius filijs maſculis, deinde fœminis earumque filijs ſuperſtitibus tempore teſtamenti, demum vocauit locum pium, ſed cum præambulo horum verborum: *Et ancorche foſſe ſorta queſta linea, voglio, &c.* Et ſic lineam poſuit in conditione. Quandocumque enim verbum, vel aduerbium ſuſpendit diſpoſitionem in aliquod futurum tempus, incertam facit conditionem, *l. ſufficit in fin. ff. de condict. indeb.* Bart. *in l. 1. n. 15. & 17. ff. de condit. & demonſtr.* Alexand. *num. 2. lib. 1. conſ. 309. num. 15. lib. 7.* Lineæ autem appellatione veniunt omnes deſcendentes, Anch. *conſ. 95. num. 7.* Burſat. *conſ. 243. num. 4. lib. 3.* Bald. *conſ. 344. num. 9. & ſeq. lib. 3.* Et cùm non fuerit à teſtatore qualificata, nominando lineam paternam, maternam, vel auitam, non videtur dubitandum, quin filij etiam Lucretiæ dicantur de linea teſtatoris, vt fuit conſideratum *in cauſa Auximana hered. 4. Iunij præteriti coram Reuer. P. D. meo Pirouano*, & conſequenter vocati tamquam poſiti in conditione ex ſtatuto Vrbis *lib. 1. c. 142.* Gab. *conſ. 115. n. 1. & 2. lib. 1.* Menoch. *præſumpt. 76. n. 83. lib. 4.*

2 Tantò magis concurrentibus alijs coniecturis videlicet ſubſtitutione loci pij, quæ cenſetur facta vltimo morienti, de dicta linea, quæ propterea cenſetur vocata, Anchar. *conſ. 74. num. 2. in fin.* Ruin. *conſ. 139. num. 7. & ſequen. lib. 3.* cùm præſertim agatur de deſcendentibus teſtatoris, Put. *deciſ. 215. n. 1. lib. 3. Illuſtriſſ. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 3. num. 1.* Accedit degreſſio ad plures gradus ſubſtitu-

ſtitutionum, Theſaur. *deciſ.96. num.15. & ſeqq.* Menoch. *d. præſumpt. 76. num. 53.* Vbi quod habet locum concurrente alia coniectura, quamuis leui. Præthereà adeſt etiam prohibitio alienationis, Mantic. *vbi ſupra num. 4.* cum clauſula *omni meliori modo*, Put. *d. dec. 215. in fin. lib. 3.*

3 Non obſtat, quod illa verba, *Ancorche foſſe ſorta queſta linea*, non videantur importare conditionem, ſed potius eſſe implicatiua, Corn. *conſ. 42. num. 10. lib. 3. cum alijs allegatis*. Quia fuit reſponſum, Doctores allegatos aſſerere naturam illius dictionis, *Ancorche*, vel quamuis eſſe implicare caſum maiorem, vel parem, ſed non impugnant quin poſſit habere implicatam conditionem, quando ſuſpendit conditionem ad aliquod tempus futurum incertum. Quo caſu videtur ſtare pro *quando*, & ſic importat conditionem, Bart. *in d. l. 1. num. 17. ff. de cond. & demonſtr.* aliàs ſi ſic implicaret, vt de dictione *etiam* tradunt communiter Doctores *in l. qui ſe patris, C. vnd. lib.* ſequeretur abſurdum, vt pia cauſa erat vocata, & linea non extincta, qui eſſet caſus implicitus.

4 Non obſtat, quod ſubſtituti in teſtamento nominati deceſſerint omnes ante Dominicum vnum ex hæredibus inſtitutis, & ſic videatur caducata ſubſtitutio, quia admiſſo, quod filij Lucretiæ tanquam poſiti in conditione cenſeantur vocati ex ſupradictis, illi dicuntur vocati etiam iure proprio non ſolùm iure tranſmiſſionis, & ideò non attenditur, quod qui eos præcedebant deceſſerint ante grauatum, vt optimè declarat Gabr. *conſ. 115. num. 10. & ſeqq. lib. 1.* Pariſ. *conſ. 66. num. 75. & ſeqq. lib. 3.* Modern. *in tract. an & quand. lib. in condit. poſit. in proœm. num. 4.* Mantic. *de coniect. lib. 11. tit. 20. num. 7.* Modern. *de fideicommiſſ. artic. 28. num. 25. verſ. ſed ego.* Vltimo vnus ex Dominis conſiderabat ceſſionem factam à loco pio ſubſtituto ad fauorem Andreæ Magdalenæ, de qua conſtat per publicum inſtrumentum. Vnde inferebat, quod prædicti aut ſunt vocati ex ſupra allegatis, & debetur ſibi immiſſio, aut non ſunt vocati, & cùm ſit factus locus ſubſtitutioni ad fauorem loci pij, competit ei immiſſio vigore dictæ ceſſionis. Et ita fuit concluſum Andreæ, & Magdalenæ bona eſſe reſtituenda, de quorum identitate ſatis conſtat ex teſtibus in Summario deciſis.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Affictus.

Mercurij 23. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Partitarum multiplicatio non præſumitur, & qui eam allegat probare debet; & quid ſi ſumma eſt eadem, & eadem cauſa.

SVMMARIVM.

Quietantia ſolutionis pecuniarum quotquot ſunt, ſolutiones probant, num. 2.

Quietantiarum duplicationem allegans, illam probare debet, num. 3. & 4. in fine.

Præſumptionum multiplicatio euitari debet, num. 3. in fine.

Multiplicatio partitarum præſumitur, quando concurrit identitas ſummæ, & identitas cauſæ, num. 5.

Excipiens debet plenè, & concludenter, non autem præſumptiuè probare ſuam exceptionem, num. 6.

DECISIO CCCCXXV.

1 DOminus Tancredus Petruclus vti conductor Caſalis *della Bottachia* Dominorum Franciſci, & Laurentij fratrum de Biſcijs in cauſam ſui affictus ſoluit ſummam ſcutorum 2317. 50. conflatam ex octo partitis, inter quas aderat vna ſcutorum 34. pro pretio rubrorum decem hordei, & altera ſcutorum 205. 50. pro pretio rubrorum ſexaginta pariter hordei, ſub data diei 3. Septembris 1607. die autem 4. eiuſdem menſis ſolus Franciſcus quietauit Tancredum pro ſumma ſcutorum 518. 30. pro extinctione mutui, & die 5. immediatè ſequenti Franciſcus, & Laurentius aliam quietationem fecerunt pro ſcutis 1800. aſſerentes, quod in illis ſcutis 1800. computabantur ſexaginta rubra hordei prædicti. Et cùm Tancredus ſollicitaretur pro paga, ſeu termino Auguſti ad docendum ſe non eſſe debitorem, calculauit ex conflatis ſummis eas, quæ per manus nummulariorum ſolutæ reperiebantur, & pro quibus aderant confeſſiones de recepto ipſorum fratrum, ac etiam eas ſcutorum 518. 30. & 1800. Cæterùm quia prædictæ duæ partitæ videbantur eſſe eiuſdem quantitatis cum illa ſcutorum 2317. 50. itaut intraret præſumptio duplicationis, fuit contra Tancredum vigore obligationis Cameralis relaxatum mandatum. quod Rota, fratribus ſolùm informantibus, ſub die 16. Martij præteriti cenſuit eſſe exequendum.

2 Dubio per me iterùm propoſito ſtrictè, An partita ſcutorum 2317. 50. comprehenderet duas quietantias ſcutorum 518. 30. & ſcutorum 1800. negatiuè fuit reſponſum. Habet enim Tancredus fundatam intentionem in quietantijs, quæ quotquot ſunt, tot ſolutiones probant, *l. 50. in fine, ff. de probat. l. ſi is qui ducenta, in princ. ff. de reb. dub. l. cum centum, ff. de adim. leg. gloſſ. in l. non caſu, Cod. de diſcuſſ. lib. 10.* quod maximè firmant Bart. Iaſ. & Alex. *in l. triticum, ff. de verbor. oblig.* Crauett. *conſ. 282. num. 2.* & Menoch. poſt alios *de arbitr. caſu 213. num. 11. & ſeqq.* quando non concurrit eadem cauſa, prout eſt hæc cauſa affictus, quæ dicitur multiplicabilis reſpectu terminorum, & quando ſummæ non conueniunt, cùm quietantiæ octo partitarum diuerſas ſummas contineant ab eis, quæ ſub diebus 4. & 5. Septembris 1607. expreſsè fuerunt.

3 Ex quibus ſequitur aſſerentes duplicationem quietantiarum teneri id probari iudici, vt dicit text. *in d. l. quinquaginta in fine, ff. de probat.* quam fratres de Biſcijs probaſſe non videntur. Nam probatio, quæ deducebatur ex conuenientia ſummarum viſa eſt admodum incerta, æquiuoca, ac diuinatiua, cùm pro ea firmanda præſupponeretur ex libro Tancredi, & ſchedulis in eorum libro repertis, ac recognitis conſtare octo partitas fuiſſe reſtrictas in ſcutis 2317. 50. & eandem ſummam ſuper parua ſchedula fuiſſe tranſcriptam, & diuiſam in duobus numeris, videlicet 515. & 1802. 50. quæ conueniebant quietantijs mutui ſcutorum 518. & 30. ac ſcutorum 1800. diebus immediatè ſequentibus per dictos fratres firmatis. Huic inquam ponderationi fuit dictum primò obſtare, quod illæ ſchedulæ non videbantur tales, vt ex eis poſſet haberi certa veritas illorum numerorum, ac eorum ſubtractionum, & ex qua cauſa id factum fuiſſet. Secundò reſpectu mutui ſcutorum 518. 30. ſumma decreſcit in Iulijs 23. quia ſcriptum eſt 515. reſpectu autem ſcutorum 1800. ſumma augetur, quia annotatum eſt 1802. adeò quod neutra conueniebat, & quamuis pro expenſis mandati poſſet ſaluari in quietantia mutui, in qua fit mentio de impenſa mandati, quod idem dici non poteſt in quietantia ſcutorum 1800. quæ præſupponit augumentum, & nullum verbum de expenſis mandati, & propterea cùm ad ſaluandum difformitatem in vna eſſet præſumenda remiſſio expenſarum mandati, in alia exactio, neceſſariò admittenda veniebat multiplicatio præſumptionum, quæ tamen ſolet euitari, vti regulis iuris contraria, *l. 1. C. de dot. promiſſ.* Ruin. *conſ. 151. num. 19. lib. 4.* Menoch. *lib. 1. præſumpt. 43. num. 6.*

4 Tertiò videbatur Dominis magis conuenire interpretatio, quæ per Tancredum afferebatur numeris prędictis, dum aſſerebat ea de cauſa diuiſiſſe numerum 2317. 50. in numeros 1802. & 515. vt ſepararet ſolutiones factas per nummularios, pro quibus aderant confeſſiones ipſorum fratrum, à ſolutionibus per ipſummet factis, quæ ſine cautione remanebant, vt inde ex eis, cùm alijs ſoluendis, vſque ad numerum ſcutorum 1800. quietantiam reciperet, nam in aceruo octo partitarum colligebantur quatuor ſummę ſine cautione in totum ſcutorum 559. quibus in alijs calculis fuit detracta partita ſcutorum 34. pro decem rubris hordei, & alia ſcuta 12. pro diminutione pretij illorum ſexaginta rubrorum hordei, itaut cum impenſa Iuliorum 20. facta per Tancredum pro vectura conſignationis dicti hordei remaneret in puncto ſumma concordata in ſcutis 515. Poſtremò obſtabant verba ipſiuſmet quietantiæ ſcutorum 1800. legitur namque confeſſio ſcutorum 1800. *computandoſi rubbia ſeſſanta d'orzo hauuti per ſeruitio di caſa noſtra*: hæc autem incluſio partitæ erat ex octo ſupranarratis, & arguit excluſionem alterius rubrorum decem pariter inter eas comprehenſæ, vulgata *l. at*

Præ-

Prætor de iudic. l. ſtatum liberum, §. *Stichum de leg.* 2. vltra
quod per Tancredum concludenter probatur de dictis ru-
bris decem habitam fuiſſe rationem in alijs calculis, ergo
ſi non eſt comprehenſa, oritur difformitas magna, quæ
ſaluari non poteſt ad ſuſtinendam duplicationem, quod eſt
principale fundamentum ipſorum fratrum adhuc non
firmatum, prout neceſſariò tenebantur, *l. 1. & 2. de ex-
cept. l. 2. ff. de probat. cum vulgar.*

5 Cæteræ autem præſumptiones viſæ ſunt Dominis admo-
dum leues. Ex prima, quod quietantiæ non loquantur de
vera numeratione, ſed de recepto, itaut faciliùs com-
prehendere præſumantur partitas paulatim ſolutas, ex
Bart. & alijs *in l. triticum, ff. de verbor. oblig.* fuit dictum præ-
ſumptionem poſſe deſeruire, ſi concurreret partitas ſum-
mę, & eadem cauſa, quia tunc confeſſio ſtaret in vim
probationis, non autem pro diſpoſitione, vt dicit Bart.
ſub num. 4. & benè declarat Zaſius *in d. l. triticum nu.* 13.
& 15. ſecus verò quando prædicta ceſſant, prout ceſſare
ſupra fuit dictum.

6 Aliæ verò coniecturæ, nempè ſolutio in cauſam cer-
tam pro duobus terminis decurſis, & ad computum ter-
mini decurrendi, quod arguat ſolidationem de præterito,
quæ ceſſaret, niſi admittatur duplicatio, item annota-
tio omiſſa de partita ſcutorum 1800. in libro Tancredi,
cùm tamen aliæ omnes fuerint deſcriptæ, item qualitas
ipſius Tancredi pauperis, & ſuſceptio termini pro dilatio-
ne conſequenda arguens neceſſitatem, & reſtringens li-
beralitatem anticipatæ ſolutionis, viſæ ſunt Dominis ex
facto ſublatæ, vltra quod Tancredum, qui plenè probauit
ſuam intentionem, non videbantur ſufficientes, cùm
illæ ſimiliter debuiſſent plenè probare exceptionem ipſo-
rum fratrum, Ægid. *dec.* 617. *num.* 2. Rota *diuerſ.* 628. *nu.* 3.
par. 1. & in Firmana Beneficij coram bon. mem. Card. Pam-
philio 13. Maij 1596.

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Fideicommiſſi de Paluzellis.

Mercurij 23. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

De facultate alienandi bona fideicommiſſo ſub-
iecta, quando poſſit alteri cedi.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſaria bona alienari non poſſunt, & alienata vendicantur ab emptoribus, num. 1.

Alienandi cauſa ceſſante, ceſſare etiam debet ipſa alienatio, num. 2.

Ceſſio non transfert iura cedentis in ceſſionarium, qui ad ſoluendum debitum proprium erat obligatus, num. 3.

Cedere quis non poteſt ius, quod non habet, num. 4.

Dictio, ſolùm, *excludit omnem aliam perſonam, num. 5.*

Alienandi facultas data alicui perſonæ, alteri cedi non poteſt, num. 5.

DECISIO CCCCXXVI.

1 FActa reſolutione per binas deciſiones conſtare de fidei-
commiſſo ad fauorem Franciſci, & fratrum de Pa-
luzellis, cùm illi inſtarent pro immiſſione in poſſeſſionem
Caſalis *della Sepentara* dicto fideicommiſſo ſuppoſiti, &
ex aduerſo Domini de Maſſa opponerent de illius vendi-
tione ipſis facta per Laurentium hæredem grauatum, dedi
dubium, an dicta venditio Franciſco, & fratribus obſta-
ret, cui hodie propoſito Domini negatiuè reſpondendum
eſſe cenſuerunt, namque ſtante dicto fideicommiſſo bo-
na illi ſubiecta alienari non poterant, *l. Marcellus*, §. *res
quæ, ff. ad Trebell. l. 2. §. ſed quia, & auth. res quæ, Cod. commu.
delegat.* & alienata poſſunt per fideicommiſſarios ab em-
ptoribus vendicari, Roland. *conſ.* 71. *num.* 1. *lib.* 2. Honded.
conſ. 70. *num.* 16. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 105. *num.* 88. *lib.* 1.

2 Quibus non obſtat licentia alienandi conceſſa à teſtatri-
ce, quia illa fuit ſolummodò conceſſa Alexandro eius
marito ad effectum, vt poſſet ſibi ſatisfacere de ſuo quar-
to dotali, de qua tamen fuit aliundè ſatisfactus, quia
dictum Caſale ob minus diſpendium hæreditatis, & Lau-
rentij pupilli fuit per tutores locatum ad nouennium, &
conductor anticipatè, ſoluit ſcuta 1200. quæ habuit Ale-
xander pro dicto quarto. Vnde poſt illius ſatisfactionem
non potuit Laurentius Caſale vendere prætextu dictæ li-
centiæ, quę ceſſante eius cauſa ampliùs ſuffragari non
poterat, *l. pete Luci Titi*, §. *prædium de legat.* 2. Bald. *in l.* 1.
§. *& ideo videtur nu.* 3. *ff. de offic. eius*, Tiraq. *in tract. ceſſan.
cauſ. par.* 1. *num.* 103. Surd. *deciſ.* 173. *num.* 11.

Nec obſtat, quod Alexander ceſſerit iura, & ſic di- 3
ctam licentiam ad fauorem Laurentij, quia fuit reſpon-
ſum, quod cùm Laurentius tanquam Iſabellæ hæres te-
neretur ad ſatisfactionem Alexandri, de dicto quarto dici-
tur ſoluiſſe proprium debitum, & per conſequens ceſſio
facta ad eius fauorem non poteſt operari tranſlationem
iurium, cùm pro dicto quarto non poſſit ſibi ipſi eſſe
obligatus, ſed ſolummodò habet vim quietationis, &
liberationis, Salyc. *in l. 1. num. 27. Cod. de act. & oblig.* Ruin.
conſ. 88. *num.* 6. *lib.* 5. *& conſ.* 17. *num.* 8. *lib.* 4. Peregr. *de fidei-
comm. art.* 52. *num.* 34. Rot. *diuerſ.* 123. *num.* 8. *par.* 2.

Vltra quod in ceſſione prædicta facultas alienandi nullo 4
modo comprehenditur, cùm fuerit data Alexandro ad
effectum ſibi ſatisfaciendi de dicto quarto, de quo cùm
tempore ceſſionis iam eſſet ſatisfactus, illam ampliùs non
habebat, nec conſequenter cedere poterat, *l. nemo plus iu-
ris, ff. de reg. iur. l. Modeſtinus*, vbi Bart. *num.* 4. & Caſtr.
n. 6. *ff. de ſolut.* Surd. *deciſ.* 308. *num.* 8.

Præterea facultas alienandi conceſſa Alexandro fuit 5
perſonalis, & reſtricta ad eius perſonam, cùm in ea tan-
tummodò de dicto Alexandro fiat mentio, & eius ſolùm
fauorem reſpiciat, Natt. *conſ.* 163. *num.* 7. Burſat. *conſ.* 281.
num. 47. *lib.* 3. iuncta dictione, *ſolùm*, quæ omnem aliam
perſonam præter Alexandrum excludit, *l. his ſolis, C. de re-
uoc. donat.* Soccin. *conſ.* 198. *num.* 1. *vol.* 2. & propterea cedi,
& in alium transferri non potuit, *l. qui hæredem in princ. ff.
de condit. & demonſtr. l. Stichum*, §. *vſumfructum, ff. de ſolut.*
Iaſ. *in l. ſi ſtipulatus fuerim*, 76. *in princip. in* 1. *notab.* & ibi
Doct. & Aug. *num.* 2. *ff. de verbor. oblig.* Tiraqu. *de retract.
lignag.* §. 26. *gloſſ.* 1. *num.* 60. *& ſeqq.*

Quod autem dicebatur, Laurentium potuiſſe alienare 6
dictum Caſale ob varia credita, quæ habebat in hæredi-
tate Iſabellæ, & occaſione ſuæ legitimæ, Domini reli-
querunt particulariter videndum.

R. P. D. VEROSPIO.

Lucana Molendini.

Mercurij 24. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Poteſt iudex, quando articuli ſunt diſtincti,
pronuntiare ſuper vno, reſeruato alio; &
ita etiam Rota facere conſueuit.

SVMMARIVM.

Sententia poteſt ferri ſuper vno articulo, reſeruato alio, quando articuli ſunt inter ſe diſtincti, num. 2. & 3.

Sententiæ tot dicuntur, quot ſunt Capitula, num. 2.

Rota non ſolet multiplicare ſententias diffinitiuas, ſed ſimul, & ſemel totum negotium terminare. Declara ut num. 3. & 4.

DECISIO CCCCXXVII.

QVidam de Brauijs habebant in emphyteuſim perpe- 1
tuam Molendinum Eccleſiæ S. Miniati, quod cor-
ruit de anno 1603. ſicut pariter anno ſequenti domus extra
aquam illi annexa pro vſu, & habitatione Molendinarij
cecidit. Vnde cùm fuiſſet coram bon. mem. D. Pegna
triplici deciſione firmatum, dictos de Brauijs teneri ad
primum damnum, & ſic ad Molendini refectionem non
habita, tunc reſpectu ad ipſam domum, poſteà collapſam,
ego in locum D. Pegnæ ſubrogatus, dubitaui an ſtantibus
dd. deciſionibus eſſet ferenda ſententia ſupra dicta ruina
anni 1602. reſeruato iure cognoſcendi ſuper alia de anno
1603. & DD. affirmatiuè reſponderunt, ex eo moti,
quod iſtæ ruinæ ſunt omninò ſeparatæ tanquam diuerſo
tem-

tempore, & ex diuerſa cauſa ſubſequutæ, vt deponunt teſtes, quod euidentius apparet, cùm hodie reperiantur oblatores, qui velint dictum Molendinum pro eodem pretio conducere, in ea tantùm parte reaptatum, quæ corruit de anno 1602. abſque eo, quod domus de anno 1603. diruta reædificetur. Vnde infertur vnam ruinam eſſe ab alia ſeparatam, & ſic vnam partem poſſe refici abſque altera, tanquam ab illa diuerſam.

2 Ex quibus intrare videtur concluſio recepta, quod plures articuli, quando ſunt inter ſe omninò diſtincti, ſi de vno liquet, poteſt ſuper illo ferri ſententia, alio reſeruato, vt per Imol. *in cap. Cùm inter, il 1. num. 3. de elect.* Butr. *ibid. num. 31.* Felin. *in cap. Cùm inter num. 6. verſ. fallit primò, de re iud.* vbi Bald. *num. 8. in fin. verſ. tamen ſi capitula*, Zabar. *num. 2. cap. fin. verſ. aut ſunt ſeparata*, Bellam. *n. 10. verſ. ſi ſeparata*, Innoc. *num. 3. verſ. ſi plura Capitula*, Bart. *in l. 1. num. 1. verſ. quid dicemus, Cod. ſi aduerſus rem iud.* Vbi Paul. de Caſtr. *num. 8. verſ. ſed ſi ex diuerſis cauſis*, Ang. *nu. 1. verſ. & iſtud eſt verum*, Salyc. *num. 3. verſ. quandoque Iudex*, Iacob. de Sancto Georgio *num. 2. verſ. Fallit tamen*, Cyn. *n. 4.* Iacob. de Aren. *num. 1. verſ. ſi verò ſunt plura Capitula*, quia tot dicuntur ſententiæ, quot ſunt Capitula. Zabar. *loco ſupracitato*, Bellam. *ibid. num. 10.* Caſtr. *in d. l. 1. num. 8. C. ſi aduerſ. rem iud.* vbi Salycet. *num. 3.* Iacob. de Aren. *num. 1.* Ideò cùm ruina anni 1602. ſit ab alia ſequentis anni diuerſa, poterit ſecunda omiſſa, ſuper prima tantùm ferri ſententia.

3 Nec verò obſtare, quod Rota non ſoleat multiplicare ſententias diffinitiuas, ſed ſimul, & ſemel totum negotium terminare. Id enim procedit, quando articuli ſunt inter ſe ita connexi, vt vnius terminatio pareat in alijs exceptionem rei iudicatæ, Capyc. *deciſ. 122. in fin.* Lancell. *de attent. cap. 4. limit. 2. num. 28.* In cauſa autem noſtra licet feratur ſententia pro refectione Molendini, quo ad ruinam anni 1602. non tamen quo ad aliam anni 1603. pariter ex ſuprascriptis exceptionem rei iudicatæ, cùm ex diuerſis de vno ad aliud non inferatur, *l. fin.* & ibi not. *ff. de calumniat. l. neque natales, Cod. de probat.*

4 Vltra quod Rota etiam conſueuit à dicto ſtylo recedere ex aliqua rationabili cauſa. Primò in caſu noſtro, in quo de maximo Eccleſiæ detrimento agitur. Hæc enim à multis annis nullum habuit redditum ex d. Molendino, & cùm articulus de anno 1603. non facilè poſſit expediri, & hodie reperiuntur, qui refecto ſolùm damno primi anni ſe obligent Eccleſiæ eundem redditum ſoluere. Viſum fuit Dominis poſſe ſuper ruinam tantùm anni 1602. pronunciari.

R. P. D. PAMPHILIO.

Bononieñ. Legati.

Lunæ 28. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Legatum dotis, vbi debetur etiam ingredienti Monaſterium, tunc demum debetur, ſi illud Monaſterio quæratur, itaut non poſſit per legatariam in alium transferri.

SVMMARIVM.

Teſtatoris mens potius, quàm verba attendi debet, n. 1.

Legatum conditionale non debetur, niſi purificata conditione, num. 2.

Legatum conditionale non poteſt in alium transferri, numer. 2.

Legatum dotis debetur, etiamſi legataria Monaſterium ingrediatur, num. 3.

Dic tunc demum id habere locum, ſi legatum quæratur Monaſterio, aliàs non poteſt legatum ad extraneum transmitti, num. 3. & num. 6.

Legati conditionalis dominium purificata conditione ſtatim in legatarium transfertur, num. 4.

Fallit in legato dotis, quod purificata conditione nuptiarum, niſi conuertatur in cauſam dotis, in alium cedi non poteſt, num. 4.

Filiæ præſumuntur magis dilectæ, quàm nepotes, num. 5.

Legatum dotis filiæ integrum debetur, licèt filia fuerit nupta à fratre cum minori dote, num. 6.

DECISIO CCCCXXVIII.

POſt reſolutiones in hac cauſa factas coram Reuerendiſſimo Domino Bononien. ſub die 16. Martij, & 17. Decembris 1607. nempè legatum dotis ſcutorum duorum millium auri factum à Matthęo Amorino filiabus Iulij Cæſaris, & Alexandri ipſius ex fratre nepotum eſſe conditionale, ſi filiæ nupſerint, nec deberi, niſi ſecutis nuptijs, illudque deberi dictis filiabus non ſolùm in caſu nuptiarum temporalium, ſed etiam ſpiritualium per ingreſſum Monaſterij, & profeſſionem in eo emiſſam, fuit pluries per bon. mem. D. Pegnam propoſitum dubium, an huiuſmodi legatum debeatur etiam, ſi in cauſam dotis non conuertatur, itaut parentibus, vel alijs potuerit cedi, & nunquam reſolutum. Vnde cùm per illius obitum fuerim in cauſa ſubrogatus ſupradicta die, idem dubium propoſui, & Domini reſoluerunt, legatum non potuiſſe cedi. Ratio autem præcipuè reſolutionis fuit, quia dictum legatum ſcutorum duorum millium fuit factum in cauſam dotis, & omnia alia bona teſtator arctiſſimo fideicommiſſo ſuppoſuit pro conſeruatione agnationis, vt expreſsè legitur in eius teſtamento, ex quo arguitur, mentem teſtatoris fuiſſe, quod legatum non poſſit in extraneos tranſmitti ex alia cauſa, quam matrimonij, nec debeatur, niſi in cauſam dotis conuertatur, quæ mens in hac materia potius, quam verba attendi debet, *l. pater Seuerinam, in princip. verſ. reſpondit, ff. de condit. & demonſtr.* & primum locum obtinet, *l. in conditionib. in princ. ff. eodem tit.* Corn. *conſ. 41. num. 150. lib. 3.* Soccin. iun. *conſ. 110. num. 10. lib. 3.* 1

Ideòque cùm huiuſmodi legatum ſit conditionale, nec debeatur, niſi purificata conditione, vt firmauit Rota ſub dicta die 17. Decembris 1607. hinc ſequitur, quod nec etiam poſſit in alium transferri, *l. vnica, §. ſin autem aliquid ſub condit. Cod. de caduc. tollen.* Bero. *conſ. 28. n. 5. lib. 1.* Cardin. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 22. nu. 48. & ſeqq.* 2

Nec obſtat, quod huiuſmodi legatum dotis debeatur etiam ſi dictæ filiæ contrahant nuptias ſpirituales per ingreſſum Monaſterij, *§. ſed & hoc præſenti, auth. de Sanct. Epiſcop. auth. niſi rogati, Cod. ad Trebell.* cum alijs adductis per Menoch. *in hac cauſa conſ. 555.* & coram R. D. Bononien. ſub die 16. Martij 1607. quia fuit reſponſum, id procedere ex diſpoſitione legis *in d. §. ſed & hoc præſenti, auth. de Sanct. Epiſcop.* Laderch. Imol. *conſ. 152. num. 3.* quæ tunc demum habet locum, ſi legatum quæratur Monaſterio, cuius fauore emanauit, Paul. de Caſtro *in dicta auth. niſi rogati num. 5. verſ. item quæro*, & ibi Bald. *num. 20. verſ. Item quæro, quod ſi ingrediens, Cod. ad Trebell.* Cardin. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. dicto lib. 11. tit. 7. nu. 14.* Dec *conſ. 259. num. 6. in fin. verſ. & remotè*, vbi de communi, Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 83. num. 72.* Vnde fit, quod ceſſante fauore Monaſterij, nullo modo poſſit legatum per filias ad extraneos tranſmitti, neque cedi, *ad l. Cum Patronus, ff. de leg. 2.* 3

Minus obſtat, quod dicebatur, legatum ſecutis nuptijs per ingreſſum Monaſterij fuiſſe effectum patrimonium mulieris, ex quo purificata conditione ſtatim in legatarium dicitur translatum dominium rei legatæ, de qua propterea ad libitum diſponere poteſt, *l. à Titio, ff. de furt. §. Illud autem, de Monach.* Bero. *conſ. 40. num. 3. & 4. lib. 1.* quia id non procedit in caſu iſto, in quo legatum eſt factum in cauſam dotis, & ſub conditione, ſi filiæ nupſerint, quod propterea cedi non poteſt tam attenta diſpoſitione legis, quàm teſtatoris. Nam ex diſpoſitione legis, licèt dos debeatur etiam in caſu nuptiarum ſpiritualium, tamen hoc procedit, quatenus applicetur Monaſterio ex proprio illius priuilegio, quod alteri non prodeſt, vt dictum eſt, ſecundùm verò diſpoſitionem teſtatoris dicendum eſt, quod aut teſtator in caſu iſto ingreſſus Monaſterij non diſpoſuerit, Laderch. Imol. *dicto conſ. 152. num. 3.* aut ex quo voluit bona conſeruari in agnatione, cenſetur etiam voluiſſe, quod ſi dictæ filiæ efficiantur Moniales ex dictis bonis, detrahatur ſolùm dos congrua, & neceſſaria, & quod reliquum remaneat in hæreditate, non autem quod dotes huiuſmodi poſſint cedi ad euerſionem fideicommiſſi. 4

Quod

5 Quod etiam ſuadetur, quia teſtator neptibus ex filijs, quæ in aliquo Monaſterio Moniales fient, reliquit tantùm ſcuta 500. pro dote congrua, & neceſſaria, & Ludouicæ propriæ ipſius filiæ, quæ in Monaſterio Sancti Ioannis Baptiſtæ Monialis effecta fuit, dedit pro dote ſcuta 250. tantùm. Vnde veriſimile, & neptibus quoque ex fratribus in caſu Monachationis dotes tantùm congruas, & neceſſarias dari voluiſſe, cùm neptes minus dilectæ præſumantur, quàm filiæ, *l. Cum acutiſſimi, Cod. de fideicomm.* Card. Mantic. *de coniect, vlt. volunt. lib. 12. tit. 17. num. 27.*

6 Et hoc modo reſponderi etiam poteſt *ad l. Cum pater, §. pater certam, ff. de legat.* 2. nam ideò ibi legatum dotis filiæ integrum debetur, licèt fuerit nupta a fratre cum minori dote, quia legatum ibi debetur ex diſpoſitione teſtatoris facta contemplatione filiæ: in caſu autem iſto matrimonij ſpiritualis dos debetur ex diſpoſitione legis, quæ emanauit fauore Monaſterij tantùm, & potius videtur detrahi præter, vel contra voluntatem teſtatoris, poſtquam vt dixi, tendit ad deſtruendum fideicommiſſum, vel quatenus eſſet, poſſet dici legatum, in caſu iſto deberi ex voluntate teſtatoris, qui cenſetur ſe voluiſſe conformare cum diſpoſitione iuris, vt tradit Menoch. *dicto conſ. 555. num. 8.* iſta erit voluntas limitata per iuris diſpoſitionem, quatenus ſcilicet quæratur Monaſterio, iuxta opinionem Paul. de Caſtr. *in dicta auth. niſi rogati num. 5. verſ. item quæro, Cod. ad Trebell.* cum alijs ſupra allegatis. Et ſic patet diſpoſitionem *d. §. pater certam.* caſui, de quo agitur, applicari non poſſe. Cætera benè fuerunt ſublata in ſecunda parte diſcurſus bon. mem. Pegnæ, facti de ordine ſub die 12. Maij præteriti, cum alijs adductis per Informantes, cum quibus Domini tranſierunt.

R. P. D. PIROVANO.

Cluſina Poſtæ Puteoli.

Mercurij 23. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Confirmatio non auget, nec extendit confirmatum, vltra quod in eo continetur; & quid ſi in confirmatione adeſt clauſula, *& pro potiori cautela de nouo concedimus*; & quid de clauſula, *in omnibus, & per omnia*, præſertim relatiua ad aliam diſpoſitionem.

SVMMARIVM.

Confirmatio de ſui natura non extendit, neque auget confirmatum, vltra quod in eo continetur, num. 1.

Clauſula relatiua operatur, vt diſpoſitio, in qua eſt appoſita, ſit limitanda, & reſtringenda, ne plus contineat, quàm expreſſum eſt in relato, num. 1. & 2.

Clauſula in omnibus, & per omnia, *eſt relatiua, relationemque inducit abſque aliqua differentia, num. 2. & 3. Vbi de materia eiuſdem clauſulæ.*

Relatio quantumuis vniuerſalis intelligi debet referendo ſingula ſingulis, num. 3.

Princeps non præſumitur in conceſſione aliquid nouare in ſui præiudicium admittendo nouas perſonas, niſi per hoc expreſſe dixerit, num. 4.

DECISIO CCCCXXIX.

1 FVit per Dominos reſolutum Breue Iulij III. non obſtare intentioni fundatæ per D. Marchionem à Cornea. In toto enim illius tenore nihil aliud agit Pontifex ille, quam prænarratis indultis, priuilegijs, & inueſtituris per Paulum III. Cardin. Guido Aſcanio, & fratribus, ac toti domui Sfortiæ conceſſis, ea ex certa ſcientia, & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine approbare, & confirmare, & ideò cùm neque ex verbis motus proprij, neque ex confirmatione colligatur extenſio ad perſonas in prima inueſtitura non expreſſas, ſequitur dicendum, quod ſicuti non obſtat D. Marchioni tenor primæ inueſtituræ DD. de Sfortijs, ita nec obeſſe poterit illius confirmatio, quæ de ſui natura non extendit, nec auget confirmatum, vltra quod in eo continetur, *l. Aurelius, §. 1. ff. de liber. leg.* Bald. *in l. nominationes circa finem, verſ. Illud etiam certum eſt, Cod. de appellat. & in l. aduerſus, in fin. C. ſi aduerſus rem iudic.* Dec. *in rubr. de confirm. vtil. vel inutil. ſub nu. 1.* Surd. poſt alios *conſ. 330. n. 18. vol. 3.*

Neque viſum fuit obſtare clauſulam, *& pro potiori cautela de nouo concedimus*, ijſdem modo, & forma *in omnibus, & per omnia*, itaut Guido Aſcanius Cardinalis, fratres, & ſorores, & alij prædicti illa omnia tam in genere, quàm in ſpecie poſſidere, eiſque vti, & gaudere poſſint, quaſi videatur extenſa conceſſio ad illius Poſtæ tertiam generationem eorumdem fratrum, prout conceſſum ad eandem tertiam generationem reperiebatur Cardinali prędicto, itaut cùm inter fratres adeſſet Comes Sanctæ Floræ Pater Illuſtr. Cardinalis Sfortiæ moderni, & Marius auus paternus D. Ducis Sfortiæ, ſequi videatur dictam conceſſionem tranſire ad D. Ducem, tum ex perſona aui, tum ex perſona D. Cardinalis vigore vniuerſalis donationis. Ad prædicta enim fuit reſponſum, quod etſi reſpectu nouę conceſſionis clauſula poſſit deſeruire, ſi non valet vt confirmatio, valeat vt conceſſio, tamen quia conceſſio illa eſt reſtricta ad antiquas, & apparentes Pauli III. conceſſiones per verba relatiua, prout & vniuerſalia, *in omnibus, & per omnia*, ideò hæc noua conceſſio erit limitanda, & reſtringenda, ne plus contineat, quàm in antiquis ſit expreſſum, Bart. *in extrauag. ad rep. in verb. prout ſub num.* 2. Dec. *conſ. 63. num. 5. verſ. & hoc modo*, Gram. *deciſ. 59. num. 7. & 8.* Menoch. *conſ. 1. num. 83. & conſ. 191. num. 47.* Pariſ. *conſ. 22. num. 10. lib. 1.* quod etiam fuit dictum in vna Rauennaten. domus coram Cantuccio, quæ eſt inter impreſſas 27. *num. 2. par. 2. diuerſ.* & quando eſt dictum, *in omnibus, & per omnia*, quod intret relatio abſque aliqua differentia, eſt text. *in l. 1.* vbi Ripa *num. 2.* Iaſ. *n. 20.* Marian. Soccin. *num. 2. de leg. 1.* Cæph. *conſ. 438. num. 7. in fin. vol. 3.* 2

Nec dicatur, quod imò verba illa, *in omnibus, & per omnia*, deſeruiunt intentioni D. Ducis, vt iam dictum eſt. Quia Dominis non placuit huiuſmodi ſenſus, & interpretatio, poſteàquam Papa in præcedentibus capitibus diſeretiuè loquutus fuerat de pertinentibus ad fratres, & ſorores Cardinalis, nempè de iocalibus, & alijs mobilibus, de priuilegijs ciuilitatum Vrbis, & Parmæ, & Placentiæ, & aliarum Ciuitatum, & demum de immunitatibus, & exemptionibus, ſed nullum verbum de ſucceſſione eorum in Poſta Cluſij Peruſini: Vnde & ipſa relatio, quamuis vniuerſalis intelligi debet referendo ſingula ſingulis, vt dicit text. *in l. quoties, Cod. famil. erciſc.* & confirmant Dec. *conſ. 180. ſub num. 4. verſ. 4. conſiderandum eſt, & conſ. 646. in fin.* Pariſ. *conſ. 97. nu. 92. lib. 1.* Gabr. *conſ. 18. num. 13. lib. 2.* & Menoch. *conſ. 177. num. 26. vol. 2.* 3

Ex hoc maximè etiam ſuadetur, quia relatio ita concepta non poteſt generaliter referre dicta in præcedentibus Capitulis, tum quia non conueniebat fratribus vxoratis, ac matri, & ſororibus, vt Epiſcopatibus, & facultate promouendi Clericos potirentur, prout fateri neceſſarium eſſet, ſi relatio vniuerſalis admittenda eſſet, tum etiam quia non præſumitur Principem velle nouare in ſui præiudicium admittendo nouas perſonas, niſi expreſsè hoc dixerit Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 92. num. 2. & 4.* Corb. *de cauſ. priuat. ob lin. finit. num. 8. & 29.* Atque ita, quo ad Breue Iulij III. fuit reſolutum: De alijs autem reſeruarunt particulariter videre. 4

R. P. D. PAMPHILIO.

Lucana Bonorum.

Lunæ 11. Februarij 1613.

ARGVMENTVM.

Alienatio rei Eccleſiæ requirit ſolemnitatem & cauſam, quæ cauſa debet eſſe vel neceſſitas, vel vtilitas, nec vtilitas dicitur adeſſe, ſi alienetur, res habita fide de re in cambium danda; & plura alia circa materiam.

S V M-

S V M M A R I V M.

Alienatio rei Eccleſiæ, vt ſit valida, requiruntur copulatiuè ſolemnitas, & cauſa, num. 1.

Alienatio rei Eccleſiæ facta vltra facultatem conceſſam nulla eſt, num. 2.

Alienatio rei Eccleſiæ, vbi fuit effectuata ſpacio 30. annorum, præſumuntur omnia ſolemnia interueniſſe, num. 3.

Fallit vbi ex tenore inſtrumenti apparet fuiſſe exceſſum in facultate alienandi, num. 3.

Cauſa pro ſuſtinenda alienatione rei Eccleſiæ, eſt vel neceſſitas, vel euidens vtilitas, num. 4.

Vtilitas pro validitate alienationis rei Eccleſiæ debet eſſe clara, & indubitata, num. 4.

Alienatio rei Eccleſiæ non dicitur vtilis, vbi Eccleſia dimittit bona propria, habita fide de re ſibi in cambium aſſignanda, num. 4. & 5.

Rei melius eſt incumbere, quàm actioni, num. 4.

Alienatio rei Eccleſiæ non dicitur vtilis, vbi Eccleſia recipit tantum, quantum dimiſit, num. 6.

Alienatio rei Eccleſiæ facta per Rectorem in conſanguineum, præſumitur facta in fraudem, num. 7.

Alienatio rei Eccleſiæ abſque cauſa, & ſolemnitate non ſuſtinetur ex eo, quòd res alienata fuerit eodem tempore acquiſita Eccleſiæ, quia ſufficit, quod momento temporis fuerit in eius dominio, num. 8.

D E C I S I O CCCCXXX.

1 FVit reſolutum conceſſionem, de qua agitur fuiſſe inualidam tanquam factam ſine ſolemnitate, & cauſa, quæ duo in alienationibus rerum Eccleſiæ copulatiuè requiruntur, *c. 1. de rebus Eccleſiæ non alienan. in 6. Clem. 1. eod. tit.* Dec. *in auth. qui rem num. 21. Cod. de Sacroſanct. Eccleſ. & conſ. 142. num. 4. in princip.* Couarr. *var. reſolut. lib. 2. cap. 17. num. 2.* & fuit dictum in cauſa Mediolanen. Bonorum 7. Februarij 1597. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & aliàs ſæpè.

2 Quod defecerit ſolemnitas clarè conſtat ex eo, quod iſta conceſſio fuit facta auctoritate Vicarij Lucani in vim breuis Sixti IV. emanati de anno 1482. quod eſt reſtrictum ad bona valoris quatuor Florenorum, & tamen bona alienata, vt patet ex inſtrumento ipſius conceſſionis longè excedebant iſtum valorem, ideòque Vicarius non potuit hanc conceſſionem authorizare, ex tradit. per Pariſ. *conſ. 85. num. 45. lib. 2.* & in iſtis terminis fuit latè deductum coram me in alia Lucana bonorum 26. Martij 1610.

3 Non obſtat, quod conceſſio fuerit effectuata ſpacio 30. annorum, & vltra quo caſu præſumuntur omnes ſolemnitates neceſſariæ, vt per Doctor. *in cap. ea noſcitur de his, quæ fiunt ſine conſ. Capit. cum allegat.* Quia cùm Vicarius ſe expreſsè reſtrinxerit ad dictum Breue, vt apparet ex tenore inſtrumenti ipſius conceſſionis, ceſſat præſumptio alterius facultatis, quæ aliàs poſſet oriri ex curſu temporis, Caſt. *conſ. 81. num. 3. verſ. & ſi dicatur il 1. lib. 2.* Aym. *conſ. 134. ſub num. 44.* cum alijs adductis in dicta cauſa Lucana bonorum 26. Martij 1610. coram me. Præthereà pro parte Rectoris datur magnus fumus, quod huiuſmodi conceſſio non fuerit facta a legitimo Rectore, cùm fuerit facta de anno 1549. & Bernardinus de Sbonis, qui illam feciſſe dicitur, non acquiſiuit Rectorem, niſi de anno 1556. mediante reſignatione Gregorij.

4 Sed vlteriùs omnis difficultas viſa fuit Dominis ceſſare, quia huiuſmodi conceſſio fuit facta etiam ſine cauſa, quę eſt vel neceſſitas, vel euidens Eccleſiæ vtilitas, *d. cap. 1. de rebus Eccl. non alienan. in 6. Clem. 1. eodem tit.* de neceſſitate autem nullibi conſtat. Vtilitas verò, quæ pro validitate alienationis debet eſſe clara, & indubitata capi ſine exceptione ibi, quum non ſit dubium, 12. *qu.* 2. & ibi Bellam. *in princ. verſ. quod non ſit dubium*, Præpoſ. *num. 3.* Bald. *conſ. 156. circa med. verſ. Præthereà lib. 1.* Barbat. *conſ. 40. num. 1. par. 1.* & fuit dictum in cauſa Romana Caſalis Tunicellæ coram Cantuccio relata inter impreſſ. *diuerſ. 65. n. 19. par. 2.* in caſu iſto excluditur ex inſtrumento ipſius conceſſionis, in quo non legitur, quod Eccleſiæ fuerit aliquid datum in cambium, ſed ſolùm fuerunt illi promiſſæ tot terræ, quæ aſcenderent ad valorem ſcutorum 90. auri, & ex quibus annuatim ad minus perciperentur Staria 14. grani, & donec dictæ terræ aſſignarentur, interim ſoluerentur dicta ſtaria 14. grani quolibet anno; qui modus contrahendi iudicatur Eccleſiæ inutilis. Tum quia per huiuſmodi contractum Eccleſia dimiſit bona propria, habita fide de re ſibi in cambium aſſignanda, quod per adminiſtratores Eccleſiæ fieri non poteſt, vt fuit reſolutum in cauſa Lucana terrarum 16. Maij 1603. coram R. Bononien. Vtiliùs enim eſt Eccleſiæ incumbere rei, quàm actioni, *l. plus cautionis ff. de reg.* Oldr. *conſ. 68. circa med. verſ. & valde melius.* Quæ ratio militat etiam ſtante promiſſione de ſoluendo interim ſtaria 14. frumenti quolibet anno, cùm ex huiuſmodi promiſſione, nihil aliud Eccleſiæ acquiratur, quam actio pro illis conſequendis abſque illa idonea ſeueritate.

5 Tum quia non potuit Vicarius Iudex commiſſarius ferre ſententiam ſuper accidenti Eccleſiæ vtilitate, niſi facta prius reali aſſignatione bonorum illiſque viſis, & cognito quod re vera aſcenderent ad valorem ſcutorum 90. auri, eaque fuiſſe apta reddere annuatim ſtaria 14. grani, vltra quod Eccleſia poterat etiam lædi in eo, quod qualitas prædij aſſignandi remanebat arbitrio contrahentis, vt fuit reſolutum in alia Lucana nullitatis alienationis 27. Iunij 1605. coram Illuſtriſs. Card. Lancell.

6 Prætereà conſiderabant Domini, quod iſta bona, quæ Eccleſia dimiſerat, fuerunt eodem die ſibi data in ſatisfactionem ſcutorum 90. auri. Vnde ex recompenſa terrarum aſſignandarum eiuſdem ſummæ, non poterat conſiderari aliqua maior Eccleſiæ vtilitas, prout requiritur ex Bellam. *in d. cap. ſine exceptione, in princ. verſ. quod non ſit dubium*, & ibi Gemin. *num. 2. verſ. in hac quæſt.* Imol. *in cap. ad aures num. 2. verſ. Item nota quod vbi, de rebus Eccleſ. non alienand.*

7 Et in hanc ſententiam eo libentius Domini venerunt, quia iſta conceſſio fuit facta per Rectorem Philippo eius fratri germano, quæ proptereà in dubio præſumitur potius in fraudem, quam in vtilitatem Eccleſiæ, *auth. quibuſcumque*, & ibi Doct. *C. de Sacroſ. Eccleſ.* Alc. *de præſumpt. reg. 1. præſumpt. 29. num. 1. & 3.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 4. num. 24. de rebus Eccl. non alienan.* & fuit dictum in cauſa Bononien. Sancti Apollinaris 2. Aprilis 1582. coram bon. mem. Card. Seraph. & in cauſa Romana Caſalis Tunicellæ 10. Martij 1578. coram Cantuccio relata inter impreſſas diuerſas *dec. 720. num. 1. par. 1. & deciſ. 65. num. 8. par. 2.*

8 Non obſtat, quod terrę, de quibus agitur, fuerint emptæ per hæredes cuiuſdam Matthæi à Philippo Sbarra, & eodem die, & loco coram eiſdem Notario, & teſtibus fuerint aſſignatæ Eccleſiæ pro implemento alterius contractus celebrati de anno 1536. & rurſus Eccleſia per contractum, de quo agitur, illas conceſſerit eidem Philippo. Quia placuit Dominis reſponſio, quod licet dictæ terræ fuiſſent prius Philippi, non tamen proptereà poſtquam tranſiuerant ſemel in dominium Eccleſiæ poterant ab ea alienari abſque ſolemnitate, & cauſa ex ſupra deductis.

REV. P. D. B V R A T T O.

Firmana hæreditatis.

Lunæ 23. Februarij 1613.

A R G V M E N T V M.

Subſtitutio compendioſa reſtricta ad bona Teſtatoris, an & quando ſit omni tempore fideicommiſſaria, an verò pupillaris tantùm.

S V M M A R I V M.

Exceptiua dictio, che, præcedente negatiua potentia videtur affirmare ſolam potentiam, non autem actum. Declara vt num. 2. vbi quid ſi præcedat affirmatiua diſpoſitio, & n. 3. vbi de eadem materia.

Compendioſa ſubſtitutio verbis communibus ad bona teſtatoris reſtricta, an & quando poſt aditam hæreditatem ſit omni tempore fideicommiſſaria, num. 4. & 5. & num. 6.

Subſtitutio licet reſtricta ad bona teſtatoris intra tempora pubertatis cenſetur pupillaris, quando conſtat de mente teſtatoris, num. 5. Vbi quod tunc dicitur conſtare de mente teſtatoris, quando vult totam hæreditatem in ſubſtitutos deuenire abſque diminutione legitimæ.

Sub-

Subſtitutio pupillaris dicitur teſtamentum filij, num. 7.
Legata pecuniaria capi debent de manu heredis, num. 8.
Legatarius, ſeu fideicommiſſarius, an & quando dicatur legitimus contradictor in remed. l. fin. Cod. de edict. Diu. Adr. tollen. num. 8.

DECISIO CCCCXXXI.

1 PLacuerunt Dominis fundamenta deciſionis ſub die 12. Decembris præteriti in qua firmatum fuit, dandam eſſe immiſſionem Neptibus Franciſci Eliſæi in poſſeſſionem bonorum, de quibus agitur, tamquam vocatis ex pupillari, purificata per obitum Laurentij, vt in ea dictum eſt. A qua ideò non receſſerunt. Primum erat, quia poſt factam compendioſam, ibi, *che morendo Lorenzo ſenza figliuoli, &c. vuole che tutta la ſua robba, & heredità ſenza diminutione di legitima, ò di Trebellianica vada, & ſuccedino in detta ſua heredità, &c.* facta fuit etiam pupillaris per illa verba, *che morendo Lorenzo in pupillare età, cioè ſin che non arriuarà al tempo, che dicono le leggi, non poſſa andare ad altri la robba di eſſo Teſtatore, che alle dette ſue figliole, e Nepote, ſenza detrattione di legitima, & Trebellianica, da qual ſi voglia perſona.* Ex quibus (vt aliàs dicebatur) inducitur affirmatiua diſpoſitio, & vocatio ad fauorem filiarum, & Neptum Franciſci, Laurentio in pupillari ætate decedente.

2 Nec obſtat, quod iſta exceptiua, *che*, præcedente negatiua potentiæ, videatur affirmare ſolam potentiam, non autem actum, & conſequenter non poſſit inducere vocationem ex pupillari, iuxt. not. per Bart. *in l. actione ſub num. 1. verſ. ſed eſt aduertendum, Cod. de tranſact.* quem ibi alij ſequuntur, *& in l. ſi eum, §. qui iniuriarum num. 4. ff. ſi quis caut.* Quia cùm præcedat affirmatiua diſpoſitio, & vocatio per compendioſam, de qua ſupra, dictio illa exceptiua ponit nedum aptitudinem, ſed actum, & conſequenter vocationem inducit, Alber. loquens in diſpoſitione Teſtatoris *d. §. qui iniuriarum num. 16. ad fin. verſ. aut præcedit voluntas teſtatoris*, & ibi Bald. *ſub num. 7. ad med. verſ. in illa ratione.*

3 Et conferuntur etiam ſequentia verba, *ſenza detrattione di legitima, & Trebellianica, da qual ſi voglia perſona*: Quæ cùm ſint prohibitiua, & priuatiua detractionum ex bonis, neceſſariò oſtendunt, quod verba exceptiuæ præcedentia inducebant vocationem ad ipſa bona, etſi aliter diceretur, inepta & ſuperflua remanerent. Necnon conferunt illa pariter ſequentia verba: *Morendo Lorenzo come di ſopra, ſoſtituiſſe le dette figliuole, e Nepote*. Et ſic cùm ex præcedentibus, & ſequentibus appareat voluntas vocandi in caſum mortis in pupillari, ceſſat obiectio, quod verba non inducant affirmatiuam actus, prout videmus in caſu contrario, quod ſi præcedit negatiua actus, & ſequitur exceptiua, illa non affirmat actum, ſed potentiam, vbi talis apparet voluntas diſponentis, Rimin. *in d. l. actione*, vbi Dec. *n. 5. in fin. & num. 6. verſ. moderni hic*, & Curt. iun. *num. 5.* Quod augetur ex eo, quod teſtator erat in actu vocationis, quo caſu dictiones exceptiuæ affirmant actum, & diſpoſitionem inducunt, Bart. *in d. §. qui iniuriarum num. 10. verſ. videndum eſt ergo*, quem ibi ſequitur Alexan. *num. 15.* & benè Iaſ. *num. 38.* & Rom. *in d. l. actione num. 7.*

4 Secundum fundamentum erat, quod negari ſaltem non poteſt, quin per ſupradicta verba dicatur expreſſus caſus obitus in pupillari ætate, qui etiam ſæpiùs fuit repetitus, vt immediatè, ibi, *cioè ſin che non arriuarà al tempo, che dicon le leggi*, & ibi, *E queſto come ho detto morendo in pupillare età*. Et infrà, *e morendo Lorenzo, come di ſopra*. Et ideò non procedit regula, quod compendioſa verbis communibus ad bona teſtatoris reſtricta (prout iſta videbatur,) poſt aditam hæreditatem ſit omni tempore fideicommiſſaria. Quia reſtrictio illa in compendioſa ob expreſſionem obitus in pupillari, habetur pro non adiecta, vt in his terminis extendendo doctrinam Bart. *in l. ſi ita ſcriptum, §. qui filio, ff. de bon. poſſ. ſecundum tab. loquentis in pupillari*, voluerunt Caſtr. *in l. 1. num. 4.* & Socc. ſen. *num. 11. in 2. caſu, ff. de vulg. & pupill.* Franch. *in cap. Si pater num. 78. in princip. verſ. certè ſicut Salycet. & verſ. ſed iſta differentia, de teſtam. in 6.* & ita tenent etiam Gallaul. *in l. Centurio num. 328. verſ. non obſtat ſi dicas, ff. eodem tit. de vulg. & pupill.* Soccin. iun. *de communi conſ. 95. num. 26. lib. 1.* Gabr. *113. num. 40. & ſeqq. vol. 2.* Honded. *conſ. 73. num. 28. & num. 35. verſ. vel procedunt, quando ſubſtitutio lib. 1.* Cardin. Mantic. *de coniect. lib. 5. tit. 3. num. 5. 7. 12. & lib. 7. tit. 3. n. 14.*

Prout etiam placuit alia limitatio, in deciſione firmata ex alia Firmana coram bon. mem. Bubalo, vt ſubſtitutio ſit pupillaris intra tempora pubertatis, licèt reſtricta ad bona teſtatoris, quando conſtat de illius mente, de qua ſufficienter conſtare dicitur, dum vult, totam hæreditatem in ſubſtitutas deuenire abſque diminutione legitimæ, & Trebellianicæ, ex ibidem allegatis. Quibus non obſtare dicebatur doctrina Ang. *in l. Centurio num. 5. verſ. & ponit, Cod. de impub.* & aliorum per informantes cumulatorum, quod ſcilicet illa verba, *ſine diminutione, &c.* intelligantur de diminutione in bonis proprijs teſtatoris, non autem pupillaribus. Quia contrariam opinionem tenent Bart. *num. 27.* Iaſ. *num. 48.* & alij omnes *in d. l. Centurio*, cum alijs latè per Odd. *de Compend. par. 5. ar. 3. ſub limit. 7. verſ. 1. exemplum fol. mihi 160.* Et illam dicit veram, & communem reprobata opinione Ang. & ſequacium, Menoch. alias allegatus *præſumpt. 36. num. 12. lib. 4.* cum alijs per eum adductis. Et quando concurrit prohibitio legitimę, nulla videtur controuerſia inter Doctores, vt per eundem Menoch. Tantò magis, quod illa in iſto caſu eſt geminata in teſtamento, & expreſsè reſpectu matris repetita in codicillis, vt in deciſione. 5

Dicebatur etiam, quod compendioſa facta erat per verba directa, videlicet per verbum, *vada*, quod eſſe directum, firmant omnes in deciſione cumulati, & per Intrigl. *in tract. de ſubſtitut. cent. qu. 31. num. 52.* quo caſu licet reſtricta ſit ad bona teſtatoris, non eſt omni tempore fideicommiſſaria, ſed ſolùm quando facta fuiſſet per verba communia, vt tradit Soccin. *in d. l. 1. num. 11. in primo caſu*, vbi Alciat. *num. 166.* & dicit in omnibus approbari, Card. Mantic. *de coniect. lib. 5. tit. 7. num. 22. & ſeqq.* 6

Quibus ita firmatis ſtatutum Firmanum *ſub rubric. 49. lib. 3.* excludens fœminas propter maſculos, reſeruata Matri dimidia legitimæ in hæreditate filij inteſtati, vel inteſtabilis, applicari non poteſt, cùm ſubſtitutio pupillaris dicatur teſtamentum filij, *§. igitur inſtit. de pupillar. ſubſt. l. 2. ff. de vulg. & pupill.* Et ideò non faciunt verba, de quibus in fine dicti ſtatuti, quod allegari poſſit ad interpretationem teſtamentorum: Quia ſtante pupillari, ceſſat omnis interpretatio, quæ ſolum cadit in re dubia, vt in his terminis conſiderat Soccin. iun. *dicto conſ. 95. num. 34. in fin. verſ. nouiſſimè, & num. 35. lib. 1.* 7

Minùs obſtare viſa fuit exceptio retentionis, quo ad Iſabellam, ratione legati alimentorum, & quoad filias, ratione legati dotium. Legata enim ſunt pecuniaria, non autem in ſpeciebus, vel in corporibus. Quæ propterea capi debent de manu hæredis, *l. 1. §. redegit, ff. quor. legat. l. non dubium, C. de legib. cum vulgar.* Et conſequenter cùm non debeant conſequi ratione legatorum omnia bona poſſeſſa, non poſſunt impedire immiſſionem, quia legatarius tunc demum eſt legitimus contradictor ad eam impediendam, quando hæres nihil conſequi debet ex bonis ab eo poſſeſſis, prout dicitur de fideicommiſſario, cui æquiparatur in hac materia, Zuccard. *in l. fin. num. 429. Cod. de edict. Diu. Adr. tollen.* Menoch. *de adipiſc. remed. 4. num. 642.* Et eò magis, quia videtur etiam expreſſum in teſtamento, cùm legatum filiabus dicat, *da darglisi con paghe honeſte*, & legatum vxori, *ſe li debba dare vitto, & veſtito*. Reſpectu tamen Iſabellę citra præiudicium habitationis domus ſibi legatæ. 8

R. P. D. DAMASCENO.

Carpenctoraten. Fideicommiſſi.

Veneris 1. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Fœminæ quando cenſentur vocatæ in fideicommiſſo, Magiſtralis declaratio.

SVMMARIVM.

Fœmina in fideicommiſſo non cenſentur vocata, vbi de illis in teſtamento nulla eſt facta mentio, num. 2. & 3.
Fœmina in fideicommiſſo non expreſſa, & non nominata, non

conſentur vocata, quando in alia teſtamenti parte fuerunt nominata, & expreſſa, num. 3.

Fœmina non cenſentur vocata in fideicommiſſo, quando apparet teſtatorem voluiſſe bona perpetuo conſeruari in familia, num. 4.

Agnatio non conſeruatur per fœminas, num. 4.

Fœmina quod non cenſeantur vocata in fideicommiſſo, probatur ex pluribus coniecturis ſimul iunctis, num. 4.

Fœmina an veniant ſub nomine agnationis generis, aut lineæ maſculinæ, maſculis deficientibus, num. 5. & 6.

Verba conſequtiua, & per modum redditionis rationis prolata non ampliant præcedentem diſpoſitionem, numer. 5.

Sic dictio de ſui natura eſt declaratiua præcedentium, num. 6.

Extraneum præferri deſcendentibus teſtatoris abſurdum videtur, nec præſumendum eſt. Declara vt num. 7.

DECISIO CCCCXXXII.

1 DVbitaui, an ſententia Rotalis eſſet confirmanda, vel infirmanda, & difficultas reducebatur ad illud, an fœminæ deſcendentes teſtatoris eſſent vocatæ ad fideicommiſſum verba teſtamenti ſunt, item hæredem inſtituit Margaritam vxorem ſuam, rogando eam, vt poſt mortem ſuam, hæreditatem ſuam reſtituat Stephano, & Franciſco filijs ſuis legitimis, & naturalibus, & ei, qui tunc ſupererit, & liberis prædefuncti, ſi maſculos reliquerit ita quod ſuperſtes: ſi autem filias reliquerit iure inſtitutionis cuilibet earum legauit mille Florenos, & eo caſu, quod bona, & hæreditas prædicti teſtatoris, ad prædictos ſuos liberos in modum ſupradictum deueniant, prohibuit eis, & cuilibet ipſorum, ne aliquid de bonis, & hæreditate ſuis alienent, quia vult in agnatione ſua omnia conſeruare, & ſemper ad proximiorem, de genere ſine aliqua detractione quartæ deuenire, & tranſire, ſic quod vbi defuerit linea maſculina alterius dictorum Stephani, & Franciſci Renoardi, vel ſuorum deſcendentium, bona ipſius teſtatoris reuertantur ad lineam maſculinam alterius, & ſuorum deſcendentium in futurum, ſic tamen quod eorum filiæ habeant iure inſtitutionis mille florenos, vt dictum eſt, per ſolutiones honeſtas, ita qui de fructibus colligi poſſint, & ſi filiæ ipſæ decederent ſine liberis, vel earum deſcendentes, voluit quod dicti mille floreni reuertantur ad agnatos ſuos, ad quos pertinebit hæreditas iamdiu teſtatoris; & pariter voluit quod ſi contigerit aliquem dictorum Stephani, & Franciſci attentare aliquid alienare, quod ipſo facto, ac in continenti dominium, & poſſeſſio in non alienando tranſeat, & quod non poſſit mutuo alienationi conſentire, quod ſi fecerit, voluit teſtator quod bona tranſeant ad proximiores ſuos deſcendentes per lineam maſculinam. Ita quod nullo modo huiuſmodi ſubſtitutio deficiat.

2 Rota cenſuit fœminas minimè eſſe vocatas, & pro fundamento aſſumpſit, quod nullibi legitur talis vocatio, quod ſufficit dicere, Soccin. ſen. *conſ.* 63. *num.* 14. *lib.* 3. Soccin. iun. *conſ.* 64. *num.* 14. *lib.* 3. Decian. *conſ.* 287. *num.* 7. Gozadin. *conſ.* 21. *num.* 8. Syluan. *conſ.* 64. *num.* 25. Decian. *conſ.* 55. *num.* 9. *vol.* 3.

3 Quinimò adſunt coniecturæ pro non vocatione. Primò quia teſtator in aliquibus partibus teſtamenti fecit de illis mentionem, vnde feciſſet de illis mentionem in vocatione ad fideicommiſſum, ſi illos voluiſſet, iuxta notata *in l. vnica, §. ſin autem lib.* 3. Alexan. *conſ.* 170. *vol.* 5. *lib.* 5. Anan. *conſ.* 22. *num.* 3. *verſ. eſt etiam multum*, Gozad. *conſ.* 29. *nu.* 16. Anton. Gabr. *tit. de verbor. ſignific. concl.* 6. *num.* 64. Quemmodum diſcretiuè loquendi ponderant in ſpecie Soccin. ſen. *d. conſ.* 63. *num.* 15. *lib.* 3. Soccin. iun. *conſ.* 1. *nu.* 37. *lib.* 31. Ruin. *conſ.* 12. *num.* 7. *lib.* 3. Pariſ. *concluſ.* 6. *num.* 36. *de verbor. ſignific.* Menoch. *conſ.* 215. *num.* 70. Molin. *de primog. Hiſpan. lib.* 3. *cap.* 5 *num.* 55.

4 Item quia ſecundùm lecturam Informantium pro ipſiſmet mulieribus, teſtator voluit bona perpetuò conſeruari in familia, ad quam perpetuitatem parum conferunt fœminæ, ex quo cum illarum vita finitur agnatio, quam rationem, licèt in diuerſo caſu ponderant Molin. *d. c.* 5. *num.* 2. & 69. Soccin. ſen. *conſ.* 63. *num.* 14. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 24. *num.* 7. & 8. *vol.* 2. Crauett. *conſ.* 307. *num.* 5. Menoch. *conſ.* 197. *num.* 48. & *ſeqq.* Surd. *conſ.* 96. *num.* 27. & 28. latè Illuſtr. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 8. *tit.* 12. *num.* 9. & in indiuiduo Gabr. *conſ.* 132. *num.* 38. *cum pluribus ſeqq. iuncto num.* 57. *lib.* 1. Sed nec etiam viuentes illam benè conſeruant, ex quo vt plurimum, vel mediante matrimonio tranſeunt in alienas familias, vel ſeſe in Monaſterijs recondunt: vnde ſoliciti de agnatione parum de illis ſolent curare, vt animaduertit Illuſtr. Mantic. vbi ſupra.

4 Tertiò, quod teſtator in propoſito caſu fœminas parnipenderit, colligitur, quia nec illis dotes ex proprietate, ſed ex fructibus reliquit, nec relictum fuit ſimplex, ſed cum onere reſtitutionis in caſum, quod deficerent ſine liberis. Et prædictæ coniecturæ eò magis valent ſimul iunctæ, iuxta notata per Bald. *conſ.* 224. *num.* 1. *verſ.* 4. *lib.* 3. Alex. *conſ.* 88. *num.* 7. *lib.* 7. Dec. *conſ.* 470. *num.* 9. *in fin.* Alciat. *conſ.* 64. *num.* 10. *lib.* 5. Crauett. *conſ.* 149. *num.* 1. Illuſtr. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 12. *tit.* 17. *num.* 16.

5 Non obſtat, quod teſtator vocauerit agnationem, genus, lineam maſculinam, & ſimilia, quorum appellatione veniunt fœminæ agnatæ, ſaltem deficientibus, prout deferunt in propoſito caſu, maſculis, ex latè cumulatis per Informantes pro dominabus mulieribus; nam omiſſis multis diſtinctionibus, quæ dari poſſent in hac materia, & cum illa verba, quia vult in agnatione ſtent conſequutiuè, & per modum redditionis rationis, itaut non amplient præcedens fideicommiſſum ad ſolos maſculos reſtrictum, iuxta vulg. *conſ. Dec.* 636. *num.* 7. ſæpè à Rota approbatum, viſa fuit ceſſare difficultas ex coniecturis, de quibus ſupra, & ex modo dicendi teſtatoris, qui non vocauit ſimpliciter genus, vel agnationem, ſed addidit illa verba, *ſic quod vbi defuerit linea maſculina, bona teſtatoris reuertantur ad lineam maſculinam alterius: ſic tamen, quod eorum filiæ habeant iure inſtitutionis*. Ex quibus apparet, quod teſtator ſub nomine agnationis, vel generis, aut lineæ maſculinæ, minimè intendebat comprehendere fœminas etiam agnatas.

6 Illa enim dictio, *ſic*, de ſui natura eſt declaratiua præcedentium, vt conſiderauit Rota in hac eadem cauſa die 17. Martij 1608. coram Illuſtriſs. D. Lancell. & facit text. *in cap.* 1. *in princip. de reſtit. ſpoliat. in* 6. Soccin. ſen. *conſ.* 62. *num.* 4. *in fin. lib.* 3. & de ſimili dictione ita notatur *in cap. Cum M. Ferrarien. in fin. de conſtit.* Pariſ. *conſ.* 22. *n.* 39. *lib.* 3. Soccin. iun. *conſ.* 69. *num.* 33. Rota in cauſa Romana domus 4. Maij 1609. coram me.

7 Minùs facit, quod ſecundam iſtam lecturam ſequeretur abſurdum, quod extraneus præferretur deſcendentibus teſtatoris, quia abſurdum eſſet, ſi iſte extraneus veniret ex vocatione teſtatoris: ſed cùm veniat tanquam habens cauſam ab vltimo maſculo, in quo finiuit fideicommiſſ. nullum ſequitur abſurdum, quia eius ſucceſſio, ſublato nexu fideicommiſſi, prouenit ex diſpoſitione vltimi grauati, non autem ipſius fideicommittentis.

R. P. D. PIROVANO.

Anconitana Bonorum Sancti Apollinaris.

Veneris 1. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Spoliatus redintegrandus eſt, non obſtante, quod ſpoliator ponat ſe creditorem ex aliqua cauſa, nec ei propterea datur retentio rei, quando præſertim creditum non eſt liquidum, & quando dicatur liquidum.

SVMMARIVM.

Spoliator regulariter audiendus non eſt ſpolio non purgato, num. 1.

Creditori nulliter in poſſeſſionem bonorum debitoris miſſo datur retentio, donec ſibi creditum ſuum ſoluatur, num. 1. Vbi declaratur hoc procedere, quando creditum eſt liquidum, aliter ſecus.

Solutio non præſumitur, & negans ſolutionem fundatam habet intentionem abſque alia probatione. Declara vt num. 3.

Compenſationi locus non eſt, niſi parte opponente. Declara vt num. 4.

Debitum poteſt eſſe liquidum reſpectu obligationis, & non

non liquidum reſpectu quantitatis, num. 4.
Frumentum, ſeu triticum poſt triennium durare non præſumitur, ſed benè præſumitur conſumptum, num. 5.

DECISIO CCCCXXXIII.

1 POſteaquam in hac cauſa fuit reſolutum, Leonios eſſe redintegrandos, tum quia extrema in actione ſpolij fuerunt probata, tum etiam quia iudex, qui eos poſſeſſione priuauit, nulliter, & iniuſtè proceſſit, exindè ſubortum eſt aliud dubium; An rectori ſit danda retentio bonorum pro canonibus decurſis, & non ſolutis in rationem Salmarum 15. grani, pro quolibet anno, & negatiuè fuit reſponſum. Regula enim eſt, quod ſpoliator non eſt audiendus, niſi purgato ſpolio, vſque ad obitum, Bald. *in cap. Conquerente num. 1. de reſt. ſpol.* Iaſ. *conſ. 162. n. 7. vol. 4. & 172. num. 42. verſ. Item ſpoliatus eod. volum.* Rot. *in nouis deciſ. 319. quæ eſt 15. de reſtit. ſpol.* cum alijs allegatis per Gabr. *de reſt. ſpol. concl. 1. num. 11. verſ. 2. amplia.*

2 Et quamuis in ſpolio iudiciali contendatur aliter dicendum, quando ſcilicet inordinatè fuit proceſſum, & minus ſolemniter, vt contingit in præſenti, & tunc liceat creditori retinere bona, donec fuerit ſatisfactus, Bald. *in l. fundus, qui Lucij Titij in antiqua lectura num. 5. ff. de reſcind. vendit.* per illum text. & gloſſ. *& ex l. ſi non ſortem, §. ſi centum, ff. de condict. indebiti,* Neguſ. *de pignor. 3. par. membr. 2. num. 20.* Surd. *deciſ. 46. num. 7. & ſeqq.* Tamen etiam ſi opinio eſſet admittenda, retentio nihilominus non datur, niſi probetur creditum certum, & liquidum, prout erat in caſu *d. l. fundus*, eò enim caſu res erat obligata ob vectigal Reipubl. quæ illam vendidit, propterea datur retentio emptori, donec ſit ei reſtitutum pretium, ſolutum per eum Reipubl. ad vtilitatem debitoris. Idem præſupponitur *in d. §. ſi certum*, & optimè firmat Surd. *d. deciſ. 46.* in fine dicens, ea propter Senatum denegaſſe retentionem, & iuſſiſſe ſententiam exequi.

3 Creditum autem Rectoris Domini pro certo, & liquido non habuerint, nam quo ad ſubſtantiam, etſi intentio Rectoris ſit fundata in ſola negatiua ſolutionis Canonis, Soccin. iun. *conſ. 115. num. 15. lib. 2.* Iaſ. *in l. 2. num. 132. Cod. de iure emphyt.* Surd. poſt alios *conſ. 86. ſub num. 1.* & alio non probato iuſtificetur prætenſio Rectoris in Salmis 175. grani pro canone annorum 11. ad rationem Salmarum 15. pro quolibet anno, tamen cùm probatio probationem non excludat, Ægid. *deciſ. 624. num. 2.* adhuc quantitas Salmarum certa non eſt, quia poteſt probari contrarium, dum de ea non conſtat per rem iudicatam, vel partis confeſſionem.

4 Præterea turbida etiam remanebat prætenſio Rectoris, ſiue iure proprio, ſiue ex iure ceſſo illam deducat, nam cùm Leonij bonis emphyteuticis priuati fuerint de anno 1605. ex decreto bon. mem. Iuſti de immittendo, ac etiam poſſeſſione vinearum, pro quibus quartam Eccleſiæ reſpondebant, exindè intrat exceptio compenſationis pro fructibus eorundem bonorum per Rectores perceptis, cùm Salmis grani prætenſis ab anno 1592. vſque ad annum 1605. *per l. conſtat de compenſat.* Surd. *dec. 117. num. 1. & per totum*, & creditum Rectorum etiam magis turbidum redditur, cùm pro Leonijs contendatur remanſiſſe priuatos poſſeſſione bonorum, vſque de anno 1593. menſe Martij ex inſtrumento, & teſtibus datis in Summario, & imò cùm ex longo interuallo prætendatur, Rectores per tempora exegiſſe magnam fructuum quantitatem, & ſic debitum illorum de Leonijs ſit indubitatum reſpectu obligationis ſoluendi Salmas 15. grani quolibet anno, non tamen reſpectu quantitatis dici poteſt certum, & liquidum, donec pendet determinatio quantitatis fructuum per Rectores perceptorum, Bald. *in l. acceptam num. 19. verſ. Oppono, C. de vſur.* Alexan. *conſ. 49. ſub num. 2. verſ. & præſertim vol. 2.* Afflict. *deciſ. 205. num. 1.*

5 Ex alio etiam creditum Rectorum erat illiquidum: nam cùm triticum eſſet debitum ab anno 1605. retrò, & ſic extra triennium, & poſt dictum tempus à lege præſumatur conſumptum, cùm vlterius durare non præſumatur, *l. 1. cum gloſſ. Cod. ſi aduerſ. vſuc.* Ang. *in §. ſi quis à non domino paulo ante finem, verſ. ſin autem clarum eſſet, inſtit. de rer. diu.* cum alijs allegatis per Alban. *conſ. 182. n. 27.* & Catal. *de tutore num. 227.* In primis erat liquidandum pretium tritici, & exindè ad ſubhaſtationem bonorum pro pretio liquidato deueniretur, quod cùm factum non fuerit, adhuc illiquidum eſt creditum grani, & conſequenter interim non eſt admittenda retentio ad impediendum redintegrationem à lege in hac parte priuilegiatam. Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. VBALDO.

Romana Pretij grani.

Lunæ 4. Maij 1613.

ARGVMENTVM.

Arbitrio Rotæ data facultas cognoſcendi cauſas tam coniunctim, quàm diuiſim, quomodo intelligatur.

SVMMARIVM.

Arbitrium regulatur à iure communi, num. 1.
Cauſæ non coniunctim, ſed diuiſim expedienda ſunt, quando vna non eſt alteri præiudicialis, num. 1.
Cauſa vna alteri præiudicialis non dicitur, quando ſententia lata in vna paris exceptionem rei iudicatæ in altera, num. 1.
Cauſæ non coniunctim, ſed diuiſim expedienda ſunt, quando non ſunt ita connexa, vt vna ſine altera eſſe non poſſit, num. 1. in fine.
Iudex coram quo plures ſummæ petuntur, non poteſt vnam ſummam petitam terminare, & alteram indeciſam relinquere. Declara vt num. 2.
Clauſula arbitrio Rotæ nō poteſt impedire rem iudicatam, n. 3.

DECISIO CCCCXXXIV.

DOminus Franciſcus Caluus, qui frumentum vendiderat Fratribus Hoſpitalis S. Ioannis Colauitæ, vel eorum miniſtris, illud de eorum mandato conſignauit Dominico eorum Piſtori, qui dietim illis panem ſubminiſtrabat, poſt plures annos egit Franciſcus pro pretio conſequendo contra Fratres vigore inſtrumenti, quod cum ijs celebrauerat, tum contra Dominicum, cui frumentum tradiderat, ſed Piſtor extra Rotam ſententias abſolutorias reportauit, cùm quoad fratres indeciſa manente. Interim cauſa deuoluta fuit in Rotam quoad omnes, & fuit reſcriptum cum facultate procedendi coniunctim, vel diuiſim arbitrio Rotæ. Vnde propoſito dubio, DD. cenſuerunt procedendum eſſe diuiſim, quia arbitrium regulatur à iure, Caeſ. de Graſſ. *deciſ. 7. num. 7. & deciſ. 8. in princ. de re iud.* Rot. 248. *num. 4. par. 1.* de iure autem non videbantur coniunctim cauſæ iſtæ poſſe expediri, tum quia vna non eſt præiudicialis alteri, cùm ſententia lata in vna non pareret exceptionem rei iudicatæ in altera, iuxta *l. fundi, & l. fundum*, vbi Bart. *ff. de except.* DD. *in l. edita*, vbi Bart. *num. 14. Cod. de edend.* tum quia non ſunt ita connexæ, vt vna ſine altera eſſe non poſſit iuxta ea, quæ poſt alios tradit Menoch. *de arbitr. caſ. 95. num. 8.* quinimò Fratres, & Dominicus diuerſas habent exceptiones, & cauſas defenſionum, Afflict. *deciſ. 354. num. 13.* 1

Nec videbatur applicari, quod dicit Bald. *in l. 1. num. 4.* quem ſequitur ibi Salyc. *C. ſi aduerſus rem iud.* quod non poteſt per iudicem vna pars ſummæ petitæ per ſententiam terminari, & altera relinqui indeciſa, quia ratione partis indeciſæ refricaretur etiam, & denuò ventilaretur pars deciſa, quia id procedit, quando ab eadem perſona, & ex eadem cauſa petitur, vt benè declarat Panl. de Caſtr. *in d. l. 1. num. 8.* & ibi Iacob. de S. Georg. *num. 2.* hic autem fuerunt conuentæ diuerſæ perſonæ, vt patet, & ex diuerſa cauſa, videlicet Fratres ex inſtrumento, Dominicus autem ex conſignatione frumenti. 2

Quibus accedit, quod Dominicus habet pro ſe duas fides, vt ſupra, quæ merentur exequutionem ex forma ſtatutorum Vrbis, quæ non videtur impediri poſſe per d. clauſulam arbitrij, vt dictum fuit in Vrbeuetana Caſtrorum 12. Decembris 1567. coram Seraphino, & in alijs allegatis per Informantes, & de earum iuſtitia non videtur poſſe dubitari, cùm D. Franciſcus non contraxerit cum Dominico, ſed cum Fratribus, vt patet ex inſtrumento, 3

in

in quo promiſit conſignare frumentum ad omnem requiſitionem dd. fratrum, & cùm accepit mandatum de conſignan. Dominico, prout conſignauit, diſtraxit potius obligationem ſuam, quam eam contraxerit ex parte Dominici, vt in ſimili eſt text. *in §. 1. inſt. quib. mod. re contrah. oblig. & §. penult. de oblig. ex quaſi contr.* Vnde videtur ſine actione egiſſe contra Dominicum, *l. ſi pupilli, §. videamus*, cum ibi not. *ff. de neg. geſt.* Et ita fuit deciſum, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Papieñ. Iuriſpatronatus.

Veneris 8. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Quaſi poſſeſſio conferendi ſufficit ad effectum validitatis collationis, niſi conſtet de proprietate, & quæ probatio proprietatis ad hunc effectum requiratur.

SVMMARIVM.

Quaſi poſſeſſio conferendi acquiritur ex vnica collatione, num. 1.
Quaſi poſſeſſio conferendi attenditur ad effectum validitatis collationis, num. 1.
Beneficia omnia præſumuntur libera, num. 1.
Scientia patroni in collatione facta ab ordinario præſumitur, ſi per 30. annos non contradixit, num. 1.
Quaſi poſſeſſio conferendi non præiudicat in ſequenti vacatione, num. 2.
Quaſi poſſeſſio conferendi acquiſita per Epiſcopum anteceſſorem ſuffragatur etiam ſucceſſori, num. 2. non autem ſuffragatur Capitulo, num. 3.
Quaſi poſſeſſio conferendi non attenditur, vbi conſtat de proprietate, num. 4.
Fallit, quando probatio proprietatis fuit facta poſt collationem, num. 4.
Fallit ſecundo, vel potius declara, quod de proprietate ad hunc effectum debet conſtare per confeſſionem partis, vel rem iudicatam, vel per publicum inſtrumentum, num. 4. vbi quod non ſufficit probatio iuriſpatronatus reſultans ex multiplicatis præſentationibus, ac alijs coniecturis.

DECISIO CCCCXXXV.

1 FVit die 17. Februarij 1612. in hac cauſa reſolutum conſtare de iurepatronatus Dominorum de Baſilica Petri in beneficio, de quo agitur, & reſeruatum videri, an illud ſuffragaretur ad effectum reuocandi collationem factam ab Epiſcopo tanquam de libero, ſuper quo hodie cauſa propoſita, Domini dixerunt illam non eſſe reuocandam, quia Ordinarius eſt in quaſi poſſeſſione conferendi iſtud beneficium vti liberum per collationem factam de anno 1579. Cæſari Mollæ, ex qua licet vnica fuit ei acquiſita quaſi poſſeſſio, Ripa *in cap. Cum Eccleſia Sutrina num. 91. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Alexan. *conſ. 74. num. 16. lib. 4.* Ferrett. *conſ. 132. num. 11.* quæ quidem quaſi poſſeſſio eſt attendenda ad effectum validitatis collationis, *cap. conſultationibus, de iurepatron.* & ibi Abb. *num. 9.* Rota *deciſ. 14. verſ. ſed omnes, de iurepatr. in antiq. & deciſ. 167. num. 9. par. 2. diuerſ.* Put. *dec. 206. lib. 1.* Mohedan. *deciſ. 8. de priuileg.* Ferrett. *dict. conſ. 132. num. 10.* Præſertim ſtante bona fide Epiſcopi, cauſata ex iuris aſſiſtentia, qua inſpecta omnia beneficia præſumantur libera, Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 130. num. 2. & 3.* & concurrente ſcientia patronorum, quæ præſumitur ex effectuatione dictæ collationis per 30. annos, quo tempore, niſi nunquam contradixerit, Rot. *diuerſ. deciſ. 147. in fin. & deciſ. 166. par. 1.*

2 Prædicta confirmantur ex eo, quod in caſu noſtro non agitur de præſcribenda mutatione ſtatus beneficij, ſed de ſola quaſi poſſeſſione illud conferendi, quæ eſt modici præiudicij, & perpetuò non duratura, ſed deducitur ſolummodò ad effectum ſuſtinendi collationem, de qua agitur, ſtant poſteà in ſequenti vacatione patroni non prohibeantur ad libitum præſentare eodem, *c. conſultationibus in verſ. ex hoc ei*, qui de iure debet habere, nullum in poſterum præiudicium generetur.

3 Non obſtat, quod moderno Epiſcopo non poſſit ſuffragari quaſi poſſeſſio anteceſſoris, ex Gabr. *conſ. 185. num. 17. lib. 2.* quia loquitur de poſſeſſione Archiepiſcopi transferenda in Capitulum, nos autem ſumus in Epiſcopo conferente ratione dignitatis, quo caſu quaſi poſſeſſio acquiritur Eccleſiæ, & ideò tranſit etiam in ſucceſſorem, Abb. *in cap. Cum ſuper num. 21. circa med. verſ. ſi verò Clericus, de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Ripa *in cap. ſæpe n. 57. de reſtit. ſpol.* Rota *diuerſ. deciſ. 390. par. 1.*

4 Minùs obſtat, quod fuerit deciſum, conſtare de iurepatron. & ideò cùm conſtet de proprietate, non eſſe attendendam quaſi poſſeſſionem, quia fuit reſponſum. Primò, quod cùm probationes iuriſpatronatus fuerint factæ in Rota poſt collationem Epiſcopi, illa non imitatur tanquam facta ab eo, qui erat in quaſi poſſeſſione conferendi, Abb. *in cap. conſultationib. num. 9. de iurepatr.* Ripa *in d. c. Cum Eccleſia Sutrina n. 130.* Rot. *d. dec. 167. n. 10. par. 2.* Secundò, quod de iurepatronat. non conſtat per confeſſionem partis, vel rem iudicatam, prout requiritur ad effectum, vt proprietas præferatur poſſeſſioni, Rota *deciſ. 269. n. 6. & 7. par. 2.* nec per publicum inſtrumentum, vt in illa Lucana iuriſpatronatus 23. Ianuarij 1612. coram bon. mem. Pegna, ſed illud ſolummodò probatur ex aliquibus enunciatiuis, multiplicatis præſentationibus, & alijs coniecturis ponderatis in deciſione facta dicta die 17. Februarij 1612. coram me, ex quibus non oritur talis probatio iuriſpatronatus, vt de contrario doceri non poſſit. Et ita pro validitate collationis Epiſcopi fuit concluſum.

R. P. D. CAVALERIO.

Romana Societatis officij.

Veneris 8. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Mors attribuitur cauſæ vehementiori, & cauſæ ſuperuenienti, quando ex ea non poteſt dignoſci, an prima cauſa fuerit lethalis, & cauſæ primæ, vel vltimæ, non autem mediæ.

SVMMARIVM.

Mors, vbi duæ præcedunt cauſæ, vel morbi, adſcribitur cauſa, & morbo potentiori, vel ſaltem confunditur, & obſcuratur prima cauſa, de qua erat dubium, an poſſet inferre mortem, necne, num. 1.
Mors debet attribui cauſa ſuperuenienti, quando ea non permiſit quod dignoſceretur, an cauſa præcedens eſſet lethalis, num. 2.
Mors debet attribui cauſa prima, vel vltima, non autem mediæ, num. 3.
Interpretatio eſt ſemper facienda pro eo, qui agit de damno vitando contra eum, qui agit de lucro captando, num. 4.

DECISIO CCCCXXXVI.

1 QVia Dominus Bouardinus, & litis conſortes non acquieſcebat deciſioni factæ in hac cauſa die 16. Nouembris proxime præteriti, propoſui dubium ſuper eiſdem, & Domini, prout alias pro maiori parte ſteterunt in deciſis. Nec videbatur obſtare reſponſio data deciſioni in cauſa Romana Societatis 27. Iunij 1569. coram bon. mem. Oradino, cuius fundamenta aliàs Domini amplexi ſunt in præterita reſolutione, quod ſcilicet in caſu dictę deciſionis, mulier illa paſſa erat multa incommoda ante febrim, & erat malè diſpoſita. In præſenti verò caſu initium morbi videtur fuiſſe à febri, quia imò contrarium probatur ex diſpoſitionibus, teſtium nouiſſimè examinatorum, qui probant Dominam Ioannam valdè fuiſſe perturbatam ex doloribus renum, & ſtomachi antequam ſuperuenirent febris, & morbilli.

2 Prætereà placebat Dominis fundamentum, quia cùm in hoc caſu adeſſent duo morbi, videlicet febris, & mor-

morbilli ex vna parte, & abortus cum maxima ſanguinis effuſione ex altera parte, mors videtur adſcribenda cauſæ, & morbo vehementiori, vel ſaltem confunditur, & obſcuratur prima cauſa de qua erat dubium, An poſſet inferre mortem necne, hæc eſt doctrina Butr. *in cap. Ad audientiam num. 3. de homicid.* quem refert, & ſequitur Cepoll. *conſ. crimin. 40. num. 21.* qui videtur eſſe caſus noſter, nam cùm præceſſerint febris, & morbilli, de quibus erat dubium, an poſſent inferre mortem, cùm aliqui teſtes deponant, quod non erant malæ conditionis, ſuperuenit poſteà abortus, & maxima ſanguinis effuſio, quę vel mortem attulit, vel accelerauit ſecundùm phyſicos, vt per eundem Cepoll. *nu. 27.* Ideò hic abortus cum ſanguine tanquam cauſa ſuperueniens habilis ex ſe ad mortem inducendam confundit vires primæ cauſæ febris, & morbillorum, de qua erat dubium, an ad mortem potens exiſteret, vt ſunt verba Butr.

2 Confirmabantur prædicta, quia *in l. huic ſcripturæ, §. ſi ſeruus, ff. ad l. Aquil.* qui textus in deciſione Otadini, & in alia deciſione in hac cauſa facta allegatur, ea videtur eſſe ratio, cùm mors tribuatur naufragio, vel ruinæ ſuperuenienti, non autem vulneri præcedenti, quia ea ſuperueniens non permiſit dignoſci, An vulnus, quamuis lethale, eſſet mortem illaturum. Vnde ſimili ratione hic abortus ſuperueniens non ſinit diſcerni, an febris, & morbilli eſſent allaturi mortem. Ideò mors eſt tribuenda abortui.

3 Et tantò magis, quia hic habemus prægnantiam ab initio malam cum doloribus renum, & ſtomachi, quæ continuatur, vt teſtes deponunt, habemus in medio tempore febrim, & morbillos, & demum abortum, quare ſiue velim attendere primam cauſam, erit mala prægnantia cum doloribus, ſiue vltimam, & erit abortus, media autem febris, & morbillorum non erit attendenda, *l. ſed & ſi, §. ſolemus, ff. de hæredib. inſtit.* Faciunt tradita per Tiraqu. *in tract. ceſſ. cauſ. limit. 20. num. 19.*

4 Placuit etiam ratio in prædictis deciſionibus conſiderata, quod ſcilicet in hac confuſione, & dubietate probationum ea ſumeretur interpretatio, quæ faueret Domino Cantarello agenti de damno euitando contra Dominum Bouardinum, & alios agentes de lucro captando. Et ita pro maiori parte reſolutum fuit.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Fideicommiſſi de Veccijs.

Die 8. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Colligitur ex Summario.

SVMMARIVM.

Scriptura ſi ſit reperta inter notas authenticas certi Notarij præſumitur ab eo publicata, & Notarius de ea agatur, num. 1.

Scriptura Notarij demortui debent de iure remanere penes illius hæredes, num. 2.

Dictio, etiam, *ſtat argumentatiuè,* num. 3.

DECISIO CCCCXXXVII.

1 CVm ſub die 27. Nouembris, anni præteriti propoſuiſſem dubium, An ſcriptura, de qua agitur probet, & effectus dubij eſſet, vt poſſet recognoſci per comparationem litterarum, de qua comparatione videbatur fruſtratoriæ, & inutiliter agendum, niſi prius cognoſceretur de virtute ſcripturæ productæ, & quia contra eam multi defectus obijciebantur, Domini reſtringendo diſputationem, voluerunt videre in quo loco ſcriptura eſſet reperta, & inter quas ſcripturas, quia ſi inter notas authenticas eiuſdem Notarij fuiſſet collocata, ſignum erat, quod de ipſa fuit rogatus, & quod fuit publicata, prout Rota conſiderauit in Romana Donationis coram ſanctæ memoriæ Clemente VIII. tunc Rotæ Auditore, quæ legitur inter impreſſa 250. *num. 3. par. 1. diuerſ.*

2 Hodie igitur dubio propoſito ſecundùm reſtrictionem Dominorum, deciſum fuit ſcripturam fuiſſe repertam penes ſucceſſorem Petri Pauli Amodei, & conſequenter in loco legali, & non ſuſpecto. Nam P. Paulus dicitur rogatus de ea ſcriptura, vſque de anno 1528. De anno autem 1541. defuncto Notario, & teſtatore, fuit ad inſtantiam Latij hæredis tranſportata coram Correctoribus Curiæ Capitolij, & ita compulſus Marcus Antonius filius, & hæres D. Petri Pauli, & Notarij, illam exhibuit, penes quem vti hæredem ſolent remanere Prothocolli imbreuiaturæ, & omnes ſcripturæ Notarij demortui, inſpecto vtroque iure tam municipali ex ſtatuto Vrbis *cap. 35.* quàm etiam iure communi, vbi per Alex. *in l. ſi quis ex argentarijs num. 5.* vbi Iaſ. *num. 14. ff. de edend.* Guidopapæ *dec. 118. num. 1.* Spec. *de inſtrum. edit. §. 4. num. 16.* Abb. *in c. Cum R. Tabellio, de fid. inſtrum. n. 2.* Mortuo Marco Antonio de anno 1575. & Franciſco eius fratre pariter Notario de anno 1580. ambobus ſine filijs, ſcripturæ P. Pauli, in eius hæreditatis diuiſione decurrerunt ad Gregorium Panigarolam eorumdem Neptem, ad Notarium, vt ex tranſactione, quæ data fuit in Summario, vnde poſtquam iſta imbreuiatura de anno 1592. fuit reperta penes Gregorium, ſatis dicitur reperta, penes ſucceſſorem Petri Pauli Notarij rogati, & inter illius ſcripturas authenticas, maximè accedente fide Correctorum, qui in tranſumptione de anno 1541. dixerant hanc ſcripturam fuiſſe repertam inter libros, ſeu Prothocolla, & Matrices P. Pauli Amodei, quod etiam crederetur d. Gregorio, ſi hodie aſſereret ſcripturam illam fuiſſe inuentam inter notas authenticas Petri Pauli, præſertim ex adminiculo fidei producto, per quam probatur exiſtentia aliarum ſcripturarum. Dec. *conſ. 302. num. 15.* Roland. *conſ. 32. num. 25. vol. 2.* Non obſtat argumentum ab incluſione ſcripturarum, & imbreuiaturarum Notariorum demortuorum in Archiuio Capitolino, vigore motus proprij felic. record. Pij IV. emanati de anno 1562. quo tempore Petrus Paulus erat mortuus, vt inde inferatur non remanſiſſe alias ſcripturas penes hæredes, inter quas potuerit reperiri præſens, de cuius fide controuertitur, & conſequenter tranſactionem probare quidem pertinentiam ſcripturarum in Archiuio exiſtentium, ſed non firmare, quod aliæ extarent extra Archiuium, quæ poſſent dare robur, & ſupplementum ſcripturæ controuerſæ.

Fuit enim reſponſum edictum illud non importare neceſſitatem probationis, quæ ad exiſtentiam omnium ſcripturarum Petri Pauli in Archiuio neque cõſequentiam, ſi pro parte fuit edicto paritum, ergo in totum, vt inde probetur, quod aliæ ſcripturæ non remanſerint penes illius hæredem, potuit enim contingere, quod omnes in Archiuo non fuerint delatæ, prout ex ſucceſſu temporis apparuit, vel etiam potuerint hæredes partem retinere, & ex ipſa tranſactione innuitur, quod aliæ ſcripturæ aderant præter reconditas in Archiuo, dum Gregorio aſſignantur Prothocolla, & aliæ ſcripturæ etiam penes Archiuiſtam exiſtentes, quaſi maior pars conſideretur extra Archiuium propter illam dictionem, *etiam*, quæ ſtat argumentatiuè, *ex vnico, ne ſede vacan. in 6. lib. 2. C. de teſtibus, l. etiam, C. ſi tutor, vel curator,* Dec. *conſ. 466. num. 17.* 3

R. P. D. PIROVANO.

Romana Legatorum.

Luna 11. Martij 1613.

ARGVMETVM.

Agitur, an Falcidia poſſit prohiberi verbis generalibus, & æquipollentibus, & an cenſeatur prohibitia ex pluribus coniecturis relatis in deciſione.

SVMMARIVM.

Falcidia prohiberi poteſt, nedum expreſsè, ſed etiam verbis generalibus, & æquipollentibus, quæ aliud commodè ſignificare non poſſint, num. 1.

Fallit quando verba æquipollentia aliud importare poſſint, num. 3.

Falcidia debet detrahi ab hærede iure inſtitutionis, vbi legatum fuit vltra dodrantem, num. 3.

Fal-

Falcidia cenſetur prohibita, vbi fuit prohibita diminutio legatorum, num. 3.
Legata plura eſſe cenſentur, quando plures res diſtinctæ exprimuntur, num. 4.
Vbi maximè ſi ab vno verbo non reguntur.
Falcidiæ detractio fit à lege contra teſtatoris voluntatem, num. 4.

DECISIO CCCCXXXVIII.

1 NOn eſt dubium, quin hodie Falcidia prohiberi poſſit nedum expreſsè, *Auth. ſed cum teſtator, C. ad l. Falcid. §. ſi verò expreſſim, in Authent. de hæredib. & Falcid.* ſed etiam verbis generalibus, & æquipollentibus, quæ aliud cómodè ſignificare non poſſunt, Alex. Iaſ. & Aret. *in l. 1. ff. de vulg.* cum alijs allegatis per Gabr. *ad Trebell. concl. 2.* vbi refert atteſtaotes de communi. Propterea cùm teſtator in præſenti caſu inſtituerit Demophontem Ferinum ſuum hæredé vniuerſalem, legaueritque nonnulla loca montium Georgio, & Eliſabethæ coniugibus, non tamen expreſſis verbis prohibita Falcidia, ſed alijs generalibus verbis vſus fuerit, ex quibus dicti coniuges prætendunt hæredem non poſſe Falcidiam detrahere, ideò dubitaui, An ſit locus Falcidiæ.

2 Et eſſe locum Falcidiæ Domini affirmarunt, quia vbi vltra dodrantem fuit legatum à lege, datur facultas reſecandi quartam iure ſuæ inſtitutionis, *l. 1. ff. ad l. Falcid.* Mich. Graſſ. *de ſucceſſ. ab inteſt. §. Falcid. concl. 1. in princ.* Vnde ex parte coniugum remanet onus probandi prohibitionem, vel verbis expreſſis, vel generalibus, per quæ ad prohibitionem neceſſariò inferri poſſit. Neutrum tamen viſum eſt probatum, nam verba expreſſa non leguntur in teſtamento, generalia autem alium ſenſum, quam prohibitionem inferre poſſunt.

3 Non obſtat, quod teſtator mandauerit hæredem ſuccedere in tota hæreditate, exceptis ſupradictis legatis, quaſi interdicta ſit diminutio legatorum, quo caſu remanet prohibita Falcidia, Bald. *in l. precib. nu. 60. Cod. de impub. & alijs ſubſtit.* Angel. *in auth. ſed cum teſtator ſub n. 2. verſ. ſi tamen teſtator, C. ad leg. Falcid.* Gabr. *tit. ad Trebell. concl. 7.* Ad hoc enim fuit reſponſum, quod exceptio eſt relatiua numeri legatorum, non autem quantitatis, cùm loquutus fuerit, *di tutti li ſopradetti legati*, propterea legata omnia debentur ſine diminutione perſonarum, quibus fuerunt relicta, non autem ſine diminutione quantitatis, ad quam generalitas illa non accommodatur, & conſequenter ceſſat effectus æquipollentię verborum, Bertr. *conſ. 144. num. 14. verſ. præterea ſuppoſito par. 2. vol. 3.* Gabr. *d. tit. ad Trebell. concl. 3. in fine num. 1.*

4 Non obſtat alia conſideratio deducta ex illis verbis, quod hæres debeat de ſuo proprio conſignare legatarijs ſchedulas locorum montium abſque alio ſumptu, arguendo à maioritate rationis, quod ſi teſtator voluit onerare hæredem de proprio, multò magis dicendum eſt, voluiſſe loca montium integra, & ſine diminutione præſtari. Quia non ideò viſa fuit per iſta verba prohibita Falcidia, ſed potius additamentum oneris hæredi tranſiens in aliam ſpeciem legati, cùm aliud ſit legatum quantitatis, & aliud impenſa pro conſequendo legato, & ſic videntur eſſe plura legata, quando plures res diſtinctæ exprimuntur, *l. quoties, la 2. ff. de legat. 2.* & maximè, vt in præſenti, quando vnica oratione, & ab vnico verbo non reguntur, Sord. poſt alios *dec. 88. num. 21. & ſeqq.* & propterea non benè ex diuerſis infertur ab exemptione expenſarum ad exemptionem defalcationis Falcidiæ, vna enim eſt inducta à teſtatore, altera à lege contra teſtatoris voluntatem, *l. Titia*, vbi Alex. *num. 5. ff. ad leg. Falcid.* Abb. *in cap. Raynaldus num. 16.* vbi etiam Couar. *§. 3. n. 6. verſ. nempè ex eo, de teſtamentis.*

R. P. D. PIROVANO.

Burgeñ. Seruitij.

Veneris 27. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

De relaxanda declaratoria ob non paritionem executorialium nonnulla notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Declaratoria ob non paritionem exequutorialium dari ſolet contra contumaces, & inobedientes, num. 1.
Sententia ſtrictè ad actus in ea expreſſos interpretari debet, num. 2.
Expreſſum ſub generalitate verborum dicitur ſpecificatum, num. 2. Sententia declaratur ſecundum acta, n. 3.

DECISIO CCCCXXXIX.

SEntentiæ condemnant dignitates habentes Canonicatus ad ſobeunda omnia munia ſpectantia ad Canonicos, prout fruuntur poſſeſſione omnium iurium Canonicalium, iuxta deciſ. in hac cauſa factas, & declarationes Sacri Conc. Trid. Vnde cùm ipſis dignitatibus exequutoriales fuerint intimatæ, & reproductæ ſeruatis terminis ſubſtantialibus, nec docuerint de paritione, ſed potius de actuali inobedientia appareat, & de renitentia tam reſpectu contentorum in ſententia, quàm etiam reſpectu expenſarum, viſum eſt Dominis, niſi intra menſem paruerint, dandam eſſe declaratoriam, quę ſolet contra contumaces, & inobedientes concedi, *cap. 1. in fin. vt lit. non conteſt.* Mohed. *deciſ. 1. de ſent. excomm.* & ſæpiſſimè fuit firmatum ſignanter in Burgeñ. Iuriſdictionis præeminentiarum 8. Iunij 1587. coram bon. mem. Card. Seraphino, & in Pampilonen. de Ianſi 14. Decembris 1598. coram Litta. 1

Non obſtat, quod non paritio, quæ prætenditur per Capitulum, verſetur dumtaxat circa aſſumptionem capparum, portandi mitram, & exercendi officium punctatoris, quæ munia in ſententia non comprehenduntur, ideò dignitates ad paritionem vigore exequutorialium non tenentur, cùm illæ ſint relatæ ad tenorem, & virtutem ſententiæ, quæ ſtrictè ad actus expreſſos debet interpretari, & reſtringi, Crauett. *de antiq. tempor. in 4. par. princip. num. 22. lib. 2.* Ad hæc enim fuit reſponſum, verba ſententię eſſe clara, & aperta, itaut comprehendant omnia ſeruitia Canonicalia, condemnantur namque dignitates non ſolùm ad ſuſcipienda ſeruitia ibi ſpecificata, ſed etiam aliud quodcumque incumbens ratione Canonicatuum, ſeu portionum. Ideò cùm deferre mitram, aſſumere cappas, & punctare ſit de pertinentibus ad munus Canonici, vel Portionarij, non minus dicuntur expreſſa in ſententia, quam ſi in indiuiduo vnumquodque eorum fuiſſet ſpecificatum, Soccin. ſen. *in l. Gallus, §. forſitan ſub n. 6. verſ. habebat etiam, ff. de lib. & poſth. loquens de verbo*, vbi ad Socc. *conſ. 3. num. 17. lib. 3.* Menoch. poſt alios *conſ. 17. lib. 1. & conſ. 210. num. 34. lib. 3.* vltra quod huiuſmodi interpretatio, quo ad effectum paritionis, & in caſu claro non pertineret ad partes dictas, vt fuit conſideratum in Calciateñ. decimarum coram Reu. P.D. Pamphilio. 2

Nec dicatur, quod in proceſſu videtur actum de ſeruitijs ad officium hebdomadarij qualia ſunt capitulare, benedicere, aſpergere, & incenſare, & ſic ea dumtaxat eſſe attendenda in condemnatione, *l. 2. Cod. de indicibus*, Pariſ. *conſ. 102. nu. 15. lib. 2. cum alijs allegatis.* Quia & ſi in aliqua parte proceſſus iſta fuerint expreſſa, tamen prętenſio Capituli non fuit ad ea reſtricta, quod declaratur in deciſionibus in hac cauſa factis, quæ fundantur & in diſpoſitione iuris communis, iuxta quam dignitates habentes Canonicatus diſtinctos tenentur ad ea omnia, ad quæ tenentur Canonicatus, ac etiam in declaratione Sacri Conc. Trid. in iſtis terminis emanata. 3

Non obſtat, quod dignitates talia non prætendant tanquam exemptæ de iure communi, ſed vigore concordiæ, quo ad delationem capparum, & quo ad delationem mitræ, & officium punctatoris ex conſuetudine inueterata illius Eccleſiæ, fuit enim dictum non eſſe ſuper his inſiſtendum, poſteaquam ex deciſ. Rotalibus apparent omnia ſublata, quæ hodie repetuntur, & in ſpecie reſpondetur, quod concordia non reſtringit ſeruitium iſtarum dignitatum ad quatuor illa capita, ſed illa explicat, & alia præſeruat ad conſuetudinem Eccleſiæ, de qua cùm in acto non conſtaret, fuit dictum eſſe attendendum ius commune, vt in deciſione coram Corduba 8. Iunij 1598. 4

R. P. D. MANZANEDO.

Elboreñ. Iuris conferendi.

Lunæ 18. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Nullitates quando ſanentur per commiſſionem ſanatoriam cum clauſula *arbitrio*, & in ſpecie de nullitate ex defectu mandati, & ex quibus præſumatur mandatum.

SVMMARIVM.

Nullitates quoties ſunt turbidæ ſanantur per commiſſionem ſanatoriam cum clauſula arbitrio, *num.* 1.
Ratificatio proceſſus facti per procuratorem non habentem mandatum inducitur ex proſequutione iudicij per illum cœpti, num. 2.
Recuſatio iudicij vti ſuſpecti, poteſt fieri per non habentem mandatum dummodo per principalem ratificetur, n. 2.
Iuriſdictionis defectus non poteſt opponi per eum, qui conſenſit iuriſdictioni, num. 3.
Canonicus non poteſt eſſe iudex in cauſa ſui Epiſcopi, n. 3.
Iuriſdictio iudicis firmatur eo ipſo, quod is ſe iudicem competentem declarauit, & à tali Prouincia non fuit appellatum, num. 4.
Mandatum probatur coniecturis, & præſumptionibus, n. 5.
Mandatum præſumitur ex enunciatiua Notarij, num. 5.
Mandatum præſumitur ex eo, quod quis plures actus fecerit, quos non feciſſet abſque mandato, cum nemo præſumatur ſolicitus in alienis litibus, num. 6.
Mandatum præſumitur ex impenſa, etiamſi ſit impenſa vnius ducati, num. 6.
Mandatum præſumitur ex productione ſcripturarum, ad cauſam facientium, num. 7.
Clauſula arbitrio, *minuit iuris rigorem, num.* 8.

DECISIO CCCCXL.

1 LAta ſententia in prima inſtantia ad fauorem Religionis militaris de Aua, fuit pro parte Archiepiſcopi Elboreñ. ab ea appellatum, & obtentum Breue à fel. rec. Georgio XIIII. directum tribus iudicibus cum clauſula, vt omnes, vel duo, vel vnus ex illis cauſam cognoſceret, & illud præſentauit Didaco Vaſconcellos, qui ad aliquos actus in cauſa proceſſit, ſed poſteà fuit pro parte Religionis recuſatus ſuſpectus, & vtilitatis ab arbitris declaratus. Indeque Procurator Religionis dictum Breue præſentauit Franciſco Rouelles, à quo ſententiam ſecundam fauorabilem reportauit. Verùm quia cauſa ad Rotam deuoluta contra prædictas ſententias plures opponebantur nullitates, ideò ſuper illis fuit cauſa propoſita per bon. mem. Cordubam die 8. Februarij 1599. & reſolutum eas non obſtare, vt in deciſione tunc facta reſeruatio tamen, vt videretur, an duæ nullitates oppoſitæ contra ſecundam ſententiam obſtarent. Vna nempè, quod non conſtaret de ſpeciali mandato Procuratoris Religionis ad recuſandum ſuſpectum Didacum Vaſconcello, altera verò de defectu mandati eius, qui in dicta cauſa comparuit pro Archiepiſcopo. Pro quibus ſanandis cùm pro parte Religionis fuiſſet habitus recurſus ad ſignaturam, fuit reſcriptum arbitrio Rotæ. Vnde dedi dubium, an illud intraret pro ſanatione dictarum nullitatum. Quo hodie propoſito Domini affirmatiuè reſpondendum eſſe cenſuerunt, quia quoties nullitates ſunt turbidæ intrat arbitrium pro illis ſanandis, Lancellott. *de attent. par.* 3. *cap.* 54. *qu.* 19. *num.* 5. Rota *diuerſ. deciſ.* 120. *in princ. part.* 1. & fuit dictum in vna Vicen. Parochialis 10. Decembris 1608. coram me, & in caſu noſtro ſatis turbidæ reddi videntur.

2 Nam quo ad primam de defectu mandati ſpecialis ad recuſandum ſuſpectum, fuit dictum, illam tolli ex eo, quod Religio d. recuſationem ratificauit, ex quo fuit proſequuta iudicium coram D. Rouelles, & ab eo ſententiam fauorabilem obtinuit, ad notata per Innoc. *in c. ex parte Decani num.* 1. & 3. *de reſcript.* Pariſ. *conſ.* 48. *n.* 6. *lib.* 1. Rota *deciſ.* 38. *in princ. de procurat. in nou.* Gabr. *de iudic. concl.* 3. *num.* 16. quod ſufficit ad iſtum effectum, Gloſſ. *in c. per tuas, in verb. ratum haberi, de arbitr.* Imol. *in c. per procuratorem n.* 4. *verſ. non obſtat, de acquirend. hæredit.* Borgnin. *deciſ.* 31. *num.* 261. *cum ſeqq. par.* 2.

Secundò cùm huiuſmodi nullitas deducatur ad infir- 3
mandam iuriſdictionem ſecundi iudicis, qui ſententiam tulit, viſum fuit Dominis, illam ceſſare, quia procurator Archiepiſcopi conſenſit in iuriſdictionem d. ſecundi iudicis petendo per eum reuocari ſententiam latam ad fauorem religionis, & alios actus poſitiuos, coram illo faciendos, per quos videtur adhæſiſſe dictæ recuſationi, & eius iuriſdictionem probaſſe, *cap. inter Monaſterium*, vbi gloſſ. *verb. ſubeundo iudicium, verſ. ſuper hoc dicunt quidam, de re iudicat.* & ibi Abb. *num.* 8. & 9. Rota *dec.* 563. *num.* 4. *par.* 1. *diuerſ.* maximè quia dicta recuſatio erat iſta, cùm recuſatus eſſet Canonicus Elboreñ. qui non poterat eſſe iudex in cauſa ſui Epiſcopi, Franc. Marc. *deciſ.* 495. *num.* 5. *par.* 2. & fuit dictum in ſupradicta deciſione in hac cauſa facta, & illa fuit approbata ab arbitris, à quorum ſententia appellatum non extitit.

Præterea cùm ſecundus iudex declarauerit ſe competen- 4
tem, & mandauerit ad vlteriora procedi, & pro parte Archiepiſcopi non fuerit appellatum, dicta interloquutoria tranſiuit in iudicatum, & ipſius iuriſdictionem firmauit DD. *in c. ſuper litteris*, vbi Felin. *num.* 4. *de reſcript.* Gabriel. *de except. concl.* 1. *num.* 5.

Quo verò ad ſecundam nullitatem de defectu mandati 5
eius, qui interuenit in cauſa pro Archiepiſcopo, multò magis viſum fuit intrare arbitrium. Cùm enim mandatum probetur ex coniecturis, & præſumptionibus, Gozzadin. *conſ.* 11. *num.* 13. Cel. de Graſſ. *deciſ.* 2. *num.* 5. *de reb. Eccl. non alienan.* Rot. *diuerſ. deciſ.* 187. *num.* 1. *par.* 1. & *deciſ.* 32. *num.* 2. *par.* 2. Illuſtriſſ. Mantica *de tacit. & ambig. lib.* 7. *tit.* 6. *num.* 1. & fuit dictum in vna Bononien. Fideicommiſſi de Mauris 16. Ianuarij 1609. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, multæ in caſu noſtro concurrere videntur, ex quibus redditur veriſimile, Franciſcum Mendez habuiſſe mandatum. Fuit namque primò enunciatus procurator à Notario, aſſerendo eum fuiſſe ſubſtitutum à procuratore Archiepiſcopi, quæ aſſertio Notarij multùm facit ad præſumendum mandatum, Put. *deciſ.* 342. *lib.* 3. Gabr. *de procur. concl.* 1. *n.* 9. Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 33. *num.* 25. Caſſad. *deciſ.* 3. *num.* 4. *de procur.*

Secundò dictus Franciſcus à ſententia ſecundi iudicis 6
appellauit, & inhibitionem Rotalem obtinuit, quam iudici intimari curauit, & alios actus relatos per Informantes pro Religione in huiuſmodi cauſa fecit, quos veriſimiliter non feciſſet, niſi fuiſſet procurator, cùm nemo præſumatur ſolicitus in alienis litibus. Item impenſas in huiuſmodi cauſa fecit ſportulas aſcendentes ad ſcuta 10. deponendo, vnde oritur non leuis præſumptio mandati, *l. Cum de indebito, C. de probat.* Rot. *deciſ.* 2. *de cauſ. poſſeſſ. & propr. in antiquis*, Soccin. *conſ.* 86. *num.* 3. *lib.* 3. Gabr. *vbi ſupra n.* 6. & Mantic. *ibidem num.* 3. & 4. & fuit dictum in Cæſarauguſtana penſionis 4. Iulij 1608. coram me, quæ impenſa ſcutorum 10. ad hunc effectum videtur notabilis, cùm impenſa etiam vnius ducati in priuato dicatur notabilis, Put. *dec.* 339. *lib.* 2. & fuit dictum in vna Burgeñ. Abbatiæ de Salas 12. Maij 1612. coram D. meo Vbaldo.

Tertiò cùm Franciſcus habuerit in manibus ſcripturas 7
Archiepiſcopi, eaſque produxerit in actis præſumitur habuiſſe mandatum, Bart. *in l. vulgo, in fin. ff. de adminiſtr. tutor.* Iaſ. *in l.* 1. *ſub num.* 12. *verſ. Item vltra, C. de procur.* Caſſad. *dec.* 3. *ſub num.* 5. *verſ. & ſi apud aliquem*, Caputaq. *deciſ.* 185. *num.* 3. *diſt.* 2. & fuit dictum in Pampilonen. Parochialis de Arozol. 20. Iunij 1612. coram eodem Domino meo Vbaldo.

Quæ faciliùs procedere videntur in caſu noſtro ſtante 8
clauſula, *arbitrio Rotæ*, quæ remittit iuris rigorem, Creſcent. *deciſ.* 4. *num.* 3. *de teſtib.* Aliàs autem nullitates adductas contra dictas ſententias, Domini non habuerunt in conſideratione, cùm optimè fuerint ſublatæ in præ[...]ta deciſione bon. mem. Cordubæ, in qua ſolummodò [...] relatæ fuerunt reſeruatæ, & pro quibus tantùm ſa[na]ndis fuit obtenta commiſſio arbitrio Rotæ, quod ex ſupr[a]dictis intrare fuit reſolutum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Mediolaneñ. Decimarum.

Lunæ 18. Martij 1613.

A R G V M E T V M.

Decimæ prædiales, ad quam rationem debeantur, & an conſuetudo circa diminutionem quotæ decimarum probetur per ſolutiones, de quibus in deciſione, & quæ requirantur ad hoc, vt dicta conſuetudo ſuffragetur.

S V M M A R I V M.

Decimæ prædiales integræ debentur, num. 1.

Conſuetudo circa diminutionem quotæ decimarum non inducitur per ſolutiones, quæ non ſunt vniformes, nec vniuerſales, ſed factæ à ſingularibus perſonis vigore tranſactionum, num. 2.

Conſuetudo non probatur, niſi probetur, quod actus, qui pro conſuetudine adducuntur, fuerint facti in vim ipſius conſuetudinis, num. 2.

Conſuetudo circa quotam decimarum debet eſſe legitimè præſcripta, num. 2.

Decimæ debentur etiam ex locis, ex quibus ſoluuntur primitiæ, & ex diſpoſitione loquente de primitijs non poteſt inferri ad decimas, num. 3.

DECISIO CCCCXLI.

1 FVit ex pluribus deciſionibus in hac cauſa firmatum decimas locorum Rancatij, & Cliueſij ſpectare ad matricem Eccleſiam S. Iuliani tam ante, quàm poſt diſmembrationem anni 1583. Ideò ſupradicta die dubitatum, ad quam rationem, & de quibus fructibus debeantur decimæ tam dd. Locorum, quàm etiam loci Colonij ſub diſmembratione non comprehenſi, & quia agitur de decimis prædialibus. Domini dixerunt, illas integras deberi, *cap. commiſſum, cap. peruenit, cap. non eſt, cap. tua nobis, de decimis*. Et in omnibus fructibus, *cap. nuncios, d. cap. non eſt*, & ibi Abb. *num. 3. eod. tit.* Rebuff. *de decim. qu. 8. num.* 1. & fuit dictum in cauſa Sabiñ. decimarum 6. & 28. Maij 1597. coram bon. mem. Gypſio.

2 Neque per ſolutiones decimarum, quæ dantur in proceſſu de partibus cenſeri inductam aliquam conſuetudinem, per quam poſſit dici diminuta quota decimarum iuxta opinionem, quàm poſt Rebuff. Bald. & Couarr. allegatos tenuit Rota in cauſa Sabineñ. Decimarum 8. Februarij 1602. coram bonæ mem. Cardinale Pamphilio, & in alijs ſæpè, quia præterquamquod prædictæ ſolutiones non ſunt vniformes, prout requiritur ad hoc, vt ex illis inducatur conſuetudo, *l. nemo, §. temporalis, ff. de reg. iur.* Alexand. *conſ. 5. num. 7. lib. 5.* & in iſtis terminis fuit dictum in alia Mediolaneñ. Decimarum 5. Decembris 1597. coram Illuſtriſs. Cardinale Mellino, ſed quædam ex illis maiorem, & quædam minorem ſummam continent, nec ſunt vniuerſales, ſed ſunt factæ à nonnullis ſingularibus perſonis pro bonis particularibus vigore tranſactionum, & locationum ad certum tempus, quæ propterea non poſſunt dici factæ in vim conſuetudinis, iuxta *conſ. Decij 402. num. 15. verſ. unde licet*, Aym. *conſ. 171. num. 14. verſ. 4. pro hac, & conſ. 197. num. 12. verſ. optimè facit*. Pro reſponſione fuit etiam dictum, quod huiuſmodi conſuetudo non probatur legitimè præſcripta, & cum omnibus alijs requiſitis, quibus per Abb. Imol. & alios *in cap. final. de conſuetud.* & Rebuff. *de decim. qu. 13. num. 53. & ſeqq.*

3 Neque obſtare Decretum, cuius copia datur pro parte Parochi Eccleſiæ Sancti Ambroſij, quod Primitiæ, quæ dictæ Eccleſiæ poſt illius erectionem in Parochialem ſolutæ fuerunt, etiam in poſterum perſoluantur, quia cùm loquatur de primitijs, non poteſt ex illis inferri ad Decimas, quæ debentur etiam ex locis, ex quibus ſoluuntur primitiæ, *cap. 1.* vbi Abb. *num. 8. de decimis*, cum alijs adductis in cauſa Mediolaneñ. Reſciſſionis permutationis 22. Martij 1599. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Romana Dotis.

Veneris 22. Martij 1613.

A R G V M E N T V M.

Commiſſa cauſa ſuper iure offerendi, an cenſeantur commiſſa cauſa ſuper liquidatione crediti.

S V M M A R I V M.

Oblatio quæ fit à ſecundo creditore creditori excedenti poſſeſſione pignoris, debet fieri pro integro credito, num. 1.

Liquidatio eſt neceſſaria in quocumque iudicio, & abſque ea exequutio fieri non poteſt, num. 1.

Cauſa cenſetur commiſſa etiam ſuper eo, ſine quo ipſa cauſa principalis cognoſci non poteſt, num. 1.

Liquidatio dicitur acceſſoria ad negotium principale, numer. 2.

Extenſio non fit in acceſſorijs, num. 2.

Dictio, tantùm, *excludit diuerſa, & ſeparata, non autem connexa, & pertinentia ad diſpoſitionem expreſſam, num.* 3.

DECISIO CCCCXLII.

FElix de Leonardis agens pro recuperatione ſuæ dotis, obtinuit ab Auditore Cameræ mandatum exequutiuum contra bona quondam Liuij Fulchi ſui Mariti, quod exequi fecit ſuper quadam Domo poſſeſſa per Laurentium anteriorem dicti Liuij creditorem, quem Felix prætendebat eſſe ſatisfactum de ſuo credito, & proptereà cauſam eius poſſeſſionis eſſe finitam, & quatenus in aliquo remaneret creditor, obtulit ei ſatisfacere, & adita ſignatura Sanctiſſimi, obtinuit reſcribi eidem Auditori Cameræ, vt procederet ſuper iure offerendi, tamen cum voto Rotæ, quacumque appellatione remota, cùm autem antequam deueniatur ad ius offerendi ſit prius liquidandum creditum dicti Laurentij, & ille neget pro hoc adeſſe aliquam iuriſdictionem, hodie dubitatum, an liquidatio dicti crediti ſit comprehenſa ſub prædicto reſcripto Sanctiſſimi, & Domini affirmatiuè reſponderunt moti ex eo, quod oblatio debet fieri pro integro credito, *l. Cum prior, ff. de diſtract. pign.* Rip. *in l. quod te num. 22. ff. ſi cert. pet.* Mandel. *conſ. 469. num. 29. & ſeqq.* Tiraquell. *de retract. conuent. §. 4. gloſſ. 6. ſub num. 24. & ſeqq.* & integrum creditum ſciri non poteſt, niſi præcedente liquidatione, quæ in quocumque iudicio eſt neceſſaria, cùm illa non præcedente exequutio non detur, Bart. *in l. proindè, §. notandum, ff. ad legem Aquil.* Barbat. *conſ. 15. ſub num. 6. lib. 1. deciſ. Pedemont. 129. num. 6.* Vnde commiſſa cauſa ſuper iure offerendi, cenſetur etiam in neceſſarium antecedens commiſſa liquidatio, ſine qua illa cognoſci non poteſt, *ad l. 1.* vbi Iaſ. *num. 2. de offic. deleg.* Felin. *in cap. ſuper litteris num. 20.* ſeptimo *facit de reſcript.* Mandoſ. *de commiſſ. forma prima ad fin. verſ. aliqua facienda*. 1

Non obſtat, quod reſcriptum non ſit extendendum tanquam derogans Ordinariæ iuriſdictioni. Quia cùm liquidatio, & ius offerendi ſint connexa, ex quo liquidatio dicitur acceſſoria ad negotium principale, Afflict. *deciſ. 35. num. 4.* nulla videtur fieri extenſio, maximè ſtante clauſula, *cum omnibus incidentibus, connexis, & quam, & quas, &c.* 2

Minùs obſtat, quod in ſecunda parte commiſſionis dicatur ſuper iure offerendi tantùm. Quia illa dictio excludit diuerſa, & ſeparata, non autem connexa, & pertinentia ad diſpoſitionem expreſſam, *Clem. exiui, §. cùm autem natura, de verbor. ſignific.* Roman. *conſ. 114. nu. 5. & conſ. 456. num. 2.* Et ita concluſum. 3

R. P. D. DAMASCENO.

Lucana Capellaniæ.

Veneris 22. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Agitur de pluribus concernentibus iuſtificationem gratiæ, & in ſpecie de iuſtificanda narratiua valoris.

SVMMARIVM.

Gratia, vt non dicatur iuſtificata quo ad valorem exceſſus, debet eſſe in ſexta parte, num. 1.

Valor quando fuit narratus per non exceſſum, non ſufficit narratiua de aſcenſu, num. 1.

Liber priuatus non probat, num. 1.

Teſtes examinati abſque citatione dicuntur nulliter examinati, num. 1.

Iuſtificatio gratiæ debet percutere tempus datæ, num. 2.

Quaſi poſſeſſio præſentandi attenditur ad validitatem præſentationis, num. 3.

Præſentatio facta per procuratorem, vt ſit valida, debet produci infra quatuor menſes mandatum datum ad præſentandum, num. 3.

Vocem integram habere dicitur in præſentatione, qui habet maiorem partem eorum, qui vocem conſtituunt, numer. 4. & 5.

DECISIO CCCCXLIII.

1 Dictum fuit, gratiam non eſſe iuſtificatam præcipuè circa duo, primum nempè, quod illius valor non excedat Ducata centum de Camera, ſecundum quod Camillus orator fuerit præſentatus à medietate patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentandi.

1 Et quantum ad valorem licet ex quibuſdam notulis, & teſtibus deducatur fructus Capellaniæ reddere ſtaria 152. grani, ſex libras olei, barilia tria vini, & detur tabella Curiæ Epiſcopatus Lucani, per quam prætenditur cumulatis decem annis pretium grani aſcendiſſe ad rationem bononenorum 67. pro ſtario, & proindè ſtaria 150. grani importare ſcuta monetæ 134. quæ ſumma non aſcendit ad Ducata centum de Camera, barilia verò tria vini, & libras ſex olei, eſſe notorium non valere Ducatorum ſexdecim de Camera, itaut poſſint facere exceſſum in ſexta parte valoris narrati, prout requiritur ad effectum, vt gratia dicatur non iuſtificata, quo ad valorem, Verall. *deciſ.* 338. *par. 1. in manuſcript.* Rota in cauſa Calaguritana Archidiaconatus coram Fabio relata inter diuerſ. impreſſ. *deciſ. 64. num. 3. lib. 3. par. 3.* & in Leodien. Canonicatus 27. Februarij 1612. coram me. Nihilominus fuit conſideratum, quod iſtæ probationes non concludunt, niſi per aſcenſum ad prædictum valorem, quod non ſufficit, quando narratiua eſt de non exceſſu, Alex. *conſ. 64. num. 7. lib. 2.* Felin. *in cap. ad aures num. 4. de reſcript.* Ripa *in l. ſi conſtante num. 18. in fin. ff. ſolut. matrim.* Rota in cauſa Caputaq. beneficij 16. Iunij 1600. & in Catanien. quartæ portionis 27. Iunij 1604. coram me. Vltra quod partitæ ſunt extractæ ex Libro priuato, qui non probat, vt latè per Scribentes *in l. admonendi, ff. de iureiur.* Felin. *in cap. 2. num. 32. de fid. inſtrum.* Verall. *deciſ. 157. & 334. par. 2.* & teſtes dicuntur examinati ſine citatione ad videndum iurare, & ſic nulliter, Butr. *in cap. ſignific. num. 2. de teſtib.* Cuman. *conſ.* 102. *num. 5.* Viu. *opin. 966. num. 4.* Verall. *deciſ. 274. numer. 3. par. 3.*

2 Quantum ad præſentationem à medietate patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentandi, dictum fuit, non eſſe iuſtificatam, ſiquidem præſentationes Camilli, quæ dantur, ſunt poſteriores data, & tamen certum eſt, iuſtificationem debere percutere tempus datæ, *cap. Cum te*, vbi Felin. *nu. 18. de reſcript.* Imol. *in Clem. fin. num. 20. eodem tit.* Anchar. *conſ. 188. num. 4.* Gig. *tract. de penſion. qu. 12. num. 16. & ſeqq.* Rota *deciſ. 28. num. 2. de reſcript. in antiq.* Non obſtat deciſio in cauſa Collen. Parochialis 15. Decembris 1595. coram bon. mem. Cardin. Seraphino. Nam quicquid ſit de illa, ibi ſaltem conſtabat de conſenſu patronorum ſtante mandato iam dato ad præſentandum, in propoſito autem caſu non conſtat de tali conſenſu tempore datæ gratiæ.

Item fuit dictum non eſſe iuſtificatum, quod fœminæ, 3
quæ preſentarunt Camillum tempore datæ gratiæ eſſent in quaſi poſſeſſione præſentandi, & non eſt dubium, quin iſta narratiua mouerit, cùm ad validitatem præſentationis attendatur quaſi poſſeſſio præſentandi, iuxta notata *in cap. conſultationibus de iurepatronatus*. Item cùm illæ fœminæ præſentauerint per procuratorem, fuit dictum, debuiſſe produci mandatum infra quatuor menſes datos ad præſentandum, aliàs præſentatio non valuit, Roch. *tractat. de iurepatr. verb. honorificum num. 26.* Lambert. *eodem tract. lib. 2. qu. 1. art. 21. num. 1.* Lap. *alleg. 22. in princ.* & ibi Add.

Prætereà fuit dictum, nec Camillum habere medie- 4
tatem patronorum, quo ad proprietatem, ſiquidem iuſpatronatus ſpectat ad deſcendentes Petri, & Iacobi de Ghiuizanis, omnes autem deſcendentes tam à Petro, quàm à Iacobo præſentarunt Franciſcum excepto Nicolao deſcendente à Petro, qui tamen non impedit, qui Franciſcus dicatur habere totam vocem deſcendentium à Petro, Imol. *in Clem. plures num. 7.* & Cardin. *num. 3. de iurepatron.* Roch. *de iurepatr. verb. ipſe num. 6. & 7.* Lambert. *lib. 1. d. 1. qu. 1. art. 25. num. 12. & 19.* Ruin. *conſ. 50. nu. 7. lib. 5.* Caſſad. *deciſ. 2. num. 1. de iurepatron.*

Nec facit, quod Camillus ſit etiam præſentatus à qua- 5
tuor fœminis deſcendentibus à Petro, nam omiſſo, an fœminæ comprehendantur ſub hoc iurepatronatus, ceſſat difficultas, quia non fuit doctum in tempore de mandato Nicolai, qui tanquam illarum procurator præſentauit ſicut etiam, cùm idem Nicolaus præſentauerit tanquam tutor Ioſephi alterius deſcendentis à prædicto Petro, & ſic cùm Camillus non habeat medietatem vocis Petri, ſed potius Franciſcus habeat maiorem partem deſcendentium Petri, vox Petri dicitur eſſe apud Franciſcum, non autem apud ipſum Camillum, Imol. *in dicta Clem. plures num. 7. de iurepatron.* cum alijs ſupra allegatis, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Hiſpalen. Penſionum.

Veneris 22. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Valor beneficij affirmatiuè expreſſus per aſcenſum in gratia reſeruationis penſionis, debet concludenter probari, quando hoc verum ſit, & quomodo etiam teſtes debeant deponere ſuper valore beneficij, vt ex illorum depoſitionibus oriatur concludens probatio, Magiſtralis deciſio, & digna tanto viro.

SVMMARIVM.

Valor beneficij debet concludenter probari, quando fuit expreſſus affirmatiuè in gratia reſeruationis penſionis, num. 1.

Narratiua gratiæ quando ex cauſa conceſſionis, vel ceſſionis debet plene, & concludenter probari, nec ſufficit leuior probatio, num. 2.

Valor beneficij expreſſus in gratia, quando dicatur fundamentum ipſius gratiæ, & cauſa conceſſionis gratiæ.

Teſtis de auditu à multis, & de fama publica ſuper valore beneficij probat ſemiplenè, num. 4.

Valor beneficij debet probari de illo tempore, quo fuit gratia conceſſa, num. 4.

Valor beneficij non cenſetur probatus per teſtes, niſi etiam deponant de dicto valore deductis oneribus, num. 4. in fin. Declara vt num. 5.

Probatio magis adminiculata præfertur probationi non adminiculatæ, num. 6.

Valor beneficij cenſetur talis, qualis fuit expreſſus in alijs antecedentibus gratijs, num. 6.

D E-

DECISIO CCCCXLIV.

1 FVit reſolutum, gratiam reſeruationis penſionis duc. 1100. quo ad valorem non eſſe iuſtificatam, quia debuiſſet concludenter probari valor beneficij, dum affirmatiuè per aſcenſum fuit expreſsus, Rota in Pampilonen. beneficij coram bon. mem. Cardin. Blanchetto inter impreſs. 381. *n.2. par.* 1. *diuerſ.* & in Rauennaten. penſionis 20. Iunij 1597. coram bon. mem. Litta, & in Aſculana penſionis 28. Iunij 1593. coram Orano, non poterat ad tantam penſionem reſeruandam, niſi certus fuiſſet de valore beneficij, cùm non ſoleat reſeruare penſiones vltra tertiam, aut dimidiam partem fructuum, Gig. *de penſ. qu.* 9. *num.* 1. præſertim quia iam antiqua penſio duc. 500. reperiebatur reſeruata ſuper eodem beneficio, itaut ex expreſso valore tantò magis Papa fuit motus ad reſeruandum ſecundam penſionem duc. 1100.

2 Propterea quando narratiua eſt cauſa, vel fundamentum conceſſionis, non ſufficit leuis probatio, ſed concludens ſemper requiritur, Rota in Marſicana beneficiorum inter impreſſas 268. *num.* 4. *par.* 1. *diuerſ.* & in Caſalen. Præpoſituræ 21. Aprilis 1597. coram Gypſio, & deciſio, quę in contrarium allegabatur in Burgen. penſionis 10. Februarij 1585. coram Gypſio, viſa eſt Dominis non applicari, quia ibi erat quæſtio, An valor beneficij eſset exprimendus in penſione ſine cauſa, ad effectum euitandi ſubreptionem, ſed fuit expreſsus, & affirmatiuè ibi non diuiditur, quod ſufficiat leuior probatio, & quamuis ex eo, quod quis non tenetur exprimere valorem, ſi exprimat, videatur obligari ad leuiorem dumtaxat probationem, cùm illa non ſolùm requiratur pro iuſtificatione narratiuæ, ad effectum euitandum ſubreptionis, Cæſ. de Graſs. *dec.* 3. *de probat. num.* 7. tamen quando narratiua eſt cauſa, vel ceſſionis, vel conceſſionis, ſub ea quantitate, vt in præſenti, tunc non ſufficit illa leuis probatio, ſed requiritur plenè, & concludens, vt fuit dictum in allegata deciſione Marſicana beneficiorum inter impreſs. 268. *num.* 4. *par.* 1. *diuerſ.*

3 Non obſtat, quod huiuſmodi expreſſio valoris non fuerit narratiua Papæ pro reſtitutione gratiæ, cùm clauſula dummodo, vel alijs importantibus conditionem, vt exindè cognoſcatur, quod Papa voluerit ſe fundare in valore, vt fuit dictum in Pampilonen. beneficij de Canar. 13. Ianuarij 1578. coram Rubeo. Quia non minùs dicitur fundamentum gratiæ valor per aſcenſum affirmatiuè expreſsus, quando ſi conditionaliter, & reſtrictiuè, cùm vtroque caſu illa narratiua ſit fundamentum conceſſionis, vel conditionalis, vel ſub illa forma, & quantitate.

4 Cæterùm talis concludens probatio non affertur. Nam teſtes examinati in Curia deponunt, niſi de auditu à multis, & de fama, quod iſti Canonicatus aſcendunt ad ducatos 2300. monetæ illarum partium, quæ ſemiplenam dumtaxat facit probationem, Caſsad. *dec.* 2. *in princ. de probat.* Felin. *in c. veniens, il* 1. *num.* 7. *de teſtib.* & vlterius in hac ſemiplena probatione non videtur concludens eorum teſtimonium. Tum quia vnus ex eis, nempè quartus interrogatus de anno 1606. quo gratia fuit conceſsa, reſpondit nihil ſcire, & cùm non percutiat tempus gratiæ, nihil probat, Oldrad. *conſ.* 58. Caſsad. *deciſ.* 19. *in fin. ſuper reg.* Felin. *in c. eam te col. fin. n.* 22. *verſ. fallit quinto de reſcript.* Tum etiam, quia non deponunt deductis oneribus, prout neceſſe eſt ad iuſtificationem veri valoris per aſcenſum, Felin. *in c. ad aures n.* 13. *verſ.* 12. *concl. de reſcript.* Sarnen. *in regul. de valore qu. vlt.* & fuit dictum in Aretina beneficij 16. Maij 1592. coram bon. mem. Card. Blanchetto.

5 Et quamuis in deciſione Neritonen. penſionis 3. Iunij 1606. coram Reuerendiſs. Bononien. dicatur, quod fructus dicantur deductis oneribus, & ideò teſtes ſecundum iuris diſpoſitionem ſint intelligendi: Tamen ad hoc fuit reſponſum, intelligendum eſse reſpectu expenſarum in fructibus recolligendis, de quibus veriſimiliter teſtes poſſunt eſse informati, non autem de alijs oneribus beneficij, quæ ab extra imponuntur, de quibus non loquitur *l. in fundo*, *ff. de rei vendic.* quæ allegatur in dicta deciſione Neritonen. Teſtes autem examinati in partibus non videntur attendendi, cùm fuerint nulliter, & attentate examinati. Quo verò ad notulam quantitatis frumenti, & aliorum fructuum, quæ fuit data per computatorem, vt ſi videatur attendenda, tamen iuxta calculum Periti non attendit ad valorem monetæ Hiſpaniarum 1800. vt in calculo, qui datur pro Thoma.

6 Poſtremò prædictæ omnes probationes videntur conquaſſari ex probationibus adductis per Thomam, ex quibus patet, quod iſti Canonicatus non ſolent exprimi vltra valorem duc. 1500. prout expreſſit D. Gaſpar, quando per obitum Petri Rodriquez de Leon fuit illi prouiſum de huiuſmodi beneficio, nec valent vltra valorem 1800. illarum partium, vt ex ſupputatione decem annorum currentium ab anno 1595. ex fide computatoris, & ex teſtibus pro maiori parte Canonicis, & præbendatis illius Eccleſiæ. Et iſta probatio in concurſu tamquam magis adminiculata videtur præferenda, Nat. *conſ.* 373. *num.* 44. Probationes enim meliores, & efficaciores ita obſcurant, & debilitant minus efficaces, vt minus veræ credantur, *l. ob carmen. §. vlt. ff. de teſtib.* Menoch. *de retin. poſſeſſ. remed.* 3. *num.* 718.

R. P. D. DAMASCENO.

Barchinonen̄. Parochialis.

Mercurij 27. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Monachus quando poſsit eſſe procurator, & quando requiratur intimatio in executione mandati, de immittendo, & quando executor debeat eſſe in dignitate conſtitutus.

SVMMARIVM.

Monachus non poteſt eſſe procurator extra res ſui Monaſterij, niſi concurrat licentia ſui ſuperioris, n. 1.
Citatio ſeu intimatio eſt neceſſaria in executione mandati de immittendo, n. 2.
Fallit ſi articulus executionis fuerit benè diſcuſſus, & relaxatum mandatum citata parte, n. 2.
Executoriales debent parti intimari, n. 2.
Executoriales continent tantùm monitorium, n. 3.
Mandatum de immittendo continet præciſam monitionem, quod quis inducatur in poſſeſſionem, n. 3.
Clauſula intimetis, &c. *quæ ſolet apponi in mandatis de immittendo, non debet intelligi, vt intimatio præcedat executionem mandati de immittendo, ſed quod ſit facienda intimatio poſt executionem pro notitia eius, qui tenetur parere, num.* 3.
Mandata iudicialia debent intelligi prout de iure, n. 3.
Declaratoria eſt danda poſtquam ſunt ſeruati quatuor termini ſubſtantiales, n. 4.
Attentata non cauſantur ex poſſeſſione inſtrumentali, quæ non habuit effectum, n. 4.
Veniſſe non dicitur, qui non ſtetit, n. 4.
Factum non videtur, quod factum non durat, n. 4.
Momentaneum non habetur in conſideratione, n. 4.
Executor merus non requiritur quod ſit in dignitate conſtitutus, n. 5.

DECISIO CCCCXLV.

DOmini permanſerunt in deciſis ſub die 28. Nouembris 1612. quod ſcilicet danda eſſet declaratoria contra Petrum, ob non paritionem mandati de manutenendo iuribus, & rationibus, de quibus in deciſione deſuper extenſa. Quibus non obſtare viſum fuit, quod mandatum de immittendo fuerit nulliter exequutioni demandatum, & conſequenter poſſeſſio illius vigore capta fuerit nulla, atque inde malè decretum mandatum de manutenendo, & proinde minimè veniat declarantur. Petrus, ſi non obediuit mandato iniuſto, quia negabant Domini mandatum de manutenendo fuiſſe iniuſtè relaxatum.

1 Et dum primò pro hoc deducebatur, poſſeſſionem in vim mandati de immittendo fuiſſe nomine Iacobi captam per quendam Monachum, qui de iure non poteſt eſſe procurator extra res ſui Monaſterij, Clem. *Religioſus de procurat.* Fuit reſponſum, concluſionem non procedere concurrente, prout concurrit in hoc caſu, licentia ſupe-

rioris dicti Monachi, gloſſ. *in c. Monachi, el 2. verb.* Abb. 16. *qu.* 1. *& in dicta Clem. religioſus, verb. licentia*, vbi Cardin. *num.* 8. Vitalin. *num.* 22. *& 23. de procurat.* Innoc. *in cap. Cum I. & A. num. 2. in fin. & num. 3. de ſent. & re ind.* Bott. *in c.* 1. *n.* 16. *verſ. per hoc de ſyndic.* Dec. *in c. decernimus nu.* 7. *verſ. an autem e contra, de iudic.* Rom. *ſingul.* 278. *incip. Monachus n.* 2. Cæphal. *conſ. crimi.* 21. *n.* 7. Rot. *dec. 2. de procur. in antiq.* Achill. *dec. 5. de procurat.* & de communi teſtantur Felin. *in d. c. Cum I. & A. n.* 21. *verſ. & illud not. de ſent. & re ind.* Addent. ad Roman. *d. ſingul.* 278. quicquid in contrarium dixerint Io. Andr. *in reg. in argumentum de reg. iur. in 6.* Abb. *in c. ſopitæ n. 3. de cenſ.* Anch. *conſ.* 57. *n.* 1. & 2. cum prædicta opinio ſit communis, vt patet ex allegatis.

2 Dum ſecundo loco opponebatur defectus intimationis mandati de immittendo tam de iure communi, ad not. *in l. meminerint, C. vnde vi, & ſimile, de executorialibus intiman.* Caſſad. *dec. 6. num.* 10. *de cauſ. poſſ. & propr.* quàm ex forma ipſiuſmet mandati ibi, *intimetis*, *&c.* fuit reſponſum, quod quando articulus executionis fuit in iudicio benè diſcuſſus citato poſſeſſore, & relaxatum mandatum, tunc in executione prædicti mandati, minimè eſt neceſſaria alia citatio, Abb. *in c. fin. n.* 13. *verſ. ſecundus caſus, de præſumpt.* Imol. *in c. Paſtoralis, §. quia vero n. 9. de offic. deleg.* Felin. *in c. de cætero num. 4 & 5* Surd. *conſ.* 367. *num.* 68.

3 Nec applicatur materia executorialium, quia illæ continent tantùm monitionem, non autem præciſam comminationem, quod quis inducatur in poſſeſſionem, prout continet mandatum de immittendo, Mandoſ. *de commiſ.* 30. *verb. loco litterarum, verſ. Item executoriales,* Veſtr. *in prax. lib.* 8. *c. vlt. nu.* 16. quantum verò ad verba mandati ibi, *intimetis*, *&c.* Fuit dictum, quod illa verba non erant intelligenda, vt intimatio deberet præcedere executionem mandati de immittendo, ſed poſt illius executionem eſt facienda talis intimatio pro notitia illius, qui tenetur parere. Itaut ſi non paruerit poſſit declarari, alias ipſe tanquam ignarus executionis non poſſet dici contumax, & iſtum ſenſum eſſe ſumendum, cùm verba mandatorum debeant intelligi, prout de iure, Alex. *conſ.* 46. *num.* 2. *lib.* 5. Anch. *conſ.* 6. *nu.* 7. Caſtr. *conſ.* 270. *num.* 2. *lib.* 2.

4 Dicebatur etiam quod dato, quod poſſeſſio fuiſſet nulliter capta, attamen ex quo mandata Rotalia fuerunt non ſemel, ſed pluries Petro intimata, & ipſe non docet de aliqua paritione, imò conſtat de contrario, poſtquam ſeruati ſunt quatuor termini ſubſtantiales, poteſt nihilominus deueniri ad declaratoriam ex allegatis in deciſione. Nec obſtare, quod prędicta poſſeſſio tanquam nulliter capta fuerit attentata, & huiuſmodi attentata de iure veniant purganda, priuſquam poſſit procedi ad declaratoriam, vel aliud. Quia fuit reſponſum, quod ex quo illa poſſeſſio fuit verè inſtrumentalis, & naturalis, fuit per Petrum ſemper tenta, vel ſtatim recuperata, non adeſt, quod purgetur perindè, ac ſi capta non eſſet, vt in Seguntina coram bon. mem. Litta, ſub die 2. Iunij 1603. & faciunt iuris regulæ, quod non dicitur veniſſe, qui non ſtetit, *c. ſi poſtquam*, vbi gloſſ. *verbo mente, de elect. in 6.* Ruin. *conſ.* 112. *ad fin. lib.* 5. nec videtur factum, quod factum non durat, *l. ſi pro parte, §. verſum ff. de in rem verſo, l. item eorum, §. quod ſi,* & ibi gloſſ. *verbo durat, ff. quod cuiuſque vniuerſitatis nomine*, & quod momentaneum minimè habetur in conſideratione, *l. fin. C. de bonis, quæ liberis, cap. nam & ego,* & ibi gloſſ. *de verb. ſignific.* Abb. *conſ.* 73. *in princ. lib. 2. cum ſimilibus*.

5 Circa illud, quod opponebatur, executorem minimè fuiſſe in dignitate conſtitutum, fuit reſponſum, quod ex quo illi fuit commiſſum nudum miniſterium, dicebatur merus executor, & conſequenter non fuit opus, vt eſſet in dignitate conſtitutus, Rot. *dec.* 29. *&* 31. *nu.* 1. *de reſcript. in nouis*, Archid. *in c. ſtatutum n.* 11. *verſ. ſecus tamen eſt, eod. tit. in 6.* Cardin. *conſ.* 103. *n.* 10. Feder. de Sen. *conſ.* 115. *n.* 2.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Mirandeñ. Penſionis.

Mercurij 27. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

A. C. poteſt non obſtante regula Cancellariæ de non iudicando iuxta formam ſuppoſitionis, etiam litteris non exhibitis, procedere executiuè contra penſionarium.

SVMMARIVM.

A. C. habet facultatem procedendi ſummarie, & ſimpliciter ſola facti veritate inſpecta, & manu Regia abſque alia terminorum obſeruatione, num. 1.

Clauſula manu Regia operatur, vt iudex poſſit procedere de facto, & ſine vllo iuris ordine, num. . . . . .

Clauſula ſine ſtrepitu, & figura iudicij operatur, quod iudex nulla data ſententia poteſt iubere rem capi, & diſtrahi, num. 1. *in fine*.

Inſtrumentum quando habet executionem paratam, debitor habetur pro condemnato, num. 2.

DECISIO CCCCXLVI.

Licèt concloſiones firmatæ in deciſione facta ſub die 1
7. Maij 1612. viſæ fuerint veriſſimæ, attamen cùm cauſa pendeat coram A. C. & contra Mercatorem, viſum fuit eſſe recedendum à dicta deciſione, & concludendum hæredem penſionarij poſſe agere contra Mercatorem, qui ſe obligauit ſoluere terminos, abſque eo quod oſtendant litteras penſionis fuiſſe expeditas. Nam inter & contra Mercatores A. C. poteſt procedere vigore ſuarum facultatum ſommariæ, & ſimpliciter ſola facti veritate inſpecta, & manu Regia abſque obſeruatione terminorum. Vnde ſtante clauſula manu regia, cenſetur data facultas procedendi de facto, & ſine vllo iuris ordine, vt per Natt. *in Clem. ſæpe, §. non ſic tamen, verſ. viſis ſupraſcriptis num.* 95. Maranta *in ſpeculo de ordine iudic. par. 4. diſt. 9. num.* 8. & in puncto, quod poſſit procedi executiuè abſque vlla ſententia, dicit Bart. *in extrauag. ad reprim. in verb. figura, in fine*, vbi dicit, quod ille, qui habet facultatem procedendi ſine ſtrepitu, & figura iudicij, poteſt nulla data ſententia iubere res capi, & diſtrahi, licèt hoc ſit magis de natura executionis, quàm condemnationis, quia talia ante ius ciuile manu regia expediebantur.

Non obſtat regula 26. Cancellariæ, de non iudicando 2
iuxta formam ſupplicationis, quia cùm vigore facultatum A. C. & perſonæ contra quam agitur, procedendum ſit executiuè, iudex non condemnat, ſed præcipit debitori, vt ſoluat; & ratio eſt, quia quando inſtrumentum habet executionem paratam, debitor habetur pro condemnato, Caſtr. *conſ.* 319. *col.* 2. *poſt principium, verſ. & hoc ideò lib.* 1. vbi quod in iudicijs ordinarijs præcedit cognitio, & ſequitur executio, in executiuis verò è conuerſo, & proptereà, cùm agentur in iudicio ordinario, poterunt hæc omnia opponi, ſecus verò in iſto iudicio executiuo, & hoc idem ſentit Bart. loco ſuperiùs allegato.

Minùs eſt verum, quod probetur non effectuatio re- 3
ſeruationis penſionis, quo caſu obligatio Mercatoris ceſſat ex defectu cauſæ, quia allegata benè concludunt, ſed non applicantur ad factum, quia talis non effectuatio non probatur. Et ex prædictis Domini receſſerunt a reſolutis, quia conſiderata in prima deciſione benè procedunt, ſi ageretur in iudicio ordinario, non autem in executiuo.

R. P. D. VBALDO.

Bononien. Cenſus,

Veneris 26. Aprilis 1613.

ARGVMENTVM.

Tranſactio impedit litis ingreſſum, niſi in ea contineatur læſio.

SVMMARIVM.

Tranſactio eſt exceptio litis finitæ, & impedit litis ingreſſum, num. 1.

Tranſactio nihil aliud eſt, quam receſſus à lite, & actione mota, vel mouenda, num. 1.

Tranſactio dicitur quaſi tranſitus ab actione, num. 1.

Tranſactio fit de re dubia, num. 2.

Tranſactio valida eſt etiam ex eo, quod imminet litis periculum, num. 2.

e *Tran-*

Tranſactionis natura eſt, vt aliquid vtrinque remittatur, num.2.

Deliberatio pignorum in executione captorum ſolet fieri pro viliori pretio, n.3.

Renunciationis generalitas ampliſſima ſe refert ad omnia, quæ poſſunt quoquomodo comprehendi, n.4.

Dictio reſpectiua antecedens repetit, & refert omnes præſtantiores præcedentes, n.5.

Relatum eſt in referenti cum omnibus ſuis qualitatibus, num.5.

Pactum reſolutiuum in euentum non ratificationis, habet locum, quando ille, in cuius fauorem factum eſt, non vult vti illo pacto, n.6.

D E C I S I O CCCCXLVII.

1 FVerat pro parte Illuſtriſſimorum Comitum Alexandri, & Iulij fratrum de Pepulis obtentum, committi cauſam in Rota peremptionis cenſus olim impoſiti a bo. mem. Romeo eorum Patre ob prætenſam inundationem terrarum, ſuper quibus cenſus erat conſtitutus, & reſcriptum emanauerat ſine præiudicio legitimæ exequutionis, quam cùm feciſſet Illuſtriſſimus Marchio Cæſar etiam de Pepulis, hodiernus Dominus cenſus ſuper pluribus bonis per dictos DD. fratres poſſeſſis pro ſorte principali, nec non fructibus decurſis, & non ſolutis, fuit deuentum inter partes ad tranſactionem, ſed cùm nihilominus Comes Iulius mortuo iam Alexandro fratre vellet dictam cauſam peremptionis proſequi in Rota, fuit obiectum de dicta tranſactione. Vnde fuit datum dubium, an obſtaret tranſactio, quo propoſito die 23. Ianuarij præteriti, eiuſque reſolutionem dilata. Tamdem hodie DD. dixerunt tranſactionem obſtare, cùm regula ſit vulgaris, tranſactionem eſſe exceptionem litis finitæ, & impedire litis ingreſſum, *l. fratris*, & ibi Bart. & alij, *C. de tranſact. cap.1. de lit. conteſt. in 6. l. eleganter, §. ſi quis, ff. de condict. indeb.* Roland. *conſ.28. num.16. lib.4.* Neuiz. *conſ.10. n.28.* Illuſtriſſ. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.26. tit.1. n.8.* & fuit dictum *in cauſa Bonon. Portoni* 12. *Nouembris præteriti, coram R. P. D meo Pamphilio*, cùm nihil aliud ſit tranſactio, quàm receſſus à lite, & actione mota, vel mouenda, & ideò dicitur tranſactio quaſi tranſitus ab actione, ſecundum Bart. *in l. ſine apud acta, num.22. Cod. de tranſact.* vel quaſi tranſiens actio ſecundum Bal. *in l.2. ff. de iureiur.*

2 Nec viſum eſt obſtare, quod iſta de qua agitur, non videretur tranſactio, cùm tranſactio ſit ſuper re dubia, Iaſ. *in rubr. num.15. ff. de tranſact.* iura autem D. Marchionis videbantur clara propter mandatum exequutiuum ab eo obtentum, exequutionem factam, ſubhaſtationem, & deliberationem bonorum ipſi Marchioni decretam, quia fuit reſponſum, imò materiam fuiſſe dubiam, ex quo commiſſio ſuper peremptione cenſus erat iam præſentata in Rota tempore tranſactionis, vt ſupra dictum eſt, quæ cauſa peremptionis fuit comprehenſa in tranſactione, vt infra dicetur. Imò ſufficit ad validitatem tranſactionis imminere periculum litis, licet non ſit de præſenti, *C. de tranſac.* fuit dictum *in cauſa Romana de Celſis* 19. *Ianuarij* 1607. *coram Reuerendiſſimo Bononien. & in dicta cauſa Bononien. Portoni*, & in dicta tranſactione fuerunt prolata huiuſmodi verba, & ita communi Voto, & animo lites omnes verſas inter eos, & quæ in dies augeri poſſe dubitabantur tranſactione inita dirimere, & totaliter extinguere ſtatuerunt.

3 Nec obſtat, quod de natura tranſactionis ſit, vt aliquid vtrinque remittatur, *l. tranſactio nullo dato, C. de tranſact.* quia etiam pro parte Marchionis videbatur aliquid remiſſum ex quo renunciauit ſubhaſtationi, & deliberationi bonorum in exequutionem iudicati captorum, quæ deliberatio pro viliori pretio, vt notum eſt fieri ſolet, & loco pecuniarum ſibi debitarum accepit in ſolutum bona cum pacto affrancandi intra quinquennium, vt legitur in ipſo inſtrumento tranſactionis.

4 Non obſtant, quæ dicuntur de inſufficientia mandati, quia quo ad Comitem Alexandrum nulla poteſt eſſe dubitatio, cùm fecerit mandatum ſpeciale aduerſus tranſigentes cum Marchione Cæſare ſuper omnibus litibus, ſuper eos vertentibus, quo verò ad Comitem Iulium, adeſt etiam mandatum ampliſſimum, etiam ad tranſigendum, quod fuit Canonizatum in dicta Bononien. Portoni inter eaſdem partes, coram R. P. D. Pamphilio.

Non obſtat, quòd in tranſactione non fuerit renunciatum liti ſuper peremptione huius cenſus, quia contrarium videbatur Dominis colligi ex narratiua huius tranſactionis, qua dicitur, quod non obſtantibus pluribus prætenſionibus, & remedijs in vtraque ſignatura gratiæ, & iuſtitiæ pro parte DD. Comitis Iulij, & Alexandri propoſitis, & intentatis, fuerat per A. C. ſeu D. Spadam ab eo deputatum deuentum ad exequutionem mandati, & paulò infra, & ita communi voto, & animo lites omnes, & controuerſias hactenus inter eos verſas, & quæ in dies magis augeri, & multiplicari dubitabantur concordia, & tranſactione infraſcripta dirimere, & totaliter extinguere ſtatuerint. Inter prædictas autem prætenſiones vel lites, abſque dubio reperiebatur hæc peremptio cenſus, quæ non ſolum fuerat introducta per viam exceptionis coram D. Spada deputato ab A. C. vt in Summario vltimo loco dato pro parte D. Marchionis *num.3.* ſed etiam per ſpeciale reſcriptum ſignaturæ fuerat commiſſa in Rota vt ſupra, vnde cùm partes poſteà in tranſactione dicant ſe velle omnes lites, & controuerſias extinguere, vt proximè dictum eſt, etiam inferius renunciauerint antedictis litibus, & cauſis, & omnibus etiam quibuſcumque iuribus, & prætenſionibus contra præmiſſa deductis, propoſitis, & allegatis, & alijs quibuſcumque, quæ in contrarium directè, vel indirectè aut alias quomodolibet dici, deduci, proponi, & allegari poſſent, finemque & perpetuum ſilentium illis impoſuerint, nec amplius illis vti, nec ad illa reuerti promiſerint, & conuenerint, non videtur dubitandum, quin etiam fuerit renunciatum dictæ prætenſioni peremptionis cenſus, tum ex vi generalitatis renunciationis, quæ eſt ampliſſima, *l.1. §. Generaliter, ff. de leg. præſt. & in terminis tranſact.* Honded. *conſ.49. num.8. & 24. lib. 1.* Surd. *deciſ.217. num.11. & ſeq.* tum ex virtute dictionis repetitiuæ antecedentis, quæ repetit, & refert omnes prætenſiones præcedentes, inter quas erat etiam iſta prætenſio peremptionis ex iam deductis, cùm relatum ſit in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, *l. aſſe toto, ff. de hered. inſtituen.* Aymon. *conſ.45. num.4.* 5

Non obſtat proteſtatio emiſſa à Comite Iulio contra dictum inſtrumentum tranſactionis, quia vltra quod non eſt in actis, ſtante ſufficientia mandati non releuat, & clauſula, *quod Comes Iulius deberet ratificare*, fuit appoſita ad cautelam, vt ibi patet, & pactum reſolutiuum in caſu non ratificationis fuit ad fauorem Marchionis, & habet locum eo volente illo pacto vti, vt etiam ibi expreſsè legitur, & fuit in ſimilibus terminis conſideratum *in dicta Bononien. Portoni, coram D. meo Pamphilio.* 6

Alia etiam adducebantur contra dictum inſtrumentum per Informantes pro Comite Iulio veluti, quod peremptio eſſet clara ob innudationem ſequutam de anno 1590. quod cenſus eſſet extinctus propter relaxationem mandati quo ad ſortem de anno 1603. Item quod dicta tranſactio contineat multa pacta, quæ ſapere videntur donationem, quæ donatio fuit expreſsè prohibita in mandato Comitis Iulij, ex quibus ipſe prætendit, ſe fuiſſe maximè læſum in dicto inſtrumento. Vnde Domini, vt maturius circa hoc deliberarent, concluſerunt tranſactionem obſtare ex prædictis, niſi tamen adſit læſio, de qua mandarunt, vt particulariter videretur. 7

R. P. D. V B A L D O.

Romana Vſusfructus.

Veneris 26. Aprilis 1613.

A R G V M E N T V M.

Maritus relinquendo vſumfructum vxori alicuius certæ quantitatis de bonis, in Vrbe exiſtentibus, deſumendum, non debet fieri taxatio ad rationem ſeptem Scutorum cum dimidio, ſecundum diſpoſitionem ſtatuti Vrbis lib.1. cap. 137. ſed ſecundum fructum locorum montium non vacabilium Vrbis, vel bonorum immobilium, quæ ſolent reddere quinque pro centenario.

S V M M A R I V M.

Statutum Vrbis lib.1.cap.137. loquatur licet in dote, habet tamen locum in donatione propter nuptias, & in alijs lucris nuptialibus, num.1.

Statutum Vrbis lib.1.cap.1.7. habet locum in donatione recompenſatiua, vel ſubrogata in locum lucri dotalis, num.1.

Statutum Vrbis lib.1.cap.131. permittit coniugibus inuicem poſſe renunciare lucris dotalibus, n.2.

Locus vbi debet fieri ſolutio ſi ponitur in oratione, tunc reſtringitur, & limitatur diſpoſitio, n.3.

Auth. Præterea diſpoſitio ſuccedit loco alimentorum, num.4.

Alimenta ſecundum ſtatutum Vrbis lib.1.cap.137. taxantur ad rationem ſeptem cum dimidio pro centenario, num.4.

Auth. præterea Cod. vnde vir, & vxor habet locum in muliere omnino indotata, ne in vilipendium mariti cogatur mendicare, n.4.

Mulier, quæ habuit in dotem duo millia, non poteſt dici incongruè dotata, num.4.

D E C I S I O CCCCXLVIII.

1 PRætendebatur pro parte D. Victoriæ ſibi fuiſſe donatum à Io. Baptiſta ſuo viro vſumfructum ſcut. mille, de quo agitur, in recompenſationem duplicis renunciationis ab ea factæ, videlicet lucro quarti dotalis, & beneficio Auth. *præterea, Cod. vnd. vir. & vxor.* & proinde d. vſumfructum taxari debere ad rationem ſcut. ſeptem cum dimidio, pro quocumque centenario, & anno ex diſpoſitione ſtatuti Vrbis, *lib.1.cap.137.* quod licet loquatur in dote, tameo habet etiam locum in donatione propter nuptias, vel alijs lucris *dotalibus, iuxta conſ.* Bald. 58. *num.7. verſ. ſuper quarto lib.*2. quem ſecutus eſt Senatus Pedemont. apud Theſaur. *deciſ.45.n.3. ver. ſed cum iterum*, & fuit reſolutum *in Romana fructuum* 10. *Aprilis* 1602. *coram Illuſtriſſimo Mellino, & in alijs*, & conſequenter in hac donatione vſusfructus recompenſatiua, vel ſubrogata in locum dicti quarti dotalis, *ad l. ſi eum, §. qui iniuriarum, ff. ſi quis caut.* Et propterea recedendum à deciſione in hac cauſa facta 16. Nouembris præteriti, in qua fuit dictum ſententiam extra Rotam latam, in qua taxatio prædicta fuit facta, eſſe reuocandam.

2 Verum Dominis viſum fuit, hoc fundamentum non ſubſiſtere, & tolli ex facto ipſo, quia quoad quartum dotale illi fuit tam à Piccinardo ad fauorem Victoriæ, quàm à Victoria ad fauorem mariti renunciatum, vt apparet ex inſtrumento ibi, inſuper D. Victoria cum decreto iudicis, & cum præſentia ſupradictorum eius conſanguineorum, & D. Io. Baptiſtæ in ſolidum renunciarunt quartæ eis iuxta formam ſtatutorum Vrbis quomodolibet competenti, ideò nulla erat opus recompenſa, cùm renunciatio fuiſſet reciproca, quam facere potuerunt præmittente ſtatuto Vrbis, *lib.1. cap.137. in fine.*

3 Quo verò ad renunciationem Auth. præterea dicebatur in primis illam fuiſſe factam ex eo, quod Piccinardus non erat aliàs matrimonium contracturus cum D. Victoria, vt apparet ex ipſo inſtrumento in princ. & ibi, *& verſa vice.* Et quatenus dicta donatio vſusfructus eſſet facta correſpectiuè ad d. renunciationem, non inde ſequitur, vt vſusfructus debuerit taxari ad rationem ſeptem cum dimidio pro centenario, cùm ex diſpoſitione donatoris debeat percipi ſuper ipſius bonis, in Vrbe conſiſtentibus ad electionem Io. Baptiſtæ, vel eius hæredum. Vnde Dominis videbatur taxandus ad rationem fructuum locorum montium non vacabilium, vel bonorum ſtabilium, quæ non excedunt quinque pro centenario, ex allegatis in deciſione in hac cauſa facta, quæ etiam hodie Dominis placuerunt, & faciunt, quæ not. Bart. *in l. inter ſtipulante, §. Sacram. n.6. ff. de verb. oblig.* quod vbi locus in eadem oratione ponitur, vt hoc tunc reſtringit, & limitat diſpoſitionem, & ſequitur Surd. *de alim. tit.4. quæſt.26.n.5.*

4 Non obſtat, quod diſpoſitio d. Auth. præterea ſuccedat loco alimentorum, Surd. *d. tract. tit.7. quæſt.12. num.*10. quæ alimenta taxantur ad rationem ſeptem cum dimidio, ex ſtatuto Vrbis, *lib.1.cap.37.* Quia id procederet circumſcripta conuentione contrahentium, quæ ex prædictis videtur clara, Vltra quod diſpoſitio illius Auth. habet locum in muliere omninò indotata, ne cogatur mendicare in dedecus viri præmortui, Bal. Salic. Alex. & alij in d. Auth. *præterea*, Rolan. poſt relatos *conſ.15. num.5. lib.3.* Vbi de communi, Natt. *conſ.648. in princip. lib.4.* Decian. *reſp.70. num.10. & ſeqq. lib.2.* cum alijs per Surd. *de alim. tit.9. & quæſt.37. num.7. & ſeqq.* Hæc autem mulier habuit in dotem ſcuta duo millia, vt conſtat ex inſtrumento, & ſic non poteſt dici incongruè dotata, Surd. *vbi ſupra n.16.*

Ex quibus, & alijs adductis per Informantes cenſuerunt 5
Domini, ſententiam extra Rotam latam tum ratione taxationis dicti vſusfructus, tum ratione anticipatæ ſolutionis, eſſe reuocandam, & conſequenter ſtandum in deciſis.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Motulen̄. Congruæ.

Veneris 26. Aprilis 1613.

A R G V M E N T V M.

Congrua cui, quando, & quanta, & de quibus fructibus debeatur.

S V M M A R I V M.

Fructuum appellatione veniunt diſtributiones quotidianæ, quando præbendæ ſunt diſtincta in Eccleſia, bona poſſidentur in communi, & poſteà ſingulariter certo anni tempore diſtribuuntur, n.1.

Congrua à Canonicis debetur Archiepiſcopo quando penès ipſum reſidet cura animarum, fuitque receptus vt curatus, n.2. & 3.

Congrua debetur Rectori, & curato, n.3.

Congrua debetur à Parochianis quibus Sacramenta miniſtrantur, declara vt n.4.

Congrua aſſignata Rectori, ipſe Rector contentus eſſe debet, niſi fuerit ita tenuis, vt cum ea non poſſit viuere, & ſuſtinere onera Eccleſiæ, quia tunc reſtituitur in integrum, num.5.

Fructus inſerti non computantur in congruam, n.6.

Vbi etiam an in aſſignatione congruæ habeatur ratio obuentionum ſpiritualium.

Congrua Rectori aſſignanda quanta eſſe debeat, n.7.

DECISIO CCCCXLIX.

ARchiepiſcopus Maſſaſtræ petebat congruam à Canonicis, qui poſſident bona in communi, quæ poſteà certo anni tempore ſingulariter tantùm cuilibet diſtribuuntur, qui redditus propriè dicuntur fructus groſſi, *gloſ. fin. in verſ. plus dico in cap. vnic. de Cleric. non reſid. in 6.* Prob. ad Monach. *ibid. num.60.* Felin. *conſ.28. num.6. verſ. modo iſt*, Io. de Anan. *conſ.87. num 5. in Addit. verſ. ex his etiam*, qui fructus ſuccedunt loco præbendæ, Inn. *in cap. dilectus il 1. de præb. & in cap. ex parte de conceſſ. præb.* Prob. ad Mon. *loc. alleg.* Bologn. *in addit.* ad Io. de Ana. *d. conſ.87. num.5.* 1

Vnde dubitatum fuit, an dicto Archiepiſcopo deberetur 2
congrua, & Rota cenſuit affirmatiuè reſpondendum; probatur enim curam animarum reſidere penes ipſum nedum, quia vti de Curato fuit prouiſus, & vti talis receptus à Canonicis, verùm etiam, & eius anteceſſor, vti de tali fuit prouiſus, & concurrunt inſuper duæ viſitationes, vna de anno 1536. & alia moderna de anno 1610. in quibus capta informatione, refertur curam reſidere penes Archiepiſcopum, quæ omnia cùm non dubitetur de exiſtentia curæ, ſed de pertinentia, negari non poteſt quin ſufficiant, cùm aliàs admittantur ad hunc effectum leuiores probationes, vt pluries fuit reſolutum.

Cùm igitur vna reſideat penes dictum Archiepiſcopum, 3
ei debetur congrua, *cap. extirpandæ, cap. de Monachis de præb.1. eod. tit. in 6.* Rebuff. *in tract. de congr. quæſt.4. in princ.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ.6. num.11. & 13. de præb.* Rot. *deciſ.16. num.1. part.1.* & fuit reſolutum *in vna Pampilonen. Congruarum 29. Ian. 1590. coram Reuerendiſſ. Peruſino, & in alia Pampilonen. Congrua 27. Octobris 1594. coram Illuſtriſſ. D. meo Card. Melino*, & hæc quidem congrua

debet

debet præſtari ex fructibus dictæ maſſæ groſſæ, quia cùm ſint fructus communes, & Archiepiſcopus habeat maius onus, maiorem etiam partem, hoc eſt congruam debet habere ex ſupra deductis.

4 Neque facit, quod congrua debetur à Parochianis quibus ſacramenta adminiſtrantur, *cap. omnis Chriſtianus de conſecr. d.1.* Abb. *in cap. de Rectoribus n.6. de cler. ægr.* Surd. *de alim. tit.1. quæſt.60. num.2.* quia fuit reſponſum concluſionem eſſe veram, ſed non applicari, nam procederet quando Parochiani ex aliquo priuilegio non ſoluerent decimas, vel ſi Eccleſia eſſet ſacramentalis, & non prædialis, & ex conſuetudine non perciperet decimas, vel ſi decimæ ſpectarent ad Epiſcopum, quia ante erectionem Parochialium ei fuiſſet ius quæſitum, *gloſ. in cap. ſtatuimus de decim.* Rebuff. *de decim. quæſt.7. num.8. & 9.* Verall. *deciſ.340. part.3.* & fuit reſolutum *in cauſa Conchen. Decimarum de Villanona 3. Maij 1600. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio*, non autem in caſu iſto, quia Archiepiſcopus petit congruam ex maſſa communi, & ex communibus redditibus.

5 Minus etiam facit, quod cùm congrua fuerit aſſignata à principio Archiepiſcopo, illa debet eſſe contentus, vt fuit reſolutum *in cauſa Tullen. congrua 26. Iunij 1596. coram bo. me. Cardinale Seraphino*. Nam fuit reſponſum diſtinguendo, quod aut congrua eſt tenuis, Rector tamen poteſt viuere, & ſuſtentare onera Eccleſiæ, & iſto caſu intrat prædicta concluſio, quod ſibi debet imputare, ſi tenue beneficium acceptauit, *gloſ. in cap.2. in verb. neceſſitatem 20. qu.2.* Rebuff. *de congr. quæſt.12. num.92.* & fuit reſolutum *in cauſa Aſtoricen. Congrua 23. Martij 1588. coram Illuſtriſſ. Mant. & in dicta cauſa Tullen.* aut verò congrua eſt ita tenuis, vt Rector non poſſit viuere, & ſuſtinere onera Eccleſiæ, & iſto caſu ſaltem per viam reſtitutionis in integrum ſuccurritur Rectori aduerſus aſſignationem congruæ, & iſto caſu Rector acceptando non dicitur ſibi præiudicaſſe, cùm non agatur de præiudicio ſuæ perſonæ tantùm, ſed ordinis Clericalis, Rebuff. *de congr. quæſt.12. n.19.* & fuit conſideratum *in cauſa Pacen. Congrua 8. Iunij 1612. coram R.P D. meo Sacrato Archiepiſcopo Damaſceno*.

6 Neque obſtat, quod Archiepiſcopus habeat fructus incertos, nempè obuentiones, quia iſti non computantur in congruam, Rebuff. *tit. de congr. num.83. & 86.* Rot. *deciſ. 5. num.3. & ſeq. part.2.* & fuit dictum *in alleg. deciſ. Pampilonen. coram Illuſtriſſ. Mellino, & Comitolo, & in dicta cauſa Pacen. 8. Iunij, & 3. Decembr. 1612.* Nam etiam ſi in aſſignatione congruæ habetur ratio omnium obuentionum ſpiritualium, Abb. *in cap. cum ſicut num.4. verſic. & ad opinionem Vincentij de conſecr. Eccleſ. vel alt.* non tamen obuentiones prædictæ computantur in congruam, ita vt dicendum ſit, habet oblationes, ergo non debet habere congruam, ſed in aſſignatione habetur ratio illarum, qua ratione habita ex qualitate perſonarum, & loci, viſum fuit DD. Ducatos 25. non conſtituere congruam ſufficientem pro Archipresbytero capite Collegiatæ.

7 Quanta autem debeat eſſe congrua cùm hoc pendeat ex quantitate, redditiuum, qualitate perſonarum, & loci, DD. cenſuerunt cum Canonici habeant ducat. 25. monetæ illarum partium Archiepiſcopo deberi pro congrua ducatos 50. ſimiles non computatis tamen obuentionibus, & alijs emolumentis extraordinarijs, eòque magis, quia iſta quantitas videtur conformis taxationi, de qua in Bulla Pij V. 46. in Ordine, quæ licet non loquatur de congrua aſſignanda Rectoribus, Rot. *deciſ.5. part.2.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ.117. num.12. & ſeq.* ſed de congrua aſſignanda Vicarijs Eccleſiarum pijs locis vnitarum, attamen viſum fuit in hoc caſu in quo Eccleſia eſt Collegiata, & cura reſidet penes Archiepiſcopum benè adaptari rationem dictæ Bullæ, cùm alij Canonici habeant tantum ducatos 25.

R. P. D. MANZANEDO.

Camerinen. Donationis.

Lunæ 13. Maij 1613.

ARGVMENTVM.

Arbitrium an intret pro ſanatione nullitatis prouenientis ex iniuſtitia, & an debitum hæredis extinguatur per aditionem hæreditatis creditoris.

SVMMARIVM.

Arbitrium non intrat pro ſanatione nullitatum, vbi conſtat de iniuſtitia, num.1.

Nullitates prouenientes ex iniuſtitia, Papa non ſolet ſanare, num.1.

Clauſula conſtito de bono iure, *ſolet apponi in commiſſionibus ſanatorijs, num.1.*

Arbitrium moderatur iuris rigorem, n.1.

Arbitrium à iure regulatur, n.1.

Aditio hæreditatis creditoris facta per debitorem operatur extinctionem crediti pro rata, pro qua debitor eſt hæres, num.2.

Cedere ius quod non habet, nemo poteſt, n.3.

Cedere nemo cenſetur iura competentia contra ſe ipſum. num.3.

Perſona loquentis ſemper intelligitur excepta in generali ſermone, num.3.

DECISIO CCCCL.

QVamuis aliquæ nullitates oppoſitæ viderentur aliàs ſanabiles, nihilominus viſum fuit Dominis, arbitrium non intrare pro illarum ſanatione, cùm conſtet de iniuſtitia mandati, quo caſu ceſſet arbitrium adductum, vt fuit dictum *in Salernitan. Rectoriæ 4. Aprilis 1588. coram bon. mem. Cardinale Blanchetto, & aliàs*. Papa enim non ſolet ſanare defectus ex iniuſtitia prouenientes non enim vult cuiquam tollere ius quæſitum, ad tradit. per Abb. *in c.4. circa fin. de re iud.* & per Staphil. *de lit. iuſtitiæ, §. commiſſio an non detur ſuper validit. proceſſ. num.15 verſ. vlterius*. Vnde, & in commiſſionibus ſanatorijs ſolet apponi clauſula *conſtito de bono iure*, cùm autem in noſtro caſu conſtet de iniuſtitia prædicti mandati ceſſat arbitrium quantumcumque aliàs moderetur aliquo modo rigorem iuris, Creſcen. *deciſ.4. num.3. de teſtib.* tamen à iure, & ſecundum illud venit regulandum, Bart. *in Extrauag. ad reprimendum in verſic. videbitur*, & pluries fuit dictum. 1

De prædicta autem iniuſtitia clarè apparet reſpectu ſcutorum 100. pro quibus mandatum fuit relaxatum vigore ceſſionis factæ per Io. Baptiſtam ad fauorem Erſiliæ, & Corneliæ de omnibus iuribus, & actionibus, quæ ſibi competebant, & competere poſſent, in & ſuper parte, & portione eidem Ioanni Baptiſtæ obueniente ex bonis, & hæreditate q. Iulij, & in & ſuper portione hæreditatis, & bonorum quondam Ioannis Mariæ Calcalarij eius nepotis, vnde cùm ipſe Ioannes Baptiſta eſſet debitor eiuſdem Ioannis Mariæ in dictis ſcutis 100. & poſtea à Ioanne Maria inſtitutus æquè cum Matthæo eius fratre adiuiſſet illius hæreditatem, remanſerunt actiones, & iura, quæ Ioannes Maria habebat contra Ioannem Baptiſtam ſaltem pro dimidia parte dicti crediti extincta, quod operatur aditio per debitorem hæreditatis, Pariſ. *conſ.16. n.49. lib.2.* Afflict. *deciſ.237. num.4.* 2

Et ſic ſtante dicta extinctione non potuit Ioannes Baptiſta cedere contra ſe ipſum ius, quod non habebat ſuper dicta hæreditate tam ex regula *l. nemo plus iuris, ff. de regul. iur.* quàm ex alia, *quod nunquam cenſeatur quis cedere iura competentia contra ſe ipſum, l. ſi peculium, §.1. ff. de pecul. leg.* Bald. *in l.2. C. an ſer. ex ſuo fact.* Alex. *conſ.149. num.5. lib.2.* Rolan. *conſ.86. num.44. lib.1.* in generali enim ſermone ſemper intelligitur excepta perſona loquentis, *l. inquiſitio, C. de ſolu. cap. quiſquis de preben.* Gozad. *conſ.76. num.14.* Surd. *conſ.152. num.45. lib.2.* Non obſtat Ioannem Baptiſtam in inuentario hæreditatis Ioannis Mariæ deſcripſiſſe iſtud creditum contra ſe ipſum, & ſic videatur noluiſſe illud extinguere, quia quamuis concedatur Ioannem Baptiſtam illud deſcripſiſſe, tamen reſpondetur illud feciſſe ad effectum diuidendi hæreditatem cum Matthæo cohærede, vt poſſet ſciri quanta pars vnicuique tangeret, qui effectus quo ad cohæredem non excludit quo ad ipſum Ioannem Baptiſtam effectum extinctionis dicti crediti pro medietate, & ſic exceſſiuitas, & iniuſtitia mandati clarè detegitur, vt ex ea viſum fuit arbitrium non intrare. 3

R.P.D.

R. P. D. PIROVANO.

Toletana, ſeu Alme ien. Decimatum.

Mercurij 14. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Procurator cum poteſtate ſubſtituendi, ſubſtituere non poteſt antequam mandatum acceptauit, & quando dicatur acceptaſſe mandatum, ſententiaque defectu citationis nulla reſpectu vnius, quando ſit etiam nulla reſpectu alterius, & an concluſio in cauſa ſuppleat defectum citationis, & quando etiam ex duobus iudicibus delegatis vnus ſine altero iudicare poſſit.

SVMMARIVM.

Procurator cum poteſtate ſubſtituendi non poteſt alium ſubſtituere, antequam mandatum procura acceptauit, n.1. Delara, vt n.2.

Procurator ex quibus actibus cenſeatur mandatum acceptaſſe, num.3.

Procurator conſtitutus cum poteſtate ſubſtituendi vnum, vel plures, non deſinit eſſe Procurator altero ſubſtituto, n.4.

Declarationes, & appellationes intelliguntur quatenus ſubſiſtunt. Interim autem non eſt admittenda citatio ad effectum præiudicij, n.5.

Sententia eſt indiuidua, & ideò reſpectu vnius nulla ex defectu citationis dicitur etiam nulla ex defectu alterius, qui fuit citatus, præſertim ratione connexitatis, num.6. Declara, vt num.7.

Prælatus ſolus poteſt comparere pro Eccleſia, ipſo autem negligente comparere poteſt Theſaurarius, ſeu Oeconomus, num 8.

Sententia defectu citationis nulla, quando valida reputetur per concluſionem in cauſa, n.9. & ſeqq.

Concluſio in cauſa cenſetur circumducta per nouam iurium productionem, & admiſſionem, n.11.

Iudices duo quando ſunt delegati, vnus ſine alio pronunciare non poteſt, & quid ſi vnus iudex eſt abſens, n.12.

Iudicis aſſertioni regulariter non ſtatur pro iuſtificatione actus, per ipſum geſti, num.13.

DECISIO CCCCLI.

1 FVndamenta deciſionis diei 15. Nouembris præteriti in hac cauſa factæ, placuerunt Dominis ſi in tertia inſtantia fuit ſufficienter oppoſitum de nullitatibus, quod reſeruarunt particulariter diſputare. Dicebatur enim in prima deciſione ſententiam Prouiſoris Almerien. fuiſſe nullam ex defectu citationis, quæ fuit executa in ſtratis contra principales, & tamen citandus erat Procurator conſtitutus, & hæc ipſa nullitas non videtur ſublata ex reſponſione, quod Ioannes Caraſco Procurator conſtitutus nunquam ipſe comparuit in actis cauſæ, nec ſubſtitutio Antonij Barnal ad certos, & particulares actus videatur concludere acceptationem, cùm actus non fuerint penes acta Notarij, & deinde ſubſtitutus comparuerit in actis, & eos præſentauerit, quia nihilominus ad hunc effectum requiratur, quod Procurator ante ſubſtitutionem acceptauerit, *iuxta deciſionem 7. de proc. in nou.* Veſtr. *in prax. lib.4. cap. 3. num. 5.*

2 Nam deciſionem prædictam, & Veſtr. Domini intellexerunt quando Procurator antequam ad eum perueniant literæ mandati ſubſtituit, cùm eo caſu non poſſit exercere facultatem, quam ignorabant, ſecùs verò quando ad eum peruenit mandatum, quia tunc dicitur mandatum acceptaſſe, & certus de ſuo iure potuiſſe ſubſtituere, Clem. 1. & ibi gloſ. *verb. receptis, & verb. aſſenſum, verſ. verum eſt, de Proc.* Mil. *in verb. Procurator non dicitur, nec cenſetur, num.42.* Vant. *de nullit. ex defect. mand. num.103.* & eumdem ſenſum habuerunt addentes ad d. deciſionem ſeptimam.

3 In caſu autem præſenti nedum Caraſco receperat mandatum ante ſubſtitutionem, quod ſufficeret, ſed & ad exercitium illius vltra ſubſtitutionem proceſſit, componendo proteſtationem ad effectum illam producendi per ſubſtitutum aſſerendo ſe mandatum ſuum exhibere, quæ omnia tamquam conſecutiua facultatis citra mandati acceptationem contingere non potuerunt, d. *Clem.1. cum gloſ. de Procur.* Crau. *conſ.106. num.3.* Abb. *conſ.18. num.7. verſ.2. dixi, lib.2.*

Nec datur Caraſcum acceptaſſe mandatum ſolùm ad 4
effectum ſubſtituen. ita vt facta ſubſtitutione conſummatus remanſerit actus ſuſceptionis mandati, & potuiſſe procedi per contradictas Procuratore legitimo non comparente. Quia & hoc ipſum ex proceſſu non iuſtificatur, ſed contrarium legitur, dum ſubſtituit ad effectum præſentandi proteſtationem reſtrictiuè, & non ad alium actum, quo caſu non eradicatur facultas ſemel per acceptationem acquiſita, & omne quod non transfertur remanet penes Procuratorem, *cap. is qui de Proc. in ſexto.* Vltra quod mandatum Carachi erat datum cum clauſula ſubſtituendi vnum, vel plures, per quam non deſinit eſſe Procurator altero ſubſtituto, Bart. *in l. quod ſi forte, §. quid ergo num. 3. in fin. ff. de ſolut.* Rot. *deciſ.14. & 30. de Procur. in nou.* & maximè in Procuratore generali, prout fuit Caraſcus, Franc. *deciſ.465. n.4. cum ſequentibus.*

Et ex eo, quòd Caraſcus declinauerit iuriſdictionem 5
prouiſoris, appellando ab vlteriori proceſſu, dixeritque nolle amplius comparere, non propterea erat omittenda citatio, aut per contradictas, vel in ſtratis citandus principalis, quia declarationes, & appellationes intelliguntur quatenus ſubſiſtant. Interim autem non eſt omittenda citatio ad effectum præiudicij, Franc. *d. deciſ.465. num.3. in 2. limitat.*

Releuantem autem aliqui ex Dominis exiſtimabant nul- 6
litatem contra eamdem ſententiam in hac ſecunda poſitione excitatam, dum ſententia legitur lata ad fauorem Martini Arrendatarij, & Eccleſiæ Almerien. & tamen Eccleſia non erat in cauſa nec monitorio nominata, nec pro Eccleſia comparens mandatum habebat, & ideò ſententia nedum remanſit nulla reſpectu Eccleſiæ ad cuius inſtantiam non fuit citatio tranſmiſſa pro audienda ſententia, ſed etiam Arrendatarij propter indiuiduitatem ipſius ſententiæ, vt dicit Cæſar. de Graſſ. *deciſ.5. num.2. & 3. de re iud.* & multò magis propter connexitatem, quia ius Arrendatarij pendebat à iure ipſius Eccleſiæ decimandi, & non conſiſto de fundamento, Arrendatarius non potuit ſuperædificare propter carentiam ſui iuris, Abb. *in cap. cum inter num.24. verſ. & per hanc rationem de re iud.* qui poſt alios in his terminis loquitur.

Nec reſponſiones datæ ſatisfaciebant, quod ſcilicet in 7
connexis, & in inſeparabilibus ſententia lata pro vno ſuffragetur alteri, nam id procedit in conſequentiam quoad iuſtitiam ſi ſententia validè eſt prolata, ſecus verò vbi Eccleſia prætendit directè iuuari ex eadem ſententia, quæ corruit ex defectu citationis, & è conuerſo, dum dicebatur, quod ſi ſententia lata contra Eccleſiam corruat defectu nullitatis, non trahit ſecum inualiditatem ſententiæ Arrendatarij, id pariter procedit quando cauſæ ſunt ſeparabiles, vt dicunt Felin. *in cap. cum inter n.1. verſ. nec eſt verum, de re iud.* & Gabr. *conſ.56. num.16. volum.1.* ſecus verò quando intereſſe eſt connexum, & omnes ſunt nominati in ſententia, quia tunc ſententia quoad vnum valida, & quoad alterum inualida eſſe non poteſt, ex rationibus Afflict. *deciſ.218. allegat.* per Cæſar. de Graſſ.

Nec obſtat, quod comparuerit Barnabas Theſaurarius, 8
ſeu Oeconomus, & Procurator, quia in facto benè non iuſtificatur, nec eſt verum, quòd ex iure vniuerſali pro Eccleſia comparere poſſet, quia id non niſi Prælato negligente videretur admitten. *cap. cum olim,* de teſtibus vbi DD. Rot. *deciſ.1. de iudic. in antiquit.*

Secundo principaliter dicebatur in 1. *deciſ.* ſecundam ſententiam eſſe nullam ex defectu pariter citationis, & hæc nullitas ex reſponſionibus datis non euitatur. Nam quod pro validitate ſententiæ ſufficiat ſola concluſio in cauſa abſque alia citatione hoc poſſet procedere, data conſuetudine illius fori, & niſi à iudice certa forma fuiſſet tradita, de qua conſuetudine non docetur, & contraria forma legitur in decreto, quæ debuit obſeruari, & non probata præſumitur omiſſa, Abb. *conſ.84. num.1. lib.1. & præind.* Put. *deciſ.168. ſecundum nouam impreſſ. lib.1.* Verall. *deciſ. 322. n.3. part.2.*

Nec obſtat, quod Intimatio decreti concluſionis in cauſa 9
de forma non eſſet neceſſaria: ex quo decretum non man-

dat

dat intimari concluſionem, ſed citari partem ad deferendum acta, quod ſufficere videtur etiam pro intimatione à iudice reſeruata, Caputaq. *deciſ.322. num.4. part.2. cum alijs allegatis*. Quia ex ipſo decreto tollitur obiectum in quo citatio non legitur reſtricta ad deferen. acta, & informan. ſed ad omnia contenta in decreto, & conſequenter reſpectu concluſionis ex quo indefinitè dicitur, vt citentur partes.

10 Ceſſat etiam alia ratio deſumpta ex præcedenti concluſione in cauſa, cùm illa fuerit circumducta per nouam iurium productionem, & admiſſionem, & per plura hinc inde geſta, quæ ſunt contra intentionem concludentium, Rom. *conſ.176.num.9.* Afflict. *deciſ.272. num.1.* Rot. *deciſ. 1. num.1. de teſtib. in nou.* quod etiam fuit dictum coram me *in cauſa Conchen. Decimarum de Caſteion, die 3. præſentis menſis*.

11 Vnus etiam ex Dominis approbabat nullitatem nouiter ponderatam per Informantes contra d. ſententiam Cantoris, quod cùm cauſa antea eſſet inſtructa coram Molina in ſolidum cum Cantore deputato Grauaten. non poterat alius iudex citra vitium nullitatis ſe intromittere, *cap. cum plures*, & ibi Doct. *de offic. deleg. in 6.* nec impedimentum abſentiæ poterat ſuffragari ex ſola iudicis pronunciantis aſſertione, cui regulariter pro iuſtificatione facti non ſtatur, *cap. prudentiam de offic. deleg.* Franc. *in d. cap. cum plures num.3. verſ. ſed vbi, & cap. quoniam contra*, vbi Felin. *num.34. de prob.*

12 Et defectus ille non poterat ſanari ex tacito partis conſenſu, & comparitione coram ſecundo iudice, cùm non eſſet in ſua facultate dare iuriſdictionem non habenti, Butr. poſt alios quos alleg. *in d. cap. cum olim, il 1. num.9. de offic. deleg.* vbi not. omnes, Felin. *in cap. P. & G. num.11. eod. tit.* Guid. Pap. *quæſt.285. num.2.* Mohed. *deciſ.3. num.1. de appell.* & huic nullitati ex aduerſo nihil fuit reſponſum, quare, vt dictum eſt initio, ſi ſufficienter oppoſitum eſt de nullitatibus, prædictæ inficiunt etiam ſententiam, quæ, vti eodem vitio nullitatis laborans ſuſtineri non poteſt. Et ita, &c.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Aretina Bonorum.

Veneris 17. Maij 1613.

ARGVMENTVM.

Alienatio rei Eccleſiæ non validatur per beneplacitum Apoſtolicum, in quo habetur relatio ad inſtrumentum, ſi inſtrumentum appareat factum poſt beneplacitum, & quando productio vnius tituli excludat præſumptionem alterius, & an falſa narratiua vitiet gratiam.

SVMMARIVM.

Confirmatio alienationis rei Eccleſiæ relatiua ad inſtrumentum, quod præſupponitur celebratum nihil operatur, vbi inſtrumentum poſteà celebratum appareat, num.1.

Præſumptio alterius tituli non iuuat eum, qui alium titulum produxit, num.2.

Factum anteceſſoris præiudicat ſucceſſori, n.3.

Fallit in his, in quibus anteceſſor non habet liberam facultatem diſponendi, num.3.

Narratiua falſa in gratioſis vitiat gratiam, vbi fuit falſa doloſè, & fraudulenter, & dicitur doloſa, & fraudulenta, quando eſt talis, quæ veriſimiliter induxit Papam ad faciliùs concedendum, n.4.

Extende etiam quod falſa expreſſio fit ex ſimplicitate, & ignorantia, quia nihilominus vitiat gratiam, n.4.

DECISIO CCCCLII.

1 Placuit Dominis deciſio in hac cauſa facta, in qua fuit reſolutum, locationem non ſuſtineri, cùm fuerit facta contra formam *Extrauag. ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alien.* nempè ad nouennium, non enim iuuatur ex beneplacito Apoſtolico, quia cum in eo præſupponatur inſtrumentum tunc fuiſſe celebratum, ibi, *Nos igitur inſtrumenti tenorem, &c.* & contrarium appareat, quia pars ipſa exhibuit inſtrumentum poſteà celebratum, ſequitur, quod dicta confirmatio non ſuſtineatur, vt in puncto vltra allegatos in prima deciſione dicunt Speculat. *de inſtrum. edit. §. nunc autem videndum num.1. & 2.* Iaſ. *in auth. ſi quis in aliquo num.8. & C. de eden.* Roman. *conſ.336. num.2.* Soc. ſen. *conſ.258. n.9. lib.2.* Bellon. *conſ.36. num.10.* vbi quod idem eſt, quando eſt inſertus tenor ad petitionem partis, non autem ex certa ſcientia.

Neque obſtat, quòd productio inſtrumenti non tollit præſumptionem alterius inſtrumenti per anteà facti, quia hoc poſſet conſiderari, ſi Papa ex certa ſcientia confirmaſſet, hic autem cùm ſimpliciter confirmaſſet, & in genere, & ad poſtulationem partis, cùm pars ipſa produxerit inſtrumentum poſterius, in data confirmationis Apoſtolicæ non poteſt ſe iuuare præſumptione alterius inſtrumenti, imò debet producere aliud inſtrumentum, ſi adeſt, Ægid. *conſ. 10. num.20.* Aym. *conſ.134. num.44. verſ. pro hoc*, Rota *deciſ.731. num.19. part.1.* hinc Rota non ſolet dare in iſtis terminis remiſſoriam ad hoc probandum per teſtes, cùm poſſit probari per ſcripturas. 2

Neque obſtat confirmatio anteceſſoris Commendatarij, quæ videtur præiudicare ſucceſſori *ex deciſ.141. num.4. par. 2.* quia deciſio loquitur de confeſſione facta in iudicio, & quæ habet præſumptionem iuris pro ſe, hic autem neutrum conuenit, & propterea ſequitur, quod anteceſſor Commendatarius non potuit præiudicare conſentiendo ſucceſſori cùm non habeat liberam facultatem diſponendi, Iaſ. *in d. auth. ſi quis in aliquo n.9. C. de eden.* poſt Bart. & Bal. quos allegat Dec. *conſ.474. num.2. ſeq.* Ægid. *deciſ.695. num. 1. & 2.* 3

Neque facit, quòd in omnem euentum iſta falſa narratiua non retraxiſſet Papam à conceſſione, quia vt fuit dictum in alia deciſione etiam, quod Papa aliter conceſſiſſet, nihilominus falſa narratiua in gratioſis vitiat gratiam, *ex dec. Put.380. lib.1.* Et quamuis replicaretur hoc eſſe verum, quando doloſè, & fraudulenter fuit facta, *ex deciſ. Ægid. 4. n.1. ad fin. verſ. Ego tamen exiſtimo*, attamen ipſemet Ægid. *num.2.* ibidem declarat eſſe doloſam, & fraudulentam, quando eſt talis, quæ veriſimiliter deberet inducere Principem ſaltem ad faciliùs concedendum, qualis eſt expreſſio, de qua agitur, & ceſſat omnis difficultas, quia etiam quod expreſſio facta ſit ex ſimplicitate, vel ignorantia, cauſat eumdem effectum, Mandoſ. *ſuper regul.32. quæſt.25. num.7.* Ex quibus, & alijs deductis in prima deciſione Domini cenſuerunt locationem non ſuſtineri.

R. P. D. MANZANEDO.

Maceraten̄. Hæreditatis.

Veneris 24. Maij 1613.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum ſub conditione relictum conditione non impleta, aut deficiente, locum non habet, & quando conditio deficere dicatur. Cætera videas in Summario.

SVMMARIVM.

Succeſſiuè dictio denotat ordinem, & continuationem ad præcedentia præcedentiumque qualitatum repetitionem inducit, n.1. in fine.

Fideicommiſſo facto ad fauorem aliquorum dummodo aſſumant arma, & inſignia teſtatoris, factus locus non eſt, ſi ſic cum conditione vocati conditionem non implent, n.2.

Subſtitutus ſi ſine filijs deceſſerit, excluditur per ſolam exiſtentiam filiorum, quamuis filij non ſunt heredes, n.3.

Conditio intelligenda, & adimplenda eſt prout iacet, quia in conditionibus inſpicitur merum, & nudum factum, n.3. in fine.

Fideicommiſſum ſub conditione relictum conditione deficiente locum non habet, n.4.

Filia fœmina non dicuntur de linea teſtatoris, ſed ſunt principium lineæ, n.5.

Deficere non dicitur id, quod numquam fuit, n.6. Vbi declaratur hæc concluſio.

Defi-

Deficere verbum non ſolùm importat mortem, ſed etiam non exiſtentiam, n.6.

Qualitas adiecta in gradu præcedenti, non cenſetur repetita in gradu ſequenti ſeparato, n.7. vbi ampliatur hæc concluſio etiam quod adſit copulatiua.

Copulatiua dictio inter orationes perfectas non repetit qualitates præcedentes, n.7. in fine.

Orationes plures diſtinctæ, & ſeparatæ cenſentur continuatæ vna in aliam, quando habent inter ſe aliquam correſpectiuitatem, num.8.

DECISIO CCCCLIII.

1 ROta cenſuit præſuppoſitis deciſionibus factis in iſta cauſa pro Aſcanio factum, eſſe locum fideicommiſſo ad fauorem eiuſdem Aſcanij Vici, cùm ipſe ſit maſculus tranſuerſalis deſcendens à fratre Matthæi teſtatoris, vt fuit reſolutum coram bon. mem. Iuſto 28. Maij 1608. & coram me 18. Februarij 1609. & ſic veniat vocatus in locum deficientis lineæ fœmineæ, de cuius deficientia videbatur conſtare, ex quo tantummodo ad hoc fideicommiſſum fuerunt vocatæ fœminæ agnatæ, nempè filiæ teſtatoris, & filiæ filiorum, & deſcendentium maſculorum, quæ futuræ erant de agnatione teſtatoris, vt fuit dictum 20. Februarij 1598. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio, & 17. Decemb. 1610. coram me, quarum agnatarum vocatio, cùm cœperit à die purificati fideicommiſſi per obitum vltimi maſculi, vt fuit reſolutum coram eodem Iuſto 10. Maij 1606. & coram me 18. Iunij 1610. & cùm de illo tempore iſtæ fœminæ agnatæ extarent, quia præmortuæ fuerant maſculo vltimo morienti, nempè Capitaneo Franciſco Vico, nec adimpleuiſſent onus ſibi per teſtatorem iniunctum aſſumendi cum ſuis Maritis nomen, & inſignia teſtatoris, ceſſauit vocatio illarum, & per conſequens maſculorum cognatorum ſucceſſiuè deſcendentium ab illis, maximè ponderata illa dictione *ſucceſſiuè*, in vocatione dictorum deſcendentium ab iſtis fœminis appoſita, quæ denotat quemdam ordinem, & continuationem ad præcedentia, *l. quia, in princ.* vbi gloſ. *ff. de condit. & demonſtr.* quin, & præcedentium qualitatum repetitionem inducit, Honded. *conſ. 49. num. 19. lib. 2.* Surd. *conſ. 365. num. 9. lib. 2.*

2 Et deficiente vocatione iſtarum agnatarum ex non exiſtentia illarum de dicto tempore purificati fideicommiſſi, ad quam fuit reſtricta illarum vocatio, & ex non aſſumptione cognominis, & inſignium teſtatoris non ſolùm ceſſauit vocatio prædictorum deſcendentium ex ipſis agnatis, nempè illorum de Ritijs, & litis conſortium, vt fuit reſolutum coram Iuſto 18. Iunij 1607. ſed etiam deficit linea fœminina proueniens ex dictis agnatis, nam eodem modo, quo eſt verum Ritios, & Conſortes realiter deſcendere à dictis agnatis filiabus teſtatoris, & ſic à teſtatore per lineam fœmininam, & eſſe de illa, nihilominus non eſſe vocatos a teſtatore, quia nec ipſæ agnatæ à quibus deſcendunt fuerunt vocatæ, non exiſtentes de dicto tempore obitus vltimi maſculi, ita ex eadem ratione ceſſauit vocatio lineæ fœmininæ procedentis à dictis agnatis, quia & defecit ipſa linea, nempè ad effectum, quod ſit factus locus tranſuerſalibus maſculis ſubſtitutis in caſu deficientiæ dictæ lineæ fœmininæ, vnde non ſufficit Ritijs pro exiſtentia dictæ lineæ fœmininæ probare ipſos eſſe de dicta linea tamquam deſcendentes ab agnatis filiabus teſtatoris, niſi probent dictas agnatas ſuperuixiſſe vltimo maſculo, & aſſumpſiſſe nomen, & inſignia teſtatoris, ad quas qualitates fuit reſtricta vocatio iſtarum agnatarum, & ſucceſſorum illarum, & ſua linea fœminina in conditione appoſita, alias non poteſt dici conſtare de duratione, & exiſtentia, & non deficientia dictæ lineæ.

3 Ex quibus ceſſat obiectum, quod quamuis iſtæ agnatæ non exiſtentes de tempore purificati fideicommiſſi non fuerint vocatæ, nec deſcendentes ex illis ex ſupradictis: Tamen ad effectum excludendi purificationem conditionis deficientiæ lineæ fœmininæ, ſatis eſt exiſtentia prædictæ lineæ, quamuis non eſſet vocata, *l. filiusfamilias, §. Cum quis rogatus erit de leg. 1.* vbi gloſ. & Bart. & Salic. *num. 2.* & Caſtr. *in l. 1. num. 7. Cod. de cond. inſert.* Ruin. hanc dicens communem *conſ. 81. num. 15. lib. 2.* Cranet. alios referens, *conſ. 62. num. 2.* Iaſ. *in l. precibus num. 6. C. de impub.* & alijs, & Illuſtr. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 6. num. 14.* Vltra quod in conditionibus inſpicitur merum, & nudum factum, & prout iacet conditio eſt intelligenda, & adimplenda, *l. qui heredi, & l. Meuius, ff. de cond. & demonſtr.* Alberic. *in d. l. filiusfamilias, d. §. Cum quis num. 10. & 11.*

Tum etiam quia poſiti in conditione non ſunt qui excludunt ſubſtitutum, ideò non requiritur illorum vocatio, ſed conditionis defectus, qui illos excludit, Rip. *in l. ex facto, §. Ex facto n. 10. verſ. & ſi dixeris, & in l. heredes mei, §. Cum ita num. 120. verſ. 2. reſpondetur, ff. ad Trebell.* Alciat. *reſponſ. 56. num. 3. in fin. & num. 4. lib. 9.* Mantic. *d. tit. 6. n. 15. verſ. 2. reſpondetur.* Quæ confirmantur ex deciſione Bonon. fideicommiſſi de Canobijs 8. Iunij 1601. coram Illuſtriſſ. Lancellotto, vbi firmatur, quod non dicitur conditio deficere, ſed purificari fideicommiſſum ex non exiſtentia lineæ fœmininæ, ergo eodem modo videtur dicendum deficere, & ceſſare fideicommiſſum ex ſola exiſtentia prædictæ lineæ, vt idem operetur oppoſitum in oppoſito, quod propoſitum in propoſito. Reſpondebatur enim adducta in contrarium procedere, ſed non applicari, cùm prædicta linea fœminina, quàm teſtator poſuit in conditione non extet, ſed defecerit per deficientiam vocationis iſtarum agnatarum ex non ſuper exiſtentia illarum de tempore purificati fideicommiſſi ex ſupradictis. 4

Minus obſtat, quod relatio lineæ fœmininæ ad dictas agnatas ceſſet, quoties proprietas verborum illam non patitur, Oldr. *conſ. 152. num. 3. verſ. & ſi cum læditur,* Alex. *conſ. 226. num. 5. lib. 6.* & alijs citatis notat Peregr. *vbi ſupr. art. 16. num. 42.* prout in præſenti videtur illam non pati, cùm ſupradictæ agnatæ vocatæ, cùm ſint filiæ teſtatoris, non ſint de linea, ſed faciant initium lineæ fœmininæ, & ipſæ ſint de linea maſculina ex Caſtr. *in l. maritus nu. 5. verſ. ſi etenim, C. de procur. & melius in conſ. 190. num. 1. lib. 2.* Gabr. *conſ. 90. n. 32. & ſeq. lib. 1.* Peregr. *de fideic. art. 26. n. 27. & ſeq.* Reſpondetur verùm eſſe iſtas agnatas eſſe principium lineæ fœmininæ, prouenientis ab ipſis, & ex eo reſultare, quod ceſſante vocatione ipſarum, & ab ipſis deſcendentium ex rationibus ſupra, & in alijs deciſionibus adductis deficiat & dicta linea ex ſupra ponderatis. 5

Neque etiam obſtat, quod iſta linea fœminina, cùm numquam fuerit, nec incepèrit ex ſupradictis, non potuit dici, quod defecerit, ad text. *in l. non poteſt videri deſiiſſe, ff. de regul. iur. l. ſi extraneus, ff. de cond. cauſ. dat. l. Titio vſusfr. ff. de cond. & demonſtr.* Quia reſpondetur contrarium eſſe verius, quia verba *deficiente linea fœminina* comprehendunt tam caſum mortis filiarum præmorientium, quàm non exiſtentium, aut quia præmortuæ, aut quia numquam natæ, ad text. *in l. vnic. §. Vbi autem, cum gloſ. & in §. Sin autem ad deficientes, C. de cad. toll.* & deficere non ſolùm importat mori, ſed etiam deeſſe, ſiue non eſſe, *vt in l. 1. Cod. de in dict. viduit. toll. l. petitionem, C. de aduoc. diuerſ. iud.* ex quibus ita tenet Bero. *conſ. 66. num. 16. & conſ. 102. num. 18. lib. 2.* & Alciat. *conſ. 41. num. 11. & ſeq. lib. 9.* & Soc. iun. *conſ. 181. nu. 23. & 25. lib. 2.* Dec. *conſ. 227. per tot.* Sim. de Præt. *de interpret. vltim. vol. lib. 3. ſolut. 11. num. 48. & ſeq. fol. mihi 291.* qui latè hanc partem tuetur, quam etiam tenet Surd. *in deciſ. 37. num. 26.* & hanc ſententiam approbauit Rota in ſupradicta Bonon. fideicommiſſi de Canobijs coram Illuſtriſſimo Lancellotto. 6

Minus obſtare videtur, quod iſta clauſula tranſuerſalium ſtat de per ſe, & continet ſubſtitutionem ſeparatam à præcedentibus, vnde intrat regula, non fieri repetitionem qualitatis adiectæ præcedenti gradui ſeparato in ſequenti, Pariſ. *conſ. 58. num. 23. 24. & ſeq. lib. 2.* maximè ſtante diuerſitate perſonarum in vtraque ſubſtitutione, *vt in d. n. 25.* & etiam ſi adſit copulatiua, *&*, *vt in num. 26.* & ſequitur Decian. *reſpon. 17. num. 34. lib. 1.* & tunc ſeparatim de illis iudicatur, nec infertur de vna ad aliam, Bart. *in l. iam hoc iure, §. fin. circa fin.* & Caſtr. *ibi, num. 7. ff. de vulg. & pupill.* Gabr. *conſ. 95. num. 2. lib. 1.* Honded. *conſ. 78. num. 48. lib. 1. & conſ. 48. num. 49. lib. 2.* & facit regula, quod copula inter orationes perfectas non repetit qualitates præcedentes, *l. qui fundum de contrah. empt. l. Seia, §. Gaio,* & ibi Bart. *ff. de fund. inſtruct.* Rip. *in cap. ex part. n. 56. de reſcr.* 7

Quia reſpondetur, quod in ſubſtitutionibus quamuis factis de diuerſis perſonis, & in diſtinctis, & ſeparatis orationibus, tamen quia vna ſubſtitutio fit in defectum alterius, omnes habent inter ſe aliquam correſpectiuitatem, & cenſentur continuatæ vna ad aliam ſtante copula, *&*, quæ legitur in iſta clauſula, Rebuff. *in l. coniunctionem 29. verſ. ſeptimo, de verb. ſignific. per text. in l. & quia, de iuriſd. omn. iud.* & tunc qualitates expreſſè in prima oratione, & ſubſtitutione cenſentur repetitæ in ſecunda, iuxt. Bald. in *conſ. 17.* 8

conſ.17. lib.2. & Anch. *conſ.361. n.2.* & aliis relatis fuit dictum coram me, *in Florentina fideicommiſſi 3. Decembris* 1607.

Quo verò ad ea, quæ ex aduerſo adducebantur circa caſſationem vocis maſculinæ, reſpondebatur non obſtare, quia potuit fieri de mandato teſtatoris ad euitandam ſuperfluitatem, maximè cùm remaneat idem ſenſus ex ſupradictis. Ex quibus ſic fuit reſolutum.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Neapolitana Alimentorum.

Veneris 31. Maij 1613.

ARGVMENTVM.

Eccleſia patronum non tenetur alere, quando vltra neceſſaria ad Dei cultum, & miniſtrorum alimenta aliquid non ſupereſt, & patronus aliunde poteſt alimenta habere.

SVMMARIVM.

Eccleſia tenetur ſuccurrere patronis ad inopiam vergentibus, num.1.

Eccleſia debet dare alimenta patrono pauperi ſi ſupereſt vltra id quod neceſſarium eſt ad Dei cultum, & miniſtrorum ſupra alimenta, num.2.

Eccleſia non tenetur alere patronum, qui alias habet vnde poſſit ali, num.3.

Frater fratri in egeſtate conſtituto debet alimenta præſtare, num.3.

Equites Hieroſolymitani ſunt verè religioſi, & faciunt vota ſubſtantialia, n.3.

Religio Monachum admittens, tenetur eidem præſtare alimenta, num.3.

DECISIO CCCCXLIV.

1 MOnaſterium Montis Oliueti Neapolitan. non teneri ad alimenta præſtanda Domino Equiti Ianuario Olitiæ Domini reſoluerunt, quia quamuis Gurellus Oliria fundauerit hoc Monaſterium de anno 1411. & Eccleſia teneatur patronis ad inopiam vergentibus ſuccurrere, per text. *in cap. quicumque 16. quæſt.7. & in cap. nobis de iure patronatus.*

2 Nihilominus Dominus Eques Ianuarius non probat deſcendentiam à dicto fundatore, & licet illam probaſſet, non conſtat de requiſitis à iure ad hoc, vt à Monaſterio, alimenta ſint illi miniſtranda. Requiritur namque quod Patronus ad egeſtatem peruenerit, & quod Eccleſiæ ſuperſit, nempè quod primo miniſtri Eccleſiæ alantur, & neceſſaria ad ſeruitium Eccleſiæ ſuppeditentur, quibus miniſtratis, ſi bona Eccleſiæ ſuperſint ab illa patronus erit alendus, iuxta gloſ. *fin. in d. cap. quicumque*, & Abbas *in d. cap. nobis num.6.* & ibi Butr. *num.22.* Lambertin. *de iure patr. lib.2. artic.2. tertia quæſtionis principalis num.2.* Petr. de Cittadin. *eod. tract.6. part. art.4. n.3. & 5. cum ſeq.* Roch. *eod. tract. in verb. & vtile num.1. & 2.* Rolan. *conſ.2. num.33. lib.3.* Caſſad. *deciſ.3. num.2. de iure patr.* Surd. *de alim. tit.7. quæſt.32. num.1. & 2. cum ſeq.* ſed ſic eſt, quod de dicta egeſtate, Domini Ianuarii non conſtat, cùm aut habeat annuos ducatos 360. ſibi à fratre Carolo aſſignatos, aut habeat bona ſibi ab eodem Carolo retroceſſa, vtcumque ſit, non poteſt dici ita egenus, vt prædicta alimenta à Monaſterio habere debeat, *ad tradita in d. gloſ. fin. in d. cap. quicumque*, quam ſequitur Bal. *in l. fin. Cod. de reuoc. don. donat.* & ad tradita à Lambert. *d. lib.3. art. tertia quæſt. principalis num.2. cum ſeq.* & à Cittadino *vbi ſupra n.5.* & à Surd. *vbi ſupra tit.1. quæſt.54. à num.* 15. Tum etiam quia detractis impenſis neceſſariis pro alimentis 24. Monachorum, & familiæ, eidem Monaſterio ſeruientium, & pro cultu diuino, & reparatione Eccleſiæ neceſſariis, non conſtat ſupereſſe bona ex quibus Monaſterium poſſit Dominum Ianuarium alere.

3 Tum etiam quia Eccleſia non tenetur patronum alere ſi ipſe alias habeat, à quo ali debeat, Surd. *d. titul.1. quæſt.54. num* 16. Dominus autem Ianuarius, quamuis eſſet patronus habet dictum fratrem, qui fratri Ianuario in egeſtate conſtituto, tenetur alimenta miniſtrare gloſ. *fin. in l. qui filium, ff. vbi pupill. educ. deb.* Cyn. *in l.2. num.2. C. de alen. liber.* & ibi Albericus, iſtam dicens communem *num.1.* latè Surd. *vbi ſupra titul. primo quæſt. vigeſima quinta in princip.* vlterius cùm Dominus Eques Ianuarius ſit Eques Sancti Ioannis Hieroſolymitani, quàm ingredientes tria vota ſubſtantialia emittunt, & per conſequens dicuntur veri religioſi, ex Mohed. *deciſ.10. de cauſ. poſ. & propr.* & Rota *deciſ.436. num.2. part.3. lib.3. diuerſ.* Vnde religio quæ illum admiſit, tenetur ad alimenta eidem præſtanda, cùm Monaſterium teneatur alere Monachum, quem ad religionem admiſit, Caſtr. *conſ.76. num.1. lib.1.* qui mouetur duabus rationibus quas refert, & ſequitur Surdus, vbi ſupra *titul.1. quæſt.75. num.1. & titul.9. quæſt.27. n.10.*

R. P. D. PAMPHILIO.

Gerunden. Hebdomadariæ.

Lunæ 3. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Petitorium quando dicatur commune deductum, & de nullitate vnionis ſine conſenſu Capituli, & non citatis intereſſe habentibus plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Gratia ſi neutri non ſuffragatur niſi conſtito quod beneficium ſit litigioſum, n.1.

Beneficium ſatis dicitur litigioſum ex commiſſione cauſæ appellationis, ex citatione cum inhibitione, & illius executione, num.1.

Clauſula quam, *&* quas *appoſita in commiſſione poſſeſſorij facit vt etiam petitorium deduci poſſit, n.2.*

Petitorium quibus verbis cenſetur in commiſſione deductum, & intentatum, n.2. in fine.

Producens inſtrumentum cenſetur fateri etiam in eo contenta, num.3.

Confeſſio impetrantis facta in ſupplicatione probat contra impetrantem, & ſupplicantem, n.4.

Negatiua ex reuolutione actorum probatur, n.4.

Vnio facta per ordinarium ſine conſenſu Capituli non valet, & de huiuſmodi inualiditate dare poteſt non ſolùm Capitulum, ſed etiam quilibet alius, cuius intereſt inualiditatem apponere, num.5.

Vnio dicitur nulla, quando in ea non fuerunt citati intereſſe habentes, n.6.

Clericatus, & Presbyteratus ex literis ordinis probatur, num.7.

Valor Beneficij per non exceſſum probatur per teſtes de publica voce, & fama, n.8.

DECISIO CCCCLV.

PRo Ioanne informante dixerunt Domini gratiam ſi neutri eſſe iuſtificatam, quod enim beneficium ſit litigioſum prout in huiuſmodi gratia neceſſario requiritur, iuxta deciſ. Rot. 24. *de reſcript. in nou.* & dicit Sarn. *in reg. de annal. quæſt.28. num.3. verſ. præterea*, Verall. *deciſ.34. n.2. & ſeq. part.2.* ſatis conſtat ex commiſſione in vim appellationis pro parte Ioannis Baſſols obtenta, & ex citatione, cum inhibitione illius vigore emanata, & legitimè in partibus executa, vt per Ægid. *deciſ.545.* & Caſſad. *deciſ.1. num.4. vt lit. pend.* 1

Non obſtat, quòd ſententia executoris à qua fuit pro parte dicti Ioannis Baſſols appellatum lata fuerit in poſſeſſorio, quia placuit reſponſio, quod cùm in commiſſione adſit clauſula *quam*, *& quas* poterat illius vigore deduci etiam petitorium, vt fuit dictum *in cauſa Mediolanen. Capellaniæ tertia Iulij 1595. coram bo. mem. Card. Pamphilio*, & in aliis cauſis. In caſu autem de quo agitur petitorium, benè cenſetur deductum ex quo Ioannes in articulis pro eius parte datis dicat ſibi adiudicandum eſſe beneficium cum omnibus ſuis iuribus, & pertinentijs, vigore primæ gratiæ, & illud ad ſe pertinere declarandum, quæ verba cùm non referantur ad nudam poſſeſſionem, cenſetur ex illis 2

illis deductum etiam petitorium, Contard. *de moment. poſſ. quæſt. decima tertia, numero vigeſimo quarto, & ſeq.* maximè, quia verbum *pertinere*, eſt latiſſimum, & aptum comprehendere tam petitorium, quam poſſeſſorium, *l. verbum illud, ff. de verb. ſignific.* Roi. *deciſ. nona num. 1. de cauſ. poſſ. & prop. in nou.* Fel. *in rubr. de reſcript. num. 7. verſ. hoc autem.*

3 Quantum ad vocationem per obitum Gabrielis de ea conſtat ex inſtrumento Vnionis pro parte Ioannis Franciſci producto, ex qua productione reſultat confeſſio omnium in eo contentorum, *cap. Cum olim de cenſibus*, Soc. ſen. *conſ. 11. num. 1. in princ. lib. 3.* Surd. *conſ. 5. num. 37.* quæ ſufficit ad effectum iuſtificationis gratiæ, Ægid. *deciſ. 268.* & fuit ſæpiſſimè deciſum.

4 Narratiua, quod neutri ius competat ſatis iuſtificatur reſpectu impetrantis ex propria ipſius confeſſione, vt tenuit Rota *in cauſa Aquinaten. beneficij 21. Februarij 1603. coram Reuerendiſſimo Bononien. & in cauſa Vicen. Parochialis Caſtri Tertiolis 7. Maij 1612. coram Reuerendiſſ. Pat. Domino meo Manzanedo*, reſpectu verò Ioannis Franciſci ex reſolutione actorum, ex quo enim huiuſmodi narratiua coarctatur loco eo ipſo, quod non apparet ex actis de iure dicitur iuſtificata, vt fuit reſolutum *in d. Aquinaten. beneficij coram R. D. Bononien. & in cauſa Pampilonen. Parochialis 7. Iunij 1610. coram R. P. D. Atrebaten. & in alijs cauſis.*

5 Non obſtat, quod Ioannes Franciſcus ſit rector Parochialis Eccleſiæ de Caſtro Follito, & poſſideat huiuſmodi hebdomadariam tamquam vnitam prædictæ ſuæ Eccleſiæ, quia iſta vnio per ſententiam executoris fuit declarata nulla, & de illius nullitate appellat, ex quo fuit facta per ordinarium ſine conſenſu Capituli, qui tamen erat neceſſarius, *Clement. vlt.* & ibi Doct. *de rebus Eccleſ. non alien.* Petr. de Vbald. *de vnion. cap. 5. num. 15. quæſt. 7.* Rebuff. poſt Bald. & alios quos allegat *in prax. ſuper regul. Cancell. 21. de vnion. gloſſ. 11. num. 2.* & cùm ſolemnitas huiuſmodi conſenſus fuerit inducta fauore Eccleſiæ de illius defectu nedum Capitulum, ſed etiam quilibet alius cuius intereſt opponere poteſt, ex adductis *in cauſa Vercellen. vnionis 26. Aprilis 1610. coram Illuſtriſſimo Cardinali Lancellotto.*

6 Prætereà placuit etiam Dominis alia nullitas ex eo quod hebdomadaria de qua agitur fuit ab ordinario diſmembrata ab Eccleſia Parochiali de Monte acuto, quæ regitur per tres portionarios hebdomadarios nuncupatos, & vnita prædictæ Eccleſiæ de Caſtro Follito, quo caſu debebant citari etiam duo alij portionarij, de quorum intereſſe agebatur, quia cùm non fuerint citati, vnio dicitur nulla tam attenta diſpoſitione iuris communis, Petr. de Vbald. *de vnion. d. cap. 5. in princ.* quam etiam & forma, Conc. Trid. *ſeſſ. 7. cap. 6.*

7 Presbyteratus Ioannis probatur ex literis ſui ordinarij, *cap. 2.* vbi Abb. *in 1. notab. de Cleric. peregrin.* Felin. *in cap. poſt ceſſionem num. 3. & 15. de probat.* & fuit dictum *in cauſa Sorana Beneficij 16. Nouembris 1594. coram bon. mem. Card. Pamphilio.*

8 Valor quod non excedat ducat. 60. ſufficienter probatur ex teſtibus deponentes pro non exceſſu, & de publica voce, & fama, vt per Put. *deciſ. 19. lib. 1.* Vetal. *deciſ. 277. num. 7. part. 1.* & fuit ſæpè deciſum.

R. P. D. DAMASCENO.

Romana Cenſus.

Luna 10. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

De immiſſione ex Saluiano interdicto, quando concedenda, & quomodo impediatur.

SVMMARIVM.

Saluianum interdictum competit creditori cum hypotheca conſtito de credito, & de poſſeſſione rerum hypothecatarum tempore obligationis, n. 1.

Ceſſionarius agere poteſt ex iure ceſſo contra debitores cedentis, num. 2.

Fideiuſſor, qui diu ſtetit in obligatione poteſt à principali debitore petere liberationem dictæ obligationis, n. 3.

Impugnare nemo poteſt actum à ſe alias approbatum, n. 4.

Legitimæ grauamen imponi non poteſt, n. 5.

Cenſus impoſitio dicitur alienatio, n. 5.

Exceptio requirens altiorem indaginem in Saluiano interdicto, num. 6.

DECISIO CCCCLVI.

PRo Informante fuit tentum, dandam eſſe ſimiliter immiſſionem ex Saluiano D. Abbati Cardello, etenim conſtat de illius credito cum hypotheca, & de poſſeſſione illorum, qui ſe obligarunt ad fauorem d. Cardelli, quibus duabus concurrentibus competit Saluianum, Bart. *in l. 1. num. 2. ff. de Salu. interd.* Caſtren. *in l. rem alienam, n. 11. ff. de pign. actio*, Roland. *conſ. 14. n. 13. lib. 1.* Put. *deciſ. 207. n. 2. lib. 1. in cauſa Æſina Saluiani Iulij 1605. coram me.* 1

Creditum iuſtificatur ex inſtrumento impoſitionis cenſus factæ per DD. de Cuppis vſque de anno 1554. cum acceſſione q. Ioannis Petri Cardelli etiam promiſſionis cum hypotheca bonorum de releuando indemnem d. Cardellum factæ per dictos de Cuppis, iunctis pluribus ſolemnibus fructuum d. cenſus factis tam per d. q. Ioan. Petrum, quàm D. Abbatem eius filium, & hæredem cum reportatione ceſſionis iurium a cenſuarijs, ex quibus reſultat creditum D. Abbatis ex triplici capite. Primò, ex releuatione indemnitatis ſibi, ſiue Io. Petro eius authori promiſſa; ex quo tamquam fideiuſſor plures pecuniarum ſummas ſoluere fuit coactus. Secundò, quia tamquam ceſſionarius cenſuariorum, quibus ſoluit, repræſentat perſonas, & iure ceſſo poteſt agere contra res cenſui ſuppoſitas iuxta not. per Bald. *in l. 1. num. 5.* Aret. *num. 20.* Dec. *in fin. ff. ſi cert. pet.* Idem Bald. *conſ. 63. in princip. lib. 2.* Ruin. *conſ. 209. n. 16 lib. 1.* Boer. *deciſ. 10. num. 2.*

Tertiò, quia tamquam fideiuſſor, qui diu ſtetit in obligatione poteſt petere liberationem tam ex ſtatuto Vrbis, *lib. 1. cap. 157.* quam ex diſpoſitione iuris communis, de quo *in l. Lucius Titius, §. fin.* vbi gloſ. *& ſcrib. ff. mandati*, Bald. *in l. ſi pro ea num. 4. in fin. C. eod. tit.* Afflict. *deciſ. 241. num. 3.* Guido Pap. *deciſ. 117. in princ.* prout egit etiam ſuper hoc & obtinuit duas conformes, quæ ex ſtatuto Vrbis *lib. 1. cap. 18.* faciunt rem iudicatam. 3

Poſſeſſio prædictorum de Cuppis in Palatio Agonis, de quo agitur eſt notoria, & probatur ex alijs in facto relatis, & ſignanter ex eo quod Vrſini modo poſſeſſores fuerunt tamquam creditores eorumdem de Cuppis ex eodem remedio Saluiani immiſſi, vnde non poſſunt negare poſſeſſionem prædictorum de Cuppis, iuxta tradita per Alexand. *conſ. 133. num. 13. lib. 6.* Gozad. *conſ. 3. num. 19.* Crauet. *conſ. 188. num. 5.* 4

Non obſtat, quod Palatium ſit ſubiectum fideicommiſſo aliàs facto Cardinali de Trano, quia ſuſtinetur ratione legitimæ illorum, qui impoſuerunt cenſum, in qua legitima minimè potuerunt grauari, *l. quoniam in prioribus, C. de inoffic. teſtam.* & palatium cenſetur electum in legitima eo ipſo, quod prædicti de Cuppis deuenerunt ad illius alienationem Bald. *in l. iubemus num. 3. Cod. ad Trebell.* Aret. *conſ. 18. num. 5.* Pariſ. *conſ. 44. num. 46. lib. 2.* Guido Pap. *deciſ. 606. in princ.* Cephal. *conſ. 189. num. 19.* Gabr. *tit. de legit. concluſ. 4. num. 9.* impoſitio enim cenſus dicitur alienatio, vt fuit coram me dictum *in cauſa Romana reſtitutionis dotis 17. Martij 1600.* 5

Et in omnem euentum iſta exceptio tamquam requirens altiorem indaginem non admitteretur in Saluiano, *l. fin. C. quorum bon.* Rip. *in rubr. ff. de pign. num. 19. prope fin.* cum alijs per Menoch. *de adipiſcend. remed 3. num. 180.* Rota *in cauſa Romana Saluiani interdicti 3. Martij 1608. coram bo. mem. Pegna.* 6

R. P. D. MANZANEDO.

Viterbien. Legionis.

Luna 3. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Læſio vltra dimidium iuſti pretij, non præſumitur quando venditio eſt facta cum iudicis decreto, niſi adſint veræ, & concludentes probationes.

SVM-

S V M M A R I V M.

Iudicis decretum habet præſumptionem pro ſe, n. 1.
In dubio debet iudicari pro reo, & pro poſſeſſore, n. 1.
Vltimus ſtatus rei debet attendi, n. 2.
Pretia rerum tempore variantur, n. 2.
Ex præſenti præſumitur præteritum, quando non intercedit longa diſtantia, n. 2.
Æſtimatio domus ruſticæ non debet fieri principaliter, ſed acceſſoriè, & in quantum reddit vtilius, vel deterius prædium; n. 3.
Prædium emphyteoticum eſt minoris valoris, ratione Canonis, & periculi caducitatis, n. 4.

D E C I S I O CCCCLVII.

1 Viſum fuit Dominis ſententias eſſe infirmandas, quia ratione læſionis vltra dimidiam iuſti pretij, declarant venditionem nullam, & condemnant emptorem ad reſtituendum prædium, de quo agitur, vel ſupplendum iuſtum pretium, & tamen nullibi conſtat de læſione, quæ erat plenè, & concludenter probanda ab allegante, præſertim contra venditionem, facta prævia ſubhaſtatione, & deliberatione habenti iudicis decretum pro quo ſemper præſumitur, Corn. *conſ.* 98. *n.* 7. *lib.* 1. Alex. *conſ.* 92. *n.* 14. *lib.* 5. Soc. *conſ.* 115. *lib.* 1. Vndè cùm illa non fuerit probata, potius erat abſoluendus emptor tanquam reus, & poſſeſſor, *l. qui accuſare C. de edendo*. Quod autem d. Læſio non fuerit probata apparet ex eo, quod duæ æſtimationes prædij ſubhaſtati ex quibus illa deducitur patiuntur plures defectus, & ideò non videntur attendendæ. Prima enim fuit facta extraiudicialiter, & non conſtat de tempore, quo fuit facta.

2 Secunda verò de Anno 1609. fuit facta a ſeptennio poſt ſubhaſtationem, & ſic non percutit tempus illius, & deliberationis ſequutæ de anno 1601. quo debet attendi ad iſtũ effectum, *l. ſi voluntate in fine C. de reſcind. vendit.* Tiraq. *de retract. conuen. in præfation. n.* 24. Gabr. *de empt. & vend. concl.* 1. *n.* 47. Cagnol. *in l.* 2. *n.* 164. *de reſcind. vendit.* & numirum cùm pretia rerum tempore varientur, *l. pretia rerum ff. ad leg. Falcid. l.* 3. §. *Diuid. ff. de iure fiſci*, & licet ex præſenti aliquando præſumatur in præteritum, quando non interceſſit longa temporis diſtantia. Tamen quicquid ſit de iſta præſumptione in caſu noſtro ceſſat difficultas ex teſtibus deponentibus terras valere hodie, quam à ſeptem Annis citra, & in ſpecie de malo ſtatu Prædij æſtimati de tempore ſubhaſtationis, & de meliori de præſenti, cùm enim conſtet de cauſa extrinſeca propterquam alteratio pretij potuit contingere, non eſt locus d. præſumptioni, Caſtrenſ. *in d. l.* 2. *ad finem*, & ibi Cagnol. *d. n.* 264.

3 . Vlterius Domus ruſtica exiſtens in d. prædio fuit æſtimata, tanquam Vrbana, cùm tamen deberet æſtimari cum diminutione, ſaltem tertiæ partis iuſti pretij ipſius, ex quo huiuſmodi domorum ratio non habetur principaliter, ſed tantum acceſſoriè, & in quantum reddit vtilius, vel commodius prædium, vt fuit reſolutum *in vna Anconitana Terrarum* 28. *Nouembris* 1588. *coram Illuſtriſſimo Cardinali Plato & in alia Viterbien. Prædij* 28. *Iunij* 1600. *coram bon. mem. Seraphino*.

4 Quibus accedit, prædium fuiſſe æſtimatum tanquam liberum, cùm tamen ſit emphyteoticum, quod ideò eſt minoris valoris, nedum ratione Canonis, ſed etiam periculi caducitatis, *l. fin.* §. *fin. verſ. ne auaritia*, vbi Gloſ. & Doct. *C. de iure emphyteotico in l. pretia rerum* §. *nonnulla n.* 2. *ff. ad l. Falcid.* Cagnol. *in d. l.* 2. *n.* 243. Dec. *conſ.* 167. *col.* 2. *verſ. ſecundo reſpondetur*, Crauet. *conſ.* 145. *n.* 9.

REV. P. D. B V R A T T O.

Ciuitatis Ducalis Donationis extra Rotam.

Mercurij 5. Iunij 1613.

A R G V M E N T V M.

Donatio omnium bonorum quando valeat, quando etiam inſinuationis defectus donationem vitiet. Et quando donatio facta ſub modo, vel conditione, aliquo modo, ſeu conditione non adimpleta reuocari poſſit.

S V M M A R I V M.

Donatio omnium bonorum valet, quia intelligitur tantum de præſentibus, & non de futuris, n. 2.
Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum ad fauorem Eccleſiæ facta valet, n. 3.
Monachi oblati bona tranſeunt in Eccleſiam abſque donatione, n. 3. in fine.
Inſinuatio donationis non requiritur, niſi illa excedat Scuta 700. noſtri temporis, n. 4.
Inſinuatio donationis omiſſa non vitiat, niſi in exceſſu, n. 4.
Inſinuatio donationis non requiritur, quando donatio eſt reciproca, & ob cauſam, vt puta cum onere alendi donatorem, num. 5.
Donationis inſinuatio non requiritur in donatione facta Eccleſiæ, n. 6.
Donatio facta ſub modo præſtationis alimentorum, vel ſub aliqua conditione, & modo, alimentis non præſtitis, & modo non ſeruato, reuocari poteſt. Declara vt n. 7. & ſeqq.
Monachus præſumitur vixiſſe de alimentis ſibi præſtitis à monaſterio, n. 7.

D E C I S I O CCCCLVIII.

1 Angelus Porphyrius volens Deo ſeruire, & Monaſterio Sancti Auguſtini Ciuitatis Ducalis pro oblato, vel pro fratre 6. Nouembris 1581. ſponte ſe dedit pro oblato dicto Monaſterio, & pro eo patri Priori, & alijs fratribus promittens, ſiue pro oblato, ſiue pro fratre acceptatus fuerit, ſeruire Deo, & obedire Priori, & alijs maioribus, & in ſignum ſuæ firmæ, & irreuocabilis deliberationis donauit titulo irreuocabilis donationis inter viuos, eidem monaſterio, fratribus, & Notario ſtipulanti omnia, & qualiacumque, & vbicumque exiſtentia bona ſua &c. Prior verò, & fratres promiſerunt illum benignè tractare, ſiue oblatorum, ſiue fratrum more vixerit, eidemque de omnibus ad victum neceſſarijs prouidere. Cùm verò Angelus agere cœpiſſet coram me, tunc A. C. locumtenente ſuper reuocatione donationis prædictæ, ac recuperatione bonorum donatorum, & deinde fuiſſem de partium conſenſu deputatus, propoſui dubium: An eidem Angelo obſtaret donatio, quod continebat duo capita, an donatio eſſet valida, & an poſſet reuocari, & Rota circa primum cenſuit donationem eſſe validam.

2 Non obſtant oppoſita, & primò, quod ſit donatio omnium bonorum, quæ tanquam auferens liberam teſtandi facultatem, non tenet, vt tradunt omnes *in l. ſtipulatio hoc modo concepta ff. de verb. oblig. & in l. fin. C. de pactis.* Tum quia donatio omnium bonorum intelligitur tantum de præſentibus, & ideò valet, Doctores *in d. l. fin.* vbi Alex. *ſub n.* 3. qui de magis communi teſtatur, *C. de pact.* idem Alex. poſt Bart. *& alios in dicta l. ſtipulatio hoc modo n.* 14. imò eſt reſtricta ad præſentia per illa verba, *vbicumque exiſtentia*, Caſtr. *conſ.* 132. *n.* 8. *lib.* 1. Surd. *dec.* 233. *ſub n.* 11.

3 Tum quia donatio etiam præſentium, & futurorum, ad fauorem Eccleſiæ valet. Fuit opinio Bart. *in d. l. fin. n.* 13. vbi Purpur. de communi, *n.* 242. Dec. *n.* 21. non eſſe ab ea recedendum, tanquam communi, Cagn. *n.* 238. ſubdens, quod non auderent ab hac communi recedere in iudicando, & conſulendo, Mod. Bonon. *n.* 128. *C. de pactis*, communem etiam teſtantur Iaſ. *in d. l. ſtipulatio hoc modo concepta ſub n.* 10. & Crat. *n.* 67. Abb. *in c.* 1. *n.* 2. *de ſucceſſ. ab inteſtato, & in c. in præſentia n.* 2. ibique Dec. *n.* 26. vbi de communi vſque ad n. 30. dicens non eſſe in practica recedendum, de probat. de communi, idem Dec. *conſ.* 488. *n.* 5. Couar. *in rubrica de teſt. par.* 2. *n.* 5. *verſ. his accedit eſſe omnium creberrimam*, atteſtatur Franc. *dec.* 168. *n.* 2. Tantò magis, & ſine dubio quando ſumus in oblato, cuius bona tranſierunt in Eccleſiam abſque donatione, *Doctores in Clem.* 1. *de decimis*, Abb. *in cap. fin. n.* 2. *de ſucceſſ. ab inteſtato dict. cap. in præſentia n.* 2. vbi Felin. *n.* 5. Dec. *n.* 26. *de probat.*

4 Minus obſtat defectus inſinuationis *iuxta l. penult.* §. *fin. C. de donat.* Nam vltra, quod non fuit doctum, donationem excedere ſolidos quingentos, de quibus *in dict.* §. *final.* qui conſtituunt plus quàm Scuta 700. noſtri temporis, Iaſ. *in l. final. num.* 1. *ff. de ius vocan. & in l.* 2. §. *ex his num.* 16. vbi teſtatur ita obtinuiſſe, *ff. de verb. obl.* Bellon. *conſ.* 4. *num.* 13. & 14. cum alijs per Gabr. *de*

 donat.

donat. concl. 1. *limitatione* 13. *n.*58. Cùm tamen vitiaretur tantum in exceſſu, *l. ſancimus* 34. *verſ. ſi quid autem*, *C. de donat*, de magis communi, & quod ita iudicandum Bellon. *d. conſ.* 4. *n.* 31. Sed tenendo,

5 Fuit reſponſum, hanc donationem, cùm ſit ob cauſam, & reciproca, non debuiſſe neceſſario inſinuari, Oldrad. *conſ.* 137. *n.* 14. *de communi*, Curt. iun. *conſ.* 81. *n.* 5. Clar. *in §. donatio q.* 16. *verſ. ſed nunquid*, *& verſic. ſed quid dicendum*, *plures referens*, *& infinitos*, Tiraquel. *ad l. ſi vnquam*, *verſ. donatione largiens nu.* 127. dicitur enim potius permutatio, quam donatio, *l. hoc iure §. Labeo*, *& l. Attilius ff. de donat. l. ſed & ſi lege §. conſuluit ff. de petitione hereditatis*. Et in donatione cuoi onere alendi donationem, qualis eſt iſta, poſt alios Surd. *de alimen. tit.* 8. *priuil.* 72. *n.* 4. *& ſeq.* & fuit dictum *in Romana reſciſſionis contractus* 1. *Decembris* 1608. *coram R. P. D. meo Decano*.

6 Addebant aliqui, inſiouationem non requiri in donatione facta Eccleſiæ, Abb. *in c. relatum lib.* 1. *n.* 4. *de teſtam.* Matth. 5. *ſingul.* 169. *de communi*, Crot. *in l. nemo poteſt n.* 40. *verſ.* 2. *limitatur ff. de leg.* 1. Felin. *in c. Eccleſia Sanctæ Mariæ n.*82. *vbi de communi*, *de conſtit.* Dec. *dicto conſ.* 488. *n.* 7. & alios Tiraquel. *in tract. pia cauſa priu.* 124. *& hab. dict. concl.* 1. *n.* 27. *verſ.* 2. *limit.*

7 Quoad ſecundum duo deducebantur pro reuocatione donationis, primò quod donatio erat ſub modo præſtationis alimentorum, quæ oon fuerunt præſtita, ad text. *in l.* 1. *vbi Doct. C. de donationibus*, *quæ ſub modo*. Secundò, quod ipſe non fuit pro fratre, vel oblato receptus, & ideò potuit recedere, & bona recuperare, reſcindendo donationem ex adductis. Primum fundamentum non placuit Dominis, quia vltra quod poſſet dici, quod cùm donaus vixerit huc vſque, præſomitur alitus à monaſterio, quod tenebatur, niſi ipſe contrarium probet, *l. final. verſ. nec ferendus*, *C. de aliment. pupillo præſtandis*, vbi poſt Bald. Salic. *n.* 3. *verſ. item nota*, dicens, hanc eſſe præſumptionem iuris, & de iore, *reg. præſumpt.* 50. Surd. *de aliment. tit.* 6. *quæſt.* 23. *num.* 11.

8 Dicebant, ſpeciale eſſe in donatione facta Eccleſiæ ſob modo præſtationis alimentorum, vt non reuocetur illis non præſtitis, niſi hoc actum ſit, puta, quia appoſita conditio reſolutiua, ſed tantum agatur, vt modus ſeruetur, ſiue quia caoſa finalis cenſeatur eſſe ſalus animæ, ſiue quia Prælatus non poſſit ex negligentia Eccleſiæ præiudicare, text. *eſt in c. verum de condit. appoſ.* vbi gloſ. *in verſ. conditione ab ar. n.* 1, *& n.* 6. *verſ. quæro pone quod res*, Abb. *n.* 2. *in fin. verſ. modus ergo*, vbi Alex. de Nouo *n.* 1. *& à n.* 13. *ad* 16. vbi poſt Iacob. de Zochis dicit, iſtum intellectum gloſ. communiter teneri, Corſett. *ſingul.* 60. *incip. in omnibus*, *in verſ. contractus*, Socin. *in l. quibus diebus §. Termilius n.* 18. vbi quod hęc opinio eſt ſequenda *ff. de condit. & demonſtr.* Conat. *lib.* 1. *variar. reſol. c.* 14. *n.* 6.

9 De ſecundo, & alijs, quæ deduci poſſent pro renocatione donationis, voluerunt particulariter videri. Et ita Domini reſoluerunt.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana euictionis.

Veneris 6. *Iunij* 1613.

A R G V M E N T V M.

Venditor tenetur de euictione etiamſi res vendita fuerit à Iudice, & vbicunque res ſcienter non fuit vendita libera, emptor poteſt agere ad intereſſe, & loco intereſſe ad reſtitutionem pretij.

S V M M A R I V M.

Factum Iudicis reputatur factum partis, *n.* 1.
Res vendita libera eſſe debet, *n.* 1.
Venditor, *qui ſciebat rem venditam onere aliquo affectam*, *tenetur emptori ad intereſſe*, *& loco intereſſe ad reſtitutionem pretij*, *n.* 1.
Comparens ab initio vti talis, *ſi poſtea ſimpliciter compareat*, *cenſetur eodem nomine comparuiſſe*, *n.* 2.
Agens ſine actione poteſt etiam parte tacente per Iudicem ex officio repelli, *num.* 2. *vbi tamen*, *quod id non poteſt opponi poſt ſententiam*, *nec iudicium redditur retro nullum*.
Inhibitio Rotalis quamuis emanata vigore commiſſionis ſubreptitia eſt timenda, *n.* 3.
Inhibitio emanata vigore commiſſionis conditionalis non cauſat attentata, *n.* 3.

D E C I S I O CCCCLIX.

Domini ſteterunt in deciſis, benè enim egit pro euictione Gallianus, qui domum habuit à Iudice, non ſecus 1
ac ſi ab ipſo Octauiano habuiſſet, *l. ſi ob cauſam C. de euict.* quæ etiam cùm debuiſſet vendi libera, *l. in venditione ff. de act. empt. l. ſi pater C. eod. tit.* & reperta ſit emphyteotica, Octauianus qui ſciuit talem, & non expreſſit, tenebatur ad intereſſe Galliano, *l.* 1. *§.* 1. *l. Iulianus in princ. & l. quæro ff. de act. empt.* Alex. *conſ.* 14. *n.* 8. *&* 9. *lib.* 5. Rom. *conſ.* 303. *ſub n.* 10. *verſ. vnde ſequitur*, *quod alienator*, & loco intereſſe ad reſtitutionem pretij, gloſ. *in l.* 1. *in verb. quanti C. de his*, *qui à non dom.* Bald. *in l. ſi traditio in* 4. *quæſtion. n.* 7. *C. de act. empt.* Alex. *conſ.* 67. *poſt n.* 2. Ruin. *conſ.* 191. *n.* 9. *prope fin. verſ. & tamen etiam ſub tali intereſſe lib.* 1. Riminal. ſen. *conſ.* 297. *n.* 10. *& ſeqq.*

Non obſtat, quod ſubhaſtatio facta fuerit inſtante Galleatio Fulginea, qui oullum habebat intereſſe, quia cùm eſſet 2
procurator Bartholomææ ſuæ Vxoris, & vti talis a principio comparuerit, poſtea ſimpliciter comparendo, cenſetur ſimpliciter procuratorio nomine comparuiſſe, ad trad. per Alciat. *reg.* 2. *præſumpt.* 24. *in princ.* & vbi etiam nomioe proprio comparuiſſet, & ſine actione egiſſet, licet potuiſſet etiã Octauiaoo tacente ex officio illam repellere à iudicio, Bart. *& cæteri in l. vbi pactum C. de tranſact.* tamen non poteſt opponi poſt ſententiam, nec iudicium redditur retrò nullum, *l. cum putarem*, vbi Bart. *ff. Fam. hercisc.* Paul. de Caſt. *in l. decem ad fin. ff. de verb. oblig.* Ceph. *conſ.* 112. *n.* 28.

Non obſtat, quod commiſſio ſit conditionalis, quatenus 3
exequutio cœpta, & quod non poſſit dici cœpta per carcerationem Octauiani tanquam factam contra inhibitionem meam, licet enim cuius vigore adhibui potuiſſet dici ſubreptitia, quia non faciebat mentionem, de tribus tamen erat timenda, nec poterat ad exequutionem procedi, ex latè deductis *in Romana Saluiani interdicti de Columna* 14. *Decembris* 1598. *coram R. P. D. meo Lancellotto*, quia hoc tollitur ex lectura Commiſſionis, in qua fuit à ſignatura addita conditio, dummodo ſententia, à qua petebatur committi appellatio, & reſtitutio oon eſſet tertia, & contra Octauianum erant latæ tres ſententiæ, vnde inhibitio emanata vigore commiſſionis conditionalis, non potuit facere attentata, Paul. *deciſ.* 13. *vt lit. pend.* Chriſan. *dec.* 2. *&* 9. fuit dictũ *in vna Anconitana attentatorum* 16. *Iunij* 1556. *coram Oradino, in vna Romana de Magdalenis* 4. *Martij* 1569. *cor. eod.*

R. P. D. B V R A T T O.

Viterbieñ. Pecuniaria extra Rotam.

Lunæ 10. *Iunij* 1613.

A R G V M E N T V M.

Confeſſio & tranſactio debitoris decocti, vel de proximo decocturi an præiudicet creditoribus.

S V M M A R I V M.

Confeſſio debitoris non præiudicat creditori, *n.* 1.
Confeſſio venditoris non præiudicat emptori, *n.* 1.
Fraus ex temporis breuitate colligitur, *n.* 2.
Confeſſio debitoris decocti præſumitur ſimulata, *niſi aliunde conſtet de veritate*, *n.* 2. *vbi quod idem eſt in confeſſione de proximo decocturi*.
Confeſſio mariti, *qui ſcit ſe non eſſe ſoluendo*, *non præiudicat creditoribus*, *n.* 2.
Soluens de ſuo ſoluere præſumitur, *n.* 3.
Solutio præſumitur facta ex cauſa quæ apparet, *n.* 3.
Tranſactio debitoris creditoribus non præiudicat, *n.* 4.

DE-

DECISIO CCCCLX.

1 CVm Locumtenens Viterbij, vt proſpiceret creditoribus q. Sanctorij Marini mercatoris Viterbien. impedien. coram eo conſignationem bonorum fundacalium die 29. Martij 1597. per Sanctorium Stephano Almagiono venditorum mandaſſet 12. Aprilis ſubſequentis prædicta bona Almagiono non conſignati niſi facta prius per ipſum obligatione, & cautione data de reſtituendo prioribus, & potioribus creditoribus d. Sanctorij, ac de habendo in bono, ſido, & actuali depoſito omnia alia bona excedentia creditum ipſius ad effectum illa liberè conſignandi, & reſtituendi prioribus, & potioribus creditoribus quibuſcumque ad omne mandatum Domini. Et Almagionus data etiam cautione, ſe ad prædicta in forma Cameræ obligaſset, DD. de Fonte tanquam creditores Sanctorij conuenerunt Almagionum coram A. C. pro ſolutione pretij dd. bonorum, quod fuit Scut. 6314. 77. cum dimidio, qui cùm exciperet ad computum, ſoluiſſet Scut. 6390. 97. cum dimidio, vt ex relatione, & calculo periti deputati. Fuit coram me extra Rotam dubitatum, An conſtaret de prædictis ſolutionibus, & in qua ſumma, & informan. tantum iſtis de Fonte, Procuratore Almagioni ſæpius citato informare negligente Domini reſpectu infraſcriptarum partitarum, oegatiuè reſponderunt.

2 Prima continens Scuta 1170. quæ Almagionus prætendit ſibi debita ex cauſa lucri facti in ſocietate Porcorum, cum Sanctorio die 16. Iunij 1593. inita, & in Inſtrumento venditionis excomputata, rectè videbatur impugnari, quia de lucro prædicto Scut. 1100. non conſtat aliter, quam per aſſertionem eiuſdem Sanctorij in dicto inſtrumento venditionis, quam DD. dixerunt præiudicare non poſſe illis de Fonte, quia confeſſio debitoris non præiudicat creditori, Cyn. *in l. vbi adhuc q. 12. n. 16. de iure dotium*, Bart. *in l. poſt contractum, ſub n. 17. ff. de donat.* Caſtrenſ. *in l. Seia mancipia n. 5. ff. ad S.C. Velleian. cum pluribus*, per Tiraquel. *de retract. lign. §. gloſ.* 18. *n. 82. verſ. Nec etiam, & de retract. convent. §. 4. gloſ. 6. num. 9.* Et in confeſſione venditoris, Surd. *deciſ.* 218. *n.* 5. ne ſit in poteſtate debitoris creditores circumuenire, *ad text. in §. aliud quoque, verſ. & ne contingat, & verſ. ſi vero, authen. de æqual. dot.*

3 Præſertim quia Sanctorius vel erat tunc temporis decoctus, vel ſtatim decocturus, cùm venditio ab illo facta fuerit 29. Martij 1597. & Decretum Locumtenentis ad inſtantiam creditorum concurrentium 12. Aprilis ſequentis, & ſic inter 14. dies, ex breuitate enim temporis fraus colligitur ex congeſtis per Tiraq. *de retract. lign. §. 1. gloſ. 7. n. 77.* & tantò magis redditur ſuſpecta aſſertio, & minus præiudicat creditoribus, *l. omnes 17. §. Lucius ff. quæ in fraud. cred.* Alex. *conſ. 83. n. 1. in 7.* Et in confeſſione decocti, quod non præiudicet creditoribus, quia præſumitur ſimolata, niſi aliunde conſtet de veritate, Bald. *conſ.* 432. *n. 1. lib.* 1. Rota Ianuen. *deciſ. 83. n.* 12. Idem in confeſſione de proximo decocturi, Bald. *conſ. 400. à n. 2. ad 5. lib. 5. quod eſt conſ. 249. in 1.* ſicuti dicitur in confeſſione mariti, qui ſcit ſe non eſſe ſoluendo, Soc. *l. 1. num.* 108. *ff. ſolut. matrim.* Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt.* 15. *n. 29.*

Alia Scut. 882. baioc. 60. non poteſt debitum Almagioni diminuere tanquam ooo ab ipſo ſoluta ex cauſa pretij, ſed à Marco Antonio Rota in tot mercibus. Vnde vel cenſetur ſoluiſſe de ſuo, *l. & magis ff. de ſolut. l. ſi filius C. de neg. geſt. l. cum pecuniam, & l. qui vtiliter ff. eod.* Bart. & Bald. *in l. 2. C. pro ſocio*. Vel certè ex rebus, & effectibus diuerſis Sanctorij penes ipſum depoſitatis, *in ſumm. n. 5.* & ſic ex cauſa quæ apparet, Aym. *conſ. 148. n. 13. verſ. & cum de alia*, Rota *deciſ. 314. n. 4. par. 1. diuerſ.* Et pro qua tenebatur ipſe Rota, ideò non poteſt alium, à diuerſo debito liberare.

4 Vltima quæ viſa fuit non excomputanda eſt ſolutorum Collazellis *in Summ. n. 6.* Tum quia ſupponitur de illorum credito non conſtare, niſi per dictam tranſactionem, quæ creditoribus non præiudicat ex præallegatis, & videtur tex. *in l. ſi vnus 28. §. ante omnia ff. de pact.* Tum quia eſt ex cauſa diuerſa effectuum, & nominum debitorum penes eundem Almagionum depoſitatorum, vltra pretium Apothecæ, *vt in Summ. n. 5. verſ. libri*, & proinde non poteſt diuerſum debitum ex cauſa pretij diminuere, vt dictum eſt, de quo taotum ounc agitur.

R. P. D. VEROSPIO.

Firmana pecuniaria.

Lunæ 10. *Iunij* 1613.

ARGVMENTVM.

De ſtatuto excludente fœminas propter maſculos quando dicatur fundatum in ratione conſeruationis agnationis, & per illud an frater vterinus vterinam ſororem excludat. In caſu præſertim ſtatuti Firmani, de quo in deciſione.

SVMMARIVM.

Caſus in ſtatuto omiſſus remanet ſub diſpoſitione iuris communis, n. 3.

Filij tam maſculi, quàm fœminæ vtriuſque matrimonij æqualiter ad hæreditatem matris admittuntur, n. 3.

Statuta iuris communis correctoria interpretari debent, vt minus quàm fieri poſſit, illud lædant, n. 4.

Statutum excludens fœminas propter maſculos fundatur in ratione conſeruandæ agnationis, n. 5.

Frater vterinus vterinam ſororem non excludit vigore ſtatuti excludentis fœminas propter maſculos, n. 6. & 7.

Statutum excludens fœminas propter maſculos, tunc in conſeruatione agnationis ſe fundaſſe præſumitur, quando fœminæ excluduntur pro cippi familiæ conſeruatione, n. 8.

Statuti vna pars aliam declarat, n. 8.

Dictio vt ſupra, *eſt repetitiua omnium qualitatum præcedentium, n. 9.*

Referenti non creditur, nec illud attenditur non conſtito de relato, num. 9.

DECISIO CCCCLXI.

1 CAthatina de Adamis mortuo primo viro ſuperſtite Calidonia communi filia ſecundo nupſit cum dote Scutorum trium millium Iulio de Nobilibus, ex quo ſuſceptis pariter duobus maſculis, cùm inteſtata deceſſiſſet dicta Catharina, litem in partibus inſtituit contra Iulium vitricum pro conſecutione tertiæ partis dotis per matrem illa ſolutæ, & duas ſententias ad ſui fauorem obiecit, vnde cauſa vigore appoſitionis, Rotam deuoluta, & mihi commiſſa, dubitaui, an dictæ ſententiæ confirmandæ eſſent, vel infirmandæ.

2 Et Dominis viſum fuit, eas eſſe confirmandas, oon obſtante Firmano ſtatuto *de reſtit. dotium lib. 3. cap. 44.* in quo duo caſus exprimuntur. Alter quando vxor viro prædecedit, relictis filijs, & filiabus communibus, & tunc ad ſucceſſionem bonorum dotalium primo loco maſculi vocantur, & eis non extantibus fœminæ. Alter caſus eſt, quando pariter viro prædecedit mulier ſuperſtitibus ex vtroque matrimonio liberis, & tunc dos inter maſculos, vel fœminas, vt ſupra præcedentis, & ſequentis matrimonij ſecundum capita æqualiter diſtribuitur vigore dicti ſtatuti, prætendebat Iulius apertè Calidoniam excludi, cùm in ſecundo caſu diſponatur, prout ſupra in primo, vbi expreſsè fœminæ propter maſculos excluduntur.

3 Hoc tamen fuit dictum non obſtare cùm iſte caſus in ſtatuto non includatur. Nam in dicta ſecunda parte ſolum diſponitur vbi maſculi, tam ex primo, quàm ex ſecundo matrimonio ſuperſunt. Tunc enim fœminæ ſuot excluſæ, noo autem quando fœminæ ſolum ex primo, & maſculi tantum ex ſecundo matrimonio reperiuntur, vt hic. Vnde iſte caſus tanquam omiſſus remanet ſub iuris commonis diſpoſitione, *l. qui extraneus ff. ſolut. matrim. Doctores communiter in l. ſi cum dotem ff. eod.* Gab. *conſ. 154. n. 24. lib.* 1. De iure autem communi tam maſculi, quam fœminæ vtriuſque matrimonij, æqualiter ad Matris hæreditatem admittuntur *§. ſi quis igitur, auth. de hæred. ab inteſt. auth. itaque, C. communia de ſucceſſ.*

4 Non obſtat, quod ex identitate rationis etiam fœminæ primi matrimonij à maſculis ſecundi viri per ſtatutum excluſæ intelligantur, nam vltra quod hic non militat eadem ratio, vt dicetur, cùm huiuſmodi ſtatutum ſit iuris communis correctorium, Ita debet interpretari, vt minus quam fieri poſſit, illud lædat, *l. 2. C. de noxal. action.* vbi Salic. Soc. iun. *conſ. 7. n. 8.* Soc. iun. *conſ. 122. n. 5. l. 2.* Crauet.

conſ. 259. *n.* 2. Minus autem corrigitur, ſi per maſculos eiuſdem matrimonij tantum, non autem diuerſi fœminæ excludantur.

5 Quod autem in caſu noſtro eadem ratio non vigeat quæ in prima parte ſtatuti, quando videlicet ex eodem matrimonio maſculi adſunt, & fœminæ ſatis colligitur, ex quo regulariter ſtatutum fœminas propter maſculos excludit pro agnationis conſeruatione, Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. in Rub. de ſucceſſ. ab inteſt. col.* 1. Cin. Alberic. Salicet. *& alij in l.* 1. *C. de adulter.* Paulus de Caſtro *conſ.* 40. *num.* 1. *lib.* 2. Fulgoſ. *conſ.* 77. *num.* 1. *&* 2. Roman. *conſ.* 20. *n.* 5. Menoch. *conſ.* 6. *n.* 11. *& conſ.* 95. *n.* 60. Paulus de Monte Pico *conſ.* 85. *n.* 34. *& ſeqq.* vbi de communi, Curt. iun. *conſ.* 21. *num.* 22. *lib.* 1. Alber. Brun. *de ſtat. Quod ſtantibus maſculis art.* 12. *n.* 252. *cum ſeqq. q.* 18. Non. *conſ.* 12. *colum.* 5. ideò non debet d. Sororem excludere, cùm inter ipſos non militet ratio agnationis, propter quam fœmina dicitur à maſculis excluſa.

6 Et in terminis, quod frater vterinus vterinam ſororem non excludat vigore ſtatuti fœminas propter maſculos excludentis, tradunt Bald. *conſ.* 316. *lib.* 2. Socin. *conſ.* 84. *n.* 2. *& ſeqq. lib.* 1. *Idem conſ.* 241. *n.* 9. *lib.* 2. *& in l. cum vir. num.* 2. *ff. de condit. & demonſtr.* Soc. iun. *conſ.* 1. *n.* 51. *& ſeqq.* Thob. Non. *conſ.* 121. Paul. de Monte Pico *conſ.* 85. *n.* 34. Brun. *de ſtat. Quod ſtantibus maſculis art.* 2. *n.* 250. *cum ſeqq. q.* 18. Natta de ſtatutis excluſiuis fœminarum *q.* 3. *principali n.* 62. Gabr. *de ſtat. concl.* 7. *n.* 78.

7 Et licet Gabr. *conſ.* 15. *n.* 40. *& ſeqq. lib.* 1. *& conſ.* 18. *n.* 44. *lib.* 2. Honded. *conſ.* 1. *n.* 17. *lib.* 2. contrariam opinionem amplectantur, Prima tamen Baldi, & Socini videtur magis communiter recepta, quando præſertim ſtatutum ratione conſeruandæ agnationis eſt conditum, vt in caſu noſtro, Tunc enim omnes Doctores communiter Baldum, & Socinum ſequuntur, vt fatentur etiam Gabr. & Honded. *loco ſupra alleg.* Bald. *conſ.* 30. *n.* 4. *lib.* 1. Ang. *conſ.* 118. *& conſ.* 182. *col.* 1. *& ſeqq.* Caſtr. *conſ.* 348. *lib.* 2. Alex. *in l. ex facto n.* 41. *ff. de vulg. & pupill.*

8 Quod autem hoc ſtatutum pro conſeruatione agnationis emanauerit vltra deducta per Informantes, patet etiam ex eo, quod *in rubrica* 49. *de ſucceſſ. ab inteſt.* fœminæ propter maſculos excluduntur pro cippi, & familiæ conſeruatione, quæ verba idem videntur importare, ac ſi de agnatione ſpecialiter facta fuiſſet mentio, Anchar. *conſ.* 27. *& conſ.* 152. *in* 1. *dub.* Corn. *conſ.* 55. *n.* 6. *& conſ.* 88. *n.* 1. *lib.* 1. Cæphal. *conſ.* 571. *n.* 47. Crauett. *conſ.* 800. *n.* 5. Socin. iun. *conſ.* 94. *n.* 9. *&* 103. *n.* 19. *vol.* 2. Et cùm ad d. Rubricam ſtatuentes in hac noſtra ſe referant, dicendum eſt hic pariter eos agnationis rationem habuiſſe, cùm vna ſtatuti pars per aliam declaretur, Socin. *conſ.* 9. *n.* 9. *vol.* 3. Curt. iun. *conſ.* 1. *n.* 42. *lib.* 1. Surd. *deciſ.* 43. *n.* 14. Gabr. *conſ.* 11. *n.* 21. *lib.* 1.

9 Nec releuat, quod hac ratione, ſicut in prima parte ſtatuti fœminæ propter maſculos excluduntur, ita excluſæ intelligeretur in ſecunda parte, cùm ibi ſtatuentes voluerint fieri diuiſionem, vt ſupra, quæ dictio, *vt ſupra*, repetitiua eſt omnium qualitatum, *l.* 1. *§. ex hoc edicto ff. de poſtulan.* Nam reſpondetur primam partem, ad quam fit in ſecunda relatio, expreſsè loqui de filijs eiuſdem matrimonij, & cùm non ſtatuatur in ea, quod à maſculis diuerſi matrimonij fœminæ excludantur, vtique referens non debet attendi, non conſtito de relato, *l. ſi quis fundum de contrah. empt.* Innoc. Abb. *& alij in cap. inter dilectos de fid. inſtrument.* Bald. *in l.* 1. *n.* 8. *C. de Epiſcop. & Cler. & in c.* 1. *de feudo Guardiæ*, vbi Afflict. *n.* 8. *verſ. ſed quid diceret.*

R. P. D. P A M P H I L I O.

Peruſina Concordiæ.

Lunæ 10. *Iunij* 1603.

A R G V M E N T V M.

Arbitrio electo per partes, non acceptante non reſoluitur contractus de æquitate canonica, ſed recurritur ad arbitrium iudicis.

S V M M A R I V M.

Inſtrumentum publicum dicitur probatio probata, n. 1.

Contractus compromiſſi dicitur reſolutus, ſi vnus ex arbitris, in quem fuit relatum arbitrium, noluit acceptare, n. 2.

Arbitrio electo non arbitrante de æquitate canonica non diſſoluitur compromiſſum, ſed recurritur ad arbitrium iudicis, n. 2.

Electa vbi eſt induſtria perſonæ, non poteſt recedi à perſona nominata, n. 3.

Clauſula formam inducens operatur vt forma non ſeruata remoueatur contractus, n. 4.

Perſona electa ad declarandum aliquam qualitatem contractus, non declarante, non receditur à contractu, ſed recurritur ad iudicem, n. 4.

Clauſula, non aliàs in contractu, *quomodo intelligatur, num.* 5.

Actore non probante reus abſoluitur, n. 6.

Contractus ſecundus, qui ſe non compatitur cum primo, facit præſumi nouationem, n. 7.

Contrahentes qui ſe inuicem quietauerunt, nulla facta mentione fructuum, cenſentur etiam fructus remiſiſſe, n. 7.

Æqualitas ſemper eſt ſeruanda, n. 9.

Tranſactio fit ſuper re dubia, n. 9.

D E C I S I O CCCCLXII.

1 FVit dictum deberi D. Virginiæ expenſas, & damna paſſa. Conſtat enim de obligatione D. Bernardinæ ex inſtrumento concordiæ, quod dicitur probatio probata, Bald. *in l. intereſt in vlt. not. C. de ſolution.* Et facit rem manifeſtam, Bart. *in l.* 1. *n.* 8. & ibi Iaſ. *n.* 10. *de oper. noui nunciatione.*

2 Nec obſtare, quod prædicta obligatio Bernardinæ non fuerit facta ſimplex, ſed de ſoluendis pecunijs, expenſis, & damnis ex cauſa Angeli eius filij paſſis, iuxta declarationem faciendam a duobus arbitris, per ipſas partes communiter electis, quo caſu, cùm declaratio non fuerit ſequuta ex defectu vnius ex arbitris, qui huiuſmodi onus ſuſcipere recuſauit contractus cenſeatur reſolutus, iuxt. text. *in l. ſi quis arbitratu, & l. ſeqq. ff. de verb. oblig.* cum alijs allegatis, quia placuit reſponſio alias data in deciſione ſub die 2. *Martij* 1611. quod diſpoſitio *d. l. ſi quis arbitratu*, cum ſimilibus, non procedit de æquitate canonica, ſecundum quam receditur à perſona electa non arbitrante, & recurritur ad arbitrium iudicis, de cuius ordine huiuſmodi declaratio hodie fieri poterit, Soc. *in d. l. ſi quis arbitratu n.* 28. *verſ. poſt e-no ff. de verb. oblig.* cum alijs ibi adductis, & tenet Ruin. *conſ.* 142. *n.* 3. *lib.* 4.

3 Nec Dominis viſum fuit in caſu de quo agitur applicari poſſe, id quod dicebant Informantes pro Bernardina, quod ſcilicet cenſeatur electa induſtria perſonę, ex quo arbitri fuerunt per partes nominati, quo caſu à perſona nominata recedi non poteſt, ex Ruin. *in d. l. ſi quis arbitratu n.* 15. *ff. de verb. oblig.* Maximè quia vt in inſtrumento legitur, partes dixerunt, quod omnes dictæ expenſæ ſolnerentur quotieſcumque fuerint declaratæ, & liquidatæ à dictis arbitris, communiter electis, & non aliàs, &c.

4 Quaſi quod huiuſmodi clauſula inducat formam, qua non ſeruata remouetur conſenſus ab actu, Soc. iun. *conſ.* 181. *n.* 5. *& n. ſeq. lib.* 2. Quia vltra quod Dominis magis placuit opinio, quod imo niſi aliunde appareat arbitros electos habere aliquam particularem notitiam, non cenſeatur electa induſtria perſonæ, & conſequenter de æquitate canonica ab illorum perſona recedi poſſit, vt per Socin. & alios ſupra citatos. Fuit etiam reſponſum, quod partes in caſu iſto videntur habuiſſe contractum pro perfecto ex quo omnibus alijs iuribus, & prætenſionibus expreſsè renunciarunt, & in omnibus alijs capitibus contractum ex nunc effectum habere voluerunt. Et quamuis deuenerint ad electionem arbitrorum pro declaratione dictarum expenſarum. Id tamen fecerunt nõ ſuper ſubſtantia contractus. Ita vt contractus ipſe reſolui debeat, ſed ſub liquidatione expenſarum, & ſic ſuper quadam illius qualitate, quo caſu perſona electa non arbitrante receditur ab ea, & recurritur ad arbitriũ iudicis, iuxt. not. per gloſ. *magnam communiter approbatam in l. in vendentis, verſ. accidentale autem C. de contrah. empt.* Bart. *in d. l. ſi quis arbitratu n.* 5. *in fin.* & ibi Alex. *n.* 23. *ff. de verb. oblig.* Rom. *conſ.* 502. *n.* 4. Dec. *conſ.* 404. *n.* 14. Natt. *conſ.* 390. *n.* 3. *verſ. ego tamen, & n. ſeq. lib.* 2.

5 Ad dictam verò clauſulam, *& non alias &c.* fuit pariter reſponſum, quod illa non reſpicit propriè perſonas contrahentes, vel ſubſtantiam ipſius contractus, ſed tantum ſolutionem faciendam præcedente declaratione, vel

per

per arbitros electos, vel ipſis non arbitrantibus per iudicem, qui ſuccedit loco arbitrorum ex ſupradictis.

6 Quod eo facilius procedit in caſu iſto, quia licet dicti arbitri eſſent aliqualiter informati de prædictis expenſis, & damnis, etiam iudex & alij de ipſius ordine deputandi, poterunt de illis ex ſcripturis, & alijs probationibus ſe benè informare, & cum onus probandi dictas expenſas fuiſſe factas ex cauſa Angeli incumbat Virginiæ, niſi id ipſa legitimè probauerit illas repetere minimè poterit, ad text. *in l. qui accuſare C. de eden.*

7 Minus refragari, quod Virginia de prædictis omnibus pecunijs, expenſis, & damnis ſatis redintegrata cenſeatur ex fructibus, quos per plures annos percepit Io. Baptiſta illius pater ex bonis, quæ vigore concordiæ initæ de anno 1596. debebantur Bernardinæ, quia placuit reſponſio, quod per ſecundam concordiam initam de anno 1604. quæ non ſe compatitur cum prima, cenſetur inducta nouatio, Bald. *in l. fin. n. 4. verſ. in gloſ. in verbo naturalibus C. de nouat. & conſ.* 318. *n.* 4. *vol.* 1. Gabr. *de nouat. concl.* 1. *n.* 60. *& ſeq.* & ſic cum in ea partes nullam de dictis fructibus medio tempore perceptis rationem habuerint, & præter expreſſa omnibus alijs prætenſionibus hinc inde renunciauerint, cenſentur etiam dicti fructus Virginiæ remiſſi, iuxta text. *in l. à procuratore C. mandati l. ſi à pluribus ff. de legat.* 1.

8 Præſertim quia iuxta tenorem dictæ Concordiæ Virginia tenetur reſtituere tantum bona, prout ex nunc quod ex eo clarè colligitur, quia Bernardina non aſſumit in ſe onera ſupradicta, niſi prout ex nunc, & de cenſu Scut. 1025. apparet ibi, *Come dà hora il d. Sign. Lodouico à detto nome s'auolla*, & ibi, *promette pagar à li frutti da decorrere per l'auuenire dal preſente giorno*, & paulò infrà ibi, *& ſe fuſſero cenſi, ſe l'auolli detta Signora Bernardina dal preſente giorno*, & propterea fructus antea percepti non veniunt in huiuſmodi reſtitutione. Vltra quod non eſt veriſimile, quod Virginia teneatur reſtituere prædictos fructus, quia aliàs Bernardinæ non promiſiſſet eidem ſoluere dictas pecunias, & expenſas, ſed illas cum fructibus compenſaſſet.

6 Et ex his ceſſat, quod ſecundum hanc lecturam ſequeretur inæqualitas, quod ſcilicet Virginia ſiue illius pater habuerit fructus, & onus ſpectauerit ad Bernardinam, quia niſi habuiſſet Virginia recompenſationem onerum per Ioan. Baptiſtam pro Angelo ſcutorum fortè non reſtituiſſet totam partem Angeli, quam prætendebat ad ſe pertinere vigore teſtamenti Octauiani aui paterni, & licet dicta prætenſio fuiſſet dubia, id tamen non repugnat, imò deſeruit validitati tranſactionis, quæ ſemper fieri debet de re dubia, aliàs non valet, Angel. *conſ.* 94. *num.* 6. *verſ. pro hac parte*, Aym. *conſ.* 152. *n.* 9. *verſ.* 6. *dubitatur, & n. ſeq.* Abb. *conſ.* 12. *n.* 5. *lib.* 2. Et ita deciſum, expenſas, & damna paſſa deberi. Quæ autem, & quanta debeantur, placuit DD. quod particulariter videatur.

R. P. D. DAMASCENO.

Leodien. Fideicommiſſi.

Luna 10. *Iunij* 1613.

ARGVMENTVM.

Donatarius conſentiendo quòd teſtator diſponat in teſtamento de re donata an ſibi præiudicet, & ex quibus colligatur talis conſenſus, & an facultas diſponendi per viam teſtamenti conſummatur in prima vice, vel potius ſit reuocabilis, iuxta naturam teſtamenti.

SVMMARIVM.

Donatarius conſentiendo quod donans per viam teſtamenti diſponat de conſentiendo re donata, ſibi præiudicet, num. 1.

Conſentiens alium teſtari de re ſua ſibi præiudicat, n. 1. *vbi quod ſequuta morte teſtantis, non poteſt amplius conſenſum reuocare.*

Conſentire dicitur, qui eſt præſens, & tacet, n. 2.

Notarij aſſertioni ſtandum eſt, niſi contrarium probetur, num. 2.

Conſentire dicitur teſtamento alterius, qui ſe ſubſcripſit, ac *illud proprio ſigillo ſignauit, num.* 2.

Obſeruantia ſubſequuta eſt valdè potens ad declarandum, num. 2.

Metus non præſumitur, ſed debet probari per allegantem, num. 3.

Metus reuerentialis vt probatus dicatur, debet probari quod pater dominatus fuerit, & quod ſit ſolitus exequi minas, n. 3.

Metus excluditur ex geſtis poſtquam ceſſauit cauſa metus, num. 2.

Legitima non cenſetur renunciatum, niſi expreſsè, n. 4.

Legitima non debetur ex bonis feudalibus, n. 4.

Facultas diſponendi conceſſa alicui conſumitur in prima diſpoſitione, n. 5.

Fallit in facultate diſponendi collata ad tempus mortis, quia eſt reuocabilis iuxta naturam vltimæ voluntatis, n. 6.

Fallit ſecundo in actu de ſui natura reuocabili, n. 6.

Tertius non poteſt opponere de defectu conſenſus Domini in alienatione rei feudalis n. 5.

DECISIO CCCCLXIII.

SVb die 19. Nouembris 1610. ſuit in hac cauſa reſolutum, factum ſuiſſe locum fideicommiſſo Ioannis ad fauorem Domini Federici, quæ deciſio ſuit confirmata ſub die 2. Maij 1611. Verum quia pro parte Domini Renati allegabatur donatio facta per dictum quondam Ioannem, Renato ſeniori filio ſuo, qua ſtante dicebatur, non potuiſſe prædictum Ioannem diſponere de bonis donatis per viam teſtamenti, cùm amplius non eſſent bona eiuſdem donantis, fuit ſub 15. Iunij proximè diſputatum, an prædicto fideicommiſſo obſtet dicta donatio, & pro negatiua reſolutum, cùmque Informantes pro Domino Renato inſtetiſſent ſuper eiſdem audiri, Rota ſub hac die 10. Iunij 1613. ſtetit in deciſis. Nam conſenſus Renati Donatarij, præſtitus teſtamento donantis, viſus ſuit tollere omnem difficultatem, etenim quod donatarius conſentiendo quod donans per viam teſtamenti, diſponat de rebus donatis ſibi præiudicet, eſt clarum, vt in terminis adnotarunt Dec. *conſ.* 253. *num.* 2. *verſ. vltimo non obſtat*, Curt. iun. *conſ.* 54. *num.* 1. *cum duobus ſequentibus*, Pariſ. *conſ.* 2. *num.* 20. *&* 21. *& conſ.* 33. *num.* 78. *&* 80. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 1095. *num.* 23. cum alijs, per Dominum Aduocatum Beltraminum allegatis, & eſt regulare, quod conſentiens alium teſtari de re ſua ſibi præiudicat, *l. ſicut §. venditionis ff. quib. mod. pign. & hypoth.* Bart. *in l. cum quis decedens n.* 5. *ff. de leg.* 3. Bald. *in l. ſi cibi decem §. de pignore n.* 6. *verſ. quod ſi teſtatur ff. de pact.* Iaſ. *in l. cum proponas la* 1. *n.* 11. *C. eo. tit.* Menoch. *d. conſ.* 1095. *n.* 23. *& conſ.* 58. *n.* 24. *&* 25. & ſequuta morte teſtantis non poteſt amplius conſenſum reuocare *ad l. poſt mortem ff. de adopt.* Bald. *in l. nec fratris in princ. C. de donat. cauſ. mort.* latè Suarez *in repet. l. quoniam in prioribus limit.* 5. *n.* 13. *C. de inoff. teſtam.*

Quod autem Renatus Donatarius conſenſerit videbatur eſſe extra omnem ambiguitatem, quandoquidem non ſolum fuit præſens, & tacens, quod ſecundum aliquos ſufficeret, vt per Pariſ. *conſ.* 2. *num.* 34. *lib.* 3. Verum etiam in principio teſtamenti expreſsè legitur, ipſum conſenſiſſe. Ideòque tali aſſertioni Notarij ſtandum eſt, niſi contrarium probetur, vt in terminis conſenſus eſt text. *in cap.* 3. *loco de probat.* Abb. *in cap. ea noſcitur n.* 9. *verſ. aut enim*, Butr. *n.* 17. *de his, quæ fiunt à Prælatis*, Redoan. *de reb. eccleſ. non alien. rubr.* 28. *caſus* 11. *n.* 4. Vlterius ſe ſubſcripſit teſtamento non tanquam teſtis, illudque proprio ſigillo ſubſignauit, quorum vtrumque arguit conſenſum, vt de primo nempè de ſubſcribente ſunt latiſſimè cumulati per Anton. Gabriel. *tit. de præſumpt. concl.* 3. & in hac facti ſpecie, Bart. *in l. cum quis decedens n.* 2. *verſ. ſecus verè ff. de legat.* 3. De apponente autem ſigillum latè tradit idem Gabr. *dicto tit. de præſumpt. concluſ.* 4. *num.* 1. *& eſt bonus text. in l. fideiuſſor. §. pater ff. de pignor.* Confirmatur prædictus conſenſus ex multis in facto relatis per Informantes pro Domino Federico, ex quibus patet, Renatum nedum ante mortem Ioannis, verùm etiam poſt illius mortem approbaſſe teſtamentum paternum, quæ obſeruantia ſubſequuta eſt multum potens ad declarandum animum Renati circa geſta tempore prædicti teſtamenti *ad not. in l. ſi de interpretatione ff. de legib.* Cæſar. de Graſ. *deciſ.* 2. *n.* 3. *de elect.* Crauet. *conſ.* 201. *num.* 11. Honded. *conſ.* 91. *n.* 40. *lib.* 1.

3 Non obſtant, quod Renatus conſenſerit propter metum reuerentialem Patris, quia metus non præſumitur. Vnde eſt probandus per Dominum Renatum iuniorem, qui metum allegat, *l. cum te l. metum, & vtrobique ſcriben. C. de his, quæ vi, vel met. cauſ. fiunt*, Innoc. *in cap. cauſam matrimonij num. 1. de offic. delegat.* Pariſ. *conſ. 7. num. 168. lib. 4.* Menoch. *conſil. 1. num. 288.* Veral. *deciſ. 223. num. 1. part. 2.* & quidem cum qualitatibus, de quibus *in l. interpoſitas, cum ibi not. C. de tranſact. in l. ad inuidiam*, vbi Bart. *& alij C. quod met. cauſ.* Alexand. *in l. ſi cum dotem, §. eo autem tempore num. 11. ff. ſolut. matrimon.* Verall. *deciſ. 223. num. 9. part. 2.* nempe quod pater minatus fuerit, quod ſit ſolitus exequi minas, cum ſimilibus, quorum nullus datur fumus, nedum probatio, pro parte dicti Domini Renati. Quinimò excluditur metus ex geſtis per Renatum poſt mortem Patris, de quibus ſupra ad not. per Alex. *conſ. 98. n. 7. lib. 3.* Coro. *conſ. 41. n. 9. lib. 2.* Pariſ. *conſ. 10. n. 56. lib. 1.* Crauet. *conſ. 114. n. 8.* Roland. *conſ. 83. n. 39. & ſeqq. lib. 3.* Menoch. *conſ. 100. n. 88.*

4 Minus facit, quod conſenſus Renati in eo, quod concernit legitimam, minimè fuerit expreſſus prout requiritur ad effectum renunciationis legitimæ, *ad l. ſi quando §. & generaliter C. de inoff. teſtam.* nam fuit reſponſum, quod conſenſus Renati non includebat renunciationem legitimę, cùm vltra bona, quæ ſubijciebat Ioannes fideicommiſſo, cui conſentiebat Renatus ſupereſſentialia, in quibus poterat Renatus ſibi ipſi ſatisfacere de ſua legitima, item fuit dictum, quod cùm iſta bona, quæ Ioannes ſubijciebat fideicommiſſo eſſent feudalia, non debebatur ex illis legitima filijs, Card. *conſil. 64. ante finem, ver. item ex quo*, Caſtr. *conſil. 244. n. 4. lib. 2.* Ægid. *conſil. 48. num. 3.* Gul. de Bened. *in c. Raynutius verb. in eod. teſtam. in primo n. 145. de teſt.* Guid. Pap. *deciſ. 476. n. 1.* Capyc. *deciſ. 2. n. 1.* Tiraq. *de iure primog. q. 5. n. 1. & 2.*

5 Circa illud, quod non potuerit Ioannes ſine conſenſu Domini directi ſubijcere bona, de quibus agitur fideicommiſſo, cùm eſſent feudalia, & quod facultas illis diſponendi ſemel ſibi conceſſa fuerit conſumpta in prima vice, quando ſcilicet Ioannes donauit Renato, *iuxta notat. in l. boues §. hoc ſermone ff. de verbor. ſignificat.* Fuit reſponſum primò, quod hoc eſt dare vt dicitur de iure Tertij. Nam quantum ad Renatum, & ab illo cauſam habentem, prout habet Renatus iunior, ſufficit prædictus conſenſus, Dec. *conſil. 18. num. 11.* Ruin. *conſ. 2. n. 7. lib. 1.* Roland. *conſil. 57. num. 9. lib. 3.* Crauet. *conſ. 913. num. 1.* Cephal. *conſ. 3. num. 118.* Mandel. *conſ. 67. num. 7.* Surd. *conſ. 1. n. 85. & ſeqq.*

6 Secundò fuit dictum quod dato ſine veri præiudicio, quod donatio facta Renato minimè contineret fideicommiſſum ad fauorem deſcendentium in caſu teſtati, ſed tantum in caſu inteſtati, *iuxt. doctr.* Petr. Pech. *tract. de teſt. coniugum lib. 1. cap. 6.* & conſequenter, quod teſtamentum Ioannis aliquid noui contineat, adhuc non obſtare, *d. l. boues §. hoc ſermone*, idque ea ratione, quod iſtæ diſpoſitiones, quæ conferuntur ad tempus mortis contrahentium ſunt mutabiles, ſeu reuocabiles. Magis enim accedunt ad naturam vltimarum voluntatum, quam contractuum, vt in terminis trad. Elbert Leonius Doctor illarum partium *conſ. 32. num. 8.* & conſequenter ceſſat diſpoſitio *d. l. boues §. hoc ſermone*. Quia non habet locum, quandocumque actus, qui geritur, eſt de ſui natura reuocabilis, Bald. *in c. 1. in princ. n. 21. verſ. deinde quæro, de pact.* conſentit Tiraq. *in d. §. hoc ſermone, limit. 17.* Couar. *in c. cum in officijs n. 8. de teſtam.* Et ita rentùm.

R. P. D. MANZANEDO.

Maceraten. Spolij.

Lunæ 10. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Subhaſtatio poteſt fieri habita fide de pretio de conſenſu intereſſe habentium, non ſufficit tamen conſenſus vnius tantum.

SVMMARIVM.

Subhaſtatio debet fieri præſente pecunia, n. 1.

Fallit, quia de conſenſu intereſſe habentium poteſt haberi fides de pretio, n. 1.

Scriptura quæ probat contra aliquem, probat etiam contra habentem cauſam ab eo, n. 2.

Partita aliqua vnius computi ſeu libri iuſta, & reales inducunt præſumptionem, quod alia etiam partita eiuſdem libri ſint iuſta, n. 2.

Creditoris vnius factum alijs non nocet, maximè ſtante proteſtatione, n. 3.

Agens abſque actione nulliter agit, n. 4.

Implementi exceptio repellit agentem, n. 4.

DECISIO CCCCLXIV.

IN deciſione vltima in iſta cauſa facta 13. Februarij 1612. 1
ex duplici motiuo Domini ſteterunt in deciſis 13. Iunij 1611. nempe quia non conſtabat de exceſſu mandati exequutiui. Et quia, & ſi non præſente pecunia ſubhaſtatio fuiſſet facta contra diſpoſitionem text. *in l. à Diuo Pio §. ſi emptor ff. de re iudicata*, nihilominus potuiſſe fieri, & fidem haberi de pretio, prout fuit habita de conſenſu creditorum intereſſe habentium, prout pluries Rota cenſuit, ex ibi adductis.

Et quoad primum motiuum deducebatur non exceſſiui- 2
tas mandati ex eo, quod debitum in totum aſcenderet ad Florenos 2714. ex quibus apparebant tantum ſoluti Floreni 1400. Vnde creditum remanebat in Florenis 1753. & per conſequens cùm mandatum fuiſſet relaxatum pro Florenis 1163. non ſolum non videbatur exceſſiuum, ſed potius continere minorem ſummam debiti. Attamen hodie cauſa repropoſita ſuper eiſdem, fuit pro parte Pellicani doctum de ſolutione aliarum duarum quantitatum, vnius Florenorum ducentorum & quadraginta, alterius Florenorum 194. inſimul conſtituunt ſummam Florenorum 434. Et iuſtificantur ex quodam computo manu Adriani ſcripto, & quamuis huic computo præcedens deciſio reſpondeat apparere eſſe computum partis, & ex eo potuiſſe ab Adriano copiari, ad effectum videndi illius veritatem, & ex eo non poſſe operari confeſſionem Adriani, ſed tamen huic reſponſioni fuit hodie replicatum, quòd iſtud computum fuit productum à Pellicano non ad effectum eliciendi ex eo confeſſionem Adriani, ſed tanquam computum Bernardæ principalis creditricis Pellicani, à qua Antonius cauſam habet. Vnde ſicut probaret contra Bernardam, debet etiam probare contra Antonium habentem cauſam ab ea, Ruin. *conſ. 50. n. 13. lib. 1.* Rota *diuerſ. deciſ. 776. n. 11. par. 1. inter impreſſas*. Præſertim cùm aliæ partitæ dicti computi ſint iuſtæ, & reales, & non controuerſæ, ita etiam præſumendum videtur, quod iſtæ duæ ſint iuſtæ, Aymun. *conſil. 158. n. 6. & 198. n. 6.* Gabriel. *de præſumpt. concl. 5. n. 1.* Quæ roborantur ex quietantia Iulij de dictis Florenis centum, & nonaginta quatuor, ipſi ſolutis à Pellicano mediante Banco Mercatoris. Vnde adiunctis iſtis duabus partitis Florenorum 434. cum partita ſoluta Florenorum 1400. conſtituunt in totum Florenos 1834. & cùm pretium prædij, & ſic debitum eſſet Florenorum 2714. remanebat Pellicanus debitor in Florenis 880. Et per conſequens ex prędictis nouiter deductis videtur, quod dictum mandatum relaxatum pro Florenis 1163. fuerit clarè, & apertè exceſſiuum,

Quo verò ad ſecundum motiuum de non interuentu pe- 3
cuniæ, quod potuerit fieri de conſenſu creditorum, quamuis in ſe, & in iure ſit verum, tamen hodie fuit doctum per Pellicanum, quod non ſubſiſtat in facto, cùm nullus alius creditor interuenerit in dicta ſubhaſtatione, nec conſenſerit præter Bernardam, imò alij creditores habita notitia ſubhaſtationis comparuerunt per Procuratorem, proteſtando nihil fieri, niſi ipſis citatis ſuper quo iudex decretum interpoſuit. Vnde ſola Bernarda conſentiente, & fidem habente de pretio non potuit alijs præiudicari, ad text. *in l. licet C. de procur.* potiſſimè ſtante dicta proteſtatione, *l. ſi debitor §. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypot. ſoluatur*. Ex quibus nouiter deductis viſum fuit Dominis, recedere à dicta vltima deciſione.

Accedat, quod Bernarda videtur egiſſe ſine actione 4
contra text. *in l. ſi pupilli §. videamus, vbi gl.* Bart. *& alij ff. de neget. geſt.* Quia cum fuiſſet conuentum inter ipſam, & Pellicanum in inſtrumento venditionis prædij, quod antequam Pellicanus poſſet cogi ad ſolutionem finalis, & integri reſidui pretij, debebat eſſe extinctus cenſus, & Pelli-

canus

canus liberatus à fideiuſſione, qua ſe obſtrinxerat in dicto inſtrumento cenſus, nihilominus Bernarda egit pro dicto reſiduo pretij, antequam docuiſſet de extinctione cenſus, & liberatione Pellicani, & ſic vel egit ſine actione, vel obſtitit ſibi exceptio non implementi pro parte ſua, ad text. *in l. Iulianus §. offerri C. de act. empt.* & per conſequens dictum mandatum contra Pellicanum, videtur fuiſſe exceſſiuum nullum & ſpoliatiuum, & merito fuit poſtea per Auditorum Cameræ pronunciatum ad fauorem Pellicani. Ex quibus ita fuit reſolutum.

R. P. D. CAVALERIO.

Vrbeuetana Bonorum de Sauinis.

Veneris 14. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Bannitus plenariè reſtitutus, tanquam poſtliminio reuerſus recuperat priſtina iura, perinde ac ſi nunquam fuiſſet bannitus.

SVMMARIVM.

Bannitus plenariè reſtitutus recuperat priſtina iura, n. 1.
Poſtliminium fingit reuertentem nunquam fuiſſe extra ciuitatem, n. 2.
Sententia contra abſentem lata præſumitur potius ob contumaciam, quàm ob delictum, n. 2.
Bannitus per plenariam reſtitutionem reſtitutus, cenſetur reſtitutus ad omnia bona fiſco non incorporata, etiam in præiudicium tertij, & bona redeunt ad ipſum, tanquam ad priſtinum dominum, n. 2.
Verba reſcripti, & quod orator exulet donec pacem obtineat, non ſunt conditionalia, ſed modalia, n. 3.
Gratia ſub modo facta ſtatim ſortitur effectum, licet gratiam obtinenti incumbat onus implendi modum, numer. 3.
Modo non dicitur contrauenire, qui poteſt compelli ad modum implendum, n. 3.
Supplicatio tanquam matrix debet attendi, n. 4.
Gratiam Papæ officiales, & expeditores non poſſunt reſtringere, n. 4.
Gratia ſubſcripta manu Papæ, & viſa per datarium dicitur curioſe conſiderata, n. 4.
Regula Cancellariæ de non iudicando iuxta formam ſupplicationis procedit, vbi litteræ ſunt expeditæ, & non diſcordant à ſupplicatione, n. 5.
Datoris iure finito finitur ius acceptoris, n. 6.

DECISIO CCCCLXV.

1 CVm de anno 1581. Franciſcus Benincaſa, ob prætenſa delicta fuiſſet capitaliter bannitus, cùm confiſcatione bonorum, Franciſca eius vxor pro ſuis dotibus conſequendis, & Catherina filia, opponentes ſe huiuſmodi confiſcationi, obtinuerunt ſententiam fauorabilem à D. Gubernatore ciuitatis Vrbeuetanæ, in qua reſolutum fuit nihil extare pro fiſco. Deceſſit deinde Catherina filia, cui ſucceſſit Franciſca mater ſuperſtite Franciſco viro, qui obtenta gratia remiſſionis occiſus fuit, quo mortuo Liuia ſoror vti hæres prætendens bona omnia per dictum Franciſcum ante bannum poſſeſſa ad ſe ſpectare tanquam Franciſcus ea per gratiam remiſſionis recuperaſſet, ea occupauerat. Vnde Gaſpar Taruiſius hæres Franciſcę intentauit iudicium, quorum bonorũ, contra Liuiam vti detentricem bonorum hęreditariorum dictarum Catherinæ & Franciſcæ, & obtinuit ab eodem Gubernatore ſententiam fauorabilem. Cauſa appellationis commiſſa in Rota coram Illuſtriſſ. Cardinale Mantica, reſolutum fuit, ſententiam eſſe confirmandam, poſteà cùm hæc bona perueniſſent ad manus Illuſtriſſ. D. Guidonis de Nobilibus, & ortæ eſſent variæ lites coram diuerſis iudicibus, de conſenſu partium ſignatura commiſit in Rota omnes cauſas in petitorio tantum appellatione remota. Vnde dubitatum fuit inter D. Guidonem, & illos de Sauinis filios d. Liuiæ, an Franciſcus bannitus recuperauit bona, & reſolutum fuit affirmatiuè, quia cùm Franciſcus fuiſſet plenariè reſtitutus, recuperauit omnia bona, Felin. *in cap. qua in Eccleſiarum 27. verſ. per iſtam concluſionem inſert D. Cardinalis de conſtit.* Rol. *conſ. 45. num. 11. lib. 4.* qui teſtatur de communi, Mohed. *deciſ. 6. n. 2. de reſtit. ſpoliat.*

Nec viſa fuit obſtare ſententia prædicta lata ad fauorem filiæ, & vxoris ad excluſionem fiſci, cum poſſeſſione ſubſecuta, quia talis poſſeſſio non cenſetur perpetua, ſed temporalis, & reuocabilis, pro tempore, quo contumacia duraſſet, qua finita Franciſcus poſtliminio reuerſus poſſeſſionem bonorum, tanquam ea priuatus non fuiſſet, recuperauit, Felin. *in c. ex litteris n. 12. de conſtit.* Et ibi Dec. & alij Doct. cum adductis *in vna Romana Canonicatus S. Angeli vlt. Febr. 1567. coram bon. mem. Cotta, quæ eſt 68. part. 1.* ſubeſt ratio, quia ſententia contra abſentem lata præſumitur potius ob contumaciam, quam ob delictum, *l. ideo ff. de euict.* & fuit dictum *in Maceraten. hæreditatis 16. Nouemb.* 1609. *coram R. P. D. meo Manzanedo*, quare Franciſcus reſtitutus per plenariam reſtitutionem ad omnia bona, fiſco non incorporata, cenſetur reſtitutus etiam in præiudicium tertij, bonaque ad ipſum, tanquam ad priſtinum dominum redierunt, Bart. *in l. vlt. n. 6. verſ. ex prædictis C. de ſententiam paſſ.* Menoch. *de præſump. lib. 5. præſump. 46. n. 10.* 2

Tota difficultas reducebatur ad illud, quia huiuſmodi reſtitutio videbatur eſſe conditionalis, attentis verbis Breuis Apoſtolici, *dummodo Franciſcus pacem obtineat & interim exulet à Ciuitate Vrbis veteris, &c.* Vnde gratia videbatur nulla, cùm non controuertatur Franciſcum fuiſſe in dicta Ciuitate occiſum ab inimicis pace non habita. Verum reſpondebatur quicquid in Breue appoſitum fuerit, in ſupplicatione nullam fuiſſe appoſitam conditionem. Nam in ea ſtatim poſt conceſſam gratiam leguntur hæc verba: *Et quod Franciſcus exulet à Ciuitate Vrbis veteris, & illius diſtrictu, donec pacem à Nicolao de præmiſſis habuerit*, per quæ verba Domini nullam cenſuerunt fuiſſe appoſitam conditionem, ſed potius quandam modificationem ad gratiam, cùm non coarctent ad aliquid implendum, antequam gratia ſortiatur effectum, ex quo colligitur modus, & non conditio, Bart. *in l. quibus dieb. §. vlt. ff. de cond. & dem.* Dec. *in l. cum mota n. 6. verſ. Vnde vera C. de tranſact.* Ideò gratia reſtitutionis ſtatim habuit effectum, licet poſtea Franciſco incumberet onus ſeruandi hunc modum, Alciat *conſ. 12. n. 2. lib. 4.* & ex his non obſtat, quod Franciſcus accedendo ad dictam ciuitatem contrauenerit, quia non propterea fuit priuatus beneficio reſtitutionis, licet poſſit per iudicem cogi ad dicti modi obſeruationem, Alc. *d. conſ. 12. n. 9. verſ. 4. quia &c.* Menoch. *conſ. 131. n. 11. & conſ. 134. n. 37.* 3

Quare Domini concludebant in hac diſcrepantia Breuis à ſupplicatione, cùm dubitatio oriretur ex verbis Breuis attendendam eſſe ſupplicationem tanquam matricem, Rebuf. *in prax. de reform. & correct. Bulla n. 2.* Caputaq. *deciſ. 65. n. 6. par. 1.* Nec officiales & expeditores in extenſione litterarum poſſunt reſtringere gratiam Papæ, Burr. *conſ. 49. n. 4.* Pariſ. *conſ. 112. n. 8. & ſeqq. lib. 4.* Fuit dictum *in Melenitana Penſionis 27. Iunij 1597. coram bon. mem. Litta*, & ratio eſt, quia ſupplicatio ſubſcripta manu Papæ viſa per Datarium, & tot officiales, præſumitur curioſius ac diligentius examinata, quam Breue, quod ſolum extenditur ab alijs officialibus. 4

Nec obſtat regula Cancellariæ de non iudicando iuxta formam ſupplicationis, quia procedit, vbi litteræ non ſunt expeditæ, non autem in caſu, quando litteræ ſunt expeditæ, & diſcordant à ſupplicatione, vt hic ita fuit diſtinctum *in Aretina Commendæ 19. Ianuarij 1597. coram Illuſtriſſimo Seraphino.* 5

Ad illud verò quod dicebatur, reſtitutionem eſſe intelligendam ſine præiudicio tertij, & ſic ſine præiudicio iurium dd. Matris & filiæ, quæ ſententiam obtinuerant reſpondebatur, hoc ius habuiſſe originem & prouenisse à ſententia condemnatoria Franciſci, quia reſciſſa per gratiam reſtitutionis conſequenter acquiſitiones ab illa immediatè prouenientes cenſentur reſolutæ, Bal. *ſupra alleg. in d. l. vlt. n. 6. verſ. ex prædictis C. de ſententiam paſſ.* Fel. *in c. inter quatuor n. 5. de maior. & obed.* Anchar. *conſ. 275. c. in fin. verſ. vlt.* Soc. Iun. *conſ. 408. num. 4. verſ. non obſtat.* Quibus accedebat obſeruantia ſubſequuta cùm Franciſcus poſt gratiam reſtitutionis obtent. omnia bona adminiſtrauerit, & fructus percepit, quietando conductores, vt deponunt teſtes examinati. Ex quibus concluſum fuit Franciſcum per reſtitutionem recuperaſſe bona. 6

REVERENDISS. P. D. DVNOZETTO.

Ferratien. Aſſictus,

Luna 17. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Examinantur plures nullitates oppoſitæ contra examen teſtium remiſſoriale.

SVMMARIVM.

Remiſſoria forma ad vnguem ſeruari debet, n. 1.
Citari non debet vti abſens qui habet domicilium, n. 1.
Citatio vigore remiſſoriæ facienda ad valuas Eccleſiæ non dicitur rectè facta, ſi fuerit facta ad valuas Palatij, n. 1.
Legitimatio perſonarum eſt ante omnia in iudicio facienda, num. 2.
Fides Notarij non facit ſufficientem probationem, n. 3.

DECISIO CCCCLXVI.

CVm dubitatum eſſet in cauſa pendente inter Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Cardinalem Eſtenſem, & Communitatem Bagnacaualli, vtrum teſtes examinati vigore remiſſoriæ Rotalis ad inſtantiam dictæ Communitatis eſſent rectè, & ritè examinati, propoſito dubio Domini nemine diſcrepante dixerunt, teſtes nulliter fuiſſe examinatos, & ex multis nullitatibus adductis per informantes pro d. Illuſtr. Cardinale duas potiſſimum nullitates inducere iudicarunt.

1 Harum prima, quia forma Remiſſoriæ non fuit ſeruata, quæ ad vnguem obſeruari debuit, & præteriri non potuit, *cap. ſtatutum de reſcript. in 6. l. aut qui aliter in princ.* & ibi Bart. *ff. quod vbi aliter clam.* aliter neceſſario nullitas inducitur, Veral. *deciſ.* 111. *p.* 1. Rota *deciſ.* 8. *de dol. & cont. in nouis*, Achil. *deciſ.* 14. *eod. tit.* Et inter multa, quæ deducuntur in ſpecie, hoc videtur circa modum citandi. Nam iuxta formam remiſſoriæ debebat citari Illuſtriſſimus Cardinalis ad valuas maioris Eccleſiæ, & tamen citatus fuit ad valuas Palatij, quia locus præſcriptus in dicta remiſſoriali ſuccedebat loco domicilij, & ideò vti abſens non debuit citari, *clem. cauſæ §. quod ſi forſan, de elect. gloſ. in clem.* 1. *de iudic.* Vndè non potuit mutari locus deſtinatus, Caſtr. *conſ.* 25. *n.* 2. *lib.* 1. Bocacc. *de litt. remiſſ. cap.* 6. *n.* 8. *& cap.* 8. *n.* 4. Addi & poteſt fortè locum fuiſſe à Rota præfixum, quia maior veriſimiliter incurſus eſt Populi in Eccleſia maiori, quam in Palatio, Achil. *dec.* 19. *de dol. & contum.*

2 Secunda nullitas viſa fuit Dominis ex defectu legitimi mandati tam pro parte eius, qui pro Communitate petiit exequutionem remiſſoriæ, quàm pro parte dicti Illuſtriſſimi Cardinalis, quia de neutro ſaltem legitimo mandato conſtat in proceſſu, nam ante omnia legitimandæ erant perſonæ comparentium, Iaſ. *l.* 2. *n.* 4. *C. de edict. Diui Adr. toll.* Alex. *conſ.* 59. *n.* 2. *lib.* 2. Nec obſtat, quod dicitur eum, qui pro parte Communitatis comparuit, fuiſſe Syndicum, & Antianum, ſed hoc non iuſtificatur, & licet id non fuerit oppoſitum à dicto Cardinale conſiderandum eſt nullum tunc temporis comparuiſſe, qui hoc obiicere poſſet, deinde idem, prætenſus Syndicus in exequutione vltimi teſtis comparuit cum legitimo mandato, quòd prius facere non poterat.

3 Nec etiam conſtat, quòd adducitur comparuiſſe quendam ſubſtitutum à procuratore habente ſufficiens mandatum à dicto Cardinale, vt atteſtatur Notarius non placuit Dominis, fidem in hoc caſu adhiberi aſſertioni Notarij. Nam ex eo ſufficiens non inducitur probatio, Dec. *conſ.* 58. *n.* 3. Ponderata eſt etiam ab vno ex Dominis alia nullitas ex eo, quòd non fuit relicta copia citationis cum inſertione totius tenoris, Put. *deciſ.* 27. *lib.* 2. *in nou. imp.* Guido Papæ *deciſ.* 1. *tit. de citat.* Ex quibus, & aliis deductis fusè per Informantes pro parte Illuſtriſſimi Cardinalis extenſis, ita fuit deciſum.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

M. Marſicana Capellæ.

Veneris 21. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Fides Notarij de actu coram ſe geſto facit fidem.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio inſtrumentalis ſufficit pro manutentione, n. 1.
Fides non facit fidem, etiamſi Notarius atteſtetur de inſtrumento à ſe rogato, n. 2. Declara, vt n. 3.
Litteris teſtimonialibus ſcriptis à Notario vna cum ſubſcriptione teſtium credendum eſt, n. 3.
Notarius dicitur teſtis iuris, n. 3.

DECISIO CCCCLXVII.

AMico de Amicis Domini cenſuerunt dandum eſſe 1
mandatum de manutenendo, quia de eius anteriori poſſeſſione conſtat ex atteſtatione Notarij facta cum teſtium ſubſcriptione, & ſigno eiuſdem Notarij, quæ videtur ſufficere ad probandum Amicum accepiſſe poſſeſſionem inſtrumentalem pro manutentione ſufficientem, Caputaq. *deciſ.* 173. *par.* 3. *& dec.* 333. *par.* 2. Mohed. *deciſ.* 12. *alias* 149. *de reſtit. ſpoliat.*

Non obſtat, quod fides prædicta anterioris poſſeſſionis ſit 2
fides, quæ non facit fidem de inſtrumento narrato etiamſi ab eodemmet Notario fidem faciente rogatum eſſet, Afflict. *deciſ.* 48. *n.* 2. Guid. Papæ *deciſ.* 19. Rolan. *conſ.* 15. *n.* 21. *lib.* 1. *cum aliis alleg.*

Quia fuit dictum, non eſſe fidem rogitus inſtrumenti de 3
præterito, à quo pendente ſubſtantia probationis, & in quibus terminis procedunt allegatæ auctoritates, ſed fidem facti coram ſe geſti, nempè apprehenſionis poſſeſſionis per actus poſſeſſorios, & deferentes per pulſationem campanæ aperiendo & claudendo portas, & ſimilium, quæ ad huiuſmodi actum fieri ſolent, pro cuius facti iuſtificatione Notarius dedit litteras teſtimoniales, quibus teſtes ſe ſubſcripſerunt, & credendum eſt vti ſcriptis à Notario, qui eſt teſtis iuris, vt dicunt Bald. *in l. ſi quis Decurio, n.* 6. *C. ad leg. Corn. de falſ.* Iaſ. *conſ.* 62. *n.* 9. *vol.* 1. & habentibus teſtes adſcriptos, vt deſiderat gl. *in §. ſi vero abſunt, verſ. quanenam ad hoc, auth. de hæred. & Falcid.* Abb. poſt Butr. *in c.* 1. *ſub n.* 3. *verſ. nemo de fid. inſtr.* Becc. *conſ.* 6. *n.* 27. *vol.* 1.

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Tutelæ.

Veneris 21. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Tutor quando poſſit vti ſuſpectus remoueri ex eo, quòd pupillo alimenta denegauerit, vel in inuentario non deſcripſerit omnes res hæreditarias.

SVMMARIVM.

Tutor denegando alimenta pupillo poteſt ſuſpectus allegari, ſi ad illa præſtanda citatus non compareat, & ſui copiam non faciat, n. 1.
Tutor omittens deſcribere in inuentario aliquas partitas, non eſt in dolo, ſi quam primum de illis notitiam habuit, eas deſcripſerit, n. 2.
Dolus non præſumitur, ideo ab allegante probandus eſt perſpicuis indiciis, n. 2.
Tutor non tenetur deſcribere in inuentario niſi res hæreditarias, n. 3.

DECISIO CCCCLXVIII.

DOmini dixerunt ſententiam Illuſtriſſimi Vrbis Vicarij 1
eſſe iuſtam, cùm non conſtet de aliqua legitima cauſa ſuſpi-

ſuſpicionis, ex qua tutor veniat remouendus. Prima enim cauſa deducta ex eo, quod alimenta denegauerit pupillæ, non videbatur ſufficiens, cùm ita demum ob denegata alimenta tutor remoueatur, ſi citatus ad illa præſtanda non compareat, & ſui copiam non faciat, vt eſt *tex. in l. 3. §. tutor. qui alimenta ff. de ſuſpect. tutor. §. ſi quis tutor. inſtitut. eod. titul.* quod tamen perrarò, & diligenti habita inquiſitione faciendum eſt: vt inquit text. *in l. impuberibus, §. fin. ff. eod.* Vnde cùm Iacobus in termino citationis ſibi factæ pro dictis alimentis comparuerit, & poſtea fuerit in carceribus detentus, non videtur latitaſſe, & conſequenter nec etiam remouendus.

2 Secunda verò cauſa deducta ex eo, quod non confecerit legitimè inuentarium, cùm omiſerit multas partitas in eo deſcribere, non videbatur applicari caſui noſtro. Quia licet aliquas partitas omiſerit deſcribere, tamen vbi primum de illis notitiam habuit, eas in inuentario appoſuit, vnde venit excuſandus, cùm non fuerit in dolo, qui non præſumitur, ſed perſpicuis indicijs ab allegante probari debet, *l. dolum. ff. de dol. l. quoties, §. qui dolo, ff. de prob.* Dec. *conſ.* 109. *n.* 26. Surd. *deciſ.* 232. *n.* 11.

3 Omiſſio verò iuris inquilinatus, pro quo fuerunt oblata ſcuta 80. non videbatur releuans, quia de eo non conſtat, niſi ex quadam proteſtatione aduerſarij, quæ non probat ad ſui fauorem, tum etiam quia de tempore confecti inuentarij huiuſmodi ius non apparebat eſſe alicuius conſiderationis, cùm oblatio fuerit facta longè poſt dictum inuentarium. Prout nec pariter facit omiſſio deſcriptionis ſcrinij, in quo erant repoſitæ multæ ſcripturæ cuiuſdam cauſæ Magni Ducis Etruriæ, quia illæ non erant hæreditariæ, ſed tantummodo fuerant depoſitæ penes patrem pupillæ nominatum per bon. mem. Cardinalem Pamphilium. Vltra quod poſſeſſionem ſcripturarum Notariatus Rotæ ſtatim mortuo Notario ſolet accipere Collegium aliorum Notariorum, & illæ non remanent penes hæredes.

4 Domini tamen voluerunt, quod Iacobus reddat rationem tutelæ perſonæ nominandæ per Rotam, ex qua reſultabat quantitas bonorum iſtarum pupillarum, & reſpectu illius alimenta, quæ illi erunt præſtanda.

R. P. D. PAMPHILIO.

Bononien. Mandati.

Mercurij 26. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Mandatum ad emendum ex certa pecunia, an cenſeatur reuocatum ex reuocatione mandati ad exigendum dictam pecuniam.

SVMMARIVM.

Mandati actio ceſſat, reuocato mandato, n. 1.
Mandati reuocatio operatur perinde, ac ſi mandatum non fuiſſet datum, n. 1.
Mandati ad exigendum reuocatio operatur reuocationem mandati ad emendum, quando ex pecunijs exigendis erat facienda emptio, n. 3.
Mandati fines non poteſt procurator excedere, n. 2.
Actus præſumitur geſtus eo modo, quo validè geri potuit, num. 3.
Emens proprio nomine de alienis pecunijs ſibi acquirit, num. 3.

DECISIO CCCCLXIX.

1 RESolutum fuit D. Comitem non teneri docere de emptione poſſeſſionis, quia mandatum ad exigendum pretium negotiationis artis ſericæ, & ad emendam poſſeſſionem illi datum à Bartholomæa Senſaria fuit per ipſam reuocatum, prout conſtat ex reuocatione de anno 1609. & quidem re integra ante emptionem, vt ex confeſſione ipſius D. Senſariæ facta in poſitionibus pro parte ipſius datis, ſubſequenti anno 1610. Ideòque Comes non tenetur docere de implemento, quia ſtante illius reuocatione ceſſat actio mandati, *l. ſi vero, §. ſi mandauero ff. mandati,* & perinde haberi debet, ac ſi mandatum non fuiſſet datum, ad textum *in l. cum quis in princ. & §. 1. ff. de ſolution.* Boer. *deciſ.* 274. *n.* 6.

Nec ſubſiſtere, quod reuocatio debeat intelligi reſpectu exactionis pecuniarum tantum, non autem reſpectu emptionis poſſeſſionis, quia placuit reſponſio, quod reuocatio ad effectum exigendi pecunias operatur reuocationem etiam ad effectum emendi, ex quo de illis pecunijs, & ſine illis emptio fieri non poterat, ad text. *in l. illud, ff. de acquir. hered.* Et tantò minus Com. teneri docere de implemento, quia mandatum fuerat limitatum ad emendam poſſeſſionem à creditoribus Carthi, dummodo pretium illius non excederet libras quadraginta octo mille, & tamen D. Senſaria in ſuis poſitionibus fatetur ſupradictam poſſeſſionem fuiſſe valoris librarum quinquaginta duarum millium, quo fit vt D. Comes non poſſet illam emere, ne excederet fines mandati, contra text. *in l. diligenter in principio, ff. mandat. & in c. cum dilecta de reſcript. cum ſimilib.* Et quia ad manus Comitis non deuenerunt niſi libræ quadraginta quatuor mille, vt patet ex confeſſione eiuſdem D. Senſariæ, in reuocatione mandati. 2

Præterea dum Comes conſtitutus fuit procurator à D. Senſaria tam nomine ſuo, quàm etiam nomine Bartholomææ iunioris, pro qua promiſit de rato, vnde cùm ante reuocationem Bartholomæa iunior mandatum huiuſmodi ratificauerit, ac aliud ſimile fecerit, quatenus Comes emiſſet poſſeſſionem, cenſeretur illam emiſſe nomine Bartholomææ iunioris eius vxoris vigore mandati validi, non autem de mandato Senſariæ reuocato, cùm actus præſumatur geſtus eo modo, quo validè geri potuit, Bart. *in l. Titium, & Mæuium, §. altero num. 2. verſ. ſi vero dubitatur, ff. de adminiſtr. tut.* Aret. *conſ.* 23. *num.* 10. *in fin. verſ. ex capite autem.* Nec reſtagari, quod emptio fuerit facta de pecunijs Senſariæ exactis ex pretio artis ſericæ. Fuit dictum quod adhuc poſſeſſio cenſeretur quæſita, vel hæredibus Bartholomææ iunioris, cuius mandatum non fuit reuocatum, vel Comiti eius viro ementi, nomine proprio de pecunijs alienis, *l. 1. & l. multum intereſt,* & ibi Bald. & alij, *& l. qui aliena, C. ſi quis alteri, vel ſibi.* Et ex his quoad poſſeſſionem ſatis Dominis viſum fuit, conſtare D. Comitem non teneri docere de illius emptione, & minus teneri illam conſignare, licet enim pecuniæ exactæ pertinerent ad Senſariam ratione ſuarum dotium vſusfructus, vel alia ex cauſa, nihilominus ad iſtum effectum ſtante reuocatione mandati cum alijs ſupra deductis id non releuaret. Quo verò ad aliam partem dubij, an ſcilicet D. Comes teneatur reſtituere pecunias exactas vnà cum damnis, & intereſſe, quia multa per informantes pro vtraque parte deducebantur, DD. voluerunt, quod de hoc particulariter videatur. Et ita deciſum fuit. 3

R. P. D. DAMASCENO.

Romana Alimentorum.

Veneris 28. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Maritus qui dotem non habuit, non tenetur dare alimenta vxori, quoquomodo diuerterit, neque litiganti debent præſtari alimenta, quando res, de qua lis eſt, non eſt fructifera, vel alias ipſe, à quo petuntur, eſt pauper.

SVMMARIVM.

Vxori quæ non diuertit ſua leuitate, ſed culpa viri, debentur alimenta, etiam extra domum viri, n. 1.
Sententia fauorabilis facit præſumptionem boni iuris pro eo, qui eam reportauit, n. 2.
Dotis ſolutio non probatur ex inſtrumento dotis, quando teſtes deponunt contrarium, & contra inſtrumentum ſunt alia adminicula, n. 3.
Maritus non tenetur ſine dote alere vxorem nec in propria domo, n. 4.
Maritus qui habuit dotem, tenetur alere vxorem extra propriam domum perinde ac ſi eſſet in domo, & ad eius obſequia parata, n. 4.

Pan-

Pauperi litiganti, & danti fumum de bono iure debentur alimenta, n.5.
Pauper non dicitur filius artificis induſtrij, cui pater poteſt alimenta ſubminiſtrare, n.5.
A filio artificis non admittitur exceptio paupertatis, cùm ei non ſit indecorum proprijs manibus laborare, vt poſſit ſe ipſum in toto alere, n.5.
Alimenta litiganti non debentur, ſi res de qua litigatur eſt fructifera, n.6.
Thori ſeparatio non cadit ſub æſtimatione, n.6.
Pauper non tenetur dare alimenta alteri pauperi litiganti, n.7.

DECISIO CCCCLXX.

1 LIcet pro parte Marthæ proponeretur regula, quod ſibi tamquam illi, quæ non diuertit ex ſua leuitate, ſed culpa viri, debeantur alimenta extra domum viri, Bart. *in tract. de aliment. n.48.* Imol. *in l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſeniſſimo n.24. ff. ſol. matr.* Crauett. *conſ.31. n.6.* Theſſ. *deciſ.130. n.2.* Surd. *de aliment. tit.1. q.32. n.17.*

2 Et ad effectum conſequendi alimenta lite pendente, (de quo modo agitur) ſatis probatum diceretur, quod ipſa non diuerterit ex propria leuitate, ex quo habet ſententiam ſuper ſeparatione Thori ad ſui fauorem, quæ facit præſumptionem boni iuris, *l. ſi inſtituta, §. de inoff. teſtament.* Alciat. *de præſumpt. reg.3. præſumpt.9. num.8.* Ceph. *conſ.127. num.3.* Couar. *pract. quæſt. cap.6. num.6.* Et fuit in ſpecie dictum *in cauſa Bononien. ſeparationis Thori 11. Februarij 1608. coram bon. mem. Pegna.*

3 Nihilominus Domini in propoſito caſu fuerunt contra Martham, quia non benè probatur ſolutio dotis. Licet enim adſit inſtrumentum confeſſionis Marci Antonij Mariti, quod illam receperat à Simone patre Marthæ, & dictæ dotis promiſſore, attamen in contrarium dantur teſtes inſtrumentarij, qui dicunt pecunias fuiſſe aſportatas à Thoma Berettario altero ex prædictis teſtibus, qui illas ad hunc effectum accommodauerat, quibus multum adminiculatur, quod cùm maritus in Curia Capitolina petijſſet fructus dotis à prædicto fratre, ipſe non allegauit ſolutionem dotis, ſed quod ad illos non tenebatur, ex quo maritus non ſuſtinebat onera matrimonij, & res etiam videbatur, veriſimilis, ex quo tam ex ætate dicti Marci Antonij viri, quæ tunc temporis erat ſexdecim tantum annorum, quàm ex alijs circumſtantijs apparet, quod iſtud matrimonium fuit potius contractum per virum ex feruentia amoris erga Martham, quam ex alio.

4 Hoc ſtante, quod ſolutio dotis reddatur multum turbida, dicebatur, quod ſicut Marcus Antonius non teneretur ſine dote alere Martham vxorem in propria domo, *gloſ. in auth. de non elig. ſecundo nubent. §. fin. verbo contra,* Bald. *in l. fin. n.3. C. de neg. geſt.* Iaſ. *in l. ſi donatarius, §. ſi quis indebitam n.3. ff. de condict. ob cauſam,* Natt. *conſ.15. n.9.* Boet. *deciſ.22. in princ.* Guid. Pap. *deciſ.439. n.1.* Creſcen. *deciſ.8. de iudic.* Surd. *de aliment. tit.7. qu.17. n.1.2. & 11. vbi de communi.* Ita nec tenetur illam alere extra, etiamſi non diuertiſſet ex propria culpa, quia iſti duo caſus æquiparentur à Doctoribus dum dicunt maritum teneri ad alimenta perinde, ac ſi vxor eſſet in domo, & ad illius obſequia, de quo per relatos à Surdo *de aliment. titul.1. q.32. n.17.*

5 Et quatenus replicabatur quod, etiam ſi Martha non ſoluiſſet dotem, adhuc ſibi deberentur alimenta, ſicut debentur cuilibet pauperi litiganti, qui dat fumum de bono iure, prout dat Martha per ſententiam ad ſui fauorem latam, de quo per Guid. Papam *deciſ.561.* Crauet. *conſ.164. n.1.* Cephal. *conſ.127. n.10.* Decian. *conſ.66. num.2.* latè Surd. *d. tit.1. qu.120. n.1. & 7.* fuit reſponſum in primis non conſtare de paupertate Marthæ cùm habeat patrem induſtrioſum, & artificem, qui tenetur ſupplere, quatenus ipſa quæ eſt iuuenis, & cui tamquam filiæ artificis non eſt indecorum proprijs manibus laborare, non poſſit ſeipſum in totum alere, text. notat. *in l. ſi quis à liberis, §. ſed ſi filius, ff. de liber. agnoſc.* Angel. Aret. *conſ.140. in princ.* Guid. Pap. *deciſ.439. num.1.* Surd. *de aliment. tit.7. quæſt.1. num.4. & 16.*

6 Secundò fuit dictum, quod quæ in contrarium adducuntur loquantur, quando litigatur de re fructifera, vel alias pretio æſtimabili, vnde in decernendis alimentis datur pro regula, vt perpendantur fructus rei ſuper qua litigatur, per Ang. *in l. quibus bonis n.2. ff. de ceſſ. bonor.* Bald. *in l. voluntatis n.4. C. de fideicomm.* Roman. *conſ.110. n.31. verſ. Præterea,* Alex. *conſ.77. n.5. lib.5.* & proinde, cùm in propoſito caſu litigetur tantum de ſeparatione Thori, & ſic de re quæ non cadit ſub æſtimationem, ſatis dubium videtur, an applicetur prædicta concluſio.

7 Tertiò ex teſtibus datis pro parte Marci Antonij viri apparuit res eius eſſe ad eum ſtatum reductas, vt vix poſſit ex proprijs bonis ſeipſum alimentare. Vnde ſuccedit concluſio, quod pauper non teneatur alere alium pauperem, de quo *in l. non quemadmodum in fine, ff. de liber. agn. gl. in l. ſi quis à liberis, §. ſi mater verbo neceſſaria, ff. eod. tit. §. ſi vero auth. neque virum,* Alex. *conſ.100. num.7. lib.1.* latè Surd. *de aliment. tit.7. quæſt.8. num.1. cum pluribus ſeqq.* & tradit in ſpecie Ceph. *conſ.127. num.11.* Et ex prædictis rationibus fuit dictum, Marcum Antonium virum nec etiam teneri ad expenſas litis, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Peruſina Sponſalium.

Veneris 28. Iunij 1613.

ARGVMENTVM.

Sponſalia ex inſtrumento promiſsionis dotis, in quo nulla fit mentio ſponſalium, non probatur, cùm in eis requiratur mutuus conſenſus.

SVMMARIVM.

Sponſalia inducuntur ex mutua promiſſione, n.1.
Sponſalia non probantur ex inſtrumento promiſſionis dotis, ſi in eo nulla fiat mentio ſponſaliorum, n.2.
Dotis promiſſio facta cenſetur ſub conditione, ſi matrimonium ſequatur, n.2.
Matrimonium an probetur per inſtrumentum dotis, n.3.
Conſenſus præſtitus ſub conditione ſi ſequatur matrimonium, nullam inducit promiſſionem, n.4.
Sponſalia etiam nutis, & ſignis poſſunt contrahi, n.5.
Fides ſimplex non probat, nec eſt attendenda, n.5.

DECISIO CCCCLXXI.

1 DIxerunt Domini ſententiam de partibus eſſe iuſtam. In ea enim declaratur inter Suetonium, & Diamantem ſponſalia non extare, quod ſatis remanet iuſtificatum, poſtquam in actis non apparet probata mutua promiſſio, quæ ad inducenda ſponſalia requiritur, *l.1. & 2. ff. de ſponſal. l. ſponſio ff. de verb. ſignific.* Sanchez *de matrim. lib.1. tit. de ſponſ. diſp.5. n.1. & ſeq.*

2 Non obſtat inſtrumentum promiſſionis dotis D. Suetonio factæ pro matrimonio contrahendo, quia huiuſmodi promiſſio non probat ſponſalia, de quibus in ea nulla eſt facta mentio, ex Bald. *in l. vnic. n.9. verſ.1. caſu C. de priuil. dot.* Ratio autem eſt, quia huiuſmodi promiſſio dotis cenſetur facta ſub conditione ſi matrimonium ſequatur, *l. promittendo, l. ſi ſtipulationem, & l. dotis promiſſio, ff. de iur. dotium,* & dicit Bal. *in dict. cap. vnic. n.9. verſ. idem ſi ab extraneo, C. de priuil. dot.*

Minus obſtat inſtrumentum conſenſus præſtiti per D. Suetonium pro ratificatione alterius inſtrumenti, in quo enunciatur dictus Suetonius vir, & D. Diamantes eius vxor, quia cùm de hoc principaliter dubitatur, an ſcilicet D. Diamantes ſit vxor D. Suetonij, & an inter illos extent ſponſalia illa enunciatiua, id non probat ex adduct. per Alexandr. *conſ.21. num.4. l.1.* Felin. *in cap. illud num.5. de præſumpt.*

4 Maximè, quia dictus conſenſus legitur per D. Suetonium præſtitus ſecuto matrimonio, inter ipſum ex vna, & D. Diamantem ex altera, & non aliter nec alio modo, vnde ſatis Dominis conſtare videbatur dominí conſortium fuiſſe præſtitum ſub eadem conditione, ſi matrimonium ſequatur, & conſequenter nullam ex eo reſultare promiſſionem, de contrahendo matrimonio, neque de præſenti, neque de futuro, & quamuis ex dictis inſtrumentis aliqua poſſet colligi voluntas D. Diamantis de matrimonio contrahendo: illa tamen non ſufficit, ſed requiritur mutua promiſſio, ex ſumptis de qua in caſu iſto nullibi conſtat.

5 Ex his ceſſat, quod dicebant informantes pro D. Suetonio, ſponſalia poſſe etiam contrahi nutu, & ſignis, quia placuit reſponſio, quod in caſu iſto nulla apparent ſigna ex quibus dictus mutuus conſenſus ad iſtum effectum requiſitus colligi poſſit. Fides enim de traditione annuli, de tractatu, & de donatiuis, & alijs ſimilibus non eſt de actis, & eſt ſimplex fides, quæ propterea non probat, nec eſt attendenda. Et ita deciſum, &c.

REV. P. D. BVRATTO.

Beneuentana Saluiani.

Veneris 28. Iunij 1613.

A R G V M E N T V M.

Bona Eccleſiæ non ſunt ſubiecta conſtitutionibus Ægidianis, etiam ſi ageretur de vtili dominio inter laicos, quia iuriſdictio conſtituentis non excedebat res temporales, & profanas.

S V M M A R I V M.

Aegidiana non habet locum in rebus Eccleſiæ, n.1.
Aegidiana neque habet locum inter laicos quando agitur de vtili dominio ſi dominium directum eſt Eccleſiæ, n.1.

DECISIO CCCCLXXII.

1 VNa tantum parte informante Domini dixerunt, non eſſe locum Ægidianæ, reſpectu tumulorum 12. ſub proprietate Sancti Victorini. Ratio fuit, quia illa non intrat in rebus Eccleſiæ defectu poteſtatis Cardinalis Ægidij conſtituentis, quæ erat tantum in temporalibus, & profanis, vt fuit dictum *in Hortana Sanctiſſimæ Trinitatis 7. Iunij 1573. coram bon. mem. Rubeo*, & in alijs relatis per Honded. *conſ. 20. num. 8. lib. 2.* Idque etiam ſi agatur inter laicos de vtili dominio, vt fuit vltimo loco plenè diſcuſſo articulo, reſolutum *in Romana domus de Scapuccijs 19. Ianuarij 1611. coram R.P.D. meo Decano.*

R. P. D. COCCINO DECANO.

Niciẽ. Nullitatis Contractus.

Lunæ 1. Iulij 1613.

A R G V M E N T V M.

Beneplacitum Apoſtolicum oppoſitum in commiſsione ſuper confirmatione alienationis rerum Eccleſiæ cum conditione ſi in euidentem, &c. mortuo Pontifice qui beneplacitum dedit, expirat.

S V M M A R I V M.

Poſſeſſio rei conuentæ probatur ex ſuſtentatione litis, n.1.
Spoliatus culpa de facto ſuo reſtituendus non eſt, n.2.
Epiſcopus poteſt intentare ſpolium ſi alienatio rei Eccleſiæ facta per ſuum anteceſſorem fuit nulla, n.2.
Alienatio bonorum Eccleſiæ requirit ſolemnitatem, & vtilitatem, ſed beneplacitum Apoſtolicum ſupplet ſolemnitatem, n.3.
Beneplacitum Apoſtolicum appoſitum in commiſſione ſuper confirmatione alienationis rerum Eccleſiæ cum conditione ſi in euidentem, &c. *mortuo Pontifice qui beneplacitum dedit expirat, n.3.*
Reſcripta executoria gratiæ non pereunt morte mandantis, ſecus reſcripta quæ cauſæ cognitionem committunt, num.4.

DECISIO CCCCLXXIII.

1 FVit per Dominos reſolutum Eccleſiam Niciẽ. reſtituendam eſſe ad poſſeſſionem bonorum de quibus agitur, conſtat enim de primo extremo ex conceſſione facta in emphyteuſim, de ſecundo verò ſuſtentatione litis cum alijs adminiculis, nempè commiſſione cauſæ, manutentione obtenta à iudice laico, & ſimilibus, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 4. num. 2. de reſtitut. ſpol.* Ant. Anguianos *in epit. tit. de vtroque extremo, §. 5.* & fuit reſolutum *in cauſa Bononien. Præceptoriæ 24. Nouembris 1604. coram bon. mem. Litta.*

Neque releuat, quod alienatio fuit facta ab Epiſcopo, 2
& propterea cùm Eccleſia ceciderit facto ſuo, non eſt redintegranda, Rip. *in c. ſæpè n. 27. qui de communi de reſtit. ſpol.* Caſſador. *deciſ. 4. n. 6. eod. tit.* quia fuit reſponſum, hic agi nomine Eccleſiæ per Epiſcopum ſucceſſorem, qui poteſt intentare ſpolium, ſi alienatio anteceſſoris fuit nulla, Abb. *in c. accedens il 1. n. 19. vt lit. non conteſt.* Rip. *in d. cap. ſæpè n. 14.* Dec. *conſ. 142. col. 2. verſ. & ſecundum iſtam regulam*, Verall. *deciſ. 170. part. 3.* & fuit reſolutum *in cauſa Sublacen. bonorum 14. Martij 1603. coram bon. mem. Litta. Et in alia Papien. tenutæ 26. Martij eiuſdem anni, coram Domino Bononien:*

Quod autem alienatio fuerit nulla ſatis patet, quia ad 3
eius validitatem requiritur ſolemnitas, & vtilitas, *cap. 1. de rebus eccl. non alien. Clem. 1. eod. tit.* & hodie per extrauagantem ambitioſæ requiritur beneplacitum Apoſtolicum, quod ſupplet ſolemnitatem, & quicquid dicendum ſit de vtilitate, ſolemnitas non adeſt, quia licet fuerit obtentum beneplacitum Apoſtolicum à Clemente VIII. cùm illud non fuerit præſentatum viuente illo Pontifice, non ſuffragatur, quia conceſſio alienationis non fuit facta per viam gratiæ, ſed per viam commiſſionis, & ideò expirauit per obitum Papæ, Dec. *in cap. relatum num. 22. de off. deleg.* Compilat. *deciſ. 12. de off. deleg. in nou. poſt princip. verſ. ego vero dicebam.* Vbi eleganter ad propoſitum, & in proprijs terminis de commiſſione *ſi in euidentem, &c.* Adeſt *deciſ.* 128. Ludouici à Peguera, qui mouetur ex prædictis rationibus, & dicit Marcus Anton. Genuen. *in praxi curiæ Archiepiſc. Neapolitanæ*, & fuit reſolutum *in cauſa Romana Horti 17. Decembris 1588. coram Illuſtriſs. D. meo Cardinale Mantica, & in alia Terdonen. bonorum 15. Decembris 1610. coram Reuerendiſs. Attrebaten.* & nouiſſimè *in alia cauſa Romana alienationis ſitus 26. Nouembris præteriti coram R.D. meo Sacrato Archiepiſcopo Damaſceno.*

Non obſtat, quòd cùm verſemur in executore ad gra- 4
tiam exequendam eius officium non expirauit re integra per obitum Papæ, *cap. ſi ſuper gratia de offic. deleg. in ſexto*, Federicus de Senis *conſ. 78. circa med. verſ. circa quod*, Gabr. *de prab. concluſ. 1. in ſecunda ampliat.* quia fuit reſponſum, quod licet verum ſit, quod reſcripta executoria gratiæ non pereunt morte mandantis, ſecus autem eſt in reſcriptis, quæ cauſæ cognitionem committunt, prout eſt caſus noſter, cum commiſſio ſit in euidentem vtilitatem Eccleſiæ, &c. quia pereunt morte mandantis re integra, vt diſtinguit *gl. d. cap. ſi ſuper gratia in verb. principalis circa med. verſ. & non obſtat*, & Dec. *in d. cap. relatum, num. 22. iuncto num. 20. & 21. de off. deleg.* Rota *d. deciſ. 12. loco alleg.* Gemin. *in d. cap. ſi ſuper gratia, verſ. ſed pone, quod Papa*, Gab. qui alios refert, *concl. 1. de prab. n. 13.* & ita reſpondit Rota *in alleg. cauſa Romana Horti, coram Illuſtriſs. Cardin. Mantica, &c.* & benè declarat Peguera loco ſupra allegato.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Forolinien̄. Emphyteuſis.

Lunæ 1. Iulij 1613.

A R G V M E N T V M.

Hæc deciſio Magiſtralis eſt, & Magiſtraliter docet an, & quando parte non opponente ſententia nulla poſſit confirmari.

S V M M A R I V M.

Citationis defectus tollit defenſionem, quæ eſt de iure naturæ, num. 1.
Nullitatis defectus ob non citatam partem non ſanatur per arbitrium Rotæ datum, n. 1.
Clauſula arbitrio &c. *remittit ſolum aliquid de iuris rigore, non autem tollit ipſum ius naturæ, n. 1.*

Sen-

Sententia non lata in ſcriptis, & non publicata eſt prorſus nulla, & inualida, n.2.

Epiſcopus, & Vicarius conſtituunt idem tribunal, n.3.

Sententia numquid requirat iudicis ſubſcriptionem, n.3.

Sententia nulla etiam defectu iuriſdictionis poteſt confirmari parte non opponente, quando ſecunda ſententia confirmans tranſitum fecit in iudicatum ob non interpoſitam appellationem, ſecus commiſſa cauſa appellationis in tempore, quia tunc quandocumque ante rem iudicatam poteſt dari de nullitate ſententia, n.4. & per totum.

Sententias aliorum tribunalium Rota numquam exequitur, niſi earum iuſtitia guſtata, n.8.

Doctoris dictum intelligendum eſt ſecundum auctoritates, quas alleg. n.9.

Iudex bonus non debet fingere ſententiam validam, quæ eſt nulla, n.11.

Appellationis cauſa commiſſa numquid poſſit dici de nullitate, num.12.

DECISIO CCCCLXXIV.

1 DOmini dixerunt non intrare arbitrium ad ſanandum oullitatem de qoa agitur, quia eſt ex defecto citationis, qui quidem defectus tollit defenſionem, quæ eſt de iure naturæ, Bart. *in extrauag. ad reprim. in verſic. & figura num.6. gl. in Clem. ſæpe in verb. defenſiones de verb. ſign.* Dec. *conſ.603. num.10. & 12.* latè Vant. *de nullit. ex def. cit. num.9.* arbitrium aotem ſolum remittit de iuris rigore, Crelc. *deciſ.157.* hic autem non eſſet remittere rigorem iuris, ſed tollere ipſum ius naturæ, & ideò arbitrium non debet operari, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.7. numer.7. & ſeqq. & deciſ.8. numer.2. & 6. de ſent. & re ind.* Pariſ. *conſ.8. num.21. lib.4. & 56. num.5. lib.1.* Soccin. iun. *conſ. 49. num.16. lib.2.*

2 Quod autem ſententia ſit nulla ex defectu citationis patet, quia Epiſcopus pronunciauit, prout in ſchedola, & nullam tunc exhibuit, ſed poſt quatuor menſes deputauit Vicarium ad aperiendum ſchedulam, quam etiam ipſe Vicarius ſubſcripſit, ſignum euidens, quod de tempore pronunciationis Epiſcopi nullam in actis exhibuit ſchedulam. Vnde omiſſo, quod ſententia Epiſcopi ſi qua fuiſſet, cùm non fuerit lata in ſcriptis, neque poblicata in die prolationis, vitio nullitatis ſubiaceret, *l.2. & 3. C. de ſent. ex breui recit. cap. fin.* vbi Franc. *num.1. de ſent. & re iudic.* Ang. *in conſ.250. num.3. verſ. nunc de ſecundo*, Vant. *de nullit. tit. de defec. proceſſ. num.69.* & fuit dictum *in cauſa Pharen. Archidiaconatus coram Paleotto, & in alia Fauentina ſucceſſionis 12. Nouembris* 1601 *coram bon. mem. Pacen.* in caſu iſto nulla poteſt dici lata ſententia, quia oulla fuit exhibita ſchedula in actis, vt dictum eſt, & propterea cùm in die ſubſcriptionis ſchedulæ factæ per Vicarium, nulla caderet citatio, iodubitatè ſequitur, quod iſta ſententia fuerit nulla ex defectu citationis.

3 Neque obſtat, quòd Epiſcopus, & Vicarius conſtituant idem tribunal, & quod ſententia non egeat ſubſcriptione, vt per Verall. *deciſ.139. part.3.* quia qotcquid ſit de iſtis concluſionibus, eſſent conſiderandæ ſi Epiſcopus protuliſſet in ſcriptis ſententiam, vel ſi Vicarius proſequendo proceſſum incœptum coram Epiſcopo ſeruatis de iure ſeruandis promulgaſſet ſententiam, ſed cùm nulla ſententia fuerit lata ab Epiſcopo, oec tunc publicata, oon meretur nomen ſententiæ, & quatenus illud mereretur, prætenſa aperitio ſchedulæ facta à Vicario fuit ſine citatione partis, vt dictum eſt, & propterea iſta nullitas non poteſt ſanari.

4 Minos etiam facit, quod parte non opponente ſententia nulla poteſt confirmari, etiam quod ſit nolla ex defectu iuriſdictionis, Alex. *conſ.111. lib.5.* Achil. *deciſ.4. de re iud.* Put. *deciſ.60. lib.3.* Nam fuit reſponſum, prædictam concloſionem eſſe veram in caſu ſuo, ſed non applicari, procedit enim inter alia, quando ſecunda ſententia confirmans tranſitum fecit in iudicatum ob oon interpoſitam appellationem, ſecus autem commiſſa caoſa appellationis io tempore, qoia tunc quandocumque ante rem iudicatam, poteſt dari de nullitate, Alex. *d. conſ.111. num.3. verſ. tamen fallit*, Franc. *in cap. dilecto num.107. verſ. tunc ſi à tali ſententia, & verſ. aliquando & tertio, & numer.108. verſ. nam ſi eſt pronunciatum, de appellat.* Vant. *de nullitat. tit. qual. & quib. mod. ſent. & proceſſ. num.25. verſ. vel pone exemplum*, & in ſpecie fuit reſolutum *in cauſa Vlixbon. fructuum 19. Decembris 1594. coram Illuſtriſs. Mantic.*

5 Neque eſt verum, quod idem ſit, etiam quod ſententia confirmans non fecerit tranſitum in iodicatum, ex Felin. *in cap. ea quæ num.2. verſic. à qua etiam ſi appellaretur, de ſentent. & re iudic.* & videbatur deciſio Finetti *in cauſa Viterbien. reſciſſionis contractus 1. Iulij 1569.* Rot. *deciſ.7. de ſentent. & re ind. in antiquis*, Achil. *deciſ.4. eod. tit.* Bart. *in l. ſi expreſſim num.3. ff. de appellat. & in l.1. num.9. C. quando prouoc. non eſt nec.* & ſunt aliæ duæ deciſiones moderniores. Reſpondebatur enim huic motiuo, quod Felin. ſolum dicit, quod ſi prima ſententia eſt oulla, & ſecundus iudex eſt competens, & eius ſententia tranſiuit in rem iudicatam, non impugnator amplius prima, quæ ex ea non tuetur ſe victor, ſed ex ſecunda, à qua etiam ſi appellaretur non nocebit ei incompetentia primi, ſed aliquis alius defectus, ſecundum Ang. de Aret. *in l. ſi expreſſim col.36. verſ. quæro an etiam actor.* Hæc ille.

6 Ex quibus apparet, quod Felin. præſupponit ſecundam ſententiam feciſſe tranſitum in iudicatum, & ſic benè procedit concluſio de qua ſupra per Alexand. Franc. & alios, & licet Felinus ſubdat à qua etiam ſi appellaretur, non nocebit ei incompetentia primi ex ſerie verboruoi apparet Felioum intelligere, ſi appellaretur poſtquam ſecunda ſententia tranſitum fecit in iudicatum, quod ſuadent verba illa, noo impugnaretur amplios prima, quia ex ea non tuetur ſe victor, ſed ex ſecunda, & clarè colligitur dictum Felio. cum alleget Angel. de Aretio *dicta col.36. mihi n.36. col.26.* qui nihil tale dixit, ſed ſolum, quod parte confirmari, & confirmatio tenet, ſi ſententia tranſitom fecit in iudicatum.

7 Non obſtat etiam deciſio Finetti, cùm ſolum dicat, quod poſtquam ſententia fuit confirmata, non eſt amplius agendum de oullitate, ſed videndum de bono iure: eſt enim intelligenda ſi ſecunda ſententia tranſitum fecerit in iudicatum, non enim reperitur Doctor, qui dicat contrarium, ſed communis ſententia eſt, quod ſententia nulla poteſt confirmari parte non opponente, & confirmatio tenet, ſi à ſententia confirmatoria non fuerit appellatum. Solum autem diſputant DD. an per confirmationem imponatur robur primæ ſententiæ nullæ, quod tenet Innoc. *in cap.1. de confirmat. vtil. vel inutil. num.2. verſ. ſolutio dicimus*, modò ſecunda ſeotentia tranſitum fecerit in iudicatum, vel victor agat tantum ex ſententia, quæ tranſitum fecit in iudicatum, quod tenet Angel. Aret. *in l. ſi expreſſim n.56. ante finem de appellat.*

8 Nec facit, quod deciſio Finetti dicat, quod poſt confirmationem ſententiæ non eſt amplius agendum de nullitate, ſed videndum de bono iure, quæ cognitio ſuper bono iure repugnat rei iudicatæ, quia boc eſt regulariter verum, ſed non habet locum in Rota, quæ numquam exequitur ſententias aliotum Tribunalium, niſi guſtata de earum iuſtitia, Put. *deciſ.401. lib.1.* Chaſſan. *deciſ.179.* & eſt notorium, & tritum in Rota.

9 Minus obſtat deciſio Rotæ 7. *de ſent. & re iud. in antiq.* & Achil. *4. eod. tit.* quia iſtæ deciſiones ſunt intelligendæ ſecundum Doct. quos allegant *iuxta vulg. reg.* de qua per Bart. *in l. non ſolum, §. liberationis verbo, ff. de liberat. leg.* Deciſio autem Rotæ *in antiq. alleg.* Inooc. qui loco ſupra citato diſertis verbis loquitur, quando ſententia confirmans tranſitum fecit in iudicatum, Achil. *verb. deciſ.4. allegat*, Alex. *in alleg. conſ.111. lib.5.* qui vt ſupra relatum eſt loquitur, quando ſecunda ſententia tranſitum fecit in iudicatum.

10 Minus etiam facit doctrina Bart. *in d. l. expreſſim de appell. & l.1. C. quando prouoc. non eſt neceſſ.* quia Bart. loquitur in terminis, quando commiſſa eſt caoſa appellationis & nullitatis, & tangit articulom, quando iudex videatur reijcere nullitates, & iſto caſu vult, quod poſt iudicatum non poſſit dari amplius de nollitate, non autem dicit quod ſimpliciter confirmata ſententia nulla non poſſit dari amplius de nullitate, & quod iſte ſit ſenſus Bart. ſatis patet, cùm dicat poſt iudicatum, quod verbum denotat poſt tres conformes, vel poſt rem iudicatam ob non interpoſitam appellationem, *l.1. & tot. tit. C. ſi in cau. iudic. & l. ſi & iure iudicatum, vbi gloſ. ſecunda, ff. qui pot. in pig. hab.* & quia allegat *Clem.1. de re iud. & l. eum qui, C. de inoff. teſtam.* quæ loquuntur poſt rem iudicatam, quæ iura licet alleget ad alium effectum, tamen ex illis ſatis colligitur mens ipſius Bart.

11 Et videtur ceſſare omnis difficultas, quia coram ſecundo iudice fuit oppoſitum de nullitate primæ ſententiæ, & propterea eius partes erant reuocare dictas nullitates, *l. cum quærebatur, numer. 4. ff. de re iud.* Rot. *deciſ. 2. de lit. conteſt. in antiq. & 8. de reſtitut. ſpoliat. in nou.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 9. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Put. *deciſ. 72. lib. 3.* non debet enim bonus iudex fingere ſententiam validam ſi eſt nulla, Bald. *in l. 1. col. 3. verſ. caueant tamen iudices, C. ſi à non comp. iudic.* Thom. Faſtoſ. *cauſ. 4. dub. 14.* Contard. *de moment. poſſ. limit. 7. num. 14.* niſi nullitas cadat in dubium, ex quo negotium ſit intricatum, quia ſi apparet iuſta etiam parte opponente de nullitate, poteſt confirmari, vt fuit reſolutum *in cauſa Aſſiſien. beneficij 26. February 1560. coram Grepperio, & in alia Interamnen. bonorum 14. Nouembris 1613. coram D. Archiepiſc. Bononien.*

12 Neque obſtat, quòd tam in primo, quàm in ſecundo caſu ad effectum, vt poſſit dici de nullitate, neceſſe fuiſſet committere cauſam nullitatis, vt per gloſ. *in verb. non obtinebit, C. quan. prouoc. non eſt neceſſ.* quæ loquitur cum certa denunciatione, quia in contrarium eſt gloſ. *in l. ſi expreſſim in verb. præſcript. ff. de appell.* ea ratione, quia errando appellando, cùm nullam potuiſſet dicere ſententiam, ſibi non præiudicauit, ſed non eſt opus ingredi iſtam difficultatem, quam conciliat, & declarat Bart. *in d. l. ſi expreſſim numer. 2. verſ. mihi videtur dicendum*, & Alber. *ibid. num. 5. & 6.* Nam hic fuit commiſſa æquè principaliter cauſa appellationis, & nullitatis per clauſulam appellationis, & appellationum nullitatis, & nullitatum, vt declarat Mandoſ. *in formula 17. commiſſionum*, in clauſula nullitatis, & nullitatum, vbi alios allegat.

R. P. D. MANZANEDO.

Peruſina Redintegrationis.

Lunæ 1. Iulij 1613.

ARGVMENTVM.

Statutum excludens fœminas quouſque maſculi extabunt, non verificatur in momento temporis, ſed requirit perſeuerantiam maſculorum, quibus deficientibus ſucceſſio reuertitur ad fœminas.

SVMMARIVM.

Dictio quouſque in ſtatuto fœminarum excluſiuo propter maſculos, operatur earundem excluſionem ad tempus, ideſt quamdiu maſculi extabunt, n. 1.

Permiſſum ad tempus, facit poſt tempus eſſe prohibitum, & è contra, n. 1.

Statutum excludens fœminas quouſque maſculi extabunt, non verificatur in momento temporis, n. 2.

DECISIO CCCCLXXV.

1 PRopoſito dubio an Moniales Monaſteriorum Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Peruſio, & S. Bernardini de Viterbio, ſint redintegrandæ ad bona paterna, & materna q. Ioannis Antonij Vibij, & Leontiæ coniugum de Peruſio mediantibus perſonis Euſebiæ, & Giſmeniæ ſuarum filiarum, & poſtea Monialium in dictis Monaſterijs, Domini in affirmatiuam ſententiam venerunt. Nam cùm ex prædictis coniugibus remanſerint filij maſculi Vincentius Cæſar Fabricius, Mutius, & Camillus, & fœminæ prædictæ Euſebia, & Giſmenia, & ex iſtis omnes deceſſerint ſine liberis, & ſic maſculi non extant. Vnde prædicta Monaſteria ex perſona DD. Euſebiæ & Giſmeniæ intentarunt dictam redintegrationem ad prædicta bona paterna, & materna vigore ſtatuti Peruſiæ, quod excludit fœminas à ſucceſſione parentum propter exiſtentiam maſculorum, quouſque maſculi extent, illis verò deficientibus, fœminas redintegrari vult, quod ſtatutum ad fauorem dictorum Monaſteriorum pro d. redintegratione benè intrare viſum fuit, cùm prædicti omnes maſculi defecerint, & ſtatutum non in perpetuum fœminas excludat, ſed ad tempus, nempè quouſque maſculi extabunt, quod operatur illa dictio *quouſque*, vt notat Bart. *in l. fin. §. quando num. 1. ff. ad Tertull.* per text. *in l. 1. §. fin. ff. de vent. in poſſ. mitten. & in l. ſiue §. tamdiu de condict. furtiua.* Et facit, quia permiſſum ad tempus, intelligitur poſt tempus prohibitum, & è contra *l. Imperatores ff. de poſtuland. l. ſtatu liber à ceteris ff. de ſtat. homin.*

Ex quibus talia ſtatuta ſic intelligenda, dixit Bart. vbi ſupra affirmando, quod iſta eſt veritas, & Bald. *in l. quibus num. 3. C. de ſecund. nupt.* & Anchar. *in conſ. 120. num. 2.* & Capr. alijs relatis *conſ. 71. per totum*, & Franc. Aretin. hanc dicens communem, *in conſ. 144.* & plurimos pro hac ſententia congerit Albert. Brun. *de ſtatut. exclud. fœm. art. 10. num. 67. 68. & ſeq.* & vt Bald. vbi ſupra, notat, illud ſtatutum loquitur per verba, quæ non poſſunt verificari momento temporis, ſed quæ requirunt perſeuerantiam liberorum, ad hoc vt fœminæ excludantur, quo caſu potius eſt quædam temporalis ſuſpenſio, quam præciſa excluſio, & ideò ceſſante d. temporali ſuſpenſione per deficientiam maſculorum, ſucceſſio redit ad fœminas temporaliter tantummodò excluſas, & quouſque maſculi extarent, argumentum textus *in Authen. de non eligend. ſecundo nubenti §. Gregoria, & in Auth. de nupt. §. quoniam infirman.* & in terminis iſtiuſmet ſtatuti Peruſiæ illud ita intelligendum reſoluit Rota coram bonæ memoriæ Pegna *in vna Peruſina redintegrationis 6. Nouembris 1595.* Ex quibus ita reſolutum fuit. 2

R. P. D. COCCINO DECANO.

Reatina Bonorum.

Lunæ 1. Iulij 1613.

ARGVMENTVM.

Iudex nulliter, & iniuſtè procedens ſpoliat, & ſpoliatio competit actio ſpolij.

SVMMARIVM.

Spolio agens quæ debeat probare, n. 1.

Actio ſpolij eſt in rem ſcripta, n. 2.

Actio in rem ſcripta competit ſucceſſori, & contra ſucceſſorem, n. 2.

Iudex nulliter, & iniuſtè procedens dicitur procedere, vt priuatus, & ſpoliat n. 3. & 5.

Mandatum eius qui comparet vt procurator, non præſumitur, & debet apparere, n. 4.

Subhaſtatio, vt ſit valida quæ requirantur, n. 4.

DECISIO CCCCLXXVI.

MArius Colella tamquam Procurator Paulæ ſororis, egit ad bona, de quibus agitur, contra Io. Bernardinum filium dictæ Paulæ, & Virgilium pariter dictæ Paulæ ſororum, & Patruum dicti Bernardini, quæ fuerunt ſubhaſtata ad fauorem Rutilij Pertinæ, qui ceſſit ea poſtmodum ad fauorem dicti Marij, vt in deciſione in hac cauſa facta quarta Martij huius anni, cùmque obierit dictus Virgilius ſubſtituta hærede Iſabella Maſella vxori, quæ ex perſona dicti Virgilij, & pro eius portione egit ſpolio contra prædictum Marium. Dubitaui an intraret dictum ſpolium, & Domini affirmatiuè reſponderunt conſtare de antiquiori poſſeſſione Virgilij ex ſubhaſtatione contra ipſum obtenta per Marium Colellam procuratorio nomine, & iuniore dicti Marij, & Rutilij eius auctoris, & ipſamet ſubhaſtatione, quæ duo extrema requiruntur, & probanda ſunt ab agente ſpolio, Innoc. & DD. *in cap. ſæpè de reſtit. ſpoliat.* Abb. *in c. ſi diligenti de præſcript.* Dec. *conſ. 252. n. 1. verſ. eſt ergo ſolum videndum*, Alex. *conſ. 6. n. 5. lib. 3.* Grat. *conſ. 70. n. 22. lib. 3. cum alijs.* 1

Quod autem Iſabella tamquam hæres Virgilij poſſit agere ſpolio contra dictum Marium ſucceſſorem Rutilij dubitari non poteſt, cùm actio ſpolij ſit in rem ſcripta, quæ propterea competit ſucceſſori, & contra ſucceſſorem, *gl. in cap. cum ad ſedem in verbo interdictum*, vbi Abb. *num. 20. & 27. de reſtitut. ſpol.* Alex. *in l. rem quæ nobis, num. 19.* Iaſon. *num. 14. ff. de acquir. poſſ.* Afflict. *deciſ. 361. num. 33.* Caſſad. *deciſ. 3. de reſtitut. ſpoliat.* Menoch. *de recuperan. remed. 1. num. 410.* & iſta deciſio Tholomæi relata inter impreſſ. *lib. 3. part. 3. deciſ. 907.* Et fuit etiam dictum *in cauſa Peruſina* 2

ſpolij

ſpolij domus 1. *Februarij* 1608. *coram bon. mem. Pegna*.

3 Non obſtat, quòd actor Marij poſſideat auctore Præcore, quia ex actis ipſius ſubhaſtationis in actis iſtius cauſæ productis, conſtat, iudicem nulliter, & iniuſtè proceſſiſſe, quo caſu ſpoliat, Angel. *in leg. clam poſſidere*, §. *qui ad nundinas ff. de acquir. poſſ.* & fuit reſolutum *in cauſa Hiſpalen. Permutationis* 11. *Maij* 1586. *coram bon. mem. Gypſio, & in alia Parmen. & Adrien. Beneficiorum* 4. *Iuly* 1584. *coram Cantuccio*.

4 Quod autem iudex nulliter notoriè, & iniuſtè proceſſerit, ſatis patet, (omiſſis alijs, quæ facilè tolli poſſunt) quia in dictis actis non conſtat de credito Pauli, & propterea pro debito bona non poterant ſubhaſtari, ſed rei erant abſoluendi, *l. qui accuſare C. de eden.* Et in puncto dicit Oſaſch. *deciſ.* 170. *num.* 4. Inſuper non conſtat de mandato Marij, qui in iudicio ſubhaſtationis non comparuit tamquam frater, ſed tamquam procurator, & ideò debet conſtare de mandato, Bald. & Salyc. *in l.* 1. *C. de procur.* Iaſ. *in l. exigendi col.* 4. *num.* 9. *verſ.* 6. *fallit, C. eod. tit.* Præterea adeſt defectus citationis, & decreti de ſubhaſtando, & deliberando, quæ omnia ſunt neceſſaria pro validitate ſubhaſtationis, *l. à Diuo Pio*, §. 2. & ibi gloſ. *in verbo iubentur ff. de de re iud. l. creditor la ſeconda, C. de diſtract. pign.* Afflict. *dec.* 338. *num.* 3. *& ſeq.* vbi Vrſill. *num.* 5. Guid. Pap. *deciſ.* 329. Rebuff. *de percon. & licit. act.* 7. *gl. vnica a num.* 8. *vſque ad* 16. *ad Conſtitutionem Galliæ tomo* 2.

5 Ex quibus ſic geſtus apparet, quod iudex non proceſſit vti talis, ſed vti priuatus, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 13. *ſen. & re iud.* Dec. *in l. vt vim, num.* 27. *ff. de iuſtit. & iur.* Gabr. *concluſ.* 1. *num.* 124. *& ſeq. de reſt. ſpoliat.* Cephal. *conſ.* 289. *num.* 14. *& ſeqq. lib.* 3. Verall. *deciſ.* 112. *part.* 2.

R. P. D. DAMASCENO.

Romana Saluiani.

Lunæ 1. *Iulij* 1613.

ARGVMENTVM.

Saluianum vt competat quæ probari debeant, & an in caſu deciſ. exceptio fideicommiſſi impediat immiſſionem vigore Saluiani.

SVMMARIVM.

Saluianum datur probata poſſeſſione debitoris, & credito actoris, n. 1.

Fideicommiſſum poteſt alienari pro reſtitutione dotis, numer. 2.

Fœminæ excluſæ a ſtatuto faciunt numerum ad augendam legitimam maſculorum, n. 3.

Legitima, vbi filij ſunt ſeptem eſt ſemis, n. 3.

Legitima non comprehenditur ſub fideicommiſſo, n. 3.

Hæres adeundo hæreditatem videtur quaſi contrahere cum creditoribus hæreditarijs, n. 4.

Saluianum non retardatur per exceptionem turbidam, numer. 5.

DECISIO CCCCLXXVII.

1 FVit tentum eſſe locum Ægidianæ, qui ſententia cantat in mero poſſeſſorio, nullitas non apparet, nec iniuſta, quia creditum Annæ actricis cum hypotheca probatur per inſtrumentum cenſus empti, per q. Iubilæum, & Lauiniam Iogales ſuper domo de qua agitur, poſſeſſio verò D. Leonis rei conuenti probatur ex teſtibus quibus duobus concurrentibus locus eſt Saluiano cuius vigore egit, Anna Bart. *in l.* 1. *num.* 2. *ff. de Salu. interd.* Roland. *conſ.* 14. *num.* 3. *lib.* 1. Put. 207. *num.* 2. *lib.* 1. Rota *in Cauſa Romana ſeu Amerina* 8. *Iunij* 1576. *coram Cantuccio relata inter diuerſ. impreſſ. deciſ.* 34 *part.* 2. *& in Romana Saluiani* 11. *Ianuarij* 1609. *coram bon. mem. Litta*. Nec videtur dubitandum, quod Anna non habeat cauſam à prædictis Iubilæo etiam Lauinia. Nam vt probatur ex publicis inſtrumentis, Iubilæus fuit hæres teſtamentarius Lauiniæ, Catharina verò hæres teſtamentaria dicti Iubilæi. Rurſus Paulus fuit hæres iſtius Catherinæ, & ab iſto Paulo fratre ſuo Anna actrix reportauit ceſſionem cenſus de quo agitur. Non obſtat prætenſio D. Leonis, quod ſcilicet iſta domus ſit ſubiecta fideicommiſſo q. Iacobi Galli purificato ad fauorem ſocietatis Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis in Eccleſia Sancti Laurentij in Damaſo, à qua Societate D. Leo mediante quadam tranſactione habet ceſſionem, quia obiectum viſum tolli ex pluribus. Primò, quia non probatur, domum, de qua agitur, fuiſſe in bonis dictis fideicommittentis non ex quadam emptione per ipſum facta, quia non concludit de iſta domo, cùm non verificentur Confinia, non ex quodam inuentario, vt prætenditur per hæredes dicti Pauli confecto, quia extractum ex folio volante non rogato per aliquem Notarium. Non denique ex ſententia liquidatoria fideicommiſſi lata per D. Pertnum, quia tamquam inter alios lata minimè nocet Annæ tot. tit. res inter alios acta, &c.

Secundò, etiamſi probaretur domum fuiſſe in bonis fi- 2
deicommittentis adhuc fuiſſet ab illo liberata per aſſignationem de illa factam à Sulpicio Gallo Lucretiæ ſuæ matri, & vxori Pauli pro reſtitutione ſuarum dotium, quod non eſt dubium potuiſſe fieri vigore text. *in* §. *quamobrem auth. de reſtitut.* & ea quæ parit, *& in auth. res quæ, C. comm. de leg.* vt tradunt ibi gloſ. *in verb. obl.* Bart. *num.* 2. Bald. *num.* 3. *& alij ſcribentes*, Alex. *conſ.* 67. *num.* 5. *lib.* 4. Dec. *conſ.* 396. *num.* 1. Couar. *var. reſol. lib.* 3. *&* 6. *num.* 10. *verſ.* 4. Surd. *deciſ.* 62. *in princip.*

Tertiò, cùm filij Iacobi eſſent ſeptem comprehenſis fœ- 3
minis, quæ licet excluſæ à ſtatuto faciunt partem ad fauorem maſculorum, Bald. *in l. ſi defunctus num.* 1. *C. de ſuis, & legit.* Corn. *conſ.* 197. *n.* 1. *lib.* 1. Curt. iun. *conſ.* 268. *n.* 18. *cum pluribus ſeqq.* Pariſ. *conſ.* 36. *num.* 29. *lib.* 2. cum alijs per Graſſ. *in* §. *legitima num.* 4. *verſ. aut vero ſtatutum*. Et fuit dictum *in cauſa Romana de Lante* 1. *Febrrarij* 1567. *coram Clemente Papa VIII. relata inter diuerſ. impreſſ. deciſ.* 166. *num.* 2. *&* 5. *part.* 1. legitima fuit ſemis, *auth. nouiſſima de inoff. teſtam.* §. *hæc nos verſ. ſi vero vltra quatuor, auth. de Trient. & Semiſſ.* potuit ſuſtineri cenſus ſuper bonis fideicommittentis ratione iſtius legitimæ, cùm portio illi ſubiecta ſit libera iuxta notat. *in l. quoniam in prioribus, C. de inoff. teſtam.*

Quartò, cùm D. Leo ſic hæres q. Vlyſſis, qui impoſuit 4
cenſum, vt ex quietantijs per ipſum vti filium, & hæredem dicti Vlyſſis factis Dominico Fructarolo, non poteſt euitare immiſſionem, quia adeundo hæreditatem patris, videtur quaſi contraxiſſe cum illius creditoribus, *l. apud Iulianum*, §. *final.* vbi gl. *verſ. contrahere*, Bart. *n.* 2. *quibus ex cauſ. in poſſ. eat.* §. *hæres*, & ibi gl. *verb. intelligitur inſtitut. de obl. quæ ex quaſi contractu naſcuntur*.

Quintò, dicebatur, quod cùm negari non poſſit, quin 5
ex præfatis exceptio fideicommiſſi reddatur multum turbida, quod hoc ſufficiebat ad effectum, ne talis exceptio poſſet retardare immiſſionem ex Saluiano, *l. fin. C. quorum bonorum*, Rip. *in rub. ff. de pign. num.* 19. propè finem cum alijs per Menoch. *de adipiſc. remed.* 3. *num.* 180. Rota *in ſupra allegata Romana Saluiani* 13. *Ianuarij* 1603. *coram bon. mem. Litta, & in alia Romana Saluiani* 3. *Martij* 1608. *coram bon. mem. Pegna*. Ex quibus fuit concluſum pro Anna, D. Leone citato, & minimè informante.

R. P. D. BVRATTO.

Alerien. Beneficij.

Lunæ 1. *Iulij* 1613.

ARGVMENTVM.

Declaratoria vt detur quæ requirantur, & ex quibus probentur illius requiſita.

SVMMARIVM.

Declaratoria vt ſit danda quæ requirantur, n. 1.

Declaratoria vbi concurrunt requiſita, ſeruatis quatuor terminis eſt ferenda, n. 1.

Contumacia requiſita ad effectum declaratoriæ reſultat ex intimatione exequutorialium perſonaliter facta, n. 2.

Excommunicatio promulgata in exequutorialibus incurſa, & purificata, cenſetur ex lapſu terminorum ad parendum aſſignatorum, n. 2.

Declaratoria poteſt dari abſque alia citatione, vbi fuerunt lapſi termini ad parendum aſſignati, n. 2.

DE-

DECISIO CCCCLXXVIII.

1 PRopoſito dubio, an contra Andream danda eſſet declaratoria, alia tantum parte ob illius contumaciam informante, Domini pro affirmatiua reſoluerunt. Concurrunt enim omnia requiſita. Executoriales legitimè relaxatæ à R.P. D. meo Pamphilio *in Summario num.*3. vigore ſententiæ, & rei iudicatæ *in Summario num.*2. Fulminatio cenſurarum in eiſdem contenta, ibi, *ex nunc prout ex tunc, excommunicationis ſententiam promulgatus*. Et vera contumacia in parendo, ideò ſeruatis iam quatuor terminis, ferenda eſt declaratoria, Achil. *deciſ.*5. *de ſent. excom.* Rot. *deciſ.*261.*lib.*3.*part.*3.*diuerſ.*

2 Contumacia in parendo reſultat ex intimatione exequutorialium perſonaliter facta *in Summario num.*4. *cap.*1. cum ibi not. *de ſent. excom. in* 6.*not. in cap. reprehenſibilis*, vbi Abb. *num.*2. *de appell.* Socc. *in cap. nulli num.*15. *de ſent. excomm.* cum lapſu terminorum ad parendum aſſignatorum, ex quo dicitur incurſa, & purificata excommunicatio in illis promulgata, DD. *in cap. præterea huius initij ſecundo, de appell.* Socc. *cap. ſacræ num.*144.*& ſeq.& c. ſacris num.*496. *de ſent. excomm.* Adeò vt illa poſſet hoc caſu ferri abſque alia citatione, Roman. *conſ.*482. *incip. in caſu num.*5. Put. *deciſ.* 324. *num.*4.*lib.*1.*ſecundum mod. impreſſ.* Et viſa fuit augeri contumacia, tum ex lapſu 18. menſium ab intimatione exequutorialium, & excommunicationis, vt ſupra, incurſæ, tum quia idem Andreas fuit aliàs in hac cauſa declaratus ob non paritionem mandato de manutenendo à bon. mem. Cardinali Seraphino relaxato *in ſummario n.*1. Neque conſtat de aliqua abſolutione, vel paritione. Vnde facilius pro declaratoria reſolutum.

R. P. D. MANZANEDO.

Maceraten. Liquidationis fructuum.

Mercurij 30. Octobris 1613.

ARGVMENTVM.

Fructuum liquidatio, & eorum valor quomodo probanda.

SVMMARIVM.

*Fructuum liquidatio probatur per id, quod poſſibile, & conſuetum eſt, n.*1.*&* 2.
*Præſumptiones, & coniecturæ ſufficiunt in materia difficilis probationis, n.*2.
*Frumenti valor, & pretium probatur per æſtimationes extractas ex publicis libris ciuitatis, n.*3.
*Frumenti valor quando diuerſimodè apparet per æſtimationes librorum publicorum, medius valor attendendus eſt, num.*4.

DECISIO CCCCLXXIX.

1 PRopoſito dubio, an conſtaret de liquidatione, Domini affirmatiuè reſponderunt, quo ad granum, cùm teſtes tam primi, quàm ſecundi examinis deponant totam terram, de qua agitur, ſingulis biennis fuiſſe ſeminatam ad granum, & illud, quod colligebatur fuiſſe pro æquali diuiſum inter dominum & colonum, & ferè omnes conueniunt, quod qualibet ſalma terræ ſolet ad minus percipi ad rationem quinque cum ſex bottinellis, & reddunt optimam rationem, nempè quia practici, & vicini, quæ quidem probatio per poſſibile, & conſuetum eſt ſufficiens, quia cùm in caſu noſtro conſtet de perceptione fructuum, circa eorum liquidationem admittitur probatio à poſſibili, & conſueto, Achill. *deciſ.*22. *de reſtitut. ſpol.* Verall. *deciſ.*30.*part.*2.

2 In hac enim materia, quæ reputatur difficilis probationis ſufficiunt præſumptiones, & coniecturæ, Bald. *in l. prima num.*22.*C. de fruct.& lit. expenſ.* Natt. *conſ.*510.*num.*7. & fuit in Rota ſæpè deciſum *in vna Carpenſ. fructuum* 1. *Iunij* 1602. *coram Illuſtriſſ. Mellino, & in alia Romana liquidationis* 26. *Octobris* 1562. *coram Orano*. Vndè cùm tota terra ſit ſalmarum 30. & idem teſtes dicunt fructus dicti grani vndecim annorum, quibus durauit ſpolium, nempè ab anno 1597. de menſe Octobris, quo fuit commiſſum vſque ad annum 1608. de menſe Iulij, quo fuit redintegratus Iulius, videntur liquidandi ad rationem 5. ſalmarum, & ſex bottinellorum pro qualibet, quam reductionem remiſerunt Domini faciendam Perito illarum partium, qui agnoſcat iſtas menſuras.

3 Quo verò ad valorem dicti frumenti ille probat per æſtimationes extractas vigore compulſorialium Rotalium ex libris publicis ciuitatis Maceraten. & Firmanæ, Bart. & Alber. *in l. fin. ff. ad leg. Iuliam*, idem Alber. *in tract. de ſtatu. quæſt.*69. Ana. *conſ.*38.*num.*3. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.*5. *num.*5. *de reſtit. ſpol.* quæ quidem probatio in ſimili fuit admiſſa *in Imol. tutelæ* 27. *Octobris* 1595. *coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in alia Romana fructuum* 7. *Aprilis* 1606. *coram Reuerendiſs. Lugdunenſi*.

4 Attamen quia iſtæ æſtimationes dd. librorum non concordant in totum, cùm æſtimatio Maceratæ ſit minor, & pars D. Iulij acquieſcat iſti minori æſtimationi. Ideò iuxta illam valor frumenti fuit iudicatus, niſi appareat in dictis ciuitatibus quolibet prædictorum annorum alias minores æſtimationes fuiſſe factas, quod relinquendum cenſuere Domini dicto Perito eligendo in partibus ſuper menſuris, qui etiam reuideat libros iſtarum ciuitatum pro inquirendo, an aliæ æſtimationes minores datis reperiantur, quo caſu eligenda erit media via, ita vt nec maiores, nec minores, ſed mediæ æſtimationes attendantur, & iuxta illas iſte valor taxetur, vt fuit aliàs per Rotam conſideratum *in vna Florentina liquidationis fructuum* 24. *Martij* 1611. *coram me*.

5 Circa verò paleam omnes prædicti teſtes conſiderant illam colligi ad eandem rationem, qua granum, & ideò videbatur, liquidanda ad quantitatem, qua ſupradictum eſt de frumento. Sed quia dicebatur, poſſeſſores prædij de alio tempore habuiſſe, ibi ſua animalia, quibus palea communiter deſeruire ſolet, ideò pro nunc circa iſtius paleæ liquidationem nihil fuit ſtabilitum. Quo verò ad hordeum, & alia legumina, & ad animalia cum non afferatur ſufficiens probatio, Domini nihil reſoluerunt, & ipſamet pars Iulij de Nobilibus non curauit pro nunc in illis inſiſtere.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Legati.

Veneris 4. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Valet Legatum maioris ſummæ factum à patre filiæ nubenti, quàm ſi monialis efficiatur, & hæc opinio Religioni, aut vitæ contemplatiuæ contraria non eſt, nititurque æquitate, & communi obſeruantia.

SVMMARIVM.

*Legatum factum à patre filiæ nubenti in ſeculo plus quam ſi monialis efficietur, non valet ſecundum vnam opinionem. n.*1. *Contrarium verius, n.*2.*& per totam deciſionem vbi reſpondetur contrarijs.*
*Teſtantium, voluntates ſeruandæ ſunt etiam quod non faueant Monaſterio, vel Religioni, n.*3.*&* 4.
*Moniales, quæ perpetuam vouent paupertatem non ſibi, ſed Monaſterio acquirunt, n.*4.
*Matrimonij onera grauiſſima ſunt, n.*5.
*Patris conſilium pro filijs præſumitur bonum, n.*5.
*Conſuetudo eſt optima legum interpres, & ab ea in iudicando recedendum non eſt, n.*6.
*Conditio vere, & non ficte in ſpecifica forma adimpleri debet, num.*7.
*Conditio repugnans Religioni, & retrahens ingredientem Monaſterium, reijcienda eſt, allegato, n.*9.

DECISIO CCCCLXXX.

HOc dubium in reſolutione diei 14. Decembris 1612. reſeruatum an liceat patri plus relinquere filiæ nubenti in ſeculo, quàm ſi matrimonium ſpirituale contrahat, 1

hat, habet ab vtraque parte rationes, & Doctores grauiſſimos atteſtantes etiam de communi. Nam pro negatiua referantur opiniones diſputatæ per Richardum Malumbram, & Thomam de Fromagiois, quos ſecuti ſunt Io. Andr. *in addit. ad ſpec. in rub. de ſtat. monach. circa medium*, & alij plures relati per Gabr. *de leg. concluſ.* 2. per Cotam *in memor. in ver. conditio*, Afflict. *deciſ.* 348. *per totam*, Odd. *conſ.* 19. *num.* 19. Illuſtriſſ. Mantic. *de coniect. lib.* 11. *tit.* 18. Rol. *conſ.* 35. *n.* 17. *lib.* 3.

2 Affirmatiuæ auctor eſt Bald. *in l. Deo nobis, C. de epiſc. & cler. & in auth. niſi rogati, C. ad Trebell.* cum quo tranſeunt multi pariter relati per eumdem Gabr. *tit. de leg. concluſ.* 2. Illuſtriſſ. Mantic. *d. tit.* 18. *num.* 28. *& ſeq.* Couar. *var. reſolut. lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 9. Menoch. *conſ.* 169. *num.* 18. Simon. de Præt. *de interpret. vlt. vol. lib.* 4. *interpret.* 1. *dub.* 5. *num.* 19. Peregr. *de fideicomm. art.* 28. *num.* 73. Sanch. *de matrim. diſp.* 34. *num.* 11. *& ſeqq.* Et hæc poſterior opinio magis placuit Dominis, quæ fundatur in expreſſa morientium voluntate nec religioni, aut vitæ contemplatiuæ contraria probatur, nititurque æquitate, & communi obſeruantia.

3 Legibus enim conſtitutum non reperitur, quod fauor Monaſterij, vel Religionis impedire debeat teſtantium voluntates, quinimò omnibus modis ſeruandæ ſunt, *c. vltima voluntas* 13. *quæſt.* 2. *l.* 1. *C. de ſacroſ. eccl. §. diſponat, auth. de nupt. l. in conditionibus primum locum in princ. ff. de condit. & demonſtr. l. cum quæſt. in fin. C. de leg.* Meritò igitur fauor religionis adeò præponderare non debet, vt deſtruantur morientium voluntates, quas ſingularibus priuilegijs eſſe decoratas leges voluerunt.

4 Religioni autem vel Monaſterio contraria non eſt, quia ingreſſus non inuitatur ex eo ad relinquendum habitum ſuſceptum, neque ingredienti ponit obicem, cùm voluntas legantis non præſumatur ad hoc ordinata, ſed ad pinguius patrimonium relinquendum in familia ſua, & item à voluntate ingredientis alienom exiſtimatur, vt cogitet de bonis cùm perpetuam voueat paupertatem, nec ipſi, ſed monaſterio bona acquirantur, *cap. monaſterium de regul. auth. ingreſſi, C. de ſacroſ. Eccl.* Dec. *in cap. in præſentia n.* 59. *de prob.* Menoch. *conſ.* 169. *n.* 19. *vol.* 2. Couar. *var. reſol. lib.* 1. *c.* 19. *n.* 10. *verſ. præterea*, Rimin. iun. *conſ.* 85. *n.* 25. *vol.* 1. qui prædictas rationes benè ponderant.

5 Æquitas etiam eſt valdè conſiderabilis, quia certum eſt quod ingredientibus monaſterium, & paupertatem profitentibus multo minus poteſt ſufficere, quam ſi nupſeriot in ſæculo propter onera matrimonij, quæ fuerunt, & ſunt hiſce præſertim temporibus grauiſſima, *l. pro oneribus C. de iur. dot. cap. ſalubriter, de vſur.* & ideò videatur licere patri teſtando habere rationem ad vtrumque ſtatum, tam ſæcularem, quam religioſum, & moderare relictum ad indigentiam vtriuſque ſtatus prudenti ſuo conſilio, de quo lex multum confidit, *l. nec in ea, ff. de adulter.* Peregrin. *de fideicomm. artic.* 34. *num.* 31. & rationi prædictæ multum inſiſtunt Bald. *in auth. niſi rogati, num.* 11. *C. ad Trebell.* Dec. *in c. in præſentia, n.* 59. *verſ. & iſta opinio de probat.* Vrſill. ad Afflict. *deciſ.* 348. *memb.* 2. Sim. de Præt. *de interpret. vlt. volunt. lib.* 4. *interpret.* 1. *dub.* 5. *num.* 19. Vaſquez *de ſucceſſ. tit. commun. de leg. lib.* 3. *§.* 29. *num.* 23. *verſ. & prudens conſilium*, Menoch. *conſ.* 169. *num.* 20. & Rimin. iun. *conſ.* 85. *numer.* 18. *& ſeqq. vol.* 1.

6 Conſuetudo denique, & communis obſeruantia quam per totum mundum vigere teſtantur Caſtrenſ. *in l. Titia centum §. Titia centum in fin. ff. de condit. & demonſtrat.* Illuſtriſſ. Mantic. *d. lib.* 11. *tit.* 18. *num.* 19. *& de tota Italia*, Fulgoſ. *conſ.* 53. *num.* 2. Rimin. iun. *conſ.* 85. *num.* 22. *vol.* 1. pro certa lege nobis deſeruire debet, quæ propterea mutanda non eſt, nec ab ea receden. tamquam ab optima legum interprete, *cap. cum dilectus de conſuetud. l. ſi de interpret. l. minimè, ff. de legib.* & hæc interpretatiua conſuetudo tantum poteſt, vt inde etiam poſſit affirmari, quod ita ſit à iure conſtitutum, vt ſcribunt Bald. Fulgoſ. Natt. & alij relati per Illuſtriſſimum Mantic. *d. lib.* 11. *tit.* 18. *numer.* 34. Vndè non mirum ſi & leges, & rationes, quæ pro contraria opinione afferuntur diſtinctionem, & declarationem ab huiuſmodi obſeruantia receperunt.

7 Nam text. *in §. ſed & hoc præſenti in authen. de ſanct. Epiſc.* tamquam exorbitans à regulis iuris communis volentibus conditionem debere impleri in forma ſpecifica verè, & non fictè, *l. qui heredi, l. Mæuius, ff. de condit. & demonſtrat.* Iaſ. *in l. Gallus, §. quod ſi tantum, ff. de liber. & poſth.* non debet extendi vltra caſum, vel caſus ibi expreſſos, nempè ſimplicis conditionis nuptiarum, vel liberorum, & ideò cùm prouiſio legis verſetur in ſupplendo voluntatem teſtatoris, quando non cogitauit de ingreſſu religionis, vt eodem modo filia ingrediens monaſterium conſequatur relictum, ac ſi nupſiſſet in ſæculo, non propterea videtur poſſe deſeruire, quando de expreſſa teſtatoris volumtate conſtat legando, vt in præſenti certam quantitatem in vtroq; caſu, quem intellectum, vt dixi, potuit recipere obſeruantia, cùm non repugnat literalis ſenſus, & illum cum obſeruantia probauerunt grauiſſimi auctores poſt Bald. *in l. Deo nobis de epiſc. & cleric.* relati per Illuſtriſsimum Mant. *d. lib.* 11. *tit.* 18. *n.* 31. Peregr. & Sanch. *ſupra allegatos.*

Similiter ad text. *in l. ſi Titia, &c. non nupſerit, ff. de cond. & demonſtr.* reſpondet Bald. & alij ſupra citati, quod in caſu illius legis conditio erat appoſita matrimonio, quod repugnabat publicæ vtilitati, ſed in hoc caſu oppoſita reperitur fauore matrimonij temporalis, & non contra, nec argumentationem Bart. in illa lege à matrimonio temporali ad ſpirituale dicebant eſſe veram, quia non ſic lege cautum reperitur diſpoſitum contra voluntatem teſtatoris, quando agitur de matrimonio ſpirituali, prout eſt de temporali propter rationem publicæ vtilitatis, quàm veteres leges conſiderabant propter liberorum procreationem in odium cælibatus. 8

Ceſſat denique ratio fundamentalis contrariæ opinionis, quod hæc conditio tamquam repugnans religioni, & retrahens ingredientem à monachatione ſit reijcienda, quia Domini illam intellexerunt poſſe procedere, quando conſtaret in odium monaſterij, vel religionis fuiſſe appoſitam, veluti ſi presbyter, vel monachus non fiet, quia tunc reiecta tali conditione, vti improba, legatum deberetur, *l. conditione, ff. de condit. & demonſtr.* Abb. *in cap. in præſentia num.* 42. Dec. *conſ.* 57. *&* 58. Felin. *num.* 66. Peregrin. *de fideicomm. art.* 28. *num.* 75. & in his terminis dixerunt procedere deciſioem Mohed 2. *de conſuet. &* 3. *de teſtam.* quia conditio illa reſpiciebat actum recedendi ab ordine ſubdiaconatus, pro conſeruatione medietatis hæreditatis, quæ alias conſeruari non poterat, & conſequenter tendebat in odium illius ordinis, vltra quod Domini valdè etiam dubitant, nec illæ deciſiones eſſent ex mente Rotæ extenſæ, quia Put. qui eamdem deciſionem extendit *in lib.* 2. *deciſ.* 87. nullum verbum ſecit de hac concluſione firmata per Mohed. & ex prædictis omnibus cenſuerunt Domini, Patrem ſororis Theodoræ potuiſſe nomine dotis illi monaſterium ingredienti minus legare, quam ſi in ſæculo nupſiſſet. 9

R. P. D. MANZANEDO.

Illerdeñ. Portionis de Bonauatre.

Veneris 8. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Clericus, qui ſe ad Sacerdotium ſcienter promouere facit ante annum 24. eſt ipſo iure ſuſpenſus, & celebrans efficitur irregularis, & à ſolo Papa diſpenſari poteſt.

SVMMARIVM.

Sacerdos antiquior non præfertur in concurſu beneficij in quo ſolum acquiritur quod quis ſit Presbyter, & idoneus, num. 1.

Sacerdos promotus ante tempus debitum 24. annorum remanet ſuſpenſus, & celebrando incurrit irregularitatem, numer. 2. & 5. Vbi vſque ad quod tempus duret hæc ſuſpenſio.

Sacerdos, qui nullam patitur exceptionem præferri debet in concurſu ſacerdotali, qui aliquo modo ſuſpectus eſt.

Liber baptiſmi probat natiuitatem, & ætatem, cùm à communiter accidentibus ſoleant pueri baptizari poſt ſex, vel octo dies à tempore Natiuitatis, n. 4.

Ignorantia craſſa, & ſupina ſuffragari non poteſt, n. 6.

Ignorantia in facto proprio non præſumitur, numer. 6. in fin.

Sacerdotis ante tempus debitum promoti tolerantia Epiſcopi nihil operatur non data ſcientia eiuſdem Epiſcopi, num. 7.

Sa-

Sacerdos ad Sacerdotium promotus ante tempus debitum ſuſpenſionem incurrit ipſo iure, & celebrans efficitur irregularis, & à ſolo Papa eſt abſoluendus, n.8.

Irregularitas an, & quando debeat concludenter probari, & quando ſufficiat præſumptiua probatio, n.9.

DECISIO CCCCLXXXI.

1 DOmini dixerunt, ſententiam de partibus eſſe confirmandam, cùm adiudicauerit portionem, de qua agitur Franciſco, qui eſt Presbyter oriundus ex oppido de Bonauarre, & ex parentibus incorporatis in dicto oppido, habetque omnes alias qualitates requiſitas à Bulla Iulij Secundi emanata ſuper prouiſione harum portionum, & licet eædem qualitates etiam concurrant in Alphonſo, & ille tamquam antiquior ſacerdos prætendat in concurſu cum dicto Franciſco debuiſſe præferri. Tamen cùm dicta Bulla requirat tantummodò, quod ſit presbyter, & idoneus, & ad idoneitatem antiquius ſacerdotium nihil conferat, dicta qualitas non videtur habenda in conſideratione, Rot. *deciſ.*38. *lib.*2.*part.*3.*diuerſ.* facit Put.*deciſ.*105. *num.* 1. *lib.* 3.

2 Et omnis difficultas ceſſat ex eo, quod ipſe Alphonſus fuit ordinatus ante legitimam ætatem. Natus enim fuit 18. Februarij 1572. vt conſtat ex libro Baptiſmi, & ad ſacerdotium promotus 22. Decembris 1595. & ſic per dies 58. antequam compleuiſſet annum 24. contra diſpoſitionem iuris *in Clem.vlt. de ætat. & qualit.* & *Concil. Trident. ſeſſ.*23.*cap.*12.*de reform.* Vnde iuxta Conſtitutionem Pij II. remanſit ſuſpenſus, & celebrando incurrit irregularitatem, propter quam reddebatur incapax ad obtinendum beneficia, Caputaq. *deciſ.*238.*n.*4.*part.*2. Pariſ.*conſ.*136.*n.*40.*&* 41. *lib.*4. Rebuff. *de pacific. poſſeſſ. n.*226.

3 Quia irregularitate, & inhabilitate ſtante, non merebatur præferri Franciſco, cui nullus defectus obijci poterat, cùm ſola etiam ſuſpicio ſufficeret ad effectum illum excludendi in concurſu alterius, qui nullam patiebatur ſuſpicionem, vt in noſtris terminis voluit Caldet in *conſ.*9.*de probat.* & facit text. *in cap.omnipotens de accuſationibus.*

4 Quibus non obſtat, quòd liber baptiſmi non probet diem Natiuitatis cùm potuerit eſſe quod fuerit baptizatus illinc ad duos menſes, quia Dominis non videbatur veriſimile, illum tam longo temporis interuallo poſt Natiuitatem fuiſſe baptizatum, cùm à communiter accidentibus ſoleant pueri ad ſummum poſt ſex, vel octo dies à tempore natiuitatis baptizari, Menoch. *lib.*2. *præſumpt.*51. *num.*56. Mandoſ.*reg.*18.*q.*10.*n.*4. & ita ſeruari in illis partibus deponunt teſtes dati in Summario Franciſci, *n.*8.

5 Minus obſtat, quòd Alphonſus diſtulerit celebrare vſque ad complementum ann. 24. & ideò euaſerit irregularitatem, cùm ſuſpenſio duret vſque ad legitimam ætatem, *cap.vel non eſt compos de tempor. ordinat. cap. fin. de cleric.coniug.* Panorm. *in cap.*1. *de cleric. per ſaltum promotis cum alijs.* Quia quicquid ſit de iure communi, hodie ſtante dicta Conſtitutione Pij II. ſuſpenſio durat perpetuò, donec abſolutionis beneficium impetretur, Rebuff. *in prax.benefic. part.*2.*tit.de cleric.ad ſacr.ordin.mal. promot gloſ.*4.*n.*3. Tolet. *in ſumm.lib.*1.*cap.*61. Quarant. *in Summ. Bullarij in verb. ordo verſ.colliguntur*, ex dictis Pij II. Vltra quod in caſu noſtro non conſtat primam Miſſam fuiſſe celebratam poſt completum vigeſimumquartum annum, cùm hoc non probetur ex publico inſtrumento confecto ſuper celebratione dictæ primæ Miſſæ, cùm potuerit eſſe, Alphonſum multò ante celebraſſe abſente Notario, & teſtibus in dicto inſtrumento rogatis, qui propterea atteſtari non poterant, illam eſſe primam Miſſam.

Nec facit, quod ignoranter fuerit promotus ante legiti-
6 mam ætatem, quia de contrario conſtat ex teſtibus deponentibus de eius ſcientia & dolo, cùm de tempore, quo ibat Illerdiam ad ſuſcipiendum ſacros ordines, fuerit admonitus ab amicis, quibus monitionibus non obſtantibus, voluit ordinari, & plurimum facit illa inſolita, & affectata diligentia, quam fecit, vt de prima Miſſa conficeretur publicum inſtrumentum. Vlterius de ſua ætate poterat de facili certiorari à proprio Parocho, penes quem erat liber Baptiſmi, quod tamen facere noluit ſciens ſuam fraudem, & dolum detegi poſſe, ſed procurauit ſuper ætate informationem fieri ab officiali, quem faciliùs ſibi erat decipere, quam Parochum. Vnde iſta ignorantia tamquam nimis craſſa & ſupina ſuffragari non poteſt, *l.nec ſupina, §.ſed facti ff.de iur.& fact.ignor.* Roman.*conſ.*127.*n.*2. Caualc.*deciſ.*14. *n.*4.*p.*1. Bero.*conſ.*44.*n.*52.*lib.*2. & cùm ſit de facto proprio, non eſt præſumenda, *l.vlt. ff. pro ſuo, l.quamquam, ff.ad Senat.Conſ.Vellean.* Menoch. *præſumpt.*23.*n.*32.*lib.*6.

Non obſtat diſpenſatio deſumpta ex tolerantia Epiſcopi 7
per decem annos, quia cùm non probetur illius ſcientia, de huiuſmodi mala promotione tolerantia nihil operatur, Roman.*conſ.*216.*n.*6.*&* 8.*verſ.mihi autem*, Pariſ.*conſ.*136. *n.*14.*lib.*4. Gabriel.*conſ.*189.*n.*1.*&* 4.*lib.*1.*deciſ. Pedem.*176. *n.*3. Bero.*conſ.*183.*n.*25.*lib.*3.

Vltra quod ex diſpoſitione dictæ Bullæ Pij II. ſuſpenſio 8
incurritur ipſo iure, & celebrans efficitur irregularis, & à ſolo Papa abſoluendus, Sylueſt. *in Summ.verb. irregularitas, §.*10.*quæritur*, Couar. *in Clem.ſi furioſus* 1.*p. relect. §.*1.*n.*4.*de homic.* Nauar. *in Manual. c.*25. *n.*70. *& in c. accepta oppoſ.*8. *n.*34.*de reſtit.ſpoliat.* Salced. *in ſua praxi crim. Canon.cap.*26. *n.*10. Greg. Lopez *in l.*28.*tit.*6.*p.*1.*in verb.ex beneficio.* Vndè non videtur ſufficere tolerantia Epiſcopi, qui cum eo diſpenſare non poterat, Bero. *d.conſ.*183. *ſub n.*25.*lib.* 3.

Vltimò viſum fuit non obſtare, quod cùm agatur de 9
pœna irregularitatis, & de priuando Alphonſum beneficio, probationes debeant eſſe plenæ, & concludentes. Quia in caſu noſtro irregularitas contra illum opponitur non ad effectum, & imponendi aliquam pœnam, vel eum priuandi hac portione, quam numquam habuit, ſed tantum de maiori, vel minori idoneitate in iure quærendo in concurſu cum Franciſco, qui ad oſtendendum ſe eſſe magis idoneum, & ideò præferendum, excipit de dicta irregularitate, quo caſu ſufficiunt leuiores probationes, Card. *in Clement. vnic.§.fin.q.*3. & ibi Anchar. *num.*16. *de conceſſ.præb.* Mohed. *deciſ.*4. *in fin. iuncto illius initio de probat.* Ex quibus pro confirmatione ſententiæ fuit reſolutum.

R. P. D. CAVALERIO.

Nolana Primiceriatus.

Veneris 8. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs Argumentum ſumas.

SVMMARIVM.

*Papæ collatio non mutat beneficij præcedentem ſtatum, numer.*1.

*Quaſi poſſeſſio conferendi beneficia probatur ex pluribus collationibus continuatis, & effectuatis, n.*2.

*Beneficij collatio facta tamquam de reſeruato corruit ceſſante reſeruatione, n.*3.

*Eccleſia an ſit collegiata ex quibus reprehendatur, n.*4.

*Gratiæ iuſtificatio debet probari plenè, & concludenter, quando agitur de immittendo prouiſum ab ordinario, n.*5.

DECISIO CCCCLXXXII.

LIcet in hac cauſa bis fuerit reſolutum conſtare de re- 1
ſeruatione huius Primiceriatus tamquam eſſet dignitas in collegiata ad effectum iuſtificationis gratiæ Felicis ex præcipuo fundamento vltimi ſtatus, cùm fuerit vltimo loco tamquam talis collatus per Sedem Apoſtolicam, tamen cauſa tertio loco propoſita, Domini dixerunt, recedendum eſſe à deciſis. Hoc enim fundamentum vltimi ſtatus viſum fuit valdè turbidum, nam vltima collatio facta fuit menſe Nouembris, qui cùm ſit ſemper Apoſtolicus, & ideò collatio redditur æquiuoca, & turbida. Et cùm in ea adſit clauſula, *ſiue præmiſſo, ſiue quouis alio modo vacet*, non poteſt dici, quod ſit facta potius ex capite reſeruationis, tamquam de dignitate in collegiata, quam ratione menſis. Vnde intrat benè regula, quod collatio Papæ non immutat ſtatutum præcedentem beneficij, Achill. *deciſ.*13. *de iurepatronat.in princ.* Caputaq. *deciſ.*189. *in princ.p.*3.

Nec adaptatur reſponſio illa, quod id procedit, vbi 2
conſtat de ſtatu contrario antecedenti, quia licet in alijs poſitionibus non fuiſſet oſtenſa aliqua præcedens collatio ordinarij, tamen poſteà fuerunt productæ plures prouiſiones continuatæ ſucceſſiuè, & effectum ſortitæ, iuxt. *conſ.* Oldrad.229. *toties à Rota canonizatum*, incipientes ab anno 1492. vſq; ad annum 1600. ex quibus apparebat de ſtatu præceden-

cedenti legitimè præſcripto, Rota *deciſ.2. de præb. in non.* dictum fuit *in Ferrarien. Prioratus 25. Maij 1609. coram bon.mem. Pena.*

3 Nec obſtare viſum fuit; quod hæ non eſſent veræ collationes Ordinarij, ſed inſtitutiones ad præſentationem patronorum laicorum de hoc Primiceriatu. Nam præterquamquod illa prouiſio facta de anno 1557. eſt ad ſimplicem nominationem clericorum Eccleſiæ, etiam quod eſſet de iurepatronatus laicorum, non poteſt cadere ſub hac reſeruatione, cùm iuſpatronatus laicorum ſub nullis reſeruationibus cadat. Vnde ſiue Primiceriatus ſit liber, ſiue de iurepatronatus excluditur reſeruatio illa, in qua Felix fundauit gratiam ſuam, quæ propterea corruit, vt in his terminis dictum fuit *in dicta Ferrarien. 17. Martij 1608. coram Pena.*

4 Accedebat præmiſſis dubietas probationis, an Eccleſia eſſet collegiata, & an haberet ſigillum, & arcam communem, & eſſet deſcripta in cataſtro Epiſcopi, vti collegiata, & an in ea concurrerent requiſita, de quibus per Abb. *in c.nobis n.8. de iurepatron.* Felin. *in c.accedentes n.2. de praſcript.* Feder. de Sen. *conſ.61.* & fuit dictum *in Romana cenſus 2. Decembris 1609. coram R. P. D. meo Manzanedo.* Teſtes autem qui dabantur erant dubij, quia deponebant de auditu, & eorum dicta elidebantur per alios teſtes exemplo examinatos, vltra viſitationes Epiſcoporum, & litteras congregationis Illuſtriſſimorum Cardinalium ſuper ſacris ritibus, ex quibus videbatur, quod hæc Eccleſia eſſet potius quædam Confraternitas, quam Collegium.

5 Ex quibus Domini non cenſuerunt eſſe probatam reſeruationem, ex hoc capite dignitate in collegiata, ſtante dicta turbiditate, & æquiuoco, & tamen certum eſt, quod ad effectum immutendi prouiſum Apoſtolicum in executionem ſubrogationis gratioſæ contra prouiſum ab ordinario, & poſſeſſorem, in quibus terminis nos verſamur, non ſufficit probatio æquiuoca, ſed requiritur plena, & concludens iuſtificatio totius gratiæ, Put. *deciſ.265. ſecundum nou. impreſſ.* fuit dictum *in Oritana Archipresbyteratus 18. Iunij 1599. coram bon.mem. Pacen.* & alias pluries reſolutum. Et ideò Domini receſſerunt à deciſis.

R. P. D. V B A L D O.

Romana locorum Montium.

Mercurij 13. Nouembris 1613.

A R G V M E N T V M.

Reſtitutio in integrum ex capite minoritatis, & quia donatio fuit facta ſine cauſa non admittitur, niſi per petentem concludenter probetur minoritas tempore contractus, quæ non præſumitur, & quod vere nulla fuerit cauſa donandi.

S V M M A R I V M.

Reſtitutio in integrum conceditur donanti ſine cauſa, numer.1.
Minorem ſe fuiſſe dicens tempore contractus debet hoc probare concludenter, quia contrarium præſumitur, numer.2.
Fides Parochi ad probandam negatiuam ſine iuramento, & citatione non ſufficit, n.2.
Natiuitatis probandæ modus primus eſt per teſtes, dicentes ſe fuiſſe præſentes dum naſceretur puer, n.3.
Aetas non probatur per teſtes de auditu, n.4.
Inſtrumentum ex quo non reperitur, non ſequitur quod non ſit factum, cum potuerit amitti, vel non protocollari, num.5.
Negatiua inſtrumenti non reperti non probatur ex diligentia ex aduerſo facta, n.4.
Donatio facta ob ſeruitia, ſi non apparet quæ ſeruitia, intelliguntur ex qualitate perſonæ, & alijs adminiculis, num.6.
Donatarius non valens agere ad rem donatam euictam, quia donator noluit teneri de euictione, poteſt tamen agere ad pretij illius reſtitutionem, n.7.
Aetas intrat contra eum, ad quem peruenit pretium rei alienæ, num.7.
Donatio non dicitur facta ſine cauſa, quando ex ea vtilitas aduenit donationi, n.8.
Fides iudicis atteſtantis de geſtis coram ſe probat, n.9.
Teſtes plures licet ſingulares circa tempus in re difficili iuncti adminiculis fidei iudicis, & mandati procuræ faciunt aliquam fidem, n.9.

DECISIO CCCCLXXXIII.

POſt factam reſolutionem in hac cauſa conſtare de re iudicata contra D. Cleriam, vt apparet ex deciſione ſub die 25. Maij 1611. coram me. D. Cleria petijt audiri ſuper cauſis reſtitutionis in integrum, quo dubio propoſito, & non reſoluto die decima nona Martij 1612. Hodie vtraque parte informante Rota cenſuit non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum: illa autem duo potiſſimè prætendebantur per Cleriam. Prima cùm ea ipſa tempore reſignationis locorum Montium, de quibus agitur, eſſet minor. Altera quod fuiſſet læſa, tamquam reſignaſſet ſine cauſa, & ideò reſtituenda, *l.1. & l. quod ſi minor. §.1. ff. de minor. c.1.* vbi Abb. *n.3. de reſtit. in integr.* 1

Sed neutra DD. videbatur iuſtificari. Nam quo ad minorem ætatem illa erat plenè, & concludenter probanda per Cleriam, *c. in præſentia de probat. l. ſi minor, C. de in integr. reſtit.* Bald. *in conſ.19. factum tale eſt, n.4. verſ. Vnde videtur lib.1.* ætas enim præſumitur maior tempore contractus. Vnde qui venit contra contractum, tenetur probare ætatem minorem, Bald. *in l. de ætate, n.4. verſ. in ead. ff. de minor.* quæ probatio hic videbatur deficere. Nam liber baptiſmi non loquitur de Cleria filia Cæſaris, ſed de Venere filia Antonij, & quæ dicebantur de cauſis allatis ad iuſtifican. hanc nominis, & parentum diuerſitatem DD. non placuerunt, nec viſa eſt ſufficere fides Curati ſine iuramento, & citatione ad proban. negatiuam, quod non adſit alia baptizata ſub dicto nomine. 2

Teſtes verò vltra quod ſunt diuerſi in tempore, & parentibus expreſſis in d. partita libri baptiſmalis in primis fatentur ſe non adfuiſſe natiuitati, & ſic excludunt primum modum probandi natiuitatem per teſtes, de quo per Bart. *in d.l. de ætate ſub n.1. verſ. ſed in probanda minori ætate, ff. de minorib.* quam Theoricam ſequuta eſt Rota *in cauſa Parmen. ſtatus 12. Februarij 1586. coram bon.mem. Card. Seraph.* 3

Præterea ſunt teſtes de ſimplici auditu. Primus enim deponit de auditu ab vxore, ſecundus quæ eſt vxor primi de auditu à Lucretia, & Cæſare, & ſic non probant, *c. cum litteris*, & ibi gloſ. & Felin. *n.2. de teſtib. l. teſtium*, & ibi gl. *in verbo præſto, C. eod. tit.* Dec. *conſ.220. in cauſa n.4.* & in terminis proban. minoris ætatis, Bart. *conſ.92. n.1. lib.1.* Alex. *conſ.29. n.10. verſ. deponit etiam, lib.7.* Corn. qui loquitur in terminis quando agitur ad annullan. contractum *conſ.21. n.1. verſ. tamen iſta teſtis,* Odd. *de reſtit. in integr. qu.33. n.70. verſ. teneo igitur, & n.71.*

Quo verò ad ſecundam reſtitutionis cauſam, ſatis videbatur DD. conſtare de cauſa reſignationis, cùm pro debito Scut. 800. quo Vinc. Fantonus fuerat obſtrictus Stephano, Cleria Vincentij hæres reſignauerit quatuor loca montium valoris longè minoris, vt etiam fuit conſideratum in prædicta deciſione in hac cauſa facta. Nec obſtat, quòd inſtrumentum dictæ obligationis Vincentij enunciatum in apocha, non reperiatur, quia vltra quod iſtud reſpicit probationem cauſæ, non autem cauſam, vt conſiderabat vnus ex DD. fuit etiam reſponſum prout in dicta deciſione ex eo quo inſtrumentum non reperiatur, non ſequi, quod non fuerit factum, cùm potuerit amitti vel ſubtrahi, vel non protocollari, vt dixit Aym. *conſ.112. n.7.* Hercul. *de negat. n.173.* præſertim cùm fuerit probatum per teſtes in officio eiuſdem Notarij fuiſſe laceratas illas ſcripturas, & amiſſa multa inſtrumenta, nec diligentia ex aduerſo facta videtur probare hanc negatiuam inſtrumenti non reperti præſertim abſque citatione partis *conſ.170. n.23. lib.3.* 4

Accedit etiam quod potuit in d. apocha facilè æquiuocari in nomine Notarij, & menſis, cùm extet aliud inſtrumentum donationis caſalis eiuſdem valoris Scut. 800. factum à Fantono ad fauorem eiuſdem Stephani eodem anno 1596. ob multa ſeruitia ab eodem Stephano recepta, quæ licet non exprimantur pro cauſarum patrocinio, tamen attenta qualitate perſonæ Stephani, & dicto ſecundi teſtis, & alijs infra dicendis. Et cùm de alijs ſeruitijs non appareat, videtur dicendum ob ſeruitia in patrocinio præſtita fuiſſe donatum, *l. quædam mulier, ff. de rei vendic. l.2. C. de acquir.* 5

acquir.poſſeſſ.cum ibi notat. Alciat.præſumpt. regul.2.præſumpt.24.Aimon. conſil.18.num.23.

7 Nec obſtat, quòd dicta donatio fuiſſet reſoluta propter pactum in ea appoſitum, quod caſu quo euinceretur Fantono cenſus pactus cum Communitate Collis Veteris ipſe donator habeat regreſſum ad dictum Caſale, qui caſus euictionis euenit, quia fuit reſponſum duobus modis, & primò, quod licet Stephanus non potuiſſet agere ad Caſale, ex quo Fantonus noluit teneri de euictione, poterat tamen agere ad pretij illius reſtitutionem, *l.exempto*, *§.fin.ff. de actio.emptio.* Tantò magis cùm Fantonus pro rata dicti pretij Caſalis fuerit de ſuo credito ſatisfactus. Vndè cùm ad eum peruenerit pretium rei alienæ intrabat æquitas, *l. ſi cum ſeruum*, vbi Bart.& alij,*ff.ſi cert.petatur*.

8 Secundò fuit reſponſum, & hoc valdè mouit DD. quod in dicto inſtrumentum fuit expreſsè cautum, vt ſecuta etiam euictione dicti cenſus, donatio Caſalis viros non habeat,ſed ſuſpendatur,& quouſque donatus recuperauerit dictum cenſum quem alias dictum creditum Scut.2400. & illis recuperatis d.donatio vires ſuas recuperet, & effectum habeat,& ſortiatur. Vndè cùm hodie conſtet Cleriam hæredem Fantoni fuiſſe ſatisfactam de dicto credito,illa donatio per Scut. 800. reuiuiſcit, & conſequenter ſi ipſa reſignauit pro dicta ſumma quatuor loca montium, quæ non tanti valet, dicitur geſſiſſe actum ſibi vtilem, & reſignatio non poteſt dici ſine cauſa.

9 Accedit vltimò, quod videbatur conſtare de patrocinio, & benemeritis Stephani tum ex fide Illuſtriſſimi Cardinalis Cæſij, tunc præfecti Congregationis Baronum, in qua cauſa a Stephano agebatur pro Fantono, tantò magis cum atteſtetur de geſtis coram ſe, Ægid.*deciſ*.183. Tum ex teſtibus pro Rubeo examinatis, & ex diſpoſitione Secretarij locorum Montium, de confeſſione Coſmi mariti Cleriæ, qui licet poſſit videri ſingulares ratione temporis: Tamen iunctis adminiculis dictæ fidei,& mandati Procurator Fantoni in perſonam ipſius Stephani pro eadem cauſa in re præſertim difficilis probationis videtur facere fidem, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.3.n.6.de probat.*Caputaqu.*deciſ.271.part.3.*& fuit dictum *in Hiſpal. Matrimonij 28.Februarij* 1608.*coram Reuerendiſſ. Bononien.*

10 Ex quibus, & alijs conſideratis in deciſione in hac cauſa facta,quæ etiam hodie DD.placuerunt, fuit concluſum non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Vrgelleñ. Abbatiæ.

Veneris 23. Nouembris 1613.

A R G V M E N T V M.

De clauſula *conſtito, &c.* nec non etiam de clauſula *amotis, &c.* aliqua notanda, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Clauſula conſtito, &c. *appoſita in litteris vbi fuit iuſtificata litera etiam exequendæ ſunt, n.1.*

Reſeruationem de facto iuſtificare ſufficit ad effectum, vt Breue poſſit exequi, n.1.in fine, & n.2. Vbi an hoc habeat locum quando ius eſt penes alium.

Clauſula amotis, &c. *in litteris Apoſtolicis appoſita dicitur perſonaliſſima, & in ea non habetur ratio aliquorum detentorum niſi ab eodem Pontifice prouiſorum, num.2.*

D E C I S I O CCCCLXXXIV.

1 ROta cenſuit Breue eſſe exequendum, nam pro illius verificatione ſufficit iuſtificare clauſulam *conſtito,&c.* Anchar.*in conſ.297.n.8.verſ.& proximè dicta, & n.9.verſ.ſi ergo*, & fuit dictum *in cauſa Papien. Præpoſitura 30. Maij* 1611.*coram Reuerendiſſ.Attrebaten.* & in alijs deciſionibus in fine allegandis, prout fuit iuſtificata, cùm ſolum debeat conſtare, quod Balthaſar obtinebat in commendam Abbatiam, & quod obierit in poſſeſſione, vtrumque enim eſt probatum plenè, & concluſum, & cùm hoc ſufficiat non eſt diſcutienda vnio, quæ hodie prætenditur,cùm ſufficiat iuſtificare reſeruationem de facto ad effectum, vt Breue poſſit exequi, ex allegatis per Modernum Gloſſatorem *reg.8.gloſ.15.§.1.num.6.& num.*81.

Et quamuis diceretur, concluſionem non habere locum, quando ius eſt penes alium, Rot. *deciſ.*102. *in fine lib.1.p.3. & deciſ.52. in fine lib.2. eadem p.3.* tamen fuit replicatum, quicquid ſit de validitate vnionis, ſufficit quod Papa præſeruauerit tantum prouiſos ab ipſomet, vt patet ex clauſula *amotis,&c.*non tamen à nobiſmetipſis prouiſionem habentibus, quæ eſt perſonaliſſima, & percipit, vt non habeatur ratio aliquorum detentorum, niſi ab eodemmet Summo Pontifice prouiſorum, *vt in cauſa Salamantina beneficij de Duenas 31.Ianuarij 1596.coram Corduba, & in cauſa Vicen. beneficij 22.Iunij 1597. coram Litta, & in cauſa Melicen.beneficij 6.Iunij 1607.coram Reuerendiſſ.Lugdunen.* quæ videntur decidere præſentem articulum, &c. 2

REV. P. D. B V R A T T O.

Brunduſina Pecuniariæ.

Veneris 15. Nouembris 1613.

A R G V M E N T V M.

Renunciari quando poſſit, & an renunciatum cenſeatur priuilegio ne quis conueniatur in plus, quam facere poteſt. Quando renunciatio trahatur ad ignorata, & quando filiusfamilias prohibitus contrahere ſine conſenſu Patris poſſit ad fauorem Patris fideiubere.

S V M M A R I V M.

Renunciatio generalis omni legum, & iuris auxilio comprehendit priuilegium ne quis conueniri poſſit vltra quod facere poteſt, num. 1.

Renunciari poteſt priuilegio, Ne quis in plus quam facere poteſt renuncietur, n.2. Præſertim quando renunciatio eſt iurata, & etiam quando tali priuilegium ſecundario eſſet fauore publico inductum,n.2.

Renunciatio non trahitur ad ignorata, & propterea, vt illa teneat neceſſe eſt, vt renuncians à Notario certioretur, n.2. Declara,vt n.3.

Doctor præſumitur in iure peritus, nec poteſt contrarium dicere,quia allegaret ſuam turpitudinem, n.4.

Doctori non eſt danda reſtitutio in integrum, n.4.

Filiusfamilias maior 25. annorum fideiubere poteſt ad fauorem patris, non obſtante pragmatica prohibente recipi obligationes filiorumfamilias abſque expreſſo patris conſenſu, num.5.

D E C I S I O CCCCLXXXV.

DOminis, vna tantum parte informante, placuit, perſiſtere in reſolutione capta decima prima Aprilis anno 1611.coram Reuerendiſſimo Lugduneñ. decretum Vicarij Brunduſini declarans, Granaſeum potiri debere beneficio *l.2. & totius tit. ff.& C. quod cum eo qui in aliena poteſt. eſſe reuocandum* Ratio fuit, quia cùm Granaſeus in inſtrumento fideiuſſionis huic beneficio renunciauerit non ſolum ex clauſula, renunciauit omni legum, & iuris auxilio cùm iuramento, quam ſufficere ad tollendum priuilegium, ne quis conueniatur vltra quam facere poteſt, ex Corn. Gozad. & Roland. firmatur in alia deciſione, quibus addi poſſunt Modern. Senen. *de priuil. iurament.priuil.56.num.6.*Surdus *de aliment.tit.1.qu.78.n.26. & 27.*Laderch.Imol. *conſ.30. num.11.* licet in hoc contradicatur, Franc.*deciſ.*185. Sed (quod tollit difficultatem) in induiduo illo gaudere non poteſt,*ex reg. l. quæritur, 14. §. ſi venditor.ff.de ædil.edict.& l.Herennius 63.ff.de euict.gloſ. in cap.quam periculoſum 7. q. 1.* 1

Poſſe autem huic beneficio renunciari, ſentit Alber. *in rub.ff.quod cum eo, n.1.verſ.continue quem*,Pariſ.*conſ.94.num.45.in fin. lib.1.* benè Franc. *deciſ.164. num.7. & dicta deciſ. 181. in princ. num.9.* Et vbi renunciatio eſt iurata, vt iſta, hoc eſt indubitatum etiamſi priuilegium, ne quis, vltra quam facere poſſit, conueniatur, ſecundario eſſet fauore publico inductum, Laderch. Imol. *dicto conſ.30. ante num.* 2

11. *verſ. quod ex theor.* *Bart. in l. ſi quis pro eo, num.* 8. *ff. de
fideiuſſ.* generaliter firmantis, poſſe ſimilibus beneficijs
cum iuramento renunciare, Surd. *de aliment. dicta quæſt.*
78, *num.* 49. Vbi quod renunciari poteſt, ſi non ſit indu-
ctum ratione reuerentiæ.

Neque obſtat, Granaſeum non fuiſſe de huius beneficij
3 iuribus certioratum, cùm tamen renunciatio non trahat
ad ignorata, *l. mater, ff. de inoffic. teſtam. l. cum Aquiliana, ff.
de tranſact. cum ſimil.* Quia omiſſo an ſtante iuramento re-
nunciatio trahatur, etiam ad ignorata, vbi illa in iure conſi-
ſtunt, vt hic Alexand. *conſ.* 133. *num.* 13. & 14. *lib.* 5. Dec. *conſ.*
350, *num.* 10. & *conſ. ſeq. num.* 8, Modern. Senen. *de priuileg.
iuram. priuil.* 119. *ſub num.* 2. *verſ. ſolue*, & vbi eſt facta men-
tio de beneficio competente, *ad l. ſub prætextu la* 2. vbi Bart.
C. de tranſact. Aret. *conſ.* 33. *n.* 10. *verſ. ad tollendum*, Illuſtriſ.
Mantica *de tacit. & ambig. conuent. lib.* 16. *tit.* 18. *n.* 12. *verſ.
nec obſtat*.

Cùm renuncians dicatur in Inſtrumento iuris vtriuſque
4 Doctor, præſumitur in eo iuris ſcientia, & dicendo con-
trarium turpitudinem ſuam allegaret, quod non poteſt,
l. profeſſio, C. de muner. patron. lib. 10. *l.* 2. §. *Quintus Mutius*,
ff. de orig. iur. Qua ratione in fortiori, nec minor Doctor in
integrum reſtituitur, Doctores omnes *in l.* 1. *C. qui, & ad-
uerſ. quos*, cum alijs relatis per Oddum, qui de magis com-
muni, *de reſtit. in integr. part.* 1, *q.* 23, *art.* 7.

Quo verò ad nullitatem obligationis, ex pragmatica Re-
5 gni prohibente, recipi obligationes filiorumfamilias abſq;
expreſſo Patris conſenſu, & in decreto Vicarij reſeruatam,
viſa fuit non obſtare. Quia vltra quod ille hic interuenit,
inter alias reſponſiones datas in alia deciſione in hac cauſa
facta, placuit illa, quod hic caſus, quando filius pro Patre
fideiubet, non ſit conſtitutione comprehenſus tamquam
correctoria ſtrictè intelligenda. Ideòque ſub iuris commu-
nis diſpoſitione remaneat, quæ eſt, vt filius maior 25. poſ-
ſit pro patre efficaciter fideiubere, *l. filiusfamilias* 8. vbi
gloſ. *in verſ. tenetur*, Bart. Bal. Salic. & Donell. *C. de fideiuſſ.
l. ſi paternam, C. ad Velleian. l.* 1. *C. de filiofam. min.* quod in
termino pragmaticæ tenet Carauit. *eadem pragmat. de Se-
nat. Macedon.* §. 11. *num.* 11. & 16. Tantò minus dici poteſt
comprehenſus, quod pragmatica mota fuit ad diſponen-
dum conſenſum Patris, interuenire debere ratione præiu-
dicij, & damni, quod illi ex contractu filij inferri poſſet, Ca-
rauit, *ibidem* §. 5. *à n.* 15. *ad fin.*

R. P. D. PIROVANO.

Toletana, ſeu Almerieñ. Decimarum,

Veneris 15. *Nouembris* 1613.

A R G V M E N T V M.

Agitur in hac deciſione de pluribus nullitatibus aduerſus ſententiam oppoſitis, & inde plura eliciuntur notabilia, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Sententia lata parte non citata eſt nulla, n. 2.

Citari debet procurator conſtitutus in actis, & citatio facta per contradictas non valet, num. 2. *&* 3. *Vbi quaſi ſi procurator eſſet abſens.*

Citari non debet principalis, nec ad comparendum arctari, quando declarauit nolle comparere, nec litigare per ſeipſum, ſed per procuratorem conſtitutum in actis, num. 3.

Decimarum cauſa cognoſci debet à iudice eccleſiaſtico etiam quod agatur inter laicos, n. 4.

Concluſio in cauſa habet vim citationis ad ſententiam, numer. 5. *&* 6. *vbi tamen quod concluſio in cauſa debet intimari parti, & non intimata, non ſupplet defectum citationis.*

Stylus Curiæ in indiuiduo probandus eſt, n. 7.

Citatio ad ſententiam debet eſſe præciſa ad diffinitiuam audiendam, nec ſufficit monitio, quod lapſo quodam termino iudex pronunciabit, n. 7.

Citatio ad ſententiam pro ſingulis diebus, & horis ſuffragatur, ſi ſententia ſequatur in die ſequenti, vel intra breuem terminum, n. 7.

Iudicibus duobus exiſtentibus, vno abſente quando alter pronunciare poſſit, n. 8.

Sententia nulla non poteſt confirmari, ſed reuocanda eſt quando opponitur, & proteſtatur de nullitate, n. 9.

DECISIO CCCCLXXXVI.

REuerendiſſimus Epiſcopus, & Capitulum poſtquam 1
obtinuerunt tres ſententias contra incolas Status de
Seton, in quibus declaratur eos teneri ad ſoluẽ. decimas,
& ſucceſſiuè D. Marchionem de Vilena non poſſe Eccle-
ſiaſticos perturbare in earum quaſi poſſeſſione, fuit per
eumdem Marchionem datum de nullitate ſententiarum,
& cauſa coram me introducta, dubitaui, an ſententiæ præ-
dictæ ſint nullæ. Et Domini, vtraque parte informante,
examinatis nullitatibus contra ſententias oppoſitis, dixe-
runt eas eſſe nullas.

Contra primam à Prouiſore Almerien. latam, exiſtima- 2
runt eſſe releuantem, quæ deducitur ex defectu citationis
ad ſententiam *Clemen. ſæpè*, vbi gloſ. *in verb. ad id de ver-
bor. ſignific.* Rom. *conſ.* 369. *n.* 8. Alex. *conſ.* 105. *n.* 5. *lib.* 5. Felin.
in c. conſuluit n. 16. *de offic. delegat.* Et quamuis Prouiſor ha-
buerit cauſam pro concluſa ſub die 18. Auguſti 1597. &
mandauerit citari partes ad ſententiam pro ſingulis diebus,
& horis. Tamen illud decretum non fuit intimatum
Joanni Caraſco Procuratori incolarum, ſed in ſtratis au-
dientiæ ad inſtar iudicis contradictarum, quod licere non
videtur contra Procuratorem, qui mandatum acceptaue-
rat, & in actis produxerat, Bellam. *deciſ.* 680. Verall. *deciſ.*
135. *part.* 3. Mohed. *deciſ. vlt. de iud.*

Nec defectus ille viſus eſt poſſe ſanari ex nouo monito- 3
rio incolis tranſmiſſu, in quo citabantur ad omnes actus,
etiam vſque ad ſententiam incluſiuè, alias ſtratæ Audien-
tiæ deſignabantur, quibus non comparentibus dicebatur
licuiſſe iudici taliter eos citare ad ſententiam, Rota *deciſ.*
5. *ad iud. & de dol. & contum. deciſ.* 6. *in nou.* hoc enim poſſet
procedere, ſi de abſentia Procuratoris prius legitimè conſti-
tiſſet, quod non iuſtificatur, & vt quid facti nec præſumi-
tur, *vulg. l. in libello*, §. *facta, ff. de captiu. & poſtlimin. reuerſ.*
nec parti contrariæ eſt credendum. Vnde citatio non po-
tuit arctare Dominum ad comparendum, quia declarauit
nolle comparere, nec litigare per ſeipſum, ſed per Procu-
ratorem, Bart. *in l.* 1. *num.* 9. *C. de ſent. & interlocut. omn.
iudic.* fuit dictum *in Oxomen. Penſionis* 20. *Maij* 1598. *co-
ram bon. mem. Litta*, quæ datur Rota *deciſ.* 2. vbi addentes
n. 4. *de Procurat. in nou.*

Nullitates verò ex capite recuſationis Vicarij Epiſcopi, 4
& ex eo quod ſententia lata fuerit in die eaden. citationis
ad ſententiam, Domini exiſtimarunt poſſe defendi. Pri-
mam dixerunt non obſtare, quia prouiſor non fuit allegatus
ſuſpectus, ſed declinata iuriſdictio cum expreſſione cauſæ,
quia eſſet cognoſcenda coram iudice laico, ex quo rei erant
ſæculares, quam declinatoriam meritò iudex attendere non
debuit, cùm cauſa eſſet ſuper decimis, de qua inter laicos,
Eccleſiaſticus eſt iudex competens, *c. peruenit, c. tua de decim.*
Rebuff. *eod. tit. q.* 10. *n.* 2. 37. & 38. Gaill. *obſeru.* 38. *part.* 1. *n.* 1.
Couar. *pract. c.* 35. *n.* 2.

Secundam verò dixerunt non nocere, quia præceſſerat 5
concluſio in cauſa habens vim citationis ad ſententiam,
cap. auditis, vbi gloſ. *in verb. ad illam*, & Abb. *num. quar-
to, de Procur.* Dec. *conſ.* 603. *num.* 3. Vant. *de nullit. quib.
mod. ſent. null. repar. poſſ. num.* 107. quæ ſufficeret data etiam
nullitate poſterioris citationis, Vant. *de nullit. ex defect. cit.
n.* 101. & 102.

Contra ſecundam ſententiam latam per Cantorem Gra- 6
naten. opponitur ſimilis defectus citationis ad ſententiam,
quam Domini cenſuerunt inſanabilem, nam quamuis die
2. Decembris 1599. Iudex ad petitionem Eccleſiæ habuerit
cauſam pro concluſa ad diffinitiuam, & iſta concluſio ope-
retur citationem ad ſententiam, vt iam dictum eſt: Ta-
men opus erat, quod parti intimaretur iuxta decretum,
quæ intimatio cùm non legatur in proceſſu, meritò ceſſat
illius effectus.

Nec ſuffragatur ſtylus allegatus illarum partium, quia 7
ſtylus Curiæ Almerien. in indiuiduo eſt probandus, non
autem Burgen. de quo *in dicta Burgen. reſidentia* 30. *Maij*
1586. *coram bon. mem. Card. Platto*. Nec ſuppleri poteſt ex
decreto Iudicis 16. Decembris eiuſdem anni, in quo man-
dauit, quod intra 9. dies pars Marchionis informaret de
ſua iuſtitia, cum monitione, quod dictis diebus effluxis
deter-

determinauiſſet cauſam, quia & illud non operatur citationem ad ſententiam, quæ debet eſſe præciſa ad diffinitiuam audiendum, *cap.ſæpè cum gloſ. de verb.ſignific.* & alijs ſupra alleg. vel ſi admitteretur vt effectum citationis poſſet producere, nihilominus tamquam ſine die poſt lapſum termini in decreto contenti, potuit deſeruire ſententiæ pro die ſequenti, vel intra breuem terminum, Put. *deciſ.*207. *ſecundum nouam impreſſ. lib.* 2. non autem per quatuor ferè menſes poſt, prout legitur lata in die 7. ſequenti.

8 Alia verò nullitas contra eamdem ſententiam ex defectu iuriſdictionis ceſſare viſa fuit, quia licet cauſa fuiſſet præoccupata per Molinam in ſolidum cum Cantore vti de Synodalibus delegato. Tamen propter abſentiam eiuſdem Molinæ conſiderabilem per ſex menſes potuit Cantor procedere, *cap. cum plures de offic. deleg. in* 6. vbi Archid. *n.*1. Felin. *in cap. ſuſcitatus n.*16. *de reſcript.* Vant. *de nullit. ex defect. iuriſdict. num.*179. nec per aduentum Molinæ debuit ab ipſo cauſa reaſſumi, cùm nec potuiſſet, quamuis voluiſſet, vt dicit gloſ. *in d.cap.cum plures in verb. recuſaret verſ.puto etiam*.

9 Tertia denique ſententia Nuncij Apoſtolici eodem vitio nullitatis laborare viſa eſt, quippè quæ notoriè iniuſta, dum lata fuit parte opponente, & proteſtan. de nullitate, & petendum ſuper ea principaliter pronunciari, Franc. *in c.dilecto n.*95. 12.*q.de appell.* Gabr. *conſ.*46. *n.*5. *lib.*1. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.*9. *n.*8. *&* 12. *de cauſ.poſſeſſ. & propr.* Et oppoſitiones de nullitatibus nedum contra ſententiam Cantoris, ſed etiam contra ſententiam Vicarij Almericum dantur in Summarijs, ex quibus ceſſat, quod attenta confirmatione amplius contra eas dici non poſſit de nullitate, quia Rota Pariſ. & alijs allegatis per Gabr. *conſ.*43. *n.*5. *& ſeq. lib.*1. admittunt id procedere, dummodo de nullitate priorum ſententiarum non fuerit dictum, & dummodo tertia ſententia non fecerit tranſitum, quæ in præſenti non concurrunt, ex quo de oppoſitione, & de appellatione ab vltima ſententia ex actis conſtat, quæ ſufficit ne ſententia confirmans tranſitum non fecerit in iudicatum, vt dictum fuit in cauſa Foroliuien. bonorum, coram Decano 1. Iulij 1613.

R. P. D. PAMPHILIO.

Vicen. Prioratus.

Mercurij 20. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio ad euitanda attentata præſumitur capta poſt inhibitionem, ſi fuit capta eodem die, quo fuit præſentata inhibitio. Item plures referuntur cauſæ ex quibus teſtes vnius partis teſtibus alterius debeant præferri. Item quid requiratur, vt iudex dicatur certus de iuriſdictione.

SVMMARIVM.

*Mandatum de manutenendo datur ei de cuius anteriori poſſeſſione conſtat, n.*1.

*Poſſeſſio capta poſt inhibitionem Rotalem dicitur attentata, & non manutenibilis, n.*2.

*Poſſeſſio quando fuit capta eodem die, quo fuit præſentata inhibitio ad excludendum attentata præſumitur capta ante inhibitionem, n.*2.

*Teſtes examinati contra formam remiſſoriæ dicuntur nulliter examinati, n.*3.

*Teſtes etiam nulliter examinati præſtant adminiculum pro excuſandis attentatis, n.*3.

Clauſula, & cætera, *poteſt extendi per Notarium de inſtrumento rogatum, n.*4.

*Teſtes inſtrumentarij vti melius informanti, & deponentes de facto proprio alijs præferuntur, n.*5.

*Teſtes habentes iuris præſumptionem pro ſe alijs præferuntur, num.*5.

*Iudex vt dicatur certus de ſua iuriſdictione, ſufficit quod litteræ coram eo præſentata fuerint, n.*6. *Vbi quod poſteà non ſtatur illius aſſertioni quod eas non legerit, quia id concernit laudem, vel vituperationem atteſtantis.*

DECISIO CCCCLXXXVII.

Propoſui dubium cui ſit dandum mandatum de manutenendo; alias ſub diebus 18. Iunij 1607. & 5. Iunij 1609. ad fauorem Monaſterij reſolutum, & Domini dixerunt mandatum de manutenendo dandum eſſe Monaſterio, de cuius anteriori poſſeſſione de tempore motæ litis ſatis conſtat ex inſtrumento illius adeptionis, & alijs deductis in ſupradictis deciſionibus, quæ comprobantur etiam per Teſtes denuò vigore remiſſoriæ examinato. 1

Neque ſubſiſtere, quod poſſeſſio Monaſterij fuerit capta poſt præſentationem inhibitionis Rotalis, & conſequenter vti attentata non ſit manutenibilis, quia vltra quod pro parte Petri Iacobi, & litis conſortium, hoc non benè probatur, & alias vbi apparet, poſſeſſionem fuiſſe captam eodem die, quo fuit exequuta inhibitio pro validitate poſſeſſionis, & ad excludendum attentata præſumitur prius capta poſſeſſio, & poſteà inhibitio ſubſequuta, Achil. *deciſ.*37. *de appellat.* Creſcen. *deciſ.*1. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Lancell. *de attent. poſt inhibitionem part.*2. *cap.*20. *declarat.*2. *per tot.* cum alijs adductis ſub dicta die 5. Iunij 1609. Fuit etiam dictum ex deductis pro parte Monaſterij ſatis conſtare, poſſeſſionem præceſſiſſe, nam ipſemet Notarius, qui de inſtrumento adeptionis poſſeſſionis rogatus fuit, atteſtatur ſe fuiſſe requiſitum à Benedicto Viader poſt captam poſſeſſionem, vt inhibitionem intimaret, quod etiam probatur ex alijs teſtibus vigore remiſſoriæ examinatis, qui benè deponunt, quod dictus Viader ſuperuenit poſt traditam poſſeſſionem Prioratus Procuratori Monaſterij, & tunc exhibuit quaſdam literas inhibitorias, quas volebat per Notarium præſentari dicto procuratori, & ſubexequutori ibi præſentibus, Notarius verò, ex quo Viader non habebat legitimum mandatum, noluit illas præſentare, eaſque dicto Viader reſtituit, & omnes receſſerunt. 2

Nec obſtare, quod ſupradicti teſtes fuerint repetiti, & conſequenter nulliter examinati contra formam remiſſoriæ pro examinandis teſtibus conceſſæ, ad text. *in c. cum dilecta de reſcript.* quia prætérquamquod non ſubſiſtit, quod fuerint alias examinati formiter, ſed ſolum ad perpetuam rei memoriam pro fumo, ad obtinendam remiſſoriam, quicquid ſit de hoc, de poſſeſſione Monaſterij in caſu iſto ſatis viſum fuit conſtare, ex dicto inſtrumento illius adeptionis, & dicti teſtes ſolum adducuntur pro adminiculo ad excludendum exceptionem attentatorum, iuxta *deciſ.* Caſſador. *tertiam n.*2. *de dilat.* 3

Neque refragari teſtes pro parte Petri Iacobi examinatos, deponentes poſſeſſionem fuiſſe captam poſt præſentationem inhibitionis, quia ſunt nulliter examinati per Notarium, vti ſuſpectum recuſatum à procuratore Monaſterij, de cuius facultate dubitari non poteſt, ſtante extenſione clauſulæ cæteratæ facta à Notario rogato, qui illam facere poteſt, Doct. *in l.Gallus*, §. *idem credendum*, vbi Iaſ. *n.*18. *ff. de liber. & poſthum.* Decian. *conſil.*57. *n.*21. *lib.*2. & fuit dictum *in cauſa Romana bonorum* 26. *Iunij* 1602. *coram R.P.D. meo Decano*. 4

Prætereà in omnem euentum negari non poteſt, quin iſti teſtes deſtruantur ex teſtibus pro parte Monaſterij examinatis, qui in concurſu ſunt præferendi, tum quia vel ſunt inſtrumentarij, & ſic veriſimiliter melius informati, vel deponunt de facto proprio, Aymon. *conſil.*2. *num.*9. *conſil.*39. *num.*6. Tiraqu. *de retr. lignag.* §.1. *gloſ.*14. *num.*48. *ad fin. verſ. & alias ſemper*, Menoch. *de arbitr. caſ.*99. *num.*11. tum etiam quia deponunt pro inſtrumento, Creſc. *deciſ.*1. *de teſt.* Menoch. *dicto tract. caſ.*105. *num.*11. *&* 27. & habent iuris præſumptionem pro ſe, vt ſupra deductum eſt, tam reſpectu validitatis actus, quàm excluſionis delicti, & attentatorum, Innoc. *in cap. auditis de præſcript.* Pariſ. *conſ.*88. *n.*33. *vol.*3. Dec. *in c.licet cauſam, n.*9. *de probat.* & fuit ſæpè deciſum. 5

Nec demum releuare, quod ſubexequutor atteſtetur, ſe non legiſſe litteras Apoſtolicas ante traditam poſſeſſionem, quia ad effectum, vt Iudex dicatur certus de ſua iuriſdictione ſufficit, quod literæ coram eo præſentatæ fuerint, iuxta not. per gloſ. *in cap. tibi qui*, & ibi Scriben. *de reſcr. in* 6. Rot. *deciſ.*25. *de conceſſ. preben. in nou.* Achil. *deciſ.*2. *in princ. & num.*12. *de off. deleg.* Put. *deciſ.*246. *lib.*3. nec ſtatur poſteà illius aſſertioni, quod eas non legerit, *cap. quoniam contra*, cum ibi not. *de probat.* Aym. *conſil.*171. *n.*7. 6

cùm concetnat laudem, vel vituperationem atteſtantis, *vt in deciſ. Tholom. relat. inter impreſſ. 855. num. 5. lib. 3. part. 3. diuerſ.* & ita deciſum.

R. P. D. DVNOZETTO.

Ianueñ. Cenſus.

Veneris 29. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Depoſitum factum à non debitore ad effectum extinguendi cenſum alterius non obligat creditorem ad accipiendas pecunias oblatas, etiamſi deponens conſtituerit ſe debitorem nomine principalis debitoris, quando nominis mutatio creditori non ſit intimata, & alia requiſita ſimilis extinctionis non ſunt ſeruata.

SVMMARIVM.

Mandatum relaxatum à iudice à quo ſi conſtat de eius validitate & iuſtitia, debet executioni demandari, num. 1.

Depoſitum antecedens factum à non debitore non compellit creditorem ad retrouendendum ſibi cenſum, numer. 2.

Depoſitum antecedens ad extinguendum cenſum compellit creditorem ad extinguendum, n. 2.

Nominis mutatio facta inſcijs creditoribus, illis non nocet, num. 3.

Obligatio ad faciendum aliquid intra tempus, cum clauſula annullatiua, ſi non impleatur in tempore præſcripto, remanet extincta, n. 3.

Depoſitum factum ad effectum extinguendi cenſum non prodeſt ſine diſdicta, n. 4.

Depoſitum factum ad effectum extinguendi cenſum, poſt duos menſes a die diſdicta cenſum non reſoluit ſecundum Bullam Pij V. n. 7.

Decretum Iudicis impleri debet in forma ſpecifica, numer. 4.

Citatio præſumitur per comparitionem partis citatæ, non autem per comparitionem partis citantis, n. 4.

Depoſitum factum ad effectum extinguendi cenſum cum conditionibus ad quas creditores non tenentur non iuuat, num. 5.

Creditori cui per ſtipulationem Notarij fuit acquiſitum ius irreuocabile intelligitur ad effectum vt qui ſe obligat an poſſit pœnitere, non autem ad effectum vt tertius, ſi ratum non habeat officiatur creditor, n. 6.

DECISIO CCCCLXXXVIII.

1 DOmini dixerunt, mandatum relaxatum per A.C. pro fructibus cenſus eſſe exequendum, quia de validitate illius nulla ſuberat dubitatio, & de iuſtitia conſtabat ex inſtrumento cenſus, qui non fuit extinctus, niſi anno 1611. à D. Duce ab Altemps.

2 Nec viſum fuit DD. releuare depoſitum anterius factum à Domino Duce Cæſio. Nam cùm DD. de Auria non eſſent illius creditores nullo iure tenebantur pecunias per eum oblatas recipere, & retrouendere cenſum, prout inſtabat D. Dux Cæſius, quicquid ſit dicendum quando ageretur de ſola illius extinctione.

3 Non obſtat fuiſſe factum depoſitum ex quo Dux Cæſius conſtituit ſe debitorem dicti cenſus, nam præterquam quod hæc nominis mutatio facta fuit inſcijs creditoribus, illa obligatio remanſit extincta, dum intra tempus præſcriptum duorum annorum cum clauſula reſolutiua cenſus non fuit extinctus, *l. 1. & 2. & tot. tit. de leg. commiſſ.* Illuſtriſſimus Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 29.* Et licet dici poſſet, hoc procedere Duce ab Altemps volente, tamen de eius voluntate ſatis conſtare viſum fuit ex eo, quod poſteà ipſe ſciens volenſque ſoluit fructus, cenſumque extinxit, cum alijs coniecturis ponderatis per informantes.

4 Præterea depoſitum non potuit ſuffragari Domino Duci ad effectum extinctionis cenſus, quia remanet ſine diſdicta nedum ex eo quod illa facta fuerit à Domino Duce ab Altemps, & ab eodem reproducta ad retrouendendum ſibi cenſum cum clauſula, vt alias pecuniæ deponerentur penes montem Pietatis, depoſitum verò diuerſo modo factum fuit: ſed ex eo, quod fuit factum poſt duos menſes, ſicque contra expreſſa verba conſtitutionis ſelic. record. Pij V. vt fuit deciſum in Anconitana cenſus 24. Maij præteriti coram R. P. D. meo Vbaldo. Et eo minus ſuffragari potuit, quia decretum factum fuit cum intimatione pro certa die, & hora intiman. & de tali intimatione nullibi conſtet, Roland. *conſ. 63. num. 13. lib. 3.* Put. *deciſ. 174. lib. 1.* fuitque dictum in dicta Anconitana cenſus. Nec ſuffragatur comparitio Procuratoris Ducis allegantis contumaciam, quia comparitio partis citatæ, non autem citantis facit vt præſumatur citatio, vt latè fuit deductum in dicta Anconitana cenſus.

Placuit etiam DD. aliud fundamentum depoſitum ſcilicet non fuiſſe purum & liberum, ſed appoſitis conditionibus, ad quas dicti hæredes Auriæ vigore inſtrumenti cenſus non tenebantur, & per conſequens non ſuffragatur, Salic. *in l. acceptum numer. 1. circa med. C. de vſur.* cum alijs allegatis *in vna Farfen. pecuniaria 19. Decembris 1609. coram Reuerendiſſ. Bonon.* 5

Nec viſum fuit poſſe obſtare reſcriptum motu proprio executionis Montis pro extinctione debitorum Ducis Cæſij, in quo cauetur, vt creditores in receptione pecuniarum teneantur cedere iura ad fauorem montiſtarum, & vigore collationis Dux effectus fuerat debitor, & dicti hæredes creditores, cùm illis fuerit acquiſitum ius irreuocabile vigore ſtipulationis Notarij, *ex rubr.* Alex. *conſ. 117. num. 4. verſ. etſi dicatur*, Ceph. *conſ. 33. n. 13. & ſeqq. lib. 1.* cum alijs per informantes. Nam reſponderunt DD. dictam conclusionem ſubſiſtere ad effectum, vt qui ſe obligat, non poſſit pœnitere, non autem ad effectum, vt tertius ſi id ratum non habeat efficiatur creditor, Rot. *diuerſ. deciſ. 683. num. 4. part. 1.* & fuit dictum *in Caſenaten. bonorum 27. Ianuarij 1612. coram Bonon.* Vnde cùm dicti hæredes non poſſint dici creditores, nec etiam Dux poteſt dici debitor, quia hæc ſunt correlatiua ſequitur non intrare reſcriptum motu proprio. Ex quibus, & multis alijs adductis per informantes ita fuit concluſum. 6

R. P. D. MANZANEDO.

Caſaleñ. Canonicatus.

Veneris 29. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Beneficia ſimplicia de generali conſuetudine reſidentiam non requirere præſumuntur, quando hoc verum ſit benè in hac deciſione declaratur.

SVMMARIVM.

Beneficia ſimplicia de generali conſuetudine præſumuntur libera reſidentia, n. 1.

Pœna priuationis numquam venit imponenda, niſi à caſibus, & iure expreſſis, n. 2. in fine.

Beneficia ſimplicia etiam requirunt reſidentiam ſic ſtante aliquo ſtatuto, aut conſuetudine, num. 2. Declara, vt num. 3.

Titulorum pluralitas datur in beneficialibus, n. 4.

DECISIO CCCCLXXXIX.

BOnifacius de Graſſis fuit prouiſus de canonicatu, & præbenda, de quibus agitur ſub narratiua, quod capellania, quam in eadem Eccleſia poſſidebat, non requireret perſonalem reſidentiam, quam narratiuam, cùm Sebaſtianus prætenderet eſſe falſam eumdem Canonicatum, & præbendam à Sede Apoſtolica impetrauit vti vacantem adhuc per obitum Octauij Piri, literaſque deſuper expediuit, ad quarum exequutionem antequam deueniretur dedi dubium, an gratia Sebaſtiani eſſet iuſtificata, quo hodie 1

propo-

propoſito domini negatiuè reſponderunt, ex quo ille non probauit falſitatem dictæ narratiuæ Bonifacij, imò cùm dicta capellania ſit ſimplex beneficium, ex generali conſuetudine potius præſumitur libera à reſidentia, Innoc. *in c.fin.*& ibi Card.*n.*16.Imol.*n.*9. Alex.de Neu. *n.* 10.*de cleric. non reſid.*Felin.*in c.dilectus il 2.num.*1. *de reſcript.* Alex. *conſil.*1.*num.*2.*lib.*7. Rebuff. *in praxi ff. de diſpenſ. de non reſidend. num.*8.

a Et licet talis conſuetudo ceſſet, & reuertamur ad ius commune ſtante ſtatuto talem reſidentiam acquirente, vt fuit dictum *in vna Calagurritana reſidentiæ de Enciſo* 17. *Februarij* 1612. *coram me*, tamen in caſu noſtro non docetur de aliquo ſtatuto, quod inducat reſidentiam in dicta capellania. Nam iſtud, ex quo Sebaſtianus in ſua gratia narrauit induci reſidentiam, eſt ſtatutum antiquum conditum de anno 1550. quod extabat de tempore, quo Bonifacius fuit prouiſus de hoc canonicatu, nempè de anno 1594. non autem nouum, quod fuit conditum de anno 1595. & dictum antiquum nihil aliud deponit, niſi quod capellani Eccleſiæ teneantur intereſſe horis canonicis, & dictæ Eccleſiæ in diurnis officijs inſeruire ad mandatum Præpoſiti, & Capituli, alioquin ſecundum illorum diſcretionem puniantur, ex quibus verbis viſum fuit Dominis reſultare reſidentiam cauſatiuam, nempè ſi velint gaudere fructibus, & emolumentis, vel non incurrere in pœnas per Capitulum & præpoſitum imponen. non autem præciſam ad finem ſcilicet priuationis beneficij, & eius tituli, tum quia data reſidentia eſt incerta, cum illa ſolummodo requiratur quando Præpoſitus, & Capitulum ipſam iniungat, quod poteſt eſſe, & non eſſe, vel vno, vel alio modo, tum etiam quia cùm pœna imponenda non reſidentibus ſit remiſſa arbitrio præpoſiti, non poteſt intelligi de pœna priuationis tituli, quæ numquam venit imponenda, niſi in caſibus à iure expreſſis, *gloſ.verb. ex vi iuris patronatus in cap. fin. de iurepatronatus*, vbi Abbas *num.*8. Creſc.*deciſ.*9.*num.*1.*de probat.*Caputaq.*deciſ.*98. *n.*3.*part.*3. & fuit dictum *in vna Aſten. Fructuum* 27. *Martij præteriti coram me*.

3 Vnde cùm narratiua Bonifacij, quod Capellania non requireret perſonalem reſidentiam, intelligatur de præciſa, non autem de cauſatiua reſpectu amiſſionis fructuum, quæ non cauſat aliquam incompatibilitatem, Hoieda *de benefic. incompatibilit. part.* 1. *cap.* 17. *numer.* 34. non ſufficit Sebaſtiano pro iuſtificatione ſuæ gratiæ ſtatutum imponere reſidentiam niſi talis reſidentia ſit præciſa, ex qua poſſet reſultare incompatibilitas reſpectu tituli, eum canonicatu, de quo agitur, Abb. *in cap. fin. num.*4. & ibi Butr. *num.*6. & Imol. *num.*13.*de cleric. non reſiden.* Capr. *in tract. regul. in reg.*90. *num.*110. Hoied. *vbi ſup.* Rota *deciſ.* 483.*num.*2. *part.*1.*diuerſ.* Modern. *ad reg.*8.*gloſ.*15.*num.*23. *& ſeqq.*

4 Vlterius gratia Sebaſtiani non videtur iuſtificata ex eo, quia non probauit Canonicatum adhuc vacare per obitum Octauij del Piro prout narrauit, quia cùm in beneficialibus detur pluralitas titulorum, Bonifacius potuit habere alium meliorem titulum iſto, ob cuius defectum Sebaſtianus canonicatum impetrauit, *iuxta deciſionem Cæſaraugustan.parochialis de Maella* 8.*Nouembris* 1599. *coram bon. mem. Cardinali Pamphilio*.

R. P. D. V B A L D O.

Romana exequutionis Laudi.

Lunæ 2. *Decembris* 1613.

A R G V M E N T V M.

Vſurariæ prauitatis exceptio non admittitur ad retardandum executionem obligationis Cameralis iuramento vallatæ niſi ſit notoria, & expreſſa.

S V M M A R I V M.

Obligatio Cameralis iuramento vallata, non poteſt retardari ſub prætextu vſuræ, niſi ſit ita apparens, quod tergiuerſari non poſſi., numer. 1. *&* 2. *Vbi etiam quod Cap. debitores, de iureiurand. habet locum ſecundum aliquos etiam quando vſura eſſet clara.*

*Contractum iuratum tenetur quis ſeruare etiam vſurarium, & Deo iuramentum reddere, n.*2.

*Vſura propriè cadit in mutuo, & non in tranſactione, num.*3.

*Soluta in compenſationem non inducunt vſuram, numer.*4.

*Obligatio ad reſtituendum in fine locationis bona mobilia æſtimata non inducit vſuram, n.*5.

*Vſurarum exceptio requirens altiorem indaginem non admittitur ad effectum impediendi exequutionem laudi iuramento,& obligatione Camerali vallati, n.*5.

DECISIO CCCCXC.

CVm fuiſſet reſolutum in hac cauſa die 26. Iunij præteriti, mandatum executiuum eſſe relaxandum, niſi obſtaret exceptio vſurariæ prauitatis, de qua Domini reſeruarunt particulariter videre, hodie propoſui dubium ſuper exceptione reſeruata, & Rota cenſuit eam non obſtare, ad effectum retardandæ executioni laudi iuramento partium, & obligatione Camerali vallati, cùm ex deductis pro D. Vrſula, vel excludi videretur omnis vſuræ ſuſpicio, vel ſaltem redderetur adeò dubia, & turbida, vt nullo pacto poſſit retardare d. executionem, *cap. debitores*, vbi DD. *de iureiur.* Grat. *conſ.*87. *numer.*21. *verſ. Præterea*, *lib.*1. Pur. *deciſ.*67. *in fine lib.*3. Ang. *in l.*4. *§. condemnatum n.*4. & ibi Imol. *n.*9. *in fine de re iud.* Bero. *conſil.*85. *n.*3. *&* 8. *lib.*3. Surd. *conſ.*327. *n.*14. *verſ. tertio*, vbi etiam &c. *& num.*15. 16. *&* 17. *vbi plures allegat. lib.*3. & fuit reſolutum *in Romana vſurariæ prauitatis* 4. *Iulij* 1597. *coram Peregrino*, vt in copia quæ data fuit, in qua dicitur poſſe retardari exequutionem obligationis Cameralis, iuramento vallatæ ſub prætextu vſuræ, niſi ſaltem ita apparens ſit, vt tergiuerſari non poſſit. 1

Imò nec deſunt Doct. qui ſentiunt etiam vbi Vſura eſt clara, eſſe tamen locum diſpoſitioni *d. c. debitores*, *vt ex mente gloſ. ibi*, tenet ibidem Abb. *col. pen. verſ. Aut contractus ſub n.*4. Quia tunc non agitur vigore promiſſionis, ſed iuramenti, ex qua obligatione iurata acquiritur parti obligatio & actio, Cardin. ibi propè *fin. verſ. item ex eo, quod proximè dixi*, quem ita intelligit, & ſequitur Felin. *in d. c. debitores col.*1. *in fine*, *& col.*2. *in princ.* Surd. alios allegans *d. conſ.*327. *num.*15. quibus adde Couaruu. *in repetit. cap. quamuis* 2.*part.* §.3.*ſub num.*2. *verſ. ex his de pactis in* 6. & in proprijs terminis laudi legati eum iuramento, Fugoſ. *conſ.*160. *incip.* Io.& Ghoueſ. *vol.*3. *in fin. verſ. poſtremo*, & ſequitur Anton.à Leutis *conſil.* 18.*ſub n.*20.*verſ. propterea inter conſ. crimin.* Zilett.*lib.*2. 2

Tantò ergo magis prædicta procedunt ſtante probabili controuerſia, an contractus ſit vſurarius, nec ne, Card.& Felin. *in d.cap.debitores*, Fulgoſ. & Ant. à Leut. in locis allegatis, & ita intelligit text. *in d.cap.debitores*, Curt.iun. *in l. creditori in fine*, *C. de pact.* excluditur autem in hoc caſu vſuræ ſuſpicio, vel ſaltem illa redditur turbida, tum quia ſumus in tranſactione, vt fuit iam reſolutum in ſupradicta deciſ. in hac cauſa, non autem in mutuo in quo propriè cadit vſura, Dec. *in l.*2.§.*creditum in* 3.*notab.in fin.part.*1.*& conſ.* 39.*ſub num.*2. *verſic.*2. *principaliter part.*2. Aym. *conſil.*145. *n.*6.*&* 17. Surd. *conſil.*306. *num.*7. *lib.*3. Rota *deciſ.*197.*n.*3. *part.*2.*diuerſ.* 3

Tum quia verba laudi in quibus Baratellus fuit condemnatus ad ſoluendum Scuta 3150. pro rata durante nouennio expreſsè cantant, tam pro vtilibus, aumento, inquilinatu, quam pro vſu rerum, quæ Baratello relinquebantur, & pro quacumque alia prætenſione D. Vrſulæ, vnde arbitri illam quantitatem voluerunt ſolui pro recompenſatione quadam quæ non eſt vſura, Bart. *in l.* 1. *num.*33. *C. de Summa Trinit.* cum alijs per Mantic. *de tacit.& ambig. lib.* 8.*tit.*25.*n.*29. 4

Nec videbatur obſtare, quod in fine nouennij Baratellus ſe obligauerit reſtituere bona mobilia, æſtimata in Scutis at54. vel eorum pretium, quia non propterea ſequitur hanc fuiſſe vſuram, prout in ſimilibus terminis fuiſſe iudicatum Mediolani, & Papiæ, teſtatur Borgnin. *deciſ.*13. *de contractu* 2.*part. num.*66. vel ſaltem negari non poteſt, quin allegata exceptio vſurarum requirat altiorem indaginem, & ideò non admittenda ad effectum impediendi exequutionem laudi iuramento, obligatione Camerali 5

vallati, Caſſadot. *deciſ.vnic.n.2.de mut.pet.*& fuit dictum *in Romana Cenſuum 30. Ianuarij 1606. coram Reuerendiſs. Bononien.* Et ita fuit deciſum.

R. P. D. BVRATTO.

Gienueñ. Portionis.

Mercurij 4. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria calumnioſè petita, deneganda eſt, & quando dicatur calumnioſè petita. Et in beneficialibus remiſſoria non datur, niſi præcedente aliquo fumo boni iuris, ſicut è contra denegatur remiſſoria, quando fumus contrarijs probationibus excluditur.

SVMMARIVM.

Remiſſoria calumnioſè petita deneganda eſt, n.1.

Remiſſoria dicitur calumnioſè petita, quando petitur ad partes, in quibus lis fuit diu agitata, in quibus probationes melius, & commodius fieri poterant, numer.2.

Remiſſoria non datur in beneficialibus, niſi date fumo de bono iure illam petentis, n.3.

Beneficiorum incompatibilium retentio illicita eſt, numer.4.

Conſuetudo Eccleſiæ cathedralis in præiudicium Canonicorum non inducitur ſine eorumdem Canonicorum conſenſu, num.4.

Remiſſoria, vt denegetur ſufficit fumum contrarijs probationibus excludi, n.5.

Recurſum habens ad Iudices laicos incidit in excommunicationem Bullæ Cœnæ Domini, & à limitatione Iudicis repellendus eſt, n.6.

Recurſus ad Iudicos laicos facti nomine alicuius præſumuntur de illius mandato facti, ſi in cauſa habeat intereſſe, num.6.

DECISIO CCCCXCI.

1 EXcluſa, per binas deciſiones Rotales, prætenſa conſuetudine retinendi in Eccleſia Giennen̄. portionem cum dignitate, petebatur pro Gomeſio de Auila remiſſoria ad illam melius probandam, quam vti calumnioſè petitam, denegandam eſſe Domini reſoluerunt, ad Roman. *conſil.273.in vltimis verbis*, Felin. *in cap. de cætero, num.12.de ſentent.& re iud.* Caſſad. *deciſ.3. ſub numer.1. verſic. quæ remiſſio de dilat.* Rota *deciſ.322. lib.3. part.3. in nouiſſimis.*

2 Calumnia viſa fuit apparere, tam ex eo, quod cauſa, ne dum ventilata fuit in partibus, vbi potuerunt fieri hæ probationes, quo caſu ſolet remiſſoria hac ratione denegare, Veral. *deciſ.63. in princ. part.3.* Siuerol. *de remiſſion. cap.7.* Veſtrius *in praxi lib.6. cap.vlt. num.3. verſic. idem ſi cauſa*, Rota *in Tarentina Retractus 22. Aprilis præteriti coram R. P. D. Manzanedo*. Sed ibi diſcuſſus articulus conſuetudinis, & ſuper illo examinati teſtes coram ordinario, & per remiſſoriam in ciuitate Boereæ, vnde meliores, quam haberi poſſint inducti præſumuntur, Ægid. *deciſ.38.verſ.& quia præſumitur*, Veral. *deciſ.50. n.5. verſ. verum quia part.3.* Aym. *conſ.134.n.3.* Rota *deciſ.128.num.2. lib.3.part.3.diuerſ.*

4 Quam ex defectu fumi, pro remiſſoria in beneficialibus obtinenda requiſiti, Cluſanen. *deciſ.164.* Veral. *deciſ.401. incip. remiſſoria lib.1. in manuſcript.* de communi, & ineuitabili Rotæ ſtylo, Mandoſ. *in prax. commiſſ.form. 19. verb. remiſſoriam, & verſ. non tamen.* Æquè enim fumus oritur ex depoſitione teſtium examinatorum, tum quia dum de prætenſa conſuetudine retinendi portionem, cum dignitate deponunt, reſtringuunt dictum ad ſolam retentionem Prioratus cum portione per Franciſcum de Valdiuia, & Franciſcum Godoc, quorum alterum retinuiſſe conſtat ex particulari diſpenſatione Apoſtolica, alterum admiſſum à Capitulo cum erroneo obtentæ diſpenſationis præſuppoſito.

Et ſic duo reſultant. Primò confirmare incompatibilitatem, & retentionem fuiſſe alias illicitam, ex natura diſpenſationis, Bald. *in l.1. n.2. C.de iure aur. annul.* & latè firmatum fuit *in hac cauſa quinta Iunij præteriti coram R. P. D. Vbaldo, & 13. Nouembris coram me.* Secundò excludi conſenſum, & animum Capituli conſuetudinem inducendi, & ſic cauſam inductiuam conſuetudinis, gloſ. *in cap. fin. verſ. item quod ex certa ſcientia, vbi omnes de conſuetudine*, Angel. *in l. de quibus num.28. ff. de leg.* cùm actus admittendi cum diſpenſatione, vel eiuſdem præſuppoſito, contrarium arguant ex prædictis, Bart. *in l. ſemper in ſtipulationibus in fin.ff.de reg.iur.* Roman. *conſ.368.n.7.* Bero. *conſ.5.num.23. lib.1.* Aym. *conſ.462.num.14.lib.3.*& fuit dictum *in alia deciſione huius cauſæ 13. Nouembris coram me.* 5

Tolleretur ex teſtibus Franciſci deponentibus ſe numquam vidiſſe, vel audiuiſſe retentas portiones cum dignitatibus in dicta Eccleſia, niſi ex diſpenſatione, qui licet non coarctent negatiuam, tamen cùm vnus ſit Canonicus à 50. annis citra, & alij presbyteri in eadem Eccleſia, redditur inuerisſimile, quin ſi prætenſa conſuetudo quadragenaria ibi vigeret, ipſi notitiam haberent, de aliquo actu, vel perſona, per quem, & in qua cœpta, vel introducta dici poſſet. Sufficit autem pro denegatione remiſſoriæ, fumum contrarijs probationibus excludi, Paleott. *deciſ.567. n.5.& 6.lib.3. part.3. diuerſ.* Rota *in Toletana Parochialis 29. Martij 1593. coram bon.mem. Litta.* 6

Accedebat recurſus habitus pro Gomeſio poſt ſententiam ordinarij, ad Iudices laicos in hac cauſa, quo fit, vt inciderit in excommunicationem Bullæ in Cœna Domini, & veniat à limine iudicij repellendus, *cap. exceptionem 12. de except.* vbi Doctores *cap.1.& Clement.1. eod.tit.& not.in cap.1. de reſcript. in 6.* & conſequenter deneganda remiſſoria, Rota *in Toletana Parochialis 2. May 1597. coram bon. mem. Litta.* Et cùm iſti recurſus ſint facti nomine Gomeſij habentes intereſſe, præſumuntur etiam de illius mandato, ad effectum denegandæ eidem audientiæ, Rota *in Placentina Beneficiorum 19. Februarij 1603. coram Illuſtriſſimo Cardinale Mellino, & in Tuden. Benef. 5. Aprilis, & 25. Iunij 1604. coram bon.mem. Penia.* Et his præcipuè pro denegatione remiſſoriæ reſolutum. 7

R. P. D. PAMPHILIO.

Romana Domus.

Mercurij 4. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

Damnatus ad triremes hodie non efficitur ſeruus pœnæ, & ideò contrahere poteſt. Notabilis eſt deciſio.

SVMMARIVM.

Damnatus ad triremes etiam perpetuos, non amittit bona, nec libertatem, & propterea ſeruus pœna non efficitur, num.2.

Damnatus ad triremes non amittit ea, quæ iuris gentium ſunt, & propterea cedere, emere, & alios contractus, qui de iure gentium ſunt facere poteſt, num.2. & ſeq.

Condemnatus ad triremes poteſt contrahere, & contrahendo acquirere, num.3.

Ceſſio ob pecuniam ſolutam factam dicitur emptio nominis, ſeu actionis, n.3.

Contractus emptionis dicitur contractus de iure gentium, num.3.

Damnatus ad triremes ſine confiſcatione bonorum hodie non æquiparatur mortuo, n.4.

Mandatum procura alteri factum non expirat ex eo, quod mandans fuerit ad triremes condemnatus, n.4.

Fideicommiſſum relictum poſt mortem alicuius non cenſetur purificatum per mortem ciuilem, & per damnationem ad triremes, num.4.

D E C I S I O CCCCXCII.

1 PRo Capitulo, & Canonicis Sanctæ Mariæ Rotundæ, in informatione dixerunt Domini, ſententiam Illuſtriſſimi Vicarij eſſe confirmandam. Nam quoad eius validitatem, de ea viſum fuit, ſatis conſtare in inſpectione actorum, ex quibus apparet, eam fuiſſe latam ſeruatis ſeruandis præcedente iuriſdictione, mandato procuræ, & citatione, prout de iure requiritur. Iuſtitia verò, benè deducitur ex eo, quia Canonici ſupradicti conceſſerunt in Emphyteuſim domum, de qua agitur, Angelo, Antonio, & Iuliæ coniugibus, ad vitam ipſorum Flaminiæ, & filiarum ipſius Flaminiæ tantum. Vnde cùm Ioannes Dominicus filius Flaminiæ ſuperuixerit poſt mortem matris, benè potuit vti comprehenſus in inueſtitura cedere Canonicis DD. directis ius, quod habebat ſuper domo ſupradicta, & illud reconſolidare cum dominio directo Canonicorum, iuxta formam inſtrumenti locationis.

2 Non obſtat, quod Ioannes Dominicus de tempore obitus matris, & de tempore ceſſionis ad triremes perpetuo damnatus reperiretur, quia nihilominus de iure nouo authenticorum certum eſt, quod non ſolum reſtituitur ad bona, quæ ei iam fuerant confiſcata, etiam libertatem, cùm per illud cautum ſit, quod nemo liber natus, qui per ſententiam ad aliquod opus etiam in perpetuum damnatus, ſeruus pœnæ efficiatur, *Authentica, ſed hodie C. de donat. inter vir. & vxor. §. quod autem. Authentica de nupt.* Rip. *in l. ex facto §. ſi quis rogatus 2. n. 1. ff. ad Trebel.* Boet. *deciſ.* 278. *n.* 3. Peregrin. *de iure fiſci lib.* 3. *tit.* 4. *n.* 9. *& tit. ſeq. ſub numer.* 20. *verſ. & iure nouo.* Ideòque potuit facere ſupradictam ceſſionem, cum his, qui hodiernis temporibus, de conſuetudine ad triremes perpetuo, vel ad tempus damnantur, *iuxta deciſione Capycij* 153. *n.* 3. cum alijs adductis per Clar. *in pract. lib.* 5. *§. fin. col.* 3. *ſub verſ. item damnati in metallum non cenſentur amittere ea, quæ ſunt iuris gentium, ad text. in l. quidam ff. de pœnis,* & in iſtis terminis tradit Camil. Borel. *conſ.* 52. *n.* 43. *verſ. vtcumque tamen ſit, n.* 46.

3 Et ſic ita damnatus poteſt contrahere, & contrahendo acquirere, iuxta text. *in l. ſi mandauero tibi §. is cuius ff. mand.* Peregr. *de iur. fiſc. dicto lib.* 3. *& tit.* 5. *n.* 10. Menoch. *conſ.* 271. *n.* 11. *&* 24. *verſ. præterea,* & ſecundo maximè quia huiuſmodi ceſſio fuit facta per Ioannem Dominicum, mediante pecunia ſibi per Canonicos ſoluta, quæ propterea dicitur quædam nominis, ſiue actionis emptio, Angel. *in l. Modeſtinus, ſub n.* 1. *verſ. eſt ergo,* & ibi Imol. *num.* 3. *verſ. poteſt etiam notari ff. ſolut. matrim.* Tenuit Rota *in cauſa Romana pecuniaria de anno* 1571. *relata inter impreſſas diuerſor. deciſ.* 148. *n.* 4. *part.* 2. & ſic contractus iuris gentium *§. ius autem gentium, verſ. & ex hoc iure, de iure naturali, gent. & ciuil. l. iuris gentium in princ. ff. de pactis,* & quod ita damnatus poſſit etiam agere in tali contractu, qui eſt iuris gentium, ne alioquin ſine effectu remaneat. Notat Bald. *in l. quidam ſub num.* 1. *verſ. Secundo oppono ff. de pœnis, & in l. ſi victum ff. de re iud.* Peregr. *d. tract. de iure fiſci lib.* 3. *tit.* 5. *num.* 10. *verſ. quinimo eſt, & tit.* 7. *num.* 39.

4 Minus refragatur, quod Flaminia vigore facultatis nominandi in inueſtitura ſibi conceſſa, in ſuo vltimo teſtamento nominauerit Gineuram eius filiam, quia cùm huiuſmodi facultas ei data fuerit, eo tantum caſu, quo filios maſculos legitimos, & naturales non haberet, & eodem tempore obitus haberet ſupradictum Ioannem Dominicum, & nominatio ab ea facta, nullius fuit momenti, ex quo ita damnatus perpetuo ad triremes abſque confiſcatione bonorum, hodie ex ſupradictis non æquiparetur mortuo ad iſtum effectum, prout in ſimili, quod per condemnationem iſtorum non expiret mandatum, ab eis alteri datum, ex deductis per Vant. *de nullitat. ex defectu mandat. n.* 175. Tenuit Rot. *in Romana Cenſus vltima Ianuarij* 1597. *coram Litta.* Et quod non dicatur purificatum fideicommiſſum, poſt eorum mortem relictum, niſi ſubſequuta morte naturali, tradit Boer. *dec.* 228. *n.* 3. Peregr. *in tract. de iure fiſci tit.* 4. *n.* 9. *in fin.* Et ita deciſum fuit.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Toletana, ſeu Nullius iuriſdictionis.

Mercurij 4. Decembris 1613.

A R G V M E N T V M.

Epiſcopus an habeat fundatam intentionem de iure communi, & Concil. Trident. ſuper viſitatione Eccleſiarum militiæ S. Io. quæ curam habent animarum.

S V M M A R I V M.

Inhibitio emanata contra formam reſcripti eſt reuocanda, num. 1.

Epiſcopus in iure viſitandi habet fundatam intentionem, tam de iure communi, quàm ex Concil. Trid. vti Sedis Apoſtolicæ delegatus, n. 1.

Fallit in locis quæ præter exemptionem habent etiam iuriſdictionem, n. 5.

Fallit ſecundo in prioratibus militiæ S. Ioan. qui à ſuperioribus ſui ordinarij viſitari debent, n. 5.

Manutentio ſuper iure viſitandi contra Epiſcopum datur ei, qui habet priuilegium Apoſtolicum vnà cum præſcriptione, num. 2.

Viſitationi, quæ alicui ex priuilegio ante Concil. Trident. competebat, fuit per idem Concilium derogatum, num. 3.

Sententia, quæ non eſt in forma probanti, non facit aliquem gradum probationis, n. 4.

Teſtes nulliter examinati non probant, n. 4.

Declara fallentiam non procedere in iis, quæ curam animarum, illiuſque exercitium concernunt, n. 6.

Ordinariorum appellatione comprehenditur etiam Prior militiæ S. Ioan. licet inferior, n. 5.

D E C I S I O CCCCXCIII.

FVit reſolutum, ſtandum eſſe in deciſis. Fundamenta 1
enim deciſionis videntur benè procedere conſiderato reſcripto commiſſionis obtentæ, per Dominum Archiepiſcopum, contra quem Papa noluit inhiberi, niſi cauſa cognita, ideò inhibitio emanata abſque cauſæ cognitione tanquam contra formam reſcripti ſuſtineri non poteſt, ſed omninò in primis venit reuocanda, *cap. cum dilecta de reſcript.* Pariſ. *conſ.* 39. *n.* 9. *lib.* 1. Mandoſ. *de inhibit. q.* 92. *num.* 2. & ratio primæ deciſionis benè conuenit, quia dum prætenditur exemptio à viſitatione non eſt incipiendum ab inhibitione contra Epiſcopum, qui habet fundatam ſuam intentionem tam de iure communi, *c. cum perſona de priuil. in* 6. & alijs in deciſione allegatis, quàm etiam tanquam delegatus Apoſtolicus vigore decretorum Sacri Concilij Tridentini *c.* 8. *ſeſſ.* 7. *cap.* 8. *de reform. ſeſſ.* 21. *cap.* 9. *ſeſſ.* 24. *de reformat.*

Nec obſtat, quod ex diſpoſitione *cap. cum perſona,* Do- 2
minus Archiepiſcopus iuuare ſe non poſſit, quia etſi nitatur aſſiſtentia iuris, concurrente tamen præſcriptione, & priuilegio Apoſtolico Clementis VII. relato in Conſtitutione Pij IV. in ordine decimaquarta, nedum inhibitio eſt firmanda contra Dominum Archiepiſcopum, ſed manutentio ipſa eſſet danda ex eadem diſpoſitione, *cap. cum perſona, in verſ. quod ſi talis &c.* Put. *deciſ. tertia lib.* 2. quod etiam videtur firmatum *in Conſtantien. Iuriſdictionis* 10. *Nouembris* 1607. *coram Reuerendiſſimo Attrebaten. & in Salamantina iuriſdictionis* 27. *Iunij, &* 17. *Decembris* 1582. *coram bon. mem. Cardinale Seraphino.*

Quia fuit reſponſum, priuilegium prædictum, & eius 3
confirmationem emanaſſe ante Concilium, & conſequenter eis derogatum fuiſſe per idem Sacrum Concilium, quod etiam clarius apparet ex Conſtitutione 139. Pij V. & 88. Gregorij XIII. quibus confirmantur priuilegia Clementis VII. reſeruata tamen viſitatione iuxta decreta Sacri Concilij in Eccleſijs, in quibus religio, & milites Epiſcopalem etiam, & temporalem iuriſdictionem habent, & circa ea, quæ animarum curam, illiuſque exercitium, & Sacramentorum adminiſtrationem reſpiciunt. Et quamuis Pius V.

in dicta ſua Conſtitutione noluerit vllum afferri præiudicium iuri viſitandi Eccleſias parochiales, & alia beneficia curam animarum habentia, quod antea religioni, & militibus competebat, tamen Dominus Prior in hac reſeruatione nullum poteſt conſtituere fundamentum, cùm non docuerit de huiuſmodi iure antea competenti.

4 Præſcriptio autem allegata non etiam probatur, quia nec ſententia anni 1544. vt dicitur producta, neque teſtes ſuper immemorabili examinati faciunt aliquem gradum probationis, cùm ſententia non ſit in forma probanti, & teſtes ſint inualidè, & nulliter examinati, *c. 2. de teſtibus*, vbi Doctores, Caputaq. *dec. 266. par. 2.*

5 Non obſtant reſponſiones datæ ad decreta Concilij ſupra allegata, videlicet, quod *c. 9. ſeſſ.* 24. loquatur de eccleſiis ſæcularibus, non autem de regularibus, & de locis exemptis, non autem de his, quæ præter exemptionem habent etiam iuriſdictionem, quales ſunt eccleſiæ, de quibus agitur, & item concedat ius viſitandi ordinario viciniori, qualem non conſtat Dominum Archiepiſcopum eſſe. Cap. autem 8. ſeſſ. 7. loquatur de ordinarijs, quorum appellatione comprehenditur Dominus Prior, & ſi ſit inferior iuxta reſolutionem *in Salamantina iuriſdictionis 9. May* 1580. *coram bon. mem. Cardinale Seraphino*, *&* *c.* 8. *ſeſſ.* 21. non comprehendat Prioratus militum Sancti Ioannis, cùm ſint præceptores, & non Commendatarij, qui propterea à ſuperioribus ſui ordinis, non autem ab Ordinario debent viſitari.

6 Prædicta enim tollontur ex Conſtitutionibus Pij V. & Gregorij XIII. ſupra allegatis, in quibus expreſsè conceditur Ordinarijs vti Sedis Apoſtolicæ delegatis viſitatio circa ea, quæ curam animarum, illiuſque exercitium, & Sacramentorum adminiſtrationem concernunt. Præterea quòd loca, de quibus agitur comprehendantur, vel non comprehendantur ſub decretis Sacri Concilij, reſpicit petitorium, & altiorem requirit indaginem. Interim autem donec cognoſcitur, non eſt incipiendum ab inhibitione, vt dictum fuit in prima deciſione. Et ita ex prædictis Domini confirmarunt primam reſolutionem quoad viſitationem.

R. P. D. V B A L D O.

Romana Nullitatis Tranſactionis.

Mercurij 4. Decembris 1613.

A R G V M E N T V M.

Teſtamenti conditio non adimpleta per hæredes non facit deficere fideicommiſſum quoad ſubſtitutum.

S V M M A R I V M.

Subſtitutionis verba debent strictè interpretari, *n.* 1.

Donatio licet reuocetur quoad primum donatarium, non tamen cenſetur reuocata quoad ſubſtitutos, *n.* 1.

Fideicommiſſarius non implens præceptum teſtatoris ſubſtitutos non excludit, *n.* 1.

Conditio adſcripta hæredi vt aſſumat nomen, & agnomen familiæ teſtatoris, intelligitur adſcripta fauore teſtatoris, & eius familiæ, *n.* 2.

Conditio adſcripta hæredi, vt aſſumat nomen, & agnomen familia teſtatoris non dicitur fauorabilis neque hæredi, neque hæredi hæredis, qui non eſt de familia teſtatoris, *num.* 2.

D E C I S I O CCCCXCIV.

1 COmmiſſa in Rota cauſa reſtitutionis in integrum, ad effectum reſcindendi tranſactionem aliàs factam inter R. P. D. Coſmum de Torres, vel eius tutores, & Curatores ex vna, & Leonem Gallum ex altera parte. Et propoſito dubio die tertia Iunij præteriti an eſſet locus dictæ reſtitutioni, reſtrinxerunt difficultatem, vt in primis videretur an conſtaret de iure Leonis, qua hodie propoſita, fuit reſponſum pro D. Coſmo ſolum informante non conſtare de iure Leonis. Ratio præcipua fuit, quia licet tam donatio de domo facta à Gaſpare Sanguineo ad fauorem deſcendentium Ferdinandi de Torres, quam legatum Apothecarum ab eodem relictum D. Coſmo ſit ſub pluribus conditionibus, & præcipuè aſſumendi nomen, & arma familiæ de Sanguineis hiſque ſemper vten. abſque vlla mixtura aliorum nominum, & inſignium, & idem Gaſpar inſtituit hæredem Portiam vxorem ſuam, & quod deinde inſtituit Leonem. Tamen in caſo inobſeruantiæ dd. Conditionum non vocauit hæredem, videlicet D. Portiam, ſed id omiſit. Et ideò reſpectu domus in donatione comprehenſæ caſus videtur deciſus ad fauorem aliorum ſubſtitutorum in donatione *per l. quoties in ſecundo reſp. C. de donat. quæ ſub modo*. Vbi ſubſtituti in donatione habent vtilem actionem pro donatis à primo donatario qui placiti fidem non ſeruauit, etiam ſi ſibi non fuerit ſtipulatus, & ibi hoc notant Rol. & communiter Doctor. Et facit doctrina Pauli Caſtren. quod licet reuocetur donatio quoad primum donatarium, non tamen cenſetur reuocata quoad ſubſtitutos, *conſ.* 384. *ſi quæritur part.* 1. quem ſequitur Aym. *conſ.* 19. *ſub num.* 8. Reſpectu verò Apothecarum in teſtamento relictarum D. Coſmo cum expreſſa relatione ad conditiones appoſitas in donatione, iidem ſubſtituti in donatione ſunt præferendi, vt eſt textus auth. hoc amplius, *C. de fideicommiſſis*, & ibi Doct. omnes, Bart. *in l. Paterfamilias in fin. ff. de hæred. inſtituen.* Ang. *conſ.* 168. *num.* 4. Alex. *conſ.* 138. *num.* 14. *lib.* 1. *de communi*, Iaſ. *in l. fin. §. final. num.* 3. *ff. ſi cert. petat.* Clar. *in §. teſtamentum q.* 69. *verſ. ſed pone cum alijs*, per Peregr. *de fideicommiſſis art.* 5. *num.* 14. *&* *art.* 11. *num.* 133. *& ſeq.* Vbi loquitur in legatarijs, & fideicommiſſarijs non implentibus præceptum teſtatoris, quod eo caſu relictum vadat ad ſubſtitutos, ſi habent, & procedat text. *in l. vnica §. in* 1. *& §. pro* 2. *C. de caducis tollendis*.

Accedit quod illa conditio aſſumendi nomen, & arma cenſetur adſcripta fauore teſtatoris, & ſuæ familiæ de Sanguineis, & eius ſucceſſorum quibus ſolis competebat ius reuocandi bona in caſum inobſeruantiæ, Theſ. *deciſ.* 270. *n.* 30. *verſ. & quod teſtator*, Surd. *conſ.* 375. *n.* 19. *lib.* 3. Molin. *de Hiſpan. primog. lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 1. *& ſeq.* non autem Leoni, qui non eſt de dicta familia, nec habebat intereſſe, cùm illa conditio non reſpiceret ſuum commodum, ſed teſtatoris, vt dixit Pariſ. *conſ.* 15. *num.* 79. *& ſeq. & conſ.* 19. *n.* 52. *& ſeq. lib.* 2. Peregrin. *de fideic. art.* 11. *num.* 121. etiam ſi fuerit hæres, vel hæredis hæres, Dec. *conſ.* 547. *n.* 4. Couar. *late lib.* 1. *var. reſol. cap.* 14. *n.* 17. vbi de communi. Quod eo magis videtur habere locum in hoc caſu, cùm Portia in codicillis mandauerit Leoni hæredi ſuo, vt omni diligentia curaret D. Coſmum, vel alios in d. donatione comprehenſos obſeruare conditiones eiuſdem donationis cum eo minus debuit, vel potuit Leo dictas conditiones in tranſactione remittere. Et ita fuit concluſum, non conſtare de iure Leonis. 4

R. P. D. B V R A T T O.

Romana Reſignationis officij extra Rotam.

Mercurij 9. Decembris 1613.

A R G V M E N T V M.

Officia Romanæ Curiæ ſunt reſignabilia, & conceſſa ad vitam alicuius, quando is, cui officium conceſſum eſt, poſſit ſine conſenſu concedentis illud reſignare, & vendere, & quando ex dicta conceſſione ad vitam cenſeatur translatum ſolum ius percipiendi fructus, an verò etiam proprietas reſpectu vtilis dominij.

S V M M A R I V M.

Officia Romanæ curiæ ſunt reſignabilia cum beneplacito Sanctiſſimi, *nu.* 2.

Officia Romana Curiæ in legitimam imputantur, *num.* 2.

Conſuetudo contractu interpretatur, contrahentesque cum conſuetudine ſe conformare cenſentur, etiam quod conſuetudo ſit contra propriam verborum ſignificationem contractus, *nu.* 2.

Duæ negatiuæ, videlicet non niſi, habent implicitam affirmatiuam, *nu.* 3.

Pro-

Promittens non vendere ſine conſenſu alicuius, habito conſenſu, vendere poteſt. nu. 3.
Conceſſa res alicuius, debet eſſe penes eum, cui conceſſa eſt, cum eodem iure, prout erat penes concedentem. nu. 4.
Vſusfructus ſolus officij ad vitam conceſſi quando conceſſus dicatur, & quando proprietas ſaltem reſpectu vtilis dominij, nu. 5. & ſeqq.
Dominium vtile in conceſſione officij, quando cenſeatur conceſſum vltra fructuum perceptionem. nu. 5. & ſeqq.
Prohibitio alienandi officium diſcretiue poſita a promiſſione diſponendi de fructibus, operatur conceſſionem proprietatis, etiam vbi alias vſusfructus tantum conceſſus eſſet. nu. 7.
Emphyteuſis ab hoſpitalis dari poteſt ſine ſolemnitatibus, quando ſic ſolita eſt dari. nu. 9.

DECISIO CCCCXCV.

1 VEnerabile Archihoſpitale Sancti Iacobi incurabilium, ad quod iure proprietatis, & annexionis eidem perpetuo factæ, a fel. record. Paulo III. vnum ex officijs Collectoriæ Plumbi Apoſtolici, ſpectat, ſtante retroceſſione Iacobi Martij, cui prius venditum fuerat illud vendidit Io. Baptiſtæ Saniuliano durante illius vita, & non vltra pretio ſcutorum 754. cum dimidio auri in auro, conditione appoſita, quod ipſe non poſſet dictum officium, ſiue illius titulum, alicui vendere, niſi prius requiſitus cuſtodibus, & habito illorum conſenſu, & voluntate. Cùmque Saniuliano denegaretur à dictis cuſtodibus conſenſus, pro eiuſdem officij venditione, per eum requiſitus, recurſum habuit ad Reuerendiſſimum Datarium pro reſignatione abſque ſenſu obtinenda, à quo emanauit dubium: An conſenſus denegatio pro obtinenda reſignatione ſufficeret. Quo propoſito Domini reſoluerunt, officium eſſe reſignabile iuxta Stylum Datariæ, in alijs officijs vacabilibus.

2 Fundamentum fuit, quia officia Romanæ Curiæ, eſſe reſignabilia, cum beneplacito tamen Sanctiſſimi, affirmant Caſtr. *in l. omnimodo §. imputari num. 5. C. de inoff. teſt.* Sarnen. *regula de infr. reſign. q. 21. in prin. & n. 2. verſ. nam in officijs*, Iaſ. *in d. §. imputari num. 2. & 3. & in l. illud num. 6. C. de collat.* Ripa *in l. quartam num. 164. ad leg. Falc.* qui hac ratione volunt illam imputari in legitimam, Rol. *conſ. 11. in princ. & à n. 8. ad num. 13. lib. 2.* Vnde hoc quoque erit reſignabile ſecundum conſuetudinem cum qua contrahentes ſe conformaſſe cenſetur, *d. l. ſemper in ſtipulationib.* vbi Dec. *num. 8. ff. de leg. iur.* cum alijs per Menoch. *lib. 3. præſ. 38. n. 8. & ſeq.* & per Illuſtriſſ. Manticam *de tacit. & ambig. conuent. lib. 1. tit. 9. n. 9. & 10.* Vbi etiam ſi conſuetudo ſit contra propriam verborum ſignificationem, ius commune, & naturam contractus, *num. 16. 17. 18.* & in conceſſione officiorum, Bart. *in l. magiſtratus n. 2. ff. ad municip.*

3 Quibus non repugnat pactum, quod non liceret officium vendere, niſi habito conſenſu, & voluntate cuſtodum, imò ex duabus illis negatiuis, *non niſi*, habet implicitam affirmatiuam, *l. actione*, vbi poſt Bart. & alios Iaſ. *n. 3.* Dec. *in 6. not. C. de tranſact.* adeo, vt permittat alienationem cum illorum conſenſu, & voluntate, Ruin. *conſ. 127. num. 13. & conſ. 132. n. 3. & ſeq. lib. 2.* Soc. iun. *conſ. 163. n. 36. cum ſeq. lib.* Oiaſch. *deciſ. Pedemon. 85. n. 12. verſ. 1. retorquendo, & n. 14.* Dec. *reſp. 78. n. 12. & 43. lib. 3.* Rota *dec. 322. n. 4. part. 1.* Surd. *conſ. 565. num. 1. lib. 4.* & ideò eſt conforme naturæ, ſeu ſtylo officiorum, in quorum reſignationem obtinendus eſt conſenſus Sanctiſſimi.

4 Neque ex applicatione Apoſtolica facta archihoſpitali, officium mutauit naturam, exemplo beneficij vniti, quod extinguitur, ad Caſſad. *deciſ. 3. de iud.* & alios allegatos. Hæc enim vnionis materia viſa fuit non applicari, cùm officium non fuerit ſuppreſſum, ſed ex Principis munificentia in archihoſpitale translatum, & ſic mutata ſolum perſona domini officio in eodem ſtatu permanente, quia res intelligitur conceſſa, & debet eſſe penes eum, cui conceſſa eſt cum eodem iure, prout erat penes concedentem, *l. teſtatrix §. final. ff. ſi ſeru. vend. gloſ. concordanter allegans in l. creditor. 54. §. final. in verbo veniret ff. de act. emption.*

5 Non obſtat, conceſſionem eſſe ad vitam, & ſic fuiſſe conceſſum vſumfructum tantum, & non officium, Bald. *in l. 1. ſub num. 3. verſ. & quando aliquid conceditur Cod. de fruct. & lit. expen.* latè Picus *in l. Titia §. Titia num. 12. & 13. ff. de leg. 2.* qui propterea in alium transferri non poſſet, *l. ſi vſusfructus 67. ff. de iure dot. §. finitur inſt. de vſufr.* cum congeſtis per Tiraquell. *de retract. lignag. §. 26. gl. prima num. 43.*

Nam fuiſſe conceſſum officium eiuſque proprietatem 6
ſaltem reſpectu vtilis dominij demonſtrant verba ſemper conceſſionem ipſius officij exprimentia, *l. filios heredes 6.* vbi Bart. *num. 1. ff. de vſufr. leg.* Soc. *conſ. 10. num. 11. verſ. 1. lib. 2.* Quia ex verbis, adiectio fructuum, & emolumentorum facta acceſſoriè ad officij conceſſionem, quaſi eiuſdem ſequela eſſet, ibi cum omnibus prouentibus, & fructibus, reſeruatio directi dominij operantis translationem, non reſeruatutum, & ſic vtilis, ad tradit. per Crot. *in l. qui Romæ §. duo fratres n. 95. ff. de verb. obl.* & Surd. *conſ. 294. n. 18. & ſeq. lib. 2.*

Prohibitio alienandi officium diſcretiuè poſita à permiſ- 7
ſione diſponendi de fructibus, quæ operatur conceſſionem proprietatis, etiam vbi alias vſusfructus tantum conceſſus eſſet, iuxta opinionem Bald. *in l. Proculus ff. de vſufr.* quam Ang. *ibi verſ. ex prædictis*, Rom. *conſ. 206. num. 4.* Picus *d. § Titia n. 171. verſ. 74.* quarto Cremen. *ſing. 28. incip. Maritus.* Vbi addentes plures congerunt, & de communi teſtantur, & de receptiſſima Gabr. *conſ. 108. n. 32. lib. 2.* Surd. *conſ. 572. n. 8. & 41. lib. 4.*

Denique pactum, quod poſt obitum Ioan. Baptiſtæ vſuſ- 8
fructus officij cum proprietate, exercitio, & alijs ibi expreſſis ad Archihoſpitale, vt prius ſpectet, quod benè conſideratum non ſupponit proprietatem in Archihoſpitali, & ſic conſolidationem vſusfructus cum illa, ſed in Ioanne Baptiſta ſimul cum vſusfructus exercitio, & alijs ibi ſpecificatis, dum vult omnia ad Archihoſpitale reuerti, quod ſupponit illorum translationem in Ioannem Baptiſtam, non minus, quod priuatio habitum. Et ſic verba conceſſionis ad vitam, & durante vita nihil operantur contra alia prædicta repugnantia, & vti exprimentia, quod ex natura officij tacitè ineſſat, *ad l. 3. ff. de leg. 3. & l. quæ dubitationis ff. de reg. iur.*

Nec denique dici poteſt, deficere poteſtatem cuſtodum 9
in alienando proprietatem officij applicati Archihoſpitali non ſeruata forma extrauagantis ambitioſæ, ideòque metiendo voluntatem à poteſtate, dicantur nudum vſumfructum conceſſiſſe. Quia id procederet in alienatione perpetua, & inſolita, ſed ſumus in re ſolubili per mortem, & iuxta ſolitum conceſſionis officiorum, & venditionem præcedentem factam ab Archihoſpitali Martio, quæ potuit fieri ſine ſolemnitatibus, vt dicitur de re ſolita concedi in emphyteuſim, vel feudum, *cap. 10.* vbi Doct. *de feud.* Cald. *conſ. vlt. de conſuet.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 3. num. 4. de reb. Eccl. non alien.* De communi Couarr. *variar. reſol. lib. 2. cap. 17. n. 4.* Et ita vtraque parte informante, deciſum fuit, officium prædictum ſecundum ſtylum, & ſolitum Datariæ in alijs eſſe reſignabile.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana de Briſcalis.

Mercurij 11. Decembris 1613.

ARGVMENTVM.

De probatione mortis multa notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Mortis probatio debet eſſe concludens, quando agitur de graui præiudicio, & de ſucceſſione, n. 1.
Mors dicitur concludenter probata per teſtes deponentes de voce, & fama, iunctis adminiculis, n. 2.
Probatio per indicia, & coniecturas dicitur etiam liquida, num. 2.
Mors cenſetur probata per enunciatiua inſtrumenti etiam in præiudicium, quando non incidenter, ſed principaliter, & per modum cauſæ prolata fuerunt, n. 3.
Mors cenſetur probata per confeſſionem partis, n. 4.
Mors cenſetur etiam probata, per ſucceſſionem heredis, num. 4.
Probatio quæ deducitur à neceſſario antecedenti concludens,

dens, & valida eſt, num. 4. in fine.

Fideicommiſſarius non ſuccedet quamdiu viuit hæres directus, num. 5.

Mors probatur leuioribus probationibus, quando non agitur de probatione mortis principaliter, ſed tempore mortis, num. 6.

DECISIO CCCCXCVI.

1 QVæſitum fuit, an conſtet de morte Herculis ante annum 1599. & conſtare fuit reſolutum. Nam & ſi Sybilla ſuſtineat partes actionis, & ſe fundet in morte Herculis ad effectum prælationis in ſuccedendo Alexandro Briſcalio, ex perſona Peregrinæ, quæ vocata fuit per obitum Herculis, & huiuſmodi probatio debeat eſſe concludens tanquam inferens graue præiudicium, Corn. *conſ.* 10. *n.* 4. *& 8. vol. 1. & conſ.* 204. *n.* 3. *vol.* 3. quem refert, & ſequitur Peregr. *art.* 43. *n.* 40. Gab. *conſ.* 134. *num.* 4. Menoch. *conſ.* 60. *n.* 20. *lib.* 1. tamen probatio, quæ per eandem Sybillam affertur DD. viſa eſt ſufficiens.

2 Dantur enim teſtes de voce, & fama mortis eiuſdem Herculis deponentes, qui iunctis adminiculis ſatisfaciunt intentioni Sybillæ, Bald. *conſ.* 398. *vol.* 2. ibi, *niſi fama habeat ſecundum indicia*, Alex. *conſ.* 172. *num.* 7. *lib.* 6. Soc. *c. quoniam frequenter §. porrò ſub num.* 89. *verſ. gloſ. & c. vt lit. non conteſt.* Corn. *conſ.* 204. *num.* 6. *lib.* 3. & merito, quia non minus dicitur liquida probatio, & concludens, quæ habetur per teſtes, quam ea, quæ per indicia, & coniecturas, *c. licet Imperator*, vbi Iaſ. *ex illo text. num.* 13. *ff. de leg.* 1. *& conſ.* 25. *n.* 2. *in fin. lib.* 1. Crauett. *conſ.* 6. *n.* 42. Rol. *tract. de lucr. dot. q.* 75. *num.* 22. *& ſeqq.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *q.* 36. *n.* 3. Adminicula autem videntur indubitata.

3 Primò enim affertur inſtrumentum Concordiæ de Menſe Ianuarij 1584. in quo affirmatiuè ponitur inter partes, quod tandem defuncto Herculæ de Cruce prætendebatur, ad inſtantiam Peregrinæ, cuius eſt hæres Sybilla, ſibi reddi computa Societatis, quæ verba, & ſi ijs, qui non interfuerint inſtrumento non ſoleant præiudicare, quoad veritatem tamen ſactum, id eſt tractatum de morte Herculis inter quam plures perſonas, quæ benè notam illius perſonam habeant, probant etiam in præiudicium tertij, Bart. *in l.* 2. *n.* 12. *C. de edend.* Couar. *pract. qq. c.* 20. *in fin.* Gabr. *conſ.* 196. *in fin. vol.* 2. quod etiam fuit dictum *in vna Florentina pecuniaria, coram me* 13. *Iunij* 1612. Et probatio iſtius tractatus eo magis iuſtificatur, cùm mentio qualitatis mortis Herculis non incidenter emiſſa fuerit, ſed tanquam cauſa finalis, ſine qua non eſſet deuentum ad concordiam cum Peregrina, quæ omnem ſimulandi cauſam excludere videtur, & reddit dicta teſtium magis certa, dum ſcriptura cum eis conuenit, *l. Celſus de probat. gloſ. in cap. tertio loco in verb. teſtium de prob.* Rom. *conſ.* 319. *num.* 1.

4 Secundò datur aliud inſtrumentum de Menſe Aprilis 1584. de Menſe Maij 1586. in quibus Andreas, & Ioannes de Briſcalijs rei nunc conuenti vti hæredes fideicommiſſarij Alexandri Briſcaliæ ex teſtamento rogato per publicum Notarium de Menſe Februarij 1573. conſtituunt cenſus ſuper bonis fideicommiſſarijs, & ſic conſtitutos vendunt. Hæc enim aſſertio contrahendi tanquam fideicommiſſarij habet implicitam confeſſionem mortis Herculis, quæ plenè probat contra confitentem *l. cum et de tranſact.* latiſſimè Rota *deciſ.* 444. *n.* 3. *part.* 1. *& dec.* 4. *num.* 1. *par.* 2. *diuerſ.* Non enim potuerint eſſe hæredes fideicommiſſarij, quin prius præceſſerit nedum mors fideicommittentis, ſed hæredis directi, quo viuente nulla eſt hæreditas, *l.* 2. *§. interdum ff. de vulg. & pupil. l. ſi quis mihi bona §. ſed verum ff. de acq. hæred.* Menoch. *conſ.* 4. *num.* 19. & probatio quæ deducitur à nuntio antecedenti concludens, & valida eſt, *l. ad rem mobilem ff. de procur.* Rota *in Sabinen. ſeu Romana dotis, coram bon. mem. Cardin. Lancelloto inter impreſſ.* 316. *n.* 5. *par.* 2. *diuerſ.*

5 Nec probatio iſta in æquiuoco poni poteſt ex eo, quod ſuper re aliena poſſit etiam conſtitui cenſus, prout & res aliena poteſt alienari, quia ius præcipuum non ſtat in ſola conſtitutione cenſus, ſed in præſuppoſita qualitate hæredis fideicommiſſarij, quæ non datur quamdiu hæres directus, quæ fuit Hercules vixit, *l. quamdiu ff. de acq. her.* Michael. Graff. *de ſucceſſ. §. ſubſtitutio q.* 9. *n.* 1.

6 Tertiò ijdem Andreas, & Ioannes in inſtrumento de Menſe Maij 1586. quod datur, præſuppoſuerunt mortem Herculis, dum promiſerit eorum procuratori reficere impenſas factas ſuper auocatione apothecæ hæreditatis q. Alexandri in hac parte exercendo actiones hæreditarias, quibus non licuiſſet citra caſum mortis Herculis, *§. reſtituta inſt. de fideic. hæreditatibus.* Et ex prædictis Domini exiſtimarunt huiuſmodi probationem concludenter ad effectum iuſtificandi non ſubſtantiam actus ſcilicet mortis Herculis, quia inter partes non controuertebatur, ſed ſolum qualitatem actus, nempe tempus mortis, quæ contentatur leuiori probatione, Ang. *in l. ſi certis annis num.* 11. *verſ. & ex prædictis C. de pact.* Soc. ſen. *conſ.* 164. *num.* 10. *lib.* 2.

R. P. D. MANZANEDO.

Hiſpaleñ. Voti.

Mercurij 21. *Decembris* 1613.

ARGVMENTVM.

Conſuetudo quadragenaria quomodo debeat per teſtes probari, & quæ requirantur ad illam inducendam.

SVMMARIVM.

Teſtes de quadragenaria debent deponere dempto tempore motæ litis, n. 1.

Conſuetudo vt inducta dicatur debet conſtare de actuum frequentia, diuturnitate temporis, & vniformi conſenſu, num. 2.

DECISIO CCCCXCVII.

CVm fuerit reſolutum, in hac cauſa coram bon. mem. 1
Giptio conſuetudinem expellendi à Capitulo familiares Archiepiſcoporum, quandu occurrit negotium tangens Prælatum &c. debere probari obſeruatam ſpacio 40. annorum, hodie dubitaui, an prædicta quadragenaria, probaretur. Et quamuis pro illa fuerint plures teſtes à Capitulo inducti, quia tamen hæc lis incepit de anno 1588. Menſe Iulij, & teſtes fuerunt examinati de anno 1593. & ſic poſt quatuor annos poſt motam litem venit d. tempus detrahendum ex dictis iſtorum teſtium deponentium de quadragenaria de viſu, & illo detracto tantummodo duo teſtes, nempe 8. & 18. quadragenariam ſupradictam tangere videntur, reliqui verò nullatenus illam attingunt, cùm alius de Annis 36. alius de Annis 38. & ſic cæteri deponere videantur.

Nihilominus ex prædictis duobus teſtibus 8. & 18. dixerunt Domini, quadragenariam videri probatam in dicto. Iſti enim atteſtantur ſe à 40. 45. & 50. annis citra vidiſſe, prædictam conſuetudinem obſeruatam, & in negotijs occurrentibus, & Prælatum concernentibus, illius familiares, officiales, & Miniſtros de mandato Præſidentis Capituli abſque contradictione extra illud exijſſe, dum de tali negotio agebatur, & recenſent aliquos caſus particulares, in quibus ita obſeruatum fuit, & ſic ex illis apparet, d. quadragenariam probatam, cùm iſti teſtes deponant de tribus requiſitis ad illam inducendam, nempe de actuum frequentia, diuturnitate temporis, & vniformi conſenſu, Corn. *conſ.* 293. *n.* 22. *lib.* 1. Aym. *conſ.* 134. *n.* 24. Curt. iun. *conſ.* 584. *n.* 10. Afflict. *deciſ.* 321. *n.* 18. Et quamuis alij teſtes, vt dixi, non percutiant tempus 40. annorum, deducto tempore motæ litis, tamen deſeruiunt pro adminiculo aliorum, qui dictum tempus percuſſerunt. Quibus etiam accedit publica vox, & fama huiuſmodi expulſionis à Capitulo, de qua teſtantur 6. 8. & 13. teſtes pro parte Illuſtriſſimi Archiepiſcopi examinati, quorum dicta non parum coadiuuant depoſitiones dictorum duorum teſtium, contra quos, & alios pro parte D. Archiepiſcopi plures exceptiones opponebantur, non paruipendendæ, aliaque adducebantur, quæ tamen omnia examinanda Domini ad aliam particularem inſpectionem remiſerunt. Hoc tantum hodie firmato, quod ſupradicti teſtes probent in dicto quadragenariam, de qua agitur, ex ſupra adductis.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Vercelleñ. Canonicatus.

Mercurij 11. Decembris 1613.

A R G V M E N T V M.

Per ſolam beneficij collationem quando abſque poſſeſſione dicatur acquiri ius in re.

S V M M A R I V M.

Beneficij ſola collatione acquiritur ius in re, licet poſſeſſio non capiatur, n. 1.
Beneficij vacatio dicitur conſumpta, quando gratia in forma dignum executioni mandata eſt, n. 2.
Gratia in forma dignum ante illius executionem non cauſat ius in re, ſed ad rem, n. 2.
Mandatum de prouidendo, aliuſque titulus habilis, de futuro non cauſat ius in re, n. 2.

D E C I S I O CCCCXCVIII.

1 VAcauit Archipresbyteratus Eccleſiæ Vercellen. & vnus ex Canonicatibus eiuſdem Eccleſiæ per obitum Octauij Auogradi Protonotarij. Et quoad Canonicatum de quo agitur, de eo fuit per Sedem Apoſtolicam tanquam de reſeruato prouiſus M. Antonius de Ferrarijs. Capitulum verò prouidit Petrum de Herieda, poſſeſſione ſubſecuta, introductaque lite coram me D. Ferrarius aſſecutus fuit alium Canonicatum, vnde Franciſcus Hieronymus Cagnolus obtinuit ſubrogationem ad ius ipſius Ferrarij, nec non ad ius, & poſſeſſionem prædicti Octauij. Vnde die 8. Nouembris præteriti dubitaui, an d. Cagnolo eſſet danda immiſſio, & tunc Domini, pro faciliori reſolutione ſuper dubio immiſſionis ordinarunt, quod videretur particulariter, an ſit conſumpta vacatio per obitum Octauij per prouiſionem Apoſtolicam Marci Antonij, & ſupradicta die 11. Decembris affirmatiuè fuit reſolutum, quia per prouiſionem Papæ, quamuis poſſeſſio capta non fuerit, conſumitur vacatio, prout euenit in caſu iſto, quia Ferrarius habuit prouiſionem à Papa, non tamen adeptus fuit poſſeſſionem, quia per ſolam collationem acquiritur ius in re, & præfertur in beneficio, licet poſſeſſio non capiatur, Rota *deciſ. 24. de præbend. in antiquis*, Simoneta *de reſeruat. q. 55. num. 1. & ſeqq.* Caſſad. *dec. 4. num. 2. & ſeqq. de cauſ. poſſ. & propriet.* Put. *dec. 142. num. 2. lib. 2.* iuxta emendatam impreſſionem Gomez. *in regula de trien. quæſt. 30. num. 2. & 3.*

2 Et prædicta dixerunt Domini cum præſuppoſito, quod gratia in forma dignum, quam obtinuit Ferrarius, fuerit executioni demandata, & ſic per executorem facta collatio, quia tunc conſumitur vacatio, Sarnen. *in regula de trien. q. 30. num. 3. verſ. & iſta quæ dicta ſunt*, aliàs enim ſecus eſſet dicendum, quia gratia in forma dignum ante illius executionem non cauſat ius in re, ſed ad rem, vt per Sarnen. *in regula de iur. quæſ. non toll. quæſt. 1. num. 33. in final. verſ. & iſta procedunt, & num. 34.* vbi quod neque mandatum de prouidendo, neque alius titulus habilis de futuro non cauſat ius in re, & in terminis gratiæ in forma dignum eſt deciſio Ægidij 563. incipit, concluſio quod gratia, facta de certo beneficio, per modum mandati de prouidendo, ſi habilis reperiretur, & eſt alia deciſio *in cauſa Burgen. Canonicatus* 28. *Aprilis* 1597. *coram bon. mem. Cardinale Pamphilio*, qui nuper noſtri ordinis fuit Auditor inſignis, & repetit Modern. *gloſ. regul. 8. gloſſ. 10. §. 2. num. 56. &c.*

REVERENDISS. P. D. DVNOZETTO.

Maceraten. ſeu Tolentina legatorum.

Lunæ 16. Decembris 1613.

A R G V M E N T V M.

Legatum factum famulis in recognitionem longæ, & fidelis ſeruitutis, non tollitur ex eo, quod procedente tempore ipſe teſtator ſoluit famulis mercedem, & in inſtrumento ſolutionis dictum ſit, pro omni eo, quod poſſet prætendere occaſionem ſeruitutis, quia ſunt quid diuerſum. Illud enim procedit à liberalitate, hoc procedit à cauſa neceſſaria.

S V M M A R I V M.

Sententia notoriè iniuſta colligitur ex ipſamet, n. 1.
Teſtator ſoluens in vita, quod in teſtamento reliquerat, liberat hæredem, n. 2.
Legatum factum in remunerationem beneficiorum, quia cauſa eſt expreſſa, & cohærens legato, dicitur cauſa finalis, num. 2.
Quietantia facta pro omni eo, quod quis prætendere poſſet occaſione ſeruitutis, non facit ceſſare legatum relictum ob ſeruitia præſtita, n. 3.
Conditio quam teſtator non oppoſuit ſubſtantiæ legati, non facit ceſſare legatum, n. 4.
Legata per ſolutionem factam in vita teſtatoris an ſint adempta, pendet à voluntate eiuſdem teſtatoris, num. 5.
Teſtator qui poſt ſolutionem factam legatarijs ex cauſa, non mutauerit, cùm potuerit, teſtamentum, & ſunt alia adminicula, non intelligitur ademiſſe, n. 5.
Hæredi, ne hæreditas remaneat exhauſta, competunt iuris remedia, n. 6.

D E C I S I O CCCCXCIX.

DOmini cenſuerunt, ſententiam de partibus eſſe infirmandam ex capite iniuſtitiæ, licet plura concurrerent, ex quibus illam nullitatis vitio ſubiacere dicendum eſſet. Iniuſtitia namque aderat clara, dum moniales hæredes fuerunt abſolutæ à ſolutione legatorum eodem teſtamento, in quo ipſæ ſunt deſcriptæ hæredes, relictorum per D. Lauram Nicolao, & alij ipſius Lauræ, dum vixit, famulis. 1

Licet enim verum ſit, quod quando teſtator in vita ſoluit, quod in teſtamento reliquerat, hæres iterum ſoluere non teneatur, *l. Lucius, prima, de leg. 2. l. filia legatorum, C. de leg.* tamen ideò non procedit, quando interuenit cauſa noua, Bald. & Caſt. *in d. l. Lucius*, idem Bald. *in d. l. filia num. 4.* & fuit reſolutum *in Comen. legati 20. Febr. 1606. coram Illuſtriſſ. Bonon. & in alia Comen. legati 22. Iunij 1609. coram Cardinale Lancellotto.* In caſu autem iſto legatum fuit factum de anno 1606. in recognitione longæ, & fidelis ſeruitutis factæ per legatarios ipſi teſtatrici, quæ vel expreſſa & cohærens legato finalis fuit, Bart. *in l. demonſtratio falſa §. quod autem ff. de cond. & dem.* Illuſtr. Mantica *de coniect. vlt. volunt. lib. 6. tit. 14. num. 14. & 15.* Cæphal. in his ferè terminis *conſ. 80. n. 11.* quæ quidem cauſa fuit gratuita procedens ex mera liberalitate, & gratitudine teſtatricis, vt per Cæphal. *loco alleg.* ſolutio verò de anno 1611. fuit facta pro omni & toto eo, quod prætendere poterant hi famuli ob ſeruitutem præſtitam, & ſic pro ſalario de iure debito, & per conſequens ſolutio fuit ex cauſa neceſſaria. Vltra quod cùm dicta ſolutio fuerit facta poſt quinquennium a die legatorum poteſt intelligi pro dicta ſpecie, & pro reportanda obligatione ab iſtis famulis præſtandi eandem ſeruitutem vſque ad obitum teſtatricis ex allegatis per Informantes. 2

Non obſtat, quod in inſtrumento fuerit facta quietantia de toto eo, quod potuiſſent prætendere occaſione ſeruitutis, quia non propterea ceſſat illa gratuita remuneratio, ex qua mota fuit teſtatrix ad remunerandum, & legandum, Cæphal. *d. conſ. 80. n. 12. & conſ. 81, num.* 3

num. 8. & fuit dictum *in d. Comen. coram Illuſtriſſimo Lancellotto*.

4 Non obſtat conditio appoſita in legato de non petendo aliud de ſeruitute, ſeu mercede, quia cùm conditio non fuerit appoſita ſubſtantiæ legati, ſed conditioni, deficiente conditione non deficit legatum, Bald. *conſ.* 478. *n.* 2. *verſ. præterea aduertendum lib.* 1. Aret. *conſ.* 93. *n.* 10. *verſ. ſed his non obſtantibus*, & fuit dictum *in d. Comen. coram Illuſtr. Lancellotto*.

5 Conſiderarunt etiam Domini, quod cùm quæſtio hæc, an per ſolutionem ſactam in vita cenſeantur reuocata, ſeu adempta legata, pendere à voluntate teſtatricis, vt per Bart. *& alios in d. l. Lucius*, & per Illuſtr. Manticam *de coniect. lib.* 12. *tit.* 2. in caſu iſto ad fauorem legatariorum, ne dum concurrebat præſumpta voluntas beneuolentiæ qua illos teſtatrix proſequebatur, Soc. iun. *conſ.* 79. *num.* 37. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 162. *num.* 25. *lib.* 2. *& præſumpt.* 110. *n.* 12. *lib.* 4. & dicit Rota *in d. Comen.* & ex quo non mutauit teſtamentum cum poſſet, Caſtr. *conſ.* 214. *n.* 2. *in fin. & conſ.* 148. *verſ. præterea lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 61. *n.* 44. *lib.* 2. Dec. *reſp.* 46. *n.* 53. *lib.* 2. & fuit dictum *in d. Comen.* ſed aderat expreſſa, & clara voluntas optimè probata per teſtes, Alber. *in d. l. filia legatorum in fin.*

6 Ad illud autem quod dicebatur remanſuram hæreditatem exhauſtam propter varia legata, vltra quod id concludenter non probatur, fuit reſponſum, *in d. Comen.* poſſe hæredem vti beneficio inuentarij, & alijs iuris remedijs, ſi quæ ei competunt. Et ex his deciſum fuit ſententiam eſſe infirmandam.

R. P. D. B V R A T T O.

Bononień. cenſus extra Rotam.

Lunæ 16. Decembris 1613.

A R G V M E N T V M.

Statutum prohibens minorem, vel mulierem poſſe contrahere ſine certa ſolemnitate an, & quando vires ſuas extendat extra territorium ſtatuentium: Magiſtralis deciſio.

S V M M A R I V M.

Minoris obligatio facta ſine curatore valet, ſi minor curatorem non habeat, præſertim iurata, n. 1.

Statutum ſuper contractibus minorum quando dirigit verba in perſonam, tunc illam inhabilitat ad contrahendum, num. 2.

Etiam quod minor contrahat extra territorium ſtatuentium, d. n. 2.

Declara, vt n. 3. *&* 4.

Statutum Bononiæ inhabilitans minorem ad contrahendum an, & quando extendatur ad minores contrahentes extra territorium Bononiæ, n. 3. *&* 4.

Statutum prohibens minorem, vel mulierem contrahere ſine certa ſolemnitate, an, & quando extendat vires ſuas extra territorium, n. 6. *&* 7.

D E C I S I O D.

1 MAndatum exequutiuum contra Dominum Aurelium ab Armis, per hæredes Ioannis Teggiæ petitum, eſſe relaxandum viſum fuit Dominis. Quia perſonæ agentium ſunt legitimæ, & ex inſtrumento cenſus à Virgilio Budriolo ad fauorem Domini Ioannis impoſiti, conſtat de acceſſione Aurelij in forma Cameræ, ac principaliter, & inſolidum facta. Neque obſtat exceptio nullitatis obligationis, tanquam factæ à minore vigeſimo quinto, licet maiore vigeſimo anno, nam cùm non conſtet, eum habuiſſe curatorem, fideiuſſio valet, *l.* 3. *C. de in integr. reſtitutione l* 1. *C. de fil. min.* & ſine dubio ſtante iuramento, Auth. *Sacramenta puberum C. ſi aduerſ. vendit.* & ibi Bald. *n.* 13. Iaſ. *in l.* 1 *n.* 6. *ff. ſi quis in ius voc. non ierit*, Tiraquel. *de leg. connubial.* 5. *n.* 104. Surd. *conſ.* 46. *n.* 3. *in princ.*

2 Statutum verò Bononien. *ſub Rubr. de contract. cum min. &c.* dato etiam, quòd verba dirigent in perſonam, vt videtur ibi, *Quod nullus minor 25. annis contrahere poſſit &c.* & ſic illam principaliter conſiderando, inhabilitaret, Bart. *in l. ſi quis pro eo num.* 11. *verſ.* 5. *prohibetur, & verſ. ſed ſi verba, & verſ. ſi verò prohibitio ff. de fideiuſſor.* Caccialup. *in repet. l. cunctos populos n.* 101. *verſ. & maximè, & nu.* 109. *verſ.* 4. quo caſu porrigit vires extra territorium, Bart. *in d. l. cunctos populos num.* 13. cum allegatis per Tiraquel. *de legib. connub. gloſ.* 8. *§.* 26. *num.* 216. 220. *&* 223. & Lamberteng. *de contract. mulier. gloſ.* 14. *n.* 6. Achill. *dec.* 2. *de conſtit.* quicquid aliud ſit, vbi ſtatutum reſpicit principaliter formam, & ſolemnitates contractus, ſecundario perſonas, Rota *diuerſ. deciſ.* 1612. *n.* 3. *par.* 2.

Non tamen obſtare videtur in caſu iſto. Omiſſo enim, 3
quod non videtur abſolutè perſonam minoris inhabilitare, ſed tantum quando contrahitur in Ciuitate, vel territorio Bononiæ, vt ex lectura ſolemnitatum requiſitarum, quæ nonniſi in territorio poſſunt adhiberi, inter quas decretum alicuius Doctoris collegij Iuris Ciuilis, vel Canonici Bononiæ, qui non poſſet, vti forenſis illud extra territorium interponere, ſicut ſtatutum excludit iudices forenſes, etiam in ipſa ciuitate præſentia agnati, vel cognati cum iuramento, contractum non tendere in damnum minoris, & reſpectu minorum 18. annis, in alienatione ſtabilium, decretum Antianorum, & Trib. pleb. *& in §. ſi autem pupillis*, prouidetur de vicinis, ſi non reperiatur agnatus, vel cognatus in Ciuitate, & clarè *in §. & quia in fraudem*. Vbi non poſſunt in aliquibus villis, terris, vel caſtris extra ciuitatem Bononiæ niſi per tres menſes in illis permanſerint, & tunc ad excludendam fraudem, & ita non videntur inhabilitari abſolutè extra territorium, ſed ſolum quando ducerentur extra in fraudem ſtatuti quod conſideraſſe in hac materia videtur Bald. *conſ.* 60. *n.* 1. *verſ. item certum eſt lib.* 5. quæ ratio ceſſat in aduena, & ignaro ſtatuti.

Statutum ligaret contrahentes extra territorium, ſi ſim- 4
pliciter, & abſolutè perſonam inhabilitaret, & in his terminis loquitur Bart. *in d. l. cunctos populos n.* 3. *verſ. aut ſtatutum eſt prohibitorium in perſonam*, quem ſequitur Salyc. *ibi num.* 11. *verſ. ſi in perſonam*, Signorol. *q.* 6. *num.* 13. ſecus verò, quando non ſimpliciter, ſed ita, vt non poſſit ſine certis ſolemnitatibus, vt iſtud. Tunc enim quamuis verba in perſonam dirigantur, videtur principaliter inducta forma contractus, & potius eſt locus primæ parti diſtinctionis, Bart. *in d. q.* 6. vt non procedat extra territorium, Aret. *conſ.* 14. *num.* 3. *verſ. tertia ratio principalis, & conſ.* 73. *num.* 5. *verſ. his ergo, & n.* 6. Socin. *conſ.* 239. *num.* 3. *lib.* 2. *& conſ.* 131. *n.* 2. *verſ. eſt etiam lib.* 4. Crot. *in repet. cap. vt animarum §.* 1. *num.* 28. *&* 29. *de conſtit. in* 6. *& in l. omnes populi num.* 253. *&* 254. *ff. de iuſtit. & iur.* Ruin. *conſ.* 53. *num.* 13. *lib.* 2. *& conſ.* 201. *ſub num.* 1. *lib.* 1. quos Rota *deciſ.* 103. *num.* 19. *& ſeqq. par.* 2. *diuerſ.* Capt. *conſ.* 144. *n.* 13. Lamberteng. *de contract. mulier. gloſ.* 2. *verſ. mulierum num.* 43. *in fin.* vbi de communiori in his terminis teſtatur, & in ſeqq. cum allegatis per Modernos Ferrarien. *in tractatu clauſularum clauſ.* 7. *gloſ.* 19. *n.* 17. *verſ. contrarium tamen*, qui ita ſe obtinuiſſe teſtantur Petr. Ant. Aoguiſ. 78. *num.* 15. *verſ.* 4. *lib.* 2. Et hanc opinionem tenuit Rota *in Valentina Mercedis* 2. *Iunij* 1608. *coram R.P.D. meo Decano*, & in terminis huius ſtatuti, Petrus Caballus *conſ. ciuili deciſ.* 100. *n.* 44.

Et multi in contrarium allegati loquuntur in ſtatuto pro- 5
hibente ſimpliciter, & abſolutè, minorem, vel mulierem contrahere, non autem quando ſine certa ſolemnitate, prout Roman. *conſ.* 39. *in princ.* Soc. *conſ.* 79. *num.* 4. *&* 5. Curt. iun. *conſ.* 9. *num.* 2. *& alij*, Bald. verò qui in his terminis *conſ.* 60. *lib.* 51. Vltra quod conſuluiſſet, id quod non firmauit *in d. l. cunctos populos*, vt ibi notat. Caccialup. *n.* 105. mouetur ex præſumpta fraude, vt aduertunt Moder. Ferrarien. *vbi ſup. verſ. Declara tamen*.

Quæ opinio, vbi generaliter ſumpta pari poſſet difficultatem, benè tamen procedit in caſu propoſito, quo D. Armius contractum inijt in Vrbe, non ab eo ſolo pendentem, vt eſſet teſtamenti factio, ſed vltra vtique obligatorium cum Teggia Saxolen. & ſic forenſe non ſubdito ſtatuto Bononiæ, qui illius ignarus præſumitur, vt diſtinguebat Zuccard. Triuiſan. quem profundæ ſcientiæ virum dicens, ſequitur Anchar. *in repetit. c. canonum ſtatuta n.* 199. *verſ. hic cadit quæſtio de conſtitut. & n.* 201. *in fin.* & Caccialup. *in d. l. cunctos populos num.* 106. *verſ. limitauit tamen*, ſubdens, ſtatutum non debere afficere contrahentem extra territorium cum forenſe, & neſciente ſtatutum, Alex. *conſ.* 141. *num.* 9. *lib.* 5. & in addit. ad Bart. *dicta lege cunctos populos num.* 32. *verſ. vbicumque bona*, Gabr. *de ſtatut. concl.* 8. *n.* 4.

nec

nec diſſentire videtur Tiraq. *de legib. connub. gloſ.* 8. *n.* 222. *&* 223. licet enim *n.* 224. ſequatur opinionem ſupra relatam pro nullitate contractus, non tamen loquitur eo caſu, quo mulier contrahit cum forenſe ſtatuti ignaro, Modern. Ferrarien. *vbi ſupra verſ. declara tamen, & verſ. declara ſecundo*, quam ſequitur etiam, & latè contra Ruin. defendit Rim. iun. *conſ.* 42. *n.* 59. *cum pluribus ſeqq.*

7 Non obſtant deciſiones *in cauſa Bononien. cenſus 17. Maij* 1608. *coram Reuerendiſſimo Lugdunen. & 15. Februarij* 1610. *coram bon. mem. Penia*, in quibus firmari videtur ſtatutum, de quo agitur, ligare ſubditos etiam extra territorium contrahentes. Nam illa coram Reuerendiſſimo Lugdunen. hoc non firmat, ſed principale fundamentum facit in ſtatuto Vrbis, in quo ſolo perſiſtitur *in alia deciſ. 20. Februarij 1609. coram eodem*, & vltra quod mouentur ex eo, quod à ſtatuto fides tollitur inſtrumentis aliter confectis, quod fit ſolum in contractibus pupillorum. Ibi contractus erat initus à minore Bononienſe cum eius patre, & Regimine Bononienſe. Vnde caſus ille non applicatur ad hunc contractus initi cum forenſe ex prædictis. Ex quibus vtraque parte informante ſic concluſum.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Theatina iuriſdictionis Sancti Ioannis in Venere.

Veneris 20. Decembris 1613.

A R G V M E N T V M.

Epiſcopus quando ex ſola aſſiſtentia iuris debeat manuteneri in iure viſitandi loca nullius diœceſis intra ſuam diœceſim exiſtentia, & ad quem Epiſcopum ſpectet viſitatio locorum nullius diœceſis.

S V M M A R I V M.

Epiſcopus habet fundatam intentionem de iure communi, & etiam ex diſpoſit. Concil. Trident. ſuper iuriſdictione omnium locorum exiſtentium intra fines ſuæ diœceſis etiam quod ſint nullius, n. 1.

Manutentio in iure viſitandi loca ſua diœceſis datur Epiſcopo ex ſola exiſtentia iuris communis, n. 1.

Poſſeſſio prælati anteceſſoris iuuat ſucceſſorem, n. 2.

Manutentio datur poſſeſſori de tempore motæ litis, n. 2.

Quaſi poſſeſſio viſitandi vnum membrum Abbatiæ operatur vt cenſeatur acquiſita poſſeſſio viſitandi totam Abbatiam, n. 3.

Cauſa actus magis attenditur quam exercitium, n. 3.

Manutentio non datur ex ſola aſſiſtentia iuris communis, quando aſſiſtentia eſt offuſcata ex poſſeſſione alterius partis, num. 4.

Quaſi poſſeſſio in incorporalibus non acquiritur abſque ſcientia, & patientia alterius partis, n. 4.

Viſitatio locorum nullius diœceſis ſpectat vigore Conc. Trid. ad Epiſcopum viciniorem, n. 5.

Fallit quando locus nullius eſt in aliqua diœceſi, nam tunc viſitatio ſpectat ad ordinarium in cuius diœceſi eſt locus nullius, num. 5.

D E C I S I O DI.

1 CVm Abbatia, de qua agitur, ſit intra fines diœceſ. Theatinæ, iuxta reſolutiones factas, dubitari non poteſt, quin Reuerend. D. Archiepiſcopus Theatinus habeat intentionem fundatam, nedum ex diſpoſitione iuris communis, *c. cum Venerabilis, & c. de Xenodochijs de Relig. domib.* cum alijs per Veral. *deciſ.* 306. *lib.* 1. ſed etiam diſpoſitionem Sacroſanct. Conc. Trident. *ſeſſ.* 7. *c.* 8. *de reform. & ſeſſ.* 21. *c.* 8. *pariter de reform.* etiam quod eſſet nullius, vt in prædicto Conc. *ſeſſ.* 24. *c.* 9. *eod. tit.* vt infra dicetur. Vnde ex iſta aſſiſtentia iuris cùm agatur de viſitatione non poteſt denegari manutentio d. Reuerend. D. Archiepiſcopo ad effectum, vt poſſit viſitare huiuſmodi Abbatiam, *vt in c. cum perſona de priuil. in* 6.

2 Et ceſſat omnis difficultas ex actuali poſſeſſione, quæ licet ſit anteceſſorum moderni Archiepiſcopi, tamen etiam ei ſuffragatur, cùm notiſſimum ſit, quod poſſeſſio Prælati anteceſſoris iuuat ſucceſſorem, Rota *deciſ.* 1. *de reſtit. ſpoliat. in nou.* Guid. Pap. *deciſ.* 629. ac fuit in puncto reſolutum *in cauſa montis Regalis iuriſdictionis 6. Aprilis 1601. coram me*, quapropter intrat etiam alia concluſio, quod poſſeſſori de tempore litis motæ datur manutentio, §. *hodie inſt. de interd.*

Non obſtat, quod non doceatur de poſſeſſione viſitandi omnia membra Abbatiæ. Nam hoc non refert. Tum quia ſufficit Reuerendiſſ. Theatino aſſiſtentiam iuris communis ad hunc effectum, vt ſupra dictum eſt, vnde etiam quia prædicta aſſiſtentia operatur, quod ex poſſeſſione viſitandi ex vna parte fuerit acquiſita poſſeſſio, quoad totam Abbatiam, cùm magis attendatur cauſa actus, quàm exercitium, Bald. *in l.* 1. *num.* 24. *verſ. Tu dic. C. de emancipat. liber.* 3

Non obſtat, quod aſſiſtentia iuris communis non operatur, quando eſt offuſcata ex poſſeſſione alterius partis, ex deductis in cauſa Montis Regalis iuriſdictionis coram bon. mem. Penia. Vltra quod adeſt in caſu iſto actualis poſſeſſio Reuerend. D. Theatini, ſuper qua coram diuerſis iudicibus obtinuit manutentionem. Poſſeſſio Reuerend. Lancianen. non eſt habenda in conſideratione, quia licet anterior, tamen fuit clandeſtina, & turbatiua reclamante Abbate, & ſine ſcientia, & patientia Reuerendiſſimi Theatini, quæ requirebatur ad acquirendam poſſeſſionem in ipſius præiudicium in iſtis incorporalibus, Put. *deciſ.* 269. *n.* 3. *lib.* 1. *ſecundum emendatam impreſſionem.* 4

Neque obſtat, quod Abbatia ſit nullius diœceſis, & ideò ius viſitandi ſpectat ad Reuerend. Lancianen. tanquam viciniorem ex diſpoſitione Sacr. Conc. Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 9. *de reform.* Nam huic motiuo reſpondetur, quicquid dicendum ſit, an Abbatia ſit nullius, quod aut eſt attendenda quaſi poſſeſſio Reuerend. Theatini, & ceſſat omnis difficultas, quia iſtud obiectum reſpicit petitorium, aut eſt attendenda aſſiſtentia iuris communis, & pariter iſtud obiectum non ſufficit. Nam concilium diſponit, quod Vicinior viſitet loca nullius Diœceſis. Si verò locus nullius ſit in aliqua Diœceſi Congregatio Illuſtriſſimorum interpretum, cenſuit viſitationem ſpectare ad Ordinarium, in cuius Diœceſi eſt locus nullius. Et ita interpretata fuit Concil. Trident. vt in copia declarationis. Ex quibus tam ex aſſiſtentia iuris communis, quam ex quaſi poſſeſſione, reſolutum fuit, Reuerend. Archiepiſcopo Theatino non eſſe denegandam manutentionem. 5

R. P. D. D A M A S C E N O.

Romana Retrouenditionis Scalæ, & Portus.

Veneris 20. Decembris 1613.

A R G V M E N T V M.

Pactum de retrouendendo, an ſit ceſſibile, & an emptor cum pacto de retrouendendo dicatur conſors venditoris, ita vt venditore volente pactum de retrouendendo transferat in alium, emptor debeat præferri ex ſtatuto, quod conſors præferatur in venditione rei communis, & an conſtitutio Greg. XIII. ſuper iure congrui habeat locum in incorporalibus.

S V M M A R I V M.

Ceſſionarius vtitur iure cedentis, n. 1.

Pactum de retrouendendo poteſt cedi extraneo, n. 2.

Cedi omne id poteſt, quod eſt tranſmiſſibile, n. 2.

Pactum de retrouendendo eſt tranſmiſſibile ad extraneos hæredes, n. 2.

Emptor rei cum pacto de retrouendendo non dicitur habere rem communem cum venditore, ſed ipſe ſolus eſt Dominus ante retrouenditionem, n. 3.

Diſpoſitio ſtatuti non habet locum, vbi non conueniunt verba ipſius, n. 3.

Vendere non cogitur quis de iure plus vni, quàm alteri, num. 3.

Extenſio in materia exorbitantia regulis iuris communis non fit de caſu ad caſum, neque etiam ex identitate rationis, n. 3.

Domi-

Dominus vtilis nullam habet prælationem contra proprietarium volentem vendere ſuam proprietatem, n. 3.
Conſtitutio Greg. XIII. ſuper iure congrui loquitur de fundo, & ſolo, non autem de iuribus incorporalibus, n. 4.
Conſtitutio Gregor. XIII. ſuper iure congrui non habet locum vbi ceſſat ornatus Vrbis, quæ eſt cauſa finalis ipſius, num. 4.

DECISIO DII.

1 PRo informante fuit tentum, nempe Chriſtophorum teneri retrouendere Ioannis Scalam, & Portum, quæ aliàs emit ab Hieronyma Cautia cum pacto de retrouendendo. Nam Ioannes habet ceſſionem dicti pacti de retrouendendo à dicta Hieronyma, & proinde ſicut Hieronyma poſſet cogere Chriſtophorum, ita, poteſt Ioannes, quia ceſſionarius vtitur iure cedentis, *l. fin. C. de priu. fiſci*, Bald. *in l. emptor in princ. C. de hered. vel act. vend.* Alex. *conſ.* 13. *n.* 16. *lib.* 1. Pariſ. *conſ.* 109. *n.* 25. *lib.* 3.

2 Nec videtur dubitandum, quin pactum de retrouendendo poſſit cedi extraneo, Bald. *conſ.* 38. *n.* 1. *lib.* 3. Caſtr. *conſ.* 1. *n.* 2. *lib.* 2. Alex. *conſ.* 232. *n.* 2. *lib.* 6. Dec. *conſ.* 163. *in fin. &* 614. *num.* 12. *cum duobus ſeqq.* Crauet. *conſ.* 213. *n.* 4. Cagnol. *in l.* 2. *n.* 37. *verſ. ſed contrarium C. de pact. inter empt. & vendit.* Caſtr. *conſ.* 11. *n.* 39. Rub. Alex. *conſ.* 146. *n.* 3. Roland. *conſ.* 28. *n.* 26. *&* 29. *lib.* 2. Rota *in cauſa Peruſina Bonorum* 8. *Iunij* 1607. *coram Reu. Lugdunen.* quicquid enim eſt tranſmiſſibile eſt ceſſibile, *l. ex plurib. ff. de admin. tutor.* Caſtr. *vbi ſupra n.* 2. Crauet. *conſ.* 191. *n.* 2. Roland. *conſ.* 28. *n.* 27. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 92. *n.* 5. Pactum vero de retrouendendo eſt tranſmiſſibile etiam ad extraneos hæredes, *l. ſi pactum cum ibi not. ff. de probat.* Tiraq. *de retract. conuent.* §. 1. *gl.* 6. *n.* 22. Crauet. *conſ.* 191. *n.* 2. Roland. *dict. conſ.* 28. *lib.* 2. *n.* 28. Surd. *conſ.* 540. *n.* 32.

3 Nec poteſt Chriſtophorus prætendere aliquam Prælationem in vim ſtatuti Vrbis 110. lib. 1. quia illud ſtatutum loquitur de venditione rei communis, in qua vult præferri conſortem, & proinde non conueniunt verba emptori cum pacto de retrouendendo, quia talis emptor non poteſt dici habere rem communem cum venditore, ſed ipſe ſolus eſt dominus ante retrouenditionem, Menoch. *poſt relatum conſ.* 26. *n.* 10. *& ſeq.* & proinde ſi non conueniunt verba, nec etiam conuenit diſpoſitio, *l. dies cautioni §. toties ff. de damn. infect.* Rom. *conſ.* 197. *in princ.* Alex. *conſ.* 8. *n.* 22. *lib.* 3. Dec. *conſ.* 684. *n.* 1. & cum materia ſit exorbitans à reg. iur. ſecundum quas non cogitur quis vendere plus vni quam alteri, *ad l. in re mandata C. mandat. & l. dudum C. de contrah. empt.* non debet fieri extenſio de caſu ad caſum, neque etiam ex identitate rationis, Caſſad. *deciſ.* 23. *num.* 5. *in fin. & n.* 6. *de præb.* Calder. *conſ. vnico verſ. præterea, vt lit. pendent.* Socin. *conſ.* 29. *num.* 19. *lib.* 1. & habetur *in deciſione Meſſanen. Canonicatus* 7. *Februarij* 1611. *coram me*. Hinc dixit Rota *in cauſa Romana Retractus* 31. *Ianuarij* 1605. *coram bon. mem. Iuſto*, quod vtilis Dominus nullam habebat Prælationem contra proprietarium volentem vendere ſuam proprietatem.

4 Minus ſuffragatur conſtitutio Gregorij XIII. ſuper iure congrui propter vicinitatem, quia conſtitutio loquitur de fundo, & ſolo, non autem de iuribus incorporalibus, vt in ſpecie reſpondit Rota in dicta Romana retractus, coram Iuſto, & etiam ceſſat cauſa finalis conſtitutionis, nempe Ornatus Vrbis. Ex his fuit concluſum, ſententiam A. C. ad fauorem Ioannis latam eſſe confirmandam.

R. P. D. BVRATTO.

Leodieñ. Canonicatus Tongreñ.

Veneris 10. *Ianuarij* 1614.

ARGVMENTVM.

Plures adducuntur caſus, in quibus remiſſoria ſolet concedi, vel denegari.

SVMMARIVM.

Remiſſoria in tertia inſtantia non ſolet denegari, etiam quod cauſa ſit beneficialis, n. 1.
Remiſſoria non datur ad probandum quod probatum non releuat, n. 2.
Articuli quando dubium eſt an releuent, ſolent per Rotam admitti, n. 2.
Remiſſoria in beneficialibus non datur abſque fumo, n. 3.
Fides ſufficit pro fumo, & pro remouenda calumnia in materia remiſſoria, n. 3.
Remiſſoria non denegatur ceſſante calumnia, quæ calumnia in dubio non præſumitur, n. 3.
Remiſſoria non datur ad probandum delictum, n. 4.

DECISIO DIII.

REmiſſoriam concedendam eſſe concluſum fuit reſpectu ſex Priorum articulorum continentium conſuetudinem in Ciuitate, & diſtrictu Leodien. nedum quadragenariam, ſed immemorabilem, vt ſtabilium venditionis, onerum impoſitiones, aſſignationes etiam pro legitima filiorum ſuper eiſdem bonis, & aliæ obligationes eorundem fiant coram Scabinis, & iuſtitia loci, vbi bona ſunt ſita, vel loci ſuperioris, & aliter factæ ſint ipſo facto nullæ, & pro nullis etiam in iudicijs contradictorijs habitæ, & quod iſta conſuetudo eſt vniuerſalis, & promiſcua etiam in contractibus clericorum ſiue inter ſe contrahant, ſiue cum laicis.

Nam vltra quod cùm cauſa ſit in tertia inſtantia, quamuis ſit beneficialis, non eſt deneganda remiſſoria, Veſtr. *in prax. lib.* 6. *c. vlt. n.* 2. *verſ. vſu quoque*, Seuerol. *de remiſſ. c.* 17. Illorum releuantia videbatur apparere ex eo, quia illis probatis reſultaret nullitas aſſignationis legitimæ facta Huberto reſignanti ab eius Patre, ex qua principaliter firmatum fuit, eundem reſignantem aliunde viuere potuiſſe, & conſequenter nullitas reſignationis factæ Gerardo ex allegatis in alia deciſione. 1

Et licet in ea fuerit etiam conſideratum abſque redditu pro legitima aſſignato habuiſſe reſignantem alia bona, & redditus, quo caſu non daretur remiſſoria ad probandum id, quod probatum non releuaret, Caſſad. *deciſ.* 2. *de dilat.* Verall. *deciſ.* 66. *par.* 3. Tamen, cùm in deciſione non fuerit firmatum, ex illis ſolis reſignantem potuiſſe viuere, non poteſt dici conſtare de irreleuantia, præſertim quia principale deciſionis fundamentum eſt in aſſignatione legitimæ, excluſa allegata conſuetudine, & Rota quando etiam dubitatur, an Articuli releuent, conſueuit illos admittere, Rot. *dec.* 25. *de teſtib. alias* 644. *in ant.* Veſtr. *lib.* 5. *c.* 15. *n.* 7. 2

Non obſtat, quod in beneficialibus non detur remiſſoria ſine fumo ex communi, & ineuitabili Rotæ ſtylo, de quo Mandoſ. *in prax. commiſſ. form.* 19. *verb. remiſſoriam, verſ. non tamen*. Et fuit vltimo loco dictum *in Giennen. Portionis* 4. *Decembris præteriti coram me*. Quia pro fumo conſiderabant Domini fidem Scabinorum, quæ licet non benè concludat conſuetudinem, vt oſtenſum fuit in alia deciſione: Tamen illam deſeruire poſſe dicebant ad remouendum calumniam, qua ceſſante non ſolet remiſſoria denegari, Verall. *deciſ.* 59. *in princ. lib.* 3. Veſtr. *in prax. lib.* 6. *c. vlt. n.* 4. *verſ. & generaliter*. Et quæ in dubio non præſumitur, imò propter præſumptam calumniam non debet facilè quis repelli à probando, Bellam. *dec.* 625. ſic habui ſemel, in vltimis verbis, quem Rota ſequitur. 3

Quo verò ad alios continentes falſitatem mandati Procuræ ad reſignandum, & aſſignationis legitimæ, cùm ad probandum delictum non ſit danda remiſſoria, præſertim ſine magno fumo, Verall. *deciſ.* 62. *&* 63. *n.* 3. *part.* 3. fuit dictum *in Hiſpalen. Matrimonij de Alcala* 5. *Iunij* 1609. *coram Reuerend. Bononien.* dixerunt non eſſe dandam, ſuper quo ſi pars volet, iterum audietur, &c. 4

R. P. D. CAVALERIO.

Piſtorieñ Beneficij.

Veneris 10. *Ianuarij* 1614.

ARGVMENTVM.

Sententia lata ex falſa cauſa nulla eſt, nec patroni poſſunt tertium præſentare pendente lite inter duos iam præſentatos.

SVMMARIVM.

Patroni non poſſunt durante lite inter duos præſentatos alium tertium præſentare ſine vitio attentati, n. 2.

Clauſula, dummodo non ſit alteri ius quæſitum, *intelligitur de iure valido, non autem de iure nullo, & inualido, num. 3.*

Sententia lata ex falſa cauſa eſt nulla, n. 3.

DECISIO DIV.

1 CAuſa appellationis pendente coram Metropolitano Florentino inter Petrum Biſcontium, appellantem ex vna, & Laurentium Ghibellinum appellatum ex altera, ambos præſentatos ab illis familiæ de Guazalottis ad Parochialem Eccleſiam S. Siluestri de iure patronatus dictæ familiæ, fuit dictus Ghibellinus prouiſus à Sede Apoſtolica de alia Parochiali cum decreto, dummodo infra menſem dimitteret in manibus Sanctiſſimi omnia iura, ſibi competentia ſuper dicto beneficio Sancti Syluestri, prout ceſſit, & dimiſit de anno 1609. Vincentius, & alij de Guazalottis, qui de anno 1607. Ghibellinum præſentauerant, prætendentes, dictum Beneficium vacare, huiuſmodi ceſſionem rurſus præſentauerunt in eius locum Lazarum Billum, qui interim, dum litigaret cum dicto Biſcontio, etiam ipſe Biſcontius ceſſit omnia iura ſua in manibus Sanctiſſimi, (prout antea fecerat Ghibellinus,) vnde Andreas Santinus obtinuit ſibi de dicto beneficio prouideri à Sede Apoſtolica cum derogatione iuris patronatus in totum, & ſubrogari in omnibus iuribus Ghibellini, & Biſcontij, quæ ipſis competebant ante ceſſiones prædictas, ac ſi nunquam ceſſiſſent, & litteris expeditis in forma dignum, iiſque coram Vicario Piſtorien. præſentatis, tanquam exequutore in iis deputato, inſtetit pro illarum exequutione, cui ſe oppoſuit Lazarus, & ſucceſſiuè Vicarius per ſententiam declarauit, litteras non eſſe exequendas, vti nullas, & ſubreptitias, fuit ab hac ſententia appellatum, & cauſa commiſſa in Rota dubitatum fuit ſuper eius confirmatione, & Domini cenſuerunt infirmandam eſſe, tanquam latam ex falſa cauſa. In ea enim exprimitur cauſa, videlicet ideò litteras eſſe ſubreptitias, & reſolutas, quia Andreas non narrauit Sanctiſſimo præſentationem Lazari factam à Patronis poſt ceſſionem Ghibellini, & inſtitutionem ſubſecutam ante prouiſionem Andreę, & datam eius litteratum, cùm in gratia Andreæ adeſſet clauſula, *dummodo tempore data præſentium non ſit alteri ius quæſitum*, per quam videbatur præſeruatum ius Lazari.

2 Verùm hæc cauſa erat falſa, quia Lazarus nullum ius habebat, cum eius præſentatio eſſet nulla, & attentata: nam cùm duraret adhuc lis, non obſtante ceſſione Ghibellini per ſuperexiſtentiam alterius colligantis, Patroni non poterant alium tertium præſentare ſine vitio attentati, prout fecerunt, Calderin. *conſ. 1. vt lit. pend. vbi firmat c. 1. eod. tit. in 6.* habere locum etiam in præſentationibus, Gemin. *in eodem cap. 1.* Sarnen. *ſuper reg. de ſubrogan. q. 13.* vbi de communi, & approbata à Rota tempore ſuo, & antiquo, Lap. *& ibi addent alleg. 22.* fuit dictum *in Hiſpalen. de Zeres 20. Februarij 1604. coram bon. mem. Litta, & in Pampilonen. Parochialis de Anaz. 6. Iunij 1611. coram Vbaldo.*

3 Hinc ſequebatur non fuiſſe neceſſariam mentionem de dicta præſentatione, tanquam nulla, nec cauſari ſubreptionem ex clauſula, *dummodo non ſit alteri ius quæſitum*, qui per eam nullum ius quæſitum erat Lazaro, & dicta clauſula intelligitur de iure valido, non de nullo, & inualido, Sarnen. *ſuper reg. de public. reſignat. q. 17.* Fuit dictum *in Hoſtienen. Capella 17. Nouembris 1600. coram bon. mem. Iuſto, & in Colonien. Canonicatus 20. Maij 1602. coram Illuſtriſſimo Card. Pamphilio.* Quando autem cauſa eſt falſa in iure, tunc ſententia eſt nulla, *l. 2. C. quando prouoc. non eſt neceſſe, cum alleg.* per Gabr. *de ſentent. concl. 7.* Et ita reſolutum fuit pro infirmatione Sententiæ. An autem litteræ ſint iuſtificatæ, Domini reſeruarunt, vt particulariter videretur.

R. P. D. VBALDO.

Calaguritana beneficij de Fuenmagor.

Lunæ 13. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Beneficij concurſus quando ſit, quot in eo examinatores interuenire debeant, quomodo idoneum, vel magis idoneum nominare, & alios reprobare, ſiue beneficium ſit curatum, ſiue ſimplex, & de materia.

SVMMARIVM.

Dictio, ſi, conditionem importat præſertim coniuncta cum aduerſatiua verò, *n. 1.*

Conditione ceſſante, ceſſat diſpoſitio conditionalis, n. 1.

Præſuppoſito ceſſante, ceſſat diſpoſitio in qua aliquid præſupponitur, n. 1. in fine.

Beneficij concurſus vbi ſit, quomodo examinatores debeant idoneos ſolum referre, vel non idoneos reprobare, & quid ſi beneficium eſt cum cura, vel ſine cura, n. 1. & ſeqq. Vbi generaliter de hac materia.

Ratio vbi nonniſi vnica reddi poteſt in aliqua diſpoſitione, illa habetur pro expreſſa, n. 2.

Beneficij concurſus quando ſit, quot examinatores interuenire debeant, n. 3.

Beneficij concurſu facto ſi ex pluribus examinatis vnus electus fuit pro magis idoneo, non poteſt inde ad aliquos annos à non approbatis peti nouus concurſus, n. 4.

Præſumi non debet de præſenti in præteritum in iis, quæ ex accidenti, & non innato habitu acquiruntur, num. 4. verſ. & eſt ratio.

DECISIO DV.

ADducta pro Thoma contra ſententiam Rotalem adiudicantem beneficium, de quo agitur, Andreæ, quem ſolum examinatores de partibus in concurſu facto, iuxta formam Conſtitutionis fel. rec. Clementis VIII. pro habili ad beneficia curata approbarunt, ac retulerunt, viſa fuerunt DD. non obſtare, quo minus illam confirmandam cenſerent. Nam primum, quod cùm examinatores non approbauerint, vel reprobauerint omnes oppoſitores, non ſeruauerint formam dicti motus proprij Clementis VIII. & ſic nulliter proceſſerint benè ſublatum fuit in deciſione, in hac cauſa facta coram R.P.D. meo Damaſceno 22. Aprilis præteriti, in qua firmatum fuit, examinatores referre non debere niſi idoneos ad curata, quando aliquis adeſt. Idoneos verò ad ſimplicia, nonniſi quando nullus adeſt ad curata idoneus quod manifeſtè oſtenditur ex ipſo conſtitutionis contextu, in qua poſtquam diſpoſitum fuit, omnes idoneos ad curam animarum in examine repertos, quotquot fuerint, referri debere, ſubditur. Si verò nullus inter oppoſitores ad curam animarum exercendam idoneus exiſtat, vt præfertur, referant omnes, quotquot ad beneficium ſimplex, & ſine cura obtinendum, idoneos iudicauerint, ergo ſi adſit aliquis idoneus ad curam animarum, non tenentur examinatores idoneos ad ſimplicia referre, ponderando dictionem, *ſi*, conditionem importantem *gloſ. 1. in l. 1.* vbi Bart. *n. 1. verſ. 1. ergo ff. de cond. & demonſtr.* præſertim coniunctam cum aduerſatiua, *verò*, ex qua reſultat, quod alio caſo (& ſic quod ſit idoneus ad curata) locum non habeat diſpoſitio *l. ſi ita ſcriptum*, vbi Bart. *n. 2. ff. de lib. & poſth.* idem Bart. *in l. in repetendis, circa finem, verſ. contrarium credo ff. de leg. 3.* & ſicuti ceſſante præſuppoſito, ceſſat diſpoſitio, Bart. & Salic. *ex mente gloſ. in l. mancipia C. de ſeru. fugit.* Rom. *ſing. 495.* Dec. *conſ. 90. n. 2.* Ita ceſſante non exiſtentia idonei ad curam animarum, ceſſat neceſſitas referendi idoneos ad ſimplicia. 1

Confirmatur, quia cùm ratio, ob quam Conſtitutio requirit concurſum in collatione beneficiorum ſimplicium, à Sacro Concilio Tridentino *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 18.* verſiculo peracto in Parochialium tantum collatione requiſitum, non alia eſſe poſſit quam vt illa magis idoneis, ac dignis conferantur, vt etiam ex proœmio dum refertur ſimilis 2

diſpoſitio facta à fel. rec. Sixto V. colligitur, quæ ideò tanquam vnica, & omiſſa haberetur pro expreſſa, *gloſ. in l. quamuis vbi Doct. C. de fideicom.* Fuit dictum coram me *in illa Barchinonen. Parochialis 29. Nouembris præteriti*, vtique dum adſunt magis idonei, & habiles ad curata, inanis, & fruſtratoria eſſet relatio de idoneis ad ſimplicia.

3 Secundum fundamentum in deducta examinis nullitate, prætextu, quod maior pars examinatorum in illo non interuenerit, vt exigit conſtitutio, ceſſare videbatur ex facto, cùm examen fuerit factum à tribus examinatoribus Synodalibus à Vicario deputatis, & ipſo Vicario, qui vti examinator Synodalis retulit, vnà cum alijs in Summario Thomæ *n. 2.* neque probetur plures, quam ſex, vel ſeptem examinatores fuiſſe in Synodo diœceſana deputatos, prout tanquam nullitatis fundamentum probandum eſſet ex vulgaribus, & videbatur aliquibus ex DD. etiam tolli ex eo, quod Sacra Concilij Tridentini diſpoſitio contenta eſt trium examinatorum interuentu, *d. ſeſſ. 24. de reform. cap. 8. verſ. examinatores*, ſecundum quam intelligendam eſſe conſtitutionem, & ab illa paſſiuam interpretationem recipere debere, dicebant, *l. 2. C. de noxal.* Bart. *in l. 1. §. lex Falcid. ff. ad legem Falcidiam.*

4 Tertium, quod erat ad nouum examen deueniendum, ex quo apparere poſſe dicebatur de eius ſcientia, & conſequenter de grauamine, viſum fuit parui roboris, quia cùm examen, & relatio fuerit de menſe Ianuarij 1610. & ſic lapſi ſint quatuor anni, quo temporis ſpacio, potuit Thomas fieri habilis, licet tunc non eſſet, non poteſt ex nouo examine conſtare de iniuſtitia, & conſequenter non erat admittendum, vt ſæpè in Rota deciſum fuit, & ſignanter *in ſimili Calaguritana beneficij de Ceruera 8. Februarij 1591. coram bon. mem. Penia.* Et eſt ratio, quia ex doctrina, & litteratura de præſenti tanquam habitu acquiſito, non innato, *l. Stichus ff. de leg. 3.* non infertur ad tempus præteritum, & ſic examinis, Bald. *in l. ex perſona n. 2. verſ. ſed in materia contingenti C. de probat.* Euerard. *in Top. leg. loco de temp. n. 20. verſ. caſu*, Menoch. *de præſumpt. lib. 1. præſumpt. 24. à n. 5. ad 53.* inferentes, non ſufficere, eum, cui Papa de beneficio prouidit, ſi conſtiterit, eſſe litteris eruditum, reperiri talem tempore præſentationis litterarum.

5 Neque videbatur Thomas excuſandus, ſi non petijt nouum examen ex eo, quod prius voluit obtinere præſentationem, & collationem factam Andreæ declarari attentatam, quia hoc non impediebat, quo minus peteret nouum examen, fieri præſertim, cùm adhuc poſt declarationem attentatorum, & appoſitionem ſequeſtri tacuerit. Ex quibus pro ſententiæ confirmatione reſolutum.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Firmana Altaris.

Mercurij 15. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Exequutio facta vigore ſententiæ quæ tranſiit in iudicatum ob non interpoſitam appellationem antequam fuerint ſeruati quatuor termini ſeruari ſoliti, & ſic nulliter, ſanatur per commiſſionem cum clauſula *arbitrio*, &c. vbicumque contra de bono iure eius, qui exequutorium fecit. Item beneplacitum Apoſtolicum præſumitur ex obſeruantia triginta annorum.

SVMMARIVM.

Exequutio facta vigore ſententia, quæ tranſiuit in iudicatum ob non interpoſitam appellationem dicitur nulla, non ſeruatis quatuor terminis, de quibus remiſſiuè, n. 1. Vbi quod dd. termini fuerunt inuenti ad effectum, vt pars deducat iura ſua.

Arbitrium operatur, vt relicto vtroque extremo rigoroſo ſeruetur æquitas, n. 1.

Beneplacitum Apoſtolicum tale quale ſufficit pro validitate actus, præſumitur ex obſeruantia 30. annorum, n. 2. & 4.

Amplia etiamſi non ſit reſeruatum, n. 3.

Vnio facta à Papa ſine cauſa valida eſt, vbi adeſt certa ſcientia, n. 4.

DECISIO DVI.

1 CVm ſententia tranſitum fecerit in iudicatum, ob non interpoſitam appellationem, non aliter ſeruatis quatuor terminis ad docen. de appellatione eiuſque legitima proſecutione, de quibus per Veſtr. *in prax. lib. 8. cap. vlt. n. 8.* fuit proceſſum ad relaxationem mandati, & ſic nulliter, vt fuit reſolutum *in cauſa Rom. Sancti Thomæ 10. Nouembris 1603. coram me.* Attamen cùm Sanctiſſimus ſanauerit iſtam nullitatem arbitrio Rotæ conſtito de bono iure, Domini fuerunt concordes, quod ſi conſiſtat de bono iure, intret quoque arbitrium ad ſanandam prædictam nullitatem. Arbitrium enim operatur, vt relicto vtroque extremo rigoroſo ſeruetur æquitas, Bald. *in conſ. 117. n. 4. lib. 1.* quæ maximè intrat in caſu iſto, quia non docetur de aliqua appellatione, & dicti quatuor termini ad alium effectum non ſeruantur, niſi vt pars deducat iura ſua. In caſu autem iſto quo ad appellationem nihil docetur quoad bonum ius, Sanctiſſimus mandauit partem audiri, imò noluit arbitrium operari niſi conſtito de bono iure, vnde pars non poteſt de aliquo conqueri.

2 Quantum verò attinet ad bonum ius, cùm agatur de vnione facta per Epiſcopum de beneficio libero ad beneficium iuris patronatus obſeruata vltra 30. annos, ex qua obſeruantia præſumitur beneplacitum Apoſtolicum, vt in deciſionibus in hac cauſa factis, ſatis videbatur conſtare de bono iure. Obſeruantia enim 30. annorum facit præſumi beneplacitum Apoſtolicum, Anch. *conſ. 136.* Alex. *in l. qui in aliena n. 11. ff. de acq. hered. & conſ. 17. n. 18. lib. 4. & conſ. 179. n. 9. lib. 7. cum alijs.*

3 Neque eſt verum, quod beneplacitum Apoſtolicum non poteſt præſumi, ex quo non fuit reſeruatum, quia licet aliqui hoc voluerint, tamen communis eſt in contrarium, vt per Felyn. *in c. Albericus n. 4. in fin. verſ. ſi autem in inſtrumento de teſtib.* & fuit reſolutum *in cauſa Romana Caſalis Lunghezza 2. Aprilis & 21. Maij 1593. & 23. Martij 1594. coram bon. mem. Card. Seraph.* Put. *dec. 355. n. 7. lib. 2.* ſecundum nouam impreſſionem.

4 Minus etiam facit, quod Rota admittit iſtam vnionem fuiſſe factam ſine cauſa, & ideò licet Papa poſſit vnire ſine cauſa, attamen requiritur certa ſcientia. Hic autem ex præſumpto beneplacito Apoſtolico inducerentur plures præſumptiones, ſi præſumeretur confirmatio ex certa ſcientia. Nam fuit reſponſum, quod cùm hic adſit obſeruantia 30. annorum operatur, quod præſumatur interueniſſe beneplacitum Apoſtolicum, & tale quale ſufficiat pro validitate actus, alias deſtrueretur concluſio, quod curſus 30. annorum cum obſeruantia facit præſumi beneplacitum Apoſtolicum. Denique non obſtat quod iura ſuper quibus ſunt fundatæ deciſiones non ſunt in forma probanti, quia originalia fuerunt ſemper oſtenſa, prout & hodie vt ſubijcerentur oculis Dominorum. An autem ſtante prædicta vnione ius patronatus remaneat ex priuilegio, ita vt cenſeri debeat reuocatum per regulam Adriani, vel per Concilium Tridentinum, licet de hoc fuerit aliquid dictũ in deciſionibus in hac cauſa factis, tamen reſeruarunt Domini, vt particulariter de eo videretur.

R. P. D. VEROSPIO.

Ariminen. Fideicommiſſi.

Veneris 17. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Filiorum appellatione in fideicommiſſis, quando veniant nepotes, & neptes, magiſtraliter declaratur.

SVMMARIVM.

Filiorum appellatione iuxta ſermonis proprietatem non veniunt Nepotes, n. 2.

Nepotes de communi vſu loquendi non veniunt appellatione filiorum, n. 3.

Extenſio de perſona ad perſonam in fideicommiſſis non paſſim admittitur, nec etiam ex identitate rationis, nec ex præſumpta mente teſtatoris, n. 3.

Filio-

Filiorum appellatione quandoque comprehenduntur nepotes per extenſionem, & impropriè, n. 3.

Fideicommiſſum extenditur de perſona ad perſonam, num. 3.

Filiorum appellatione in fideicommiſſis Nepotes non veniunt, etiam in vocatione actiua, n.4. & 5.

Teſtatoris verba intelligi debent ſecundum communem loquendi vſum, n. 5.

Filiorum appellatione an veniant Nepotes, potiſſimum attenduntur coniecturæ, n.9. & ſeqq. Vbi plures referuntur coniecturæ, ex quibus colligitur teſtatorem filiorum appellatione noluiſſe vocare Nepotes.

Filiorum appellatione non veniunt Nepotes, quando teſtator diſcretiuè loquutus fuit de filijs, & nepotibus, num. 7.

Teſtamenti vna pars aliam declarat, n. 8.

Dictio, ipſe, *eſt perſonaliſſima, referturque ad perſonam immediatam, n. 9.*

Dictio, ex, *denotat cauſam immediatam, n. 10.*

Filiorum appellatione veniunt nepotes in fideicommiſſis aſcendentium. Declara, vt n.12.

Præſumptio vna tollitur per plures contrarias præſumptiones, n. 13. in fine.

Nepotes non veniunt appellatione filiorum, etiam quod filij ſint vocati in futurum euentum, n.24.

DECISIO DVII.

1 CEcchious à Catholica condito teſtamento, & relicta pro dote filiarum, quas habebat certa pecuniarum quantitate Raphaelem, & Archangelum filios ſuos hæredes vniuerſales inſtituit, & poſt ipſos illorum filios, & deſcendentes maſculos in infinitum, deficiente verò linea dictorum maſculorum à ſe deſcendentium per hæc verba diſpoſuit, *nimirum voluit totam, & integram ipſius hæreditatem ſine aliqua diminutione deuenire ad filias fœminas ipſius teſtatoris natas, & naſcituras, & ad filias fœminas dictorum filiorum maſculorum, quandocumque naſcituras ex legitimo matrimonio ipſorum filiorum maſculorum in ſtirpes, & non in capita, &c.* Modo extincta Cecchini linea maſculina cùm adeſſent fœminæ ſuperſtites, videlicet Agnes Raphaelis filia, necnon Iulia, & Eliſabetha ex Archangelo filio neptes orta inter iſtas mulieres ſuper dicta hæreditate controuerſia fuit in partibus ad fauorem Agnetis pronunciatum, vndè cauſa per viam appellationis coram me introducta dubitaui, an ad fideicommiſſum dicti Cecchini vocata ſolum eſſet Agnes illius ex filio neptis, an verò etiam Eliſabeth, & Iuliam eiuſdem pronepotes ex nepote.

2 Et Domini cauſa benè diſcuſſa reſponderunt Eliſabeth, & Iuliam, non fuiſſe vocatas, quia cùm iſtæ ſint neptes iuxta ſermonis proprietates venire non poſſunt filiorum appellatione, *l. quod ſi nepotes ff. de teſtam. tutor. §. fin. inſt. qui teſtamento tutor. dari poſſ.* Bart. *in l. liberorum n. 10. ff. de verb. ſignific.* Bald. *in l. filium n. 1. in not. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iuris*, Paul. Caſtr. *conſ. 97. n. 3. lib. 2.* Alex. *conſ. 1. n. 17. lib. 2.* Dec. *conſ. 95. n. 6.* Ruin. *conſ. 127. n. 3. lib. 3.* Alc. Parad. *lib. 3. cap. 14. in princ. verſ. cæterum*, Rol. *conſ. 43. n. 26. lib. 4.* Rim. iun. *conſ. 173. n. 36. lib. 3.* latè Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 6. tit. 8. n. 2.* de communi teſtatur Soc. *conſ. 152. n. 5. in prima ſubſcriptione*, Sylu. Aldobr. *in d. §. fin. in addit. ad gloſ. verb. appell. Inſt. qui teſtam. tutor. dari poſſ.* Gabr. *tit. de verb. ſign. concl. 1. num. 2.* Menoch. *conſ. 215. n. 12.* & pro reg. abſoluta in vltimis voluntatibus ponit Corn. *conſ. 199. n. 34. verſ. nam prouiſio lib. 2.* Soc. iun. *conſ. 3. n. 11. lib. 3.*

3 Et ex communi vſu loquendi nepotes non vocantur filij, Tob. Non. *conſ. 33. n. 17.* Dec. *conſ. 43. n. 13. lib. 3.* Alex. de Neuo *conſ. 16. n. 10.* Rim. iun. *conſ. 173. n. 33. lib. 2.* Rol. *conſ. 42. n. 29. lib. 4.* Rot. *in Romana fideicommiſſi de Bonadies 22. Aprilis 1603. coram Illuſtr. Mellino.* Licet autem interdum per extenſionem, & impropriè nepotes filiorum appellatione comprehendantur, vt plures referendo tradit Gabr. *concl. 1. n. 3. de verb. ſign* hæc tamen extenſio de perſona ad perſonam, non ita paſſim in fideicommiſſis admittitur, nec etiam ex identitate rationis, neque ex veriſimili, & præſumpta mente teſtatoris, Iaſ. *conſ. 220. n. 10. vol. 2.* Rol. *conſ. 56. n. 24. vol. 3.* Hond. *conſ. 56. n. 7. vol. 2.* Et in indiuiduo latè proſequitur Menoch. *d. conſ. 215. n. 6. vſque ad n. 37. incluſiuè*, vbi reſpondet ad omnia contraria, & præcipuè *ſub n. 37.* reprobat Gabr. loco ſuperius allegato cum omnibus ſequacibus illius opinionis, Grau. *conſ. 98. n. 13.*

Et quod in fideicommiſſis appellatione filiorum nepotes etiam in vocatione actiua non veniant, tradit Bero. *conſ. 122. col. 1. vol. 2.* Natt. *conſ. 191. n. 10.* Menoch. *poſt plures relatos d. conſ. 215. n. 22. & 32.* & regulariter vbicumque de alterius grauamine agitur, etiam ſi fauor adſit ipſius nepotis, quod ille non includatur filiorum appellatione, probatur ex text. *in l. quod ſi nepotes in fin. ff. de teſtam. tutela §. fin. inſtit. qui teſtamento tutores dari poſſunt*, Soc. ſen. *conſ. 14. in princ. lib. 1.* Tob. Non. *conſ. 33. n. 26.* Menoch. *d. conſ. 215. n. 37.* 4

Comprobatur etiam dicta concluſio, quod in fideicommiſſis nepotes non veniant filiorum appellatione, ex quo iuxta ſermonis proprietatem, vbi ſub tali appellatione, vt dictum eſt ſupra, non includuntur. Teſtatoris autem verba debent intelligi ſecundum communem loquendi vſum, *l. Labeo ff. de ſupellect. l. cum de lanionis §. aſinam ff. de fund. inſt. l. liberorum § quod tamen Caſſius, & ibi gl. verbo non continebuntur ff. de leg. 3.* Anch. *conſ. 152. n. 5.* Fulgoſ. *conſ. 68. n. 4.* Soc. ſen. 10. *n. 4. lib. 1.* Rol. *conſ. 43. n. 28. lib. 4.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 8. n. 1.* 5

Vlterius in præſenti caſu multæ dantur coniecturæ, per quas infertur, neptes appellatione filiarum non venire. In hac autem materia coniecturę ſunt potiſſimum attendendę, vt fuit dictum *in vna Sabinen. hereditatis 23. Ianuarij 1604. coram bon. mem. Card. Seraph.* 6

Prima coniectura deſumitur, ex quo teſtator fuit in hoc teſtamento diſcretiuè locutus de filiabus, & neptibus, quo caſu non poſſunt appellatione filiarum neptes intelligi, Gozad. *conſ. 29. n. 16.* Gabr. *de verb. ſign. concl. 7. n. 8.* Sfort. Odd. *conſ. 90. n. 6.* Menoch. *eod. conſ. 215. n. 69.* Rota *in d. Sabinen. hereditatis.* 7

Altera coniectura eſt, quia vocando teſtator maſculos ex ſe deſcendentes digreſſus fuit ad plures gradus ſubſtitutionum, quando autem filias filiarum vocauit non eſt digreſſus ad alios gradus, vndè non videtur intellexiſſe de neptibus, vt in ſpecie Surd. *conſ. 554. n. 11. verſ. ſilentio*, Soc. *conſ. 152. n. 4. verſ. ſed nulla maior. lib. 1.* certum eſt enim vnam teſtamenti partem aliam declarare, *l. qui filiabus ff. de leg. 1.* & in ſpecie ponderauit Rota *in allegata Sabinen. deciſione.* 8

Tertia coniectura colligitur ex verbis ipſius, nam deficiente linea maſculina, vocantur in teſtamento filiæ fœminæ filiorum ipſius teſtatoris, & ſic non poſſunt ex proprietate ſermonis venire nepotum filiæ, quia nepos non eſt filius aui, cùm ſit verbum ipſius perſonaliſſimum, & ſolum competat immediato Genitori, videlicet patri, non autem mediato, qualis eſt auus, Soc. ſen. *in l. Gallus §. inſtituens n. 5. verſ. ſed in defendendo ff. de lib. & poſth.* Menoch. *d. conſ. 215.* qui intellectus reſpondet alijs, omnium dictorum filiorum, quæ cùm ſint repetitiua, Pariſ. *conſ. 86. lib. 2.* Surd. *dec. 85. n. 3.* Rota *dec. 49. n. 3. par. 1. diuerſ.* perinde eſt, ac ſi teſtator expreſsè nominaſſet Archangelum, & Raphaelem, de quibus in inſtitutione.

Quarta coniectura deducitur, ex quo Cecchinus vocauit filias ex legitimo matrimonio filiorum naſcituras, illius autem pronepotes, videlicet, Eliſabeth, & Iulia, propriè dici non poſſunt ex matrimonio filiorum teſtatoris, cùm hæc dictio *ex* denotet cauſam immediatam, vt in ſpecie dictum fuit in eadem cauſa Romana fideicommiſſi de Bonadies. 10

Denique neptes veniunt hic in concurſu cum filiabus ex propria perſona ſtantibus perſonis propriè ſub nomine filiorum comprehenſis, facienda non erit ad neptes extenſio, Alex. *conſ. 37. verſ. non obſtat alia ratio lib. 6.* Corn. *conſ. 131. n. 2. lib. 3.* Curt. iun. *conſ. 37. verſ. præterea ad aliud*, Gozad. *conſ. 36. n. 9.* Soc. ſen. *conſ. 104. n. 1. lib. 3. & conſ. 73. n. 19. lib. 4.* Dec. *conſ. 95. n. 3.* Crot. *conſ. 164. n. 19. lib. 2.* Ruin. *conſ. 78. n. 5. lib. 2.* Pariſ. *conſ. 86. n. 25. & conſ. 87. n. 22. lib. 2.* Soc. iun. *conſ. 116. n. 11. & n. 29. lib. 2.* Ceph. *conſ. 16. n. 26. lib. 1.* 11

Non obſtat, quod in fideicommiſſis aſcendentium nepotes veniant filiorum appellatione, vt per multos à Gabr. relatos *concl. 1. de verb. ſign.* nam quicquid ſit de tali concluſione, quam ſatis controuerſam apparet ex allegatis in principio, & contrariam opinionem, vti veriorem ſequuntur Menoch. *d. conſ. 215.* Corn. *conſ. 182. n. 7. & conſ. 207. n. 13. lib. 3.* Dec. *conſ. 95. n. 8.* Ruin. *conſ. 134. n. 22. & 23. lib. 2.* dicitur in omnem euentum ſolum in eo fundari dictam concluſionem, quod præſumatur aſcendens omnes deſcendentes æq; dilexiſſe, hæc autẽ coniectura ceſſat in hoc caſu ſtantibus alijs in contrarium allegatis, verùm eſt enim vnicam 12

præſumptionem per plures coniecturas elidi, Dec. *conſ.* 470. *num.* 10. *&* *conſ.* 47. *num.* 40. Surd. *conſ.* 429. *num.* 28.

23 Nec releuat teſtatorem vocaſſe filios filiorum in ſtirpes, & non in capita, quia benè poteſt hæc loquutio filiabus adaptari, ſi videlicet decreuiſſet ſuperſtitibus quatuor filiabus ex vno filio teſtatoris, & vnica tantum ex alio, nec enim vna, quantum aliæ quatuor eſſet habitura, Soc. iun. *conſ.* 149. *n.* 8. *lib.* 2. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib.* 8. *tit.* 8. *n.* 18. *verſ. nam alioquin.*

24 Minus obſtat, filiarum vocationem in futurum euentum fuiſſe conceptam, quia nihilominus verior, & magis communis eſt opinio, quod nec etiam iſto caſu neptes veniant filiarum appellatione, Menoch. *alleg. ſæpius conſ.* 215. *n.* 40. *&* 100. Lader. *conſ.* 136. *n.* 6. *&* 7. Burlat. *conſ.* 372. *num.* 6. Rim. *conſ.* 438. *col. vlt.* & alij relati à Pinello *in l.* 1. *part.* 1. *n.* 70. *&* 71. *C. de bon. matern.* Semper enim quando vocantur poſt alicuius mortem, filij videntur in incertum, & futurum euentum inſtitui, cùm incertum ſit an illi grauati, ſint futuri ſuperſtites in fideicommiſſum habituri.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Sipontina, ſeu nullius Penſionis.

Veneris 24. *Ianuarij* 1614.

A R G V M E N T V M.

Penſionarius dicitur conſtitutus in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem ex exactione facta à reſeruatario fructuum, cum facultate illos percipiendi propria authoritate, & talis quaſi poſſeſſio nocet etiam prælato ſucceſſori.

S V M M A R I V M.

Fructuum perceptio eſt ſignum veræ poſſeſſionis, n. 1.

Manutentio datur poſſidenti, n. 1.

Manutentio in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem datur etiam contra ſucceſſorem, cum ius ſoleat metiri à poſſeſſione, n. 1.

Poſſeſſio contra vnum non infert ad poſſeſſionem contra alium, n. 2.

Quaſi poſſeſſio exigendi penſionem à reſeruatario fructuum habente facultatem percipiendi propria authoritate fructus ſuffragatur etiam contra prælatum ſucceſſorem, n. 3. *Amplia, vt n.* 5.

Penſio imponitur ſuper fructibus, n. 3.

Reſeruatarius fructuum cum facultate illos propria authoritate percipiendi habetur ad inſtar vſufructuarij fructuum, n. 3.

Reſeruatarius fructuum tenetur ad onera realia fructuum, num. 3.

Quaſi poſſeſſio exigendi penſionem à ſyndico vſufructuario adminiſtratore, & ſimili non nocet prælato ſucceſſori, num. 4.

D E C I S I O DVIII.

1 DOminus Fabricius Caraffa pro ſolutione penſionis Scutorum 300. ſibi reſeruatæ ſuper fructibus Abbatiæ Sancti Ioannis, cuius titularis eſt Dominus Abbas Ludouicus Maria Sfortia egit contra eundem coram A. C. à quo fuit pronunciatum penſionarium manutenendum in poſſeſſione exigendi penſionem prædictam. Cauſa poſtmodum per appellationem in hoc ſacro Tribunali introducta, dubitaui, an mandatum ſit confirmandum vel reuocandum, & pro confirmatione fuit reſolutum.

2 Conſtat enim Dominum Fabricium exegiſſe plures terminos huius penſionis à Vincentio Caraffa tunc viuente, & reſeruatorio omnium fructuum Abbatiæ prædictæ, quod eſt ſignum veræ poſſeſſionis, vt dicit Soc. *conſ.* 13. *num.* 14. *lib.* 4. Sarnen. *de annal. q.* 47. *n.* 1. *&* 2. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 10. *num.* 3. *de cauſ. poſſeſ. & propriet.* cuius vigore debetur manutentio nedum contra ſoluentem vulgato §. *retinendæ* §. *hodie inſtit. de interd.* ſed etiam contra ſucceſſores, quia in continuatione poſſeſſionis ius metitur à poſſeſſore, non autem ab eo, contra quem poſſidetur, Guidop. loquens in penſionario q. 629. *n.* 1. *verſ. alia ratio*, Put. *dec.* 151. *lib.* 3. Ægid. *conſ.* 21. *circa medium verſ.* 3. quod Martinus Gig. *de penſ. q.* 47. *n.* 10. & ſæpius fuit reſolutum.

Nec prædictis obſtare videtur, quod ſolutiones factæ fuerint per Vincentium reſeruatarium fructuum, per quem non potuit Abbati præiudicare, cùm de poſſeſſione quoad vnum non inferatur ad poſſeſſionem contra alium, Caputaq. *deciſ.* 165. *par.* 3. Rota *dec.* 184. *part.* 1. Afflict. *dec.* 380. *n.* 2. Boer. *dec.* 181. *n.* 1. 2

Fuit reſponſum nos verſari in reſeruatario fructuum cum facultate percipiendi propria auctoritate, à quo penſiones legitimè fuerunt ſolutæ, quod ſufficit ad effectum quaſi poſſeſſionis contra prælatum ſucceſſorem, Put. *deciſ.* 151. *lib.* 3. Gig. *de penſ. q.* 47. *n.* 10. Rota *in Regien. Penſionis* 26. *Iunij* 1598. *coram Orano*, quod autē legitimè fuerint ſolutæ patet, quia penſio imponitur ſuper fructibus, Roman. *conſ.* 88. *num.* 2. Gig. *de penſ. quæſt.* 39. *num.* 1. Put. *deciſ.* 189. *n.* 2. *lib.* 2. Reſeruatarius autem fructus colligebat ad inſtar vſufructuarij propter auctoritatem percipiendi eos propria auctoritate, *l. fundi Trebatiani de vſufruct. legato*, Achil. *deciſ.* 3. *de renunciat.* nec poterat titularis ſe in illis intromittere, ideò onera realia debuerunt à reſeruatario perſolui, Ægid. *conſ.* 21. *num* 2. *& ſeq.* & potuit ſoluere tamquam quid conſecutiuum ad facultatem transferendi penſionem, & hoc eſt, quod dicit Rota *in Toletana penſionis* 25. *Decembris* 1603. *coram bon. mem. Iuſto*, quod reſeruatarius poteſt ſoluendo conſtituere penſionarium in quaſi poſſeſſione, quia ipſe poſſedit, & dicitur perſona legitima in ſoluendo penſionem. 4

Vnde non obſtat *deciſ.* 184. *part.* 1. *diuerſ.* Caputaq. *& alij allegati*, quia adminiſtratores, Syndici, & vſufructuarij, & ſimiles non poſſident ad hunc effectum, prout poſſidet reſeruatarius, & propterea benè procedit, quod non inferatur præiudicium ei, cuius nomine ſoluitur, niſi eo ſciente, & patiente, vt inde colligatur præſumptum mandatum, Caſſad. *deciſ.* 3. *num.* 4. *de procurat.* ſecus autem contra eum, cuius conſenſus in ſolutione non eſt requirendus, nec mandatum eſt expectandum propter ſufficientem mandatarij auctoritatem. 4

Non obſtat, quod ſoluere penſionem non eſſet de facultate reſeruatarij, ſed titularis, dum Papa mandauit Abbatem tunc temporis exiſtentem, & ſucceſſores teneri ſoluere iſtam penſionem. Quia Domini intellexerunt ſuppoſitis terminis habilibus, ſi & poſtquam deceſſerit reſeruatarius, & fructus peruenerint ad titularem, ne gratia reſeruationis contrarietur parti ſuperiori, quod titularis non poſſit ſe intromittere in fructibus, aut repugnet diſpoſitioni iuris, quod onera realia à poſſeſſoribus ſuſtineantur, vt iam dictum eſt. Nec dicatur, quod pro parte fructuum correſpectiua ad penſionem creatam conſumpta remanſerit facultas reſeruationis, & obligatio realis, & conſequenter ceſſet prohibitio titulari intromittendi ſe in fructibus, cùm reſeruatarius venire non poſſit ad actum creandi penſionem, niſi præuia caſſatione, & extinctione reſeruationis dictorum fructuum, & ea parte extincta nullum ius remanet reſeruatario, nec obligatio ad ſoluendam penſionem. Fuerunt enim datæ duæ reſponſiones. Prima, quod huiuſmodi ceſſatio, & extinctio tanquam momentanea, & facta ad alium finem, nempe acquirendi alteri, non autem ad liberandum titularem, ideò non eſt in conſideratione ad hunc effectum, ſed ipſa translatio, & creatio, ſequendo *deciſ. in Papien.* 11. *Decembris* 1606. *coram bon. mem. Iuſto.* Secunda fuit reſponſio, quod cum verſemur in translatione quantitatis, non autem certæ quotæ fructuum, ideò durat reſeruatio tanquam compatibilis cum iure percipiendi fructus propria auctoritate, quod non fuit translatum in creatione penſionis, nec ſecundum eius naturam tranſit, Achill. *dec.* 3. *de renunc.* & ad prædictorum corroborationem multum etiam ponderabant Domini Indultum Sanctiſſimi Domini noſtri, in quo cauetur, quod ſi penſiones translatæ extinguerentur, cederent commodo ipſius Domini Vincentij translatarij, non autem titularis. 5

R. P. D.

R. P. D. BVRATTO.

Seguntina Parochialis.

Veneris 24. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Gratioſè ſubrogato dari debet immiſſio, iuſtificato ipſius clericatu, reſeruatione, quæ notoria ſit, & poſſeſſione, ad quam ſit ſubrogatio. Et quomodo hæc iuſtificentur.

SVMMARIVM.

Gratioſè ſubrogato dari debet immiſſio iuſtificato clericatu, reſeruatione, quæ notoria ſit, & poſſeſſione ad quam ſit ſubrogatio, n. 1.

Clericatus quomodo probetur per teſtes, n. 2.

Reſeruatio ad hoc, vt detur immiſſio gratioſè ſubrogato, quomodo probari debeat, n. 3.

Poſſeſſio, ad quam ſit ſubrogatio, quomodo probari debeat, ad hoc, vt locus ſit immiſſioni ad fauorem gratioſè ſubrogati, num. 4.

DECISIO DIX.

1 GRatioſè ſubrogato dari immiſſionem, iuſtificato ipſius clericatu, reſeruatione, quæ notoria ſit, & poſſeſſione ad quam ſit ſubrogatio, in dubio eſt in Rota concluſio. Cùm itaque hæc tria benè præſtitiſſet Gaſpar, reſolutum fuit immiſſionem illi concedendam.

2 De clericatu deponunt duo teſtes reddentes cauſam ſcientiæ, quia viderunt illum ſæpiùs, & à pluribus annis Miſſam celebrantem, in habitu, & tonſura incedentem, & communiter pro tali reputatum, quorum vnus etiam de fama ſormiter, cùm tamen communis reputatio ſufficiat, Rota *deciſ. 14. de prob. in antiq. Ægid. deciſ.* 114. ſi impetrans Gabriel qui de communi obſeruantia *conſ.* 181. *num.* 14. *lib.* 2. Rota *in Colonien. Canonicatus* 20. *Maij* 1612. *coram bon. mem. Card. Pamph. & in Narnien. Canonicatus* 30. *Aprilis* 1614. *coram bon. mem. Litta, & in alijs pluribus.*

3 Reſeruatio eſt patens ex decreto appoſito in prouiſione Apoſtolica facta Io. Camez. Parochialis Sancti Iacobi de Almazan. *quod idem Parochialem de Alentiſque de qua agitur, quamque obtinebat infra duos menſes, &c. in manibus Romani Pontificis, pro tempore exiſtentis dimittere omnino teneretur alioquin vtraque Eccleſia vacaret eo ipſo, ita vt de illis per Sedem Apoſtolicam dumtaxat diſponi poſſet,* quod ſufficit *ex text. in extrauag. ad regimen* 13. *verſ. nec non etiam de prabenda inter communes,* Rota *deciſ.* 65. *de reſcript. & deciſ.* 14. *de rerum permutat. in antiq.* Simonett. *de reſeru. q.* 26. Modern. *gl. reg.* 8. *gl.* 51. *n.* 36. & adeſt conſtitutio Sanctiſſimi ſub datum 25. Febr. 1609. licet etiam fuerit iuxta illius formam ſubſequuta dimiſſio 26. Iulij 1612.

4 Poſſeſſio dicti Ioannis Parochialis de Alentiſque, quouſque illam dimiſit, probatur ex ijſdem teſtibus benè de publica voce, & fama deponentibus, quam probationem in hoc ſufficientem reputat Rota, *vt in Hiſpalen. beneficij* 27. *Iunij* 1605. *coram bon. mem. Litta, & in Placentina beneficij de Iartiz* 1. *Iulij* 1609. coram Cardinale Lancellotto. Et prædicta eo facilius procedunt in caſu iſto, quo pro parte Breton. ſe opponentis nullus fuit exhibitus titulus, quo caſu etiam circa obitum in menſe ad effectum ſubrogationis ſufficit ſemiplena probatio, vt fuit in loco reſolutum *in dicta Placetina beneficij coram Illuſtr. Lancellotto.* Et ita deciſum.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Foroliuieñ. Emphyteuſis.

Veneris 24. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſume Argumentum.

SVMMARIVM.

Sententia nulla poteſt impugnari etiam poſt confirmationem, niſi ſententia confirmans tranſitum fecerit in iudicatum, n. 1.

Clauſula poſita in prima commiſſione, cenſetur etiam poſita in ſecunda, n. 1. in fine.

Sententia lata prout in ſchedula eſt nulla, & inualida, ſi nulla fuit data ſchedula, n. 2. Vbi etiam quomodo probetur ſchedulam datam non fuiſſe.

Sententia non eget ſubſcriptione iudicis, n. 3.

Arbitrium non intrat ad effectum ſanandi nullitatem ex defectu citationis. Declara, vt n. 4.

Arbitrium licet remittat de iuris rigore, eſt tamen intelligendum prout de iure, n. 4. in fine.

DECISIO DX.

PLacuit Dominis concluſio firmata in hac deciſione 1. Iulij ſuperioris anni, ſcilicet quod ſententia nulla poſſit impugnari etiam poſt confirmationem, niſi ſententia confirmans tranſitum fecerit in iudicatum, & vltra allegatos in dicta deciſ. fuit allegatus Gabr. *in conſ.* 49. *n.* 1. *lib.* 1. qui plures alios allegat. Et quamuis pars acquieuerit prædictæ concluſioni, dicebat tamen, quod non fuerat commiſſa cauſa nullitatis, quod non placuit Dominis, nam licet in mea commiſſione non legatur, legitur tamen in commiſſione directa Domino de Grandis, à quo fuit auocata cauſa, & mihi commiſſa, & hoc ſufficit, cùm clauſulæ appoſitæ in prima commiſſione cenſeantur appoſitæ in alijs, Ægid. *dec.* 41. Caſſad. *dec.* 8. *n.* 5. *de reſcr.* 1

Quod vero ſententia fuerit nulla, ſatis patet, quia Epiſcopus pronunciauit, prout in ſchedula die 8. Ianuarij 1607. & tunc nullam exhibuit ſchedulam, quod patet, quia deputauit Vicarium ad aperiendam ſchedulam, qui nedum non aperuit ſchedulam die 11. Maij 1608. cùm nulla eſſet in actis, ſed tunc ipſe tulit ſententiam quod patet, quia ipſe Vicarius appoſuit hæc verba lata, *data ſunt die* 8. *Ianuarij* 1608. *per D. Epiſcopum*, quæ verba ſatis demonſtrant, quod tunc nulla fuit exhibita ſchedula, quia aliàs non fuiſſet opus dicta atteſtatione, & ſic aut dicendum eſt, Epiſcopum tuliſſe ſententiam ſub die 8. Ian. & huic ſententiæ obſtaret promulgatio in die prolationis, aut eſt attendenda ſententia Vicarij, prout verè attendi debet, & obſtat defectus citationis ad ſententiam.

Non obſtat, quod ſententia non egeret ſubſcriptione, vt per Veral. *dec.* 139. *lib.* 3. quia hoc motiuum non facit ad propoſitum, non dicitur enim quod ſententia Epiſcopi fuerit nulla, ex quo non fuit ſubſcripta, ſed ex quo tunc non fuit lata. 3

Ex quibus dixerunt Domini non intrare arbitrium ad effectum ſanandi nullitatem ex defectu citationis, quia reſpicit defenſionem, & quamuis in hac propoſitione replicaretur, concluſionem non habere locum, quando cauſa eſt inſtructa, vt per Nat. *in Clem. ſæpe* §. *& quia n.* 96. *de verb. ſign.* Soc. *in l. ſi quis arbitratu n.* 30. *verſ. hinc eſt ff. de verb. obl.* Vltra quod citatio ad ſententiam eſt ſolemnitas iuris ciuilis, quia quicquid ſit de hac concluſione hic nõ probatur, quod cauſa eſſet inſtructa, & ideò benè ſubſiſtit reſponſio deciſionis, & in omnem euentum ſufficit, quod iudicium non haberet ſua eſſentialia, prout eſt citatio ad ſententiam, & ideò non intrat arbitrium, quod licet remittat de iuris rigore, eſt tamen intelligendum prout de iure: hic autem deberet ſupplere vnum ex eſſentialibus iudicij, nempè citatio, quod non eſt admittendum, & ex his Domini putarunt non eſſe recedendum à prædicta deciſione facta ſub die 1. Iulij ſuperioris anni. 4

R. P. D. MANZANEDO.

Macerateñ. Dotis.

Lunæ 27. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Dotis priuilegium eſt, vt minores prohibiti facere contractus ſine certis ſolemnitatibus poſſint tamen ſine dictis ſolemnitatibus ſe obligare pro dotis reſtitutione.

SVMMARIVM.

Dos à patre profecta ad patrem reuertitur, n. 1.
Soluens ad bonum computum dicitur debitum agnouiſſe, num. 1.
Dotis cauſa eſt priuilegiata aduerſus ſolemnitates ſtatutarias communes alijs contractibus, n. 2.
Bona mariti ſunt hypothecata tacitè pro dotis reſtitutione, n. 3.
Gabriel. conſ. 20. lib. 2. reijcitur, n. 4.
Minor dotem recipiens poteſt ſe ad reſtitutionem obligare etiam ſine iudicis decreto, & curatoris auctoritate, num. 5.
Compenſatio eſt loco ſolutionis, n. 6.
Legitimantur perſonæ per citationem, & approbationem, num. 8.

DECISIO DXI.

1 PRopoſito dubio an eſſet locus reſtitutioni medietatis dotis, Domini affirmatiuè reſponderunt, quia cùm Conſtantia deceſſerit ſine filijs, nedum de iure dos à Patre profecta ad Patrem reuerti debet, *l. dos à patre, vbi gloſ. C. ſolut. matrim. l. ſi ab hoſtibus ff. eod. l. iure ſuccurſum ff. de iur. dot. & vtrobique Do’. Afflict. deciſ. 236. num. 4.* Theſaur. *deciſ. 190. num. 2. & 3.* ſed etiam ex particulari ſtipulatione partium, quæ in hunc caſum conuenerunt de illam reſtituendo, *l. cum patrem, C. de iur. dot.* Cuman. *conſ. 125. n. 2. verſ. vnde ſi pater*, eo magis, quia cùm iam Octauius ad bonum computum iſtius medietatis ſoluerit Scuta 500. videtur debitum agnouiſſe, Bald. *in l. cum fidem C. de non numer. pecunia*, & ibi Bart. *n. 1. verſ. & ideo puto*, Spec. *de emphyt. nunc aliqua n. 33.* Natta *conſ. 77. n. 7.*

2 Non obſtat, quod Octauius eſſet minor, & ideo non poſſet ſe obligare ad prædictam reſtitutionem ſine ſolemnitatibus a ſtatuto Maceratæ, & conſtitutione Marchiæ requiſitis, quia cum ſimus in cauſa Dotis, ceſſant prædictæ ſolemnitates, Pariſ. *conſ. 81. n. 9. lib. 3.* Burſ. *conſ. 32. num. 10. verſ. namque per alium, lib. 1.* Caputaq. *dec. 189. par. 3.*

3 Maximè quia dicta obligatio de reſtituendo dotem fuit neceſſaria, ex quo etiam illa ceſſante de iure ipſius bona erant tacitè obligata, pro reſtitutione dotis quam recipit, *gloſ. in verb. teneri in l. fin. C. de legit. tutel.* Surd. *de aliment. tit. 7. q. 14. num. 43.* Cæual. *tract. de commun. q. 132.* quia neceſſitate ſtante multò minus dictæ ſolemnitates requirebantur, Roman. *conſ. 394. num. 3.* Corn. *conſ. 254. n. 7. & 8. lib. 1.*

4 Minus obſtat Gabr. *conſ. 20. lib. 2. per totum*, concludens obligationem minoris etiam ex cauſa dotis factum ſine ſolemnitatibus à prædictis ſtatuto, & conſtitutione requiſitis, eſſe nullam, ea ratione, quod cùm de iure non reperiatur cauſa dotis ſpecialiter priuilegiata in hoc, quod minor pro illa ſe poſſit obligare, comprehendatur ſub dictis ſtatuto, & Conſtitutione generaliter prohibentibus illius obligationem ſine certis ſolemnitatibus.

Nam vltra, quod contra Gabr. in eodemmet caſu conſuluit Menoch. *in conſ. 242. lib. 3.* qui latiſſimè omnibus eius fundamentis, & rationibus reſpondet, dicebant Domini dictum conſ. Gabr. non applicari caſui noſtro, cùm loquatur in ſolutione dotis, nos autem ſimus in reſtitutione, quæ de iure reperitur in indiuiduo priuilegiata, ex quo minor, qui dotem recepit, poteſt ſe ad illius reſtitutionem obligare, etiam ſine decreto iudicis, & curatoris auctoritate, vt tradunt communiter Doctores, contra Bart. *in l. ſi conſtante ff. ſolut. matr.* vbi Iaſ. *in 1. lect. n. 210. & ſeqq.* Corn. *dicto conſ. 254. n. 7.* Curt. Iun. *conſ. 168. n. 20.* Neguſan. *de pign. 2. par. 4. membr. n. 75.* Bald. Nouel. *de dot. par. 6. priuil. 58.* idem Gabr. *conſ. 29. n. 38. lib. 2.*

Nec facit, quod Octauius non receperit dotem Scut. 3000. ſibi promiſſam, ſed tantummodo illam compenſauerit cum dote ſimilis ſummæ, quam dederat fratri Conſtantiæ, qui duxerat in vxorem Margaritam eius ſororem, quia dicta compenſatio habetur loco ſolutionis, *l. debitor*, ibi, *nec enim ſoluerit, an penſauerit ff. qui pot. in pignor. habeantur*, Alex. *conſ. 12. n. 12. & 15. lib. 2.* & in terminis dotis, Abb. *conſ. 561. n. 8.* 5

Non obſtat, quod Margaritæ fuerit à patre relicta dos Scut. 1000. tantum, & quod Octauius illi promittendo Scuta tria millia ſe obligauerit ad id, quod præſtare non tenebatur, & conſequenter debuerit adhibere ſolemnitates ſtatutarias. Nam fuit reſponſum, Margaritæ non fuiſſe ſimpliciter relictam dotem Scutorum mille, ſed etiam illud plus, quod Aurora mater fuiſſet arbitrata, quæ cum interuenerit in dicta promiſſione Scutorum trium millium facta ab Octauio, videtur pro dicta ſumma ſuum arbitrium dediſſe. Nec aliqua exceſſiuitas conſiderari poteſt, cùm Octauius ſimilem ſummam eodem tempore receperit in dotem, quam non recepiſſet in tanta quantitate, ſi minorem dotem ſorori dediſſet, maximè quia aliam ſororem in Scutis trium millium pariter dotauit. Sed quicquid de hoc ſit, hodie agitur de reſtitutione dotis Conſtantiæ, cui eſt factus locus per illius mortem ſine filijs, non autem de ſolutione dotis Margaritæ, de qua ſi eſſet agendum, venirent citandi ipſa Margarita, & eius maritus, de quorum intereſſe agitur. 6

Non obſtat defectus legitimationis perſonarum, quæ non probatur per hæredes Mercurij promiſſoris dotis, qui ſufficit fuiſſe citatas, & approbatas vti tales, ad tradita per Menoch. *alijs relatis de adipiſc. remed. 4. q. 68. n. 611.* fuit dictum *in vna Romana pecuniaria 28. Iunij 1613. coram me.* Ex quibus ſic fuit reſolutum. 7

R. P. D. MANZANEDO.

Eboreñ. Iuris conferendi.

Veneris 24. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Sententia nulla ſi fuerit confirmata, parte non opponente, & confirmatoria ſententia tranſitum fecerit in iudicatum ſuſtinetur, nec amplius nullitas allegari poteſt, ſecus ſi ſententia confirmans non fecit tranſitum in iudicatum.

SVMMARIVM.

Sententiæ nullitas non poteſt allegari, quando parte non opponente de nullitate fuit confirmata, n. 1.
Sententia nullitas non poteſt allegari, quando illa fuit confirmata parte non opponente, intellige ſi ſententia confirmatoria fecerit tranſitum in iudicatum, aliàs non, n. 2.
Cauſa appellationis deſerta, non cenſetur deſerta cauſa nullitatis, quæ durat per annos 30. n. 3.

DECISIO DXII.

COntra duas ſententias de partibus ad fauorem Religionis de Auis latas plures opponebantur nullitates, quarum aliquas ſub die 8. Februarij 1599. coram bon. mem. Corduba Rota cenſuit non obſtare, & circa alias ſuper quibus in dicta deciſione non fuit capta reſolutio, fuit adita ſignatura Sanctiſſimi pro illarum ſanatione, & commiſſa mihi arbitrio Rotæ, & propoſito dubio an intraret arbitrium fuiſſet affirmatiuè reſolutum, vt in deciſione coram me, ſub die 18. Martij anno 1613. cui licet partes acquieuerint, Dominus tamen Archiepiſcopus impugnare non deſinit primam deciſionem coram bon. mem. Corduba factam. Vnde ad illius inſtantiam repoſita hodie cauſa ſuper eadem deciſione, vtraque parte informante Domini ab illa recedendum dixerunt reſtringendo diſpoſitionem ab nullitatem primæ ſententiæ, contra quam quamuis diuerſæ nullitates opponerentur, attamen 1

Do-

Domini illam potiſſimè fuerunt amplexi, quæ procedit ex defectu citationis ad ſententiam de qua clarè apparebat, quamquam eam admiſerit Rota in controuerſa deciſione coram Corduba, ſed quia in eadem deciſione iſta nullitas excuſabatur ex eo, quod non poſſit amplius ſententia prima dici nulla, poſtquam parte non opponente de dicta nullitate, fuerit per ſecundum confirmata, iuxta Pariſ. *conſ.* 309. *n.* 1. *lib.* 4. Rot. *deciſ.* 7. *de ſent. & re iudic. in antiq.* Achil. *dec.* 4. *n.* 1. *eodem tit.* Lancell. *de attentat.* 19. *de purgat. attentat. n.*67. *cum ſeq.*

2 Quod tamen non poteſt ita ſimpliciter ſuſtineri, niſi quando ſecunda ſententia confirmans primam tranſiuit in iudicatum, ad tradita per Alex. *conſ.* 11. *n.* 3. *verſ. tamen fallit*, *lib.* 5. Gabr. *conſ.* 49. *n.* 1. *&* 2. Vbi de communi *lib.* 1. Vant. *de nullit. tit. qualit. & quibus modis ſentent. & proceſſ. n.* 25. & fuit latè reſolutum *in illa Foroliuien. emphyteuſis 1. Iulij anno 1613. coram R.P.D. meo Decano*.

3 Et ad docendum in noſtro caſu, quod ſecunda ſententia non fecerit tranſitum in iudicatum, plura opponebantur, circa quæ Domini diuerſæ cenſerunt, ideò illis omiſſis pro non tranſitu in iudicatum concluſerunt ex vno præcipuo fundamento, nempe quod ſemel fuit ab ipſa appellatum, & licet tranſierit biennium competens ad procedendum, & quadriennium datum pro reſtitutione obtinenda, nihilominus, quia æquè principaliter cauſa appellationis fuit commiſſa, deſerta cauſa appellationis, non cenſetur deſerta cauſa nullitatis, quæ durat per 30. annos, Dec. *in cap. dilecto num.* 7. *de appellat.* Achill. *deciſ.* 15. *de reſcript.* Couar. *pract. cap.* 24. *in fin.* Soc. *conſ.* 10. *num.* 12. *lib.* 4. Vant. *tit. quoties, & infra quod tempus n.* 8. *verſ. ſi vero nullitas*. Et ſic fuit concluſum.

R. P. D. BVRATTO.

Iaceñ. Vicariæ.

Veneris 27. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Donatio Caſtrorum, & Villarum vnà cum omnibus Eccleſiis in illis exiſtentibus facta à Rege alicui Monaſterio valet, ſi à Pontifice fuerit confirmata.

SVMMARIVM.

Donatio Villarum, & Caſtrorum facta Monaſterio cum omnibus ſuis Eccleſiis, decimis, primitijs, & oblationibus, valet confirmata à Pontifice, num. 1. *& ſeqq. Vbi n.* 3. *quod amplius talis donatio valet cum ſola authoritate Ordinarij.*

Conceſſio, ſeu donatio facta à Rege Monaſterio Caſtrorum, & Villarum, vnà cum Eccleſiis in illis exiſtentibus, cenſetur facta, quoad temporalia, & ſpiritualia, quando dictum Monaſterium ab omni iuriſdictione ordinarij exemptum in ius, & proprietatem Sedis Apoſtolicæ poſitum fuit, n. 4.

Rex donare non poteſt Eccleſias, in quibus nullum ius habebat, declara, vt n. 5. *&* 6.

Confirmatio Pontificis habet vim nouæ conceſſionis, quando confirmatur id quod inualidum eſt, n. 6.

Quaſi poſſeſſio deputandi in Eccleſia Vicarium, probat dictam Eccleſiam pleno iure ſpectare ad deputantem.

DECISIO DXIII.

1 PArochialem Sancti Saluatoris loci nuncupati de Sancta Cilia Diœceſis Iacenſis, ſpectare ad Monaſterium Sancti Ioannis de Pinna Ordinis Sancti Benedicti, Domini concluſerunt. Habet enim intentionem fundatam in antiquiſſimo inſtrumento donationis ad eius fauorem factæ à Ranymiro Aragonum Rege, de anno 1603. quam plurium locorum & Villarum, & inter cętera illius de Sancta Ciliæ cum omnibus ad ius regale pertinentibus, & cum ſuis Eccleſiis, Decimis, Primitijs, & oblationibus, quæ poſtmodum fuit à Sanctio Rege, & Petro eius filio reuocata, ac demum per Summos Pontifices, Alexandrum II. & III. Vrbanum II. & Benedictum XIII. & certa

ſcientia confirmata. A quibus etiam dictæ Eccleſiæ fuerunt idem Monaſterio conceſſæ cum omnibus ſuis membris, & pertinentijs, & vnà cum Monaſterio in ius, & proprietatem Apoſtolicæ Sedis ſuſceptæ eidem immediatè ſubiectæ, & ab omni Ordinariorum iuriſdictione exemptæ, & præſertim in confirmatione Alexandri III. facta fuit mentio in ſpecie Monaſterij S. Ciliæ vna cum Eccleſiis, & Villis, vt ſupra.

Quæ confirmationes Summorum Pontificum, videntur ſufficere ad hoc, vt Eccleſia dicatur ſpectare pleno iure ad Monaſterium, iuxta gloſ. *in Clem.* 1. §. *quidam etiam in verb. ad menſam, verſ. iſtud autem de exceſ. Prælat.* quam ſequuntur ibi Card. *in §. præſentatos q.* 5. *num* 4. Abbas *in cap. de Monachis ſub num.* 9. *de præb.* Ioan. de Anan. *in cap. vt ſuper n.* 3. vbi Imol. *n.* 8. *verſ. quomodo autem de reb. eccleſ. non alien.* 1

Et in alia ſimili donatione Monaſterio eiuſdem ordinis à Rege Sanctio facta cum ſola auctoritate Ordinarij, fuit dictum *in Pampilonen. de Stella 14. Decembris anne* 1595. *coram bon. mem. Cardin. Seraphino inter impreſſ.* 1304. *part.* 2. *Et in eadem* 28. *Febr.* 1600. *coram bon. mem. Card. Pamphilio*, & in ſimili donatione Regia à Papa confirmata, dictum fuit *in Vlixbonen. iuris conferendi* 2. *Decembris* 1605. *coram bon. mem. Litta*. 3

Quod eo magis videtur dicendum in iſto caſu, quia vt dictum eſt, Monaſterium, vnà cum Eccleſiis illi conceſſis fuit ab omnimoda iuriſdictione Ordinarij exemptum, & in ius ac proprietatem Apoſtolicæ Sedis ſuſceptum, & ita cùm conceſſio videatur facta, quoad temporalia, & ſpiritualia, *iuxta conſ. Card.*47. Ideò Eccleſiæ conceſſæ dicuntur ſpectare pleno iure ad Monaſterium, Gloſ. *in cap.* 3. §. *in Eccleſiis, ver. pleno iure de priuileg.* quam ſequuntur ibi idem Card. *num.* 1. & Butr. *num.* 26. *& eadem gloſ. in cap. quoniam in ver. vtroque iure, extra eodem*, Abbas *in c. cum inter n.* 12. *& ſeq. de ſent. & re iudic.* Caputaq. *dec.* 297. *n.* 7. *par.* 1. 4

Non obſtat, quod Rex non poſſet donare Eccleſias, in quibus nullum ius habebat, ad quod allegabatur *deciſ. in Vlixbonen. iuris conferendi* 2. *Aprilis* 1606. *coram bon. mem. Litta*, & ſic intelligitur donaſſe ſolum ius, quod habebat *cap. Paſtoralis de donat.* Alex. *conſ.* 47. *num.* 2. & ibi Add. *lib.* 3. Dec. *conſ.* 492. *n.* 10. & poſt eos Card. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 13. *tit.* 23. *num.* 7. nam vltra, quod iſtud ſecundum eos procedit in dubio, in hoc autem caſu verba conceſſionis ſunt ampliſſima, & ſpecialiſſima, quia Rex poſt donationem omnium iurium Regalium, veluti ampliatiuè, ſubiunxit, cum ſuis Eccleſiis, primitijs, & oblationibus. 5

Quicquid ſit, attentis ſolum donationibus à dictis Regibus factis, ceſſant omnia ex d. confirmatione Alexandri III. cùm ſit ex certa ſcientia, & ſpecifica per illa verba, *confirmamus vobis Monaſterium Sanctæ Ciliæ cum Eccleſiis, &c.* Quatenus enim conceſſio Regis, quoad dictam Eccleſiam eſſet inualida, confirmatio iſta vim nouæ conceſſionis haberet, Fel. *in c. inter dilectos n.* 14. *de fid. inſtrum.* Dec. *conſ.* 184. *n.* 8. *per l. adoptio, la ſeconda ff. de adopt.* idem Dec. *conſ.* 341. *n.* 7. *ad med. verſ. ſed in caſu*, Pariſ. *de communi conſ.* 19. *n.* 15. *lib.* 1. Et deciſio Vlixbonen. erat ſolum reſtricta ad ius regale, adeo, vt neque etiam vt in ea dicitur ius decimarum contineretur. 6

Et amplius quod Eccleſia prædicta ſpectaret pleno iure ad Monaſterium, coadiuuatur ex illius, quaſi poſſeſſione deputandi in ea Vicarium, & præſertim ab anno 1562. & citra, ex inſtrumentis deputationis continuatis, & effectum ſortitis in Summario Abbatis *n.* 4. *&* 5. ex ea enim infertur, Monaſterium eſſe proprietarium, ac penes illud curam reſidere, *cap. extirpandæ §. qui verè de præben.* & ibi Abb. *num.* 6. Vital. *in Clem.* 1. *num.* 84. *de exceſſ. Prælat. & in Clem.* 1. *ſub. num.* 7. *de off. Vicar.* Rot. *diuerſ. dec.* 798. *num.* 5. *part.* 1. *& in Vlixbonen. iuris conferendi* 25. *Iunij* 1607. *coram Illuſtriſſimo Lancelletto*, & ideò fuit, vt ſupra concluſum. 7

R. P. D. BVRATTO.

Salamantina Præſtimonij.

Veneris vltima Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Manutentio debet dari habenti poſſeſſionem anteriorem, & ex quibus poſſeſſio probetur anterior poſſeſſione aduerſarij eadem die capta.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio in cuius adeptionis inſtrumento appoſita fuit hora præſumitur anterior poſſeſſione eadem die capta, num. 1.
Poſſeſſio probatur ex clauium detentione, n. 1.
Poſſeſſio anterior præfertur poſteriori turbatiuæ, & nullæ, num. 1.
Poſſeſſio non amittitur per pactum iudicis nullum, n. 2.
Manutentio non eſt danda excommunicato, n. 2.

DECISIO DXIV.

1 MAnutentionem eſſe concedendam Io. Varcalcel deciſum fuit. Quia cùm poſſeſſio per eum capta 23. Decembris 1610. habeat horam, vt ex inſtrumento, præſumitur anterior poſſeſſione eadem die per Ioan. de Peralta adepta, *gloſ. in c. ſi a Sede in ver. nec appareat de præben. in 6.* Socin. *in l. 1. num. 11. verſ. 3. limit.* vbi Iaſ. *num. 4. verſ. 2. ſingulariter*, Rip. *num. 7. ff. ſolut. matrim.* Caſſad. *dec. 20. de præb.* cum alijs per Tiraquell. *de retract. lign. §. 11. gl. 1. num. 10.* de qua etiam anterioritate apparet ex confeſſione Peraltæ petentis ſibi tradi poſſeſſionem in porta Eccleſiæ, ex quo illa erat clauſa, & claues detinebat Varcalcel, quæ clauium detentio poſſeſſionem arguit, *ad l. clauibus, cum ibi notat ff. de contrahend. empt.* Et ex contradictione aduerſarij, qui curauit illi intimari à Notario poſſeſſionem ab eo prius adeptam, de quibus *in Summario Varcalcel num. 3.* & conſequenter præferenda eſt poſteriori turbatiuæ, & nullæ, *cap. licet cauſam, vbi Doct. de probat.* Rot. *deciſ. 19. num. 1. diuerſ. quæ num. 2. & 3.* poſt ibi relatos tradit, in manutentione attendi prælationem temporis etiam reſpectu horarum.

2 Et ideò non obſtat manutentio conceſſa per Archidiaconum in partibus Peraltæ, quia cùm nulliter proceſſerit præferendo poſteriorem inſtrumentalem anteriori. Anteriori in ſuo robore permanſit, Rip. *in l. naturaliter §. nihil commune num. 61. ff. de acquir. poſſeſſ.* & ſæpè in Rota deciſum fuit. Minus obſtat, quod Varcalcel, ex recurſu, & prouiſione à iudicibus laicis extorta inciderit in excommunicationem Bullæ in Cœna Domini, & manuteneri non poſſit, *vt in illa Pacen. Penſionis 20. Nouembris 1609. coram Reuerend. D. Lugdunen.* quia reſolutio capta fuit cum præſuppoſito obtentæ abſolutionis à Sanctiſſimo, quam Domini habito denuò verbo in Rota ex quo abſolutio poſtea ſuperuenerat mandarunt nihilominus extendi.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Bononien. Iuriſpatronatus de Marſilijs.

Veneris vltima Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex Summario elicitur Argumentum.

SVMMARIVM.

Quaſi poſſeſſio conferendi ſufficit ad effectum validitatis collationis, n. 1.
Fallit vbi fuit cognitum de proprietate, quia proprietas abſorbet poſſeſſionem, n. 2.
Mandatum de prouidendo quoad illius executionem, acquirit ius ad rem, n. 3.

DECISIO DXV.

IAm fuit reſolutum ſub die 20. Iunij 1612. contra Io. Mariam Baccheram, ſcilicet non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum aduerſus tres ſententias contra eum latas, quas prætendebat de iniuſtitia poſſe conuinci ex eo, quod fundamenta deciſionum non poſſent ſuſtineri, quoad ſubreptionem ob non factam expreſſionem iuriſpatronatus, quia beneficium erat in ſtatu libertatis, & quod deuolutio, & lis narrata benè probarentur ad effectum reſeruationis, quibus tamen omnibus in prædicta deciſione fuit ſatisfactum. 1

Ceterùm Domini non denegarunt iterum eundem Io. Mariam audire qui omiſſis prædictis dicebat beneficium eſſe in ſtatu libertatis, ex collatione facta vſque de anno 1575. in perſonam Florauantis quæ habuit effectum, patet ex decreto Vicarij Bononien. ſuper collatione, & libertate beneficij de Menſe Auguſti eiuſdem anni 1575. & hoc præſuppoſito potuiſſe ordinarium, & multò magis Papam iure ordinariæ collationis, in cuius manibus beneficium fuerat liberè reſignatum, illud Io. Mariæ conferre ex quaſi poſſeſſione liberæ collationis, non obſtante lite mota per patronos poſſeſſione præſentandi, carentes ea potiſſimum ratione, quia ad effectum collationis ſufficit quaſi poſſeſſio conferendi beneficium vti liberum, ne propter exceptionem ſuper proprietate impediatur prouiſio, vel effectuata reuocetur, *cap. conſultationibus de iure patron.* Lap. *alleg. 95. in fin.* Lambert. *de iure patron. lib. 2. part. 2. q. 1. art. 9. n. 9. verſ. tertius caſus*, Rota *dec. 14. de iurepatron. in antiq.* quam ſequuta eſt Rota moderna *in Papien. iuriſpatronatus de Baſilica Petri 8. Martij 1613. coram R.P.D. Manzanedo.* 2

Prædicta tamen adhuc non conuincerunt Dominos, vt 3
reſponderunt pro Io. Maria, quia animaduerterunt nullam obtinuiſſe collationem à Papa antequam eſſet detectum ius patronatus, ſed tantum mandatum de prouidendo directo Vicario Bononien. coram quo iam pendebat lis inter patronos, & reſignantem, & eadem præſentatis litteris de prouidendo fuit continuata contra reſignatarium, à quo fuit declaratum litteras non eſſe exequendas ex eo, quod beneficium erat de iure patronatus, quæ fuit per ſententias Rotales confirmata, & ideò cùm Io. Maria paſſus fuerit iudicium agitur ſuper proprietate, & hodie conſtet de iure patronatus per rem iudicatam, & ipſe egeat collatione, iuuari non poteſt quaſi poſſeſſione liberæ collationis, quia proprietas abſorbuit cauſam poſſeſſionis, vt dicit Abbas *in c. de iure patron.* & latè fuit deductum *in cauſa Lucana iuriſpatronatus 25. Ianuarij 1613. coram bon. mem. Penia.*

Nec viſa eſt conſiderabilis differentia inter præſentationem, & mandatum de prouidendo, quaſi per illud acquiratur ius in re, quod ſecus videtur per præſentationem, quia per mandatum de prouidendo quoad illius executionem acquiritur tantummodo ius ad rem, non autem in re, Bellam. *deciſ. 565.* Mandoſ. *ſuper reg. de annal. q. 55. n. 2. verſ. quod etiam ampliatur.*

R. P. D. VBALDO.

Bononien. de Poetis.

Veneris 31. Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

De hærede grauato, quod poſſit detrahere debita à teſtatore relicta, & legata dummodo illa ſoluerit, & ſolutionem probauerit.

SVMMARIVM.

Hæres grauatus per fideicommiſſum poteſt detrahere debita teſtatoris, & legata ab eo relicta, n. 1.
Solutio eſt quid facti, nec præſumitur. Ideò probanda ab allegante, etiam præſertim quando eſt fundamentum intentionis illius, n. 2.
Solutio præſumitur ex taciturnitate creditoris, & eius heredum per longum tempus. Declara, vt n. 3.
Tempus vbi eſt fundamentum intentionis alicuius, illud debet præciſè probari, n. 4.

DECISIO DXVI.

1 QVia in ſententia de partibus fuerat dictum, eueniſſe caſum fideicommiſſi ad fauorem D. Annibalis Iunioris de Poetis, & D. Franciſcam aduerſariam teneri ad reſtitutionem bonorum, detractis tamen detrahendis, ſi quæ venirent detrahenda, quam ſententiam Rota cenſuit eſſe confirmandam ſub die 17. Iunij 1611. coram me, vt latius in deciſione tunc extenſa, ideò ſucceſſiuè dubitaui, circa prætenſas detractiones, & dubio propoſito die quarta Iunij 1612. & non reſoluto, hodie iterùm illud propoſui, vtraque parte informante, & Domini cenſuerunt, nihil eſſe detrahendum. Nam licet verum ſit, hæredem grauatum per fideicommiſſum poſſe detrahere debita teſtatoris, & legata ab eo relicta, *l. prima, & ſecunda, & l. fin. C. ad Trebellian.*

2 Tamen verum eſt etiam, hæredem teneri probare, illa fuiſſe ab eo ſoluta, cùm ſolutio ſit quid facti, quæ non præſumitur, *l. quinquaginta, ff. de probat.* cum alijs per Menoch. *præſumpt.* 135. *in princip. lib.* 3. ideòque eo magis in hoc caſu, cùm ſolutio ſit fundamentum detractionum, gloſ. Bart. & Doct. *in l. 2. C. de iur. emphyte.* Bero. *conſ.* 152. *num.* 1. *lib.* 1. & in puncto Bald. *conſ.* 219. *ſub num.* 4. *verſ. non tamen lib.* 2. Modern. *de fideicommiſſ. art.* 33. *num.* 9. *verſ. Dubium tamen eſt.*

3 In propoſito autem caſu, quoad dotem Iuliæ de Vizanis, quæ fuit ſecunda vxor Alexandri teſtatoris, licet conſtaret de conſtitutione dotis ex publico inſtrumento, de ſolutione tamen ab hærede facta non docetur, & quatenus illa præſumi poſſet ex taciturnitate Iuliæ, & eius hæredum per longum tempus, iuxta deciſionem Afflict. 13. *num.* 23. Menoch. *præſumpt.* 135. *numer.* 9. *& ſeqq.* nihilominus ad effectum detractionis, de qua agitur eſſet irreleuans, cùm dos potuerit ſolui in bonis vinculatis, quo caſu detractio ſemel facta non eſſet iterùm facienda. Vnde videtur omninò probanda ſpecifica ſolutio, vt appareat, an ex bonis proprijs, & pecunijs hæredis facta fuerit, an verò ex bonis fideicommiſſo ſubiectis.

4 Quo verò ad legata relicta filiabus naturalibus teſtatoris pro eis dotandis, dummodò non poſſint, nec maritari debeant, niſi vtraque ipſarum perfecerint ætatem vigintiquinque annorum. Item quoad legatum relictum Ioan. Franciſco cum hoc tamen, vt illud petere non poſſit, niſi perfecerit ætatem 25. annorum: Domini omiſſa illa quæſtione, An legata eſſent conditionalia nec ne, habuerunt pro conſtanti, quod debuerat per hæredem grauatum probari, legatarios peruenisse ad ætatem à teſtatore præſcriptam, & ſoluta fuiſſe legata, ſicut aliàs eſt regulare, quod quando tempus eſt fundamentum intentionis debet præcisè probari, vt per Sued. poſt alios *deciſ.* 75. *n.* 10.

5 Nec obſtat, quòd quilibet præſumitur viuere vſque ad centum annos, quia vltra quod dicta præſumptio eſt dubia ex allegatis per Gabr. *de præſumpt. concluſ. vltima, n.* 3. *& 4.* illa non videtur procedere, vbi tempus eſt præcisè probandum, ex proximè adductis, & alias, qui ſe fundat in vita, debet illam probare, Bart. *in l. ſi quidem, C. ſol. matrim.* Gabr. *vbi ſupra n.* 6.

6 Sicut non obſtat reſponſio D. Annibalis ad poſitiones qui credit de auditu, legata fuiſſe ſoluta, quia fuit dictum, videlicet, quod reſponſio debet intelligi de legatis debitis, & quorum ſolutionis dies ceſſerat, non autem de indebitis, vel quid reſponſio probet ſolutionem in genere, ſed non de bonis, an teſtatoris, an potius hæredis. Et ita fuit deciſum.

REV. P. D. BVRATTO.

Virduneñ. Abbatiæ.

Veneris vltima Ianuarij 1614.

ARGVMENTVM.

Arbitrio Rotæ quando locus ſit, ad hoc vt petitorium per viam exceptionis deductum poſſit cum poſſeſſorio cumulari.

SVMMARIVM.

Poſſeſſorium non admittit cumulationem cum petitorio etiam per viam exceptionis deducto, n. 1.

Poſſeſſorio conuentus non poteſt opponere de dominio, niſi de conſenſu actoris, n. 1. *in fine.*

Poſſeſſorio agente nunquid neceſſè ſit probare titulum, & quem, n. 2.

Titulus acquiritur etiam ex prouiſione nulla ad effectum, vt poſſeſſorio agi poſſit, n. 2.

DECISIO DXVII.

CEnſuerunt Domini, arbitrio non eſſe locum, ad effectum cumulandi petitorium per viam exceptionis, pro parte Linron. propoſitum, cum poſſeſſorio per viam ſpolij à fratre Nicola Thomæ intentato. Moti ex regula, quæ habet huiuſmodi poſſeſſorium non admittere cumulationem cum petitorio, etiam per viam exceptionis deducto, de qua *in cap. fin. de ordin. cognit. & in cap. 1. de reſt. ſpol.* Bart. *in l. naturaliter, §. nihil commune in quinta columna, num.* 27. *ff. de acqu. poſſ.* obſtat enim cumulationi nedum contrarietas, & ordo, ſed etiam priuilegium iudicij ſpolij, vt per Rip. *in d. §. nihil commune, num.* 165. vbi Berengar. *part.* 3. *num.* 42. Soccin. iun. *num.* 352. quod adeò poteſt eſſe, vt Reus de Dominio opponens, non niſi de conſenſu agentis, ſpolio audiatur, *d. cap. 1. de reſtitut. ſpoliat.* vbi Butr. *num.* 5. 1

Vnde non fuit viſa adeſſe talis turbiditas, quæ ſufficeret ad exercendum arbitrium. Etenim in confeſſo eſt, fundamentum ſpolij in anteriori poſſeſſione fratris Nicolai conſiſtens, neque offuſcatur ex defectu tituli, quia coloratus ſufficit, Ægid. *deciſ.* 49. qui de ſtylo Rotæ tantum requiritur, Rotæ *deciſ.* 16. *num.* 4. *de reſtitut. ſpoliat. in nou.* Put. *deciſ.* 180. *lib.* 1. *ſecundum vlt. impreſſ.* qualis negari non poteſt in fratre Nicolao prouiſionem Apoſtolicam habente, etiam ſi eſſet nulla, Caſſad. *deciſ.* 1. *ſub num.* 10. *verſ. item ſufficit de reſtitut. ſpoliat. vel ſubreptitia,* Put. *deciſ.* 76. *lib.* 1. *iuxta nou. impreſſ.* quia ad effectum ſpolij, & ſpoliato magnum inferretur præiudicium, ſi cogeretur docere de iure ſuo, antequam reintegraretur, cùm reintegratus poſſet obtinere in petitorio abſolutoriam, ex non iure Liuron. qui efficeretur actor. 2

Exceptiones verò contra ſpolium deductæ, quod frater Nicolaus ceciderit facto proprio a poſſeſſione, dum dedit mandatum ad reſignandam Abbatiam ad fauorem Caroli, qui deinde illam reſignauit in fauorem Epiſcopi Tulleñ. per cuius obitum ipſe obtinuit, de ea ſibi à Sanctiſſimo prouideri, quodque renunciauerit ſpolio, per concordiam initam 26. Aprilis 1595. viſæ fuerunt Dominis valdè turbidæ, cùm reſpectu mandati diceretur, illud eſſe correſpectiuum reſeruationi penſionis mille francorum in eius fauorem faciendæ, quæ tamen ſubſequuta non fuit, reſpectu concordiæ, hactenus non conſtiterit de effectuatione. 3

Non obſtat deciſio in Romana Cortiuij 26. Martij 1606. coram R. D. Damaſceno, ibi enim ſpolium erat adeò turbidum, & implicatum, vt Rota contra illud inclinaret, cùm poſſeſſio fuiſſet capta Authore Prætore, qui ritè proceſſerat, & in vim præciſi reſcripti Iulij Tertij, & continuata ſpacio triginta annorum, non poteſt igitur ad hunc caſum inferri ex prædictis, ideòque noluerunt hic Domini arbitrium interponere, quo ſtrictè vtuntur in hac materia, ne detur occaſio ſpoliantibus ſe in ſpolio confouendi. 4

R. P. D. MANZANEDO.

Peruſina Affictus.

Lunæ 17. Februarij 1614.

ARGVMENTVM.

Generalis oratio reſtringitur per ſubſequentem generalem diſpoſitionem, confeſſioque in teſtamento facta pro exoneratione conſcientiæ plenè probat, & qualificata diuidi non poteſt.

SVM-

S V M M A R I V M.

Hæreditatis appellatione veniunt non ſolum bona ſtabilia, ſed etiam mobilia, n.2.

Generalia verba cenſetur reſcripta per ſubſequentia ſpecialia, num. 2.

Confeſſione nulla maior eſt probatio, maximè quando confeſſio reſpicit exonerationem conſcientiæ, n.3.

Confeſſio qualificata non poteſt diuidi, ſed debet cum ſua qualitate acceptari, n.4.

DECISIO DXVIII.

1 MErcurius Vgus inſtituto hærede Collegio Cambij cum onere maritandi quatuor puellas, cum dote Scutorum 30. pro quolibet ordinauit eius bona mobilia, & ſupellectilem vendi plus offerenti, & ex illorum pretio emi ſtabilia loca Montium, vel tot cenſus. Deinde voluit bona ſua ſtabilia in teſtamento inuentariata in perpetuum locari Octauio Vgo pro annuis Scutis 140. quæ ſtatim ſequuta morte teſtatoris fuerunt illi locata. Mobilia verò illinc ad duos menſes vendita pro pretio Scutorum 600. ex quibus fuit emptus cenſus Scutorum 42. quem Octauius prætendebat comprehendi in dicto Affictu. Vnde ſuper hoc orta lite inter ipſum, & dictum Collegium fuit lata ſententia per Reuerendum Patrem Dominum meum Stellam ad fauorem Octauij qua fuit appellatio interpoſita, & vſa in Rota mihi commiſſa, dubitaui, an dicta ſententia eſſet confirmanda, vel infirmanda.

2 Et Domini pro illius infirmatione reſponderunt. Nam quamuis teſtator ordinauerit generaliter, quod locaretur hæreditas, cuius appellatione veniunt etiam mobilia, tamen idem teſtator paulò infra reſtrinxit hanc generalitatem, ad bona ſtabilia, & illorum certa corpora in eodem teſtamento enumerata, & expreſſa, ad quæ dictum nomen generale hæreditas reduxit, *l. generali*, §. *vxori*, vbi Bart. *ff. de vſufruct. legat.* Ruin. *conſ.* 188. *num.* 11. *lib.* 2. Surd. *conſil.* 369. *num.* 31. Vnde iuxta teſtatoris explicitam diſpoſitionem tantum veniunt in dicto affictu loca bona ſtabilia, & non omnia, ſed illa dumtaxat in teſtamento inuentariata, & ſpecificata, qualia non ſunt mobilia, nec iſte cenſus ex illis procedens, & ex longè poſt affictum emptus. Quæ confirmantur ex eo, quod teſtator voluit ex fructibus ſuorum bonorum dotari ſingulis annis in Scutis 30. puellas quatuor, & plures ſi fructus ſupereruot, quod adimplere non poſſet, ſi cenſus in affictu comprehenderetur, cùm deductis annuis legatis, non remanerent tot pecuniæ, quæ ſufficerent pro maritandis dictis quatuor.

3 Et ceſſat hodie omnis difficultas ex confeſſione ipſiuſmet Octauij, qui paulò ante mortem declarauit in teſtamento, quod dictus cenſus non comprehenditur in affictu, qua confeſſione nulla poteſt eſſe maior probatio, *l. cum te*, *C. de probat.* Surd. *deciſ.* 10. *numer.* 12. maximè facta pro exoneratione conſcientiæ, Felin. *in cap. ſi cautio num.* 27. *de fid. inſtrum.* Soccin. *conſ.* 12. *num.* 20. *lib.* 3. & nocet etiam Venerabili Monaſterio Conuertitarum Octauij hæredi, Bart. *in l. cum quis decedens*, §. *codicillis*, *in princip. ff. de leg.* 3. Bald. *in l. generaliter in* 10. *quæſt. C. de non num. pecun.* quæ confeſſio coadiuuatur ex depoſitione Notarij rogati de teſtamento Mercurij, & aliorum teſtium deponentium ita fuiſſe de mente Mercurij.

4 Non obſtat, quòd dicta confeſſio Octauij ſit qualificata, cùm poſtea Octauius ſubdat affictum in Scutis 140. eſſe exceſſiuum, & debere reduci ad Scuta 100. & ideò debeat acceptari cum dicta qualitate exceſſiuitatis, quia hodie non agitur de quantitate affictus, ſed tantum, an dictus cenſus ſub illo comprehendatur, & an ſententia, quæ illum comprehendi declarauit, ſit confirmanda, prout fore, ex ſupradictis fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Cremonen. Penſionum.

Veneris 21. *Februarij* 1614.

A R G V M E N T V M.

Gratia reſeruationis penſionis non indiget iuſtificatione ſtante conſenſu Titularis, niſi fuerit conditionalis, & quando gratia dicatur conditionalis, copula autem carnalis non præſumptiuè, ſed concludenter probanda eſt, quando agitur ad effectum incapacitatis, & priuationis, & quando excludatur per impedimentum infirmitatis.

S V M M A R I V M.

Penſionis ſolutio retardari non poteſt ſtantibus literis Apoſtolicis reſeruationis penſionis, & conſenſu per Titularem præſtito cum Camerali obligatione, n.1.

Gratia reſeruationis penſionis non indiget iuſtificatione, quando adeſt conſenſus titularis, quando gratia non eſt conditionalis, n.2. & 3. & ſeq. vbi etiam quando gratia dicatur conditionalis.

Gratia reſeruationis penſionis, quando dicatur conditionalis, ita quod iuſtificari debeat, n. 3. & ſeqq.

Conditionalis quando dicatur gratia reſeruationis penſionis, num.4.

Conditionalis dicitur gratia quando in ea adeſt dictio dummodo, n.4.

Gratia numquid dicatur conditionalis per clauſulam, ſi ita eſt, vel ſi preces veritate nitantur, n.4.

Bigamia non contrahitur ex ſolo matrimonio cum vidua, ſed requiritur copula, & conſummatio, n.5.

Copula carnalis, licet directè probari non poſſit, præſumitur tamen ex cohabitatione coniugum per duos menſes, poſt conſummatum matrimonium. Declara, vt n.6.

Copula carnalis non per præſumptiones, ſed concludenter, & de neceſſitate probari debet, quando agitur ad effectum incapacitatis, & priuationis, n.6.

Probationes plures imperfectæ non faciunt vnam plenam, & perfectam probationem, niſi qualibet probatio de per ſe in ſua ſpecie fuerit perfecta, n.7.

Copula carnalis non præſumitur ex cohabitatione coniugum poſt conſummatum matrimonium ſtante impedimento infirmitatis, n.7.

Parochi fides numquid probet infirmitatem coniugum, numer.8.

Infirmitas probatur ex Medicorum fide præſertim adminiculata, n.8.

Copula carnalis excluditur ex impedimento infirmitatis reſpectu viri, non reſpectu mulieris. Declara, vt numer.9. & 10.

Præſumptio fundata in eo quod poteſt eſſe, & non eſſe non releuat, num.10.

DECISIO DXIX.

MAndatum Auditoris Cameræ viſum eſt Dominis eſſe confirmandum, ſtantibus literis Apoſtolicis reſeruationis penſionum, & conſenſu per titularem præſtito cum obligatione Camerali, ex quibus parata dicitur executio, Mohed. *deciſ.* 13. *vt lit. pend.* Gig. *de penſ. qu.* 35. *n.* 9. Caſſad. *deciſ.* 10. *n.* 8. *de reſcript.* 1

Nec ad effectum obtinendi mandatum erat neceſſarium, quod penſionarij iuſtificarent narratiuam, ſcilicet fructus aſcendere ad Ducatos mille ſtante conſenſu titularis reſeruationi præſtito, per quem reſultat virtualis confeſſio veritatis eorum narratiuæ æquipollens iuſtificationi gratiæ, quando non eſt conditionalis, Felin. *in cap. olim, num.* 10. *in* 4. *& in* 5. *limitatione de reſcript.* & benè diſtinguitur *in Salamantina Penſionis* 28. *Maij* 1593. *coram Gipſio*, & firmatum fuit *in Lunen. Sarzanen. Penſionis* 15. *Februarij eodem anno coram bon. mem. Cardinali Seraphino, & coram Litta, in Meleuitana Penſionum* 28. *Nouembris* 1597. *Gumenn. Canonicatus* 28. *Nouembris* 1605. *coram Penia.* 2

Non

Non obſtat, quòd imò gratia prædicta videatur conditionalis ſtante clauſula ſuper fructibus, & emolumentis, ad mille Ducatos, vt aſſerit, aſcendendum verba *aſſeris* videantur æquipollere verbis, *ſi ita eſt*, quæ habent implicitam conditionem, Felin. *in cap. ad aures*, *num.*10. *in fin. verſ. & adde iſtis de reſcriptis*, & ideò verſari in 3. caſo diſtinctionis Salamantinæ penſionis, & aliarum deciſionum, in quibus admittitur, quod conſenſus titularis reſeruationi penſionum præſtitus non liberet Penſionatios in petitorio à iuſtificatione narratorum.

4 Quia Domini intellexerunt, quando gratia continet expreſſam conditionem, vt ſi dictum ſit dummodo medietatem fructuum non excedat, vel dummodò remaneat 100. pro Rectore ex quo tunc intentio Penſionarij fundatur in diſpoſitione conditionali, & qualificata, quæ non releuatur ex conſenſu titularis, poſito ſub eadem conditione, ſecus autem in conditione tacita, & virtuali, quæ ineſt, in qualibet gratia, ſi ita eſt, vel ſi preces veritate nitantur, cùm per eam effectus puræ diſpoſitionis non impediatur, *l. ſi ita expreſſim*, *cum gloſ. ff. de condit. & demonſtrat.* & vbi agitur de nollitatem actus propter medium impediens illius productionem ad eſſe, non eſt par virtus taciti, & expreſſi, vt dicit Bald. *in l. eleganter*, *§. ſi quis, ff. de condict. indebit.* & ſequitur Dec. *in reg. expreſſa nocent, num.* 2.

5 Defectum autem incapacitatis oppoſitum Vezzano alteri ex penſionarijs propter bigamiam ob matrimonium per eum cum Vidua contractum exiſtimarunt Domini, non obſtare, quia bigamia non contrahitur ex ſolo matrimonio cum vidua, ſed requiritur copula, & conſummatio, quæ non probatur, *cap. debitum de bigam.* & veriorem dixerunt opinionem aduerſus Magiſtrum *ſent. lib.*4. *diſt.*27. quam probarunt Ioan. Andr. *ad Specul. de diſpenſ. §.*4. *n.*6. *litera F.* Couar. *in Clem. ſi furioſus*, *de homicid. part.* 1. *§.*2. *num.*2. *Capell. Tholoſ.*254. *&* 255. Maiol. *de irreg. lib.*1. *cap.*33. *lib.*4. & alij relatis per Sanchez *de matrim. lib.*7. *diſput.*83. *num.*4. *&* 5. & ratio ſatis clara colligitur ex dicto cap. debitum, quia vbi corporum commixtio deficit, ſolus conſenſus non ſufficit ad ſignandum matrimonium Chriſti cum Eccleſia per incarnationis myſterium contractum, nec vir ille dicitur carnem ſuam in plures diuiſiſſe.

6 Nec obſtat, quòd & ſi copula directè probari non poſſit, *cap. præterea, de teſtibus, cap. literis, & cap. ſeq. de præſcript.* ex cohabitatione tamen ipſorum coniugum per duos menſes poſt conſummatum matrimonium ſufficiens probatio colligitur tamquam excommunicatura, præſumptione violenta, *cap. ſi quis accipiat* 33. *quæſt.*1. *cap. laudabilem*, *cap. fin. de frigid. & malef.* Ferret. *conſil.*203. *num. lib.*1. Abb. *conſil.*195. *num.*22. Cepol. *conſil.*3. *&* 4. *inter ciuilia*, Rot. coram Cantuccio *inter impreſſ.*95. *per totum part.*2. *diuerſ.* quia fuit reſponſum, quod cum hæc præſumptio coniecturalis deducatur ad effectum incapacitatis, & priuationis ex ſequuta bigamia, debet in ſuo genere ſaltem eſſe concludens, & neceſſaria, *cap. in præſentia de probat.* Lap. *allegat.*52. *&* 53. quod etiam fuit dictum *in Tullen. Monaſterij Sancti Manſueti* 27. *Ianuarij* 1597. *coram Penia*, in qua aliæ deciſiones allegantur.

7 Et idem dicitur, quando imperfectæ probationes ſunt coniungendæ ad conſtituendam plenam, & perfectam probationem. Illæ tamen de per ſe in ſua ſpecie debent eſſe perfectæ, aliàs non releuant, latiſſimè Gabr. *de probat. concluſ.*1. Ideò cùm iſta cohabitatio non fuerit libera ad effectum maritalem proſequendum, ſed à die, & hora conſummati matrimonij impedita ex graui infirmitate ipſius Martiæ vxoris continuata vſque ad horam eius mortis, prout teſtatur Parochus in fide celebrati matrimonij, & Medici, qui illam in infirmitate curarunt, & vtraque fides adminiculatur ex teſtamento, & codicillis eiuſdem Martiæ, in quibus ſemper fuit enunciata infirma, & concurrunt confeſſiones mariti cum iuramento, etiam firmante, & coadiuuatur etiam in iuris præſumptione, vt præſumatur eum præcedenti in infirmitate acceſſiſſe, iuxta quæ habentur latiſſimè *in deciſ.*701. *per tot. part.*1. *diuerſ.* ſequitur dicendam præſumptionem cohabitationis non deſeruire ad probandam commiſtionem viri, & vxoris ſtante impedimento infirmitatis, vti ſe non compatiente cum coitu, vt dicit Abb. *in cap. tenor. num.*3. *de ſentent. & re iudic.* etiam Sarnen. *ſuper reg. de infirmis. quæſt.*9. *in tertio priuil. num.*7. quia propterea confirmant limitationem, *l. filium eum definimus*, *ff. de his, qui ſui, vel alien. iur.* vt natus in domo viri non dicatur eius filius; ſi præcedat ſimile impedimentum.

Non obſtat, quòd fides Parochi non faciat fidem de infirmitate, vti de non pertinentibus ad effectum, Bald. *in l.*1. *n.*19. *de confeſſ.* Angel. *in tract. de teſtamen. gloſ.*3. *n.*10. *in fine*, quia expreſſio cauſæ infirmitatis eſt de pertinentibus ad eius officium, cùm alias tenebatur celebrare matrimonium in Eccleſia ex Concil. Trident. *ſeſſ.*24. *cap.*1. *de reformat.* Præterea fides per titularem ſimpliciter perducta fuit. Ideò probatio non poteſt diuidi, vt quoad matrimonium fidem faciet, quoad infirmitatem non credatur. Tollitur etiam quod ſimiliter dicebatur de fide Medicorum, quia quicquid, quando non eſt adminiculatum, iunctis tamen adminiculis teſtamenti, & codicillorum, ac confeſſionis iuratæ, benè probat Verall. *deciſ.*234. *part.*1. Rot. *deciſ. vlt. part.*1. *diuerſ.* 8

Poſtremò non obſtat, quòd non probetur talis infirmitas, quæ repugnet potentiæ ſuſtinendi commixtionem, dum reſpectu viri benè poſſet conſiderari, ſecus reſpectu mulieris, Tiraq. *de leg. connub. gloſſ.*1. *part.*15. *numer.*75. Sarnen. *in reg. de infirmit. quæſt.*9. *num.*66. Quia fuit primo reſponſum ex fide Medicorum conſtare eam laboraſſe febri continua etiam tempore matrimonij hecticam confirmatam eſſe, quod genus morbi præſtat iuſtam cauſam abſtinendi à commixtione, vt de ſimili dicit Abb. *in cap.*2. *num.*5. *verſ.*2. *de coniug. lepros.* & de ſola febri laborante propter imminens graue periculum, tradit Sanchez *de matrim. lib.*9. *diſput.*24. *num.*3. 9

Secundò fuit etiam dictum, quòd cùm dubitari non poſſit ex deductis, eam fuiſſe infirmam ſufficere ad impediendum effectum priuationis, in quo probationes quales ſint, in ſuo genere debent eſſe neceſſariæ, & concludentes, vt dictum eſt. Ideò ſi morbus potuit eſſe, vel non eſſe talis, per quem copula, & conſumatio matrimonij impedita remanſerit, non inde neceſſariò ſequitur, alio non apparente, quod talis non fuerit, & ſic præſumptio remanet fundata impoſſibili, quæ non releuat, *d. cap. in præſentiam de probat. l. non hoc*, *C. vnde legitimi*, & ita fuit reſolutum. 10

R. P. D. PIROVANO.

Romana Conſignationis Schedulæ.

Veneris 21. *Februarij* 1614.

ARGVMENTVM.

Fructus ſequitur Dominum, & poſſeſſorem. Poſſeſſio donatarij probatur ex reſeruatione vſusfructus facta donanti, & ex clauſula conſtituti. Item quando contractus dicatur perfectus ante inſtrumentum, vbi partes conuenerunt de faciendo inſtrumentum. Et quando in iudicio poſſit opponi de iure tertij, & plura alia, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

*Fructus debentur domino, & poſſeſſori, n.*1.

*Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, vbi eſt valida, comprehendit etiam bona poſt donationem acquiſita, num.*1.

*Poſſeſſio rei donata dicitur tranſlata in donatarium ex reſeruatione vſusfructus ſibi facta per donantem, n.*2.

*Hæres non poteſt venire contra confeſſionem defuncti, numer.*2.

*Clauſula conſtituti in donatione appoſita probat poſſeſſionem donatarij, n.*2.

*Domini, & poſſeſſores eiuſdem rei duo in ſolidum eſſe non poſſunt, n.*3.

*Contractus ante confectionem inſtrumenti non dicitur perfectus, vbi partes ad eius ſubſtantiam deſiderauerunt inſtrumentum, num.*4. *Vbi maximè quando aliquod implementum tempore ſcripturæ conficiendæ deſideratur, quia tunc conijcitur, partes noluiſſe aliter contractum valere.*

*Exceptio non implementi repellit agentem ex contractu, num.*4.

Fru-

Fructus vbi eſt factus locus fideicommiſſo ſequuntur ſubſtitutum, non autem grauatum, n.5.

Reus poteſt excludere actorem per non ius, n.6.

Exceptio de iure tertij in iudicio non admittitur, n.6.

Fallit quando allegatio iuris tertij eſt excluſiua iuris agentis ipſo iure, num.7. Vbi refertur modo quo ius tertij allegari poſſit.

Ipſo iure vt quid dicatur fieri requiritur declaratio, numer.8.

Fructus vt ſint reſtituendi fideicommiſſario per grauatum requiritur interpellatio, n.8.

Retentio datur grauato pro melioramentis, nedum in fructibus perceptis, ſed etiam in ipſa re, n.6.

Inhibitio ſeu monitorium cum clauſula ſi quis, &c. *per comparitionem reſoluitur in ſimplicem citationem, numer.10.*

DECISIO DXX.

1 SEntentia bon. mem. Cardinalis Platti reſeruat Domino Flaminio ius repetendi fructus Vineæ Vallis ſitæ in Territorio Anguillariæ perceptos per Dominam Æmiliam, quatenus de iure ei debeantur, quorum fructuum quantitatem cùm ex iudiciali decreto iam ordinatum fuiſſet, conſignari Dominæ Æmiliæ data ſchedula ſoluendi valorem, cui de iure exinde dubitatum fuit coram bon. mem. Penia, an Domino Flaminio ſchedula eſſet conſignanda, quod eo ſolo informante affirmatiuè fuit reſolutum, & hodie iterùm dubio ſuper eiſdem propoſito, vtraque parte informante, cenſuerunt Domini, ſtandum eſſe in deciſis, quia apparet fructus prædictos de iure ſpectare Domino Flaminio excluſa Æmilia veniente ex titulo hæreditario Virginij eius Mariti.

2 Nam ſiue vinea, de qua agitur, fuerit in bonis Auerſi Patris Domini Flaminij, & eo caſu vigore fideicommiſſi Flaminij ſenioris fratris Auerſi ad eum ſpectabat, prout fuit ex hac eadem ſententia declaratum ad eius fauorem fideicommiſſum fuiſſe purificatum. Siue etiam probetur in bonis Virginij vigore prælegati de eadem vinea ex teſtamento Comitiſſæ Iuſtinianæ eius Auiæ Maternæ, nihilominus fructus etiam Domino Flaminio debentur vt Domino, & poſſeſſori, *l. fructus, l. & ex diuerſo, ff. de rei vendic.* Cephal. *conſ.*131. *num.*14. Surd. *conſil.*53. *num.*3. *lib.*1. Hond. *conſ.*39. *num.*22. *lib.*2. vti Domino, qui Virginius de anno 1584. donauit omnia bona ſua præſentia, & futura Domino Flaminio fratri, & eius deſcendentibus, & in cauſa prælegatum Vineæ, quamuis poſteà acquiſitum comprehenſum eſſe, nemo eſt, qui dubitet, data validitate donationis, Crauet. *conſ.*22. *per tot.* Didac. *var. reſolut. lib.*3. *cap.*12. Franc. *deciſ.*168. *num.*4. Bellam. *conſ.*5. *num.*6. *& ſeqq.*

3 Et vti poſſeſſori, quia de poſſeſſione omnium bonorum ſatis conſtat ex reſeruatione vſusfructus, per quam dicitur poſſeſſio translata in donatarium, *l. quiſquis cum gloſ. C. de donat.* Dec. *conſ.*43. *num.*2. *ad fin.* Chaſſan. *conſil.*7. *num.*35. Ang. *conſil.*44. *in princ.* & in indiuiduo, de poſſeſſione ipſius Virginij conſtat ex confeſſione Dominæ Æmiliæ, contra quam hodie illius hæredes venire non poſſunt, Crauet. *conſil.*67. *num.*6. Natta *conſil.*400. *num.*2. *lib.*2. Rol. *conſil.*46. *num.*3. *vol.*3. Cardin. Mantic. *de coniect. lib.*7. *tit.*6. *num.*5. & ſuffragatur Domino Flaminio propter clauſulam conſtituti in donatione appoſitam, *l. quod meo, ff. de acquir. poſſeſſ.* Tiraq. *de conſtitut. poſſ. part.*1. *verſ. illud autem num.*5. Neuiz. *conſ.*82. *n.*13. Ioſeph. *deciſ. Peruſ.*19. *num.*6. Iaſ. *conſil.*111. *n.*2. *vol.*4.

4 Nec prædictis obſtat inſtrumentum concordiæ, quod dicitur factum viuente Virginio de anno 1586. in quo per Auerſum patrem, & Virginium, ac Ioannem Baptiſtam, & ipſum Dominum Flaminium filios vendita fuit hæc Vinea vallis Dominæ Portiæ Ceræ cum translatione dominij, & poſſeſſionis, eùm conſtito ita vt Dominus Flaminius non poſſit ſe fundare in anteriori dominio, & poſſeſſione, cùm duo in ſolidum non poſſint eſſe Domini, & poſſeſſores, *l. ſicut certo loco, §. ſi duo vehiculum, ff. commodat.*

5 Quia ſatis patet, hanc venditionem non habuiſſe effectum, cùm ad eius ſubſtantiam partes deſiderauerint inſtrumentum confici de ipſo contractu cum ſolemnitatibus requiſitis intra decem dies, & quod tempore ſtipulationis Domina Portia ſolueri Scuta bis mille, de quo inſtrumento, cùm non doceatur actus venditionis, non habetur pro perfecto, nec effectum validum poteſt operari, *gloſ. in l. contractus, C. de fid. inſtrum.* Gabr. *de pact. concluſ.*3. *num.*1. maximè quando aliquod implementum tempore ſcripturæ conficiendæ deſideratur, vt in præſenti, ex quo conijcitur, partes noluiſſe aliter contractum valere, vt declarat conciliando opiniones Theſſaur. *deciſ.* 197. *num.*3. quod etiam ex ſola exceptione non implementi procederet data validitate contractus venditionis, Bart. *in l. Iulianus, §. offerri, ff. de action. empt.* Iaſ. *conſil.*112. *numer.*11. *lib.*4. Bero. *conſil.*15. *numer.*14. *vol.*3. Becc. *conſil.*35. *numer.*6. *vol.*1.

6 Prætereà iſte contractus venditionis alia ratione ſine effectu remanſit, quia poſt mortem Virginij huius Vineæ prælegatarij fuit actum in Curia Capitolina per eamdem Dominam Portiam ſuper auocatione Vineæ prædictæ, vigore fideicommiſſi Comitiſſæ Iuſtinianæ, & obtinuit, & hodie eius hæredes poſſident. Etſi dicatur ea etiam ratione conſtare de non iure Domini Flaminij, quia hæredes Dominæ Portiæ ſunt Domini Vineæ ex fideicommiſſo, & ſententia declarante illius purificationem, vt proptereà Virginio mortuo fructus ſequantur ſubſtitutum, qui eſt dominus, non autem Dominum Flaminium grauatum, Gabr. *conſil.*121. *num.*88. *lib.*1. Becc. *conſ.*97. *n.*10. latiſſimè Surd. *deciſ.*25. *numer.*20. & Peregrin. *de fideicomm. art.*49. *num.*85.

7 Obiectum ceſſare videtur, quia Dominus Flaminius quoad hæredes bon. mem. Dominæ Æmiliæ, quibus titulus hæreditarius non ſuffragatur obſtante fideicommiſſo Flaminij ſenioris, aut donatione Virginij liberas ædes habet, *l. loci corpus, §. competit, ff. ſi ſeruit. vendic. l. fin. C. de rei vendic.* Roman. *conſil.*347. *num.*4. Caſſad. *deciſ.*3. *n.*5. *de reſtitut. ſpoliat.* & regulare eſt, quod in iudicijs oppoſitio de iure Tertij non ſubſiſtat, *l. ſi quis emptionis, §. ſin vero nullum, C. de præſcript.*30. *annorum,* Natta *conſil.*419. *n.*11. & Theſſaur. *deciſ.*4. *in princ.*

8 Nec obſtat ſecus eſſe, quando allegatio iuris Tertij eſt excluſiua iuris agentis ipſo iure, vt declarat Bart. *in l.*2. *ff. de except. rei iudic.* Crauet. *in reſponſ. pro genero, n.*394. Menoch. *conſil.*.... *n.*320. Caſtrenſ. *conſil.*77. *n.*6. *in fine volum.*2. & tunc ius Tertij allegari poſſit per modum probationis aſſumendo conuentus in ſe onus probandi, actorem non eſſe Dominum, ſed aliud ius habere ad effectum obtinen. ob ſolutionem ex non iure actoris, vt conſiderat Surd. *conſ.*415. *n.*16. *vol.*3.

9 Quia prædictis omnibus patet reſponſio ex tenore voti aſſettamenta ſuper immiſſione vineæ ad fauorem Dominæ Portiæ Ceræ poſt annum à die mortis Virginij emanati, in quo nullum verbum de condemnatione fructuum ex dicta Vinea perceptorum quo caſu oppoſitio non eſt excluſiua ipſo iuris agentis, cùm deficiat in hac parte ſententia declaratoria, Tiraq. *in l. ſi vnquam in verbo reuertatur, num.*360. *C. de reuoc. donat.* Archidiac. Ioan. Andr. *in cap.*1. *de homicid. in* 6. dicentes, quod omnia iura mundi dicentia aliquid ipſo iure fieri, intelligenda ſunt ſequuta declaratione, non enim videtur incompatibile, quod bona vineæ lata reſtituantur, & tamen fructus per grauatum ante reſtitutionem percepti non ſint reſtituendi, vel quia defecerit interpellatio, quæ requiritur ad eum effectum, *l. in fideicommiſſarium*, vbi Ang. *num.*1. *verſ.*6. *fallit*, & Alex. *n.*7. *ff. ad Trebell.* Gabr. *conſ.*121. *n.*58. *verſ. Fructus autem perceptos vol.*1. Cephal. *conſil.*49. *&* 50. *per tot.* Burſat. *conſ.*44. *n.*11. qui atteſtatur de communi, Magon. *in deciſ. Florentina* 91. *n.*21. *& deciſ.*92. *n.*41.

10 Vel quia concurrunt melioramenta, pro quibus grauato datur retentio, nedum in fructibus perceptis, ſed & in ipſa re, Neguſ. *de pign.* 5. *part. membr.*4. *num.*8. & pro quibus in iudicio Capitolino fuit exceptum, & reſeruata in ſententia cum obligatione eidem Dominæ Portiæ cauendi pro eis ſoluendis, ſequuta liquidatione. Vnde ex decurſu annorum 26. à die ſententiæ, in quibus nihil fuit actum de iſtis fructibus, vel erit præſumenda compenſatio, vel Domino Flaminio adhuc erit ſaluum ius retinendi eos pro melioramentis, & conſequenter ante liquidationem erit incertum, an fructus debeantur hæredibus Dominæ Portiæ, quod ſufficit, ne dicatur conſtare de ipſo iure de non iure Domini Flaminij agentis. Poſtremò non obſtat, quòd vinum Panafutio conſignatum non probetur iuxta mandatum Cardinalis tunc Aldobrandini, & pront neceſſarium eſt ad obligationem Mercatoris, qui dedit ſche-

ſchedulam loquentis per verba de futuro, & promittentis ſoluere *per il vine che ſi conſegnarà à Domitio Panafutio.* Quia fuit reſponſum, ſatis conſtare de conſignatione prædicta per traditionem clauium cellæ vinariæ factam Marco Ant. Proſpero Procuratori bon. mem. Æmiliæ, de qua atteſtatur Notarius cauſæ, ſub die 24. Februarij 1588. & ex teſtibus datis, qui fuerunt præſentes conſignationi.

10 Impedimenta autem, quæ allegantur, vt locus eſſe non potuerit conſignationi prædictæ, viſa ſunt non releuare, quia inhibitiones Curiæ Capitolinæ ſuperuenerunt poſt diem conſignationis, nempè de Menſe Martij 1588. & Menſe Maij 1589. & altera, quæ datur de Menſe Septembris 1587. non apparet exequuta, & continet clauſulam Iuſtificatiuam, *ſi quis ſenſerit ſe grauatum*, per quam actus comparendo reſoluitur in vim ſimplicis citationis, Alex. *conſ.* 143. *num.* 6. *lib.* 7. & emanauit ante ſententiam ſine cauſæ cognitione contra regulam de prohibita ſequeſtratione, ac demum ea non obſtante conſignatio facta probatur, quod ſufficit ad effectum, de quo agitur. Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Firmana Iuriſpatronatus.

Veneris 21. Februarij 1614.

A R G V M E N T V M.

Iuſpatronatus, cui fuit facta vnio beneficij liberi non dicitur ex priuilegio, ita vt veniat ſub reg. Adriani reuocatoria, vbicumque beneficium iuriſpatronatus non remanſerat ſine dote, & vbicumque beneficium, quod vnitur, eſt modici valoris, ſecus ſi eſſet magni valoris.

S V M M A R I V M.

Iuſpatronatus vbi eſt creatum authoritate Epiſcopi præſumuntur omnia neceſſaria in eo interueniſſe, n.1.

Iuſpatronatus non poteſt fundari abſque congrua dote, numer.1.

Iuſpatronatus non amittitur ex diminutione fructuum beneficij, num.2.

Iuſpatronatus vt amittatur, requiritur quod Eccleſia remaneat inſufficienter dotata, num.2. vbi referuntur alij volentes quod requiratur, quod Eccleſia ſit omninò depauperata.

Iuſpatronatus non acquiritur quando Eccleſia anteà eſt ſufficienter dotata, n.2.

Vnio beneficij liberi beneficio iuriſpatronatus non operatur, quod iuſpatronatus cenſeatur ex priuilegio, vbi de tempore vnionis beneficium iuriſpatronatus non erat ſine dote, num.3.

Declara, vt habeat locum, vbicumque beneficium, quod vnitur, eſt modici redditus, ſecus alias, n.3.

DECISIO DXXI.

1 BEneficium, de quo agitur, fuit dotatum & fundatum de anno 1503. & poſtmodum de anno 1514. fuit ei facta vnio per Epiſcopum alterius beneficij cum narratiua, quod fructus erant exiles, & tenues, quæ quidem vnio ex curſu temporis, & obſeruantia præſumebatur à Sede Apoſtolica confirmata, iuxta reſolutiones in hac cauſa factas. Vnde dubitaui an huiuſmodi iuſpatronatus eſſet dicendum ex priuilegio, & ſic cenſeatur reuocatum per regulam Adriani, ac per Concilium Tridentinum, & Rota cenſuit negatiuè reſpondendum, ex ratione, quia cùm iuſpatronatus fuerit creatum authoritate Epiſcopi præſumendum eſt, omnia neceſſaria interueniſſe, & præſertim congruam dotem, quæ eſt vna ex neceſſarijs pro fundatione beneficij, Lambert. *de iurepatronatus lib.* 1. *p.* 1. *qu.* 5. *art.* 11.

2 Et ideò licet fructus fuerint diminuti, non tamen ideò ſequitur, quod iuſpatronatus fuerit amiſſum, cùm perierit Eccleſiæ, non patrono, idem Lambert. vbi ſuprà *qu.* 5. *art.* 8. *num.* 17. poſt Paulum de Cittadinis, quem allegat, & dixit Rota *in cauſa Toletana congruarum* 27. *Februarij* 1576. *coram Clem. VIII.* tunc Rotæ Auditore, relata prædicta cauſa *deciſ.* 230. Ad effectum enim vt iuſpatronatus fuiſſet amiſſum requiritur, quod Eccleſia remanſiſſet inſufficienter dotata, prout quando Eccleſia non eſt ſufficienter dotata non acquiritur iuſpatronatus. Ita concludit Lambert. *de iurepatronatus, quæſt.* 6. *art.* 6. *numer.* 3. *in fin. verſ. ſed tu ſubtiliter*, licet Card. *in cap.* 3. *in* 1. *quæſtione de iurepatronatus* velit, quod Eccleſia omninò ſit depauperata, cuius dictum omnes tenere dicit Lambert. *loco proximè allegato, verſ. nam, vt vides*, ſed quicquid ſit de veritate iſtarum opinionum, ſatis eſt, quod de tempore vnionis non remaneret indotata, ita vt dicendum eſſet iuſpatronatus fuiſſe amiſſum.

Ex quibus fuit concluſum, quod cùm Eccleſia de tempore vnionis non eſſet effecta libera, vnio non cauſat, quod iuſpatronatus cenſeatur ex priuilegio, cùm iſta vnio capiat augmentum dotis potius, quam dotationem principaliter. Conſiderabat tamen vnus ex Dominis, quod iſta deciſio eſt intelligenda in concreto, & strictè ad caſum, de quo agitur, nec ex ea poſſe conſtitui regulam generalem, quia eſſet nimis periculoſa. Poſſet enim contingere caſus, quod vniretur beneficium magni valoris beneficio parui valoris, & tamen non inde poſſet dici, quod iuſpatronatus non eſſet ex priuilegio, quia tale beneficium pingue poteſt pingue remanere ex vnione, dici poſſet ex priuilegio ſaltem ad effectum euocandi vnionem, quæ omnia ceſſant in caſu iſto, cùm agitur de paupere Regno, nec vnio alteret ex magnis redditibus qualitatem beneficij prout alteraret in caſu prædicto conſiderato ab vno ex Dominis, quæ conſideratio cùm placuerit ponenti. Ideò valuit hic eam inſerere. 3

REV. P. D. BVRATTO.

Teruleñ. Vicariæ.

Veneris 28. Februarij 1614.

A R G V M E N T V M.

Sententiæ diffinitiuæ vim an habere dicatur inſtitutio, ſeu denegatio inſtitutionis, facta abſque cauſæ cognitione.

S V M M A R I V M.

Inſtitutio non dicitur diffinitiua, vel diffinitiua vim habens, niſi quando fuit facta vocatis vocandis, & cum cauſa cognitione, num.1. & num.2. vbi quod idem eſt de inſtitutione denegata.

Confirmatio facta ſine contradictione, & cauſa cognitione non habet vim definitiuæ, ſed dicitur actus extraiudicialis, num.1.

Argumentum ab oppoſitis valet, n.2.

Verba iudicis ſine cauſa cognitione prolata non habent vim definitiuæ, præſertim vt faciant iudicatum, n.2.

Incontinenti facta dicuntur fieri abſque cauſa cognitione, num.3.

Iudicium non dicitur vbi non adeſt iudex, & pars, numer.3.

Appellatio admittitur à quocumque grauamine etiam extraiudicialiter illato, n.4.

Sententia ſeu pronuncia natura non poteſt ex facto vnius partis immutari, n.4.

Cauſa non poteſt per partes de ordinaria effici ſummaria, num.4.

DECISIO DXXII.

DVbitaui an conſtaret de tribus conformibus ad fauorem Epiſcopi Terulenſis ſuper concurſu faciendo ad Vicariam Sancti Andreæ, & DD. negatiuè reſponderunt. 1 Non enim habuerunt pro definitiua, vel vim diffinitiuæ habente ad effectum, vt inter alias duas definitiuas ſuper concurſu faciendo ſubſecutas computari poſſet, reſponſionem datam 14. Nouembris 1600. à Vicario præſentationi coram eo factæ nomine Portionariorum de Ioanne Cedrilla, quod non poterant præſentare niſi præuio examine,

& ap-

& approbatione per examinatores Synodales, iuxta Sacr. Concil. Tridentini diſpoſitionem, neque aliam 5. Iulij 1601. alteri præſentationi per obitum d. Cordillas, quod erat paratus præſentationem admittere ſeruata forma Concilij.

1 Nam ſicut inſtitutio non eſt diffinitiua, nec diffinitiuæ vim habens, niſi quando facta fuit vocatis vocandis, & cum cauſæ cognitione, ſed interlocutoria, gloſ. *in cap. fin. in verbo manes de elect. in 6.* quam ſequitur ibi Anchar. *n.4. verſic. 5. quaro*, & Franch. *num.7.* Lambert. *de iur. patron. art.4. num.6. qu.11. principalis 2. part. 2. lib.* prout etiam confirmatio facta ſine contradictione, & cauſæ cognitione, non habet vim diffinitiuæ. Sed eſt actus extraiudicialis, Innoc. *in cap. conſtitutis il ſecondo, columna tertia, in princ. verſic. illud tamen, de appellat.* & ibi Butr. *n.9. verſic. Intelligerem autem, & n.17. verſ. oppono, quod iuſtificetur circa fin.* Abb. *n.14. verſ. ſed contra prædicta*, Imol. *n.9. verſ. In ea gloſ. circa fin.* Bellam. *n.10.*

2 Ita idem dicendum eſt de inſtitutione denegata arguendo ab oppoſitis. Et facit ratio verba iudicis ſine cauſæ cognitione prolati, non habere vim ſententiæ, & præſertim, vt faciant iudicatum, *l. ex ſtipulatione*, vbi gloſ. *in verbo potuit*, & Batt. *in princ. & in 2. notab. C. de ſentent. & interloc.* & eſt text. *in l. interlocutio 4. l. commun. epiſt. &c.*

3 Reſponſiones autem prædictæ emanarunt incontinenti poſt præſentationem, & ſic abſque cauſæ cognitione, Batt. *in d. l. ex ſtipulatione in fine*, nemine vocato, & à Vicario nomine Portionariorum adito, non vti iudice quod conſtet, ſed vti habente facultatem inſtituendi præſentatum ab eis, & non interueniente Procuratore menſæ Epiſcopalis, & ſic contradictore, adeò vt nec etiam poſſit dici iudicium, *c. Forus de verbor. ſignificat.*

4 Neque obſtat, quòd Portionarij appellauerint à prædictis reſponſionibus, quia non exinde infertur, eas fuiſſe diffinitiuas, vel illarum vim habuiſſe cùm ab omni grauamine etiam extraiudicialiter illato detur de iure Canonico appellatio, ex not. per Doct. *in d. cap. conſtitutis il 2. de appellat.* Neque poſſit pronunciæ natura ex facto alicuius partis immutari, prout dicitur de natura cauſæ, quam partes non poſſunt de ordinaria ſummariam efficere, Cardin. *in Clemen. ſæpè, num.13. quæſt. 12. de verb. ſignif.* Maranta *in ſuo ſpeculo part.4. diſt.9. n.213.*

R. P. D. COCCINO DECANO.

Vercelleñ. Canonicatus.

Mercurij 5. Martij 1614.

A R G V M E N T V M.

Beneficij vacatio quando dicatur conſumpta per prouiſionem Papæ ante adeptam poſſeſſionem, & quid ſi gratia fuerit in forma dignum.

S V M M A R I V M.

Beneficium dicitur reſeruatum illud, quod vacat per obitum Protonotarij, n.1.

Poſſeſſio Canonicatus capitulariter capta dicitur benecapta, num.1.

Poſſeſſo ſemel præſumitur poſſeſſionem continuaſſe vſque ad obitum, n.1.

Clericatus probatur per literas patentes, n.1.

Immiſſio ex gratioſa ſubrogatione vt concedatur, quæ requirantur, n.1.

Beneficij vacatio dicitur conſumpta per prouiſionem Papæ etiam ante captam poſſeſſionem, num.2. Declara, quando collatio eſt facta ſimpliciter, ſecus ſi in forma dignum, vel ſi ſolum eſt conceſſum mandatum de prouidendo, dicto num.2.

Gratia in forma dignum dicitur conditionalis, nec cauſat ius in re de futuro ante illius executionem, n.2.

Gratia in forma dignum poſt purificationem cenſetur facta à die eius data, ita vt excludat gratiam alterius poſtmodum impetratam, n.3.

Literarum Apoſtolicarum executio quando impediatur per alterius poſſeſſionem, & quando poſſeſſor dicatur legitimus contradictor, n.4.

DECISIO DXXIII.

1 CAnonicatus, de quo agitur vacauit per obitum Octauij Auogradi Protonotarij, iuxta reſolutiones in hac cauſa factas, & de eo fuit prouiſus Marcus Antonius de Ferrarijs in forma dignum, qui ante executionem dictarum literarum obtinuit alium Canonicatum, vnde Petrus Hieronymus Cagnolus impetrauit ob aſſecutionem incompatibilis, & obtinuit etiam ſubrogationem gratioſam ad ius ipſius Ferrarij, nec non ad ius, & poſſeſſionem Octauij Protonotarij, cuius vigore petebat immiſſionem, & Domini reſoluerunt eſſe concedendam, iuſtificat enim omnia incumbentia, nempè reſeruationem ex Protonotariatu Octauij, iuxta reſolutiones in hac cauſa factas, obitum Octauij in poſſeſſione, ex inſtrumento adeptionis, de anno 1594. quæ fuit capta capitulariter prout reperitur, Caſſad. *deciſ.8. de can. poſſ. & prop.* ſemel enim poſſeſſor præſumitur continuaſſe vſque ad obitum, Rot. *deciſ.4. de probat. in nou.* cùm hoc allegetur à ſucceſſore, nempè à Franciſco Hieronymo ſubrogato, quoad ius, & poſſeſſionem Octauij, Menoch. *de præſumpt. lib.6. præſumpt.64. num.17.* & clericatum etiam ipſius Cagnoli ex literis patentibus, gloſ. *in cap. inter quatuor in verbo argumenta de cleric. peregr.* Felin. *in c. poſt ceſſionem, n.3. & 15. de probat.* Gram. *deciſ.81. num.1.* quæ ſufficiunt ad effectum, vt gratioſè ſubrogato in beneficio litigioſo, vel reſeruato poſſit dari immiſſio, Mohed. *deciſ.11. vt lit. pend.* Put. *deciſ.208 lib.1.* ſecundum emendatam impreſsæ, & fuit latè deductum *in cauſa Miranden. Parochialis 17. Maij 1600. coram bon. mem. Penia.*

2 Non obſtat, quòd vacatio per obitum Octauij fuit conſumpta per prouiſionem Papæ de perſona Ferrarij, quia verum eſt, vt dicitur in deciſione in hac cauſa facta, quod per prouiſionem Papæ conſumitur vacatio etiam ante poſſeſſionem, Rota *deciſ.24. de præben. in antiquis*, Simonetta *de reſeruat. quæſt.55. in princ.* tamen hoc procedit, ſi Papa ſimpliciter confert, ſi verò concedit mandatum de prouidendo, aut gratiam in forma dignum, quæ eſt gratia conditionalis, Rot. *deciſ.12. de conceſſione præben. in nou.* vel alium titulum, qui cauſet ius in re, de futuro ante executionem non dicitur acquiſitum ius in re, & per conſilium nec conſumpta vacatio, Samen. *in reg. de iure quæſito non tollen. q.1. n.33. in fin. & n.34. verſic. & iſta procedunt, & in reg. de triènn. q.30. n.3. verſic. & iſta*, & in puncto eſt *deciſ.* Bellam. *56. incipit concluſio, quod gratia, & eſt bona gloſ. in Clem. 1. in verb. collato, in princ. vt lit. pend.* Felin. *in c. cum Bertoldus, col.2. n.3. verſic. dixit etiam, de re iudic.* & latè proſequitur Modernus, gloſ. *reg.8. gloſ.15. §.2. numer.2. & 55. & 56.*

3 In propoſito autem numquam fuit deuentum ad executionem gratiæ, in forma dignum, nec in partibus, nec in Rota, & licet Ferrarius fuerit repertus idoneus ab executore, non tamen deuenit ad actum collationis, ita vt dicatur conſumpta vacatio prout requiritur ex ſupra allegatis, & ſic ceſſat obiectum *ex deciſione 12. de conceſſ. præbend. in nou.* quia verum eſt, quod gratia in forma dignum poſt purificationem cenſetur facta à die eius datæ, ita vt excludat gratiam alterius poſtmodum impetratam, tamquam poſteriorem, ſed non proptereà ſequitur in caſu iſto, quod fuerit deuentum ad collationem ad effectum, vt prima vacatio dicatur conſumpta.

4 Non obſtat, quòd Petrus prouiſus à Capitulo ſit in poſſeſſione, & ideò non eſt agendum executiuè, ſed ordinariè, quia legitimus contradictor, Bart. *in l. fin. n.31.* Dec. *n.4. C. de edict. D. Adr. tollen.* Roland. *conſil.78. num.5. & 27.* & in puncto fuit reſolutum *in cauſa Celſonen. Canonicatus 1. Iunij 1607. coram me.* Quia fuit reſponſum, concluſionem procedere, ſi reſeruatio non eſſet clara, & notoria, ex capite Protonotariatus, iuxta reſolutiones facta, tunc prouiſus à Capitulo poſſet dici legitimus contradictor, etiam quod Cagnolus haberet ſubrogationem gratioſam, ſed ex quo cum illa concurrit reſeruatio notoria, ex capite Protonotariatus, prouiſus à Capitulo, etiam quod ſit in poſſeſſione, non poteſt dici legitimus contradictor ad effectum impediendi viam executiuam. Ita declarauit Rota *in cauſa Eluen. Præceptoria 10. Iunij 1611. coram Reuerendiſſ. Archiepiſcopo Lugdunen.*

R. P. D. DAMASCENO.

Romana Pecuniaria.

Lunæ 10. Martij 1614.

ARGVMENTVM.

Hæreditatem adiens cum beneficio legis, & inuentarij, non confundit actiones ſuas cum hæreditarijs, adeò vt adhuc cenſeatur hæreditas res diuerſa.

SVMMARIVM.

Ceſſionarius vtitur via cedentis, & illum repræſentat, etiam in iure exequtiuo, n. 1.
Aditio hæreditatis cum beneficio legis, & inuentarij quid operetur, n. 2.
Intellectus ad l. debitorem, C. de pact. n. 3.
Hæreditas eſt quod ſupereſt de bonis defuncti, deducto ære alieno, num. 4.
Locupletari nemo debet cum aliena iactura, n. 4.
Rem, & pretium nemo debet habere, n. 4.
Compenſatio non datur de liquido ad illiquidum, n. 5.

DECISIO DXXIV.

1 MOrtuo Baldaſſare Ruſcono, Bartholomæus, & Dominicus eius ex fratre nepotes, prætendentes ſe eſſe hæredes ab inteſtato dicti Baldaſſaris, ſoluerunt Angelæ Vxori dicti Baldaſſaris ſuas dotes, & ab illa reportarunt ceſſionem iurium cum clauſula, quòd ceſſio non intelligeretur facta in præiudicium ipſius Angelæ, & contra ipſam, eiuſque iura, & bona quæcumque retorqueri minimè poſſet, accidit, quod prædicta Angela obtinuit, ſe declarari hæredem ex teſtamento dicti Baldaſſaris, & tamquam talis cum beneficio legis, & inuentarij fuit immiſſa in poſſeſſionem bonorum hæreditatis illius ex remedio *l. fin. C. de edict. Diui Adr. toll.* cùm autem dicti fratres inſtarent contra Angelam, ſeu bona hæreditaria Baldaſſaris pro reſtitutione pecuniarum ſolutarum ipſi Angelæ pro ſuis dotibus, dubitauit, an contra dicta bona hæreditaria eſſet relaxandum mandatum exequutiuum, & pro affirmatiua fuit tentum, quia dicti fratres fuerunt ceſſionarij Angelæ, & proinde ſicut potuiſſet Angela obtinere relaxationem mandati contra prædicta bona, ſtante illius credito liquido, & Camerali obligatione vallato, ita poſſunt ipſi fratres illius ceſſionarij, quia ceſſionarius vtitur iure cedentis, & illum repræſentat, *l. fin. C. de hæred. & act. vend.* Alex. *conſ. 13. num. 16. lib. 1.* Pariſ. 109. *numer. 25. lib. 3.* etiam in iure exequutiuo, Bald. *in l. ex legato in fin. C. de leg.* Aret. *in l. 1. numer. 22. ff. ſi cert. pet.* Calcan. *conſ. 18. numer. 22.* Bert. *conſ. 177. num. 28. & ſeq. lib. 1.* Tiraq. *de retract. lignag. §. 26. gloſ. 3. num. 15. & 23.* & in ſpecie, quo ad obligationem Cameralem, Galleſ. *ad form. oblig. Cam. part. 1. q. 2. in princ.* Surd. *conſ. 444. n. 12.*

2 Non obſtat, quòd Angela in ceſſione voluerit ceſſionem non intelligi factam in ſui præiudicium, nec contra ſua bona retorqueri poſſe, & proinde cùm ipſa modo ſit hæres Baldaſſaris, & bona hæreditaria per aditionem ſint facta ipſius Angelæ, ad not. *in l. debitorem, C. de pactis, l. Stichum, §. aditio, ff. de ſolut. l. ſi debitori creditor, ff. de fideiuſſor.* non poſſint fratres exercere ceſſionem contra iſta bona, quia fuit reſponſum Angelam adiuiſſe hæreditatem, cum beneficio legis, & inuentarij, & proinde non eſſe confuſas actiones, & adhuc aliud reputari ipſam Angelam, aliud verò hæreditatem, *l. fin. §. in computatione*, ibi, *ſi vero aliquas contra defunctum habeat actiones, non eæ confunduntur, &c. C. de iur. deliber.* & ibi Alber. Bald. Angel. Caſtr. Salyc. & alij.

3 Et licet text. vbi ſupra, loquatur ad fauorem hæredis, hic autem detur de non confuſione ad eius præiudicium, attamen viſum fuit Dominis, quod ille text. debeat habere locum etiam in præiudicium ipſius hæredis, ne ſcilicet vna, & eadem hæreditas diuerſo iure cenſeatur contra notat. *in l. eum qui hæredes, ff. de vſucap. & propter reg. totius tituli quod quiſque iuris &c.* & quia hæreditas habetur tamquam non adita, vt per Bald. *in l. debitori, num. 5. verſic. ſed contra, C. de pact.* Caſtr. *conſ. 186. num. 1. verſic. ſine dictamus, quod facto inuentario lib. 2.* Iaſ. *in dict. §. in computatione, num. 4.* Caſſan. *conſil. 22. numer. 9. verſic. item doctrina,* Roland. *tract. de inuent. part. 4. num. 13.* & proinde ſicut ſi hæreditas non eſſet adita, bona ſine dubio dicerentur ipſius hæredis, neque ipſe per directionem actionum contra bona hæreditaria, diceretur pati aliquod præiudicium, ita neque dicitur pati, poſtquam eſt adita cum beneficio legis, & inuentarij, vt in ſimili benè argumentatur Surd. *deciſ. 310. n. 17. in fine.*

4 Prætereà etiamſi Angela minimè adiuiſſet cum benef. legis, & inuentarij dicebatur ipſam per huiuſmodi mandatum non pati præiudicium in eius bonis, quia per aditionem non acquiritur niſi illud, quod remanebat in hæreditate, deducto ære alieno, *ad l. 2. §. illud, ff. de collat. bon. l. fin. §. ſin autem, C. de bon. quæ lib. l. mulier, ff. de iur. dot.* & proinde cùm iſtud æs alienum fuerit per Baldaſſarem relictum in ſua hæreditate, Angela per aditionem quæſiuit tantum bona, quæ ſuperſunt, deducto ære alieno, facit, vnaquæque diſpoſitio intelligitur, rebus ſic ſtantibus, *l. quod Seruius*, & ibi gloſ. *verb. poteſt, ff. de condit. cauſ. dat. l. fin. in princ. ff. ad municipal.* Oldr. *conſil. 241. n. 2. verſic.* ... Feder. de Sen. *conſil. 239. verſ. & vos ſitis*, & ne alter ex contrahentibus remaneat in damno, *l. ſi id quod, in fin. de reſcind. vend.* Roman. *conſ. 295. num. 3.* Corn. *conſil. 326. n. 4. lib. 1.* Crauett. *conſil. 239. n. 6.* & quòd quis non debet locupletari cum aliena iactura, *l. locupletari de reg. iur. in 6. l. iure naturæ, ff. de reg. iur. l. nam hoc natura, ff. de condit. indebit. & tenere rem, & pretium, l. curabit, C. de act. empt.* quæ omnia fierent, ſi diceremus paciſcentes intellexiſſe de hoc caſu, vnde omnis alia interpretatio eſt ſumenda.

5 Non obſtant aliquæ prætenſiones, quas habet Angela tamquam hæres Baldaſſaris contra prædictos fratres, quia viſæ fuerunt ſatis illiquidæ, ideòque non admittendæ contra creditum liquidum, *l. fin. C. de compenſ. l. bona fides, ff. depoſit. §. in bonæ fidei, inſtitut. de act.* maximè obligatione vallatum, Caſſad. *deciſ. vnic. de mut. petit.* Galleſ. *ad form. Cam. part. 4. quæſt. 1. num. 17. & quæſt. 2. num. 6.* Rota *in cauſa Romana grani 22. Martij 1574. coram Robuſterio relat. inter impreſſ. deciſ. 627. num. 3. part. 1. Interamnen. Mercium 4. Iunij 1594. coram bon. mem. Penia, & in Romana vſusfructus ſeu Saluiani 7. Iunij coram me.*

R. P. D. ANDREA.

Mediolanen. Beneficij.

Lunæ 10. Martij 1614.

ARGVMENTVM.

Plura in hac deciſione notanda explicantur, quæ poſſeſſionis manutentionem reſpiciunt, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo dandum eſt poſſeſſori tempore motæ litis, n. 1.
Poſſeſſio probatur ex inſtrumento adeptionis alio non poſſidente, num. 1.
Poſſeſſio præſumitur iuſta, legitima, & non vitioſa, numer. 2.
Confeſſio qualificata poteſt pro parte acceptari reiecta qualitate, quando qualitas habet præſumptionem contra ſe, eod. num. 2.
Iudex priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione abſque alia citatione ſi rite, & rectè procedit, ſecus ſi nulliter, numer. 3.
Poſſeſſor ſua poſſeſſione priuandus non eſt abſque citatione, num. 4.
Clauſula vocatis vocandis *operatur, vt quis ſua poſſeſſione priuari non debeat ſine citatione, n. 4.*
Citatio facienda eſt in loco, vbi quis tempore citationis moratur, non vbi alias morabatur, n. 5.
Officiali atteſtanti de his quæ pertinent ad eius officium creditur, num. 5.

De-

Decretum irritans non inficit poſſeſſionem, quando non eſt ſuper certo corpore beneficij, n.6.

Executor merus efficitur mixtus, quando in exequutione ſibi commiſſa adeſt clauſula vocatus, &c. *&* Amoto, &c. *num.7. vbi amplius, quod ab eius ſententia detur appellatio.*

Gratioſæ ſubrogationis priuilegium ceſſat, quando prouiſus fuit quis ab Ordinario habente facultatem conferendi Beneficia etiam litigioſa, n.8.

Poſſeſſorium ſummariſſimum lenioribus probationibus eſt contentum, n.9.

DECISIO DXXV.

1 FVit reſolutum eſſe dandum mandatum de manutenendo Alphonſo Caſtillioneo, quia conſtat de illius poſſeſſione tempore motæ litis, *§. hodie inſtitut. de interdict.* & ſæpius fuit deciſum. Poſſeſſio probatur non ſolum ex inſtrumento illius adeptionis, quod probat alio non poſſidente, *l. prædia, cum not. ff. de acquir. poſſeſſ.* Menoch. *de retin. remed. 3. num. 573.* Faſtol. *dub. 41.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 5. in prin. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* & fuit dictum *in Hiſpal. beneficij 21. Martij 1610. coram bon. mem. Penia*, & de anno præter. *in Regien. beneficij 15. Nouembris coram R.P.D. meo Dunozetto.*

2 Verùm etiam ex confeſſione partis in ſua gratia, quod Alphonſus erat intruſus, quæ confeſſio cùm habeat præſumptionem iuris contra ſe, ex quo poſſeſſio præſumitur iuſta, legitima, & non vitioſa, Aym. *conſ. 150. num. 5.* poteſt acceptari reſpectu poſſeſſionis reiecta qualitate vitij, vt tenuit Rota *in Pennen. & Adrien. beneficiorum coram Cantuccio impreſſ. diuerſ. 802. part. 1.* quæ deciſio fuit recepta *in Romana Domus 5. Martij 1610. coram Archiepiſcopo Bononienſi, & in Hiſpalen. beneficiorum 10. Iunij 1611. coram R.P.D. meo Pamphilio.*

3 Non obſtat, quòd Bertolazius fuerit immiſſus in poſſeſſionem authoritate iudicis exequutoris, qui ſine alia euictione priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione iuxta doctr. Angel. *in l. clam poſſidere, §. qui ad nundinas, num. 2. in fin. ff. de acquir. poſſeſſ.* & Compoſtell. *in cap. traſmiſſam, num. 3. verſic. de poſſeſſione alterius de elect.* Rot. *dicta deciſ. 802. num. 1. part. 1. & deciſ. 62. num. 3. part. 2.* Quia hoc intelligitur, vbi iudex rectè, & ritè procedit, ſecus ſi nulliter, & iniuſtè, Rot. *d. deciſ. 802. num. 7. verſ. quia pro reſponſione*, & fuit dictum *in illa Regien.*

4 Quod autem Iudex nulliter, & iniuſtè proceſſerit conſtat ex eo, quia cùm Alphonſus eſſet citandus, tam ex diſpoſitione iuris communis, quia erat poſſeſſor, *cap. licet Epiſcopus de præben. in 6.* quam ex forma literarum Apoſtolicarum, in quibus aderat clauſula *vocatus dicto Alphonſo, & alijs, qui fuerint vocandi*, Rot. *d. deciſ. 802. n. 8.* Hoc non curauit D. Iudex, ſed abſque aliqua citatione ſaltem legitima ad exequutionem proceſſit.

5 Nec obſtat, quòd Alphonſus fuerit citatus domi, & poſteà ad valuas, quia iam ipſe multis antea menſibus ſtudiorum cauſa degebat Mediolani in Collegio Calchorum, vt patet ex fide Rectoris Collegij, & propterea ibi, & non vbi alias morabatur erat citandus, Bart. *in l. 4. §. Prætor ait, num 9. ff. de damn. infect.* Butr. *in cap. cauſam, num. 7. circa fin. verſ. Item intellige domum de dol. & contum.* quæ fides ſatis viſa fuit probare, cùm ſimus in officiali atteſtante de his, quæ pertinent ad eius officium, Bart. *in l. 2. C. de ponder. lib. 10.* Ruin. *conſil. 56. n. 5. lib. 1.* Mandel. *conſil. 318. num. 39.* Gabr. *de teſt. concluſ. 1. n. 19.* Paleot. *deciſ. 573. n. 6. part. 3. lib. 3. diuerſ.* Attenta maximè relatione ipſius Nuncij atteſtantis ſibi fuiſſe dictum à familia ipſius Alphonſi, domo tunc temporis ſolitæ habitationis abfuiſſe.

6 Non obſtat, quòd poſſeſſio Alphonſi ſit infecta, poſtquam ipſe fuit prouiſus ab ordinario de beneficio litigioſo propter decretum irritans, de quo *in cap. 1. vt lit. pend. in 6.* Quia cùm Illuſtriſſimus Cardinalis Archiepiſcopus habeat indultum conferendi in ſpecie beneficia litigioſa, vt in copia, quæ fuit data, ceſſat diſpoſitio *d. cap. 1.* Præterea decretum irritans non inficit poſſeſſionem, quando non eſt ſuper certo corpore beneficij, Caſſad. *deciſ. 1. n. 2. de reſt. ſpoliat.* Put. *deciſ. 50. n. 2. & deciſ. 99. n. 11. lib. 1.* & fuit pluries deciſum.

7 Quæ eo magis Dominis placuerunt, quia Bertoſius non iuſtificauit ſuam gratiam, in qua plura fuerunt narrata, & ſignanter quod Alphonſus nullo ſaltem Canonico titulo, iuriſue adminiculo deſuper ſuffragante ſe in Capellaniam intruſit, & adhuc detinebat illam indebitè occupatam. Quæ omnia coram exequutore diſcuti debebant, propter dictam clauſulam *vocatis dicto Alphonſo &c. & amoto exinde dicto Alphonſo &c.* quæ clauſulæ faciunt exequutorem de mero mixtum, & præſupponunt in eo cognitionem iurium poſſidentis, ita quod ab eius ſententia detur appellatio, *cap. exhibita*, & ibi Panorm. *num. 6.* Felin. *n. 4. de iudic.* idem Felin. *in cap. de cætero n. 10. de re iudic.* Card. *conſil. 63. in princip. conſil. 233. num. 1.* Guido Pap. *deciſ. 49. num. 3.* Rot. *deciſ. 30. de reſcript. in nouell.* & fuit dictum *in illa Regien. beneficij, & in Cæſaraguſtana diſmembrationis 25. Iunij 1607. coram R. D. meo Damaſceno*, & in alijs pluribus. Vnde cùm prædicta omnia coram exequutore non fuerunt diſcuſſa, meritò, & ſententia, & apprehenſio poſſeſſionis per appellationem fuerunt ſuſpenſa, & Alphonſus ſuam poſſeſſionem animo retinuit, in qua venit manutenendus, cùm non ſe habuerit pro ſpoliato, vt ſæpius fuit deciſum, & in ſpecie *in d. Regien.*

Hinc tollitur obiectum gratioſæ ſubrogationis Bertolaſij, quia cùm ageretur contra prouiſum ab Ordinario, qui in facultatibus habebat poteſtatem conferendi in ſpecie beneficia litigioſa, vtique ceſſabat priuilegium gratioſæ ſubrogationis, & omnia narrata erant iuſtificanda, vt diſtinxit Rota *in illa Burgen. de Pancorno 24. Octobris 1588. coram Gypſio ſæpius canonizata.* 8

Ad illud autem, quod indultum non erat in forma probanti, fuit reſponſum, quod cùm ſimus in Curia, facilè de eius veritate conſtare poteſt. Et præſertim quia ſumus in poſſeſſorio ſummariſſimo, in quo leuiores probationes ſufficiunt, Rot. *deciſ. 375. n. 2. part. 3. lib. 3. diuerſ.* & fuit dictum *in Bergomen. Capellaniæ 22. Aprilis 1611. coram R.P. D. meo Pirouano.* Et ita concluſum, &c. 9

R. P. D. BVRATTO.

Barchinonen. Parochialis.

Lunæ 10. Martij 1614.

ARGVMENTVM.

Appellatio vbi non ſuſpendit exequutionem, an nec etiam illam ſuſpendat, quando appellatur à reuocatoria primæ ſententiæ.

SVMMARIVM.

Appellatio vbi eſt prohibita à prima ſententia, cenſetur etiam prohibita à ſecunda ſententia, reuocatoria primæ, n. 1. & 2. & num. 4.

Appellatio inſpecto præſenti ſtatu ſententiam extingui, numer. 3.

Cameralis obligatio dicitur vulnerata, quando prima ſententia eſt contra eam, non autem quando eadem ſententia fertur pro illius executione: tunc enim durat exequutio donec ſint tres conformes in contrarium, n. 5.

DECISIO DXXVI.

ITerùm propoſito dubio 29. Nouembris præteriti reſoluto, Domini ſteterunt in deciſis, eo præcipuè fundamento, quod appellatio à ſententia, Metropolitani reuocatoria electionis ordinarij, non ſolum non reperitur prohibita, ſed permiſſa ex verbis felicis recordationis Pij V. *in verſ. & ſi quis à ſententia*, cùm tamen vbi vult executionem per appellationem non impediri id exprimat, vt in caſu contrario appellationis ab electione *in verſic. hoc tamen appellatio.* Ex quo ſequitur ſupplicationem Franciſci ſignari non poſſe, ne detur executio ſententiæ per appellationem ſuſpenſæ, ſed ad fauorem Balthaſaris ſignatam in executionem electionis Ordinarij, quæ per appellationem non retardatur, expediri debere. 1

Neque obſtat, verba conſtitutionis, quibus inhærent informantes, pro Franciſco eſſe, vt appellatio ab electione executionem non impediat, non autem à ſententia reuocatoria. Primò, quia ſatis oſtenſum fuit, conſtitutionis mentem, ac rationem in appellatione ſuſpenſiua ab Ordinarij electione tollenda inſpiciendam eſſe, quæ ex 2

duabus

duabus in ea expreſſis non alia eſſe poteſt, quàm illa, ne parochiales diu in ſuſpenſo maneant, in maximum animarum periculum, quæ militat etiam lata reuocatoria, à qua detur, & interpoſita ſit appellatio, & tamquam fauorabilis, & à iure quoque conſiderata operatur, vt conſtitutio, quæ videtur de prima appellatione ab electione diſponere habet locum in qualibet alia, ex doctrina Compoſtel. *in c.1. columna 2. verſic. vnde etiam dicimus de electione in 6.* communiter à ſcribentibus in deciſione cumulatis, approbata. Nam altera, vt Parochiales dignis, & magis idoneis conferantur non poteſt ad prohibitam electionis ſuſpenſionem referri, ſed potius ad permiſſam appellationis deuolutionem pertinet, ad hoc, vt ſic de irrationabili ordinarij iudicio conſtiterit, poſſint parochiales dignis, ac magis idoneis conferri, & alia circa electionem per concurſum faciendam diſpoſita.

3 Secundò reſponſum fuit in deciſione, quod conſtitutio ſatis exprimere dicitur executionem electionis Ordinarij per ſententiam reuocatoriam non impediri, dum exprimit non impediri per appellationem, & à reuocatoria in gradu appellationis ſubſequuta appellari poſſe. Nam cùm appellatio inſpecto præſenti ſtatu ſententiam extinguat, Bald. *in rubric. C. de appellat. num.2.* cum alijs in verſiculo prætereà allegatis, adeò vt illa fingatur non lata, & nullum operetur effectum, Myſing. *conſil.41. num.7.* Lancellot. *de attent. part.2. cap.12. num.117.* nihil magis poteſt executionem impedire ſententia reuocatoria, quàm antea poſſet appellatio.

4 Confirmatur, quia cùm executio electionis præſeruetur, dum tollitur appellatio ſuſpenſiua, præſeruatio per conſtitutionem facta vigere debet etiam lata reuocatoria, & in omnibus inſtantijs, ſicuti in ea, quæ fit per clauſulam, Caſſad. *deciſ.8. in princip. & num.5. de reſcript.* Rota *diuerſ. deciſ.43. num.1. & 2. part.2.* Et ex his ceſſat etiam, quod lata reuocatoria vulnerata videatur electio Ordinarij, ideòque exequi non poſſet, ſicuti nec obligatio Cameralis vulnerata.

5 Neque enim dici poteſt vulnerata ſententia, pro qua ſit maior præſumptio, & à qua prohibeatur appellatio per ſententiam à qua permittatur, & fuerit interpoſita, quin potius ſecunda remanet inſpecto præſenti ſtatu per appellationem extincta, neque etiam diu ſublata per ſententiam reuocatoriam executio præſeruata ex prædictis. Et in ſimili obligationis Cameralis illa vulneratur, quando prima ſententia eſt contra, non autem quando pro eiuſdem Cameralis obligationis executione, ſed tunc durat executio, donec ſint tres conformes in contrarium, vt tradunt etiam inferendo ad terminos huius Conſtitutionis Moderni *ſuper regul.8. gloſ.6. num.202. & 208.* Cætera fuerunt ſublata in alia deciſione.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Peruſina Laudi.

Veneris 14. Martij 1614.

A R G V M E N T V M.

Correſpectiuitas duorum contractuum præſumitur ex eo, quod in eodem loco, & coram ijſdem teſtibus, eodem die, eodemque contextu fuerunt celebrati.

S V M M A R I V M.

Correſpectiui actus dicuntur, qui vno contextu, & eodem die, & loco, & coram iiſdem teſtibus fiunt, n.1.

Correſpectiuos in dubio iudicandum eſt fuiſſe contractus, num.1.

Solutionem dotis non fuiſſe factam deprehenditur ex eo, quod promiſſa fuerunt alimenta, quæ alias fruſtra eſſent promiſſa, n.1.

D E C I S I O DXXVII.

1 IAcobus promiſit dare in vxorem Franciſcam filiam Ioſepho filio Vincentij ipſo Vincentio, & Iacobo ſtipulantibus, & pro dote promiſit ſcuta tria millia videlicet duo millia de præſenti, quæ dictus Vincentius confeſſus fuit recepiſſe ante confectionem inſtrumenti, item dictus Vincentius promiſit mediante eadem ſtipulatione date in vxorem Raphaelam filiam Ioanni Franciſco filio dicti Iacobi ipſo Iacobo, & filio ſtipulantibus, qui etiam confeſſi fuerunt recepiſſe ſcuta duo millia pro dote dictæ Raphaelæ, vnde cùm non fuerit ſecutum matrimonium inter Ioſephum, & Franciſcum, & Ioannes Franciſcus petat dotem Raphaelæ, eique opponatur de dicta confeſſione, dubitaui, an ex confeſſione dictorum Iacobi, & Ioannis Franciſci probetur ſolutio ſcutorum duorum millium, vel potius dicta confeſſio ſit correſpectiua ad confeſſionem Vincentij. Et Domini reſponderunt pro correſpectiuitate. Nam quando duo contractus eodem die, eodemque contextu, & in eodem loco, & coram eiſdem teſtibus fuerunt celebrati, mutua contemplatione facti intelliguntur, Bald. *in l. petens, n.49. C. de pact.* Alexand. *conſ.90. num.8. verſic. non obſtat lib.3.* & latè proſequitur Cardin. Mantic. *de tacit. lib.2. tit.3. num.20. & lib.3. tit.15. num.50.* Et veritas optimè deprehenditur, quia cùm matrimonium tunc non poſſet fieri inter Franciſcam, & Ioſephum, ſed dilatio eſſet data ad quatuor annos, & ſtatim fuerit contractum inter Ioann. Franciſcum, & Raphaelam, fuit conuentum, quod durante dicto quadriennio Vincentius teneretur ſoluere alimenta Ioann. Franciſco, iuxta quantitatem inter eos taxatam, ſignum euidens, quod confeſſio fuit correſpectiua, & ſimulata ad confeſſionem alterius, quia ſi pecuniæ verè fuiſſent ſolutæ, fruſtra fuiſſent promiſſa dicta alimenta, vnde nedum debet iudicari pro correſpectiuitate, ex quo materia eſt dubia, vt voluit Cardin. Mantic. vbi ſupra, ſed etiam quia videtur res clara, & aperta. Ex quibus fuit concluſum pro correſpectiuitate, &c.

R. P. D. V E R O S P I O.

Bononien. de Guidalottis.

Veneris 14. Martij 1614.

A R G V M E N T V M.

Creditor hæres in parte non confundit actiones ſuas, niſi pro rata ſuæ partis, & ideò ſi ex forma ſtatuti bona reliqua ſibi adiudicat pro ſuo credito, facta legatarijs, & creditoribus interpellatione facit fructus ſuos.

S V M M A R I V M.

Heres cum inuentario pro ſuo credito poteſt implorare officium iudicis, & petere bonorum hereditariorum ſeparationem, & aſſignationem citatis creditoribus, & legatarijs, quia ſcilicet non fuerunt confuſæ actiones, n.1.

Heres pro parte bonorum ſine inuentario, ſi ſit etiam creditor hereditatis, pro illis partibus in quibus non eſt heres, non confundit actiones, n.1.

Factum generaliter eſſe dicitur quod mora, & impedimento alterius fieri prohibetur, n.2.

Actor in actione perſonali conſequi debet id omne, quod litis conteſtatæ tempore fuiſſet habiturus, n.2.

Statutum Bononiæ in vol. crim. folio 80. permittit creditori bona debitoris vendere, & apud ſe pro iuſto pretio per iudicem declarando retinere, num.2. in fin.

Bona heredis ſunt hypothecata pro ſolutione dotis filiorum teſtatoris, n.3.

Legitima in corporibus hereditarijs vnà cum fructibus à die mortis debetur, n.3.

Soluens pro alio, & retinens bona eius, pro quo ſoluit, ſuccedit in locum illius, cui ſoluitur, n.4.

Adiudicatio bonorum in ſolutum ſortitur naturam venditionis, n.3.

Emptori ſicuti quando rei non ſit traditio debentur fructus, ita etiam ei cui culpa debitoris non fuit facta adiudicatio bonorum in ſolutum, n.3.

Fructus percepti ante pretij declarationem ſunt emptoris, n.3.

Fructus emptori ante rei traditionem debentur ex mera æquitate, ne venditor eodem tempore gaudeat, & vti pretio, & fructibus rei, n.3.

Adiudicatio bonorum quæ debent fieri pro iuſto pretio, dicitur æſtimatio certa, & à lege facta, n.4.

Mora detegitur per iudicialem interpellationem, n.4.

Fructus à die moræ peti poſſunt, n.4.

L.1. & 2. C. de pig. act. limitatur, vt hic, n.5.

Creditor retinens bona debitoris tamquam in pignus, quæque de proximo ei ſunt adiudicanda in ſolutum, vel quæ debitor non curat, facit fructus ſuos, n.6.

Bona fides ad faciendos fructus ſuos ſemper præſumitur, etiamſi quis poſſideat ſine titulo, n.7.

Cauſa qualibet etiam beſtialis, & temeraria excuſat à fructuum reſtitutione, n.7.

Petitionis hæreditatis vniuerſale iudicium comprehendit etiam fructus, n.8.

Fallit quando poſſeſſor fuit bonæ fidei, quia facit fructus ſuos, num.8.

DECISIO DXXVIII.

1 CVm binas deciſiones coram me firmatum fuerit, Plinium vigore ſtatuti Bononienſis hæreditatem Antonij ipſius ex fratre nepotis pro quinta parte ſibi delatam adiuiſſe, & per conſequens quoad illam ſuos feciſſe fructus: Dubio ſuper alijs à me propoſito fuit reſponſum à die iudicialis interpellationis, quæ de anno 1585. pro eiuſdem parte fuit petitum ipſi bona hæreditaria pro ſuo credito in ſolutum adiudicari. Plinium ſuos pariter fructus effeciſſe: Cùm enim ex calculo, & ſtatu totius negotij firmato coram bon. mem. Penia, nec non eius particulari deciſione 17. Iunij 1611. ſtatutum fuerit tempore obitus Antonij de Anno 1580. creditum æſtimationi ferè bonorum hæreditariorum æquiualens fuiſſe, fructibus etiam ab Anno 1569. poſt mortem Andreæ patris Antonij computatis, & relicta ad fauorem Plinij in ſuſpenſo partita Scut.946. ſequebatur, vt in defectum pecuniarum illi bona venirent adiudicanda. Nam ſicut hæres cum inuentario pro ſuo credito poteſt iudicis officium implorando petere bonorum hæreditariorum ſeparationem, & aſſignationem citatis Creditoribus, & Legatarijs, quia confuſæ non fuerunt actiones, Bald. *in l. debitori, num.4. verſ. ſed poſſe, C. de pact.* vbi Alexan. *num.5. verſ. ſecundo ſequeretur*, referens ita ſeruari feciſſe, Iaſ. *num.3.* Dec. *num.17.* Curt. iun. *num.25.* vbi de communi, Bald. in *l. fin. §. in computatione, num.4. Cod. de iure deliber.* Rom. *conſil.57. in fin. lib.2.* Roland. *de inuent. part.4. vtil.10. n.6.* Eadem ratione potuit Plinius licet ſine inuentario hæres id facere, cùm reſpectu partium pro quibus non eſt hæres, actiones confuſæ non fuerint, *l. ſi adulta*, vbi gloſ. Bart. Ang. & Salic. *C. de hæred. action. l. ſi vxor.* vbi Bald. Salic. & Caſtr. *Cod. de bon. aut. iud. poſſid.* Et propterea cenſeri debet à die petitionis adiudicatio facta, quamuis ſorores Antonij cohæredes in mora conſtitutæ iniuſtis litibus conatæ fuerint illam protrahere, *l. ſi creditoris, C. de fideicomm. l.2. ff. de euict.* & in ſimili fuit dictum in Romana Saluiani interdicti 28. Nouembris 1611. coram Reuerendiſs. D. meo Damaſceno.

2 Cum generaliter in omnibus cauſis pro facto accipiatur, quod mora, & impedimento alterius fieri prohibetur, *l. in omnibus 40. ff. de reg. iur.* iuxta Pandect. Florentinas. Adeò vt etiam actor in actione perſonali conſequi valeat id omne, quod litis conteſtatæ tempore fuiſſet habiturus, *l. cum fundus, 31. ff. ſi cert. petat. l. videamus, 19. in fin. l.2.* vbi Bart. *num.2. & l. videamus, 38. §. ſi actionem, ff. de vſur.* Surd. qui etiam in actionibus ſtricti iuris, & alios refert *deciſ.172. numer.2.* Quæ tantò magis procedunt reſpectu duarum partitarum pro quibus in dicto calculo, & ſtatu firmatum fuit Plinium creditorem remanſiſſe, prima partita erat de Scutis 3315. aureis illi debitis in vim duplicis inſtrumenti cum hypotheca, & pacto precarij per quod vigore ſtatuti Bonon. *in volum. crim. fol.80.* creditori permittitur bona debitoris vendere, & apud ſe pro iuſto pretio per Iudicem declarando retinere. De quo ſtatuto in eiſdem terminis adiudicationis in ſolutum faciendæ, latè Grat. *conſ.37. col.1. & 2. lib.1.*

3 Altera partita erat Scut. 6000. quæ Plinius pro dotibus neptum ſoluerat, & ſicut vigore ſtatuti Bononienſis de ſucceſſione liberorum patre, vel matre mortua ab inteſtato, *§. alijs vero, & §. ſequenti* dictæ neptes expreſsè, & ſpecialiter hypothecata habebant Antonij bona tamquam Andreæ communis patris, nec non petere poterant illa ſibi pro dotibus adiudicari, & hoc ius & facultatem ad hæredes tranſmittebant, & ſic dos ſuccedebat loco legitimæ, Bald. *conſil.419. lib.3.* & in hoc ſtatuto, Grat. *conſil.160. à num.34. ad numerum 39. lib.2.* Quæ in corporibus hæreditarijs vna cum fructibus à die mortis debebatur, *l. ſcimus, §. repletionem, & l. quoniam in prioribus, C. de inoſ. teſtam.* Eadem ratione Plinius tamquam iſtorum bonorum poſſeſſor ad effectum in ea retinendi per ſolutionem dictis puellis factam in illarum locum ſucceſſit, *l. ſi potiores, C. de his qui in prior. cred. loc. ſucced.* Benintend. *deciſ.50. n.2. & 3.* Magon. *deciſ. Florentina 59. num.3.* & fuit dictum in Placentina Saluiani interdicti 16. Iunij 1589. coram bon. mem. Card. Mantica. Et cùm haberet idem ius erat illi proculdubio facienda pariter adiudicatio petita, & datio bonorum in ſolutum, quæ naturam venditionis ſortitur, *l. eleganter*, & ibi Bart. Bald. Caſtr. *ff. de pignor. act.* Tiraqu. *de retract. lignag. §.1. gloſ.14. num.1.* Stante igitur quod culpa, & negligentia dd. neptum hæc ſequuta nondum fuerint, debentur Plinio fructibus bonorum adiudicandorum, ſicut emptori debentur cui non fit rei traditio, *l. curabit, C. de action. empt.* vbi DD. & præſertim Cagnol. *num.37. & ſeq.* Natt. *conſil.384. n.12.* Et quamuis bonorum aſſignationem præcedere debuiſſet illorum æſtimatio, adhuc tamen ea non ſequuta, Plinius faciebat fructus ſuos, prout facit emptor cui res vendita fuit pro pretio declarando, etiam antequam illud declaretur, Ioan. de Anan. *conſil.19. num.12. & ſeqq.* & ibi Bologn. *num.21.* Fabr. *conſil.57. in princip. & num.4. & conſil.64. numer.58. & ſeq. lib.1.* Theſaur. *deciſ.288.* Cardin. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.4. tit.19. num.44.* Ratio autem à dd. DD. aſſignatur, quia fructus debentur ex mera æquitate, ne quis pretio rei, & fructibus gaudeat *d. l. curabit*, vbi Cagn. *num.31.* tantò magis cùm adiudicatio facienda eſſet pro iuſto pretio, & ſic dicebatur æſtimatio certa, & à lege facta cenſebatur, Socc. *conſil.60. n.1. lib.3.*

Præterea cùm d. Plinij creditum eſſet clarum, & liquidum, vt per calculum, & deciſionem coram bon. mem. Penia, nec non concurreret certitudo lucri ceſſantis, nam facta ſibi aſſignatione Plinius fructus bonorum de quibus agitur fuiſſet conſequutus, & cùm per iudicialem interpellationem, & litem ſuper adiudicatione ſatis detegatur mora, *l. mora, ff. de vſur. l. ſi ex legati cauſa, ff. de verb. oblig.* verificata remanent tria Caſtr. requiſita, & per conſequens ſi à dicta die Plinius illos fructus petere potuit, Caſtr. *l. diuortio ante numerum 2. ff. ſolut. matr.* Alexand. *conſil.69. num.4. lib.1.* cum alijs per Roland. *conſil.35. num.5. & 6. & 18. lib.1.* multò magis perceptos retinere, & ſuos facere valuit. 4

Vlterius ex quo dicta bona Plinius non amplius, vt adminiſtrator poſſidebat, cum de anno 1580. poſt obitum Antonij ceſſaſſet illius adminiſtratio, vt in alia deciſione 3. Iunij præteriti coram me dictum fuit per hanc petitionem benè declarata videtur eiuſdem voluntas, & credulitas, quod iſta bona penes ipſum dimiſſa fuiſſent animo non releuandi tamquam pro æquiualenti ſumma hypothecata, dum non ſolum pro eius parte petita fuiſſet illorum adiudicatio, ſed reſeruata etiam fuiſſent iura conſequendi reſiduum crediti pro ſumma, quæ dd. bonorum valorem excedebat: Vnde tantò magis intrat concluſio, quod ab illa die Plinius licet creditor ſuos fecerit fructus, ex quo creditum valori bonorum æquiualebat, quam concluſionem in his proprijs terminis pro limitatione regulæ *in l.1. & 2. C. de pign. act.* ponit Alexand. *in l.1. §. per ſeruum corporaliter, num.7. verſ. vna tamen datur limitatio qui regulam poſuerat, num.5.* & ibi Soccin. *num.11. & 12. in fin.* dicit communem, & in iudicando ſequendam, *ff. de acquir. poſſ.* Neguſ. *de pign. in primo memb. tertiæ partis numer.29. & 30.* Ita quoque ad ſimilem effectum conſideratur interpellatio debitoris, vt de pignore creditor diſponere poſſit, *l. ſi conuenerit, ff. de pignor. act.* 5

Nec videtur poſſe conuerti Plinium qui ſciebat adiudicationem petitam ſibi deberi tamquam ſummæ æquiualentis, & fortaſſe maioris creditori, iuſtam habuiſſe cauſam dicta bona retinendi vti propria, de relicta, & ſibi de proximo plenè adiudicanda, Bald. *in l. creditor 28. num.2. ff. ſi cert. pet.* Quæ ſola quamuis erronea credulitas ſufficeret, vt ille ſuos fructus effeciſſet, *l. igitur, 12. verſic. poteſt, ff. de liberal. cauſ. l. ſed, & ſi lege 28. §. ſciro, ff. de petit. hæredit.* Alciat. *reg.3. præſumpt.5. num.2.* 6

Hæc

7 Hæc autem omnia etiam ſingula de per ſe videntur ſufficere, ſi non pro titulo adiudicationis in ſolutum vt dictum eſt, ſaltem ad excludendam malam fidem Plinij, quod ſatis eſſet ad faciendos fructus ſuos, Bart. *in l. ſed & ſi lege, §. re, num. 4. in fin. ff. de petit. hæredit.* Rot. *deciſ. 577. num. 15. part. 1. diuerſ.* & vlterius ad inducendam bonam fidem, quæ ſine aliquo titulo ſufficit, *§. ſi quis à non Domino inſtitut. de rerum diuiſ.* cùm quælibet cauſa etiam temeraria, & beſtialis poſſeſſorem excuſet à fructuum reſtitutione, Bart. & alij in *l. Celſus, ff. de præſcript.* latè Becc. *conſ. 95. numer. 15.* & qualis occaſio poſſidendi, Bald. *in l. irritum, num. 3. C. de vſucap. pro don.* Surd. *deciſ. 211. num. 7.* & latè fuit deductum in Auximana ſpolij 3. Decembris 1611. & 4. Martij 1611. coram R.P.D. meo Pirouano.

8 Nec valet dicere fructus deberi pro ſuis portionibus puellis de Guadalottis, pro quarum parte fuit poſteà iudicium vniuerſale petitionis hæreditatis intentatum, in quo fructus veniunt, Afflict. *deciſ. 240. num. 2. & ſeq.* hoc enim procedit, quando poſſeſſor ſuos fructus non fecit, vt in caſu Afflicti, in quo vt ipſe dicit, mala fides defuncti obſtabat hæredi poſſeſſori, ſecus quando poſſeſſor illos fecit ſuos, vt hic ex prædictis concluſum fuit, *l. 1. verſic. vſuras, C. de pet. hæred. l. Item veniunt, §. præter verſ. eos autem, & l. ſed & ſi lege 28. §. conſuluit, ff. eod.* An autem Plinius ab initio ſuos fructus fecerit, quia tam coram bon. mem. Penia, quàm coram me negatiuè fuit reſolutum, DD. placuit, vt particulariter videretur.

R. P. D. BVRATTO.

Ferrarien. pecuniariæ.

Veneris 11. Martij 1614.

ARGVMENTVM.

Statutum prohibens appellationem dicitur reſpicere deciſoria iudicij, eoque propterea forenſes gaudere non debent.

SVMMARIVM.

Statutum prohibens Appellationem, ſeu nullitatem, & reſtitutionem in integrum dicitur reſpicere deciſoria iudicij, & non ordinatoria, n. 2.

Statuto reſpiciente deciſoria iudicij forenſes gaudere non debent, num. 2.

Aequalitas maximè in iudicijs ſeruanda eſt, n. 3.

Appellare vbi licuit, vel non licuit vni ex partibus, ita & alteri parti licere, vel non licere debet, n. 3.

Appellatio à nouo grauamine non deducto in primis ſententijs, concedenda eſt, n. 4.

DECISIO DXXIX.

1 LAtis Ferrariæ duabus ſententijs ad fauorem Cæciliæ relictæ quondam Ioannis Mariæ Baroni Veneti, contra Riccios, & litis conſortes, ſuper prioritate, & potioritate pro recuperatione eius dotis, in quibuſdam orizijs, ſeu illorum pretio, per dictos conuentos eidem Cæciliæ reſtituendæ, ac alijs duabus ſuper illarum exequutione vti conformium, & ex diſpoſitione ſtatuti, rem iudicatam facientium, Claudius pupillus de Banizatis, contra cuius authores fuerant in dictis ſententijs reſeruata iura condemnatis, pro releuatione, ſeu indemnitate, timens, ne per exequutionem ſententiarum omne damnum in ſe retorqueretur, obtinuit in ſignatura Sanctiſſimi, commiſſionem cauſarum prædictarum in Rota, cum clauſula de procedendo ad legitimam exequutionem ad fauorem hæredum Cæciliæ, pendente lite, defunctæ, & dato dubio, an eſſet locus exequutioni, fuit, nemine pro hæredibus prædictis informante, negatiuè reſolutum.

2 Quia licet ex ſtatuto *lib. 2. cap. 66.* à ſententia in cauſa appellationis lata, ſiue in totum confirmatoria primæ, ſiue in parte, pro parte, in qua illi conformis eſt, non liceat appellare, de nullitate dicere, vel reſtitutionem petere: tamen cùm videatur reſpicere deciſoria, Franc. *cap. ſi duobus col. mihi 16. in fin. verſ. ſed ſtatutum, de appellat.* Aret. *in cap. quos clericus, numer. 11. de foro compet.* Socc. *conſil. 195. n. 2. lib. 2.* Decius *in c. Eccleſia Sanctæ Mariæ, n. 157. de conſtit.* Gozadin. *conſil. 76. n. 15.* non poteſt illo gaudere Cæcilia Forenſis, licet Ferrariæ fuerit litigatum, cùm in diuiſorijs non attendatur locos iudicij, Bald. *in l. 1. n. 58. & 59. C. de ſumma Trinitate,* Alexand. *conſ. 164. n. 3. in 6.* Marzar. *conſ. 9. n. 9.* & in hoc ipſo ſtatuto Ferrariæ, Cecil. *conſ. 97. in princ.* Hippol. Rimin. *conſ. 450. n. 9. lib. 4.* & Bertazol. *conſ. 15. in princ. vol. 1. crimin.* Tantoque

3 Minus locum habere debet, quod nec contra Cæciliam, ſeruatum fuit, quæ ſecundò prouocauit, licet prius per duas conformes ſuccubuiſſet, vnde ſi deinde duas pro ſe fauorabiles reportauit, aduerſarijs quoque permitti debet appellatio, vt in iudicijs ſeruetur æqualitas, *cap. non licet, de regul. in 6. l. fin.* vbi Bald. *C. de fruct. & lit. expenſ.* idem Bald. *conſil. 486. column. 2. verſic. 4. pone lib. 2.* & eo caſu, quo licet vni ex partibus appellare, vel non, debet licere, vel non alteri, *cap. 2. de mut. petit.* Ruin. *conſil. 85. in fin. verſic. ſicut ergo lib. 5.* Bertazol. *d. conſ. 15. in princ. & conſ. 469. n. 13. vol. 2. crim.*

4 Præterea certum eſt, ſecundam ſententiam declarare pondos, valorem, & quantitatem oriziorum, ad quam quilibet ex reis conuentis teneretur, quod in prima factum non fuerat. Vnde ab hac liquidatione tamquam nouum grauamen inferente, permitti debet appellatio, Rota *diuerſ. deciſ. 100. in princ. part. 1.* Ex quibus reſolutum fuit, locum non eſſe vlteriori exequutioni ſententiarum, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Tiburtina Calcarearum.

Veneris 14. Martij 1614.

ARGVMENTVM.

Dominus ſubditis ſuis non poteſt prohibere conſtructionem Calcarearum, etiam ſi eas ab antiquiſſimo tempore ſolus habuerit, niſi doceat ſe aliàs prohibuiſſe, & ſubditos acquieuiſſe cum decurſu temporis legitimi.

SVMMARIVM.

Aedificare, fodere, excauare permiſſum eſt vnicuique in ſuo ad libitum, n. 1.

Dominus ſubditis non poteſt prohibere conſtructionem calcarearum, ſicut non poteſt prohibere conſtructionem furnorum, & molendinorum, n. 2.

Præſcriptio ſeruitutis inducitur tempore legitimo prohibitione ſubſecuta, & ſubditis non reclamantibus, numer. 2.

Seruitutes negatiuæ non præſcribuntur niſi ſequuta prohibitione, num. 3.

Aedificandi in ſuo facultas nullo tempore præſcribitur, num. 3.

DECISIO DXXX.

1 REſolutum fuit licere communitati facere Calcareas in proprijs locis ſitis in Territorio Montis Cælij, ex vulgari regula permiſſum eſſe vnicuique in ſuo fodere, excauare, & ædificare ad libitum, *l. altius, C. de ſeruit. & aqu. l. Imperatores 13. ff. de ſeruitut. vrb. præd.* Etiam ſi alteri noceat, dommodo principaliter nocendi animo id non faciat, ſed vt ſibi proſit *l. cum eo, 8. ff. de ſeruit. Vrban. præd. l. Proculus 26. & l. fluminum 24. §. fin.* vbi Bald. *ff. de damn. infect. l. 1. §. denique Marcellus ff. de aqua pluuia arcend.* Aym. *conſil. 94. num. 2.* quod in dubio præſumitur, gloſſ. *in dict. l. fluminum, §. fin. in verb. non teneri,* vbi Oldrad. *num. 17. verſ. ſed in dubio,* Alberic. *num. 2. verſic. ſi eſt dubium,* Bart. *in prima oppoſitione, ff. de damn. infect.* Iaſ. *in l. quo minus, num. 33.* vbi Ripa *num. 29. ff. de flumin.* Andr. Gayl. *obſeruat. 69. num. 30. lib. 2.* Surd. *conſil. 127. num. 19. & conſil. 154. num. 14.*

2 Neque poteſt D. Dox vti Dominus Calcarearum conſtructionem ſubditis prohibere, ſicuti non poſſet furnorum, vel molendinorum, Iacobin. *in ſua inueſt. feud. verſ. & cum Molendinis, num. 4.* Ripa *d. l. quo minus, num. 134.*

ff. de flumin. Neuiz. *conſil.* 43. *n.* 7. *&* 8. Boet. *deciſ.* 125. *n.* 4. *&* 5. Alb. Ruia. *conſil.* 56. *num.* 2. Surd. *conſil.* 127. *n.* 23. *&* 54. Et etiam ſi ab antiquiſſimo tempore ſolus habuiſſet Calcareas, ad quas ſubditi pro calce acceſſiſſent, nihilominus non fuiſſet illi quæſitum ius ne nouæ fierent, niſi tentaſſent ſubditi alias conſtruere, & propter prohibitionem factam deſtitiſſent, atque ab inde extra tempus ad præſcriptionem requiſitum cucurriſſet, Bald. quem Veronen. *de ſeruit. vrban. præd. cap.* 50. *de furno, n.* 2. Afflict. *deciſ.* 288. *n.* 1. *& ſeq.* Capyc. *deciſ.* 209. *n.* 26. Rip. *in cap. cum eccleſia Sutrina, n.* 45. *de cauſ. poſſ. & propriet.* Neuiz. *dict. conſil.* 43. *num.* 10. Alb. Brun. *dict. conſil.* 56. *num.* 1. Balb. *de præſcript. in* 4. *part.* 5. *part. principalis quæſt.* 5. *de communi*, Surd. *dict. conſil.* 127. *num.* 23.

3 Et regulare eſt in ſeruitutibus negatiuis, vt non aliter præſcribantur, quam præcedente prohibitione, gloſ. *in l. qui luminibus in iure prohibendi ædificare in ſuo loquens, ff. de ſeruit. vrb. præd.* ibique Bartol. Florian. & Ang. *ſub num.* 3. *verſic. ex quo conclude*. Vbi quod facultas ædificandi in ſuo nullo tempore præſcribitur, niſi alius ſit in poſſeſſione ſeruitutis negatiuæ ædificandi, Bald. *in l. numer.* 8. *Cod. de ſeruit. & aqu.* poſt gloſſ. 1. *ibi circa princip.* Bart. *in l. ſi prinſquam ſub num.* 4. *in* 7. *oppoſitione, verſic. Reſtat. ff. de nou. oper. nunciat.* Abb. *in cap. Abbate num.* 8. *de verborum ſignific.* Ripa *in d. cap. cum Eccleſia Sutrina, n.* 50. Afflict. *deciſ.* 388. *num.* 2. Aym. *conſil.* 111. *n.* 22. Andr. Gayl. *obſeruat.* 59. *n.* 9. *lib.* 2. Surd. *conſil.* 127. *n.* 22.

4 Hic verò tantum abeſt à Dom. Duce probari ipſum ſolum Calcareas in Territorio Montis Cælij habuiſſe, aliiſque conſtructionem illarum prohibuiſſe, acquieſcentia, & præſcriptionem ſubſequuta, vt potius conſtare videatur alios quoque in eo Territorio Calcareas habere, dum ipſe Calcareas in eo ſitas ab aliis conduxit, vt fuit in alia deciſione ponderatum. An autem id liceret in loco *la foſſa di Cicoto alle Caprine* nuncupato, ſuper quo pendet lis retractus quæ prætenditur præiudicialis ex eo, quod fundus per Calcarearum exercitium immutaretur, & deſtrueretur, reſeruarunt Domini, vt particulariter videretur.

R. P. D. B V R A T T O.

Hiſpaleñ. Capellaniæ.

Veneris 14. *Martij* 1614.

A R G V M E N T V M.

Regula de ſubrogando habet locum mortuo collitigante tam naturaliter, quam ciuiliter per ingreſſum Monaſterij. Hæc ſubrogatio datur authoritate propria intruſo, & vbi collitigans tempore litis motæ pacificè per triennium poſſedit.

S V M M A R I V M.

Subrogatio in beneficijs litigioſis datur per deceſſum collitigantis, num. 1.

Subrogatio datur in beneficio litigioſo per mortem ciuilem collitigantis ingredientis Monaſterium, & in eo profeſſi, num. 1.

Intruſus in poſſeſſionem beneficij propter mortem collitigantis indignus eſt ſubrogatione, & quando quis dicatur intruſus, num. 2.

Subrogatio denegatur, vbi collitigans tempore litis motæ pacificè per triennium poſſedit. Declara, vt num. 3. *&* 4.

Poſſidere vno, & eodem tempore duo non poſſunt, n. 3.

Poſſeſſor Triennalis, vt quis dicatur, quæ requirantur, num. 4. *in fin.*

Infans eſt incapax beneficij, n. 4.

DECISIO DXXXI.

1 IOannis Fernandez informanti, ſubrogationem in ius Didaci, in Religione Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum, profeſſi, concedendam eſſe, deciſum fuit. Datur enim hæc ſubrogatio per deceſſum collitigantis, *cap.* 2. *vt lit. pend. in* 6. *& reg.* 28. *de ſubrog. collitig.* & ita ad ius morientis interpretatiuè, & ciuiliter, ſicut verè mortui, Archid. *d. c.* 2. *verſic. cedant, decedant*, vbi Anchar. *n.* 1. *in* 2. *not.* Franc. *ſub n.* 5. *verſic. in ea gloſ. in fine, vt lit. pendent.* cùm vacent beneficia profeſſi prout naturaliter mortui, *cap. beneficium*, vbi Doct. *de regul. iur. in* 6. & conſequenter in hoc mors ciuilis naturali æquiparetur, *can. placuit il* 2. vbi gloſ. *verbo mortuis* 16. *quæſt.* 1. Et quocumque modo beneficium vacet, militat ratio ſubrogationis concedendæ, ne per nouos collitigantes in eccleſiarum diſpendium litigia prorogari contingat, de qua in *dict. cap.* 2. *& in Regula prædicta*, quæ propterea procedit, quocumque modo beneficium vacet, vt tradit etiam Gloſſ. ibi *in principio*.

Non obſtat, quòd Ioannes ex poſſeſſione adepta videretur intruſus, atque ita ex verbis ipſius Regulæ ſubrogatione indignus. Quia cùm intruſio debeat eſſe de tempore petitæ ſubrogationis ad illam denegandam, Sarnen. *in regul. de ſubrogand. collitig. quæſt.* 18. *num.* 3. Gigas *de intruſo, numer.* 82. Rebuff. *in prax. part.* 2. *reg. de ſubrog. collat. gloſ.* 4. *num.* 3. de illa non conſtare viſum fuit, ex quo fuit in partibus conceſſa manutentio Didaco eius aduerſario, vt in his terminis tenuit Rota in Barchinon. parochialis de Mataro 20. Iunij 1611. coram R.P.D. meo Decano præſertim cùm ſupponatur, fructus Capellaniæ numquam à Ioanne, ſed à patre prædicti Didaci perceptos fuiſſe, intruſus autem dici non poteſt ad hoc, vt ceſſet Regula, qui fructos non habuit, Gigas *de intruſo à n.* 70. *ad n.* 77. 2

Minus obſtare exiſtimarunt, quod ex verbis eiuſdem Regulæ denegetur ſubrogatio, vbi collitigans tempore litis motæ pacificè per triennium poſſedit. Tum quia cùm indubitatum ſit, Laurentium de Gatica fuiſſe Beneficij poſſeſſorem, & de anno tantum 1609. defunctum, neque conſtet illum in Religione Societatis IESV profeſſionem emiſiſſe, & ſic amiſiſſe poſſeſſionem, in qua exiſtebat, excludebatur poſterior poſſeſſio Didaci, cùm duo eodem tempore in ſolidum poſſidere non poſſint, *l.* 3. *§. ex contrario, ff. de acquirend. poſſeſſ.* Mohed. *deciſ.* 20. *de reſtitut. ſpoliat.* 3

Tum quia cùm Didacus nullam habuerit prouiſionem beneficij, de quo agitur, ſed tantùm decretum ab Ordinario, vt illi in ſexto ætatis anno exiſtenti, (& ſic incapaci tam tituli beneficij, *c.* 3. *de ætat. & qualit. ordin.* 5. *Concil. Trident. de reform. c.* 6. quam poſſeſſionis, *l.* 1. *§.* 1. *ff. de acquir. poſſ.*) reſponderetur de fructibus, & poſtquam ad legitimam ætatem perueniſſet, fieret collatio, vtique ceſſare videbatur, tam poſſeſſio, quàm color alicuius tituli, cùm tamen vtrumque copulatiuè requiratur, vt quis dici poſſit triennalis poſſeſſor ex vulgaribus. 4

REV. P. D. B V R A T T O.

Romana Grani.

Veneris 11. *Aprilis* 1614.

A R G V M E N T V M.

Paupertas reſpectu certi effectus non probatur, niſi per veras, & concludentes probationes, non præſumptiuas, maximè quando adeſt clauſula, *conſtito*.

S V M M A R I V M.

Clauſula conſtito, *requirit veras, & concludentes probationes, nec admittit præſumptiuas, n.* 1.

Teſtes coarctantes negatiuam, quod quis habere non poſſet quin ipſi ſcirent, non probant, n. 2.

Paupertas de ſtylo Rotæ probatur ex communi reputatione, num. 2.

Paupertatis probatio in genere eſt arbitraria, n. 2.

Paupertatis probatio non eſt arbitraria quando eſt reſpectu certi effectus, n. 2.

Pauper poteſt eſſe quis, & nihilominus ſoluere expenſas litis, num. 3.

Paupertas ad certum effectum non dicitur ſufficienter probata, quando quis poteſt aliquid operando lucrari, numer. 4.

D E-

DECISIO DXXXII.

1 PAupertas Dominici ad effectum reſeruandi expenſas, in quibus eſt condemnatus in fine litis, non fuit viſa Dominis concludenter probata, vt erat probanda, tamquam poſita in conditione per clauſulam *conſtito*, requirente veras, & concludentes probationes, nec præſumptiuas admittente, *l. Lucius* 82. *ff. de condit. & demonſtrat.* Bald. *in l. bonæ fidei, numer.* 8. *verſ. vnum reſtat*, & ibi Salyc. *num.* 28. *verſic. Quæro tertio, C. de rebus credit.* Felin. *in rubric. de probat. numer.* 3. *verſic. & ideo prout de clauſula conſtito in Breui apponi ſolita tenet paſſim Rota.*

2 Nam omiſſis primis tribus teſtibus nihil dicentibus, quartus, & quintus deponentes, iuxta 18. ſuper 3. bona à Domino non haberi, vel poſſideri, non concludunt, veluti non coarctantes negatiuam quod haberi non poſſent, quin ipſi ſcirent, vt ex gloſ. *in* §. *ſi verò adſunt in verſ. & vidiſſe in fin. auth. de her. & Falc. & in l.* 1. *in princip. ff. de itin. act. priu.* Roman. *conſ.* 245. *num.* 9. Couar. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 8. *verſic. cæterum*. Dum verò de communi reputatione deponunt, quamuis illa ſufficiat ex ſtylo Rotæ, vbi agitur de probanda paupertate in genere, Veral. *deciſ.* 293. *num.* 2. *part.* 2. Tamen cùm hic agatur non de probanda paupertate in genere, quo tantùm caſu probatio eſt arbitraria, ſed reſpectu certi, & determinati effectum reſtituendarum expenſarum litis, probandum erat ipſum eſſe adeò pauperem, vt eius bona ſolutioni non ſufficerent, §. *ſed neque*, *Auth. de fideiuſſor.* Bald. *in auth. præterea*, *numer.* 4. *verſ. quæro ergo*, vbi Salic. *num.* 4. *C. vnde vir. & vx.* Iaſ. *in l. ſi conſtante*, *num.* 145. *verſ. ſicut cauſa*, *ff. ſolut. matrim.* Afflict. *deciſ.* 179. *num.* 3. Rot. *deciſ.* 48. *num.* 3. & 4. *part.* 2. *diuerſ.* & in reſcripto de quo agitur, requiri talem paupertatem, vt expenſæ ſolui non poſſint ſentit Staphil. *de liter. grat. part.* 2. in clauſula, & per Breue S. V. *num.* 14. & fuit dictum in Portalegien. ſpolij 5. Iunij 1589. coram bon. mem. Grano.

3 Et facit ratio, quod ſtant hæc ſimul Dominicum haberi pro paupere, & eſſe, & tamen ſoluere poſſe expenſas, de quibus agitur, quæ ſunt modicæ, ex quo etiam ſequitur non releuare ſententiam latam pro collatione dotis in tutum vxoris, & ſic inter alios.

4 Ex quibus cùm agatur de probanda paupertate in conditione poſita, & ad certum effectum, atque expenſæ ſint modicæ, ita vt potius veriſimile ſit ſolui poſſe à Dominico, qui habuit dotem Scut. 800. vel circa vt deponit ſecundus iuxta 19. & quintus iuxta 19. qui Scut. mille habet partem ſufficientem ad victum à D. Duce Lagatoli, vt dicit ſecundus iuxt. 20. & eſt iuuenis annorum 30. qui poteſt ſe in aliquo exercere, præſertim in arte agraria, vt deponit 2. iuxt. 18. Viſum fuit DD. non conſtare ſufficienter de paupertate.

R. P. D. PAMPHILIO.

Burgeñ. Iuris præſidendi.

Veneris 11. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Iuriſdictio poteſt competere, & cenſetur conceſſa cumulatiuè non autem priuatiuè quoad ſuperiorem: item Decanus vbi eſt prima dignitas in eccleſia habet aſſiſtentiam iuris communis quoad præeminentiam in alios presbyteros eccleſiæ, & quando Decanus dicatur prima dignitas.

SVMMARIVM.

Iuriſdictiones quæ à pluribus inferioribus poſſideri poſſunt numquam cenſentur priuatiuè quoad ſuperiorem conceſſa, num. 1.

Mandatum de manutenendo poteſt dari vtrique parti cumulatiuè, n. 1.

Iuriſdictio quæ competit fauore cultus diuini, non cenſetur conceſſa priuatiuè quoad ordinarium, vbi omnes ſimul ad cultum diuinum aggregantur, n. 2.

Incompatibilitas quæ non poteſt conſiderari inter tres iudices, non poterit etiam conſiderari inter quatuor, n. 2.

Teſtes qui ſunt viri inſignes præferuntur alijs licet num. pluribus, n. 3.

Iuriſdictio ſpecialis cenſetur potius conceſſa cumulatiuè quam priuatiuè, n. 4.

Decanatus dicitur dignitas in Eccleſia, n. 4.

Archipresbyter decanus presbyterorum appellatur, n. 5.

Decanus vbi non adeſt archipresbyter ſuccedit in locum ipſius, num. 5.

Decanus vbi non adeſt archidiaconus ſuccedit in locum ipſius, num. 5.

Dignitas maior in Eccleſia habet aſſiſtentiam iuris communis quoad præeminentiam, n. 5.

Decanus quando ſuccedit in locum Archipresbyteri, & Archidiaconi, illorum etiam iure vti poteſt, n. 6.

DECISIO DXXXIII.

CEnſuerunt Domini ſtandum eſſe in ſecundo loco deciſis, nempè mandatum de manutenendo dandum eſſe cumulatiuè Decano, & iudicibus quatuor temporum, quia non minus conſtat de quaſi poſſeſſione Decani ex teſtibus pro eius parte examinatis, quam ex alijs examinatis pro parte Capituli de quaſi poſſeſſione Iudicum, quo caſu in ſimilibus præeminentijs, & iuriſdictionibus, quæ à pluribus in ſolidum poſſideri poſſunt, & inferioribus numquam priuatiuè in dubio ad ſuperiorem conceſſæ cenſentur, Burſat. *conſil.* 391. *num.* 1. *& ſeqq.* Couar. *in cap. alma mater*, §. *fin. num.* 3. *de ſent. excomm. part.* 1. Rota in cauſa Peſcien. Iuriſdictionis 15. Iunij 1590. coram bon. mem. Card. Platto, vtrique cumulatiuè dandum eſt manutentio, Io. Faber *in* §. *retinendæ, num.* 19. *verſ. ſi vero omnia iſta eſſent, inſt. de interd.* Menoch. *de retinend. remed.* 3. *num.* 756. *verſ. procedere etiam poteſt cum alijs in deciſ. adduct.* 1

Nec aliqua incompatibilitas in caſu iſto viſa fuit Dominis conſiderari poſſe, ex quo poſſeſſ. vtriuſque partis tendit ad eumdem effectum ſilentij in choro ſeruandi vt in ſpecie de iuriſdictione quæ competit fauore cultus diuini quod non cenſeatur conceſſa Decano priuatiuè ad ordinarium, vbi omnes ſimul ad cultum diuinum aggregantur poſt Aret. *conſ.* 102. *n.* 1. trad. Burſat. *d. conſ.* 391. *ſub n.* 27. *verſ. nec quartum*, & ponderarunt Domini quod ſicut non cadit incompatibilitas inter ipſos iudices qui ſunt tres, ita cadere non poteſt ſi addatur Decanus pro quarto, qui ſua poſſeſſione vti poterit, Rimin. Iun. §. 1. *n.* 181. *& ſeq. inſtit. de don.* Burſat. *d. conſ.* 391. *n.* 26. 2

Nec refragantur teſtes Capituli qui conantur deponere de quaſi poſſeſſ. iudicum priuatiuè ad quaſi poſſeſſionem Decani, quia præter illos actus qui dederunt cauſam liti, de quibus fuit dictum in alia deciſione, in alijs non diſcrepant à teſtibus Decani, ex quo deponunt de quaſi poſſeſſione iudicum ſimpliciter, qui propterea intelligendi ſunt de quaſi poſſeſſione cumulatiua, non autem priuatiua ad Decanum, niſi illud exprimatur ex ſupradictis. Et ex his viſum fuit ceſſare quod teſtes Capituli ſint numero plures, & propterea in concurſu præferendi, quia vltra quod ſupradicti teſtes ſunt inter ſe compatibiles, ad trad. per Menoch. *d. remed.* 3. *ſub n.* 356. *verſ. verum hæc ratio*, fuit etiam dictum quod teſtes Decani ſunt omnes viri inſignes, & ſic etiam in concurſu præferendi alijs, licet eſſent plures, Gabr. *de teſt. concl.* 4. *n.* 34. & 56. *cum alijs allegatis.* 3

Ceſſat etiam quod poſſeſſio iudicum ſit antiquior, & titulatur ex diſpoſitione iuris communis quam ſtatuti, quia id procederet ſi poſſeſſio iudicum eſſet incompatibilis, aliàs enim donec cauſa terminatur in petitorio, vnuſquiſque eſt in ſua poſſeſſione manutenendus ex ſupraſcriptis. Præterea placuit etiam reſponſio quoad ſtatutum, quod illius diſpoſitio non minus Decano quàm iudicibus aſſiſtat, ex quo, vel in eo præſeruatur authoritas, & præeminentia Decani, vel in dubio præſeruata intelligitur, niſi aliud exprimatur ex trad. per Iaſ. *in l. quod in rerum*, §. *ſi quis*, *n.* 8. *ff. de leg.* 1. Rot. in d. cauſa Peſcien. iuriſdictionis coram Platto; quo verò ad diſpoſitionem iuris communis licet in caſu iſto præualere debeat diſpoſitio ſtatuti, vel conſuetudo, ex adductis & in alijs deciſionibus, placuit tamen Dominis quod ius commune quatenus ſit attendendum magis aſſiſtat Decano quam iudicibus, & mouebantur ex eo, quia Decanatus eſt dignitas in eccleſia, *c. innouamus* 60. *diſt.* faciunt not. per gloſ. *in rubr. C. de Decano lib.* 12. & ibi Lucas de Pen. 4

Rot. *diſt.17. ante fin. verſ.ego vere allegabam de conceſſ.praben. in nou.*

5 Imò cùm in eccleſia de qua agitur non adſit Archipreſbyter qui Decanus presbyterorum appellatur, *cap. ad hæc de offic. Archid. dict.cap. innouamus 60. diſt.* & illis præeſt in ijs quæ Sacerdotalis officij ſunt, *cap.1. & 2. de offic. Archipresbyterarus*, Petr.Greg. Tboloſ. *Syntagmat. iuris lib.15. cap.21.* Decanus vtique ſuccedit in locum ipſius, Rota *deciſ.4.poſt princ.de elect.in nou.*Franciſc.Marc. *deciſ.1367.n.5. part.1.* prout etiam in locum Archidiaconi, ſi ipſe quoque deſit, Cardin. *conſ.62, num.1,* & conſequenter vti prima dignitas, & caput in iſta eccleſia quoad præeminentiam, in alijs partibus habet aſſiſtentiam iuris communis, *iuxt. deciſ.* Put.210,*num.2.lib.3.* faciunt trad.per Rot. *d.deciſ.4.n.1. circa med.de elect.in nou.* & per Concil. Baſilien. *ſeſſ.21. tit. quom.diu.offic. in eccl.ſit celebr. §.ſi quis principem*, ibi, ſuper his debitè obſeruandum alijſque ad diuini officij proſecutionem, ac chori diſciplinam ſpectantibus, Decanus, vel cui onus incumbit inuigilet, &c. quæ verba, vel cui onus incumbit, gloſ.ibi exemplificat in Primicerio, ſeu cantore, qui in iſta eccleſia deeſt, ita vt tantò magis ſuperiùs deducta in hoc caſu locum ſibi vendicent.

6 Nec refragatur quod officium Decani non nominetur inter alia officia eccleſiaſtica Archidiacon. Archipresbyter.& aliorum: ex quo enim in eccleſia de qua agitur deſunt Archidiaconus, & Archipresbyter, Decanus qui in illorum locum ſuccedit, illorum etiam iure vti poteſt, Rota *diſt.17. poſt princ. de conceſſ. preben. in nou.* & ita deciſum omiſſis alijs deductis pro parte Capituli, quæ per informantes pro Decano, & ex alijs ſupra deductis benè remanent ſublata.

R. P. D. PAMPHILIO.

Recanaten. Prædij.

Luna 14. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Tranſactio generalibus verbis, & clauſulis contracta, debet reſtringi ad id, de quo dubium, & lis erat,

SVMMARIVM.

Sententia iniuſtitia eſt ſufficiens cauſa reſtitutionis in integrum, n.1.

Dominium ſpectat ad eum, qui ex ſecundo decreto immiſſus eſt in poſſeſſionem à iudice, n.2.

Actus reſtrictus ad certam cauſam, non debet vltra illam operari, n.3.

Verba generalia in tranſactione appoſita reſtringantur ad ea, de quibus agebatur, n.4.

Clauſula pro omni eo, &c. *reſtringitur ad ea de quibus agitur, n.4.*

Tranſactio fit de re dubia, n.5.

Pretij quantitas arguit quid in ceſſione veniat, n.5.

Reſtitutio pluries conceſſa, & iterum petita, & denegata, ex noua cauſa debet concedi, n.6.

DECISIO DXXXIV.

1 FVit reſolutum conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum ex iniuſtitia ſententiæ ad fauorem Fratrum S.Ioannis latæ, quæ ad iſtum effectum ſufficiens reputatur, Rot. *deciſ.1.de reſtit.in integr.in nou. & deciſ.5.eod.tit.in antiq.*Mohed.*deciſ.58.in fine*, Caputaq.*deciſ.94.part.3.*

2 Iniuſtitia verò clarè deducitur, quia ſententia declarat prædium, de quo agitur, pleno iure ſpectare ad ſupradictos fratres S. Ioann. tamquam donatarios Semideæ, cùm tamen verè ſpectaret ad Franciſcum Patrem Blondæ, qui mediante deliberatione pro vero credito Flor.375. ad inſtantiam Iulij per iudicem ſibi vti maiori oblatori legitimè facta, in illius poſſeſſionem ex ſecundo decreto immiſſus fuit, & conſequenter titulo emptionis dicitur illius dominus effectus, ad text. *in l.quando vendidi, ff.de contrahend. empt.§.vendita verò, inſtit. de rer. diuiſ. cum ſimilibus.*

3 Nec obſtare, quòd per tranſactionem de anno 1591. inter Iulium, & Semideam initam ſupra dictum creditum Floren.375. remiſſum fuerit, quia placuit Dominis reſponſio, quod iſta tranſactio fuit tantum facta occaſione litis motæ ſuper hæreditate Hieronymæ, in qua prætendebat ſuccedere tam Iulius, quam Semidea, & ad illam tantum reſtricta, vt colligitur ex illius lectura, & præcipuè ex illis verbis ibi, vnde volentes ſuper hoc lites dirimere, &c. quæ non poſſunt ad aliud referri niſi ad ſucceſſionem in dicta hæreditate. Ideoque tranſactio vti reſtricta ad certam cauſam, non debet vltrà eam extendi, ita vt comprehendat creditum quod Iulio competebat ex alia cauſa, quam ſucceſſionis, *l.ſi de certa,* vbi Caſtren.*num.1. verſ. & pone caſum, C.de tranſactionibus,* Natt. *conſ.549. n.7. & ſeq.* Surd. *deciſ.217.n.9. & ſeq. cum alijs* latè adductis per Gabr. *de reg. iur. concl.4. n.21.* & tenuit Rota in cauſa Seguntina iuriſdictionis 16.Iunij 1689.coram bon.mem.Cardinale Platto.

Non obſtat, quòd in dicta tranſactione fuerit Iulio 4
aſſignatum quoddam predium pro omni & toto eo, quod prætendere poſſet ſuper dicta hæreditate, & Iulius pro eo quietauerit Semideam, & promiſerat eam, eiuſque hæredes non moleſtare quauis occaſione vel cauſa, quia fuit reſponſum quod licet ita verba ſint ſatis generalia, tamen eſſe reſtringenda ad prætenſiones ſuper ſucceſſiones ibi expreſſas, & de quibus agebatur in terminis clauſulæ *pro omni, & toto eo, &c.* tradit Calcan. *conſ.19. num.3. verſ. & licet dicatur*, Corn. *in d.l.ſi de certa, num.1. verſic.ſimiliter, C.de tranſact.*Gabr.*de reg.iur.d.concl.4. num.31. verſic.vel ſi dictum ſit,*Surd.*dict. deciſ.217.n.15.* & de clauſula *quauis occaſione vel cauſa,*Bart.*conſil.90.n.5.*Corn.*conſ.168.n.9.circa finem, verſ. Idcircò cùm in caſu noſtro vol.1.* Soccin. *conſil. 214.ſub n.1.verſ.confirmantur præmiſſa,* Gabr.*de reg.iur.dict. concl.4.n.31.* Nec ratio recti ſermonis aliud ſuadere videbatur, quia cùm ibi ageretur de ſucceſſione tantùm, ſatis commodè poſſunt ſupradicta verba generalia ad eam reſtringi, ita vt non poſſit Iulius ex vllo capite dictam ſucceſſionem prætendere, & Semideam in ea aliqua ex cauſa, vel occaſione moleſtare, ad tradit.per Caſtren.in *d. l.ſi de certa,n.2.verſ.ſed ſi ſubeſt, C.de tranſact.* Corn. *d.conſ.168. ſub n.6.verſ.& idem tamen velle lib.1.* Surd.*d.deciſ.217.n.9. in fine,& ſeqq. cum alijs ſupra adductis.*

Et hoc eo faciliùs ſuadetur in caſu iſto ex eo, quia cre- 5
ditum Iulij erat clarum, & liquidum ex publico inſtrumento, nec inter ſupradictas partes de eo aliqua poterat eſſe controuerſia ſeu lis, quo caſu tanto minùs poteſt illud dici comprehenſum in tranſactione quæ de re dubia, & lite incerta fieri ſolet, *l.1.ff.de tranſact.* Caſtrenſ.*in d.l.ſi de certa,n.1. verſ.Item poſſunt intelligi, C. eod.tit.* & dixit Rota in cauſa Carpentoraten. Bonorum de anno 1576. vt *in deciſ. relat.inter impreſſ.63.n.2.part.1.diuerſ.* & aliter factum non valet, Dec.*conſil.351.num.3.*Surd.*deciſ.185.n.10.* & fuit dictum in cauſa nullius Caſtri Montis Portij coram Rubeo, vt *in deciſ.relat.inter impreſſ.580.n.2.part.1.diuerſ.* Maximè quia creditum prædictum erat longè maioris valoris, quam prædium Iulio in tranſactione aſſignatum, ideò nullo modo cenſeri debet, quod Iulius præter iura ſibi competentia quoad ſucceſſionem in prædicta hæreditate ex illis verbis generalibus voluerit etiam huiuſmodi creditum remittere, ex quantitate enim pretij arguitur quid veniat in ceſſione, Bald.*in l.liberti,libertæque,n.28.in fin. C. de oper. libert.* & faciunt trad.per Bart.*in l.cum taberna,verſic.quod autem dixi, ff.de pignor.*Alex.*conſ.222.in fin.lib.6.* Aym.*conſ.534. num.3. verſ.4.*an aliquid Pariſ. *conſ.20. n.57. lib.1.* Afflict. *deciſ.68. num.2.*

Ad id autem quod Blonda petierit aliàs reſtitutionem in 6
integrum aduerſus rem iudicatam, & nihilominus coram diuerſis iudicibus ſuccubuit, & propterea non ſit iterùm audienda, ad text. *in l.1.C.ſi ſæp.in integr.reſtit. cap.fin.* & ibi Hoſtien. *num.5. de in integr. reſt.* placuit reſponſio, quod ex iniuſtitia ſententiæ ſuperiùs deducta vti noua cauſa reſtitutio eſt concedenda, licet fuerit alias denegata, iuxta textum *in d.c.de in integr.reſtit.in l.2. C.ſi ſæp.in integr.reſt.poſt.* & tenuit Rota in cauſa Reatina Caſtri portæ 15. Nouembris 1585.coram bon.mem.Grano, & ita deciſum.

R. P. D. BVRATTO.

Comeñ. Habitus.

Lunæ 14. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Nobilitatis quando generica, & quando ſpecifica probatio ſufficiat, & ex quo nobilitas probetur, & an nobilitas, vel ignobilitas vnius fratris arguat nobilitatem, vel ignobilitatem alterius.

SVMMARIVM.

Nobilitatis generica probatio regulariter ſufficit, numero 1.
Fallit vbi requiritur ſpecifica probatio nobilitatis, vt in ſtabilimentis religionis Hieroſolymitanæ, n. 2.
Fallit ſecundo in probatione nobilitatis antiquæ requiſita à ſtatuto, n. 2.
Nobilitas probatur ex aſſequutione honorum, & dignitatum, quæ niſi nobilibus non conferuntur, n. 3.
Teſtis qui non eſt informatus non probat, n. 4.
Teſtis in vno falſus eſt falſus in omnibus ratione iuramenti, quod eſt indiuiduum, n. 4.
Nobilitas non probatur ex eo, quod quis ſit de familia nobili, cum poſſit eſſe quod ex eadem domo aliqui nobiles reputentur, alij non, n. 5.
Nobilitas vnius fratris non probatur ex nobilitate alterius, niſi probata nobilitate aſcendentium, n. 5.
Nobilitas tamquam priuilegium perſonale ad tranſuerſalem non transfertur, n. 5.
Sententia lata ſuper nobilitate, vel ignobilitate contra vnum fratrem non præiudicat alteri, n. 6.

DECISIO DXXXV.

1 PRonunciatum fuit à Reuerendiſſ. Patre Domino meo Pirouano non conſtare de ſufficienti nobilitate Domini Ioannis Antonij Lucini ad hoc, vt admitti deberet ad habitum ſacræ Religionis Hieroſolymitanæ, quam ſententiam confirmandam eſſe Domini cenſuerunt. Nam etſi regulariter generica nobilitatis probatio ſufficiat eo modo, quo tradit Bart. *in l. 2. numer. 87. & 98. Cod. de dignit. lib.* 12. cum allegatis in deciſione Reuerend. Patris Domini Pirouani 9. Iunij 1610. quæ nobilitas fuit admiſſa per Rotam in familia de Lucino ex teſtibus, inſtrumentis, hiſtorijs, inſignijs, & armis, & alijs, vt latè in dicta reſolutione.

2 Tamen quia ſtabilimenta Religionis *tit. de recept. fratr. numer.* 17. requirunt probationem nobilitatis ſpecificam reſpectu parentum, quorum appellatione pater, & mater, aui, & auiæ ex vtroque ſtipite continentur, *vt in tit. de verb. ſignific. numer.* 37. non ſufficit hoc caſu probatio ſimplicis nobilitatis, ſed talis probari debet, qualis à dictis ſtabilimentis deſideratur, & etiam reſpectu auorum, & auiarum prout de ſtatuto requirente nobilitatem antiquam tradit Rebuff. *in tract. de nominat. qu.* 12. *n.* 42. *in fin. verſic. ſi tamen requireretur*, & Put. *deciſ.* 286. *num.* 1. *ſecundum nouiſſ. impreſſ.*

3 Huiuſmodi autem probatio licet admitteretur reſpectu Benedicti Iunioris patris, qui fuit vtriuſque Iuris Doctor, & de Collegio Ciuitatis Comen. Decurio, Orator ad Præſidem Mediolani, Fiſcalis Regius in patria, & alijs muneribus, & honoribus cohoneſtatus, quibus non gaudent, niſi primarij nobiles. Et quicquid ſit, an probata dicatur reſpectu aliorum aſcendentium. Reſpectu Franciſci Aui paterni viſa fuit non probari per teſtes, nec per inſtrumenta; non per teſtes, qui nihil omninò dicunt de nobilitate dicti Franciſci ex natiuitate, ſeu origine ſanguinis.

4 Quatenus verò deponunt de nobilitate ex communi riputatione. Dicebatur duos ſcilicet primum, & tertium fidem non mereri. Quia cùm ex deductis in deciſionibus coram Reuerendiſſimo Lugdunen. 13. Februarij 1609. & 4. Martij 1611. & coram Reuerend. Patre Domino Pirouano 6. Iunij 1610. & 11. Ianuarij 1613. conſtet, dictum Franciſcum auum fuiſſe Notarium, & Notariatum exercuiſſe. Et tamen illi deponant Franciſcum numquam fuiſſe Notarium, nec exercuiſſe, negatiuam firmiſſimè aſtruentes non probant, tum quia non videntur informati, tum etiam quia cùm de contrario conſtet ex publicis inſtrumentis, de quibus in dictis deciſionibus, & ſuper quo non fuit facta modo controuerſia ex parte Domini Lucini. Nulla eorum depoſitionibus videtur adhibenda fides ratione iuramenti, quod eſt indiuiduum, Oldrad. *conſ.* 37. *verius tamen*, Bald. *in l. ex falſis, num.* 15. *verſ. iſta eſt veritas, C. de fid. inſtrum. & in l. fin. numer.* 18. *C. de edict. Diu. Adr. tollen.* Felin. *in cap. fraternitatis num.* 21. *de hæret.* & fuit etiam deductum in deciſione Domini mei Pirouani 14. Iunij 1613. Quartus verò teſtis deponit ſolum in genere de antenatis, nulla facta ſpecifica mentione dicti Franciſci Aui, vt requiritur ex prædictis, qui etiam veriſimiliter tamquam annorum 68. tempore examinis de anno 1604. & ſic annorum octo in circa tempore obitus Franciſci, qui deceſſit anno 1544. Vt deponit ſecundus, iuxta decimum ſeptimum, non potuit de communi iſta reputatione, & alijs reſpectu Franciſci notitiam habere. Et ſic remanet ſolus ſecundus, qui eſſet vnicus nec etiam videtur concludenter deponere de communi reputatione nobilitatis. Minus ex inſtrumentis nouiter exhibitis iuſtificatur nobilitas Aui, & aliorum aſcendentium, quia non apparet ipſos deſcendere à Gabrio de Lucino, qui enunciatur nobilis in inſtrumento præſentationis factæ ad Capellam Sanctæ Mariæ Magdalenæ de anno 1631. ſed verificatur ſolum eos deſcendere à Maſiolo Tritano Ioannis Antonij, & à Beltramo abauo, qui in eius teſtamento condito del 1473. quarta Auguſti, & in matricula Notariatus Benedicti Senioris eius filij, & proaui dicti Ioannis Antonij fuit enunciatus Ciuis, & habitator Comarum, & Scholarium Rector, ſeu Grammaticæ Doctor, & numquam dicti aſcendentes fuerunt nuncupati nobiles, & conſequenter ex dictis inſtrumentis non probantur nobilitas.

5 Nec ex enunciatiuis antiquis tranſuerſalium dicti Benedicti Senioris proaui, qui habuit Theodorum fratrem enunciatum Magiſtrum in inſtrumentis antiquis præſentationum, & quandoque nobilem, & Magiſtrum, & Rectorem ſcholarium, reſultare poteſt aliqua probatio nobilitatis reſpectu aſcendentium dicti Ioannis Antonij, poteſt enim eſſe, quod ex eadem Domo aliqui nobiles reputentur & aliqui non, Soccin. *conſ.* 246. *numer.* 3. *verſ. quocumque autem dictorum lib.* 2. & ſic quatenus ex dictis enunciatiuis probaretur nobilitas Theodori, non reſultaret probatio nobilitatis Benedicti eius fratris, niſi probata nobilitate aſcendentium, Afflict. *ſuper conſtitut. Regn. lib.* 1. *ſub rubr.* 9. de illicita portat. armorum incip. *intentionis num.* 48. *verſic. ſed quæro de quæſtione*, ſequitur Tiraqu. *de nobilit. cap.* 13. *numer.* 2. 3. & 4. cùm Theodorus potuerit nouiter nobilitari, quæ nobilitas tamquam priuilegium perſonale ad tranſuerſalem non transfertur, Afflict. & Tiraq. in locis præallegatis.

6 Prout è conuerſo aliæ enunciatiuæ exercitij artium non nobilium in fratribus Franciſci aui non præiudicarent Ioanni Antonio, ſi probata eſſet nobilitas ſpecifica parentum ex vtroque ſtipite iuxta formam à dictis ſtabilimentis præſcriptam, ſicuti ſententia lata ſuper nobilitate, vel ignobilitate contra vnum fratrem non præiudicat alteri, Franc. *deciſ.* 523. *num.* 19. Cùm itaque ceſſet ſpecifica illa probatio nobilitatis in perſona Franciſci aui à ſtabilimentis requiſita, fruſtratorium eſt quærere, an per Notariatum præiudicetur nobilitati, ſtante conſuetudine Ciuitatis Comi, quod nobilitas per Notariatus exercitium non denigretur à teſtibus ad hoc particulariter receptis comprobata, & per Rotam admiſſa, ſuper quo latè inſiſtebant informantes. Et ideò reſponſum fuit ſententiam Rotalem eſſe confirmandam.

REV. P. D. BVRATTO.

Mediolaneñ. Proceſſionis.

Veneris 18. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

An tutor vnius Parochialis poſſit rectorem alterius Parochialis prohibere ne faciat proceſſionem Corporis Chriſti eodem die quo ipſe illam facit, & quid ſtante illius quaſi poſſeſſione.

SVMMARIVM.

Parochus non poteſt in ſua Parochia prohiberi ab alijs iura parochialia exercere, & proceſſiones facere obtenta maximè ordinarij licentia, n. 1.
Teſtes deponentes ſuper negatiua debent illam coarctare, negatiuam actus non autem ſenſus concludendo, numer. 2.
Teſtes numero plures alijs præferuntur, n. 2.
Teſtes habentes aſſiſtentiam iuris pro ſe præferuntur ijs quibus ius reſiſtit, n. 2.
Quaſi poſſeſſio, ſeu exercitium plurimorum iurium parochialium operatur etiam retentionem aliorum, n. 3.
Quaſi poſſeſſio, & exercitium iurium parochialium non amittitur per non vſum, niſi probetur prohibitio, n. 3.
Præſcriptio non cadit in facultatiuis, n. 4.
Proceſſiones quæ fiunt in feſtiuitate Corporis Criſti debent iure Concil. Trident. fieri cum populi frequentia, ſolemnitate, ac veneratione, n. 5.

DECISIO DXXXVI.

1 IVſtitia ſententiæ Vicarij Mediolaneñ. declarantis licere Curatis locorum Bertarij, & Sancti Viti habita licentia ab Ordinario proceſſionem, de qua controuertitur in die ſolemnitatis Sanctiſſimi Corporis Chriſti, ac etiam in die Dominico octauæ ſingulis annis facere alternis tamen vicibus, vt ſcilicet vno anno eam faciat Curatus loci Bertarij in die ſolemnitatis prædictæ, & Curatus Sancti Viti faciat dictam proceſſionem die ſolemnitatis Corporis Chriſti anno proximè ſequenti, & Curatus Bertarij die Dominico octauæ eiuſdem anni, & ſic deinceps, deinde ab Ordinario Papienſe confirmatæ, quatenus concernit intereſſe Curati Sancti Viti, videbatur Dominis reſultare tam ex diſpoſitione iuris communis, vt non poſſit Rector in ſua Parochia prohiberi ab alijs iura Parochialia exercere, & proceſſiones facere obtenta maximè Ordinarij licentia, *can. 1. & can. Epiſcopi 9. quæſt. 2.* Calcan. *conſ.* 35. *n.* 10. *verſ. & etiam probatur*, quam ex quaſi poſſeſſione eiuſdem ab annis ſupra 40. acquiſita huiuſmodi proceſſionem ſingulis annis faciendi benè probata ex teſtibus deponentibus, nedum de viſu, & intereſſentia tempore Curati Nidaſij annis iam ferè 40. defuncti, videlicet ex primò de annis 12. quartò vltra decem continuos, ſextò per 15. annos continuos, octauò ſpatio octo annorum, ſecundò, & quintò vna vice, ſeptimò duobus, tertiò plures, ſed etiam de auditu ab eorum maioribus anteacto tempore ſemper factam fuiſſe, & eſſe conſuetudinem antiquiſſimam, quartus non concludit de die.

2 Non obſtant teſtes pro Rectore Bertarij examinati deponentes non vidiſſe, nec audiuiſſe in loco Sancti Viti factam dictam proceſſionem, pauci enim coarctant negatiuam, & alij nihil faciunt, tamquam ſolam negatiuam ſenſus, & vt non actus concludentes, iuxta gloſ. communiter receptam, & à Rota ſemper approbatam *in §. hinc nobis verſic. & vidiſſe, in fin. Auth. de hered. & Falcid.* illi verò non eſſent cum teſtibus Rectoris Sancti Viti conferendi, tamquam numero pauciores, *cap. in noſtra* 32. *de teſtibus, l. licet cauſam 9. verſic. ex præmiſſis de probat. l. ob carmen* 21. *§. ſi teſtes*, vbi gloſ. *verb. impari, ff. de teſtib.* & habentes contra ſe iuris aſſiſtentiam, Bald. *in d. l. ob carmen n. 7. verſic. in gloſ. qua ſuper verbo*, Aret. *conſil.* 44. *ad fin.* cum alijs per Gabr. *de teſtib. concl.* 4. *num.* 23. & coarctant ex ratione minus concludenti, quia ſcilicet Nidaſius Curatus ſe conferebat illa die cum Cruce, & hominibus loci ad proceſſionem, quæ fiebat in loco Bertarij, cùm tamen attenta loci vicinitate potuerit fieri proceſſio ante, vel poſt, etiam in loco Sancti Viti.

3 Nec releuat, quod Rectores Sancti Viti ceſſauerint proceſſionem facere per annos ferè 30. Nam vltra, quod ab initio id accidit ob infirmitatem, ac ſenectutem prædicti Rectoris Nidaſij, vt dicunt ſecundus, quartus, ſeptimus, & octauus, nihilominus non poteſt dici amiſſum ius illas celebrandi, etiamſi maiori tempore deſtitiſſent, ſed per exercitium aliorum iurium parochialium, iſtud dicitur retentum, Innoc. *in cap. dilectus, num.* 3. *column.* 2. *verſ. poſſeſſorium de Capell. Monach.* quem ſequuntur ibi Cardin. *col. fin. quæſt.* 11. Henricus Boich. *num.* 11. *verſic. ſequitur de ſecundo*, Ioan. Andr. *num.* 7. & 8. *verſic. ex prædictis num.* 16. *in fine*, Butr. *num.* 15. Abb. *num.* 16. *verſic. nec obſtat*, Anchar. *num.* 21. præſertim cùm non probetur, vel acquiſitum fuiſſe aduerſarijs ius prohibendi, vel ipſos in loco Sancti Viti proceſſionem celebraſſe, Anch. vbi ſuprà *verſ. quod intellige*, Ioan. de Anan. *in fin. verſic. ſi autem nullus vtitur.*

4 Et licet Rector Sancti Viti interuenerit etiam interdum cum cruce in proceſſione facta in loco Bertarij in die ſolemnitatis prædictæ. Non inde tamen quæſitum eſt ius Rectori Bertarij Rectorem pro tempore Sancti Viti compellendi, vt ad proceſſionem in loco Bertarij faciendam accedat, nec illam in loco Sancti Viti faciat, cùm in iſtis facultatiuis nulla currat præſcriptio, *l. 2. §. deinde Marcellus, & l. ſi eo fundo, ff. de aqua pluuia arcend.* Ripa *in l. quo minus num.* 132. *ff. de flumin.* Balb. *de præſcript. in 4. part. 5. part. principalis quæſt.* 1. Menoch. *de arbit. caſu* 160. *n.* 6. *& ſeq.* Theſſaur. *deciſ.* 16. *n.* 3.

5 Nec viſum fuit Dominis alicui ex partibus præiudicatum in eo, quod vtraque ſimul non poſſet quolibet anno in die ſolemnitatis proceſſionem facere, ſed potius benè prouiſum, vt in quolibet loco quolibet anno fieret, & ita vt locorum exiguitas, & vicinitas non impedirent quo minus frequentia, ſolemnitate, ac veneratione à Concilio Tridentino *ſeſſ.* 23. *cap.* 5. requiſitis, & à Clement. 1. *§. nos itaque de reliquijs, & ven. ſanct.* conſideratis, celebrarentur, mandando illas fieri, vt ſupra, ſeruata etiam in hac æqualitate. Et tantò magis videbatur Ordinarij iudicio deferendum, cùm ſecundum acta Eccleſiæ Mediolanen. *part. 1. concluſ. 2. decret. 7.* proceſſiones iſtæ fieri non poſſint, niſi ab Eccleſijs, quibus ipſe concesserit, quod etiam innuunt aliqui teſtes. Et ex his reſponſum fuit, ſententiam prædictam eſſe confirmandam.

R. P. D. BVRATTO.

Romana Reſignationis Officij.

Luna 28. Aprilis 1614.

ARGVMENTVM.

Officia Romanæ Curiæ vendita ad vitam alicuius ſimpliciter dicuntur eſſe vendita non ad vſumfructum, quia hæc eſt natura dictorum officiorum.

SVMMARIVM.

Clauſula ad habendum *quid importet, n. 1.*
Venditio facta ad vitam alicuius, reſtringitur ad vſumfructum, n. 2.
Fallit in officijs Romanæ Curiæ, n. 2.
Verba debent aliquid operari ſecundum naturam contractus, num. 3.
Solemnitates ex curſu 30. annorum præſumitur, n. 4.

DECISIO DXXXVII.

1 HAbuerunt Domini pro conſtanti officium ipſum, fuiſſe per Archihoſpitale tranſlatum in Ioannem Baptiſtam, & non ſolum vſumfructum, & inter cætera in alia deciſione conſiderata, dixerunt verba eſſe claram instrumenti, ibi vendiderunt officium cum omnibus iuribus, adiecta etiam clauſula *ad habendum*, & ibi Ioannem

nem Baptiſtam in eodem officio prætulerunt, vt in prohibitione de non alienando officium, ac in promiſſione de eodem in pacifica officij poſſeſſione manutenendo, quam litterarum patentium, in quibus præſertim rogantur alij officiales, vt ipſum Ioannem Baptiſtam in locum Archihuſpitalis in eodem officio admittant, prout Archihoſpitalis cuſtodes admittant; adeò vt etiam ſi eſſent adiecta verba ad vſum, vel ſimilia, diceretur conceſſa proprietas, cùm præcedat datio rei, *l. donationes §. ſpecies, vbi gloſ.* 1. Alber. Bart. *n.* 1. *ff. de donat.* Bart. *in l.* 4. *ff. de alim. & cib.* quem Rota *deciſ.* 168. *num.* 1. *par.* 2. *diuerſ.* ſequitur Bar. *leg. qui venditione in rubr. C. de iure emph. num.* 12. *verſ. idem ſi decem*, cum alijs per Capic. *dec.* 188. & Surd. *de aliment. tit.* 2. *q.* 1. *num.* 21. & reſponſum fuit in Bononien. alimentorum 4. Decembris præteriti coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano.

2 Et quamuis venditio ſit facta durante vita Ioannis Baptiſtæ, quo caſu reſtringi ſolet conceſſio ad vſumfructum, Bald. *in l.* 1. *ſub num.* 3. *verſ. quando aliquid C. de fruct. & lit. expenſ.* quem relati per Menoch. *lib.* 4. *præſumpt.* 131. *num.* 12. Tamen vltra qood multa repugnant hoc caſu in alia deciſione deducta id procedit in conceſſione rerum ad hæredes tranſmiſſibilium, non autem illarum, quæ de ſui natura non ſont ad hæredes tranſitoriæ, prout ſunt officia Romanæ Curiæ, licet ſimpliciter vendantur, Caſtr. *in l. omnimodo §. imputari, & in fin. C. de inofficioſo teſtamen.* & alij in præcedenti deciſione cumulati, quibus addi poteſt Crot. *in l. frater à fratre q.* 13. *num.* 93. *ff. de cond. indeb.* tunc enim expreſſio veluti, quod tacitè ex natura contractus inerat non auget, nec minuit. Bald. *in cap.* 1. *§. fin. n.* 25. *verſ. quæro quid ſi curauit, de probib. feud. alien.* Card. Mant. *de tacit. lib.* 2. *tit.* 12. *n.* 25. *verſ. & ideo.*

3 Nec conceſſioni proprietatis repugnat reſeruatio directi dominij, & caducitatis, ſed potius oſtendit translationem, vt fuit appoſita ad caotelam, ne Ioannes Baptiſta venderet titulum officij ſine conſenſu Hoſpitalis, & eo irrequiſito ideò non debet immutare naturam ipſius officij quin ſit reſignabile, ſed intelligenda eſt, vt operetur ſupra naturam contractus, Bald. *in rubr. C. de contrahend. empt. q.* 9. *n.* 16. *& in l.* 1. *n.* 11. *C. commod.* Alex. *conſ.* 22. *n.* 9. *lib.* 5. Card. Mant. *d. tit.* 12. *n.* 25.

4 Et propterea non receſſerunt Domini à reſolutis 11. Decembris præteriti officium non immutaſſe naturam, ſed eſſe reſignabile, iuxta ſtylum Datariæ in alijs, & quoad alia pro Hoſpitali deducta, placuerunt reſponſiones datæ in alia deciſione, & per Informantes addito pro reſponſione deductæ nullitatis venditionis vti factæ abſque beneplacito Sanctiſſimi, & alijs ſolemnitatibus in alienatione bonorum Hoſpitalis requiſitis adeſſe curſum triginta, & vltra annorum cum obſeruantia, ex quibus omnes ſolemnitates præſumuntur, vt paſſim ſeruat Rota.

5 An aotem Archihoſpitale teneatur continere, vel poſſit conſenſum denegare, & ſobſit iuſta caoſa illum denegandi ex allegata Ioannis Bapriſtæ ſenectute, Domini nihil firmauerunt, ſed dixerunt ſeruandum ſtylum Datariæ.

R. P. D. VEROSPIO.

Narnicen. Fideicommiſſi de Cardolis.

Veneris 2. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Subſtitutus vulgariter, quando ex coniecturis ſit vocatus per fideicommiſſum, & quando filij poſiti in conditione cenſeantur ex coniecturis vocati.

SVMMARIVM.

Subſtitutioni primæ, vbi non ſit locus, cætera quoque ſequentes euaneſcunt, n. 1. *&* 5.

Subſtitutus vulgariter ſtantibus coniecturis cenſetur vocatus etiam per fideicommiſſum, n. 2.

A voluntate teſtatoris expreſſa non debet ex qualibet coniectura recedi, n. 2.

Coniecturæ ad inducendum grauamen debent eſſe neceſſariæ, & concludentes, & ex verbis teſtamenti inductæ, n. 2.

Agnationis conſeruandæ rationem excludit vocatio fœminarum in qualibet parte teſtamenti, n. 3.

Agnationis conſeruandæ rationem excludit facultas alienandi conceſſa inſtituto, ſeu ſubſtituto, n. 4.

Agnationis conſeruandæ ratio habita per teſtatorem debet intelligi in caſu, quo fiet locus ſubſtitutioni, n. 4.

Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, quando teſtator proceſſit ad plures gradus ſubſtitutionum, n. 5.

Contrarium vero, quod id non ſit ſufficiens ad inducendum fideicommiſſum, n. 5.

Grauati non cenſentur, qui non ſunt vocati, n. 6.

Filius ſuccedit in bonis liberis Patri ab inteſtato defuncto, n. 6.

Filij poſiti in conditione, vt ex coniecturis cenſeantur vocati, coniecturæ debent eſſe neceſſariæ, & vrgentes, præſertim in extraneis, & non deſcendentibus à teſtatore, num. 6.

Filij poſiti in conditione cum qualitate maſculinitatis, & legitimitatis cenſetur vocati, n. 7.

Fallit quando dicta qualitas poteſt intelligi adiecta fauore ſubſtituti, n. 7.

Filij poſiti in conditione non cenſetur vocati etiamſi teſtator proceſſerit ad plures gradus ſubſtitutionum, n. 7.

Filij poſiti in conditione quando ſunt actiue vocati, non cenſentur paſſiue grauati, n. 8.

Hæredum appellatione veniunt omnes directè, vel indirectè ſubſtituti, & omnis gradus ſucceſſionis, n. 9.

DECISIO DXXXVIII.

AD inſtantiam Quintiliani Cardoli, contra quem 3
die octaua Nouembris præteriti, fuerat deciſum non eſſe factum ad eius fauorem locum fideicommiſſo Petronij Cardoli, cauſa de nouo coram me propoſita, non obſtantibus alijs in contrarium adductis, Domini ſteterunt in deciſis. Fuit enim dictus Quintilianus, vt habetur in alia deciſione, ſubſtitutus Neruæ filijs à teſtatore vocatus in caſu, quo illorum pater ipſi teſtatori prædeceſſiſſet, quæ conditio purificata non fuit, cùm Nerua ſuperuixerit. Vnde tam eius filiorum inſtitutio, quàm ſubſtitutio Quintiliani, cum alijs poſtea ſubſecutis euanoit.

Nec valet dicere, ſtantibus coniecturis, dicti Neruæ fi- 4
lios per vulgarem vocatos cenſeri vocatos etiam per fideicommiſſum, ex Socin. iun. *conſ. lib.* 3. Cùm enim claram hic habeamus teſtatoris intentionem, qui tantum ſuperuenientiæ caſum expreſſit, non ita de facili ex qualibet coniectura, venit ab illa recedendum, Bald. *conſ.* 174. *ad fin. lib.* 2. Crauet. *conſ.* 47. *num.* 2. *& conſ.* 102. *num.* 5. Menoch. *conſil.* 599. *numer.* 4. Cùm præſertim ad inducendum grauamen, illæ debeant eſſe concludentes, & neceſſariæ, Iaſ. Bald. & Paul. de Caſtr. *in l. poteſt num.* 8. *ff. de vulg.* Alciat. *conſ.* 46. *col.* 1. *& conſil.* 71. *colum.* 1. *& conſ.* 74. *num.* 2. *lib.* 9. Alba. *conſ.* 3. *lib.* 9. Cephal. *conſ.* 447. *num.* 14. *& conſ.* 482. *num.* 16. Menoch. *conſ.* 339. *num.* 5. & quæ ex teſtamenti verbis inducantur, *l. cum proponebatur de leg.* 2. & ibi communiter Doct. Bald. & Paul. de Caſtr. *in d. poteſt. n.* 8. *ff. de vulg. idem conſ.* 28. *n.* 2. *lib.* 2. Iaſ. *conſ.* 143. *n.* 3. *lib.* 2. Alciat. *conſ.* 494. *& conſ.* 71. *colum.* 1. *& dict. conſ.* 74. *n.* 2. *lib.* 9. Cagnol. *in prima n.* 55. *de pactis*, Cephal. *d. conſ.* 447. *n.* 14.

In caſu autem noſtro coniecturæ ex aduerſo relatæ, non 5
fuerunt viſæ releuantes. Et prima, quod teſtator rationem habuerit conſeruationis agnationis, cùm excluſerit filias fœminas Neruæ, non ſolum propter illius filios maſculos, ſed etiam propter ipſum Quintilianum, & eius filios maſculos. Vnde iſtas Neruæ filias in defectooi maſculorum vocando, videbatur eiuſdem filios maſculos, non tantum per vulgarem, ſed etiam per fideicommiſſariam vocaſſe. Soc. iun. *d. conſ.* 1. *lib.* 3. Fuit tamen reſponſum teſtatorem nullam hic rationem habuiſſe conſeruationis agnationis, cùm ille Iuſtinianum, fratrem ſuum excluſerit, vocando Neruæ filias, in defectum aliorum hæredum ſine filijs maſculis, quæ vocatio fœminarum in qualibet teſtamenti parte ſufficit ad excludendam rationem agnationis, Alexand. *conſ.* 111. *num.* 10. *lib.* 2. Bald. *conſ.* 473. *lib.* 5. Socin. *in l. cum auus n.* 82. *verſ. ſecundus caſus ff. de condit. & demonſtr.* Dec. *conſ.* 370. *num.* 30. Gozzad. *conſ.* 29. *num.* 3. Soc. iun. *conſ.* 6. *num.* 20. *verſ. nec etiam obſtat, & conſil.* 118. *n.* 5. *lib.* 1. Curt. iun. *conſ.* 172. *num.* 4. *&* 5. Aym. *conſ.* 180. *n.* 1. *& conſ.* 306. *num.* 5. & fuit dictum in Viterbien. Fideicommiſſi

miſſi coram R.P.D.meo Manzanedo 10.Maij 1613. Quod tantò magis procedit, quando teſtator ſuper agnatione conſeruanda non expreſſit, vt in caſu noſtro, voluntatem ſuam.

4 Præterea teſtator hic Neruæ Patri filios ſubſtituit, ſicut ſubſtituit filios Quintiliano per vulgarem, ſi ille non ſuperuixiſſet: Vnde Nerua, & Quintilianus bona poterant in extraneos alienare, quod voto conſeruandæ agnationis repugnat, Mantica *de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit.* 15. *n.* 14. *& ſeq.* & dato etiam nec admiſſo, ex aliquibus coniecturis argui poſſe, teſtatorem habuiſſe rationem agnationis, hoc tamen eſſet intelligendum actiuè tantum, reſpectu ſubſtitutorum, videlicet in euentum, quod ſubſtitutioni locus fieret, & ſic quatenus Nerua non ſuccederet, vt tenuit Alexand. *conſ. 6. nu.* 3. *&* 4. *lib.*6. Menoch. *conſ.* 448. *n.*14. *vol.* 4. Rota in cauſa Tudertina Fideicommiſſi 13. Aprilis 1587. coram Gipſio. Quod fundamentum etiam verum fatetur Soc. *d. conſ.* 1. *num.* 13. *verſ. ſi dicat*. Licet ex alijs coniecturis, & præſertim quia teſtator ibi voluit, hæredem vocatum plus vni ex filijs quam alijs legari poſſe, idem cenſuerit teſtatorem inducere voluiſſe perpetuum fideicommiſſum ad fauorem agnatorum, cùm alias non fuiſſet opus hæredi talem facultatem impartiri, ſi bona penes ipſum libera remanſiſſent, quæ coniectura, & aliæ per Socinum conſideratæ in præſenti caſu non militant.

5 Altera coniectura deſumebatur, ex quo fuit hic deuentum ad plures gradus ſubſtitutionis, vnde infertur teſtatorem voluiſſe perpetuum fideicommiſſum inducere, vt per Soc. *d. conſ.* 1. *lib.* 3. *& alios alleg.* hæc tamen coniectura non viſa fuit ſufficiens ad inducendum fideicommiſſum, Soc. ſen. *in l. cum auus num.* 113. *in fin. ff. de condit. & demonſt.* Ripa *in l. centurio num.* 165. *de vulg.* Alciat. *conſ.* 89. *num.* 5. *lib.* 9. *& conſ.* 117. *ad finem*, Rolan. *conſ.* 51. *num.*9. *lib.* 3. qui de communi teſtatur. Ratio autem eſt, quia omnes iſtæ ſubſtitutiones factæ videntur in caſu euenientis primæ conditionis, videlicet ſi Nerua teſtatori non ſuperuixiſſet, & ſic illa deficiente, cęteræ omnes expirarunt, *leg. ſi mater* §. 1. *& l. qui habebat ff. de vulg.* cum alijs allegatis in prima deciſione.

6 Non obſtat filios Neruæ tanquam in conditione poſitos fuiſſe vocatos, & per conſequens grauatos reſtituere; Nam vltra quod iſti poſiti non fuerunt in conditione, ſed filij tantum filiorum Neruæ, & conſequenter vt non vocati, nec cenſentur grauati, *l. ab eo C. de fideicomm. l. ſed & ſic* §. 1. *de legat.* 3. Bart. & alij *in l. centurio de vulg. & pupill.* Iaſ. *conſ.* 218. *num.* 9. *&* 10. *lib.* 2. Cephal. *conſ.* 268. *num.* 23. Cum in iſtis bonis tanquam liberis, ab inteſtato Patri ex iuris diſpoſitione ſucceſſerint, iuxta gloſ. *in l. Lucius la* 2. *ff. de hered. inſtit.* Couar. *in c. Raynutius* §. 3. *num.* 2. *de teſtam.* Molin. *de primog. lib.* 1. *c.* 6. *num.* 1. Caputaq. *dec.*98. *lib.* 2. *in manuſcriptis*. Et dato etiam, quod iſti poſiti fuiſſent in conditione, non tamen ex coniecturis, vt prætenditur, dici poſſent vocati, cùm illæ debeant eſſe vrgentes, & neceſſariæ, tantò magis quia non verſamur in deſcendentibus à teſtatore, ſed potius in extraneis, Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.*11. *tit.* 3. *n.* 28. Craſſ. *de ſucceſſ.* §. *fideicommiſſum q.* 14. *n.*7. & dixit Rota in Bononien. Fideicommiſſi de Pannolinis 10. Decembris 1610. coram Reuerendiſſimo Lugdunen. In caſu autem noſtro, tales coniecturæ, vt dictum fuit, non reperiuntur.

7 Nec valet dicere dictos filios fuiſſe in conditione poſitos cum qualitate maſculinitatis, & legitimitatis, & ſic cenſeri per fideicommiſſum vocatos, ex Mantic. *de coniect.* vbi ſupra: dato enim quod etiam cum dicta qualitate poſiti fuiſſent in conditione, illa tamen intelligeretur adiecta fauore ſubſtituti, nec per neceſſe poſſet inferri, eandem fuiſſe appoſitam, ad inducendum fideicommiſſum, vt de communi teſtatur Alex. *conſ.* 202. *num.* 7. *lib.* 7. Soc. iun. *conſil.* 277. *num.*9. *lib.* 2. Ripa *in d. l. centurio num.*162. *ff. de vulg. & pupill. & in l.* 1. *num.* 3. *C. de pactis*, & ibi Cagnol. *n.*51. Iaſ. *conſ.* 143. *num.* 4. *lib.* Mantua. *conſ.* 15. *num.* 18. *& ſeq.* Dec. *conſ.* 218. *&* 287. *num.* 9. & fuit dictum in præalleg. Viterbien. Fideicommiſſi, coram R. P. D. meo Manzanedo, quod procederet etiamſi deuentum fuiſſet ad plures gradus ſubſtitutionum, quia non per hoc in conditione poſiti, cenſerentur per fideicommiſſum vocati, Cephal. *conſ.*268. *in princ. & n.*17. *& ſeq.* Gabr. *de fideicomm. concl.* 4. *n.*9. Rum. *conſ.*101. *n.*3. *&* 4. *lib.* 2. de communi teſtatur Alciat. *conſ.*124. *in fin.* Rol. *conſ.*51. *n.*3. *lib.* 3. Burſat. *conſ.* 1. *n.*8. Pancir. *conſ.*59. *n.*7. *& ſeq.*

8 Præterea etiam quod dicti filij vocati eſſent, non tamen grauati cenſerentur, cùm non inferatur, ex quo ſunt actiuè vocati, eoſdem eſſe paſſiuè grauatos, Ripa *in d. l. centurio n.* 168. Pariſ. *conſ.* 31. *num.* 28. *lib.* 2. Soc. iun. *conſ.* 57. *n.*4. *&* 5. *lib.*4. Crauet. *conſ.*98. *n.*5. Cephal. *conſ.*514. *per tot.* Sfort. Oddus *conſ.*66. *n.*97. *&* 106. & fuit dictum in alleg. Viterbien. Fideicommiſſi.

9 Non obſtat Neruæ filios ſubſtitutos non fuiſſe per vulgarem, ſed vna cum patre in eodem gradu inſtitutos, ex quo teſtator vſus fuit verbis, *heredes ſuos vniuerſales inſtituit*, &c. & per conſequens eoſdem fuiſſe grauatos hæreditatem reſtituere. Ceſſat enim obiectum, cùm verbum *heredes*, comprehendat omnes gradus ſucceſſionis, & omnes directè, vel indirectè ſubſtitutos, per text. *in l. ex illa parte, & l. ſciendum ff. de verb. ſignif. & l. id tempus* §. *in relegata ff. de vſucap.* & propterea dictos filios non benè infertur, ſimul cum Nerua patre, fuiſſe inſtitutos. Alia quæ obijciebantur non fuerunt DD. viſa releuantia, vel fuit eis reſponſum in prima Deciſione, à qua propterea dictum fuit non eſſe recedendum, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Forolivien. Cenſus.

Veneris 2. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Cenſus impoſitio poteſt etiam poſt Bullam Pij V. ſuper forma creandi cenſus, probari per teſtes, neque obſtat productio inſtrumenti contra quod multa poſſunt obijci, quando aliunde probationes haberi poſſunt.

SVMMARIVM.

Teſtes duo conteſtes faciunt plenam, imò pleniſſimam probationem, n. 1.

*Cenſus impoſitio etiam poſt Bullam Pij V. poteſt probari ſine ſcriptura, n.*1.

Defectus contra inſtrumentum cenſus non attenduntur quando cenſus impoſitio aliunde probatur, n. 1.

Solemnitates in vno inſtrumento appoſita, cenſentur repetita in alio inſtrumento in continenti facto, n. 2.

*Negatiua non probatur per inſtrumentum, quod fidem non facit, n.*3.

Probatio affirmatiua in materia cenſus non eſt ad inſtrumentum coarctata, n. 3.

*Producere quis præſumitur omnia meliora, & potiora iura, quæ quis habet, n.*4.

*Productio facta in vna cauſa, tanquam tacita confeſſio in alia non præiudicat, n.*4.

*Confeſſio facta per aſſertum procuratorem ad lites etiam expreſſa in alio iudicio non præiudicat, n.*4.

*Nemo poteſt vti iuribus à ſe alias impugnatis, n.*4.

Productio inſtrumenti non excludit alias ſpecies probationis, num. 4.

Error Notarij probatur ex omiſſione eius quod apponi debuit, num. 5.

*Specificatio facta à procuratore, non reuocata, nec de errore docto præiudicat, n.*5.

Proteſtatio contraria facto non releuat, n. 6.

DECISIO DXXXIX.

1 VEritas cenſus de quo eſt controuerſia, etiam ſine inſtrumento impoſitionis viſa fuit DD. concludentiſſimè probata, ex antecedentibus, & ſubſequentibus, & ex duobus teſtibus de ipſa cenſus impoſitione deponentibus de viſu, & intereſſentia, vt in præcedenti deciſione deductum fuit, qui duo cum ſint conteſtes, plenam faciunt probationem, Bart. *in l. admonendi num.* 48. *ff. de iureiuran.* Bald. *in l. fin. num.* 10. *verſ. & ſcias, & num.* 14. *C. de probat.* Vbi quod pleniſſimam, quæ eſt ſufficiens, cùm ad probationem cenſus non ſit neceſſaria ſcriptura, etiam poſt Bullam fel. rec. Pij V. ſecundum opinionem quam Rota tenet, vt in deciſionibus in prima deciſione citatis, & in Anconitana cenſus 28. Iunij 1610. coram Illuſtriſſimo Cardinale Lan-

Lancellotto, quicquid aliqui recentiores velint in terminis Bullæ eſſe neceſſariam, quorum opinio nec procederet in iſto caſu, quo probatur per confeſſionem Artuſini, & hæredum, Bero. *in c. 1. num. 76. de probat.* Grat. *conſ.* 13. *n.* 49. *lib.* 2. facit text. *in auth. rogati C. de teſtib.* & per ſcripturas, & teſtes ſimul, Butr. & Anan. *in cap. auditis vterque num. 8. de reſtitut. in integr.* præſertim cùm probationes iſtæ parte non contradicente receptæ, & admiſſæ fuerint. Bald. *in l. certi condictio num.* 12. vbi Alexand. *num. 7. ff. ſi cert. petat.* cum allegatis per Aſyn. *in ſua praxi* §. 19. *cap. 4. dub.* 12. Cùm itaque probata ſit aliunde cenſus impoſitio, ad rem non faciunt defectus contra inſtrumentum deducti.

2 Qui nec etiam ſubſiſtunt cum Pontificatus, locus, teſtes, & clauſula actum, quæ deficere videntur tanquam in præcedenti inſtrumento venditionis domus appoſita cenſeri debeant in hoc poſtea in continenti celebrata repetita ex doctrin. Bart. & aliorum in priori deciſione relatorum, nec impeditur repetitio, ex eo, quod ſecundus teſtis dicat inſtrumentum cenſus fuiſſe celebratum in domo illorum de Mangillis, cùm tamen venditio celebrata fuerit in Palatio Prętoris, quia teſtis dubitatiuè loquitur per verba, *ſaluo il vero*, nec colligitur, an loquatur de loco tractatus vel ſtipulationis inſtrumenti. Et licet dici non poſſit repetitus Artuſinus teſtis in inſtrumento venditionis domus, deinde in inſtrumento cenſus principalis, tamen coadiuuatur in hoc inſtrumentum ex dictis duobus teſtibus de intereſſentia ipſorum, & aliorum deponentibus. Et omnem fidem, & defectum ſupplet alias ponderata obſeruantia tot annorum ſubſequuta. Et eo magis excluduntur prædicti defectus, quia dubitari non poteſt de rogitu huius inſtrumenti, tam ex ſuſcriptione Notarij dicentis ſe rogatum, quam ex atteſtatione Archiuiſtæ de extractione ex rogitibus eiuſdem Notarij, quibus accedunt depoſitiones duorum teſtium enunciatiuè eiuſdem Notarij in inſtrumento ſolutionis ſcut. 300. ex pecunij receptis ad cenſum factæ per Artuſinum Aſtio, & in alio ſolutionis fructuum per Artuſinum factæ Mangillo, & aliæ in duabus quietantijs fructuum, per eundem receptis à Mangillis, & demum alia hæredum de Artuſinis in inſtrumento diuiſionis.

3 Nec defectus ſpecificationis confinium ſuper quo Artuſini præcipuum fundamentum probatur ex inſpectione inſtrumenti impoſitionis, nam aut illud fidem non facit, vt ipſi prætendunt, & non poteſt probare negatiuam, Seraph. *deciſ.* 889. *num.* 5. Aut fidem facit, vt firmatum eſt, & nihilominus ex eo non reſultat negatiua, cùm probatio affirmatiua non ſit ad inſtrumentum coarctata, vt vltra relatos in alia deciſione, Salyc. *in l. final. num. 2. C. de reb. credit. & in l. 2. num. 3. verſ. Vnde dicit, & in fin. verſ. & idem,* poſt Bald. *ibi num. 6. verſ. ſi autem C. de error. Aduoc. & in l. 2. n. 2. ff. de probat.* Butr. *in cap. auditis n. 3. in 2. notat. de reſtit. in integr.* Barbat. *conſ. 7. n. 7. in fin. lib.* 1. Herculan. *de negatiu. num. 169. & ſeq.* Honded. *conſ. 78. num. 35. in 2.*

4 Nec dici poteſt coarctata ad inſtrumentum ex illius productione ex qua ceſſat alius titulus ad Veral. *deciſ.* 304. *par.* 3. & tritiſſimum eſſe in Rota dicitur *in deciſ.* 371. *num.* 19. *part.* 1. *diuerſ.* quia productio facta fuit in alia cauſa, quæ propterea tanquam tacita confeſſio non præiudicat in iſta, Bald. *in l. 2. num. 25. verſ. ſed iuxta prædicta*, vbi Dec. *n.* 64. Bologn. *qui alios num. 71. C. de eden.* Aret. *in c. cauſam quæ num. 26. verſ. ſecundo limitatur*, vbi Felin. *num. 9. verſ. Item nõ procedit de teſtib.* & in terminis productionis, Achil. *deciſ. 161. alias in 2. de confeſſ.* Rimin. iun. *conſ.* 203. *n. 2. in* 2. Honded. *conſ. 66. num. 58. in* 1. Eoque minus quia facta per aſſertum procuratorem ad lites Mangelli, cuius nec expreſſa confeſſio in alio iudicio præiudicat, Specul. *de confeſſ. §. nunc videndum num.* 4. Abb. *in cap. 1. num. 33. vt lit. non conteſt.* præſertim, quia cùm fuerit impugnata pro Artuſinis, non poſſunt ſuper ea facere fundamentum, ex *c. ex eod. de reg. iur. in 6. cum ſimilib.* Surd. *conſ. 151. n. 93. & 94. in 2.* Vltra quod productio inſtrumenti non excludit probationem eiuſdem cenſus alijs modis, ſeu alio genere probationum.

5 Imò potiùs ex inſtrumento probatur affirmatiua, dum poſt expreſſionem 30. tornaturarum poſſeſſionis Villæ Maſſæ ſubdit Notarius deſcriptis, deſignatis, & confirmatis in calce præſentis inſtrumenti, quæ tanquam verba diſpoſitiua neceſſario oſtendunt confines fuiſſe à partibus ſpecificatos, & Notarium illos in fine inſtrumenti deſcribere debuiſſe, vt aliàs dictum fuit, & inde reſultat error Notarij in omittenda ipſa deſcriptione, qui probatur ex omiſſione eius, quod apponi debuit, Bald. *in l. cum proponebatur in princip. ff. de leg.* 2. Dec. *conſ. 34. num. 101. lib.* 3. & ex illis verbis inducitur præſumptio extrinſecæ huius ſolemnitatis aliquo modo ſcriptæ non licet expreſsè, quæ conuenit ſcripturæ quanquam veriſimile eſt interueniſſe ad effectum, vt ex aduerſo probanda ſit negatiua, Alber. *in l. actor. col. fin. verſ. aut eſt extrinſeca C. de probat.* Iaſ. *in l. ſciendum n.* 14. poſt Bart. ibi *ſub num. 5. ff. de verbor. obl.* Fely. *in c. ſicut n. 27. de ſent. & re iud.* concurrente maximè quaſi poſſeſſione Mangelli decennali, & vltra cenſus, Iaſ. *in d. l. ſciendum ſub num.* 17. latè Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt.* 132. *num. 45. & ſeq.* præcipuè contra Artuſinos negantes impoſitionem cenſus, & de contrario conuictos, Iaſ. ibidem *num.* 20. Crot. *num.* 20. Menoch. vbi proximè, *num.* 39.

6 Quæ confinium ſpecificatio comprobatur ex depoſitione vnius teſtis, & ex illorum ſpecificatione in partibus iudicialiter facta pro parte dictorum de Artuſinis, vt alias dictum eſt. Et licet facta fuerit à Procuratore, tamen illa non reuocata, nec docto de errore præiudicat, Rot. *dec.* 373. alias 2. *de confeſſ. in antiq.* præſertim cùm potiùs vera, quam erronea appareat ex prædictis, & abſque dubio reſpectu Liuij, vnius ex fratribus de Artuſinis, qui fuit præſens dictæ confeſſioni, cui obuenit cenſus in diuiſione pro rata Scut. 400. Nec releuat proteſtatio adiecta tanquam contraria facto conformi ſolutionibus, & alijs actibus, ex quibus patet, & ipſi bonam fidem ſemper agnouerunt, & veritati ex pluribus comprobatæ. Ex quibus DD. in alias deciſis permanſerunt.

R. P. D. VBALDO.

Romana Exequutionis.

Veneris 2. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Laudum latum ab arbitris, & approbatum à partibus cum ſolemni iuramento, & obligatione Camerali non impeditur exceptione vſurarum, niſi de eis clarè, & perſpicuè conſtet.

SVMMARIVM.

Laudum latum ex falſa cauſa exequutionem non meretur, num. 1.
Prælationis, ſeu inquilinatus ius quod quis non habet, neque poteſt conductori concedere, num. 2.
Antecedentia declarant ſequentia, nu. 3.
Laudum, & tranſactio pari paſſu ambulant, nu. 4.
Laudum fit de re dubia in litem deducta ſicut tranſactio, nu. 4.
Superflua in laudo non præſumuntur, nu. 5.
Inquilinus propriè eſt qui inhabitat conductas ædes prædij Vrbani, nu. 6.
Auiamentum fit per artifices bene tractando aduentores, num. 7.
Auiamentum æſtimari poteſt, nu. 7.
Falſitas cauſæ non poteſt impedire exequutionem laudi, à partibus cum iuramento, & obligatione Camerali, niſi falſitas ſit vera, & clara, nu. 8.
Laudum etiamſi nullum ſit, & adſit falſa cauſa valet in vim pacti, quando fuit à partibus approbatum, num. 8.
Obligationis Cameralis executio, vt impediatur ratione falſæ cauſæ debet eſſe circa cauſam finalem obligationis, num. 9.
Vſurariæ prauitatis exceptio dubia non impedit executionem inſtrumenti iurati, nu. 10.
Compenſatio non inducitur de eo, quod requirit altiorem indaginem, nu. 10.
Exceptio vſurarum, quæ non eſt clara, non impedit executionem laudi obligatione Camerali vallati, numer. 11.

DE-

D E C I S I O DXL.

1 LIcet in hac cauſa emanaſſent duæ deciſiones, in quibus fuit firmatum, Mandatum eſſe relaxandum iuxta tenorem Laudi, de quo agitur, non obſtantibus pluribus exceptionibus quæ opponebantur ad retardandam Laudi executionem, tamen quia pars non acquieſcebat dictis deciſionibus, & prætendebat non fuiſſe ſatisfactum omnibus per eam oppoſitis, volui iterum ſuper eiſdem cauſam proponere, & Domini perſtiterunt in deciſis ex reſponſionibus iam deductis in deciſionibus, quibus non obſtare cenſuerunt allegatam falſitatem cauſæ, qua ſi Baratellus fuerit condemnatus in Laudo ad ſoluendum Scut. 315. Dom. Vrſulæ pro inquilinatu, & auiamento, quæ per tempus nouennij Baratello relinquebantur, & tamen cum neutrum iſtorum Dom. Vrſula haberet Laudum tanquam ex falſa cauſa latum non mereatur executionem ex allegatis. Huic enim obiecto fuit reſponſum, & quoad inquilinatum, Domini dicebant, neque partes intellexiſſe, neque Arbitros intelligere potuiſſe de iure inquilinatus conceſſo ex decreto Camerali, vt alijs in relocatione præfetantur, quod ius verè non habebat Dom. Vrſula, cùm inſtitutione locationis factæ Antonio eius patri, fuerit illi renunciatum, & locationes factæ Dom. Vrſulæ ſint cum eiſdem pactis, & conditionibus, vt legitur in dictis inſtrumentis, ſed intellexerunt de inquilinatu, ſeu iure habitationis competente conductori, durante locatione, & hoc ius habebat Dom. Vrſula ex dictis locationibus obtentis à Dominis domus.

2 Quod autem ita intellexerint, deducebatur primo, quia dari non poterat ab Vrſula ius inquilinatus, id eſt, prælatio, quam non habebat, *l. nemo plus iuris ff. de reg. iur.* & ſi habuiſſet, cedi non poterat ex decreto Camerali. Et fuit latè deductum in Romana inquilinatus 5. Iunij 1598. coram Illuſtriſſimo Cardinale Lancellotto.

3 Secundò, ex antecedentibus verbis Laudi, in quibus fuit dictum, *che le locationi fatte per li noue anni di detta Hoſteria reſtino libere, & aſſolute acceſſo Franceſco*, vndè cum poſtea ſubiungitur, *& all'incontro, &c. tanto per gli vtili, auiamento, & inquilinato, &c.* Ille inquilinatus debet intelligi de illo vſu habitandi, qui liber remanebat penes Franciſcum, & auferebatur à D. Vrſula, cuius & aliorum expreſſorum reſpectu, Franciſcus fuit condemnatus ad ſummam in Laudo contentam, vt ſuadet illud verbum, *& all'incontro*, iuxta text. *in c. 1. in princ. quæ fuer. prima cauſ. beneſ. amitt. in vſib. feud.*

4 Tertiò, ex ſubiecta materia, quia lis inter D. Vrſulam, & Baratellum vertebatur non ſuper iure inquilinatus, ſed tantum ſuper locationibus eiuſdem domus ipſi reſpectiuè factis, & quænam earum eſſet attendenda; ideò dum Arbitri laudarunt circa inquilinatum, neceſſariò videtur dicendum, eos intellexiſſe de inquilinatu, id eſt, iure habitationis proueniente ex locationibus, ſuper quo lis erat, cùm Laudum, & tranſactio, quæ pari paſſu ambulant, vt fuit firmatum in prima deciſione huius cauſæ, intelligantur de re dubia, & in litem deducta, *l. 1. ff. de tranſ. l. ſi de certa*, vbi Doct. *C. eod. tit.* Imol. *in l. de pupillo §. ſi in pluribus, ante fin. ff. de nou. oper. nunc.* Corn. *conſ. 144. ſub n. 11. verſ. & licet lib.* 3. Surd. *deciſ. 76. n. 2.* Rota *deciſ. 63. n. 2. part. 1. diuerſ.*

5 Quartò, ex alijs verbis eiuſdem Laudi, quod finito nouennio neutra ex partibus poſſet tractare, aut perficere aliam locationem dictæ domus, abſque licentia, & conſenſu alterius, ſed locatio quælibet intelligatur facta ad commodum vtriuſque partis; nam ſi Baratello fuiſſet conceſſum ius inquilinatus, id eſt prælatio, vt ex aduerſo prætenditur, potuiſſe ſine alia locatione continuare in conductione dictæ domus, & conſequenter prædicta pars Laudi eſſet ſuperflua, contra *l. ſi quando ff. de leg. 1. cum ſimilibus*, Rom. loquens de verbis Laudi *conſ. 14. n. 2.*

6 Et ſupradicta interpretatio eo magis amplectenda eſt, quia non repugnat naturæ verbi inquilinatus, cùm inquilinus propriè dicatur, qui conductis ædibus prædij vrbani inhabitat, *l. 2. & l. 4.* vbi gloſ. *ff. de vſ. & habit. l. re pignoris ff. de acq. poſſeſs. l. vlt. ff. de migr. l. 4. §. prætor ait, l. qui bona §. qui damni l. damni infecti 18. §. inquilino l. ſi filius familias l. in hanc ff. de damn. infect. gloſſ. in §. item Seruiana inſtitut. de act. & in l. emptorem C. locat. & in l. ſi id quod §. 1. ff. de acq. poſſeſſ. & in l. habitatores in princ. ff. locat.* Alex. *in l. quod pignoris n. 2. ff. de acq. poſſeſſ.* Abb. *conſ. 275. num. 3.* Rebuff. *in l. pupillus §. decuriones ff. de verb. ſignif.* Albet. *in diction. in verb. inquilinus*, Briſſon. *lib. 9. de verb. ſign. in verb. inquilinus*, qui alia iurat allegat.

7 Quo vero ad auiamentum, pariter videbatur ceſſare falſitas cauſæ, quia ſiue iſtud proueniret ex ipſa domo Hoſpitij ex adductis per informante pro Baratello, certum eſt, quod illud D. Vrſula habebat ratione locationis ſibi factæ à Dominis dictæ domus, ſiue proueniret ex perſona Antonij patris D. Vrſulæ, qui per longum tempus exercendi Hoſpitium in dicta Domo, & vocando, & benè tractando Hoſpites, effecerat concurſum, & frequentiam in dicto Hoſpitio, quod verè videtur eſſe auiamentum, iuxta not. *in l. 1. §. caupones*, vbi gloſ. *in verb. atrarij ff. de naut. caup. ſtab.* Cephal. *conſ. 328. num. 19. & ſeqq. lib.* 3. & hoc etiam modo illud ſpectabat ad D. Vrſulam Antonij filiam, & hæredem, nec alio iure fuit translatum in Baratellum, niſi mediante declaratione arbitrorum, vt ipſe durante nouennio domum inhabitaret, & ſic benè potuerunt illud ius æſtimare certo pretio, & ad illud condemnare Franciſcum, prout fecerunt, prout tradit Petr. de Vbald. *in tract. de duob. fratr. p. 11. princ. n. 73.*

8 Et prædicta circa falſitatem cauſæ eo facilius procedunt, cùm ſimus in Laudo à partibus cum iuramento, & obligatione Camerali approbato, & homologato, cuius executionem impedire falſitas cauſæ non poteſt, niſi ſit euidens, & clara, Alex. *in l. qui Romæ §. duo fratres num. 54. ff. de verb. obligat.* Et fuit dictum in Romana executionis obligationis Cameralis 2. Aprilis 1593. coram Orano, & in Romana cenſus de Prouanis 8. Aprilis 1598. coram eodem, ita vt nec etiam ſufficiat, quod iudex de tali defectu cauſæ dubitare poſſit, ad hoc vt intret executio obligationis Cameralis, vt fuit dictum in Caſtren. Taxarum 16. Octobris 1585. coram Cardinale Seraphino, quæ eſt deciſio 705. *n. 3. part. 1. in impreſſ.* ſtante maximè, quod partes in acceptatione Laudi promiſerunt non allegare nullitatem, ſed adimplere contenta in Laudo, Alex. *conſ. 32. num. 5. & ſeq. l. 2.* Et fuit dictum in dicta Romana cenſus de Prouanis, cùm tunc etiamſi Laudum ſit nullum, & adſit falſa cauſa valeat in vim pacti, gloſ. *in l. 2. C. comm. vtriuſque ind.* Surd. *conſ. 136. n. 54. lib. 1.* cum alijs adductis in prima deciſione huius cauſæ coram me.

9 Quibus accedit, quod vt falſitas cauſæ impediat executionem obligationis Cameralis, debet eſſe circa cauſam finalem obligationis, Barr. *in l. demonſtratio falſa §. quod autem ſub num. 13. verſ. quædam eſt cauſa ff. de cond. & dem.* Gabr. *conſ. 146. num. 6. & 7. lib. 1.* Et fuit deciſum in dicta Romana executionis obligationis Cameralis, coram Orano. In caſu autem propoſito non apparet inquilinatum, & auiamentum fuiſſe cauſam finalem, vt Arbitri condemnarent Baratellum ad ſoluendum Scut. 3150. quin potius ex eodem Laudo apparet non ſolum pro dictis cauſis, ſed etiam pro qualibet alia prætenſione D. Vrſulæ, Baratellum fuiſſe condemnatum ad dictam ſummam, vnde quatenus cauſæ expreſſæ eſſent minus veræ, quod tamen ex ſupradictis negatur, ſuſtinetur tamen Laudum ratione aliarum prætenſionum, quæ vel tempore Laudi iam in iudicium deductæ erant, vel poſtea deduci poterant.

10 Non obſtant alia deducta contra ſecundam deciſionem, cum vera, & recepta concluſio ſit, in ea firmata, exceptionem vſurariæ prauitatis non impedire executionem inſtrumenti iurati, quando eſt dubia, *c. debitores de iureiuran.* cũ alijs latè deductis in deciſione. Quod Dominis videbatur procedere, ſiue agatur de impedienda ſolutione vſuræ promiſſæ cum iuramento, ſiue de compenſanda vſura ſoluta cum ſorte, cùm vtroque caſu militet eadem ratio, nec poſſit in executione induci compenſatio de eo, quod requirit altiorem indaginem, Roman. *conſ. 76. num. ſecundo, verſ. quoad* 3. Quod autem in caſu iſto exceptio vſuræ ſit valdè turbida, ſatis fuit deductum *in dicta deciſione*.

11 Nec obſtat, quod condemnatio fuerit facta pro vſu rerum mobilium, quæ fuerant longè antea venditæ ipſi Baratello, quia fuit reſponſum, quod condemnatio fuit facta non pro vſu mobilium tantum, ſed pro inquilinatu, auiamento, vtilibus, & qualibet alia prætenſione, & ſic pro quadam recompenſatione quæ non eſt vſura, vt poſt Bald. & alios deducitur *in d. deciſ.* vltra quod cùm ſuper reſciſſione dictæ venditionis eſſet introducta lis ex capite læſionis D. Vrſulæ, & d. lis fuerit comprehenſa in compromiſſo, &

inde

inde ſecutum Laudum à partibus ratificatum, non videbatur amplius habenda ratio dictæ venditionis, & dato quod aliud ſolueretur pro vtenſilibus, tamen non eſt expeditum, adeſſe vſuram, ex allegatis per Borg. *in deciſ.* 13. *de contract.* 2. *part. num.* 66. & per Hippol. Rim. *conſ.* 177. *per tot. præſertim num.* 2. & in omnem caſum ſatis eſt, quod ſumma taxata non ſit ſoluenda pro ſolis vtenſilibus, ſed etiam pro alijs prætenſionibus, vt ſupra dictum eſt. Et quatenus etiam dicta prætenſio pro vtenſilibus eſſet iniuſta, ſufficit tamen quod non eſſet ita clara pro Baratello, vt ſuper ea non poſſet tranſigi, *lib.* 2. *gloſ. in verb. nulla*, & Iaſ. *num.* 1. *&* 2. *C. de tranſact.* Oſaſc. *deciſ. Pedem.* 91. *num.* 23. Et fuit deciſum in Gerunden. Anniuerſariorum 24. Nouembris 1588. coram Orano, & in Rumana vſufructus 15. Martij 1601. coram Reuer. D. meo Damaſceno. Ex quibus Domini permanſerunt in deciſis.

R. P. D. ANDREA.

Firmana iuriſpatronatus.

Lunæ 15. Maij & 15. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus ſatis probatum cenſetur ex continuatis vltra centum annos, præſentationibus effectuatis, accedente præſertim publica voce, & fama. Quando iuſpatronatus dicatur laicale, quando eccleſiaſticum, & quando mixtum ad effectum, vt ſubiaceat Regulæ reſeruatoriæ.

SVMMARIVM.

Sententia lata ad inſtantiam Procuratoris, qui procurator non eſt, dicitur nulla, n. 1.

Iuſpatronatus dicitur plenè probatum ex continuatis præſentationibus vltra centum annos, n. 2.

Præſentationes ad beneficium patronatus eo ipſo probantur effectuatæ quod per obitum, vel ceſſionem vnius alter fuit præſentatus, & inſtitutus, n. 2.

Iuſpatronatus cenſetur probatum per teſtes deponentes de publica voce, & fama, iuncta longiſſima poſſeſſione præſentandi, quando ſumus in antiquis, n. 3.

Iuſpatronatus laicale non cadit ſub regula reſeruatiua, num. 3. *verſ. quibus omnibus.*

Iuſpatronatus, quod deuenit ad monaſterium, reputatur Eccleſiaſticum, & propterea ſubiacet regulæ reſeruatoriæ octauæ. Declara hanc concluſionem, n. 4. *&* 5.

DECISIO DXLI.

1 PRopoſui dubium altera tantum parte informante, quia procedebatur per contradictas, an ſententia Reuerendiſſimi Epiſcopi Maceraten. eſſe confirmanda, vel infirmanda. Et cùm pro parte Theodori prætenderetur ea infirmari tam ex capite nullitatis, quam notoriæ iniuſtitiæ, omiſſo capite iniuſtitiæ, ſuper quo non ſatis inter Dominos conueniebat, fuit vnanimiter reſolutum ex capite nullitatis eſſe ſententiam infirmandam. Cùm enim dicta ſententia fuerit lata inſtante Benedicto Ello, qui abſque mandato comparuit, & reuocauit mandatum Venazuli, qui in actis reperiebatur Procurator, & non inſtetit pro ſententia, & Benedictus, qui ſe pro procuratore geſſit, mandato carebat, & conſequenter ſententia fuit nulla, *c. in noſtra in fin. de procur. licet*, vbi Doct. *C. eod.* cum alijs per Vant. *de nullitate ſentent. & defect. inhab. ſeu mandat. n.* 59.

2 Cæterùm quia Annibal prouiſus Apoſtolicus poſſidebar, & parum, vel nihil proderat Theodoro Palmiſiano, qui fuerat præſentatus à Patronis reuocatio ſententiæ ex capite nullitatis, niſi etiam illa fieret ex capite iniuſtitiæ, ideò repropoſita cauſa die 15. Decembris ſtrictè quo ad caput iniuſtitiæ, Domini ex eo etiam capite pro infirmatione ſententiæ reſponderunt. Fundamentum ſolidiſſimum fuit, quia huiuſmodi altare erat de iurepatronatus, vt patet ex continuatis præſentationibus vltra centum annos, ex quibus dicitur probatum iuſpatronatus, Federic. *conſ.* 234. *num.* 2. *ad fin. verſ. quis enim diceret*, quem ſequitur Dec. *conſ.* 174. *n.* 4. *verſ. & Federicus*, Rot. apud Caſſad. *deciſ.* 2. *num.* 6. *de probat.* Than. *dec.* 84. *in vna nullius*, Seraph. *deciſ.* 1141. *num.* 1. *lib.* 2. & fuit dictum in alia Firmana iuriſpatronatus 8. Martij 1591. coram Orano, & in Mediolanen. Clericatus ſeptima Maij 1610. coram Reuerendiſſimo Domino meo Damaſceno. Quæ præſentationes eo ipſo probantur effectuatæ, quod per obitum, vel ceſſionem vnius fuit alter præſentatus, & inſtitutus, iuxta conſ. Oldrad. 229. *num.* 2. ſæpiùs canonizatum, & in ſpecie in dicta deciſ. Seraphin. *num.* 1. *verſ. & iſte*.

3 Accedunt teſtes de publica voce, & fama, quæ iuncta longiſſima quaſi poſſeſſione præſentandi optimè probat iuſpatronatus cùm ſimus in antiquis, & in perſonis non ſuſpectis, Caſſad. *dict. deciſ.* 2. *num.* 4. *& ſeq. de probat.* Achil. *deciſ.* 4. *num.* 9. *& deciſ.* 6. *de iure patr.* Put. *deciſ.* 60. *in fin. &* 140. *num.* 1. *lib.* 1. Rot. *deciſ.* 792. *num.* 1. *& ſeq. part.* 1. *&* 376. *num.* 2. *verſ. quod etiam part.* 3. *lib.* 3. *diuerſ.* & fuit dictum in Palentina Cappellæ 12. Maij 1618. coram me. Quibus omnibus ſimul iunctis, dubitari nō poteſt huiuſmodi altare eſſe de iurepatronatus, quod cùm ſit laicale, non cadit ſub regula reſeruatoria, iuxta gloſ. *receptam in cap.* 2. *in verbo collatio de præb. in* 6. Lap. *alleg.* 96. Felin. *in tract. quand. lit. Apoſt. noc. patr. in princ.* Couar. *pract. c.* 36. *n.* 2. *verſ. his accedit*, Caſſad. *dec.* 1. *n.* 3. *de dilat.* cum alijs per Modern. *ſup. reg.* 8. *gl.* 18. *n.* 2.

4 Nec obſtat, quod iuſpatronatus huiuſmodi poſtmodum deuenerit ad fratres, & monaſterium Sancti Auguſtini Ciuitatis Firmi, & ſic debeat eccleſiaſticum reputari, iuxt. text. *in cap. vnic. §. fin.* vbi gloſ. & Doct. *de iurepatron. in* 6. & conſequenter altare ſubiaceat reſeruationi *reg.* 8. adeò quod collatio Papæ ſit valida abſque alia mentione, & derogatione, Felin. *vbi ſupra num.* 11. *limit.* 3. Couar. *dict. cap.* 36. *num.* 2. Caſſad. *deciſ. vltim. num.* 11. *de probat. & deciſ.* 4. *num.* 2. *de iurepatr.* Quia obiectum procedit in iurepatronatus Eccleſiaſtico ſimplici, ſecus in mixto, vt in noſtro caſu, quod ad effectum derogationis ſequitur naturam iuriſpatronatus laicorum, Federic. *conſ.* 66. Roccb. *in verbo ius*, *num.* 21. *verſ. contra iſtam concluſionem*, Rebuff. *de nominat. q.* 15. *num.* 7. Felin. & Couar. vbi ſup. ille *num. ampliat.* 6. iſte *num.* 5. *verſ.* 3. opportunè, Caſſad. *deciſ.* 4. *n.* 10. *in fin. de probat. & deciſ.* 7. *n.* 10. *de iurepatr.* Achil. *deciſ.* 3. *eod. tit.* Put. *dec.* 157. *lib.* 3. Rot. *dec.* 574. *n.* 10. *par.* 1. *diuerſ.* & in alijs cumulatis per Modern. *d. gl.* 18. *n.* 13. *&* 14. & hic per Informantes.

5 Quod autem ſimus in iurepatronatus mixto, & ſic pro medietate laicorum patet ex quo tempore obitus Antonij Diſcreti vltimi poſſeſſoris, qui fuerat præſentatus à Monaſterio per quendam fratrem Paulum pro medietate, & à quibuſdam laicis pro altera medietate patronus, vt in inſtitutione facta per Vicarium Firman. *Summario num.* 3. aderant duo ex illis, qui præſentauerant eundem Antonium ſcilicet Rogerius ſer. Pauli, & Ioannes alias Vaſitto eod. *Summ. num.* 3. *& in* 2. *Summario num.* 1. & ſimiliter extabant hæredes aliorum, qui fuerant prædefuncti, vt Tholomæus Pelleus, & alij, qui omnes præſentarunt Auſonium, qui mox ius ſuum ceſſit Theodoro Palmiſiano præſentato per fratres dicti monaſterij, vt in 2. Summario. Vndè clarè apparet tempore vltimæ, ac modernæ vacationis per obitum d. Antonij Diſcreti, quæ fuit de Menſe . . . 1591. extitiſſe, & extare compatronos laicos, & per conſequens ceſſare reſeruationem, & collationem Apoſtolicam ex prædictis, Felin. *in dict. tract. quan. lit. Apoſt. noc. patron. in princ.* Rot. *deciſ.* 71. *verſ. Item dicebant de reſcript. in antiq.* Caſſad. *deciſ.* 6. *num.* 5. *de iurepatr.* & ita concluſum.

R. P. D. BVRATTO.

Virduneñ. Abbatiæ.

Lunæ 5. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Cumulatio petitorij in remedio redintegrandæ, quando ſtante commiſſione cum clauſula arbitrio admittatur, & qui dicatur titulus coloratus ſufficiens ad obtinendam reſtitutionem in ſpolio, & quando quis dicatur cecidiſſe à poſſeſſione facto proprio, ita vt non ſit reſtituendus.

SVMMARIVM.

Cumulatio petitorij non admittitur in remedio redintegrandæ, etiam ſi petitorium per viam exceptionis deducatur, num. 1.

Cumulatio petitorij ſolet per Rotam admitti ſtante turbiditate poſſeſſoris, n. 2.

Quod intellige procedere, quando non eſt clara poſſeſſio actoris, vel Rota contra ſpolium inclinat, n. 2.

Prouiſio obtenta ab habenti facultatem conferendi, licet nulla vel ſubreptitia, ſufficit ad effectum tituli colorati in ſpolio, num. 3.

Prouiſio ordinarij nulla non præſtat titulum coloratum ad effectum regulæ de triennali, n. 4.

Reſignatarius dicitur fateri titulum reſignantis, n. 4.

Titulus coloratus probatur ex confeſſione partis, n. 4.

Reſtitui non debet qui facto proprio à poſſeſſione cecidit, num. 5.

Correſpectiui dicuntur actus facti eadem die coram eodem Notario, & teſtibus, n. 5.

Reſignans ſub conditione non adimpleta conditione poteſt agere ſpolio etiam contra ipſum reſignatarium, n. 5.

In correſpectiuis agens ex vno capite, non poteſt obtinere niſi probet adimplementum etiam in alio, n. 5.

Reſtitutio in ſpolio non impeditur per concordiam correſpectiuam, quando non docetur de adimplemento in alio capite, num. 5.

Monachus debet ali per Monaſterium, n. 6.

Solutiones vt dicantur factæ vigore tranſactionis præcedentis debent eſſe factæ ſecundum formam, & tenorem tranſactionis, n. 6.

Concordia inita ſub beneplacito Sedis Apoſtolicæ dicitur conditionalis, n. 7.

DECISIO DXLII.

1 IN deciſis pro non arbitrio DD. permanſerunt. Repugnat enim iuris diſpoſitio, ex qua remedium redintegrandæ non admittit cumulationem petitorij, etiam per viam exceptionis deducti, *c. fin. de ord. cogn. & cap. 1. de reſtit. ſpoliat.* cum allegatis in alia deciſione, & dixit Rota in Mantoana bonorum 16. Decembris 1611. & 4. Maij 1612. coram R.P.D. meo Vbaldo.

2 Non obſtat, quod interdum Rota interpoſuerit arbitrium pro cumulatione viſa turbiditate poſſeſſorij, *vt in deciſione 120. num. 1. part. 1. diuerſ.* in Romana Cottinij vigeſima ſexta Martij 1606. coram Reuerendiſſimo Domino meo Sacrato, & in Vicentina Parochialis 10. Decembris 1608. coram Reuerendiſſimo Patre Domino meo Manzanedo. Quia placuit reſponſio, de qua in alia deciſione, hoc eſſe ſtrictiſſimè intelligendum quando non eſt clara poſſeſſio actoris, & ſic primum extremum, vt in dicta Vicentina Parochialis, vel quando Rota contra ſpolium inclinat, vt in dicta Romana Cottinij. In propoſito verò anterior poſſeſſio fratris Nicolai actoris, in qua conſiſtit ſpolij fundamentum, controuerti non poteſt, & pro ſpolio DD. inclinarunt.

3 Neque illi obſtare videbatur primò defectus tituli colorati prætextu quod prouiſio Apoſtolica ad fauorem Fratris Nicolai fuerit inualida, & ſubreptitia, ex eo quod haberet clauſulam, dummodo monaſterio non eſſet de alia perſona canonicè prouiſum, & tamen adeſſet præcedens prouiſio ad fauorem Claudij Lolliet, & quod non eſſet facta mentio electionis de ſe factæ contra reſeruationes Apoſtolicas fructuum perceptione ſubſecuta. Omiſſio enim prædicta non videri ſufficienter iuſtificata, & altiorem indaginem requirere. Ad effectum tituli colorati in ſpolio ſufficit prouiſio obtenta ab habenti facultatem conferendi, licet nulla, vel ſubreptitia, Put. *deciſ. 76. ſecundum vltim. impreſſ. lib.* 1. cum alijs in alia deciſione allegatis, & fuit etiam reſolutum in vna Leodien. Canonicatus vigeſima octaua Iunij 1613. coram R. P. D. meo Dunozetto.

Nec in contrarium facit deciſio in Seguntina beneficiorum prima Iunij 1592. coram Orano, quæ loquitur in prouiſione Ordinarij nulla, vt non præſtet titulum coloratum ad effectum regulæ de triennali, & ſic in terminis longè diuerſis. Tantò magis ſtante tacita confeſſione Caroli Lepougnant, per cuius deinde reſignationem fuit prouiſus Epiſcopus Tullen. & per huius obitum D. de Luren. Ille enim impetrauit Abbatiam ex cauſa reſignationis fratris Nicolai, & ſic faſſus dicitur titulum reſignantis, Veſtan. *deciſ.* 180. quem refert, & ſequitur Pont. *de ſpol. lib. 2. num. 140. verſ. dicens inſuper*, ex qua confeſſione reſultat probatio tituli colorati, Rot. *deciſ. 19. de reſtit. ſpoliat. in nouis*, quam eſſe in virili obſeruantia teſtatur Caſſad. *deciſ. 3. ante n. 1. eod. tit.* 4

Minus obſtat ſecundò, quod frater Nicolaus ceciderit à 5 poſſeſſione facto proprio, & propterea non ſit redintegrandus, Rot. *deciſ. 2. de rer. permut. in nou.* Veral. *dec. 172. part. 3.* latè Menoch. *de recuperan. remed. 15. n. 95.* Nam aut hoc deducitur ex reſignatione ab ipſo facta, & cùm mandatum de reſignando fuerit correſpectiuum mandato ad conſentiendum reſeruationi penſionis 1000. francorum ad eius fauorem, vt ex mandatis prædictis eadem die coram eiſdem Notario, & teſtibus celebratis, Creſcen. *deciſ. 1. de Simon.* Molied. *deciſ. 3. ante num. 1. eod. tit.* Imò ſub iſta conditione, vt deponunt duo teſtes inſtrumentarij, neque ſubſequuta fuerit penſionis reſeruatio, non poteſt dici abdicata poſſeſſio à reſignante, ſed competit illi actio ſpolij, Pariſ. *conſ. 5. num. 7. & 8. lib. 4.* Achill. *deciſ. 10. num. 14. & 6. de reſtitut. ſpoliat.* Rot. *deciſ. 471. n. 1. 2. & 3. part. 1. diuerſ.* & in Romana Canonicatus 17. Nouembris 1567. coram bon. mem. Cardinale Seraphino inter nouas impreſſ. *deciſ. 25.* Modern. *de reſign. benef. lib. 1. q. 3. num. 10. & 11.* etiam contra ipſum reſignatarium, Put. *deciſ. 15. de reſtitut. ſpoliat.* & fuit deciſum in Abulen. & Zamoren. beneficiorum 17. Iunij 1594. coram bon. mem. Penia, & in Hiſpalen. & Corduben. Præſtimoniorum 14. Iunij 1600. coram Illuſtriſſimo Cardinale Lancellotto, & in his terminis deciſum fuit in Virdunen. Monaſterij 26. Ianuarij 1589. coram bonæ memoriæ Cardinale Paleotto inter impreſſ. *diuerſ. 558. lib. 3. part. 3.* Aut verò ex concordijs, quarum altera inita fuit 26. Aprilis 1595. cum Carolo. Altera 16. Aprilis 1598. cum Epiſcopo. Et cùm vtraque facta fuerit correſpectiuè ad quaſdam annuas conuentas præſtationes fructuum, & pecuniarum, illæ non proſunt niſi probetur adimplementum, & in totum, & ſucceſſiuis temporibus, *l. ſi quis ita legauerit ff. de condit. & demonſtr.* Bald. *in l. inter Caſtellanum num. 1. verſ. in textu ff. de recept. arbitr.* Alexand. *conſ. 53. num. 12. lib. 6.* Iaſ. *in l. ſi quis num. 14. in 4. limit. C. de inſtit. & ſubſtit.* Bero. *conſ. 27. num. 14. lib. 2.* Et conſequenter non impediunt redintegrationem, vt in his terminis reſolutum fuit in Comen. Præpoſituræ quarta Iulij, & decima quinta Octobris 1584. coram Bubalo, vbi idem firmatur, etiamſi ab aliquo vti ſucceſſore fuerint pro aliquo tempore penſiones receptæ. Huiuſmodi verò integralis, & ſucceſſiui implementi probationem certum eſt non reſultare ex quietantijs exhibitis. Imò abſolutè nullum probari adimplementum dicebant DD. cùm nullum in eis verbum de concordia, & quietantia ſub die 10. Ianuarij 1602. quæ videbatur eſſe pro penſione concordata, dicebatur verbum, accordè in illa appoſitum ex ſui natura intelligi pro data, & conceſſa, non autem pro concordata, vt etiam D. meus Auditor Gallus teſtatus fuit.

Nec dici poteſt, præſumi factum in exequutionem obli- 6 gationis præcedentis ex concordia, ex quo aderat etiam obligatio alendi Monachos, *c. cum ad Monaſterium 9. porro de ſtat. regul.* qualis erat idem Nicolaus, & ex partitis compulſatis conſtat alijs quoque fuiſſe per Abbatem ſubminiſtrata alimenta. Sunt præterea difformes nec correſpondete

re

re videntur ſummæ in concordia promiſſæ, cùm tamen neceſſe fuiſſet probare ſolutiones ſecundum formam, & tenorem tranſactionis factas, Rot. *deciſ.* 262. *num.* 2. *part.* 2. *diuerſ.*

7 . Deinde ſecunda inita fuit ſub beneplacito Sedis Apoſtolicæ, & ſic conditionaliter, gloſ. *in l. item habeo in verſ. ſi pure ff. famil. herciſc.* Pal. *conſ.* 188. *ad med. thematis*, & *colum.* 2. *verſ. modo ita eſt lib.* 3. Lorſted. *conſ.* 17. *num.* 44. *verſ. & tanto magis*, & *num.* 45. Put. *deciſ.* 2. *de tranſact.* Verall. *deciſ.* 12. *part.* 3. Et tamen de eo non conſtat, & præſertim cùm ſub dicta reſeruatione vnica verborum ſtructura renunciatum fuerit iuri, & liti, vnde ſicuti erat neceſſarium beneplacitum, quoad renunciationem iuris, ita ex indiuiduitate voluntatis, & conuentionis dicendum videbatur quoad renunciationem litis. Et ita deciſum.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Iannen̄. Officiorum.

Veneris 9. *Maij* 1614.

ARGVMENTVM.

Officia Romanæ Curiæ per ingreſſum Religionis, & ſubſequutam profeſſionem non vacant, ſed ſpectant ad illum, ad cuius fauorem cantat decretum, & hinc declaratur, an & quando mortis, ſeu obitus appellatione veniat etiam mors ciuilis. Eſt magiſtralis deciſio.

SVMMARIVM.

Officia Romanæ Curiæ non vacant per ingreſſum Religionis, & emiſſam profeſſionem, n. 1.

Mors ciuilis naturali non æquiparatur niſi in caſibus à iure expreſſis, n. 1.

Religionem ingreſſus non habetur pro vero mortuo, numero 1.

Mortis appellatione in diſpoſitione hominis non venit mors ciuilis, ſed tantum naturalis, n. 2.

Mors ciuilis non venit appellatione obitus, num. 2. *in fine.*

Officia Romanæ Curiæ ſunt in commercio, acquiruntur titulo oneroſo, & conceduntur magis propter lucrum, quam propter exercitium, n. 3.

Bona emphyteutica ſi ad Eccleſiam peruenerint, Eccleſia illa non amittit, ſed ſolum cogitur vendere ad euitandum præiudicium Domini directi, n. 3.

Beneficia Eccleſiaſtica per ingreſſum Religionis vacant poſt emiſſam profeſſionem, n. 4.

Regulares Religioſi ſunt incapaces beneficiorum ſæcularium abſque diſpenſatione, n. 4.

DECISIO DXLIII.

1 AVguſtinus emit duo officia, alterum militis Sancti Pauli in perſonam Franciſci eius filij, alterum verò portionis Ripæ in perſonam Polixenæ filiæ cum decreto ad fauorem ipſius Auguſtini. Cùmque Franciſcus ingreſſus fuerit Religionem Sancti Dominici, & vterque emiſerit profeſſionem, dubitaui, an dicta officia per talem profeſſionem vacarent, & Rota cenſuit negatiuè reſpondendum: quia in prouiſione de dictis officijs fuit dictum, quod cenſerentur vacare per obitum, & propterea per emiſſam profeſſionem non vacant, quia licet iſta ſit mors ciuilis, attamen non comprehenditur ſub dicta diſpoſitione, cùm in iure non reperiatur cautum, quod in iſtis terminis mors ciuilis æquiparetur naturali, Anchar. *conſ.* 273. *n.* 1. & 2. Io. Monachus *in c.* 5. *Epiſcopus n.* 2. *de ſupplenda negligent. Prælat. in* 6. & *alijs relatis*, ſequitur Alex. *conſ.* 139. *n.* 4. *lib.* 2. firmans, quod mors ciuilis reſultans ex ingreſſu Monaſterij non facit Monachum haberi pro vero mortuo niſi in caſibus in iure expreſſis, iuxt. gloſ. notabilem *in c. placuit il* 2. *in verbo mortuus* 16. *q.* 1. Oldrad. *conſ.* 282. *n.* 4. tenens, quod nunquam mors ciuilis æquiparetur naturali, niſi in iure reperiretur hoc expreſſum.

2 Nec mors deducta ab homine in conditione intelligitur de ficta ciuili, ſed tantum de vera naturali, vt pluribus relatis tradit Cephal. *in conſ.* 395. *n.* 31. & *ſeqq.* & in terminis ita reſpondet Modernus de Fano, *de ſociet. offic. q.* 14. *n.* 13. *in fine verſ. igitur per mortem ciuilem*, & *n. ſeq.* Et hæc ſententia abſque ſcrupulo procedit in caſu iſto, quia in diſpoſitione fuit dictum, quod officia vacent per obitum, non autem fuit dictum per mortem, obitus autem appellatione de ſui natura non venit mors ciuilis, vt dicit egregiè Rebuff. *in praxi in forma ſignat. ſimpl. per vos col.* 7. *verſ. & quamuis fol. mihi* 97.

Neque facit, quod per ingreſſum Religionis videntur effecti inhabiles ad prædicta officia: Quia fuit reſponſum, quod dato, quod hoc eſſet verum, non propterea ſunt priuandi dictis officijs in præiudicium illius qui habet cum decreto ad ſui fauorem, cùm illa ſint in commercio, & acquirantur tit. oneroſo, & conceduntur magis propter lucrum, quam propter exercitium, iuxta notata *in c. quamuis triſte* 7. *q.* 1. Alciat. *de præſumpt. reg.* 3. *præſumpt.* 19. *n.* 7. *verſ. puto diſtinguendum*, Menoch. *de arbitr. iudic. lib.* 1. *q.* 55. *nu.* 6. *verſ. extende*, & hoc propterea in hoc caſu defectio non nocet, quia quatenus dici poſſent inhabiles, ſunt cogendi ad vendendum dicta officia prout bona emphyteutica, quando perueniunt ad Eccleſias illa non amittit, ſed ſolum cogitur vendere ad euitandum præiudicium, quod obuenit domino directo, *c.* 1. *de alienat. feud.* & ibi Afflictus *in princ.* & *n.* 4. & 5. *cum ſeq.* Iſernia *n.* 4. Bald. *n.* 5. Præpoſit. *in* §. *inde poteſt n.* 3. *per totum*, Specul. *de emphyt.* . *alias de locato* §. *ſine aliqua verſ.* 116. 3

Neque obſtat, quod beneficia eccleſiaſtica poſt emiſſam profeſſionem vacant, quia hoc prouenit ex eo, quod Regulares abſque diſpenſatione ſunt incapaces beneficiorum ſæcularium, *cap. cum de beneficio de præbend. in* 6. Bellamera *deciſ.* 171. Felinus *in c. in noſtra n.* 44. *de reſcript.* & cùm illa acquirantur titulo lucratiuo, nec ſunt in commercio hominum, & vacent poſt emiſſam profeſſionem non agitur de aliquo præiudicio profeſſi, & propterea illæ ad quem ſpectat collatio ſtatim poſt emiſſam profeſſionem poteſt liberè conferre, quod non eſt in officijs, de quibus agitur, quæ acquiruntur titulo oneroſo, & per cõſequens agitur de præiudicio obtinentis cui eſt ſuccurrendum ſaltem per conceſſionem alienationis ex rationibus ſupradictis. 4

R. P. D. BVRATTO.

Romana diuiſionis Domus.

Veneris 9. *Maij* 1614.

ARGVMENTVM.

Res emphyteutica etiam debet diuidi inter ſocios nolentes manere in communione.

SVMMARIVM.

Socius poteſt compelli ad diuiſionem, quia nemo inuitus compellitur manere in communione, n. 1.

Diuiſio inter emphyteutas præſertim ſi fiat æqualiter eſt permiſſa etiam domino irrequiſito, n. 2.

Diuiſio dicitur alienatio neceſſaria, n. 3.

Diuiſio rei emphyteuticæ non impeditur ex eo, quod alter ſociorum poſſit facere conditionem alterius ſua culpa deteriorem non ſoluendo canonem, n. 3.

Pœna caducitatis in locatione ad longum tempus, vel cenſu nunquam habet locum niſi id expreſsè ſit actum, n. 3.

Locatio ad longum tempus, vel conceſſio facta duobus abſque clauſula in ſolidum, intelligitur facta cuilibet pro rata, & quilibet pro virili tenetur, n. 4.

Socius qui tenetur pro rata, & rem non habet in ſolidum cum alio ſocio, ſi canonem non ſoluat, eius tantum pars incidit in commiſſum, n. 4.

DECISIO DXLIV.

ADinſtantiam illorum de Stanghellinis fuerunt per ſententiam A. C. condemnati illi de Serenis ad diuidendas domos, de quibus agitur, aliàs de anno 1548. Marini de Angelinis, & Lucæ de Stanghellinis eorum authoribus in perpetuam locationem conceſſis, pro cuius ſententiæ confirmatione Domini reſoluerunt ex vulgati regula 1

nemi-

neminem inuitum cogi in communione permanere, *l. fin.* vbi Doctores *C. commun. diuid.* ſed poſſe conſocium ad diuiſionem compellere, *l. & ſi non omnes 8. vbi omnes & l. antepenult. in fin. ff. eod.* quæ procedit etiam in emphyteuticis, Alex. *conſ. 7. num. 3. lib. 5.* Rolan. *conſ. 80. num. 46. lib. 1.* & in feudalibus, Socin. *conſ. 68. num. 45. in fin. & ſeq. lib. 1.* cum alijs per Seraph. *de feud. part. 8. cap. 2. num. 32. & ſeq.* qui de veriſſima, & communi, & Roſſent. *in eod. tract. c. 9. concl. 53. n. 40.*

2 Et in emphyteuticis eſt permiſſa diuiſio etiam irrequiſito domino inter comprehenſos, vbi præſertim æqualiter fiat, Bart. *in l. qui Romæ §. duo fratres n. 24. verſ. ego dico ff. de verb. obligat.* quem ibi omnes ſequuntur, & de magis communi teſtantur Alex. *n. 60.* Iaſ. *num. 75.* Crot. *num. 135.* Rip. *num. 86.* Modern. Bononien. *num. 281.* idem ius *in l. fin. n. 114. C. de iur. emphyt.* Felin. *in c. quæ in Eccleſiarum n. 89. verſ. ſimiliter dicitur de conſtit.* Clar. *in §. emphyteuſis q. 14.* prout in feudo inferiori pluribus conceſſo habetur, *cap. 1. §. præterea ducatus de prohib. alien. per Feder.* & tradunt Iaſ. *in d. l. fin. num. 114.* idem *in d. §. duo fratres num. 75.* vbi Rip. *num. 86.* Schrad. *de feud. lib. 1. par. 8. cap. 2. num. 31.* Idque ob eandem rationem, quod diuiſio dicatur alienatio neceſſaria, Bart. *in l. & ideo in fin.* vbi Bald. *verſ. inducit hunc textum ff. de condict. furt.* Iaſ. *in d. l. fin. num. 47.* Alex. *d. conſ. 7. n. 5. lib. 5.* Redoan. *de reb. eccl. non alien. q. 11. verſ. iſta autem quinquageſima n. 18.* bon. me. Card. Mantic. *de tac. & ambig. lib. 22. tit. 38. n. 49.*

3 Nec impediri poteſt prætextu, quod vnus ex emphyteutis poſſet ſi alter deficeret in ſolutione Canonis abſque propria culpa caducitatem incurrere. Nam vltra quod conceſſio de qua agitur, videtur potius cenſualis vel locationis ad longum tempus, quàm emphyteutica, in quibus ceſſante pacto, vt hic, ceſſat caducitas, vt in cenſu, *gloſ. penult. in cap. conſtitutus,* vbi Innoc. & alij, *de relig. domib.* Natt. *conſ. 3.* & in locatione ad longum tempus. Latè probauit Rota in vna Romana Caſalium, de Maximis 20. Februarij 1576. & 14. Martij eiuſdem anni coram bo. mem. Card. Seraphino relata *part. 1. diuerſ. dec. 139. & 174.*

4 Cùm ſimpliciter abſque clauſula in ſolidum fuerit prædictis Marino, & Lucæ facta conceſſio, cenſetur cuilibet facta pro rata, & quilibet pro virili tenetur, *l. cum qui ita 56. in princip. & l. ſi mihi, & Titio 110. ff. de verb. obl. l. reos 11. cum in talibus ff. de duobus reis.* Et in emphyteuſi, Bart. *in l. fraudati ad fin. verſ. & ideo ſi ponerem ff. de public.* Bald. *conſ. 116. num. 1. lib. 1.* Crot. *in d. §. duo fratres n. 145.* Dec. *conſ. 58. in fin.* Gabr. *conſ. 86. in princ. lib. 1.* Corbul. *de cauſ. priuat. ob non ſol. can. limit. 36. num. 1.* Ita vt ſolum pars ſoluere ceſſantis incidit in commiſſum, Bart. *in d. l. fraudati in fin.* Bald. *d. conſ. 116.* Iaſ. *in l. fin. num. 87. verſ. 2. limita* poſt Alber. ibi *in 9. q. C. de iur. Emphyt.* Rip. *in l. 4. §. Cato n. 44. verſ. 1. caſu ff. de verb. oblig.* Ronchegal. *in l. eandem in princ. n. 137. ff. de duob. reis,* Corbul. *d. limit. 36. n. 2.* Et ex his pro ſententiæ confirmatione reſolutum.

R. P. D. BVRATTO.

Romana Spolij.

Veneris 9. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Spolium non inducitur per ſolutionem patris pecuniæ debitæ, vigore mandati, quia nouatio non inducitur, quando aliquid conſignatur vigore mandati, niſi id expreſsè ſit actum.

SVMMARIVM.

Spolium inducitur propter exceſſiuam executionem, n. 1.

Spolium inducitur quando ante electionem, & æſtimationem peritorum bona minorum deliberantur contra formam ſtat. Vrb. lib. 1. tit. 189. n. 1.

Spoliatus non dicitur qui poſſeſſione priuatur in vim inſtrumenti, ſeruatis ſeruandis, & iudicis decreto, n. 2.

Nouatio non inducitur per conſignationem partis quantitatis eius pro quo eſt relaxatum mandatum, numero tertio.

Nouatio non inducitur quando aliquid conſignatur vigore mandati, n. 3.

Mandatum non nouatur, niſi expreſsè id fuerit actum, cum habeat vim ſententiæ, n. 3.

Acceptilatio, vel ſolutio pro parte, non nouat pro alia parte, num. 3.

Fauore quod inductum eſt, non debet retorqueri in odium, num. 3.

Spolium non inducitur per ſimplicem pignoris apprehenſionem per executorem factam, quia per eum quis non priuatur ſua poſſeſſione, n. 4.

Verba proœmialia, & enunciatiua, ſeu narratiua Notarij de præterito, non probant, n. 5.

Notario creditur tantum de his, de quibus tunc quando facit inſtrumentum rogatus eſt à partibus, n. 5.

Exceſſus non conſideratur, niſi quando decretum eſt vel pro indebito, vel partim ex vera, partim ex falſa cauſa, n. 6.

Subhaſtatio facta de re maioris pretij, pro ſumma tamen debita, valet, quia reſiduum reſtituitur debitori, num. 6.

Tutores, & curatores recipientes reſiduum pretij rei ſubhaſtatæ, & dantes cautionem de euictione ad fauorem emptoris, inducunt ratificationem venditionis, quæ aliàs forſan eſſet nulla, ob non ſeruatas ſolemnitates ſtatuti, n. 7.

Ratificatio per tutores, & curatores facta retrotrahitur ad diem deliberationis, n. 7.

Tutor, vel curator realiter tradentes ex cauſa rem pupilli, vel minoris, ſaltem in ipſum accipientem transferunt poſſeſſionem, n. 7.

Tutoris, vel curatoris ratificatio in alienatione rei minoris, ſeu pupilli etiam ſine ſolemnitate ſtatuti ſufficit, quando eſt ex cauſa neceſſaria, n. 8.

Tutor, & curator poſſunt conſentire ſubhaſtationi pignoris ſine ſolemnitate ſtatuti, quando ſunt capta iuſſu prætoris, n. 8.

Tutor tenetur bonam fidem agnoſcere, n. 8.

Tutor dum facit id quod diligens paterfamilias feciſſet etiam ſine ſolemnitate ſtatuti rectè facit, n. 8.

Minor regulariter non recuperat bona nulliter alienata, niſi reſtituto pretio, & fructibus in eius vtilitatem verſis, num. 8.

DECISIO DXLV.

Magdalena prætendebat ſe ſpoliatam poſſeſſione domus deliberatæ ex tribus. Primò ex eo, quod mandatum exequutiuum Scut. 717. Baioc. 70. relaxatum ad fauorem Vincentiæ eius matris pro reſiduo dotis contra bona hæreditaria Auguſtini olim eius viri, fuerit nouatum per conſignationem Scut. 17. Baioc. 80. poſt illud factam, & ſic opus fuerit nouo mandato. Secundò quod exequutio fuerit exceſſiua in dictis Scut. 17. Baioc. 70. & inde reſultet ſpolium ad deciſionem coram bon. mem. Iuſti in Romana ſpolij 26. Februarij 1606. & ſimilis. Tertiò ex non ſeruata forma ſtatuti Vrbis *lib. 1. tit. 184.* circa electionem, vt æſtimationem peritorum ante deliberationem. 1

His tamen non obſtantibus dictum fuit, ſpolium non intrare: exequutio enim cum inde ſequutis proceſſit in vim mandati vigore inſtrumenti dotalis cum obligatione Camerali relaxati, & ſeruatis ſeruandis, & propterea poſſeſſio capta non fuit ſpoliatiua, ſed iuſta, *vul. l. iuſtè poſſidet. ff. de acquir. poſſeſſ.* Rot. *deciſ. 641. num. 1. part. 1. diuerſ.* 2

Ad primum fundamentum dicebatur hunc nouandi modum nullo iure probari, imò in contrarium eſſe *vulg. reg. l. fin. C. de nouat.* diſponentis per diminutionem ſummæ debiti non fieri nouationem. Præſertim, quia conſignatio facta fuit vigore mandati, quod non poteſt dici nouatum, cùm habeat vim ſententiæ, quæ non nouatur niſi expreſsè agatur, *l. 4. §. ſi ex conuentione,* & ibi gloſſ. *in verb. nouatio,* Bart. & Ang. *in princ. & circa fin. verſ. in gl. alias, & n. 6. ff. de re iud.* Neque acceptilatio vel ſolutio pro parte, nouat pro alia *§. item per acceptilationem, verſ. ſicut autem inſtit. quib. mod. toll. oblig.* alias ſi induceretur nouatio, ſolutio partis debiti, quæ non poteſt fieri niſi volente creditore, & ſic eius fauore, *l. tutor. §. Lucius ff. de vſur.* retorqueretur in eius præiudicium contra not. *in d. l. 4. §. ſi ex conuentione ff. de re iudic.* 3

4 Se-

4 Secundùm de exceſſu tollitur, quia quatenus deducitur ab executione, non conſtat domum captam fuiſſe pro maiori ſumma. Et licèt executor dicat cœpiſſe vigore mandati ſub diebus ibi adnotatis relaxati, quod continebat ſummam, non tamen dicit pro dicta ſumma. Neque ex ſimplici apprehenſione pignoris per executorem facta reſultare poteſt ſpolium, cùm illa non priuauerit Magdalenam poſſeſſione, nec poſſeſſionem in Vincentium tranſtulerit ex communi, de qua per Alexand. *in l.à Diuo Pio,§.Si ſuper rebus n.12.& 16.* Iaſ.*num.15. ff. de acqu.poſſeſſ.* Neguſ. *de pignor.3.memb.3.part.num.12.*

5 Quatenus verò in deliberatione non legitur, quòd facta fuerit pro dicta ſumma ſcu.717.Baioc.70.& dum in inſtrumento dicitur domum fuiſſe ſubhaſtatam ad inſtantiam Vincentiæ creditricis in ſcut.717.Baioc.70. vltimo & plus offerenti pretio ſcut.825. monetæ. Verba illa ſunt proœmialia & enunciatiua, ſeu narratiua Notarij de præterito, quæ non probant dictam ſubhaſtationem fuiſſe factam, quia in ijs tantùm Notario creditur, de quibus eſt tunc rogatus à partibus, Innoc. *in c.quoniam contra n.12. verſ. quia hoc ſatis patet de probat.* quem ibi alij communiter ſequuntur, Alexand. *conſil.42.n.9. volum.4.* Felin. *in cap.ſi cautio.n.69. de fid. inſtrum.* Nec reuera præcedebat ſubhaſtatio, & deliberatio pro certa ſumma, ſed ſolùm decretum de ſubhaſtando, & deliberando plus offerenti. Vnde verba illa Notarij non ſunt diſpoſitiua, ſed prolata, habita relatione ad tempus mandati, de quo non erat facta ſolutio ſcut.17. & Baioc.70. Præſertim quia in diſpoſitiua eiuſdem inſtrumenti dicitur, quod ſi loco inueſtituræ Vincentia vellet pro ſcut.700. monetæ eius dotis præſtare cautionem de euictione dictæ domus, poſſet illam præſtare prout Vincentia obtulit, deinde inueſtituram, & loco illius cautionem præſtitit pro ſcut.700.& habuit conſignationem ſchedulæ pro dicta ſumma, & non vltra.

6 Et ex prædictis excluditur exceſſus qui non conſideratur niſi quando decretum eſt vel pro indebito, ad Bart.*in l.Fulcinnj,§.2.ff. ex quibus cauſ. in poſſeſſ.eat.* vel partim ex vera, partim ex falſa cauſa, idem Bart. Caſtren. & alij in *l. ſi non ſortem,§.Si centum, ff.de condict.indeb.* Ruin. *conſil.160.n.26.& 27.volum.2.gloſ.fin.in l.fin.ff.de iuriſd.omn. iud.* quam ibi tenent communiter omnes Doct. vt per Alexand. *n.11.* & in iſtis terminis procedit deciſio coram Iuſto, de qua ſupra, & aliæ ſimiles. In quibus nullitas ſubhaſtationis procedebat à radice infecta, videlicet vel decreto, & mandato relaxato, vel ſubhaſtatione pro maiori ſumma debiti, ſecus verò quando ſubhaſtatio fit pro ſumma debita de re maioris valoris, quia tunc ſuſtinetur, & reſiduum reſtituitur debitori, Bald. *in l.fin.n.4.verſ. & non plus, Cod. de iur. dom.impetr.* Afflict.*deciſ.218.n.2.* Ruin. *conſil.160.n.25.volum.2.*Surd.*de aliment.tit.9.quæſt.32. n.82. & 83.*

7 Ad tertium de forma ſtatuti Vrbis non ſeruata, reſponſum fuit (& hoc tollit etiam exceſſum ſi commiſſum fuiſſet) quod ex receptione reſidui pretij ſcienter, & prudenter facta per tutorem, & curatorem Magdalenæ, & præſtatione fideiuſſionis pro euictione dictæ domus ad fauorem emptoris inducta eſt ratificatio ſubhaſtationis, Calcan.*conſil.22.n.4.circa fin.verſ.& breuiter dicendum eſt*, Crauet.*conſil.159.n.5.& conſil.237.n.2.*Menoch.*de recuperand. remed.15.n.123.* quæ ratificatio retrotrahitur ad diem deliberationis *c.ratihabitionem de regul.iur.in 6.* Et ſaltem ſufficit ad translationem poſſeſſionis, prout ſufficeret venditio facta per tutorem, ſeu curatorem ſubſecuta reali traditione, quidquid ſit de ficta, Alexand. *in l.1. n.9.ff. de acquirend. poſſeſſ.* vbi Ripa *n.67.*Ruin.*in fin.* & tenent omnes, Soc.iun.*n.462.* Bolognet.*num.317.& ſeqq.* & præſertim *n.325.*Hermanoct.*n.69.cum ſeq.*Crot.*n.61. vſque ad fin.* Rot. *deciſ.93.num.11. & 12.part.2.in nouis.*

8 Et potuit tutor prædictus ratificare dictam venditionem ſine ſolemnitatibus, quia fuit ex cauſa neceſſaria ſolutionis dotis, & in vim iudicati, ad tex.*in l.1.C.de prædiis min.& in l.Sed ſi pecunia,§.1.& §.Item quæritur, ff. de rebus eor. in l.à Diuo Pio,§.fin.ff.de re iud.* Menoch. *de arbitr. lib.2. Centur. ſecunda, caſu 171.n.72.* Prout etiam quando bona capta iure pignoris iuſſu Prætoris, *l.3.in princ.verſ.pignori,& §. ſubſequenti de rebus eor.* Menoch. *vbi ſupra n.71.* Tenetur enim tutor bonam fidem agnoſcere, *l.quoties, §.Sicut, ff.de admin.tutor.* & ibi Bart.*l.non eſt, et l.bonam, C.eod.* eò magis, quia Magdalena ſuſtinebat onus alimentorum dotalium cum matre ad rationem ſeptem cum dimidio iuxta conuentionem ſactam ad fauorem ſtatuti Vrbis, à quo interuſurio expediens erat, vt ſi liberaret, cùm ex d. domo non extraheret penſionem ad dictam rationem, & ſic factum fuit id quod diligens paterfamilia feciſſet, *l.à tutoribus, ff.de adminiſtr. tutor.* & minor regulariter non recuperat bona nulliter alienata niſi reſtituto pretio, & fructibus in eius vtilitatem verſis, *l.prædium*, & ibi Doct.*C.de præd.min.deciſ. Pedemontana 160.n.6.* Ex quibus reſolutum fuit, ſententias abſolutorias à ſpolio intentato contra RR.PP.Sancti Blaſij de Annulo dictæ domus poſſeſſores, extra Rotam latas, eſſe confirmandas.

R. P. D. B V R A T O.

Alerien. Beneficij.

Lunæ 12. Maij 1614.

A R G V M E N T V M.

Clauſula *quam, & quas* operatur, vt iudex appellationis cognoſcat prout in prima, prohibitio intelligitur iuxta formam commiſſionis.

S V M M A R I V M.

Clauſula quam, & quas *operatur, vt iudex appellationis poſſit procedere prout iudex prioris inſtantiæ, n.1.*
Inhibitio iuxta formam commiſſionis non extat niſi in cauſa, de qua commiſſio loquitur, n.2.
Delegatus non poteſt cognoſcere extra cauſam ſibi commiſſam, n.2.
Reſcripta ſunt ſtricti iuris, n.2.
Iuriſdictio ſiue illius exercitium non competit ante præſentationem reſcripti, n.3.
Abſolutio ab excommunicatione ad cautelam non poteſt concedi abſque ſpeciali commiſſione, n.4.

D E C I S I O DXLVI.

1 SEntentia à Reuerendo P. Domino meo Manzanedo lata ad fauorem Andreæ ſuper Eccleſia Sancti Petri viſa fuit Dominis, non laborare defectu iuriſdictionis, vt prætendebat Vincentius. Non ex eo, quòd ille eſſet tantùm iudex cauſæ nullitatis, & reſtitutionis in integrum primæ ſententiæ Reu. P. D. mei Pamphilij, ad fauorem Vincentij ſuper Eccleſia Sancti Saluatoris tanquam non vnita Eccleſiæ Sancti Petri, & quod expiraſſet iuriſdictio per reſolutionem Rotalem, quod non conſtaret de cauſis reſtitutionis, & ideò ſuper Eccleſia Sancti Petri pronunciare non poſſet.

2 Nam potuit R.P.D.Manzanedus vigore clauſulæ, *quam, & quas*, pronunciare ſuper dicta Eccleſia Sancti Petri, prout poterat R.P.D. Pamphilius iudex prioris inſtantiæ, cui cauſa ſuper vtraque Eccleſia commiſſa fuerat, Sarnen.*ſuper reg.de infirm. quæſt.34. n.4.* Achil. *deciſ.30. aliàs 14.de reſcript.* Lancellot.*de attentat.appell.pend. ſecunda part. c.4. limit.2.n.17.* Rot.*deciſ.254.in princip.part.1.diuerſor.* & in Romana Saluiani, decimo quarto Nouembris 1598. coram Illuſtriſſimo Cardinale Lancellotto, & quod ita quotidie practicatur, & fertur ſententia, vt in prima teſtatur Put. *deciſ.74.* Honded.*conſil.28.n.45.& 63.vol.2.*

3 Nec ex eo, quòd fuerit lata ad inſtantiam eiuſdem Andreæ poſt commiſſionem per eum obtentam à Sanctiſſimo mihi directam cum clauſula *parito iudicato*. Nam cùm dicta commiſſio non comprehenderet niſi cauſam nullitatis, & reſtitutionis ſuper Eccleſia Sancti Saluatoris, quæ nihil habet commune cum Eccleſia Sancti Petri, nec eſt illi vnita, vt fuit reſolutum coram D. meo Pamphilio ſubſecuta ſententia inappellabili ex forma reſcripti Sanctiſſimi, & quæ tranſitum fecit in iudicatum, nec non relaxatione executorialium, & cenſurarum, non poteſt dici nulliter proceſſum quo ad Eccleſiam Sācti Petri, & inhibitio iuxta formam commiſſionis decreta non arctauit niſi in cauſa Sancti Saluatoris commiſſa ad latiſſimè tradita per Lancel. *de attent.lit.pend.2.par.c.4.limit.2.et c.12.Appel.pend.limit.2.& c.20.poſt inhibitionem limit.4.* de qua ſolùm iudex delegatus cognoſcit, *c.Cum olim, il 1.de offic. deleg* & ibi Innoc. *n.2.*Abb.*n.3.* Imol.*n.3.* reſcripta enim ſunt ſtricti iuris, *c.ſignificāte*, & ibi gloſ.*magna circ.med.& c.*Rodulph.*de reſcrip. c.P.et G.de offic.deleg.*Verall.*deciſ.151.et 153.par.3.* Et conſequēter nec potuit dici nulla poſt inhibitionem ſubſecuta.

3 Et quoad validitatem ſententiæ, res carere videbatur difficultate. Quia lata fuit 8. Martij 1613. & ſic nedum ante inhibitionem emanatam 14. Maij, ſed etiam ante præſentationem commiſſionis mihi directæ, quæ fuit 20. Aprilis ſequentis antequam non competit iuriſdictio, vel exercitium, *c. ſuper eod. in fin. il 2. de appellat.* Innoc. *in c. ex conqueſtione*, & ibi Hoſtien. Abb. & Card. *de reſtit. ſpoliat.* Felin. *in rubr. de reſcript. n. 11. & in c. Cæterum n. 3. in 3. limit. eod. tit.* Rot. *deciſ. 242. aliàs 6. de off. deleg. in Nou.* Veral. *dec. 324. n. 4. par* 1. Lancell. *de attent. 2. par. c. 4. in præfat. n. 147. et 148.*

4 Quo verò ad abſolutionem ad cautelam ab excommunicatione quam incurriſſe Andreas declaratus fuerat ob non paritionem reſpectu Eccleſiæ Sancti Saluatoris, quàm prætenditur concedi non potuiſſe ſine ſpeciali commiſſione, Rot. *deciſ. 810. aliàs 3. de ſent. excomm. in antiq.* DD. nihil dixerunt, ideò de eo poterit aliàs videri, cùm præſertim ſententia D. mei Pamphilij tranſitum feciſſet in iudicatum, prout etiam aduertendum erit, an clauſula *quam*, & *quas*, quæ legitur ſolùm in corpore commiſſionis directæ Dnico Manzanedo intelligi poſſit reperita in ſecunda parte commiſſionis appoſita per reſignaturam.

R. P. D. DAMASCENO.

Romana retrouenditionis Scalæ, & Portus.

Lunæ 12. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Pactum de retrouendendo eſt ceſſibile, & emptor cum dicto pacto non debet præferri in ceſſione dicti pacti facta per venditorem.

SVMMARIVM.

Pactum de retrouendendo cedi poteſt, num. 1.
Emptor cum pacto de retrouendendo non refertur in ceſſione dicti pacti, num. 1.
Emphyteuta finita emphyteuſi præfertur vbicumque Dominus vult alteri de nouo in emphyteuſim dare, n. 2.
Vaſſallus vbicumque Dominus vult de nouo infeudare præfertur alijs, num. 2.
Dominus debet præferri in venditione fructuum facta per vaſſallum, num. 2.
Conductor vbicumque Dominus vult vendere rem conductam, debet alijs præferri, n. 2.
Rei ſuæ quilibet eſt moderator, & arbiter, n. 3.
Pactum de retrouendendo minuit rei valorem, n. 3.
Emphyteuta non præfertur, vbi proprietarius vult directum dominium vendere, n. 3.

DECISIO DXLVII.

1 DOmini ſteterunt in deciſis coram me in hac cauſa die 22. Decembris proximè præteriti, quod ſcilicet Chriſtophorus teneatur retrouendere portum, & ſcalam Ioan. Ceſſionario Hieronymæ in pacto de retrouendendo, cùm certum ſit, pactum de retrouendendo poſſe cedi ex alleg. in alia deciſione, neque ab aliquo iure cautum reperitur, quod emptor cum dicto pacto de retrouendendo debeat præferri ceſſionario retroemere volenti, vnde potuit D. Hieronyma venditrix cum d. pacto cedere hoc ius ſuum, cui magis voluit ex *reg. l. in re mandata, C. mandati*.

2 Nec facit, quòd æquitas ſuadet, quod ille, qui ita emit debeat pro æquali pretio præferri ceſſionario d. pacti, qui adhuc non emit, prout ſimili videmus de emphyteuta, qui finita emphyteuſi præfertur volente Domino dare denuò in emphyteuſim, vt per Bart. *in l. 1. §. permittitur ff. de aqua quotid. & æſtiua*, Clar. *in §. Emphyteuſis qu. 42.* Gabr. *de emphyt. concluſ. 1. n. 1* & ſic de feudatario Domino volente denuò infeudare, Bart. *vbi ſupra*, Gabr. *concluſ. 1. n. 6.* & è contra de infeudato volente vendere fructus, quod præferatur Dominus Lucas de Penna *in l. 1. verſic. item facit hæc lex, C. de metallar. lib. 11.* Rom. *conſil. 22. n. 5. verſ. 3.* hoc & de ſimplici conductore Domino volente vendere rem conductam, Afflict. *deciſ. 238.* Vbi Vrſil. *in addit.* Gabr. *d. concluſ. 1. n. 5.* & de inquilino in reconductione, Boer. *deciſ. 107. n. 4.*

3 Nam quidquid ſit de veritate multarum ex prædictis concluſionibus ſi veræ ſint erit quando ita particulariter reperitur iure cautum in illis verbis ſecundum inductionem legum, quam pro hoc faciunt Doct. vnde cùm in propoſito caſu nihil reperiatur iure cautum, non videtur, quod propter imaginariam æquitatẽ ſit hic nouus laqueus iniiciendus, rebus priuatorum, cùm potius æquitas ſuadeat, quod quis ſit iurium ſuorum moderator, & arbiter, *d. l. in re mandata*, & docet experiẽtia, quod res in quibus competit alijs prælatio minus vendentur, quando multi non amant ſtare in ſuſpenſo, donec quis declaret an velit præferri, & emens cum pacto de retrouendendo releuatur ab incommodo d. pacti, quãdo regulariter propter d. pactum res minus venduntur, vt patet ex Soc. *conſil. 15. n. 57. lib. 1.* Roland. *conſil. 58. num. 6. lib. 4.* Tiraq. *de retract. conuent. in præfat. n. 20.* Decian. *conſil. 2. n. 170. lib. 1.* Rot. *in cauſa Romana fideicommiſſ.* 28. Ianuarij 1594. coram bo. me. Card. Seraphino cum alijs relatis in Auximana bonorum 1. Iulij 1613. coram me, ob quas rationes Rota alias denegauit prælationem emphyteutæ aduerſus proprietarium volentem vendere directum dominium, vt in Romana retractus 31. Ianuarij 1605. coram bon. mem. Iuſto.

R. P. D. ANDREA.

Palentina Capellæ.

Lunæ 12. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Ex probatione iuris patronatus honorifici multa notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Ius patronatus probatur leuioribus probationibus, quando non agitur inter Epiſcopum, & Patronos ad effectum conferendi ſeu præſentandi Rectorem, ſed ſolum inter Laicos ad effectum præeminentiarum, n. 2.
Iuſpatronatus cenſetur probatum per immemorabilem, n. 3.
Iuſpatronatus cenſetur probatum per teſtes deponentes de publica voce, & fama in antiquis, n. 4.
Confeſſio probat contra confitentem, vbi agitur de probatione iuriſpatronatus, num. 5.
Ordinarij aſſertio multum probat in materia præeminentiarum, num. 6.
Arma, & inſignia familiæ reperta in aliqua Capella inducunt præſumptionem iuriſpatronatus, & bona fidei in antiquis, num. 7.

DECISIO DXLVIII.

IN Parochiali Eccleſia oppidi de Nogales Palentiñ. diœceſ. adeſt Capella maior, & ibi Altare ſub inuocatione 1
Sancti Ioannis, in quo aſſeruatur ſanctiſſimum Sacramentum Euchariſtiæ, & intra dictam Capellam adeſt ſepultura, in qua ſoliti ſunt, & fuerunt ſepeliri priuatiuè quoad omnes alios defuncti pro tempore de nomine de Ayala, Ruiz, & de Calderon, & in vtroque pariete, & in tabula erecta ſupra altare, ac in quibuſdam veſtibus factis videntur adhuc antiqua inſignia, ſeu arma familiarum de Calderones, Ruiz, & de Ayala, & in eadem Capella ſoliti etiam fuerunt, & ſunt tam prædeceſſores de illo nomine, quàm modernus Patronus Dominus Alphonſus Marrique Ruiz, de Ayala, & Calderoñ. cum vxore, filijs, & propinquis ſedere priuatiuè quoad omnes alios incolas dicti oppidi etiam iuſtitias, & gubernatores. Et vlterius in ſignum patronatus quoties Sacerdos ibi celebrat Miſſam, & deſcendit ad recipiendum oblationem, & aſpergendum aquam benedictam ante omnes recipit oblationem a dicto Domino Alphonſo, & eius anteceſſoribus, eoſque primos, & ante omnes alios, vt ſupra aſperſit, & aſpergit aqua benedicta. Sed cùm regimen, & vniuerſitas dicti oppidi de Nogales cœpiſſet prætendere hanc Capellam eſſe liberam prout alias eiuſdem Eccleſiæ: Hinc orta controuerſia coram Ordinario Palentiñ. & in contumaciam Domini Alphonſi obtinuit ſententiam fauorabilem, à qua Dominus Alphonſus appellauit ad Metropolitanum Burgen. & Metropolitanus per ſuos prouiſores dictam ſententiam reuocauit. Demum cauſa per regimen, & vniuerſitatem commiſſa in Rota, dubitaui, an conſtaret de patronatu Domini Alphonſi, & effectus dubij erat, vt Dominus Alphonſus, & ſui poſſent frui, & gaudere iure ſedendi in

dicta

dicta Capella, & accipiendi primitus pacem, panem, & aquam benedictam, ac alijs præeminentijs extra præſentationem patrono de iure debitis, & in dicta ſententia Metropolitani expreſſis, & Domini conſtare de tali patronatu honorifico cenſuerunt.

2 Ratio Dominorum fuit, quia cùm non ageretur inter Epiſcopum, & patronos ad effectum conferendi, ſeu præſentandi Rectorem, ſed ſolùm inter laicos ad effectum præeminentiarum, vtique ſufficiebant leuiores probationes, vt notant Doct. *in c. nobis, de iurepatr.* & fuit dictum in Calaguritana præeminentiarum 26. Iunij 1591. coram Gipſio, & in Toletana iuris patronatus 12. Iunij 1595. coram Cardinali Blanchetto prout in ſimili videmus, quando eſt lis inter compatronos admitti leuiores probationes, Caſſad. *deciſ. 1. in fin. de probat.* & fuit reſolutum in Pampiloneñ. Iuris patronatus 10. Aprilis, & 20. Nouembris 1595. coram Cardinali Mantica, & in Soran. Iuris patronatus 28. Aprilis 1603. coram bo. mem. Cardinali Pamphilio, & in alijs pluribus. Vnde neque eſt neceſſe ſeruare formam Concilij, etiam ſi verſaremur in potentibus, vt tenuit Rota in Portueñ. beneficij 9. Maij 1594. coram Corduba.

3 Tales autem probationes iuris patronatus honorifici viſæ fuerunt pluſquam ſufficientes. Quia primò aderant teſtes ſcilicet tertius, octauus, decimus tertius, ſuper ſecundo interrogatorio, & articulo, qui benè deponunt de immemorabili circa patronatum honorificum, quæ immemorabilis ſufficit ad probandum ius patronatus, Felin. *in tract. quan. lit. Apoſt. noc. patron. ad fin.* Put. *deciſ. 58. n. 9. & 10. & deciſ. 205. n. 2. lib. 1.* & dicti teſtes adminiculantur ab alijs teſtibus Domini Alphonſi, deponentibus de viſu à 40. annis & ſupra, & de auditu à ſenioribus, & à teſtibus incolarum idem atteſtan. circa iura, & præeminentias ſupra relatas.

4 Imò ſufficit probatio de publica voce, & fama in antiquis iuncta præſertim longiſſima quaſi poſſeſſione optimè hic probata per teſtes, Caſſad. *deciſ. 2. de probat.* Achil. *deciſ. 4. n. 9. & deciſ. 6. de iure patr.* Put. *deciſ. 60. in fin. & 140. n. 1. lib. 1.* Rota *deciſ. 792. n. 1. & ſeq. part. 1. diuerſ.* etiam quod eſſemus in perſonis ſuſpectis, quia præſumptio vſurpationis non habet locum, vbi conſtat de immemorabili, Achil. *deciſ. 4. de iure patronat.* Rot. *deciſ. 545. n. 4. part. 1. diuerſ.*

5 Secundò, cum hac teſtium depoſitione concurrebat confeſſio partis in concordia, & in reſponſione ad poſitiones, quæ confeſſio in hac materia probat in præiudicium confitentis, Caſſad. *deciſ. 4. de prob. & deciſ. 7. de iurepatron.* Put. *dec. 325. n. 3. lib. 2. & deciſ. 36. lib. 3.* Peregr. *deciſ. 63. lib. 2.* & fuit ſæpiſſimè reſolutum.

6 Tertiò de præfatis præeminentijs aderat quoque aſſertio ordinarij, cui Rota in hac materia plurimum ſemper deferre conſueuit, Rot. *deciſ. 11. de iurepatr. in nou. & 376. par. 3. lib. 3. diuerſ.* Cardin. Seraph. *deciſ. 1232. n. 2. part. 2.*

7 Concurrebant etiam in hac Capella arma, & inſignia DD. de Ayala, Ruiz, & de Calderon, quæ nedum repræſentant, & conſeruant memoriam dictarum familiarum, Anchar. *conſ. 113. n. 4.* Verùm etiam inducunt præſumptionem iuriſpatronatus, & bonæ fidei in antiquis. Idem Anchar. vbi ſupra, Anan. *conſil. 86. n. 2.* Gabr. *conſil. 196. n. 10. lib. 2.* Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina num. 97. de cauſ. poſſ. & propriet.* Menoch. *præſumpt. 130. n. 31. lib. 3.* & fuit dictum in Feſulana iuriſpatronatus 7. Februarij 1558. coram Bubalo. Ex quibus omnibus ſimul iunctis, & alijs hic deductis per Informantes, viſum fuit concludenter probatum dictum ius patronatus.

R. P. D. BVRATTO.

Meliteñ. Penſionis.

Mercurij 14. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

De filijs illegitimis an, & quando ſint incapaces penſionis, & quid ſi fuerint infantes, an in reſeruatione ſit facienda expreſsio infantilis ætatis.

SVMMARIVM.

Clericus illegitimus non eſt capax penſionis, niſi ad penſionem fuerit diſpenſatus, num. 2. Contra num. 3. Vbi quod ſufficit, illum eſſe diſpenſatum ad Clericatum, etiam quod non ſit diſpenſatus ſuper illegitimitate.

Filij Clericorum penſiones habere non poſſunt ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel obtinuerunt, num. 4.

Penſio aſſignata alicui propter Vitæ, & morum honeſtatem, aliaque laudabilia, ſi talis Vita, & morum honeſtas non probetur, reſeruatio dicitur nulla, & ſubreptitia, n. 5.

Infantes ſunt etiam capaces penſionis, & ideo in reſeruatione eſt neceſſaria expreſſio infantilis ætatis, n. 6.

Penſionem aſſignandi facultas data alicui, & reſtricta ad certas perſonas, non extenditur ad alias perſonas, num. 7.

DECISIO DXLIX.

ASſignata per defunctum Commendatarium de Ye- 1
uenes in vim facultatis ſibi 19. Februarij 1603. à M. Magiſtro conceſſa, annua penſione ducatorum 200. monetæ Caſtellæ Franciſco de Quintela, ſuper dicta eius commenda, illaque à Sanctiſſimo 18. Iunij 1606. & à M. Magiſtro 20. Nouemb. anni ſequentis confirmata, & commiſſa pro Moderno Commendatario, penſionem minimè deberi prætendente cauſa in Rota, ſuper iactationibus, ac penſionis inualiditate, in contumaciam partis aduerſæ, dedi dubium, an penſio deberetur, negatiuè reſolutum.

Primò aliqui ex Dominis mouebantur ex eo, quia ex te- 2
ſtibus, & alijs per Informantes ponderatis, ſatis conſtare credebant, Franciſcum fuiſſe filium naturalem Commendatarij defuncti, & propterea vel ſit incapax, Gigas *de penſ. quæſt. 16.* vel ſaltem de hoc debuiſſet fieri mentio in literis, Gambar. *de poteſt. legat. lib. 6. n. 284.* vel probandus ſit ab ipſo Clericatus cum diſpenſatione ad illum.

Sed alijs non placebat hæc ratio, quia illegitimus non eſt 3
inhabilis ad obtinendam penſionem, niſi ratione Clericatus, ſuper quo ſi ſit diſpenſatus, non indiget diſpenſatione ſuper illegitimitate, Sarnen. *in reg. de ann. quæſt. 21. ad fin. verſ. ſi verò non dantur.* Quam opinionem perpetuò ſeruat Rota, vt in Legioneñ. penſionis 10. Octobris 1577. coram Robuſterio inter impreſ. *deciſ. 425. par. 1.* in Veneta penſionis 10. Decembris 1572. coram eodem, in Burgeñ. penſionis 19. Februarij 1596. coram bon. mem. Cardinali Blanchetto, & 16. Decembris 1596. coram bon. me. Penia, in Cæſarauguſtana penſionis 19. Februarij 1595. coram Gipſio, & in Colimbrieñ. penſionom 11. Februarij 1598. apud bon. me. Cardinalem Seraphinum, *deciſ. 1264. n. 2. part. 2.* Paleot. *de noth. & ſpur. fil. cap. 58.*

Vnde non credebant neceſſarium inueſtigare, an eſſet 4
probatum, Franciſcum eſſe illegitimum, quia non videbatur ex hoc capite abſolutè firmari poſſe, penſionem non deberi, cùm non ſit penſionarius, qui agat pro penſione, ſed titularis, qui ſuper inualiditate cauſam commiſit. Niſi obſtaret diſpoſitio S. Conc. Trid. *ſeſſ. 25. c. 15. de refor.* prohibentis à filijs Clericorum haberi penſiones, ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel aliàs obtinuerunt, quod cùm deductum non fuerit, eſſet particulariter videndum, an ſcilicèt probetur talis filiatio Franciſci, ex Priore defuncto, vt ei obſtet prædicta Concilij diſpoſitio.

Secundò aliqui mouebantur ex eo, quòd penſio fuit con- 5
firmata cum narratiua, ſub qua aſſignatur, maior videlicet vitæ, ac morum honeſtas, aliaque laudabilia, &c. Quæ cùm non cadat in Infantem qualem probari prætendebatur, Franciſcum tempore reſeruationis, reddit confirmationem nullam, & ſubreptitiam, Veral. *deciſ. 318. par. 2.* Guidob. *deciſ. 138.* aliàs 139. Pariſ. *de reſig. benef. lib. 6. cap. 2. n. 82.* & fuit dictum in allegata Burgeñ. Penſionis 16. Decemb. 1596. coram bon. mem. Penia.

Licèt aliàs non ſit neceſſaria expreſſio infantilis ætatis, 6
cùm illa non reddat incapacem penſionis, vt fuit reſolutum in Veneta penſionis 10. Aprilis 1573. coram Robuſterio, & in Catacen. penſionis 14. Maij 1583. coram Gipſio. Sed, vt alij aduertebant, minor ætas non rectè concludebatur ex teſtibus, qui fuerunt de menſe Auguſti præteriti Melitæ examinati, & dicunt, quod tunc temporis eſſe poterat annorum 14. in circa, imò octauus concludit, fuiſſe maiorem ſeptennio, dicens de anno 1599. fuiſſe annorum trium.

Tertiò, itaque in hoc ferè omnes conuenerunt, quod fa- 7
cultas aſſignandi penſionem fuit reſtricta, vt poſſet illam concedere fratribus, & Religioſis Prioratus Caſtellæ, & Legionis, quod etiam eſt iuxta diſpoſitionem Bullarum fel. rec. Pij IV. & Gregorij XIII. in ſtabilimentis Religionis no-

nouiter impreſſis fol. 25. & 66. quòd penſiones aſſignare non poſſint, niſi fratribus dicti ordinis, vel intra ſex menſes profeſſionem emittenti, vnde licèt Franciſcus 23. Septembris 1604. fuerit à M. Magiſtro in gradu Capellanorum dicti Prioratus abſque onere probationes faciendi receptus, cùm certum ſit, Franciſcum non fuiſſe eius ætatis, in qua potuerit ad profeſſionem recipi iuxta formam Sacri Concilij Trid. *ſeſſ. 25. de reg. c.* 15, ex hoc capite ſequebatur, penſionem non deberi, vt fuit, ſolo Priore informante, reſolutum,

R. P. D. B V R A T O.

Reatina Terrarum.

Mercurij 14. Maij 1614.

A R G V M E N T V M.

Decretum factum de terminis amotis reponendis, effectum dicitur habuiſſe quoties ille contra quem agitur præſtitit patientiam in eorumdem repoſitione,

S V M M A R I V M.

Clauſula parito iudicato in amotis terminis reponendis verificatur ex inſtrumento publico repoſitionis, & fide expenſarum factarum in ipſis reponendis, n. 1.

Decretum quod termini reponantur verificatur in aliquibus repoſitis, ſi non continet certam quantitatem reponendorum, num. 2.

Relatum debet attendi, & non referens, n. 2.

Ceſſante ſuppoſito literarum, ceſſat etiam earumdem diſpoſitio, num. 3.

Sententia debet exequi ſecundum eiuſdem formam, & deſignationem, n. 3.

Patientia præſtita ſufficit quando ſententia indefinitè loquitur iubendo aliquid fieri, n. 4.

Verba decreti indefinitè prolata debent ad iuris intellectum referri, n. 4.

Terminorum amotorum reſtitutio de iure non ſpectat ad partes, ſed ad iudicem, qui emendat, quod malè circa illos geſtum eſt, num. 4.

Actio terminorum amotorum habet peculiare, vt non concludatur aduerſarium compelli, n 5.

Actio terminorum amotorum habet hoc, quod nihil petitur à parte, ſed à iudice, n. 5.

D E C I S I O DL.

1 COmmiſſa pro parte D. Equitis Neuij cauſa appellationis in Rota cum clauſula parito iudicato quoad terminorum appoſitionem à decreto declarante illi non licuiſſe propria authoritate amouere terminos; Ideòque communitatem eſſe redintegrandam, & terminos ſumptibus eiuſdem Neuij reponendos. Dubitaui, an conſtaret de ſufficienti paritione vel potiùs de exceſſu, & DD. de ſufficienti paritione conſtare dixerunt. Nam de repoſitione terminorum apparet, tam ex publico inſtrumento, quàm ex litteris Gubernatoris Reatini, & de ſolutione expenſarum in illa factarum ex quietantia Theſaurarij communitatis. Nec obſtare viſum fuit, quod tres tantùm termini fuerint appoſiti, cùm tamen Epiſtola Illuſtriſſimi D. Cardinalis Burgheſij mandaret apponi quatuor,

2 Quia omiſſo, an potuerit poſtea declarari, ac ſtatui certus numerus terminorum quem decretum de cujus paritione agitur, non continebat, abſque nouo decreto, & d. Equiti Neuio non citato, de quo poſſe dubitari dicebatur, ad Bart. *in l. ab exequutore n. 8. ff. de appell.* Papien. *in for. execut. ſent. diffin. in ver. publico n.* 13. conſtat mentem Illuſtriſſ. D. Cardinalis in eius litteris fuiſſe ſolùm committendi Gubernatori exequutionem dicti decreti, quod tranſmittebat, vt ex verbis ibi, *s'è fatto l'incluſo decreto, per eſecutione del quale douerà V. S.* & quatenus eidem mandat, vt reponi faciat duos terminos propè Iumentellam (quorum tamen vnus tantùm repoſitus fuit) exequendi ſententiam Gambetelli, ad quam ſe refert, ſupponẽdo etiam illam ſtatuere ibi, *conforme alla ſentẽza del Gambetelli*, quæ proptereà magis attendi debet quàm Epiſtola ad eam relatiua, Alex. *conſ. 9. n. 12. in fin. lib. 5.* Dec. *conſ. 63. n. 6. verſ. & licet*, Curt. iun. *conſ. 29. n. 10. verſ. & fortius*, Rot. *diuerſ. deciſ. 40. num. 7. part. 2.*

3 Imò cùm in ſententia non contineatur aliquis numerus terminorum, ſed deſignetur tantùm locus, infra quem facienda erat terminorum appoſitio, ſeu forma quædã, videlicet per diſtantiam, ſeu à terminatione cannarum decem, à forma nuncupata Iumentella propè Ripam lacus, verſus montem Sancti Balduini per lineã directam ad columnellã lapideam exiſtentem in pede Mõtis Marmarolli, inter duos Eſchio ceſſante ſuppoſito litterarum, ceſſat earumdẽ diſpoſitio in hac parte, *vulgata l. mancipia, vbi omnes, C. de ſeru. fugit.* Et proptereà ſcripſit Gubernator Illuſtriſſ. D. Cardinali, ſibi viſum non fuiſſe aliquem alium terminum apponere ſine alio ordine, nec debebat in locum illius qui non continebatur in ſententia ex prædictis, & qui non erat deſignatus, nec reperiebatur, *l. Teſtamento ad fin. ibi, quoniam,* ad quod exemplum fieri iuſſiſſet, monumentum id nuſquam extaret, *ff. de conditionib. & demonſtrationibus.*

4 Prætereà non inde reſultabat non paritio decreti, quòd non compellit, nec compellendum dicit Equitem Neuium ad terminorum repoſitionem, ſed ſimpliciter terminos reponendos. Ideò ſufficit Equitem præſtitiſſe patientiam, & non contradixiſſe, vt conſtat ex Epiſtola reſponſiua Gubernatoris illorũ repoſitioni, Mohed. *deciſ. 9. de ſent. & re iud.* & tenuit Rota in Burgen. iuriſdictionis 10. Decemb. 1597. coram Peregrino, in Maioricẽ. Sacriſtiæ 24. Maij 1602. coram Card. Pamphilio, & in Barchinonẽ. confinium 18. Decemb. 1609. coram Reuerend. D. meo Damaſceno. Cùm præſertim, ſi verba decreti velut indefinitè prolata ad iuris intellectum ſunt referenda, Bartol. *in l. 3. §. Prætor ait n. 13. verſ. Item ſi ff. de damn. infect.* Butr. *in c. ſi aduerſarius, n. 8. verſic. per hæc de eo, qui mitt. in poſſeſſ.* Roman. *conſ.* 310. *n.* 4. de iure terminorum amotorum reſtitutio non ſpectat ad partes, ſed ad iudicem, qui emendat, quod malè circa illos geſtum eſt, Bald. *in c. Cum cauſam n. 9. verſ. ſi autem de probat.* Felin. *in c. quia iudicante, n. 4. verſ. & dicit. de præſcript.*

5 Et peculiare eſt in actione de termino amoto, vt non concludatur aduerſarium compelli, prout in alijs, in quibus petitur reum condemnari, & condemnatum iuris remedijs cogi, & compelli, ſed terminos reſtitui in priſtinum, & ita etiam iudex pronunciet, Salic. *in l. 3. n. 1.* poſt Bald. *n. 2. C. fin. regund.* Caſtr. ibi *n. 1. verſ. in gloſ. 1. & n. 4. verſ. ſed ſi peto,* Vbi quòd nihil petitur à parte, ſed à iudice, Sichard. *n. 4. & 7.* qui poſt Bald. practicam ponit, iuxt. illum text. repoſitionis terminorum, vt fiat à iudice vel agrimenſore de eius mandato.

R. P. D. M A N Z A N E D O.

Terracinẽ. Saluiani.

Mercurij 21. Maij 1614.

A R G V M E N T V M.

Mandatum de manutenendo debet concedi, quando conſtat de poſſeſſione actoris.

S V M M A R I V M.

Confeſſio aduerſarij probat poſſeſſionem ad effectum habendi mandatum de manutenendo, n. 1.

Ceſſionario competunt iura cedentis, n. 1.

Sententia lata contra aliquem ad poſſeſſionem dimittendam probant eius poſſeſſionem, n. 2.

Poſſeſſio non acquiritur per ceſſionem, n. 4.

Clauſula conſtituti *operatur, vt poſſeſſio tam ciuilis, quàm naturalis cenſeatur tranſlata in conſtitutarium, n. 4.*

D E C I S I O DLI.

1 DOmini dixerunt Aureliæ dandum eſſe mandatum de manutenendo, cùm ipſa ſit ceſſionaria Napolionis, qui non ſolùm in vim Saluiani fuit immiſſus in poſſeſſionem bonorum, de quibus agitur, & poſtea in ea manutentus ab A.C. ſiue illius Deputato, ſed etiam ab ipſomet Capitaneo Vincentio habitus pro poſſeſſore, dum in iudicio Saluiani obtulit ſoluere pretium cum confeſſione, quod Curtius filius Napolionis eſt adeptus poſſeſſionem

do-

domus, & cum proteſtatione, quod ſibi debeant cedi iura crediti, & poſſeſſiones captæ, ex quo reſultat tam confeſſio dicti Vincentij de poſſeſſione Napolionis (quæ ad hunc effectum ſufficit, Dec. *conſ.*125.*num.*1.) quam probatio, quod ipſe ſe habuerit pro ſpoliato. Vnde cùm conſtet de poſſeſſione Napolionis infertur quod quemadmodum illi eſſet danda manutentio, ita & dari debeat Aureliæ eius Ceſſionariæ, & Conſtitutariæ, Fab. *in* §. *Retinenda n.*7. *verſic. verum eſt*, Bald. *conſil.*436.*num.*4.*lib.*5. *per gloſ. in l.*2. §. *Idem Narua, ff. ne quid in loco publico*, Aym. *conſil.*191. *num.*2. *verſ. ſimiliter ius recuperandi*, Tiraq. *de retract. conſang.* §.26. *gloſ.*3. *num.*17.

2 Maximè quia ipſa Aurelia poſſedit, vt patet ex ſententijs eam, tamquam poſſeditricem condemnantibus ad dimittendam poſſeſſionem iuxt. tradita per Crauet. *conſil.*16. *n.*5. *verſic. vndecimo priuatio.*

Non obſtat, quòd poſſeſſio fuit capta per Curtium, & ab eodem pariter facta ceſſio abſque ſpeciali mandato Napolionis, quia quoad ceſſionem adeſt expreſſa illius ratificatio, quo verò ad poſſeſſionem illam facto ratificaſſe videtur, dum obtinuit ea manuteneri.

3 Minùs obſtat, quòd poſſeſſio non acquiratur per ceſſionem, ad tradita per Natt. *conſ.*398. *num.*31. *& multis ſeqq.* & Siluan. *conſ.*55. *n.*8. Menoch. *de retinend. remed.*3. *n.*267. *& ſeq.* Quia in caſu noſtro poſſeſſio non fuit acquiſita per ſolam ceſſionem, ſed virtute Clauſulæ Conſtituti appoſitæ in d. ceſſione quæ operatur, vt poſſeſſio tam Ciuilis, quàm Naturalis cenſeatur tranſlata in Conſtitutarium, *l. quod meo in princip. & in l. interdum de acquirenda poſſeſſione*, Caputaqueoſ. *deciſ.*14. *num.*8. Rota *deciſ.*132. *n.*3. *part.*1. Tiraquel. *de iure conſtit. part.*1. *num.*2. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.*13. *titul.*23. *n.*14.

Nec obſtat nullitas, & iniuſtitia mandati de immittendo, cùm defectus citationis tollatur ex facto. Cætera verò per Informantes pro Capitaneo deducta requirant altiorem indaginem, &c. & ita fuit deciſum.

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Donationis de Cagnis.

Mercurij 21. *Maij* 1614.

ARGVMENTVM.

Donatio facta alicui ſemper intelligitur ſine præiudicio creditorum donantis.

SVMMARIVM.

*Donatio cenſetur facta ſine præiudicio creditorum donantis, num.*1.

*Debita noua facta pro extinctione antiquorum ſubrogantur in locum antiquorum, num.*2.

*Actio negotiorum geſtorum non eſt in rem, ſed in perſonam, num.*3.

*Executio antequam contra bona donata poſſit fieri priùs debet fieri excuſſio contra bona donatariorum ad formam, l. à Diuo Pio, §. In venditione ff. de re iudic. n.*3.

*Excuſſio an quis habeat bona mobilia in quibus primo loco debet fieri executio non debet fieri, quando quis non habitat in loco, vbi ſit iudicium, & ibi habet alia bona immobilia, num.*4.

*Donatarius qui non adimpleuit conditiones in donatione appoſitas, donatione non iuuatur, n.*5.

*Donatio eſt contractus nominatus, n.*5.

*Contractus nominatus non reſcinditur propter non adimplementum, ſed agitur ad adimplementum, n.*5.

*Donationis factæ vſus impeditur donatariis quouſque impleant conditiones in donatione appoſitas, n.*5.

*Donatio non præſumitur, & de iure debet capi omnis interpretatio per quam excludatur, n.*6.

*Principali non obſtante, neque obſtat acceſſorium, n.*7.

DECISIO DLII.

1 FVit reſolutum, creditoribus eſſe ſatisfaciendum in bonis, de quibus agitur, vſque ad quantitatem ſolutam per Blaſium, quia illi qui habuerunt donationem à Blaſio, & à quibus modo habent cauſam iſti, qui negant ſoluere debita Blaſij, tum de iure, quia donatio cenſetur facta ſine præiudicio creditorum donantis, tum ex particulari pacto appoſito per Blaſium in donatione, quod ſolui deberent ſua debita, ex hoc ſequitur, quod cùm donatarij debita minimè extinxerint, ſed imò Blaſius donans illa extinguere coactus fuerit contrahendo ad iſtum effectum noua debita, quod hæc noua debita ſint extinguenda de bonis donatis.

Tum quia iſta debita cenſetur tacitè ſubrogata loco illorum. Vnde ſicut illa ſi extarent ſine dubio eſſent ſoluenda de bonis donatis, ita & ſunt ſoluenda iſta ad regulam ſobrogatorum, de qua latè per Gabr. *de reg. iur. concluſ.*2. *per tot.* Tum quia Blaſius in hoc vtile negotium geſſit pro donatariis extinguendo debitum, cuius extinctio ad illos ſpectabat, vt aliàs in hac cauſa fuit deciſum coram Illuſtriſs. Cardinale Lancellotto. 2

Et licèt actio negotiorum geſtorum non ſit in rem, ſed in perſonam, *l. negotijs*, vbi Alexan. & alij, *C. de negotiis geſt.* Vnde infertur, antequam contra bona donata experiri poſſit eſſe priùs faciendam excuſſionem in bonis donatariorum. Primò in mobilibus, deinde in ſtabilibus, poſtremò in iuribus, & actionibus, iuxta text. *in l. à Diuo Pio*, §. *in venditione ff. de re iud.* tamen pro parte creditorum dicitur ſatis conſtare de prædicta excuſſione, & relatione exequutoris referentis ſe feciſſe diligentiam, & non potuiſſe exequi realiter, nec perſonaliter contra Io. Baptiſtam, & fratres de Cagnis donatarios, quia non reperiebat nec perſonas, nec bona illorum. 3

Accedat, quòd prædicti de Cagnis minimè habitabant in Vrbe, & ſic non habebant mobilia in quibus exequutio fieri poſſit. Vnde ceſſauit neceſſitas excuſſionis, vt poſt Ang. tradit in ſpecie Benedict. de Plumbo *tractat. de diſcuſſ. n.*4. *verſic. Sexto fallit.* 4

Placebat etiam aliquibus ex Dominis aliud motiuum, quòd Donatariis obſtet exceptio non adimplementi. Nam creditores Blaſij agunt contra bona Blaſij, & quatenus contra ipſos excipitur de donatione, replicàt ipſi de non adimplemento ex parte donatariorum, quo ſtante ipſi non poſſunt iuuari donatione, iuxta notata *in l. Iulianus*, §. *Offerri, ff. de act. empt. l. cùm proponas, la ſeconda, C. de pact.* quod motiuũ non tollitur ex eo, quòd contractus nominati qualis eſt donatio minimè reſcinditur propter non adimplementum, ſed agendum ſit ad implementum, Bart. *in l.*2. *n.*7. *Cod. de condict. ob cauſ.* Socin. *in l. qui Romæ*, §. *Seia n.*6. *ff. de verbor. oblig.* cum aliis allegatis, quia iſti creditores minimè agunt ad reſciſſionem donationis, ſed dicunt vſum illius eſſe impeditum donatariis donec ipſi impleant. 5

Circa illud quod Blaſius extinguendo debita poſt donationem videatur voluiſſe donare nepotibus, ad quos ſpectabat extinguere debita, fuit reſponſum quod donatio non præſumitur, & de iure capitur omnis interpretatio potiùs quàm quis voluerit donare, *l. ſi cùm aurum*, & ibi Bart. *n.*1. *verſ. quare, ff. de ſolut.* cum alijs per Tiraq. *in l. ſi vnquam, in verb. donatione largitus n.*207. *& ſeq. C. de reuoc. donat.* 6

Minùs placuit, quòd dicebatur, non poſſe fieri exequutionem ſuper bonis, de quibus agitur, tamquam ſubiectis fideicommiſſo vigore donationis, quia ſi donatio non obſtat creditoribus per prædicta, minùs obſtabit fideicommiſſum, in donatione contentum, tamquam illius pars ſiue acceſſorium, *ad not. in l. cùm principalis, ff. de regula iuris, c. acceſſorium eodem tit. in* 6. Sicut etiam nihil refert, quod minimè extet vinea donata, quia ſufficit quod ex illius pretio empta fuerint loca montium, de quibus agitur, ad trad. per Surd. *deciſ.*206. *n.*5.

R. P. D. ANDREA.

Meliten. Beneficij.

23. *Maij* 1614.

ARGVMENTVM.

Arbores incidens in fundo Eccleſiæ cum notabili deterioratione, priuatur Beneficio illius Eccleſiæ iuxta terminos Extrauagantis ambitioſæ, ſecus ſi deterioratio non fuit notabilis, & quando deterioratio notabilis dicatur, eſt breuis deciſio, ſed Magiſtralis, & notabilis.

SVMMARIVM.

Beneficio priuandus eſt Clericus, qui in Eccleſia beneficiata arbores in magna quantitate, & cum notabili deteriora-

cione incidit, ſecus ſi deterioratio non erat notabilis, n. 1.
Arbores vetuſtas, & corruptas incidere licet, n.2.
Emphyteuta incidendo arbores in fundo emphyteotico non priuatur iure ſuo, quando ex hac arborum inciſione fundus factus fuit fructuoſior, num.3.

DECISIO DLIII.

1 SOlo fiſco curiæ Epiſcopalis Meliten. informante contra ipſum fuit capta reſolutio, ſcilicet ſententiam Vicarij, qua condemnabat Abbatem Eccleſiæ, ſeu beneficij S. Lucæ de Solano eiuſdem diœceſis ad priuationem beneficij eſſe infirmandam. Licèt enim de huiuſmodi pœna minimè eſſet dubium iuxta diſpoſitionem extrauagantis ambitioſæ, §. *Inferiores de reb. Eccleſ. non alienand.* & ex teſtibus, qui dabantur pro Curia Epiſcopali, & ex confeſſione Abbatis probaretur inciſio arborum in magna quantitate, & quod deſtinatæ erant ad afferendum fructum annuum, nec erant cæduæ: tamen aliud requiſitum, ſcilicet notabilis deterioratio non probabatur, prout erat neceſſarium ad iſtum effectum priuationis, vt in emphyteuta, feudatario, vſufructuario, & ſimilibus tradunt Bald. in auth. *qui rem, n.2. verſ. ſecunda nota, C. de ſacroſ. Eccleſ.* Redoan. *de reb. Eccleſ. non alien. Rubr. de caduc. ob rei deter. n.9.* Corbul. *de cauſ. priuat. ob rei deter. n.24. declarat.* 1. Roland. *conſil. 49. n. 20. lib.* 2. Valaſc. *conſil. 50. n. 6. lib.* 1. Menoch. *de arbitr. caſ. 78. n. 6.* Ioſeph. Ludouic. *deciſ. Peruſ. 22. n. 21.* & Lucen. *deciſ. 8. n. 9.*

2 Non enim probatur iſta notabilis deterioratio reſpectu redditus cùm ſimul eſſe poſſit, vt deponunt teſtes, quod Celſi, & Caſtaneæ locarentur pretio ſcutorum circiter 19. ſed non deponunt, quod exciſis iis, de quibus agitur, non remaneant aliæ ſimiles arbores, ex quibus eadem ſumma, vel paulò inferior poſſit exigi ſingulis annis. Præatereà non deponunt teſtes, quod arbores prædictæ, ſi non fuiſſent extirpatæ vtilius fuiſſet bonis ipſis beneficij illas ita antiquas prout erant conſeruari, quam in locum earum alias ſubſtitui, quia & hoc in arboribus vetuſtis, aut corruptis videtur licere, vt tradunt Angel. & alij relati per Tiraqu. *de retract. conuent. §. 3. gloſ. 1. & vnic. num. 26.* Redoan. *in d. tractat. de rebus Eccleſiaſt. quæſt. 79. cap. 7. n. 13.* Corbul. *vbi ſupra, n. 28. verſic. ideo quod ſupra dictum eſt.*

3 Accedit ex huiuſmodi arborum inciſione fundum effici potuiſſe magis fructuoſum, ex quo poterat ille ad culturam reduci, vt deponunt teſtes pro parte dicti Abbatis, & videmus in emphyteuta, quod non priuatur iure ſuo quando arbores incidit, dummodo fundus fiat fructuoſior, Cæpol. *in tract. de ſeruit. ruſtic. præd. tit. de montibus cap. 22. quæſt. 5. n. 10. ad med. verſ. Aut nulla eſt conuentio*, Tiraq. *vbi ſupra n. 27.* Corbul. *de cauſ. priuat. ob mut. rei form. n. 6. & de cauſ. priuationis ob rei deterior. n. 30.* Valaſc. *d. conſ. 50. n. 9. verſ. ſed ad illa.* Et ita concluſum, quoad priuationem, de qua ſola agebatur.

R. P. D. BVRATTÓ.

Romana Domus.

Veneris 23. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Peritorum in relatione an debeat pars citari, & quid ſit faciendum, ſi tertius peritus cum nullo ex alijs duobus peritis concordet.

SVMMARIVM.

Citatio, vel præſentia partis requiritur in æſtimatione periti, num. 1. & num. 2 *Vbi etiam ſi peritus ſit extraiudicialiter à partibus electus.*
Periti ſunt loco arbitrorum, & debent partes monere, & ab eis informationem capere, n.2.
Peritus in diſcordia duorum electus ſi diſcordat ab ambobus, deueniendum eſt ad electionem aliorum peritorum, n.3.
Peritis duobus concordantibus magis creditur, quam tertio diſcordanti, n.4.
Periti relatio erronea debet retractari.

DECISIO DLIV.

ÆStimationem domus, de qua agitur, non eſſe ritè factam, reſponderunt Domini, quia facta fuit à tertio perito, abſque citatione, vel præſentia Grignæ, prout omninò requirebatur, cum potuiſſet illum trahere in diuerſam ſententiam, iuxta doctrinam Bart. communiter receptam *in l. Theopompus n. 9. verſ. quandoque ſtatur eius declarationi, ff. de dot. præleg. & in l. qui bona n. 3. verſ. ſed ante, ff. de damn. infect.* aduertens, id poni debere in actis, ne alias proceſſus periclitetur, Felin. *in cap. veniens, il 1. n. 20. verſ. adde etiam de teſtam.* Cagnol. *in l. 2. n. 260. verſ. ſecundo nota, C. de reſcind. vendit.* Facit text. *in l. 3. C. fin. regund.* 1

Quæ ex eadem ratione, & quia cognitio etiam extraiudicialis ſine partium præſentia haberi nequit, *l. fin. C. ſi per vim, vel alio modo*, procedit etiam ſi periti extraiudicialiter à partibus electi ſint, Creſcen. *deciſ. 2. de arbitr.* Alexand. *conſil. 33. num. 9. lib. 6.* Aidobr. *conſil. 59. n. 6.* Couar. *variar. reſol. lib. 2. c. 13. n. 5. in 9. concluſ. verſ. idem ipſe.* Sunt enim loco arbitrorum, & ideò debent partes monere, & requirere, & ab eis informationem capere, Salicet. *in l. fin. n. 10. verſic. quid dicendum, C. de contrahend. empt.* 2

Accedit, quod æſtimatio tertij diſcordat ab alijs duabus præcedentibus, cùm tamen alteram ex illis approbare debuiſſet, quo fit vt nulli ſtetur, ſed deueniendum ſit ad electionem aliorum, Salicet. *in l. hac edictali, §. his illud n. 10. verſic. conclude igitur, C. de ſecundis nuptiis*, Gabr. *conſil. 68. n. 106. lib. 1.* Rimin. iun. *conſ. 535. n. 11. verſic. hæc ſunt lib. 3.* 3

Tandem conſtat de errore eiuſdem periti circa menſuram parietum in Cannis 200. ex quo ipſe retulit parietem eſſe cannarum 800. cùm tamen alij duo concordent eſſe cannarum mille, & vltra, quibus propterea magis creditur, quam tertio diſcordanti, *c. 1. de arbitr. in 6.* Socin. *conſ. 54. n. 1. lib. 1.* Cephal. *conſil. 540. n. 88.* Et conſequenter eius relatio etiam tamquam erronea deberet retractari, ex doctrina Bartoli *in l. 2. n. 7. & 10. C. de iure fiſci lib. 10.* Et ita vna tantùm parte informante reſolutum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Cluſina Poſtæ Puteoli.

Veneris 23. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione multa notanda ponuntur de confirmatione inueſtituræ feudi facta per Papam, illiuſque extenſione, & interpretatione, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Confirmatio de ſui natura non auget, nec extendit diſpoſitionem ſubſtantia, num.2.
Teſtandi facultas alicui conceſſa ſolùm habilitat perſonam ad diſpendendum, quod ſuum, & proprium eſt, non autem ad acquirendum, quod alienum eſt, n.3.
Relatiua approbatio intelligenda eſt ſecundum relatum, n.5. *Declara*, vt n.6.
Voluntas à poteſtate metienda eſt, & cedere nemo præſumitur, quod non habet, n.6.
Dictio ſicut, & dictio reſpectiuè, qualificat diſpoſitionem, vt ſingula ſingulis referantur, num.6.
Nemo præſumitur in alium voluiſſe transferre plus iuris, quàm ipſe habeat, num.6.
Cedere nemo præſumitur ius quod non habet, num.6.
Voluntas à poteſtate menſuratur, num.6.
Relatum dicitur eſſe in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, num.7.
Diſpoſitio non dicitur ſuperflua, aut eluſoria, quæ poteſt in aliquo operari, n.8.
Confirmatio etiam cum clauſula, & certa ſcientia non trahitur ad ignorata, n.9. & ſeq.
Princeps non præſumitur abſque expreſſo conſenſu voluiſſe præiudicare ſuæ Cameræ, n.10.
Verborum inuolucro prolata recipientia iuris diſputationem facilè Principem decipiunt, n.10.
Inueſtitura, & conceſſiones ſubſequentes in dubio interpretan-

tanda ſunt, ne priores cenſeantur alter.ata, num.11.
Confirmatio Papæ in feudis quando habeat vim nouæ inueſtituræ, ipſaque ſola attendenda ſit, & non prima, n.11.

D E C I S I O DLV.

1 SEquendo ordinem in hac cauſa per Dominos definitum, vt ſcilicet videretur, An D. Marchio à Cornea fundatam haberet intentionem, & exinde, an ejus intentioni obſtarent Breuia Iulij III. Pij IV. & Gregorij XIII. & reſoluto Dom. Marchionem fundatam habere intentionem, & poſtmodum Breue Iulij III. non obſtare, propoſui ſequentem diſputationem ſuper Breue Pij IV. ſed Domini eam reſtrinxerunt, attingendo magis in ſpecie difficultatem, & videre voluerunt, an Breue prædictum comprehendat reſpectu Poſtæ nouas perſonas non comprehenſas in anterioribus conceſſionibus, & ſic Dom. Ducem modernum, & hodie ſuper prædictis habita diſputatione, cenſuerunt Breue Pij IV. non comprehendere nouas perſonas, tam inſpectis verbis ipſius conceſſionis, quàm mente Pontificis concedentis.

2 Verba enim, quæ leguntur in prima parte Breuis, non continent nouas perſonas diuerſas ab eis, quæ in prioribus conceſſionibus fuerunt nominatæ, ſed tantummodo ſunt expreſſiua confirmationis donationum, & conuentionum initarum inter bo. me. Cardinalem Guidonem Aſcanium Sfortiam, & Paulum eius fratrem, quæ confirmatio de ſui natura non auget, nec extendit diſpoſitionem ſubſtantiæ, vt dicunt Dec. *in l. more num.31. ff. de iuriſd. omn. iud. & in rubr. de confirm. vtil. vel inutil. num.1.* Menoch. *conſil.704. num.36.* Alex. *conſ.122. num.20. lib.4.*

3 Secunda verò pars continet facultatem teſtandi eidem Cardinali conceſſam de Statibus, & Caſtris in pactis enunciatis, & de omnibus aliis bonis in quaſcumque perſonas, quæ nihil tribuit in ipſius concedentis, vel tertij præiudicium, ſed ſolùm habilitat perſonam ad diſponendum, quod proprium eſt, non autem per diſpoſitionem ad acquirendum, quod alienum eſt, vt in ſpecie tradunt Bart. *in conſil. 30. num.4. verſic. Item dato,* Caſtr. *conſil.285. num.1. in princ. & conſil.273. num.1. volum.2.*

4 In tertia parte ex eadem Breuis diſpoſitione obligantur adinuicem omnes fratres ad obſeruationem conuentionum, donationum, & teſtamentorum, & inſtrumentorum, pro quibus confirmatio fuerit petita, quæ obligatio non infert maiora expreſſis in præcedentibus facultatibus.

5 Neque viſum eſt obſtare, quod nedum verba ipſius Breuis ad hunc effectum ſint attendeñ. ſed etiam relationes, vt ideò ſi approbatio refert ſe ad priuilegium, vel aliam ſcripturam, approbatio relatiua ſit intelligenda ſecundum relatum, *l. aſſe toto, ff. de hered. inſtit.* Dec. *conſil.47. num.20.* Rom. *conſil.294. n.1.* quod etiam in terminis confirmationis videntur affirmare Pariſ. *conſ.43. n.39. & conſ.63. n.3. lib.3.* Becc. *conſ.55. num.9. lib.1.* & inde cùm Breue contineat confirmationem pactorum initorum inter fratres prædictos, & licentiam de diſponendo iuxta formam dd. pactorum, & in pactis Paulo, qui cum Alexandro fuerit de huiuſmodi Poſta inueſtitus, præmoriente ſine filiis, omnes filij aliorum fratrum fuerint ſubſtituti, ſatis videtur apparere alias perſonas eſſe comprehenſas.

6 Ad prædicta enim reſpondebant Domini, quòd & ſi confirmatio relatiua ſit intelligenda ſecundum relatum, & relata ſubſtitutio ſit apta comprehendere nouas perſonas, tamen quia non ſimpliciter fuerunt vocati omnes filij fratrum ipſius Cardinalis, ſed additis verbis, *Reſpettiuamente, ſi come, & nel modo ch'è diſpoſto di ſopra, & ordinato per le conceſſioni, & inſtromenti ſopra cio fatti, & fatte,* ſatis videtur reſtricta vocatio filiorum ad ius, & facultatem diſponentis ſecundum conceſſiones Apoſtolicas, ponderando dictionem relatiuam, *ſi come,* & dictionem, *reſpettiuamente,* per quam qualificatur tota diſpoſitio ſingula ſingulis congruè referendo, *l. quoties, C. famil. ercisc.* Rimin. iun. *conſil.44. num.307. lib.2.* vt ſcilicet Caſtra, & Caſalia ſint reddituræ ad fratres, & eorum filios liberè, & abſolutè. Poſteà verò ad fratres, & eorum filios durante conceſſione in vita Alexandri, & hic ſenſus nedum eſt ad Cameram, ſed & iuris conformis, vt quis transferat ius tantùm quod habet, demetiendo voluntatem à Poteſtate, prout de cedente tradunt Bald. *in rubr. C. de contrahen. emptione n.11.* Fabian. de Monte *eod. tract. quæſt.6. in princ. n.6.* de donante, Specul. *de loca. §. Nunc aliqua quæſt.109. in fin. n.133.* Crau. *conſ.* 112. *n.11.* de vendente, Card. Mantic. *poſt alios de contract. lib.4. tit.9. n.33.*

Nec placuit reſponſio data per Informantes D. Ducis ad 7
illa verba, *ſi come, & nel modo che è diſpoſto di ſopra,* vt tantùm importent ordinem ſuccedendi datum in conceſſionibus, quod ſicuti Paulus, & Alexander, & eorum filij erant vocati ad tertiam generationem in anterioribus conceſſionibus, ita in hac noua, non ſuper exiſtentibus Paulo, vel eius filijs, alij fratres eius, & eorum filij ſimiliter ad tertiam generationem vocati cenſeantur. Quia vltra quòd defectus poteſtatis taliter contrahendi inter ipſos fratres ſemper obſtare videtur, fuit etiam dictum relationis effectum diuidi non poſſe, vt ſcilicet taxatiuè referatur modus ſuccedendi, & forma ſubſtantiæ conceſſionum omittatur, quæ eſſet contraria naturæ relati, quod dicitur eſſe in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, *vulgata l. aſſe toto, ff. de hered. inſtit.* & retenta vtraque forma relata tam modi ſuccedendi, quàm temporis præſcripti ad ſuccedendum, ceſſat intellectus comprehenſionis nouarum generationum, quia partes contrahentes noluerunt ad inuicem ſibi ipſis plus iuris transferre, quam haberent ex antiquis conceſſionibus, quod etiam clarius expreſſerunt in retrodatione, ſeu retroceſſione anni 1555. de menſe Februarij facta per Cardinalem ante d. Breue Pij IV. dum in ea aſſignantur Paulo eius fratri eademmet bona aſſignata in inſtrumento anni præcedentis de menſe Nouembris cum particulari expreſſione, ſcilicet, durantibus tamen quoad Caſtrum Proceni, & Poſtam Cluſij dd. Caſtris, & Poſtæ conceſſionibus Apoſtolicis, & idem in ſupplicatione porrecta Gregorio XIII. per Cardinalem, & Paulum pro obtinenda prorogatione ad alias generationes fuit repetitum, dum narrauerunt, quod ob defectum eorum prolis intendebant in hac Poſta nominare Ioan. Baptiſtam, & D. Ducem modernum.

Et ex prædictis patet reſponſio ad replicationem ſuper- 8
fluitatis, quia, vt dictum eſt, durante vita Alexandri in inueſtitura comprehenſi potuit eſſe locus ſubſtitutioni filiorum aliorum fratrum, & ſufficit diſpoſitionem in aliquo poſſe operari, ne ſuperflua, aut eluſoria iudicetur, *l.1. in princ. ff. quod met. cauſ. l.1. in fin. ff. ad municip. l.3. §.1. ff. de inreiur.* Surd. *conſil.127. n.9. lib.1.*

Ex mente etiam Pontificis concedentis fuit dictum nouas perſonas non eſſe comprehenſas: Nam cùm neque in ſcriptura referente, neque in ſcriptura relata facta fuerit mentio de inueſtitura huius Poſtæ, nec de generationibus in ea comprehenſis, aut de tempore finituro, ſed tantummodo de translatione iuris in Paulum fratrem habiti per Cardinalem ab Alexandro altero fratre de medietate Poſtæ Cluſij, & de translatione Iurium facta per Paulum in Cardinalem reſeruata Poſta Cluſij, ex eo inferri non poteſt ad petitionem nouæ qualitatis, quia de ſola confirmatione reſpectu translationis Iurium petita intelligi poteſt, neque ad intentionem concedentis vltra confirmationem, cùm ignoret factum, ſuper quo confirmatio etiam cum clauſula *ex certa ſcientia,* nihil operatur, Bel. *in l. fin. n.9. Cod. ſententia reſcindi non poſſe,* Alex. *conſ.122. n.21. verſ. niſi Papa confirmet factũ proprium lib.4.* Andr. Gail. *lib.2. obſer.1. n.18.*

Non enim præſumitur, quòd Princeps abſque expreſſo 9
conſenſu intendat præiudicare ſuæ Cameræ, Caſtr. *conſil. 84. n.4. lib.2. & in deciſ.* in hac eadem cauſa fuit dictum 23. Ianuar. 1613. nec ſub inuolucro verborum recipiente iuris diſputationem, per quam Princeps facilè poſſet circumueniri, vt dicunt Roman. *conſil.326. n.12. verſ. & huius,* Felin. *in c. dilectus lib.1. de reſcript. n.10.* Gram. *conſ.66. n.19.*

Et proptereà ceſſare videtur ponderata confirmatio Pij 10
IV. vt habeat vim nouæ inueſturaræ in pactis reſpiciendi ſucceſſionem, & ipſa ſola ſit attendenda, non autem prima, à qua prætenditur receſſum per contrarias facultates, ex Pariſ. *conſil.43. n.11. lib.1.* Gabr. *de dilat. concluſ.2. n.26.* & alijs allegatis per Cardinalem Seraph. *deciſ.1362. n.3.* quia prædicta poſſent procedere, quando clarè conſtaret de ſubſtantia verborum, ex quibus contrariæ facultates deſumerentur, ſecus verò quando clarè de contrario liquet, vel dubitabilis eſſet eorum verborum interpretatio, vt in præſenti, quia in dubio ſubſequentes conceſſiones ita videntur interpretandæ, ne priores cenſeantur alteratæ, Curt. *de feud. primo part.2. princ. n.44.* Menoch. *de præſumpt. lib.3. præſumpt.92. n.2. & 4.* Gerard. *de feud. part.5. cap.2. num.44.* Corbul. *de iure emphyt. tit. de priuat. ob lim. n.8. & 29.* Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. VBALDO,

Mediolaneñ. pecuniaria, ſeu Cambiorum.

Mercurij 28. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Vſura non eſt dare mercatori pecunias, vt eas retineat in cambijs, & quid ſi mercator in ſe aſſumat periculum dd. pecuniarum.

SVMMARIVM.

Mercatori dare pecunias, vt eas retineat in cambiis licitis, & realibus, non eſt vſura, num. 1.

Mercator poteſt in ſe ſuſcipere periculum pecuniarum ſibi ad traficandum in cambijs datarum, niſi ex alio capite hoc pactum reddatur illicitum, n. 2.

Mercatori pecunias dare, vt eas retineat in cambiis licitis, & realibus, quiſnam contractus ſit, num. 3. & 4.

Contractus in dubio præſumitur qualis deſignatur ex verbis, num. 4.

Obligatio de reſtituendo capitale quomodo intelligenda, & interpretanda ſit, num. 5.

Pactum in dubio ſemper iudicandum eſt ab vſura ſuſpicione alienum, num. 5.

DECISIO DLVI.

1 LAta ſententia in Rota pro validitate, & iuſtitia contractus, de quo agitur, iuxta deciſionem in cauſa factam die 25. Iunii 1610. coram Illuſtriſſimo Cardinale Lanceliotto tunc Rotæ Auditore, & propter tranſitum ſententiæ in rem iudicatam, commiſſa mihi cauſa reſtitutionis in integrum. Dubitaui, An conſtaret de cauſis reſtitutionis in integrum, & Domini negatiuè reſponderunt, quia nedum non docetur de iniuſtitia rei iudicatæ prout requireretur, vt fuit dictum in cauſa Sabineñ. pecuniaria 19. Martij 1610. coram R.P.D. meo Pamphilio, ſed conſtat de clara, & euidenti iuſtitia, ex copioſè, & luculenter deductis in prædicta deciſione Illuſtriſſimi Cardinalis Lancellotti, ex quibus apparet nullam ſubeſſe in prædicto contractu vſuræ ſuſpicionem, cùm dare pecunias mercatori, qui eas retineat, & traficet ſuper cambiis licitis, & realibus ſit iure permiſſum, *c. per veſtras*, vbi Abb. *n. 6.* & alij *de donat. inter virum & vxor.* cum alijs in deciſione allegatis.

2 Neque obſtat, quod Mercatores ſuſceperint in ſe periculum, quia neque talis conuentio eſt in ſe prohibita, niſi ex alio capite reddatur illicita, vt eſt text. *in l. decem. ff. de verborum oblig. l. periculi, ff. de nat. fœnor. l. cum proponas, C. eod. tit.* & latè tradit Pet. Santerna *de aſſecurat. & ſponſion. mercat. par. 1. n. 5. & ſequentibus, vbi n. 8. & 9.* Declarat text. *in c. vltim. de vſur.* qui videbatur facere in contrarium, quod procedat in mutuo, extra quem contractum dicit contractum aſſecutionis ſub promiſſione pretij periculi valere. Et hunc contractum eſſe frequentem, patet ex traditis per Dec. *conſil. 7.*

3 Hic autem contractus, vel fuit locatio operarum, vel quædam inſtitoria, vt *in d. deciſ.* vel fuit contractus mandati, gratia tam mandantis, quam mandatarij, iuxta text. *in §. 1. Inſtit. de mand.* vel innominatus ex mente Bald. *in l. cunctos populos mihi num. 33. C. de Summ. Trinit. & fide Cathol.* Santern. *vbi ſupra n. 7.* In his autem cadit quædam mutua recompenſatio, quæ non eſt vſura, vt per Bal. loco allegato, & fuit dictum in cauſa Romana exequutionis laudi 2. Decembris præteriti coram me.

4 Et quod non eſſet contractus Societatis, Domini habuerunt pro conſtanti, tum quia in eo nullum verbum de ſocietate, & contractus in dubio præſumitur, qualis deſignatur ex verbis Oldrad. *conſ. 159. in 1. dubio*, Abb. *conſil. 15. in fin. lib. 1.* Alex. *conſ. 3. ſub n. 1. lib. 1.* Decian. *conſ. 2. n. 62. lib. 1.* Tum quia in eo non leguntur aliqua pacta, ex quibus arguatur fuiſſe contractam ſocietatem, & præſertim cùm nulla adſit communicatio capitalis, aut lucri, *l. coire, cum l. ſeq. ff. pro ſoc. cum ſimil.*

5 Non obſtat, quòd D. Pirouanus voluerit aſſecurare capitale, quia talis aſſecuratio ex verbis apochæ non benè colligitur, & in omnem euentum obligatio de reſtituendo capitale debet intelligi non de toto capitali, ſed de capitali remanente, vt fuit dictum in cauſa Ferrarieñ. ſocietatis 28. Ianuarij 1569. coram Illuſtriſſimo Cardinale Meſſino, & quatenus res eſſet dubia debet ſumi interpretatio, per quam actus iudicetur alienus ab omni vſuræ ſuſpicione, Bald. *in l. Rogaſti, § ſi tibi in fin. ff. ſi cert. pet. & conſ. 154. n. 2. & ſeq. lib. 2.* & firmatur in *d. deciſ. huius cauſæ*, coram Illuſtriſſimo Lancellotto, in qua etiam ad alias obiectiones dantur congruæ reſponſiones, quæ Dominis placuerunt. Et ita fuit deciſum Dominis Pirrouanis ſolùm informantibus poſt diuturnam aduerſariorum contumaciam, qui ſæpiſſimè citati informare noluerunt.

R. P. D. ANDREA.

Beneuentana Bonorum.

28. Maij 1614.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo non datur niſi probata poſſeſſione tempore motæ litis. Cætera vide in Summario.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo non datur illi, qui non probat poſſeſſionem tempore mota litis, num. 1.

Poſſeſſio data à Iudice, expulſo alio poſſeſſore valida eſt, quando ipſe Iudex iuridice proceſſit, num. 2.

Ratificatio, & homologatio confirmat actum aliàs nullum prout ex nunc, num. 3.

Exequutio fieri non poteſt ſuper bonis ſtabilibus, non facta excuſſione ſuper mobilibus, n. 4.

Minor dicitur indefenſus, ſi eius Curator citatus nunquam comparuit, num. 5.

DECISIO DLVII.

DOminis pro maiori parte viſum fuit non eſſe dandum mandatũ de manutenendo Dominis de Vitellis, quia non conſtat de illorum poſſeſſione tempore motæ litis, & manutentio non datur poſſidenti, Alex. *conſ. 92. num. 4. lib. 1.* Guido Papæ *conſ. 13. num. 1.* & fuit dictum in Caſartana beneficii 17. Iunij 1605. coram Reuerend. Lugduneñ. 1

Quòd autem de tempore motæ litis, non eſſent Vitelli in poſſeſſione, conſtat ex immiſſione DD. de Galeatiis facta per Vicarium Beneuentanum, qui iuridicè immittens, potuit Vitellos omni poſſeſſione priuare iuxta Doct. Angel. *in l. clam poſſidere, §. Qui ad nundinas n. 2. in fin. de acquirend. poſſeſſ.* quam ibi Doctores communiter ſequuntur, & pluries canonizauit Rota *in deciſ. 802. num. 7 part. 1. & deciſ. 62. n. 3. parte 2. diuerſ.* & alias ſæpè. 2

Non obſtant deductæ nullitates contra mandatum iudicis, & immiſſionem vigore illius factam. Prima enim nullitas circa obligationem minorum, quæ dicitur facta contra formam ſtatuti Beneuentani, multipliciter ponderati, pro parte DD. de Vitellis, hic ceſſat, quia immiſſio in vim deliberationis factæ bonorum, de quibus agitur, non fuit facta vigore inſtrumenti impoſitionis cenſus de ann. 1603. Sed vigore inſtrumenti ratificationis, & homologationis eiuſdem de ann. 1612. In quo interuenerunt omnes ſolemnitates, quæ ratificatio, & homologatio confirmat actum aliàs nullum, prout ex nunc licèt non ex tunc, Bartol. *in l. obſeruare num. 4. ff. de offic. procons.* Dec. *conſil. 367. n. 4. & in l. ſemper, qui non prohibet n. 16. de regul. iur.* Pariſ. *conſil. 49. num. 20. & 61. lib. 1.* Ruin. *conſil. 72. n. 10. in fine lib. 3.* Cephal. *conſil. 51. num. 42. & ſeq. lib. 1.* Oſaſch. *deciſ. 119. nu. 36. verſ. ſed tantum*, Surd. *deciſ. 70. num. 17.* & latiùs *deciſ. 274. n. 4. verſ. fuit tamen concluſum, & n. 5. & ſeq.* 3

Aliæ verò nullitates circa proceſſum viſæ fuerunt parum relevantes. Prima enim, quod fuit facta executio ſuper bonis ſtabilibus, non facta excuſſione ſuper mobilibus, contra textum *in l. 1. §. ſi forte, & l. magis, §. non paſſim de rebus eorum*, cum aliis adductis in cauſa Romana de Oiphis 25. Octobris 1613. coram R. P. D. meo Decano, & hic per Informantes ipſa quoque remouetur, ex quo Vitelli non docent de inuentario, ex quo appareat, adeſſe bona mobilia, & cùm ipſi ſint hæredes Patris, vt conſtat 4

ex

ex eorum confeſſioue medio iuramento facta, de qua in inſtrumento ratificationis, vtique ſi non ex propria, ſaltem ex paterna obligatione tenentur, *l. Cùm à matre, C. de rei vendicatione, l. ex qua perſona, ff. de reg. iur.*

5 Secunda nullitas quod curator eſto, quod fuerit citatus, nunquam tamen comparuit, & ideò minores ſemper remanſerunt indefenſi, cùm ad hunc effectum paria ſint non habere curatorem, & habere illum, qui legitimæ defenſiones non facientes ex deductis in dict. Romana ſatis ſuperque videbatur ſublata ex ſerie ipſius proceſſus, cùm nullitas cenſus fuerit appoſita coram Vicario Beneuentano, qui pro validitate pronunciauit, à qua ſententia, cùm appellatum fuerit, obtentaque inhibitio, A. C. ea poſtmodum hic vigore reſcripti ſignaturæ Sanctiſſimi, fuit moderata, deinde oppoſuerunt Vitellii de donatione, reiectique fuerunt per ſententiam R.P.D. Burattitunc A. C. locumtenentis, ex quibus actibus clarè apparet, ipſos non fuiſſe indefenſos.

6 Et ex his fuit capta reſolutio pro denegatione mandati de manutenendo, omiſſa pro nunc inſpectione illius articuli, an bona minorum debeant ſobhaſtari per 20. dies, iuxta Auth. *hoc ius porrectum, C. de ſacroſanct. Eccleſ.* quę inſpectio non fuit viſa neceſſaria ſtantibus ſupradictis. Illa autem ratificatio primæ obligationis, non fuit facta ex cauſa neceſſaria, vel vtili requiſita per ſtatutum Beneuentanum, vt latè hic per Informantes pro Vitellis, qui alia etiam deducunt non modicæ conſiderationis, ideò libenter eos reaudirem.

R. P. D. PIROVANO.

Bononien. Laudi.

Luna 2. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Libri ſociales, vt probent, quæ requirantur, breuis, ſed Magiſtralis eſt deciſio.

SVMMARIVM.

Libri mercatorum non dicuntur legales, ſi in vna, duabus, vel pluribus partitis calculus non verificatur, num. 1.

Actus imperfecti natura eſt, vt aliquid deficiat, aut addi poſſit, num. 2. in fine.

Libri mercatorum vocati memoriales non obligant, nec inducunt certam ſolutionem, nouationem, nec promiſſionem, num. 2.

Liber mercatoris non facit fidem ſi non fuit confectus, ſeruata forma iuris, aut ſtatuti, num. 2. in fine.

Adminicula non ſuffragantur, vbi non procedit aliquis gradus probationis, cui coniungi poſſint, num. 3.

DECISIO DLVIII.

1 Firmato per particulares Deciſiones, quam fidem mereantur libri ſociales, & liber nuncupatus *il Matto*, exindè dubitaui, An ex folio in actis vltimo loco producto, videlicet die 26 Martij, & 29. Aprilis 1613. ſit ſufficienter reddita ratio pro DD. de Grimaldis, cùm præſuppoſito tamen, quod partitæ in folio annotatæ, & ad libros relatæ concordent in quantitate expreſſa. Et DD. cenſuerunt non eſſe ſufficienter redditam rationem. Ex folio enim nihil infertur, niſi in quantum partitæ relatæ habeant fundamentum verum, & reale ex libris, quibus fides ſit adhibenda pro ratione concludendi, libri autem ad quos ſe refert Grimaldus in ſuo folio, non omnes habent fidem indubitatam, ideò ſufficit quod in vna, vel duabus, vel pluribus partitis calculus non verificetur, non iuſtificata librorum legalitate, vt inde dici poſſit, rationem eſſe imperfectam, cùm hoc ſit de natura actus imperfecti, vt aliquid deficiat, aut addi poſſit, *l. penult. C. ad Sillanian.* Rim. iun. *conſ.* 100. *num.* 19. *lib.* 2. Cæphal. *conſ.* 674. *num.* 6. *vol.* 5. Bero. *conſ.* 13. *num.* 7. *lib.* 1.

2 Libri autem ex quibus ſunt extractæ partitæ in folio relatæ, vel nullam fidem merentur, vel diminutam, vel ſi aliqui legales ſunt, non omnia ad perfectam redditionem rationis neceſſaria continent. Nam libri intitulati *Vacchetta, Strazzo, Secreti*, & ſimiles, ſunt de iis, qui nullam fidem merentur, cùm non contineant introitum, & exitum per librum formalem, qui concordet cum Magiſtro, in quo de eodem formali referantur ad concordan. partitas debiti, & crediti, & potius vocantur libri memoriales, qui non obligant, nec inducunt certam ſolutionem, nouationem, nec promiſſionem, Soccin. ſen. *conſ.* 267. *ad fin. lib.* 2. Rota Ianuen. *deciſ.* 1. *num.* 19. *&* 20. Menoch. prædictos referens *conſ.* 269. *n.* 26. *lib.* 3. Præterea cùm non fuerint confecti ſeruata forma inter ipſos ſocios in Capitulis ſocietatis conuenta, ſcilicet vt in foro Mercatorum Bononien. approbarentur, quod etiam eſt de forma legis principalis eiuſdem Ciuitatis. Inde tantò magis deficit eorum fides, Pariſ. *conſ.* 38. *num.* 54. *lib.* 4. Rota Ianuen. *dec.* 83. *num.* 1. Surd. *conſ.* 361. *num.* 8.

3 Liber nuncupatus *il Matto* pro plena probatione deſeruire non poteſt, quia cùm fuerit deciſum non probare, ſed poſſe pro adminiculo ſeruire, quę adminicula non ſuffragantur, niſi præcedat aliquis gradus probationis, cui iungi poſſit, vt ex imperfectis plena probatio reddi poſſit, Gabr. *de probat.* poſt alios *concluſione prima in princ.* Sociales autem libri, quibus fidem eſſe adhibendam ad probandam veritatem partitarum iam fuit deciſum, & illi pro partitis reſpectiuè contentis folium iuſtificabant, ſed cùm non omnes partitas contineant, remanent manca, & imperfecta concluſio rationum deducta in folio, & conſequenter inſufficienter reddita, & ita fuit reſolutum.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana, ſeu Florentina pecuniariæ.

Lunæ 9. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Cambia debentur ab eo, qui ordinem dedit, ſi ſint realia.

SVMMARIVM.

Mandans accipi cambium tenetur de ſuo, num. 1.

Cambia quæ non ſunt realia non approbantur, num. 2.

Aſſertioni partium non eſt ſtandum, ne aperiatur via fraudibus, num. 2.

DECISIO DLIX.

Domini cenſuerunt deberi cambia vſque ad diem ſolutionis ſcutorum 4000. Cùm enim Piſottus indigens pecuniis dederit ordinem Antonio Rembo accipiendi dicta ſcuta 4000. ad cambium, & Antonius illa acceperit, tenetur Piſottus ex lege conuentionis ad omnia cambia, etiamſi non dediſſet mandatum expreſſum pro ſequentibus cambiis, ex quo Antonius non tenebatur de proprio extinguere, nec prima, nec ſecunda cambia, Dec. *conſ.* 562. *num.* 1. *& ſeqq.* Cagnol. *in l.* 1. *num.* 45. *& ſeqq. C. de ſent. quæ pro eo*, Stracha *de mercatur. tit. mandat. n.* 20. Tiraqu. *in l. boues, § hoc ſermone, limitat.* 6. *num.* 8. ideòque eò magis procedit hoc caſo, ſtante conſuetudine in Ciuitate Florentiæ, vt ſemel datus ordo accipiendi pecunias ad cambium duret donec & quouſque per ordinantem fuerit facta ſolutio, ſecundùm quam conſuetudinem cenſetur Piſottum ordinem dediſſe, Roman. *conſ.* 114. *num.* 5. *verſ. Quo ad ſecundum*, Dec. *conſ.* 441. *num.* 9. *& ſeqq.* Stracha *loc. alleg. num.* 19. Quod verò Antonius habuerit in manibus pecunias redactas ex mercibus Piſotti, ex quibus potuiſſet extinguere prius d. ſummam nullibi iuſtificatam, & contrarium colligitur ex litteris eiuſdem Piſotti, & ex computis per ipſum approbatis. 1

2 Verùm quia in hac poſitione non videbatur iuſtificatum, cambia fuiſſe realia, & propterea reprobata tam ex Conſtitutione Pij V. quàm de iure, vt fuit reſolutum in Mediolanen. pecuniariæ 27. Martij 1602. coram Litta, ex qua tollitur fundamentum, quod fiebat ſuper approbatione Piſotti in computorum ſolidatione, non enim ſtandum eſt aſſertioni partium, ne aperiatur via fraudibus, & vſurariæ prauitati, Bart. *in l. ſi fortè de caſt. pecul.* Iaſ. *in l. donationi, C. de collat.* licèt poſſet etiam dici approbationem intelligendam eſſe, quatenus Cambia ſint realia. Ideò Domini reſoluerunt Cambia deberi, & illa probabuntur realia. Et ita deciſum, &c.

R.P.D.

R. P. D. V B A L D O.

Mutinen̄. Canonicatus.

Veneris 3. Iunij 1614.

A R G V M E N T V M.

De materia authoritate propria ſe intrudentis in poſseſſionem ſecundi beneficij incompatibilis cum primo, iuxta text. in cap. cum qui, de præbend. in 6. & de virtute clauſulæ, ſeu quouis alio modo vacet.

S V M M A R I V M.

Impetrans beneficium cum clauſula generali, quouis alio modo vacet venire poteſt ex quacunque vacatione, etiam quod ante dictam clauſulam vnum vacationis modum ſpecialiter expreſſerit, num. 1.

Gratia beneficij conditionalis obtenta, quatenus ſcilicet ſupplicans beneficium vacans ex cauſa delicti commiſſi per beneficiatum accuſauerit, & accuſationi ſe inſcripſerit, quando locum habeat non verificatis conditionibus, n. 2.

Poſſeſſionem beneficij propria authoritate occupans dicitur intruſus, & ipſo iure beneficio priuatur, num. 3.

Gratia in forma dignum conceſſa nullum tribuit ius in re, ſed ſolùm importat mandatum de prouidendo, quatenus idoneus fuerit repertus, num. 3.

Parochialis Eccleſiæ poſſeſſio cenſetur probata per exercitium ſpiritualium actuum ad curatum pertinentium, num. 4.

Teſtes nulliter examinati deſeruiunt pro adminiculo, n. 4. in fine.

Actus poſſeſſorij præſumuntur facti ex præambulo titulo, num. 5.

Beneficium ſecundum incompatibile cum primo aſſecutus, ipſo iure amittit primum beneficium, num. 5.

Clericus ordinatus ad titulum beneficij illi renunciare non poteſt. Declara, vt num. 6.

Beneficij ſecundi incompatibilis cum primo poſſeſſionem aſſequutus, vt primo beneficio priuatus cenſeatur, neceſſe eſt probare non ſolùm poſſeſſionem ſecundi beneficij, ſed etiam maioris partis fructuum dicti beneficij. Declara, vt num. 7.

Ignorantia iuris regulariter non excuſat eum præſertim, qui authoritate propria ſe intruſit in aliquod beneficium, num. 8.

D E C I S I O DLX.

1 PRopoſito pluries dubio reſeruato in Deciſione huius cauſæ 11. Martij 1613. quod erat, An Annibali Burellæ obſtaret diſpoſitio *cap. cum qui, de præbend. in 6.* illud propter varias Dominorum ſententias, non fuit reſolutum, ſed cùm pro eius parte prætenderetur, gratiam Bernardi aduerſarij non comprehendere vacationem inductam in terminis *d. cap. cum qui*, ideò Domini voluerunt informari ſuper dubio ita concepto, An gratia Bernardi ſuffragetur quoad diſpoſitionem *cap. cum qui, de præb. in 6.* & fuit reſolutum affirmatiuè, Nam quod gratia ſuffragetur, & ſic quod capiat prædictam vacationem deducebatur, quia licet Bernardus impetrauerit Canonicatum tanquam vacantem per ſacrilegium, tamen virtute clauſulæ generalis, ſeu quouis alio modo vacet, venire poteſt ex quacunque vacatione. Quia dicta clauſula, *quouis alio modo*, comprehendit omnem modum vacandi, Rota *deciſ. 1. num. 2. de reſcript. in nou.* Felin. *in c. in noſtra num. 37. verſ. fallit 4. eodem tit.* Sarnen. *in reg. de infirm. qu. 34. num. 2.* dummodò iuſtificetur narratiua gratiæ, ſaltem de facto, vt fuit reſolutum in Aurien̄. Parochialis 26. Iunij 1606. coram R. P. D. meo Damaſceno, in Oueten̄. Beneficij 5. Iulij 1610. coram R. P. D. meo nunc Decano, in Virdunen̄. Canonicatus 25. Maij 1596. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio, & ſæpè in alijs: Sacrilegium autem ſatis viſum fuit iuſtificatum ex ipſius Annibalis confeſſione, qua nulla melior probatio, *l. generaliter, C. de non numer. pecun. cum ſimilib.*

Neque obſtare videbatur, quod gratia Bernardi eſset conditionalis, quatenus ſcilicet; ſi dictus Bernardus eundem Annibalem ſuper relatis huiuſmodi accuſare, ſeque in forma iuris inſcribere voluerit, &c. & aliæ conditiones apponuntur conſideratæ per Informantes, quibus non verificatis non videatur eſse locus gratiæ, etiam virtute clauſularum generalium, tanquam dependentium à diſpoſitione principali ex allegatis, quia fuit reſponſum, quod hæc procederent, ſi tractaretur de canonizanda gratia ex capite Sacrilegij, tunc enim eſset neceſsaria inſcriptio, diligens inquiſitio Ordinarij, & ſententia priuatoria cum formali amotione Annibalis à Canonicatu, & aliorum narratorum iuſtificatio; ſecus videtur eſse ad effectum obtinendi ex alio modo vacandi præter expreſsum, vigore clauſularum generalium, quo caſu videtur ſufficere ſimplex probatio illius facti narrati ex ſupra allegatis, cùm talis probatio requiratur ſolùm ad effectum tollendi dolum, & calumniam impetrantis, vt fuit dictum in Tiraſonen̄. Canonicatus de Altaiò 24. Maij 1602. coram R.P.D. meo Decano. 2

Quod autem intret diſpoſitio *cap. cum qui, de præben. in 6.* dicebant Domini conſtare ex eo, quod Annibal propria auctoritate ſe intruſit in poſseſſionem Parochialis Eccleſiæ ſine aliquo Canonico titulo, quo caſu dicitur intruſus, Innoc. *in cap. Nihil eſt num. 4. de elect.* cum alijs per Rot. *deciſ. 21. num. 5. par. 2. diuerſ.* & priuatur ipſo iure beneficio, vel Canonicatu, quem anteà obtinebat *d. cap. cum qui*, gloſs. *in Clem. Si plures, in verſ. vacare, in fin. de præb.* Rota *dec. 31 eodem tit. in nou.* & fuit reſolutum in cauſa Toletana Capellaniæ 14. Iunij 1599. coram bon. mem. Cardin. Mantica, licèt enim obtinuiſset dictam Parochialem titulo permutationis cum Bernardo factæ de Canonicatu Mutinenſi, de quo agitur. Tamen gratia Annibalis erat in forma dignum, quæ nullum tribuit ius in re, ſed ſolùm importat mandatum de prouidendo, quatenus idoneus fuerit repertus, Caſsad. *deciſ. 1. num. 6. vt lit. pend.* Mandoſ. *in reg. de annal. quæſt. 55. num. 3.* Rebuff. *in prax. in tit. de reſcr. in form. dign. nu. 2. & 3.* Modern. *ad reg. & gloſſ. 15. §. 2. num. 56.* imò ſtante clauſula apponi ſolita in litteris in forma dignum, *ſi per diligentem examinationem idoneum eſse repereris*, ſequitur, quod ante purificationem dictæ conditionis idoneitatis nullum ei fuerit ius quæſitum, neque etiam ad rem, Bellam. *deciſ. 667.* Gabr. *conſ. 186. num. 26. lib. 1.* poterat enim non approbari in examine, prout euentus docuit, cùm fuerit reiectus. 3

De intruſione autem videbatur doceri per plures actus, de quibus deponunt teſtes in Curia formiter examinati, nam vltra quod Annibal locauit terras poſseſſiones dictæ Eccleſiæ Parochialis, ſequitur Rectorem in inſtrumento locationis aſseruit, conſtat ex inſtrumento ſub die 4. Ianuarij 1600. ipſe celebrauit Miſsas, Baptizauit, & alia ſacramenta adminiſtrauit in dicta Eccleſia, exercuit omnes Spirituales actus ad Curatum pertinentes, per quorum actuum exercitium cenſetur apprehenſa poſseſſio Eccleſiæ, Abb. *in cap. in Geneſi num. 5. de elect.* deindè percepit fructus, videlicet decimas, primitias, & oblationes, ex quibus probatur poſseſſio quoad temporalia, ad text. *in l. Titia, ff. de ſolut. l. 2.* vbi Bart. *C. de acquir. poſſeſſ.* cum alijs per Menoch. *de retinen. remed. 3. num. 564.* vt latius per eoſdem teſtes, & per alios examinatos vigore Remiſsoriæ: qui licet nulliter examinati, deſeruiunt tamen pro adminiculo, Bart. *in l. admonendi ſub num. 41. ff. de iureiurand.* Ayen. *conſ. 198. num. 11.* Caputaq. *deciſ. 206. num. 6. part. 2.* & fuit dictum in Hiſpalen̄. legitimitatis 11. Maij 1612. coram me, & ſæpè aliàs. 4

Non obſtat, quod iſti actus potuerint fieri etiam ab extraneo de permiſsione Rectoris. Quia de tali permiſſione, vel licentia non apparet, & è contrario conſtat ex prædictis Annibalem locaſse prædia Eccleſiæ, & fructus percepiſse vti Rectorem, & cùm præceſsterit beneficiorum permutatio, expeditio litterarum, & acceſſus vtriuſque ex permutantibus ad Eccleſias permutatas, vtique actus præſumuntur facti ex prætenſo titulo præambulo, *l. 2. C. de acquir. poſſ.* gloſſ. *in l. Quædam mulier, ff. de rei vend.* & cùm Bernardus iam aſsecutus fuiſset poſseſſionem Canonicatus incompatibilis cum Parochiali, deſiit eſse Rector ipſo iure ex diſpoſitione Conc. Trid. *ſeſſ. 7. cap. 4.* latè Modern. *ad reg. 8. gloſ. 15. n. 15. & ſeqq.* vnde Annibal non potuit alieno nomine munera Parochialia exercere, & per conſequens illa cenſetur exercuiſse nomine proprio. 5

Non

6 Non obſtat, quod Aonibal fuerit ordinatus ad titulum Canonicatus, de quo agitur, & propterea illi non poſſit renonciare, ne mendicare cogatur in dedecus Ordinis Sacerdotalis. Quia hoc intelligitur in renunciatione voluntaria, non autem de priuatione proueniente ex diſpoſitione ioris ob iniuſtam intruſionem abſque Canonico titulo, qualis eſt iſta ex diſpoſitione *d. cap. eum qui*, alioquin hoc modo ordinatus ex nullo delicto priuaretur beneficio, quod eſt abſurdom.

7 Non obſtat, quod intret *cap. eum qui*, ſit neceſſarium probare non ſolùm poſſeſſionem ſecundi beneficij, ſed etiam maioris partis fructuum ex allegatis. Quia vltra quod talis poſſeſſio videtur probata ex ſupradictis, cùm tam ſpiritualia, quàm temporalia Annibal poſſederit, Bald. *in cap. Eccleſia, in fin. de elect.* reſpondebatur, quod allegata procedunt in terminis, *cap. de multa, de preb.* in quo conſideratur pacifica poſſeſſio, cum fructuum perceptione, vt declarat Sarnen. *in reg. de trienn. quaeſt. 53. nu. 2. verſ. Sed quoad cap. de multa*, vbi de communi, ſecus videtur eſſe in terminis, *cap. eum qui*, in quo conſideratur ſola occupatio, vel intruſio ſcienter facta in ſecundo beneficio, vt patet ex eius lectura.

8 Demòm non obſtat, quòd Annibal potuerit credere ſe habere aliquod ius in d. Parochiali vigore gratiæ in forma dignum, & ideò videatur excuſandus à pœna *dicti cap. eum qui*, iuxta deciſionem Bellam. 562. Quia vltra quod hæc eſt ignorantia iuris, quæ regulariter non excuſat, *l. iuris ignorantia, Cod. qui admit.* dicebatur in ſpecie, eam in terminis *dicti cap. eum qui*, non poſſe allegari, ſed ſolam facti ignorantiam, gloſſ. *in dict. cap. eum qui, in ver. Scienter*, & ita intelligit dictum text. poſt relatos, Rota in dicta Toletana Capellanię coram bon. mem. Mantica; imò eò magis mouebantur Domini ad non admittendam talem excuſationem. Quia die 28. Iulij, Annibal tanquam non idoneus fuit ab examinatoribus reiectus, & nihilominus perſeuerans in intruſione per totum Menſem Auguſti, & Septembris, fructus percepit, ſacramenta adminiſtrauit, & alia ſimilia fecit, prout deponunt teſtes nouiſſimè examinati, quo tempore ille color præſumptæ ignorantię omninò ceſſabat.

9 Ex quibus, & alijs adductis, præſertim in dicta Toletana Capellaniæ, vbi alia obiecta remouentur circa diſpoſitionem *dicti cap. eum qui*, Domini concluſerunt, gratiam ſuffragari Bernardo, ita vt intret diſpoſitio *dict. cap. eum qui, de praeben. in 6.*

R. P. D. BVRATTO.

Fauentina Beneficij.

Veneris 13. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Patronus an poſſit in erectione beneficij apponere conditionem, quod præſentetur certa perſona.

SVMMARIVM.

Patronus non poteſt præſentare ad beneficium vacaturum, num. 1. Vbi limita.

Patronus poteſt in limine erectionis iuriſpatronatus apponere conditiones etiam contra ius, num. 1.

Secus poſtquam beneficium eſt erectum, quia nec etiam de conſenſu Epiſcopi poteſt, num. 2.

Iuſpatronatus non ſumit initium ante conſenſum Epiſcopi, num. 3.

Beneficium non dicitur, niſi adſit confirmatio Epiſcopi, num. 3.

Relatio operatur, vt in referente omnia dicantur expreſſa nominatim, num. 4.

DECISIO DLXI.

1 IN hac ſecunda cauſæ poſitione, non videbatur DD. aliquid deduci, ex quo deciſio pro confirmatione ſententiæ de partibus emanata læderetur. Nam quod non potuerit Io. Baptiſta pręſentare, ſeu nominare Centellum ad beneficium vacaturum, *ex cap. fin.* vbi omnes, *de conceſſ. praeben.* cum allegatis, erat ſublatum in deciſione ex eo, quod hæc facultas fuerat ſibi in teſtamento paterno conceſſa, qua diſpoſitione ſpecificè narrata fuit cum ordinarij conſenſu viſo teſtamento iuſpatronatus erectum, ideòque etiamſi eſſet contra ius tanquam in limine erectionis appoſita ſuſtinetur ex deductis in deciſione.

Nec obſtare dicebatur, quod hæc conditio non legitur 2
in inſtrumento aſſignationis bonorum factæ per Io. Baptiſtam 17. Nouembris 1610. in qua conſiſtere prætendebatur, erectionem, fundationem, & dotationem beneficij, poſtquam nec de conſenſu Epiſcopi apponi poteſt, gloſſ. *in cap. Cùm dilectus, in verb. Conſtitutum, in fin.* vbi Abb. *num. 5.* Imol. *num. 21. de conſuetud.*

Quia cùm expreſſerit ſe bonorum prędictorum aſſigna- 3
tionem facere in executionem mentis, ac voluntatis paternæ, & cum reſeruatione iuriſpatronatus ad formam traditam per eius patrem in teſtamento rogato 26. Octobris 1589. cum ordinarij authoritate erigen. duo ſequuntur. Primò, quod iſta bonorum aſſignatio fuerit conditionalis, pendens à conſenſu Epiſcopi antequam iuſpatronatus non poteſt initium ſumere, Rocch. *de iurepatr. in verb. pro eo quod de Diœceſani, in primo verſ. hinc alias*, Lambert. *in eodem tract. lib. 1. par. 1. q. 2. art. 11. num. 3. verſ. quarta elicitur*, & conſequenter facultatem confirmata ab Epiſcopo, dum viſo teſtamento, & ſibi in ſpecie narrata hac facultate Ioanni Baptiſtæ conceſſa, præſtitit conſenſum ad mentem, & diſpoſitionem teſtatoris, dici in lumine fundationis adiectam, cùm præſertim beneficium non dicatur, niſi ſequuta approbatione Epiſcopi, Calder. *conſ. fin. de iurepatr.* Felin. *in cap. ex parte 3. num. 2. de reſcript.*

Secundò, quod ex relatione ad formam teſtamenti di- 4
cantur expreſsè appoſitæ conditiones in teſtamento contentæ, *l. ait prætor*, §. 1. Vbi Doctor. Et præſertim Ripa *n. 1. ff. de re iudic.* Et ſic iſta perindè, ac ſi nominatim expreſſa fuiſſent, Bald. *conſ. 212. lib. 5.* Alexand. *conſ. 80. num. 9. lib. 1.* Pariſ. *conſ. 122. num. 3. & ſeqq. lib. 1.* Rot. *deciſ. 1152. num. 2. lib. 3. par. 3. diuerſor.* Et præſertim vt ſuſtineatur, nec reddatur inutile mandatum datum per eundem Ioan. Baptiſtam ad obtinendam confirmationem iuriſpatronatus, & deindè nominandum pro eius ſucceſſore in beneficio Centellum, iuxta opinionem Rotæ, de qua bon. mem. Cardinalis Seraphinus in eius deciſ. impreſ. *deciſ. 616. num. 5.* In alio etiam capite, quod ex forma teſtamenti debuiſset nominari Hercules vti deſcendens à ſorore teſtatoris, non autem extraneus, placuerunt DD. reſponſiones datæ in alia deciſione, quod onus præſentandi aliquem de agnatione, & in defectum ex deſcendentibus ex ſorore non reſpiceret nominationem faciendam per filium viuentem ex facultate illi ſpecialiter attributa, ſed præſentationes ab alijs patronis per mortem Rectorum faciendas. Et quod etiam ſi idem in hac nominatione filij diceretur, tamen cùm non conſtet aliquem ex agnatione, vel deſcendentem ſororis tempore præſentationis factæ de Centello coram Epiſcopo habuiſse primam tonſuram, imò contrarium reſpectu Herculis potuerit Centellus nominari ex aliàs allegatis, cum quibus DD. tranſierunt, & in deciſis permanſerunt, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Foroliuien. Fideicommiſſi.

Lunæ 16. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Attentata an dicatur executio mandati expediti antequam iudex detulerit appellationi, licèt poſt dilationem fuerit facta exequutio. Et an fideicommiſſario debeat concedi immiſſio pro indiuiſo, vbi per hæredem ſunt faciendæ detractiones certæ.

SVMMARIVM.

Attentata ceſſant, ceſſante appellatione, num. 1.

Iudex deferendo appellationi abdicat à ſe iuriſdictionem illam transferendo in iudicem ad quem, num. 1.

Attentata non poſſunt conſiderari reſpectu iudicis, qui poſt delationem appellationi nihil innouauit, num. 1.

Atten-

Attentata non poſſunt conſiderari reſpectu partis, quæ ignoraui quod iudex detulerit appellationi, num. 2.

Sententia interlocutoria exequutioni demandata, non poteſt per iudicem in præiudicium partis appellatæ reuocari, num. 2.

Appellationis relationi conſentire videtur pars appellata per impetrationem commiſſionis cauſæ appellationis, num. 3.

Attentata non poſſunt cauſari à procuratore abſque ſpeciali mandato, num. 3.

Filius quando poſſidet, eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem fideicommiſſarij ratione legitimæ ſibi debitæ, niſi tamen fideicommiſſarius velit concedere retentionem pro legitima, num. 4.

Hæres petens ſe immitti contra fideicommiſſarium excluditur, quando quarta, quam vult detrahere eſt certa, quia ſufficit illam ſibi à fideicommiſſario reſtitui, num. 4.

Fideicommiſſario poteſt concedi immiſſio pro indiuiſo, quando hæres debet detrahere legitimam, & Trebellianicam, num. 5.

Attentata in terminis Ægidianæ non cauſantur ex iniuſtitia, niſi ſit notoria, num. 5.

DECISIO DLXII.

1 CONcluſum fuit pro non attentatis, quia poſſeſſio fuit capta in vim mandati pro fideicommiſſarijs expediri, vigore ſententiæ Rotalis ſuper immiſſione ad eorum fauorem latæ. Et ideò intrat Ægidiana prohibens appellationem, qua ſublata ceſſant attentata ex vulgar. Et licet poſt expeditum, ante tamen exequutum mandatum fuerint Oliuerijs appellantibus dati reuerentiales, tamen ea hoc non fuit effecta cauſa appellabilis, nec cauſata attentata, quia iudex, qui per delationem abdicauit ſolùm à ſe iuriſdictionem illam transferendo in iudicem, ad quem *cap. Cum appellationibus, §. ſi verò*, vbi Doctor. *de appellat. in ſexto*, Marant. *in ſuo ſpec. 3. par. 6. par. principalis quæſt. 2. num. 146.* cum allegatis per Lancell. *2. par. cap. 12. de attent. appell. pend. limit. 6. & limit. 1. num. 66. & ſeqq.* nihil vlterius innouauit.

2 Et ideò poſſeſſionis adeptio reſpectu iudicis non fuit attentata, nec reſpectu partis, quæ delationem ignorauit, & cui poſt expeditum mandatum iudex dando reuerentiales præiudicare non potuit, cùm expeditio mandati ſit interlocutoria executioni demandata, quam iudex in præiudicium partis appellatæ reuocare non potuit, gloſſ. *vlt. ad fin. in l. 1. §. fin. ff. de præt. ſtipul.* vbi Bart. *num. 4.* Caſtrenſ. *num. 2. verſ. Tertio modo*, Roman. *conſ. 226. in princ.* Iaſ. *in l. quod iuſſit num. 32.* ibique Ripa *num. 33.* dicens gloſſam illam ab omnibus approbatam, *ff. de re iudic.*

3 Non obſtat commiſſio cauſæ appellationis interpoſitæ pro parte Eliſabethæ, & Armellinæ impetrata per appellatos, ea qua videntur conſenſiſſe delationi, ad notat. per Lancellott. *d. par. 2. cap. 12. num. 27. cum ſeqq.* Quia fuit obtenta per procuratorem generalem ad lites, qui non potuit ſine ſpeciali mandato actum facere ex quo cauſarentur attentata, Rota *deciſ. 81. aliàs 7. vt lit. pend. in nouiſ.* cum alijs per Lancell. *de attent. par. 1. cap. 1. num. 13. & ſeqq.*

4 Minùs facit prætenſa iniuſtitia ſententiæ ex eo, quod cùm eſſet detrahenda legitima iuxta deciſionem factam 9. Maij 1611. coram R. P. D. Pamphilio non potuerit dari immiſſio pro duabus ex tribus partibus pro indiuiſo ne appellantes inuiti inciderent in communionem. Quia licet filius ſit legitimus contradictor, quando poſſidet ad impediendam immiſſionem ratione legitimæ ſibi debitæ, Zuccar. *in l. final. num. 429. & 430. C. de edict. Diui Adrian. tollendo*, Menoch. *de adipiſcend. remed. 4. num. 642. & 643.* Tamen ſicuti hæres petens ſe immitti contra fideicommiſſarium poſſidentem, vt detrahat quartam, excluditur, quando quarta eſt certa, quia ſufficit illam ſibi à fideicommiſſario reſtitui, Corn. *conſ. 232. num. 15. lib. 4.* Zuccard. *d. l. fin. n. 428.* Menoch. *d. remed. 4. num. 641.* Surd. *deciſ. 333. num. 7. in quarto volum. conſil.* Ita non poteſt impediri immiſſio fideicommiſſariis volentibus concedere retentionem pro legitima.

5 Et hanc opinionem vti valdè æquam ſeruat Rota concedendo immiſſionem fideicommiſſario pro indiuiſo non obſtante detractione legitimæ, vel Trebellianicæ, vt in Interamnen. de Paradiſiis 1. Iulij 1607. coram R. P. D. meo Pamphilio, & in Cæſenaten. de Aldinis 24. Iunij 1611. coram R. P. D. meo Decano. Et ita excluditur prætenſa iniuſtitia, quæ deberet eſſe notoria ad cauſandum attentata, vt ſunt verba eiuſdem Ægidianæ. Et latè declarat Contardus *de momentanea poſſeſ. limitat. 9.* ratione notoriæ iniuſtitiæ. Ceſſat etiam motiuum non præſtitæ cautionis refectionis melioramentorum, quia illa fuit præſtita in partibus ante adeptam poſſeſſionem. Et ita concluſum non conſtare de attentatis.

R. P. D. BVRATTO.

Romana Domus.

Lunæ 16. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Hypothecæ ius quando poſſit tolli per debitorem, & quando creditor ex cuius pecuniis fuit facta emptio, præferatur in re empta creditoribus anterioribus.

SVMMARIVM.

Contractus ex conuentione legem accipiunt, n. 1.

Conſentire non compellitur, qui habet iuſtam contradicendi cauſam quidquid ſit vbi nulla ſubeſt cauſa diſſenſus, n. 1.

Hypotheca non extinguitur per alienationem rei, ſed rem ipſam ſequitur, num. 2.

Emptor in re empta ex propria ipſius pecunia, ſi res fuit ſpecialiter hypothecata cæteris præfertur, num. 2. & num. 4.

Debitor non poteſt tollere creditoribus ius hypothecæ, n. 3.

Hypotheca ſpecialis ex interuallo adiecta ad fauorem creditoris, nihil operatur in præiudicium hypothecæ anteriorum creditorum, num. 3.

Debitor poteſt in quærendis præiudicare creditoribus, n. 4.

Pactum de redimendo æſtimatur in ſexta parte valoris rei venditæ, num. 5.

DECISIO DLXIII.

EX pretio domus 24. Ianuarij anni præteriti venditæ 1
Chriſtophorum Perardum, Bernardo Oriando fuerunt ſcut. 740. penes Montem pietatis depoſita ad effectum inueſtiendi de ſcientia, & conſenſu prædicti emptoris in alijs bonis ſtabilibus, cenſibus, ſiue locis Montium non vacabilium qui ſtent, & permaneant loco fideiuſſionis de euictione, ac loco cautionis in caſum cuiuſcumque moleſtiæ. Prætendente venditore poſſe illa reinueſtire in redemptione alterius domus priùs ab eodem venditæ cum pacto redimendi Stephano Tuſcho, emptore autem contradicente lata fuit in Curia Capitolina pro emptore ſententia, quam hodie confirmandam DD. cenſuerunt.

Fundamentum fuit in diſſenſu emptoris, cuius tamen, 2
nedum ſcientia, ſed conſenſus requirebatur ex forma conuentionis, à qua certum eſt contractus legem accipere. Cùm præſertim habeat emptor iuſtam contradicendi cauſam. Vnde non poteſt ad conſentiendum compelli quidquid aliud ſit, vbi nulla ſubeſt cauſa diſſenſus, *l. Cum dotem, §. eodem aut tempore, ff. ſolut. matrim. c. nullus de iurepatr.* Mandoſ. *in reg. de impetran. benef. per obitum famil.* Cardin. *qu. 32. n. 2.* Et tenuit Rota in Romana exequutionis, ſeu non adimplementi 25. Iun. 1593. cor. bon. mem. Card. Mantica.

Cauſa autem præcipua contradicendi conſiſtere viſa fuit 3
in eo, quia ſi pretium reinueſtiretur in redemptione ſupradictæ domus creditores anteriores Chriſtophori, quorum hypotheca non remanſit extincta per venditionem ſubſequutam, ſed rem venditam concomitata fuit, *l. diſtractis, & l. pignoris, C. de pign. l. res, C. de remiſſ. pignoris*, ſemper agere poſſent contra domum retrò emptam, & ſic non eſſet emptori pretium, in hac domo redimenda inueſtienti proſpectum quod inconueniens ceſſat, vbi emitur res, quæ numquam fuit venditoris, quia poteſt exprimi in inſtrumento quod illa fuit empta de pecuniis Bernardi, eidem ſpecialiter hypothecatæ, quo caſo præfertur creditoribus anterioribus, iuxt. text. *in l. licèt*, vbi Doct. omnes, *C. qui pot. in pig. hab.*

Cuius legis diſpoſitio applicari non poteſt vbi redimitur 4
res propria debitoris, in qua creditores habent ius hypothecæ radicatum ex prædictis, quæ propterea tolli non poteſt per debitorem, nec in ea illis præiudicari, *l. Si vnus, §.*

Ante

Ante omnia, ff. de pact. l. debitorum, Cod. eod. vbi Bald. Salic. & Iaſ. Surd. *deciſ. 286. num. 1.* & magis in ſpecie text. *in l. 1. Cod. debitor. vend. pignor. imp. non poſſe*, vbi Bald. & Salicetus, Neguſant. *de pignoribus in tertio membro ſexta partis num. 11.* qua ratione etiam in emenda re, quæ nunquam fuit debitoris ex pecunia alterius, ſi poſt emptionem ex interuallo adijciatur pactum, quod res ſit illi ſpecialiter hypothecata, illud nihil operatur, quia iam quæſitum eſt ius hypothecæ anterioribus, vt eſt tex. *in dicta lege licet*, *in verſ. ſtatim aduertit*, ibi Bellapertic. *in fine*, & Sichat. *n. 7. verſ. præterea procedit*.

5 Sed ſolùm vbi res noua acquiritur, quia debitor poteſt in quærendis creditoribus præiudicare, neque illis ſit iniuria, quorum ius in aliquo non læditur, *ad l. qui autem, in princ. ff. de his, quæ in fraud. cred. l. non fraudantur, de reg. iur.* quam rationem conſiderat Franc. *deciſ. 97. num. 6.* & benè explicat Hugo Donell. *in dict. l. licet num. 1. verſ. ſed nonnè iniquum*, dicens æquum eſſe poſteriorem, de cuius pecunia quid emitur, anteriori proferri, dummodò id fiat ſine aliorum iniuria, prout in caſu illius textus, in quo, dum poſterior præfertur, nihil anteriori adimitur, qui nullum ius habiturus erat, ſi nemo pecuniam ad rem emendam credidiſſet.

6 Addebatur etiam, quod Bernardus emptor hypothecarum habet pro defenſione domus ius luendi domum primo venditam, quod ius capiendo minimam æſtimationem, quam ſeruat Rota, æſtimari debet in parte pretij rei venditæ, in Romana reſidui dotis 31. Ianuarii 1611. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, quæ hypotheca tolleretur, ſi in eadem domo fieret inueſtimentum, ſalua autem remaneret, ſi in alijs ſtabilibus. Ex quibus reſolutum fuit pretium in redemptione domus reinueſtiri non poſſe, & proptereà ſententiam Capitolinam eſſe confirmandam, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Illerden. Portionis.

Lunæ 16. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Sententia lata perempta inſtantia eſt nulla, & appellatio dicitur deſerta perempta inſtantia, & an defectus tranſportationis actorum excuſetur propter irreleuantiam actorum.

SVMMARIVM.

Appellatio dicitur deſerta, vbi inſtantia fuit perempta, & fatalia non fuerunt prorogata, num. 1.

Inſtantia perempta videre debet ſolum pronunciare ſuper peremptione inſtantiæ, & deſertione appellationis, num. 1.

Sententia nulla, & iniuſta non tranſit in iudicatum, num. 2.

Acta quæ non fuerunt producta, non debent tranſportari, num. 3.

Actorum irreleuantia excuſat à tranſportatione, num. 4. Contrarium num. 5. Licèt ibi poſteà firmetur prima opinio.

Teſtes dicuntur falſi, quando deponunt contra confeſſionem partis, num. 6.

DECISIO DLXIV.

1 PRopoſui dubium, an ſententiæ Rotales venirent confirmandæ, & affirmatiuam Domini fuerunt amplexi, cùm de dictarum ſententiarum iuſtitia ſatis conſtet ex deciſionibus in prima, & ſecunda inſtantia factis, coram Domino meo Pirouano 22. Aprilis 1613. & coram Domino meo Buratto 11. Decembris eiuſdem anni. Quo verò ad nullitates, in quibus potiſſimè pro parte Domini Ludouici fundamentum fiebat illas non obſtare viſum fuit. Prima enim deſumpta ex eo, quod ſententia per Dominum meum Pirouanum fuiſſet lata perempta inſtantia, cùm fatalia non fuiſſent prorogata, & ſic appellatio eſſet deſerta, *Clement. ſi appellatum, de appellat.* quo caſu partes iudicis ſunt tantùm in pronunciando ſuper peremptione inſtantiæ, & deſertione appellationis, *l. 1. & 2. C. vt infr. cer. temp.* Crauett. *conſ. 270. num. 7.* ex qua nullitate inducebant alias duas, nempè ex examine teſtium coram eodem Domino Pirouano, & productione iurium coram ipſo in eadem ſic perempta inſtantia.

Quibus fuit reſponſum dictas nullitates non intrare, 2 non enim docetur de dicta deſertione, nec fuit vnquam oppoſitum de illa præſertim in cauſa appellationis coram Domino meo Pirouano. Vltra quod ſtante probatione iurispatronatus laicorum, vt in prædictis deciſionibus fuit dictum, ſententia Auditoris Cameræ ſuper reſeruatione fundata fuit deſerta, iniqua, & nulla, non potuit tranſire in iudicatum, & ſic nec appellatio ab illa interpoſita poteſt dici deſerta, nec inſtantia perempta, & Dominus meus Pirouanus potuit tanquam ſuffectus in locum bon. mem. Penιæ, pronunciare, prout in prima ſtante clauſula *commiſſionis, quam, & quas*. Et quamuis in eadem commiſſione adſit clauſula *parito litteris arbitrio Rotæ*, cùm fuerit diſputatum arbitrium, & reſolutum pro ſequeſtro dictæ clauſulæ *parito*, ampliùs non operatur tanquam iam ſortita ſuum effectum, & remanſit iuriſdictio Domini mei Pirouani firmata ad hoc, vt poſſet procedere ad vlteriora, prout proceſſit. Quibus ſtantibus ceſſant aliæ nullitates examinis, & productionis iurium coram eodem D. Pirouano.

Alia nullitas deſumebatur ex eo, quod non fuerat tranſportatus actus dimiſſionis poſſeſſionis factus per Ioannem. Reſpondebat autem, quod prædictus actus non potuit tranſportari coram Domino meo Buratto, quia nunquam fuit productus prius, ſed ſolùm in hac vltima inſtantia coram me. 3

Ad illud verò, quod acta facta coram Auditore Cameræ non fuerunt integrè tranſportata in Rota, nempè proceſſus compulſorialis fabricatus coram eodem Auditore Cameræ, fuit reſponſum, quod omnia acta Auditoris Cameræ fuerunt poſita in actis ſtatim commiſſa cauſa in Rota coram bon. mem. Penia, & cum illis fuit diſputatum dubium, an intraret arbitrium, & alia poſteà. Vltra quod ille proceſſus compulſorialis non continet, niſi probationem obitus Martini in menſe Aprilis, quod confeſſus fuit Ioannes in Monitorio, cuius confeſſione ſtante ſatis apparet de clara irreleuantia prædicti proceſſus compulſorialis, quæ excuſare videtur ab illius non tranſportatione. 4

Et quamuis illa Mauricen. officij pœnitentiariæ 21. Iunij 1591. coram bon. mem. Blanchetto fuerit dictum irreleuantiam actus non eſſe admittendam pro excuſatione non tranſportationis illius, nam cùm tranſportatio ſit inducta à lege, non poteſt omitti, nec excuſari per irreleuantiam, nihilominus in alijs deciſionibus, prout in vna Albanen. Beneficiorum 4. Nouembris 1609. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, & in alia Placentina de Malpartida 4. Martii 1611. coram Reuerendiſſimo Bononien. Rota ex capite irreleuantiæ excuſauit, non tranſportationem actus irreleuantis, ac ex eo cenſuit intrare arbitrium pro ſanatione nullitatis non tranſportationis actorum, quod & videtur æquitati conſonum, nec præſumitur quod lex expoſcens actorum tranſportationem, intellexerit de ſuperfluis, & non releuantibus, vltra quod ad maiorem cautelam in caſu noſtro iſte proceſſus compulſorialis fuit tranſportatus in ſecunda inſtantia coram Domino meo Buratto. Ad aliam nullitatem, quod ſupradicta iura producta non eſſent in forma probanti, fuit reſponſum originalia fuiſſe exhibita, & recognita coram Domino meo Buratto. 5

Tandem opponitur contra teſtes, quatenus videntur teſtificaſſe iſtud iuſpatronatus eſſe ex dotatione, & fundatione, & ſic contra confeſſionem partis nempè iuratos, qui confeſſi fuerunt eſſe ex priuilegio, & indulto Apoſtolico, vnde non videbantur attenden. iuxta DD. *in l. 2. §. creditum, ff. ſi cert. pet.* Aym. *conſ. 171. num. 10.* Verall. *dec. 283. num. 6. & ſeqq. par. 3.* Sed reſpondebatur iuratos non ſe reſtrinxiſſe ad priuilegium, & ſic non excluſos fuiſſe ex dotatione, & fundatione, prout eſſe reſolutum fuit. Vltra quod illa confeſſio procedit ex eo, quia Paulus Tertius confirmauit reformationem iſtius Eccleſiæ, & in particulari iſtud iuſpatronatus, & in litteris productis, de quibus etiam fit mentio in dicta deciſione coram Domino meo Pirouano, non tamen ex eo negarunt iuſpatronatus iſtud eſſe ex fundatione, & dotatione. Ex quibus ſic reſolutum fuit. 6

R.P.D.

R. P. D. PIROVANO.

Sabineñ. Vnionis.

Lunæ 16. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Habes ex Summario Argumentum.

SVMMARIVM.

Vnio, quæ vigore Concilij Tridentini ſeſſ. 24. cap. 15. poteſt fieri præbendis Eccleſiæ Cathedralis, debet fieri præbendis diſtributiue, & non menſæ Capitulari, aliàs eſt nulla, num. 1.

DECISIO DLXV.

1 VIcarius Illuſtriſſimi Cardinalis de Ioloſa Epiſcopi Sabineñ. Sacri Concilij auctoritate *ſeſſ. 24. cap. 15. de reform.* menſę Cathedralis Eccleſię Mileani ad commodum, & commoditatem Archipresbyteri, & Canonicorum eiuſdem vniuit ſex beneficia in euentum vacationis illorum, vel alicuius eorum. Vacante poſtmodum vno ex prædictis, nempè beneficio Sanctæ Luciæ terræ Putealeæ idem Vicarius illud contulit Matthæo Angeletto, qui poſſeſſionem illius eſt aſſecutus. Vnde orta lite cum Capitulo innitente validitate vnionis, & cauſa per viam appellationis à ſententia A. C. coram me introducta dubitaui, an vnio ſuffragetur Capitulo. Et Domini vnionem non ſuffragari cenſuerunt, quia & ſi cautum reperiatur ex diſpoſitione Sacri Concilij *in prædicto cap.* 15. licere Ordinario cum conſenſu Capituli vbi frequentes, adeòque tenues ſunt præbendæ ſimul cum diſtributionibus quotidianis aliquot beneficia iis vnire, vnioque in hac parte etiam valida dici poſſit tanquam habens ſua requiſita: Tamen quia vnio non eſt facta præbendis diſtributiuè, ſed menſæ Capitolari, ideò facta ſine auctoritate Papæ defectu poteſtatis corruit, gloſſ. *in Clem. fin. in verb. menſa, de reb. Eccl. non alien.* Oldrad. *conſ. 262. num.* 3. nunc ita eſt Rota *deciſ. 3. de reb. Eccl. non alien. in antiqu.* quod etiam fuit reſolutum in Peruſina beneficij 9. Martij 1607. coram bon. mem. Penia, & firmant Caccialup. *de vnion. art. 6. num. 5. verſ. nam cum ex prædictis*, Petr. de Vbald. *eod. tract. c. 5. n. 21. verſ. demum quæritur, & num. 27. in princ.* Et ita Concilium eſſe intelligendum dixit Gabr. *conſ.* 188. *num.* 3. & 4. *lib.* 2. & ita intellexit Sacra Congregatio, vt refert gloſſator *reg. 8. gloſſ. 37. num.* 25.

R. P. D. VBALDO.

Romana Litterarum Cambij.

Lunæ 16. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Stylus Mercatorum, & negotiantium eſt, quod ſolutiones fiant eorum iuuenibus, & quietantiæ ab eis factæ liberant debitores.

SVMMARIVM.

Solutione eius quod debetur tollitur omnis obligatio, num. 1.

Solutio facta mandatario, ſeu negotiorum geſtori, liberat, num. 1.

Liberationem conſequitur qui ſoluit ei, qui communiter habetur pro miniſtro creditoris, num. 2.

Mercatorum ſtylus eſt recipere quietantias in calce litterarum à iuuenibus mercatorum, & negotiantium abſque alio ordine principalium, num. 2.

Teſtes deponentes ſe habere notam manum alicuius, ſi illam recognoſcant, ſufficit de ſtylo Curiæ, num. 3.

Diſpoſitio non alteratur ex nominis ſuppoſitione, ſi conſtat de corpore perſonæ, num. 3.

Maximè quando perſona eſt in præſentia, & poteſt demonſtrari ad oculum, num. 3.

Litterarum cambij debet attendi tenor, num. 4.

DECISIO DLXVI.

FVit reſolutum non eſſe relaxandum mandatum contra Betellos, quibus fuerant directæ litteræ cambij pro ſumma ſcutorum mille, ſoluenda Appaltatoribus Aluminum, & pro ipſis D. Horatio Sabello, quia conſtat de ſolutione facta à Betellis ex quietantia facta à Iacobo Cugino Horatij miniſtro, ſeu iuuene, vt appellant, cuius opera vtebatur in exactionibus, & præſentationibus litterarum cambij, de tempore menſis Maij 1610. vt conſtat ex teſtibus, & litteris cambij, quæ fuerunt datæ, quo tempore propriè cadit ſolutio, de qua agitur, & ideò per ſolutionem illi factam Betelli conſecuti ſunt liberationem perindè, ac ſi ſoluiſſent Horatio per ea, quę in fortioribus terminis de emphyteuta ſoluente negotiorum geſtorum, ſeu receptori Domini, de cuius mandato, vel ratihabitione non conſtat, tradit Guidopap. *qu.* 173. quem ſequitur Apoſtill. ad Magon. *deciſ. Luc. 9. in verb. procuratores*, & Apoſtill. ad Alexand. *conſ. 120. in verb. incipiente circa fin. lib.* 5. idem in ſimili tradit Bart. *in l. cum qui, §. ſed & ſi dum num. 3. verſ. aut dubitatur, ff. commod. & conſ. 79 lib.* 1. Mandell. *in puncto conſ. 462. n.* 1. Rota Ianuenſ. *deciſ. 121. num.* 4. 1

Cùm enim Iacobus haberet in manibus litteras cambij, & eas præſentaret Betellis, & inſuper ſolitus eſſet eiuſmodi negotia expedire pro D. Horatio, & publicè pro eius miniſtro haberetur, vt iidem teſtes deponunt, ipſi habuerunt iuſtam cauſam credendi, quod haberet mandatum, quod ſolum ſufficit ad effectum, vt dum ipſi Iacobo ſoluerunt, liberationem fuerint conſecuti, Alexan. *conſ. 120. num. 7. verſ. niſi habuiſſet lib.* 5. Mandell. *dict. conſ. 462. num.* 1. & 3. Quòd eò magis procedit, ſtante ſtylo mercatorum probato per teſtes, vt ſufficiat recipere quietantias in calce litterarum à iuuenibus mercatorum, & negotiantium abſque alio ordine principalium, qui ſtylus ſine dubio eſt attendendus, Soccin. iun. *conſ. 27. num. 21. & ſeqq. lib.* 2. Rota Ianuenſ. *deciſ. 6. num.* 5. benè Guidopapa *dict. deciſ. 173. ſub num. 3. verſ. ſed ſi communiter*, cum alijs adductis in Anconit. Aſſecurationis 4. Maij 1602. coram Reuerendiſſimo Bononienſ. & in terminis noſtris, quod ſtante dicto ſtylo valeat ſolutio facta iuueni, & miniſtro, Rota Ianuenſ. *dict. deciſ. 121. num.* 4. Mandell. *d. conſ. 462. num.* 12. 2

Non obſtat, quod quietantia ſit ſub nomine Franciſci Canuti, quia ex teſtibus conſtat illam fuiſſe ſcriptam à Iacobo, qui teſtes deponunt habere notam manum, quod ſufficit de ſtylo Curiæ, de quo per Rot. *deciſ. 572. num. 2. par. 1. diuerſ. & deciſ. 224. num. 2. par.* 2. per Moder. *diſcept. Forenſ. cap. 235. num. 26. & ſeqq. par.* 2. & fuit deciſum in Romana ſucceſſionis 15. Nouembris 1610. coram Reuerendiſſimo Atrebatenſ. & aliàs ſuppoſitio nominis conſtito de corpore perſonæ non alterat diſpoſitionem, *§. ſi quis in nomine, inſt. de legat. l. ſi in nomine, C. de teſtam. l. demonſtratio falſa in princip. ff. de condit. & demonſtrat. cum ſimilibus*, præſertim, quando perſona eſt in præſentia, & ad oculum demonſtratur, *l. quæ extrinſecus, & ibi gloſſ. in verſ. appellatione ff. de verbor. obligat.* Soccin. *in regulis littera E. reg. 11. fallent.* 1. & facit doctr. Bald. *in l. pen. num. 1. ff. de rebus dubiis*. 3

Nec ex eo, quod Betelli fortè ignorabant nomen Iacobi Cugini, inferri videbatur, quod ignorantes eius perſonam, & quod eſſet miniſter Horatij, &c. Denique non obſtat, litteras cambij fuiſſe ſoluendas Appaltatoribus, quorum non erat miniſter Iacobus, ſed ſolum ipſius Horatij, & pro particularibus eius negotiis. Quia fuit reſponſum, obiectum ceſſare ex facto, quia litteræ cantant ſolutionem fieri Dominis Appaltatoribus, & per loro ſignorie al Signor Oratio Sauelli vno di eſſi. Vnde cum ſolutio fuerit facta Iacobo miniſtro Horatij, & ſolito exigere litteras cambij pro Horatio, vt ſupra dictum eſt, intrant omnia ſupra allegata. Ex quibus fuit reſolutum mandatum non eſſe relaxandum. 4

R.P.D.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Tiraſonen̄. Penſionis.

Veneris 20. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Arbitrium an intret ad retardandam ſolutionem penſionis reſeruatæ ſuper beneficio vnito, quando fuit lata ſententia, & res iudicata ſuper validitate vnionis contra beneficiatum?

SVMMARIVM.

Penſio reſeruata ſuper beneficio vnito nulla, num. 1.
Collatio beneficij vniti nulla eſt, num. 1.
Clauſula arbitrio *iuncta clauſula* ſine retardatione ſolutionis penſionis *operatur, vt videatur data facultas examinandi validitatem penſionis, num. 1.*
Litteræ reſeruationis penſionis habent exequutionem paratam quando ſunt iuſtificatæ, & quando quis eſt in poſſeſſione exigendi etiam contra anteceſſorem, num. 1.
Vbi quod non poſſunt dici iuſtificatæ, quando eius validitas eſt turbida.
Ius ſolet metiri ex parte poſſeſſoris, num. 1.
Sententia, & res iudicata beneficiatum licet non afficiat penſionarium non citatum, tamen operatur, vt intret arbitrium ad effectum ſuperſedendi in ſolutione penſionis, num. 2.

DECISIO DLXVII.

1 PIus Quartus vniuit Canonicatum, quem tunc obtinebat Martinus de Mezquita Capitulo Tiraſonen̄. pro officio Lectoris in Theologia eligendi per Capitulum, cùm hoc quod illum obtinens eſſet etiam Canonicus. Cùmque dictus Canonicatus vacaſſet, illum à Sede Apoſtolica impetrauit Franciſcus Nauarro, reſeruata penſione centum Ducatorum ad fauorem Petri Ximenez, Capitulum autem nominauit Petrum Cabannas, ad cuius fauorem ceſſit ius ſuum dictus Franciſcus, & nihilominus dictum Capitulum fuit proſequutum litem cor. bon. mem. Gypſio, coram quo 12. Decembris 1593. fuit reſolutum pro validitate vnionis, & lata ſententia quę tranſitum fecit in iudicatum, & cùm vltimo loco obierit dictus Cabannas, fueritque per Capitulum nominatus Gaſpar Gil, qui recuſat ſoluere penſionem, fuit commiſſa cauſa in Rota ſine retardatione ſolutionis penſionis arbitrio Rotæ, quę reſoluit dictum arbitrium intrare, donec guſtetur de validitate dictæ penſionis, quia attenta iſta ſerie facti, apparet vnionem fuiſſe validam, & propterea reſeruationem penſionis non ſuſtineri, cùm nec prouiſio Apoſtolica ſuſtineatur, & cùm ſignatura reſcripſerit arbitrio Rotę, videtur dediſſe facultatem examinandi validitatem reſeruationis penſionis, & ideò in hoc caſu non obſtare, quod litteræ reſeruationis penſionis habeant exequutionem paratam, quando ſunt iuſtificatæ, vel quando quis eſt in poſſeſſione exigendi etiam contra anteceſſorem, quia metimur ius ex parte poſſeſſoris, iuxta vulgar. deciſ. Guidopap. quia iuſtificatio ceſſat cùm non adſit, & ſi adeſſet validitas penſionis inturbidatur ex prædictis. Quaſi poſſeſſio autem exigendi non videtur probata, & ita in iſtis terminis fuit reſolutum in cauſa Compoſtell. penſionis 12. Octobris 1584. coram bon. mem. Cardin. Seraph. quæ eſt ſub *num. 674. lib.* 1.

2 Non obſtat, quod litteræ vnionis Canonicatus non ſint iuſtificatæ, neque ſuper eius iuſtificatione aliquid fuerit actum coram bon. mem. Gypſio, quia licet hoc ſit verum, non tamen tollit quin non adſit res iudicata ſuper validitate dictæ vnionis, quæ licet non afficiat Petrum Ximenez Penſionarium non citatum, operatur tamen, vt intret arbitrium ad effectum ſuperſedendi in ſolutione penſionis, vſquequò Petrus aliquid docuerit contra validitatem vnionis. Et ita concluſum, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Firmana Altaris.

Veneris 20. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Patronus præſentans ſcienter indignum, an poſſit alium præſentare, & an ſi maior pars patronorum præſentat ſcienter indignum, totum ius deuoluatur in præſentatum à minori parte.

SVMMARIVM.

Subrogatio vt poſſit denegari ex capite calumniæ, lis debet à principio probari calumnioſa, num. 1.
Præſentatione indigni ſcienter facta à maiori parte patronorum, totum ius deuoluitur ad præſentatum à minori parte, num. 2.
Declara procedere, vbi præſentatio fit à pluribus patronis vti ſingulis, non autem à Collegio, & vniuerſitate, num. 2.
Vniuerſitatis integra poteſtas reſidet penes totam vniuerſitatem, vel ſaltem maiorem partem, num. 2.
Scientia ſtatuti, & conſuetudinis loci in ciue, & incola præſumitur, num. 3.
Enunciatiua, vbi de enunciato principaliter agitur, non probat, num. 4.
Patronus præſentans ſcienter indignum, non poteſt alium præſentare, num. 5.
Lis poſt rem iudicatam præſumitur calumnioſa, num. 6.
Vbi maxime concurrentibus alijs, de quibus ibi.

DECISIO DLXVIII.

PRopoſito per me dubio, vtrum ſtandum eſset in deci- 1
ſis coram me die 31. Ianuarij præteriti, in hac eadem cauſa Domini cenſuerunt recedendum eſse, non quod reuocauerint in dubium concluſionem in dicta deciſione firmatam, ad hoc vt poſſit denegari ex capite calumniæ ſubrogatio, debere litem à principio probari calumnioſam ex deciſionibus Caſſad. in dicta deciſione allegatis, verùm re maturiùs diſcuſsa, ideò à deciſis recedendum exiſtimarunt, quia ex facto colligitur Ricciotium non poſse ſe etiam à cauſæ limine à manifeſta calumnia excuſare, dum falſum narrauit ſe præſentatum à maiori Patronorum parte, Coriolanum verò à quibuſdam tantùm Patronis, cùm tamen totum contrarium appareat ex ſcrutinio de vtroque facto, nam ex 34. ſuffragijs, Ricciottus habuit ſolùm 18. Coriolanus verò 25.

Et licet vera ſit in iure concluſio in deciſione firmata, 2
vbi maior pars Patronorum præſentauit ſciẽter indignum, tunc totum ius deuolui ad præſentatum à minori parte, *cap. Dudum, il primo,* & ibi not. DD. *de elect.* tamen plures fuerunt datæ à Dominis reſponſiones. Quarum prima eſt, prædictam concluſionem procedere, vbi præſentatio fit à pluribus Patronis vti ſingulis, non autem à Collegio, & Vniuerſitate, vt in his terminis fusè declarat Lambert. *de iurepatr. par. 3. lib. 2. art. 5. qu. 4. num. 1. verſ. quod tu intellige,* ea maximè ratione, quia in vniuerſitate non attenditur, niſi quando fit à maiori parte, cùm illius integra poteſtas reſideat penes totam vniuerſitatem, vel ſaltem maiorem partem, Anton. de Butr. *in c. 3. num. 11. verſ. & eſt ratio, de iurepatr.* Abb. *conſ. 57. num. 1. verſ. ſed ſi Epiſcopus argument. cap. Eccleſia, il primo, de elect.* D. Lambert. *dicta quæſt. 4. art. 2. num.* 3. Quo poſito fundamento cùm conſtet præſentationem non fuiſse factam à Patronis, vt ſingulis, ſed ab vniuerſitate, & appareat ex depoſitionibus teſtium, diſpoſitione ſtatuti, conſuetudineque in hoc loco recepta, nihil poſse dici geſtum per Communitatem, niſi concurrant duæ ex tribus partibus ſuffragiorum, neceſſariò ſequitur Ricciottum qui ab ea parte, quæ non poteſt conſtituere vniuerſitatem, fuit præſentatus, à nemine fuiſse præſentatum, cùm non poſſit dici maior pars ſtante prædicto ſtatuto, & conſuetudine, ſi non aſcendit ad duas ex tribus partibus, vt ſuperiùs dictum, & probatum eſt.

Nec

3 Nec viſum fuit Dominis Ricciottum poſſe ſe excuſare ſub prætextu ignorantiæ ſtatuti, multòque minus conſuetudinis, cùm ſit ciuis, & incola illius loci, ex cumulatis per Menoch. *præſumpt. 3. num. 1. lib. 3.* Fuit etiam reſponſum non fuiſſe pro parte Ricciotti, prout requirebatur ſatis concludenter doctum de tali indigna præſentatione Coriolani, nam non probatur in præſentatione facta ad fauorem Coriolani interueniſſe eius conſanguineos, niſi ex teſtibus, cum quibus tanquam falſi damnatis lege actum eſt, illiſque nullam eſſe fidem adhibendam iam fuit reſolutum coram bon. mem. Penia 30. Octobris 1602.

4 Nec ſuffragari poteſt mandatum procuræ ad præſentandum per plures dies poſteà factum à Prioribus, in quo enunciatur præſentia Damiani aſſerti conſanguinei Coriolani, quia dictum mandatum eſt quid diuerſum ab actu electionis factæ in publico Conſilio, cùm dicta electio facta in publico Conſilio fuerit ſub die 25. Septembris 1591. & dictum mandatum fuit datum ſub die 14. Octobris, tunc immediatè ſequen. & quidem non à tota vniuerſitate, quæ electionem fecerat, ſed à Prioribus tantùm, ad quos ſpectat exequi facere reſolutiones in publico Conſilio factas; & propterea non probatur exiſtentia perſonæ Damiani in electione facta in dicto Conſilio, etiamſi interuenerit in confectione dicti mandati, & licet in mandato enuncietur Priores, & alios Conſiliarios Terræ iudicantes Coriolanum pro magis idoneo eundem præſentaſſe; tamen iſta aſſertio non probat Damianum fuiſſe præſentem dictæ electioni factæ diuerſo tempore, tum quia poteſt verificari in tribus tantùm Prioribus; & non in omnibus Prioribus cùm ſint quatuor, & ideò mandatum fuit conceſſum tantùm à tribus. Tum etiam quia cùm ſit enunciatiua de præterito, ac de tempore recenti, & hodie de enunciato principaliter dubitetur, nihil probat, Pariſ. *conſ. 94. num. 19. lib. 1.* Put. *dec. 381. num. 3. lib. 1.* Cardin. Seraph. *deciſ. 1278. num. 3. par. 2.* & fuit ſæpè deciſum.

5 Quæ verò obijciebantur contra capacitatem Coriolani, optimè fuerunt ſublata per informantes pro Conuentato, quorum reſponſiones Dominis placuerunt. Denique dixerunt Domini, quod etiamſi conſtaret de indigna præſentatione, tamen dictam narratiuam non poſſe ſaluari à calumnia, quia ſi verum eſt Patronos præſentaſſe ſcienter Coriolanum indignum, ſequitur præſentationem poſtea factam ab eiſdem de perſona Ricciotti non poſſe ſubſiſtere, cùm per primam præſentationem nullam amiſerint ius præſentandi *dict. cap. Dudum*, ibi DD. ſicque per conſequens ipſe falsò narrauit ſe à maiori parte Patronorum præſentatum. In quam ſententiam eò libentiùs ierunt Domini, quia hodie Ricciottus petit ſubrogationem poſt iuramentum ab eo præſtitum de ſtando vnicæ, poſt tres ſententias Rotales, poſt rem iudicatam, poſt commiſſam cauſam reſtitutionis in integrum, & illam deſertam, nedum per vnum quadriennium, ſed per longiora tempora, quæ maximam inducunt calumniæ ſuſpicionem, Clem. *vt calumniæ, de re iudicat.* Maximè quia Coriolanus ab inde citra poſſedit per tantum temporis ſpatium, vt Rota die 6. Iunij 1611. coram Reuerendiſs. Lugdunen. reſoluerit ipſum effectum eſſe triennalem poſſeſſorem. Ex quibus ita vtraque parte informante fuit deciſum.

R. P. D. DAMASCENO,

Baren. ſeu nullius Prioratus,

Veneris 20. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Regula octaua reſeruans Papæ menſes ad conferendum beneficia, comprehendit etiam beneficia Religionis Hieroſolymitanæ; & plura de vi, & natura confirmationis Papæ, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Regula octaua reſeruans Papæ menſes ad conferendum beneficium, comprehendit etiam beneficia Religionis Hieroſolymitanæ, num. 1. & 2.

Confirmationis natura non eſt aliquid de nouo tribuere, ſed quod iam tributum eſt, roborare, num. 2.

Confirmari non poteſt id, quod non eſt, num. 3.

Confirmatio, & noua conceſſio differunt inter ſe, num. 3.

Proœmij, ſeu præfationis narratiua denotans cauſam finalem, num. 4.

Comparatiuum præſupponit poſitiuum, num. 4.

Ipſe *dictio denotat relationem præcedentem, num. 5.*

Confirmatio reſtricta, ſeu limitata non extenditur vltra caſus reſtrictos, & limitatos, num. 6.

Verba generalia reſtringuntur ſecundùm ſubiectam materiam, & à præcedentibus, præſertim vbi agitur de præiudicio diſponentis, num. 6.

Papa non præſumitur ſub inuolucro verborum voluiſſe ſibi præiudicare, num. 6. in fine.

Iuri conferendi in menſibus Papæ reſeruatis, Papa non præſumitur derogare voluiſſe, niſi ſpecialiter derogaſſet, num. 7.

Clauſula quorum tenores, *& alia ſimiles tanquam acceſſoria non ampliant principalem diſpoſitionem, ſed tantùm tollunt ſubreptionem, num. 8.*

Clauſula decreti irritantis *dicitur acceſſoria, nec amplias principalem diſpoſitionem, ſed tantum tollit ſubreptionem.*

Clauſula ſublata, &c. *non impedit quominus iudex poſſit videre, an allegata priuilegia habeant locum, necne.*

DECISIO DLXIX.

Dvbitaui an Prioratus, de quo agitur, cadat ſub regula octaua, & pro affirmatiua fuit tentum, quia verba regulæ ſunt adeò prægnantia, vt poſſint comprehendere etiam beneficia Religionis Hieroſolymitanæ, qualis eſt iſte Prioratus, vt in ſpecie proſequitur Modernus Gloſſator *ſuper dicta regula gloſſ. 8. num. 61. cum ſequentib.* & faciunt allegata in *deciſ. vlt. loco* in hac cauſa facta. 1

Non obſtat, quod priuilegia huius Religionis fuerunt per S. D. N. poſt editionem regulæ confirmata, cum derogatoriis derogatoriarum. Vnde infertur, vigore huius poſterioris diſpoſitionis priuilegia Religionis fuiſſe repoſita in ſuo eſſe primæuo, perindè ac ſi regula, quoad illa non emanaſſet, quia reſpondetur, naturam confirmationis non eſſe aliquid de nouo tribuere, ſed quod iam tributum eſt roborare, *l. Aurelius, §. teſtamento, ff. de liber. legat. l. ex verbis, vbi gloſſ. verb. cui,* Bald. *in ſumm. Cod. de donat. inter virum, & vxor. Gloſſa in cap. 1. verb. confirmat. de confirmat. vtil. vel inutil.* Caſtr. *conſ. 178. num. 1. lib. 2.* 2

Etenim quod non eſt, confirmari non poteſt, Bald. *in l. falſus num. 3. verſ. nam confirmatio, Cod. de furt.* Abb. *in cap. inter dilectos num. 8. in fin.* Felin. *num. 6. de fid. inſtrum.* Card. *conſil. 33. num. 2. verſ. item & alia,* Dec. *in rubr. de confirmat. vtil. vel inutil. num. 3.* Alias non eſſet confirmatio, ſed noua conceſſio, quæ duo inter ſe differunt, *cap. inter dilectos, §. Cæterùm, de fid. inſtrument. l. & quia, ff. de iuriſd. omn. iudic.* Abb. *conſ. 57. col. fin. lib. 2.* Dec. *in rubr. de confir. vtil. vel inutil. num. 1. verſ. & ad idem.* 3

Quod præcipuè colligitur ex narratiua proœmij præſentis confirmationis, quæ denotat cauſam finalem, *l. fin.* vbi Bart. *num. 3. ff. de hered. inſtituen.* Bald. *in l. noſtram n. 1. verſ. Tu dic, C. de teſtam.* Roman. *conſ. 180. num. 6.* Alexan. *conſ. 7. num. 5. lib. 2. cum concord. ibi.* Vt ipſa priuilegia, exemptiones, & gratiæ eò firmius ſubſiſtant, quò ſæpiùs confirmata extiterint, &c. ſi igitur Papa facit confirmationem, vt firmius ſubſiſtant, ergo præſupponit, quod priuilegia, quæ vult confirmare, aliquo modo ſubſiſtant, quia comparatiuum præſefert ſuum poſitiuum, *l. vbi autem, §. 1. ff. de verborum oblig.* Abb. *in cap. peruenit, il 2. num. 1. de iureiuran.* Anchar. *conſ. 215. num. 6. verſ. 10.* Dec. *conſ. 143. num. 6.* Surd. *deciſ. 65. num. 8.* 4

Et ex prædictis concludebant Domini, quod cùm Priuilegia Religionis conferendi in menſibus reſeruatis (quatenus Religionem poſſet dici iſta vnquam habuiſſe) ceſſauerint per editionem Regulæ octauæ, factam à S. D. N. non poſſunt dici confirmata per generalem confirmationem Priuilegiorum Religionis. Et quòd S. D. N. non intellexerit aliquid innouare ad fauorem Religionis circa ius conferendi in menſibus reſeruatis, patet ex toto proœmio Confirmationis. Etenim in dicto proœmio Papa narrat exemptionem à ſolutione decimarum, Iurium Synodalium, Canonicarum portionum, &c. conceſſam à ſuis 5

Præ-

Prædeceſſoribus Religioni Hieroſolymitanæ, & per alios confirmatam. Item narrat facultatem vniendi & diſmembrandi eidem Religioni per eoſdem Prædeceſſores conceſſam, & ſucceſſiuè per alios confirmatam, ſeu ampliatam, poſtea ſubiungit, quod attendens præclara Religionis merita, & cupiens, vt ipſa Priuilegia firmius ſubſiſtant, & omnia, & ſingula Priuilegia, indulta, facultates, &c. Magno Magiſtro, & Conuentui quomodolibet conceſſa, confirmat. Ecce ergo quòd Papa non loquitur de iure conferendi, tum ex dicta narratiua reſtricta ad ſolam exemptionem, & facultatem vniendi, quæ quidem narratiua denotat cauſam finalem ea ſupra allegatis, tum ſpecialiter ex modo loquendi: nam ideò Papa confirmat, vt ſcilicet, Priuilegia per ſe narrata, firmius ſubſiſtant: ibi, *cupientes vt ipſa Priuilegia, &c.* verbum enim, *ipſa*, denotat relationem præcedentium, Bald. *conſ.* 304. *num.* 2. *lib.* 4. Geminian. *conſ.*108. *n.*2. *&* 3. Dec. *conſ.*71. *n.*1. *verſ. ſimiliter dum ſtatutum*, Rol. *conſ.* 67. *n.* 82. *lib.* 2. Tiraquel. *de retract. conuention. gl.* 6. *n.*25.

6 Ergo confirmatio vltra roborationem Priuilegiorum quoad decimas, & facultates vniendi, non debet operari, quia limitata cauſa limitatum producit effectum, *l. in agris ff. de acquir. rer. domin. l. age cum Geminiano C. de tranſact. l. cum ſeruo ff. de contrahend. empt. l.* 2. *ff. de ſern. exportand.* & verba quantumuis generalia reſtringuntur ſecundum ſubiectam materiam, *l. ſi vno, in princ. ff. locat. l. ſi de certa C. de tranſact. gloſ. in cap.* 1. *de conſtitut.* Gemin. *conſ.* 29. *num.* 3. *in fin.* Alexand. *conſ.* 40. *num.* 3. *verſ. quod verbum lib.* 4. & ſecundum præcedentia, *l. fin. §. fin. ff. de tritic. vin. & ole. legat. l. quoties*, vbi Bartol. *in Summ. C. famil. erciſcund.* Oldrad. *conſ.* 8. *num.* 1. Bald. *conſ.* 37. *num.* 2. *lib.* 2. Geminian. *conſ.* 65. *num.* 4. *verſ. Nec obſtat*, Alexand. *conſ.* 248. *num.* 1. *verſ.* 2. *principaliter lib.* 6. Multò magis vbi agitur de præiudicio confirmantis, & ſic collationis Papæ, qui non cenſetur ſub inuolucro verborum voluiſſe ſibi præiudicare, vt per Bald. *in cap. veniens num.* 4. *verſ. ſed quid ſi princeps, de iureiur.* Caſtr. *conſ.*129. *in princip. lib.* 1. Menoch. *præſumpt.* 44. *n.* 12. *lib.* 3. Rota *in cauſa Veterbien. Archipresbyteratus* 6. Iunij 1607. coram R. P. D. meo Decano.

7 Prædictis addendum videbatur, quod quatenus prætenderetur conceſſum ius conferendi in menſibus reſeruatis, fuiſſet neceſſaria ſpecialis derogatio Regulæ, vt pluries reſolutum fuiſſe in Rota teſtatur Sarnen. *in proœmio Regularum quæſt.* 5. *num.* 2. Ad idem Felin. *in c. nonnulli num.* 7. *de reſcript.* Rebuff. *in prax. de form. nou. prouiſ. verb. Non obſtantibus, verſ. & de clauſula*, Caſſad. *deciſ.* 38. *num.* 11. *ſuper Regul.* Mandoſ. *reg.* 26. *q.* 2. *num.* 6. *&* 7. Rota in cauſa Leodien. hæreditatis 28. Martij 1569. coram Aldobrand. relata inter diuerſ. impreſſ. *deciſ.* 250. *par.* 2.

8 Non obſtat clauſula, *quorum tenores*, & aliæ ex aduerſo ponderatæ, quia ſunt clauſulæ acceſſoriæ, quæ non ampliant principalem diſpoſitionem ſed tantum tollunt ſubreptionem, Calderin. *conſ.* 1. *de reſcript.* Roman. *conſ.* 330. *num.* 13. *in fin.* Put. *deciſ.* 1. *num.* 2. *lib.* 1. cum alijs per Gabr. *concluſ.* 10. *num.* 1. *de clauſ.* Idem reſpondetur ad decretum irritans *ex deciſ. Rot.* 2. *n.* 2. *de conceſſ. præbend. in nou.* Creſcen. *deciſ.* 7. *num.* 11. *eodem tit.* Put. *dict. deciſ.* 1. *num.* 2. *&* 3. *lib.* 1. *& dec.* 156. *num.* 7. *lib.* 2. Rota in cauſa Arboren. Archipresbyteratus, coram Fabio, relata inter diuerſ. impreſſ. *dec.* 300. *n.* 6. *lib.* 3. *par.* 3.

9 Ad clauſulam *ſublata, &c.* reſpondetur per illam non impediri quominus iudex poſſit videre de comprehenſione priuilegiorum, *ad deciſ. Put.* 48. *num.* 6. *lib.* 1. *in nou.* Rota in cauſa Ciuitatis Caſtelli bonorum 17. Auguſti 1583. coram Robuſterio, *incipien. obtinuerat*, & in Licien. Beneficij 26. Iunij 1587. coram Comitulo. Alias poſſet quis cum vno priuilegio habente dictam clauſulam, allegare omnia iura de mundo, nec poſſet ex aduerſo opponi de non comprehenſione.

R. P. D. BVRATTO.

Aſculana Fideicommiſſi.

Veneris 20. *Iunij* 1614.

A R G V M E N T V M.

Fructus bonorum ſtabilium, & dotis quomodo debeant taxari.

S V M M A R I V M.

Fructus bonorum ſtabilium regulariter taxantur ad rationem quinque pro centenario, n. 1.

Fructus dotis taxantur iuxta ſtatuta, vel conſuetudinem loci, num. 2.

D E C I S I O DLXX.

STante reſolutione in hac cauſa facta 29. Nouembris 1601. coram bon. mem. Cardinale Seraphino, Conſtantiæ deberi fructus dotis Pacifico primo marito ſolutæ, & legitimæ ex perſona Candidi ex eodem viro filij debitę. Dubitatum ad quam rationem illi deberentur, & DD. cenſuerunt fructus legitimæ deberi ad rationem quinque pro centenario, prout taxantur regulariter fructus ſtabilium, & hoc dicitur iuſtum intereſſe, *gloſ. fin. in auth. Præterea C. de ſacroſanct. eccleſ.* Iaſ. *in l. ſi fundum per fideicommiſſum n.* 5. *verſ. Item adde de leg.* 1. Pariſ. *conſ.* 60. *num.* 29. *lib.* 1. cum alijs per Tiraq. *de retract. lignag. §.* 1. *gloſ.* 6. *n.* 19. & Couar. 3. *var. reſol. c.* 9. *n.* 5. 1

Fructus verò dotis pro tempore ſecundi matrimonij, quos taxandos eſſe iuxta loci ſtatuta, vel conſuetudinem, dixit Rota in præcitata deciſione coram Cardinale Seraphino ad rationem ſeptem cum dimidio, prout ita ſolere taxari in illis partibus dixit, & approbauit Rota in alia Aſculana Prædij 17. Martij 1613. coram R. D. meo Damaſceno. Pro tempore viduitatis nihil DD. reſoluerunt, ſed mandarunt, vt de reliquis videatur, &c. 2

R. P. D. B V R A T T O.

Virdunen. Abbatiæ.

Lunæ 23. *Iunij* 1614.

A R G V M E N T V M.

Remiſſoria an ſoleat concedi ſpoliatori, & ex quibus præſumatur calumnioſè petita.

S V M M A R I V M.

Remiſſoria non datur ſpoliatori ad diutius ſe confouendum in ſpolio, n. 1.

Fallit concurrenti fumo, & calumnia, n. 2.

Remiſſoria petita in vltimis audientijs ad impediendam cauſæ expeditionem præſumitur calumnioſè petita, n. 2.

D E C I S I O DLXXI.

VIſum fuit DD. non eſſe concedendum remiſſoriam, quia cùm ſpolium fuerit iuſtificatum, vt ex deciſionibus coram me factis non erat danda ſpoliatori ad ſe in illo diutius conferendum, Caſſad. *dec.* 2. *de dilat.* Verall. *dec.* 63. *n.* 2. *par.* 2. Et quotidie ſeruat Rota, vt fuit vltimo loco reſolutum in Nicien. ſpolij 16. huius coram R.P.D. meo Decano. 1

Et licet ſoleat interdum concedi remiſſoria ſpolianti concurrente fumo, & ceſſante calumnia, Caſſad. *deciſ.* 4. *in princ.* Put. *deciſ.* 405. *in vltim. impreſſ. lib.* 2. Tamen videbatur Dominis potius in hoc caſu concurrere ſuſpicio calumniæ, tam ex eo, quod petita fuit in vltimis audientijs, & ſic ad impediendam cauſæ expeditionem, vt fuit dictum in alia Virdunen. Canonicatus 4. Iulij 1597. coram Reuerendiſſimo Pacen. & in Cæſarauguſtana Cabimentorum 1. Iulij 1602. coram bon. mem. Cardinale Seraphino inter impreſ. 1450. quam ob facultatem quam habuit ſpoliator petendi remiſſoriam anno præterito, dum ad eundē effectū com- 2

compulſoriam obtinuit, & demum ex eo, quod ſæpè ſæpius citatus, neque adhuc Articulos exhibuit. Et ita DD. tenuerunt.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Toletana, ſeu Almerieñ. Decimarum.

Luna 23. Iulij 1614.

A R G V M E N T V M.

Sententia nulla, quando confirmanda ſit, ſi non fuit oppoſitum de nullitate, & quid ſi opponatur de nullitate in genere, non expreſſa nullitatis ſpecie.

S V M M A R I V M.

Sententia nulla poteſt per ſecundum iudicem confirmari, & tranſit in iudicatum, ſi non fuerit oppoſitum de nullitate, & appellatum, n. 2. vbi ampliatur hæc concluſio etiamſi vitium non ſit remiſſibile per partes, n. 1.

Sententia quæ tranſit in iudicatum facit ius, & habetur pro veritate, n. 2.

Sententia nulla confirmatur, quando oppoſitum fuit de nullitate in ſpecie, ſecus ſi in genere tantum dictum fuit de nullitate, n. 3. & 4. Declara, vt n. 7. & 8.

Iudex non tenetur impertiri officium ſuum, niſi expreſſa cauſa, de qua cognoſcenda eſt, n. 4.

Sententia nulla confirmanda non eſt, quando fuit oppoſitum de nullitate in ſpecie, & tali, quæ poſſit ſubſiſtere, & iuris effectum habere, aliàs ſecus, n. 5. & 6. Vbi de eadem materia.

Nullitatis exceptio non auditur à iudice, niſi ſit talis, quæ poſſit ſubſiſtere, & iuris effectum habere, n. 5.

Iudices duo inſimul deputati quando vnus, altero abſente, pronunciare poſſit, & quid ſi abſens redierit, n. 8. & 9.

D E C I S I O DLXXII.

1 PRopoſui dubium in deciſione diei 14. Maij præteriti reſeruatum, an ſufficienter in tertia inſtantia fuerit oppoſitum de nullitatibus. Et pro faciliori reſolutione Domini præmiſerunt tres concluſiones, quarum

2 Prima eſt, quod ſententia nulla poteſt per ſecundum iudicem confirmari, & tranſit in iudicatum, ſi non fuerit oppoſitum de nullitatibus, & appellatum. Hanc partem firmarunt Innoc. *in cap. 1. n. 2. de confirmat. vtili vel inutili*, Alex. *conſ. 111. vol. 5.* quod conſilium dicit per Rotam eſſe canonizatum Achill. de Graſſ. *deciſ. 4. de ſentent. & re iud.* Idem Alexand. *conſ. 181. num. 15. lib. 6.* & Cæſ. de Graſſ. *dec. 37. num. 8. & 11. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Gabriel. *conſ. 48. In ordine tamen 49. num. 1. vol. 1.* qui multos cumulat hoc affirmantes, etiamſi vitium non ſit remiſſibile per partes, Put. *deciſ. 60. lib. 3.* Lancellott. *de attent. in 3. part. c. 29. num. 66.* & alios refert Granut. *theorem. 17. num. 1. & ſeq.* & quando non fuit oppoſitum, & appellatum, Vant. *tit. quibus modis null. propoſ. num. 16.* quod etiam fuit firmatum in cauſa Foroliuien. cenſus 1. Iulij 1613. coram Reuerendiſſimo noſtro Decano, & ideò ſi tranſit in rem iudicatam, præcluditur via agendi, & excipiendi de nullitate ſententiæ confirmatæ, quoniam ipſa ſola facit ius, & habetur pro veritate, *l. 1. ff. de re iud. cap. cum interd. eod. tit.* Innoc. & alij *in c. 1. de confirm. vtil. & inutil.*

3 Secunda eſt, quod obiectio nullitatum in genere non ſufficiat, ſed nominatim proponenda ſit ſpecies nullitatis, & formanda oppoſitio, per quam Iudici conſtare poſſit de inualiditate ſententiæ: aliàs tanquam generalis, & indiſtincta, nulla expreſſa cauſa, in iudicio deducta erit informis, nec per eam confirmatio prioris ſententiæ erat impedienda, Innoc. *in cap. cum Berthold. n. 5. verſ. tamen ſatis videtur, de ſentent. & re iudic.* Bald. *ibid. in finalibus verbis, & in l. tale pactum §. qui procurauit n. 33. ff. de pact.* referens ſe ad dicta in dicto capitulo, cum Berthold. Alberic. *in l. ſi expreſſim n. 10. de appell.* Ægid. *deciſ. 97. verſ. aut agere ratione iniquitatis*, Rot. *in antiquis, de libello oblat. deciſ. 1.* ſequens dictum Innocent. *& deciſ. 70. de appellat.* vbi dicitur dictionem nullitatis non eſſe admittendam, niſi quis dicat, & monſtret in proceſſu cauſam nullitatis, & hoc ſeruari per Rotam, Vant. *de nullit. quibus mod. ſentent. null. defend.* quem ſecuta eſt Rota in Toletana parietum 5. Nouembris 1605. coram Reuerendiſſimo Archiepiſcopo Damaſceno, & in Ripana Parochialis 10. Decembris 1608. coram Reuerendiſſ. Attrebaten.

Rationes huius concluſionis ſunt claræ, quia nullita- 4
tis plures ſunt ſpecies, & ex pluribus cauſis oriri poſſunt. Ideo non generaliter, ſed ſpecificè ſunt proponendæ, & ad hoc implorandum eſt iudicis officium, *cap. vltim. de libell. oblat.* Bald. *in l. vnic. C. ne liceat in vna ead. cauſ. ter. prouoc.* Lanfranc. de Oriano *in cap. quoniam contra num. 609. de probation.* qui iudex non tenetur illud impendere, niſi cauſa expreſſa, de qua eſt cognoſcenda, vt dicit idem Innocentius *in dicto cap. cum Bertholdus num. 5.* & maximè neceſſaria eſt illa cognitio, quia nullitates poſſunt eſſe friuolæ, aut ineptæ, aut calumnioſæ, quibus non obſtan. poteſt Iudex ad vlteriora procedere, & erit locus rei iudicatæ, vt tunc dicetur.

Tertia eſt, quod non ſufficit nullitates exprimere, & eas 5
in proceſſu monſtrare, niſi etiam probentur tales, quæ poſſint ſubſiſtere, & iuris effectum habere, aliàs iudex poteſt non audire exceptionem nullitatis, ſiue per viam actionis, ſiue incidenter oppoſitam, Innoc. *in cap. poſt electionem in fin. de conceſſ. præbend.* Bald. *in l. peremptorias in pen. col. in fin. C. ſent. reſcind. non poſſ.* Alex. *conſ. 65. num. 5. lib. 1.* Marſil. *ſingul. 686.* Vant. *eod. tract. eodem tit. quib. modis ſent. null. defend. & de nullitat. in iure non ſubſiſten.* quod non impediat confirmationem ſententiæ fuit firmatum in cauſa Eboren. iuris conferendi 8. Februarij 1599. coram bo. mem. Corduba in 1. deciſ. huius cauſæ 15. Nouembris 1613. *verſ. Primam dixerunt non obſtare.*

His ſic præmiſſis, Cenſuerunt non fuiſſe ſufficienter in 6
tertia inſtantia oppoſitum de nullitatibus vltra duas expreſſas, quarum primam dixerunt non releuare, de alia reſeruarunt particulariter videre. Nam a prima ſententia quæ dicitur Prouiſoris Almerien. fuit appellatum ſaluo iure nullitatis, nec vltra reperitur propoſita, aut formata ſpecies nullitatis, aut nullitatum, vt exinde per relationem talis ſpecificatio in tertia inſtantia deſeruire poſſit; à ſententia verò Cantoris Granaten. fuit pariter appellatum ſaluo iure nullitatis, & coram Molina altero Iudice Synodali dictum de Notoria nullitate in genere, & petitum ſuper ea pronunciari, & cauſa reaſſumpta per Nuncium in tertia inſtantia fuit repertum, quod ſententia Cantoris continebat notoriam nullitatem, & vlterius fuerunt ſpecificatæ duæ principales nullitates, à quarum veritate & ſubſiſtentia pendet validitas ſententiarum, quia ſi veræ ſunt, & effectum habere poſſunt, nulli dubium quod ſecunda eſt nulla ex cauſis expreſſis; tertia verò quia parte opponente & petente pronunciari ſuper nullitate fuit lata, Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 37. num. 8. & 11. de cauſ. poſſ. & propr. cum alijs alleg. in 1. concl.* ſecus verò ſi non releuent, quia per ſuccumbentiam in prædictis redtiri non poteſt ad alias in generalitate comprehenſas, ſed in omnibus præiudicatur per rem iudicatam, Bart. *in l. ſi expreſſim num. 16. ff. de appell. l. 1. num. 19. C. quand. prouoc. non eſt neceſſ.* Imol. *in dict. l. ſi expreſſim num. 17. & in cap. cum contingat num. 38. de offic. deleg.* Butr. *in cap. dilecto num. 13. circa fin. de appell.* dicens hoc etiam tenere Ioan. Andr. *de offic. deleg.* Paul. de Caſtro *conſ. 232. in fin. verſ. animaduertendum part. 1.* quicquid ſenſerint Cumano, *in dict. l. ſi expreſſim*, & Franc. *in c. dilecto n. 49. verſ. ſi vero libellus fuerit generalis, de appell.* cùm hoc ſeruet Rota, vt omnes cauſæ nullitatis ſint monſtrandæ Iudici, & proceſſu alleg. *dec. 70. in fin. de appell. in antiq.*

Non obſtat, quod Innoc. & alij alleg. *in 2. concl.* loquan- 7
tur de nullitate quæ venit per libellum proponenda, & debet eſſe certa, vt aduerſarius poſſit deliberare, vt vel cedat, vel contendat, ſecus verò quando nullitas incidenter, & excipien. proponitur, vt in præſenti, quo caſu deficit ratio certitudinis, quæ in reo non requiritur, qui poteſt niti pluribus exceptionibus, & conſequenter auctoritates prædictæ non contradicunt, quin nullitas ſemper ex actis poſſit iuſtificari, vel ſi cauſæ ſunt ab initio exprimendæ, id fieri debet parte altera inſtante, & petente, vt dicunt Præpoſ. & Franc. *in cap. dilecto*, ille *num. 38.* iſte *num. 46. de appell.* quæ inſtantia in præſenti non iuſtificatur. Ad prædicta enim fuit reſponſum quod cum ſimpliciter non agatur de nullitate generaliter propoſita, ſed de cauſis

etiam

etiam expreſſis, ſufficit ſi in prædictis ſuccumbatur, vt exinde in omnibus generetur præiudicium, vt ſupra dictum eſt, ſed præterea non videtur verum, quod incidenter fuerit oppoſitum de nullitate ſententiæ Cantoris Granaten. ſed principaliter, dum fuit appellatum cum clauſula, ſaluo iure dicendum de nullitate, quæ facit vt ſeorſum ab appellatione ſit cognoſcenda, & principaliter dicatur intentata; Couarr. *pract. quaeſt. c. 24. num. 7.* Vant. *de nullit. tit. quot. & quibus mod. nullit. propon. poſſ.* affirmantes communiorem eſſe opinionem.

8 Nec dicatur prædictas nullitates expreſſas, & eas, quæ in deciſionibus in hac cauſa factis fuerunt firmatæ virtualiter eſſe comprehenſas propter clauſulam *generalia* contra ſecundam extenſionem praxis, del Paz. *tom. 1. part. 6. in proœmio in libell. appell.* Quia Dominis viſum eſt in facto non iuſtificari veritatem illius clauſulæ. Ex prædictis igitur cauſis, quæ in proceſſ. tertiæ inſtantiæ fuerunt ſpecificatæ dixeruut Domini primam nun releuare, dum deducebatur ex eo, quod ſententia Cantoris lata fuerat poſt reditum primi Iudicis, ob cuius abſentiam aditus fuerat Cantor. Qui attento valido abſentiæ impedimento potuit pronunciare etiam poſt eiuſdem primi iudicis reditum, *gl. in cap. cum in plures, verſ. recuſaret de offic. deleg. in 6.* quem ſequuntur Archid. Ioan. Andr. Franc. & alij *in d. cap. cum in plures*, & fuit firmatum in deciſione diei 15. Nouembris 1613. in hac cauſa facta.

9 Nec defecit impedimenti probatio in contrarium ponderata in deciſ. diei 14. Maij præteriti ad ſuſtinendam nullitatem, quia ſufficit quod ſecundus Iudex ſit certus de abſentia primi, & quod in Iudicio non fuerit reuocata in dubium abſentia, vt dicunt Archid. *in d. cap. cum plures n. 1.* Gemin. *num. 8.* prout in præſenti non fuit ignorata, nec in dubium reuocata.

R. P. D. ANDREA.

Mediolanẽ. Decimarum, & Primitiarum de Carlatio.

Luna 23. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Quaſi poſſeſſio exigendi decimas quomodo, & ex quibus probetur, & præſertim ex locationibus decimarum, & in præiudicium tertij.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo dari debet poſſeſſori tempore motæ litis, num. 1.

Quaſi poſſeſſio exigendi Decimas probatur per confeſſionem partis, n. 2.

Confeſſio ſuperat omnes alias probationes, n. 2.

Poſſeſſio exigendi decimas probatur ex locationibus factis de decimis, ſed an iſtæ locationes probent contra Tertium, n. 3. 4. & 5.

Libris viſitationum ſtandum eſt in iis, quæ pertinent ad officium viſitantis, & concernunt ſtatum Eccleſiæ, n. 4.

Confeſſiones Rectoris Eccleſiæ, & Parochianorum, quando præiudicent Eccleſiæ, n. 6.

DECISIO DLXXIII.

1 DVbitatū, cui eſſet dandum mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione exigendi Decimas, & primitias in Territorio, & pertinentijs loci de Carlatio, An Rectori dicti loci, An verò Præpoſito, & Canonicis Eccleſiæ de Porletio, & an conſtaret de attentatis. Et quod ad primam partem, Domini eſſe dandum mandatum Præpoſito, & Canonicis cenſuerunt, de quorum poſſeſſione ſeu quaſi conſtabat tempore litis motæ, §. *Hodie inſtit. de interdict.* Bart. *in l. 1. §. quod ait Prætor n. 14. & 18. ff. vti poſſidetis.* Et in puncto fuit dictum in Beneuentana Decimarum 16. Maij 1597. coram Litta, & 23. Ianuarij 1602. coram Seraphino in impr. deciſ. 1417. par. 2.

2 Poſſeſſio, ſeu quaſi exigendi, vltra quod in hoc iudicio ſufficiunt leuiores probationes, vt ſæpè tenuit Rota, viſa fuit concludenter probari, tum ex confeſſione ipſiuſmet Rectoris, & Parochianorum, qui in viſitatione Illuſtriſſimi Cardinalis ordinarij petendo confirmari, ſeu de nouo fieri erectionem dictæ Eccleſiæ de Carlatio in Parochialem fatentur Præpoſitum, & Scholaſticum exigere dictas decimas, & primitias in Summario Præpoſiti, *num. 1.* Quæ confeſſio probat poſſeſſionem Cardinalis Seraphini *dict. deciſ. 1417. num. 2.* & ſuperat omnes alias probationes, *l. cum te C. de tranſact.* Roland. *conſ. 75. num. 23. lib. 2.* Gramm. *deciſ. 36. num. 66.* Veral. *deciſ. 107. num. 2. part. 3.*

3 Tum ex locationibus factis per Præpoſitum de decimis, & primitijs huiuſmodi, *eodem ſummario num. 6.* quæ licet regulariter non probent poſſeſſionem contra tertium, *cap. inter dilectos*, vbi Felin. *num. 8. de fide inſtrum.* Alexand. *conſ. 10. num. 3. lib. 4.* Gabr. *de locat. concl. 4. n. 1.* Caſſad. *deciſ. 20. num. 2. ſuper reg.* Hoc tamen fallit concurrentibus adminiculis, Felin. vbi ſupra, *verſ. item ſecus*, Socin. *conſ. 187. num. 6. ad fin. lib. 2.* Grat. *conſ. 50. num. 49. & ſeq. lib. 1.* Gabr. *vbi ſupra, n. 16.* Card. Seraph. *deciſ. 896. n. 2. part. 1.* fuit dictum in cauſa Bononien. Datij 27. Ianuarij proximi præteriti, coram Reuerendo P. D. meo Veroſpio.

4 Adminicula autem hic dantur, & quidem vrgentia, ſcilicet plures locationes, vt poſt Socin. vbi ſupra conſiderauit Rota in dicta Bononien. Decretum Illuſtriſſimi Archiepiſcopi in erectione dictæ Parochialis, in quo omnes decimæ, & primitiæ, de quibus agitur, Præpoſito, & Scholaſtico reſeruantur, cùm narratiua, quod in poſſeſſione illas exigendi hactenus extiterunt, & exiſtunt *eod. ſummario num. 2.* Necnon alia decreta in viſitatione facta, & ſignanter de ann. 1600. *eod. ſumm. num. 4.* in quibus inter alios redditus Præpoſituræ referuntur iſtæ decimæ, & primitiæ, quæ omnia decreta probantur ex libris viſitationum, quibus in hac materia ſtandum eſt in iis, quæ pertinent ad officium viſitantis, & concernunt ſtatum Eccleſiæ, Verall. *deciſ. 158. part. 2.* & fuit dictum in alia Mediolanen. Decimarum Sancti Donati 19. Martij coram Reuerendo Patre Domino meo Pirouano, cum alijs allegatis per informantes.

5 Accedat, quod illæ locationes non omninò poſſunt dici inter alios, cùm fuerint factæ Conſuli, & hominibus dicti communis Carlatij, qui ſunt in cauſa *eodem ſummario num. 6.* quod ipſi non ſint tertij, ſed partes formales. Non obſtat quod non probetur poſſeſſio ex locatione, dum non apparet effectuata, quia ſtantibus adminiculis illa ſufficit ad probandum poſſeſſionem abſque alio effectuationis documento, vt tenuit Rota in Bononien. conſeruationis indemnitatis 25. Maij 1607. coram Reuerendiſſimo Bononien. & in illa Bononien. Datij, de qua ſupra coram Reuerendo P. Dom. meo Veroſpio.

6 Neque obſtat, quod illæ confeſſiones Rectoris, & Parochianorum præiudicare non poſſint Eccleſiæ, quia quicquid ſit ad effectum præiudicij diffinitiui, ſecus tamen eſt ad probandum factum, de quo ſolum agitur in hoc intermedio, & ſummariſſimo iudicio manutentionis. Vltra quod dictæ confeſſiones plurimum adminiculantur ex decreto reſeruationis, & alijs decretis, & locationibus ſupradictis.

7 Vltimò non obſtat ſententiam Auditoris Cameræ feciſſe tranſitum in iudicatum, & ſic Præpoſitum non audiendum, quia ex facta ſerie contrà potius colligitur, cùm in tempore fuerit appellatum, ſiquidem intimatio facta fuit 20. Nouembris, & appellatio interpoſita 30. eiuſdem menſis. Vltra quod decretum Auditoris Cameræ non concernit decimas, de quibus agitur, cùm in illius vim Rector Parochialis manuteneatur ſolum in iuribus, & pertinentijs ad illum ſpectantibus. In iſtis autem decimis manuteneri non poterat, cùm ex ſupradictis non conſtet de illius quaſi poſſeſſione decimandi, nec quod ipſe vllum ius in illis habeat. Et ex his patet reſponſio ad ſecundam partem dubij, non conſtare videlicet de attentatis ex parte Præpoſiti. Et ita concluſum, &c.

R. P. D. ANDREA.

Macerateñ. Dotis.

Veneris 27. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Dote non ſoluta, & viro ſuſtinente onera matrimonij, debetur intereſſe ſex pro centenario.

SVMMARIVM.

Dotis non ſolutæ interuſuria ad rationem ſcutorum ſex pro quolibet centenario debetur viro ſuſtinente onera matrimonij, num. 1. & 2. vbi quod huiuſmodi intereſſe non dicitur exceſſiuum.

DECISIO DLXXIV.

1 DOminis viſum fuit ſententiam A. C. eſſe confirmandam, quia de ſolutione dotis conſtat ex apocha matrimoniali, & de ſolutione reſidui non docetur. Quo verò ad interuſuria conſtat ex ſolidatione facta à partibus in Scutis 105. ad rationem Scutorum ſex pro quolibet centenario, quę interuſuria tanquam proprium intereſſe deberi non videtur dubitandum, cùm Franciſcus ſuſtinuerit onera matrimonij, vt tradunt Canoniſtæ *in c. ſalubriter de vſur.* & declarat Bart. *in l. in inſulam §. vſuras n. 3. ff. ſolut. matrim.* quem cæteri communiter ſequuntur, Capic. *deciſ.* 183. *n.* 2. Oſaſc. *deciſ.* 132. *n.* 1. Surd. alios referens, *de alim. tit.* 1. *q.* 42. *n.* 1. *& ſeq.*

2 Nec videri debet huiuſmodi intereſſe exceſſiuum ad rationem ſex, cùm vt dicitur in iſta ciuitate adſit conſuetudo ſoluendi ad rationem octo pro centenario, quæ conſuetudo in hac materia attenditur, Ruin. *conſ.* 224. *n.* 14. *lib.* 1. Couar. *lib.* 3. *var. c.* 1. *n.* 3. *verſ.* 7. *ab eadem ratione in fin.* Io. Baptiſta Lup. *de vſur. comment.* 1. §. 4. *n.* 91. *poſt princ. verſ. vel ſecundum communem*, Surd. vbi ſupra *n.* 27. *in fin.* Card. Seraph. *dec.* 1406. *n.* 3. *par.* 2. & fuit dictum in Aſculana Prædij 17. Martij 1613. coram Reu. D. meo Damaſceno. Ex quibus ita fuit concluſum.

R. P. D. VBALDO.

Bononieñ. de Poetis.

Veneris 27. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Trebellianica non detrahitur ex fideicommiſſo particulari, præſertim vbi adeſt prohibitio alienandi extra familiam.

SVMMARIVM.

Trebellianica non detrahitur de fideicommiſſo particulari, n. 2

Trebellianica cenſetur prohibita, quando teſtator prohibuit alienationem, eo quia voluit bona ſua deuenire, & perpetuò tranſire ad deſcendentes maſculos, num. 3. *Vbi præſertim quando eſt facta prohibitio alienandi rem aliquam particularem fauore familiæ.*

Confeſſio, ſicut præiudicat confitenti, ita etiam præiudicat habenti cauſam ab eo, n. 4.

DECISIO DLXXV.

1 COEpta diſputatione ſuper detractionibus reſeruatis in ſententia de partibus, quam Rota dixit eſſe confirmandam die 17. Iunij 1611. coram me, & reſoluto dubio ſuper detractione debitorum teſtatoris, & legatorum ab eo relictorum, vt in deciſione 31. Ianuarij præteriti, hodie propoſitum dubium, An ſit locus detractioni legitimæ, & Trebellianicæ, Domini informante tantum D. Annibale, negatiuè reſponderunt. Equidem cùm duplex à Teſtatore eſſet relictum fideicommiſſum, alterum in domo magna, alterum vniuerſale in omnibus bonis ſuis, quorum vtrumque fuit Canonizatum in deciſione 17. Iunij.

Quoad primum Domini habebant pro conſtanti, quia 2
nulla competebat detractio ratione Trebellianicæ, tum quia
illa non detrahitur de fideicommiſſo particulari, vt per Doctores *in l. in quartam*, vbi Rip. *n.* 3. *&* 4. *ff. ad leg. Falcid.* Card. Mant. *de coniect. vlt. vol. lib.* 7. *tit.* 11. *n.* 2. Craſſ. *in §. Trebellianica q.* 5. *n.* 1.

Tum, quia domus fuit relicta cum expreſſa prohibitione 3
in totum, vel in partem quomodolibet alienaretur, eò quia Teſtator voluit eam deuenire, & perpetuò tranſire ad deſcendentes maſculos, & per lineam maſculinam, legitimam & naturalem ta Virgilij, & eius filij, & hæredis in infinitum, quo caſu videtur prohibita Trebellianica, *Authent. ſed & in ea*, vbi Bald. *C. ad leg. Falcid.* & eſt recepta opinio, vt per Gabr. ad Trebell. *concl.* 9. *n.* 1. Mantic. *d. lib.* 7. *tit.* 12. *n.* 19. Craſſ. vbi ſupra *q.* 8. *n.* 8. præſertim cùm ſit facta prohibitio alienandi rem particularem, Roland. *conſ.* 9. *n.* 15. *lib.* 4. Et fauore familiæ, Craſſ. *d. q.* 8. *n.* 8. *in fin.* quæ concluſio procedit, etiam in liberis primi gradus, ſecundùm opinionem quam Rota ſequitur, Caſſad. *deciſ.* 4. *de teſtament.* Creſcent. *dec.* 2. *eod. tit.* Rol. *deciſ.* 113. *n.* 1. *par.* 2. *diuerſ.*

Secundò principaliter, quia tam legitima, quàm Trebel- 4
lianica ex vtroque fideicommiſſo fuit detracta, vt probatur ex confeſſione tum Alexandri ſen. Patris Dom. Franciſcæ aduerſariæ, tum Virgilij Patris Dom. Annibalis in tranſactione inita cum Liuia ipſius Alexandri vxore, in qua Alexander, & Virgilius fratres expreſsè fatentur per ſucceſſores Alexandri Senioris, fuiſſe factas alienationes abſorbentes detractiones, quæ confeſſio ſicut præiudicaret Alexandro iuniori, ſi viueret, & ita præiudicat habenti cauſam ab eo, *l. ſi ſuperatus in prin.* vbi Doct. *ff. de pign.* Bald. *conſ.* 364. *n.* 2. *verſ. quia lib.* 2. Ruin. *conſ.* 40. *n.* 13. *lib.* 1. Roman. *dec.* 776. *n.* 1. *part.* 1. *diuerſ.* & fuit dictum in Romana Dotis, ſexta Maij 1611. vbi aliæ deciſiones allegantur, & in eadem cauſa 25. Maij, anno 1611. coram me.

Et licet in dicta tranſactione aſſignetur Liuiæ certa pars 5
bonorum fideicommiſſo ſuppoſitorum, ratione legitimæ, & Trebellianicæ debitæ Virgilio, & Alexandro, tamen apparet, id fuiſſe factum ad fauorem ipſius Liuiæ, quæ prætendebat, detractiones non fuiſſe factas, ſed tamen ex hoc non eliditur ſuperior confeſſio detractionum. Et hinc eſt, quod in inſtrumento diuiſionis factæ inter eoſdem fratres anno 1558. loco bonorum datorum Liuiæ, fuerunt per Alexandrum maritum ſubrogatum, & ſuppoſita fideicommiſſo bona propria ipſius, quod certè non feciſſet, ſi ratione legitimæ, & Trebellianicæ competiiſſet ſibi detractio, quia in eam potuiſſet imputare bona Liuiæ aſſignata, & prædicta confeſſio iuſtificatur, & vera oſtenditur calculo facto, & ſtatu hæreditatis teſtatoris alias dato pro parte D. Franciſcæ, in quo apparet, bona teſtatoris fuiſſe valoris 22862. Bona autem alienata aſcendere ad ſummam lib. 5500. Et ſic alienationes ferè abſorbent detractiones, vt prædicti fratres ſunt confeſſi, quæ confeſſio eſt ſatis clara, quamuis alias ſtatus prædictus non eſſet firmatus.

Quibus accedit, quod Virgilius ſenior filius teſtatoris ha- 6
buit duos filios, Annibalem auum vtriuſque colligantis, & Herculem, qui ambo fratres ſucceſſerunt pro virili in legitima, & Trebellianica debita Virgilio ſeniori eorum patri, quæ conſtituunt dimidiam partem hæreditatis teſtatoris, iuxta notata *in c. Raynutius, & in c. Raynaldus, de teſtam.* cuius dimidiæ medietas, & ſic quarta pars hæreditatis abſque dubio pertinet ad Ann. iun. ex teſtamento Herculis expreſsè vocati, remanet alia quarta pars, quæ obtigit Ann. ſen. à quo deſcendant Annib. & Franciſca ex duobus filijs nepos, & neptis, ſucceſſiuè ſequitur, vt Franciſca ratione detractionum non poſſit prætendere, niſi octauam partem hæreditatis, quam fuiſſe detractam vltra prædicta conſtat ex alienatione prædij Caſaliæ, quod Alexander eius pater ſuppoſuerat fideicommiſſo loco bonorum datorum Liuiæ, vt ſupradictum eſt, & ex alienatione alterius prædij Peuerariæ ſuppoſiti fideicommiſſo pro dotanda eadem Franciſca filia Alexandri iunioris, pro ſumma ſcutorum ſex millium auri, quæ ſine dubio videtur apta conſumere quamcumque penſionem detractionis. Et ita fuit deciſum.

R. P. D.

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Domorum.

Veneris 27. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Remedium l. final. Cod de edict. Diui Adriani tollendo, non datur ex ſcriptura raſa, cancellata, & cum additionibus in margine, nec etiam ex teſtamento ratione voluntatis imperfectæ.

SVMMARIVM.

Immiſſio ex l. final. C. de edicto Diui Adriani toll. non conceditur ex ſcriptura raſa, cancellata, & cum additionibus, n. 1.

Teſtamentum, quando dicatur imperfectum, ita quod ſit potius quadam præparatio ad teſtandum, quam teſtamentum ex quibus hoc cognoſcatur, n. 2.

Teſtamentum imperfectum ratione voluntatis ſuſtineri non poteſt, nec etiam ad pias cauſas, n. 3.

Clauſula, & non alias, &c. *denotat conditionem, qua deficiente nihil operatur*, n. 4.

DECISIO DLXXVI.

1 PEtita immiſſione in bonis, de quibus agitur, per Venerabilem Confraternitatem Spiritus Sancti Neapolitanorum; coram Reuerendo Patre Domino Triuultio, & obtenta ſententia fauorabili pro immiſſione, fuit ab illa pro parte Arſenij Caratelli, & litis conſortium appellatio interpoſita, & cauſa mihi commiſſa, dubitaui, an prædicta ſententia veniret confirmanda, ſeu potius reuocanda; & Domini pro illius reuocatione reſponderunt, moti ex eo, quia ſcriptura producta, cuius vigore fuit petita dicta immiſſio in vim *l. fin. C de edicto Diui Adriani tollendo*, quaſi eſſet teſtamentum Leonardi, in quo dicta Confraternitas fuit hæres inſtituta, viſa fuit cancellata, & raſa, interlineata, & cum additionibus in margine, itaut in illa non poſſint verificari verba *d. l. fin. ibi*, nec abolitum, nec cancellatum, & clarè appareat ex illius inſpectione de ipſius vitio viſibili, ex quo dicta immiſſio impeditur, teſte Bart. *in d. l. fin. n.* 3. Dec. *n.* 37. Zuccard. *n.* 94. quos refert & ſequitur, & de communi teſtatur Menoch. *de adipiſcend. remed.* 4. *n.* 699. *cum ſeqq.*

2 Vlterius, quia iſta ſcriptura teſtamenti Leonardi non videtur, quod ſit teſtamentum, ſed tantummodo quædam præparatio ad illud, ita vt ſit imperfectum, non ratione ſolemnitatis deficientis, ſed ratione voluntatis non perfectæ, & nondum redactæ ad actum, ſed potius permanentis in præparatorijs tantum, quod ſatis deſumitur ex eo, quod nec teſtes interfuerunt, nec Notarius fuit rogatus, nec adfuit iſti ſcripturæ, nec continet menſem, nec annum, nec de manu teſtatoris reperitur facta ex relatis per Decian. *reſponſ.* 86. *num.* 15. *lib.* 2. & confirmatur ex verbis eiuſdem ſcripturæ in margine ibi, *vedi ſe ſono trecento*, &c. & in alia margine ibi, *Auertite che di ſopra dice*, & clarius deprehenditur ex illa clauſula. Item *che il notaro ſi rogarà del detto teſtamento ſia obligato*, &c. quæ omnia indicant iſtam ſcripturam non fuiſſe teſtamentum ex imperfectione voluntatis, ſed quandam præparationem ad teſtandum, argumento text. *in l.* 2. *in princ. C. de ſent. ex breuicul. recitan.* In illo enim non fuit perfectum, & abſolutum quicquam, cùm in aliud tempus eſſet remiſſus rogitus dicti teſtamenti per Notarium faciendus, ſicque fuerit ſolummodo quædam præparatio ad futurum teſtamentum, Oldrad. *conſ.* 119. Dec. *conſ.* 159. *col.* 1. *verſ. quib. tamen non obſtantib.* Ruin. *conſ.* 7. *n.* 6. & *ſeq. lib.* 3. Couar. *in c. relatum n.* 9. *de teſtam.* Clar. *in §. teſtam. q.* 7. *n.* 20.

3 Et in tantum hoc procedit, quod nec talis ſcriptura poteſt ſuſtineri quaſi teſtamentum ad pias cauſas iuxta magis communem, de qua per Socin. Iun. *conſ.* 189. *n.* 73. *lib.* 2. plures referentem, Couar. vbi ſupra plures congerens, Decian. vbi ſupra, & dicit magis communem Clar. *d. q.* 7. *n.* 2. & 3. & Ruin. *vbi ſupra num.* 7. vbi quod nec etiam tale teſtamentum ſuſtinetur inter liberos *gloſ. vnic. in l. is qui ff. de teſtam.* quam omnes ſequuntur teſte Rimin. *in l. hac conſultiſſima §. ex imperfecto C. de teſtam.* & Ruin. *conſ.* 15. *n.* 2. *lib.* 2. atteſtan. de communi poſt Paul. de Caſtr. *in d. §. ex imperfecto num.* 3. Alexand. etiam de communi *conſ.* 76. *n.* 13. *lib.* 3. & plures pro hac ſententia, & de communi teſtantes refert, & illos ſequitur Clar. vbi ſupra q. 9. *n.* 1. idem Ruin. *d. conſ.* 7. *n.* 3.

4 Si vero dicta immiſſio in dicta ſententia fuit conceſſa in vim declarationis, & ceſſionis factæ per Liuiam, & Corneliam ad fauorem Confraternitatis, & ſub prætextu quod Leonardus ita cõfeciſſet ſuum teſtamentum pariter fuit reſponſum pro infirmatione ſententiæ. Dicta enim ceſſio, & declaratio apparet facta intuitu, & prætextu teſtamenti Leonardi ad quod expreſsè ſe referunt pluribus in locis dictę ceſſiones, & potiſſimè in fine ibi, quia earum intentio fuit, & eſt iuxta d. teſtamenti formam, in fine, *& non alias*, &c. quæ clauſula denotat conditionem, Abb. *in c. inſinuante n.* 6. *quod Cleric. vel vouent.* Rot. *deciſ.* 446. *n.* 5. *part.* 1. vnde deficiente iſto teſtamento, vt reuera deficit, cùm nullum non ſit teſtamentum, ſed præparatio ad illud, vt dixi, corruit etiam dicta ceſſio, & per conſequens immiſſio illius vigore obtenta.

5 Quibus non obſtat ſupradictum *conſil.* 7. Ruin. exaduerſo adductum: illud enim retorquetur, cùm quicquid in motiuis in princ. dixerit poſtea *num.* 6. & 7. pro hac parte tenet, vt apud ipſum videre licet, & ſuperius dicta Ruin. ibidem ponderata relinquo. Ex quibus pro infirmatione ſententiæ reſolutum fuit.

R. P. D. MANZANEDO.

Lauretana bonorum.

Veneris 27. Iunij 1614.

ARGVMENTVM.

Debitor promittens ſoluere in loco, in quo creditor ordinabit, non dicitur in mora, niſi creditor doceat de ordine prædicto, & vbi non adeſt mora, non intrat caducitas, quæ eſt materia odioſa, & ex leui cauſa à Rota excuſatur.

SVMMARIVM.

Debitor promittens ſoluere in loco iuxta ordinem creditoris non dicitur in mora conſtitutus, ſi creditor non doceat ad ſoluendum dato, n. 1. & *ſeq.*

Caducitas ob non ſolutionem non incurritur ſine mora, n. 1. *in fine.*

Mora in caducitate purgari poteſt ante declarationem creditoris, n. 2.

Emphyteuta non ſoluens Cappones quos ſoluere promiſit, non operatur caducitatem emphyteuſis, n. 3.

Caducitas eſt materia odioſa, & Rota ſolet illam excuſare etiam ex leui cauſa, n. 4.

DECISIO DLXXVII.

1 SEntentiam Auditoris Cameræ abſolutoriam ab impetitis contra Rodomontem per Monaſterium dixerunt Domini venire confirmandam, quia quamuis in inſtrumento locationis fuerit appoſitum pactum; quod niſi debito tempore ſolueretur penſio conuenta, ipſo facto intelligeretur locatio reſoluta, attamen quia in eodem inſtrumento paulò ſuperius adeſt pactum, quod ſolutio debeat fieri in terra Montis Luponis in loco vbi per Abbatem, vel eius legitimos agentes ordinaretur, & non conſtet de aliquo ordine Abbatis, ſeu alterius nomine illius, nec pro parte Monaſterij de illo doceatur, non poteſt dici conductor conſtitutus in mora, Natt. *conſ.* 258. *num.* 6. *in fin.* Alex. *conſ.* 92. *num.* 9. & *ſeq. lib.* 1. Mandoſ. *de ſignat. grat. in verbo penſiones, verſ. quaro, deſtinata erat*, vbi referuntur plures deciſiones Rotæ, Corbul. *de cauſis priuat. ob non ſolut. Canon. limitat.* 9. *n.* 1. & *ſeq.* & ſine mora non poteſt incurri caducitas ob non ſolutionem canonis, vt notant DD, in locis præcitatis.

2 Quibus non obſtat, quod in dicta terra montis Luponis

adeſſet quidam Carus procurator Abbatis, cui aliàs conductor ſoluerat reſponſionem, & cui intimauerat vltimo loco tanquam procuratori Abbatis ſe eſſe paratum ſoluere, & conſignare reſponſionem, hoc enim non ſufficit, cum conductor non teneretur ſimpliciter iuxta dictum inſtrumentum ſoluere in terra Montis Euponis, ſed in loco per Abbatum, ſeu eius legitimos Agentes ordinato. Vnde cùm locus loci eſſet incertus, & penderet à voluntate Abbatis, & ab illius ordine, illo non dato non potuit dici conductor conſtitutus in mora abſque tali ordine, ſeu interpellatione, Ruin. *conſ.* 42. *num.* 25. *lib.* 1. & licet vltimo loco ipſe intimauerit ſolutionem dicto Caro, attamen id fecit ad maiorem cautelam, quod eo magis illum debet excuſare, præcipuè cùm poſtea deuenerit etiam ad depoſitum integræ quantitatis grani. Vltra quod vltima Septembris 1611. fuit facta oblatio duorum annorum decurſorum, & ſic ante acceptam caducitatem, quæ fuit 7. Nouembris eiuſdem anni, certum eſt autem moram ante declarationem purgari poſſe, imò etiam poſt, ſi celeriter, Gabr. *conſ.*75. *n.* 4. *&* 7. *lib.* 2. Card. Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 12. *tit.*27. *n.*35. & prædictum depoſitum, & comparitio, & facta oblatio fuerunt Caro intimata, licet domi.

3 Non etiam obſtat, quod non depoſuit etiam cappones, & paleam, pœna enim caducitatis eſt tantum appoſita ob non ſolutionem grani, vt in inſtrumento locationis, vbi poſt iam appoſitam dictam pœnam promittitur ſolutio paleæ, & capponum, vltra quod defectus conſignationis capponum non operatur caducitatem, Benintend. *deciſ.* 6.

4 Tandem nec obſtare videbatur, quod Abbas inſteterit inſpici, & menſurari dictum frumentum depoſitatum, & quod conductor, & depoſitarius ſe oppoſuerint. Quia fuit reſponſum huiuſmodi oppoſitiones, ſeu proteſtationes continere, quod ipſi erant parati menſurare illud ad effectum ſoluendi facta quietantia, non autem ad effectum inſpiciendi, vtcumque ſit, cùm caducitas ſit materia odioſa, & Rota ſoleat illam excuſare, etiam ex leui cauſa, videtur in caſu noſtro excuſanda, licet dictum depoſitum ex dictis primis inſtantijs per Abbatem factis, & proteſtationibus conductoris, & depoſitarij potuiſſet aliqualiter dubitari, fuiſſet realiter factum. Ex quibus pro confirmatione dictæ ſententiæ fuit reſolutum.

R. P. D. B V R A T T O.

Terdon. Archipresbyteratus.

Veneris 27. Iunij 1614.

A R G V M E N T V M.

Ad iuſtificandam prouiſionem Apoſtolicam maximè quando ceſſat calumnia debent concedi litteræ remiſſoriæ.

S V M M A R I V M.

Remiſſoria ad iuſtificandam prouiſionem Apoſtolicam, debet concedi maxime quando ceſſat omnis calumniæ ſuſpicio, num. 1.

Remiſſoria ob præſumptam calumniam à Rota de facili denegatur, n. 2.

*Teſtificata non didicita, & ſummarium parti non datum, non impedit conceſſionem remiſſoriæ, n.*3.

D E C I S I O DLXXVIII.

1 PRo Informante, & conceſſione remiſſoriæ deciſum. Tum quia petebatur ad iuſtificandam prouiſionem Apoſtolicam, & ita nedum pro iuſta, & rationabili, ſed neceſſaria cauſa. Ideò deneganda non erat, *l. iudices in princ.* ibi, ſi hoc perſpexerint, *& in fine*, ibi, *& hoc ſi iuſtè peti iudex inuenerit, C. de fide inſtrument.* vbi Bald. *num.* 1. *in* 5. *notab.* Salycet. *in princip. item nota, quod hac*, & Caſtren. *num.* 3. Dec. *deciſ.* 56. *part.* 3. Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 1. *num.* 9. *& ſeq. de dilat.* Tum quia ceſſabat omnis calumniæ ſuſpicio, Caſſad. *deciſ.* 3. *de dilat.* Verall. *dec.* 59. *part.* 3.

2 Tum ex eo, quòd non erat ad retardandam expeditionem cauſæ, neque pro poſſeſſore beneficij, quam ex teſtibus in curia examinatis, & à me ordine DD. meorum viſis. Ex quibus licet non benè probantibus oriebatur ſufficiens fumus pro excluſione calumniæ, & conceſſione remiſſoriæ, quæ præſertim non ſolet de facili ob præſumptam calumniam à Rota denegari, vt ex *deciſ. Bellam.* 625. *in fin.* in pluribus cauſis ſeruatum fuit, & dictum in Leodien. Canonicatus 10. Iunij præteriti coram me.

3 Nec impedtri poteſt propter examen factum à curia ſuper iiſdem articulis in effectu. Quia non fuerunt didicita teſtificata, neque parti datum Summarium, adeò vt non poſſit nouum examen impediri, neque applicetur materia, *Auth. at qui ſemel C. de probat.* deſumptæ *ex* §. *quia vero, verſ. illud tamen, Auth. de teſtib. & c. ex tenore* 35. *ad fin. de teſtib. cum ſimilib.* Vnde concluſum pro remiſſoria.

R. P. D. C O C C I N O D E C A N O.

Vlixbonen. Concurſus.

Lunæ 1. Iulij 1614.

A R G V M E N T V M.

Conſtitutio Pij V. ſuper collatione parochialium, & concurſu, an habeat locum in parochiali vnita, & quando in Vicarium parochialis vnitæ dicatur tranſlata totalis cura vel exercitium curæ tantum.

S V M M A R I V M.

Conſtitutio Pij V. ſuper collatione, & concurſu parochialium habet locum etiam in parochialibus vnitis, quotieſcumque in Vicarium transfertur non ſolum exercitium curæ, ſed etiam cura, num. 1.

Cura beneficij vniti dicitur tranſlata in Vicarium, quando in vnione illi fuit reſeruata congrua, n. 2.

Cura beneficij vniti dicitur tranſlata in Vicarium, quando in Eccleſia ſeculari Vicarius deputatur perpetuus, num. 2.

*Obſeruantia ſubſequuta declarat, an cura beneficij vniti transferatur in Vicarium, vel ne n.*2.

*Cura beneficij vniti an ſit tranſlata in Vicarium, vel exercitium curæ etiam quod Vicarius ſit perpetuus debet attendi quis percipiat fructus, quia ſi percipit Vicarius, & ſoluit aliquid illi, cui fuit facta vnio, eſt tranſlata cura, alias exercitium tantummodo, num.*3. *& ibi declara, duobus modis.*

Concurſus non habet locum in parochialibus de iurepatronatus laicorum, n. 4.

Fallit quando Eccleſia iuriſpatronatus fuit vnita beneficio libero, num. 4.

D E C I S I O DLXXIX.

1 DOmini reſoluerunt, non conſtare de vnione, quæ impediat concurſum. Nam cùm iſta parochialis, vnà cum ſuis fructibus fuerit per ordinarium vnita Canonicatui, excepta tamen decente portione, & ſuſtentatione pro Vicarijs perpetuis, &c. quæ vnio fuit confirmata per Clementem VI. & denuo datum mandatum de vniendo per Sixtum IV. cum eiſdem conditionibus quatenus vnio facta per ordinarium, vel per dictum Clem. VI. qui fuit Antipapa, ſuſtineatur, vel mandatum de vniendo Sixti IV. habuerit effectum, adhuc eſt faciendus concurſus, quia quotieſcumque in Vicarium transfertur cura, non autem ſolum exercitium curæ, intrat conſtitutio ſanctæ mem. Pij V. 32. in ordine, & diſpoſitio ſacroſanct. Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 18. quæ loquuntur de concurſibus faciendis in collatione Parochialium. Ita declarauit Congregatio Illuſtriſſ. Interpretum, & ſequendo hanc ſententia dicit Rota in cauſa Vlixbonen. iuris conferendi 2. Decembr. 1605. coram bon. mem. Litta. Et in eadem 13. Iunij 1607. coram Illuſtriſſimo D. meo Card. Lancellotto.

2 Quod autem in caſu iſto fuerit in Vicarium tranſlata cura, imò & ipſam in vnione fuiſſe præſeruatam, ſatis patet, quia in ipſa vnione diſponitur, quod præſeruetur cōgrua pro

Vica-

Vicario perpetuo, imò illa congrua excipitur ab vnione, vnde fit, quod manifeſtiſſimè appateat in dictum Vicarium fuiſſe translatam curam, quam etiam eſſe translatam ex eo ſolum, quod Vicarius ſit perpetuus in Eccleſia ſæculari, voluerunt Innoc. *in c. cum non n.20. verſ. ſi autem perpetuo daretur de præbend.* Card. *in Clem. vnic. num.* 10. *q.* 9. *verſ. in contrarium facit de offic. Vic. & in conſ.* 30. *colum.* 1. *in fine*, paulò ante *n.* 1. *verſ. Et hoc videtur certum, & n.*1. Roman. *conſ.* 356. *num.* 4. *verſ. ſin autem poſſedit, vt Vicarius perpetuus*, Felin. *in c. poſtulaſti col.*1. *circa med. verſ. & vide Cardinalem Nauar. conſ.*13. *de elect.* quod etiam declarauit obſeruantia ſubſequuta. Nam poſt Concilium Archiepiſcopus eſt in quaſi poſſeſſione faciendi concurſum iuxta notat. per Calder. *in conſ.* 23. *de præbend.*

3 Neque obſtat, quod ad effectum cognoſcendi an ſit translata cura, vel exercitium curæ, etiam quod Vicarius ſit perpetuus, attendi debet, quis percipiat fructus, quia ſi percipit Vicarius, & ſoluit, quod illi cui fuit facta vnio, eſt translata cura, aliàs exercitium tantummodo, vt fuit Originale d. n. Laudentijs, & dicit Hoſt. *in cap. expoſuiſti in fine*, vbi etiam Io. Andr. & Abb. pariter *in fin. de præb.* Felin. *in d. cap. poſtulaſti num.* 1. *verſ. aut percept. fruct. de reſcript. Rebuſque de congrua num.* 108. & dixit Rota *in alleg. cauſa Vlixbonen. Concurſus* coram bon. mem. Litta. Nam huic motiuo reſpondetur, quod deciſio in caſa Vlixbonen. concurſus, loquitur in Eccleſia vnita monaſterio, in qua non ſufficit ad cognoſcendum, an in Vicarium ſit translata cura vel exercitium curæ, quod Vicarius ſit perpetuus, quia de iure talis eſſe debet in iſtis Eccleſiis vnitis Monaſterio, *vt in cap.* 1. *de Capell. Monach. in* 6. & notant ibidem omnes. Doct. verò *in d. cap. expoſuiſti*, videntur loqui, quando aliqua penſio ſoluitur per Vicarium, tunc certum eſt in ipſum fuiſſe translatam curam, & in hoc ipſi faciunt fundamentum ad tollendum omnes difficultates, ſed circa hoc dictum videtur ceſſare omnis difficultas, quia vt benè dicit Card. *in d. Clem. vnic. de off. Vicar. num.* 11. *verſ. ſolutio, quando reſeruatur fruct.* illi cui vnitur de Eccleſia iſta reſeruatio operatur, quoad competentes beneficio. Nam quando ſolum certa portio datur Vicario, pertinent actiones ad principalem, non autem quo minus dicatur curam reſidere debere penes ipſum Vicarium, cùm ſit perpetuus, hæc ille.

4 Minus etiam releuat, quod iſta Eccleſia erat de iurepatronatus laicalis in quibus Eccleſiis non fit concurſus, quia cùm fuerit vnita Canonicatui de conſenſu patroni, imò & ipſe Epiſcopus Patronus vniuit habita ratione ad vnionem prædictam, iſta Eccleſia remanet libera, & non poteſt amplius de iurepatronatus, ita vt non ſit faciendus conſenſus concurſus; Et ita concluſum, non conſtare de vnione, quæ impediat concurſum.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Bremeñ. Præpoſituræ.

Veneris 4. Iulij 1614.

A R G V M E N T V M.

In hac deciſione agitur de quadam præpoſitura, an eſſet Sedi Apoſtolicæ reſeruata, & inde ſumpta occaſione declaratur, an & quando verba enunciatiua, & narratiua Papæ præſertim probant vel non.

S V M M A R I V M.

Concordata inter Sedem Apoſtolicam, & Germanicam nationem ſeruanda ſunt, quia habent vim pacti & contractus, num. 1.

*Exceptio debet eſſe de regula, n.*2.

Dictio verò *eſt aduerſatiua inducitque repetitionem omnium qualitatum expreſſarum in præcedenti diſpoſitione, numero* 2.

*Beneficium vbi eſt reſeruatum Sedi Apoſtolicæ conferri non poteſt à Capitulo, n.*2.

Enunciatiua de præterito, & quando ſuper ea principaliter agitur, non probat, n. 3.

Confirmatio non trahitur ad id, de quo actus confirmandus non diſpoſuit, n. 3. *in fine.*

Enunciatiua emanata ab eo qui diſponere poteſt, habet vim diſpoſitiuum. Declara dummodo de præſenti ſint prolata, & principaliter propter ſe, aliter ſecus, n. 4.

*Enunciatiua verba de præterito nullo pacto important diſpoſitionem, n.*4.

*Beneficia debita certo generi perſonarum cadunt ſub reſeruatione cum ſua cauſa, vt ſcilicet conferantur perſonis de illo genere, n.*5.

Breuis, ſeu litterarum executio non requirit aliam iuſtificationem, quam eorum quæ continentur, ſub clauſula conſtito.

*Narratiua Papæ etiam facta Motu proprio recipit probationem in contrarium, n.*6.

Relatum eſt attendendum, & non referens, quia referens erraſſe cenſetur, n. 6.

Beneficij ſtatus non mutatur per prouiſionem Apoſtolicam, vel ordinarij, num. 7. *Vbi declaratur, quando hæc concluſio procedat.*

D E C I S I O DLXXX.

DE mandato S. D. N. mihi ſignificato per Illuſtriſſimos & Reuerendiſſimos Dominos meos Cardinales Mellinum, & Lancellottum propoſui dubium in Rota, an præpoſitura Eccleſiæ Bremen. eſſet Apoſtolicæ Sedi reſeruata, ita vt prouiſio facta ad fauorem Vueſelli Bruggenei ſuſtineatur non obſtante prouiſione facta per Capitulum ſub prætextu, quod dignitas eſſet electiua, & quod vigore ſtatuti deberet conferri Canonico, ac non obſtantibus quibuſdam alijs adductis, & omnes DD. negotio maturè conſiderato, atque diſcuſſo concordi voto affirmatiuè reſponderunt, ſtantibus concordatis inter S. Sedem Apoſtolicam, & inclytam nationem Germanicam olim initis, quæ ſunt ſeruanda, cùm vim pacti & contractus habeant, Put. *deciſ.* 45. *num.* 1. *lib.* 2. Creſcent. *deciſ.* 2. *de priuileg.* Mohed. *deciſ.* 23. *in fin. de præbend.* 1

2 Cùm enim iſta dignitas ſit prima poſt Pontificalem vigore eorundem concordatorum, eſt reſeruata Sedi Apoſtolicæ, etiam ſi eſſet electiua, vt prætenditur, quod tamen minimè probatur, quia cùm ſupra in concordatis in principali diſpoſitiua fuerit facta mentio, etiam de beneficijs electiuis, & poſtea in exceptione ſubijciatur. De cæteris verò, &c. intelligendum eſt de electiuis, quia exceptio debet eſſe de regula, gloſſ. *in rubr. de reg. iur. in* 6. *ante medium verſ. ſubtilitatibus tamen*, Paul. de Caſtro *conſ.* 79. *num.* 3. *lib.* 1. & accedit, quia adeſt dictio *verò*, quæ eſt aduerſatiua, & inducit repetitionem omnium qualitatum expreſſarum in præcedenti diſpoſitione, Alex. *in l. ſi filius à Patre num.* 6. *ff. de lib. & poſth.* Ruin. *conſ.* 111. *num.* 6. *lib.* 3. Socin. iun. *conſ.* 83. *num.* 10. *lib.* 1. Vnde fit quod cùm agatur de reſeruatione contenta in ipſis concordatis, verſamur in caſu claro, quod Capitulum non potuit prouidere de hac præpoſitura, vti Apoſtolicæ Sedis reſeruata, & ita in puncto fuit reſolutum in alia cauſa Paderbonen. Præpoſituræ 9. Martij, & 30. Maij 1588. coram bon. mem. Bubalo, cuius verba transcribere non placuit, quæ quidem deciſio fertur inter concordata Germaniæ, *notab.* 3.

3 Neque obſtat, quod vigore ſtatuti confirmati à Gregorio XIII. huiuſmodi Præpoſitura debeat, vt prætenditur per Capitulum, conferri Canonico, qualis non eſt Vueſellus, nam fuit reſponſum, iſtud ſtatutum non obſtare, cùm diſponat principaliter ſuper adminiſtratione bonorum Præpoſituræ, & quod Præpoſitus, ſicut cæteri Canonici poſſit optare bona ibi expreſſa, & ſuper hoc venit principaliter confirmatio Apoſtolica, & licet incidenter, & per parenthesim dicatur, quod ab iſto iure optandi hactenus Præpoſiti erant excluſi, quanquam tenerentur eſſe Canonici, tamen non ideò ſequitur, quod prædictum ſtatutum diſponat, quod Præpoſitus debeat eſſe Canonicus, ſed enunciat actum de præterito, quod Præpoſiti tenebantur eſſe Canonici, Alex. *conſ.* 153. *in princ. & per totum lib.* 5. Caſtrenſ. *conſ.* 407. *num.* 2. *verſic.* 2. *quæro lib.* 2. quod non probatur ex ipſa enunciatiua cùm principaliter ſuper ea agatur, an ſcilicet Præpoſiti teneantur eſſe Canonici, Alexandr. *conſ.* 136. *num.* 11. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 348. *in fin.* Aymon. *conſ.* 29. *num.* 3. & per conſequens confirmatio Apoſtolica nihil operatur, quia dat ſolum robur ſtatuto, quoad ius, non quoad factum, & ideò ſi di-

ctum ſtatutum nihil diſponit ſuper eo, quod Præpoſitus ſit Canonicus, vt dictum eſt confirmatio Apoſtolica non prodeſt, Bald. *conſ.* 181. *in princ. lib.* 1. Roman. *conſ.* 12. *num.* 4. *&* *conſ.* 371. *n.* 3. *verſ. nec confirmatione*.

4 Neque hæc reſponſio tollitur, ex quo ſi enunciatiua ab eo, qui poteſt diſponere, habet vim diſpoſitionis, Bart. *in l. gerit ff. de acquir. hared.* Mattheſil. *ſingul.* 34. Quia quicquid dicendum ſit, an Capitulum haberet facultatem ſtatuendi, hæc concluſio procedit, quando verba enunciatiua de præſenti ſunt prolata principaliter propter ſe, quando ſcilicet non terminantur ad aliud, nec reſpiciunt alium finem niſi ſeſe, & tunc talia verba diſponunt, ſi talis eſt actus, qui poſſit tunc geri ſola voluntate, vt ſi hæres tanquam talis conſtituat procuratorem, vt in exemplis Bart. & Matheſil. Hic autem verba fuerunt prolata vltra principale propoſitum, quod erat ſuper adminiſtratione bonorum, & optione, & important quandam adiectionem verborum, & ſunt etiam de præterito, vnde nullo pacto important diſpoſitionem, ita elegantiſſimè declarat Bald. *in conſ.* 263. *n.* 3. *lib.* 1. Pariſ. *conſ.* 127. *in fin. lib.* 1. Afflict. *dec.* 83. *n.* 2. *& per totam*, Aymon. *conſ.* 911. *num.* 15. *& conſ.* 832. *num.* 2. *&* 3. *verſ.* 4. Bero. *conſil.* 170. *in princip. libro ſecundo*.

5 Et ex abundanti fuit dictum, quod quatenus illud probaretur in d. ſtatuto non releuat ad effectum de quo agitur, quia non iden ceſſaret reſeruatio Apoſtolica, ita vt Capitulum potuiſſet conferre etiam quod Præpoſitura eſſet electiua, quod tamen non probatur, nam beneficia debita certo generi perſonarum cadunt ſub reſeruatione cum ſua cauſa ſcilicet, vt conferantur perſonis de illo genere, Veral. *dec.* 313. *in manuſcript. lib.* 1. & negotio maturè diſcuſſo ita fuit reſolutum in cauſa Vlixbonen. Prioratus 1. Februarij 1602. coram bon. mem. Cardinale Seraphino. Nec obſtaret, quod Præpoſitura non fuerit collata Canonico, cùm de hoc non eſſet agendum in hoc iudicio executiuo vigore Breuis, in eo namque ſufficit iuſtificare clauſulam conſtitutio, quod Præpoſitura ſit prima dignitas poſt Pontificalem ad effectum vt Breue debeat exequi, reliqua autem ſunt reiicienda ad iudicium ordinarium, Anchar. *conſ.* 297. *n.* 8. *verſ. & proximè dicta*, & fuit dictum in cauſa Papien. Præpoſituræ 30. Maij 1611. coram Reuerendiſſimo Attrebaten.

6 Non obſtat, quod in vltima prouiſione Sixti V. facta de huiuſmodi præpoſitura habetur mentio, quod per ſtatutum confirmatum à Gregorio collatio debet fieri Canonico, quia fuit reſponſum iſtam fuiſſe narratiuam partis, & vltra alia fundamenta, ex quibus poteſt tolli iſtud obiectum, de quibus ſupra in reſponſione ad aliam enunciatiuam, placuit alia reſponſio, quod cùm hic conſtet de contrario enunciato ceſſat omnis difficultas, etiam quod illa fuiſſet narratiua Papæ; quæ tamen non eſt, Alex. *in conſ.* 9. *n.* 12. *vol.* 5. Dec. *conſ.* 63. *n* 6. *verſ. nec obſtat, quod verba tranſactionis*, Bellon. *conſ.* 23. *n.* 3. qui tenent, quod relatum eſt attendendum, & non referens, cùm cenſeatur referens erraſſe, & ita etiam declarat Dec. *in auth. ſi quis in aliquo num.* 34. & Alciat. *n.* 6. *C. de edend.*

7 Tandem non releuat, quod dicta vltima prouiſio Sixti V. facta fuit Canonico, qui vltimus ſtatus eſt attendendus in probanda qualitate beneficij, Dec. *conſ.* 126. *n.* 1. Rota *deciſ.* 2. *de preb. in nou.* Quia fuit reſponſum, quod prouiſio Apoſtolica, vel Ordinarij, non mutat ſtatum beneficij, Dec. *conſ.* 126. *in fin.* Achilles *dec.* 7. *de iurepatr.* quæ concluſio licet ſit vera, quando conſtat de contrario anteriore ſtatuto, *c. cum de beneficio, de preb. in* 6. Dec. *d. conſ.* 126. *num.* 1. *cum ſeqq.* Feder. de Senis *conſ.* 240. *num.* 1. & fuit reſolutum in Tudertina Prioratus 5. Maij 1595. coram Orano, hic ſatis conſtat de veritate negotij, quia ſtatutum prætenſum non adeſt, & ex prædictis apparet in quo ſit fundata intentio Capituli, & vt ſupra dictum eſt, hæc deducuntur ex abundante pro iuſtitia cauſæ in iudicio ordinario, quia in hoc iudicio executiuo ſufficit iuſtificare clauſulam, ſi conſtiterit, quod Theodoricus à Galen. Præpoſituræ huiuſmodi poſſeſſor obierit, &c. de quo non dubitatur, quia cùm conſtet de reſeruatione præpoſituræ, nullum ſit præiudicium Ordinario Collatori, etiam quod Præpoſitura fuerat collata non Canonico, ſed ſi quis prætendit malè fuiſſe impetratam, obtineat gratiam certo modo, & experiatur iura ſua in iudicio ordinario, ſed veritas eſt ex prædictis, quod prouiſio non debet fieri Canonico, & ſic iura Vueſieli ſubſiſtunt tam in iudicio ordinario, quàm exequutiuo. Alia non egent reſponſione, &c.

R. P. D. A N D R E A.

Mediolaneñ. Decimarum.

Veneris 4. Iulij 1614.

A R G V M E N T V M.

De fine inſtrumentorum, & quando inſtrumenta dicantur in forma probanti.

S V M M A R I V M.

Iura producta cenſentur approbata à parte contra quam producuntur eo ipſo, quod citata ad dicendum contra, nihil opponit, num. 1.

Inſtrumenta publicata à Notarijs rogatis, habentur loco originalium, & probant abſque alia ſolemnitate, num. 2.

Inſtrumenta leuata, & tranſumpta ab habentibus facultatem illa extrahendi ab Ordinario probant, n. 3.

Inſtrumenta ſubſcripta a Cancellario, & Archiuiſta ſucceſſoribus in officio plenè probant, n. 4.

Notarius ſucceſſor in officio poteſt abſque alia ſolemnitate ſui Prædeceſſoris ſcripturas publicare, n. 4.

D E C I S I O DLXXXI.

1 Licet Iura, & inſtrumenta, de quibus in dubio, vno excepto fuerint producta in partibus cum citatione ad dicendum contra, & pars nihil oppoſuerit ſaltem generaliter. Vnde eo ipſo videbantur plenè probare, Felin. *in cap. fin. n.* 7. *in ſecunda fallentia de fid. inſtrum.* Ægid. *deciſ.* 539. Put. *deciſ.* 155. *lib.* 1. *in nou.* Caputaq. *dec.* 5. *n.* 5. *part.* 3. Nihilominus ex alijs fuit dictum, illa eſſe in forma probanti.

2 Siquidem primum, ſecundum, & tertium, fuerunt publicata ab ipſis Notarij rogatis, vnde habentur loco originalium, & abſque alia ſolemnitate probant Bartol. communiter receptus *in auth. ſi quis in aliquo num.* 3. *C. de edend.* Bald. *in l. publicati num.* 9. & ibi Iaſ. *num.* 4. *C. de teſtam.* Felin. *vbi ſupra num.* 5. Lap. *allegat.* 77. Anchar. *in cap. Albericus num.* 13. *de teſtam.* Aret. *in cap. quoniam contra num.* 12. *notab.* 13. *de probat.* Couar. *pract. cap.* 19. *num.* 3. *in princip. verſ. nam ea ſcriptura*, Rot. *deciſ.* 1. *de fide inſtrument. in nou. &* 4. *eodem tit. in antiq.* Veral. *deciſ.* 170. *num.* 1. *part.* 1. *& deciſ.* 351. *in princip. par.* 2. & fuit firmatum in pluribus cauſis, & ſignanter in Farfen. Territorij 12. Iunij 1616. coram bon. mem. Penia, & in Mediolanen. Iuriſpatronatus 1. Iulij 1611. coram Reuerendiſſimo Damaſceno, & in Hiſpalen. Legitimitatis 12. Decembris eodem anno coram Reuerendo Patre Domino meo Vbaldo, & in alia Mediolanen. Decimarum Sancti Donati 23. Ianuarij coram Reuerendo Patre Domino meo Pirouano.

3 Quartum, quintum, ſextum, ſeptimum, octauum, & nonum fuerunt extracta ab habentibus facultatem ab ordinario, quod ſufficit, vt ſit eis plena fides adhibenda, *cap. cum P. Tabellio*, vbi Abb. *num.* 3. Felin. *in princip. de fid. inſtrum.* Alex. *in dict. Authent. ſi quis in aliquo num.* 5. *in fin. verſ. faceret etiam*, & ibi Dec. *num.* 16. *Fall.* 9. *C. de edend.* Veral. *deciſ.* 351. *num.* 2. *vbi num.* 3. reddit rationem *part.* 2. cum alijs adductis in illa Mediolanen. coram Reuerendo Patre Domino meo Pirouano. Et in hoc ſtatur eorum aſſertioni de facultate ſibi conceſſa, *iuxt. deciſ. Veral.* 245. *&* 266. *par.* 2. qui ſtylus in Rota eſt tutiſſimus, & receptiſſimus, vt in deciſionibus allegatis in dicta Mediolanen. & hic per Informantes.

4 Decimum, & vndecimum fuerunt ſubſcripta à Cancellario, Archiuiſta ſucceſſoribus in officio, quod præſtat eis integram fidem, Bartol. *in l. ſi quis ex argentarijs §. cogentur numer.* 3. *ff. de edend.* Veral. *deciſ.* 244. *numer.* 3. *& deciſ.* 351. *num.* 2. *&* 3. *part.* 2. Nec dubium eſt, quin ſucceſſor in officio poſſit prædeceſſo-

ceſſoris ſui ſcripturas publicare abſque aliqua ſolemnitate, vt in his terminis fuit firmatum in Vrgellen. Parochialis 29. Nouembris 1602. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, & in Tarraconen. præpoſiturarum 14. Ianuarij eodem anno coram Reuerend. Patre Domino meo Pirouano, in quibus, & alijs Rota etiam dixit ſufficere ſe talem nominare in ſua ſubſcriptione. Ex quibus omnibus vna tantum parte informante reſolutum fuit iura, & inſtrumenta, de quibus in dubio, eſſe in forma probanti.

R. P. D. BVRATTO.

Senen. Bonorum.

Veneris 4. Iulij 1614.

ARGVMENTVM.

Reſcriptum ſubreptitium non eſt ipſo iure nullum, niſi non fuerit cauſæ auocatorium, non faciens mentionem de pendentia litis.

SVMMARIVM.

Attentata, appellatione pendente, reuocanda ſunt, numer. 1.
Reſcriptum ſubreptitium non eſt ipſo iure nullum, numer. 2.
Reſcriptum ſubreptitium auocatorium cauſa non faciens mentionem de pendentia litis, eſt ipſe iure nullum, numer. 2.

DECISIO DLXXXII.

1 FVit dictum, conſtare de attentatis commiſſis per Venturam, in capienda poſſeſſione bonorum, de quibus agitur, vigore ſenteotiarum ad eius fauorem latarum, pendente appellatione monialium. Deinde in Rota commiſſa, atque inhibitione ab hoc Tribunali expedito, & in partibus in præſentia eiuſdem Venturæ præſentata, quæ propterea veniunt in primis, & ante omnia reuocanda ad regulas vulgares: & ex facultate in vltimo reſcripto à Ven-
2 tura impetrato attributa.

Non obſtat, poſſeſſionem fuiſſe captam in vim mandati Archiepiſcopi Florentini delegati Apoſtolici pro exequutione ſententiarum ad fauorem Venturæ latarum, ſuper ſucceſſione ab inteſtato ſororis Romitillæ, excluſo monaſterio, ex quo reſcripto Apoſtolico tributa fuit iuriſdictio, cùm non fuerit coram eo iudice oppoſitum de obiectione, & litis pendentia in Rota, Innoc. *in cap. cum M. Ferrar. in fine de conſtitut.* & reſcriptum ſubreptitium non ſit ipſo iure nullum, ſed ope exceptionis annullandum, *cap. ceterùm, cap. ad audientiam il 2.* cum ibi oor. *de reſcript.* latè Pariſ. *conſ. 134. num. 17. & ſeq. lib. 4.* Nam id poſſe forſan procedere, Domini dixerunt, niſi reſcriptum fuiſſe auocatorium cauſæ à Rota, quia tunc eſt ipſo iure nullum, Biſign. *deciſ. 13. de reſcriptis*, Caſſad. *deciſ. 1. eodem tit. & deciſ. 2. num. 2. de appell.* Veſtr. *in prax. lib. 3. cap. 6. num. 3.* Mandoz. *commiſſ. 7. in princ.* Rota apud bon. mem. Cardinalem Seraphinum *deciſ. 673. num. 6.* & in Vrgellen. Archidiaconatus de Andona 13. Aprilis 1592. coram bon. mem. Penia, in qua fuit dictum, poſſeſſionem captam vigore Breuis obtenti, non facta mentione litis, in Rota pendentis, eſ-
3 ſe prorſus nullam.

Mouit etiam DD. quod commiſſo, pro exequutione ſententiarum, fuit clam extorta, poſtquam reiecta fuerat ſimilis commiſſio in ſignatura monialibus, etiam tunc informantibus, propoſita. Et ita concluſum.

REV. P. D. BVRATTO.

Romana Annui legati.

Veneris 4. Iulij 1614.

ARGVMENTVM.

Annuum legatum reſtrictum ad certam quantitatem debetur, ſi non ſufficiunt fructus ex bonis teſtatoris relinquentis.

SVMMARIVM.

Legatum annuum regulariter debetur ex fructibus bonorum, num. 1.
Legatum annuum debetur velut à fructuario vniuerſali, non tamquam ab herede, n. 1.
Legatum annuum relictum ex fructibus, & redditibus certorum bonorum taxatiuè non debetur ceſſantibus fructibus, ſecus è contra, n. 2.
Legato annuo alimentorum, ſi fructus non ſufficiant, heres non cogitur alienare bona, num. 3. Declara, vt num. 4. & 5.
Alimenta vt præſtentur, poſſunt bona diſtrahi, n. 3.
Legatum annuum alimentorum ſimplex, & indeterminatum, quod liquidatione eget, ex coniecturas a mente teſtatoris reſtringitur ſecundum quantitatem fructuum, n. 4.
Legatum annuum pro alimentis, in que eſt taxata ſumma à teſtatore, ſi non ſufficiunt fructus, debent bona vendi, num. 4.
In claris non eſt opus coniecturis, n. 4.
Statutum vrbis lib. 1. cap. 159. quomodo intelligatur, num. 6.

DECISIO DLXXXIII.

PRætendente Ven. Societate Sanctiſſimæ Annunciatæ 1
hærede teſtamentaria q. Tarquinij Vberti non teneri ad ſolutionem annui legati Iacobo relicto his verbis, Iacobo eius Germano fratri legauit annua Scuta 48. minutæ ſingulis menſibus Scuta 4. Et de menſe in menſem ſoluenda ipſius Iacobi vita durante à die mortis teſtatoris 4. Septembris 1585. vſque ad menſem Maij 1592. Prætextu quod dicto tempore nullos ex hæreditate fructus percepiſſet, fuit me proponente dubitatum, an legatum pro dicto tempore deberetur, ita vt ſententia extra Rotam lata eſſet confirmanda. Et Domini affirmatiuè reſponderunt. Nam licet regula ſit. Annuum legatum debere ex fructibus bonorum, *l. libertorum, §. 1. ff. de ann. legat. l. Firmio, §. pater, ff. quan. dies leg. ced.* cum alijs per Surd. *deciſ. 28. num. 2.* qua ratione ad illud tenetur, vt fructuarius vniuerſalis tamquam fructus percipiens, & non hæres, *l. final. §. ſin autem legata, C. de bon. qua lib.* quem text. in patre vſufructuario loquentem ad omnes alios extenduot ibi communiter Doct. Matheſ. *not. 5.* Iaſ. *in l. 1. num. 16. ff. ad Trebell.* latè Couar. *var. reſol. lib. 2. c. 2. n. 7. verſ. 3. conſiderandum*, & Surd. *deciſ. 193. de magis communi*, Andr. Gayl. *pract. obſeru. lib. 2. obſeru. 146. n. 8.*

Tamen id procedit, quatenus extent fructus, non au- 2
tem ita quin illis non ſufficientibus debeant vendi bona pro ſatisfactione, text. eſt *in d. l. fin. §. ſin autem as alienum.* Vbi præſertim Fulgoſ. & Caſtrenſ. *C. de bon. qua lib.* Niſi tamen eſſet relictum ex fructibus, vel redditibus certorum bonorum taxatiuè, non demonſtratiuè. Tunc enim verum eſt ceſſantibus fructibus non deberi, & in his terminis loquuntur text. *in d. l. liberto, & in d. l. Firmio.*

Non obſtat, quòd in legato annuo alimentorum, ſi fru- 3
ctus non ſufficiunt, non poſſit cogi hæres ad alienanda bona, iuxta opinionem Bart. *in l. penult. ff. de aliment. & cib. leg.* ſecundum quàm ita ſe Arimini cum Baldo fratre conſuluiſſe dicit Ang. *in l. 1. num. 5. C. de legat.* idem Ang. Bart. Caſtren. & Alex. *in l. Imperator, ff. ad Trebell.* Surd. *de aliment. tit. 4. quæſt. 9. num. 1. 6. & 7.* Quia data iſta opinione pro vera, quam impugnat Pic. *in l. Titia, §. Titia, numer. 157. ff. de leg. 2.* Et ratione, quia non minor, ſed maior videtur ratio vendendi bona in annuo legato alimentorum, quàm in alijs, in quibus tamen poſſunt diſtrahi bona,

na, iuxta *d. l. fin.* Natt. *conſ.48. num.6. verſ. praterea illud,* Bart. *in l.maritum, num.20. verſic. denique infertur, & 21. ff. ſolut. matr.* Et admiſſo etiam nos verſari in legato alimentorum ex eo, quod in hanc cauſam intelligendum ſit, tamquam factum pauperi (quod tamen non probatur) *l. Stichus §. Titia, ff. de aliment. legat. l. Titia in princ.* & gloſ. *in l. codicillis in princ.* vbi Bart. *in ſecunda oppoſit. ff. de ann. legat.* & congeſt. per Surd. *de alimen. tit.2. quaſt.12. num.1. & ſeq.*

4 Illa tamen procedit in legato annuo alimentorum ſimplici, & indeterminato, quod liquidatione eget. Tunc enim ex coniecturata teſtatoris voluntate ſecundum quantitatem redditũum reſtringitur, prout ita expreſsè loquitur text. *in d. l. penult. in prin. ff. quando dies leg. ced.* & Doct. pro ea citati, qui adducunt text. *in l. ius alimentorum, ff. vbi pupill. educ. deb. in l. 1. §. mulier, ff. de ventr. in poſſ. mitt.* & *in l. Imperator 50. ff. ad Trebell.* loquentes in alimentis ex iuris diſpoſitione debitis, & à iudice taxandis, ſecus verò eſt, quando ipſe teſtator taxauit certam annuam ſummam relinquendo, quia in claris non eſt locus coniecturis, text. eſt *in dict. l. fin. §. ſin autem as*, & in his terminis Bertrand. *conſ.268. volum.2. part.1.* Surd. *dict. quaſt.9. num.28. & 34.* Vbi etiam, ſi hæres confecerit inuentarium, illud enim fuit, ne teneatur de proprio, non autem quin ex bonis hæreditarijs, & Coler. *de alim. lib.2. cap.2. num.38.* Et præſertim cùm non reliquerit certam ſummam ea certa re præſtandam, ita vt non poſſit applicari materia prædictarum *l. Liberto, & Firmio.*

5 Prætereà non procedit, quando hæreditas eſt de futuro vtilitatem allatura, vt ex *l. filiusfamilias 118. §. apud Marcellum, ff. de legat. 1.* Caſtrenſ. *conſ.405. in 2. dub. verſ. Nam illud eſſet, lib.1.* Surd. *dict. tit.9. num.35.* & faciunt in fortioribus text. *in l. legatum 17. §. 1. ff. de ann. legat.* & *in l. ex eo, 13. ff. de trit. vin. & ol. leg.* Hanc autem fuiſſe talem ſatis videbatur Dominis apparere ea inuentario bonorum hæreditariorum, in quo etiam non ſunt deſcripta bona fundacalia maximi valoris, & ex alijs deductis per informantes.

6 Oppoſita verò præſcriptio decennalis vigore ſtatuti *lib.1. cap.159.* applicari non poteſt, quia illud eſt reſtrictum ad præſcriptionem penſionum, Canonum, & cenſuum contra dominum rei, vel cenſus, vt ex verbis rubri, & nigri apparet, & fundatur in præſumpta ſatisfactione, contra quam vigent libri eiuſdem ſocietatis, in quibus adnotari ſolent omnes ſolutiones, & adnotatæ reperiuntur factæ in cauſam huius legati. Ex quibus apparet, non fuiſſe pro dicto tempore ſolutum, Bart. *in l. fin. n.3. C. de reb. cred. & in l. Titia textores, n.2. ff. de legat. 1.* Bald. *in l. iuſtum, n.2. C. de edend.* Natt. *conſil.627. n.4. lib.3.* Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

R. P. D. B V R A T T O.

Ferratieñ. ſeu Rauennateñ. Bonorum.

Veneris 4. Iulij 1614.

A R G V M E N T V M.

Sententia lata non vocatis intereſſe habentibus, in libello nominatis, redditur nulla, aliàs ſi in libello non ſunt nominati, non eſt neceſſaria citatio, ſed ſententia tantùm reuocatur, quoad præiudicium citati.

S V M M A R I V M.

Citationis defectus inducit nullitatem ſententia, n.1.

Intereſſe habentes in libello nominati debent citari, aliàs ſententia redditur nulla, n.2.

Citatio eius, qui in libello non eſt nominatus, non eſt neceſſaria, niſi ratione ſui praiudicij, n.3.

Sententia lata non citatis intereſſe habentibus, reuocatur quoad praiudicium tantùm, n.4.

D E C I S I O DLXXXIV.

1 PEr ſententiam Vicarij Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Rauennæ confirmata fuerat declaratio caducitatis, & deuolutionis facta nomine menſæ Archiepiſcopalis contra Io. Baptiſtam Mellam, & filios quorundam bonorum, quæ dicta Eccleſia in Emphyteuſim retinebant ad commodum, & fauorem D. Antonij Nigrelli de eiſdem bonis per Archiepiſcopum vti deuolutis inueſtiti, quæ cùm fuerit in gradu appellationis reuocata, commiſſa pro hæredibus Nigrelli lite pendente defuncti cauſa appellationis in Rota, DD. viſum fuit, vltimam ſententiam eſſe nullam, ex defectu citationis dicti de Nigrellis.

Iudicium verò nomine, & ad inſtantiam Eccleſiæ ſuper dicta deuolutione factum, fuit in gratiam, & ad vtilitatem Nigrelli nominati, & inueſtiti, quem propterea cauſa tangebat, & qui nominabatur etiam in libello, ideòque neceſſaria erat illius citatio ad validitatem ipſius ſententiæ, quæ aliàs redditur nulla, Innoc. *in cap. humilis col.2. in principio, verſic. vbi autem de maior. & obed.* ibique Cardin. *in 3. quaſt.* Butr. *num.29. verſic. quando agitur*, Anchar. *in 2. oppoſ. verſ. Si autem proponitur*, Imol. *num.14. verſic. Secundo caſu*, Felin. *num.3. verſic. quadam verba.* 2

Licet ſecus fuiſſet, ſi Nigrellus non fuiſſet nominatus in libello. Tunc enim neceſſaria non fuiſſet citatio niſi ratione præiudicij, Bald. *in l. ab eo, num.17. C. quomodo, & quando iudex*, Caſtren. *in l. in contedendo, num.2. ff. de aqua plun. arcend.* & *in l. de vnoquoque, num.2. verſic. Item iſta lex*, & ibi Alexan. *num.178. iterum num.92. ff. de re iud.* Roman. *in l. peregrè, §. quibus, num.4. ff. de acquir. poſſeſſ.* Soccin. *tract. citat. art.1. column.1. & 2.* facit doctrina Bart. *in l. ſi eo tempore, C. de remiſs. pignor.* 3

Tantò magis quia Nigrelli poſſident bona vt ſupponitur, & erat eis ius quæſitum ex inueſtitura Antonio facta vltra ſententiam confirmatoriam illius ad *vulg. reg. d. l. de vnoquoque.* Vnde non videbatur opus indagare, An ſententia lata inter illos de Mella, & Eccleſiam non citatis Nigrellis, illis præiudicaret. In qua etiam DD. non probata ſcientia litis inclinabant pro Nigrellis, ex not. per Alex. *in l. ſæpè, n.107. ff. de re iudic.* vbi Alex. de Neu. *num.54.* & per Cyn. *in l. 2. n.8. & ſeq.* & ibi Alber. *n.4. C. vbi in rem actio.* Et an hoc ſufficeret pro reuocatione ſententiæ reſpectu eorundem, ſed ex prædicto capite concluſum fuit, dictam ſententiam reuocandam, quoad præiudicium tantum dd. DD. de Nigrellis, altera parte non informante, &c. 4

R. P. D. B V R A T T O.

Romana Domus.

Veneris 4. Iulij 1614.

A R G V M E N T V M.

Arbitrator extraordinariè procedens, non debet arbitrari ſine partis citatione, niſi vbi fuit præmiſſa matura diſcuſſio, quæ non poteſt fieri ſine partis citatione, vel præſentia.

S V M M A R I V M.

Citatio requiritur in declaratione arbitratoris extraordinariè procedentis. Fallit vbi plena negotij diſcuſſio pramiſſa citatione, vel praſentia partis facta fuit, n.2.

Citatio non requiritur in relatione facienda ab electo ad aſtimandum valorem domus, n.3. Declara, vt n.4.

Citatio facta ad vnum actum, non operatur quoad actum diuerſum, n.5.

Iudicis factum ritè procedentis dicitur factum partis, numer.6.

Pretium principale, quando eſt certum, & purum, licet augmentum ſit conditionale poteſt agi ad rei traditionem, num.6.

Excipiendi ius tranſit in ſingularem ſucceſſorem, num.7. Maximè concurrente detentione ex parte ſingularis ſucceſſoris, num.7.

D E C I S I O DLXXXV.

SIue ſequamur opinionem Bart. *in l. ſi quis arbitratu, ff. de verb. oblig.* quod neceſſaria ſit citatio ad declarationem arbitratoris extraiudicialiter procedentis, quam ſequuntur relati per Socc. *vbi num.29.* Iaſ. *num.21.* Opizon. *num.55.* 1

Bolo-

Bolognet. *num.* 190. dicens eſſe communem Canoniſtarum, & per Boer. *deciſ.* 283. *num.* 34. ſiue contrariam, (quæ receptior videtur (Guilielmi, quam tenuerunt congeſti à Soccin. *eodem loco verſ. ſed Guglielmus*, Iaſ. *verſ. Contrarium*, Bolognet. *verſ. Contraria*, Soccin. iun. *qui de veriori, & communiori, n.* 53. *verſ. in hoc.* Numquam æſtimatio domus, de qua agitur ſuſtineri poteſt, quia non ſolum declaratio facta fuit ſine præſentia, vel citatione partis, ſed etiam æſtimatio, & menſuratio.

2 Poſterior autem opinio negatiua procedit, ſi partes fuerint plenè auditæ in diſcuſſione negotij, ſecus vbi non fuit præmiſſa matura negotij diſcuſſio, quæ ſine partium vocatione, vel præſentia haberi nequit, Florian. *in l.* 1. *§. fin. num.* 3. *ff. ſi menſ. falſ. mod. &c.* Vbi quod ita declarauit Florentiæ Roman. *in d. l. ſi quis arbitratu, num.* 7. *verſ. aut arbitratorem*, vbi Caſtren. *num.* 3. *verſ. Baldum autem*, Alex. *num.* 11. *verſ. Roman.* Sic. Opizon. *num.* 67. optimè Soccin. iun. *num.* 53. *verſ. in hoc difficili*, referens pro eadem opinione Bald. Cuman. Soccin. Iaſon. Et ita ſentire omnes antiquos, & modernos dicit Barba. *conſ.* 18. *num.* 11. *verſ. facit etiam lib.* 1. benè Curt. iun. *conſ.* 33. *ſub num.* 10. Boer. *d. deciſ.* 283. *num.* 35.

3 Et in ſpecie noſtra æſtimationis tenent Salyc. *in l. fin. num.* 10. *verſ. aut eſt arbitrator, C. de contrahend. empt.* Aldobr. Alexan. & Couat. in alia deciſ. citati, Cagnol. *in l.* 2. *num.* 260. *&* 261. *C. de reſcind. vend.* Et ſecuta eſt Rota in alia allegata deciſione 2. Creſcen. *de arbitr.* quæ approbatur in illa Romana Domus ad Paſquinium 29. Maij 1602. coram bon. mem. Litta. Quo fit, vt vel non ſubſiſtat opinio Baldi *conſ.* 64. *lib.* 3. qui generaliter velle videtur, non eſſe neceſſariam citationem in electo ad pretium arbitrandum ea ratione, quia præſentia non traheret arbitratorem ad aliud, quam ſibi videatur, quem Iaſ. *in d. l. ſi quis arbitratu n.* 22. *in* 2. *limit.* Bolognet. *num.* 196. *in* 4. *limit.* Gozad. *conſil.* 100. *num.* 17. quæ ratio militari poteſt in relatione, non in cognitione negotij, in qua trahi poteſt penitus ad declarationem maioris, vel minoris pretij, ex informatione partis, vt per Salyc. Cagnol. & alios ſupra citatos.

4 Vel non procedat, vbi declaratio pretij fit per acceſſum ad locum, & menſurationem, præſertim vbi periti ſunt plures. Tunc enim moueri poſſunt ex informatione partium, & ſine illis non poſſunt plenè ſcire qualitates rei, quod apparet etiam ex euentu, cùm longè inter ſe diſcordauerint in menſuratione, & numero Cannorum, quo caſu, neceſſariam eſſe partis informationem admittit Bald. *dict. conſ.* 64. *num.* 1. *verſ. quando ergo*, & Bolognet. *dict. limit.* 4.

5 Nec faciunt decreta de menſe Iulij, & Auguſti 1610. Citato Gregorio, quod periti referrent, quia citatio pro die 14. Auguſti eſt expreſsè facta pro relatione duorum prius electorum, nec decreta poſſunt intelligi de tertio, cùm primi duo nondum retuliſſent, ſed de menſe Septembris, & ſic non veniſſet caſus diſcordiæ, in quo tertius referre debebat. Minus dici poteſt approbata æſtimatio ex citatione ad inſtantiam Gregorij 31. Iulij 1611. facta perito ad faciendam relationem magis diſtinctam, quia fuit facta impugnatiue, prout ſemper à Gregorio impugnata fuit. Et proptereà DD. ad nullitatem æſtimationis ſteterunt in deciſis.

6 Quo verò ad manutentionem in poſſeſſione domus Gregorio concedendam non eſſe dixerunt, non obſtante æſtimationis nullitate. Nam licet venditio vti facta pro pretio arbitrando ſit conditionalis, & conſequenter tali dici etiam poſſit traditio per clauſulam *conſtituti:* Tamen cùm poſt relationem tertij iudex in exequutionem præciſe reſcripti ſignaturæ reſiduo pretij prius iuxta illius formam penes Montem depoſito proceſſerit ad relaxationem mandati immiſſiui, cuius vigore ſequuta fuit realis apprehenſio, videtur amiſſa poſſeſſio, & tranſlata in moniales, cùm factum iudicis ritè procedentis dicatur factum partis, *l.* 1. *C. ſi in cauſ. iudic. cum ſimilibus*, prout non obſtante pendentia conditionis potuit transferri, *l. dotis fructus, §. final. ff. de iur. dot.* Rimin. Sen. *conſil.* 464. *num.* 22. *lib.* 3. Caſ. de Graſſ. *deciſ.* 44. *num.* 4. Honded. *conſil.* 86. *num.* 48. *lib.* 2. Sicuti enim, quando pretium principale eſt certum, & purum, licet augmentum ſit conditionale, agi poteſt ad rei traditionem, Bald. *in l. hac venditio, §. fin. in addit. ff. de contrahen. empt.* Ita ſignatura voluit certificando pretium ad traditionem poſſeſſionis deueniri, licet illud (quatenus relatio non eſſet ritè facta) poſſet deinde augeri, vel minui ex alia relatione.

Prætereà Gregorius de tempore venditionis non erat in 7
naturali poſſeſſione, ſed cenſuarij immiſſi ex Saluiano pro fructibus, vt dicitur in inſtrumento venditionis, contra quos ſicuti non potuiſſet prætendere manutentionem tamquam authore Prætore electus. Ita nec Moniales ab eis cauſam habentes, cùm ius excipiendi tranſeat in ſingularem ſucceſſorem, Bart. & alij *in l. ait Prætor, ff. de iure. ar.* Surd. *deciſ.* 163. *num.* 7. Maximè concurrente detentione ex parte Monialium, Surd. *deciſ.* 264. *num.* 25. *&* 26. Imò etiam ſi non haberent cauſam, poſſent excipere contra petentem manutentionem non ipſum, ſed alium poſſidere, vt in his terminis deciſum fuit in Maceraten. hæreditatis 27. Nouembris 1587. coram bon. mem. Card. Pamphilio. Ex quibus ita deciſum, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Palentina Beneficij.

Veneris 4. Iulij 1614.

ARGVMENTVM.

Attentata an reuocentur poſt rem iudicatam, & an attentatis renunciaſſe dicatur, qui patitur diſcuti de iuſtitia ſententiæ, & coram quo iudice attentata debeant proponi, & attentatorum reuocatio impediatur per exceptionem excommunicationis incurſæ ob recurſus ad iudices laicos.

SVMMARIVM.

Inſtitutio ſeu collatio facta pendente termino ad appellandum eſt attentata, n. 1.

Sequeſtrari debet poſſeſſio beneficij vacans, n. 2.

Attentata reuocantur per viam nullitatis etiam poſt rem iudicatam, n. 3.

Attentatis renunciaſſe videtur, qui paſſus fuit pronunciari ſuper iuſtitia ſententiæ, n. 4.

Dic procedere vbi quis prius oppoſuit de attentatis, & poſteà paſſus fuit cognoſci de bono iure, n. 4.

Attentata proponuntur coram ſolo iudice appellationis cuius eſt læſa maieſtas, n. 5. *Vbi niſi ſit commiſſa etiam cauſa attentatorum.*

Attentatorum reuocatio non petita in prima inſtantia, poteſt peti in ſecunda, n. 5.

Attentatorum reuocatio non impeditur per exceptionem excommunicationis ob recurſus ad iudices laicos incurſa, num. 6.

DECISIO DLXXXVI.

Domini viſum fuit apponendum eſſe ſequeſtrum. 1
Nam dubitari non poteſt, quin inſtitutio, & collatio capellaniæ, de qua agitur, facta per Ordinarium Petro 17. Decembris 1605. pendente termino ad appellandum à ſententia, eadem die lata, qua pronunciatum fuit, capellaniam illi debitam eſſe, ſpectare, & conferendam, ſit attentata, cùm à ſententia daretur appellatio, tamquam lata Andrea exiſtente in lite, vt ex verbis illius, ibi, non obſtantibus his, quæ oppoſuit Andreas, cui perpetuum ſilentium imponimus, ex trad. per Lancell. *de attent. appellat. penden. limit.* 49. *à num.* 2. Et reſolutum fuit in Cametinen. iuriſpatronatus 15. Nouembris 1599. coram R. Domino meo Damaſceno, & in alijs per informantes allegatis.

Et conſequenter eſſet etiam attentata poſſeſſio poſteà ca- 2
pta, prout de hoc datur magnus fumus ex confeſſione dicti Petri 21. Decembris 1605. dum reſpondendo proteſtationi ſibi factæ, quod non deberet dicere Miſſas dictæ capellaniæ, ſtante quod fuerat appellatum à ſententia ad eius fauorem lata, donec lis in gradu appellationis introducta terminaretur, dixit ſe exiſtere in poſſeſſione dictæ capellaniæ, & quod ipſe tenetur dicere Miſſas, & illas dicet. Quatenus autem ante inſtitutionem capta fuiſſet, ſatis eſſet, quod lite pendente. Et vbi etiam capta non fuiſſet, concedendum eſſe ſequeſtrum, nec interim poſſeſ-

ſione

ceſſione vacante fructus beneficij dilapidentur, Archid. *in C an.quia res col.3.ad finem,verſ.ſecundo modo* t.4.1.Felin. *in c. olim in prin. verſ.ſubdit etiam, de reſcript.* Rota apud bon.mem.Card.Seraph. *deciſ.*1403.*in fine*.

3 Non obſtat, quòd dicatur ſecnndam ſententiam confirmatoriam tranſitum feciſſe in iudicatum, ob non interpoſitam ab ea appellationem, ſaltem legitimam, & coram iudice. Nam vltra quod commiſſa fuit cauſa appellationis, & nullitatis in Rota, cum facultate reſtituendi in integrum, prout iuris fuerit, aduerſus quamcumque rem iudicatam, id non facit, quominus poſſeſſio reuocanda ſit, ſaltem per viam nullitatis, & ſeqneſtranda, iuxta obſeruantiam Rotæ, de qua Cæſ. de Graſſ. *deciſ.2.cap.4.& 5. de appellat.*

4 Minus obſtat, quòd Andreas paſſus fuerit pronunciari ſuper iuſtitia primæ ſententiæ, & ſic videatur attentatis renunciaſſe, ad latè notata per Feltr. *in c. Inter monaſterium, num.29.& ſeq. limit.8. de re iudicata*. Quia id procederet, ſi Andreas prius dediſſet de attentatis, vel illorum cauſam commiſiſſet, & poſteà paſſus fuiſſet cognoſci de bono iure, vt declarat Lancell. *de attent. part.2. cap.4. limit.* 15.*num*.17.

5 Et licet attentata regulariter coram ſolo iudice appellationis, cuius læſa eſt maieſtas proponantur, Franc. *in cap. non ſolum in 2.notab. de appellat. in 6.* tamen videbatur de ijs dari poſſe in Rota, vbi cauſa in tertia inſtantia commiſſa fuit, etiam attentatorum quorumcumque, quæ verba apta ſunt alia comprehendere attentata, quam in ſpretum iudicis appellationis commiſſa. Et ſic iſta in quibus tantum verificari poſſunt, prout etiam petita in prima, Lanceſlott. *part.2. de attent. cap.4. in præf. numer.*486. *&* 487.

Exceptio excommunicationis ob recurſus ad iudices lai-
6 cos, vltra quod illi non videbantur in facto verificari, non obſtat petenti reuocationem attentatorum, ex cumulatis per Lancell.*de attent. part.2.c.12. amplias.*13. *& part.3.cap.*24.q.3.*num.*10. Et dixit Rota in Abulen. Capellaniæ 5.Iunij 1598.coram bon.mem.Gipſio. Et ita dictum,&c.

R. P. D. CAVALERIO.

Calaguritana Decimarum.

Veneris 7. Nouembris 1614.

ARGVMENTVM.

Arbitrium quando intret pro Sanatione examinis teſtium nulli ex defectu iuramenti ipſorum teſtium.

SVMMARIVM.

Clauſula arbitrio *regulatur à iure*, *n*.1.

Clauſula arbitrio *remittit aliquid de rigore iuris*, *numer*.1. *Vbi de arbitrio ad effectum ſanandi examen teſtium ex æquitate, & maximè quando directa eſt iudici, aliàs iuriſdictionem habenti*.

Iuramentum in ſacerdotibus ſufficit, quod præſtetur manu in pectore abſque eo quod tangantur ſcriptura, numer.1.

Iuramentum teſtium non probatur per atteſtationem Notarij dicentis teſtis iuratus, etiamſi dicat iuratus tactis ſcripturis,n.2.Vbi, niſi aliquid addatur, ex quo comprehendi poſſit teſtem coram Notario iuraſſe.

Notario atteſtanti de actu præterito, de quo non eſt rogatus,non creditur,n.2.

Iuramentum per teſtes minus ſolemniter præſtitum, ſuffragatur,quando adeſt huiuſmodi ſtylus, n.3.

Examen teſtium nullum ſanatur per commiſſionem cum clauſula arbitrio,*quando teſtes fuerunt examinati cum interrogatorijs partis aduerſa,n*.3.

Interrogatoriorum datio in examine teſtium inducit conſenſum,n.3.

Teſtes nulliter examinati, ſi propter mortem repeti non poſſunt,plenè probant,n.4.

DECISIO DLXXXVII.

STante commiſſione ſanatoria, quod adhiberetur fides 1
teſtibus arbitrio Rotæ, Domini informante tantum Rectore de Septimo, & de Sinai, reſoluerunt eſſe locum arbitrio, licet enim clauſula *arbitrio* regulatur à iure, Bart. *in extrauag. ad reprimendum in verbo videbitur*. Tamen remittit aliquid de rigore iuris, vt in puncto arbitrij ad effectum ſanandi examen teſtium ex æquitate, Creſcen. *deciſ.4.num.5.de teſtibus*, præſertim quando dirigitur iudici alias iuriſdictionem habenti, vt fuit dictum in Romana Cottinij 6. Martij 1606. coram Reuerendiſs. Domino meo Archiepiſcopo Damaſceno. Vnde in propoſito caſu DD. multa ſuadere dicebant, vt aliquid de rigore iuris remitteretur quoad ſolemnitatem iuramenti, quæ prætendebatur omiſſa ex eo, quia in teſtium depoſitionibus non legitur ipſos iuraſſe tactis ſcripturis. Nam conſiderabant multos ex his teſtibus eſſe ſacerdotes, qui iurarunt manu in pectore more ſacerdotum, quod iuramentum eſt ſufficiens abſque eo, quod tangantur ſcripturæ, Guido Pap. *deciſ.*615.*n*.1. Vbi dicit, hoc eſſe receptum ex conſuetudine omnium Curiarum, Theſſaur.*deciſ.*47.*n*.12.

Quo verò ad alios teſtes Notarius non ſcripſerat ſimpli- 2
citer teſtis iuratus, quo caſu non creditur Notario tamquam atteſtanti de actu præterito de quo fortè non eſt rogatus, Caputaq. *deciſ.*285.*&* 295.*part*.3. etiam ſi diceret iuratus tactis ſcripturis. Idem *deciſ.*246.*part*.2. Sed quando Notarius addit aliquid aliud ex quo poſſit comprehendi teſtem iuraſſe coram ipſo, tunc licet non addatur tactis ſcripturis creditur ei, Seraph. *deciſ.*87.*num*.25.*part*.1. Et fuit dictum in Veneta prætenſæ legitimitatis 8. Iunij 1598. coram bon. mem. Penia, & in Ianuæ Pecuniariæ 24. Februarij 1612. coram Reuerendiſs. P. Domino meo Vbaldo. In præſenti autem caſu Notarius non enunciauerat ſimpliciter teſtis iuratus, ſed inſuper addiderat, qui iurauit dicere veritatem, vel per iuramentum, quod præſtitit. Et ideò, ſtante præſertim commiſſione ſanatoria, Rota ſolet adhibere fidem teſtibus, vt in dictis deciſionibus.

Accedebat prædictis, quod teſtes per alteram partem 3
inducti ſimili modo fuerunt examinati. Vnde arguebatur ſtylus, vt in dicta Ianuen. & in ſimili, ne innumeri proceſſus irritarentur, Seraph. *deciſ.*857.*num*.26. Tantò magis autem videbatur intrare arbitrium, quia teſtes fuerant examinati cum interrogatorijs partis, ex quorum datione inducitur quidam conſenſus. Vt in terminis ſanatoriæ eſt deciſio Put.700. *lib*.3. Crauet. *deciſ.1. de Fer.* Et dictum fuit in Romana de Ruſconibus 16. Martij 1612. coram Reuerendiſſimo Domino meo Archiepiſcopo: Et in dicta Ianuen.

Tandem conſideratum fuit, pleroſque ex his teſtibus 4
eſſe mortuos, & ſic repeti amplius non poſſe. Vnde etiam ſine vllo iuramento probare videntur, cùm mors ſuppleat vicem iuramenti, Cephal. *conſ.*225.*n*.8. Et quod mors augeat fidem teſtium faciunt congeſta per Farinac. *de oppoſit. contra exam.teſtium* q.74.*n*.101.

R. P. D. VBALDO.

Firmana laudi.

Veneris 7. Nouembris 1614.

ARGVMENTVM.

Laudum à partibus acceptum tranſit in vim pacti, & quid ſi quis ex eo fuerit enormiſſimè læſus.

SVMMARIVM.

Laudum à partibus acceptatum, & homologatum tranſit in vim pacti,& tranſactionis,n.1.

Laudum etiam homologatum numquid poſſit reſcindi ex capite enormiſſimæ læſionis,n.3.

Læſio enormiſſima in tranſactione ſtante dubio litis euentu, quomodo conſiderari debeat, n.3.

Sententias, & lauda extra Rotam lata, Rota non exequitur, niſi conſtet de eorum iuſtitia,n.4.

D E-

DECISIO DLXXXVIII.

1 POſt diuturnam litium agitationem coram diuerſis iudicibus, & plures ſententias in hac cauſa latas, fuit inter partes factum compromiſſum, & ab arbitrio laudum latum, de cuius confirmatione, vel infirmatione, cùm hodie ageretur in Rota, fuit dictum eſſe in omnibus ſtandum laudo. Fundamentum fuit, quia laudum dicebatur à partibus fuiſſe acceptatum, & homologatum, & ideò tranſiuit in vim pacti, & tranſactionis, imò dicitur vera tranſactio, gloſ. *in l.2.* & ibi DD. *C.com.vtriuſque iur.* Caccialup. *in tract.de tranſact.qu.3.ſub num.8.verſ.aduerte num.6.l.4.* Alex. *conſ.72.num.3.lib.1.* Pariſ. *conſ.46.num.16.lib.1.* & fuit dictum in Romana executionis laudi 26. Iunij 1613. coram me.

2 Et licet Daganellus ab hoc laudo appellauerit, cuius hæredes poſteà illud approbarunt, & prætendunt, Scæuolam poſſe hodie vti eadem appellatione, quamuis ſtatim laudo acquieuerit, iuxta textum *in l. ampliorem in prin. C. de appellat.cum allegat.* per Alex. *conſ.183.num.4.lib.6.* tamen dicebant Domini prætenſionem Scæuolæ, eſſe minus legitimam, cùm laudum contineret diuerſa capitula, vt patet ex ipſius lectura, & Daganellus appellauerit in parte, & partibus ſibi præiudicialibus, iuxta tradita per Imol. *in cap. cum Ioannes*, & ibi Abb. *num.27. de fide inſtrum.* limitata enim appellatio limitatum producere debet effectum, Decius *in cap. bona num.36. de appellat.* Pariſ. *conſ.66. num.6. & ſeq. lib.2.*

3 Ex dato quod tranſactio, & ſic laudum etiam homologatum poſſit reſcindi ex capite enormiſſimæ læſionis, attento tamen dubio litis euentu, iuxta Bart. *in l.2.num.7. C.de reſcind.vendit.& in l.ſi quis cum aliter, ff.de verb.oblig. num.5.* Cagnol. *in d.l.2.num.80. & 85.* Pariſ. *conſil.89.n.55.lib.1.* & tenuit Rota in cauſa Bononien. tranſactionis de Capacellis 2. Decembris præteriti, coram R.P.D. Pamphilio. Ex deductis non videbatur Dominis conſtare de tali enormiſſima læſione Scæuolæ.

4 Quæ dicebantur circa confirmationem dicti laudi, fuit dictum requirere altiorem indaginem, licet enim pro laudo præſumatur, iuxta Specul. *in tit. de arbitr. §.ſequitur tum latiſſime congeſtis* per Menoch. *præſumpt.76.num.2.3. & ſeqq.lib.2.* Tamen notus Stylus huius Tribunalis, vt aliorum ſententias, vel lauda non exequatur, niſi conſtet de eorum iuſtitia, Put. *deciſ.204. num.2.lib.1.* Et ideò circumſcripta pro nunc laudi confirmatione, vel infirmatione, fuit vt ſupra concluſum, eſſe ſtandum laudo, tamquam à partibus approbato. Et ita deciſum, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Ianueñ. Domorum.

Veneris 8. Octobris 1614.

ARGVMENTVM.

De conceſſione, ſeu denegatione remiſſoriæ nonnulla notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Remiſſoria non conceditur, vbi articuli non ſunt releuantes, num.1.

Remiſſoria non conceditur, vbi agitur de probando id, quod per ſcripturas probari poteſt, n.1.in fine.

Teſtes deponentes de iudicio ſuo non probant, n.2.

DECISIO DLXXXIX.

1 CVm Patres Societatis Ieſu ciuitati Ianueñ. emiſſent pro fundando eorum collegio quaſdam domos contiguas Monaſterio Sancti Siri Patrum Clericorum Regularium, fuit per eoſdem Patres Sancti Siri motum iudicium, quod pendet in Rota coram me, contra dictos Patres Societatis Ieſu, vt cogerentur ſibi vendere dictas domos pro ampliatione dicti Monaſterij Sancti Siri, iuxta diſpoſitionem text. *in l. ſi quis ſepulchrum, ff. de relig. & ſumpt. funer.* in cuius cauſæ diuerſis propoſitionibus Domini 6. Februarij 1612. & 25. Februarij 1613. & 8. Martij eiuſdem anni reſoluerunt, Monaſterio Sancti Siri eſſe dandas officinas, nempè Nouitiatum, Infirmariam, Hoſpitium, Bibliothecam, Capitulum, & duas Scholas pro legendis caſibus, & pro Philoſophia, & Theologia, domum Patochi, & Barberiam, cum declaratione numeri cellarum tam Nouitiatus, quàm Infirmariæ, & Hoſpitij, & quantitatis palmorum, quibus vnaquæque ex dictis officinis, & cellis conſtare deberet, ex eo, quia apparuit, prædictis omnibus dictum Monaſterium egere, ex poſt facto fuit diſcurſum, An prædictæ officinæ poſſent dari intra ſitum eiuſdem Monaſterij, abſque eo, quod opus eſſet ad hunc effectum prædictas domos Societatis Ieſu occupare, ſuper hoc Architectis electis à partibus de ordine Rotæ, & per ipſos viſa Planta, & Modello dicti Monaſterij, & facta relatione in Rota, quamuis in diſcordia, & ſæpius inter Dominos diſcuſſo iſto articulo, & non capta ſuper illo reſolutione propter difficultates in facto hinc inde occurrentes, & diuerſas relationes Architectorum, viſum fuit 22. Iunij prædicti, quod circumſcripto pro tunc ſitu vialium Cœmeterij, & Gallinarij diſputaretur dubium principale, an Patres Societatis Ieſu poſſent cogi ad vendendas domos, de quibus agitur Monaſterij Sancti Siri. Sed antequam proponeretur, fuit per Patres Societatis Ieſu dictum, poſſe Monaſterium Sancti Siri ampliari, & conſequi commoditatem pro conſtituendis dictis officinis per Rotam declaratis, emendo à quibuſdam ſæcularibus domos eidem Monaſterio vicinas, in quo tamen Patres Sancti Siri ſe oppoſuerunt, ex eo potiſſimè, quod numquam Religioſi in iudicio compuliſſent laicos Ianuæ inuitos ad vendendas ſuas domos pro ampliandis Eccleſijs, ſeu Monaſterijs, ita quod ſi illud tentaſſent, numquam obtinuiſſent, quin ſumma moleſtia afficerent non ſolum laicos conuentos, ſed etiam omnes ciues, & totam ciuitatem Ianuæ, qui non permitterent priuari ſua libertate, ne inuiti cogantur vendere. Vltra quod ſi Patres Sancti Siri pro dicta ampliatione agerent contra dictos laicos ad dictas ſuas domos ſibi vendendas ad æſtimationem, non ſolum non obtinuiſſent, ſed etiam redderentur odioſi dictis vicinis, & omnibus alijs ciuibus cum damno, & irreparabili præiudicio ipſorum Patrum, & eorum Monaſterij, cùm iuxta ſui inſtitutum nequicquam poſſideant, nec quærant, ſed viuant ex eleemoſynis ab ipſis vicinis, & ciuibus ſibi ſpontè oblatis, & cùm ſuper prædictis periJſſent remiſſoriam pro teſtibus examinandis Ianuæ, & articulos ſupradicta continentes dediſſent, ex aduerſo fuit contradicta dicta remiſſoria. Vnde propoſui hodie dubium, an illa eſſet concedenda, & Domini negatiuam partem ſunt ſequuti, ex illo potiſſimo fundamento, quod non eſſet veriſimile, Senatum Ianuæ permiſſurum, quod laici iuxta iuris diſpoſitionem, & in caſibus à iure permiſſis non compellantur vendere domos contiguas Monaſterijs pro illorum ampliatione, præcipuè, cum ex aliquibus actibus datis per Patres Societatis Ieſu appareat, per Senatum prouiſum fuiſſe in caſibus occurrentibus ad fauorem eorundem Patrum Societatis Ieſu, pro ampliatione Eccleſiæ Sancti Ambroſij, & ad fauorem Monialium Sanctæ Catharinæ de Senis pro ampliando illo Monaſterio, quibus in occurrentiis ad inſtantiam illorum Religioſorum Senatus mandauit compellere quoſdam ſeculares ad vendendum dictis Religioſis aliquas domos pro pretio, iuxta ordinem Senatus æſtimando. Vnde cùm per dictas ſcripturas apparere videatur totum contrarium, quod Patres Sancti Siri per teſtes probare conantur, & in quatuor ſuis primis articulis dederunt, viſum fuit articulos non eſſe releuantes, nec per conſequens ad illorum probationem Remiſſoriam eſſe concedendam, cùm fruſtra ſit probare, quod probatum non releuat, Cæſar. de Graſſ. *deciſ.2.de dilat.* Caput. *deciſ.14. n.3. & deciſ.66. part.3.* & quod non datur Remiſſoria ad probandum, quod per ſcripturas probari valeat, Ægid. *deciſ.9.* Rot. *deciſ.10.num.6.de officio delegati in nou.& deciſ.46. de teſt. in ant.* & eo minus conceditur, cùm ſcripturæ contrarium continent, quod per teſtes probari intenditur, Seraph. *deciſ.1460.num.3.* & fuit dictum in Viterbien. iuris conferendi 7. Februarij 1607. coram Illuſtriſſimo Lancellotto in fin. in quam ſententiam facilius Domini venerunt viſo ſtatuto Ianuæ *lib.9.cap.4.de Priuil.Cleric.* quo diſponitur, quod cauſæ Religioſorum contra laicos decidantur ſecundum iura Romana tam in procedendo, quàm in iudicando, & non ſecundum formam ſtatutorum Reipublicæ.

Quo

2 Quo verò ad quintum articulum circa maiorem commoditatem circa ampliationem Monaſterij Sancti Siri reſultantem illi ex Domibus Patrum Societatis Ieſu, quàm ex laicorum domibus vicinis viſum fuit hoc Rotæ viſa planta, & modello poſſe per inſpectionem oculorum dijudicari, & quod teſtes ſuper hoc deponendo eſſe potius ſuum iudicium dare, quod non ſpectat ad ipſos, Bart. *in l. qui teſtamentum*, §. *final. ff. de teſtam.* Pariſ. *conſ.*152. *num.*15. *lib.*4. Gabr. *conſ.*168. *num.*9. *lib.*2. Ex quibus ita fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Calaguritana de Branteuilla.

Veneris 7. Nouembris 1614.

ARGVMENTVM.

Gratia non dicitur iuſtificata non probato tempore vacationis, & valore beneficij in ea expreſſis, prouiſioque beneficij facta à Papa, tamquam vacantis in menſe reſeruato, ſi beneficium in dicto menſe non vacat, non præiudicat collationi ordinarij.

SVMMARIVM.

*Ordinarij prouiſio non impeditur, quando beneficium non vacanit in menſe reſeruato, n.*1.

*Gratia dicitur ſubreptitia non iuſtificato valore expreſſo in ea, num.*2.

*Gratia expedita in forma dignum nihil ponit in eſſe, quando non fuit exequutioni mandata, n.*3.

*Papa in conferendis beneficijs concurrit cum quolibet ordinario, & præueniendo conferre poteſt, num.*4. *Declara, vt num.*5.

*Papa conferendo beneficium vti vacans in menſe reſeruato, ſi de dicto menſe beneficium non vacauit, non cenſetur voluiſſe præiudicare Ordinario, nec cum eo concurrere, num.*5.

DECISIO DXC.

1 IN hac cauſa dubitaui, an gratia Franciſci ſit iuſtificata, vel aliàs obſtet Gaſpari, & Domini quoad vtramque partem negatiuè reſponderunt, ſcilicet neque eſſe iuſtificatam, nec aliàs obſtare. Fundamentum primæ partis fuit, quia narratur vacatio in menſe Maij non exceſſa ſcutorum 24. & quod ex tempore gratiæ Franciſcus perciperet quartam partem fructuum, quæ tamen non probantur, prout neceſſarium eſt, quia ceſſante vacatione in menſe Maij, & ſic reſeruato, prouiſio Ordinarij non impeditur, Put. *deciſ.*265. *in noua impreſſ. lib.*3. Mohed. *deciſ.* 2. *de probat.* quod etiam fuit firmatum in Calaguritana beneficij de Occon. 30. Ianuarij 1608. coram Archiepiſcopo Lugdunenſi.

2 Et non iuſtificato valore, poſtquam fuerit expreſſus, gratia remanet ſubreptitia, Abb. *in cap. fin. num.*1. *& 9. de præſumptione, & in cap. conſtitutus*, vbi etiam Butr. *num.*11. *de reſcript.* Put. *deciſ.*339. *num.*1. *in noua edit. lib.*1. maximè propter confeſſionem ipſius Franciſci in commiſſione, quòd excedit ſcuta 24. quæ magis aggrauat præſumptionem falſæ narratiuæ, ac demum ceſſante iuſtificatione perceptionis quartæ portionis fructuum eodem vitio laborat: quia Papa prouidendo de dimidia Franciſco, qui habebat quartam, intellexit facere gratiam de alia tantum quarta, & nulli dubium, quod Papa faciliùs moueri potuit ad concedendùm quartam, quàm dimidiam, quòd Principi non erat reticendum, ſi prætendebatur gratiam non poſſe de ſubreptione impugnari.

3 Non obſtat, quòd vacatio per aſſenſum, & in menſe Maij, habetur ex confeſſione partis, & ex edictis appoſitis à prouiſore Calaguritano, in quibus dicitur, quod hoc beneficium per talem aſſenſum vacauit: quia fuit reſponſum, quòd edicta emanarunt die 5. Iunij, nec in eis ponitur, quod beneficium vacauerit de menſe Maij, ideò tamquam ſuppoſitum, quod æquiuocæ interpretationi ſubiacet, non videtur releuare, vulgato *cap. in præſentia de probat.* Vltra quod dicit etiam iuſtificatio quæ fuerunt narrata. Rationes verò ſecundæ partis fuerunt, quia gratia reperitur expedita in forma dignum, quæ cùm executioni non ſit demandata, nihil ponit in eſſe, Caſſad. *deciſ.*1. *num.*6. *vt lite pend.* Mand. *in regola de annal. quæſt.*55. *n.*3. Rota *in d. Calaguritana* de Occon. 30. Ianuarij 1608. in qua fuit dictum non ſuffragari, vt illius occaſione ſuffragari debeat ſententia Rotalis.

Non obſtat, quòd exceptio Franciſci non conſiſtat in menſe reſeruato, ſed in eo, quòd Papa contulit præueniendo prout poterat, cùm concurrat cum quolibet Ordinario, *cap. dudum*, *cap. ſi à Sede de præb. in* 6. quòd etiam dicitur fuiſſe deciſum in ſimilibus beneficijs, in Calaguritana de Oliuar. 15. Decembris 1601. coram bon. mem. Pena. Et de præuentione dicebatur non poſſe dubitari, quia data gratiæ eſt anterior cuicumque actui, per quem poſſit Gaſpar prætendere ius ſibi quæſitum in re, aut ad rem. 4

Ad prædicta enim fuit reſponſum, quæſtionem non eſſe de poteſtate Papæ in præueniendo, ſed de voluntate quæ non colligitur, ſed contraria ex narratiua vacationis in menſe Maij cum clauſula *dudum*, &c. per quam colligitur Papam noluiſſe præuenire, vel concurrere cum Ordinario, ſed tantùm prouidere de reſeruato, prout fuit reſolutum in Taurinenſi 14. Octobris 1569. coram Ordinario, & in Romana Capellæ Sancti Petri 9. Decembris 1602. coram Illuſtriſſimo Mellino, & in Paderbonen. Canonicatus 29. Martij 1610. coram Reuerendiſſimo noſtro Decano, & ideò reſeruatio non ſubſiſtit, ceſſat præuentio, vel concurſus, vt expreſsè tenuit Rota in Romana Clericatus Sancti Petri 27. Octobris 1602. coram bon. mem. Pamphilio, & ceſſant conſequenter quæ dicuntur de affectione per appoſitionem Manus. Quia ſi confertur tamquam de reſeruato, Papa non intelligit afficere vacationem, ſi aliàs beneficium non eſt reſeruatum, Rota in Valentina Capellæ 1. Decembris 1606. coram Reuerendiſſimo Damaſceno. Et ita fuit deciſum, &c. 5

R. P. D. COCCINO DECANO.

Cæſarauguſtana penſionis.

Veneris 14. Nouembris 1614.

ARGVMENTVM.

Quaſi poſſeſſio exigendi penſiones probatur per quietantias, & confeſſiones de recepto adminiculatas, & factas per manus Notarij, & quæ requirantur, vt declaratoria ob non paritionem literarum exequutorialium eam petenti concedatur.

SVMMARIVM.

*Manutentio denegari non poteſt, vbi conſtat de poſſeſſione eius, qui manuteneri petit, n.*1.

*Quaſi poſſeſſio exigendi penſiones cenſetur probata per quietantias, & confeſſiones de recepto adminiculatas per manus Notarij, n.*2.

*Mandatum præſumitur ex actu, qui ſine mandato expediri non ſolet, n.*3.

*Manutentionem petenti obſtat exceptio rei iudicatæ, n.*4.

*Cauſa nullitatis durat per 30. annos etiam deſerta cauſa appellationis, n.*4.

*Declaratoria ob non paritionem literarum exequutorialium danda eſt, ſeruatis quatuor terminis, de ſtylo Curiæ ſeruari ſolitis. Ex quibus etiam probatur negatiua non paritionis, quæ nihil aliud eſt quàm voluntaria inobedientia, n.*5.

DECISIO DXCI.

DIe 1. Iulij huius anni dubitaui, an eſſet danda declaratoria, & cum plura opponerentur contra iuſtitiam mandati de manutenendo, placuit Dominis ſuper ea audire partes, & repropoſita cauſa ſupradicta die fuit reſolutum, mandatum de manutenendo fuiſſe iuſtum, & dandam eſſe declaratoriam. De poſſeſſione enim Ludouici exigendi penſionem ſatis conſtat, & ideò non poteſt dene- 1

gari

gari manutentio, *§. hodie inſtitut. de interdict.* & de poſſeſſione conſtat ex pluribus quietantijs factis per matrem dicti Ludouici eius procuratricem, vt conſtat ex mandato, quæ quidem quietantiæ fuerunt factæ Arrendatario Abbatiæ, & ſunt adminiculatæ, quatenus continent exactionem factam ab Arrendatario ex alijs quietantijs factis per Dominicum Salam, tamquam procuratorem ſubſtitutum per matrem ipſimet Abbati.

2 Imò ex quietantijs ipſius Salæ conſtat de poſſeſſione d. Ludouici. Et quamuis iſtæ ſint quietantiæ, & confeſſiones de recepto, quæ regulariter non videntur probare poſſeſſionem: attamen cùm ſint adminiculatæ ex ipſa reſeruatione penſionis, ex multiplicatione ipſarum, & ex quo fuerunt factæ per manus Notarij, ſatis probant poſſeſſionem, iuxta notata per Tiraquel. *in l. ſi vnquam, verſ. donatione largitus num.* 100. *cum ſeq. C. de reuocat. don.* & fuit reſolutum in cauſa Cæſarauguſtana penſionis 30. Ianuarij 1588. coram bon. mem. Gypſio.

3 Neque releuat, quod non conſtat de mandato Arrendatarij, qui ſoluit, neque de mandato Dominici qui exegit, quia cùm iſtæ ſolutiones adminiculentur ex prædictis, maximè quia ſolutio fuit facta ab Arrendatario, & ab ipſomet Abbate, ſatis præſumendum eſt, interueniſſe mandatum ſufficiens, quia ſumus in actis qui veriſimiliter abſque eo expediri non ſolet, Rota *deciſ.* 2. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet. in antiq.* Caſſad. *deciſ.* 3. *num.* 4. *de procurat.* Felin. *in cap. ſicut num.* 35. *de re iudic.* Soccin. *conſ. num.... lib.* 3. Aym. *de antiqu. temp. part.* 2. *num.* 65. & ponderatis omnibus prædictis adminiculis, ita fuit reſolutum in cauſa Pacten. penſionis 1. Iulij 1596. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio, & in alia Cæſarauguſtana penſionis 30. Ianuarij 1588. coram bon. mem. Gypſio. Quæ omnia optimè procedunt, etiam quod ex præſumptione oriatur præſumptio, quia cùm vna venit in conſequentiam alterius admittitur, Chriſtoph. Caſtillioneus *in rep. l. ſciendum, num. 9. ad finem, ff. de verb. oblig.*

4 Non obſtat, quòd per ſententiam A.C. fuerit declaratum penſionem fuiſſe extinctam ob non declarationem habitus, quæ ſententia tranſitum fecit in iudicatum, ob non proſequutam appellationem, & ideò res iudicata obſtat petitæ manutentioni, Alex. *in l. naturaliter, §. nihil commune, num. 34. ff. de acquir. poſſeſſ.* vbi etiam Rip. *num.* 97. Bologn. *num. 60. & 62. verſ. limitatur*, Menoch. *de retin. remed. 3. num. 685. & ſeqq.* Nam fuit reſponſum, quod cùm fuerit commiſſa cauſa appellationis, & nullitatis, æquè principaliter deſerta cauſa appellationis durat cauſa nullitatis, quæ durat per 30. annos, Franch. *in cap. dilecto quæſt. 58. de appellat.* Couarruu. *de communi pract. quæſtion. cap. 24. in fine*, & interim poteſt dari manutentio, vt in puncto fuit reſolutum in cauſa Romana cenſus 15. Iunij 1607. coram bon. mem. Penia, & in alia Carthaginen. penſionis 14. Martij 1600. coram Illuſtriſſ. D. Cardin. Lancelloto, quicquid dicat Achil. *deciſ. 15. de reſcript.*

5 Quod attinet ad declaratoriam: viſum fuit non poſſe denegari. Nam executoriales fuerunt legitimè intimatæ, & productæ, fueruntque ſeruati quatuor termini ſeruari ſoliti de ſtylo curiæ, ad docendum de paritione, de quibus Felin. *in cap. Rodulphus num.* 41. *de reſcript.* Veſtr. *in prax. cap. vlt. lib. 8. num.* 19. Ex quibus ſatis probatur negatiua non paritionis, vt dixit Rota in cauſa Cordubenſ. Decimarum 27. Iunij 1595. coram bon. mem. Cardinale Seraphino, & in alia Valentina emolumentorum 30. Maij 1597. coram bonæ mem. Cardinale Pamphilio, quæ quidem non paritio nihil aliud eſt, quam voluntaria inobedientia, qua quis monitionem iudicis implere contemnit, ob quam datur declaratoria, Marianus Socinus, *in cap. nulli numer. 7. de ſentent. excommunic.* Abb. *in cap. 1. num. 10. de iudic.* Caſſad. *deciſ. 5. num. 7. de conſtitut. cap. abſit 11. quæſt. 3.* Concilium Tridentinum *ſeſſ. 23. cap. 1. de reform. verſ. quod ſi.* Et ita concluſum, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Palentina Capellaniæ.

Veneris 14. Nouembris 1614.

ARGVMENTVM.

Attentatorum reuocatio coram quo iudice debeat peti, & an executio facta pendente appellatione reuocetur, tamquam attentata appellatione deſerta, & quid de exequutione facta ante obtentam reſtitutionem in integrum.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum dicitur attentata, & priuilegio attentatorum eſt reuocanda, n. 1.

Attentatorum reuocatio debet peti coram iudice appellationis, cuius fuit læſa maieſtas, nec per alium fieri poteſt, num. 2. & n. 3. Amplia etiam ſtante commiſſione cum facultate reuocandi attentata, quia intelligitur prout de iure, & hi nonniſi per iudicem appellationis.

Commiſſi debet intelligi prout de iure, n. 3.

Executio facta pendente appellatione non reuocatur, tamquam attentata appellatione deſerta, ſi executio fuit directa, num. 3.

Attentatis renunciaſſe dicitur, qui paſſus eſt diſcuti de iuſtitia ſententiæ, n. 4.

Appellatio nulla non cauſat attentata, n. 5.

Reſtitutio in integrum non datur aduerſus rem iudicatam poſt lapſum quadriennij, n. 6.

Exequutio facta ante obtentam reſtitutionem in integrum non reuocatur tamquam attentata, n. 6.

DECISIO DXCII.

Licet poſſeſſio Capellaniæ capta per Petrum pendente 1
termino ad appellandum à Sententia Ordinarij Palentini ad eius fauorem lata ſubſequuta Andreæ eius aduerſarij legitima appellatione fuerit attentata, *c. non ſolum de appellat. in 6.* & ibi gloſ. & priuilegio attentatorum reuocanda, Franc. *ibid. n. 7.* Seraph. *deciſ. 1583. n. 1.* Tamen contrarium concluſerunt Domini in præſenti caſu.

Primò, quia dicta reuocatio attentatorum pendente 2
tempore ad appellandum erat peteñ. ſicut etiam attentatorum poſt appellationem coram Metropolitano iudice appellationis, *dicto cap. non ſolum*, ibi, *Ante omnia per appellationis iudicem &c.* vt poſt Ioann. Andr. notat ibi Franciſc. & Anchar. *in 2. notab.* & Gemin. *5. num. 4.* Et ſic per iudicem cuius fuit læſa maieſtas, Rot. *deciſ. 10. n. 4. vt lit. pend. in nouiſ.* Et eſt deciſ. Illuſtriſſimi Cardinalis Lancell. in Vlixbonen. Beneficij 24. Nouembris 1597. cum allegat. per Lancell. *de attentat. qui de communi 2. part. cap. 27. n. 32. & ſeqq.* & præſertim *n. 35. & 36.*

Non obſtat commiſſio cum facultate reuocandi quæ- 3
cumque attentata, quia intelligitur prout de iure, Creſc. *deciſ. 1. de reſcript.* Et ſic nonniſi per iudicem appellationis. Secundò, quia poſt rem iudicatam non eſt locus reuocationi attentatorum. Executio enim facta pendente appellatione, illa deſerta conualeſcit, quando exequutio eſt directa, vt beneficij controuerſi poſſeſſionis adeptio. Sublata enim appellatione, tollitur ſuſpenſio iudicati iam inducta, & executio firma manet, & licet malè facta non reuocetur, cùm de nouo fieri deberet, & firmato principali, videlicet ſententia, firmatur acceſſorium, quod eſt ipſa exequutio, vt poſt Io. Monach. quem refert Ioann. Andr. & vtrumque Franc. *c. licet n. 4. verſ. quod autem de ſent. excomm. in 6.* Anchar. *cap. non ſolum n. 7. de appellat.* Milis in verbo *exequutio facta pendente*, Lancell. *de attentat. appell. penden. 2. part. cap. 12. ampl. 1. n. 4. & ſeqq.* Ad quod facit optimè text. a contrario ſenſu *in l. cum ex cauſa, ff. de appellat.* quem adducit Monach. *d. c. licet n. 1. verſic. Sed quæro in principio.*

Et inde etiam cùm Andreas non dederit de attentatis co- 4
ram iudice appellationis, ſed eo non contradicente Petrus obtinuerit ſententiam confirmatoriam primæ, videtur tacitè renunciaſſe attentatis, & ab eis excluſus, Bart. *in l. 1. §. Sed & ſi is, cui n. 2. ff. de non. oper. nunc.* Paril. *conſil. 41. n. 37. vol. 1.*

*vol.1.*Lancell.*2.p.c.12.de attent. appell. penden. n.3.limit.*24.

5 Vnde cùm Andreas non appellauerit à ſententia Metropolitani confirmatoria primæ, prætenſa enim appellatio eſt interpoſita coram Notario illam intimañ. non autem coram iudice, ideò eſt nulla, *c.vt debitus de appellat.* Nec cauſat attentata, Lancell. *d.c.13.limit.50.n.184.*

6 Et quatenus fuiſſet legitimè interpoſita, fuit deſerta ob lapſum, nedum biennij, ſed etiam quinquennij. Et ſic non poteſt iuuari commiſſione cauſæ reſtitutionis in integrum, *l.final. C.de temp. in integrum reſt. cap.1. de reſtitut. in integ.* Vltra quod executio facta ante obtentam reſtitutionem in integrum non reuocatur tamquam attentata, Lancell. *d.c.12.limit.50.n.23.* Ex quibus dixerunt Domini, non applicari huic caſui deciſionem Cæſar. de Graſſ. 2. *de appellat.* Et propterea recedendum eſſe à deciſis.

R. P. D. VBALDO.

Romana de Arronijs.

Lunæ 10. Nouembris 1614.

ARGVMENTVM.

Prohibitus alienare bona hæreditaria ſub pœna priuationis non incurrit pœnam, ſi prohibitionis ſcientiam non habet certam, & ſpecificam. Item ſi alienata redimit, & in parte alienans non cadit à toto.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum, ſeu ſubſtitutio alicui facta ſi ſine filijs deceſſerit, non dicitur purificatum donec, & quouſque ſit ſpes, quod ille, cui quis ſubſtitutus eſt, poſſit filios procreare, n.1.

Teſtatoris voluntas maximè attendenda eſt, n.2.

Interpretatio verborum teſtamenti capienda eſt in dubio illa, quæ primo fauet nominatis in eo, n.2

Ius ſucceſſionis non debet remanere in ſuſpenſo, n.3. Vbi declaratur, hoc non procedere ſtante aliqua cauſa, vel contraria teſtatoris voluntate.

Scientia requiritur certa, & indubitata, nec ſufficit præſumpta, quando agitur de amiſſione iuris iam quæſiti. Imo requiritur ſpecifica cum omnibus ſuis qualitatibus, n.4.

Hæres alienans bona hæreditaria contra voluntatem teſtatoris non incurrit aliquam pœnam, niſi probetur, quod habuerit ſcientiam prohibitionis alienandi, num.4. Declara, vt num.5.

Hæres extraneus numquid præſumatur habere notitiam contentorum in teſtamento, n.5.

Scientia præſumptio non cadit in pupillari ætate, n.5. verſ. In propoſito autem.

Productio teſtamenti facta à procuratore non arguit ſcientiam contentorum in eo in præiudicium principalis, n.6.

Prohibitus alienare, ſi partem alienat, non cadit à toto, num.5.

Prohibitus alienare ſub pœna priuationis, ſi alienata redimit excuſatur a pœna, n.6.

DECISIO DXCIII.

1 DOmini receſſerunt à deciſione in hac cauſa facta die 20. Iunij præteriti, tribus potiſſimum fundamentis. Primò, quia Lucilius in caſu alienationis non ſimpliciter fuit vocatus, ſed eodem ordine, quo fuit vocatus in caſum mortis, vt colligitur ex illis verbis teſtamenti, & voluit quod liceat ſubſtitutis ordine prædicto vocatis bona alienata, & illorum corporalem poſſeſſionem propria auctoritate apprehendere, &c. vnde cùm in caſum mortis, ſubſtitutio Lucilij ſit ſolum facta poſt Fabium, eiuſque filios, & deſcendentes ex linea maſculina, eodem modo plerique ex Dominis intelligebant ſubſtitutionem eiuſdem Lucilij in caſum alienationis, videlicet, poſt Fabij filios, & deſcendentes, & licet Fabius de præſenti filios maſculos non habeat, tamen cùm habeat vxorem, non eſt ſpe deſtitutus illos ſuſcipiendi, quæ ſpes quamdiu durat, (durat autem vſque ad extremum vitæ ſpiritum) interim non videtur purificatum fideicommiſſum ad fauorem Lucilij, ſed eſt expectandum, quouſque prædicta conditio filiorum Fabij deficiat, *l.cum in teſtamento in principio, ff.de her.inſtitut. l.ſi mater, §.fin.ff.de vulg. l.quamdiu tertia, ff.de acquir.hered. l.eq. vnica in principio, C de caduc.toll. l.Lucius, ff.de hered.inſtit. l.ex facto, §.ſi quis autem, ff. ad Trebell.* Et ferè in his terminis Roman.*conſ.124. in quarto dubio*, quem ſequitur Pariſ. *conſil.71.n.26.& ſeq.lib.4.* Surd. *conſ.125.ſub n.28.verſ.6.& n.30.verſ.quibus ſic firmatis lib.1.& conſ.405.n.11.lib.3.* Menoch.*conſ.500.n.6.in fin.& n.10. lib.5.* Molin.*de primog. Hiſpan.lib.3.c.1.n.29.& ſeq.* Franch. *deciſ.169.n.25.* Et fuit dictum in Romana legati de Bubalis 4. Maij 1607. coram bon.mem. Iuſto.

Neque obſtare videbatur, quod teſtator in caſu aliena- 2
tionis per eum prohibitæ, voluerit ſubſtitutos admitti perinde ac ſi mors naturalis alienantium accidiſſet, & proinde cùm Fabius alienauerit, perinde habendus ſit, ac ſi mortuus fuiſſet ſine alijs maſculis, ex teſtatoris voluntate, quæ maximè attendenda eſt, *l. in conditionibus, ff. de condit. & demonſtr.§.diſponat, Auth.de nupt.* Quia reſpondebat vnus ex Dominis, quod ea verba, *perinde ac ſi mors naturalis, &c.* debent intelligi quoad effectum caducitatis, & priuationis ipſius alienantis, non autem quoad effectum, & caſum ſucceſſionis, quaſi ab eo tempore ſpectanda ſit exiſtentia filiorum Fabij quoad ordinem ſuccedendi, quæ interpretatio videtur capienda, tùm quia fauet primo nominatis, & ideò in dubio capienda, *l.qui ſoluendo non erat, ff. de her.inſtit.l.1.C.de edict. Diu. Adr. toll. l.quoties, ff.de vſufr.* Surd. *dicto conſil.125. num.27.* tùm quia conuenit verbis teſtamenti, ex quibus ſubſtituti vocantur in caſu alienationis ordine prædicto expreſſo in ſubſtitutionibus in caſum mortis, & tantò magis, quia prohibitio cenſetur facta reſpectu ſubſtitutionum præcedentium, Honded. poſt relatos *conſil.42. n.34. lib.2.*

Item nec obſtare viſum fuit, quod alias dominium bo- 3
norum alienatorum, ſiue ius ſucceſſionis remaneret in ſuſpenſo, contra *l.fin.ff.comm. præd.* & ibidem Baldus, & Alberic. Molin. *loco ſupra citato n.6.* cùm Fabius ceciderit per alienationem, quæ ſtante prohibitione teſtatoris eſt nulla, iuxta not.*in l.filiusfamilias, §.Diui, ff.de leg.primo*, nec filijs Fabij adhuc non natis, nec conceptis applicari poteſt, & interim Lucilius non eſt vocatus ex ſupradictis. Quia reſpondebatur id non eſſe abſurdum ſubſiſtente aliqua cauſa, Bald. *in l.fin.n.8.C.de ſent.paſſ.* Petr. *de fideicomm. q.11.num.586.* præſertim quando conſtat de voluntate teſtatoris, Roman.*dicto conſil.134.num.9.* Pariſ.*dicto conſ.71.num.26.lib.4.* Surd.*dict.conſ.125. num.43. lib.1.* Et eo magis cùm talis defectus exiſtentiæ filiorum ſit huiuſmodi, qui ceſſare ſperatur, Ruin.*conſil.22.n.15. lib.2.* Natt. *conſil.675.* Surd.*vbi ſupra num.42.*

Secundum fundamentum deciſionis fuit, quia cùm agi- 4
tur de amiſſione iuris iam quæſiti Fabio, requiritur in eo certa, & indubitata ſcientia prohibitionis alienationis, nec præſumpta videtur ſufficere, Felin.*in c.cum contingat, colum.2.de reſcript.* Rota *deciſ.21. de dol. & contum. in antiq.* Mohed.*deciſ.4.de prob.* Put. *deciſ.142. n.2. lib.1.* ſecundum Romanam impreſſionem, & *deciſ.6.de prob.* Seraph. *deciſ.133. n.2.& deciſ.972.n.10.part.1.* imò requiritur ſpecifica ſcientia cum omnibus ſuis qualitatibus, cùm ſimus in pœnalibus, gl.communiter recepta *in c.concertationi, in verbo ſcienris*, & ibi omnes Doctores *de appellat.in 6.* Alex.*conſ.14. ſub n.4.verſ.accedit ad maiorem lib.1.* Tiraq.*de retr.lignag.§.36.gloſ.2.n.30.* Becc.*conſil.37. n.23. lib.1.* Surd.*conſ.150.n.136.lib.1.& deciſ.265.n.19.* Seraph. *deciſ.991.& 2.part.1.* Et fuit dictum in Romana Dotis 10. Maij 1601. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio, & alias ſæpè, qualem ſcientiam habuiſſe Fabium, debet per Lucilium probari, quia qui vendicet bona alienata, tamquam ſubiecta fideicommiſſo debet probare ſcientiam alienantis, Ang.*in l.fin.§.fin.C.commun de legat. & in l.Marcellus, §.rei quæ, ff.ad Trebellian.* Ruin.*conſ.118. circa fin.verſic. & ideo lib.2.* cum alijs per Rot.apud Seraph. *deciſ.916. n.8. part.1.*

Et ad illud, quod dicebatur in alia deciſione, quod hoc 5
fallit, quando alienans fuit hæres extraneus, ex Rip. *in l.filiusfamilias, §.Diui n.11.in verſic.quod intelligas, ff.de leg.1. cum alijs allegatis.* Reſpondebat vnus ex Dominis, Ripam moueri ex doctrina Bart. *in l.quæ Romæ, §. duo fratres in 3. quæ num.13. de verborum obligat.* de qua tamen dubitauit Iaſ.*in l.de his, n.15.ff. de tranſ.* & contra tenet Roman. *conſil.403. num.14.* cuius opinionem videtur approbaſſe Rota apud Seraph.*deciſ.696.n.4.in fin. part.1.* In propoſito autem talis probatio non videbatur adeſſe ex parte Lucij, non

obſtan-

obſtantibus ijs, quæ fuerunt in deciſione conſiderata, quia vltra quod arguunt ſcientiam tantùm præſumptam, quæ non ſufficit ex allegatis. Reſpondebatur etiam, quod aditio hæreditatis, & aſſumptio nominis, & armorum teſtatoris fuit facta Fabio, tunc in pupillari ætate conſtituto, quo caſu in eo non poteſt cadere præſumptio ſcientiæ, iuxta conſilium Beccij 111. *num.* 13. 14. *&* 15. *lib.* 1. Et ad productionem teſtamenti dicebatur ex productione facta à Procuratore non præiudicari principali, vt fuit dictum in Pampilonen. decimarum 14. Maij 1600. coram Reuerendiſſimo Bononien. vel ſaltem non argui ſcientiam omnium contentorum in teſtamento, vt in ſimili tradit Laderch. *conſ.* 73. *num.* 2. *verſ. non obſtat*.

6 Tertium fundamentum fuit, quia Fabius habita notitia dictæ prohibitionis, dicitur redemiſſe cenſus, videlicet, vnum ſcutorum ducentorum in totum, alterum ſcutorum 800. pro ſcutis quingentis: vnde de æquitate videtur remiſſa pœna, Burr. *conſ.* 34. *num.* 2. *verſ. de æquitate*, Et fuit in ſimili deciſum in cauſa Romana de Theodulis 17. Aprilis 1592. coram bonæ memoriæ Cardinali Blanchetto, & in omnem euentum non poſſet prætendi caducitas, niſi pro ſcut. 300. pro quibus remanet hæreditas obnoxia cenſui, cùm prohibitus alienare, ſi partem alienet, non cadat à toto, Iaſ. *in l. filiusfamilias, §. Diui num.* 200. & ibi Ferdin. Loaz. *n.* 192. *ff. de leg. primo*, idem Iaſ. *in l. ait prætor, in princ. num.* 4. *& ſeqq. ff. de iureiur.* Ruin. *conſ.* 119. *num.* 12. *verſ. ſed contrarium lib.* 2. Menoch. *conſ.* 164. *num.* 22. *vbi de communi lib.* 2. Et fuit reſolutum in cauſa Peruſina hæreditatis 16. Nouembris 1584. coram Orano impreſſa poſt conſilium Honded. 58. *num.* 87. *& ſeqq. lib.* 1. & in alia Peruſina Dotis 9. Iunij præteriti coram me, in qua aliæ deciſiones allegantur, & in hoc caſu ceſſat difficultas, quia verba teſtamenti ſunt reſtricta ad bona alienata, vt fuit conſideratum *in deciſ.* 379. *ſub num.* 3. *part.* 1. *diuerſ.* & in dicta Peruſina Dotis coram me. Et hæc tantò magis videntur procedere, ſtante quod ſumus in cenſu ſui natura redimibili, & virtute etiam pacti expreſſi, quod operatur, vt quandocunque cenſus redimatur, pœna euitetur, iuxta conſilium Dec. 88. *num.* 3. quem ſequitur Cagnol. *in l.* 2. *num.* 174. *Cod. de pact. inter empt. & vend.* Et Rota apud Seraph. *dec.* 819. *n.* 3. *part.* 1. Et in omnem euentum in dubio iudicandum eſt, alienantem non incidiſſe in pœnam priuationis, ad tradita per Honded. *conſ.* 42. *num.* 46. *lib.* 2. Ex quibus Domini receſſerunt à deciſis.

R. P. D. DVNOZETTO.

Salernitana Contributionis.

Veneris 14. Nouembris 1614.

ARGVMENTVM.

Appellatio debet interponi coram iudice de ſtylo Rotæ, niſi iudex ſit abſens, & vbi Notarius recuſat accedere, poteſt adhiberi alius Notarius ad referendum.

SVMMARIVM.

Paria ſunt appellare, & minus legitimè, num. 1.

Appellatio debet fieri coram iudice, num. 2. *Vbi etiam de ſtylo Rota, & num.* 3. *Vbi quid ſit agendum, vbi Notarius non vult adire iudicem.*

Fallit vbi iudicis præſentia haberi non poſſet, num. 3.

Rota non attendit, nec exequitur ſententias aliorum Tribunalium, niſi conſtito de earum iuſtitia, num. 4.

Sententia quæ non iuſtificatur ex actis, non tranſit in iudicatum, num. 4.

DECISIO DXCIV.

1 PRopoſito dubio vtraque parte informante, an conſtet de re iudicata ſententiæ Rotalis, aliàs ſub die 11. Maij præteriti informante ſolùm Monaſterio reſoluto, Domini ſteterunt in deciſis, nempè conſtare de re iudicata, eodem fundamento in deciſione deducto, quod per Procuratorem Monialium non fuerit legitimè appellatum, cùm paria ſint non appellare, & minus legitimè, vt fuit etiam dictum in vna Mediolan. iurispatronatus 16. Ianuarij 1612. coram R.P.D. meo Vbaldo, & in Calagurritana de Amoneo 25. Maij eiuſdem anni coram R. P. D. meo Manzanedo.

2 Fuit etiam minus legitimè appellatum, ex quo appellationis ſchedula fuit dimiſſa in manibus Notarij vltima die termini, cùm tamen coram iudice appellari debuiſſet, nedum ex diſpoſitione Iuris Cæſarei, & Canonici, *l.* 1. *§. dies, ff. quando appellant. ſit canonizata in c. biduum* 11. *q.* 6. *c. vt debitus de appell. c. cordi eod. tit. lib.* 6. *Clem.* 1. *eod. tit. gloſ. in c. appellatio in verbo Iudici*, & ibi poſt alios, Franc. *ſub n.* 3. *eod. tit.* cum alijs per Mandoſ. *in add. ad Lap. alleg.* 38. *in verb. in præſentia*. Sed etiam ex ſtylo huius, & aliorum Vrbis Tribunalium, vt atteſtantur Primarij Curię Procuratores, non placeret Dominis hunc ſtylum laudabilem iuri conformem immutari, eſſetque res periculoſi exempli, ſi Notario facultas daretur recipiendi appellationes interiectas in abſentia Iudicum.

3 Vnde non viſum fuit hoc caſu eſſe locum doctrinę Bald. *in auth. quæ ſupplicatio n.* 3. *C. de precib. Imp. offer.* quam ſequitur Alex. *in add. ad Bar. in l.* 1. *§. libel. in litt. G. ff. de appell.* & alijs allegatis per informantes pro Monialibus. Nam vt declarat Granet. *in add. ad Veſtr. lib.* 7. *cap.* 3. *n.* 58. *verſ. cæterùm Bal.* Et dicta doctrina procedit, vbi iudicis pręſentia haberi non poſſet, & idem tradit poſt alios Guidopap. *dec.* 436. *n.* 64. *verſ. in abſentia tamen iudicis*, Mandoſ. ad Lap. *in d. allegat.* 38. *in verſ. ſi quis*. Hoc verò caſu, nedum non fuit probatum non potuiſſe haberi acceſſum ad iudicem, ſed ex facto conſtare de contrario, cùm eadem die, qua Procurator dimiſit ſchedulam penes Notariũ noluiſſet adire iudicem, tamen ob id procurator non excuſaretur, quia alius poterat adhiberi qui rogaretur de dicta appellatione ad referendum iuxta ſtylum Curiæ, vt fuit dictum in alia deciſ. Nec obſtare viſum fuit Dominis, quod dicebatur pro parte Monialium ſententiam Rotalem ex duplici capite laborare vitio nullitatis, quia ſcilicet reuocauerat ſententiam vltimo loco in hac cauſa extra Rotam latam, quæ tranſitum fecerat in rem iudicatam etiam parte opponente, deindè quia integra acta non fuerant coram R.P.D. Vbaldo tranſportata.

4 Reſponſum enim eſt, quod ad primum caput, tritum eſſe, Rotæ Tribunal non attendere, nec exequi ſententias extra Rotam latas prætextu rei iudicatæ, niſi conſtito de earum iuſtitia, quod tantùm abeſt, vt conſtet, quin potius coram bon. mem. Illuſtriſſ. Cardin. Pamphilio die 21. Iunij 1599. fuit dictum, dict. ſententiam extra Rotam latam eſſe reuocandam, deindè coram R.P.D. Vbaldo fuit reſolutum, non conſtare de bono iure Monialium. Vnde intrat iuris regula, ſententiam nullam, vel iniuſtam, quæ non verificatur ex actis non tranſire in rem iudicatam. Quod ad ſecundum caput attinet, viſum fuit non verificari in facto. Verùm antequam ad executionem huius rei iudicatæ procedatur, exiſtimarunt Domini, ex ſolita benignitate Moniales ſuper deciſione facta coram R. P. D. Vbaldo ſine præiudicio iurium partium iterùm poſſe audiri. Et ita deciſum.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Florentina, ſeu Pariſien. pecuniariæ.

Lunæ 17. Nouembris 1614.

ARGVMENTVM.

Bonorum appellatione quando veniat nomen debitoris, quando creditor poſſit illud exigere, & quanto tempore hypotheca nominis debitoris præſcribatur.

SVMMARIVM.

Bonorum appellatione venit etiam nomen debitoris, num. 1.

Creditor exigens ab alio pecunias ſui debitoris, ſi eas conſumpſit non tenetur ampliùs illas reſtituere anteriori creditori dicti ſui debitoris, num. 2. *Declara duobus concurrentibus, ſcilicet quod principalis debitor non ſit ſoluendo, & pecunia ſit penes creditorem ex cauſa lucratiua, num.* 3.

R. P. D. VEROSPIO,

Romana Donationis.

Luna 24. Nouembris 1614.

ARGVMENTVM.

Donatio facta à filiofamilias ſine conſenſu Patris de bonis, in quibus pater habet vſumfructum nulla, & inualida eſt etiam iuramento vallata, & quando pater vſufructui prædicto renunciaſſe cenſeatur.

SVMMARIVM.

Donatio filiifamilias facta ſine conſenſu patris de bonis, in quibus pater habet vſumfructum, inualida eſt, n. 1. 2. & 3. vbi amplius, quod non valet, non ſolum quoad vſumfructum, ſed nec etiam quoad proprietatem.

Pater vſufructui quem habet in bonis filij, non cenſetur renunciaſſe per inſinnationem ab eo factam donationi d. vſusfructus, num. 4. & ſeqq.

Actus interpretari ſemper debet, vt agenti minus præiudicet, quàm ſit poſſibile, num. 4. &c.

Inſinuatio donationis tendit ad illius confirmationem, non autem ad argumentum, num. 6.

Renunciatio vſusfructus quem pater habet in bonis filij, nihil valet, niſi fuerit expreſſa, præſertim patre exiſtente paupere, num. 6.

Donatio filiifamilias facta de bonis, in quibus pater habet vſumfructum ſine illius conſenſu iuramento non validatur, num. 7. & 8.

Iuramentum filiifamilias vigore ſtatuti Vrbis in contractibus appoſitum, præſumitur dolo extortum, num. 8.

Pater vſumfructum quem habet in bonis filij, cenſetur renunciaſſe per conſenſum ſubhaſtationi dictorum bonorum ad inſtantiam creditorum filij, ſequuta tamen ſubhaſtatione, aliter ſecus, num. 9.

Vſusfructus bonorum filii remanet penes patrem, etiam mortuo filio, & ſemel acquiſitus non tollitur, n. 10. &c.

DECISIO DXCVI.

1 VIncentius Alottus Petri Pauli ex prima vxore filius, antequam religionem ingrederetur, donauit bona materna Dominico, & Franciſco ſuis fratribus ex alia patris vxore, quam donationem idem pater inſinuauit, verum poſt captam à filijs bonorum donatorum poſſeſſionem orta fuit inter ipſos, & patrem controuerſia, & pater eos in poſſeſſorio conuenit coram A. C. quo pendente iudicio Dominicus obijt, & Franciſcus ſuperſtes fauorabilem ſententiam reportauit, à qua fuit appellatum, & dum in ſecunda inſtantia per viam commiſſionis tam in petitorio, quàm in poſseſsorio coram me cauſa penderet, Franciſcus donauit inter viuos eadem bona Vincentiæ Matri, quam donationem Petrus Paulus, vt factam abſque ipſius aſsenſu, cùm inualidam prætenderet, Dubium in Rota propoſuit, quod pro inualiditate fuit reſolutum. Hæc enim donatio facta fuit à filiofamilias abſque patris aſsenſu, qui habebat in bonis donatis vſumfructum, *l. filiis autem, C. de bonis quæ lib.* & ibi Butrig. *col. final. verſ. item quæro,* Cynus *num. 1.* Bald. *in princ.* Ang. *ſub n. 1.* Caſtr. *num. 1.* Corn. *num. 1. & leg. 1. Cod. eod. gloſſ. in l. 3. in verbo non potuit, Cod. de pat. poteſt.* Roland. *conſ. 89. num. 4. ad med. lib. 4.* Alex. *conſ. 106. num. 1. & 2. lib. 7.*

2 Vnde non ſolùm quoad vſumfructum, ſed etiam reſpectu proprietatis fuit nulla donatio, vt tradit Caſtr. *in l. & heredi §. filiusfamilias num. 4.* & ibi Iacob. *num. 6. in 1. lect. & num. 3. in 2. lect.* Ang. *num. 2. ff. de pact.* Fulgoſ. *conſil. 87. num. 2. ad finem,* Bald. *conſ. 295. lib. 4.*

3 Nec valet dicere, patrem in bonis donatis ampliùs vſumfructum non habuiſſe, cùm locaſset ante donationem filiorum nomine domos, & eiſdem pro alimentis fuiſsent à Iudice penſiones aſsignatæ, & ſic abſque patris aſsenſu filium donare potuiſse, ex alleg. in vna Peruſina donationis coram Reuerendiſſimo Bononien. Nam fuit reſponſum ex illis actibus renunciationem vſusfructus non induci, cùm locatio fieri tantùm potuerit propter dictam alimentorum aſsignationem, quæ cùm ad patris nutum caſsari poſset, non dicitur ſimpliciter, ſed de die in diem remiſsus vſusfructus, vt per Caſtr. *in leg. cum oporteet, §. ſin autem,* poſt Bart. *ibid. in fine,* Corn. *num. 2.* Salicet. *in §. non autem num. 5. in fin. C. de bonis quæ lib.* Franc. *dec. 585. num. 1.* Aym. *conſ. 39. num. 4. in fin. verſ. aliter reſpondeo,* Menoch. *conſ. 282. num. 34. lib. 3.* Et durat quouſque pater conſenſum reuocauerit, Caſtr. *loco ſupra cit.* Corn. *conſ. 79. in fin. lib. 2.* Anchar. *conſ. 156. num. 3.*

4 Non obſtat Petrum Paulum inſinuaſse primam donationem à Vincentio factam alijs fratribus, & ſic ipſum videri etiam vſumfructum donaſse. Non enim ex hoc inducitur perneceſse vſusfructus renunciatio, Bart. *in l. Titium, & Meuium, ff. de adminiſt. tut.* regulariter actus debeat ſemper interpretari, vt minus præiudicet, *l. 1. & 2. de ſolut.* Corn. *conſ. 338. n. 5. lib. 1.* Abb. *in cap. ſuper n. 12.* Felin. *n. 10.* Dec. *n. 12. de off. deleg.* Cæſ. de Graſs. *dec. 1. de elect. num. 3.*

5 Vlterius actus inſinuationis operatur donationis confirmationem, in qua ſicut reſpectu donantis comprehendi non potuit vſusfructus, ita nec dici poteſt comprehenſus in inſinuatione, quæ ſolùm tendit ad confirmationem actus, non ad illius argumentum, *l. ſancimus 34. §. aliàs vero, verſ. actis interuenientibus corroborata, C. de don.* Riminal. iun. *§. 1. 2. 207. inſt. eod.* Socin. *conſ. 80. n. 13. lib. 1.*

6 Præterea cùm vſusfructus renunciatio eſſe debeat expreſsa, Angel. *de teſtam. in fine principij ante gloſſ. primam num. 4. verſ. quenimo non poſſet.*

7 Nec inſinuatio, nec reliqui actus facti per Petrum Paulum illi præiudicant. Et licet idem conſenſerit bona pleno iure donari, non tamen per hoc remiſsus cenſetur vſusfructus, attento præſertim, quod ſimus in paupere, vt tradit Anchar. *conſ. 106. per tot.*

8 Non obſtat iuramentum validam reddidiſse donationem, quia cùm pater haberet in illis bonis vſumfructum, per iuramentum illa conualidari non potuit, Bald. *dict. §. filijs autem num. 1.* Ang. *nu. 4.* Fulgoſ. *num. 2. ad finem, & ſeqq.* Salic. *num. 25.* Caſtr. *num. 4. verſ. ſed eſt dubium,* Corn. *num. 4.* Pariſ. *in addit. ad Bar. verb. diſponere, Cod. de bonis quæ lib.* idem Caſtr. *in l. & heredi, §. filiusfamilias num. 4. verſ. ſed eſt dubium, ff. de pactis,* Curt. iun. *conſ. 152. num. 6. & 7.* Aym. *conſ. 39. num. 3. in fin. conſ. 84. num. 2. ad medium,* Cæſar. de Graſs. *deciſ. 2. num. 7. 8. & 21. de donat.* cum alijs per Rolan. 89. *num. 5. & ſeqq. lib. 4.*

9 Tantò magis ſtante Vrbis Statuto *cap. 152. lib. 1.* quo tollitur iuramentum in contractibus filiorumfamiliam appoſitum, & dolo extortum præſumitur, vt fuit reſolutum in vna Romana nullitatis contractus 2. Iunij 1604. coram Reuerendiſs. Bononien. & placuit etiam Dominis aliud fundamentum pro donationis inualiditate, ex quo enim ſuper eiuſmodi bonis aderat in poſseſsorio, & petitorio lis inter patrem, & filium, vt apparet ex commiſſione illa, nec donari, nec alienari poterant, *l. lite, & l. fin. C. de litig.* Peregr. *de iure fiſci lib. 4. tit. 6. num. 19. & ſeqq.* Abb. *in c. Eccleſia, il primo num. 9. vt lit. pend.*

10 Nec releuat pariter ſi dicatur Patrem amiſiſse dictorum bonorum vſumfructum ob domus indicationem, & aſſenſum præſtitum illius ſubhaſtationi ad fauorem creditorum, ex Pinel. *ſecunda parte leg. 1. num. 33. & 36. C. de bon. mat.* Et ſic donationem valuiſse. Nam cùm dicta ſubhaſtatio effectum non habuerit, nec domus fuerit vendita, pater non dicitur ius ſuum amiſiſse, Guidopap. *qu. 107. ſub n. 1. & ſeqq. & conſ. 126. circa finem,* Curt. iun. *de feud. par. 4. qu. 33. ſub num. 103. poſt med. & qu. 20. num. 111.* & alij per Corb. *de cauſ. prin. ob alien. limit. 38.* & Schrad. *de feud. qu. 9. cap. 1. num. 32.*

11 Non obſtat, quod ſaltem donatio valeat reſpectu portionis fratris demortui, ad cuius ſucceſſionem concurrit pater, & filius ſuperſtes, nec in filij portione pater habeat vſumfructum, ex Rolan. *conſ. 95. n. 46. lib. 1.* Nam etiam filio mortuo remanet vſusfructus apud patrem, *l. ſi quis, §. ſin vero defuncta perſona, C. ad Tertull. l. fin. C. de vſufr. gloſſ. in l. 3. C. eod.* Et ille ſemel acquiſitus non tollitur, Surd. *conſ. 116. n. 46. & ſeqq. lib. 1.* Pinel. *in l. 1. par. 1. num. 39. C. de bon. mat.* Gomeſ. *ad l. Tauri 6. n. 11. & ſeqq.* Aſcan. Clem. *de patr. poteſt. effectu 2. num. 34. verſ. amplia 8.* Caualcan. *de vſufructu mulieri relicto n. 180.* & fuit dictum in vna Turriana Bonorum 22. Aprilis 1613. & 14. Maij 1614. coram R. P. D. meo Vbaldo.

R. P. D. DAMASCENO.

Romana de Ruſconibus.

Lunæ 24. Nouembris 1614.

ARGVMENTVM.

Petens immiſſionem non obtinet, quando incontinenti docetur ab emphyteoſi.

SVMMARIVM.

Immiſſio impeditur, ſi emphyteoſis incontinenti doceatur, num. 1.
Inſtrumenta publica faciunt probationem probatam, num. 2.
Replicatio niſi probetur clarè & liquidè, exceptio non deſinit eſſe clara, & liquida, num. 3.
Obſeruantia pro declaratione geſtorum multùm eſt attendenda, num. 4.

DECISIO DXCVII.

1 FVit dictum conſtare de emphyteuſi etiam ad effectum impediendi immiſſionem, quando quidem de illa incontinenti docetur, quod ſufficit etiam ad effectum impediendi immiſſionem, Alex. *in l. ſi patroni col. 5. ff. ad Senatuſconſul. Tertullian.* Cacher. *deciſ. Pedem. 26. n. 30.* Roland. *conſ. 2. n. 38. in fin. lib. 3.* Menoch. *de adipiſ. remed. 4 num. 381. & ſeqq.*

2 Incontinenti autem docetur bona, de quibus agitur, fuiſſe à Capitulo Sancti Petri de Vrbe conceſſa Ioanni Ruſcono Auo modernorum Ruſconorum ad tertiam ipſius Ioannis generationem, ex publicis inſtrumentis in actis per ipſos productis, quorum primum eſt de anno 1549. habetur dicta conceſſio cum pacto, quod dictus Ioannes teneretur fabricare duas ſtantias pro Capellano Eccleſiæ Sancti Blaſij, & apponere inſignia marmorea dictæ Baſilicæ in ſignum directi dominij. Secundum inſtrumentum eſt de anno 1560. & continet aliam conceſſionem in eodem ſitu de alijs quatuor Domunculis ab eodem Capitulo eidem Ioanni ad eandem tertiam generationem cum onere inter cætera ſoluendi ſcuta 200. pro vna vice, quæ in effectu fuerunt ſoluta. Tertia ſcriptura eſt conceſſio Pij Papæ IV. ſi in euidentem directa Vicario Vrbis. Quarta ſcriptura eſt ſententia lata per Dominum Vicarium ad inſtantiam Baldaſaris auctoris Angelæ, per quam confirmatur dicta conceſſio in emphyteuſim. In quinta ſcriptura idem Baldaſar, repetita tota natura ſeriei facti, conſignauit Capellano ſtantiam iuxta formam primæ conceſſionis, & ſoluit etiam quaſdam pecunias. Sexta ſcriptura continet donationem factam per Baldaſarem nepotibus ſuis de iſta emphyteuſi, cum onere ſoluendi Canones Sancto Petro, prout in effectu ſoluerunt. Ex quibus videbatur reſultare incontinenti probatio non iuris Angelæ. Tum quia emphyteuſis probatur per publicum Inſtrumentum, quæ faciunt probationem probatam, *c. Cum dilectus, de fid. inſtr.* Bald. *in l. intereſt n. 2. C. de ſolut.* Rota in Romana Affictus 27. Ianuarij 1612. coram Reuerendo Patre Domino meo Caualerio. Tum maximè inſtrumenta continent confeſſionem Baldaſaris, quam ſicut idem ipſe Baldaſar non poſſet impugnare, ita nec Angela illius hæres, *vulg. l. cum à matre, C. de rei vendic.* Rol. *conſ. 71. n. 44. lib. 2.* Crauett. *conſil. 125. n. 2.* Rot. *dec. 776. num. 1. par. 1. cum concord.*

3 Non obſtat, quod de anno 1552. idem Ioannes receperit in emphyteuſim, & recognouerit in Dominum de eiſdem bonis quendam Franciſcum del Nero, & inueſtitura conſtet per Ioannem, hæredibus, & ſucceſſoribus, & ſic poſſit illius vigore ſuccedere Angela hæres Baldaſaris, qui fuit hæres dicti Ioannis, vnde infertur, vel iſtam ſecundam inueſtituram eſſe attendendam, vel ſaltem reddere dubium, quonam tit. Baldaſar vltimus defunctus poſſederit, quod ſufficit Angelæ illius hęredi ad effectum, vt vigore *l. fin.* poſſit immitti, quia fuit reſponſum fratres de Ruſconibus habere fundatam intentionem ſuam in ſuis primis inſtrumentis, & illorum effectuatione, & confeſſione Baldaſaris Auctoris Angelæ, & proindè debuit Angela clarè, & nitidè probare ſuam replicationem, aliàs exceptio non deſinit eſſe clara, & liquida, vt in iſtis terminis Franc. *in cap. 1. num. 18. verſ. 11. Limita de conteſt.* Put. *deciſ. 233. & deciſ. 243. lib. 3.* Seraph. *deciſ. 183. num. 6.* & Rota in cauſa Romana de Mareſcottis die 22. Nouembris 1613. coram me.

Quod autem replicatio Angelæ non ſit clara, patet, quia non conſtat de iure illius Franciſci del Nero, & quatenus duplicetur ſufficere, quod Ioannes illum non recognouerit in Dominum, replicatur, illum Ioannem non recognouiſſe in Dominum ſimpliciter, ſed cum proteſtatione, quod hoc faciebat ſine præiudicio conceſſionis ſibi factæ per Canonicos Sancti Petri ad cumulandam cautelam ſuam, & ius iuri addendum, à quibus proteſtationibus, quod nullatenus recedere intendit, & proindè probari debet, quod Franciſcus haberet meliùs ius, quàm Capitulum Sancti Petri, aliàs Ioannes minimè voluit recedere à primis conceſſionibus, & docuit experientia, quia Canon promiſſus Franciſco nunquam apparet ſolutus, cuius contrarium apparet de Canone, & alijs promiſſis Capitulo Sancti Petri, quæ obſeruantia multùm videtur attendenda pro declaratione geſtorum, *l. ſi de interpretatione, ff. de leg.* Rota in Terracinen. Adminiſtrationis 28. Iunij 1610 coram Reuerendo Patre Domino Caualerio. 4

Quantum ad prætenſum motum proprium Pauli III. non fuit de illo habita ratio, cùm ſit folium volans, quod nullam habet formam authenticæ ſcripturæ.

R. P. D. BVRATTO.

Meliteñ. Conſeruæ.

Veneris 28. Nouembris 1614.

ARGVMENTVM.

Societas an poſſit contrahi ſuper iure nauigandi, & ex quibus cenſeatur contracta.

SVMMARIVM.

Exceptio non adimplementi obſtat agenti ad lucrum, etiamſi proueniat ex adimplementi neceſſitate, num. 1.
Societas datur etiam ſuper nauigatione, num. 2.
Societas ibi neceſſaria eſt, vbi lucrum eſt commune, num. 2.
Societas datur inter commilitones, qui aliud non conferunt, niſi quod præda debet inter eos diuidi, num. 2.
Contractus innominatus regulatur iuxta naturam nominati, cui aſſimilatur, num. 3.
Lucrum, & damnum proueniens ex ſocietate debet eſſe commune, num. 4.
Lucri participatio in ſocietate non impeditur ex caſu fortuito, num. 5.
Merces debentur locanti operas ſuas, ſi facto conductoris impeditus illas non præſtitit, num. 5.
Numerus ſupplet idoneitatem teſtium, num. 6.
Teſtes domeſtici, & aliàs inhabiles admittuntur in his, quæ ſunt difficilis probationis, num. 6.

DECISIO DXCVIII.

IMpugnabatur deciſio in hac cauſa facta duobus potiſſimum fundamentis. Primò enim dicebatur contractum iſtum conſeruæ à partibus nuncupatum, non eſſe ſocietatem, ſed innominatum, ex eo quod non aderat reciproca lucri, & damni communicatio, ſed quilibet expenſas ad proprij Galeoni ſuſtentationem, ac manutentionem faciebat, ac proindè non eſſe regulis ſocietatis metiendum, vt factum fuit. Secundò repetebatur exceptio non adimplementi aliàs oppoſita, & in eo fundata, quòd Galeonus non fuerit comitatus conſeruam in toto illo itinere, iuxta formam capitulorum, quæ licet ex maris tempeſtate, ac naufragio, & ſic adimplendi impoſſibilitate præceſſerit, tamen obſtat agenti ad lucrum, ex Burr. in c. ſicut lib. 3. n. 10. *de iureiuran.* cum alijs in deciſione cumulatis, quibus addebatur Surd. *conſ. 186. num. 21. & conſ. 437. n. 40. lib. 3.* Illis tamen non obſtantibus placuit DD. reſolutio, & circa primũ conſiderabant verbum, *conſerua*, in conuentionibus ſępè repetitum in eum ſenſum appoſitum videri, qui vnionem, & ſocietatem denotet; vbi, *L'infraſcritta conſerua di tre Galeoni*, & infrà, *s'obligano partire tutti di conſerua*, 1

& in

& in aſſumptione Galeoni leonis auri in ſocietatem, per verba, *Hanno accettato nella loro conſerua.* Deindè electionem præfecti communi conſenſu factam, qui rei ad communem vtilitatem gerendæ præeſſet. Item communicationem lucrorum, & prædæ diuiden. iuxta ratas in inſtrumento conuentas, & denique tempus certum ſocietati præſtitum, *quale haurà à durare per queſto primo viaggio* tantùm, quæ omnia ſimul iuncta ſocietatem oſtenduur.

2 Neque obſtare videbatur, quod nauigia nun ſint inſimul communicata, quia oon prætenditur ſocietas ſuper illis, ſed ſocietas nauigationis inſimul ad commune lucrum factæ, ad quam nauigia fuerunt vnita. Nam datur ſocietas nauigationis ex deductis io deciſione, & vbi lucrum eſt commune, ibi ſocietas ſit neceſſe eſt, *l. coire 7. & l.ſeqq.ff.pro ſocio,* Bart.*in l.ſi patruus n.*10.*Communia vtriuſque indic.* Decian.*reſponſ.97.n.38.lib.*2. Card.Mantic. *de tacit.lib.6.tit.* tt.*n.6. &* 21. Atque talis ſocietas virium datur inter Commilitones,qui aliud non conſerunt, & præda debet inter eos diuidi, Bald.*conſ.*358. *n.2.ſuper ſecundo puncto lib.*2. Quem Petr. Bellam. *de re milit.par.6.tit.*1. *in princip.* Et hoc modo quotidie fiunt ſocietates, & ligæ inter Principes tam in bellis terreſtribus, quàm maritimis, in quibus quilibet ſocius ponit ſuas vires, & de quæſtu pro rata diuidendo conueniunt.

3 Vel ſaltem negari non poteſt, quin iſte contractus, vbi aliquo modo dici poſſet innominatus aſſimiletur ſocietati, & ideò iuxta illius naturam iudicandus eſt, *l.naturalis* 5.§. *ſed ſi facio, ff.de praſcr.verb. c.* t.§. *ſi quis ſeruum*, vbi Bart. Bald. & Salyc. *in princ.* Caſtr.*num.* 3.*ff. depoſ.* Bald. *in l. petens num.55.verſ.item ſecundum gloſſ.C.de pact.*

4 Quo ad ſecundùm placuerunt DD. reſponſiones datæ in deciſione,& præſertim quod non adeſſet defectus adimplementi, cùm prior Cagnolus, prout etiam alij, ab initio adimpleuerit pro eius parte adimplenda inſtruendo Galeonum militibus, armis, cibarijs, alijſque ad pugnam, prædamque neceſſarijs, & Galeonus vnà cum alijs à Portu Meliteñ. diſceſſerit ad incertam nauigationem, & curſum, & ſic poſtquam ſocietas ſuit perfecta, applicatur alia regula, quæ habet quodlibet lucrum, & damnum poſteà ſequens eſſe ex natura contractus communicandum, *cap. cum duobus* 52. §.*quidam Sagariam, verſ.perindè, ff.pro ſoc.* cum pluribus in deciſione cumulatis.

5 Et conſequenter caſus fortuitus, ex quo Galeonus effectus ſuit inutilis, non impedit participationem lucri, confert text. *in l.ſi id quod quis* 59. *ff. pro ſoc.* vbi mortuo etiam equo, quem ego contuli in ſocietatem quadrigæ, manet ſocietas, vt illius quartam partem habeam, & tantò minus impediri poteſt participatio, quod caſus iſte originem habuit ab ingreſſu portus Quaglio à maris præfecto contradicente ductore huius Galeoni electi, in quo Galeonus (vt dicunt Teſtes) arrò, & remanſit ductor illius cum fragata ad opem ſerendam Galeono Magni Magiſtri, & alijs nauſragantibus vocatus. Quicquid enim ſit, an ex hoc pręfectus fuerit in culpa, ſatis eſt, quod ex eius facto caſus impedimenti proceſſit exemplo locantis operas, cui merces debetur, ſi impeditus facto conductoris illas non præſtiterit, Odofred.*in l.ſi vno,* §.*item cum quidam,ad fin.ff. locat.* vbi Bart.*n.4. ver.aut contingit, & n.* 5. *circa med. ver. aut opera non praſtantur,* Bald.*ver.2.caſu,* Salyc. *verſ.ſin autem ſtetit per caſum*, & cum ope ductoris boius Galeoni, Galeonus Magni Magiſtri naufragij periculum euaſerit, & conſequenter prædam ſecerit, intrat etiam pro communicatiune lucri æquitas conſiderata *in l.2. in fin. princip. verſ. æquiſſimum, ff.ad leg.Rhod.de iactu.*

6 Neque applicari viſum fuit pactum, quod non poſſet deſerere conſeruam ex quauis cauſa, vel occaſione, cùm ex facti ſerie conſtet, dici non poſſe Galeonum deſeruiſſe conſeruam, cui etiam, vt ſe denuò cooiungeret poſt caſum, adhibuit omnem conatum, & diligentiam.

7 Non obſtat, quod teſtes examinati ſint illi, qui erant in eodem Galeono, & ſic familiares Prioris, quia vltra quod numerus ſuppleret idoneitatem, Gloſſ. *in l. 3. §.eiuſdem, in verbo numerus, ff. de teſtibus*, Florian. *in l.* 3. *num.* 5. *eodem tit.* cum pluribus per Gabr. *de teſtibus concluſ.6. in princip.* Curt. iun. *conſ.165.ſub num.15. verſ. præterea*, cùm verſemur in re mari geſta, vel ſubſequuta, quæ ratione loci eſt difficilis probationis, teſtes etiam domeſtici, ac aliàs inhabiles admittuntur, *cap.fin.* vbi Doctor. *de teſt.cap. de comm.* Anton. Gomez. *var.reſol.lib.3. cap.12.num.21. ſuper verſ.Item addo*, cum alijs per Farinac. *de teſt.qu.62. num.55.* & in naufragio Io. de Platea *in l.3. n.3. in 3. notab. C.de naufrag.lib.11.* Et ex his, & alijs in deciſione ronſideratis, DD, in deciſis vtraque parte informante perſtiterunt.

R. P. D. ANDREA.

Viſeñ. Penſionis.

Veneris 28. Nouembris 1614.

ARGVMENTVM.

Litteræ reſeruationis penſionis quando habeant exequutionem paratam, & an penſionarius poſſit conſtitui in quaſi poſſeſſione exigendo ab eo, qui non habet titulum beneficij.

SVMMARIVM.

Arbitrium iudicis debet à iure regulari, num.1.

Litteræ Apoſtolicæ habent exequutionem paratam, num.1.

Litteræ penſionis reſeruatoria habent exequutionem paratam, vbi agitur contra eum, qui conſenſit reſeruationi, vel vbi conſtat de quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, num. 1. & 2. Vbi ſecus quando de prædictis non conſtat.

Penſionarius non poteſt conſtitui in quaſi poſſeſſione exigendi contra tertium ab eo, qui non habet titulum beneficij, num.3.

Indefenſus non dicitur, qui aliquando in iudicio comparuit, licèt de iuribus ſuis diffiſus cauſam proſequutus non fuerit, num.4.

DECISIO DXCIX.

INtrare arbitrium fuit reſolutum, ad effectum ſuperſedendi in ſolutione penſionis,quia arbitrium iudicis debet regulari, prout de iure, Bart. *in extrauag. ad reprimendam, verb.videbitur n.8.* Pariſ.*conſ.56.n.5.lib.1.*Menoch.*de arbitr.qu.13.n.5.* Rot. *dec.348.n.4.par.1.* de iure autem licet litteræ Apoſtolicæ habeant exequutionem paratam, Caſſad. *deciſ.10. num.8. de reſcript.* Mohed. *deciſ.13. ad fin. vt lit. penden.* cum alijs allegatis in Neritonen. penſionis 26. Nouembris 1607. coram Reuerendo Patre Domino meo Caualerio, & in Tullen. penſionis 22. Iunij 1609. coram Reuerendiſſimo Attrebateñ. Hoc tamen procedit, vbi agitur contra eum, qui conſenſit reſeruationi, vel aliàs, vbi conſtat de quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, vt ſtante clauſula *arbitrio*, fuit deciſum in Aſculana penſionis 28. Iunij 1593. coram Orano, & in Lauden. penſionis 29. Martij 1599. coram bon.mem.Penia, & in alijs ſæpiſſimè. 1

Quod ex facto non apparebat, cùm Georgius contra quem igitur reſeruationi non conſenſerit, nec pro parte Franciſci penſionarij fuerit doctum ſufficienter de quaſi poſſeſſione exigendi, quo fit, vt litterarum iuſtificatio ſit omninò neceſſaria, vt pręter deciſiones allegatas fuit tentum in Salamantina penſionis 26. Martij 1593. coram Gypſio, & in Abulen. penſionis 28. Ianuarij 1600. coram Litta, & in Portugallen. penſionis 6. Iunij 1606. coram Reuerendo Patre Domino meo Decano. 2

Quibus non obſtabat, quod penſio fuerit reſeruata de conſenſu Franciſci Ribeiro, qui illam dicitur ſoluiſſe, quia cùm ille non eſſet titularis, vt fuit deciſum coram Reuerendiſſimo Lugdunen. & requiritur ad hunc effectum iuxta regulam 44. non potuit dictus eius conſenſus obeſſe Georgio, qui illi non ſucceſſit, & per conſequens, licèt idem Franciſcus penſionem ſoluiſſet, quod controuertitur, non potuit in quaſi poſſeſſione exigendi conſtituere penſionarium, ſaltem contra tertium, cùm non haberet, vt dixi, titulum, Rot.*dec.184. n.2. par.1.diu.* & fuit dictum in Iacen. penſionis 5. Decembris 1584. coram bon.mem. Cardinale Pamphilio. 3

Non obſtat, quod dicebatur adhuc non conſtare de non iure Franciſci Ribeiro, nec illi ſententiam, & rem iudicatam obeſſe, cùm indefenſus ſuccubuerit. Ad hoc enim, vt quis non dicatur indefenſus, ſatis eſt,vt aliquando comparuerit, Put.*dec.306.n.5.& 6. lib.*2. & tenuit Rota in cauſa Carthaginen. & Abulen.beneficiorum 15.Aprilis 1611. cor. R. P.D. meo Damaſceno. In caſu autem noſtro Franciſcus pluries in iudicio comparuit coram Auditore Cameræ coram Illuſtriſſimo Mellino, & Reuer. Lugdunen. & ſic non poteſt dici contra ipſum indefenſum fuiſſe 4

pronunciatum. Eſto forſan, quod diffidens de iuribus ſuis cauſam vſque ad extremom proſequutus non fuerit.

5 Quod ſimiliter excipiebatur de non iure Georgij ob non ſeruatam regulam de annali, fuit ſublatum ex deciſione Reuerend. Lugdunen. 27. Februarij 1606. vtraque parte informante emanata. Ex quibus fuit deciſum eſſe locum arbitrio, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Placentina Archidiaconatus.

Veneris 28. Nouembris 1614.

ARGVMENTVM.

Alternatiua an habeat locum in beneficijs, quæ Epiſcopus debet conferre ſub teſtimonio duorum, vel trium de Capitulo, & an habeat locum in beneficijs, quæ debent conferri præuio examine, & approbatione.

SVMMARIVM.

Subrogatus gratioſè vt immittatur, reſeruatio debet eſſe clara, & notoria, num. 1.

Alternatiua remouet obſtacula regulæ reſeruatoriæ, num. 2.

Collatio beneficij erecti ex diſmembratione bonorum alterius beneficij ſpectat ad eum, ad quem ſpectat collatio beneficij, ex cuius bonis fuit facta diſmembratio, num. 3.

Collatio beneficij erecti ex fructibus alterius beneficij ſpectat ad eum, ad quem ſpectabat collatio beneficij, num. 4.

Collationis libertas ad effectum alternatiuæ non excluditur ex eo, quod Epiſcopus teneatur conferre certo generi perſonarum, num. 5.

Alternatiua habet locum etiam in beneficijs, quæ Epiſcopus non poteſt cuilibet conferre, num. 5.

Collatio facienda per Epiſcopum ſub teſtimonio duorum, vel trium de Capitulo, dicitur nihilominus liberè ſpectare ad Epiſcopum, quando d. teſtimonium non requiritur pro conſilio, vel aſſenſu, ſed ſolùm vt famæ, & honori ipſius Epiſcopi conſulatur, num. 6.

Dictio, tantùm, *eſt taxatiua, & omnia excludit, num. 7.*

Collatio facienda per Epiſcopum de conſilio alicuius, dicitur libera ipſius Epiſcopi, quando vlterius non adeſt decretum annullatiuum, quod collatio aliter facta non valeat, n. 8.

Collationis participes non dicuntur, qui collationi adhibeantur tanquam teſtes, num. 9.

Alternatiua non impeditur ex eo, quod collatio debeat fieri cum approbatione, & teſtimonio alicuius, quia nihilominus dicitur libera, num. 10.

Alternatiua habet locum etiam in Parochialibus, licèt in ipſarum collatione requiratur examen, & examinatorum approbatio, cùm nihilominus ſolus Epiſcopus dicatur conferre, num. 10.

DECISIO DC.

1 MOrtuo de menſe Auguſti extra Romanam Curiam Io. de Ripa, cùm in Placentina Eccleſia vacaſſet Archidiaconatus de Bejar nuncupatus, fuit per Ordinarium vti gaudentem alternatiua de illo prouiſus, & immiſſus etiam in eius poſſeſſionem Franciſcus Caruaial Montoya, poſteà Didacus Pizarrus eundem Archidiaconatum à Sede Apoſtolica, tanquam ratione menſis reſeruatum obtinuit, & expeditis litteris in vim gratioſæ ſubrogationis, cùm peteret immiſſionem, dubitauit an eſſet ad hunc effectum illius gratia iuſtificata. Quod fuit negatiuè reſolutum. Vt enim vigore ſubrogationis gratioſæ quis in poſſeſſionem immittatur, debet eſſe reſeruatio clara, & notoria, vt ſæpiùs deciſum fuit in Rota, & præſertim in cauſa Neapolitana Rectoriæ 13. Februarij 1598. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio. Et in vna S. Angeli Beneficiorum 3. Iunij 1602. coram Reuer. Bononien.

2 In caſu autem noſtro de tali notoria reſeruatione non docetur, quinimò ſatis conſtat eam non adeſſe, cùm Archidiaconatus vacauerit de menſe Auguſti, qui ordinarius efficitur, Epiſcopo gaudente alternatiua, per quam regulę reſeruatoriæ obſtacula remouentur, Put. *dec. 492. n. 2. lib. 2.* & latè per Modern. *in reg. 8. gloſſ. 45. num. 1. & ſeqq.* Excluditur etiam reſeruatio per ſtatutum eiuſdem Eccleſiæ fundamentale, quo diſponitur hanc dignitatem ad liberam Epiſcopi collationem pertinere, vt ex illis verbis, nimirum Archidiaconatus quoque Ciuitatis, & de Trugillo, quorum collatio ad Epiſcopum tantùm de conſuetudine ſpectat, conferat Epiſcopus alicui, &c.

Nec valet dicere, Statutum in ſpecie non loqui de Archidiaconatu de Bejar. Quia cum ex Bulla Adriani VI. & Clementis VII. conſtet, hunc Archidiaconatum ab alio Ciuitatis fuiſſe diſmembratum, & eius collationem illi fuiſſe reſeruatam, cui Archidiaconatus ciuitatis collatio anteà competebat, neceſſariò ſequitur, iſtius prouiſionem ad ſolùm Epiſcopum ſpectare, ad quem Archidiaconatus ciuitatis collatio pertinebat, vt fuit dictum in Hiſpalen. Iuris votandi coram Cantucio inter impreſſas *dec. 17. num. 4. & 5. par. 2. diuerſ.* Et in alia ſimili Placentina coram Cardinali Blanchetto inter impreſſas *deciſ. 296. verſ. nec etiam datur par. 1. diuerſ.* 3

Quod vlterius iuri conſonat, cùm hic Archidiaconatus de Bejar, erectus etiam fuerit de fructibus Archidiaconatus Ciuitatis, & propterea cum illo debet eſſe eiuſdem collationis, Imol. *in c. Cum M. Ferrarien. ſub n. 31. verſ. & idem erit iudicandum*, poſt Ant. de Butr. & alios *de conſtitut.* Rot. *dict. dec. 17. num. 4. & 5. par. 2. & dec. 16. de ſurepatr. in antiq.* Vital. *in Clem. fin. in fine de reſcript. &c.* Accedit huius Archidiaconatus prouiſionem de anno 1578. per ſolùm Epiſcopum fuiſſe factam cum expreſſione dicti ſtatuti fundamentalis, & litterarum diſmembrationis, quæ prouiſio licet fuerit impugnata, non ideò tamen fuiſſe conſtat, quod ad ſolùm Epiſcopum illa non ſpectaret. 4

Non obſtat in vim eiuſdem ſtatuti, Epiſcopum teneri dignitatem vni ex d. Eccleſiæ Canonicis conferre, & ſic arguitur, non eſſe liberam eius collationem, nam etiam quod certo perſonarum generi ſit facienda collatio, non inde tamen libertas collationis excluditur ad impediendam alternatiuam, Achill. *dec. 5. per tot. de priuil.* & fuit dictum in Vrgellen. Canonicatus 7. Maij 1593. coram Cardinali Blanchetto, & in vna Calagurritana Beneficij 26. Aprilis 1596. coram Corduba, cum alijs per Modern. *ad reg. 8. gloſſ. 45. n. 19. & ſeqq.* Et licet non potuit hæc dignitas cuicunque conferri, non tamen id eſt conſiderabile reſpectu regulæ, nihil tale diſponen. Modern. *ad reg. 8. vbi ſuprà n. 22.* Non obſtat Put. *dec. 100. num. 3. lib. 3.* vbi dicitur, non eſſe liberam Capituli collationem, quando ab eodem debet vni portionario conferri, hoc enim ſolùm procedit ad effugiendam nullitatem, non vt excludatur alternatiua, vt idem Modern. declarant *vt ſuprà num. 25.* 5

Ex his quoque ceſſat obiectum, quod vigore d. ſtatuti cùm Epiſcopus debeat ſub teſtimonio duorum, vel trium de Collegio eiuſdem Eccleſię conferre, iſta collatio cum Capitulo ſimultanea videatur. Statutum enim ſub hac verborum formula diſponit, videlicet: Vt autem Epiſcopus tam famæ, quàm honori ſuo in conferendis dignitatibus, quæ ad eius collationem pertinent, decenter conſulat, neceſſariò diximus prouidendum, vt cùm dignitas aliqua ab eo fuerit conferenda ſub teſtimonio duorum, vel trium de Collegio Eccleſiæ Placentinæ, qui fuerint fide digni conferat. Ex quibus infertur dictum teſtimonium non requiri pro conſilio, vel aſſenſu, ſed vt ſolùm honori, & famæ ipſius Epiſcopi conſulatur, vt fuit reſolutum in cauſa Illerden. Iuriſdictionis 3. Nouembris 1602. coram Iuſto. 6

Quod autem ſtatutum per huiuſmodi teſtimonium non dederit vllam alteri participationem in collatione dictarum dignitatum, ſatis patet, cùm illam voluerit ad Epiſcopum tantùm ſpectare, quæ dictio taxatiua, *tantum*, omnem Capituli participationem excludit, Dec. *in l. 1. num. 4. & 5. C. de bonorum poſſeſſ. cont. tab.* 7

Idem vlterius colligitur, ex quo vbi Capituli conſenſus requiritur, vel certa præſcribitur forma, quæ neceſſariò veniat ſeruanda. Statutum in caſu inobſeruantiæ Decretum annullatiuum appoſuit, quod non præſtitit, cùm diſpoſuit, vt Epiſcopus hanc dignitatem ſub teſtimonio duorum, vel trium de Collegio conferret, vnde ſequitur non eſſe teſtimonium de forma, vel de neceſſitate, ſed liberam Epiſcopo collationem remanere, Felin. *in c. Ex parte col. 4. verſ. 2. limit. de conſt.* Rota *dec. 750. num. 4. par. 1. diuerſ.* Modern. *ad regul. 8. gloſſ. 46. num. 7. & ſeqq.* 8

Præterea duo illi de Collegio videntur tanquam colla- 9

tio-

tionis teſtes requiſiti, vt ex ipſius ſtatuti verbis colligitur, videlicet, ne collatio furtiua, & clandeſtina videatur, qui propterea non dicuntur collationis participes, vt in ſimili Imol. *in c. Cum in veteri num. 11. de elect.* Bart. *in l. Titium, & Mauium num. 2. ff. de adminiſt. tut.*

10 Nec obſtat, quod iſti teſtes improbent approbationem perſonæ, cui ſit facienda collatio, vt dicitur in deciſione Placentina coram Cardinali Blanchetto 309. *par. 1. diuerſ.* Nam inde non ſequitur collationem non eſſe liberam ipſius Epiſcopi, ad excludendam alternatiuam, cùm ex approbatione, vel teſtimonio perſonæ bonæ qualitatis illa non impediatur, ſicut videmus in Parochialibus, quas licet Epiſcopus, iuxta Pij V. conſtitutionem, & diſpoſitionem Sac. Concil. Trid. ſolùm valeat præuio examine, & cùm examinatorum approbatione conferre, non inde tamen ſequitur, alternatiuam in illis locum non habere, vt fuit reſolutum in Abulen. Parochialis 26. Aprilis 1596. coram Cardin. Blanchetto, relata per Modern. *ad reg. 8. gloſſ. 45. num. 21. & 22.* Ratio autem aſſignatur, quia pro parte Epiſcopi dicitur collatio libera, cùm abſque aliorum præſentatione, electione, aſſenſu, vel conſilio ſolus ipſe conferat, vt fuit dictum in alleg. Vrgellen. Canonicatus 7. Maij 1593. coram Card. Blanchetto, & in alijs ſæpiùs, &c.

R. P. D. B V R A T T O.

Forolinien. Capellæ.

Veneris 28. Nouembris 1614.

A R G V M E N T V M.

Poſſeſſio ex quibus probetur ad effectum dignoſcendi quis ſit actor, & quis reus.

S V M M A R I V M.

Poſſeſſio probatur ex inſtrumento adeptionis illius, num. 1.
Poſſeſſio præſumitur continuata vſque ad tempus motæ litis, num. 1.
Detentatio ſola ſufficit ad effectum dignoſcendi quis ſit reus, & quis actor, num. 1.
Poſſeſſio amittitur habendo ſe pro ſpoliato, num. 2.
Poſſeſſione beneficij apprehenſa, cenſetur apprehenſa poſſeſſio omnium bonorum ipſius beneficij, num. 4. Vbi quod non eſt idem è conuerſo.
Poſſeſſio non probatur per actus æquiuocos, num. 4.

D E C I S I O DCI.

1 DVbitaui mihi ad effectum diſtinguendi reum ab actore, quis habendus eſſet pro poſſeſſore Capellaniæ S. Ludouici in Eccleſia Forolinien. Sancti Mercurialis. Domini reſponderunt pro Baldo prouiſo Apoſtolico, qui per mortem Galeffi vltimi Rectoris, & poſſeſſoris in vim litterarum Apoſtolicarum mediante ſpeciali procuratore adeptus fuit illius poſſeſſionem vacantem die 10. Februarij 1613. vt ſatis approbatur ex inſtrumento dictæ poſſeſſionis, ad not. *in l. prædia, ff. de acquir. poſſeſſ.* Rot. *deciſ. 106. num. 1. par. 1. diuerſ.* quæ præſumitur continuata vſque ad tempus litis motæ, Gloſ. Bart. Caſtr. & alij *in l. ſiue poſſidetis, Cod. de probat.* cum allegatis per Menoch. *de præſump. lib. 6. præſump. 64.* Et ad hunc effectum ſimplex etiam detentio ſufficeret, Cæſar de Graſs. *deciſ. 6. num. 8. de reſtit. ſpoliator.* Rot. *deciſ. 236. num. 3. par. 1. diuerſ.*

2 Nec poteſt Vandinus iuuari poſſeſſione capta del 1601. vti prouiſus ab Abbate dictæ Eccleſiæ, quia illam amiſit poſteà ex iudicio ſpolij, per eum in partibus introducto contra Galeffum prouiſum Apoſtolicum prædeceſſorem Baldi, & ſic habendo ſe pro ſpoliato, Rimin. ſen. *conſil. 321. num. 5.* Couarr. *pract. quæſt. cap. 17. num. 3. verſ. ſecundo cauere debet,* Rot. *deciſ. 616. in princ. par. 1. diuerſ.* Put. *deciſ. 409. in fin. lib. 2. in nouiſ. impreſ.* Cardin. Seraphin. *dec. 1041. num. 3.*

3 Neque poſſeſſione poſt mortem Galeffi, quia de apprehenſione, vel immiſſione non conſtat. Et inſtrumentum locationis 28. Tornaturarum terræ, dicti beneficij per eundem Vandinum factæ, del 1613. quatenus probaret poſſeſſionem terrarum, non tamen infert ad poſſeſſionem Capellaniæ. Quia licet capta poſſeſſione beneficii cenſeatur capta poſſeſſio omnium bonorum, Couarr. *variar. reſolut. lib. 2. cap. 16. num. 13.* Rot. *diuerſ. dec. 19. num. 7. pag. 2.* Gozad. *reg. 8. gloſſ. 34. num. 109. verſ. & limitatur,* non tamen è conuerſo ex poſſeſſione terrarum intelligitur acquiſita poſſeſſio Capellaniæ, vt nouiſſimè fuit dictum in Piſtorien. beneficij 25. Ianuarij præteriti coram R. P. D. meo Caualerio. Et ſic etiam nihil faciunt teſtes deponentes de recognitione in dominium terrarum dictæ Capellaniç facta per colonos ad fauorem Vandini, cùm ſimiliter non concludant poſſeſſionem Capellaniæ. Fruſtra igitur quæritur, an locatio cum ſolutione penſionis probet poſſeſſionem.

Fides verò Sacriſtæ d. Eccleſiæ atteſtantis de celebratione Miſſarum, & officiorum in dicta Capellania per Vandinum facta, fidem non facit, *ex vulg.* Nec concludit poſſeſſionem; cùm ſint actus æquiuoci, qui etiam à non poſſeſſione ex alia cauſa fieri potuerunt. 4

R. P. D. V B A L D O.

Reatina Penſionis.

Lunæ 1. Decembris 1614.

A R G V M E N T V M.

Succeſſor an poſſit penſionem reſeruatam de conſenſu prædeceſſoris impugnare ex non iure eius qui conſenſit, quando in litteris reſeruationis adſunt clauſulæ, *quod de ſubreptionis, & obreptionis defectu dari non poſſit*, & quod penſio cenſeatur reſeruata, perindè ac ſi omnes intereſſe habentes conſenſiſſent, ac adſunt aliæ clauſulæ, de quibus in deciſione.

S V M M A R I V M.

Sententia vt dicatur valida, quæ requirantur, num. 1.
Clauſula, quod de ſubreptionis, vel obreptionis defectu dari non poſſit, *appoſita in reſeruatione penſionis operatur, vt alleganti nullitatem penſionis incumbat onus probandi, num. 1.*
De non iure non dicitur conſtare, niſi per confeſſionem partis, vel rem iudicatam, num. 2.
Penſionarius dicitur habere fundatam intentionem ſuper reſeruatione, quando reſeruatio fuit facta de conſenſu poſſeſſoris, num. 2.
Succeſſor in beneficio non poteſt impugnare penſionem reſeruatam de conſenſu prædeceſſoris, niſi notoriè doceat de non iure eius, qui penſioni conſenſit, num. 2.
De non iure alicuius conſtare non dicitur, quamdiu poteſt conſtare de iure, num. 2.
Stipulatio Notarij pro omnibus quorum intereſt, intererit, aut intereſſe poterit, comprehendit quemlibet habentem intereſſe, num. 3.
Dictio, quomodolibet, *comprehendit omne ius, num. 4.*
Vbi quod verificatur in quocumque iure directo, vel indirecto, etiam impropriè ſumpto.
Verba generalia non debent referri ad ea, de quibus ſupra fuit facta ſpecialis mentio, num. 4.
Succeſſor vt ad penſionis ſolutionem teneatur, ſufficit quod ſit ſucceſſor facti, ſcilicet poſſeſſionis, num. 5.

D E C I S I O DCII.

DOmini cenſuerunt, ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, in qua fuit declaratum, reſeruationem penſionis ad fauorem Domini Marchionis Caſſanei de conſenſu bonę memoriæ Cardinalis Alexandrini ſuper Præceptoria Sanctæ Agathæ fuiſſe validam, & Domino Marchioni ſuffragari, ex rationibus latè deductis in deciſione huius cauſæ 28. Ianuarij 1613. coram Reuerendo Patre Domino meo Pamphilio, ex qua conſtat de iuſtitia dictæ ſententiæ, & de validitate non dubitabatur cùm interueniſſent ea omnia, de quibus per Verall. *deciſ. 262. part. 2.* Fuit enim dicta penſio reſeruata cum ampliſſimis, & prægnantiſſimis clauſulis, & præſertim, quod non potuerit impugnari ex capite ſubreptionis, vel obreptionis, neque ex defectu intentionis Papæ, 1

neque conſenſus quorumcumque intereſſe habentium, ſed ſemper ſit valida, perindè ac ſi in Conſiſtorio ſecreto de Sanctæ Romanæ Eccleſię Cardinalium Conſilio, aſſenſu, & omnium intereſſe habentium ex iuſta, & rationabili cauſa reſeruata fuiſſet cum clauſula ſublata, & decreto irritanti, & latiùs in dictis litteris reſeruationis, quibus ſtantibus clauſulis Domino Nicolao videtur incumbere onus probandi nullum ius competiſſe Cardinali Alexandrino, de cuius conſenſu hæc penſio fuit reſeruata, vt fuit reſolutum in cauſa Salamantina penſionis 1. & 6. Iunij 1582. coram Bubalo.

2 Nec tale non ius dici poteſt probatum ex deciſione bonę memoriæ Cardinali Pamphilij, quia præter reſponſionem allatam in dicta deciſione coram Reuerendo Patre Domino meo Pamphilio, fuit poſteà deducta in controuerſiam coram Reuerendiſſimo Bononien. ſub die 12. Nouembris de anno milleſimo ſexcenteſimo quarto, & quatenus etiam ſuſtineretur, non poſſet dici conſtare de non iure Cardinalis, niſi per confeſſionem, vel rem iudicatam, quæ hic non adeſt, vt fuit reſolutum in cauſa Nucerina iuriſpatronatus 14. Nouembris de anno milleſimo ſexceteſimo decimo, coram Reuerendo Patre Domino meo Caualerio, præſertim cùm agatur contra Dominum Marchionem, qui habet Intentionem fundatam ſuper reſeruatione penſionis ad ſui fauorem, dum Cardin. eſſet commendæ poſſeſſor, Achill. *deciſ. 9. num. 10. de penſ.* quo caſu requiritur, vt ſucceſſor in titulo doceat notoriè de non iure eius, qui penſioni conſenſit, vt ibidem *num.* 3. & non poteſt dici de non iure alicuius conſtare, quamdiu de eius iure doceri poteſt, Rota *deciſ. 526. ſub num. 4. par. 1. diuerſ. & d. 269. num. 6. par. 2.*

3 Dominis etiam vnanimiter placebat alia reſponſio, quod ex tenore litterarum ſupra relato appareat, Papam voluiſſe, quod penſio non poſſit annullari, vel inualidari ex defectu conſenſus omnium quomodolibet intereſſe habentium, ſed quod ſemper eſſet valida, perindè ac ſi eſſet reſeruata in Conſiſtorio ſecreto de Conſilio, & aſſenſu Cardinalium, & omnium intereſſe habentium, & ſic perindè, ac ſi eſſet reſeruata de conſenſu Papacodæ, qui tunc ius, & intereſſe habebat in Commenda, non enim videbatur dubium, quin dicta verba aliorum intereſſe quomodolibet habentium, & pretendentium apta ſint comprehendere conſenſum veri titularis, ſicut dicitur de ſtipulatione Notarij in perſonaliter concepta pro omnibus, & ſingulis, quorum intereſt, aut intereſſe poteſt, vel poterit in futurum, de qua per Bart. & Caſtrenſ. *in l. 2. ff. rem pupill. ſalu. for.* & per Mohed. Ferrar. *clauſ. 18. gloſſ. 5. num. 6.*

4 Neque videbatur ſuſtineri, quod dicta verba debeant intelligi de conſenſu Patronorum alterius commendæ, ſuper qua alia penſio erat reſeruata, & de conſenſu Magni Magiſtri, & conuentus reſpectu huius commendæ, non autem de conſenſu titulari, quia contrarium denotat illa dictio, *quomodolibet*, quæ comprehendit omne intereſſe cuilibet competens, Io. Andr. *in c. Indemnitatibus ſub n. 2.* & ibi Archid. *ſub num. 4. verſ. quomodolibet de Lexicon. in 9.* Ang. *conſ. 288. cum 3. verſ. hoc etiam coadiuuatur, &c.* Gozzad. *conſ. 14. num. 22.* Rot. *deciſ. 505. num. 19. par. 1. diuerſ.* & verificatur in quocumque iure directo, vel indirecto, etiam impropriè ſumpto, Rota *deciſ. 394. num. 1. eadem part. diuerſ.* quod procedere videbatur ſine difficultate ex eo, quod de conſenſu Magni Magiſtri, & conuentus fuit facta ſpecialis mentio, & ideò dicta verba generalia poſtpoſita ad illam referri non debent, *l. doli cauſa, ff. de verbor. obligat.* Bart. *in l. quæſitum, §. fin. nu. vlt. ff. de fund. inſtructo*, Surd. *deciſ. 19. num. 4.* Et prædicta confirmantur ex eo, quia Papa voluit prædictam penſionem deberi, etiamſi contingeret commendam à Cardin. vel ab alio ex ſucceſſoribus aliquo potiore iure quomodolibet, & quandocumque euinci, ex hoc enim apertè colligi videbatur, quod Papa conſiderauit caſum, in quo Cardinalis nullum ius in commenda habuiſſet, & nihilominus voluit per ſucceſſores penſionem deberi, & ſic non ſolùm liberauit penſionarium à reſtitutione penſionum exactarum ante euictionem, ſed etiam grauauit euincentes ad illarum ſolutionem, vt patet ex lectura litterarum reſeruationis.

5 Neque dicatur, Papam obligaſſe tantùm Cardinalem, & ſucceſſores, qualis non videtur eſſe D. Nicolaus, quia vltra quod id negari poſſet, cùm D. Nicolaus ſit ſucceſſor Papacodæ, quia fuit ſubrogatus in ius Cardinalis, nihilominus ad hunc effectum ſufficit, quod ſit ſucceſſor Cardinalis facti, ſcilicet in poſſeſſione, Achill. *deciſ. 1. num. 1. & deciſ. 6. num. 2. de penſ.* præſertim, quia Papa voluit penſionem ſolui, etiam euicta commenda, quod non poteſt intelligi, niſi in ſucceſſoribus facti, & poſſeſſionis, cùm aliàs ſucceſſor iuris dici non poſſet, qui commendam alio iure euiciſſet, & ceſſat difficultas ex verbis generalibus litterarum reſeruationis, quibus Papa voluit Card. & eius ſucceſſores, vel Præceptoriam quomodolibet obtinentes teneri ad ſolutionem penſionis, vt benè deducitur in dicta deciſione Reuerendi Patris Domini mei Pamphilij, quæ etiam circa deducta quoad ſcientiam iuris, & derogationem regulæ, *de iure quaſ. non toll.* placuit Dominis, qui ex prædictis pro confirmatione ſententiæ Rotalis concluſerunt.

R. P. D. PIROVANO.

Bononien. Fideicommiſſi de Cattaneis.

Lunæ 1. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentum à Notario rogatum, & ex originali leuatum, probatur ex ſola ſubſcriptione ipſius, etiam quod non fuerit inſtrumenti tenor ab ipſo ſcriptus, & quando inſtrumenti authenticatio poſſit per Notarium alteri committi;

SVMMARIVM.

Teſtamentum ſubſcriptum à Notario, cenſetur eſſe in forma probanti, & habetur loco originalis, abſque alijs ſolemnitatibus, num. 1. & 2.

Inſtrumentum ſubſcriptum à Notario probat etiam, quod fuerit ſumptum ex originali parte non citata, num. 2.

Inſtrumentum ſubſcriptum à Notario probat abſque eo, quod ſit ſcriptum ipſius manu, num. 2.

Inſtrumentum publicari, & authenticari debet ab ipſo Notario, qui ſe de eo rogauit, & non ab altero de eius Commiſſione, niſi iudicis authoritas interuenerit. Declara, vt num. 3. & 4.

DECISIO DCIII.

IN hac cauſa propoſui dubium, an teſtamentum Andreæ de Cattaneis ſuffragetur Iſottæ, & cùm Informantes pro D. Iſotta ſe reſtringerent ad illius vocationem, Informantes verò pro Leonibus excipiant de forma teſtamenti non probante, de omiſſione legitimationis perſonarum, de carentia probationis extinctionis linearum, & quod de identitate bonorum non conſtabat, diſcuſſionem verò fideicommiſſi omitterent, viſum eſt Dominis capere reſolutionem ſuper diſputatione formæ probantis dicti teſtamenti, in qua vtraque pars informabat, reſeruando particulariter de reliquis videre. 1

Et cùm teſtamentum prædictum in actis productum reperiatur ſubſcriptum à Dominico de Fortinis, qui de eo fuerat rogatus, cenſuerunt eſſe in forma probanti, quia habetur loco originalis, nec ſunt neceſſariæ aliæ ſolemnitates, Rota *deciſ. 1. in princ. de fid. inſtrum. in nou.* Caputaq. *deciſ. 170. par. 1.* nec requiritur partis citatio in exemplatione illius, Bald. *in l. final. ad finem, C. de eden.* Card. *conſ. 2. n. 7.* Felin. *in c. cum P. Tabellio num. 3. de fid. inſtrum.* nec minus, quod fuerit ab eodem Notario ſcriptum, quia ſecundùm veriorem, & practicatam opinionem, non eſt electa induſtria Notarij in ſcribendo, ſed vt ipſe det fidem geſtis, quam ſufficienter præſtat ſubſcribendo, Abb. *in cap. inter dilectos num. 7. de fide inſtrum.* & Felin. ibidem latiſſimè *num.* 27. Dec. *conſ.* 457. *num.* 10. Ial. *in l. cum antiquitas num. 14. de teſtam.* Pariſ. *conſ.* 12. *num.* 120. *lib.* 2. Couarr. *pract. quæſt. cap.* 21. *num.* 1. 2

Non obſtat, quod in fine teſtamenti legatur authenticatum à Marco Plancio aſſerente omnia, & ſingula de commiſſione Dominici de Fortinis fideliter ſumpſiſſe, ſcripſiſſe, & authenticaſſe, & tamen certum videatur, quod delegatio huiuſmodi de iure prohibita eſt, Card. Zabar. *in c. fin. in fin. de offic. deleg.* & ibidem Imol. *n.* 30. dicens, Notario 3

pro-

prohibitam eſſe talem delegationem abſque iudicis authoritate, Socin. *conſ.24.n.24.in fin.vol.*1. Gabr. *de præſumpt. concluſ.3. num.44.* Fuit enim reſponſum, prædicta procedere, quando Notarius rogatus ſimpliciter delegat vices ſuas alteri Notario ad effectum, vt extrahat, & authenticum reddat, ſecus verò, vt in præſenti, vbi Dominicus Fortinus, qui de teſtamento fuit rogatus, vlterius proceſſit, ſubſcribendo ſe copiæ teſtamenti, & atteſtando ſe omnibus, & ſingulis, dum, vt præfertur agerentur, interfuiſſe, & de eis rogatum extitiſſe, quæ verba, cùm ſint aſſertiua veritatis relatorum in ſcriptura extracta, præſtant geſtis ſufficientem fidem, quæ exinde probatur per ſubſcriptionem, vt ſupra dictum eſt.

4 Nec dicatur, quòd potiùs verba prædicta Dominici ſint intelligenda, quod interfuerit extractioni factæ per Marcum Plancium, quam ipſi inſtrumento, quia tollitur, ex ſequentibus verbis, & rogatus extitit, quæ non ſunt referenda ad extractionem, non requirentem rogitum. Et demum non obſtat, quod Dominicus expreſſis verbis committat authenticationem huius teſtamenti Marco Plancio, quia non propter hoc detrahitur ex atteſtatione, & ſubſcriptione illius, ſed potiùs augetur propter plurimorum teſtimonium.

R. P. D. A N D R E A.

Concheñ. Decimarum dell'Infantado.

Lunæ 1. Decembris 1614.

A R G V M E N T V M.

De nullitate ſententiæ ex defectu citationis. Item ex eo, quòd non ſit conformis libello, & quòd teſtes fuerint examinati parte non citata, plura notanda, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Sententia lata ſine citatione, ſi fuerit confirmata parte non opponente, non poteſt amplius dari de illius nullitate, n.1. Declara, vt num.2.

Amiſſio actorum numquid cenſeatur probata ex atteſtatione Notarij, n.2.

Acta notarij vbi fuerunt amiſſa, ſi aliquid de actis deficit præſumitur amiſſum, num.2.

Sententia licèt regulariter debeat eſſe conformis libello, hoc tamen non procedit in Summarijs, num.3.

Cauſa dicitur Summaria, quando agitur inter perſonas Eccleſiaſticas, de iure percipiendi decimas, n.3.

Teſtes etiam examinati parte non citata probant, quando iudex partibus præfixit terminum ad probandum, dictuſque terminus fuerit partibus intimatus, n.4. & 5.

D E C I S I O DCIV.

1 VT annuerem Rectoribus, qui deciſioni factæ die ſecunda Iunij, de anno milleſimo ſexcenteſimo decimo quarto, nondum acquieſcebant, hoc dubium repropoſui die prima Decembris, & Domini vnanimiter in deciſis perſtiterunt, ſiquidem opponebatur contra ſententiam Rotalem de nullitate, & iniuſtitia. Nullitas deducebatur ex triplici capite. Primò, ex defectu citationis ad ſententiam. Secundò, ex eo quòd non erat conformis libello. Tertiò, quia fundabatur in teſtibus nulliter examinatis ob defectum citationis ad videndum illos iurare. Quæ tamen nullitates viſæ fuerunt non ſubſiſtere, & benè tolli ex reſponſionibus datis in prima deciſione. Etenim prima nullitas ex defectu citationis ad ſententiam videbatur ceſſare ex eo, quòd ſententia fuit confirmata, parte non opponente, quæ confirmatio operatur, vt non poſſit ampliùs dici de nullitate primæ, iuxta *deciſ.* Cæſ. de Graſſ. *9. n.11. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* & fuit pluries deciſum.

2 Hæc tamen reſponſio, vt vnus ex Dominis dicebat, ſolùm procedit, quando ſententia confirmatoria tranſiuit in iudicatum, & ideò non applicabatur caſui, in quo quæritur, An ſententia ſit confirmanda, vel infirmanda, quòd videtur oſtendere non adeſſe rem iudicatam. Ideò placuit indiſtinctè alia reſponſio data in deciſione, quod pars actorum fuerat amiſſa. Vnde eo ipſo præſumebatur hoc, quòd deficit in illa contineri, *gloſ. fin. in cap. quoniam contra de probat.* cum alijs allegatis in alia deciſione. Amiſſio autem actorum probatur ex atteſtatione Notarij, quæ licèt ſola videretur ſufficere, ex quo amiſſio non allegabatur per ipſum Notarium, qui tenebatur cuſtodire, ſed per alium ex deductis in puncto per Mandell. *conſ.101.num.8.verſ. & quamuis contrarium*. Illa tamen coadiuuabatur ex teſtibus, qui etiam nulliter examinati præſtant adminiculum, Verall. *deciſ.206. num.6. & deciſ.208. num.8. part.2.* & fuit dictum in Calaguritana beneficij 20. Iun. 1603. coram Litta, & in Mediolaneñ. prætenſæ ſimulationis contractus 10. Decembris eodem anno, & 17. Maij 1604. coram Reuerendiſſimo Attrebateñ.

Secunda nullitas ob difformitatem ſententiæ cum libello ſimiliter ceſſabat ex reſponſione data in deciſione, quod ſententia, licèt non ſit conformis libello in contextu verborum conſequentium, tamen eſt clara, quia ſi in libello concluditur petitio, videtur Epiſcopo mandatum contra Rectores, & ei ſoluant partem decimæ croci, & olei, ſententia verò condemnat Rectores ad faciendum notas, & liſtas prædictarum decimarum, & ad in futurum ponendum dictas decimas olei, & croci in tertia maiori neceſſariò conſequitur concluſio reſtitutionis decimarum, & ſolutionis earum in futurum, qui eſt effectus petitionis, vt fuit firmatum in deciſione. Prætereà regula, quod ſententia debet eſſe conformis libello, non procedit in Summarijs, Andr. Gayl. *obſer.66.n.15.lib.*1. Veral. *deciſ.126. part.3.* Quando autem agitur inter perſonas Eccleſiaſticas ſuper iure percipiendi decimas, illa cauſa eſt ſummaria, & habet locum Clem. *diſpendioſam de iud.* vt tenet gloſ. ibi, *in verbo decimis in verſic. ſed quid ſi non eſt quæſt.* Card. *n.2. quæſt.14.* Rot. *deciſ.14. de iud. in nou.* Vbi quod illa opinio *gloſ. eſt præſtantior*, & ſic ſemper fuit obſeruatum in Rota. Quatenus verò ſententia condemnat Rectores ad in futurum ponendas dictas decimas in tertia maiori, & prætendunt Rectores ſe grauatos, cùm hoc ſpectet ad colonos, & Parochianos, qui de iure ad id tenentur. Domini in hac ſententiam declarari voluerunt, quod hoc fiat per illos, ad quos de iure, vel conſuetudine ſpectat. 3

Tertia nullitas ex defectu citationis ad videndum iurare teſtes, & ipſa tollebatur ex deductis in hac cauſa 16. Maij 1612. coram R. P. D. meo Pirouano, & vltimo coram me. Cùm enim prouiſor admiſerit partes ad probandum cum termino nouem dierum ad effectum, vt infra illos facerent eorum diligentiam, & hoc decretum fuerit illicò partibus intimatum, ſequitur nedum virtualis citatio, ſed etiam certa, & expreſſa, vt in dicta deciſione D. mei Pirouani, & fuit dictum in Valliſoletana iuriſdictionis 6. Iunij 1614. coram R. P. D. meo Veroſpio. Nec obſtabat deciſio bo. mem. Cardin. Pamphilij in Concheñ. Decimarum de Villanueua 2. Iunij 1599. Quia tantùm dicit, quod citatio ad videndum præſentare, & cognoſcere teſtes, non eſt ſufficiens, quia actus præſentationis differt à præſtatione iuramenti, & benè dicit, ſed deciſio in hac cauſa non fundat ſe in citatione particulari, prout eſt ad videndum iurare, ſed in termino dato ad probandum apto comprehendere citationem ad videndum præſentare, iurare, & cognoſcere teſtes, ſecundum formam relatam à Gonzal. Suar. de Paz. *in ſua prax. 1. tom. 8. temp. num. 2.* 4

Quæ verò latè deducebantur pro iniuſtitia ſententiæ, quæ erant eadem, aliàs deducta coram Reuerendo Patre Dom. meo Pirouano, benè viſa fuerunt remanere ſublata ex deciſionibus coram eo factis, & præcipuè ex iure coæquali ipſius Eccleſiæ Cathedralis, quæ ab initio fuit dotata de decimis, in quibus propterea habet ius reale, & per conſequens benè intrat ſubrogatio ad eius fauorem, vt in dd. deciſionibus, in quibus referuntur aliæ factæ in alijs cauſis Concheñ. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio, Mantica, & Iuſto. Ex quibus Domini perſtiterunt in deciſis. 5

R. P. D. A N D R E A.

Cremoneñ. Penſionis.

Veneris 5. Decembris 1614.

A R G V M E N T V M.

Sententia lata non ſeruatis terminis ſubſtantialibus eſt nulla. De iuſtificatione gratiæ plura notanda, de quibus in Summario.

S V M-

SVMMARIVM.

Terminis ſubſtantialibus non ſeruatis ſententia eſt nulla, num. 1, in fine.

Literis Apoſtolicis iuſtificatis danda eſt executio, n. 2.

Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarij, n. 3.

Mors probatur ex fide Parochi, num. 4.

Supplicatio manu Papæ ſignata probat prouiſionem beneficij, num. 5.

Vacatio beneficij per obitum iuſtificatur ex inſtrumento captæ poſſeſſionis ipſius beneficij, n. 6.

Narratiua Iuriſpatronatus non indiget iuſtificatione, quando eſt facta per clauſulam, vt aſſeritur, *n. 7.*

Beneficium collatum à Papa ſub verbis quomodocumque *comprehendit omnem vacationis modum, qui excogitari poteſt, n. 8.*

Succeſſor in beneficio, quod quis fuerit, quomodo probetur; n. 8. & 9. Vbi de eadem materia.

Prouiſus de beneficio per obitum alterius cuiuſcumque perſonæ dicitur ſucceſſor cuiuſcumque perſonæ, quæ ſucceſſioni locum fecerit, n. 9.

Confeſſio vnius enunciata in literis alteri nocet, n. 10.

Lis non dicitur introducta per ſolam Commiſſionem, nulla emanata citatione, n. 11.

DECISIO DCV.

1 PEr felicis memoriæ Sixtum V. de anno 1588. fuit reſeruata annua penſio ſcutorum quinquaginta ad fauorem Scipionis Rotæ ſuper duabus Capellis, quæ aſſerebantur de Iurepatronatus laicorum, vna ſcilicet Sanctæ Eliſabethæ in Eccleſia Sancti Andreæ Brixien. altera verò Sanctæ Vrſulæ in Eccleſia Sancti Gregorij Cremonen. tunc vacan. per obitum Achillis Cantij in Curia cum conſenſu Baldi Catanei de eiſdem Capellis prouiſi, qui ſe, & ſucceſſores ſuos obligauit pro ſolutione dictæ penſionis, iuxta formam literarum, in quibus adeſt clauſula *habita, vel non hab.ta, &c.* & tam Baldum, quàm quoſcumque alios, etiam ex reſignationis, & permutationis cauſa, ſiue ex quacumque vacatione, vel alia diſpoſitione in Capellis præfatis quomodocumque ſuccedentis pro ſolutione penſionis huiuſmodi in ampliori forma Cameræ teneri, &c. Supradictus Baldus vigore ſuæ prouiſionis poſſeſſionem aſſecutus fuit, & poſtmodum reſignauit alteram Capellam Sanctæ Eliſabethæ, Iacobo Benetto Cremonen. alteram verò Sanctæ Vrſulæ ceſſit ad fauorem Io. Antonij Schitij, qui literas in præfatæ ceſſionis vim expediuit, & demum per eius obitum fuit prouiſus de eadem Capella Annibal Perſicus. Huiuſmodi verò penſionem integraliter ſoluit dictus Iacobus Benettus ab anno 1597. vſque & per totum 1604. probabili errore ductus, quod in reſignatione Iacobi narratum fuerat integram penſionem reſeruatam fuiſſe ſuper eadem Capella, quàm ſimiliter Dominus Scipio exegit bona fide, credens eumdem Iacobum aſſecutum fuiſſe ambas dictas Capellas, & non alteram tantùm per dicti Baldi reſignationem. De anno 1605. obiit Iacobus, & cum illius ſucceſſor Petrus Manzolus integram penſionem, niſi tantùm pro medietate ſoluere recuſaret Dominus Scipio pro altera medietate ſe conuertit contra Annibalem Perſicum alterius Capellæ Sanctæ Vrſulæ poſſeſſorem vigore literarum reſeruationis, & pro illarum executione agere cœpit coram Auditore Cameræ, qui dictum Annibalem abſoluit, à qua ſententia cùm pro parte Domini Scipionis appellatum fuiſſet, cauſaque mihi commiſſa, dubitaui, an ſententia Auditoris Cameræ eſſet confirmanda, vel infirmanda. Et Domini eſſe infirmandam vnanimiter cenſuerunt, tam ex capite nullitatis, quàm notoriæ iniuſtitiæ. Ex capite nullitatis, quia fuit lata non ſeruatis terminis ſubſtantialibus, Caſſad. *deciſione octaua num. 6. de reſcript.* Capitaquen. *deciſ. 269. part. 3.*

2 Ex capite iniuſtitiæ dum abſoluit Annibalem à ſolutione penſionis, cùm tamen ſtante iuſtificatione literarum Domini Scipionis danda fuiſſet executio, *cap. ſi capitulo*, vbi gloſ. *in verbo, exequatur de conceſſ. præbend. in 6.* Sarnen. *in tractat. Bren. num. 4.* Mohedan. *deciſ. 13. vt lit. pendent.* & fuit dictum in Bazanen. penſionis vigeſima ſeptima Iunij 1613. coram Illuſtriſſimo Mellino, & in alia Cremonen. penſionis 15. Aprilis 1611. coram Reuerendo Patre Domino meo Caualerio, & in Barbaſtren. beneficij 13. Iunij proximè præteriti, coram Reuerendo Patre Domino meo Dunozetto, & ſæpiùs in alijs.

De iuſtificatione autem conſtabat. Nam Clericatus 3
Domini Scipionis probatur ex literis patentibus Ordinarij *cap. 2.* & ibi Abb. *in 1. notab. de Cleric. peregr.* Rebuff. *in pract. form. lit. conſ. n. 22.* Roland. *conſil. 4. n. 5. lib. 1.* Gramm. *deciſ. 81. n. 1.* Rot. *in pluribus cauſis hic allegatis per Informantes, & in ſpecie in d. Barbaſtren.*

Obitus Achillis in Curia probabatur ex fide Parochi, 4
Mandoſ. *ſuper reg. 18. quæſt. 10. ſub num. 4.* Rebuff. *in comment. ad Conſtit.* Galleſ. *tom. 2. tit. de reg. geſt. Baptiſm. ſepult. art. fin. verſic. & ſic patet,* Rot. *deciſ. 220. num. 1. part. 2. diuerſ.* & in Pampilonen. Parochialis de Azor. 13. Maij 1611. coram R. P. D. meo Vbaldo, & in Calaguritana beneficij de Cnacu. 10. Martij præteriti, coram Reuerendo Patre D. meo Kemboldo, & in alijs.

Baldum fuiſſe prouiſum de Capellis, ſuper quibus fuit 5
impoſita penſio, conſtabat ex ſupplicatione manu Papæ ſignata, Caſſad. *deciſ. 2. num. 10. de penſ. & deciſ. 8. num. 9. de reſtit. ſpoliat.* cum alijs per Modern. *ad reg. 8. gloſ. 10. n. 45.* & hic per Informantes.

Vacaſſe dictam Capellam Sanctæ Vrſulæ per obitum 6
Achillis, & hoc iuſtificatur ex inſtrumento captæ poſſeſſionis per Baldum, & ex literis prouiſionis dicti Ioannis Antonij, per cuius obitum fuit prouiſus Annibal, cùm tamen ſufficiat iuſtificare gratiam de facto, Ægid. *deciſ. 116. in fin.* ſæpiùs canonizata.

Narratiua Iuriſpatronatus non viſa fuit egere iuſtifica- 7
tione, quia facta per clauſulam, *vt aſſeritur,* Caſſad. *deciſ. 4. n. 9. de probat. & deciſ. 6. num. 2. & 6. de Iurepatron.* Rot. *deciſ. 412. n. 3. part. 1. diuerſ.* cum alijs allegatis.

Quòd Annibal eſſet ſucceſſor Baldi in hac Capella con- 8
ſtabat, ex quo ipſe fuit prouiſus per obitum Ioannis Antonij, qui illam obtinuit per ceſſionem ſibi factam à Baldo. Vnde non ſolùm eſt ſucceſſor facti, quod ſufficit, Achill. *deciſ. 1. & 6. de penſ.* & fuit dictum in Reatina penſionis 28. Ianuarij 1613. coram Reuerendo Patre Domino meo Pamphilio confirmata in præterita Rota, coram Reuerendo Patre Dom. meo Vbaldo, & præſertim ſtantibus illis verbis *quomodocumque, &c.* quæ comprehendunt omnem modum, qui excogitari poteſt, Marſil. *conſil. 80. num. 37.* Rota *deciſ. 505. num. 19. part. 1. diuerſ.* & faciunt tradita per gloſſ. *in cap. ſuſceptum in verbo expreſsè,* & ibi Io. Andr. & alij *de reſcript. in 6.* Quinimò fuit etiam ſucceſſor iuris, dum Io. Antonius vigore dictæ ceſſionis eandem Capellam poſſedit.

Nec valet dicere Ioannem Antonium impetraſſe dict. 9
Capellam vti adhuc vacante per mortem cuiuſdam Alphonſi, ante obitum cuius Baldus fuit ſucceſſor, & per conſequens dici non poſſit, Annibalem Baldo ſucceſſiſſe. Baldus enim prouiſus fuit non ſolùm per Achillis obitum, ſed etiam alterius cuiuſcumque perſonæ, & ſic etiam Alphonſi, quatenus ex illius perſona non autem Achillis hæc Capella vacaret, Lap. *in d. cap. ſuſceptum n. 5.* Rota *deciſ. 1. vbi Adden. in verbo quouis alio modo,* & ibi Papaz *num. 7. de reſcript. in nou. & deciſ. 36. lib. 1. part. 3. diuerſ.* Vnde tempore prouiſionis factæ Ioan. Antonio, per quam fuerat conſumpta vacatio per obitum Alphonſi, dicta Capella amplius non vacabat per eius obitum, iuxta tradita per gloſ. *in Clem. 1. verbo collato vt lit. pend.* & ibi Doctor.

Non obſtat Achillem fuiſſe prouiſum de eadem Capella 10
per reſignationem cuiuſdam Ioannis Baptiſtæ Aureoldi, cuius titulus prætenditur vitioſus propter litem tunc temporis inter prætenſos patronos vertentem, dicta enim lis ſolum iuſtificatur per enunciationem in literis Ioannis Antonij, qui propterea Domino Scipioni tamquam ab illo cauſam non habenti nocere non potuit, *l. Certum, §. Sed an & ipſos, ff. de confeſſ.* Achill. *deciſ. 4. n. 2. eod. tit.* Rot. *deciſ. 685. n. 4. part. 1. diuerſ. cum alijs alleg.*

Vnde ceſſat pariter aliud obiectum de huius penſionis 11
inualiditate, ob non factam mentionem litis pendentiæ, quia de illa non conſtat, & per commiſſionem ex aduerſo allegatam nulla fuit lis inducta, cùm nulla emanauerit citatio, *Clement final.* & ibi Doct. *vt lit. pendent.* & quatenus conſtaret de lite, ſufficeret pro eius mentione illa clauſula non obſtante quacumque lite, cuius ſtatum, &c. Gemin. *conſil. 120. num. 6.* Rebuff. *in prax. tertia parte ſing. in verſ. quatenus litigioſum litis ſtatum num. 4.* & fuit dictum in Pampilonen. de Ianſi 19. Decembris 1605. coram Reuerendo Patre Domino meo Decano, & in dicta Rea-

tina

ſina, coram Reuerendo Patre Domino meo Pamphilio, & ita concluſum pro infirmatione ſententiæ Auditoris Cameræ.

R. P. D. BVRATO.

Salamantina Præſtimonij.

Veneris 5. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Inhibitio ſpecialis quando concedatur, & an concedatur ei, qui non poſſidet, & qui nihil tenetur reſtituere.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo comprehendit etiam fructus lite pendente perceptos, num.1.

Inhibitio ſpecialis conceditur debitori timenti ſe indebitè grauari poſſe, implorato iudicis officio, & ſupponit illam petentem ſe debitorem, & allegare exceptionem, propter quam tutus reddatur, n.1.

Poſſeſſor vitioſus non auditur pro euitanda ſolutione fructuum opponendo obiectus, n.2.

Obiectus proponere non poteſt, qui non eſt poſſeſſor, n.3.

DECISIO DCVI.

1 INhibitionem ſpecialem denegandam eſſe Peraltæ DD. dixerunt. Non docet enim de aliquo ſuo iure, vel intereſſe, pro quo poſſit impedire Valcarcel aduerſarium in conſecutione fructuum præſtimonij, de quo agitur, qui obtinuit manutentionem à Rota, ſub qua veniunt fructus lite pendente percepti, Io. Faber *in §. Retinenda, Inſtit. de interdict.* Menoch. *remed.3.retinenda num.289.* Et paſſim ſeruat Rota. Inhibitio autem conceditur debitori timenti ſe indebitè grauari poſſe implorato iudicis officio, *l. Si pater in fin. Cod. qui bonis cedere poſſunt, l. fundi, ff. de exceptionib.* Roman. *conſ.244. in princ.* Et ſic ſupponitur illam petentem fateri, vel ſaltem non negare, ſe debitorem, & allegare exceptionem, propter quam tutus reddatur, vt *in d.l. ſi pater.* notant Salicet. *num.3.* & Caſtren.

2 Neutrum autem admittit Peralta, imò videtur conſtare, eum non poſſe timere ſe moleſtari, cùm fructus fuerint poſiti ſub ſequeſtro, vt *in Summario num.4.* Nec conſtet illos ſibi conſignatos, quod nec etiam præſumitur, quia fuiſſet commiſſum attentatum pendente appellatione à ſententia Scholaſtici Salamantini, cui fuit delatum parte non reclamante, quo caſu non poſſet audiri, opponendo præſertim obiectus ad excludendum Valcarcel à fructuum conſecutione, Rot. *deciſ.5. num.3. verſ. item quia vt lit.pend. in antiq.* Biſignet. *deciſ.1. num.1. verſ. nec obſtat eod. tit.* Creſcent. *deciſ.19. num.3. de ſent. & re iudic.* Lancell. *de attent. part.2. cap.4. declarat.4. num.48. & part.3. cap 24. quæſt.1 n.39.* Roman. *conſ.347. n.6.*

3 Et ſic cùm dictos fructus non habeat, & conſequenter non ſit poſſeſſor non poteſt proponere obiectus, Bellam. *deciſ.383. incip. non poſſeſſor.* Roman. *d. conſil.347. num.4. vbi adden.* Rota apud Seraph. *deciſ.1091. num.8.* & aliàs ſæpè. Et quia controuerti non poteſt, quin Peralta ſit actor in petenda hac inhibitione, & iudicis officio implorando, ideòque vti excommunicatus ob recurſum habitum ad iudices laicos, *vt in Summario num.12.* audiri non debet agendo, *cap. decernimus de ſent. excom. in 6. gloſ. in c. intelleximus de iudic.*

R. P. D. DAMASCENO.

Tulleñ. Coadiutoriæ.

5. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Ratio in quo loco ſit reddenda.

SVMMARIVM.

Ratio reddi debet in loco adminiſtrationis, n.1. & n.3. Niſi iudex aliter ex cauſa arbitratus fuerit.

Arbitrium regulatur à iure, licèt relaxet iuris rigorem, num. 2. & 3.

DECISIO DCVII.

1 ROta arbitrata fuit, rationem eſſe reddenda per Dom. Franciſcum Torellum coram Ordinario Pariſieñ. non autem in partibus, in quibus eſt facta adminiſtratio, vt petebat D. Franciſcus, nec etiam in Vrbe, vt petebat Dom. Abbas Lignatius. Moti fuerunt Domini ad non arbitrandum, quod non redderetur in Vrbe, quia regulariter ratio eſt reddenda in loco adminiſtrationis, cùm ibi faciliùs, & cum minori partium diſpendio per teſtes, ſcripturas, inſpectiones rerum, locorum, & alias circumſtantias iuſtificentur iuſtificanda, *l.1. & 2. C. Vbi de ratiocinijs agi oportet*, Bald. & communiter Doct. *in l. prætor ait, §. Item etiam, ff. de eden. l. hæres abſens, §. 2. ff. de iudic.* Rota in cauſa Lugduneñ. redditionis rationum 7. Martij 1589. coram bon. mem. Penia.

2 Et proinde ſtantibus ſupradictis rationibus viſum fuit Dominis non eſſe æquum, vt Franciſcus in loco diſtantiſſimo à loco adminiſtrationis, vt eſt Roma, cogeretur reddere rationes, ſed quod potiùs locus non valdè diſtans à Diœceſi Tulleñ. in qua fuit facta adminiſtratio, eligeretur. Arbitrium enim datum in Commiſſione Sanctiſſimi debet intelligi, prout de iure, iuxta Bart. *in Extrauag. ad reprimen. in verb. videbitur*, millies in Rota canonizatum, & licèt relaxet aliqnid de iuris rigore, vt infra dicetur, nulla tamen viſa fuit ſubeſſe cauſa, vt in loco remotiſſimo Franciſcus rationes reddere teneretur.

3 Quòd autem rationes minimè redderentur in loco præuio adminiſtrationis arbitrati ſunt Domini, quia ex latè deductis pro parte Abbatis Ioannis, & multis incidentibus occurſis in progreſſu huius cauſæ, Domini cognouerunt, Abbatem Lignarium habere admodum ſuſpectam Tulleñ. Diœceſim, & proinde cùm iudex ex cauſa poſſit arbitrari, vt extra locum adminiſtrationis reddatur ratio, *l. penultima, §. vltim. ff. de conditionibus, & demonſtrat.* vbi Imol. & alij, Menoch. *de arbitrar. iudic. lib.2. centur.5. caſu 468. n.7.* & vltra arbitrium datum à Summo Pontifice in Commiſſione huius cauſæ quod diminuit aliqualiter de iuris rigore, Creſc. *deciſ.4. n.3. de teſt.* Rota in Mantuana bonorum 16. Decembris 1611. coram Reuerend. Patre Domino meo Vbaldo. Domini ita arbitrati ſunt, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Paduana Prioratus.

Veneris 5. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Beneficij collatio, vbi ſpectat ad Papam vigore alternatiuæ ab Epiſcopo acceptatæ, non cenſetur eadem alternatiua reſoluta in præiudicium Papæ, ſiue per abuſum, ſiue ratione abſentiæ, & an ab eadem alternatiua recedi poſſit tacito Papæ conſenſu, ex quibus inducatur iſte tacitus conſenſus, & an etiam alternatiuæ acceptatio ſcriptum requirat.

SVMMARIVM.

Beneficij collatio vbi ſpectat ad Papam, vigore alternatiuæ ab Epiſcopo acceptata, non cenſetur eadem alternatiua reſoluta in præiudicium Papæ, ſiue per abuſum, ſiue ratione abſentiæ ipſius Epiſcopi, num.1. Declara, vt n.2.

Papa tacito conſenſu, nedum expreſſo, ab alternatiua recedi poteſt, n.2. Declara, vt n.3. & 4.

Taciti, & expreſſi par eſt virtus quando vtrumque procedit ex potentia eiuſdem cauſæ, n.2.

Alternatiua conceſſio dicitur quaſi contractus, & permutatio menſium, n.2. in fine.

Con-

Contractus reſcinditur tacito partium conſenſu, num.2. in fine.

Forma ſubſtantialis alicuius actus quomodo inducatur, num.3.

Alternatiua acceptatio requirit ſcripturam, & quomodo, n.3. Declara, vt num.4.

Scriptura à Statuto requiſita in aliquo contractu cenſetur etiam requiſita in eius diſtractu, num.3. in fine. Declara, vt num.4.

Scriptura non requiritur in actibus non expreſſis in gloſſ. in 1 *c.1. in verbo in ſcriptis de cenſibus in 6. & in l. contrahitur, ff. de pignoribus num.4.*

Conſenſus tacitus ex neceſſitate, & natura actus elicitus æquipollet expreſſo, num.5.

Conſenſus tacitus elicitur ex actibus poſitiuis, n.7.

Fraus conſideratur ex abſentia Epiſcopi à ſua Diœceſi ſine cauſa, ſecus ſi cum cauſa, n.10.

Communis error præſtat cauſam validitati actus, num.12. & num.13. Vbi an hæc concluſio procedat in regulis Cancellariæ.

Ius conferendi beneficia eſt de pertinentibus ad iuriſdictionem, num.12.

Clauſula decreti irritantis tunc demum ligat ignorantes, quando diſpoſitio, cui adijcitur, eſt certa, & determinata, ſecus ſi dubia, num.13.

Scientia ad effectum præiudicij debet eſſe certa, & indubitata, num.14.

Error iuris excuſat quando erratur in articulo iuris dubio, & perplexo, num.14.

Conſtitutio declaratoria alterius conſtitutionis trahitur ſolum ad futura, non autem ad pendentia, ſeu præterita num.15.

DECISIO DCVIII.

1 EXiſtimarunt Domini, literas Reuerendiſſ. Archiepiſcopi Firmani quoad reſeruationem in menſe Septembris non eſſe iuſtificatas, & conſequenter à reſolutis ſub die 18. Maij 1611. non eſſe recedendum. Beneficium enim, de quo agitur, vacauit in menſe Septembris anni 1609. qui eſt de ordinariis ſecundum regulam octauam, & Reuerendiſſ. Epiſcopus Paduanus illud contulit, & ſuper iure conferendi habet fundatam intentionem, cùm reperiatur intra limites eius Diœceſis, *cap. omnes Baſilicæ 16. quæſt.7. c. cumperente de offic. ordin. c. Cum perſona verſ. & ſi in priuilegium de priuileg. in 6.* Capyc. *deciſ.189. n.7.* Rota *in nou. de conceſſ. præbend. deciſ.4.* & ſæpè fuit reſolutum.

2 Ideò viſum eſt Dominis, D. Archiepiſcopo prætendenti vigore gratioſæ ſubrogationis immitti in poſſeſſionem dicti beneficij tamquam de reſeruato onus incumbere docendi beneficium prædictum Sedi Apoſtolicæ eſſe reſeruatum, prout in pluribus cauſis fuit deciſum, ſignanter in Burgen. de Prouo 14. Octobris, & 19. Nouembris 1588. coram bon. mem. Gipſio, in Bononien̄. Canonic. 29. Martij 1590. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in Miranden̄. Parochialis 17. Martij 1601. coram bo. mem. Penia.

3 Nec ſufficere videtur, ſi taliter qualiter doceatur de reſeruatione, ſed debet eſſe patens, & clara illius probatio, vt fuit reſolutum in Neapolitana Rectoriæ 15. Februar. 1589. coram bon. memoriæ Card. Pamphilio, & in Toletana Capellæ 1. Decembris 1606. coram Reuerendiſſimo Archiepiſcopo Damaſceno, in qua aliæ dec. allegantur. Probationes autem, quæ afferuntur per D. Archiepiſcopum, non videntur tales, vt dici poſſit conſtare de indubitata reſeruatione ad effectum prædictum.

4 Nam ſi deducantur ex alternatiua, quæ probatur per Dominum Epiſcopum Paduanum acceptata, vt inde ex menſibus Ordinariorum Martius, & Septembris ſint Apoſtolici, nedum, quamdiu Ordinarij reſederint, vt dicitur in regula octaua, ſed etiam ſi à Diœceſi abſentes fuerint, & prout abſens reperiebatur D. Epiſcopus tempore vacationis prædictæ, & hic menſis Septembris abſente Ordinario à ſua Diœceſi non probatur Apoſtolicus, cùm verba regulæ ex deciſionibus in cauſa Salamantina Canonicatus 20. Iunij 1572. coram bonæ mem. Orano, & in Sulmonen. Canonicatus 3. Martij 1583. coram Cauuccio, aliter declarentur, nempè quod gratia alternatiuæ conceditur Epiſcopis tamdiu perſonaliter reſident dumtaxat, non autem duret, quando ſine fraude abſunt ab eorum Diœceſibus.

5 Et hæc interpretatio cum fuerit roborata ab obſeruantia vſque ad tempora contrariæ reſolutionis factæ in cauſa Sulmonen̄. alternatiuæ coram Illuſtriſſ. Cardin. Lancellotto ſub die 14. Maij 1610. exinde dici non poteſt, quod ex contextu regulæ reſultet de eo tempore clara, & patens reſeruatio menſis Septembris, ſed contrarium ex intellectu, quem effectus, & rerum exitus, & obſeruantia ſubſecuta verum eſſe demonſtrauit, Iaſ. *conſ.128. num.7. vol.1.* Crauet. *conſil.201. n.10. lib.2.* Menoch. *conſ.35. n.23. lib.1.* nec eſt nouum, quod ſi verba legis vario modo poſſunt interpretari, quin ſenſus ille recipiatur, qui longo tempore fuit obſeruatus, *l. ſi de interpretatione, ff. de leg. cap. Cum dilectus de conſuetud.* Caſtr. *conſ.347. n.4. lib.1.* Rom. *conſil.271. num.4. verſ.3. non eſt dubium,* Crauet. *conſil.411. n.41.* Menoch. *conſil.341. n.23.*

6 Et hinc videmus, quod regulæ Cancellariæ, priuilegia Apoſtolica, facultates legatorum, & ſimilia ſubiacent obſeruantiæ interpretatiuæ, quatenus verba patiantur, etiam ſi intellectus datus pro obſeruantia eſſet malus, vel de iure non tenendus, vt dicit Rota in terminis regulæ coram Robuſterio inter impreſſ. 256. *num.6. part.2. diuerſ.* & de priuilegio, Put. *deciſ.12. & 15. lib.13.* & de facultatibus legatorum, idem Put. *deciſ.1. ſub reg. de infirm. in manuſcript. & in nouiter impreſſ.*

7 Non obſtat, quòd obſeruantia debeat probari vniformis, Alex. *conſ.5. num.7. & 9. lib.5.* cum alijs allegatis per Ioſeph Ludouic. *in ſua concluſ.38. verſ. ampliatur 3.* & tamen contrarium fuiſſe obſeruatum probari dicatur ex reſolutionibus in cauſis Fauentin̄. Canonicatus die 16. Decembris 1585. in Vicen. præceptoriæ 14. Decembr. 1592. coram bonæ memoriæ Cardin. Blancheto, & in Maioricen̄. Canonicatus coram Illuſtriſſimo Cardin. Mellino 15. Nouembris 1595. Quia deciſiones illæ, cùm ſint fundatæ in abſurdo, & fraude vitanda, ne ordinarius reſidendo fruatur menſe Februario, & per abſentiam redeundo ad menſes ordinarios conferat in menſe Martij, ſic de alijs, & prout eas ſic intellexit Rota in Sulmonen. coram eodem Illuſtriſſimo Cardinali Lancellotto, viſum eſt magis deſeruire pro declaratione in caſu modicæ abſentiæ, in qua & fraus, & abſurdum poſſunt conſiderari, quam vt ex eis interpretatio longo tempore per Palatium practicata diuerſa probetur, quando ſcilicet agitur de abſentia longæua, & ab omni fraude remota, prout in præſenti, cum qua concurrunt etiam actus poſitiui indicantes D. Epiſcopum Paduanum rediiſſe ad ſuos menſes de tempore illius abſentiæ, vt fuit conſideratum *in d. decisione.*

8 Si verò principaliter colligatur probatio reſeruationis ex deciſione Sulmonen̄. Alternatiuæ, coram Illuſtriſſimo Card. Lancellotto die 14. Maij 1610. per quam receſſum eſt ab intellectu interpretato in antiquis deciſionibus, & eam dixerunt Domini in ſuis terminis benè procedere, ſed in caſu, de quo agitur, non ſuffragari D. Archiepiſcopo. Primò, quia deciſio superuenit de menſe Maij 1610. vacatio autem huius beneficij, & prouiſio contigit ante annum prædictum, & conſequenter de tempore, quo Ordinarij, quando ſine fraudis ſuſpicione aberant à ſuis Diœceſibus, erant in quaſi poſſeſſione redeundi ad menſes ordinarios, & in eis bona fide conferre poterant propter intellectum verborum regulæ per deciſiones Rotales, & obſeruantiam ferè per quadraginta annos interpretatum, quo caſu collatio ſuſtinetur tamquam pertinens ad Ordinarium in quaſi poſſeſſione conferendi exiſtentem, *cap. Conſultationibus de Iurepatron.* vbi Abb. *num.9.* Cald. *conſil.23. de præbend.* Tan. *deciſ.3.* Put. *deciſ.206. lib.3.* Mohed. *deciſ.8. de priuileg.* Simo. *de reſeruat. quæſt.70.* Seraph. *deciſ.1334. num.7. part.2.* vbi hoc confirmat etiam ad effectum ſuſtinendi collationem contra reſeruationem.

9 Nec obſtare viſum fuit, quòd quaſi poſſeſſio non ſufficiat, niſi concurrat ſcientia, & patientia ſuperioris, Ripa *in c. Cum Eccleſia Sutrina num.64. & de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* cum alijs allegatis, de qua in præſenti dicebatur non conſtare. Quia fuit dictum requiſitum ſcientiæ, & patientiæ eſſe neceſſarium, vbi conſtaret de contraria poſſeſſione, quia cùm tunc agatur non ſolùm de acquirendo, ſed priuando alium iure ſuo, deſideratur illius patientia, quæ non procedit ſine ſcientia, ſecus verò vbi contrarium fuiſſe obſeruatum non probatur, vt in præſenti. Ita declarat Innoc. *in cap. bona memoria il ſecondo ſub num.6. verſic. pro prima tamen opinione de poſtulat. prælator.* &

Ripa

Ripa illum ſequitur *in d. cap. Cùm Eccleſia Sutrina n.64. verſ. tertiò declara.*

10 Et nihilominus conſenſus etiam Superioris videtur concurrere, quia non agitur de abroganda lege vſitata, in qua ad præſumendum conſenſum Superioris requiritur tempus quadraginta annorum, *cap. fin. de conſuetud.* vbi Abb. & alij. Sed verſamur in ſenſu legis interpretato, cuius contrarium non apparet receptum, ideò ſufficit obſeruantia decem annorum ad præſumendum conſenſum Superioris, prout in fortioribus terminis tenuit Felin. *in cap. 2. num. 13. verſic. conſidera 2. de Tregua, & pace*, & Gabr. *conſil. 84. num. 60. & ſeqq. volum. 2.* & propterea data obſeruantia vltra decem annos, & bona fide probata ex reſolutionibus Rotalibus, illa potens eſt ad ſuſtinendam collationem, etiam quòd ex poſt Palatio placuerit nouus intellectus datus in prædicta deciſione Sulmoneñ. Alternatiuæ, coram Illuſtriſſ. Lancellotto, Rot. *deciſ. 14. de Iure patronat. in antiqu.* quæ vbertus fuit comprobata in Papieñ. Iuris patr. 8. Martij 1613. coram Reuerend. Patre Dom. Manzanedo.

11 Nec dicatur de iſta quaſi poſſeſſione conferendi D. Epiſcopi Paduani non conſtare. Quia vltra quòd ex vniuerſali Ordinariorum quaſi poſſeſſione tamquam ex cauſa vniuerſali iuuari poteſt, Rot. *deciſ. 17. num. 2. part. 2. diuerſ.* & quæ probatur ex eo, quòd Palatium ante dictum annum 1610. hoc ſeruauit, de particulari etiam ipſius poſſeſſione apparere videtur ex collationibus ponderatis in prima deciſione huius cauſæ, quæ & ſi non dentur de menſe Septembris in indiuiduo, ſufficiunt tamen propter caſum vniuerſalis iuriſdictionis ipſius Epiſcopi, quæ facit vt magis attendatur cauſa actus, quam ipſe actus, Bald. *in l. 1. num. 24. verſic. tu dic. Cod. de emancip. lib.* Socin. *conſ. 111. num. 4. lib. 1.*

12 Secundò, alia etiam ratione non ſuffragari dixerunt, quia ante reſolutionem, coram Illuſtriſſimo Lancellotto, Ordinarij abſentes ſine fraudis ſuſpicione ab eorum Diœceſibus conferebant in ſuis menſibus ordinariis non obſtante acceptatione alternatiuæ, quorum collationes ſi ſenſus verborum regulæ interpretatus in antiquis deciſionibus verus eſt, proculdubio ſuſtinendæ ſunt, ſi verò eſt erroneus, & nihilominus collationes medio tempore factæ non ſunt annullandæ, propter communem errorem, qui præſtat cautiam validitati earum, *l. Barbarius, ff. de offic. prætor.* quæ benè procedere viſa fuit in terminis iuris conferendi, cùm ſit de pertinentibus ad iuriſdictionem, *cap. Conquerente de offic. ord.* Lapus *allegat. 89. num. 12. & 13.* & quod procedat in ſpiritualibus, Caputaqu. *deciſ. 356. lib. 1. in manuſcript.* Put. *deciſ. 370. lib. 2.* Parti. *de reſignat. lib. 7. qu. 24. n. 44.* & Rota idem firmauit in allegata *deciſ. 14. de Iurepatronat. in antiq.* Creſc. *deciſ. 16. de teſtam.* Rota in cauſa Abuleñ. Parochialis 15. Iunij 1595. coram Orano, Mohed. *deciſ. 5. de teſtam.* vbi ſuſtinentur teſtamenta contra Conſtitutionem Iulij II. ex ſola ratione *l. Barbarius*, & per eamdem rationem Domini declararunt validam reſignationem in cauſa Concheñ. de Valdeiudios coram Reuerendiſſ. Damaſceno de menſe Iunij 1613. non obſtante Conſtitutione Clement. VII. de conſenſibus extendendis, quia apparebat diuerſo modo practicata.

13 Non obſtat, quòd diſpoſitio *l. Barbarius*, ſit fundata in errore, quia non admittitur contra regulas Cancellariæ, habentes decretum irritans, per quod ignorantes etiam ligantur, *cap. quoddam verſ. prima enim collatio de præbend. in 6.* latiſſimè Gabriel. *de clauſ. concluſ. 3. num. 1.* Quia fuit reſponſum decretum irritans tunc demum ligare ignorantes, quando certa eſt, & determinata diſpoſitio, cui adiicitur: ſecus ſi dubia, vt fuit reſolutum in cauſa Parmeñ. Prioratus 16. Februarii 1598. coram bon. memoriæ Orano, in Cuſſetin. Capellæ 26. Octobris 1601. coram Illuſtriſſimo Mellino, & coram me in Leodieñ. Canonicatus Tongreñ. 22. Aprilis 1611.

14 Et meritò, qoia ad effectum præiudicij ſcientia debet eſſe certa, & indubitata, *cap. concertationi de appellat.* Surd. *conſil. 150. in fin.* qualis hæc dici non poterat ante reſolutionem coram Illuſtriſſimo Lancellotto, nec obeſſe videtur, quod agatur de articulo iuris, & non facti, in quo excuſatio non admittitur, *c. eum qui cum gloſ. de præbend. in 6.* Vbi Io. Monach. *n. 3. verſic. ex præmiſſis*, quia & ſi ſit articulus iuris, tamen adeò eſt dubius, & perplexus, vt in hac materia propter antiquas reſolutiones videatur æquiparandus errori facti habilis ad quamcumque acquiſitionem, Felin. *in cap. de quarta num. 27. de præſcript.*

15 Tertiò, viſum non eſt ſuffragari, quia deciſio prædicta Sulmonen. coram Illuſtriſſ. Lancellotto, noua eſt declaratio, quæ ad præterita, aut pendentia trahenda non eſt, propter ius tertij quæſitum, Rota *deciſ. 343. in fin. part. 1. & deciſ. 158. num. 5. part. 2. diuerſ.* vbi ad rem noſtram benè declaratur, quod tunc conſtitutio declarans trahitur ad præterita, quando ſuperuenit ad deciſionem alterius ex opinionibus antiquis, ſecus verò vt in præſenti, quando ius antiquum vniformiter intelligebatur, quia tunc ad futura tantùm accommodatur, & hæc fuit originalis declaratio, gloſ. *in cap. 1. in verb. de cætero de poſtul. prælat.* quam ibidem latè comprobauit Franc. & idem refert, & ſequitur Capra *in reg. 6. num. 21. & 22.* Atque ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

R. P. D. VBALDO.

Romana Legitimæ, ſeu Melioramentorum.

Veneris 5. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Clauſula *ſine præiudicio legitimæ executionis* in reſcripto appoſita præſeruat iuriſdictionem iudicis à quo, & executio fieri poteſt etiam contra tertium, qui acquiſiuit hic pendente, maximè ſi alienatio fuit facta in fraudem executionis incœptæ, vel paratæ.

SVMMARIVM.

Clauſula ſine præiudicio legitimæ executionis *præſeruat iuriſdictionem iudicis à quo*, *n. 1.*

Executio poteſt fieri contra tertium, qui acquiſiuit lite pendente, num. 1.

Alienatio quando eſt facta in fraudem paratæ executionis, tunc executio perfici poteſt in bonis alienatis contra emptorem ipſarum rerum, num. 2.

DECISIO DCIX.

1 AGebatur pro executione rei iudicatæ, contra nonnulla loca pia, quæ ſucceſſerant ex ſubſtitutione facta à quadam Franciſca Attracina Franciſco del Nero filio ſuo, deducta tamen legitima Franciſci, ad quam vocabantur Philippus, & alij conſortes, in quorum fauorem ſententia, & res iudicata emanauerat, & incœpta executione loca pia obtinuerunt mihi committi cauſam reſtitutionis in integrum ſine præiudicio legitimæ executionis. Interim intentata etiam executione aduerſus Theophilum tertium poſſeſſorem domus, & ſtatuarum, quæ de hæreditate Attacinæ olim fuerunt, ipſe etiam obtinuit mihi reſcribi cum clauſula, *ſi quid exequendum*. Vnde dato dubio, An eſſet locus executioni, Domini reſponderunt quoad loca pia non eſſe in Rota tractandum de facienda, vel conſummanda executione, cùm ſit commiſſa cauſa ſine præiudicio legitimæ executionis, quæ præſeruat iuriſdictionem iudici à quo, Lancell. *de attent. poſt inhibit. cap. 20. limit. 13. num. 7.* cum alijs per Modern. Collector. *clauſ. 139. num. 9.* & fuit ſæpiſſimè deciſum, quo verò ad Theophilum Domini dixerunt eſſe locum executioni quoad ſtatuas, quia in Inſtrumento emptionis ab eo factæ 29. Auguſti 1605. enunciatur, ſtatuas eſſe mutatas in domo, & hæreditarias Franciſcæ, & ſuper eis pendere litem inter venditores, & hæredes Franciſci, aliàs del Nero, & propterea fuit conuentum, quod quatenus fuerit iudicatum eas non ſpectare venditoribus, ipſi non teneantur pro eis aliquid reficere emptori, ſi verò fuerit iudicatum ſpectare ad venditores, eò caſu remaneant liberæ ipſi emptori abſque aliqua ſolutione, tamquam comprehenſæ in pretio domus, ex quibus patet Theophilum habuiſſe ſcientiam litis, quoad ſtatuas, & ſic non poſſe quoad eas impedire executionem, Bart. *l. vlt. num. 1. C. de litig. & in l. creditores num. 23. verſ. ſecundo caſu, Cod. de pignorib.* Menoch. *conſ. 329. num. 11.* Surd. *conſ. 334. n. 13. lib. 3.*

2 Quibus accedat, quòd venditio videbatur facta in frau-

poſt-

dem executionis non ſolùm paratæ, ſed inceptæ, & ſic poſt quam ius exequendi erat in eſſe deductum: Vnde non videbatur poſſe retardari vlterior proceſſus in executione, Bar. in d. l. creditores num. 23. verſic. aut habet cauſam ab eodem, Cod. de pignor. Caſtr. in l. a Diuo Pio, §. Si ſuper rebus num. 8. ff. de re iud. poſt Bald. in l. ob maritorum num. 4. Cod. ne vxor pro marito, Capyc. deciſ. 128. num. 13. in fin. Et faciunt congeſta per deciſ. Pedemont. 65. num. 4. & Surd. qui alios cumulat, conſil. 533. num. 4. lib. 4. Reſpectu verò domus ab eodem Theophilo emptæ, quia in instrumento nihil dicebatur de lite circa eam, nec ex deductis conſtabat eum habuiſſe litis notitiam ſuper domo, fuit reſeruatum, vt particulariter videretur.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Theatina Iuriſdictionis de Attiſſa,

Veneris 5. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

De iuriſdictione Epiſcopi in cognitione cauſarum criminalium, & matrimonialium intra limites ſuæ Diœceſis, quando illi obſtet immemorabilis quadragenaria, ſeu priuilegium.

SVMMARIVM.

Cauſæ matrimoniales, & criminales non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio, ſed Epiſcopi tantum examini, & iuriſdictioni relinquuntur, niſi in contrarium adſit immemorabilis præſcriptio, nec ſufficit quadragenaria, num. 1.

Epiſcopus habet non ſolum de iure, ſed etiam vigore Concilij Tridentini fundatam intentionem in cognitione cauſarum criminalium, & matrimonialium infra limites ſuæ Diœceſis, & donec de contraria immemorabili diſcutitur manutenendus eſt in ſua poſſeſſione, n. 2.

Priuilegium, & poſſeſſio quadragenaria cognoſcendi cauſas criminales, & matrimoniales quando præiudicet Epiſcopo in ſua iuriſdictione, ſola aſſiſtentia iuris communis fundata, num. 3. & 4.

DECISIO DCX.

1 SAcrum Concil. ſeſſ. 24. c. 20. in §. Ad hoc, de reformatione diſponit, quod cauſæ matrimoniales, & criminales non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio, ſed Epiſcopi tantum examini, & iuriſdictioni relinquantur, & cùm Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum alias cenſuerit, quod Concilium non tollit immemorabilem, dubitari contingit in hac cauſa 17. Decemb. 1612. an idem eſſet dicendum, de quadragenaria cum titulo, ſeu priuilegio; quare Rota cenſuit hunc articulum tanquam proprium diſcutiendum in dicta Sacra Congregatione, quæ cenſuit per Concilium eſſe ſublatam quadragenariam cum titulo, ſeu priuilegio;

2 Vnde ſtante hac reſolutione dubitaui, an Reuerendiſſimo Dom. Archiepiſcopo quoad cauſas huiuſmodi eſſet danda manutentio; & Rota cenſuit affirmatiuè reſpondendum, & ſic receſſit ab alia deciſione facta ſub die 12. Decembris 1612. Nam cùm locus Attiſſæ ſit intra fines diœceſ. Theatinæ, vt fuit in hac cauſa firmatum, Reuerendiſſimus Dom. Archiepiſcopus habet intentionem fundatam, nedum in iure communi, vt in cap. omnes Baſilicæ 16. qu. 7. ſed etiam ex diſpoſitione Conc. Trid. loco citato, quare ſi non poteſt denegari manutentio, vt in eod. c. Cum perſonæ de priuileg. in 6. & in terminis Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum dum voluit, quod donec cognoſcitur ſuper immemorabili per tres conformes, Epiſcopus manuteneatur; quia pro eo ſtat ratio, mens, & verba Concilij: cuius decretum ſecuta fuit Rota in cauſa Marcana iuriſdictionis 16. Maij 1607. coram R. P. D. Manzanedo, & alias ſæpius, & præſertim in alia Theatina coram me.

3 Neque releuat, quod Reuerendiſſimus Dom. Archiepiſcopus nitatur ſola aſſiſtentia iuris communis, inferior autem oſtendat priuilegium, & poſſeſſionem quadragenariam; in qua eſt manutenendus, vt in d. cap. Cum perſonæ, vbi Anchar. in ſecundo notab. quod eſt fundamentum alterius decis. quia obiectum procederet in priuilegio, & in poſſeſſione quæ non inficeretur per decretum irritans appoſitum in Concilio, quòd cùm ſit inſertum in corpore iuris inficit titulum, & poſſeſſionem, Butr. deciſ. 180. num. 4. lib. 3. Sarnen. in reg. de trien. quæſt. 31. verſ. & eſt aduertendum, & dixit Rota in cauſa Salamantina fructuum 9. Martij 1587. coram bon. mem. Gipſio.

Quantum attinet ad cauſas ciuiles, placuit DD. quòd inſiſtatur ſuper præſcriptione, & priuilegio, &c. 4

R. P. D. COCCINO DECANO.

Romana officij Notariatus Rotæ.

Veneris 9. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Sigillum, & literæ non ſunt de forma gratiæ, ſed ſatis eſt, ſi probetur factam fuiſſe.

SVMMARIVM.

Beneficium, vt dicatur vacare per reſignationem, requiritur conſenſus partium, & admiſſio ſuperioris, n. 1.

Gratiæ validitas non dependet à ſigillo, vel literis, ſi probetur aliunde, n. 2.

Literæ ſolum requiruntur ad gratiæ probationem, n. 2.

Teſtis deponens de credulitate, de auditu, & de iudicio ſuo non probat, n. 3.

Conſuetudo contra ius non probatur, niſi teſtes deponant de clara, & euidenti conſuetudine quadraginta annorum, num. 3.

Non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe, n. 4.

Rebuffi dictum in reg. de infr. reſign. gloſſ. 5. declaratur, num. 5.

Facta ad maiorem cautelam nihil operantur ad validitatem, vel inualiditatem, num. 6.

DECISIO DCXI.

FVit per Dominos reſolutum, conſtare de reſignatione, quæ ſuffragetur non obſtante obitu reſignantis per paucos dies, quia ad illius ſubſtantiam, vt beneficium dicatur vacare per reſignationem, requiritur conſenſus partium, & admiſſio ſuperioris, vt per Butr. in cap. quidam num. 7. de renunciat. & Put. deciſione 523. lib. 2. tradit Pariſ. de communi de reſign. lib. 2. quæſt. 4. num. 41. de quo conſenſu partium ſatis hic conſtat, prout de admiſſione ſuperioris ex literis patentibus ſubſcriptis ab Illuſtriſſimo Procamerario, & eius Auditore, & ideò poſt prædicta officium vacauit per obitum reſignantis, Rota deciſ. 87. num. 4. de reſcript. in antiquis, in hoc enim caſu intrat regula 20. quæ non habet locum in officiu ſæculari vendibili, Sarnen. in reg. de infirm. quæſtione vigeſima ſecunda in princ. & ibidem Rebuff. verſic. non tamen, Petr. Gentilis Syntagm. iuris parte 2. libro decimo cap. 18. ante num. 8. 1

Non obſtat, quòd in dictis literis non adſit ſigillum, quia quidquid ad effectum probationis, tamen ad effectum validitatis, & gratiæ, de qua nunc quæritur, non eſt neceſſarium ſigillum, ſed nec ipſæ literæ, ſed ſufficit, quod aliunde conſtet reſignationem fuiſſe admiſſam, Sarnen. in reg. de non ind. iuxta formam ſupplicationis, quæſtione prima, numero ſecundo, verſ. c. & licet quod ad ipſius gratia, &c. vbi de communi, & in reg. de infirm. quæſtio decima octaua, numero tertio, Verall. deciſ. 88. parte tertia, Pariſ. de reſignat. lib. 1. quæſt. 12. num. 28. & dicunt prædicti Domini, quod literæ requiruntur ad ſolam probationem. 2

Minus obſtant teſtes, qui deponunt reſignationem non fuiſſe perfectam ante appoſitionem ſigilli, quia nihil probant, cùm deponant de credulitate, de iudicio ſuo, & de auditu, Bart. in l. qui teſtamento, ff. de teſtament. cum ſimil. ſed cùm agatur de probanda conſuetudine contra ius deberent deponere de conſuetudine clara, & euidenti 40. an. & vltra, c. fin. vbi Doct. de conſuetudine. 3

Non obſtat fides, in qua habetur, quòd ſoleat dari ſchedula ſuperuiuentiæ intra quadraginta dies, quia quatenus iſta fides probaret non releuat, quia non inde ſequitur, 4

quod

quod ſi dicta ſchedula non fuerit petita, & data, quod propterea reſignationes fuerint declaratæ nullæ ob defectum non datæ prædictæ ſchedulæ, iuxta notata per Rippam *in reſpon. 4. num. 1. verſic. 2. C. de diuerſis reſcript.*

5 Minus releuat Rebuff. *in reg. de infirm. reſign. gloſſ. 5.* quem refert Caſtrac. *de ſoc. offic. cap. 40. n. 44.* quod ſuperuiuentia requiritur per quadraginta dies, quia loquitur in Regno Franciæ. Imò Franciſc. Marc. *deciſ. 295. num. 3. part. 1.* quem Rebuff. ſequitur, loquitur in caſu, quod in literis reſignationis apponitur clauſula, *dummodo reſignans non ſit infirmus, & quod viuat per 40. dies*, quod non eſt in caſu iſto.

6 Non obſtat denique pactum, & ſchedula data inter partes, quia fuit facta ad maiorem cautelam, & nihil facit ad validitatem, vel inualiditatem reſignationis, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Prioratus de Rocca Rubea.

Mercurij 10. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Erectio Cathedralis Eccleſiæ cum vnione beneficiorum, iuſtificatione non indiget, quando eſt facta in Conſiſtorio, & ex cauſa à Papa narrata, cum clauſula *de plenitudine poteſtatis*.

SVMMARIVM.

Erectio Cathedralis Eccleſiæ cum vnione beneficiorum facta à Pontifice in Conſiſtorio præuia cognitione non indiget iuſtificatione, num. 1. & num. 7. Vbi declaratur hæc concluſio, & n. 8. Vbi de eadem materia.

Gratia dicitur facta ex certa ſcientia, quando Papa aſſerit de ea fuiſſe mature diſcuſſum, num. 2. Vbi præſertim ſtante clauſula de plenitudine poteſtatis.

Gratia non indiget iuſtificatione, quando illius narratiua non eſt partis, ſed Papæ, n. 2. & 3.

Papæ voluntas, & factum probationem in contrarium non admittit, num. 3.

Narratiua Papæ iuſtificatione non indiget, n. 3. in fin.

Gratia, quæ iam per plures annos effectum habuit, iuſtificatione non indiget, n. 4. Vbi etiam, quod ſi effectum habuit, in parte tantum, & non in totum.

Schedula erectionis Eccleſiæ tamquam matrix attendenda eſt, num. 5.

Cathedralis Eccleſiæ erectio fieri nequit ſine dote, & ſic ſine beneficiorum vnione, quæ propterea dicitur acceſſoria ad erectionem, & ab ea eſt quid indiuiduum, nec ſeparari poteſt, num. 6.

Gratia conſiſtorialiter emanata concedi non ſolet, niſi cum clauſula ſi preces veritate nitantur, *n. 8.*

DECISIO DCXII.

1 POſt deciſionem in iſta cauſa factam coram Illuſtriſſimo Lancellotto, & aliam coram me de anno præterito, quod videlicet regula vnionum reuocatoria non obſtaret vnioni per Clementem VIII. de Prioratu Rocchæ Rubeæ Capitulo Eccleſiæ Celſonenſis in Cathedralem erectæ. Dubitatum an dictum Capitulum teneretur literas erectionis quoad vnionem, iuſtificare, & poſt duplicem huius dubij propoſitionem, tandem re benè diſcuſſa, Domini negatiuam partem ſunt amplexi, cùm enim in Conſiſtorio præuia cognitione Summus Pontifex Eccleſiam Celſonen. in Cathedralem erexerit, eique pro dote nonnulla beneficia vnierit, non eget hæc erectio iuſtificatione, Mandoſ. *ad regulam 22. de vnion. quæſt. 3. num. 3. & ſequentibus*, Gozad. *conſil. 71. num. 10.* Milis in ſuo repertorio, *in verbo ſcientia certa*, Rebuff. *ſuper regula de vnion. gloſſ. 10. in fine*, & fuit reſolutum in cauſa Sancti Angeli penſionis 16. Decembris de anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo quarto, coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio, & in cauſa Spoletana bonorum 4. Maij, de anno milleſimo ſexcenteſimo nono, coram Reuerendiſſimo Lugdunen.

2 Tantò magis cùm Sanctiſſimus aſſeruerit, negatiuam in Congregatione Cardinalium ſuper rebus Conſiſtorialibus fuiſſe maturè diſcuſſam, quo caſu gratia facta dicitur ex certa ſcientia, Abbas *in cap. 1. num. 6. verſic. quædam confirmatio*, & ibi Decius *num. 47. de confirmat. vtili, vel inutili*, Pariſ. *conſil. 1. num. 42. in fin. lib. 1.* & fuit reſolutum in cauſa Toletana admiſſionis 10. Iunij de anno milleſimo ſexcenteſimo nono, coram Reuerendo Patre Domino Pamphilio, ſtante præſertim clauſula *de plenitudine poteſtatis*, Gabriel. *concluſione 1. num. 8. & 9. de clauſ.* Innocent. *in cap. 2. de confirmat. vtili, vel inutili*, Mandoſ. *ſuper dicta regula 22. quæſt. 3. num. 4. ad fin.* Præterea non egent dictæ literæ iuſtificatione, cùm erectionis, & vnionis narratiua non ſit partis, ſed ipſiuſmet Papæ, qui expoſitis precibus Catholici Regis circa neceſſitatem erectionis, hæc habet.

Nos, qui dudum inter alias voluimus, petentes Eccleſiaſtica beneficia alijs vniri, teneri exprimere verum valorem, alias vnionem non valere, & Commiſſiones fieri ad partes, vocatis, quorum intereſt, & cæteris præmiſſis, ac alijs rationabilibus cauſis, &c. ab Eccleſia Vigellen. Oppidum Celſonen. perpetuò eximimus, & liberamus, & dictum Oppidum in Ciuitatem erigimus, & Eccleſiam Beatæ Mariæ in Cathedralem redigimus, in qua Decanatum, & Archidiaconatum, necnon duodecim Canonicatus erigimus, & inſuper menſæ Epiſcopali pro eius dote Abbatiam, & cæt. ac Prioratum Sanctæ Mariæ de Rocca Rubea, cuius fructus 282. ducatorum ſecundùm communem æſtimationem valorem annuum non excedunt, perpetuò applicamus, ex quibus apparet, valorem à Papa ſolummodo expreſſum fuiſſe, ac proinde Capitulum non teneri dictam narratiuam iuſtificare, per *all. deciſ. 288. num. 1. part. 2.* Rota in Placentina Capellaniæ 29. Martij de anno milleſimo quingenteſimo ſexto, coram Penia. Cùm præſertim Summus Pontifex non ex narratis tantum fuerit motus ad erectionem, & vnionem conſiſtorialiter faciendam, ſed ex alijs rationabilibus cauſis animum ſuum mouentibus, ac in dicta Congregatione examinatis, & cùm de facto, & voluntate ſua loquatur, nulla poteſt contra ipſum admitti probatio, gloſ. *in Clemen. vnic. in verbo, feciſſe narramus*, & ibi Scribentes *de probat.* Paris *conſilio 5. num. 127. lib. 4.* Mohed. *deciſ. 24. num. 3. de præbend.* Et quòd Papæ narratiua, per verba cenſemus, & arbitrantes, non ſit iuſtificanda fuit reſolutum in cauſa Hiſpalen. præeminentiarum 4. Iunij 1612. & 17. Iunij 1613. coram Reuer. Patr. Dom. meo Pamphilio. 3

Hæc autem tantò magis procedunt, quia dictæ Cathedralis erectio iam per annos 20. habuit effectum. Vnde cogi non debet capitulum ad illius iuſtificationem, Abbas *in cap. licet Heli in fin. de ſimon.* Frideric. de Sen. *conſil. 103. in princ. & propè finem*, Rota *diuerſ. deciſ. 36. ſub n. 10. & ſeq. part. 2.* & facit in ſimili Geminianus *in cap. 1. num. 10.* & Franc. *ſub num. 6. de conceſſ. præbend. in ſexto*, Rota *deciſ. 312. part. 1. diuerſ.* Et licet reſpectu nonnullorum beneficiorum, & in ſpecie quoad iſtum Prioratum, vnio totaliter ſortita non fuerit effectum, pro eius tamen effectuatione ſufficit, illam in aliqua ſui parte fuiſſe executioni demandatam, Achill. *deciſ. vnic. ſuper rer. remot.* Et fuit dictum in cauſa Peruſina vnionis 1. Aprilis 1596. coram Illuſtriſſimo Cardinali Blanchetto, & in alijs ſæpiùs. 4

Si enim erectionis literæ, quoad vnionem, eſſent iuſtificandæ, fieret ipſa erectio euentualis, & in ſuſpenſo remaneret, cùm de facili poſſet corruere, ſi verus beneficij valor expreſſus non fuiſſet, quod eſt contra mentem Summi Pontificis, qui voluit, iſtius Cathedralis erectionem perpetuò ſubſiſtere, cùm ad illam deliberatè, & præuio maturo examine, deuenerit. Accedit in ſchedula conſiſtoriali huius erectionis derogari regulæ de valore, quæ ſchedula tamquam matrix eſt attendenda, Mandoſ. *de non iudican. iuxta formam ſupplicationis quæſtione 15. ad finem*, Butr. *conſ. 2. n. 3.* 5

Non obſtat literis erectionis duo contineri, ipſam videlicet erectionem in Cathedralem, & beneficiorum vnionem pro illius dote, & ſic dicta de non iuſtificatione intelligenda ſolùm eſſe de erectione, quæ tantùm fuit Cardinalibus commiſſa. Nam reſponſum fuit, vnionem eſſe ad erectionem acceſſoriam, & vti partem illius integralem, cùm ſine dote Cathedralis eſſe nequeat, Sarnen. *in reg. de annal. quæſtion. 47. colum. 2. & 3.* & fuit dictum 6

ctum coram Illuſtriſſimo Lancellotto, & coram me. Vnde patet, vnionis cognitionem, tamquam quid indiuiduum, ab erectione ſeparari non potuiſſe, & conſequenter, illam pariter fuiſſe Cardinalibus commiſſam; *l. Si chorus de leg.* 3. Baldus *in cap.* 1. *num.* 1. *de Capitaneo qui Cur. vend. l. appellatione rei* 72. vbi Rebuff. *de verborum ſignific.* Quòd comprobatur ex beneficiorum diſtributione facta in ipſa erectione, cùm alia fuerint aſſignata menſæ Epiſcopali, quædam Capitulari, nonnulla fabricæ, & ſacriſtiæ, quod fieri non potuiſſet, niſi fuiſſet vnio commiſſa dictæ Congregationi, quæ veram cognitionem valoris iſtorum beneficiorum habuiſſet, aliàs inanis eſſet diſtributio.

7 Non obſtat deciſio in cauſa Neritonen. penſionis coram Litta decimaquinta Decembris 1601. Vbi non obſtante prouiſione Epiſcopatus conſiſtorialiter facta, probari debuit illius valor pro validitate penſionis. Nam licèt penſio fuiſſet conſiſtorialiter reſeruata, cùm tamen appoſita fuiſſet clauſula *dummodo pro Epiſcopo mille remanerent*, apparet, Summum Pontificem non habuiſſe ſufficientem cauſæ cognitionem, vt in caſu noſtro, in quo negotium fuit pleniſſimè diſcuſſum in Congregatione Cardinalium. Ad deciſionem Portugallen. diſmembrationis coram Iuſto, fuit reſponſum ibi, gratiam fuiſſe commiſſariam, & conditionalem, nimirum cum clauſula, *ſi ita eſt*. Hìc autem vnionem eſſe puram, & gratioſam.

8 Non obſtat Papam derogaſſe *regula* 22. *de vnione*, quaſi per hoc iſta vnio in Conſiſtorio facta cenſeatur ſub dicta regula comprehendi, ne fruſtratoria fuiſſet derogatio. Hæc enim facta fuiſſe ex abundanti, prout Papa facere conſueuit, quando concedit aliquid præuia cauſæ cognitione, vt per Sarnenſ. *in regul. de infirm. quæſt.* 14. *in princ.* Non obſtat *lex fin.* vbi gloſſ. & Bald. *C. de diuerſis reſcriptis*, vbi dicitur, gratias Conſiſtorialiter emanatas concedi non ſolere, niſi cum clauſula, *ſi preces veritate nitantur*. Vltra quòd enim dicta lex non loquitur de gratia facta de plenitudine poteſtatis, vt hic modo non agitur, an dari poſſit de ſubreptione, vel obreptione, vel cauſæ falſitate, ex quo nec infertur onus iuſtificandi gratiam, ad impetrantem ſpectare, Rota *deciſ.* 36. *n.* 14. *part.* 2. *diuerſ.*

R. P. D. ANDREA.

Mediolanen. Decimarum.

Mercurij 10. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

In antiquis Notarium quem eſſe eum, qui ſe de inſtrumento rogauit, præſumitur, accedente præſertim legalitate Ordinarij.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum dicitur in forma probanti, etiam quando non conſtet, quod qui illum rogauit, eſſet Notarius, & etiam quod Notarij manus non recognoſcatur, quando eſt antiquum vltra centum annos confectum, n. 3.

Literæ legalitatis probant ſcripturam eſſe factam manu Notarij, num. 4.

DECISIO DCXIII.

1 DOmini ſteterunt in deciſis ſub die quarta Iulij proximè præteriti, ſcilicet iura, & inſtrumenta eſſe in forma probanti ex deductis in deciſione, contra quæ duo ſolùm opponebantur, primum, quod teſtes, de quibus in ſecundo inſtrumento, non erant ritè examinati cum partis citatione, & alijs de iure requiſitis, ſed tantùm per Notarium ad perpetuam rei memoriam, abſque mandato Iudicis, & ideò non faciebant aliquam fidem ex allegatis. Alterum quod tertium inſtrumentum non fuerat repertum in aliquo Archiuio, nec conſtabat de alijs inſtrumentis rogatis per eumdem Notarium, neque de fama Notariatus, ac propterea nulla fides ei danda videbatur.

2 Ad primum placuit reſponſio, quòd hodie non diſputatur de validitate examinis, ſcilicet an proceſſus ſit validè fabricatus, ſed tantùm de ſolemnitate circa extractionem, & publicationem, quæ non controuertitur ſolemnis, & aliud eſt, iura eſſe benè extracta, ſeù in forma probanti, quod firmat deciſio, aliud verò, quòd probet, de quo hic non agitur, & quatenus pars hoc opponat, & audiri prætendat et reſeruatur dicta exceptio ſuo loco deducenda.

3 Ad ſecundum placuit ſimiliter reſponſio, difficultatem ceſſare ex antiquitate vltra centum annos, qua ſtante, non requiritur aliqua probatio Notariatus, nec recognitio manus, ſed ſufficit, quòd ſcriptura habeat faciem publici inſtrumenti, vt fuit reſolutum in cauſa nullius beneficij della Monda 1. Decembris 1578. coram Rubeo, quam Rota fuit ſecuta in Ferrarien. bonorum, ſeu Palatij 3. Iulij 1602. coram Illuſtriſſimo Mellino, & in Farfen. Territorij 20. Martij 1607. coram bonæ memoriæ Penia, & tradit Put. *deciſ.* 151. *lib.* 1. Rota *deciſ.* 52. *duplicata in deciſ.* 54. *part.* 1. *diuerſ.*

4 Vltra quòd adſunt literæ teſtimoniales ordinarij, quæ vulgò dicuntur legalitatis, & ſufficiunt pro fide Notariatus, ex Bald. *in l. comparationes num.* 25. *Cod. de fide inſtrumentorum*, Felin. *in cap.* 1. *num.* 10. *ad finem verſ. & adde extra eodem tit.* Boer. *deciſ.* 154. *num.* 4. Aufrer. ad Cappell. Tholoſan. *deciſ.* 131. *num.* 4. & fuit dictum in Farfen. Territorij 12. Iunij 1606. coram eodem bonæ memoriæ Penia. Quibus ſtantibus non viſum fuit neceſſarium, quod inſtrumentum fuerit repertum in aliquo Archiuio. Et ita concluſum eſſe permanendum in deciſis, &c.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Plocen. Canonicatus.

Lunæ 15. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Regula Cancellariæ reſeruans beneficia vacantia poſt translationem Epiſcopi uſque ad prouiſionem ſucceſſoris, & adeptam ab eodem pacificam poſſeſſionem, an reſeruet beneficia prædicta, quando quis ab immemorabili eſt in quaſi poſſeſſione illa conferendi, & an regula prædicta deroget immemorabili.

SVMMARIVM.

Immemorabilis habet vim priuilegij, & ex ea poteſt allegari melior titulus de mundo, num. 1.

Immemorabilis eget particulari derogatione, num. 1.

Immemorabili quando Papa in regulis Cancellariæ voluit derogare, id expreſſit, num. 1. *Contrarium verò, n.* 4. *quod ſcilicet ex derogatione appoſita in vna regula non poſſit inferri, quod in alia noluerit derogare.*

Dictio quomodolibet *intelligitur non ſolùm de iure communi, ſed etiam de iure ſpeciali, conſuetudine, præſcriptione, aut priuilegio Apoſtolico, num.* 2.

Immemorabilis, & priuilegium Apoſtolicum pari paſſu ambulant, num. 2.

Regula reſeruans beneficia vacantia poſt translationem Epiſcopi vſque ad prouiſionem ſucceſſoris, & adeptam ab eodem pacificam poſſeſſionem, habet locum etiamſi ex immemorabili collatio talium beneficiorum ad aliquem ſpectaret, num. 2.

Derogatio non requiritur, vbi Papa diſponit ex certa ſcientia in præiudicium tertij, n. 3.

Priuilegium exemptionis decimarum valet etiam, quod in eo non ſit facta mentio, quod decimæ de iure communi, vel ſpeciali ad alium pertineant, num. 3.

DECISIO DCXIV.

1 REgula Sanctiſſimi Domini noſtri inter alia reſeruat beneficia, quæ vacant poſt translationem Epiſcopi, vſque ad prouiſionem ſucceſſoris, & adeptam ab eodem pacificam poſſeſſionem. Petebatur Remiſſoria ad probandum, quod ab immemorabili tempore in Regno Poloniæ Epiſcopi translati conferunt vſquequo capiunt poſſeſſionem ſecundi Epiſcopatus, & Domini aliquibus tamen contradicentibus cenſuerunt, Remiſſoriam eſſe dandam, quia cùm immemorabilis habeat vim Priuile-

uilegij, & ex ea poſſet allegari melior titulus de Mundo, Gabr. *de præſcript. concl.* 1. *n.* 44. Put. *deciſ.* 191. *lib.* 1. *in nouis*, ex iſta probatione ſequitur releuantia remiſſoriæ quia collatio Epiſcopi exiſtent. ratione dignitatis in iſta quaſi poſſeſſione immemorabili ſuſtinetur, quia regula ſecunda non tollit immemorabilem, quæ eget particulari derogatione, Felin. *in rubr. de præſcript. n.* 18. Roland. *conſil.* 59. *n.* 17. *lib.* 4. Gabr. *de clauſ. concluſ.* 3. *n.* 42. Hinc quando Papa voluit derogare immemorabili, id expreſſit, *vt in reg.* 8. vt notat Modern. *gloſ.* 35. *n.* 24.

2 Quia tamen aliqui ex Dominis tenuerunt contrariam ſententiam, vt dictum eſt, ſtatui iterùm conſulere ſacrum Tribunal. Nam eorum fundamenta valdè vrgebant. Mouebantur enim ex eo, quod regula ſecunda vtitur his verbis, *quomodolibet pertinentia*, de quorum natura eſt, non ſolum comprehendere collationem, quæ ſpectat de iure communi, ſed etiam de iure ſpeciali, aut ex præſcriptione, conſuetudine, vel Priuilegio Apoſtolico, per ea quæ tradidit Modern. gloſ. *reg.* 8. *gloſ.* 29. *per totam.* Et propterea cùm immemorabilis, & priuilegium Apoſtolicum pari paſſu ambulent, Felin. *in c. accedentes n.* 6. *de præſcript.* Et meritò, quia vt dictum eſt, habens pro ſe immemorabilem, poteſt allegare meliorem titulum de Mundo. Ideò ſatis fuit, quod regula reſeruet beneficia quomodolibet pertinentia, ita vt dicendum ſit illa voluiſſe reſeruare, etiam ſi ex immemorabili ad collationem alicuius ſpectarent, cùm verba illa importent, etiam ſi ſpectarent ex priuilegio Apoſtolico, quod pari paſſu ambulat cum immemorabili.

3 Vlterius conſiderabatur, quod prædicta reſeruatio fuit facta ex certa ſcientia. Sciebat enim Summus Pontifex, quòd collatio iſtorum beneficiorum, vel de iure communi, vel ſpeciali ad aliquem ſpectabat, vt in ſimili fuit conſideratum in cauſa Valentina decimarum de Coralua, 10. Decembris 1601. coram bon. mem. Litta. Et propterea ſufficit ſimplex reſeruatio abſque aliqua derogatione, Alex. *in conſ.* 111. *n.* 19. *vol.* 6. Vbi quod ſi Papa reſcribit ad præiudicium Tertij, etiam quod reſcribat in caſu, quo lex ſpecialiter deroget reſcripto, ſi tamen apparet ſcientia reſcribentis, illa ſufficit abſque clauſula *non obſtante*, *&* *n.* 20. dicit, quod ita ſeruat Curia Romana. Idque repetit Aym. *in conſ.* 126. *n.* 5. Caſtrenſ. *conſ.* 102. *n.* 3. *verſic.* 3. *videndum eſt lib.* 2. Ioann. de Anan. *conſil.* 56. *n.* 3. Vbi quod iſta eſt communis opinio, *& conſil.* 81. *n.* 4. *verſic. præterea.* Et ferè in terminis fuit reſolutum in dicta cauſa Valentina decimarum. Vbi quod ſuſtinebatur priuilegium conceſſum, de non ſoluendis decimis, etiam quod non fuerit facta mentio, quod de iure ſpeciali ſpectabant ad Archiepiſcopum, & Capitulum, quia cùm ageretur de decimis antiquis, Papa ſcit ad aliquos ſpectare, ſiue de iure communi, ſiue ex priuilegio, donatione, aut præſcriptione, & fuit allegata inter alios Doctores, *deciſ.* Caſſad. 1. *de priuilegijs.*

4 Non obſtat, quòd quando Papa voluit derogare immemorabili, hoc fecit, vt in Regula octaua, quia illa derogatio eſt quoad conſuetudines optandi, quæ derogatio erat notiſſima, cùm non ageretur de collatione, ſuper qua Papa principaliter diſponit, ſed de optione, & ſic de tollendo iure tertij, quod aliunde procedebat quàm ex collatione. In reliquis autem pertinentibus ad collationem non fuit opus derogare immemorabili propter verba illa *quomodolibet pertinentia*, ex rationibus ſupra deductis, & propterea quicquid dicat Modern. gloſſ. quatenus fuiſſet derogatum, hoc fuit ex abundanti. Vnde iſta derogatio quoad reliquas regulas non debet afferre aliquam interpretationem, quia abundans cautela *l. teſtam. C. de teſtamentis, &c.*

R. P. D. PIROVANO.

Romana Vineæ.

Veneris 12. *Decembris* 1614.

ARGVMENTVM.

Dominium rei emptæ pro perſona nominanda nominatione facta tranſit in nominatum, & poſſeſſio nominati præſumitur procedere ex præcedenti nominatione, & plura alia, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Emptione facta pro perſona nominanda, & nominatione ſequuta dominium rei emptæ tranſit in nominatum, ita vt contra eum poſſit executiuè agi perinde ac contra nominantem, n. 1.

Ratificatio reſpicit præterita, non autem futura, n. 2.

Actus præſumitur factus vigore tituli præcedentis, n. 3.

Teſtis vnicus non probat, n. 4.

Poſſeſſio probatur ex perceptione fructuum, n. 4.

Plus valet quod verè agitur, quam quod mente concipitur, num. 5.

Approbare dicitur contractum, qui agit ad illius reſciſſionem ex capite inobſeruantiæ, n. 6.

Emptor conuentus ad ſolutionem pretij poteſt opponere exceptionem defectus menſuræ, n. 7.

Impedimentum allegans debet probare ſe fuiſſe actum facturum, niſi fuiſſet impeditus, n. 8.

Moleſtia de facto illata non veniunt ſub promiſſione liberationis a moleſtijs, n. 8.

Obligatus facere conſentire omnes intereſſe habentes intelligitur in euentum moleſtiarum, n. 9.

DECISIO DCXV.

Reſolutum fuit ſtandum eſſe in deciſis die 1. Iulij 1611. coram Reuerendiſſimo Lugdunen. Vbi fuit firmatum mandatum Reuerendi Patris Domini Celleſij eſſe iuſtum, non obſtantibus exceptionibus de exceſſu, & defectu menſuræ non adimplementi, & carentiæ actionis executiuè agendi, quas omnes, & hodiè non obſtare Domini dixerunt, quicquid ex aduerſo fuerit ponderatum.

1 Nam certum eſt emptionem vineæ factam fuiſſe ab Aloyſio Bardella pro ſe, & perſona nominanda, & nominatione legitimè facta, & per nominatum acceptata tranſire in nominatum rei emptæ dominium, Anchar. *conſil.* 127. Surd. *deciſ.* 226. *n.* 1. *& deciſ.* 325. *n.* 4. Ideò cùm inſtrumentum venditionis vineæ celebratum fuerit die vigeſimaſeptima Septembris, de anno milleſimo ſexcenteſimo, & nominatio de perſona Michaelis Angeli facta fuerit die 21. Auguſti, de anno milleſimo ſexcenteſimo primo, & hodie nominatus actum nominationis acceptauerit intrando vineæ poſſeſſionem, fructus percipiendo, Canones, & Laudemia ſoluendo, ſequitur, quod ex tranſlatione dominij actiones pariter actiuæ, & paſſiuæ tranſierint, & ſicuti contra principalem emptorem executiuè poterat agi, ita & contra nominatum, cùm non differat à perſona nominante, vt benè fuit firmatum in deciſione huius cauſæ auctoritate Mobed. *deciſ. vlt. de procur.* & ex deductis per Rotam Ianuen. *deciſ.* 127. *n.* 8.

2 Nec prædictis videbatur obſtare, quòd de ratificatione expreſſa pro parte nominati non conſtet, & tacita non probetur, nam ſi expreſſa deducitur ex apocha dicebatur illam præcedere inſtrumentum venditionis, quod eſſe videtur contra naturam ratificationis, quæ reſpicit præterita, non autem futura. Si autem tacita colligatur ex actibus poſitiuis ſupra ponderatis, illa pariter remanet æquiuoca, & per conſequens irreleuans, cùm potuerint illi actus contingere etiam vigore prædictæ obligationis chirographariæ.

3 Fuit enim reſponſum, ſufficienter conſtare de tacita ratificatione, quia poſſeſſio, & fructuum perceptio, Canonum ſolutio, & fructuum cenſus præſtatio benè conueniunt pactis, & conuentionibus in inſtrumento inter Aloyſium, & Hieronymum regiſtratis, ita vt quando non conſtet quo iure actus prædicti ſint facti, ſemper recurritur ad præcedentem titulum, à quo lex præſumit actum emanaſſe, prout de poſſeſſione eſt text. *in l.* 2. *C. de acq. poſſeſſ.* gloſ. *fin. in l. quadam mulier. ff. de rei vendic.* Corſet. *in notab. in verbo poſſeſſio*, & alios refert Becc. *conſil.* 6. *n.* 6. *lib.* 1. Menoch. *conſil.* 34. *num.* 10. & de ſolutione tradunt Dec. *conſ.* 618. *n.* 2. Mandoſ. *conſil.* 9. *num.* 13. Cephal. *conſ.* 351. *num.* 24. etiam ſi ſummæ non conueniant, Caſtr. 405. *part.* 1. *num.* 1. Ruinus *conſilio ſexageſimo primo n.* 9. *lib.* 1. Crauet. *conſil.* 158. *n.* 13.

4 Nec dicatur, quod poſſeſſio vineæ probetur apprehenſa ante diem celebrati inſtrumenti, ita vt præſumptio legis deſeruire non videatur, cùm deducat ſuam interpretationem ab actu præcedenti, non autem ſubſequenti. Quia in facto non iuſtificatur, quod præceſſerit inſtru-

mentum, nam vnicus tantum teſtis hoc deponit, qui dicto nullius æquiparatur, *cap. licet il primo de teſtibus*, Gabr. *concluſ. 1. eodem titulo*. Et cum dicat audiuiſſe à Michaele Angelo, quod ipſe emerit vineam, & dum ad eamdem ſimul cum eo peruenerit, vidit operarios in vinea, qui fuerunt ſatisfacti de eorum mercede ab eodem Michaele Angelo, non propterea actus ille ſoluendi videtur concludere poſſeſſionem, ſed actus percipiendi, Soccin. ſen. *conſil. 13. num. 14. lib. 4.* Cæſ. de Graſſ. *de cauſ. poſſeſſ. & propr. deciſ. 10. n. 3.*

5 Similiter non obſtat, quòd Laudemium fuerit ſolutum à Michaele Angelo tamquam à tertio, quia & ſi quoad Canonicos Sanctæ Mariæ in Tranſtyberi dominos directos videatur tertius, tamen inter Aloyſium, & Michaelem Angelum aliter videtur dicendum, cùm de proprijs pecunijs ſoluerit abſque proteſtatione ſe releuandi contra Aloyſium, ſatis patet propriam obligationem adimpleuiſſe, *tote titulo plus valet, quod agitur, &c.*

6 Demum non obſtat, quòd in omnem caſum negari non poſſit, qui conſtet de conuentione per apocham, & de iure quæſito per nominationem ex inſtrumento, quæ inter ſe non concordant, Ita vt Hieronymus non poſſit ratificationem probare, cùm actus poſſint referri ad vtramque ſcripturam. Quia huiuſmodi æquiuocatio benè tollitur, dum in inſtrumento diei vigeſimæ ſeptimæ Septembris partes ipſæ dixerunt, ſe denuò vendere cum pactis infraſcriptis. Vnde cùm venditio per apocham diei vigeſimæ ſecundæ Septembris remaneat ſine effectu, tollitur etiam apocha relata ad eamdem venditionem, & ex ſolo inſtrumento ſubſequentis venditionis agendum eſt, in cuius exequutionem actus ſubſequentes ſuſtinentur. Præterea actus prædicti magis etiam ab æquiuocatione liberantur ex eo, quod Michael Angelus egerit præciſè vigore dicti inſtrumenti ad reſciſſionem huius contractus contra Hieronymum ob inobſeruantiam pactorum, & non implementi quod citra approbationem, & ſeu recognitionem inſtrumentariæ obligationis ab eo fieri non poterat, Bald. *conſil. 34. n. 1. vol. 2.* Alex. *conſil. 117. n. 2. verſic. ſed ita eſt lib. 5.* Menoch. *conſil. 23. n. 1.* Surd. *conſil. 351. n. 39. & 40. lib. 3.* inferentes etiam ad alias notabiles quæſtiones quæ præſenti multum conueniunt, & cùm Michael Angelus non ſteterit ſuper exceptione generali non adimplementi, ſed deduxerit ad ſpecies, nempè Canneto, & conſenſu vxoris habendo, ſatis etiam patet, quod ad inſtrumentum, in quo hæc ſpecificantur, non autem ad apocham ſint referenda, in qua nulla habetur mentio, ex quibus ſufficienter etiam tollitur alia exceptio reſpectu exceſſus pretij ad menſuram, cùm hodiè inſtrumentum ſuſtineatur.

7 Ad oppoſitionem veritatis, & validitatis menſuræ reſponſiones datæ in deciſione placuerunt Dominis, & in omnem caſum videbatur iiſdem de facili poſſe iuſtificari, & emptori conuento ad ſolutionem pretij competere ſemper exceptionem deficientis menſuræ, quatenus illam probare voluerit, Surd. *deciſ. 64. n. 35.* referens ſic iudicaſſe Senatum Mantuanum.

8 Poſtremò reſpectu oppoſitionis non implementi, & eam ceſſare fuit dictum. Nam quoad acceſſum ad Cannetum, neque moleſtiæ probantur ex teſtibus Michaelis Angeli ſaltem per verum, & ſolitum acceſſum, prout neceſſarium eſt, ad effectum petendi liberationem, & impedimenti remotionem, *l. qui commeatus*, vbi Bart. *ff. de re milit.* Crauett. *conſil. 151. n. 22.* Surd. *conſ. 437. n. 36. lib. 3.* & quatenus probarentur, illæ non ſufficiunt de facto oppoſitæ, ſed requiritur ius in opponente, quod tamen conſiderari non poterat, ſtante ſententia lata per Magiſtros Iuſtitiarios in poſſeſſorio fauore Hieronymi, quæ præceſſit decretum executiuum, & poſtmodum per Capitaneum appellationis fuit confirmata per viam manutentionis.

9 Quo verò ad conſenſum intereſſe habentium, & in ſpecie Fuluiæ Hieronymi vxoris, Domini intellexerunt obligationem procedere in euentum moleſtiarum, prout etiam fuit dictum in prima deciſione, & probarunt Crauett. *conſil. 682. n. 2. & 3. lib. 4.* Surd. *conſil. 381. n. 18. lib. 3.* & de quibus in præſenti conſtare non videtur, & ex abundanti dati fuerunt iterati conſenſus dictæ Fuluiæ per inſtrumenta diei 25. Iulij 1605. & 23. Aprilis 1606.

R. P. D. VBALDO.

Oſcen. Iuriſdictionis.

Veneris 12. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Conſeruatores an habeat iuriſdictionem iudicialem, & ex quibus illis talis iuriſdictio conceſſa cenſeatur, & an Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 20. tollat conſeruatorias regularium.

SVMMARIVM.

Conſeruatores iuriſdictionem non habent, niſi pro manifeſtis iniurijs, & moleſtijs illatis ijs, quibus dati ſunt conſeruatores, nec poſſunt exercere iudicialem indaginem, num. 1.

Fallit in ijs conſeruatoribus, in quibus retento eodem conſeruatorum nomine maior à Pontifice fuit poteſtas attributa, vt quia a Papa appellantur, vel habent facultatem in priuilegio expreſſam cognoſcendi de iniurijs, & alijs cauſis etiam ſi requirant iudicialem indaginem, numer. 2. & n. 3. Vbi quod de Stylo Curiæ conſeruatoriæ in hac forma conceduntur.

Literarum Apoſtolicarum forma ſeruanda eſt, n. 2.

Conſeruatoribus per quæ verba cenſeatur conceſſa iuriſdictio iudicialis, n. 3.

Clauſula contradictores &c. *importat, vt cenſeatur conceſſa iuriſdictio iudicialis, n. 4.*

Conſeruatoria regularium non ſunt ſublatæ per Concil. Trid. ſeſſ. 24. c. 20. n. 5.

DECISIO DCXVI.

FVit dictum Iudices conſeruatores Monaſterij S. Ioan- 1
nis de Pinna Oſcen. Diœceſis habere iuriſdictionem iudicialem in cauſis ad dictum Monaſterium, & eius Abbatem, & Monachos ſpectantibus, licet enim regulariter conſeruatores iuriſdictionem non habeant, niſi pro manifeſtis iniurijs, & moleſtijs in eos illatis, quibus dati ſunt conſeruatores, nec poſſint exercere iudicialem indaginem, iuxta text. *in cap. 1. & cap. fin. §. vt autem de offic. deleg. in 6.*

Tamen id procedit in nudis conſeruatoribus, ſecus au- 2
tem in ijs, quibus retento eodem conſeruatorum nomine, maior à Summo Pontifice poteſtas attributa eſt, vt quia Iudices à Papa appellantur, vel habeant facultatem in priuilegio expreſſam cognoſcendi de iniurijs, & alijs cauſis, etiam ſi requirant iudicialem indaginem, ita vt tota vis ſtet in literis Apoſtolicis, quarum forma ſeruanda eſt, *cap. cum dilecta de reſcript. leg. diligenter, ff. mand.* & tradit in noſtris terminis, Ioan. Andr. *in dict. cap. 1. ſub numer. 6. verſic. in gloſ. fin. de offic. deleg. in 6.* Et idem in addit. ad Specul. *in titulo de iudic. deleg. §. fin. ſub numer. 24. in verbo Conſeruatoribus*, Hoſtien. & poſt eum Gemin. *in dict. cap. 1. ſub numer. 13. verſic. vel ſecundum*, Guid. Papæ *deciſ. 18. num. 3.* Franc. Marc. *deciſ. Delphin. 349. num. 5. lib. 1.* plenè Corn. *conſil. 15. per tot. lib. 3.* Et formam huiuſmodi conſeruatoriæ ſatis ſimilem præſenti, de qua agitur ponit Prob. ad Ioan. Monac. *in d. cap. 1. num. 3. de offic. deleg. in 6.*

Quod autem in caſu, de quo agitur, conſeruatores præ- 3
dicti Monaſterij habent iuriſdictionem iudicialem, facilè deprehenditur ex lectura ampliſſimi priuilegij fel. rec. Eugenij IV. ſub Dat. Romæ ſeptimo Idus Maij 1444. Nam ibi in primis in verſic. *diſcretioni veſtræ*, non ſimpliciter appellantur conſeruatores, ſed conſeruatores iudices, vt conſiderat in puncto Corn. *d. conſil. 15. n. 6. lib. 3.* Propterea illis datur ampliſſima facultas non ſolum defendendi Monaſterium à quibuſcumque moleſtijs, grauaminibus, & iniurijs ei illatis, vel inferendis, ſed cùm fuerint ab Abbate, & Conuentu, vel eorum Procuratoribus requiſitis, perſonis quibuslibet ſuper reſtitutione Caſtrorum, Villarum, Terrarum, & aliorum locorum, iuriſdictionum, iurium, & bonorum ad Monaſterium ſpectantium iuſtitiam adminiſtrent, cum clauſula *in illis videlicet*. Quæ iudicialem

requi-

requirunt indaginem, per quæ verba iudicialis iuriſdictio cenſetur conceſſa, *d. cap. 1. & final. à contrario ſeu de offic. deleg. in 6.* adeò vt propter hanc formam, quæ venit in ſtylum Curiæ parum inſeruiat diſpoſitio illarum iurium, vt tradit Ioan. Andr. *in d. cap. fin. ſub num. 3.* & ibi Dominic. *in §. conſeruatores ſub num. 4. verſic. An indiſtinctè*, Nauarr. *in Manual. c. 28. n. 125. verſ. neque conſeruator.*

4 Accedit alia clauſula contradictores quoslibet, & rebelles per cenſuram Eccleſiaſticam compeſcendo, per quam dicitur conceſſa facultas iudicialiter procedendi, Ioan. Andr. *in d. c. 1. n. 9. verſ. ſi ergo*, & ibi Hoſtien. *num. 4.* & Dominic. *num. 13. de offic. deleg. in 6.* & rurſus adeſt derogatio expreſſa Conſtitutionis Bonifacij VIII. qua diſponitur, quod conſeruatores de alijs, quàm de manifeſtis iniurijs, & violentijs, ac alijs, quæ iudicialem requirunt indaginem, pœnis in eos, qui ſecus agerent, & in id procurantes, ſe nullatenus intromittant, quæ ſunt expreſsè diſpoſita in *d. c. 1. & c. fin. de offic. deleg. in 6.*

5 Nec viſum eſt obſtare Concilium Tridentinum *ſeſſ. 7. cap. 14. & ſeſſ. 14. cap. 5. de reformat. quia in d. ſeſſ. 7. cap. 14.* loquitur de regularibus extra Monaſterium degentibus, & in cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum, *ſeſſ. autem 14. cap. 5.* expreſsè reſeruat regularia loca in vniuerſitates. Imò quod tales conſeruatoriæ Regularium non ſint ſublatæ per Sacrum Concilium *ſeſſ. 24. cap. 20. de reformat.* cenſuit Sacra Congregatio Concilij interpretum in vna Mediolanen. etiam quod cauſæ graues ſint, & plenariam cognitionem requirant. Et ita fuit deciſum, Abbate cum monaſterio ſolum informante.

R. P. D. MANZANEDO.

Elleboren. Iuris Conferendi.

Lunæ 15. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Sententia nulla defectu citationis valet de conſuetudine in Regnis Caſtellæ, & Luſitaniæ, quando partibus præſentibus fuit concluſum in cauſa, ſententiaque nulla ſuſtinetur, ſi parte non opponente fuit à iudice confirmata, & ſententia confirmatoria tranſitum fecerit in iudicatum.

SVMMARIVM.

Sententia nulla defectu citationis ſuſtinetur ſi parte non opponente fuerit confirmata, num. 1. Declara, dummodo ſententia confirmatoria tranſierit in rem iudicatam, alias ſecus, n. 2.

Nullitatis cauſa non dicitur deſerta, niſi per lapſum 30. annorum, n. 3.

Sententia ſine citatione non eſt nulla in Regno Caſtellæ, quando partibus præſentibus fuit concluſum in cauſa, num. 4. vbi idem in Regnis Luſitaniæ.

Concluſio in cauſa quando cenſeatur circumducta per decretum iudicis de tradendo copiam ſcripturarum parti, n. 5.

DECISIO DCXVII.

1 Coram bon. mem. Corduba 8. Februarij 1599. fuit reſolutum in hac cauſa, quod quamuis prima ſententia ad fauorem Religionis de Auis appareret nulla ex defectu citationis, tamen quia poſtea parte non opponente de dicta nullitate, fuerat dicta prima ſententia per ſecundam confirmata, veniebat excuſanda dicta nullitas, Rot. *deciſ. 7. de ſentent. & re iudic. in antiq.* Achill. *deciſ. 4. n. 1. eodem tit.* Lancell. *cap. 19. de purgat. attent. n. 7. cum ſeq.*

2 Cui accuſationi pars D. Archiepiſcopi non acquieuit. Vnde coram me ſuffecto in locum bon. mem. Cordubæ 24. Ianuarij præſentis anni fuit reſolutum, prædictam doctrinam non ſuſtineri, niſi quando ſecunda ſententia confirmans primam tranſiuerit in iudicatum, iuxta communem, de qua per Gabriel. *conſil. 49. n. 1. & 2. lib. 1. cum alijs in d. deciſione adductis.*

3 Et docebatur, quod ſecunda ſententia non feciſſet tranſitum in iudicatum ex eo potiſſimè, quod quamuis ab ipſa fuiſſet appellatum, & tranſiſſent tempora legitima ad proſequendum appellationem, nihilominus, cùm æquè principaliter cauſa appellationis, & nullitatis fuiſſet commiſſa per deſertionem cauſæ appellationis, non remanet deſerta cauſa nullitatis, quæ durat per 30. annos, Achill. *deciſ. 15. de reſcript.* Couarr. *pract. cap. 24. infra cum alijs in d. deciſione adductis.*

Veruntamen, quia pars Religionis pro euitando huiuſmodi fundamento recurrit ad excuſandum primam ſententiam à dicta nullitate citationis, & ſuper articulo hodie cauſam repropoſui, & Domini cenſuerunt ſupradictam primam ſententiam non laborare prædicta nullitate, & ſic recedendum eſſe à deciſis ex eo potiſſimo fundamento, quia demonſtratum fuit ex actis conſtare de concluſione, ex quo Iudex 30. Ianuarij 1582. inſtante Religione pro cauſæ determinatione diffinitiuè poſtquam ſuper hoc fuit altercatum ab vtraque parte, iudex mandauit proceſſum ſibi afferri concluſum, ad effectum pronunciandi in caſu id, quod ſibi iuſtitia videretur, & Notarius cauſæ ſcripſit, & notauit in hunc modum, nempè concluſum, ex quibus apparuit de concluſione facta in cauſa per iudicem partibus præſentibus, & certum eſt, concluſionem in illius partibus vim habere citationis ad ſententiam, prout de Regnis Caſtellæ ſæpiùs firmauit Rota, vt in illa Seguntina Præcedentiæ 1. Iulij 1605. coram me, & in alijs pluribus, & in Regnis Luſitaniæ eundem ſtylum inolere fuit dictum in vna Vlixbonen. Prioratus 22. Octobris 1601. coram bon. mem. Seraphino, quæ eſt inter impreſſas deciſ. 1405. & in alia Vlixbonen. Prædij 24. Ianuarij 1603. coram Reuerendiſs. Aurr. baten. & in alia etiam Vlixbonen. Beneficij de Alambuta 6. Iunij, præſentis anni coram Domino meo Pamphilio. 4

Nec obſtare viſum fuit, quod iſta concluſio cenſeretur circumdata ex mandato ſubſequuto iudicis de tradendo copiam ſcripturarum Religionis Procuratori Archiepiſcopi. Quia dictæ ſcripturæ non fuerunt de nouo productæ, ſed illarum copia fuit commiſſa tantummodo ad effectum informandi in facto, & in iure, prout factum, quod non videtur operari circumductionem dictæ concluſionis, tamquam quid extraiudiciale. Et ita reſolutum, &c. 5

R. P. D. PIROVANO.

Toletana, ſeu Amerien. Decimarum.

Lunæ 15. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Iudex in ſecunda inſtantia pronunciare poteſt non ſolum ſuper articulo, ſuper quo iudex primæ inſtantiæ pronunciauit, ſed etiam ſuper alio deducto in eadem prima inſtantia præſertim connexo, & dependente.

SVMMARIVM.

Iudex Appellationis poteſt cognoſcere nedum ſuper articulo ſuper quo primus iudex pronunciauit, ſed etiam ſuper alio deducto in prima inſtantia, n. 1. & 2. vbi præſertim quando vnus articulus venit in neceſſariam cognitionem, dependentiam, & connexitatem alterius.

Tertius habens intereſſe in cauſa omninò admittendus eſt, num. 3.

Iudex non poteſt cauſarum continentiam diuidere, n. 4.

Præſcribi an poſſit ius exigendi decimas, perpetuo debitas, num. 5.

Actore non probante reus abſoluitur, & è contra, n. 5.

Reus excipiens, & exceptionem ſuam non probans, actore plenè probante ſuam intentionem condemnari debet, numer. 5.

Clauſula cum omnibus incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis, & connexis, ac toto negotio principali *adeo ampliat iuriſdictionem iudicis, vt dubitandum non ſit, quin totum negotium ſit commiſſum, n. 6.*

Appellationis cauſa admittit probationes nouiter repertas, quia in ea habet locum Regula, non deducta deducam, & non probata probabo, n. 8.

DECISIO DCXVIII.

1 POſt reſolutionem factam ſuper irreleuantia primæ nullitatis ſpecificatæ coram Nuncio, propoſui diſputationem ſuper ſecunda, quæ deducebatur ex eo, quia fuerit ſententiatum per Cantorem Granaten. Iudicem ſecundæ inſtantiæ nedum ſuper decimis, anni 1596. prout fuerat petitum, ſed etiam ſuper iure perpetuo Decimarum in futurum exigendarum, quod nunquam fuerit petitum, & de quo iudex pro ſua iuriſdictione cognoſcere non poterat. Et Domini eam pariter non releuare cenſuerunt. Viſum eſt enim de hoc iure perpetuò exigendi Decimas nouennas actum fuiſſe in iudicio primæ inſtantiæ, & potuiſſe agi, ac ſententiam Prouiſoris comprehendere nedum virtualiter, ſed expreſsè condemnationem Decimarum in futurum, ad fauorem Eccleſiarum, & proinde deuoluta cauſa per viam appellationis ad Cantorem Granaten. deuoluiſſe etiam cognitionem articuli proprietatis Decimarum, tanquam non diuerſam ab articolo pronunciato, & in hac parte iuriſdictionem iudicis appellationis non deficere, Franc. *in cap. vt debitus, n.5. in 8. notab. de appellat.* Dec. *in capitulo bonæ mem. ſub n.19. verſic. & ad hoc bene facit eodem titulo de appellat.* Vant. *de nullit. ex defect. iuriſdict. ordin. n.*86. Surdus *deciſ.*275.*n.*1.*& ſeqq.*

2 Et quod actum fuerit in illo iudicio de iure perpetuo Decimandi, ſatis patet ex monitorio tranſmiſſo Alphonſo Garciæ, & conſortibus inſtante Martino Guizano conductore redditus Eccleſiaſtici ſeptem nouennarum pro condemnatione, & ſolutione Decimarum, anni 1596. & item ex reſponſione incolarum de Seron facta Monitorio, in qua dixerunt, quod perſoluerunt Decimas illis ad quos illæ de iure pertinent, & ſpectant, nempè D. Marchioni de Villena Domino Status de Seron, ex quibus etſi incolæ non reuocauerint in dubium Decimas ab eis deberi, cùm tamen oppoſuerint de pertinentia iuris Decimarum, & cognitio eſſet neceſſaria, tamquam de articulo præiudiciali ad cauſam exactionis, *leg. fundum, leg. fundi, ff. de except.* Crauett. *conſ.*180.*num.*1. Anchar. *conſil.*62. *num.*1. latiſſimè Menoch. *conſ.*301. *num.*26.*& ſeqq.* ſequitur dicendum fuiſſe actum tam de iure perpetuo proprietatis Decimarum, quam de iure eas exigendi propter neceſſariam cognitionem, dependentiam, & connexitatem, vt dicunt Boer. *q.*73.*n.*4. Zabarell. *conſ.*29.*incip. iudex, n.*5.& plenius Menoch. *de arbit. caſu* 95.*n.*5.*&* 16.

3 Potuit etiam, vt dicebam, agi in hoc iudicio de proprietate iuris Decimandi, quia Bernardus Oeconomus Generalis Eccleſiarum venit ad cauſam defenſurus conductorem, & allegauit ius Eccleſiarum, qui propter præiudicium, quod ſibi euenire poterat, ſi conductor ſuccubuiſſet, omninò erat in iudicio admittendus, *cap. vlt. vt lit. pend. in* 6. Couarr. *pract. q. c.*3. *n.*22. *verſ. contrarium vero,* Felin. *in c. cum ſuper, n.*15. *de re iudic.* Ioſeph. Ludou. *deciſ. Peruſ.*26.*n.*15. Surd. *deciſ.*60.*n.*6.

4 Demum ſententia Prouiſoris comprehendit hoc ius perpetuum Eccleſiarum exigendi Decimas tam virtualiter, quam expreſsè: virtualiter, quia cauſa huius tertij comparentis dicitur connexa cum cauſa, & iure Conductoris, & ob id ſententia ſuper iure Conductoris infert ad determinationem iuris Oeconomi, & Eccleſiarum, ex quo non potuit à iudice diuidi continentia cauſæ, ſed vtrumque ſimul debuit terminari, *l. nulli de iudic.* & ita in ſpecie firmarunt Andr. Gail. *lib.*1. *pract. obſeru. c.*70.*n.*2. & Menoch. *conſ.*488. *n.*4. *lib.*5.

5 Expreſsè autem dum declarat Oeconomum probaſſe ſuam actionem, & incolas non probaſſe eorum exceptionem, & proinde condemnandos ad ſoluendum ſuas Decimas nouennas tanquam Chriſtianos originarios, ceſſante enim probatione pertinentiæ decimarum, inde reſultabat ius liberum, & perpetuum Eccleſiarum exigendi Decimas cùm non ſint temporales, ſed perpetuo debitæ Eccleſijs, ita vt contra eas nullo modo poſſint præſcribi, Rebuff. *de Decim. qu.*13. *n.*43 & ſæpè fuit reſolutum, & exinde benè conſequitur condemnatio, quia ſicuti actore non probante reus eſt abſoluendus, *l. qui accuſare, C. de edend. l. ei qui dicit, ff. de prob.* Caputaq. *deciſ.*11. *part.*1. ita reo non probante ſuam exceptionem poſtquam actor plenè comprobauit, debet condemnari, *l.*1. *&* 2. *ff. de except.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.*2. *n.*10. *de prob.* Crau. *conſ.*226.*n.*8. Rot. *deciſ.*628.*n.*3.*p.*1. *diuer.* ſi igitur actum fuit coram Prouiſore de iure perpetuo, & potuit agi, & ſententia comprehendit, & determinat ius perpetuum exigendi Decimas, ſequitur dicendum ſententiam Granaten. non laborare vitio nullitatis, ex defectu iuriſd. quia, vt dicebam, ad eum deuoluta eſt cognitio articuli ſuper quo fuit pronunciatum.

6 Accedunt etiam clauſulæ reſcripti appellationis ampliſſimæ, ibi, *vna cum omnibus ſuis incidentijs, dependentijs, & emergentijs, annexis, & connexis, ac toto negotio principali,* quæ adeò ampliant iuriſdictionem Iudicis ad quem, vt ambigendum non videatur, quin totum negotium principale ſub ea comprehendatur, Fran. *in c. vt debitus n.*45. *de appell.* Mohed. *deciſ.*6. *de appellat.* Caputaq. *deciſ.* 152. *part.*1. quod etiam fuit reſolutum in cauſa Mediolanen. Capellæ de Valdamo 3. Iulij, & 6. Nouembris 1595. & in Cæſaraugust. Pecuniariæ 15. Iunij 1601. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, & Surd. *deciſ.*175.*n.*9. dicens idem procedere, ſiue ſit benè, vel malè appellatum, propter ſtylum Curiarum, cui inhærendum eſt.

7 Et ex prædictis patet reſponſio ad obiecta Marchionis, cùm neque ſecundum quid nullitas prædicta ſit releuans per ſuſpenſionem negotij principalis in partibus, ex eo quod fuerit petitum in primis pronunciari ſuper nullitate, & non fuerit pronunciatum, quia detecto quod verè nullitas non ſubſiſtat, poteſt iudex in negotio principali procedere, vt fuit firmatum in tertia concluſione præcedentis deciſionis, neque ſimpliciter erat releuans, quia verè non defuit iuriſdictio attento tam iure deuoluto, quàm ampliato, vigore clauſularum reſcripti appellationis.

8 Nec obſtat, quòd Cantor Granaten. iudex ſecundæ inſtantiæ dixerit in ſua ſententia. Et viſis nouiter coram nobis deductis, & probatis per partes, &c. quia data iuriſdictione benè intrat concluſio, non probata probabo, non deducta deducam, etiam pro comprobatione iuris deducti, & cogniti per iudicem à quo, nec iudex declarando, aut limitando priorem ſententiam videtur inferre nouum grauamen, tribuens nouum ius appellandi, Couar. *pract. quæſt. c.*25.*n.*6. *verſ. at ſi tractemus,* Anch. *conſ.*417.*n.*2. quinimò poteſt declarare id, quod fuerat omiſſum à primo Iudice, Rot. *deciſ.*23. *de re iud. in nou.* maximè cùm proueniant, vt in præſenti a neceſſario antecedenti, nempè à declaratione proprietatis Decimarum, quæ poſt ſe exigit condemnationem ſolutionis in perpetuum, ſecundum earum propriam naturam. Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. PAMPHILIO.

Romana Saluiani Interdicti.

Lunæ 15. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Si conſtat de obligatione mulieris facta ſecundum ſtatuti diſpoſitionem, & non retardatur immiſſio ex vtili Saluiano interdicto, concurrentibus requiſitis ipſius interdicti, non obſtantibus exceptionibus ex aduerſo oppoſitis, requirentibus tamen altiorem indaginem, & extrinſecis probationibus.

SVMMARIVM.

*Immiſſio ex Saluiano vtili conceditur contra tertios poſſeſſores rei, quæ poſſidebatur ab obligato tempore obligationis, num.*1.

*Dotalis fundus, nec à viro cum conſenſu mulieris, nec à muliere alienari poteſt, n.*1.

*Habens ius in re ſimul cum alio poteſt illam rem obligare vſq; ad concurrentem quantitatem, n.*2.

*Hypothecam anteriorem habenti competit immiſſio ex vtili Saluiano etiam contra tertium poſſeſſorem, n.*3.

*Vxor regulariter non poteſt fideiubere pro marito, n.*3.

*Fallit quando fideiuſſit cum iuramento, n.*3.

*Vxor habens amplam dotem, & idoneos releuantes, fideiubendo non poteſt dici læſa, n.*4.

*Immiſſio ex vtili Saluiano non retardatur ob exceptionem, quæ requirit altiorem indaginem, n.*4.

*Fideiuſſiones de ſui natura ſunt læſiuæ, n.*5.

*Statutum Vrbis lib.*10. *cap.*151. *in obligationibus mulierum* requi-

requirit cauſæ cognitionem, numer. 5.

Statutum Vrbis lib. 10. cap. 151. requirit, quod cauſa obligationis mulierum ſit vera, vel aliàs probata arbitrio iuris, num. 5.

Statutum Vrbis lib. 10. cap. 151. habet locum in omnibus contractibus ex quibus mulier poteſt lædi, n. 5.

Mulier quando vtilitas eſt euidens poteſt contrahere etiam ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs, n. 5.

Statuti mens colligitur ex proœmio illius, ex quo colligitur etiam ipſius cauſa finalis, n. 5.

Iudicis decretum operatur, vt omnia præſumantur ſolemniter geſta, n. 5.

Deciſio in cauſa Romana argentorum quomodo ſit intelligenda, num. 6.

Minor viginti annis, reputatur inhabilis ad intereſſendum in contractibus mulierum, tamquam vnus ex conſanguineis ex forma ſtatuti, n. 7.

Minor vbi non eſt impubes, & habet ingenium, diſcretionem in iure, dubium eſt, an poſſit conſentire in aliorum contractibus, num. 7.

Acta facta inter alias perſonas faciunt fidem quoad præparationem alterius iudicij, n. 7.

Probatio non excludit probationem, n. 7.

DECISIO DCXIX.

1 FVit per Dominos reſolutum eſſe locum Saluiano, quia, vt ex inſtrumentis in ſummario datis conſtat, D. Hieronyma obligauit, & hypothecauit omnia eius bona tam pro cenſu ſcut. 180. creato de anno 1593. ad fauorem DD. Antonij de Taſſis, & Lauiniæ coniugum, quàm pro alio ſcut. 150. impoſito de anno 1594. ad fauorem eiuſdem D. Lauiniæ, & Victoriæ eius matris, quibus propterea pro conſequendis huiuſmodi cenſibus competit immiſſio ex remedio vtilis Saluiani interdicti ſuper Caſali, de quo agitur, quod non controuertitur fuiſſe à D. Hieronyma poſſeſſum de tempore obligationis, & hodie poſſideri à Dominis de Rubeis, prout requiritur in hoc iudicio, Bart. *l. 1. num. 3. ff. de Saluiano, & in l. 1.* vbi gloſ. *eod. tit.* Aret. *in § item Seruiana n. 9. inſtit. de act.* Afflict. *deciſ.* 383. *n.* 6. Menoch. *de adipiſc. remed. 3. n. 15. cum alijs alleg.*

2 Nec ſubſiſtere, quod iſtud Caſale ſit fundus dotalis, qui nec a viro, cum conſenſu mulieris, nec ab ipſa muliere alienari poteſt, ex *adduct. in deciſ.* in hac cauſa facta coram Illuſtriſs. D. Cardinale Lancellotto, quia quicquid ſit, an dicta conſtitutio dotis adeò exceſſiua ante obtentam derogationem ſtatuti Vrbis eſſet valida, & habuerit effectum, de quibus poſſet valdè dubitari, poſtquam ipſi coniuges poſteà de anno 1595. obtenta d. derogatione denuò dotem conſtituerunt reſeruata eidem D. Hieronymæ facultate diſponendi de dicto Caſali, ſuper quo informantes pro Dominis de Taſſis plura adducebant, obiectum vnum fuit Dominis ceſſare, ex ipſiſmet Capitulis matrimonialibus, in quibus D. Hieronyma pro paraphernо ſibi reſeruauit ſcuta 200. annua ſuper bonis dotalibus pacto etiam adiecto, quod illa per ſe propria auctoritate percipere, & de ijs ad libitum diſponere, quod poſtea declarauit ſe velle conſequi ſuper iſto Caſali, ideòque benè potuit pro concurrenti quantitate ius alteri obligare, ad trad. per Neguſ. *de pign. 3. membr. 2. part. n. 6 & 9.* & licet D. Hieronyma Caſale poſteà vendiderit, & pretium illius integrum receperit, non tamen cenſetur præiudicatum Dominis de Taſſis, quibus vigore anterioris hypothecæ ex remedio vtilis Saluiani competit immiſſio etiam contra tertium poſſeſſorem, Rip. *in rub. ff. de pignor. numer.* 19. Rota *in cauſa Romana, ſeu Amerina domus, relat. impreſſ. deciſ.* 34. *num.*... vbi de commun. *part. 1. diuerſ.*

3 Neque obſtare, quòd huiuſmodi obligatio per D. Hieronymam fuerit facta contemplatione viri, quia licet regulariter mulier pro viro fideiubere non poſſit, *auth. ſi qua mulier,* vbi gloſ. *verb. nullatenus, C. ad Vellejan.* id tamen non procedit ſtante iuramento, quod ſeruari poteſt ſine periculo animæ, iuxta gloſ. *in c. ex reſcripto verb. & vxorem de iureiurando,* Theſaurus *deciſ.* 223. *n.* 8. Afflict. *dec.* 311. *n. 4. cum alijs adduct.* in cauſa Interamnen. mercium 4. Iunij 1597. coram bon. mem. Penia, & fuit aliàs ſæpè deciſum.

4 Præſertim quia D. Hieronyma vltra iſtud paraphernum habuit ampliſſimam dotem, & vlterius habuit releuatores Dominos de Gottifredis, quo caſu non poteſt conſiderari aliqua eius læſio, vt conſiderat Afflict. *d. deciſ.* 311. *num.* 2. Rot. *conſ.* 187. *num.* 2. & quamuis diceretur Dominos de Gottifredis dilapidaſſe bona, & effectos eſſe non ſoluendo, tamen fuit reſponſum, de huiuſmodi dilapidatione non conſtare, nec interim eſſe retardandam immiſſionem in hoc iudicio, in quo non admittitur exceptio, quæ requirit altiorem indaginem, Menoch. *de adipiſc. remed. 3 num. 180. verſic. & in hoc iudicio,* Rota *in d. Romana, ſeu Amerina domus,* coram Cantuccio *relat. inter impreſſ. deciſ.* 34. *n.* 23. *part 2. diuerſ.*

Nec placuit Dominis, quod dicebatur fideiuſſiones eſſe 5
de ſui natura læſiuas, *l. 1. C. de filiofam. minore.* Et ideò huiuſmodi obligationes mulierum propter ſtatutum Vrbis *l. 1. cap.* 151. non poſſe ſuſtineri niſi probentur factæ ex cauſa vtili ipſis mulieribus, ex adduct. in cauſa Romana argentorum coram Reuerendiſſimo Bonon. de anno 1607. & 1608. quia fuit reſponſum, in dicto ſtatuto non diſponi, quod cauſa debeat eſſe vtilis mulieri contrahenti, ſed quod cauſa ſit iudici in ſcriptis expreſſa, & inſinuata, ac plenè cognita, & ſic videtur requirere, vt contractus huiuſmodi vltra alias ſolemnitates fiant cum cauſæ cognitione, vt ſentit Rota coram Seraphino in cauſa Romana fideiuſſionis, inter eius impreſſ. *deciſ.* 1187. *num.* 1. ad hoc vt cauſa, ex qua mulier mouetur ad contrahendum, ſit vera, & alias ſufficiens arbitrio iudicis, quod multum operatur in hac materia, vt trad. Menoch. *de arbitr. iud. lib. 2. caſ.* 171. *num.* 6. Idque patet ex ipſo ſtatuto, quod expreſsè loquitur in pacto de non petendo, refutatione, quietatione, & donatione, quæ omnia ſunt de ſui natura damnoſa, & vlterius habet locum in omnibus contractibus, in quibus mulier lædi poteſt, Put. *deciſ.* 162. *lib.* 1. Creſcent. *deciſ. 3. de conſtitut.* & aliàs fruſtratoriæ eſſent ſolemnitates in dicto ſtatuto requiſitæ, cùm mulier ſtante euidenti vtilitate etiam ſine illis contrahere poſſit, Dec. *conſil.* 351. *num. 9. in fine,* & poſt alios allegatos tenuit Rota in cauſa Maceraten. Cenſus 14. Maij præteriti, coram Reuerendiſſimo P. D. meo Dunozetto, & ſuadetur ex eo, quod ſtatutum non emanauit ad inhabilitandum mulieres, vt non poſſint contrahere, niſi ex cauſa vtilitatis, & ad obuiandum fraudibus, ne ſcilicet mulieres ex earum ſimplicitate fraudentur, vt claré colligitur ex proœmio ipſius ſtatuti, ex quo cauſa finalis dignoſcitur, Bald. *in l. fin. ſub num. 2. verſic. ſecundo not. ff. de hæred. inſtitut.* Dec. *dicto conſ.* 532. *ſub num. 9. verſic. confirmatur,* Rota in cauſa Toletana Iuriſdictionis 12. Octobris 1580. coram Brauo, quod etiam improbatur ex alio ſtatuto eiuſdem *lib. 1. cap.* 113. de alienatione rerum pupilli, vel minoris, in quo eædem ſolemnitates requiruntur per eadem verba, vt cauſa ſit iudici in ſcriptis expreſſa, & inſinuata, ac plenè cognita, & vlterius requirit, quod cauſa cadat in euidentem vtilitatem pupilli, vel minoris, quod claré oſtendit, ex cauſæ expreſſione, & illius cognitione non eſſe inferendum ad cauſam vtilitatis, quæ fuit expreſſa à ſtatuto, quando voluit eam interuenire, *l. vnica, § ſin autem ad deficientis, C. de caduc. toll. cap. ad audientiam de decimis,* Alexand. *conſil.* 55. *ſub num. 6. verſic. non obſtat, quod tacite lib.* 3. hancque veram eſſe interpretationem *ſupradicti ſtatuti cap.* 151. colligitur ex pluribus deciſionibus Rotalibus, in quibus huiuſmodi fideiuſſiones cum cauſæ cognitione, & alijs ſolemnitatibus ſtatuti fuerunt validæ declaratæ, vbi mulieres non remanebant indutatæ, vt in Romana fideiuſſionis 5. Iulij 1593. coram Illuſtriſſimo Arrigonio, & in alia coram Seraphino *d. deciſ.* 1187. in cauſa Romana ſocietatis officij 17. Februarij 1606. coram Litta, & ſæpiſſimè in alijs cauſis. Vnde cùm in caſu iſto fuerint ſeruatæ ſolemnitates ſtatuti, & cauſa fuerit cognita, & reperta vera, ac ſufficiens propter decretum Iudicis, quod operatur, vt omnia præſumantur ſolemniter geſta, Alexand. *conſ.* 80. *n. 5. lib. 5. cum alijs adduct.* in cauſa Romana de Iacomellis 29. Aprilis 1611. coram Reuerendiſs. D. meo Damaſceno.

Et ita fuit dictum eſſe intelligendas dictas deciſiones fa- 6
ctas in cauſa Romana argentorum, in qua cauſa releuationis indemnitatis ibi expreſſa remanebat falſa, ex quo mulier non habebat releuatorem, & plura alia concurrebant, ex quibus conſtabat, mulierem fuiſſe deceptam, quæ non concurrunt in caſu iſto, in quo D. Hieronyma de tempore obligationis habuit releuatores, nec de eorum inſufficientia conſtat, ita vt de nullitate obligationis hodie apparere dici poſſit ex ſupra deductis.

Minus obſtare, quòd vlterius pro illius nullitate ad- 7
ducebatur, nempè quod alter ex proximioribus con-

conſangnineis, qui in primo inſtrumento de anno 1593. adhibitus fuit, tunc eſſet minor viginti annis, qui ad id inhabilis reputatur, ex adduct. per Caſtren. *in l. ſi cum dotem, §. ſi patri num. 3. ff. ſoluto matrimonio*, Angel. *in l. fin. in princ. verſ. & per hanc legem, C. de verborum ſignificationibus*, Tiraqu. *de legibus connub. gloſ. 8. num. 43. cum alijs allegat.* quia licet id non iure tranſeat abſque difficultate, vbi minor non eſt impubes, & habet ingenium, & diſcretionem, ſecundum diſtin. Bart. *conſ. 94. lib. 2.* quem tenet etiam Bald. *in l. in conuentione, num. 4. verſ. pone, C. de nupt.* & faciunt trad. per Alciat. *in l. in tranſactionem 35. num. 6. verſ. quapropter, C. de tranſact.* tamen quicquid ſit de hoc fuit reſponſum, quod teſtes, qui dantur ad probandum minoritatem, non releuant ad iſtum effectum, cum ſint examinati in alia cauſa, & inter diuerſas perſonas, Felin. *in cap. cauſam, quæ il primo num. 18. de teſtib.* Capic. *deciſ. 107. num. 3.* Vltra quod in omnem euentum eſſet in poteſtate Dominorum de Taſſis contrarium probare, cùm probatio non excludat probationem, quo caſu non eſt interim retardanda immiſſio in hoc iudicio, in quo non admittuntur huiuſmodi exceptiones, quæ requirunt extrinſecas probationes, *ad deciſionem* Putei 34. *n. 3. & ſeq. lib. 1.*

8 Nec demum ſubſiſtere, quod in alio inſtrumento de anno 1594. proximiores conſanguinei non iurauerint, quod obligatio non ſit præiudicialis mulieri, iuxta diſpoſitionem eiuſdem ſtatuti, quia placuit reſponſio, quod ſtatutum non diſponit circa huiuſmodi iuramentum, vt præcisè in ſcriptis redigatur, prout de cauſa obligationis, & ideò cùm ex inſtrumento conſtet, proximiores iuraſſe, debet præſumi iuramentum fuiſſe ſufficienter præſtitum propter iudicis decretum, ex ſupra allegatis, &c.

R. P. D. VBALDO.

Romana Retractus.

Lunæ 15. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Cenſuarius volens præferri in emptione rei cenſuatæ poteſt, dummodo hoc ſit ſine damno vendentis, accipiendo rem cum iiſdem pactis, & conditionibus quibus alteri conceditur.

SVMMARIVM.

Prælatio cenſuario conceditur in re vendenda cum iiſdem conditionibus, quibus alteri venditur, n. 1.
Prælatio debet acceptari cum ſua cauſa, n. 1.
Emphyteota volens alienare melioramenta domino directo debet verum pretium prædicere, & expectare per duos menſes, illumque præferre alijs, n. 1.
Conſtitutio Pij V. ſuper forma creandi cenſus, recipit interpretationem paſſiuam à iure communi, n. 8.
Statuta exorbitantia, & correctoria debent interpretari, vt minus lædant ius commune, n. 1.
Venditio, quæ requirit denunciationes, ſi illæ omittantur non dicitur perfecta, n. 2.
Hypothecam habens non debet præferri niſi cum iiſdem conditionibus, quibus res alijs conceditur, n. 2.
Emptori ſatis eſt venire iure venditoris, n. 2.
Conſtitutio Pij V. ſuper forma creandi cenſus cùm ſit exorbitans debet interpretari, vt prælatio fiat abſque vllo præiudicio tam venditoris, quàm emptoris, n. 2.
Prælatio non datur cenſuario ſine reſolutione cenſus, n. 3.
Res propria nemini ſeruit, n. 3.
Cenſus impoſitus ſuper re vendita, & alijs bonis non venditis, per ipſorum venditionem non reſoluitur, cùm poſſit ſuſtineri in alijs bonis, n. 3.
Seruitus fundi ſeruientis non extinguitur ex eo, quod domino fundi dominantis venditur pars fundi ſeruientis, num. 3.
Cenſus eſt ſpecies ſeruitutis, n. 3.
Cenſus non poteſt imponi ſuper bonis ſubiectis fideicommiſſo, numer. 4.

DECISIO DCXX.

1 Placuit Dominis deciſio in hac cauſa facta die 10. Martij præteriti ex rationibus in ea deductis, ſed potiſſimum, quia prælatio per Bullam fel. rec. Pij V. de cenſionibus creandis conceditur cenſuario cum eiuſdem conditionibus, quibus res cenſuata vendenda eſt, vt ſunt clara verba Bullæ: ibi, eique denunciari conditiones, quibus vendendum ſit, quod etiam præcipuè controuertebatur per informantes pro D. Riualdo, & ideò prælatio erat acceptanda cum ſua cauſa, vt in terminis Bullæ iuris congrui dixit Rota *deciſ. 475. num. 8. part. 1. diuerſ.* & confirmabant Domini ex ſimili diſpoſitione, *l. fin. §. 1. C. de iure emphyt.* vbi emphyteuta volens alienare melioramenta, debet Domino directo prædicere pretium, quod ab alio re vera accipi poteſt, & expectare per duos menſes, & pro eodem pretio alijs præferre, & ſimilis eſt text. *in cap. potuit in principio de locato*, & plura cumulat Corbul. *de cauſ. priu. ob alien. quæſt. 2. num. 2.* & ſic illa conſtitutio recipit paſſiuam interpretationem a iure communi, iuxta not. *in l. ſciendum, ff. qui ſatiſd. cogan.* cum alijs per Rot. *dict. deciſ. 475. num. 4.* præſertim cùm ſit exorbitans, & correctoria: ideò interpretanda, vt minus lædat ius commune, quam fieri poſſit, vt firmatur in ſupradicta deciſione huius cauſæ, & *in d. deciſ. 475. n. 6.*

2 Nec obſtat, quòd non fuerit ſeruata forma dictæ conſtitutionis ob omiſſas denunciationes, & propria venditio non fuerit perfecta, ex latè allegatis per informantes pro Domino Riualdo, quia quicquid ſit, de hoc Domini ſatis eſſe putabant, quod Riualdus non poterat obtinere prælationem niſi eiſdem conditionibus, quibus emerant Domini de Caſtellanis quibus ſufficit vincere ex non iure Riualdi actoris, Verall. *deciſ. 11. part. 1.* Cardin. Seraphin. *deciſ. 851. num. 5.* & in omnem caſum non videntur afficiendi duplici incommodo, videlicet retrouendendi domum cenſuario, & excomputandi pretium domus, cum pretio cenſus, vel agendi contra venditorem pro conſecutione pretij iam ab ipſis ſoluti, maximè cùm Bulla in hac parte ſit exorbitans, & intelligenda, vt prælatio fiat abſque vllo præiudicio tam ementis, quàm vendentis, vt latius fuit deductum in deciſione.

3 Nec etiam obſtat, quòd prælatio non poſſit dari cenſuario, ſine reſolutione cenſus ex regula, quod res ſua nemini ſeruit, *l. Vranius, ff. de fideiuſſor.* & conſequenter conſtitutio quæ tribuit cenſuario prælationem in emptione rei cenſuatæ cenſetur concedere compenſationem pretij. Quia placuit reſponſio data in deciſione, quod cenſus de quo agitur fuit impoſitus in ſolidum etiam ſuper alijs bonis præter domum venditam, & ideò cenſus ſuſtinetur ſuper dictis bonis, vt in deciſionibus allegatis, & confirmabatur a ſimili de ſeruitute, quæ non extinguitur, quamuis Dominus fundi ſeruientis efficiatur Dominus etiam fundi dominantis, ſi remanet pars fundi, quæ ſeruire poſſit, *leg. vt pomum, §. primo*, vbi Bart. & Caſtren. *ff. de ſeruit.* Doct. *in leg. pro parte eodem tit. & in leg. communi fundo, & in leg. vnus ex ſocijs, §. 1. ff. de ſeruit. ruſticorum præd.* Cepoll. *de ſeruit. Vrb. præd. cap. 22. numer. 1. & 2.* ita nec cenſus, qui eſt ſpecies ſeruitutis, *cap. 2.* vbi Abbas *numer. 3. de cenſibus*, Dec. *conſ. 307. numer. 8.* extingui debet per emptionem rei cenſuatæ exiſtentibus alijs bonis ſuper quibus ſuſtineri poteſt, quod & in terminis cenſus ſecuta eſt Rot. in vna Romana cenſus de Comitibus 29. Aprilis 1592. coram bon. mem. Penia, per text. *in dicta l. vt pomum, §. 1.* & Bart. *in dicta lege, pro parte, ff. de ſeruitutibus.*

4 Neque obſtare viſum fuit, quòd d. bona ſint ſubiecta fideicommiſſo, & proinde ſuper illis non poſſit cenſus ſuſtineri, quia præter id quod de fideicommiſſo non conſtat per ſententiam, vel per rem iudicatam, dicebat etiam, quod iſta bona, ſuper quibus fuit impoſitus cenſus, ſunt magni valoris, & poterant grauatis competere detractiones legitimæ, & Trebellianicæ, & ſic remanere plura bona libera capacia cenſus, non obſtante fideicommiſſo. Ex quibus Domini permanſerunt in deciſis.

R. P. D. BVRATTO.

Aleriẽ. Beneficij.

Veneris 19. Decembris 1614.

ARGVMENTVM.

Reſcriptum ſuper vna cauſa obtentum non extenditur ad aliam, reſcriptique ſignatura non extenditur ad non petita, & quod in reſcriptis ſignatura commiſſum non fuit habetur pro neglecto, & de excommunicato ob non paritionem literis Rotalibus ad cautelam non abſoluitur ſine ſpeciali commiſſione, & non parito iudicato.

SVMMARIVM.

Commiſſio cauſa nullitatis ſententia lata reſtricta ad reſtitutionem in integrum aduerſus vnam ſententiam, non poteſt extendi ad reſtitutionem aduerſus aliam ſententiam, num. 1. & 2. Vbi quid ſi in commiſſione adeſt clauſula quam, & quas.

Signatura commiſſionis, & reſcripti non extenditur ad non petita, & quod commiſſum non fuit, dicitur neglectum, num. 2.

Reſcripti narrata, & petita reſtringuntur, & limitantur per conceſſionem, vt ſignaturam, n. 2.

Excommunicatus ob non paritionem mandato de manutenendo abſolui non poteſt per Rotam ad cautelam ſine ſpeciali commiſſione, n. 3.

Excommunicatus per cenſuras in curia latas non abſoluitur, niſi parito iudicato, n. 3.

DECISIO DCXXI.

1 SÆpius propoſito dubio ſuper eiſdem, Domini tenuerunt pro reuocatione ſententiæ Rotalis ex defectu iuriſdictionis, vt fuerat in fine vltimæ deciſionis conſideratum. Primò, quia cùm eſſet commiſſa tantum cauſa nullitatis reſtitutionis in integrum aduerſus ſententiam latam ſuper Eccleſia Sancti Saluatoris, non potuit ſuper Eccleſia Sancti Petri pronunciari, *c. P. & G. & cap. cum olim il primo*, vbi Abbas *num. 11. & 12.* poſt gloſ. *in verſ. protinus, in fin. de offic. deleg. gloſ. fin. in c. doceri de reſcript.* cum deductis in priori deciſione.

2 Et clauſula *quam, & quas*, non legitur in ſecunda parte reſtricta ad cauſam nullitatis, & reſtitutionis in integrum, ſignatura autem, non petitio attenditur, & quod commiſſum non fuit, dicitur fuiſſe neglectum, vt notant Doctores *in cap. ſuper literis de reſcript.* Bald. *in l. 2. numer. 42.* vbi Barbat. *in addit. lit. C. ſi cont. ius, vel vtil. publ.* Alex. *conſil. 94. numer. 3. lib. 2.* Corn. *conſil. 312. in princ. lib. 3.* Rot. *deciſ. 28.* vbi Papaz. *numer. 3. de reſcript. in nouis*, idem Papaz. *deciſ. 9. num. 5. eod. tit.* Gabr. *conſil. 28. num. 24. lib. 2.* cum alijs per Decian. *conſ. 86. num. 51. & ſeqq. lib. 3.* Narrata enim, ac petita reſtringuntur, & limitantur per conceſſionem, & ſignaturam, Abbas *in cap. 2. verſ. notabis de treug. & pac.* Felin. *in dict. cap. ſuper literis ſub num. 10. verſ. limita de reſcript.* Iaſon *conſil. 173. num. 7. lib. 4.* Ruin. *conſil. 43. num. 3. lib. 1.* Pariſ. *conſil. vlt. ſub num. 43. lib. 3.*

Secundò, quia non potuit Andreas excommunicatus ob non paritionem mandato de manutenendo ad fauorem Vincentij relaxato abſolui, per Rotam ad cautelam ſine commiſſione ſpeciali, Rota *deciſ. 3. de ſententia excommunicationis in antiq.* vbi de obſeruantia huius ſacri Tribunalis Papaz. *ad deciſ. 3. de renunc. in nou.* Felin. *in cap. Apoſtolica num. 20. col. pen. ante med. verſ. commiſſarius de except.* Et à cenſuris, in curia latis, non datur abſolutio, niſi parito iudicato, vt teſtatur Rota apud Cardinalem Seraphinum *deciſ. 432. n. 1.* Et ita deciſum, &c.

R. P. D. CAVALERIO.

Leodieñ. Pecuniariæ.

Veneris 9. Ianuarij 1615.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria non conceditur, quando petens vult probare ea, quæ probata non releuant.

SVMMARIVM.

Probatio eius, quod probatum non releuat, fruſtra expectatur, num. 1.

Damna, & intereſſe debent dari creditori ſolito pecunias negotiari, ſi ei non ſint reſtituta, n. 2.

Pacta tollunt leges, n. 3.

Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, n. 3.

Bonæ fidei poſſeſſor facit fructus ſuos, n. 4.

Intereſſe non debetur niſi debitor ſit conſtitutus in mora, vel per lapſum diei, vel per interpellationem, n. 5.

Depoſitarius in iure canonico ſi vtatur pecunijs depoſitis, non tenetur ad aliquas vſuras, n. 6.

DECISIO DCXXII.

DOmini noluerunt concedere remiſſoriam hæredibus 1
Eraſmi ad probandum prætenſa damna paſſa per Eraſmum, & intereſſe, tamquam irreleuantem, *ex vulg. reg.* quod fruſtra expectatur probatio eius, quod probatum non releuat, *leg. ad probationem, Cod. de probat.* Oldrad. *conſil. 316. numer. 1.* Roman. *conſ. 226. numer. 3.* Caſſad. *deciſ. 2. num. 1. de dilat.* Caput. *deciſ. 54. num. 3. & deciſ. 66. & 68. num. 2. part. 3.*

Irreleuantia autem ſatis dicebatur manifeſta ex eo, quia 2
apparebat, pecunias de quibus agitur fuiſſe depoſitas a Catherina coniuge Eraſmi primo in manibus alterius Catherinæ eius materteræ, & poſteà ab hac ſecunda Catherina in manibus Lamberti authoris Hubinæ à qua hærede Eraſmi hodie petunt damna, & intereſſe, quaſi pecuniæ eſſent Eraſmi, tamquam quæſitæ conſtante matrimonio *ad l. Quintus Mutius, ff. de donat. int. vir. & vxor.* & quod Lambertus iiſdem pecunijs vſus fuerit per quindecim annos, & Eraſmus ob carentiam earum paſſus fuerit multa damna, oppignorando propria bona, & quod non eſſet ſolitus tenere pecunias otioſas, & quod in ciuitate Leodieñ. occaſiones ſint propriæ ad inueſtiendum pecunias. Verum fundamentum præcipuum, quod pecuniæ eſſent Eraſmi videbatur ceſſare ex pactis antenuptialibus inter Catherinam primam, & Eraſmum eius virum, in quibus Catherina reſeruauit ſibi expreſsè facultatem diſponendi abſque licentia mariti vſque ad ſummam decem millium florenorum, prout diſpoſuit, deponendo florenos 4000. in manibus D. Catherinæ ſecundæ ad fauorem filiarum ipſius deponentis, quando ad legitimam ætatem perueniſſent.

Hinc ceſſare etiam videbatur allegata conſuetudo Leo- 3
dieñ. ſecundum quam mulier nihil habet præter fuſum, & colum, ſed omnia bona vxoris ſtatim tranſeunt in dominium viri, quia talis conſuetudo ceſſat, quando adiunt pacta antenuptialia in contrarium. Vnde cùm pecuniæ non eſſent Eraſmi, nec ipſe vnquam de eorum dominio dixerit, non poteſt ſibi deberi aliquod intereſſe, quod ceſſante debito ſortis principalis deberi non poteſt. Tale enim intereſſe, vti acceſſorium, non poteſt ſtare ſine ſuo principali, Rot. Ian. *dec. 61. n. 1. & deciſ. 220. in fin.*

Accedebat, quod quatenus etiam pecuniæ fuiſſent Eraſ- 4
mi, nec Catherina prima depoſitaria, nec Lambertus ſecundus depoſitarius erant obligati reſtituere ei pecunias depoſitas ceſſante mala fide, & ſcientia, quod pecuniæ non fuiſſent Catherinæ, ſed alterius, *l. quod ſeruus, l. bona fides, ff. depoſiti.*

Prætereà Domini dicebant intereſſe non deberi ſine 5
mora inducta, vel per lapſum diei, vel per interpellationem, ad notata *in l. magnam, C. de contrah. & committ. ſtipul. in l. quod te, & in l. vinum, ff. ſi cert. pet. & in l. mora, ff. de vſur.* cum alijs copioſè adductis per Honded. *conſ. 50. n. 11. lib. 1.* At in Lamberto ceſſabat omnis mora, cum ad reſtituendum depoſitum nulla eſſet certa præfinita dies, nec

conſtet vnquam fuiſſe interpellatum à deponente, nec ab Eraſmo.

6 Nec dictum fuit obſtare, quòd dicebatur, Lambertum vſum fuiſſe huiuſmodi pecunijs, quia præterquam quod contrarium apparebat ex depoſitionibus teſtium, qui dicebant pecunias fuiſse depoſitas in arcula, cuius claues, poſtquam fuit aperta, & numerata corpora monetarum, & annotata in ſcriptis, fuerunt aſportatæ penes tertiam perſonam, nec vnquam fuerint penes Lambertum. Reſpondebatur etiam quatenus id probaretur non releuare, quia etiam quod depoſitarius vſus fuiſſet pecunijs, non propterea Eraſmus puterat aliquas vſuras prætendere de iure canonico, quod in hac materia attendi debet, ad tradita per S. Thom. *2.part.queſt.78.art.*3. Couar.*var.reſolut.lib.*3.*cap.*3. *num.*6. Tuttecrem. *in cap.ſi res* 14. *queſt.6.num.*28. Quæ omnia in diſputatione dubij iam ſubſcripti erunt diſcutienda, ſed interim Domini nos cenſuerunt dandam eſſe remiſſoriam, &c.

R. P. D. DAMASCENO.

Sancti Seuerini Capellaniæ.

Luna 18. *Ianuarij* 1615.

ARGVMENTVM.

Beneficium an ſit de iurepatronatus, an verò eius collatio ſpectet ad Papam, vel ad Epiſcopum, attenditur vltimus ſtatus.

SVMMARIVM.

*Beneficium conferendo quaſi poſſeſſio acquiritur Epiſcopo per vnicam collationem, n.*1.

Beneficium an ſit iurepatronatus, an verò eius collatio libera ſpectet ad Epiſcopum, attenditur vltimus ſtatus, num. 1. *&* 2. *Vbi ſiue collatio vltima ſit facta ab Epiſcopo, ſiue à Papa.*

*Papa eſt ordinarius ordinariorum, concurrens cum omnibus Epiſcopis, & habens totum orbem terrarum pro territorio, num.*2.

DECISIO DCXXIII.

1 FVit reſolutum, ſententiam de partibus eſſe infirmandam, cùm in ea declaretur prouiſio Apoſtolica per Vincentium obtenta ſubreptitia, & nulla ex eo, quod Capellania, de qua agitur, ſit de iurepatronatus, ſiquidem conſtat ex deductis pro parte Vincentij, quod Capellania fuit vſque de anno 1572. ab Epiſcopo tunc temporis liberè collata Martino, qui modo reſignauit ad fauorem Vincentij, per quam liberam collationem, licet vnicam, dictus Epiſcopus fuit conſtitutus in quaſi poſſeſſione liberè conferendi, Ripa *in cap. cum Eccleſia Sutrina num.*91. *de cauſ. poſſ.& propriet.* Ferret.*conſ.*137.*num.*11. quæ quaſi poſſeſſio, & vltimus ſtatus, ſufficit ad effectum, vt collatio ibi conformis ſuſtineatur, quicquid in futuris vacationibus dicto de iurepatronatus ſtatuendum ſit, *cap.conſultationibus*, vbi ſcribentes, præcipuè Abb. *numer.9. de iurepatronatus*, Bald. *conſil.*437. incipit ex quo Abb.*lib.*2. Lambert. *de iurepatronatus lib.2.part.2.queſt.1.art.9.num.7.&* 8.Ferrett.*conſil.*211.*num.*10.Rota *deciſ.14.verſ.ad omnes de iurepatronatus in antiq.& deciſ.167.num.9.part.2.diuerſ.* & in cauſa Papien. iuriſpatronatus 8. Martij 1613.coram Reuerendiſs.P. D. Manzanedo.

2 Et licet non fuerit Papa, qui fecerit vltimam prædictam prouiſionem, tamquam de libero, ſed Epiſcopus tunc temporis, attamen cùm quaſi poſſeſſio libera conferendi non fuerit quæſita illi Epiſcopo, ſed ſuæ dignitati, cuius vigore conferebatur, Abb. *in cap cum ſuper num.*11. *verſ.ſi vero clericus de cauſ.poſſeſſ.& propriet.* Ripa *in cap.ſæpè num.*57.*de reſtitut.ſpoliat.*Rot.*deciſ.390.part.1.diuerſ.* & in dicta Papien. coram R.P.Domino Manzanedo, ſequitur, quod ſicut ſucceſſor in Epiſcopatu, potuiſſet liberè conferre, Abb. Rip. & Rota locis proximè allegatis, ita potuerit conferre Summus Pontifex, qui non eſt minor poteſtas ſuper iuribus dicti Epiſcopatus, quàm futura foret poteſtas ſucceſſoris in dicto Epiſcopatu, cùm Papa ordinarius ordinariorum concurrens cum omnibus Epiſcopis, & habens totum orbem terrarum pro territorio, *cap. cuncta per mundum 9.queſt.8. cap. propoſuit de conceſſ. præbend. cap.ſi à Sede de præben.in* 6.Gloſ.*in cap. Felicis, in verbo priuata de pœn.in* 6.Caſſad.*deciſ.3. num.24. de præben.* Puteus *deciſ.*48. *n.11.lib.*3.Mohed.*deciſ.1.n.25.de conceſſ.præb.*

R. P. D. BVRATTO.

Amerina bonorum.

Luna 12. *Ianuarij* 1615.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſo conditionali renunciatum non cenſetur per diuiſionem. Hæc concluſio magiſtraliter ampliatur pluribus modis, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

*Fideicommiſſo conditionali per diuiſionem non cenſetur renunciatum, n.*1.

*Fideicommiſſo renunciatum non cenſetur, quando illud eſt conditionale ex iurium ceſſione, n.*2.

*Ceſſio, ſeu renunciatio iurium intelligitur de iuribus de præſenti, non autem de futuro, n.*2.

*Fideicommiſſo non cenſetur renunciatum per diuiſionem etiam quod fuerit promiſſum illi non contrauenire, n.*3.

Fideicommiſſo non cenſetur renunciatum per diuiſionem, etiam quod in ea adſit clauſula ad habendum, *n.*4.

Clauſula ad habendum, &c. *non importat licentiam alienandi, num.*4.

*Fideicommiſſum per diuiſionem cum clauſula quod cenſus, & loca montium plene iure Dominij, vel quaſi ſpectarent ad diuidentes, n.*5.

*Fideicommiſſo renunciatum non cenſetur ex promiſſione euictionis, & ſuſceptionis litis, n.*6.

*Fideicommiſſo non cenſetur renunciatum per diuiſionem, etiam iuramento vallatam, n.*7.

*Clauſula in fine inſtrumenti in executiuis appoſita non alterant naturam inſtrumenti, n.*8.

*Clauſulæ appoſita de ſtylo, & conſuetudine Notariorum alterare non poſſunt naturam contractus, n.*8.

*Fideicommiſſo renunciatum an cenſeatur per diuiſionem inequaliter factam, n.*9.

*Diuiſio per errorem facta non nocet, n.*10.

*Fideicommiſſo an ſit renunciatum per diuiſionem, nec ne, attenditur ſubſequuta diuidentium obſeruantiam, num.*11. *& ſeq.*

*Fideicommiſſo vt renunciatum dicatur, non ſufficit alienatio neceſſaria, ſed requiritur voluntaria, n.*12.

*Fideicommiſſo non cenſetur renunciatum per diuiſionem factam non ſolum de bonis fideicommiſſarijs, ſed etiam proprijs, n.*13.

*Fideicommiſſo renunciatum non cenſetur per diuiſionem, etiam quod ſuper ea fuerit ſequutum laudum, n.*14.

DECISIO DCXXIV.

EX lectura diuiſionum de bonis hæreditarijs quondam 1
Ioannis, ſeu Nannis de Geraldinis teſtatoris fideicommittentis, initarum inter Equitem Ioannem Coſmum ex vna, & quendam Sfortiam ex altera, dicti teſtatoris eorum Patrui magni nepotes, & præſertim illius del 1598. cenſuum, & locorum Montium, ſuper qua conſiſtit tota difficultas, conſtat, non fuiſſe verbis expreſſis remiſſum fideicommiſſum reciprocum per dictum quondam Ioannem factum inter dictos eius Nepotes, quatenus aliquis decederet ſine filijs, & ideò illi renunciatum dici non poteſt ex ſimplici diuiſione. In iſtis enim terminis, quæſtionem non eſſe dubiam in fideicommiſſo, prouit hoc, de quo agitur, conditionali, & futuro etiam inter ipſos diuidentes reciproco, dicit Ioan. And. *in addit.ad Specul titul. de teſtam.§.in primis lit.E.verſic. tunc ſic* quem referunt, & ſequuntur *in l.qui Romæ,§.duo fratres,ff.de verb.oblig.*Caſtr. *n.5.circa finem, verſ.conclude ergo*, Alex.*n.29.verſ.quintmo*, Crot.*num.*75. Rip.*num.*47. Bologn.*num.*3. & firmant ibidem

dem Bart. *in 1. quæſt. num.* 10. Albert. *num.* 15. *verſ. interdum*, & teſtantur communem, & ab ea recedendum non eſſe in iudicando, & conſulendo, Alexand. *ibidem num.* 28. *verſ. ſecunda ſolutio, & vs ſ. ſed contra*, Iaſ. *num.* 19. *& n.* 23. *&* 26. Ripa *num.* 38. 39. *&* 47. Crot. *d. num.* 75. Socin. iun. *n.* 51. Bologn. *num.* 100. *&* 105. & not. etiam communiter *in l. cum pater §. hæreditatem ff. de legat.* 2. & plures ad hoc allegat Menoch. *lib.* 1. *præſumpt.* 115. *n.* 9. & ſequitur Rota in Hortana fideicommiſſ. 8. Nouembris 1602. coram Reuerendiſſ. Bonon.

2 Neque etiam ex clauſulis in diuiſione appoſitis poteſt dici renunciatum prædicto fideicommiſſo, non ex ceſſione iurium ſibi inuicem facta, ſuper partibus diuiſionum hinc inde aſſignatis, quia intelligatur de præſenti, non autem de futuro, etiamſi ad omnia iura in genere referatur, Ripa *in d. §. duo fratres ſub num.* 46. *verſ.* 4. *ampliatur, & num. ſeq.* Bologn. *ibidem num.* 110. *in* 5. *ampliat.* de qua remiſſio. ne non poteſt dici cogitatum ſine mentione iurium de futuro, Bart. *ibid. num.* 10. *in fin. verſ. & aduerte*, Ripa *n.* 47. *verſ. ſed etiam procedit*. Et fuit dictum in vna Leodien. fideicommiſſi 11. Decembris 1611. coram Reuerendiſſimo Damaſceno.

3 Neque ex promiſſione de non contraueniendo, ſed de habendo ratam, & gratam diuiſionem, Bartol. vbi ſupra, *in* 2. *quæſt.* quem ſequitur ibi Bald. *in princip.* Alber. *num.* 6. Alex. *num.* 31. *verſ. inueni poſtea*, & de communi, & magis communi Soc. iun. *n.* 50. 53. *& n.* 87. *verſ. ex qua concluſione referens eius conſ.* 120. *in* 2. *volum.* etiamſi ſit conuentum de non contraueniendo vllo vnquam tempore, & aliqua ratione, vel cauſa, Ripa *in d. §. duo fratres n.* 44. Bologn. *n.* 108. *&* 110. & de communi plures refert Menoch. *d. præſumpt.* 115. *n.* 22.

4 Neque ex clauſula *ad habendum*, tum quia cùm ſit ceterata, & non extenſa cum licentia alienandi, illam importare non poteſt, & nullum operatur effectum, Bart. & alij *in d. §. duo fratres*, expreſsè loquuntur, quando in ea non legitur extenſa prædicta facultas, & ita tenent Grat. *conſ.* 17. *num.* 49. & alij allegat. per Gabr. *de fideicommiſſ. concl.* 1. *num.* 30. *& ſequens*. Tum etiam quia illa clauſula non operatur in bonis, quorum non eſt ſequuta alienatio, ſecundum Bart. communiter receptum vbi ſupra, *q.* 8. *n.* 21. *verſ. ſi vero alienatio*, Ripa *n.* 84. *in fin. verſ. limita primo*, & de communi Bologn. *n.* 165. *&* 168. & alij latè per Simon de Præt. *de interp. vlt. vol. lib.* 3. *in fin. verſ. ſi vero alienatio*, Gab. *d. concl.* 1. *num.* 33. Menoch. *præſump.* 115. *n.* 48. & Peregr. *de fideicomm. art.* 52. *n.* 44.

5 Minus etiam cenſetur remiſſum fideicommiſſum ex clauſula, quod cenſus, & loca montium pleno iure dominij, vel quaſi ſpectarent ad diuidentes, Crot. *in d. §. duo fratres n* 75. qui reprobat contrarium tenentes, quem ſequitur Bologn. *ibidem num.* 106. cum alijs per Menoch. *d. præſumpt.* 115. *num.* 72. qui omnes ad id allegant text. *in l. generaliter §. vltimo ff. qui, & à quibus*.

6 Neque ex promiſſione euictionis, & ſuſceptionis litis, quia non includit litem, quæ prouenit ex natura bonorum, & ex diſpoſitione authoris communis, Bart. *in d. §. duo fratres n.* 10. Bologn. *n.* 106. *in* 2. *limitat.* Rota *dec.* 211. *n.* 1. *par.* 2. cum allegatis per Menoch. *d. præſump.* 115. *n.* 12. *& ſeq.* & Peregr. *d. art.* 52. *n.* 69.

7 Non denique ex iuramento, Ripa *in d. §. duo fratres n.* 38. *& n.* 39. & dicit eſſe veriſſimum Gabr. *d. concl.* 1. *n.* 2. *&* 3. Maluaſ. *conſ.* 81. *n.* 60. & Peregr. *d. art.* 52. *ſub n.* 49. *verſ. ſi enim nec in genere, nec in ſpecie*.

8 Quæ omnia tantò minus operantur, cùm ſint in fine inſtrumenti, & ſic in exequutiuis, *Clem.* 1. *de præb.* plenè Oſaſc. *deciſ.* 164. *num.* 2. Franch. *deciſ. Neap.* 6 *n.* 7. *verſ. ſin autem verba*, Curt. iun. *conſ.* 3. *num.* 2. *&* 3. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 84. *num.* 46. in terminis Marzar. *conſ.* 39. *num.* 5. cum alijs per Peregr. *d. art.* 52. *ſub num.* 43. *verſ. item aduertendum*. Sunt enim clauſulæ apponi ſolitæ de ſtylo, & conſuetudine Notariorum, & ideò naturam contractus alterare non poſſunt, Bart. *in l.* 1. *q.* 6. *in fin. de iure codicil.* quem ſequitur Decius *conſ.* 394. *num.* 8. *verſ.* 2. *poteſt reſponderi*, Soc. iun. *conſ.* 116. *num.* 21. *vol.* 3. Curt. iun. *conſ.* 101. *num.* 2. Marzar. *d. conſ.* 39. Sim. de Prętis *d. lib.* 3. *in fine n.* 23. aliàs *fol.* 373. cum pluribus cumulatis per Tiraquel. *in præfat. l. ſi vnquam num.* 126. *C. de reuoc. donat.*

9 Non obſtat, quod ex quo fuit facta diuiſio dictorum cenſuum, & locorum montium inæqualiter, quia Equiti Ioanni Coſmo fuerunt aſſignatæ duæ partes ex tribus, & Sfortiæ vna, & tamen iuxta teſtamentum diuiſio erat æqualiter facienda, cùm eſſent æqualiter ſubſtituti Numæ Pompilio fratri Equiti Io. Coſimi defuncto. Ideò in neceſſarium antecedens videatur renunciatum fideicommiſſo, per huiuſmodi actum incompatibilem, ad trad. per Doctores *in dicto §. duo fratres*, Alex. *conſ.* 100. *num.* 11. *lib.* 7. Aym. *conſ.* 24. *num.* 2. *verſ. tacite etiam*, *& n.* 3. Quia reſponſum fuit, vel quod non eſt incompatibile, niſi reſpectu fideicommiſſi purificati per mortem Numæ Pompilij: non autem reſpectu purificandi per mortem alterius ex diuidentibus, & in his terminis procedunt in contrarium allegata.

10 Vel quod diuiſio fuit erronea reſpectu Sfortię quando expreſsè patet, quia Eques Ioannes Coſmus fuit admiſſus vti frater, & proximior, ac hæres ab inteſtato, vt ex verbis diuiſionis, excluſo Sfortia, ex quo errore non poteſt dici renunciatum fideicommiſſo. Imò renunciatio eſſet ex parte Sfortiæ tantum in dicta parte Numæ Pompilij, non autem in parte tunc poſſeſſa per diuidentes in euentum purificati fideicommiſſi, per trad. à Curt. iun. *conſ.* 125. *n.* 4. *&* 6. & Ruin. *conſ.* 166. *n.* 5. *lib.* 2.

11 Conſiderabant etiam DD. multum facere pro non remiſſione fideicommiſſi, obſeruantiam ſubſequutam, quia Eques Ioannes Coſmus anno 1601. recepit pretium annui cenſus hæreditatis Nannis, & illud reinueſtiuit in tot locis montium, cum narratiua dicti fideicommiſſi, & conditione, quod fructus talium locorum montium, ad ipſum pertinerent, eius vita durante, ſecundum diſpoſitionem teſtamenti eiuſdem Nannis, prout in literis patentibus dicti Nannis *in eius Summario num.* 4. Et Sfortia dicto anno 1601. occaſione ſimilis cenſus, & alienationis illius faſſus fuit in inſtrumento, ſuppoſitum eſſe fideicommiſſo dicti Nannis, ac promiſit pro dicto cenſu alia bona libera dicto fideicommiſſo ſupponere, *in dicto Summario num.* 5. Et vtraque etiam pars, poſt factas diuiſiones, mentionem fecit de aliquibus locis Montium ad dictum fideicommiſſum ſpectantibus. Et poſtmodum de anno 1603. Eques Ioannes Coſmus, & Sfortia emerunt poſſeſſionem, pro cuius pretio dederunt in ſolutum tot annuos cenſus ad dictam hæreditatem ſpectantes, cum expreſſione, quod talis poſſeſſio ſubiaceret fideicommiſſo, loco dictorum cenſuum iuxta formam teſtamenti, *dicto Summario num.* 4. Ex quibus actibus, dubitari non poſſe videbitur de partium intentione, quod ſcilicet prædictas diuiſiones noluerunt à fideicommiſſo recedere, cùm etiam à geſtis poſt contractum mens contrahentium arguatur, ad text. *in l. Iulianus §. proinde ff. ad Macedon.* In terminis Ruin. *conſ.* 147. *n.* 15. *in fin. lib.* 2. Mandella *conſ.* 74. *num.* 7. *&* 8. & Marzar. *d. conſ.* 38. *n.* 8. *verſ. poſtremo*.

12 Nec viſum fuit DD. reſultare contrariam obſeruantiam ex eo, quod Sfortia plures pecuniarum ſummas receperit, in extinctionem cenſuum ſibi obuentorum in diuiſione, quia iſti erant actus neceſſarij ex Bulla felic. record. Pij V. de cenſibus, & ideò ex his inferri non poteſt ad talem alienationem, quæ inducat remiſſionem fideicommiſſi, ad quem effectum non ſufficit alienatio neceſſaria ex lege, ſed requiritur, quod illa proueniat ex mera hominis voluntate, vt per Ruin. *conſ.* 147. *n.* 16. *lib.* 2. & Peregrin. *d. art.* 52. *n.* 46. *verſ. communis traditio*. Et magis attendendæ ſunt confeſſiones factæ, quod cenſus iam diuiſi eſſent fideicommiſſarij, & in omnem caſum expreſsè conſtat, quod poſt diuiſiones fuerunt factæ reinueſtituræ, & ſubrogationes loco cenſuum fideicommiſſariorum.

13 Ex quibus reſultat reſolutio, etiam quoad aliàs diuiſiones, videlicet primam mobilium de anno 1596. 15. Iunij, quæ non fuit diuiſio, ſed confeſſio diuiſionis iam factæ mobilium, & pecuniarum, & eſt ſine aliqua clauſula *ad habendum*, vel æquipollenti ad inducendam renunciationem, & quoad ſecundam ſtabilium eiuſdem anni 17. Nouembris, quæ fuit facta per arbitros, diuiſores à partibus electos, qui eiuſdem partibus aſſignarunt bona diuiſa, ſine aliquibus clauſulis. Et etiam quia in hac eadem diuiſione, venerunt bona propria diuidentium, & ſeparata à bonis fideicommiſſo ſubiectis, in quibus cùm potuerit renunciatio generalis verificari, ideò illa non eſt referenda ad ius proueniens ex fideicommiſſo, vt declarat Bart. *in d. §. duo fratres q.* 6. *in fin.* Mandell. *d. conſ.* 74. *n.* 10. *in fin. & n. ſeq.* Becc. *conſ.* 111. *n.* 26. *& ſeq.* cum alijs per Peregr. *d. art.* 52. *n.* 32. *ad med. verſ. ſi verò alia iura*.

14 Et ex deciſione, & aſſignatione facta ab arbitris, cùm

de

de ipſorum facultate remittendi ius fideicommiſſi conditionalis, non conſtet, nulla ſequitur renunciatio ſimilis fideicommiſſi, etiamſi ſuper ea fuerit ſequutum laudum, & partium approbatio, Soc. ſen. *conſ.* 251. *num.* 18. *& ſeq. lib.* 2. Oddo, qui multos cumulat, *conſ.* 49. *num.* 8. Caball. *conſilio deciſiuo* 75. *num.* 5. 6. 7. *&* 8. & Peregrin. *d. art.* 52. *num.* 43. *verſ. hec autem*, cum alijs per eum allegatis. Ex quibus ſuit reſolutum, non obſtare iuramentum, nec diuiſionem.

REVERENDISS. P. D. DVNOZETTO.

Firmana Altaris.

Lunæ 12. *Ianuarij* 1615.

A R G V M E N T V M.

Electus à minori parte patronorum quando præferatur electo à maiori parte, & quid ſtante ſtatuto, vel conſuetudine, quod præſentatio non valeat, niſi fuerit facta à duabus ex tribus partibus.

S V M M A R I V M.

Teſtes de falſo damnati nihil probant, num. 1. *verſ. Nec viſum fuit.*

Præſentatus ad ius patronatus à minori parte patronorum admitti non debet ad beneficium, & quid ſi adeſt ſtatutum, & conſuetudo vt præſentatio non ſuffragetur, niſi fuerit facta à duabus ex tribus partibus, n. 2. *&* 3.

*Præſentatus à minori parte patronorum ſi fuerit dignus, admitti debet ad beneficium, ſi alter à maiori parte electus fuerit indignus, n.*3. *Declara vt dicto n.*3.

Calumniandi animus in lite cognoſcitur ex pluribus, de quibus num. 4.

D E C I S I O DCXXV.

1 DOmini ſteterunt in deciſis coram me die 20. Iunij 1614. rationibus deductis in prima deciſione, nulla enim viſa fuit Dominis adeſſe cauſa, quæ vel ex iuris diſpoſitione, vel ex facto poſſit excuſare Ricciottum ab illa falſa aſſertione, dum expreſſit Summo Pontifici Coriolanum fuiſſe præſentatum a quorundam aſſertorum patronorum parte, ſe verò a maiori parte, cùm ex facto clarè appareat ex 34. ſuffragijs Coriolanum habuiſſe 25. Ricciottum verò 8. ſolummodo. Nec viſum fuit illi ſuffragari poſſe, quod in nominatione, ſeu præſentatione facta de Coriolano interuenerint illius conſanguinei, & per conſequens nullam fuiſſe præſentationem ex diſpoſitione ſtatuti illius loci, nam vt fuit reſponſum in deciſione, id non probatur niſi ex teſtibus de falſo damnatis, quibus nullam fidem fuiſſe adhibendam iam reſolutum fuit coram bon. mem. Penia, aliæ verò probationes minimè concludunt, vt latè fuit deductum in deciſione.

2 Sed etiam ſi id probatum fuiſſet, tamen Ricciottus non poſſet ſe excuſare a calumnia, dum aſſeruit ſe præſentatum a maiori parte, quia hoc eſt falſum in facto, & in iure, quia vt dictum eſt ex 34. habuit ſolum 8. cùm tamen ex diſpoſitione eiuſdem ſtatuti, conſuetudiniſque in eodem loco receptæ, præſentatio debuerit fieri à duabus ex tribus partibus, vnde non ſolum non potuit dici Ricciottus præſentatus à maiori parte, ſed nec etiam à minori, Io. Andr. *in cap.* 1. *de elect.* Ruin. *conſ.* 50. *num.* 7. *& ſeq. vol.* 5. Caſſad. *deciſ.* 2. *de iure patron.* & fuit dictum in Aretina Capellaniæ 24. Ianuarij 1603. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, & multò minus, quia in dicto ſtatuto adeſt decretum annullans aliter geſtum, & non approbatum à duabus partibus, cuius ſtatuti diſpoſitionem Ricciottus ignorare non poteſt ſine calumnia, nedum ex rationibus in deciſione deductis, ſed quia ipſemet vtitur, & vſus eſt illo in eodem Capitulo ad impugnandam nominationem Coriolani.

3 Minùs etiam viſum fuit poſſe illi ſuffragari diſpoſitionem *cap. dudum il primo, de election.* quia ſtante dicto ſtatuto annullante geſtum à minori parte non poteſt applicari text. *in d. cap. dudum*, diſponens electionem factam à maiori parte de digno validam eſſe, vbi à maiori parte fuit ſcienter electus indignus, quia illa poteſtas quam de iure ex diſpoſitione *d. cap.* minor pars Communitatis habuiſſet, fuit ſublata per dictum ſtatutum, conſuetudinemque illius loci. Deinde diſpoſitio *d. cap.* procedit, vbi eligentes ſe diuiſiſſent, vt expreſsè legitur in text. & vna pars licet maior præſentaſſet indignum, minor verò dignum, quia dum maior pars, ipſo facto remanet priuata poteſtate eligendi, remanet tota in minori, ſed hoc caſu non fuit facta aliqua diuiſio eligentium, nec conſtat quod illi 18. qui præſentauerint Coriolanum, quinimò neceſſario dicendum eſt, plures ex eis vtrumque præſentaſse, cùm ex 34. vocibus Coriolanus 25. Ricciottus verò 12. habuerit, & per conſequens præſentationem ab illis factam de Ricciotto multò minus poſse dici factam a maiori parte, ſed nec etiam fuiſse concludenter probatam talem indignam præſentationem.

Non obſtat d. narratiuam non mouiſse Papam, qui cùm derogauerit Patronatui, propterea ſufficere videatur Ricciotto ſi à medietate Patronorum fuerit præſentatus, quia ex prædictis conſtat, nec à medietate, nec ab aliquo poſse dici præſentatum. Et licet alias poſset d. falſa aſsertio ex aliqua cauſa excuſari, tamen cùm cauſa incepta, & perſecuta fuerit non ſine magna calumnia dum Ricciottus ad iuſtificationem gratiæ vſus fuerit teſtibus lege Cornelia de falſis damnatis, & non obſtante iuramento de ſtando vnicæ voluit tres ſententias conformes contra ſe reportare, & non obſtante re iudicata obtinuit committi cauſam reſtitutionis in integrum, quæ remanſit deſerta, nedum per quadriennium, ſed per longiora tempora, colligebant Domini animum calumniandi ab ipſo initio cauſæ, *ad l. ſed & Iulian §. proinde ff. ad Maced. l. ſi ſeruus plurium §. fin. ff. de legat.* 1. *§. patronum inſt. de rer. diuiſ.* quæ omnia magis attendenda Domini dicebant, quia hoc modo tolletur anſa illis, qui non ad alium effectum procurant cum tot calumnijs lites in longum protrahere, niſi ob ſpem obtinendi ſubrogationem per obitum collitigantis. 4

Et ex his Domini iterùm firmarunt conſtare de calumnia ab initio, ſed quia pro parte Ricciotti dicebatur ex gratia perinde valere per ipſum, vt aſserit, obtenta ſuperueniſse bonam fidem, quæ illum excuſet, fuit reſeruatum, vt ſuper hoc particulariter audiatur. 5

R. P. D. V E R O S P I O.

Romana legitima.

Veneris 16. *Ianuarij* 1615.

A R G V M E N T V M.

Legitima debetur legitimato, & nepoti ex ipſo, vbi legitimatus ſublatus eſt de medio. Item ex quibus dicatur Papam voluiſſe diſpenſare, non autem legitimare, & quando facultas ſuccedendi in quibuſdam bonis ab inteſtato conceſſa legitimato tranſmittatur ad eius filios.

S V M M A R I V M.

*Legitima debetur legitimato tanquam legitimo, n.*1.

*Legitima debetur nepoti in bonis aui ex propria perſona, ſublato patre de medio, n.*1.

Legitima debetur non obſtante quauis prohibitione, n. 1.

Legitimatio, & non diſpenſatio dicitur, vbi adſunt clauſulæ ampliſſimæ, & verba de quibus in deciſione, n. 2.

Legitimatio, & non diſpenſatio cenſetur, vbi Papa vſus fuit verbo legitimamus, *n.* 3.

Legitimatio reſtitutiua eſt qualibet alia maior, & plenior, n. 4.

Beneficium Principis patri conceſſum, tranſit ad filium, n. 5.

Diſpoſitio, quæ habet tractum ſucceſſiuum, ad heredes etiam infertur, n. 5.

Geminatio, ſeu repetitio denotat enixam voluntatem, n. 5.

*Filius mortuo patre ſubintrat in locum ipſius, & omnia iure proprio conſequitur, quæ patri antea competebant, n.*6.

Gratia conceſſa patri ad fauorem filij non perſonalis in filio, ſed in patre realis intelligitur, n. 6.

DECISIO DCXXVI.

1 AGentes pro filijs Excellentiſſimi Ducis ab Altaemps, deciſioni ſub die 27. Iunij præteriti de vnanimi Rotæ conſenſu factæ non acquieuerunt, ſed contra illam noua excitarunt motiua, quibus tamen non obſtantibus, cauſa denuò per me propoſita, pari Dominorum aſſenſu, fuit dicta deciſio confirmata. Vt enim in ea dicebam, Robertus D. Ducis Pater, fuit à Gregorio XIII. felic. record. in ampliſſima forma legitimatus, & per conſequens illi tanquam ex legitimo matrimonio nato, legitima debebatur, Bald. *in cap. de cauſa num. 62. de offic. deleg.* Tiraquel. *in l. ſi vnquam, verſ. ſuſceperit liberos num. 79. C. de reuoc. donat.* Quæ propterea Domino Duci locum demortui Patris ingreſſo ex perſona propria debetur, Salyc. *in authent. nouiſſima n. 5. C. de inoff. teſt.* Peregr. *de fideicom. art. 36. n. 39.* Cuc. *de legit. in princ. ſub n. 2. verſ. debetur autem.* Non obſtante fideicommiſſo, Primogenitura, & expreſſa detractionis legitimæ probibitione per Cardinalem Auum facta, Molin. *de primog. Hiſpan. lib. 2. n. 29.* cum alijs in prima deciſione latius deductis.

2 Nec valet exceptio, quod Gregorij XIII. gratia, diſpenſationem potius, quam veram legitimationem importet. Nam contrarium apparet ex eius lectura, ibi, te, &c. legitimamus, omnemque abs te genituræ, huiuſmodi maculam, ſiue notam abſtergimus, & abolemus, &c. perinde ac ſi ex legitimo matrimonio verè, & non fictè natus eſſes, & nulla prorſus inter te, & natos de legitimo matrimonio differentia eſſet, &c. In omnibus, & per omnia de ſpeciali dono, & gratia diſpenſamus, tibique pariter indulgemus, nec non etiam ad præmiſſa omnia habilitamus, ac primæuo naturæ iuri reſtituimus, ac ſi de legitimo matrimonio verè, & non fictè natus eſſes, &c. ea quibus verbis, & clauſulis prægnantiſſimis euidentiſſimè conſtat, Summum Pontificem voluiſſe Robertum in ampliſſima forma legitimare, Iaſ. *conſ. 40. ſub num. 2. verſ. 4. dicitur vol. 3.* Ruin. *conſ. 75. num. 6. & ſeq. & conſ. 86. num. 4. verſ. ſed tamen præmiſſis lib. 3.* Roland. *conſ. 67. num. 39. lib. 3. & conſ. 26. num. 8. & 9. lib. 4.* Decius *conſ. 257. ſub n. 10. verſ. vltimo non obſtat*, Soc. iun. *conſ. 93. num. 40. vol. 3.* Gozzadin. *conſ. 29. ſub num. 31. verſ. præterea, & conſ. 6. n. 63.* Gabr. *conſ. 30. n. 1.* Fulgoſ. *conſ. 16. ſub n. 2. verſ. natura, iquidem*, Peregr. *de fideicom. art. 23. ſub n. 33.* qui alios cumulat, & fuit reſolutum in cauſa Romana de Maſſeis 9. Iunij 1595. coram Litta.

3 Tantò magis cùm etiam abſque dictis clauſulis ex ſolo verbo *legitimamus*, quo Summus Pontifex fuit vſus, Robertus in ampliſſima forma legitimatus cenſeretur, Aretin. *in l. Gallus §. & quid ſi tantum, ſub num. 24. verſ. aut reſtituit cum naturalibus ff. de liber. & poſthum.* Abbas *in cap. per venerabilem ſub num. 12. verſ. dicerem, quod aut Papa*, & ibi Io. Andr. *ſub num. 30. verſ. quia aut Papa*, Butr. *ſub n. 10. column. 5. circa med. verſ. & tamen Papa poteſt legitimare, qui fil. ſint legit.* Ruin. *conſ. 75. num. 12. & ſeq. & conſ. 86. num. 6. lib. 3.* Peregr. *de fideicomm. art. 23. n. 35.* Angel. *conſ. 17. n. 4.*

4 Et cum iſta legitimatio, quæ reſtitutiua nuncupatur, ſit qualibet alia maior, & plenior, vt trad. Doct. alias legitimationis ſpecies recenſentes *in cap. per Venerabilem n. 16. qui fil. ſint legitimi*, vbi Præpoſit. *in §. quod autem num. 19.* Aretin. *in d. l. Gallus §. & quid ſi tantum ſub num. 25. ff. de liber. & poſthum.* Angel. *in dicto conſ. 17. num. 4. in princip. & conſ. 87. num. 1.* Fulgoſ. *d. conſ. 16. ſub num. 2. verſ. quia legitimatio*, Federic. de Sen. *conſ. 276. num. 3.* Calder. *conſ. 4. qui filij ſint legit.* Gozad. *conſ. 29. ſub n. 31. verſ. præterea, & conſ. 6. num. 63.* Paul. de Caſtr. *in l. pactum num. 9. circa fin. C. de collat.* Alexand. *conſ. 189. num. 4. verſ. & ſecundum illud minus de conceſſ. prebend.* Abb. *in cap. ex parte il 3. num. 2. de decim.* Iaſ. *in l. 1. num. 12. de tranſact. & in l. ſi cauſa cognita num. 6. C. eod.* Euerard. *in ſua centur. in loco conceſſ. conſeq. ad conceſſ. anteced. ſub num. 1. verſ. hic quoque procedet.*

5 Nec valet dicere, facultatem in iſtis bonis ab inteſtato ſucceden. Roberto conceſſam, fuiſſe perſonalem, & ſic ad Dominum Ducem illius filium non extendi. Vltra quod enim Principis beneficium patri conceſſum tranſit ad filium, Bart. *in l. vltima num. 4. de ſeruit. leg.* Menoch. *conſ. 486. num. 3.* Put. *deciſ. 174. lib. 3.* Hic tamen clarè conſtat dictam facultatem non fuiſſe perſonalem ex verbis, & clauſulis in illa appoſitis, quæ ad hæredes neceſſario referuntur, cùm habeant tractum ſucceſſiuum, & ad filios tranſmiſſibilem, videlicet, Tuque & ex te deſcendentes, &c. Et infra, in tui, tuorumque deſcendentium prædictorum fauorem, &c. & in fine, Tibi, tuiſque deſcendentibus prædictis &c. Quæ verba repetita declarant, Summum Pontificem in prædicta facultate voluiſſe Roberti filios, & hæredes includi, *l. Baliſta ff. ad Trebell.* Curt. iun. *conſ. 263. n. 32. in fin.* Crauett. *conſ. 205. n. 42. in fin.* Corn. *conſ. 59. n. 8. & conſ. 140. n. 2. & ſeq. lib. 2.*

Quod reſpondet etiam iuris communis diſpoſitioni, iuxta quam filius mortuo patre locum illius ingreditur, *§. ita demum inſtit. de hæredit. quæ ab inteſt. def.* & omnia iure proprio conſequitur, quæ patri antea competebant, Berengar. Fernan. *in l. in quartam ante num. 112. verſ. etſi paulo accuratius ff. ad leg. Falcid.* Denique cùm intuitu, & contemplatione patris, vt dixi, gratia fuerit Roberto conceſſa, illa non perſonalis in ipſo Roberto, ſed in Patre realis intelligitur, Socin. *conſ. 84. num. 11. & 12. lib. 3.* Menoch. *præſumpt. 28. per tot. lib. 3.* Lap. *in rubr. de donat. int. vir. & vxor. §. 45. num. 1.* 6

R. P. D. PAMPHILIO.

Bononien. de Cappacellis.

Veneris 16. Ianuarij 1615.

ARGVMENTVM.

Primogenitus quis dicatur, quando fuit vocatus primogenitus naſcendus ex pluribus, & de varijs coniecturis prædilectionis, & quando debeat attendi proximitas grauantis, non autem grauati.

SVMMARIVM.

Primogenitus dicitur is, qui primo loco natus eſt, n. 1.

Primogenitus licet quis ſit reſpectu matris ſuæ, vti primo loco natus, tamen non dicitur primogenitus reſpectu teſtatoris, qui vocauit primogenitum naſcendum ex duabus filiabus, quando adeſt alius antea natus ex vna ex dd. filiabus, n. 1.

Prædilectus magis cenſetur deſcendens à perſona prædilecta, n. 2.

Prædilectus ſemper præferri debet ex veriſimili mente teſtatoris, n. 2.

Primogenitus ille, qui primo loco natus eſt, præferri debet, vbi eſt quæſtio quis ex duobus ſit primogenitus, num. 2.

Prædilectus magis cenſetur, qui fuit hæres vniuerſalis inſtitutus, quam qui fuit in aliquo tantum honoratus, num. 3.

Prædilectus magis cenſetur legitimus, quam illegitimus, num. 3.

Prædilectus cenſetur primo nominatus, n. 3.

Proximitas grauati, vel grauantis an ſit attendenda, pendet ex coniecturis, n. 4.

Proximitas grauati non attenditur, vbi conſtat teſtatorem noluiſſe fideicommiſſum ad nouam, & diuerſam lineam deuenire, n. 5. Vbi n. ſeqq. plura deducuntur, ex quibus teſtatorem id voluiſſe dignoſcitur.

Linea vna ſemel admiſſa fideicommiſſum nunquam exit de illa linea donec aliquis extet de ea, niſi conſtet teſtatorem voluiſſe fideicommiſſum ad aliam lineam deuenire, n. 5.

Succeſſionis ab inteſtato prima cauſa eſt filiorum, n. 6.

Teſtator præſumitur noluiſſe, id quod non expreſſit, n. 6.

Agnatio noua ficta creatur, quando teſtator vocat extraneum cum onere aſſumendi cognomen familiæ teſtatoris, n. 7.

Diſcretiua diſpoſitio teſtatoris operatur, vt ſit facienda diuerſa interpretatio à ſignificatione verborum teſtamenti, n. 8.

Clauſula ſalua gradus prærogatiua *debet referri ad eos vocatos quibus proximè reperitur appoſita, n. 9.*

Primogenitus, & primo natus differunt inter ſe, n. 10.

Voluntas teſtatoris, quoquomodo ex diſpoſitis eliciatur eſt ſeruanda, num. 10.

D E-

DECISIO DCXXVII.

1 POſtquam per plures deciſiones fuit firmatum, quod vnus tantum primogenitus ſit vocatus, propoſui dubium aliàs deciſum, & in vltima poſitione ſub die 23. Maij præteriti reſeruatum denuò particulariter diſcutiendum, an ſcilicet iſte primogenitus ſit Hieronymus, natus ex D. Hippolyta, vel Claudius, qui de menſe Auguſti præteriti dicitur natus ex D. Iulia, & Domini cauſa maturè diſcuſſa cenſuerunt ſtandum eſſe in deciſis, quod Hieronymus ſolus ſit ille primogenitus vocatus. Nam cùm teſtatores in defectum deſcendentium maſculorum ex Hieronymo, & Claudio Senioribus, hæredem vniuerſalem primogenitum maſculum ex filiabus fœmininis inſtituerint, & de vno tantum primogenito ſenſerunt, ex latè adductis in alijs deciſionibus ſequitur omninò dicendum, quod iſte primogenitus ſit Hieronym. vti primo loco natus ex Hippolyta filia Hieronymi Senioris, Bald. *in l. cum antiquioribus ſub num. 11. verſ. & primum præmitto C. de iur. delib.* Tiraq. *de iur. primog. q. 1. num. 6.* latè Menoch. *conſ. quæſt. num. 51. & ſeqq.* Non autem Claudius poſtea natus ex D. Iulia, quia licet poſſit dici primogenitus reſpectu D. Iuliæ matris, ſeu fratrum ipſius, Socin. iun. *conſ. 108. num. 18. verſ. ſtantibus nunc prædictis, & num. 27. lib. 2.* cum alijs adductis, ſub dicto die 17. Februarij præteriti. Non tamen poteſt dici primogenitus ex filiabus Hieronymæ, & Claudij per teſtatores vocatus, poſtquam aderat Hieronymus ante primo loco natus ex vna ex dictis filiabus, in quo benè verificatur diſpoſitio teſtatorum, ad text. *in l. 4. §. toties ff. de damno infect. cum ſimil.*

2 Quod tantò magis viſum fuit Dominis eſſe dicendum, quia Hieronymus deſcendit à D. Hippolyta filia Hieronymi Senioris, qui ſicut fuit magis dilectus à teſtatoribus, ita cenſeri debet, quod fuerit prædilectus Hieronymus iunior, ab eo deſcendens, vt poſt Bald. *in l. cum acutiſſimi num. 5. C. de fideicomm.* & alios tradit Honded. *conſ. 17. num. 40.* & ſic in concurſu ſemper præferri debet ex veriſimili mente teſtatoris, quæ eſt attendenda, *l. cum res legata ff. de leg. 1.* Pedemont. *deciſ. 170. n. 8. & ſeq.* Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib. 3. tit. 19. num. 1.* Et maximè, quia eſt primo loco natus, & conſequenter in dubio præferendus, vt alias ponderauit Rota coram bon. mem. Card. Seraphin. *deciſ. 131. circa fin.*

3 Quod autem Hieronymus Senior eſſet magis dilectus, quàm Claudius, colligitur non ſolum quia Hieronymus erat legitimus, & ab ipſis hæres vniuerſalis inſtitutus fuit, Claudius verò, qui erat legitimatus, quibuſdam bonis particularibus honoratus, *C. qui filiab. in pr. ff. de leg. 1.* Bart. *in l. fin. num. 2. verſ. Nam cum maſculos ff. ad Trebell.* Sed etiam quia ſemper fuit in teſtamento primo loco nominatus, *l. hæredes mei §. fin. ff. eod. tit.* Bart. *in l. Publius §. filias ff. de cond. & demonſtr.* Aym. *conſ. 62. n. 7. & conſ. 161. n. 5. & conſ. 297. n. 2. verſ. 1. ex priori.*

4 Non obſtat, quod Claudius iunior natus ex D. Iulia deſcendat à Claudio Seniore vltimo grauato, cuius proximitas eſt attendenda, & ea præcipua ratione, quia in dubio teſtator præſumitur voluiſſe ſe conformare cum ſucceſſione ab inteſtato, & facit quod fideicommiſſum ſemel ingreſſum in vna linea, debet ſemper in ea durare, donec extet aliquis de ea, ex latè deductis per Informantes per Claudium, quia placuit reſponſio, aliàs data, quod ſcilicet in caſu iſto, vt dictum eſt, plures concurrunt coniecturæ ad fauorem Hieronymi, ex quibus quæſtio iſta de proximitate grauantis, vel vltimi grauati regulari ſolet, Soc. *conſ. 249. num. 24. lib. 2.* Gabr. *conſ. 86. num. 17. & conſ. 107. 8. lib. 1.* & d. Rota in cauſa Bonon. de Mulettis 26. Iunij 1602. coram bo. mem. Card. Pamph.

5 Præterea placuit Dominis reſponſio, ex qua omnis difficultas viſa fuit ceſſare, quod vbi conſtat teſtatorem voluiſſe fideicommiſſum ad nouam, & diuerſam lineam deuenire, non attenditur proximitas vltimi grauati, Decian. *conſ. 51. num. 6. cum ſeq. lib. 3.* Laderch. *conſ. 45. num. 13. & ſeq. & conſ. 136. num. 5.* Old. *conſ. 39. ſub num. 30. poſt med.* Ceph. *conſ. 493. num. 42. lib. 3.* Roſtic. *conſ. 2. num. 112. poſt tractatum, An fil. poſit. in cond.* Nec quod fideicommiſſum fuerit in aliam lineam ingreſſum, Molin. *de primog. Hiſp. lib. 3. c. 10. n. 36.* & fuit dictum in cauſa Ianuen. iuriſpatr. 2. Iunij 1607. cor. Illuſtr. Lancel. & in hac cauſa ſub die 21. Iunij 1613.

6 Teſtatores autem in iſto caſu hoc facere voluiſſe clarè colligitur ex eo, quod deficientibus maſculis Claudij non vocarunt filias ipſius Claudij, quarum erat prima cauſa ſucceſſionis ab inteſtato, Auth. *in ſucceſſ. C. de ſuis, & legit.* nec earundem filiarum filios maſculos, ſed primogenitum ex filiabus Hieron. & Claudij, cum onere aſſumendi nomen, & arma filiæ de Capacellis, non habita ratione Claudij vltimi grauati, ſed ſolum habito reſpectu ad eum qui primo loco ex eis naſceretur, vt ſupra demonſtratum eſt, & tamen ſi voluiſſent vocare primogenitum ex filiabus vltimi grauati, id expreſſiſſent, & gradum ſeparatum pro eis feciſſent, prout fecerunt ex tot alijs gradibus, ad quos digreſſi fuerunt, *cap. ad audientiam de decim. cum ſimili.*

7 Quod etiam clarius colligitur ex diſcretiuo modo loquendi, quo vſi fuerunt teſtatores. Nam quando voluerunt fideicommiſſum durare in vna linea, ſemper vſi fuerunt verbis ſubſtitutionem denotantibus, vt in teſtamento, ibi, *Hieronymum, & Claudium inuicem ſubſtituit, &c.* & ibi, *& vnicuique ex eis ſubſtituit, &c.* & inferius ibi, *vnicuique ex eis decedentibus ſubſtituit, &c.* at quando vocarunt dictum primogenitum, vſi fuerunt verbis ſubſtitutionem denotantibus quæ nullam habeant dependentiam à præcedentibus, vt in teſtamento ibi, *deficientibus, &c.* dictus teſtator inſtituit, nominauit, & eſſe voluit eius hæredem vniuerſalem filium primogenitum naſcentem ex filiabus Hieronymi, & Claudij, &c. Idemque obſeruarunt in alijs duobus caſibus deficientium aliarum linearum, vt clarè legitur in ipſo teſtamento, in quo vlterius eſt ponderandum, quod durante ab aliqua linea teſtatores fecerunt ſubſtitutionem vltimo defuncto, & quando habuerunt lineam pro finita, & voluerunt aliam lineam, & agnationem factam renouare ſibi ipſis teſtatoribus hæredem inſtituerunt: pro quo etiam facit, quod teſtatores poſt finitam eorum veram agnationem fecerunt dictas diſpoſitiones ad fauorem primogeniti, cum onere aſſumendi cognomen familiæ de Capacellis, in quo propterea cenſetur creata alia ficta agnatio, *ad l. fin. C. de his, qui veniam ætа. imp.* Cep. *conſ. 251. num. 59.* & per conſeq. non poteſt dici conſiderata aliqua proximitas vltimi grauati, ex ſupra allegatis.

8 Nec facit, quod poſt primam inſtitutionem omnes dicantur ſubſtitutiones, & omnes ſubſtituti dicantur hæredes teſtatoris, quia non propterea poteſt negari, quin ex tali diſcretiuo modo loquendi ſit facienda dicta diuerſa interpretatio. Et ſi alias verba teſtamenti poſſent ex eorum ſignificatione aliud importare, *l. libero verſ. omnes ff. de verb. ſignif.* & tradit Surd. *conſ. 403. num. 22.* cum alijs *in deciſ.* bo. mem. Card. Seraph. 1486. *num. 12.* Et ex his patet reſponſio ad id quod dicebatur pro Claudio, ex clauſula *ſalua gradus prærogatiua*, ſæpè in teſtamento repetita, quia illa legitur tantum appoſita in ſucceſſione, & durante eadem linea, non autem in dictis caſibus creationis nouæ lineæ, & agnationis, in quibus teſtatores vſi fuerunt dictis verbis inſtitutionem denotantibus, abſque huiuſmodi clauſula, *vt ſupra ponderatum eſt.* Minus refragatur, quod etiam dicta

9 noua linea appareat conſtituta in omnibus, & per omnia, iuxta modum, formam, & conditiones in prima appoſitas, vt in §. *deficientibus*, ibi, *quibus omnibus*, & cuilibet ipſorum ſubſtituit modo, & forma ſupradicta, &c. & ſic etiam cum huiuſmodi clauſula *ſalua gradus prærogatiua, &c.* Quia placuit reſponſio quod dicta clauſula, *quatenus ſub dictis verbis comprehendatur*, debet referri ad deſcendentes primogeniti, quibus proximè reperitur appoſita, *iuxt. not. in c. cum dilecti de donat.* Boer. *deciſ. 146. n. 4.* non autem ad ipſum primogenitum, qui ſuccedere debet ex voluntate teſtatoris nulla habita ratione graduum, ſeu proximitatis, ex ſupradictis.

10 Nec demum releuare differentiam inter primogenitum, & primo natum, quia licet ſuper ea adſit magna controuerſia inter Doctores, vt patet ex trad. per Menoch. *conſ. 442. num. 20.* Tamen in hoc caſu viſa fuit ceſſare difficultas, quia ex neutra ex dictis filiabus ante Hieronymum natus eſt alius filius, adeò vt Hieronymus ſit primogenitus, & primo natus ex filiabus, & conſequenter vocatus ex ſupradictis ad quorum comprobationem fuit etiam ponderatum, quod teſtatores in ſupradictis caſibus iniunxerunt primogenito d. onus aſſumendi cognomen familiæ de Capacellis, ex quo colligitur non ſolum voluiſſe proſpicere ad conſeruationem agnationis, ſed etiam quanto citius renouare, ita vt propterea

pterea primogenitus in caſu iſto accipi debeat pro primo nato, non attenta alicuius proximitate, alias enim ſi diceretur, quod debuiſſet expectari naſcendus ex fœmina proximiori vltimo defuncto, hæreditas potuiſſet per plures annos remanere in ſuſpenſo contra dictam voluntatem teſtatoris, quæ tamen, quocumque modo ex diſpoſitis elicitur, eſt ſeruanda, Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 3. n. 10.* Ex quibus pro reſolutione fuit dictum ſatis conſtare, vel quod non fuerit per teſtatores habita maior ratio deſcendentium vnius, quàm alterius, ſed ſolum ad eum, qui primo loco ex dictis filiabus naſceretur, vel quod ſicut fuit prædilectus Hieronymus ſeniori, ita etiam fuerint prædilecti omnes eius deſcendentes, ex ſupra ponderatis. Et ita deciſum pro Hieronymo, quod ipſe ſolus ſit vocatus, &c.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana fideicommiſſi de Veccijs.

Veneris 16. Ianuarij 1615.

A R G V M E N T V M.

Scriptura reperta inter ſcripturas Notarij defuncti, quando poſſit ex iudicis authoritate leuari in publicam formam.

S V M M A R I V M.

Notarij ſubſcriptio, & illius ſignum, eſt de neceſſarijs requiſitis ad perfectionem imbreuiaturæ, ſeu matricis, reperta inter notas ipſius Notarij authenticas, vel protocolla, vel filcias, n. 1.

Fallit, quando in ſcriptura taliter reperta legitur clauſula Actum, &c. *de manu Notarij appoſita, quia tunc etiamſi ſubſcriptio, & ſignum deficiant, iudex debet mandare, quod ſcriptura in authenticam formam reducatur, num. 2.*

Clauſula, Actum, &c. *importat actum perfectum conſummatum, & publicatum, n. 3.*

Clauſula, Actum, *includit effectum ſubſcriptionis ſigni, & rogitus, n. 3.*

Subſcriptio, ſignum ac rogitus Notarij requiruntur ad authorizandam fidem ſcripturæ, n. 3.

Scriptura abſque ſigno, & ſubſcriptione Notarij reperta inter ſcripturas authenticas eiuſdem Notarij præſumitur, quod ab ipſo Notario fuerit rogata, etiam quod is illam pro publicata habuerit, n. 3.

Scriptura reperta in folio ſeparato à libro filcia, aut faſciculo aliarum rogationum Notarij, etſi contineat clauſulam Actum, &c. *manu propria eiuſdem Notarij an poſſit leuari in publicam formam, relinquitur iudicis arbitrio, n. 4.*

Scriptura non reperta inter rogationes authenticas ipſius Notarij non caret ſuſpicione, n. 4.

Scriptura, quæ non eſt perfecta, non probat etiamſi ſit ſcripta manu Notarij, ac habeat alia requiſita, cum poſſit eſſe, quod Notarius ponat diem, & alia neceſſaria, in ſcriptura leganda inter partes, & tamen actus ex aliquo accidenti non perficiatur, n. 5.

Pluralitas ſcripturarum non præſumitur, n. 6.

D E C I S I O DCXXVIII.

1 CEnſuerunt Domini ſcripturam, quæ aſſeritur per Moniales S. Cęciliæ de Vrbe eſſe teſtamentum Petri Pauli de Veccijs, & rogatum per Petrum Paulum de Amodeis non probare. Nam vbi agitur de leuanda ſcriptura in authenticam formam ex imbreuiaturis Notarij demortui, & ex ſpeciali iudicis commiſſione, ſolet à ſcribentibus conſtitui eſſentialis diſtinctio, quando ſcripturæ ſunt repertæ inter notas ipſius Notarij authenticas, vel protocolla, vel filcias, vel quando agitur de ſcripturis in folio à prædictis ſeparato.

2 Primò caſu quamuis ſubſcriptio Notarij, & illius ſignum ſit de ſolemnitatibus requiſitis ad perfectionem imbreuiaturæ, ſeu matricis, vt dicunt de ſubſcriptione, Ang. *conſ. 220. in princ.* Alex. *conſ. 153. num. 12. lib. 2. & conſ. 14. n. 9. lib. 6.* Crau. *conſ. 216. num. 3.* & de ſigno Felin. & alij *in cap. cum P. Tabellio de fid. inſtrum.* Bald. *conſ. 476. num. 8. lib. 1.* Guido Papæ q. 616. *in fin.* Dec. *conſ. 97. n. 3.* Corn. *conſ. 226. n. 1. lib. 3.* Pariſ. *conſ. 27. n. 6. lib. 2.* Decian. *in conſ. 24. n. 31. vol. 1.*

Tamen a frequentiori calculo in eo videntur omnes conuenire, vt ſi in ſcriptura taliter reperta legatur clauſula, *Actum, &c.* de manu Notarij appoſita, quod nihilominus etiam ſi ſubſcriptio, & ſignum deficiant, debeat iudex mandare, vt inſtrumentum in authenticam formam leuari debeat, Paul. de Caſtr. *in l. contractus num. 5. C. de fid. inſt.* Nat. *conſ. 46. num. 4.* Neuizz. *conſ. 26. num. 42.* Menoch. *conſ. 47. num. 16.* Curt. iun. *conſ. 162. num. 1. verſ. cum igitur in propoſito,* Alex. *conſ. 14. num. 19. lib. 6.* Bero. *conſ. 1. num. 51. vol. 2.* Caſtrenſis *conſ. 307. num. 2. part. 1.* Pariſ. *conſ. 27. num. 15. lib. 2.* qui omnes loquuntur de ſcriptura aperta in protocollis, vel inter rogationes Notarij demortui, quod idem eſt, Gram. *deciſ. 106. num. 15. & 16.* loquens de ſcriptura in faſciculis, vbi cætera inſtrumenta aſſeruabantur, Ruin. *conſ. 159. num. 13. lib. 4.* Rot. coram bon. mem. Card. Seraphino 902. *num. 5.* aſſerentes idem de filcijs Notarij ſecundum regionis conſuetudinem, de qua etiam loquitur Menoch. *de arb. ir. caſ. 187. n. 24. & ſeqq.* 3

Mouentur ea ratione, quia clauſula *Actum, &c.* importat actum perfectum, & conſummatum, & publicatum ſecundùm Bald. *in authent. quod ſine C. de teſtam.* Alexand. Beroum, *Rotam ſupra alleg.* Surd. *conſ. 187. num. 4.* Iaſ. *conſ. 8. num. 3. lib. 3.* Neuiz. *conſ. 29. num. 42.* ideò talis nota in manu Notarij dum per clauſulam *Actum, &c.* præſupponitur publicata videtur includere effectum ſubſcriptionis, ſigni, & rogitus, quæ pertinent tantum ad authorizandum ſcripturam, vt fidem mereatur, & fraudes remoueantur, prout conſiderat idem Alexand. *d. conſ. 14. num. 19.* quæ ſolemnitates etiam exinde ſupplentur ex alijs inſtrumentis authenticis, continentibus ſigna, & ſubſcriptiones poſitas in eodem protocollo, libro, filcia, aut faſciculo, vt dicit Curt. iun. *d. conſ. 162. num. 1. verſ. cum agitur,* Rot. *deciſ. 250. num. 3. part. 1. diuerſ.* Addens, quod ſi Notarius inter notas authenticas deponit ſcripturam ſigno, & ſubſcriptione carentem, ſignum eſt, quod de ipſa fuit rogatus, & eam pro publicata habuit. 3

Poſteriori verò caſu, quando notula caret ſolemnitatibus, & inuenitur in folio ſeparato à protocollo, libro, filcia, aut faſciculo aliarum rogationum, etiamſi contineat clauſulam *Actum*, manu propria eiuſdem Notarij mortui, qui aſſeritur rogatus, tunc quia ceſſat præſumptio publicationis, & perfectionis, ac conſummationis actus, ac etiam tacitæ declarationis ipſius Notarij, quod eam ſcripturam habuerit pro publicata, nec iuuari poteſt ſigno, & ſubſcriptione aliarum rogationum, relinquitur iudicis arbitrio, an talis ſcriptura ſit ſuſpecta, vel non, ita vt poſſit concedere, vel negare licentiam leuationis in authenticam formam, Caſtr. *conſ. 111. num. 1. & conſ. 307. num. 2. part. 1.* Crauett. *conſ. 216. num. 8.* Menoch. *de arbitr. iud. caſ. 187. num. 25. & 26.* & cùm ſcriptura, de qua agitur, non doceatur reperta inter rogationes authenticas Petri Pauli Amodei, ſuſpicione non caret, vt animaduertunt Caſtr. *in l. contractus num. 5. C. de fid. inſtrum.* Pariſ. *conſ. 27. num. 14. lib. 2.* Ceph. *conſ. 409. num. 28.* dicens non eſſe veriſimile, teſtamentum, quod eſt magni ponderis, non reperiri cum alijs ſcripturis authenticis, quæ ſuſpicio augetur etiam ex alijs defectibus ponderatis per Informantes contra dictam ſcripturam, qui etſi concurrentibus rogationibus Notarij poſſent euitari, illis tamen ceſſantibus multum præponderante viſum fuit, ideò in præſenti vti ſuſpectam noluerunt eam approbare, vt leuari poſſet in authenticam formam, & in iudicio fidem faceret. 4

Addebant prætereà, quod dum in hoc poſteriori caſu clauſula *Actum*, de ſe non importet actus perfectionem, inde ſcriptura ita remanet ſolum præparata, & non perfecta, vt conſiderat Bologn. *conſ. 53. num. 5. verſ. 8. præſuppono,* Surd. *conſ. 187. num 21.* quæ non releuat in gradu probationis, cùm contingere poſſit, quod Notarius ponat diem, & alia neceſſaria in ſcriptura legenda inter partes, & tamen actus ex aliquo accidenti non perficiatur, vt dicit Corn. *conſ. 226. n. 5. vol. 3.* 5

Non obſtat, quod Moniales Sanctæ Cęciliæ dicantur verſari in terminis prioris caſus, ex eo quod antequam hæc ſcriptura per Gregorium Panigarolam in Archiuium 6

Capi-

Capitolij deferretur de anno 1592. appareat tranſumpta vſque de anno 1541. coram Correctoribus qui tunc affirmarunt, ſcripturam illam fuiſſe repertam in libris, ſeu protocollis Petri Pauli Amodæi, & poſtmodum etiam reſolutum illam fuiſſe repertam penes eundem Gregorium Panigarolam ſucceſſorem mediatum in ſcripturis Petri Pauli Amodæi. Fuit enim reſponſum, quod an hæc ſcriptura, quæ dicitur delata ad Archiuium, de anno 1592. ſit eadem cum illa tranſumpta coram Correctoribus de anno 1541. adhuc conſtare non videtur, nec minus de illius primo tranſumpto conſtat, & tranſumptum tranſumpti productum coram Cardinali Romano patitur eandem exceptionem, quia non conſtet de identitate tranſumpti tranſumptati.

7 Non obſtat, quod ſi adhuc termini poſterioris caſus tantùm poſſint deſeruire intentioni Monialium, quod nihilominus ceſſare deberet omnis ſuſpicio ſupra ponderata, dicebatur enim, quod hæc determinatio relinquitur iudicis arbitrio, vt iam dictum eſt, & idem arbitrium per DD. apparet ſeruatum in propoſitione diei 14. Martij, dum dictum fuit, vt haberetur ratio deductorum in ea poſitione arbitrio Dominorum, quod arbitrium aliquid de rigore probationis remittere deberet, adeò cùm agatur de vnica ſcriptura, & non de pluribus, & hæc poſterior concordet cum producta de anno 1541. de verbo ad verbum, nec vnquam tranſierit ad extraneos, ſed ſemper penes ſucceſſores Notarij rogati permanſerit, & certum ſit, Petrum Paulum de Veccijs deceſſiſſe cum teſtamento, & contenta in hac ſcriptura obſeruata, dum teſtator conſtituit tutorem filijs ſuis Marcum Vecciam, qui vti tutor teſtamentarius tutelam ſuſcepit, & exercuit, vſque de anno 1533. interponendo auctoritatem ſuam alienationi bonorum pro ſoluenda dote Iuliæ de Veccijs, ſicuti de pluralitate non erat præſumendum, vt dicit Neuiz. *conſ*.24.*n*. 14. ita atteſtatio Correctorum deſeruire deberet ad firmandum, quod hæc ſcriptura fuerit reperta inter authenticas Notarij rogati. Ad prædicta namque fuit etiam reſponſum, quod ſemper videtur obſtare exceptio identitatis ſcripturæ, & loci, in quo fuerit reperta, quorum probatio non debet eſſe leuis, ſed certa, & concludens, cùm agatur de maximo præiudicio, & in iudicio venditionis bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, maximè, quia obſeruantia non eſt indubitata, cùm in multis non probetur obſeruata maximè in relicto facto Beatæ Mariæ de Pace pro tribus Miſſis in perpetuum dicendis, & in legato pro maritandis Virginibus. Et ita fuit reſolutum, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Aſten. Fructuum.

Luna 19. Ianuarij 1615.

ARGVMENTVM.

Præſentia, & reſidentia Præpoſiti probatur ex libro Capituli, & ex alijs, de quibus in deciſione.

SVMMARIVM.

Libro Capituli circa intereſſentiam, & reſidentiam Capitularium creditur, *n*.1.

Reſidere de iure quis præſumitur, *n*. 1.

Præſens ibi fuiſſe quis præſumitur vbi habuit domicilium, *num*. 1.

DECISIO DCXXIX.

1 DOmini cenſuerunt, probari præſentiam, & intereſſentiam Præpoſiti à menſe Maij 1608. vſque, & per totum menſem Maij 1609. iuxta fidem extractam ex libro Capitulari ad iſtum effectum confecto, in quo reperitur ſeriatim, & diſtinctè adnotatum quoties, & quando de dicto tempore d. Præpoſitus diuinis interfuerit, prout & ſunt cęteri, qui interfuerunt, cui quidem libro in hac materia ſtandum videtur, Anchar. *conſ*.44. *n*.1. Felin. *in cap. ad audientiam num*. 16. *de præſcript*. Aym. *de antiq. tempor. cap*. 8. §. *quia in libro num*. 1. & 6. Caputaq. *deciſ*. 158. *lib*. 2. præſertim cùm de iure præſumatur in Eccleſia reſediſſe, qui ad illud tenetur, *cap. quia nonnulli cap. conquerente de cler. non reſid.* Oldr. *conſ*. 198. *ſub num*. 8. Aym. *conſ*. 88. *ſub num*. 18. Seraphin. *deciſ*. 371. *n*.5. *part*. 1. quæ præſumptio facilius procedit in caſu noſtro, ex quo conſtat, tam per teſtes, quàm per plures actus iudiciales per Præpoſitum geſtos, illum de dicto tempore habuiſſe domicilium in Ciuitate Aſten. ibique permanſiſſe, ad tradita per Menoch. *præſumpt*. 19. *n*.4. *lib*. 6. Rot. *diuerſ. deciſ*. 420. *num*. 1. *part*. 1. Ex quibus ſic fuit reſolutum, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Romana Palatij.

Luna 19. Ianuarij 1615.

ARGVMENTVM.

Mandatum relaxatum pro maiori ſumma eius, quod debetur, & ſic partim ex falſa cauſa debiti, & partim ex vera, in totum eſt nullum, prout etiam nulla eſt ſubhaſtatio, & deliberatio inde ſubſequuta.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo dandum eſt illi, qui poſſidens, & abſens non habuit ſe pro ſpoliato, *n*. 1. & 2.

Exequutio mandati exequutiui relaxata pro maiori ſumma ea, quæ debetur, & ſic partim ex vera, & partim ex falſa cauſa debiti, in totum eſt nulla, *n*. 3.

Subhaſtatio, & deliberatio facta vigore exequutionis nullæ tanquam prouenientes à radice infecta, & illa nulla eſt, *num*. 3.

DECISIO DCXXX.

POſſeſſio Illuſtriſſimi D. Alæ Archiepiſcopi Vrbini Palatij ad montem Iordanum non fuit controuerſa ante exequutum mandatum, de quo infra; nec controuerti potuit, cùm notorium ſit dictum Palatium aliàs per eundem D. Archiepiſcopum tunc Vrbis Gubernatorem, iure inquilinatus fuiſſe retentum, & ad eius vitam emptum à D. Iulio Magalotto poſteàque vſque ad eius diſceſſum ab Vrbe inhabitatum, & exinde locatum Illuſtriſſ. D. moderno Gubernatori, cum penſionum ſolutione, & perceptione. Ex quibus indubitata viſa fuit dicta poſſeſſio, quæ etiam iuſtificatur ex mandato executiuo de quo infra, ſuper dicto Palatio exec. Et ideò fuit eidem D. Archiepiſcopo conceſſa manutentio, cùm non depoſuerit animum poſſidendi, nec ſe habuerit pro ſpoliato, Put. *dec*. 409. *in fin. lib*. 2. *in nouiſſ*. Card. Seraph. *dec*. 1041. *n*. 3. 1

Nec dicta poſſeſſione priuatus fuit D. Archiepiſcopus ex ſubhaſtatione, & deliberatione Palatij ad inſtantiam DD. de Donis, pro eorum prætenſo credito pecuniario, & in vim mandati executiui relaxati, pro ſumma Scut. 3966. cum poſſeſſione pro D. Magalotto capta. Nam d. mandatum exequutum fuit ad fauorem DD. de Donis relaxatum 10. Aprilis 1612. pro ſumma Scut. 3966. monetæ pro ſorte, & cambijs, & poſt illud exactæ fuerunt infraſcriptæ ſummæ per DD. de Donis, videlicet à D. Gubernatore inquilino in duabus partitis pro penſione Scut. 482. monetæ, & à DD. fratribus eiuſdem D. Archiepiſcopi, lib. 645. 23. Martij 1613. vt ex partitis extractis ex libris DD. de Donis in Summario Archiepiſcopi *num*.6. Quæ lib. 645. fuerunt remiſſæ DD. de Donis, ex Ciuitate Cremonæ per Horatium Morengum eorum reſponſalem in vim concordiæ inter eum nomine DD. de Donis ex vna, & fratres eiuſdem D. Archiepiſc. ex alia initę contemplatione dicti D. Archiepiſcopi 24. Nouembris 1612. in eius Summario *n*. 4. Et nihilominus nulla habita ratione, nec diminutione dd. Summarum dictum mandatum exequutum fuit pro tota ſumma Scut. 3966. pro qua fuerat relaxatum de anno 1612. exequutum ſuper d. Palatio, quod fuit captum in pignus ſub die 22. Martij 1614. Summario Magalotti *n*. 10. & 27. Ianuarij 1614. factum decretum de conſignando d. Summario *n*. 8. & 8. Februarij de deliberando ibid. *n*.9. prout ſecutum fuit, vt ibid. *n*.10. 2

Vode

3 Vnde dd. Decreta tanquam exceſſiua, & partim ex vera, & partim ex falſa cauſa debiti facta, fuerunt in totum nulla, ad text. *in l. ſi non ſortem §. centum ff. de cond. indeb.* vbi Bart. *n.* 6. Bald. & Caſtr. *n.* 2. Iaſ. *n.* 1. *&* 2. Flor. de S. Petro *in l. in hoc iud. num.* 4. *ff. fam. ercíſc.* Bart. *in l. certi condictio §. quoniam num.* 8. *verſ.* 2. *ſi index ff. ſi cert. pet.* & ibi Socin. *n.* 29. *cum ſeqq.* Dec. *n.* 4. Raph. *cum an. in l. iuſtè poſſidet, num.* 2. *in fin. & num.* 3. *ff. de acquir. poſſeſſ.* & ibi Alex. *n.* 10. Roman. *in l. ſi is ad quem num.* 8. *ff. de acquir. hered. & in l.* 1. *§. pen. num.* 36. *ff. de verb. obl.* Fulgoſ. *conſ.* 137. *col.* 2. *in princ. verſ. circa primum*, cum alijs per Tiraq. *de retract. lignag.* §. 23. *gloſ.* 1. *num.* 23. & conſequenter ſubhaſtatio, ac deliberatio ſubſecutæ à radice infectã profectæ nullæ fuerunt ex præallegatis, & dixit Rota coram bon. mem. Iuſto in Romana ſpolij bonorum 11. Februarij 1609. & coram me in Romana ſpolij 9. Maij præterit.

4 Quæ nullitas ſufficere viſa fuit DD. prætermiſſis alijs, quæ dicebantur ſuper nullitate liquidationis Cambiorum ex eo quod licet electa fuiſſet via iudicialis, peritus tamen non retulit in actis, nec cum iuramento, nec vidit litteras, aut libros, ſed ſtetit ſimplici informationi Procuratoris DD. de Donis, vt ipſe aſſerit in relatione, quam facere dixit, ſine præiudicio ambarum partium, & nihilominus fuerat oppoſitum, & proteſtatum in actis pro parte D. Archiepiſcopi, quod non poterat deueniri ad aliquam relaxationem mandati, attento quod agebatur ſuper cambijs, quæ adhuc liquidata non fuerant, vel quatenus apparet de aliqua liquidatione facta erat per aſſertum peritum partis aduerſæ, in quem d. Archiepiſcopus non conſenſerat, vt ex fide data. Ex quibus fuit ita concluſum.

REVERENDISS. P. D. DVNOZETTO.

Ferrarieñ. Bonorum.

Luna 19. *Ianuarij* 1615.

A R G V M E N T V M.

Eccleſiaſticorum bonorum alienatio non valet etiam in vtilitatem Eccleſiæ, ſine ſpeciali licentia Sedis Apoſtolicæ, & quid ſi bona alienata ſint incognita, & incerta, vel difficilis recuperationis, Gratiàque ſi in euidentem &c. nulliter exequuta amplius exequutioni mandari non poteſt.

S V M M A R I V M.

Eccleſia bonorum alienatio interdicta eſt etiam in vtilitatem Eccleſia ſine ſpeciale Summi Pontificis licentia, num. 1.

Eccleſia bona qua ſunt difficilis recuperationis poſſunt inconſulto Summo Pontifice alienari, quod an verum ſit, & quando, n. 3. *& ſeqq.*

Eccleſia bonorum alienatio licitè poſſunt ab Epiſcopo alienari inconſulto Summo Pontifice, quando ſunt penitus incerta, & incognita quod an verum ſit, & quando n. 3. *& ſeqq. & n.* 4 *Vbi etiam quando talia bona dicantur incerta, & incognita.*

Spes vendi, & in contractum deduci poteſt, n. 4.

Decimas Epiſcopus ſine Apoſtolica licentia nullo pacto in laicum transferre poteſt, n. 6. *Vbi etiam, an & quando laicè ſint capaces fructuum decimarum.*

Vtile per inutile vitiatur in indiuiduis, n. 7.

Contractus alienationis plurium bonorum, & iurium dicitur indiuiduus, quando factus eſt ſub vnico pretio, & ſub vnica reſponſione inter eaſdem perſonas, n. 7.

Indiuiduus contractus in parte nullus, in totum reputatur nullus, n. 7.

Iudicis delegati iuriſdictio expirat per ſententiam datam, n. 8. *& ſeqq.*

Gratia ſi in euidentem, &c. nulliter exequuta, non poteſt amplius exequutioni mandari, n. 8. *& ſeqq. An vero ſit neceſſaria noua gratia, & nouum reſcriptum, n.* 8. *& ſeqq.*

D E C I S I O DCXXXI.

CVm iam Dominis viſum fuiſſet ſatis ſuperque conſtare, Executores Apoſtolicos nulliter, & non ſeruata forma reſcripti confirmaſſe alienationem factam per bon. mem. Epiſcopum Ferrarien. in fauorem D. Marchionis Gualenghi, quoniam in ea legebatur reſeruatum beneplacitum Apoſtolicum cum clauſula *quatenus eo opus eſſet*, dubitaui, an de neceſſitate requirebatur confirmatio Sedis Apoſtolicæ, & quatenus ad validitatem dictæ alienationis eſſet neceſſaria, vtrum gratia ſi in euidentem nulliter exequuta poſſet hodie denuò executioni demandari. Domini reſpondendo primæ parti dubij vnanimiter affirmatiuam ſunt amplexi, eo maximè innixi fundamento, quia ſine vlla diſtinctione interdicta eſt Eccleſiaſticis patrimonij Eccleſiæ alienatio, ſiue inter Eccleſiæ vtilitas, ſiue non, ſine ſpeciali Summi Pontificis licentia, *per Extrauag. ambitioſa, de reb. eccl. non alien.* Creſc. *deciſ.* 3. *num.* 4. *de iureiur.* Fusè Rodoan. *de reb. eccl. non alien. rubr.* 28. *caſu* 8. *n.* 19. fuitque ſæpiùs dictum. 1

Idque tantò magis, quia non ſolum bona repertuntur alienata, ſed etiam infeudatæ decimæ, quorum omninò laici ſunt incapaces, *cap. quamuis de decim. Can.* 1. 16. *q.* 7. cùm ſint diuina conſtitutione debitæ, *c. tua de decim. cap. cauſam qua, de praſcr.* & tributa egentium animarũ, quarum cura penes clericos reſidet, *Can. decima* 16. *q.* 1. vnde eas laici ſine ſacrilegio, & peccato poſſidere, & retinere non poſſunt, *cap. dudum* 31. *de decim. Can. peruenit* 1. *q.* 3. etiamſi interueniat conſenſus Epiſcopi, & Capituli, *c.* 17. *eod. tit.* 2

Nec obſtare viſum fuit, quod prætenditur, potuiſſe licitè Epiſcopum Ferrarien. alienare hæc bona, quæ erant pęnitus incognita, & incerta, cùm etiam inconſulto Summo Pontifice poſſint alienari bona certa difficilis recuperationis lege appoſita, vt laicus expenſis, & periculo ſuo eas recuperet, non obſtante iuramento à prælato præſtito, per text. *in c.* 2. *de feud.* vbi Abb. cæterique Canoniſtæ, Iaſ. *conſ.* 11. *num.* 16. *lib.* 3. Caſtr. *conſ.* 260. *vol.* 2. quod etiam ad infeudationem decimarum extendere videtur Bero. *in cap.* 1. *n.* 42. *de reb. Eccl. non alien.* 3

Huic obiectioni reſponderunt tribus modis Domini, & primò non ſubſiſtere illa bona fuiſſe pęnitus incognita, nam (vltra quod de eo niſi ex ſola contrahentium enunciatione qui non potuerunt Eccleſiæ præiudicare non conſtat) certum eſt, licet res illæ quoad earum ſpecificam circumſpectionem non eſſent Eccleſiæ cognitæ, tamen quia ius decimas, & bona percipiendi erat certum, & penes Eccleſiam radicatum, cùm procedere deberet ab Eccleſia, & locã, Villæ, & Caſtra eſſent ſpecificata, in quibus ius competebat Eccleſiæ, non dici poteſt hæc bona pęnitus fuiſſe incognita, cùm etiam ius, quod alicui in ſpe, licet non adſit de præſenti dicatur competere, quia ſpes vendi, & in contractum deduci poteſt, *l. nec emptio ff. de contrah. empt. l. in diem §. non autem ff. de aqua pluuia arcen. l. ſpem C. de donat.* & ibi gloſ. cum alijs cumulatis per Tiraq. *ad l. connub. gl.* 2. *n.* 38. *& ſeqq.* 4

Secundò reſponſum fuit non applicari diſpoſitionem tex. *in d. cap.* 2. *de feud. & doctr. alleg.* loquuntur enim de bonis, quę ſoluta ſunt ab antiquo in emphyteuſim, aut feudum dari ab Eccleſia, & propter laicorum potentiam difficillimè recuperari poſſunt, ſecus autem in hoc caſu dicendum eſt, cùm non reuocetur in dubium nunquam hæc bonã prius infeudata, aut infeudari ſolita, vnde neceſſariò requirebatur beneplacitum Apoſtolicum, vt optimè interpretatur Abb. *in d. cap.* 2. *de feud.* vbi ita Ioan. Andr. conſuluiſſe refert. 5

Reſponderunt denique Domini, & in hoc omnes conuenerunt, cùm in alienatione huiuſmodi comprehenſæ fuerint decimæ, quas nullo iure potuit Epiſcopus ſine Sedis Apoſtolicæ licentia in laicum transferre propter ipſius laici incapacitatem, *d. c. cauſam qua, de praſcript.* vt fuit ſuperius dictum, & fuſiùs in cauſa Mediolanen. Reſciſſionis Permutationis 21. Maij 1597. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, in qua optimè probatur huiuſmodi conceſſionem non poſſe intelligi de fructibus decimarum, quorum laici ſunt capaces, quia illos Marchio non percipit de manu Epiſcopi, ſed propria authoritate de manibus colonorum, quod eſt ius ſpirituale, vt per Abb. *in c. litteris n.* 2. *de iureiur.* cùm multis alijs doctiſſimè adductis in dicta deciſione, 6

quæ

quæ præponderant authoritati Bero. qui dubitatiuè, & oon affirmatiuè loquutus eſt, & nihil allegauit.)

7 Nec obſtat, quod dici poſſet ſaltem ſubſiſtere allenatſonem quoad alia bona, ſi ſolummodo irrita ſit ex capite infeudationis decimarum, nam vltra ſuperius deducta placuit reſponſio in indiuiduis, vt in hoc caſu, vtile per inutile vitiari, *arg. l. 1. §. item quæritur ff. de aqua quotid. & æſtiu.* Bart. *in l. Græce §. illud num. 3. de fideiuſſ.* Alex. *conſ.* 143. *n.* 3. *lib.* 7. licet enim hæc alienatio plura bona, & iura contineat, tamen cùm facta ſit ſub vnico pretio, & ſub vnica reſponſione inter eaſdem perſonas ex tacita mente conoahentium, cenſeri debet indiuidua, *l. Pedius ff. de arbitr.* Alciat. *in l. 1. §. ſed & ſi mihi n. 16. de verb. oblig.* vnde neceſſariò infereodum eſt, dum agitur de eius inualiditate, dici vnicam alienationem, itaut vna parte anoullata, in omnibus nulla, & irrita cenſeri debeat, *l. cum eiuſdem ff. de ædil. edict.* Bart. *in l. ſcire debemus n. 4. de verb. oblig.* cum alijs cumulatis in d. Mediolanen. coram d. Card. Pamphilio die 28. Maij 1599. vbi in indiuiduo hæc quæſtio deciditur.

8 Quoad ſecundam partem dubij Domini cenſuerunt non poſſe gratiam, ſi in euidentem, oulliter executam, denuò executiooi demaodari, quia poſt ſententiam ſemel etiam nulliter latam, tam Pontificio, quàm Cæſareo iure iudicis delegati expirat iuriſdictio, *l. ſi vt proponis, C. quomodo, & quand. iud. l. iudex poſteaquam,* & ibi gloſ. *ff. de re iudic. c. in litteris, c. ſignificantibus, & c. venerabili de offic. deleg.* & in terminis de executione litterarum Apoſtolicarum tradit Archid. *in c. ſi eus in verb. contradictor, de præb. in 6.* Tiraq. *in l. boues §. hoc ſermone n. 61. de verb. ſign.* cum multis cumulatis iu deciſione Caſalen. Canonicatus 22. Iunij 1605. coram Reuerendiſſimo Attrebaten.

9 In quam ſententiam eo libentius iuerunt Domini, quia nullo vnquam tempore Eccleſia Patrimonium Eccleſiaſticum oulliter alienatum recuperaret, ſi occupatores poſſent quandocumque (ſi ounquam executorum expiraret iuriſdictio) petere, vt ad nouam exequutionem tanquam re integra procederetur, ex quo omnis ſpes in poſterum Eccleſiæ dicta bona perperam alienata repetendi auſerretur.

10 Nec obſtant ea, quæ pro D. Marchione adducuntur, ſcilicet proceſſum nullum oon conſumere gratiam iam perfectam, per verbum *fiat*, cùm conditio appoſita reſcripro *ſi in euidentem Eccleſiæ vtilitatem* nondum probata, non extinguat penitus gratiam quin ſit in rerum oatura, quæ per conſenſum cootrahentium, & Papæ authoritatē dicitur perfici, quia dicta conditio *ſi in euidentem*, poſſet hodie in cauſa appellationis in Rota probari, quæ vigore *Clem. auditor de reſcrip.* ſubrogata eſt in locum primi Executoris, & ſic eorum, quæ coram primo iudice probari oon potuerunt, poterit admitti probatio coram iudice appellationis, & coram ipſo non deducta deduci ex vulg. Nam quicquid ſit, an verſemur in gradu appellationis ex quo non conſtat, quod vnquam fuerit appellatum, placuit Dominis reſponſio data, Iudicem appellationis debere cognoſcere de iuſtitia, vel iniuſtitia executionis, & ad huiuſmodi effectum poſſe admittere etiam nouas probatioues, ſed poſt executionem oulliter factam, non ideò poterit procedere ad nouam executionem, cum facultas exequendi ſit penitus extincta, ex ſupradictis.

11 Deinde quidquid ſit vtrum per huiuſmodi executionem nullam conſenſus Epiſcopi Ferratien. tunc præſtitus fuerit conſumptus, veriſſimum tamen eſt omnimodam iuriſdictionem penitus extinctam, ita vt oullus hodie poſſit ſine oouo reſcripto, & beneplacito Apoſtolico conditionem illam, ſi in euidentem, reſcripto appoſitam verificare, oec enim poſſunt id facere Executores in litteris Delegati, quia per ſententiam oulliter latam omnem à ſe iuriſdictionem abdicarunt ex ſupradictis, nec poterit Rota, quæ nullum habet mandatum de confirmando de nouo exequi, ſed debet ſecundum formam ſuæ iuriſdictionis cogooſcere de validitate, ant inualiditate executionis factæ per iudices delegatos, & ita non poteſt applicari diſpoſitio *Clem. auditor.* quæ procedere poſſet, ſi executor datus in dictis litteris noudum proceſſiſſet ad confirmatiunem dictæ alienationis, & ante illam cauſa fuiſſet deuoluta ad Rotam, quæ vigore *d. Clem.* eſſet ſubrogata loco executoris, ſed poſtquam expirauit & conſumpta fuit illa authoritas, nihil ſupereſt in quo Rota poſſit ſuccedere loco illius executoris. Et ita vtraque parte informante fuit dictum.

R. P. D. VEROSPIO.

Placentina Parochialis de Malpartida.

Veneris 23. Ianuarij 1615.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus an, & quando excuſetur à negligentia, & mora non conferendi beneficium ex eo, quod Capitulum Sede vacante alium nominauit cum præfixione termini ad impetrandum Apoſtolicam prouiſionem.

SVMMARIVM.

Epiſcopus non dicitur in mora conferendi beneficium, quando nominatus à Capitulo habuit terminum quatuor menſium ad impetrandam prouiſionem Apoſtolicam, cum teneretur expectare rei euentum, n. 1.

Quaſi poſſeſſio conferendi beneficia, & nominandi probatur ex prouiſionibus Apoſtolicis, n. 2.

Impeditus quando teneatur probare adhibuiſſe diligentiam remouendi impedimentum, & illud remouere non potuiſſe, num. 3.

Aſſertioni alicuius in his, quæ ab animo dependent, ſtandum eſt, n. 3.

Concurſum faciendi ius iuriſdictionis eſt, n. 4.

Capitulum Sede vacante poteſt omnia facere, quæ iuriſdictionis ſunt, n. 4.

Cauſa probabilis etiam ex dubio iuris errore cauſata, excuſat à mora, n. 4.

DECISIO DCXXXII.

1 POſt multam in iſta cauſa diſceptationem, facto de mandaro Dominorum per me diſcurſu, fuit tandem in vltima eiuſdem dubij propoſitione deciſum, ob Capituli nominationem ad fauorem Ludouici de Mendoza, Epiſcopali Sede vacante factam, Epiſcopum dici potuiſſe impeditum, cùm enim d. Ludou. eſſet à Capitulo oominatus, cum præfixiooe termini quatuor menſium ad prouiſionem Apoſtolicam impetrandam, vtique dicebatur impeditus Epiſcopus, qui rei debebat euentum expectare, poſtquam ad Principis Conſiſtorium illa fuerat remiſſa, Lancellot. *de attentat. relat. pend. cap. 8. num.* 5. Federic. de Sen. *conſ.* 232. *n.* 1. *verſ. in contrarium*, Lap. *alleg.* 78. *num.* 13. *verſ. ſed negligens*. Et ſic dici noo poterat negligens, Federic. *d. conſ.* 232. & fuit dictum in cauſa Aretina Capellaniæ 1. Iunij 1611. coram Illuſtriſſ. Lancellot. ne præſertim huius Parochialis collatio deuolueretur, *c. 2. & c. quia diuerſitatem, de conceſſ. præben. cap. licet de ſupplen. negl. prælat.* Reb. *in prax. tit. de deuol. n. 56. in fin.*

2 Præterea cùm eſſet in quaſi poſſeſſione Capitulum, ad ſimiles Parochiales nominandi, vt conſtat ex prouiſionibus Apoſtolicis datis, habuit Epiſcopus, durante remiſſionis termino, iuſtam dubitandi cauſam, ne ad ſe collatio pertineret, & ſic oon fuit in mora, *l. 2. & 4. ff. de in ius voc. l. 2. ff. ſi quis caut. l. ab hoſtibus §. ſed quod ſimpliciter ff. ex quibus cauſis maior.* Bero. *conſ.* 88. *n.* 36. *lib.* 1. Ex quibus, & alijs deductis in diſcurſu patet, Epiſcopum excuſatum fuiſſe, cùm præſertim non amara ſit interpretatio facienda, vt quis dicatur in mora conſtitutus, iuxt. gloſſ. *in c. ſi clericus*, in verbo, *negligenter*, *de præbend. in 6.* Et tantò magis id procedit in caſu noſtro, vbi de ſpatio ſolum octo dierum agitur.

3 Non obſtat, quod Epiſcopus non docuerit ſe conferre voloiſſe, oec omnem adhibuiſſe diligentiam, vt impedimentum remoueretur, cùm enim ille deberet expectate, num Sanctiſſ. intra quatuor menſes de hac Parochiali prouideret, nihil horum erat neceſſarium, Felin. *in cap. ex tranſmiſſa num.* 2. *verſ. quæ omnia de præſcr.* Boer. *deciſ.* 40. *num.* 7. Rimin. ſen. *conſ.* 20. *n.* 17. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 498. *num.* 13. Ruin. *conſ.* 12. *ſub n.* 8. *lib.* 5. Bero. *conſ.* 88. *num.* 36. *lib.* 1. Vltra quod idem Epiſcopus, vt ex eius depoſitione conſtat, habita notitia vacationis Parochialis ſemper habuit animum illam conferendi, cui aſſertioni ſtandum videtur, tanquam de re in animo exi-

exiſtente,. gloſſ. *in cap. ſignificaſti il* 1. in verbo *ſi ita eſt*, & ibi Felin. *num. 2. de homicid.* Ruin. *conſ.* 398. *num.* 5. Maximè quia talis voluntas requiritur ſolum ad effectum declarandi animum impediti, quo caſu illam ſufficit quocumque modo apparere, Alex. *in l. 2. §. quod diximus in fin. ff. ſi quis caut.*

4 Non obſtat Capitulum facere non potuiſſe tales nominationes, & remiſſiones ad Sedem Apoſtolicam, cùm hæc ſpectent ad Vicarium ab ipſo deputandum, vt Sacra Concilij Congregatio declarauit, & ſic Epiſcopum excuſari non poſſe. Nam vltra quòd iſta Concilij declaratio nondum emanauerat, cùm tamen ius faciendi concurſum ſit iuriſdictionis, gloſ. *in cap. dilectus*, verbo *de lege iuriſdictionis*, vbi DD. *de offic. ordinar.* Et Sede vacante, Capitulum omnia facere valeat, quæ ſunt iuriſdictionis, niſi expreſsè prohibita reperiantur, vt per Nauarr. *conſ. 44. n. 1. de temp. ord.* Gutier. *Canon. quæſt. 1, cap. 11. num.* 10. Rebuff. *in prax. tit. de deuol. num.* 85. Pauin. *de offic. & poteſt. cap. Sede vacan. part. 1. quæſt. 1. num. 3. cum ſeqq. & quæſt. 5. nu. 2. verſ. item regulariter*, Rota *deciſ. 1. num. 13. part. 2. diuerſ.* ſatis dicitur Epiſcopus, cauſam dubitandi probabilem habuiſſe, vel dubio iuris errore fuiſſe deceptus, vt excuſetur à mora, Felin. *in cap. de quarta num. 27. de præſcript.* Butr. *in cap. cùm dilectus de conſuetud.* Ioan. Andr. *in cap. 1. de poſtul. pral. in 6.* Alex. *conſ. 214. num. 8. lib. 6.* Natt. *conſ. 338. num.* 10. Cephal. *conſ. 807. num.* 32.

5 Nec releuat Epiſcopum reijciendo Ludouici nominationem à Capitulo factam, eam dixiſſe nullam, & inualidam, & ſic illam fuiſſe talem non ignoraſſe. Quia per hoc ad ſcientiam de præterito non infertur; non enim pugnat, quòd Epiſcopus antea conferre voluerit, & dubitauerit de ipſius facultate, poſteà verò cauſa maturè cognita, dictam nominationem fuiſſe nullam cenſuerit, &c.

R. P. D. CAVALERIO.

Calaguritana Decimarum.

Veneris 23. Ianuarij 1615.

ARGVMENTVM.

Omiſſio extenſionis iuramenti teſtium an poſſit ſanari per commiſſionem cum clauſula *arbitrio*.

SVMMARIVM.

Arbitrium non intrat ad ſanandam nullitatem examinis teſtium ex defectu iuramenti, num. 2. Vbi ſecus, quando agitur de remittenda tantummodo extenſione iuramenti.

Iuramentum teſtis non de rigore, ſed ex ſumma æquitate inductum videtur, cum ob iuramenti religionem teſtes deterreantur à falſi depoſitione, num. 2.

Arbitrium non intrat ad ſanandam ſententiam nullam ex defectu citationis ad ſententiam, quia citatio videtur ex æquitate, non autem de rigore requiſita, num. 2.

Teſtium examini conſenſiſſe dicitur pars dando interrogatoria, num. 3.

Iuramentum teſtium non probatur omnino ex verbis, teſtis iuratus, num. 4.

Iuramentum teſtis in dubio præſumitur præceſſiſſe, num. 4. Vbi maxime concurrentibus verbis præcedentibus id ſuadentibus.

DECISIO DCXXXIII.

1 ITerùm propoſui dubium aliàs reſolutum die 7. Nouembris præteriti, & Domini ſteterunt in deciſis. Cùm enim in commiſſione ſanatoria narratus fuerit ſolus defectus extenſionis iuramenti, ſuper quo reſcriptum fuit per ſignaturam, vt adhiberetur fides teſtibus arbitrio Rotæ, Domini ſub dicta die & hodie de nouo cenſuerunt, non obſtante dicto defectu extenſionis arbitrium intrare, nec crediderunt ſuper alijs defectibus eſſe diſputandum in præſenti dubio, tamquam in commiſſione ſanatoria non expreſſis.

2 Et propterea ea multa quæ deducebantur ſuper eo, quòd non debet admitti arbitrium ad ſanandum defectum omiſſionis iuramenti, quòd non de rigore, ſed ex ſumma æquitate inductum videtur, tamquam reſpiciens defenſionem partis, contra quam iuratur, cùm ob iuramenti religionem teſtes deterreantur à depoſitione falſi, vt in ſimili de omiſſione citationis ad ſententiam, quòd ob dictam rationem æquitatis clauſula *arbitrio* circa eam non operetur, dictum fuit in Mantuana Bonorum 16. Decemb. 1611. cor. R. P. D. meo Vbaldo, & in Zamoreñ. Pecuniariæ 20. Martij 1609. coram me, tollebantur vnica reſponſione, quòd ſcilicet hic non agitur de remittendo iuramento ob dictam clauſulam *arbitrio*, quod eſſet, ſi apertè conſtaret nullum præſtitum eſſe iuramentum, ſed agitur tantummodo de remittenda extenſione iuramenti, cùm non reperiatur extenſum ſecundum ſtylum Curiæ, cum illa clauſula, *tactis, &c.*

3 Et ex his DD. cenſebant ceſſare etiam aliud obiectum, quòd ſcilicet ex datione interrogatoriorum non ſit remiſſum iuramentum, quia hoc non prætenditur, ſed ſolùm, quòd pars dando interrogatoria conſenſerit examini, & abſque illo rigore extenſionis iuramenti, qui ſeruatur de ſtylo, non poterat autem dici hic adeſſe totalem defectum iuramenti. Nam aliqui qui erant Sacerdotes iurarunt tacto pectore, aliquos verò Notarius atteſtabatur iuraſſe coram ipſo, vel appoſuerat clauſulas per iuramentum, quod præſtitit, vel qui iurauit dicere veritatem, vnde non poterat dici quod adeſſet totalis defectus iuramenti, vt in alia deciſione ponderatum fuit.

4 Nec etiam videtur obſtare, quòd depoſitiones horum teſtium videantur carere iuramento, ex quo in fine examinis teſtes dicunt teſtificata eſſe vera per iuramentum, quod præſtitum eſt. Nam reſpondetur, quod in initio examinis dicitur teſtis citatus, iuratus, & interrogatus, quæ verba licèt non omnino probent, tamen aliquid faciunt ad effectum arbitrij, vt in deciſione dicitur. Reſpondetur etiam, quod in dubio iuramentum teſtis intelligitur præceſſiſſe, Iaſ. *in l. admonendi in ſecunda lectura n.* 230. Vbi dicit hoc eſſe indubitatum, *ff. de iureiuran.* Farin. *de teſt. quæſt. 74. & ſeq.* & per illa verba præcedentia, teſtis iuratus, vel qui iurauit dicere veritatem, appoſita ab initio, licèt in fine ſubdatur dicta clauſula teſtificata eſſe vera per iuramentum quod præſtitit, ſatis videtur poſſe dici iuramentum præceſſiſſe. Ex quibus, & alijs in prima deciſione deductis, Domini noluerunt ab ea recedere, &c.

R. P. D. CAVALERIO.

Piſtorieñ. Beneficij.

Veneris 23. Ianuarij 1615.

ARGVMENTVM.

Lis non dicitur extincta per deſertionem cauſæ, niſi etiam ſubſecuta fuerit ſententia, & lite pendente inter duos præſentatos non poteſt tertius præſentari.

SVMMARIVM.

Lite pendente inter duos præſentatos à patronis, tertius præſentari non poteſt.

Clauſula, dummodo alteri non ſit ius quæſitum, intelligitur de iure valido, & non de iure inualido, n. 1.

Lis non dicitur extincta per ſolam deſertionem cauſæ, niſi etiam ſubſecuta fuerit ſententia, n. 2. & num. 4.

Poſſidere beneficium non dicitur quis ex eo, quod acceperit poſſeſſionem domus dicti beneficij, niſi etiam Eccleſiæ poſſeſſionem acceperit, n. 3.

DECISIO DCXXXIV.

1 FVndamentum principale deciſionis, aliàs in hac cauſa factæ ſub die 10. Ianuarij præteriti illud erat, quòd Lazarus præſentatus à Patronis nullum ius ex tali præſentatione habebat, tamquam facta lite pendente, quia diſpoſitio *cap. 1. vt lit. pend. in 6.* habet locum etiam in præſentationibus, Calderin. *conſ. 1. eod. tit.* Gemin. *in eodem cap. 1.* Sarnen. *ſuper reg. de ſubrog. quæſt.* 13. vbi teſtatur de communi, & approbata à Rota ſuo tempore fuit dictum in Hiſpalen. Parochialis de Arcoz 6. Iunij 1611. cor.

Reuerendiſs. P. D. meo Vbaldo, cum alijs in prima deci-
ſione allegat. Vnde ſequebatur non fuiſſe neceſſe facere
mentionem in gratia Andreæ de hac præſentatione, vti
nulla, & inualida, nec ex eius non expreſſione fuiſſe in-
ductam ſubreptionem, quia clauſula, dummodo tempo-
re datæ præſentium, non ſit alteri ius quæſitum intelligi-
tur de iure valido, & non de inualido, Satnen. *ſuper reg.
de public. quæſt.* 17. Fuit dictum in Oſlunen. Capellæ 17. No-
uembris 1600. coram bonæ memoriæ Iuſto. Ex quibus
concludebatur, ſententiam Vicarij fundatam in hac falſa
cauſa eſſe reuocandam.

2 Verùm cùm Billus non acquieſceret, opponendo litem
fuiſſe extinctam, quia Laurentius poſt præſentationes fa-
ctas à Patronis de perſona ſua, & Petri, fuerat inſtitutus,
& immiſſus in poſſeſſionem Parochialis, de qua agitur, à
quibus actibus, licèt Petrus appellaſſet, tamen ob non
proſecutam appellationem, & non prorogata fatalia, cau-
ſa remanſit deſerta, & ſic lis erat extincta, & conſequen-
ter præſentatio Lazari Billi non erat nulla, & attentata.
Ideo iterùm propoſui dubium, aliàs reſolutum ſub die 23.
Iunij præteriti, & Domini ſteterunt in deciſis, quia ea, quæ
allegabantur de inſtitutione, & poſſeſſione Laurentij, non
iuſtificabantur in facto, nec lis poterat dici eſtincta per
ſolam deſertionem, niſi ſubſecuta etiam ſententia, Rota
deciſ. 10. *num.* 3. *vt lit. pend. in non.* Fuit dictum in Sala-
maotina Capellaniæ del Vote 5. Iulij 1593. coram bo. mem.
Card. Pamphilio.

3 Sed neque pars acquieuit ſecundæ deciſioni, contra
quam opponebat iuſtificari inſtitutionem, & immiſſio-
nem Laurentij ex actibus, qui dati fuerunt, & iterùm re-
plicabatur, quod aliàs dictum fuerat, non fuiſſe prorogata
fatalia, & talem inſtitutionem tranſiiſſe in iudicatum,
Authent. ei qui, Cod. de temp. appell. Clement. *Si appellatio-
nem de appell.* Dec. *conſil.* 436. *num.* 1. *&* 20. Vnde, vt Billo
ſatisfaceret, tertio propoſui cauſam in Rota, & Domini
ſteterunt in deciſis. Nam ad prætenſam poſſeſſionem pro-
bandam, non dabatur inſtrumentum illius adeptionis, ſed
tantummodo fides cuiuſdam actus immiſſionis Laurentij
factæ à duobus miniſtris Curiæ Epiſcopalis, quorum vnus
dicebatur Miſſus, ſeu Nuncius, alter verò Famulus Baron-
celli Piſtorien. ſine interuentu Notarij, aut alicuius perſonæ
Eccleſiæ in dicta traditione poſſeſſionis. Præterea fuit ca-
pta poſſeſſio domus tantùm, non autem Eccleſiæ, vel Bene-
ficij. Vnde non ſuffragabatur ad tradit. per Nat. *conſ. quin-
genteſimo ſexageſimo ſecundo n.* 15. Patiſ. *conſ.* 24. *n.* 6. *& ſe-
quentib.* Fuit dictum in Romana Capellaniæ Sanctæ Ma-
riæ Magdalenæ 24. Februarij 1576. coram bonæ memoriæ
Lauretano relata inter *impreſſ. diuerſor.* 19. *part.* 2. *num.* 11.
Quibus accedebat quòd idem Laurentius reſpondendo
poſitionibus Biſcontij dixit, ſe non credere poſſidere, ſed
iuiſſe ad d. Eccleſiam vti Capellanum, & non vti Recto-
rem, & numquam fuiſſe adeptum poſſeſſionem.

4 Quo verò ad deſertionem vltra reſponſiones aliàs datas
in deciſione, quod ſuper ea requirebatur ſententia, Bart. *in
l. eos n.* 8. & ibi Bald. *n.* 5. *verſ. & adde, quod dixi, C. de appell.*
Card. Seraph. *deciſ.* 564. *num.* 9. cum alijs in deciſione vltima
adductis. Reſpondebatur etiam conſtare ex actis fuiſſe
pluries prorogata fatalia. Ex quibus concludebatur, litem
non fuiſſe extinctam de tempore factæ præſentationis La-
zari, & ideò talem præſentationem fuiſſe nullam, & inua-
lidam, & propterea Andream non fuiſſe obligatum in ſua
gratia facere mentionem de tali præſentatione nulla, facta
lite pendente, & conſequitur ſententiam Vicarij eſſe infir-
mandam ex falſa cauſa, in qua fundatur, & ſic ſtandum in
deciſis, &c.

R. P. D. B V R A T T O.

Palentina Capellaniæ.

Luna 26. *Ianuarij* 1615.

A R G V M E N T V M.

De progenie non dicuntur deſcendentes ex fœmi-
nis, ſed ſolùm ex maſculis, vocatuſque ad Iuſpa-
tronatus cum onere celebrandi Miſſas non eſt
neceſſe, quod ſit ſacerdos, ſed ſufficit, quod per
alium celebrare faciat.

S V M M A R I V M.

*Progeniei appellatione veniunt deſcendentes ex maſculis, non
autem ex fœmina, num.* 1.

*Præſetandus ad Ius patronatus vbi tenetur celebrare Miſ-
ſas, non eſt neceſſe quod ſit ſacerdos, ſed ſufficit, quod per
alium celebrare faciat, n.* 2. 3. *&* 4.

*Reſtitutio in integrum aduerſus ſententias datur ex capite
iniuſtitiæ etiam non notoriæ, num.* 4.

D E C I S I O   D C X X X V.

ANdreas de Penilla per Ioannem eius patrem Patro- 1
num Capellaniæ in Eccleſia Sanctæ Mariæ de Aſtu-
uillo ad eam tunc vacantem præſentatus, veniebat præfe-
rendus Petro de Valbuena in illius prouiſione, & collatio-
ne ex forma Teſtamenti Didaci d. Ioannis fratris, & An-
dreæ patrui fundatoris dictæ Capellaniæ, qui enixè man-
dauit in teſtamento, quod clericus de ſua progenie, &
magis propinquus alteri præferretur. Talis enim eſt di-
ctus Andreas, cùm ſit nepos ex fratre, & ſic de progenie
fundatoris, & ei propinquior, quam ſit Petrus illius Ad-
uerſarius, qui vt dicunt teſtes in eius Summ. *n.* 4. eſt in ter-
tio gradu affinitatis, & ideò cùm à maſculis non deſcendat,
de progenie dici non poteſt, Alex. *in addit.* ad Bart. *in l.* 1. §.
Perſonis, lit. A. verſ. quid de verbo progenie, ff. de iur. immun.
Roman. *in rubr. ff. ad S.C. Syll. n.* 5. Caſtad. *dec. vnic. de Iur.
patr. num.* 1. *in fin.* Surd. *de aliment. tit.* 1. *quæſt.* 16. *num.* 3. &
conſtat etiam de idoneitate Andreæ, cùm tunc eſſet cleri-
cus, vt ex literis Ordinarij proceſſ. fol. 119. & ætatis ann. 16.
vt ex fide baptiſmi d. Summ. *num.* 3.

Nec obſtare dixerunt DD. quòd cùm fundator manda- 2
uerit in dicta Capellania celebrari Miſſam diurnam pro
mortuis, & etiam in die feſtiuitatis omnium Sanctorum,
ideò Capellanus, & ſic præſentandus debeat eſſe Sacerdos,
qui per ſe ipſum poſſit dictas Miſſas celebrare, *iuxta conſ.*
Barbat. 33. *num.* 9. *&* 7. *lib.* 2. Dec. 129. *num.* 5. & Rot. in
vna Romana Capellaniæ 19. Martij 1586. coram bonæ
memoriæ Cardinali Pamphilio cum allegatis per Gonzal.
ad reg. 8. *gloſſ.* 5. *num.* 73. Nam Rota ſequitur contrariam
opinionem, quòd talis Capellania perſonalem reſidentiam
non requirat, ſed ſufficiat ibi diuina per alium celebrari,
quæ fuit Lapi *alleg.* 35. *n.* 2. *& alleg.* 117. *n.* 2. *verſ. quod autem,*
qui loquitur in ſpecie noſtra, & Apoſtill. *ad d. alleg. Lapi,*
quem refert, & ſequitur, *in c. de multa, §. fin. in fin. verſ.* 5. *qua-
ro de præben.* vt in deciſionibus Romana Capellaniæ 23.
Ianuarij 1589. coram eodem Card. Pamphilio, in qua re-
ceſſum fuit à ſupradicta de anno 1586. & in Lucana Ca-
pellaniæ 12. Decembris 1593. cor. bon. mem. Gypſio, & in
alijs relatis per Gonzal. *vbi ſupra n.* 74. *& ſeq.*

Et ideò nihil faciunt verba illa, *ſit ad illud idoneus*, in 3
quibus fiebat vis pro Valbuena, quaſi fundator voluerit
idoneitatem in præſentando pro celebratione Miſſarum.
Quia vltra quòd videntur referri ad ſeruitium, non ad ce-
lebrationem Miſſarum, cùm non expreſſerit, quòd eſſet
idoneus ad celebrandum per ſe ipſum, dicitur idoneus
etiam ſi per ſubſtitutum ex d. opinione Rotæ, vt in dicta
Lucana coram Gipſio, in qua aderant verba ſatis præciſa,
nempè quòd eligeretur Presbyter idoneus qui Miſſam ce-
lebraret, & ſimilia etiam erant in dicta Romana, coram
Card. Pamphil. Quàm opinionem cùm ſequatur etiam Sa-
cra Illuſtriſſimorum Concilij Trident. Interpretum Con-
gregatio, vt in vna Piſtor. relata in dd. Deciſionibus, &
per Gonzal. loco citato, & in alia Parmen. nulla ſupereſt
dubitatio.

Tantò magis, quia fundator non videtur reſpexiſſe ad 4
perſonalitatem, nec voluiſſe arctare Capellanum ad cele-
brandum Miſſam quotidianam, quia non legitur hoc ex-
preſſè diſpoſitum, ſed ſolùm, quod dicta Miſſa celebrare-
tur, vt ibi. Quòd celebretur Miſſa recitata qualibet die,
& rurſus, dum nominato Patrono eius fratre, & eius de-
ſcendentibus, ſubiunxit, Qui quidem Patronus habeat
curam, quòd deſeruiatur in dicta Capellania, & ſic indefi-
nitè locutus eſt reſpiciendo effectum ſeruitij. Et propte-
reà DD. dixerunt ex præmiſſis reſultare notoriam iniuſti-
tiam duarum ſententiarum in partibus ad fauorem Val-
buenæ, & contra dictum Andream latarum, & conſequen-
ter conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, pro qua
obtinenda ſufficit qualibet iniuſtitia etiam non notoria.

Rot.

Rot. *deciſ.351. num....part.1. diuerſ.* apud Card. Seraph. *deciſ.251. num.2. part.1.*

R. P. D. PAMPHILIO.

Farſeñ. Pecuniariæ.

Luna 26. Ianuarij 1615.

ARGVMENTVM.

Furtum commiſſum ſine dolo, & culpa eius, qui pecunias exegit, cedit in damnum eius, cuius nomine pecuniæ fuerunt exactæ.

SVMMARIVM.

Clauſula parito iudicato *dat iuriſdictionem conditionalem, num.1.*
Clauſula parito iudicato *præſupponit rem iudicatam, n.1.*
Appellatio ab exceſſiua taxatione conceditur à die habita notitia, num.1.
Agens nomine alterius non ſibi, ſed ei cuius nomine agit, acquirit, n.2.
Furtum commiſſum abſque dolo, & culpa exactoris connumeratur inter caſus fortuitos, num.2.
Furtum cedit damno eius, cuius eſt dominium rei furatæ, num.2.
Emptum nomine alterius, eique conſignatum, licèt ex pecuniis alienis, dicitur quæſitum ei, cuius nomine fuit emptum, num.3.
Imputari ei non debet, qui adhibet omnem diligentiam, vt liberetur ab obligatione, n.4.
Furtum ſine affectu furandi non committitur, n.5.
Debito in genere probato, quantitas iuramento probatur, num.6.

DECISIO DCXXXVI.

1 DOmini ſteterùnt in deciſis, nempè ſententiam Rotalem ad fauorem Ioſephi latam eſſe confirmandam, quia de illius validitate, & iuſtitia ſatis viſum fuit conſtare ex deciſionibus in hac cauſa factis. Nec obſtare, quòd pro inualiditate dicebatur, quod cauſa reſtitutionis in integrum fuerit commiſſa cum clauſula *parito iudicato*, quæ dat iuriſdictionem conditionalem. Nam quod ad ſortem principalem, & fructus cenſus de paritione ſatis conſtat ex actis, vt fuit deductum in hac cauſa coram R. P. D. meo Manzanedo 21. Iunij 1610. & 10. Ianuar. 1611. Quantum verò ad expenſas, placuit reſponſio, quòd dicta clauſula præſupponit rem iudicatam, quæ hic non adeſt, nedum quia ab exceſſiua illarum taxatione fuit appellatum à die habitæ notitiæ, prout appellari potuit, *Clem. appellanti de appellat.* Et tenuit Rot. in cauſa Toletana Capellæ 14. Aprilis 1595. coram Illuſtriſſimo Cardinale Mellino, & in alijs cauſis in dictis deciſionibus relatis, ſed etiam quia in huiuſmodi taxatione vti facta poſt condemnationem, requirebatur citatio partis, Marant. *in prax. part.6. cap. de exeq. ſub num.21. ver. & quid in taxatione*, quæ tamen citatio hic defuit, vt probatur ex reuolutione proceſſus in quo non legitur, Dec. *conſ.483. num.6.* Rot. in cauſa Senogallien. Syluæ coram Cotta, relat. inter impreſſ. *deciſ. 62. num.2. part.1. diuerſ.* Et in cauſa Zamoreñ. Pecuniariæ 9. Decembris 1608. coram Reu. P. D. meo Caualerio, & aliàs ſæpiſſimè.

2 Quo verò ad iuſtitiam, pariter viſum fuit ceſſare, quòd dominium pecuniarum, quæ fuerunt furto ſubtractæ, eſſet penès Ioſephum, qui pecunias exegerat, & penès ipſum retinebat, quia illas non exegit nomine proprio, ſed nomine Communitatis, cui propterea dominium ipſarum acquiſiuiſſe dicitur, *l.1.6. Item acquirimus, §. Per Procuratorem*, & ibi gloſ. & Doctor. *ff. de acqu. poſſeſſ.* cum alijs adductis in iſtis terminis per Aym. *conſ.247. num.1. verſ. ſed præmiſſis non obſtantibus*, & per totum. Vnde cùm furtum vti commiſſum abſque culpa, & dolo ipſis Ioſephi, connumeretur inter caſus fortuitos, *l. ſi quis furtum, §. Imperator, ff. locat.* Menoch. *conſ.353. n.9. & ſeq.* Honded. *conſ.90. n.10. lib.2.* Illud cedere debet damno ipſius Communitatis, penès quam erat dominium pecuniarum, *l. pignus*, & ibi Doctor. *C. de pignor. act.* Cab. *de reb. cred. concluſ.2. n.7.* Non autem damno Ioſephi, qui vel ſimplex exactor, & Officialis Communitatis pecunijs exactis nullo modo vti poterat, ſed eaſdemmet pecunias exactas in ſpecie cuſtodire, & reſtituere debebat, vt per text. *in l.1.* & not. ibi per Bart. *C. de aur. publ. perſecut. lib.10.* cum alijs allegatis tradit in terminis Pariſ. *conſ.156. num.27. lib.4.* Dec. *conſ.453. num.6.* & faciunt adducta in hac cauſa ſub die 21. Iunij 1610. coram R. P. D. meo Manzanedo.

Neque releuare, quòd pretium ex quo fuit emptum frumentum, eſſet ipſius Ioſephi, & aliorum qui cenſum impoſuerunt ſuper eorum proprijs bonis, in quo licèt poſteà Maſſarij Communitatis recognouerint bona fide, ipſi tamē non potuerint obligare Communitatem, præſertim non ſeruata forma Conſtitutionis fel. recordat. Clem. VIII. ſuper bono regimine, quia vltra quod recognitio bonæ fidei à Maſſariis fuit facta pro emendo frumento, & ſic ex cauſa neceſſaria annonæ, ex adductis coram Reuerendiſſimo Dom. Bononien. ſub die 21. Aprilis 1603. Placuit etiam reſponſio, quod cùm frumentum fuerit emptum pro Communitate, illique fuerit etiam conſignatum, dicitur quæſitum ipſi Communitati, licèt fuerit emptum de pecunia aliena, *l.3. & l. multum intereſt, Cod. ſi quis alteri vel ſibi*, & tenuit Rota in cauſa Veneta cenſus, coram Reuerendiſſimo Dom. Lugdunen. & coram me ſub die 24. Februar. 1612. Vnde cùm poſteà fuerit à Communitate diſtributum particularibus habita fide de pretio, & huiuſmodi pretium fuerit exactum à Ioſepho nomine Communitatis, illud dicitur ſub dominio ipſius Communitatis ex ſupradictis. 3

Minùs obſtare, quòd Ioſephus vellet pecunias exactas ad Vrbem aſportare pro extinguendo cenſu, & tamen Communitas inſtaret eas ſibi conſignari, quod Ioſephus interpellatus facere recuſauit, adeò vt non ſine propria ipſius culpa Communitas poſteà mediante atteſtatione, & carceratione illum coegerit ad eas deponendas penès Gubernatorem. Fuit enim reſponſum, quod Ioſephus, & alij de anno 1600. impoſuerunt cenſum ſuper eorum bonis, vt ſubuenirent Communitati, quæ tunc egebat frumento pro eius hominibus, à quibus cùm poſtea fuerint pecuniæ recuperatæ, benè potuit Ioſephus ſaltem ex tacita conuentione pro ſua liberatione adhibere omnem diligentiam, vt cenſus extingueretur, *ad l. ſi pro ea, Cod. mandati.* Vltra quòd talem etiam poſt recuperationem fuiſſe mentem Communitatis colligitur ex atteſtatione Antonij Ruffetti, qui tamquam caput Maſſariorum, & de ordine Syndici, & Procuratoris Communitatis ordinauit Ioſepho, vt faceret diſdictam Domini Cenſus, aliàs fructus ei currerent. Ideòque non poteſt dici, quod Ioſephus eſſet in culpa, ſeu mora, dum poterat ſe huiuſmodi exceptione tueri, *l. ſi quis ſolutioni, ff. de vſur.* Surd. *deciſ.179. num.15.* 4

Placuit etiam alia reſponſio, quòd in omnem euentum, talis culpa, quatenus adeſſet, non poteſt dici ordinata ad furtum, à qua propterea tantò magis Ioſephus viſus fuit excuſandus, iuxt. *l. qui iniuria, & l. verum la 2. ff. de furt. cum ſimilib.* 5

De quantitate dd. pecuniarum, quòd aſcendat ad ſum. ſcut.600. ſatis viſum fuit conſtare ex eo, quia pro ſimili ſumma Ioſephus fuit carceratus, & ſic veriſimiliter, non fuiſſet à carceribus liberatus, niſi conſignata integra ſumma debita, concurrentibus præſertim alijs coniecturis per Informantes deductis, ac iuramento in ſupplementum à Ioſepho præſtito, quod ſufficit ad iſtum effectum, Dec. *conſ.146. ſub num.14. verſ. & in hoc propoſito*, Surd. *conſ. 94. num.27.* Et ita deciſum, &c. 6

R. P. D. MANZANEDO.

Peruſina Ciuilitatis.

Luna 26. Ianuarij 1615.

ARGVMENTVM.

Iura ciuilitatis à ſtatuto certo modo conceſſa, non intelliguntur acquiſita, niſi ſtatuti diſpoſitio perfectè ſit adimpleta.

S V M M A R I V M.

Statutum dictans certam formam eſſe adhibendam in examine teſtium cum clauſula annullatiua, & irritanti, ſi preter illam formam teſtes ſunt examinati, examen eſt nullum, num.1.

Actio vt inſtituatur bene contra Ciuitatem, debet dari copia libelli Prioribus, num.2.

Citatio perſonalis debet fieri in principio cauſæ, n.2.

Citatio eſt neceſſaria ad videndum iurare teſtes, aliàs examen eſt nullum, num.2.

Dictio per, ſignificat perfectionem actus, num.3.

D E C I S I O DCXXXVII.

1 CONtra ſententiam de partibus fuit oppoſitum de nullitate, & iniuſtitia, & ex vtroque capite Domini pro illius reuocatione reſponderunt, quoad primam enim nullitas viſa fuit ineuitabilis, cùm ſtatutum Peruſinum *ſub rubr.* 136. *lib.*1. diſponat depoſitiones teſtium in caſu noſtro eſſe recipiendas per collateralem, & Officiales Armarij, nec poſſunt alteri committi cum clauſula annullatiua, & decreto irritanti. Vnde cenſetur electa induſtria dd. iudicum, de quibus ſtatutum confidit, & ſic cùm examen fuerit factum per Notarium de commiſſione Officialium Armarij, apparet de nullitate, ad notata per Vetall. *deciſ.*267.*part.*2. *&* 136.*part.*3. Vltra quòd ſoli Officiales Armarij dictum examen commiſerunt abſque collaterali poteſtatis, cùm omnes iſti iudices deſiderentur à ſtatuto.

2 Alia nullitas deprehendebatur, quia fuit actum contra Ciuitatem, non data copia libelli Prioribus eiuſdem Ciuitatis, vt requiritur per ſtatutum *in rubr.*46.*lib.*3. habens etiam decretum irritans, & declarans, quod in hoc caſu Syndicus non poſſit ſe ingerere, nec cenſeatur habere mandatum. Vnde etiam videtur reſultare nullitas ex defectu mandati, vltra quòd videtur actum fuiſſe contra Gilienum, tamquam Syndicum Ciuitatis non præcedente citatione perſonali neceſſaria in initio cauſæ, Clem. *de re iudic.* Caputaq. *deciſ.*117.*part.*1. Seraphin. *deciſ.*1276. *num.*4. Vant. *de nullit. ex defectu citat. num.*83. *in fine*, Aſin. *in praxi*, §.6. *cap.*1. *num.*1. quia & opponitur defectus citationis ad videndum iurare teſtes, ex quo examen redditur nullum *cap.*2. *de teſtibus*, Rot. *deciſ.*64. *num.*1. *part.*1. *diuerſ.*

3 Iniuſtitia autem deprehendi videbatur ex eo, quòd ſententia declaret Magnanos per continuam etiam familiarem habitationem in Ciuitate Peruſiæ eſſe effectos veros Ciues illius, & iura, priuilegia, immunitateſque Ciuitatis Peruſiæ acquiſiuiſſe, & cùm dictum ſtatutum *in rubr.* 136. *lib.*1. requirat ad hunc effectum habitationem continuam per 30. annos, & ſic illos completos, ex dictione illa *per*, ſignificanti perfectionem actus, *l. Vrbana prædia*, §. *pernoctare*, *ff. de verbor. ſignific.* Rom. *conſ.*301. *num.*13. quæ perfectio d. temporis completi 30. annor. deeſt in caſu noſtro, cùm ipſimet Actores dicant, ſe veniſſe Peruſium in initio anni 1584. & ſententia emanauit circa finem anni 1613. & ſic per aliquos dies videatur non fuiſſe perfectè completum tempus dictorum 30. annorum.

R. P. D. P A M P H I L I O.

Romana Hæreditatis de Gabriellis.

Lunæ 26. Ianuarij 1615.

A R G V M E N T V M.

Aditio hæreditatis præſumitur, quando plures fratres iure dominij vltra eorum portiones rem poſſident, & qualiter quis dicatur hæreditatem adire.

S V M M A R I V M.

Hæreditatis aditio probatur ex locatione rerum hæreditariarum, & fructuum perceptione, num.1.

Poſſeſſio bonorum hæreditariorum præſumitur ex cauſa aditionis, niſi probetur contrarium, num.1.

Poſſeſſio plurium in communi, non arguit hæreditatis aditionem, num.2.

Poſſeſſio plurium fratrum iure dominij in totum, vel vltra eorum portionem facit, quod præſumatur aditio, n.2.

Aditio præſumitur ex poſſeſſione, quando aliàs eſſet inconueniens, quod quis iniuſtè poſſideret, n.2.

Aditio hæreditatis præſumitur, quando vltra legitimam aliquid retinetur, num.3.

Aditio ſub conditione facta non eſt aditio, n.4.

Actus legitimi non recipiunt diem, neque conditionem, num.4.

Adiens hæreditatem ſub conditione, ſi aliquid in hæreditate eſt, non repudiat, num.4.

Hæreditatem dicitur adire, qui ſoluit debita hæreditaria, num.5.

D E C I S I O DCXXXVIII.

1 PLuries propoſui dubium ſub die 9. Decembris 1614. in deciſione reſeruatum, An ſcilicet conſtet, Dominos Marium, Iulium, & Octauium adiuiſſe hæreditatem Dominorum Angeli, Hieronymi, & Æneæ fratrum, quod ſupradicta die 26. Ianuarij fuit affirmatiuè reſolutum, nempè conſtare de aditione, quia ex iis, quæ in facto deducuntur ſatis apparet, quod Marius, & alij bona quæ ſupradicti fratres prædefuncti de tempore obitus poſſidebant, vti domini locarunt, & eorum fructus vendiderunt, §. *Pro herede*, *Inſtit. de hered. qualit. & differ.* Bart. *in l. Gerit num.*20. *verſic. ſi vere non poterat. ff. de acquirend. hered.* Aret. *conſil.*136. *in princ.* Alex. *conſ.*13. *num.*1. *lib.*3. cum alijs adductis in cauſa Romana Cenſus de Carduccis 26. Octobris 1600. coram Reuerendiſſimo Bononien. quòd etiam comprobatur ex eo, quia Marcellus auctor Domini Octauij in libello, cuius copia data fuit fatetur, quòd Marius, & alij ſupradictorum fratrum prædefunctorum bona poſſederant, quia propterea niſi probentur, quod alio iure, & animo poſſederunt, in dubio adiuiſſe præſumuntur, Baldus *in l. pro herede in princip. ff. de acquirend. hered.* Mantic. *de coniect. vltimarum volunt. lib.*12. *tit.* 12. *n.*8. & tenuit Rota *in d. Romana Cenſus de Carduccijs*.

2 Nec placuit, quòd omnes ſupradicti fratres viuerent in communi, & ſuperſtites continuauerint poſſidere bona prædefunctorum iure communionis, quo caſu ex poſſeſſione non præſumitur aditio, Ang. *conſ.*173. *per tot. cum alijs allegatis*. Quia fuit reſponſum id procedere, dummodo fratres ſuperſtites pro parte ſua tantùm poſſideant, non autem quando tamquam Domini rem communem in totum, vel vltra eorum portionem poſſident, prout in caſu iſto, *l. duo fratres*, & ibi gloſſ. *ff. de acquir. heredit.* Bald. *conſ.*272. *num.*2. *verſ. tertia ratio, lib.*3. Aym. *conſ.* 33. *num.*14. Tantò magis, quia bona, de quibus agitur, poterant pro parte poſſideri, Bart. *in d. l. gerit, num.*27. *ff. De acquir. heredit.* & ſi fratres ſuperſtites noluiſſent eſſe heredes, bona ſpectabant ab inteſtato ad Marcellum fratrem illegitimum, quo caſu eò faciliùs ſupradicti fratres poſſeſſionem præſumuntur adiuiſſe, ne aliàs dicantur aliena bona iniuſtè retinuiſſe, Bartol. *in d. l. gerit, num.*20. *ff. de acquir. heredit.* Anchar. *conſ.*252. *num.*3. *verſic. ad huius deciſionem*.

3 Tollitur etiam, quòd ſupradicti fratres potuerint illa poſſidere ex fideicommiſſo paterno, quia cùm poſſederint etiam legitimam, quam fratres prædefuncti habebant liberam ab onere fideicommiſſi, ſequitur omninò dicendum, quòd adiuerint ex ſupradictis, & faciunt deducta *in ſupradicta Romana Cenſus de Carduccijs*.

4 Minùs refragantur, quòd ſupradicti fratres interrogati in iudicio, an vellent eſſe heredes, reſponderint per verba conditionalia, *ſunt, & volunt eſſe heredes, ſi aliqua bona habeant*, quæ non inducunt aditionem, *l. cum, qui*, §. *fin. ff. de acquirend. heredit.* ea ratione, quia actus legitimi non recipiunt diem, neque conditionem, vt not. ibi gloſſ. *per text. in l. Actus, ff. de reg. iur.* & tradit Roman. *conſ.*403. *num.*19. *&* 20. Quia placuit reſponſio, quod cùm non importent repudiationem, Surd. *conſil.*398. *num.*38. *& ſequentibus lib.* Mantica *de coniect. vltimar. volunt. lib.*12. *tit.* 14. *num.*3. *& ſeqq.* non impediunt quo minus ex poſſeſſione cum alijs ſupra deductis dicti fratres dicantur adiuiſſe, & mutaſſe ſibi cauſam poſſeſſionis, Anchar. *d. conſ.*252. *n.*3. *verſ. Ego dico*.

Præ-

5 Præterea fuit ad idem per Dominos ponderatum, quòd Iulius vti Adminiſtrator aliorum ſoluit nonnulla debita fratrum prædefunctorum, quæ licèt eſſent modicæ quantitatis, ad inducendam tamen aditionem cum alijs ſupra deductis plurimum releuant, ad text. *in l.2.C. de iure deliber.* & ita deciſum cum præſuppoſito, quòd iura deducta pro parte filiorum quondam Antonij ſint in forma probanti, de quibus, ſi opus erit, particulariter videbitur.

R. P. D. B V R A T T O.

Veneta Donationis.

Veneris 30. Ianuarij 1615.

A R G V M E N T V M.

Ad hoc vt ſententia data in vno iudicio probet in alio, debet produci cum proceſſu, & actibus. Fallit in crimine hæreſis.

S V M M A R I V M.

Sententia A.C. ſine proceſſu, & actis non facit fidem, neque attenditur ex obſeruantia Rotæ, n.1.
Sententia ſine actis excipiendo probat, n.2.
Limita quando ſententia criminalis executioni eſſet demandanda, quia tunc non probaret, n.2.
Præſumitur pro ſententia ſine proceſſu quando non datur copia proceſſus, prout contumacibus, n.3.
Sententia lata in crimine hæreſis datur ſine proceſſu, num.3.
Acta in vno iudicio non probant in alio, etiam inter eaſdem perſonas, niſi producantur, num.3.
Obligatio Cameralis non dicitur vulnerata ſublata ſententia, & eius fide, num.4.

D E C I S I O DCXXXIX.

1 INformantes pro hærede Domini Rodulphi Pij inſiſtebant in hac propoſitione ſuper duobus. Primò videlicet exceptione falſitatis oppoſita contra inſtrumentum donationis factæ per dictum Dominum Rodulphum Dominico fratri, & authori Autonij de Domo. Ex quo etiam & ſic ſecundo per eos inſerebatur, quod per ſententiam criminalem A. C. contra dictum Dominicum latam eſſet vulnerata obligatio Cameralis in dicta donatione adiecta. Neutrum tamen ſubſiſtere Dominis viſum fuit. Non primum, quia vt in reſolutione 7. Nouembris præteriti, & alijs in hac cauſa factis firmatum fuit, quod ſententia Auditoris Cameræ contra Dominicum ſine proceſſu, & actis non facit fidem, neque attenditur, præſertim ex obſeruantia Rotæ in hoc iudicio ciuili ex ſpeciali reſcripto Sanctiſſimi ad inſtantiam dicti Antonij, vti ceſſionatij Dominici, in Rota commiſſo cum facultatibus A. C. ex allegatis in dd. reſolutionibus, & dicit Rota *deciſ.196. num.5. part.2. in nouis.* Verall. *deciſ.134.part.3.*

2 Nec obſtant limitationes, Prima videlicet, quòd ſententia ſine actis excipiendo probat. Nam quidquid ſit de hac concluſione, de qua per Rotam *deciſ.143. num.6. & 7. part.2. diuerſ. ex deciſ.* Accoramb.35. *circa medium*, dictum fuit, quod iſtud eſſet, quodammodo executioni demandare dictam ſententiam criminalem, & hoc caſu non probat, neque attenditur etiam excipiendo, vt in terminis eſt deciſio Mohedan. alias allegata 3. *alias* 147. *n.1. & 2. de teſtib.* quam Rota *d.deciſ.196. nu.5. part.2.* Facit Put. *deciſ.168. n.1. lib.1. in nouis.*

4 Nec ſimiliter alia limitatio, quòd præſumatur pro ſententia ſine proceſſu, quando non datur copia proceſſus, prout contumacibus, vt in ſimili Verall. *deciſ.134.part.3.* Quia deciſio Verall. loquitur in ſententia lata in crimine hæreſis, in quo non datur copia proceſſus. Hic autem non ſumus in crimine, in quo proceſſus non publicetur ſaltem fiſco, & parti querelanti, citatis ad cauſam, & ad expeditionem dictæ commiſſionis Rotæ directæ, & in quorum poteſtate eſt, proceſſum producere, prout quotidie ſimiles proceſſus criminales producuntur in Rota, iuxta caſuum contingentiam, & regulariter de iure acta in vno iudicio, non probant in alio etiam inter eaſdem perſonas, niſi producantur, Bart. *in l. Naturaliter, §. Nihil commune num.32. ff. de acquirend. poſſeſſ.* ibi Socin. iun. *num.365.* Vbi quòd cum concluſione Bartoli tranſeunt omnes Doct. Alex. *in l.2. num.30. verſ. vltimo notat. Cod. de eden.*

Ex quibus reſultat reſponſio ad ſecundum obiectum. 4
Sublata enim ſententia, & illius fide, non poteſt dici vulnerata obligatio Cameralis. Neque applicatur ratio deciſionis in cauſa Anconitana Aſſecurationis coram Reuerendiſſ. Domino meo Decano, quòd quando licuit vni parti appellare, debet etiam licere alteri, ita vt executiuè amplius procedi non poſſit. Tum quia dicta ſententia, vt dictum eſt, non attenditur vel ex actis non iuſtificata, tum quia non ſumus in eodem iudicio, licèt mutata inſtantia, vt in dicta Anconitana Aſſecurationis. Sed in diuerſo, & in quo ceſſat ratio illius æqualitatis ſeruandæ, quæ hic applicari non poteſt. Et demum dicta deciſio loquitur in ſententia lata in meritis, non autem ex mera contumacia, & in ea, quæ eſt nulla, non autem ſine actis, quæ fidem non facit, quæ valdè diuerſæ ſunt. Ex quibus, & alijs, alias deductis, Domini non receſſerunt à deciſis.

R. P. D. M A N Z A N E D O.

Tiraſoneñ. Iuris votandi.

Mercurij 4. Februarij 1615.

A R G V M E N T V M.

De probatione quaſi poſſeſſionis interueniendi cum Canonicis in alienationibus rerum Eccleſiæ, & alijs contractibus, plura notanda, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Quaſi poſſeſſio vnius actus extendenda eſt ad alios quo ſuis *ſimiles actus, n.2.*
Priuare ſua poſſeſſione quis non præſumitur ex actu contrario ab aduerſario geſto, niſi in illo actu adfuerit priuandi animus, n.4. & 5.
Quaſi poſſeſſio vnius ſocij conſeruatur per actus poſſeſſorios factos ab altero ſocio, n.4.
Quaſi poſſeſſio interueniendi in rebus, & negotijs Eccleſiæ, probatur ex actibus Capitularibus, num.6.

D E C I S I O DCXL.

FVit reſolutum 28. Maij 1612. Portionarijs dandum eſſe mandatum de Manutenendo in omnibus actibus, de quibus in entum Summario. Et cùm pars Capituli dictæ deciſioni non acquieſceret, ſuper eiſdem cauſam repropoſui, & partes dederunt tantam molem iurium, & ſcripturarum, vt Dominis videretur neceſſarium dubium reſtringere ad aliquos actus, prout reſtrictum fuit ad actus concernentes alienationem bonorum Eccleſiæ, & ad concernentes lites, & ad reſpicientes miniſtros deputandos pro adminiſtrandis redditibus, & pro alijs negotijs Eccleſiæ gerendis, necnon ad actus concernentes arrendamenta redditaum Eccleſiæ, & ſuper iſtis actibus dato dubio particulari ad illos reſtricto, & hodie illo propoſito, Domini quoad primos duos actus reſpicientes alienationem bonorum Eccleſiæ, & lites, dixerunt, dandum eſſe Portionarijs mandatum de manutenendo, reſeruatis alijs duobus actibus, vt de illis particulariter videretur. 1

Et moti fuerunt quoad primum actum, quia pro parte Portionariorum dantur plura inſtrumenta diuerſarum alienationum rerum Eccleſiæ, nempè venditionum, compromiſſorum, concordiarum ſuper decimis, & primitijs donationum, conſenſum, reſeruationis, penſionum ſuper eadem Eccleſia Tiraſonen. & conceſſionis in emphyteuſim, in quibus inſtrumentis, vnà cum Canonicis interuenerunt portionarij, & pluries ſub iſta narratiua Canonici, & portionarij Capitulantes, & Capitulum facientes, ex quibus videbatur non poſſe negari portio- 2

tionarios eſſe in quaſi poſſeſſione intereſſendi in Capitulo, quoties tractabatur de alienationibus bonorum Eccleſiæ, & in illis vocem dediſſe, & quòd iſta quaſi poſſeſſio non ſit reſtringenda ad actus alienationis expreſſos, ſed potius intelligenda de quibuſuis alijs alienationibus bonorum Eccleſiæ, quæ poſſent contingere, cùm probata quaſi poſſeſſione vnius actus illa extendatur ad omnes alios actus eiuſdem ſpeciei, & ſic noſtro caſu veniat extendenda ad omnes alios quoſuis actus alienationum, vt notant DD. *in l.1. Cod. de emancipat. liber. & in l. Imperium, ff. de iuriſdiction.omn. iudic. & in cap.2. de Capell. Monach.* & Marian. Socin. *in cap. Cum contingat num.34. de foro compet.* Alex. *conſ.68. num.18. lib.2.* Crauet. *de antiqu.temp. part.4. ſect.1.n.60.* & benè Socin. *conſ.111.n.3. lib.1.* Paul. de Eleazar. *in c. in literis num.19. & ſeq. de reſtit. ſpoliat.* & Rot. *deciſ.17. n.2.3. & 4. part.2.*

3 Nec obſtare videbatur, quòd iſta interuentio portionariorum in dictis actibus cenſeatur ex gratia Canonicorum, cùm illa excludatur ex multiplicitate actuum, vt dictum fuit *in 1. deciſion.* Nec dicta multiplicitas actuum videtur diminui ex eo, quòd omnes actus Portionatiorum ſint ab anno 1475. vſque ad annum 1602. & ſic in ſpatio annorum 127. intra quod tempus in maximo numero Capitula fuerunt celebrata, cùm ad minus ſingulis hebdomadis die Veneris Capitulum ordinarium fiat vltra alia extraordinaria Capitula, quæ celebrari ſolent, & ſic reſpectu tam magni numeri Capitulorum videbatur dicendum, non eſſe magnam multiplicitatem actuum datorum per Portionarios, vt ex illa poſſit inferri non proceſſiſſe ex gratia Canonicorum. Quia fuit reſponſum, obiectum potuiſſe forſan procedere, ſi in omnibus Capitulis tractaretur de alienatione rerum Eccleſiæ, ſed cùm hoc non ita ſe habeat, quin ſoleat tantùm in aliquibus Capitulis per annum de dictis alienationibus tractari, cùm occaſio ſe offert, & non ſemper adſit, ideò reſpectu Capitulorum in quibus à communiter accidentibus de iſtis alienationibus tractatum fuerit, videbatur, quod actus dati per Portionarios ſint in multiplici numero, ita vt ex illis excludatur præſumptio, quod fuerint facti ex gratia Canonicorum.

4 Minus obſtant actus 56. dati pro Canonicis, in quibus Portionarij non interuenerunt, de quibus *in Summario Capituli num.2.* cùm prædicti actus fuerint ab anno 1370. vſque ad annum 1547. & ſic per ſpatium annorum 177. & inde iudicabant Domini in tanto temporis curriculo dictos actus eſſe paucos, ad hoc, vt ex illis reſultet animus Canonicorum priuandi Portionarios ſua quaſi poſſeſſione, prout requiritur ad effectum, de quo agitur, vt notat Calder. *in conſ.15. verſ. & confirmantur de Iurepatronatus, & deciſ.716. num.6. & ſeq. part.1.* ex qua poteſt alia reſponſio adduci, quòd dicti actus portionarijs non præiudicarunt, cùm illorum ius, & quaſi poſſeſſio conſeruaretur per actus Canonicorum, cùm actus vnius ſocij præſeruent ius, & poſſeſſionem alterius, & attenta quaſi poſſeſſione Portionariorum circa iſtos actus concernentes alienationem rerum Eccleſiæ videbantur ſocij Canonici, & Portionarij, & ſic præſeruatur ius Portionariorum per actus Canonicorum, Feder. de Sen. *conſ.102.num.3.* Abb. *conſ.54. num.3. poſt med. ver. nam vbique lib.1.* Put. *deciſ. vlt. de Iurepatronat.* quod ex eo maximè ſuaderetur, quia poſt dictum annum 1547. in quo cadit vltimus actus geſtus à Canonicis abſque Portionarijs apparet portionarios interueniſſe in actibus dictarum alienationum, vt conſtat *in eorum Summario num.8. 9. & 12.* Vnde infertur, Canonicos in actibus, quibus Portionarij non interuenerunt, non habuiſſe animum illos priuandi, vt notat *eodem argumento vtens prædicta deciſ.713. n.7.*

5 Quod verò attinet ad actus concernentes lites, apparet de quaſi poſſeſſione Portionariorum ex eo, quòd conſtat interueniſſe in pluribus concordijs, & mandatis ad lites, & licèt dentur plura mandata ſimilia abſque Portionarijs, facta à Capitulo abſque ſpecifica nominatione Portionariorum, reſponſum fuit, prout ſuperiùs ad alios actus ſimiles per Canonicos factos, quæ reſponſio ſuperiùs data hic etiam adaptatur maximè, quia inſtrumenta Canonicorum ſunt ab anno 1425. vſque ad annum 1582. & tamen iſto medio tempore dantur alia mandata facta cum interuentu Portionariorum, quin & poſt actum vltimum Canonicorum. Vnde, vt ſupra dicitur, arguitur non habuiſſe animum Canonicos in mandatis per ipſos ſolos datis priuandi Portionarios prædicta ſua quaſi poſſeſſione, in qua ex ſuperius adductis quoad prædictos duos actus reſolutum fuit, Portionarios manutenendos eſſe.

Maximè cùm prædicta inſtrumenta, ex quibus prædicti actus poſſeſſorij eliciuntur, ſint acta Capitularia, ex quibus dicta quaſi poſſeſſio probatur, ad notata *in l. non idcirco,* vbi Bald. *in princ. Cod. de fide inſtrumentorum cum alijs ad iſtud propoſitum adductis in 1. deciſ.* 6

R. P. D. B V R A T O.

Calaguritana Beneficij de Auſcio.

Mercurij 4. Februarij 1615.

A R G V M E N T V M.

Inhibitio iuxta formam commiſſionis per Rotam an detur extra Curiam in præiudicium eorum, quæ fuerunt legitimè per Rotam geſta.

S V M M A R I V M.

Inhibitio per Rotam non datur extra Curiam etiam iuxta formam commiſſionis, quando poteſt eſſe impedimento aliàs legitimè geſtis, & ordinatis à Rota, n.1.

Inhibitio quando alteri parti fuit datum mandatum de manutenendo, non datur niſi cum clauſula ſine præiudicio poſſeſſionis, & mandati de manutenendo, n.1.

Inhibitio iuxta formam commiſſionis non datur poſt rem iudicatam, n.1.

Inhibitio ſemper debet intelligi ſine præiudicio ſubdelegationis, ne aliàs iudex ſibi ipſi inhibeat, n.2.

Declaratoria ne obtineatur debent ſeruari termini ſubſtantiales ad docendum de paritione, n.3.

Notario non creditur niſi de iis, de quibus rogatus eſt à partibus, n.4

Commiſſio vnica ſufficit in Rota in qualibet inſtantia, & illius vigore poteſt Auditor ad executionem ſententiæ incluſiuè procedere, n.5.

D E C I S I O DCXLI.

Latis duabus ſententijs Rotalibus ad fauorem quondam Petri Gran. ſuper ſpolio cuiuſdam portionis in Eccleſia de Auſcio contra Michaelem Merinum, quæ ex reſcripto Sanctiſſimi vnicam tantùm appellationem permittenti habebant vim trium, & expeditis per Reuerendiſſ. Attrebaten. vltimum iudicem mandatis de reintegrando, & executiuo pro expenſis taxatis, nec non inſtrumento ſubdelegationis pro liquidatione fructuum executori de partibus directo. Poſtea (vt ſupponitur) reiecta per vtramque ſignaturam commiſſione d. Michaelis à dicto vltimo mandato appellantis, & reformata per ſignaturam iuſtitiæ commiſſione eiuſdem tenoris priùs denegata, & nimia ſolertia obtenta, ac Reuerendiſs. D. Bononien. directa, mortuoque interim Petro idem Michael à Reuerendiſs. D. Damaſceno, vti tunc dicti Reuerendiſs. Attrebaten. ſubrogato, ſeu verius à Notario extorſit in vim, & iuxta formam commiſſionis aliàs eidem Reuerendiſs. Attrebaten. iudici tertiæ inſtantiæ directæ citationem, & inhibitionem in forma perinde, ac ſi ſententiæ latæ non fuiſſent, nec dicta mandata expedita, qua vſus eſt in partibus ad impediendam executionem, & liquidationem, vt ſupra, ſubdelegatam. 1

Quam inhibitionem DD. moderandam eſſe dixerunt, 2 ſi enim inhibitio non datur extra Curiam, & iuxta formam commiſſionis, quando poteſt eſſe impedimento aliàs legitimè geſtis, & ordinatis à Rota, Lancell. *de attent. poſt inhibitionem 2. part. cap.20. in præfat. quæſt.4. num.166.* Et quoniam alteri parti fuit antea datum mandatum de manutenendo, niſi cum clauſula, ſine præiudicio poſſeſſionis, & mandati de manutenendo. Idem Lancellot. *ibidem num.45. & 201.* Tantò minùs poſt dictas duas conformes habentes vim trium, vt in fortioribus etiam poſt commiſſionem fuiſſe denegatam inhibitionem, teſtatur Put. *deciſ.51. part.1. ſecundum non impreſſ.*

Imò dicta inhibitio intelligenda eſt ſine præiudicio di-

dictorum mandatorum, & ſubdelegationis. Idem Lancell. *d. cap. 20. declarat. 3. num. 5.* Iudex enim ſibi ipſi inhibuiſſet ad ea impedienda, quæ decreta ſunt pro executione ſententiarum Rotalium, quod eſſet abſurdiſſimum.

3 Non obſtant prætenſa attentata (vt dicitur) facta in partibus coram executore incarcerando, & excommunicando Michaelem pro expenſis ſine reproductione executorialium in Rota, & ſeruatione terminorum ſubſtantialium ad docendum de paritione pro obtinenda declaratoria, iuxta ſtylum Rotæ, Caſſad. *decis. 6. num. 11. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Lancell. *de attentat. lit. pend. 2. part. cap. 4. num. 307. & 308. cum allegatis.*

4 Nam vel ea non iuſtificantur ex ſimplici fide Baltaſſaris Gomez Cauero aſſerti Scribæ Regii in Ciuitate Calagurritana ſub datum 26. Auguſti 1611. Vltra quòd enim non probat excommunicationem, & carcerationem Merini ad inſtantiam Petri, cùm non credatur Notario, niſi de iis, de quibus eſt rogatus à partibus, §. *Nos autem, Authen. de Tabellionib.* Bart. *in Auth. ſi quis in aliquos num. 3. C. de eden.*

Nec ex citatione facta coram Reu. D. meo Damaſceno de Procuratore Michaelis ad concedendum Superſeſſoriam ſuper excarceratione, & abſolutione Michaelis, reſultat confeſſio, quod Michael fuerat carceratus coram dicto executore. Imò non conſtat illam fuiſſe factam ad inſtantiam legitimi Procuratoris ad attentandum, vel confitendum attentata, ſed ad inſtantiam, vnius tantùm executoris teſtamentarij d. Petri, nec etiam conſtat de illius reproductione. Ideò dici non poteſt fuiſſe attentatum ex carceratione pro expenſis, quia licèt aliàs ſine noua commiſſione non poſſet relaxari mandatum executiuum, contrarium tamen ſeruatur in Rota, cùm vnica commiſſio in qualibet inſtantia ſufficiat, & iſtius vigore Auditor poſſit ad finalem eius ſententiæ executionem incluſiuè procedere, prout de iure Ordinarij facere poſſunt, vt expreſsè diſponitur in Bulla felic. recor. Pij IV. ſuper reformatione officij Rotæ *in princ. verſ. & idcircò* ſub datum 6. Kal. Ianuarij 1562. quæ etiam fuit in hoc confirmata in reformat. S. D. N. edita de anno 1612. *ſub rubr. de auditorio Rotæ in princ.* Vel quatenus dici poſſet conſtare de attentatis illa eſſent purgata per Decretum excarcerationis, & abſolutionis ab excommunicatione factæ per eumdem Reu. D. Damaſcenum. Et propterea in omnem euentum ex prædictis impediri non poteſt moderatio inhibitionis non ſine ſagacitate extorta. Nec Michael impeditur, quin poſſit ea moderata dare de attentatis, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Cenſus.

Veneris 6. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Cenſus extinctio cenſetur facta per illius retrouenditionem, illiuſque fructus exigi non poſſunt poſt relaxatum mandatum pro ſorte principali.

SVMMARIVM.

Cenſus remanet extinctus per illius retrouenditionem, n. 2. ad finem.

Emptor cenſus non poteſt ad ſui libitum ſortem principalem exigere, n. 3. in fin.

Emptor cenſus exigens vltra fructus partem ſortis principalis, poſt relaxatum mandatum pro ſorte principali, non poteſt amplius dicti cenſus fructus exigere, quia poſt mandati relaxationem, & exactionem prædictam cenſus cenſetur extinctus, n. 3.

DECISIO DCXLII.

1 DOmina Clarix tamquam tutrix ſuarum filiarum emit à Ioanne Baptiſta, & Alexandro de Bellapanibus quamdam vineam pretio ſcutorum 808. ad cuius computum promiſit ſoluere Annibali ſcuta 600. pro extinctione cuiuſdam cenſus ad eius fauorem impoſiti per patrem ipſorum de Bellapanibus. Verùm quia Clarix dictam extinctionem in longum protrahebat, dictus Ioannes Baptiſta ad ſe eximendum ab obligatione dicti cenſus ſcutorum 300. & ſic medietatem illius ſoluit Annibali vnà cum fructibus illuc vſque decurſis, & pro illa rata obtinuit ſibi fieri retrouenditionem, & eodem contextu ceſſionem iurium contra filias dictæ Claricis ad prædictam extinctionem obligatas, cuius vigore prætendens non ſolùm ſummam ab eo ſolutam recuperare, ſed etiam tamquam emptor dictæ medietatis cenſus fructus decurſos, & decurrendos exigere in dicta exactione manuteneri inſtabat, prout ad eius fauorem fuit reſolutum 2. Iunij præteriti, ſed antequam ad relaxationem mandati de manutenendo deueniretur, cùm pro parte Excellentiſſimæ Dominæ Principiſſæ Bozzoli vnius ex filiabus dictæ Claricis daretur maximus fumus extinctionis medietatis cenſus, placuit Dominis ordinare, vt ad effectum manutentionis de illa videretur.

2 Vnde ſuper hoc hodie dubio propoſito Domini affirmatiuè reſponderunt, moti ex eo, quòd verba inſtrumenti cantant expreſsè in retrouenditionem, & extinctionem cenſus, ibi, *retrouendidit, &c.* &, *hanc autem retrouenditionem, &c.* & ceſſio non fuit facta de cenſu, ſeu illius medietate, prout ſi Ioannes Baptiſta illum emiſſet dictum fuiſſet, ſed pro recuperanda, & exigenda quantitate per illum ſoluta à filiabus dictæ Claricis. Vnde fuit effectus creditor pecuniarum per eum ſolutarum, non autem cenſus, qui per dictam retrouenditionem remanſit extinctus, Rota *decis. 587. part. 1.* Seraph. *decis. 890. num. 1. part. 1.* aliàs dictus cenſus, cuius ipſe erat principalis debitor, & cui ipſius bona erant hypothecata, remanſiſſet ſuper re propria ad ſui vtilitatem, quod eſt abſurdum, cùm res ſua nemini ſeruiat, *l. Cùm res, Cod. de contrah. empt. l. ſua rei, ff. eodem, l. neque pignoris, ff. de reg. iuris.*

3 Vlterius cùm de anno 1599. vigore dictæ obligationis de extinguendo Annibal, & ipſe Ioannes Baptiſta obtinuerint mandatum executiuum, & ſequeſtrum, tam pro ſorte principali, quàm fructibus, & in vim illius exegerint plures pecuniarum ſummas, quæ longè excedunt fructus vſque tunc decurſos, vt apparet ex quietantiis, & calculo datis in Summario Dominæ Principiſſæ, cenſus remanſit extinctus, vt fuit reſolutum in illa Romana Cenſus 29. Nouembris 1593. coram bon. memoriæ Cardinale Pamphilio. Nam cùm poſt relaxatum mandatum fuerit in facultate Annibalis repetere pecuniam, quando vellet, cenſus fuit ſtatim reſolutus, etiam quod non concurrant actus retrouenditionis, quia res deuenit ad caſum, à quo incipere non potuit. A die enim ſuſcepti mandati pro reſtitutione ſortis principalis, ipſa ſors ceſſit in debitum, ita vt vltra eam, non poſſint peti aliqui fructus citra vitium vſuræ, *cap. plerique cum ſequent. 14. quæſt. 3.* Laurent. de Rodulph. *in tractat. de vſur. quæſt. 1. num. 1.* Couar. *variar. lib. 3. cap. 1. num. 1.* Non enim ſe compatiuntur, quod cenſus duret, & ſit in arbitrio emptoris repetere ſortem, quando velit, quia licèt venditori cenſus ſit permiſſa ad ſui libitum illius redemptio, iuxta Conſtitutionem Martini V. Calixti III. & Pij V. emptori tamen eſt omnino prohibita, cùm aliàs eſſet certus de lucro, Sot. *de iuſtit. & iure lib. 6. quæſt. 5. art. 3. in prima concluſ.* Conrad. *de contract. quæſt. 84. concluſ. 5.* Couar. *vbi ſupra cap. 9. num. 4.*

R. P. D. MANZANEDO.

Neapolitana iuris conferendi.

Lunæ 23. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio probata poſt litem motam manutenibilis non eſt; probataque poſſeſſione de præterito, & de præſenti, præſumitur etiam poſſeſſio de medio tempore.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio probata poſt litem motam, manutenibilis non eſt, num. 1.

Collationes factæ ab Epiſcopo beneficiorum, in quibus Abbas ius aliquod habere non prætendit, ipſi Abbati non præiudicant, n.2.

Poſſidens de præſenti, & de præterito præſumitur etiam medio tempore poſſediſſe, num.3.

DECISIO DCXLIII.

1 DOmini ſteterunt in deciſis, cùm de quaſi poſſeſſione Abbatis conſtet per plores collationes effectum ſortitas ex deductis in deciſione. Quibus non obſtant plures collationes, quæ de nouo dantur pro parte Illuſtriſſimi Archiepiſcopi, quia illæ quæ reſpiciunt primiceriatus, confraternitas, & hebdomadarias per Abbatem prætenſas omnes ſunt poſt annum 1584. & ſic poſt litem motam, vnde non videntur manutenibiles, tamquam clandeſtinæ, & attentatæ, Seraph. *deciſ.*1165. *num.*4. Benintend. *deciſ.*42. *num.*4. Rot. *deciſ.*10. *num.*1. *&* 2. *part.*2. Quin & cùm multæ illarum ſint factæ per vacationem prouiſionum ab Abbate, probant effectuationem collationum illius, *iuxta conſ.* Oldrad.229. toties à Rota canonizatum,

2 Aliæ verò aut ſunt de Capellaniis Iuriſpatronatus, & de quodam legato pio, ſuper quibus Abbas nullum ius prætendit, aut factæ in menſibus reſeruatis vigore indulti Cardinalibus, Archiepiſcopis de more conceſſis, quæ non præiudicant Abbati, vt fuit dictum in vna Caſalen. Iuris conferendi 19. Iunij 1608. coram Reuerendiſſ. Lugdunen. & in alia Nouarien. Canonicatus 1. Decembris 1608. coram bon. mem. Iuſto.

3 Minus obſtat, quòd ab anno 1461. vſque ad annum 1559. & ſic per 98. annos non appareat, Abbatem contuliſſe, quia conſtito de duobus extremis media poſſeſſio præſumitur, cùm non doceatur Archiepiſcopum de medio tempore poſſediſſe, *cap. inter dilectos de fide inſtrument.* Rot. *deciſ.*4. *n.*12. *part.*2. Couar. *in reg. poſſeſſor.*4. *part.* §.1. *num.*3. *verſic. at ſi conſtet. de reg. iur.* & fuit dictum in Aquileien. penſionis 22. Maij 1610. coram me, &c.

R. P. D. VBALDO.

Rauennaten̄. Bonorum.

Lunæ 9. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Statutum Rauennæ ſub rub. 13. lib. 3. excludens fauore agnationis conſeruandæ fœminas in gradu proximiores, propter maſculos remotiores, eſt odioſum.

SVMMARIVM.

Dictio, prædicta, *repetit omnia præcedentia, n.*1.

*Statutum excludens fœminas in gradu proximiores, propter maſculos remotiores, eſt odioſum odio irrationabili, num.*2.

*Statutum excludens fœminas propter maſculos etiam remotiores, eſt fauorabile, cauſa conſeruandæ agnationis, num.*2.

*Statutum prius venit declarandum ab alio ſtatuto, quàm à iure communi, n.*3.

*Statutum omittens diſponere de aliquo caſu, relinquit illum in diſpoſitione iuris communis, n.*4.

*Matri magis debetur hereditas filiæ, quàm debeatur ſororis hereditas ſorori, n.*4.

*Pariſius conſil.*59. *num.*40. *lib.*3. *explicatur, n.*5.

DECISIO DCXLIV.

1 DOmini cenſuerunt non eſſe recedendum à deciſis in hac cauſa ſub die 16. Decembris 1613. potiſſimum moti ex fundamento deſumpto ex ſtatuto Rauennaten̄. *ſub rub.* 13. *lib.*3. quòd expreſsè loquitur in ſucceſſione paſſiua filiorum, ſeu filiarum, nepotum, ſeu neptum, & aliorum deſcendentium, qui inteſtati, vel inteſtatæ propriè, vel impropriè, vel inteſtabiles moriantur ſine filijs, & prole ex legitimo matrimonio ſuſcepta, & paulò infrà in defectum aſcendentium maſculorum, & deſcendentium ſtatutum defert prædictam hæreditatem agnatis proximioribus, iuxta ſancita in ſtatuto *ſub rubr. quod poſſeſſiones*, quod eſt *ſub rub.*11. in quo expreſsè legitur, excluſas eſſe ſorores, & alias fœminas tranſuerſales per agnatos vſque ad quartum gradum. Vnde intrat motiuum deciſionis, quod aut hoc ſtatutum *ſub rubr.*13. diſponit, & induit vocationem agnati proximioris ad ſucceſſionem prædictam, videlicet filij, vel filiæ inteſtati, vel inteſtatæ, cùm illa dictio *prædicta* repetat omnia præcedentia, Surd. *deciſ.*319. *num.*9. Et fuit dictum huius menſis, & anni, in Bononien. conſilium, coram me, aut ſaltem illud declarat, vt latius in deciſione, & ſentit in his terminis Gabr. *conſ.*14. *ſub n.*24. *verſ. verum etiam, & num.*25. *lib.*1. Menoch. *conſ.*541. *n.*17. *lib.*6.

Non obſtat præcipuum fundamentum Informantium a contra Deciſionem, quòd iſtud ſtatutum eſt odioſum, odio irrationabili, ex quo vocat maſculos in gradu remotiores excluſis fœminis proximioribus, quidquid eſſet dicendum, ſi maſculi vocarentur, excluſis fœminis exiſtentibus in eodem gradu, ad Rotæ *deciſ.*780. *num.*7. *& ſeq. par.*1. *div.* cum allegatis, quia fuit reſponſum, quòd ſtante ratione ſtatuti conſeruationis agnationis, contrarium fuit reſolutum in terminis huius ſtatuti in cauſa Rauennaten. hæreditatis 14. Aprilis 1606. coram R. P. D. meo Pamphilio, & fuit latè comprobatum in Nucerin. Bonorum 26. Maij 1602. coram Reuer. Damaſceno. Vltra quod d. Deciſio 780. *part.*1. *diuerſ.* fuit ordinatum, vt reuideretur cauſa montis Faliſci fideicommiſſi, cor. R. P. D. meo Decano 13. Iunij præteriti.

Non obſtant authoritates Doctorum, qui ſentiunt ſta- 3
tutum excludens propter fauorem agnationis fœminas à ſucceſſione maſculorum non cenſeri excludere à ſucceſſione fœminarum, Caſtr. *conſ.*119. *n.*3. *vſque ad fin. par.*1. Soc. iun. *conſil.*23. *n.*48. *& ſeq. lib.*1. & alij quos recenſet, & ſequitur Surd. *deciſ.*9. *n.*6. quibus additur Cepbal. *conſ.*343. *lib.*3. & reddunt illam rationem, quia non eſt tanta ratio conſeruandæ agnationis reſpectu bonorum familiæ, cùm iam exiſtent de agnatione, vel deſtinata, vt exirent, vt per Soc. iun. *d. conſil.*23. *num.*51. *& ſeqq.* & tangit Surd. *d. deciſ.*9. *num.*6. quia placuerunt reſponſiones in deciſione adductæ, & præſertim quod non loquuntur in terminis, quando adeſt aliud ſtatutum, vel declarans, vel diſponens, quod agnati præferantur, etiam in ſucceſſione fœminæ, vt ſupra dictum eſt, & ſentit Gabr. *d. conſil.*14. *num.*25. Vbi quòd ſtatutum potius venit declarandum ex alio ſtatuto, quàm à iure communi, tradit Decius *conſil.*11. *col.*2. *& conſil.*65. *num.*4. *& conſil.*301. *num.*10. Aym. *conſil.*118. *col.*2. & addebat non deeſſe Doctores graues, qui contra dictam opinionem ſentiunt, & Cur. ſen. *conſ.*9. *per tot.* Brun. *in tractat. de ſtat. exclud. fœminas ſtant. maſc. artic.*5. *quæſt.*13. *num.*80. & alij quos congerit Men. *d. conſ.*541. *n.*24. *&* 34.

Nec viſum eſt obſtare, quod ſtatuto ſub *rub.*13. vocet 4
quidem agnatos ad ſucceſſionem fœminæ, ſed ad excluſionem matris, & aliorum aſcendentium ex linea materna, ſed non loquitur quoad excluſionem ſororis, & ideò tamquam caſus omiſſos à ſtatuto debeat remanere ſub diſpoſitione iuris communis, *l. Commodiſſime, ff. de lib. & poſthu.* Bal. & Doct. *in l. illam, Cod. de collat. cum allegatis*, qui vltra quod videbatur maior ratio in excludenda ſorore, quàm matre cui magis debetur hæreditas filiæ, quàm ſororis ſorori, & ex maioritate rationis non videtur prohibita extenſio, cùm potiùs ſit comprehenſio, quàm extenſio, Alex. *conſil.*65. *num.*3. & ibi addentes *lib.*3. Rot. *deciſ.*686. *n.*2. *part.*1. *diuerſ.* & faciunt not. per Gabr. *d. conſ.*14. *n.*33. *& ſeq* Reſpondebatur etiam quidquid eſſet dicendum de d. concluſione, quæ non caret contradictoribus, vt conſtat ex Gabr. *in tit. de ſtatu concluſ.*7. *n.*43. *& ſeq.* de quo agimus non eſſe caſum omiſſum à ſtatuto, ſed expreſſum, cùm loquens de ſucceſſione maſculi & fœminæ paſſiua, ad eam potius vocat aſcendentes maſculos ex linea paterna, & deficientibus dictis aſcendentibus, & deſcendentibus continuatiuè in eorum defectum, & ſic retentis ſemper iiſdem perſonis, quibus ſucceditur vocat collaterales iuxta ſancita in priori ſtatuto, in quo expreſsè ſoror ab agnatis excluditur vſque ad quartum gradum.

Tamdem non obſtat Pariſ. *conſil.*59. *n.*40. *lib.*3. quia ſe- 5
cundum eius ſententiam caſus ibi omiſſus à ſtatuto, de quo agitur erat, quando concurrebat auia, & ſoror vtrinque coniuncta defuncto cum ſorore tantum conſangui-

nea,

nea, quo caſu conſuluit ex diſpoſitione iuris communis excludi ſororem conſanguineam, qui non ſunt termini caſus noſtri. Ex quibus DD. permanſerunt in deciſis.

R. P. D. BVRATTO.

Bononien. Cenſus.

Veneris 13. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Actio cedendarum non conceditur contra Clericum qui vſus eſt beneficio, *c. Odoardus de ſolutionibus*, eique fuit aſſignata congrua portio, ne cogatur mendicare in vilipendium Clericatus.

SVMMARIVM.

Exceptio cedendarum non repellit creditorem agentem contra fideiuſſorem, niſi quando illi culpa ſua non poteſt cedere iura ſua, num. 1.

Exceptio cedendarum repellit creditorem agentem, quando iura cedere non poteſt, vel ex natura obligationis, vel quia debitor eſt tutus exceptione, num. 1.

Clericus admiſſus ad ſuſceptionem, c. Odoardus de ſolutionibus, *cum retentione congrua portionis liberatur ab exequtionibus perſonalibus, num. 2.*

Congrua portio dicitur illa, quæ Clerico recipienti, c. Odoardus, *fuit aſſignata de conſenſu maioris partis creditorum, num. 3.*

Exceptio cedendarum, ſicut alia omnes exceptiones non poteſt opponi, niſi quatenus interſit, num. 4.

Actoris ius quando ex facto vnius ex obligatis non eſt factum deterius, tunc non poteſt actor indigere exceptione, num. 5.

DECISIO DCXLV.

1 RESolutum fuit hæredibus Teggiæ non obſtare exceptionem cedendarum, oppoſitam pro parte hæredum D. Aurelij ab Armis, quæ non repellit creditorem agentem contra fideiuſſorem, niſi quoniam illi culpa ſua non poteſt cedere iura, *l. Stichum, §. ſi creditor, il 2. ff. de ſolut.* vbi Bart. & alij *in princip. & l. ſi pupillus alterum, ff. de adminiſtr. tut.* vbi idem Bart. *num. 5.* ſecus ſi illa cedere non poteſt, vel ex natura obligationis, vel quia debitor erat tutus except. *l. quamuis 8. §. ſi mulier, il 1. & §. Marcellus, ff. ad Velleian.* Gloſſ. *in l. ſi ſtipulatus 16. §. ſi ex duob. in verſ. except. ff. de fideiuſſ.* & ibi Bart. *num. 3.* Caſtr. *num. 3. verſ. primus eſt*, Salic. *in l. 2. num. 2. verſ. aliam dedit in contrario, Cod. de fideiuſſ.* Neguſ. *de pign. 3. memb. 5. partis n. 36. verſ. fallit modo.*

2 Prout tanquam Clericus erat Budriolus relevator dicti D. Aurelij cùm ceſſerit creditoribus omnia, & quæcumque eius iura, & bona, & fuerit per fel. recor. Clementem VIII. ad inſtantiam maioris partis illorum liberatus à cenſuris, & ab exequutionibus perſonalibus dimiſſa ſibi tantummodo penſione pro congrua ſuſtentatione, quæ illi denegari non poterat intentanti remedium, *cap. Odoardus de ſolutionibus*, ne mendicare cogeretur in opprobrium Ordinis Clericalis, argum. text. *in cap. 2. de fideiuſſor.* Collectar. *in d. c. Odoardus ſub num. 4. verſ. age tamen.* vbi plura allegat in Apoſtil. *litera D.* Boer. *deciſ. 226. propè fin. verſ. Tamen hodie par. 2.* Dec. *in c. Epiſcopus num. 3. in fin. de prabend.* Benincaſ. *in tract. de paupert. qu. 8. in 4. Speciali in contractib. num. 15.* Couarr. *variar. reſolut. lib. 2. cap. 1. n. 9. verſ. qua in re*, Surd. *de alim. qu. 78. num. 21. verſ. tamen dimitti.* Et hanc eſſe veriorem opinionem, & praxim dicit Menoch. *de arbitr. lib. 2. centur. 2. caſ. 83. num. 30.* & Farinac. *de carcerib. qu. 27. num. 68. in fin.* & quotidie in Curia ſeruatur, quod Clerici admittantur ad beneficium *d. cap. Odoardus*, cum retentione pro congrua eorum ſuſtentatione.

3 Nec dicta penſio ſcutorum 190. viſa fuit DD. exceſſiua, cùm illi conſenſerit maior pars creditorum non modo pro numero perſonarum, ſed etiam pro cumulo debiti, pro quorum iudicio præſumitur, *l. & ſumm, §. fin. & l. maiorem*, cum ibi notat. *ff. de pact.* Imò ſupplicauit Sanctiſſimo, vt illam concederet (prout fecit) pro maiori omnium creditorum vtilitate, & ſic mediante perſona Budrioli facilliùs multa conſequi, & exigere poſſet, quę non poterat ſine illo.

4 Ex quibus etiam reſultat, quod hæredum D. Aurelij non intereſt dictam exceptionem opponere, quia etiam ſine dicto conſenſu poterat Budriolus ab exequutione perſonali ſe liberare, & congruam obtineri pro victu, præſertim quia nec etiam docent, quod in conſequutione dictæ penſionis, vel partis non poſſint excludi ab alijs creditoribus anterioribus, & potioribus, qui conſenſum non præſtiterunt, & tamen dicta exceptio non opponitur, niſi quatenus interſit, ad not. per Bart. & Ang. *in d. l. ſi ſtipulatus, d. §. ſi ex duob. ff. de fideiuſſ. in fin.* Quod etiam regulare eſt, in quacumque exceptione, *l. quamuis, §. mulier. in fin.* & ibi Alberic. *ff. ad Velleian.*

5 Imò conſiderabant Domini, quod hęredes D. Aurelij non videntur indigere ceſſione, cùm pro releuatione, & indemnitate qua experiri poſſunt, ſine ceſſione habeant obligatum cum iuramento, & in forma Cameræ eundem Budriolum, qui non poſſet opponere de aliquo conſenſu Teggiæ præſtito liberationi perſonæ, & retentioni penſionis: Et conſequenter ius D. Aurelij non eſt effectum deterius ex dicto Teggiæ conſenſu, & ita conſiderat Franc. *dec. Neapol. 476. num. 10. verſ. & ſic videtur, & num. 11.*

6 Quæ ſufficere viſa ſunt Dominis, omiſſis pluribus alijs, & præſertim, An D. Aurelius eſſet Correus, & illi competeret exceptio cedendarum, Et an ei renunciatum eſſet. Et alia quæ pro nunc non fuerunt viſa neceſſaria, &c.

R. P. D. CAVALERIO.

Nepeſina Laudi.

Veneris 13. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Non debet dici iudicem ſpoliaſſe, & tanquam priuatum egiſſe, niſi ſententia ab eo lata ſit notoriè iniuſta, quæ nullo modo velari poſſit.

SVMMARIVM.

Spolium non competit aduerſus ſententiam, niſi ſit patenter, & notorie iniuſta, num. 1.

Iudex iniuſtè ſententiando non dicitur agere tanquam iudex, ſed tanquam priuatus, num. 1.

Iniuſtitia patens in ſententia, tunc dicitur eſſe, quando aliquo modo velari non poteſt, num. 2.

Arbiter iuxta votum conſultoris, qualiter dicatur poſſe iudicare, num. 3.

Partium ex conuentione quæ veniunt, non referuntur ad arbitrum, num. 3.

Dos ſoluto matrimonio deſinit eſſe dos, num. 4.

Pretium, & rem per tempus retinens de æquitate debet ſoluere fructus recompenſatiuos, num. 4.

Sententia quæ aliquo colore velari poteſt, non dicitur notoriè iniuſta, num. 5.

Præſumitur ſemper quod iudex ritè, & rectè iudicauerit, num. 5.

Mandati defectus non obſtat, quando de eo non fuit oppoſitum, & de mandato quandocumque doceri non poteſt, num. 6.

DECISIO DCXLVI.

1 POſt binas deciſiones in hac cauſa factas ſub diebus 17. Nouembris 1617. & 10. Martij 1614. in quibus reſolutum fuerat, exceptionem rei iudicatæ non obſtare illis de Cerbellis, agentibus contra D. Hieronymam Catalanam de Perleonibus ex eo, quod laudum latum per D. Hortenſium Celſum eſſet iniuſtum. Prætendebant enim Cerbelli redintegrationem in ſpolio, ſuper quo propoſito dubio die 27. Iunij præteriti fuit ordinatum, vt reuiderentur deciſiones ad effectum ſpolij. Cùm igitur propoſuiſſem dubium,

bium, an eſſet ſtandum, vel recedendum à deciſis ad effectum ſpolij, DD. reſponderunt, Non intrare ſpolium, & deciſiones factæ licet viderentur poſſe procedere ad effectum rei iudicatæ: ſecus tamen viſum fuit ad hunc effectum, in quo dicebatur ſpolium aduerſus ſententiam non competere, niſi ſit patenter, & notoriè iniuſta, Abb. *in cap. Cùm cauſa num. 4. verſ. ſecus ſi de offic. delegat.* Aym. *conſ. 5. num. 8. & conſ. 302. num. 2. in princip.* tenuit Rota apud Cardin. Seraph. *dec.* 867. & ratio eſt, quia tali caſu Iudex videtur procedere tanquam priuatus, & ſic ſpoliare, ex latè deductis in Romana de Bombellis 31. Maij 1613. coram Reuerendiſſimo D. meo Archiepiſcopo Damaſceno,

2 Talis autem iniuſtitia patens, & notoria non videbatur poſſe conſiderari in caſu propoſito, quia tunc dicitur adeſſe, quoniam eſt adeò euidens, vt nulla ratione velari poſſit, Franch. *in cap. dilecto num. 155. in fin. verſ. ex quib. de appell.* Felin. *in cap. Inter cæteras num. 9. de re iudic.* Corn. *conſ. 10. num. 3. lib. 4.* cum pluribus congeſtis in Romana grani de Iuſtinis 18. Martij 1575. coram bon. mem. Orilen. relata inter impreſſ. *diuerſ. deciſ. 85. num. 4. par. 1.*

3 Nec videbatur poſſe induci talis iniuſtitia patens ex eo, quod arbiter in laudo condemnauerit Cerbellos ad extinguendos duos cenſus ſcutorum 200. incontinenti abſque dilatione anni, & ſic contra formam conuentionis expreſsè, in qua concedebatur terminus vnius anni ad faciendum hanc extinctionem. Nam reſpondebatur, quod cùm Cerbelli poſſediſſent ſpatio plurium annorum nulla facta æſtimatione, & intra dictum tempus potuiſſet fieri æſtimatio, iuxta conuentionem, benè potuit arbiter æſtimare annum conuentum decurriſſe iuxta votum Conſultoris, ad tradita per Mandell. *conſ. 225. num. 8. & ſeqq.* Iaſon. *in l. ſi fundum per fideicommiſſum num. 10. circa fin. de leg. 1.* Soccin. *conſ. 60. num. 1. lib. 3.* bon. mem. Card. Mantic. *de tacit. & ambig. contr. lib. 12. tit. 28. num. 9. & 10.* Couarr. *pract. qu. cap. 28. num. 1. verſ. primum etenim.*

4 Ad illud verò, quod Cerbelli fuerint condemnati ad dicta ſcuta 220. vltra pretium, & eorum fructus, vſque ad diem extinctionis cenſuum, reſpondebatur arbitrum nihil de nouo feciſſe, cùm talis condemnatio prouenisset non ab ipſo, ſed à conuentione partis, quæ ſe obligauerat, quod quatenus pretium declarandum per peritos excederet ſcuta mille, Cerbelli ſoluerent dicta ſcuta 200. & ex his extinguerent huiuſmodi cenſus poſt annum, quem annum benè arbiter declarauerat decurriſſe ob lapſum prædictum plurium annorum, ne perpetuò pars frueretur re, & pretio.

Dum verò dicebatur euidenter iniuſtam fuiſſe condemnationem fructuum dotis Violantis iam mortuæ, per cuius mortem ſoluto matrimonio nulli ampliùs fructus debebantur, cùm dos deſierit eſſe dos, ad tradita per Afflict. *dec.* 284. Fuit reſponſum, quod licet D. Hieronymam indebitè ſoluiſſet hos fructus, tamen hoc indebitum non reſpiciebat Cerbellos, qui ſemper tenebantur ſoluere fructus recompenſatiuos iuxta æquitatem, *l. curabit, C. de act. empt.* ex quo retinuerant ſpatio plurium annorum rem, & pretium, & propterea ipſi non fuerunt in hoc aliquo modo grauati, cùm pro rata dd. fructuum fuerint releuati ab onere ſoluendi fructus recompenſatiuos, quod benè potuit facere arbiter vigore ampliſſimarum facultatum, quas habebat.

5 Ad allegatum exceſſum in exequutione reſpondebatur tolli ex eo, quod Cerbelli tenebantur D. Hieronymæ ad fructus recompenſatiuos, cum ſpatio plurium annorum, vt dictum eſt, tenuerint rem, & pretium. Et quatenus dictæ reſponſiones pati poſſent aliquam difficultatem, tamen Domini cenſebant ſaltem operari ne ſententia poſſet dici euidenter, & notoriè iniuſta, itaut nullo colore velari poſſit, qualis requiritur ad effectum redintegrationis in ſpolio, in quo clarè conſtare debet; Iudicem tanquam merè priuatum proceſſiſſe, & ſic ſpoliaſſe, cùm aliàs pro Iudice ſit præſumendo, quod ſcilicet ritè, & rectè proceſſerit, & functus fuerit officio ſuo, *l. 2. cum ibi notatis, C. de off. ciuil. Iudic.* Abb. *conſ. 41. num. 2. lib. 2.* Aym. *conſ.* 188. *num.* 8. & latiſſimè dictum fuit in dicta Romana de Bombellis coram Reuerendiſſimo Damaſceno.

6 Quæ verò deducebantur circa nullitates viſa fuerunt Dominis in facto non ſubſiſtere: nam defectus citationis ad æſtimationem tollebatur, quia ex actis apparebat vtrumque laudum ſuper æſtimatione, videlicet, & ſuper damnis fuiſſe datum ſub eadem citatione. Defectus verò extenſionis obligationis Cameralis ſimiliter tollebatur ex actis, in quibus apparebat extenſam fuiſſe obligationem Cameralem parte citata, & intimata. Similiter defectus mandati tollebatur, cùm de eo hodie doceretur, quod fieri poterat, cùm tunc de tali mandato non fuiſſet oppoſitum, Felin. *in cap. Sciſcitatus num. 15. de reſcript.* Rota *dec. 19. de Procur. in antiq.* Put. *dec. 373. num. 5. lib. 2.* Creſcent. *dec. 1. num. 3. de re iudic.* Achill. *dec. 6. de Procurat.* & fuit dictum in Aſculana Dotis 7. Iunij 1599. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio.

Illud verò, quod arbiter non eſſet ſequutus votum 7
Conſultoris, tollebatur ex deciſione vltimo loco facta in hac cauſa ſub die 10. Martij præteriti, diſtinguendo dotes Hieronymæ, & Violantis. Tandem dum dicebatur, non fuiſſe per arbitrum requiſitum votum Prælati in æſtimatione facienda vigore ſacienda compromiſſi, reſpondebatur non fuiſſe neceſſarium tale votum, niſi in his, quę ſunt de iure tantùm, non autem in æſtimatione, quæ ſpectabant ad Peritum; non autem ad Prælatum. Ex quibus cùm non adſint nullitates, & iniuſtitia, vel tollatur, vel ſaltem non ſit notoria, & patens, Domini non cenſuerunt intrare ſpolium, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Amerina Domus.

Veneris 13. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Venditio facta à minore ſecundùm formam ſtatuti cum iuramento, ac iudicis decreto valida eſt, & non reſcinditur ex capite minoritatis, maximè quando eſt facta ad diſſoluendum æs alienum.

SVMMARIVM.

Venditio facta iuxta formam Statuti Vrbis lib. 1. cap. 113. non poteſt reſcindi ſub prætextu minoritatis, numer. 1. 1

Iudicis decretum in contractu minorum facit, vt omnia præſumantur ſolemniter facta, num. 1.

Aſſertio facta à minore contrahente cum iuramento, & iudicis decreto, præſumitur vera, num. 2.

Minores viuentes in communi cum patruis præſumuntur habuiſſe pecunias patruorum in communi vtilitate, num. 2.

Venditio facta à minore cauſa diſſoluendi æs alienum, vt ſuſtineatur ſatis eſt, vt cauſa in parte verificetur, num. 3.

Æqualitas inter fratres eſt ſeruanda, num. 4.

Liber baptiſmi probat ætatem, num. 4.

Romæ maiores dicuntur qui 25. annum impleuerint, num. 25.

Iuramentum firmat contractum puberis, num. 6.

Vtile per inutile non vitiatur, num. 6.

Læſio non dicitur, vbi eſt promiſſio reciproca, num. 7.

DECISIO DCXLVII.

DOmini Silla, & Aſcanius de Canſacchis vnà cum 1
Pompeio, & Ioanne Vincentio patruis de anno 1605. vendiderunt in Vrbe domum, quàm pro indiuiſo poſſidebant in Ciuitate Ameriæ. Verùm cùm de tempore venditionis Silla, & Aſcanius eſſent minores, cœperunt prætendere, venditionem fuiſſe nullam, & propterea obtinuerunt mihi committi cauſam reſciſſionis, pro cuius expeditione dedi ſuper hoc particulare dubium, quo ſupradicta die propoſito Domini dixerunt: Venditionem ſuſtineri, quia legitur facta pro pretio ſcutorum mille, quibus venditores indigebant, pro extinctione vnius Societatis officij ſcutorum 600. & alterius ſcutorum 400. quę fuerant diſdictæ, & pro quibus exequutio imminebat, nec habebant alia bona, quæ cum minori eorum damno vendi poſſent, ac inſuper apparet facta iuxta formam ſtatuti Vrbis *cap. 113. lib. 1.* cum authoritate Curatoris ad id

loco

loco coniunctorum abſentium ſpecialiter deputati, qui etiam iurauit venditionem non cedere in damnum, vel præiudicium minorum, & cauſa plenè cognita per Iudicem, qui cùm interpoſuerit decretum præſumuntur omnia fuiſſe ſolemniter geſta, Put. *deciſ.* 205. *n.* 2. *lib.* 3. Seraphin. *deciſ.* 217. *num.* 1. & fuit dictum in cauſa Romana de Iacomellis 29. Aprilis 1611. coram Reuerendiſſimo Domino Damaſceno.

2 Neque obſtare, quod vigore dicti Statuti conſtare debeat, alienationem ceſſiſſe in euidentem vtilitatem minorum, quia ſatis de hoc viſum fuit conſtare ex ſupradictis, nec aliud dicendum eſſe ex eo, quòd Societates appareant contractæ ab ipſis patruis tantùm, quia in inſtrumento venditionis dicti minores medio iuramento expreſsè aſſeruerunt, ſocietates fuiſſe per eorum patruos contractas, etiam pro ſeruitio ipſorum, licèt in eis hoc declaratum non fuerit, quæ aſſertio ſtante decreto Iudicis, & alijs ſolemnitatibus præſumitur vera, Seraphin. *dict. dec.* 217. *num.* 1. *cum alijs ſupra allegatis*, præſertim quia de illo tempore omnes viuebant in communione, quo caſu ſatis veriſimile viſum fuit, quod dictæ pecuniæ, prout minores aſſeruerunt, verſæ etiam fuerint in communem vtilitatem, *ad l. fin. Cod. de alim. pup. præſt.* Menoch. *præſump.* 11. *num....* *lib.* 6.

3 Minùs ſubſiſtere, quod imò ſupradictæ aſſertioni non ſit ſtandum, cùm in caſu iſto clarè conſtet, quod in ſocietate ſcutorum 600. Petrignanus recognouit bonam fidem pro ſcutis 150. & altera ſocietas ſcutorum 400. verſa fuit in ſolutionem fructuum cenſus, in quo ſupradicti patrui erant fideiuſſores; quia vltra quod poſt impoſitionem huiuſmodi cenſus Domini de Canſacchis dicebantur recognouiſſe bonam fidem, quicquid ſit de hoc, placuit etiam reſponſio, quod minores non aſſeruerunt, pro qua parte ſupradictę ſocietates ad ipſos ſpectarent, ſed quod fuerunt contractæ etiam pro ſeruitio ipſorum, quod ſufficit in aliqua parte verificari poſse ad ſuſtinendam venditionem ex cauſa æris alieni, vt ſupra ſolemniter factam, *cap. inter dilectos de fid. inſtrument.* Calderin. *conſ.* 8. *circa fin. de donat.*

4 Tantò magis, quia etiam domus erat communis, & licet patrui in debito maiorem partem haberent, id ipſis imputari poterat in propria ipſorum portione, habito reſpectu ad pretium domus, *l. cum in fundo*, §. *ſi fundus*, *ff. de iur. dot.* maximè vt inter eos ſeruetur æqualitas, quæ inter fratres eſt ſeruanda, vt per text. *in l. Illud*, *C. de collat.* tradit Soccin. *conſ.* 98. *ſub num.* 2. *verſ. poſtremo lib.* 1.

5 Præterea quoad Sillam ex alio viſa fuit ceſsare difficultas, quia de tempore contractus erat maior viginti annis, vt apparet ex libro Baptiſmi, qui probat ætatem, Caputaq. *dec.* 314. *num.* 1. *par.* 1. in quo propterea non habet locum ſtatutum Vrbis *lib.* 1. *cap.* 113. quod dum loquitur de minoribus, viſum fuit intelligendum de minoribus 20. annis, ſecundùm diſpoſitionem eiuſdem ſtatuti *in præced. cap.* 47. ad text. *in l. ſi cum fundum, ff. de verb. ſignificat.* & faciunt deducta in Bononien. cenſus 17. Martij 1608. coram Reuerendiſſimo Domino Lugdunen.

6 Neque obſtare, quod huiuſmodi ſtatutum non habilitet forenſes maiores 20. annis ad contrahendum ex allegatis coram Reuerendiſſimo Patre Domino meo Buratto in cauſa Tudertina, ſeu Romana nullitatis obligationis, ſub die quarta Iulij præteriti, quia ſatis eſt ad iſtum effectum, quod dictum ſtatutum *cap.* 113. intelligatur de minore viginti annis, itaut dum verſamur in maiore viginti annis, ceſset illius diſpoſitio, & remaneat in diſpoſitione iuris communis, de quo talis contractus ex ſolo iuramento ſuſtinetur, *Authent. ſacramenta puberum, Cod. ſi aduerſus vendition.* & hoc caſu tantò faciliùs eſset ſtandum aſsertioni contrahentis, ex quo etiam ſine cauſa contrahere poterat, Put. *deciſ.* 245. *lib.* 3. prout etiam nihil facit, quod contraxerit cum ſolemnitatibus, quia non vitiatur propterea contractus aliàs validus, *ex regula capitulo, vtile non debet, de reg. iur. in* 6. quæ maximè locum habet in contractibus, Tiraquell. *de retract. conuen. ad fin. tot. tit. num.* 145. Surdus *dec.* 248. *num.* 22.

Quod autem dicebatur minores fuiſse lęſos, ex quo promiſerunt de euictione pro patruis, viſum fuit ceſsare ex eo, quia patrui quoque promiſerunt pro illis, adeòut læſio ex hoc capite pro ęquali promiſſione recompenſata videatur, & venditio ſuſtineri debeat, ſtante cauſa neceſsaria æris alieni, cum alijs ſupra deductis, ex quibus, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Romana de Trincijs.

Luna 16. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Si creditum non eſt liquidum, & perſonæ non ſunt legitimatæ, mandatum non debet relaxari, etiam in vim obligationis Cameralis.

SVMMARIVM.

Mandatum non debet relaxari, ſi facta proteſtatione, quod legitimentur perſonæ, non fuit facta legitimatio, numer. 2.

Præſumitur factum lucrum Societatis, vel per mortem perſonarum, ſuper quarum vita periculo inita erat, vel ſolutionis, quando intra tempus 19. *annorum non fuit agnita Societas, vel creditum, num.* 2.

Statutum Vrbis lib. 6. *cap.* 158. *tollit fidem quibuſcumque ſcripturis, & cautionibus poſt ſpatium ſexdecim annorum etiam viuentibus debitoribus, num.* 3.

Obligationis Cameralis vigor non poteſt exerceri, quando negotium eſt turbidum, & non ita clarum, numer. 3.

DECISIO DCLXVIII.

IOannes Maſtinus, vti vnus ex hæredibus Nicolai tam ſuo, quàm aliorum prætenſorum cohęredum nomine, petebat coram me vti ſubrogato in locum bon. mem. R. P. D. Gypſij iudicis in cauſa diſcuſſionis bonorum quondam Honorij Trincij, mandatum exequutiuum pro ſcutis 200. vigore ſocietatis officij, vt dicitur per dictum Honorium ad fauorem dicti Nicolai contractæ de anno 1585. contra R. P. Damaſcenum obligatum in forma Cameræ de reſtituendo prioribus, & potioribus creditoribus pecunias, per eum vti creditorem dicti Honorij receptas. 1

Quod mandatum Domini denegandum eſse dixerunt, tum quia non fuerunt legitimatæ perſonæ actorum, quod ſint hæredes dicti Nicolai, tum quia non fuit dictum de credito eiuſdem Nicolai, & quidem anteriori, & ideò non intrat obligatio dicti R. P. D. Damaſceni de reſtituendo prioribus, & potioribus. Nec viſum fuit Dominis ſufficere fidem dictæ ſocietatis contractæ del 1585. quia cùm non fuerit obtentum, nec relaxatum mandatum contra D. Honorium, vel hæredes, nec minus dicti de Maſtinis comparuerint in iudicio diſcuſſionis, & graduationis, nec fuerint liquidati creditores, prout omnes alij, & intercelſerit curſus annorum 19. à tempore diſcuſſionis, & 30. à tempore ſocietatis, intrat præſumptio, vel ſuperlucratæ ſocietatis per mortem perſonarum, ſuper quarum vitæ periculo erat impoſita, vel ſolutionis, & ſatisfactionis, quia veriſimiliter tamdiu non ſiluiſsent, nec diſtuliſſent eorum crediti exactionem, Caſtren. *conſ.* 126. *ſub n.* 1. *verſ. tollitur etiam*, Aym. *conſ.* 148. *num.* 12. Dec. *conſ.* 596. *ſub num.* 9. *verſ. Corroboratur etiam*, Cæphal. *conſ.* 240. *n.* 9. Surd. *deciſ.* 105. *num.* 4. Rot. *deciſ.* 788. *num.* 2. *par.* 1. *diuerſ.* 2

Et ideò aliqui etiam ex Dominis dicebant, poſse intrare præſcriptionem ſtatuti Vrbis *ſub rub. de præſcript. cap.* 158. *lib.* 1. quæ tollit fidem quibuſcumque inſtrumentis, ſcripturis, & cautionibus poſt curſum ſexdecim annorum, etiam viuentibus debitoribus, vt ibidem. Vel ſaltem ex præmiſſis videbatur rem eſse valdè turbidam, & propterea non liquidato clarè negotio non poſse exerceri rigorem obligationis Cameralis, ad trad. per Galleſ. *in form. proceſ. par.* 2. 3. *part. principalis num.* 8. Et de inſtrumentis exequutiuis Surd. *deciſ.* 27. *num.* 5. Et ita concluſum, &c. 3

R. P. D. VEROSPIO,

Portugalleñ. Fructuum.

Luna 16. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio an poſſit capi per Procuratorem habentem mandatum cum clauſula generali ad capiendas poſſeſſiones. Item an pro capienda poſſeſſione bonorum Eccleſiæ ſufficiat, quod acquiratur poſſeſſio Eccleſiæ, & ex quibus poſſeſſio bonorum Eccleſiæ acquiratur. Item an poſſeſſio capta pro certa parte fructuum ante liquidationem dicatur incerta, & quando manutentio competat ei, qui ſe habuit pro ſpoliato,

SVMMARIVM.

Poſſeſſio poteſt acquiri per procuratorem, num. 1.
Mandatum cum clauſula generali ad capiendas poſſeſſiones ſufficit pro capienda poſſeſſione, num. 2.
Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ penes Eccleſiam reſidet, num. 3.
Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ acquiritur per acquiſitionem poſſeſſionis Eccleſiæ, num. 3.
Vtile per inutile in diuiduis non vitiatur, num. 4.
Poſſeſſio non ſolùm Eccleſiæ, ſed etiam bonorum Eccleſiæ cenſetur capta per actus poſſeſſorios, de quibus in dec. num. 5.
Poſſeſſio probatur ex locatione iuncta penſionis perceptione, vel alijs adminiculis, num. 6.
Succeſſor in officio Notarij poteſt inſtrumenta ſui authoris publicare, num. 7.
Succeſſor in officio Notarij quis probatur ex ſua atteſtatione, num. 7.
Poſſeſſio capta pro certa parte fructuum ante liquidationem dicitur incerta, num. 8.
Fallit quando plures non facta liquidatione reſpectu quota poſſident, num. 8.
Poſſeſſio inſtrumentalis alio exiſtente in poſſeſſione non ſuffragatur, num. 9.
Manutentio ratione ciuilis poſſeſſionis datur etiam ei, qui amiſit naturalem, num. 10.
Poſſeſſio capta alio poſſidente nulla eſt, & inualida, num. 10.
Poſſeſſio etiam ſine cauſa poteſt acquiri, num. 11.
Poſſeſſio ſola ſufficit in iudicio manutentionis, num. 11.

DECISIO DCXXXIX.

De anno 1582. Gregorius XIII. fel. record. diſmembratis duabus ex tribus partibus fructuum Eccleſiæ Sancti Martini de Cuiaes Ordinis Sancti Benedicti de conſenſu Antonij Gonzales, tunc Rectoris eas Monaſterio Monialium Sancti Benedicti Portugalleñ. applicauit cum facultate capiendi liberè, & abſque vllius auctoritate, vel licentia poſſeſſionem. In vim huius diſmembrationis Frater Gaſpar, vti Monialium Procurator die 1. Martij 1584. poſſeſſionem iſtorum fructuum in ipſa Eccleſia Sancti Martini fuit adeptus, & ſucceſſiuè Moniales de menſe Iunij ſequenti eoſdem fructus cum penſionis exactione locarunt, quod pariter ſequentibus annis præſtiterunt.

1 Cùm autem poſteà fuiſſent hac poſſeſſione per fiſcum Regium ſpoliatæ, litem in partibus inſtituerunt, & interim Congregatio Sancti Benedicti ſub prætextu alterius applicationis de menſe Martij 1588. eiuſdem Eccleſiæ poſſeſſionem accepit, qua tamen non obſtante Moniales 14. Aprilis ſequentis fuerunt ad priſtinam poſſeſſionem reſtitutæ. Vnde cauſa poſtmodum ad Rotam deuoluta, & mihi commiſſa dubitaui, cui dandum eſſet mandatum de manutenendo. Verùm Dominis placuit, vt particulariter de Monialium poſſeſſione videretur, & de quo tempore, ſuper quo pluries dubio per me propoſito, nec reſoluto, tandem Rota firmauit, Monialium poſſeſſionem ab anno 1584. cùm illa tunc temporis mediante Procuratoris perſona fuerit ipſis acquiſita, *l. 1. §. per Procuratorem, ff. de acqu. poſſ.* Bart. *in l. quod mihi donatum. ff. de donat.* Couarr. *variar. reſolut. lib. 3. cap. 8. num. 8. in fin.* Vetall. *dec. 60. lib. 10. in manuſcript.*

Nec releuat Procuratorem non habuiſſe ſpeciale mandatum ad capiendum huiuſmodi poſſeſſionem, cùm ſufficiat clauſula generalis ad capiendas poſſeſſiones, quæ legitur in mandato, Gloſs. *in l. 1. §. per Procuratorem, ff. de acqu. poſſeſſ.* Couarr. *vbi ſupra num. 9.* Ferrett. *conſ. 220. n. 12. verſ. non obſtant.* 2

Non obſtat Procuratorem fuiſſe adeptum Eccleſiæ poſſeſſionem, quæ non ſuffragatur cùm bonorum, & fructuum poſſeſſionem capere debuiſſet. Cùm enim dicta poſſeſſio penes Eccleſiam reſideret, Rot. *dec. 19. n. 8. & ſeqq. par. 2. diuerſ.* Caputaq. *dec. 170. & 182. num. 6. par. 3.* Seraphin. *deciſ. 1492. per tot.* & præſertim *num. 3.* Natta *conſil. 572. num. 10.* per illam vtique fructuum, & annexorum poſſeſſio potuit acquiri, Rota *dict. deciſ. 19. ſub n. 8. par. 2.* Anchar. *in cap. 1. num. 12. de regul. iur. in 6.* Felin. *in cap. auditis num. 19. de præſcript.* Couarr. *variar. reſolut. cap. 16. num. 13. lib. 3.* Aym. *conſ. 54. num. 14. & conſ. 562. num. 22.* Afflict. *deciſ. 361. num. 23.* Alexand. *conſ. 81. num. 17. lib. 3.* Rebuff. *in prax. benefic. titul. de immiſſ. in poſſeſſ. n. 26.* Seraph. *deciſ. 1447. num. 3.* Rota *deciſ. 1. de reſtitut. ſpoliat. in antiq. num. 4.* 3

Et licet reſpectu Eccleſiæ, quæ non fuit Monialibus applicata, poſſeſſio non teneat, benè tamen reſpectu fructuum ſuſtinetur, cùm in diuiduis vtile per inutile non vitietur, *l. 1. §. ſed ſi mihi.* Vbi Domini *de verborum obligationibus*, & fuit in his terminis deciſum in Portalegreñ. fructuum decimaſeptima Februarij 1595. coram Iuſto. 4

Accedit per Monialium Procuratorem in capienda poſſeſſione plures fuiſſe geſtos actus poſſeſſorios, vt patet ex inſtrumento, ibi, *per lignum, lapidem, tegulam, herbam, & per aſpectum oculorum, &c.* & ibi cœpit naturalem, actualem, & corporalem poſſeſſionem dictæ Eccleſiæ, & de duabus partibus fructuum, ac de omnibus pertinentijs, & proprietatibus, qui actus non ſolùm Eccleſiæ iurium, ſed bonorum etiam apprehenſioni conueniunt, Pariſ. *de reſignat. lib. 10. quæſt. 6. num. 49.* Menoch. *de retinenda poſſeſſione remedio 3. num. 569.* Grammat. *deciſ. 71. num. 6.* Rebuff. *in prax. benefic. tit. de immiſſ. in poſſeſſ. num. 6.* 5

Prętereà dict. Monialium poſſeſſio comprobatur ex bonorum, de quibus agitur locatione facta de anno 1584. vnà cum penſionis exactione, Menoch. *de retinend. remed. 3. num. 562.* Gabr. *de locat. concluſ. 4. num. 2.* Natt. *conſ. 672. num. 20.* necnon ex alijs locationibus iunctis adminiculis, Bart. *in l. ad probationem, C. locati, & in l. Titia, ff. de ſolut.* Felin. *in cap. inter dilectos num. 8. verſ. item ſecus, de fide inſtrument.* Gratian. *conſ. 50. num. 48. lib. 1.* Menoch. *de redintegr. remed. num. 564.* Soccin. *conſ. 11. num 4. lib. 3.* Cæſ. de Graſs. *deciſ. 10 de cauſ. poſſeſſ & propriet.* Seraph. *dec. 896. num. 2.* Hic autem non ſolùm adminicula, ſed etiam probationes reperiuntur ex allegatis. 6

Nec valet dicere inſtrumentum locationum, & mandati procuræ non eſſe in forma probanti, ceſſat enim obiectum, cùm dicta inſtrumenta fuerint à ſucceſſore in officio Notarij rogati publicata, vt ipſe ſucceſſor atteſtatur, Bart. *in l. ſi quis ex argentarijs, §. 1. num. 3. de edend.* Alex. *in auth. ſi quis in aliquo num. 5. in fine*, & ibi Iaſ. *num. 5. verſ. 10. fallit*, Iacob. de S. Georgio *n. 32. C. eodem*, Chiſanen. *dec. 66.* Felin. *in capitulo*, Alberic. *num. 2. de teſtibus, & in c. fin. num. 7. de fide inſtrum.* Abbas *in c. cùm P. Tabellio, eod. tit.* quæ ſucceſſoris atteſtatio hic ſufficit, Vetall. *dec. 245. & dec. 286. par. 2.* Put. *deciſ. 475. lib. 2.* Boer. *deciſ. 118. num. 4.* Capyc. *deciſ. 71. num. 7.* Pariſ. *de reſign. lib. 8. quæſt. 11. num. 50.* 7

Non obſtat poſſeſſionem incertam videri, vti captam de duabus partibus fructuum ante liquidationem, vt fuit dictum in Cæſarauguſtana fructuum 31. Ianuarij 1597. coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio, quia non dicitur incerta poſſeſſio, quando plures non facta liquidatione reſpectu quotæ poſſident, vt in caſu noſtro, Soccin. *in l. 3. §. incertum num. 5. poſt med.* vbi Iaſon. *num. 16. prope fin. ff. de acquirend. poſſeſ.* Pariſ. *conſ. 59. num. 23. lib. 1.* Gozzad. *conſ. 55. num. 5.* Rota *dec. 59. num. 2. par. 2. diuerſor.* Et fuit dictum in vna Romana Caſalis Triſuſe 28. Maij 1592. & 21. Iunij eiuſdem coram Litta, & ſic allegata 8

deci-

deciſio Cæſaraugustana non afficit, cùm de bonorum applicatione loquatur, vſque ad certam quantitatem per quam ſeparatio, & liquidatio erat facienda, quod ſecus hic accidit ex allegatis.

9 Nec refert Moniales poſt captam poſſeſſionem ſe pro ſpoliatis habuiſſe, cùm ad illam redintegrari petierint, & nam per eoſdem miniſtros, qui eas ante ſpoliarunt, fuerunt 14. Aprilis 1588. realiter, & cum effectu redintegratæ, & ſucceſſiuè poſſeſſionem continuarunt, vt ex pluribus locationibus poſteà factis apparet. Nec releuat intermedia Congregationis poſſeſſio ſub die 14. Martij 1588. ante Monialium redintegrationem capta, quia vel Miniſtri Regij ſpoliatis monialibus penes ſe poſſeſſionem retinuerunt, & illa non fuit Congregationi acquiſita, cùm inſtrumentalis alio exiſtente in poſſeſſione non ſuffragetur, *l. prædo, & l. quamuis, §. 1. ff. de acquirend. poſſeſſ.* vel non fuit à dictis miniſtris occupata poſſeſſio, ſed fructus tantummodo ſequeſtrati, vt Informantes pro Congregatione ſupponunt, & iſto caſu de Monialium anteriori poſſeſſione dubitari non poteſt, ex allegatis.

10 Et quamuis dd. Moniales redintegrari petierint, non inde tamen infertur eas cum naturali poſſeſſione ciuilem amiſiſſe, vt eiſdem manutentio competere non poſſit, Put. *deciſ.* 419. *lib.* 2. Menoch. *de recuperend. remed.* 1. *num.* 139. *& remed.* 15. *num.* 391. & fuit dictum in cauſis Mediolanen. Parochialis 22. Iunij 1587. & Oxomen. Capellaniæ 10. Martij 1589. coram bon. mem. Cardin. Platto, cum quibus concordant deciſiones in cauſa Sanctæ Agathæ Gothorum 8. Iunij 1598. coram Gypſio, in Romana domorum 24. Februarij 1612. coram Reuerendo Patre Domino meo Vbaldo, in Papien. bonorum 14. Maij eiuſdem anni coram bon. mem. Penia, in Bononien. manutentionis 16. Decembris 1611. & in Romana de Pinis, die 27. Ianuarij 1614. coram Reuerendiſſimo Domino meo Damaſceno, ex quibus conſtat, poſſeſſionem à Congregatione medio tempore captam nullam, & inualidam fuiſſe, *l. ſi duo, §. creditores, ff. vti poſſidet.* Menoch. *de retinend. remed. num.* 728. Afflict. *dec.* 363. *num.* 4. *&* 327. *num.* 2. Rota *deciſ.* 127. *num.* 7. *par.* 1. *diuerſ.*

11 Nec obſtat exceptio, quod contra formam litterarum Apoſtolicarum fuerit facta fructuum diſmembratio. Nam de illius iuſtitia hodie non agitur, cùm ſufficiat conſtare ſolùm de poſſeſſione, quæ ſine caſu etiam potuit acquiri, Bart. *in l. quod meo num.* 1. *de acquirend. poſſeſſ.* Iaſon. *in l.* 3. *§. genero num.* 3. *eodem titul.* & ſola in manutentionis iudicio ſuffragatur, Bart. *in d. l.* 3. *num.* 2. *de acquir. poſſeſſ.* & latè per Surd. *conſ.* 93. *num.* 12. Mohed. *deciſ.* 20. *de reſtit. ſpoliat.* Couarr. *pract. qu. cap.* 17. *num.* 5. Rota *deciſ.* 641. *num.* 8. *par.* 3. *diuerſ. &c.*

R. P. D. VBALDO.

Lucana Terrarum.

Lunæ 16. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Immiſſio conceditur contra bonæ fidei poſſeſſorem, non obſtantibus melioramentis, quando non ſunt liquida, præſtita tamen cautione de referendis melioramentis, quando erunt liquida.

SVMMARIVM.

Immiſſio non impeditur ſub prætextu melioramentorum, quando non ſcitur ſtatus rei, qualis fuerit, antequam detineretur ab aduerſario, num. 3.

Melioramenta qualiter debeant æſtimari, num. 3.

Teſtes deponentes de proprio iudicio in materia melioramentorum quid probent, num. 3.

Melioramenta voluptaria ſunt illa, quæ non augent fructus, num. 4.

Melioramenta vt debeant referri, debent perpetuò in fundo eſſe duratura, num. 5.

Poſſeſſor bonæ fidei debet melioramenta cum fructibus compenſare, num. 6.

DECISIO DCL.

1 FVerat in hac cauſa reſolutum permutationem terrarum, de quibus agitur, fuiſſe nullam, vt in deciſione ſub die 16. Decembris 1613. coram me. Vnde cùm Rector Eccleſiæ, ad cuius fauorem emanauit deciſio, prætenderet immitti in poſſeſſionem dictarum terrarum, fuit exaduerſo oppoſitum de melioramentis Ioannis ad ea probanda, & liquidanda, præter teſtes in alijs inſtantijs inductos, fuerunt etiam conceſſæ litteræ remiſſoriales, & poſt reproductum proceſſum, dedi dubium, an conſtaret de melioramentis, & ad quam ſummam, in caſu, & ad effectum, de quo agitur. Et effectus erat ad retardandam immiſſionem Rectoris, pro qua tamen immiſſione, non obſtantibus dictis teſtium, Domini reſpondendum cenſuerunt. Licèt enim ex deductis pro Guiniſio conſtare videtur de nonnullis melioramentis, tamen quia non conſtat de ſtatu anteriori terrarum iſtarum de tempore alienationis, quæ fuit de anno 1528. & ſic longè ſupra ætatem teſtium, non poteſt ſciri, quantum ſit melioramentum, Curt. iun. *conſ.* 165. *num.* 2. *in fin. & num.* 22. *verſ. ſed difficultas lib.* 2. Honded. *conſ.* 85. *ſub num.* 4. *verſ. primo quia lib.* 1. & fuit dictum in Sutrina melioramentorum 9. Decembris 1589. coram Seraphino, quæ eſt *dec.* 898. *num.* 6. & in Paduana Iuriſpatronatus 31. Maij coram eodem, quæ eſt *deciſ.* 952. *num.* 3. *par.* 1.

2 Præterea quatenus dicta melioramenta per teſtes probata eſſent neceſſaria, vel vtilia, tamen dicebant Domini, non probari, quot & quantum fuerit impenſum, vt dignoſci poſſit, quantum ſit reficiendum, cùm ſit tritum in hac materia ſpectandum eſſe, quod minimum eſt, adeò vt ſi impenſa ſit modica, licèt melioramenta ſint magni valoris, illud modicum ſit reficiendum, & è contra, ſi impenſa ſuperat meliorationem, tantùm ſit reſtituendum, quantum eſt melioramentum, Bart. *in l. in fundo,* & ibi DD. *ff. de rei vend.* Tiraq. *de retract. conuent. §.* 1. *gloſſ. num.* 8. Neguſ. *de pignor. in* 4. *memb.* 5. *par. princip. num.* 11. Valeſc. *de iur. emphyt. qu.* 25. *num.* 8. *circa primum,* Gard. *de expenſ. cap.* 24. *ſub num.* 1. & fuit dictum in allegata deciſione Seraph. 898. *num.* 1. vbi de communi.

3 Et licet aliqui teſtes deponant de certa quantitate, tamen non deponunt, niſi de proprio iudicio, & quod tantùm veriſimiliter potuit impendi, vt patet de teſtibus datis in Summario Guiniſij *num.* 4. *& ſeqq.* & ſic enim probant iuxta tradita per Curt. iun. *d. conſ.* 165. *n.* 16. *in fin.* Dec. *conſ.* 255. *in cauſa num.* 5. *& conſ.* 524. *num.* 6. Rota *dec.* 29. *n.* 12. *par.* 1. *diuerſ.* & ſimiliter licet prædicti teſtes deponant de valore melioramentorum ſecundum tempus hodiernum, vt primus, & quartus ad 27. interrogatorium. Item primus, & tertius ad 77. Item quartus ſuper 35. articulo, tamen cùm ſimus in melioramentis factis à prætenſo tantùm bonæ fidei poſſeſſore, certum eſt, non attendi valorem de tempore reſtitutionis, ſed quatenus ſit impenſum, ſi impenſa ſit minor melioramentis, vt ſupra dixi, quicquid eſſet dicendum, ſi melioramenta eſſent facta ab eo, qui prætenderet in re meliorata dominium directum, vel vtile, vt per Doct. *in l. domus, ff. de leg. primo,* & ita per aliàs diſtinguunt Garz. *de expenſ. cap.* 24. *num.* 2. *&* 3. Valeſc. *d. quæſt.* 25. *num.* 28. Neguſ. *vbi ſupra num.* 16.

4 Accedit quod dicta melioramenta, nec videbantur ſaltem pleraque eſſe vtilia, vel neceſſaria, itaut venirent reficienda. Nam quoad domum magnam, illa videtur potius fuiſſe impenſa voluptaria, quàm vtilis, vel neceſſaria, cùm ex ea non fuerint aucti fructus fundi, *l.* 1. 2. *&* 3. *& l. impenſæ, & l. voluptaria,* & ibi gloſs. *in verb. exornat, ff. de impenſ. in reb. dot. fac. l. impenſa, ff. de verbor. ſignific.* & colligitur ex teſtibus aduerſarij deponentibus, quod domus fuit ædificata per Villeggiare, & ſic pro voluptate ædificantis, pro ſuſtentandis viribus, videbantur parum vtiles, & potius deſeruire ad ornatum, & decorem *per fare,* vt dicitur, *vna pergolata,* & idem dicendum videtur de muris pro claudendo viridario. Fornax verò ad calcem coquendam hodie eſt damnoſa, quia diruta. Fornellus pro pannis lauandis, nec etiam melioramentum vtile fundo dicitur, ſed pro commoditate tantùm Domini.

5 Quo verò ad meliorationes factas in plantatione arborum, & vitium, nec videbantur reficiendæ, cùm non eſſent perpetuò in fundo duraturæ, Florian. de Sancto Petro *conſ.* 1. *num.* 8. & tenuit Rota apud Cæſar. de Graſs. *dec.* 13.

in

in fin eod.tit. quę eſt repetita *in dec.398.num.6.par.1.& 312. num.6.par.2. diuerſ.*

6 Demùm conſiderabant Domini, quod cùm alienatio fuerit à principio nulla, vt fuit reſolutum, Guiuiſius non poteſt prætendere fructus perceptos, niſi ratione bonæ fidei, quo caſu tenentur melioramenta cum fructibus perceptis compenſare, *l.ſumptus, ff. de rei vend.* Neguſ. *in d.4.memb.5.par.princ. num.12.* Valeſc. *de iur.emphyt. qu.25. ſub num.29.* Garz. *de expenſ.cap.23. num.38.* Rota *dec. 186. num. 5. par. 2. diuerſ.* & in Tiburtina locationis 5. Decembris 1598. coram Illuſtriſſimo Cardinale Mellino.

7 Quare attentis omnibus prædictis concluſerunt Domini dandam eſſe immiſſionem Rectori, præſtita tamen per eum cautione de reficiendis melioramentis, quatenus meliùs exaduerſo liquidarentur, vel de iure venirent reficienda, Et ita deciſum fuit.

R. P. D. VBALDO.

Mediolaneñ. Penſionis,

Veneris 13. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Breuis eſt deciſio, illiuſque Argumentum in Summarijs habetur,

SVMMARIVM.

Inſtrumenti verba ſunt strictè interpretanda, & in arbitrio iudicis, vel partis eſſe non debet, ſupplere non expreſſa in inſtrumento, num. 1.

Arbitrium expirat morte illius, qui arbitrium habebat, num. 2.

Prorogatio termini quod ſit longior primo termino abſurdum eſt, num. 3.

DECISIO DCLI.

1 POſt factam reſolutionem in Rota ſub die 12. Maij præteriti, applicationem penſionis, de qua agitur, fuiſſe per quinquennium tantùm, inſtabant Beneficiati Officiales nuncupati pro immiſſione in quaſi poſſeſſionem exigendi dictam penſionem, in cuius dubij diſputatione, quia pro Canonicis opponebatur, quod applicatio bonorum in Beſate fuiſſet facta, vſquequo fabrica fuiſſet perfecta, & horum fructuum loco, qui Beneficiatis per concordiam remanſerunt eſſet ſubrogata dicta penſio, propterea Domini mandarunt, vt particulariter de iſta applicatione bonorum de Beſate videretur, fuiſſetne facta tantùm ad quinquennium, an potius vſque ad perfectionem fabricæ, quo dubio propoſito, cenſuerunt applicationem dictorum bonorum expiraſſe, mori ferè iiſdem rationibus, quę habentur in dicta Deciſione 12. Maij præteriti, & præcipuè, quia in eodem inſtrumento de anno 1583. in quo per deputationem fabriceriorum S. Carol. glor. me. cenſetur feciſſe dictam applicationem, vt fuit iam reſolutum, eadem conceptione verborum vtitur reſpectu bonorum Caluenzani, Beſate, & penſionis, vnde nulla ratio ſuadere videtur, vt ſi applicatio Caluenzani, & penſionis fuerit temporalis ex rationibus in Deciſione adductis, reſpectu bonorum de Beſate debeat eſſe perpetua, vel vſque ad perfectionem fabricæ, cùm hoc in inſtrumento non legatur, nec in arbitrio partis, vel iudicis eſſe debeat, ſupplere non expreſſa in inſtrumento, argum. *l. quicquid adſtringendæ, ff. de verbor. obligat.* Alexan. *conſ.46.num.4. lib.2.* Dec. *conſ.552. & conſ. 555. in princ.*

2 Neque obſtare dixerunt, quod maiorem de bonis Beſate diſponendi facultatem S. Carolus haberet, quàm de alijs prædictis, cùm in his facultas eſſet reſtricta ad quinquennium, vt firmat Deciſio, in illis autem nullum eſſet præſcriptum tempus, imò ſimplex eſſet facultas collata in arbitrium Cardinalis, & in quoslibet vſus ſibi benè viſos, poſſet eorum fructus conuertere, vt latiùs in Breui fel. record. Gregorij XIII. continetur, quia fuit reſponſum hodie non diſputari de facultate Cardinalis, ſed quicquid ſit de ea, certum eſt ipſum tali facultate non fuiſſe vſum, cùm nullibi legatur talis applicatio expreſſa, ſed ſolum colligatur ex deputatione fabriceriorum pariformiter facta de omnibus, vt ſupra dixi. Vltra quod in omnem euentum dictum arbitrium expiraſſet per mortem S. Caroli, Bart. *in l.centeſimis, §.fin. num.9. & ſeqq. ff. de verb.oblig.* Gozad. *conſ.22.num.10.* & confirmatur, quia cùm prima iſtorum bonorum diſpoſitio fuiſſet facta ſolùm ad quinquennium, hęc inſeruire videtur ad interpretandã mentem diſponentis, quod ſcilicet voluerit in ſecunda diſpoſitione applicare ad tantumdem temporis ſpatium, non autem vſque ad perfectionem fabricæ, ne ſequatur abſurdum, vt prorogatio ſit longior primo termino, Bald. *in cap. fin.num.32. de conſuetud.* & fuit conſideratum in deciſione huius cauſæ 12. Maij præteriti, quod etiam videbatur Dominis ſapere magnam ęquitatem, cùm Domini Canonici recuperarint bona Caluenzani, & in proprios vſus eorum fructus conuertant, ideò non videntur debere prætendere, quod bonorum Beſate DD. Beneficiatis ſemel applicatorum fructus perpetuò remaneant affecti ad fabricam perficien. ex quibus, & alijs deductis in dicta deciſione, & per Informantes fuit, vt ſupra reſolutum.

R. P. D. BVRATTO.

Virduneñ. Abbatiæ.

Veneris 20. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Clauſula *arbitrio Rotæ* non habet locum ad requirendum poſſeſſorium redintegrandæ, vt ſolùm ſuper petitorio cognoſcatur. Cætera vide in Summario.

SVMMARIVM.

Clauſula arbitrio Rotę *non habet locum ad reijciendum poſſeſſorium redintegrandæ, vt ſolum ſuper petitorio cognoſcatur, num. 1.*

Poſſeſſor non tenetur probare dominium, ſed illius probationem in aduerſarium transfert, num. 1.

Cauſa poſſeſſorij redintegrandæ eſt multum fauorabilis pro ſpoliato, & celeritatem deſiderat, n. 1. in fin. vbi etiam quod eſt magis priuilegiata, quàm cauſa petitorij.

Poſſeſſorium ante petitorium terminandum eſt, etiam à Iudice habente arbitrium, num. 2.

Spoliatus ante omnia reſtituendus eſt, non ſolùm de æquitate, ſed etiam de neceſſitate, num. 2.

Clauſula arbitrio Rotę *non dat facultatem auferendi, vel lædendi ius partis, num. 2.*

Teſtes dicuntur nulliter examinati, quando fuerunt examinati ab vno tantùm ex duobus iudicibus delegatis, num. 3.

Teſtes non examinati ſuper omnibus interrogatorijs datis à parte, dicuntur nulliter examinati, num. 3.

Perſonæ mutatio non facit ius actoris deterius, num. 4. Vbi etiam idem de mutatione poſterioris.

Succeſſor in beneficio conuenitur ex eiſdem actis, & cauſa in eodem ſtatu permanente, ſicut principali, num. 4.

Actum quem quis ad probandum ius ſuum deducit, impugnare non poteſt, num. 4. in fine.

Procuratoris confeſſio facta in iudicio contentioſo præiudicat principali, num. 5. Vbi præſertim quando confeſſio eſt veriſimilis.

Poſſeſſio præſumitur iuſta, num. 6.

Confitens aliquem eſſe intruſum in poſſeſſionem alicuius rei, eiuſdem intruſi poſſeſſionem probare debet, num. 6.

Confeſſio in precibus probat confitentem, num. 6. & 7.

DECISIO DCLII.

REſponſum fuit per Dominos, non eſſe locum arbitrio ad reijciendum poſſeſſorium redintegran. per fratrem Nicolaum Thom. iamdiu intentatum, ad poſſeſſionem Abbatiæ B. M. de Caladia Ordinis Ciſtercien. ſequeſtrata illius poſſeſſione, prout per Sanctiſſimum reſcribi obtinuerat vltimo loco Franciſcus, contra quem vti d. Abbatiæ detentorem iudicium poſſeſſorium proſequitur d. Frater Nic. Thom. iuxta *cap. ſæpè, de reſtit. ſpoliator.* Cùm 1

enim

enim per binas deciſiones fuerint deuegatum arbitrium vigore alterius commiſſionis Apoſtolicæ Rotæ conceſſum, ad cumulandum petitorium com poſſeſsorio ex rationibus, de quibus in eis, multò minus dixerunt Domini, eſſe locum reiectioni dicti remedij ſpolij, & cognitionis ſolius petitorij, non tam ratione ordinis poſseſsorij ad petitorium, Bart. *in l. edicta num.* 14. *in fin. verſ. tertia regula eſt, Cod. de eden.* quàm ratione præiudicij partis actricis, cùm cauſa poſseſſionis ſit quoddam neceſsarium antecedens, ad cauſam proprietatis, & poſseſsor transferat onus probandi in aduerſarium ſuper Domino, de quo in ſpolio non tenetur probare *d. cap. ſæpè*, & ſic poſseſsor grauaretur onere probandi, à quo per iudicium poſseſsorium releuatum, vt *in d. cap ſæpè*, notat Bart. *num.* 3. Abbas *n.* 2. & propter difficultatem probationis amittitur quandocumque proprietatis effectus, vt ibidem, ex verbis text. notant Innoc. Imol. Bellam. Ripa in principio, Menochius *de recuperan. remed.* 15. *num.* 364. *&* 365. & cauſam poſſeſsorij reſtituendæ eſse multùm fauorabilem pro ſpoliato, & celeritatem deſiderare dicit Biſignet. *deciſ.* 1. *in fin. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* & magis priuilegiatam petitorio, Abb. *in c. Cum ad Sedem num.* 7. *de reſtit. ſpoliat.* Menoch. *d. remed.* 15. *num.* 366.

2 Vnde ordo cognitionis poſseſsorij ante petitorium ratione præiudicij partis noo reijcitur etiam per iudicem arbitrium habentem, Aretin. *in l. naturaliter*, §. *nihil commune num.* 17. *verſ. circa prædicta, ff. de acquiren. poſſeſſ.* quem ibi ſequitur Rub. *in repet. num.* 328. *&* 329. *verſ. primus caſus*, & partis præiudicium fundatur in æqualitate, quæ non modo ſuadet, ſed lex iubet, ſpoliatum ante omnia reſtituendum, *cap. ex conqueſtione, de reſtit. ſpol.* cum vulg. quem text. ad propoſitum citat Rub. *d.* §. *nihil commune nu.* 329. & neminem hoc caſu contradicere teſtatur Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *quæſt.* 51. *num.* 2. Clauſula enim arbitrio non dat facultatem auferendi, vel lædendi ius partis, *ad l.* 2. §. *ſi quis à Principe, ff. ne quid in loco publico*, Bart. *in l. ambitione num.* 12. *ff. de decret. ab ordin. facien. & in extrauagan. ad reprimend. in verbo videtur num.* 13. *verſ. quæro item*, Menoch. *dict. lib.* 1. *quæſt.* 48. *in principio.*

3 Nec obſtare putarunt Domiui, quod probatio primi extremi in alijs reſolutionibus firmata, ſuper teſtibus in partibus iu vim Remiſsoriæ examinatis hodie ceſsat ex nullitate examinis, tanquam facti ſolùm coram Decano, vno ex duobus iudicibus ſubdelegatis, *l. duo ex tribus, ff. de re iud.* vbi Gloſs. & Doctores in puncto Ang. Aret. *conſ.* 132. *num.* 16. & omiſſis nonnullis interrogatorijs, *cap. per tuas in fin. vbi not. de teſtibus*, Abb. *in cap. cum cauſam ſub num.* 6. *prope finem*, *verſiculo alio modo limitatur eodem titulo*, cum alijs per Cagnol. *in leg.* 1. *num.* 102. *ff. ſi certum petatur*, & fuit dictum in Parmen. ſtatus 4. Iulij 1614. coram Illuſtriſſimo Cardinale Mellino, & ideò intrare videbatur arbitrium ſublato, vel ſaltem obſcurato primo extremo, iuxta deciſionem Reuerendiſſimi D. mei Damaſceni, in Romana Cortuuij 26. Martij 1606. Nam omiſſis etiam teſtibus, primum extremum videtur ſatis probatum ex mandato procuræ dicti Fratris Nicol. facti 10. Iunij anni 1594. ad reſignandam Abbatiam, qoam ipſe obtineat, & poſſideat ad fauorem Caroli, quo vſus eſt dictus Carolus, quia præuia Procuratoris dicti fratris Nicol. Thom. reſignatione in manibus Sanctiſſimi obtinuit prouiſionem dictæ Abbatiæ, & in adoptione profeſſionis illius, mediante executore in partibus deputato, dictus Frater Nicolaus ſe oppoſuit proteſtando, quod non fuerat ad eius fauorem reſeruata penſio mille Francorum iuxta conuenta de tempore dicti mandati, cui oppoſitioni poſteà dicitur per eundem renunciatum 27. Aprilis 1595.

4 Quod mandatum procuræ fuit in partibus ad inſtantiam dicti Franciſci compulſatum, & extractum originali, & recognitum de mandato iudicis Remiſsorialis per Rotam deputati, mediante Notario cauſæ Remiſsorialis Actuario, ad præmiſsa ſpecialiter deputato, procuratori dicti Fratris Nicolai Thomęi pro certa die, & hora intimato, & ideò ſicuti confeſſio Fratris Nicolai in dicto mandato ad reſignandum, quod ipſe poſſidebat Abbatiam, probat factum circa poſseſſionem contra Carolum, contra quem iudicium fuit inſtitutum in ſpolio, & qui etiam ius ſuum deducit ex tali mandato ad reſignandum, ita probat contra Franciſcum ſuſtinentem vices Caroli, & qui in eadem poſseſſione ſucceſſit, ne ex mutatioue perſonæ, fiat ius actoris deterius, *dicto cap. ſæpè*, ſucceſſor enim in beneficio conuenitur ex eiſdem actis, & cauſa in eodem ſtatu permanente, ſicut principalis, Rota *deciſ.* 1. aliàs 5. *vt lit. penden. in antiq.* Lancell. 2. *par. cap.* 20. *de attent. poſterior. limit.* 24. *num.* 18. Quia ex mutatioue poſseſſionis non mutatur ius actoris, Guidopapæ *deciſ.* 629. *num.* 1. quam paſſim ſequitur Rota. Nec poteſt quis impugnare illud, ex quo ius ſuum deducit, Card. Seraphin. *deciſ.* 750. *num.* 1. & fuit dictum coram R. P. D. meo Pirouano iu Pacen. Canonicatus 2. Decembris 1613. & acceptans, & fundans intentionem ſuam ſuper aliquo facto, non poteſt contra illud venire, Bald. *conſ.* 466. *volum.* 2. *& conſ.* 258. *lib.* 4.

Corroborantur prædicta ex exceptionibus, & replicationibus Procuratorum Caroli, & Fraociſci in proceſſu compulſoriali, coram officiali Virdunen. factis, & reiteratis, in quibus expreſſis verbis fatcotur anteriorem poſſeſſionem, fratris Nicolai Thomęi, dum dicunt, ipſum illam amiſiſse per renunciationem Abbatiæ ad fauorem Caroli, & ab eo tempore nunquam poſsediſse, confeſſiones enim, quamuis factæ per Procuratores præiudicant dictis principalibus, cùm ſint factæ in iudicio contentioſo, Imol. *cap.* 1. *num.* 17. *verſ. item adde vt lite non conteſtata*, & ibi Felinus *nu.* 15. *verſiculo prima declaratio.* Tantò magis, quia dictæ confeſſiones ſuot veriſimiles, ideò attendendæ etiam ſi aliàs non præiudicarent, Aym. *conſil.* 202. *num.* 43. Rota iu Vratislauien. matrimonij coram Reuerend. P. D. meo Caualerio 27. Nouembris 1609. 5

Denique ex confeſſione d. fratris in ſupplicatione vltimo loco porrecta Sanctiſſimo, in qua narrauit, fratrem Nicolaum per conuentum in Abbatem electum, & prætextu electionis in Regimine dictæ Abbatiæ, & illius fructuum perceptione ſe intruſiſſe, exinde ottam litem, &c. quæ confeſſio contra ipſum planè probatur, vulg. *l. Cùm precum, Cod. de lib. cauſ.* & quod ſimilis confeſſio ſufficiat ad probandam poſseſſionem pro manutentione, & poſſit reijci qualitas intruſionis, quia poſseſſio præſumitur iuſta, Aymon. *conſil.* 150. *num.* 5. Rota *deciſ.* 802. *part.* 1. *diuerſor.* & tot probationibus ſimul iunctis, Dominis viſum fuit, non potuiſse dubitari de primo extremo. 6

Quo firmato, vt in alijs reſolutionibus concluſerunt, non intrare arbitrium, vt ſupra. An autem releuentur exceptiooes adductæ contra titolum coloratum, & aliæ ad excludendum ſpolium, Domini reſeruarunt videre in diſputatione vltimi capitis dubij reſeruata, videlicet an interet ſpolium in caſu, & ad effectum, de quo agitur, &c. 7

R. P. D. PIROVANO.

Romana Lucri Dotis.

Veneris 20. Februarij 1615.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis cap. 131. lib. 1. diſponens, quod marito ſuperſtite liberis extantibus, maritus totam dotem lucretur, quàm tamen ſecundùm iuris diſpoſitionem liberis eiuſdem matrimonij reſeruare teneatur, ad fauorem filiorum nihil diſponere dicitur, ſed ſolùm ad fauorem mariti, quoad determinationem lucri.

SVMMARIVM.

Lucrum dotis illud ſolùm dicitur marito delatum à ſtatuto, quod maritus habet cum effectu, ex titulo lucratiuo, num. 1.

Vſusfructus per mortem vſufructuarij reddit ad proprietarium etiam ignorantem, num. 1.

Fideicommiſſi proprietas libera remanet apud grauatum, vbi fideicommiſſarius præcedit, num. 2. *& num.* 3. *Vbi adducitur ratio.*

Pater, vel mater tranſiens ad ſecundas nuptias liberè omnia ſibi peruenta ex ſucceſſione filiorum primi matrimonij lucra-

eratur, vbi filij ipſi matri, vel patri prædecedunt, num. 2. & num. 3. Vbi adiũcitur ratio.

Statutum diſponens, quod marito ſuperſtite liberis durantibus maritus totam dotem lucretur, quam tamen liberis communis matrimonij reſeruare teneatur, dicitur diſponere ſolum de lucro dotis ad fauorem mariti, cui nec de iure communi, neque ex teſtamento, neque ab inteſtato prouiſum fuerat, non vero ad fauorem filiorum, quibus naturali ratione, & iure communi prouiſum eſt, n. 4. Vbi quod tunc cenſetur reſeruatum filijs ius legitimæ ſucceſſionis, maximè ſi ſtatutum reſeruat ſecundùm iuris diſpoſitionem, & quod verba, reſeruare teneatur, nihil de nouo filijs tribuant, & cenſeatur prolata ad excludendum maritum, & reſtringendum lucrum, ne tranſeat in proprietatem.

Contrarium vero, quod ſcilicet vbi ſtatutum dicit, lucrentur, vel habeant, filij poſſint ſuccedere ex ſtatuto omiſſo iure hæreditario, nec mater poſſit de dote teſtari, num. 6.

Pro concordia dic, quod aut verba ſtatuti diriguntur ad maritum, & tunc per verbum lucretur, *nihil filijs defertur inducendo nouam ſucceſſionem, ſed ſolum fauore mariti determinatur lucrum, aut verba diriguntur in filios, & tunc tanquam diſpoſitiua directa apta ſunt inducere nouam diſpoſitionem, & dare ſucceſſionem ex ſtatuto, & tunc mater non poteſt diſponere de dote auferendo filijs per vltimam voluntatem, quod ijs a lege datum eſt, aut vero ſtatutum vtitur verbis communibus prout remaneat, vel reſeruare teneatur, & tunc quia dos poteſt remanere, vel conſeruari in filios iure communi per ſucceſſionem ab inteſtato, vel ex iuramento, ſatis eſt, quod dos filijs remaneat, vel in eos conſeruetur, prout iura diſponunt abſque eo, quod inducatur noua ſucceſſio iure communi derogando, num. 7.*

Maritus id quod lucratur vxore mortua liberis communibus reſeruare tenetur, quantum ad proprietatem, vſufructu ſibi retento, num. 5. Vbi quod tunc lucrum modificatur, & excipitur proprietas ne tranſeat in diſpoſitionem in præiudicium filiorum.

DECISIO DCLIII.

CVm Catherina Pinzella prædeceſſiſſet Saluatori Adobato eius marito, relictis filijs ex eodem matrimonio, apertum fuit illius teſtamentum, in quo filios ſuos hæredes inſtituebat, & ſi contigerit eos ſine filijs decedere, ſubſtituit Annibalem eius fratrem, & caſus mortis eorum ſuperuenit. Vnde incidit quæſtio, an teſtamentum Catherinæ poſſet ſuffragari Annibali, quod totum pendebat ab intelligentia Statuti Vrbis *cap.* 131. *lib.* 1. in quo diſponitur marito ſuperſtite liberis extantibus maritus totam dotem lucretur, quam tamen ſecundùm iuris diſpoſitionem liberis communis matrimonij reſeruare teneatur, quaſi propter lucrum totius dotis maritom delatum, & attento onere eam filijs reſeruandi adempta ſit facultas vxori, & matri reſpectiuè diſponendi de dote in alios, quàm filios, cùm ad eam conſequendam etiam non hæredes contra voluntatem matris ex ſtatuto venire poſſint.

1 Verùm antequam caperetur reſolutio ſuper facultate teſtandi, placuit Dominis in primis firmare ſtatutum non dare marito, niſi vſumfructum reſeruando de alijs particulariter videre. In hac enim materia illud tantùm ſpectatur, quod maritus habet cum effectu ex titulo lucratiuo, & non aliud, Bald. *in l. hac edictali num.* 10. & 19. vbi etiam Bertrand. *in verſ. ita tamen n.* 4. & *in* 1. *n.* 32. & 34. *C. de ſecund. nupt.* Gabr. *conſ.* 3. *n.* 32. *vol.* 2. Ideò cum mortuo marito de dote nihil remaneat penes eum propter verba ſtatuti ibi. Quàm tamen ſecundùm iuris diſpoſitionem liberis communis matrimonij reſeruare teneatur, ſatis patet effectu inſpecto, quod totum mariti lucrum reſtringitur ad viumſructum, cuius natura eſt cum morte habentis commoditatem terminari, & ad proprietarium etiam ignorantem redire, vt benè declarat Tiraq. *in tract. le mort ſaiſit par.* 3. *declar.* 1. *num.* 6. & 7.

2 Nec videtur concludens conſequentia alterius effectus conſiderati ab Informantibus Saluatoris, vt ſcilicet ceſſante poſteà onere reſeruationis per prædeceſſum filiorum dos lucrata remaneat apud maritum ſine vllo onere, prout remanet proprietas penes hæredem grauatum, quando fideicommiſſarius prædecedit, *l. cum pater*, §. *libertis*, *l. qui ſolidum*, §. *penult. de leg.* 2. Peregr. *de fideicomm. art.* 52. *n.* 2. vel quando filij prædecedent patri, vel matri tranſeuntibus ad ſecundas nuptias, qui liberè lucrantur omnia, quæ prouenerant ex dote, vel ex ſponſalitia largitione, per *l. fœmina in fin. Cod. de ſecund. nupt.* quem text. extendit Rota in patre, Put. *dec.* 4. *in fin. lib.* 3.

Nam quod ad grauatum mirum non eſt, quia onus reſtituendi alijs non impedit, quin prius bona pleno iure ad eum tranſierint, *l. generaliter*, §. *ſub conditione*, *ff. qui*, & *à quibus*, Bald. *in l. voluntas num.* 10. *C. de fideicomm.* Peregrin. *eod. tit. art.* 40. *nu.* 6. non ſic quoad maritum, in quam proprietatem tranſire per reſeruationem non probatur. Quo ad *l. fœminæ*, illius diſpoſitio benè procedit per reconciliationem, quando ſemel proprietas tranſiuit in coniugem, prout illam intellexit Rota Placentina Antefati, primò coram R.P.D. Pamphilio 6. Iunij 1614. & poſteà coram R.P.D. Remboldo 1. Iunij 1615. ſecus vt in præſenti, in quo adhuc non iuſtificatur proprietatem in lucro remanere. 3

Secundò, attentio ſtatuentium ea etiam colligitur, vt diſponerent de lucro dotis ad fauorem mariti, cui de iure communi, neque ex teſtamento, neque ab inteſtato prouiſum fuerat, non verò ad fauorem filiorum, quibus naturali ratione, & iuri communi prouiſum eſt, vt in ſimili ſtatuto conſiderat Cuman. *conſ.* 48. *in fine*, & ſequitur Dec. *conſ.* 386. *num.* 7. *verſ. & idem*, in eo caſu dicebat Cuman. nihil ex Statuto deberi filijs, ſed in dubio eis videri conſeruatum ius legitimæ ſucceſſionis, quod tamen dubium in præſenti etiam tollitur, dum expreſſè Statutum reſeruat ſecundùm iuris diſpoſitionem, & ſic alio iure filij capere debent dotem, quàm ex ſtatuto, per quod verè filijs nihil defertur, vt fuit firmatum in terminis huius Statuti in Romana Pretenſæ dotis 25. Decembris 1594. coram Corduba. Vnde cùm Statutum vtatur illis verbis, quam tamen reſeruare teneatur, quę filijs nihil de nouo tribuant, ſequitur prolata fuiſſe ad excluſionem mariti, & ad reſtringendum lucrũ ne tranſiret in proprietatem, Dec. *d. conſ.* 386. *n.* 7. *verſ. illa verba*, & apertè firmatur in Deciſione Romana Succeſſionis de Tallaferris 9. Martij 1607. coram Archiepiſcopo Lugdunen. & iterùm in Romana Lucri dotis 19. Decembris 1608. coram Archiepiſcopo Bononien. 4

Et prædicta videntur ad litteram diſpoſita in Auth. *vxore mortua*, *Cod. de ſecund. nupt.* in qua dicitur vxore mortua, quod vir lucratur, filijs communibus omnimodo reſeruatur quantum ad proprietatem vſufructu patri conceſſo, per reſeruationem enim modificatur lucrum, & excipitur proprietas, ne tranſeat in diſpoſitionem in præiudicium filiorum, Crauett. *conſ.* 214. *num.* 14. Becc. *conſ.* 74. *num.* 14. Surd. *deciſ.* 63. *num.* 18. & per eam ſimiliter nihil noui fauore filiorum inducitur, cùm reſeruatio ſit apta tantummodò conſeruare, quod reperitur conſeruabile, non autem noua determinare, Crauett. *conſ.* 29. *num.* 8. *conſ.* 974. *num.* 17. Surd. *conſ.* 152. *num.* 29. *lib.* 2. 5

Nec refert, quod Caſtren. & eum ſequentes *in l. ſi cum dotem n.* 12. *ff. ſolut. matr.* dicat, ſecus eſſe ſi Statutum dicat, lucrentur, vel habeant, quia tunc filij ex Statuto poſſunt ſuccedere omiſſo iure hæreditario, nec mater poteſt de dote teſtari, quam dictionem admiſit Rota in cauſa Eſina dotis 5. Iunij 1595. coram Blancherto, quæ eſt eadem, in qua conſuluit Honded. *conſ.* 16. *lib.* 2. 6

Quia dum Statuta differunt inter ſe in differendo lucro reſpectu perſonarum, & in modo, ita diuerſimodè ſunt intelligenda, nam ſi verba dirigantur ad maritum, vt in præſenti Statuto, tunc per verbum, lucratur, nihil filijs defertur inducendo nouam ſucceſſionem, ſed fauore mariti determinatur lucrum, vt ſuprà dictum fuit. Si verò verba dirigantur in filios, vt in Statuto per Caſtr. ſuppoſito, & tunc benè dicit Caſtr. quia verba, liberi lucrentur, vel habeant, tanquam diſpoſitiua directa ſunt apta inducere nouam diſpoſitionem, & dare ex illo Statuto ſucceſſionem, quo ſtante mulier non poteſt diſponere de dote auferendo filijs per vltimam voluntatem, quod eis à lege datum eſt, vt conſiderat idem Caſtr. *conſ.* 122. *in* 3. *dubio* 1. *par.* & Oſaſc. *deciſ.* 20. *num.* 7. Theſaur. *deciſ.* 34. *n.* 1. Secus verò ſi Statutum vtatur verbis communibus, prout remaneat, vt in Statuto Eſino, vel reſeruare teneatur, vt in hoc Statuto *c.* 131. & tunc quia dos poteſt remanere, vel conſeruari in filios alio iure, nempè iure communi per ſucceſſionem ab inteſtato, vel ex teſtamento, ſatis eſt, quod dos filijs remaneat, vel in eos conſeruetur, prout iura diſponunt abſque eo, quod inducatur noua ſucceſſio iuri communi derogando, vt ponderat Cuman. *in conſ.* 48. *in fin.* & idem Caſtr. *d. conſ.* 82. *in fin.* Atque ita 7

vi$ura

viſum eſt Dominis Statutum, de quo agitur, diſponere ſolum de lucro dotis fauore mariti in vſufructu conſiſtente, & nihil noui fauore filiorum inducere.

R. P. D. BVRATTO.

Extra Rotam, Ciuitatis Caſtelli, ſeu Romana Sequeſtri.

Luna 13. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Sequeſtrum non conceditur ante ſententiam contra eum qui non eſt ſuſpectus, vel habet idoneum fideiuſſorem.

SVMMARIVM.

Poſſeſſor lite pendente à commodo poſſeſſionis non debet amoueri, n. 1.
Exceptio non debet fieri ante ſententiam, n. 1.
Sequeſtrum poteſt concedi etiam ante ſententiam, quando perſona, contra quam petitur ſequeſtratio eſt ſuſpecta, num. 2.
Sequeſtrum non debet concedi ante ſententiam contra perſonam ſuſpectam ſine citatione, niſi fortè periculum eſſet in mora, n. 2.
Sequeſtrum quando periculum eſſet in mora, non debet fieri ſine aliqua cognitione, per quam appareat de ſuſpicione, num. 2.
Sequeſtrum non conceditur contra eum, qui poſſidet ſtabilia, & eius qualitas eſt talis, vt poſſit de eo oriri ſiniſtra ſuſpicio, n. 3.
Sequeſtrum vt concedatur ante ſententiam, debent probari mali mores, ad dilapidationem tendentes, numer. 3.
Suſpicio poteſt probari per teſtes, & per iuramentum creditoris, quando periculum imminet, n. 4.
Fideiuſſio eſt medicina ſequeſtri, n. 5.
Sequeſtrum non conceditur contra eum, qui dedit fideiuſſorem idoneum, n. 6.
Sequeſtratio eſt inducta in defectum non idoneæ cautionis, num. 6.

DECISIO DCLIV.

1 PRo annullatione, & reuocatione ſequeſtri ad inſtantiam D. Iulij a Tribunali Capitolino obtenti contra D. Franciſcam eius matrem (vt prætendit) debitricem redditionis adminiſtrationis tutelæ, & curæ per eam geſtæ, exequuti contra debitores fructuum cenſus alias per eam empti, Domini dixerunt claram eſſe diſpoſitionem tex. *in l. vnica C. de prohib. ſequeſtr. pecun.* vbi gloſ. & omnes, ne ſcilicet poſſeſſor lite pendente à commodo poſſeſſionis amoueatur, gl. *in cap. 20. verſ. ſequeſtrari de ſequeſt. poſſ. & fructuum*, Pariſ. *conſ. 41. num. 18. lib. 1.* & ne ante ſententiam nimis propere fiat exequutio, contra text. *in c. 1. C. de exequtione rei iudic.* Alex. *conſ. 163. n. 3. vol. 6.* quod eſſet contra æquitatem dicit Imperator *in d. l. vnica*.

2 Nec viſum fuit intrare limitationem gloſ. *in eadem l. vn.* quando perſona, contra quam petitur ſequeſtratio eſt ſuſpecta, iuxta *l. ſi fideiuſſor §. fin. ff. qui ſatiſdar. cog.* & gloſ. *in dict. cap. 2. verſ. item cum perſona*, quia ſuper hac ſuſpicione debet præcedere, ſi non citatio, quæ videtur requiri, quando periculum non eſt in mora, vt conciliando opiniones trad. *in d. §. fin.* Alexand. *in n. 2. & 3.* Iaſ. *n. 26. verſ. ſi tamen*, & Iacobin. *n. 3. & 4.* ſaltem cognitio quædam, per quam appareat de ſuſpicione, Bald. *in dict. §. fin.* Alex. *conſ. 6. num. 9.* alias vti inhibitio facta ſine cauſa debitori ne ſoluat, vt tenet Ruman. *conſ. 41. circa finem, verſ. aut dictum*.

3 De tali autem ſuſpicione neque hodie conſtat, cùm non appareat Dom. Franciſcam non poſſidere ſtabilia, nec eſſe eius qualitatis, vt de illis oriri poſſit ſiniſtra ſuſpicio, quæ præcipuè attenditur, ſecundum Bald. *in dict. §. fin. num. 2.* & ibi Caſtrenſ. *in princ. & num. 3.* Ang. *num. 4.* Curt. *in dict. l. vnic. q. 2. num. 32.* adeo vt neceſſe ſit probare malos mores ad dilapidationem tendentes, Gloſ. *in dict. §. final.* Alber. *n. 2. verſ. poſſet tamen dici*, Bald. *ibidem verſ. in ea gloſ.* Curt. *in dict. l. vnic. q. 6. num. 35.*

4 Quicquid enim ſit circa huiuſmodi ſuſpicionem, ſtetur ſimplici iuramento in obtinendo ſequeſtrum poſt illud obtentum illa debet aliter, quàm per iuramentum iuſtificari, vt in mandato ſuſpicionis fugæ, cui videtur æquiparari, dicunt Alexand. *conſ. 19. num. 1. & 3. lib. 3.* Dec. *conſ. 75. col. 2. verſ. 7.* Pariſ. *conſ. 99. num. 32. & 33. lib. 3.* Aym. *conſ. 978. num. 5.* & dicit Rota in Romana Aluiariorum 19. Septembris præteriti, coram R. P. D. meo Caualerio, & in ſequeſtro, quod ſit probanda dilapidatio, Abb. *in d. c. 2. n. 22. de ſequeſtr. poſſ. & fruct.* Gail. *obſer. 147. n. 5. lib. 1.* Paul. di Monte Pico *conſ. 64. num. 4.* Et fuit reſolutum in Toletana Penſionis 15. Martij 1599. coram bo. mem. Penia.

5 Imò ſuſpicio viſa fuit DD. inuerisimilis in matre Matrona nobiliſſima, cuius fides fuit etiam per D. Iulium, eius Virum in ſuo teſtamento approbata conſtituen. illam tutricem, & curatricem eius filiorum. Conſiderabant etiam Domini non eſſe locum ſequeſtro ſtante fideiuſſore per eam præſtito in ſuſceptione tutelæ, qui principaliter in ſolidum, & in forma Cameræ ſe obligauit pro omnibus, & ſingulis, &c. per eam promiſſis, quæ fideiuſſio ſicuti tollit ſequeſtrum iam factum, vt eſt text. *in d. l. ſi fideiuſſor §. fin.* & ibi not. Bart. *num. 2.* Bald. *num. 1. in fin.* Ang. *num. 3.* Iacob. *num. 5.* Alex. *num. 5.* & Salic. *in d. l. vnic. n. 9.* & ibi latè Apoſt. *in littera D. C. de prohib. ſequeſtr. pecun.* vbi alij omnes.

6 Multò magis impedit concedendum, Bellapert. *in d. l. vnica in princ.* Cyn. *in fin. verſ. 3. & vlt. quæratur*, Alber. *n. 3.* Bald. *num. 21. verſ. vlt. not.* Zuccar. *i. num. 14.* Imol. *in l. Imperatores §. idem reſcripſerunt num. 5. verſ. & aduerte vlt. & verſ. & aduerte ff. de appellat.* Rom. *in d. l. ſi fideiuſſ. §. fin. num. 10. in fin. verſ. vlterius vides*, Io. de Plat. *in l. litib. num. 4. C. de agric. & cenſ. lib. 1.* & ibi Luc. de Penn. *col. 3. propè finem, verſ. nota ex hoc ſubdens*, quod imò ſequeſtratio eſt inducta in defectum idoneæ cautionis, & tradit etiam Abb. *in dict. cap. 2. num. 19. de ſeq. poſſ. & fruct.* Franc. *in reg. locupletari fin. verſ. ſi tamen de reg. iur. in 6.* Ex quibus ſola Domina Franciſca informante Domini pro nunc concluſerunt, quoad fructus tantum eſſe reuocandum ſequeſtrum.

R. P. D. MANZANEDO.

Terdonen. Bonorum.

Veneris 11. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

De nullitate examinis teſtium ex duobus defectibus, de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

Teſtium examen ſi alicui delegatum fuit, poteſt delegatus ille aliquem particularem articulum concernentem merum factum ſubdelegare, niſi fuerit electa induſtria perſonæ ipſius delegati, n. 2.
Teſtes dicuntur nulliter examinati, ſi fuerint examinati in alio loco, quàm in deſignato in citatione, n. 3.

DECISIO DCLV.

1 FVit reſolutum, parte Reuerendiſſimi Epiſcopi Terdonen. tantum informante 15. Decembris proximè præteriti, teſtes DD. Baſſis non fuiſſe validè examinatos, ad quorum inſtantiam hodie iterum ſuper eiſdem, partibus auditis, & vtraque parte informante, cauſa repropoſita, DD. in deciſis ſtandum dixerunt. Placuit enim nullitas in prima deciſione conſiderata, quod iudices Commiſſarij tenebantur per ſe ipſos informationes ſumere, & non poterant examen Teſtium Notario ſubdelegare, prout fecerunt ex iuribus, & rationibus in deciſione adductis.

2 Quibus non videbatur obſtare, quod delegatus poſſit aliquem particularem articulum concernentem merum factum ſubdelegare, iuxta text. *in Clement. vnica*, & ibi gloſ. *de officio delegati*. Hoc enim procederet, quando

non eſſet electa induſtria perſonæ delegatæ, prout illum textum declarandum voluerit, ibi gloſ. 1. & Cardin. *n.* 4. & I nol. *in princip.* & quod in caſu noſtro, induſtria perſonæ fuerit electa, ſatis *in dict. deciſ.* fuit oſtenſum, & iuribus comprobatum. Vltra quod in caſu noſtro non fuit ſubdelegatum nudum factum, ſed totum examen, & ſic citationes teſtium & receptiones iuramentorum, quæ cùm ſapiant iuriſdictionem, non poterant Notario committi, iuxta eadem gloſ. *in d. Clem. vnica*, Card. Ancar. Abb. & alios in prima deciſione relatos.

3 Prout etiam placuit alia nullitas deducta ex examine teſtium, non facto in loco deſignato in citatione. Nec reſponſio viſa fuit ſufficiens, nempe, quod ſtante prima citatione ad totam cauſam, iſta deſignatio loci facta in citatione, non fuit neceſſaria, ſed ex abundanti. Quia reſpondetur ſatis eſſe, quod videatur induci dolus, dum citatur pars ad actum præiudicialem in vno loco faciendum, & poſtea fit in alio. Ex quibus pro nullitate dicti examinis, fuit reſolutum, & quamuis deciſio amplectatur alias duas nullitates, quia tamen circa illas Domini variè ſentiebant, illis pro nunc omiſſis, ex ſuperioribus adductis ſteterunt in deciſis.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Aſten. Penſionis.

Mercurij 11. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

De vi, & effectu gratiæ conceſſæ cum clauſula *motu proprio*, quando ſic conceſſa dicatur, & quando etiam poſſit de ſubreptione gratiæ opponi, & de probatione familiaritatis plura, de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

Littera Apoſtolica, continentes gratiam penſionis reſeruata Motu proprio, ſunt exequenda, licet impetrans non iuſtificauerit illam, neque ſit in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, num. 1.

Motus proprius conceſſus ad inſtantiam partis idem operatur, quod conceſſus ex mera liberalitate Principis, num. 1.

Opiniones vbi ſunt controuerſa, Rota eam ſequitur, qua praxis Curia Romana magis implectitur, n. 2.

Gratia conceſſa motu proprio differt à gratia conceſſa ſub clauſula ſicut accepimus, *n.* 2.

Papa atteſtatio de facto alieno probat, quando eſt in gratia Motu proprio, n. 3.

Clauſula ſicut accepimus, *poſita in gratia facta a Motu proprio non eſt iuſtificanda, ſecus in gratia ad ſupplicationem partis, n.* 3.

Motus proprius non obſtat, quo minus poſſit opponi de ſurreptione proueniente ex re ipſa, & etiam de ea, qua prouenit ex parte impetrantis, quando ad ſuggeſtionem partis obtinetur, n. 4.

Tempus certum regulariter in iure non eſt præfinitum ad expediendas litteras beneficiorum, ac penſionum, num. 4.

Clauſula quod Papa reſeruat penſionem exigendam vigore litterarum deſuper expediendarum in eiuſdem penſionis reſeruatione opponi ſolet, n. 4.

Penſio Beneficiorum non poteſt capi ante expeditionem litterarum, n. 5.

Gratia ex ſola ſignatura facta validitati illud non obſtat, quod per Regulam Cancellaria non eſt iudicandum, iuxta formam ſupplicationis, ſed litterarum, num. 5.

Gratia penſionis facta tranſlatario cum deſignatione loci, ac terminorum exprimendorum in litteris expediendis pro priore gratia, ſuſtinetur, licet illa non fuerint expedita, num. 6.

Cancellaria cùm ſit organum Papa, poteſt declarare, ac exprimere in litteris tranſlatarij locum, ac terminos ſoluenda penſionis, qui in ſupplicationem prioris gratia virtualiter continebatur, n. 6.

Gratia facta motu proprio poteſt notari de defectu intentionis, num. 7.

Monacho, & cuiuis Regulari Papa penſionem reſeruare poteſt, & cum Equite Hieroſolymitano expreſſa ſibi eius conditione, eo ipſo quod reſeruat, diſpenſare cenſetur, num. 7.

Familiaritas inſeruientis Cardinali ſemel probata præſumitur durare etiamſi ille alteri Principi ad tempus modicum inſeruierit, n. 8.

Teſtium dignitas, ac magna ſubtilitas ad fidem aſſertioni faciendam, eſt conſideranda, n. 9.

Atteſtatio Cardinalis ad fauorem ſui familiaris quamuis non plene probet, facit tamen magnum adminiculum, num. 9.

DECISIO DCLVI.

PLacuit Dominis Deciſio in hac cauſa facta 19. Ianuarij præteriti. Nam cùm tranſlatio penſionis fuerit facta Motu proprio, etiam quod D. Eques non iuſtificauerit gratiam, neque ſit in poſſeſſione exigendi, nihilominus litteræ debent exequi, Abbas *in cap. dudum num.* 3. *de priuileg.* cum alijs ibi adductis. Et quamuis replicaretur, quod iſta limitatio fallit, quando Motus proprius fuit factus ad inſtantiam partis, ex Pariſio *conſ.* 1. *num.* 76. *lib.* 1. Apoſtill. ad Alexand. *in conſ.* 112. *in verbo inſerta lib.* 7. Bellamera *conſ.* 33. *num.* 22. *&* 23. & *deciſ.* 745. incipit, *licet obſeruet Romana curia, num.* 8. *verſ. item eſt alia ratio*, & allegabatur etiam Deciſio Seraphini 1339. *num.* 4. *iuncta deciſ.* 1371. *in princ.* Attamen dixerunt Domini, contrarium eſſe verius, quia idem operatur Motus proprius conceſſus ad inſtantiam partis, quam Motus ex mera liberalitate Principis, vt ex ſententia Rotæ probat Gambarus *de offic. legat. lib.* 3. *n.* 61. & ſequentibus, quem refert & ſequitur Seraphinus *dec.* 365. *num.* 1. *&* 2. Dec. *conſ.* 51. *num.* 2. *verſ. nec obſtat*, Bald. *in cap. niſi ſpectabilis num.* 4. *de offic. ordin.* vbi eleganter. 1

Non obſtat Pariſius, & alij ſupra allegati, quia reſponderi poteſt, & præſertim ad deciſion. Bellam. quod ex ſententia Rotæ, Gambar. *vbi ſupra num.* 64. illam reprehendit, & in iſto conflictu ſufficit, quod Rota ſequatur illam opinionem, quod idem operetur Motus proprius ad ſuggeſtionem partis, quod Motus proprius ex mera voluntate Principis, & quotidiana practica Romanæ Curiæ ita ſeruat. Deciſiones verò Seraphini non loquuntur ad propoſitum. Licet enim ex ſecunda deciſione colligatur, quod gratia Martini V. de qua in prima deciſione, erat facta Motu proprio, attamen prima deciſio non loquitur de contentis in gratia Motu proprio, ſed ſub clauſula *ſicut accepimus*, & ita loquitur Gabrielius *de probationibus, concluſ.* 2. *num.* 4. *in deciſione allegatus*. Et quamuis diceretur, quod in caſu illo eſt poſita clauſula, *ſicut accepimus*, quæ eget iuſtificatione, etiam quod ſit poſita in gratia Motu proprio, vt colligitur ex dictis deciſionibus Seraphini. 2

Licet enim atteſtatio Papæ de facto alieno probet, quando eſt gratia Motu proprio, Gabrielius *vbi ſupra num.* 60. nihilominus iſta propriè non eſt atteſtatio Papæ, ſed ſimplex relatio, quod ita accepit, quæ non probat, ex Decio *in cap. iuranit num.* 1. *de probationibus*. Non enim atteſtatur ita eſſe, ſed quod ita accepit, attamen fuit dictum, quicquid dicendum eſſet ad effectum probationis, vt ſupra illa aſſertio probet factum, certum eſt, quod clauſula, *ſicut accepimus*, poſita in gratia Motu proprio non egeat iuſtificatione, & ſecus verò in gratia ad ſupplicationem partis. Put. *deciſ.* 100. *lib.* 3. *in nouis*, Guid. Papæ *deciſ.* 161. Achilles *deciſ.* 10. *num.* 1. 2. *&* 3. *de probationibus*, Rota *deciſ.* 447. *num.* 1. 2. *& par.* 1. Et fuit reſolutum in cauſa Meten. Monaſterij 21. Februarij 1600. coram bon. mem. Litta, & in alia Bracharen. Parochialis de Mercyra 12. Ianuarij 1604. coram bon. mem. Iuſto. Et in omnem euentum ceſſat omnis difficultas, quia ſub clauſula, *ſicut accepimus*, continetur, quod Cardinalis conſenſit caſſationi penſionis, &c. quod eſt plenè iuſtificatum. 3

Neque releuat, quod Motus proprius non tollit, quominus poſſit dari de ſubreptione, quæ prouenit ex re ipſa, non 4

autem

autem de ea, quæ prouenit ex parte impetrantis, *Ægid. deciſ.* 392. *&* 495. cum alijs per Seraphin. *deciſion.* 398. *num.* 5. Imò & quando Motus proprius eſt ad ſuggeſtionem partis, poteſt dari de ſobreptione, quæ prouenit ex parte impetrantis, Socin. iun. *in conſ.* 77. *num.* 98. *lib.* 1. hic autem adeſt ſubreptio re ipſa, cùm litteræ Penſionis per Sereniſſimum Dominum Cardinalem non fuerit expeditæ: & ideò videtur obſtare *extrauagan. iniuncta de Elect.* Bulla Iulij III. *in ord.* 33. *& Reg. Cancell.* 26. Nam fuit reſponſum, quod in iure regulariter non eſt præfinitum certum tempus ad expediendum litteras, Berous *in conſ.* 15. *n.* 9. *verſ. & maxime lib.* 1. & in terminis penſionis dicit Gigas *de penſ. q.* 4. imò in certis caſibus Papa exprimit, quando litteræ ſunt expediendæ, & infra quod tempus, de quibus Modern. Gloſſ. *Reg.* 8. *gloſſ.* 15. *num.* 110. *&* 118. imò in reſeruatione Penſionis apponitur clauſula, quod Papa reſeruat Penſionem exigendam vigore litterarum deſuper expediendarum. Neque quicquam facit in contrarium *dict. extrauagans iniuncta de elect.* quia loquitur in Epiſcopatibus, & propterea dixi, quod in iure regulariter non eſt præfinitum tempus ad expediendas litteras.

5 Bulla Iulij III. ſolum diſponit, quod poſſeſſio Beneficiorum non poſſit capi ante expeditionem litterarum, de qua Mandoſ. *ad Reg.* 27. *Cancellar. q.* 3. *num.* 3. Regul. verò 26. *Cancell.* diſponit ſolum, quod non iudicetur iuxta formam ſupplicationis, ſed iuxta tenorem litterarum, & propterea cùm non agatur de iudicando iuxta ſupplicationem Sereniſſimi Domini Cardinalis, ſed de iudicando iuxta litteras Domini Equitis Translatarij, iſta obiectio non officit, tantum enim eſt agendum, An gratia prima reſeruationis penſionis ex ſola ſignatura fuerit perfecta, & concluſio affirmatiua eſt indubitata ex Doctoribus allegatis in prima deciſione, & benè Gigas *de penſ. q.* 24. *per totam.* Et ceſſat omnis difficultas *ex extrauagant.* Alexandri VI. & Leonis X. quas per extenſum refert Boerius *deciſ* 348. *num.* 7. & de eis etiam Caſſad. *deciſ.* 1. *in fin. de renunciat.* Et ideò cùm gratia reſeruationis Sereniſſimi Domini Cardinalis eſſet perfecta, & Sanctiſſimus Dominus noſter ſcierit tantum ſupplicationem fuiſſe ſignatam translatio ſuſtinetur.

6 Neque releuat, quod iſta expeditio litterarum videbatur neceſſaria, quia in ſupplicatione Sereniſſimi Domini Cardinalis non apponuntur locus, nec termini ſolutionis, ſed dicatur loco, & terminis in litteris exprimendis, & propterea cùm in Motu proprio Equitis dicatur, quod penſio ſit ſoluenda in loco, ſeu locis, termino, ſeu terminis, modoque & forma, quibus prior penſio reſeruata fuit, videtur neceſſario inſerendum, quod expeditio litterarum per Sereniſſimum Dominum Cardinalem fuiſſet neceſſaria ex traditis in ſimili per Caſſaneum *in conſ.* 10. *num.* 21. Nam huic motiuo fuit reſponſum, quod Caſſanæus non facit ad punctum, loquitur enim quando certi executores litterarum ſunt dati, qui non poſſunt procedere ad executionem, ſi litteræ non ſunt expeditæ: In propoſito autem, licet quo tempore, & in quibus terminis eſſet ſoluenda penſio, exprimendum eſſet in litteris Sereniſſimi Cardinalis, & in Motu proprio, habeatur ſolum relatio ad priorem reſeruationem, attamen cùm in litteris Equitis fuerint expreſſi locus, & termini, hoc ſufficit, quia in ſupplicatione Cardinalis virtualiter continebantur locus, & termini, quos poſtmodum Cancellaria declarauit, quod potuit facere, cùm ſit organum Papæ, Caſſad. *dec.* 2. *n.* 7. *de vnionibus, & dec.* 3. *n.* 3. *verſ. pro qua interpretatione de reſeruat.* maximè quia iſta habent ſuum ſtylum ordinarium, vt per Gigant. *de penſ. q.* 93. *per tot.* & præſertim in fine.

7 Neque etiam releuat, quod gratia Motu proprio poteſt notari defectu intentionis, Doctores *in cap. cauſam quæ, il ſecondo de teſtibus*, cum alijs per Seraphin. *deciſ.* 398. *n.* 1. & ibi add. Hic autem conſtat de defectu intentionis, quia Eques eſt miles Hieroſolymitanus, & ideò Religioſus, ex allegatis per Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 1. *num.* 11. *de probat.* & ideò gratia corruit ex defectu intentionis. Papa enim non ſolet reſeruare penſiones ſuper Beneficijs ſæcularibus Regularibus, cùm regularia regularibus, ſæcularia verò ſæcularibus ſoleant conferri, *cap. cum de beneficio de prebend. in ſexto.* Nam fuit reſponſum, quod Papa Monacho penſionem aſſignare poteſt ex adductis per Gigantem *de penſ. q.* 15. *per totam*, hic autem ex certa ſcientia fuit reſeruata iſta penſio vigore translationis, cùm fuerit expreſſum, quod Eques erat miles Hieroſolymitanus, quod ſufficit. Nam poſtea Papa reſeruando penſionem cenſetur diſpenſare, Iaſon. *in leg. Barbarius num.* 14. *ff. de offic. Prætor.* Pariſ. *conſ.* 44. *num.* 15. *& ſeq. lib.* 4. Syluan. *de Benefic. part.* 3. *q.* 18. *num.* 27. & in puncto Gambara *de offic. leg. lib.* 6. *n.* 259.

Denique non obſtat, quod familiaritas Sereniſſimi Domini Cardinalis fuerit appoſita per verbum, *vt aſſeris*, & ideò debeat iuſtificari, nam cùm leuis probatio ſufficiat, cùm agatur ad effectum iuſtificationis, non autem ad effectum reſeruationis ex deductis in alia Deciſione, iſta familiaritas benè probatur ex teſtibus, & cùm ſemel fuerit probata, præſumitur durare, & ſic etiam de tempore translationis penſionis ex allegatis in priori Deciſione, & præſertim ex Creſc. *deciſ.* 18. *num.* 1. *de probat.* & præſumitur durаſſe etiam, quod Eques inſeruiuerit Sereniſſimo Duci pro Oratore, cùm hoc fuerit ad modicum tempus, ex quo non cenſetur diſſoluta familiaritas, Calder. *conſ.* 8. *de offic. legat.* 8

Et quamuis opponantur aliquæ exceptiones contra iſtos teſtes, tamen quicquid ſit de eis, conſiderabant Domini, quod hic leuis probatio requiritur, & inſuper animaduertebant ad qualitatem teſtium, & ad atteſtationem Sereniſſimi Domini Cardinalis, quæ multum facit, attenta nedum dignitate Cardinalatus, ſed etiam excelſa nobilitate perſonæ, per ea, quæ notat Crottus *in conſ.* 332. *num.* 11. *lib.* 3. Vnde quatenus ad fauorem ſui familiaris plenè non probaret, vt voluit Sarnen. *ſuper Reg. de impetr. benefic. per ob. fam. Card. q.* 13. *num.* 6. negari tamen non poteſt, quin faciat magnum adminiculum. Vnde ex omnibus ſimul iunctis plusquàm ſufficienter videtur probata familiaritas, ad effectum, de quo agitur. Ceſſat etiam alia difficultas, ſcilicet, quod conſenſus intra quindecim dies iuxta Conſtitut. Clement. VII. 19. in Bullario, cùm Dataria non ſeruet amplius dictam conſtitutionem, vt fuit reſolutum in cauſa Barchinonen. Canonicatus 10. Octobris 1559. coram Oradino, & nouiſſimè in cauſa Conchen. Beneficij de Val de Iudios 14. Nouembris de anno milleſimo ſexcenteſimo vndecimo, coram Reuerendiſſimo Domino meo Archiepiſcopo Damaſceno. 9

Ex quibus propoſita cauſa 23. Februarij, & dilata, vt R. P. D. Titularis poſſet deducere iura ſua, & iterùm repropoſita cauſa ſupradicta die, & viſis diligenter, & conſideratis allegationibus datis pro parte D. Titularis, Domini perſtiterunt in priori ſententia, ſcilicet litteras Apoſtolicas eſſe exequendas ex prædictis, & ex alijs rationibus ponderatis in prima deciſione, &c. 10

R. P. D. B V R A T T O.

Calaguritana Beneficij de Brentauilla.

Veneris 13. Martij 1615.

A R G V M E N T V M.

Beneficium, an & quando dicatur vacare per impetrationem alterius beneficij incompatibilis cum primo.

S V M M A R I V M.

Beneficij vacatio non dicitur probata per ſolum aſſenſum, niſi etiam eiuſdem beneficij poſſeſſio adepta fuerit, num. 1.

Beneficium primum non dicitur vacare per conſequutionem ſecundi beneficij, niſi dicti ſecundi beneficij poſſeſſio pacifice habita fuerit per duos menſes, n. 1.

Reſeruatio an, & quando intret in beneficijs propter derogationem Papæ factam octauæ Regulæ, n. 2.

DECISIO DCLVII.

1 PRætendebat Franciſcus Montora, quod beneficinm, de quo agitur, vacaſſet de menſe Maij de anno 1612. per aſſenſum Ioannis de Vandes, qui illud obtinebat ad aliud integrum beneficium Incompatibile, & ideò eſſet reſeruatum ratione menſis. Domini tamen dixerunt, non probari vacationem in dicto menſe, per ſolum aſſenſum, niſi etiam probetur adeptio poſſeſſionis, per text. *in cap. de multa*, & ibi gloſſ. *in verbo poſt receptionem*, Abbas *num.* 16. *verſ. ego indiſtinctè*, & Ancharan. *num.* 3. *de præbendis*, *& text. in cap. ſi tibi conceſſo* 26. *in fin.* vbi gl. *in verbo vacare eod. tit. in ſexto*, Clement. *ſi plures eod. tit.* gloſ. *in cap. ſi quis iam tranſlatus*, *in verbo tranſlatus*, *verſ. ſed propter ſolam confirmationem* 21. q. 2. Additio ad Rot. *deciſ.* 3. *verſ. & oportet*, *quod quis de præben. in nouis*, vbi dicit, ita ſeruari in Rota, & quod oportet, quod quis pacificè poſſederit ſecundum beneficium per duos menſes, vt inducatur vacatio primi, Caputaq. *dec.* 294. *par.* 2. cum alijs per Modernos Hiſpanos *in tract. de beneficijs tom.* 2. *part.* 1. *cap.* 5. §. 1. *n.* 100.

2 Sed quatenus etiam probaretur vacatio de dicto menſe, non tamen intraret reſeruatio, quia ea locum non habet in beneficijs diœceſis Calagurritanæ, propter ampliſſimam octauæ Regulæ derogationem felic. recordat. Clementis VIII. pro dictis beneficijs conceſſam, vt in terminis tradit Gonzal. *ſuper regula* 8. *gloſſ.* 9. §. 1. *num.* 72. præſertim, quia dicta regula non derogat conſtitutionibus per viam legis, propter bonum publicum emanatis, qualis eſt dicta derogatio Clementis, vt tenuit Rota in Tiraſonen. Vicariæ, 13. Octobris & 4. Decembris 1595. coram bonæ memoriæ Litta. In reliquis ſententia Rotalis optimè videtur iuſtificata ex rationibus, de quibus in deciſionibus coram Reu. Patre Domino Pirouano, quæ hic non reperiuntur, & ideò, ſolo Gaſpare Aluiz Informante, fuit reſolutum pro illius confirmatione.

R. P. D. MANZANEDO.

Ciuitatis Caſtelli Vnionis.

Lunæ 16. *Martij* 1615.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſione Eccleſiæ acquiſita, cenſetur acquiſita poſſeſſio Eccleſiæ vnitæ, quæ conſideratur vti prædium, ſeu Grancia, nec vacat per mortem Rectoris, item cura beneficij vniti poteſt exerceri per Vicarios.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio probatur per inſtrumentum, alio non exiſtente in poſſeſſione, n. 1.

Poſſeſſio poſterior præſumitur clandeſtina, & non eſt manutenibilis, n. 1.

Poſſeſſione Eccleſiæ principalis acquiſita, cenſetur etiam acquiſita poſſeſſio Eccleſiæ vnitæ, n. 2.

Eccleſia vnita dicitur poſſideri per Eccleſiam dominantem, vti prædium, & Grancia, n. 3.

Beneficium vnitum non vacat per mortem Rectoris, numer. 2.

Cura beneficij vniti ſufficit, quod exerceatur per Vicarios, num. 4.

DECISIO DCLVIII.

1 DOmini dixerunt, Antonio tantum Informante, illi eſſe dandum mandatum de manutenendo etiam quoad Eccleſiam Sancti Angeli, cùm de eius anteriori poſſeſſione de tempore motæ litis conſtet ex inſtrumento illius adeptionis, quod alio non exiſtente in poſſeſſione probat, ad text. *in l. prædia*, vbi Bartol. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Socin. *conſ.* 205. *num.* 5. *lib.* 2. Caputaq. *deciſ.* 337. *in princ. par.* 2. Rot. *deciſ.* 202. *num.* 3. & 39. *num.* 2. *part.* 1. *diuerſ.* Non obſtat poſſeſſio Ioſephi, quia tanquam recentior præſumitur clandeſtina, & non eſt manutenibilis, *cap. licet cauſam de probat.* Bart. *in l. ſi duo n.* 4. *ff. vti poſſid.* Put. *deciſ.* 372. *lib.* 2.

Minus facit, quod poſſeſſio Antonij ſit tantum de Eccleſia Sancti Ro chi, & Sancti Ioannis, non autem Sancti Angeli, de qua eſt controuerſia, quia cùm dicta Eccleſia Sancti Angeli vſque de anno 1523. fuerit acceſſoriè, & per viam ſubiectionis vnita Eccleſiæ Sancti Rocchi, vt apparet ex litteris vnionis, & ex pluribus inſtitutionibus factis per Epiſcopos pro tempore exiſtentes, in quibus iſta Sancti Rocchi denominatur vti principalis, illa verò Sancti Angeli vti ipſi vnita, & annexa, acquiſita poſſeſſione Eccleſiæ Sancti Rocchi cenſetur etiam acquiſita poſſeſſio alterius S. Angeli, ad trad. per Ferret. *conſ.* 14. *num.* 4. & 5. Nat. *conſ.* 562. *num.* 13. Couar. *var. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 13. Rota *deciſ.* 19. *num.* 3. *part.* 2. & in noſtris terminis Modern. Hiſpan. *ad reg.* 8. *gloſ.* 5. §. 7. *n.* 7. & fuit dictum in vna Caputaquen. 20. Februarij 1589. coram Bubalo. 2

Eccleſia enim vnita dicitur poſſideri per Eccleſiam dominantem tanquam prædium, & Grancia, Caputaquen. *deciſ.* 349. *par.* 3. Gambar. *de offic. & poteſt. legat. in vnion. num.* 139. Seraph. *deciſ.* 645. *num.* 2. Et per mortem Rectoris non vacat, Sarn. *in reg. de triennali q.* 8. *num.* 2. Hored. *de incompat. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 2. *verſ. ſecundo modo*, Seraph. *deciſ.* 1011. *num.* 1. Sed eius poſſeſſio remanet penes Eccleſiam principalem, Rota *deciſ.* 1. *de reſtit. ſpol. in nou. & part.* 2. *diuerſ. d. deciſ.* 19. *num.* 8. & fuit dictum in allegata Caputaquen. Vnionis. Vnde non videbatur opus accipere in ſpecie poſſeſſionem dictæ Eccleſiæ Sancti Angeli. 3

Nec obſtat, qnod Eccleſia Sancti Angeli ſit Parochialis, & Antonius non habeat legitimam ætatem, quia ſtante dicta vnione tranſiuit in naturam Eccleſiæ Sancti Rocchi, quæ eſt ſimplex beneficium, quo caſu ſufficit curam exerceri per Vicarios ab Ordinario poſitos, vt tenuiſſe Sacr. Congregationem Concil. Trident. Interpretum teſtatur Modern. Hiſpan. *vbi ſupra num.* 8. Cętera verò ſuper validitate vnionis deducta videntur reſpicere petitorium, &c. 4

R. P. D. ANDREA.

Burgeñ. Quindenniorum.

Lunæ 19. *Martij* 1615.

ARGVMENTVM.

De tranſactione facta ſuper rebus eccleſiæ, ac de exactione Annatarum multa notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Tranſactio facta ſuper iure dubio rei Eccleſiæ ligat ſucceſſores, num. 1.

Læſio Eccleſiæ inſpicitur tempore contractus, n. 2.

Opinio noua iudicum iuris antiqui declaratoria futuris, & pendentibus, ſolummodo cauſis inſeruit, n. 3.

Priuilegium circa aliquod beneficium competens iure ſpeciali, eſt neceſſarie exprimendum in eius vnione, num. 4.

Vnione facta Eccleſiæ ſæcularis alicui Monaſterio, iura Epiſcopalia remanent illæſa, n. 5.

Sententia quando fertur ſuper materia, circa quam opinionum variatio, & conflictus adeſt, tunc non dicitur conſtare de notoria iniuſtitia ratione dubietatis, num. 6.

Tranſactio facta ſuper re Eccleſiæ ſi ſit præiudicialis, non alligat ſucceſſores, niſi confirmetur à Superiore, num. 7.

Tranſactio ſuper re Eccleſiæ, niſi poſtea ſequatur vtilitas in effectu, non cenſetur vtilis, licet ab initio talis appareat, n. 8.

Conſuetudo præterita, quando à viris doctis rationabilis non reputatur, non eſt ſeruanda, n. 9.

Index, cui ſi cauſa denuo committatur, & noua opinio ſuperuenerit communis, debet priorem ſenten-

tiam

tiam reuocare, latam vigore opinionis, quæ tunc bona putabatur, n. 10.

Annatæ exactio non eſt compatibilis cum vnione, & ſuppreſſione beneficiorum, per quæ tollitur eorum vacatio, num. 12.

Ius conferendi beneficia, competens alicui Capitulo, quia eſt certum, & radicatum, ſi non exprimatur in eorum vnione, vnio eſt ſubreptitia, n. 12.

Ius exigendi Annatam de beneficijs alicui Capitulo competens, cum ſit incertum, & conditionale, in vnione illorum non eſt neceſſario exprimendum, n. 13.

Vnione facta alicuius Eccleſiæ priuilegiatus habeat ſuam Annatam, & an hoc ſolum intelligatur de prima vacatione, an vero etiam de tempore futuro, n. 14.

Priuilegium Annatæ non comprehendit caſum, in quo beneficium amplius non vacat, n. 15.

Sententia quæ non iuſtificatur ex actis, ſemper dicitur notoriè iniuſta de ſtylo Rotæ, n. 16.

DECISIO DCLIX.

1 CONtra ſententias Rotales pro impedienda illarum confirmatione multa deducebant informantes pro Capitulo, quæ ad duo potiſſimum reducebantur. Primum erat, quod iuxta formam Commiſſionis in ſecunda parte fuerat commiſſa cauſa nullitatis, & notoriæ iniuſtitiæ ſententiæ bonæ memoriæ Cardinalis Pamphilij, & reſciſſionis tranſactionis inter Rectores, beneficiatos Sancti Ægidij, & Capitulum initæ, prout de iure, & quod huiuſmodi ſententiæ tantum reuocarunt ſententiam Cardinalis. Vnde remanſit firma tranſactio, quæ cùm de eo tempore ius Rectorum eſſet dubium propter opinionem, quæ tunc vigebat, abſque alia confirmatione ligauit ſucceſſores, *c. fin. de pact. in* 6. Nat. *conſ.* 441. *n.* 9. cum allegatis, & præſertim quia illa tunc temporis fuit vtilis Rectoribus, cum Rota ſequeretur illam opinionem, quod Quindennia deberentur.

2 Et ad iudicandam vtilitatem, vel læſionem, inſpicitur tempus contractus, & ſufficit tunc negotium vtiliter geſtum, licet ex euentu contrarium appareat, *l. ſed an vltro §. is, qui ff. de negot. geſt.* Capyc. *deciſ.* 180. *n.* 5. Surd. *deciſ.* 278. *n.* 25.

Et licet Rota poſtea mutauerit opinionem in nouis reſolutionibus, non propterea videbatur dicta concordia reuocanda, cum illa noua opinio declaratoria iuris antiqui futuris, & pendentibus ſolummodo cauſis inſeruiat, gloſ. *in c. vnico, in verbo de cætero, de poſtulat. prælat. in* 6. Card. *in Clem.* 2. *§. quod ſi Epiſcopi q.* 7. *de reb. eccleſ. non alien.* cum allegatis.

3 Secundùm reſpiciebat notoriam iniuſtitiam ſententiæ, pro qua nedum euitanda, ſed etiam pro dicta ſententia ſuſtinenda conſiderabant, quod licet vnio tollat ſuapte natura vacationem, & conſequutiuè priuilegium Annatæ, cùm tamen iſtud ius Annatæ competat ſpeciali iure, eſt neceſſaria illius expreſſio, aliàs vnio eſt ſubreptitia, aut ſaltem ius Capituli remanet illæſum ex deductis in Taruiſina plebis de Medullo 1593. coram Illuſtriſ. Mellino, & in Toletana Annatarum 23. Ianuarij 1589. coram bonæ memoriæ Orano.

4 Et in his terminis dicebat Ioan. Andr. *in cap. tua nobis, ſuper gloſ. in verbo retinere, de verb. ſignific.* Vbi dicit, quod facta vnione, priuilegiatus habebit nihilominus ſuam Annatam, qui non poterat intelligi de prima vacatione, vt in deciſione bonæ memoriæ Penæ. Quia eſſet reſtringere ad vnicum caſum, ſcilicet, quando vnio eſſet facta de vacaturo, & tamen allegat text. *in cap. paſtoralis de priuileg.* in quo facta vnione Eccleſiæ ſæcularis alicui Monaſterio iura Epiſcopalia remanent illæſa, quæ tamen ſunt perpetua, & cùm Ioan. Andr. & Doct. ibi loquantur de
5 non vacantibus ſua natura, vt ſunt beneficia de menſa, Hoſpitalia, & ſimilia, non poterant intelligi de prima vacatione, ſed etiam de tempore futuro, quando vacatio ceſſauerat.

6 Denique ad tollendam notoriam iniuſtitiam ſufficere dicebantur, quod fuerit probabile dubium iuris, ex Corneo *conſ.* 10. *num.* 3. *lib.* 4. Contard. *de momen. poſſeſſ. limit.* 9. *num.* 10. id quod ſatis apparebat ex deciſ. bonæ memoriæ Cardinalis Seraphini, in qua ponuntur fundamenta contrariæ opinionis, quam Rota ibidem ſequuta fuit. Imò & tunc vigebant multæ Rotæ deciſiones factæ coram bonæ memoriæ Litta, & alijs Auditoribus ſuper eo, quod ſententia fertur ſuper materia, ſuper qua adeſt opinionum variatio, & conflictus, tunc non dicitur conſtare de notoria iniuſtitia, ratione dubietatis, Capyc. *deciſ.* 10. *num.* 18. *in fin. & ſeq.* Contard. *vbi ſupra num.* 50. *&* 51.

Quibus tamen licet ingenioſè, & ſubtiliter excitatis 7
non obſtantibus Domini pro confirmatione tenuerunt ex deductis, tam in deciſione Cardinalis Seraphini, quàm bonæ memoriæ Penæ, & vltimo loco Domini mei Dunozetti: quia tamen aliqua egebant particulari reſponſione, quæ deducta non fuerant, & alias deducta hic magis ad viuum reſecabantur: ideò ſtrictè ad ſingula fuit reſponſum. Et quidem ad primum, quod tranſactio non fuerat reuocata per ſententias, & ſic firma remanſit, eidem inet ſententiæ reſpondebant, cùm in prima explicitè Rectores, & beneficiati fuerint abſoluti in ſolutione Quindenniorum etiam vigore aſſertæ concordiæ inter eos, & Capitulum initæ, quæ ſententia fuit confirmata per ſecundam Reuerendi Patris Domini mei Cauallerij. Deciſio verò *cap. fin. de pactis in ſexto*, particularem habet rationem, quæ verſatur in vtilitate Eccleſiæ Parochialis, quæ tranſegerat cum Monaſterio, aliàs vbi illa tranſactio fuiſſet præiudicialis, indigeret confirmatione ſuperioris, vbi obligaret ſucceſſorem, prout declarant Lapus *in d. c. fin.* poſt Anchar. & Imol. tradunt Gemin. *ibid. num.* 10. Franch. *n.* 3. *ad fin.*

Non obſtat, quod tranſactio tunc videbatur vtilis, quod ſufficit pro illa ſuſtinenda ex allegatis. Quia cùm facta fuerit ex cauſa vtilitatis beneficiatorum debebat exiſtere vtilitas tam de tempore contractus, quàm ex poſt, adeò quod non ſequuto effectus vtilitatis refertet à principio illam apparuiſſe vtilem, iuxta communem diſtinctionem gloſſ. *in cap. ſine exceptione, verbo profuturum,* vbi Archidiac. *n.* 5. Laurent. de Rudulph. *n.* 14. Ægid. *n.* 6. *gloſ. nomine* 15. *q.* 5. Federic. *conſ.* 249. *n.* 2. *verſ. ſimile huic,* Henric. Boich. *in c. tua in fin. de his quæ fiunt à prælato*, Rebuff. *in comp. alien. n.* 72. *verſ. ſi verò loquamur,* Rot. *dec.* 65. *n.* 4. *par.* 2. *diuerſ.*

Ad illud verò de noua opinione Rotæ, quod non ſit 9
trahenda ad præterita. Vltra quod procedit in Conſtitutione Principis antiqui iuris declaratoria, & ſic non applicatur ad deciſiones Rotales, fuit reſponſum, quod tranſactio non impugnatur, ex quo Rota ſententiam immutauit, ſed quia, vt apparet ex Deciſione Cardinalis Seraphini, & bonæ memoriæ Penæ, Quindennia nunquam fuerunt ſoluta, ex qua obſeruantia non ſoluendi, & præſertim ex indulto Pij V. memoriali fel. record. Clementis VIII. manifeſtiſſimè apparet non deberi Quindennia de illis beneficijs, quorum vniones ante dictum indultum fuerant ſortitæ effectum, & de quibus nunc agitur. Vnde applicari poterat limitatio Felin. *in cap. fin. num.* 6. *verſ. ſecundus caſus eſt de conſtit.* Quod vbi conſuetudo præterita non reputatur rationabilis à Viris doctis, tunc non procedit, gloſ. *in cap.* 1. *in verbo de cætero de poſtulat. prælat.*

Et difficultas ceſſabat in hoc caſu, quo fuerat commiſſa 10
cauſa nullitatis, & notoriæ iniuſtitiæ ſententiæ bonæ memoriæ Cardinalis Pamphilij & reſciſſionis tranſactionis. Qua commiſſione ſtante, cùm de eo tempore iam ſuperueniſſent Deciſiones contrariæ, in quibus apparebat veritas iſtius nouæ opinionis, illam debuit iudex ſequi, & dictam ſententiam reuocare, & tranſactionem reſcindere, Felin. *vbi ſupra num.* 7. *uer. excipiuntur in primo caſu,* idem Felin. *in cap. inter cæteras num.* 4. *in* 5. *declaratione de re iudicata.*

Ad ſecundum circa notoriam iniuſtitiam, in primo 11
dicebatur, requiri ſpecialem mentionem iuris Capituli in Vnione beneficiorum, aliàs remanere illæſum, ex allegatis fuit reſponſum, vt *in deciſion.* Cardinalis Seraphini, & bonæ memoriæ Penæ, hoc procedere in his, in quibus datur compatibilitas, ita quod vno poſito non ſequitur negatio, vel excluſio alterius, vt erat caſus in Toletana Annatarum, coram Orano, ſecus in exactione Annatæ, quæ cùm non debeatur, niſi ſequuta vacatione beneficij, incompatibilis eſt cum vnione, & ſuppreſſione beneficiorum, qua conceſſa non datur vacatio.

Et licet in illa Taruiſina Plebis de Medullo ius 12

conferendi, quod per ſtatutum confirmatum ſpectabat ad Capitulum, eſſet incapabile cum vnione, tamen ideò vnio fuit ſubreptitia ob non factam mentionem iuris Capituli, quia illud ius erat certum, & radicatum, quia ſiue occurrat vacatio per obitum, ſiue per reſignationem, vel permutationem, ſemper authoritas Capituli erat neceſſaria in conferendo, vel conſentiendo, *c. vnico*, iuncta gloſ. in verbo *collationem*, & ibi Doct. *de rer. permutat. in 6.* & ideò tale ius erat conſiderabile.

13 In hac autem exactione Annatæ ius Capituli erat incertum, & conditionale, ſi & quatenus beneficia vacarent per obitum. Poterat enim contingere, quod beneficia, quæ fuerunt vnita ante vnionem non vacarent, niſi per reſignationes, vel permutationes. Vnde cùm illius ius Annatæ eſſet incertum, & euentuale, non erat conſiderabile, vt in terminis de gratia impediente beneficij vacationem in præiudicium ius habentis, ſequuta vacatione tradit Rota *dec. 21. n. 5. verſ. pro parte contraria de prabend. in nou.* cum alijs allegatis in dictis deciſionibus, coram Card. Seraph. & bon. mem. Penia.

14 Ad doctr. Ioannis Andr. & Doct. *in cap. tua nobis de verb. ſignific.* fuit dictum illam procedere in vnione Eccleſiæ, per quam non extinguitur titulus, nec alteratur ſtatus Eccleſiæ vnitæ, *iuxt. c. expoſuiſti*, vbi notat Abb. *num. 7. de praben.* quem text. citat Io. Andr. *in d. c. tua nobis n. 3. in gloſ.* verbo *retinere*, *verſ. nec putat referendo opinionem Vincentij*, & in ſimili vnione tenuit Rota in Parmen. Prioratus 14. Aprilis 1600. coram bon. mem. Penia, *text. etiam in c. Paſtoralis de priuileg.* ſimiliter loquitur in conceſſione Eccleſiæ, quæ non mutat ſtatum illius, atque ita in ſtatu priſtino conſeruatur, vt poſt Innoc. & Doct. magiſtraliter declarat Abb. *ibi n. 7.*

15 Ex quibus infertur, Ioan. Andr. & Doctor. vbi ſupra loqui in priuilegio compatibili cum Vnione de vacaturo, quo caſu priuilegium poterat ſortiri effectum in prima, vel viteriori vocatione, atque ita non applicari ad iſtas vniones beneficiorum, quæ mutant ſtatum, & extinguunt titulum beneficij, *iuxta deciſ.* Rot. 11. *de rebus eccleſ. non alienand. in antiq.* Caſſad. *deciſ.* 13. *num.* 1. *ſuper reg. cum ſimilib.* & propterea non dicuntur vacare, Federic. *conſ.* 200. *num.* 2. Sarnen. *in reg. de triennali q.* 8. Pariſ. *conſ.* 31. *num.* 10. *lib.* 4. Rebuff. *in prax. tit. de vni. num.* 13. Olaſc. *deciſ.* 116. *n.* 3. & in terminis, quod illud priuilegium Annatæ, de quo *in d. cap. tua nobis*, non comprehendat caſum, in quo non vacat amplius beneficium, iuxta not. *in c. cum acceſſiſſent, de conſtit.* poſt Vincent. Petr. & Abb. antiq. *in d. c. tua nobis*, tenent ibi Ioan. Andr. *n.* 2. Cardin. *in* 2. *oppoſit. verſ. quaro an hac indigentia*, & altàs tenuit Rot. in deciſ. bon. mem. Peniæ.

16 Demùm ad vltimum de probabili dubio iſtius articuli, & de varietate Rotæ, vt propterea non dicatur conſtare de notoria iniuſtitia ſententiæ fuit reſponſum, quod de ſtylo huius Sacri Tribunalis ſententia, quæ non iuſtificatur ex actis, ſemper dicitur notorie iniuſta, Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 16. *n.* 15. *& dec.* 2. *n.* 6. *de ſolut.* com ibi allegati. Et ita concluſum vnanimiter, ſententias eſſe confirmandas.

REVERENDISS. P. D. DVNOZETTO.

Romana Conſulatus.

Lunæ 16. Martij 1615.

A R G V M E N T V M.

1 Statutum Conſulatus Florentinorum cap. 3. & 15. non eſt ordinatorium, ſed inuitatorium.

S V M M A R I V M.

Statutum quod non fuit adimpletum in forma ſpecifica, nullum operatur effectum, n. 1. & 2.

Maximè quando Statutum eſt exorbitans à iure communi, num. 2.

Statutum imponens pœnam nolenti implere illius formam, non concedit actionem, niſi ad pœnam contra eum, qui Statuti formam non impleuit, n. 3.

Pœna ſolutio liberat à contrauentione, n. 3.

Statuta, quæ non inducunt præciſam coactionem, ſunt inuitatoria, n. 4.

Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus, n. 5.

Statutum exorbitans debet intelligi ad litteram, quia eſt odioſum, n. 5.

Statutum ordinatorium, ſi non doceatur perpetuò fuiſſe adimpletum in forma ſpecifica, non probat, n. 6.

Solutio facta, vt cenſeatur facta ad obſeruationem Statuti, debet eſſe facta coactè, & non ſponte, n. 7.

D E C I S I O DCLX.

CVm D. Bartholomæus Ruſpolus vti hæres D. Alexandri Ruſpoli Florentini in Vrbe commorantis fuerit conuentus à Conſulatu nationis Florentinæ, coram illius Conſule, ad ſoluendum quartam partem, quam dictum Alexandrum retinere, ac retentam ſoluere debuiſſe Conſulatui dicebatur, ſecundum formam Statuti editi, ac confirmati à fel. recod. Leone X. Paulo III. & Pio IV. habito recurſu ad Signaturam obtinuit committi cauſam Conſuli d. Nationis, terminandam tamen de voto Rotæ. 1

Vnde propoſito per me, ad id electo, dubio, an conſtaret de tali Statuto confirmato, quod ſuffragetur Conſulatui in caſu & ad effectum, de quo agebatur, Domini reſponderunt, non poſſe reuocari in dubium adeſſe ſtatuta à Sede Apoſtolica confirmata, illa tamen non poſſe Conſulatui ſuffragari, ad effectum cogendi dictum Bartholomæum Ruſpolum hæredem: ratio præcipua deciſionis fuit, quia Statuta huiuſmodi obligant ſolummodo Florentinos negotia in Vrbe exercentes ad retinendum dictam partem, quibus dicta Statuta fuerunt intimata, eorumque obſeruantiam iurauerunt, ſub certa forma præſcripta *in cap. 3. & 15. dicti Statuti*, & ita non poſſunt illa ſuffragari Conſulatui, qui non docuit, vt debeat, concludenter Dominum Alexandrum retinuiſſe dictam quartam partem, notitiam habuiſſe contentorum in dicto Statuto, ac iuraſſe iuxta illorum diſpoſitionem, Bart. *in prima §. quod ait Prætor, ff. ne quid in flumin. public.* Dec. *conſ.* 520. *num.* 11. Gozzad. *conſ.* 35. *num.* 16. Cephal. *conſ.* 256. *num.* 68. *in fin.* Surd. *conſ.* 248. *num.* 19. maximè cùm ſimus in Statuto exorbitanti a iure communi, gloſ. *in Clemen. final. de reſcript.* Crauet. *conſ.* 313. *ſub num.* 1. Becc. *conſ.* 35. *n.* 9. *in fin.* 2

Vltra quòd dictum Statutum *cap.* 20. alijſque locis imponit certam pœnam nolenti obſeruare in eo contenta, iuſiurandumque præſtitum, vnde ſequitur, actionem ſolummodo Conſulatui competere ad pœnam, non autem ad integram ſummam diſpoſitam in Statuto, *argum. l. obligationum ferè §. fin. ff. de obligat. & actio. l. prima §. item ſi ita ff. ad leg. Falcidiam*, Bart. *in l. ſi ſtipulatus n.* 27. *de verbor. obligat.* Bald. *in l. ſi quando §. fin. num.* 2. *de legat.* 1. ſolutio ſiquidem pœnæ liberat à contrauentione, vt in terminis ſimilis Statuti decidit Rota in vna Rom. horti 27. Iunij 1607. coram R. P. D. Caualerio, regulariter enim ſolutio pœnæ æquipollet obſeruantiæ Statuti, ſeu contractus, Rot. *diuer. dec.* 15. *n.* 6. *par.* 1. 3

Quinimò neminem cogi præcisè ad ſoluendum, nec etiam ratione pœnæ pecuniariæ, quæ in pluribus capitulis exigi mandatur, patet ex *cap.* 44. vbi contra eum, qui recuſat ſoluere pœnam ſtatutariam, imponitur pœna dupli, & tertia vice mandatur procedi, prout contra nolentem iurare obſeruantiam Statutorum, quibus in *cap.* 15. certa imponitur pœna priuationis commercij, ſimiliumque, ex quibus collegerunt Domini ſtatuta hæc propriè dici poſſe inuitatoria tantum reſpectu eorum, qui volunt gaudere priuilegijs, auxilijs, & fauoribus vniuerſitatis Nationis Florentinæ in dicto Statuto conceſſis, non autem præcisè coactiua dici poſſe. 4

Conſiderarunt denique Domini in omnem euentum dictum conſulatum non poſſe compellere dictum Bartholomæum hæredem ad ſolutionem dictæ quartæ partis, ex quo in caſu dictus Alexander retinere noluit dictam quartam partem. Statutum enim non diſponit illum teneri ad ſoluendum de proprio, quod autem Statutum non dicit, nec nos dicere debemus, *arg. l. ſi ſeruum §. non dixit ff. de acquir. hæred.* Surd. *conſ.* 340. *n.* 2. latè Becc. *conſ.* 53. *n.* 4. cùm dictum Statutum, vt dixi exorbitans, ſit odioſum, & ſtrictiuris, intelligendumque ad litteram, vt 5

ver-

verba ſonant, Bart. *in l. omnes populi n.62. de iuſtitia, & iur.* Menoch. *conſ.* 187. *n.*1.

6 Ex his tollitur fundamentum, quod pro parte Conſulatus fiebat ſuper obſeruantia ſubſecuta, & per ſolutiones factas à pluribus mercatoribus, quicquid enim ſit, ſi libri dicti Conſulatus probent contra tertium, & ſi habeant omnia à iure requiſita, ad hoc vt integram fidem faciant, in hoc omnes Domini conuenerunt per ſolutiones in illis libris deſcriptas, non probari obſeruantiam ſufficientem ſtatuti, quia vltra quod ſunt ab anno 1586. citra, & ſic poſt 70. annos a die editi Statuti, non in illis exprimitur mercatores de proprio ſoluiſſe, nec coactè ſoluiſſe, prout in caſu, de quo agitur, requiritur, Roland. *conſ.* 40. *n.*10. *vol.* 1. Surd. *conſ.* 354. *num.* 26. nec oſtenditur mercatores quolibet anno iuxta formam *cap.* 31. reddidiſſe rationem dictæ partis, ac illam ſoluiſſe, imò contrarium conſtat ex monitorio facto de anno 1606. in quo mandatur reddi rationem, ab anno 1590. quinimò ex illis ſolutionibus potius contrarium arguitur, quia ſi omnes ſoluiſſent iuxta formam dicti Statuti, maiores deberent adeſſe ſolutiones, & licet aliqui fortaſſe pro manutentione Conſulatus ſoluerint, ſeu ad ſatiſfaciendum iuramento per eos præſtito, ſeu ad euitandas pœnas in d. Statuto 44. *c. contentas*, tamen non poteſt eorum ſolutio adduci ad cogendos alios, qui longo temporis ſpacio non ſoluerunt, nec vnquam iuraſſe probantur.

7 Et ſolutio aliquarum Summarum facta a D. Alexandro ſi verificaretur parum obſtaret, cùm & ipſe, ſicut alij, ſponte ſoluere voluerit, non autem coactè, vt conſtat ex lite deſuper mota. Ex quibus ita vtraque parte informante fuit deciſum.

R. P. D. MANZANEDO.

Leodieñ. Parochialis.

Veneris 20. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Plures dantur caſus, in quibus remiſſoria eſt concedenda, & in ſpecie an remiſſoria concedatur, vbi articuli continent obiectus.

SVMMARIVM.

Remiſſoria eſt concedenda, vbi articuli ſunt releuantes, num. 1.

*Teſtes nulliter examinati faciunt præſumptionem, n.*1.

*Fumus ſufficiens pro remiſſoria oritur ex teſtibus, licet nulliter examinatis, n.*1.

Remiſſoria eſt danda, vbi pars obligat ſe de ſtando vnica ſententia, n. 1.

Articuli criminoſi non ſunt admittendi, n. 2.

*Dementia non eſt crimen, ſed infortunium, n.*2.

*Articuli licet concernant obiectus, tamen vbi ſunt de iure dantis, ſunt admittendi, n.*2.

*Obiectus excludentes partem non dicuntur obiectus, ſed potius ius ipſius dantis, n.*2.

Inſtrumenti fides non tollitur ex depoſitione teſtium inſtrumentariorum, & Notarij, quod non fuit factum tale inſtrumentum, n. 3.

*Inſtrumentum ſemper præſumitur verum, n.*3. *& num.* 4. *Vbi quod admittit probationem in contrarium.*

Probatio probationem non excludit, n 4.

Remiſſoria, vt concedatur ſufficit releuantia vnius articuli, num. 4.

*In poſſeſſoria admittuntur leuiores probationes, quæ non ſufficiunt in petitorio, n.*5.

DECISIO DCLX.

1 DOmini cenſuerunt, remiſſoriam eſſe concedendam Ioanni Vypion, quia articuli concernunt iuſtificationem gratiæ *ſi neutri*, per eum obtentæ, tam circa narrata, quàm circa probationem non iuris Ordinarij, venientis ex reſignatione, contra quam plures defectus in articulis contenti opponuntur, & ſic videntur releuantes, Caſſad. *deciſ.* 3. *de dilat.* Caputaq. *deciſ.* 56. *par.* 3. maximè ſtante fumo qui elicitur ex depoſitionibus plurium teſtium, Caputaq. *deciſ.* 60. *&* 62. *part.* 3. Put. *deciſ.* 366. *num.*7. *lib.* 2. Et licet dicti teſtes fuerint nulliter examinati, attamen faciunt ſaltem præſumptionem, Ruin. *conſ.* 46. *num.* 10. *lib.* 4. Dec. *conſ.* 54. *num.* 2. *verſ. poſtremo*, & pro fumo ſufficiunt, Caſſad. 3. *de teſtib.* Et concurrente obligatione de ſtando vnicæ ſententiæ, quam pars dare offert, Caputaq. *deciſ.* 56. *&* 57. *part.* 3. Achil. *deciſ.* 4. *de dilat.*

Non obſtat, quod tertius articulus continens Ægidium de tempore reſignationis fuiſſe dementem ſit criminoſus, & ideò non admittendus, Caputaq. *deciſ.* 63. *num.* 3. *par.* 3. prout & quartus quod reſignatio fuerit facta coram Ordinario collatore, & non ab ipſo Ægidio, ſed ab eius conſanguineis. Item & quintus concernens falſitatem mandati procuræ, dati ad reſignandum, quia vltra quod dementia non eſt crimen, ſed infortunium, dicebatur, quod cùm dicti articuli tendant ad iuſtificandam gratiam *ſi neutri*, materia deſinit eſſe obiectiua, & efficitur de iure ipſius articulantis. Vnde videntur admittendi, Rot. *deciſ.* 1. *de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct. in nouis*, *& deciſ.* 14. *n.* 5. *de teſtib. & dec.* 18. *de except. in antiquis*. Tale enim ius aliam partem impediens licet ſit obiectus, non tamen recipitur vt obiectus, ſed vt ius partis, Rot. *d. dec.* 1. *in fin. de ſequeſtr. poſſ. & fructuum*. 2

Minus obſtat, quod dictus articulus circa falſitatem mandati ſit irreleuans, cum falſitas prætendatur probari per Notarium, & teſtes inſtrumentarios dicentes nunquam factum fuiſſe tale mandatum, quod tamen non ſufficit ad auferendam fidem inſtrumento, ex adductis in vna Spoletana beneficij 26. Iunij 1587. coram bonæ memoriæ Cardinali Blanchetto, maximè quia præſumptio ſemper ſtat pro inſtrumento. 3

Nam reſpondetur, quod Vypion forſan vltra teſtes inſtrumentarios adhibebit alios teſtes qui melius concludant dictam falſitatem, & præſumptio licet ſit pro inſtrumento, non tamen inde ſequitur, vt non poſſit contrarium probari, cùm probatio probationem non excludat, Rot. *deciſ.* 785. *num.* 1. *part.* 1. Et in omnem euentum, cùm cæteri articuli ſint releuantes, non videtur poſſe denegari remiſſoria, cùm ad iſtum effectum vnius releuantia ſufficiat, Caſſad. *deciſ.* 5. *de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct.* Seraph. *deciſ.* 1364. *num.* 3. & fuit dictum in vna Neapolitana Illegitimitatis 18. Maij 1607. coram bon. mem. Penia, & aliàs ſæpè. 4

Nec facit, quod ſeptimus articulus continens, quod Ægidius ex penſione 24. Ducat. auri reſeruata ſuper Parochiali, de qua agitur, non poterat commodè viuere, & quod aliunde non habebat, ſi contra id, quod in partibus coram Exequutore fuit probatum per teſtes pro parte Arnoldi inductos. Quia, vt ſupra dictum eſt, probatio probationem non excludit, maximè quia probatio prædicta fuit facta in iudicio poſſeſſorio immiſſionis, in quo admittuntur leuiores probationes, quæ aliàs non ſufficerent in petitorio, in quo hodie verſamur. Et ita concluſum, &c. 5

R. P. D. DAMASCENO.

Romana de Mareſcottis.

Veneris 20. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Filius patris teſtamentum, in quo ipſe erat præteritus, vel exhæredatus, licet in eo mater eſſet inſtituta, non intelligitur approbaſſe, niſi ipſius teſtamenti ſpecificam, & indiuiduam cognitionem habuerit, quamuis matrem tanquam hæredem cognouerit, ſi tamen ipſe non declarauerit ſe non eſſe hæredem.

SVMMARIVM.

Approbatio non datur ſine ſcientia approbationis, num. 1. & 2.

Relatio, quæ poteſt ad plura fieri, non enunciat præciſam approbationem vnius, n. 2.

Faciens per alium, per ſe ipſum facere intelligitur, n. 2.

Credere non tenetur alteri, qui ſcribit eo dictante, num. 2.

Enunciatum ab vno ex contrahentibus non probat contra aliũ contrahentem, quando principaliter agitur de enunciato, num. 2.

Filio obediente, & non contradicente matri ob reuerentiam non imputatur, n. 2.

Teſtamentum tale fuiſſe conditum, non ſufficit ſcire, ad effectum illud approbandi, niſi probetur ſcientia explicita, & indiuidua omnium contentorum in illo, n. 3.

Præiudicialia, vt intelligantur approbata requirunt ſcientiam explicitam, & indiuiduam omnium qualitatum in approbante, n. 3.

Teſtamentum in quo matre inſtituta filius eſt præteritus, non cenſetur approbatum à filio, qui matri tanquam hæredi morem gerit, niſi præciſè ſciat ſe eſſe exhæredem, n. 6

Scientia explicita qualitatum teſtamenti non præſumitur, quando in vita eius qui debuit ſcire teſtamentum non fuit leuatum de manu Notarij, n. 5.

Notarij non ſolent eſſe faciles ad oſtendenda teſtamenta, de quibus ſunt rogati, n. 5.

Actus nullus, vt dicatur approbatus, oportet vt approbans ſciat nullitatem, n. 6.

Teſtamentum nullum, vt dicatur approbatum, neceſſe eſt, vt approbans ſciat teſtamenti nullitatem, n. 6.

Ignorantia iuris regulariter non præſumitur, n. 7.

Fallit in iure valde dubio, n. 7.

Ignorantia iuris dubij ad euitandum damnum admittitur, ſicut ignorantia facti, n. 7.

Dubius iuris poteſt colligi ex facto iudicis, qui etiam ſuper eo dubitauit, n. 7.

Inſtitutio filij etiam in modico ſubſtinet teſtamentum, n. 7.

Ignorantia iuris vt ſuffragetur neceſſe eſt, vt ignorans probet ſe fuiſſe motum ad faciendum propter ignorantiam, num. 8.

Impeditus, vt excuſetur à non facto, neceſſe eſt probare ſe fuiſſe paratum facere, & impedimentum fuiſſe cauſam non faciendi, n. 8.

Præſumptio, quod nemo velit iactare ſuum, anteponitur cuicumque alteri præſumptioni, n. 8.

Præſumitur potius fatuitas, quàm donatio, n. 8.

Filius potius præſumitur nolle impugnare teſtamentum paternum, quia crediderit ſibi non licere, quam quod voluerit iactare opulentiſſimam hæreditatem teſtamento annullato ſibi deferendam, n. 8.

Approbatio tacita patris, quia non contradixit in vita nocet filijs, n. 9.

Approbatio expreſſa in qua requiritur ſpecifica, & indiuidua ſcientia, non ſuppletur per tacitam, n. 9.

Taciti ſemper minor eſt virtus, quam expreſſi, n. 9.

Tranſmiſſio non impeditur, quando pater in vita fuit impeditus dare de nullitate, n. 9.

Ignorans, & impeditus æquiparantur, n. 9.

DECISIO DCXLII.

1 ROta, inhærendo alijs deciſionibus in hac eadem cauſa factis, cenſuit non conſtare, quod M. Antonius approbauerit teſtamentum Alphonſi patris, conditum ſub die 20. Septembris 1602. ad effectum de quo agitur. Primò, quia non apparet, quod M. Antonius ſciuerit fuiſſe conditum dictum teſtamentum, & ſine ſcientia certum eſt non dari approbationes, vt de ſe patet, & ex infra dicendis apparebit.

2 Non obſtant plures actus dati pro parte DD. de Balleonibus, ex quibus apparet, M. Antonium ſciuiſſe Iuliam matrem ſcriptam hæredem ab Alphonſo patre. Vnde elicitur ſcientia d. teſtamenti de anno 1602. in quo mater fuit ſcripta hæres, quia (vno actu excepto, de quo infra dicetur) alij actus non enunciant annum conditi teſtamenti, vnde poſſunt referri ad aliud teſtamentum conditum per eundem Alphonſum de anno 1592. in quo eandem Iuliam hæredem ſcripſerat, ſubſtituendo tamen M. Antonium in omnibus, quod non fecit in hoc vltimo teſtamento, ſtante autem poſſibilitate relationis ad aliud teſtamentum probatio DD. de Balleonibus non concludit, ad not. *in l. duo ſunt Titij ff. de teſtam. tut.* quantum ad actum enunciatum teſtamentum de anno 1602. illa eſt quædam apocha, manu prædicti M. Antonij tranſcripta, in qua Iulia Balleonea, tanquam hæres, vigore dicti teſtamenti de anno 1602. fatetur ſe recepiſſe quaſdam pecunias à Roberto Primo, ſed neque ex iſta induci perneceſſe ſcientiam ſaltem indubitatam, vt requiritur ex infra allegandis, cenſuerunt DD. nam aut ex hac apocha prætenditur aſſertio, ſeu confeſſio M. Antonij, quod fuerit conditum dictum teſtamentum, & hoc non poteſt dici quia apocha non cantant nomine M. Antonij, ſed ipſius Iuliæ. Incipit enim, *Io Giulia Balleonea ho riceuuto, &c.* & eſt ſcripta à ſola Iulia, vnde eſt confeſſio ipſius Iuliæ, non M. Antonij, ad regulam, qui per alium facit, de qua *in l. ſi per alium ff. ne quis in ius voc. vt exem. l. ad ea ff. de reg. iur. l. liber homo, la ſeconda ff. ad leg. Aquil.* & etiam Bart. *in l. ſed etſi vnus §. ſi ſeruus per tot. ff. de iniu.* aut verò prætenditur indubitata ſcientia, ex quo M. Antonius ita ſcripſit, & minus hoc poteſt dici, quia non tenetur ſcribens credere dictanti. Vnde videmus in ſororibus, quod enunciatum ab vno ex contrahentibus minimè probat contra alium contrahentem, quando principaliter agitur de enunciato, Dec. *in cap. perpetuas num. 38. de probat.* Alex. *conſ. 21. n. 4. lib. 1.* Ruin. *conſ. 167. n. 23. vol. 1.* Butr. *in c. illud n. 3. verſ. not. quæro enunciatum*, Abb. *n. 6.* Felin. *n. 3. de præſcript.* Purpur. *conſ. 282. num. 1. lib. 1.* & quicquid dicendum foret, ſi M. Antonius prædicta ſcripſiſſet de extraneo, cùm ſcripſerit de matre, & de illa, quæ in alio teſtamento fuerat ſcripta hæres, non eſt inueriſimilis, vel taxanda illius incurioſitas, aut illi imputandum, ſi fortè matri ob reuerentiam non contradixit, Bald. *conſ. 366. n. 6. verſ. idem eſt lib. 2.*

Secundò principaliter fuit dictum, quod etiam ſi probaretur, M. Antonium habuiſſe ſcientiam, quod de anno 1602. fuerit conditum teſtamentum adhuc non ſufficere hoc pro illius approbatione in omni ſui parte, niſi probetur ſcientia explicita, & indiuidua omnium contentorum in illo, Roman. *conſ. 403. n. 17. in verſ. 2. quia quicquid*, Crauet. *conſ. 193. n. 8. & conſ. 423. num. 6. lib. 3.* Corn. *conſ. 153. n. 3. & 4. lib. 4.* & facit *l. de his*, ibi, inſpectis, cognitiſque verbis teſtamenti, *ff. de tranſact.* cum ibi plenè not. per Scriben. & eſt regulare in omni materia præiudiciali, quod requiratur ſcientia explicita, & indiuidua omnium qualitatum, Menoch. *conſ. 389. n. 21. & 22.* Surd. *conſ. 329. n. 27. & 28. & dec. 265. n. 18. & 19.* Rota in Romana de Artonijs 30. Nouembris 1614. coram R.P.D. meo Vbaldo. 3

Non obſtat, quod ex actibus, qui dantur, appareat ipſum ſciuiſſe Iuliam matrem ſcriptam hæredem, quia ad effectum, de quo agitur, oportet, quod ſciuerit nihil ſibi fuiſſe relictum, fortè enim exiſtimauit ſe generaliter fuiſſe ſubſtitutum, prout erat in teſtamento, vel fuiſſe cohæredem, quod ſatis fit veriſimile, ex quo ipſamet mater exegit credita hæreditaria, etiam nomine, & tanquam procuratrix M. Antonij filij, vt ex datis *in Summario Moreſcottorum, num. 18.* 4

Et quod M. Antonius non habuerit ſcientiam explicitam omnium contentorum in teſtamento de anno 1602. ſuadetur, quia prædictum teſtamentum non fuit leuatum in vita ipſius M. Antonij, & Notarij rogati, qui captant emolumenta leuationis, non ſolent eſſe faciles ad oſtendenda teſtamenta, de quibus ſunt rogati, quod in propoſito ſatis comprobat quædam proteſtatio facta per Vitelleſcos contra eandem Iuliam, in qua conqueruntur Notarium rogatum ea de cauſa noluiſſe oſtendere dictum teſtamentum. Non obſtat actus, in quo ſe fundant DD. de Balleonibus nempe quædam proteſtatio facta per Marcum Antonium contra Paulum Vrbanum debitorem hæreditatis Alphonſi, in qua dicitur non fuiſſe citandam Iuliam Balleoneam, quia in illa cauſa nullum habebat intereſſe, ſed ipſum M. Antonium, & filios tanquam hæredes in hoc Alphonſi, propter quæ verba, ibi *in hoc &c.* infertur, quod Marcus Antonius ſciuerit, ſe ſolum inſtitutum hæredem in Caſtris, ſtante quod illud creditum, vt prætenditur, erat de rebus pertinentibus ad 5

Caſtra, quia imò ex hoc viſum fuit colligi expreſſam ignorantiam M. Antonij de contentis in teſtamento Alphonſi, quia nullibi leguntur relicta credita hæreditati ipſi M. Antonio, ſed omnia credita indiſtinctè ſunt relicta ipſi Iuliæ.

6 Tertiò viſum fuit tollere omnem difficultatem, quia vt quis cenſeatur approbare actum nullum, oportet vt ſciat nullitatem, vt in ſpecie de approbatione teſtamenti nulli eſt text. *in l. mater, §. cæterum, ff. de inoffic. teſtam. gloſ. in l. non dubium in verbo agnouerit, Cod. de teſtam.* Corn. *conſil.* 207. *per tot. lib.* 3. Pedemont. *deciſ.* 179. Gabriel. *conſil.* 36. *numer.* 59. *& ſeq. lib.* 1. *conſil.* 62. *numer.* 27. *lib.* 2. & fuit dictum in Anconitana Cenſuum coram Reuerendiſs. P.D. Vbaldo.

7 In propoſito autem caſu, non apparet M. Antonium habuiſſe ſcientiam nullitatis dicti teſtamenti, & licet regulariter non præſumatur ignorantia iuris, Abb. *in c. paſtoralis circa fin. de fide inſtrum.* Bart. *in leg. omnes populi num.* 67. *ff. de iuſt. & iur.* & in iſtis terminis ſenſit gloſ. *in d. §. cæterum, verbo competere*, attamen Domini exiſtimauerunt, hoc non procedere in iure valdè dubio, quia ad euitandum damnum admittitur ignorantia iuris dubij, ſicut ignorantia facti, Felin. *in cap. de quarta, num.* 27. *de præſcript. gloſ. vlt. in l. ſi vir.* vbi Bart. *num.* 1. *ff. pro donat.* Capic. *deciſ.* 10. *num.* 19. *& ſeq.* Rota *diuerſ. deciſ.* 214. *num.* 5. *& deciſ.* 561. *part.* 1. *& deciſ.* 132. *num.* 7 *part.* 2. quod autem ius in propoſito eſſet valde dubium, ex illo facilè deprehenditur, quod Rota in hac eadem cauſa coram Illuſtriſs. Cardinali Lancellotto reſoluit teſtamentum fuiſſe validum, & inſtitutionem M. Antonij ſuſtineri in æſtimatione Caſtrorum, vnde non eſt imputandum M. Antonio, ſi credidit illud, quod Rota cenſuit, & quod M. Antonius crediderit ſe inſtitutum in aliquo a patre, quæ inſtitutio in modico ſufficit pro validitate teſtamenti, ad text. *in l. omnimodo, C. de inoffic. teſtam. gloſ. in §. aliud quoque capitulum, in verbo aliud quoque, authen. vt cum de appellat. cogneſc.* Bald. *in l. hac edictali, num.* 8. *C. de ſecund. nupt.* Iaſ. *in auth. nouiſſima num.* 15. *C. de inoffic. teſtam.* Dec. *conſ.* 407. *num.* 16. Clar. *in §. teſtamentum, qu.* 38. *in verſ. ſed numquid*, tota deprehenditur ex proteſtatione contra Vrbanum ſupra ponderata; in qua dixit ſe hæredem Alphonſi patris in illo credito, & tamen vt poſteà reſoluit Rota, non fuit relictus hæres in aliquo.

8 Non obſtat, quòd vt ignorantia iuris ſuffragatur probari deberet, quod quis fuerit motus ad faciendum propter dictam ignorantiam, ſicut diximus de impedito, qui vt excuſetur à non facto, debet probare quod eſſet paratus facere, & quod impedimentum fuerit cauſa, quod non fecerit, Bart. *in l. qui commeatus, ff. de re milit.* Afflict. *deciſ.* 29. Boer. *deciſ.* 40. *num.* 4. quia reſpondetur, tantam eſſe præſumptionem, quod nemo voluerit iactare ſuum, ad not. *in l. cum de indebito, ff. de probat.* vt omnis alia præſumptio ſit prius admittenda, *l. cum aurum*, & ibi Bart. *ff. de ſolut.* Ancharan. *conſil.* 32. *num* 4. Natt. *conſil.* 73. *num.* 9. *lib.* 1. Curt. iun. *conſil.* 46. *n.* 5. *lib.* 1. Becc. *conſil.* 90. *ſub n.* 18. hinc dicunt Doctores, potius præſumi facultatem, quàm donationem, Bald. *in l. generaliter, num.* 14. *Cod. de non num. pecun.* Aym. Crauett. *conſil.* 142. *num.* 26. Becc. *in d. conſil.* 90. *num.* 18. Paril. *conſil.* 88. *num.* 13. *lib.* 3. cum alijs per Maſcard. *de probat. concluſ.* 554. *num.* 7. *lib.* 1. & proinde exiſtimauerunt Domini, præſumendum, quod M. Antonius magis fuerit motus ad approbandum teſtamentum paternum (quatenus de approbatione conſtaret) ex eo quod crediderit, ſibi non licuiſſe illud impugnare, quàm quod voluerit iactare opulentiſſimam hæreditatem ſibi annullato teſtamento deferendam.

9 Ex quibus ceſſat fundamentum deductum ex tacita approbatione, ex quo M. Antonius non contradixit in vita, vnde nec poſſint contrauenire eius filij, ex Bald. *in l. ſi ille, §. quod ſi quando, num.* 2. *C. de decur. lib.* 10. cum alijs allegatis in cauſa Sutrina Succeſſionis 15. Martij 1604. coram me, quia ſi non conſtat de tali ſcientia, per quam ſufficiat expreſſa approbatio, vt patet ex prædictis, multò minus ſufficiet tacita, quia taciti eſt ſemper minor virtus, quàm expreſſi, *l. maritus, C. de procur. l. cum ex filio, §. fin. ff. de vulg.* Oldrad. *conſil.* 126. *num.* 8. Crauett. *conſ.* 92. *num.* 3. Dec. *conſil.* 416. *num.* 10. & ſicut Bald. *in d. l. ſi ille*, & alij allegati in prædicta Sutrina ſucceſſionis coram me, admittunt, quod non impediatur tranſmiſſio, ſi pater in vita fuit impeditus dare de nullitate, idem videtur dicendum, quando ignorauit, quia ignorans, & impeditus æquiparantur, ad trad. *in l. fin. ff. pro ſuo, l. qui in alterius, ff. de regul. iur.* Crauett. *conſil.* 56. *n.* 9. Oldrad. *conſil.* 270. *n.* 5. & ita concluſum, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Bononien. de Monterentijs.

Veneris 10. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Inſtitutus in vſufructu quando alio inſtituto in proprietate ſolum poſt mortem vſufructuarij efficiatur hæres in totum, cum onere reſtituendi hæreditatem vſufructu finito hæredi ſcripto, per fideicommiſſum; in hac deciſiones plures enumerantur coniecturæ.

SVMMARIVM.

Teſtatoris mens in interpretandis vltimis voluntatibus potius attendenda eſt, quam nimia iuris ſubtilitas, n. 1.

Teſtatoris voluntas ex coniecturis elicitur n. 1. *in fine.*

Relinquit *verbum non adiectum vniuerſitati bonorum non importat inſtitutionem, maxime quando res certa non relinquitur perſonæ neceſſario inſtituenda, n.* 2.

Diſpoſitio teſtatoris facta, & limitata ad certum tempus, vltra illud non debet extendi contra mentem ipſius teſtatoris, num. 3.

Vſufructuarius relictus, & liberatus à præſtatione fideiuſſionis, & confectione inuentarij, non cenſetur inſtitutus in proprietate, n. 4. *Declara, vt n.* 8.

Vſufructuarius in proprietate inſtitutus non tenetur conficere inuentarium, nec præſtare cautionem, n. 4.

Vſufructuarius non cenſetur inſtitutus in proprietate, quando teſtator alium nominat hæredem, n. 5.

Obſeruantia ſubſequuta eſt magnæ conſiderationis, in interpretatione vltimarum voluntatum, num. 6. *Declara, vt num.* 9.

Conditio ſignificatur per ablatiuum abſolutum, n. 7.

Conditione non purificata, conditionalis diſpoſitio non habet locum, n. 7.

Hæres, vt cohæredem vniuerſalem habere dicatur, ſufficit habere ſpem, quod quis ex teſtamento hæreditatem vniuerſalem quandoque adire poſſit, num. 7. *verſ. Huic enim obiectioni.*

DECISIO DCLXII.

CVm D. Sebaſtianus de Monterentijs vti filius, & hæres quon. Lucretiæ de Comitibus egerit contra hæredes Franciſci de Comitibus ſuper reſciſſione plurimorum contractuum factorum inter d. Lucretiam, & quondam Iulium de Comitibus fratrem d. Lucretiæ ad elidendam actoris intentionem, oppoſitum fuit, D. Sebaſtianum a limine iudicij repellendum, quia ipſe hæreditatem matris adiuit, quæ fuerat hæres d. Iulij fratris, & ita ſicut d. Lucretia non potuit contra Iulium cui ſucceſſerat agere, quia omnes fuerant confuſæ actiones, ita nec poterit d. Sebaſtianus hæres matris impugnare d. contractus, vnde de ordine Rotæ dubitaui ſtrictè, an Lucretia, cui relictus fuerat vſusfructus, alio non dato hærede, quamdiu durabat vſusfructus, fuerit hæres dicti Iulij, quo dubio propoſito DD. negatiuè reſpondendum eſſe cenſuerunt, quicquid enim ſit de illa toties diſceptata iuris quæſt. in qua quatuor grauiſſimorum iuriſconſultorum inter ſe diſſentientium ſententiæ leguntur, vtrum inſtitutus in vſufructu quando alius inſtituitur in proprietate ſolum poſt mortem vſufructuariæ efficiatur hæres in totum cum onere tamen reſtituendi hæreditatem vſufructu finito hæredi ſcripto per fideicommiſſum, cùm in interpretandis vltimis voluntatibus mentem potius teſtatoris, quàm nimiam iuris ſubtilitatem attendere debeamus, *l. in conditionibus, ff. de condit. & demonſtr. l. cum quæſtio, C. de leg.* & voluntas teſtatoris poſt eius obitum neceſſariò elicienda ſit ex coniecturis, *l. licet Imperator, ff. de leg.* 1. *l. cum virum, C. de fideicomm.* cum ſimilibus, ideò DD. exiſtimarunt, hanc quæſtio- 1

ſtionem eſſe decidendam ex præſumptionibus, quæ magis in hoc caſu vrgere, & incaleſcere viſæ ſunt ad effectum, vt d. Iulius non cenſeatur voluiſſe Lucretiam ſororem hæredem vniuerſalem in proprietate pro medietate ſcribere.

2 Prima, & maxima coniectura elicitur ex verbis ipſiuſmet teſtamenti. Non enim teſtator dum vſus eſt verbis directis generalem hæredem inſtitutionem importantibus, ſed bis verbis iure legati, inſtitutione, & aliàs omni meliori modo reliquit. Vnde potius videtur legatum voluiſſe facere, aut hæredis particularem inſtitutionem, hoc vſuſructu quam hæredem vniuerſalem, etiam in proprietate, verbum ſiquidem, *reliquit*, cùm non adijcitur vniuerſitati bonorum, vel quod non important inſtitutionem, maximè quando res certa non relinquitur perſonæ neceſſariò inſtituendæ, *l.cogi, §.& generaliter, ff. ad Trebell.* Benedictus *in c. Raynutius, verſ. in eodem teſt. n.* 57. Imol. *n.* 8. Couarr. *ibid. §.* 1. *n.* 5.

3 Quod eo magis dicendum eſt, quia quando teſtator Franciſcum de Comitibus ex fratre nepotem voluit hæredem ſcribere, vſus eſt verbis directis, ſcilicet *inſtituit*, *nominauit*, & *elegit*. Vnde colligitur teſtatorem illum voluiſſe inſtituere in proprietate, etiam de viuente ſorore, ne alias potius ipſius hæreditas deueniret ad hæredes ſororis minus dilectos, quod ex eo probatur, quia liberalitatem ſuam ſemper reſtrinxit ad vitam ſororis, vnde diſpoſitio facta, & limitata ad certum tempus, vltra illud non debet extendi contra mentem teſtatoris, *l. ſtatu liberum, §. Stichum de legat.* 2. *l.* 2. *§. ſi mulier, ff. de liber. agnoſc.* Dec. *conſ.* 61. *n.* 2. Pariſ. *conſ.* 20. *num.* 7. *& ſeq. lib.* 3. *cum multis alijs adductis* in vna Romana de Vaninnis 17. Februarij 1606. coram Reuerendiſſ. Lugdunen.

4 Secundam præſumptionem in eo conſiſtere iudicarunt DD. quod teſtator, poſtquam ſorori vſumfructum reliquit, eamdem liberauit à confectione inuentarij, & à præſtatione fideiuſſionis, quæ præſtari ſolet, & debet per vſumfructuarium ſolummodò, non autem per hæredem in proprietate. Si enim ſoror habuiſſet proprietatem cum vſufructu, nullo modo potuiſſet cogi ad confectionem inuentarij, quam rationem ponderauit Dec. *conſ.* 277. *num.* 50. Ruin. *conſil.* 165. *num.* 1. *lib.* 3. Cephal. *conſil.* 37. *num.* 24. Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 134. *num.* 16. quibus accedit, quod dum teſtator liberat à fideiuſſore ſororem, grauat hæredem quatenus ſit locus fideiuſſioni, ad præſtandam cautionem, pro ipſa ſicque noluit per hæredem moleſtari. Ex quo infertur, non fuiſſe Dominam bonorum in proprietate, quia nullo tempore potuiſſet ei moleſtia inferri, Roman. *conſil.* 206. Dec. *d. conſil.* 277. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 4. *tit.* 5. *art.* 15. *num.* 6. *& ſeq.* Rot. coram R. P. D. meo Vbaldo in vna N. Apothecæ die 9. Martij 1613. hodie denuò confirmata.

5 Oritur, & ex ijſdem verbis tertia coniectura ex eo, quod grauat hæredem ſuum Franciſcum teſtator ad fideiubendum pro ſorore vſufructuaria. Vnde non cenſetur ipſam voluiſſe grauare, niſi illum honorando titulo inſtitutionis. Numinat enim illum hæredem viuente ipſa ſorore, quæ ideò dicenda eſt vſufructuaria, vt ex illis concludit Dec. *d. conſil.* 277. *num.* 6. Simon de Prætis *de interpret. vlt. volunt. ſolut.* 1. *num.* 39. *&* 41. *lib.* 3.

6 Conſiderarunt quarto loco DD. cùm in teſtamento relictus fuiſſet vſusfructus tam iure legati, quàm omni alio meliori modo, etiam vſufructuaria haberet æqualiter titulum legati, vel in ſubſidium titulum inſtitut. interpretationem huius quæſtionis plurimum dependere ex obſeruantia, quæ alias pro interpretat. vltim. volunt. magnæ eſt conſiderationis, Abb. *in cap. cum dilectus, num.* 22. *de conſuet.* Put. *deciſ.* 12. *in fin. lib.* 3. Vnde cùm ex pluribus actis etiam iudicialibus adductis per informantes pro Sebaſtiano conſtet ſtatim poſt obitum Iulij teſtatoris ſorores, quibus vſusfructus redditus erat, geſſiſſe tamquam vſusfructuarias tantum, nepotem verò hæredem ſcriptum declaraſſe ſe hæredem in proprietate, collegerunt DD. numquam Lucretiam fuiſſe hæredem in proprietate bonorum Iulij, ſed ſolum vſumfructuariam.

7 Nec obſtare viſum fuit, quod dicitur, nepotem non fuiſſe inſtitutum hæredem purè, & ſimpliciter, ſed ſolummodò finito per mortem ſororum, & extincto vſufructu; & cum proprietate conſolidato, quo caſu cùm incertum ſit tempus mortis vſufructuariæ, illa verba, *finito vſufructu*, important conditionem, *leg.* 1. *leg. dies incertus, ff. de condit. & demonſtr.* & ideò nondum purificata conditione, ſeu tempore præſcripto in inſtitutione, non poteſt dici cohæres, ſed ſolum merè ſubſtitutus, argumento *l. ciuilibus, l.* 2. *in fine, & hæres meus, in principio, ff. de condit. & demonſtr.* & ſic aut in incerto, quod dici non poteſt, hæreditas permanebit, aut ante purificationem conditionis proprietas debuit reſidere penes ſorores hæredes in vſufructu, Ruin. *conſ.* 36. *volum.* 1. Cephal. *conſil.* 472. *num.* 55. *lib.* 4. *cum multis alijs per informantes allegatis*. Huic enim obiectioni reſponſum fuit, vt quis dicatur habere cohæredem vniuerſalem, ſufficere ſpem adeſſe, etiam quod quis ex teſtamento hæreditatem diuerſam adire quandoq; poſſit, vt poſt Alex. & infinitos quos citat Bero. *conſ.* 58. *num.* 6. *lib.* 2. reſpondit Rot. in Romana hæreditatis, coram Reuerendiſſ. D. Lugdunen. ſtantibus præcipuè reſponſionibus ſupra declaratis, quæ non aderant in conſilijs Ruin. & Cephal. ſupra alleg.

Nec etiam obſtat coniectura allegata per hæredes quondam Franciſci de Comitibus inde colligi Lucretiam fuiſſe hæredem in proprietate, quia teſtator eam ab omni fideiuſſione, & confectione inuentarij liberare voluit, quia ſi non fuiſſet hæres proprietaria de iure non poterat à dicta cautione liberari, *l.* 1. *C. de vſufruct.* Bart. *in l. nemo poteſt, num.* 3. *ff. de leg.* 1. vbi Rip. *num.* 39. cum alijs per Gabr. *de vſufruct. concluſ.* 1. *num.* 20. Placuit enim reſponſio, teſtatorem hoc ſciuiſſe, vnde vlterius proceden. declarauit velle, vt ſi cogeretur ſoror ad talem fideiuſſionem infraſcriptus hæres ad fideiuben. pro ea grauaretur, ſicque patet teſtatorem intellexiſſe Lucretiam ſororem poſſe cogi ad fideiubendum, ſicque remanere ſimplicem hæredem vſufructuariam, quæ propriè cogitur ad cauendum, & non proprietarius. 8

Non obſtant denique, quæ dicuntur contra obſeruantiam eam non eſſe attendendam, quia hæredes ſcripti nullo iure poſſunt ex eorum confectione, aut obſeruantia immutare voluntatem defuncti. Vnde ſequitur, nec Lucretiam ſororem reſtringendo ſe ad vſumfructum, nec dictam Franciſcam nepotem declarando ſe hæredem ante extinctionem vſusfructus, potuiſſe mutare natura teſtamenti, quatenus ſorores fuiſſent hæredes grauatæ, & dictus Franciſcus nepos ſubſtitutus. Huic enim obiectionis reſponderunt, regulam eſſe veram, quando conſtat de voluntate teſtatoris clara, & certa, non autem in hoc caſu applicari, vbi voluntas illa eſt multum incerta, & dubia, ſicque multum deferen. eſt pro interpretatione vltimæ voluntatis obſeruantiæ ex ſupradictis. Et ita deciſum, &c. 9

R. P. D. PIROVANO.

Cluſina Poſtæ.

Veneris 20. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Magiſtralis eſt deciſio, pluraque continet notanda, de quibus in Summario, & agitur præcipuè de ſecunda inueſtitura feudi, Principe ignorante, quod alius in eodem feudo ius habebat, an, & quando talis conceſſio dicatur ſubreptitia ex eo, quod in illa non fuit derogatum Regulæ de iure quæſito non tollendo.

SVMMARIVM.

Gratia, ſeu inueſtitura dicitur ſubreptitia defectu intentionis, quando Papa illam conceſſit ignorans alium in ea habere ius ex titulo oneroſo, & ex benemeritis, n. 1.

Gratia, ſeu inueſtitura ſubreptitia defectu intentionis remanet nulla, & non præiudicat habentibus in ea ius, num. 2.

Princeps non præſumitur velle tertio præiudicare, ſed potius illius iura reſeruare, n. 2.

Princeps in contractu feudali non habet largas habenas, & proptereà quælibet inueſtitura ſemper intelligitur ſine præiudicio tertij, n. 2.

Iuri in ſpe exiſtenti, quando habet cauſam à præterito non cenſetur à Principe derogatum abſque derogatione Regulæ

de

de iure quæſito non tollendo, num.3. Declara, vt numer. 4. & 5.

Gratia euentualis præiudicat etiam tertio habenti ius quæſitum, quando Papa præuenit illum euentum, & impedit, ne contingat vacatio. Declara, vt n.4. & ſeq.

Ius ſecundarium, & in conſequentiam non ſubiacet Regulæ de iure quæſito non tollendo. Declara, vt n.6.

Inueſtitura feudi finita generatione reuocari debet cum proximiore, ſi Dominus feudum pro ſe retinere nolit, n.7. Declara, vt n.8. & ſeqq.

Papa Superiorem non habet, n.9.

Papa poteſt durante generatione inueſtiti in feudo alijs inueſtituram concedere in caſum deuolutionis, cùm tunc non dicatur agi de præiudicio inueſtiti, n. 11.

Derogare Regulæ de iure quæſito non tollendo an ſit neceſsè quando vacatio contigit non viuo concedente, ſed eo mortuo, n.12. & ſeqq.

Prælatus ſucceſſor dignitatis, quando teneatur obſeruare conceſſionem factam à ſuo anteceſſore defuncto, n.12. & ſeqq. Vbi etiam quid in Papa, aut Imperatore.

Princeps concedendo feudum generaliter quando etiam conceſſiſſe videatur acceſſiones, & incrementa ipſius feudi, num. 14. & 15.

Feudi deuolutio, quando pertineat ad vſufructuarium, & non ad Dominum directum, n.16.

Feudi conceſſio, & inueſtitura quid comprehendat, attenditur valor feudi. Declara, vt n.17.

Vendita re duobus, præfertur ſecundus emptor, cui res tradita fuit. Declara, vt n.18. & ſeqq.

Dominium ex contractu Principis transfertur etiam ſine traditione, n.18.

Titulus lucratiuus non eſt ſufficiens ad excludendam Prælationem anterioris conceſſionis, n.19.

Feudorum conceſſiones, pro quibus Camera non recepit ſufficientem recompenſam inualidantur à Bulla Pij IV. Declara, vt num.20.

DECISIO DCLXIV.

1 SEquendo ordinem reſeruatæ diſputationis propoſui dubium ſuper reſeruantia Breuis Gregorij XIII. Et Domini cenſuerunt illud non obſtare D. Marchioni à Cornea. Quia in narratiua Breuis præſupponitur facta conceſſio de huiuſmodi Poſta Alexandro, & Paulo de Sfortijs, vſque ad tertiam eorumdem generationem, & quod in eo ſit data facultas nominandi Ioann. Baptiſtam, & Alexandrum eorumdem ex fratre nepotes vſque ad tertiam illorum, generationem tantum, qua finita Poſta ipſa ad Cameram Apoſtolicam reuertatur eo ipſo, vnde cùm non ad Cameram, ſed ad DD. à Cornea poſitus in locum Cameræ hæc Poſta deuolui deberet, ex hoc falſo propoſito benè intrat defectus intentionis, vt conſiderat Seraphin. *deciſ.695.num.*12.*part.*1. Nam ſi Gregorius ſciuiſſet conceſſiones DD. à Cornea non conceſſiſſet DD. de Sfortijs facultatem nominandi per alias generationes, vel ſaltem attenta earum qualitate, quia ſub titulo oneroſo, canone releuanti, & benemeritis emanarunt, difficiliùs conceſſiſſet, prout in ſimilibus terminis reſponderunt Pariſ. *conſil.*11.*num.*133.*lib.*1. Roman. *conſil.*298. *num.*1.*verſic.* Decian. *conſil.*18.*num.*385.*vol.*1. Menoch. *conſil.*294.*num.*20.

2 Et exinde ceſſante intentione concedentis inueſtitura DD. de Sfortijs remanet nulla, & ſubreptitia, vel ſaltem non præiudicialis DD. à Cornea habentibus titulum à Principe, Ioann. Andr. *in cap. ſi motu proprio de preben. in* 6. Abb. *in cap. cum olim num.*15. *de re iud.* Bero. *conſ.*146.*num.*37.*lib.*3. neque enim præſumitur Principem voluiſſe tertio præiudicare, *cap. quamuis in fin. de reſcript. lib.*6. *l.*2. *§. merito, & §. ſi quis à Principe, ff. de quod in loc. publ. fiat, l. impuberi, ff. de adminiſtr. tut.* ſed potius eorum iura reſeruare, Bald. *in l.*1.*num.*5.*ff. de conſt. Princip.* Pariſ. *conſ.*23.*num.*153.*lib.*1. Honded. *conſ.*39.*numer.*45.*vol.*2. Surd. *conſil.*42.*numer.*20. præſertim quia verſamur in contractu feudali, in quo Principes non habent largas habenas, vt dicit Pariſ. *dict. conſil.*23. *num.*153. *lib.*1. & ea ratione quælibet inueſtitura ſemper intelligitur ſine præiudicio alterius, *cap.*1. *in princ. per quos fiat inueſt.* Afflict. *in cap.*2. *num.*1. *de feud. dat. in vicem, leg. Commiſſ.* Natta *conſil.*509. *num.*7. & 9. & ex alijs latiſſimè comprobat Card. Mantic. *de tacit. conuen. lib.*23. *tit.* 19.*num.*20.

3 Et quamuis ius DD. à Cornea de tempore conceſſionis Breuis dici poſſet adhuc in ſpe ex verbis, ibi, *quibuſcumque alijs conceſſionibus ceſſantibus*, nihilominus quia tale ius habebat cauſam de præterito, de eo erat facienda mentio, & neceſſaria erat derogatio regulæ de iure quæſito non tollendo, Sarnen. *ad dictam regul. quæſt.*4.*num.*12. *verſic. ſecundus eſt caſus*, Rot. *deciſ.*614.*numer.*9.*part.*1.*diuerſ.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.*1. *de verbor. ſignific.* Seraph. *deciſ.*1082. *part.*2. habet enim hoc ius, inquit Sarnen. certam, & probabilem ſpem de præſenti, quod inducit quoddam ius ad rem, quo priuari videtur præiudiciale, vt dicit Bart. *in l. poſt emancipationem, §.*1.*ff. de liberat. legat.*

Nec placuit Dominis reſponſio data, quod in huiuſmodi gratijs euentualibus non dicatur fieri præiudicium conſiderabile ad effectum regulæ, quando Papa præuenit illum euentum, & impedit ne contingat vacatio, cùm ſemper remaneat gratia in ſuo robore, licet expectet euentum, vt per Put. *deciſ.*347. *lib.*1. *ſecundum nouam impreſſ.* Rota *deciſ.*21.*num.*5. *de præbend. in non.* & coram bon. mem. Cardinale Seraphino *deciſ.*1410. *num.*18. *& ſeq.* in quibus locis videtur probari, quod etiam abſque derogatione Regulæ *de iure quæſito, &c.* Papa præuenit vacationes in præiudicium vnionum admittendo reſignationes, & promotis ad Epiſcopatum concedit retentionem beneficiorum de iurepatronatus, impediendo vacationes abſque eo, quod dicatur lædere iuſpatronum, vel etiam concedendo vniones beneficiorum non dicatur tollere ius Capitulo habenti ius exigendi medias Annatas, cùm ſemper impediatur vacatio, ne contingat, quæ omnia dicebantur præſenti caſui applicari, dum Breue Gregorij fuit expeditum ante huius Poſtæ vacationem. 4

Prædicta enim dixerunt procedere in ſuſpenſione ad modicum tempus, non adimente ſpem gratiæ euentualis, ſecus verò vbi adeſt quaſi certitudo extinctionis gratiæ propter admiſſionem trium generationum Ioann. Baptiſtæ & Alexandri, ob quarum dilationem vnica generatio ſuperexiſtens DD. à Cornea in totum tollebatur, & ius perimebatur, idem Put. *in terminis regulæ deciſ.*288. *num.* 88. ſecundum nouam impreſſ. *lib.*3. quod etiam fuit firmatum in Eugubina S. Stephani 15. Martij 1599. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, vltra quod concluſio ſupra allegata videbatur etiam reſtringenda in beneficialibus, in quibus Papa habet plenitudinem poteſtatis, prout eam reſtringit Roman. *conſil.*298. *num.*1. *verſic. & ſic hæc vera ſunt.* Quod idem dicendum non videtur in contractibus feudalibus, in quibus Papa non ſolet ius alteri quæſitum ſine cauſa auferre, Pariſ. *conſil.*11. *num.*79. *lib.*1. latiſſimè Gabr. *de iur. quæſito non toll. concl.*5. *in* 1. *ampliat.* 5

Et addebatur, quod ex verbis Breuis non ſuſpenditur, ſed penitus tollitur ius DD. à Cornea, cùm ibi expreſsè dicatur, quod finita generatione Ioann. Baptiſtæ, & Alexandri, Poſta reuertatur ad Cameram eo ipſo, quod de directo contrariatur inueſtituræ DD. à Cornea, dum ceſſantibus conceſſionibus admittitur fructus, & emolumenta accreſcere ad D. Iacobæ, & eius hæredum vtilitatem, ſicuti accreſcerent ad vtilitatem Cameræ, & hac ratione attenta ceſſant, quæ dicuntur de iure, quod tollitur ſecundario, & in conſequentiam, vt non ſubiaceat regulæ, vt per Curt. iun. *conſil.*1.*num.*22. & Seraph. *deciſ.*1445. quia dum Poſta reuerti debet ad Cameram, principaliter læduntur DD. à Cornea, non autem in conſequentiam, cùm directè priuentur iure ſibi ipſis ex antiquis inueſtituris competenti. 6

Nec etiam viſa ſunt obſtare, quæ dicebantur ad demonſtrandum ceſſare effectum intentionis, nec eſſe neceſſariam regulæ derogationem, dum DD. à Cornea nullum ius habent in caſum renouationis, cùm finita generatione Domino nolente feudum pro ſe retinere, D. Dux vel proximior deberet in renouatione præferri, Bart. *in l.*1. *§. permittitur, ff. de aqua quotid. & æſtiu.* & ex alijs allegatis per Gabr. *de iur. emphyt. concluſ.*1.*num.*14. & plenius per Roſenthal. *de feud. tom.*1. *cap.*7. *concl.*24. *per totam*, quod idem etiam ſequuta inueſtitura dicebatur hodie fieri debere in præiudicium ſecundo loco inueſtitorum ex Bald. *conſil.*82. *lib.*1. relato per Gozad. *conſil.*20. *num.*10. Mandoſ. ad Roman. *conſil.*22. *in litera K. limitat.*1. *verſic. ſed ego credo, quod &c.* 7

Doctrina enim Bart. *in l.*1. *§. permittitur ff. de aqu. quotid. & æſtiu.* quæ fuit originalis, non ita indiſtinctè recipitur in hac materia feudali, cùm multi tenuerunt eam non eſſe veram, nec practicabilem, prout reſpondet Roman. 8

conſil.

conſil.70. num.3. verſ. non obſtant, dicens veram non eſſe, Andr.Gail. *pract.obſeruat. lib.2. obſeruat.148. num.3.verſic. ſed verior*, *&c.* poſt alios affirmans veriorem opinionem, quod Dominus non teneatur conſanguineos præferre extraneis, & ita in practica obſeruari, niſi aliter de conſuetudine receptum ſit, & Clar. *in §. feudum, quæſt.87.* teſtatur, contrarium numquam vidiſſe in feudis obſeruari, & quod durum eſſet obtinere, & illum ſequitur Menoch. *conſil.400.num.31.verſ.reſpondetur 1.*Roſenthal. *de feud. allegat.concluſ.24.num.21.* & Piſtor. *in lib.2. quæſt.44. num.10.* dicunt aduerſari ex diametro omnibus iuris feudalis ratio-
8 nibus, cùm conceſſiones ita factæ intelligantur, vt feudo finito id ad dominum liberè redeat, *cap.1. ſi de feud. defunct. cap.1. de ſucceſſor. fratr.* neque vaſallus de feudo aliquid ſtatuere poſſit, quo ſe defuncto ipſum dominum obliget, *cap.1. §. & ſi clientulus de alienat. feud. cap.1. §. è contrario de inueſtit. de re alien. fact.*

9 Prætereà in ſupremo Principe, prout eſt Papa, vel Imperator, dict. Bart. non videntur procedere, vt affirmant Pariſ. *conſil.23 num.250.lib.1.* Gabr. *de iur. emphyt. concluſ.1. num.22.* Roſenthal. *de feud. dict. cap.7. quæſt.24. numer.20.* & videtur probari ex eiſdem Bart. propoſitionibus, dum ad repellendam iniuriam denegatæ renouationis ſubdit, poſſe appellari de iure canonico ad ſuperiorem, vt cogat, quod fiat refirmatio, quod non conuenit Papæ non habenti ſuperiorem, Bart. *in l. omnes populi numer.53. verſic. præterea ſpeciale, ff. de iuſtit. & iur.* Bald. *in proœm. ff. numer.23.* & ſunt textus aperti *in l.1. ff. à quibus appellari non licet, l.1. C. de ſent. præfer. præt.* qui in terminis allegantur à Pariſ. *conſil.118. num.1. vol.1.* vbi latiſſimè firmat hanc concluſionem, quod indubitabile etiam redditur, quando mouentur ſupremi Principes ex iuſta cauſa, nempè ob benemerita, vt conſiderant ſupra relati Pariſ. & Gabrielius, & quæ maxima fuiſſe in familia de Cornea recenſentur in antiquis eorum inueſtituris.

10 Alia etiam ratione euitatur doctrina Bart. cùm non verſemur in conceſſione ſacta de aliqua re particulari, ſed in fructu, & emolumento ſuccedente ex qualitate vniuerſalitatis huius feudi, cuius alienationem ſicuti DD. de Sfortijs non poterant in totum impedire, ita nec pro parte reſpectu Poſtæ id potuerunt, quia hoc eſt de natura vniuerſalis conceſſionis, vt transferatur omne ius concedentis, etiam ſi illud particulariter cedi, vel alienari non poſſit, vt conſiderant Schrader. *de feud. part.3. cap.4. num.41. & 42.* & alij allegati in prima deciſione in hac cauſa facta.

11 Ex quibus patet benè ſubſiſtere durante etiam generatione inueſtiti potuiſſe Papam concedere inueſtituram in caſum deuolutionis, cum non agatur de præiudicio inueſtiti, Afflict. *deciſ.292. per totam,* Clar. *in §. feudum quæſt.14.* per text. *in princ. qui ſucceſſ. feud. dare teneant, cap.1. qui ſucced. ten. cap.1. §. morib. ſi de feud. defunct.* & latiſſimè comprobat Pariſ. *conſil.22. num.41. & 23. num.76. lib.1.* Schrader. *de feud. part.3. cap.2. num.17.* & præiudicium, quod prætenditur præſeruari in inueſtitura de vacaturo per text. *in cap.1. §. ſi quis inueſtiuerit de feudo dato in vicem leg. Commiſſ. & in cap. ſi quis in fine qui ſucceſſ. tenean.* cum alijs ponderatis per Hartman. Piſtor. *quæſt. iur. lib.2. part.2. quæſt.20.* & in conſilijs poſt eamdem quæſtionem impreſſ. *in 1. num.22. & in 2. num 39.* eſt intelligendum reſpectu iuris quæſiti ex ipſa inueſtitura, puta ex pacto, vel quia inueſtitura ſit perpetua, & non temporalis ad certam generationem, vt ideò non impediatur feudi venditio cum conſenſu Domini, vel de alio intereſſe habente cauſam de præterito, non autem de præiudicio petendi renouationem, quod non eſt conſiderabile, antequam extincta ſit generatio, Cald. *de renou. emphyt. lib.1. quæſt.9. ad fin.* vel ſi in aliqua parte eſt conſiderabile, tollitur ex natura ipſius conceſſionis de vacaturo, dum ſupremo Principi id licuit, vt iam dictum eſt, aliàs numquam daretur inueſtitura de vacaturo propter vinculum, & neceſſitatem in Principe admittendi renouationem.

12 Non obſtat ſecundò, quod principaliter ad eumdem finem euitandi derogationem regulæ dicebatur, eam ſcilicet non eſſe neceſſariam, quia ex inueſtitura de vacaturo nullum ius erat quæſitum DD. à Cornea, dum viuo concedente vacatio non contingit, ſed eo mortuo de quo tempore ſucceſſor dignitatis non tenetur eam obſeruare, *cap.1. qui ſucceſſ. feud. dar. ten. cap.1. §. moribus, ſi de feud. defunct.* Capyc. *deciſ.162. numer.5. & 6.* Schrader. *de feud. part.3. cap.2. numer.25.* Roſenthal. *de feud. cap.6. concluſ. 16. in princip. & numer.13.* Piſtor. *quæſt. iur.27. numer.1. part.2.*

13 Datæ enim fuerunt duæ reſponſiones. Primò, quod *cap.1. qui ſucceſſ. feud. dar. ten.* & alij text. allegat. loquuntur in Prælato inferiori à Papa, nempè in Archiepiſcopo, Epiſcopo, Abbate, & alijs, qui cùm præſentium tantum rerum, non etiam poſt mortem ſuam gerendarum habeant adminiſtrationem, *cap. fin. quæſt.1. cap.2. de dotat.* ſucceſſoribus ſuis præiudicare non poſſunt, cùm non iure ſucceſſionis, ſed vel poſtulationis, vel electionis, & ſic nouo titulo ad dignitatem aſcendant, & in his terminis loquuntur Aluarott. Afflict. & alij *in d. cap. qui ſucceſſores teneantur*, quorum auctoritate nituntur, Capyc. Schrader. & alij ſupra allegatis, & ita loquitur Gabr. *conſil.83. num.23. & 53. lib.1.* Et quamuis ratio gloſ. *in dict. cap.1. in verbo compelluntur, qui ſucceſſor. feud. dar. ten.* videatur etiam conuenire Papæ, & Imperatori, qui nihil habent à prædeceſſore, & per eam ad Imperatorem extendunt, Iſern. & Præpoſit. *in dicto cap.1. column.2. verſic. in gloſſ. fin.* & Afflict. *ibid. num.94.* Marc. Laud. *num.15.* & eos ſimpliciter refert Schrader. *d. cap.2. num.25.* tamen de ratione diuerſitatis non quærunt, quæ maxima eſt inter caſum, & caſum, cùm in Prælato inferiori cauſa alienandi feudum nondum apertum non præſumatur, ſecus autem in Papa, aut Imperatore, vt declarat idem Gabr. *dicto conſil.83. num.22. & 53. lib.1.* per quam ſucceſſores, etiam non hæredes, poſſunt obligari, *cap. Abbate ſanè de re iud. in 6.* Bald. *conſil.159. volum.3.* Iaſ. *conſil.9. num.13. & 14. volum.3.* ideò ſi præſumptioni addatur etiam iuſtificatio cauſæ, de poteſtate non erit dubitandum. In præſenti autem conſtat de meritis huius familiæ erga Sedem Apoſtolicam, de ſolutione notabilis ſummæ pecuniarum, & de canone Scutorum duorum millium conuento, quæ omnia probant verſionem contractus in vtilitatem Sedis Apoſtolicæ, quæ numquam moritur, *cap. ſi gratioſe de reſc. in 6.* Bald. *conſil.431. num.7. lib.2.* & obligat ſucceſſorem in dignitate ad obſeruandum contractum cum prædeceſſore factum, Dyn. & Bald. *in l. digna vox, Cod. de legibus*, latiſſimè Gabr. *de iure quæſit. concl.5. num.2.* Præterea Gloſſa prædicta videtur intelligenda, & contrarium tenentes, de gratioſa infeudatione, ſecus ſi ſapiat contractum, & concurrant benemerita, vt declarat idem Afflict. *in deciſ.1. num.52.* & Burſat. *conſil.30. num.50. vol.1.* Soccin. iun. *conſil.91. numer.18. lib.2.* Schrad. *de feud. part.3. cap.2. n.38.*

14 Secundò fuit reſponſum, quod quidquid poſſet conſiderari in feudo particulari, ſeparato de vacaturo, ceſſare tamen videretur in feudo dato in conſequentiam alterius vniuerſali feudi iam aperti, prout contigit de huiuſmodi Poſta, quæ eſt intra fines Marchionatus Cluſij, & pars illius dicitur, & ex ſui natura ceſſante inueſtitura conſolidatur, & redintegratur cum principali feudo, vt fuit ponderatum, & probatum in prima deciſione huius cauſæ, ita vt conceſſio de vacaturo non abſtrahatur totaliter à præſenti, ſed comprehendat actum iam factum reſpectu inueſtituræ huius Marchionatus, vt conſiderat idem Burſat. *d. conſil.30. num.51.* nec res difficilis videtur aſſignare rationem diuerſitatis inter conceſſionem rei particularis, & ſeparatæ, & alterius rei ſub generali feudo in conſequentiam comprehenſæ, quamuis cadant ſub eadem ratione, quod prædeceſſor non poſſit diſponere de rebus, quæ non cadunt in tempore ſuæ adminiſtrationis. Quia hic eſt effectus cauſæ vniuerſalis, vt remoto impedimento conceſſionum, trahat ad ſe omnes partes ſub ſe comprehenſas tamquam incrementa, & acceſſiones, Decian. *conſil.123. num.28. lib.3.* etiam quod particulariter alienari prohiberentur, Pariſ. *conſil.23. num.103. lib.1.* Gabr. *de iur. quaſ. conſil.8. n.10.*

15 Et ſi dicatur, quod conſequentia feudi vniuerſalis magis deducitur ex diſpoſitione *cap.1. §. ſi quis de manſo tit. ſi de inueſtit. feud. controu.* quàm ex tenore inueſtituræ, & eo caſu, quia ſi Dominus directus in conceſſione feudi vniuerſalis aliquid ſibi reſeruauit, & eſt in poſſeſſione illius, quod ſibi reſeruauit, tunc non veniunt acceſſiones, & incrementa, vt colligi videtur ex eodem *§. ſi quis de manſo*, & in ſpecie notant ibidem Afflict. *num.3. & 19.* Decian. *conſil.123. num.57. in 2. memb. ſuæ diſtinctionis lib.3.* quod in præſenti dicitur concurrere dum Iulius Tertius in conceſſione Cluſij DD. à Cornea ſibi retinuit recognitionem directi dominij dictæ Poſtæ, quæ recognitio conſiſtens in cenſu vnius libræ ceræ albæ ſemper DD. de Stortijs fuit

per-

perſoluta, non autem ab ipſis de Cornea. Obiectum remouetur *ex eod. text. §. ſi quis de manſo*, dum loquitur de reſeruatione certæ partis fundi, & in præſenti agitur de reſeruatione cenſus, qui præſtatur tantummodo in recognitionem ſupremi dominij, nec participat de vtili dominio rei feudalis, vt reſpondit Menoch. *conſ.* 330. *num.* 6. *& ſeq. lib.* 4. quinimò in conceſſione DD. à Cornea Papa nihil ſibi reſeruauit, ſed totum Cluſum conceſſit, cum ſola præſeruatione habentium inueſtituras, quibus ceſſantibus voluit, quod DD. à Cornea accreſcerent, prout Cameræ Apoſtolicæ accreuiſſent, ideò pacto etiam interueniente admittitur *in d. §. ſi quis de manſo*, vt acceſſiones, & incrementa debeantur inueſtito.

16 Et hinc ceſſant, quæ dicebantur eſſe animaduertenda contra Honded. *conſ.* 86. *num.* 21. *lib.* 2. qui in hac cauſa reſpondit, & aſſerebat deuolutiones pertinere ad vſumfructuarium, non autem ad Dominum directum, vt ſcilicet procedat ſi Iulius Tertius conceſſiſſet vſumfructum huius Poſtæ DD. à Cornea, cuius vigore exegiſſent cenſum à DD. de Sfortijs, quia tunc ceſſante linea ſoluentes cenſum, deuolutio pertineret ad vſufructuarium, ſecus autem, quando Cameræ ſoluitur, cùm ad illum, qui pro ſe cenſum retinuit, pariter deuolutio pertineat, vt per Ioann. Andr. *in addit. ad Specul. tit. de locato, §. nunc aliqua qu.* 93. *in verb. qui tabernas litera Z.* nam Camera nihil pro ſe retinuit, quod participet de vtili dominio feudi, ſed totum Cluſum cum iuriſdictione conceſſit, & Ioann. Andr. loquitur de eo, cui conceſſum eſt in feudum ius percipiendi penſiones alicuius feudi, non autem in recognitionem, quæ ſoluitur Domino directo in ſignum ſuperioritatis, quæ non facit Cameram vſufructuariam.

17 Minus obſtat præſumptio, quæ deducitur ex valore huius feudi ad arguendum, quod Papa noluerit comprehendi hanc Poſtam ſub generalitate Cluſi, Ioann. Andr. *ad Speculator. in d. §. nunc aliqua quæſt.* 43. *verſ. qui tabernas* cum alijs allegatis, quia ſatis ceſſat præſumptio vbi de aperta voluntate concedentis conſtat: Conceſſio enim facta per Iulium Tertium comprehendit emolumenta, & fructus etiam in maxima quantitate, & quantumlibet excreſcentibus. Vltra quod in pretio conceſſionis intrant benemerita DD. à Cornea, quæ poſſunt æquipollere valori huius Poſtæ quamuis notabili.

18 Et his ſtantibus diſpoſitio *l. quoties, C. de rei vend.* deſeruire non poteſt, quæ etſi locum haberet in feudis, vt tenuerunt Iaſ. *ibidem num.* 30. Bald. Aluator. Afflict. *in cap.* 1. *§. ſi facta, ſi de feud. defunct.* Roſenthal. poſt alios *de feud. cap.* 6. *concluſ.* 9. *num.* 1. tamen cùm non agatur de feudo duobus ab eodem Domino vendito, neque à diuerſis Dominis, quia ſecunda conceſſio DD. de Sfortijs facta non dicitur conceſſio, ſi defectu intentionis corruit, vt ſupra dictum eſt, & vbi poſſent applicari, obſtarent multæ limitationes, quæ paſſim à Scribentibus ſolent admitti, nempè quia verſamur in ſupremo Principe, ex cuius contractu transfertur dominium ſine traditione, Soccin. iun. *conſil.* 65. *num.* 6. *vol.* 1. Pariſ. *in conſil.* 11. *num.* 58. *&* 108. *lib.* 1. Gabr. *de communi de empt. & vendit. concluſ.* 2. *num.* 39. ideò ſtatim dicitur ius quæſitum DD. à Cornea, in quorum præiudicium Dominus de feudo conceſſo vlterius diſponere non poteſt.

19 Præterea agitur de feudo deuoluto in conſequentiam iuris vniuerſalis, & ſicuti DD. de Sfortijs non præferuntur in Cluſo, ita nec etiam in Poſta, quæ eſt pars illius, debent præferri, ac demum, quia concurrunt habentes titulum oneroſum, vt in præſenti, ex parte DD. à Cornea, cum DD. de Sfortijs habentibus titulum lucratiuum, qui titulus ſufficiens non eſt ad excludendam prælationem anterioris conceſſionis, vt affirmant Iaſ. *in d. l. quoties, num.* 27. Couarr. *variar. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 3. Piſtor. *de feud. lib.* 2. *qu.* 29. Roſenthal. *cap.* 6. *concluſ.* 19. *num.* 10. Gabr. *de empt. & vend. concl.* 2. *n.* 32.

20 Poſtremò non obſtat Bulla Pij IV. in ordine 25. in qua annullantur omnes infeudationes, pro quibus Camera non recipit ſufficientem recompenſam, quia hæc qualitas non deficit in conceſſione DD. à Cornea, in qua interuenit pretium, Canon releuans, & benemerita, quæ æquipollent ſufficientem recompenſæ. Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. ANDREA.

Elboreñ. Fructuum.

Veneris 20. *Martij* 1615.

ARGVMENTVM.

Decretum, quod inſtitutus in beneficio debeat petere confirmationem à Sede Apoſtolica infra ſex menſes, operatur, vt ſi non petat, beneficium vacet ipſo iure, & fructus poſt ſex menſes perceptos debet reſtituere.

SVMMARIVM.

Clauſula alioquin, &c. *eſt comminatoria, & inducit nullitatem ipſo iure, n.* 2.

Hæredes eius, qui fructus beneficij ſuos non fecit, tenentur reſtituere, n. 3.

Fructus præbendæ vacantis de iure communi debentur intereſſentibus, n. 3.

Gratia in forma dignum, & commiſſaria ante executionem nihil operatur, n. 4.

Gratia in forma dignum, & commiſſaria ad effectum validè impetrandi poſt incurſum in pœnam eſt nulla, ſi veritas in ſupplicatione fuit occulta, n. 5.

Fructus ſuos facit habens titulum ſufficientem, & bonam fidem, n. 6.

Rebuff. in reg. de ſubrogat. gloſſ. 4. *num.* 23. *declaratur, num.* 7.

Fructus ſuos, vt faciat quis, non requiritur titulus, ſed ſufficit qualis occaſio poſſidendi, n. 8.

Beneficium ſecundum Rotæ conſuetudinem vacat, quando moritur ille, qui habet ſupplicationem ſignatam, etiamſi literæ non ſint expeditæ, n. 8.

Diſtributiones accreſcunt intereſſentibus, n. 9.

Fructus beneficij, qui propriè ſunt fructus, non accreſcunt intereſſentibus, ſed Eccleſiæ, n. 10.

Compoſitio cum Camera Apoſtolica ſolet fieri pro fructibus malè perceptis, n. 10.

DECISIO DCLXV.

CVm olim Didacus Vaz Pereira Canonicus Doctoralis 1
Eccleſiæ Elboreñ. iuxta formam indulti fel. rec. Pij Papæ IV. poſt electionem de ſe factam per concurſum, & inſtitutionem Ordinarij ad Regiam præſentationem teneretur infra ſex menſes nouam prouiſionem à Sede Apoſtolica obtinere, & iura Cameræ ſoluere, aliàs dictis ſex menſibus elapſis Canonicatus, & præbenda eo ipſo vacarent, & ipſe de prædictis obſeruaſſet, & obijſſet, poſtquam per tres annos poſſederat Canonicatus, & fructus præbendæ ſimiliter percepiſſet, Capitulum contra hæredes egit vigore ſtatuti confirmati pro fructibus malè perceptis coram Ordinario Elboren. qui illos condemnauit pro fructibus perceptis per totum tempus exceptis primis ſex menſibus, datis ad expedien. pro quibus eos abſoluit. Cauſa introducta in Rota coram me, & propoſito dubio in contumaciam hæredum, an ſententia de partibus eſſet confirmanda, Rota in omnibus eam confirmandam cenſuit.

Ratio deciſionis fuit, quia in indulto conceſſo Sereniſ- 2
ſimo Regi Portugalliæ adeſt expreſſa clauſula *Decreti obligans eos*, qui præſentati fuerint à Rege ad huiuſmodi præbendam petere confirmationem Apoſtolicam intra ſex menſes à die inſtitutionis eum clauſula, *alioquin dictis ſex menſibus elapſis, &c.* Cùm igitur Didacus non expediuerit literas infra ſex menſes, incidit ſine dubio in pœnam contentam in dicto decreto, quod non ſolum eſt comminatorium, ſed inducit nullitatem ipſo iure, iuxta *deciſ.* Creſcen. 8. *de præbend.* vbi aliæ referuntur, & nouiſſimè fuit dictum in Columbricen. penſionis 5. Nouembris 1614. coram R. P. D. meo Manzanedo, & in terminis collationis à legato vigore indulti cum ſimili clauſula expediend. infra ſex menſes tenuit Rota in vna Vlixbonen. beneficij 4. Decembris 1600. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio.

Quo

3 Quo fit vt à die priuationis Didacus non fecerit fructus ſuos, & conſequenter illius hæredes eos teneantur reſtituere, vt poſt Angel. *in l. prædonis loco, ff. de pet. hered.* tradit Caſtren. ibi, *num.* 2. dicens tenendum menti ſingulariter, cum alijs allegatis per Modern. Hiſpan. *ad reg.* 8. *gloſ.* 56. *num.* 125. Neque ad hunc effectum reſpectu fructuum opus erat alia declaratoria, Felin. *in cap. Rodulphus n.* 38. *de reſcript.* Et iure meritò dicti fructus adiudicati fuerunt Capitulo, quia intereſſentibus accreſcebant tam de iure communi, iuxta *cap. primum, de cleric. non reſid. in* 6. *gloſſ. in clem.* 2. *verbo pars dimidia, de ætat. & qualit.* quam vigore ſtatuti confirmati, de cuius obſeruantia deponunt ſeptem teſtes pro parte Capituli examinati *ſuper* 8. *articulo, Summario num.* 6. & latius in proceſſu *à fol.* 104. vſque *ad fol.* 134.

4 Neque mouebat in contrarium noua gratia obtenta per Didacum, quia cùm eſſet forma dignum, & commiſſoria ante exequutionem, quæ numquam facta fuit, nihil poſuit in eſſe, & ideò non potuit Didaco ſuffragari, *clem.* 1. vbi Card. *n.* 7. & 8. Vitalin. *num.* 15. *de conceſſ. præb.* Mandoſ. *in reg. de annal. quæſt.* 55. *num.* 3. Card. Seraphin. *deciſ.* 1446. *num.* 3. & fuit dictum in Burgen. Canonicatus 28. Aprilis 1593. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio, & in Calagurritana beneficij de Ocon. 30. Ianuarij 1603. coram Reuerendiſs. Lugdunenſ. & in alia Calagurritana de Branteuilla 7. Nouembris 1614. coram R. P. D. meo Pirouano.

5 Quæ gratia ex alio non poterat Didaco eſſe vtilis, quia falſo narrauerat ſe nullos in dictis ſex menſibus fructus percepiſſe, & nihilominus contrarium probatur ex teſtibus in Summario *num.* 3. Cùm tamen ad effectum validè impetrandi poſt incurſam pœnam priuationis eſſet neceſſaria huiuſmodi expreſſio fructuum, quos perceperat, Rebuff. *in reg. de ſubrog. gloſ.* 4. *num.* 23. *in fin.* Caſſad. *deciſ.* 6. *num.* 1. & *ſeq. de præben.* Put. *deciſ.* 13. *eod. tit.* & *deciſ.* 26. & 131. *lib.* 1.

6 Quo verò ad ſex menſes datos ad expedien. Didacus pro illo tempore fecit fructus ſuos, cùm fuerit inſtitutus ab Ordinario etiam vigore indulti, & ſic habuit titulum ſufficientem, & bonam fidem ad eos acquirendos, *cap. ex frequentibus*, vbi notat Abb. *n.* 2. *de inſtitut.* idem Abb *in cap. grauis, n.* 4. *verſic. ſi vero habuit de reſtit. ſpoliat.*

7 Et non obſtat Rebuff. vbi ſupra *n.* 23. quia loquitur in recipiente fructus ex ſimplici nominatione, non autem vbi præceſſit inſtitutio, prout in caſu iſto. Et tantò magis, quia ad effectum, vt quis fecerit fructus ſuos, non requiritur titulus, ſed ſufficit qualis poſſeſſio poſſidendi, Surd. *deciſ.* 25. *num.* 5. & *deciſ.* 211. *num.* 7. & fuit dictum in Romana Vineæ 7. Iunij 1601. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, & ſat eſt malam fidem abeſſe, *l. ſed etſi lege, §. ſcire*, vbi not. Bart. *num.* 2. *ff. de pet. hered.* Surd. *conſ.* 115. *numer.* 7. Caſſad. *d. deciſ.* 6. *num.* 9. *verſic. quia procedit de præb.* & tenuit Rota in dicta Romana Vineæ, & in Pampilonen. de Ianzi 26. Octobris 1607. coram Reuerendiſs. P. D. meo Decano.

8 Non obſtat, quòd per illius obitum, qui litteras non expediuit, beneficium vacare non dicatur, ſed eo modo, quo prius, Simonett. *de reſeruat. qu.* 55. cum alijs allegatis. Quia licentia teneat Cancellaria, tamen contrarium ſeruat Rota, quod nimirum per illius obitum, qui ſolam habet deciſio, ſignatam literis non expeditis beneficium vacare cenſeatur, Rota *deciſ. vlt. num.* 4. *de reſcript. in antiq.* quæ eſt in practica firma in Palatio, vt ait Caſſad. *deciſ.* 8. *num.* 8. *de reſtitut. ſpoliat.* & idem traditur *in deciſ.* 40. *part.* 3. *lib.* 2. & *deciſ.* 1919. *part.* 3. *lib* 3. *diuerſ.* Et quamuis indultum Pij IV. nouam vacationem literis non expeditis, hoc tamen intelligitur poſt ſex menſes datos ad expediend. vt ſunt verba clara, ibi, *alioquin dictis ſex menſibus elapſis Canonicatus, & præbenda eo ipſo vacare cenſeatur*, prout in ſimilibus terminis firmat Nauarr. *in cap. accepta in oppoſitione* 8. *ſolut. num.* 37. *de reſtit. ſpol.* & fuit allegata deciſio in Hiſpalen. beneficij de Xerez 12. Maij 1603. coram bon. mem. Litta. Ex quibus ita concluſum vnanimiter ſententiam de partibus eſſe confirmandam.

9 In extenſione tamen præſentis deciſionis quoad fructus Capituli ſcrupulum mihi iniecit exceptio, de qua in ventre ſtatuti, ibi, *exceptis pœnis, quæ ſtatim ad certum locum applicantur*. Vt enim omittam diſtributiones, quæ intereſſentibus accreſcunt, *d. cap. vnico de cleric. non reſiden. in* 6. & *gloſ. in clem.* 2. *de ætat. & qualit. in verb. pars dimidia*, cuius naturæ etiam eſt communis maſſa, groſſa ad hoc deſtinata, vt inter reſidentes certo anni tempore diuidatur, Couarr. *lib.* 3. *var. cap.* 3. *num.* 7. *poſt med. verſ.* & *ſanè ni fallor*, Gutier. *canon. q. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 107. & *ſeq.* Nauarr. *conſil* 20. Canonicus Cathedralis *num.* 2. *de celebrat. Miſſar.* vbi iuncto *num.* 1. expreſsè tenet eos non deberi Cameræ Apoſtolicæ, quod etiam patet ex Caſſad. *d. deciſ.* 6. *n.* 6. *verſic. aut inſpicimus de præbend.*

Alij tamen fructus, qui propriè fructus ſunt, in caſum amiſſionis non accreſcunt intereſſentibus, ſed cedunt Eccleſiæ, iuxta diſtinctionem gloſſ. *in clem.* 2. *verbo ſuſpenſus de vit. & honeſt. cler.* Felin. *in cap. Apoſtolicæ num.* 12. *ver. durante autem de except.* Couarr. *vbi ſup. num.* 7. *poſt prin. verſic. in ipſis vero fructib.* Et ſolet fieri compoſitio cum Camera Apoſtolica pro eis malè perceptis, Caſſad. *deciſ. num.* 2. *de præbend.* Addo quod ſtatutum, in quo ſe fundant Canonici, loquitur de pœnis, quæ per ſtatuta Eccleſiæ infliguntur. Huiuſmodi autem pœna priuationis aliunde prouenit ex Conſtitutione ſcilicet Pij IV. Niſi in omnem euentum probet Capitulum, huiuſmodi fructus eſſe de diſtributionibus quotidianis, ex quo inter ipſos intereſſentes diuiduntur, vt per Couar. *d. cap.* 3. *num.* 7. *verſic.* & *ſanè ni fallor.* Gutier. & Nauarr. vbi ſupra, quod tamen non probauit. Vnde ſuper hoc vellem ſtrictè partes iterùm audire, & DD. meorum vota expectare. 10

R. P. D. ANDREA.

Cremoneñ. Penſionis.

Lunæ 23. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Gratia conſeruationis penſionis nulla eſt quando in ea non exprimitur altera penſio, quâ in beneficium prius grauatum erat, quod quando verum ſit, benè in hac deciſione declaratur.

SVMMARIVM.

Solutio penſionis retardari non poteſt, donec non conſtet de non iure illius, qui reſeruationi penſionis conſenſit, n. 1.

Penſionis reſeruatio non valet, quando eſt facta, ſuper beneficio grauato de alia penſione, non facta mentione illius alterius penſionis, qua beneficium grauatum eſt, num. 2. *Declara, vt n.* 3.

Confeſſio vnius alteri non præiudicat, n. 2.

Inſtrumentum publicum ab Archiuiſta extractum plenè probat, n. 4.

Gratia non eſt neceſſe, quod iuſtificetur in his, quæ ſunt narrata a Papa, & non a parte. Item nec in his quæ ſunt ſuperflua, & non neceſſaria, n. 5.

DECISIO DCLXVI.

DOmini ſteterunt in deciſis ſub die 5. Decembris anni præteriti, dummodò iuſtificetur valor beneficij Sanctæ Vrſulæ per Annibalem poſſeſſi, & valor obtenti, de quo erit particulariter videndum. Non obſtat, quòd penſio fuerit reſeruata de conſenſu Baldi Catanei, quem dicitur non conſtare habuiſſe ius in beneficio, & ſic penſio remanet nulla, ex defectu conſenſus, quia placuit reſponſio, quod Schiuius, per cuius obitum fuit prouiſus Annibal, obtinuit ſibi cedi ius a d. Baldo, & per conſequens, cùm ipſe magnifecerit illius ius, nec Annibal eius ſucceſſor poteſt illud impugnare, vel ſaltem, donec non docetur de notorio non iure Baldi, non poteſt interim retardari ſolutio, Achil. *deciſ.* 1. & 9. *de penſion.* & fuit dictum in Reatina Penſionis 28. Ianuarij 1613. coram R. P. D. meo Vbaldo. 1

Prout non obſtat, quòd in reſeruatione huius penſionis non fuit facta mentio de alia penſione, qua erat grauata iſta Capellania, de qua erat facienda mentio, Caſſad. *deciſ.* 3. *de penſion.* Creſcen. *deciſ.* 1. *in prin. de reb. eccleſiaſt. non alienan.* Veral. *deciſ.* 77. *lib.* 2. *in manuſc.* & 301. *part.* 2. *in impreſſ.* Accoramb. *deciſ* 16. & fuit dictum in Valentina Penſionis 25. Maij 1601. coram Illuſtriſs. Mellino, & in alijs. Quia fuit reſponſum, quod non conſtat de tali penſione, niſi ex narratiua ipſius Annibalis in eius gratia, quæ non 2

præiu-

præiudicat Domino Scipioni ab illo cauſam non habenti, *l.certum,§.ſed an,& ipſos,ff.de confeſſ.* Achil. *deciſ.4.n.2.eod. tit.* nec percutit tempus reſeruationis ſuæ penſionis, prout requiritur, Creſc. *vbi ſup.n.1.*

3 Illa etiam concluſio, quod de prima penſione eſt facienda mentio in ſecunda, intelligitur de validè reſeruata, aliàs de penſione nulla non requiritur mentio, Verall. *deciſ.301. part.2.* Et propterea qui dat de nullitate ſecundæ penſionis, ob non factam mentionem primæ, tenetur probare illius validitatem, vt ſæpius fuit reſolutum, & in ſpecie in Senogallien. penſionis 13. Iunij 1586 coram Cardin. Platto, & in Valentina penſionis 25. Iunij 1601. coram Illuſtriſſimo Mellino, & in eadem 4. Decembris 1602. coram Reuerendiſſimo Bononien.

4 Ad illud verò, quod non iuſtificabatur clericatus D. Scipionis, cùm non exhibeantur literæ patentes, ſed ſumptum informe, in quo etiam adeſt diuerſitas in diœceſi, cùm in eo legatur nomen Scipionis Rotæ Ciuitatis Caſtelli. Reſeruatio autem penſionis cantet ad fauorem Scipionis Rotæ Feretran. diœc. placuit reſponſio, Clericatum iuſtificari ex inſtumento publico extracto ab Archiuiſta, quod facit fidem, vt fuit dictum in Syracuſana Quartæ 24. Maij 1606. coram Litta, & in Hiſpalenſi Decimarum de Aiamone 12. Maij 1614. coram R. P. D. meo Pamphilio, & vlterius eſt ſubſcriptum ab Epiſcopo Callien. ad trad. per DD. *in cap. poſt ceſſionem de probat.*

5 Expreſſio autem Feretran. diœc. de qua in literis penſionis non indiget aliqua iuſtificatione, tum quia fuit facta à Papa, non à patre, Seraph. *deciſ.* 330. *n.*3. Tum quia eſt ſuperflua, & minimè neceſſaria, Ægid. *deciſ.*4. eum alijs adductis in Conchen. beneficij 11. Maij 1609. & 10. Maij 1610. coram R. P. D. meo Damaſceno. Ex quibus, & alijs in deciſione adductis, & hic per informantes, quæ DD. placuerunt, & per quæ tolluntur omnia in contrarium deducta, fuit concluſum, eſſe ſtandum in deciſis.

R. P. D. DVNOZETTO.

Ariminen. Fideicommiſſi.

Luna 23. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Filiorum appellatione non veniunt nepotes, & quamplures examinantur coniecturæ pro excluſione, & incluſione nepotum, & quando teſtator dicatur conſideraſſe rationem conſeruandæ agnationis.

SVMMARIVM.

Filiorum appellatione non veniunt nepotes, aut pronepotes, num.1.

Hæres grauatus ad fauorem filij, non dicitur grauatus ad fauorem nepotis, n.1.

Filiorum appellatione veniunt nepotes, vbi agitur de excluſione ſubſtitutorum in fauorem hæredis inſtituti, n.2.

Secus vbi agitur de inducendo fideicommiſſo, numer. 2. & num.3. Vbi declaratur l. Lucius 85. de hæred. inſtit. num.13.

Fideicommiſſum tanquam onus non debet temerè induci, num.2.

Hæres debet grauari minus quam fieri poteſt, n.2.

Filij poſiti in conditione non cenſentur vocati, n.3.

Filiorum appellatione ex coniecturis veniunt nepotes, dummodo coniecturæ ſint plures, & violentæ, n.4.

Filiorum appellatione non veniunt nepotes, vbi teſtator diſcretiuè loquutus fuit de filijs, & nepotibus, n.5.

Filiorum appellatione non veniunt nepotes vbi teſtator vocauit filios cum dictione ſuos, *n.6.*

Verbum dicti *eſt repetitiuum ſupra vocatorum, n.6.*

Verbum ſuorum *de ſui natura eſt perſonaliſſimum, n.6.*

Filiorum appellatione non veniunt nepotes, quando teſtator reciprocè ſubſtituit filios, nec ad vlteriorem ſubſtitutionis gradum proceſſit, n.7.

Verbum ſuperſtitem *habet vim expreſſionis proprij nominis, num.7.*

Filiorum appellatione non veniunt nepotes, nec teſtator cenſetur illorum habuiſſe rationem, quando vſus fuit verbo ſingulari, & nepotes plures poterant naſci, n.7.

Numerus ſingularis non extenditur ad pluralem, n.7.

Filij in conditione poſiti vbi ſunt vocati, cenſentur vocati ad portionem patris, non autem patrui, n.8.

Filiorum appellatione nepotes, ac pronepotes veniunt, vbi teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, etiamſi ſint ſolum in conditione poſiti, num.9. contrarium, num.11.

Agnationis ratio cenſetur contemplata, vbi teſtator ſæpiùs repetijt qualitatem maſculinitatis, n.9.

Contrarium verò quia differunt conſideratio maſculinitatis, & agnationis, n.10.

Agnationis conſeruationem excludit fœminarum vocatio, num.10.

Agnationis conſeruandæ ratio non cenſetur conſiderata, quando teſtator illam non expreſſit, n.10.

Filijs, & nepotibus eſt magis debita hæreditas patris, vel aui, quam hæreditas tranſuerſalium, n.10.

Agnationis conſeruandæ ratio intelligenda eſt iuxta terminos præcedentes ſubſtitutionis, ita vt non fiat intentio de caſu ad caſum, nec de perſona ad perſonam, vel de gradu ad gradum n.11.

Filij in conditione poſiti ex ſola ratione conſeruandæ agnationis non cenſentur vocati, n.12.

Diſpoſitio l. cum auus, ff. de condit. & demonſtr. habet locum in quolibet deſcendente, n.13.

Præſumptiones, & ſpecialia non ſunt multiplicanda, numer.14.

DECISIO DCLXVII.

Cvm anno præterito die 2. Maij propoſuiſſem dubium, vtrum factus fuiſſet locus fideicommiſſo in fauorem Dominici, & Thomæ pronepotum ex Antonio filio Marini teſtatoris in præiudicium Clementiæ, & Gaudentiæ neptum ex Balthaſare filio dicti Marini, quæ hæreditatem paternam adierant, Domini tunc inclinabant in fauorem dicti Dominici, & Thomæ maſculorum ex coniecturis tunc examinatis, ſed poſteà re maturius diſcuſſa, hodierna die communi omnium ſuffragio reſponderunt, non fuiſſe purificatum fideicommiſſum. Præcipuum fundamentum deciſionis illud fuit, quia ſi verba teſtamenti perpendantur, apparebit nepotes, multò minus pronepotes non fuiſſe in conditione poſitos, tantum abeſt, vt ſint vocati, ſed ſolum filios, certum eſt autem regulariter nepotes, aut pronepotes ſub nomine filiorum non contineri, *l. quod ſi nepotes ſexta, ff. de teſtam. tut. §. fin. inſtitut. qui teſtam. tut. dar. poſſ.* & propterea receptior Dominorum opinio eſt, grauatum hæredem ad fauorem filij, non poſſe dici grauatum ad fauorem nepotis, Bart. *in l. alimenta in princ. ff. de alimen. & cibar. legat.* Bald. *in l. Gallus, §. inſtituens n.6.* & ibi Aret. *num.40. ff. de liber. & poſthum.* Roman. *conſil.*438. *numer.*15. Alex. *conſil.*1. *numer.*12. *& ſeqq. lib.*1. Dec. *conſil.*95. *numer.*5. *& ſeq.* Curt. ſen. *conſil.*45. *numer.*19. Cutac. *conſult.* 42. incipien. *filij appellatione*, cum multis alijs per informantes congeſtis, & hanc communem eſſe opinionem teſtantur Honded. *conſil.60. numer.61. & 71. lib.1.* Eman. Suarez *communium opinionum litera F. verbo filiorum appellatione in fin.* Alciat. *conſil.479. numer.34. & 47.* Dec. *conſil.95. numer.6. & 9.* Marcabr. *conſil.61. numer.95. &* 96. Cephal. *conſil.707. numer.56. &* 58. Menoch. *conſil.* 215. *numer.95. & 97. &* 105. Rub. Alexand. *conſil.*144. *numer.*4. Soccin. ſen. *conſil.*104. *in princ. lib.*3. Soccin. iun. *conſil.*30. *numer.*26. *lib.*3. Rimin. iun. *conſil.*358. *numer.* 228. *& præcipuè num.*232. Theſſaur. *quæſt. forenſ. lib.1. q.91. num.*8. cui ſententiæ ſubſcripſit Rota coram Seraph. *deciſ.* 1486. *num.*9. coram Illuſtriſſimo Mellino, in Romana fideicommiſſi 21. Aprilis 1603. & nuper coram Reuerendo Patre Domino meo Veroſpio, in vna Ariminen. Fideicommiſſi 31. Ianuarij 1614. & aliàs ſæpè. 1

2 In hanc ſententiam eo libentius inerunt Domini, quia in hoc caſu non agitur ad excluſionem ſubſtitutorum in fauorem hæredis inſtituti, quia tunc ſub nomine filiorum poſſet dici nepotes comprehendi. Verum dicti pronepotes prætendunt inducere ex præſumptionibus fideicommiſſum, & grauare dictas Clementiam, & Gaudentiam filias ad reſtitutionem hæreditatis paternæ, quo caſu cum agant de lucro captando, & dictæ fœminæ hæredes patris de damno vitando, appellatione filiorum in conditione poſi-

poſitorum nullo iure veniunt nepotes, aut pronepotes, vt benè diſtinguit Cephal. *dicto conſil.107.num.16. & 17.* vbi reſpondet omnibus rationibus, & auctoritatibus in contrarium adductis, Roland. *conſil.43.num.27. lib.4.* Menoch. *conſil.215.num.22. & 52.* Tiraqu. qui plura refert *de primogen.qu.40.num.55, & 56.* certum enim eſt in dubio non debere temerè induci fideicommiſſum, tum ratione oneris, quod continet, *l.cohæredi, §.cum filia, ff.de vulgar. & pupill.* tum quia minus, quam fieri poteſt, grauandus eſt hæres, *l.vnum ex familia, §.ſi rem, l.Titia cum teſtamento, ff.de legat.2.*

3 Neque huic receptiori Dominorum ſententiæ obſtat text. *in l. Lucius 85. de hæred. inſtitut.* Fundamentum eorum, qui contrariam ſententiam amplectuntur, quia ſi mens iuriſconſulti accuratè perpendatur, non inde colligitur, appellatione filiorum regulariter venire nepotes, quærebatur enim ſolum, An conditiones adiectæ ſubſtitutioni factæ Sticho, & Pamphilio ſeruis teſtatoris eſſent poſitæ copulatiuè, vel alternatiuè. Et licet deciſa quæſtione ſubiungatur liberos fratris teſtatoris præferri ſeruis ſubſtitutis, non ideò infertur adfuiſſe nepotes, cùm benè poſſit verificari in filijs primi gradus, & in omnem euentum tunc demum ſequeretur venire nepotes, quando quæſtio agitaretur ad excludendum fideicommiſſum. Secus in hoc caſu ad includendum iuxt. dictam diſtinctionem Cephali, Roland. *conſil.43. num.23. volum.4.* qui teſtatur de magis communi, Oddo *conſil.90. num.1. in fin.* Tertiò reſpondetur, *l. Lucius* procedere, vbi aliàs ſequeretur abſurdum, extraneos penitus, vt erant ſerui, de quibus Iuriſconſultus *in d. l. Lucius*, loquitur præferri coniunctis teſtatoris, vt ſuperiùs citati Doctores reſpondent, & inter alios Dec. *conſil.95. numer.9.* Bero. *conſil.122. numer 2. lib.2.* Alexand. *dict. conſil.1. numer.12. verſ. & reſpondet. lib.1.* & quod *d. lex Lucius*, ſit intelligenda cum prædictis diſtinctionibus patet, quia aliàs ſtabiliret regulam indiſtinctè filios poſitos in conditione cenſeri vocatos, licet contraria ſit verior, iuxta gloſ. *in dict. l. Lucius, ff. de hæred. inſtitut.* quam Rota ſequitur inter diuerſ. impreſſ. *deciſ.1485. lib.3. part.3.* Verall. *deciſ.101. part.1. in manuſcript.* in Recanaten. Hæreditatis 24. Maij 1607. coram Penia, & aliàs ſæpè.

4 Et licet quando ex coniecturis ab hac communiori opinione Rota deceſſerit, nihilominus debent concurrere coniecturæ, non ſolum plures, ſed etiam violentæ, ex quibus clarè, & non æquiuocè teſtatoris voluntas poſſit neceſſariò induci ad hoc, vt a proprietate verborum recedatur. In propoſita autem facti ſpecie tantum abeſt, vt afferantur coniecturæ pro incluſione nepotum, prout afferri deberent, ſtante regula in contrarium allegatis, quinimò præualere viſæ fuerunt illæ, quæ pro non vocatione nepotum deducuntur.

5 Quarum prima, & maxima ea eſt, quod teſtator quando voluit vocare filios filiorum, & ſic nepotes illos expreſsè vocauit, vt in ſubſtitutione de filijs filiorum Bernardini, & ita ſi illos vocare voluiſſet in ſubſtitutione Andreæ, & Balthaſaris illos vocaſſet, aut ſaltem in conditione poſuiſſet, arg. *leg. vnica, §. ſin autem, Cod. de caduc. tollend. cap. ad audientiam de decim.* dum enim teſtator loquitur diſcretiuè de filijs, & filiorum filijs, ſub appellatione filiorum numquam comprehenduntur nepotes, Ruin. *conſil.121. numer.4. lib.2.* Gozadin. *conſil.29. numer.16.* & in terminis Soccin. *conſil.73. numer.21. verſ. hæc pars lib.4.* Soccin. iun. *conſil.168. numer.77. lib.2.* Gabr. *de verborum ſignificat. concluſ.1. numer.83. & 93.* Surd. *conſil.164. numer.9.* Menoch. *dict. conſil.215. numer.69.* Peregrin. *conſil.69. numer.20. lib.1.* qui hanc eſſe regulam in iure receptam abſque difficultate dicit, & eam amplexa fuit Rota apud Seraphin. *deciſ.1486. numer.12.* in cauſa Auenion. 6. Iunij 1578. coram Bubalo, in Romana fideicommiſſi 21. Aprilis 1603. coram Illuſtriſſimo Mellino, & nuper in dicta Ariminen. fideicommiſſi coram Reuerendiſs. P.D. meo Veroſpio.

6 Secunda coniectura deducitur ex verbis ſubſtitutionis, quæ in teſtamento leguntur, ſi quis dictorum ſuorum filiorum deceſſerit ſine filijs, partem præmorientis ad ſuperſtitem deuenire voluit, ex quibus clarè colligitur, teſtatorem ſolum reſpexiſſe ad filios primi gradus, ponderando illud verbum *dictorum*, quod eſt repetitiuum ad ſupra vocatos, quaſi nominaſſet Andream, & Balthaſarem, Pariſ. *conſil.86. numer.36. lib.2.* Rot. *deciſ.49. part.1. diuerſ.* idque tantò magis, quia adeſt illud verbum *ſuorum*, quod de ſui natura eſt perſonaliſſimum, Theſ. *deciſ.64. ante fin.* Seraph. *deciſ.1337. num.4.* Nepotes enim aut pronepotes non dicuntur filij teſtatoris, vt benè ad excluſionem nepotum conſiderauit Rota in dicta Ariminen. coram R.P.D. meo Veroſpio.

7 Tertiam coniecturam eliciebant Domini ex illis verbis, *pars præmorientis ad ſuperſtitem perueniat*, quaſi in hoc teſtamento ſolum facta fuerit reciproca ſubſtitutio inter Bartholomæum, & Andream, quatenus alter eorum ſine filijs naturalibus, & legitimis deceſſiſſet, cùm nec ad vlteriorem ſubſtitutionis gradum proceſſerit, illa ſiquidem dictio *ad ſuperſtitem* habet vim proprij nominis, ac ſi teſtator dixiſſet, deueniat ad Bartholomæum, & Andream quicumque alteri ſuperuixerit, Pariſ. *conſ.9. n.24. & conſil.37. numer.53. lib.2.* Curt. ion. *conſ.57. num.9.* cum alijs allegatis per Simon. de Prætis *lib.3. ſolut.1. numer.15.* tantò magis quia teſtator vſus eſt verbo ſingulari, vocat enim ſuperſtitem ad partem præmorientis, non autem præmorientium, & nihilominus ſi habuiſſet rationem nepotum, aut pronepotum, ex quo plures vltra duos poterant naſci, debebat vti verbo *plurali ſuperſtitum*, & præmorientium, cùm numerus ſingularis ex ſui natura, & ſignificatione non extendatur ad pluralem, vt poſt alios Surd. *conſ.369. n.3.*

8 Conſiderarunt denique Domini, licet ex coniecturis poſſit dici aliquando filios filiorum, aut pronepotes teſtatoris eſſe vocatos, cùm ſunt in conditione poſiti, contra communiter receptam gloſſ. *in leg. Lucius, ff. de vulg. & pupill.* quam ſæpè Rota ſequuta eſt, nihilominus hoc eſt intelligendum reſpectu portionis eorum Patris, non autem ratione portionis patrui, de qua nunc controuertitur. Ita Rot. in cauſa Senogallien. fideicommiſſi 14. Maij 1601. coram Penia in cauſa Roman. Fideicommiſſi 12. Nouembris 1607. coram Reuerendiſs. Domino Bononien. & nuper in Prænestina bonorum 11. Iunij 1613. coram Reuerendiſs. Sacrato.

9 Quibus poſitis non obſtant coniecturæ aliàs ponderatæ in fauorem pronepotum, quarum maxima ea eſt, quod teſtator habuerit rationem conſeruandæ agnationis, quo caſu non defuerunt grauiſſimorum Doctorum ſententiæ, qui ſub nomine filiorum nepotes, pronepoteſque, per quos conſeruatur agnatio comprehendi exiſtimarunt, licet ſolummodo reperiantur in conditione poſiti, Decian. *conſil.31. numer.128. lib.1. & conſil.28. numer.10. lib.2.* Honded. *conſil.61. numer.28. lib.1.* cum multis allegatis per informantes, quæ ratio contemplatæ agnationis elicitur ex ſepties repetita qualitate maſculinitatis in omnibus teſtamenti partibus. Vnde colligitur teſtatoris voluntas, vt agnationi ſuæ prouideret, Molin. *de primog. Hiſpan. lib.1. cap.5. num.35.* cum multis adductis per Peregr. *art.25. n.47. de fideicommiſſis.*

10 Huic obiectioni pluribus modis reſponderunt Domini, & primo ex repetitione maſculinitatis non induci neceſſario rationem contemplatæ agnationis, magna enim differentia eſt inter conſideratam maſculinitatem, & agnationem, licet enim teſtator prædilexerit maſculos, non ideò ſequitur teſtatorem legem agnationi ſuæ dixiſſe, Corn. *in leg. 1. Cod. de condit. inſert. numer.20.* Pariſ. *conſil.41. numer.83. lib.3.* Gratian. *conſil.3. numer.18. lib.1.* Seraphin. *deciſ.1216. n.6.* maximè cùm vocauerit in eiſdem tabulis in certum caſum fœminas, quæ vocatio excludit conſeruationem agnationis, vt ex multis rationibus, & auctoritatibus reſpondit Rota in vna Viterbien. Fideicommiſſi 12. Maij 1613. coram Reuerendiſs. Patre Domino meo Manzanedo, confirmata die 16. Februarij, & 26. Maij 1614. coram eodem, & prius in Amerina ſucceſſionis 2. Maij 1592. coram bon. mem. Penia, & 16. Nouembris 1607. coram Illuſtriſſimo Lancellotto. Si enim teſtator in iſtis pronepotibus voluiſſet conſeruare agnationem, ſine dubio patrem, & auum, ad eorum fauorem grauaſſet, vt in ſimili argumentatur Gabr. *conſil.88. numer.8. part.2. & conſil.97. numer.7. part.1.* quia in iſtis nepotibus magis erat debita hæreditas eorum patris, vel aui, quàm tranſuerſalium, argum. *l. in ſuis*, vbi Bald. Caſtr. & Alberic. *ff. de liber. & poſthum. l. cum ratio, ff. de bon. damnat. §. ſin autem inſtitut. de hæred. inſtituen.* & ibi gloſ. *in verb. exiſtimatur.*

Et li-

11 Et licet ſine veri præiudicio præſupponeretur teſtatorem de conſeruatione agnationis ſuæ cogitaſſe, non ideò ſequeretur purificatum fuiſſe fideicommiſſum in fauorem pronepotum, nec ideò appellatione filiorum nepotes, & pronepotes comprehenderentur, Dec. *conſ.* 286. *num.* 9. *verſ. ſic non obſtat*, *& num.* 10. Decian. *conſ.* 26. *num.* 86. Ferrett. *conſil.* 384. *num.* 15. Menoch. *conſil.* 328. *num.* 36. quos citat, & refert Pedroc. *conſil.* 28. *num.* 3. *& ſeqq.* Rota apud Seraphin. *deciſ.* 1486. *num.* 17. *&* 18. ad inducendum enim fideicommiſſum in præiudicium grauati, ratio conſeruandæ agnationis intelligenda eſt iuxta terminos præcedentis ſubſtitutionis, itaut non fiat extenſio de caſu ad caſum. Latè Cæphal. *conſ.* 26. *n.* 11. Hondedæus *conſil.* 78. *num.* 49. *lib.* 1. Surd. *deciſ.* 9. *num.* 16. multòque minus de perſona ad perſonam, vel de gradu ad gradum, iuxta *conſil. Dec.* 286. *num.* 8. *&* 9. toties à Rota canonizatum, cum multis alijs per Mantic. *de coniectur. vltim. volunt. lib.* 6. *tit.* 15. *num.* 6. etiam ſi dicta ratio conſeruandæ agnationis legeretur expreſſa, Pedroch. *conſil.* 38. *num.* 3. *verſ. ex qua re infero*, *& n.* 4. & ex multis concluſit Rota apud Seraph. *deciſ.* 1426. *n.* 10. *&* 18.

12 Conſideratum quoque fuit, etiamſi poſiti eſſent in conditione dicti nepotes ex ſolo agnationis reſpectu non neceſſariò dici vocatos, vt ex pluribus auctoritatibus DD. qui de communi teſtantur, firmauit Rota in dicta Viterbien. fideicommiſſi, & præcipuè quia, vt ſuperiùs fuit dictum, non agitur de portione paterna, ſed de ſucceſſione patrui, ad tollendam filiabus paternam ſucceſſionem, quæ vocatio difficiliùs inducitur ex rationibus addoctis in deciſionibus ſupra allegatis.

13 Nec obſtat teſtatorem excluſiſſe propriam filiam, & ita ex identitate rationis cenſeri nepotes excluſiſſe. Termini enim non ſunt pares, dum illam excluſit conſideratione filiorum, qui erant ipſius fratres, quæ ratio non æquè militat, quando agitur de excluſione neptis in fauorem non nominatorum pronepotum, vt in ſpecie reſpondit Rota apud Seraph. *dicta deciſ.* 1216. Nec denique obſtat abſurdum conſideratum pro parte pronepotum fore, ſi fideicommiſſum non ſuſtineretur, vt ipſi remanerent excluſi per Alexandrum, vel filios maſculos fratrum teſtatoris, cùm Andreas deceſſerit ſine filijs maſculis. Placuit enim reſponſio deducta *in conſ. Caphali* 107. *num.* 17. nepotes autem, & pronepotes venire poſſe appellatione filiorum ad euitandum fideicommiſſum, ſed non ad inducendum grauamen, & vinculum fideicommiſſi, vltra quod nepotes ſe poſſent tueri diſpoſitione *l. Cum auus*, *ff. de condit. & demonſtrat.* quæ habet locum in quocumque deſcendente, Gabr. *de fideicommiſſ. concluſ.* 2. *num.* 5.

14 Et in omnem euentum exiſtimauit Rota in concurſu præſumptionum præualere illas, quæ ſuperiùs ad excluſionem fideicommiſſi fuerunt ponderatæ. Hæ enim, quæ pro parte Dominici adducuntur, ſi releuarent; non deberent tamen extendi contra vniuerſas ex regul. de non multiplicandis ſpecialibus, & præſumptionibus, de qua per Scribentes *in l.* 1. *C. de dot. promiſſ.* Et ita vtraque parte informante fuit deciſum.

R. P. D. CAVALERIO.

Leodien. Domus Clauſtralis.

Lunæ 23. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Vocatio quando dicatur facta ſimul, & quando ordine ſucceſſiuo, eleganter explicatur.

SVMMARIVM.

Vocati ſimul, & coniunctim cenſentur, qui fuerunt vocati cum copula in eadem oratione, num. 1.

Dictio necnon *reſoluitur in copulam, num.* 1.

Vocatio plurium cum copula & non cenſetur facta ordine ſucceſſiuo, ſed ſimul quando in teſtatore nulla concurrebat neceſſitas illos vocandi, vel inſtituendi, num. 2.

Vocati ſub nomine collectiuo, cenſentur vocati ordine ſucceſſiuo, & non ſimul, num. 3.

Vocatio filiorum nepotum, & filiorum ſuorum, non cenſetur facta ſub nomine collectiuo, ſed potius appellatiuo, num. 3.

Vocatio autem ſub nomine liberorum, & aſcendentium, dicitur facta ſub nomine collectiuo, num. 3.

Vocati ſub nomine appellatiuo omnes ſimul admittitur, non autem ordine ſucceſſiuo, num. 3. *Vbi maximè quando eſt eadem ratio in omnium vocatione.*

Copula admittit concurſum vtriuſque copulati continuatiuè, num. 4.

Dictio aliqois *concepta in numero ſingulari, eſt apta comprehendere plures, & æquipollet numero plurali, num.* 5.

Teſtator non præſumitur, quod per codicillos voluerit recedere à teſtamento, num. 5. *Vbi maximè, ſi in illis ſe retulit ad teſtamentum.*

DECISIO DCLXVIII.

TEſtator reliquerat domum clauſtralem, de qua agi- 1
tur filio, vel filijs natis ex ſuis ſororibus, necnon filio, vel filijs natis ex ſuis nepotibus, Ioanne, & Laurentio, promotis tamen, ſeu promouen. ad Præben. Eccleſiæ Leodien. Cùm autem Henricus natus ex ſorore teſtatoris, & promotus ad præbendam ad huiuſmodi legatum fuiſſet admiſſus, iuxta legem à teſtatore præſcriptam. Tractu temporis cùm ad ſimilem præbendam promotus fuiſſet Chriſtophorus teſtatoris pronepos ex d. Laurentio nepote, qui propterea ad idem legatum admitti prætendebat, poſt latam ſententiam in partibus abſolutoriam, ad fauorem Henrici, cauſa in Rota commiſſa, dubitauit, an Chriſtophorus eſſet admittendus ad legatum huius domus, & cauſa pluries propoſita, & non reſoluta: Tandem Domini reſponderunt Chriſtophorum eſſe admittendum, quia cùm filij nepotum ſint vocati vnà cum filijs ſororum per dictionem copulatiuam, cenſentur ſimul, & coniunctim vocati, *l. ſi ita quis*, *ff. de hered. inſtit.* §. *ſi eadem inſt. de leg. l. ſi duobus, in princ. ff. de leg.* 1. *l. vnica*, §. *his ita*, *&* §. *vbi autem*, *C. de caduc. tollend.* Dec. *conſ.* 247. *viſa ſub num.* 1. *verſ. circa primum*. Copula autem ſatis videbatur clara per illam dictionem, *necnon*, quæ reſoluitur in copulam, vt eſt gloſſ. *in Clem.* in verbo *necnon*, *de offic. deleg.* quam aliàs Rota approbauit in vna Cremonen. Penſionis 18. Maij 1584. quæ eſt *deciſ.* 791. *num.* 2. *par.* 2. *diuerſor.*

Hæc autem tantò magis cenſuit Rota procedere in caſu 2
propoſito, quia in teſtatore nulla concurrebat neceſſitas vocandi, vel inſtituendi huiuſmodi filios ſororum, & nepotum, & ſic tranſuerſales, non autem patrem, filios, & deſcendentes, in quibus attenditur ordo charitatis, ad tradit. per Modern. *de fideicom. art.* 17. *num.* 23. qua neceſſitate ceſſante plures vocatio non cenſentur vocati ordine ſucceſſiuo, ſed ſimul propter naturam copulæ, quæ tunc retinet propriam naturam ſuam, & non reſoluitur in disiunctiuam. Ita contra Bart. qui in hoc fuit ſolus, teſte Iaſ. ibi, tenent ferè omnes DD. *in l. Gallus*, §. *quidam rectè*, vbi Bald. Angel. Imol. Alex. & Iaſ. *qui num.* 24. atteſtantur de magis communi, *ff. de liber. & poſthum.* Alexand. *conſ.* 13. *num.* 8. *& ſeqq. lib.* 4. Soccin. *conſ.* 51. *num.* 14. *lib.* 4. Dec. *dict. conſil.* 247. *ſub num.* 1. vbi de communi, licèt ibi ſequatur contrariam opinionem propter alias rationes, Gabr. *conſ.* 130. *num.* 10. *lib.* 1. *& conſil.* 101. *num.* 1. *lib.* 2. Cardin. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 4. *titul.* 9. *num.* 19. *verſ. ad contrariam*, Burſat. *conſil.* 236. *num.* 1. *lib.* 3. vbi de communi Soccin. iun. *in d.* §. *quidam rectè ſub num.* 32. Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 2. *num.* 3. vbi plures cumulat, *de teſtam.* cum alijs adductis per Modern. *de fideicommiſſ. art.* 17. *nu.* 20. *verſ. contra vero*.

Nec Domini putauerunt obſtare, quod dicebatur, hu- 3
iuſmodi nepotes videri vocatos ſub nomine collectiuo, & ſic ordine ſucceſſiuo, non autem omnes ſimul, ad trad. per Bart. *in d.* §. *quidam rectè*, *per l. peto*, §. *fratre*, *ff. de leg.* 3. *& l. cum ita*, §. *in fideicommiſſo*, *ff. de leg.* 2. *l. vlt. Cod. de verb. ſignific.* cum alijs adductis per Dec. *dicto conſ.* 247. *nu.* 2. *verſ. vnde ſucced.* Nam reſpondebatur in præſenti caſu fuiſſe vocatos filios nepotum, & filios ſororum, quæ vocatio non cenſetur facta ſub nomine collectiuo, ſed potius appellatiuo, cùm non ſit facta ſub nomine ſimplici filiorum, quo caſu omnes ſimul admittuntur, non autem ordine ſucceſſiuo, vt benè diſtinguit Dec. *dict. conſ.* 247. *ſub num.* 2. & ibi clarius Addentes in verb. *tertius caſus*, præter-

tim cùm eadem ſit prorſus ratio in vocatione filiorum natorum ex ſororibus, & natorum ex nepotibus, quo caſu indubitatum eſt, omnes ſimul eſſe vocatos, vt poſt Robert. Tomiell. quos allegat, concludit Menoch. *de præſumpt. lib 4. præſumpt. 70. num. 17. & ſeqq. & num. 25.* latè Modern. *de fideicomm. d. art. 17. num 35.*

4 Hinc excludebatur aliud obiectum, quod Henricus peruenerit in promotione ad præbendam, & in poſſeſſione domus, quia ſi omnes ſimul erant vocati, Chriſtophorus etiam, quod poſteà fuiſſet promotus, nihilominus erat admittendus ad portionem ſuam, tanquam vocatus ſtante præſertim copula ſupra ponderata, ſub qua ambo ſunt vocati, quæ admittit concurſum vtriuſque copulati non ſucceſſiuè, ſed continuatiuè, ex adductis *d. art. 17. nu. 14.* ſed ceſſare videbatur omnis difficultas *ex verbis*, quibus vſus eſt teſtator, nolo Priorem promotum excludere poſteriorem promotum, ex quibus apertiſſimè colligebatur, teſtatorem voluiſſe etiam Chriſtophorum vocare, licèt poſteà promotum.

5 Tandem dictum fuit non obſtare, quod idem teſtator in codicillis poſteà factis diſpoſuiſſet, vt ſtatim ipſo defuncto domus hæc perueniret ad Præpoſitum Eccleſiæ Leodien. eius vita durante, & eo defuncto redire deberet ad manus exequutorum, donec aliquis ſuorum conſanguineorum promoueretur, ex quo videbatur fuiſſe reuocatum, relictum factum in teſtamento, quia placebat reſponſio, licèt illa dictio *aliquis*, ſit concepta in numero ſingulari, tamen eſt apta comprehendere plures, & ideo æquipollet numero plurali, vt per eoſdem Modern. *de fideicommiſſ. art. 19. num. 17. & art. 22. num. 61.* Fulgoſ. *conſ. 47. num. 1.* Præſertim cùm codicillans expreſsè retulerit ad ipſum teſtamentum per illa verba, non prout in ſuo teſtamento præfato latiùs contineri dixit, & aſſeruit. Vnde ſi in dubio ea eſt capienda interpretatio, vt teſtator noluerit per codicillos recedere à diſpoſitis in teſtamento, Dec. *conſ. 189.* incip. *circa primum num. 8.* Natt. *conſ. 476. n. 7.* in caſu propoſito ceſſare videtur omne dubium, cùm teſtator in ſucceſſione huius domus ſe expreſsè retulerit ad ea, quæ anteà latiùs in teſtamento diſpoſuerat.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Reſtitutionis Dotis.

Lunæ 23. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Vtile Saluianum interdictum competit ei, qui habebat obligatum auctorem aduerſarij tempore quo poſsidebat rem, de qua agitur, quæ litis tempore ab eodem aduerſario poſſidetur.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum crediti dicitur probatio probata, n. 1.
Inſtrumentum fideiuſſionis oſtendit obligationem fideiubentis, num. 2.
Teſtes deponentes de poſſeſſione tempore obligationis ſufficiunt pro Saluiano interdicto intentando, num. 2.
Poſſeſſio aduerſarij probatur ex litis ſuſtentatione, quam ipſe facit, num. 3.
Poſſeſſio aduerſarij probatur etiam per teſtes, num. 3.
Hæres ſuccedit in iuribus, & actionibus defuncti, num. 3.
Saluianum competit, quando concurrunt qualitates illius, nempè quod tempore obligationis poſſideret auctor aduerſarij, & quod tempore litis poſſideat eandem rem aduerſarius, num. 3.

DECISIO DCLXIX.

1 IOannes Curtus pro recuperatione dotis Alexandræ Gucchiæ, cuius hæres extiterat, vtili Saluiano interdicto conuenit Archiconfraternitatem Sanctiſſimæ Trinitatis, tanquam illa domum poſſideret olim poſſeſſam à Ioann. Baptiſta de Santis, qui pro huius dotis reſtitutione fideiuſſerat, & cauſa in ſecunda inſtantia mihi commiſſa dubitatur, an dicto Ioanni Saluianum, ſeu via exequutiua competeret, & Rota cenſuit illi competere Saluianum. Conſtat enim de illius credito per inſtrumentum dotis Alexandræ, quod facit probationem probatam, Bald. *in l. Imperator num 13. ff. de ſtatu homin.* Iaſ. *in l. 1. nu. 10. ff. de nou. oper. nunc.* Verall. *dec. 421. num. 1. par. 2.* Franc. Marc. *dec. 511. num. 12. par. 2.*

De obligatione dicti Ioan. Baptiſtæ vnà cum omnibus ipſius bonis conſtat pariter ex inſtrumento fideiuſſionis, Rota in cauſa Cæſenaten. Bonorum 17. Iunij 1596. coram Cardin. Seraphino, & in Romana Saluiani interdicti 22. Maij 1589. coram bon. mem. Penia. Quod autem idem Ioan. Baptiſta domum, de qua agitur, obligationis tempore poſſideret, apparet ex teſtibus, qui benè ad hunc effectum probant, Caſtr. *conſ. 168. nu. 1. lib. 2.* Menoch. *de adipiſc. remed. 3. num. 61.* 2

Patet vlterius Archiconfraternitatem domum iſtam hodie poſsidere, tum ex litis ſuſtentatione, vt fuit reſolutum in cauſa Regien. Bonorum 21. Maij 1576. coram bon. mem. Cardin. Blanchetto, & in Romana domorum in Burgo 24. Maij 1602. coram Illuſtriſſimo Lancellotto. Tum ex depoſitione teſtium, qui dictam poſſeſſionem expreſsè concludunt. Vnde cùm per teſtamentum Alexandræ conſtet, Ioan. Curtium fuiſſe illius hæredem, & per conſequens omnia defunctæ iura, & actiones in eum fuiſſe tranſlatas, *l. hæredem, & l. hæreditas, ff. de regul. iur.* Caſtrenſ. *conſ. 91. num. 3. lib. 1.* Ruin. *conſ. 200. nu. 4. verſ. quia ex perſona hæredis lib. 1.* Franch. *dec. 82. num. 5. par. 1.* benè dictum fuit, eidem Ioanni competere Saluianum, cùm omnia concurrant ad hunc effectum neceſſaria. Verùm quia pro parte Archiconfraternitatis excipiebatur de præſcriptione, Domini voluerunt de illa particulariter videre, &c. 3

R. P. D. ANDREA.

Anconitana Computorum.

Veneris 27. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Attentata dicuntur, quæ fiunt tam appellatione pendente, quàm in ſpretum inhibitionis Rotalis.

SVMMARIVM.

Appellatione pendente nil nouandum, num. 1.
Inhibitio Rotalis, ſiue iuſta, ſiue iniuſta eſt timenda, num. 1.
Iudices inferiores non debent iudicare de viribus iudicum ſuperiorum, num. 2.
Obligatio Cameralis vulneratur per conſenſum in iuriſdictionem alterius iudicis, num. 3.

DECISIO DCLXX.

DOmini omiſſis alijs circa nullitatem, & iniuſtitiam ſententiæ, quæ non percutiebant dubium principale, conſtare de attentatis cenſuerunt. Cùm enim ſententia Illuſtriſſ. Legati ad fauorem Comitis lata fuiſſet die 20. Februarij 1612. & eadem die interpoſita appellatio, cauſaque commiſſa in Rota ſub die 21. Martij eiuſdem anni, & exindè relaxata citatio cum inhibitione in forma, & in partibus exequuta ſub die 18. Martij 1613. nulli dubium eſt, quod attentata excuſari non poſſunt, tum ratione generalis regulæ nil nouari, appellatione pendente, quàm tritam, & quaſi pro adagio vſurpatam, firmat Lancell. *de attent. 2. par. c. 12. in præfat. num. 83 & ſeqq.* Quàm etiam vigore inhibitionis, quæ cùm fuerit Rotalis, ſiue iuſta, ſiue iniuſta eſt timenda, Rot. *deciſ. 26. in fin. de appell. in antiq.* Put. *deciſ. 395. lib. 2.* Verall. *dec. 13. par. 2.* Ceſ. de Graſſ. *deciſ. num. 10. eodem tit.* Lancellott. *vbi ſuprà 2. par. cap. 20. ampliat. 11. num. 2.* cum alijs adductis in vna Romana iuris nominandi 5. Nouembris 1613. coram Reu. P. D. meo Dunozetto. 1

Et ratio eſt, quia ſi ſumus in Curia duo ſunt remedia in promptu, videlicet reformatio cõmiſſionis adeundo ſignaturam, vel moderatio inhibitionis ab ipſomet Auditore facta. 2

facta : Si verò in partibus, tunc non eſt aperienda via inferioribus iudicibus, vt de inhibitionibus ſuperiorum iudicent, & eas facilè negligunt, Achill. *deciſ.* 29. *nu.* 6. *de appellat.* Put. *dicta deciſione* 395. *in fine lib.* 2. Lancell. *dicta ſecunda parte cap.* 12. *limitatione* 1. *num.* 110. *& latius ampliat.* 11. *num.* 4. *in fin. & num.* 5. & ſæpiùs fuit in Rota reſolutum.

8 Neque obſtare, quod videretur agi de obligatione Camerali, quia omiſſo, quod etiam in caſibus, in quibus non datur appellatio ſtante inhibitione Rotali procedit dicta Regula, vt plures cumulat Lancellott. *d. ampliat.* 11. *n.* 9. *& ſeqq.* fuit reſponſum, quod per ſententiam Vicarij Ariminen. in quem Comes conſenſerat, dicta obligatio Cameralis fuerat vulnerata, Rota *deciſ.* 132. *ante n.* 1. *par.* 2. *diuerſ.* cum alijs per Modern. *ſuper reg.* 8. *gloſſ.* 6. *num.* 202.

R. P. D. REMBOLDO.

Bononien. de Scappis.

Luna 30. *Martij* 1615.

ARGVMENTVM.

Cedens omnia iura, & actiones contra aliquem; debet dare ceſſionario omnia iura, & inſtrumenta, quibus contra illum agere poſſunt, aliàs præſtare intereſſe.

SVMMARIVM.

Obligatus in ceſſione iurium contra aliquem, debet etiam apochas illi conſignare, num. 1.
Promiſſio de conſignando dubia interpretatur, vt conſignatio fiat eo modo, quo de iure conſignatio fieri debet, num. 1.
Promittens factum non obligatur præcisè, ſed præſtando intereſſe liberatur, num. 2.
Præſcriptio non venit agere non valenti, num. 3.
Inſtrumentum, ſeu apocham non ſubſcribens, non poteſt conueniri, num. 4.

DECISIO DCLXXI.

1 Domini cenſuerunt non eſſe receden. à reſolutis in hac cauſa ſub die 15. Decembris præteriti. Nam quod Scappi teneantur conſignare Luchino apocham ab ipſo petitam, vel ſaltem damna, & intereſſe per dictum Luchinum ob defectum apochæ paſſa, præſtare ſatis clarè demonſtratum fuit rationibus in eademmet deciſione deductis, & apparet etiam plus, quàm manifeſtè ex lectura ipſiuſmet inſtrumenti tranſactionis, dum in eo ipſo faciliori releuatione dicti Luchini, & verba inſtrumenti ſonant, Scappi eidem ceſſerunt omnia, & quæcumque iura, & actiones contra Balzanum, & alios eiuſdem Luchini fideiuſſores, ipſis quomodolibet competentia, promittentes inſuper ſe eſſe veros, & legitimos creditores, atque ad hunc effectum omnes, & ſingulas ſcripturas neceſſarias, & opportunas conſignari. Sicuti enim tergiuerſari non poteſt, quin apocha, de qua agitur, verè neceſſaria, & opportuna ſit Luchino pro faciliori eiuſdem releuatione, cùm vltra obligationem, vt prætenditur dicti Balzani principalis debitoris, contineat etiam obligationem aliorum confideiuſſorum cum hypotheca omnium iurium, & bonorum ipſorum. Ita certum eſſe videtur, quod promiſſio conſignandi d. apocham, nedum reſultat ex generali ceſſione omnium iurium, & actionum, ad not. per Bald. *in l. ſi nomen, ff. de hæred. vel action. vend.* & Alex. *in l. ſciendum num.* 10. *ff. de verbor. oblig.* Sed etiam ex claris verbis inſtrumenti, quæ Dominis viſa ſunt includere ſcripturas neceſſarias, non ſolùm ad effectum docendi de credito dd. de Scappis, ſed parandi etiam actionem Luchino, & quatenus eſſemus in dubio iſta interpretatio accipien. eſſet, vt licet promiſſio facta intelligatur eo modo, quo de iure fieri debebat conſignatio, iuxta ſuſiùs in alia deciſione deducta.

2 Et ſtante hac promiſſione proculdubiò Scappi tenentur præſtare factum, vel ſaltem in ſubſidium ad intereſſe, *l. ſtipulationes non diuiduntur, §. Celſus, ff. de verbor. obligat. l. ſi quis ab alio*, & ibi Alex. Iaſ. & alij, *ff. de re iudic.* cum alijs per Surd. *conſ.* 32. *num.* 8. Intereſſe autem Luchini aſcendere videbatur ad lib. 5063. Tum quia ad illarum computationem non exhibita ipſa apocha, nullatenus cogi poterat, tum quia quatenus etiam nunc ipſi dicta apocha exhiberetur, poſſet mediante illa dictas libras ſolutas recuperare.

Neque obſtat, quod dicta apocha per lapſum multorum annorum ſit præſcripta, atque ideò illius exhibitio Luchino prodeſſe non poſſit, quia vltra alias reſponſiones, in alia deciſione datas, dictum etiam fuit, quod cùm vigore dictæ apochæ nulla ſuiſſet quæſita actio Luchino, neque aduerſus principalem debitorem, neque aduerſus alios eiuſdem Luchini confideiuſſores ante ſolutionem ab ipſo factam, non potuit niſi à dicta die anni ſcilicet 1612. currere præſcriptio ad regulam vulgarem, quod non volenti agere, non currit præſcriptio. Et ſi tempus à die, quo apocha confecta fuit computandum eſſet, vtique etiam eadem præſcriptio Scappis impedimento fuiſſet, quominus creditum dd. libr. 5063. compenſare potuiſſet. 3

Cæterùm quia aliquibus ex Dominis viſum fuit, ſatis concludenter probari prædictam apocham non fuiſſe à Balzano ſubſcriptam. Et quod conſequenter Luchinus illius vigore non potuiſſet conuenire Balzanum, ſed tantùm alios confideiuſſores dempta eius rata, ad gloſſ. *in l. Modeſtinus in verb. actionum*, vbi Bart. *in fin.* Paul. de Caſtr. *num.* 3. *ff. de ſolut.* Ideò mandarunt, vt de hoc particulariter videretur, &c. 4

R. P. D. COCCINO DECANO.

Argentina Commendæ.

Luna 30. *Martij* 1615.

ARGVMENTVM.

Conceſſio quando dicatur commenda, & quando oppignoratio, & quando confirmatio importet nouam conceſſionem, an & vnio probetur per immemorabilem, aut quadragenariam cum titulo.

SVMMARIVM.

Reſtitutio in integrum datur aduerſus rem iudicatam, vbi conſtat de illius iniuſtitia, num. 1.
Commenda, & vnio temporalis fraternizant inter ſe, num. 2.
Contractus talis iudicatur, qualis à partibus denominatur, num. 2.
Donatio, & non feudum dicitur, quando concedens vſus fuit verbis, damus, & donamus, *num.* 2.
Verba regere, & manutenere, *conueniunt potius commendæ, quàm pignori, num.* 3.
Commenda æquiparatur depoſito non tamen in omnibus, quia depoſitarius non facit fructus ſuos, ſed commendatarius poteſt ſumere alimenta, & expenſas ex fructibus beneficij, num. 3.
Commenda in dubio potius præſumitur, quàm pignus, num. 4.
Verba, habere in poteſtatem, *non conueniunt pignori, num.* 4.
Pignus dicitur eſſe in poteſtate debitoris, non autem creditoris illud recipientis, num. 4.
Pignoris fructus non ſpectant ad creditorem, ſed cum ſorte principali computantur, num. 4.
Commenda, ſeu beneficium commendatum poteſt impetrari, num. 4.
Confirmatio vnionis, cum clauſula vnimus, annectimus, &c. *facit quod confirmatio valeat in vim nouæ conceſſionis, num.* 5.
Confirmatio valet in vim nouæ conceſſionis, quando confirmans intendit plus dare, quàm in confirmato contineatur, num. 5.
Vnio poteſt probari per immemorabilem, aut quadragenariam cum titulo, num. 6.

Pignus non præſcribitur de iure Canonico, nec de iure ciuili data ſcientia, quod ſit verè pignus, num.6.

Titulus inualidus, dummodo ſit iuſto errore cauſatus, ſufficit ad præſcribendum, num.6.

DECISIO DCLXXII.

1 DOmini negotio maturè diſcuſſo cenſuerunt conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, quia ſententia Rotalis eſt iniuſta. Iniuſtitia autem eſt potiſſima cauſa reſtitutionis, quia indubitatè continet læſionem, Innocen. *in cap. Cum ex litteris num. 7. verſ. quod ſi probauerit de reſtitut. in integr.* Odd. *de reſtitut. in integr. quæſt. 34. artic. 7. num. 37. & quæſt. 36. num. 10.* Prædicta autem iniuſtitia ſatis demonſtratur, quia Rota habuit ſenſum hanc eſſe oppignorationem, & tamen conſtat fuiſſe commendam, nedum ſi inſpiciamus primam conceſſionem, ſed etiam confirmationem Magni Magiſtri, quæ etiam ampliat primam conceſſionem, vt ſtatim dicetur.

2 Et pro reſolutione eſt aduertendum, quod commenda, & vnio temporis fraternizant inter ſe, Caſſad. *dec. 2. num. 8. de vnio.* quod multùm inſeruit pro intelligentia huius materiæ, quare cùm Prior in conceſſione per tres vices vtatur verbo commendamus, & commendatis, nunquam autem vtitur verbo oppignorationis, & in dubio talis contractus iudicatur, qualis à partibus nominatur, Bart. *in l. eotem, §. qui maximos quæſt. 5.* vbi etiam Caſtrenſ. *ff. de publican.* Barbat. *in cap. ad quæſtionem de rer. permut.* Anchar. & Imol. *in cap. propter ſterilitatem ad fin. de locat.* Ang. *conſil. 2. num. 9.* Ripa *in l. 2. in princ. column. penultim. ff. ſi cert. pet.* cum alijs per Tiraquell. *de retract. conſang. §. 30. gloſſ. 1, num. 7.* Beoc. *conſ. 35. n. 9.* Surd. *deciſ. 326. num. 8.* Crauett. *conſ. 20. n. 1. & 2. & per tot.* Et hinc fit, quod ſi dubitetur, an aliqua conceſſio ſit feudum, vel donatio ſimplex, verba quibus vſus fuit concedens, inſpicienda ſunt, vt ſi dixerit damus, & donamus, ſit donatio, & non feudum, Alber. *in rub. C. de donat.* Dec. poſt alios *conſ. 468. num. 12. & ſeqq.* Tiraq. *loc. cit. num. 8.* Crauett. *d. conſ. 20. num. 4.*

3 Et prædicta comprobantur ex alijs verbis ibi, vt illa regere, manutenere, & cuſtodire, quę magis conueniunt commendæ, quàm pignori. Commenda enim, & vnio ad tempus fraternizant, vt dixi inter ſe, Caſſad. *alleg. deciſ. 2. num. 8. de vnio.* & ideò magis illa verba videntur conuenire commendæ, vel vnioni ad tempus, quia verbum *regere*, non propriè conuenit pignori. Eòque magis, quia commenda proprium eſt habere quodammodo in depoſitum, *c. nemo de elect. in 6. l. commendare, ff. de verb. ſignific.* vbi Rebuff. & idem *in prax. in tit. de commend. n. 2. & 3.* vbi ſubdit, non per omnia commendam comparari depoſito, cùm depoſitarius non faciat fructus ſuos, ſed ex commenda liceat ſumere alimenta, & expenſas facere ex redditibus beneficij commendati. Vnde commendæ benè conueniunt alia verba regere, & gubernare, & tollitur, quod poſſint conueniri etiam pignori, ex quo percipiuntur fructus, quod repugnat pignori, vt ſtatim dicetur.

4 Accedat prædictis, quod in his terminis in dubio pignus non præſumitur, Rot. *dec. 168. num. 1. par. 1.* Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 193. num. 4.* quod eò magis procedit in caſu iſto ſtante pacto, quod domus ſit in poteſtate fratrum, quod verbum, habere in poteſtate, non conuenit pignori, quod dicitur eſſe in poteſtate debitoris, non autem creditoris recipientis pignus, Menoch. *loc. prox. alleg. num. 4. 5. & vſque ad finem*, & ſtante alio pacto, quod conceſſio cenſeretur facta vſquequo de illa prouiſum fuerit, quocirca voluerunt, quod prouiſus teneatur dare, & perſoluere domui Viridis, cui fuit facta vnio floren. 310. quaſi voluerint, quod domus vnita poſſideretur vſque ad illam prouiſionem, & interim domus, cui fuit facta commenda, vel vnio faceret fructus ſuos, & adueniente tempore diſſolutionis, recuperaret capitale, quod ſecus fuiſſet, ſi pignus conſtitutum eſſet, cùm in illo quis non faciat fructus ſuos, imò tenetur cum ſorte principali illos computare, vt vſura euitetur, *c. cùm contract. de pign. l. 1. C. de diſtr. pig.* Couarr. *var. reſol. lib. 3. c. 18. nu. 4.* Neque hoc pactum vllo modo repugnat commendæ, imò conſonat ex alio capite, cùm beneficia commendata poſſint impetrari, Put. *dec. 25. lib. 1.* Imò ſi fuiſſet pignus concedentis, vſi fuiſſent verbo plura luitionis, vel ſimili.

Et quod tollit omnem difficultatem eſt conceſſio Magni Magiſtri, licèt enim confirmationes Magni Magiſtri, & Capituli, & Eugenij IV. iſtam videantur vocare vnionem in perpetuum, & tamen fuit commenda, vel vnio temporalis. Eſt tamen aduertendum, quod litteræ confirmationis eiuſdem Magni Magiſtri, quam poſteà per Capitulum Generale, & vltimo loco per Eugenium IV. confirmantur, duo continent. Primò confirmationem dictæ commendæ per Priorem Alemaniæ factam, quam vnionem, ſeu adiunctionem vocat ſimpliciter, & abſque declaratione, quod fuerit facta in perpetuum, vel ad tempus. Secundò poſt dictam confirmationem procedit vlterius in his verbis, ex vlteriori gratia de voluntate, & aſſenſu præfatis dictam domum cum ſuis iuribus, & pertinentijs vniuerſis eidem domui Argentinæ, tenore præſentium perpetuò vnimus, adiungimus, annectimus, & incorporamus, quæ verba indicant vltra confirmationem præcedentem, quæ erat de vnione ad tempus voluiſſe Magnum Magiſtrũ ad vlteriorem gratiam concedere vnionem perpetuam, quod dicitur noua gratia. In vim cuius iſta vnio perpetua valet, Dec. *conſil. 341. num. 7.* Ruin. *conſ. 31. num. 1. & conſ. 35. num. 3. lib. 1.* Seraph. *dec. 1432. num. 1.* quod magis procedit, quando ſuperior confirmans intelligit plus dare, quàm in confirmato continebatur, ad not. per Felin. *in cap. inter dilectos num. 6. de fid. inſtr.* Vnde etiam cùm iſta noua gratia Magni Magiſtri fuerit ex poſt facto per Capitulum Generale confirmata, & pariter per Eugen. IV. in forma commiſſaria cum ſententia exequutoris, abſque dubio dicendum eſt, nos verſari in vnione perpetua. 5

6 Vltimo loco fuit conſideratum, quod vnio poteſt probari per immemorabilem, aut quadragenariam cum titulo, Rut. *dec. 10. de reb. Eccleſ. non alien. in antiq.* Felin. *conſ. 2. num. 2.* Mil. *in verbo vnio poteſt probari per teſtes.* Et fuit dictum coram me, in cauſa Feltren. præbendæ. Hic autem prædictæ conceſſiones poſſunt inſeruire pro titulo. Tempus verò adeſt. Et quamuis diceretur pignori non præſcribi de iure Canonico, neque de iure ciuili data ſcientia, quod ſit verè pignus, vt per Caſtr. *conſ. 70. num. 9. lib. 1.* quia pignus non eſt titulus habilis ad transferendum dominium, attamen pro reſponſione conſiderabatur, quod ex tot confirmationibus fratres potuerunt credere iuſtum titulum, qui ſufficit dummodò iuſto errore ſit cauſatus, iux. notat. *in l. Celſus, ff. de vſucap.* negari etenim non poteſt, quin confirmatio Magni Magiſtri, & Capituli, excedant terminos pignoris. Vnde adeſt titulus ſufficiens ad præſcribendum, maximè ſi etiam iungatur confirmatio Apoſtolica. Et ita concluſum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Mediolaneñ. Decimarum de Variſio.

Lunæ 30. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Plura reperies notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Sententia antiqua probat etiam ſine actis, num.1.

Iudex laicus eſt incapax iuriſdictionis in materia decimarum. Eius tamen ſententia producta coram iudice Eccleſiaſtico fidem faciunt, num.2.

Decimarum iuriſdictio, & cognitio non ſpectat ad iudicem laicum. Declara, vt num. 3.

Dominium non probatur, nec per ſententiam, nec per confeſſiones, non ſequuta traditione, num.4.

Dominium Eccleſia acquiritur ſine traditione, num.4.

Status præſens quando faciat præſumere eundem ſtatum in præteritum, num.5.

Enunciatiua antiquiſſima habent vim famæ, num.6.

Decimandi ius alicui Eccleſiæ competens, numquid probetur per antiquiſſimas deſcriptiones bonorum, & iurium Eccleſiæ, num.7.

Decimandi ius non acquiritur ſine vſu, num.8.

Decimandi ius non probatur per inſtrumenta locationum decimarum, num.9.

DE-

D E C I S I O DCLXXIII.

1 CVm Eccleſia Collegiata Variſien. ad firmandum ius ſuum, quo ad pertinentiam vniuerſalis, & integralis decimæ totius plebis obtinuiſſet formari dubium, An decimæ vniuerſalis, & integralis locorum, de quibus agitur, ab anno 1218. vſque ad annum 1396. ſpectauerit ad Præpoſitum, & Canonicos d. Eccleſiæ, & illo hodie propoſito, reſponderunt Domini pro Collegiata ſola informante, negligentibus tamen Rectoribus pluties citatis, informare, & per annum, & vltra ad eorundem inſtantiam dilata dubij propoſitione. Primò enim dantur ſententiæ vſque de anno 1218. latę inter homines diuerſarum terrarum, & locorum plebis, & Syndicum eiuſdem Collegiatæ ſuper iure vniuerſali decimandi, quæ omnia in eis contenta benè probant etiam ſine actis, Put. *dec.* 328. *in non. impreſſ. lib.* 2. Rot. *dec.* 143. *num.* 8. *&* 11. *par.* 2. *diuerſ.* ac etiam contra tertium, vt dicit Ruin. *conſil.* 28. *n.* 16. *lib.* 4. Menoch. *conſ.* 612. *num.* 10. *lib.* 7. Caſſad. *deciſ.* 3. *num.* 1. 2. *&* 3. *de procurat.*

2 Quæ ſententiæ etſi latæ fuerint à iudice laico, qui videtur incapax iuriſdictionis in hac materia decimarum, Rebuff. *de decim. qu.* 10. *num.* 37. *&* 38. Couarr. *pract. quæſt. cap.* 35. *num.* 2. Nihilominus productę coram iudice Eccleſiaſtico fidem faciunt, *c. fin. de except. in* 6. Ang. *in auth. de ſanc. Epiſc. §. ſi vero in fin.* Abb. *in cap. At ſi Clerici num.* 12 *de iud.* Felin. *in cap. cauſam quæ num.* 4. *de teſtib.* Capell. Toloſ. *deciſ.* 199. ſaltem quoad iudicandum factum reſpectu tertij, Bart. *in leg.* 2. *num.* 12. *C. de edendo*, Couarr. *pract. quæſt. cap.* 20. *num.* 9. Menoch. *lib.* 6. *præſumpt.* 18. *num.* 6. & in proximis terminis Seraph. *dec.* 1047. *n.* 4.

3 Ex prædictis autem ſententijs duo in facto notificantur. Primum confeſſio, & recognitio incolarum, quod integrè decima eorundem locorum deberetur d. Collegiatæ, dum allegarunt minutas decimas ſibi ipſis fuiſſe à Capitulo remiſſas, & donatas, quod arguit in neceſſarium antecedens. Ius originarium decimandi fuiſſe penes Canonicos eiuſdem Eccleſiæ, ſecundum verò quod non obſtante articulata donatione, ſeu remiſſione fuerunt condemnati, ad ſoluendum decimas de exceptuatis.

4 Non obſtat, quod neque ſententia, neque confeſſiones probent dominium non ſequuta traditione, de qua hic non apparet, vt per Alexan. *conſ.* 1. *num.* 4. *lib.* 5. & Dec. *conſil.* 564. *num.* 3. Caſſad. *dec.* 7. *de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Quia cùm ex parte hominum iſtorum locorum nihil eſſet transferendum, dum apud eos ius decimæ eſſe non poſset, tanquam incapaces, *c. fin.* 16. *qu.* 1. *c. ad hæc, de decimis*, Rebuff. *q.* 10. *n.* 16. *eod. tit.* Creſcent. *dec.* 1. *eod. tit.* Seraph. *dec.* 1387. *num.* 2. neque id prætenderent. Non repugnat quin dominium decimarum penes Capitulum verè recognoſcere poſſent abſque probatione traditionis, cùm hoc ſit priuilegium Eccleſiæ, vt illi dominium acquiratur ſine traditione, *l. fin. C. de ſacroſ. Eccl.* Bald. *conſ.* 337. *n.* 5. *lib* 1. Oldrad. *conſ.* 278. *num.* 6. Abb. *conſ.* 53. *num.* 1. *lib.* 1. & de iure deberi credere potuerunt propter ſigna Matricis totius plebis, quæ ponderantur in deciſione 20. Decembris 1610. coram Archiepiſcopo Lugdunen.

5 Nec refert, quod ad effectum illius diſputationis non releuarent, quia ideò fuit, quia non probatur Collegiata anterior alijs Eccleſiis in Parochiales erectis, quod in pręſenti neceſſarium non eſt, ſed ſufficit excludere ius Parochialitatis per negatiuam probationem, quod de eo tempore Eccleſiæ, quæ nunc ſe opponunt, non probentur fuiſſe in ſtatu Parochialitatis, & ratio eſt, quia ex ſtatu præſentis Parochialitatis non licet eis arguere in præteritum propter repugnantiam ſtatus de præterito, Alciat. *de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 21. *num.* 15. Menoch. *lib.* 6. *præſump.* 65. *per tot.* qui ſtatus de præterito non præſumitur de Eccleſiaſticis Curatis, Ægid. *deciſ.* 675. Staphil. *de qualitat. & ſtat. benefic. num.* 2. Rebuff. *in prax. tit. ſæculare beneficium quotuplex num.* 11.

6 Et benè confirmatur ex Bulla Gregorij IX. anno 1224. quæ datur, in qua inter Eccleſias ab iſta Collegiata poſſeſſas illæ recenſentur nuncupatæ Capellæ ſignum comprehenſionis, & ſubiectionis earum, vt conſiderauit Rota in Theatina Iuriſdictionis 4. Maij 1612. coram Reuerendiſſimo D. Decano, quod etiam magis viſum eſt iuſtificare, dum Canonici, & Præpoſitus ſoluerunt pro Capellis prędictis collectam impoſitam de anno 1326. *Clem.* 1. *de iurepatron. & cap.* 1. *de Eccl. ædific.* Fuit reſolutum in Maſſanen. Iuriſdictionis 24. Nouembris 1610. coram Reuerendiſſimo Archiepiſcopo Lugdunen. & in Vlixbonen. iuris conferendi 2. Decembris 1605. coram bon. mem. Litta, quibus accedunt enunciatiuæ, quod prædictæ eſſent Capellæ ſuccurſus ipſius Collegiatæ, quæ deducuntur ex litteris S. Anſelmi Archiepiſcopi Mediolanen. de anno 1098. & ex inſtrumentis anni 1199. 1338. 1385. 1478. quæ dantur *ſub num.* 6. quæ cùm ſint antiquiſſimæ, & ſupra centum annos habent vim famæ, & valdè ſtringunt hanc negatiuam probationem, *cap. cum olim, de cenſibus*, Put. *dec.* 204. *num.* 4. *in fin. ſecundum nou. impreſſ. lib.* 2. Rot. *dec.* 462. *num.* 3. *par.* 1. *diuerſ.* & latè fuit firmatum in cauſa Tuden. Parochialis 7. Nouembris 1611. coram R. P. D. Vbaldo.

7 Secundò principaliter dantur publica documenta pro locis Dauerij, Bobiati, Bodij, Auiati de anno 1369. & Groſſij, & Galliati, de anno 1270. & loci de Lemnago, & de Bugugiate, de anno 1270. & 1280 ac loci de Brunello, de anno 1233. in quibus de ordine, & mandato Vicarij Archiepiſcopalis Mediolanen. & Conſulum iuſtitiæ eiuſdem Ciuitatis, & de anno 1356. ex ordine Galleatij Vicecomitis Ducis Mediolani apparent factæ diuerſæ conſignationes, deſcriptiones bonorum, & iurium prædictæ Collegiatæ, & inter cætera Conſules Terrarum electi ad talem deſcriptionem, & conſignationem dixerunt, & proteſtati fuerunt, quod decima, & ius decimandi dd. locorum vniuerſaliter, & integraliter ſpectat, & pertinet ad Præpoſitum, & Canonicos d. Collegiatæ, ex quibus pertinentia ſufficienter videtur probari etiam contra tertium, cùm huiuſmodi deſcriptio, quæ non differt ab inuentario, non deducatur principaliter in præiudicium tertij, ſed ad probandum ius competens Collegiatæ, vt declarat Afflict. *deciſ.* 324. *num.* 14. Peregr. *de fideicom. art.* 44. *num.* 12. Ruin. *conſ.* 168. *num.* 1. *&* 2. *lib.* 4.

8 Nec obſtat, quod conſignatio, & deſcriptio ſufficere non videatur, niſi etiam probetur vſus pro parte Collegiatę iſtius iuris decimandi, cum patientia eorundem, de quorum intereſſe agebatur, ſine quo vſu non videtur acquiri ius decimandi, ex tradit. per Innoc. *in c. in litteris nu.* 12. *de reſtit. ſpoliat.* Quia huiuſmodi intereſſe pro parte laicorum ceſſat, cùm ſint incapaces iuris decimarum, & Rectores de eorum iure Parochialitatis de eo tempore non doceant, vt ſupra dictum eſt.

9 Poſtremò dantur etiam inſtrumenta locationum totius decimæ loci de Malnate de anno 1352. & 5. partis decimę locorum Galliati, Podij, & Lemnagi de anno 1377. & aliud inſtrumentum quietantiæ, pro ſexta parte decimæ Galliati factæ per Canonicum eiuſdem Collegiatæ, de anno 1270. quæ omnia, cùm ſint antiquiſſima, præſumuntur effectuata ſaltem ad effectum adminiculandi alias probationes, Gabr. *concl.* 4. *num.* 16. *de locat.* Cæſar. de Graſſ. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet. deciſ.* 10. *num.* 7. & ita fuit reſolutum, &c.

R. P. D. P I R O V A N O.

Mediolanen. Iuriſpatronatus.

Veneris 3. *Aprilis* 1615.

A R G V M E N T V M.

Ponuntur plura, ex quibus probatur iuſpatronatus, & conſenſus Ordinarij, in illius constructione.

S V M M A R I V M.

Iuſpatronatus acquiritur ex conſtructione beneficij cum conſenſu Ordinarij, etiam abſque reſeruatione, num. 1.

Conſenſus Ordinarij in conſtructione iuriſpatronatus præſumitur ex lapſu multi temporis, de continuatis præſentationibus, num. 2.

Iuſpatronatus probatur ex præſentationibus continuatis excedentibus centum annos, num. 2. *Vbi etiam attento Concilio Tridentino.*

Enunciatiua ſupra centum annos habent vim famæ, num. 2.

Ordinarij præſumuntur difficiles in admittendis præſentationibus, niſi de iuriſpatronatus ſubſiſtentia appareat, num. 3.

Ordinarij atteſtationi circa probationem iuriſpatronatus multum defertur, num.4.

DECISIO DCLXXIV.

DVm cauſa reponeretur ſuper reſolutis die 23. Aprilis 1613. Domini voluerunt particulariter videre, an conſtaret de iure præſentandi ad Canonicatus, & dubio ſuper hac parte propoſito, fuit reſolutum conſtare de iurepatronatus quoad Canonicatus,

1 Fundamentum deciſionis fuit viſum clarum, quia de fundatione apparet vſque de anno 1031. per chartam iudicati Rozo nuncupati, in qua enunciatur Eccleſiam in proprio illius fundo eſſe ędificatam, & quod ſtatuit, vt omni tempore in eadem Eccleſia eſſet Monaſterium, & Canonica, Monaſterium ſecundùm regulam S. Benedicti, Canonici verò eſſent numero quattuor, quod idem Benedictus confirmauit in codicillis anni 1036. quibus & ſtatus præſens videtur ſe conformare, cùm ex præſentationibus, quæ dantur, adſint tres Canonicatus, & aliud beneficium curatum loco quarti ſuffectum pro maiori populi commoditate, & eo ipſo quod quis conſtruit beneficium cum auctoritate Ordinarij, nulli dubium eſt, quod acquirit iuſpatronatus in illo etiam, quod expreſsè ſibi non reſeruauerit iuſpatronatus, vt affirmant Ioan. Andr. Card. Butr. & alij relati per Felin. *in cap. Significauit num. 2. de teſtib.* Rot. *deciſ. 5. de iurepatron. in antiq.* reprobata contraria opinione Lambert. *eodem tit. lib. 1. par. 1. quæſt. 2. art. 4. num.* 14. Rota *dec. 167. num. 4. par. 2. diuerſ.* Et ſæpè in alijs cauſis Rota ſequuta eſt hanc opinionem,

2 Neque de conſenſu Ordinarij videbatur poſſe dubitari, quia ex multiplicatis præſentationibus effectum ſortitis, quæ dantur ab anno 1285. vſque ad annum 1475. interpellatis temporibus, & à dicto anno 1475. vſque ad vltimam præſentationem continuatis, inde præſumitur nedum conſenſus Ordinarij ſpatio tanti temporis, prout firmauit Rota in cauſa Firmana Iuriſpatronatus 10. Decembris 1584. coram Orano, & in Luneñ. Sarzaneñ. Capellanię 9. Iunij 1600. coram Reuerendiſſimo Archiepiſcopo Damaſceno, in qua aliæ deciſiones allegantur, Sed concludens probatio Iuriſpatronatus ex fundatione, & dotatione deduci poteſt, cùm ab anno 1475. citra continuatæ præſentationes, & effectuatæ excedant curſum centum annorum, quod ſufficit, cùm in hac parte Concil. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 9. de reform.* non immutauerit probationem de iure communi ſuffragantem, prout fuit firmatum in cauſa Barchinon. Vtonis 5. Decembris 1597. coram Gypſio, & in Firmana Iuriſpatronatus 8. Maij 1591. coram Orano, maximè iunctis enunciatiuis aliarum, quæ præceſſerant dictum annum 1475. in quibus enunciantur Corteſellæ patroni ex fundatione, & dotatione, quæ cùm ſint ſupra centum annos, habent vim famæ, & probant iuſpatronatus, Ferrett. *conſ. 293. n. 6.* Achill. *deciſ. 7. num. 1. de iurepatr.* & ſæpè Rota tenuit, vt in Boblen. Capellæ 17. Februarij 1612. coram bon. mem. Penia, & in Tuden. Parochialis 7. Nouembris 1611. coram R. P. D. Vbaldo, & cùm enunciatiuæ prædictæ, vt plurimum emanauerint in inſtitutionibus Ordinarij, eò magis adminiculantur, quia Ordinarij ſemper præſumuntur difficiles in admittendis præſentationibus, niſi de illorum ſubſiſtentia benè appareat, Rot. *de iurepatr. in nou.* Put. *dec. 237. lib. 2.* Seraph. *dec. 1232. num. 2.* Sed prętereà conſenſus Ordinarij verè etiam probari videtur ex ſententia Milonis de anno 1188. lata, in qua Iuſpatronatus approbatur ab eodem Archiepiſcopo Milone tanquam ex fundatione, & dotatione, & non ſimpliciter, ſed viſis inſtrumentis, priuilegijs, & teſtibus, & matura diſcuſſione, cui multum eſſe tribuendum firmauit Rota coram bon. mem. Seraph. *deciſ. 1141. num. 8.* Super qualitate autem huius Iuriſpatronatus nihil voluerunt reſoluere, cùm de ea ſuper repoſitione dubij reſoluti ſit particulariter agendum, ſi pro parte Marliani fuerit petitum, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana Caſalis.

Veneris 3. Aprilis 1615.

ARGVMENTVM.

Bona minoris an poſſint alienari, quando vſuræ ſuperant fructus bonorum hæreditariorum, & quando maritus cui fuit ipſa minor nupta non vult recipere dotem in bonis ſtabilibus.

SVMMARIVM.

Decretum iudicis validum præſumitur, & alleganti contrarium incumbit onus probandi, num.1.

Alienatio bonorum minoris valida eſt, quando fœnus, & vſura ſuperant fructus bonorum hæreditariorum, num. 2.

Cenſus nullitas eſt, quia non interuenit actualis numeratio pecuniæ, poteſt in Signatura Sanctiſſimi ſanari, num. 3.

Fraus regulariter, & maximè in matre tutrice non præſumitur, num. 4.

Locatio non probat verum valorem, quia potuit fieri ex affectu, num. 5.

Alienatio bonorum minoris pro paranda dote ipſi minori valida eſt, quando maritus non vult recipere bona ſtabilia in dotem, num. 6.

Res minus valere dicitur, quando ſuper ea adeſt lis, & venditur abſque cautione de euictione, num. 7.

DECISIO DCLXXV.

1 DVm ſub die 23. Maij 1614. fuerit reſolutum informante ſolum D. Octauia de Maximis conſtare de nullitate alienationis Caſalis, venditi q. D. Franciſco Scapuccio à q. D. Brigida de Magiſtris, & D. Modeſta eius matre, & curatrice. Hodie eius filij, & hæredes examinatis de nouo teſtibus, obtinuerunt denuò ſuper dicta reſolutione audiri, & dubio bis propoſito, cauſa diligenter examinata, Domini receſſerunt à deciſis, ea maximè ratione, quia cùm regulariter præſumatur pro validitate decreti iudicis, & d. D. Octauiæ incumbat onus concludenter probandi contrarium, vt ex multis allegatis fuit in hac cauſa deciſum, die Veneris 26. Nouembris 1610. cor. bon. mem. Penia, tota facti ſerie perſpecta, non ſolùm omnia, quæ pro parte D. Octauiæ adducuntur, non concludunt ex falſa cauſa iudicem huic alienationi Caſalis decretum ſuum interpoſuiſſe, quin potius probationes adductæ pro parte DD. de Scapuccijs magis incaleſcunt ad iuſtificandam neceſſitatem cauſæ dictæ alienationis.

2 Indubitati enim iuris eſt, licitum eſſe alienare bona ſtabilia minorum, quando fœnus, & vſuræ ſuperant fructus bonorum hæreditariorum, per text. expreſſum *in leg. magis puto, §. non paſſim, ff. de reb. eorum qui ſub.* Imol. *conſil. 98. num. 4.* Ang. Aret. *conſ. 128. n. 25. & 26.* Natt. *conſ. 631. n. 27. verſ. ex præmiſſis igitur*, quod fundamentum in iure veriſſimum iuſtificatur in facto, nam ſi ratio habeatur ſolius calculi dati pro parte D. Octauiæ, apparebit vſuras ſuperare fructus Caſalis, quod ſolùm quondam D. Brigidę in partem hęreditatis obuenerat, fructus ſiquidem dotis promiſſæ aſcendebat ſingulis annis ad ſcuta 180. fructus cenſuum non controuerſorum ad ſcut. 84. vltra cenſum debitum Canonicis Sanctæ Mariæ Maioris, quod erat ſcutor. 40. ſicque comprehenſo Canone ſcut. 66. omne illud fœnus conſtituebat ſummam ſcut. 370. fructus verò Caſalis, de tempore contractus, vt conſtat ex locatione ad nouennium, facta ante per quinquennium non excedebat ſcuta 293. Vnde ad ſenſum patet, interuerſuris longè excedere fructus Caſalis, non comprehenſis, quæ annuatim ad reſarciendam domum, aut meliorandum Caſale fundi dominus, etiam parciſſimus impendit.

3 Nec obſtare viſa fuerunt ea, quæ cõtra partitam ſcut. 40. debitam ſingulis annis dictis Canonicis adducuntur, ſcilicet non eſſe habendam rationem dictæ ſummæ in hoc calculo,

culo, quia cenſus erat nullus ex Conſtit. ſanct. mem. Pij V. cùm non fuiſſet facta actualis pecuniæ numeratio. Placuit enim Dominis reſponſio, cùm debitum pro Canonibus decurſis, & ad euitandam caducitatem nullo iure poſſet conuerti potuiſſe in Signatura Sanctiſſimi obtineri ſanationem huiuſmodi nullitatis, & in omnem euentum, cùm neceſſariò ſoluenda eſſet ſors principalis, eadem ſumma erat recipienda ſub vſuris, vel vendendum Caſale, & ideò æquitas ſuadet habendam eſſe rationem huius partitæ ad iſtum effectum.

4 Prout non obſtare viſum fuit, quod dicebatur veriſimile eſſe locationem iſtam vltimam ſcutor. 293. factum à d. D. Modeſta, fuiſſe in fraudem minorum, vt poſteà vilinti pretio dictum Caſale ad manus Scapuccij ex primo matrimonio filij perueniret. Reſponſum enim fuit, vltra quod fraus regulariter, & præcipuè in matre tutrice non præſumitur, ceſſare omnem doli præſumptionem ex eo, quod per quinquennium anteà reperiebatur facta huiuſmodi locatio, & veriſimile non eſt matrem in fauorem conductoris penitus extranei, tanto tempore voluiſſe hoc præiudicium filiabus inferre locando Caſale pro minori pretio, ſi valor d. ſcuta 293. excederet, tum etiam quia d. Caſale, vt deponunt teſtes fuit exhibitum pro eodem pretio marito Brigidæ, qui illud in ſolutum accipere recuſauit.

5 Nec etiam ſatis concludenter probatus videtur verus valor fructuum d. Caſalis, ex eo quod ex anteriori locatione facta ad rationem ſcut. trium pro quolibet rubro, vel ex poſteriori facta pro ſcut. 500. Nam quoad primam cùm facta pro ſcut. tribus pro quolibet rubro, & Caſale ſolummodò conſiſtat in rubris 90. euidenter pretium eſſe multò minus, & non aſcendere, niſi ad ſummam ſcut. 270. & licèt adeſſet pactum facultatiuum ſeminandi, quo caſu conductor tenebatur ſoluere ſcut. quinque pro quolibet rubro ſeminato, tamen nec ex hoc neceſſariò colligitur dictum Caſale fuiſſe tunc locatum pro maiori affictu, cùm nec totum Caſale poſſet ſeminari quolibet anno, quo verò ad locationem poſteriorem attinet, nec etiam illam probat verum valorem redditus d. Caſalis, tum quia non eſt locatio, ſed reconductio facta potius ex affectu, quàm ex vero valore, vt euentus docuit, cùm ſubconductor fuerit coactus deſerere locationem, & fugam arripere, tum etiam quia medio tempore potuit d. Caſale meliorari à dicto D. de Scapuccijs emptore, & in omnem euentum non ſufficit dictæ D. Octauiæ probare per poſſibile fructus Caſalis ad eam ſummam aſcendere, quæ ſufficeret ad omnia alia debita hæreditaria ſoluenda, ſed cùm ex ſupradictis impugnet decretum iudicis, clara & euidens incumbit probatio, quæ in hoc caſu non videtur adeſſe.

6 Placuit & Dominis aliud fundamentum adductum ad ſuſtinendam d. alienationem marito, ſcilicet recuſante recipere bona ſtabilia in dotem, tunc licitum eſſe tutori illa alienare, vt dos detur in pecunia, & hanc iuſtam alienationis minorum cauſam eſſe iuridicam, tradit Iuriſconſultus *in l. ſine generalis, ff. de iur. dot. l. lex qua tutores*, & ibi Gloſſ. *C. de adminiſtr. tut. gloſſ. in l. ob æs, C. de præd. minor. cum ſimil.* quod huic caſui applicatur. Cùm enim Brigida eſſet nubilis, & D. Pacificus nunquam potuerit adduci, vt Caſale in dotem acciperet, ſed vellet pecunias, & hac de cauſa matrimonij tractatus penè fuerit diſſolutus, neceſſariò inferendum eſt ſufficientem adfuiſſe cauſam alienandi, & quamuis dicatur in deciſione præcedenti, iſtam cauſam non ampliùs fuiſſe vrgentem, quia matrimonium iam erat contractum ſub promiſſione ſolutionis dotis infra triennium, & ita remaneant pecuniæ dotales ſub vſuris, placuit tamen reſponſio, quod Scapuccius pro tali dote fideiuſſerat, & lapſo triennio cogebatur ſoluere in pecunia ſcut. 3. mil. & ideò benè potuit durante adhuc triennio vendere Caſale, vt adueniente tempore pecuniæ eſſent paratæ, nec enim qui venale exponit Caſale debet ſpectare vltimam horam termini, quia ſubeſſet periculum, vtrum emptor tunc reperiretur, qui legitimo pretio emere vellet, tum maximè quia ex ſupradictis apparet vſuras ſuperaſſe fructus, & omnis dilatio ſemper fuiſſet nociua minori.

7 Conſiderarunt etiam Domini, non ita facilè potuiſſe vendi extraneo, & ignoto iſtud Caſale, cùm ſuper eo antiqua lis extitiſſet, & prætenſa deuolutio, & emptum fuiſſe ſine vllo fideiuſſore de euictione, quod facit partem pretij, *ad l. fundi partem, ff. de contrah. emp.* Couarr. *var. reſol. lib. 2. cap. 3. num. 4. verſ. quinto infertur*, Ruta *dec. 148. nu. 5. par. 2.* Quibus non obſtare viſum fuit, quod dicitur pro parte D. Octauiæ adfuiſſe bona mobilia, quo caſu non poterat ad ſtabilium alienationem deueniri, nam cùm hoc nõ probetur, niſi ex inuentario facto, multò ante tempus dictę alienationis, & illa potuerint eſſe alienata pro ſoluendis alijs debitis hęreditarijs, non venit ex hoc capite reſcindendus contractus celebratus cum ſolemnitatibus tam ex diſpoſitione iuris, quàm ſtatuti requiſitis. Quod autem dicitur conſanguineos, qui huiuſmodi alienationi conſenſum præbuerunt, prout requirit ſtatutum, habuiſſe in hoc contractu conſiderabile intereſse, hoc in facto non ſubſiſtit, aut ſaltem non eſt probatum, vt debet, ſatis concludenter, ideò Domini de eo nullam rationem habuerunt. Ex quibus ita vtraque parte informante fuit deciſum.

R. P. D. BVRATTO.

Signina Caſtrorum.

Veneris 3. Aprilis 1615.

ARGVMENTVM.

Venditio facta ſub certa forma conuenta inter contrahentes reſeruato beneplacito Summi Pontificis, ſi beneplacitum det diuerſam formam ab illa prius conuenta, per hoc reſcinditur contractus, etiamſi res eſſet tradita. Reliqua ſunt in Summarijs.

SVMMARIVM.

Emptionis cauſa finalis eſt conſecutio irreuocabilis rei emptæ, num. 1.

Inſtrumenti proœmium deſignat cauſam finalem, propter quam fit actus, num. 1.

Verba, pro ſe eximendo, &c. *in inſtrumento appoſita, deſignant cauſam finalem, & quod aliter facturus non eſſet, num. 2.*

Geminatio actus magis enixam, & præciſam voluntatem oſtendit, num. 2.

Conſenſus antecedens neceſſarius ſi deficiat, impedit effectum contractus, ſicut ſi deficeretur cauſa finalis, facitque ceſſare conſenſum contrahentium, num. 3.

Confirmatio à Superiore obtenta contra formam in inſtrumento conuentam, eſt inutilis, & perindè ac ſi non eſſet obtenta, num. 4.

Beneplacitum Papæ debet ad vnguem ſeruari, aliàs nihil operatur, num. 5.

Venditor qui non poteſt conſequi finem, propter quem mouebatur ad vendendum, prout fuerat conuentum, poteſt recedere à venditione, num. 6.

Venditor ſi non poteſt conſequi pretium de æquitate, poteſt recedere à contractu ne careat re, & pretio, num. 6.

Contractus etiam nominatus, ſi non poteſt ſequi implementum cauſæ finalis reſcinditur, num. 7.

Contractus, quando materia propter defectum alicuius requiſiti neceſſarij deuenit ad impoſſibile tempus eſſendi, in totum reſoluitur, num. 7.

Venditori licet recedere à venditione, quando res deuenit ad caſum, à quo incipere non poteſt, num. 8.

Principis factum impediens effectuationem contractus, impedit actionem ad intereſſe, num. 9.

Contractus reſolutio datur, quando non poteſt per venditorem agi cum intereſſe, num. 9.

Intellectus ad text. in l. bona fides, ff. de act. empt. num. 9.

Ratificatio alienationum factarum in beneplacitis Principis, non inducitur ex ſolutione alicuius partis pretij ſine mandato venditoris, num. 10.

Procurator non poteſt contractum ſub diuerſis modo, & forma celebratum alterare, & immutare ſine nouo, & ſpeciali mandato, num. 10.

Ratificatio contrahentium non prodeſt, quando non eſt ſeruata forma reſcripti Papæ facti in odium contrahentium, in fauorem tamen creditorum, num. 10.

Promiſſio non dependens à voluntate promittentis, reſoluitur

in promiſſionem facti proprij, quod promittens adhibebit omnem diligentiam, num. 11.

Diligentia promiſſa dicitur adhibita, quando quis non ſemel, ſed bis inſtando non obtinuit, num. 11.

Princeps ſine noua cauſa non præſumitur mutare voluntatem, num. 11.

Promiſſio contrahentis non petendi reductionem ad viam iuris, eaque obtenta non vtendi, interpretatur, dummodo contractus confirmetur iuxta illius formam, itaut poſſit effectum ſortiri, num. 12.

Venditor non poteſt cogi ad obſeruationem contractus, quando emptor non poteſt cogi ad ſolutionem pretij, num. 12.

Emptor non offerens pretium venditori, niſi ſub conditionibus non dependentibus à voluntate ſua, dat ſignum, quod non vult ſoluere, num. 13.

DECISIO DCLXXVI.

1 POſt celebrationem plurium inſtrumentorum, ſuper venditione Caſtrorum Montis Fortini, pro tribus ex quatuor partibus totius Oleuani, ac medietatis Calalis della Torre facta Illuſtriſſimo D. Cardinali Aldobrandino Excellentiſſimus D. Martius Columna, qui non poterat conſequi effectuationem præuia oris apertione, obtinuit per ſpeciale reſcriptum committi cauſam ſuper eius reſciſſione, & annullatione Aud. Cam. cum voto duorum Rotæ Auditorum, à quo cum voto prædicto emanauit ſententia pro reſciſſione, & annullatione contractus, poſtmodum cauſa iſta in Rota mihi commiſſa, eaque ſupradicta die propoſita, Domini vnanimi conſenſu reſoluerunt, licuiſſe Excellentiſſimo Domino Martio à prædicto contractu recedere, & vt clarius res ipſa pateat, primò firmatum fuit, quod cauſa finalis venditionis reſpectu Illuſtriſſimi Domini Cardinalis fuit irreuocabilis conſequutio rei emptæ, vt eſt de natura emptionis, & colligitur ex pactis, & cautelis ad iſtum effectum in inſtrumento appoſitis, reſpectu verò Domini Martij venditoris fuit non ſolùm pretium, prout eſt commune votum omnium venditorum, Gloſſ. *in l. in ciuile, verſ. aſſignetur, Cod. de rei vendicat.* Bart. *in l. fin. verſ. ſed quare magis, ff. de condict. cauſ. dat.* Bald. *in l. final. poſt medium, verſ. Nam ſicut, ff. de acceptil.* ſed vt illud ei ſolueretur iuxta conuentionem, vt cum eo liberaretur ab ære alieno, & maximis interuſurijs, & alijs incommoditatibus, quibus valdè premebatur occaſione ſocietatum, officiorum, cambiorum, & pignorum penes Hebræos in magna quantitate, vt colligitur ex ipſo inſtrumento, & præcipuè ex proœmio, ex quo cauſa finalis deſumitur, *l. final.* vbi Bart. *nu.* 3. & Bald. *num. 2. ff. de hered. inſtit.* Soccin. *conſ. 91. num. 4. & conſ. 95. num. 1. in fin. lib. 1.* Dec. *conſ. 600. in princip.* Crauett. *conſil. 192. num. 21. verſ. ex proœmio*, cum alijs per Tiraquell. *in tractat. ceſſ. cauſ. limitat. 1. num. 64. & ſequentibus*, Mantica *de tacit. lib. 3. tit. 12. num. 3.*

2 Præcipuè ponderando verba illa *pro ſe eximenda, &c.* quæ cauſam finalem denotant, *l. penult. §. final. verſ. pro alimentis, & cibar. legat.* Aymon. *d. conſ. 192. n. 2. verſ. & quia cauſa*, cum pluribus adduct. Surd. *conſ. 443. n. 29.* Et oſtendunt, quod quis aliter facturus non eſſet, Bald. *in cap. 1. in princip. de teſtib.* & confirmatur ex eo, quod eadem cauſa venditionis pro ſe à dicto ære alieno, & illius maximis interuſurijs eximen. & liberan. fuit etiam expreſſa in beneplacito à S. D. N. impetrato, quę geminatio magis enixam, & præciſam voluntatem oſtendit, *l. Baliſta, ff. ad Trebell.* Aym. *conſ. 201. n. 41. conſ. 59. nu. 8. & conſ. 140. n. 2. lib. 2.*

3 Secundò firmatum fuit, quod iſta bona vendita erant obnoxia primogenituræ, & fideicommiſſo D. Orinthiæ matris D. Martij, necnon Monti Paſſarano, cui præuia diſmembratione ab alijs bonis D. Martij fuerunt in ſpecie pro dote aſſignata, & alijs hypothecis contractis ante Bulla Baronum, quibus ſtantibus, neque D. Martius poterat conſequi pretium pro ſe diſbrigando à dictis debitis, & interuſurijs, neque D. Cardinalis Aldobrandinus irreuocabiliter caſtra conſequi, niſi mediante confirmatione Apoſtolica cum derogationibus, ad primogenituram, & hypothecas præfatas, Ideòque in inſtrumento venditionis fuit præciſè facta conuentio de liberatione Caſtorum cum derogationibus præfatis à Sanctiſſimo impetran. & per conſequens huiuſmodi beneplacitum fuit antecedens neceſſarium, vt dictus contractus effectuari poſſet, quo caſu illius defectus, ſicut defectus ipſius cauſæ finalis facit ceſſare conſenſum contrahentium, vt per Iaſ. *in l. quominus num. 17. verſ. octauo nota, ff. de fluminib.* Et ſequitur Oſaſch. *deciſ. 167. num. 25. & ſeqq.*

Tertiò fuit firmatum, quod beneplacitum non potuit obtineri à Sanctiſſimo iuxta modum inter partes conuentum, ſed alteratis conuentionibus, & præcipuè circa ſolutiones deſtinatas in extinctionem ſocietatum, officiorum, cambiorum, & pignorum cum Hebræis. Nam ſumma conuenta in ſcutis ſeptuaginta millibus reducta fuit ad ſcuta viginti quatuor millia. Et ſimiliter circa inueſtimentum pro multiplico in extinctionem Montis Paſſarani, necnon ſolutionibus faciendis depoſitario dicti Montis pro fructibus decurſis, & non ſolutis, & quod extinctionem cenſuum, & ſolutionem fructuum, in quibus obligati erant pro Domino Martio Illuſtriſſimus D. Cardin. & frater de Laute, de quibus fuerat actum in inſtrumento. Vnde ſequitur huiuſmodi confirmationes eſſe inutiles, & haberi perinde, ac ſi nunquam fuiſſent obtentæ, vt in terminis Ioan. Andr. Lenar. ex Iſern. *conſ. 96. n. 7. & 8.* Et eò magis, quia alterationes fuerunt circa ſubſtantialia, & cauſam finalem reſpicientia, ſine qua Dominus Martius non fuiſſet venditurus, vt dictum eſt. 4

Quod clariùs probatur ex eo, quia Sanctiſſimus Dominus Noſter in vtroque beneplacito conſulendo creditoribus certam formam dictis ſolutionibus faciendis præſcripſit non immutatis terminis, & temporibus in inſtrumento appoſitis, imò illis expreſsè inhærendo cum decreto, quod ſolutiones omninò fieri debeant (vt præfertur) aliàs gratiæ nullæ ſine eo ipſo, & venditori, ac emptori, & alijs minimè ſuffragentur, quæ forma cùm non fuerit ſeruata, confirmationes Apoſtolicæ emanauerunt, Rota *deciſ. 8. de dolo, & contumac. in nou.* & in cauſa Valentina Baroniæ 10. Martij 1603. coram Reuerendiſſimo Attrebaten. 5

Ex quibus reſultare viſa fuit clara reſolutio ſupradicta, quia cum ex præfatis pateat, quod contractus huiuſmodi non poſſet habere ſuum effectum, prout fuerat conuentum, & præcipuè reſpectu Domini Martij, qui non poterat conſequi pretium pro ſe eximendo à præfatis debitis, pro quibus principaliter fuit motus ad vendendum, benè potuit D. Martius, qui alias non fuiſſet venditurus à venditione recedere ex æquitate, *leg. cum te fundum, Cod. de pact. inter emptor. & venditorem*, vbi Imperator eam æquitatem conſiderat, quia aduerſa pars acceptis ſuis nummis nullam paſſa videri poteſt iniuriam, & Gloſſ. ibi *in verb. conueniat in fin. ver. vel verius, & gloſſ. fin. in l. ea conditione, ff. de reſcin. vendit.* Abb. *in cap. cum rerum num. 2. poſt med. verſ. inde concludo, de condit. appoſ.* Corn. *conſ. 101. n. 17. & 71. verſ. & hoc niſi modus lib. 1.* Alciat. *conſ. 69. n. 14. lib. 8* Aym. *d. conſ. 92. n. 22. & conſ. 246. n. 2. & conſil. 299. num. 1.* Boſſ. *de remiſſ. mercod. num. 50 verſ. niſi eſſet pactum*, & tenuit Rota in cauſa Imolen. Molendini 10. Nouembris 1603. coram Reuerendiſſimo Bononien. in Romana Prætorum 28. Nouembris 1607. coram bonæ memoriæ Scotto, & in Romana Penſionis domus 16. Nouembris 1611. coram R. P. D. Pirouano. Idque etiam probat text. *in l. bona fides 52. ff. de act. empr.* quæ ſimiliter fundatur in æquitate, ne venditor, qui non poteſt conſequi pretium, careat etiam re, Gloſſ. ibi *in verb. beneficium*, Alber. *num. 2.* Bart. *in Summario*. 6

Nam vbi ampliùs ſequi non poteſt implementum cauſæ finalis, tunc contractus etiam nominatus reſcinditur, vt benè declarat Caſtrenſ. *in dicta leg. bona fides num. 2.* Soccin. *conſil. 26. num. 4. in fin. & num. 5. lib. 3.* Vbi propter interdictum Regis Franciæ ſequi non poterat cauſa finalis venditionis, quem refert, & ſequitur Surdus *conſil. 381. num. 6.* Et benè ad propoſitum facit, quod quando materia (prout in caſu iſto) propter dicti beneplaciti defectum deuenit ad impoſſibile tempus eſſendi, tunc contractus in totum reſoluitur, vt docet Bald. *in l. ſi Gaudentius, verſ. aut deuenit impoſſibile tempus, C. de contrahen. empt.* cum quo concordat ibi Salyc. Idem Bald. *in l. patre furioſo num. 3. ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni iuris*. 7

Et præfata eò magis viſa ſunt admittenda, ſtāte beneplacitorum reductione ad viam iuris, per quam cùm fuerit ſublatus omnis illorum effectus, perindè eſt ac ſi nunquam 8

fuiſ-

fuiſſent conceſſa, vt tenuit Rota in cauſa Albaneñ. beneficiorum 20. Ianuarij 1601. coram Illuſtriſs. D. Cardinali Lancellotto, res dicitur deueniſſe ad caſum, à quo incipere non potuit, quo caſu benè licuit D. Martio à contractu recedere, ex Bald. *in d. l. ſi Gaudentius*, cum alijs ſupra allegatis.

9 Nec in caſu iſto poteſt euitari reſolutio contractus ex actione ad intereſſe, iuxt. text. *in l. ex conditione, ff. de reſcind. vendit.* quia D. Martius non poterat agere ad aliquod intereſſe, ex quo impeditur, ſeu potiùs non effectuatio contractus perueniebat à facto Principis nolentis confirmare contractum prout inter partes fuit celebratum, quo caſu, cùm non poſſet agi ad intereſſe, *l. huius, ff. de euict.* eſt locus repetitioni rei venditæ iuxta æquitatem, de qua *in d. l. Cum tt, C. de pact. inter empt. & vendit. & in d. l. bona fides cum ibi notat.* per Bart. *in ſumm. ff. de act. empt.* Vbi Salyc. *n.* 1. & Caſtren. *in ſumm.* intelligunt illum textum, ſi venditor non poſſit conſequi pretium ex facto Principis, Socin. *d. conſil.* 26. *n.* 4. *& ſeq. vol.* 3. Surd. *d. conſil.* 381. *num.* 9.

10 Nec poteſt induci ratificatio D. Martij alterationum factarum in beneplacitis ex ſolutionibus ſcutor. 348. 8. b. 68. factis, (vt dicitur) de mandato D. Cardinalis creditoribus D. Martij, quia non conſtat, quod huiuſmodi ſolutiones fuerint factæ in vim alicuius beneplaciti, nec quod D. Martius habuerit notitiam de dictis alterationibus in beneplacitis per Sanctiſſimum appoſitis, & quòd etiam illis ſtantibus dederit ordinem pro huiuſmodi ſolutionibus faciendis, prout eſt neceſſe ad inducendam ratificationem, *l. mater, ff. de inoff. teſtam. l. ſi per errorem, ff. de iuriſd. omn. iud.* latè Aym. *conſ.* 197. Et fuit deciſum in vna cauſa Viterbieñ. bonorum 27. Ianuarij 1597. coram bonæ mem. Cardinal. Pamphilio, nec poteſt ſuffragari conſenſus D. Iuliæ ipſius vxoris & procuratricis, quia vltra quòd de tali conſenſu non conſtat, quòd poterat ipſa contractum ſub diuerſis modo, & forma celebratum alterare, & immutare ſine nouo, & ſpeciali mandato D. Martij, iuxt. notata per Bart. & alios *in l. ſi hominem, ff. mandati, & in l. non abſtulit, C. de nouat.* Et in omnem euentum, cùm forma data in dictis beneplacitis circa ſolutiones omnino facien. concernat fauorem creditorum, & ſit appoſita in odium ipſorum concontrahentium, prout in præfatis verbis, nec venditori, nec emptori, nec alijs ſuffragantur, & iſta forma non fuerit ſeruata, intrabunt clauſulæ annullatiuæ de quibus in beneplacitis, ita vt propterea quælibet ratificatio nihil poterat operari, Oldrad. 319. *ſub num.* 4. *verſ. imo ſi prælatus*, Abb. *in cap. dilecto num.* 14. *de praben.* Gabr. *d. concluſ.* 3. *num.* 16.

11 Non obſtat promiſſio D. Martij de impetrando à S. D. N. confirmationem contractus, quia iſta promiſſio, cùm non penderet ab eius poteſtate, reſoluitur in promiſſionem facti proprij, vt D. Martius adhiberet omnem diligentiam, & curam pro illa obtinenda, iuxta gloſ. communiter receptam in *cap. ex literis* 162. *in verſ. iam patres*, vbi Abb. *n.* 1. *&* 6. Alex. de Neuo *n.* 12. *& ſeq. & in cap. ſicut in ver. iurantis*, vbi Butr. *num.* 9. *ver. vnde dicit gloſ. de ſponſal.* Et tenuit Rota in cauſa Peruſina dotis 5. Decemb. 1607. coram Reu. Attrebateñ. & in Anconitana Pecuniaria 20. Iunij præteriti, coram me, & ſic cùm pro dicta confirmatione obtinenda fuerit bis Sanctiſſimo ſupplicatum, & Sanctitas ſua noluerit concedere, niſi cum dictis alterationibus, clauſulis & decretis, nihil poteſt D. Martio imputari, cùm ex his appareat quòd fuerit adhibita omnis diligentia, & quòd maior ipſius D. Martij diligentia nihil profuiſſet, ad text. *in l. penult. §. ſi ea conditione, ff. ad legem Rhodiam de iact.* Capel. Tholoſ. *deciſ.* 256. *prope finem verſ. ergo effectus*, Pariſ. *conſil.* 24. *n.* 22. *vol.* 1. In Principe enim abſque noua cauſa mutatio voluntatis non præſumitur, Prob. ad Monac. *in c. fruſtra n.* 5. *de reg. iur. in* 6. Rolan. *conſil.* 15. *n.* 55. *& ſeqq. lib.* 3.

12 Nec obſtat, quòd D. Martius promiſerit obſeruare contractum, & non contrauenire, nec petere reductionem ad viam iuris, & obtenta non vti, &c. quia iſta promiſſio debet intelligi, quatenus contractus confirmaretur iuxta illius formam, ita vt poſſet ſuum effectum ſortiri, quòd cùm obtineri non potuerit (vt ex prædictis patet) poteſt etiam ipſe alienans agere. Nec dicitur contrauenire, non enim debet poſſe cogi venditor ad obſeruationem contractus, dum non poteſt emptor cogi ad ſolutionem pretij, cùm hoc ſit contra ſubſtantialia contractus, quod nec ab initio conueniri poſſit, *l. ſi conuenerit* 57. *ff. de pact.* not. Caſtr. *in primo not.* Iſta enim non fuiſſet venditio, ſed perditio, per quam D. Martius rei dominio, & pretio caruiſſet firmo remanente ære alieno, & excreſcentibus interuſurijs, quibus omnia eius bona conſumebantur.

Minùs obſtat, quòd D. Card. potuiſſet fortaſſe etiam non 13
obtento beneplacito ſolutionem offerre, quia fuit reſponſum, non fuiſſe factam talem oblationem, prout facere tenebatur, vt poſt Bal. & alios dicit Cagnol. *in l.* 2. *ſub n.* 227. *C. de reſcind. vend.* Quinimò pendente iudicio coram A. C. ad inſtantiam D. Martij intentato, fuit pro parte eiuſdem D. Card. continuò proteſtatum de inobſeruantia D. Martij in pactis, & promiſſionibus adimplendis, offerendo tantùm ſolutionem illis adimpletis, & non aliàs, aliter, nec alio modo. Ex quibus clarè patet, quòd nolebat ſoluere recedendo à pacto. Et ita deciſum, &c.

R. P. D. DAMASCENO.

Romana officij Notariatus.

Veneris 3. Aprilis 1615.

ARGVMENTVM.

Dominium rei emptæ ſpectat ad eum, cuius nomine fuit facta emptio, & pecunias erogauit, neque ad effectum impediendi remedium poſſeſſorium ſufficerent coniecturæ ſimulationis, quia hæ reſpiciunt petitorium.

SVMMARIVM.

Dominium rei emptæ ſpectat ad illum, qui emit, & pretium erogauit, n. 1.
Dominij reſeruatio probat dominium eſſe apud illum, cui fit reſeruatio, num. 1.
Poſſeſſorium non impeditur ab eo, qui in adminiſtratione rei habet cauſam ab eo, qui remedium intentat, n. 1.
Poſſeſſorium remedium non impeditur per exceptionem ſimulationis, num. 1.
Simulationis exceptio reſpicit petitorium, n. 2.
Simulatio, quæ delictum includit, requirit pleniſſimam probationem, n. 3.
Teſtis vnus nihil probat, n. 3.
Teſtis deponens per verbum mihi videtur, *non probat n.* 3.
Tractantur multa, quæ poſtea non fiunt, n. 3.
Expreſſio eius, quod tacite ineſt, nihil operatur, n. 4.
Coniectura alijs coniecturis contrarijs tolluntur, num. 4.
Coniectura illa in dubio ſunt præferenda, quæ magis ſunt conformes publicis ſcripturis, n. 4.
Coniecturarum numerus non eſt attendendus, ſed ponderoſitas, n. 4.
Commodum qui ſentit, debet ſentire etiam incommodum, num. 5.
Simulationis probatio non attenditur, vbi non oſtenditur cauſa ſimulandi, num. 5.
Electa in dubio ſemper debet cenſeri illa via, per quam excluditur pœna, num. 6.
Poſſidere non dicitur, qui nomine alterius adminiſtrat, num. 7.
Poſſidens habet vtrumque remedium, manutenendæ, & redintegrandæ, n. 7.

DECISIO DCLXXVII.

FVit tentum dominium officij, de quo agitur ſpectare 1
ad Ioannem Baptiſtam, qui habet fundatam intentionem ſuper dicto dominio ex venditione ſibi facta per Demoſthenem prædicti officij Dominum, cum erogatione pretij à ſe facta, ad *l. cum res, ibi pretiumque numeratum, C. de probat.* & ſignanter ex eo, quòd quando Demoſthenes reſignauit Ioanni Auguſtino aduerſario Ioannis Baptiſtæ, reſeruauit ſibi dominium quæ reſeruatio probat dominium apud illum, cui fit talis reſeruatio, vt dicit Rota in cauſa Rom. montium coram fel. recor. Clemente VIII. tunc Rotæ auditore, relata inter *diuerſas impreſſas deciſiones* 262. *num.* 3. *&* 6. *part.* 3. & in cauſa Romana officij ſcriptoriæ prima Aprilis 1588. coram Cardinale Pamphilio, & in alia Romana officiorum

Plumbi

Plumbi 4. Iulij 1601, coram eodem, & in Romana cenſus 22. Iunij 1609, coram Domino Decano, & alias ſæpè, & vltra prædicta probatur Dominium reſpectu ipſius Ioannis Auguſtini, ex eo quòd paſſus fuit ſe deputari à Ioanne Baptiſta in adminiſtrationem prædicti officij, promiſitque illi bonum, & fidelem computum reddere, Vnde non poteſt refricare dominij quæſtionem contra Ioannem Baptiſtam, à quo cauſam habet, ſaltem ad effectum impediendi remedium poſſeſſorium, de quo nunc agitur, *l. ſi quis conductoris, Cod. locati*, cuius diſpoſitio habet locum contra quemcumque ab alio prætorio nomine poſſidentem, vt per gloſ. & ſcribentes ibidem, & præcipuè Salic. *prope fin. ver. quæro ſecundò, an non ſolum Angelus in fin.* Neuiz. *conſ.33. num.2.* Rom. *conſil.94. n.6. lib.1.* & latè proſequitur Menoch. *de recuper. remed. 1. num.36. & ſeq.* & fuit dictum in cauſa Romana pecudum die 4. Nouembris 1611. coram Reuerendo Patre Domino Caualerio.

2 Non obſtat prætenſio Ioannis Auguſtini, quòd prædicta omnia fuerint ſimulata, & quòd in effectu ipſe Ioannes Auguſtinus voluerit emere officium, & Ioannes Baptiſta ſibi mutare pecunias cum reſponſione 8. vel 7. pro centenario, Nam præter quod exceptio ſimulationis non impedit remedium poſſeſſorium, quo nunc agitur, cùm illa ſernet petitorium, Abb. *in conſil.73. num.5. & 6. lib.2.* Pariſ. *conſ.54. num. 18. lib. 1.* Rota in Romana cenſus 26. Nouembris 1604. coram Ludouiſio, & in Eſina Saluiani 22. Martij 1615. coram me. Item quòd nulla ſimulatio prætenditur cum Papa à quo pendebat tranſlatio dominij, & ex quo Papa voluerit illud transferre in Ioannem Baptiſtam, non autem in Ioannem Auguſtinum, vt patet ex decreto ſuper reſignatione officij, viſum fuit non conſtare de aliqua ſimulatione, neque etiam cum Auguſtino.

3 Et in primis fuit præſuppoſitum, quod quidquid ſit in alijs ſimulationibus à iure non improbatis, de quibus *tot. tit. Cod. plus valere quod agitur*, in iſtis, quæ includunt delictum, requiratur pleniſſima probatio, *l. Sed ſi maritus, 6. fin. ff. qui, & à quibus*, Caſtr. *conſil. 161. ſub num.1. lib.2.* Dec. *conſil.464. num.8.* Gratian. *deciſ.76. num.26.* Veraſl. *deciſ.563. part.3.* Rota in Romana fructuum dotis de Veiis 23. Februarij 1598. coram Reuerendiſs. Lugdunen. efficere autem talis probatio viſa fuit in prædicto caſu. Nam prætenſus antecedens tractatus non probatur niſi per vnum teſtem, licèt qui nihil probet, tum quia ſit vnicus, *licèt cap. veniens de teſtibus, l. maritus, ff. de quæſt.* Rota in Romana nullitatis contractus 9. Iulij 1614. coram Reuerendiſſimo Ludouiſio, tum quia deponit per verbum *mihi videtur*, & ſic dubitatiuè, Dec. *conſ.256. num.4.* Signorol. *conſ.241. num.6.* Afflict. *deciſ.38. num.7.* Vltra quòd multa tractantur, quæ poſteà non fiunt, *l. ſi voluntate, C. de reſcind. vendit.* Natt. *conſ.31. num.12. lib.1.*

4 Quoad prætenſam confeſſionem deductam ex depoſitionibus habitis pro confeſſatis, negatur adeſſe tale decretum, quia Iudex Capitolinus non illud fecit ſimpliciter, ſed niſi Ioannes Baptiſta infrà certum tempus magis præcisè reſpondiſſet, & Ioannes Baptiſta infrà tempus præfixum dicitur reſpondiſſe, quod Ioannes Auguſtinus proprius emiſſet hoc officium abſque implicatione Ioannis Baptiſtæ, non concludit, quin ex poſt, vel quia Ioannes Auguſtinus non inuenit pecunias promiſſas pro pretio, vel aliàs non potuerit liberè emi per Dominum Ioannem Baptiſtam, quod Ioannes Auguſtinus exercuerit liberè officium abſque implicatione Ioannis Baptiſtæ, nihil eſt, quia nec qualitas perſonæ Ioannis Baptiſtæ viri nobilis, nec ſcientia profeſſionis Notariatus quærebant vt ſe implicaret in hoc officij exercitio, quòd ex iſtis fiat veriſimile voluiſſe emere pro ſe proprio, nihil etiam facit, quia via infertur ad exercitium, non autem ad dominium, cuius eſt capax qui licèt nobilis, & non aptus ad illud exercendum. Quòd officium fuerit emptum in capite Ioannes Auguſtinus cùm quo minimè apparet, Ioannem Baptiſtam habuiſſe coniunctionem ſanguinis; vel amicitiæ, pariter non obſtat, quia cùm Ioannes Baptiſta reſeruauerit ſibi liberam diſpoſitionem non intraret ſua opponere officium magis ſuper capite vnius, quàm quod in deputatione Ioannis Auguſtini in adminiſtrationem non ſit illi conſtitutum certum ſalarium, vel actum de expenſis deſeruientium, & penſione apothecæ in exercendo officium non concludit ſimulationem, quia prouiſio ſuper iſtis remanebat in diſpoſitione iuris, ad *l. commodiſſime, ff. de liber. & poſthum.* & de hoc agendum in redditione rationis, Receptaſſo vniformis ſcutor. 25. ſingulis menſibus non probatur in facto, & probata non releuaret, cùm ita potuerit taxari poſt officium emptum, quod Ioannes Auguſtinus promiſerit releuare indemnem Ioannem Baptiſtam ab omni damno, quòd occaſione fideiuſſionum, & rogituum per Ioannem Auguſtinum rogandorum, & reſpectiuè recipiendorum, quam ex alia cauſa ratione dicti officij, non concludit, quin dominium fuerit penes Ioannem Baptiſtam, quia ſunt damna contingentia ratione malæ adminiſtrationis, quæ proptereà pertinent ad adminiſtrationem, non autem ad Dominum conuenti ad rationem 8. pro centenario, non probatur in facto, quòd non fuerit reddita ratio, nihil eſt, quia hinc orta eſt controuerſia. Cætera etiam magis leuia fuerunt benè ſublata per Informantes per Ioannem Baptiſtam, cùm quibus Domini tranſiuerunt, & quatenus prætenſæ coniecturæ per ſe poſſunt facere aliquem ſcrupulum, viſæ fuerunt elidi, & conquaſſari ex alijs contrarijs coniecturis; certum eſt enim, quòd coniecturæ contrarijs tolluntur, *l. Diuus, & ibi gloſ.* in verb. *æſtimari, ff. de reſt. in integrum*, Surd. *d. conſil.80. num.21.* Rota in Parmen. ſtatus 10. Aprilis 1606. coram Ludouiſio, & quod in dubio illæ ſunt præferendæ, quæ ſunt magis conformes publicis ſcripturis. Facit text. *in l. 2. ff. de tranſaction.* Gozad. *conſil.1. num.26.* Menoch. *lib.6. præſumpt.2. per totum*, & quæ ſunt excluſiuæ delicti, Bart. *in l. ſi procurator tuus, ibi venit eidem notab. ff. de condict. indebiti*, Ang. Aret. *conſil.51. n.25.* Alciat. *in tract. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. vbi ſupra num.1.* & non eſt attendendus numerus illarum, ſed ponderoſitas, Pariſ. *conſil.20. num.25. & conſ.11. n.26. lib.2.* Menoch. *conſil.30. num.5. lib.1.*

Prima igitur coniectura eſt; quòd cùm Ioannes Auguſtinus expendiſſet ſcuta 91. cum dimidio in expeditione huius officij, obtinuit hanc expenſam ſibi refici per dictum Ioannem Baptiſtam, vt patet ex quietantia facta per ipſum Ioannem Auguſtinum, ſignum euidens, quòd officium fuerat expeditum ad fauorem Ioannis Baptiſtæ, quia aliàs dicta expenſa non pertinuiſſet ad illum, ſed ad ipſum Ioannem Auguſtinum, *ad reg. qui ſentit commodum, &c. de reg. iur. in 6. l. naturaliter cum ſequen. &c. ff. eodem.* 5
Secunda eſt, quod Ioannes Auguſtinus confidebat de ſimplici verbo Ioannis Baptiſtæ, & è conuerſo Ioannes Baptiſta de verbo Ioannis Auguſtini, aut non confidebat alter de altero; ſi confidebat, non erat opus facere, quòd contractus emptionis cantaret in perſona Ioannis Baptiſtæ, ſed ſatis fuiſſet, quòd Ioannes Baptiſta mutuaſſet Ioanni Auguſtino pecunias pro exercendo officio, obligando illud, ſi opus fuiſſet pro ſecuritate reſtitutionis pecuniarum, quod Ioannes Auguſtinus promiſiſſet ſoluere 8. pro centenario. Si verò non confidebat alter de altero, nil egerunt contra hæredem ſub hac forma, quia Ioannes Auguſtinus ſic agendo non aſſecurauit pro ſe dominium officij, vt modo doceat experientia, nec minus Ioannes Baptiſta aſſecurauit ſuum capitale, vel 8. pro centenario, nam quantum ad capitale, ſi pretium officij decreſceret, vel officium facto Papæ extingueretur, non haberet Ioannes Baptiſta aliquam ſcripturam, cum qua ſe poſſet releuare contra Ioannem Auguſtinum petentem ſimiliter reſtitutionem ſuarum pecuniarum, nec minus poſſet Ioannes Baptiſta, durante officio, petere certum quid per centum a Ioanne Auguſtino, cùm ſemper hic nulla reperiatur ſcriptura confecta. Vnde applicatur concluſio, quòd non admittitur probatio ſimulationis, vbi non oſtenditur cauſa ſimulandi, Bald. *in l. ab Anaſtaſio num. 2. l. mandati*, Caſtr. *in l. ner. gentium, §. dolo, ff. de pact.* Bar. *in conſil. 65. num.5.* Mait. *conſ.628. num.17.* cum alijs per Maſcard. *de probat. concluſ.448. num.1.* Rota in Hiſpalen. præeminentiarum 20 Nouembris 1591. coram bon. mem. Gipſio, & in Romana de Ceulis 28. Aprilis 1595. coram bon. mem. Penia, & in Bon. pecuniaria 5. Decembris 1603. coram Reuer. Patre Domino Caualerio. Tertiò facit, quia vtraque pars poterat conſequi ſecum via recta, & licita, vnde non eſt veriſimile, quod elegerint hanc viam illicitam, & ſubiectam pœnæ ſpirituali, & temporali, cùm minimè vtraque pars ſit benè verſata in materijs contractuum, etenim potuiſſet Ioanne Baptiſta emere, prout emit, pro ſe ipſo, & poſtea facere pactum de quan-

docum-

documque, vel infra certum tempus reſignandi Ioanni Auguſtino, & interim potuiſſet Ioannes Baptiſta tamquam Domini officij percipere fructus illius, quos etiam potuiſſet taxare ad certam competentem ſummam, vt in dies fit in ſocietatibus officiorum, & ſic Ioannes Auguſtinus tutus de habendo officio, & Ioannes Baptiſta de habendis fructibus, donec re haberet pecunias ſuas, quod eſt in effectu illud, quod prætendit Ioannes Auguſtinus fuiſſe de intentione partium.

6 Stantibus autem prædictis, quòd ſcilicet Ioannes Baptiſta verè ſit dominus officij, & agatur contra illum, qui pro tali illum recognouit, nulla viſa fuit dubitatio, quin ſit annuncian. ad illud, cùm Ioannes Auguſtinus non dicatur ſibi poſſediſſe, ſed Ioannes Baptiſta, cuius nomine adminiſtrabat officium, *l. 3. §. fin. de acqu. vel amit. poſſ. l. non ſolùm, §. Quod vulgò geſtis vſucap.* Aug. *conſ. 12. verſ. 2. quia*, Alex. *conſ. 121. in princ. lib. 5.* Io. de Imola *conſ. 68. num. 7. verſ. videndum eſt ergo*, & conſequenter poſſidendo competit ſibi vtrumque remedium, ſiue manutentionis ratione ciuili, ſiue recuperando ratione naturali, in qua per ſuam adminiſtrationem tuebatur, Bal. *conſ. 131. num. 3. lib. 1.* & ex his etiam ſequitur ipſum non teneri recipere pretium à ſe erogatum, quòd offertur per Ioannem Auguſtinum. Et ita concluſum &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Ferrarien. Bonorum.

Veneris 3. Aprilis 1615.

ARGVMENTVM.

Iuſtificatur ſententia ex multis, quæ latiùs in deciſione continentur.

SVMMARIVM.

Sententia, quæ ſeruatis ſeruandis eſt lata, debet exequi, num. 1.

Sententiæ iuſtitia ſuadetur ex pluribus deciſionibus in eo factis, num. 1.

Clauſula quatenus villis, bonis &c. *in literis Apoſtolicis quomodo ſit intelligenda, n. 2.*

Forma data actus omitti non debet, n. 2.

Literæ cum clauſula ſi in euidentem *non executis, iterum poſſunt executioni demandari. Fallit quando iuriſdictio fuit conſumpta, num. 3.*

DECISIO DCLXXVIII.

1 Viſum Dominis fuit, ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, cùm illius validitas, & iuſtitia controuerti non poſſit. Validitas probatur ex reſolutione Proceſſus, in quo legitur ſpecialis cauſæ commiſſio, citatio ad ſententiam, adſunt mandata procuræ, & omnia conſtat ſeruata fuiſſe de iure ſeruanda, Caputaq. *deciſ. 262. part. 2.* Iuſtitiam pariter innoteſcit ex deciſionibus in hac eadem cauſa factis coram R. P. D. meo Dunozetto ex quibus apparet malè fuiſſe pronunciatum in partibus in vim reſcripti, *ſi in euidentem* ſuper inueſtitura bonorum, de quibus agitur ad fauorem D. Marchionis Gualenghi facta per Epiſcopum Ferrarien. Illuſtriſſimi Cardinalis Leni prædeceſſorem, & ſic benè fuit ad eiuſdem Cardinalis Inſtantiam dicta ſententia de partibus reuocata, præſertim quia non ſeruata forma reſcripti, *ſi in euidentem* emanauit, *cap. cum dilecta*, vbi Doctores, *de reſcript.* Abb. *conſ. 41. num. 23. lib. 1.* Dec. *in cap. prudentiam in 4. notab. de off. deleg.* Pariſ. *conſ. 41. num. 55. lib. 4.* Gozzad. *conſil. 73. & 2.* Tiraquel. *de retract. lignag. §. 1. gloſ. 23. num. 11.* & fuit dictum in vna Cortonen. reſciſſionis locationis 26. Ianuarij 1590. coram Orano.

2 Quæ forma tantò magis veniebat ſeruanda ſtante in literis Apoſtolicis clauſula, *quatenus villis, rebus, bonis, & iuribus prædictis prius coram vobis ſpecificatis, &c.* Caputaq. *deciſ. 150. num. 5. part. 1.* & fuit dictum in allegata Cortonen. reſciſſionis. Nec releuat fuiſſe factam expreſſionem in genere, quia cum certa data eſſet forma ſpecificandi, vtique illa debeat ad vnguem ſeruari, *c. Piſanis*, & ibi gloſ. in verb. *irritum de reſtit. ſpol.* & habetur in allegata deciſione Cortonen.

3 Nec valet dicere, literas *ſi in euidentem* nulliter executas, iterum executioni poſſe demandari. Nam iuriſdictio in vim dictæ commiſſionis tributa in primo actu etiam nullo fuit conſumpta, Alex. *conſil. 81. num. 7. lib. 3.* Iaſ. *conſ. 36 num. 22. lib. 3.* Tiraq. *in l. boues, §. hoc ſermone num. 220. de verb. ſignific.* dictum in Cortonen. bonorum 3. Iulij 1589. coram Cardinale Platto. Ex quibus, & alijs per Reuerendum Patrem Dominum meum Dunozettum latiùs deductis Rot. cenſuit illius ſententiam eſſe confirmandam, cùm præſertim nihil de nouo pro parte Domini Marchionis deductum fuerit, imò nec informatum, & cetera.

R. P. D. ANDREA.

Tiraſonen. Penſionis.

Veneris 3. Aprilis 1615.

ARGVMENTVM.

De extractione, & publicatione inſtrumentorum, quando dicantur legitime facta.

SVMMARIVM.

Notarius poteſt abſque literis compulſorialibus, & alia ſolemnitate extrahere, & publicare dicta teſtium ab ipſo examinatorum, n. 1. & 2.

Inſtrumenta poſſunt extrahi à ſucceſſore in officio abſque alia ſolemnitate, num. 4. Vbi præſertim quando fuerunt extracta vigore compulſorialium, & illarum ſeruata forma.

Inſtrumenta, & aliæ ſcripturæ dicuntur legitimè extracta, & publicata, quando fuerunt extracta vigore compulſorialium.

DECISIO DCLXXIX.

1 IN cauſa Tiraſonen. penſionis die 13. Martij proximè præteriti cùm dubitaretur, An conſtaret de valore Eccleſiæ Parochialis loci de Ablitas ad Collegiatam oppidi de Tudela, ad effectum, vt penſio ſuper fructibus dictæ Parochialis ad fauorem Petri Fernandez ſine conſenſu Capituli reſeruata eſſet valida, vel inualida, Rota pro faciliori directione cauſæ voluit particulariter videre, An iura Capituli eſſent in forma probanti. Quo dubio propoſito hodie 3. Aprilis ſolo capitulo informante, quia procedebatur per contradictas, illa eſſe benè extracta reſpondit circumſcripto, an probarent, de quo poſteà erit videndum.

2 Quantùm enim ad examen 13. Teſtium ſummar. *num. 3. & aliud 8. teſtium eodem ſummar. n. 4.* ſi illud prout dicitur, fuit extractum ab eodemmet Notario actuario per quem dicti teſtes fuerunt examinati, non carebat difficultate, cùm ipſe benè potuerit eorum exemplum authenticum dare abſque literis compulſorialibus, & alia ſolemnitate in extractione requiſita, Rot. *deciſ. 1. de fid. inſtrum. in nou. & deciſ. 4. eod. tit. in antiq.* Veral. *deciſ. 170. num. 1. part. 1. & deciſ. 351. in pr. part. 2.* & fuit ſæpiſſimè reſolutum, & in ſpecie in Hiſpalen. legitimitatis 12. Decembr. 1611. & in Tuden. Parochialis 9. Aprilis 1612. coram Reuerendo Patre Domino meo Vbaldo, & in Mediolanen. Decimarum 4. Iulij 1614. coram me.

3 Sed eſt aduertendum, vt vnus ex Dominis dicebat, quòd ex atteſtatione quæ datur in nouo ſummario *n. 1.* non colligitur, quòd dicti teſtes fuerint examinati coram illo Notario, ſed tantum quod ille fecit extrahere, & extraxit dictum examen ex proceſſu in cauſa Tiraſonen. Parochialis de Ablitas, qui erat in officio penes ipſum.

4 Quo verò ad ſententiam antiquam ordinarij teſtes examinari ſuper decimarum perceptione, & aſſignatione congruæ pro Vicario, & inſtrumenta præſentationum, & inſtitutionum, de quibus *in eodem nouo ſummario num. 2.* non videbatur poſſe dubitari de illorum legitima extractione, tum quia fuit facta à ſucceſſore in off. Dec. *in auth. ſi quis in aliquo n. 26. C. de eden.* Veral. *deciſ. 244. num. 3. part. 2.* & fuit dictum in Ilerden. Viſitationis 14. Nouembr. 1611. coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano, &

in

in Mediolaneñ. Decimarum 23.Ianuarij 1613. coram Reuerend. Patre Domino meo Pirouano, & in Mediolanen. Decimarum 4.Iulij 1614. coram me: cum quia ex ſuperabundanti fuerunt extracta vigore compulſorialium, à Rota emanatarum ſeruata illarum forma, & citato Valentino de Gratia legitimo contradictore, Rota *d. deciſ. 1. & 2. de fid. inſtru. in nou. & 4. eod. tit. in antiq.* Vnde haberi debent pro legitimè extractis etiam reſpectu Petri, qui non interuenit in illo iudicio, Veral. *deciſ.* 351. *num. 6. part.* 2.

5 Eadem ratio legitimæ extractionis fuit habita quod ad alia duo inſtrumenta videlicet cuiuſdam præſentationis à Capitulo factæ de Vicaria de Ablitas 15. Nouembr. 1498. & ſententiæ de anno 1539. ſuper iure percipiendi omnes decimas per d. Capitulum in præfato oppido de Ablitas, quæ fuerunt extracta per Chriſtophorum de Reus Notarium ex ſuis protocollis, & originalibus, penes ſe exiſtentibus, & etiam vigore dictarum literarum compulſorialium, eodem ſummario *num.* 2. prout etiam literæ Apoſtolicæ Alexandri III. & aliæ legati Apoſtolicj ſub Cœleſtino III. inſtrumentum concordiæ cum Epiſcopo Donatin Regia cuiuſque confirmationes factæ per Adrianum IV. & d. Cœleſtinum, quæ fuerunt extracta de ſuis originalibus exiſtentibus in Archiuo d. Eccleſiæ vigore compulſorialium *d. num.* 2. viſa fuerunt benè extracta, ex ſupradictis, Et ita concluſum.

R. P. D. A N D R E A,

Toletana Decimarum de Capilla,

Luna 6. Aprilis 1615.

A R G V M E N T V M.

Procuratores ſi fuerint inſimul conſtituti, vel ſubſtituti, quando vnus alium præoccupare dicatur, per productionem mandati, ſeu alios actus, & quando etiam nullitas defectu præſertim mandati poſsit reijci à Rota habente Arbitrium,

S V M M A R I V M.

Procuratores duo quando ſimul ſunt ſubſtituti, vnus alium praeoccupat per productionem mandati, & per alios actus, num. 1.

Declara, vt talis praeoccupatio non inducat nullitatem actorum geſtorum à procuratore praeoccupato ipſo iure, ſed parte opponente, n. 4.

Mandatum procura reſtrictum ad lites in vna ciuitate, non extenditur ad lites vertentes in alia, num. 1. *Declara, vt n.* 5. *& n.* 9.

Teſtes nulliter examinati poſſunt ſanari arbitrio Rota, quando fuerunt examinati cum interrogatorijs à parte datis, num. 2. *&* 3.

Nullitas defectu citationis, vel iuriſdictionis, ſeu etiam mandati ſanari poteſt, quando cauſa eſt commiſſa arbitrio Rota, quando nullitas non eſt totalis, n. 4.

Dictio & ampliat diſpoſitionem, n. 5.

Dictio quibuſcumque *includit etiam maiora expreſſis, n.* 5.

Interpretatio ſemper fieri debet, vt verborum ſuperfluitas euitetur, n. 6.

Obſeruantia ſubſequens declarat verba contractus, quatenus eſſent dubia, n. 7.

Citatus tamquam procurator cenſetur approbatus à citante, etiam quod non ſit procurator, n. 8.

Nullitas non obſtat, vel ſaltem ſanatur à Rota habente arbitrium, quando eſt turbida, n. 9.

D E C I S I O DCLXXX.

1 FVerat reſolutum in hac cauſa 10. Maij 1604. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio, teſtes qui iurarunt citato Nicolao fuiſſe nulliter examinatos ob defectum mandati, quia licèt ipſe fuerit in ſolidum ſubſtitutus ſimul cum Gabriele, tamen Gabriel productionem mandati, & alios actua illum in officio præoccupauerat, *cap. ſi duo de procur. in 6. & cap. non iniuſtè*, & vtrobique gloſſ. & Doct. *extra eod. tit.* Nec ſuffragari alıud mandatum eidem Nicolao datum, quia fuit reſtrictum pro Ciuitate Toletana, & ſic non erat ſufficiens pro Ciuitate Abulen. *vbi teſtes* iurarunt, Veral. *deciſ.* 335. *part.* 2. Cùm autem pro parte moderni Excellentiſſimi Ducis fuiſſet obtenta ſanatoria, cum clauſula *Arbitrio Rota*, & propoſito de more dubio, An intraret arbitrium ſub die 11. Martij 1615. nec liqueret, hodie 6 Aprilis illo repropoſito, Domini vnanimiter affirmatiuè reſponderunt.

Ratio Dominorum fuit, quia teſtes examinati citato Nicolao vti Procuratore Domini Archiepiſcopi fuerunt examinati cum eiſdem interrogatoriis productis à Gabriele indubitato procuratore, vt conſtat ex lectura interrogatoriorum, de quibus in prima parte proceſſus remiſſorialis fol. 1276. & ex lectura depoſitionis teſtium, vt ſupra examinatorum fol. 1468. quo caſu, cùm nihil aliud potuiſſet circa illos teſtes releuans adduci, quod non fuiſſet adductum in eiſdem interrogatorijs, quæ plenè fuerunt euacuata, ideò intrat arbitrium ad ſanandum huiuſmodi defectum, *ex deciſ.* Put. 301. *lib.* 3. ſæpiùs canonizata. Et in indiuiduo conſimilis defectus in Calaguritana Iuris Votan. 19. Ianuarij 1590. coram bon. mem. Orano, & in Treueren. Decimarum 20. Martij proximè præteriti, coram Reuerendo Patre Domino meo Dunozetto. 2

Alia etiam ratio adducitur à Puteo vbi ſupra quia pars dandò interrogatoria videatur prohibuiſſe conſenſum, vt in abſentia eius examen fieret, quòd efficit illud validum, Bald. *in l. Si quando num.* 14. *Cod. de teſt.* Felin. *in cap. n.* 13. *in* 8. *limitatione extra eod.* Gabr. *de citat. concluſ.* 1. *num.* 346. Cæſar. de Graſſ. *deciſ* 9. *n.* 6. *verſ.* 3. *Nam pars de ſent. & re iudic.* Rot. *deciſ.* 415. *num. fin. part.* 1. *& a* 17. *num.* 2. *part.* 3. *lib.* 3. *diuerſ.* Vnde licèt Gabriel verus procurator fuerit abſens, & Nicolaus ab eo præoccupatus interfuerit examini, ſufficit illud factum fuiſſe cum interrogatorijs à Gabriele productis, vt propter illius conſenſum poſſit examen ſuſtineri. Et in hoc fundamento dationis interrogatoriorum per Gabrielem, vt dixi fuit concors Dominorum ſententia. Illa autem deciſio coram bo. mem. Cardinale Pamphilio fuit facta cum præſuppoſito, quòd interrogatoria fuerint data per Nicolaum. 3

Aliud etiam motiuum placuit maiori parti Dominorum, quòd hic non adeſt totalis defectus mandati, quo caſu æquiſitas ſuadet intrare Arbitrium pro illius ſanatoria, quemadmodum intrare ſolet in defectu citationis, vel iuriſdictionis quando non eſt totalis, Veſtr. *in prax. lib.* 5. *cap.* 13. *num.* 2. *& lib.* 7. *cap.* 1. *num.* 6. Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 4. *in fin. de reſcript.* & de ſtylo atteſtatur Reuerendus Pater Dominus Marcheſanus *in tract. de commiſſ. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 63. *& cap.* 3. *num.* 35. Quòd autem hic non adfuerit totalis defectus mandati patet, quia vt volumus attendere ſubſtitutionem Nicolai ſimul cum Gabriele, & cùm ambo fuerint ſubſtituti in ſolidum, licèt abſque clauſula, quòd non ſit melior conditio præoccupantis, vel quòd vnus poſſit perficere quòd alius inchoauit, illa præoccupatio Gabrielis non excludebat Nicolaum ipſo iure, ſed tantùm ope exceptionis, & vbi ijs, qui præoccupauit, inſtaret ne alius admitteretur. Vnde validum fuit examen hoc non oppoſito, Aret. *in l. ſi pluribus n.* 4. *verſ. Illa tamen praeoccupatio, ff. de leg.* 1. & fuit dictum in Pampilonen. Matrimonij 4. Februarij 1585. coram bon. mem. Orano, & in Tuden. Parochialis 20. Maij 1611. cor. Reu. Domino meo Damaſceno. 4

Aut verò conſideramus aliud mandatum Archiepiſcopi, datum eidem Nicolao, & negari non poteſt quin ſit aptum comprehendere, etiam alia loca præter ibidem expreſſa, quia licèt in eo fuerint ſpecificatæ Regiæ Audientiæ, & Cancellariæ Valliſoleti, & Granaten. & Ciuitas Toletana, & oppidum in Alcala, & Nicolaus fuerit deputatus pro Ciuitate Toletana, ſicut pro alijs tribus locis expreſſis, certi ſunt procuratores conſtituti. Attamen poſt loca expreſſa ſequitur, & in alijs quibuſcumque tribunalibus Eccleſiaſticis, & ſæcularibus, quibus oportuerit, & fuerit neceſſe, quæ dictio & ampliat mandatum vltra loca, & caſus ſpecificatos, Put. *deciſ.* 230. *lib.* 2. Creſcen. *deciſ.* 3. *de procur.* & eſt doct. Bal. *in rub. num.* 17. *C. de contrahen. empt.* quòd contractus ampliatur per ampliatiuas dictiones, & copulas, attenta etiam generalitate verborum. In alijs quibuſcumque tribunalibus, &c. quæ includit non ſolùm alia, verùm etiam maiora expreſſis vt 5

latè

latè per Felin. *in cap. Sedes n.5. in 2. & quinta declaratione de reſcript.* Vbi in ſpecie loquitur in mandatis procuratorum.

6 Hinc ceſſat interpretatio ex aduerſo data ad illa verba, & alijs quibuſcumque Tribunalibus, vt intelligantur de Tribunalibus earumdem ciuitatum, pro quibus procuratores præfati reſpectiuè fuerunt conſtituti. Quia cùm ſuperiùs fuiſſent nominata ciuitas Toletana, & oppidum de Alcala, non erat neceſſe expreſſo continente exprimere contenta, quæ eo ipſo veniebant, *l.2. & l. qui in continentibus, ff. de verb. ſignific. l. Cum tabernam, ff. de pign.* Ideò vt vitetur ſuperfluitas, pro qua euitanda omnis poſſibilis interpretatio fieri debet, *leg. ſi ſtipulatus, ff. de vſur.* Gozad. *conſ.74. num.*8. Gabr. *conſ.*154. *num.* 10. *lib.*1. etiam iuri contraria, vt pluribus firmat Cephal. *conſ.257. n.28. & ſeq.* & fuit dictum in Romana Vineæ 14. Martij 1608. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, verba ſubſequentia, & in alijs quibuſcumque tribunalibus neceſſariò debent intelligi de alijs tribunalibus aliarum ciuitatum.

7 Et hunc intellectum probauit obſeruantia ſubſecutadum in ciuitate Abulen. Nicolaus ſe geſſit pro procuratore, qui propterea tale mandatum habuiſſe præſumitur, Dec. *conſ.77. num.3. in fin. verſic.* & ad hoc benè facit, & pro tali vero, & legitimo procuratore, etiam ille fuit habitus, & receptus a Iudice, & à parte Ducis, quæ obſeruantia declarat verba contractus, & mandati, quatenus illa eſſent dubia, Caſtrenſ. *conſ.347. num.4. lib.*1. Crauet. *conſ.*101. *num.*3. Gabr. *conſ.53. num.15. & conſ.66. num.14. lib.*2. Rot. *deciſ.571. num.3. part.*1. Surd. *deciſ.134. n.9.*

8 Attento etiam quòd Nicolaus erat incola Ciuitatis Toletanæ, vt enunciatur in mandatis, & venit, & diu commoratus fuit in Ciuitate Abuleñ. pro hoc examine. Vnde præſumitur mandatum, cùm hæc non ſoleant fieri gratis, & præſertim, quia vt dixi illius perſona fuit per partem aduerſam Ducis approbata, cùm fuerit tamquam procurator Archiepiſcopi citatus, vt in terminis eſt *deciſ. Seraph.1407. num.*1. & in ſpecie de duobus Procuratoribus in ſolidum datis dicitur fuiſſe reſolutum in Bononieñ. fideicommiſſi de Mauris 24. Nouembr. 1606. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, & in Romana Dotis, ſeu teſtamenti 4. Decembris eodem anno coram Reuerendiſſimo Bononieñ.

9 Addebat vnus ex Dominis circa intellectum *cap. ſi duo* illum text. loqui de præoccupatione iudiciali, quæ fit per litis conteſtationem, qualis non fuit iſta ad examen faciendum, vt in terminis fuit reſponſum in Iuden. Parochialis de Robodera 20. Maij 1611. coram Reuerendiſſ. Domino meo Damaſceno. Ex quibus vel eſt dicendum huiuſmodi nullitatem non obſtare, vel ſaltem negari non poteſt, quin ſit turbida, quo caſu intrat arbitrium pro ſanatoria, etiam ſi ſit nullitas mandati, Creſcen. *deciſ.8. in fin. de re iudic.* & fuit dictum in Elboren. Iuris conferen. 18. Martij 1611. coram Reuerendo Patre Domino meo Manzanedo. Et ita concluſum.

R. P. D. B V R A T T O.

Fauentina Fideicommiſſi de Caſtellanis.

Lunæ 6. Aprilis 1615.

A R G V M E N T V M.

Proximitas quando grauati, & quando grauantis cenſeatur conſiderata.

S V M M A R I V M.

*Fideicommiſſum abſolutum inducitur ad fauorem familiæ, & agnationis, ex prohibitione alienationis pro conſeruatione bonorum in familia, & agnatione, n.*1.

Proximitas grauati, & non grauantis, in fideicommiſſis attenditur, num.2. maximè ſi qui ſe vocatum prætendit, eſt de deſcendentibus grauati, n.3. & abſque dubio concurrentibus coniecturis, n.4.

Linea vna in fideicommiſſis, & primogenituris ſemel admiſſa, donec aliquis extat de illa linea, cæteri de alia excluduntur, num.3.

Proximitas grauati, non autem grauantis dicitur conſiderata, quando Teſtator non habuit reſpectum ad perſonas, ſed tantum ad ſanguinis ſucceſſionem, numero 4.

D E C I S I O DCLXXXI.

Domini reſoluerunt pro Caſtora vnica filia Pauli vltimi grauati ex hæredibus quondam Caroli Teſtatoris. Nam ſuppoſito etiam in præſenti diſputatione (citra tamen veri præiudicium, prout partes conueniebant) quòd ex prohibitione alienationis immobilium per dictum Carolum facta pro perpetua conſeruatione in eius agnatione, & familia de Caſtellanis reſultet abſolutum fideicommiſſum ad fauorem d. familiæ, & agnationis, iuxta diſtinctionem Socin. *in l. qui Romæ, §. Cohæredes num.*17. Et ibi etiam alij communiter, *ff. de verb. oblig.* Quòd tenent etiam Crot. qui de communi, *in l. filiusfam. §. Diui num.23. ff. de leg.*1. Corn. *conſil.22. num.6. vol.*2. Dec. *conſil.23. num.2. & num.4. verſic. moneor*, Curt. iun. *conſil.*114. *num.*16. Aym. *conſil.*130. *num.*10. & alij plures de communi, relati per Gabr. *de fideicom. concluſ.9. num.*37. & Peregr. in hac eadem cauſa, *conſil.42. num.7. vol.*5. qui dicit, non eſſe vlterius laborandum, cùm iſta ſit opinio recepta, quàm etiam ante illum ſine difficultate procedere dixit Rota *deciſ.568. num.1. & ſeqq. part.1. diuerſ.* & latè Caball. *conſil. deciſiuo* 60. *num.*1. Et quòd ad illud in defectum maſculorum fœminæ ſint vocatæ, vt latè oſtendit idem Peregr. *d. conſ.42. à num.8. vſque ad* 11. Et in eadem cauſa *conſil.58. eod. vol.*5. De quo nunc principaliter non controuertitur. 1

Tamen Caſtora vti filia d. Pauli vltimi grauati venit præferenda Lucretiæ illius amitæ, licèt proximiori Carolo Teſtatori, cùm (circumſcriptis tamen coniecturis in contrarium) attendatur proximitas grauati, & non grauantis, vt iuxta intellectum *l. Cum ita, §. In fideicommiſſo, ff. de leg.*2. tenent Socin. *in l. ſi cognatis num.40. ff. de re iud. & in l. hæredes mei, §. Cùm ita n.16. in fin. ff. ad Treb. & in conſ.299. num.21. lib.*2. Curt. iun. *conſil.125. n.4.* Pariſ. *conſ.23. n.263. ver. & in ſimili lib.*1. Thob. Non. *conſ.41. n.29.* Molin. *de Primogen. lib.3. c.9. n.11.* & communem, & magis communem dicunt idem Soc. *conſ.73. n.14. lib.*4. Socin. iun. *conſ.126. n.56. verſ. item etiam ex prædictis volum.1. & conſil.22. n.20. verſic. & vltra multa lib.*4. Ruin. *conſ.191. n.7. lib.*7. Gozad. *conſil.4. n.27. &* 31. Alciat. *conſil. 32. n.8. lib.9. Tom.3. par.* Imolen. *conſ.121. n.11. & ſeqq. & conſ.122. num.*6. Iul. Clar. *in §. Teſtamentum quæſt.76. colum. pen. verſ. ſed hic concurrit*, Marzat. *in Epito. de fideicom. quæſt.35. in fin. & conſ.1. num.25. &* 28. cum alijs latè per Card. Mantic. *de coniect. lib.8. tit.12. n.30.* Dec. *conſ.25. n.10. & 14. ver. non obſtat quod in fideicom. & conſ.100. nu.6. lib.*1. Hiero. Lauren. *deciſ. Auenionen.37. num.3. verſ. maior vt mihi videtur*, Burſat. *conſ.170. num.23. vol.*2. Peregrin. *de fideicom. art.20. num.2. verſ. contrarium*, & Caball. *d. conſ. deciſiuo* 60. *num.*6. Et veriorem teſtantur idem Socin. iun. *d. conſ.*126. Ruin. *conſ.159. num.6. lib.*2. Roland. *d. conſ.100. num.15.* Marzar. *d. quæſt.35. in fin. verſ. Ego poſtquam*, Magon. *deciſ. Lucen.83. num.16. & ſeqq.* Et ab ea recedendum non eſſe Port. Imol. alios allegans *d. conſ.122. num.*6. & ita fuiſſe iudicatum per Rotam Senenſem, & Florentinam, teſtatur Socin. iun. *d. conſ. 126. num.*40. Marzat. *d. quæſt.25. in fin.* Quam etiam opinionem paſſim ſequitur Rota vti veriorem, & magis communem, & ſignanter *deciſ.72. part.1. diuerſ. num.1. & deciſ.22. num.3. lib.3. part.*3. & in vna Romana legitimæ, de Vrſinis 24. Maij 1585. coram bon. mem. Card. Blanchett. & in vna Romana fideicommiſſi de Serlupiis 23. Februarij 1601. coram bo. mem. Iuſto. Et in hac eadem cauſa pro veritate conſultus tenuit Peregr. *conſil 42. n.11. vol.*5. 2

Procedit autem ſine vlla difficultate, quando (vt in præſenti caſu) is qui ſe vocatum prætendit in fideicommiſſo eſt filius, vel deſcendens ipſius grauati, Socin. iun. *d. conſ. 126. num.21. & ſeqq.* Corn. *conſ.230. n.11. verſ. & licèt lib.*3. Laderch. *conſ.45. num.*12. Card. Mant. *d. tit.12. n.30. in fin. verſ. ſed hæc ſententia.* Pro quo facit recepta illa concluſio in Primogenituris, fideicommiſſis, & feudis, quod donec extant capaces de vna linea ſemel admiſſa, cæteri alij excluduntur, *iuxt. cap.1. de nat. ſucced. feud.* vbi Bal. & omnes, Ruin. *conſ.159. num.6. verſ. & pro hoc videtur caſus.* Grat. *reſpon.8. num.1.2. 5. 6. & ſeq.* Couar. *pract. quæſt. cap.38. num.6. verſ. etenim qui primogenitum conſtituit.* Rot. *deciſ. 15. num.8. & deciſ.100. num.1. part.2.* Molin. *de Primogen.* 3

Hiſpa.

Hiſp. lib.3. cap.4. nu.14. & cap.9. num.1. Decian. *conſil.127. num.14. lib.3.* Surd. *conſil.403. num.10. &* 11. Peregrin. *de fideicomm. art.20. ſub num.3. verſ.5. videtur caſus, & art, 27. num.14.*

4 Prout etiam non habet difficultatem concurrentibus coniecturis, Conar. *d.cap.38. n.3. verſ.2. concluſ.* ibi, niſi ex voluntate, &c. Rot. *d.deciſ.72. num.4.* Gabr. *conſ.107. n.8. lib.1.* Deducitur autem in iſto caſu potiſſima coniectura ex eo, quòd Teſtator mandauit bona perpetuò conſeruari in agnatione de Caſtellanis, ideò enim cenſentur vocati etiam ij qui nec nati, nec concepti erant tempore obitus Teſtatoris, & ſic ij qui nullo modo ab inteſtato illi ſuccedere poterant, & ita dici non poteſt conſiderata proximitas grauantis, ſed grauati, quaſi Teſtator non habuerit reſpectum ad perſonas, ſed tantùm ad ſanguinis ſucceſſionem, vt arguit Socin. *d. conſ.249. num.21. verſic.14. confirmatur, & conſil.86. num.11. in fin. verſ. comprobetur lib.3.* Rot. *d. deciſ.72. num.5. verſ.3. coniectura*, Randen. *conſ.14. num.22. lib.1.* dicens huiuſmodi coniecturam communiter receptam. Ex quibus patet per mortem d. Pauli non eſſe factum locum fideicommiſſo ad fauorem Lucretiæ. An autem ea poſſit venire ex capite alienationis per Caſtoram factæ contra Teſtatoris prohibitionem, erit alteriùs inſpectionis, &c.

R. P. D. DECANO.

Romana Fideicommiſſi de Sancto Petro,

Luna 4. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Fructus quando veniant in reſtitutione fideicommiſſi, & an inueſtimentum ex ijs factum de ordine teſtatoris cenſeatur factum gratia hæredis, vel potiùs fideicommiſſarij, & quando remedium *l. fin. C, de Edic. Diu. Adr. toll.* competat pro fructibus, & inueſtimento ex illis facto de ordine Teſtatoris,

SVMMARIVM.

Fructus regulariter non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, etiam ſi teſtator vſus ſit verbis generalibus, & amplis, n.1. & 2.

Fallit 1. quando tempus reſtitutionis eſt adiectum gratia ſubſtituti, n.3.

Fallit 2. vbi heres eſt rogatus fructus reſtituere, n.3.

Fallit 3. quando coniecturis conſtare poteſt teſtatorem voluiſſe etiam fructus reſtitui, n.3.

Remedium l.fin.C.de edic.Diu.Adr.tol. *non competit niſi pro rebus, quæ erant teſtatoris tempore mortis, n.1.*

Fallit in inſtrumento facto de ordine Teſtatoris, de quo ad effectum vt competat remedium l. fin. *proinde iudicatur, ac ſi fuiſſet in bonis Teſtatoris, n.8.*

Remedium l.fin. C. de edic.Diu. Adr. toll. *non competit pro fructibus, num.1.*

Declara procedere in fructibus maturatis poſt purificatum fideicommiſſum, ſecus in fructibus inueſtitis ante purificatam conditionem de mandato Teſtatoris in augmentum fideicommiſſi, num.8.

Declara 2. procedere vbi agitur contra ſingularem ſucceſſorem poſſidentem rem ſingularem, ſecus vero quando agitur adverſus poſſeſſorem pro herede, n.9.

Fructus ſpectant ad fideicommiſſarium, ſeu primogenitum, non autem ad haredem, quando dilatio ad capiendum fideicommiſſum ſeu primogenituram non fuit data fauore heredis, ſed fauore primogeniti, ſeu fideicommiſſarii, num.2.

Dilatio ad capiendam primogenituram dicitur data fauore vocati, non autem heredis, quando in ea heres nihil habet agere, num.2.

Fructus percepti antequam Monaſterium conſtruatur debentur Monaſterio vbi fuit legatum prædium pro Monaſterio conſtruendo, num.2.

Dilatio ad capiendam primogenituram dicitur data fauore vocati, quando teſtator voluit fructus inueſtiri in augumentum ſortis primogenituræ, n.2.

Subſtitutus in hereditate cenſetur ſubſtitutus etiam in augumento proueniente ex inueſtimento fructuum hereditatis, quod Teſtator voluit fieri in augumentum portionis hereditariæ, num.4.

Augumentum iiſdem regulis iudicatur quibus principale, & idem ius ſtatuitur in augumento quod in principali acto, n.4. & n.7.

Augumentum hereditatis à Teſtatore ordinatum cenſetur non ſolum in gratiam heredis, ſed etiam in gratiam ſubſtituti, & fideicommiſſi quando Teſtator conſiderauit decus, & honorem familiæ, n.5.

Familiarum nobilitas, & honeſtas diuitijs conſeruantur, & ob inopiam pereunt, n.5.

Conſequens qui vult, neceſſariò etiam vult antecedens, num.5.

Voluntas teſtatoris interpretari debet ſecundum naturam, cum ex naturali ratione quid Teſtator ſenſerit percipiatur, num.5.

Augumentum hereditatis quod debet fieri ex fructibus, debet cenſeri potius ordinatum gratia heredis, quam fideicommiſſarij, n.6. Vbi declara.

Tempus reſtitutionis cenſetur magis inductum gratia heredis, quam fideicommiſſarij, n.6.

Fructus vbi ex mandato Teſtatoris inueſtiuntur in augumentum hereditatis, non dicuntur amplius fructus, ſed portio hereditaria, num.7.

DECISIO DCLXXXII.

IOan. Antonius de S. Petro inſtituit Primogenituram in certis bonis ad fauorem filiorum Aloyſij iunioris, quibus & eorum deſcendentibus deficientibus, vel non exiſtentibus vocauit Ioan. Baptiſtam de S. Petro, & interim donec Primogenitus naſcatur, & perueniat ad ætatem 14. ann. vel donec purificetur vocatio Ioan. Baptiſtæ per non exiſtentiam filiorum Aloyſij, voluit fructus bonorum dictæ primogenituræ inueſtiri in augumentum ſortis prædictæ primogenituræ. Inſuper in alijs bonis æquis portionibus inſtituit Aloyſium, & Ioan. Baptiſtam prædictos, & voluit, quòd Aloyſius non poſſet percipere fructus ſuæ portionis donec ſuſciperet prolem legitimam, & interim voluit ipſos inueſtiri in augumentum dictæ portionis hæreditariæ, quàm diſpoſitionem in codicillis temperauit, concedendo, vt Aloyſius ex portione ſua poſſet percipere ſcuta 500. & non vltra, reſiduum verò deponeretur, prout in d. teſtamento, & etiam voluit in d. teſtamento, quod Ioan. Baptiſta non fruatur ſua portione hæreditaria, niſi cùm vxorem duxerit, & interim eius redditus voluit inueſtiri in augumentum ſortis d. portionis, & immediatè poſt iſtas diſpoſitiones teſtator vſus fuit his verbis, Prædictos Aloyſium, & Ioan. Baptiſtam, vt præfertur, inſtitutos, eorumque filios, & deſcendentes in infinitum maſculos legitimos, &c. ad inuicem vulgariter, pupillariter, reciprocè, & per fideicommiſſum ſubſtituit, & ſibi hæredes & ſucceſſores vocauit, ac fore voluit, & tandem, vt decus, & honor domus, & familiæ, memoriaque ipſius teſtatoris diutius conſeruetur, prohibuit alienationem bonorum primogenituræ, & fideicommiſſo ſubiectorum. 1

Stan. hac ſerie facti, cùm ſit factus locus primogenituræ, & fideicommiſſo ad fauorem ipſius Ioan. Bapt. iuxt. reſolutionem facta 13. Februarij præteriti, dubitaui, an ei eſſet danda immiſſio in bonis emptis ex fructibus, & ex fructibus fructuum, & hoc tam reſpectu primogenituræ, quàm fideicommiſſi, quòd dubium habet duas difficultates principales. Prima eſt, An iſtud augumentum comprehendatur in primogenitura, & fideicommiſſo, quia fructus regulariter non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, etiam ſi teſtator vſus ſit verbis generalibus, & amplis, vt probat text. *in l. in fideicommiſſariam*, vbi Doct. *ff. ad Trebel, l. quod his verbis in princ. ff. de leg.3. l. ſcribit Celſus, l. deducta, §. fin. ff. ad Trebel.* Peregr. *de fideicomm. art.49. num.23.* Card. Mant. *de coniect. vltim. vol. lib.7. tit.10.* Secunda difficultas eſt, quatenus iſtud augumentum comprehendatur in primogenitura, & fideicommiſſo, an pro illo competat remedium *l. fin.* quòd non competit niſi pro rebus, quæ erant Teſtatoris tempore mortis, vt eſt text. *in verbis in l. fin. Cod. de edict. Diu. Adrian. toll.* & in ſpecie, quòd hoc remedium non competat pro fructibus dicit Specul. & alij Doctores 2

quos

quos allegat. Peregr. *de fideicommiſſ. art.* 48. *num.* 61.

3 Quantùm attinet ad primam difficultatem, & quoad fructus, & fructus fructuum primogenituræ, res videtur carere omni prorſus difficultate, quia dilatio ad capien. primogenituram non fuit facta fauore hæredis, ſed fauore primogeniti, & Io. Baptiſtæ, quare fructus ad ipſum Ioan. Baptiſtam ſpectant, vt eſt text. apertus *in l. ſi ita relictum*, §. *Pegaſus de leg.* 2. *l. in fideicommiſſ*, §. *Cum Pollidius*, *ff. de vſur. l. Lucius Titius*, §. *Hæredes*, *ff. ad Treb.* vbi Bar. Ang. *conſil.* 331. *num.* 1. *verſic.* 4. Cardin. Mant. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 7. *tit.* 10. quod autem dilatio ad capien. primogenituram eſſet data fauore primogeniti ex Aloyſio, & fauore Io. Baptiſtæ dubitari non poteſt, quia nihil in ea habebat agere hæres, quare fructus ad ipſos abſque dubio ſpectant, vt in iuribus ſupra alleg. & in fortioribus terminis, ſed benè ad propoſitum dicunt quamplures Doctores quos allegat Card. Mant. *d. loco verſic. & ex hoc deducitur*, inquiunt enim quòd ſi legatur prædium pro Monaſterio conſtruendo, fructus percepti, antequam Monaſterium conſtruatur, debentur Monaſterio, & ſic fructus collecti, antequam eſſet purificata vocatio ad primogenituram, ſpectant ad ipſum Io. Baptiſtam, & ceſſat omnis difficultas, quia cùm Teſtator voluerit fructus inueſtiri in augumentum ſortis primogenituræ, vtique dicen. eſt dilationem fuiſſe *factam* gratia vocatorum ad primogenituram, quia aliàs non eſſet in augumentum primogenituræ, & propterea diſpoſitio Teſtatoris ita eſt intelligenda, Oldrad. *conſ.* 9. *v. item cum iura. n.* 3. Gemin. *conſ.* 67. *per totum*, & pro reſolutione huius articuli optimè etiam faciunt rationes infrà ponderandæ.

4 Quantùm attinet ad fructus portionis relictæ Aloyſio iuniori idem dicendum eſt, nam licèt verum ſit, quòd fructus non veniant in reſtitutione fideicommiſſi, hæc tamen regula fallit, quando tempus reſtitutionis eſt adiectum gratia ſubſtituti, *vt in d. l. ſi ita relictum*, §. *Pegaſus*, *ff. de leg.* 2. cum alijs ſupra alleg. & ſic regula in caſu noſtro non procedit, ſi apparebit augumentum fuiſſe factum, ne dum gratia hæredis, ſed etiam gratia ſubſtituti, & fideicommiſſi. Limitatur etiam prædicta regula, quando quis eſt rogatus fructus reſtituere, & ſic in caſu noſtro limitabatur, ſi apparebit Aloyſium fuiſſe rogatum fructus reſtituere, *d. l. in fideicom. in princ. ff. ad Treb. & in l. ſi ita relictum*, §. *Pegaſus*, ibi, *cum incremento*. Et etiam limitatur, quando coniecturis conſtare poteſt teſtatorem voluiſſe fructus etiam reſtitui, Angel. *d. conſil.* 331. *n.* 1. *verſic.* 4. *fallit*, Card. Mant. *de coniect. vlt. volunt. loc. alleg. n.* 9. vbi alias fallentias adducit, quæ quidem tres fallentiæ hic optimè applicantur.

5 Nam quòd teſtator voluerit fieri augumentum ne dum gratia hæredis, ſed etiam gratia ſubſtituti, & fideicommiſſi ſatis patet, cùm voluerit inueſtimentum fieri in augumentum portionis hæreditariæ, & Io. Baptiſta ſimpliciter ſit ſubſtitutus Aloyſio: Vnde ſatis patet ſubſtitutum fuiſſe etiam in d. augumento, vt benè ad propoſitum declarando communem intellectum, *l. centurio*, *ff. de vulgar. & pupill.* dicit Ripa *ibi n.* 41. qui licèt non loquatur in noſtris terminis, eius tamen rationes optimè faciunt ad præſentem caſum, quæ etiam coadiuuantur, ex eo quòd idem iudicandum eſt de ipſo augumento, ac de ipſo principali, Calder. *conſil.* 12. *de conſtit. & conſil.* 32. *de teſtament.* Bald. *conſil.* 407. *n.* 3. *lib* 1. vbi quòd idem ius ſtatuitur in augumento, quòd in principali aucto, bene Surd. *deciſ.* 78. *n.* 11.

6 Et prædicta optimè comprobantur, nam teſtator conſiderauit, & honorem ſuæ familiæ, & quòd memoria eius conſeruaretur, & hæc voluit facere tam mediante primogenitura, quàm fideicommiſſo prædictis, vt patet ex verbis ſupra relatis. Vnde manifeſtiſſimè colligitur, quòd augumentum debebat fieri nedum in gratiam hæredis, ſed etiam in gratiam ſubſtituti, & ſic fideicommiſſi, vt illo magis aucto melius familia, & memoria conſeruaretur, diuitiæ enim operantur, quòd conſeruetur honeſtas, & nobilitas familiarum, quæ ob inopiam perire ſolent, *Auth. de teſt.* §. *ſancimus*, Rom. *conſil.* 411. *nu.* 2. *verſic. conſtat autem*, vbi Apoſtilla *in verſ. dignitas*, quòd etiam eodem modo voluit circa portionem Io. Baptiſtæ, interim quòd vxorem duceret, vnde cùm ambo fuerint æquis portionibus inſtituti, & æquè prohibiti de recipien. fructibus ſuæ portionis alter donec filios procreaſſet, alter verò donec vxorem duceret, & vterque alter alteri fuerit reciprocè ſubſtitutus immediatè poſt ordinationem d. augumenti vtriuſque portionis, & vterque fuerit prohibitus alienare ratione expreſſa conſeruationis memoriæ teſtatoris, & honoris familiæ, videtur perneceſſe dicendum, quòd augumentum fuerit ordinatum in fauorem fideicommiſſi, & ſubſtitutorum ex regula, quòd qui vult conſequens, neceſſariò etiam vult antecedens, *l. illud de acqu. hæred.* Anchar. *conſil.* 161. *in princ.* & hæc eo magis procedere debent, quia cùm indubitatum ſit augumentum primogenituræ ſpectare ad ſubſtitutum, ita dicen. eſt de augumento portionis fideicommiſſum in vtroque caſu militet eadem ratio voluntatis teſtatoris, ſcilicet decus, & honor familiæ. In interpretanda enim voluntate teſtatoris debemus naturam ſequi, quæ nos dirigit ad intellectum verum, vt inquit Bald. *in conſil.* 40. *num.* 2. *verſic. & quia debemus volum.* 3. quòd nihil aliud eſt dicere, niſi vt perquiramos naturalem rationem, ex qua quod teſtator ſenſerit percipi poſſit, Card. Mant. *de coniect. vlt. vol. lib.* 6. *tit.* 14. *n.* 6. ex quibus nedum conſtat teſtatorem voluiſſe fieri augumentum in gratiam fideicommiſſi, ſed etiam colligitur quòd grauauit hæredem ad ipſum reſtituendi, cùm voluerit fieri in augumentum portionis hæreditariæ, maximè cùm concurrant plures coniecturæ ſupra ponderatæ.

Non obſtat, quòd cùm augumentum proueniat ex fructibus debet cenſeri magis inductum fauore hæredis, quàm fideicommiſſi, prout tempus reſtitutionis cenſetur magis inductum gratia hæredis, quàm fideicommiſſarij, ex allegatis per Card. Mant. *loco ſuperius allegato n.* 11. quia hoc eſt verum in dubio, ſecus autem, quando ſumus in caſu iſto, vt patet ex prædictis, quo caſu abſque dubio augumentum cenſetur inductum nedum fauore hæredis, ſed etiam fideicommiſſi, vt *in d. l. ſi ita relictum*, §. *Pegaſus*, *ff. de leg.* 2. cum alijs per Card. Mant. *loco ſuperius alleg. n.* 10. 7

Minùs obſtat, quòd in omnem euentum prædicta procederent quoad fructus, non autem quoad fructus fructuum. Nam iſta diſtinctio in caſu iſto inter fructus, & fructus fructuum eſt verbalis, quia cùm teſtator voluerit fructus inueſtiri in augumentum ſortis primogenituræ, & portionis hæreditariæ poſt inueſtimentum, cùm fructus augeant primogenituram, & portionem hæreditariam, non eſt agendum ampliùs de fructibus fructuum, ſed de fructibus primogenituræ, & portionis hæreditariæ, quia tales ſunt effecti illi fructus de mandato teſtatoris, qui ita potuit diſponere, §. *Diſponat auth. de nupt.* maximè cùm augumentum recipiat naturam principalis aucti, vt notant Doctor. præcitati, & benè Brun. *de aug. quæſt.* 5. *& quæſt.* 9. 8

Quantùm attinet ad ſecundam principalem difficultatem, an pro augumento competat remedium *l. fin. C. de edic. Diu. Adr. toll.* licèt verum ſit, quòd non competit niſi pro rebus, quæ erant teſtatoris tempore obitus, & ſic non competat pro fructibus. Pro reſponſione tamen eſt aduertendum, quòd iſte non eſt propriè caſus noſter, quia Doctor. allegati in obiecto loquuntur de fructibus maturatis poſt purificatum fideicommiſſum, qui non eſt caſus noſter, cùm agamus de fructibus inueſtitis ante purificatam conditionem de mandato teſtatoris in augumentum primogenituræ, & fideicommiſſi, & propterea inueſtimentum factum de mandato teſtatoris proinde iudicandum eſt ad effectum, vt competat remedium *l. final.* ac ſi fuiſſet in bonis teſtatoris, vt poſt Socin. Alciat. Siluan. & alios dicit Surd. *in deciſ.* 15. *num.* 21. *in fin. & ſequent.* qui Doct. licèt loquantur quando bona emuntur ex pecunia teſtatoris, attamen mouentur ea ratione, quia bona de mandato teſtatoris fuerunt empta, quæ ratio militat in caſu iſto, quia licèt fuerint empta de fructibus, tamen de mandato teſtatoris, & illi non ſpectabant ad hæredem, vti fructus ſunt, cùm teſtator voluerit illos inueſtiri in augumentum primogenituræ, & fideicommiſſi. 9

Vlteriùs aliqui ex Dominis conſiderabant, quòd quoad fructus non poteſt agi remedio *l. fin.* quando agitur contra ſingularem ſucceſſorem poſſidentem rem ſingularem, ſecus verò quando agitur aduerſus poſſeſſorem pro hærede, prout in caſu iſto Peregr. *de fideic. art.* 48. *n.* 61. Circa tamen hoc vltimum reſponſum per alios Dominos nihil fuit firmatum. Ex quibus reſolutum fuit, Ioanni Baptiſtæ dandam eſſe immiſſionem, etiam quoad augumentum primogenituræ, & augumentum portionis relictæ Aloyſio iuniori, &c. 9

R. P. D. B V R A T T O.

Ferrarieñ. Dotis,

Lunæ 4. Maij 1615.

A R G V M E N T V M.

Confeſſio receptionis dotis ex pluribus præſumitur facta animo donandi, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Exemplum ſcripturæ factum abſque authoritate iudicis non probat, n.1.

Confeſſio facta à viro conſtante matrimonio cenſetur facta animo donandi, num.2. Vbi quòd in dubio non cenſetur facta ad probationem veritatis, nec ex ea probatur numeratio.

Amplia etiam in confeſſione facta erga ſocerum, n.2. Vbi maximè ſi tempore confeſſionis erat abſens.

Confeſſio receptionis dotis facta per virum vbi eſt ſimulata, non præiudicat creditoribus mariti etiam futuris, num.3.

Contractus ſimulatus non præiudicat creditoribus etiam futuris, num.3.

Confeſſio receptionis dotis ex præſumptionibus, & coniecturis colligitur, an emanauerit animo donandi, & in præiudicium creditorum futurorum, n.4.

Confeſſio receptionis dotis præſumitur emanaſſe à viro animo præiudicandi creditoribus, quando vir de tempore confeſſionis erat magno ære alieno grauatus, n.5.

Dos congrua vt cognoſcatur quæ ſit, debent attendi qualitates tam ſoluentis, quàm ei cui ſoluitur, n.6.

Confeſſio receptionis dotis præſumitur facta animo donandi, quando ſolutio ei qui dotem ſoluere debebat, erat ferè impoſſibilis, num.6.

Confeſſio receptionis dotis præſumitur facta animo donandi, quando ſi vera eſſet ſolutio dotis eſſet facta ante tempus conuentum, num.7.

Confeſſio receptionis dotis redditur ſuſpecta, quando in ea maritus nullum præſtitit iuramentum aſſertorium, ſeu promiſſorium, n.8.

Confeſſio receptionis dotis non dicitur facta ſub ſpe futuræ numerationis, quando eſt relatiua ad quietantias, & ſic eſt de ſoluta, & non de ſoluenda, n.9.

Donatio facta per virum vxori per viam confeſſionis, non confirmatur niſi per mortem viri, n.10.

Fallit vbi non eſt inſinuata, & excedit ſummam 500. aureorum, num.10.

Vxor pro donatione ſibi facta à viro, quæ morte viri confirmata fuit, eſt poſterior omnibus iuris creditoribus, num.10.

Simulatio poteſt quandocumque opponi, n.11.

Confeſſio receptionis dotis præſumitur vera, vbi conſtat de ſolutione alicuius ſummæ in confeſſione enunciata, n.12. Vbi limita.

Confeſſio receptionis dotis præſumitur vera, vbi maritus poſt confeſſionem vxori alimenta præbuit, n.13.

Aduerte d. coniecturam eſſe leuem, & per ſe ſolam non ſufficere, num.3. Vbi quod tollitur per alias coniecturas, & nec habet locum, vbi poteſt præſumi alimenta fuiſſe alia de cauſa præſtita.

D E C I S I O DCLXXXIII.

1 DOmini renuerunt non conſtare de credito dotali Cęciliæ: Quia non præceſſit aliqua dotis promiſſio, exemplum enim prætenſæ apochæ promiſſionis (vt aſſeritur) confectæ de menſe Ianuarij 1586. in inſtrumento confeſſionis de anno 1587. ſine Iudicis authoritate inſertum, non facit fidem, *gloſ. in c. Abbate S. Siluani in verſ. fiat fides*, vbi etiam Butr. & Abb. *de verb. ſignif.* Afflict. *deciſ.273. n.4. in fin.* Præſertim cùm d. apocha fuerit per Notarium Ioan. Matiæ marito Cęciliæ reſtituta nulla facta recognitione, adeò vt non conſtet quod fuerit vera, & à Iulio Patre Cęciliæ, & teſtibus in ea nominatis ſubſcripta potiùs quàm à dicto Io. Maria confecta.

Et ideò inferebatur d. confeſſionem conſtante matri- 2
monio cenſeri factam animo donandi, iuxt. doctr. Bart. *in leg.2. §. Creditum ſub num.5. ff. Si cert. pet.* Ioan. Andr. *in 1. Addit. ad Specul. tit. de donat. int. vir. & vxor. in ver. Alb. Gal. diſtinguit.* Caſtr. *conſ.86. num.1. lib.2.* & de communi, & magis communi teſtantur Alex. *conſ. 45. num.6. lib.1. & conſil.142. ſub num.4. lib.5.* Socin. *in l.1. num.101. ff. ſol. matr. & conſ.l.79. num.1. lib.4.* Ruin. *conſil. 130. num.1. & conſil.183. num. lib.1.* Menoch. *præſumpt.12. num.57. & 58. & num.66.* vbi quòd difficilè eſſet in foro ab hac magis recepta recedere, & tenuit etiam Rot. *in deciſ. 485. num.1. part.3. lib.3. diuerſ.* Put. *deciſ.55. num.8. & ſeq. lib.3. in nouiſſ.* & latè in Rauennat. Saluiani 28. Iunij 1602. coram Reuerend. D. Bonon. in qua referuntur aliæ antiquiores. Et pro ea plures de communi atteſtantes allegant Gabr. *conſ.163. num.40. volum 2.* qui eam tenet ibi *num.38.* & Surd. *conſil.489. num.1. volum.4.* & de magis communi Cephal. *conſil.163. num.20. in 2.* & Illuſtriſs. D. Card. Tuſcus in verbo, *dos confeſſata concluſ.748. num.103.* Et licèt controuerſia ſit inter DD. an confeſſio cenſeatur facta ſpe futuræ numerationis, vel cauſa donationis, omnes tamen conueniunt in dubio non cenſeri factam ad probationem veritatis, & ideò ex ea non probari numerationem, vt teſtatur Gabriel. *d. conſil. 162. num.20.* & Card. Mantic. *de tacit. lib.11. titul.20. num.19.* Quòd etiam DD dixerunt procedere, licèt facta fuerit erga Socerum, præſertim quia tunc temporis erat abſens, Bald. Nou. *de dot. part.10. n.14. verſic. & multò magis*, Menoch. *d. præſumpt.12. num.83.*

Ex quo primò reſultat huiuſmodi confeſſionem, tam- 3
quam ſimulatam de contractu donationis ad contractum dotis non præiudicare creditoribus Mariti etiam futuris ſecundùm Bart. *in d.l.2. §. Creditum ſub n.5. verſic. & iſta vera ſunt*, Calder. *conſil.3. de donat. int. vir. & vxor.* Alex. *d. conſil.142. n.6. & 7. lib.5.* Campeg. *in tract. de dote part.1. quæſt.53. num.3.* Aufrer. *ad deciſ. Tholoſ.339. ad fin. verſic. Aduerte tamen quod Bald.* Gozad. *conſil. 28. n. 25. verſic. 10. iſta confeſſio*, Purpur. *conſil.349. num.12.* Couarr. *var. reſol. lib.1. cap.7. num.1. ſub verſic.2. hinc apparet.* Quod regulare etiam eſt in omnibus contractibus ſimulatis, Bald. *in rubr. C. de reuoc. iis, quæ in fraud. cred. n.4. v. & ego dico*, Salicet. *in l. ignoti quæſt.4. in fin. eod. tit.* Io. Fab. *in §. Item ſi quis in fraudem num.4.* & ibi Aret. *num.11. v.4. concluſ. Inſt. de Action.* Purpurat. *conſil.152. n.8.*

Prædicta autem viſa fuerunt ſine difficultate procedere, 4
cùm etiam ex præſumptionibus, & coniecturis apertè colligatur confeſſionem animo donandi, & ad præiudicium futurorum creditorum emanaſſe, quas ſufficere poſt gloſ. *in Auth. ſed iam neceſſe, C. de donat. ante nupt.* teſtantur ibi Cyn. *quæſt.7. n.5.* Bart. *n.1. verſic. breuiter poſſemus*, Angel. *n.7. verſic. in gloſ. pen.* Salic. *n.2.* Fulgoſ. *n.3.* Alex. de magis communi *conſ.86. n.1. lib 7.* Corn. *conſil.120. ſub n.6. lib.3.* Decian. *conſil.96. num.3.* Gozad. *d. conſil.28. num.26.* Bellon. *conſil.47. num.4. verſic. & ſi dixeris*, Aufrer. ad Capel. Thol. *d. deciſ. 339. poſt med.* Campeg. *d. quæſt.53. n.2. verſic. quod verum*, Couar. *var. reſol. dict. cap.7. n.7.* Rot. *d. deciſ.485. n.6. lib.3. part.3.* Card. Mant. *de tacit. & c. lib.11. tit.20. num.37. verſic. & ſi maritus.*

Et præcipua viſa fuit, quòd maritus Cęciliæ de tempo- 5
re confeſſionis erat magno ære alieno grauatus, vt in ſpecie conſiderant Socin. *in d. l.1. n.108. ff. ſol. matr.* Gozzad. *d. conſil. num.26.* Bald. Nouell. *in tract. de dot. part.10. n.18. verſic. nam cum tempore*, Vrſil. *ad deciſ.* Afflict. *402. num.2.* Menoch. *d. præſumpt.12. num.82. & præſumpt.3. num.28. verſic. tertius caſus eſt eod. lib.3.* Quòd probatur tum ex ſaluo conductu per ipſum 27. Iulij eiuſdem anni 1577. à Magiſtratu Venetiarum obtento, cum ſubſcriptione plurium creditorum, in quo etiam dicitur, *Aſſida di tutti li ſuoi debiti mimi*, ex quibus verbis arguuntur alia debita antiquiora, vt in Summario Claudij *num.2.* tum ex diſceſſu à d. Ciuitate Venetiarum, & acceſſu ad Ciuitatem Ferrariæ, vbi à bon. mem. D. Duce del 1588. 28. Februarij impetrauit aliam aſſecurationem pro perſona, & bonis à quibuſcumque debitis contractis extra ſtatum Ferrariæ, vt *in d. Summario num.3.* Tum etiam quia non conſtat, eum aliqua ſtabilia habuiſſe, ut ex fide officij decem Sapientum ſuper decimis Venetiarum *in d. Summario n.7.* ex quibus etiam redditur inueriſimile augmentum dotis per eum factum in ſcut. 500. Secundò conſiderabatur paupertas Iolij Patris Cęciliæ, quem non con-

ſtat

ſtat habuiſſe niſi domuio cum Apotheca affictus annui ducatorum 60. vt ex fide æſtimi *in d. Summario nu.* 6. & conſtat quatuor filias nuptui tradidiſſe, vt ex confeſſione Cæciliæ, reſpondendo poſirionibus *in d. Summario, numero* 5. & ex Inſtrumento venditionis pro pretio ſcutor. 1600. per eum factæ 1. Iulij 1586. domus quondam Iuſtinæ illius vxoris ſibi ceſſæ à ſuis ex dicta Iuſtina filijs, cuius erant hæredes, ex quo etiam adminiculatur dicta paupertas, quia de dicto pretio parum, aut nihil peruenturum erat ad eius manus, ſed ſcut. mille ſoluenda erant Cęciliæ, & Antonio eius filijs, pro legatis eis à Iuſtina relictis, & ferè totum Reſiduum pro debitis, quæ ipſe Iulius habebat ad officium Gubernatorum introituum, vt ex lectura d. Inſtrumenti.

6 Ex quibus ſomma ſcut. 2000. tam reſpectu Iulij prætenſi promiſſoris, quàm Ioan. Mariæ recipere debentis, nimis exceſſiua videtur attentis eorum qualitatibus, prout attendi debet in dote congrua dignoſcenda, iuxta *l. quaro* 61. *& leg. cum poſt* 70. *§. genere, ff. de iure dot.* Et reſpectu Iulij inuerisſimile, ſeu potius impoſſibile eſt, vt ſperari poſſet ſupradictæ dotis ſolutio, & ideò confeſſio redditur ſuſpecta, & animo donandi præſumitur facta, vt in terminis conſiderant Salyc. *in l.* 2. *num.* 3. *ver. & ideo ſolum, C. de dot. caut. non num.* Alex. *conſil.* 86. *num.* 3. & ibi Apoſtil. *lib.* 7. Aym. *conſilio* 44. *nu.* 1. *verſ. vel quando confeſſio*, quos ſequitur Menoch. *d. præſumpt. num.* 16.

7 Tertiò ponderabatur, quod hoc modo ſolutio partis d. dotis facta fuiſſet ante aduentum temporis iuxta apocham inſertam conueniri, quod eſt etiam inuerisſimile, Angel. *conſil.* 127. *in fine*, Bertazol. *conſ.* 253. *ſub num.* 8. *lib.* 2. *crimin.* Quam etiam coniecturam in his terminis conſiderauit Rot. *d. dec.* 485. *num.* 4. *& num.* 6. *verſ. prima eſt par.* 3. *lib.* 3. *diuerſ.*

8 Quartò confeſſio redditur ſoſpecta, quia in inſtrumento d. confeſſionis Ioann. Maria nullum præſtitit iuramentum aſſertorium, vel promiſſorium, Cephal. *d. conſil.* 163. *num.* 21. *ver. ſi igitur*. Et quia dictum Inſtrumentum fuit celebratum inter Ioan. Mariam, & Cæciliam die Dominico in propria domo Io. Mariæ, & abſeote, vt dictum eſt, patre Cæciliæ, dotis (vt dicitur) promiſſore, & debitore, & paulò poſt idem Io. Maria Venetijs receſſit, ac ſe Ferrariam ſub d. ſaluoconducto recepit.

9 Denique addebant DD. confeſſionem non poſſe dici factam ſub ſpe futuræ oomerationis, cùm ſit relatiua ad d. apocham, & quietantias in ea adnotatas, & ſic tanquam de ſoluta, & non de ſoluenda.

10 Secundò ex prædictis reſultat huiuſmodi donationem per viam confeſſionis factam, vel non confirmari niſi per mortem viri, *leg.* 2. vbi gloſſ. *in verb. munita*, & DD. *C. de dot. caut. non num.* Socin. *in d. l.* 1. *num.* 71. *&* 97. *verſic.* 1. 1. *concluſ. ff. ſolut. matr.* Menoch. *d. præſumpt.* 12. *num.* 67. Vel nullo vnquam tempore etiam pro nulla parte confirmari poſſe, cùm excedat 500. aureos, & non fuerit inſinuata, & ſic tam ratione rei, quàm perſonæ dicatur prohibita, Salyc. *in l. donationes quas parentes no.* 3. *verſ. item nota C. de donat. int. vir. & vx.* quem in noſtris terminis ſequuntur Soc. *in d. l.* 1. *nu.* 97. *v. illud autem*, vbi teſtatur ſe ita altàs conſuluiſſe, eiuſque conſilium approbatum fuiſſe à Collegio Piſano, Curt. iun. *conſ.* 95. *num.* 6. *verſic. quia illa*, Pariſ. *conſ.* 62. *num.* 20. *lib.* 1. Roland. *conſ.* 93. *num.* 13. *verſ. vltim. obſtare volum.* 1. Menoch. *d. præſompt.* 12. *num.* 39. *&* 40. Mantic. *de tacit. d. tit.* 20. *numer.* 25. Et ideò Cęciliam eſſe poſteriorem quibuſcumque creditoribus, Bald. Nouel. *d. par.* 10. *numer.* 8. *poſt med. verſ. ex quo notabiliter ſequitur*, dicens ita vidiſſe de facto obtentum, Campeg. *d. q.* 53. *num.* 3. *verſ. nec dixeris*, Crot. *in d. repet. l. ſi conſtante, num.* 147. *verſic. ita decidit*, Bald. Bellon. *d. conſ.* 47. *numer.* 6. *& d. conſ.* 87. *num.* 6. & tractari non poſſe de huioſmodi confeſſione, niſi prout de donatione inter virum, & vxorem, vt ex pluribus Couar. *d. cap.* 7. *nu.* 4. *verſ.* 2. Menoch. *de præſumpt.* 12. *num.* 68.

11 Et ex prædictis non obſtat lapſus temporis ad opponendam exceptionem dotis non numeratę, cùm enim ſit ſimulata vti facta animo donandi, poteſt quandocunque opponi de iſta ſimulatione, Socin. *in d. l.* 1. *num.* 102. *in* 2. *limit. verſ. ad contraria*, Gozad. *dict. conſil.* 28. *num.* 23. *verſ. octauo*, Couar. *d. cap.* 7. *num.* 4. *verſ. quartò*, itidem Menoch. *d. præſumpt.* 12. *num.* 74. Surd. *conſil.* 489. *nom.* 4. Cephal. *d. conſ.* 163. *nu.* 10. *in fin.* Mant. *d. tit.* 10. *n.* 29. & fuit dictum in allegata Rauennaten. Saluiani coram Reueren. Bonon.

Nec præſumi poteſt numeratio totius dotis ex quietantijs nonnullarum ſummarum in dicta confeſſione inſertis, iuxta trad. per Socin. *conſil.* 82. *nu.* 2. *in fin.* & Rot. in Roman. dotis ſeu Pecun. 16. Iunij 1602. coram Reuerendiſſ. Bonon. cum alijs alleg. per Informantes. Quia oon probant, nec illis ſtandum eſt ſupradictis, tantòque minùs, cùm ſint penes debitorem, ſed in manibus creditoris, vt eſt notiſſimum. Nec etiam præſumi poteſt vera confeſſio ex ſolutione ducatorum 500. facta Io. Mariæ, quia fuerunt relicti Cæciliæ per eius matrem in teſtamento titulo legati: Nec fuerunt recepti ad computum dotis, ſed vigore d. legati, & quidem coactè, cùm Cæcilia, & Io. Maria egiſſent ciuiliter contra Iulium pro d. legato, & obtinuiſſent domum hæreditaria Iuſtinæ ſubhaſtationi exponi, vt dicitur in ſupradicto inſtrumento venditionis de anno 1586. & d. ducati 500. oon fuerunt ſoluti à Iulio, ſed ab officialibus ſocietatis emptricis ſupradictæ domus. 12

Minùs præſumi poteſt ex præſtatione alimentorum Cæciliæ factæ poſt d. confeſſionem ab eius marito, ex doct. Bald. *in l. vnic. num.* 4. *ſub verſ. vnde quæritur*, ibi, *vt quia vir exhibuit*, Socin. *conſ.* 82. *nu.* 3. *vol.* 3. cum alijs de communi allegat. per Surd. *de aliment. priuileg.* 22. *num.* 17. & Rot. *deciſ.* 155. *num.* 6. *part.* 2. *diuerſ.* & in dict. Rom. dotis, ſeu pecuniaria coram Reuerendiſſ. Bonon. Quia prætermiſſo, quod iſta eſt coniectura, & ſecundum aliquos non multum vrgens, Soc. *in d. l.* 1. *num.* 94. *verſ. igitur talis coniectura, ff. ſolut. matrim.* Bald. Nou. *de dot. d. p.* 10. *nu.* 15. *verſ. qua tamen coniectura præſertim ſola*, Aym. *conſil.* 40. *nomer.* 4. *in fin. & in tract. de antiq. temp.* 1. *princ. partic.* 3. *incip. propoſitum noſtrum, nom.* 72. & in deciſ. Reuerendiſſ. Bonon. plures aliæ concurrebant, & præſertim promiſſio præcedens tollitur etiam per ſupra dedoctas, quæ ſunt plores, & vrgentiores, vt *arg. l. fin. de in integr. reſtit. tit. generali*, tradit Socin. *in d. verſic. igitur talis coniectura*. Et in propoſito præſumi poteſt, quod præſtita fuerint alimenta, quia Ioan. Maria receperat dd. ducatos 550. relictos à Matre Cæciliæ. Et propterea Domini dixerunt non conſtare de credito Cæciliæ, niſi in dictis ducatis 500. 13

R. P. D. DVNOZETTO.

Meleuitana Emphyteuſis.

Lunæ 11. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Alienatio rei Eccleſiæ, quæ fuit confirmata per ſententiam Iudicis, vigore Breuis Apoſtolici, præſumitur valida, & vtilis, & plura deducuntur ad huiuſmodi materiam.

SVMMARIVM.

Sententia iudicis præſumitur iuſta, & valida, nu. 1.

Alienatio rei Eccleſiæ, quæ fuit à Papa confirmata, præſumitur vtilis, & valida, n. 1. *Vbi maximè ſtante obſeruantia plurium annorum, & nu.* 2. *Vbi quod damnum, & inualiditas debet per allegantem plenè probari.*

Capituli conſenſus in alienatione rei Eccleſiæ non requiritur quando adminiſtratio rei alienandæ reſidet penes particulares perſonas, num. 3.

Conſenſus alicuius requiſitus in alienatione rei Eccleſiæ probatur ex petitione confirmationis per ipſum facta, nu. 3.

Producens ſcripturam videtur omnia in eis contenta fateri, num. 3.

Negatiua citationis, vt dicatur probata ex inſpectione proceſſus, proceſſus debet produci integer, num. 4.

Solemnitas extrinſeca, quæ non ſolet ſemper in actu interponi, præſumitur ex lapſo multi temporis, etiam ſi non ſit enunciata, num. 4.

In locatione rei Eccleſiæ in perpetuum poteſt fieri diminutio ſextæ partis valoris rei, num. 5.

Læſio debet probari de tempore alienationis, num. 6.

Læſio vt probetur non debet haberi reſpectus ad melioramenta per emptorem facta, num. 6.

Alienatio rei Eccleſiæ, vt dicatur damnoſa, debet haberi etiam ratio eorum, quæ poſſunt veriſimiliter contingere in diminutionem valoris, & fructuum ipſius rei, num. 7.

Alienatio rei Eccleſiæ præſumitur vtilis, & valida, ex obſeruantia plurium annorum, n 8.

Affrancandi facultas ſpatio multi temporis præſcribitur, numer.8.

DECISIO DCLXXXIV.

1 DOmini cenſuerunt, non conſtare de bono iure Capituli. Nam cùm alienatio Viridarij facta de anno 1547. vigore Breuis Apoſtolici fuerit confirmata per Iudices Commiſſarios, pro quorum ſententiæ validitate, & iuſtitia ſtat omnis iuris præſumptio, *l.2. verſic. quod non arbitramur*, & ibi Bald. *C. de officio iudicis ciuil. leg. Herennius, §. Caia, ff. de euiction. l. ab emptore 4. reſp. ff. de probat.* Gabriel. *de ſentent. concluſ. 1. n. 1. & ſeq.* Surd. *conſil. 39. n. 7.* & fuit dictum in vna Romana Caſalis, Veneris 26. Nouembris 1610. coram bon. mem. Penia, & in eadem coram me, Veneris 3. Aprilis proximi præteriti, & in terminis pro vtilitate, & validitate alienationis rei Eccleſiæ præſumendum eſſe tradidit Baldus *in cap. 1. num. 7. qui feud. dar. poſſ.* Abbas *conſilio quadrageſimoprimo, numer. 2. lib. 1.* Alexander *conſilio 79. numer. 6. circa fin. lib. 1.* Pariſ. *conſilio 24. numer. 5. lib. 4.* Menochius *conſilio 287. numer. 35. & ſeq. lib. 3.* Seraphin. *deciſ. 1125. numer. 4.* Rot. *diuerſor. deciſ 479. numer. 1. part. 1.* & fuit ſæpiſſimè deciſum, maximè verò ſecuta 50. annorum obſeruantia, gloſ. *in cap. peruenit*, & ibi Imol. *numer. 10. de empt. & vendit.* Felin. *in cap. illud numer. 6. de teſtibus*, Alexand. *conſil. 17. num. 8. lib. 4.* Put. *deciſ. 365. numer. 2. lib. 2.* Seraphin. *dicta deciſ. 1125. num. 3. deciſ. 1307. num. 7.* fuit dictum in Leodien. Bonorum Mercurij 3. Decembris 1607. coram Illuſtriſſimo Bononien. & alias ſæpè.

2 Vnde dicendum eſt ad Capitulum ſpectare onus concludenter, & non per poſſibile probandi inualiditatem, & damnum euidens Eccleſiæ, Baldus loco alleg. Soccin. *conſil. 15. num. 27. lib. 1.* Corn. *conſil. 181. numer. 27. lib. 1.* Couarr. *variar. reſolut. lib. 2. cap. 17. numer. 2.* Rot. *diuerſ. deciſ. 78. n. 4. part. 2.* fuit dictum in vna Rauennaten. Pineti, Veneris 23. Martij 1607. coram R.P.D. meo Pamphilio, in Bononien. Bonorum de Mazumatico Lunæ 26. Decembris 1607. coram Reuerendiſs. Patre Domino meo Decano, & in alijs cauſis.

3 Ex deductis autem pro Capitulo non viſa fuit ſatis probata dicta inualiditas, aut læſio. Nam quoad inualiditatem, quæ deducebatur ex defectu citationis Capituli, iuxta reſolutionem formatam coram me in Ferrarien. Bonorum Lunæ 16. Iunij 1614. placuit reſponſio, non fuiſſe citandum capitulum, ea ratione, quia horum bonorum adminiſtratio penes Vicarium, Oeconomum, & Iuratos Ciuitatis reſidebat, quorum interuentus in productione dicti Breuis ex petita ab eis alienationis confirmatione ſufficiens fuit, *ex deciſ. 636. part. 1. diuerſ.* Idque magis in hoc caſu procedere viſum fuit, quia per talem productionem non ſolum reſultabat ſcientia, ſed etiam approbatio, reſpectu reſcripti, & illius formæ, & oriebatur confeſſio eorum, quæ in ſcripturis productis continebantur, Crauett. *conſil. 201. num. 5.* Pariſ. *conſil. 129. numer. 3. lib. 3.*

4 Accedebat etiam hoc caſu non fuiſſe productum integrum proceſſum, vt poſſit dici probata ex illius inſpectione negatiua citationis, Seraphin. in his terminis *deciſ. 1307. numer. 2. & 3.* Rot. *dicta deciſ. 636. numer. 5.* quam citationem ex obſeruantia 101 annorum præſumi etiam ſi non ſit enunciata, cùm ſimus in ſolemnitate extrinſeca, quæ non ſolet ſemper in ipſo actu interponi, tradit Felyn. *in cap. Alber. numer. 4. verſic. ſi autem in inſtrumento de teſtibus*, Rot. *deciſ. 193. numer. 11. & 14.* & hanc ſententiam inuiolabiliter, & perpetuò Rotam obſeruaſſe teſtatur Seraph. *deciſ. 1402. numer. 3.* Quo verò ad læſionem deductam, ex quo hæc locatio in perpetuum facta fuit pro eodem canone vnciarum octo, pro quo prius facta extiterat, Domini dixerunt, ex eo non probari læſionem, quia prior erat ad tempus, hæc verò in perpetuum, in qua poſſet dici eſſe detrahendam ſextam partem, ex auth. *præterea, Cod. de ſacroſanct. Eccleſ.* Iaſ. *dicto conſil. 54. ſub numer. 25.* Ancharan. *conſil. 112. numer. 1.* Seraphin. *dicta deciſ. 1125. numer. 4.* Rot. *diuerſ. deciſ. 78. numer. 5. part. 2.* fuit dictum in dicta Leodien. & alias ſæpè, quod tantum abeſt vt factum fuit, vt vltra Canonem Emphyteuta ſingulis annis in dicto inſtrumento teneatur ad onus vnius Miſſæ celebrandæ in die feſtiuitatis Sanctæ Luciæ, & ad ſolutionem aliquarum decimarum, vt ex depoſitionibus teſtium comprobatur.

Et licet conductor ad tempus teneretur in dicto Virida- 5
rio, arbores ad certum numerum, & certam quantitatem apponere, tamen vltra, quod non conſtat arbores appoſitas fuiſſe, ille idem conductor pro exequutione Breuis examinatus depoſuit, reſponſionem annuam fuiſſe exceſſiuam, & in poſterum eo pretio amplius noluiſſe conducere, adſunt etiam alij teſtes, tunc temporis in partibus, & in hoc iudicio examinati concludenter deponentes, hanc alienationem in euidentem Eccleſiæ vtilitatem ceſſiſſe. Quas quidem rationes, & depoſitiones tantò magis Dominis vrgere viſæ ſunt, quia nullus alius conductor reperiebatur, & dictum Viridarium indigebat multis expenſis pro refectione, manutentione murorum, tum etiam, quia poſitum in loco decliui quotidianis, aquarum iniurijs, & Turcarum incurſionibus, & deuaſtationibus obnoxium erat. Vnde cùm dictam alienationem in euidentem Eccleſiæ vtilitatem ceſſiſſe, iudices pronunciauerint, eorum omnium habuiſſe rationem præſumendum eſt.

Non obſtant teſtes examinati pro Capitulo in hoc iudi- 6
cio dum de ampliori redditu dicti Viridarij deponunt. Nam non ſolum non percurrunt tempus dictæ alienationis prout requiritur ad probandam læſionem, *leg. ſi de voluntate, in final. Cod. de reſcindenda venditione*, Cagnol. poſt alios *in leg. ſecunda, numero ducenteſimo decimo tertio, in fine, & ducenteſimo decimo octauo, cum ſequentibus, Cod. eodem*, Cald. *conſilio quinto poſt medium, de rerum permutat.* Seraphin. *dicta deciſ. 1125. numer. 5.* & fuit ſæpiſſimè deciſum. Quinimò multò minus probant læſionem, deponunt enim de melioramentis factis ab Emphyteuta, propter quæ vberiores fructus ex Viridario percipiuntur, gloſ. *in cap. ad aures, in verbo niſi tunc*, & Doctores *de rebus Eccleſiæ non alienandis, & in cap. cum dilecti, in verb. tunc valentem de emption. & vendition.* Calder. *dicto conſil. 5. verſic. nec obſtat*, Guido Papæ *deciſ. 157.* Pariſ. *conſil. 4. numer. 7. lib. 4.* Rot. *diuerſorum deciſ. decimaoctaua, ſub numer. 4. part. 1.* Ad præcipuum verò fundamentum Capituli, quod deducitur adeſſe læſionem ex pacto affrancandi quod Emphyteutæ conceſſum eſt, quandocumque tradere vna, vel duabus vicibus terra eiuſdem redditus vnciarum octo, quod pactum, ſeu ius affrancandi vocant, ex deciſionibus Lucanis coram Illuſtriſſimo Lancellotto, & Reuerendiſs. Patre Domino meo Pamphilio, & Reuerendiſs. Patre Domino meo Vbaldo.

Placuit reſponſio hunc caſum eſſe multum diuerſum. 7
Nam in illis deciſionibus Lucanis agebatur de permutatione, in qua Eccleſia rei traditæ dominium amiſerat, & ſolum actionem ad pretium, vel ad rem habebat, quo caſu Eccleſiam læſam fuiſſe meritò iure fuit reſolutum, cùm melius ſit incumbere rei, quàm actioni. Hic verò alienatio facta fuit in Emphyteuſim, cum pacto tamen affrancandi, quo caſu Eccleſia amittere numquam poterat dominium Viridarij, niſi traditis terris, & licet læſio poſſet prætendi, ex quo pro eodem redditu affrancatio fuit conceſſa, tamen cùm non ſit probatum concludenter Viridarium fuiſſe perpetui redditus vnciarum octo, ſed potius contrarium ex teſtibus tunc temporis examinatis, non poteſt dici probata læſio, eoque minus, quia terræ erant dandæ prærua æſtimatione facienda à communibus amicis pro eodem redditu perpetuò, & fieri potuit, vt iudices diligenter informati repererint terras dandas quocumque loco non potuiſſe dari, niſi vtiliores Capitulo, & quæ non ita periculo incurſionis Turcarum ſubiectæ ſint, ob nimiam vicinitatem mœnium Vrbis, vt poſteà docuit experientia, nec quæ tot expenſis ad euitandam aquarum iniuriam indigeant, aut pro illarum cura, & manutentione, pro vt in ſimili locatione conſiderauit Rota *diuerſ. 78. n. 4. part. 2.*

Et quicquid eſſet dicendum, vbi eſſemus in recenti alie- 8
natione, tamen in hac ob ſecutam obſeruantiam quinquaginta annorum omnes probationes in contrarium eliſæ remanent, vt reſpondit Rota coram Seraphino *dicta deciſione 1307. numer. 6.* & præſertim, quia affrancatio non fuit facta tot annorum ſpacio, viſa fuit Dominis facultas illa affrancandi præſcripta, iuxta magis receptam opinionem Gabriel. *de præſcript. concluſ. 6.* Roland. *conſil. 21. numer. 44. & 45. lib. 2.* Decian. *reſp. decimo, numero quinquageſimoſecundo, & ſequentibus, libro primo,*

& reſp.

& reſp.13. num.45. lib.3. Menoch. *conſil.143. num.17. & ſeq. lib.2. & conſil.201. num.85. lib.3.* Ex his ſimul iunctis vtraque parte informante bonum ius Capitulum non fouere ad petendam reuocationem alienationis Domini reſponderunt.

R. P. D. BVRATTO.

Veneta Donationis.

Lunæ 11. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Per ſolam accuſationem ſine citatione non inducitur litis pendentia in cauſa Criminali ad effectum, vt ſuperſedeatur in ciuili.

SVMMARIVM.

Litis pendentia inducitur per monitorium, ſicut per citationem, n.1. & 2.

Cauſa Criminalis, vt faciat ſuperſedere in cauſa Ciuili numquid ſufficiat ſola accuſatio, num.2. & 5. & ſeqq. omnibus.

Monitorij, ſeu Citationis forma præſcripta quoad exequutionem ſeruanda eſt, & non ſeruata exequutio dicitur nulla, num.3.

Citatio, ſeu monitorium perſonaliter præſentatum, ſi perſona haberi poteſt, ſin minus domi dimiſſa copia dicitur nulliter exequutum, ſi Nuncius antequam domi illud præſentaret, non fecit diligentiam de perſonaliter reperiendo, num.3.

Litis pendentia, ſeu præuentio non inducitur per citationem, ſeu monitorium nulliter exequutum: Imo totus proceſſus corruit, num.4.

Litis pendentia non inducitur per ſolam oblationem, libelli citatione non ſubſequuta, n.5.

Criminalis proceſſus non dicitur initiatus per ſolam inquiſitionem, niſi fuerit tranſmiſſa citatio, n.5.

Præuentio non dicitur inducta per ſolam inquiſitionem non ſequuta citatione, n.5. Vbi amplius, quod non ſufficit mandatum de citando.

Accuſatus non dicitur ad effectum, vt non poſſit reaccuſare ſuum accuſatorem, niſi illius nomen ſit receptum inter reos, num.6.

Contumacia ſine citatione non dicitur, n.6.

DECISIO DCLXXXV.

1 POſt reſolutiones factas 5. Maij, & 27. Iunij anni præteriti, quod cauſa criminalis mota contra Antonium de Domo non præiudicaret ciuili per eum intentatæ, adeò vt in ea eſſet ſuperſedendum, & alias duas 7. Nouembris, & 30. Ianuarij præteriti ſuper iuſtitia mandati exequutiui ad fauorem dicti Antonij relaxati contra hæreditatem, & iura hæreditaria olim Dom. Rodulphi Pij, annuæ pecuniariæ præſtationis, cùm parte dicti Antonij inſtaretur pro expeditione dicti mandati, & denuò pro filia, & hærede Dom. Rodulphi opponeretur de cauſa criminali, Anno 1608. contra Dominicum dicti Antonij fratrem, & Authorem coram A. C. per eam mota ſuper prætenſa falſitate, & vitio inſtrumenti donationis dictæ annuæ præſtationis per quondam Dominum Rodulphum factæ dicto Dominico, & de ſententia condemnatoria in pœnam confeſſi totorum criminum per A. C. Locumtenentem Criminalem lata, fuit interim nomine Procuratoris Fiſcalis, & dictæ filiæ Rodulphi pro ſuo intereſſe ciuili et adhærentis propoſita Commiſſio in Signatura Sanctiſſimi, in qua ſupplicabatur committi A. C. vt conſtito ſibi de dicta cauſa criminali præuia quatenus opus eſſet opportuna auocatione cauſæ, & cauſarum Ciuilium illas ad ſuum Iudicem Criminalem remitteret, cum facultatibus inhibendi, & alijs in forma, & Sanctiſſimus, habitis prius ſuffragijs viua voce mandauit in Rota videri, An dicta cauſa criminalis contra Dominicum eſſet præiudicialis cauſæ motæ per Antonium eius ceſſionarium.

2 Et dubio propoſito DD. dixerunt, non conſtare de cauſa criminali, quæ præiudicet ciuili. Ad docendum enim de cauſa criminali potiſſimum fundamentum erat in duobus. Primò, in Monitorio habente vim citationis contra dictum Dominicum de dicto anno 1608. per A. C. expedito, & in Ciuitate Venetiarum exequuto, quod regulariter inducit litis pendentiam, ſicut citatio, gloſſ. *in Clement. ſecunda, in verbo plenè*, & ibi Scriben. *vt lite pendente*, & in ſententia condemnatoria, quæ ſicuti afficiebat Dominicum, ita & Antonium eius ceſſionarium, *ad vulg. reg. l. exceptiones, ff. de except.* Secundò, in dicta accuſatione de falſo, quæ ſola ſufficit, vt ſit ſuperſedendum in cauſa ciuili, ad tradita per cumulatos à Farinac. q.100. *cap.2. n.66.*

Neutrum tamen viſum fuit obſtare. Nam quoad Monitorium, quod idem eſt quod citatio, Mandoſ. *tit. de monit. quæſt.17. num.4.* illud habebat formam præſcriptam, vt perſonaliter intimari deberet Dominico in Ciuitate Venetiarum commoranti, quatenus eius perſona commodè haberi poſſet, ſin autem facta diligentia per dictam Ciuitatem, in qua habitare ſolet, & illius loca publica, & eo non reperto per affixionem ad valuas domus eius habitationis, ſeu Eccleſiæ Parochialis, &c. Et tamen Nuncius ſolum retulit illud præſentaſſe domi ſolitæ habitationis dicti Dominici cum dimiſſione copiæ intra ianuam, & parietem eiuſdem domus. Et ſic fuit nulliter exequutum, cùm non fuerit ſeruata forma præſcripta *in leg.4. §. Prætor ait num.12. ff. de damno infecto*, vbi communiter not. Archidiac. *in cap. de illicita numer.3. 24. qu.3.* Zabarell. *conſil.10. num.13. verſic. nec hominis*, Soccin. *de citat. art.13. n.1. verſic. vel ſi non ſeruat*, Caputaq. *deciſ.111. n.1. part.1.* & in terminis ſimilis monitorij, Cardin. Seraph. *deciſ.972. n.6.* Farin. *conſ.89. num.3.* 3

Et ideò non fuit inducta litis pendentia, *cap. gratum de officio deleg.* gloſſ. *in Clement.2. in verſicul. plenè in fin.* & ibi Cardin. *quæſt.6. vt lite pendente*, latè Lancellott. *de attent. lite pendente 2. part. cap.4. in præfatione num.65. & ſeq.* Prout etiam nec dici poſſet inducta præuentio, vt facit text. *in cap. propoſuiſti de foro compet.* in illis verbis, *legitime citatus*, *& in 5. notab.* Tiraquell. *de retract. lignag. §.8. gloſſ.2. ſub num.4.* cum alijs latè per Farinacium *tit. de inquiſit. qu.7. num.61.* Imò corruit totus proceſſus, Boſſius *in practic. Crimin. in titulo de citat. numer.3.* Grammat. *conſil. Crimin. 71. numer.8.* Clarus de communi *in pract. crimin. §. final. quæſt.31. in princip.* Chartar. *de exequut. capto ban. cap. fin. num.156.* 4

Quo verò ad accuſationem, ſeu querelam pariter viſum fuit, illam ſolam ſine tranſmiſſione citationis non ſufficere, nec habere vim controuerſiæ motæ, vt in cauſa ciuili, ex text. *in leg. libertus la ſeconda, ff. de in ius vocando* vbi Bart. & Bald. notant *de libelli oblat.* etiam ad effectum interrumpendi præſcriptionem, Bart. *in l.1. num.1.* & Bald. *num.2. quando libertas Princip. datur*, & in cauſa criminali, quod non dicatur initiatus proceſſus niſi poſt tranſmiſſionem citationis, licet in actis poſita fuerit inquiſitio, Bald. *in d. leg.1. numer.3. verſic. ſecundo quæro*, dicit conſultum fuiſſe in quadam cauſa relata per Angelum *in leg.1. num.1. & 2. Cod. de iudic. & in dicta leg. libertus in fine*, & determinatum fuiſſe in dicta cauſa, Caſtrenſ. *in d. l. libertus*, vbi etiam expreſsè dicit, quod iudex poteſt eam retrahere, & abolere, & ideò non eſſe præuentam iuriſdictionem per ſolam poſitionem inquiſitionis in actis, dicit Iacobin. *ibid. numer.3. & in dicta l.1. in fin.* vbi refert Angel. ibi, *& in d. l. libertus.* Quia non eſt præuentio, ſed voluntas præueniendi, Bald. *l.1. n.15. verſic. quæro in fin. C. de confeſſ.* quem refert, & ſequitur Boſſius *titul. de foro compet. n.103.* Farinac. *de inquiſitione d. tit. qu.7. n.57. qui n.60.* ex communi DD. opinione ſubdit non ſufficere mandatum de citando ſine citationis exequutione, quæ eſt cuiuslibet proceſſum initium, *§ fin. inſtit. de pœn. temp. litig.* Clem. *fin. vt lit. pend.* Bald. *in d. l.1. Cod. quand. lib. &c.* latè Lancellott. *de attem. in Præfat. à num.13. ad 24.* 5

Neque etiam poteſt quis dici accuſatus ad effectum, vt non poſſit reaccuſare ſuum accuſatorem, niſi illius nomen ſit receptum inter Reos, vid. ſi eſt præſens per litis conteſtationem, & ſi abſens per contumaciam, Bald. *in l.1. num.30.* & ibi Salic. *num.15. in fin. C. de ijs, qui accuſ. non poſſunt*, Clar. *in pract. crimin. §. fin. lib.5. quæſt.14. n.13.* quem magiſtraliter loqui teſtatur Farinac. *tit. de accuſat. qu.112. num.13. in fine.* Quæ contumacia non poteſt conſiderari in non citato, Bald. *in leg. fin. n.10. verſic. & intelligas, ff. de reſtitut. in integr.* Corn. *conſil.17 numer.6. lib.1.* Chartar. *de exequ. capt. bann. cap. fin. num.160.* vel illegitime citato gloſſ. 6

in cap. de cauſis in verſic. venire de offic. deleg. in capit. veniens in fin. de accuſat. Afflict. *deciſ.366. numer.16.* Iaſ. *in Rubric. ff. de in ius vocand. numer.8. & in l. licet numer.6. C. de procurat.* Grammat. *deciſ.79. numer.10. verſic. & ſic debet intelligi.*

7 Nec contradicunt *l. fin. Cod. de fide inſtrument.* & authoritates allegatæ per eumdem Farinac. in ſupra allegata *quaeſt.100. numer.66.* ad oſtend. quod ſola accuſatio de falſo ſufficiat ad effectum ſuperſedendi in cauſa ciuili, quia concluſio procedit, quando poſt accuſationem ſubſequuta fuit legitima citatio, & nullus ex Doctor. citatis contrarium ſentit, & ita ferè ad terminos declarat Lancell. *in d. præfat. n.16. & ſeqq. verſic. ad contraria.*

8 Nec ſimiliter applicantur doctrinæ Salic. *in l. ſi docueris num.1. Cod. de falſ.* Verall. *deciſ.274. part.2.* & aliorum dicentium, quod ſola exceptio falſi tamquam præiudicialis retardat exequutionem inſtrumenti, quia procedunt in exceptione propoſita coram eodem iudice ciuili, in cuius exceptionis propoſitione nulla requiritur citatio, ſecus verò quando criminalis accuſatio principaliter coram alio iudice proponitur, quia tunc neceſſaria eſt citatio ex ſupradictis.

9 Et eadem ratione tollitur *conſ.* Rimin. 294. *lib.2.* quia interrogatorium, quod fit in cauſa ciuili, an quis velit vti inſtrumento pro vero, ex quo vult redarguere de falſo præſupponit præſentiam partis interrogatæ in iudicio, vel citationem ad reſpondendum, vt ex *tot. tit. de interrog. act.* & patet ad ſenſum. Ex quibus fuit ita reſolutum.

R. P. D. ANDREA.

Senogallien. Prædij.

Luna 11. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Executio Cameralis obligationis non impeditur per exceptionem non implementi, aut aliam requirentem altiorem indaginem.

SVMMARIVM.

Executio Cameralis obligationis retardari non poteſt, numer.1.

Exceptio non adimplementi, quando requirit altiorem indaginem non impedit executionem Cameralis obligationis, num.2.

Exceptio ſuper qualis pendet dicitur requirere altiorem indaginem, & non impedit executionem obligationis Cameralis, num.2.

Fructus prædij empti ex promiſſione emptoris debiti ſolui debent eo ipſo, quod emptor eſt in poſſeſſione rei emptæ, licet res ſit libera, vel non fuerit adimpletum, num.3.

Emptor retinere non debet rem, & pretium, n.4. in fin.

Emptor poſſidens rem emptam, & ex ea fructus percipiens, tenetur ad onera rei, ex qua fructus percipiuntur, n.5.

DECISIO DCLXXXVI.

1 DVbitaui, an Domini de Fidelibus teneantur ad fructus cenſuum ab ipſis accollatorum, & pro quo tempore, & DD. indiſtinctè Bernardinum teneri ad ſolutionem fructuum cenſuum, vel creditoribus anterioribus pro eadem quantitate voluerunt. Quantum enim ad fructus ante ſententiam Reuerendi Patris Domini Zambeccarij, non erat dubium, quin pro illis ipſe teneretur, cùm prædium ſibi eſſet traditum, & conſtaret de ipſius obligatione Camerali ex publico inſtrumento non vulnerato, cuius exequutio quemadmodum ſententiæ, & rei iudicatæ propterea retardari non poterat, Angel. *in l.4. §. condemnatum numer.4. ff. de re iudicat.* Caſtr. *in leg. poſt rem iudicatam in fin.* vbi atteſtatur de pract. Romanæ Curiæ, *ff. eod.* Cephal. *conſil.439. numer.16.* Gabr. *conſil.67. numer.8. lib.1.* Menoch. *de arbitr. caſ.17. num.5.* Galleſ. *ad form. Cam. oblig. part.1. qu.2. num.11. & 18.* Theſſaur. *deciſ. 26. n.11.* Seraph. *deciſ.736. in princ. & deciſ.1437. n.1.* Rot. *deciſ.741. n.1. part.1. diuerſ.* & aliàs ſæpè.

2 Nec releuare videbatur exceptio non adimplementi pro parte Bernabei venditoris, tum quia illa ex deductis in alia poſitione erat valdè turbida, & requirebat altiorem indaginem, ita vt illa non poſſit retardare ſolutionem vigore huius obligationis Cameralis liquidæ, & claræ, Roman. *conſil.76. num.3. & ſeq.* Galleſ. *vbi ſupra 4. part. qu.1. num.17.* Canat. *de exequut. inſtr. quaeſt.51.* Ioann. Paul. *deciſ.65.* Seraphin. *deciſ.1107. num.4.* & dictum fuit in Calaguritana, ſeu Hiſpalen. penſionis 28. Iunij 1605. coram bonæ memoriæ Pena, & in Romana Cenſus 23. Februarij 1609. coram Reuerendiſs. Bononien. & in Romana exequutionis Laudi 12. Decembris 1613. coram Reuerendiſs. Patre Domino meo Vbaldo, & in ſpecie de exceptione, ſuper qua lis pendebat, quæ ideò dicebatur requirere altiorem indaginem, fuit deciſum in vna Romana de Anguillaria 6. Martij 1592. coram Orano.

3 Tum quia fructus, cùm ex promiſſione emptoris debeantur, ſolum inſpicitur, quod emptor ſit in poſſeſſione, licet res non ſit libera, vel non fuerit adimpletum, Bald. *in leg.2. numer.7.* vbi etiam Caſtr. *num.1. Cod. de vſur.* Alex. *conſil.47. num.3. lib.5.* cum alijs per Gabr. *de empt. & vendit. concluſ.4. num.9.* & latius per Surd. *conſil.101. num.23. & deciſ.117. num.7.* & fuit dictum in vna Beneuentana pecuniariæ 15. Iunij 1607. coram Reuerendiſs. Domino meo Damaſceno, & in terminis accollationis cenſus in vna Aſculana pecuniariæ 11. Decembris 1606. coram R. P. D. meo Decano.

4 Minus quoque dicta ſolutio retardari poterat ob ſequeſtra exequuta, & moleſtias illatas emptori ſuper hac poſſeſſione ab alijs creditoribus, quia facilis, & expedita videbatur prouiſio, iuxta conuenta in inſtrumento, in quo emptor ſuſcepit onus cenſuum ſcutorum 4270. & omne commodum, & incommodum illorum, promittens fructus ab illo die in poſterum decurrendos ſoluere, &c. cum pacto expreſſo, quod in euentum, in quem inſurgerent alij creditores anteriores, qui moleſtare or dictum emptorem, ipſe poſſet anterioribus ſatisfacere, dictis cenſibus omiſſis, & pro illa rata remaneret liberatus à dicto onere. Si enim iſti creditores ſunt anteriores, poteſt eis ſatisfieri, & hoc modo emptor erit liberatus aduerſus poſteriores, ſi verò ſunt poſteriores, ſoluendo cenſus accollatos, poterit illos repellere ex iuribus ſibi ceſſis, nec interim ſub iſto prætextu debet retinere rem, & pretium aduerſus æquitatem, *l. curabit, Cod. de act. empt. l. Iulianus, §. ex vendito, ff. eod. cum ſimilibus.*

5 Quo verò ad fructus poſt ſententiam ſuper reſciſſione huius venditionis, quicquid ſit an hodie poſſit exequi uiuè agi contra emptorem ob aſſertam vulnerationem, cùm dicta ſententia eſſet ſuſpenſa per appellationem, non poterat ipſe interim ſe eximere à dicto onere ſoluendi fructus, ne hoc modo per indirectum habeatur exequutio ſententiæ, quæ reperitur ſuſpenſa per appellationem. Et licet eſſe via exequutiua, non tamen ceſſat æquitas ſcripta, de qua *in d. leg. curabit, & in d. §. ex vendito.* Quinimò de rigore iuris, cum ipſe rem poſſideat, & fructus percipiat, tenetur ad onera rei, ex qua fructus percipiuntur, *l. hactenus, & leg. ſi pendentes, §. ſi quid cloacarij, ff. de vſufruct. l. neque ſtipendium de impenſ. in reb. dotal. fact. leg. quæro, ff. de vſufruct. legat.* Card. *in Clem. notab.3. de cenſ.* Valaſch. *de iure emphyt. qu.17. num.1. & ſeq.* Molin. *de Hiſp. primog. lib.1. cap.27. num.8.* Pinel. *in l.1. 2. part. num.72. C. de bon. matern.* plenè etiam Gaz. *de expenſ. cap.11. n.45. & ſeq.* & fuit dictum in Romana reſtitutionis fructuum 23. Iunij 1603. coram Reuerendiſs. Attrebaten. Vbi conſequenter fuit facta illatio ad ſolutionem cenſuum, & ita concluſum.

R. P. D. MANZANEDO.

Hiſpalen. Legitimitatis.

11. *Maij* 1615.

ARGVMENTVM.

Peregrina eſt materia deciſionis, ſed mirabili ordine, & eruditione digeſta, quando ſcilicet Papa matrimonium nulliter contractum inter conſanguineos in radice diſpenſaſſe cenſeatur, etiam in tertij præiudicium.

SVM-

SVMMARIVM.

Origo ſtatus controuerſiæ, & hiſtoria deciſiones recenſetur, n.1. & 2.

Diſpenſationis gratia iuſtificari debet in ſubſtantialibus, & in his in quibus diſpenſatio fundata eſt, n.5.

Præſumendum eſt pro validitate actus, quem quis onere ſibi iniuncto facere tenetur, n.3.

Matrimonium inter conſanguineos à Papa diſpenſatum, quando diſpenſatum in eius radice cenſeatur, n.4. & ſeqq. & per totam deciſionem.

Matrimonium inter conſanguineos, vt diſpenſatum dicatur in radice, debet concurrere petitio, voluntas, & deſiderium ſupplicantium, & non voluntas, & intentio Pontificis concedentes, & quando hæc duo requiſita interueniſſe dicantur, & n.4. & ſeq. & per tot. deciſionem.

Diuortium præſupponit matrimonium præcedens, numer. 5. Vbi etiam quod propriè dicitur diuortium, vbi adeſt matrimonium.

Conceſſio gratiæ refertur ad petita, & Principis reſponſio intelligitur ſecundum ſupplicata, n.6.

Matrimonium ſolo conſenſu contrahitur, n.7.

Matrimonium inter conſanguineos de iure ciuili permiſſum eſt, ſecus de iure Canonico, n.7.

Pontifex matrimonium inter conſanguineos de iure poſitiuo nullum poteſt diſpenſando verum, & validum reddere, prout ex tunc ac ſi diſpenſatio illud præceſſiſſet, num.8. Vbi etiam quod prolem ſuſceptam ante diſpenſationem poteſt legitimare, ac ſi ab initio legitimè nata fuiſſet.

Papa ea, quæ ſunt de iure poſitiuo, poteſt reuocare, & ex tunc, num.8.

Princeps poteſt facere, vt res facta habeantur pro infectis, num.8.

Remanere *verbum ſignificat continuationem actus præcedentis cum perſeuerantia, n.9.*

Matrimonium inter conſanguineos in radice diſpenſatum cenſetur ex ſolo verbo remanere, *poſito in diſpenſatione, n.9.*

Dictio, ſic, *eſt repetitiua omnium qualitatum præcedentium, num.9.*

Illud relatiuum verbum eſt repetitiuum antecedentium in eadem oratione immediate, n.10.

Verba ſunt ſemper interpretanda, vt ſuperfluitas euitetur, num.11.

Matrimonium nulliter contractum inter conſanguineos, vbi à Papa eſt diſpenſatum in radice, non requiritur nouus conſenſus, ſed ſufficit ille primus cum affectu maritali præſtitus, n.12. & 13.

Papa poteſt diſpenſare in radice matrimonij etiam poſt mortem alterius ex coniugibus, ſi tamen diſpenſatio per parentes in vita petita fuerit, n.13.

Matrimonium inter conſanguineos nulliter contractum cenſetur à Papa diſpenſatum in radice, quando ipſe Papa declarat legitimos filios natos ante diſpenſationem, & poſteà naſcituros, n.14. & 15.

Exinde *dictio refertur ad factum proximè præcedens in oratione poſitum, n.15.*

Matrimonium inter conſanguineos vbi eſt diſpenſatum in radice, operatur etiam in præiudicium tertij ad ſucceſſionem vocati, n.16.17. & 18. Vbi præſertim quando diſpenſatio fuit à parentibus petita.

Directè quod non licet, quando per conſequentiam liceat, n.17.

Papa poteſt diſpenſare in matrimonio nulliter contracto inter conſanguineos etiam in præiudicium tertij, n.19.

Indefinita oratio non æquipollet vniuerſali in teſtibus, & probationibus, n.20.

Probatio per teſtes præualet probationi per ſcripturam, n.20.

Veritas proponenda eſt communi reputationi, n.20.

Pater loquendo non poteſt filijs præiudicare, n.21.

Concilio derogatum an cenſeatur propter clauſulas derogatorias, *non obſtantibus derogationibus, &c. appoſitis in gratia, & diſpenſatione, n.24.*

DECISIO DCLXXXVII.

1 CVm iſta cauſa fuerit per duas inſtantias acriter in hoc Sacro Tribunali ventilata, & factæ plures deciſiones, in quarum prima coram Domino meo Vbaldo iudice primæ inſtantiæ 11. Maij 1612. fuit dictum, literas diſpenſationis felic. record. Gregorij XIII. obtentas de anno 1573. præſumi iuſtificatas, quæ deciſio fuit confirmata 5. Nouembris eiuſdem anni, & illa ſuppoſita fuit 4. Februarij 1613. præcipuus articulus iſtius cauſæ, nempè an diſpenſatio fuiſſet in radice matrimonij diſcuſſus, & nemine diſcrepante pro affirmatiua reſolutus, & ſic lata ſententia pro validitate literarum d. diſpenſationis, & quod continebant diſpenſationem in radice matrimonij de facto, & nulliter contracti illud approbando, prout ex tunc declarando Dom. Annam Ceron legitimam, & naturalem filiam Domini Martini de Ceron, & Dom. Annæ Emmanuel quoad vtrumque forum, & quoad capacitatem ſucceſſionis, etiam in præiudicium tertij. A qua ſententia fuit appellatio interpoſita pro parte D. Don Franciſci Duarte, & cauſa in ſecunda inſtantia commiſſa Reuerendiſs. Archiepiſcopo Damaſceno, fuerunt coram ipſo pro parte Dom. Annæ quædam acta de nouo producta, ex quibus iunctis alijs primæ inſtantiæ fuit petita confirmatio primæ ſententiæ, attamen quia conceſſæ fuerant D. Don Franciſco literæ remiſſoriales ad proband. in partibus, illarumque dilatio pendebat, interim non videbatur poſſe deueniri ad ſententiam, fuit habitus recurſus ad Signaturam Sanctiſſimi, qui eidem Domino Archiepiſcopo commiſit, vt arbitrio Rotæ procederet ad ſecundæ ſententiæ prolationem non obſtante dilatione remiſſoriæ pendente, & ſtantibus nouiter deductis pro parte D. Annæ, & dato dubio, an dictum arbitrium intraret, fuit reſolutum affirmatiuè 28. Aprilis 1614. ex rationibus in deciſione tunc facta latè adductis. Vnde ſecunda ſententia in confirmationem primæ fuit lata, a qua denuò pro parte Dom. Don Franciſci fuit prouocatum, & cauſa in hac tertia inſtantia mihi commiſſa, & productis teſtibus hinc inde vigore remiſſoriæ in partibus examinatis, & hodie propoſito dubio, An dictæ duæ primæ ſententiæ venirent confirman. & vtraque parte acerrimè informante, & concluſiones in primis deciſionibus firmatæ, quia validè pro parte Domini Don Franciſci impugnabantur, fuerunt per DD. denuò omni maturitate, & diligentia diſcuſſæ, & omnibus hinc inde deductis benè perpenſis, & conſideratis, nemine contradicente fuit reſolutum, ſententias præfatas fore confirmandas ex iuribus, & rationibus optimè in prædictis deciſionibus deductis, & exequentibus.

Et primò, quia licet in prima deciſione fuerit dictum prædictas literas diſpenſationis præſumi iuſtificatas, hodie tamen ex nouiter deductis pro parte Dom. Annæ viſum fuit non ſolum præſumi, ſed clarè probari iuſtificationem dictarum literarum: apparet enim de productione diſpenſationis coram Ordinario Hiſpalen. ipſumque in mandatis dediſſe Rectori S. Magdalenæ, vt dictas literas videret, contentaque in illis adimpleret, & ad denunciationes iuxta formam Concil. Trident. procederet, & non reperto alio Canonico impedimento vltra deducta in dictis literis Apoſtolicis dictum Martinum Ceron, & Dom. Annam Emmanuel in matrimonium in facie Eccleſiæ coniungeret, dum tamen d. Rectori conſtaret ipſos confeſſos fuiſſe ſua peccata, & pœnitentiam ſibi impoſitam adimpleuiſſent. Item & apparet poſtea Ordinarium eidem Parocho licentiam impartitum fuiſſe de iſto matrimonio celebrando in Hoſpitale Sancti Gregorij eiuſdem Parochiæ Sanctæ Magdalenæ præcedentibus duabus tantùm denunciationibus, vltima tamen poſt contractum matrimonium facienda, fuit etiam data fides Confeſſarij eorumdem coniugum, qualiter ipſi ſua peccata confeſſi fuerant, & pœnitentiam impoſitam adimpleuerant 18. Iulij 1573. & ſic ante contractum matrimonium, quod fuit 20. Iulij eiuſdem anni. Et ne poſſet dubitari dictum Franciſcum de Medina eſſe Parochum prædictæ Eccleſiæ, fuit producta licentia Ordinarij, eidem Franciſco conceſſa exercendi curam animarum, miniſtrandique Sacramenta in dicta Eccleſia S. Magdalenæ 21. Ianuarij dicti anni 1573. Ex quibus per legitima documenta apparuit de dicto matrimonio in facie Eccleſiæ contracto, & de exhibitione dictarum literarum Apoſtolicarum coram Ordinario, & circa illarum exequutionem de obſeruatione diſpoſitionis Sacri Concilij Tridentini *ſeſſ.22. cap.5. de reformat.* Vnde iam amplius non poteſt dici, literas præfatas præſumi iuſtificatas, verum intrepidè firmatur hodie clarè, & plenè illarum iuſtificationem probari. 2

Ex quibus reſultat reſponſio ad motiuum hodie in contrarium excitatum contra dictam iuſtificationem, nempè, quod narratiua, quod Martinus Ceron, & D. Anna 3

Emmanuel contraxiſſent ab initio matrimonium clandeſtinè per verba de præſenti non appareat iuſtificata, cùm tamen ſit quid ſubſtantiale, & fundamentum diſpenſationis in radice, & in qua D. Anna Ceron fundat ſuam intentionem, vnde neceſſariò erat ab ipſo iuſtificandum, Put. *deciſ.266.lib.3.* Rot. *diuerſ.268.num.4.part.*1. Reſpondebatur enim quod cùm Concil. Trident. *in dict.cap.*5. circa iuſtificationem ſimilium literarum diſpenſationis gratioſè conceſſæ iniunxerit tantummodò Ordinario, quod ſummariè, & extraiudicialiter ſe informet, & conſtet ex ſuperiùs adductis exhibitas ſibi fuiſſe iſtas literas Gregorij XIII. & ipſum illas Parochos exequendas dediſſe, quin & Parochum in vim dicti mandati Ordinarij, & dictarum literarum ad matrimonij contractum in facie Eccleſiæ deueniſſe, neceſſariò eſt dicendum de illarum iuſtificatione quoad iſtud caput, & reliqua neceſſaria Ordinario conſtituiſſe ſaltem extraiudicialiter, prout Concil. Trident. expoſcit, ſicque præſumendum eſſe, cùm ſit actus ſpectans ad onus ſibi iniunctum, Innoc. *in cap. innotuit numer.4. verſic. de ſolemnitatibus autem de eo qui furt. ordin. ſuſcept.* Ferret. *conſil.36.n.5.lib.2.* & tenuit Rot. in ſuprà relata prima deciſione 11. Maij 1612.

4 Quo verò ad concluſionem principalem firmatam in dicta deciſione 4. Februarij 1613. nempè diſpenſationem iſtam fuiſſe in radice, quam informantes pro Dom. Don Franciſco hodie enixè curarunt ſubuertere, & perſuadere contrarium, nempè non fuiſſe in radice, quaſi non fuiſſet conceſſa ſuper primo matrimonio de facto contracto, ſed ſuper ſecundo in facie Eccleſiæ, & iuxta Trident. contrahendo, ad quem effectum contrahentes tamquam inter ſe conſanguinei in gradibus prohibitis egebant diſpenſatione Apoſtolica. Nihilominus prædicta deciſio, & concluſio in illa firmata DD. placuit, illamque ex pluribus comprobarunt. Primò, quia ex literarum ſerie apparet, ſupplicantes potiſſimè petijſſe à Sanctiſs. iſtam diſpenſationem in radice, & Pontificem eamdem illis conceſſiſſe, ita quod habemus petitionem, voluntatem, & deſiderium ſupplicantium, & voluntatem, & intentionem Pontificis concedentis, & vtramque verſari circa iſtam diſpenſationem in radice.

5 Quoad voluntatem, petitionem, & deſiderium ſupplicantium ex illorum narratiua clarè deſumitur, quatenus narrant, quod partes ipſorum deſiderantes, quòd ipſi matrimonium contraherent, ſperantes diſpenſationem ſuper dictis impedimentis à Sede Apoſtolica obtinere, tractarunt de dicto matrimonio inter ſupplicantes contrahendo, quibus tractatibus præcedentibus ſupplicantes, ſponſalia inter ſe per verba de futuro, ſeu matrimonium per verba de præſenti clandeſtinè contraxerunt, & ſe carnaliter cognouerunt. Cùm autem in ſic per ipſos contracto præſumpto matrimonio remanere non poſſent, ſtantibus impedimentis prædictis, abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione, quæ verba ſatis notant matrimonium de facto contractum, & quod ſupplicantes in illo remanere volebant, ſed non poſſe abſque Apoſtolica diſpenſatione, & proſequuntur, & ſi diuortium fieret inter ipſos, grauia exinde ſcandala inter ſuos parentes, & conſanguineos, ſeu affines oriri poſſent, quæ verba benè comprobant, quod ſupplicantes volebant, & petebant diſpenſationem ad permanendum in dicto matrimonio nulliter contracto, cùm fugiant diuortium fieri inter ipſos propter ſcandala, quæ exinde ſubſequerentur, diuortium enim faciendum ſupponit matrimonium præcedens, ad text. *in l. inter ſtuprum* 101. *§. diuortium,* ibi, *diuortium inter virum, & vxorem fieri dicitur, & l. inter diuortium* 191. *ff. de verbor. ſignific.* Albert. *in ſuo diction. in lit. D. verſic. diuortium propriè dicitur, vbi eſt matrimonium, &c.* & DD. *in rubr. de diuortijs in decretalibus,* vnde qui diuortium vitare cupit, clarè deſiderat in matrimonio præcedente perſeuerare, idemque continet ſupplicatio ſubſequens, ibi, propterea nobis humiliter ſupplicari feciſtis, vt vobis in præmiſſis de opportunæ abſolutionis beneficio, & diſpenſationis gratia prouidere dignaremur, ponderando verbum, in præmiſſis, quod refertur ad prius narrata, & ſic ad diſpenſationem ſuper perſeuerantia in matrimonio nulliter contracto, & quod diuortium non permitteretur fieri, ne ſcandala orirentur.

6 De voluntate autem, & intentionem Summi Pontificis, & quod voluerit ſupplicationi prædictæ annuere, & ſic ſuper dicto matrimonio nulliter contracto in illius radice diſpenſare, & illud probare, & ſupplicantes de permanendo in illo facultatem concedere ſatis ex eiſdem literis Apoſtolicis deſumitur, cùm poſt ſupradictam narratiuam, & ſupplicationem Pontifex dicat: Nos igitur huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, &c. quæ denotant intentionem Pontificis annuendi dictis ſupplicationibus, & ad illas ſe referentis. Conceſſio enim refertur ad petita, *cap. inter in fine, de fide inſtrum. l. ſi defenſor, §.1. ff. de interrog. action.* vbi quod Principis reſponſio intelligitur ſecundum ſupplicationem petentis, ad idem eſt text. *in §. præterea, inſtit. de inutil. ſtipulat.* Alexand. *conſ.75.num.12.lib.*15. Pariſ. *conſil.3.num.46.lib.4.* Menoch. *conſil.33.num.*14. Surd. *conſil.49.num.24. & conſil.357.num.*34. & proſequitur Pontifex in hæc verba: vobiſcum, quod impedimentis conſanguinitatis non obſtan. in veſtro ſic contracto matrimonio remanere, ſeu illud inter eos publicè ſeruata forma Concil. Trident. de nouo contrahere, illudque in facie Eccleſiæ ſolemnizare, & in eo poſtmodum ſimiliter remanere liberè, & licitè valeatis authoritate Apoſtolica tenore præſentium diſpenſamus. Diſtantiam verò ſecundi reſpectu tertij, & quarti, & quinti graduum prædictorum vobis non obſtare declaramus. Prolem ſuſceptam (ſi qua ſit) & ſuſcipiendam exinde legitimam decernendo, non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus. Quibus verbis Pontifex duo potiſſima conceſſit, alterum approbationem matrimonij de facto contracti, & diſpenſationem in illius radice. Alterum verò, prolem ex illo matrimonio ſuſceptam, prout ex tunc legitimam decreuit.

7 Quoad primum cùm in ſic contracto matrimonio ſupplicantes remanere conceſſerit, ſatis illud approbaſſe videtur. Cùm aliàs nullatenus coniuges tali peccato cohabitationis implicatos permitteret, ad textum *in cap. quod nobis, qui filij ſint legitimi.* Nec fas eſt de Summo Pontifice dicere, quidquam tale promiſiſſe ſine prædicti matrimonij approbatione vlterius, quia nullitas dicti matrimonij de facto contracti procedebat ab impedimentis conſanguinitatis inductis à iure poſitiuo, nempè text. *in cap. non debet, de conſangu. & affinit.* cuius prohibitione ceſſante, & dato affectu maritali expreſſo verbis inducentibus conſenſum ad matrimonium, illud reſultabat validum, cùm ſolo conſenſu matrimonium contrahatur, *c. cùm locum, cap. cùm apud, cap. tua de ſponſal. cap. ſufficiat* 27. *qu.*2. & cùm de iure ciuili tale matrimonium inter conſanguineos ſit permiſſum, *l.3. ff. de ritu nupt. l.2. Cod. de inſtit. & ſubſtit. l. celebrandis, C. de nuptijs, §. duorum inſtit. eod. tit.*

8 Vnde Pontifex, qui poteſt tollere impedimentum à iure poſitiuo procedens, poteſt etiam illo ſublato diſpenſare in radice illius, & relinquere matrimonium in terminis priorum conſenſuum, & ſic verum, & validum, prout ex tunc, ac ſi diſpenſatio illud proceſſiſſet, idem Ancharan. *conſil.409. num.*5. iuxta Ioan. Andr. *in cap. per venerabilem, num.*30. Abbas *num.*22. Cardin. *num.*9. Ancharan. *num.21. & ſeqq.* Alexand. de Neuo *num.18. qui filij ſint legitimi,* & ex eodem tempore poteſt prolem ſuſceptam legitimare quaſi ab initio legitimè nata fuiſſet, & ad ius ciuile reducere primæuum ius naturæ quo omnes legitimi naſcebantur, vt in auth. *quibus modis natur. effic. legit. poſt princip.* Couarruu. *in* 4. 2. *part. cap.8. §.8. numer.*13. Molin. *de primogenit. Hiſpan. lib.3. cap.2. numer.*12. Anton. de Roſell. *de legitimat. lib.2. in princ. num.19. &* 20. Mart. Laud. *eod. tractat. numer.85. &* 92. Guglielm. Benedict. *in cap. Raynutius verb. & Vxorem nomine Adelaſiam in præludijs, num* 202. *& ſequ.* Nauarr. *conſ.1. & 2. num.12. & per totum lib.4. tit. qui filij ſint legitimi,* Eugen. *conſil.53.n.52. & ſeq.* Maiol. *de irregul. lib.1. cap.4. numer.*20. Celſ. Vgo *conſil.31.n.7. &* 10. Peregr. *de fideicommiſſ. art.24. num.*80. Henriquez *de matrim. lib.1. cap.20. n.*2. Ludouicus Lopez 2. *part. inſtructor. cap. vlt. concluſ.*3. & ſic ſublato per Pontificem dicto impedimento, intrat prædicti matrimonij approbatio, prout ex tunc, & ac ſi ab initio validum fuiſſet, intratque illius diſpenſatio in radice ex communi deducta ex Doctoribus ſuperiùs citatis, qui pro hac parte ponderant gloſſ. *in verb. pro infectis iuncto,* text. *in Clement.1. de immunitat. Eccleſ.* quæ gloſſ. dicit in hæc verba, per hoc puto, quod excommunicatus ex viribus illius Conſtitutionibus abſolutione non egeat, & proſequitur dicens, & vide quanta eſt Papalis poteſtas circa ea, quæ ſimpliciter ſunt de iure poſitiuo, quia reuocat illa, vt ex tunc, quam gloſſ. ſequuntur ibi Cardin. *numer.6. oppoſit.*1. Ancharan. *numer.*4. Imol. *numer.*6 Tiraquell. *de iur. conſtitut. part.2. limitatione 7. numer.47. ibi,* ex quo poteris notare poſſe Principem facere, vt res factæ habeantur pro infectis,

etiam

etiam quo ad effectus præteritos, & eſt bonus textus *in l. qui in prouincia*, §. 1. *ff. de ritu nuptiarum*, ibi, confirmamus ſtatum liberorum veſtrorum in eo matrimonio quæſitorum, quod ante annos 40. contractum eſt perinde, ac ſi legitimè concepti fuiſſent, & text. *in cap. quia circa de conſangu. & affinit.* Quod autem dicta impedimenta iuris poſitiui Papa in ſuis literis remouere voluerit, benè denotant verba ibi, diſtantiam verò ſecundi reſpectu tertij, & quarti, & quinti graduum prædictorum vobis non obſtare declaramus.

9 Quæ confirmantur ex illis verbis in veſtro ſic contracto matrimonio remanere valeatis, ponderando verbum, *remanere*, ſignificans continuationem actus præcedentis cum perſeuerantia, *l. ſed ſi manente*, *ff. de precar. l. in amiſſionem*, *ff. de capit. diminut.* quia & ex hoc ſolo verbo, *remanere*, tenent Doctores induci diſpenſationem in radice, vt tradit Anton. de Roſell. *vbi ſupra dicto lib. 2. num. 19.* Celſus Vgo *conſil. 31. num. 6. & 7.* Molin. *loco ſupra citato*, Boerius *deciſ. 264. num. 26. & ſeq.* Rota *diuerſ. 207. part. 1.* Peregrin. *dicto artic. 24. num. 49.* & pro hac ſententia eſt text. *in cap. quia circa de conſanguin. & affinitat.* ibi, *vt remaneant in copula ſic contracta.* Ad idem ponderantur illa verba, *in veſtro*, iuncta dictione, *ſic contracto*, quæ dictio, *ſic*, eſt repetitiua omnium qualitatum præcedentium, *cap. veniens in fin. de iureiurand.* Menochius *conſil. 232. num. 21.* quin & iſta dictio, *ſic*, eſt idem, quod *ſicut*, Authent. *de nupt.* §. *ſi vero ſolum iuncta gloſſ. verb. ſic.* Vnde idem eſt, ac ſi dixiſſet in veſtro matrimonio ſicut eſt contractum remanere valeatis, & hac eadem dictione, *ſic*, vſus fuit Pontifex ad concedendam diſpenſationem in radice *in dicto cap. quia circa*, ibi, vt remaneant in copula ſic contracta. Vnde apparet Pontificem conceſſiſſe facultatem remanendi in prius ſic contracto matrimonio de facto, & per conſequens illud approbaſſe, & in illius radice diſpenſaſſe.

10 Quibus non obſtant ſubſequentia verba continuatiuè à Pontifice prolata ibi, ſeu illud inter vos publicè ſeruata forma Concilij Tridentini de nouo contrahere illud in facie Eccleſiæ ſolemnizare, &c. ex quibus ex aduerſo prætenditur Pontificem diſpenſaſſe non in primo de facto contracto, ſed in ſecundo poſtea in facie Eccleſiæ contrahendo, prout ſupplicantes poſt diſpenſationem illud de nouo contraxerunt, quod non feciſſent, ſi diſpenſatio fuiſſet in radice matrimonij priùs contracti de facto. Reſpondetur enim primò, quod Pontifex in prima parte iſtius conceſſionis non dixit in contrahendo, ſed in contracto remanere valeatis. Tum etiam quia iſta conceſſio Pontificis non eſt, quod poſſent nouum matrimonium in facie Eccleſiæ contrahere, ſed potiùs, quod poſſent in primo remanere, aut illud met de nouo publicè, & in facie Eccleſiæ ſolemnizare pro euitando ſcandalo, quod poſſet oriri inter ignorantes primum matrimonium de facto contractum fuiſſe, & videntes publicè inſimul ſupplicantes cohabitare, & hoc denotat relatiuum illud, inter vos publicè, &c. iuncto alio relatiuo ſequenti, ibi, & in eo poſtmodum remanere, quæ relatiua illud, & in eo ſunt repetitiua primi matrimonij in eadem oratione immediatè antè a Pontifice relati ad text. *in leg. pluribus in princ. de verborum obligat.* & ibi Doctores, Bart. *in l. ſi quis ſeruum*, §. *fin. num. 5. de legat. 2.* & benè Ruin. *conſil. 101. num. 9. verſiculo quia autem filij lib. 2.* Cephal. *conſil. 269. num. 28. lib. 2.* Gabriel. *conſil. 127. numer. 5. lib. 2.* Peregrin. *vbi ſuprà artic. 16. num. 25.*

11 Quæ confirmantur ex facultate ſupplicantibus conceſſa remanendi in iſto de nouo in facie Eccleſiæ ſolemnizando, nam cùm in matrimonio contracto inter conſanguineos mediante diſpenſatione Apoſtolica liberum ſit perſeuerare, & cohabitare, quin ad hoc ratione matrimonij tales coniuges omni iure teneantur, ſuperflua erat facultas remanendi in tali matrimonio, vt autem illa euitetur, iuxta text. *in l. ſi quando de leg. 1. cap. ſi Papa de priuileg. in 6.* Cephalus *conſil. 149. num. 3. lib. 2.* Gabriel. *conſil. 108. num. 24. & 34. lib. 2.* dicendum eſt, Pontificem in prædictis verbis intellexiſſe de primo matrimonio nulliter contracto, quod illud poſſent de nouo ſolemnizare in facie Eccleſiæ, & in illo remanere. Primum namque, vt in narratiua dicitur, fuit clandeſtinè contractum, vnde Pontifex voluit illud met clandeſtinè factum, & ſine ſolemnitatibus poſteà de nouo poſſe ſolemnizare publicè, & in facie Eccleſiæ, vt ſcandala euitarentur. Ad idem ponderatur, Pontificem non dixiſſe, ſeu nouum matrimonium contrahere, ſed potiùs dixiſſe, illud de nouo contrahere, ſi nouitas non cadat ſuper nouo matrimonio contrahendo, ſed ſuper de nouo illud priùs factum contrahendo, & ſolemnizando, & non quia ſtante approbatione Apoſtolica primi matrimonij de facto contracti, & illius diſpenſatione in radice eſſet opus de nouo illud publicè, & in facie Eccleſiæ ſolemnizare, ſed ad hoc, vt ſcandala, vt ſuprà dixi, euitarentur.

Quibus non obſtat Couarr. *ſuper 4. 2. part. cap. 8. numer. 10.* quem ſequitur Sanchez *de matrimonio lib. 8. diſputat. 7. num. 25.* qui videntur tenere, quod tunc intelligatur remanere in matrimonio priùs contractus de facto, quando nouus conſenſus, vel tacitus reſultans ex cohabitatione, vel expreſſus reſultans ex ſolemnizatione in facie Eccleſiæ acceſſerit, & quod ab iſto conſenſu de nouo præſtito aſſumat vires illud matrimonium. Attamen ſi inſpiciantur Domini adducti per Couarr. pro hac opinione *dicto num. 12.* nempè Bart. Bald. Alberic. & Guglielm. omnes iſti loquuntur, quando duo conſanguinei in gradu prohibito ſine diſpenſatione contraxerunt, & prolem ſuſceperunt, & poſteà obtinuerunt diſpenſationem ſimpliciter ad contrahendum, quæ diſpenſatio cùm non dicatur in radice, dicendum eſt prædictos Dominos non loqui in caſu noſtro, & Boer. & Anton. Roſell. etiam adducti a Couarr. totum contrarium aſſerunt. Vnde contraria ſententia videtur tenenda, quod imò in præſenti caſu ad validitatem primi matrimonij contracti de facto ſtante diſpenſatione in radice non requiratur nouus conſenſus, ſed ſufficiat ille primus cum affectu maritali præſtitus, ex quo ſolo ceſſante prohibitione iuris poſitiui matrimonium verum, & validum inducitur, vt ſuprà diximus per text. *in cap. cum locum, & in cap. cum apud, & cap. tua de ſponſal.* notat Anchar. *conſil. 409. num. 5.* & probatur in gloſ. *in verb. de cætero in dicto cap. non debet*, communiter recepta, teſte Abb. *ibidem numero finali*, poſt Ioan. Andr. & Anchar. vbi ſuprà, & Boer. *dict. deciſ. 264. num. 26.* & Peregrin. *dicto art. 24. num. 79.* 12

Quæ comprobantur, quia ſi in caſu noſtro opus eſſet nouo conſenſu ad validitatem primi matrimonij contracti de facto illud validaretur ex nouo conſenſu, non verò ex primo, & ſic non daretur diſpenſatio in radice, nec quod Pontifex poſſet in illa diſpenſare, quod ſtantibus ſupradictis, & communi omnium ſententia nefas eſt dicere, nullitas enim illius primi matrimonij procedens ex prohibitione canonica, non operatur mutationem animi, voluntatis, & mutui conſenſus ab initio per contrahentes præſtiti, ſed influit in actum, nempè matrimonium producendum à tali conſenſu illud impediendo, ne producatur, vnde dicta prohibitione remota de medio, remanet ille primus conſenſus quoad ſui eſſentiam integer, & habilis ad talem productionem, taliter quòd accedente diſpenſatione in radice reſultat matrimonium in vim illius primi conſenſus validum ex tunc, non verò ex alio conſenſu de nouo præſtando. Quæ confirmantur ex communi Scribentium ſententia, & Ancharanus *in dicto conſil. 409.* & Put. *deciſ. 483. num. 3. lib. 2.* & Rota *dicta deciſ. 207. part. 1.* quod Papa poteſt diſpenſare in radice matrimonij, etiam poſt mortem alterius ex coniugibus, ſi tamen diſpenſatio per parentes in vita fuerit petita. Ergo benè infertur, quòd ex ſolo primo conſenſu tale matrimonium remanet validum, cum poſt mortem alterius ex coniugibus non valeat nouus conſenſus adhiberi. 13

Eadem concluſio, quòd iſta diſpenſatio fuerit in radice, 14 probatur ex eiſdem literis Apoſtolicis, ibi, prolem ſuſceptam ſi qua ſit, & ſuſcipiendam exinde legitimam decernendo, &c. vbi Pontifex declarat legitimos filios natos ante diſpenſationem, & poſteà naſcituros, quod non fit niſi diſpenſando in radice, iuxta text. *in dicto cap. per venerabilem*, & ibi Doctor. quorum multi affirmant, quod ex ſola iſta clauſula cenſeatur diſpenſatio in radice, Vgo de Celſo *in dicto conſil. 31. num. 6.* Nauarr. *dicto conſil. 1.* Cephal. *conſil. 307. n. 52. vſque ad 63.* & præcipuè *n. 55.* Molin. qui de communi *dicto cap. 2. num. 12. verſic. atque quando Romanus Pontifex*, Roſell. *vbi ſuprà, lib. 2. in princip. num. 19. verſic. alio*, & quamuis Couarr. & Sanchez aliquo modo ſe opponant ſupradictis, veruntamen eſt, illos etiam affirmare, quod ſi legitimatio filiorum fiat ratione matrimonij diſpenſati, tunc iudicabitur diſpenſatio in radice, ſic Couarr. *vbi ſupra dicto §. octauo numer. 13. ad finem*, ibi, cum ratione matrimonij facta non fuerit, & Sanchez *dicta*

*diſput.7.numer.*21. ibi, *quia non facta eſt in ratione matrimonij præcedentis, & in num.*29. ibi, *ſecus tamen eſſet, vbi nulla matrimonij irriti diſpenſatio permitteretur, &c.* itaq; omnes concordant, quod ſi ſit legitimatio prolis ſuſceptæ, facta prius mentione matrimonij de facto in ordine ad diſpenſationem ſuper illo, quòd inducatur diſpenſatio in radice, & hic eſt noſter caſus.

15 Quod clariùs deſumitur ex eadem clauſula, ibi, *exinde legitimam decernendo*, ponderando dictionem *exinde*, quæ refertur ad factum Pontificis proximè præcedens, *vt in cap.*1. *ad finem de teſtibus lib.*6. *& in l. Fiſcus, ff. de iure fiſc.* Bart. *in l. non dubium num.*23. *C. de legibus*, & ibi Bald. *numer.*2. nempè ad diſpenſationem præcedentem de remanendo in veſtro ſic contracto matrimonio, & ſic exinde nempè ex dicta diſpenſatione proximè præcedenti decernit Pontifex prolem ſuſceptam legitimam, & in idem incidit, ſi dictio, *exinde*, referatur ad primum principium iſtius facti, nempè ad primum conſenſum clandeſtinè præſtitum per ſupplicantes, quaſi voluerit Pontifex, quod exinde, idest à dicto tempore primi conſenſus proles ſuſcepta legitima cenſeretur, prout in text. *in §. ab hoſtibus, verſiculo ſi vero ibi deceſſerit*, exinde ex quo captus fuit pater, filius ſui iuris eſſe videtur, *inſtitut. quibus modis iuſpatron. pot. ſol.* Briſon. *de verb. ſignific. lib.*5. *verb. exinde fol.*202.

16 Quæ diſpenſatio in radice eſt tantæ potentiæ, vt operetur etiam in præiudicium tertij alias vocati ad ſucceſſionem, prout fuit firmatum in dicta deciſione 4. Februarij 1613. ea ratione, quia iſtud præiudicium venit conſequutiuè, quod non attenditur ſublato impedimento inter contrahentes per diſpenſationem, Rum. *conſil.*189. *numer.*16. *lib.*2. Anchar. *dicto conſil.*409. *num.*5. *verſiculo canonica igitur conſtitutio*, cum alijs in dicta deciſione congeſtis, vltra quos hanc ſententiam tenent etiam Boer. *dicta deciſ.*264. *num.*33. & Molin. *dicto lib.*3. *cap*2. *num.*10. *& ſeq.* & Peregr. *dicto articulo* 24. *num. fin.* Ludouic. Lopez *in* 2. *part. inſtructor. cap. fin. §. de diſpenſatione petenda, verſiculo præterea notandum eſt, quod legitimatio.*

17 Quæ confirmantur ex Bart. *in l.*1. *num.*1. *ff. de auctor. tutor.* dicente, quod quando aliquid per ſe ſeparatim ab alio eſt prohibitum, ſed illud neceſſariò ſequitur ad poſitionem alterius permiſſi, quod non licet directo, licet per conſequentiam, vt *in eadem l.*1. *& in l. ſi vnus, §. illud de pact. l. ſi is qui duos in fin. ff. de liberat. legat. l. non ſolum de in integr. reſtitut.* & Bart. ſequuntur Paul. de Caſtr. *in lege quoties, num.*9. & ibi Iaſon poſt Cyn. & Salycet. *num.*10. *Cod. de iudic.* Vincent. Caroc. *in cap. cum quid part.*1. *limitat.*6. *num.*3. *& ſeq. de regul. iuris in* 6. & ſic pleniſſima poteſtas Pontificis ſuper matrimonio in radice diſpenſando extenditur etiam ad effectus exinde conſequutiuè reſultantes, & etiam quod ad præiudicium tertij aliàs ſucceſſuri, & nimirum cùm ex dicta diſpenſatione in radice matrimonium de facto reponatur in tali ſtatu validitatis in quo fuiſſet, ſi illud legitima diſpenſatio præceſſiſſet, & ad eumdem ſtatum reducitur proles ex illo ſuſcepta. Vnde prout ſi talis proles eſſet procreata ex vero, & legitimo matrimonio præcedente legitima diſpenſatione, ſuccederet patri, nec illius ſucceſſio diceretur in præiudicium tertij, cùm ille tertius non eſſet vocatus ad ſucceſſionem, niſi in caſu deficientiæ prolis legitimæ, vnde illa exiſtente verum eſſet dicere nulli præiudicium ex ſucceſſione ſimilis prolis inferri, ergo eodem modo eſt dicendum de filio nato ex matrimonio contracto de facto, ſuperueniente ſuper illo, diſpoſitione in radice, quæ matrimonium reddit validum ex tunc, & filios ex illo ſuſceptos legitimos ex eodem tempore, & ab initio ſuæ conceptionis, vt ſuperiùs latè probauimus, quin & tali caſu non poteſt dici præiudicium alicui tertio illatum, cùm numquam huic tertio ius ſuccedendi competierit ſtante tali prole ab initio ſuæ conceptionis legitima per diſpenſationem in radice, & quamuis dum iſta diſpenſatio non obtinebatur, haberet ille tertius aliquam ſpem ſuccedendi, illa euanuit per diſpenſationem in radice ſubſequutam ex ſuperiùs adductis.

18 Quod eo magis procedit in noſtro caſu, cùm Patres Dominæ Annæ de Ceron, dum viuerent, diſpenſationem iſtam petierint, & obtinuerint, quo caſu verum eſt talem diſpenſationem in radice proliſque ſuſceptæ legitimationem valere in præiudicium tertij, teſte Put. *dicta deciſ.*483. *num.*2. *lib.*2. Peregrin. *dicto art.*24. *num.*83. Sanchez *dicta diſputat.*7. *numer.*6. *verſic. ſed ſic dupliciter*, ex doctrina Bart. *in leg. Gallus, §. ſed ſi tantum numer.*14. *in princip. & in verſic. reſpondeo quandoque, ff. de lib. & poſthum.*

Quibus non obſtat, quòd Princeps ſæcularis habens plenam poteſtatem legitimandi in terris ſuæ ditioni ſubiectis, non poſſit tamen illud facere in præiudicium tertij habentis ius ad ſuccedendum in aliqua primogenitura, quantumcumque talis legitimatio operetur, quoad alios effectus. Reſpondetur enim militare diuerſam rationem in Summo Pontifice, qui habet poteſtatem diſponendi ſuper matrimonio, & qui præcipuè illud legitimat, & approbat, & ſuper illo de facto contracto in radice diſpenſat, ex quo ſequitur proles ex tali matrimonio ſuſcepta legitima ab initio, & ex his in neceſſariam conſequentiam venit effectus talis diſpenſationis, etiam in præiudicium tertij, quæ poteſtas diſpenſandi ſuper matrimonio, cùm deficiat in Principe ſæculari, nimirum ſi illius legitimatio non operetur in præiudicium tertij. Et ex ſupradictis fuit reſponſum ad obiectum, quod D. Anna Ceron fuiſſet nata de anno 1568. & ante diſpenſationem, quæ fuit obtenta de anno 1573. nam cùm diſpenſatio fuerit in radice, prout ex tunc, & legitimatio prolis ſuſceptæ ex eodem tempore ſequitur obiectum non obeſſe. 19

Minus obſtare videbantur teſtes ſuper communi reputatione illegitimitatis D. Annæ deponentes, quia cùm non teſtentur de tempore, debent intelligi de tempore ante diſpenſationem in radice obtentam, maximè cùm licet loquantur indefinitè talis loqutio in teſtibus, & probationibus non æquipolleat vniuerſali: cùm debeant pernecesse concludere, Felin. *in cap. auditis num.*24. *de præſcript.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ.*13. *num.*13. *de teſt.* Vltra quod veritas reſultat ex ipſa diſpenſatione in radice effectum ſortita, quæ probatio per ſcripturas præualet probationi per teſtes, Bald. *conſil.*109. *in princip. lib.*4. Aymon. *conſil.*54. *numer.*15. Seraph. *deciſ.*339. *num.*7. Et poteſt eſſe, quòd iſti teſtes ignorauerint diſpenſationem in radice, vnde nihil concludere videntur, & veritas debet anteponi reputationi, & illa cedere veritati, Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.*12. *tit. vltimo, num.*4. per text. *in cap. cum Bertoldus §. licet de re iudic. cap. conſuetudo, & cap. veritate* 80. *diſt.* 20

Minus faciunt teſtes de auditu à Martino Patre Dominæ Annæ, quòd ipſa tamquam illegitima non poterat in ſuo maioricatu ſuccedere, quia reſpondetur eumdem Martinum in ſuo vltimo teſtamento Dominam Annam ſuam filiam legitimam, & naturalem vocaſſe, & tamquam talem ad ſucceſſionem ſui maioricatus illam inuitaſſe, & videtur magis ſtandum factis, quàm verbis. Vltra quòd nec pater poterat ſic loquendo filiæ præiudicare, Bald. *in leg. filium in* 1. *lectura numer.*15. *ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni iuris*, Abbas *in cap. tranſmiſſæ, num.*4. *&* 10. *in fin. qui filij ſint legitimi.* 21

Nec etiam facit, quod huiuſmodi diſpenſatio fuiſſet eiſdem Oratoribus denegata per ſanctæ memoriæ Pium V. vt teſtes remiſſoriales declarant, vnde prætenditur, quod hoc fuiſſet narrandum Gregorio XIII. in iſta diſpenſatione obtenta. Negatur enim opus fuiſſe mentionem facere de tali denegatione, cùm Pius V. moueri potuerit ad denegandum ex aliqua cauſa, quæ non placuit ſucceſſori, quinimò illi placuerunt aliæ rationes, puta ad euitanda ſcandala, & ne Domina Anna Emmanuel perpetuò innupta, & diffamata remaneret, vt in gratia dicitur, vltra quod & aliæ cauſæ animum Gregorij XIII. mouere potuerunt, quæ ſemper in ſupremo Principe præſumuntur. 22

Tandem ad obiectum, quod iſtud matrimonium de facto contractum cum copula fuerit poſt Concil. Trident. quod fuit publicatum de anno 1564. & Martinus Ceron vnus ex coniugibus fuit natus de anno 1551. vt ex fide baptiſmi producta apparet, & ſic de tempore publicati Concilij Martinus eſſet in ætate inhabili ad copulam, vnde pro Domino Don Franciſco dicebatur hanc qualitatem temporis celebrationis iſtius matrimonij clandeſtini non fuiſſe narratam Pontifici qui difficilior redderetur ad diſpenſandum. Tum quia matrimonia clandeſtina prohibentur in eodem Concilio *in cap.*1. *ſeſſ.*24. *de reformat.* Tum quia ſtante impedimento conſanguinitatis in ſecundo gradu ſubſequuta copula, idem Concil. *d. ſeſſ.*24. *cap.*5. diſponit non concedendas eſſe diſpenſationes, niſi inter magnos Principes, & ob publicam cauſam, & ex his iſtam diſpenſationem fuiſſe ſubreptitiam. 23

Fuit reſponſum non fuiſſe neceſſariam expreſſionem 24

præ-

prædictæ qualitatis temporis, cùm ex narratis de facili Pontifex illud ſcire potuiſſet, maximè quia ſtante clauſula derogatoria non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, &c. videtur ſatis Concilio derogatum, propter decretum eiuſdem Concilij *ſeſſ. 25. cap. 21.* quod in omnibus in Concilio contentis voluit ſaluam ſemper eſſe authoritatem Sedis Apoſtolicæ, iuxta not. *in cap. at ſi Clerici §. de Adulterio*, vbi Felyn. *num. 2. de iudic.* Iacobac. *de Concil. lib. 5. art. 18. verſ. iſtud tamen poſſet limitari fol. 315.* & tenuit Rota in vna Sancti Angeli Penſionis 16. Decembris 1594. coram bonæ memoriç Cardinali Pamphilio, tunc Rotæ Auditore, & in alia Segobien. Tertiæ partis fructuum 25. Maij 1612. coram me, quicquid ſecus dicendum eſſet, & conciliari depoſitioni expreſsè derogandum regulariter nõ eſſe, ſtante prędicta reſeruatione ad beneplacitum Sedis Apoſtolicæ facta, iuxta Iacobac. *vbi ſup.* & Oldrad. *conſ. 326. num. 1. verſ. præſumi non poteſt*, & tenuit Rota in vna Granaten. quartæ funeralis 21. Maij 1610. coram R. P. D. meo Caualerio, tum etiam quia nec dicta copula etiam ſubſequuta poſt Concilium, difficiliorem reddidiſſet Pontificem ad diſpenſandum quin faciliorem, ne mulier nobilis perpetuò innupta, & diffamata remaneret, vt in eadem gratia dicitur, & tunc redditur Pontifex difficilior, quando conſtat copulam interueniſſe ad facilius impetrandam diſpenſationem, & ſic procedit text. Concil. *in d. cap. 5. ſeſſ. 24. de reformat.* vt notat Nauarr. *conſ. 8. n. 5. lib. 4. ſub titulo de conſanguinitate, & affinitate tom. 2. nouæ impreſſionis*, Guttierez *Canonicarum quæſtionum lib. 2. c. 15. n. 135.* quod autem ad hunc effectum copula interuenerit in noſtro caſu nullibi conſtat.

R. P. D. ANDREA.

Romana Dotis.

Lunæ 11. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

De teſtibus plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Teſtis vnius defectus ſuppletur integritate alterius, n. 2.
Teſtis mediator non eſt omni exceptione maior, etiam ad probandam promiſſionem dotis, n. 2.
Soluens partem debiti cenſetur approbare totum debitum, num. 3.
Dos intelligitur promiſſa nedum verbis expreſſis, ſed etiam ambiguis, n. 4.
Aſſecurare *verbum idem eſt, quod promittere, & ſe obligare, n. 4.*
Teſtes contrarij in tempore reducendi ſunt ad concordiam quantum fieri poteſt, etiam ad effectum probandi, n. 5.
Teſtes non dicuntur contrarij, ſed conteſtes, ſi vnus deponit præciſe de vno loco, & tempore, alter vero dubitatiuè, n. 6.
Teſtis in vno iudicio examinatus ad vnum finem non probat in alio ad diuerſum finem, n. 7.

DECISIO DCLXXXVIII.

1 DVbitatū, an Dominus Moranzanus teneretur ad ſoluendum Hippolyto Scuta 500. de proprio, & 20. Martij præteriti reſolutio fuit dilata. Cùm autem die 3. Aprilis inter Dominos non liqueret, hodie fuit capta reſolutio, Dominum Moranzanum teneri. Fundamentum fuit, quia per duos teſtes conteſtes, ſcilicet Horatium Maghonum I. V. D. & familiarem Sanctiſſimi ab Hippolyto, & Darium de la Penna, ab eodem Moranzano inductos, vnà cum alijs adminiculis, ſatis ſufficienter fuerat probata promiſſio dotis Scut. 1500. facta per Moranzanum, videlicet Scut. mille in tot locis montium, & aliorum Scutorum 500. quæ Moranzanus promiſit ſoluere de proprio.

2 Nec obſtat, quod Horatius primus teſtis eſſet mediator, ac propterea non idoneus, nec omni exceptione maior, etiam ad probandum dictam promiſſionem dotis, vt contra Ruin. *conſ. 34. num. 5. lib. 4.* Menoch. *conſ. 92. n. 87.* Benintend. *deciſ. 61. num. 3. verſ. ſed in promiſſione dotis*; tenet Dominus Farinac. *de teſt. q. 60. illatione 16. limitat. 17. num. 447.* & quod hæc negatiua opinio eſt verior, & magis communis tradit Ioſephus Ludouicus *deciſ. Peruſ. 95. num. 32.* Quia cùm eius dicto concurrit depoſitio Darij de la Penna à Moranzano approbati, quo caſu defectus vnius teſtis ſuppletur integritate alterius, vt declarat idem Ioſeph. Ludouic. *vbi ſupra n. 35. cum duobus ſequentibus*, & pro regula firmat Gabr. *de teſt. concl. 5. n. 1.*

Et tantò magis, quia dicti teſtes adminiculantur ex depoſitione Franciſci Catalani, qui deponit de auditu, & confeſſione eiuſdem Moranzani, & in exequutionem iſtius promiſſionis fuerunt ab eodem Moranzano ſoluta Scuta 92. & in tot iocalibus expenſa alia Scuta 210. vt conſtat ex duabus apochis ab ipſo ſcriptis, & ſubſcriptis, & ex depoſitione eorumdem teſtium, ex quibus ſatis videtur comprobari veritas huius promiſſionis Scut. 500. cùm non conſtet de alia cauſa, Aymon. *conſil. 158. num. 13.* Ruin. *conſ. 61. numer. 9. lib. 1.* Olaſch. *deciſ. 58. num. 18.* Rota *deciſ. 751. n. 6. verſ. prima fuit part. 1.* & in terminis fuit dictum in vna Romana dotis, ſeu pecuniariæ 17. Iunij 1602. coram Reuerendiſs. Bononien. 3

Non obſtat, quod Darius de la Penna declarauerit ſuam depoſitionem, quod illa verba, *e gl'altri 500. ſcudi aſſicuraua eſſo Signor Gio. Mattheo*, dixerat, quod aſſecurabat de ſuis proprijs pecunijs, quia huiuſmodi aſſecuratio idem importat, ac ſi Dominus Moranzanus ſoluere ſe obligaſſet, adeò quòd ſtatim conueniri poterat, Ruin. *conſil. 19. num. 3. verſ. plus autem dico, & numero ſequenti lib. 4.* Stacc. ſiue Petr. Santer. *de aſſecurat. part. 3. num. 57. verſic. in quæſtione tamen.* Vltra quod dos nedum intelligitur promiſſa verbis expreſſis, ſed etiam verbis ambiguis, & interpretatione indigentibus, Cardin. Mantic. *de tacit. & ambig. lib. 2. tit. 10. n. 23.* 4

Neque refert, quod depoſitiones Horatij, & Darij, ſint contrariæ, dum Horatius dicit fuiſſe præſentem concluſioni tractatus matrimonij, & Darium pariter fuiſſe præſentem, ſubdens, & *la concluſione, ſe ben mi recordo, fu à Monte Cauallo.* Darius verò in ſua depoſitione dicit fuiſſe apud Sanctum Petrum, dando in conteſtem, & præſentem eumdem Horatium, quæ depoſitiones tamquam contrariæ operantur, vt neutri ſit credendum ex allegatis. Quia ſi benè diſtinguantur tempora, nulla reſultat contrarietas inter hos teſtes. Nam Horatius dicit, concluſionem matrimonij fuiſſe factam à Monte Cauallo, & *all'hora fu promeſſa vna dote al detto Hippolito in queſto modo, &c.* Darius autem dicit, *dopo più volte hauemo parlato inſieme finche detto matrimonio ſegui*, & de tempore concluſionis nihil deponit de tractatu dotis, quinimo ſubdit, & *ſe all'hora fuſſe trattato di dote non me ne ricordo, ma dopo in San Pietro ſi trattò &c.* & ſic aliud eſt tempus concluſionis matrimonij, & aliud poſt concluſum matrimonium, quod ſufficit ne depoſitiones inter ſe ſint contrariæ, ſed benè conueniant, & ad concordiam reducantur, prout fieri debet, etiam vt probent Felyn. *in cap. cum tu num. 6. verſiculo 4. concluſ. de teſtibus*, Ruin. *conſil. 5. n. 17. lib. 4.* Cæſar de Graſſ. *deciſ. 5. n. 23. de ſponſal.* & dicta teſtium non ſunt cauillanda, ſed iuuanda, Bald. *in l. de quibus n. 135. ff. de legibus*, Alexand. *conſil. 185. n. 5. lib. 7.* 5

Imò cùm locus non eſſet de ſubſtantia tractatus ſuper conſtitutione dotis, ex quo non reſultabat diuerſus effectus, ſi fuiſſet celebratus vno loco magis, quàm in alio, teſtes ſatis dicuntur conteſtes ſuper dicto tractatu, ex quo ambo in eo concordant, etiam ſi vnus deponat præciſè, *che fu in San Pietro*, alter verò dubitatiuè per verba, *ſe ben mi recordo, che fu à Monte Cauallo*, iuxta tradita per Alexand. *conſil. 156. n. 10. in fine, verſiculo non obſtat etiam, & num. ſequenti lib. 5.* Crauet. *conſil. 78. n. 9. verſic. Amplius ſi vnus teſtis.* 6

Vltimò non obſtat, quòd Darius non fuit examinatus in hoc iudicio, ſed in alio, & ad alium finem, ſcilicet pro recuperatione nonnullorum bonorum, quæ Moranzanus prætendebat eſſe ſua, ac propterea non probet etiam inter eaſdem perſonas, iuxta *deciſ.* Verall. 419. *lib. 1. in manuſcript.* Vltrà enim quod non poterat dici omninò diuerſum iudicium, ex quo Hippolytus prætendebat illa habuiſſe ad computum horum Scutorum 500. ceſſat difficultas ex alijs duobus teſtibus, & adminiculis. 7

R.P.D.

R. P. D. PAMPHILIO.

Romana Domus.

Veneris 15. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Læſus vltra dimidiam, vel tertiam partem iuſti pretij non dicitur, qui dominium vtile ceſſit proprietario, ſi exceſſus poteſt eſſe ex affectione conducentis, habita ratione ad tempora quibus res non eſt fructifera, & ad alia, de quibus in deciſione.

SVMMARIVM.

Nemo plus iuris in alium transfert, quàm ipſe habeat, num. 1.
Iuramentum de non contraueniendo actui antea facto impedit litis ingreſſum, n. 1.
Ceſſio non dicitur læſiua ex eo, quod res lite pendente fuerit plurimi locata, cùm hoc potuerit eſſe ex affectione conductoris, n. 2.
Verba enunciatiua extra tertium non probant, n. 3.
Læſio vt non inducatur ex ceſſione facta proprietario, quæ debeant conſiderari, n. 3.

DECISIO DCLXXXIX.

1 DOmini pro Capitulo, & Canonicis informantibus dixerunt, ceſſionem per Ioannem Dominicum vltimo loco factam Gineuræ ſuffragari non poſſe, quia idem Ioannes Dominicus antea vtile dominum cum directo reconſolidauit ad fauorem Canonicorum, quibus etiam ceſſit omnia, & ſingula iura ſuper domo, de qua agitur, ſibi competentia. Ideò cùm nullum amplius ius in ea haberet, non potuit per poſteriorem ceſſionem in Gineuram aliquid transferre, *leg. nemo plus iuris ff. de regul. iur.* ſtante præſertim iuramento per eumdem Ioannem Dominicum in priori ceſſione præſtito, de illi non contraueniendo, iuxta not. per Gabr. *de iureiur. concl.* 1. & tenuit Rota in cauſa Romana Emphyteuſis 19. Februarij 1601. coram Cardinali Lancellotto, & 12. Februarij 1612. coram Caualerio.

2 Nec obſtaret, quod proceſſio fuerit facta læſiua cùm fuerit facta pro annua reſponſione Scutorum 30. & tamen pro penſione domus longè maior ſumma percipiatur, quia fuit reſponſum, quod locatio pro Scutis 120. eſt facta lite pendente, & de ea non conſtat in actis, nec apparet, quod fuerit effectuata, & vlterius potuit fieri ex particulari affectione conductoris, quæ propterea ad iſtum effectum non eſt attendenda, Alex. *conſ.* 181. *n.* 1. *verſ. præterea non probat lib.* 2. cum alijs allegatis in deciſione in hac cauſa facta ſub die 16. Iunij præteriti.

3 Aliæ verò locationes, quæ prætenduntur factæ pro Scutis 90. in tribus partitis non verificantur reſpectu partitæ Scutorum 40. niſi ex quadam enunciatiua, quæ contra tertium non probat *cap. ſi Papa de priuileg. in* 6. Alex. *conſ.* 94. *num.* 5. *lib.* 7. & in omnem euentum fuit conſideratum, quod ex penſionibus huius domus vltra Scuta 30. quæ ſingulis annis Canonici ſoluere debent Ioanni Dominico cedenti, ſunt etiam deducen. annua Scuta pro Canone eiuſdem domus, debito ipſis Canonicis, nec non expenſæ pro reparatione domus, & viarum prout etiam eſt deducendum tempus, quo domus remanere poteſt diſlocata, quibus omnibus cumulatis, viſa fuit ceſſare omnis læſio non ſolum vltra dimidiam iuxta diſpoſitionem iuris communis, ſed etiam vltra tertiam ex diſpoſitione ſtatuti Vrbis *lib.* 1. *cap.* 354. vt fuit deductum in alia deciſione in hac cauſa facta, & comprobant Informatores pro Canonicis, quorum rationes Dominis placuerunt, & ita deciſum.

R. P. D. REMBOLDO.

Anconitana Bonorum.

Veneris 15. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Iudex vt priuet aliquem ſua poſſeſſione ciuili, & naturali, debet conſtare ritè, & rectè proceſſiſſe, aliàs ſpoliat.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum publicum dicitur probatio probata, n. 1.
Retinendæ poſſeſſionis remedium competit poſſidenti, n. 1.
Poſſidet iuſtè qui authore Prætore poſſidet, n. 1.
Iudex ſuo decreto priuat poſſidentem tam naturali, quàm ciuili poſſeſſione, n. 2.
Fallit quando non ritè, & rectè proceſſit, n. 2.
Attentatum quando committatur per executionem mandati, num. 3.
Attentata reſoluunt executionem, cum omnibus inde ſequutis, num. 3.
Iniuſtitia mandati facit, vt executio dicatur attentata, & ideò reuocanda, n. 4.

DECISIO DCXC.

QVoniam non controuertebatur poſſeſſio fratrum de 1
Leoniſſa in vim mandati Rotalis ritè, & rectè relaxati, capta, & de ea plenè conſtabat per publicum inſtrumentum, quod facit probationem probatam, *l. cum precibus C. de probat.* Bald. *in leg. Imperator num.* 8. *de ſtat. hom.* Domini abſque difficultate cenſuerunt ipſis dandum mandatum de manutenendo. Certum enim eſt remedium hoc poſſidenti competere, *§. retinendæ Inſtit. de interd.* & iuſtè poſſidet, qui authore Prætore poſſidet, *l. iuſtè poſſidet ff. de acq. poſſeſſ.*

Neque obſtare viſum fuit poſterior Lazari poſſeſſio præ- 2
uia ſubbaſtatione, & deliberatione vigore mandati Auditoris Cameræ, vt prætenditur capta, quia cùm ex reſolutionibus in hac eadem cauſa coram Reuerendiſſimo Bononien. & ſubſequenter coram R. P. D. meo Pirouano factis, appareat dictum mandatum fuiſſe non minus nulliter, quam iniuſtè, atque in ſpretum litis pendentis in Rota relaxatum, non potuit Leonios ſua poſſeſſione priuare, nam quod iudex ſuo decreto poſſidentem, tam ciuili, quam naturali poſſeſſione priuet, ad trad. per Ang. *in l. clam. poſſidere §. qui ad nundinas num.* 2. Imol. *num.* 1. *in fin.* Iaſ. *num.* 20. *ff. de acquir. poſſ.* tum demum locum habet, quando ritè, & rectè procedit, ſecus autem, ſi nulliter, & iniuſtè, *ad l. improba*, & ibi not. *C. de acquiren. poſſeſſ.* Rot. *deciſ.* 802. *ſub num.* 7. *verſic. quia pro reſponſione part.* 1. *diuerſ.* & fuit nuper dictum in vna Regien. Beneficij 15. Nouembris 1613. coram Reuerend. Patre D. meo Dunozetto.

Nec attentatum euitari poſſe videbatur ex eo, quod 3
prius quam dictum mandatum executioni demandatum fuerit per ſententiam Reuerendi Patris Domini mei Pirouani, ſuper ſpolio lis eſſet finita, tum quia adhuc remanebant reliquiæ iudicij pro fructibus, & expenſis, Sarnen. *in regul. de annali q.* 44. *num.* 7. tum quia licet lata fuerit ſententia in ſpolio, non tamen dici poterat finitum iudicium Canonum, multò ante relaxationem mandati in Rota commiſſum, ad Socin. *conſ.* 18. *n.* 41. *& ſeq. lib.* 1. & denique quia cùm dictum mandatum eſſet attentatum, executio, & omnia alia inde ſecuta pariter cenſeri debent attentata, & conſequenter reuocanda, *c. Eccleſia Sanctæ Mariæ, vt lit. pend. cum ibi not.*

Præterea remanet etiam iniuſtitia dicti mandati, & ſub- 4
ſecutæ executionis clara, ex quo fuit relaxatum contra minores indefeſſos non benè liquidato credito, & pro maiori ſumma, cùm deberentur ſolum Salmæ 165. & tamen fuit relaxatum pro Salmis 175. Nec reſponſio pro Lazaro data, quod ſcilicet exceſſus errori Scribentis imputari debeat, viſa fuit aliqua conſideratione digna, cùm talis error non ſit veriſimilis, ex quo executio etiam eiuſdem mandati à Iacebello facta fuit pro Salmis 175. & in omnem euentum iniuſtitia ratione exceſſus euitari non poſſet, quia antè

omnia

omnia deducendi erant fructus à Rectore percepti, vt prædicta omnia latius fuerunt in deciſionibus in hac cauſa coram Reuerendo Patre Domino meo Pirouano factus comprobata, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Triuentiñ. Monaſterij.

Veneris 17. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Breue iuſtificatur ex ſola verificatione clauſulæ, *conſtito*, & ex quibus dicta clauſula dicatur verificata; & plura circa iuſtificationem narratorum in gratia deducuntur.

SVMMARIVM.

Breue vt iuſtificatum dicatur, ſufficit verificatio clauſula conſtito, *n. 1.*

Clauſula conſtito, *iuſtificata dicitur eo ipſo, quod aduerſarius venit ex eadem vocatione, n. 1.*

Poſſeſſio probatur ex fructuum perceptione, n. 2.

Poſſeſſio ante obitum præſumitur vſque ad obitum continuata, num. 2.

Beneficium præſumitur potius ſæculare, quàm regulare, num. 3.

Verba teſtis enunciatiua non probant, n. 4.

Teſtis vnicus non probat, n. 4.

Vacatio conſumitur per prouiſionem de beneficio factam, num. 3.

Clauſula vt aſſeritur *operatur, vt narratiua non dicatur partis, num. 6.*

DECISIO DCXCI.

1 FVit reſolutum Breue eſſe iuſtificatum, gratiam verò non, & quoad Breue mouebantur Domini, quia cùm in eo adſit clauſula *conſtito*, illam ſufficit verificare abſque alterius narratiuæ iuſtificatione, Anchar. *conſ.* 297. *n.* 8. Rota *diuerſ. deciſ.* 45. *num.* 1. *part.* 2. & fuit dictum in vna Papien. Præpoſituræ 10. Decembris 1610. & 30. Maij 1611. coram Reuerendiſſ. Attrebaten. quæ clauſula in caſu noſtro cùm contineat Epiſcopum Caſſanen. huiuſmodi monaſterium in commendam obtinuiſſe, & in illius poſſeſſionem obijſſe, & ſatis iuſtificata videbatur primo ex litteris Gregorij XIII. qui d. monaſterium dedit in commendam dicto Epiſcopo, ſecundo quia Spinellus venit ex eadem vacatione mediante præſentatione de eo facta à Principe S. Boni, propter mortem dicti Epiſcopi Caſſanen. Put. *deciſ.* 171. *num.* 1. *lib.* 3. Ægid. *deciſ.* 268. & fuit dictum in Eugubina Canonicatus 4. Februarij huius anni coram me, & alias ſæpè, tertio ex confeſſione ipſius Spinelli, qui obtenta d. præſentatione conſtituit procuratorem ad capiendam poſſeſſionem dicti Monaſterij, aſſerendo illud vacaſſe per obitum dicti Epiſcopi Caſſanen. quarto ex teſtibus deponentibus de pacifica Epiſcopi poſſeſſione vſque ad mortem.

2 Quibus accedebat dictum Epiſcopum percepiſſe fructus dicti Monaſterij, vt conſtat ex teſtibus, ex qua fructuum perceptione illius poſſeſſio probatur, Bartol. & alij *in leg. penultim. ff. de condit. & demonſtr.* Bald. *in leg.* 3. *num.* 3. *C. fin. regund.* Socin. *conſ.* 131. *num.* 2. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 400. *num.* 3. quæ præſumitur continuata vſque ad ipſius mortem, Rot. *deciſ.* 4. *de prob. in nou.* Natt. *conſil.* 400. *num.* 6. Menoch. *lib.* 6. *præſumpt.* 64. *num.* 17. quæ præſumptio roboratur ex compoſitione quam poſt mortem Epiſcopi illius hæres fecit cum Camera ratione iſtius Monaſterij.

3 Quo verò ad iuſtificationem gratiæ mouebantur Domini, quia Pompeius non probauit hoc beneficium eſſe regulare prout narrauit, & de iure potius præſumitur ſæculare, Rota *deciſ.* 2. *num.* 2. *verſ. facit ſecundum de præbend. in nou.* Prob. ad Monach. *in ca ſuper eo num.* 17. *ad fin. de præbend. in* 6. Rebuff. *in prax. part.* 1. §. *quotuplex ſit beneficium n.* 3. præſertim, quia vacauit per obitum Epiſcopi qui erat ſæcularis, *cap. ſuper eo de regul.* Clem. 1. *de ſuppl. neglig. prælat.*

4 Nec facit, quod vnus teſtis enunciet iſtud Beneficium, Monaſterium, ſeu Abbatiam, quia verba teſtis enunciatiua non probant, Bartol. *conſ.* 119. *num.* 5. *lib.* 1. Bal. *in l. ex his verbis num.* 5. *C. de teſtam. militar.* Vlterius fuit narratum, dictum Monaſterium cura, & conuentu carere, & tamen vnus tantum teſtis deponit, de tempore ſui recordatus, in monaſterio S. Mariæ non adfuiſſe monachos, qui tanquam vnicus nihil probat, *cap. licet vniuerſis, cap. veniens de teſtibus l. iuriſiurandi C. eod. de teſtibus concl.* 1. *num.* 1.

Præterea non iuſtificatur narratiua, quod ceſſante commenda Eccleſia vacaret eo modo, quo prius, cùm de contrario conſtat, ex quo Papa per mortem Epiſcopi illam contulit Spinello, & Ordinarius Gipſio, vnde vacatio videbatur conſumpta, & non adeſſe de tempore impetrationis factæ per Pompeium, Rota *deciſ. vltim. num.* 4. *de reſcript. & deciſ.* 24. *de præbend. in antiq.* Caſſad. *deciſ.* 4. *num.* 4. *de cauſa poſſ. & propriet.* Put. *deciſ.* 146. *num.* 2. *lib.* 2. Lap. *alleg.* 127. *num.* 6. *verſ. ad quintam*, & ibi Adden. littera O. Franc. *in cap. ſtatutum num.* 7. *de præb. in* 6. & Sarnen. *in reg. d. ann. q.* 5. *num.* 21. Simonet. *de reſeruat. q.* 55. Æneas de Falcon. *de reſeruat.* 5. *q. princip.* 5

Quod autem dicebatur, fuiſſe narratum, quod beneficium Sanctæ Mariæ ſit de Iurepatron. quod tamen non adeſſet in hac Eccleſia, fuit coram me reſolutum in hac cauſa 17. Decembris 1612. quod non videbatur attendendum, cùm fuerit narratum eſſe de Iurepatronatus laicorum, prout aſſeritur, quæ clauſula *vt aſſeritur* operatur, quod narratiua non dicatur partis, nec impetrans quicquam videatur affirmare, nec teneatur ad illius iuſtificationem, Rota *deciſ.* 60. *de reſcript. in antiq.* Biſignet. *deciſ.* 6. *de præbend.* Caſſad. *dec.* 7. *n.* 8. *verſ. ſecundo vero caſu de Iurepatron. deciſ.* 447. *n.* 1. *par.* 1. inter impreſſas. 6

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Bononieñ. Parochialis.

Luna 18. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Mandatum generale ad lites, & cauſas cum ampliſſimis clauſulis extenditur ad lites, & cauſas futuras, & connexas, & de mandato facto ab vniuerſitate, quod ſuſtineatur, ſi præcedente ſono Campanæ in congregatione interuenerint duæ tertiæ partes vniuerſitatis, & quod interuenerint, ſtatur aſſertioni Notarij, donec fuerit contrarium probatum.

SVMMARIVM.

Procurator ſubſtitutus dicitur habere mandatum à principali, qui Procuratorem conſtituit, n. 2.

Procurator ad cauſam vnam poſt comparere in omni cauſa connexa, & conſequutiua ad cauſam, in qua fuit conſtitutus procurator, n. 2.

Procurator conſtitutus cum ampliſſimis clauſulis, trahitur etiam ad lites futuras, n. 3.

Lis non dicitur finita, non conſummata exequutione, iuxta formam ſententiæ, n. 3.

Tranſactio facta à procuratore non habente ſpeciale mandatum, non valet, n. 4.

Mandatum generale ad præſentandum, non extenditur ad præſentationem perſonæ odioſæ ipſi conſtituenti, n. 5.

Mandatum procura ab vniuerſitate factum ſuſtinetur, quando interuenerunt ſono campanæ præcedente duæ ex tribus partibus vniuerſitatis, n. 6.

Fides non facit aliquem gradum probationis, n. 7.

DECISIO DCXCII.

MAliſardus, contra quem ad inſtantiam procuratoris hominum Terræ Molinellæ, & vigore ſententiæ Rotalis fuerat relaxatum mandatum expellen. obtinuit de nouo præſentari ad Capellam, de qua agitur, per Paridem Farinam procuratorem ab eadem vniuerſitate conſtitutum, ſub die 14. Maij 1612. cum facultate præſentandi, aut præſentari faciendi vnum Capellanum, & exinde fuit ab Ordinario Bononien. inſtitutus, & cùm à procura- 1

tore vniuerſitatis in proceſſu executionis ſententiæ Rotalis de inualiditate præſentationis opponeretur, fuit contra eum exceptum de inſufficienti mandato ad proſequendum hoc nouum iudicium contra Maliſardum. Vnde dubium propoſui, An mandata aſſerti procuratoris hominum Molinellæ ſuffragentur ad infirmandam præſentationem Maliſardi, quod fuit per Dominos affirmatiue reſolutum.

2 Conſtat enim mandatum datum ab vniuerſitate ſub die 26. Aprilis in Paridem, & Petrum, ac Camillum, & Peregrinum fuiſſe ampliſſimum, & cum facultate ſubſtituendi procuratores in Vrbe, & ideò cùm Dominus Riuanus fuerit ſubſtitutus à Paride vno ex prænominatis, & cum iiſdem facultatibus, ab ipſamet vniuerſitate dicitur procurator conſtitutus, *gloſ. in cap. 1. verb. ſubſtituendi de procur. in 6.* Rota *in nouis eod. titul. deciſ.* 8. *&* 38. *in fin.* & conſequenter ſufficiens eſt ad proſequendam hanc cauſam in iſto iudicio contra Maliſardum tanquam connexo, & conſequutiuo primi iudicij, Bart. *in l. damni §. ſi is, qui num. 2. ff. de damno infect.* Bellam. *in cap. non iuſte poſt med. de procur.*

3 Neque obſtat, quod primum iudicium per relaxationem mandati fuerit extinctum, & finitum, ita vt ad hoc iudicium cum Maliſardo ſuper infirmanda præſentatione ex nouo reſcripto introductum ratione connexitatis non ſit inferen. Quia mandatum, & ſubſtitutio nedum comprehendunt lites futuras, & mouendas propter ampliſſimas clauſulas, vt per Speculat. *de procur. §. ratione autem forma num. 9.* Rota in nouis *deciſ. 5. & 32. eod. tit. de procur.* ſed etiam durat, quia exceptio inualiditatis præſentationis Maliſardi pertinet ad perfectionẽ executionis ſententię Rotalis, qua adhuc non conſummata, prima lis non dicitur finita Sarnen. *de Annals q. 44.* Mohed. *deciſ. 3. in fin. vt lit. pend.* Achill. *deciſ. 1. eod. tit.* Caputaq. *deciſ. 172. num. 5. & 6. part. 2.*

4 Nec dicatur ſuper præſentatione Maliſardi non poſſe dubitari cùm fuerit legitimè facta nempè a Paride Fatina Procuratore ſpecialiter conſtituto ad præſentandum, & poſt primam emanatam ſententiam, die 14. Maij eiuſdem anni. Quia & ſi videretur huiuſmodi indagatio extra dubium, fuit nihilominus dupliciter reſponſum. Primò, quod mandatum Paridis legitur ad præſentandum, vel præſentari faciendum vnum Capellanum perpetuum. Præſentatio autem, de qua agitur, ſonat in tranſactionem, pro qua requiritur ſpeciale mandatum, *l. tranſactionis C. de tranſact. l. mandato generali ff. de procur.* Berous *conſ. 76. num. 17. lib. 1.* Roland. *conſ. 26. num. 11. lib. 7.* & tamen de eo non conſtat.

5 Secundò ſi adhuc verſaremur in puris terminis præſentationis, mandatum non eſſet ſufficiens, quia perſona Maliſardi non poterat præſentari, tanquam odioſa vniuerſitati propter impetrationem Iuriſpatronatus vniuerſitatis contrariam, & propter impenſas occaſione huius litis paſſas. Vnde ſimiles perſonę nunquam comprehenduntur in generali mandato, prout nec in generali diſpoſitione, *l. Lucius 90. §. Lucius Titius Damam ff. de leg. 2.* Surd. poſt alios *dec. 41. per totam*. Nec euitabitur præſumptio odij ex eo, quod præſentatio fuerit vtilis vniuerſitati, cùm ex ea ceſſabat lis, & conſtituebatur in poſſeſſionem præſentandi vigore ipſius præſentationis factæ a Paride de æquiuoca poſſeſſione propter præcedentem poſſeſſionem, quæ non releuaret vniuerſitatem, vt ſæpius fuit reſolutum.

6 Concurrit & ſecundo loco aliud ſpeciale mandatum in perſonam eiuſdem Domini Riuani poſterius mandato Paridis ad præſentandum, in quo in indiuiduo exprimitur ad obtinendam reuocationem omnium conuentionum, & pactorum initorum inter Paridem, & Maliſardum, & cùm in eo interuenerint 53. homines eiuſdem Terræ conſtituentes duas partes ex tribus, ac ſono campanæ præcedente congregati fuerint, vt legitur in inſtrumento mandati, de validitate eius non videtur dubitandum, ſaltem donec contrarium non probetur, Capic. *deciſ. 4. n. 1.* Seraph. *deciſ. 1247. n. 1. par. 2.*

7 Nec viſum eſt Dominis obſtare, quæ per Maliſardum oppoſita fuerunt contra mandatum ſupradictum, quod iſti homines non faciant vniuerſitatem, quod iſti 53. non conſtituant duas partes ex tribus partibus, quod non interuenerit mandatum ſuperioris in concordando conſilio. Quia omnia mandata emanata ab eadem vniuerſitate apparent data ſub eadem forma, & dum non probatur falſitas narratorum in hoc mandato poſteriori, interim ſtandum eſt aſſertioni Notarij, & hominum, qui interuenerunt in eo, nec contraria probatio ex fide particularium data, aliquid releuare viſa fuit, cum fuerit ſimplex fides, quæ non ſolet facere gradum probationis, *auth. ſi quis in aliquo C. de edendo*, Alex. *conſ. 33. num. 3. lib. 6.* Cephal. *conſ. 384. num. 11.* Et ita fuit deciſum.

R. P. D. PIROVANO.

Bononieñ. Fideicommiſſi de Cataneis.

Veneris 12. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Proximiores qui dicantur, quomodo hoc probetur, & vocati in fideicommiſſo nunquid intelligantur de Proximioribus Teſtatori, vel ipſius grauati: filiorum appellatione in fideicommiſſis, quando veniant nepotes, teſtamentique Antiqui recognitio quomodo fieri debeat.

SVMMARIVM.

Proximior quis præſumitur eo ipſo, quod quis ſe coniunctum probat, num. 1.

Proximiores dicuntur quando nemo ſupereſt, qui eos præcedat, num. 2.

Proximus, & proximior *verba idem ſonant, num. 2. in fine.*

Proximiores quando ſunt vocati in fideicommiſſo numquid intelligatur de Proximioribus Teſtatoris, an vero de Proximioribus grauati. Diſtingue, vt n. 3. & 4.

Filiorum appellatione non veniunt nepotes, quando agitur de extendendo fideicommiſſo inter tranſuerſales, n. 4.

Filiorum appellatione veniunt nepotes in fideicommiſſo, quando ſic colligitur ex coniecturis fuiſſe mentem teſtatoris, n. 4. vbi etiam ponitur vnica coniectura excludens hanc teſtatoris mentem.

Filiorum appellatione in fideicommiſſo numquid veniant nepotes, quando teſtator prohibita bonorum alienatione voluit bona ſua perpetuo manere in familia, n. 5.

Ius ciuile, & non canonicum attenditur in computatione graduum, quando agitur de ſucceſſione hæreditatis, num. 6.

Filijs à iure prima ſuccedendi cauſa tributa eſt, n. 6.

Recognitio inſtrumenti, ſeu teſtamenti, cuius vigore agitur, & in actis productis omnino neceſſaria eſt, vt eadem ſcriptura probet, vbi tamen ſcriptura eſt antiqua, ſufficiunt adminicula ad illius recognitionem, n. 7. & 8. vbi ponuntur aliqua huius recognitionis adminicula.

DECISIO DCXCIII.

IN diſputatione diei 9. Februarij præteriti ſupererat 1
videndum de vocatione Iſotæ, & filiorum Ludouicæ, ac de recognitione ſcripturæ teſtamenti, hodie verò vtroque diſcuſſo DD. reſponderunt teſtamentum ſuffragari etiam abſque alia recognitione. Nam de vocatione viſum eſt apertè conſtare ex verbis teſtamenti ipſius Andreæ, dum inſtitutis hæredibus Cæſare, & alijs filijs ſuis maſculis naſcituris, & conſtituta inter eos, & deſcendentes eorum maſculos reciproca, & perpetua ſubſtitutione, voluit, ſi contingeret lineam maſculinam deſcendentium teſtatoris deficere, quod tunc ſuccederent Camillus, & Nicolaus filij Sixti eiuſdem teſtatoris fratris, & eorum deſcendentes maſculi, in infinitum, & linea maſculina Sixti deficiente, ſuccederent Franciſcus alumnus teſtatoris, & Alexander filius naturalis Sixti, & filij Antonij tunc demortui, & teſtatoris fratris, & Marcus Antonius viuens ſimiliter teſtatoris frater æquis portionibus additis verbis formalibus, intelligendo fuerunt ſuperſtites, quo in caſu adimplementi huiuſmodi ſubſtitutionis, ſi iam præmortui eſſent, vel aliquis eorum præmortuus eſſet, voluit tunc iure ſubſtitutionis bona ipſius teſtatoris, vel partes, & ratas iam præmortui, vel præmortuorum peruenire ad proximiores, & ad eos, qui alias ab inteſtato ſuccederent.

Ideò

2 Ideò cùm iam fuerit firmata deſcendentia Iſotæ, & filiorum Ludouicæ à Curtio filio Cæſaris ab Andrea teſtatore primo loco inſtituti, & obitus prædictorum, qui præcedebant eas in vocatione, ex duobus remanet probata qualitas proximitatis requiſita à teſtatore de tempore euenientis conditionis. Primò, quia probando ſe certo gradu coniunctas, tunc præſumuntur proximiores, & qui vult dicere contrarium, tenetur probare, Cum & Alex. *in leg. is poteſt, ff. de acquir. hæredit.* Dec. *conſ.* 321. *col. fin.* Alciat. *de præſumpt. regul.* 1. *præſumpt.* 28. *num.* 9. Tiraquel. *de retract. conſang.* §. 11. *gloſ.* 9. *num.* 9. Surd. *conſ.* 241. *num.* 26. *& deciſ.* 106. *num.* 8. Secundò, quia per mortem aliorum vocatorum nemo ſupereſt, qui præcedet eas, & inde dicuntur proximiores, *leg.* 2. §. *hæreditas eis legitima ff. de ſuis & legitimis leg.* 1. §. *proximus C. vnde cogn. leg. proximus leg. proximus ff. de verbor. ſignific.* Bald. *conſ.* 146. *in fin. lib.* 2. dicens idem ſignificari proximus, quod proximior, cùm neutrum admittat medium interpoſitum, ſequitur Tiraq. *de retract. conſang.* §. 11. *gl.* 1. *n.* 1. & Surd. *deciſ.* 189. *n.* 7. *& deciſ.* 203. *n.* 11.

3 Neque perſona Iacobi adhuc ſuperſtes videbatur afferre difficultatem, quamuis ſit pronepos Antonij, & pretendat ſe proximiorem inſpecta perſona Camilli grauati, nouiſſimus deceſſit, ac ſe vocatum, & comprehenſum ſub generalitate Antonij, quorum appellatione veniunt nepotes, vel ſaltem in paritate gradus cum Iſota. Quia proximitas grauati in præſenti non videtur conſiderabilis, cùm Iacobus non veniat continuando ſucceſſionem in perſona ſuorum aſcendentium, vt inde concurrere poſſit ratio prædilectionis deducta *ex leg. cum auus de condit. & demonſtrat.* ſed ſit tranſitus inter tranſuerſalis de vna linea vocatorum ad aliam lineam propter mortem grauati, quo caſu non conſiderantur perſonæ grauato attinentes propter nouum ſtatum perſonarum, ſed ſola perſona teſtatoris grauantis, & quos ipſe prædilexerit in admiſſione noui ſtatus, Cæphal. ita diſtinguens, conciliando opiniones deſcendentium in hoc articulo *conſ.* 493. *in fin. lib.* 4. Pert. *de fideicomm. q.* 11. *num.* 5. Peregr. *de fideicomm. art.* 20. *num.* 9. Cardin. Mant. *de coniect. lib.* 8. *tit.* 12. *num.* 31. Vaſ. *de ſucceſſ.* §. 26. *limit.* 31. *in verb. iuxta ſuperiora num.* 15. quamuis etiam non defuerint, qui abſolutè, & ſimpliciter magis communem dixerint proximitatem grauantis eſſe attendendam, reprobatis aliorum rationibus, & auctoritatibus, vt videre licet ex Menoch. *conſ.* 124. *num.* 51. *& ſeq.* & fuſius *in conſ.* 904. *num.* 32. *lib.* 10. quæ opinio magis etiam procederet in caſu, de quo agitur ſtantibus indicijs, & præſumptionibus voluntatis teſtatoris, vt ſibi, non autem grauato ſuccederetur, quibus regulariter ſtandum eſt ad excluſionem proximiorum grauati, vt firmatum fuit in Bononien. de Muletis 26. Iunij 1602. coram bonæ memoriæ Cardinali Pamphilio, & in alijs ſæpè: vocauit enim proximiores, & in caſum in quem ſubſtituti ſuperſtites non eſſent, & ad ſuam ipſius hæreditatem, quæ relatio ad propriam hæreditatem ſufficit ad diſtinguendum proximitatem grauantis, Dec. *conſ.* 21. *num.* 2. *vol.* 3. Iaſ. *conſ.* 159. *n.* 1. *lib.* 4.

4 Vocauit etiam filios Antonij, à quibus deſcendit Iacobus in quarta parte ſolum, ideò cùm agatur de ſuccedendo in tota hæreditate, non videntur filij prædicti, nec ab eis deſcendentes contemplati tanquam proximiores, quia ſi ſuperextarent, non deficeret conditio, ſub qua vocati ſunt proximiores, nempè in caſum, in quem ſubſtituti ſuperſtites non eſſent. De vocatione autem comprehenſa ſub generalitate verbi filiorum Antonij, vt per eam nepotes, qualis eſt Iacobus comprehendantur, dictum fuit regulam firmari in contrarium *in leg. quod ſi nepotes ff. de teſtam. tutel.* §. *final. Inſtit. qui teſtam. tutor. dar. poſſ.* & vbi agitur de inducendo, vel extendendo fideicommiſſo inter tranſuerſales, prout in præſenti, communis, & receptior eſt opinio negatiua, quam Domini agnouerunt in cauſis Ariminen. primo coram R. P. D. meo Veroſpio 31. Ianuarij 1614. & poſtea coram R. P. D. Dunozetto 30. Maij 1615. in quibus plenè referuntur Doctorum auctoritates, & argumenta, quorum repetitio non eſt neceſſaria, & quamuis ex coniecturis aliquando à ſupradicta regula recedendum ſit, vt admittunt relati in dictis deciſionibus, & benè diſtinguit Cæphal. *conſ.* 107. *num.* 17. *lib.* 1. Tamen in caſu præſenti magis præponderant contrariæ, dum teſtator reſtrinxit vocationem ad filios Antonij ſuperſtites, & in caſum non ſuperexiſtentiæ alios proximiores vocauit, ex quibus verbis ſatis conſtare videtur teſtatorem contemplaſſe tantùm filios viuentes, non autem eorum deſcendentes Gabr. *concl.* 1. *num.* 97. *de verbor. ſignific.* Cardin. Mant. *de coniectur. vltim. volunt. lib.* 8. *tit.* 8. *n.* 8.

5 Non obſtat coniectura conſeruandæ agnationis ex mente teſtatoris deducta, dum hæredibus ſuis prohibuit alienationem bonorum ſuæ hæreditatis, addito vt bona hæreditaria ipſius teſtatoris perpetuò ſint inalienabilia, quia voluit ipſe teſtator bona ſua perpetuo remanere in familia ſua, & dictorum ſuorum deſcendentium, & ad eos, & alios ſupra nominatos peruenire ordine ſucceſſiuo, vt ſupra dictum eſt, quam coniecturam valde potentem pro comprehenſione nepotum exiſtimarunt Decian. *conſ.* 31. *n.* 128. *lib.* 1. Honded. *conſ.* 61. *n.* 28. *lib.* 1. Teſtator enim in ratione ſuæ diſpoſitionis ſufficienter ſe declarauit, dum voluit bona remanere in familia ſua, & ſuorum deſcendentium, cuius effectus non capit alios, quam deſcendentes, in quorum numero non ſunt filij Antonij, deſcendentia autem finita non repetijt familiam, ſed ſimpliciter voluit peruenire ad alios ſupra nominatos, inter quos erat alumnus teſtatoris, cui non conueniebat nomen familiæ teſtatoris, & per conſequens teſtator omiſit familiam ſuam in perſonis aliorum contemplare, ne difformis determinatio in pari vocatione quoad alios ſequeretur, *leg. iam hoc iure ff. de vulg.* Menoch. *conſil.* 26. *num.* 13. *& conſil.* 106. *num.* 337. *conſ.* 129. *num.* 32.

6 Demum contentio paritatis gradus ceſſare videtur, quia Iacobus tanquam pronepos Antonij fratris Andreæ dicitur in quinto gradu reſpectiuè ad ipſum Andream ſecundum iuris ciuilis ſupputationem, §. *quinto gradu, Inſtit. de gradibus cognat.* quod ius ciuile in ſucceſſionibus, & non ius canonicum attenditur, *cap. ad Sedem* 35. *q.* 5. *gloſ. in* §. *hactenus in verb. generata, Inſtit. de gradibus cognat.* Bartol. *in l. fin. C. de ſucceſſor. edict.* Dec. *conſ.* 334. *num.* 1. Iſota autem tanquam pronepos Andreæ ſui aſcendentis dicitur in tertio gradu, §. *tertio gradu, Inſtit. de gradibus cognat.* & filij Ludouicæ conſequenter in quarto gradu, & ſic Iacobus à perſona, de cuius ſucceſſione agitur, videtur longius per duos gradus diſtare, qui tamen etiam in paritate videbatur non poſſe concurrere cum Iſota, nam teſtator voluit quidem bona peruenire ad proximiores, ſed non ſimpliciter, dum addidit, & ad eos qui aliàs ab inteſtato ſuccederent, quæ qualitas non conuenit Iacobo tranſuerſali, donec extant Iſota, & filij Ludouicæ de deſcendentibus Andreæ, quorum prima cauſa ſuccedendi à lege tributa eſt, §. 1. *Inſtit. de hæredit. quæ ab inteſt. defer.* §. 1. *verſ. ſi quis authent. eod. tit. & in auth. in ſucceſſ. C. de ſuis, & legitimis.*

7 Quoad recognitionem, quæ reſpicit ſecundam partem dubij viſum eſt Dominis eam non eſſe neceſſariam cùm reſponderint teſtamentum ſuffragari etiam abſque alia recognitione. Nam etſi regulariter recognitio Scripturæ productæ ſit neceſſaria, vt certi ſimus cuius manu fuerit munita, & à quo prouenerit, ne legalitas perſonæ publicæ ab alijs ſimili auctoritate carentibus abutatur, Oldrad. *conſ.* 227. *num.* 6. & reſolutum fuit in cauſa Iacen. Portionis 12. Ianuarij 1604. coram Illuſtriſſimo Mellino, in Carthaginen. tranſlationis penſionis 16. Iunij 1606. coram R. P. D. Manzanedo, & in Peruſina bonorum 22. Iunij 1605. coram Archiepiſcopo Lugdunen. & in alijs ſæpè, tamen vbi agitur de ſcriptura, prout eſt de qua agitur antiqua annorum 80. non requiritur formalis recognitio, ſed pro ea ſufficiunt adminicula propter antiquitatem temporis, de quo teſtes non repetiuntur, Caputaq. *deciſ.* 5. *part.* 2. Seraph. *deciſ.* 1481. *n.* 2.

7 Adminicula autem plura adducebantur, & præcipuè inſtrumentum anni 1550. in quo Cæſar filius teſtatoris ſoluit Hippolyto de Gambalonghis partem dotis, quam dixit ſoluere in computum dotis relictæ per Andream patrem in teſtamento rogato per Dominicum Fortinum de anno 1527. prout concordat iſtud, de quo agitur, aliud inſtrumentum datur continens ſolutionem legati relicti in hoc ipſo teſtamento Monialibus Sanctæ Marthæ, & Bernardini, & aliud de venditione quorundam bonorum vſque de anno 1568. in quo timore fideicommiſſi emptor voluit conſenſum tam filiorum teſtatoris, quàm Sixti ſubſtitutorum, & in eo fuit regiſtratus tenor huius teſtamenti, quæ identitas ſcripturæ, & obſeruantia ſufficiunt fidem dare Scripturæ fidem etiam non merenti, Crau. *conſ.* 101. *num.* 4. & 227. *n.* 7. Ioſeph. Ludou. *concl.* 38. *verſ. infertur quarto*, Becc. *conſ.* 104. *n.* 27. *lib.* 1.

Quæ

9 Quæ autem appoſita fuerunt de approbatione venditionum bonorum factarum per Curtium patrem Iſotæ, & Ludonicæ, & per Cæſarem earum auum, ex eo quod hæreditatem dicti earum patris adiuerant, exiſtimarunt Domini non pertinere ad præſentem diſputationem.

R. P. D. BVRATTO.

Aurlaceñ. Iuris oominandi.

Lunæ 18. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus in antiquis, ex quibus probetur, & ex quibus probetur effectuatio iuriſpatronatus, & quod tempus dicatur antiquum ad effectum probationis, & quæ probatio requiratur in materia antiqua.

SVMMARIVM.

Beneficium ſeu Capella ſi poſſideat bona ſibi relicta in teſtamento, præſumitur illa poſſidere in exequutionem dicti teſtamenti, n. 1.

Tempus excedens centum annos ad effectum admittendi leuiores probationes dicitur antiquiſſimum, n. 2.

Tempus 60. annorum in teſtibus dicitur antiquum ſecundum Rotæ obſeruantiam, n. 2.

Teſtes de auditu, & fama probant in antiquis, n. 2.

Enunciatiuæ de recenti, licet non probent, faciunt tamen adminiculum, n. 2.

Iuſpatronatus, ſeu nominandi probatur ex effectuatione teſtamenti, in quo iuſpatronatus ordinatur, n. 3.

Ordinarij aſſertioni in probatione iuriſpatronatus multum deferri ſolet propter ſui præiudicium, n. 4.

Præſentationis effectuatio probatur ex ſubſequuta poſſeſſione præſentati, n. 4.

Teſtis deponens de facto cum ipſo ſequuto, & in quo nullum habet intereſſe facit plus quàm ſemiplenam probationem, num. 5.

Iuſpatronatus antiquum probatur ex denominatione Capellæ alicuius familiæ, n. 6.

Iuſpatronatus antiquum probatur per teſtes, de fama, & communi reputatione, n. 6.

Probationes per indicia, & coniecturas ſufficiunt in facto antiquo, n. 7.

Dominium rerum Eccleſiæ de iure, eſt penes ipſam Eccleſiam, adminiſtratio verò penes prælatum, ſeu beneficiatum, num. 8.

DECISIO DCXCIV.

1 Reſolutum fuit ad effectum iuris nominandi ad Capellaniam, de qua agitur, conſtare de effectuatione teſtamenti conditi per quondam Andream Feyſſat de Anno 1489. Primò, quia teſtes nouiter examinati in Summario Belloni num. 13. deponunt de vna domo cum horto, de ſtabulo, & alijs pluribus corporibus Terrarum, & ſtabilium, hodie poſſeſſis per dictam Capellaniam, deſignando locum, denominationem, qualitatem, & quantitatem, ſeu capacitatem cuiuslibet corporis, ac multos etiam reſpectiuè confines, pro maiori parte conformes enunciatis in teſtamento, & inſuper deponunt de auditu, huiuſmodi bona retroactis, & ſucceſſiuis temporibus fuiſſe poſſeſſa per Rectores, & adminiſtratores dictæ Capellaniæ tanquam relicta à dicto Andrea teſtatore pro celebratione Miſſarum, cum quibus etiam concordat Cataſtrum terræ Cadetoſſiæ, in dicto Summario eodem num. 13. Et ideò dicta bona præſumuntur habita in exequutionem teſtamenti per dictam Capellaniam, Abb. *conſ. 54. num. 2. verſ. ſed his non obſtantibus part.* 1. Felin. *in cap. ſicut n. 35. verſ. quibus ſoleo addere, de re iudic.* faciunt tradita per Bart. *in leg. cum ſeruus* 104. *n. 4. ff. de verbor. oblig. & in leg. nomina n. 2. & 3. C. arbitr. tut.* & fuit reſolutum in Foroliuienſi iuriſpatronatus 1609. coram R. P. D. meo Manzanedo, & in alijs ibi allegatis.

2 Cùm autem agatur de teſtamento centum annos excedente, & ſic ad effectum admittendi leuiores probationes antiquiſſimo, Alex. *in leg. cum aliquis num. 3. verſ. tamen communiter C. de iure delib.* Dec. *conſ.* 13. *num.* 8. Aym. *conſ.* 146. *num.* 3. Farinac. *de oppoſ. contr. dicta teſt. q. 69. cap. 3. num.* 142. *& ſeqq.* Qui etiam dicit antiquum in teſtibus ſecundum Rotæ obſeruantiam dici tempus 60. annorum *ibidem num. 145. & in tit. de indicijs, & tortur. q. 47. num.* 116. *verſ. & hac vltima.* Vtique ſufficiunt teſtes de auditu, & fama *in dicto Summario num.* 14. deponentes dicta bona fuiſſe poſſeſſa per teſtatorem, quorum etiam quartus ſuper 32. interrogatorio dicit audiuiſſe, quod erant de illius bonis, & hæreditate, & quintus ſuper 34. quod illa poſſederat tanquam propria, Corn. iun. *in l. 1. num. 57. verſ. & quod vltra ff. ſi certum pet.* Cephal. *conſ.* 311. *num.* 34. *lib.* 3. cum alijs latè per Honded. *conſ.* 17. *num.* 51. *vol.* 1. & Farinac. *de oppoſ. contra dicta teſt. dicto cap. 3. num.* 125. 133. *&* 134. in iurepatronatus *n.* 132. Concurrunt etiam enunciatiuæ plurium inſtrumentorum, quæ licet (vna excepta annorum plus centum) ſint recentes, tamen multum adminiculantur, Dec. *in c. 1. de appellat. n. 47. verſ. & iſta concluſio,* Aym. *de antiq. temp. in princip. n. 5. verſ. placet tamen,* Decian. *reſp. 32. n. 91. & 92. vol. 2.*

Secundò effectuatio reſpectu iuris nominandi probari vi- 3
detur, quia Gulielmus Girardi primus Presbyter à teſtatore nominatus habuit ſe pro Rectore, ne dum poſſidendo bona relicta per teſtatorem dictæ Capellaniæ, & Miſſas celebrando, vt de auditu deponit ſecundus teſtis *in dicto Summario num.* 17. ſed etiam quia de anno 1500. tanquam talis dicta bona locauit, & inueſtituram cuiuſdam ſtabuli, quod fuerat in bonis dicti teſtatoris, ſibi, tanquam Rectori confirmari inſtetit, vt ex inſtantia *in dicto Summario num.* 8. & ſic conſtat, eum fuiſſe Rectorem, & conſequenter teſtamentorum effectuatum iuxta conſilium Oldr. 229. *num.* 2. toties à Rota approbatum.

Tertiò ex collatione per Ordinarium facta de anno 1560. 4
ad præſentationem, ſeu nominationem Marcellini Feyſſat Patroni de familia teſtatoris, vt per eundem Ordinarium aſſeritur *in dicto Summario num.* 11. cui multum deferri ſolet in hac materia, in qua agitur de illius præiudicio, Rot. *deciſ.* 11. *num.* 1. *de iurepatron. in nou.* & coram Put. *dec.* 172. *lib.* 1. *& deciſ.* 237. *lib.* 2. ſecundum nouiſſimam impreſſionem, & coram Cardinal. Seraphino *deciſ.* 1232. *num.* 2. nouiſſimè in Elmenſi beneficij 19. Decembris 1614. coram Reuer. P. Domino meo Dunozetto, & alibi paſſim. Præſertim cùm fuerit ſubſequuta poſſeſſio, *vt in eodem Summario dicto num.* 11. Adeò vt de illius effectuatione dubitari non poſſit, iuxta conſilium Calder. 12. *de iurepatron.* Rot. *deciſ.* 147. *num.* 1. *part.* 1. *diuerſ.* in vna Placentina Archidiaconatus 4. Maij 1576. coram Brano cum alijs per Gonzal. *ad regul.* 8. *gloſſ.* 18. *num.* 85.

Quartò, quia Arnaldus Feyſſat alius Rector dictæ Ca- 5
pellaniæ ne dum illam poſſedit vti de familia teſtatoris, vt de poſſeſſione, & quod ita ſe poſſidere dicebat, deponunt teſtes *in dicto Summarie num.* 14. ſed etiam vti Rector vigore dicti teſtamenti iudicialiter recuperauit quædam prædia in illo deſcripta à ſecundo teſte de hoc deponente *in dicto Summario num.* 16. qui vti de facto cum ipſo ſequuto, & in quo non habet aliquod intereſſe, probationem facit plus quàm ſemiplenam, Menochius *de arbitr. lib. 2. Centur. 1. caſ. 99. num.* 11. Rot. coram Cæſar. de Graſſ. *deciſ. 2. n. 11. de emption. & vendit. & deciſ.* 521. *num. 6. part. 1. diuerſ.* & in Romana Societatis, vltima Ianuarij 1594. coram bo. mem. Cardinale Blanchetto cum allegatis per Farinac. *de oppoſit. contra perſ. teſt. q. 63. n.* 224. & Barz. *deciſ. Bonon.* 30. *num.* 19.

Quintò ex alijs adminiculis videlicet ex denominatione 6
Capellæ de Fayſſatis, de qua teſtes *in dicto Summario n.* 18. vt conſiderat Rota in Auximana Archipresbyteratus 8. Nouembris 1604. coram Illuſtriſſimo Lancellotto in fine, & ex fama, & communi reputatione, quod fuerit à dicto teſtatore fundata, atque dotata, & quod illi de familia de Feyſſatis eſſent patroni, & haberent ius nominandi, vt benè deponunt teſtes *d. n.* 18. quæ ſufficit ad probationem iuriſpatronatus antiqui, Caſſad. *deciſ. 2. n. 4. de probat.* Achil. *dec. 7. n. 4. de iurepatr.*

Et prædicta Dominis viſa fuerunt ſufficere in facto anti- 7
quo, in quo ſufficiunt probationes per indicia, & coniecturas, Bald. *in authentic. quas actiones num. 18. verſ. item ratione C. de ſacroſanct. Eccleſ. & in leg. cum ſuper num. 2. C. de rei vendicat.* Aym. *de antiquit. tempor. ſection. viſo de fama num.* 31. Iaſon. *conſ.* 128. *num. 1. lib. 1.* Ancharan.

cenſ.

conſ. 310. *num.* 2. Guid. Pap. *deciſ.* 357. *num.* 1. *verſic. item ratione*, & latè Pariſ. *conſ.* 104. *num.* 41. *& ſequentibus vol.* 1. Decian. *dicto reſponſ.* 32. *num.* 89. *in princ. lib.* 2. & Honded. plures allegans *conſil.* 17. *numer.* 55. *vol.* 1.

8 Non obſtat, quod teſtator voluerit, Presbyterum ſolum eſſe adminiſtratorem dictorum bonorum, & teſtes deponant, quod illa ſunt dictæ Capellaniæ. Quia iſta non ſunt contraria, cùm de iure dominium rerum Eccleſiæ ſit penes ipſam Eccleſiam, adminiſtratio autem penes Prælatum, ſeu beneficiatum, Innocent. *in cap. cum ſuper num.* 3. *&* 4. & ibi Abb. *num.* 18. Imol. *num.* 7. Bellam. *num.* 1. *&* 2. Ancharan. *num.* 6. & Butr. *num.* 9. *verſ. dicit Innoc. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* idem Abb. *in cap. conſtitutus num.* 9. & Felin. *num.* 19. *de reſcript.* Pariſ. *conſ.* 24. *n.* 5. *volum.* 1. Nec effectuatio iam ſequuta tolli potuit ex collatione in titulum facta per Ordinarium de dicto anno 1560. cùm iuxta formam teſtamenti debuiſſet ſolum concedi adminiſtratio. Quia illa principaliter conſiſtit in poſſeſſione Capellaniæ bonorum ſibi relictorum, de qua conſtat etiam ante dictum annum. Vltra quod id fieri potuit ex negligentia, vel incuria patronorum, quæ non poteſt dictæ effectuationi præiudicare. Et fuit, vt ſupra deciſum &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Romana Pecuniariæ.

Luna 18. *Maij* 1615.

ARGVMENTVM.

Debitor ex pluribus cauſis, quarum altera ſit leuior, altera grauior, ſi ſoluat aliquam quantitatem ſimpliciter, intelligitur ſoluiſſe in cauſam grauiorem.

SVMMARIVM.

Solutio in dubio cenſetur facta in cauſam duriorem, n. 1.
Cauſa durior dicitur quæ poteſt celerius executioni demandari, & habet faciliorem exactionem, n. 1.
Obligatio Cameralis habet executionem paratam, n. 2.
Fideiuſſio accedens obligationi facit debitum grauius, numer. 2.
Mandatum vero relaxatum reddit cauſam grauiorem, ex quo tunc non eſt deueniendum, niſi ad executionem, n. 2.
Debitum magis graue eſt illud, pro quo eſt relaxatum mandatum, quam pro quo eſt datus fideiuſſor, n. 2.
Exactio pecuniarum facta ab ijs, contra quos prius fuit relaxatum mandatum executiuum, debet cenſeri facta in cauſam neceſſariam præcedentem mandati relaxati, & executionis imminentis, n. 3.
Debitoris intentio in materia extinctionis debitorum debet attendi, n. 4.
Cauſa durior dicitur illa quæ habet promptiorem, & magis rigidam executionem, n. 4.
Debitor poteſt declarare in quam cauſam velit pecunias exactas cedere, ſi ſimpliciter in libro creditoris ſunt poſita ad debitoris creditum, n. 5.
Fallit quando eſſet debitor ex pluribus cauſis, quarum vna ſit grauior, altera leuior, quia tunc non poſſet declarare, ſed intelligeretur facta ſolutio ex cauſa grauiori, n. 5.
Debitor non contradicens creditori reſpondenti poſitionibus, & dicenti ſe in talem cauſam recepiſſe pecunias intelligitur conſenſiſſe, num. 6.

DECISIO DCXCV.

1 FVit reſolutum, pecunias D. Guicciardini exactas per DD. de Sacchettis, & Altouitis cedere in extinctionem partitæ Scutorum 2500. auri in auro, & illius cambiorum, pro qua ſolutio in dubio cenſetur facta in cauſam grauiorem, & duriorem, *l.* 3. *& ſeq. & l. in his ff. de ſolu.* Ang. *in l.* 1. *num.* 4. *C. eod. tit.* Pariſ. *conſ.* 122. *num.* 9. *lib.* 4. Menoch. *de arbitr. iud. lib.* 2. *caſ.* 393. *num.* 4. Surd. *deciſ.* 186. *num.* 4. In caſu autem de quo agitur, licet ijdem Sacchetti, & Altouiti eſſent creditores Guicciardini in duabus alijs partitis, altera ſcilicet Scut. 3000. altera verò 2000. pro ſupradicta tamen partita Scut. 2500. fuerat per A. C. ante illius exactionem relaxatum mandatum exequutiuum, tam pro ſorte principali, quàm pro cambijs, quæ propterea ad iſtum effectum durior cauſa eſſe dicitur, cùm poſſit celerius exequutioni demandari, Imol. *in l. ſi quidem ex famoſa n.* 2. *ff. de ſolut.* Rota in Anconitana Pecuniariæ 27. Iunij 1590. coram Cardinale Pamphilio, & faciliorem habeat exactionem, Menoch. *de arbit. iud. d. caſ.* 493. *n.* 14.

Et ex his ceſſat, quod pro duabus alijs partitis Scut. 3000. 2
& 2000. Guicciardinus eſſet obligatus in forma Cameræ, quæ habet exequutionem paratam, & vlterius pro illis eſſet data fideiuſſio, per quam debitum grauius eſſe dicitur, *iuxt. leg. & magis & l. in his ff. de ſol.* Nam quoad obligationem Cameralem placuit reſponſio, quod etiam pro iſta partita Scutor. 2500. Guicciardinus erat in forma Cameræ obligatus, & cùm vlterius fuiſſet iam pro ea relaxatum mandatum exequutiuum, illa dicitur cauſa grauior, ex quo tunc non eſt deuenien. niſi ad exequutionem facti, & ſic habet exequutionem magis paratam, vt dixit Corn. *conſ.* 195. *ſub num.* 21. *poſt med. verſ. nam loquitur lib.* 3. Quo verò ad fideiuſſionem præſtitam pro dd. duabus partitis tantùm, fuit reſponſum, quod huiuſmodi qualitas fideiuſſionis habeatur in conſideratione, quando cetera ſunt paria, in concurſu autem ad iſtum effectum, quod debitum grauius eſſe dicatur, attenditur potiùs qualitas exequutionis magis paratæ, quàm fideiuſſionis, idem Corn. *dicto conſ.* 195. *ſub num.* 2. *in fin.* & faciunt not. per Imol. *in d. l.* 1. *ſub num.* 5. *verſ. ſed hic poſſet eſſe dubium, ff. de ſolut.*

Quod etiam ſuadetur in hoc caſu, quia mandatum exe- 3
quutiuum pro dicta partita Scut. 2500. & illius cambijs fuit relaxatum, & expeditum ſub die 1. Iunij 1607. & de menſe Iulij, & Septembris ſubſequen. procurauit Guicciardinus, quod Sacchetti, & Altouiti dd. pecunias ab illius debitoribus exigerent, quæ propterea eò faciliùs cedere debent in cauſam neceſſariam præcedentem mandati relaxati, & exequutionis imminentis cum qua benè correſponderent etiam in tempore, Rumin. ſen. *conſ.* 348. *num.* 5. *cum ſeq. lib.* 2. Socin. iun. *conſ.* 85. *ſub num.* 6. *lib.* 2. & tenuit Rota in d. Anconitana Pecuniariæ. Maximè quia partitæ pecuniarum exactarum per eoſdem Sacchettos, & Altouitos fuerunt poſitæ in eorum libris ad creditum Guicciardini, & oppoſitæ ſupradictæ partitæ Scutor. 2500. pro qua fuerat relaxatum mandatum, Bart. *in l. creditor §. penult. ff. de ſolut.* Alex. *conſ.* 85. *n.* 5. *lib.* 3. Socin. *conſ.* 65. *col.* 2. *verſ. nam ex tali deſcriptione lib.* 4.

Vltra, quod attenta etiam intentione Guicciardini debi- 4
toris, quæ in hac materia attendi ſolet, *d. l.* 1. *cum plurib. ſeqq. ff. de ſolut. d. l.* 1. *C. eod. tit.* & tenuit Rota in Romana Pecuniariæ de Bandinis de ann. 1586. coram Bubalo, & in d. Anconitana Pecuniariæ, coram bon. mem. Pamphilio, eſt magis veriſimile quod voluerit dd. pecunias cedere in extinctionem ſupraſcriptæ partitæ, pro qua erat relaxatum mandatum etiam contra perſonam, quàm aliarum partitarum pro quibus erat data fideiuſſio, Corn. *d. conſ.* 195. *num.* 2. *in princ. lib.* 3. præſertim, quia tunc erat mercator præcipuus Vrbis, qui propterea nullo modo credendus eſt, quod pro dicto debito voluerit carceribus includi, Menoch. *d. caſ.* 493. *n.* 17. *in fin.* & faciunt trad. per Imol. *in d. lib.* 1. *ſub n.* 5. *verſ. quarto modo ff. de ſolut.* vbi dicit, quod durior cauſa eſſe dicitur illa quæ habet promptiorem, & magis rigidam exequutionem, vt quia debitor poterat pro ea etiam perſonaliter capi.

Ceſſat etiam quod pecuniæ exactæ per Sacchettos, & 5
Altouitos poſitæ fuerint ad creditum Guicciardini, & ad ipſorum proprium debitum, non autem in ſolutionem alicuius debiti, quo caſu erat in facultate Guicciardini debitoris declarare, in quam cauſam vellet pecunias exactas cedere, ex adductis per Surd. *d. deciſ.* 186. *n.* 7. quia ex contrapoſitione partitarum cum alijs ſupra deductis, magis placuit DD. in caſu iſto non eſſe locum alicui declarationi, ſed pecunias cenſeri receptas in cauſam grauiorem, in quam de iure recipi debebant, & ſic in extinctionem dicti crediti Scutorum 2500. auri in auro cum cambijs cui fuerant contrapoſitæ, & ipſimet creditores ſoluiſſent ſi fuiſſent debitores, Bart. *in d. l.* 1. *n.* 2. *& in l. cum ex pluribus ff. de ſolut.* Bald. *in d. l.* 1. *C. eod. tit.*

Tantò magis, quia ijdem Sacchetti, & Altouiti reſpon- 6

dendo

dendo poſitionibus datis per eundem Guicciardinum dixerunt, ſe exegiſſe in iſtam cauſam, & Guicciardinus non contradixit, qui propterea cenſetur conſenſiſſe, vt poſt Cephal. *conſ.* 110. *ſub n.* 12. *circa finem*, & alios alleg. tradit Surd. *deciſ.* 47. *num.* 9. Et ita deciſum.

R. P. D. VBALDO.

Bononien. Cenſus de Pepulis.

Veneris 22. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria in prophanis, debet concedi, quando articuli ſunt releuantes, & præcipuè quando fuit conceſſa collitiganti.

SVMMARIVM.

Remiſſoria in profanis non denegatur, maximè poſita releuantia articulorum, n. 2.
Remiſſoria conceſſa Reo facit, vt non debeat denegari actori, n. 2.
Reus quoad probationes non eſt magis fauorabilis, quàm actor, num. 2.
Teſtium examen factum in iudicio executiue, non impedit poſtea poſſe examinari in iudicio ordinario, n. 2.
Mandatum quantumuis generale non intelligitur tribuere facultatem donandi, & remittendi, n. 3.
Procurator ius clarum ſui principalis remittere non poteſt, num. 4.
Iuramentum ſequitur naturam principalis diſpoſitionis, num. 4.
Iuramentum procuratoris non extenditur, niſi quouſque in mandato ſibi conceſſum eſt, n. 5.
Mandatum ſpeciale, & indiuiduum ad iurandum requiritur ad faciendum incidere dominum in periurium, num. 6.
Procurator quomodo iurat in animam conſtituentis, n. 6.
Clauſula iuramenti, &c. *in mandato appoſita, reſtringitur ad iuramentum proprium ex formulario Bononiæ, n.* 7.

DECISIO DCXCVI.

1 IN hac cauſa fuit reſolutum die 26. Aprilis 1613. obſtare tranſactionem Comiti Iulio, niſi adſit læſio, de quo Domini voluerunt, vt particulariter videretur, quo dubio læſionis propoſito, & non reſoluto, pars petijt, & obtinuit remiſſoriam, ſed cùm illa peteretur etiam a Comite Iulio, fuit oppoſitum de periurio, quaſi ipſe veniret contra prædictam tranſactionem iuratam, & ideò de ordine Dominorum dedi dubium, an ei ſit danda remiſſoria, vel potius obſtet periurium.

2 Et circa primam partem modica videbatur adeſſe difficultas, quia articuli in actis dati ſine dubio ſunt releuantes, cùm tendant ad probandum generalem inundationem in territorio Bononien. & in ſpecie in bonis cenſuatis, & quod mandatum à Comite Iulio factum Dominæ Eliſabeth ad tranſigendum, fuerit reuocatum ante celebrationem inſtrumenti, & quod ipſa non ſpontè, & liberè tranſigit, ſed metu comminato ſubhaſtationis, & deliberationis bonorum, ex quibus remanebit probata læſio reſeruata per Rotam. Poſita autem releuantia articulorum, certum eſt, remiſſoriam non denegari præſertim in profanis, *leg. de die, §. iubetur*, vbi Angel. *ff. qui ſatiſd. cogant.* Caſtrenſ. *in leg. iudices C. de fid. inſtrument.* Caſſad. *deciſ.* 3. *de legat.* Caputaq. *deciſ.* 59. *& deciſ.* 68. *part.* 3. Rot. *deciſ.* 102. *num.* 1. *part.* 1. *diuerſ.* & fuit ſæpiſſimè deciſum, quod eo magis placebat, cùm fuerit diebus præteritis conceſſa remiſſoria parti aduerſæ, vt dixi. Vnde non videbatur poſſe denegari Comiti Iulio, quamuis actori, *leg.* 1. *& per totum ff. quod quiſque iuris*, cùm quoad probationes non ſit fauorabilior reus, quam actor, *leg. vltim. C. de fruct. & lit. expenſ. gl. in c. cùm ad ſedem, in verb. & pertinentijs, verſ. ſed qualiter procedatur de reſtit. ſpoliat.* Alex. *conſ.* 68. *n.* 5. *lib.* 3.

3 Non obſtare viſum fuit, quod aliàs fuerint examinati teſtes ſuper peremptione cenſus, de quo agitur, quia illud examen fuit per viam exceptionis in iudicio executiuo, quod iam fuit finitum per ſententiam, & mandatum relaxatum. Et cùm nunc agatur de iudicio ordinario non ſunt coanguſtandæ probationes actori, præſertim cùm eadem ratio militaret contra partem, qua & ipſa examinauit in dicto iudicio executiuo pro excluſione præſumptionis, & tamen fuit ſibi conceſſa remiſſoria. Vnde ratione dictæ æqualitatis ſeruandæ, debet etiam concedi Comiti Iulio ex ſupradictis.

Quo vero ad ſecundam partem Domini maturè diſcuſſo negotio, cenſuerunt non obſtare exceptionem periurij, & in primis certum eſt, Comitem Iulium non iuraſſe, ſed tantum vidiſſe mandatum ad tranſigendum, in quo quantumuis generali non venit facultas donandi, & remittendi, *leg. contra iuris §. final. ff. de pact. & leg. filiusfam. §.* 1. *ff. de donat.* Alexand. *conſ.* 22. *num.* 8. *lib* 1. & in hoc caſu ceſſat difficultas, quia in mandato fuit expreſsè excepta donatio, quam hodie Comes intendit probare, ex quo eius procuratrix remiſit ius clarum ipſius, vt latè per Surd. *conſil.* 431. *num.* 37. *& ſeq. lib.* 3. Vnde non videtur Comiti obſtare Iuramentum quatenus à procuratrice ſit præſtitum, cùm ſequatur naturam principalis diſpoſitionis *leg. vltim. C. de non numer. pecun.* Dec. *conſ.* 239. *n.* 3. *&* 493. *num.* 26. 4

Secundò monebantur Domini, quia in mandato non legitur data facultas iurandi, niſi in duobus tantum caſibus, videlicet, quod bona cenſui ſupponenda fuerunt, & ſunt libera, & quod in præſentationibus occurrentibus non interuenit dolus, & fraus, aut ſimoniæ labes. Vnde iſtis duobus caſibus exceptis, facultas iurandi in alijs non continetur, per regulam *leg. quaſitum §. denique*, vbi Bart. *ff. de fund. inſtruct. l. generali §. vxori ff. de vſufruct. legat.* Surd. *conſ.* 321. *n.* 17. *lib.* 3. Seraph. *dec.* 964. *n.* 3. *par.* 1. & in terminis iuramenti Dec. *conſ.* 493. *n.* 15. 5

Non obſtat generalis facultas data ad faciendum ea, quæ faceret ipſe conſtituens, quia ad iſtum effectum faciendum incidere Dominum in periurium, requiritur mandatum ſpeciale, & in indiuiduo ad iurandum, Couarr. *pract. q. c.* 20. *ſub num.* 8. *verſ. eſt tamen*, quem ſequitur Seraph. *de priuil. iuram. priuil.* 111. *n.* 9. Bero. *conſ.* 25. *num.* 28. *lib.* 3. Vltra quod non fuit data facultas iurandi in animam conſtituentis, niſi in caſibus ſupra expreſſis, quæ conceſſio fuiſſet ſuperflua, ſi veniret in clauſulis generalibus *contra leg. ſi quando ff. de leg.* 1. *cum vulg.* & tamen ad hoc etiam requirebatur ſpeciale mandatum, vt in addit. *ad deciſ.* 1. *in tit. de iuram. calum. in nou.* & alios allegat Moder. Tibur. *de iuramènt. par.* 2. *art.* 1. *n.* 19. & dato, quod veniret, tamen per procuratores non fuit ita iuratum in animam conſtituentis, prout erat neceſſarium, Seraph. *d. priuil.* 111. *n.* 8. *verſ. & notan.* vbi plures allegat, & præter alios, Alex. *conſ.* 149. *n.* 14. *lib.* 5. 6

Nec obſtat clauſula *iuramentis, &c.* quia vt patet ex illius extenſione deſumpta, & formulario Notariorum Bononien. confirmato, illa eſt reſtricta ad iuramentum proprium, & ideò non poteſt à Notario rogato aliquo modo alterari, iuxta decretum Illuſtriſſ. Cardin. Legati, *vt in ſummario Comitis num.* 4. *&* 5. Ex quibus cùm in omnem euentum negari non poſſit rem fuiſſe dubiam, & potuiſſe credere Comitem Iulium, ſe non eſſe periurum, ideòque abundantiorem cautelam, abſolutionem obtinuerit licet lite pendente, Domini concluſerunt, ei eſſe dandam remiſſoriam, & periurium non obſtare. 7

R. P. D. DAMASCENO.

Romana de Ruſconibus.

Veneris 22. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Exceptio, quæ per replicantem perfectè non diluitur, retinet ſuam vim, & efficaciam.

SVMMARIVM.

Probare debet vnuſquiſque fundamentum ſuæ intentionis, num. 1.
Reus exceptionem ſuam bene fundans, ſi actor illam plenè non diluit, exceptio remanet efficax, n. 1.
Heres factum ſui auctoris non poteſt impugnare, n. 2.
Precarium eſt contractus reuocabilis ad libitum concedentis, num. 3.

Inue-

Inueſtitura ſola abſque adminiculis non probat dominium, num. 3.

Remedium l.fin. Cod.de edicto Diui Adriani toll. *quem effectum operetur, n.*4.

DECISIO DCXCVII.

1 NOn fuit receſſum à deciſione in hac cauſa facta ſub die 24. Nouembr. proximi, quia ex tunc deductis, viſa fuit ſatis clarè deducta exceptio fratrum de Ruſconibus ſuper inueſtituris excluden. Angelam hæredem Balthaſaris. Vnde fit, quòd ſi ipſa Angela prætendit non iſtas, ſed alias, in quibus ipſa tamquam extranea hæres poſſit comprehendi, eſſe attendendas: debeat hoc plenè, & concludenter probare, tum quia hoc eſt regulare in eo, vt qui aliquid aſſerit, probet, *c. placuit* 2. *qu.* 5. *c. accuſator* 6. *qu.* 5. *l. ei incumbit l. verius cum ſeq. ff. de probat. l. actor, C. eod.* Tum quia quando actor plenè fundauit ſuam exceptionem, tenetur reus & ipſe plenè deducere ſuam replicationem, aliàs remanet vis, & efficacia exceptionis, vt fuit dictum in alia deciſione.

2 In caſu autem plenæ probationis fuit viſum Dominis, non adeſſe Angelam, in primis, quia Ioannes, quo mediante hæres eſt Angela, & propterea factum impugnare non poteſt, *l. cùm a matre, Cod. de rei vindic.* magnifecit, & ſuum titulum reſtrinxit ad inueſtituras Capituli Sancti Petri, in quibus non ſunt comprehenſi hæredes extranei. Inueſtituras verò Franciſci dei Nero, quibus modò nititur Angela, recepit ſine præiudicio conceſſionis ſibi factæ à Capitulo Sancti Petri ad cautelam, vt ponderatum fuit in alia deciſione.

3 Secundò, quia neque ex modò deductis pro parte Angelæ, clarè conſtat de iure illius Franciſci del Nero, qui fuit inueſtitus. Etenim motus proprius Pauli Papæ III. qui modò exhibetur in forma probanti, non continet contractum tranſlatiuum directi, vel vtilis dominij in dictum Franciſcum, ſed nudum precarium, donec ipſi Franciſco reſtituerentur pecuniæ in fabricando impenſæ, Valaſc. *de emph. quæſt.* 34. *n.* 1. *& ſeq.* Nec minus de inueſtitura abſque adminiculis non probat dominium, Curt. iun. *conſil.* 432. *n.* 6. Menoch. *conſil.* 252. *n.* 11. Put. *deciſ.* 454. *n.* 2. *lib.* 2. Stantibus maximè inueſtituris Capituli S. Petri, & alijs ponderatis in alia deciſione, quæ reddunt rem obſcuriorem.

4 Et quia ex articulis de illis vſque temporibus per Cameram Apoſtolicam datis apparet dominium Cameræ fuiſſe vndequaque controuerſum. Vnde inferebatur ius Cameræ fuiſſe incertum, & magis incertum, an dicta Camera illud qualecumque ius voluerit transferre in Franciſcum del Nero, & propterea incertius remanere quale ius acquiſiuerit Ioannes Ruſconus per inueſtituram ſibi factam à dicto Franciſco, & circa illud, quòd conſtet de effectuatione ex quadam ſolutione facta dicto Franciſco del Nero occaſione canonum, dicebatur fuiſſe ſimplex depoſitum factum metu excommunicationis, etiam fluxiſſe quinquaginta annos ſufficientes ad præſcriptionem, & licet contra prædicta multa replicarentur pro parte Angelæ, attamen viſa fuerunt non ponere replicationem Angelæ fundatam in iure dicti Franciſci del Nero, in tali ſtatu, vt diceretur eliſa exceptio fratrum de Ruſconibus ad effectum, vt poſſit dari immiſſio Dominæ Angelæ ex teſtamento Balthaſaris ex remedio *l. fin. Cod. de edict. Diui Adriani tollen.* qui eſt effectus, de quo agitur, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Ciuitatis Caſtelli vnionis.

Lunæ 28. *Maij* 1615.

ARGVMENTVM.

Cumulatio petitorij cum poſſeſſorio non admittitur ex clauſula, arbitrio, in iudicio manutentionis, vbi poſſeſſio eſt clara, nec aliqua ſubeſt cauſa. Item exceptio inualiditatis tituli exhibiti non admittitur in iudicio manutentionis, niſi quando de defectu tituli ex ipſius lectura apparet.

SVMMARIVM.

Cumulatio petitorij cum poſſeſſorio de iure non debet admitti, num. 1.

Arbitrium regulatur à iure, num. 1.

Cognitiò poſſeſſorij debet præcedere cognitionem petitorij, num. 1.

Cumulatio petitorij cum poſſeſſorio in iudicio manutentionis non admittitur, num. 2.

Cumulatio petitorij cum poſſeſſorio non admittitur, vbi poſſeſſio eſt clara nec aliqua habetur cauſa, n. 2.

Exceptio inualiditatis tituli, qui exhibetur, debet admitti in iudicio manutentionis, n. 3. *Vbi ſi defectus tituli appareat ex lectura ipſius tituli.*

Vnio antiqua iuncta obſeruantia præſumitur confirmata à Papa, num. 3.

Exceptio turbida non admittitur in iudicio manutentionis, num. 3.

DECISIO DCXCVIII.

FVit reſolutum non intrare arbitrium ad effectum cumulandi petitorium cum poſſeſſorio, quoniam illud regulatur à iure, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 7. *num.* 7. *de ſentent. & re iudic.* & de iure præcedere debet cognitio poſſeſſorij cognitioni petitorij, *l. ordinarij, C. de rei vindicat. l. intiti, Cod. de interdict.* qui quidem ordo peruerti non debet in præiudicium poſſeſſoris, quia priuaretur commodo poſſeſſionis, quod maximum eſt, & grauaretur onere probandi, à quo ſtante poſſeſſione releuatur, & ideò non videtur intrare arbitrium, vt fuit reſolutum in vna Virdunen. Abbatiæ 20. Februarij prædicti coram Domino meo Buratto. 1

Et prædicta faciliùs procedunt, cùm verſemur in dicto Summario manutentionis, in quo cumulatio concedi non ſolet, vt teſtatur Rot. in cauſa Romana cenſus coram Robuſterio, quæ eſt inter impreſſ. *deciſ.* 59. *num.* 6. *part.* 1. Et cùm poſſeſſio Antonij ſit clara ex deductis in deciſione in iſta cauſa facta 16. Martij prædicti, nec aliqua adducatur cauſa, quæ arbitrium ſuadeat, multò minus illi videtur eſſe locus, vt in iſtis terminis fuit reſolutum in cauſa Turritana bonorum 27. Aprilis 1603. coram D. Vbaldo, & prius in alia Montis Faliſci Capellaniæ 13. Ianuarij 1606. coram Illuſtriſſimo Lancellotto. Et quamuis Informantes pro Ioſepho dixerunt, quòd patroni de Bernardinis præſentarunt Antonium ad duo beneficia ſimplicia ſcilicèt Sancti Rocchi, & S. Ioannis, reſeruato ſibi iure ſuper iure Parochiali S. Angeli, de qua agitur, & præſentatus obtinuit de dictis duobus beneficijs inſtitutionem, & poſſeſſionem etiam cum illorum iuribus, & pertinentijs. Vnde inferebant, quòd quamuis aliàs capta poſſeſſione Eccleſiæ S. Rocchi cenſeatur etiam capta poſſeſſio Eccleſiæ Sancti Angeli illi vnitæ, attamen ſecus eſſet ſtante dicta reſeruatione, quæ videtur operari, quòd eodem modo quo ipſa re illius præſentatio, prout viſum, non extenditur ad Eccleſiam Sancti Angeli, ita nec poſſeſſio præſentationis vigore capta, nihilominus, quia de prædictis nihil conſtat in actis, Domini illa non habuerunt in conſideratione. 2

Non obſtat exceptio inualiditatis vnionis reſultans ex defectu poteſtatis qui vniuit, & ex eo quòd Eccleſia Parochialis libera, & maioris valoris fuit vnita beneficio ſimplici iuris patronatus, & exigui valoris, & quòd huiuſmodi exceptio inualiditatis tituli qui exhibetur, ſit admittenda in hoc iudicio, iuxt. Abb. *in c. audita in primo notab. de reſtit. ſpoliatorum.* Quia hoc procederet ſi defectus tituli appareret ex lectura ipſius tituli, Menochius *de retin. remed. tertio num.* 683. quòd applicari non valet caſui noſtro, in quo ex ſcriptura vnionis non reſultant defectus contra eam oppoſiti, nec minus extrinſecus illi iuſtificantur, imò reddi videntur turbidi, ex quo verſamur in vnione excedente metam 90. annorum, quæ propterea iuncta obſeruantia ſubſequuta deducta ex pluribus præſentationibus, & inſtitutionibus effectum ſortitis, præſumitur à Sede Apoſtolica confirmata, vt fuit dictum in vna Firmana iuris patronatus prima Martij 1613. coram Domino meo Decano. Vnde cùm huiuſmodi exceptio inualiditatis reddatur ex prædictis admodum turbida, videtur ad petitionem reijcienda, iuxta deciſionem Caputaquen. Vnionis 20. Februarij 1589. coram Bubalo, & Oxonen. Capellaniæ 10. Martij eiuſdem anni coram bonæ memoriæ Cardinale Platto. Minus obſtat Deciſio Vicen. Parochialis 8. Decembris 1608. coram me, quia ibi poſſeſſio erat turbida, hic verò eſt clara ex deductis in prædicta deciſione in hac cauſa facta. 3

R. P. D. MANZANEDO.

Militen. Prioratus.

Veneris 22. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Agitur de probatione narratorum in gratia, ſi neutri.

SVMMARIVM.

Liber Baptiſmi probat, ex quo loco aliquis ſit oriundus, num.1.

Clericatus probatur ex literis patentibus ordinarij, n.1.

Lis ad effectum gratiæ ſi neutri probatur ex reuolutione proceſſus, num.2.

Narratiua, quod neutri ius competat reſpectu impetrantis probatur ex eius confeſſione in impetratione gratiæ, ſi neutri, num.2.

Narratiua non iuris probatur, ſi ex reuolutione actorum appareat de titulo minus ſufficienti, num.2.

Confeſſio debet acceptari cum ſua qualitate, n.2.

Beneficium de iure præſumitur ſimplex, & ideo talis narratiua non requirit iuſtificationem, num.3.

Verba, vt aſſeritur, operantur, vt narratiua non dicatur narratiua partis, nec impetrans quidquam videatur affirmare, num.4.

DECISIO DCXCIX.

1 GRatiam, ſi neutri, eſſe iuſtificatam, præterquam quoad valorem, Domini reſponderunt. Quòd enim Gaſpar ſit oriundus ex diœceſi Toletana, probatur ex partita libri baptiſmi, Sfort.Odd. *de reſtit.in integr.qu.37.num.83.* Seraph. *deciſ.*1138. *num.*2. prout, & quod ſit clericus ex literis patentibus ordinarij, Rot. *deciſ.*1. *de prob. in nou.* Gramm. *deciſ.*81.*n.*1. obitus Fabij vltimi poſſeſſoris in poſſeſſione probatur ex teſtibus, & confeſſione aduerſariorum in adoptione poſſeſſionis, & conſtitutione procuratoris, Quòd autem Gaſpar fuerit antea prouiſus de hoc beneficio, per liberam reſignationem Franciſci Parauicini conſtat ex literis Apoſtolicis dictæ prouiſionis.

2 De lite autem apparet ex reuolutione proceſſus, & narratiua, quòd neutri ius competat, ſatis iuſtificatur reſpectu Gaſparis ex eius confeſſione in impetratione iſtius gratiæ ſi neutri, *l.cum precum, C. de liberali can.* Reſpectu autem Abbatis, & Monaſterij viſum fuit, etiam iuſtificari ex reuolutione actorum, in quibus non apparet adeſſe aliquem titulum, quod ſuffragetur, quòd ſufficit pro narratiua illius non iuris, vt fuit dictum in vna Cluſina prioratus 13. Febr.1592.coram bo.mem.Orano, & alia Aquinaten.Beneficij 21.Febr.1603.coram Reuer.Bonon.& in Pampilonen. Parochialis de Aguero 7.Iunij 1610.coram Reuend.Attrebaten.& licèt dicatur Gaſparem confeſſum fuiſſe quandam vnionem à Monaſterio prætenſam de hoc beneficio, tamen dicta confeſſio debet acceptari cum ſua qualitate, quòd ſcilicet fuerit facta nulliter, Boer. *deciſ.*243. *num.*5. Menoch. *conſil.*703.*n.*3.*lib.*8. Verall. *deciſ.*191. *n.*2.*part.*1. Et fuit dictum in vna Peruſina pecuniaria 28.Nouembris 1611.coram me.

3 Valor beneficij obtenti iuſtificatur ex teſtibus. Qualitas verò, quòd ſcilicet ſit ſimplex, & non requirens reſidentiam, non eget iuſtificatione, cùm tale præſumatur de iure, Staphil. *de lit.grat.tit.de qualit.& ſtat. benef. n.*1. *deciſ.*675.Rot.*diuerſ.deciſ.*17. *part.*1. & fuit dictum in allegata Aquinaten.Beneficij, & aliàs ſæpè.

4 Prout nec pariter iuſtificanda eſt alia narratiua, quòd collatio, ſeu prouiſio Beneficij, de quo agitur, ſpectet ad Archimandritam, cùm fuerit additum verbum, *vt aſſeritur* quod operatur, vt narratiua non dicatur partis, nec impetrans quidquam videatur affirmare, Rot. *deciſ.*60. *de reſcr. in antiqu.* Biſignet.*deciſ.*6.*de prob.*Caſſad.*deciſ.*7.*n.*8. *verſic. ſecundo verò caſu de iure patron.& deciſ.*4.*n.*8. *de prob.* Rot. *deciſ.*447.*n.* 1.& 412. *n.*1.*part.*1. *diuerſ.* & fuit dictum in vna Trident.Monaſterij 17. Maij 1603. coram me. Valor autem beneficij, de quo agitur, quòd non excedat Ducatos 350.non videtur benè probatus, cùm teſtes, aut deponant de ſuo iudicio, & publica voce, & fama, aut per aſcenſum ad 300.Ducatos, & per poſſibile. Cætera, quæ pro parte Monaſterij adducuntur, vel ſunt extra dubium, vel magis iuſtificant gratiam ſi neutri, cùm tendant ad probandum non ius Gaſparis.

R. P. D. BVRATTO.

Romana Laudi, ſeu prætenſæ participationis.

Veneris 22. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Mercator contrahens vti Romæ negotians, numquid contraxiſſe dicatur nomine proprio, & ad ſuam propriam vtilitatem, an verò potiùs nomine rationis Banchariæ, & etiam ad vtilitatem ſociorum, & participātium. Magiſtralis eſt deciſio.

SVMMARIVM.

Contrahens cenſetur contraxiſſe vt talis, qualem ſe nominat, num.1.

Conſuetudo ſcribendi, & loquendi, obſeruanda eſt pro interpretatione verborum, num.2.

Mercatores quando emunt loca Montium in magna quantitate pro vtilitate Banchi, illa emunt, non vt retineant, ſed vt vendant maiori pretio, videnturque potius appaltatores, quàm emptores, quia id faciunt, vt fructus percipiant, donec montes reuendant, num.3.

Mercator quando contrahit, & ſe Romæ negotiantem dicit ſuam profeſſionem, & exercitium demonſtrat, nec ſine myſterio ſic ſe Romæ negotiantem dixiſſe præſumitur, n.4.

Mercator poteſt in appaltu à Camera ſuſcepto nouos ſocios ſibi aſſumere etiam Camera ignorante, n.5.

Contrahere ſub nomine communi quando quis voluit exprimere debet. Vbi non expreſſit, nomine proprio contraxiſſe videtur. Declara, vt n.6.

Contrahentium mens præcipuè attenditur in contractibus, etiam quod verba repugnant, n.7.

Actus præſumitur potius factus ex capite veriſimiliori, licèt non expreſſo, quàm expreſſo, n.7.

Mercator ſocius contrahens ſi ſtipulatus fuit pro ſe, & hæredibus, non cenſetur contraxiſſe nomine ſociali, num.8. Declara, vt n.9.

Socius an quis ſit in aliqua mercatura ex libris deprehenditur, n.8. in fine.

Contrahens cum mercatore in dubio contraxiſſe præſumitur cum eo, tam vt in repræſentante perſonam propriam, quàm rationem Bancharium, n.9.

Factum præſumitur tale, prout eſt ſolitum, n.10.

Mercatores tenent capſam apertam, & menſam paratam, vt ſolutiones ſint in promptu, n.10.

Mercator Romæ negotians præſumitur conducere appaltus in cauſam eius negotiationis, & pro ratione Bancharia, n.11.

Contractus an ſit initus contemplatione perſonæ, dignitatis, vel officij, attenditur ſubiecta materia, n.11.

Animus qualis fuerit ab initio colligitur ex actu immediate, & in continenti facto, n.14.

Voluntas, magis facto, quàm verbis declaratur, n.13.

Vbi ampliatur etiam quod verbis, vel ſcriptura contradicat, num.15.

Mercator accipiens pecuniam, licèt non appareat, quod eam acceperit pro Bancho, & pro ſatisfaciendis creditoribus Banchi, ſi tamen acceptam pecuniam creditoribus ſoluerit, ita à principio actum præſumitur, n.15.

Declaratio à contrahentibus facta poſt contractum retrotrahitur ad tempus contractus, n.16.

Mercator poteſt declarare, quo nomine contraxerit, n.16.

Complementarius, ſeu Miniſter Banchi, quidquid ſcripſit in libro principalis mercatoris, cenſetur de eius conſenſu ſcripſiſſe, num.20.

Liber mercatoris ſcriptus non ab ipſo Domino, ſed ab alijs, præſumitur ſcriptus de conſenſu domini, n.20.

Extraiudicialis atteſtatio ſine partis citatione attendenda non eſt, num.27.

Defuncti mens declarari poteſt ab hærede, n.31.

Teſtis in cauſa propria, & in qua habet intereſſe non probat, n.32.

Teſtis qui non euacuauit omnia interrogatoria ſibi facta non eſt idoneus, n.32.

Teſtis reddens rationem ſecundum ſuum ſenſum non probat, num.33.

Confeſſio extraiudicialis probanda eſt per duos teſtes, de loco, tempore, & verbis conteſtes, n.33. & 34.

DE-

DECISIO DCC.

1 DOmini ſteterunt in reſolutis 15. Decembris præteriti ex ratinnibus de quibus in Deciſinne magis corroboratis, quæ conſiſtunt in verbis inſtrumenti, veriſimili contrahentrium intentione, & obſeruantia ſubſecuta. In verbis, quia (aliàs dictum eſt) Alexander Donus ſtipulando appaltum ſalinarum expreſſit ſe mercatorem Romæ negotiantem, & ideò vti talis cnntraxiſſe videtur ſicut qui contrahit vti ciuis alicuius ciuitatis, vt poſt alios Cardin. Mantic. *de tacit. lib. 3. tit. 10. n. 28. in fin.* vel aliquibus qualitatibus expreſſis, Abb. *conſ. 115. verſ. præterea lib. 2.* Card Seraph. *deciſ. 1058. in fin.* Et eadem contemplatione Camera contraxiſſe præſumitur ſicut de contrahente cum aliqun vt hærede tradit Angel. *in l. ſi proponas*, §. 1. *in princ. verſ. contrahens, ff. de inoffic. teſtam.* cum alijs per Surd. *conſ. 106. n. 34. & deciſ. 322. n. 106. n. 34. & deciſ. 322. n. 12.* & Mantic. *d. tit. 10. n. 28. verſ. Vnde etiam.*

2 Coadiuuatur, quia Alexander hac ſola qualitate expreſſa emit loca Montis Prouinciar. 3000. & Carnis 500. & diuerſas fecit obligationes, vt *in Summario concordato Alberici num.* 1. Et tamen iſta negotia geſſit pro ratione Bancharia, & ſic declarauit virtutem, & ſignificatum dictorum verborum, Romæ negotians. Quæ conſuetudo ſcribendi, & ſermocinandi pro interpretatione verborum eſt obſeruanda, vt ex Cardinali Mantic. *de tacit. lib. 2. tit. 20. num. 11.*

3 Nec obſtat, quòd prædicta negotia facta fuerint cum pecunijs Banchi, quia etiam pro dicto appaltu Banchum fecit impenſas à die 16. Ianuarij qua fuit ſuſceptus, vſque ad 18. Martij del 1595. & ſic antequam Banchum eligeretur in Depoſitarium. Nec oſtenditur dicta loca Montium ab initio non fuiſſe empta pro Bancho, imò inueriſimile eſt empta fuiſſe pro Alexandro in proprium, cùm pretium aſcenderet ad ſcuta 353. millia, quòd etiam arguit emptionem factam pro vtilitate Banchi vel appaltatoris potiùs quàm emptoris, non vt retinerentur, ſed vt maiori pretio reuenderentur, & interim fructus perciperentur, vt in terminis inquit Gabr. *conſ. 175. num. 1. in* 2. Et patet ex partita ſuper libro C. de anno 1592. fol. 219. ibi, *Monte della Carne compro dall' Inclito Popolo Romano, deue dare, &c.* Et ibi, *ſcudi* 10700. *ſi metteno ad vſcita del Quaderno a i Signori Giuſtiniani, & ſono a buon conto del prezzo di* 100. *luoghi di detto Monte, che participano per detta rata nella compra delli* 500. *luoghi.* Et ex alia ſcutorum 300. *pagati al Signor Aleſſandro diſſe hauerli data compenſa a i Conſeruatori.* Si enim Alexander fuiſſet emptor nomine proprio, non debebat à Bancho redintegrari de dicta ſumma, vel ea non eſſet adnotata ſuper libris Banchi, vel fuiſſet expreſſum, quòd loca empta erant per Alexandrum in proprium.

4 Qun verò ad obligationes, non nbſtat, quòd Albericus non reclamauerit coram arbitrio ſolutiones indebitè factas fuiſſe de pecunijs Banchi, quia ex hoc non arguitur, quin pertinerent ad Banchum tamquam factæ per Alexandrum vti Mercatorem Romæ negotiantem. Aliæ verò, pro quibus Albericus reclamauit, erant factæ ſub obligatione Alexandri per hæc verba, *ſopra del Signor Aleſſandro*, quas propterea arbiter poſuit ad debitum eius hæredum, vt in Summar. de Donis 27. Martij litera B. Nec negatur, quin illa verba, *Mercator Florentinus*, ſint demonſtratiua perſonæ, ſed dicitur quod illa *Romæ negotians*, ſunt demonſtratiua profeſſionis, & exercitij, iuxt. text. *in l. penult.* & ibi Bart. *ff. de rebus dub.* & attendenda vti non ſine myſterio appoſita, Bald. *in rubr. ff. ſolut. matrim. n. 8. verſ. aut eſt nomen demonſtratiuum*, cùm Camera videatur reſpexiſſe potiùs ad negotiationem, quàm ad perſonam, iuxt. text. *in l. procuratoris*, §. *Si plures*, & ibi gloſſ. *in verb. merci, ff. de tribut.* Odofred. *in §. per hanc dicta l. circa med.* Alber. *n. 6.* Caſtr. *conſ. 285. col. 3. circa med. vol. 1.*

5 Nec verificatur Alexandrum ſub eiuſdem qualitatis expreſſione contraxiſſe in proprium, quia duo inſtrumenta ex datis *in Summario concordato de Donis num.* 1. ſunt ante annum 1590. & ſic ante apertum Banchum ſub illius nomine. Emptio verò Cenſus de anno 1591. fuit facta per Nicolaum Morum vti eius in hac parte agentem, nec erat negotium mercantile, cùm non appareat Banchum viuente Alexandro fuiſſe ſolitum implicare pecunias in cenſibus, & ideò de illius pretio fuit datum debitum in computo currenti particulari Alexandri. Minus facit, quòd inſtrumentum fuerit ſtipulatum etiam pro perſonis nominandis, & quòd Banchum non fuerit nominatum, quia cùm Alexander, & Banchum idem eſſent, Banchum ex vi dictorum verborum non indigebat nominatione, prout aliæ perſonæ extrinſecæ, de quibus nominandis fuit actum cum Camera. Et propterea non facit, quòd Alexander ignorante Camera non potuerit nouos ſocios aſſumere, iuxta *conſ.* Ruin. 90. & 91. cum alijs allegatis. Camera enim intellexit contrahere cum ratione Bancharia per Alexandrum repræſentata, nec illius intererat, quòd in ea admitterentur participes, neque etiam poterat impedire, & Albericus non habuit, nec prætendit titulum appaltus, ſed ſolùm participationem lucri pro tempore quo fuit inſtitor, quam Alexander concedere potuit abſque conſenſu Cameræ ex deductis in Romana participationis, coram bonæ memoriæ Bubalo 9. Maij 1583. & R. P. D. Vbaldo 26. Iunij 1614. & R. P. Domino Pirouano 28. Ianuarii 1611.

6 Demum non nbſtat, quòd vbi Alexander voluit contrahere ſub nomine Banchi, id expreſſerit, vt *in d. Summ. n. 3.* quia hæc expreſſio fuit facta gratia maioris declarationis, *ad leg. quæ dubitationis 82. ff. de regul. iuris.* Et ideò inferri non poteſt, quòd vbi non expreſſit, noluerit pro Bancho contrahere, cùm de contrario euidenter appareat.

7 Secundum principale fundamentum fuit veriſimilitudo mentis, & intentionis tam Cameræ, quàm Spadæ, & Alexandri, quàm notum eſt eſſe ante omnia inſpicien. *l. cum qui ita 56. in pr. ff. de verb. oblig.* gloſ. magna *in l. veterib. circa fin.* & ibi Doct. *ff. de pact. cum plurib.* per Mantic. *de tacit. lib. 1. tit. 1. n. 12. & ſeqq. & num.* 25. & 26. Adeò vt etiam per eam recedatur à verbis *l. ſolutum 11. §. ſolutam, ff. de pignor. act.* Gabr. *conſ. 6. n. 4. & 5. in 2.* Mantic. *vbi ſup. n. 14.* Actus enim potiùs præſumitur factus ex capite veriſimiliori, licèt non expreſſo, quàm ex expreſſo, Roman. *conſ. 343. num. 9. verſ. ad idem*, Tiraq. *in l. ſi vnquam in præfatione in verb. libertis n. 37. C. de reuoc. donat.* Et tamen in propoſito nulla cadit dubitatio. Non ſolùm enim verba inſtrumenti non repugnant, ſed maximè conueniunt, quia Alexander contraxit vti Mercator, & Romæ negotians.

8 Nec dici poteſt, quòd duplicem perſonam repræſentaret, propriam ſcilicet, & rationem Banchariam, & quòd ſtipulando appaltum præſumatur feciſſe nomine proprio, cùm nec in chirographo, nec in inſtrumento facta ſit mentio rationis Bancharіæ, imò ſtipulatus fuerit pro ſe, & hæredibus, & ſic non ſociali nomine, iuxta notata per Bart. *in l. Titium, §. altero, ff. de adminiſtr. tutor.* Bald. *in l. ſi patruus, C. com. vtriuſque iud.* cum allegat. per Menoch. *præſumpt. 46. num. 5. lib. 3.* Nam in primis negatur ſtipulationem fuiſſe factam ſub ſolo proprio nomine Alexandri, & priuatiuè ad rationem Banchariam, imò contrarium apparet ex ſupradictis, & ideò ſumus in primo caſu, Bart. *in d. l. ſi patruus n. 3. verſ primo caſu*, & ibi Bald. *num. 6.* Menoch. *vbi ſup. num.* 10. Et ceſſat ratio propter quam cenſetur acquirere nomine proprio, ne ſcilicet alia perſona ſubintelligatur, de qua Bart. *in d. l. ſi patruus*, & Bald. *n. 5. & in d. §. altero.* Cùm nulla perſona ſubintelligi poſſit ex quo Alexander ſolus erat dominus Banchi, & capitalis, nec habebat aliquos ſocios, qui eſſent nominati in libris, nec ciſra, &c. poteſt importare ſocios, quos non habebat, & ſicuti libri oſtendunt quando quis habet ſocios, Bart. *in d. l. ſi patruus n. 5.* ita etiam quando non habet.

9 Et propterea mentio hæredum nihil facit, quia præſumptio procedit, quando conſtat de ſocijs, & perſona acquirentis diſtinguitur à ſociali, in quibus terminis loquitur Bart. *in d. l. ſi patruus n. 5.* quem cæteri ſequuntur, & in dubio, vt ibi expreſsè dicit Bald. *num. 7. verſ. nam in dubio*, hic autem ceſſant coniecturæ cùm ſimus in claris. Miniſtri enim non erant ſocij, ſed inſtitores temporales, & in omnem caſum Camera cenſetur voluiſſe contrahere cum Alexandro tam vti repræſentante perſonam propriam, quàm rationem Banchariam, ad trad. per *Alber. in l. ſi pupilli, §. 1. in fin. verſ. ceſſantibus iſtis coniecturis*, & ibi Caſtr. *num. 3. prope finem verſ. in dubio*, Socin. iun. *conſ. 27. num. 12. tom. 2.* quos ſequitur Gabriel. *conſ. 71. num. 4. volum. 1.*

10 Veriſimilitudo autem eſt ſatis clara tam ex ſolito Cameræ concedendi hos, & alios appaltus, vel publicis mercatoribus, & habentibus rationem apertam, vel ſaltem ſub illorum fide, & obligatione. Factum enim tale præſumitur prout eſt ſolitum, iuxt. text. *in l. ſi quis donaturus*, & ibi gloſ.

ff. de vſufruct. cum alijs latè per Euerard. in loco ab vſitato, & Gabr. *conſ. 41. num. 15. in 2.* Appaltatores enim ex forma Capitulorum tenebantur quolibet menſe, & bimeſtri reſpectiuè ſoluere Montiſtis, & Officialibus Sanctiſſimi ſummas eis aſſignatas, & ideò valdè veriſimile eſt Cameram voluiſſe menſam paratam, & Capſam apertam, vt ſolutiones eſſent in promptu, quod eſſe non poterat, niſi conceſſio fieret publicis perſonis, quales ſunt Mercatores, vt fuit conſideratum in illa Romana Menſæ nummulariæ 30. Iulij 1614. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.

11 Tum etiam ex qualitate perſonæ Alexandri, qui cùm eſſet mercator, & Romæ negotians præſumitur ſuſcepiſſe appaltum in cauſam eius negotiationis, vt de mercatore mutuum recipiente, tradit per illum text. *in fin.* Bartol. *in l. fin. C. ad Macedon. num. 2.* & Apoſtilla ad eum, in verb. *expendiſſe, verſ. & in mercatore*, & Salicet. *num. 5.* Bald. *in leg. Macedonianus in fin.* & ibi idem Salicet. *num. 2. Cod. eod.* Roman. *conſ. 520. num. 1. in fine, & num. 2.* Menoch. *lib. 3. præſumpt. 68. num. 11. & 12.* Mantic. *d. tit. 10. num. 21.* Tum denique ex qualitate negotij, quod eſt mercantile, & ideò præſumitur ſuſceptum pro ratione Bancharia ſecundùm ſobiectam materiam, quæ ſemper attenditur quando dubitatur an ſit contemplata perſona, dignitas, vel officium, Abb. *in cap. quoniam Abbas num. 8. verſ. item ad materiam de offic. deleg.* Butr. *ibid. num. 21. verſ. ſoluit gloſ.* Card. *col. penult. in 15. quæſt.* Imol. *num. 23. verſ. poteſt concludere*, Anan. *num. 8. verſ. poteſt conclud.* Bero. *num. 91.* Felin. *in cap. cum ex officij num. 32. verſ. ex quo not. de præſcript.*

12 Tertiò, moti fuerunt Domini ex obſeruantia ſubſequuta in vita, & poſt obitum Alexandri. Quæ illo viuente probatur primò ex prouiſione Salium forenſium, quam cum appaltatores quamprimum procurare deberent, vt in conuentionibus cum Camera 16. Ianuarij 1595. *in Summ. Alberici num. 4.* Ideò Banchum cœpit illam præparare de menſe Februarij, & ſic in continenti, ad quem effectum non ſolùm direxit ordinem Pinello, cum inſertione alterius ordinis per eum dandi, ac poſtea dati eius Correſponſalibus Siciliæ, ſed etiam illuc tranſmiſit Ioannem Cuneum data illi in ſcriptis diligenti inſtructione negotij, & ſcripſit epiſtolas mercatoribus Neapolitanis, & Meſſanenſibus, & ſub die 21. eiuſdem menſis expediuit Tabellarium, ſeu vt dicitur, *vna Staffetta*, cum litteris miſſiuis Vicetheſaurario Marchiæ Maceratæ reſidenti, & poſtea 26. Aprilis omnibus illucuſque geſtis certiorem reddidit Spadam Rauennæ tunc commorantem, quæ Epiſtolæ dantur *in Summario concordato Alberic. num. 5.* Extractæ ex libro *Copie di lettere del* 1595. Et de omnibus expenſis pro dicta prouiſione factis Banchum dedit debitum Appaltatoribus Curiæ, non autem Theſaurariæ Marchiæ, vt in libro Maſtro E. de annis 1594. & 1595. *in Summario Alberici* dato 11. Maij littera B.

13 Ex quibus optimè probatur mens, & intentio Alexandri, *ad l. Neſennius in fin.* & ibi not. *ff. de negot. geſt.* quæ clarius colligitur, quia cùm dicta Salium prouiſio facta fuerit in executionem eius obligationis in appaltu, vt ex ordine Pinelli, ibi, *Hauendo à far prouiſione de Sali per ſeruigio del noſtro appalto, & per oſſeruar quãto ſi è promeſſo alla Camera*, neceſſario, & concludenter infertur Alexandrum conduxiſſe appaltum, *& ſe obligaſſe* nedum ſub proprio, & principali nomine, ſed vti repræſentantem rationem Banchariam, quæ omnia adimpleuit.

14 Ex actu enim immediatè, & in continenti facto colligitur animus ab initio, vulg. *l. ſed Iulianus, §. proinde. ff. ad Macedon.* Bart. *in l. cætera 43. 6. Sed ſi paruerit n. 3. in fin. & n. 4. ff. de leg. 1.* Dec. *conſ. 11. n. 1. in fin. conſ. 283. n. 7. verſ. actus enim, & conſ. 336. num. 1.*

15 Et magis eſt voluntatem factis, quàm verbis declarare, *c. dilecti filij il ſecondo*, vbi gloſſ. *in verb. facto de appell.* & in terminis ſi capiatur pecunia per nummularium, licèt non appareat, quòd ſit accepta pro Bancho, nec pro ſatisfaciendis creditoribus Banchi, tamen ſi illis in continenti fuerit ſatisfactum, quòd ita præſumatur actum à principio, vt illis ſatisfieret, & quod res ſit clara, dicit Caſtr. *conſ. 285. col. 2. verſ. moueor autem vol. 1.* Roman. *conſ. 520. n. 2. ante fin.* Imò ſi factum contradixit verbis, vel ſcripturæ, illud ſuperat, & iſta cedit, ad text. *in l. 1. C. plus val. quod agit.* & in hac materia Anchar. *conſ. 302. num. 3.* Socin. *conſ. 260. num. 5. verſ. vnde dicit. lib. 2.*

16 Et ideò etiam ſi conſtaret, quòd Alexander dictum appaltum pro Bancho non accepiſſet, cum tamen id ſtatim declarauerit mediante dicta prouiſione relata ad obligationem in appaltu factam, reſultat præſumptio, quòd illum pro Bancho ſuſceperit ab initio, vt per text. *in d. §. proinde*, & ibi gloſſ. *in verb. intelligendum*, quam notat, & ſequitur Bald. ibid. ſubdens contra illam admitti probationem in contrarium, & idem ſentit Salic. ibid. ſequitur Menoch. *lib. 3. præſumpt. 68. n. 2.* & Mantic. *de tacit. lib. 8. tit. 7. n. 27.* Declaratio enim retrotrahitur ad tempus contractus, *ad l. aſſe toto 77. ff. de hæred. inſtit. l. ſi ita ſcripſero, 38. ff. de condit. & demonſtrat.* Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. tit. de teſte, §. nunc videndum lit. Q. verſ. plus dico*, & oſtendit quid actum fuerit in præteritum, Bald. *in l. cum teſtamento n. 5. verſ. item nota, Cod. de teſtam. manumiſſ.* Dec. *in l. edita ſub n. 47. C. de eden.* Socin. *conſ. 23. num. 19. lib. 4.*

Nec dici poteſt, quòd prouiſio facta fuerit per Banchum vti depoſitarium, & mandatarium pro Theſauraria Marchiæ, quæ teneretur vſque ad Kalendas Iulij dictæ Prouinciæ de ſalibus prouidere, quia contrarium patet ex prædictis, & præſertim ex expenſis in expeditione Cunei verſus Siciliam, & Tabellarij Maceratam, ac etiam in diuerſis tractis Neapolis & Placentiæ, quæ omnes appoſitæ fuerunt ad debitum appaltus Curiæ. Nec contrariantur verba Epiſtolæ 25. Febr. 1595. ad Scarlattinos Neapolis, ibi, *Per conto attinente ad amici noſtri*, ſtatim enim ſubiungitur, *& noſtro*, quòd demonſtrat communionem negotij cum ipſo Bancho. 17

Secundò, deducitur obſeruantia ex obligatione Alexandri vti principalis ſocij rationis Bancharię de conſignando ſaccos ſex millię ſalium, olim Sereniſſimo Duci Ferrariæ, relata ad formam chirographi fel. rec. Clem. VIII. quæ neceſſariò concludit Alexandrum intellexiſſe appaltum ſpectaſſe ad dictam rationem, vt dictum fuit in deciſione. Nec dicatur verba illa, *Vti principalis ſocius*, eſſe demonſtratiua perſonæ, quia ſunt diſpoſitiua, & adiecta obligationi, dum ſubditur, ſub ſuo, & ſociorum nomine, & ſic ad rem non facit, quòd hoc debitum erga Ducem Ferrariæ ſpectaret ad Cameram, vel ad veteres appaltatores, poſteaquam ex chirographo conſtat, quòd noui illud ſupra ſe ſuſceperunt, & Camera non tenebatur niſi illos reimburſare, prout fecit de ſcutis ſex millia, iuxta illius promiſſionem. 18

Tertiò, obſeruantia oſtenditur ex communicatione facta cum Pinello, & Spada per Palagium vti inſtitorem Alexandri, cuius inſtitoria in alio conſiſtere non poterat, quàm in negotiatione Banchi, pro quo illum præpoſuerat, & ideò præſumitur Pinellum, & Spadam contraxiſſe cum Bancho, & illud ſibi voluiſſe obligare ex deductis in deciſione. Non obſtat, quòd Palagius interuenerit vti inſtitor etiam in alijs pertinentibus ad Alexandrum in proprium, vt in *Summ. concordato de Donis num.* 14. quia datur ſolùm venditio per eum facta de anno 1591. cuiuſdam quantitatis Cocciorum Caſalis Maſſiæ Alexandri factæ ſub his verbis, Eius agente in hac parte, ac rationis Bancharię Inſtitore: Et ſic Palagius vendidit principaliter vti agens, non vti inſtitor, prout etiam vti agens, & Procurator Petrus Oldradus de anno 1589. emit cenſum Alexandri, *in d. Summ. n. 1.* & ſic quando negotia facta fuerunt pro illo nomine proprio, non fuerunt ſuſcepta ſub nomine inſtitoris, ſed agentis procuratoris. Communicatio autem prædicta magis probat, quia fuit in continenti adnotata ſuper libro nuncupato *dell'Obligationi*, in quo relatæ ſunt omnes aliæ obligationes ipſius Banchi, vt etiam fuit dictum in deciſione. 19

Nec refert, quòd iſta adnotatio ſit manus Alberici, quia cùm eſſet complementarius, præſumitur ſcripſiſſe de conſenſu Alexandri, vt per Socin. *conſ. 291. n. 14. verſ. & maxime lib. 2.* Decian. *conſ. 16. n. 46. vol. 5.* Card. Seraph. *deciſ. 1368. n. 4.* Præſertim quia Alexander facit manu propria in eodem libro alias adnotationes, & ſic patet, quod illum quotidie habebat præ manibus, & nihil refert an iſti libri mercatorum ab ipſo Domino, vel ab alio ſcripti ſint, cùm introductum ſit, vt ab alijs ſcribantur, & præſumantur ſcripti de conſenſu Domini, Abb. *in cap. 2. num. 12. de fid. inſtrumen.* Strach. *de mercatura part. 2. n. 65. verſ. mihi autem refert*, Menoch. *lib. 3. præſumpt. 62. per tot.* 20

Nec etiam obſtat, quòd in iſta memoria dicatur Palagium ſtipulatum fuiſſe de ordine Alexandri, quia verba illa, *Ricordo come ſi è preſo, &c. Et il noſtro Signor Camillo del Palagio, &c.* expreſſè declarant negotium fuiſſe geſtum pro Bancho, Vltra quod verba illa *di ordine del Signor Alexandro*, exprimunt, quod tacitè inerat, & attenta grauitate negotij æquum erat, quòd etiam à Palagio 21

licèt

licèt inſtitore non ſuſciperetur ſine ordine Alexandri Domini rationis.

22 Minus releuat adnotatio facta in eodem libro de nonnullis venditionibus herbarum per ipſum Alexandrum proprio nomine factis, quia concepta eſt per illa verba, *Il Signor Alexandro hà venduto, &c.* cùm herbæ ad eum ſolùm ſpectarent. Alia verò negotia, quæ pertinebant ad Banchum adnotabantur, vt plurimum per verba impersonalia, videlicet, *Si è preſo, &c.* & ſimilia. Et in omnem caſum licèt in dicto libro ſint ſcripta aliqua familiaria, non tamen deſinit eſſe liber Banchi, Caſtr. *d.conſ.285.col.3.verſ. ſi verò contingat*. Quo verò ad id quòd dicitur in ſupradicta memoria nullam eſſe factam mentionem appaltuum ſalinarum placuit Domini reſponſio data in Deciſione,

23 Quartò, obſeruantia patet ex computo ad debitum, & creditum appaltus erecto, & deſcripto ſuper libris Banchi Dominis meis, & mihi in informando exhibitis, in quo deſcriptæ ſunt ſolutiones factæ per Banchum Montiſtis, & Officialibus Sanctiſſimi à principio vſque ad finem appaltus, in omnibus, & per omnia, iuxta capitula inita cum Camera, quæ factæ, & continuatæ fuerunt abſque aliquo ordine Spadæ, Pinelli, vel Alexandri, de quo fieret aliqua mentio in illarum partitis, quòd demonſtrat illas fuiſſe factas per Banchum non tamquam depoſitarium, quia vti tale non ſoluiſſe ſine ordine, ſed vti obligatum ratione dictorum appaltuum, prout in eorum capitulis Alexander, & Spada conuenerunt.

Quintò, quia viuente Alexandro Banchum participauit de vtilibus Gabellæ carnis, vt etiam fatetur Spada in reſponſione ad 14. & 15. Interrogatoria, quæ fuit ab ipſo Spada eidem Bancho communicata, tamquam negotium dependens, ſeu connexum cum dicta Theſauraria, prout tenebatur ex capitulis cum eo conuentis pro Theſauraria, & Salara, de quibus *in Summ. Alberici n.6.*

24 Sextò, demum obſeruantia in vita Alexandri probatur, quia ipſe habebat libros Caſalium, quæ ad eum nomine proprio ſpectabant, diſtinctis à libris Banchi, & conſequenter ſi etiam huiuſmodi appaltus ad ipſum nomine proprio ſpectaſſent, illos pariter retuliſſet in dictis libris à Bancho.

25 Obſeruantia verò poſt obitum Alexandri oſtenditur. Primò, viuente Mario ex partita ſcutorum 15. millium per Spadam tranſmiſſorum de anno 1599. ex lucris, ſeu Auantijs vtilium Romandiolæ, deſcripta ad creditum Banchi in eius libro L. 29. Maij, & ſic in continenti poſt obitum Alexandri, quæ partita fuit etiam memorata per eumdem Spadam in alia deciſione ſcutorum 35. millium, ex vtilibus dictorum appaltuum, de qua infra. Non obſtat huiuſmodi partitam fuiſſe deſcriptam ſub die 22. Decembris, quia ſub iſta die fuit duplicata per errorem alterius Miniſtri, qui forte non viderat priorem ſub dicta die 29. Maij, & ideò iſta ſecunda fuit poſtea 15. Aprilis 1600. diſtornata, vt in libro dicti anni A. fol. 52. Imò ex huiuſmodi publicatione magis arguitur intereſſe Banchi in dictis vtilibus.

26 Non obſtat etiam fides Sertini in Summario de Donis *num.6.* quòd ſcripſerit iſtam partitam non de ordine Marij, ſed Miniſtrorum, nam vltra quòd eſt atteſtatio extraiudicialis ſine citatione partis, & ideò non attendenda, vt per Card. Seraph. *deciſ. 1423. num. 3.* illa non concludit, quia Miniſtri potuerunt dare ordinem ex commiſſione Marij, prout præſumitur, & eſt veriſimile, cùm eſſet præſens ſumma valdè grauis, & ſcriptura eſſet facienda ſuper libris, qui ab eo vti Domino Banchi, & ab alijs in ea adminiſtrantibus erant quotidie videndi, præſertim cùm Marius per plures annos ſuperuixerit, nec appareat de aliqua ipſius, & hæredum reclamatione, ex quo in omnem caſum inducitur approbatio omnium contentorum in dictis libris, *arg. l. Labeo, ff. de aqua plu. arcen.* & in terminis Caſtrenſ. *conſ. 314. in 2. in fin. verſ. præterea, vt dicitur lib. 2.*

27 Secundò, ex denunciatione hæreditatis facta per Marium, & Octauium Gabellæ ciuitatis Florentiæ ponderata etiam in deciſione, quæ non poteſt impugnari, vti facta iuxta Banchum tranſmiſſum Alberico. In illo enim omnia fuerunt appoſita in confuſo. Marius verò in dicta denunciatione prius appoſuit bona ad hæreditatem ſpectantia, & poſtea detraxit illius debita, inter quæ adnotauit vtilia rationis occaſione participationis in dictis appaltibus.

28 Tertiò, quia dum Octauius maior effectus adminiſtrabat, & habebat complementum rationis lucra dictorum appaltuum, & communia dictæ rationis fuerunt in libro ſpolij relata, & de illis datum creditum vnicuique ex ſocijs pro eius rata, quòd neceſſariò oſtendit negotium ſpectaſſe ad Banchum, Decius *conſ. 206. n. 7. verſ. vnde cum prædictis*.

29 Non obſtat alia fides eiuſdem Sertini *in Summar. de Donis num. 19.* quod fecerit dictum librum ex ordine Montacuti complementarij abſque eo, quòd fuerit viſus à Mario. Nam vltra quòd tollitur ex reſponſionibus allatis circa fidem ſuperius adductam, dicit Montacutum ſibi ordinaſſe de ordine Marij, & ipſe Montacutus cùm eſſet complementarius poterat de per ſe dare prædictum ordinem. Ex quibus patet, quòd quatenus mens Alexandri ab initio dubia dici poſſet (quæ tamen ex prædictis patet fuiſſe claram) potuerunt eius hæredes illam declarare, prout fecerunt, ex quo ita declarata fuit, atque ſublata omnis ambiguitas, vt contrarium ſit improbabile, ex trad. per Ruin. *conſil. 128. præſertim n. 8. & 9. lib. 2.* cum alijs allegatis, in dicta Romana menſæ nummulariæ.

30 Quartò, colligitur obſeruantia ex eo, quòd Spada dum erat in Vrbe in ordine, ſeu mandato per eum rationi Bancharię directo, de quo in Summario concordanti Alberici *num. 10.* apertè fatetur prædictos appaltus ſpectare ad dictam rationem, ibi, *Illuſtri Signori Heredi del quondam Aleſſandro Doni di Roma, reſtando io creditore a voſtri libri di ſcudi 35. mila in mio conto corrente, mi contento, & vi do ordine che li paghiate à voi medeſimi, come compagni nella Teſoreria, & Salara*. In cuius ordinis executionem dicta ſcuta 35. millia adnotata fuerunt ad debitum Spadæ cum expreſſione, quòd ſpectabant ad dictam rationem, vt *in dicto Summario num. 11. & 12.* & prædicta coadiuuantur, quia idem Spada de anno 1600. de quo Palaglus non erat amplius inſtitor, & Complementarius dictæ rationis, ad eum ſcripſit, dando illi rationem diſtinctam de lucris factis in dictis appaltibus, & negotijs, & Epiſtola, quæ datur *in Summario num. 13.* clarè præſupponit, quod Palagius in illis haberet intereſſe, & ſic alia de cauſa ſcribere non poterat, niſi quia appaltus ſpectaſſent ad Banchum, cuius Palagius fuerat inſtitor, & complementarius.

32 Non obſtat, quòd Palagius vti procurator hæredum Alexandri requiſiuerit per literas à Spada computum huiuſmodi negotiorum, quia cùm eo tempore Palagius Donis amplius non inſeruiret, ceſſat prætenſum mandatum procuræ, de quo etiam nullibi conſtat, nec illud colligitur ex reſponſione facta per Spadam ad eius literas. Et prædictis ſtantibus non obſtat depoſitio eiuſdem Spadæ, quòd dicti appaltus ſuſcepti per Alexandrum in proprium, & non ſub nomine rationis Bancharię. Quia non eſt idoneus. Si enim appaltus pertinerent ad Banchum, teneretur reddere de illis rationem Alberico, prout ab ipſo fuit interpellatus, vt in Summ. Alberici *n. 14.* & ſic videtur in cauſa propria deponere, *l. nullus, ff. de teſtib. & l. in omnib.* & vbique Doctor. *C. eodem*, latè Farinac. *de oppoſ. contra perſ. teſt. quæſt. 60. num. 2. & ſequentib.* Prout etiam non eſt idoneus, quia noluit euacuare omnia interrogatoria ſibi facta ad inſtantiam Alberici, Bald. *in l. 2. num. 4.* & ibi Rip. *num. 23. verſ. & infert.* Dec. *num. 43.* & Bologn. *num. 48. Cod. de eden.* & alij per Farinac. *de oppoſ. contra exam. teſt. quæſt. 73. n. 14.*

33 Dum verò iuxta 17. deponit Alexandrum in appaltu ſalinarum, & Theſaurariæ Romandiolæ fuiſſe intereſſatum in proprio, tres aſſignat rationes. Prima videlicet, *ſecondo il mio ſenſo*, ſicuti etiam ita deponit ſuper ſexto articulo, quæ non eſt bona, Ang. *in repet. l. ſciendum num. 6. ff. de verborum obligat.* Alex. *conſ. 74. num. 5. in fin. volum. 1.* Decius *conſ. 256. num. 5.* Alteram, *ſecondo le ſcritture*, & hæc confunditur ex ſupradictis. Tertiam verò, *ſecondo li ragionamenti paſſati tra noi*, & in hoc eſt vnicus, & ſingularis de ſermonibus habitis inter eum, & Alexandrum, & ſic de confeſſione extraiudiciali, quæ eſt probanda per duos de loco, tempore, & verbis conteſtes, Caſtr. *conſil. 296. ſub n. 3. vol. 1.* Pariſ. *conſ. 60. num. 45. vol. 4.* Afflict. *deciſ. 364. n. 4. verſ. iſta tamen confeſſio*, & ibi Vrſill. *in adnot. n. 2. in fin.* Put. *deciſ. 466. per tot. lib. 2.* ſecundum nouiſſ. impreſſ. & fuit dictum in Romana pecuniariæ 3. Martij 1595. coram bonæ memoriæ Penia, & in omnem caſum magis ſunt attendenda facta Alexandri, quàm verba ex ſupradictis.

34 Præterea depoſitio Spadæ conuincitur ex dicta obſeruantia, & factis ſubſecutis Alexandro viuente, & præſertim

ex geſtis per ipſummet Spadam, de quibus ſupra. Et tantò magis, quia iuxta idem interrogatorium dicit *„Sopra il negotio della Teſoreria, & Salara non ſi e fatto, che io mi ricordi, parito che dia regola dell'eſſere intereſſato Aleſſandro in proprio, ſalno che l'auer notato in debito a lui proprio, & per lui à ſuoi heredi proprij li danari pagatili a conto delli vtili di detti negotij*. Et nihilominus, vt dictum eſt partitæ fuerunt adnotatæ ad creditum Banch. Depoſitio verò ſuper articulis eſt relatiua ad dicta iuxta interrogatoria vt ſuper primo. Ex quibus Dominis viſa fuerunt ſublata omnia, quæ contra Deciſionem adducebantur, à qua ideò recedere noluerunt, omiſſis nonnullis alijs, quæ non indigent reſponſione.

R. P. D. VEROSPIO,

Brixieñ. Canonicatus.

Veneris 21. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Sequeſtrum debet apponi, vbi poſſeſſio eſt attentata reſpectu vnius partis, & reſpectu alterius, eſt turbida.

SVMMARIVM.

Attentata dicitur poſſeſſio capta intra decem dies datos ad appellandum, num. 1.
Exequutor datus in forma dignum dicitur mixtus, n. 2.
Appellatio datur à ſententia mixti exequutoris, n. 2.
Exequutor gratia certo modo impetrata dicitur mixtus, num. 1,
Citatus in iudicio dicitur fuiſſe in cauſa, n. 3.
Attentata vt non purgentur propter bonum ius attentantis, bonum ius debet eſſe clarum per rem iudicatam, vel partis confeſſionem, num. 4.
Poſſeſſio Canonicatus non capta capitulariter non ſuffragatur, num. 5.

DECISIO DCCI.

1 CLaudius Barbiſonus impetrauit à Sanctiſſimo Canonicatum, de quo agitur, vti deuolutum eo prætextu, quod Auguſtinus Franciſci Coradellæ coadiutor in habitu clericali non incederet, & præſentatis à dicto Barbiſono literis ſuæ prouiſionis in forma dignum, & cum clauſulis, *ſi ita eſt, ac dummodo non ſit alteri ius quæſitum*, Vicarius Brixien. pronunciauit illas eſſe mandandas exequutioni. Verùm Conſtantinus Manerba, quia prætendebat in poſſeſſione dicti Canonicatus exiſtere, tamquam ab Epiſcopo Brixien. per obitum Coradellæ prouiſus, ab huiuſmodi ſententia infra legitimum tempus appellauit, ſed appellatione non obſtante, Vicarius contulit Claudio Canonicatum, eiuſque poſſeſſionem illi tradidit. Vnde cùm inſtaret Conſtantinus in Rota pro attentatorum reuocatione, Claudius obtinuit à Sanctiſſimo mihi reſcribi, vt conſtito de ipſius bono iure procederem in cauſa, reiectis arbitrio Rotæ attentatis, quo ſtante propoſui dubium, an intraret arbitrium, & Dominis placuit, vt Canonicatui ſequeſtrum apponeretur. Nam quoad Claudij poſſeſſionem, illa capta fuit infra decem dies ad appellandum, & propterea dicitur attentata, *cap. non ſolum de appell. in 6. Clement. 2. vt lit. pend.*

2 Nec poteſt controuerti quin daretur hic appellatio, cùm Vicarius Brixien. eſſet mixtus exequutor vti datus in forma dignum, & per hoc ab eius ſententia ſuper literarum Apoſtolicarum exequutione poterat appellari, Felin. *in cap. fin. n. 17. & 33. ad fin. verſ. 4. aduerte de præſumpt.* Put. *deciſ. 202. part. 1. diuerſ.* Seraph. *deciſ. 817. in princ. part. 1.* Cùm præſertim ageretur de exequutione gratiæ, certo modo impetratæ, Seraph. *deciſ. 1471. n. 1.*

3 Non obſtat Conſtantinum, qui non erat in cauſa, dare non potuiſſe de attentatis. Quia cùm fuerit ille citatus ad inſtantiam Claudij, benè dicitur fuiſſe in cauſa, Clement. 2. *vt lit. pend.* Rot. *deciſ. 42. n. 22. part. 2.* Lancell. *de attent. lit. pend. in præfatione n. 28.*

4 Nec valet dicere, ſequeſtrum non eſſe decernendum ob prætenſum bonum ius Claudij attentantis, cùm eius prouiſio tamquam de beneficio affecto ſuſtineatur. Nam ad hunc effectum illius bonum ius debet per rem iudicatam, vel partis confeſſionem apparere, Ægid. *deciſ. 103.* Rot. *deciſ. 3. de reſtit. ſpolia. in nouis*, Lancell. *de attent. par. 3, c. 24. quæſt. 1. n. 65.* de quibus in præſenti caſu non conſtat.

Quo verò ad Conſtantini poſſeſſionem, illa pariter non 5
ſuffragatur, tamquam non capta capitulariter in Eccleſia Cathedrali, vt requirebatur, Caſſad. *deciſ. 8. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Put. *deciſ. 20. lib. 2.* Than. *deciſ. 35.* Vltra quod iſta poſſeſſio fuit viſa Dominis etiam turbida, qui propterea ſequeſtrum eſſe apponendum cenſuerunt.

R. P. D. PANPHILIO.

Valentina Subſidij,

Veneris 22. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Subſidium an debeat ſolui ex fructibus exemptis, & qui dicantur fructus primitiales, & quæ onera primitialia.

SVMMARIVM.

Iudex non poteſt moueri ad iudicandum ex iis, quæ ſunt extra acta, num. 1.
Sententia lata per ſubdelegatum, de cuius ſubdelegatione non conſtat, dicitur nulla ex defectu iuriſdictionis, n. 1.
Subſidium debet ſolui ex fructibus, num. 2.
Fallit vbi fructus fuerunt applicati liberi, & exempti ab onere ſubſidij, num. 2.
Exceptio non refertur ad ea, de quibus fuit facta ſpecialis mentio, num. 3,
Superfluitas eſt euitanda, num. 3.
Verba ſequentia non referuntur ad præcedentia vbi eſſent inter ſe contraria, num. 3.
Qualitas debet probari per allegantem, n. 4.
Primitia ſoluuntur Parochiæ pro adminiſtratione Sacramentorum, & cura animarum, quæ illi imminet, n. 4.
Onera, quæ primitijs imminent, vti primitiæ ſunt, illa ſunt, quæ conſiſtunt in ſuſtentandis miniſtris Eccleſiæ, & in ſuppeditandis rebus ad curam animarum, & adminiſtratione Sacramentorum neceſſarijs, n. 4.
Subſidium dummodo integrè Regi ſoluatur, nihil intereſt, à quo ei ſoluatur, n. 5.
Clauſula derogatoria appoſita in conceſſione ſubſidij reſpiciunt tantùm fauorem Regis, nec per eas cenſentur ſublati contractus, ex quibus Regi nullum præiudicium infertur, n. 6.

DECISIO DCCII.

FVit per Dominos reſolutum ſententiam eſſe infirmandam, quia fuit nulliter, & iniuſtè lata, & quoad nullitatem, illa reſultat nedum quia ſententia fundatur in conceſſionibus Apoſtolicis ſubſidij, quæ tamen non fuerunt in actis productæ, prout requiritur, cùm iudex ex ijs, quæ ſunt extra acta ad iudicandum moueri non poſſit, Caſſador. *deciſ. 12. num. 8. ſuper regul.* cum alijs adductis in cauſa Romana Officij 23. Ianuarij 1608. coram bon. mem. Scotto, ſed etiam ex defectu iuriſdictionis, quia fuit lata per iudices ſubdelegatos, de quorum tamen ſubdelegatione non conſtat, *cap. cum in iure de offic. delegat.* Rota *deciſ. 4. eod. tit. in antiq. & deciſ. 6. eod. tit. in nouis*, 1

Iniuſtitia verò clara colligitur ex eo, quia fuit in illa declaratum, Capitulum teneri contribuere ad ſolutionem ſubſidij, pro rata fructuum diſmembratorum, & tamen in concordia ad preces Regis, de anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo ſeptimo, authoritate Apoſtolica confirmata expreſsè conuentum fuit inter Archidiaconum, & Capitulum, quòd fructus primitiales diſmembrati ab Archidiaconatu, & applicati menſæ Capitulari, & Decano ſint liberi, immunes, & exempti à ſolutione penſionum ſuper fructibus Archidiaconatus reſeruatarum, ac ab alijs omnibus, & quibuſcumque oneribus tam perpetuis, quàm temporalibus dicto Archidiaconatui incumbentibus, etiam quartæ, decimæ, ſubſidij, & excuſati, quæ omnia ad Archidiaconatum ſpectent. Ideòque licèt aliàs Capitulum teneretur pro rata fructuum contribuere ad onus ſubſidij, quòd ex fructibus ſolui debet, id tamen non procedit ſtantibus claris, & expreſſis verbis concordiæ, ex quibus fructus huiuſmodi liberi, & exempti à dicto onere, Capitulo applicati fuerunt, Gig. *de penſionib. quæſtione trigeſima octaua, numero tertio, & quæſtione quinquageſima nona, numero ſexto*, quæ loquitur de penſione reſeruata libera, & exempta ab huiuſmodi onere ſubſidij. Idē tradit Remig. de Gonn. *de charit. ſubſid. qu. 44. n. 3.* & faciunt 2

tradita per Rot. in cauſa Monopolitana penſionis 25. Iunij de anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo ſeptimo coram bon. mem. Oranu, & aliàs ſæpè.

3 Non obſtant verba, quæ in eadem concordia poſt exceptionem prædictam immediatè ſubijciuntur, exceptis videlicet oneribus illis tantummodo, quæ dictis fructibus primitialibus incumbunt, vti primitiales ſunt, ad quæ Capitulum, & Canonici, non autem Archidiaconus teneatur, quia illa viſa fuerint referri non poſſe ad onus ſubſidij, nec ad alia onera, de quibus antea ſpecifica, & expreſſa mentio facta fuerat, Aymon. *conſ.* 808. *num.* 4. Puteus *deciſ.* 254. *n.* 5. *lib.* 3. Seraph. *deciſ.* 1083. *n.* 4. Maximè quia verba præcedentia, ex quibus ſupradicti fructus primitiales ab huiuſmodi onere ſubſidij in ſpecie, & nominatim eximuntur, ſi poſtea per alia verba immediatè ſequentia eodem onere grauarentur, eſſent ſuperflua, contra text. *in cap. ſi Papa de privileg. in ſexto*, cum alijs per Bald. *in rubric. C. de contrah. empt. quæſt.* 9. *num.* 9. vel potiùs eſſent inter ſe contraria, quo caſu ſequentia ad præcedentia referri non debent, Alex. *conſ.* 48. *num.* 6. *lib.* 1. Alba *conſ.* 585. *n.* 12.

4 Præterea fuit reſponſum, quod hæc qualitas, quòd onus ſubſidij incumbat iſtis fructibus primitialibus, vti primitiales ſunt, deberet probari ab Archidiacono, qui in ea ſe fundat, Bart. *in l. qui vxori, §. quid tamen, ff. de adulter.* Gemin. *conſ.* 38. *ſub n.* 1. *verſ. nunquid autem*, Baldus *conſ.* 192. *volum.* 4. quòd non iuſtificatur, quinimò contrarium ſuadetur ex eo, quia primitiæ ſoluuntur Parochiæ pro adminiſtratione Sacramentorum, & cura animarum, quæ illi imminet, vt tenuit Rot. cor. bon. mem. Card. Seraph. *deciſ.* 780. *n.* 4. cum alijs adductis, coram me, in cauſa Hiſpalen. iuris nominandi, quarta Iulij de anno 1612. ideòque onera, quæ primitijs imminent, vti primitiæ ſunt, illa dici debent, quæ conſiſtunt in ſuſtentandis miniſtris Eccleſiæ, & in ſuppeditandis rebus ad curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem neceſſarijs, iuxta text. *in c.* 1. 16. *qu.* 7. Subſidium autem debetur regi ex indulto, quod habet exigendi certam portionem generaliter, ſuper quibuſcumque fructibus Eccleſiaſticis, & ſic non poteſt dici, quòd debeatur ex dictis fructibus primitialibus vti primitiales ſunt, ſtante ſupradicto indulto, quod omnes fructus generaliter comprehendit, *ad l. Iulianus, ff. de legat.* 3.

5 Non obſtat, quòd ſupradictis conceſſionibus ad fauorem Regis per concordiam præiudicari non potuerit, quia in caſu iſtu non agitur de præiudicio Regis, qui debet ſubſidium omninò conſequi ſuper omnibus fructibus Archidiaconatus, Seraph. *deciſ.* 1348. *ſub n.* 2. Sed dicitur illud eſſe ſoluendum in totum ab Archidiacono de ſuis proprijs fructibus, non autem à Capitulo, cui dicti fructus per concordiam exempti, & immunes à dicto onere applicati fuerunt, ex ſupradictis. Et ex hoc ceſſat, quod Archidiaconus modernus teneri non debeat ad onera pro rata fructuum, quos non percipit, quia id prouenit ex ſupradicta concordia authoritate Apoſtolica confirmata, in qua expreſsè dicitur onus ſubſidij ſpectare debere ad Archidiaconum illius temporis, & qui pro tempore fuerit, & per conſequens huiuſmodi ſubſidium effectum fuit onus indiuiduum ipſius Archidiaconatus, & fructuum, qui ei remanſerunt. Vnde Archidiaconus ad illud ſoluendum in totum tenetur, ex ſupra allegatis.

6 Nec demum refragantur aliæ conceſſiones ſubſidij, quæ ſuperuenerunt poſt concordiam cum clauſulis ampliſſimis derogatorijs exemptionum, & contractuum, &c. Quia placuit Dominis, quòd illæ reſpiciant tantùm fauorem Regis, ideòque per eas non cenſetur ſublata particularis obligatio inter Capitulum, & Archidiaconum, quæ Regi nullatenus præiudicat, Seraph. *d. deciſ.* 1348. *in fin.* & fuit dictum in cauſa Valentina ſubſidij 4. Maij 1611. coram bon. mem. Penia. Et ita deciſum, &c.

R. P. D. DAMASCENO.

Romana bonorum de Columna.

Veneris 22. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Quæ requirantur, vt tranſumptatio dicatur validè facta, & de pluribus reddentibus inſtrumentum nullum.

SVMMARIVM.

Tranſumptatio vt fieri poſſit, eſt neceſſaria cauſa, puta corroſio chartæ, & ſimilia, num. 1.
Caſus omiſſus à Statuto remanet in diſpoſitione iuris communis, num. 2.
Citatio alicuius vbi eſt neceſſaria debet præcisè apparere, quòd ille fuerit citatus, nec ſufficit in genere, quod iudex dicat fuiſſe citatum citandum, cum in hoc ipſi non credatur, n. 2.
Recognitio manus Notarij requiritur, vbi ſcriptura non excedit centum annos, n. 3.
Notariatus eius, qui de inſtrumento fuit rogatus, debet probari vt inſtrumentum probet, n. 4.
Rogitus in dubio non præſumitur, n. 5.
Probatio alternatiua non ſufficit, vbi debet eſſe præciſa, n. 6.
Defectus nominis Pontificis vitiat inſtrumentum, n. 7.
Obſeruantia dat fidem ſcripturæ aliàs informi, n. 8.
Et è contra obſeruantia contraria minuit de fide inſtrumenti, num. 8.

DECISIO DCCIII.

1 TEnuerunt Domini, inſtrumentum non eſſe in forma probanti, quia originale nec eſt, nec prætenditur eſſe, & tamquam tranſumptum non poteſt ſuſtineri. Primò, quia non apparet de cauſa deueniendi ad tranſumptationem, quæ in primis videtur neceſſaria, puta corroſio chartæ, & ſimilia, de quibus *in cap. vlt. de fide inſtrum. vbi gloſſ.* & notat in ſpecie Couar. *pract. quæſt. cap.* 21. *num.* 4. *circa principium, verſiculo primo*, eſt coniecturandum.

2 Nec facit ſtatutum Vrbis antiquum, *cap.* 70. *lib.* 1. quòd licèt det formam faciendi tranſumpta, non propterea aliquid diſponit circa illud, an & quando ſint facienda tranſumpta, vnde remanet in diſpoſitione iuris, *ad l. commodiſſimè, ff. de lib. & poſthum.* & fuit dictum in ſimili in Romana ceſſionis iurium 20. Decembris 1596. coram me, & in omnem euentum non videtur ſatisfactum dictu ſtatuto circa citationem partis. Licèt enim in tranſumptatione dicatur fuiſſe citatos citandos, hoc tamen viſum fuit Dominis non ſufficere, quia quando citatio alicuius eſt neceſſaria, debet præcisè apparere, quòd ille fuerit citatus, nec ſufficit in genere dicere fuiſſe citatum citandum, nec in hoc creditur iudici, Abb. *in c. Alberic. n.* 6. *verſic.* 1. *enim dico de teſtib.* & faciunt tradita per eumdem Abbat. *in c. cum in iure n.* 6. *de offic. deleg.* Innoc. *in c. quoniam contra n.* 6. *de teſtib.* Caſtr. *conſ.* 38. *n.* 2. *lib.* 2. Socin. *conſ.* 29. *ſub n.* 2. *lib.* 1.

3 Secundò, fuit dictum, non eſſe recognitam manum iudicis, & Notarij, qui tranſumptarunt, prout requiritur, cùm ſcriptura non excedat centum annos, Crauett. *conſ.* 294. *n.* 14. Put. *deciſ.* 236. *n.* 8. *in fin. lib.* 2. *in antiq.* & in Epit. *de fid. inſtrum. deciſ.* 9. Et fuit dictum in illa Farſen. Territorij 29. Maij 1607. coram bo. mem. Penia.

4 Tertiò, nec conſtare quòd ille cuius inſtrumentum dicitur exemplatum fuerit Notarius, & quòd tamquam tali ſoleat præſtari fides, prout probari deberet, Alex. *conſ.* 112. *ſub n.* 1. *lib.* 4. Oldrad. *conſ.* 227. *n.* 6. *verſ. ſed ad hoc reſpondetur*, Gemin. *conſ.* 15. *n.* 16. & 17. Afflict. *deciſ.* 245. *n.* 4. *verſic. & ideò*, Put. *deciſ.* 536. *in fin. lib.* 2. Boer. *deciſ.* 36. *n.* 7. & 10.

5 Quartò, nec minus, quòd dictus prætenſus Notarius, nempè Andreas Caruſius fuerit de hoc inſtrumento rogatus, & in dubio rogitus non præſumitur, Bart. *in l. heredes palam, §. in teſtamento n.* 6. *ff. de teſt. & in l. ſciendum ſub n.* 11. *cum duobus ſeq. ff. de verb. obligat.* vbi Alex. *n.* 42. & 43. Innocent. *in c. fin. de fide inſtru.* cum alijs per Modern. Ferrarien. *tract. de clauſulis in proœmio n.* 16. vbi de communi, quòd facilius admiſerunt Domini, ex quo nec minus conſtat, quòd D. Andreas prætenſus Notarius ſe ſubſcripſerit aſſerto inſtrumento, ſeu Originali.

6 Et licèt vterque defectus poſſet ſuppleri, ſi hoc ſumptum probaretur extractum ex libro protocullorum ipſius Andreæ, & in hoc fortè ſtandum eſſet aſſertioni illorum qui extraxerunt: attamen conſiderarunt Domini, quòd nemo ex illis auſus fuit hoc affirmare. Nam Ioan. Baptiſta filius, & prætenſus ſucceſſor dicti Andreæ dicit, ſe extraxiſſe ex libris protocollorum, ſiue ſcripturarum, quondam genitoris ſui, & ſic poteſt verificari extractum in ſcripturis eiuſdem Andreæ, quæ non eſſent authenticæ, vt ſunt exempla, & minutæ non ſtipulatæ, quibus abundant Notarij. Idem in ſubſtantia collationis concludit prædictus Notarius, dum in ſubſcriptione dicit, extractum

factum ex quodam folio, ſiue notula librorum, ſiue protocollorum. Et idem dicit in anſcultatione ibi cum dicta notula, ſiue folio. Bartholomæus verò de Franchis Corrector dicit, ex libris protocollorum, ſiue ſcripturis. Felicinus alter Notarius de libris protocollis, ſiue ſcripturis, & ſic omnes circa protocolla loquuntur alternatiuè, quod non ſufficit, vbi probatio debet eſſe præciſa, Caſtr. *conſ.* 33. *num.*2. *lib.*2. Alex. *conſ.*46. *ſub num.*2. *verſ. ſed præmiſſis non obſtantibus lib.*2.

7 Faciebat etiam aliquibus ex Dominis difficultatem defectus nominis Pontificis, in dicto inſtrumento, ex traditis per Felin. *in tit.* 1. *num.*5. *de fid. inſtrum.* cum alijs per Modern. Ferrarien. *vt ſupra num.*9.

8 Et prædicta eo faciliùs amplexi fuerunt Domini propter multas inobſeruantias contrarias prætenſo inſtrumento oſtenſas, pro parte Dominæ Marchioniſſæ. Nam qua ratione propter obſeruantiam datur fides ſcripturæ aliàs informi, Crauett. *de antiq. temporum num.*1. §.4. *Limitatur num.*16. *conſ.*101. *n* 4. & 274. *n.*7. Seraph. *deciſ.*928. *num.*2. & in Mediolaneñ. Iuris patronatus 1. Iulij 1611. coram me. Eadem ratione videtur, quòd inobſeruantia minuat de fide inſtrumenti, vt contrariorum eadem ſit diſciplina, ad notata *in l. & ſi contra, ff. de vulg. & pupill. l. fin. ff. de leg.* 2. & conſequenter, quòd requiratur melior probatio in ſcriptura inobſeruata, quàm in illis, de quarum contraria obſeruantia conſtat.

R. P. D. B V R A T T O.

Iaceñ. Vicariæ.

Lunæ 25. Maij 1615.

A R G V M E N T V M.

Regula 8. Cancellariæ an habeat locum in Vicarijs, ſiue perpetuis, ſiue temporalibus.

S V M M A R I V M.

*Regula octaua Cancellariæ non comprehendit vicarias temporales, quia loquitur de beneficijs, num.*1.

*Regula octaua Cancellariæ non comprehendit Vicarias perpetuas propter Conſtitutionem Pij V. quæ tribuit facultatem nominandi Rectoribus Eccleſiarum vnitarum Vicarios perpetuos, etiam ſi Vicariæ vacent in menſibus reſeruatis, num.*2.

D E C I S I O DCCIV.

1 EX reſolutione facta 30. Ianuarij præteriti, Parochialem S. Saluatoris loci de Sancta Cilia nuncupati ſpectare ad Monaſterium Sancti Ioannis de Pinna, Ordinis Sancti Benedicti, curamque dictæ Parochialis penes idem Monaſterium reſidere, viſum fuit Dominis, reſultare Vicariam dictæ Parochialis ſub reſeruatione Regulæ octauæ non cadere, ſiue illa ſit perpetua, ſiue ſit temporalis.

2 Si enim eſt temporalis, & res non habet difficultatem, quia regula loquitur expreſsè de beneficijs, vt in eius terminis latè tradunt Modern. *ad eam gloſ.*5. §.3. *à num.*33. *vſque ad* 49. Et huiuſmodi Vicariæ non veniunt ſub nomine beneficij, Clement. *vnic. iuncta gloſ. in verb. perpetuis de offic. Vicar.* & ibi *ſcribentes gloſſ. in Extrauagant. execrabilis in verb. temporalos Vicarios de præben.* Nec in aliquo regulantur, vt beneficium, gloſ. *in c. ſi pauper* 30. *in ver. ceſſet cauſa de præb. in* 6. Hoied. *de incompatib. beneficij cap.*15. *n.*16. *part.*1.

3 Si autem eſt perpetua (vt videtur hinc inde ſupponi per Informantes) & tali caſu Domini dixerunt intrare diſpoſitionem Conſtitutionis fel. record. Pij V. edita Kalend. Nouembris 1567. tribuentis facultatem nominandi Vicarios perpetuos Rectoribus Eccleſiarum vnitarum, quam procedere, etiam ſi Vicariæ vacent in menſibus reſeruatis, & in eis ceſſare reſeruationem. Fuit reſolutum in Tiraſonen. Vicariæ 13. Octobris, & quarta Decembris 1595. cor. bon. mem. Litta. Et in Vrgellen. Parochialis de Oſſea 16. Decembris 1605. coram Reuerendiſſimo Lugduneñ. & latè tradunt iidem Modern. *d. gloſſ.*5. & §.3. *à n.* 59. *vſque ad fin.* An autem ſub dicta Conſtitutione Pij Quinti veniant Vicariæ ante Concil. erectæ, ſuper quo pro parte Franciſci datur declaratio Illuſtriſſimorum Dominorum Cardinalium Sacri Concilij Interpretum, relata per Garz. *in tract. de benef. par.*9. *c.*2. *n.*311. *to.*2. vel poterit particulariter videri, vel Sac. Congregatio conſulenda erit, &c.

R. P. D. V B A L D O.

Toletana Profeſſionis.

Lunæ 25. Maij 1615.

A R G V M E N T V M.

Metus illatus in emiſſione profeſſionis, quando cenſeatur purgatus per ſuſceptionem ordinum, & alios actus, & an profeſſio ab initio nulla ex cauſa metus, cenſeatur per actus liberos ratificata, quoties non ceſſauit cauſa metus.

S V M M A R I V M.

*Metus illatus in emiſſione profeſſionis non cenſetur purgatus per ordinum ſuſceptionem, & alios actus, ſi durabat eadem cauſa metus, num.*1.

*Metus ſemel illatus, ſemper durare præſumitur, niſi per actus contrarios ſublatus cenſeatur, n.*2. *Vbi quod actus debent eſſe tales, ex quibus nulla alia capi poſſit interpretatio.*

*Metus illatus in emiſſione profeſſionis, non cenſetur purgatus per ſuſceptionem ordinum, & alios actus ſtantibus proteſtationibus, num.*3. *Vbi quod totales proteſtationes habent vim ſufficientis reclamationis.*

*Scientia in ijs, quæ ſunt facti, non præſumitur, ſed potiùs ignorantia, num.*3.

*Præſumptio transfert onus probandi in aduerſarium, n.*3.

*Monachorum teſtimonium in cauſa profeſſionis alterius Monachi propter intereſſe Monaſterij eſt ſuſpectum, n.*4.

*Profeſſio ab initio nulla ex cauſa metus, non cenſetur ratificata per actus liberos, vbi non ceſſauit cauſa metus, n.*4.

*Metus ab initio illatus influit in omnes actus ſubſequentes, & remouet conſenſum ab actu, n.*4.

*Profeſſio tacita ex lapſu temporis, & geſtatione habitus ceſſat, quoties ex proteſtationibus apparet de diſſenſu profitentis, num.*5.

*Profeſſus pro inualidanda profeſſione debet etiam vltra quinquennium audiri, dummodo intra d. tempus reclamauerit, num.*6.

Verbum ſemper *includit omne tempus, n.*6.

D E C I S I O DCCV.

1 PRopoſito dubio die quarta Nouembris præteriti, an ſententia de partibus eſſet confirmanda, vel infirmanda, & reſoluto tantùm conſtare de metu ab initio illato fratri Didaco Monacho profeſſo, ſupererat diſputare dubium in deciſione reſeruatum, an ſcilicet metus ex ſubſecutis cenſeretur purgatus, quòd vtraque parte informante, fuit hodie negatiuè reſolutum. Nam de tempore, quo vixit vitricus, qui metum intulerat, videbatur indubitatum, metum non fuiſſe purgatum, & per perſeuerantiam in Religione, & alios actus, etiam ſuſceptionis Ordinum, ex quo durabat eadem cauſa metus, Calder. *conſ.*1. *n.*3. *in tit. quod met. cauſ.* Bart. *in l.*2. *n.*7. *C. eod. tit.* Rolan. *conſ.*2. *n.*92. *lib.*1. Honded. *conſ.*23. *n.*41. *lib.*1. Menoch. *præſumpt.*4. *num.*22. & *ſeq. lib.*3. Oſaſch. *deciſ. Pedem.*179. *n.*12. vbi plures allegat, Rota apud Seraph. in vna Toletana matrimonij, quæ eſt *deciſ.*851. *n.*1. & in alia Toletana profeſſionis, *quæ eſt deciſ.* 1166. *n.*1. & 1177. *n.*1. *p.*2. *in impreſſ.* Nauar. *conſ.*6. *ſub n.*2. *de his quæ vi metus cauſ. fiunt, vbi verſ.*3. quòd per ſuſceptionem, loquitur in terminis ſuſceptionis ordinum, & aliorum actuum, & fuit plenè diſcuſſum, & deciſum in vna Concheñ. nullitatis ordinum 10. Martij 1606. coram bon. mem. Penia.

2 Poſt mortem verò vitrici non exiſtimabant Domini, metum fuiſſe purgatum, tum quia regula eſt pro Didaco, quòd metus eſt ſemel illatus, ſemper durare præſumitur, niſi per actus contrarios ſublatus doceatur, Bart. *in d.l. n.* 10. *quod met. cauſ.* Alexand. *conſ.*98. *n.*8. *lib.*3. Decius *in l. in omnibus cauſis* 39. *n.*14. & ibi Cagnol. *num.*14. *ff. de reg. iur.* Oſaſch. *d. deciſ.*179. *n.*11. Vbi quòd actus debent eſſe tales, ex quibus nulla alia præſumptio capi poſſit, quàm purgationis metus, & illam deciſionem ſequuta eſt Rota in vna Neapolitana profeſſionis 26. Iunij 1598. coram Gipſio.

3 Quòd eo magis procedit, quando, prout in hoc caſu, interuenerunt proteſtationes, quòd non habebat animum permanendi in Religione, quæ proteſtationes multum attenduntur in hac materia, vt in d. Neapolitana profeſſionis, & in alia deciſione huius cauſæ, coram me. Imò quòd habeant vim ſufficientis reclamationis, fuit dictum

in

in eadem Neapolitana profeſſionis 26. Aprilis 1599. coram Gypſio, tum quia non conſtat Didacum habuiſſe ſcientiam obitus vitrici, & ſic ceſſaſſe cauſam metus, quæ ſcientia cùm ſit facti non præſumitur, ſed potius ignorantia, *cap. præſumitur, de reg. iur. in 6. leg. verius de probat.* quæ præſumptio transfert onus probandi in aduerſarium, Gloſſ. *in d. cap. præſumitur*, Seraph. *dec. 916. num.* 10.

4 Non obſtat, quod Didacus etiam poſt mortem vitrici remanſerit vltra annum in Monaſterio, antequam reclamauerit, & vlterius quod dicitur procuraſſe, vt ſuperiores Monaſterij cederent ipſius matri iura ſuper portione legitimæ Didaco competentia, receptis nonnullis pecunijs. Quia vltra quod hæc probatio allata pro monaſterio redditur multùm turbidam, ex teſtibus per Didacum inductis, ex quibus apparet, quod imò ſemper reclamauit de dicto pacto, vt in Summario Didaci *n.* 7. 8. 9. Et eſt etiam aliquantulum ſuſpecta propter monaſterij intereſſe, vt conſiderauit Rota *in dicta deciſ.* 1177. *num.* 7. apud Seraphinum. Reſpondebatur etiam, quod ſtante præcedenti metu, & crebris reclamationibus, de quibus ſupra, & ſtante ignorantia mortis vitrici, & ſic non ceſſante cauſa metus, quo ad mentem ipſius Didaci, non poteſt per eiuſmodi actus cenſeri inducta ratificatio profeſſionis ab initio nullæ. Quia metus ab initio illatus influit in omnes actus ſubſequentes, & remouet conſenſum ab actu, vt in d. deciſ. 1166. coram Seraphino, in dicta Neapolitana profeſſionis coram Gypſio, Nauarr. *d. conſ. 6. num.* 2. *de his, quæ vi met. cauſ. fiunt*, Rebuff. *conſ.* 68. *num.* 22. qui loquitur etiam in terminis tranſactionis.

5 Nec viſæ ſunt obſtare declarationes Sacri Concilij Tridentini exaduerſo allegatæ, quia præter id, quod videbatur extra præſens dubium, fuit reſponſum, quo ad primam illam non procedere, quoties ex proteſtationibus conſtat de diſſenſu profitentis, tunc enim ceſſat tacita profeſſio ex lapſu temporis, & geſtatione habitus, cùm præſumptio cedat veritati, vt in indiuiduo fuit dictum in dicta Neapolitana profeſſionis 26. Aprilis 1599. coram Gypſio, & in illa ratione fundatur diuiſio, non autem ex eo, quod proteſtationes fuerint iudiciales. Vltra quod ſi tales fuiſſent proteſtationes Didaci intra quinquennium, non fuiſſet opus impetrare reſtitutionem, de qua mox dicam, vt etiam conſideratur in dicta Neapolitana 26. Aprilis.

6 Quo ad ſecundam verò, quæ emanauit à ſelic. record. Gregorio XIII. in qua dicitur, quod profeſſus etiam vltra quinquennium audiatur, dummodò reclamauerit intra quinquennium, illa non videbatur obſtare, quia ex teſtibus pro Didaco datis, apparet eum reclamaſſe etiam intra quinquennium, cùm deponant per verbum *ſemper*, quod includit omne tempus, *l.* 1. vbi Gloſſ. & Doct. *ff. ſol. matrim.* Et ceſſat omnis difficultas ex reſtitutione per eum obtenta aduerſus lapſum quinquennij in actis exhibita. Ea quibus fuit concluſum, metum non fuiſſe purgatum, & conſequenter ſententiam de partibus eſſe infirmandam, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Ferratien. de Taſſonis.

Lunæ 1. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum ex quibus probetur, & plures recenſentur modi probandi identitatem.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum dicitur probatio probata, num. 1.

Identitas bonorum probatur ex inſtrumento diuiſionis, n. 1.

Identitas probatur abſque confinibus ex dominatione ſingulari, num. 1.

Identitas probatur ex probatione, quod poſſeſſores ſunt ſucceſſores eorum, qui alias dd. bona poſſidebant, num. 2. Vbi maxime ſi vltra generalem demonſtrationem loci concurrit aliqua particularis demonſtratio, num. 2.

Identitas probatur ex deſcriptione facta in Cataſtro, n. 2. & 3.

Identitas probatur ex verificatione duorum confinium, n. 4.

Poſſeſſio præſumitur continuata, niſi contrarium probetur, num. 5.

Poſſeſſio teſtatoris præſumitur continuata vſque ad eius obitum, quando fuit probata etiam poſſeſſio heredum, n. 5.

Liber Cataſtri ſiue Æſtimi probat tam contra eos, de quorum voluntate partita ibi fuerunt deſcripta, quam contra cauſam habentes ab eis, num. 6.

Succeſſor in officio poteſt extrahere ſcripturas ſui prædeceſſoris abſque aliqua ſolemnitate, num. 6.

DECISIO DCCVI.

1 FVit reſolutum conſtare de indemnitate bonorum fideicommiſſi Herculis Patriarchæ. Nam quoad Decimas locorum Curli, Corrigij, Haibana, Haibanellæ, Madraicæ, Santi Gilij, & delli Boſchi di Marrara datur inſtrumentum diuiſionis anno 1591. in quo nominatim decimæ ſupraſcriptę locorum Herculi teſtatori pro duabus tertijs partibus, & pro indiuiſo cum Comite Ferrante fratre aſſignato reperiuntur, quod quidem inſtrumentum dicitur probatio probata, *l. cum precibus, Cod. de probat.* Peregr. in iſtis terminis *de fideicomm. art. 44. ſub num.* 5. & ſatis releuare viſum fuit ad effectum, vt decimæ in eo deſcriptæ dicantur illæ eædem, quæ modo per DD. Claudiam, & Beatricem poſſidentur, vt conſtat ex inſtrumento poſſeſſionis per eas adeptæ. Licèt enim in ſupraſcripta diuiſione non adſint alij fines, ſeu demonſtrationes, ex quo tam nomina Villarum ſint ſingularia, & villæ certæ, & indubitatæ cum certis, & determinatis finibus, ſatis ex hoc dicitur probata identitas iuris vniuerſalis decimandi in illis abſque alijs finibus, & demonſtrationibus, Bart. *in l. demonſtratio falſa num.* 16. *ff. de condit. & demonſtr.*

2 Quoad bona in Villa Curli, de quibus ſimiliter fit mentio in d. inſtrumento diuiſionis identitas probatur. Nam in Cataſtro, ſiue Æſtumo ciuitatis Ferrariæ reperiuntur deſcriptæ in dicta Villa duæ poſseſſiones diuiſæ ex pluribus petijs Terrarum, quæ ibi deſcribuntur cum certis finibus. Ex inſtrumento autem poſſeſſionis captæ per DD. Claudiam, & Beatricem, & teſtibus examinatis conſtat eas poſſidere duas poſseſſiones in dicta Villa, & conueniunt in ea qualitate, quod ſint diuiſæ in pluribus petijs, vlterius ſeptimus teſtis iuxt. 29. conuenit cum inſtrumento poſseſſionis, quod ſcilicet dictæ poſſeſſiones ſint ſeminis modiorum duodecim diſtinguen. inter poſſeſſionem magnam, quæ eſt modiorum 8. & paruam, quæ eſt modiorum quatuor. Prætereà concurrit primus teſtis, qui ſuper primo deponit, quod ſupraſcripta bona, quæ in Villa Curli poſſidebantur à Comite Belliſario Ferrante, & Hercule teſtatore, poſt illorum mortem fuerunt poſſeſſa ab Hercule iuniore patre dd. DD. Claudiæ, & Beatricis, ex quibus ſatis viſa fuit probata identitas contra dictas Dominas Claudiam, & Beatricem, quæ poſſeſſionem dictam bonorum adeptæ fuerunt, vti hæredes Com. Herculis iunioris nepotis, & hæredis grauati Herculis ſenioris fideicommittentis. Ex quo enim penes ipſas reperiuntur, ſatis eſt veriſimile, quod ſint illa eadem bona, quæ ex dicta diuiſione, Cataſtro, & teſtibus teſtatorem poſſediſſe conſtat. Nam licet iſta qualitas ſucceſſionis non ſoleat per Rotam ad iſtum effectum ſimpliciter, & indiſtinctè attendi, iuxta opinionem Fulgoſ. *in conſ.* 145. *ſub num.* 2. & ſequitur Peregr. *de fideicomm. d. art.* 44. *nu.* 22. tamen quando prout in caſu iſto vltra eam, & generalem demonſtrationem loci concurrit aliqua particularis, & ſpecialis demonſtratio. Tunc ex omnibus ſimul iunctis ſatis dicitur probata identitas, vt fuit reſolutum in cauſa Bonon. fideicommiſſi de Rubeis 28. Maij 1607. coram bon. mem. Card. Lancellotto.

3 Et ex hoc etiam viſa fuit probata identitas reſpectu Palatij in dicta Villa Curli, cum ſuis pertinentijs, de quo in dicta diuiſione, & Cataſtro, in quo Palatium reperitur deſcriptum *cum vna Caſa murata per vſo delli Fattori, vn fenile murato, Cortile, Horto, & Giardini*, prout etiam cum eiſdem pertinentijs, & demonſtrationibus reperitur deſcriptum in inſtrumento poſseſſionis captæ per dd. DD. Claudiam, & Beatricem. Vlteriùs in Cataſtro pro confini duarum petiarum terræ in dicto loco, aſſignatur Palatium, teſtes autem pro confinibus Palatij aſſignant ab vno latere viam communem, & ab alijs bona ipſorum DD. de Taſſonis. Vnde ſatis remanet probata identitas ex ſupradictis.

4 Quo ad poſseſſionem cum Pratis, & paſcuis in Villa Ruinæ, Cataſtrum conuenit cum teſtibus in quatuor confinibus, *nempe la via commune, la foſſa, la Vezzola, la*

Si-

Signora Comina, *& hora gli ſuoi ſucceſſori li Signori Moſti*, & in ea qualitate, quod ſit diuiſa in pluribus petijs terrarum, ſuper quo concordat etiam inſtrumentum poſſeſſionis, & tamen ad iſtum effectum duo ſufficiunt, *l. forma in princip.* cum ibi not. per gloſſ. *verb. vicinos, ff. de cenſib.* Bart. *in d. l. demonſtratio falſa num. 14. ff. de condit. & demonſtr.* Alexan. *conſil. 35. num. 1. lib. 5.* Put. *deciſ. 343. num. 4. lib. 2.* & fuit aliàs ſæpè deciſum. Tres poſſeſſiones in Villa capitis fluminis in diuiſione deſcriptas teſtes benè deponunt, fuiſſe poſſeſſas à teſtatore pro indiuiſo cum alijs fratribus, & quo ad primam poſſeſſionem præter plures demonſtrationes, nempè *vna poſſeſſione arborata, vidata, con vna Caſa da lauoratore, due fenileтti, vna Prouana per mezzo piantata di Pioppe*, aſſignant etiam tres confines, nempè *la via commune*, *Romano de Boari*, *& altre poſſeſſioni d'eſſi Signori Taſſoni*, quæ omnes demonſtrationes, & confines conuenerunt cum inſtrumento poſſeſſionis. Quo ad ſecundam, vltra alias demonſtrationes in inſtrumento poſſeſſionis, adſunt duo confines, in quibus etiam conueniunt teſtes. Tertia verò poſſeſſio cum alijs ſuis pertinentijs, in inſtrumento nuncupatur poſſeſſio magna, & pro confinibus aſſignantur *la via commune*, *la Signora Giulia Forni*, *le valli fuor dell'Argine*, & aliæ demonſtrationes in quibus teſtes benè concordant. Quo ad Caſamentum, & alia bona in villa Madrariæ per teſtes illa deſcribuntur hoc modo, videlicet, *Vn Caſamento di pietra con vna colombara, & vn vaſo di ſotto per ſeruigio di doi Molini della valle nel Pò*, & inter alios fines dantur à duobus bona ipſorum fratrum in Cataſtro eædem demonſtrationes, & confines aſſignantur, in inſtrumento verò poſſeſſionis, licèt non dentur fines, concordant tamen cum Cataſtro, & teſtibus in hac ſpeciali qualitate, ſcilicet *che queſta è vna caſa grande murata con vn vaſo di ſotto, doue viene l'acqua della valle per ſerugio delli Molini, & sbocca nel Po*, & poſteà immediatè ibi deſcribuntur duo Molendina, & nonnullæ petiæ terrarum, cum domo in altera ex illis exiſten. quarum reſpectu dantur plures confines, & demonſtrationes, quæ benè conueniunt cum Cataſtro, & teſtibus. Inſuper in inſtrumento poſſeſſionis adſunt *due Preſe di Valle*, *& alcuni Cori da Cana*, cum duobus confinibus, nempè *li heredi di M. Alfonſe Piſone*, *le Monache di S. Antonio*, ſuper quibus concordat quintus teſtis iuxt. 23. cuius depoſitio ſimul cum qualitate terrarum, in qua concordat etiam tertius teſtis iuxt. 25. cum alijs ſupra deductis, viſa fuit ad iſtum effectum ſatis ſuffragari. Bona villæ Paraſauli reperiuntur principaliter diuiſa in tribus poſſeſſionibus, quarum altera nuncupatur *la poſſeſſione da Po*, Altera *la poſſeſſione della Caſſina*, & quælibet poſſeſſio eſt ſubdiuiſa in pluribus petijs terrarum, vt in inſtrumento poſſeſſionis DD. Claudiæ, & Beatricis, cum quo conueniunt teſtes, & Cataſtrum, in quo ſecunda nuncupatur *della Caſſina*, tertia *la poſſeſſione di mezo*, & quod omnes ſint diuiſæ in pluribus petijs. Rurſus dum teſtes dicunt, quod iſtæ tres poſſeſſiones ſunt omnes contiguæ, conueniunt cum Cataſtro, in quo in ſingulit petijs dantur pro confinibus bona DD. fratrum, ac inſuper plures confines, qui dantur in Cataſtro quo ad bona dictæ Villæ Paraſauli, conueniunt cum teſtibus, nempè *il Conte Giulio Taſſone*, *dicti Signori Fratelli*, *li Signori Conte Manfredi*, *le ragioni del Priorate di S. Romano*, *il Signor Giuliano della Riberta*, *l'Argine del Po*, *& li Signori Sacrati*, cum quibus concurrit exiſtentia penes hæredes, & ſic remanet probata identitas ex ſupra allegatis.

5 Non obſtat, quod ex inſtrumento, & teſtibus cum alijs ſupradeductis non probetur poſſeſſio teſtatoris de tempore obitus, quia in dubio præſumitur continuata, niſi in contrarium probetur, DD. *in l. ſine poſſidetis, Cod. de probat.* cum alijs deductis per Peregr. *de fideicomm. art. 44. nu. 16.* Rot. *dec. 4. de probat. in nou.* Maximè quia non conſtat, quod DD. Claudia, & Beatrix reperiantur in poſſeſſione dd. bonorum, aliàs quàm vti filiæ, & hæredes Herculis iunioris, qui vt dictum fuit hæres Herculis ſenioris, ex quo benè præſumitur, quod teſtator etiam de tempore mortis poſſederit, & poſſeſſionem continuauerit, Bart. *in l. Pomponius, §. vlt. in fin. ff. de acquir. poſſeſſ.* Alber. *conſ. 6. num. 8.* Alciat. *reg. 2. præſumpt. 21. num. 3. verſ. tu aduerte*, Menoch. *lib. 2. præſumpt. 64. num. 17.*

6 Nec dubitarunt Domini, quin partitæ librorum Cataſtri, ſiue Æſtimi ad iſtum effectum ſuffragentur tam contra DD. Fratres, de quorum voluntate deſcriptæ apparent, *l. cenſualie*, & ibi Bald. *Cod. de donat.* Decian. *conſ. 146. ſub num. 13. verſ. nam ſicut deſcriptio*, Rolan. *conſ. 4. num. 16. & ſeqq. lib. 2.* Peregr. *de fideicomm. d. art. 44. num. 9.* quàm contra dd. DD. Claudiam, & Beatricem habentes cauſam ab illis, Bart. *in leg. ſi à te, §. fin. de except. rei iudic.* Aretin. *in conſ. 36. num. 3. verſ. 2. dico*, Ruin. *conſil. 40. num. 2. lib. 4.* & cùm fuerint extractæ per Notarium ſucceſſorem in Scribania Ciuitatis prædictæ, in qua dicti libri publicè conſeruantur, quæ proptereà dicuntur in forma probanti, abſque alijs ſolemnitatibus, Bart. *in l. ſi quis ex argentarijs, §. cogentur ſub num. 3. ff. de eden.* Dec. *in l. ſi quis in aliquo nu. 26.* Et ibi Iaſon. *num. 5. & in quinta fallentia, C. eodem tit.* Et tenuit Rota in cauſa Vicen. beneficij S. Martini 5. Iunij 1600. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio. Ex quibus ita fuit deciſum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Romana fideicommiſſi de Minicellis.

Mercurij 17. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Teſtator vocando familiam, an cenſeatur intellexiſſe de familia contentiuè, vel potius effectiuè.

SVMMARIVM.

Excluſus à fideicommiſſo dicitur, de quo fideicommiſſum non loquitur, num. 1.

Familia *verbum poteſt accipi contentiuè, itaut etiam comprehendantur tranſuerſales, num. 2.*

Fallit quando conſtat teſtatorem ſenſiſſe de familia effectiuè, quia tunc veniunt ſoli ipſius deſcendentes, num. 2.

Verbum, ſeu pronomen eiuſdem *denotat perſonalitatem, n. 2.*

Familia *verbum intelligitur effectiuè, vbi teſtator addidit pronomen* ipſius, *ſeu* eiuſdem, *num. 3.*

Ex excluſione vnius vno caſu arguitur ad excluſionem etiam in alio, num. 4.

Vna pars teſtamenti aliam declarat, num. 4.

Diſpoſitio eadem non debet diuerſo iure cenſeri, niſi adſit diuerſa ratio, num. 5. Vbi quod ratio diuerſitatis debet eſſe clara.

Teſtator non debet præſumi, quod voluerit excludere proprios deſcendentes intuitu tranſuerſalium, nu. 6. Vbi maximè, ſi deſcendentes fuerunt à teſtatore magis dilecti, quàm tranſuerſales.

Familia *verbum in dubio debet accipi contentiuè, n. 6.*

Filij poſiti in conditione ex ſtatuto Vrbis cenſentur vocati, num. 5.

Prohibitio alienationis debet intelligi iuxta terminos fideicommiſſi præcedentis, num. 7.

DECISIO DCCVII.

1 PRopoſui dubium, an ſit recedendum à deciſione facta coram bon. mem. Cardin. Seraph. ſub die 10. Iunij 1602. quæ eſt inter eius impreſſas 1438. & ſupradictæ Domini ſteterunt in deciſis, quod ſcilicet Domina Propertia non eſſet vocata ad fideicommiſſum, de quo agitur, quia in illo non reperitur de ea facta mentio, & regula eſt clara, quod in hac materia pro alicuius excluſione ſufficit dicere, fideicommiſſum de te non loquitur, Soccin. *conſ. 62. ſub n. 4. verſ. & in primis lib. 3.* Soccin. iun. *conſ. 18. num. 23. lib. 1.*

2 Non obſtat, quod teſtator prohibuerit quamcumque alienationem huius caſalis, vt quantum Deo placuerit in eius familia remanere deberet, per quam Informantes pro Domina Propertia dicebant, inductum fuiſſe abſolutum fideicommiſſum ad fauorem familiæ, ſub qua comprehendebatur Domina Propertia ſoror teſtatoris, quia etiam admiſſo huiuſmodi abſoluto fideicommiſſo ad fauorem familiæ, placuit Dominis reſponſio, quod licet verbum *familia* poſſit accipi continuatiuè, itaut comprehendat etiam agnatas tranſuerſales, vt *in l. pronunciatio, §. familiæ, ff. de verbor. ſignific. cum alleg.* tamen quando, prout in caſu iſto, conſtat, teſtatorem ſenſiſſe tantùm de familia effectiuè, tunc ſub ea comprehenduntur tantùm deſcendentes ab ipſo teſtatore, non autem tranſuerſales, Soccin. iun. *conſil. 97. num. 61. lib. 2.* Peregr.

de

de fideicomm.art.22.num.26. Sim.de Prętis *de interpret.vlt.volunt.lib.3.interpret.3.dubit.1.ſolut.11.num.26.*

3 Quod autem teſtator ſenſerit tantùm de ſua familia effectiuè, viſum fuit colligi ex verbis teſtamenti, ibi, *ſed quantum Deo placuerit Caſale in eiuſdem familia remanere debeat*, ponderando illud pronomen, *eiuſdem*, quod denotat perſonalitatem, vt de pronomine ipſius tradit Rip. *in l. filiusfamilias*, §. *Diui num.* 111. *ff. de leg.* 1. Tiraq. *de retract. conuent.* §. 1. *gloſſ.* 6. *num.* 25. Rota coram Seraphino *deciſ.* 1149. *num.* 3. cum alijs adductis coram me, in cauſa Placentina Antiſati 6. Iunij 1614. ita vt verbum *familia*, intelligatur effectiuè de deſcendentibus proprie, & præciſè ab ipſo teſtatore, vt agunt Menoch. *conſ.*233. *num.*20.*& ſeqq.* Et hanc opinionem tenent Ruin. *conſ.*153.*num.*11.*lib.*2. Soccin.iun.*dict.conſ.*97.*num.*62. & alij plures relati per Addent. ad dictam deciſ. bon. mem. Cardin. Seraph. 1438. *num.* 11. nec eam improbant Gabr.*conſ.*132.*num.*60.*lib.*1. & Mant.*de coniect.vlt.volunt.lib.*8. *tit.*12.*num.*20.*in fin.*

4 Idemque clariùs ſuadetur ex eo, quòd teſtator maſculis quandocumque deſcendentibus ſine filijs legitimis, & naturalibus ſubſtituit filias, & nunquam in toto teſtamento Propertiam, vel alios tranſuerſales expreſsè ad ſucceſſionem vocauit, quinimò in caſu delicti diſpoſuit, quòd ſi quis filiorum delictum committeret, propter quod venirent bona publicanda, alij filij maſculi ſi ſuperuixerint, ſuccedant, alioquin filiæ, aliàs Domina Fauſtina vxor ipſius. Vnde ſicut in his caſibus nullam rationem habuit teſtator de Propertia ſorore, vel alijs tranſuerſalibus, ſed ſolùm de familia effectiuè, imò magis dilexit vxorem, quàm tranſuerſales. Idem eſt dicendum in caſu, de quo agitur, quia vna pars teſtamenti aliam declarat, *l.* 3. §. *Sed etiam inter duo, ff.de liber.& poſthum.*

5 Præterea conſiderabant Domini, quod teſtator poſt prohibitionem alienationis Caſalis ſub vna, & eadem verborum conceptione prohibuit etiam alienationem aliorum bonorum ſtabilium. Vnde ſicut reſpectu aliorum bonorum non poſſunt dici vocati tranſuerſales, idem eſt dicendum reſpectu Caſalis, *per l.iam hoc iure, ff.de vulg.& pupill.* quæ licet non procedat, vbi adeſt diuerſa ratio, iuxta *l.* 2. *ff. de offic.procon.ſ.* in caſu tamen, de quo agitur, prohibitio alienationis reſpectu Caſalis eſt magis ſtricta, quod ſcilicet non poſſit alienari, nec etiam pro dotibus dandis, vel recipiendis, vt ſemper in eiuſdem familia remanere debeat, ſed ex his non inducitur clara diuerſitas diſpoſitionis, ex adductis coram Seraph. *dicta deciſ.* 1438. *num.* 10. cùm etiam illud verbum *familia*, intelligi poſſit de deſcendentibus tantùm ab ipſo teſtatore, vt colligitur ex alijs coniecturis ſupra deductis.

6 Quæ omnia eò magis viſa fuerunt admitten. quia non eſt veriſimile teſtatorem voluiſſe excludere proprios deſcendentes ex filia intuitu ſororis, quæ eſt tranſuerſalis, vt per *l. cùm auus, ff.de cond. & demonſtr. & l. cùm acutiſſimi, C. de fideicom.* tenet Mant.*dict.lib.*8. *tit.*12.*num.*14. 15. *& ſeqq.* ſecundùm nou. impreſſ. Vbi dicit, quod licet coniectura *d. l. cum auus*, non admittatur, vbi conſtat de contraria voluntate teſtatoris, in caſu tamen dubio non eſt ab ea recedendum, *per §.item vetuſtas, verſ.noſtra autem conſtitutio, inſt. de hered. qua ab inteſt. deferuntur*, & multò minus in caſu, de quo agitur, in quo, vt per eundem Mant. *d.n.* 15. ponderatum fuit, ex concurrentibus coniecturis, ſatis conſtat, quod nepotes ex filia magis dilecti fuerunt à teſtatore, quàm ſoror, & faciunt deducta *in dict. dec.*1438. *num.*9. Vbi quod limitationes, quæ dantur ad *d. l. cum auus*, in hoc caſu non applicantur, & ex his ceſſat, quod verbum *familia*, in dubio accipi debeat contentiuè, ex adduct. *in dec.*1438.*n.*4. cum alijs trad.per Simon. de Pręt. *de int.vlt.vol. lib.*3. *interpret.*3. *dub.*1.*dicta ſolut.*11.*n.*26. quia de voluntate teſtatoris ſatis viſum fuit conſtare ex pluribus ſupra ponderatis cum alijs per Informantes adductis, quæ Dominis placuerunt.

7 Vlteriùs fuit etiam ponderatum, quod teſtator in ſupradicto caſu deficientiæ maſculorum ſine filijs legitimis, & naturalibus ſubſtituit in vniuerſa hæreditate vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum filias natas, & naſcituras pro æquali portione, & deindè filiabus morientibus ſine filijs legitimis, & naturalibus eiſdem ſubſtituit filios maſculos ſuperuiuentes, non autem alias filias ſuperuiuentes. Vnde licèt filij Orithiæ non fuerint expreſsè vocati, tamen cùm fuerint poſiti in conditione, cenſentur vocati per ſtatutum Vrbis *lib.* 1. *c.* 142. & cùm poſt huiuſmodi fideicõmiſſum immediatè ſequatur prohibitio alienationis tam reſpectu Caſalis, quàm aliorum bonorum immobilium, illa ſaltem in dubio intelligi debet, iuxta terminos fideicommiſſi precedentis *ad conſ. Dec.* 636. pluries in Rota canonizatum, & ita deciſum, &c.

R. P. D. ANDREA.

Calciateñ. Coniudicum.

Luna 1. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Portionarij quando dicantur de Capitulo.

SVMMARIVM.

Sententia vt valida dicatur, quæ requirantur, num. 1.

Portionarij poſſunt eligi in coniudices, quando ſunt de Capitulo, num. 1.

Portionarij non dicuntur de Capitulo, n. 2. *Vbi niſi ſtatuto, vel conſuetudine contrarium caueatur, & num.* 3. *Idem dicitur de Decano, & dignitatibus.*

*Eccleſia vnita diſſoluta vnione retinet ſuos honores, ſtatuta, & priuilegia, ſicut anteà, num.*4.

*Portionarij dicuntur de Capitulo, quando probatur fuiſſe per Canonicos admiſſos actiuè, & paſſiuè ad quamplures actus, qui ſolis Capitularibus competunt, num.*5.

*Portionarij non dicuntur de Capitulo ex eo, quod in quibuſdam, vel in omnibus actibus habeant votum in Capitulo, nu.*5. *Niſi tamen adſit ſtatutum, vel conſuetudo, quod ipſi ſint de Capitulo, num.*6.

DECISIO DCCVIII.

PRo confirmatione ſententiæ Rotalis fuit vnanimiter reſolutum. Conſtabat enim de iuriſdictione per Commiſſionem, de mandatis Procuratorum hinc inde comparentium, de citatione ad audien. ſententiam perſonaliter exequuta, fuerunt ſeruati termini ſubſtantiales, quæ ſunt illa, quæ requiruntur pro validitate ſententiæ, vt fuit dictũ in Meliten.Navis 12.Ianuarij præteriti coram R.P.D. meo Vbaldo. Quo verò ad iuſtitiam, illa videbatur eſſe patens ex deductis in vlt.deciſ.Reuerendiſs. Attrebaten. in qua fuit firmatum, Portionarios eſſe de Capitulo, & dicta dec. præſuppoſita Congr.Illuſtriſs. Cardinalium S. Concilij Interpretum illos in coniudices poſſe eligi declarauit. 1

Etſi enim de iure communi ſoli Canonici, & non Portionarij conſtituant Capitulum, iuxta doctrinam Compoſtell. *in c.*1. *n.*4.*verſ.numquid Portionarij, de elect.* Vbi dicit Rom.Curiam ita ſeruare, quam opinionem Doct.communiter ſequuntur, & Rota ſæpiùs approbauit, *vt in dec.Verall.*84.*p.* 1. cum alijs adductis in Abulen. Iuriſdictionis 6. Februarij, & 17. Aprilis 1589.coram bon.mem.Card. Pamphilio, & in Gerunden. Iuris intereſſendi in Capitulo 11. Decembris 1609. coram Reuerend. D.meo Decano, & in Hiſpal.Præeminen.4.Iunij 1612. coram R.P.D.meo Pamphilio. Et in hac cauſa 25.Februarij 1611.coram Reuerendiſs.Attrebaten.Illa tamen communiter limitatur, vbi ſtatuto, vel conſuetudine aliter cauetur, ſcilicet Portionarios eſſe de Capitulo, vt tradit Compoſt.*vbi ſup.verſ.Et hoc verum*, & authoritatibus Doct. & Rota reſolutionibus fuit firmatum in d.deciſ.Reuerendiſs. Attrebaten. 2

Prout etiam videmus, quod licet Decanus, & aliȩ Dignitates non ſint de Capitulo, tamen ſecus, vbi ſtatutum, vel conſuetudo Eccleſiæ diſponit, quod cenſeatur eſſe de Capitulo, Abb. *in c.cùm inter vniuerſas not.*1.*in c.auditis num.*3. *notab.*3.*de elect.* Gemin. *in c.fin.verſ.aut quærimus, de præb. in* 6. Fel.*in Proœm. Decret. in ver.Gregorius nu.*16.*verſ.Hæc fallentia, & in c. cùm olim nu.*4. poſt Abb.*ibi n.*8.*de re indic.* Rip.*in c.eam te n.*14.*de reſcript.* Franc.Marc. *dec.*1029.*n.*2. *par.*1. Et fuit dictum in Calagurritana Iuris Votandi 27. Februarij 1595.coram Orano. Et in alia Calagurritana Iuriſdictionis 8. Decembris 1599.coram Iuſto. 3

Ex ſtatuto autem fundamentali Eccleſiæ Calagurritanæ, & Calciaten. olim inter ſe inuicem vnitarũ de anno 1235. 4 apparet Canonicos, & Portionarios eſſe de Capitulo, cùm fuerit conſtitutum, quod in prædictis Eccleſijs eſſent 40. Canonici, & 20. Portionarij integri, ita quod omnes iſti vnum Capitulum, & vnum Collegium eſſe cenſeantur, quod ſtatutum fundamentale ſuffragatur etiam facta diſſolutione vnionis, cùm quælibet Eccleſia retineat ſuos bonores,

notes, & ſuâ ſtatuta, & priuilegia ſicut anteà. Ad text. *in l. 1. in fin. ibi, & vtraque dignitate ſimili perfruatur, Cod. de Metrop.* Berit. *lib. 11. cum not.* ibi per Gloſſ. & Doct. & latè per Tiraq. *in tract. ceſſante cauſa limitat. 15.* præſertim quia in Eccleſia Calaguritana poſt d. diſſolutionem Portionarij remanſerunt, prout hodie ſunt de Capitulo, vt ex deciſionibus, & ſententijs Rotalibus exequutioni demandatis, fuit aliàs firmatum in cauſa Calaguritana iuriſdictionis. Vnde videtur idem iuris eſſe in Eccleſia Calciaten. Cùm eadem ſit ratio in vtraque. Ad text. *in l. iam hoc iure, ff. de vulg. & in cap. in cauſis, de re iudic.*

5 Accedat, quod diſſoluta vnione, factum fuit aliud ſtatutum, videlicet quod in Eccleſia Calciat. 8. Portionarij eandem habeant obligationem, quam Canonici, & quod habeant votum in Capitulo, & in electionibus, & in omnibus alijs rebus, quod ſtatutum fuit ſemper obſeruatum, vt patet tum ex teſtibus, qui deponunt de huiuſmodi obſeruantia, quàm ex quamplurimis actibus Capitularibus, ad quos actiuè, & paſſiuè per Canonicos fuerunt admiſſi dicti Portionarij, qui actus ſicuti ſolis Capitularibus competunt, ita ex eiſdem ſatis cognoſci poteſt, quo iure interfuerint, Anchar. *conſ. 422. num. 2.* Rip. *in c. Cùm Eccleſia n. 52. de cauſ. poſſeſſ. & propr.* Ruin. *conſ. 155. num. 10. lib. 4.* Et dixit Rota in Calaguritana iuriſdictionis 25. Maij 1598. coram Corduba. Et in hac cauſa coram Reuerend. Atrebat. Et tantò magis, quia d. teſtes ſubiungunt, quod Portionarij fuerunt ſemper, & ſunt habiti pro Capitularibus, & perſonis de Capitulo, & in dictis actibus recenſentur Canonici, & Portionarij, cum aſſertione quod faciunt vnum Capitulum.

6 Vnde licet ad effectum eſſendi de Capitulo non ſufficiat, quod Portionarij in quibuſdam, vel in omnibus actibus habuerint votum in Capitulo, iuxta doctr. Gem. *in d. c. fin. de præb. in 6.* & ita declarauit S. Congr. Concilij Interpret. in cauſa Abulen. Iuriſdictionis, & ſequuta eſt Rota in eadem, & alijs mox allegan. Vbi tamen, vt ſupra dictum fuit, ſtatuto, vel conſuetudine expreſsè cauetur, quod Portionarij ſint de Capitulo, nulla dubitatio eſt, quin ipſi de Capitulo cenſeri debeant, vt tradit Gem. *vbi ſup.* & cenſ. ead. S. Congr. & Rota in d. Abulen. Iuriſdictionis in integros Portionarios 17. Aprilis 1589. coram bon. mem. Card. Pamphilio. Vbi quod anteà fuerat tentum in vna Calaguritana fructuum coram Bubalo, & fuit quoque dictum in cauſa Corduben. Iuriſdictionis 17. Iunij 1506. coram Orano. Ex quibus ſolis Portionarijs informantibus ita fuit concluſum, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Tudertina, ſeu Rom. Nullitatis obligationum.

Luna 1. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Enormiſſimè læſus dicitur ſecundùm Rotæ opinionem, quando ſumma eſt magna, & ſperari non poteſt releuatio, quo caſu minor fideiubens non obſtante iuramento reſtituitur.

SVMMARIVM.

Fides baptiſmi probat minorem ætatem baptizati, n. 1.

Parochus debet habere librum, in quo deſcribat baptizatos, num. 1.

Minor fideiubens non obſtante iuramento reſtituitur, quando adeſt enormiſſima læſio, num. 2.

Enormiſſima læſio debet conſtare, vt concedatur reſtitutio in integrum, num. 2.

Enormiſſima læſio dicitur, quando ſumma eſt ingens, & ſperari non poteſt releuatio, num. 3.

Argumentum à contrario ſenſu in ſtatutis valet, n. 4.

Statutum illius loci debet attendi, vbi contractus celebratur, num. 4.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 74. quomodo intelligatur, num. 5.

Statutum conditum ad infringendum contractum, non debet operari contrarium, num. 6.

Argumentum à contrario ſenſu strictè accipitur reſpectu eius, quod dicitur in ſenſu directo, num. 6.

Minor 25. annis fideiubens de iure communi reſtituitur in integrum, num. 6.

Fides non facit fidem, num. 6.

DECISIO DCCIX.

Contra deciſionem in hac cauſam factam 4. Iulij præteriti, Informantes pro creditoribus tria proponebant, quibus reiectis Domini ab illa non receſſerunt. Primò negabant conſtare de minori ætate D. Antonij, ſuper qua conſiſtit deciſionis fundamentum ex ſola partita Baptiſmalis, abſque adminiculis, vt dicebant etiam informi, & nulliter exequuta. Sed reſpondebatur, partitam fuiſſe ex libro Paroch. formiter, & patre citata compulſatam, vt ex proceſſu conſtabat, atque ex illa plenè concludi minoris ætatis probationem, cùm à communiter accidentibus filij ſoleant baptizari paucos poſt dies à natiuitate, Caſtren. *conſ. 231. num. 1. vol. 2.* maximè poſt Sac. Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. matrim. cap. 1. & 2.* quo mandatur Parochis, vt librum retineant, ſuper quo baptiſmum, & ſimilia deſcribant, Mandoſ. *in reg. 18. de ætat. pro Canon. quæſt. 10. num. 3. in fin. verſ. ſed poſito, & num. 4.* Mau. *de reſt. in integr. c. 231.* vbi dicit certiſſimum ætatis teſtimonium, ſicque ætatem probatam teſtatur, vbi *de reſtit. in integr. ageretur*, latè Moder. *de prob. concl. 672.* Et omnes in hoc concordare dicit Odd. *de reſtit. in integr. quæſt. 37. art. 9. num. 83.* vbi alios refert, & firmauit Rota coram Cardin. Seraph. *deciſ. 1132. num. 2.* & in Illerden. Portionis de Benauarræ 8. Nouembris 1623. coram R. P. D. meo Manzanedo, & in Vrbeuetana Bonorum 9. Maij 1614. coram R. P. D. meo Dunozetto. 1

Secundò, quamuis non impugnarent concluſionem in deciſionem comprobatam, quod minori fide iubenti non obſtan. renunciationibus, & iuramento concedenda eſſet reſtitutio ſtante enormiſſima læſione, dicebant de iſta enormiſſima læſione non conſtare, vt debet iuxta deducta in cauſa Bononen. Pecuniariæ 9. Iulij 1603. coram R. D. Bonon. Imò contra doceri pro ipſorum parte adeſſe plura credita paterna, præſertim cùm Dominis de Ferratinis, ſuper quibus poteſt releuationem conſequi. 2

Verùm enormiſſima læſio viſa fuit Dominis apparere, ex eo quod ſumma pro qua Antimus pro parte fideiuſſit eſt ingens, & ſperare non poteſt releuationem, quicquid ex aduerſo diceretur, cùm facultatibus lapſus ſit, & fideiuſſores notorij ſint non idonei. Hoc enim modo probatur enormiſſima læſio in fideiuſſione, iuxta opinionem Rotæ, & Soccin. iun. *conſ. 47. num. 9. verſ. etenim fecit, & ſeqq. nu. 4.* cum alijs cumulatis in priori deciſione *in verſ. in propoſito*, quæ placuerunt, ex quibus addebatur, Peregr. idem tenens, *conſ. 77. ſub num. 17. in princ.* 3

Tertiò, magnam vim faciebant ſuper ſtatuto Tudertino *ſub rubr. 51. diſtinct. 2.* diſponente contractus cum minori 20. annis factos abſque ſolemnitatibus in eo expreſſis, eſſe ipſo iure nullos, quaſi à contrario ſenſu maior viginti poſſit contrahere abſque aliqua ſolemnitate, quod argumentum valet regulariter etiam in ſtatutis, vt notant communiter Doct. *in l. 1. ff. de offic. eius*, & alibi paſſim, & Euerard. in hoc loco. Vnde inferebant, quod vbi ſtatutum Vrbis, in qua contractæ fuerunt obligationes *lib. 1. cap. 47.* non eſſet attendendum, cùm tamen ſtatutum loci contractus quoad ſolemnitates eiuſdem contractus inſpiciendum ſit, etiamſi forenſes ibi contrahant, Bart. *in l. 1. num. 4. de ſumm. Trinit. & fid. Cathol.* quem ibi communiter ſequuntur Verall. *deciſ. 195. in princ. par. 3.* Adhuc tamen ex relato ſtatuto Tudertino, & ſic originis obligationes ſuſtinerentur. 4

Cæterùm pro reſponſione dicebatur, quo ad dictum ſtatutum Vrbis per illud non induci ſolemnitates contractus, ſed habilitari ſolum maiores 20. ad contrahendum per verba in perſonas directa, & conſequenter non poſſe dici habilitatum Forenſem, ex Theorica Bart. *in l. 1. num. 8. ff. de tutor. & curat. datis ab his, & in d. l. 1. num. 26. Cod. de ſumm. Trin. & fid. Cathol.* paſſim recepta, ex latè congeſtis in alia deciſione, & concluſio in contrarium adducta, quod in contractu inter Forenſes inito ſeruandæ ſint ſolemnitates ſtatuti loci, contractus procedere ſolùm poſſet, quo ad ſtatutum Vrbis *lib. 1. cap. 151.* in quo loquitur Verall. *d. dec. 195.* ex quo eò magis inualidè remanerent obligationes, de quibus agitur. 5

Quo ad ſtatutum Tudertinum, neque illud obſtare, quia ſtatutum diſponens (prout facit Tudertinum) minorem 20. vel 18. non poſſe ſe obligare ſine certa ſolemnitate, non intelligitur poſſe illam ætatem facere minorem 6

ido-

idoneum contra ius commune, niſi hoc exprimat, vt in puncto tenuit in publica diſputatione Iacob. de Bellam. quem refert, & ſequitur Bald. *in l. 1. ſub num. 1. verſ. 2. quæritur D. de inutil. ſtipul.* Alexand. *conſil. 17. num. 3. lib. 2.* ibique Natt. *in addit.* Iaſ. *in l. 1. num. 49. ff. de offic. eius*, vbi Dec. *num. 59. verſ. non obſtat dictum Bald.* Hippolyt. Riminal. *nu. 510.* Idem Dec. *conſ. 110. num. 5. & conſ. 215. n. 6. verſ. ſed licet non excludantur*, non ſolùm ex eo, quod vt dicebat Rolan. ibi ſtatutum conditum ad infringendum contractum non debet operari contrarium ad correctionem iuris communis, ſed etiam quia, vt inquit Dec. *in loco alleg.* argumentum à contrario ſenſu ſtrictè accipitur, reſpectu eius, quod dicitur in ſenſu directo, ac perindè in terminis ſupradicti ſtatuti à contrario, ſequitur ſolùm in maiore 20. annis non requiri ſolemnitates à ſtatuto in minore 20. annis requiſitas, non autem quod habeatur pro maiore, & præſertim ad effectum, vt illi non competat reſtitutio in integrum de iure communi minoribus 25. annis conceſſa, etiam aduerſus contractum fideiuſſionis, iuxta *l. 1. Cod. de filiofamil. minor. cum alleg. in 1. deciſione*, fides verò circa obſeruationem ſtatuti, non faciebat fidem, nec percutiebat caſum, de quo agitur. Ex quibus Domini permanſerunt in deciſis, &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Vlisbonen. Concurſus.

Lunæ 1. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Conſtitutio Pij V. ſuper concurſu Parochialium quando habeat locum in Parochialibus vnitis, quarum cura exercetur per Vicarios, & quando cura beneficij vniti dicatur reſidere totaliter penes Vicarium, & quando penes Rectorem beneficij, cui fuit facta vnio.

SVMMARIVM.

Conſtit. Pij V. & Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 14. ſuper concurſu Parochialium habens locum etiam in cura, quæ exercetur per Vicarium, quotieſcumque in Vicarium transfertur totalis cura quoad exercitium, & habitum, num. 1. & nu. 5. quod nihil referat ad hunc effectum, an Vicarius ſit perpetuus, vel ad nutum amouibilis.

Vnio operatur, vt Eccleſia vnita remaneat ſuppreſſa, & efficiatur prædium Eccleſiæ, cui fuit facta vnio, itaut Rector Eccleſiæ, cui fuit facta vnio ſit Rector, & Prælatus etiam vnitæ, num. 2.

Cura beneficij vniti remanet habitu penes Rectorem beneficij, cui fuit facta vnio, licet exerceatur actu per Vicarium, num. 2.

Cura beneficij vniti dicitur eſſe habitu penes Rectorem beneficij, cui fuit facta vnio, quando Vicario perpetuo, qui illam exercet non fuit aſſignata certa portio fructuum, n. 3.

Cura totalis beneficij vniti, tunc dicitur eſſe penes Vicarium, quando ipſe percipit omnes fructus beneficij certa portione Rectori Eccleſiæ, cui fuit facta vnio aſſignata, n. 3. Vbi tamen quod id repugnat vnioni.

Vicarij Eccleſiarum vnitarum debent eſſe perpetui ſiue vnio fiat monaſterio, ſiue alteri beneficio, num. 4.

Mentio facienda non eſt de cura imminenti beneficio in illius impetratione, vbicumque beneficium eſt alteri annexum, num. 5.

Status beneficij non poteſt probari ex collatione nulla, & erronea, num. 6.

DECISIO DCCX.

1 Licèt aliàs coram Reuerendiſs. D. meo Decano reſolutum fuiſſet, non conſtare de vnione, quæ impediat concurſum, nihilominus cauſa mihi poſteà commiſſa, & tertiò in Rota propoſita, Domini ab illa deciſione recedendum duxerunt, non quod controuerterent, quod quotieſcumque transfertur in Vicarium totalis cura quoad exercitium ſcilicet, & habitum, locus non ſit conſtitutioni ſan. mem. Pij V. in ord. 32. necnon diſpoſitioni ſac. ſanct. Trid. Conc. *ſeſſ. 24. cap. 14.* & eiuſdem Illuſtriſs. Interpretum declarationibus, vt aliàs dictum fuit in vna Vlisbonen. iuris conferendi 2. Decembris 1605. coram bon. mem. Litta, & in eadem 13. Iunij 1607. coram Illuſtriſſ. Dom. Cardin. Lancellotto, & in ſupradicta Reuerendiſſ. D. mei Decani deciſ. alleg. Sed quia non ſuſtinere videbatur, quod in propoſito totalis cura, etiam quoad habitum, vt dixi, in Vicarium translata eſſe probetur.

Nam dicebant eum eſſe effectum vnionis, vt Eccleſia 2
ſiue ſimplici beneficio, ſiue alteri Eccleſiæ curatæ acceſſoriè vnita ſit, penitùs remaneat ſuppreſſa, & efficiatur prædium Eccleſiæ, cui facta fuit vnio, Rot. *deciſ. 11. de reb. Eccleſ. non alien. in antiq.* Caccialup. *de vnion. art. 8. num. 8.* Sarnen. *in reg. de infirm. qu. 15. & de Trien. qu. 8.* Ita quod Rector Eccleſiæ, cui facta fuit vnio ſit Rector, & Prælatus etiam vnitæ, Rebuff. *de vnio. nu. 49.* & cura beneficij vniti reſideat habitu penes ipſum, licèt exerceatur actu per Vicarium, Gloſſ. *in c. ſuper eo, in verbo annexa*, iuncta gloſſ. *marginali*, & ibi Franc. *n. 2. de præb. in 6.* Ioan. Andr. Hoſt. & alij *in c. expoſuiſti, de præb.* Abb. *in c. extirpanda in repet. §. qui verò n. 15. eod. tit.* Fel. *in c. poſtulaſti, verſ. ſed Abb. de reſcript.* Mohed. *deciſ. 5. de decimis*. Vnde cùm tam ex litteris Clementis VI. quàm etiam Sixti IV. Summi Pontificis euidenter appareat beneficium, de quo agitur, fuiſſe Canonicatui Vlisbonen. Eccleſiæ perpetuò vnitum, neceſſariò ſequi videbatur, quod omne ius tam ſpirituale, quàm temporale eiuſdemmet beneficij, fuerit in Canonicatum translatum.

Nec obſtare credebant, quod in ipſamet vnione fuerit 3
non modo cura actualis, verum etiam habitualis Vicario ad regendum curam beneficij vniti deputato præſeruata, quia neque hoc expreſsè in dicta Vnione vllo modo legitur, neque etiam ex eo colligi poteſt, quòd certa portio Vicario perpetuo, per quem cura d. beneficij exercenda erat, aſſignata fuit, cùm imò id ipſum manifeſtum ſignum ſit, quod habitualis cura non penes Vicarium, ſed penes Canonicum, vel Prælatum beneficij, cui facta fuit vnio, reſideret, & tunc demum totalis cura penes Vicarium eſſe dicatur, quando ipſe omnes fructus beneficij percipit, certa portione Canonico aſſignata, quòd tamen repugnaret vnioni, ſed potius mediante fructuum diſmembratione, ad terminos *c. auaritiæ, de præb.* fieri contingeret, vt benè diſtinguit Franc. *in alleg. c. ſuper eo n. 2. eod. tit. de preben. in 6.* Card. *in Clem. 1. num. 10. de offic. Vic.* cum alijs adductis per Caputaq. *deciſ. 33. num. 3. par. 2.*

Minùs admittendum putabant, quod prædicta tunc de- 4
mum procedere dicantur, quando vel vnio ſit Monaſterio, non autem Eccleſiæ ſæculari, vel Vicarius ad nutum amouibilis, & non perpetuus ad regendam curam beneficij vniti deputatus fuit. Tum quia allegata iura, & DD. in ſpecie loquuntur de Canonicatibus, & alijs ſæcularibus beneficijs, nec vlla concludens diuerſitatis ratio aſſignari poteſt, tum quia cùm de iure omnes Vicarij Eccleſiarum vnitarum debeant eſſe perpetui ſiue vnio fiat Monaſterio, ſiue alteri beneficio ſæculari, vt notant omnes *in c. extirpanda, §. qui verò, de præben. & in c. ſuper eod.* vbi Gloſſ. *eod. tit. lib. 6.* Rot. *deciſ. 758. par. 1. diuerſ.* latè Gonzal. *gloſſ. 5. §. 3. num. 10.* tam trad. à DD. de Vicarijs, quod ſcilicet in ipſos cura non transferatur, quàm Conſtit. ſanct. mem. Pij V. ſupra relata redderetur ſuperflua.

Et quod ad hoc, vt locus ſit concurſui non inſpiciatur, 5
an Vicarius ſit perpetuus, vel ad nutum amouibilis, fuit in terminis deciſum in allegat. Vlixbonen. Iuris conferendi 2. Decembris 1605. coram bon. mem. Litta. Idemque firmat Cardin. *in d. Clem. 1. ſub eod. num. 10. de offic. Vic.* dum in ſpecie inquit, etiam quod Eccleſia vnita per Vicarium perpetuum regatur. Nihilominus cura per modum cuiuſdam iuris, & in habitu eſt apud principalem, ita quod ſatis patet omnes alios DD. qui in contrarium adduci poſſent, intelligi debere de cura actuali, vel de qua ſit mentio facienda, iuxta tradita per Menoch. *de arbitr. caſ. 201. n. 67.*

Nec denique viſus fuit aliqua conſideratione dignus vl- 6
timus ſtatus beneficij, de quo agitur, cùm prouiſio tunc facta manifeſtè detegatur erronea, eò quòd facta fuit vti de beneficio iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, cùm tamen facienda eſſet ad formam Conſtitutionis Pij V. quæ etiam continet decretum irritans. Ideòque inficit titulum, & poſſeſſionem, ita quod ex huiuſmodi prouiſione nullo modo deſumi poſſit obſeruantia talis, quæ veritati rei præiudicare poſſit, ad *deciſ. Creſcen. 4. in fin. de priuil.* Vltra quod collatio, quæ cauſam præſenti liti dedit, non eſt conformis dictæ prouiſioni, &c.

R.P.D.

R. P. D. BVRATTO.

Auenioneſi. Archidiaconatus.

Veneris 5. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Agitur de probanda familiaritate ad effectum reſeruationis, & ex quibus probetur, & quomodo deponere debeat teſtis pro probanda familiaritate.

SVMMARIVM.

Teſtis deponens de ijs, quæ viſu percipiuntur, per verba, optimè ſcio, *de viſu deponere dicitur, num. 1.*

Teſtis vnicus ſemiplenè probat, num. 1.

Qualitas perſonæ teſtis auget fidem illius, dicto num. 2. vbi de qualitate Doctoratus.

Amicus præſumitur informatus de geſtis alterius amici, num. 2.

Confeſſio extraiudicialis probatur ſufficienter per duos teſtes conteſtes de loco, & tempore, num. 3.

Conſanguineus præſumitur ſcire vitam, & ſtatum alterius conſanguinei, num. 4.

Familiaritas probatur per teſtes de auditu ab ipſomet familiari defuncto, num. 4.

Confeſſio extraiudicialis non probatur per teſtes ſingulares de loco, tempore, & verbis, num. 5.

Familiaritas ad effectum reſeruationis eſt plenè probanda, num. 6.

Familiaritas vt probetur, debet concurrere mens Domini, conſenſus familiaris, & præſtatio expenſarum, n. 7.

Teſtis nimis generaliter, & ambiguè deponens non probat, num. 8.

Familiaritas habet ſe ad inſtar ſocietatis, num. 8.

Teſtis deponens aliquem eſſe ſocium, vel familiarem, debet deponere de actibus ſocialibus, vel familiaritatis, n. 8.

Teſtis deponens de his, quæ ſenſu corporis non percipiuntur, debet etiam non interrogatus reddere rationem ſui dicti, num. 8.

Teſtis debet non interrogatus reddere rationem ſui dicti, etiam in his, quæ ſenſu corporis percipiuntur, quando in ijs dignoſcendis præualet iudicium intellectus, n. 9.

DECISIO DCCXI.

IN diſputatione, an Gratia Alemanni eſſet iuſtificata, Domini pro nunc amplexi ſoerunt caput familiaritatis cum Illuſtriſſimo Dom. Cardinali Ioioſa, olim Ioannis de Laurentijs vltimi poſſeſſoris ſecundi Archidiaconatus Eccleſiæ Auenionenſis, de quo nunc agitur, circa quam, cùm teſtes variè quoad tempus deponerent, diſtinctè procedendo ad antiquam ſe reſtrinxerunt, videlicet ante annum 1587. de quo Ioannes dictum Archidiaconatum obtinuit. Quæ ſatis viſa fuit probata ex tertio, & ſeptimo teſtibus, inter plures ad inſtantiam Silueſtruccij Auenioni examinatis.

1 Septimus enim ſuper vigeſimo, & ſequentibus Articulis deponit, ſe optimè ſcire dictum Ioannem familiaritatem contraxiſſe cum dicto Illuſtriſſimo Domino Cardinali, eiuſque ſeruitio aliquot annorum ſpatio ſe addixiſſe, & ab eo poſteà recedendo Auenionem reuerſum fuiſſe vno circiter anno, priuſquam ei de dicto Archidiaconatu prouideretur. Qui cùm de cauſa ſcientiæ interrogatus non fuerit, & aſſertiuè deponat per illa verba, *optimè ſcio*, & illud viſu percipi poteſt, dicitur de viſu deponere, iuxta doctrinam Innocen. *in cap. Cùm cauſam num. 1. extra de teſtibus*, quam communiter ſequuntur Bart. *in l. 3. n. 3. verſ. iſtud eſt verum, & in antiq. lect. num. 14. verſ. Innoc. C. eod.* & ibi Bald. *in princip. verſ. Innoc. autem*, Salic. *ſub nu. 3.* Caſtr. *ſub num. 6. verſ. hoc verum*, Alex. *in l. 1. num. 19. ff. ſi cert. petat.* cum alijs latè per Farinac. *de oppoſit. contra dicta teſt. quæſt. 70. cap. 2. num. 111.* Et ideò licet vnicus ſemiplenam faciat probationem, Gloſſ. *in l. admonendi, in verbo exacto, verſ. Item dico, ff. de iureiuran.* quam ſequitur Bart. *ibi num. 36.* & alij plures de communi per Farinac. *de oppoſit. contra perſ. teſt. quæſt. 63. cap. 1. num. 52.* & in ſpecie noſtra Put. *deciſ. 134. verſ. & fuit reſolutum lib. 3.* quem ſequitur Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 10. qu. 3. num. 20. tom. 2.*

2 Iuncta præſertim qualitate perſonæ, Rota *deciſ. 196. nu. 4. par. 1. diuerſor.* videlicet Doctoratus, qui auget fidem illius depoſitioni, Alexan. *conſil. 18. in fin. lib. 1.* Natt. *conſ. 37. num. 67. & 65.* & cum (vt ipſe deponit) nouerit ab infantia dictum Ioannem, & cum eo continuam habuerit conſuetudinem, præſumitur de geſtis per eum fuiſſe optimè informatum, *cap. 3. in fin.* vbi Gloſſ. *in verb. conuerſatus, cum ibi not. extra de elect.* Bald. *conſ. 295. ſub num. 2. verſic. præterea à ratione conuerſationis volum. 3.* cum alijs per Aym. *conſ. 220. num. 12. verſ. amplius ex conuerſatione conſ. 249. n. 4. ad fin. verſ. profecto, & conſ. 271. col. 5. verſ. 7. reſpondeo.*

3 Acceſſit etiam confeſſio extraiudicialis eiuſdem Ioannis, quam idem teſtis deponit, ſibi inter cœnandum factam de anno 1610. elapſos tunc eſſe annos viginti quatuor, quod familiaritatem dicti Domini Cardinalis reliquerit, & ſic percutit annum 1586. qui fuit ante dicti Archidiaconatus impetrationem. Quæ confeſſio videtur ſufficienter probata, quia de illa eſt etiam conteſtis de loco, tempore, & verbis tertius teſtis ſuper eiſdem articulis, Caſtr. *conſil. 296. ſub num. 3. volum. 1.* Pariſ. *conſil. 60. n. 45. volum. 4.* Afflict. *deciſ. 364. num. 4. verſ. Tamen iſta confeſſio*, & ibi Vrſill. *in adnotat. num. 2. in fin.* Put. *deciſ. 466. per tot. ſecundum nouiſſimam impreſſ. lib. 2.* & fuit dictum in Romana Pecuniaria 3. Martij 1595. coram bonæ memoriæ Penia.

4 Et adminiculatur ex alijs ſimilibus confeſſionibus, de quibus deponit quartus teſtis Alemanni ſuper quinto articulo, dicens ſe à dicto Ioanne ſæpiùs audiuiſſe, quod omni tempore tam vitæ, quàm mortis fuerat ſeruitor domeſticus, familiaris, & commenſalis dicti Cardinalis, qui teſtis, cùm eſſet cognatus germanus Ioannis, præſumitur etiam illius vitam, & ſtatum non ignoraſſe, *l. octauia in fin. ff. vnde cogn. l. de tutela*, vbi Gloſſ. *in verbo ignarum concord. adducit. Cod. de in integr. reſtit. minor.* Bart. *in auth. ingreſſi num. 69. Cod. de Sacroſanct. Eccl.* ſimilem autem depoſitionem teſtium de auditu à defuncto, quod fuerat familiaris, approbauit Rota coram Puteo *in dicta dec. 134. prope fin. lib. 3.* vbi etiam ex pluribus ſimul iunctis admittit familiaritatem.

5 Nec viſi fuerunt obſtare ſecundus, & octauus teſtes, deponentes de contraria confeſſione Ioannis, quòd nunquam fuerat familiaris dicti Domini Cardinalis, qui nec etiam ſimul iungi poſſunt, cùm ſint ſingulares de locis, tempore, & verbis, Butr. *in cap. licet ex quadam ſub num. 8. prope finem, verſ. & per hoc deciditur*, & ibi Felin. *num. 2. verſ. vnde ſi peto, extra de teſtibus*, Alexand. *conſil. 68. num. 8. lib. 3.* Put. *dict. deciſ. 466. numero 1. lib. 2.*

6 Aliqui tamen ex Dominis dubitabant, an huiuſmodi probatio ſufficeret. Familiaritas enim, quæ nunc adducitur ad effectum reſeruationis, & ad excluſionem prouiſi ab ordinario, eſt plenè iuſtificanda, Sarnen. *in regula de benefic. vacan. per obit. fam. Card. quæſt. 13. num. 6. verſ. & ita declarantur*, Simonett. *de reſeruat. quæſt. 36. num. 5.* & ſæpiſſimè tenuit Rota, vt apud Verall. *deciſ. 147. par. 1. & deciſ. 10. num. 2. & deciſ. 380. par. 2.* & in pluribus deciſionibus relatis in Hiſpalenſi Portionis 2. Maij 1614. coram R. P. D. meo Andrea.

7 Teſtes verò, de quibus ſupra nihil deponunt, nec quod Ioannes haberet partem à dicto Cardinale, iuxta not. per Doctor. *in cap. fin. de verbor. ſignific. in 6.* Sarnen. *dict. qu. 13. in princip.* Nec de mente, & conſenſu dicti Illuſtriſſimi Domini Cardinalis admittendi, & reijciendi ipſum Ioannem in familiarem, neque de intentione eiuſdem Ioannis contrahendi huiuſmodi familiaritatem, quæ omnia ad illam contrahendam requiri, tradunt Doctores *in dict. cap. fin. de verbor. ſignific.* Anchar. *conſil. 398. in princip.* Caſſad. *deciſ. 1. num. 3. de verbor. ſignific.* Simon. de Prætis *quæſt. 35. num. 4. & 10.* Sarnen. *dicta quæſt. 13.* & tenuit Rota in Parmenſi Canonicatus 11. Februarij 1585. coram Gypſio, & in Salamantina, & Abulenſi beneficij 9. Iunij 1599. coram bon. mem. Penia, & in Hiſpalenſi Archidiaconatus, Lunæ 20. Februarij 1606. coram bon. mem. Iuſto.

8 Et depoſitio dicti ſeptimi teſtis, quod Ioannes ſe addixerit familiaritati Domini Cardinalis, vel nimis generalis, & dubia, non videtur probare ſecundùm Angel. *in l. ſi ambigua num. 1. ff. de leg.* Iaſ. *in l. 1. num. 13. in fin. & n. 20. ff. de iuſtitia, & iur.* Soccin. *in l. 1. num. 9. ff. ſi certum petat.* cum alijs per Farinac. *de oppoſit. contra dict. teſt. quæſt. 68. §. 1. num. 1.* Et potius videtur ſuper re non ſenſu corporis,

ris, ſed iudicio intellectus perceptibili, cùm familiaritas habeat ſe ad inſtar ſocietatis, Simonett. *de reſeruat. qu.* 35. *num.* 5. Anchar. *in d. c. fin. num.* 3. *verſ. contrahitur hac ergo*, & ibi Franch. *num.* 14. *verſ. & contrahitur, de verb. ſignif. in* 6. ad cuius probationem, quia ſenſu corporis non percipitur, non ſufficere, quod teſtes dicant, tales eſſe ſocios, niſi reddentes cauſam dicti ſui deponant de actibus ſocialibus, tradunt Caſtr. *conſ.* 73. *num.* 4. *lib.* 2. & Modern. *de ſociet. cap.* 11. *num.* 12. Et ideò teſtis etiam non interrogatus rationem ſui dicti tenebatur adducere, Bart. *in d. l.* 3. *nu.* 3. *verſ. ſed ſi depoſuit, & in repet. num.* 14. *verſ. ſed in his, C. de teſtib.* & ibi Bald. *poſt num.* 1. *verſ. ſed quando tale quid*, Salic. *num.* 2. *poſt med. verſ. quadam autem*, Caſtren. *n.* 6. *verſ. ſi autem ſolum*, Sichard. *num.* 4. *verſ. aut ea res*, Rot. *dec.* 1163. *num.* 2. *par.* 3. *diuerſ.*

9 Prout etiam iuxta doctr. Sichard. *in d. l.* 3. *ſub d. num.* 4. *poſt med. verſ. concludendo ergo*, illam adducere teneretur, ſi familiaritas non ſolùm iudicio intellectus, ſed etiam ſimul ſenſu corporis perſpici poſſet, negari enim non poteſt, quin præualeat in ea dignoſcenda iudicium intellectus. Quia tamen ſuper hac antiqua familiaritate non videbatur fieri vis pro Alemanno, ideò ſi opus erit, iterùm conſuli poterũt Domini mei, qui de familiaritate, poſt obtentum Archidiaconatum à dict. Ioanne, & de alijs reſeruarunt videre.

R. P. D. PIROVANO.

Bononieñ. Landi.

Veneris 5. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Libri ſociales licet ſint ſcripti, ſeu tenti contra formam ſtatuti, tamen non poſſunt ab vno ſocio impugnari contra tertium, quando fuerunt ſcripti dicto ſocio ſciente, & patiente.

SVMMARIVM.

Statutum poteſt dare fidem libris mercatorum ſub certa forma retentis, *num.* 1.

Socius non poteſt impugnare contra tertium ſcripta ab altero ſocio in libris ſocietatis ipſo ſciente, & patiente, *num.* 1. *& num.* 5.

Scientia ſcripturæ, ſeu contentorum in libris deſumitur ex vſu ſcripturæ, ſeu librorum, *num.* 1.

Allegans aliud non extare præter deſcripta, habet intentionem fundatam, *num.* 2. *Vbi quod id ſolùm procedit in inuentario heredis propter præſumptionem, quam habet pro ſe, aliàs ſecus.*

Legatarius contra affirmatiuam inuentarij excipere non poteſt, ſed negatiuam probare tenetur, *num.* 3.

Culpa tenet ſolum auctores, *num.* 4.

DECISIO DCCXII.

PLacuit Dominis deciſio die 16. Februarij præteriti in hac cauſa facta, & hodie ex ijſdem fundamentis eam confirmarunt. Quibus viſum eſt non obſtare ſtatutum fori mercatorum Ciuitatis Bononiæ ſub titulo, *In che modo ſi debba per fede alli libri rubr.* 19. in quo videtur expreſsè data certa forma retinendi libros etiam memoriales, *& de recordi*, nempè quod debeant intitulari, affoliari, ſignari cum declaratione, ad quem finem dictus liber teneatur, & cum deputatione perſonæ, quæ in eo ſcribere debeat, quibus non ſeruatis, libri fidem non habeant, ideò cùm prædicta in præſenti deficiant, ſufficere dicebatur ad conquaſſandam omnem fidem ex libris præſumptam, licereque Dominis de Sancto Petro, & Scappis libros impugnare.

1 Nam ſenſum dicti ſtatuti Domini intellexerunt, quando agendum eſſet de fide danda libris in fauorem ſcribentis contra tertium, vt eo caſu non obſtante, *l. inſtrumenta, l. exemplo, Cod. de probat.* poſſit ſtatutum dare fidem libris mercatorum ſub certa forma retentis, ſecundùm veriorem opinionem, de qua per Salic. *in d. l. exemplo, Cod. de probat.* Bald. *in l. cunctos populos n.* 16. *C. de ſumm. Trin. & fid. Cath. & in l. quidam, §. nummularios ff. de eden.* vbi Caſtr. *n.* 3. Alexan. *n.* 1. Iaſ. *n.* 2. & pleniùs idem Iaſ. *in l. admonendi num.* 120. *ff. de iureiur.* Crau. *de antiq. temp.* §. 4. *limitatur nu.* 81. ſecus verò, vt in præſenti, vbi non agitur de intereſſe tertij, ſed ipſorum tantùm ſociorum, neque de ſcriptura ab ipſomet Chriſtophoro conſcripta, ſed ab alijs ſocijs, aut miniſtris apothecæ ſocijs ſcientibus, & videntibus pertinentia ad negotium ſcribere, quæ propterea ab ipſis non videtur poſſe impugnari propter præſuppoſitum mandatum, vt ponderat in iſtis terminis Bald. *conſ.* 98. *in fin. lib.* 2. & eum ſequitur Crauett. *conſ.* 37. *in princ. de antiq. tempor. par.* 1. §. *quæritur etiam in hac materia num.* 77. Abb. *in cap.* 2. *num.* 12. *de fide inſtrum.* Stracha *tractat. de mercat. par.* 2. *nu.* 65. neque de præſentia, & ſcientia ſociorum videbatur poſſe dubitari tam ex qualitate negotij, quòd per multos annos abſque reclamatione continuauit, quàm etiam propter eorundem met librorum vſum imponendis, & ſolidandis calculis cum hæredibus Rogerij alterius ex ſocijs, ex quo deſumitur librorum ſcientia, & approbatio, Dec. *conſ.* 297. *num.* 2. Bellon. *conſ.* 15. *num.* 11. Surd. poſt alios *dec.* 229. *num.* 6.

2 Statuto igitur Dominis de Sancto Petro, & Scappis non ſuffragante deducta contra primum caput deciſionis videbantur non obſtare, nempè quod Grimaldus per affirmatiuam partis ſerici empti ex libris, vel propria confeſſione reſultantem reuelari non poſſit à probatione vera, & concludenti, ad quam tenetur ratione ſusceptæ adminiſtrationis, cùm ratio text. *l. cum de lege*, & gloſſ. ſit fundata in præſumptione inuentarij legitimè confecti, propter quam legatarij aſſerentes contrarium tenentur probare, vt declarat Gabr. *de probat. concluſ.* 7. *num.* 12. & Couarr. *variar. reſolut. lib.* 2. *c.* 6. *n.* 4. quam non poſſe conſiderari dicebatur in huiuſmodi libris malè tentis, & regulatis.

3 Nam præſuppoſitum, quod malè ſint tenti, & regulati libri non accommodatur effectui, de quo igitur, cum Chriſtophorus non deducat affirmatiuam ex libris à ſeipſo conſcriptis, contra quos poſſit dari de imperfectione ſcripturæ, ſed nititur ſcriptura miniſtrorum ſocietatis, & etiam ſociorum ad regendam ſcripturam in Capitulis electorum, quæ non poteſt impugnari per ſocios, vt iam fuit firmatum, ideò ſicuti legatarij contra affirmatiuam inuentarij excipere non poſſunt, ſed negatiuam probare tenentur, ita & ſocij contra affirmatiuam librorum, qui impugnationi non ſubiacent, onus aſſumere tenentur, quatenus contrarium probare velint.

4 Non obſtat, quod partitæ librorum, de quibus agitur, non ſint veræ, contineant multos errores, & lacerationes foliorum, & doloſè conuincantur. Quia vltra quod prædicta Chriſtophoro non videntur poſſe imputari, qui libros non ſcripſit, cùm culpa ſuos tantùm auctores tenere debeat, *l. ſancimus, C. de pæn.* videtur in prima deciſione reſeruatum ipſis de Sancto Petro, & Scappis, vt quoquomodo de errore prædictorum dicerent.

5 Demùm obſtat, quod quamuis ex natura, & qualitate negotij, neque partitæ in 2. & 3. capite deciſionis tanquam minutæ non eſſent referendæ in libris Socialibus. Giornali, ſcilicet, & Magiſtro, ſeu principali, nihilominus negotio perfecto ex diſpoſitione eiuſdem ſtatuti Bonon. *verſ. Mà queſto vogliamo habbi luogo, &c.* adnotari debebant, vt fides præſtanda ſit. Eadem enim reſponſione tollitur obiectum, quod in præſenti non agitur de fide librorum coadiuuanda, ad hoc, vt contra regulas iuris credatur ſcripturæ ſcribentis ad eius commodum, ſed de ſcriptura tertij, & inter ipſos ſocios, qui paſſi ſunt ſcienter per miniſtros apothecæ eam confici, quæ propterea non poteſt impugnari, vt dicebam, propter præſumptum mandatum, etiamſi ſtatuto caueretur, vt fides non adhiberetur tali ſcripturæ, ex Bald. *d. conſ.* 98. *cum alijs allegatis, &c.*

R. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Cenſus, ſiue Exequutionis.

Veneris 5. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Minore prohibitio à ſtatuto contrahere ſine conſenſu proximiorum quis debeat probare ipſum minorem proximiores non habuiſſe, vel ſi habuit, illum fuiſſe impeditum contractui interuenire, & de quo tempore. Eſt deciſio notabilis, & Magiſtralis.

SVM-

S V M M A R I V M.

Minore prohibito contrahere ſine conſenſu proximiorum, & proximiore non adhibito, qui dicit proximiorem adfuiſſe, & tempore contractus in loco contractus extitiſſe, probare debet, num. 1. & num. 3. & ſeqq. Vbi etiam quis debeat probare d. proximiorem in die contractus potuiſſe interuenire, & nullum habuiſſe impedimentum, & an ſufficiat probare impedimenti ceſſationem in die contractus, an verò etiam requiratur probatio de hora contractus.

Sanitatis probatio licet ſit difficilis, probari tamen poteſt ſanitas ex circumſtantijs ſanitatem inferentibus, num. 1.

Teſtium conſanguinitatis defectus ſuppletur per alios, n. 1.

Infirmitas non præſumitur, ſed ſanitas, & ideò qui infirmitatem allegat, probare debet, num. 2.

Præſumptio iuris, an & quando transferat in aduerſarium onus probandi contrarium, num. 2.

Impedimentum accidentale non diu durat, & ideò expectandum eſt, quod ceſſet, num. 4.

Minoris aſſertio, quod proximiores non habeat, qui poſſint contractus interuenire, non probat hanc negatiuam, n. 5.

D E C I S I O DCCXIII.

1 EXcellentiſſimus Dom. Princeps Vrſinus, tunc minor, fideiuſſit pro alijs Dominis de Vrſinis abſque interuentu clar. mem. Henrici Caetani S.R.E. Cardin. Camerarij eius proximioris, & cùm propter hoc daret de nullitate dictæ fideiuſſionis ex ſtatuto Vrbis *lib. 1. cap. 15.* cùmque probauerit eadem die contractus Card. prædictum fuiſſe in Vrbe iuxta reſolutionem factam 15. Nouembris 1610. coram Reuerendiſſimo Dom. Archiepiſcopo Bononien. ideò dubitaui ſub die 11. Martij 1613. an vltra præſentiam Card. Excell. Princeps teneretur probare aliquam habilitatem, & quatenus ſic, vt eſſet probata, & Rota ad primam partem affirmatiuè reſpondit. Ad ſecundam verò negatiuè. Hodie autem receſſit à dicta reſolutione quo ad ſecundam partem, & reſpondit affirmatiuè, ſcilicet Principem probare habilitates Cardinalis nedum naturales, ſed etiam non adfuiſſe inhabilitates accidentales. Nam quantum ad naturales deponunt teſtes, quod eadem die contractus Cardinalis erat ſanus. Et quamuis iſta probatio videatur difficilis, tamen cùm hoc deponat cum circumſtantijs memorabilibus, vtique probant ſanitatem de die contractus, per ea quę tradit Io. Andr. *in addit. ad Spec. in tit. de teſte, §. 1. n. 35. litt. K. verſ. ego ſaluo*, Igneus *in l. excipiuntur num. 36. verſ. ſed vltra, & num. 38. ff. ad Syllan.* Farinacc. *de teſtib. qu. 58. num. 88. & ſeqq.*

2 Qui quidem teſtes, licèt dicantur nulliter examinati, tamen hoc non ſubſiſtit in facto. Et etiam quod dicatur, quod vnus ſit è conſanguineis, non refert, cùm ſuppleatur per alios, Farinacc. *de teſtib. quæſt. 54. reg. 1. num. 67. & ſeqq.* & dicta iſtorum teſtium coadiuuantur ex præſumptione iuris, ſecundùm quam quilibet præſumitur ſanus, cùm infirmitas ſit habitus contra naturam, *l. 1. §. ſed ſciendum, ff. de adil. edict. l. ſemel, Cod. de re militari lib. 10.* Bart. *in l. quæſitum nu. 5. ff. de re iudic.* Ripa *in tract. de peſte tit. de præſcript. remed. contra peſtem par. 2. n. 260.* & quamuis Rota non admittat ſimpliciter illam concluſionem, quod qui habet pręſumptionem iuris pro ſe, transferat onus probandi in aduerſarium, niſi præſumptio legis de iure habeatur pro concludenti probatione, Seraph. *deciſ. 1472. num. 10. & ſeqq.* tamen fuit reſponſum, quod hic non deducitur iſta probatio præſumptiua ad effectum transferendi onus probandi in aduerſarium, ſed adminiculatiuè, ad depoſitionem teſtium, vt magis firmentur eorum dicta.

3 Neque eſt verum, quod retento iſto intellectu teſtes non probant, quod in hora ipſius contractus Cardinalis eſſet ſanus, prout probare tenerentur, ex Anchatano *in conſil. 388. num. 8. verſ. nec obſtat, & num. 12. verſ. conſtat autem*, Verall. *deciſ. 218. par. 1.* Angel. *conſ. 194. num. 2. verſ. porrò licet*, Alex. *conſ. 97. num. 5. verſ. vnde qui ſe fundat lib. 7.* Nam in caſu, de quo agitur, in contrarium eſt veritas, quia Doctores, qui volunt minorem, vel mulierem teneri probare habilitates conſanguineorum, de tempore contractus ſunt intelligendi, prout Rota illos intelligebat, de die contractus, quia nimis ſtrictè loquerentur, ſi eſſent intelligendi, quod habilitates deberent probari in hora ipſius contractus, & ideò cùm Doctores requirant probari habilitatem de die contractus, ſatis dicitur probatio liquida, & certa, ſi probetur ſanitas de die contractus, licèt non probetur in hora ipſius contractus, vt benè ad propoſitum Felinus *in c. Paſtoralis num. 5. poſt medium, verſ. ſimiliter, de reſcript.* & ſic ceſſat dictum Anchar. quia loquitur in diuerſis terminis, nempè ad euitandam falſitatem inſtrumenti, vel teſtium, & in ſimilibus terminis loquuntur Verall. & alij Doctores ſupra allegati. In iſtis enim caſibus debet probari qualitas de certa hora, at in caſu noſtro ſufficit probare de die, non de hora, quia nimis reſtringeretur iſta materia, & reduceretur ad improbabilitatem.

4 Quantum verò attinet ad inhabilitatem accidentalem ex occupationibus, quod non adfuerit, dicebant Domini, ſatis eſſe probatum in caſu iſto, cùm non conſtet de affirmatiua ea ratione, quia ſi impedimentum accidentale adfuiſſet, non diu duraturum erat expectandum, quod ceſſaret, Tiraquell. *in legibus connub. gloſſ. 8. num. 6. & ſeqq.* Caſtren. *in l. cùm antiquitas n. 5.* Alex. *n. 6. C. de teſtam.* Modern. *de clauſulis inſtrum. in clauſula 7. gloſſ. 7. gloſſ. 10. nu. 1.* ergò cùm impedimenta accidentalia regulariter non ſint diu duratura, ſatis probatur negatiua, cùm non probetur affirmatiua, quia etiam quod adfuiſſet impedimentum accidentale, cùm diu non eſſet duraturum, erat expectandum.

5 Non obſtat aſſertio Principis, quod conſanguinei non poterant interuenire, quia ſi hoc admitteretur, de facili fieret fraus ſtatuto, Iaſ. *in l. ſi donatione n. 4. C. de collat.* Aymon. *conſ. 175. num. 2. & 4.* Et ad id, quod Princeps ſemper fuit magni ingenij, & ideò non eſt veriſimile, quod prædicta expreſſiſſet, ſi non fuiſſent vera, fuit reſponſum in hoc caſu applicari illud vulgatum, quandoque bonus dormitat Homerus, quod ſatis probatur, quia fideiuſſerit ſine releuatore, quod alij fideiuſſores non fecerunt, & etiam aſſeruit, quod cupiebat fideiubere in cenſu, & tamen iſta res non videtur concupiſcibilis, & in minore ſola fideiuſſio ſufficit, vt dicatur læſus, *l. 1. C. de fil. fam. minore*. Et tamen qui interuenerunt in contractu, affirmarunt nullum poſſe fieri præiudicium D. Principi ex iſta fideiuſſione, & tamen contrarium eſt verius ex natura rei, & ex euentu ſubſecuto. Ex quibus Domini receſſerunt à ſecunda parte deciſionis ſub die vndecima Martij 1613. & ita concluſum, &c.

R. P. D. R E M B O L D O.

Viterbien. Bonorum.

Mercurij 10. Iunij 1615.

A R G V M E N T V M.

Renunciatio facta per volentem ingredi religionem, quando ex verborum generalitate extendatur ad bona debita renuncianti ex fideicommiſſo.

S V M M A R I V M.

Renunciatio concepta per verba generaliſſima comprehendit omnia bona, num. 1.

Renunciatio fideicommiſſi inducitur vbicumque quis renunciauit cuicumque ſucceſſioni ex teſtamento prouenienti, n. 1. Vbi maximè quando verba renunciationis habent tractum ſucceſſiuum, nec aliud adeſt teſtamentum, quo verificari poſſint.

Renunciatio comprehendit omnia bona, quando cauſa finalis fuit ingreſſus religionis, & contemptus omnium bonorum præter ſibi reſeruata, num. 2.

Renunciatio generalis præiudicat renuncianti, & porrigitur ad omnia iura renunciantis, etiamſi de ijs cogitatum non fuiſſet, num. 3. & num. 7.

Verba quantumuis generalia reſtringuntur ad rem, vel cauſam expreſſam, niſi cauſa expreſſa ſit generalis, num. 4.

Reſtrictio fieri non poteſt, vbi non patitur ratio recti ſermonis, num. 4.

Verba generalia poſt certam ſpecificationem non poſſunt verificari, niſi in diuerſis à contentis in ſpecificatione, num. 5.

Dictio alijs, licèt ſit nota ſimilitudinis, tamen includit diuerſa ab expreſſis, num. 5.

Renunciatio vbi eſt directa in hereditatem comprehendit omnes modos, quibus hereditas poſſet acquiri, num. 6.

Re-

Renunciatio generalis comprehendit vltra expreſſa, quando alias eſſet ſuperflua, n. 6.

Scientia contentorum in Teſtamento non eſt neceſſe probanda ad effectum validitatis renunciationis iuris ex teſtamento competentis, vbi fuit expreſſe renunciatum, l. de his, ff. de tranſact. n. 7.

Scientia in dubio præſumitur, vbi adſunt verba generalia, n. 7.

Renunciatio quantumcumque generalis non comprehendit ea, quæ ex teſtamento pendent, cum non præſumatur de iis cogitatum, nec potuiſſe cogitari, n. 8.

Fallit vbi aliunde quàm ex generalitate verborum conſtat de mente renunciantis, n. 8.

Fideicommiſſum vt cenſeatur remiſſum, neceſſe eſt, quod ſit reciprocum, & tempore remiſſionis purificatum, n. 9.

Fallit vbi agitur de renunciatione fideicommiſſi facta à volente ingredi religionem, n. 9.

In renunciatione quæ fit à volente ingredi religionem ex veriſimili mente renunciantis, lata fieri debet interpretatio, n. 9.

In renunciatione, quæ fit à volente ingredi religionem, non conſideratur læſio, etiam quod renuncians modico accepto multum relinquat, n. 9.

DECISIO DCCXIV.

CVm dubium propoſuiſſem, vtrum ſententia Rotalis eſſet confirmanda, vel infirmanda, nec inter partes circa validitatem dictæ ſententiæ controuerſia eſſet, punctus ad id reduci videbatur, an renunciatio Portiæ comprehendat bona fideicommiſſo quondam Iacobi ſubiecta. Et DD. illa comprehendi cenſuerunt.

1 Conſiderauerunt enim in primis, quod non ſolum verba dict. renunciationis ſunt generaliſſima, & conſequenter ex ſui natura apta comprehendere quæcumque bona, ad not. per Bartol. & communiter DD. *in l. ſub prætextu C. de tranſact. & in l. generaliter §. vxor ff. de vſufruct. leg.* & in terminis renunciationis fideicommiſſo, Dec. *conſ.* 345. *n.* 3. Crau. *conſ.* 24. *ſub num.* 11. *verſ. amplius dico*, cum alijs per Menoch. *conſ.* 87. *num.* 27. ſed quod vlterius etiam Portia, poſteaquam omnibus bonis Paternis, Maternis, & Fraternis renunciaſſet, renunciauit alijs ſucceſſionibus, & iuribus, & in ſpecie etiam ex teſtamento quomodolibet ipſi obueniendis, & deuoluendis, atque ideò meritò dicendum erit renunciaſſe etiam ſucceſſioni, & bonis fideicommiſſo Iacobi Patrui ſubiectis, vti ex teſtamento d. Iacobi ipſi deuoluendis, non minus, ac ſi teſtamentum dicti Iacobi nominatim expreſſum fuiſſet, Bart. *in l. qui Romæ §. duo fratres num.* 18. *ff. de verb. oblig.* cùm præſertim dicta verba habeant tractum ad futurum tempus, *l. ſi ita ſcripſiſſet*, & ibi DD. *ff. de leg.* 2. Bart. *in l. n.* 11. *verſ. poteſt C. de pactis*, Surd. *conſ.* 308. *n.* 28. & nullum aliud adeſſet teſtamentum in quo verificari poſſent, Bart. *dict. leg. qui Romæ §. duo fratres num.* 19. *verſ. nunc ad propoſitum*, & fuit latè in hac cauſa coram R. P. D. meo Manzanedo firmatum.

2 Deinde dixerunt, etiam ſatis clarè conſtare de mente Portiæ, quòd ſcilicet prædictis bonis renunciare voluerit, tum eo ipſo, quod vt dixi, vſa fuit verbis generalibus, & in ſpecie renunciauit ſucceſſionibus ex teſtamento deuoluendis, *ad l. Labeo §. id Tubero ff. de ſupel. leg.* tum & præcipuè, quia cauſa finalis dictæ renunciationis, vt ex eo proœmio colligitur, fuit, quod Portia Religionem ingreſſura, ſpretis omnibus alijs temporaneis bonis, & nullo præter dotem, atque annuam penſionem ſcut. 30. iure ſibi retento, perpetuam Deo paupertatem vouere in animo habebat.

3 Quibus concurrentibus indubitanter tenuerunt, locum eſſe regulæ, quòd renunciatio generalis præiudicat renuncianti, & porrigitur propter apertam verborum generalium naturam, ad omnia iura renuncianti competentia, etiam ſi de iis cogitatum non fuiſſet, *l. pluribus ff. de acceptil. gloſ. in l. emptor §. Lucius in verb. in ſua cauſa ff. de pact.* Bart. *in l. ſi certa num.* 1. Iaſ. *ſub n.* 4. *C. de tranſact.* Bald. *in l. tres fratres n.* 4. *ff. de pactis, & in d. l. ſub prætextu ſub n.* 2. *verſ. tu dic C. de tranſact.* vbi quod ſibi imputare debet, qui non cogitauit ſub verbis generalibus omnia comprehendi, Alex. *conſ.* 42. *n.* 8. *lib.* 1. *& conſ.* 11. *n.* 12. *l.* 2. cum pluribus cumul. per Crauett. *conſ.* 638. *n.* 14. Gabr. *de reg. iur. concl.* 4. *n.* 5.

Neque viſum fuit hic applicari poſſe limitationes, quæ 4
ad dictam regulam afferri ſolent, & præſertim, quod verba quantumuis generalia reſtringuntur ad rem, vel cauſam expreſſam, quia cùm vt dixi cauſa expreſſa in dicta renunciatione ſit generalis, & apta comprehendere etiam bona fideicommiſſo ſubiecta, non minus, quàm alia, ceſſat ratio reſtrictionis, Bald. *in d. l. ſub prætextu n.* 8. Prætetea, & ex abundanti DD. dixerunt, quod reſtrictio fieri non poteſt quotieſcunque ratio recti ſermonis non patitur, Bart. *in d. l. ſi de certa*, & ibi Ang. Caſtren. & alij, *Cod. de tranſact.* Pariſ. *conſ.* 20. *n.* 77. *& ſeq. vol.* 1. cum alijs adductis per Gabr. *d. concl.* 4. *ſub n.* 22. *verſ. ſublimita niſi ratio.*

Quod autem ratio recti ſermonis in propoſito non patia- 5
tur reſtrictionem ad expreſſa, apertè demonſtrari putabant ex ipſo verborum contextu, dum ſpecificatis ſucceſſionibus Paternis, Maternis, & Fraternis, Portia renunciauit etiam alijs ſucceſſionibus, ipſi quomodolibet deuoluendis, quæ verba ex ſui propria natura ampliant, & non reſtringunt diſpoſitiones, nec poſſunt verificari, niſi in iuribus diuerſis à iure competente ſuper bonis enunciatis, *l. ex tamen adiectio*, & ibi DD. *ff. de leg.* 3. Caſtrenſ. *conſ.* 333. *ſub n.* 2. *verſ. nam verba illa prope finem*, Surd. *conſ.* 303. *n* 35. *& ſeq.* Rot. *diuerſ. deciſ.* 149. *n.* 3. *par.* 1. ponderando præſertim dictionem *alijs*, quæ licet ſit nota ſimilitudinis, includit diuerſa ab expreſſis, vt in terminis noſtris not. Socin. *conſ.* 300. *ſub n.* 2. *verſ. tertio principaliter*, Natt. *conſ.* 546. *n.* 2. *& ſeq.* Menoch. *conſ.* 335. *n.* 18. *& ſeq.*

Neque vlla ratione ſubſiſtere videbatur, quod verba, *&* 6
alijs ſucceſſionibus, ampliant quidem modos ſuccedendi perſonis ſuper expreſſis, ſed non augent numerum perſonarum, quibus ſuccedendum erat. Quia cùm verba, quibus Portia renunciauit hæreditati Paternæ, Maternæ, & Fraternæ directa ſint in ipſam hæreditatem, cenſetur per illam renunciaſſe omnibus modis, quibus dd. perſonis ſuccedere potuiſſet, etiamſi mille adfuiſſent, iuxt. trad. per Ang. *in l. cum quæ C. de iur. delib.* cum alijs per Pariſ. *conſ.* 26. *n.* 44. *lib.* 3. ac propterea verba ſubſequentia, *& alijs ſucceſſionibus*, non poſſunt augere modos ſuccedendi, quibus iam fuit renunciatum, ſed neceſſe eſt ad euitandam ſuperfluitatem, quod importent renunciationem ſucceden. alijs perſonis, vltra ſpecificatas, ad not. per Menoch. *d. conſ.* 325. *n.* 16.

Vlterius, etiam viſum fuit non releuare, quod dicitur ſu- 7
pra deducta non procedere non probata ſcientia fideicommiſſi in Portia, quia vltra quod eadem Portia expreſsè, & cum iuramento renunciauit, *l. de his ff. de tranſact.* ac propterea non eſt neceſſe, vt probetur, quòd habuerit ſpecificam ſcientiam contentorum in dicto teſtamento, & generalis, ac præſumpta ſcientia ſatis probetur ex deduc. in d. dec. Reu. P. D. mei Manzanedi, & præſertim, quia verba renunciationis in alio teſtamento verificari non poterant, vt dixi, ſtante etiam dicta generalitate verborum ſufficit, quod in genere cogitare potuerit, poſſe aliquando fideicommiſſum ad ſui fauorem inductum purificari, ad trad. per Bartol. & alios *in d. l. ſub prætextu C. de tranſact.* Angel. *in l. tres fratres n.* 4. *ff. de pactis*, vbi quod in dubio præſumitur ſcientia propter generalitatem verborum, & ſequitur Alex. *d. conſ.* 42. *ſub n.* 8. *verſ.* 4. *quia l.* 1. cum alijs ſupra relatis.

Nec dicatur, quod ſub quacumque verborum generali- 8
tate non comprehenduntur ea, quæ ex teſtamento pendent, cùm non præſumatur fuiſſe de iis cogitatum, nec minus potuiſſe cogitari, vt not. gloſ. *in verb. poſſe*, & ibid. DD. *in d. l. tres fratres ff. de pactis*. Quia præterquam quòd obiectum ceſſat ex eo, quod, vt ſæpius dixi, hic facta fuit expreſſa mentio teſtamenti, atque ideò dici non poteſt, quod non fuerit ſaltem in genere cogitatum de iuribus, & bonis ex teſtamento deuoluendis, fallit etiam quando aliunde, quàm ex generalitate verborum conſtat de mente renunciantis, prout in hoc caſu conſtare dixi, quod omnibus bonis quomodocumque, & qualitercumque tam ab inteſtato, quam ex teſtamento obueniendis renunciare voluerit, vt multis probat Ruin. *conſ.* 156. *n.* 5. *&* 6. *l.* 3. & faciunt deduct. per Natt. *d. conſ.* 546. *n.* 20. *& ſeq.* Menoch. *d. conſ.* 335. *n.* 52. *& ſeq.*

Similiter applicari non poteſt, quòd dicitur neceſſe eſſe 9
ad hoc, vt fideicommiſſum cenſeatur remiſſum, quod ſit reciprocum, & tempore remiſſionis purificatum: quia prædicta prout ferè omnia alia in contrarium adducta ponderari ſolent à Doctoribus ad effectum excludendi præſumptionem remiſſionis fideicommiſſi inter diuidentes bona fideicommiſſo ſubiecta, in quibus terminis omnes

exaduerſo citati loquuntur, & non militant in renunciatione facta verbis adeò amplis, à muliere volente omnia, à ſe bona abdicare, & perpetuam paupertatem profiteri, quo caſu ad hoc, vt dicatur renunciatum fideicommiſſo, non ſolum ſufficiunt verba generalia, & quæ tempus futurum reſpiciant, vt ſupra probaui, ſed ſolet etiam ex veriſimili mente renunciantis fieri latior interpretatio, atque hinc in ſimilibus renunciantibus non conſideratur læſio, etiam quod renuncians modico accepto ſpem opulentiſſimæ hæreditatis, nec non ingens patrimonium præſens remiſerit, vt inquit Couar. *in cap. quamuis, §. 2. num. 5. de pactis*, poſt Dec. *conſ. 31. num. 5. verſic. non obſtat*, Aym. *conſ. 160. num. 1.* Non facit etiam, quod renunciatio ampliſſimis verbis ſupra relatis facta, reſtringi videatur per aliam clauſulam ſubſequentem, in qua Portia quatenus opus ſit totam ſuam portionem bonorum Paternorum, Maternorum, & Fraternorum, etiam ratione legitimæ, & Trebellianicæ donauit, quia fuit reſponſum, quod dicta ſecunda clauſula non derogat generalitati primæ, ſed ſtat de per ſe, & comprehendit particularem titulum donationis, ſcilicet qui differt à renunciatione, vnde non poteſt inde inferri, quòd reſtringat ſucceſſiones ſupra renunciatas: ſed quòd magis declaret animum Portiæ, quod dictas portiones, quatenus opus eſſet, etiam ratione legitimæ, & Trebellianicæ donare intendit fratribus, & cauſam ab eis habentibus, vt fusè deducit Dom. de Vignate in ſua reſponſione ad allegationes partis aduerſæ. Denique DD. pro indubitato habuerunt, quod renunciatio Portiæ per mortem fratrum non expirauerit, cùm non ex ſola cauſa conſeruandæ agnationis facta fuerit, ſed quia Portia Monaſterium ingredi, & in perpetua paupertate Deo ſeruire in animo habebat, & quod conſequenter etiam Monaſterio obſtet, vt multis in deciſ. R. P. D. mei Manzanedi ſub die 2. Maij 1614. in hac cauſa facta firmatum fuit, in qua etiam omnibus in contrarium adductis reſpondetur. Atque ex his, & alijs ab informantibus deductis, ſententiam Rotalem confirmandam eſſe dixerunt.

R. P. D. VBALDO.

Romana Domorum.

Mercurij 10. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Tranſactio vt reſcindatur prætextu læſionis, debet probari læſio, habito reſpectu ad dubium litis euentum omnium prætenſionum, ſuper quibus erat lis, vel futura timebatur, qui dubius litis euentus debet æſtimari per peritos iuris, & plura conſiderantur ad excludendam læſionem.

SVMMARIVM.

Remedium l. 2. C. de reſcind. vend. habet locum etiam in tranſactione, vbi læſio eſt enormiſſima, vel exceſſus magnus vltra dimidiam, n. 1.

Læſio ad effectum reſcindendi tranſactionem, debet per allegantem probari de tempore tranſactionis, & habito reſpectu ad dubium litis euentum, n. .. & n. 4.

Tranſactio dicitur fauorabilis, tamquam imponens finem litibus, n. 2.

Dubius litis euentus ad effectum reſcindendi tranſactionem difficilis eſt probationis, nec poteſt probari niſi per peritos iuris, qui ſciant æſtimare dubium litis euentum, num. 3.

Tranſactio vt ſuſtineatur, ſufficit litem aliquo modo fuiſſe introductam, imo ſufficit etiam ſuſpicio litis futuræ, num. 5.

Læſio difficilius conſideratur in tranſactione facta inter conſanguineos, num. 6. Vbi maximè ſi cauſa expreſſa ſit pro bono pacis, & cauſa amicabiliter, vt conſanguineos decet, viuendi.

Tranſactio per plures annos obſeruata, difficilius reſcinditur, num. 6.

DECISIO DCCXV.

1 DOmini dixerunt non conſtare de læſione D. Marcelli in caſu, & ad effectum de quo agitur, & effectus erat ad reſcindendam tranſactionem, aliàs factam de anno 1583. inter ipſum Marcellum ex vna, & quondam Cynthiam, & eius filios de Magdalenis ex altera parte, cuius tranſactionis vigore fuerunt ceſſæ per Marcellum Cynthiæ, & eius filijs Domus, de quibus agitur, & in primis admittebatur illa opinio, quod in tranſactione habet locum remed. *l. 2. C. de reſc. vend.* de qua per Bart. *in d. l. 2. n. 7. & in l. ſi quis cum aliter n. 50. ff. de verb. oblig.* quæ licet ſit controuerſa, vt conſtat ex allegatis per Alex. *conſ. 42. n. 11.* & ibi Add. *l. 1.* Tamen recipitur, quando læſio eſt enormiſſima, vel eſt magnus exceſſus vltra dimidiam, iuxta diſtinctionem Corn. *conſ. 166. n. 5. lib. 1. & conſ. 27. ſub n. 11. lib. 4.* quem ſequitur Dec. *conſ. 216. col. 2. & conſ. 479. n. 11. & conſ. 551. n. 6. & in l. cum te ſub n. 1. verſ. ſed fœdere diſtinctionis, C. de tranſ.* Grat. *conſ. 88. n. 3. lib. 1.* Tiraqu. *de retract. conſangu. § 24. gl. 1. n. 4.* Cagn. *in d. l. 2. n. 80.* Add. ad Afflict. *deciſ. 220. in 1. dubio*, Menoch. *conſ. 401. n. 159. lib. 5.* Molin. *de Hiſp. primog. lib. 4. c. 9. n. 36.* Card. Mant. *de tac. & ambig. lib. 26. tit. 9. n. 29.* & ſequitur Rot. in Tiraſonen. decimarum, coram Robuſterio, quæ eſt *deciſ. 102. part. 1. diuerſ. & deciſ. 732. n. 2. eadem p. 1.* Put. *deciſ. 225. in fin. lib. 1.* ſecundum Romanam impreſſionem. Et fuit dictum in Romana Domus 3. Decembris 1601. coram R. D. meo Damaſceno, & in alia Romana Reſciſſionis inſtrumenti 26. Nouembris 1612. coram me.

2 Et dicta læſio debet per allegantem probari, *l. ei incumbit, ff. de probat. & l. actor. C. eodem titulo*, & in ſpecie not. Abb. *conſ. 64. n. 3. part. 1.* & fuit dictum in Romana Domus, & quidem concludenter, & clarè, cùm aliàs tranſactio ſit valdè fauorabilis, quæ imponit finem litib. *l. fratris, C. de tranſ.* Apoſtill. ad Alex. *d. conſ. 42. num. 11. in verb. communem. in fin.* Card. Seraph. *deciſ. 638. n. 4. & 5. & deciſ. 1462. n. 1. part. 2.* Et hæc læſio conſideranda eſt de tempore factæ tranſactionis, *l. ſi voluntate in fin. C. de reſc. vend.* Aym. *conſ. 151. n. 7.* Surd. *conſ. 451. n. 36. lib. 3.* & fuit dictum in vna Romana deuolutionis Domorum 26. Martij 1590. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & eſt probanda, habito reſpectu ad dubium litis euentum, Bart. *in d. l. ſi quis aliter n. 5. ff. de verb. oblig.* Aym. *d. conſ. 151. n. 27.* Abb. *conſ. 64. n. 3. p. 1.* Menoch. *d. conſ. 401. n. 156.* Honded. *conſ. 34. n. 55. lib. 2.* Seraph. *d. deciſ. 638. n. 9. & deciſ. 865. n. 1. part. 1.* Et fuit dictum in dicta Romana deuolutionis coram Card. Pamph. & in dicta Romana Domus, coram Reuerendiſs. Damaſceno.

3 His igitur præmiſſis in caſu noſtro non videbatur conſtare de læſione, quia in primis dubius litis euentus non ſolum non fuit probatus, ſed nec articulatus, & aliàs difficilis eſſe probationis dixit Seraph. *in allegata deciſ. 638. in fin. p. 1.* Menoch. poſt alios *conſ. 603. ſub n. 27. verſ. & rectè*, & non poſſe probari niſi per peritos iuris, qui ſciant æſtimare dubium litis euentum, Aym. *conſ. 430. n. 5. lib. 3.* Purp. *conſ. 232. n. 3. lib. 1.* ſed totum ius læſionis pro Domino Marcello deducitur ex eo, quod clarum videretur Domos, de quibus agitur, non ſpectaſſe ad D. Cynthiam, vel eius filios, quibus fuerunt ceſſæ per Marcellum, cùm illæ eſſent aſſignatæ fratri Thomæ ad eius vitam, tantum à M. Antonio Patre Marcelli per concordiam inter ipſos initam de anno 1550. Vnde mortuo Thoma, illa aſſignatio fuerat penitus reſoluta ad fauorem Hæredum M. Antonij, & proinde Marcellus eius filius & hæres cedendo dictas Domos ad fauorem Cynthiæ, videtur fuiſſe læſus in totum, nec videbatur Cynthia potuiſſe iuuari ex iure ceſſo ſibi à R. Cam. Apoſtolica, quæ ſucceſſit in iuribus fratris Thomæ, ratione eius Apoſtaſiæ, quia ceſſio fuit cum clauſula, dummodo Domus ad Cameram pertineant, & certum eſſet non pertinere ob aſſignationem Thomæ, factam ad eius vitam tantum, vt dictum eſt. Ideòque fuerat etiam lata ſententia contra Cameram ad fauorem Marcelli.

4 Verum his non obſtantibus non probari læſionem Domini ſentiebant, non ſolum ex prædictis, ſed etiam quia tranſactio de qua agitur, non fuit reſtricta ad ceſſionem Cynthiæ, & filijs factam à Camera, ſed fuit etiam facta pro creditis Io. Baptiſtæ, & Marci de Magdalenis vti Hæredum Patri ſui, cum D. Marcello vti Hærede M. Antonij ſui Patris, & aliter quomodolibet, & de omnibus alijs rebus, & prætenſionibus ſibi & Fratri, & Matri, in & ſupra Hæreditate, & bonis dd. Marci Antonij, & Pauli non ſolum

vir-

virtute dictæ ceſſionis Cameræ, ſed alia quauis occaſione, & cauſa etiam cogitata, & incogitata competentibus, & competituris, & cum ampliſſima ceſſione iurium ad fauorem D. Marcelli, & cum ampliſſima & generali quietantia, & abſolutione reſpectu D. Marcelli, etiam quoad adminiſtrationem bonorum dicti q. Pauli, aliàs fratris Thomæ, vt latius continetur in dicto inſtrumento. Vnde ad hoc, vt conſtaret de læſione, præſertim enormiſſima, vt requiritur ex ſupradictis, deberet oſtendi quantitas, & valor iſtarum prætenſionum de tempore tranſactionis habito reſpectu ad futurum euentum, Alex. *conſ.* 42. *n.* 12. *lib.* 1. Seraph. *dec.* 742. *in fin. par.* 1. cum alijs alleg.

5 Vltra quod ſtante pacto appoſito in concordia de anno 1550. inter M. Antonium, & fratrem Thomam, vt M. Antonio alienante bona ibi expreſſa ea deuoluerentur ad dictum Thomam, & quod M. Antonius alienauerit dicta bona, poterat Camera prætendere illa bona vigore dictæ Apoſtaſiæ fratris Thomæ, tanquam ad ipſum iam deuoluta, & ſic ceſſio facta a D. Cynthia, etiam ratione iurium ceſſorum ſibi a Camera fuit conſiderabilis, & licet non fuiſſet ſufficienter doctum de alienatione. Tamen ſatis eſt, litem fuiſſe aliquo modo introductam ad ſuſtinendam tranſactionem, imò ſufficit etiam ſuſpicio litis futuræ, *l.* 2. vbi Doct. *C. de tranſ.*

6 Accedit etiam ad excludendam læſionem qualitas perſonarum tranſigentium, quæ erant, & ſunt conſanguineæ, Menoch. *conſ.* 401. *n.* 184. Decian. *d. reſponſ.* 39. *num.* 99. *verſ.* 9. *lib.* 2. & cauſa ibi expreſſa, videlicet pro bono pacis, & cauſa amicabiliter viuendi, vt conſanguineos decet, vt per Honded. *conſ.* 34. *num.* 46. *lib.* 2. & demum facit etiam obſeruantia dictæ tranſactionis per plures annos, propter quam difficilius reſcinditur tranſactio, Decian. *reſp.* 28. *num.* 11. *lib.* 3. cum alijs per Cardin. Mantic. *de tacit. & ambiguis lib.* 26. *tit.* 9. *num.* 47. Ex quibus ita fuit deciſum, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Meliteñ. Conſeruæ.

Mercurij 10. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Citatio in ſcriptis an ſit neceſſaria, vbi fuit commiſſa cauſa, more militari, & ſine forma proceſſus.

SVMMARIVM.

Citatio eſt neceſſaria in examine teſtium, n. 1.

Citatio ſolemnis non eſt neceſſaria, vbi cauſa fuit commiſſa alla dritta, *more militari, & ſine aliqua forma proceſſus, n.* 1.

Clauſula alla dritta, *more militari & ſine forma proceſſus tollit formam proceſſus, n.* 2. *vbi quod nec minima forma debet tunc obſeruari.*

Scriptura eſt de ſubſtantia proceſſus, n. 1.

Reſcriptum acceptare dicitur, qui illo vtitur, n. 2.

Cauſa inter milites poſſunt ſine ſcriptis cognoſci, n. 4. *Vbi de militibus Hieroſolymitanis, & quod non eſt neceſſaria citatio in ſcriptis, ſed ſufficit certioratio, n.* 2.

Citatio non eſt de iure natura principaliter propter ſe, ſed propter defenſionem, n. 3. *Vbi quod illius modus variari poteſt, dummodo non auferatur defenſio.*

Interrogatoriorum datio præſupponit ſcientiam teſtium, & materia ſuper qua teſtes debent recipi, n. 4.

Citatus præſumitur, qui in iudicio reperitur, n. 4.

Teſtes examinati abſque citatione probant de ſtylo Rotæ, vbi fuerunt data interrogatoria, & eſt conceſſum arbitrium de adhibendo fidem teſtibus, n. 5.

Arbitrium conceſſum in vna inſtantia, durat etiam in alia, num. 5.

DECISIO DCCXVI.

1 EXamini Teſtium Prioris S. Euphemiæ Domini dixerunt, non obſtare prætenſam nullitatem defectus citationis oppoſitam pro parte Magni Magiſtri. Quamuis enim citatio in ea ſit neceſſaria, *l. ſi quando* §. *ſed cum minime oporteat*, vbi gloſ. *in verbo noluerit, verſ. vel dic.* & Bart. *n.* 7. & 8. *C. de teſtib. c.* 2. vbi Scriben. *Extra eodem.* Tamen cùm cauſa fuerit commiſſa cum clauſulis *alla dritta*, more militari, & ſine aliqua forma proceſſus, neceſſaria non fuit ſolemnis citatio ſecundum formam traditam per Veſtr. *in praxi lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 5. & Farin. *de oppoſ. contra exam. teſt. q.* 72. *ampliat.* 13. *n.* 35. Ex dictis enim clauſulis tollitur forma proceſſus, & conſequenter ſcriptura, quæ eſt de illius ſubſtantia, *cap. quoniam contra*, vbi gloſ. & omnes, *de probation.* Adeò vt nec minima forma fuerit obſeruanda, ſtantibus illis verbis *ſine aliqua &c.* ex latè traditis per Tiraq. *in l. ſi vnquam, in verbo omnia*, vel partem aliquam præſertim *num.* 14. *in fin. verſ. nam illud verbum C. de reuoc. donat.*

Et cùm reſcriptum cum dictis clauſulis fuerit per partes illo vtendo acceptatum, cauſa potuit ſine ſcriptis cognoſci, vt in iſtis terminis proceditur inter milites, iuxta text. *in l.* 3. §. *quoties ſanè C. de priuil. ſchol. lib.* 12. vbi gloſ. *in verbo conſentientibus; verſ. ſed hodie*, & indiſtinctè in cauſis militum Hieroſolymitanorum, vt expreſsè diſponit ſtabilimentum religionis *in tit.* 8. *delle ſguardio pag. mihi* 136. Et propterea non fuit neceſſaria citatio in ſcriptis, gloſ. *in d. l.* 3. §. *quoties, in verbo ſententia*, & ibi Luc. de Pen. *in fin.* ſed ſufficit, quod interuenerit certioratio, & ſic non fuerit ſublata defenſio. 2

Citatio enim non eſt de iure naturali principaliter propter ſe, ſed propter defenſionem, Bald. *in l. exequutionem num.* 47. *C. de exequut. rei iudic.* Rom. *in l.* 1. *num.* 25. *verſ. citatio autem ff. de recept. arbitr.* Felin. *in cap. cum olim col.* 10. *in princ. num.* 10. *verſ. & hac de re iudic. & in cap. dilecti filij num.* 7. *verſ. quinimo de except.* Vant. *de nullit. ex defect. cit. in princ. num.* 5. *in fin. & num.* 6. Ideòque illius modus variari poteſt, dummodo auferatur defenſio, Oldrad. *conſ.* 53. *num.* 1. *verſ. & ad hunc modum*, Ang. *in l. ſi ſic n.* 2. *verſ. nec obſtat, & verſ. quinimo ff. de leg.* 1. Felin. *in d. c. dilecti num.* 7. Alex. *conſ.* 225. *num.* 8. *volum.* 6. Menoch. *conſ.* 100. *n.* 98. & *n.* 100. *vol.* 1. & *conſ.* 366. *n.* 9. *vol.* 4. ſicuti variatum fuit per Magnum Magiſtrum in eius teſtibus contra Priorem examinandis, qui eodem modo fuerunt examinati, quo teſtes dicti Prioris. 3

Quod autem pars Magni Magiſtri fuerit vocata, & certiorata, ita vt illi non fuerit ſublata, ſed data defenſio, quæ conſiſtebat in opponendo contra perſonas Teſtium, & dando interrogatoria, euidenter conſtare videtur, quia illa pro eo data, & facta fuerunt, vt conſtat ex eorum lectura, quod neceſſario ſupponit habitam ſcientiam Teſtium, & Materiæ ſuper qua erant recipiendi, Farinac. *dicta q.* 72. *num.* 34. & ſic Procuratorem Magni Magiſtri, vel alium eius nomine comparuiſſe ad dicta interrogatoria exhibenda, ſicuti citatus præſumitur, qui præſens in iudicio reperitur, *cap. bona il* 2. *de elect.* Specul. *in tit. de Reo num.* 15. Luc. de Pen. *in l.* 3. *num.* 5. *verſ. quarto præſumitur C. de apoc. publ. lib.* 10. Menoch. *præſumpt.* 22. *num.* 2. *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 22. *alias* 372. *verſ. nam quemadmodum, & verſ. tum etiam quia de teſtibus in nou.* Vant. *de nullitat. c. vltim. n.* 115. 4

Præterea dixerunt Domini, defectum citationis in examine Teſtium non attendi ex obſeruantia Rotæ, quando fuerunt data interrogatoria, & conceſſum eſt Arbitrium de adhibendo fidem teſtibus, Put. *dec.* 300. *lib.* 3. *in nouiſſim.* Ant. Auguſt. *dec.* 729. *lib.* 3. *in manuſcr.* quam allegat Viuius *commun. opinionum opin.* 931. *n.* 6. Farinac. *vbi ſupra ampliat.* 12. *n.* 34. Negari autem non poteſt, attributum fuiſſe arbitrium ex clauſulis ſupradictis, quarum virtus durat in quacunque inſtantia, Put. *dec.* 416. *n.* 3. *lib.* 2. *in nouiſſim.* & fuit dictum in Pacenſi Canonicatus 18. Martij 1611. coram bo. mem. Penia. Quia tamen etiam de defectu iuramenti apponebatur, ſuper quo partes non informarunt, ideò Dominis placuit, vt de hoc particulariter videretur, &c. 5

R. P. D. BVRATTO.

Imoleñ. Cenſus.

Mercurij 10. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Liber mercatoris an probet pro tertio, contra tertium, & ex quibus acquiratur quaſi poſſeſſio exigendi.

S V M M A R I V M.

Liber mercatoris non probat pro tertio contra tertium, num. 1. vbi quod nec etiam probat cauſam ſolutionis incidenter deductum,

Liber mercatoris non probat pro tertio contra tertium ad effectum quaſi poſſeſſionis exigendi, n. 2.

Narratiua instrumenti non probat, niſi inter contrahentes, n. 1.

Quaſi poſſeſſio non acquiritur abſque ſcientia, & patientia, n. 3. Vbi quaſi poſſeſſione exigendi penſionem.

Quaſi poſſeſſio non tranſit in hæredes, abſque noua apprehenſione, n. 4.

Solutio præſumitur facta in cauſam expreſſam, n. 5.

Epiſtola ſcripta tertio non probat, n. 6.

Epiſtola ſcripta per vnum, non præiudicat alteri, n. 6.

D E C I S I O DCCXVI.

1 MAndatum de manutenendo non eſſe concedendum creditoribus hæredum Tiberij Ceuli tenuerunt Domini. Non enim fuit iuſtificata quaſi poſſeſſio dictorum hæredum, nec creditorum exigendi à Pantaleonibus fructus cenſus ad fauorem olim Portiæ Creſcentiæ per Tibertum impoſiti, & per Pantaleones in ſe, (vt ſupponitur,) accollati ad computum pretij poſſeſſionis della Torre Territorij Imolenſis per eos à Tiberio (vt dicitur) emptæ.

1 Et primò quoad Ceulos, quorum quaſi poſſeſſio deducitur ex ſolutione Scutorum 564. b. 85. de ordine Illuſtriſſimi Domini Cardinalis Aldobrandini dictorum de Pantaleonibus debitoris pretij ſtabilium ab eis emptorum facta Lælio vni ex dictis hæredibus, & complementario rationis Bancharia mediante Bancho de Donis, ſuper quorum libris eſt adnotata partita ſolutionis cantans *per occaſione de i frutti d'vn Cenſo, &c.* Quia ſi dicti libri non probant huiuſmodi ſolutionem (licet hoc non controuertatur) pro tertio contra tertium, Bartol. *in l. nuda ratio n. 7. & 8. ff. de donat. in l. admonendi num. 8. ff. de iureiur. & in l. quædam §. nummularios n. 2. ff. de eden.* Fel. *in cap. 2. n. 32. de fide inſtrum.* & Rota ſequitur, vt apud Caputaq. *deciſ. 157. & deciſ. 371. part. 2.* Cotta *deciſ. 275.* & Paleot. *deciſ. 191. in manuſcript.* & fuit dictum in Romana cenſus 21. Februarij de anno 1578. coram Robuſterio, vbi quod ita ſæpè Rota iudicauit, multò minus probant cauſam ſolutionis, quæ incidenter, non principaliter continetur in libris, Peregr. *deciſ. 237. part. 2. in manuſcript.* & ad effectum probandi quaſi poſſeſſionem exigendi, Caputaq. *deciſ. 13. lib. 1. in manuſcript.*

2 Nec etiam probatur cauſa ſolutionis ex inſtrumento ceſſionis eadem die factæ dicto Illuſtriſſimo Domino Cardinali, in qua Lælius aſſeruit ſe creditorem dictorum de Pantaleonibus occaſione fructuum dicti cenſus decurſorum, & non ſolutorum. Nam hæc fuit narratiua Lælij, quæ non probat, niſi inter contrahentes, *l. optimam C. de contrah. ſtipulat.* gloſ. & Bald. *n. 9.* Nec ſtatur Lælij in dicto inſtrumento aſſerenti de facultate ſibi attributa per Pantaleones in mandato procuræ, tunc Notario tradito in inſtrumento inſerendo, cùm illud ſit ſolum ad exigendum à dicto Illuſtriſſimo Domino Cardinali Scuta 600. pro pretio ſtabilium ei venditorum, & ad quietandum in forma abſque alia auctoritate recipiendi, & pro ſe, ac fratribus retinendi ad computum fructuum dicti cenſus, & ideò non potuit illius fines excedere.

3 Quatenus verò voluerit ſibi, & fratribus applicare ſummam exactam pro prætenſo credito dictorum fructuum ratione dictæ accollationis cenſus non potuit, præſertim ad effectum acquirendi quaſi poſſeſſionem exigendi ſine Pantaleonum ſcientia, & patientia, *lib. 2. vbi gloſ. C. de ſeruit. & acquir.* & ibi Bart. *n. 8. & 9.* & omnes *in l. quoties 20. ff. de ſeruit. titul. general.* & ibi gl. *in verb. trad.* Bartol. & Flor. *n. 4.* & Ang. in quaſi poſſeſſione penſionis, Abbas *conſ. 23. n. 2. ver. primo in 1. par.* Gigas *de penſion. q. 48. n. 4.* Puteus *dec. 273. n. 2. & 3. lib. 2. in manuſ.*

4 Quæ quaſi poſſeſſio, quatenus Ceulis quæſita dici poſſet, non iuuaret creditores, in quos ſine noua apprehenſione tranſire non potuit, *ad l. cum hæredes in princ. ff. de acq. poſſeſ.* Verall. *dec. 420. par. 2.* Quo verò ad creditores ex prætenſa ſolut. Scutorum 100. facta ſuper Monte Pietatis 2. Iunij 1609. per Azonum vti Procuratore dictorum de Pantaleonibus non fuit quæſita quaſi poſſeſſio. Quia vltra quod non datur partita, librorum Montis, ſed fides Computiſtæ *in Summario deputatorum n. 4.* quæ potius concludit depoſitum, quam ſolut. ibi, *diſſe depoſitarli*, & eſt relatiua ad computum creditorum, ibi, *come appare nel conto di detti creditori*, & ad librum ſignatum A. & non ſimpliciter ad fauorem creditorum, ſed ſub diſpoſitione Illuſtriſſimi Domini Card. Protheſaurarij, & deputatorum, non exprimit pro fructibus cenſus, ſed potius, *à conto dell'oblige delli Scudi 3500. fatto da eſſi Signori Pantaleon*, & ſic veræ ſortis cenſus, vt dicitur accollatæ.

Et ideò ceſſat præſumptio, quod ſit facta pro fructibus, 5 *l. 1. §. fin. C. de ſolut.* & ibi not. omnes, vel ſaltem negari non poteſt, quin probatio ſit dubia, & æquiuoca, ex qua non concluditur dicta quaſi poſſeſſio, Abb. *in c. 2. in fin. de cenſib.* Ripa *in c. cum Eccleſia n. 55. de cauſ. poſſ. & propriet.* & facit *deciſ.* Mohed. *2. de reſt. ſpol.* & Rot. *diuerſ. dec. 240. num. 2. par. 2.*

Nec facit Epiſtola vnius ex dictis fratribus ſcripta 1. 6 Octob. 1603. *in d. Summ. n. 2.* in qua dicit, ſe tranſmiſſurum fructus cenſus. Quia tanquam ſcripta Anton. Lucio, & ſic tertio, non probat, *l. epiſt. in princ. ff. de pact.* Bald. *in in l. epiſt. n. 5. verſ. 2. caſu C. de prob. de communi*, Rip. *in l. admonendi num. 140. ff. de iureiur.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. centur. 1. caſ. 94. n. 22.* Maximè quia ſumma eſt diuerſa. Nam Epiſtola præcedens, dicit de Scutis 150. depoſitum verò eſt Scutorum 100. Quæ etiam Epiſtola non poteſt præiudicare alteri fratri, qui eam non ſcripſit, vt eſt notiſſimum. Ex quibus Domini ita reſoluerunt.

R. P. D. M A N Z A N E D O.

Romana Caſalis Palazzetti.

Mercurij 10. Iunij 1615.

A R G V M E N T V M.

Teſtatore vocante filios legitimos, & naturales in infinitum ad fideicommiſſum, intelligitur etiam vocaſſe nepotes.

S V M M A R I V M.

Filijs in infinitum ad fideicommiſſum vocatis, intelliguntur etiam vocati nepotes, n. 2.

Filiorum appellatione regulariter non veniunt nepotes, num. 2.

Filiorum appellatione veniunt etiam nepotes, quando diſponens non reſtrinxit ſuam diſpoſitionem ad certos, & determinatos filios, ſed retulit in incertum, futurum, & perpetuum euentum, n. 2.

Verba, ne vllo vnquam tempore bona alienari poſſint, important prohibitionem alienationis in perpetuum, numer. 3.

Alienatione prohibita in perpetuum debet capi illa interpretatio ex qua perpetuitas in omnes deſcendentes conſeruetur, num. 3.

Teſtator vocando filios in infinitum, fruſtra addidiſſet in infinitum, ſi voluiſſet fideicommiſſum expirare in filijs primi gradus, n. 3.

Teſtatoris verba non debent cenſeri appoſita fruſtratoriè, num. 4.

Dominium probatur ex eo, quod quis poſſidebat, n. 5.

Poſſeſſio fideicommittentis probata per teſtes, & adminicula ex dicto eiuſdem fideicommittentis, ſufficit ad obtinendum in interdicto poſſeſſorio adipiſc. abſque alia verificatione dominij, n. 6.

Reſcriptum Papæ ſubreptitium nihil operatur, n. 6.

Teſtamentum ſeptem teſtes pro ſolemnitate deſiderat, num. 6.

D E C I S I O DCCXVIII.

ANtonius Paluzzellus inſtituto ſibi hærede vniuerſali Sabba fratre germano ei quandocumque decedenti ſubſtituit ipſius filios legitimos, & naturales maſculos natos, & naſcituros, atque aliqua diminutione, aut detractione, quos filios maſculos ſupradictos ad inuicem vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum. 1

miſſum ſubſtituit, volens, & mandans quod ſua bona nullo vnquam tempore vendi, aut alienari poſſint, & quod filij maſculi legitimi, & naturales vſque in infinitum in iiſdem abſque aliqua diminutione, aut detractione ſuccedant, ſeu ſuccedere debeant. Deceſſit teſtator, & ſucceſſiuè Sabba illius frater, & hæres, relictis poſt ſe Alexandro, & Paulo filijs, qui obtenta à bon. mem. Sixto V. derogatione fideicommiſſi, per particulare Breue, Caſale, de quo agitur, alienarunt. Et poſtmodum pariter deceſſerunt ſuperſtitibus tamen ex Alexandro duobus filijs maſculis legitimis, & naturalibus, nempè Franciſco, & Tiberio, qui prætenden. factum fuiſſe locum fideicommiſſo prædicto, ad eorum cauſam immiſſionis ſuper medietate dicti Caſalis per Antonium fideicommittentem poſſeſſa, à Signatura Sanctiſſimi mihi committi obtinuerunt cum clauſula, præuia oris apertione aduerſus d. Breue arbitrio Rotæ. Vnde dedi dubium, an eſſet locus d. arbitrio. Quod Domini die 24. Nouembris præteriti affirmatiuè reſoluerunt, & hodie proſequen. diſputationem dubitaui, an de dicto fideicommiſſo conſtaret in caſu, & ad effectum, de quo agitur, & Domini vtraque parte informante affirmatiuè pariter reſponderunt.

2 . Cùm enim teſtator vocauerit filios legitimos, & naturales Sabbæ vſque in infinitum, videtur ad fideicommiſſum inuitaſſe non ſolùm illius filios, ſed etiam nepotes, & deſcendentes, quales ſunt dicti Franciſci, & Tiberius. Nam licet appellatione filiorum regulariter non veniant nepotes, *l. filium eum definimus ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni iur. l. quid ſi nepotes ff. de teſt. tut.* cum pluribus alijs adductis in Deciſionibus Ariminen. fideicommiſſi 31. Ianuarij 1614. & 23. Martij præteriti, coram DD. meis Veroſpio, & Dunozetto, tamen ſecus eſt in caſu noſtro, in quo cùm teſtator vocauerit filios vſque in infinitum, eius diſpoſitionem non videtur reſtrinxiſſe ad certos, & determinatos filios, ſed illam in incertum, futurum perpetuumque euentum contuliſſe, iuxta Surd. *conſ.* 336. *num.* 9. *&* 10. Seraph. *deciſ.* 409. *n.* 11.

3 Maximè ſtante prohibitione ne nullo vnquam tempore bona alienari poſſint, quæ verba important alienationis prohibitionem in perpetuum, *l. prouiden. vbi gloſ. C. de poſtul.* Decian. *reſp.* 44. *num.* 36. *lib.* 3. Cephal. *conſ.* 71. *n.* 15. & proinde etiam de nepotibus intellexiſſe dicen. eſt, Gozad. *conſ.* 36. *num.* 1. Cephal. *conſ.* 194. *num.* 21. Gabr. *concl.* 1. *num.* 36. *de verb. ſign.* Craſſ. *in §. fideicommiſſum q.* 10. *n.* 6. Mant. *de coniect. vlt. vol. lib.* 8. *tit.* 8. *num.* 20. Peregrin. *de fideicomm. art.* 22. *num.* 50. Ex quo enim perpetuitatem deſiderauit, ea capien. eſt interpretatio, ex qua perpetuitas ipſa in omnes deſcenden. conſeruetur. Non autem ea ex qua ſtatim ſubſtitutiones in primo gradu filiorum firmantur, Molin. *de primog. Hiſpan. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 28. Vnde in terminis, quod ſub vocatione filiorum in infinitum veniant nepotes, voluerunt Ruin. *conſ.* 115. *n.* 11. *& conſ.* 139. *num.* 21. *lib.* 3. Surd. *d. conſ.* 336. *num.* 9. *& conſ.* 403. *num.* 21. & Peregr. *conſ.* 14. *num.* 2. *lib.* 1. & melius *conſ.* 56. *num.* 3. *lib.* 4. Vbi hanc dicit eſſe propoſitionem indubitatam, & alij relati in prima deciſione in hac cauſa facta, & nimirum, quia fruſtra teſtator addiſſet d. dictionem, in infinitum, ſi fideicommiſſum in filijs primi gradus expirare voluiſſet, vt inquit Palaciorub. *in rubr. de donat. inter vir. & vxor.* §. 69. *num.* 21. Seraph. *deciſ.* 409. *n.* 11.

4 Quibus accedit, quod de filijs primi gradus Sabbæ fuerat expreſſe in prima ſubſtitutione diſpoſitum, & ideò de illis iſta ſecunda vocatio intelligi non poteſt de nepotibus, & alijs deſcenden. quia primum fideicommiſſum ad fauorem filiorum cùm iam eſſet perfectum, nullatenus indigebat prædicta ſecunda vocatione ad illius robur, & perfectionem. Vnde illa ad contentos in prima ſubſtitutione, & ſic ad filios primi gradus non eſt referenda, quia tunc nihil adderet, & eſſet ſuperflua, quod non debet admitti, & conſiderabat Bald. *conſ.* 334. *num.* 7. *lib.* 3. Pariſ. *conſ.* 90. *num.* 33. *lib.* 2. Beroi. *conſ.* 115. *num.* 4. *verſ. amplius*, Surd. *deciſ.* 84. *num.* 14. Decian. *conſ.* 33. *num.* 93. *lib.* 1. Quod autem Franciſcus, & Tiberius ſint nepotes, & deſcenden. dicti Sabbæ, probatur ex eo, quia ipſi ſint filij legitimi naturales Alexandri, vt fuit in alia cauſa Romana fideicommiſſi de Paluzellis 9. Aprilis 1612. coram me reſolutum, qui quidem Alexander erat filius pariter legitimus, & naturalis dicti Sabbæ, vt conſtat ex teſtibus in hac cauſa formiter examinati.

5 Quod verò medietas Caſalis, de quo agitur fuerit in bonis, & hæreditate Antonij fideicommittentis, probatur ex eo, quod totum Caſale poſſidebatur pro indiuiſo ab illo, & Sabba fratre, & Lucretia, & Iulia ſororibus. Vnde cum Lucretia ſuam portionem vendiderit ipſi Antonio, ille duas partes habebat, nempe ſuam, & Lucretiæ, & ſic medietatem, vt conſtat ex publico inſtrumento dictę venditionis, cum quo concurrit quædam impoſitio cenſus facta per dictam Sabbam ſuper quarta parte Caſalis cum narratiua, quod illud poſſidebat pro indiuiſo cum Antonio eius fratre, & Iulia ſorore, & accedunt diſpoſitiones duorum teſtium inductorum, coram Vicario per Alexandrum, & Paulum authores aduerſariorum, qui deponunt Antonium, & Sabbam poſſediſſe pro indiuiſo Caſale, cum quibus concordat alius teſtis in hac cauſa examinatus, qui deponit de auditu.

6 Ex quibus omnibus ſimul ſaltem iunctis negari non poteſt quin reſultet clara probatio poſſeſſionis fideicommittentis, quæ ſufficit ad obtinen. in hoc iudicio poſſeſſorio adipiſcendo abſque alia verificatione dominij, Peregr. *de fideicommiſſ. art.* 48. *n.* 21. Menoch. plures congerens, *de adipiſcend. remed.* 4. *num.* 363. *cum ſeqq.* Quibus non obſtat Breue fel. record. Sixti V. derogatorium dicti fideicommiſſi, quia ſuffragari non poteſt cùm ſit ſubreptitium, & obreptitium ex adductis in prima deciſione. Obiectum autem contra teſtamentum Antonij oppoſitum, quod haberet tantum ſex teſtes ceſſat ex eiuſdem teſtamenti lectura, ex qua apparet ipſum ſeptem teſtibus munitum eſſe. Ex quibus, &c.

R. P. D. DAMASCENO.

Lunen. Sarzanen.

Mercurij 10. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus, quod ad ſui conſecutionem requirit ſacerdotium, poteſt exerceri, & haberi per eum qui Miſſas curat dici per alium, dummodo inſtitutus ſit ſacerdos, niſi in fundatione aliter ſit cautum.

SVMMARIVM.

Beneficia ſimplicia de iure non requirunt ſacerdotium, etiam ſi habeant annexam celebrationem Miſſarum, quia poteſt ſuppleri per alium, niſi aliter fuerit cautum in fundatione, num. 1.

Alternatiua ſatis eſt ſi adimpleatur pro vna parte, n. 2.

Verbum, dici, & celebrari facere, in fundatione appoſitum, debet intelligi dummodo Rector ſit legitimè impeditus, num. 3.

Verba ſubſequentia ſemper intelliguntur retentis terminis antecedentium, n. 3.

Dictio, alius, eſt implicatiua ſimilium, n. 4.

Sacerdotium non facit quem deterioris conditionis, ſed melioris, quia eſt dignitas ſuperans regalem, n. 5.

Dictio, alius, non ſemper implicat omnimodam qualitatem, num. 5.

DECISIO DCCXIX.

1 QVidam Ser Andreas in omnibus ſuis bonis hæredem ſibi inſtituit Altare ſub Inuocatione omnium Sanctorum erigendum per exequutores teſtamentarios in Eccleſia S. Mariæ Magdalenæ, & mandauit quod ſi Io. Antonius ſuus ex fratre nepos vellet aſſumere habitum clericalem ipſum inſtitui, & eſſe debere Rectorem dicti Altaris hac addita conditione, quod donec Io. Antonius veneſit ad habitum ſacerdotalem, & quod cantaret Miſſam nouellam, exequutores tenerentur, & deberent officiari facere, & Miſſam dici ſemel in hebdomada ſumptibus hæreditatis, & poſtquam d. Io. Antonius veniſſet ad habitum ſacerdotalem, & ſuam miſſam nouam cantaſſet, teneretur, & deberet dicere, & dici, & celebrari facere duas Miſſas pro anima, &c. Et quod donec Io. Antonius veniſſet ad habitum ſacerdotalem non poſſet aliquo modo ſe intromittere in aditionem dictorum ſuorum bonorum, niſi ad recipiendum fructus per manus dd. ſuorum fideicommiſſariorum, quo habitu ſacerdotali ſuſcepto, & Miſſa

cantata per ipſum Ioan. Antonium aditio dd. banorum, & hæreditatis præfatæ ſtatim deueniat, & deuenire debeat in manibus Io. Antonij, & in caſu, quod d. Io. Antonius recuſaſſet velle aſſumere habitum clericalem, ſtatim eligatur vnus alius rector d. Altaris per dd. ſuos fideicommiſſarios, idoneus, & ſufficiens ad officiandum d. Altare, & miſſam celebrandum, & dicendum, vel dici, & celebrari facien. bis in hebdomada. Fuit coram me dubitatum, an prædictum beneficium eſſet ſacerdotale, & pro negatiua fuit reſolutum, quia beneficia ſimplicia de iure non requirunt ſacerdotium, etiam ſi habeant annexam celebrationem Miſſarum, quia poteſt ſuppleri per alium, niſi aliter expreſsè fuerit cautum in fundatione, Lap. *alleg.* 35. *num.* 3. & 4. quem ſequuta fuit Rota in Romana Capellaniæ 23. Ianuarij 1589. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in Lucana Capellaniæ 17. Decembris 1593. coram Gypſio, & in Tyraſonen. Capellaniæ 9. Iulij 1603. coram me.

2 Fundatio autem de qua ſupra, nullatenus continet, quod beneficium ſit ſacerdotale, & quod illius Rector nonniſi per ſeipſum celebret Miſſas, quia potius dat expreſſam licentiam, quod poſſit celebrare per alium, ibi eligatur alius &c. idoneus ad dicendum, & celebrandum, vel dici, & celebrari faciendum. Cum igitur quilibet clericus ſit idoneus ad dici, & celebrari faciendum, ſatisfactum eſt fundatori, quia ſufficit vnam partem alternatiuè adimplere, *l. ſi hæredes plures ff. de cond. & demonſtr. l. ſi ita quis ff. de verb. oblig. in alternatiuis de reg. iur. in* 6. Et in ſpecie ponderauit Rota in d. Lucana Capellaniæ, coram bon. mem. Gypſio.

3 Non obſtat, quod illa verba dici, & celebrari facere, poſſint, & debeant intelligi quandocumque Rector eſſet impeditus legitimè, & ſic non tollat neceſſitatem ſacerdotij, vt in cauſa Placentina Canonicatus 3. Iunij 1613. coram Pirouano, quia fuit reſponſum in caſu d. deciſionis, fundatorem expreſsè ordinaſſe, vt eligeretur ſacerdos, vnde nil mirum, ſi facultas celebrari faciendum poſtea adiecta non ſuſtulit qualitatem ſacerdotij anterius expreſſam, quia verba ſubſequentia ſemper intelliguntur retentis terminis antecedentium, & ſic quod electus poſſet quidem celebrare per alium, dummodo tamen eſſet ſacerdos, vt iam expreſsè fuerat dictum. In caſu autem propoſito non ordinauit, quod eligeretur ſacerdos, ſed quatenus neceſſitas ſacerdotij deducitur ex onere celebrationis Miſſarum, Reſpondetur, quod nedum fundator iniunxit unus, quod Rector deberet celebrare per ſe ipſum, vt eſſet neceſſe ad iſtum effectum, ſed potius dedit facultatem celebrandi per alium.

4 Maior difficultas videbatur in alio, nempe, quia teſtator expreſsè voluit, quod Io. Antonius nepos ſuus primus præſentandus eſſet ſacerdos, vnde inferetur, hoc idem voluiſſe facere melioris conditionis extraneum, quam proprium nepotem, Tum quia iuſſit præſentari alium, ibi, eligatur vnus alius, &c. Dictio verò *alius*, eſt ſimilium implicatiua, Gloſ. *in l. ſi fugitiui, verb. alia C. de ſeru. fugit.* Felin. *in cap. ſedes ſub num. 6. de reſcript.* Put. *deciſ.* 226. *num.* 8. *lib.* 3. & ſic videtur voluiſſe, quod omnes alij eſſent ſacerdotes. Verum ad hoc fuit reſponſum dupliciter. Primò, quod, vt beneficium ſimplex ſit ſacerdotale, oportet, quod onus ſacerdotij imponantur omnibus eligendis, nec ſufficit, quod iſta qualitas fuerit deſiderata in primo, quia fortè potuit teſtator in illo moueri ex particulari ratione, quæ non influat in omnes alios fortè, quia tollitur, cognouerit nepotem ſuum nimis deditum rixis, vel negotijs ſæcularibus, à quibus voluerit illum mediante ſacerdotio retrahere. Et circa illud, quod fundator noluerit extraneos eligendos eſſe melioris conditionis, quam ipſum nepotem, reſpondetur, quod qualitas ſacerdotij non faciebat nepotem peioris conditionis, ſed melioris, cùm iſta ſit dignitas ſuperans Regalem, *cap. ſolita de maiorit. & obed. gloſ. in cap. duo ſunt in verb. fulgorem 96. diſt.* Reſtaur. de Imperat. *q.* 50. *num.* 18. Et potuit etiam fundator moueri ex particulari ratione, quæ non militaret in alijs. Quo verò ad dictionem *alius*, reſpondetur, quod non ſemper implicat omnimodam qualitatem, gloſ. *in cap. deinde verb. ceteris 26. diſtinct.* Gemin. *ibidem num.* 6. Felin. *in cap. ſedes num. 6. de reſcript.* Lanc. *in l. hæredes mei §. cum ita, par.* 4. *n.* 137. *ff. ad Trebell.* Surd. *conſ.* 151. *n.* 92.

5 Secundo principaliter fuit reſponſum quod nepoti non fuit impedita acquiſitio beneficij propter defectum ſacerdotij, quinimò expreſsè permiſſa, ſed tantum fuit impedita adminiſtratio donec cantaret ſuam primam Miſſam, ad quam etiam decantandam non fuit præfixus terminus aliquis, & ex forma teſtamenti apparet, quod neque Io. Antonius erat tunc temporis in habitu Clericali. Vnde multum temporis ſpacium erat neceſſe antequam poſſet fieri ſacerdos, ex quibus concludebatur ad ſummum eſſe in hoc beneficio neceſſarium ſacerdotium pro haben. illius plena aditione, non autem pro illius acquiſitione, qui eſt effectus, de quo agitur.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Carthaginen. Canonicatus.

Mercurij 11. Iunij 1615.

A R G V M E N T V M.

Plura adducuntur circa repetitionem examinis teſtium, & quomodo teſtis repetendus deponere debeat, & an teſtes, vbi fuerunt nulliter examinati, poſſint repeti abſque timore ſubornationis.

S V M M A R I V M.

Teſtes vbi ſunt nulliter examinati, & eorum dictum eſt releuans, poſſunt denuo examinari, n. 1.

Teſtium depoſitiones quæ non tenent, pro non receptis haberi debent, n. 1.

Teſtis nulliter examinatus poteſt repeti abſque timore ſubornationis, quia ſi in ſecundo examine dicat id, quod in primo, ceſſat timor ſubornationis. Si vero contrarium, illius dictum non releuat, n. 1.

Teſtis, qui repeti debet, non poteſt, nec debet dicere in repetitione plus quàm dixerit in primo dicto, n. 2.

Remiſſoria non debet concedi ad repetendos teſtes, quorum teſtimonium etiam validum non releuaret, n. 3.

Probatio, quando agitur de deciſione cauſæ, debet eſſe releuans.

Probatio, ad effectum concedendi remiſſoriam ſufficit, quod ſit apparens, n. 3.

Teſtis, qui repetitur, non debet ſe referre ad primum examen, ſed debet explicitè, & per extenſum deponere abſque relatione. Poterit tamen, ſi voluerit ſibi legi vel oſtendi primum examen, num. 4.

D E C I S I O DCCXX.

DOmini cenſuerunt, non eſſe denegandam remiſſoriam Doctori Caxæ pro repetendis teſtibus nulliter examinatis. Viſum eſt enim poſſe firmari regulam, quod quando teſtes ſunt nulliter examinati, & eorum dictum eſt releuans, poſſe eos de nouo examinari, Gabr. *de teſtib. concl.* 21. *num.* 8. Rota *deciſ.* 11. *num.* 1. *de probat. in nou.* Caputaq. *deciſ.* 266. *num.* 3. Rota *in cauſa Tullen. Matrimonij inter impreſſ. diuerſ. part.* 3. & huius concluſionis ratio eſt, quia depoſitiones teſtium, quæ non tenent, pro non receptis debent haberi, *cap. cum cauſam, cap. clamor, de teſtib. cap. in præſentia de probation.* Vnde non debet, ſiue reus, ſiue actor remanere ſine probationibus, neque ſubornationis periculo locus videtur, quia ſi teſtes repetendi dicant id quod primo, ceſſat timor ſubornationis. Si verò contrarium, non releuabit eorum dictum, & conſequenter remanet ſatisfactum Clement. *de teſtibus, & cap. fraternitatis eod. tit.* Difficultas ſolum verſatur ſuper releuantia depoſitionis teſtium, ſed eam non deficere fuit dictum, quia præſuppoſita validitate examinis, coram Illuſtriſſimo Card. Lancellotto 16. Ianuarij 1609. fuit receſſum ab alijs Deciſionibus in hac cauſa factis, ſub diebus 6. Februarij 1604. & 28. Maij de anno 1607. & firmatum, quod Thomas Garri Decanus dederit ſuum ſuffragium ad fauorem Doctoris Valdeuieſi. 1

Non obſtat, quod ſi teſtes repetendi non poſſint, nec debeant dicere in repetitione plus, quàm dixerint in primo dicto, Innoc. *in c. cum Ioannes in fin. in verbo concluſio de fide inſtrum.* Bald. *in c. cum publicaſti n.* 2. *in fin.* cum alijs allegatis. In dicto autem non probant id, quod ſupponitur in allegat. deciſione Illuſtriſſimi Lancellotti, vel ſi probarent, 2

barent, nihilominus obſtarent exceptiones datæ contra perſonas teſtium, ac etiam nullitatis electionis ratione formæ notandi publicè contra iuris diſpoſitionem, & Sacri Concilij Tridentini. Ideò dicebatur adhuc fruſtra remiſſoriam concedi ad teſtes repetendos, quorum teſtimonium etiam validum non relevaret.

3 Ad prædicta enim fuit reſponſum, quod materia probationum diuerſimodè ſecundum diuerſos effectus ſolet ponderari, ad effectum nempe decidendi totam cauſam probatio debet eſſe concludens, & pernecesse determinare fundamenta actoris, vel rei ſecundum eorum reſpectiuè petitiones, alias tanquam irreleuans non ſuffragatur, *vulgat. cap. in præſentia de probation.* vbi Dec. *num.* 12. *l. non hoc C. vnde legitimi.* Ad effectum verò remiſſoriæ concedendæ pro repetendis teſtibus ſufficit, quod ex dictis teſtium probationes appareret releuent, ne alias ordinem præpoſterando negotium principale decidatur, antequam ſint factæ probationes. Hanc autem apparentiam colligebant Domini ſufficientem ex allegata deciſione Illuſtriſſimi Lancellotti, cuius copia data fuit, & ſi pars de reuocatione talis deciſionis confidit, poterit habere teſtes pro validè examinatis, & hoc modo euitabit diſputationem, & expenſas remiſſoriæ.

4 Aduertunt tamen Domini, quod teſtes de nouo examinandi non debent ſe referre ad primum examen, ſed explicitè, & per extenſum deponere abſque relatione, prout fuit reſolutum in Calaguritana Abbatiæ, ſeu Iuriſpatronatus 21. Aprilis 1579. coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio, & coram eodem in Hiſpalen. Iuriſpatronatus 26. Iunij 1592. ſi tamen primum examen ſibi legi, aut oſtendi voluerint, non erit eis denegandum, prout fuit ordinatum in relationibus cauſarum, coram Reuerendiſſimo Archiepiſcopo Damaſceno, in cauſa Terulen. Vicariæ 10. Iunij 1613. Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Hereditatis.

Veneris 12. Maij 1615.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum primum habens clauſulam *derogatoriam*, niſi in ſecundo proferantur certa verba, reuocatum cenſetur nihilominus, quando in ſecundo fit mentio de primo per verba, ex quibus cognoſcatur teſtatorem à prima voluntate diſceſſiſſe.

SVMMARIVM.

Teſtamentum primum habens clauſulam derogatoriam, non tollitur per primum, niſi in eo ſit facta ſpecialis mentio primi, n. 1.

Specialis mentio clauſula derogatoria primi teſtamenti, quando facta intelligatur, n. 2.

Verbum quomodocumque, *&* quibuſdam *in ſecundo teſtamento deſignant teſtatorem à prima voluntate diſceſſiſſe, num.* 3.

Teſtamentum ad pias cauſas, & intra liberos æquiparantur, num. 4.

Pia cauſa in primo teſtamento instituta, non deſinit eſſe heres, niſi in ſecundo teſtamento fiat mentio de pia cauſa, num. 4.

Deciſiones ſpeciales in iudicando magis attenduntur, quàm generales, num. 5.

Piam cauſam liberis æquiparari in iure non reperitur, num. 5.

Verbum quibuſcumque, *quamuis ſit generale, habet tamen vim ſpecialis expreſſe derogationis, n.* 6.

Dictio enim *ſolet implicare caſus maiores, & diſtinctos ab expreſſis, n.* 6. *&* 7.

Voluntatis prioris mutatio, ex quibus coniecturis inducatur, num. 8.

Perſona inſtituta qualitas multum operatur, vt intelligatur mutata voluntas, n. 9.

Præſumitur mutata voluntas, ſi noua cauſa ſuperueniat, num. 9.

Mentio primi hæredis facta in ſecundo teſtamento, inducit vehementem præſumptionem mutationis voluntatis, num. 10.

Falſitatis ſuſpicio tollitur per oſtenſionem protocolli, numer. 10.

DECISIO DCCXXI.

ALexander de Comitibus condidit duo Teſtamenta. 1 In primo inſtituit ſuum hæredem vniuerſalem Societatem B. Mariæ de Carmine, ea declaratione addita, quod ſi ei contingeret aliud Teſtamentum, vel Codicillos, vel quamlibet aliam vltimam diſpoſitionem facere, quod illa inualida ſit, & cenſeri debeat, niſi in ea appoſita ſint verba formalia, Salue Regina mater miſericordiæ, ac etiam non obſtantibus quibuſcumque verbis generalibus, & derogatorijs, quæ in ipſis diſpoſitionibus appoſitæ reperirentur. Secundum verò condidit, in quo hæredem inſtituit Dominum Ducem Camillum de Comitibus, cum clauſula caſſans, & irritans, & annullans omne aliud Teſtamentum, ac donationem, aliam quamcumque vltimam voluntatem per eum Teſtatorem hactenus quomodocumque, ſeu quibuſcumque verbis etiam derogatorijs factam. Vnde cum Societas prætenderet ex verbis huius ſecundi Teſtamenti non fuiſſe ſufficienter derogatum primo Teſtamento, & conſequenter primo ſtandum eſſe. Dubitaui, quod Teſtamentum præualeat, & pro ſecundo fuit reſolutum.

In hoc enim omnes Domini conuenerunt, quod ad tollendum primum Teſtamentum derogatio generalis non ſufficit, nec indiuidua eſt neceſſaria, ſed requiritur ſpecialis ad clauſulam derogatoriam prioris teſtamenti ſequendo communem opinionem, de qua per Iaſon. *in l. ſi mihi & tibi §. in legatis num.* 12. *ff. de legat.* 1. Corn. *conſ.* 86. *num.* 3. *volum.* 3. Alexand. *conſil.* 134. *num.* 2. *lib.* 1. Caſtr. *conſil.* 284. *num.* 2. *verſ. ſecundo ad idem oppono*, Couar. *de teſtam. in rubr. part.* 2. *num.* 19. *verſ.* 3. *concl.* Clar. *in §. teſtamentum q.* 99. *verſ. & hæc quidem concluſio*, omnes affirmantes communem eſſe contra Bartol. *qui in l. ſi quis in princ. teſtam. ff. de leg.* 3. viſus eſt affirmare generalem derogationem ſufficere, quam etiam contra Bart. alias ſequuta eſt Rota, teſte Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *de teſtam.* 2

Concorditer etiam firmarunt, quod tunc dicitur fieri ſpecialis mentio primi teſtamenti, quando Teſtator facit mentionem de clauſula derogatoria in ipſo teſtamento inſerta, puta, quia dictum ſit non obſtante alio teſtamento habente clauſulam derogatoriam, vel ſi addatur clauſula caſſans, & irritans omne aliud teſtamentum, etiam ſi contineat clauſulam derogatoriam, & aliæ formulæ ponuntur per Clar. *in dicta q.* 99. *verſic. ſed quæro*, & per Cardin. Manric. *de coniectur. lib.* 12. *tit.* 8. *num.* 10. quæ per Couar. *de teſtam. dicta parte* 2. *num.* 19. *verſ.* 4. *conſtat*, & Alex. *conſ.* 134. *num.* 4. *lib.* 1. reducuntur ad generalem Theoricam cognoſcendi, quando Teſtator ſpecialiter dicat ſe prioris voluntatis pœnituiſſe, nempe quando per verba ſpecifica, vel etiam non ſpecifica, ſed etiam per relationem ad aliud, vel per expreſſionem alicuius qualitatis, vel circumſtantiarum poſſumus reddi certi, quid voluerit enuncians.

In propoſito autem huius poſterioris Teſtamenti legitur nedum clauſula generalis caſſans, irritans, & annullans omne aliud teſtamentum hactenus factum, ſed adduntur verba quomodocumque, ſeu quibuſcumque verbis factum etiam derogatorijs, quæ verba indicantur ſpecialia ex mente gloſſ. & Doctor. *in l. ſi mihi, & tibi §. in legatis ff. de legat. primo*, & vberrima ſunt, ex quibus manifeſtum fit teſtatorem à priori voluntate diſceſſiſſe, vt dicit Couarr. *in eadem parte* 2. *verſ.* 4. *conſtat*, alias ſi reuocatio prioris voluntatis ſub clauſula quibuſcumque verbis etiam derogatorijs facta non ſufficeret, neceſſario conſequeretur requiri indiuiduam repetitionem, quod eſt contra communem, & per indirectum poſſet tolli facultas reuocandi teſtamentum, ſi teſtator de verbis præciſis appoſitis facultati reuocandi non reuocaretur, vt ponderant Caſtr. *conſil.* 284. *num.* 1. *part.* 1. Baldus *conſ.* 480. *lib.* 4. *& in l. humanum de leg.* Angel. *conſ.* 375. *per totum*, in quorum caſibus agebatur de repetenda formalitate verborum in ſignum pœnitentiæ prioris voluntatis, ſcilicet de Oratione Dominicali, Salutatione Angelica, & principio Pſalmi Miſerere. 3

4 Non obſtat, quod etſi prædictæ concluſiones veræ ſint, nihilominus aliter videatur dicendum in caſu prioris teſtamenti, in quo duplex derogatio reperitur poſita ad ſecundam voluntatem, ſeu teſtamentum, prima namque à iure ſubintellecta in teſtamento ad pias cauſas, prout ſubintelligitur in teſtamento inter liberos, quæ inter ſe æquiparantur, *cap. relatum il ſecondo, de teſtament. l. hac conſultiſſima §. ex imperfecto C. eod. tit. de teſtament.* Card. Mantic. *de coniecturis libro tit. 8. num.* 30. ſecunda verò verbis expreſſa, & eo caſu ſufficere mentionem generalem derogatoriæ, vt in ſecundo fuit dictum, ſed vlterius dicebatur neceſſariam eſſe expreſſionem non obſtantiæ teſtamenti ad ad pias cauſas facti, vt determinat Caſtr. *in authentic. inter liberos num. 5. C. de teſtam.* quem ſequuntur alijs relatis Couarru. *de teſtament. part. 2. in rubric. num. 19. verſ. hinc ſcribit Paul.* Cardin. Mantic. *dicto titulo* 8. *num.* 11. Rim. iun. *conſ. 742. num. 18. & 19.*

5 Prædictis enim fuit reſponſum, quod in terminis prioris teſtamenti facti ad pias cauſas contrarium reſponderunt Bartol. *conſ.* 76. & Bald. *conſ. 22. num. 1. volum.* 1. in caſu Bartol. fuerat inſtituta Confraternitas Sancti Bartholomæi, cùm clauſulis derogatorijs ad futura teſtamenta. In ſecundo verò fuit inſtitutus frater patruelis cum clauſula *derogatoria in ſpecie*, in caſu Bald. fuerunt inſtituti Fratres Prædicatores, in ſecundo filia ipſius Teſtatoris abſque alia derogatione, & tamen nulla habita ratione piæ cauſæ contrarium determinarunt, ideò omiſſis argumentationibus placuerunt Dominis deciſione ſpeciales, quæ in iudicando magis attenduntur, Purpur. *in rubric. in fin. ſi certum petatur*, Franc. *deciſ. 266. num.* 3. Marzar. *in epitom. fideicommiſſ. q. 8. num.* 10. Felin. *in cap. cum ordinem num. 3. verſ. accedit enim de reſcript.* Præterea argumentum ab æquiparatis cauſis deſumptum viſum eſt non probari, quia iure cautum non reperitur, quod in materia ſucceſſionis pia cauſa æquiparetur liberis, ſed potius contrarium per plura fundamenta ſuſtinuit Socin. iun. *conſ. 189. num. 76. volum.* 2. & qui allegantur per Cardin. Mantic. *dicto titul.* 8. *num.* 30. benè conueniunt data paritate terminorum, quando de pia cauſa, vel fauore liberorum ageretur in ſuſtinendo teſtamento poſteriori, per quod ipſo iure primum cenſetur reuocatum, *§. poſteriore Inſtitut. quibus modis teſtament. infirm.* Alexand. *conſ.* 134. *num.* 2. *lib.* 1. Caſtr. *conſil.* 284. *num. 2. verſ. 2. ad idem oppon. part.* 1. quia tunc ſicuti cauſæ liberorum fauendum eſſet, ita & piæ cauſæ habenti fundatam intentionem, ſecus quando pia cauſa habet vltimam voluntatem Teſtatoris contra ſe, vt in præſenti, quia tunc fauor piæ cauſæ adeò præponderare non debet, vt alijs noceat, *cap. ex tenore de foro competen. cap. nuper de donat. inter virum, & vxorem*, Decius *conſ.* 564. *num.* 5.

6 Nec dicatur, quod adhuc ſtante derogatione à iure ſubintellecta, primum teſtamentum continet duplicem derogationem verbis expreſſam, primum dum noluit ſecundum teſtamentum valere, niſi facta mentione verborum, Salue Regina mater miſericordiæ, in ſignum pœnitentiæ prioris voluntatis. Secundum dum voluit primum valere etiam non obſtantibus quibuſcumque verbis generalibus etiam derogatorijs, quæ in eo expreſſa reperirentur, ideò oportere, quod ſecundum teſtamentum duplicem derogationem contineat, per ea quæ tradunt Caſtr. *in allegat. conſ. 284. num. 2. verſ. 4 opponitur, part.* 1. Rub. Alexand. *conſ.* 24. *num.* 10. Couarruu. *te teſtam. in rubr. d. parte 2. num. 19. verſ. 4. conſtat*, Cardin. Mantic. *dicto tit.* 8. *n.* 10. *verſ. ſed eſt aduertendum*, & tamen dicebat teſtamentum ſecundum vnicam continere derogationem comprehenſam ſub illis verbis, quomodocunque, ſeu quibuſcunque, etiam derogatorijs factum.

7 Quia reſpondebant Domini huiuſmodi conſiderationem ex facto tolli etiam ex mente eiuſdem Caſtren. & Rubric. nam cùm dictum fuerit verbis extenſis, non ceteratis, caſſans, irritans omne aliud teſtamentum per eum hactenus quomodocumque, ſeu quibuſcumque verbis factum, tolluntur verba primæ derogationis tanquam comprehenſa ſub illa generali quibuſcumque habente vim ſpecialis expreſſionis, Crauet. *conſ.* 294. *num.* 7. *verſ. ſed magis lib.* 2. & per alia verba etiam derogatorijs tolluntur derogatoria derogatoriorum propter virtutem dictionis (Enim) quæ ſolet implicare caſus maiores, diſtinctos ab expreſſis, *l. 2. C. de teſt.* Rebuff. *in l. vnic. n.* 580. *C. de ſont. quæ pro eo, quod inter*, Surd. *dec. 8. n.* 12.

Addebant præterea, quod cùm à lege certa verborum 8
formula non fuerit præſcripta in tollendo derogatoria voluntatis in actu ſequenti, quinimò ſufficiunt qualitates, circumſtantiæ, & indicia, ex quibus de pœnitentia prioris voluntatis conſtare poſſit, Alex. *conſ.* 134. *num.* 4. *lib.* 1. Bald. *in l. ſancimus Cod. de teſtam.* Couar. *dicta par. 2. in rubr. num. 19. verſ. quarta concluſio*, Cardin. Mantic. poſt alios *dicto lib.* 8. *num.* 13. videbantur concurrere tales coniecturæ pro D. Duce, quæ ſufficerent pro remouenda prioris voluntate, ſaltem iunctis verbis derogatorijs.

Concurrit enim veriſimilis dilectio teſtatoris erga fra- 9
trem de ſe optimè meritum, qualitas vti æquipollens derogationis pondera per Roman. *conſ.* 179. *num.* 21. & Couar. *in dicta rubr. num. 19. verſ. 8. idem ius erit*, item ſuperuenientia reconciliationis inter teſtatorem, & D. Ducem per quam facilius præſumitur voluntatis mutatio vti ex noua cauſa procedentis, vt conſiderat idem Cardin. Mantic. *d. tit. 8. num.* 17. & Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt.* 166. *num.* 37. ac demum ſucceſſio, quæ ab inteſtato eidem D. Duci inſtituto debebatur, quæ pariter reuelans eſt ad hunc effectum, Socin. iun. *conſ. 124. num. 5. volum.* 1.

Legatum etiam factum in ſecundo teſtamento eidem 10
Congregat. B. Mariæ de apparatu di Damaſco multum mouit Dominos, quia prouidendo Congregationi de aliquo, videtur teſtator receſſiſſe à toto, vt in terminis dicit Bald. *in alleg. conſ. 22. in fin. lib.* 1. Quæ autem opponebantur de ſuſpicione contra ſecundum teſtamentum, fuerunt ſublata per exhibitionem protocolli omnibus Dominis per me oſtenſi, dum hæc cauſa diſputabatur. Et ita, &c.

R. P. D. CAVALERIO.

Calaguritana Decimarum.

Veneris 12. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Conſuetudo præter ius quanto tempore inducatur, & quando teſtis deponens de certo tempore per verbum *citra* illud probet.

SVMMARIVM.

Conſuetudo præter ius ſpatio decem annorum inducitur, num. 1.

Conſuetudo particularis in materia decimarum præualet generali, num. 1.

Teſtis deponens de certo tempore per verbum citra *abſque copula, & non concludit certum tempus, quia eius diſpoſitio poteſt verificari heri, & nudiuſtertius, num.* 2.

Fallit vbi teſtes deponunt cum dictione ſemper, *quæ eſt continuatiua, n.* 3.

Teſtium dicta non ſunt cauillanda, ſed condiuinanda, num. 4.

DECISIO DCCXXII.

SVb die 19. Martij 1610. firmatum fuit in Rota, Cura- 1
tum de Septimo, & de Sinai probaſſe conſuetudinem ſpecialem, quod vaſalli Villæ de Sinai colentes terras in Territorio Villæ de Marra, nunquam ſoluerunt decimam Curato Marræ, ſed eam ſoluerunt integram Curato de Sinai, intra cuius Parochiæ limites habent domicilium. Et quod ad hunc effectum conſuetudinis particularis ſufficiebat decennalis præſcriptio, cùm non eſſet contra, ſed præter ius, iuxta doctr. Abb. *in cap. cùm ſint homines in gloſ. 3. de decim.* Put. *deciſ. 150. num. 5. lib.* 1. Achill. *deciſ. 5. n. 3. eod. tit.* quæ conſuetudo particularis ad hunc effectum erat attendenda, tanquam præualens generali, iuxt. gloſ. *in cap. ſuper eo, in verbo in vicinus de cenſib.* Put. *deciſ. 176. n. 6. & 7. lib.* 3. cum alijs *in dicta deciſ.*

coram

coram me allegatis, quæ deciſio placuit Rotæ, & ideò confirmata fuit die 7. Iunij eiuſdem anni.

2 Verùm cum nouus Rector Eccleſiæ de Marta non acquieſceret deciſionibus ſupradictis, vt ei ſatisfacerem, propoſui aliud dubium, an teſtes Eccleſiæ de Sinai probent huiuſmodi conſuetudinem particularem, quod dubium cum tenderet ad idem, ſuper quo factæ erant aliæ Deciſiones, Domini reſponderunt ſtandum eſſe in Deciſis. Principale fundamentum cui innitebatur Rector Martę illud erat, quod hi teſtes nullum tempus probarent, ex quo deponebant per verba Catalana à 30. 60. & 100. annis citra, ſine copula *&*, quo caſu ipſorum dictum verificari poterat in eo, quod fuit heri, & nudiuſtertius, iuxt. doctrin. Bart. *in l. 1. §. quod autem, ſub numer. 1. ff. de aqu. quotid. & æſtiu. & in l. Celſus, ſub num. 23. ff. de vſucap.* Fuit dictum in Ciuitatis Caſtellanæ Iuris paſcendi 26. Nouembris 1611. coram me, & aliàs ſæpè reſolutum. Vnde non videbatur probatum tempus decem annorum ante motam litem, prout requiritur.

3 Verùm Dominis non placebat hoc fundamentum, quia verba Catalana, per quæ teſtes deponebant, iuxta interpretationem Italico ſermone, quam ego à natiuis, & peritis illius Idiomatis de ſpeciali ordine Rotæ habui, idem importabant, quod *da 30. 60. & cento anni in quà è ſtato oſſeruato*, per quæ verbo Domini cenſebant denotari initium temporis cum continuatione vſque in præſentem diem, ſed ceſſare videbatur omnis difficultas, quia teſtes deponebant cum clauſula *ſemper*, quæ oſtendit continuationem temporis, & facit ceſſare omne obſtaculum. Sic enim deponunt plures teſtes examinati pro parte Rectoris de Sinai, vt in Romana domus de Maximis 4. Maij 1580. coram bon. mem. Lauretano, quæ eſt 28. *numer. 4. part. 2. diuerſ.* Bart. *in l. 1. num. 20.* vbi Socin. iun. *nu. 148. & alij, ff. ſolut. matrim.* Surd. *conſ. 179. num. 14. & conſ. 281. num. 18.* cum alijs adductis, in Cauillacen. Feudi 17. Decemb. 1612. coram R. P. D. meo Pirouano.

4 Nec etiam obſtare viſum fuit, quod dicebatur teſtes huiuſmodi reddi ſuſpectos de falſo, dum deponunt de viſu à 100. annis, cùm non potuerint eſſe tantæ ætatis. Nam ſi benè eorum depoſitiones perpendantur, dicunt ſe ſcire de toto dicto tempore de viſu, & de auditu à maioribus, & ſic de viſu pro tempore ætatis, & de auditu pro reſiduo, & ita dicta verba debent intelligi, cùm teſtium dicta non ſint cauillanda, ſed adiuuanda, ad notata per illum text. *in cap. cum tu, de teſtibus*. Ad prætenſam nullitatem examinis fuit per duas deciſiones 7. Nouembris, & 23. Ianuarij præteriti dictum intrare arbitrium ad effectum ſanationis. Cæteris placuerunt reſponſiones datæ per Informantes, & ideò Domini ſteterunt in deciſis, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Romana Hæreditatis, & Patagij dotis.

Veneris 12. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Renunciatio facta à muliere non ſuſtinetur abſque ſolemnitatibus ſtatutarijs, & quid ſit agendum, vt dicatur adimpleta forma Statuti Vrbis, cap. 151. lib. 1. de contract. ſine cert. ſolemn. non valit. & ex quibus probetur decretum Iudicis requiſitum à dicto Statuto, & an dictum ſtatutum habeat locum vbi filia contrahit cum patre, in donatione ob cauſam, & in renunciatione de futuro, & an ea, quæ ſunt de forma, & ſubſtantia comprehendantur ſub clauſula, *& cætera*, & plura alia de d. clauſula, *& cætera*.

SVMMARIVM.

Mulier contrahens, ſeu renuncians non ſeruata forma Statuti de contractibus mulierum, nulliter contrahit, num. 1. Vbi maximè ſi ſtatutum præſumit iuramentum metu, & dolo extortum.

Statutum habens clauſulam annullatiuam inducit formam, num. 1.

Proximiores qui ex forma Statuti Vrbis, lib. 1. cap. 151. debent interuenire in contractibus mulierum, debent iurare, quod contractus non tendit in præiudicium mulieris, & dicta verba ſunt formaliter exprimenda, & iuramentum deſuper præſtandum, ita vt non ſufficiant verba generalia, num. 2.

Negatiua, quod in contractu mulieris non interuenerit decretum iudicis, probatur ex inſpectione inſtrumenti, numer. 3.

Decretum iudicis in contractu mulieris ex forma ſtatuti requiſitum non ſuppletur per ſolam iudicis præſentiam, ſed opus eſt loquela, & expreſſione verborum, num. 3.

Clauſula, & cætera, *& facultas extendendi ad conſilium ſapientis non comprehendit ea, quæ ſunt de ſubſtantia, & forma, num. 4.*

Formæ implementum debet eſſe clarum, & certum adeò vt non indigeat ſuppletione, num. 4. Vbi quod ea, quæ ſunt de forma, non veniunt in clauſula, & cætera.

Clauſula, & cætera, *licet poſſit extendi, tamen antequam extenſio fiat authoritate iudicis non debet haberi pro extenſa, num. 5.*

Clauſula, & cætera, *debet extendi ſolùm per Notarium, qui de inſtrumento rogatus fuit, num. 6.*

Stylus particularis Notarij, qui de inſtrumento rogatus fuit, non autem generalis omnium Notariorum attendi debet, num. 6.

Stylus particularis vnius Notarij probatur ex pluribus inſtrumentis ab ipſo rogatis, num. 7.

Decretum iudicis requiſitum, iuxta Statutum Vrbis in contractibus mulierum, vel minorum ſuccedit locu decreti requiſiti in alienationibus ſtabilium minoris, numer. 8.

Decretum iudicis requiſitum in alienationibus ſtabilium minorum requirit ſcripturà, num. 8.

Præſumptio non ſufficit, vbi ad probationem requiritur ſcriptura, num. 8.

Decretum iudicis non præſumitur, vbi non ſunt lapſi 30. anni, num. 8.

Negatiua probatur ex inſpectione ſcripturæ, vbi affirmatiua eſt coarctata ad ſcripturam, nu. 9.

Decretum iudicis interpoſitum ex cauſa erronea nullum eſt, num. 9.

Conſeruatio agnationis non eſt ſufficiens cauſa pro validitate renunciationis factæ per mulierem, nu. 9.

Renunciatio mulieris, vt ſit valida debet certiorari de iure ſibi competenti, quod renunciat, num. 10. Vbi etiam in minore, & in iure, quod ſibi competere dubitaſſet.

Ignorantia iuris præſumitur in muliere, & in minore, num. 10.

Decretum iudicis interpoſitum in renunciatione mulieris, ſi non præcedit certioratio mulieris de iure, cui renunciat, nullum eſt, num. 11.

Statutum prohibens mulierem, ſeu minorem contrahere abſque ſolemnitatibus non habet locum, vbi mulier renunciat iuri de futuro, & quærendo, num. 12.

Contrarium vero vbi ratio ſtatuti eſt in ſtatuto expreſſa, ſcilicet imbecillitas ſexus, ſeu ætas minoris, num. 13.

Renunciatio iuris futuri poteſt eſſe læſiua, num. 14.

Minor reſtituitur aduerſus emolumentum amiſſum, numer. 14.

Hæreditatis aditio in patre nomine filiæ præſumitur ex poſſeſſione bonorum hæreditariorum, num. 14.

Vbi maximè ſi pater in dictis bonis non poteſt habere vſumfructum.

Pater non habet vſumfructum in bonis filijs, in quibus habet conſortium proprietatis, num. 14.

Statutum requirens ſolemnitates in contractu mulieris, vel minoris, non habet locum in contractu facto per filiam cum patre, quia tunc ceſſat præſumptio fraudis, num. 15.

Contrarium verò, num. 16.

Declara primam opinionem fundari in generali præſumptione confidentiæ, & ideò non habere locum vbi ſtatutum de patre non confidit, prout in ſtatuto Vrbis, cap. 15. lib. 1. num. 16.

Declara ſecundò dictam primam opinionem non procedere quando mulier contrahit fauore alterius, quàm patris, num. 18.

Declara tertiò non procedere quando ſtatutum requirit ſolemnitates ad euitandas fraudes, nu. 18. Vbi de ſtatuto Vrbis, cap. 151. lib. 1.

Pater, ſeu mater tranſiens ad ſecunda vota cenſetur mu-

mutaſſe affectionem erga filios prioris matrimonij, num. 17.

Mater tranſiens ad ſecunda vota remouetur à tutela filiorum primi matrimonij, num. 17.

Nouerca non præſumitur diligere filios mariti, & ideò de eius delinimentis lex ſuſpicatur, nu. 17.

Statutum, quod mulier, ſeu minor non contrahat abſque ſolemnitatibus, non habet locum vbi mulier, ſeu minor donat ob cauſam, nu. 19.

Contrarium vbi ſtatutum vult cauſam in ſcriptis iudici exprimi, & inſinuari, & vbi adeſt identitas rationis ne mulieres, & minores circumueniantur, nu. 19

Solemnitates requiſita à ſtatuto non requiruntur, vbi non fuerunt elapſi 30. anni, n. 20. Vbi maximè in ſolemnitatibus extrinſecis, quæ requirunt ſcripturam.

Statutum requirens certas ſolemnitates in donationibus non habet locum in donatione ob cauſam, num. 21. Vbi niſi cauſa ſit erronea, vel minus ſufficiens.

DECISIO DCCXXIII.

1 PRopoſito dubio reſeruato, an Fauſtinæ obſtaret expreſſa renunciatio? Domini reſponderunt negatiuè. Quia cùm illa ſit facta non ſeruata forma ſtatuti *lib.* 1. *cap.* 151. in contractibus mulierum, & minorum, eſt nulla, vt in ſimili ſtatuto Bald. *conſ* 98. *num.* 1. *lib.* 5. Pariſ. *conſil.* 98. *num.* 77. *& ſeq. & conſil.* 99. *numer.* 25. *volum.* 1. Felin. ex Bart. *in cap.* 2. *nu.* 1. *in fin. de teſtib.* & eſt indubitatum, cùm ſtatutum habeat clauſulam annullatiuam, ex qua cenſetur data forma, vt in puncto Dec. *conſil.* 279. *numer.* 1. *verſic. & hoc expreſsè, & conſ.* 616. *num.* 1. *in fin.* & præſumat iuramentum fraude, dolo, & metu extortum, Menochius *conſil.* 388. *num.* 2. & pluries fuit per Rotam reſolutum.

2 Defectus formæ conſiſtit. Primò, quia adhibiti vti proximiores iurarunt ſolum ſe nullum habere intereſſe, non autem quod contractus non eſſet in præiudicium Fauſtinæ, quæ verba erant formaliter exprimenda, & iuramentum deſuper præſtandum, vt de verbis tutelæ, de quibus *in l. fin.* §. *defenſionem, C. de admin. tut.* tradit Bart. *in l. legitimos, in princ. nu.* 7. *verſ. tertium, & nu.* 8. *verſ.* 5. *quod requirit, ff. de legit. tut.* Socin. *conſ.* 24. *nu.* 21. *vol.* 1. & ideò non ſufficiebant verba generalia, Innocent. Hoſt. & Ioan. Andr. *in cap.* 2. *de conſuet.* Butr. per illum textum *in cap. pen. nu.* 2. *in princ. de iureiur.* & ibi Imol. *in princ.* Ioan. de Anan. *nu.* 4. Socin. *d. conſ.* 24. *nu.* 21. & 22. & ſuper ſtatuto Mediolanen. Lambert. *gloſ.* 15. *nu.* 1. & 2. & in noſtro fuit reſolutum in Romana Saluiani 15. Decembris præteriti coram R. P. D. meo Pamphilio.

3 Secundo, cum non legatur in inſtrumento interpoſitio decreti iudicis, probatur illius defectus, & ſic ſolemnitatis, gloſſ. *in l. fin.* & ibi Bart. *in primo not. Cod. de reb. cred.* idem Bart. *in l. Titia textores, nu.* 2. *de leg.* 1. *& in l.* 2. *in fin. C. de error. aduoc.* cum alleg. per Sard. *conſ.* 28. *numer.* 14. *& conſ.* 303. *nu.* 7. *& conſ.* 452. *nu.* 10. *& deciſ.* 300. *nu.* 11. & in decreto Simoncell. *in tract. de decret. lib.* 3. *tit.* 7. *inſpect. tertia, num.* 33. & ſola præſentia non ſufficit, ſed opus erat loquela, & expreſſione verborum, Bald. *in cap. cum in veteri, num.* 3. *&* 4. *de elect. & in l. nec quicquam, §. vbi decretum, num.* 5. *verſ. quod autem, ff. de offic. procon.* Iaſ. *in l. omnium, num.* 4. *verſ. tamen requiritur, C. de teſtam.* & in ſtatuto Mediolanenſi, Lamberteng *gloſſ.* 14. *num.* 3. qui decreti defectus eò magis arguitur, quod iudex non ſolet illud interponere, niſi præuia dicta aſſertione iurata conſanguineorum, quæ hic deficit, vt dictum eſt.

4 Nec viſum fuit Dominis iuramentum, quod contractus non eſt in damnum Fauſtinæ comprehendi ſub extenſione dictionis *cæterata conſentientium*, &c. & decretum iudicis ſub extenſione clauſulæ in fine appoſitæ, *ſuper quibus*, &c. iuxta atteſtationem Notariorum fori Capitolini. Nam cùm aſſertio iurata propinquorum, ac iudicis decretum ſint de ſubſtantia, & forma, dici non poſſunt venire ſub dictionibus *cæteratis*, nec ſub facultate extendendi ad conſilium ſapientis, ſed expreſſionem requirunt, Butr. Abb. Imol. & Anan. in *d. cap. pen. de iureiur.* Ioan. And. *in addit. ad Specul. in tit. de inſtrum. editio,* §. *inſtrumentum ergo publicum, nu.* 13. *verſ. quid ſi à contrahentibus autem*, Bald. *in cap. cum in iure peritus, nu.* 16 *de offic. deleg.* & ibi Socin. *nu.* 4. qui expreſſe ſequitur in iuramento, Ruin. *nu.* 19. & ſequitur Socin. *num.* 24. & not. *in l.* 1. §. *ſi quis ita, de verb. oblig.* Ruin. *nu.* 8. Bolognet. *nu.* 92. idem Ruin. *conſ.* 23. *nu.* 2. *verſ. non obſtat, vol.* 4. Rot. *deciſ.* 35. 2. *aliàs* 1. *de verb. ſign. in antiq.* Lanfranc. de Oriano *tractat. de fid. inſtrum. nu.* 19. *verſ. ſed iuxta,* Grat. *conſ.* 140. *nu.* 7. *vol.* 1. Rot. *deciſ.* 658. *nu.* 3. *lib.* 3. *par.* 3. Card. Mant. *de tacit. lib.* 2. *tit.* 10. *nu.* 2. *& lib.* 14. *tit.* 10. *nu.* 44. *in fin. &* 45. & in terminis ſtatut. Mediolani, Carpan. ad illud *cap.* 324. *nu.* 119. Implementum enim formæ debet eſſe clarum, & certum adeò, vt non indigeat ſuppletione, vel diuinatione, Bald. *in d. cap. cum in iure peritus, de offic. deleg. nu.* 16. *in fin. verſ. ſolu.*

Accedit, quod vbi etiam dictæ clauſulæ, *& cætera*, 5 modo quo ſuprà extendi poſſent, non tamen antequam extenſio fieret iudice authorante haberi debent pro ita extenſis, Gratian. *conſ.* 9. *nu.* 123. *vol.* 1. Surd. *conſ.* 350. *num.* 29. *vol.* 3.

Nec placuit Dominis in propoſito attendere atteſtatio- 6 nem Notariorum, cùm iuiat Notarius de inſtrumento rogatus, per quem ſolum poteſt fieri extenſio, Bald. *in rub. C. de fid. inſtrum. in* 6. *col. nu.* 41. *verſ. quarto quæritur, & in l. Gallus,* §. *idem credendum, nu.* 4. *ff. de lib. & poſthum.* Grat. *d. conſil. nu.* 124. *lib.* 1. & non ſit attendendus ſtylus generalis, ſed particularis illius, Bald. *in d.* §. *idem credendum, nu.* 1. & ibi Imol. *verſ.* 2. Iaſ. *nu.* 23. Ruin. *nu.* 56. Alexand. *conſ.* 163. *nu.* 11. *vol.* 7. Pariſ. *conſ.* 48. *nu.* 7. *vol.* 1. Aym. *conſ.* 34. *nu.* 5. Rot. *d. deciſ.* 658. *in pr.* Surd. *deciſ.* 223. *nu.* 8. & ita communiter obſeruari teſtatur Corn. *conſ.* 225. *in fin. verſ. nam illa dictio, lib.* 3. Mantic. *de tacit. lib.* 2. *tit.* 10. *nu.* 19. Petr. Caball. *conſ. deciſ.* 177. *nu.* 22.

Et pro Fauſtina datur non leuis fumus ſtyli contrarij ex 7 nota plurium inſtrumentorum, cum mulieribus, celebratorum, de quibus fuit rogatus, idem Notarius qui erat ſolitus apponere dictam clauſulam, ſuper quibus cæteratam non ſemel tantùm, ſed bis, videlicet prima vice extenſam per hæc verba, ſuper quibus dictus Dominus iudex cauſa cognita ſuam, & eius Curiæ iudiciariam, & ordinariam interpoſuit auctoritatem, & decretum ſupplendo, &c. Secunda verò vice cæteratam in fine, & ſic tenſit decretum iudicis per extenſum poſt clauſulam, *ſuper quibus*, rogitum verò proprium deſignauit per clauſulam cæteratam in fine appoſitam, & ita poteſt argui ſtylus Notarij, Rot. *d. deciſ.* 658. *nu.* 2. *&* 3.

Neque locus videtur eſſe præſumptionibus, cùm decre- 8 tum videatur ſuccedere loco decreti requiſiti in alienationibus ſtabilium minorum, de quo *in l.* 1. *& tot. tit. ff. de reb. eorum, & C. de præd. minor.* quod vtique requirit ſcripturam, Parit. *conſil.* 98. *nu.* 12. *vol.* 1. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *cent.* 2. *caſ.* 171. *nu.* 20. *& conſ.* 80. *nu.* 60. *in princip.* Achill. *deciſ.* 3. *de probat.* Surd *conſ.* 28. *nu.* 108. *vol.* 1. Odd. *de reſtit. in integr. par.* 1. *q.* 25. *art.* 3. *nu.* 27. & innuit idem ſtatutum diſponens cauſam in ſcriptis iudici expreſſam, & inſinuatam eſſe debere, conſequenter, & decretum, quo caſu non admittitur probatio præſumptiua, ſed per ſolam ſcripturam, vt ex not. *in l. ſciendum, de verb. oblig.* Menoch. *præſumpt.* 132. *nu.* 27. *lib.* 3. præſertim cùm 30. anni non ſint elapſi, vt in ſpecie Surd. *deciſ.* 231. *nu.* 17. *&* 29.

Tertiò non fuit ſeruata forma reſpectu cauſæ, ob quam 9 fuit facta ceſſio. Duplex enim exprimitur, prima, quia in apocha ſponſalium fuerat conuentum, quòd ceſſio fieret, & tamen de hoc in dicta apocha nullum verbum, & ita probatur negatiua, & error, cùm affirmatiua ſit coarctata ad dictam apocham ſponſalium, Salic. in *l. fin. nu.* 2. *de reb. cred. cum allegatis*, in Foroliuienſi cenſus 2. Maij 1614. coram me, conſequenter renunciatio fuit erronea, & Iudicis Decretum nullum, *l.* 1. *l. magis puto,* §. *monet autem, ff. de reb. eorum, l. præſes, ff. de præd. minor.* Rot. *deciſ.* 624. *nu.* 4. *part.* 1. latè Bertazz. *clauſ.* 10. *gloſſ.* 2. *nu.* 9. Secunda ratio ob conſeruationem agnationis, quæ erat inſufficiens, nec concludebat neceſſitatem renunciandi, vt ex Oldr. *conſil.* 5. & alijs, qui eum ſequuntur, tenuit Rota in Romana de Cuppis coram bonæ memor. Cardinale Pamphilio 15. Iunij 1602.

Quartò ponderabatur, Fauſtinam non fuiſſe certiora- 10 tam iuris ſibi quæſiti per tranſitum patris ad ſecunda vota, in proprietate eidem patri, ex ſucceſſione filiorum obuenta, & ignorantia præſumitur ratione ſexus, & minoris ætatis, gloſ. *in auth. de inceſt. nupt. in verb. ſciens*, vbi Ang. *nu.* 10. Alex. qui in minore, *conſil.* 126. *nu.* 7. *lib.* 7. Aym. *conſ.* 192. *nu.* 5. Becc. *conſ.* 111. *nu.* 14. *&* 15. & in ſpecie noſtra, Menoch. *conſ.* 237. *n.* 28. *cum ſeq.* ſecundum quod fuiſſe

iudi-

indicatum teſtatur Peregr. *conſ.78. nu.9. volu.1.* & idem Menoch. *conſ.806. num.* 23. Et certiorationem requiri in minore, Bald. *in d.cap.cum in iure, num.* 17. *verſ. & vnum ſcias*, per gloſſ. mag. *in l.ſciendum, verſ. nam non præſumo, de verb.oblig.* idem Bal. *in l.2. in 4.quæſt. in fin. C.de reſcind. vend.* Addent. ad Alciat. *præſumpt.42.nu.2. præſumpt.82.nu. 6. & 7. lib.* 3. cum allegatis per Tiraquell. *in l.ſi vnquam in præfat.nu.101. C.de reuoc. donat.* & in ſpecie noſtra Iaſ. *conſil.53.ſub nu.3.verſ.præterea,lib.1.* Menoch. *conſ.990.nu.23. verſ. nam reſpondetur primo, & num.* 24. quæ erat etiam neceſſaria reſpectu iuris, quod ſibi competere dubitaſſet, Bartol. *in l.fin.§.1.nu.1.C.de furt.*

11 Nec certioratio probatur per illa verba certiorata, *& cætera*, quia illa clauſula eſt reſtricta tantùm ad beneficia minorum, & mulierum in genere, & nihil dictum fuit de morte filij primi matrimonij, nec quod pater illi ſucceſſerit, nec quod per tranſitum ad ſecunda vota proprietate priuatus remanſerit, & ideò decretum ſi fuiſſet interpoſitum, eſſet nullum, Bald. *conſ.331.num.5.verſ. Item non obſtat, vol.* 3.

12 Non obſtat, quod ſolemnitates non eſſent neceſſariæ, quia renunciatum erat iuris quærendi, cum nondum eſſet accepta deuolutio ob tranſitum patris ad ſecundas nuptias, ex late traditis per Tiraquel. *in l. ſi vnquam, in verbo donatione largitus, num.80. cum ſeqq. & de leg. connub. gloſſ. 5. num.* 31.

13 Quia cùm ratio ſolemnitatum requiſitarum ſit in ſtatuto expreſſa, ſcilicet imbecillitatis ſexus, & ætatis in minoribus, habet etiam locum in repudiatione iuris de futuro, quæ poteſt eſſe læſiua, vt tradunt *in rub. C. de pact.* Curt. iun. *nu.* 23. Alciat. *nu.33.& 34.* Cagnol. *nu.32. verſ. 3.concluſio,* Bolognet. *nu.53. verſ. ſed breuiter,* Campeg. *de dot.par.1.q.101. in fin.* & tenet Bald. *in l.pactum quod dotali, in fin.C.de collat.* Caſtr. *conſ.171.col.2. verſ.item ideo,vol.2.* Tiraquel. *de legib.connub.dicta gloſſ.5.nu.32. in 4.fin.* & in ſtatuto Brixiæ, Iaſ. *conſil.53.nu.in fin.& vol.1.* & Mediolan. Lamberteng. *gloſſ.4. nu. 2. vſque ad fin.* & in Conſtitutione Marchiæ, Boccac. ad illas *gloſſ.8.nu.21.* & in alio ſimili ſtatuto glol. ad ſtatut. Bonon. *de contract. minor. in verb. renunciare, & in verbo comperituro*, & in ſtatuto Vrbis de quo agitur, Gabr. *conſil.6.num.2. & ſeq. volum.2.* Gratian. *diſceptat. forenſ. lib. 1. cap. 132. num. 22. verſic. quod magis*, & nouiſſime Picus ad hoc ſtatutum Gloſſ. 8. *numer. 4. 13. & ſequen.*

14 Renunciatio enim, ſeu repudiatio iuris futuri læſiua eſſe poteſt, & ideò minor reſtituitur in integrum aduerſus emolumentum amiſſum, *l.non omnia, 45.* & ibi gloſſ. *ff.de minor.* Odd. *de reſtit.in integr.par.1.quæſt.4.art.11. in fin. & par.2.qu.85.art.4.in fin.* Et in propoſito videtur ceſſare difficultas, quia agebatur de iure quæſito reſpectu portionum, in quibus Fauſtina ex propria perſona ſucceſſit fratribus, cùm hæreditas præſumeretur adita per patrem nomine Fauſtinæ, ex quo poſſedit omnia bona per annos 14. ante renunciationem, Bartol. *conſ.129.nu.2.* Caſtr. *in leg. geris, in fin.ff.de acq.hæred.& in l.cum in antiquioribus, nu.5. verſ.certe, Cod. de iur. deliber.* & de communi Ruin. *conſil. 112. in vol.2.* Alex. *conſil. 20.lib.7.* Natt. *conſil.64. num.10.* Surd. *deciſ. 140. in princip.* præſertim quia pater non poterat retinere bona ſpectantia ad Fauſtinam iure vſusfructus, Authent. *de hæred. ab inteſt. venient. §.ſi igitur defunctus, verſ.ſi vero, auth.item hæreditas, C.de bonis, quæ liber.* Ang. *in §.præferuntur,nu.9.verſ.& nota ad Tertull.*

15 Minùs obſtat, ſolemnitates non fuiſſe neceſſarias in renunciatione facta patri, in qua ceſſat præſumptio fraudis, Bald. *in d.l.pactum, quod dotali,in fin.C.de collat.* cum alleg. per Tiraquel. *in præfat. dicta l.ſi vnquam, nu.26. & de legib.connub.d.gloſſ.5.nu.33.* & de communi Gabr. *de ſtatut. concluſ.2. nu.1. & 5.* & allegantur deciſiones Rot. Creſc. 1. *de donat.* Sarnen. 98. *& 99.* Caputaquen. *deciſ.205. nu. 8. par.* 3. & Romana indemnitatis 20. Maij 1602. coram Reuerendiſſimo Attrebatenſi, & alia de Calandrijs 5.Martij 1604. coram Illuſtriſſimo Lancellotto.

16 Nam hæc opinio non videtur tuta in Rota, vt in Bononienſi cenſus, coram Reuerendiſſimo Lugdunenſi 17.Maij 1608. & in Peruſina nullitatis donationis 18. Aprilis 1608. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, & contrariam tenuerunt Gomeſ. *in §.actionum, nu.29. Inſtit.de act.* Boccac. ad Conſtit.March. *gloſſ.3.nu.37.in fin.* cum pluribus per Tiraquel. *in d.præfat.l.ſi vnquam,§.27.& de legib.connub.dicta gloſſ.5. num.34.& ſeqq.* Tamen cùm ſit fundata in generali præſumptione confidentiæ, quàm lex habet de patre, ad text. in *l.patri pro filio,28.§.fin. C.quod & aduer.quos*, qua ratione mouentur Bald. & alij, qui eum ſequuntur, Creſcen. *d. deciſ. 1. num.* 2. quia Rot. in *d. deciſ.* coram Reuerendiſſimo Lugdunenſi non poteſt ſibi vindicare locum in terminis dicti ſtatuti Vrbis, *cap.* 151. quod non confidit de patre. Vult enim, quod ſi minor, vel mulier ſit ſub patria poteſtate, vocentur coniuncti proximiores ex linea materna, vel in eorum defectum curator, & nihilominus præſentia patris interueniat, & ſic vltra præſentiam requirit propinquos ex latere materno, vel curatore. Vnde ſi non confidit quando minor contrahit cum extraneo, multò minùs quando cum ipſo patre, ceſſante itaque ratione confidentiæ, non poteſt habere locum dicta opinio, *vulg. leg. adigere, §. quamuis, ff. de iure patronatus*, Tiraquel. *ceſſ.cau. littera L. numer.* 130. *littera S. num.* 243.

17 Quæ confidentia magis ceſſat in patre, qui ad ſecunda vota tranſiuit, in quo præſumitur mutata affectio, qua etiam ratione à tutela remouetur, Bald. *conſil.96.nu.1.verſic.2.ratione, lib.4.* Aymon. *conſil.18. num.* 3. cum alijs per Menoch. *conſil.5.num.31. verſic.non obſtat*, facit text. *in leg. lex quæ tutores, in fin. Cod.de adminiſtrat.tut. & in §.mater, auth. de nupt.* quæ licet loquatur in matre, eadem tamen ratio videtur militare in patre, qui ſuperinduxit nouercam, de cuius delinimentis lex ſuſpicatur, *leg.4. ff.de offic. teſtam.* vbi not. Odofr. Alber. Bart. & Ang. Curt.ſen. *conſil.27. nu.36. verſic.tum quia,& conſil.47. col.3.in prin.* Card. Mantic. *de tacit.lib.12.tit.23.nu.13.*

18 Ceſſare etiam videtur prædicta ratio in caſu noſtro, cùm ex renunciationis tenore liqueat, illam factam fauore maſculorum ex ſecundo matrimonio procreandorum, & ſic illorum amorem præponderaſſe, ita limitat dictum Bald. Dec. *d.l.pactum quod dotali,in fin.* Gab. *de ſtatut.dicta concluſ.2.nu.6.* Boccac. *d.gloſſ.3.nu.138.& deciſ.* Creſc. 1. *de donat.* loquitur expreſsè in ſtatuto *cap.* 150. *de inſinuand. donat.* & in donatione paruæ ſummæ, vt declarat etiam Boccac. vbi ſupra num. 37. & Rot. in dicta Peruſina coram Illuſtriſſimo Lancellotto, quæ dicit prædictas deciſiones non procedere, quando ſtatutum requirit ſolemnitates ad euitandas fraudes prout noſtrum.

19 Nec denique obſtat, quod ſtatutum non comprehendat renunciationes ob cauſam, quia contrarium colligitur ex verbis ſtatuti volentis cauſam eſſe in ſcriptis iudici expreſſam, inſinuatam, ac plenè cognitam, & ex identitate rationis, ne mulieres, & minores circumueniantur, in ſpecie noſtra Put. *dec.55. nu.7. lib.3.*

20 Aliqui etiam ex Dominis aduertebant, deficere ſolemnitates ſtatuti, *cap.* 150. *de donat.* quia dicta donatio non fuit inſinuata per acta alterius Notarij, vt in eo diſponitur, licet fuerit conſtitutus Procurator ad eam inſinuandam. Nec præſumi poteſt, cùm 30. anni non ſint elapſi, Put. *deciſ.132. nu.1. in princip. & verſ. nec obſtat, lib.2.* ſecundùm nouiſſimam impreſſ. Ant. de Canar. *de inſinuat. par.1.qu.3.nu.7. & 8.* Quod tempus generaliter requiritur in præſumendis ſolemnitatibus extrinſecis, quæ requirunt ſcripturam, Ruin. *conſ.69. num.9. lib.1.* & alij latiſſimè per Menoch. *lib.3.præſumpt.132. per tot.*

Non obſtat, quod donatio ſit ob cauſam, & ideò in ſtatuto non comprehenſa, vt per Gabr. *de donat.concl.1.nu. 165.* Menoch. *conſil.1. nu.* 376. Quia ſuprà oſtenſum fuit, vnam ex cauſis expreſſis eſſe erroneam, aliam verò minus ſufficientem.

Ex quibus fuit vt ſuprà deciſum.

R. P. D. VBALDO.

Feretrana Spolij.

Veneris 12. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Spolium inducitur per ſententiam iudicis nulliter producentis, & debet purgari.

SVMMARIVM.

Vnio beneficiorum arguitur ex eo, quod vnus plura retinebat, num. 1.

Teſtes de communi reputatione, & publica voce, & *fama*

fama ſufficiunt ad probandam ceſſionem, *num.* 2.
Reputatio communis in caſu vnionis probat titulum coloratum, cùm nemo dicat, vel probet contrarium, *num.* 2.
Enunciatiua antiqua probant vnionem, *nu.* 3.
Viſitatio Epiſcopi probat vnionem, *nu.* 3.
Poſſeſſio rei conuenta ſuper ſpolio probatur per ſuſtentationem litis, *nu.* 4.
Exceptio reſpiciens petitorium non admittitur poſſeſſorio ſpolij, *num.* 5.
Concil. Trident. de reform. ſeſſ. 7. ca. 6. quomodo intelligatur, *num.* 5.
Spolium quantumuis iudiciale debet purgari, ſi iudicium fuit nulliter agitatum, *nu.* 5.
Iudex nulliter procedens ſpoliat, *num.* 5.

DECISIO DCCXXIV.

1 FVit reſolutum pro Informante, videlicet, intrare ſpolium ad fauorem Rectoris Eccleſiæ Parochialis, ſeu Plebaniæ Sancti Stephaoi Montis Gelli, pro recuperatione Eccleſiæ, ſeu beneficij Sancti Marini, de quo agitur. Nam de primo extremo in ſpolio requiſito, videlicet, qood dicta Eccleſia, ſeu Plebaoia Sancti Stephaoi poſſederit dictam Eccleſiam Sancti Marini, tanquam membrum ſibi voitum, vel annexum, ſatis videbatur cooſtare ex teſtibus deponentibus, quod tres immediati Rectores Veſpaſianus, Scipio, & Hieronymus aoteceſſores moderni Rectores poſſederunt vtramque Eccleſiam, quod eſt ſignum, ſeo potiùs demonſtratio voitatis, cùm aliàs duæ Eccleſiæ vni non fuiſſent committendæ perſonæ, vt in terminis arguit Oldrad. *conſ.* 296. incipien. *de iure D. Gulielmi*, *num.* 1. *&* 2.

2 Quod potiùs procedit io hoc caſu, cùm ijdem teſtes deponant, quod prædicti Rectores Sancti Stephani vti tales poſſederunt etiam Eccleſiam Sancti Marini. Accedunt teſtes de communi reputatione, & de publica voce, & fama, quod iſtæ duæ Eccleſiæ eſſent ſimul incorporatæ, & vnitæ, & quod vna eſſet membrum, & de pertinentijs alterius, qui etiam ſufficerent ad probandum vnionem, Felin. *conſ.* 20. *num.* 16. *&* 21. Rebuff. *in prax. in tit. de vnion. benefic. num.* 35. Veral. *deciſ.* 347. *num.* 4. *par.* 3. Et fuit dictum in Tiraſonen. Parochialis 16. Iunij, anni prædicti, coram R. P. D. meo Andrea. Et hæc communis repotatio præbet titulum coloratum in hac materia, cùm nemo ſit qui dicat, vel probet contrarium, vt per Felin. *d. conſ.* 2. *num.* 16. *&* 17. Bald. *in l. indicia*, *in* 4. *quæſt. nu.* 5. *C. de rei vendicat.*

3 Concurrunt etiam enunciatiuæ duorum inſtrumentorum de anno 1551. & 1569. cum alijs enunciatiuis in commiſſione, & mandato de manutenendo per tunc Rectorem à Rota obtento de anoo 1543. In quibus enunciantur dictæ Eccleſiæ ad inuicem vnitæ, & annexæ, ex quibus probari videtur voio, Put. *deciſ.* 209. *lib.* 2. Veral. *deciſ.* 344. *par.* 3. Seraph. *deciſ.* 1272. *in princip. part.* 2. Et fuit dictum in una Tiraſonen. Iuris præſentandi 22. Iunij 1588. coram Bubalo, & in dicta Tiraſonen. Parochialis, coram D. Andrea, & demum difficultatem remouere videbatur viſitatio Epiſcopi de anno 1566. in qua aſſeritur, iſtam Eccleſiam Sancti Marini eſſe aonexam dictæ Eccleſiæ, ſeu Plebaniæ Sancti Stephani, prout hoiuſmodi viſitationem ad buoc effectum cooſiderauit Rota coram Seraphin. *in d. deciſ.* 1272. *numer.* 3. Quod autem Hippolytus ſit modernus Plebanus Eccleſiæ Sancti Stephani, deponuot teſtes, qui fuerunt dati io *Summario num.* 7.

4 De ſecundò verò extremo, nempè de poſſeſſione Iacobi adoerſarij dictæ Eccleſiæ Sancti Marini conſtat, Tum ex ſuſtentatiooe litis, Caputaq. *dec.* 369. *part.* 2. Et fuit dictum pluries, & deciſum, tum ex pluribus teſtibus hoc deponentibus, *vt in Summario nu.* 8.

5 Non obſtat, quod Iacobus prætendat poſſideri Eccleſiam Sancti Marini vigore alterius vnionis factæ Eccleſiæ, cuius ipſe eſt Rector, quia vltrà quod de dicta vnione nihil conſtat in actis, & euios diſcuſſio reſpicit petitorium, & ideò non admittenda in hoc iudicio, Mohedan. *deciſ.* 10. *in fin. de reſtitut. ſpoliat.* Reſpondebatur etiam, eam non potuiſſe fieri, niſi vocato Plebano dictæ Eccleſiæ Sancti Stephani, qui erat in poſſeſſione Eccleſiæ Sancti Marini, tanquam annexæ, vt per Sac. Conc. Triden. *de reform. ſeſſ.* 7. *cap.* 6. Et ideò quantumuis ſpolium fuiſſet iudiciale, veniebat tamen ante omnia purgandum, ex quo iudex nulliter proceſſerat, non citato poſſeſſore, Gabr. *de reſtitut. ſpoliat. concluſ.* 1. *num.* 125. Menochius *de recuperand. remed.* 8. *num.* 3. Aymon. *conſil.* 140. *ſub numer.* 2. Rolan. *conſil.* 6. *num.* 12. *& ſeq. lib.* 2. Surd. *conſil.* 168. *num.* 26. *& conſil.* 189. *nu.* 30. *lib.* 2.

Et ita fuit deciſum, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Romana Domorum de Roncionibus.

. *Mercurij* 14. *Iunij* 1615.

ARGVMENTVM.

Quæ requirantur pro validitate adiudicationis, & an mandatum de adiudicando habeat vim adjudicationis, & an adiudicatio poſſit per verba futuri temporis, & an intimatio decreti adiudicationis, & illius reproductio ſit neceſſaria, vbi iudex mandauit illud intimari, & an ante talem intimationem dilatio dicatur perfecta.

SVMMARIVM.

Adiudicatio habet vim emptionis, & venditionis, & iiſdem terminis regulatur, *nu.* 1. *Vbi quod non debent interuenire requiſita venditionis.*
Venditio de ſui ſubſtantia requirit rem, pretium, & conſenſum, *num.* 1.
Pretium in venditione debet eſſe certum, *nu.* 2.
Adiudicatio requirit certitudinem crediti, *nu.* 2.
Liquidatio crediti debet præcedere adiudicationem, ſeu dationem in ſolutum, *nu.* 2.
Adiudicatio facta pro concurrenti quantitate crediti ante liquidationem dicitur incerta, nec ex ea transfertur dominium, *num.* 2.
Conſenſus requiſitus in emptione, & venditione debet præſtari per verba de præſenti, non autem per verba de futuro, *num.* 3. *Vbi quod non ſufficit ſi venditor dicat, vellem vendere rem meam, & emptor reſpondeat, vellem emere.*
Adiudicatio dicitur nulla defectu conſenſus, vbi fuit facta per verba obtinuit mandari adiudicari, *nu.* 3. *& nu.* 4. *& late num.* 5. *Vbi etiam de ſtylo.*
Verbum præteriti imperfecti præſens imperfectum ſignificat, *num.* 3.
Mandatum de adiudicando non eſt adiudicatio, *num.* 4. *& num.* 7.
Sententia non transfert dominium, vel quaſi, nec poſſeſſionem, niſi ſubſequuta traditione, *nu.* 4.
Factum iudicis reputatur factum partis, *nu.* 5.
Stylus quando reſpicit ordinatoria iudicij, poteſt iudex de eo ſe extraiudicialiter informare, *nu.* 5.
Dominium transfertur abſque traditione, vbi quis eſt iam in poſſeſſione, *nu.* 6.
Mandatum de vendendo, non eſt venditio, *nu.* 7.
Mandatum ad obligandum, non eſt obligatio, *nu.* 7.
Contractus conſiſtit in vltimo puncto, & inſtanti concluſionis, à quo vim capit, & vtraque pars remanet obligata, *num.* 7.
Actum nihil dicitur, donec aliquid remanet agendum, *num* 7.
Actus non dicitur perfectus, donec eſt partim factus, & partim non, *nu.* 7.
Intimatio debet fieri, vbi iudex mandauit decretum intimari, *num.* 8.
Intimatio vbi fit de mandato iudicis, debet ante executionem actus reproduci, vt iudex de illa certus fiat, *num.* 8.
Intimatio decreto iudicis ſolet fieri ad effectum, vt pars deducat, ſi quid releuans habet, & tunc iudex, vel reponat, vel mandet ſuperſederi, *num* 9.
Adiudicatio vbi eſt conſummata, niſi aliud à iudice eſt agendum, *num.* 9.
Adiudicatio non dicitur conſummata ante intimationem decreti adiudicationis faciendam de ordine iudicis, & illius reproductionem, *num.* 9

Fru-

Fructus pignoris computantur in ſortem, *nu.* 10.
Clauſula conſtitò *de aſſertis facit iuriſdictionem conditionalem, ita vt iudex nil poſſit agere, niſi iuſtificatis narratis*, *nu.* 10.
Adiudicatio non debet fieri vbi adeſt oblatio alterius, *num.* 11.
Oblatio in ſubhaſtatione citandus eſt ad faciendum depoſitum de ſumma oblata, *nu.* 12.

DECISIO DCCXXV.

1 IN hac propoſitione, an eſſet recedendum à deciſis ſub die 9. Februarij præteriti, fuit nouiter dubitatum, an conſtaret de adiudicatione in ſolutum domorum, de quibus agitur, facta Roncionibus, quæ præſuppoſita fuit in præcedenti reſolutione, & de ſola validitate tunc dubitatum, & Domini de illa non conſtare vnanimiter tenuerunt. Ea enim deducitur ex quodam Decreto Reuerendiſſimi Domini Attrebatenſis facto ſub die 20. Februarij 1609. per quod mandauit adiudicari dd. de Roncionibus bona in exequutione capta pro quantitate eorum crediti iuxta formam ſtatutorum Vrbis.

Quod tamen Decretum Dominis viſum fuit non ſufficere ad probandam dictam adiudicationem, quia cum illa habeat vim venditionis, & emptionis, & eiſdem terminis, & regulis metiatur, *l. eleganter, in princip.* vbi Bartol. Bald. & Caſtren. *ff. de pign.* cum alleg. per Tiraquel. *de retract. conſanguin.* §. 1. *gloſſ.* 14. *num.* 12. Rota *deciſ.* 662. *num.* 5. *part.* 1. *diuerſ.* Venditio autem de ſubſtantia requirat rem, pretium, & conſenſum, §. 1. *Inſtitut. de empt. & vendit.* vt poſſit dici facta adiudicatio deberet oſtendi, hæc omnia interueniſſe, vt ſentit expreſsè Soc. iun. *conſ.* 47. *num.* 7. *in fin. lib.* 2. in propoſito verò apparet, & pretium, & conſenſum defeciſſe.

2 Nam quoad pretium ſicut in venditione, & emptione non ſolùm eſt neceſſarium, ſed etiam illius certitudo, §. *pretium Inſtit. eod.* Mant. *de tacit. lib.* 4. *tit.* 19. *num.* 15. ita in donatione in ſolutum, creditum, quod eſt pretium rei adiudicandæ, debet eſſe certum, Ancharan. Regien. *quæſt. famil.* 28. *num.* 3. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 225. *num.* 9. *in fin. vol.* 2. Et ideò neceſſaria erat liquidatio quantitatis crediti, in his terminis Bal. *conſ.* 12. *ſub num.* 1. *verſ. & inter alia lib.* 3. & dixit Rota in Romana Vineæ 24. Octobris 1605. coram Reuerendiſſimo Bononienſi, & in Romana pecudum 14. Nouembr. 1611. coram Reuerendo Patre Domino meo Caualerio. Et hinc etiam infertur defectus rei datæ in ſolutum, quia cùm domus adiudicatæ fuerint pro concurrenti quantitate crediti, ante illius liquidationem, & declarationem, portio in ſolutum data fuit incerta, & conſequenter non fuit tranſlatum dominium, Ruin. *conſ.* 136. *nu.* 8. *lib.* 1.

3 Quo verò ad conſenſum defectus patet, quia adiudicatio non fuit facta per verba importantia conſenſum de præſenti, ſed de futuro (vbi obtinuit mandari adiudicari) tamen requiruntur verba de præſenti, ſicuti in emptione, & venditione, *l.* 1. *&* 2. *ff. de contrahen. emption. l.* 3. *C. eod.* Theſ. *deciſ.* 335. *num.* 5. *&* 6. *in fin.* ideò vt non ſufficiat, ſi dicam vellem tibi vendere rem meam pro decem, & tu reſpondeas, vellem illam emere pro decem, quia ponitur verbum præteriti imperfecti, quod imperfectionem ſignificat, gloſ. magna *in l. vendentes, in fin. verſ. & quod ſi dicam, C. de contrah. empt.* & ibi Odofr. *in fin. verſ. quæritur tunc*, Cyn. *num.* 5. Bald. *in* 6. *quæſt. num.* 27. & tranſeunt communiter Doct. vt ibi teſtatur Salicet. *numer.* 11. Fabian. de Mont. *de emption. & vendit.* 5. *quæſt. principali num.* 51. Bartol. *in l. ſerui electione* 5. *in principio, num.* 4. *in fin. verſ. quandocunque actus*, *de leg.* 1. & ibi Bald. *num.* 13. *verſ. per gloſ. tamen facit*, Card. Mant. *de tac. lib.* 4. *tit.* 3. *nu.* 15.

4 Ita in adiudicatione erat neceſſaria, ex regula ſupra firmata, & in ſpecie noſtra ponderanda ſunt verba text. *in l. a Diuo Pio* 15. §. *ſi pignora ff. de re iudic.* quæ ſunt præſentis temporis, ibi, vt addicantur, & gloſſ. ibi exponit, id eſt dentur in ſolutum, & Odofred. Alber. & Bartol. qui omnes expreſsè ſentiunt adiudicationem fieri per verba de præſenti, & ſequuntur Caſtr. *in princ. ver. & prædicta*, qui ponit verba ſententiæ adiudicationis temporis præſentis, prout ponit etiam Hercul. *ibidem num.* 2. *verſ. & prædicta procedunt*, & idem ſentiunt DD. *in l. ordo, C. de exequut. rei iudicat.* vbi Bald. *in princ. ver. & eſt* 5. Salicet. *ver. ad hoc aduerte*, *& in l. penul. & fin. Cod. ſi in cauſ. iudic.* faciunt verba text. *in* §. *final. inſtitut. de offic. iudic.* ibi, quod autem iſtis iudicijs adiudicatum fuerit, id ſtatim eius fit, cui adiudicatum eſt, & *in leg.* 2. *in fin. & in leg.* 3. *&* 4. *ff. fin. regund.* Per ſententiam enim non transfertur Dominium, vel quaſi, nec poſſeſſio, niſi ſubſequuta traditione, *gloſ. final. in dicto* §. *fin. inſtitut. de offic. iudic. l. ſciendum*, §. *ſi fundum*, *Digeſt. qui ſatiſdat. cogan.* Bartolus & alij *in l. ex hoc iure, Digeſt. de iuſtit. & iure*, Alex. *conſ.* 4. *num.* 4. *volum.* 5. & in terminis noſtris, quod mandatum de adiudicando non inſeruiat pro adiudicatione, niſi doceatur de effectuatione ſubſequuta, fuit dictum coram Reuerendo Patre Domino meo Caualerio, in dicta Romana pecudum 14. Nouembris 1611.

5 Idque etiam comprobatur ex ſtylo, qui inoleuit, faciendo huiuſmodi deliberationes, & adiudicationes poſt decreta de conſignando ad effectum ſubhaſtandi, & de adiudicando, nam expediuntur mandata directa curſoribus, vel exequutoribus de deliberando, & adiudicando, qui deinde in illorum exequutionem deliberant, & adiudicant fungentes vice partis, iuxta *leg.* 1. *Cod. ſi in cauſ. iudic.* & quidem per verba præſentis temporis, & ſuper eo fiunt publica inſtrumenta, cum ſuis clauſulis, poſt quæ ſequitur traditio, vel apprehenſio poſſeſſionis, vt ex atteſtatione Magiſtri Curſorum ex fide plurium decretorum, & mandatorum datis pro parte Domini Ducis de Comitibus, quæ viſa fuerunt Dominis ſufficientia pro informatione ſtyli, de quo iudex, cùm reſpiciat ordinatoria ſe extraiudicialiter informare, Alex. *in leg. dies cautioni*, §. *hoc autem*, *nu.* 26. *ff. de dam. infecto*, cum alijs per Oſaſch. *deciſ.* 22. *num. verſ. nec etiam*, *&* 17. & Rota in Rota de Pinis 27. Ianuarij 1614. coram Reuerendiſſ. Damaſceno.

6 Non obſtat, quod Roncionibus iam in poſſeſſione domorum exiſtentibus ante decretum adiudicationis, traditio neceſſaria non fuerit ad tranſlationem dominij in ipſos, *l. qua ratione*, §. *interdum*, *ff. de acqu. rerum dom.* Abb. *in cap. ex litteris*, *num.* 13. *de conſuet.* & conſequenter opus non fuerit, expeditione mandati de deliberando, & actuali adiudicatione per Curſorem in illius exequutionem faciendam.

7 Nam reſpondetur, quod hæc erant neceſſaria ad acquiſitionem tituli, & tranſlationem Dominij, ad quam non ſufficiebat ſimplex illud decretum iudicis mandans adiudicari, quod propterea vim actualis adiudicationis obtinere non poteſt, cum mandatum de adiudicando non ſit adiudicatio, ſicut mandatum de vendendo non eſt venditio, *l. quod ſæpe* 25. §. *ſi quis amico*, *ff. de contrahend. empt.* Boet. *deciſione* 48. *num.* 10. Et fuit dictum in Pacenſi Penſionis 10. Decembris 1594. coram Cardinale Pamphilio, etiam ad obligandum non eſt obligatio, cum alijs pluribus exemplis relatis per Ancharan. *conſ.* 28. *in fin.* & per Alex. *conſ.* 72. *num.* 9. *lib.* 3. & per Tiraquell. *de retract. convent. in fin. nu.* 41. *& ſequentibus*, & in his terminis tenuit Rota in dicta Romana pecudum, coram Reuerendo Patre Domino meo Caualerio. Contractus enim conſiſtit in vltimo puncto, & inſtanti concluſionis, à quo vim capit, & vtraque pars remanet obligata, *l. contractus* 17. *ff. de fide inſtrument.* & ibi Bartolus *num.* 4. Salicet. *quæſt.* 5. *in fin.* Fulgoſ. *num.* 5. Caſtren. *num.* 7. Rot. *deciſ.* 756. *num.* 8. *part.* 1. *diuerſ.* & faciunt vulg. regulæ, quod nihil dicitur actum, donec aliquid ſupereſt agendum, *l. cum Syllanianum*, *in fine*, & ibi Baldus *num.* 2. *C. ad Syllanianum*, & actus non dicitur perfectus, quando eſt partim factus, & partim non, *l.* 2. *ff. de origine iuris*.

8 Secundò principaliter moti fuerunt Domini, quia iudex mandauit dictum decretum intimari. Et ideò non ſolùm debuit fieri intimatio iuxta *deciſ.* Put. 168. *lib.* 1. *in nouiſſ.* Sed etiam reproduci ante adiudicationem, vt iudex de illa certus eſſet, Bartol. & Bald. *in leg. multum intereſt, in fin. Digeſt. de condict. & demonſtr.* cum alleg. per Vant. *de nullit. ex defect. cit. num.* 146. & in Imolenſi, ſeu Fauentina bonorum 16. Maij 1594. coram bonæ memoriæ Litta Seraphin. qui pro nullitate ſubhaſtationis deciſione 1100. numero nono. Et tamen reproductio fuit facta 24. Nouembris 1614. & ſic ferè per quinquennium, poſt decretum adiudicationis factum 23. Februarij 1609.

9 Præterea ex hoc defectu reproductionis intimationis corroboratur imperfectio adiudicationis. Nam cùm ordo intimandi fiat, vt pars deducat, ſi quid releuans habet, & tunc iudex, vel reponat, vel mandet ſuperſederi, vtique

que id facere non poſſet, ſi per illud ſimplex mandatum de adiudicando eſſet conſummata adiudicatio, cùm nihil aliud expectet, *dicta l. à Diuo Pio §. ſi poſt additum*. Vbi poſt Bart. Cuman. Imol. Alexand. *in primo*, & Iaſ. *in ſecundo not.* & ſic ne intimatio ſit ſuperflua, & deſeruiat de vento, quod abſurdum eſſet, dicendum eſt, iudicem non habuiſſe pro perfecta, & completa adiudicatione ante notitiam intimationis exequutæ, & ſic ante reproductionem illius in actis factam.

10 Tertiò mouebantur, quia non conſtat, calculatas, & deductas fuiſſe penſiones per Roncionos ante decretum mandati de adiudicando perceptas, prout erant deducendæ tanquam ex pignore habitæ, & deductas fuiſſe, narratum fuerat in commiſſione, cuius vigore Reuerendiſſimus Attrebatenſis proceſſit ad decretum prædictum, quæ cùm ſignata eſſet, adiecta clauſula, conſtito de aſſertis, iuriſdictio iudicis erat conditionalis, nec poterat procedere, niſi iuſtificatis narratis, Socin. *conſ.* 99. *n.* 10. *lib.* 3. Pariſ. *conſ.* 41. *num.* 14. *& conſ.* 45. *num.* 5. *cum ſeqq. lib.* 4. Roland. *conſ.* 65. *num.* 20. *cum ſeqq. lib.* 3. Put. *deciſ.* 275. *n.* 1. *lib.* 2. *in nouiſ.* Et quidem per veras probationes, *l. Lucius* 82. *ff. de cond. & demonſtr.* Bellam. *deciſ.* 471. Felin. *in rubric. de probat. ſub num.* 3. Rota in Leodienſi prætenſi cenſus 29 Iunij 1596. coram Orano, & aliàs paſſim.

11 Quartò, nonnullis ex Dominis viſum fuit ſubſiſtere motiuum, alias deductum contra validitatem adiudicationis ex oblatione Guarnaccioni Scutorum 2000. quę non fuit conditionalis, nec pro minori ſumma crediti, nec extra terminum, vt aliæ, & ideò impediebat dationem in ſolutum, *l.* 1. *C. ſi in cauſam iud.* ibique Salic. & Fulgoſ. *l. à Diuo Pio §. ſi pignora in princ. Digeſt. de re iudic.* Rot. *in deciſione in hac cauſa*, 5. Decembris 1608. coram Reuerendiſſimo Attrebatenſi.

12 Nec fuit intimatio facta Domino Duci ad deponi faciendum, quia cùm eſſet ipſi oblatori ius quæſitum, Bartol. *in l. licitatio num.* 4. *Digeſt. de public. & in l. ſi tempora n.* 3. *&* 4. vbi Io. de Plat. *num.* 2. *C. de fide inſtrument. lib.* 10. illi facienda eſt citatio, & intimatio, ad Bartol. *dicta leg. citatio*, & in ſpecie dixit Rota in Romana nullitatis ſubhaſtationis 6. Februarij 1604. coram Litta, Et ex his, & alijs fuit ita concluſum, &c.

R. P. D. VBALDO.

Aurien. Parochialis de Breues.

Lunæ 15. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Gratia ſi neutri pro ſui validitate quæ requirat; & ex quibus illius requiſita probentur, & quando præſcriptio per litem interrumpatur.

SVMMARIVM.

Gratia ſi neutri, vt ſuffragetur, debet vltra litem verificari per impetrantem, & gratiam producentem, & duplex conditio, ſcilicet quod beneficium vacet, & neutri ius competat, n. 1.

Confeſſio facta in precibus probat, n. 2.

Gratia ſi neutri pendet a futuro litis euentu, & antequam operetur effectum ſuum, debet expectari dictus euentus, num. 3.

Præſentatus ab exiſtenti in quaſi poſſeſſione præſentandi, dicitur validè præſentatus, n. 3.

Præſentatio requirit ius conſiderabile ipſi præſentato, num. 3.

Iuſpatronatus probatur ex actibus per partem pendente lite geſtis, quamuis attentatis, n. 4.

Iuſpatronatus probatio non inualidatur ex lite, quæ fuit ſuper eo, quiſnam ex præſentatis eſſet inſtituendus, n. 5.

Præſcriptio non interrumpitur per litem, quando litem intentans ſuccubuit, n. 6.

Præſcriptio non interrumpitur per oppoſitionem factam per viam exceptionis, num. 6.

DECISIO DCCXXVI.

FVit dictum, gratiam ſi neutri nouiſſimè à Petro Fernandez impetratam illi non ſuffragari, quia ad effectum, vt dicta ſuffragetur, debet verificari vltra litem duplex conditio, videlicet, quod Beneficium vacet, & quod neutri ius competat, Put. *deciſ.* 48. *num.* 4. *lib.* 1. Achill. *deciſ.* 1. *de præbend.* Rota *deciſ.* 24. *& ibi additio n.* 3. *de reſcr. & deciſ.* 1. *de ſequeſtr. poſſ. & fructus in non.* Verall. *deciſ.* 42. *num.* 3. *parte ſecunda*, & fuit deciſum in vna Bracaren. Parochialis de Moreira 8. Martij 1602. coram bonæ memoriæ Iuſto, & in Pampiloncn. Parochialis de Ianzi 13. Iunij 1603. coram Reuerendo Patre Domino meo nunc Decano, quæ conditiones debent verificari per agentem, & gratiam producentem, vt fuit deciſum in Mediolanen. Præpoſituræ 28. Iunij 1589. coram bonæ memoriæ Cardinali Platto. 1

In propoſito verò licet admittatur vacatio, & lis, & non ius Petri, qui gratiam impetrauit, ſit clarum ex ipſius confeſſione, in impetratione gratiæ, ad *l. cum precum C. de liber. cauſ.* tamen non ius Domini Lupi colitigantis videbatur Dominis non probari. Nam quatenus primò deducitur ex inualiditate ipſius non probatur, imò potius conſtat de eius iure ex ſententia Rotali præcedente deciſ. ſub die 8. Nouembris 1613. coram Reuerendo Patre Domino meo Manzanedo, quæ ſententia etiam tranſiit in iudicatum, quoad ius Lupi, & contra Ioannem Condal aduerſarium. 2

Et quamuis hodie reuocetur in dubium, tamen non ideò eſt locus gratiæ ſi neutri, quia cùm illa pendeat à futuro litis euentu, iuxta conſ. Gemin. 79. *num.* 7. *verſ. ad dubium*, antequam operetur effectum ſuum, debet priùs expectari dictus euentus, Put. *deciſ.* 433. *num.* 1. *lib.* 1. Et cùm Lupus fuerit præſentatus à Procuratore Antonij, qui erat in quaſi poſſeſſione præſentandi vſque de anno 1586. in quo præſentauit Dominicum Salgado, per cuius obitum nouiſſimè vacauit Parochialis, de qua agitur, non poteſt dubitari de validitate præſentationis iuxta trad. per Abb. & alios *in cap. conſultationibus de iure patr.* Rot. in Baren. beneficij prima Iulij 1611. coram me, & aliàs ſæpè, adeò vt ex dicta præſentatione fuerit acquiſitum Lupo ius conſiderabile, Hoſt. *in cap. cum Bertholdus col.* 2. *de re iudic.* Rot. apud Seraph. *deciſ.* 1138. *num.* 4. & in eadem cauſa *deciſ.* 1274. *num.* 1. *par.* 2. nec obſtant teſtes deponentes de morte Antonij, quia illis optimè reſpondetur *in dicta deciſ.* Domini mei Manzanedi, quæ Dominis etiam hodie placuerunt. 3

Secundò deducitur non ius Lupi ex defectu iuriſpatronatus, quem tamen non obſtare Domini dixerunt. Quia imò donatio facta Antonio, & alijs, fuit confirmata auctoritate Apoſtolica, & eius effectuatio probatur ex dicta præſentatione facta à Procuratore Antonij de Dominico Salgado cum inſtitutione ſubſecuta ab ordinario, *vt in ſummario Lupi num.* 5. *&* 6. & in hac vltima vacatione nunquam fuit controuerſum iuſpatronatus, imò ad præſentationem quorundam patronorum fuit ab ordinario inſtitutus Ioannes Condal, & ipſemet Petrus ſemper magnificauit dictum iuſpatronatus, obtinendo etiam ceſſionem iurium à dicto Ioanne, & ſententiam fauorabilem à Reuerendiſſimo Domino Nuncio, & poſtea etiam ſubrogationem à Sede Apoſtolica. Quæ licet fuerint attentata tanquam geſta, lite pendente, vt iam Rota reſoluit, tamen ſat eſt, quod iuſpatronatus ex prædictis controuerti non poteſt. 4

Nec ſubſiſtit, quod debeat deduci tempus litis, quæ fuit de anno 1586. inter Dominicum Salgado, & Garſiam, quia dicta lis non fuit ſuper iurepatronatus, ſed tantùm ſuper eo, quiſnam ex præſentatis eſſet præferendus, & ideò dicta lis magis probat ſtatum iuriſpatronatus ex approbatione vtriuſque partis, & contradictio ex alio capite, quam defectus iuriſpatronatus magis illi fauet, quàm nocet. Rot. apud Seraph. *deciſ.* 1432. *num.* 7. *verſ. nec obſtat proteſtatio part.* 2. 5

Nec etiam ſubſiſtit, litem fuiſſe inter fiſcum, & Lupum poſt mortem Dominici Salgadi, & ideò eſſe deducendum tempus dictæ litis, tùm quia illa non interrupit aliquod tempus, ex quo fiſcus ſuccubuit, & fuit pronunciatum pro iurepatronatus, canonizando donationem factam Antonio, & vocatis poſt illum, Felin. *in cap.* 6

illud

illud num. 17. de præſcr. Rot. *diuerſ. deciſ.* 534. *num.* 6. *part.* 1. Tum quia lis non fuit conteſtata, & fiſcus nihil oppoſuit de libertate beneficij, & fuit ſolum citatus pro ſuo intereſſe, vt in ſimilibus caſibus fieri ſolet, & vbi etiam aliquid oppoſuiſſet, lis huiuſmodi per viam acceptionis non interrupiſſet d. temporis ſpacium, Felin. *in dict. cap. illud num.* 12. *de præſcript.* Innocen. *in cap.* 2. *num.* 10. *de ord. cogn. cum alleg. per Informantes.* Ex quibus fuit concluſum, gratiam ſi neutri Petro non ſuffragari.

R. P. D. BVRATTO.

Ciuitatis Caſtelli, ſeu Romana Sequeſtri.

Lunæ 15. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Sequeſtrum vt concedatur, debet probari timor dilapidationis, & quomodo probetur dilapidatio, & an ſequeſtrum ceſſante ſuſpicione dilapidationis ſuſtineatur in vim inhibitionis de ſoluendo.

SVMMARIVM.

Sequeſtrum vt obtineatur debet inter alia probari ſuſpicio dilapidationis, n. 1.

Dilapidationis ſuſpicio quibus modis probetur, num. 2. *Vbi remiſſiue.*

Dilapidatio non probatur ex eo, quod ab aliquo non fuerit reddita ratio pecuniarum ad ipſum peruentarum, num. 2.

Dilapidatio vt probetur, probatio debet eſſe neceſſaria, num. 2.

Dilapidatio probanda eſt per actus extrinſecus venditionum, & alienationum.

Adminiſtrator non dicitur debitor antequam rationem reddiderit, quia poteſt in redditione rationis creditor remanere, n. 3.

Appellationi vnius poteſt altera pars adhærere, numer. 4.

Sequeſtrum ceſſante ſuſpicione dilapidationis ſuſtinetur in vim inhibitionis de ſoluendo vigore hypothecæ, n. 5. *Vbi remiſſiuè.*

Dic procedere reſpectu creditoris inhibiti, qui niſi inhibitioni pareat, malè ſoluit, ſecus reſpectu debitoris illius, qui inhibitionem obtinuit, n. 5.

Inhibitio de ſoluendo habet vim ſequeſtri, & eſt permiſſa, quando fit in exequutionem iudicati, n. 5.

DECISIO DCCXXVII.

1 DOmini ſteterunt in reſolutione facta 30. Martij præteriti, videlicet ſequeſtrum obtentum a Domino Iulio ſuper ſorte, & fructibus cenſus, de quo agitur, reuocandum eſſe ad fauorem Dominæ Franciſcæ reſpectu fructuum ex rationibus, de quibus in deciſione. Primo quia Dominus Iulius non docuit Dominam Franciſcam eſſe ſuſpectam de dilapidatione, quod eſt vnum ex requiſitis neceſſarijs ad obtinendum ſequeſtrum ex alias allegatis, & eſt text. *in l. Imperatores §. fin. ff. de appell. in l. ſi cum dotem §. ſi autem verſ. ſi vero dotem ff. ſolut. matr. gloſ. in l. vnic. C. de prohib. ſeq. & in cap. dilectus, in verbo ſequeſtrari, de ſequeſtr. poſſ. & fruct.* Minſinger. *cent.* 2. *obſer.* 11. *num.* 4. & deciſ. Guid. Papæ 246. *in princip. verſ.* 4. *requiritur,* Apoſtill. ad Papien. *in forma ſequeſtri &c. in verſ. latam ſententiam.*

2 Hæc enim dilapidationis ſuſpicio probata non fuit modis, de quibus gloſ. *in l. ſi fideiuſſor §. fin. in verb. officium ff. qui ſatiſd. cog.* & Gayl. *lib.* 1. *obſeru.* 148. *num.* 7. ſed deducta ſolum ex eo, quod plures, & notabiles ſummæ pecuniarum, nec non & bona adminiſtrata ad manus Dominæ Franciſcæ peruenerint, quorum non fuit reddita ratio. Quod concernit iudicium adminiſtrationis, & ſolum concludit Dominam Franciſcam debitricem, non autem dilapidatricem, vel malam conſumptricem huiuſmodi bonorum, & pecuniarum. Et ita probatio non eſt neceſſaria, prout eſſe deberet, vt de teſtibus ſuper dilapidatione, Alex. *conſ.* 72. *n.* 11. *in principio.* Illa enim probanda eſt per actus extrinſecos venditionum, alienationum, & ſimilium, Bar. *in l. ſi conſtante num.* 15. *in fin.* & ibi Iaſ. *num.* 57. *ff. ſolut. matrim.*

3 Imò iſta probatio neque etiam concludit debitum, cùm dicta Franciſca ſolum teneatur ad rationem reddendam, in qua docere poteſt verſionem in vtilitatem filiorum, & creditricem ſe remanere, Anchar. *conſ.* 235. *num.* 1. *ad fin. verſ. præterea propter incerta*, Alex. *conſ.* 192. *n.* 2. *ad fin. lib.* 7. Neguſ. *de pignor. part.* 5. *memb.* 1. *num.* 37. Cephal. *conſ.* 768. *num.* 14. & *conſ.* 769. *n.* 11. *in* 5. Facbin. *controu. iur. lib.* 8. *c.* 38. *verſ. ſed hoc fundamentum*, & firmauit Rota 2. Iunij 1614. in Romana prætenſi ſpolij, coram R. P. D. meo Veroſpio, & eadem die in Romana pecuniaria coram me. Quæ etiam ſatis veriſimilia viſa fuerunt, ſtante ſententia A. C. abſolutoria dictæ Franciſcæ à dicta redditione rationis.

4 Secundò, quia dictu Iulio fuerat cautum per fideiuſſorem datum à dicta Franciſca in ſuſceptione tutelæ, ex allegatis in deciſione. Nec conſtat delegata dicti fideiuſſoris decoctione, & ſequeſtrum non fuit ex hoc capite obtentum, ſed tantum pro redditione rationis adminiſtrationis tutelę. Non obſtat acceptatio decreti reuocationis ſequeſtri, ſub obligatione dictæ Franciſcæ, & dictæ Octauij de ſtando iuri, & iudicatum ſoluendo. Quia placuit reſponſio, quod cùm dictus Iulius decreto non acquieuerit, ſed ab eo appellauerit, poteſt dicta Franciſca adhærere illius appellationi, iuxta text. *in l. ampliorem C. de appellat.* Alex. *conſ.* 183. *n.* 4. *lib.* 6.

5 Minus obſtat conſilium Pariſ. 107. *à num.* 61. *ad* 86. *lib.* 3. vbi voluit, ceſſante ſuſpicione dilapidationis ſequeſtrum ſuſtineri in vim inhibitionis de non ſoluendo vigore hypothecæ, *iuxta l. nomen C. quæ res pignori.* Iſtud enim procedere poteſt reſpectu debitoris inhibiti, qui tenetur inhibitioni parere, alias malè ſoluit, & ita loquitur textus *in leg. fin. ff. de leg. Commiſſ.* ibique Bartol. & Bald. idem Bartol. *in leg.* 1. *n.* 27. *q.* 11. *ff. de non. oper. nunc.* qui a Pariſ. citatur. Sed reſpectu debitoris illius, qui inhibitionem obtinuit, non reperitur immutata regula prohibitiua ſequeſtri, vbi ceſſat dilapidatio, vel eius ſuſpicio, & vbi eſt cautum creditori, ex ſupra, & in deciſione allegatis. Et inhibitio, de ſoluendo habet vim ſequeſtri, & permiſſa eſt, quando fit in exequutionem iudicati, Bald. *in l. fin. in fin. de ſequeſtr. poſſ. & fruct.* Alia per dictum Iulium deducta viſa fuerunt reſponſione non indigere, cùm non pertineant ad punctum. Et ideò ex his Domini ſteterunt in deciſis, vt ſupra, videlicet ſequeſtrum eſſe reuocandum reſpectu fructuum Cenſus, & ita dixerunt referendum Domini Senatori, & Capitaneo Appellationum, quorum prudentiæ, & arbitrio ſe remiſerunt circa petita, per dictum Iulium, & præſertim, An ſit proſpiciendum indemnitati dictæ Franciſcæ, ita vt iſta pecuniarum ſumma, de qua agitur, quæ (vt ſupponitur,) eſt notabilis, cedat illius commodo, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Valentina Canonicatus, & Sacriſtiæ.

15. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Contradictor legitimus quis dicatur ad retardandam Breuis exequutionem, & quando productio tituli poſt ſententiam impediat immiſſionem, ſeu exequutionem.

SVMMARIVM.

Clauſula non tamen à nobis prouiſis, *præſeruat prouiſos à Papa num.* 2. *Vbi ſiue fuerint benè, ſiue malè prouiſi.*

Exceptio oriens ex ventre breuis nunquam cenſetur excluſa, ſed admittitur etiamſi requirat altiorem indaginem, n. 2.

Contradictor legitimus dicitur ad retardandam Breuis exequutionem, qui habet parem gratiam Apoſtolicam, num. 3.

Contumax qui produxit titulum poſt ſententiam, non impedit immiſſionem, n. 4.

De-

Declara, quod contumax qui eſt legitimus contradictor impedit immiſſionem, quando comparet re integra ſcilicet ante immiſſionem, licet poſt iuſſum de immittendo, & ad purgandam contumaciam fuit admiſſus, n.4.

Contumax verus de ſtylo Rotæ admittitur etiam poſt decendium ad appellandum, n.5.

Exequutio vt retardetur, & vt in ea ſuperſedeatur, ſufficit leuis fumus, vbi præiudicium non eſt conſiderabile, n.6.

Contradictor legitimus quis dicitur, etiamſi gratia ipſius non ſit iuſtificata, dummodo adſit ſummaria, & apparens probatio, num.7.

DECISIO DCCXXVIII.

1 COmmiſſa mihi in Rota cauſa Appellationis Gaſparis, à ſententia Auditoris Caietæ lata ad fauorem Petri Ioannis à Sanctiſſimo Domino Noſtro Prouiſi ſuper exequutione Breuis de capienda poſſeſſione Canonicatus, & Sacriſtiæ, de quibus agitur, cum clauſula Parito Breui Arbitrio Rotæ, dictum fuit per Dominos, eidem arbitrio locum eſſe ad retardandam dictis Breuis exequutionem. Habet enim clauſulam *Amotis &c.* non tamen à nobiſmetipſis Prouiſis &c. quæ præſeruat Prouiſos à Papa, (qualem ſe prætendit Gaſpar ex duabus Gratijs Apoſtolicis per eum exhibitis,) Rot. *deciſ.* 711. *n.* 1. *part.* 3. *lib.* 3. *diuerſ.* & in vna Salamantina beneficij 15. Ianuarij 1596. coram Corduba, & in alia Vicentina beneficij 22. Iunij 1599. coram Litta, ſiue fuerint benè, ſiue malè prouiſi, Rot. *deciſ.* 723. *n.* 1. *ver. concluſum fuit dicto libro, & part.* 3. *diuerſ.*

2 Et iſta exceptio, vti oriens ex ventre eiuſdem Breuis, numquam cenſetur excluſa, Bart. *in l. eum qui ita, §. qui ita, ff. de verb. oblig. & in l.* 1. *§. & parui, n.* 5. *ff. quod vi, aut clam.* Bald. *in auth. præſente in primo notab. C. de fideiuſſ. & in l. bona fidei in fin. C. de pact.* cum pluribus per Felyn. *in cap. ex parte il* 2. *verſ. decimo fallit de off. deleg.* Caſſad. *deciſ.* 10. *per tot. de reſcript.* & in ſpecie de exceptione, oriente ex eodem Breui, Cardinalis Seraphinus *deciſ.* 980. *num.* 13. Sed admittitur etiam ſi altiorem requirat indaginem, Caſtr. *conſil.* 270. *num.* 3. *ver. allegata vero, lib.* 2. Surd. *conſil.* 186. *num.* 22. *in* 2. idem Seraph. *deciſ.* 430. *numer.* 5. & facit doctrina Bart. *in l. ſi ita ſcriptum num.* 2. *ff. de leg.* 2. Vbi de exceptione ademptionis legati reſultante ex eodem, vel diuerſo teſtamento.

3 Imò etiam ſine dicta clauſula, *cum vterque habeat gratias Apoſtolicas*, Gaſpar verò vltra illas habeat etiam poſſeſſionem, cenſeri debet legitimus contradictor, Alber. *in l. fin. num.* 14. Bart. *n.* 21. *ver. Aut comparet aliquis*, Zuccard. *n.* 374. Dec. *n.* 40. *ver. & iſta concluſio, C. de edict. Diu. Hadr. tollen.* Benint. *deciſ.* 83. *n.* 4. & 5. Perſonal. *in tract. de adipiſc. poſſeſſ. num.* 98. quod etiam fuit reſolutum in vna Ouenenſi Canonicatus 30. Martij 1607. coram Reuerendiſſimo Lugdonenſi.

4 Non obſtat, quòd Gaſpar vti contumax immiſſionem impedire non poſſit, producendo ſuas gratias poſt ſententiam latam, ad quod allegabatur Bart. *in l. fin. n.* 21. *Cod. de edict. Diu. Hadr. toll.* & dabantur deciſiones in Eluenſi beneficij 13. Nouembris, & 16. Decembris 1602. coram bon. mem. Penia, Bart. enim optimè ſe ipſum declarat, dicto *num.* 21. *ver. quandoque quis venit poſt iuſſum*, quod ſcilicet contumax, qui aliàs eſt legitimus contradictor tunc impediat immiſſionem, quando comparuit re integra, quod eſt ante immiſſionem, vel executionem factam, licet poſt iuſſum de immittendo, & ad purgandam contumaciam fuit admiſſus, & ita communiter intelligunt, & ſequuntur Alex. *ibidem num.* 23. *ver. ſecundus quando*, Iacobin. *num.* 45. Curt. iun. *num* 75. *verſic. tertia concluſio*, & Zuccard *numer.* 408. & tradit etiam Perſonal. *in dicto tract. numer.* 75. & 76. & ſecundum hanc doctrinam Bart. ita communiter receptam, & intellectam, Domini dixerunt procedere, & intelligendas eſſe doctrinas, & deciſiones in contrarium adductas.

5 Supradicta autem bene applicantur caſui noſtro. Nam dato etiam quod Gaſpar verus contumax dici poſſet, ſignatura tamen Sanctiſſimi per commiſſionem mihi directam voluit ipſum in neceſſarium antecedens, non obſtante contumacia audiri, & de ſtylo Rotæ etiam verus contumax ad appellandum admittitur infra decendium à die ſententiæ, Rot. *deciſ.* 364. *alias* 16. *in fin. de dolo, & contum. in nou.* quam referunt, & ſequuntur Card. *in Clem.* 1. *ſub numer.* 15. *prope fin. verſ. Curia Romana, Cod. eod. tit.* & Felyn. *in cap.* 1. *ſub num.* 7. *verſ. vnum etiam ſcias, vt lit. non conteſt.* & *in cap. quod ad conſultationem, num.* 28. *de ſent. & re iud.* & fuit tentum in Brotanenſi beneficij 6. Iunij 1614. coram me.

Tantò magis, quia ad effectum ſuperſedendi in execu- 6
tione ſufficit leuis fumus, cùm præiudicium non ſit conſiderabile, nec perpetuum, vt dictum fuit in Aſtoricenſi Prioratus 9. Decembris 1596. coram Orano, & in Aurienſi Parochialis 27. Aprilis 1598. coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Lancellotto, relatis per Modern. ad regulam octauam, *gloſſ.* 9. *in annotat. contra nullit. n.* 288. & 289.

Demum non obſtat, Gratias Gaſparis, & præſertim 7
ſubrogationis gratioſæ in iuribus Michaelis defuncti non eſſe iuſtificatas, & litem in præiudicium Petri Ioannis non iuſtificari ex confeſſione partium in concordia inter eas inita. Nam cùm non agatur de canonizatione, Gratiæ, nec de illius executione ſufficit ſummaria, & apparens probatio ad hoc, vt Gaſpar dicatur legitimus contradictor, Innoc. *in cap. veniens il* 2. & ibi Felyn. *de communi n.* 13. *de teſtibus* cum alijs per Menoch. *dicto remed.* 4. *n.* 623. & 624. & tamen exhibetur proceſſus formatus ſuper iuſtificatione Gratiæ coram exequutore de partibus, & ideò fuit, vt ſuprà deciſum.

R. P. D. MANZANEDO.

Maceraten. Spolij.

Luna 15. *Iunij* 1615.

ARGVMENTVM.

Remedium redintegrandæ intentans debet concludenter probare extrema, quod tempore commiſſi ſpolij poſſidebat, & quod nunc poſſident aduerſarij.

SVMMARIVM.

Spolium intentantes debent probare primum extremum, quod ipſi poſſidebant tempore commiſſi ſpolij, numero 1.

Dictio ſolum *denotat ſingularitatem, & videtur excludere poſſeſſionem, n.*2.

*Poſſeſſio vnius non probatur ex eo quod teſtes deponunt, quod plures ſimul habitabant, & fructus ad domum communem portabantur, de quibus ambo diſponebant ad libitum, nam iſtud dictum eſt æquiuocum, numer.*3.

*Teſtium dicta quando conquaſſantur alijs contrarijs non probant concludenter primum extremum ad effectum redintegrationis, n.*4.

DECISIO DCCXXIX.

VIſum fuit Dominis hæredes Seluaggiæ non eſſe redin- 1
tegrandos, cùm non probent primum extremum ad illum effectum neceſſarium, nempè quod Seluaggia, ex cuius perſona ipſi veniunt poſſideret de tempore commiſſi ſpolij, Doct. *in cap. cum ad ſedem de reſtit. ſpoliat. & cap. fin. eod. tit. in* 6. Rip. *in cap. cum Eccleſia num.* 32. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Rolan. *conſ.* 50. *num.* 4. *lib.* 2. Gabr. *conſil.* 31. *n.* 11. *lib.* 2. Rot. *deciſ.* 13. *in fin. de reſtit. ſpoliat. in nouiſ.* Seraphin. *deciſ.* 1055. *n.* 2.

Imò de contrario videtur apparere, ex quo de tempo- 2
re, quo Dorothea fuit immiſſa authoritate Iac. Conſultæ, poſſidebat fiſcus, qui bona occupauerat ob nonnulla delicta, per Ioannem Baptiſtam commiſſa, quod comprobatur ex teſtibus datis in ſummario Dorotheæ, quorum aliqui dicunt D. Io. Baptiſtam poſſediſſe omnia bona Equitis Ioannis, poſt illius mortem, nulla facta mentione de Seluaggia, & alij illum ſolum poſſediſſe dicta bona. Quæ dictio *ſolum* cùm denotet ſingularitatem, videtur excludere poſſeſſionem Seluaggiæ, arg. *l. ſi ſolum, ff. de hæredibus inſtituen.* Mohed. *deciſ.* 20. *de reſt. ſpol.* Achil. *deciſ.* 21. *num.* 2. *de probat.*

Non obſtant alij teſtes, deponentes Io. Baptiſtam, & 3
Seluaggiam accepiſſe poſſeſſionem prædictorum bonorum, & in illa per multos annos continuaſſe, nec non

Io.

Ioan. Baptiſtam poſſediſſe tam nomine ſuo, quàm dictæ Seluaggiæ Vxoris, quia ex ratione quam adducunt apparet, quare ita depoſuerint, nempè quia dicta Seluaggia, & Ioan. Baptiſta ſimul viuebant, & habitabant, & fructus ad domum communem reportabantur, de quibus ambo ad libitum diſponebant, quæ quidem ratio eſt æquiuoca, & non concludit pernecesse poſſeſſionem Seluaggiæ. Vltra quod ſaltem negari non poteſt, diſpoſitiones dictorum teſtium, adeò conquaſſari ex alijs contrarijs, vt ex eis non poſſit dici reſultare illam plenam, & concludentem primi extremi probationem, ad effectum redintegrationis requiſitum, Samen. *in reg. de infirm. qu.* 36. Caputaq. *deciſ.* 331. *num.* 5. *&* 6. *&* 371. *&* 373. *part.* 2. Seraph. *deciſ.* 31.

R. P. D. VBALDO.

Ferrarien. Bonorum.

Lunæ 15. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Papæ reſcriptum non dicitur alteratum per eius officiales, explicantes mentem ipſius Papæ, cuius ſunt organum, & habent certas regulas, quibus eius mentem declarant.

SVMMARIVM.

Supplicatio potius debet attendi quàm Breue, cùm ſupplicatio dicatur matrix, num. 1.

Bulla corrigitur, quando diſcordat à ſupplicatione, num. 1.

Matricis tenor attenditur, num. 1.

Officiales Papæ dicuntur eius organum, & habent certas regulas, quibus eius mentem declarant, num. 2.

Eccleſiæ vtilitas tantùm ſpectatur pro validitate alienationis, num. 3.

Clauſula, ſi in euidentem, in alienatione rei Eccleſiæ ſolet apponi de ſtylo, num. 3.

Iudices non poſſunt iudicare, niſi ſecundùm litteras, quæ tribuunt iuriſdictionem, num. 4.

Iudex ignorans fundamentum iuriſdictionis ſuæ, non poteſt validè quicquam facere, num. 4.

Officialis Papæ exprimens id, quod in ſubſtantia reſcripti continetur, non dicitur alterare reſcriptum, numero 5

DECISIO DCCXXX.

1 CONtra ſententias Rotales, nihil aliud de nouo deducebatur, niſi quod cùm illæ ſint fundatæ in nullitate ſententiæ de partibus, ex eo quòd coram exequutoribus non fuerant ſpecificatæ Villæ, res, bona, & iura in emphyteuſim conceſſa contra formam Breuis, in quo expreſsè continebatur clauſula ſpecificationis coram Commiſſarijs faciendæ, vt patet ex deciſionibus in cauſa factis coram RR. PP. DD. meis Dunozetto, & Veroſpio, eiuſmodi fundamentum videbatur hodie ceſſare ſupplicatione ſignata manu fel. record. Clementis VIII. in qua poſt narratum tenorem Inſtrumenti inueſtituræ adeſt ſola clauſula, quod maior ſpecificatio poſſit fieri in litteris, etiam per Breue expediendis in forma Commiſſaria, non autem adeſt vlla clauſula, vel decretum. Vnde ſtante hac diuerſitate inter Breue, & ſupplicationem, videbatur potius attendenda ſupplicatio, quàm forma Breuis, vt per Verall. *deciſ.* 75. *num.* 6. *par.* 1. & reſoluit Rota in Vrbeuetana Bonorum 14. Iunij 1613. coram R. P. D. meo Caualerio, cùm ſupplicatio dicatur matrix, Verall. *deciſ.* 227. *lib.* 1. *in manuſcript.* cuius ſupplicationis Commiſſarij præſumuntur habuiſſe notitiam ad ſuſtinen. eorum ſententiam, ex allegatis per Informantes pro D. Vallengho.

2 Quo obiecto non obſtante, Domini cenſuerunt ſententias eſſe confirmandas, ex latè deductis in deciſ. ſupradictis, & obiecto fuit reſponſum, diſcordiam inter ſupplicationem non eſſe conſiderabilem, vel ſubſtantialem, quia cùm Papa voluit, vt maior ſpecificatio poſſet fieri in litteris, etiam per Breue expediendis, vt in ſupplicatione, cuius copia data fuit in ſeruitio D. Vallenghi, benè potuit per officiales addi alia clauſula, ſpecificatis coram vobis, &c. cùm dicantur organum Papæ, & habeant certas regulas, quibus eius mentem declarant, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *num.* 8. *de probat.*

3 Quod eò magis dicendum eſt, quia d. clauſula de ſpecificandis bonis, & iuribus coram Commiſſarijs erat neceſſaria, quia vtilitas Eccleſiæ, quæ ſola ſpectatur pro validitate alienationis, vix dignoſci poterat, ſine tali ſpecificatione, nec Eccleſia ſcire poterat, quæ bona eſſent ad eam deuoluenda poſt finitam lineam filiorum maſculorum inueſtiti, vt fuit conſideratum in deciſionibus huius cauſæ 16. Iunij, & 10. Nouembris 1614. coram D. meo Dunozetto. Et ideò cùm ſupplicatio eſſet ſignata ſub conditione euidentis vtilitatis Eccleſiæ, obiectio officialium de facienda ſpecificatione, ex qua meliùs dignoſci poterat Eccleſiæ vtilitas, non ſolùm non fuit diuerſa ſaltem in ſubſtantia, ſed potiùs videbatur tacitè ineſſe ſupplicationi, maximè cùm in ſupplicatione ipſa daretur facultas ſpecificandi, & cùm talis clauſula dicatur de ſtylo apponi ſolita in litteris, ſi in euidentem, & certum ſit poſſe addi clauſulas ex ſtylo, Ægid. *dec.* 609. Cæſ. de Graſſ. *d. dec.* 1. *de probat.* *num.* 4. *de probat.* Burt. *conſ.* 49. *num.* 5.

4 Nec dicatur, potuiſſe iudices ſe extraiudicialiter informare de tenore originalis ſupplicationis, quia dato quod potuerint eius habere notitiam, non tamen debebant iudicare, niſi ſecundùm litteras, quę ſibi tribuebant iuriſdictionem, *ex regul.* 26. *de non iudic.* ſecundùm formam ſupplicationis, & ibi Samen. *q.* 1. *col.* 3. *verſ. redeundo igitur*, Cæſ. de Graſſ. *d. dec.* 1. *num.* 7. *de probat.* aut aliàs curare, vt prætenſa diuerſitas in litteris corrigeretur, alioquin non dicebantur eſſe certi de ſua iuriſdictione, & ideò eorum ſententia non valuit, quamuis verè aliter procedere potuiſſent, Bart. *in l. nullum num.* 2. *ff. de condit. & demonſtrat.* Felin. *in cap. ſi Clericus laicum nu.* 3. *verſ. & pro communi, de foro compet.* Aym. *conſ.* 134. *num.* 4. *art.* 1. *poſito*, Vant. *de nullit. ex defect. iuriſd. num.* 167.

5 Atque ex prædictis conſtat, deciſionem in Vrbeuetana Bonorum coram D. meo Caualerio non applicari, quia ibi gratia reſtitutionis erat liberè in ſupplicatione conceſſa, & poſteà fuerat per officiales, qui litteras extenderunt per additionem clauſulæ conditionalis, dummodò Franciſcus pacem obtineat, & interim exulet, meritò Rota cenſuit attendendam eſſe ſupplicationem, ſecus eſt in caſu noſtro, in quo clauſula, ſpecificatis, &c. non alterat in ſubſtantia gratiam contentam in ſupplicatione, vt patet ex ſupradictis. Imò cùm eſſet in forma ſolita Commiſſaria Iudicibus, qui deberent ſe diligenter informare, an conceſſio de qua agebatur cederet in euidentem Eccleſiæ vtilitatem, non poterant iudices cognoſcere, an adeſſet talis euidens vtilitas, niſi facta dicta ſpecificatione, ideò officiales in expeditione Breuis addentes illam clauſulam, non alterarunt formam, aut ſubſtantiam gratiæ, ſed expreſſerunt illud, quod tacitè in ſupplicatione inerat, vt ſuprà etiam deductum eſt. Ex quibus DD. concluſerunt ſententias Rotales eſſe confirmandas.

R. P. D. VBALDO.

Pacen. Canonicatus.

Mercurij 17. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Sententia quæ dicatur definitiua, & quando interloquutoria habeat vim definitiuæ.

SVMMARIVM.

Reſtitutio in integrum aduerſus rem iudicatam non datur, vbi conſtat de illius iuſtitia, num. 1.

Reſtitutio in integrum non competit abſque læſione, num. 1.

Remedio extraordinario reſtitutionis in integrum locus non eſt, vbi poteſt agi remedio ordinario, num. 2.

Sententia definitiua, & abſolutoria vim habere dicitur decretum, in quo Iudex pronunciat non eſſe probatum, num. 3.

Sententia lata in poſſeſſorio dicitur definitiua, num. 3.

Sententia interloquutoria habens vim definitiuæ, confirmari poteſt vt definitiua, num. 3.

Sententia definitiua debet ferri in ſcriptis, vel per ſchedulam, vel recitari a Iudice, num. 4.

Declara, quia etiamſi ſupradicta omittantur, tamen ſententia non ideo minus poteſt dici definitiua, vel ſaltem mixta, quæ participet de definitiuo, num. 4.

Clauſula quam, & quas, *operatur quod ſententia lata in gradu appellationis ſuſtineatur tanquam in prima, num. 5.*

D E C I S I O DCCXXXI.

1 FVit reſponſum pro Informante, videlicet non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, quia de iuſtitia ſententiarum conſtat ex deciſionibus Rotalibus in cauſa factis coram bonæ memoriæ Penia, quam coram Reuerendo Patre Domino meo Pirouano, & ſine iuſtitia non cenſetur læſio, ſine qua non competit reſtitutio, Rot. *deciſione* 1. *de reſtitut. in integr. in nouis*, Abb. *in cap. Ex litteris num.* 5. *in fine extra eodem tit.* Put. *deciſ.* 16. *eodem tit.* Cardin. Seraph. *deciſ.* 1238. *num.* 11. *par.* 2.

2 Nec etiam videbatur poſſe compellere reſtitutio ex capite nullitatis ſententiæ Rotalis; tum quia quatenus nulla eſſet, videretur remedio ordinario nullitatis agendum, & non extraordinario, & ſubſidiario reſtitutionis in integrum, *l. in cauſa* 2. *in princip.* & ibi Bart. & alij, *ff. de minor. l. in Prouinciali*, §. 1. vbi Bart. & Doct. *ff. de non. oper. nunc.* Roland. *conſil.* 59. *num.* 2. *lib.* 1. Odd. *de reſtit. in integr. par.* 1. *quæſt.* 17. *art.* 2. *num.* 1. *& art.* 5. *n.* 48. & in puncto idem Odd. *dicta quæſt.* 17. *art.* 7. *num.* 62. *&* 70.

3 Tum quia prætenſa nullitas non ſubſiſtit. Licèt enim ordinarius Paceñ. pronunciauerit in hac cauſa, quod ipſe non mandabat exequi litteras Apoſtolicas a Petro ipſi præſentatas, quia ipſe non verificauit narratiuam ſuæ gratiæ. Tamen in effectu iſtud decretum habuit vim ſententiæ diffinitiuæ, & abſolutoriæ, Bald. *in l.* 3. *nu.* 1. *Cod. de calumniat.* quia ſaltem declarauit non eſſe locum iudicio exequutiuo, & ceſſare poſſeſſorium adipiſcendæ, quod competit vigore litterarum Apoſtolicarum, & ſententia lata in poſſeſſorio dicitur diffinitiua, Rota *deciſione* 606. *num.* 3. *par.* 1. *diuerſorum*, & fuit reſolutum in vna Hiſpalen. & Corduben. præſtimoniorum 19. Nouembris 1601. coram Illuſtriſſimo Cardinale Lancellotto, & ideò tanquam diffinitiua benè potuit confirmari, ad gloſſ. *in cap. fin. in verb. inanes, de elect. in* 6. Alex. *conſ.* 183. *num.* 1. *lib.* 1.

4 Neque obſtare viſum fuit, quod fuerunt ſeruatæ ſolemnitates ſententiæ diffinitiuæ, vt quia non fuerit lata in ſcriptis, & per ſchedulam, ſed per decretum, vel non recitata a iudice, iuxta textum *in l.* 1. *Cod. de ſent. ex breui rec.* Quia non ideò minus dici poteſt diffinitiua, vel ſaltem mixta, quæ magis participet de diffinitiua, vt latè explicat Butr. *conſil.* 6. *num.* 3. *& ſeqq.* Ang. *conſil.* 115. *ſub num.* 2. *verſ. concludo igitur*. Et idem Ang. *in l. qui reſtituere num.* 6. *ff. de rei vendic.* Capyc. *deciſione* 1. *numero* 21. Surd. *deciſione* 231. *num.* 12. Quod ergo magis procedit in hoc caſu, in quo Petrus à prædicto decreto Ordinarij appellauit, cauſamque appellationis tanquam à ſententia diffinitiua in Rota committi obtinuit, qua ſtante partis confeſſione, & concurrente ſtylo illarum partium, in quibus iudices ſolent pronunciare vnam partem probaſſe, vel non probaſſe intentionem ſuam, Dominis non videbatur dubitandum, quin prædictum decretum vim habuerit ſententiæ diffinitiuæ.

5 Et videbatur ceſſare difficultas, quia ſententia Rotalis, quæ tranſitum fecit in iudicatum vigore clauſulæ *quam, & quas*, ſuſtineretur tanquam in prima, Achill. *deciſ.* 14. *de reſcrip.* Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 5. *num.* 5. *eodem tit.* Sarnen. *in reg. de infirm. qu.* 34. *num.* 5. *verſic. & hoc vlterius*, Seraph. *deciſ.* 1241. *num.* 2. *&* 1327. *num.* 3. *par.* 1. & fuit ſæpiſſimè deciſum. Et ita fuit concluſum pro Alphonſo informante in maxima Petri contumacia, poſt plurimas illi factas citationes.

R. P. D. P I R O V A N O.

Romana liberationis à fideiuſſione.

Mercurij 17. *Iunij* 1615.

A R G V M E N T V M.

Fideiuſſor, qui ſe obligauit contemplatione eius, cuius commodum contractus concernit, non poteſt agere, vt releuetur ab eo, qui in contractu nudum habeat nomen, etiamſi fideiuſſerit illo ſciente, & patiente.

S V M M A R I V M.

Obligati, vbi plures exiſtunt, ſi vnus eſt principalis, cæteri dicuntur fideiuſſores, num. 1.

Obligatio, vt alter ab altero releuetur non cadit inter fideiuſſores, num. 1.

Obligationes de ſui natura ſunt ſtricti iuris, num. 1.

Mandatum dediſſe dicitur, qui patitur rem aliquam ad ſui commodum fieri, & tenetur actione mandati, num. 8.

Fallit vbi non agitur de negotio ſpectante ad eum, de cuius mandato non conſtat, num. 3. *Vbi quod ideo id non procedit in eo, qui habet nudum nomen.*

Verba pro me *ſunt demonſtratiua perſona intereſſe habentis, num.* 3.

Negotiorum geſtorum actio ceſſat, ceſſante vtilitate, numero 3.

Negotiorum geſtorum actio compatitur ſe cum actione mandati, num. 2.

D E C I S I O DCCXXXII.

VSque de anno 1600. bonæ memoriæ Horatius Oricellarius ſuper catale ipſius conſtituit cenſum, & illum vendidit pretio ſcutorum 2500. cum obligatione ad maiorem cautelam emptorum dandi in fideiuſſores principaliter, ac in ſolidum obligatos Comitem Albertum Bonituolium, & D. Io. Baptiſtam Paſium, exindè D. Comes Albertus acceſſit, & vlterius eodem actu recognouit bonam fidem ipſum, nempè eſſe principalem, & pretium recepiſſe, ac promiſit indemnem præſtare Oricellarium, & Ioan. Baptiſtam Paſium aſſerentem ſe intuitu, & contemplatione Comitis Alberti acceſſiſſe, & cùm ex obligatione Oricellarij dandi in fideiuſſorem Paſium, prætenderet ipſe Paſius ex eo, quod ſe obligauit, releuari ab Oricellario, & a fideiuſſore liberati. Dubio ſuper vtraque parte propoſito, quo ad negatiuè in omnibus fuit reſolutum, ſcilicet D. Oricellarium non teneri.

Apparet enim ex inſtrumentis datis, Paſium, acceſſiſſe contemplatione, & intuitu Comitis Alberti, & præſente eodem Paſio Comitem Albertum recognouiſſe bonam fidem, ipſum ſcilicet eſſe principalem, & pretium recepiſſe, & tam Horatium abſentem, quàm Paſium præſentem indemnes promiſiſſe. Ideò ſi Albertus fuit principalis, Paſius, & Horatius fuerunt fideiuſſores, Gloſſ. *in authent. de fideiuſſ. in princip.* Bart. *in l. hoc ita numero* 29. *Cod. de duobus reis*, Marſ. *ſing.* 2. Gabr. *conſil.* 63. *num.* 8. *lib.* 1. Seraphin. *dec.* 558. & inter fideiuſſores clarum eſt, quod non cadit obligatio, vt alter ab altero releuetur, cum de ſui natura obligationes ſint ſtricti iuris, *leg. quidquid adſtringenda, ff. de verborum obligat.* Cæphal. *conſilio* 626. *num.* 31. Surd. *deciſ.* 202. *numero* 11. Menoch. *conſilio* 32. *num.* 51. *lib.* 1. Vnde cùm Paſius non doceat de præciſa obligatione fideiuſſoris, caret per conſequens omni iure agendi pro indemnitate, vel liberatione ſuæ obligationis. 1

Non obſtat, quod ſi de præciſa obligatione non apparet, ſufficit tamen tacita, vt teneatur Horatius de præſumpto mandato, dum ſe obligauit dare Paſium in fideiuſſorem, & paſſus eſt illum accedere, *l. ſi remunerandi*, §. *ſi paſſus*, *l. qui patitur*, *l. cum mandato*, *l. qui fide alterius*, *ff. mandati*, vel ſaltem actione negotiorum geſtorum poterit experiri, cùm ſe compatiatur cum mandato Comitis Alberti, *l.* 3. §. *fin.* vbi Gloſſ. *in verb. ſi cum propoſuiſſent*, & Abb. *num.* 13. & Bald. *in fin. not. ff. de neg. geſtis.* 2

Quia

3 Quia fuit reſponſum, Horatium quidem promiſiſſe dare Paſium in fideiuſſorem, ſed paſſum non eſſe, vt ſe obligaret, dum Comes Albertus declarauit præſente Paſio Horatium habere tantummodò nudum nomen, & Paſium id egiſſe non contemplatione Horatij, neque Paſius ſequutus fuerit fidem Horatij, meritò non intrat præſumptum mandatum, vt declarat Bart. *in leg. mandaſti num. 1. de negotiis geſtis*, & hoc ipſum videtur probare *in dicto §. ſi paſſus ſim aliquem pro me fideiubere*. Præſupponitur enim, quod agatur de negotio ſpectante ad eum, de cuius mandato non conſtat, vt innuunt verba pro me, quæ ſunt demonſtratiua perſonæ intereſſe habentis, Bald. *conſilio 304. lib. 3.* quod verificari non poteſt in eo, qui nudum tantùm nomen retinet, & clariùs exprimitur in allegata *l. cum mandato*, ibi, *ſed ſi non vtique vnius, ſed vtriuſque mandatum intuitus id fecerim*, & tamen Paſius non contemplatione vtriuſque, ſed ſolius Comitis Alberti ſe obligauit, *& in l. qui fide eodem tit.* præſupponitur, quod ſi quis ex alieno mandato ſe obligat, pro altero præſente, & non recuſante, & vtroſque obliget, vt in præſenti legitur implicita recuſatio Horatij, dum declaratur negotium ad eum non ſpectare, & ceſſante vtilitate, tollitur & actio negotiorum geſtorum, quia ſatis patet nunquam fuiſſe in animo Paſij gerere negotia Horatij, vtiliter dum ſciebat ad Com. Albertum omnia pertinere. Et ita, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Romana penſionis extra Rotam.

Veneris 19. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Facultas transferendi penſiones aſſignatas, & reſeruatas, an comprehendat penſiones poſt facultatem reſeruatas, & an facultas transferendi penſiones conceſſa officiali reſtringatur ad penſiones reſeruatas durante officio, & quando cenſeatur contemplata perſona, ſeu officium, & dignitas, & an translatio penſionis exceſſiua ſuſtineatur in ſumma permiſſa.

SVMMARIVM.

Penſio translata reſpectu ſubſtantiæ penſionis, non dicitur noua, ſed antiqua, num. 1.

Facultas transferendi penſiones eſt odioſa, & strictè intelligenda, num. 2.

Participium præteriti temporis iunctum verbo præſentis temporis, intelligitur ſecundum tempus verbi, numero 3.

Clauſula nunc, & pro tempore, *futura comprehendit, num. 4.*

Facultas transferendi penſiones nunc, & pro tempore reſeruatas, comprehendit omnes penſiones ante translationem, quamuis poſt facultatem reſeruatas, numero 4.

Facultas transferendi penſionem conceſſa Theſaurario, reſtringitur ad penſiones reſeruatas durante illius officio, num. 5.

Dic procedere, quando facultas fuit conceſſa non ſolum intuitu perſonæ, & officij contemplatione, ſed loquitur de reſeruatis, & reſeruandis Theſaurario pro tempore exiſtenti, quæ verba exponuntur pro tempore, & quatenus foret Theſaurarius, num. 9.

Priuilegium conceſſum ſcriptoribus Apoſtolicis, vt ſint Protonotarij, ceſſat dimiſſa ſcriptoria, num. 5. Et declara, vt num. 6.

Perſona non autem dignitas, vel officium contemplata cenſetur, vbi in diſpoſitiua concedens direxit verba in perſonam, non autem in dignitatem, vel officium, numero 7.

Perſona, & non officium contemplata cenſetur, quando diſponens primò perſonam expreſſit, nam poſteà aliæ expreſſiones cenſentur additæ demonſtrationis gratia, numero 7. Vbi maximè, quando patet perſonam principaliter, officium ampliatiue conſideratum.

Cauſa, quæ ſufficit, quod certo tempore adſit, licèt poſtea ceſſet, non ideò ceſſat illius effectus, num. 8.

Cauſa vna ex pluribus ceſſante, non ceſſat effectus, num. 8.

Clauſula, omni meliori modo, *comprehendit etiam modos non expreſſos, num. 9.*

Exequutor lato vocabulo poteſt videre appellari, numero 9.

Citari non debet, qui contradicere, & impedire non poteſt, num. 9.

Translatio penſionis exceſſiua, an ſuſtineatur in permiſſa, vide hinc inde, num. 10.

Translatio penſionis pro ſumma permiſſa non vitiatur ex eo, quod in eadem translatione fuerit declaratum, titulares teneri ad ſoluendum terminos decurſos, quia id eſt ſeparabile, ac diuerſum ab ipſa translatione, num. 10.

DECISIO DCCXXXIII.

DOminus Abbas Almericus de Galeſſis 10. Nouembris 1612. vigore facultatis ſibi per felic. recor. Clementem VIII. 1605. conceſſæ, tranſtulit in Dom. Antonium eius fratrem coram Vicario Cæſenaten. qui etiam Canonicus, & Protonotarius exiſtebat, inter cæteras penſionem annuam 120. duc. auri de Camera ſibi in reſignatione beneficiatus Sancti Petri facta 6. Martij 1605. D. Bernardo de Vrſis ſuper eiuſdem fructibus, ac diſtributionibus reſeruatam. Vnde orta controuerſia inter Galeſium translatarium, & Vrſium Titularem ſuper eo, An penſio Translatario deberetur, factoque in me compromiſſo cum voto, Rota hodie conſulta, penſionem deberi cenſuit.

Nam ſicuti non controuertitur validitas reſeruationis, & ſic quod transferenti deberetur, ita debetur translatio, qui ſtante facultate transferendi, & ſua habilitate, ſucceſſit in locum transferendi, ex vulg. adeò vt ad hunc effectum reſpectu ſcilicet ſubſtantiæ penſionis, penſio translata non dicatur noua, ſed antiqua, vt fuit reſolutum in Carpentoraten. penſionis 29. Maij 1602. coram Illuſtriſſ. bon. mem. Cardinali Lancellotto. 1

Non obſtant deducta contra facultatem transferendi, & primò quod ſit reſtricta ad penſiones ante illius conceſſionem reſeruatas ex participio præteriti temporis, emolumenta aſſignata, & reſeruata. Ideò trahi non poſſit ad poſteà reſeruandas, cùm ſit odioſa, & ſtrictè intelligenda, Sarnen. *reg. de infirm. reſign. quæſtione 16. num. 2. verſ. cùm igitur*, Verall. *dec. 303. par. 2. & deciſ. 100. par. 3.* Gigas *conſ. 121. num. 8.* 2

Quia cùm participium illud regatur à verbis *caſſare, extinguere, ac poſtquam, &c.* reſeruare, conſtituere, & aſſignare. Vtique habet relationem ad tempus eorundem verborum, itaut ſufficiat penſiones tunc temporis eſſe reſeruatas, *l. Titius*, vbi Bart. & Bald. *in principio*, Angel. *in fine, ff. de milit. teſt. l. in delictis, §. ſi extraneus*, vbi Alber. *ff. de noxalibus in ſimili participio*, quod ſecundùm tempus verbi cui adijcitur, intelligatur, Alexan. *conſil. 143. num. 1. lib. 6.* Et cùm determinet actum diſponendi, ſufficit penſiones eſſe reſeruatas tempore actus, quo fit ipſa translatio, Bart. *in l. ex facto ſub num. 1. in primo caſu, ff. de vulg. & pupill.* vbi Adden. Alber. mox allegatus, Alexan. *conſ. 91. num. 4. verſic. confirmantur lib. 7.* Imò cùm tenor conſtitutionis ſit, vt perſona eligenda poſſit caſſare, & reſeruare penſiones tunc, & pro tempore reſeruatas verba concipi non poterant ſub participio futuri temporis, vt patet. 3

Adiecit adiectio clauſulæ *nunc, & pro tempore*, quæ futura comprehendit, Bald. *in cap. cùm inter num. 7. ex illo text. de re iudicat.* & exponitur, quæ nunc ſunt, & tunc temporis fuerint reſeruatæ, & ſic quando fit translatio, Rebuff. *in concor. tran. tit. de Regia ad Prælat. nomin. §. 1. verſ. pro tempore*. Et quod facultas transferendi ita concepta, comprehendat omnes penſiones ante translationem, quamuis poſt facultatem reſeruatas, fuit etiam reſolutum in Lauden. Penſionis 29. Ianuarij 1601. coram bon. mem. Penia. 4

Minùs obſtat ſecunda, quod ſaltem facultas reſtringenda ſit ad reſeruatas durante familiaritate Almerici, ſicuti conceſſa Theſaurario reſtringitur ad reſeruatas durante illius officio, vt in voto bon. mem. Cardinalis Pamphilij, in cauſa Taurinen. & Auguſtana penſionis 18. Maij 1601. 5

1601. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Mellino, & faciunt tradita *in deciſ. 70. par. 1. diuerſor.* Vbi priuilegium conceſſum Scriptoribus Apoſtolicis, vt ſint Protonotarij, ceſſare dicitur dimiſſa ſcriptoria.

6 Quia fuit dictum, prædicta procedere quando Priuilegium non conceditur ratione perſonæ, ſed ratione officij, vel dignitatis principaliter, vel ipſi officio, vel dignitati. In caſu enim *deciſ. 70.* hoc erat manifeſtum, vt ibi *num. 4.* & conſtabat Priuilegium Protonotariatus qualificari a qualitate ſcriptoriæ, & de mente, quod qualitas deberet eſſe permanens, & ſucceſſiua, vt *num. 2. 5. & 14. In cauſa Taurinen.* ne dum facultas erat conceſſa perſonæ intuitu, & officij contemplatione, ſed cantabar de reſeruatis, & reſeruandis Theſaurario pro tempore exiſtenti, quæ benè exponuntur pro tempore, & quatenus foret Theſaurarius, vt *in verſ. facultas, & verſ. non obſtat.*

7 Hic verò facultas non fuit conceſſa officio, vel dignitati, ſed perſonæ Almerici, vt in diſpoſitiua ibi, *Tibi*, & infrà, *per te*, & ſæpiùs ad tex. *in c. Quantum Abb.* vbi not, Panormit. *num. 4. verſ. item nota quod diſpoſitio, de officio deleg.* Iaſon. *in l. mora num. 65. ff. de iuriſdict. omn. iudic.* Vnde licèt in principio dicatur, Almerico Presbytero Cæſenaten. noto, & familiari noſtro, cùm Papa primò perſonam expreſſerit, quam notam habebat, illa nun, officium videtur contemplata, & illi gratia demonſtrationis, aliæ expreſſiones additæ cenſentur, argumento *leg. qui habebat, ff. de reb. dub. & l. ſi communis ſeruus 37. circa finem, ff. de ſtipulat. ſeru.* ad trad. Anan. *d. cap. quoniam Abbas in fin.* poſt Butr. *ſub num. 21. ſub verſ. tertius videtur*, Cardin. *circa finem, verſ. ſi autem ex coniecturis*, ſtrictiùs Henric. Boich. *columna 3. ſub verſ. Ego non credo*, Bellam. *num. 13.* Vbi quod audiuit ab illis de Cancellaria, quòd aliàs non darentur litteræ expreſſo nomine proprio, niſi Papa perſonam principaliter conſideraſſet, Decian. *num. 35. 36. 45. & ſeqq.* Bero. *num. 91. & 92. de offic. delegat.* Quod apertiùs demonſtratur ex verbis illis, in principio diſpoſitiuæ, *qua tu, qui etiam cubicularius, &c.* Ex quibus patet perſonam principaliter, familiaritatem ampliatiuè conſiderari.

8 Et licet Papa ad concedendum hanc facultatem perſonæ motus fuiſſet ob familiaritatis obſequia, quæ impendidit, & impendebat, cùm verba facultatis comprehenderent omnes penſiones ante translationem reſeruatas, vt ſuprà, & cauſa familiaritatis expreſſa non reſpiceret tempus futurum, ſed præteritum, & præſens, ſufficiebat tunc adfuiſſe, neque illa non durante ceſſabat facultas, Bald. *in l. generaliter ſub num. 6. verſ. dico igitur, & num. 7. verſ. ſed ego dico, Cod. de Epiſc. & Cler.* Decian. *in cap. Cum ceſſante num. 8. de appellat. & conſil. 24. num. 1. & per tot.* Rip. *in l. ex facto nu. 17.* quia inquit, eſt cauſa inductiua, non conſeruatiua, *de vulg. & pupillar.* Tiraquell. plura ponens exempla *in tractat. ceſſante cauſa limitat. 4.* Vltra quod, cùm plures cauſæ expreſſæ mouerint Papam, ceſſatio vnius non remouebat conceſſionem, quaſi non eſſent finales, *l. ſi non*, vbi Bald. *ff. de hared. inſtitut.* Decian. *dict. conſ. cap. Cum ceſſante num. 12. de appellat.* alios Tiraquell. *eodem tract. limit. 22.*

9 Nec refragantur deducta contra translationem, & primò, quod perſona electa proceſſerit vti iudex non citatis titularibus. Quia vltra quod proceſſit vigore facultatis, & cum clauſula, & alias omni meliori modo, quæ comprehendit etiam modos non expreſſos, Vetall. *deciſione 124. lib. 1.* Creſcent. *deciſione 11. in fin. de dolo, & contumac.* Cæſar. de Graſſ. *deciſione 1. num. 3. & 4. de elect.* Rot. *deciſione 467. num. 7. lib. 3. par. 3. diuerſorum.* Potuit exequutor lato vocabulo iudex appellari, neque citandi erant, qui contradicere, & impedire non poterant, Oldrad. *conſilio 95. in fine*, cum alijs per Gabr. *de citat. concluſ. limit. 16. num. 332.*

10 Non ſecundò, quod exceſſerit declarando Titulares teneri ad ſoluendum terminos decurſos. Ideò tota translatio corruat, vt fuit dictum in Cæſarauguſtana Penſionis 26. Iunij 1566. coram Grato. Quidquid enim ſit, An translatio pro ſumma exceſſiua ſuſtineatur pro permiſſa, in quo etiam contrarium deciſum fuit in Vicentina penſionis 28. Iunij 1592. coram Illuſtriſſimo Cardinale Mantica. Et an termini decurſi debeantur, de quo non agitur penſio ipſa, & ſic ius illud vtendi, fruendi, cum vſufructu comparetur transfuſum pro ſumma conceſſa abſque aliquo exceſſu, eſt omninò ſeparabile, ac diuerſum à fructibus, ſeu terminis. Ideò reſolutum penſionem deberi.

R. P. D. REMBOLDO.

Interamnen. Aquarum.

Luna 22. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo, quando detur in quaſi poſſeſſione aquæ ducendæ.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo datur exiſtenti in quaſi poſſeſſione de tempore mota litis, num. 1.

Interdictum de aqua quotidiana, & æſtiua, vt detur, ſufficit quod eo anno quis aquam duxerit, num. 1.

Mandatum de non manutenendo debet dari habenti poſſeſſionem anteriorem, & melius probatam, num. 2.

DECISIO DCCXXXIV.

1 QVamuis aliàs Domini cenſuiſſent, DD. de Cianchérottis dandum eſſe mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione vſus aquarum, de quibus agebatur, viſis nihilominus, & perpenſis depoſitionibus teſtium pro parte Angeli Portæ, poſt dictam diuiſionem examinatorum, dixerunt ſufficienter inde probari, dictum Angelum extitiſſe in quaſi poſſeſſione vſus dictarum aquarum, nedum de tempore motæ litis, quod ad effectum manutentionis ſufficeret, *§. hodie inſtit. de interdict.* verum etiam per annum ante, iuxt. text. *in l. 1. in princip. ff. de aqua quotid. & æſtiu.* Ruio. *conſ. 191. num. 3. in fin. & ſeqq. lib. 1.* & pluribus inſuper annis antecedentibus.

2 Et quia hæc probatio multùm adminiculata videbatur tam confeſſione Antonij de Ruſticis authoris dictorum de Cianchérottis, in quibuſdam querelis contra dictum Angelum porrectis, & ex eo, quod ibidem extare dicitur aquæductus ad hoc, vt inde aqua pro vſu dicti Angeli deriuari poſſit fenestratus, quàm etiam ſtatuto Ciuitatis Interamnæ, quo cautum reperitur, quod Vicino poſſidenti fundum inferiorem, liceat ducere aquam per fundum ſuperiorem, meritò cenſuerunt præponderare probationi DD. de Cianchérottis, ac proindè manutentionem dicto Angelo competere, idque eò magis, quia poſſeſſio ipſius vltra prædicta appareat, etiam antiquior, & eſt probata per plures teſtes, meliores ſcientiæ rationes reddentes, quæ ſingula in hoc iudicio perpendi ſolent, *leg. ob carmen, §. ſi teſtes, ff. de teſtibus*, Bart. *l. ſi duo ſub num. 4. verſic. quandoque vterque, ff. vti poſſidet.* Felin. *in cap. in noſtra num. 11. de teſtibus*, & bonæ memoriæ Cardinale Seraphino *deciſione 550. num. 2.* Nec in contrarium faciunt, quæ in alia deciſione deducta fuere, quia omnia videbantur ſublata eo ipſo, quod DD. ſuppoſitum fuit adeſſe in eodem agro alias aquas, quæ molendinu Dominorum de Cianchérottis inſeruirent, & quod aquæ ſuper quibus controuerſia vertitur, ex alieno agro in viam publicam defluunt, quo fit, vt non poſſint cenſeri propriè dictorum de Cianchérottis, ſed permittente ſtatuto benè potuerint inde ab Angelo, ſiue eius authoribus per fundos ſuperiores in ſubiacentem fundum duci. Et rebus ſic ſtantibus, ceſſare videtur omnis difficultas, præterquam quod dubium eſſe poſſet vtrumque mandatum Angelo concedendum ſit cumulatiuè potius, quàm priuatiuè, quo ad Cianchérottos, cùm ſtatutum non minus, quàm alteri faueat, & hac ratione teſtes ambarum partium ad concordiam reduci poſſent, vnde vellem ſuper hoc particulariter partes audiri, &c.

R. P. D. CAVALERIO.

Calaguritana quatuor quartarum.

Lunæ 22. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Attentata non reijciuntur per commiſſionem, quod procedatur in cauſa reiectis nullitatibus arbitrio, vbi ſunt clara.

SVMMARIVM.

Clauſula, contradictores quoſcunque appellatione poſtpoſita compeſcendo, intelligitur de contradictoribus de facto, num. 1.

Attentata non reijciuntur ex clauſula, arbitrio, vbi ſunt clara, num. 2.

Attentata dicuntur, quæ fuerunt facta poſt interpoſitam appellationem, & ſubſequutam inhibitionem, num. 3.

Contradictor de iure, non autem de facto dicitur, qui agit coram iudice, num. 4.

DECISIO DCCXXXV.

1 QVamuis ſub die 24. Ianuarij 1614. reſolutum fuiſſet mandatum de præſentando, & præſentationem, & prouiſionem factam per prouiſorem Calaguritanum in fauorem filiorum patrimonialium loci de Nauarette, non obſtante appellatione interpoſita pro parte illorum de Fuenmagor non eſſe attentata, & potiſſimum ratione, quia prouiſor ea omnia feciſſe videbatur in exequutionem Breuis felic. record. Clementis VIII. in quo aderat clauſula, *contradictores quoſcunque appellatione poſtpoſita compeſcendo, &c.* & illi de Fuenmagor venientes contra formam ſententiæ Rotalis, & exequutorialium eius vigore aliàs relaxatarum videbatur contradictores de facto, contra quos dicta clauſula operatur, vt in Calaguritana de Alegria 9. Iunij 1610. coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano.

2 Tamen cauſa deindè pluries propoſita ſuper ijſdem, Domini ſemper dubitarunt, itaut aliqua reſolutio capi non potuerit. Cùm autem poſteà illi de Nauarette adiuiſſent Signaturam Sanctiſſimi pro reiectione prætenſorum attentatorum, emanauit commune cum clauſula, reiectis attentatis arbitrio Rotæ. Vnde propoſui dubium, an eſſet locus arbitrio, & Domini negatiuè reſponderunt, nam dicebantur attentata eſſe ſatis clara, quo caſu ceſſat arbitrium, vt dictum fuit in Parmen. ſtatus 30. Aprilis 1610. coram Reuerendiſſimo Bononien. in caſu autem placuit deciſio, aliàs facta à qua recedendum putauerunt, ceſſantibus fundamentis, quibus innitebatur.

3 Nam occurrente hac vacatione, illa de Fuenmagor inſtiterunt coram Ordinario Calaguritano, vt iuxta diſpoſitionem litterarum exequutorialium ordinaret, Capitulo fieri augmentum Clericorum deſeruientium in dicto loco Fuenmagor, & ijs prouidere de dictis quartis, ſtante augmento Populi huius loci; & diminutione Populi loci de Nauarette, ſuper qua petitione, & prætenſione fuerunt admiſſæ, & factæ probationes, & demum lata ſententia diffinitiua, per quam fuit præfixus Capitulo terminus ſex dierum ad faciendum tale augmentum, & interim ſuſpenſa prouiſio dictorum quartarum. Vnde cùm Capitulares non fuiſſent concordes, intrabat alia pars exequutorialium, vt nimirum dictum augmentum, & deputatio inſeruientium pertineret ad Ordinarium pro tempore, ipſe autem remiſit ad Rotam, ſed interim proceſſit ad vlteriorem exequutionem, & collationem huiuſmodi quartarum filijs patrimonialibus loci de Nauarette, non obſtante appellatione interpoſita per illos de Fuenmagor, & inhibitione Domini Nuncij Apoſtolici præſentata eidem Ordinario. Vnde non videntur poſſe extenſari attentata, *cap. non ſolùm de appellat. in 6. rubr. & tot. tit. vt lite pendente*, Lancellotto *de attentat. cap. 4. ampliat.* 10. *num.* 2. & fuit dictum in Mediolanen. Sancti Ambroſij 14. Ianuarij 1613. coram Reuerendiſſimo Patre Domino meo Vbaldo.

4 Nec poterant iſti de Fuenmagor dici Contradictores de facto, quia cùm agerent coram iudice, & per eum fuiſſent admiſſi ad probandum, & obtinuiſſent ſententiam ad ipſorum fauorem, eſſe loco augmento, clarè apparebat eſſe contradictores de iure, non autem de facto. Vnde in neceſſariam conſequentiam reſultant attentata clara. Quibus ſtantibus Domini cenſuerunt eſſe locum arbitrio, vt in dicta Parmen. coram Reuerendiſſimo Bononien. &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Ciuitatis Caſtelli Parochialium.

Lunæ 22. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Gratia, ſi neutri, & narrata in ea, ex quibus iuſtificentur.

SVMMARIVM.

Vis probatur ex citatione executa, num. 1.

Citatio dicitur executa, quando procurator poſt citationem comparuit, etiam quod procurator haberet generale mandatum, num. 1.

Vnio probatur per teſtes deponentes de immemorabili, num. 2.

Valor quando fuit expreſſus per non exceſſum, probatur per duos teſtes de fama, & alium de certa ſcientia, num. 2.

Valor beneficij non probatur per teſtes, qui neſciunt onera, num. 3.

Teſtes de publica voce, & fama, & certa ſcientia, præferuntur teſtibus de auditu, num. 3.

Obitus in poſſeſſione beneficij de certo tempore probatur per vnum teſtem de viſu, & alios de publica voce, & fama, num. 4.

Clericatus, & qualitates impetrantis probantur per teſtes de communi reputatione, num. 4.

Narratiua non iuris colitigantis ex alterum reuolutione, dum affirmatiua iuſtificata non apparet, probatur, numero 5.

Iuſpatronatus non poteſt cedi abſque conſenſu Epiſcopi, num. 6.

Narratiua non iuris proprij ad effectum gratiæ, ſi neutri, probatur ex propria impetrantis confeſſione, & ex non iuſtificatione prioris gratiæ, num. 6.

DECISIO DCCXXXVI.

REuerendus Pater Dominus Vitellius duas Parochiales Eccleſias, vti vacantes de menſe Nouembri per obitum Pyrrhi Mazzoni vltimi poſſeſſoris à Sede Apoſtolica impetrauit, exprimendo illas de iurepatronatus familiæ Vitelliorum, & ipſum eſſe à medietate patronorum præſentatum, cui patronatui fuit pro altera dimidia parte derogatum. Verùm quia Flaminius Parrus tanquam à maiori parte, ſimiliter præſentatus in poſſeſſionem dictarum Eccleſiarum immiſſus reperiebatur, Dominus Vitellius contra illum in Rota litem inſtituit; & cùm ſuę impetrationis narratiuam iuſtificare non valeret, gratiam obtinuit, ſi neutri. Quam dubio per me propoſito, Domini iuſtificatam eſſe reſponderunt.

Et primò quoad litem expreſſam, illa ſatis ex citatio- 1
ne contra dictum Flaminium executa iuſtificatur, *Clem. 2. vt lit. pend. auth. litigioſa, Cod. de litig.* Nec refert dictam executionem non apparere, quia cùm Flaminij Procurator poſt citationem comparuerit, ſufficit ad effectum, vt illa executa dicatur etiam, quod ipſe Procurator ſolùm haberet generale mandatum, Seraphin. *deciſione* 1094. *num.* 4. Caputaqu. *deciſione* 97. *num.* 5. *& deciſione* 112. *par.* 1. Ægid. *deciſ.* 364. Rot. *deciſ.* 422. *num.* 5. *par.* 1. *diuerſor.*

Vnio Parochialium narrata probatur ex teſtibus, qui 2
de immemorabili deponunt, Felin. *conſ.* 2. *num.* 2. *&* 3. Rebuff. *in prax. titul. de Vnione num.* 35. Caputaq. *deciſione* 344. *&* 347. *par.* 3. Ex eiſdem, quo teſtibus probatur beneficij valor, præſertim ex primo, & quarto de publica voce, & fama, necnon vno de certa ſcientia deponentibus, quod ſufficit, cùm valor per non exceſſum

fuerit expreſſus, *Ægid. deciſ. 675. 683.* Put. *dec. 29. lib. 1.* Seraph. *deciſ. 962. num. 2.*

3 Non obſtat teſtes pro Flaminio examinatos, de maiori valore deponere. Nam vltra quod illi patiuntur multas exceptiones, vt per Informantes pro Domino Vitellio. Quia tamen de auditu ab alijs deponunt, nec quo ad beneficiorum onera benè concludunt, valorem pernecesse non probant, Rota *deciſione 189. in fine par. 1. diuerſor.* Puteus *deciſione 44. num. 6. lib. 2.* Nec ſunt præferendi teſtibus pro eodem Domino Vitellio examinati, qui de publica voce, & fama, necnon etiam de certa ſcientia deponunt, Felinus *in capitulo in noſtra num. 10. in fine de teſtam.* Seraph. *deciſione 550. num. 2.*

4 Pyrrhi Mazzoni obitus de menſe Nouembris in beneficiorum poſſeſſione iuſtificatur ex vno teſte de viſu, & alijs de publica voce, & fama, Abb. *in cap. cùm cauſam num. 2. verſ. & hoc procedit de probat.* Mohed. *deciſ. 1. eodem titulo*, Rota *deciſ. 46. num. 1. & 2. par. 5. diuerſor.* Puteus *deciſ. 166. in fin. lib. 3.* Clericatus, & reliquæ Domini Vitellij qualitates in litteris expreſſæ probantur ſimiliter ex teſtibus, de communi reputatione deponentibus, Cardin. Seraph. *deciſ. 962. in princip.* & fuit coram me dictum in vna Litteren. Capellaniæ 6. Aprilis præteriti.

5 De non iure verò Flaminij conſtare dicitur ex actorum reuolutione, ex quibus negatiua probatur, dum affirmatiua iuſtificata non apparet, vt fuit reſolutum in vna Pampilonen. Parochialis 7. Iunij 1610. coram Reuerendiſſimo Attrebaten. & in Feſulana præceptoriæ 17. Ianuarij 1573. coram Oriolen. & in dicta Litteren. coram me. Nec valet dicere, ſatis conſtare de bono iure Flaminij, cùm à maiori parte patronorum ipſe fuerit præſentatus. Id enim ex actis non apparet, ſicut nec pariter conſtat dicta beneficia eſſe de iurepatronatus. Nec de illorum pertinentia, qui Flaminium præſentarunt, vt requirebantur, Innoc. *in rub. de iurepatron. num. 4.* Couarr. *var. reſolut. lib. 3. cap. 18. num. 12.*

6 Controuertitur etiam Ius vnius Patroni, qui Flaminium præſentauit, tanquam Lucij Vitellij ceſſionarius, cum huiuſmodi ceſſio ob non aſſenſum Epiſcopi fuerit nulla, Put. *deciſione 16. lib. 5.* Decian. *conſil. 541. num. 2.* & fuit dictum in Valentina beneficij 15. Iunij 1603. coram Reuerendiſſimo Bononien. Non ius Domini Vitellij probatur ex illius confeſſione, & ex quo priorem grattam ipſe non iuſtificauit, vt fuit dictum in alleg. Pamphilonen. coram Reuerendiſſimo Attrebaten. & alibi ſæpiùs.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Marianen. ſeu Aletien. Vnionis.

Lunæ 22. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Status vltimus beneficij, quando attendatur in beneficialibus, eleganter explicatur.

SVMMARIVM.

Sententia ſine actis non probat, num. 1.

Sententia non nocet non citato, num. 1.

Vnio facta per Papam, non poteſt per inferiorem diſſolui, num. 1.

Vnio facta per Papam, non habita ſcientia alterius vnionis, nulla eſt, num. 2.

Status vltimus beneficij attenditur in beneficialibus, num. 3.

Declara, quod aut agitur de pertinentia collationis, & tunc collatio ſpectat ad eum, qui eſt in quaſi poſſeſſione conferendi bona fide, & attenditur vltimus ſtatus, num. 5.

Aut vero agitur de qualitate beneficij, & tunc vel ad effectum iuſtificationis gratia, & tunc ſufficit probare vltimum ſtatum, num. 5.

Vel agitur in præiudicium tertij impetrantis, qui probauit anteriorem ſtatum, & ſequens non eſt legitimè præſcriptus, & iſto caſu, ſi propter anteriorem ſtatum collatio vigore vltimi ſtatus eſt nulla, ipſo iure non attenditur vltimus ſtatus, num. 6.

Status vltimus beneficij attenditur in dubio, ſecus vbi conſtat de veritate, num. 6.

DECISIO DCCXXXVII.

Placuit Dominis deciſio in hac cauſa facta ſub die 20. Decembris 1613. in qua fuit reſolutum, conſtare de vnione facta per Paulum III. effectuata, & iuſtificata, cui non obſtant ea, quæ hodie opponuntur, ſcilicet quod dicta vnio ſit ſubreptitia, cùm beneficium ſit curatum, de quo in ea non fuit facta mentio, nam de hoc non conſtat. Licèt enim detur ſententia Conſeruatoris, tamen illa non probat, tum quia eſt ſine actis, Rot. *dec. 1146. num. 1. par. 3. lib. 3.* tum etiam quia non nocet Monaſterio, cùm illud non fuerit citatum, nec auditum, de vnoquoque, vbi gloſſ. *ff. de re iud. Clement. ſæpè*, vbi etiam gloſſ. *de verbor. ſignificat.* 1

Minus etiam faciunt vniones allegatæ huius beneficij ad Eccleſiam Sancti Quirici. Non illa ordinarij, quia cùm prius Eccleſia fuiſſet vnita per Paulum III. non poterat per inferiorem diſſolui, ad not. *in c. inter dilect. de fid. inſtrument.* Non illa Clement. VIII. quia Papa non habuit ſcientiam de prima vnione, Abb. *conſ. 101. num. 4. & 7. lib. 1.* Calder. *conſ. 13. de rebus Eccleſ. non alien.* Rot. *deciſ. 3. de rerum permut. in antiq.* Neque dici poteſt de illa habuiſſe ſcientiam, ex quo fuit narratum, prouiſionem iſtius beneficij, ceſſantibus reſeruationibus Apoſtolicis ante ſpectaſſe, & pertinuiſſe ad iſtud Monaſterium. Nam ex iſta narratiua non poſſet pernecesse inferri ad vnionem, cùm poſſit intelligi, quod collatio ſpectaret, vel iure ordinario, aut ex indulto. 2

Tandem non obſtat, quod vltimus ſtatus beneficij eſt tanquam de collatiuo, non autem de vnito, qui vltimus ſtatus attenditur in beneficialibus, *c. querelam, de electionibus, cap. conſultat. de iurepatron. c. cum olim, de cauſ. poſſeſ. & propr.* Feder. de Sen. *conſ. 234. num. 3. verſ. ſed in caſu propoſito*, Calderin. *conſilio vltimo de iurepatron.* Put. *deciſ. 200. num. 1. in nou.* Bald. qui loquitur in terminis collationis *conſ. 437.* incip. *Ex quo Abb. Sancti Viti lib. 2.* Rot. pariter in terminis *deciſ. 14. de iurepatron. in antiq.* & fuit reſolutum in cauſa Calaguritana Canonicatus 20. Iunij 1605. coram Illuſtriſſimo Domino Card. Lancellotto, & in cauſa Aſculana Prioratus 1. Iulij 1587. coram bon. mem. Cardinale Seraphino, & in cauſa Foro Semproníen. ſeu nullius iuriſdictionis 14. Iunij 1594. coram bon. memoriæ Cardinale Pamphilio, & in cauſa Pampilonen. Parochialis de Sicur. Maior. 11. Aprilis 1603. coram eodem Illuſtriſſimo Lancellotto, & in cauſa Lunen. Sarzanen. Capellaniæ 1. Martij 1602. coram Reuerendiſſimo Domino meo Archiepiſcopo Damaſceno, & prædicta adeò vera ſint, vt poſtmodum prouiſus non ſit amouendus, Abb. *in cap. ex litteris num.... verſ. ſed tu dic, & in cap. conſultat n. 3. verſ. ſed ratio deciſionis, de iurepatron.* Rot. *deciſ. de iurepatr. in nou.* Rot. *deciſione 14. eodem tit. in antiq.* Bald. *dicto conſil. 437. lib. 2.* 3

Nam huic motiuo fuit reſponſum, quod aut agitur de pertinentia collationis, & tunc collatio ſpectat ad eum, qui eſt in quaſi poſſeſſione conferendi bona fide, & ita loquuntur omnia iura, & authoritates ſupra alleg. & iſto caſu prouiſus non eſt amouendus, & ratio eſt, quia conferre eſt fructus conferendi, ergo ſpectat ad poſſeſſorem bonæ fidei. Ita dicunt omnes Doctores præcitati, & præſertim Rot. alleg. *deciſ. 14. de iurepatron. in antiq.* cuius verba tranſcribere placuit, ſed iſte non eſt caſus noſter, & propterea non eſt curandum de prædictis. 4

Aut agitur de qualitate beneficij, & tunc vel ad effectum iuſtificationis gratiæ, & iſto caſu ſufficit probare vltimum ſtatum, Verall. *deciſ. 60. alias 65. lib. 2. de manuſcript.* Ægid. *deciſ. 116. in fin.* Et fuit dictum in cauſa Hoſtonen. Capellæ 16. Maij 1597. coram bon. mem. Cardin. Seraphino. Et in cauſa Capuana Rectoriæ 15. Aprilis 1611. coram bon. mem. Penia, & ratio eſt, quia in dubio in probanda qualitate beneficij attenditur vltimus ſtatus, *cap. cum de beneficio, de præbend. in 6.* Decian. *conſ. 16. n. 1.* Rota *deciſione 5. de præbend. in 6.* Decian. *conſil. 126. num. 1.* Rot. *deciſione 2. de præben. in nou.* & fuit ſæpiſſimè reſolutum. 5

Vel agitur in præiudicium tertij impetrantis, qui probauit anteriorem ſtatum, & ſequens non eſt legitimè præſcriptus, & iſto caſu ſi propter anteriorem ſtatum collatio vigore vltimi ſtatus eſt nulla, ipſo iure non attenditur vltimus ſtatus, *cap. cum de beneficio, de præbend. in 6.* 6

in 6. Ponderando illam dictionem *& poſt*, & ibi Gloſſ. Gemin. *num.* 8. *verſ. ne conſtat*, Franc. *num.* 5. *&* 6. Decian. *conſ.* 126. *num.* 4. *verſ. alleg. ſupra in contrarium*, & hæc fuit diſtinctio Bellam. quæ placuit Rot. vt habetur *in deciſ.* 2. *num.* 2. *de prabend. in nou.* Rot. *deciſ.* 22. *de probat. in antiq.* Milis *in repertorio in verbo beneficium ſi eſt impetratum, tanquam ſaculare*, Felin. *in cap. in noſtra num.* 43. *de ſtip.* Bellam. *deciſ.* 172. incip. *collatio facta*, Rebuff. *in tit. de pacific. poſſeſſ. nu.* 159. *verſ. vigeſimo procedit*, & fuit dictum in cauſa Ferrarien. Prioratus 21. Martij 1609. coram bon. mem. Penia, & ratio huius dicti eſt, quia in dubio attenditur vltimus ſtatus, ſecus autem quando conſtat de veritate in contrarium. Nam in iſto caſu non militat eadem ratio, quæ militat in pertinentia collationis, quia qualitas beneficij non eſt fructus iuris conferendi, qui ſpectat ad poſſeſſorem bonæ fidei, ſed reſpicit ſubſtantiam beneficij, quæ non eſt in fructu collationis, vt benè colligitur ex Doctoribus prædictis. Applicando prædicta ad propoſitum, cùm iſtud beneficium ſit vnitum, licèt vltimus ſtatus fuerit vel de libero, attamen collatio fuit nulla ipſo iure, quia cùm per vnionem titulus beneficij eſſet extinctus, non erat, quod poſſet conferri, & ideò vltimus ſtatus non eſt attendendus, ſed anterior, tanquam de vnito per ſupradicta, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Mediolaneñ. Parochialis.

Luna 22. *Iunij* 1615.

ARGVMENTVM.

Gratia non dicitur iuſtificata, non probata vacatione beneficij, & illius valore, & quando in beneficialibus confeſſio præiudicet confitenti in his, quæ à confitentis poteſtate non dependent.

SVMMARIVM.

Beneficij vacationis narratiua expreſsè in gratia, etiamſi expreſſa non fuiſſet, ſubintelligitur tanquam de natura ſubſtantiali ipſius gratiæ, num. 1.

Confeſſio indiſtinctè præiudicat confitenti in beneficialibus, num. 2.

Titulus beneficij non pendet à poteſtate confitentis, ſed à poteſtate Papæ. Declara, vt num. 3.

Negatiua dicitur perfectè probata per confeſſionem partis, num. 3.

Gratia non dicitur iuſtificata, non probato valore expreſſo in ea, num. 5.

DECISIO DCCXXXVIII.

1 RESolutum iam fuit, gratiam Zachariæ Philipporio non eſſe iuſtificatam, reſeruando tamen videre, an ipſe illam iuſtificare teneatur, hodie verò omiſſa diſputatione prædictæ reſeruationis, ne contingeret grauari duriori onere probationis, obtinuit idem Zacharias, ſecundo loco gratiam, ſi neutri, de cuius iuſtificatione nunc agitur. Verùm adhuc eam non eſſe iuſtificatam Domini reſponderunt. Continet enim hæc gratia narratiuam vacationis beneficij, quæ aliàs etiamſi expreſſa non eſſet, ſubintelligeretur tanquam de natura illius ſubſtantiali, Put. *deciſione* 46. *num.* 2. *lib.* 1. *& deciſione* 272. *num.* 40. *in noua impreſſione lib.* 2. exprimitur etiam valor Ducatorum 24. per non exceſſum, quæ tamen non probantur.

2 Et reſpectu vacationis beneficij, potius contrarium probatur ex inſtrumento dato per moniales in earum ſummario, in quo apparet vſque de anno 1605. Zachariæ fuiſſe conceſſam hanc Eccleſiam, non vti ſolitam conferri in titulum, ſed tanquam ad nutum amouibilem per ipſas moniales, quæ confeſſio cùm fuerit per Zachariam acceptata, & per multos annos obſeruata, inde reſultat confeſſio narratæ manualitatis, quæ præiudicat acceptanti in iuſtificatione ſuæ gratię, prout nocet prouiſo Apoſtolico narratiua iuriſpatronatus, Put. *deciſione* 316. *in nou. dicto lib.* 2. & indiſtinctè in beneficialibus, quod confeſſio pręiudicet confitenti, fuit reſolutum in Baren. beneficiorum 15. Martij 1604. coram Illuſtriſſimo Cardinale Lancellotto, & coram me, in Pacen. Canonicatus 11. Decembris 1613.

Nec viſa eſt concludens reſponſio, quod titulus beneficij non pendeat à poteſtate confitentis, Verall. *deciſione* 185. *num.* 3. *par.* 1. ſed à poteſtate Papæ, & Canonica inſtitutione, *cap. beneficium, de reg. iur. in* 6. *cap. ex frequentibus, de inſtit.* ideò Zacharias per ſuum aſſerere, vel negare, non potuit mutare qualitatem beneficij. Quia fuit reſponſum, quicquid ſit ad effectum adiudicationis beneficij, in quibus terminis reſtringitur poteſtas confitentis, vt dicitur *in deciſione* 17. *num.* 1. *de reſtitut. ſpoliat. in nouis, ac in eadem deciſione* 185. Verall. tamen quoad præiudicium Zachariæ interim nocet confeſſio, quamuis non præiudicet veritati, quia poſſit contrarium probari, vt fuit ponderatum in ſupradicta deciſione Pacen. Canonicatus coram bon. mem. Propterea ſtante confeſſione manualitatis non poteſt dici, quod ex reuolutione chartarum proceſſus conſtet de non iure monialium, ita vt aliundè teneantur docere de earum iure, & non probato, remaneat iuſtificata gratia in ea parte, quod ius non competat monialibus, quia negatiua prædicta per huiuſmodi confeſſionem non remanet perfectè probata, prout neceſſarium eſt, vulgata *l. in præſentia, de probat. l. non hoc, C. vnde legitim. cum ſimilibus.* 3

Non obſtat, quod confeſſio Zachariæ adhuc detegeretur erronea, cùm ex iuribus per eum productis apertè probetur ad Parochialem eſſe collatiuam, quia quo ad inſtrumentum anni 1466. 1514. 1537. non fuit habita ratio, cùm excedant tantum tempus, quo potuit mutari ſtatus Eccleſiæ. Ordinatio verò facta in viſitatione eiuſdem Eccleſiæ per glorioſæ memoriæ Sanctum Carolum, magis videtur conferre iuribus monialium, quàm contrariari, tum ordinatum fuit de aſſumendis informationibus ſuper ſtatu Eccleſię, & nihilominus moniales continuarunt in apponendo Capellano, & amouendo ad nutum earum, prout hodie prætendunt etiam ex litteris; collatio verò facta per Vicarium Archiepiſcopalem vigore prouiſionis Apoſtolicæ anni 1588. per obitum Mutelli Stephano de Panicettis, viſa eſt non ſuffragari, cùm non habuerit effectum, & quamuis dicatur, quod non effectuatio proceſſit ex eo, quod prouiſus repertus fuit non habilis, tamen non etiam conſtat, ſi fuiſſet habilis, quod prouiſio habuiſſet ſuum effectum. 4

De valore pariter nulla prorſus datur iuſtificatio, ideò tantò magis Zachariam defeciſſe viſum fuit, cùm & narratiua valoris ſit pars gratiæ, quæ ratio eſt iuſtificanda, Verall. *deciſ.* 27. *num.* 1. *par.* 1. *cum alijs vulg. &c.* 5

R. P. D. DAMASCENO.

Salutiatum Penſionis.

Luna 22. *Iunij* 1615.

ARGVMENTVM.

Penſio ſecunda reſeruata, non facta mentione primæ penſionis ſuper eodem beneficio reſeruatæ, eſt nulla, & an ad dictum effectum, debeat probari validitas primæ penſionis, & quæ probatio requiratur, & quid operentur clauſulæ exequutiuæ.

SVMMARIVM.

Penſio reſeruata, nulla facta mentione primæ penſionis reſeruata ſuper eodem beneficio, nulla eſt, num. 1. *& num.* 2. *Vbi maximè, quando prima penſio capit medietatem fructuum.*

Subreptio cauſatur ex taciturnitate eius, quod ſi expreſſum fuiſſet, Papa difficiliùs gratiam conceſſiſſet, numero 1.

Beneficia non ſolent duplici onere grauari, num. 1.

Beneficia non ſolent grauari vltra dimidiam, & ideò in reſeruationibus penſionum ſolet apponi clauſula, dummodo penſiones medietatem fructuum non excedant, num. 2.

Penſio ſecunda vt annulletur ob non expreſſionem primæ, debet conſtare de validitate primæ, num. 3. *Vbi quod non requiritur probatio ita exacta, quia de illa agitur incidenter, & num.* 4. *Vbi quod ſufficit probatio oriens ex*

litteris reſeruationis , cum ſequuta quaſi poſſeſſione exigendi .
Nullum quod eſt , nullum parit iuris effectum , num. 3.
Probatio exacta non requiritur ad probandum id de quo incidenter quæritur , num. 3.
Prouiſio habita ab habente poteſtatem conferendi præbet titulum coloratum , num. 4.
Iuſtificatio gratiæ præſumitur ex quaſi poſſeſsione , numero 4.
Clauſulæ exequutiuæ non tollunt defectum ſubreptionis , ſed tollunt tantum ea , quæ poſſunt obſtare expreſſis , num. 5.
Clauſulæ exequutiuæ non ampliant gratiam , ſed præſupponunt illam iam factam , num. 5.
Succeſſorium corruit ſublato principali , num. 5.

DECISIO DCCXXXIX.

1 RESolutum fuit, ſententiam de partibus eſſe confirmandam , de illius enim iuſtitia conſtare viſum fuit, dum annullat penſionem , quæ fuerat reſeruata , nulla facta mentione de prima penſione ſuper eodem beneficio auctoritate Apoſtolica reſeruata , qui ſi Papa ſciuiſſet dictam penſionem , vel non conceſſiſſet ſecundam , cùm non ſoleant duplici onere grauari beneficia , ad not. *in c. Mandatum , de reſcript.* Soccin. *conſil.* 260. *num.* 2. *lib.* 2. Pariſ. *conſil.* 5. *num.* 134. *lib.* 4. Caſſad. *deciſ.* 3. *de penſion.* Mohed. *deciſione* 11. *de locat. & conduct.* Rota in Vicentina Penſionis 12. Februarij 1590. coram bon. mem. Cardinale Mantica , Veronen. Penſionis 27. Iunij eiuſdem anni coram bon. mem. Cardinale Platto , Cæſarauguſtana Diſmembrationis 23. Iunij 1600. coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio , Valentina Penſionis 27. Iunij 1601. coram Illuſtriſſimo Cardinale Mellino , & in alia Cæſarauguſtana Fructuum 16. Iunij 1602. coram me , vel ſaltem difficiliùs conceſſiſſet , quod ſufficit ad cauſandam ſubreptionem , atque inde nullitatem gratiæ , Soccin. *dict. conſil.* 260. *num.* 2. Corneus *conſilio* 245. *num.* 6. *lib.* 1. Crauett. *conſilio* 296. *num.* 3. & in dicta Cæſarauguſtana Fructuum 16. Iunij 1602. coram me , & proinde quod ſecunda penſio , non facta mentione de prima ſit nulla , tenuit Rota apud Caſſad. *deciſ.* 3. *de penſion.* Caputaq. *deciſione* 301. *par.* 2. Ferrett. *conſilio* 388. Crauett. *dict. conſ.* 269. *ſub num.* 3. & in dictis Veronen. Penſionis 27. Iunij 1596. coram bon. mem. Cardinale Platto , Valentina Penſionis 25. Iunij coram Illuſtriſſimo Cardinale Mellino .

2 Idque tantò magis hoc caſu , quia prima penſio capit medietatem fructuum , vnde ſi præfatæ deciſiones firmant regulam in qualibet penſione , fortiùs procedent , quando prima penſio capit medietatem fructuum , quia beneficia non ſolent grauari vltra medietatem fructuum , Gig. *de penſ. quæſtione* 8. *num.* 1. Mohed. *deciſione* 11. *de locat. & conduct.* Rota in Monopolitana Penſionis coram bon. mem. Orano 9. Ianuarij 1598. vnde in ſupplicationibus apponitur clauſula frequentiſſimè , dummodò penſiones medietatem fructuum non excedant .

3 Et licet , annulletur ſecunda , ſit neceſſe probare validitatem primæ , quia aliàs penſio nulla , verè non poſſet dici penſio , *ad l.* 4. *§. condemnatum , ff. de re iudic.* & non eſſet verum dicere , quod beneficium eſſet duplici onere grauatum , ſi primum onus eſſet nullum , quia quod nullum eſt , nullum parit effectum , *l. non videtur , la prima , ff. de iudic.* & ita in iſtis terminis reſpondit Rota in Carpentoraten. Penſionis 10. Ianuarij 1603. coram Illuſtriſs. Cardinale Lancellotto , attamen ad probandam validitatem primæ , cùm de hoc agatur incidenter , non requiritur illa exacta probatio , quę requireretur ſi ageretur principaliter de illius canonizatione , Bart. *in l. quidam in ſuo , num.* 4. *ff. de condit. inſtitut.* Imol. *in Clement.* 1. *num.* 3. *vt lit. pend.* Boer. *deciſ.* 72. *num.* 8. Rota *diuerſor. deciſione* 34. *num.* 18. *par.* 2. Seraphin. *deciſione* 1287. *n.* 3. & fuit dictum in Pampilonen. Beneficij 30. Ianuarij 1615. coram me .

4 Et proinde viſa fuit ſufficiens probatio , oriens ex litteris reſeruationis , cum ſubſequuta quaſi poſſeſſione exigendi , vt in iſtis terminis tenuit Rota in cauſa Cæſarauguſtana Diſmembrationis 3. Iunij 1600. coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio . Nam litteræ dant titulum coloratum , cùm ſint ab habente poteſtatem , Rota *deciſione* 20. *num.* 5. *in nouis , & deciſione* 190. *lib.* 3. *num.* 3. *diuerſor.* Put. *deciſione* 277. *par.* 1. Rota in Vlixbonen. Coadiutoriæ 22. Martij 1596. coram bonæ memoriæ Gypſio . Et quaſi poſſeſſio facit præſumi iuſtificationem , Gigas *de penſion. quæſtione* 47. *num.* 4. Rota *deciſione* 534. *num.* 7. *par.* 1. *diuerſor.* cùm maximè non agatur principaliter de validitate penſionis ex prædictis .

Prædictus autem defectus , non factæ mentionis pri- 5
mæ penſionis , viſus fuit Dominis , non poſſe ſanari ex clauſulis litterarum reſeruationis ſecundę penſionis , nempè ibi , non obſtantibus quibuſcumque ordinationibus , & conſtitutionibus , & qualibet alia d. Sedis Indulgentia , per quem effectum præſentium impediri poſſet , quia iſtæ clauſulæ , tanquam executiuæ non tollunt defectum ſubreptionis , ſed tollunt tantùm ea , quæ poſſunt obſtare expreſſis , Gemin. *conſilio* 86. *num.* 6. Corn. *conſilio* 245. *num.* 6. *lib.* 1. Crauett. *conſilio* 296. *num.* 3. Rota in cauſa Eugubina beneficij 2. Decembris 1596. coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio , & meritò , quia clauſulæ exequutiuæ præſupponunt gratiam iam factam ; vnde communiter dici ſolet , quod huiuſmodi clauſulæ illam non ampliant , *Clem.* 1. *in fin. de præbend.* Verall. *deciſione* 83. *numero* 3. *parte* 1. Surd. *deciſione* 43. *num.* 17. ſi igitur præſupponunt gratiam iam factam , ideò non poterunt ſupplere defectum ſubreptionis , quia antequam deueniatur ad clauſulas , non adeſt aliqua gratia propter dictum defectum . Vnde clauſulæ non reperiunt , cui accedant , vel quid exequantur , ſed imò ſublato principali , neceſſe eſt illas etiam corruere , iuxta not. *in l. cum principalis , ff. de reg. iur.*

R. P. D. BVRATTO.

Foroliuien. Capellæ.

Lunæ 16. Martij 1615.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus laicale efficitur Eccleſiaſticum ex quo peruenit ad perſonam Eccleſiaſticam , ita vt comprehendatur ſub regula reſeruatoria menſium.

SVMMARIVM.

Beneficia vacantia in curia ſunt reſeruata , num. 1.
Decretum irritans inficit titulum , & poſſeſſionem , n. 1.
Iuſpatronatus laicale , ſi perueniat ad perſonam Eccleſiaſticam ex ordinatione teſtatoris , efficitur Eccleſiaſticum , num. 2.
Declara id procedere , quando transfertur proprietas iuriſpatronatus , ſecus vbi in perſonam Eccleſiaſticam confertur ſolum ius præſentandi , vel nominandi , tunc enim Iuſpatronatus laicale non efficitur Eccleſiaſticum , cùm aliud ſit iuſpatronatus , & aliud ius præſentandi , num. 3.
Dic declarationem habere locum , vbi patronus conceſſit ius præſentandi , cum reſeruatione iuriſpatronatus , aliàs ſecus , num. 4.
Dictio tantùm *eſt taxatiua , & vbi eſt oppoſita perſona , excludit hæredes , num. 4.*
Mentio iuriſpatronatus non eſt facienda in impetratione , quando poſſeſſio præſentandi eſt radicata in perpetuum penes alium , num. 5.

DECISIO DCCXL.

REſponſum fuit per Dominos non conſtare de iure 1
Vandini , quia Capellania Sancti Ludouici in Eccleſia Sancti Mercurialis , ad quam ipſe de anno 1601. fuit præſentatus , & inſtitutus ab Abbate eiuſdem Eccleſię , reſeruata erat , cùm vacaret per obitum in Curia Octauij Clementini , iuxta text. *in cap.* 2. *vbi gloſſ. magna* , & Anchar. *in* 2. *notab. de præbend. in* 6. Et ideò Vandinus nullum in ea ius acquiſiuit , propter Decretum irritans , de quo *in dicto cap.* 2. quod inficit titulum , & poſſeſſionem , *c. ſi eo tempore , de elect. in* 6. Rot. *dec.* 3. *ſub num.* 1. *verſ. facit enim , de reſtit. ſpoliat. in nouiſ.* Caſſad. *deciſ.* 81. *num.* 3.

ſuper regulis, cum alijs per Gabr. *de clauſuris concluſ.3. num.50.*

2 Et licèt ab initio eſſet de iure patronatus laicali ex dotatione, & fundatione quondam Mellinæ, vt ex inſtrumento dei 1417. per eam celebrato, cum Abbate & Monachis dicti Monaſterij, de quo etiam iure patronatus meminit Cardinalis Seraphinus *deciſ.*8.71. Illud tamen effectum eſt Eccleſiaſticum, cùm ex eodem dotationis inſtrumento poſt mortem Mellinæ conuentum fuerit, Abbatem non ſolùm poſſe, & valere, ſed etiam debere eligere, nominare, & confirmare Sacerdotem, qui inſeruiret dictæ Capellaniæ, vt eſt text. *in cap. vnico*, *§. fin.* vbi gloſ. & Archid. *in verſic. Semeſtre*, Io.Monach. *num.*4. Ancbar.*num.*5. *verſic.ſexto nota*, & Franch.*n.*3. *de iure patr.in* 6.Abb.*in c. de Monachis num.*14. *de praben.*Felin.*in tract.quando lit. Apoſtol.not.patr. col.*81.*ver.limitatur* 6.Pariſ.*conſil.*128.*num.*19.*&* 20.*volum.* 4. Lambert. *de iurepatr. lib.*1.*part.*1. *art.*8. *quæſt.*1.*num.*1. *& lib.*2.*part.*3. *art.* 20. *quæſt.*9. per totam, Roch. *in eodem tractat.* in verbo *ipſe,vel is num.*32. Couar.*practicar.quæſt. cap.*36.*n.*5. *verſic.ſecundo illud erit obſeruandum*. Et tenuit Rota apud Cardinalem Seraph. *deciſ.* 1420. *num.*1. & ideò ſub regula reſeruatoria comprebenditur, nec potuit fieri præſentatio in menſibus reſeruatis, vt in terminis fuit reſolutum in Valentina beneficij 26.Martij 1592. coram bon. mem. Orano.

3 Nec placuit reſponſio, quòd prædicta procedant, quando donatur ius patronatus, & ſic proprietas, ſecus vbi (vt in præſenti caſu) in perſonam Eccleſiaſticam confertur ſolùm ius præſentandi vel nominandi, tunc enim laicale ius patronatus, non efficitur Eccleſiaſticum, quaſi aliud ſit ius patronatus, & aliud ius præſentandi, iuxta conſ. Calderin.*de iurepatr.*19.& deciſionem Card.Seraphin.456. *num.* 4. cum alijs allegatis.

4 Obiectum enim procedit, quando Patronatus conceſſit ius præſentandi cum reſeruatione iuriſpatronatus, in quibus terminis loquuntur Calder. & Seraph. vbi ſupra, & alij in contrarium adducti, ſecus in propoſito, cùm Meilina in dotatione poſt eius mortem tranſtulerit in Abbatem ius eligendi, nominandi, & confirmandi ſine aliqua iuris patronatus reſeruatione pro ſuis hæredibus, imò reſeruauerit ſibi authoritatem nominandi, & præſentandi in eius vita, cum taxatiua, tantùm, quæ reddit perſonalem huiuſmodi reſeruationem, & ſic excludit hæredes, iuxta notata communiter per Doct. *in l.niſi, ff.de pact.*

5 Et coadiuuatur ex inſtrumento collationis factæ Vandino per Abbatem 7 Decembris 1601. *in eius Summ. num.*3. In quo dicitur ad dictum Abbatem de iure & virtute fundationis, ac ex antiqua conſuetudine ſpectare & pertinere collationem, & inſtitutionem dicti Altaris. Sed quatenus dici poſſet proprietatem, ſeu quaſi iuris patronatus, eſſe penes hæredes Meilinæ, tamen ius præſentandi, & ſic poſſeſſio radicata in perpetuum erat penes Abbatem. Et ideò in impetratione non erat facienda mentio iuriſpatronatus, Cardin. *conſ.*69. *num.*4. *verſ.ſufficit.* Æneas de Falcon. *in tractat. de reſeruat. effect.*14. *ad fin. verſiculo idem puto dicendum*, Decianus *conſ.*117. *colum.*2. *ſub verſic. Et quantum ad propoſitam conſil.*126.*ſub num.*3.*verſicul. Et ideò notabiliter voluit*, Ferret. *conſ.*132.*num.*12. Roland.*conſil.* 47.*num.*27. *ad fin. lib.*1.Rot. *deciſ.*167.*num.*7.*part.*2. *diuerſorum*. Alia quæ dicuntur contra prouiſionem Baldi, qui eſt reus, & poſſeſſor, non pertinent ad punctum. Et ideò ex his fuit concluſum, vt ſuprà, &c.

R. P. D. BVRATTO.

Virduneñ. Abbatiæ.

Luna 22. *Iunij* 1615.

ARGVMENTVM.

Titulus quando dicatur ita diſcoloratus, vt non ſit facienda reſtitutio in ſpolio, & quando gratia Apoſtolica ſubreptitia præbeat titulum coloratum, & quamplura deducuntur circa diſpoſitionem *cap.auaritiæ de elect.in* 6.

SVMMARIVM.

*Prouiſio Apoſtolica præbet titulum coloratum ad obtinendam reſtrictionem in ſpolio, n.*1.

*Fallit quando notoriè conſtat de illius ſubreptione, qui tunc titulus remanet diſcoloratus, & eſt inſufficiens ad obtinendam reſtitutionem in ſpolio, n.*1.*Declara vt n.*7.

*Reſtitutio in ſpolio impeditur per exceptiones execrabilitatis, illegitimitatis, & reſeruationis, n.*1.

*Intruſus dicitur prouiſus de beneficio reſeruato ab alio, quàm à Papa, num.*2.

*Beneficium commendatum ceſſante commenda vacat vti vacabat prius, quàm commendaretur, n.*2.

*Electus adminiſtrans ante confirmationem dicitur intruſus, & redditur inhabilis etiam ſequuta confirmatione ad idem beneficium obtinendum, num.*2.

*Subreptio inducitur ex taciturnitate intruſionis, n.*3.

Diſpoſitio cap. auaritiæ de elect. in 6. *ceſſat in multis caſibus, & ſpecialiter vbi adeſt priuilegium, n.*4.

*De non iure non dicitur conſtare quouſque poteſt conſtare de iure, n.*4.*Vbi etiam in ſpolio.*

*Spolium vt excludatur, exceptio debet eſſe ita notoria, vt contrarium probari nequeat in petitorio, n.*4.

*In ſpolio non dicitur conſtare de non iure, niſi per confeſſionem, vel rem iudicatam, n.*5.

*Confeſſio facta à procuratore non habente ſpeciale mandatum non præiudicat, n.*5.

*Reſtitutio in ſpolio non impeditur per exceptionem execrabilitatis probatam ex ſola productione tituli, & poſſeſſionis duorum incompatibilium, quia actor poteſt replicare, cùm ero reſtitutus, docebo de poſſeſſione, n.*6.*Vbi plura recenſentur ſimilia.*

*Gratia Apoſtolica præbet titulum coloratum, n.*6.

*Teſtes nulliter examinati, nec etiam pro alia parte probant num.*7.

*Poſſeſſionis cauſam mutaſſe quis dicitur ex ſuperuenientia erronea cauſa, abſque aliqua declaratione, n.*8.

*Reſtitutio in ſpolio vt concedatur, ſufficit titulus coloratus ſuperueniens ante ſpoliationem abſque noua apprehenſione, n.*8.

DECISIO DCCXLI.

Firmata iuſtificatione primi extremi pro fratre Nicolao Thoma ex deductis in vltima deciſione ſub die 20. Februarij præteriti, quæ DD. placuerunt ſtrictè, quoad exceptiones propoſitas ad ſpolij excluſionem, illæ viſæ ſunt non obſtare. Prima erat defectus tituli colorati. Quamuis enim Fr. Nicolaus habeat prouiſionem Apoſtolicam, & conuerti non poſſit, quin ea præbeat titulum coloratum. Tamen dicebatur id non procedere, quando notoriè conſtat de illius ſubreptione, quia tunc titulus remanet diſcoloratus, & inſufficiens ad obtinendam reſtitutionem, ad quod allegabatur *deciſio Chirograph.*258. *incip. die* 10. *Aprilis*, in manuſcript. & confirmabatur per exempla exceptionum execrabilitatis, illegitimitatis, & reſeruationis, quæ probatæ impediunt reſtitutionem ex allegatis per Informantes. 1

Subreptionis autem probatio deducebatur ex articulis, & teſtibus eiuſdem fratris Nicolai in hac cauſa, quòd ipſe ſtatim ſequuta confirmatione electionis per Abbatem Ciareualien. & Benedictione per Epiſcopum Cathalonen. cepit Abbatiæ poſſeſſionem, ex quo reſultabat adeptio poſſeſſionis ante prouiſionem Apoſtolicam, & ſic intruſio, tamen eò quòd prætenditur Abbatiam fuiſſe Apoſtolicæ Sedi reſeruatam, ad trad. per Gomez.*in reg.de triennal.quæſt.*47. *verſ.ſecundus caſus eſt*, Gig. *de intruſ. num.*43.*& ſeq.* & Moderni *ſuper reg.*8.*gloſ.*31.*n.*7.*& gloſ.*45. §.2.*n.*44.*& ſub num.*45. quia vacabat per liberam reſignationem in manibus Sanctiſſimi, vti prius quàm commendaretur Cardinali Vandemontano commenda per obitum eiuſdem Cardinalis ceſſante, Caſſad. *deciſ.*5. *num.*9. *&* 10. *de priuil.cum alleg.* per Modern.*ſuper d.reg.*8.*gloſ.*5. §.7. *num.*144. quam etiam ex eo, quòd adminiſtrauit ante confirmationem Apoſtolicam, quæ ex diſpoſitione Bullæ Sixti IV. erat intra quatuor menſes à die electionis expedienda cum decreto, quòd aliàs electio nulla ſit, & ſic inferebatur ad diſpoſitionem *cap. auaritiæ, de elect. in* 6. electum non ſolùm intruſum, ſed etiam inhabilem ad idem beneficium obtinendum, Creſcen. *deciſ.*6. *n.*12.*de Iurepatron.* 2

Ex huius autem intruſionis taciturnitate dicebatur reſultare ſubreptionem ipſius prouiſionis Apoſtolicæ, Cald. *conſ.*13. *de reſcr.* Felin.*in cap. in noſtra num.*10.*in* 2.*corollar. & in cap. poſtulaſti in fin. de reſcri.* Put. *deciſ.*198. *in nou. impreſſ.lib.*3. Peregr. *deciſ.*11. 10 vna Calaguritana Abbatiæ 3

tiæ 27. Aprilis 1547. in manuſcript. exceptio erat ſpontaneæ renunciationis eiuſdem Fr. Nicolai ex concordia per eum inita cum Carolo reſignatario Abbatiæ, per quam dicebatur facto proprio cecidiſſe à poſſeſſione ex vulgar.

4 Quoad primam viſum fuit DD. non conſtare de prætenſa intruſione. Nam quoad reſeruationem ſupra allegatam, de illa non conſtat; quo verò ad adminiſtrationem non ſubſequuta confirmatione Apoſtolica dicebatur, vltra quòd iſta negatiua non obtentæ dictæ confirmationis non iuſtificatur, cùm tamen ſuper ea totum partis fundamentum conſiſtat, plures eſſe caſus, & inter alios priuilegij, in quibus ceſſat diſpoſitio *d. cap. auaritiæ*, de quibus per Rebuff. *in prax. benef. reg. de ſubrog. coll. gloſ. 4. num. 7.* & latius per Gigas *in tract. de intruſ. num. 25.* & Modern. *de probat. concluſ. 932. à num. 7. ad num. 18. volum. 2.* Et ſic multa oſtendi poſſe in petitorio, ex quibus excludatur pœna dicti Capituli, & conſequenter non poſſe interim dici notoriè conſtare de intruſione: Rota enim ſequitur paſſim deciſionem Ægid. 103. vt non dicatur de non iure conſtare, quouſque poteſt de contrario doceri, Lancellotto *de attent. part. 3. cap. 24. num. 78.* Rot. *diuerſ. deciſ. 520. num. 4. part. 1. & deciſ. 269. num. 6. part. 2.* Card. Seraph. *deciſ. 73. num. 1. & deciſ. 983. num. 6.* & in ſpolio Gabr. *de reſtit. ſpoliat. concluſ. 1. num. 106.* Rota in Elboren. Decimarum 28. Nouembris 1610. coram Reuerendiſſimo Lugdunenſ. & in puncto exceptionem debere eſſe ita notoriam ad excluſionem ſpolij, vt contrarium probari nequeat in petitorio, ex allegat. in deciſ. Ægid. & alijs, Gabr. *conſ. 51. num. 17. in princ.*

5 Et propterea non dicitur conſtare de non iure in ſpolio, niſi per confeſſionem, vel rem iudicatam, Than. *deciſ. 19. in manuſcript.* Lancell. *d. cap. 24. num. 65.* vbi refert eſſe deciſum in vna Burgen. coram Oradino, *& num. 68. & ſeq.* requiri dicit confeſſionem omnino claram, Rot. *d. deciſ. 269. num. 7. part. 2.* Seraph. *d. deciſ. 73. num. 1. verſ. notorius enim, & deciſ. 983. num. 7.* dicens, ita paſſim à Rota ſeruari. In propoſito autem nulla adeſt confeſſio intruſionis, & quatenus ex articulis, vt ſupra datis, deduci poſſet confeſſio poſſeſſionis ante prouiſionem Apoſt. quòd non videbatur, cùm hoc explicitè non continerent, & vlterius eſſent dati à procuratore carente ſpeciali mandato ad ſic, & ſic ponen. gloſ. *in cap. vlt. in verſ. expreſsè de iureiur. in 6.* Rota *deciſ. 19. Vbique adden. de procur. in nou.* Fili. *in cap. 1. num. 16. vt lit. non cont.* Caputaq. *deciſ. 198. part. 1.* ex ea tamen non concluditur perneceſſe intruſio, & conſequenter nec etiam ſubreptio. Nam vt dictum eſt plura adeſſe poſſunt, quæ intruſionem excludunt.

6 Quæ poſſibilitas ſufficit ad impedien. diſcolorationem tituli, vt fuit deciſum coram Io. Paulo inter eius deciſiones manuſc. *deciſ. 111.* quæ licèt parum correcta habentur in *deciſ. 866. lib. 3. part. 3. diuerſ.* Vbi præſertim *ſub num. 3.* quòd execrabilitas probata ex ſola productione tituli, & poſſeſſionis duorum incompatibilium, non impedit reſtitutionem, quia actor poteſt replicare, cùm ero reſtitutus, docebo de diſpenſatione, ſequitur Pontan. *de ſpol. lib. 3. n. 60.* Et hoc hodie ſeruari in Rota contra opinionem Romani teſtatur Illuſtriſſimus Card. Tuſcus, in verb. *ſpoliato concluſ. 398. num. 32.* Facit ſupra *d. deciſ. Seraph. 13. num. 5.* Vbi quòd non dicitur conſtare de non titulo ad impediendam reſtitutionem ex eo, quòd is, qui tenebatur dimittere beneficium intra certum tempus, illud non dimiſit, quia potuit obtinuiſſe prorogationem temporis, & viſa fuit optima *deciſ. 610. num. 3. lib. 3. part. 3. diuerſ.* Vbi licèt conſtaret de expreſſione non veri valoris ex articulis impetrantis. Fuit tamen concluſum non impediri illius reſtitutionem in ſpolio, quia potuit expreſſiſſe valorem de nouo, & alia habere, quibus gratiam ſuam tueri poſſet, & ſic interim dici non poſſe adeò notoriè conſtare de non iure ſuo, vel eſſet excluden. & eamdem opinionem benè ſenſit Bellam. *conſil. 2. num. 18. in 5. dub.* præſertim in verſ. *ſic in propoſito.* Ex quibus patet, quando procedant exempla execrabilitatis, & illegitimitatis allegata, & qualiter de illis conſtare debeat ad effectum de quo agitur, ita vt in propoſito non applicentur, & confirmatur ex deciſ. Put. *76. in non. impreſſ. lib. 1.* cum alijs deductis in deciſione in hac cauſa facta 5. Maij 1614. quòd gratia Apoſtolica licèt ſubreptitia præbet titulum coloratum.

7 Nec deciſio Chirogæ in contrarium allegata, quam etiam animaduertebant aliqui ex Dominis allegare ſolum Rot. *deciſ. 721. in antiqu.* & Achil. *deciſ. 7. de prab.* in quibus nihil tale dicitur, procedere poteſt, niſi vbi ſubreptio eſt notoria per confeſſionem partis, vel rem iudicatam ex ſupra allegatis, vel vbi ſpoliatus paſſus fuit excipi de ſubreptione admitti articulos ad illius probationem, & fieri probationem, & de illa cognoſci, quaſi tunc dicatur renunciaſſe priuilegio ſpolij, quæ omnia ceſſant in caſu iſto, in quo nec fieri poterat fundamentum ſuper teſtibus pro parte fratris Nicolai examinatis deponentibus, ipſum ſecuta confirmatione Abbatis, & benedictione Epiſcopi, de quibus ſupra poſſeſſionem Abbatiæ adeptum fuiſſe, illamque deinde adminiſtraſſe. Nam vltra quòd ex hoc ſolo non concluditur neceſſariò intruſio (vt dictum eſt) cùm teſtes fuerint nulliter examinati. Nec pro alia parte probant iuxta opin. Vitalini *in Clem. 2. num. 91. de teſtib.* quam ſequitur Rot. apud Achil. *deciſ. 1. eod. tit.* & aliàs paſſim.

Neque dubitari poteſt, quin frater Thomas ſtatim ob- 8
tenta prouiſione Apoſt. dicatur illius vigore poſſediſſe mutata ſibi abſque alia declaratione cauſa poſſeſſionis, *iuxt. deciſ.* Achil. *4. de cauſ. poſſ. & propr.* quam reprobato conſ. Socin. *131. lib. 1.* ſequitur Rot. *deciſ. 324. num. 2. part. 1. diuerſ.* in Parmen. Prioratus 23. Iunij 1589. coram bon. mem. Card. Mant. in Regien. Prioratus 14. Iunij 1604. coram Illuſtriſſ. Decano, & in alijs plurimis, ac proinde quia poſſeſſio ſit colorata, & reſtituibilis, & in iſtis terminis ſufficere titulum coloratum ſuperuenientem ante ſpoliationem, abſque noua apprehenſione, Put. *deciſ. 7. de reſt. ſpol.* Quo verò ad ſecundam exceptionem placuerunt DD. deducta ad illius excluſionem in *d. deciſ.* 5. Maij, in qua formatum fuit, ex ea non poſſe excludi remedium ſpolij, niſi probato adimplemento ſucceſſiuo, & in totum, de quo tamen non conſtabat, nec ſubſiſtere viſum fuit, quòd conſtabat de continuata ſolutione vltimi trienij, cùm quietantiæ datæ in Summario percutiant in ſolum biennium, nec concludant integras, & vniformes ſolutiones, ita vt ceſſet *l. quicumque, Cod. de apoch. lib. 11.* Et ita reſolutum, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Nouarien. Canonicatus.

Lunæ 22. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Agitur de iuſtificatione gratiæ, & narratiuæ vacationis propter ſententiam priuationis, quæ tranſitum fecit in iudicatum, & quomodo talis narratiua debeat probari.

SVMMARIVM.

Narratiua vacationis ob priuationis ſententiam, quæ tranſitum fecit in iudicatum ob non interpoſitam appellationem, ſeu illius non proſequutionem, debet iuſtificari per exhibitionem ſententiæ, vnà cum proceſſu, num. 1.

Appellatio quoad effectum ſuſpenſiuum non datur à ſententia priuationis ob non reſidentiam, niſi tamen iudex nulliter, & iniuſtè proceſſerit, n. 1.

Sententia lata contra mortuum eſt nulla, n. 2.

Clauſula, præterquam per obitum, ſolet apponi in odium impetrantium, num. 2.

Poſſeſſor qui non produxit titulum, poteſt ſe iuuare poſſibilitate alterius tituli, n. 3.

In beneficialibus datur multiplicatio titulorum, n. 3.

Valor non probatur per arrendamenta, n. 4.

Tertij de ſuo iudicio deponens non probat, n. 4.

DECISIO DCCXLII.

PRo non iuſtificatione gratiæ Marchetti Domini re- 1
ſponderunt. Primò, quia narrauit Canonicatum de quo agitur vacare ob priuationem Benedicti Lunghi factam ab ordinario ſeruatis ſeruandis per ſententiam diffinitiuam, quæ tranſiuit in iudicatum ob non interpoſitam appellationem, ſeu illius non proſequutionem, & tamen hæc vacatio, in qua illius gratia fundatur nullatenus apparet iuſtificata, cùm non exhibeatur ſententia, nec proceſſus deſuper fabricatus, ex quo apparere poſſit, de prædictis, & præſertim, quòd non fuerit appellatum, *iuxt. deciſ. Mohedan. 11. de prab.* Nam licèt à ſententia priuationis ob non reſidentiam non detur appellatio ad effectum

ſuſpen-

ſuſpenſiuum, *cap. relatum*, *& cap. conquerente de Cler. non reſid.* Conc. Trid. *ſeſſ.24. cap.1. de reform.* Tamen id intelligitur, quando fuit ritè, & rectè lata, *iuxta deciſ. Seraph.* 1346. per totum. Qualis an ſit illa ordinarij, diſcerni non poteſt, cùm non detur proceſſus, vt ſupra dictum eſt.

2 Imò ex teſtibus examinatis datur maximus fumus, quòd de tempore ſententiæ priuationis latæ dictus Benedictus eſſet mortuus. Vnde ſententia diceretur lata contra mortuum, & ſic non poſſet excuſari à vitio nullitatis, *l. ſecunda, ff. quam ſent. ſine appell. reſcin. l. de qua re, §. cùm abſente, ff. de re iud.* Caputaquen. *deciſ. 140. part. 3.* Ex qua morte Benedicti, ſi de illo tempore certificaretur, ſequeretur etiam Canonicatum vacare per obitum, non autem per priuationem, prout Marchettus narrauit, à qua vacatione per obitum fuit expreſsè ille excluſus propter clauſulam, præterquam per obitum, apponi ſolitam in odium impetrantium, Rot. *deciſ. 624. n. 5. part. 3. lib. 3.* Moder. Hiſp. *ad reg. 8. gloſ. 32. num. 33. & ſequent.*

3 Secundò principaliter non iuſtificatur gratia in eo, quòd narrauit, Setam fuiſſe ab Epiſcopo prouiſum, nec alium legitimum titulum haberi. Cùm enim Sera non produxerit aliquem titulum Epiſcopi, & ſic reus, & poſſeſſor ad excludendum Marchettum actorem, poteſt ſe iuuare poſſibilitate alterius tituli, quia in beneficialibus datur multiplicatio titulorum, vt fuit dictum in vna Cæſarauguſtana de Maella 8. Nouembris 1599. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio, & in alia Caſalen. Canonicatus 29. Nouembris 1613. coram me, qua poſſibilitate ſtante, non poteſt dici iuſtificata narratiua, quòd Sera alium titulum non haberet.

4 Vltimò viſum fuit DD. non iuſtificari valorem Canonicatus narratum per non exceſſum 80. ducat. cùm teſtes aliqui ſe referant ad arrendamenta, quæ non probant, Ruin. *conſil. 35. num. 36. lib. 1.* Ferret. *conſil. 354. num. 16.* & alij dicant nihil ſcire, alij verò loquantur de ſuo iudicio, Curt. iun. *conſil. 144. num. 3.*

R. P. D. BVRATTO.

Signina Caſtrorum.

Lunæ 22. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Sententiæ validitas iuſtificatur ex iudicis competentia, legitimatione perſonarum, mandatis procuræ vtriuſque partis, citationibus ad omnes actus ſubſtantiales, & citatione perſonali facta procuratori partis aduerſæ ad ſententiam.

SVMMARIVM.

Contractus, qui effectum habere non poteſt, circa reſpicientia ſubſtantialia, & cauſam finalem ex æquitate reſoluitur, num. 1.

Sententia quomodo iuſtificetur ad effectum, vt ſit valida, num. 2.

Attentata purgantur per ſimplicem renunciationem factam omnibus actibus poſſeſſoris, num. 2.

Attentata purgantur per renunciationem actuum iudicialium, factorum ab aduerſario, vel eius nomine, num. 2.

Termino ad conditionem implendam elapſo venditor non impeditur agere, tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio, num. 2.

Suſpenſio petitorij non habet locum in poſſeſſorio retinendæ ad effectum nullitatis, num. 2.

Termini ſubſtantiales, vnica citatione reiterati, ex hoc ſanantur omnes defectus terminorum nulliter prius tentorum, n. 3.

Terminorum reiteratio ad effectum ſanandi defectus præcedentes poteſt fieri coram quocumque iudice, ex facultatibus Pij Papæ Quarti, n. 4.

Iudex quanto temporis ſpacio poſſit inſtrui de meritis cauſa, num. 5.

DECISIO DCCXLIII.

1 CVm tertia Aprilis præteriti in propoſitione dubij, an ſententia A. C. eſſet iuſta, & valida, ita vt procedendum eſſet ad vlteriorem, & finalem illius exequutionem, Domini caput tantùm iuſtitiæ dictæ ſententiæ amplectentes reſoluerint licuiſſe Excellentiſſ. D. Martio Columnæ à venditione facta Illuſtriſſ. D. Cardinali Aldobrandino recedere, ex rationibus tunc in deciſione deductis, & præſertim, quia deficiebat conſenſus contrahentium, qui amplius habere non poterat effectum iſtius contractus circa ſubſtantialia, & cauſam finalem reſpicientia, quo caſu licèt à contractu etiam nominato recedere ex æquitate, quæ habetur in *l. cum te, C. de pact. inter empt. & vend. & in l. bona fides, ff. de act. empt.* cum alijs, quæ Dominis in hac ſecunda propoſitione ſatisfecerent.

Hodie dubio reaſſumpto dixerunt, conſtare etiam de validitate eiuſdem ſententiæ. Nam de iuriſdictione A. C. dubitari non poteſt, cùm ſit iudex ordinarius quorumcumque Curialium, etiam Baronum, Domicellorum, & Cardinalium, & cauſa illi commiſſa fuerit ex reſcripto in Signatura Sanctiſſimi expedito, ac legitimè poſtea producto, & conſtat ex perſonarum legitimatione, ex mandatis Procuræ vtriuſque partis, de quibus in actis, & de citationibus ad omnes actus ſubſtantiales, & præſertim de citatione perſonali procuratoris D. Card. ad ſententiam, quæ lata fuit de voto RR. PP. DD. meorum Decani, & Vbaldi adiunctorum, iuxta formam commiſſionis, fuit etiam præſtitum iuramentum calumniæ, ac demum ſeruati fuerunt omnes termini ſubſtantiales, ex quibus ſententia quoad telam iudiciariam, & ordinem proceſſus iuſtificatur ad deciſ. Caputaq. 260. *part. 2.* 2

Non obſtat, quòd pluries petita fuerit manutentio pro parte D. Card. & dato in ſuſpenſo petitorio proteſtatum, quòd priùs poſſeſſorium expediretur. Cùm enim D. Martius manutentioni conſenſerit, & finitum fuerit iudicium poſſeſſorium per renunciationem factam, & conſenſum per eum præſtitum mediante legitimo Procuratore decreto expeditionis mandati de manutenen. ad fauorem D. Card. & fuerit etiam datum votum per DD. meos, pro dicto mandato, quòd etiam fuit decretum, & intimatum Procuratori dicti D. Card. Quinimò in actis fuerit legitimè renunciatum omnibus poſſeſſorijs factis per D. Martium poſt mandatum de aſſociando per eum à R. P. D. Stella obtentum, ſufficit iſte conſenſus pro purgatione attentatorum, ſeu actorum iuriſdictionalium, quæ D. Martius exercuerat. Nec debuit retardari proceſſus, Achill. *deciſ. 249. aliàs 23. de appell.* & pro dicta purgatione attentatorum ſi quæ commiſſa fuiſſent, ſufficit renunciatio actorum iudicialium, quæ facta fuerant nomine D. Martij, Lancellotto *de purgat. attentat. part. 3. cap. 29. num. 24. & ſeqq.* quem ſequuta eſt Rota in cauſa Parmen. Status 3. Decembris 1610. coram Reuerendiſſ. Bonon. Præſertim, quia D. Martius nullos fructus habuerat, cùm ſpecialiter conuentum fuerit, quòd non obtento beneplacito Apoſtolico infra duos menſes à die celebrati inſtrumenti, D. Card. conſtituebat ſe nomine D. Martij poſſidere, & ideò cùm poſt dictum conſenſum, & renunciationem elatum ſit, D. Martium non contendiſſe ſe poſſidere, reſultat validitas omnium actorum, & præſertim repetitionis iurium, nec impediri potuit proceſſus, tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio, Bart. *in l. naturaliter, §. nihil commune num. 25. verſ. reſtat. & num. 26. ff. de acqu. poſſe.* & ibi Iaſ. *num. 192. præſertim in fin.* Rip. *num. 164.* Marmen. *in repet. num. 173. & 174.* Bereng. *in 4. combinat. num. 38.* & eſt communis, Menoch. *de retinen. poſſ. remed. 3. num. 534.* & tenet Rot. *deciſ. 349. num. 2. part. 1. & deciſ. 97. num. 3. part. 2. diuerſ.* & ideò non intrabat ſuſpenſio petitorij, vt ex Vital. *in Clem. 1. num. 51. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Put. *deciſ. 29. num. 3. lib. 3. in nouiſſ.* & ad effectum nullitatis, Card Seraph. *deciſ. 1433. num. 2.* Et per conſequens non impediebatur inſtructio proceſſus, & reiteratio termini ſubſtantialium in negotio principali. 3

Stante autem lapſu 34. dierum, qui benè erant ſufficientes pro dictorum terminorum obſeruatione, per illorum reiterationem in termino citationis ad ſententiam optimè extenſam, omnis nullitas ſanata fuit vigore Innocentianæ, Caſſad. *deciſ. 8. num. 10. de reſcript.* Caputaq. *deciſ. 250. num. 2. part. 3.* Card. Seraph. *deciſ. 1352. num. 2.* Veſtr. *in prax. lib. 5. cap. 13. num. 1.* quæ reiteratio terminorum etiam ab A. C. fieri poteſt vigore eius facultatis, *in §. eiſdemque terminis*, vt in ſpecie Card. Seraph. *deciſ. 575. num. 1.* & de ſtylo teſtantur Modern. *in pract. iudiciar. A. C. lib. 2. cap. 15. num. 9. verſ. verum ex quo*, & Modern. Roman. *de iud. cauſ. ciuil. &c. lib. 2. cap. 3. quæſt. 13.* Specul. 4

num.

*num.*270. *fol.mihi* 123. Imò etiam à quocumque iudice, vt ex Bulla Pij IV. edita ſuper reformatione Signaturæ Iuſtitiæ ſub dat. Kal. Ianuarij 1562. relata per Modern. *in d. tract. de iudic.* vbi ſupra *num.* 271.

5 Ex quibus etiam ceſſare viſum fuit obiectum de breuitate temporis, quo fuit lata ſententia, ſiue enim attendatur initium, quo fuit præſentata commiſſio, videlicet ſub die 17. Iulij vſque ad diem 16. Nouembris, quo fuit prolata ſententia interceſſerunt quatuor menſes cum dimidio, ſiue reliquum tempus à diè terminari poſſeſſorij per ceſſionem Principis Gallicani, & adhuc ſupradicti 34. dies interuenerunt, ita vt dici non poſſit nimis feſtinanter fuiſſe proceſſum, cùm iudex hoc temporis ſpacio optimè potuerit inſtrui de meritis cauſæ, iuxta trad. per Felin. *in c. Eccleſia Sancta Maria num.*19. *verſic. ſecondo limita de conſtitut.* Dec. *conſil. num.*6. Aym. *conſ.*179. *num.*1. cum alijs per Menoch. *de arbitrar. quæſt.*42. *num.*3. Et ideò ita fuit deciſum.

R. P. D. B V R A T T O.

Romana adminiſtrationis.

Lunæ 22. Iunij 1615.

A R G V M E N T V M.

Teſtatore diſponente quibus debeat deferri adminiſtratio caſu quo adminiſtratores non eligant ſucceſſores, ad illos debet deferri, de quibus facienda erat electio.

S V M M A R I V M.

*Adminiſtratio in dubio debet deferri iis, de quibus facienda erat electio, n.*1.

*Declaratione non facta ab eo cui data erat facultas à teſtatore, eo caſu debet fieri à iudice iuxta mentem teſtatoris, num.*2.

*Agnatorum fides à lege magis comprobatur in adminiſtratione tutelæ, quàm aliorum, quia ob ſpem ſucceſſionis diligentius adminiſtrant, num.*2.

*Caſus qui, ſequitur ex eo, quod fuit expreſſè diſpoſitum habetur pro expreſſo, n.*2.

*Adminiſtratores in ſubſidium vocati admittuntur caſu eueniente, num.*3.

*Teſtator in dubio præſumitur velle grauare hæredem minus, quàm fieri poſſit, n.*4.

*Renunciatio facta per vnum de vocatis infert præiudicium alijs eius vita durante ſolùm, non poſt eius mortem, num.*5.

*Adminiſtratio vni tantùm eſt concedenda, quando conſtat de voluntate teſtatoris volentis ad vnum tantùm, non ad plures pertinere, num.*6.

D E C I S I O DCCXLIV.

1 EX ordine S. D. N. propoſui dubium, ad quem ſpectaret, & cui veniret concedenda adminiſtratio primogenituræ inſtitutæ per bon. mem. Scipionem de Sancta Cruce Epiſcopum Ceruiæ. An videlicet illis de familia, & coniunctioribus ex latere fœminæ, vel Vniuerſitati S. Catherinæ de Funariis, & Domini dixerunt illam non ſpectare ad dictam Vniuerſitatem, ſed dandam eſſe duobus ex coniunctis per Rotam nominandis. Nam licèt vltimi primogenituræ adminiſtratores in dicto teſtamento Epiſcopi nominati non nominauerint eorum ſucceſſores in officio ipſorum poſt obitum prout facere poterant, & debeant, tamen cùm teſtator in eius teſtamento inter cætera expreſsè mandauerit. Primò, quòd adminiſtratores per eum nominati poſt ſuſceptam adminiſtrationem quamprimum concordes eligerent ingreſſurum in alicuius eorum defectum. Secundò, quòd eligendi eſſent de familia de S. Cruce, vel de alijs coniunctioribus etiam ex latere fœminæ. Tertiò, quòd talis ordo in perpetuum ſeruaretur, ideò cùm incerti de certis nominandi eſſent, adminiſtratio concedenda eſt ijs, ex quibus facienda erat electio, iuxta *l. ſi quis Titio* 17. *in fin. l. cum quidam ita* 24. §. *Idem ait, l. vnum ex familia*, 69. §. *rogo*, & *l. cum pater* 79. §. *rogo, ff. de leg.* 2. Bald. *in l.* 1. *num.* 11. *ff. eod.* cum allegatis per Surd. *conſ.*264. *num.*22. *conſil.*369. *n.*10. & *conſ.*375. *n.*3. Menoch. *conſ.*474. *in princ.* & *num.*11. *vol.*5. & Peregr. *de fideicom. art.*33. *n.* 57. *verſic.* & *eo non eligenti*, & iudex iuxta mentem teſtatoris declarare debet vltimæ voluntatis fauore, non facta declaratione per illum cui fuit commiſſa, *gloſſ. in l. fin.* in verbo, & *hoc fauore*, & ibi Bald. *num.*8. Salyc. *num.*3. *in* 6. *oppoſit. C. de contrah. empt.* Caſtr. *n.*4. Ang. *in l.* 2. §. *Sed & ſi quis, C. common. de leg.* Bart. *in l. ſi quis arbitratu n.*5. *ff. de verb. oblig.* & ibi Socin. *num.*28. *verſic. in ea gloſſ.* Ruin. *num.*20. *verſic. circa oppoſitionem*, Socin. *conſil.*92. *num.*11. *volum.* 1. Card. Mantic. *de coniect. vlt. volun. tit.* 1. *num.*17. *in fin. lib.*3.

Mens autem teſtatoris clariſſima eſt, dum mandauit ele- 2
ctionem fieri quamprimum ſuſcepta adminiſtratione, & concorditer, & dum viuerent adminiſtratores, & hunc ordinem perpetuò obſeruari, & quia primo loco poſt expreſsè vocatos vocauit illos de familia, vel coniunctiores ex parte fœminæ, ex hoc enim apertè oſtenditur teſtatorem maiorem confidentiam habuiſſe induſtriæ illorum de familia, & coniunctiorum, prout etiam lex de illis magis confidit in delatione tutelarum, quia ob ſpem ſucceſſionis diligentius adminiſtrant, argum. *l.* 1. *ff. de leg. tut.* & notat. *in l. tranſactionem, C. de tranſact.* Bart. & Bal. *in fin.* & Iaſ. *n.* 3. *in fin.* & ideò caſus habetur pro expreſſo, cùm ſequatur ex eo, quòd fuit expreſsè depoſitum, *l. ſi ita ſcriptum*, vbi Bart. & Bald. *ff. de lib. & poſthum.* & veriſimile etiam eſt, teſtatorem ita ſenſiſſe, Alber. *in l. tale pactum*, §. *fin. ff. de pact.* Cardin. Mantic. *tit. de coniect. lib.*3. *tit.*19. *n.*15. & 16.

Ex quibus ita firmatis clarè reſultat excluſio Vniuerſita- 3
tis S. Catharinæ, quæ non fuit vocata ad adminiſtrationem in caſu non factæ nominationis iuxta ordinem à teſtatore præſcriptum, ſed ſolùm in ſubſidium, vbi ſcilicet adminiſtratores nominati eſſent, & onus recuſarent, vel legitimè impediti illud non poſſent ſuſcipere, adeò vt ſucceſſor in primogenitura etiam maior annorum 25. per ſe ipſum cogeretur adminiſtrare. Tunc enim voluit, quòd ſtatim exhibeat inuentarium bonorum primogenituræ coram Vniuerſitate, quæ dictam adminiſtrationem ſuſcipiat, ad quam etiam in caſum recuſationis, vel quòd non proue deberet, dicta Vniuerſitas in ea ſe gereret, gradatim vocauit Capitulum, & Canonicos Sanctæ Mariæ Maioris, & deinde Societatem Charitatis, & tandem electionem commiſit Senatori, & A. C. & ſic dicta Vniuerſitas, & aliæ ſubſtitutæ non ſunt, niſi illis de familia, & coniunctioribus ex latere fœminæ recuſantibus, vel impeditis, & ſic in eorum defectum atque ſubſidium.

Quæ mens teſtatoris clarior redditur, cùm adminiſtratio 4
illorum de familia, & coniunctiorum debeat eſſe gratuita, illa autem Vniuerſitatis ſit oneroſa cũ annuo legato vnius libræ auri, vltra alias 20. vncias pro mercede computiſtarum, & nihilominus teſtator voluit, vt quamprimum primogenitura augeretur ad ſummam ſcut. 200. mil. & in dubio præſumitur, quòd voluerit grauare hæredem minus quàm fieri poſſit, *d. leg. vnum ex familia*, §. *ſi rem ſuam*, *ff. de legatis ſecundo*.

Vltra, quòd ſi Vniuerſitas admitteretur, adminiſtratio 5
difficilius ad vocatos reuerti poſſet, quod videtur eſſe contra veriſimilem teſtatoris voluntatem. Nec viſa fuit obſtare declaratio ad fauorem d. Vniuerſitatis facta per bon. mem. D. Cyriacum Mattheium de tempore obitus D. Honufrij de S. Cruce. Tum quia non conſtat euenïſſe caſum vocationis eiuſdem D. Cyriaci, vel propter recuſationem, vel propter impedimentum D. Cardinalis illius fratris, & ſic renunciare non poterat Ius quod non habebat. Tum etiam, quia renunciatio non potuit operari, niſi pro ipſo viuente, quia poſt eius obitum præiudicare non potuit vocationi factæ per teſtatorem, & in omnem caſum non conſtat dictam renunciationem aliquem effectum fuiſſe ſortitam.

Quia tamen ex ſerie teſtamenti patet teſtatoris inten- 6
tionem fuiſſe vt duo ſemper adeſſent adminiſtratores. Ideò DD. reſeruata ſibi illorum nominatione, dixerunt duos tantùm eſſe nominandos, non autem illos omnes qui poterant à præcedentibus adminiſtratoribus nominari, vt ex ſupradictis, prout electionem de vno tantùm, non de omnibus faciendam eſſe, quando conſtat teſtatorem voluiſſe, quòd vnus tantùm eligeretur, latè tradit Surd. *d. conſ.*369. *n.*14. & *d. conſ.*375. *n.*25.

R.P.D.

R. P. D. MANZANEDO.

Cæſarauguſtana Domus.

Luna 22. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Monaſterium ſeu Collegium Mendicantium hodie poteſt erigi ab ordinario, ſeruatis tamen quibuſdam ſolemnitatibus à ſacro Concilio Tridentino *ſeß.21.cap.4. de refor.* iniunctis.

SVMMARIVM.

Monaſterium, ſeu Collegium regularium, olim non poterat erigi ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, num.1.

Monaſterium regularium hodie poteſt erigi de licentia ordinarij, num.1.

Monaſterium, ſeu Collegium regularium, vt erigatur de licentia ordinarij, quæ debeant ſeruari, n.1.

Intellectus ad text. in cap. ad audientiam, il primo, de Eccleſ.ædif. *num.2.*

Sepultura electio eſt de facultatiuis, & poteſt eligi vbilibet, num.1.

Præiudicium conſiderabile non eſt, quod Chriſti fideles poſſint relicta Eccleſia antiqua, ſibi eligere ſepulchrum in Eccleſia noua ad effectum impediendi tale ædificium, num.4.

DECISIO DCCXLV.

1 FVit reſolutum ſententias de partibus eſſe confirmandas, cùm approbent licentiam datam ab Ordinario Cæſarauguſtano erigendi nouum Collegium Mendicantium Diſcalceatorum inibi Miſſas celebrandi, & Sanctiſſ. Euchariſtiæ Sacramentum retinendi, quam quidem licentiam ille concedere potuit. Nam licèt pro erigendo nouo Regularium Collegio, ſeu Monaſterio, olim requireretur ſpecialis ſedis Apoſtolicæ licentia, *cap.1. de exceſ. prel.in 6. Clem. cupientes de pœna*. Hodie tamen huiuſmodi facultas fuit ordinarijs attributa per Sac. Conc. Trid. *ſeſſ.25. de reg. cap.3. in fin.* renouatur per particularem Conſtitutionem fel. recor. Clem. VIII. In qua præſcribitur forma ordinarijs, circa huiuſmodi licentia conceden. quæ fuit ad vnguem per ordinarium Cæſarauguſtanum ſeruata, cùm citauerit omnes Conuentus Mendicantium, & ſibi conſtiterit nullum eis poſſe ex noua Collegij erectione præiudicium inferri, ex quo redditus illi relicti per Vgonem de Vicis in pecunia numerata, & frumento, ſufficiunt ad congruam ſuſtentationem Collegialium, qui propterea non cogerentur mendicari, & conſequenter non diminuent eleemoſynas aliorum Mendicantium, nec aliquod eis damnum inferent.

2 Quibus non obſtat pro erectione huiuſmodi Collegij non concurrere requiſita *in cap. ad audientiam il 1. de Eccleſ. ædif.* & in Conc. Trid. *ſeſſ.21. cap.4. de refor.* Quia prædicta iura loquuntur de erectione nouæ Parochialis intra limites alterius, non autem Collegij, ſeu alterius Eccleſiæ non parochialis.

3 Minus obſtat, quòd erecto iſto Collegio Chriſti fideles poterunt in illius Eccleſia eligere ſepulturam, facere celebrari Miſſas, & anniuerſaria, quòd redundat in præiudicium Eccleſiæ del Pilar. In qua prædicta hucuſque facta fuerunt. Quia negatur huiuſmodi præiudicium cùm ſimus in facultatiuis, ex quo quilibet poteſt ab libitum vbilibet pia opera facere, & ſibi ſepulturam eligere, *cap.1. de ſepult.* Et in omnem euentum, tale præiudicium non eſſet conſiderabile ad effectum impediendi noui Collegij erectionem, iuxta doctr. Bart. *in l. quominus num.21. in fin.ff. de flum.* Alex. *conſ.l.194. num.11. lib.2.* Aym. *de antiq.part.4. cap.incip. circa præmiſſa num.27.*

4 Vltra quòd prædicta Conſtitutio Clementis conſiderauit tantummodo præiudicium, quod poteſt inferri Eccleſijs fratrum Mendicantium, ne propterea eleemoſynas erogandas in nouum Collegium, detrimentum patiantur, non autem alijs Eccleſijs, &c.

R. P. D. CAVALERIO.

Piſtorien. Beneficij.

Luna 23. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Sententia non tranſit in iudicatum per deſertionem cauſæ ob non proſequutam appellationem, niſi ſuper deſertione fuit lata ſententia, illaque exequutioni demandata.

SVMMARIVM.

Appellatio dicitur deſerta ex illius non proſequutione infra annum, num.2.

Deſerta non dicitur cauſa, nec lis dicitur extincta per deſertionem cauſa, niſi ſuper deſertione fuit lata ſententia, eaque exequutioni demandata.

DECISIO DCCXLVI.

IN Deciſione aliàs in hac cauſa facta die decima Ianuarij 1
præteriti dicebatur, quòd cùm duraret adhuc lis, non obſtante ceſſione Laurentij Ghibellini propter ſuperexiſtentiam Petri Biſcontij alterius Collitigantis, non poterant patroni (pendente lite) præſentare Lazarum, prout præſentarunt, & propterea non fuit neceſſe Andreæ Sanctino ſubrogato in iuribus Laurentij, & Petri facere mentionem de præſentatione Lazari tamquam nulla, & inualida ex deductis in deciſione. Hoc fundamentum impugnabatur ab Informantibus pro Lazaro, qui dicebant, imò litem fuiſſe extinctam, quia poſt præſentationes factas à diuerſis patronis de Laurentio, & Petro, Laurentius fuit ab ordinario inſtitutus, & vigore huius d. inſtitutionis fuerat etiam immiſſus in poſſeſſionem Parochialis, de qua agitur.

Ab hac autem præſentatione, & inſtitutione, licèt Pe- 2
trus appellaſſet, tamen non fuerat proſequutus appellationem intra annum. Vnde ob eius deſertionem, & non prorogata fatalia dicta inſtitutio tranſierat in iudicatum, & ſic lis fuerat extincta, Rot. *deciſ.10. num.3. vt lit. pendent. in nou.* & conſequenter præſentatio Lazari non fuerat attentata, Rot. *deciſ.1. de appell. in nou.* Verum reſpondebatur non iuſtificari ea, quæ dicebantur de inſtitutione, & immiſſione Laurentij. Præterea addebatur non poſſe dici litem extinctam per ſolam deſertionem, niſi adſit etiam ſententia, Rot. *d. deciſ.10. num.3.* quæ fuerit plenariæ exequutioni demandata, Sarnen. *in reg. de annal. quæſt. 44. in princ. per totum*, Mohedan. *deciſ.3. num.2. vt lit. pendent.* Fuit dictum in Salamantina Capellaniæ del Vote 5. Iulij 1593. coram bonæ memoriæ Cardinali Pamphilio Ex ex his reſolutum ſtandum eſſe in deciſis, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Pecuniaria.

Veneris 26. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Actiones perſonales, quæ contra hæredem competunt, non dantur contra emptorem hæreditatis.

SVMMARIVM.

Actiones perſonales debent dirigi contra venditorem hæreditatis, non contra emptorem, num.1.

Clauſula, non aliàs, aliter, nec alio modo, quid operetur, num.1.

Hæres adiens hæreditatem cum beneficio inuentarij non tenetur vltra vires hæreditarias, n.2.

Inuentarij beneficium competens hæredi cedenti, competit etiam ceſſionario, n.2.

Inuentarium quid debeat continere, n.3.

Inuentarij ſola omiſſio non nocet ſine dolo, n.4.

Probare vnuſquiſque debet fundamentum ſuæ intentionis, num.4.

Commiſſionis verba ſunt attendenda, n.5.

DE-

DECISIO DCCXLVII.

1 MOrtuo Paulo Maſſentio ab inteſtato, Dominicus, & Romulus illius fratres germani hæreditatem cum beneficio legis & inuentarij adiuerunt, & illam poſtea cum omnibus ſuis iuribus ceſſerunt Ambroſio Roncallo, qui ſuſcepit in ſe omne onus, ac commodum, & incommodum dictæ hæreditatis cum beneficio legis, & inuentarij aditæ, & non aliàs, aliter, nec alio modo. Iacobus Scaglia prætendens ſe creditorem dicti quondam Pauli in ſcut. 500. ſequeſtrari fecit quædam bona hæreditaria, ſeu illorum pretium penes Solarium exiſten. & deinde mouit iudicium coram A.C. ſeu illius deputato, contra Ambroſium hæreditatis prædictæ ceſſionarium, quem prætendebat de proprio, & vltra vires hæreditatis teneri. In quo iudicio fuit dictus Ambroſius quoad perſonam, & bona propria abſolutus, reſeruato iure agendi aduerſario contra bona hæreditaria, & cùm à dicta ſententia fuiſſet appellatum, & cauſa mihi commiſſa, Dubitaui an dicta ſententia eſſet confirmanda, & DD. Affirmatiuè reſponderunt, Tum quia Iacobus contra Ambroſium nullam habebat actionē; quia hæreditate alicui vendita, creditores hæreditarij debent dirigere actiones contra venditorem, non autem contra emptorem hæreditatis, iuxta tex. *in l. 2. C. de hered. vel action. vendit. l. 2. C. de pac.* Tum etiam quia quatenus actionem aliquam haberet, eſſet illa quæ oritur ex dicto inſtrumento ceſſionis, in quo cùm ille aſſumpſerit in ſe onus dictæ hæreditatis cum beneficio legis, & inuentarij aditæ, & non aliàs, aliter, nec alio modo, non tenetur vltra vires hæreditarias, ex quo dicta clauſula non alias, &c. remouet conſenſum ab actu, ita vt non cenſeatur Ambroſius aliàs dictæ ceſſioni conſenſiſſe, niſi cum dicto beneficio legis, & inuentarij, Oſaſch. *deciſ. 165. num. 13. verſic. imo ſunt*, Theſaur. *deciſ. 270. num. 23.* Verall. *deciſ. 82. n. 4. part. 3.* Rot. *deciſ. 650. in fin. part. 1. diuerſ.* Seraph. *deciſ. 420. n. 6. & 724. n. 2. & ſeq.*

2 Vlterius ſicuti ipſi hæredes cedentes non tenebantur vltra vires ſtante aditione cum beneficio legis, & inuentarij, *l. fi. §. Si præfatam*, & ibi Doct. *Cod. de iur. deliber.* Ita nec Ambroſius eorum ceſſionarius, cùm certum ſit omnia iura competentia cedentibus competere & ceſſionario, *l. Pomponius, §. Cum quis. ff. de acquir. poſſeſſ. l. qui in ius, ff. de regul. iur.* prout in terminis de beneficio inuentarij competenti hæredi cedenti, quod competat & ceſſionario, voluit Bald. *in Auth. ſed cum teſtator num. 19. Cod. ad leg. Falcidiam*, Rolan. *de inuent. part. 4. cap. 43. incip. vlterius num. 4. & 5.*

3 Non obſtat, quòd in inuentario per hæredes confecto fuerint omiſſa nomina debitorum, & libri, in quibus illa deſcripta reperiebantur, & ideò non intret beneficium inuentarij, Menoch. *conſ. 89. num. 145.* & latè Honded. *conſ. 34. per tot. lib. 1.* quia huiuſmodi omiſſio noceret ipſis hæredibus qui inuentarium confecerunt, non autem Ambroſio emptori, qui ſe limitatè obligauit ex ſupra dictis.

4 Vltra quòd ad iſtum effectum non ſufficeret ſola omiſſio, niſi etiam concurreret dolus, Surd. *deciſ. 222. n. 4. & 11.* qui quidem dolus cùm non præſumatur, *l. Si creditor. C. de pig.* Alciat. *regul. 3. præſumpt. 4. num. 1.* deberet claris & concludentibus coniecturis probari, aliàs præſumptio eſt in contrarium, quòd ſcilicet hæres qui inuentarium confecerit, ignorauerit dicta nomina debitorum, & bona fide omiſerit, Bellol. *conſ. 30. num. 6.* & fuit dictum in vna Romana Inuentarij de Meſſainis 14. Maij 1604. coram Reuerend. Bononien. & in caſu noſtro non ſolùm non fuit probatus aliquis dolus, ſed potiùs excluditur ex declaratione per hæredem facta in ipſa inuentarij confectione, quòd poſſit addi ſi quid fortè eſt omiſſum, Bald. *in d. Auth. ſed cum teſtat. num. 18.* Phanuc. *de inuent. part. 3. num. 49.* Surd. plures referens, *vbi ſup. num. 22.* & fuit dictum in dicta Romana Inuentarij. Et ceſſat omnis dolus, quia dicti hæredes habita notitia de dictis libris, & nominibus illa addiderunt in inuentario.

5 Minùs obſtant nullitates contra ſententiam oppoſitæ. Nam omiſſio terminorum ſubſtantialium tollitur ex facto, prout & defectus iuriſdictionis R. P. D. Mileti, qui licèt fuerit per A. C. deputatus in cauſa ſequeſtri verten. inter Iacobum, & Solarium emptorem quarundam mercium hæreditaris Pauli, & reſpectiuè ſequeſtratarium, tamen habebat etiam iuriſdictionem in hoc iudicio poſtea per eumdem Iacobum intentato contra Ambroſium, quia cùm Solarius conueniretur vti ſequeſtratarius pretij dd. mercium, quas emerat ab Ambroſio, intereſſe principale erat ipſius Ambroſij, cui dictum pretium erat debitum, & ſic, eius commiſſio cantet contra Solarium, & ſocios, negari non poteſt quin comprehendat etiam Ambroſium qui ratione dicti intereſſe non ſolùm erat ſocius, & conſors litis, ſed principalis. Quod faciliùs procedit, quia partes ſemper comparuerunt coram R. P. D. Mileto vſque ad ſententiam incluſiuè. Et ita fuit concluſum, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Placentinà habitus.

Veneris 26. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Teſtes de illegitimitate deponentes quomodo debeant deponere.

SVMMARIVM.

Teſtes deponentes de negatiua, & de his, quæ non cadunt ſub ſenſu corporis, debent etiam non interrogati reddere ſcientiæ cauſam, num. 1.

Matrimonia clandeſtina ante Conc. Trid. non prohibebantur, & per ea filij naſcebantur legitimi, n. 1.

Filij dicuntur legitimi etiam ſi matrimonium ſubſequatur, num. 2.

Vxor poteſt de viri conſenſu conſtante matrimonio ingredi religionem, num. 3.

Probatio concludentiſſima requiritur in materia obiectiua; num. 4.

Teſtes de legitimitate deponentes præualent deponentibus de illegitimitate etiam ſi ſint numero plures, n. 5.

Teſtes contra producentem plenius probant, n. 6.

Teſtes veriſimilia deponentes præualent alijs, n. 6.

DECISIO DCCXLVIII.

COnſilium Religionis Hieroſolymitanæ cùm per diffinitiuam ſententiam Aluaro Altamirano Religionis habitum denegaſſet, ob prætenſam illius Auiæ paternæ illegitimitatem, fuit pro parte Don. Aluari appellatum, & cauſa in Rota mihi commiſſa, dubitaui, an de iniuſta habitus denegatione conſtaret. Quo dubio pluries per me propoſito fuit tamdem affirmatiuè reſponſum. Et quidquid ſit de hoc illegitimitatis impedimento reſpectu Auiæ, de quo multa per vtriuſque partis Informantes, viſum fuit Dominis in caſu noſtro talem illegitimitatem non probari. Licèt enim ex teſtibus Religionis nonnulli deponant, Altamirani Auiam fuiſſe ex vtroque parente cœlibe natam. Quia tamen ſub ſenſu corporis dictus cœlibatus non cadit, & in materia negatiua conſiſtit, videlicet, matrimonij non celebrati, debebant iſti teſtes etiam non interrogati ſcientiæ cauſam reddere, Ripa *in cap. cùm Eccleſia Sutrina num. 88. de cauſ. poſſeſſ.* Prob. ad Monach. *in cap. fin. num. 34. de confeſſ. in 6.* Aym. *conſ. 2. num. 3. verſ. quinimo etiamſi ſimiliter.* Tantò magis quia tunc temporis tamquam ante Concilium Tridentinum clandeſtina matrimonia non prohibebantur, & per ea filij naſcebantur legitimi, *cap. 2. & ibi not. de clandeſt. deſponſ.* 1

Præterea fieri potuit, vt tempore ortus ipſius Auiæ inter eius parentes matrimonium contractum non eſſet, & tamen poſtea fuerit ſubſecutum, quo caſu proles etiam legitima efficiebatur, *cap. tanta eſt vis, qui fil. ſint legit.* Et ſatis eſt hæc poſſibilitas ad reddendam inualidam Religionis probationem, Caſtr. *in l. pen. §. docere n. 4. ff. ne quis eum*, Dec. *conſ. 371. ſub n. poſt med.* 2

Nec refert eoſdem teſtes deponere Agnetem dictæ Auiæ matrem fuiſſe monialem, quia non inde ad matrimonij excluſionem infertur, cùm teſtes non deponant illam fuiſſe monialem viuente Aluaro viro. Quòd nec etiam ſufficeret, cùm poſſibile ſit matrimonium inter illos præceſſiſſe, & Agnetem de Viri conſenſu poſtea fuiſſe Religionem ingreſſam, *cap. 1. de conuerſ. coniugat.* 3

Et tantò minus hic releuant dicti teſtes, cùm agatur de materia obiectiua, quæ concludentiſſimas requirit probationes, *cap. ſuper his de accuſat. cap. accedens de elect.* 4

Rota

Rota *deciſ.8. & 9. de exce. in non.* Mohed. *deciſ.*130. Pariſ. *conſil.*104. *num.*2. *&* 67. *lib.*4. Sarnen. *in reg. de infirmis quæſt.*36. & fuit dictum in Toletana Canonicatus 10. Decembris 1608. coram Reuerendiſſ. Lugdunen.

5 Vlterius dictæ Auiæ illegitimitatis excluditur, à duobus teſtibus de eiuſdem legitimitate deponentibus, quibus in concurſu debet maior fides adhiberi, etiam quòd alij contrarium deponentes ſint numero plures, Hoied. *de incompatib. benefic. part.*5. *cap.*23. *num.*143. Gabr. *de teſtib. qui plures cumul. concluſ.*4. *num.*24. & fuit dictum in Toletana Capellaniæ 19. Ianuarij 1609. cor. Reuerendiſſimo Domino meo Decano, & in allegata Toletana Canonicatus, coram Reuerendiſſ. Lugdunen.

6 Cùm præſertim dicti teſtes fuerint à Commiſſarijs Religionis inducti, *l. ſi quis teſtibus*, vbi Doct. *Cod. de teſtib.* Aym. *conſil.* 188. *num.*5. Roman. *conſil.*104. *num.*6. Surd. *deciſ.*284. *num.*19. & fuit dictum in Toletana portionis 2. Maij 1594. coram Cardinali Mantica. Et veriſimilia deponant ob Agnetis nobilitatem, & ingreſſum in religionem, in qua fuit eadem Abbatiſſa, cum maxima ſui dignitate, & exiſtimatione, vt reliqui teſtes vnanimiter deponunt.

R. P. D. DAMASCENO.

Anconitana Cenſuum.

Veneris 26. Iunij 1615.

ARGVMENTVM.

Litiganti fouenti bonum ius, & pauperi, debentur à collitigante alimenta.

SVMMARIVM.

*Litiganti vt debeantur alimenta, requiritur præſumptio boni iuris, & paupertas, num.*1.

*Sententia fauorabilis facit præſumptionem boni iuris pro eo, qui eam reportauit, num.*2.

*Duo vincula magis ligant, quàm vnum, num.*2.

*Cauſa longa diſcuſſio facit præſumptionem boni iuris in actore, num.*3.

*Paupertatis probatio vnde deſumatur, num.*4.

*Alimenta collitiganti debentur etiam ſi agatur ad rem particularem, num.*5.

*Alimentorum quantitas deſumitur ex valore petitorum, num.*6.

DECISIO DCCXLIX.

1 FVit reſolutum danda eſſe Leonibus ſcuta 12. ſingulis menſibus pro alimentis, & ſumptibus litis, quia ex deductis conſtare viſum fuit de duobus requiſitis, ad effectum, vt quis poſſit conſequi alimenta, & ſumptus litis à ſuo collitigante, nempè præſumptio boni iuris, & paupertas, de quibus per Couarr. *pract. quaſt. cap.* 6. *num.*6. Ang. *conſil.*245. *num.*4. *in final. verſ. præterea*, Riminal. iun. *conſil.*255. *num.* 2. *volum.*3. Creſcent. *deciſ.*8. *de iudic.* Afflict. *deciſ.*10. *num.*2. Verall. *deciſ.*20. *num.*2. *lib.*1. Seraph. *deciſ.*1098. *num.*2. Rota in Bonon. de Guidalottis 19. Februarij 1607. coram bonæ memoriæ Penia, & in Firmana Altaris 22. Maij 1608. coram bonæ memoriæ Iuſto.

2 Præſumptio boni iuris fuit deducta ex duabus ſententijs fauorabilibus obtentis per Leonios, quarum vltima eſt Rotalis, & licèt Triumphi, & ipſi inter vtrumque ex prædictis aliam ſententiam fauorabilem reportauerint. Attamen ad effectum, de quo agitur, viſum fuit Dominis præualere duas, quas habuerunt Leonij, quia ad iſtum effectum ſufficit prima ſententia, *l. ſi inſtituta, §. de inofficioſo, ibi egerat, & obtinuerat, ſed ſcriptus heres appellauerat, ff. de inoffic. teſtam.* Lap. *in c. per veſtras, §.*39. *ampliat.* 18. *n.* 2. *poſt med.* & quidquid dicendum foret ſi contra iſtam primam ſententiam eſſet ſimpliciter lata ſecunda, attamen quando vt in propoſito caſu ſuperuenit tertia reuocatoria ſecundæ, & confirmatoria primæ, videtur idem ac ſi non eſſet lata iſta ſecunda, quia ſuſpicio, quæ poſſet oriri contra primam ex ſecunda ſententia, tollitur & per tertiam. Vnde remanet totalis effectus primæ, vel poſſet dici, quod prima, & tertia, tamquam duo funicula magis ligent, quàm vnicum funiculum ſecundæ, ad not. *in cap.*1. *de treug. & pace*, cum alijs per Surd. *conſil.*31. *n.*6.

3 Denique quòd tertia debet attendi, tum propter præſumptionem, quæ oritur ex longiori cauſæ diſcuſſione, *leg.*2. *Cod. de ſent. ex breuiculo recit.* ibi, *ſed deliberatione habita*, Clement. Paſtoralis, *verſ. dicite ergo ſententiam ibi maturo iudicio, de ſentent. & re iud.* Felin. *in cap. Eccleſia Sancta Mariæ num.*19. *verſic. non habet in ſe aliqualem præſumptionem de conſtit.* Anchar. *conſil.*36. *num.*2. *in fin. & num.*3. Crauet. *conſil.*113. *num.*1. *verſ. virtus etiam.*

4 De paupertate ſatis conſtare viſum fuit ex teſtibus datis pro pubertate Leoniorum, attento maximè numero perſonarum, nempè viduæ cum octo filijs, qualitate familiæ, cùm non liceat villa quæque exercere, cum alijs circumſtantijs.

5 Circa illud, quòd non debeantur alimenta, & ſumptus litis, niſi quando agatur ad vniuerſitatem bonorum, ſecus ſi ad res particulares, vt agitur in propoſito caſu ex Surd. *tractat. de aliment. tit.*1. *quaſt.*120. *num.*14. fuit dictum iſtam diſtinctionem nullo iure, aut ratione probari. Nam cauſa ob quam præſtantur iſta alimenta, & ſumptus litis, non videtur conſiſtere in eo, quòd agatur magis ad vnam rem, quàm ad aliam, de cuius boni iuris præſumptione conſtat, ne cogatur ob impotentiam litem deſerere. Vnde videmus, quòd in *cap. ex parte, & in cap. olim de accuſat.* donantur alimenta ei, qui ſine dubio non agit ad vniuerſitatem bonorum, & Lopez per Surd. allegatus *in d. §.*34. *colum.*2. non diſtinguit, an agatur ad vniuerſa, vel ad particularia bona, ſed an adſit, vel non adſit præſumptio boni iuris, vt patet ex *num.*3. vbi ſæpè inculcat præſumptionem boni iuris, text. verò *in d. l. ſi inſtituta, ff. de inoff. teſtam.* licet ponat caſum, in quo agebatur de vniuerſitate bonorum, non tamen loquitur limitatè, nec pro ratione deciſionis ponderat hanc circumſtantiam, quòd ageretur ad vniuerſitatem bonorum, ſed tantùm inopiam actoris, vbi placuit propter inopiam pupilli, &c. Quam inopiam etiam ponderat *l. fin. Cod. de ordin. cognit. & text. in cap. ex parte in cap. olim ſupra alleg.*

6 Quoad quantitatem Domini ita arbitrati ſunt, attento valore petitorum, qui in primis ſolet haberi in conſideratione ad iſtum effectum, *l. final. Cod. de ordin. cognit.* Pontan. *de aliment. cap.*13. *num.*8. Molin. *de primogen. cap.* 6. *lib.*2. *num.*27. agitur enim de cenſu ſcutorum quatuor milium, ex prædio conſiderabilis valoris, vnde ſumma ſcutorum 12. ſingulis menſibus durante lite, viſa fuit competens, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Reſtitutionis Dotis.

Mercurij 1. Iulij 1615.

ARGVMENTVM.

Poſsidens titulo vniuerſali, non excipit de præſcriptione contra agentem ex Saluiano interdicto.

SVMMARIVM.

*Saluianum interdictum non excluditur per exceptionem præſcriptionis, allegatam ab eo, qui poſſidet titulo vniuerſali, num.*1.

*Dictio, de reſiduo, in teſtamento importat titulum vniuerſalem, num.*2.

*Subſtitutus eſt ſucceſſor vniuerſalis ſicut inſtitutus, n.*3.

*Heres heredis dicitur heres authoris illius heredis, n.*3.

*Redimens rem titulo heredis, dicitur poſſidere rem redemptam titulo hereditario, num.*4.

DECISIO DCCL.

1 FVit 13. Martij præteriti coram me deciſum, Ioanni Curto pro recuperatione dotis Alexandriæ Grucchiæ, cuius fuerat hæres, competere Saluianum contra Archiconfraternitatem Sanctiſſimæ Trinitatis, quæ domum retinebat olim poſſeſſam à Ioan. Baptiſta de Sanis huius dotis fideiuſſore. Verùm quia dicta Archiconfraternitas ad excludendum Saluianum excipiebat de præſcriptione, ſuper ea, dubio per me propoſito, quòd fuerat in Deciſione reſeruatum, fuit reſponſum, illam non obſtare. Cùm enim Archiconfraternitas domum vniuerſali titulo poſſideat, allegata præſcriptio ad effectum impediendi Saluianum illi non ſuffragatur, *l. cum notiſſimi*, §. 1. *ff. de præſcript.* 30. *ann.* & ibi Bald. *num.*1. Ang. *num.*2. Salic. *num.*2.

Gabr.

Gabr. *conſil.* 144. *num.* 76. *lib.* 2. Curt. *conſ.* 70. *num.* 2. *lib.* 2. Boer. *deciſ.* 328. *num.* 2. Et fuit dictum in cauſa Imolen. Saluani interdicti 27. Iunij 1594. coram Cardinale Mantica.

2 Quòd autem Archiconfraternitas vniuerſali titulo ſucceſſerit præter mandatum de immittendo, quòd tamquam hæres obtinuit in bonis hæreditarijs Syluiæ dicti Io. Baptiſtæ fideiuſſoris filiæ, & hæredis, probatur ex eiuſdem Syluiæ teſtamento, in quo illa diſpoſuit, vt poſt obitum Leonardi ſui filij abſque filijs nonnulla ipſius bona ad certas perſonas deuenirent. De reſiduo verò hæreditatis voluit, vt per tutores, & curatores Leonardi filij conſtrueretur, & dotaretur in Eccleſia Sanctiſſimæ Trinitatis Capella, quæ diſpoſitio de reſiduo titulum vniuerſalem importat, *l.* 1. vbi Alexand. Caſtren. & cæteri, *C. de hæred. inſtituen.* Bart. *in l. centurio num.* 42. *ff. de vulg. & pupill.*

3 Vnde cùm factus fuerit ſubſtitutioni locus ad fauorem Archiconfraternitatis, ſatis apparet illam in domo, de qua agitur, vniuerſali titulo ſucceſſiſſe, cùm per ſubſtitutionem vniuerſaliter, ſicut per inſtitutionem ſuccedatur, Pariſ. *conſil.* 43. *num.* 48. *lib.* 3. Doct. *in rubr. de vulgar. & pupillari*, Peregr. *de fideicomm. art.* 5. *num.* 6. Nec poteſt controuerti, quia Archiconfraternitas tamquam hæres Io. Baptiſtæ domum poſſideat, cùm fuerit hæres Syluiæ illius hæredis, *l. fin. C. de hæred. inſtit.* Ang. Aret. *conſil.* 93. *n.* 10. Alex. *conſil.* 172. *num.* 12. *lib.* 6.

4. Non obſtat, quòd per Archiconfraternitatem eadem domus poſtea fuerit redempta. Nam cùm hoc illa vigore pacti de retrouendendo in hæreditate reperti præſtiterit, ſatis apparet ipſam titulo hæreditario dictam domum poſſidere, Tiraqu. *de retract. lignag.* §. 19. *gloſſ.* 2. *num.* 4. *& ſeq.* Et fuit dictum in Bononien. de Bonſignoribus 3. Aprilis 1609. coram R. P. D. meo Caualerio, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Pampilunen. Attentatorum.

Mercurij 1. Iulij 1615.

ARGVMENTVM.

Attentata non reuocantur, niſi prius actis tranſportatis. Habentur tamen pro tranſportatis ſi tranſportationi fuit datum impedimentum per recurſum ad Curiam ſæcularem, & quid ſi recurſus fuit factus à Procuratore, non conſtito de mandato principalis.

SVMMARIVM.

Attentata lite pendente, & poſt factam inhibitionem reuocanda ſunt, num. 1.

Attentata non ſunt reuocanda ſine tranſportatione actorum, num. 2.

Recurrens ad Curiam ſæcularem impediendo tranſportationem actorum facit, vt acta cenſeantur tranſportata, num. 2.

Recurrens ad Curiam ſæcularem numquid incurrat cenſuras, & pœnas, quando recurſus fuit factus a procuratore, de cuius mandato non conſtat, num. 3.

DECISIO DCCLI.

1 PRo Nicolao ſolo informante fuit reſolutum, nempè conſtare de attentatis, quæ veniant reuocanda, quia cauſa pendente in Rota, & poſt inhibitionem Rotalem tranſmiſſam, iudex delegatus iam officio ſuo functus ſuper exequutione litterarum Apoſtolicarum in ſpretum iuriſdictionis iudicis, ad quem repoſuit Martinum ab omnibus decretis per eum factis, quòd facere minimè poterat, ſtante pendentia cauſæ, & inhibitione, quæ omnino erat timenda, Achill. *deciſ.* 19. *de appell.* & coram Accorambono inter impreſſas, poſt tractat. Salu. D. Statilij *deciſ.* 60.

2 Non obſtat, quòd ad prædictam attentatorum reuocationem deueniendum non ſit, niſi prius tranſportatis actis ad Curiam, ſine quibus iuriſdictio non dicitur aperta iudici, iuxta Decreta Concilij Tridentini. Nam vltra, quòd adſunt ſufficientia acta ad probandum attentata, nempè recurſus ad Concilium, ſententia repoſitionis contra propriam ſententiam iam latam pro Nicolao, fuit etiam dictum, ſtante impedimento præſtito per Concilium inſtante Procuratore Martini, ne acta poſſent tranſportare, ſolent in odium recurrentium habere pro tranſportatis, Gabriel. *de appellat. concluſ.* 5. *num.* 5. *&* 9. & in his terminis alias fuit reſolutum in Calagurritana Beneficij 11. Februarij 1608. coram R. P. D. Pamphilio.

3 Aduerterunt tamen Domini, quòd omnia in conſilio Regio geſta fuerunt per Gabrielem de Eguillir Procuratorem Martini, de cuius mandato non conſtat, quæ etſi in Corduben. Archidiaconatus de Caſtro 27. Octobris 1606. coram Reuerendiſſimo Archiepiſcopo Damaſceno, nihilominus ad declarationem cenſurarum maiorem probationem expectare voluerunt, prout etiam dixerunt in cauſa Ianuen. Cenſus, coram me. decima ſeptima Iunij de anno milleſimo ſexcenteſimo tertio. Ideò quoad cenſuras, vltra principalem pro reuocandis attentatis, nihil voluerunt determinare. Et ita fuit deciſum.

R. P. D. BVRATTO.

Rauennaten. Notariatus.

Mercurij 1. Iulij 1615.

ARGVMENTVM.

Conſtituti in quaſi poſſeſsione alicuius iuris; quam probant ex actibus antea factis, ſunt manutenendi.

SVMMARIVM.

Manutenendi ſunt, qui ex inſtrumentis, & alijs adminiculis ſuam poſſeſſionem probant, num. 2.

Aduerſarius qui agnouit propriam poſſeſſionem non poteſt contra proprium factum venire, num. 2.

Quaſi poſſeſſio probatur ex locatione officij, & pluribus actibus poſſeſſorijs, num. 3.

Manutentio non datur ſine titulo habenti contra ſe vehementem reſiſtentiam iuris communis, num. 4.

Poſſeſſori datur manutentio, etiamſi poſſideat ſine titulo, ſecus ſi ageret contra Cameram Apoſtolicam, n. 3.

Decretum irritans non ſoluit detentionem, & inſiſtentiam facti, licèt per illud inficiatur titulus, & poſſeſſio, num. 6.

Detentatio ſola ſufficit ad manutentionem obtinendam in Summariſſimo iudicio, num. 6.

DECISIO DCCLII.

1 DOmini cenſuerunt, Collegio Notar. Rauennæ dandum eſſe mandatum de manutenen. in quaſi poſſeſſione iam admittendi, ſeu aggregandi præuio examine vitæ, morum, & ſufficientiæ, prætendentes ſe admitti ad dictum Collegium, & non idoneos reijciendi, ac reprobandi, quàm etiam imburſandi, & extrahendi Collegiales, qui officia ciuilia, & damnorum datorum dictæ ciuitatis exerceant.

2 Quo enim ad quaſi poſſeſſionem aggregandi, & reijciendi, de illa conſtat ex pluribus admiſſionibus per dictum Collegium factis, quæ dantur in Summario de annis 1532. 40. & 60. & adſunt in Proceſſ. vſque ad annum 1613. Quarum effectualiter probatur tam ex rogitibus inſtrumentorum factis per Notarios admiſſos, quàm etiam ex extractionibus eorumdem ad dicta officia ciuilia, & damna data, & ideò illi competit manutentio, vti de quaſi poſſeſſione eligendi magiſtratum, tradunt Bart. *in l.* §. *huius autem interdicti ſub num.* 3. *verſ. ſed ſi non obſtante, ff. vti poſſid.* & Menoch. *de retinend. remed.* 3. *num.* 142. *&* 148. præſertim, quia iſtam quaſi poſſeſſionem agnouit etiam Guarinus aduerſarius ſolùm ad effectum ſe rogandi de inſtrumentis, & non aliàs præſtita in forma fideiuſſione (prout fecit) de non aſportando rogitus extra Ciuitatem, & ſuſcepto iuramento ſuper obſeruantia Conſtitutionum Collegij. Ideò enim non poteſt dictam quaſi poſſeſſionem impugnare, nec manutenentes prætendere contra dictum Collegium, ad text. *in leg. qui precario* vbi Ang. *ff. de precario.*

3 Quo verò ad quaſi poſſeſſionem imburſandi, & extrahendi Collegiales ad officia, de illa conſtat, iam ex pluribus extractionibus illorum de Collegio ad dicta officia exercenda, prout poſtea vel per ſe ipſos, vel ſubſtitutos exercuerunt, vt patet ex libris actorum ciuilium à Notarijs ſic extractis rogatorum, quàm ex locationibus eorumdem offi-

officiorum, Soccin. ſen. *conſil.187. numer.16. verſ. confirmantur premiſſa lib.2.* quem ſequitur Menoch. *d. remed.3. num.87.* & Guarinus non inficiatur, ſed admittit Collegium dicta officia adminiſtraiſe, licet dicat de facto, oec teddidiſſe rationem.

4 Non obſtar, quòd Conſtitutio felic. recordat. Pij IV. per quam ſuerunt reuocatæ, & annullatæ quæcumque diſpoſitiones, & prouiſiones Notariorum ſtatus Eccleſiaſtici, & illorum officia fuerunt à quibuſcumque Communitatibus, voiuerſitatibus, &c. perpetuò diſmembrata, & Cameræ Apoſtolicæ applicata, cum decreto irritanti, videantur dictæ quaſi poſſeſſioni Collegij reſiſtere, & ideò intret concluſio, quod manutentio non detur ſine titulo habenti contra ſe vehementem reſiſtentiam iuris communis, Bellam. *deciſ.453.* Menoch. *de retin. remed. vlt. num.24.* cum alijs per informantes.

5 Nam vltra quod non verſamur in reſiſtentia ioris communis, oec vehementis, vt loquuntur dd. DD. cùm hodie non agatur cum Camera, ſed cum priuato, datur poſſeſſori manutentio etiam ſine titulo, nec procedunt dicta per Bellam. & alios allegatos, Contard. *ad l. vn. Cod. de moment. poſſeſſ. limitat.2. §.8. ſub n.28. verſ.2. & n.29. qui n.49. & 50.* teſtatur ita fuiſſe per Rotam deciſum in officijs, & in fortiori, quod detur etiam reſtitutio, Achill. *deciſ.5. num.2. verſ. ſecus autem de reſtitut. ſpoliat.* Pnot. *de ſpol. lib.2. n.161. circa med. verſ. eiuſdem datura*, Card. Seraph. *deciſ.270. n.5.*

6 Ex decreto aotem irritanti in dicta Bulla appoſito, non tollitur detentio, & inſiſtentia facti, licet inficiatur titulus, & poſſeſſio, Lanceli. *part.3. cap.24. tit. de reo quaſt.1. num.77.* & tenuit Rota in Parmen. Prioratus 16. Ianuarij 1598. coram bon. mem. Orano, quæ ſula ſufficit ad manutentionem in Summariſſimo, Caſtren. *in l. Attilius 27. n.5. verſ. habet, ff. de donat.* Ioan. Neuizan. *conſ.80. n.3.* Laur. Sylu. *de com. conſil.27. n.3.* Couart. *pract. quaſt. cap.17. n.5. verſ. ſic ſanè*, latè Menoch. *de retinend. dicto remed. vlt. n.18.* Ex quibus fuit ita deciſum.

R. P. D. CAVALERIO.

Laudeñ. Capellaniæ.

Mercurij 1. Iulij 1615.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus an probetur ex enunciatiuis antiquis, & adminiculis, & plura deducuntur adminicula.

SVMMARIVM.

Iuſpatronatus probatur ex enunciatiuis antiquiſſimis iunctis adminiculis, ſeu coniecturis, n.1.

Iuſpatronatus probatur per duas enunciatiuas, habentes vim famæ, n.2.

Ordinariorum ſententijs latis ſuper canonizatione iuriſpatronatus Rota ſolet multum deferre pro probatione iuriſpatronatus, num.3.

DECISIO DCCLIII.

1 DVbitaui, an conſtaret de iurepatronatus in caſu, & ad effectum, de quo agitur. Effectus autem erat duplex, primus ad excludendum prouiſum Apoſtolicum, tamquam de beneficio liberæ collationis, alter erat ad includendum, vel excludendum vnum, vel alterum ex præſentatis à patronis. Quoad primum Domini ſatis putauerunt conſtare de iurepatronatus, nam ad eius probationem deducuntur plures enunciatiuæ antiquiſſimæ, quæ tamquam habentes vim famæ ſatis probant iuſpatronatus, iunctis adminiculis, ſeu coniecturis, Caſſad. *deciſ.2. de probat.* Achill *deciſ.7. n.4. & deciſ. ſeq. de iurepatron.* Put. *deciſ.209. n.1. lib.2.* fuit dictum in Tiraſonen. Capellaniæ 14 Decembris 1607. coram Reuerendiſs. Patre D. meo Pamphilio, & in Meliten. Iuriſpatronatus 10. Martij 1608. coram me, & aliàs ſæpè reſolutum.

2 At in caſu propoſito oſtendebatur primò teſtamentum Iacobi de Oldo factum de anoo 1404. in quo vocat Eccleſiam hanc patronalem, & fundatam de proprio eius patrimonio, & ordinat quatuor perſonas in patrooos Eccleſiæ, quam ſubſtituit filio ſuo decedente ſine filijs. Secundò oſtendebatur ſententia Vicarij Lauden. lata vſque de anno 1483. in qua narratur prædictum teſtamentum, & canonizatur iuſpatronatus huius Eccleſiæ ad fauorem dictorum patronorum, & inſtituitur Balthaſar ab ijs præſentatus, & licet non oſtendatur effectuatio, tamen ad hunc effectum ſatis viſa fuit ſufficere enunciatiua in hac ſententia contenta, & per has duas enunciatiuas habentes vim famæ, Domini putauerunt probari iuſpatronatus, iuxta deciſiones ſupra allegatas.

Accedit huiuſmodi enunciatiuis antiquis pro adminicu- 3
lo alia ſententia ſimilis, lata de anno 1569. per Vicarium, quæ ſimiliter canonizat hoc iuſpatronatus. Huiuſmodi autem ſententijs tamquam latis per Ordinarios in proprium ipſorum præiudicium Rota ſolet multum deferre, quia dum canonizant iuſpatronatus, priuant ſe ſpe viterius liberè conferendi, Rota *deciſ.11. de iurepatron. in nou.* fuit dictum in dicta Meliten. coram me. Prætereà dabantur complures præſentationes, & inſtitutiones modernæ, ex quibus ſatis Domini cenſuerunt conſtare de iurepatronatus. Super ijs autem, quæ deducebantur ſuper deſcendentia, Domini voluerunt, quod particulariter videretur.

R. P. D. VBALDO.

Toletana Confraternitatum.

Mercurij 1. Iulij 1615.

ARGVMENTVM.

Procurator habens mandatum cum clauſulis ampliſsimis limitatum ad vnam cauſam, an poſsit in alia comparere.

SVMMARIVM.

Sententia lata pro eo, cui non competit actio, an ſit ipſo iure nulla non eſt abſolutum, n.1.

Procurator habens mandatum limitatum ad vnam cauſam, non poteſt in alia aduerſa comparere, n.1.

Sententia ex defectu mandati dicitur nulla, n.1. Vbi maximè parte opponente, & oppoſitione à iudice admiſſa.

Clauſula cum libera, *& ſimiles appoſita in mandato procura, non ampliant mandatum ad alias cauſas, ſed augent poteſtatem procuratoris ſuper ſpeciali cauſa in mandato expreſſa, n.2.*

Mandatum ſpeciale contra certam perſonam, licet ſequantur clauſula generales ad omnes lites, & cauſas intelligitur contra illam perſonam tantum, n.2.

Præſumptiones, & coniectura ceſſant in claris, n.3.

Mandatum poſtquam eſt ſemel in actis productum, non poteſt amplius de eius defectu opponi, n.3. Vbi niſi tunc fuiſſet oppoſitum de eius inſufficientia.

DECISIO DCCLIV.

DOmini dixerunt, ſententias de partibus eſſe nullas, 1
& quicquid eſſet dicendum circa caput nullitatis ex defectu intereſſe Capituli, cùm non ſit abſolutum, quod ſententia lata pro eo, cui noo competit actio, ſit ipſo iure nulla, ad Bart. *in leg. cum putarem, ff. famil. erciſcund.* Gabriel. *in titul. de ſent. concluſ.8.* Rota amplectebatur nullitatem ex defectu mandati Gundiſalui, qui licet ſit vnus ex procuratoribus conſtitutis à capitulo cum clauſula *in ſolidum*, tamen mandatum fuit limitatum ad proſequendam cauſam ſuper bonis licentiati Diaz, & Catherinæ eius ſororis ſpectan. ad Capitulum vti eius hæredem, vt patet ex lectura mandati, & ideò non poterat pro Capitulo interuenire in alia cauſa omninò diuerſa inter Capitulum, & Confratres. Certum eſt autem ſententias, & proceſſum ex defectu mandati eſſe nulla, *leg. licet*, vbi DD. *C. de procur. cap. in noſtram, ext. eod. titul.* Vant. *de nullit. ex defectu mandati num.59.* & fuit ſæpè deciſum, & hoc eò magis procedit parte opponente, prout in caſu noſtro fuit oppoſitum, & à iudice admiſſa oppoſitio, Bald. *conſil.122. n.1. verſ. modo videamus lib.9.* Aym. *conſil.108. n.1.* Gabriel. *conſil.25. n.33. & 28. lib.2.*

Non obſtant clauſulæ ampliſſimæ in mandato veluti cum 2
libera, & ſimiles ponderatæ per informantes pro Ca-

pitulo, quia ſunt clauſulæ acceſſoriæ, quæ non ampliant mandatum ad alias cauſas, ſed augent poteſtatem Procuratoris ſuper ſpeciali cauſa in mandato expreſſa, vt in ſimili eſt doctrina Bart. *in l. quod dicitur in princip. n. 1. ff. de tut.* vbi quod ſi præceſſit mandatum ſpeciale contra certam perſonam, licet ſequantur clauſulæ generales ad omnes lites, & cauſas, tamen intelliguntur contra illam perſonam tantum, & pro ſingulari dicto illud not. Roman. *ſing.* 156. incip. *conſtituo Titium*, Put. *deciſ.* 112. *lib.* 1. & fuit reſolutum in vna Imolen. Saluiani 27. Iunij 1594. coram bonæ mem. Cardinali Mantica, vltra quod ſunt relatiuæ ad cauſam expreſſam, vt patet ibi, ac deſuper facere quaſcumq; allegationes, &c.

3 Ceſſant etiam, quæ dicuntur de mandato præſumpto, cùm hic habeamus expreſſum, quo procuratores ſunt vſi, & quod non eſt ſufficiens ex prædictis, & in claris non eſt opus præſumptionibus, & coniecturis, *l. continuus*, *§. cum ita*, *ff. de verb. oblig.* Non obſtat, quòd poſtquam ſemel eſt mandatum productum in actis, non poſſit amplius de eius defectu opponi, ad Rotam *deciſ.* 105. *n.* 7. *verſ. aduerte part.* 1. quia id poſſet procedere, niſi pro parte contrariæ, cum fuiſſet in actis iam oppoſitum de inſufficientia mandati, & in his terminis loquitur Marſil. *in l. quis ne quæſtio n.* 84. *ff. de quæſt.* per Rotam allegata, ſed in caſu noſtro fuit oppoſitum, vt ſupra dixi. Ex quibus Domini concluſerunt pro nullitate ſententiarum.

R. P. D. VBALDO.

Mediolaneñ. Penſionis.

Mercurij 1. Iulij 1615.

ARGVMENTVM.

Tranſactio rei Eccleſiæ non confirmata à Papa, vel Epiſcopo, an ſit nulla, & an tranſactio nulla impediat viam executiuam litterarum Apoſtolicarum.

SVMMARIVM.

Literæ Apoſtolicæ habent executionem paratam, n. 1.

Tranſactio rei Eccleſiæ nulla eſt abſque confirmatione Apoſtolica, n. 2. Vbi quod ſaltem eſt locus pœnitentiæ.

Beneplacitum Apoſtolicum ſi ſit expreſſe reſeruatum, antequam obtineatur, eſt locus pœnitentiæ, n. 2.

Tranſactio rei Eccleſiæ facta abſque conſenſu Ordinarij nulla eſt, n. 2.

Ratificatio debet fieri re integra, n. 3.

Remedium l. 2. C. de reſcind. vend. habet locum etiam in tranſactione læſiua, n. 4.

Conſenſus omnium de Collegio requiritur in negotio, quod non eſt neceſſarium, ſed voluntarium, n. 4.

Executiua via non impeditur per titulum nullum, n. 5. Vbi de tranſactione nulla, & maxime quando nullitas eſt ex defectu conſenſus.

Interdictum quorum bonorum non impeditur per titulum inualidum, vel putatiuum, ſed requiritur titulus validus, n. 5.

Spolio agere poteſt nomine Eccleſiæ beneficiatus, etiam quod facto proprio ceciderit à poſſeſſione, n. 6.

DECISIO DCCLV.

1 INformantibus tantùm Dominis Beneficiatis, Officialibus nuncupatis Eccleſiæ Cathedralis Mediolaneñ. Rota ad eorum fauorem reſpondit, nam ex deciſionibus in hac cauſa factis, conſtat de ipſorum bono iure. In prima enim fuit firmatum, applicationem penſionis, de qua agitur, Fabricæ domorum Canonicalium, & ipſorum beneficiatorum factam per glorioſæ mem. S. Carolum Archiepiſcopum Mediolanen. de anno 1583. non fuiſſe perpetuam, ſed reſtrictam ad quinque annos, vt in deciſione 12. Maij anni præteriti coram me. In ſecunda verò 20. die Februarij præteriti fuit deciſum, applicationem bonorum de Beſate, quorum loco Domini Canonici prætendebant poſſe pro Fabrica retinere dictam penſionem, expiraſſe, vnde hodie non videbatur dubitandum, quin beneficiati eſſent immittendi in quaſi poſſeſſionem exigendi dictam penſionem. Quia ipſi habent intentionem fundatam in literis Apoſtolicis reſeruationis penſionis, & in forma rationi congruit à fel. record. Gregor. XIII. expeditis, quæ habent executionem paratam, *cap. literis de reſcript.* Gig. *de penſ. q.* 35. *num.* 9. *& quæſt.* 85. *num.* 2. Caſſad. *deciſ.* 10. *num.* 8. *de reſcript.* Sarnen. *in compend. vtriuſque Signat. num.* 86. *verſ. ſed in Papa cum vulgar.*

2 Neque obſtare videbantur tranſactiones initæ inter Canonicos, & beneficiatos. Quia fuit reſponſum in primis eas corruere ex defectu confirmationis Apoſtolicæ, quæ requiritur in tranſactionibus, ſicut in alienationibus rerum Eccleſiaſticarum, Redoan. *de reb. eccleſ. non alien. cap.* 1. *num.* 12. *& ſeq.* Caputaq. *deciſ.* 106. *part.* 1. Et niſi obtineatur eſt ſaltem locus pœnitentiæ, Put. *deciſ.* 2. *de tranſact.* Caputaq. *deciſ.* 12. *num.* 3. *part.* 3. Achill. *deciſ.* 2. *num.* 3. *de pact.* Et confirmatur exemplo ipſius S. Caroli, qui numquam voluit de huiuſmodi redditibus diſponere abſque ſpeciali Sedis Apoſtolicæ facultate, ad not. *in cap.* 1. *de his, quæ fiunt à prælat.* Et quatenus prædicta paterentur aliquam difficultatem, ex quo allegata videntur procedere in terminis Beneplaciti Apoſtolici, vel conſenſus expreſsè reſeruati, vt etiam loquuntur Cephal. *conſil.* 118. *lib.* 1. Roland. *conſil.* 63. *per tot. lib.* 4. Surd. *conſil.* 484. *num.* 6. *& 7. lib.* 4. & allegati per informantes reſpondebatur magis in ſpecie quoad primam tranſactionem, quæ fuit facta de anno 1585. nullitatem eſſe claram ob defectum conſenſus Ordinarij, iuxta text. in *cap.* 2. ibi de aſſenſu Epiſcopi, vel Archiepiſcopi, & ibi notant omnes Doct. *extra de tranſact.*

Quo verò ad vltimam tranſactionem de anno 1602. 28. Auguſti celebratam, nec etiam poſſe ſaluari videbatur à manifeſta nullitate, quia fuerat adiecta conuentio de ratificando inſtrumentum intra quindecim dies, cum pacto reſolutiuo, quæ tamen ratificatio non fuit facta niſi poſt proteſtationem nullitatis, & acceptationem reſolutionis, ex lapſu temporis, quæ ratificatio nihil operatur, cùm debeat fieri re integra, *l. bonorum, ff. rem rat. haberi*, Pariſ. *conſ.* 77. *n.* 39. *lib.* 1. 3

Sed quoad tranſactionem initam de anno 1591. cum arbitramento, ſeu laudo Archiepiſcopi, & Vicarij, & cum acceptatione vtriuſque partis, & in qua penſio fuit aſſignata pro ſcutis 600. fabricæ, tam beneficiatorum, quàm Canonicorum vſque ad eius perfectionem, videbatur adeſſe aliqua difficultas, ex quo iſta tranſactio, vel compoſitio non videbatur poſſe impugnari, niſi ex capite læſionis, & vt prætendunt beneficiati, enormiſſimæ, cuius ratione competit remedium *l.* 2. *C. de reſcind. vendit.* gloſ. *in cap.* 1. *in verſ. redire de in integr. reſtit.* Bart. *in d. l.* 2. *num.* 7. Cagnol. *de communi numer.* 80. Et læſio reſultat, tum ex eo, quod penſio non erat applicata per Sanctum Carolum, niſi per quinquennium incœptum ab anno 1583. vt iam Rota reſoluit 12. Maij 1614. coram me, & tamen in hac tranſactione fuit applicata vſque ad perfectionem vtriuſque fabricæ, quæ poteſt perdurare per longiſſimum tempus, tum quia fuit applicata pro fabrica, etiam Canonicorum, dicebatur tamen, nullitatem etiam huius tranſactionis reſultare ex defectu conſenſus beneficiatorum, qui præſupponuntur eſſe *num.* 32. in tranſactione autem interuenerunt ſolum 13. Et tamen omnium conſenſus videbatur requiri, cùm eſſet negotium voluntarium, non neceſſarium, iuxta *cap. final.* vbi Innoc. *n.* 3. *ad fin.* Butr. *in* 5. *notab.* Abb. *in* 6. *not.* Card. *in* 7. *oppoſ.* Anchar. Anan. & Imol. circa principium, Hoſt. *n.* 18. *verſ. vel dic*, Ægid. *ſub num.* 6. *verſ. item de maior. & obed.* Felyn. *in cap. cum omnes n.* 17. *ad fin. verſ. & hanc de conſt.* 4

Quæ nullitas applicatur etiam alijs tranſactionibus, de quibus ſupra. Et ſtantibus nullitatibus tranſactionum, ex ijs non videtur impediri via executiua immiſſionis, ſicut in ſimili ad impediendum remedium petitionis hæreditatis, vel interdictum quorum bonorum, requiritur titulus validus, nec ſufficit inualidus, vel putatiuus, *leg. nec vllum* *§.* 1. *ff. de pet. hær.* Seraph. *deciſ.* 256. *in princ.* Et alia ſimilia congeruntur per informantes, præſertim quando nullitas eſt ex defectu conſenſus, prout hic, Put. *deciſ.* 277. *n.* 7. *lib.* 3. Seraph. *deciſ.* 638. *n.* 1. 2. *&* 3. *part.* 1. 5

Quæ eò magis videbantur amplectenda, ex quo beneficiati qui tranſegerunt, non potuerunt præiudicare ſucceſſoribus ſine confirmatione Apoſtolica, ita vt non poſſint venire via executiua immiſſionis, ſicut poſſent venire remedio ſpolij, ſi fuiſſent ſpoliati, cùm agant nomine Eccleſiæ, Caputaq. *deciſ.* 170. *&* 181. *part.* 3. Si tamen ſuper hoc aderit aliqua difficultas circa modum cauſæ expediendæ, iterùm conſulam Dominos, cùm beneficiati acquieſcant 6

acci-

accipere expeditionem ſaltem via ordinaria per ſententiam. Ex quibus fuit concluſum pro informante, quoad fructus tamen futuros, non autem anteà decurſos, & per Canonicos, ſeu Fabricerios perceptos, niſi à tempore motæ præſentis litis.

R. P. D. DVNOZETTO.

Elueñ. Beneficij.

Mercurij 1. Iulij 1615.

ARGVMENTVM.

In iurepatronatus hæreditario quid debeat per præſentatum probari, vt præſentatio ſuum ſortiatur effectum, & an in iurepatronatus hæreditario Eccleſia acquirat libertatem, vbi ſupra ſuccedit patrono, & an clauſula *conſtito*, quod beneficium ſpectet ad Epiſcopi collationem debeat iuſtificari.

SVMMARIVM.

In iurepatronatus hereditario debet probari præſentantem eſſe heredem primi patroni, n. 1.

Iuſpatronatus de iure præſumitur hereditarium, n. 1.

Iuſpatronatus hereditarium extinguitur, & Eccleſia libertatem acquirit, quando ipſa ſuccedit in hereditate patroni, cùm nemo poſſit eſſe patronus ſui, n. 2.

Iuſpatronatus domini loci, vbi ſitum eſt beneficium, præſumitur ex diſpoſitione Concil. Trident. vſurpatum, n. 3. Vbi quod in eo probando requiritur maior, & exactior probatio, non ſolum in petitorio, ſed etiam in poſſeſſorio.

Clauſula conſtito*, quod beneficium ſpectet ad collationem Epiſcopi, non eſt iuſtificanda, quia dicitur iuſtificata ex præſumptione iuris, n. 4.*

Collatio omnium beneficiorum inferiorum ſpectat de iure communi ad Epiſcopum, n. 4.

Breue de ſui natura habet exequutionem paratam, n. 4.

DECISIO DCCLVI.

1 Licet ex iuribus productis Domini in alia poſitione huius dubij ſub die 29. Decembris præteriti exiſtimauerint, reſultare magnum iuriſpatronatus fumum, qui ſufficeret ad effectum ſuperſedendi in exequutione, etiam ſi iura non ſint in forma probanti, donec probationes afferrentur per Ioannem præſentatum à D. Franciſco paci. Tamen cùm à menſe Auguſti quo fuerunt conceſſæ literæ compulſoriales generales, effluxerint 11. vel circiter menſes, & non fuerint producta alia iura, nec minus oſtenſa legitima aliqua cauſa, quare iura non fuerint tranſmiſſa, ſæpiuſque citatus fuerit Ioannes ſuper propoſitione dubij. Tandem illo propoſito, Dominis viſum fuit, non intrare arbitrium ad effectum ſuperſedendi amplius in exequutione, ea moti ratione, quia etiamſi ex dd. iuribus productis informibus probaretur iuſpatronatus, tamen non probaretur dictum Franciſcum eſſe hæredem Guglielmi primi Patroni, prout requiritur in iurepatronatus hæreditario quale eſt hoc, tam ex iuris præſumptione, *Clem. plures*, & ibi Doct. *de iurepatron.* Seraph. *deciſ. 456. num. 1.* quàm ex obſeruantia ſubſequuta.

2 Ex iuribus enim productis apparet hoc Iuſpatronatus perueniſſe ad dictum Guglielmum vti Iacobi fundatoris hæredem: Deinde ad Franciſcam eius vxorem hæredem relictam à marito, poſtmodum ad Agnetem filiam hæredem D. Franciſcæ, cui cùm vigore ſubſtitutionis factæ ab eadem Franciſca tota hæreditas perueniſſet ad hoc beneficium per dictam ſucceſſionem remanſit iuſpatronatus extinctum, & beneficium libertatem acquiſiuit, quia nemo poteſt eſſe patronus ſui ipſius, gloſ. *in cap. vnic. in verſ. eidem in fin. de iurepatr.* Card. *conſ. 123. col. 2. verſ. ad tertium*, Lambert. *de iurepatron. lib. 1. cap. 2. art. 15. 1. quæſt. princ. & lib. 2. part. 3. art. 13. 2. quæſt. princ.*

3 Imò & quatenus prætenderetur hoc iuſpatronatus Gentilitium, tamen ex dictis iuribus non conſtat dictum Franciſcum eſſe de deſcendentibus dicti Guglielmi. Conſideratum etiam fuit in hac facti ſerie agi de iurepatronatus prætenſo à laico Domino in temporalibus loci, vbi ſitum eſt beneficium in quo cadit præſumptio vſurpationis inducta ex diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini. Vnde ſequitur exactiorem, & magis concludentem probationem requiri, quàm in alijs patronis, non ſolum in petitorio, ſed etiam in poſſeſſorio, vt multoties fuit deciſum, & ſignanter in vna Bononien. Parochialis de Gadio 17. Iunij 1615. coram R. P. D. meo Andrea.

4 Nec obſtare viſum fuit, quod dicebatur, clauſulam *conſtito* in breui appoſitam, ideò non eſſe iuſtificatam, quia non conſtat ex actis collationem huiuſmodi ſpectaſſe ad Epiſcopum. Reſponderunt Domini, hanc clauſulam ſatis eſſe probatam ex præſumptione iuris communis, quæ dicitur concludens, & liquidiſſima probatio, Dec. *in leg. 1. num. 57. & 69. ff. ſi cert. petatur*, Alex. *in leg. licet Imperator numer. 4. de leg. 1.* Soccin. iun. *in repet. l. 1. numer. 57. verſic. & iſta, ff. ſolut. matrim.* De iure ſiquidem communi notum eſt, collationem omnium beneficiorum inferiorum, niſi adſit probatio in contrarium, ſpectare ad Epiſcopum, *Can. omnes Baſilicæ 16. quæſt. 7.* latè Abb. *in cap. cum Eccleſia Vulterana numer. 8. in fin. de elect.* Vltra quod hodie ex ipſamet prouiſione Ordinarij facta in fauorem Ioannis clara id ſatis iuſtificatur. Et ex his concluſum, non intrare arbitrium ad effectum, vt amplius ſit ſuperſeden. in exequutione breuis, quod de ſui natura habet exequutionem paratam. Et ita concluſum.

R. P. D. VBALDO.

Vliſboneñ. Tabernariorum, & Tenderiorum.

Mercurij 1. Iulij 1615.

ARGVMENTVM.

Conſtitutio Epiſcopi, quod diebus feſtis, donec Sacræ conciones fiunt, abſtineatur à commeſſationibus, vtrum ſit obſeruanda.

SVMMARIVM.

Epiſcopus poteſt in ſua Diœceſi facere conſtitutiones, numer. 1. Vbi maxime in his, quæ ſpectant ad cultum diuinum.

Conſtitutio, quæ per longum temporis ſpacium ſeruata fuit, ſeruanda eſt, n. 1.

Conſtitutio Epiſcopi imponens pœnam excommunicationis, tamquam illaqueatoria animarum, non eſt ſeruanda; ſecus ſi imponat pœnam pecuniariam, n. 2.

DECISIO DCCLVII.

1 Cauſa Tabernariorum in gradu appellationis mihi commiſſa, & vnita ex reſcripto Sanctiſſimi cum cauſa Tenderiorum, quæ iam anteà pendebat coram me; dubitaui, an Conſtitutio Synodalis, de qua agitur, ſit ſeruanda, vel potius ſit inhibendum, & Domini circa primam partem dubij affirmatiuè reſponderunt, quia in primis de poteſtate Epiſcopi in concedendis huiuſmodi conſtitutionibus non eſt dubitandum, ex traditis per Doctor. *in leg. 5. in princip. ff. de verbor. obligat. & in leg. omnes populi*, vbi Bart. *num. 8.* & Bald. *num. 29. ff. de iuſtit. & iure*, & per Doctor. *in cap. 2.* vbi gloſ. *de maior. & obed. & in cap. 2. de Conſtit. in 6. & in cap. veſtra de locat.* & ibi etiam gloſſ. & Doct. præſertim in his, quæ ſpectant ad cultum diuinum, ex latè adductis in deciſione huius cauſæ quoad Tabernarios ſub die 10. Martij 1614. coram Reuerendiſſ. P. Domino meo Dunozetto. Vnde cùm Conſtitutio tendat ad augendum diuinum cultum, vt homines diebus feſtis per breue ſpacium temporis, donec in Ciuitate Sacra Concio ſit expleta, in Archiepiſcopatu verò quouſque fuerit in Miſſa maiori facta Sanctiſſimi Sacramenti eleuatio, abſtineāt à commeſſationibus, videtur tamquam ſummè pia, & iuſta obſeruanda, accedente præſertim longæua obſeruantia de anno 1536. vſque in præſentem diem, abſque vlla reclamatione populi, ſed ſolum de anno 1595. contradicentibus Tabernarijs, & Tenderijs propter proprium quæſtum, & intereſſe, non autem ratione publicæ neceſſitatis, vt ipſi prætendunt, ſicuti fuit etiam conſideratum in hac cauſa coram bon. mem. Penia 4. Maij 1611. & in dicta deciſione coram Domino Dunozetto, quæ tamen neceſſitas non ſpernitur in ipſa Conſtitutione, vt conſtat ex ipſius lectura, & eam eſſe arbitrandam iuxta prudentiam, & iudicium

Ordinarij, alias cenſuit Rota in hac cauſa 28. Maij 1612. coram bon. mem. Penia.

2 Nec vlla ſunt obſtare decreta, & literæ ſacræ Congregationis ſuper ritibus, quæ fuerunt datæ, quia procedunt reſpectu decreti Vicarij Vlixbonen. qui mandauit ſeruari Conſtitutionem, ſub pœna excommunicationis, quæ nec etiam placuit Rotæ in dicta deciſione 4. Maij, coram Penia, & colligitur apertè ex verbis ſacræ Congregationis, quibus dicit dictum decretum non poſſe ſeruari, tamquam illaqueatorium animarum, quod non applicatur pœnæ pecuniariæ, de qua in dicta conſtitutione, ſed ſententiæ excommunicationis, per Vicarium irrogatæ, quare circa hoc decretum Vicarij Rota in totum deniit reſolutioni dictæ Sacræ Congregationis, neque de eo ſit verbum in dubio propoſito, ſed tantum de Conſtitutione, quam ſeruandam cenſuit ex prædictis. Ex quibus patet etiam reſolutio ad ſecundam partem dubij, cùm ſi conſtitutio eſt ſeruanda non ſit opus vlla inhibitione. Et ita deciſum.

R. P. D. CAVALERIO.

Gerunden. Beneficij.

Lunæ 26. Octobris 1615.

ARGVMENTVM.

Fundans iuſpatronatus cum conditione, quod præſentari debeat aliquis de familia ipſius, non cenſetur voluiſſe ſibi ligare manus, quoad præſentationes ab ipſo faciendas, ita vt non poſſit extraneum præſentare.

SVMMARIVM.

Præſentatus à fundatore iuriſpatronatus, licet extraneus, debet inſtitui, etiam quod fundator voluerit ſemper præſentare aliquem de familia, & domo ipſius, quia non cenſetur ſibi ligaſſe manus, n. 1. & n. 2.

Perſona loquentis ſemper intelligitur excepta in generali ſermone, n. 2.

Conditiones in ſecunda diſpoſitione appoſitæ non cenſentur repetitæ in prima, quando vnaquæque diſpoſitio habet orationem perfectam, n. 3.

Quaſi poſſeſſio præſentandi acquiritur per vnicam præſentationem, n. 4.

DECISIO DCCLVIII.

ANtonius Negrellus Laicus, qui adhuc viuit, aliàs de Anno 1570. fundauit perpetuum ſimplex beneficium, per hæc verba, inſtituo, & fundo vnum perpetuum, ſimplex, & Eccleſiaſticum beneficium Prioratum nuncupatum ſub inuocatione S. Ioannis Euangeliſtæ in Eccleſia parochiali Oppidi de Hoſtaltico in Capella, & altari domus meæ dels negrells Patronatus, cuius collatio durante vita mea ad me pertineat, & poſt obitum meum illum relinquo hæredi domus meæ dels negrells in perpetuum, & non alias, qui patronus vacante dicto prioratu teneatur, & ſit obligatus præſentare ad illum presbyterum dictæ domus meæ dels negrells, ſi adfuerit, & ſi non adfuerit teneatur præſentare clericum tonſuratum eiuſdem domus meæ habilem, & idoneum, & qui habeat intentionem ordinem presbyteratus recipiendi, & non exiſtente tali clerico teneatur præſentare clericum, vel presbyterum propinquiorem in gradu conſanguinitatis dictæ domus meæ, & non exiſtente tali presbytero, ſeu clerico teneatur præſentare perſonam, quæ ſibi videbitur dummodo ſit habilis, &c. Vacante nuper huiuſmodi beneficio per obitum Onuphrij Maneſcal vltimi poſſeſſoris, fundator ad illud præſentauit coram Ordinario Franciſcum Texidorem presbyterum, cui ſe oppoſuit Anthicus fundatoris frater, prætendens hoc beneficium ſibi tamquam presbytero, & propinquiori fundatoris deberi, & lite deſuper introducta coram Ordinario, fuit per eius ſententiam declaratum, reiecto Texidore præſentato, beneficium eſſe adiudicandum Anthico, quem non obſtante appellatione interpoſita in poſſeſſionem immiſit.

1 Fuit pro parte Texidoris appellatum, & cauſa mihi commiſſa in Rota decreto proceſſu per contradictas fuit ſub die 11. Maij præteriti reſolutum talem collationem, & poſſeſſionem fuiſſe attentatam, & ideò poſſeſſionem ſequeſtrandam. Et ſucceſſiuè dato ſequeſtro, dubitaui. An dicta ſententia Ordinarij ad fauorem Anthici lata eſſet confirmanda, vel infirmanda. Et Domini reſponderunt, eſſe infirmandam tamquam iniuſtam, quia Franciſcus tamquam præſentatus à vero patrono, & ab ipſomet fundatore debebat omninò ab Ordinario inſtitui, licet eſſet extraneus, & non de genere fundatoris, cum hoc non reperiatur de iure prohibitum, *leg. nec non, §. quod eis, ff. ex quib. cau. maior.* Lambert. *de iurepatron. lib. 2. part. 1. qu. 7. principali num. 2. & 3.* nec in fundatione fundator ligauerat ſibi manus, vt nonniſi illos de familia præſentare poſſit, vt fuit dictum in Fauentina iuriſpatronatus 13. Ianuarij 1589. coram bon. mem. Orano.

Nec obſtat tenor fundationis, dùm in ea fundator voluit præſentari presbyterum propinquiorem de genere, qualis non eſt Franciſcus, quia fundator ſibi nullum grauamen impoſuit dum expreſsè declarauit, quod iuſpatronatus durante vita ſua ad ſe pertineat, & ſic liberè, & ſine aliqua qualitate in præſentatione facienda, talem autem qualitatem tantummodò requiſiuit in ſuo hærede, & ſucceſſore, vt ſcilicet præſentare debeat clericum, presbyterum, &c. Et ex tenore fundationis præinſerto apparet, quod talia verba expreſsè referri debent ad futurum patronum poſt mortem fundatoris, non autem ad ipſum fundatorem. Tum quia ſunt concepta in tertia perſona, non autem in prima, in qua fundator loquitur cùm de ſe ipſo loquitur, ibi ad me pertineat, tum quia non eſt veriſimile, quod voluerit ſibi ligare manus, Menoch. poſt alios *præſumpt. 44. lib. 3.* Tum quia in generali diſpoſitione ſemper intelligitur excepta perſona loquentis, *leg. inquiſitio, Cod. de ſolut.* Surd. *conſil. 47. numer. 20. & ſeq.* latè Gabr. *concluſ. 9. de verbor. ſignificat.* Tum demum, quia eſt maior ratio in alijs patronis, vt eos fundator ligare voluerit ad certarum perſonarum præſentationem, quam in ipſo fundatore, vt reſolutum fuit in Fauentina beneficij 20. Nouembris 1613. & 13. Iunij 1614. coram R. P. Domino meo Buratto, & deinde coram R. P. D. meo Pirouano. 2

3 Et cùm ſint duæ diſpoſitiones penitus diuerſæ, & ſeparatæ, vna videlicet pura, vita ſua durante, altera ſub certis conditionibus poſt mortem in hærede, & ſucceſſore, & vnaquæque ipſarum habet orationem perfectam, non poſſunt conditiones in ſecunda diſpoſitione appoſitæ cenſeri repetitæ, Bart. *in leg. Seia, §. Caio numer. 2. ff. de fund. inſtr. & in leg. in repetendis, ff. de leg. 3. & in leg. vltim. numer. 1. ff. de rebus dub.* cum alijs traditis per Honded. *conſil. 4. numer. 35. lib. 1.* & dicitur in dicta Fauentina 20. Nouembris 1613. coram Reuerendiſs. P. Domino meo Buratto.

4 Prætereà dicebatur beneficium, de quo agitur, vacaſſe per obitum Onuphrij Maneſcal vltimi poſſeſſoris, qui non eſt de fundatoris familia, ſed de extranea, & tamen nonniſi ad præſentationem, & de conſenſu fundatoris poterit eſſe prouiſus; vnde videbatur conſtitutus in quaſi poſſeſſione, ad text. *in cap. conſultationibus*, vbi DD. de iurepatron. Tandem aliqui ex Dominis conſiderabant Anthicum, cui per Ordinarium fuit adiudicatum hoc beneficium, nullam habere præſentationem, cùm fundator ad quem ſolum pertinet præſentatio, donec viuit, præſentauerit Franciſcum; vnde ſententia in omnem euentum debuiſſet concipi, quod reiecta præſentatione Franciſci deberet præſentari Anthicus, tamquam propinquior de domo fundatoris, non autem debebat illi ſine vlla præſentatione adiudicari beneficium, prout factum fuit. Quare ſtante iniuſtitia ſententiæ, Domini cenſuerunt eam eſſe reuocandam.

R. P. D. CAVALERIO.

Romana Caſalis Capicottæ.

Veneris 30. Octobris 1615.

ARGVMENTVM.

Pignus non poteſt vendi per creditorem, & illius alienatio facta per debitorem valida eſt. Item in actione hypothecaria non venit dominium, ſed tantum poſſeſſio rei retinenda à creditore, donec ſibi ſatisfiat de fructibus.

SVM-

S V M M A R I V M.

Sententia non nocet non citato.

Pignus poteſt vendi, & ſubhaſtari, vbicumque extraneo poſſeſſori, a quo fuit pignus per anteriorem creditorem abdicatum, fuit aſſignatus congruus terminus, infra quem poſſit, ſi velit rem ſibi euictam liberare, ſoluta pecunia anteriori creditori, qui illam euicit, ſi intra d. terminum pecunia non fuit ſoluta, n. 2.

Contrarium verò, quia d. opinio eſt contraria concluſioni iuris, quod debitor poſſit etiam inuito creditore pignus vendere, n. 3. & n. 5.

Alienatio rei pignoratæ facta per debitorem valet, & tenet, nec dicitur contra legem, n. 3.

Actio hypothecaria non percutit dominium rei alienatæ, ſed poſſeſſionem dumtaxat, & per eam datur creditori retentio rei auocatæ à tertio emptore ad tempus, donec ſibi ſatisfiat de fructibus, n. 3. & 4.

DECISIO DCCLIX.

1 REuerendi Canonici regulares Congregationis Lateranen. poſſidentes vti creditores q. Ioannis Baptiſtæ Luraghi in ſcutis ſex & triginta millibus medietatem Caſalis Capicottæ, quia Luragus defecerat in extinctione tot cenſuum, iuxta formam ſuæ obligationis, ſub prætextu, quod paterentur maxima damna, & intereſſe, ea ratione, quia fructus Caſalis vix aſcendebant ad quinque pro quolibet centenario, & anno, fructus autem cenſuum ſoluebant ad rationem ſeptem. Adiuerunt Signaturam Sanctiſſimi, & obtinuerunt reſcribi mihi vti Iudici deputato in cauſa diſcuſſionis bonorum de Luraghis per ſecundam partem hoc modo, vel ſi magis placet, committatur eidem Caualerio, qui præfixo Paulo, ac cui, vel quibus de iure competenti termino ad probandum quicquid volunt, & poſſunt, tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio, quo elapſo, & nihil, quod releuet docto, ad ſubhaſtationem, & deliberationem, ſeu adiudicationem, prout iuris fuerit, procedat omni, & quacumque appellatione remota.

2 Præfixo termino, propoſui dubium in Rota, an ſit locus ſubhaſtationi, ſeu adiudicationi partis Caſalis Capicottæ aſſignatæ Congregationi Lateranen. Et Domini negatiuè reſponderunt. Nam medietas fructus Caſalis per biennium antè decoctionem fuerat per Luraghum vendita Antonio Maccarano, qui eam poſtea eidem Luragho locauerat, & hæc venditio, etiam quod pro parte creditorum Luraghi, impugnaretur vti ſimulata, & facta in ipſorum fraudem, nihilominus, Rota habuit illam pro vera, & reali, vt in deciſione ſub die 14. Maij 1601. coram bon. mem. Iuſto, & talem locationem canonizauit pro bona in alia deciſione 8. Februarij ſequentis, & ex ea iuncta clauſula *Conſtituti* appoſita in inſtrumento venditionis, cùm conſtaret etiam de poſſeſſione Maccarano Domini non cenſebant, Congregationem poſſe prætendere ſubhaſtationem, ſeu adiudicationem tamquam non liquidato antea ſufficienter ſuo credito. Nam licet Congregatio oſtenderet ſententiam graduatoriam eiuſdem Iuſti præcedentibus calculis ex relatione Perittorum latam, tamen dubitabant, an conſtaret de legitima, & ſufficienti citatione Maccarani poſſeſſoris, & ideo cenſebant talem ſententiam, ſibi nullum inferre præiudicium, *leg. de vnoquoque*, vbi gloſ. & Doct. *ff. de iudicat.* Nec dicebant ſufficere, quod fuiſſet citatus procurator creditorum Luraghi. Nam inter eos non videbatur poſſe habere locum Maccaranus, qui potius erat aduerſarius creditorum, qui controuertebant venditionem dictæ medietatis Caſalis Maccarano factam ad hoc, vt eo amplius reperiretur in bonis Luraghi. Et quamuis pro parte creditorum, & Congregationis oſtenderetur citatio contra Luraghum, & Ruffettum procuratorem, & Dominum litis effectum ad videndum mandari exequi mandatum de immittendo in partem Caſalis Capicottæ, contra bon. mem. Cardinalem Comenſem, D. Landrianum, & DD. Hæredes de Riccijs, nihilominus pro parte Maccarani reſpondebatur, non conſtare, quod fuerit eius habita notitia, cùm fuerit exequuta dicta citatio, prout etiam ſimili modo dicebatur fuiſſe exequuta intimatio facienda vigore decreti, relaxationis mandati, quod erat cum intimatione, & in omnem euentum reſpondebatur, non conſtare, quod pars Caſalis in cuius poſſeſſionem Congregatio immittebatur, eſſet illa vendita Maccarano potius, quam alia medietas, quam Luraghus ſibimet reſeruauerat, adeò quod iſta poſſeſſio Congregationis reddebatur valdè turbida.

3 Verùm quia fuit etiam deciſum coram eodem Iuſto, ſub die 21. Iunij 1602. quod ſtante dicta ſententia creditoribus licuerit retinere fructus Caſalis perceptos ratione anterioris ſuæ hypothecæ etiam non obſtante dominio Antonij, ſuper quo fuit etiam lata alia ſententia, quæ retentio fructuum non poſſet competere ſine poſſeſſione, propterea etiam præſuppoſitis credito cum hypotheca, & poſſeſſione adepta per Congregationem dictæ medietatis Caſalis venditæ per Luraghum Maccarano, non cenſebant Domini eſſe locum petitæ ſubhaſtationi, ſeu adiudicationi, nam licet pro Congregatione faciant, tradita per Couarr. *lib. 3. var. reſol. cap.* 18. *num.* 4. dum tradit, ſe vidiſſe ita in praxi obſeruari, vt aſſignato extraneo poſſeſſori, à quo fuerat abdicata res per anteriorem creditorem, congruo termino, intra quem poſſit, ſi velit, rem ſibi euictam liberare ſoluta pecunia debita creditori, qui illam euicit, ſi intra eam diem non fuerit ſolutum, & liberatum pignus, tunc ſolemni, & iudiciali ſubhaſtatione vendatur ad ſatisfactionem creditoris.

4 Tamen hæc opinio Couarr. non placuit Dominis, tamquam contraria concluſioni iuris, quæ elicitur ex text. *in l. ſi creditor, ff. de diſtract. pignorum, & in leg. diſtractis, C. de pignor.* vt ſcilicet debitor etiam inuito creditore poſſit pignus vendere, quod etiam clarè tenuit Rota apud Put. *deciſ.* 260. *n.* 1. *lib.* 3. vbi expreſsè dicitur, quod debitor, qui rem ſuam hypothecat, vel pignorat creditori, ſi illam alienet, valet alienatio, nec dicitur facere contra legem hypothecæ, vel pignoris, ex quo in contractu non promiſit non alienare, vel vendere, per text. *in dict. leg. diſtractis.* Vbi omnes, & in ſpecie Bald. vnde dominium eſt validè translatum, & actio hypothecaria non percutit dominium rei alienatæ, ſed poſſeſſionem dumtaxat, prout expreſsè loquitur text. *in auth. hoc ita, Cod. de pignor.* & in corpore, vnde deſumitur *in authen. de litig.* ibi, ſi autem hoc debitor non fecerit, damus licentiam creditori, qui rem venditam ſuppoſitam habet, eamdem rem vendicare, donec ei ſatis pro debito fiat, & ſic apparet, quod datur retentio rei auocatæ à tertio emptore ad tempus, donec creditori ſatisfiat, non autem facultas diſtrahendi, & ſic intelligantur *lege* 1. 2. 3. *& 4. Cod. de diſtract. pignor.* quas Couarr. pro ſua opinione allegat, nempè de facultate diſtrahendi pignus, cuius poſſeſſionem habet creditor ceſſante dominio tertij, vel quatenus penes debitorem reperitur, aliàs pugnaret de directo, quod alienatio facta per debitorem eſſet valida, & quod creditor rem alienatam poſſet vendere.

5 Et ideò concludebant DD. contra tertium poſſeſſorem, & Dominum rei effectum; eatenus prouiſum eſſe a iure, vt creditor ratione anterioris hypothecæ poſſit tantummodo ab eo auocare poſſeſſionem eiuſdem rei à ſe retinendam, donec de fructibus in ſortem imputandis ſibi de ſuo credito ſatisfiat, & ita procedere libellum in hypothecaria, tradit Neguſ. *de pignor. part. vltim. memb. vlt. numer.* 24. Menoch. *conſil.* 361. *num.* 7. vbi allegat. Papien. *in ſua praxi, in form. libell. in actione hypothecaria*, non autem eam diſtrahere.

6 Minus viſum fuit obſtare aliud fundamentum, cui pro ſua opinione Couarr. innititur, quod ſcilicet creditor cogeretur ex fructibus rei euictæ minutas ſolutiones recipere in extinctionem ſui crediti, contra text. *in leg. tutor. §. Lucius, ff. de vſur.* quia placebat reſponſio, quod abſurdius eſſet emptorem ſine facto ſuo priuari dominio rei ſuæ, contra reg. *l. id quod noſtrum, ff. de regul. iur.* & creditori remanet ſaluum ius agendi contra principalem debitorem, & fideiuſſores, & ſic euitare poteſt ſatisfactionem in minutis ſolutionibus. Dum verò dicit Couarr. non teneri creditorem ſibi ſatisfacere de ſorte ex fructibus pignoris, ſed ex illius venditione, reſpondebatur id benè procedere inter debitorem, & creditorem, non autem quando creditor agit contra tertium poſſeſſorem, & ita intelligi eorum tit. *ff. & C. de diſtract. pignor.* vt dictum eſt. Tandem dictum fuit non obſtare, quod emptor habeat facultatem offerendi pretium, quia non inde ſequitur, quod teneatur renunciare iuri ſuo, ſi non offert. Nec commiſſio noua mihi directa aliquid vltra ius tribuit Congregationi cùm in ea adſit clauſula, *prout iuris fuerit*, per quam apparet nihil Congregationi

tioni fuiſſe conceſſum vltra remedia ei de iure competentia. Ex quibus,& alijs copioſè deductis per D.Ludouicum de Vignate,quæ placuerunt,ita deciſum fuit.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Florentina, ſeu Pariſien. pecuniariæ.

Veneris 6. Nouembris 1615.

ARGVMENTVM.

Creditor quando poſſit agere contra debitorem, ſeu debitoris, & qua actione, quando etiam ſub generali obligatione bonorum, & iurium veniant iura conditionalia, & in diem, & quid ſi nomen debitoris fuerit exactum ab hærede principalis debitoris,

SVMMARIVM.

Nomen debitoris venit ſub generali bonorum obligatione, num.1.

Creditor poteſt agere vtili perſonali actione contra hæredes ſui debitoris, qui exegerunt nomen debitoris ipſi creditori obligatum, n.1.

Creditor vt poſſit agere contra debitorem debitoris, tria requiruntur. Primo, quod talis debitor fateatur debitum. Secundo, quod principalis debitor fuerit condemnatus. Tertio, quod idem principalis debitor fuerit excuſſus, & non ſit ſoluendo. Declara, vt n.2.

Debitor in instrumento obligatus habetur pro condemnato, num.2.

Excluſio non eſt neceſſaria in bonis debitoris decocti, n.2.

Excuſſio non eſt neceſſaria, quando agitur vtili perſonali actione, vel vtili hypothecaria, vel etiam Saluiano, num.2.

Creditor habens obligatum nomen debitoris, poteſt in ſubſidium agere ad pecunias exactas, numer. 3. Vbi tamen hæc concluſio declaratur duobus concurrentibus, excuſſo ſcilicet principali debitore, & quod pecunia exacta retineantur, non ex cauſa oneroſa, ſed ex cauſa lucratiua.

Hæres exigens pecunias defuncto debitas, dicitur illas retinere ex cauſa lucroſa, n.3. in fine.

Nomen debitoris an veniat in ſimplici obligatione bonorum, quando eadem obligatio non eſt pura, ſed in diem, n.4.

Obligatio in diem an producat actionem ante diei euentum, n.4. Vbi etiam an veniat ſub generali obligatione iurium, & num.5.

Verba præſentis temporis non referuntur ad debita in diem, num.5.

Cedens omnia iura ſua, non videtur cedere niſi ea, quorum dies ceſſit, & venit, & propterea ſub tali ceſſione non veniunt iura conditionalia, & in diem, n.5.

Legatum vbi eſt conditionale conditio non retrotrahitur in præiudicium illorum, quibus medio tempore fuit ius quaſitum. Declara, vt n.6.

DECISIO DCCLX.

1 CReditum Regium pertinebat ab Horatium, qui fecit participem Naſium, qui etiam illud obligauit ad fauorem Norij ex generali obligatione omnium bonorum. Nomen enim debitoris venit ſub ſimplici appellatione bonorum ex allegatis in deciſione in hac cauſa facta 17. Nouembris ſuperioris anni, & latè comprobat Surd. *in conſil.4. num.18. & ſequentibus*. Quare cùm filij dicti Horatij exegerint iſtud nomen hypothecatum Norio, & ſic etiam fuerint effecti debitores Naſij, ſequitur quod cùm Norius habeat hypothecata omnia bona præſentia, & futura Naſij per conſequens habeat etiam hypothecatum iſtud nomen debitoris filiorum Horatij, cùm fuerint effecti debitores ipſius Naſij ex prædicta exactione facta à Rege, ita vt poſſit agere vtili perſonali contra dictos filios, quæ fuiſſet directa penes Naſium, *l.nomen debitoris*, ibi vtilibus, iuxta primam lecturam gloſſæ *C. quæ res pign.oblig.poſſ.* vbi Bart. *num.4.*& Bald.*num.1.*Salicet. *num.3. & ſeqq.* & latè deducit Surd.*dicto conſil.4.num.23.* vel poteſt agere contra bona hæreditaria filiorum Horatij, quæ erant hypothecata Naſio vtili hypothecaria, vel vtili Saluiano, quæ erant actiones directæ penes Naſium principalem creditorem, vt per gloſ. *in d.l.nomen in ver.vtilibus, & in leg.2. in ver.conuenti*, quando fiſcus, vel priuata perſona, & benè declarat Bart. *in d.l. nomen n.5.*

Et quamuis ad hunc effectum, vt creditor poſſit agere contra debitorem debitoris, tria requirantur, nempè primò, quod talis debitor fateatur debitum, ſecundò, quod principalis debitor fuerit condemnatus, tertiò, quod principalis debitor fuerit excuſſus, & non ſit ſoluendo, *leg.2. cum duabus ſeqq. Cod. quando fiſc. vel priuat. à Diuo Pio, §. ſic quoque, ff. de re iud.* cum alijs per Surd. *dict. conſil.4. num.2.* tamen quatenus attinet ad primum requiſitum, hodie Norius agit, vt liquidet debitum Horatij erga Naſium, & creditum ſuum, quod eſt ſecundum requiſitum erga Naſium, quod & iuſtificauit iuxta reſolutiones factas. Nam licet Naſius non ſit condemnatus, ſufficit, quod ex inſtrumentis conſtet de eius debito, vt poſt alios dicit Surd. ſæpius allegato *conſil.4. numer.27.* & quoad tertium requiſitum de excuſſione, licet illa tunc requireretur, ſi iure directo vellet Norius agere contra filios Horatij, ſed cùm non agat iure directo, ſed vel vtili perſonali, aut vtili hypothecaria, vel Saluiano, excuſſio non eſt neceſſaria, vt voluit poſt alios Surd. *dicto conſil.4. à num.32. vſque ad num.37.* ſed cùm Syluia ipſa, quæ ſe opponit huic exactioni probauerit Naſium obijſſe decoctum, non requiritur alia excuſſio, ex Alex. *in conſil.17. numer.6. verſic. vnde perindè eſt lib.1.* & fuit dictum in alia deciſione. 2

Secundò principaliter fuit dictum, quod & alia actione poteſt agere Norius. Nam cùm haberet nomen Regis hypothecatum, vel illud ius, & ſic illud eſſet pignus, in ſubſidium ei competit actio ad pecunias exactas, *l. mater, C. de rei vendic.* vbi Bald. *n.14. verſ. item quæro*, cùm hodie non poſſit agere contra pignus, quia amplius nomen debitoris, nec illud ius exigendi extat, *l.1. C. de rebus alien. non alienan.* vbi gloſ. *in ver.subebit, gloſ.fin.in l.1. verſic. & ideo pretium pignorum, ff.de diſtr.pign.* quam concluſionem, licet intelligant Doctores duobus concurrentibus, ſcilicet excuſſo principali debitore, & quod pretium retineatur ex cauſa lucratiua, non ex cauſa oneroſa, Bart. *in d.leg.1. n.1. & 2.* Salicet. *n.2. ff.de diſtr.pignor.* Alexand.*conſil.108.numer. 9. & 10. lib.5.* tamen hic excuſſio non requiritur, cùm Syluia probauerit, Naſium obijſſe decoctum, vt ſupra dictum eſt. Secundum requiſitum eſt clarius, quia cùm Horatius participem fecerit Naſium de dicto credito Regio, quoad partem ſpectantem ad Naſium, non poteſt dubitari, quin filij Horatij illam teneant titulo lucratiuo, vt in puncto dicunt Bartolus *in dicta leg.1. numer.2. & 3.* Salicet. *numer.2. ff. de condit. indeb.* & hoc eſt, quod dicit alia deciſio, cuius fundamentum, vt patet ex prædictis ſolidum eſt. 3

Neque huic motiuo obſtat, quòd Naſius obligauit bona ſua, quare non ideò ſequitur, quod nomen debitoris Regis veniret in iſta obligatione bonorum, cùm obligatio eſſet in diem, & ſic nondum eſſet nata actio Naſio, Bald. *in conſil.234. ſub num.2. verſ. in contrarium eſt veritas lib.2.* Tiraquel. *in leg.ſi vnquam in verb. bona ſub numer.8. circa finem verſ.vbi tamen.* Nam fuit reſponſum, quod hoc fundamentum Bald. non eſt verum, quia ſecundum magis communem opinionem Doctorum, de qua teſtatur Alex. *in leg. ſi ſtipulatus 76. §. cum ſtipulamur num.2.* & ante diem dicuntur competere iura, quia eſt orta obligatio, & actio ante diem, quod etiam ſenſit idem Bald. dum ſubdit, quod & ſi nata eſſet actio, eſt tamen non intentabilis, & ideò tunc non dicetur eſſe in bonis, ſed in diem, quare interim non poteſt agi, quod eſt verum, ſed adueniente die, & purificata conditione poteſt agi, Dec. *conſil.551. num.7. & conſ.629. num.4.* qui eſt caſus noſter, & quatenus eſſet verum dictum Baldi, quod non eſſet nata actio, erat tamen in bonis ſpes agendi, vt ipſemet dicit *dicto num.2.* quæ venit in obligatione generali iurium, vt dicit Petr. de Bellapert. *in d.leg.ſi ſtipulatus num.7.* & cæteri Doctores mox allegandi, quæ quidem ſpes tranſmittitur etiam conditione pendente, *§. conditionali inſt. de verbor. obligat. §.cum quis ſub aliqua inſtit. de inutil. ſtipul.* cum alijs per Surd. *deciſ.151. num.7. verſ. nam eo caſu*, qui loquitur in terminis. 4

Neque prædictis reſiſtit diſpoſitio text. *in dicta l. ſi ſtipulatus 76. §.cum ſtipulamur, ff.de verb. oblig. & in lege ſi ita ſcripſiſſet 47. ff.de leg.2.* Vbi verba præſentis temporis non 5

reſe-

referuntur ad debita in diem. Vnde notat Bald. *in dict. leg. ſi ita ſcripſiſſet, per illum text. ſub numer.* 2. quod qui cedit omnia iura ſua, non videtur cedere niſi ea, quorum dies ceſſit & venit, non conditionalia, vel in diem, quem ſequitur Alex. *in conſil.* 106. *num.* 8. *lib.* 5. Nam fuit reſponſum, quod text. prædicti non applicantur, quia in caſibus illorum fuerat additum verbum dare oportet, quod neceſſitatem importat, & executionem denotat cum effectu, quare iſta verba non poſſunt referri ad debitum in diem, vel ſub conditione, ita explicat *in dicta lege ſi ſtipulatus*, Petr. de Bellapert. *numer.* 6. Alex. *ibidem in* §. *cum ſtipulamur, numer.* 2. Bald. *ſibi contrarius in reper. lege & ſi poſt tres numer.* 52. *in fine; ff. ſi quis cautio*, Alex. *pariter ſibi contrarius in dicto* §. *cum ſtipulamur numer.* 5. & Iaſ. *in eod.* §. *cum ſtipulamur num.* 3. & Curt. iun. *in leg.* 1. *num.* 78. *ff. ſi certum pet. vbi meminit de conſ.* Alex. Natta *in addit. ad dictum conſ. Alexandri.*

6 Neque principaliter obſtat, quòd licet ceſſio facta per Naſium ad fauorem Norij ſit anterior, tamen cùm ſit conditionalis, non debet præferri ceſſioni purè factæ patri Syluiæ. Nam fuit reſponſum, quod conditio ex eo deducitur, quia Horatius admiſit Naſium ad creditum Regium, quatenus exigeretur, ſed hoc nihil facit, quia licet in legatis conditio non retrotrahatur in præiudicium illorum, quibus medio tempore ius fuit acquiſitum, Neguſ. *de pignor.* 5. *part. princ. primo memb. numer.* 19. *& ſequentibus*, Mant. *de tacit. & ambig. conuent. lib.* 14. *tit.* 46. quod tamen eſt verum, quando quantitas legatur, Caſtr. *conſil.* 446. *numer.* 1. *lib.* 2. ſecus autem, quando certa bona, quia ad effectum, vt poſſint recuperari à tertio, conditio retrotrahitur, Bart. *in lege fin.* §. *ſint autem numer.* 3. *Cod. com. de leg.* Caſtr. *dicto loco*, tamen cùm hic verſemur in contractu, ceſſat omnis difficultas; quia conditio retrotrahitur ex allegatis per Mant. & Neguſ. locis præcit. Rot. *deciſ.* 728. *n.* 6. *&* 7. *part.* 1.

7 Quæ dicuntur de ſatisfactione Norij non debuiſſent allegari, quia ſunt benè ſublata ex alia deciſione, nam obtinuit poſſeſſionem prædij, ex primo decreto loco pignoris ad effectum percipiendi ſcuta 5. pro centenario, iuxta formam Statutorum Florentiæ, vt patet ex actis datis in alia poſitione, & qui modo etiam in hac poſitione dantur. Et quamuis hodie addatur, quod prædium fuit æſtimatum de anno 1595. ad inſtantiam Norij, tamen non propterea conſtat, quod fuerit datum in ſolutum imò apparet ex fide Cataſti, quod quidam Io. Maria Largerius illud emit pro ſcutis 1400. & quod nominauit Norium, & quod de anno 1599. fuit venditum Nicolao Bonacurſio, quare nullo pacto probatur, quod prædium fuerit aſſignatum Norio in cauſam crediti.

8 Ad alia ſatisfacit deciſio ſub die 17. Nouembris 1614. cum qua tranſierunt Domini, & ab ea non putarunt eſſe receden. Et ita concluſum.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Palatij de Ruſticuccijs.

Veneris 13. Nouembris 1615.

A R G V M E N T V M.

De manutentione conceden. hæredi, qui alijs cohæredibus inſtitutis poſſeſſionem hæreditatis accepit ex inſtrumento plura notanda, de quibus in Summario.

S V M M A R I V M.

Manutentio danda eſt probata poſſeſſione etiam inſtrumentali alio non exiſtente in poſſeſſione, n. 1.

Poſſeſſio inſtrumentali alio non exiſtente in poſſeſſione valida eſt, & manutenibilis, n. 1.

Poſſeſſio inſtrumentali cum animo retineatur præſumitur continuata, n. 1. *in fine.*

Poſſeſſio capta nomine alterius cenſetur ratificata ab eo, cuius nomine capta eſt, & remanet penes eum, qui poſſeſſionem cepit, num. 2.

Poſſidens iure familiaritatis ex ſuperuenienti titulo cauſam poſſeſſionis ſibi mutaſſe præſumitur poſſeſſionem accepiſſe pro ſua tantum portione. Declara, vt n. 3.

Poſſeſſio poſterior præſumitur clandeſtina, & non nocet anteriori poſſeſſori, n. 4. *Vbi præſertim ſi poſterior poſſeſſio ſit iure familiaritatis.*

Poſſeſſio capta nomine alterius ante ratificationem illius, cuius nomine capta eſt, remanet penes eum, qui poſſeſſionem cepit, num. 2.

D E C I S I O DCCLXI.

FVit reſolutum D. Matthæo dandum eſſe mandatum de manutenendo in poſſeſſione totius palatij, de quo agitur, cùm de eius poſſeſſione conſtet ex inſtrumento adeptionis, quod probat *l.* 1. §. *ſi iuſſerim, & l. quod nemo,* §. *ſi venditore, ff. de acquir. poſſeſſ.* Bart. *in l. prædia n.* 1. *ff. eodem*, quæ poſſeſſio licet inſtrumentalis, tamen cùm fuerit capta alio non exiſtente in poſſeſſione eſt conſiderabilis, & ad effectum manutentionis, Caſſador. *deciſ.* 20. *de præben.* Put. *deciſ.* 390. *n.* 4. *& ſeqq. lib.* 1. *in nou.* Verall. *deciſ.* 334. *n.* 6. *lib.* 2. ita vt intret, vt dictum eſt, interdictum retinendæ, de quo in §. *hodie inſtit. de interd.* etiam quod hodie petatur manutentio, quia præſumitur continuata, cùm animo retineatur, *l. licet, C. de acquir. poſſeſſ.* Abbas *in c. cum ad ſedem num.* 15. *de reſtit. ſpoliat.* Put. *deciſ.* 19. *lib.* 2. *in nou.* 1

Et quamuis Matthæus cepetit poſſeſſionem nomine proprio, & Equitis Iacobi fratris, pro quo de rato promiſit, attamen cùm poſtmodum Eques Iacobus omnia bona donauerit Matthæo, & alios actus hæreditarios fecerit, cenſetur dictam poſſeſſionem ratificaſſe; Caſtren. *conſ.* 116. *incip. viſo compromiſſo col. pen. in fin.* Aym. *conſ.* 237. *n.* 2. & ante ratificationem remanſit penes ipſum Matthæum, Ales. *in conſ.* 22. *n.* 2. *lib.* 5. & in puncto eſt deciſio Rotæ 641. *n.* 1. *&* 6. *part.* 1. quare purificata donatione per obitum Equitis Iacobi, cùm Matthæus eſſet in poſſeſſione totius palatij, etiam quoad partem ſpectantem ad Iacobum iure familiaritatis, cenſetur quoad dictam portionem ſibi mutaſſe cauſam poſſeſſionis, Bald. *in l. pen. ſub n.* 1. *C. de pign. act.* ſicuti ſine alia declaratione cenſetur feciſſe, iuxt. opinionem Decij *in conſ.* 400. *n.* 5. quam reprobato Soccin. ſen. *in conſ.* 31. *n.* 1. *lib.* 1. ſeruat Rota, vt per Put. *deciſ.* 441. *lib.* 1. *&* 331. *n.* 1. *lib.* 3. *in nou.* Achil. *deciſ.* 4. *de cauſ. poſs. & propriet.* & fuit reſolutum in cauſa Maceraten. hæreditatis 11. Maij 1587. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio, & coram me, in cauſa Aſculana domus 3. Iunij 1602. 2

Non obſtat, quòd D. Matthæus cepit poſſeſſionem in vim teſtamenti in quo cùm ſcripti eſſent tres hæredes, videlicet Ruſticuccius, Iacobus, & Matthæus, præſumitur accepiſſe poſſeſſionem pro portione ſua, & Equitis Iacobi tantum, non autem pro portione Ruſticuccij, ad text. *in l.* 2. *C. de acquir. poſſ. & in l. quadam mulier, ff. de rei vendic.* Nam fuit reſponſum quod Matthæus non ſe reſtrinxit ad teſtamentum, cùm dixerit, & alias omni meliori modo, Soccin. ſen. *conſ.* 51. *n.* 9. *vol.* 1. Vlterius fuit reſponſum, quod ceſſat iſta præſumptio ex ſubſecutis, nam Cardinalis inſtituit dictos fratres, vt dictum eſt, & poſtmodum linea ſubdixit nomen Ruſticuccij, ſub eadem linea, ſcribendo, *che a Ruſticuccio già s'è prouiſto*, & Matthæus putauit Ruſticuccium fuiſſe exhæredatum, quod probatur, quia etiam reliquos actus hæreditarios fecit tantum nomine proprio, & Iacobi, vt patet ex ſolutione debitorum, diuiſionem mobilium, & ſimilium, quare manifeſtiſſimè arguitur, quod cepit poſſeſſionem totius palatij, cùm putaret Ruſticuccium fuiſſe exhæredatum, quod etiam clarè oſtenditur ex depoſitionibus teſtium, qui deponunt, nedum de actibus poſſeſſorijs priuatiuè ad D. Ruſticuccium, ſed etiam quod dictus D. Ruſticuccius hoc agnoſcebat, contra quos teſtes, licet plura opponerentur, quæ non viſa fuerunt Dominis conſideratione digna, attamen etiam circumſcriptis depoſitionibus iſtorum teſtium, adhuc ex prædictis remanet deciſio. 3

Non obſtat poſſeſſio D. Abbatis Ruſticuccij, quia aut tamquam poſterior præſumitur clandeſtina, & non nocet Matthæo, *cap. licet cauſam*, & ibi Doctores *de probat.* Bart. *in l. ſi duo in princip. ſub numer.* 4. *ff. vti poſſid.* Verall. *deciſ.* 334. *numer.* 2. *&* 6. *part.* 2. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 5. *numer.* 2. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* aut præſumitur iure familiaritatis, & non prodeſt, *leg. qui iure familiaritatis, ff. de acquirend. poſſeſſ.* Menoch. *de arbitr. caſ.* 160. *numer.* 12. *& ſeqq.* prout verè fuit, quia Matthæus nedum cepit poſſeſſionem totius palatij, ſed etiam diuiſit mobilia, & ſoluit debita hæreditaria ſolo nomine proprio, & Iacobi fratris, ex quibus ſatis arguitur, quod D. Ruſticuccius non habuit ſe pro hærede, ita vt dicendum ſit, ex iſto titulo 4

non poſſediſſe, ſed iure familiaritatis, vt benè ad propo-
ſitum Surdum *in conſil.* 261. *numer.* 18. & quamuis Domi-
nus Ruſticuccius pluries dixerit requiſitus, an vellet con-
ducere domum, quod volebat inhabitare ſuum palatium,
attamen hoc poteſt verificari in habitatione, quam fra-
tres patiebantur ipſum habere iure familiaritatis, & ita
etiam tollitur, quod ducitur, quod Dominus Ruſticuc-
cius fecit melioramenta in palatio, quia hæc potuit facere
ratione habitationis, & familiaritatis, prout inquilini
etiam quotidie faciunt, & ſi ſtandum eſſet teſtibus, benè
declarant iſtam materiam, ſed etiam eorum dictis circum-
ſcriptis ex prædictis viſum fuit Matthæo non poſſe denega-
ri manutentionem.

R. P. D. VBALDO.

Romana Tutelæ de Boncompagnis.

Veneris 13. *Nouembris* 1615.

ARGVMENTVM.

Tutor non tenetur de furto rei pupillaris, dum-
modo furtum probatur, & abſit illius cul-
pa, & an furtum in caſu deciſionis probe-
tur. Item an tutores, quorum vnus tantum
adminiſtrauit, habeant inter ſe beneficium or-
dinis, vt ſcilicet primo conueniri debeat, qui
adminiſtrauit.

SVMMARIVM.

Inuentarium plenè probat contra conficientem, n. 1.
Confeſſio facta in iudicio criminali præiudicat etiam in ciuili, num. 1.
Confeſſio præualet alijs probationibus, n. 1.
Exiſtentia rei penes aliquem de vno tempore, præſumitur etiam de alio, n. 1.
Tutor & ſimilis cuſtos non tenetur ad reſtitutionem rei furto ſubtractæ, dummodo abſit culpa, vel dolus, n. 2.
Furtum reputatur inter caſus fortuitos, n. 2.
Tutor non tenetur de caſu fortuito, num. 2. *Vbi maximè ſi fuit redditione rationis liberatus.*
Tutor vt non teneatur de furto rei pupillaris, duo probare debet, ſcilicet furtum, & illud ſine ſua culpa commiſſum, num. 3.
Furtum tamquam difficilis probationis probatur ex coniecturis, n. 3.
Furtum in eo qui ex officio tenetur ad cuſtodiam, non probatur per eius querelam, ac acclamationem etiam iuratam, num. 4. *Vbi maximè, ſi agatur de furto notabili, quicquid ſecus in eo, qui non tenetur ad cuſtodiam.*
Fallit concurrente bona fama furtum paſſi, niſi dicta fama elidatur ex contrarijs probationibus, n. 5.
Teſtis de auditu a parte non magis probat, quàm ipſa pars, num. 6.
Indicia purgantur ex ſuſtentatione tormentorum, n. 6.
Indicia conquaſſantur ex indicijs contrarijs, & inueriſimilitudine, n. 7.
Liberatio à redditione rationis relicta tutori intelligitur de ſcrupuloſa, non autem quod non teneatur reſtituere bona deſcripta in inuentario, & quæ deſcribi debuerunt, num. 8.
Tutoris culpa in furto rei pupillaris arguitur ex eo, quod tutor domum pupilli reliquerit ſine cuſtodia, n. 9.
Tutores quorum vnus tantum adminiſtrauit habent inter ſe priuilegium ordinis vt prius debeat excuti adminiſtrator, num. 10.
Verbum poſſit *eſt facultatiuum, non autem præceptiuum, num.* 11.

DECISIO DCCLXII.

1 CVm Gregorius Boncompagnus dediſſet tutricem
filijs ſuis Dominam Liſam vxorem ſuam, & alios
duos contutores, ipſique in inuentario inter cetera bo-
na deſcripſiſſent nonnulla iocalia, agebant filij, & hære-
des pro eorum reſtitutione. Ex aduerſo verò prætendeba-
tur, nonnulla fuiſſe furto ſubtracta. Quare propoſito du-
bio in Rota, an tutores tenerentur ad eorum reſtitutio-
nem, Domini cenſuerunt, Dominam Liſam quidem
teneri, contutores verò pro nunc non teneri. Et pro fun-
damento primo reſolutionis præmittendum eſt, non fuiſ-
ſe controuerſum de exiſtentia dictorum iocalium penes
Liſam de tempore obitus viri, quod probatur tum ex in-
uentario, quod plenè probat contra tutorem illud confi-
cientem, *leg. fin. Cod. arbitr. tutel.* Bart. *in leg. tutor qui re-
pertorium num.* 12. *ff. de adminiſtrat. tut.* Pariſ. *conſil.* 26. *num.*
55. *lib.* 2. Rota *deciſ.* 71. *num.* 3. *part.* 1. tum ex querela per
Liſam porrecta, quæ confeſſio in iudicio criminali ei
præiudicat etiam in ciuili, Ægid. *deciſ.* 3. Cæſ. de Graſſ. *de-
ciſ.* 3. *n.* 3. *de ſolut.* & fuit dictum in vna Bononien. Laudi 28.
Aprilis 1608. coram bon. mem. Iuſto, tum demum ex in-
ſtrumento obligationis ſcut. 200. pro releuatione prætenſi
furti, in qua aſſerit gemmas ſubtractas eſſe valoris ſcut.
3. mil. qua confeſſione nulla melior probatio, *leg. cum
te, Cod. de tranſact.* cum alijs per Surd. *conſil.* 60. *in prin-
cip. lib.* 1. Et ex hoc ſequitur, vt etiam hodie penes ip-
ſam extare præſumantur, Iaſ. *in leg. ſi quis, §. prætor nu-
mer.* 12. *ff. de edend.* Afflict. *deciſ.* 13 *numer.* 1. *verſ. cum
ergo, &c.* & conſequenter, quod teneatur ad eorum re-
ſtitutionem.

Quia tamen pro D. Liſa allegatur furtum dictorum io- 2
calium apud Dominos non dubitabatur. Quin ſi furtum
probaretur, & nulla præceſſiſſet culpa D. Liſæ, ipſa om-
ninò veniret liberanda à prædicta reſtitutione, cùm cer-
tum ſit, tutores, & ſimiles cuſtodes non teneri ad rei re-
ſtitutionem furto ſubtractæ, dummodo abſit culpa, vel
dolus, *l. ſi vt certo, §. nunc videndum, ff. commod. §. præterea,*
cum ibi not. *inſtitut. quib. mod. re contr. oblig. l. quod Nerua ff.
depoſ. leg. ſi duobus, §. damna,* & ibi gloſ. *in verb. ſurreptum, ff.
pro ſoc.* Grat. *conſil.* 94. *numer.* 37. *& ſeqq. lib.* 2. cum alijs per
Honded. *conſil.* 90. *num.* 11. *lib.* 2. cum hoc caſu furtum repu-
tetur caſus fortuitus, ad quem cuſtodes non tenentur, *l.* 1.
& illi not. Bald. *C. depoſ.* Bart. Iaſ. & alij *in l. ſi quando, C. vnde
vi, & in l. ſi quis ex argentarijs, §. prætor ait, ff. de edend.* Pariſ.
conſil. 156. *num.* 4. *&* 5. *lib.* 4. Menoch. *conſil.* 353. *numer.* 9. *&*
10. *lib.* 4. Honded. *d. conſil.* 90. *num.* 10. *lib.* 2. & in terminis tu-
toris, quod de caſu fortuito non teneatur, eſt text. *in l. ſi res
pupillaris,* & ibi gloſ. & Bart. *ff. de adminiſtr. tut. l.* 3. *&* 4. *C. de
peric. tut.* quod eo magis dicendum videtur in hoc caſu quo
D. Liſa fuit liberata à redditione rationis, vt in his terminis
tradit Alex. *conſil.* 45. *n.* 1. *&* 2. *lib.* 1.

Cùm igitur duo probanda ſint pro parte Liſæ, videlicet 3
caſus, ideſt furtum eſſe commiſſum, & ſine ſua culpa, vt
per gloſ. *in §. fin. inſtit. quib. mod. contr. oblig.* & ibi Aret. gloſ.
Bart. *in d. l. ſi quis ex argentarijs, §. an nec heredi,* & ibi alij
Doct. ſiue *in §. prætor ait,* vbi Angel. *numer.* 7. Caſt. *numer.* 6.
& 7. Alex. *numer.* 6. *&* 10. Iacobin. *numer.* 14. Iaſ. *numer.* 11.
& numer. 29. & in ſpecie de tutore, & curatore, Bald. *ibi-
dem num.* 3. *circa fin. verſ. & idem eſt,* & idem tradunt Doct.
in l. ſi creditor, vbi Bart. Alberic. Caſtr. & Salicet. *C. de pign.
act.* Menoch. *d. conſil.* 353. *num.* 2. Honded. *d. conſil.* 90. *num.* 2.
& 3. *lib.* 2. *& conſil.* 19. *num.* 17. *& ſeq. lib.* 1. cum alijs allegatis
in vna Peruſina pecuniaria 28. Nouembris 1612. coram
R. P. Domino meo Manzanedo, Domini exiſtimabant neu-
trum eſſe ſufficienter probatum. Quia quoad furtum, li-
cet illud poſſit probari etiam coniecturis, cùm ſit difficilis
probationis, vt per Bart. *in d. §. an nec heredi num.* 5. cum
alijs per Menoch. *lib.* 6. *præſumpt.* 65. *numer.* 20. tamen
coniecturæ adductæ pro D. Liſa videbantur leues, & Bart.
loco citato, & Doct. *in dict. §. prætor ait,* exemplificant,
quando oſtium fuit ruptum, vt ibi per Ang. *numer.* 7. Iaſ.
num. 18. Bart. *in l. ſi creditor num.* 5. *Cod. de pign. act.* Quod hic
ceſſat.

Nec vis fieri poteſt in querela porrecta à D. Liſa, quia 4
cùm ſimus in tutrice, quæ ex officio tenetur ad cuſtodiam
bonorum pupilli non ſufficit eius querela, vel acclamatio,
vel aſſertio ad probandum furtum, Bart. *in d. leg. ſi creditor
num.* 5. imò quod nec ſtatur eius iuramento, dicit Alexand.
in d. §. prætor ait num. 12. & ibi Iaſ. *num.* 17. benè facit An-
charr. *conſil.* 316. *numer.* 4. vbi loquitur in matre tutrice.
Quicquid eſſet dicendum ſi non teneretur ad cuſtodiam
ex officio, & ita diſtinguit Burſatt. *conſil.* 285. *numer.* 12.
quem ſequitur Honded. *conſil.* 43. *numer.* 18. *lib.* 2. Grat.
qui loquitur in tutore, *conſil.* 23. *num.* 19. *lib.* 1. cum alijs
adductis in vna Romana depoſiti, ſeu exhibitionis ſchedu-
læ 9. Iunij 1595. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio, &
apud Seraphinum *deciſ.* 1224. *num.* 2. Et hoc eo magis pro-
cedit in hoc caſu, in quo tractatur de furto non modico,
ſed notabili, cùm gemmæ præſupponantur magni valoris,

vt per

vt per Petraſanct. *ſign.* 8. *ſub num.* 4. quam refert, & ſequitur eruditiſſimus Farinac. *de furt. quæſt.* 176. *part.* 1. *num.* 8. & agitur non contra furem, ſed in præiudicium tertij qui non deliquit, nec fuit in dolo, iuxta tradita per Bart. *in l. ſi quando num.* 4. & ibi Iaſ. *de communi n.* 38. *&* 43. *C. vnde vi.*

5 Et licet concurrente Bona fama, & legalitate furtum paſſi ſtetur interdum eius aſſertioni ſaltem iuratæ, vt per Rimin. ſen. *conſ.* 95. *num.* 19. *&* 21. inter conſil. Grat. *lib.* 2. cum alijs per Menoch. *d. conſ.* 353. *num.* 7. *& d. præſumpt.* 61. *num.* 23. Honded. *conſ.* 90. *num.* 26. *lib.* 2. præſertim, quando agitur ciuiliter, vt hic Farinac. *de inquiſit. q.* 2. *n.* 16. Tamen in propoſito probatio bonæ famæ videbatur elidi, & debilitari ex contrarijs præſumptionibus, & probationibus, cùm conſtet non omnia bona fuiſſe deſcripta in inuentario, ſed nonnulla occultata in Monaſterio Sanctæ Annæ, eaque nonniſi mediante comminatione excommunicationis fuiſſe detecta, & poſtea deſcripta, vt apparet ex datis in Summario Hæredum *n.* 15. 16. *&* 17. fuerunt etiam datis plures teſtes deponentes plura bona remanſiſſe penes D. Liſam, vt veſtes, & alia iocalia, præter deſcripta in inuentario, & de eis erit poſtea agendum, quæ ſpecialis probatio præualet probationi bonæ famæ in genere, Alexand. *conſ.* 77. *num.* 5. *&* 6. *lib.* 1. cum alijs allegatis.

6 Non obſtant teſtes examinati in Curia Gubernatoris, quia deponunt de auditu à D. Liſa circa prætenſum furtum, ideòque non magis illis credendum eſt, quam ipſi Liſæ *cap. fraternitatis, de heretic.* Aym. *conſ.* 112. *num.* 13. Verall. *deciſ.* 264. *num.* 7. *part.* 3. Quibus ſtantibus parum etiam releuant aliæ coniecturæ deſumptæ ex carceratione mulierum, & aliorum de familia, & ex obligatione de ſoluendis Scutis ducentis ei, qui reſtituiſſet iocalia, quia hæc omnia potuerunt ſtudioſè agi ad effectum iuſtificandi prætenſum furtum, vltra quod iudicia contra familiares fuerunt purgata ex ſuſtentatione tormentorum, Farinac. *in quæſtion. crimin. lib.* 1. *tit.* 5. *quæſt.* 40. *num.* 1. *& ſeqq.* vbi alios cumulat, & licet Dianora vna ex famulis confeſſa fuerit in tormentis, commiſiſſe furtum, tamen non ratificauit.

7 Accedit, quod hæc iudicia conquaſſantur ex iudicijs contrarijs, tum quia D. Liſa fatetur furtum fuiſſe commiſſum ſine fractione aliqua ianuarum, & ſcrinij & ideò non applicantur, Rimin. Grat. Angel. Menoch. & Honded. qui alios cumulat *conſ.* 90. *num.* 22. *lib.* 2. Quia ibi vltra querelam concurrebat fractura cum alijs, de quibus ibi, tum quia in eodem ſcrinio erant aliæ gemmæ valoris Scutorum 2000. vt eadem Liſa depoſuit, & non eſt veriſimile, quod idem fur iſtas eodem tempore non ſubtraxiſſet.

8 Non obſtat liberatio à redditione rationis per teſtatorem facta, quia illa intelligitur de ſcrupuloſa redditione rationis, non autem, quod non teneatur reſtituere bona deſcripta in inuentario, vel quo deſcribi omninò debuerunt, *leg. Aurelius* §. *Titius de lib. legat.* Dec. *conſ.* 177. *in cauſa ſub n.* 3. *verſ. modo*, & fuit dictum in vna Romana redditionis rationis 12. Maij 1603. coram Litta, & aliàs ſæpè.

9 Quod verò furtum fuerit commiſſum abſque culpa ipſius Liſæ non videtur neceſſarium inſpicere, ex quo de furto ipſo non conſtat ex ſupra deductis, ſed ex abundanti dicebatur, aliquam poſſe argui ipſius culpam, ex quo licet non conſtet de die commiſſi furti. Tamen dubitatur accidiſſe die S. Michaelis de menſe Septembris, quo die, teſtes deponunt eam iniſſe ad vineam cum tota familia, & ſic reliquiſſe domum ſine cuſtodia, vt in terminis conſiderat poſt Caſtr. *in l. videamus num.* 2. *ff. locat.* Menoch. *conſ.* 353. *num.* 16. *lib.* 4. Ex quibus fuit concluſum D. Liſam teneri de his, quæ prætendebat furto ſubtracta, ſicut non eſt dubium, eam etiam teneri de alijs iocalibus non ſubtractis, & in inuentario deſcriptis. Quia verò allegabantur alia iocalia relicta per Gregorium, quæ per dictos hæredes prætenduntur non fuiſſe inuentariata, Domini voluerunt, vt de his particulariter videretur.

10 Quo verò ad alios Contutores, Domini exiſtimabant, eos pro nunc non teneri, donec ſoluendo ſit D. Liſa. Quia conſtat ipſam ſolam retinuiſſe dicta iocalia, & alij tutores, licet teneantur in ſolidum, tamen quando vnus tantum adminiſtrauit, habet priuilegium ordinis, ne ipſe prius conueniatur, quam excuſſo adminiſtratore, *lib.* 2. *Cod. ſi tut. vel cur. non geſſer.* Ronchegall. *in l. eadem in princip. num.* 219. *ff. de duob. reis*, latè Surd. *conſ.* 107. *n.* 13. *lib.* 2.

Non obſtat, quod non debuerint permittere, vt ſola D. Liſa adminiſtraret, ex quo teſtator mandauit, vt duo ſaltem ex his coniunctim adminiſtrarent. Quia reſpondebatur, verba teſtamenti eſſe facultatiua, videlicet, quod poſſint duo ex eis coniunctim adminiſtrare, non autem præceptiua, *leg. fideicommiſſa* §. *hæc verba ff. de legat.* 3. *Doct. in l. Gallus in princip.* vbi Bartol. *num.* 4. *ff. de liber. & poſthum.* Et ita fuit deciſum. 11

R. P. D. VEROSPIO.

Policaſtreñ. Congruæ, & iuriſdictionis.

Lunæ 16. *Nouembris* 1615.

ARGVMENTVM.

Congrua debita Epiſcopo an debeat prius detrahi, quam alia onera, & an iuriſdictio temporalis competens Epiſcopo veniat in reſeruatione fructuum alteri facta.

SVMMARIVM.

Congrua Scut. mille, quæ debetur Epiſcopo vigore Conc. Trid. debet in primis, & ante omnia alia onera Epiſcopatus Epiſcopo ſolui, n. 1. *Vbi maximè ſi in impoſitione onerum fuit addita clauſula* demptis pro Epiſcopo Scutis mille.

Conſentiens decreto reſeruationis congruæ ad fauorem Epiſcopi tenetur illud obſeruare, n. 2.

Iuriſdictionis exercitium non venit appellatione fructuum, num. 3.

Iuriſdictio non cenſetur conceſſa ex conceſſione rei, n. 3.

Iuriſdictio temporalis alicuius loci competens Epiſcopo non cenſetur reſeruata reſeruatario fructuum Epiſcopatus, niſi Papa expreſſerit, licet ſecus ſit in fructibus iuriſdictionis, num. 4.

DECISIO DCCLXIII.

PEr tranſlationem Illuſtriſſimi Cardinalis Spinelli ad Eccleſiam Auerſanam de anno 1605. cùm vacaſſet Eccleſia Policaſtren. fuit alius de ea prouiſus cum omnium fructuum reſeruatione ad fauorem dicti Cardinalis, demptis tamen pro ipſo Titulari Scutis mille, pro quorum ſolutione, modo ſoluendi, necnon ſuper exercitio iuriſdictionis temporalis in Terra Turris Orſatæ ad Eccleſiam ſpectan. orta inter ipſum Titularem, & Illuſtriſſimum Reſeruatarium controuerſia, cauſa fuit in Rota commiſſa Illuſtriſſimo Lancellotto. Verùm mortuo dicto Titulari, Reuerendiſſimus Santonius in eadem Eccleſia Policaſtren. ſucceſſor poſt nonnullos annos, cùm vellet huiuſmodi litem proſequi, Ego in locum Illuſtriſſimi Lancellotti ſubrogatus, dubium in Rota propoſui, quod ad fauorem Epiſcopi fuit reſolutum, ipſum ſcilicet poſſe ante reſeruatarium percipere Scuta mille, nec non temporalem iuriſdictionem Caſtri, de quò agitur, illi competere. Quo enim ad primam partem ſuffragatur Epiſcopo Sacri Concilij Tridentini diſpoſitio *ſeſſ.* 24. *cap.* 13. *de reform.* Mandoſ. *in retract. de Sign. grat. ſub tit. de fruct. reſeruat. ad fin.* Pariſ. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 1. *num.* 36. Vlterius in decreto Conſiſtoriali fuerunt reſeruati fructus cum clauſula, *demptis pro Titulari Scutis mille*, per quam clauſulam videtur Summus Pontifex dicta mille prius Epiſcopo reſeruaſſe, quam alios fructus Cardinali, Rebuff. *in tract. de congrua poſthum.* 103. *ad med.* 1

2 Non obſtat, per Clementem VIII. de fructibus huius Eccleſiæ Policaſtrenſis diſmembrata fuiſſe Scuta 5000. pro dote, necnon extinctione tot locorum, montium, quæ ad fauorem dicti Cardinalis fuerunt erecta, cum clauſula, quod de huiuſmodi fructibus congrua demi non poſſit. Nam vltra quod de tali iure Montiſtatum, qui non ſunt in cauſa hodie, non agitur, cùm tamen Cardinalis aſſenſum præbuerit decreto Conſiſtoriali, vbi Scuta mille pro Epiſcopo reſeruantur abſque vlla exceptione, tenetur illud obſeruare, Surd. *conſ.* 42. *num.* 6. *lib.* 1. *conſ.* 148. *num.* 10. *lib.* 2.

3 Quo verò ad ſecundam partem, & ſic ad iuriſdictionem tem-

temporalem, de qua agitur, Domini cenſuerunt illam ad Epiſcopum pertinere, cùm appellatione fructuum iuriſdictionis exercitium non veniat, Bald. *conſ.* 293. *num.* 1. *lib.* 4. *& conſ.* 238. *in princ. eod. lib.* Et regulariter re conceſsa, iuriſdictio data non cenſetur, *cap.* 1. §. *item ſi quis*, vbi Bald. *tit. quib. mod. feud. amittat.* vbi Aluarot. *num.* 4. *&* 5. idem Bald. *cap.* 1. §. *contrario num.* 4. *verſ. contrarium de inueſtitura de re alien. facta*, Oldrad. *conſ.* 122. *num.* 6. Caſtrenſ. *conſ.* 56. *lib.* 2. Ruin. *conſ.* 14. *in princ. poſt verſic. ſed præmiſſis lib.* 1. Boer. *dec.* 227. *n.* 14. Schraderus *de feud. par.* 2. *q.* 1. *princ. ſect.* 2. *q.* 5. *n.* 12.

4 Quod tantò magis in caſu noſtro locum habet, cùm in huiuſmodi fructuum reſeruationem de ſtylo ſoleat exprimi iuriſdictio, quando Summus Pontifex illam intendit reſeruare, Mandoſ. *in tract. de Signat. Grat. tit. de fruct. reſeruat. in princ.* Pariſ. *dicto lib.* 6. *de reſignatione q.* 1. *num.* 11. *& ſeq.* Circa iſtius verò iuriſdictionis emolumenta fuit dictum, illa non ſpectare ad Epiſcopum, ſed Illuſtriſſimo Reſeruatario competere.

R. P. D. BVRATTO.

Veneta Donationis.

Lunæ 16. Nouembris 1615.

ARGVMENTVM.

Clauſula conſtituti habet locum etiam in incorporalibus, & quid operetur ceſſio in incorporalibus, & an ex actione perſonali inducatur vitium litigioſi, & an ſententia noceat ſingulari ſucceſſori, vbi alienatio fuit facta ante litem motam.

SVMMARIVM.

Exequutio non poteſt fieri ſuper bonis debitoris ab alio poſſeſſis, num. 1.

Clauſula conſtituti *operatur etiam in incorporalibus, numer.* 2.

Ceſſio in incorporalibus habet vim traditionis, n. 2.

Ceſſionarius vigore ceſſionis poteſt in incorporalibus experiri interdicto uti poſſidetis, probata poſſeſſione cedentis, num. 2.

Libri depoſitariorum montium probant, cùm ij ſint publici officiales, n. 3.

Quaſi poſſeſſio exigendi acquiritur per vnicam ſolutionem, cum ſcientia, & patientia aduerſarij, n. 3.

Lis in actione perſonali non reddit rem litigioſam, nec impedit translationem poſſeſſionis, n. 4.

Sententia non nocet ſucceſſori, qui ſucceſſit ante litem motam n. 4. *Vbi quod tunc, ſi prætenditur alienationem fuiſſe factam in fraudem debet agi reuocatoria.*

A ſequeſtrationibus non eſt inchoandum, n. 5.

DECISIO DCCLXIV.

1 SEqueſtrum ad inſtantiam Antonij de Domo commiſſum in vim mandati exequutiui contra bona, & iura hæreditaria olim Roderici Pij pro Summa in dicto mandato contra rationem annuæ præſtationis Scut. 300. auri in auro, Domini reſoluerunt, non potuiſſe exequi in fructibus locorum Monti Fidei, de quibus agitur ad præiudicium Lucretiæ dicti Roderici vxoris, in quaſi poſſeſſione exigendi dictos fructus exiſtentis, & controuerſiam propterea facientis, iuxta gloſ. *in l. à Diuo Pio §. ſuper rebus in ver. fiat ff. de re iud.* cum qua tranſeunt communiter DD. vt teſtantur ibi Alexand. *num.* 8. Iaſ. *num.* 9. & Herculan. *n.* 7. Ruin. *conſ.* 87. *num.* 1. *vol.* 4. à qua quaſi poſſeſſione non eſt amouenda ſine cauſæ cognitione, *l. fin. C. ſi per vim*, vel alio modo, Bartol. *& cæteri in dict. §. ſi ſuper rebus*, & in ſpecie ita fuit dictum in Romana computorum 18. Martij 1594. coram Illuſtriſſimo Dom. Cardin. Mellino, & in Fulginaten. nullitatis executionis 13. Martij 1601. coram Reuerendiſſ. Bononien.

2 De dicta autem quaſi poſſeſſione conſtat, quia Lucretia vigore aſſignationis ſibi factæ del 1609. pro alimentis prætenſæ dotis (vt dicitur) non reſtitutæ per Mariam eius, & dicti quon. Roderici filiam, & hæredem, & illius iurium mediante ſolemni, & publico inſtrumento, de quo in Summario Lucretiæ, *num.* 1. actualiter, annuatim à dicto anno 1609. ad præſentes fructus locorum 210. dicti Montis, & quia etiam in dicta aſſignatione adeſt clauſula *conſtituti*, quæ operatur etiam in incorporalibus, Bart. *in leg. quod meo num.* 6. *&* 7. & ibi Alexand. *num.* 20. *& ſeqq. ff. de acquirend. poſseſs.* cum pluribus per Tiraquell. *de conſtit. ampliat.* 34. *& in* 5. *part. declar.* 7. & ampliſſimæ ceſſionis iurium habentis, cùm ſimus in incorporalibus, vim traditionis, Bartol. *in l. ad eum num.* 1. & ibi Imol. *ff. de donat.* idem Bartol. poſt gloſſ. *in leg. fin. C. quando fiſc. vel priuat.* Tiraquell. *de commun. de retract. lignag. §.* 1. *gloſ.* 7. *n.* 12. *verſ. & ceſſio*, & cuius vigore in incorporalibus poteſt ceſſionarius experiri interdicto vti poſſidetis, probata poſſeſſione cedentis, gloſ. *in l.* 2. §. *idem Nerua ff. ne quid in loc. publ.* Natt. *conſ.* 398. *num.* 38. quem ſecuta eſt Rota, coram bonæ memoriæ Penia in Romana Cenſus 2. Iunij 1610. & 4. Martij 1611. vt teſtatur Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 310. *n.* 3. *tom.* 3.

De exactionibus verò per Lucretiam factis conſtat tum 3
ex partitis librorum depoſitariorum dicti Montis continentium ſolutiones factas nuncijs ab ea tranſmiſſis cum ordinibus ſolitis, vſque ad tempus, de quo fuit præſens in Vrbe, quas partitas Antonius admiſit pro extractis ne impediretur dubij propoſitio. Tum etiam ex alijs ordinibus Secretariorum Montis directis moderno Depoſitario de ſoluendo ſpeciali procuratori D. Lucretiæ abſentis vigore mandati Illuſtriſſimi Domini Protheſaurarij ſubſecutis actualibus ſolutionibus, & quietantijs factis per dictam prætenſionem in Summario Lucretiæ *num.* 2. Tum & tertio ex ordine per Lucretiam facto del 1613. & directo moderno depoſitario, vt ſolueret Mutio Alticotio fructus dictorum locorum 210. ſibi pro ſuis alimentis aſſignatis de anno 1609. vt ſupra dictum eſt, vt in eius Summario additionali *num.* 1. in cuius ordinis executionem Alticotius dictos fructus exegit à die prima Iulij dicti anni 1613. vſque ad totum menſem Aprilis præteriti, vt ex fide Capſerij eiuſdem depoſitarij in dicto Summario *num.* 2. De fide autem librorum depoſitariorum Montis non fuit dubitatum, cùm ſint publici officiales, Bartol. *in l. quædam §. nummularios n.* 3. *de eden.* Card. Seraph. *deciſ.* 442. *num.* 1. nec pars reuocauit in dubium, prout nec etiam fuit dubitatum, quin Lucretia ex dictis exactionibus dicatur in quaſi poſſeſſione, cùm ad hunc effectum ſatis fuiſſet etiam vnica ſolutio cum ſcientia, & patientia Mariæ, Rom. *conſ.* 311 *num.* 7. Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina num.* 53. *de cauſ. poſ. & propriet.* Card. Seraph. *deciſ.* 436. *in princ.* & quotidie tenet Rota, & tamen in caſu iſto plures interuenerunt. Nec obſtat ſequeſtrum factum de anno 1601. ad inſtantiam Domini authoris Antonij, quia illud fuit executum contra diuerſas perſonas, vt in Summario Antonij *num.* 2. nec apparet fuiſſe factum ſuper fructibus dictorum locorum, imò ſuper illis fieri non potuit, cùm non fuerint empta per Rodericum, niſi de anno 1604. vt in ſecundo Summario Lucretiæ *num.* 5. Non obſtat, etiam quod procuratores Lucretiæ exegerint fructus nomine Mariæ, & non Lucretiæ, & ideò ei acquiri non potuerit, quaſi poſſeſſio, quia imò ex quietantijs M. Antonij Aſcenſij conſtat ab eo fuiſſe exactos prædictos fructus poſſeſſorio nomine Lucretiæ. Dicit enim exegiſse quidem pro D. Maria, ſed cum ordine Secretarij, vt in partitis datis per Antonium in reſponſionibus primæ poſitionis ſub lit. A. in dicto autem ordine Secretarij in Summario Lucretiæ *num.* 4. mandatur depoſitario, vt ſoluat dicto Aſcenſio dictos fructus vti procuratori Lucretiæ, à quo poſtea factæ fuerunt dictæ quietantiæ depoſitario, & datus debitor Mariæ, & olim Roderico, ſub quorum nomine ad euitandas expenſas adhuc cantabant litteræ patentes, non obſtante prædicta allegatione facta ad fauorem Lucretiæ, & ideò partitæ animo aptari non potuerunt.

Tandem non obſtat aſſignationem fuiſse factam Lucre- 4
tiæ lite pendente, & in præiudicium Antonij anteriora iura habentis vigore ſpecialis, & expreſsæ hypothecæ appoſitæ in donatione facta per dictum Rodericum Dominico eius authori. Quia nulla lis pendebat inter Antonium, ſeu Dominicum cum Maria ſupra dictis locis, ſed tantummodo ſuper actione perſonali pro dicta annua præſtatione, imò pro certis ratis decurſis ante dictum annum 1609. pro quibus Dominicus reportauerat mandatum exequutiuum contra bona, & iura hæreditaria Roderici, quod reſolu-

tum

tum fuerat exequen.coram bon.mem. Penia de anno 1605. Et fuit poſtea executum, & ſequuta ſolutio, quæ tamen lis in actione perſonali non reddidiſſet dictos fructus, nec loca litigioſa, *deciſ. Pedem.* 114. *num.* 7. Imò neque ipſam actionem, Guid. Pap. *q.* 479. *verſ. credo*, quod & fuit dictum pro Antonio coram me 5. Maij 1614. conſequenter non fuit impedita translatio quaſi poſſeſſionis, latè Honded. *conſ.* 20. *n.* 31. *vol.* 1. & ſententia lata contra Piam hæredem Roderici, nocere non debet Lucretiæ, quæ ſuccedit ante litem motam in dicto iure exigendi, Bart. *in l. ſi ſuperatus ff de pignor. & in l. creditores n.* 25. *verſ.* 3. *caſu C. ead. deciſ. Pedem.* 65. *n.* 4. *verſ. tertio*, & de communi, Surd. *conſ.* 189. *n.* 46. & ſi prætendatur aſſignationem fuiſſe factam in fraudem dictorum de Domo, agi debet reuocatoria, ad not. per Bart. *in d. §. ſi ſuper rebus n.* 7. *verſ. ego dico*, & ibi Caſtr. *n.* 8. *verſ. prædicta vera*, & Iaſ. *qui de communi n.* 10. *in fin. d. deciſ. Pedem.* 65. *n.* 4.

5 Præſertim cùm Lucretia prætendat prioritatem etiam in hypotheca pro dote, & fructibus, & acceptauerit dictam aſſignationem cum clauſulis præſeruatiuis anteriorum obligationum, & hypothecarum ad illius fauorem, de quibus ſuo tempore erit agendum, & interim non eſt a ſequeſtrationibus, & executionibus inchoandum, *iuxt. lect. in l.* 1. *C. de prohib. ſequeſtr.* & dicta coram me in Ciuitatis Caſtelli, ſeu Romana ſequeſtri 30. Martij, & 15. Iunij præſentis anni. Et propterea reſolutum fuit, ſequeſtrum dictorum locorum Montium eſſe reuocandum ad fauorem Lucretiæ.

R. P. D. CAVALERIO.

Romana Hæreditatis de Alexijs.

Mercurij 24. Februarij 1616.

ARGVMENTVM.

Notabilis eſt Deciſio, & digna quidem eruditiſſimo Iudice, & Rotæ Romanæ Auditore, cùm nullibi alias inuenerim, ita magiſtraliter pertractatam hanc materiam hæredis confidentialis, ſeu fiduciarij, quomodo ſcilicet & ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

Hæres fiduciarius, ſeu confidentiarius non dicitur verus hæres, ſed potius cuſtos, miniſter, ſeu depoſitarius, & propterea tenetur reſtituere hæreditatem cui de iure, vnà cum fructibus, non retenta pro ſe aliqua parte, *n.* 1.

Hæres quando dicatur inſtitutus ſub confidentia probatur ex verbis teſtamenti, & ex cauſa, *n.* 3.

Hæres confidentialis, ſeu fiduciarius cenſetur inſtitutus per verbum confidentiam importans, vt puta, quando teſtator dixit, Mi confido, e sò che lui eſeguirà ſecondo, che lui sà la mente mia, *n.* 4.

Hæres cenſetur inſtitutus in confidentiam, quando teſtator habebat proximiorem bannitum, & condemnatum, cui veriſimiliter volebat reſtitui hæreditatem ipſo reſtituto, & aggratiato, *n.* 5.

Confidentia in inſtitutione hæredis, an ſit probanda per ſeptem teſtes, ſicut probatur teſtamentum, *n.* 6. & 7.

Teſtes ſingulares ſufficiunt, quando agitur de probatione declarationis voluntatis teſtatoris, *n* 7.

Confidentia in inſtitutione hæredis probatur per teſtes ſingulares, *n.* 8.

Mulier teſtis eſt idonea, quando agitur de probatione voluntatis, & non de ſolemnitatibus, *n.* 10.

Teſtatoris voluntas qualis fuerit probatur ex teſtibus deponentibus de dictis per teſtatorem ante, & poſt teſtamentum, *num.* 10.

Confidentia probatur coniecturis, *n.* 11. & *ſeqq. Vbi explicantur nonnullæ coniecturæ.*

Hæres quod fuerit inſtitutus in confidentiam à teſtatore probatur coniecturis, de quibus modis, *n.* 11. & *ſeqq.*

Verba continuatiuè poſita ad præcedentia proxima referenda ſunt n. 12.

Hæredis inſtitutio confidentialis, an intelligatur de tota hæreditate, an verè ad ſola legata, & alia in teſtamento expreſſa, *n.* 12. & 13.

DECISIO DCCLXV.

1 Alexius de Alexijs in ſuo primo teſtamento inſtituerat hæredem vniuerſalem D. Iulium Vrſinum ſororis filium, in ſecundo autem teſtamento inſtituerat hæredem D. Petrum Allum per hæc verba, *nomino mio herede vniuerſale il Signor Pietro Alli, del quale mi confido, & so eſeguirà ſecondo lui sà la mente mia*. Cùm autem Iulius prætenderet Petrum eſſe hæredem fiduciarium, ſeu confidentialem, & ſic potius Cuſtodem, & miniſtrum, ſeu Depoſitarium, quam verum hæredem, & propterea teneri ſibi reſtituere totam hæreditatem, vnà cum fructibus, non retenta pro ſe aliqua quarta, iuxta gloſ. *vlt. in l. in fideicommiſſaria §. vlt. ff. ad Trebell. Apoſtill. ad gloſ. in l. Seius Saturninus in verb. fiduciarium eod. tit.* Budæ *in annot. ad Pand. ad l.* 2. *§. initium ff. de orig. iur.* Menoch. *conſ.* 1135. *n.* 16. Peregr. *de fideicom. art.* 3. *n.* 19.

2 Fuit commiſſa cauſa in Rota pro parte Petri contra Iulium poſſeſſorem, & diſputato dubio, An Iulio eſſet dandum mandatum de manutenendo, ſeu potius Petro mandatum de immittendo non potuit capi reſolutio, propterea varias difficultates hinc inde excitatas. Vnde Iulius adiuit Signaturam, & obtinuit reſcriptum ſuper cumulatione poſſeſſorij, & petitorij arbitrio Rotæ, & propter eaſdem difficultates ſtante poſſeſſione Iulij, & turbiditate Iuris Petri, Domini ſub die 24. Ianuarij 1614. cenſuerunt arbitrium intrare, & rurſus cùm Petrus inſtaret pro appoſitione ſequeſtri, Rota illud denegauit ſub die 14. Nouembris eiuſdem anni. Fuit igitur deuentum ad diſputationem dubij ſuper negotio principali, ſcilicet, an conſtet Petrum fuiſſe inſtitutum hæredem in ſecundo teſtamento ad effectum reſtituendi hæreditatem Iulio. Quod dubium pluries propoſitum, cùm propter obſcuritatem materiæ, quia agebatur de coniecturanda mente teſtatoris, & propter diſcordiam Dominorum non potuiſſet reſolui, fuit tandem reſolutum contra Petrum videlicet conſtare de confidentia ad fauorem Iulij.

3 Confidentia enim ſatis videbatur probata, quia concurrebant omnia requiſita ad confidentiam, quæ notantur per Doct. *in leg. quidam cum filium ff. de hæred. inſtit.* Caſtr. & Alexand. *in d. l. Seius Saturninus ff. ad Trebel.* quos ſequitur Peregr. *de fideicommiſſ. art.* 3. *num.* 19. Bertazz. *conſ. ciuil.* 8. *num.* 4. nam hæredem fiduciarium faciunt verba teſtamenti, & cauſa, vt dicit Bald. *in l.* 3. *§. cum Pollidius ff. de vſur.* quem ſequuntur Peregr. & Bertazzol. *in locis citatis*. Verba ſatis clara erant, *Nomino mio herede vniuerſale il Signor Pietro Alli, del quale mi confido, e so, che eſeguirà ſecondo che lui sà la mente mia*. Illud enim verbum, *mi confido*, arguit teſtatorem illum inſtituiſſe hæredem fiduciarium gl. *in d. l. eius Saturninus in verb. fiduciarium*, & ibi Goffred. *ante n.* 1. *verſ. quod ergo in dubio ff. ad Trebell.* Cuman. *in l. vnum ex familia §. vltim. n.* 3. Menoch. *de leg.* 3. Menoch. *d. conſil.* 1135. *n.* 14. & 15. illa verba, *sò che eſeguirà ſecondo lui sà la mente mia*, denotant teſtatorem voluiſſe aliquid committere fidei Petri, quod noluit in teſtamento exprimere, *l. Theopompus*, ibi, prouidebit tradi Pollianus ſciens mentem meam *ff. de dot. prælег.* & de hoc verbo, prout ſcit, quod ſonet in confidentiam, Peregr. *de iur. fiſc. lib.* 3. *tit.* 9. *verſ. quandoque vero, il ſeconde*.

4 Concurrebat etiam cauſa, quæ mouit ipſum teſtatorem ad faciendum huiuſmodi inſtitutionem fiduciariam, vt deponunt teſtes videlicet, quia Iulius hæres inſtitutus in primo teſtamento fuerat condemnatus in pœnam vitæ, & confiſcationis bonorum ob prætenſa delicta, & ideò quia teſtator timebat ne relinquendo illum hęredem bona auferrentur à fiſco etiam, quod fuiſſet redintegratus, ideò cogitauit facere alium hæredem fiduciarium, qui bona ſua illi ſeruaret, ac tempore, quo tutus eſſet reſtitueret, & propterea confidens de Petro Cognato ſuo illum hæredem inſtituit in ſecundo teſtamento, & ſuper hoc inter alios deponit vnus teſtis, qui dedit conſilium, & alter, qui fecit extendi minutam à Notario, & ipſemet Notarius, qui eam fecit examinatus concordat, vt in ſpecie hanc cauſam fiduciæ conſiderat Bertazz. *d. conſ. ciuil.* 8. *n.* 11. *verſ. concurrunt etiam*.

5 Hæc autem tantò magis procedere videbantur, quia concurrebant alia requiſita neceſſaria ad fiduciam, nempe qualitas D. Iulij fideicommiſſarij, qui erat nepos dilectiſſimus ipſius teſtatoris, & quia teſtator fecit impenſas pro eius remiſſio-

miſſione, quam ſemper tractauit, & ſollicitauit, quia nolebat accipere cibum, niſi de manu ſua in infirmitate, & quia ſemper talem amorem erga ipſum profeſſus eſt, vt benè probant teſtes, & Petrus eius Cognatus erat vltra affinitatem amiciſſimus teſtatoris, & agebatur de vniuerſa hæreditate, non autem de particulari relicto. Nam fuit inſtitutus hæres vniuerſalis, quæ omnia inducunt fiduciam, & a Doctoribus ponderantur, vt per Caſtrenſ. *in dicta leg. Seius Saturninus*, *verſ. item heredes*, vbi etiam Alexand. *num.* 1. *verſ. reſpondet ergo*, Bertazz. *dict. conſ.* 8. *num.* 4. & Peregr. *dict. art.* 19. *verſ. hæc autem neceſſaria*, & *verſ. ſed quamuis*, vbi dicit ſufficere, quod fideicommiſſarius ſit valde dilectus teſtatori, quamuis non ſit de deſcendentibus ad inducen. confidentiam in eius fauorem. Concurrentibus igitur verbis teſtamenti cauſa, & alijs requiſitis per Doctor. ad inducendum hæredem fiduciarium, Domini ſatis cenſebant Petrum fuiſſe tali modo inſtitutum.

6 Tota difficultas reducebatur ad illud, an eſſet probata confidentia hæc, reſtituendi totam, & integram hæreditatem Iulio, quia Petrus prætendebat requiri probationem per ſeptem teſtes, prout requiritur in teſtamento cum ageretur de totius hæreditatis reſtitutione, & tres textus qui ſoli in toto corpore iuris reperiuntur, loquentes de hac materia confidentiæ licitæ, nempe *in d. leg. Seius Saturninus ff. ad Trebell. in l. fideicommiſſi §. cum Pollidius ff. de vſur. & in leg. quidam cum filium ff. de hered. inſtit.* præſupponunt fuiſſe factam mentionem, vt tota hæreditas alicui reſtitueretur, quæ expreſſio non fuit facta in caſu propoſito.

7 Sed Domini non putabant premiſſa in hoc caſu procedere, quia hic non agitur de probanda ſubſtantia teſtamenti, ſed tantummodo declaratione voluntati teſtatoris circa inſtitutionem hæredis, & de declaratione huius confidentiæ, quo caſu dicebant ſufficere teſtes ſingulares, vt expreſsè tenuit Caſtrenſ. *conſ.* 395. *num.* 1. *verſ. hi quidem teſtes par.* 2. vbi ad effectum reſtitutionis dimidiæ partis hæreditatis faciendæ fratri per alterum fratrem, qui ſolus fuerat inſtitutus hæres, fundat ſe ſuper depoſitionibus teſtium ſingularium, diſcutiendo ſuper illis, cuius dictum ſequitur Aym. *conſ.* 71. *num.* 33. Sim. de Pręt. *conſ.* 67. *num.* 12. Surd. *conſ.* 94. *n.* 47. Card. Mant. *de coniect. vlt. vol. lib.* 12. *tit.* 16. *n.* 20. vbi allegat aliud *conſ.* 714. Aym. *n.* 16. & hanc opinionem aliàs amplexa fuit Rota in ſimili materia hæredis fiduciarij apud Card. Seraph. *dec.* 1302. *n.* 1. vbi approbat *dict. conſ.* Caſtrenſ. & Sim. de Pręt.

8 Et ideo DD. concludebant ſufficere ad huiuſmodi declarationem teſtes ſingulares, vel ſaltem ad ſummum duos teſtes conteſtes, vt per Albam *conſ.* 528. & 529. *vbi num.* 2. dicit hanc eſſe communem opinionem, Signorol. *conſil.* 188. *num.* 15. cum alijs latè adductis per Cardin. Mantic. *d. tit.* 16. *n.* 2. & *ſeqq.* & in puncto, quod voluntas teſtatoris circa hęredis inſtitutionem poſſit declarari per duos teſtes tantùm. Cum. *conſ.* 218. *num.* 1. *verſ. circa ſecundum*, Surd. *conſ.* 129. *n.* 28. *verſ. hæc enim communis eſt*, & idem videtur ſenſiſſe Caſtrenſ. *in l. hæredes palam n.* 13. *verſ. interdum ff. de teſtam.*

9 In caſu autem propoſito aderant plures teſtes deponentes, teſtatorem pluries dixiſſe poſt factum ſecundum teſtamentum, quod ipſe fecerat vltimum teſtamentum, *e che haueua accommodate le coſe ſue in maniera, che voleua che il Signor Giulio hereditaſſe la ſua robba, e ſarebbe ſtato herede, e padrone ſenza che il fiſco haueſſe potuto darli faſtidio*, & hi ſunt primus, ſecundus, tertius, & quartus, qui nominant in conteſtem ſamulam eiuſdem Alexij, vltimo loco examinatam, quæ deponit ipſum dixiſſe, *che s'era fidato di perſona, che haurebbe reſtituito tutta la ſua robba al Signor Giulio Orſine ſuo nipote*, & vocat in conteſtes Simonem primum teſtem deponentem, quod teſtator dixerat, feciſſe teſtamentum in confidentiam, *& hauer ſcritte lettere al Signor Pietro, quale sà, che hà da dichiarare, chi habbia da eſſere herede, conforme è ſtata la mente mia*, & Dom. Amicum quartum teſtem, qui erat Confeſſarius Alexij.

10 Et hæc ſamula licet fœmina eſt tamen idonea teſtis, cùm agatur de probatione voluntatis, & non de ſolemnitatibus, Oldrad. *conſ.* 297. *n.* 8. *verſ. ex præfatis*, cum allegatis per Farinac. *de oppoſit. contra perſonas teſtium q.* 59. *n.* 76. & quod mulier admittatur ad teſtificandum in declaratione voluntatis teſtatoris, Card. Mant. *de coniect. lib.* 3. *tit.* 1. *n.* 13. & *lib.* 2. *tit.* 16. *n.* 2. ex teſtibus autem deponen. de dictis per teſtatorem ante, & poſt teſtamentum probatur, qualis fuerit eius mens, & voluntas, Ruin. *conſ.* 92. *n.* 5. *lib.* 2. Socin. *conſ.* 32. *n.* 12. *lib.* 4. cum adductis per Surd. *conſ.* 412. *n.* 66. Ex quibus apparebat ſatis probata confidentia etiam circa perſonam Iulij ad cuius fauorem diſponere voluerat. Vnde etiam quod ſufficerent teſtes ſingulares, vt ſupra dictum eſt: adſunt etiam in conteſtes facientes probationem tanto meliorem, nempe ſamula, & Simon Procurator Alexij.

Quibus addebantur coniecturæ ſatis vrgentes, quæ in ſimili materia admittuntur, vt per Salic. *in l. etiam n.* 7. *verſ. item dico C. ad leg. falcid.* & Card. Mant. *lib.* 10. *tit.* 4. *n.* 9. *verſ. non tamen propterea excluduntur*. Quorum præcipua ea erat, quod teſtator metuebat, ne bona ſua peruenirent ad fiſcum, & ideò fecit hoc teſtamentum confidentiale, vt ſatis demonſtratum eſt. Altera erat coniectura, quia teſtator in eodem teſtamento priuauit Marium Iulij fratrem appellando ipſum, *indegno mio nipote, che non poſſa mai ſuccedere nella robba mia, nè ſuoi deſcendenti*: nam per hæc verba cenſetur etiam excluſus à ſucceſſione ab inteſtato, qui caſus dari non poterat ſi fuiſſet hæres Petrus, ſed benè ſi fuiſſet hæres Iulius: Marius enim nullo cognationis vinculo iunctus erat Petro, & Petrus habebat plurimos filios, vnde non poterat Marius teſtatori mediante Petro aliquo modo ſuccedere, & ſic hæc interpretatio ſumenda eſt, ne talis diſpoſitio remaneat ſuperflua. 11

Tertia eſt coniectura, quia teſtator in primo teſtamento prouidit alijs nepotibus maſculis, & fœminis grauando Iulium, vt illis prouideret, & gereret ſe more boni patrisfamilias erga eos, prout ipſe Iulius facere conſueuit, vnde apparet affectio teſtatoris, & paterna prouidentia erga nepotes, & nihilominus in ſecundo teſtamento nullum fecit verbum de ijs, nec de Scipione cui antea habitationem reliquerat. Quarta, quia veriſimiliter teſtator inſtituiſſet potius ſororem germanam Petri vxorem ſuam, quam ipſum Petrum. Accedebat præmiſſis maxima dilectio erga Iulium, de qua ſupra dictum eſt, & vocatio Iulij ad vrbem; vnde valde exorbitans & inueriſimile videbatur, quod in teſtamento nullam ipſius rationem habuit ſi Petrus fuiſſet verus hæres, ex quibus coniecturis ſimul iunctis, Dominis videbatur, quod reciperent magnum adminiculum dicta teſtiū, vnde viſa fuit ſatis probata voluntas Alexij, quod ſua hæreditas ad Iulium peruenire deberet. 12

Tandem Domini, neque dicebant obſtare, quod confidentia intelligi debeat circa legata, & alia expreſſa in teſtamento, non autem de totali reſtitutione hæreditatis. Nam reſpondebatur vltra probationes ſupra deductas verba illa confidentialia eſſe poſita continuatiuè ad hæredis inſtitutionem, & ſic ad eam, non ad alia referenda eſſe, Bart. *in l. vlt. §. Titia ff. de liberat. legat.* Gab. *de clauſ. concl.* 9. *n.* 11. Card. Seraph. *deciſ.* 610. *n.* 4. *cum alleg.* Et ſi talia verba eſſent referenda ad legata, & alia eſſent omninò ſuperflua, cùm omnes ſciant hæredem teneri ad exequutionem omnium contentorum in teſtamento, *§. hæres inſtit. de oblig. quæ ex quaſ. contr.* ita quod aliud quiddam præſeferunt, quod extra teſtamentum fuerat ipſi hæredi iniunctum. Ex quibus concluſum fuit conſtare de confidentia ad fauorem Iulij, &c. 13

R. P. D. B V R A T T O.

Romana, ſeu Peruſina pecuniaria.

Veneris 20. Nouembris 1615.

A R G V M E N T V M.

Filiatio, mors alicuius, & hæreditatis aditio, ex quibus probentur, & an poſt ceſſionem actiones directæ remaneant apud cedentem, & quid in ceſſione omnium bonorum ad fauorem creditorum.

S V M M A R I V M.

Filiatio probatur ex communi reputatione, n. 1.
Obitus alicuius probatur per atteſtationem parochi, n. 2.
Hæreditatis aditio probatur ex aditione facta per procuratorem habentem ſpeciale mandatum, n. 3.
Repudiatio hæreditatis non inducitur ex eo, quod hæres dixerit ſe

ſe nolle pro tunc adire, quia id potius ſonat in deliberationem, n. 4.

Hæreditas adiri poteſt intra ſpacium triginta annorum, num. 4.

Actiones directæ remanent penes cedentem, n. 5.

Fallit in ceſſione bonorum facta ad fauorem creditorum, num. 5.

Cedens agere poteſt, vt ſoluatur ceſſionario, n. 6.

Obligatio Cameralis eſt conceſſa ex omnibus quorum intereſt, num. 6.

DECISIO DCCLXVI.

QVia 10. Iunij 1613. fuit reſolutum, mandatum executiuum pecuniarium petitum pro Florio, & fratribus de Taſchis, vti hæredibus Marci Antonij patris, & Flori ſenioris patrui vigore Cameralis obligationis relaxandum eſſe contra Hieronymum, legitimatis tamen perſonis dictorum de Taſchis, ideò propoſito dubio, an conſtaret de dicta legitimatione. Domini affirmatiuè reſponderunt.

1 Nam pro parte dictorum de Taſchis ex primo, ſecundo, & tertio, teſtibus ſuper tertio, & primo, & tertio ſuper quarto in eorum Summario *num.* 3. probatum fuit de matrimonio legitimè contracto inter quondam M. Antonium, & Monicam eorum parentes, & de ipſorum filiorum natiuitate, ex illis in figura matrimonij cohabitantibus, & de filiatione Florij, Mutij, & Ioannis Baptiſtæ hodie viuentium, necnon Flaminij, & Hieronymi defunctorum, & demum de communi reputatione, iuxta doctrinam Bartoli communiter receptam *in l. filium n. 1. ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni iuris*, qui etiam enunciantur tales in datione curatoris hæreditati iacenti Florij eorum patrui ad eorum inſtantiam facta per Prætorem Bergomen. 30. Iunij 1586. in Summario Hieronymi *num.* 2. prout etiam ſupraſcripti tres hodie viuentes, & actores in hac cauſa enunciantur vti tales, & Monica eorum mater vti relicta dicti quondam Marci Antonij in mandato procuræ 23. Ianuarij 1613. in Summario *n.* 3. De morte autem Florij patrui ſine filijs ab inteſtato ſuperſtite tunc Marco Antonio eius fratre deponunt primus, & tertius ſuper ſecundo in Summario de Taſchis *n.* 2. quorum depoſitio adminiculatur ex atteſtatione Curati Ciuitatis Bergomi in dicto Summario *n.* 2. & ex renuncia curæ hæreditatis facta per dictum Marcum Antonium, & ex datione alterius curatoris dicta die 30. Iulij 1586. & ex dicto mandato procuræ in Summario Hieronymi *n.* 3. facto per Mutium, & Baptiſtam filios Marci Antonij in Florium eorum fratrem pro datione curatoris hæreditati dicti Florij patrui, cuius hæreditas ab inteſtato delata fuit dicto Marco Antonio eius fratri iuxta *Authent. C. de legit. hæred.*

2 De morte vero Marci Antonij patris actorum de anno 1596. prædicti tres teſtes ſuper quinto in eorum Summario *n.* 4. & conſtat ex ſupradicta atteſtatione Curati in dicto mandato procuræ in Summario Hieronymi *n.* 3. De morte Hieronymi dicti Marci Antonij filij de anno 1600. ab inteſtato ſine filijs primus, ſecundus, & tertius, ſuper ſexto, & præſertim tertius ſuper ſeptimo, qui dicit illum vidiſſe mortuum, in Summario de Taſchis *n.* 5. De morte autem Flaminij alterius filij eiuſdem Marci Antonij de anno 1609. ſimiliter inteſtati, & ſine filijs ijdem teſtes ſuper 8. *d. n.* 5. & conſtat ex atteſtatione eiuſdem Curati *dicto n.* 5. *in fin.* quod ita ſit ſcriptum ſuper libro defunctorum eius Parochiæ cum diebus menſibus, & annis mortis, & ſepulturæ ipſius, & ſupraſcripti Hieronymi eius fratris. Ex quibus omnibus probari mortem tradunt gloſ. & Doct. *in l. ſiquidem 5. ff. de cond. & demonſtr.* & paſſim tenet Rota, & præſertim in Taruiſina Parochialis Sancti Theoniſti 11. Ianuarij 1602. coram Reuerendiſſ. Bonon.

3 Super extantia verò Florij, Baptiſtæ, & Mutij, hodie actorum probatur per eoſdem teſtes in Summario *n.* 4. & per ſupradictum mandatum procuræ. Quod autem ſint hæredes tam Marci Antonij patris, quàm Florij patrui conſtat ex mandato procuræ ad adeundum facto Bergomi 19. Martij de anno 1613. per Mutium, & Baptiſtam in Florium eorum fratrem Romæ degentem in eorum Summario *n.* 6. Qui illius vigore adiuit 22. Aprilis eiuſdem anni, tam ſuo, quàm procuratorio nomine fratrum, vt in actis, Cyn. *in l. 1. n. 1 verſ. iſta tamen differentia C. de iure deliber.* Dec. *in l. 1. in 2. lect. n. 34. verſ. ita poteſt dici C. quando non pet. par.* Franch. *dec.* 60. *n.* 15. Non obſtat, quod hæreditas Florij fuerit repudiata per Marcum Antonium eius fratrem, qui poſt eius mortem obtinuit ſe deputari in curatorem hæreditatis iacentis, & poſtea recuſauit curam, & ideò ad inſtantiam eius filiorum datus fuit alius curator, & quod ſimiliter per dictos filios fuerit repudiata hæreditas Marci Antonij ex quo obtinuerunt deputari curatorem hæreditatis iacentis, à quo fuit conſtitutus procurator, qui alias nouit iudicium contra Hieronymum ſuper hoc credito.

Quia non conſtat de expreſſa repudiatione hæreditatis paternæ, ſed quod ſolum de tempore petiti curatoris dixerunt, quod pro tunc non intendebant adire, ex quibus verbis non inducitur repudiatio, ſed deliberatio *gloſ. in l. 2. in verb. deſideras verſ. ſolut. refert C. de iur. & fact. ignor.* Bart. *in l. ſi quis ſuus 8. n. 5. verſ. aduerte C. de iure deliber. & in l. vltim. n. 1. verſ. gloſ. dicit C. de repud. hæred.* Ang. *in l. facta §. ſed in danda n. 2. verſ. ſed non per verba contraria ff. ad Trebell. de communi*, Menoch. *lib. 4. præſumpt.* 102. *n.* 5. *verſ. cæterum*, dicit hanc opinionem ſequenda in iudicando, & cùm eis præfixus non fuerit terminus ad adeundum habent ſpacium annorum triginta ex capite vnde liberi, *l. licet vbi omnes C. de iure deliberand.* & aliorum triginta ex capite vnde legitimi, Bald. *in d. l. licet n.* 10. *verſ. modo pono*, & ibi Rota Iaſ. *n.* 5. Caſtr. *in l. 3. n. 3. ff. de acquir. hæred.* ſed tollit omne dubium, quia in effectu, vt ſupra dictum eſt poſtea adiuerunt. Et ideò ceſſat etiam difficultas reſpectu hæreditatis Florij, cùm à tempore obitus, qui fuit de anno 1586. vſque ad tempus aditæ hæreditatis de anno 1613. non ſint elapſi anni triginta. 4

Minus obſtat ceſſio facta per dictos Dominos de Taſchis 1. Iulij 1582. ad fauorem illorum de Cuſanis, & aliorum creditorum in ea nominatorum in qua ſunt comprehenſa nomina debitorum pro ſatisfactione eorum debiti, vt in Summario Hieronymi *n.* 1. quia penes dictos de Taſchis remanſerunt directæ actiones, quarum vigore poſſunt agere, cùm non conſtet interueniſſe aliquod de tribus, de quibus *in l. 3. C. de nouat.* Nec applicatur textus *in l. item ſi vnus*, & ibi Bald. *ff. de recept. arbit.* quia Taſchæ non ceſſerunt bonis, iuxta terminos dicti textus, & Bald. *ibid.* & Stracch. *de decoct. par.* 3. *n.* 14. & Mattheſ. Brun. *de ceſſione bonorum q.* 17. ſed illorum ceſſio fuit ad fauorem particularium creditorum, & diuerſa à ceſſione bonorum, de qua *in l. in omnibus, & tot. tit. C. qui bon. ced. poſſunt.* 5

Quæ ſine difficultate viſa fuerunt Dominis prodeſſe cùm mandatum petitum fuerit ad effectum deponendi, & pecuniæ conſignentur cui de iure; quo caſu non videtur intrare iſta exceptio ceſſionis, cùm cedens agere poſſit, vt ſoluat ceſſionario, Aufret. *ad deciſ. Capellæ Tholoſ.* 139. Tantò magis ſtante obligatione Camerali, quæ eſt concepta ad fauorem omnium quorum intereſt, intereſſe autem dictorum de Taſchis ex prædictis controuerti non poteſt. Ex eadem autem ceſſione conſtat etiam quod Ludouicus erat nepos Marci Antonij patris dictorum de Taſchis, & quod creditum cum Hieronymo eſt factum vigore inſtrumenti celebrati 23. Iulij de anno 1583. & ſic per annum poſt dictam ceſſionem, & ad fauorem Marci Antonij, & fratrum, & non Ludouici nepotis. Et ideò Domini reſoluerunt, vt ſupra, &c. 6

R. P. D. MANZANEDO.

Eugubina Canonicatus.

Veneris 20. Nouembris 1615.

ARGVMENTVM.

Clauſulæ appoſitæ in reg. 8. Cancellariæ an referantur ad alias regulas præcedentes, & an moderatio indultorum facta per Paulum V. comprehendat beneficia vacantia per obitum familiarium Cardinalium, quorum collatio ad inferiorem ſpectat, & an Clauſulæ generales derogatoriæ derogent reſeruationibus in corpore iuris clauſis.

SVMMARIVM.

Regulis Cancellariæ derogatum dicitur per diſpoſitionem habentem derogatoriam derogatoriarum, n. 1.

Dero-

Derogatio poſt ius alteri quæſitum non attenditur, n. 1.

Derogatio non facta mentione iuris alteri quæſiti dicitur ſubrepititia, n. 2.

Clauſula derogatoria contenta in regula 8. *Cancellariæ referuntur ad omnes alias regulas præcedentes, n.* 3.

Contrarium n. 4. 5. *&* 6. *Vbi declarantur authoritates contrariæ.*

Clauſula in medio poſita non referuntur ad præcedentia, num. 4.

Dictiones, huiuſmodi & ea, referuntur ad illa tantum, de quibus in diſpoſitione fuit dictum, n. 5.

Relatio debet fieri ad ea, ad quæ fieri poteſt ſalua ratione recti ſermonis, n. 5.

Clauſula in fine poſita non refertur ad præcedentia vbi militat diuerſa ratio, n. 5.

Moderatio indultorum edita per Papam Paulum V. de menſe Octob. 1609. *non comprehendit beneficia vacantia per obitum familiarium Cardinalium, quorum collatio ſpectat ad inferiores collatores, n.* 7.

Clauſula derogatoria generales non derogant reſeruationibus in corpore iuris clauſis, vt ſunt reſeruatio ex Extrauag. ad reprimen. & extrauag. ad Romani, n. 8. *& n.* 9. *Vbi id non firmatur.*

Extrauagant ad Romani, non inducit nouam reſeruationem, ſed inductam in reg. 3. *quæ aliàs morte Pontificis expiraſſet, perpetuat etiam poſt mortem Papæ. Et ideò viuente Papa reſeruatio ex ea inducta debet tribui regulæ tertiæ, non autem Extrauag. n.* 9.

DECISIO DCCLXVII.

1 VAcante Canonicatu, de quo agitur, de menſe Decembris 1613. per mortem Horatij Maſſarelli Capitulum ad illum elegit D. Attilium Benamatum vigore indulti fel. rec. Greg. XIII. ſibi tribuentis huiuſmodi electionem in Canonicatibus Eccleſiæ Eugubinæ in quibuſcumque menſibus vacantibus quomodolibet affecti, vel reſeruati exiſtant. Ceterum, quia dictus Horatius erat familiaris Cardinalis Alexandrini, Dominicus Baldellus de eodem Canonicatu tanquam reſeruato per regulam tertiam Cancellariæ ſibi a Sede Apoſtolica prouideri obtinuit, vnde inter ipſum, & Attilium orta lite, illiuſque cognitione mihi commiſſa propoſui dubium, ad quem illorum dictus Canonicatus ſpectaret, & fuit ordinatum, quod omnes Domini cauſam viderent, ſicque hodie iuxta dictum ordinem cauſa repropoſita, & diſcuſſa ad Attilium ſpectare fuit reſolutum, cùm ipſe habeat intentionem fundatam in dicta electione de ſe facta a Capitulo, & ab Epiſcopo confirmata iuxta formam dicti indulti habentis derogatorias regularum Cancellariæ editarum, & edendarum, & derogatorias derogatoriarum, per quas ſatis videtur fuiſſe derogatum dictæ regulæ tertiæ, qua Dominicus nititur, *ad trad. per Sarn. in proœm. regularum q.* 5.

2 Non obſtat, quod in litteris prouiſionis Dominici fuerit ſpecialiter derogatum dicto indulto, quia talis derogatio non eſt attendenda, cum fuerit longè poſt electionem, & confirmationem Attilij, & ſic poſt ius illius quæſitum facta, Rot. *deciſ.* 574. *in fin. par.* 1. *diuerſ.* Seraph. *deciſ.* 1263. *in fin.* & eſt ſubreptitia ob non factam mentionem dictæ electionis, & confirmationis, Rot. *dec.* 17. *de præben. in nou.* Caputaq. *dec.* 37. *par.*2.

3 Minus obſtat, quod d. indulto cenſeatur derogatum per ampliſſimas clauſulas contrarias in regula 8. Cancellariæ, iuxta deciſionem in Eugubina Præpoſituræ 30. Maij 1606. coram Reuerendiſſimo Bononien. quæ clauſulæ cùm referantur ad omnes regulas præcedentes, videntur etiam repetitæ in regula tertia, in qua verſamur, iux. Caſſad. *deciſ.* 1. *in fin. de reſtit. ſpoliat.* Put. *deciſ.* 191. *lib.* 3. Mandoſ. *ſuper proœm. reg. Cancell. q.* 2. & fuit dictum in Spoletana beneficiorum 3. Iulij 1606. coram Reuerendiſſimo Attrebaten.

4 Quia dictæ clauſulæ regulæ octauæ reſpiciunt tantùm reſeruationem 8. menſium in ipſa regula contentam, & non extenduntur vltra eam, quod patet ex eo, quod antiquitus dicta regula non inſerebatur inter alias communes Cancellariæ, ſed ſeorſim cum ſuis ſpecialibus clauſulis, & decreto irritanti. Vnde dùm Pontifices illam addiderunt alijs regulis, non eſt veriſimile voluiſſe alterare, & immutare earum naturam, dictas clauſulas, quæ vſque ab initio in regula octaua apponebantur referendo ad regulas præcedentes penitus diſtinctas, & ſeparatas, & hoc clarius deſumitur ex decreto irritanti in fine ſeptimæ regulæ præcedentis appoſito, quod ſuperfluum fuiſſet ibi apponere ſi decretum irritans, & aliæ clauſulæ in regula octaua poſitæ cenſerentur repetitæ in præcedentibus, & ſic ad iſtam ſuperfluitatem euitandam non eſt admittenda talis repetitio, cùm præſertim non ſint appoſitæ in finem, ſed in medio regulæ, quo caſu non eſt dicendum, Pontificem ad præcedentes illas referre voluiſſe, Abb. *conſ.* 75. *num.* 2. *lib.* 2. poſt Bartol. *in l. talis ſcriptura §. hanc autem n.* 3. *ff. de legat.* 1. Gabr. *de clauſ. concl.* 9. *n.* 14.

5 Et omnis difficultas ceſſat ex verbis ipſius regulæ, quæ ſunt reſtricta tantùm ad diſpoſita in illa, vt patet ibi, indulta Apoſtolica circa ea, &c. & ibi, de huiuſmodi beneficijs, &c. Quæ dictiones huiuſmodi, & ea, ſunt relatiua eorum tantum, de quibus in eadem regula fuit dictum, *l. huiuſmodi de leg.* 1. Bero. *conſ.* 57. *n.* 48. *lib.* 3. Port. Imol. *conſ.* 10. *n.* 18. Surd. *conſ.* 308. *n.* 16. Et cùm fuerint prolata in ſingulari ibi, aduerſus reſeruationem huiuſmodi, &c. referuntur ad reſeruationem 8. menſium tantum in eadem regula contentam, non autem ad cæteras alias, ad quas referri non poteſt ſalua ratione recti ſermonis, Iaſ. *in leg.* 1. *num.* 8. *C. de liber. prætor.* Gozzad. *conſ.* 82. *n.* 14. Barbat. *conſ.* 34. *num.* 2. *lib.* 1. ſi enim hanc relationem voluiſſet fieri Summus Pontifex loquutus fuiſſet in numero plurali, non autem ſingulari, nec mirum, ſi regula octaua contineat clauſulas prægnantiores alijs regulis, cùm illa præiudicet in 8. menſibus tantum, & temporaliter ad beneplacitum Pontificis, aliæ verò perpetuò, & in omnibus menſibus, quo ſtante dictæ clauſulæ, adeò amplæ, & prægnantes non debent ad alias regulas, in quibus militat diuerſa ratio, extendi, Bart. *vbi ſupra* Abb. *d. conſ.* 75. *n.* 4. *verſ.* 2. facit Aym. *conſ.* 70. *n.* 10. Gabr. *vbi ſupra n.* 3.

6 Ad authoritates autem in contrarium adductas, volentes decretum irritans appoſitum in regula ſeptima referri ad regulas præcedentes, fuit reſponſum huiuſmodi opinionem ſemper dubiam fuiſſe in Rota, vt patet ex dicta deciſione Caſſad. quæ nihil firmat, ſed tantum arguendo dicit videri, quod clauſula illa referatur ad præcedentes, & ſtatim ſubiungit quatuor Dominos tenere contra, & paſſim eſſe dubium; prout, & de tempore Putei Rotam dubitaſſe ſuper hoc articulo, apparet *ex d. eius deciſ.* 191. in qua pariter nihil firmauit, ideòque non eſt curandum de opinione Mandoſij, qui mouetur *ex d. deciſ.* Caſſad. Deciſio verò Spoletana, coram Reuerendiſſimo Attrebaten. id dixit incidenter, non autem ex profeſſo firmauit hunc articulum, in quo in contrarium adeſt alia deciſio in cauſa Licien. beneficiorum 4. Iulij 1607. coram Domino meo Caualerio. Vltra quod licet decretum regulæ ſeptimę extenderetur ad præcedentes, non ex eo regula octaua ad illas veniret extendenda, cùm habeat verba reſtitutiua excludentia dictam extenſionem, vt ſupra probatum eſt.

7 Non obſtat moderatio indultorum edita per *Sanctiſſ. D.* N. de menſe Octobris 1609. quia loquitur de beneficijs vacantibus apud Sedem, quorum collatio pertinebat ad Cardinales, vt clarè colligitur ex rubrica, proœmio, & verbis illius, & licet faciat etiam mentionem beneficiorum vacantium per obitum familiarium Cardinalium, tamen quoad illa etiam reſtringitur ad indulta ipſorum Cardinalium, illa autem verba in dicto indulto appoſita, quam etiam aliorum quorumcumque inferiorum collatorum &c. intelliguntur de beneficijs, quæ aliàs competerent inferioribus collatoribus, & ex indulto pertinebunt ad Cardinales.

Tandem viſum fuit non obſtare, quod licet indultum conceſſum Capitulo contineat ampliſſimas clauſulas derogatorias, tamen cùm ſint generales per illas, non cenſentur derogatum reſeruationibus in corpore iuris clauſis, iux. Rebuff. *ſuper concordat tit. de reſeruat. §. volumus verſ.* 3. ratione beneficiorum, ſicque nec reſeruationi ex familiaritate Cardinalium inductæ iuxt. Extrauag. ad reprimen. & ad Romani de præben.

8 Quia omiſſa pro nunc quæſtione, an huiuſmodi extrauagantes cenſeantur incluſæ in corpore iuris, de qua latè per Sar. *in reg. de trienn. q.* 31. *à n.* 8. Viſum fuit ſufficere pro reſponſione, quod illæ Extrauagantes non contineant in ſe reſeruationem, de qua agitur. Nam quoad Extrauagantem ad regimen illa nullam facit mentionem de hac reſeruatione, vt ex eius lectura apparet. Extrauagans autem ad Romani, non inducit nouam reſeruationem, in inductam in regula tertia, quæ alias per mortem Pontificis expiraſſet,

per-

perpetuat, & durare vult etiam Pontifice defuncto, & diſpoſitione regulæ ceſſante, vnde durante hodie vita Pontificis, (quam Deus dignetur protogare ad plurimos, & felicisſimos annos,) reſeruatio, de qua ounc agitur, eſt tribuenda regulæ tertiæ, Simonett. *de reſeruat. q.* 35. Gonzal. *ſuper reg.* 8. *gloſ.* 51. *num.* 62. non autem dictæ conſtitutioni, cùm oondum venerit tempus illius diſpoſitionis. Ex quibus ita fuit reſolutum, &c.

R. P. D. B V R A T T O.

Virduneñ. Abbatiæ.

Veneris 27. Nouembris 1615.

A R G V M E N T V M.

Vbicumque ſpolium eſt turbidum, & adeſt clauſula *arbitrio*, cognoſcitur de petitorio, ſequeſtrata tamen poſſeſſione, & plura de probatione primi extremi iuxta caſum deciſ. Item ſpolio agere non poteſt qui facto proprio à poſſeſſione cecidit per reſignationem nullam, vel contractum nullum, vel per contractum, qui poſtea ex capite inobſeruantiæ fuit reſolutus.

S V M M A R I V M.

Spolium vbi eſt turbidum intrat arbitrium pro cognitione petitorij, ſequeſtrata tamen poſſeſſione iuxta obſeruantiam Rotæ, n. 1.

Verba enunciatiua emiſſa ab vna tantum parte non probant, num. 2.

Primum extremum in ſpolio non probatur per confeſſionem eius qui ſpolio agit, n. 2.

Verba enunciatiua eius cuius expreſſio non eſt in actis neceſſaria, non probant, n. 2.

Approbationis præſumptio non intrat ſine ſcientia, n. 3.

Reſignatio non probat poſſeſſionem reſignantis, n. 3.

Approbatio reſpectu vnius actus non extenditur ad alium ſeparatum, ſed reſtringitur ad id, quod ex eo neceſſario infertur, n. 3.

Tertius is dicitur in quo eitatur nouum ius, n. 4.

Verba enunciatiua partium tertio non præiudicant, numer. 4.

Conſtitutum non probat poſſeſſionem conſtituentis contra tertium, n. 4.

Confeſſio reſignantis non nocet reſignatario, vbi venit alio iure quàm reſignantis, n. 4.

Adminicula non poſſunt deſeruire pro probatione, non dato prius aliquo gradu probationis ſaltem ſemiplenæ, & niſi ſint vehementia, n. 5.

Poſſeſſio alicuius non probatur ex eo, quod is ſe oppoſuerit adeptioni poſſeſſionis alterius, quia dicta oppoſitio potuit fieri reſpectu alterius iuris quàm poſſeſſionis, n. 5.

Confeſſio procuratoris facta non præcedente iuſſu iudicis dicitur voluntaria, n. 5.

Confeſſio procuratoris voluntaria non nocet, n. 5.

Confeſſio procuratoris voluntaria reuocatur etiam non docto de errore etiamſi ſit geminata, n. 5.

Confeſſio poſſeſſionis cum qualitate intruſionis poteſt acceptari quoad poſſeſſionem reiecta qualitate intruſionis, num. 6.

Confeſſio facta in exceptionibus, ſeu proteſtationibus non nocet, n. 6.

Primum extremum in ſpolio de ſtylo Rotæ requirit plenas, & exactiſſimas probationes, n. 7.

Spolij iudicium proſequi non poteſt qui mediante concordia poſt motum iudicium facta illi enunciauit, n. 8.

Poſſeſſio amittitur etiam ex reſignatione, nulla præſertim data ſcientia nullitatis, n. 9.

Poſſeſſio transfertur ex contractu nullo, dummodo nullitas non proueniat ex defectu conſenſus, n. 9. & 11.

Contractus dicitur purè initus vbi non fuit appoſita conditio ſuſpenſiua, n. 10.

Spolio agi non poteſt vbi contractus fuit ex capite inobſeruantiæ reſolutus, n. 10.

Spoliatus non debet in primis, & ante omnia reſtitui, vbi poſſeſſorium habet admixtam cauſam petitorij, numer. vndecimo.

DECISIO DCCLXVIII.

Dictum fuit ſpolium à Fr. Nicol. Thom. inteotatum val- 1
dè turbidum, eſſe, & ideò illo reiecto recedendo a deciſis 20. Februarij præteriti intrare Arbitrium pro cogoitione petitorij, ſequeſtrata tamen poſſeſſione iuxta Commiſſionem Sanctiſſimi pro Franciſco obtentam, & obſeruantiam Rotæ, de qua teſtatur Lancellot. *de attent. part.* 3. *cap.* 24. *q.* 19. *num.* 5. & ſecundom quam in ſpolio fuit tantum in Romana Cottiuij 26. Martij de anno 1606. coram Reuerendiſſimo Domino meo Damaſceno. Turbiditas reſultat ex duobus. Primò ex defectu probationis primi extremi, ſecundò ex amiſſione poſſeſſionis, ſi quam habuit Fr. Nicol. ſeu ratificatione prætenſi ſpolij ex culpa, & facto proprijs reſultantibus. Defectus probationis primi extremi oſtenditur, quia examen teſtium de partibus, ſuper quibus alias fundabatur, fuit in dicta deciſione firmatum nullum.

Alia verò fundamenta dictæ deciſioois DD. viſa fuerunt 2
non ſubſiſtere. Nam primum, quod anterior poſſeſſio Fr. Nicol. probetur ex eius mandato ad reſignan. Abbatiam per illa verba narratiua, quam poſſidet, & obtinet, viſum fuit oihil facere, tum quia remaoſerunt in actu ab eo ſolum celebrato abſente Carolo Reſignatario, *leg. non nudis, vbi gloſ. in verb. aſſeuerationibus Cod. de probation. leg. ex his verbis, Cod. de teſtam. milit.* Aym. *de antiquit. tempor. part.* 1. *num.* 7. Tum quia continet fauorem ipſius Fr. Nicol. vt in ſpecie, quod non probeot primum extremum, Caputaquen. *deciſ.* 371. *num.* 2. *part.* 2. Tum denique, quia quamuis emiſſa eſſent ab vtraque parte, non probarent, cùm contineant enunciatiuam poſſeſſionis, cuius expreſſio neceſſaria noo erat in dicto mandato, Bartol. *in leg. optimam num.* 1. *verſ. ſi vero*, & Angel. *num.* 2. *verſ. ſi autem Cod. de contrahend. ſtipul.* Abb. *in cap. illud n.* 6. *verſ. non obſtat de Præſumpt.* Put. *deciſ.* 371. *n.* 2. *lib.* 1. *in nouiſſ. & in terminis noſtris* Caputaq. *dec.* 331. *num.* 2. *par.* 2.

Minus dici poteſt reſultare approbatione eiuſdem aſſer- 3
tionis ex alio maodato correſpectiuo dato per Carolum ad conſentien. reſeruationi peoſionis ex cauſa dictæ reſignationis, & ex acceptatione Prouiſionis ad eius fauorem ſubſequutæ vigore dicti mandati ad reſignan. non ſolum, qoia non conſtat de ſcientia Caroli, quod in dicto mandato aderat enunciatiua poſſeſſionis, ſine qua ſcientia non poteſt iotrare præſumptio approbationis, Ruio. *conſ.* 48. *num.* 12. *lib.* 1. Natt. *conſ.* 162. *num.* 33. *lib.* 1. ſed etiam quia cùm ſola Reſignatio noo probet poſſeſſionem Reſignantis, vt fuit dictum io Taruiſioa Canonicatus, & præbendæ 9. Martij 1597. coram bonæ memoriæ Corduba, licet Carolus recipiendo prouiſionem ex cauſa reſignationis Fr. Nicol. approbauerit ius ipſius: Iſta tamen approbatio oon extenditur ad enunciatiuam poſſeſſionis non neceſſariam pro reſignatione, vt dictum eſt, quia approbatio reſpectu vnius actus oon extenditur ad alium, qui poteſt eſſe ab illo ſeparatus, Gemin. *conſ.* 15. *num.* 17. *verſ. quantum ad ſecundum*, ſed reſtringitur ſemper ad id, quod ex eo oeceſſario infertur, vt ex Bartol. *in l. prima §. ſi quis hoc interdicto n.* 1. *verſ. dico ff. de itin. actuque priuat. & in l. ſi patronus in fin. C. commun. vtriuſque iud.* tradit Decian. *conſ.* 54. *n.* 65. *vol.* 2.

Et ſopradicta fortius militant ad fauorem Fraociſci pro- 4
uiſi Apoſtolici per obitum Epiſcopi Tullen. Reſignatarij Caroli. Is enim reputatur tertius, cùm in eo creatum fuerit nouum ius oon dependens neque à Fr. Nicol. neque à Carolo eius reſignatario, *gloſ. communiter recepta in cap.* 2. *in verb. In iſto caſu*, vbi Ioann. Andr. *num.* 3. *vt lite penden. lib.* 6. Rot. *deciſ.* 13. *de procurat. & deciſione* 1. *num.* 4. *verſ. præterea de locat. in nou.* Caputaquen. *deciſ.* 185. *num.* 2. *part.* 1. Cui non præiudicant dicta verba quantumuis enunciatiua, & per Carolum approbata, Bald. *in Authent. ſi quis in aliquo, num.* 8. *verſ. ſaluando*, Innocen. *C. de eden.* Cardinal. *in cap. illud num.* 2. *verſ. Innocen. autem de præſumption.* vbi Felin. *num.* 4. *verſ. & pro iſta opinione.* Vnde nec conſtitutum ſolum probat poſſeſſionem conſtituentis conſeque-

tra tertium, gloſſ. in leg. ſecunda in verb. tradita C. de ſequeſtrat. poſſeſſ. Alexander conſ. 10. num. 2. volum. 4. Tiraquellus de conſtitution. part. 3. limit. 1. num. 20. & ſeq. Cardinal. Seraphin. deciſ. 32. num. 6. Et pari ratione nec etiam confeſſio Reſignantis nocet Reſignatario ſi venit alio iure, quam reſignantis, Guidob. deciſione 52. in manuſcript. Pariſ. de reſignat. lib. 1. quæſt. 16. n. 24. verſ. & confeſſio. Et ideò multò minus præiudicare potest prouiſio per obitum ex ſupradictis, & in puncto tradit Caputaquen. dicta deciſione 185. numer. 2. verſic. neque etiam ſucceſſori, Rot. deciſ. 46. n. 5. lib. 3. part. 3. diuerſ.

5 Adminicula verò in deciſione conſiderata non poſſunt deſeruire ſine aliquo gradu probationis ſaltem ſemiplenè, & niſi ſint vehementia, Bald. conſ. 3. num. 4. lib. 3. Socin. conſilio 89. num. 14. lib. 1. Marſil. ſingul. 200. numer. 3. Et tamen primum oppoſitionis Fr. Nicol. adeptioni poſſeſſionis Caroli, non concludit per neceſſe poſſeſſionem dicti Fr. Nicol. cùm fieri potuerit, reſpectu alterius iuris, quàm poſſeſſionis, gloſs. in leg. à Diuo Pio §. ſi ſuper rebus in verſ. fiat in principio ff. de re iudicat. & ibi Bartol. num. 3. verſ. quandoque ſit exequutio, & numer. quarto, verſicul. quæro, & de communi, Alexander ibidem num. 3. Secundum verò ſuper compulſu, & extractione dicti mandati procuræ Fr. Nicol. ad reſignand. & tertium ſuper proteſtationibus, & exceptionibus pro Franciſco factis in proceſſu remiſſoriali, in quibus expreſſa dicitur Fr. Nicol. amiſiſſe poſſeſſionem, corruunt, quia ſunt confeſſiones procuratoris voluntariæ, vel non præcedente iuſſu Iudicis, Alexander conſilio ducenteſimo vigeſimo ſecundo, numero decimo ſexto in 2. Rot. in Pampilonen. decimarum de Gongora decima quarta Maij 1610. coram Reuerendiſſimo Bononien. Et ideò præiudicare non poſſunt, Barthol. in leg. certum §. ſed an & ipſos ff. de confeſſ. Abbas in capit. primo, num. vigeſimo nono, in fine, & numero trigeſimo, vt lite non conteſtata, & ibi poſt Imol. & alios Felin. numero decimo ſeptimo, & fuit dictum in Romana Dotis octaua Martij 1610. coram Reuerendiſſimo Bononien. Et de ſtylo Rotæ reuocantur etiam non docto de errore, vt in deciſione decima nona, de procurat. & ſecundo de confeſſ. in nouiſſ. & in Tiraſonen. Capellaniæ trigeſima prima Maij 1606. coram Reuerendo Patre Domino meo Pamphilio, & in Pampilonen. Decimarum, decima Maij 1610. coram Reuerendiſſimo Domino meo Damaſceno. Etiam geminatæ, Caputaquen. deciſione centeſima nonageſima octaua parte prima, & fuit dictum in Taruiſina Dotis, quinto Iunij 1610. coram Reuerendiſſimo Attrebaten.

6 Et ſic tollitur etiam quartum adminiculum deſumptum ex verbis commiſſionis pro Franciſco obtentæ pro cumulatione petitorij cum poſſeſſorio, in qua narratur Fr. Nicol. fuiſſe intruſum in poſſeſſionem Abbatiæ, & ſic reſultare dicebatur confeſſionem poſſeſſionis reiecta qualitate intruſionis, iuxta deciſionem Put. 16. in fin. lib. tertio, in nouiſſim. cum alijs in dicta deciſione vigeſima Februarij alleg. Quia dicta commiſſio eſt impetrata per procuratorem, & ſic vel non præiudicat, vel eſt reuocabilis ex ſupradictis. Et denique viſum fuit non obſtare vltimum adminiculum ſuper exceptionibus, & proteſtationibus factis in proceſſu Remiſſoriali, quia illæ non nocent, ex vulg. reg. leg. non vtique, & ibi Bartol. ff. de except. not. DD. in cap. cum venerabilis extra eodem, & de communi Alexand. in leg. decem, n. 25. ff. de verbor. obligat.

7 Et prædictis itaque ſatis apparet, primum extremum vel nullo modo, vel ſaltem per probationes plenas, & concludentes non fuiſſe probatum, prout requiritur, iuxt. gloſ. magn. in leg. prima C. quorum bon. quam communiter receptam dicit Alexand. conſ. 139. numero decimo quinto, volum. ſexto, Menoch. de recuper. remed. 15. n. 408. & 413. Et præſertim de ſtylo Rotæ, Caputaquen. dicta deciſione 328. in principio parte ſecunda, Put. deciſione 75. numero ſecundo, & quarto, libro tertio in nouiſſim. & etiam deciſione 165. num. primo, & 337. parte ſecunda diuerſ. Quæ in hoc vult probationes exactiſſimas, Pontan. de ſpol. libro ſecundo, capit. decimo quarto, num. 81. & 95. paulo poſt princip. & indubitatas, Card. Seraph. deciſ. 302. in princ.

Secundum fundamentum reſolutionis fuit amiſſio poſſeſſionis Fr. Nicol. ſi quam habuit, ſeu vt dictum eſt ratificatio prætenſi ſpolij reſultans ex culpa, & facto proprijs mediantibus duabus concordijs per eum initis. Prima cùm Carolo eius Reſignatario, in qua inter cętera renunciauit oppoſitioni per eum factæ in adeptione poſſeſſionis Caroli, quod illam conſequi non poſſet, quia penſio non fuerit reſeruata, declaran. dictam oppoſitionem eſſe nullius valoris, & effectus, & promittendo illam nunquam proſequi tam directè, quàm indirectè. Secunda cum Epiſcopo Tullen. Reſignatario eiuſdem Caroli, in qua narrata lite in ſpolio contra dictum Carolum intentata, & illius reſignatione, & Commenda de dicta Abbatia ad fauorem dicti Epiſcopi per Sanctiſſimum facta cum poſſeſſione ſubſecuta, Fr. Nicol. ceſſit ei quodcumque ius, litem, & actionem ſibi in dicto Monaſterio competentem, atque competituram. Ex illis enim Fr. Nicol. poſſeſſionem amiſit, nec poteſt amplius proſequi iudicium ſpolij, cui per eas renunciauit, gloſ. in cap. ex inſinuatione in verb. aliud de procur. Innoc. in cap. ſuper hoc de renunciat. Abb. in cap. ſolicita n. 16. & 17. de reſtitutione ſpoliat. Rot. dec. 16. eod. tit. in nou. Menoch. de recuper. remed. 1. n. 281. q. 24. Et in tranſactione inita poſt ſpolium intentatum, Pariſ. conſ. 1. n. 151. & 152. vol. 1. & conſ. 11. num. 13. volum. 4. Pontan. de ſpol. lib. 3. cap. 2. n. 34. in fin. & veriorem communiterque receptam teſtatur Pariſ. de reſignat. lib. 13. q. 5. n. 48. 8

Nec nullitas reſignationis ex defectu beneplaciti Apoſtolici in vtraque concordia impediuit amiſſionem poſſeſſionis, Innoc. in cap. quod in dubiis de renunc. & ibi Butr. n. 9. verſ. & ſic, Abb. n. 8. circa fin. Imol. num. 14. in fin. Gem. dicto conſ. 125. in ſecundo dubio, verſ. & ita videtur, Felin. in cap. noſtra 32. n. 31. verſ. & quod per talem de reſcript. Rot. deciſ. 519. n. 2. & 611. num. 2. part. 1. diuerſ. & in Comen. Præpoſituræ 6. Februarij 1584. coram bonæ mem. Bubalo. Maximè cùm dictæ concordiæ ſint ſcienter nullæ, Pariſ. de reſign. lib. 1. q. 3. in fin. num. 118. Cardin. Seraphin. dec. 24. verſ. firmarunt quoque. Imo nec etiam impediuit translationem poſſeſſionis, vt de contractu nullo (non tamen ex defectu conſenſus) eſt tex. in leg. 1. §. ſi vir vxori, & ibi DD. & præſertim Iaſ. ff. de acquirend. poſſeſſ. Put. deciſ. 276. nu. 4. & 5. & ſeq. lib. 3. in nouiſſim. Achill. deciſ. 15. alias 120. de reſtitut. ſpoliatorum, Rot. deciſ. 93. nu. 1. & ſeqq. part. 2. diuerſ. Pontan. de ſpol. lib. 3. n. 20. circa fin. & ita alias fuiſſe concluſum in Rota, Gabr. conſ. 44. nu. 12. & conſ. 51. nu. 13. lib. 1. Præſertim ſequuta actuali traditione, ex præallegatis, prout ſequuta fuit in caſu iſto tam reſpectu Caroli, vt ex dicta renunciatione Fr. Nicol. oppoſitioni per eum factæ in adeptione poſſeſſionis, quam reſpectu Epiſcopi, dicitur enim in tranſactione cum eo facta, quod poſt prouiſionem Apoſtolicam erat ſubſequuta poſſeſſio. 9

Et licet in deciſione 5. Maij 1614. dictum fuerit, iſtas concordias redintegrationem non impedire, iuxta deciſionē, in dict. Comen. Præpoſituræ 4. Iulij, & 15. Octobris 1584. coram bonæ memoriæ Bubalo, quia non conſtat de aliqua obſeruantia primæ, nec ſecundæ in totum, & ſucceſſiuis temporibus. Tamen quia non fuerunt initæ ſub aliqua expreſſa conditione ſuſpenſiua, ſed correſpectiuè ad annuas præſtationes conuentas poſt captam poſſeſſionem faciendam, & ſic ſub modo, Baldus in c. audum, il ſecondo n. 27. de electioner. Pariſ. conſ. 5. nu. 12. & ſeqq. vol. 4. Gabriel conſ. 51. nu. 9. in 1. Menoch. conſ. 584. nu. 12. fuit amiſſa, & translata poſſeſſio, pro cuius redintegratione amplius agere non potuit, licet etiam ex capite obſeruantiæ reſoluatur contractus, Alex. conſ. 92. vol. 1. Ruin. conſ. 32. nu. 7. in fin. & num. 8. & ſeqq. & conſ. 33. vol. 1. quem ſequitur Caputaq. deciſ. 319. ſeu 4. part. 3. vbi refert aliam Ant. Aug. Rot. deciſ. 116. alias 7. de reſtit. ſpoliat. in nou. Pariſ. d. deciſ. 5. n. 16. & 27. Gabr. dicto conſ. 44. nu. 12. & d. conſ. 51. n. 13. Pontan. de ſpol. c. 14. nu. 136. lib. 1. & cap. 1. nu. 52. lib. 3. 10

Ex quibus DD. dubitabant de veritate dictarum deciſionum in cauſa Comen. ac etiam de illarum applicatione ex magna facti diuerſitate, & cùm negari non poſſit, quin prædicta ſapiant petitorium, illa veniunt iuxta formam petitorij diſcutienda, Achill. d. deciſ. 15. de reſtit. ſpol. Put. d. deciſ. 276. nu. 5. & 6. lib. 3. Gabriel. d. conſ. 44. n. 12. in fin. Vel ſaltem intrare non poteſt regula ſpoliatus, cùm poſſeſſorium habeat admixtam cauſam petitorij, Alex. in l. naturaliter §. nihil commune in 4. fallent. n. 19. ff. de acquir. poſſ. cum alijs per Ant. Gabr. de reſtit. ſpol. concl. 1. limit. 92. nu. 131. Et ideo fuit ita deciſum. 11

R E-

R. P. D. PIROVANO.

Romana Adminiſtrationis Fundaci.

Lunæ 14. Decembris 1615.

ARGVMENTVM.

Socius tenetur alteri conſocio reddere rationem de peruentis ad eius manus & de erroribus, qui ſunt in libro rationum per ipſum ſcripto.

SVMMARIVM.

Socius quamuis exemptus à redditione rationis nihilominus tenetur reſtituere res penes ſe exiſtentes, n.1.

Dolus numquam inter ſocios videtur remiſſus, n.1.

Socius adminiſtrans tenetur de peruentis ad eius manus conſocio rationem reddere, n.1.

Aſſerenti incumbit onus probandi, num.2.

Error qui cedit commodo errantis, præſumitur data opera commiſſus, n.2.

Præſumptio ſemper militat contra ſocium ad quem pertinet cura ſcribendi librum rationum, ſi liber fuit minus fideliter ſcriptus, n.3.

Vna & eadem res non poteſt diuerſo iure cenſeri, n.4.

DECISIO DCCLXIX.

PEr duas Deciſiones in hac cauſa factas apparet reſolutum, Attilium non probari Capſerium, & conſequenter à generali redditione rationis eorum, quæ Capſam intrauerunt exemptum eſſe. Verùm quia in prima Deciſione pariter in hac cauſa facta reſolutum fuit conſtare de erroribus, voluerunt fratres Albani videre, an ſaltem Attilius ad particularem rationis redditionem reſpectu errorum teneretur, & dato dubio de ordine DD. an Attilius teneatur reddere rationem, & quam, hodièque eo propoſito, cenſuerunt Attilium tenere reddere rationem de erroribus, de quibus in partitis manu eiuſdem Attilij conſcriptis.

1 Quia & ſi ex deductis non ſit aperta via fratribus Albanis agendi contra Attilium ratione tituli vniuerſalis Capſerij, & adminiſtratoris, nihilominus quando cõſtat, quòd penes ſocium adminiſtratorem vti ſocium peruenerunt, vel remanſerunt res, vel pecuniæ communes, ſocius ille, quamuis aliàs exemptus, tenetur alijs ſocijs reddere rationem, *l. dominus Sticho, §. Seruus, ff. de pecul. leg.* vbi ſi teſtator iuſſerit ſeruos non debere ſcrutari, & eſſe ſine inquiſitione, non tamen remanent liberati à reſtitutione peculij, aut reliquarum rerum penes eos exiſtentium, quaſi non ſine dolo prædicta retinere poſſint, vt innuit Alex. *conſ. 62. n. 6. lib. 4.* declarando doctrinam Bar. *in d. §. Seruus*, qui dolus nunquam inter ſocios videtur remiſſus, quapropter ſocius adminiſtrans tenetur de peruentis ad eius manus conſocio rationem reddere, Gratian. *conſ. 15. n. 24.* Pariſ. *conſ. 83. n. 6. & 8.* Rota Ianuenſ. *deciſ. 165. n. 6. & deciſ. 183. n. 6.* & hoc ipſum tenuit Rota in Bononien. Laudi 3. Iulij 1606. cor. bon. mem. Iuſto. Conſtat autem ad Attilium perueniſſe, & remanſiſſe pecunias ſociales, quia dum eſſet Cõplementarius totius negotij, pecunias recipiebat, & ſoluebat, ordines alijs ad ſoluẽdum dirigebat, & ipſos directos acceptabat, paritas eorum, quæ recipiebat, & dabat in libro introitus, & exitus Capſæ, propria manu conſcribebat, & hunc eſſe ſtylum, & conſuetudinem illius negotij, quod recipiens pecunias ſcriberet eas in libro Capſæ, fatetur idem Attilius in ſua depoſitione, quæ datur in Summ. Albani, vnde cùm certũ ſit, quòd partitæ tam debiti, quàm crediti, in quibus detecti ſunt errores, conſcriptæ ſunt manu eiuſdem Attilij, inde ſequitur, quòd deficientia pecuniarum ab erroribus cauſata penes eundem Attilium remanſiſſe præſumendum videatur. Nec obſtare viſum fuit, quòd cùm Attilius tanquam Capſerius non teneatur, iuxta reſolutiones in hac cauſa factas, ſi de receptis, vel datis adhuc teneretur reddere rationem, idem eſſet, ac ſi ab eo tanquam à Capſerio eſſent reddendæ rationes, propterea dicebatur qua ratione Attilius non tenetur reddere rationem de ijs, quæ immiſſa fuerunt, vel reſpectiuè remanſerunt in capſa, eadem non videtur adſtringendus emendare errores, per quos apparet pecunias diuerſum finem habuiſſe.

2 Quia vltra quòd non agitur de re inſeparabili, ſed de ſui natura poſſibili, vt quis ſcribat ſe recepiſſe, non tamen pecuniam ponat in Capſam, vel poſitam relinquat, vt patet ad ſenſum, quo caſu id aſſerenti onus videtur iniunctum probandi, Socin. *conſ. 24. num. 37. verſ. & ideo cum ſupraſcripta, volumine primo*, Rota Ianuen. *deciſ. 116. n. 2.* Fuit etiam reſponſum plura contra eumdem Attilium vrgere, quæ non permittunt à prædicta probatione poſſe ſubleuari, & primò errores, qui ſunt manifeſti, & præiudiciales partim conſiſtentes, in eo quòd Attilius aliquas partitas duplicauit ad exitum Capſæ, partim in eo, quòd minus ſcripſerit ad introitum, quàm receperit, & ad exitum plus, quam exburſauerit. Et alias in credito Capſæ poſuit, quæ ad eius debitum adſcribendæ erant, & ſimiles erratæ ſunt in notabili numero, ac omnes cedunt commodo Attilij, ideò contra eum ſemper vrget præſumptio, quòd errores fuerint data opera commiſſi, *l. 1. 6. Si quis inſtrumenta, C. de latin. liber. toll.* Plot. *in l. ſi quando num. 884. Cod. vnde vi*, Menoch. *de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 31. num. 15.*

Secundò, apud eumdem Attilium reſidebat regimen, 3 & Adminiſtratio totius negotij, nedum quia Complementarius erat, ſed etiam quia ſolutiones, & pecuniarum receptiones magis per manus eiuſdem Attilij, quàm aliorum participantũ frequentabãtur, vt patet ex numero partitarum, quæ ab eodem conſcriptæ fuerunt, idcò contra Miniſtrum magis principalem qui minus diligenter ſcribit librum rationum, & ad quem principaliter ſpectabat cura libri Magiſtralis, ſi minus diligenter ſcribit libros rationum, ſemper contra eumdem præſumitur, Socin. ſen. *conſ. 190. num. 2. & 4. verſ. confirmatur etiam lib. 2.*

Tertiò, multum mouit etiam Dominos, quòd dum 4 Quaderni de Capſa fuerunt reportati in libro Magiſtrali per eumdem Attilium in fine cuiuslibet anni, de ann. 1597. concordato introitu, & exitu, adhuc Capſa dicitur creſcere ſcutis 342. de ann. 1598. augmentum nullum reperitur, de anno 1599. legitur augmentum primò in ſcutis 2875. 21. Et ſecundò in alijs ſcutis 1314. 19. de anno 1600. augmentum ſcriptum eſt in ſcutis 211. 32. de anno 1601. 12. quo terminauit ſocietas, ponitur augmentum ſcut. 255. 12. Et hæc ipſa augmenta in ſolidatione vniuerſali in libro nuncupato *il Bilancio*, fuerunt poſita ad creditum ſocietatis. Dicebant igitur Domini ſi pecuniæ ab erroribus cauſatæ pro parte repertæ fuerunt in Capſa, reſiduum neceſſe eſt, quòd in manibus Attilij remanſerit, aliàs ſi integrè recepta eadem manu, & inſtanti fuiſſent, vel immiſſa, vel relicta in Capſa, eodem modo in ea reperirentur, prout certa pars fuit reperta, vel eodem modo de anno 1598. adeſſet ſimile augmentum, quod non legitur repertum. Vna igitur manus & immiſit, & reliquit in Capſa, & eamdem retinuiſſe deficientes pecunias videtur dicendum, ne vna, & eadem res, & factum diuerſa iuris præſumptione terminetur, contra *text. l. ſecunda, ff. de vulgar.* Non obſtat, quòd errores detecti non legantur in libro nuncupato *Quaderno di Caſſa*, cùm in eo partitæ omnes veritati ſcripturæ reſpondeant, tam in recipiendo, quàm in dando, dempta vnica partita, quæ duplicata reperitur, ſed in libro principali nuncupato *libro Maſtro*, dum partitæ Quaderni accepti, & dati in eo fuerunt reportatæ, & verum eſt, quòd in eo libro fuit erratum in ſcribendo minus receptum, & plus datum, ſed non propterea inferri dicebatur, quòd Attilius ad redditionem rationis pecuniarum deficientium teneatur, ſed quòd errores emendentur propter intereſſe tantùm ſociale: cùm errores ſint in copia, non autem in matrice, quæ copia non probat Attilium ſoluiſſe, vel recepiſſe in actu ipſo ſcribendi. Fuit enim reſponſum, quòd ſi non omnes errores colligantur in Quaderno de Capſa, idem tamen Dominis viſum eſt de erroribus in partitis exemplatis ex eodem libro, & manu Attilij reportatis in libro Magiſtro, cùm ſuper eo rationes eſſent ponendæ inter ſocios, nõ autem ſuper Quaderno Capſæ, & quidquid ſub erroribus tegebatur, id omne debebat in Capſa remanere, prout remanſit augmentum, præſertim cùm Attilio vti Miniſtro principali non eſſet interdicta clauis eiuſdem Capſæ, quòd cùm factum non fuerit, vrget eadem præſumptio contra Attilium, quòd ſuperextantes penes ſe retinuerit. Non obſtat, quòd alij participes ſoluebant, & exigebant, & manus in Capſa ponebant, & ſcribebant, à quibus reſiduum deficiens potuit leuari, & ſubtrahi, & pro quibus Attilius non tenetur. Quia viſum eſt Dominis admodum inueriſimile, & difficile, quòd eadem ſumma deficiens punctualiter ſubtraheretur, & quod de ann. 1597. 1599. 1600. 1601. pars tantùm ab erroribus detecta deficiat, de anno

autem 1598. in quo non datur augmentum Capſe nihil deficere videatur, quæ omnia poterant eſſe nota, niſi Attilio Regulatori librorum. Et ita &c.

R. P. D. DAMASCENO.

Romana de Mareſcottis.

Luna 14. Decembris 1615.

ARGVMENTVM.

Hæres non debet immitti in poſſeſſionem bonorum defuncti, vbi teſtamentum eſt nullum præteritione filiæ, etiam ſtante ſtatuto fęminarum excluſiuo, quando in eodem teſtamento non fuerunt inſtituti maſculi quorum fauore ſit excluſiua, & an hoc caſu ſufficiat inſtitutio dd. maſculorum in parte.

SVMMARIVM.

Heres debet immitti in poſſeſſionem bonorum defuncti, vbi teſtamentum non eſt abolitum, neque cancellatum, n.1.

Fallit vbi teſtamentum eſt nullum, num.1.

Limita fall. non procedere vbi vitium eſt inuiſibile, niſi tamen in continenti probetur, & fiat viſibile per euidentiam rei, num.3.

Nullum quod eſt, non debet parere aliquem effectum, n.1.

Exceptio quæ incontinenti docet de non iure agentis, admittitur in quolibet iudicio exequutiuo, & priuilegiato, num.1.

In dolo dicitur qui petit, quòd ſtatim reſtituturus eſt, num.1.

Circuitus inanes lex abhorret, num.1. Vbi maximè inter conſanguineos.

Teſtamentum in quo filiæ fuerunt præterita eſt nullum, num. 2. Vbi referuntur hinc inde tenentes circa id an acquir tur ad hunc effectum, quod perſona præterita det de nullitate.

Fallit ſtante ſtatuto excludente fœminas, n.4.

Intellige procedere dummodo fuerint inſtituti illi quorum fauore ſtatutum fœminas excludit, num.5. Vbi quod non ſufficit, quod fuerint in aliquo tantum inſtituti.

Statutum Vrb. excludens fœminas propter maſculos non excludit illas ſimpliciter, ſed cauſatiuè, id eſt ad fauorem agnationis, n.4.

Statuentium mens ex modo loquendi dignoſcitur, n.5.

DECISIO DCCLXX.

1 ROta cenſuit non eſſe dandam immiſſionem D. Pyrrho hæredi inſtituto à D. Iulia ſorore ſua, nam & ſi habeat regulam pro ſe, ſtante teſtamento dictæ Iuliæ non abolito, neque cancellato *iuxta not. in l.fin. Cod. de edicto Diui Adrian. tollen.* attamen ab hac regula, viſum fuit poſſe recedi ob euidentem nullitatem prædicti teſtamenti, quandoquidem quod euidenter eſt nullum, non debet aliquem poſſe parere effectum, *cap. non præſtat. de regulis iuris in ſexto, capite vides 10. diſtinctio*, & in hac facti ſpecie Beron. *conſil.* 18. *num.* 26. *&* 33. *cum duobus ſequentibus lib.*2. & in quolibet iudicio etiam exequutiuo, & priuilegiato obſtat exceptio, quæ in continenti docet de non iure agentis, & non videtur carere dolo, qui petit, quòd ſtatim reſtituturus eſt, *l.dolo, ff. de dolo malo, & met.except. l.1. in princip. ff. quorum legat.* Bart. *in l.ſi ſocer. §. Lucius n.2. ff. ſolut.matrim.* Et lex abhorret inanes circuitus, Clemen. *auditor de reſcript.* Bald. *conſ.* 100. *verſ. finem lib.*4. Tiraqu. *de retract.conuent. ad fin. tit. num.*61. Afflict. *deciſ.8. num.4. ad finem*, Dec. *conſ.*408. *num.*8. maximè inter ſanguine coniunctos, inter quos debet procedi de bono & æquo, plus quam inter alios, Anchar. *conſ.* 159. *incipit rationes n.1. verſ. primo hoc colligitur*, Blanch. *de compromiſſ. quæſt.* 1. *ſub num.3. verſ. contraria opinio*, & inter illos debent, licèt quantò citius terminari, vnde emanarunt tot ſtatuta per vniuerſam Italiam de faciendis compromiſſis inter conſanguineos.

2 Quòd autem teſtamentum Iuliæ fuerit euidenter nullum, patet, quia ipſa (vt patet ex lectura teſtamenti) præterijt Beatricem, & Helenam filias ſuas legitimas & naturales, vnde teſtamentum remanet nullum, *l.fin. ff. de lib. & poſthum, §. aliud quoque Capitulum*, Auth. *vt cum de appell. cognoſc.* & licèt aliqui Doctores voluerint, quòd teſtamentum tali caſu minimè ſit nullum, ſed ita demum, ſi filius præteritus dederit de nullitate, *ita gloſſ. in l. filio præterito in verbo tuebitur, ff. de iniuſt. rup. teſtam.* Iaſ. *in leg. poſthum. n. 23. vbi de communi, C. de bonor. poſſeſſ. contra tabul.* Imol. *in l. filio præterito, num.3. verſ. item nota argumentum, ff. de iniuſto rup. teſtam.* Rota in Sutrina Succeſſionis 15. Maij 1604. coram me. Attamen non deſunt contrarium ſentientes, nempè Alex. *in d.l. poſthum, n.16. in fine*, qui de communi Decius *ibid. num.*9. vbi dicit hanc eſſe veram opinionem, Angel. *in d.l. filio præterito n.5. verſic. prima eſt, quod teſtamentum*, vbi dicit hanc eſſe veram, & communem, Gomez, *variar. reſolut. tom.* 1. *c.* 11. *verſic. prima eſt*. Vbi dicit communiter reprobari gloſſam *in d.l. filio præterito, & alias*, Imol. *in d.l. filio præterito num.52. verſ.2. fuit opinio*, dicit contrariam opinionem non eſſe bonam, Gabriel. de Benedictis *in c. Raynutius part.1. verbo in eodem teſtamento relinquens primo, num. 93. cum tribus ſeqq.* vbi de communi Angel. Aret. *conſ.* 103. *num.*33. *atteſtatur de communi*. Sed ceſſare viſa fuit omnis difficultas, quia Helena altera de dictis filiabus iam fuit admiſſa ad cauſam, & dat de huiuſmodi nullitate,

Non obſtat, quòd hoc ſit vitium inuiſibile, quòd non 3
ſolet impedire immiſſionem in remedio *l. fin. C. de edicto Diui Adrian. toll.* ex allegatis, quia fuit reſponſum, hoc poſſe habere locum, quotieſcumque vitium eget altiori indagine, ſed quando in continenti probatur hoc vitium etiam inuiſibile debere admitti, quia fit viſibile per euidentiam rei, & in quolibet iudicio admittitur exceptio incontinenti probata, & vitatio inanis circuitus, & ſubitaneę reſtitutionis ex ſupra allegat. Nec mouit Dominos, quòd de filiatione prædictarum mulierum non conſtet in actis, nam præter quod, ſtante teſtamento Alphonſi mariti prædictæ Iuliæ quo oritur Dom. Pyrrhus, teſtibus ob temporis anguſtiam ad perpetuam rei memoriam examinatis, & alijs circumſtantijs, non deficit totalis probatio in actis, Domini in familia nobili habuerunt rem pro notoria, & crediderunt D. Pyrrhum non eſſe negaturum filiationem propriarum nepotum,

Circa illud, quòd prædictæ fęminæ ſint excloſæ per Sta- 4
tutum Vrbis *c.141. & 145. lib.* 1. vnde non poſſint allegare nullitatem teſtamenti, ex allegatis, fuit reſponſum, ſtatutum non excludere ſimpliciter fęminas, ſed cauſatiuè, hoc eſt ad fauorem agnationis, *vt patet ex d.* Statuto *c.* 141. ibi, nec poſſint aliquid petere ab hæredibus patris, vel aui de agnatione etiam tranſuerſali, *vt in* Statuto *d. c.*145. ibi, ſi quis deceſſerit inteſtatus relictis filijs maſculis, ſeu filio, vel nepote ex filio maſculo ſibi præmortuo, &c. & infra, ibi, dummodo frater germanus, ſiue patruus, &c. & quòd ſtatutum emanauerit ad fauorem tantùm agnationis cenſuit Rota *in deciſ.* 1 2. *part.*2, *n.*3. *diuerſ.* cum alijs cumulatis in Romana Supplementi Legitimæ 28. Iunij 1613. coram me.

Cùm igitur in propoſito minimè fuerint inſtituti illi, 5
ad quorum fauorem emanauit ſtatutum, debet ceſſare diſpoſitio dicti ſtatuti arguendo à ceſſante cauſa, *c. cùm ceſſante in princip. de appellat.* plenè not. Tiraquell. *in tract. ceſſant. cauſ. in princip. num.* 11. *&* 12. *& tenuit in ſpecie* Rota apud Seraphin. *deciſ.*885. *n.*1. & de magis communi, & vera poſt plures relatos teſtatur Craſſ. §. *Teſtamentum quæſt.36. num.*8. Quòd cenſuit Rota procedere etiam ſi filij maſculi, prout in hoc caſu, fuerint in aliquo inſtituti, quia ſtatutæ non emanarunt pro conſeruando in agnatione vnam tantùm partem bonorum, puta, legitimam, ſed pro conſeruandis omnibus bonis, quòd probatur tam ex modo indiſtincto loquendi, quo vtitur ſtatutum, quòd denotat mentem ſtatuentium indiſtinctam, *ad l. de pretio, ff. de public. l.* 2. §. *Conuenire, ff. de iudic. cum ſimilibus*, quam ex ratione, quia non poteſt imaginari ratio, quare Statuentes voluerunt excludere fœminas propter extraneos non agnatos, vel etiam à parte bonorum paternorum, & non in puncto de teſtamento, in quo filij maſculi fuerunt inſtituti in legitima, quòd filia præterita potuerit rumpere teſtamentum tenuit Rota apud Seraph. *in d. deciſ.*885. *n.*1.

R.P.D.

R. P. D. DAMASCENO.

Romana de Mareſcottis.

Lunæ 14. Decembris 1615.

ARGVMENTVM.

Acquirens ex aliena pecunia non acquirit ſibi, vbi erga dominum pecuniæ recognouit bonam fidem, & quando declarauit in re acquiſita habere nudum nomen. Item reſeruatio diſpoſitionis officiorum, & locorum montium emptorum in perſonam alterius denotat dominium apud reſeruantem.

SVMMARIVM.

Inſtrumenta faciunt probationem probatam, & rem indubitatam, num.1.
Reſeruatio diſpoſitionis in locis montium, ſeu officijs ſuper vita alicuius emptis denotat dominium apud reſeruantem, num.2.
Nequitia ex aliena pecunia ſunt eius cuius eſt pecunia, quando acquirens erga ipſum recognouit bonam fidem, num.3.
Prohibitus contrahere ſine ſolemnitatibus poteſt ſine illis confiteri, quando pro confeſſione concurrunt adminicula, num.4.
Mulier quidquid acquirit præſumitur acquirere ex bonis mariti, num.4.
Acquirens ex aliena pecunia ſibi acquirit, n.5.
Fallit vbi acquirens declarauit ſe in re acquiſita habere nudum nomen, n.5.

DECISIO DCCLXXI.

1 STante mandato relaxato ad fauorem DD. de Mareſcottis pro immiſſione in bonis quondam Alphonſi: Dubitaui, quæ eſſent bona Alphonſi, in quibus dictum mandatum eſſet exequutioni demandandum. Et in primis fuit dictum exequutionem eſſe faciendam ſuper cenſibus creatis, & cantantibus in perſonam, & ſub nomine prædicti Domini Alphonſi, de quibus in Summario DD. de Mareſcottis *n.2.* Etenim ſuper iſtis adſunt publica inſtrumenta quæ faciunt probationem probatam, & rem indubitatam, *c.cum dilecti de fid. inſtrum.* Dec. *conſ.682.n.2. & ſequent.* Surd. *deciſ.177.n.4.* & fuit dictum in Romana Affictus 27. Ianuarij 1612. coram Reuerendo Patre Domino Caualerio.

2 Secundò, fuit dictum faciendam eſſe exequutionem ſuper Societatibus officiorum, & locis Montium, de quibus eodem Summario *n.3.* licèt enim cantent in perſonam Iuliæ vxoris dicti Alphonſi, attamen cùm illorom diſpoſitio reperiatur reſeruata, vel ipſi Alphonſo, vel M. Antonio patri, & auo, reſpectiuè iſtorum de Mareſcottis non poteſt dici, quòd fuerint in bonis Iuliæ, ſed in bonis ipſorum reſeruatariorum, quandoquidem talis reſeruatio denotat dominium apud ipſum reſeruantem, vt ſæpiùs tenuit Rota, nempe inter diuerſ. impreſſ. *deciſ.262.part.1.* & apud Card. Seraph. *deciſ.1303.n.11. & alias.*

3 Tertiò, fuit dictum eſſe faciendam exequutionem in cenſibus, & ſocietatibus officiorum, de quibus in Summario DD. de Mareſcottis *n.4.* nam & ſi cantent ſub nomine D. Iuliæ, nihilominus ipſa cum ſolemnitatibus ſtaturarijs recognouit bonam fidem erga maritum, vt eodem Summario *n.5.* ad Bald. *in l. multum intereſt n.3. C. ſi quis alteri, vel ſibi.*

4 Quartò, fuit dictum eſſe faciendam exequutionem ſuper alijs bonis contentis eodem Summario *n.6.* ſuper quibus prædicta Iulia pariter recognouit bonam fidem, vt eodem Summario *n.7.* licèt enim prædicta recognitio minimè facta fuerit cum ſolemnitatibus requiſitis per Statutum vrbis in contract. mulier. nihilominus exiſtimauerunt Domini hoc non afficere, omiſſa enim quæſtione, an prohibitus contrahere ſine certis ſolemnitatibus, poſſit ſine illis confiteri, de quo per allegatos hinc inde, ceſſare viſa fuit omnis difficultas, quando pro confeſſione concurrunt adminicula: tunc enim ſine dubio probare confeſſionem ſine ſolemnitatibus dixerunt Domini ex deciſ. Achil. 1. *de confeſſ.* & Card. Seraphin. 1643. benè Gabr. *conſ.51. in fin. lib.2.* in propoſito etiam caſu concurrit maximum adminiculum pro dicta confeſſione continente, quòd acquiſitiones eſſent factæ de pecunijs mariti, & quòd ipſa habuerit tantum nudum nomen, nempè quia honeſtæ mulieres, qualis erat Domina Iulia, non præſumuntur habere aliunde, quam ex bonis mariti, iuxta plenè notata per ſcribentes *in l. Quintus Mutius, ff. de don.* & per Alciat. *de præſumpt. reg.3. præſumpt.26.n.1.*

Nec facit, quòd etiam attenta hac lectura nihilominus acquiſitiones remanent ipſius Iuliæ exiſtente ipſa ſolùm debitrice pecuniarum erga maritum, & illius hæreditatem, cùm acquirens ex aliena pecunia ſibi acquirat, *l. ſi ex ea pecunia, C. de rei vend. l.1. Cod. ſi quis alteri, vel ſibi.* Atque hinc infertur non poſſe dari immiſſionem ſuper prædictis bonis, cùm remaneant in hæreditate Iuliæ, non autem Domini Alphonſi, de qua nunc agitur, quia fuit reſponſum obiectum potuiſſe habere locum, ſi Iulia ſimpliciter declaraſſet ſe acquiſiuiſſe de pecunijs mariti, ſed cùm vlterius dixerit, ſe in rebus acquiſitis habuiſſe, & habere nudum nomen, ſatis apparet, ipſam non ſibi, ſed marito voluiſſe acquirere, ſiue acquiri, & eius nomen fuiſſe ſimulare appoſitum, iuxta Bald. *d.l. multum intereſt n.3. &c.* 5

R. P. D. BVRATTO.

Colimbricen. Matrimonij.

Lunæ 14. Decembris 1615.

ARGVMENTVM.

Plura adducuntur ad probationem matrimonij, & ſponſalium, & in quibus caſibus admittantur teſtes domeſtici, & familiares.

SVMMARIVM,

Teſtes in dubio præſumuntur conteſtes, num.1.
Matrimonium, & ſponſalia probantur per duos teſtes, etiam ſi ſint fœminæ, n.1.
Teſtes familiares, & domeſtici non probant, n.2.
Fallit in ijs, quæ occultè fiunt, n.2.
Fallit ſecundò, quando nulla culpa imputari poteſt, cur non fuerint adhibiti alij teſtes, n.2.
Fallit tertiò, vbi adeſt difficultas probationis ratione temporis, & loci, n.3.
Beneficia, & penſiones Eccleſiaſticæ non amittuntur ob ſola ſponſalia de futuro, n.2.
Matrimonium non probatur per teſtes familiares, n.2.
Sponſalia probantur per teſtes familiares, & in ijs admittitur etiam matris teſtimonium, n.2.
Sponſalia, vt diſſoluantur plura competunt remedia, n.2.
Sponſalia clandeſtina non ſunt à Concil. Trid. improbata, num.2.
Numerus ſupplet defectum teſtium, num.4. Vbi etiam in cauſa matrimoniali.
Teſtes domeſtici etiam in caſu, vbi non eſſent admittendi, faciunt ſaltem aliquem gradum probationis, & hoc repoſitum eſt arbitrio iudicis, n.5.
Teſtes etiam non idonei probant concurrentibus coniecturis, & præſumptionibus, n.5.
Teſtis, qui de tempore præciſo non recordatur, præſumitur conteſtis cum alijs, n.6.
Teſtes dicuntur conteſtes, vbi vocantur in conteſtes ab alijs, num.6.
Teſtes ſufficit, quod ſint conteſtes in ſubſtantia, licèt diſcordent in formalitate verborum, quando vis non ſtat in verbis, num.7. vbi agitur de probando matrimonio, & maximè ſi non profiteantur referre formalia verba.
Verba promitto non ducere aliam in vxorem iuncta reſponſione mulieris conſentientis inducunt promiſſionem nubendi affirmatiuam, num.7.
Sponſalia probantur ex literis ad ſponſam ſcriptis, in quibus vir ſe vocat maritum concurrentibus coniecturis, & præſumptionibus, n.8.
Litera, ſeu Epiſtola amatoria coadiuuant probationem matrimonij, & ſponſalium, n.8.
Literæ miſſiuæ probant etiam ſine die, n.9.

Litera, ſeu Epiſtola amatoria probant ſine inſcriptione, & ſubſcriptione, n.9.

Scriptura, vt dicatur recognita, teſtes debent deponere, ſe vidiſſe illam ſcribere, n.9.

Falſe in literis miſſiuis, quæ ad abſentes mittuntur, in quibus non ſolent adhiberi teſtes, & ideo ſufficit recognitio per comparationem, n.9.

Sponſalium probatio coadiuuantur ex ſummo amore, quo vir proſequebatur mulierem, n.9.

Matrimonium, & ſponſalia probantur etiam per domeſticos, & conſanguineos, n.11.

Iurare non præſumitur quis per iocum, n.12.

Confeſſio qualificata admittitur reiecta qualitate, quando præſumptio eſt contra qualitatem, n.12.

Confeſſio quod quis promiſerit celebrare matrimonium, non præſumitur facta ſimulatè, & ſine animo adimplendi, num.12. vbi maximè ſtante æqualitate inter virum, & mulierem.

Sponſalium probatio coadiuuantur ex donatione munerum profuſe facta à muliere erga virum, num.13.

Nobilitatis propria, & peculiaris eſt magnificentia, n.13.

Sponſalium probatio coadiuuantur ex tractatu coniugali, num.14.

DECISIO DCCLXXII.

1 PRopoſito dubio an conſtaret de ſponſalibus inter Dominum Emmanuelem, & Blancham contractis, ita vt recedendum eſſet à deciſis 19. Decembris anni præteriti. Domini quoad primam partem reſoluerunt affirmatiuè, de ſecunda reſeruarunt videre. Sponſalia enim viſa fuerunt ſufficienter probata.

2 Primò ex quarto, quinto, & ſexto Teſtibus Blanchæ in eius Summario, *num.* 4. deponentibus de eorum intereſſentia, & viſu dictorum ſponſalium contractorum quadam nocte poſt cœnam in domo ſolitæ habitationis eiuſdem Blanchæ in Prædio de Aſſafarge, ac etiam de verbis primò per Emmanuelem, poſtea per Blancham prolatis cũ iuramento, & manibus tacto diuino per Emmanuelem præſtito, & cum inuocatione Dei, Dominæ Noſtræ, ac Diui Io. Baptiſtæ, & ſic conueniunt in loco, tempore, verbis, & circumſtantijs, & quintus vocat alios in conteſtes, vltra quòd omnes in dubio tales præſumuntur, Alexand. *conſ.47.n.6. verſ. non omitto etiam lib.2.* Caſtrenſ. *conſ.342. prope finem verſicul.4. dicitur lib.2.* Aym. *conſ.78.num.9.* Menoch. *præſumpt.23. num 13, lib.5.* Et duæ tantùm ſufficerent etiam fœminæ licèt ageretur de probatione non ſolùm ſponſalium, ſed matrimonij, Abb. *in c. ſuper eo 22.num.2.* & ibi Aretin. *eod.num de teſtibus*, Pariſienſ. *conſ.48.n.6.volum.4.* Roland. *conſ.93.n.4.& 5.lib.3.* Caputaq. *deciſ.205. num.1. part.2.*

3 Ad exceptionem verò quòd tamquam familiares, & domeſtici Blanchæ fidem non mereantur, *l.2. Cod.de teſtibus, c. in literis eodem tit.* Reſponſum fuit. Primò, quòd ſicuti admittuntur domeſtici, quando ex natura actus veritas aliter haberi non poteſt, vt in ijs, quæ non niſi occultè fiunt, Butrius *in c.3.loco n.4. verſ.item nota de probat.* Alexand. *conſ.152.num.11.volum.5.* Decius *conſ.133.n.6.verſ. vltim.non obſtat*, Pariſ. *conſ.43. num.34.conſ.55. num.44. in fine conſ.58.n.50. conſ.59. n.31. & conſ.6. n.20.volum.4.* Ita ex identitate rationis in præſenti caſu veniunt admittendi, cùm ex accidenti dicta ſponſalia non niſi ſecretè, & in occulto contrahi poſſent. Conſtat enim Emmanuelem maximam habuiſſe ſuſpicionem admittendi per matrimonium penſiones Eccleſiaſticas ſcutorum 600. vltra quas parum, aut nihil habet in bonis, vt ipſemet ſæpius faſſus fuit, & ideò procurabat in Curia emptionem Militiarum Lauretanarum, vt dictas penſiones retinere poſſet etiam vxoratus, vt vltra eoſdem Teſtes deponunt etiam ſecundus, vndecimus, & decimuſquartus in dicto Summario *num.1.* & quamuis ob ſola ſponſalia de futuro non amittantur beneficia, Doctor. *communiter in cap.1. de Cleric. coniug.* Rota *deciſ.1. eodem tit. in nouis*. Multò minus penſiones, Azor. *inſtit.Moral.lib.13.cap.13.quæſt.8.verſ. poſtremo, ſi quæras part.1.* Valdè tamen veriſimile eſt, Emmanuelem qui dictam ſuſpicionem habebat, cautius, & tutius procedendo voluiſſe contrahere in occulto, ne aliàs ſponſalia diuulgarentur *ad d. deciſ.* Cæſar. de Graſſ. 5. *num.16. verſ. ſicut non obſtat*, & ſic difficiliùs redderetur dictas Militias obtinere. Quòd etiam veriſimile eſt, voluiſſe Blancham, cuius intererat virum habere ditiorem. Et hinc etiam Emmanuel in actu contrahendi matrimonium requiſitus, vt ſuam adimpleret promiſſionem eam non negauit, ſed petijt dilationem offerendo interim ſchedolam donec dictas Militias impetraret, vt fuit ponderatum *in deciſ. verſ.4. quia*. Et ideò Blanchæ nulla culpa imputari poſſe videtur, quòd alios teſtes non adhibuerit, quæ ad excludendos domeſticos conſideratur Alexand. *conſ.152. num.15. volum.5. & propterea quidquid ſit in matrimonio iuxta cap. qui videatur qui matrimon. accuſ. poſſ. & d. cap. ſuper eo il ſecondo de teſtibus*, faciliùs admitti poſſunt ad probationem ſponſalium, Iacob. Henrich. *conſ.2. num.30.* cùm in ijs etiam matris teſtimonium non ſit ità ſuſpectum, ſicut in matrimonio, Ioan. Andr. *in cap. ſuper eo num.2. verſicul. iſtud tamen de teſtibus*, quem ibi ſequitur Cardin. *in verſicul. in fin. eiuſdem gloſſ.* quia non tractatur de tam graui præiudicio, & contra illa plura competunt remedia, Abb. *ibid.num.10.* & ſponſalia clandeſtina non ſunt à Sac. Conc. Trident. prohibita, vt declarauit Sac. Congregat. teſte Gutier. *Canon. quæſt.lib.1, cap.18. num.9. in fine, & de iuramen. confirmat. part.1. cap.51.num.3.* Sanchez *de matrimon.diſputat. 12.num.2.lib.1.*

Et tantò magis admittendi videntur, quia difficultas 3
probationis augetur etiam ratione temporis, cùm dicta ſponſalia fuerint celebrata de nocte, *gloſſ.in l.ſi cum exceptione, §. in hac actione in verb. ignorantiam, ff. de eo, quod met. cauſ.* Cæſar. de Graſſis *deciſ.5.num.6.de ſponſal.* & ratione loci, quia in domo ipſius Blanchæ, *l. conſenſu*, vbi Alberic. *num.10. Cod.de repud.* Cæſar. de Graſſis *d. deciſ.5. num.5.* & fuit dictum in Romana Mercium 14. Octobris 1588. coram bonæ memoriæ Orano, & in Villa, in qua cùm ſit locus ſeceſſus, atque ſecretus alij Teſtes interuenire non potuerunt, *ad text. in cap. final. & ibi gloſſ. & communiter Doctor. de teſtib.* & faciunt, quæ fuerunt in ſimili propoſito conſiderata pro Emmanuele *in deciſ. verſ. 3.loqus*.

Conſiderarunt etiam Doctor. quòd numerus ſupplet 4
defectum, & inhabilitatem Teſtium, *ad gloſ.vulg.in l.vbi numerus, ff. de teſtib.* latè Gabriel. *concluſ.6.eodem tit.* & in cauſa matrimoniali Rota *deciſ.289. num.2. & 3. part.1.* etiam quòd omnes patiantur exceptiones, vt firmat Cæſar. de Graſſis *d.deciſ.5.num.8. & 9.* vbi addit, quòd ſolùm eſt dubium inter DD. in numero trium teſtium patientium exceptiones, & refert aliquos voluiſſe, quòd ſoli tres probent, & licèt non reſideat in hac opinione: Tamen *num.10.* ſubdit hoc eſſe iudici arbitrarium, & propterea ex aliquibus alijs teſtibus, & coniecturis reſoluit conſtare de probatione matrimonij, refert, & ſequitur Farinac. *d.quæſt.62. num.3. 6. 323. 24. & 27.* præcipua autem coniectura *in d.deciſ.* Cæſar. de Graſſ. conſiderata fuit, quia ex reſponſionibus ipſius contrahentis verificabantur dicta teſtium, prout accidit in caſu iſto ex confeſſionibus Emmanuelis, de quibus infra.

Et in omnem caſum, licèt etiam ex natura actus ſecun- 5
dùm communem curſum alij teſtes, quam domeſtici potuiſſent haberi, cùm tamen actu non interfuerint, negari non poteſt quin aliquem ſaltem gradum probationis faciant, Butrius *conſ.24. num.8. verſ. non obſtant iura*, quem referunt, & ſequuntur Alex. *conſ.64. num.5. vol.1.* Marſil. *ſingul.73.n.1. verſicul. ſed vbi actus*, & ideò alias, Rota in vna Ferrarien. Matrimonij 18. Iunij 1610. cor. Reuerend. Attrebaten. cenſuit teſtes domeſticos non eſſe repellendos in totum, cùm in hoc multum verſetur arbitrium iudicis, cuius officio relinquitur, quando domeſticus ſit admittendus in teſtem ſecundum illius conditionem, & qualitatem, Bart. *in l.ſecunda n.2. C.de teſtib.* Tantò magis, cùm illorum depoſitio coadiuuetur ex ſupradictis, & infra dicendis circumſtantijs, coniecturis, & præſumptionibus, ex quibus teſtibus etiam non omninò idoneis fides non adhibetur, Cæſar de Graſſis *d.deciſ.4. num.2.* cum pluribus per Farinac. *d.quæſt.62. num.335.* vbi de communiter recepta, & in Rota ſæpius obſeruata opinione. Alia oppoſitio, quòd agant de ſe exonerando, prætexto quòd fuerint mediatores commercij Emmanuelis cum Blancha non verificatur in facto.

Non obſtat, quòd quartus dicat, ſponſalia fuiſſe con- 6
tracta de tempore veris, quintus verò de Menſe Auguſti. Nam quartus circa tempus non loquitur aſſertiuè, ſed dubitatiuè ſubdens, cuius rei immemor eſt, & ſic non

di-

diſcordat, ſed præſumitur conteſtis cum alio, Alexand. *conſ.156. num.10. lib.5.* Aymon. *conſ.78. num.9. verſ. amplius ſ. vnus cum alijs* per Farinac. *de oppoſit. contra dict. teſt.quæſt.64. num.74.* Præſertim cùm vocetur in conteſtem ab illo, Alexand. *conſ.4. num.7. lib.6.* Farinac. *ibid. num.76.* ſextus verò qui nihil deponit de tempore præſumitur conteſtis cum ſupradictis, Aretin. *conſ.36.num.4.in fin. & ab illis ſuppletur*, Gabr. *de teſtib. concluſ.9.num.11.*

7 Minùs obſtat, quòd idem quartus deponat ſponſalia fuiſſe contracta per verba negatiua de non ducendo aliam vxorem, & alium virum reſpectiuè, alij verò per verba affirmatiua. Quia vis non ſtat in formalitate verborum, ſed in mutuo conſenſu, in quo videntur ſubſtantia concordes, quod ſufficit, vt in terminis matrimonij fuit dictum in Papieñ. Matrimonij 1.Iunij 1594. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Mellino, & in Romana Matrimonij 21.Aprilis 1614. coram Reuerendo Patre Domino meo Pirouano, & ſimilem obiectionem, quòd non concordent in verbis formalibus dixit leuem in iſtis terminis Rot. apud Cardin. Seraph. *deciſ.270. num.3.* præſertim cùm non profiteantur referre præciſa, & formalia verba, vt fuit tentum in dictis Deciſion. nam etiam verba illa, promitto non ducere aliam in vxorem, iuncta reſponſione mulieris conſentientis, inducunt promiſſionem affirmatiuam, *iuxta communem*, de qua Præpoſit. Alexand. de Neuo, Ferret. & alij quos Cardin. Seraph. *d.deciſ.270. num.1.* & Menochius plures congerens *præſumpt.3.num.8. lib.3.* & hanc opinionem Rota approbauit, vt apud Seraph. *d.deciſ.270.* Secundò, ſponſalia probantur per confeſſiones Emmanuelis reſultantes ex quatuordecim Epiſtolis per eum ad Blancham tranſmiſſis, propria eius manu conſcriptis, proprioque ſigillo munitis, in Summario Blanchæ *num.7.* in quarum prima rogat Blancham, ne ſibi cum amore, & affectibus illius, quos eius fides meretur, in cuius obſeruatione ſperat ſe Fidem Dei melius ſeruaturum. In ſecunda, & decima profitetur, & nominat ſe maritum, & Blancham vxorem. In quarta dicit habere ſemper eamdem ſitim, appetitum, & deſiderium eſſe in brachijs Blanchæ: in quibus ſperat viuere, & mori, &c. & quod hoc eſt ſolùm, quòd ſemper à Deo petiturus eſt, & in fine dicit quòd numquam futurum erat, vt deſineret eſſe illius amator, & maritus. In ſexta Deum rogat, vt Blancham conſeruet in firmitate, quam toties illi promiſit, & iurauit. Quod multum coadiuuat depoſitionem ſupradictorum Teſtium ſuper iuramento ſponſalium. In nona dicit non poſſe à Blancha repudiari, quia fuit per eam approbatus ad hunc bonum ſtatum pulchrum, cum actibus ab eis factis, & cum loco ab illa ſibi dato, quem habet pro altiori throno, ad quod fortuna illum efferre poſſet, & ſic quòd non habet quid amplius ſperandum, neque deſiderandum, niſi quod augeatur, & conſeruetur in forma, quam Blancha ſcit per eum deſiderari. In decima aſſerit ſe habere non poſſe vitam cum tranquillitate, & voluptate, donec eam traducat ſub nomine Mariti. In duodecima ſe ſpem habere fruendi Blancha abſque terroribus, & inconuenientibus, niſi ipſa eum fallat, & rogat Deum, vt illum peruenire faciat ad hunc ſtatum. In decima tertia dicit ſe confidere Deo, quòd ea poſſit in poſterum frui ſicut deſiderat, & cum ea continuatione, quam ab illo ſemper petit, ac petit. In decimaquarta demum affirmat nihil eum impediturum, vt ſinat eſſe Dominæ Blanchæ ſubiungens, & Deus omne bonum mihi neget, & ſtatum, quem deſidero, & prætendo ſi in hoc te fallo, ſeu loquor minus veritatem, quam alias, & ſum in ſtatu adhibendi mihi fidem (quamuis ſatis eſſent prædicta iuramenta) quia confeſſus ſum, ſunt pauci dies, & cras, iterùm faciam ſine ſcrupulo horum verborum, quæ ſunt valdè licita inter nos, & in noſtro ſtatu, donec nos viuamus, cum tranquillitate, & perpetuitate à me tamdiu deſiderata.

8 Ex quibus Emmanuel clarè videtur fateri promiſſionem præcedentem inter eum & Blancham, & ſe valdè deſiderare cum ea contrahere matrimonium, & præſertim dum ſe profitetur, nominat, & ſubſcribit maritum, quòd licèt ſolùm non probet, concurrentibus tamen (vt hic) alijs probationibus multùm confert, nedum ad ſponſalia, ſed etiam ad matrimonium, & præſumptionem, facit illud fuiſſe contractum, *cap. illud, & ibi gloſſ. in verb. nominant, & DD. de præſumpt. gloſ.fin. in cap. dicat aliquis 32. quæſt.4.* Decius *conſ.309.num.5. verſ.& hoc idem*, Pariſ. *conſ.13. num.19.cum ſeqq. lib.2.* Et dum etiam rogat, & inuocat Deum, vt det ſibi ſtatum, in quo perpetuò frui poſſit cum Blancha, non enim potuit intelligere niſi de Coniugali, cùm non ſit veriſimile virum Chriſtianum, præſertim nobilem, Confeſſioneſque frequentantem, prout Emmanuelem, vt patet ex 2. & 14. ex dictis epiſtolis petere à Deo occaſionem viuendi in peccato, qualis extra dictum ſtatum eſſet conuerſatio, de qua in dictis Epiſtolis. Et ex ſimilibus Epiſtolis amatorijs multum coadiuuari probationem ſponſalium conſiderauit Rota in Ferrarien. Matrimonij 28.Iunij de anno 1593. coram bon. mem. Gipſio; & pro matrim. coram Creſcen. *deciſ.22. aliàs 98. de probat.*

9 Prædictæ autem Epiſtolæ probant, licèt ſint ſine die, *l. cum tabernam, §. Idem quæſit in fin. ff. de pignor.* Rebuff. *de Chirograph. num.88.* Corraſ. *lib.3. Miſcell. Iur. cap.4. ſub num.4.* & ſine inſcriptione, & ſubſcriptione, tum quia Epiſtolæ huius generis non per tabellarios, ſed per fidos miniſtros ſecretè tranſmitti ſolent, tum quia adeſt Typus, qui idem operatur, ac ſubſcriptio, Roman. *conſil.33. num.2.* Surdus *deciſ.137. ſub num. 1.2. & 3.* & fuit dictum in Anconitana Pecuniaria 15.Maij 1613. coram me. Nec dici poteſt Teſtes non deponere illas vidiſſe ſcribi, & ideò non fuiſſe ſufficienter recognitas, vt voluit Rota in Vlixbonen. Matrimonij 21. Ianuarij de anno 1613. coram Reuerendiſſ. Domino meo Damaſceno. Quia imò ſecundus Teſtis in Proceſſ. folio 465. à tergo, & tertius folio 467. deponunt vidiſſe ſcribi multas ex illis, eaſque ſæpius detuliſſe. Alij verò, qui ſunt, primus, quartus, & quintus folio 464.468. & 69. à tergo illas recognouerunt per comparationem, & cognitionem manus Emmanuelis; quòd in literis miſſiuis, quæ ad abſentes mittuntur, cùm Teſtes in eis non ſoleant adhiberi tam de iure, quàm de de ſtylo Curiæ ſufficit, Rota *deciſ.343. num.4. part.1. diuerſ.* Quidquid ſit in Apochis, & alijs ſcripturis priuatis, in quibus procedit concluſio, de qua in deciſione Reuerendiſſimi Domini mei Damaſceni, & loquitur ipſa deciſio.

10 Tertiò, concurrunt etiam plures coniecturæ, præſumptiones, veriſimilitudines, & adminicula, ex quibus ſupradicta valde coadiuuantur. Et primò, quæ reſultant ex dictis Epiſtolis, videlicet pulchritudo Blanchæ, quæ ſæpè extollitur in prima, tertia, quarta, ſexta, decima, decima tertia, & decima quarta, ſummus amor, quo Emmanuel illam proſequebatur, & deſiderium illam conſequendi cum perpetuitate, quòd aliter effectum ſortiri non poterat, quas ad probandum etiam matrimonium conſiderauit Rot. coram Cæſar. de Graſſis, *deciſ.a 3.& 4. de ſponſal.*

11 Secundò, quia valdè veriſimile eſt, Matronam adeò nobilem, & bis nuptam viris nobilibus, & filios haben. ætate iam grandes, filiamque nuptui traditam, non admiſiſſe virum ad carnale commercium ſine huiuſmodi promiſſione. Quæ nobilitas Blanchæ, æqualis nobilitati Emmanuelis, vt deponunt octo Teſtes circa 17. & plures alios ſequentes articulos triplicat. Et deprehenditur ex eo, quòd eius filia nupta fuit nepoti Emmanuelis, qui matrimonium tractauit, vt dicunt ſecundus, quartus, quintus, ſextus, & vndecimus, circa vigeſimum primum articulum triplicat. Et diuitiæ, in quibus ipſa valdè excedit Emmanuelem, vt ex ſecundo, quarto, ſexto, & vndecimo teſtibus circa trigeſimum primum, & alijs circa alios articulos operantur, vt detur fides Teſtibus, aliàs minus idoneis, & vt ad probationem Matrimonij, & ſponſalium admittantur etiam conſanguinei, & domeſtici, *cap. videtur qui matrimon.accuſ.poſſ.* vbi Abb. *num.2. & ſub num.6.* poſt Cardin. *in princip. & in fin.* Anan. *poſt alios in d. cap. ſuper eo num.3.* Decius *conſ. centeſimo ſexageſimo ſecundo, numero vigeſimo ſexto*, Pariſ. *conſilio quinquageſimo ſexto, num. vigeſimo octauo lib.* . Sanchez *diſput.41. column.6. verſicul.4. quia*, & fuit dictum in Hiſpalen. Matrimonij 28. ianuarij 1608. coram Reuerendiſſ. Bononien.

12 Tertiò, valdè coadiuuant probationem ſponſalium vndecimus Teſtis circa quartum articulum in Proceſſ. folio 414. de confeſſione extraiudiciali Emmanuelis, quòd promiſerat Blanchæ etiam cum iuramento illam ducere in vxorem. Et duo alij Tabelliones Actuarij in Summ. Blanchæ, *numero quarto* de Articulo dato per Emmanue-

lem in eius libello, & per iudicem rejecto, quòd ſolitus erat iurare per iocum, & quòd ideò facilè dixerit, quòd iurabat ducere Blancham in vxorem, ex hoc enim fatetur ſponſalia, *capit. nonne cum ſua materia de præſumption.* & qualitas, (per iocum) à confeſſione reijcitur, vt in puncto eſt *conſilium quadrageſimum ſeptimum, numero vigeſimo ſeptimo inter matrimonialia, tomo primo*, & in foro exteriori non creditur dicenti promiſiſſe matrimonium celebrare ſimulatè, & ſine animo adimplendi, *cap. tua nos de ſponſal. & ex alijs relatis*, Sanchez *de Matrimonio libro primo, diſputatione nona, numero decimotertio, & latè diſputatione decimaquinta, numero nono cum ſequentibus libro tertio*. Præſertim ſtante æqualitate inter virum, & mulierem, Sanchez *dicta diſputatione decimaquinta, numero ſeptimo*. Quartò, aliquid facere etiam viſa fuit depoſitio decimi octaui Teſtis, licet ſit famula Blanchæ circa 26. in Proceſſ. folio 447. à tergo, dicentis Emmanuelem dixiſſe Blanchæ, quòd Deus eum non ſaluabit, ſi illam non ducat in vxorem.

13 Quintò, conſiderabant DD. quòd Blancha quotidie ſubminiſtrabat Emmanueli ferè omnia ad eius victum, & voluptatem neceſſaria, vt dicunt duodecim Teſtes in proceſſu circa vndecimum articulum replicat. cùm tamen haberet proprios filios, quæ viro extraneo abſque fœdere ſponſalium ſaltem non ita profusè donata fuiſſent, vt de acceptatione conſiderauit Rota in dict. Papien. Matrimonij coram Illuſtriſſimo Mellino. Quòd veriſimilius redditur, quia Emmanuel prædicta ſæpè petebat à Blancha, vt patet ex quinque ſupradictis Epiſtolis, & deponunt 5. & 16. circa 7. folio 355. à tergo, & 435. Quòd profectò ſecluſis dictis ſponſalibus veriſimile non eſt eum feciſſe ſtante illius nobilitate, cuius propria, & peculiaris eſt magnificentia, & liberalitas, *cap. 1. de donation.* cum allegat. per Tiraquell. *de nobilitat. cap. trigeſimo ſeptimo, numero quadrageſimo*, & Menochius *præſumptione 59. num. 6. lib. 6.*

14 Sextò, conſiderabant etiam, quòd ipſe tractabat Blancham vti vxorem, & talem ſæpè nominabat, ita vt ambo pro coniugibus ab omnibus de domo reputarentur, vt deponunt alij Teſtes in Summ. Blanchæ *numero ſexto*, quòd magnam præſumptionem inducit etiam matrimonij contracti, Angel. *intr. conſilia matrimon. 45. numero decimo*, Menochius *præſumptione prima, numero octuageſimo ſecundo, & octuageſimo quinto lib. 3.* Septimò, demum quòd dederat Blanchæ ſuas literas dimiſſoriales, vt amplius non neceſſarias pro obtinendis ordinibus Eccleſiaſticis, ad quos ipſe antea dicitur aſpiraſſe, quas ideò Blancha lacerauit, atque combuſſit, vt deponunt in Proceſſ. ſecundus, quintus, ſextus, & vndecimus Teſtes, circa ſeptimum articulum replic. Quòd ſequitur, vel eum talem intentionem non habuiſſe, vel mutaſſe propoſitum, & ſic tollitur, quòd dicebatur eum non habuiſſe animum matrimonium contrahendi. Ex quibus præſertim ſimul iunctis fuit reſolutum eſſe probata ſponſalia.

R. P. D. B V R A T T O.

Romana Fructuum.

Veneris 18. Decembris 1615.

A R G V M E N T V M.

Exequutor Teſtamenti ad piam cauſam poteſt agere pro exequutione voluntatis teſtatoris, etiam contra hæredem. Item debitor ſuſcipiendo terminum videtur fateri debitum, ita vt nulla poſſit per ipſum opponi exceptio. Item quando legatum cum præſtatione intereſſe, donec ſoluatur, dicatur vſurarium, & an hæres poſſit conueniri pendente tempore inuentarij, pro concernentibus exonerationem conſcientiæ teſtatoris.

S V M M A R I V M.

Exequutor teſtamenti ad piam cauſam poteſt agere pro exequutione voluntatis teſtatoris, num. 1. & num. 2. Vbi maximè ſi verba diſpoſitionis ſunt in ipſum exequutorem collata.

Amplia, quod poſſit agere etiam contra hæredes, numero 2.

Contra confeſſum nulla ſunt partes iudicis, niſi in exequendo, num. 2.

Iuriſdictio ſaltem in exercitio non cenſetur ablata à iudice per commiſſionem auocatoriam, niſi præſentato reſcripto coram alio iudice, num. 3.

Proteſtatio facta per ſuſcipientem terminum ante illius ſuſceptionem nihil operatur, n. 4.

Debitor ſuſcipiendo terminum videbitur debitum agnouiſſe, & cuilibet exceptioni renunciaſſe, num. 5. Vbi, quod cenſetur renunciatum etiam exceptioni compenſationis prius competenti.

Teſtator non præſumitur, quod voluerit ſolui relictum incapaci, num. 5.

Legatum certæ quantitatis cum præſtatione certi intereſſe donec ſoluatur ſors, eſt vſurarium, num. 6.

Fallit, quando legatarius non poteſt præcisè petere legatum, num. 6.

Exceptio vſuræ non admittitur contra promiſſionem de ſoluendo iuratam, num. 6.

Hæres poteſt conueniri etiam pendente tempore inuentarij pro his, quæ concernunt exonerationem conſcientiæ teſtatoris, num. 7.

Clauſula, ſine retardatione ſolutionis, ſuſpendit iuriſdictionem, donec fuerit facta ſolutio, num. 7.

D E C I S I O DCCLXXIII.

DIxerunt Domini pecunias depoſitatas penes montem 1
Pietatis, pro quibus ſoluendis fuerat per hæredes Curtij Vanni ſuſceptus terminus ab A. C. iuxta eius facultates conſignandas eſſe Fratri Magiſtro Ioan. Baptiſtæ Gotio. Nam dicti hæredes iuxta ſibi ordinata in teſtamento non ſoluerunt illi ſcuta quatuor millia, infra annum à die obitus patris deponenda ſuper dicto Monte pro diſtribuendis iuxta expreſſam teſtatoris voluntatem dicto Fratri Ioan. Baptiſtæ in ſecreto pro eius conſcientiæ exoneratione commiſſam, imò poſt annum pluries citati coram A. C. ad ſoluen. dicta ſcuta 4000. vel fructus, contradixerunt, opponendo legatum excedere vires hæreditarias, & eundem Fratrem Ioan. Baptiſtam debere nominare eos, quibus eſt præſtan. eoſque debere probare creditum cum teſtatore, vt in Summario hæredum numero ſecundo, & ideò tenentur ad fructus, ſeu intereſſe, iuxta expreſſam teſtatoris voluntatem, donec ſoluerint dicta ſcuta quatuor millia, pro quorum fructuum conſequutione dictus Frater Ioan. Baptiſta exequutor teſtamentarius ad piam cauſam potuit agere, *l. nullis. verſ. & ſi qua, & ibi gloſſ. in verb. licentiam*, vbi Bartol. Bald. *in tertio notab. & cæteri, Cod. de Epiſcop. & Cleric. gloſſ. 1. in l. ſi quis Titio* 17. & ibi Bartol. *num. 3. de legat. 2.* Buttius *in cap. Ioannes* 19. *num. 20 verſ. Hoſtienſis hic de teſtam.* & cum hac opinione tranſire communiter Doctor. teſtatur Abb. ibi *num. 4. verſ. ſed contra*, Capt. *tractat. de exequut. vltim. volunt. membr. 6. num. vigeſimo quinto, & vigeſimo ſexto*.

Et ceſſat difficultas, quia verba diſpoſitionis videntur a
expreſsè collata in Fratrem Ioann. Baptiſtam tam reſpectu veræ ſortis, ibi, *Voglio, ordino, & commando, che gl'infraſcritti miei heredi diano ſcudi quattro milla di moneta al Padre Maeſtro Giouan Battiſta Gotio, &c.* quam reſpectu fructuum, ibi, *ſiano obligati pagare li frutti, &c.* quo caſu poteſt agere, *dict. l. ſi quis Titio, & ibi not. ff. de legat. 2.* Cuman. *conſ. 107.* teſtator legauit, *circa princip. verſicul. nec poteſt dici*, & poteſt agere contra hæredes, Abb. *d. cap. Ioannes, n. 5. verſ. in eo*, Capt. *de exequ. vlt. volunt. memb. 6. n. 5.* Vnde cùm egerit, & obtinuerit ab A.C. mandatum executiuum, & pignora capi, & conſignari Curſori pro illis ſubhaſtan. dictique hæredes ſuſceperint terminum ad ſoluendum conſentiendo ſubhaſtationi, & deliberationi pignorum etiam cum iuramento, & obligatione Camerali, eſt locus conſignationi, cùm vrgeat,

geat, nedum iuramentum, & obligatio Cameralis, ſed confeſſio debiti ad fauorem dicti Fratris Ioann. Baptiſtæ, & in confeſſum nullæ ſint partes iudicis, niſi in exequendo, meritò eſt locus conſignationi, *l.1. C. de confeſſ.*

3 Non obſtat prætenſa nullitas ex defectu iuriſdictionis A. C. ſtante auocatione cauſæ facta per Sanctiſſimum: Nam frater Ioan. Baptiſta non fuit vſus coram me dicta commiſſione, niſi ſub die 20. Octobris præteriti, & tamen ſuſceptus fuerat terminus die 15. eiuſdem menſis. Nec conſtat quicquam ex parte dictorum de Vannis fuiſſe oppoſitum de dicta commiſſione, & auocatione cauſæ coram A. C. à quo dicto reſcripto non præſentato non non fuit ablata iuriſdictio, Baldus *in l. prima, Cod. vt lit. pendent. & in l. ea quæ poſt princip. & num.3. C. de temp. in integr. reſtit. per ſaltum in exercitio*, Belam. *deciſ.110. verſic. tertium dubium*, Felin. *in cap. cæterum num. 11. de reſcript.* Lancell. *in ſecunda part. cap. 10. de attent. pendente de temp. ad appelland. num. 33. & 34.*

4 Non obſtat proteſtatio facta, ante ſuſceptionem termini, quia nihil operatur, vt expreſſè diſponitur in reformatione Sanctiſſimi, *ſub rubric. de A. C. in §. & ſi partis petenti verſicul. hoc tamen, folio decimo à tergo.*

5 Nec ſimiliter, quòd Frater Ioan. Baptiſta ex forma teſtamenti debeat reportare quietantiam ad fauorem hæredum ab illis, quibus pecunias conſignabit, ex quo inferebatur, teneri etiam ſpecificare perſonas, quibus conſignatio eſt facienda. Nam vltra quòd teſtator nihil diſpoſuit de quietantia reſpectu fructuum, ſed ſolùm reſpectu ſortis principalis, & omiſſo etiam an illatio prædicta ſequatur. Dixerunt Domini id non eſſe præſentis inſpectionis, nec poſſe retardare ſolutionem, quia cùm dicti hæredes, non obſtante, quòd de hac prius oppoſuerint coram A. C. terminum deinde ad ſoluendum cum iuramento, & obligatione Camerali ad fauorem dicti Fratris Ioan. Baptiſtæ ſuſceperint, videntur debitum agnouiſſe, & dictæ exceptioni renunciaſſe, *l. ſed & ſi quis 4. §. fin. ff. ſi quis caut. l. ad ſolutionem*, & ibi Bald. & Salicet. *in 1. notab. Cod. de re iudic.* ſicuti etiam videri renunciatum exceptioni compenſationis priùs competenti pro termini ſuſceptione, fuit deciſum in Romana Pecuniariæ, Veneris 15. Nouembris 1613. coram Reuerendiſſimo Domino meo Damaſceno. Nec modò agendum eſt, an teſtator voluerit ſolui relictum incapaci, cùm id non præſumatur, Cuman. *d. conſ.107. in princ. verſ. nec præſumitur*, maximè in Religioſo, cuius fidem, & charitatem perſpectam teſtator habuiſſe præſumitur, Aſin. *in l.1. num.156. ff. de religioſ. & ſumpt. funerum.*

6 Demum non obſtat, quòd legatum annuæ præſtationis ad rationem ſex pro centenario, donec ſoluantur ſcuta quatuor millia, videatur vſurarium, iuxta not. per Put. *deciſ.101. parte prima in nouiſſimis*, & alios allegatos, quia cùm teſtator conceſſerit dilationem hæredibus poſt primum annum gratis datum alterius biennij ad ſoluendum cum reſponſione dicti intereſſe, & ſic non poſſet Frater Ioan. Baptiſta exequutor petere præcisè legatum, ceſſat vſura, iuxta diſtinctionem Socin. *in l.2. num.7. & 8. ff. de his, quæ pœnæ nom.* ſecundùm quam dicit in Romana Curia obtinuiſſe Cagnol. *in l. curabit num.14. verſ. ſecundus caſus, Cod. de actio. empt.* cum alijs per Surd. *de aliment. tit.8. priuileg.29. num.6. & ſequent. & conſ.23. num.8.* & Gratian. *diſcept.34. num.35. & ſequent.* quam probauit etiam Rota coram bonæ memoriæ Orano in vna Romana Saluiani interdicti, vigeſima nona Nouembris 1591. & in Romana nullitatis obligationis 18. Aprilis 1611. coram Reuerendo Patre Domino meo Pirouano. Vltra quòd promiſſio iurata de ſoluendo tollit hanc exceptionem, *cap. debitores*, & ibi Cardin. Felin. *num.2. & num.4. de iureiurand.* & fuit dictum coram Reuerendo Patre Domino meo Vbaldo in Romana exequutionis Laudi 2. Decembris 1613.

7 In quam ſententiam procliuiores fuerunt Domini, ne retardetur exequutio piæ voluntatis teſtatoris, qui ita diſpoſuit pro eius conſcientiæ exoneratione, quæ proinde celeritatem requirit, ne anima defuncti detrimentum patiatur, ideò propter hanc rationem celeritatis, & quando res moram non patitur, hæres conuenitur etiam pendente tempore inuentarij, Caſtr. *in l. final. §. donec in princ.* & ibi Alexand *num.1.* Iacob. *num.1. verſicul. limitabis tamen Cod. de iur. delib. quos ſequitur*, Iaſ. *in d. l. final. §. licentia numero quarto Cod. eodem*, Quibus etiam conſona fuit mens Sanctiſſimi Domini Noſtri, qui reſcripſit cum clauſula, ſine retardatione ſolutionis fructuum, iuxta formam teſtamenti, quæ ſuſpendit iuriſdictionem, donec fructus ſint ſoluti, Rota *deciſ.349. num.1. part.1.* Et ita fuit deciſum, &c.

R. P. D. DAMASCENO.

Parmen. Status.

Lunæ 11. Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

Teſtis dubitatiuè de tempore deponens, non probat tempus, & quidquid de eo poſtea dicat non probat, & quando deponit cum dictione in circa, vel ſimili, poteſt fieri diminutio ſextæ partis. Item quando teſtis deponens de iudicio ſuo probet, & plura alia adducuntur circa concordiam teſtium.

SVMMARIVM.

Interpretatio, per quam deſtruitur, ſiue laceratur dictum teſtis, appellatur deſtructiua, ſiue laceratiua probationum, num.1.

Teſtium dicta debent coadinuari, benignè interpretari, & concordari cum alijs probationibus, n.1. Vbi maximè quando concordant in dicto principali.

Teſtis contra inducentem dicitur omni exceptione maior, & debet contra eum latè interpretari, n.2.

Teſtium verba impropriantur, vt probationes inter ſe concordent, num.3.

Teſtis, qui non recordatur de anno, dicitur non recordari de tempore, num.4.

Teſtis, quando ab initio dixit ſe non recordari de tempore, quidquid poſtea dicat circa tempus, attendi non debet, n.4. & n.8.

Teſtis dictum recipit interpretationem à veriſimilitudine, num.4.

Obliuio præſumitur poſt decem, vel viginti annos in ſene, num.4.

Tempus facilè excedit de memoria, n.4.

Teſtis, qui deponit de iudicio ſuo, non probat ſaltem ad effectum ne ſit conteſtis cum alijs, n.5. Vbi de teſte deponente de iudicio ſuo ſuper tempore.

Contra verò, quòd quando teſtis præmittit ſenſum corporis, & poſtea circa tempus deponit de iudicio ſuo probet, num.5.

Dic verum ad effectum, vt teſtis probet, & non vitietur circa factum depoſitum per ſenſum corporis, ſed non ad effectum, vt teſtis probet, etiam tempus, de quo depoſuit de iudicio ſuo, num.5.

Teſtis vt non probet, ſufficit quòd vtatur verbis, quæ poſſint referri ad ſimplicem opinationem ſuam, numero 5.

Dictiones, in circa, parum plus, vel minus, denotant incertitudinem, num.6.

Dictio, in circa, operatur, vt poſſit fieri diminutio ſextæ partis temporis expreſſi, num.6.

Gratia ſaluatur ab obreptione, etiamſi ſit erratum in ſexta parte, num.6.

Dictio, modicum, aliquando verificatur in quarta parte, num.6.

Quæ ſingula non proſunt, iuncta iuuant, num.7.

Articuli nihil certi continere dicuntur, quando habent clauſulam, non ſe adſtringens, num.8.

Articuli formati à procuratore non informato poſſunt per principalem, etiam non docto de errore, reuocari, num.9.

DECISIO DCCLXXIV.

PLacuit DD. ex magna benignitate iterùm audire DD. de Rãgonibus ſuper depoſitione Presbyteri Baptiſtæ, &

Q q 4 pro

pro maiori parte ſteterunt in pluries deciſis, quòd ſcilicet prædictus teſtis non probet aliquod certum tempus, ſaltem quod excludat annum 1508. & pro fundamento fuit, ſicut aliàs ponderatum, quòd tantùm eſt interpretari, quòd prædictus teſtis, dum dicit, ſe fuiſſe præſentem in Caſtro Varani, vbi Bernardinus deſponſauit Catherinam percutiat ann. 1503. vel per duos, & tres annos ante, vel poſt vt prætendunt DD. de Rangonibus quantum dicere, hic teſtis nihil probat, etenim DD. de Rangonibus non admittunt fuiſſe contractum aliquod matrimonium de illo tempore, ita vt in eo poſſit verificari dictum teſtis, ſed ideò petunt interpretari, quòd teſtis percutiat illud tempus, ne aliàs poſſit coniungi cum mandato de diſpenſando obtento de anno 1508. ſicut illum aliàs coniunxit Rota ad firmandum, quòd fuerit contractum matrimonium inter prædictos Bernardinum, & Catherinam.

1 Hæc autem interpretatio, quæ appellatur deſtructiua, ſiue laceratiua probationum, vt per Bald. *conſil.* 25. *num.* x. *lib.* 3. Caruett. *conſilio* 41. *num.* x. Roland. *conſil.* 95. *num.* 20. *lib.* 4. habet contra ſe omnes iuris regulas, per quas iubemur teſtes adiuuare, Alexand. *conſil.* 5. *num.* 12. *lib.* 1. Decius *conſil.* 106. *num.* 3. Roland. à Vall. *conſil.* 23. *num.* 14. *lib.* 2. *benignè interpretari*, Bald. poſt Cyn. *in l. ab hoſtibus*, §. *Sed quod enim* 4. *ff. ex quibus cauſis maior. ſupplere, vt proben.* Alexand. poſt Bart. *conſilio quadrageſimo tertio num.* 35. *lib.* 5. & ſignanter concordare cum alijs probationibus, quantum fieri poteſt, Cæſar. de Graſſis *deciſ.* 5. *num.* 23. *de ſponſal.* maximè quando concordant in dicto principali, quia faciliùs reducuntur ad concordiam in acceſſorio, Alexand. poſt Imol. *in conſil.* 149. *num.* 12. *verſic. & talis eſt lib.* 5.

2 Vlterius ponderabatur, quòd prædictus teſtis fuit examinatus per ipſoſmet Rangonos. Vnde reſpectu illorum eſt omni exceptione maior, & debet quantò latius fieri poteſt, contra eos interpretari, Socin. ſen. *conſil.* 253. *ſub num.* 3. *verſ. vnde dicta teſtium lib.* 2. Socin. iun. *conſilio ſexageſimonono num.* 11. & 12. *lib.* 1. Alexand. *conſ. centeſimo quadrageſimo tertio num.* 10. *lib.* 5. Rot. in Vercellen. Canonicatus 4. Maij 1598. coram bo. mem. Penia.

3 Ex prædictis inferebatur, quòd ſi teſtis præcisè, & per verba, quæ per neceſſe importent, non excludit annum 1508. eſſe aſſumendam omnem interpretationem, ne dictum annum excludat, & ad idem benè facere, Verall. *deciſ.* 240. *num.* 9. & 10. *part.* 3. quin amplius ad concordandas inter ſe probationes, datur pro regula, vt verba teſtis aliqualiter improprientur, Abbas *in c. cum tu n.* 3. *verſ. & ex his habes*, Imol. *num.* 5. *verſ. quandoque*, Felin. *num.* 11. *verſ. datur alius modus de teſtib.*

4 Difficultas igitur fuit reſtricta, vt videretur, an teſtis per neceſſe excludat annum 1508. & pro negatiua, ſicut alias fuit tentum, quia interrogatus de anno 1533. menſe Nouembris, an ipſe teſtis interfuit, quando Domina Catherina fuit deſponſata cum Domino Bernardino, & dicat in quo loco eam deſponſauit, & quantum tempus eſt, quòd illam deſponſauit, & dicat præcisè annum, ſi dixerit ſe non recordari de anno, quo fuit deſponſata, dicat iudicio ipſius quantum tempus poteſt eſſe, & videat benè, ne dicat mendacium, & cuius ætatis eſſet ipſe teſtis, reſpondit, quod fuit præſens in Caſtro Verani, vbi Bernardinus deſponſauit Catherinam, & duxit eam in vxorem, & teſtis non præcisè recordatur de anno, tamen iudicio ipſius teſtis ſunt triginta anni, vel circa, parum plus, vel minus, & tunc teſtis fuit ætatis circa triginta annorum, in primis ex illis verbis, non præcisè recordatur de anno, colligebatur, teſtem non fuiſſe recordatum de tempore, vt in puncto de teſte non recordante de anno, arguit Bartol. *in l. de ætate num.* 7. *verſ. interrogato de anno*, *ff. de minor.* Natt. *conſ.* 53. *num.* 3. *verſicul. de anno præcisè non recordatur*. Vnde quidquid dicat teſtis poſtea circa tempus, tamquam de anno non recordante, minimè eſſe attendendum, Angel. *conſ.* 25. *num.* 3. *in fin.* Alexand. *conſilio ſexageſimo quinto num.* 4. *lib.* 2. Surd. *conſ. quadrageſimo tertio in fin.* & licèt Bartol. *in dict. l. de ætate num.* 7. *de minor.* ſaluet dictum teſtis, quod intelligitur, vt non recordetur de milleſimo. Attamen Bartol. loquitur ad effectum ſaluandi teſtem, vt patet, ibi, *in verſ. nam dicta teſtium*, & proinde non recedit à ſuperiori dicto, quando, vt in propoſito caſu, agitur de deſtruendo dicto teſtis, & illo ſeparando ab alijs probationibus, quia tali caſu ſufficit, quòd verba ſint æquiuoca, & poſſint intelligi, quòd teſtis non recordetur de initio temporis, per *regul. ſup. in princip.* firmatas, quibus adminiculatur magna veriſimilitudo, à qua recipit interpretationem dictum teſtis, Socin. ſen. *conſil.* 253. *in principio verſ. quod in caſu noſtro*, Federic. de Sen. *conſ.* 185. *in princip.* Ancharan. *conſilio* 385. *num.* 6. etenim maximè veriſimilis eſt obliuio in teſte ſene poſt decem, & multò magis poſt viginti annos, Socin. *conſilio trigeſimo nono num.* 17. *verſicul. nam per decennium lib.* 1. Caſtr. *conſ.* 285. *ſub num.* 2. *verſicul. non ergo cenſetur*, maximè circa tempus, quòd facilè excidit de memoria, latè Cardin. *conſil. quinquageſimo ſexto num.* 9. *in princip.* ponderando etiam, quòd teſtis non fuit locutus ſponte, & per præmeditatum ſermonem, ſed ex improuiſo, & coactus per vim interrogatoriorum.

5 Secundò, fuit conſideratum, quòd teſtis circa tempus deponit de iudicio ſuo, ibi, iudicio ſuo ſunt triginta anni, teſtis enim, qui iudicat, non probat, ſaltem ad effectum, ne ſit conteſtis, cum alijs, vt in ſpecie de teſte deponente ſuper tempore de iudicio ſuo, vel de ſuo videri, Cardin. *conſil. quinquageſimo ſexto num.* 1. *verſicul. tertius autem teſtis*, Alexand. *conſ.* 156. *num. vndecimo, & duodecimo lib.* 5. Crauett. *conſil. ſeptuageſimo octauo, numero nono, verſ. amplius*, Natt. *conſil.* 315. *num.* 9. *verſ. interrogatus de tempore*, Ruin. *conſil. duodecimo num. decimo quarto lib.* 5. Socin. iun. *conſilio trigeſimo primo, num.* 31. *lib.* 2. & licet Bartol. *in l. quid tamen*, §. *Si arbiter*, *num.* 3. *ff. de recept. arbitr.* concludat, quòd quando teſtis præmittit ſenſum corporis, licèt poſtea deponat circa tempus de ſuo videri, probet, & in hoc caſu teſtis præmittit ſenſum corporis, quia dixit, ſe fuiſſe præſentem, &c. poſtea circa tempus depoſuit de iudicio ſuo. Attamen Bartolus loquitur ad effectum, vt teſtis probet, & non vitietur circa factum depoſitum, per ſenſum corporis, ſed non propterea dicit, quòd teſtis probet etiam tempus, de quo depoſuit per verbum ſibi videtur, *vt animaduertit*, Cardin. *dict. conſil.* 56. *numero decimo, verſicul. quod tamen dictum intelligo verum, &c.* Aretin. *in cap. quoties num.* 24. vbi allegat ſatis concludentem rationem, nempè quod, vt teſtis non probet, ſufficit, quod vtatur verbis, quæ poſſint referri ad ſimplicem opinationem ſuam, ad quam ſimplicem opinationem ſine dubio poſſunt referri illa verba iudicio meo, ſequitur Aretin. Felin. *num. duodecimo de teſt.* & vtcumque ſit, Bartol. loquitur ad effectum ſaluandi dictum teſtis, & vt probet, non autem ad effectum illum deſtruendi reddendo illum ſingularem, vt eſt caſus, de quo agitur, inter quos effectus eſt magna differentia, vt ſupra demonſtratum eſt.

6 Tertiò, aduerterunt DD. aliàs dictiones dubitatiuas, quibus vtitur teſtis ibi triginta anni, vel circa, parum plus, vel minus, quæ omnes arguunt incertitudinem, vt de dictione circa, Natt. poſt Bartol. *conſil. quinquageſimo tertio num.* 3. *verſ. præterea lib.* 1. Butr. *in cap. final. in fine de deſponſ. impub.* Corn. *conſil. ſeptuageſimo tertio num.* 4. *lib.* 3. *& de dictione plus*, Bald. poſt Iacobum de Aretin. *in lege ab hoſtibus*, 6. *Sed quod num.* 3. *in fine*, *ff. quibus ex cauſis maioribus*, Cæſar. de Graſſis *deciſ.* 7. *num.* 3. *de præbendis*, & quatenus reducatur ad aliquam certitudinem, hoc erit faciendum cum latitudine, vt de hac dictione circa, quòd poſſit diminui ſexta pars temporis expreſſi, tenuit Rota in cauſa Meliten. Parochialis Sancti Nicolai de Viſano, vigeſimo ſecundo Iunij 1572. in Miſcellaneis coram Verall. *ſub num.* 85. *vel* 86. Tricaricen. Territorij 8. Maij 1596. coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio, & in Papien. Matrimonij 17. Maij 1596. coram bonæ memoriæ Cardinali Mantica, & videmus in ſimili, quòd gratia ſaluatur ab obreptione, etiam ſi ſit erratum in ſexta parte. Rota in Calagurltana Archiepiſcopatus, vigeſimo Maij 1584. & 17. Iunij 1585. coram bonæ memoriæ Gipſio, & in Caſalen. Patris coram bon. mem. Orano 17. Maij 1592. & de dictione, modicum, quæ videtur idem cum dictione parum minus, quod aliquando verificetur in quarta parte, *per l. ſi quis in ſuo, C. de inofficioſo teſtam. gl. in l. pupillum, ff. de reg. iur. & in §. pupillus inſt. de inutil. ſtipul.* Corn. *conſ.* 179 *n.* 4. & 5. *lib.* 3. quæ interpretatio ſufficit DD. de Pallauicinis, cùm inter an. 1503. & annum 1508. non intrent, niſi quinque anni, qui faciunt ſextam partem 30. annorum, de quibus loquitur te-

teſtis. Quartò loco, vltra præſumptionem obliuionis, & improuiſæ interrogationis, de quibus ſupra, fuerunt conſiderata nonnulla adminicula, nempè quia Stephanus de Caballis, teſtis examinatus pro parte DD. de Rangonibus, deponit teſtem, de quo agitur, ſibi dixiſſe, quod Bernardinus antequam deſponſaret Catherinam, obtinuit diſpenſationem à Sede Apoſtolica, ſignum euidens, quod teſtis intellexit de matrimonio poſt diſpenſationem. Secundò fuit conſideratus ſolitus modus loquendi iſtius teſtis, qui iuxt. 27. interrogatorium loquendo de conductione Catherinæ, dixit ſe non recordari præcisè de tempore, ſaluo quod iudicio ſuo ſunt vltra 40. anni, & ipſe teſtis, tunc poterat eſſe annorum 16. vel circa, & proptereà cùm fuerit examinatus de anno 1533. ipſe ſecundùm hanc denumerationem natus eſſet de anno 1477. quia tot remanent detrahendo annos quadraginta conductionis Catherinæ, & poſteà 16. ſuæ ætatis, & nihilominus teſtis natus fuit de anno 1472. vt ipſe aliàs depoſuit ſuper tertio interrogatorio, & ſic errat, vel dilatantur eius dictiones dubitatiuæ, etiam ſuper propria ætate, in quinque annis.

7 Poſtremò, quicquid dicendum eſſet de ſingulis dictionibus dubitatiuis, ſupra ponderatis, cùm omnes tendant ad idem, videbatur ex omnibus ſimul iunctis poſſe concludi, quod teſtis non firmet certum tempus, ſaltem quod excludat annum 1508. arguendo à regula, quæ ſingula non proſunt, cumulata iuuant, de qua latè per Gabr. *tit. de probat.concl.1.num.1.per tot.*

8 Quantum ad illud, quod interpretatio, quod teſtis percutiat annum 1503. concordat cum ætate, quam tunc teſtis dicit ſe habuiſſe, nempè 30. annorum, cùm eſſet natus del 1472. vt ſupra dictum eſt, fuit reſponſum in primis, quod attenta lectura, quod teſtis præmiſerit ſe non recordari de tempore, quicquid poſteà dicit circa tempus, non attenditur, ex Angel. *conſ.25.num.3.cum alijs ſupra allegatis*. Secundò, quod teſtis non deponit præcisè ſe fuiſſe triginta annorum, ſed cum dictione, in circa, quæ de ſui natura recipit latitudinem, vt ſupra dictum eſt, maximè arguendo à ſolito teſtis, qui aliàs in iſta dictione, in circa, errauit in quinque annis ſuæ ætatis, vt ſupra demonſtratum eſt.

9 Quo verò ad aliud obiectum, de articulis datis per Dominos de Pallauicinos concludentibus de diuerſo tempore, fuit reſponſum, in primis hoc nihil habere commune cum teſte, poteſt enim eſſe, quod teſtis cantet vno modo, & articulus Pallauicinorum, qui teſtem non induxerunt, alio modo, ſecundò, articuli nihil certi continent cùm habeant clauſulam, *non ſe aſtringens, &c.* Imol. *conſil.* 102. *num.* 1. Graminat.*conſ, crimin.*19.*num.*1. tertiò, demum quicquid dicant illi articuli, formati à procuratoribus non informatis tempore quo Pallauicini erant minores, potuiſſe à principalibus etiam non docto de errore reuocari, Rot.*deciſ.*19. *de proc.in nouis*, & in Beneuentana Cenſus 16. Decembris 1594. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio, prout in effectu fuerunt reuocati, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Saluiani interdicti.

Lunæ 11. Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

Plures enumerantur caſus, in quibus obligatio mulieris valida eſt, non obſtante auth. ſi qua mulier, C. ad Velleian.

SVMMARIVM.

Secundum extremum in Saluiano probatur ex ſuſtentatione litis, num. 1.

Saluianum locum habet probatis duobus extremis, num.1.

Vxor vbi ſe obligat inſimul cum viro, licèt ſe principaliter obliget, cenſetur ſe obligare fideiuſſorio nomine, niſi manifeſtè probetur, quod pecuniæ in propriam ipſius mulieris vtilitatem conuerſa ſint, num.2.

Declara id habere locum in obligatione omninò voluntaria, quam facit vxor pro marito, non autem in obligatione facta ad ſubleuandum maritum magno ære alieno grauatum, & pro eum liberando a carceribus, ac pro alijs indigentijs domus, num.3. & num. 4. Vbi quod idem eſt, ſi periculum carcerationis immineat.

Vxor de iure tenetur ſubuenire inopiæ mariti, num.3.

Vxoris obligatio ſuper bonis dotalibus ſuſtinetur, vbi ipſa non remanet penitus indotata, num.5.

Obligatio mulieris cum iuramento valida eſt, n. 6. Vbi maximè ſtante decreto iudicis, & conſenſu propinquorum.

Obligatio mulieris valida eſt, vbi cum iuramento renunciauit auth.ſi qua mulier, C. ad Velleian.num.7.

Renunciare iuri ſuo nemo præſumitur, niſi expreſsè, num.8.

DECISIO DCCLXXV.

1 DOmini cenſuerunt eſſe locum Saluiano. Nam de primo extremo, nempè de credito cum hypotheca Dominorum de Fabio, & Petronio conſtat ex impoſitione cenſus facta per D.Olympiam ſuper rebus proprijs cum decreto iudicis, & alijs ſolemnitatibus Stat. Vrbis *lib.* 1. *cap.* 151. Et de ſecundo ex ſuſtentatione litis, Caputaq. *deciſ.* 372. *par.* 2. quibus ſtantibus intrat Saluianum, Negusſ. *de pignor.1.memb.8.par.num.6.* Rolan.*conſ.*14. *num.*13. *lib.*1. cum alijs relatis à Contard.*in l.vnic.limit.*14.*num.*10. *C.ſi de momen.poſſeſſ.* Puteus *deciſ.*207.*num.*2.*lib.*1.

2 Neque obſtare videbatur, quod Olympia cenſum impoſuerit vnà cum eius viro, quo caſu licet ſe principaliter obligauerit, tamen cenſetur pro illo intercedere, & obligatio non ſuſtinetur, niſi manifeſtè probetur, quod pecuniæ in propriam ipſius Mulieris vtilitatem expenſæ ſint, iuxt. text. *in Authent. ſi qua mulier, Cod. ad Velleian.* Surd. *deciſ.*164.*num.*11. Honded. plures referens *conſ.*45.*n.* 16. *& ſeqq.lib.* 1.

3 Fuit enim reſponſum, dictam Authent. non habere locum in caſu noſtro, quia procedit in obligatione omninò voluntaria, quam facit vxor pro marito, non autem in obligatione facta ad ſubleuandum maritum magno ære alieno grauatum, & pro eum liberando à carceribus, ac pro alijs indigentijs domus, Riminald. ſen. *conſ.* 77. *num.* 16. *vol.* 1. poſt Bald.*conſ.*20. *in fin. volum.*2. Surd.*conſ.*367. *num.*14. Franch. *deciſ.*237.*num.*3. Theſaur.*deciſ.*223. *num.* 15. Tiraquell. *de legib. connubial.gloſſ.*8. *num.*285. Lamberteng. *de contract.mulier.gloſſ.* 10. *num.*25. & fuit dictum in vna Romana Nullitatis obligationis 28. Februarij 1611. coram Reuerendiſſimo Attrebaten. Hanc enim obligationem videtur facere ex quadam neceſſitate, & lege permittente, cùm de iure vxor teneatur ſubuenire inopiæ mariti, *l.*1. *& Auth.prætereà, Cod.vnde vir, & vxor. & l.ſi cum dotem, §.ſin autem in ſæuiſſimo,ff.ſolut.matrimon.* Bald. *conſ.*478.*circa fin.vol.*5. Natt.*conſ.*547.*n.*19. Decian.*conſil.* 84.*num.*29.*vol.*4. Surd.*deciſ.*86.*num.*6. *& ſeqq.*

4 Et licet maritus de tempore obligationis non eſſet in carceribus detentus, tamen ſat eſt ad hunc effectum, quod immineret periculum carcerationis ob paratam executionem Cameralis obligationis, qua ſuis creditoribus adſtrictus reperiebatur, Riminal. *d. conſ.* 77. *num.* 16. *& ſeqq.* Surd. *conſ.*367.*num.* 18.

5 Quæ faciliùs procedunt, quia d. Olympia cenſum impoſuit ſuper bonis non dotalibus, quo fit, vt eius obligatio ſuſtineatur, cùm non remaneat vllo modo indotata, Theſaur. *dicta deciſ.*223.*num.*14. Seraphin.*deciſione* 1187. *num.* 2. Et fuit dictum in Anconitana dotis 28. Iunij 1602. coram Illuſtriſſimo Mellino, & in Romana Saluiani interdicti 15. Decembris 1614. coram Domino meo Pamphilio.

6 Vlteriùs dicebatur obligationem D. Olympiæ eſſe iuramento vallatam, & ſic ſaltem de iure Canonico ſuſtineri, non obſtante diſpoſitione dictæ Authent. *ſi qua mulier*, iuxta Caſtren.*conſil.*8. *per totum lib.* 2. Boer. *deciſ.* 23. *num.*9. *verſ.Niſi iurauerint*, Alexander *conſ.*146. *per totum lib.*7. Seraphin. *de priuileg. iurament. priuileg.* 118. & hanc eſſe communem, & in praxi receptam teſtantur Afflict. *deciſione* 311.*num.*4. Theſſaur. *dicta deciſione* 223. *num.*10. Guttierez *de iurament.confirm.part.*1.*cap.*55.*num.*6. Surdus *conſil.* 367. *num.* 13. & illam tenuit Rota in vna Interamnen. Mercium 4. Iunij 1597. coram bonæ memoriæ Penia, & in allegatis Anconitan. dotis coram Illuſtriſſimo Mellino, & Romana Saluiani interdicti coram Domino meo Pamphilio. Accedente præſertim decreto iudicis,

& con-

& conſenſu propinquorum, ex quibus metus, & dolus excluditur, Surd, *vbi ſuprà*.

7 Et tandem omnis difficultas videbatur ceſſare ex eo, quòd Domina Olympia certiorata de beneficio dictæ Authenticæ, illi expreſsè, & cum particulari iuramento renunciauit, quo caſu valida eſt renunciatio, & impugnari non poteſt, vt tradunt Bertrand. *conſil.* 218. *per totum lib.* 4. Surd. *dicto conſilio* 367. *num.* 12. Theſaur. *vbi ſuprà num.* 18. Tiraquell. *in l. ſi vnquam in præfat. nu.* 136. *Cod. de reuoc. donat.* Gomez. *variar. reſolut. tom.* 2. *cap.* 13. *num.* 17. *in fine*, Seraphin. *de priuileg. iuram. priuileg.* 63. *num.* 3. *& ſeqq.* Minus obſtat defectus iuriſdictionis Rotæ per Olympiam oppoſitus ex eo, quòd debitor cenſus ſit etiam Marcus Antonius maritus, cuius creditorum cauſæ omnes fuerunt commiſſæ R. P. D, Raymundo per particulare Breue Sanctiſſimi.

8 Quia hodie non agitur contra Marcum Antonium, ſed contra ipſam, quæ in dicto Breui non eſt nominata, & contra quam cauſa reperitur in Rota commiſſa per particulare reſcriptum Sanctiſſimi. Et licet Domini de Fabio, & Petronio coram dicto Raymundo curauerint ſe deſcribi inter alios creditores dicti Marci Antonij fideiuſſoris cenſus, non tamen propterea ſibi præiudicarunt, quin coram alio iudice competenti agere poſſint, contra Dominam Olympiam principalem, cùm nemo præſumatur renunciare iuri ſuo, niſi id expreſsè faciat.

R. P. D. PIROVANO.

Florentina Pecuniariæ,

Mercurij 27. Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

Statutum poteſt reſtringere minorem ætatem de iure communi annorum 25. & per ſtatutum ſpeciale non derogatur ſtatuto generali. Nec ſtatutariæ ſolemnitates requiruntur in minore, ſe obligante non ex proprio contractu, ſed tanquam hæres patris.

SVMMARIVM.

Minor ætas de iure communi 25. annorum poteſt à ſtatuto reſtringi, num. 1.

Statutum ſpeciale non derogat alteri ſtatuto generali, num. 2.

Minor poteſt ſe obligare etiam abſque ſolemnitatibus ſtatutarijs, quando obligat ſe non ex proprio contractu, ſed tanquam hæres patris, num. 3.

Confeſſio relatiua ad ſententias, non dicitur continere læſionem, niſi de iniuſtitia ſententiæ conſtet, num. 4.

DECISIO DCCLXXVI.

1 FVit reſolutum exceptionem minoris ætatis non obſtare reſpectu quantitatis, de qua in laudo reſeruando particulariter de reſiduo. Ratio deciſionis deducta fuit ex ſtatuto Florentiæ ſub rubr. 115. in quo diſponitur, quod ætas decem, & octo annorum Completorum cuiuslibet ſit, & eſſe intelligatur legitima ætas. Vnde cùm ex fide baptiſmatis ab eodem D. Antonio Soderino producta appareat natus de anno 1564. 19. Septembris, obligatio verò, de qua in apocha legatur ſub die 6. Martij 1584. ſatis conuincatur de tempore obligationis fuiſſe maioris ætatis, quàm annorum 18. neque de poteſtate ſtatuentium dubitari poteſt in reſtringendo tempora legitimæ ætatis, quia hoc litteræ affirmant, Caſtren. *in l.* 1. *num.* 3. *Cod. de his, qui ven. ætat. impetr.* loquens de hoc eodem Statuto Florentino, Salyc. *in l.* 7. *& l.* 2. *num.* 2. *Cod. eodem titul.* Aretin. *inſtitut. de curatoribus in principio numero* 4. Carpan. *in conſimili ſtatuto Ciuitatis Mediolani ſtatut.* 472. *num.* 7.

2 Nec viſum eſt obſtare aliud ſtatutum eiuſdem Ciuitatis Florentiæ ſub rubric. 15. in quo cauetur, quod pupilli exiſtentes ſub cura Magiſtratus pupillorum non poſſint obligare propria bona, etiam quod ſint maiores decem, & octo annorum, niſi fuerint in vigeſimo ſecundo eorum ætatis anno, quod tempus verè Dominus Soderinus iuxta præcedentem calculationem non attigerat. Quia cùm huiuſmodi ſtatutum non ſit derogatorium alterius ſupradicti, dum illud eſt generale, & hoc poſtremum ſpeciale, & limitatiuum, itaut non prohibeatur vtrumque valere; ſpeciale namque in ſuo caſu, generale verò in alijs caſibus, vt poſt Felin. Alex. Berous firmat Honded. *conſ.* 9. *num.* 19. *&* 44. *lib.* 2. & fuit dictum in cauſa Camerinen. tranſactionis 24. Maij 1606. coram Reuerendiſſimo Bononien.

Fuit reſponſum nos verſari in diſpoſitione primi 3
ſtatuti, cùm D. Soderinus per obligationem vſque ad ſummam in laudo contentam, non præſumatur potuiſſe lædi, quia non incidit in obligationem ex proprio contractu, ſed tanquam hæres patris, & ea de cauſa potuiſſet etiam abſque ſtatuto, & ſolemnitate ſe obligare, *l.* 1. *in fin. Cod. quando decreto opus non eſt*, *l. final. Cod. de rebus eorum*, Put. *deciſione* 105. *num.* 2. *par.* 1. *& deciſione* 153. *num.* 2. *par.* 3. Ceſſante autem læſione ex proprio contractu incurrenda, minor non ligatur ex verbis poſtremi ſtatuti, & per conſequens, neque per illius diſpoſitionem, *l.* 4. *§. toties*, *ff. de damn. infect.* cum alijs allegatis per Surd. *deciſ.* 174. *num.* 8.

Non obſtat læſionem potuiſſe contingere fatendo 4
euenisse caſum euictionis, & quod interuenerint requiſita, quod videtur eſſe fundamentum crediti Michelini. Quia neque huiuſmodi confeſſio eſt nuda, vt videatur ſine cauſa Dominus Soderinus ſuſcepiſſe in ſe onus euictionis, ſed eſt fundata in ſententia, quæ condemnat Alexandrum patrem Dom. Antonij Franciſci, & Franciſcum de Michelinis ad relaxandum bona, & in laudo præſupponente tenutam ſubſequutam ob euictionem præcedentem, vt fuit ponderatum in deciſione diei 13. Iunij 1612. ideò confeſſio tanquam relata ad ſententias, non videtur continere læſionem, niſi de iniuſtitia ſententiæ, & laudi conſtet, de qua hic vſque pro parte Domini Soderini non fuit oſtenſum, & ita fuit deciſum.

R. P. D. BVRATTO.

Iacen. Vicariæ.

Veneris 29. Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

Prouiſio beneficij facta, vti de reſeruato, non iuſtificata reſeruatione nulla eſt, & dicitur facta de reſeruato ex narratiua vacationis in menſe reſeruato in diſpoſitiua facta, maximè ſtante clauſula, dummodo collatio ad nos hac vice.

SVMMARIVM.

Vicariæ conferuntur præuia approbatione Ordinarij, nec eſt locus concurſus, num. 1.

Conſtitutio Pij V. de Vicarijs, comprehendit etiam Vicarias erectas ante Concil. Triden. num. 2.

Prouiſio beneficij facta vti de reſeruato nulla eſt, ſi nulla adeſt reſeruatio, num. 3.

Clauſulæ exequutiuæ non ampliant diſpoſitionem, numero 4.

Narratiua vacationis in menſe reſeruato diſpoſitiuè facta operatur, vt gratia, & eius clauſula reſtringantur ad reſeruationem, num. 4.

Conſtitutioni, quæ emanauit per viam legis, non cenſetur derogatum per generalem derogationem, num. 5.

Clauſula, dummodo illius diſpoſitio ad nos hac vice pertineat, totam gratiam, & omnia in eo contenta qualificat, & reſtringit, num. 6.

DECISIO DCCLXXVII.

1 STantibus deciſionibus in cauſa ſactis 30. Ianuarij præteriti Vicariam, de qua agitur, pleno iure, & tam quoad temporalia, quàm ſpiritualia ſpectare ad Monaſterium Sancti Ioannis de Pinna, ideòque curam penes ipſum reſidere, & nudum exercitium penes Vicarium, & 25. Maij præteriti eandem Vicariam non cadere ſub reſeruatione regulæ octauæ, ſed fuiſſe locum Conſtitutioni felic. record. Pij Quinti de Vicarijs, & ſic approbationi Ordinarij præuio examine, non autem concurſui, iuxta opinionem à Sacri Concil. Triden. Congregatione, & à Rota approbatam in deciſionibus relatis in dicta deciſione 25. Maij, & nouiſſimè in Vlixbonen. Concurſus 1. Iunij præteriti coram Reuerendo Patre Domino meo Remboldo.

2 Et ſtante reſolutione eiuſdem Congregationis Illuſtriſſ. Concil. Trid. Interpretum facta, vtraque parte audita, de qua in Summario *num.* 4. quod dicta Conſtitutio Pij Quinti comprehendit Vicarias etiam erectas ante Sacr. Concil. Trident. quodque alia declaratio eiuſdem Congregationis, per Garz. *de benefic. par. 9. cap.* 2. *num.* 311. & in dicta deciſione 25. Maij non pertinet ad hunc caſum, ſed ſolùm ad congruam Vicario aſſignandam.

3 Dixerunt DD. fuiſſe nullum concurſum factum, ac etiam prouiſionem Apoſtolicam ſubſequutam de Vicaria vti de reſeruata, tanquam fundatam ſuper falſa cauſa reſeruationis, Gemin. *conſ.* 15. *ſuper dicto dubio, verſ. ex quibus liquido conſtat, & conſil.* 92. *poſt principium, verſic. quia quotieſcumque, & verſ. & iſtud*, idem dicit Roman. *conſ.* 335. *num.* 11. & 14. Simonett. *de reſeruat. quæſt.* 61. *num.* 1. & fuit dictum in Oxomen. Archidiaconatus 10. Martij 1614. coram me.

4 Neque viſum fuit reſpectu prouiſionis Apoſtolicæ obſtare clauſulas derogatorias in ea adiectas, quia ſunt in exequutiuis, & ideò non ampliant diſpoſitionem, Clement. 1. *in fin. vbi omnes de præbend.* Caputaqu. *deciſione* 83. *num.* 3. *par.* 1. cum alijs per Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſſ.* 9. *in annotat. contra nullitat. num.* 243. & in ſpecie, quod narratiua vacationis in menſe reſeruato diſpoſitiuè facta operetur, vt gratia, & eius clauſulæ reſtringantur ad reſeruationem, Caſſad. *deciſ.* 5. *num.* 3. *de præbend.* Achill. *deciſione* 1. *eodem tit.* & fuit dictum in Virdunen. Canonicatus 19. Iunij 1595. & in Romana Clericatus Sancti Petri 27. Nouembris 1602. coram bonæ memoriæ Cardinali Pamphilio relatis per Gonzal. *ad d. reg. §.* 4. *de probat. num.* 80.

5 Præterea per dictam clauſulam tollitur ſolùm ius præſentandi ceſſantibus reſeruationibus Apoſtolicis, & indultum, quod nulli valeat prouideri de beneficijs ſpectan. ad collationem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem Monaſterij, ſed non tollitur prædicta Conſtitutio Pij Quinti, quæ per viam legis emanauit, ex qua competit ius præſentandi, ſeu nominandi etiam in menſibus reſeruatis, vt in terminis dixit Rota in Tiraſonen. Vicariæ Sancti Michaelis 4. Decembris 1595. coram Litta, & tradit Gonzal. *ad regul.* 8. *gloſſ.* 5. §. 3. *num.* 72. & in ſimili caſu fuit reſolutum coram me in Calaguritana Beneficij de Brantauilla 13. Maij præteriti, Papa enim non cogitauit de præſentatione, vel nominatione competenti Monaſterio in octo menſibus reſeruatis, ſed ſolùm in quatuor Ordinarijs.

6 Et denique, quod Papa noluerit prouidere, niſi vti de reſeruata clarè paret ex clauſula illa, dummodo illius diſpoſitio ad nos hac vice pertineat, quæ totam gratiam, & omnia in ea contenta qualificat, & reſtringit, Simonett. *de reſeruat. dicta quæſt.* 61. *num.* 3. Et ita fuit deciſum ſolo Monaſterio in contumaciam alterius partis informante.

R. P. D. PIROVANO.

Mediolaneñ. Fabricæ.

Veneris 29. Ianuarij 1616.

ARGVMENTVM.

Succeſſor in beneficio non tenetur ad reſtitutionem fructuum indebitè perceptorum per illius prædeceſſorem, ſed hæres prædeceſſoris, niſi probetur verſio in euidentem vtilitatem Eccleſiæ, vel in ſubuentionem neceſſitatum prædeceſſoris.

SVMMARIVM.

Papæ poteſtas in beneficialibus abſoluta eſt, num. 1.
Fructus indebitè percepti ſunt reſtituendi, num. 1.
Defectus cauſæ finalis vitiat actum, num. 1.
Succeſſio in beneficijs non admittitur, num. 2.
Succeſſor, & Eccleſia non tenetur ad debita prædeceſſoris, niſi debita probentur conuerſa in vtilitatem Eccleſiæ, vel facta ob eiuſdem prædeceſſoris neceſſitatem ſubueniendam, num. 2.
Hæres prædeceſſoris in beneficio, non autem ſucceſſor tenetur ad debita per prædeceſſorem contracta, num. 2.

DECISIO DCCLXXVIII.

PEr duas deciſiones coram R. P. D. Vbaldo, fuit firmatum fructus Prioratus Caluenzani menſæ reſidentiali Canonicorum Eccleſiæ maioris Mediolani vnitos, ac penſionem ſcutorum mille ſuper Prioratu Miramundi, & fructus bonorum de Beſatæ, quæ menſæ beneficiatorum officialium pariter vnita fuerunt, eoſdemmet omnes fabricę domorum Canonicorum pro tempore ſecundi quinquennij applicatos remanſiſſe, vlterius tamen applicationem non durare, quæ fuit ratio, vt pro Beneficiatis pronunciaretur. Cauſa poſtmodum in gradu appellationis ad me deuoluta fabricerij, qui ex particulari reſcripto Sanctiſſ. ad cauſam venerant pro eorum intereſſe, prætenderunt, neque Canonicos Ordinarios, neque Beneficiatos Officiales intra ſecundum quinquennium potuiſſe in præiudicium Fabricæ ſubtrahere fructus Caluenzani, & Beſati. Ideò eis inſtantibus propoſitu dubium, An fructus Calnenzani, Beſati, & aliorum percepti per Canonicos, & Officiales intra ſecundum quinquennium, ſint reſtituendi Fabricæ Canonicę.

Super quo placuit Dominis reſolutionem affirmatiuam capere, quia de applicatione pro ſecundo quinquennio non dubitatur, dum illa legitur in inſtrumento anni 1583. & in deciſionibus allegatis confirmatur, facultas applicandi non etiam poteſt impugnari, cùm auctoritate Apoſtolica facta fuerit, quæ ſuprema, & abſoluta eſt in beneficialibus, *cap. licèt de præbend. in* 6. *Clem.* 1. *in fin. vt lit. pendent.* Pariſ. *conſil.* 5. *num.* 84. *& conſil.* 82. *nu.* 22. *lib.* 4. nec etiam poteſt in dubium reuocari, quod illa facultas fuerit conſumpta per applicationem auctoritate Apoſtolica factam menſæ reſidentiali Canonicorum, & Officialium reſpectiuè de eodem Prioratu Càluenzani, penſione, & bonis Beſati, quia legitur cum reſeruatione facultatis eidem Sancto Carolo conuertendi dictos fructus, & penſionem in vſus ſibimet beneuiſos, & præcipuè pro vſu Fabricæ. Ideò cùm tam Canonici, quàm Beneficiati Officiales omni prorſus facultate carentes ſubtraxerint fructus de tempore ſecundi quinquennij Fabricæ applicatos, inde ſequitur, quod ab eis tanquam indebitè percepti eidem Fabricæ ſunt reſtituendi, prout ſunt tex. aperti *in l. prima, l. quod indebitum, l. eleganter, ff. de condict. indebit.* & ſi per errorem fuiſſent ſubtracti exiſtimantes proprio iure facere potuiſſe, non etiam iuuarentur, quia nihilominus vitiatur actus defectu cauſæ finalis, Caſtren. *in l. fin. §. item quæſitum eſt, ff. de condict. indebit.* Decius *conſilio* 600. *num.* 7. Tranſactio quoque emanata inter Canonicos, & Beneficiatos Officiales, vſque de anno 1585. ad effectum concorditer ſubtrahendi fructus, non etiam viſa eſt obſtare, tanquam abſentibus fabricerijs celebrata, quæ illis præiudicare non potuit, ita vt quo ad hanc obligationem reſtituendi fructus perceptos res tranſibat ſinę difficultate. Sed reſpectu perſonarum hæſitabatur, cùm pauci tam Canonici, quam Beneficiati Officiales hodie viuant ex eis, qui de tempore ſecundi quinquennij fructus prædictos indebitè perceperunt. 1

Et in hac parte Domini cenſuerunt modernos non teneri, quia antiquorum ſucceſſores non ſunt, neque eſſe poſſunt, cùm in beneficijs non admittatur ſucceſſio, 2

cap.

cap. 1. & ibi Abbas num. 5. de prabend. Concil. Trident. ſeſſione 25. de reformat. cap. 7. Rebuff. in prax. tit. de diſpenſ. ſuper defectu natal. n. 29. Achill. deciſ. 1. de filiis Presbyt. neque habent cauſam a prædeceſſoribus ſuis, & per conſequens, nec ius, ideò non mirum ſi non tenentur ad debita anteceſſorum, ex quo ad illa Eccleſia non cenſetur obligata, cap. 1. de ſolut. niſi exacta probentur conuerſa in vtilitatem Eccleſiæ, vel eiuſdem neceſſitatem ſubueniendam, quia tunc per verſionem cohærent beneficio, & ſimultaneæ tranſeunt, & obligant ſucceſſorem, cap. præſenti cum ibi notat. de offic. ordin. in 6. cap. grauis, de depoſ. in fine, Rot. in antiq. de probat. deciſ. 41. n. 2. Abb. in cap. ex præſentium num. 5. de pign. Pur deciſ. 11. lib. 3. quod in præſenti non iuſtificatur, proptereà antiqui, & hæredes eorum, qui fructus perceperunt, & locupletati præſumontur, non autem ſucceſſores teneri videntur, prout fuit reſolutum in cauſa Ferrarien. Bonorum 27. Ianuarij hoc ipſo menſe coram Reueren. P. Dom. Pamphilio. Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO,

Mediolanen. Penſionis.

Lunæ 8. Februarij 1616.

ARGVMENTVM.

Mandatum ſpeciale, & indiuiduum requiritur ad ponendum, & reſpondendum poſitionibus, & plura de effectu poſitionum.

SVMMARIVM.

Poſitiones non ſunt admittendæ, vbi non conſtat de ſpeciali mandato illius, qui eas in actis dat, & alias reus reſpondere non cogitur, num. 1.

Poſitionis effectus eſt, vt is, qui ponit, quod ponit, confiteri dicatur, num. 1.

Confeſſio procuratoris illa dumtaxat, ſatisfacit, quæ poteſt habere iuris effectum obligando Dominum, num. 2.

Confeſſio procuratoris voluntaria dicitur, quando procurator nullo iure cogente dat in actis poſitiones, num. 2.

Confeſſio procuratoris voluntaria non præiudicat, num. 2.

Poſitiones ſunt dandæ ab ipſiſmet principalibus, vel procurator debet habere mandatum indiuiduum ad ſic ponendum, num. 3.

Amplia idem eſſe in reſponſione ad poſitiones, num. 3.

Amplia ſecundo, quod non ſufficiat mandatum ſpeciale ad ponendum, ſed debet eſſe indiuiduum ad certas poſitiones, num. 4. & num. 5. vbi ponitur ratio.

Poſitionum effectus eſt, vt ponens releuetur per confeſſionem, & reſponſionem aduerſarij ab onere probandi, num. 5. vbi quod confeſſio debet eſſe de veritate, non autem de credulitate.

Procurator non informatus de conſcientia Domini, non poteſt iurare de veritate, ſed de credulitate ad euitandam præſumptionem calumniæ, num. 5.

DECISIO DCCLXXIX.

1 FVit reſolutum, poſitiones non eſſe admittendas, quia procurator, qui eas dedit in actis non aſſecurauit eſſe veras cum ſpecialiſſimo, & indiuiduo mandato Canonicorum ſuorum principalium ad ponendum materias in actis ſpecificatas, & iurandum de veritate earum, prout neceſſarium eſt, vt exindè reus cogi poſſit ad reſpondendum, c. præſentium, de teſtibus lib. 6. gloſſ. in l. vnic. in verb. ſoluere in fin. Cod. de confeſſ. Bald. in cap. pertractandis num. 2. de iuramen. calumn. Iaſ. in l. Iudices num. 7. Cod. de iud. & in l. poſſideri num. 24. ff. de acquir. poſſeſſ. Eſt enim effectus poſitionis, vt is, qui ponit, quod ponit, confiteri dicatur, Gloſſ. in cap. 1. in verbo ſtatuimus in fin. de confeſſ. in 6. Alexand. conſ. 83. num. 3 verſ. pondero lib 1. & conſ. 71. num. 4. verſ. venio ad merita lib. 3.

2 Quælibet autem confeſſio non ſatisfacit, ſed illa dumtaxat, quæ poteſt habere iuris effectum obligando Dominum, Cotta in memor. incipit actus nullus, Otaſch. deciſione Pedemont. 172. num. 26. Surd. conſ. 3. num. 30. & ſeqq. volum. 1. Ideò cùm confeſſio procuratoris voluntaria ſit, dum offert ſe, & ponit nullo iure cogente materias ſpecificatas, Ægid. deciſione 694. in princip. neque apta eſt ad obligandum principalem, neque illi præiudicare, Bald. in l. 1. num. 30. C. de confeſſ. Parit. conſ. 47. nu. 92. lib. 1. volum. 1. Aufrer. in addit. ad Capell. Tholoſ. deciſ. 392. Honded. conſ. 66. num. 72. vol. 1.

3 Inde ſequitur, quòd vel poſitiones ab ipſiſmet principalibus ſunt dandæ, vel procurator habere debet mandatum indiuiduum ad ſic ponendum, vt ſequatur effectus confeſſionis irreuocabilis, a lege deſideratus, Neuizan. in his terminis conſil. 7 num. 12. Nec diſſentiunt, Ferrar. in prax. Pap. in forma poſitionum actoris cap. 3. & add. ad Veſtr. lib. 5. cap. 14. num. 16. qui hoc ipſum admittunt, ſed parte opponente contra procuratorem non inſtructum, de qua oppoſitione in præſenti non dubitatur, & per eaſdem rationes excluditur procurator ad reſpondendum poſitionibus, niſi ſimile mandatum indiuiduum habeat, Bal. in l. fin. num. 3. verſ. cùm enim habet mandatum, Cod. de procurator. Soccin. ſen. conſ. 55. num. 8. vol. 1. Menoch. conſ. 84. num. 64. lib. 1. Honded. conſ. 66. num. 72. volum. 1. qui omnes loquuntur in procuratore, qui admittendus non eſt ad reſpondendum, niſi cum mandato ad ſic reſpondendum.

4 Nec viſum eſt, ſufficere mandatum procuratoris Canonicorum cum clauſula ad ponendum, & iurandum, quia & ſi ſit ſpeciale, vt tenuit Dec. in conſil. 60. num. 1. tamen non eſt indiuiduum ad certas poſitiones, prout requiritur, vt de conſcientia ſui Domini plenè inſtructus dici poſſit, vt conſiderat Bald. in d. l. fin. num. 3. Cod. de procur. Neuizan. d. conſ. 7. num. 13. Vnde cùm poſſit dubitari, ne Dominus poſtea reuerſus dicat, ſe de hoc non intellexiſſe, & altera pars damnificetur, ideò requiritur, vt exprimatur ſpecialiter in indiuiduo, vt voluit Bart. in l. filiusfamilias num. 11. ff. de donat. & Tiraqu. de legibus connubial. gloſſ 7. num. 12.

5 Præterea ſi mandatum ſpeciale, non autem ſpecialiſſimum ſufficeret, non ſequeretur effectus ex poſitionibus deſideratus, nempè, vt ponens releuetur per reſponſionem, & confeſſionem aduerſarij, ab onere probandi, cap. 1. vbi gloſ. in preambulo, verſ. pro intellectu, ibi, & fuerunt inuenta, & in verſic. ſtatuimus, verſicul. ſunt autem poſitiones, de confeſſ. in 6. Quia cum prædicto mandato non poſſet procurator iurare de veritate, tamquam non informatus plenè de conſcientia Domini, ſed de credulitate, ad euitandam præſumptionem calumniæ, gloſ. magn. in fin. l. vnica, Cod. de confeſſ. & reſpondens non teneretur reſpondere de veritate, ſed & ipſe de credulitate, cap. 2. de teſtibus in 6. gloſ. 1. in d. cap. 1. verſic. & ſunt in ſcriptis de confeſſ. in 6. & per conſequens, confeſſio aduerſarij non erit certa de veritate, ſed poſſibilis de credulitate, quæ non releuat, cap. in præſentia de probat. l. non hoc, Cod. unde legitimi cum ſimilibus.

R. P. D. CAVALERIO.

Bononien̄. de Bonſignoribus.

Veneris 20. Nouembris 1615.

ARGVMENTVM.

Hæres grauatus reſtituere hæreditatem fideicommiſſariam, quando poſſit bona hæreditaria retinere ex eo, quòd ſit ipſius hæreditatis creditor.

SVMMARIVM.

Hæres grauatus reſtituere hæreditatem fideicommiſſariam exiſtens defuncti creditor adeundo hæreditatem confundit actionem, cenſeturque ſibi ſtatim ſatisfeciſſe per fictam, & imaginariam ſolutionem, num. 1.

Hæres grauatus reſtituere, ſi poſt aditionem euadat hæreditatis creditor ſoluendo de ſuo debita hæreditaria, tenetur hæreditatem reſtituere fideicommiſſario, ſolutis ſibi pecunijs in quibus eſt creditor, n. 3. & n. 5.

Hæres grauatus qui confecit inuentarium poteſt retinere bo-

na

na hæreditaria, nec cogitur pecunias de ſuo ſolutas in hæreditatis vtilitatem recipere, num. 4.

Inuentarium factum à tutore, nunquid proſit pupillo hæredi, ita quod ab ipſo pupillo factum cenſeatur, num. 4.

DECISIO DCCLXXX.

1 CVm in alijs deciſionibus in hac cauſa factis ſub diebus 12. Februarij, & 15. Decembris 1615. Rota firmauerit, francationem bonorum, de quibus agitur, fuiſſe factam ab authoribus Lauræ hæredibus grauatis de ipſorum proprijs pecunijs, & conſequenter Lauræ competere retentionem, fuit poſteà dubitatum, an Laura oblatis ſibi pecunijs expoſitis in redemptionem huiuſmodi bonorum teneatur illa reſtituere, & cauſa pluries propoſita, & diſcuſſa, tandem Domini reſoluerunt Lauram teneri reſtituere ſolutis pecunijs, & licet Rota tunc dixit competere Lauræ retentionem, non tamen propterea intellexit, quod fideicommiſſarius offerendo pecunias expoſitas pro redemptione, non poſſet bona redempta recuperare.

2 Et ad hoc propoſitum placuit diſtinctio, quam aliàs Rota amplexa eſt in Bononien. Fideicommiſſi de Sancto Petro 29. Aprilis, & 27. Nouembris 1587. coram bonæ memoriæ Cardinali Blanchetto, inter hæredem qui tempore ſucceſſionis, & aditionis erat creditor teſtatoris, & illum hæredem, qui poſt aditionem ſoluit de ſuo legata, vel alia debita hæreditaria, nam 1. caſu poſtquam hæres adiuit hæreditatem confunduntur actiones, & propterea ne ipſe indebitè damnum patiatur amittendo creditum ſuum, cùm per talem confuſionem omnis actio, & obligatio extinguatur, *l. Stichum, §. aditio, vbi etiam notatur, ff. de ſolut.* cenſetur ſibi ſtatum ſatisfeciſſe per fictam, & imaginariam ſolutionem, *l. ſi ei cui, §. 1. in illis verbis, tanquam ipſa hæreditas hæredi ſoluerit, ff. de euict.*

3 Secundo verò caſu, quando hæres de tempore aditionis non erat creditor, ſed poſteà factus, eſt ſoluendo de ſuo debita hæreditaria, ceſſat talis imaginaria ſolutio, quia hæres nullum damnum ſentire poteſt, per aditionem ceſſante periculo amiſſionis crediti, & actionis per dictam confuſionem ex aditione reſultantem, & hic eſt caſus præſens, in quo Thomas, & Georgius authores Lauræ non erant creditores hæreditatis antequam illam adirent; ſed poſtquam adiuerunt, facti ſunt creditores, redimendo bona, & terras, de quibus agitur de proprijs pecunijs, quo caſu ceſſat illa ratio fictionis, & imaginariæ ſolutionis, de qua *in dicta l. ſi ei cui*, §. 1. & illa ſpecialitas non eſt trahenda de ſimili ad ſimile, & de caſu ad caſum, vt in dictis deciſionibus coram Card. Blanchetto.

4 Nec viſum fuit obſtare, quod in eis admitti videtur, videlicet, quod quando hæres grauatus confecit inuentarium, tunc poſſit bona hæreditaria retinere, nec cogatur pecunias ſolutas recipere, quia reſpondebatur, non conſtare de aliquo inuentario, facto per Thomam, & Georgium, ſed dabatur quædam particula inuentarij tutelaris, & licet ſit quæſtio inter Doctores, an inuentarium tutelare factum à tutore de rebus pupilli proſit pupillo, itaut ſit hæres cum beneficio legis, & inuentarij, in qua quæſtione Bart. *in l. in ratione, §. Quod vulgo num. 8. ff. ad leg. Falcid.* tenuit opinionem negatiuam, quem ſequuntur ibidem Alexan. & Herculan. & faciunt *de inuent. par. 2. num. 38.* ea ratione, quia alia requiritur ſolemnitas in confectione inuentarij ab hærede, quàm illa, quæ requiritur in confectione inuentarij à tutore.

5 Tamen Domini omiſſa hac diſputatione conſiderabant, matrem dd. Thomæ, & Georgij pupillorum adiuiſſe hæreditatem pro dictis pupillis, dicendo velle facere inuentarium ſuis debitis loco, & tempore. Vnde cùm hodie nullum exhibeatur inuentarium legitimè confectum, & ſeruata forma, *l. vlt. Cod. de iure delib.* meritò concluſum fuit, Lauram ſolutis pecunijs teneri reſtituere bona redempta, &c.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Pampilonen. Matrimonij.

Veneris 11. Martij 1616.

ARGVMENTVM.

Breuis eſt deciſio, ſed notabilis, & Magiſtralis, & benè docens, an deuenien. ſit ad triennalem cohabitationem inter coniuges, quando petitur matrimonij diſſolutio ex eo, quod mulier ſit nimis arcta.

SVMMARIVM.

Matrimonium, quando diſſolui petitur ex eo, quòd mulier ſit nimis arcta, nunquid deuenien. ſit ad triennalem cohabitationem, n. 1. & per tot.

Iudex redarguendus non eſt ex eo, quod ſuperfluas probationes requirat in diſſolutione matrimonij, num. 2. in fin.

Matrimonium, quando diſſoluatur ex eo, quòd mulier ſit nimis arcta, multum iudicis arbitrio relinquitur, num. 1.

DECISIO DCCLXXXI.

PLacuit Dominis deciſio in hac cauſa facta 11. Decembris ſuperioris anni, in qua fuit reſolutum deueniendum eſſe ad cohabitationem triennalem. Licèt 1 enim mulier petat diſſolutionem matrimonij ob arctitudinem, & Medici retulerint, Franciſcum non poſſe coire cum muliere valdè arcta, & obſtetrices, quòd Maria eſt valdè arcta, quo caſu deuenitur ad ſeparationem thori abſque alia cohabitatione triennali, habito tamen prius iuramento coniugum aſſerentium, ſe non poſſe coire, & cum ſeptima manu propinquorum iurantium ſe credere eos verùm fateri, ex allegatis per Sanchez *loco relato in alia deciſione*, attamen cùm in caſu iſto liquidò non appareat de arctitudine, & magnitudine reſpectiuè inter iſtos coniuges, tutius fuit viſum Dominis deuenire ad cohabitationem triennalem, cùm in facti quæſtionibus multa prudentiæ, & religioni iudicantium relinquantur, quæ nulla certa lege, aut regula in vniuerſum definiri poſſunt, *vt in his terminis* dicit Antonius Gubertus Coſtanus *de ſponſal. & matrim. titul. de his, qui nuptias contrahere poſſunt, num. 66. verſ. nec huius rei.*

In caſu autem, de quo agitur, conſiderabant Domini, non ſolùm, quòd ex dicta relatione non poteſt haberi certum iudicium, ſed quòd in hoc caſu non eſt admittendum, quòd probatio ſuppleatur ex iuramento, 2 quia dum Maria eſſet teneræ ætatis, incœpit illa prætenſio diſſolutionis matrimonij propter arctitudinem, vnde iſtud iudicium incœpit de tempore, in quo propter ætatem ſuper eo non poterat ferri certum reſponſum, per ea, quæ notat Sanchez *de matrim. lib. 7. diſput. 104. num. 18.* Vnde cùm hodie coniuges ſint legitimæ ætatis poſtquam materia fuit effecta ſuſpecta, maturius eſt agendum, quàm in alijs caſibus, cùm in cauſa tam graui pro veritate habenda non ſit reprehendendus iudex, ſi omnem diligentiam adhibeat, nec ei eſt imputandum, quòd ſuperfluas probationes exquirat, Ioan. Andr. *in cap. fraternitatis, num. 3.* Butr. *num. 18.* Anchar. *num. 3. notab. 3.* Præpoſit. *num. 1. de frigidis, & malefic.* Vnde omnino deueniendum eſt ad dictam cohabitationem triennalem ex prædictis, & ex alijs deductis in prima deciſione.

R.P.D.

R. P. D. DAMASCENO.

Leodieñ. Fideicommiſſi.

Luna 12. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

Tranſactione numquam fideicommiſſo renunciatum cenſetur, niſi expreſsè dicatur, & verba generalia non ſufficiunt ad hanc renunciationem inducendam.

SVMMARIVM.

Renunciatum non cenſetur fideicommiſſo per tranſactionem, niſi expreſsè dicatur, num. 1. & 2.

Ius de futuro non venit ſub generalibus verbis, num. 2.

Diſpoſitio qualibet intelligitur rebus ſic ſtantibus, num. 3.

Renunciatio eſt ſtricti iuris, & in ea debet intelligi, vt dicatur renunciatum quantò minus poſſibile ſit, num. 5.

Proœmium tranſactionis denotat cauſam finalem, num. 6.

Generalitas verborum ſemper reſtringitur ad ſuam cauſam, num. 6. in fine.

Tranſactione vt ſit renunciatum fideicommiſſo, tria requiruntur, de quibus num. 7.

DECISIO DCCLXXXII.

1 CEnſuerunt Domini per tranſactionem de anno 1577. non fuiſſe renunciatum fideicommiſſo, & pro negatiua ſufficere, quod talis renunciatio oon legatur in inſtrumento tranſactionis, ad Bald. *in cap. venerabilem num.* 21. *de elect.* Alex. *conſ.* 52. *num.* 13. *lib.* 4. Curt. ſen. *conſ.* 55. *num.* 23. Roman. *conſ.* 459. *num.* 14. *& ſeqq.* Bologn. *conſ.* 32. *n.* 18. *& ſeqq.* Afflict. *deciſ.* 403. *num.* 5.

2 Et licet verba tranſactionis ſint ſatis ampla, & generalia, attamen viſum fuit Dominis, generalitatem verborum non poſſe operari renunciationem fideicommiſſi, primò quia illud non erat adhuc purificatum, & ſic erat ius de futuro, quod non venit ſub generalibus verbis, Bart. *in l. qui Romæ, §. duo fratres num.* 17 *& ſeqq.* Rip. *num.* 47. *ff. de verbor. oblig.* Alex. *conſ.* 208. *num.* 4. *&* 5. *lib.* 6. Dec. *conſil.* 86. *num.* 4. *verſ. ſed his tamen non obſtantibus*, Curt. iun. *conſ.* 23. *num.* 1. *cum plurib. ſeqq.* Grat. *conſ.* 173. *num.* 44. *lib.* 1. Rimin. iun. *conſ.* 204. *num.* 79. *& ſeqq.* Boer. *deciſ.* 147. *num.* 11.

3 Etenim quælibet diſpoſitio intelligitur rebus ſic ſtantibus, *l. quod ſeruorum, vbi gloſſ. fin. ff. de condit. cauſ. dat.* Rom. *conſ.* 137. *num.* 1. *lib.* 2. Alex. *conſ.* 71. *num.* 8. *vol.* 5. Pariſ. *conſ.* 24. *num.* 72. *vol.* 2. Pedem. *deciſ.* 91. *num.* 2. latè Tiraquell. *in l. ſi vnquam in præfat. num.* 167. *Cod. de reuoc. donat.*

4 Quod multò magis debet babere locum in renunciatione, quæ eſt ſtricti iuris, *l. quicquid adſtringenda, ff. de verbor. oblig.* Dec. *conſ.* 452. *num.* 21. Soccin. *conſ.* 96. *in fin. vol.* 1. Pariſ. *conſ.* 110. *num.* 96. *lib.* 1. Gabr. *conſ.* 7. *num.* 7. *vol.* 1. Gabr. *conſ.* 60. *num.* 6. *vol.* 1. Bolognett. *conſ.* 32. *num.* 19. Rimin. iun. *conſ.* 204. *num.* 79. Bec. *conſ.* 111. *num.* 31. Pedem. *deciſ.* 112. *num.* 5.

5 Et debet intelligi, vt quantò minus dicatur renunciatum, *l. ſi domus, & ibi gloſſ. ff. de ſeruit. vrb. præd.* Dec. *in l. poſtquam num.* 6. *Cod. de pact.* Grat. *conſ.* 17. *num.* 4. *lib.* 1. Curt. iun. *conſ.* 23. *num.* 1. Becc. *d. conſ.* 111. *num.* 31.

6 Secundò, quia in proœmio tranſactionis ex qoo colligitur cauſa finalis, *l. fin.* vbi Bart. *ff. de hered. inſtit.* Alexan. *conſ.* 7. *num.* 3. *lib.* 2. Soccin. *conſ.* 159. *num.* 20. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 606. *num.* 13. Crauett. *conſ.* 192. *num.* 2. apparet, quod tranſactio non ſoit ex cauſa fideicommiſſi. Quandoquidem de hoc fideicommiſſo nulla fuit vnquam controuerſia inter fratres tranſigentes, ſed cauſa fuit ob defectum ſubſtantiæ paternæ, ſinguli non poterant integrè obtinere, quod ſibi ex teſtamento paterno relictum erat, & proindè, vt ſinguli proportionabiliter ſentirent diminutionem, fuit deuentum ad tranſactionem, vt colligitur ex verbis proœmij ibi, viſo, & benè intellecto ſtatu domus mortuariæ ipſorum partis, & quod ob multos defectus eiuſdem non poſſent conſequi, & habere ſinguli ipſorum reſpectiuè, id quod per teſtamentum præfati ipſorum patris diſpoſitum, & aſſignatum eſt, præuio &c. inierunt concordiam, &c. cùm igitur habeamus cauſam expreſſam ad illam ſemper reſtringitur generalitas verborum tranſactionis, *l. ſi de certa,* vbi Bart. *Cod. de tranſact.* Alex. *conſ.* 11. *num.* 2. *lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 20. *num.* 37. *lib.* 1. cum alijs cumulatis per Gabr. *de reg. iur. concl.* 4. *num.* 21.

Tertiò dicebatur ad effectum, vt per clauſulas generales cenſeatur renunciatum fideicommiſſo tria eſſe neceſſaria, de quibus per cumulatos à Becc. *conſ.* 111. *num.* 3. ſcilicet notitia fideicommiſſi, quod ſit reciprocum, & quod ſit æquale primum, ſaltem iuxta terminos *l. de his, Cod. de tranſact.* non probatur, non etiam ſecundùm, quia Renatus nihil poterat ſperare ex perſonis fratrum ſuorum, non etiam tertium, quia inter tranſigentes non erat par, & æqualis cauſa remittendi fideicommiſſum, quod ſcilicet Gulielmus, & Federicus renunciarent ampliſſimo fideicommiſſo pro ſumma Florenorum 7200. quæ nec propria ipſorum eſſe debebat, & hanc æqualitatem pro interpretatione tranſactionum præcipuè ponderant Doctores, vt per Alber. *conſ.* 29. *num.* 15. Bero. *conſ.* 70. *num.* 49. *lib.* 1. Becc. *d. conſ.* 111. *num.* 32. 7

Quartò, admiſſa etiam explicita ſcientia fideicommiſſi 8 potius in tranſactione adſunt iudicia, quod tranſigentes intellexerint, quod illi non eſſet renunciatum, dum præfati Gulielmus, & Federicus promiſerant ſinere, vt Maria vxor Renati conſequatur totum id, quod in tractatu nuptiali fuit ſibi donatum, vel promiſſum, quæ quidem promiſſio Gulielmi, & Renati circumſcripto fideicommiſſo, erat omninò ſuperflua, cùm dicti fratres ſublato dicto fideicommiſſo nullum baberent ius, quo poſſent impedire dictam Mariam agentem ad bona tenta per Renatum.

Circa illud, quod non fuerint impleta omnia capita 9 teſtamenti Ioannis fideicommittentis, & proindè non ſuffragetur conſenſus preſtitus per Renatum fideicommiſſo, viſum fuit Dominis, quod hoc ſit extra dubium firmatum in Rota ſuper renunciatione fideicommiſſi, & ideò ſi motiuum Dominis videbitur releuans, particulariter diſputabitur. Et ita fuit deciſum, &c.

REVERENDISS. D. BISCIA VIARVM PRÆSIDE.

Romana Contractus Vineæ.

Luna 22. Iunij 1616.

ARGVMENTVM.

Conſtitutio Gregorij XIII. ſuper iure congrui non habet locum in prædijs meritis, niſi concurrant requiſita dictæ Conſtitutionis, nec de iure communi, vel vigore alterius Conſtitutionis habet locum retractus in prædijs meritis.

SVMMARIVM.

Conſtitutio Gregorij XIII. ſuper iure congrui, quatenus concedit retractum vicino pro re ſpontè vendita non exorbitat à iure communi, & ideo comprehendit caſum ſimplicis vicinitatis abſque requiſitis in ipſa Conſtitutione, num. 1.

Contra, num 9.

Retractus competit vicino ex diſpoſitione iuris communis, propter Conſtitutionem Federici de iure prothomiſeos, n. 2.

Fallit in terris Eccleſia, num. 7.

Retractus in prædijs ruſticis non poteſt prætendi, niſi vigore Conſtitutionis Gregorianæ, §. in ruſticis, quæ licet loquatur in venditione coactiua, habet tamen locum etiam in venditione voluntaria, dummodo concurrant requiſita dicti §. num. 3.

Extenſio dici non poteſt, vbi adeſt maioritas rationis, ſed potius comprehenſio, ſiue tacita diſpoſitio, num. 3.

Retractus, vt habeat locum in prædijs ruſticis vigore Conſtitutionis Gregorianæ inter cæteras requiritur, quod prædium retrahentis ſit maioris pretij, & menſuræ, ac ædificiorum ſtructuris conſpicuum, ita vt magna in-

ter

ter vtrumque adſit inæqualitas, num. 4.

Agens conſtitutione, vel ſtatuto debet probare omnes qualitates à ſtatuto requiſitas, num. 5.

Verbum obſeruetur, *vel Conſtitutione poſitum importat diligenter aduertere, & cuſtodire, num. 5.*

Retractus non competit de iure diuino, num. 6.

Præcepta veteris teſtamenti alia ſunt moralia, alia iudicialia, alia cæremonialia, quæ iudicialia apud nos non habent vim legis, num. 6.

Conſtitutio Leonis X. ſuper retractu, quatenus diſponit de retractu in prædijs ruſticis, fuit in totum abrogata per Conſtitutionem Gregorij XIII. num. 8.

Conſtitutio Correctoria iuris communis prætextu publicæ vtilitatis non dicitur fauorabilis, ſed odioſa, num. 9.

Tacitum non poteſt plus operari, quam expreſſum, num. 10.

Comparatiuum præſupponit qualitatem poſitiui, num. 11.

Comparatiuum non verificatur, niſi relinquat etiam poſitiuum, num. 11.

Citatio approbat perſonam citati, non autem cauſam, nu. 12.

Vbi maximè ſi citatio fuerit facta, quatenus ſua putauerit intereſſe.

DECISIO DCCLXXXIII.

1 IN gradu appellationis, licèt potuiſſem expedire cauſam extra Cameram, nihilominus, vt ſatisfacerem petitioni Dominorum Stephani, & fratrum de Rota, propoſui dubium in Camera, An ſententia Illuſtriſſimi Domini Camerarij, ſiue eius D. Auditoris, & Dominorum Magiſtrorum Viarum eſſet confirmanda, vel infirmanda. Vendiderant hæredes Curtij Brogiæ vineam extra Portam Maiorem circa vnum milliare petiarum ex ſex Petilluſtri Domino Tiberio Caualerio, & dicti fratres de Rota habentes vineam vicinam petiarum decem in circa, intimati à præfato Domino Caualerio, quatenus ſua putaret intereſſe, prætendebant retrahere Vineam venditam, & ex infraſcriptis à præfatis Dominis Iudicibus ſententiam pro retractu obtinuerant.

2 Primò enim dicebatur Gregorianam concedentem retractum certo generi perſonarum pro re ſponte vendita non exorbitare à iure communi, ſed potius continere diſpoſitionem ſtatutam de iure diuino communi, & conſuetudinario: Ideò comprehendere caſum ſimplicis vnitatis, & ſic etiam ſi Vinea Fratrum de Rota non haberet qualitates requiſitas à Gregoriana *in §. in ruſticis quoque, &c.*

3 Vel quatenus iſte caſus in Gregoriana non comprehenderetur, & remanet in diſpoſitione iuris communis, prætendebatur in iure communi extare Conſtitutionem Federici, quæ incipit, ſancimus de iure prothomiſeos concedens retractum vicino. Vel etiam iuuari poſſe Bulla Leonis X. quæ etſi abrogata fuerit per Conſtitutionem Gregorianam, tamen allegari poſſe ſub prætextu, quod Gregoriana non correxit Conſtitutionem Leonis in hoc puncto diſponentem ſimpliciter, quod admittatur retractus in ruſticis prædijs abſque concurſu qualitatum, quas requirit Gregoriana.

4 Vltimò dicebatur, quod ex abundanti concurrebant qualitates requiſitæ à Gregoriana *in dicto §. in ruſticis quoque*. Quibus, & alijs ſimilibus in quodam deciſiuo reſponſo congeſtis minimè obſtantibus, vnanimiter fuit reſolutum, ſententiam prædictam eſſe infirmandam, nam retractus non poteſt prætendi, niſi vigore Gregorianæ *in dicto §. in ruſticis*, & licet ex obſeruantia Cameræ illa ſeruetur etiam in venditione voluntaria, quamuis loquatur ſolùm in coactiua, & hoc ex maioritate rationis, quia ſicut vicinus poteſt compellere dominum ante venditionem ad vendendum ſic, multò magis poteſt petere prælationem, quando Dominus vendit, & ſtante maioritate rationis non poteſt dici extenſio, ſed potius comprehenſio, ſiue tacita diſpoſitio, Alex. *conſ.* 75. *num.* 3. & ibi Add. *lib.* 5. Crauett. *conſ.* 83. *num.* 3. Rolan. *conſ.* 72. *num.* 45. *lib.* 1. Seraphin. *deciſ.* 496. *num.* 2. Tiraqu. *de retract. lignag.* §. 20. *num.* 2. Hoc tamen procedit, concurrentibus requiſitis *in d. §. expreſſis*.

4 Hic autem non concurrunt qualitates requiſitæ, nam inter cæteras retrahentis vinea deberet eſſe maioris pretij, & menſuræ, ac ædificiorum ſtructuris magis conſpicua, hiſque omnibus vineam retrahendam tantopere ſuperare, vt magna inter vtramque adeſſet inæqualitas; vinea verò fratrum de Rota, licèt ſit maior quattuor petiarum, tamen non tantòpere ſuperat, vt magna dicatur inæqualitas, & ex inſpectione ſitus videtur quaſi æqualis, non eſt ædificiorum ſtructuris conſpicua, ſed habet ſolùm vaſcam, & ſupra illam paruam manſionem quantum tenet vaſca, quæ malè etiam poteſt deſeruire pro vineario.

5 Ideò cùm iſtæ duæ qualitates deficiant, etiamſi vinea retrahenda eſſet ſolita locari, & non ſit tam benè culta, & habeat vaſcam diſcoopertam, ſufficiunt ad excludendum retractum, quia quando agitur ex Conſtitutione, vel ſtatuto, debent ad vnguem obſeruari, concurrere, & probari omnia, quę à Conſtitutione requiruntur, quorum alterum ſi deficiat non intrat Conſtitutio, Gloſſ. *in l. mancipia, verb. aduocandum*, & ibi Burrig. Fulgoſ. & Caſtrenſ. *Cod. de ſeru. fugit.* cum alijs per Tiraquell. *de retract. lignag.* §. 8. *gloſſ. 7. num.* 1. *&* 2. & ita ſæpiſſimè fuit deciſum in alijs cauſis. Maximè per illa verba Bullæ, illud obſeruetur, quod importat diligenter aduertere, & cuſtodire, *l. obſeruandum, ff. de offic. Præſid.*

6 Non obſtat, quod Gregoriana non ſit contra ius commune, ſed contineat diſpoſitionem de iure diuino. Nam licet ex legibus Moſaycis, relatis in dicto deciſiuo reſponſo, & à Tiraquell. *de retract. in præfat. num.* 7. aliqui tentauerint iſtud aſſerere, tamen quod iſti admodum fallantur, fusè probat Tiraqu. *ibidem num.* 8. *& trib. ſeqq.* authoritate Theologorum, Canoniſtarum, & Iuriſperitorum, nam vt probat ibidem Tiraqu. præcepta veteris teſtamenti alia ſunt moralia, alia cæremonialia, & alia iudicialia, & extraiudicialia, vt eſt illud de redimendo agrum à propinquo, apud nos non habent vim legis.

7 Minus obſtat Conſtitutio Federici, quia non habet locum in terris Eccleſiæ, Afflict. *de iure Prothomiſ. in princ. num.* 3. Nouell. *eodem tract. in princip. num.* 27. Benedellus *in rubr. num.* 280. Bard. *de iure Prothomiſ. in princip. Bulla Sixtina not.* 2. *num.* 15.

8 Nec poteſt iuuari Bulla Leonis, quia Gregoriana in §. 1. illam, & alias abrogauit, & penitùs reuocauit, & ſuſtulit, quatenus ad aliquod eorum, quæ in Gregoriana continentur, pertinent, deque aliquo eorum ſtatuunt, aut diſponunt. Vnde dum allegatur Leonina ad iſtum retractum, qui continetur in Gregoriana *in §. in ruſticis*, non poteſt allegari, quia fuit penitùs ſublata, & abrogata, & correxit Leoninam in hoc puncto, cùm Gregoriana requirat qualitates in illa expreſſas, & mandet ita obſeruari.

9 Minùs etiam obſtat, quod Gregoriana dum concedit retractum certo generi perſonarum, non exorbitet à iure communi. Nam hoc in ſpecie reprobatur à Tiraquello *de retractu in præfatione num.* 29. dicens admodum ineptum, atque ridiculum videri, quia non certas aliquas perſonas tantùm comprehendit, ſed omnes in vniuerſum, ex ea enim nulli, licèt extraneo non vicino vendere, quin vicino liceat retrahere, & ideò eſſe odioſam, & contra ius, & ſtrictè interpretandam, pluribus probat ibidem Tiraqu. *num.* 60. *& plurib. ſeqq.* Rota *diuerſor. par.* 1. *deciſ.* 475. & in alia iuris congrui 5. Iulij 1600. coram R. P. D. Coccino, & in Tribunali Cameræ pluries reſolutum, & hoc procedit, etiamſi in proœmio verbum aliquod de publica vtilitate adſit, quia nihilominus Conſtitutio correctoria iuris communis non dicitur fauorabilis, ſed odioſa, vt latè per Sarmient. *ſelect. interpret. lib.* 1. *cap.* 12.

10 Et Conſtitutiones Sixtina, & Leonina, tanquam iuris communis correctoriæ à Pio V. fuerunt abrogatæ, & ſublatæ, quia nimis latè à iudicibus interpretatæ cauſam iniuriæ, quàm pluribus pauperibus præbebant, vt refertur etiam in principio Gregorianæ. Nec obſtat, quod dicebatur coram me, quod iſto caſu non ſumus in coactiua. Ideò Gregoriana ſit largiùs interpretanda, quia cùm caſus iſte veniat ex tacita diſpoſitione à maioritate rationis, non poteſt plus operari tacitum, quàm expreſſum, *l. qui ad certum, ff. locat.* Bellamer. *conſ.* 19. *num.* 2. Ideò ſicut in caſu expreſſo requiritur concurſus qualitatum, ſic etiam in iſto tacito.

11 Nec etiam obſtat, quod concurrant qualitates, §. 12. ex eo, quia licet ædificium fratrum de Rota non ſit conſpicuum, tamen ſatis ſit, cùm adſit ſtantia habitabilis etiam nocturno tempore, qualis qualis ſit, cùm in iſta

retra-

retrahenda, neceſſe tum aliquod reperiatur in caſu ſuperuenientis pluuiæ, quia Bulla dat formam, & non poteſt extendi cùm ſit odioſa, & correctoria iuris communis, ideò non ſufficit, quod adſit vaſca cooperta cum parua manſione, quia non poteſt propterea dici ædificiorum ſtructuris magis conſpicua, comparatiuum enim præſupponit qualitatem poſitiui, Bald. *in l. 2. num. 3. C. de probat.* maximè in Conſtitutione correctoria iuris, in qua cùm verba ſint propriè intelligenda comparatiuum ſeruat propriam naturam ſuam, & non verificatur, niſi relinquat etiam poſitiuum, vt poſt alios Surd. *deciſione 65. numero* 12. & ſic, quod vinea retrahenda ſit conſpicua ædificiorum ſtructuris, & illa pro qua prætenditur retractus ſit eiſdem magis conſpicua.

12 Vltimò non obſtat intimatio facta à D. Caualerio de venditione vineæ, quia licet per citationem perſona approbetur, non tamen admittitur, niſi probet de iure ſuo, quia approbatio huiuſmodi reſpicit perſonam, non autem cauſam, Dec. *in l. fin. num.* 45. *C. de edict. Diu. Adrian. toll.* Maximè, quia intimatio fuit facta, quatenus ſua putauerit intereſſe, nam hæc verba nil aliud inferunt, quam dicere, quod ſua intereſſe putant, licèt falſo, ideò de intereſſe illo docere debent, vt ex ſententia Felin. *in c. cum inter n.* 12. *in fin. de except.* tenent Zuccar. *in d. l. fin.* & alijs quos refert, & ſequitur Menoch. *de adipiſc. remed.* 4. *n.*615. *& ſeqq.* Rolan. *conſ.* 29. *n.* 8. *& ſeqq. lib.* 2.

Finis Partis Secundæ.

INDEX

INDEX
RERVM, SEV MATERIARVM,

Quæ in hac Secunda Parte Deciſionum Recentiorum continentur.

A

ABſentis Clerici, & non reſidentis diſtributiones accreſcunt alijs de Capitulo intereſſentibus, & Beneficiatis. deciſ.107. num.1.
Abſens clericus, & non reſidens, an & quando habeatur pro præſente. deciſ.107. num.2.
Abſens, & infans, vt legitimari poſſit, requiritur ſpeciali mentio in facultate legitimandi. deciſ.65. num. 1. Amplia, vt nec ratificatio legitimati hoc caſu aliquid operetur. num.1. Contra ampliationem, latè num. 2. Vbi id firmaretur, & num.3.
Abſenti æquiparatur infans in materia legitimationis. deciſ. 65. num.1.
Abſolutio ab excommunicationem ad cantelam non poteſt concedi abſque ſpeciali commiſſione. deciſ.546. num.4.
Abſolutio à iuramento obtenta ab eo, qui abſolutionem non peteret inrauerat, & obtenta non vti, non ſuffragatur niſi hæc exprimatur. deciſ.5. num.2.
Abſolutio à iuramento non prodeſt poſt periurium incurſum. deciſ.5. num.2.
Abſolutus à cenſuris non cenſetur diſpenſatus ab irregularitate, quia irregularitas non eſt cenſura. deciſ.44. num.5.
Abſtinendi beneficium facit, ut non valeat conſequentia, eſt filius, ergo hæres. deciſ.148. num.3.
Acceptatio alternatiuæ requirit ſcripturam, & quomodo. deciſ. 608. num.3. Declara, ut num.4.
Acceptilatio, vel ſolutio pro parte non nnuat prò alia parte. deciſ. 545. num.3.
Acceſſorium extincto principali eatenus extinguitur, quatenus extinctum eſt principale, & non vltra. deciſ. 256. num.2.
Acceſſorium corruit ſublato principali. deciſ.739. num. 5.
Acceſſorium non immutat naturam ſui principalis. deciſ.16. num.3.
Acceſſorii idem eſt iudicium, quod principalis. deciſio 97. num.2.
Acceſſus eſt noua acquiſitio quæ de futuro ius accipit, non de præterito, & ideo requirit habilitatem habentis acceſum de tempore, quo accedere vult, ſiue de tempore purificatæ conditionis. deciſ.199. num.2.
Acceſſus, & regreſſus, ſi nulla præcedit Eccleſiæ reſeruatio, ſunt gratiæ reſpicientes fauorem certæ perſonæ quæ nullam inducunt affectionem, quando non purificantur in perſona, cuius ſunt reſeruatæ. deciſ.190. num.8.
Acceſſus dat ius in re, non ad rem. deciſ.190. num.9.
Acceſſus ante illius purificationem nihil ponit ineſſe. deciſ. 190. num.8.
Accidentale impedimentum non diu durat, & ideo expectandum eſt, quod ceſſet. deciſ.713. num.4.
Acconcium, ac alia, quæ dantur ob cauſam matrimonij, gaudent priuilegijs dotis. deciſ.372. num.4.
Acquiſitio fructuum non impeditur ex errore facti etiam quando ius reſiſtit. deciſ.320. num.6. Vbi etiam adducuntur exempla.
Acquirere cui quis voluerit, ex præcedentibus, & ſequentibus, dignoſcitur. deciſ.241. num.7.
Acquiſita ex aliena pecunia ſunt eius, cuius eſt pecunia, quando acquireos erga ipſum recognouit bonam fidem. deciſ.771. n.3.
Acquiriens ex aliena pecunia, ſibi acquirit. deciſ.771. num.5. Fallit vbi acquirens declarauit ſe in re acquiſita habere nudum nomen. num.5.
Acta facta inter alias perſonas faciunt fidem quo ad præparationem alterius iudicij. deciſ.619. num.7.
Acta quæ non fuerunt producta, non debent tranſportari. deciſ.584. num.13.
Actorum irrelevantia excuſat à tranſportatione. deciſ.564. n.4. Contrarium. num.5. Licet ibi poſtea firmetur prima opinio.

Acta iudicii non requirunt teſtes. deciſ.275. num. 3.
Acta in vno iudicio non prouant in alio etiam inter eaſdem perſonas, niſi producantur. deciſ.639. num. 3.
Actus habetur pro non facto conditione non adimpleta. deciſ.1. num.9. in fine.
Actus poſſeſſorii præſumuntur facti in vim tituli præambuli. deciſ.266. num.5. & deciſ.560. num.5.
Actum, quem quis ad probandum ius ſuum deducit, impugnare non poteſt. deciſ.652. num.4. in fine.
Actus interpretari ſemper debet, vt agenti minus præiudicet, quam ſit poſſibile. deciſ.596. num.4.
Actus ſubſequentes declarant præcedentes. deciſ. 361. num. 1. in fine.
Actus imperfecti natura eſt, vt aliquid deficiat, aut addi poſſit. deciſ.558. num.1. in fine.
Actus præſumitur potius factus ex capite veriſimiliori licet non expreſſo, quam ex expreſſo. deciſ.700. num.7.
Actum nemo impugnare poteſt à ſe alias approbatum. deciſ.456. num.4.
Actorum amiſſio nunquid cenſeatur probata ex atteſtatione Nottarij. deciſ.604. num.2.
Acta Notarii, vbi fuerunt amiſſa, ſi aliquid de actis defuit, præſumitur amiſſum. deciſ.604. num.2.
Actus facti eadem die, coram eodem Notario, & teſtibus, correſpectiui dicuntur. deciſ.542. num.5.
Actus præiudiciales, quando plures fuerunt reiterati, non præſumuntur facti ex gratia. deciſ.397. num.3.
Actus præſumitur geſtus eo modo, quo validè geri potuit. deciſ. 469. num.3.
Actus approbatio non datur ſine ſcientia approbantis. deciſ.662. num.2.
Actus nullus, vt dicatur approbatus, oportet, vt approbans ſciat nullitatem. deciſ.662. num.6.
Actus dubius non debet nocere, neque inducere ſimulationem. deciſ.413. num.5.
Actus reſtrictus ad certam cauſam, non debet vltra illam operari. deciſ.534. num.3.
Actus præſumitur potiùs factus iure proprio, quam alieno. deciſ.299. num.2. & num.3.
Actus competens non iure proprio, ſed alieno cenſetur alieno nomine factus. deciſ.299. num.3.
Actus debet cenſeri factus tempore licito ad euitandum delictum. deciſ.358. num.7.
Actus correſpectiui dicuntur, qui vno contextu, & eodem die, & loco, & coram iiſdem teſtibus fiunt. deciſ. 527. num.1.
Actum faciens per alium, videtur facere per ſe ipſum. deciſ.139. num.4.
Actus geminatio magis enixam, & præciſam voluntatem oſtendit. deciſ.676. num.2.
Actus, qui dederunt cauſam liti, non habentur in conſideratione ad effectum manutentionis. deciſ.409. num.4.
Actum, &c. hæc clauſula importat actum perfectum, conſummatum, & publicatum. deciſ.628. num.3.
Actum, &c. clauſula hæc includit effectum ſubſcriptionis, ſigni, & rogitus. deciſ.628. num.3.
Actum, qui poteſt facere, poteſt etiam illum qualificare. deciſ. 306. num.5.
Actus legitimi non recipiunt diem, neque conditionem. deciſ. 638. num.4.
Actus conſequutiuus non habetur in conſideratione. deciſ.174. num. 4.
Actus etiam inualidus ab agente non poteſt impugnari. deciſ. 174. num.5.
Actus vnius alteri non præiudicat non data illius licentia. deciſ. 174. num.7.
Actus qui dederunt cauſam liti, non tribuunt ius conſiderabile. deciſ.30. num.1.

Acta non dicuntur non integrè tranſpoſitata ex verbis, omiſſis aliis, &c. quia illa apponuntur de ſtylo Notariorum ad ſubintelligendas clauſulas ordinarias. deciſ. 145. num. 4.

Actus non ſeruata forma factus, nullus eſt. deciſio 15. num. 3.

Actum nihil dicitur, donec aliquid remanet agendum. deciſ. 725. num. 7.

Actus non dicitur perfectus donec eſt partim factus, & partim non. deciſ. 725. num. 7.

Actus nullus ratificari poteſt, quando nullitas prouenit ex defectu concurſus. deciſ. 85. num. 3.

Actum comprobare videtur, qui illius occaſione vel alterius procurator in iudicio comparet. deciſio 82. num. 2.

Actus præſumitur factus vigore tituli præcedentis. deciſ. 615. num. 3.

Actio mandati ceſſat reuocato mandato. deciſio 469. num. 1.

Actio vt inſtituatur benè contra Ciuitatem, debet dari copia libelli Prioribus. deciſ. 637. num. 2.

Actiones perſonales debent dirigi contra venditorem hæreditatis, non contra emptorem. deciſ. 347. num. 1.

Actio negotiorum geſtorum non eſt in rem, ſed in perſonam. deciſ. 552. num. 9.

Actio terminorum amotorum habet peculiare, vt non concludatur, aduerſarium compelli. deciſ. 550. num. 5.

Actio terminorum amotorum habet hoc, quod nihil petitur à parte, ſed à iudice. deciſ. 500. num. 5.

Actio negatiua competit non ſolum pro ſeruitutibus, ſed etiam pro omni iure incorporali. deciſ. 331. num. 5.

Actiones directæ remanent penes cedentem. deciſ. 766. num. 5. Fallit in ceſſione bonorum facta ad fauorem creditorum. num. 5.

Actio hypothecaria non percutit dominium rei alienatæ, ſed poſſeſſionem dumtaxat, & per eam datur creditori retentio rei auocatæ à tertio emptore ad tempus, donec ſibi ſatisfiat de fructibus. deciſ. 759. num. 3. & 4.

Actio nullitatis durat uſque ad 30. annos. deciſ. 156. num. 8.

Actio ſpolii eſt in rem ſcripta. deciſ. 476. num. 2.

Actio in rem ſcripta competit ſucceſſori, & contra ſucceſſorem. deciſ. 476. num. 2.

Actione perſonali in aliquem translata, intelligitur ad illum translatum pignus generale, vel ſpeciale. deciſ. 168. num. 2.

Actio ſpolij ceſſat, quando conſtat de non iure in petitorio. deciſ. 9. num. 4.
Declara, vt num. 5.

Actio hypothecaria præſcribitur ſpacio decem annorum inter præſentes, & viginti inter abſentes. deciſ. 595. num. 9.

Actio negotiorum geſtorum ceſſat ceſſante actione. deciſ. 732. num. 3.

Actio negotiorum geſtorum compatitur ſe cum actione mandatis. deciſ. 723. num. 2.

Actore non probante reus abſoluitur, & è contra. deciſ. 818. num. 5.

Actor in actione perſonali conſequi debet id omne quod litis conteſtatæ tempore fuiſſet habiturus. deciſ. 528. num. 2.

Actoris ius, quando ex facto vnius ex obligatis non eſt factum deterius, tunc non poteſt actor indigere exceptione. deciſ. 245. num. 5.

Actore non probante reus abſoluitur. deciſ. 462. num. 6.

Actor vbi ſuam fundauit intentionem, debet & reus iuſtificare ſuam exceptionem. deciſ. 17. num. 5.

Actor vbi plenè probauit ſuam intentionem, non ſuffragatur reo exceptio dubia, & illiquida. deciſ. 229. num. 5.

Actor tenetur probare concludenter fundamentum ſuæ intentionis. deciſ. 109. num. 1.

Actor non tenetur iudicium aſſecurare. deciſio 326. num. 5.

Addendi & minuendi reſeruata facultas non habet locum in iis, quæ, ſecundum ius commune diſpoſita ſunt. deciſio 240. num. 4.

Addendi, & minuendi facultas non extenditur ad totalem derogatoriam, & alterationem. deciſio 240. num. 5. & 6.

Adimplere, quis dicitur adimplenda, quando per ipſum non ſtetit, quin adimpleretur. deciſ. 142. num. 2.

Adipiſcendæ interdictum, quando hæredi concedatur. deciſ. 263. num. 6.

Aditio hæreditatis creditoris facta per debitorem operatur extinctionem crediti pro rata, pro qua debitor eſt hæres. deciſ. 450. num. 2.

Aditio hæreditatis probatur per retentionem debiti, quod alias eſſet ſoluendum. deciſ. 255. num. 3. Vbi maximè ſi retentio fuit per plures annos.

Aditio hæreditatis probatur ex aditione facta per procuratorem habentem ſpeciale mandatum. deciſio 766. num. 3.

Adiri poteſt hæreditas inter ſpacium triginta annorum. deciſ. 86. num. 4.

Additio hæreditatis probatur ex locatione rerum hæreditariarum, & fructuum perceptione. deciſ. 637. num. 1.

Aditio præſumitur ex poſſeſſione, quando alias eſſet inconueniens, quod quis iniuſtè poſſideret. deciſ. 638. num. 2.

Aditio hæreditatis præſumitur, quando vltra legitimam aliquid retinet. deciſ. 638. num. 3.

Aditio ſub conditione facta non eſt aditio. deciſio 638. num. 4.

Adiens hæreditatem ſub conditionem ſi aliquid in hæreditate eſt, non repudiat. deciſ. 638. num. 4.

Adire hæreditatem dicitur, qui ſoluit debita hæreditaria. deciſ. 638. num. 5.

Aditio hæreditatis cum beneficio legis, & inuentarij, quid operetur. deciſ. 524. num. 2.

Arbitrio hæreditatis in parte nomine filiæ præſumitur ex poſſeſſione bonorum hæreditariorum. deciſ. 923. num. 4. vbi maximè ſi pater in dictis bonis non poteſt habere vſumfructum.

Aditio hæreditatis inducitur ex contractu inito ſuper re hæreditaria, quamuis in minimo. deciſ. 80. num. 1. Vbi ex locatione.

Aditio hæreditatis probatur per actus, qui citra ius, & nomen hæredis fieri non poſſunt. deciſ. 82. num. 2.

Aditio hæreditatis inducitur per ſolutionem debitorum defuncti. deciſ. 82. num. 2.

Aditio hæreditatis probatur ex pluribus. deciſio 82. numer. 4.

Aditio hæreditatis probatur ex locationibus rei hæreditariæ. deciſ. 32. num. 1.
Fallit ſi potuit fieri alio titulo. num. 3.
Vbi tamen quod de dicto titulo eſt docendum, & num. 4.

Aditio hæreditatis inducitur ex poſſeſſione rei hæreditariæ vltra portionem prius ſibi competentem. deciſ. 32. num. 3.

Aditio hæreditatis probatur ex actu concernente aliquam rem hæreditariam, quicumque tertio celebratur. deciſ. 32. num. 4.

Aditio hæreditatis non infertur neceſſario ex actu poſſeſſionis, & ſufficit poſſibilitas poſſidendi ex alio titulo. deciſ. 32. n. 5. Vbi tamen declara.

Aditio hæreditatis probatur non ſolum ex actibus, qui eam neceſſario, ſed qui veriſimiliter, & præſumptiuè inferunt. deciſ. 32. num. 5.

Aditio hæreditatis ab inteſtato delatæ facilius admittitur. deciſ. 32. num. 6.

Aditionis hæreditatis materia dicitur diuidua. deciſio 532. num. 4. & 5.
Declara, vt num. 6.

Adiudicatio bonorum in ſolutum ſortitur naturam venditionis. deciſ. 528. num. 3.

Adiudicatio bonorum, quæ debet fieri pro iuſto precio, dicitur æſtimatio certa, & à lege facta. deciſ. 528. num. 4.

Adiudicatio habet vim emptionis, & venditionis, & iiſdem terminis regulatur. deciſ. 723. num. 1. Vbi quod in ea debent interuenire requiſita venditionis.

Adiudicatio requirit certitudinem crediti. deciſio 725. numer. 2.

Adiudicatio facta pro concurrenti quantitate crediti ante liquidationem dicitur incerta, nec ex transfertur dominium. deciſ. 725. num. 2.

Adiudicatio dicitur nulla defectu conſenſus, vbi fuit facta per verba obtinuit mandari, adiudicari. deciſ. 725. num. 3. & 4. & latè num. 5. Vbi etiam de ſtylo.

Adiudicatio vbi eſt conſumata, nihil aliud à iudice eſt agendum. deciſ. 725. num. 9.

Adiudicatio non dicitur conſummare ante intimationem decreti adiudicationis faciendam de ordine iudicis, & illius reproductionem. deciſ. 725. num. 9.

Adiudicatio non debet fieri vbi adeſt oblatio alterius. deciſ. 725. num. 11.

Adminicula non ſuffragantur vbi non præcedit aliquis gradus probationis, cui congiungi poſſint. deciſio 558. numer. 3.

Adminicula licet poſſint ſupplere defectum ſcripturarum

ad

ad effectum, vt illis fides adhibeatur, non tamen poſſunt mutare ſubſtantiam, ſeu qualitatem ſcripturarum, & facere, quod ſcriptura informis ſit authentica, deciſ. 297. num.3.
Adminicula non poſſunt deſeruire pro probatione non dato prius aliquo gradu probationis ſaltem ſemiplenæ, & niſi ſint vehementia. deciſ.768. num.5.
Adminiculum pro fide ſcripturæ poteſt deſumi etiam ex ſcripturis minus legaliter extractis. deciſ.18. num.3.
Adminicula non ſunt probationes de per ſe, ſed auxilia probationum. deciſ.18. num.3.
Adminiculum pro fide ſcripturæ præſtant teſtes etiam nulliter examinati. deciſ.18. num.3.
Adminiſtratio debet eſſe communis eorum omnium ad quos ſpectat utilitas rei adminiſtratæ. deciſ.2. num.2.
Adminiſtratio in dubio debet deferri iis, de quibus facienda erat electio. deciſ.744. num.1.
Adminiſtratio vni tantum eſt concedenda, quando conſtat de voluntate teſtatoria volentis ad vnum tantum, non ad plures pertinere. deciſ.744. num.6.
Adminiſtratæ tutelæ reddita ſemel ratione non eſt amplius reddenda. deciſ.184. num.1.
Adminiſtratores alienarum pecuniarum debent eas rogare ad vſum deſtinatum. deciſ. 107. num.3.
Adminiſtratores in ſubſidium vocati admittuntur caſu eueniente. deciſ.734. num.3.
Adminiſtrator non dicitur debitor antequam rationem reddiderit, quia poteſt in redditione rationis creditor remanere. deciſ.727. num.3.
Admiſſio iudicis facta ſub conditione non operatur ante purificationem conditionis. deciſ.260. num.2.
Aduerſarius qui agnouit propriam poſſeſſionem non poteſt contra proprium factum venire. deciſ.752. num.2.
Ædificii qui poſſeſſionem habet, videtur etiam habere poſſeſſionem vſus ipſius ædificij. deciſ.378. num.1.
Ægidiana non habet locum ſtante nullitate, & iniuſtitia ſententiæ. deciſ.391. num.6.
Ægidianæ conſtitutioni, quando ſit locus. deciſ.353. num.1.
Ægidiana non habet locum in rebus Eccleſiæ. deciſ. 472. num.1.
Ægidiana non habet locum inter laicos, quando agitur de vtili dominio, ſi dominium directum eſt Eccleſiæ. deciſ.472. num.2.
Ægidiana intrat in quolibet poſſeſſorio, & in Saluiano. deciſ. 150. num.3.
Ægidiana locum habet, quando contra ſententiam in poſſeſſorio de nullitate non opponitur. deciſ.150. num.4.
Ægidiana habet locum in ſententia lata in Saluiano. deciſ.324. num.2.
Ægidiana tollit impedimentum iuris Canonici, deciſ.324. num.1.
Ægidiana vt habeat locum, ſententia debet eſſe iuſta. deciſ.324. num.3.
Æqualitas inter contrahentes ſemper ſeruanda eſt. deciſ.1. num.14.
Æqualitas maximè in iudiciis ſeruanda eſt. deciſio 329. num.3.
Æqualitas inter fratres eſt ſeruanda. deciſ.647. num.4.
Æqualitas ſemper eſt ſeruanda. deciſ.462. num.3.
Æquitas intrat contra eum, ad quem pervenit pretium rei alienæ. deciſ.483. num.7.
Æquitatem Rota ſemper ſequi ſolet. deciſ.60. num.2.
Æquitas vt relicto vtroque rigoroſo extremo ſeruetur, arbitrium operatur. deciſ.506. num.1.
Æs alienum teſtatoris debet detrahi ex fideicommiſſo ante reſtitutionem. deciſ.259. num.1.
Æſtimatio augetur aliquando ex emptoris affectione. deciſ.424. num.7.
Æſtimatio, ſeu petitio legitimæ debet fieri mortuo patre, non eo viuente. deciſ.195. num.3.
Æſtimatio domus ruſticæ non debet fieri principaliter, ſed acceſſoriè, & in quantum reddit vtilius, vel deterius prædium. deciſ.459. num.3.
Æſtimatio non facit venditionem, quando non eſt facta condigno pretio. deciſ.131. num.8.
Ætatis filiorum mater præſumitur habere veram notitiam. deciſ. 200. num.3.
Aetatis defectus non poteſt opponi illi, qui præſentatur ad beneficium ſimplex Iurispatronatus, quando fundator dixit etiam minores 14. annis poſſe admitti. deciſ.194. num.1.
Aetas probatur per teſtes de auditu. deciſ.483. num.4.
Aetas probatur ex fide baptiſmatis, deciſ.85. num.2.
Aetas probatur per duos teſtes, dicentes ſe fuiſſe præſentes natiuitati, etiam quod interrogati, annum ignorent. deciſ.296. num.2.
Aetas minor non cenſetur probata per dationem curatoris in preiudicium tertii. deciſ.12. num.2.
Aetas minor de iure communi 25. annorum poteſt à ſtatuto reſtringi. deciſ.776. num.3.
Affectio beneficii non reſultat ex gratia quæ ob non adimplementum conditionis non potuit ſortiri effectum. deciſ. 190. num.8.
Affectio inducta per appoſitionem manus Papæ ceſſat ex effectuatione gratiæ. deciſ.190. num.9.
Affectio difficilius remouetur, quam reſeruatio. deciſ. 244. num.6.
Affinitas per mortem vnius ex coniugibus diſſoluitur. deciſ.314. num.4.
Affrancandi facultas ſpacio multi temporis præſcribitur. deciſ. 684. num.8.
Agens vigore fideicommiſſi repellitur exceptione, quod fideicommiſſum de ipſo non loquatur. deciſ.203. num.6.
Agens nomine alterius non ſibi, ſed ei, cuius nomine agit, acquirit. deciſ.639. num.2.
Agens abſque actione, nulliter agit. deciſ.464. num.4.
Agens ex ſtatuto prohibente alienationem in forenſem abſque licentia, non tenetur probare licentiam, non interueniſſe, ſed ſufficit probatio alienationis. deciſ. 37. num.5.
Agens remedio reſtitutorio ſuper decimis tenetur probare titulum coloratum ſuæ poſſeſſionis. deciſ. 189. num. 4. Dic procedere, quando actio ſpolii intentatur contra eum, qui ſe fundat in iure communi. num.4.
Agens ſine actione poteſt etiam parte tacente per iudicem ex officio repelli. deciſ.459. num.2. Vbi tamen quod id non poteſt opponi poſt ſententiam, nec iudicium redditur retro nullum.
Agens conſtitutione, vel ſtatuto debet probare omnes qualitates à ſtatuto requiſitas. deciſ.783. num.5.
Agnationis conſeruandæ ratio, quando cenſeatur habita à teſtatore. deciſ.344. num.19. & 20.
Agnatio non conſeruatur per fœminas. deciſ.432. num.4.
Agnationis generis an ſub eius nomine veniant fœminæ, aut lineæ maſculinæ maſculis deficientibus. deciſ. 432. num. 5. & 6.
Agnationis conſeruandæ rationem excludit vocatio fœminarum in qualibet parte teſtamenti. deciſ.538. num.3.
Agnationis conſeruandæ rationem excludit facultas alienandi conceſſa inſtitutis, ſeu ſubſtitutis. deciſ. 538. num.4.
Agnationis conſeruandæ ratio habita per teſtatorem, debet intelligi in caſu, quo fiet locus ſubſtitutioni. deciſ. 538. num.4.
Agnationis ratio cenſetur contemplata, vbi teſtator ſæpius repetiit qualitatem maſculinitatis. deciſ. 667. num. 9. Contrarium vero quia differunt conſideratio maſculinitatis, & agnationis. num.10.
Agnationis conſeruationem excludit fœminarum vocatio. deciſ.667. num.10.
Agnationis conſeruandæ ratio non cenſetur conſiderata, quando teſtator illam non expreſſit. deciſio 667. numer.10.
Agnationis conſeruandæ ratio intelligenda eſt iuxta terminos præcedentis ſubſtitutionis, ita vt non fiat extenſio de caſu ad caſum, nec de perſona ad perſonam, vel de gradu ad gradum. deciſ.667. num.11.
Agnatio per fœminas non conſeruatur, ſed in ipſis finitur, etiamſi ſint agnatæ. deciſ.203. num.4.
Agnatio noua ficta creatur, quando teſtator vocat extraneum cum onere aſſumendi cognomen familiæ teſtatoris. dec. 627. num.7.
Agnationis memoria non perpetuatur in fœmina. deciſ. 282. num.4.
Agnationis ratio non præſumitur à teſtatore conſiderata, niſi ipſe eam exprimat. deciſ.282. num.4. Vbi niſi adſint in contrarium coniecturæ.
Agnationis ratio non cenſetur conſiderata ex eo ſolo, quod ſubſtitutus ſit agnatus. deciſ.282. num.4.
Agnationis ratio non cenſetur conſiderata, quando teſtator nullam fecit mentionem maſculinitatis, ſicuti è contra prædilectio maſculorum arguit animum conſeruandæ agnationis. deciſ.282. num.5.
Agnationis ratio non cenſetur conſiderata ex vnico tan-

tum gradu ſubſtitutionis, ſicuti è contra pluralitas graduum arguit animum conſeruandæ agnationis, deciſion. 282. num. 6.
Agnationis ratio non cenſetur conſiderata, quando teſtator hæredes extraneos inſtituit, deciſ. 282. n.6.
Agnationis ratio cenſetur conſiderata ex multiplicata expreſſione maſculinitatis, deciſ. 254. n.4.
Agnationis conſeruationem etiam fœminæ in filius amant, deciſ. 354. n. 4.
Agnatio non poteſt conſiderari in filijs, & deſcendentibus filiarum, deciſ. 354. n. 4.
Agnationem patris filij ſequuntur, non autem matris, deciſ. 354. num. 4.
Agnationis ratio non cenſetur conſiderata ex ſola excluſione filiarum, deciſ. 354. n. 6.
Agnationis ratio non cenſetur conſiderata, vbi teſtator vocauit fœminas, deciſ. 267. n.6.
Agnationis ratio debet attendi tantum in caſibus, & perſonis expreſſis, deciſ. 267. n.6.
Agnationis ratio non cenſetur conſiderata, vbi fuerunt vocatæ fœminæ, deciſ. 318. n.7.
Agnationis conſeruatio non eſt ſufficiens cauſa pro validitate renunciationis factæ per mulierem, deciſ. 723. n.9.
Agnatus patri dicitur filius, deciſ. 332. n. 2. Vbi declaratur hæc concluſio, & n. 3.
Agnati numquid an dicantur nepotes ex filio, & quomodo, deciſ. 332. n. 2. & ſeqq.
Agnatorum appellatione in fideicommiſſis veniunt etiam filij, deciſ. 402. n. 2.
Agnatorum fides à lege magis comprobatur in adminiſtrationem tutelæ, quam aliorum, quia ob ſpem ſucceſſionis diligentius adminiſtrant, deciſ. 744. n. 2.
Alendi onus ad patrem, non autem ad extraneum ſpectat, deciſ. 115. n. 1.
Alere pater tenetur filios etiam quomodolibet illegitimos, & deſcendentes ab eis, deciſ. 224. n. 1. Vbi etiam, quod iſtud onus tranſit ad hæredes.
Ali filius non debet à patre, quando aliunde habet vnde ſe alat, & quomodo hoc intelligatur, deciſ. 524. num. 5. & ſeq.
Alere non tenetur maritus vxorem ſine dote, nec in propria domo, deciſ. 470. n. 4.
Alere vxorem maritus tenetur, ſi habuit dotem, extra propriam domum, perinde ac ſi eſſet in domo, & ad eius obſequia parata, deciſ. 470. n.4.
Alere patronum Eccleſia non tenetur, qui alias habet, vnde poſſit ali, deciſ. 454. n.3.
Ali debet vxor à marito in cuius ſeruitio, & opera eſt, deciſ. 168. num. 2.
Alienatio bonorum Eccleſiæ interdicta eſt, etiam in vtilitatem Eccleſiæ ſine ſpeciali Summi Pontificis licentia, deciſ. 631. num. 1.
Alienari poſſunt inconſulto Summo Pontifice bona, quæ ſunt difficilis recuperationis. Quod an verum ſit, & quando, deciſ. 631. n.3. & ſeq.
Alienatio bonorum Eccleſiæ licitè poſſunt ab Epiſcopo alienari inconſulto Summo Pontifice, quando ſunt penitus incerta, & incognita, quod an verum ſit, & quando, deciſ. 631. n. 3. & ſeqq. & n. 4. Vbi etiam quando talia bona dicantur incerta, & incognita.
Alienari non poſſunt bona fideicommiſſaria, & alienata vendicantur ab emptoribus, deciſ. 426. n. 2.
Alienandi cauſa ceſſante, ceſſare etiam debet ipſa alienatio, deciſ. 426. n. 2.
Alienandi facultas data alicui perſonæ alteri cedi non poteſt, deciſ. 426. n. 5.
Alienandi licentia data à teſtatore res hæreditarias in aliquas perſonas, ſuſtinetur alienatio facta ab hæredi vel ex dictis perſonis, quando hoc verum ſit, deciſ. 344. num. 11. & ſeqq.
Alienare prohibitus, ſi patrem alienat, non cadit à toto, deciſ. 593. n. 6.
Alienare prohibitus ſub pœna priuationis, ſi alienata redimit, excuſatur à pœna, deciſ. 593. n. 6.
Alienatio bonorum minoris valida eſt, quando fœnus, & vſuræ ſuperant fructus bonorum hæreditariorum, deciſ. 675. num. 6.
Alienatio bonorum minoris pro paranda dote ipſi minori valida eſt, quando maritus non vult recipere bona ſtabilia in dotem, deciſ. 675. n. 6.
Alienationis prohibitio debet intelligi iuxta terminos fideicommiſſi præcedentis, deciſ. 707. n. 7.
Alienatio permiſſa poſt expreſſam prohibitionem intelligitur in caſibus à iure permiſſis, deciſ. 225. n.3.
Alienatione prohibita in perpetuum debet capi illa interpretatio, ex qua perpetuitas in omnes deſcendentes conſeruetur, deciſ. 718. n. 3.
Alienatio quando eſt facta in fraudem paratæ exequutionis, tunc exequutio perfici poteſt in bonis alienatis contra emptorem ipſarum rerum, deciſ. 609. n. 2.
Alienatio rei Eccleſiæ, quæ fuit à Papa confirmata præſumitur vtilis, & valida, deciſ. 684. num. 11. Vbi maximè ſtante obſeruantia plurium annorum, & num. 2. Vbi quod damnum, & inualiditas, debet per allegantem plenè probari.
Alienatio rei Eccleſiæ, vt dicatur damnoſa, debet haberi etiam ratio eorum, quæ poſſunt veriſimiliter contingere in diminutionem valoris, & fructuum ipſius, deciſ. 684. num. 7.
Alienatio rei Eccleſiæ præſumitur vtilis & valida ex obſeruantia plurium annorum, deciſ. 684. n. 8.
Alienatione prohibita fauore certarum perſonarum, & ſequuta alienatione res alienata poteſt peti à non alienante, deciſ. 231. num. 3.
Alienatio facta contra expreſſam teſtatoris prohibitionem nulla eſt, nec dominium rei tranſit in emptorem, deciſ. 191. num. 1.
Alienatio rei expreſsè alienari prohibitæ non ſuſtinetur ex ignorantia contrahentium, deciſ. 268. num. 4. *Dic id procedere ad effectum, vt bona poſſint auocari a tertijs poſſeſſoribus, ſecus ad effectum, vt alienans incidat in pœnam*, num. 5.
Alienatio rei pignoratæ facta per debitorem valet, & tenet nec dicitur contra legem, deciſ. 759. n.3.
Alienatio rei ſubiectæ fideicommiſſo per grauatum facta antequam aliquos fructus percipiat, eſt valida, & imputatur in quartam, ita vt emptor non poſſit inquietari, deciſ. 215. num. 1. 4. & 9.
Alienatio rei ſubiectæ fideicommiſſo tenet quoad quartam Trebellianicam, deciſ. 215. n. 1.
Alienatio rei ſubiectæ fideicommiſſo pendente conditione valida eſt, licet aduenien te conditione reſoluatur, deciſ. 215. num. 2. Intellige quatenus alienatio ſit vltra quartam, num. 41.
Alienata ab hærede grauato imputantur ei in Trebellianicam, deciſ. 215. num. 7. & 8. Vbi etiam fideicommiſſario inuito, niſi tamen adſit malitia, & fraus hæredis.
Alienatio rei Eccleſiaſticæ in perpetuum prohibita eſt, niſi ex priuilegio Pontificis alienetur, deciſ. 11. n.7.
Alienatio rei Eccleſiæ, vt ſit valida, requiruntur copulatiuè ſolemnitas, & cauſa, deciſ. 430. n. 1.
Alienatio rei Eccleſiæ facta vltra facultatem conceſſam nulla eſt, deciſ. 430. n. 2.
Alienatio rei Eccleſiæ, vbi fuit effectuata ſpatio 30. annorum, præſumuntur omnia ſolemnia interueniſſe, deciſ. 430. n. 3. Fallit vbi ex tenore inſtrumenti apparet fuiſſe exceſſum in facultate alienando, n.3.
Alienatio rei Eccleſiæ non dicitur vtilis vbi Eccleſia dimittit bona propriam habbita fide de re ſibi in cambium aſſignanda, deciſ. 430. n. 4. & 5.
Alienatio rei Eccleſiæ non dicitur vtilis vbi Eccleſia non recipit tantum, quantum dimiſit, deciſ. 430. n.6.
Alienatio rei Eccleſiæ facta per Rectorem in conſanguineum, præſumitur facta in fraudem, deciſ. 430. n. 7.
Alienatio rei Eccleſiæ abſque cauſa, & ſolemnitate non ſuſtinetur, ex eo, quod res alienata fuerit eodem tempore acquiſita Eccleſiæ, quia ſufficit, quod momento temporis fuerit in eius dominio, deciſ. 430. n.3.
Alienatione rei Eccleſiæ habita fide de pretio non transfertur dominium, deciſion. 96. numer. 1. & 3. Vbi adducitur ratio. Amplia etiam in permutatione, ſi habeatur fides de re in permutatione accipienda, num. 2. Amplia etiamſi interueniat beneplacitum Apoſtolicum, quia illud facit contractum validum, non autem transfert dominium, num. 3.
Alienationi conſentiens rei ſibi hypothecatæ, ſibi præiudicat quoad talem hypothecam, deciſ. 62. n. 3.
Alienandi facultas operatur, vt poſſit fieri alienatio etiam in præiudicium vocati, deciſ. 75. n. 10.
Alienationis prohibitio facta per patrem non verificatur in legitima filij, deciſ. 84. n.3.
Alienatio bonorum Eccleſiæ requirit ſolemnitatem, & vtilitatem, ſed beneplacitum Apoſtolicum ſupplet ſolemnitatem, deciſ. 473. n. 3.
Alijs, hæc dictio licet ſit nota ſimilitudinis, tamen includit diuerſa ab expreſſis, deciſ. 614. n. 5.

Alius,

Allus, dictio hæc eſt implicatiua ſimilium, deciſ. 719. numer. 4.

Alius, hæc dictio non impllcat omnimodam qualitatem, deciſ. 719. n. 5.

Alimenta tutor denegando pupillo, poteſt ſuſpectus allegari, ſi ad illa præſtanda cita.us non compareat, & ſui copiam non ſaciat, deciſ. 468. n. 1.

Alimentis filius renunciando ſibi à patre debitis, dicitur enormiſſime læſus, & propterea aduerſus renunciationem debet in integrum reſtitui, deciſ. 224. n. 2.

Alimenta, quæ debentur in ſubſidium, non ſunt rigoroſe taxanda, ſed ad meram neceſſitatem alimentandi, deciſ. 249. num. 1.

Alimenta, & dos æquiparantur, deciſ. 249. n. 1.

Alimenta pauperi litiganti, & danti ſumum de bono iure debentur, deciſ. 470. n. 5.

Alimenta liti non debentur, ſi res, de qua litigatur, non eſt fructifera, deciſ. 470. n. 6.

Alimenta non tenetur pauper alteri pauperi litiganti, deciſ. 470. num. 7.

Alimenta ſecundum ſtatutum Vrbis lib. 1. c. 137. taxantur ad rationem ſeptem cum dimidio pro centenario, deciſ. 448. num. 4.

Alimenta patrono pauperi Eccleſia dare debet, ſi ſupereſt vltra id, quod neceſſarium eſt ad Dei cultum, & miniſtrorum alimenta, deciſ. 454. n. 2.

Alimenta frater præſtare debet fratri in egeſtate conſtituto, deciſ. 454. n. 3.

Alimentorum annuo legato, ſi fructus non ſufficiant, hæres non cogitur alienare bona, deciſ. 583. num. 3. Declara, vt num. 4. & 5.

Alimentorum annuum legatum ſimplex, & indeterminatum, quod liquidationes eget ex conjectura mente teſtatoris reſtringitur ſecundum quantitatem fructuum, deciſ. 583. num. 4.

Alimenta, vt litiganti debeantur, requiritur præſumptio iuris, & paupertatis, deciſ. 749. n. 1.

Alimenta collitiganti debentur, etiamſi agatur ad rem particularem, deciſ. 749. n. 5.

Alimentorum quantitas deſumitur ex valore petitorum, deciſ. 749. n. 6.

Alimentorum taxatio filiæ ſpuriæ debitorum iudicis religioni remittitur, deciſ. 395. n. 2.

Alimentorum argumentum ad dotem valet, quando eſt eadem ratio, deciſ. 395. n. 3.

Alioquin &c. hæc clauſula eſt comminatoria, & inducit nullitatem ipſo iure, deciſ. 665. n. 2.

Aliquis, dictio, hæc concepta in numero ſingulari, eſt apta comprehendere plures, & æquipollet numero plurali, deciſ. 668. n. 5.

Allegans aliud non extare præter deſcripta, habet intentionem fundatam, deciſ. 712. n. 2. Vbi quod id ſolum procedit in inuentario hæredis propter præſumptionem, quam habet pro ſe, alias ſecus.

Allegatio Lapi non habet locum in poſſeſſione ſpoliatiua, deciſ. 206. n. 3.

Altariſtæ nomen potius ſonat in presbyterum, quam in ſimplicem clericum, deciſ. 206. n. 2.

Alternatiua poſita in fauorem creditoris operatur, vt creditor in ea electionem habeat, deciſ. 264. n. 2.

Alternatiuæ natura eſt alternata, æqualia, vel parum diſtantia, deciſ. 264. Declara, vt n. 2.

Alternatiua poſita inter ſummas diſpares, ſumma maior habetur pro non adiecta, deciſ. 264. n. 3. Vbi declaratur hæc concluſio, & n. 4.

Alternatiua conceſſio dicitur quaſi contractus, & permutatio menſium, deciſ. 608. n. 1. in fin.

Alternatiuæ acceptatio requirit ſcripturam, & quomodo, deciſ. 608. n. 3. Declara, vt n. 4.

Alternatiua Epiſcopo gaudente, beneficium vacatum de menſe Septembris dicitur reſeruatum etiam non data reſidentia Epiſcopi, deciſ. 361. n. 1.

Alternatiua remouet obſtacula regi reſeruatoria, deciſ. 600. num. 2.

Alternatiua habet locum etiam in beneficijs, quæ Epiſcopus non poteſt cuilibet conferre, deciſ. 600. n. 5.

Alternatiua non impeditur ex eo, quod collatio debeat fieri cum approbatione, & teſtimonio alicuius, quia nihilominus dicitur libera, deciſ. 600. n. 10.

Alternatiua habet locum etiam in parochialibus, licet in ipſarum collatione requiratur examen, & examinatorum approbatio, cum nihilominus ſolus Epiſcopus dicatur conferre, deciſ. 90. n. 10.

Alternatiua ſatis eſt, ſi adimpleatur pro vna parte, deciſ. 719. num. 2.

Alternatiua obligatio non vitiatur, vbi vna pars eſt impoſſibilis, deciſ. 130. n. 6.

Alternatiua probatio non ſufficit, vbi debet eſſe præciſa, deciſ. 703. n. 6.

Alternatiua non ſuffragatur Epiſcopo non reſidenti, deciſ. 81. num. 7.

Alternatiua conceſſa, & recognita in medio menſis Apoſtolici, ille menſis in reliquo ipſius deſinit eſſe Apoſtolicus, & efficitur ordinarius, deciſ. 144. num. 10. Vbi id non firmatur, & n. 11. & 12. affertur reſponſio.

Alternatiua remouet obſtaculum inductum per reſeruationem octo menſium, deciſ. 144. n. 10.

Alternatiua non tollit reſeruationes, & affectiones, quibus beneficia antea reſeruata, vel affecta erant, deciſ. 144. num. 11.

Alternatiuæ vſus incipit ab initio menſis habilis, deciſ. 144. num. 12.

Alternatiua, vt ſuffragetur Epiſcopo, debet probari reſidentia, deciſ. 64. n. 2.

Alternatiua, vt ſuffragetur Epiſcopo, debet conſtare de illius reſidentia per menſem integrum, dummodo reſidentia ſit mente, & corpore, deciſ. 64. n. 5.

Alueus dicitur venter fluminis ſecundum naturalem, & conſuetum curſum, deciſ. 108. n. 5.

Alueus fluminis non dicitur locus, in quo ſunt ſupplantationes, quia in illo plantationes fieri non poſſunt, deciſion. 108. num. 5.

Amicus præſumitur informatus de geſtis alterius amici, deciſ. 711. n. 2.

Amiſſio actorum numquid cenſeatur probata ex atteſtatione Notarij, deciſ. 604. n. 2.

Amoto &c. hæc clauſula facit exequutorem mixtum, deciſ. 159. n. 3. & deciſ. 52. n. 2.

Amoto &c. hæc clauſula intelligitur iuris ordine ſeruato, deciſ. 147. n. 4.

Amotis &c. clauſula hæc in literis Apoſtolicis appoſita dicitur perſonaliſſima, & in ea non habetur ratio aliquorum detentorum, niſi ab eodem Pontifice prouiſorum, deciſ. 484. n. 2.

Ancorche, hæc dictio eſt implicatiua, aliquando tamen habet implicatam conditionem, quando ſuſpendit conditionem ad aliquod tempus futurum incertum, quia tunc videtur ſtare pro quando, deciſ. 424. n. 3.

Animarum cura poteſt eſſe abſque parochialitate, deciſ. 528. num. 6.

Animarum cura non cenſetur annexa beneficio, quod non requirit perſonalem reſidentiam, deciſ. 7. n. 1.

Animarum cura eſt interdicta Monachis, deciſ. 204. num. 8. Dic procedere in Monachis particularibus, & quando Monaſterium non habet populum: Secus alias, quia de iure, aut ſaltem conſuetudine à iure approbata non eſt prohibitum, deciſ. 204. n. 8.

Animus qualis fuerit ab initio colligitur ex actu immediatè, & in continenti facto, deciſ. 700. n. 13.

Animus calumniandi in lite cognoſcitur ex pluribus, de quibus, deciſ. 625. n. 4.

Animus qualis fuerit in præcedenti, ex ſubſequenti actu declaratur, deciſ. 306. n. 3.

Animus, licet ſit imperſcrutabilis ex præcedentibus, tamen ex ſubſequentibus dignoſcitur, deciſ. 64. n. 5.

Animus, qualis fuerit, ex euentu dignoſcitur, deciſ. 113. num. 2.

Animus talis præſumitur, qualis de iure eſſe debet, deciſ. 113. n. 3.

Animus declaratur ſubſequentibus, deciſ. 118. num. 2. Vbi ad includendam, ſeu excludendam fraudem, n. 2.

Annata exactio non eſt compatibilis cum vnione, & ſuppreſſione beneficiorum, per quæ tollitur eorum vacatio, deciſ. 659. n. 11.

Annatam exigendi ius de beneficijs alicui Capitulo competens, cum ſit incertum, & conditionale in vnione illorum non eſt neceſſaria exprimendum, deciſ. 659. n. 13.

Annatam ſuam habet priuilegiatus vnione facta alicuius Eccleſiæ, & an hoc ſolum intelligatur de prima vacatione, an vero etiam de tempore futuro, deciſ. 659. n. 14.

Annatæ priuilegium non comprehendit caſum, in quo beneficium amplius non vacat, deciſ. 659. n. 15.

Annexa dicuntur partitæ, quando vna tradit ad extinctionem, vel qualificationem, vel peremptionem alterius, deciſ. 388. num. 2.

Antecedentia declarant ſequentia, deciſ. 540. n. 3.

Antecedens conſenſus neceſſarius ſi deficiat, impedit effectum enntractus, ſecus ſi deficeret cauſa finalis, facitque ceſſare conſenſum contrahentium, deciſ. 676. n. 3.

Antidatæ ſuſpicio in prouiſione Ordinarij non cauſat in prouiſo malam fidem, deciſ. 66. n. 3.

Antiqua melius probantur per ſcripturas, quam per teſtes, deciſ. 45. num. 2.

Antiqua ſententia probat etiam ſine actis, deciſ. 673. n. 1.

Antiquitas, vt poſſit conſiderari reſpectu teſtium, requiruntur ſexaginta, aut ſeptuaginta anni, deciſ. 234. n. 1.

Antiquitus beneficia ſimplicia concedebantur etiam minoribus ſeptem annis, deciſ. 194. n. 2.

Antiquum tempus non probatur per teſtes deponentes per dictionem citra abſque copula, deciſ. 170. n. 5.

Antiqua ſententia probat ſine proceſſu, deciſ. 235. n. 5.

Antiqua dicitur ſententia quando excedit 40. annos, deciſ. 235. num. 5.

Aperitio oris tollit ſolum effectum clauſulæ ſublata, non autem ſubſtantiam gratiæ, deciſ. 8. n. 1.

Apocham, ſeu inſtrumentum non ſubſcribens non poteſt conueniri, deciſ. 671. n. 4.

Apoſtillæ repertæ in inſtrumento, ſcriptæ tamen manu eiuſdem Notarij probant, etiam quod ab eodem Notario non ſint ſubſcriptæ, deciſ. 376. n. 3. Vbi etiam quando dicatur conſtare apoſtillas eſſe ſcriptas manu eiuſdem Notarij.

Apoſtolicæ literæ continentes gratiam penſionis reſeruatæ motu proprio ſunt exequendæ, licet impetrans non iuſtificauerit illam, neque ſit in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, deciſ. 656. num. 1.

Apoſtolico Officiali graui, & magno, aſſerenti ſe habere facultatem aliquid faciendi credendum eſt, deciſ. 300. num. 5.

Apoſtolicis literis iuſtificatis danda eſt exequutio, deciſ. 605. num. 2.

Apoſtolicæ literæ habent exequutionem paratam, deciſ. 755. num. 1. & deciſ. 338. n. 1. & deciſ. 599. n. 1.

Apoſtolicum beneplacitum, ſi ſit expreſſe reſeruatum antequam obtineatur, eſt locus pœnitentiæ, deciſ. 755. n. 2.

Apoſtolicarum literarum forma ſeruanda eſt, deciſ. 616. num. 2.

Apoſtolica prouiſio præbet titulum coloratum ad obtinendam reſtitutionem in ſpolio, deciſ. 741. n. 1.

Apoſtolica gratia præbet titulum coloratum, deciſ. 741. num. 6.

Apoſtolicæ literæ cenſentur expeditæ ſtatim, quod fuerunt plumbatæ, deciſ. 570. n. 2.

Apoſtolicum beneplacitum tale, quale ſufficit pro validitate actus præſumitur ex obſeruantia triginta annorum, deciſ. 506. num. 2. & 4. Amplia etiamſi non ſit reſeruatum, num. 3.

Apoſtolicarum literarum exequutio ob reuerentiam non ſolet retardari, deciſ. 57. n. 2.

Apoſtolicæ literæ præſumuntur expeditæ de mandato illius, cuius intereſt, deciſ. 206. n. 2.

Apoſtolicæ literæ non poſſunt dici attentatæ, quia Papa non attentat, deciſ. 29. n. 3.

Apoſtolicę literæ habent exequutionem paratam, deciſ. 197. num. 2.

Apoſtolicę literę non debent exequi abſque iuſtificatione narratorum, deciſ. 251. n. 2.

Apoſtolicæ literæ non verificatis ijs narratis ſunt ſubreptitiæ, deciſ. 251. n. 2.

Apoſtolicæ prouiſiones non mutant factum beneficij, deciſ. 235. num. 2.

Apoſtolicarum prouiſionum tempora de medio deducuntur ad effectum probandi iuſpatronatus, deciſion. 235. numer. 2.

Apoſtolicum beneplacitum in alienatione rei Eccleſiæ non ſupplet defectum cauſæ, deciſ. 96. n. 3.

Apoſtolicus Nuncius non poteſt vni plura beneficia conferre, deciſ. 250. n. 1.

Apoſtolicus Nuncius numquid poſſit diſpenſare, & quando ſuper pluralitate beneficiorum incompatibilium, deciſ. 250. n. 1.

Apoſtolicarum literarum exequutio quando ingrediatur per alterius poſſeſſionem, & quando poſſeſſor dicatur legitimus contradictor, deciſ. 523. n. 4.

Apoſtolorum petitio eſt de ſubſtantia appellationis, deciſ. 396. num. 3.

Appellationes, & declarationes intelliguntur quatenus ſubſiſtant. Interim autem non eſt admittenda citatio ad effectum præiudicij, deciſ. 451. n. 5.

Appellatione progeniti veniunt deſcendentes ex maſculis, non autem ex femina, deciſ. 635. num. 1.

Appellationis iudex poteſt cognoſcere ſuper articulo, ſuper quo primus Iudex pronunciauit, ſed etiam ſuper alio deducto in prima inſtantia, deciſ. 618. num. 1. & 2. Vbi præſertim, quando vnus articulus venit in neceſſariam cognitionem, dependentiam, & connexitatem alterius.

Appellationis cauſa admittit probationes nouiter repertas, quia in ea habet locum regula non deducta deducam, & non probata probabo, deciſ. 618. n. 8.

Appellatione filiorum iuxta ſermonis proprietatem non veniunt nepotes, deciſ. 507. n. 2.

Appellatione filiorum de communi vſu loquendi non veniunt nepotes, deciſ. 507. n. 3.

Appellatione filiorum quandoque comprehenduntur nepotes per extenſionem, & impropriè, deciſion. 507. num. 3.

Appellatione filiorum in fideicommiſſis nepotes non veniunt etiam in vocatione actiua, deciſ. 507. numer. 4. & 5.

Appellatione filiorum an veniant nepotes potiſſimum attenduntur coniecturæ, deciſ. 507. num. 6. & ſeqq. Vbi plures referuntur coniecturæ, ex quibus colligitur teſtatorem filiorum appellatione noluiſſe vocare nepotes.

Appellatione filiorum non veniunt nepotes, quando teſtator diſcretiuè loquutus fuit de filijs, & nepotibus, deciſ. 507. n. 7.

Appellatione filiorum veniunt nepotes in fideicommiſſis aſcendentium, deciſ. 507. n. 12.

Appellatione filiorum non veniunt nepotes, etiam quod filij ſint vocati in futurum euentum, deciſ. 507. n. 14.

Appellatione pertinentiarum veniunt etiam fructus, deciſ. 1. num. 12.

Appellatione emolumentum veniunt etiam pœnæ, & mulctæ, deciſ. 230. n. 4.

Appellatio ab excommunicatione non ſuſpendit effectum excommunicationis, ſed requiritur abſolutio, deciſ. 3. numer. 1.

Appellatio à ſententia declaratoria incurſus excommunicationis operatur effectum ſuſpenſiuum, deciſion. 3. numer. 1.

Appellatio vbi eſt prohibita à prima ſententia, cenſetur etiam prohibita à ſecunda ſententia reuocatoria primæ, deciſ. 516. num. 1. 2. & 4.

Appellatio in ſpecto præſenti ſtatu ſententiam extinguit, deciſ. 526. num. 3.

Appellatione pendente attentata reuocanda ſunt, deciſ. 582. num. 1.

Appellare vbi licuit, vel non licuit vni ex partibus, ita, & alteri parti licere, vel non licere debet, deciſ. 529. num. 3.

Appellatio à nouo grauamine non deducto in primis ſententijs concedenda eſt, deciſ. 529. n. 4.

Appellationis cauſa deſerta, non cenſetur deſerta cauſa nullitatis, quæ durat per annos triginta, deciſ. 512. n. 3.

Appellatione agnatorum in fideicommiſſis veniunt etiam filij, deciſ. 403. n. 2.

Appellatione hæreditatis veniunt non ſolùm bona ſtabilia, ſed etiam mobilia, deciſ. 518. n. 2.

Appellatione deſcendentium in fideicommiſſis numquid veniant vltra primos adeuntes, alij ſubſequentes quando in fideicommiſſo non adſunt verba explicantia tempus futurum, vel non fuerit dictum ſemper, in infinitum, quandocumque, & ſimilia, deciſ. 334. n. 4. & ſeq.

Appellatione deſcendentium in ſubſtitutione, quando veniant deſcendentes futuri, deciſ. 344. n. 11.

Appellatione filiorum non veniunt nepotes, quando agitur de extendendo fideicommiſſo inter tranſuerſales, deciſ. 693. num. 4.

Appellatione filiorum veniunt nepotes in fideicommiſſo, quando ſic colligitur ex coniecturis fuiſſe mentem teſtatoris, deciſ. 693. num. 4. Vbi etiam ponitur vnica coniectura excludens hanc teſtatoris mentem.

Appellatione filiorum in fideicommiſſo numquid veniant nepotes, quando teſtator prohibita bonorum alienatione voluit bona ſua perpetuò manere in familia, deciſ. 693. num. 5.

Appellatione fructuum veniunt diſtributiones quotidianæ, quando præbendæ ſunt diſtinctæ in Eccleſia, bona poſſidentur in communi, & poſtea ſingulariter certo anni tempore diſtribuuntur, deciſion. 449. numer. 1.

Appellari poteſt de iure Canonico à quocumque grauami-

uamine etiam in poſſeſſorio. deciſ.391.num.3.
Appellare licet in remedio exequutiuo, quod datur pro vltimis voluntaribus. deciſ.391. num.4.
Appellationis prohibitio vigore Ægidianæ non habet locum, quando agitur de rebus Eccleſiæ. deciſ.391. num.5. Vbi etiam quod ſufficit Eccleſiam eſſe actricem, licet reus ſit laicus.
Appellatione reounciare quis non poteſt in præiudicium ſui fideiuſſoris, ſeu defenſoris. deciſ.391. num.10.
Appellatio admittitur à quocumque grauamine, etiam extraiudicialiter illato. deciſ.522. num.4.
Appellatio de iure Canonico datur à quocumque grauamine. deciſ.287. num.7.
Appellatio nec etiam de iure Caoonico admittitur in remedio ſummariiſſimo retinendæ. deciſ.287. num.7.
Appellatione filiorum non veniunt nepotes, aut pronepotes, deciſ.667. num.1.
Appellatione filiorum veniunt nepotes, vbi agitur de excluſione ſubſtitutorum in fauorem hæredis inſtituti. deciſ.667. num.2. Secus vbi agitur de fideicommiſſo inducendo, num. 2. & 3. Vbi declaratur l. Lucius 85. ff. de hæredibus inſtituendis num.13.
Appellatione filiorum ex coniecturis veniunt nepotes, dummodò coniecturæ ſuot plures, & violentæ, deciſ.667. num.4.
Appellatione filiorum non veniunt nepotes, vbi teſtator diſcretiuè locutus fuit de filiis, & nepotibus. deciſ.667. num.5.
Appellatione filiorum non veniunt nepotes, vbi teſtator vocauit filios cum dictione ſuos. deciſ.667. num.6.
Appellatione filiorum, non veniunt nepotes, nec teſtator cenſetur illorum habuiſſe rationem, quando vſus fuit verbo ſingolari, & nepotes plures poterant naſci, deciſ.667. nom.7.
Appellatione filiorum nepotes ac pronepotes veniunt, vbi teſtator habuit ratiooem conſeruandæ agnationis, etiam ſi ſint ſolum io conditione poſiti. deciſ.667. num.9. Contrarium num.11.
Appellatio interpoſita poſt decem dies non dicitur legitima. deciſ.396. num.1.
Appellatio debet fieri coram iudice. deciſ.396. num.3.
Appellatio dicitur deſerta ſi appellaus non petiit Apoſtolos. deciſ.420. num.2.
Appellationis renuntiatio inducitur per reditum ad iudicem à quo. deciſ.420. num.2.
Appellatio datur à ſententia mixti exequutoris, deciſ.701. num.5.
Appellatione ceſſante, ceſſant attentata. deciſione 562. num.1.
Appellationi iudex deferendo abdicat à ſe iuriſdictionem, illam transferendo io iudicem ad quem. deciſ. 562. num.5.
Appellationis delationis conſentire videtur pars appellata per impetrationem commiſſionis cauſæ appellationis. deciſ.562. num.3.
Appellatio debet fieri coram iudice. deciſ.594. num.2. Vbi etiam de ſtylo Rotæ, & num.4. Vbi quid ſit agendum vbi Notarius non vult adire iudicem. Fallit vbi iudicis præſentia haberi non poſſet. num.3.
Appellatio quoad effectum ſuſpenſiuom non datur à ſententia priuationis ob non reſidentiam, niſi tamen iudex nulliter, & iniuſtè proceſſerit. deciſ.742. num.2.
Appellatione pendente exequutio facta non reuocatur tamquam attentata appellatione deſerta, ſi exequutio fuit directa. deciſ.592. num.3.
Appellatio nulla oon cauſat attentata, deciſ.92. num.5.
Appellatio ab exceſſiua taxatione conceditur à die habitæ notitiæ. deciſ.636. num.1.
Appellatione vnius ex conſortibus alteri prodeſt. deciſ.191. num.1. Amplia etiamſi appellationi poſtea renunciet. num.5.
Appellationi renunciaſſe cenſetur, qui poſt appellationem coram eodem iudice comparauit. deciſ.22. num.2.
Appellari poteſt à ſententia mixti exequutoris. deciſ.79. num.1.
Appellatione remota, hæc clauſula habuit locum vbi iudex procedit ſeruata forma commiſſionis, & partem non grauat. deciſ.79. num.3.
Appellatio dicitur deſerta ex illius non proſequutione infra annom. deciſ.746. oum.2.
Appellatio à ſententia lata in vim Saluiani interdicti non admittitur. deciſ.150. num.2.
Appellatio de iure ciuili in mero poſſeſſorio in iudicio datur. deciſ.150 num.2.
Appellationi vnius poteſt altera pars adhærere. deciſ.727. num.4.
Appellatio dicitur deſerta vbi inſtantia fuit perempta, & fatalia oon fuerunt prorogata. deciſ.564. num.1.
Appellatio non admittitur in iudicio Saluiani. deciſ. 368. num.4.
Appellationis proſequendæ tempus non currit impedito. deciſ. 156. num.2. Vbi quod non ſufficit impedimentum in vna parte anni, quando in alia parte eiuſdem anni non fuit facta diligentia.
Appellatio, vt non dicatur deſerta ex non proſequutione cauſæ ſufficit quælibet diligentia. deciſ.156. num.3.
Appellatio admittitur à collatione ordinarii. deciſ. 156. num.5.
Appellatio admittitur à deuegata inſtitutione, deciſ.156. num.5.
Appellatione pendentem nil nouandum. deciſ.670. num.1.
Appellatione filiorum non veniunt nepotes quando teſtator reciprocè ſubſtituit filiæ, nec ad vltiorem ſubſtitutionis gradum procedit. deciſ.667. num.7.
Appellatione deſcendentium veniunt tam maſculi, quàm fœminæ, deciſ.318. num.1.
Appellatio admittitur ab interloquutoria continente grauamen irreparabile. deciſ.214. num.4.
Appellare non poteſt non habens mandatum. deciſ. 183. num.2.
Appellatio non datur à ſententia lata ſuper mandato de manutenendo. deciſ.183. num.3. Declara procedere quando procedirur in poſſeſſorio manutentionis per decretum, ſecus vero quaodo per viam ſententiæ diffinitiuæ. num.4. Vbi adducitur ratio.
Appellatio vbi eſt prohibita, attentata ceſſant. deciſ. 183. num.3.
Appellatio interpoſita ab vno ex collitigantibus prodeſt aliis. deciſ.183. num.5.
Appellatione interpoſita per vnum ex pluribus condemnatis, & illa pendente non poteſt fieri exequutio contra alios, qui non appellarunt. deciſ.183. num.5. Vbi quod talis exequutio etiam reſpectu conſortium dicitur attentata, & venit reuocanda. Fallit primo quo ad eos conſortes, cui ſententiæ acquieuerunt. nom.6. Fallit ſecundo, quando ſunt diuerſæ perſonæ litigaotes diuerſi iuris, nec eſt una, ac eadem cauſa defenſionis omnium. num.6.
Appellatione pendente exequutio facta non ex clauſula, arbitrio, ſed alia via, eſt reuocanda. deciſ.64. num.1.
Appellatio à concurſu, ſeu iudicio Epiſcopi in terminis Conſtitutionis Pii V. non conceditur ſimpliciter, ſed tunc demum quando doloſè, & irrationabiliter iudicat, deciſ. 36. num. 1. & 2. Vbi ex quibus dictus dolus excludatur.
Appellationis deſertio dicitur renunciatio proprii iuris. deciſ. 383. num.3.
Appellabilis cauſa ſemel effecta, ſemper durat appellabilis. deciſ.28. num.2.
Appellatio de iure ciuili non datur in Saluiano. deciſ. 324. oum.2.
Appellationis cauſa commiſſa numquid poſſit dici de nullitate. deciſ.474. num.12.
Appellatione conſanguineorum venit pater. deciſion. 385. num.3.
Appellatione lineæ veniunt omnes deſcendentes, tam maſculi quàm fœminæ, & etiam deſcendeotes fœminarum. deciſ.226. num.3.
Appellatione deſcendentium veniunt etiam nati ex fœminis. deciſ.226. num.3. Vbi maximè in tranſitoriis ad hæredes extraneos.
Appellatione deſcendentium in ſubſtitutione, quando veniant deſcendentes futuri. deciſ.344. nom.11.
Appellatione prolis veniuot tam maſculi, quàm fœminæ. deciſ 318. num.1.
Appellandi tempus contra verum contumacem currit à die ſcientiæ. deciſ.396. num.1.
Appellare vel minus legitimę, vel non appellare ſunt paria. deciſ.396. num.3.
Appóſitio manus Papę facit beneficium affectum ſeu reſeruatum. deciſ.190. num.6.
Appoſitio manus Papæ facta ad vnum finem non impedit collationem Ordinarii, ſi dictus finis ceſſat. deciſ. 190. num.7.
Approbatio relatiua intelligenda eſt ſecundum relatum. deciſ. 555. num.5.
Declara, vt num.6.

Approbatio actus oon datur ſine ſcientia approbantis, deciſ. 662. num.2.

Approbata vt intelligantut prælndicialiu requitunt ſcientiam capiicitam & indiuiduam omnium qualitatum in approbante. deciſ.662. num.3.

Approbata à filio non cenſetur teſtamentum, in quo matre inſtituta, filius eſt præteritus, qui matri tamquam hæredi morem gerit, niſi præcisè ſciat ſe eſſe cohæredem, deciſ. 662. num.4.

Approbata dicitur illu partita quæ erat tempore ſolidationis computorum, & fuit viſa, & oon reprobata, deciſ.388. num.3.

Approbatio litis debet fieri cum ſuis qualitatibus, videlicet, cum ſententiis, deciſ.285. onm.2.

Approbationis præſumptio non intrat ſine ſcientia. dec. 768. num.3

Approbatio reſpectu vnius actus non extenditur ad alium ſeparatum, ſed reſtringitur ud id, quod ex eo neceſſario infertur. deciſ.768. num.3.

Approbate dicitur contractum, qui agit ad illius reſciſſionem ex capite inobſeruantiæ. deciſ.615. num.6.

Arbiter iuxta votum Conſultoris qualiter dicatur poſſe iudicare. deciſ.646. num.2.

Arbitro electo non arbitrante de æquitate canonica non diſſoluitur compromiſſum, ſed recurritur ad arbitrium iudicis, deciſ.462. num.2.

Arbitrio Rotæ, hæc clauſula non habet locum ad rejiciendum poſſeſſorium redintegrandæ, vt ſolum ſuper petitorio cognoſcatur. deciſ.652. num. 1.

Arbitrio Rotæ, clauſula hæc non dat facultatem auferendi, vel lædendi ius partis. deciſ.691. num.1.

Arbitrium regulatur à iure communi. deciſ.434. num.1.

Arbitrio Rotæ, hæc clauſula non poteſt impedire rem iudicatam. deciſ.434. num.3.

Arbitrio alicuius, vbi quod eſt commiſum, intelligitur de arbitrio regulato ratione, non de autem irrationabili, & diſſoluto. deciſ.320. num.4.

Arbitrium expirat morte illius, qui arbitrium habebat. deciſ.651. num.2.

Arbitrio, hæc clauſula iuncta clauſulæ, ſine retardatione ſolutionis penſionis operatur, vt videatur data facultas examinundi validitatem penſionis. deciſ 567. num.1.

Arbitrio &c. hæc clauſulu minuit iuris rigorem, deciſ. 440. num.8.

Arbitrium moderatur iuris rigorem. deciſ. 450. num.1.

Arbitrio, clauſula hæc regulatur à iure. deciſ.587. num.1. & deciſ.450. num.1.

Arbitrio, hæc clauſula remittit aliquid de rigore iuris, deciſ. 587. num. 1. Vbi de arbitrio ad effectum ſanandi examen teſtium ea æquitate, & maximè quando directa eſt iudici alias iuriſdictionem habenti.

Arbitrium non intrat pro ſunatione nullitatum, vbi conſtat de iniuſtitia. deciſ.450. num.1.

Arbitrium regulatur à iure, licet relaxet iuris rigorem. deciſ.607. num.2. & 3.

Arbitrium non intrat ad ſanandam nullitatem examinis teſtium ex defectu iuramenti. deciſ. 633. num. 2. Vbi ſecus, quando agitur de remittenda tantummodo extenſione iuramenti.

Arbitrium non intrat ad ſanaodam ſententiam nullam ex defectu citationis ad ſententiam, quia citatio videtur ex æquitate, non autem de rigore requiſita, deciſ. 633. num.2.

Arbitrium iudicis debet à iure regulari. deciſ. 669. num. 1.

Arbitrium conceſſum in vna inſtantia, durat etiam in alia. deciſ.716. num.5.

Arbitrium regulatur à iure. deciſ.698. num. 1. & deciſ. 326. num.6.

Arbitrium operatur, vt relicto vtroque extremo rigoroſo, ſeruetur æquitas. deciſ.506. num.1.

Arbitrium remittit de rigore iuris. deciſ. 284. num. 5.

Arbitrium non intrat ad remittendum exequutionem iam factam. deciſ.64. num.1.

Arbitrio, hæc clauſula eſt ſatis ampla, vbi concurrit æquitas. deciſ.363. num.1.

Arbitrio, hæc clauſula, vbi reſcribitur iudici alias iuriſdictionem habenti, eſt ſatis ampla, ne alias ſi reducatur ad meros terminos iuris communis, reddatur inanis. deciſ.363. num.1.

Arbitrio &c. clauſula remittit ſolum aliquid de iuris rigore, non autem tollit ipſum ius naturæ, deciſ. 474. num.1.

Arbitrium non intrat ad effectum ſanandi nullitatem ex defectu citationis. deciſ.510. Declata, vt num.4.

Arbitrium, licet remittat de iuris rigore, eſt tamen intelligendum prout de iure. deciſ.510. num.4. in fiu.

Arbores vetuſtas, & corruptas incidere licet, deciſ. 553. num.2.

Arbores in Eccleſia beneficiata in magna quantitate, & cum notabili deterioratione clericus ſi incidit beneficio priuandus eſt, ſecus ſi deterioratio non erat notabilis, deciſ. 553. num.1.

Arbores in fundo emphyteutico emphyteuta incidendo, non priuatur iure ſuo, quando ea hac arborum inciſione fundus factus fuit fructuoſior. deciſ.553. num.3.

Archidiaconus vbi non adeſt, in illius locum ſuccedit Decanus. deciſ.533. num.5.

Archidiaconi iure Decanus ſuccedens in illius locum vti poteſt. deciſ.533. num.6.

Archiepiſcopi conſtitutio non ligat ſucceſſores conſtituentis, imo nec ipſum conſtituentem, quin poſſit aliter conſtituere, quam ab initio fecerat. deciſ. 240. num.1.

Archipresbyter eſt maior, & dignior Cantore, deciſ.355. num 2.

Archipresbyter Decanus presbyterorum appellatur, deciſ.533. num.5.

Archipresbyter vbi non adeſt, in ipſius locum ſuccedit Decanus. deciſ.533. num.3.

Archipresbyteri iure Decanus, in illius locum ſuccedens, vti poteſt. deciſ.533. num.6.

Archiuiſta vti ſucceſſor in officio poteſt extrahere ſcripturas Notariorum abſque ſolemnitate. deciſ.145. num.2.

Archiuiſta, ſeu Notarius, quis probatur ex illius aſſertione. deciſ.145. num.3.

Archiuiſta poteſt exemplàre ſcripturas exiſtentes in archiuio abſque aliqua ſolemnitate, deciſ. 27. num. 5.

Archiuiſtæ aſſertioni, vel ſucceſſoris in officio creditur ad probandum quem eſſe archiuiſtam, ſeu ſucceſſorem, deciſ.27. num.1.

Archiuum non dat robur ſcripturæ informi. deciſ.382. num.2.

Argumentum ab oppoſitis valet. deciſ.522. num.2.

Argumentum à conſuetis valet. deciſ. 334. num.2.

Argumentum à contrario ſenſu in ſtatutis valet, deciſ. 709. num.4.

Argumentum à contrario ſenſu ſtrictè accipitur reſpectu eius, quod dicitur in ſenſu directo. deciſ.700. num.6.

Argumentum à matrimonio carnali ad matrimonium ſpirituale validiſſimum eſt in iure. deciſ.125. num. 2.

Argumentum à communiter accidentibus validum eſt pro coniecturandu voluntate diſponentis. deciſ.75. num.2.

Argumentum à communiter accidentibus valet plurimom in materia probationum. deciſ.341. num.3.

Argumentum de dote ad legitimam valet, cum par ſit vtriuſque fauor. deciſ.419. num.4.

Arma, & inſignia familiæ reperta in aliqua Cappella inducunt præſumptionem iuriſpatronatus, & bonæ fidei in antiquis. deciſ.548. num.7.

Articuli vbi non ſunt releuantes, Remiſſoria non conceditur. deciſ.589. num.1.

Articuli non dicuntur releuantes quando id, quod articulatur, ſi probatum fuit, articulantem non releuat. deciſ.589. num.2.

Articuli, quando dubium eſt, an releuent, ſolent per Rotam admitti. deciſ.503. num.2.

Articuli criminoſi non ſunt admittendi. deciſ.661. num.2.

Articuli, licet concernant obiectus, tamen vbi ſunt de iure dantis, ſunt admittendi. deciſ.661. num.2.

Articulus, ſeu poſitio non dicitur confiſcata, quando reſpondens refert ſe ad inſtrumentum, & in inſtrumento non repetitur. deciſ.558. num.4.

Articuli nihil certi contineri dicuntur, quando habent clauſulam, non ſe aſtringens. deciſ.774. num.8.

Articuli formati procuratore non informato poſſunt per principalem etiam non docto de errore reuocari. deciſ.774. num.9.

Aſſecurare Verbum, idem eſt, quod promittere, & ſe obligare. deciſ.688. num.4.

Aſſecurationis Nauis contractus non eſt validus, quando altera pars ſciebat de tempore conuentionis nauem iam periiſſe. deciſ.88. num. 1. Vbi quod incertitudo facit illicitos hos contractus, & quod ſufficit ſcientia præſumptiuu.

Aſſecurare iudicium non tenetur reus de conſuetudine quicquid ſit de rigore. deciſ.320. num.4.

Aſſecurare iudicium, non tenetur reus, qui habet ſententiam pro ſe. deciſ.326. num.5.

Aſſecurare iudicium actor non tenetur. deciſ. 326. num.5.

Aſſecurationi iudicii non eſt locus, vbi pars poſt contractum

non fuit effecta deterioris conditionis, deciſ. 326. n. 6.
Aſſertioni alicuius in his, quæ ab animo dependent, ſtandum eſt, deciſ. 632. n. 3. ac deciſ. 128. n. 2.
Aſſertioni iudicis regulariter non ſtatur pro iuſtificatione actus per ipſum geſti, deciſ. 451. n. 12.
Aſſertioni Epiſcopi probatur iuſpatronatus, deciſ. 360. n. 12.
Aſſertioni Cardinalis confirmans ſtatutum ſpeciali mandato Sedis Apoſtolicæ creditur, deciſ. 339. n. 1.
Aſſertio Ordinarij multum probat in materia præeminentiarum, deciſ. 648. num. 6.
Aſſertio Epiſcopi non præiudicat Eccleſiæ, vel ſucceſſoribus, deciſ. 421. n. 3.
Aſſertioni Notarij ſtandum eſt, niſi contrarium probetur, deciſ. 463. num. 2.
Aſſertio facta à minore contrahente cum iuramento, & iudicis decreto, præſumitur vera, deciſ. 647. n. 2.
Aſſertioni Ordinarij in probatione iuriſpatronatus multum deferri ſolet propter ſui præiudicium, deciſ. 694. n. 4.
Aſſertioni Notarij extra ea, de quibus fuit rogatus, non eſt ſtandum, deciſ. 22. n. 3.
Aſſertioni procuratoris circa ſuam conſtitutionem creditur concurrentibus adminiculis, deciſ. 169. n. 2.
Aſſertioni patrium non eſt ſtandum, ne aperiatur via fraudibus, deciſ. 559. num. 2.
Aſſertioni aſſerentis ſtandum eſt circa id, quod in eius animo conſiſtit, deciſ. 113. n. 2. & 5.
Aſſertio minoris, quod proximiores non habeat, qui poſſint contractui interuenire, non probat hanc negatiuam, dec. 713. num. 5.
Aſſertio viri legalis, & fide digni probat iuſtam cauſam credendi, ac bonam fidem, deciſ. 310. num. 5. Vbi etiam ad effectum præſcribendi.
Aſſerenti incumbit onus probandi, deciſ. 769. n. 2.
Attentata appellatione pendente reuocanda ſunt, deciſ. 382. num. 1.
Attentata lite pendente, & poſt factam inhibitionem reuocanda ſunt, deciſ. 751. n. 1.
Attentata non ſunt reuocanda ſine tranſportatione actorum, deciſ. 751. num. 2.
Attentata, non reijciuntur ex clauſula, arbitrio, vbi ſunt clara, deciſ. 735. n. 1.
Attentata dicuntur, quæ fuerunt facta poſt interpoſitam appellationem, & ſubſequutam inhibitionem, deciſ. 735. num. 3.
Attentata non cauſantur ex poſſeſſione inſtrumentali, quæ non habuit effectum, deciſ. 445. n. 4.
Attentata non cauſantur per appellationem ab interloquutoria, niſi ſubſequuta inhibitione iudicis ad quem, deciſ. 420. num. 1.
Attentata non dicitur ſententia lata poſt appellationem ab interloquutoria, ſi iudex ad quem non inhibuit, deciſ. 420. num. 1.
Attentata non cauſantur ex appellatione nulla, deciſ. 420. num. 3.
Attentata dicitur poſſeſſio capta intra decem dies datos ad appellandum, deciſ. 701. n. 1.
Attentata vt purgentur propter bonum ius attentantis, bonum ius debet eſſe clarum per rem iudicatam, vel partis confeſſionem, deciſ. 701. n. 4.
Attentata ceſſant ceſſante appellatione, deciſ. 562. n. 1.
Attentata non poſſunt conſiderari reſpectu iudicis, qui poſt delationem appellationis nihil innouauit, deciſ. 562. num. 1.
Attentata non poſſunt conſiderari reſpectu partis, quæ ignorauit, quod iudex detulerit appellationi, deciſ. 562. n. 7.
Attentata non poſſunt cauſari à procuratore abſque ſpeciali mandato, deciſ. 562. n. 3.
Attentata in terminis Ægidianæ non cauſantur ex iniuſtitia, niſi ſit notoria, deciſ. 562. n. 5.
Attentata reuocantur per viam nullitatis, etiam poſt rem iudicatam, deciſ. 586. n. 3.
Attentatis renunciaſſe videtur, qui paſſus fuit pronunciari ſuper iuſtitia ſententiæ, deciſ. 586. n. 4. Dic procedere vbi quis prius oppoſuit de attentatis, & poſtea paſſus fuit cognoſci de bono iure, n. 4.
Attentata proponuntur coram ſolo iudice appellationis, cuius eſt læſa Maieſtas, deciſ. 586. n. 5. Vbi niſi ſit commiſſa etiam cauſa attentatorum.
Attentatorum reuocatio non petita in prima inſtantia, poteſt peti in ſecunda, deciſ. 586. n. 5.
Attentatorum reuocatio non impeditur per exceptionem excommunicationis ob recurſus ad iudices laicos incurſæ, deciſ. 586. num. 6.
Attentata dicitur poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum & priuilegio attentatorum eſt reuocanda, deciſ. 592. num. 1.
Attentatorum reuocatio debet peti coram Iudice appellationis, cuius fuit læſa Maieſtas, nec per alium fieri poteſt, deciſ. 592. n. 2. & 3. Amplia etiam ſtante commiſſione cum facultate reuocandi attentata, quia intelligitur, prout de iure, & ſic non niſi per iudicem appellationis.
Attentis renunciaſſe dicitur, qui paſſus eſt diſcuti de iuſtitia ſententiæ, deciſ. 592. n. 4.
Attentatum quando committatur per exequutionem mandati, deciſ. 690. n. 3.
Attentata reſoluunt exequutionem cum omnibus inde ſequutis, deciſ. 690. n. 3.
Attentata poſſeſſio debet ſequeſtrari, deciſ. 79. n. 1.
Attentatorum priuilegio renunciatum cenſetur, quando atteſtans fuit admiſſus ad probandum bonum ius, & illud probauit, deciſ. 79. n. 2. Declara primo procedere in eo, qui patitur ſententiam tranſire in iudicatum, n. 2. Declara ſecundo non procedere quando ille, qui paſſus eſt attentata, cauſam ſuper eis commiſit, n. 2.
Attentata vbi non poſſunt reuocari ad inſtantiam partis, debent reuocari ex officio iudicis, deciſ. 79. n. 2.
Attentata purgantur per renunciationem actuum iudicialium factorum ab aduerſario, vel eius nomine, deciſ. 743. n. 2.
Attentata purgantur per ſimplicem renunciationem factam omnibus actibus poſſeſſorijs, deciſ. 743. n. 2.
Attentata poſſeſſio iuxta ſtylum Rotæ debet ſequeſtrari, deciſ. 159. num. 6.
Attentata non reſultant ex facto procuratoris non habentis mandatum, deciſ. 201. n. 4.
Attentata, & vitioſa poſſeſſio ſequeſtrari debet, deciſ. 185. num. 4.
Attentata dicuntur omnia actitata appellatione pendente, deciſ. 183. n. 1.
Attentata excuſantur ex conſenſu partis, non ſolum expreſſo, ſed etiam tacito, deciſ. 183. n. 1.
Attentata non committuntur abſque dolo, deciſ. 183. n. 1.
Attentata ceſſant vbi eſt prohibita appellatio, deciſ. 183. n. 3.
Attentatum dicitur, quod fuit lite pendente factum, deciſ. 393. num. 1.
Attentata, vt reuocentur, ſufficit quilibet ſtatus non conſiderato, an ſtatus ſit bonus, vel malus, deciſ. 393. n. 1.
Attentata, vt reuocentur, ſufficit ſola litis pendentia abſque alia probatione, deciſ. 393. n. 1.
Attentata in rebus mobilibus commiſſa, vt reuocentur, ſufficit ſola detentatio, deciſ. 393. n. 2.
Attentata debent plenè probari, cum attentare ſit delictum, deciſ. 431. n. 1.
Attentatum non dicitur, quod fuit ante litem factum, deciſ. 411. num. 2.
Attentatum non dicitur, quod fuit factum lite pendente auctoritate Apoſtolica, deciſ. 411. n. 2.
Attentare non dicitur, qui continuat, deciſ. 411. n. 3.
Attentata dicitur poſſeſſio capta poſt intimationem exequutorialium, non ſeruatis quatuor terminis ſeruari ſolitis, deciſ. 53. num. 5.
Atteſtatio Papæ de facto alieno probat, quando eſt in gratia motu proprio, deciſ. 656. n. 3.
Atteſtatio Cardinalis ad fauorem ſui familiaris, quamuis non plenè probet, facit tamen magnum adminiculum, deciſ. 656. num. 9.
Atteſtatio extraiudicialis ſine partis citatione attendenda non eſt, deciſ. 700. n. 27.
Atteſtationi Archiuiſtæ, vel ſucceſſoris in officio creditur ad probandum quem eſſe Archiuiſtam, ſed ſucceſſorem, deciſ. 27. num. 1.
Atteſtationi Ordinarij circa probationem iuriſpatronatus multum defertur, deciſ. 674. n. 4.
Auctoritate propria poſſeſſionem beneficij occupans, dicitur intruſus, & ipſo iure beneficio priuatur, deciſ. 560. num. 3.
Auctoritas Pontificis in quolibet iuramento exceptuata cenſetur, deciſ. 375. n. 12.
Auctoritatis conceſſio denotat conceſſionem coerctionis, cum auctoritas abſque coerctione ſit nulla, deciſ. 62. n. 5.
Auditor Cameræ non ſolet interloqui ſuper terminis ſuſceptis ad ſoluendum, deciſ. 376. n. 5.
Auditor Cameræ habet facultatem procedendi ſummariè, & ſimpliciter ſola facti veritate inſpecta, & manu Regia, abſque alia terminorum obſeruatione, deciſ. 446. n. 1.
Argumentum ſuperueniens in re, cuius dominium ſpectat ad Capitulum ex quauis induſtria diſtribui proportionabiliter debet inter omnes Canonic. deciſ. 45. n. 3.

Argu-

Argumentum iiſdem regulis iudicatur, quibus principale, & idem ius ſtatuitur in augmento, quod in principali aucto, deciſ. 682. num. 4. & 7.

Augmentum hæreditatis à teſtatore ordinatum, cenſetur ordinatum non ſolum in gratiam hæredis, ſed etiam in gratiam ſubſtituti, & fideicommiſſi, quando teſtator conſiderauit decus, & honorem familiæ, deciſ. 682. n. 5.

Augmentum hæreditatis, quod debet fieri ex fructibus, debet cenſeri potius ordinatum gratia hæredis, quam fideicommiſſatij, deciſ. 682. n. 6. Vbi declara.

Augmenti idem iuris eſt, ac rei auctæ, deciſ. 94. n. 3.

Augmenti idem iuris eſt, ac rei auctæ, vbi non viget diuerſa ratio, deciſ. 72. num. 4.

Authen. præterea, diſpoſitio ſuccedit loco alimentorum, deciſ. 448. num. 4.

Authen. præterea. C. vnde vir, & vxor habet locum in muliere omnino indotata, ne in vilipendium mariti cogatur mendicare, deciſ. 448. n. 4.

Auuiamentum fit per artifices benè tractando aduentores, deciſ. 540. num. 7.

Auuiamentum æſtimari poteſt, deciſ. 540. n. 7.

Auus maternus diues dotare tenetur in ſubſidium neptem ex filia, deciſ. 233. n. 1.

Auus maternus, vt neptem pauperem dotare teneatur, quales in eo diuitiæ eſſe debeant, deciſ. 233. num. 2.

B

BAnnitus plenariè reſtitutus recuperat priſtina iura, deciſ. 465. num. 1.

Bannitus poſt plenariam reſtitutionem reſtitutus, cenſetur reſtitutus ad omnia bona fiſco incorporata, etiam in præiudicium tertij, & bona redeunt ad ipſum tanquam ad priſtinum dominum, deciſ. 465. num. 2.

Baptiſmi liber probat natiuitatem, & ætatem, cum à communiter accidentibus ſoleant pueri baptizari poſt ſex, vel octo dies à tempore natiuitatis, deciſ. 481. n. 4.

Baptiſmi liber probat ex quo loco aliquis ſit oriundus, dec. 699. num. 1.

Baptiſmi liber probat ætatem, deciſ. 647 num. 5.

Baptiſmi fides probat minorem ætatem baptizari, deciſ. 709. num. 1.

Baptiſmi liber, & fides inde ſumpta probat deſcendentiam, ætatem, & ſimilia concurrentibus adminiculis, deciſion. 132. num. 2.

Baſtardi, ſeu ſpurij non dicuntur aguati, deciſ. 267. n. 6.

Beneficia quaſi poſſeſſio conferendi, & nominandi probatur ex prouiſionibus Apoſtolicis, deciſ. 632. n. 2.

Beneficium irregularis impetrari non poteſt, deciſ. 44. n. 5. Vbi ampliatur, etiam quod in gratia adſit clauſula, & cum abſolutione ad effectum præſentium dumtaxat.

Beneficiorum incompatibilium retentio illicita eſt, deciſ. 491. num. 4.

Beneficij concurſus vbi fit, quomodo examinatores debeant idoneos ſolum referre, vel non idoneos reprobare, & quid ſi beneficium eſt cum cura, vel ſine cura, deciſ. 505. n. 1. & ſeqq. Vbi generaliter de hac materia.

Beneficij concurſus quando fit, quot examinatores interuenire debeant, deciſ. 505. num. 3.

Beneficij concurſu facto, ſi ex pluribus examinatis vnus electus fuit pro magis idoneo, non poteſt inde ad aliquos annos à non approbatis peti nouus concurſus, deciſ. 505. n. 4.

Beneficium conferendi, quaſi poſſeſſio acquiritur Epiſcopo per vnicam collationem, deciſ. 623. n. 1.

Beneficium an ſit de iurepatronatus? an verò eius collatio libera ſpectet ad Epiſcopatum attenditur vltimus ſtatus, deciſ. 623. nu. 1. & 2. Vbi ſiue collatio vltima ſit facta ab Epiſcopo, ſiue à Papa.

Beneficium poſſidere non dicitur quis ex eo, quod acceperit poſſeſſionem domus dicti beneficij, niſi etiam Eccleſiæ poſſeſſionem acceperit, deciſ. 634. n. 3.

Beneficij vacatio non dicitur probata per ſolum aſſenſum, niſi etiam eiuſdem beneficij poſſeſſio adepta fuerit, deciſ. 657. num. 1.

Beneficium primum non dicitur vacare per conſequutionem ſecundi beneficij, niſi dicti ſecundi beneficij poſſeſſio pacifice habita fuerit per duos menſes, deciſ. 657. n. 1.

Beneficium impetrans cum clauſula generali quouis alio modo vacet, venire poteſt ex quacunque vacatione, etiam quod ante dictam clauſulam vnum vacationis modum ſpecialiter expreſſerit, deciſ. 560. num. 1.

Beneficij gratia conditionalis obtenta quatenus, videlicet, ſupplicans beneficium vacans ex cauſa delicti commiſſi per beneficiatum accuſauerit, & accuſationi ſe inſcripſerit quando locum habeat non verificantis conditionibus, deciſ. 560. num. 2.

Beneficij poſſeſſionem propria auctoritate occupans, dicitur intruſus, & ipſo iure beneficio priuatur, deciſion. 562. num. 3.

Beneficium ſecundum incompatibile cum primo aſſequutus ipſo iure amittit primum beneficium, deciſ. 560. n. 5.

Beneficij ſecundi incompatibilis cum primo poſſeſſionem aſſequutus, & primo beneficio priuatus cenſeatur, neceſſe eſt probare, non ſolum poſſeſſionem ſecundi beneficij, ſed etiam maioris partis fructuum dicti beneficij, deciſ. 560. Declara, vt num. 7.

Beneficium Eccleſiaſticum perpetuum præſumitur ſi ex antiqua conſuetudine ab immemorabili tempore vacare ſolet, conferri, deciſ. 25. n. 4. Declara, vt n. 5.

Beneficium Eccleſiaſticum perpetuum non dicitur, niſi conſtet, quod in perpetuum conferri ſoleat, deciſ. 25. n. 6.

Beneficij collatio non tollit eiuſdem beneficij ſtatum, & cenſetur ſemper facta ſine præiudicio alterius, deciſ. 43. num. 2.

Beneficium impetrans ex generoſa ſubrogatione immittendus eſt in poſſeſſio, ipſius beneficij probata lite, clericatu, & obitu beneficiati, deciſ. 261. n. 2.

Beneficium impetrans ex gratioſa ſubrogatione, quando immittendus ſit in poſſeſſionem lite exiſtente, nulliter proſequuta ex defectu citationis, & aliorum, de quibus, deciſ. 261. num. 2. & 3.

Beneficij ſubrogatio non datur impetranti per priuationem, deciſ. 261. Declara, vt num. 6.

Beneficia Eccleſiaſtica data in titulum quantumcunque ſimplicia de iure communi requirunt perſonalem reſidentiam, deciſ. 375. num. 1.

Beneficia ſimplicia ex generali conſuetudine non requirunt reſidentia, niſi adſit contraria conſuetudo, vel ſtatutum, deciſ. 375. num. 2. & ſeq.

Beneficij valor cenſetur probatus per duos teſtes deponentes de publica voce, & fama, deciſ. 351. n. 2.

Beneficij valor probandus eſt plenè, & concludenter, nec ſufficit probatus per publicam vocem, & famam, quando agitur de perpetuo præiudicio, deciſ. 351. n. 7.

Beneficij valor exprimi non debet in vnione, deciſ. 351. numer. 7.

Beneficia ſimplicia de generali conſuetudine præſumuntur libera à reſidentia, deciſ. 489. n. 1.

Beneficia ſimplicia etiam requirunt reſidentiam ſic exiſtente aliquo ſtatuto, aut conſuetudine, deciſ. 489. num. 2. Declara, vt num. 3.

Beneficia conferendi ius competens alicui Capitulo, quia eſt certum, & radicatur, ſi non exprimatur in eorum vnione, vnio eſt ſubreptitia, deciſ. 659. num. 12.

Beneficiorum poſſeſſio non poteſt capi ante expeditionem literarum, deciſ. 656. n. 5.

Beneficij vacationis narratiua expreſſæ in gratia, etiam ſi expreſſa non fuiſſet ſubintelligitur tamquam de natura ſubſtantiali ipſius gratiæ, deciſ. 738. num. 1.

Beneficij titulus non pendet à poteſtate conferentis, ſed à poteſtate Papæ, deciſ. 738. Declara, vt num. 3.

Beneficiorum collationes factæ ab Epiſcopo, in quibus Abbas ius aliquod habere non prætendit, ipſi Abbati non præiudicant, deciſ. 643. num. 2.

Beneficij collatio vbi ſpectat ad Papam vigore alternatiuæ ab Epiſcopo acceptatæ, non cenſetur eadem alternatiua reſoluta in præiudicium Papæ, ſiue per abuſum, ſiue ratione abſentiæ ipſius Epiſcopi, deciſ. 608. n. 1. Declara, vt n. 2.

Beneficium iuriſpatronatus non acquirit libertatem per ſolum non vſum, vel negligentiam patronorum, niſi etiam concurrat voluntas, & poteſtas conferentis, deciſ. 337. n. 2.

Beneficij ſtatum non mutant prouiſiones Apoſtolicæ, dec. 337. num. 2.

Beneficij præcedentem ſtatum non mutat collatio Papæ, deciſ. 482. num. 1.

Beneficia conferendi quaſi poſſeſſio probatur ex pluribus collationibus continuatis, & effectuatis, deciſ. 482. n. 2.

Beneficij collatio facta tanquam de reſeruato corruit ceſſante reſeruatione, deciſ. 482. num. 3.

Beneficij reſignatio non ſuffragatur Reſignatario, niſi etiam probet publicationem neceſſariam ad illius validitatem, dec. 361. num. 2.

Beneficiorum diuiſio regulariter prohibetur, deciſ. 288. n. 3.

Beoe-

Beneficium ſatis dicitur litigioſum ex commiſſione cauſæ appellationis, excitatione cum inhibitione, & illius exequutione, deciſ. 455. num. 1.

Beneficij valor per non exceſſum probatur per teſtes de publica voce, & fama, deciſ. 455. n. 8.

Beneficia Papa conferre poteſt in omnibus menſibus concurrendo cum alijs Collatoribus, eiuſque prouiſio in dubio ſemper præferenda eſt, vbi non conſtat de anteriori prouiſione, deciſ. 372. num. 2.

Beneficium conferendi, quaſi poſſeſſio per vnicam collationem effectuatam acquiritur, deciſ. 423. num. 1.

Beneficia conferendi, quaſi poſſeſſio acquiritur per vnicam collationem effectuatam, etiam quod dicta collatio fuerit facta in vim reſignationis, deciſ. 423. n. 2.

Beneficij collatio facta ſine ſcientia, & patientia illius, ad quem beneficium ſpectat, quando valida ſit, deciſ. 423. n. 6.

Beneficij valor debet concluderet probari, quando fuit expreſſus affirmatiuè in gratia reſeruationis penſionis, deciſ. 444. num. 1.

Beneficij valor expreſſus in gratia, quando dicatur fundamentum ipſius gratiæ, & cauſa conceſſionis gratiæ, deciſ. 444. num. 3.

Beneficij valor debet probari de illo tempore, quo fuit gratia conceſſa, deciſ. 444. n. 4.

Beneficij valor non cenſetur probatus per teſtes, niſi etiam deponant de dicto valore deductis oneribus, deciſ. 444. num. 4. in fine. Declara, vt n. 5.

Beneficij valor cenſetur talis, qualis fuit expreſſus in alijs antecedentibus gratijs, deciſ. 444. n. 6.

Beneficio priuandus eſt clericus, qui in Eccleſia beneficiata arbores in magna quantitate, & cum notabili deterioratione incidit, ſecus ſi deterioratio non erat notabilis, deciſ. 553. num. 1.

Beneficij vacatio per obitum iuſtificatur ex inſtrumento captæ poſſeſſionis ipſius beneficij, deciſ. 605. n. 6.

Beneficium collatum à Papa ſub verbis quomodocumque comprehendit omnem vacationis modum, qui excogitari poteſt, deciſ. 605. n. 8.

Beneficij collatio vniti nulla eſt, deciſ. 562. n. 1.

Beneficiorum omnium inferiorum collatio ſpectat de iure communi ad Epiſcopum, deciſ. 756. n. 4.

Beneficiorum ſæculariżatio regularium ordinis S. Auguſtini facta per Clementem VIII. non extinxit poteſtatem conferendi, & iuriſdictionem competere Abbatibus dicti Ordinis, deciſ. 323. num. 7.

Beneficium ex gratia præuentiua ſuper certo corpore beneficij remanet affectum ad fauorem eius, cui fuit conceſſa gratia, deciſ. 401. n. 1. & 2.

Beneficij valor non probatur per teſtes, qui neſciunt onera, dec. 736. num. 3.

Beneficium non dicitur, niſi adſit confirmatio Epiſcopi, deciſ. 561. num. 3.

Beneficij apprehenſa poſſeſſione, cenſetur apprehenſa poſſeſſio omnium bonorum ipſius beneficij, deciſ. 602. n. 3. Vbi quod non eſt idem è conuerſo.

Beneficij poſſeſſio vacans ſequeſtrari debet, deciſ. 586. n. 2.

Beneficium de iure præſumitur ſimplex, & ideò talis narratiua non requirit iuſtificationem, deciſ. 699. n. 3.

Beneficij vltimus ſtatus attenditur in beneficialibus, deciſ. 737. num. 3. Declara, quod aut agitur de pertinentia collationis, & tunc collatio ſpectat ad eum, qui eſt in quaſi poſſeſſione conferendi bona fide, & attenditur vltimus ſtatus, num. 5. Aut verò agitur de qualitate beneficij, & tunc, vel ad effectum iuſtificationis gratiæ, & tunc ſufficit probare vltimum ſtatum, num. 5. Vel agitur in præiudicium tertij impetrantis, qui probauit anteriorem ſtatum, & ſequens non eſt legitimè præſcriptus, & iſto caſu ſi propter anteriorem ſtatum collatio vigore vltimi ſtatus eſt nulla ipſo iure non attendatur vltimus ſtatus, num. 6.

Beneficij vltimus ſtatus attenditur in dubio, ſecus vbi conſtat de veritate, deciſ. 737. num. 6.

Beneficij vniti cura remanet habitu penes Rectorem beneficij, cui fuit facta vnio, licet exerceatur actu per Vicarium, deciſ. 710. num. 2.

Beneficij vniti cura dicitur eſſe habitu penes Rectorem beneficij, cui fuit facta vnio, quando Vicario perpetuo, qui illam exercet, non fuit aſſignata certa portio fructuum, deciſ. 710. num. 3.

Beneficij vniti cura totalis, tunc dicitur eſſe penes Vicarium, quando ipſe percipit omnes fructus beneficij certa portione Rectori Eccleſiæ, cui fuit facta vnio aſſignata, deciſ. 710. num. 3. Vbi tamen, quod id repugnat vnioni.

Beneficij ſtatus non poteſt probari ex collatione nulla, & erronea, deciſ. 710. num. 8.

Beneficia vacantia in Curia ſunt reſeruata, deciſ. 740. n. 1.

Beneficia non ſolent duplici onere grauari, deciſ. 739. n. 1.

Beneficia non ſolent grauari vltra dimidiam, & ideò in reſeruationibus penſionum ſolet apponi clauſula, dummodo penſiones medietatem fructuum non excedant, deciſ. 739. n. 2.

Beneficium commendatum ceſſante commenda vacat, vti vacabat prius, quam commendaretur, deciſ. 741. n. 2.

Beneficium admittit multiplicationem titulorum, deciſ. 742. num. 3.

Beneficium commendatum, ſeu commenda poteſt interpretari, deciſ. 672. n. 4.

Beneficij vniti cura dicitur translata in Vicarium, quando in vnione illi fuit reſeruata congrua, deciſ. 579. n. 2.

Beneficij vniti cura dicitur translata in Vicarium, quando in Eccleſia ſæculari Vicarius deputatur perpetuus, deciſ. 579. num. 2.

Beneficij vniti cura an ſit translata in Vicarium, vel exercitium curæ, etiam quod Vicarius ſit perpetuus? debet attendi quis percipiat fructus, quia ſi percipit Vicarius, & ſoluit aliquid illi, cui fuit facta vnio, eſt translata cura, alias exercitium tantummodo, deciſ. 759. num. 3. & ibi declara duobus modis.

Beneficium affectum propter appoſitionem manus Papæ, non poteſt alius, præter Papam conferre, deciſ. 187. n. 3.

Beneficium non dicitur reſeruatum, ſeu affectum ex qualibet appoſitione manum Papæ, ſed ita demum niſi Papa moueatur ex falſa cauſa tangente pertinentiam collationis, deciſ. 187. n. 4. & 5. Vbi contrarium tenentes declarantur. Secus verò quando eſt error circa qualitatem prouiſi, n. 5.

Beneficij collatio erecti ex diſmembratione bonorum alterius beneficij ſpectat ad eum, ad quem ſpectat collatio beneficij, ex cuius bonis fuit facta diſmembratio, deciſ. 600. num. 3.

Beneficij collatio erecti ex fructibus alterius beneficij ſpectat ad eum, ad quem ſpectabat collatio beneficij, deciſ. 600. num. 3.

Beneficium de iure communi ſibi ipſi nemo conferre poteſt, deciſ. 303. n. 4.

Beneficium vt dicatur vacare per reſignationem, requiritur conſenſus, & admiſſio Superioris, deciſ. 611. n. 1.

Beneficium, ſeu Capella, ſi poſſideat bona ſibi relicta in teſtamento, præſumitur illa poſſidere in exequutionem dicti teſtamenti, deciſ. 694. n. 1.

Beneficium inuentarij competens hęredi cedenti, competit etiam ceſſionario, deciſ. 747. n. 42.

Beneficiorum vnio arguitur ex eo, quod vnus plura retinebat, deciſ. 724. n. 1.

Beneficium vnitum non dicitur amplius beneficium, ſed prædium beneficij, cui vnitum fuit, deciſ. 222. n. 2.

Beneficium liberum, beneficio iuriſpatronatus Epiſcopus vnire poteſt, deciſ. 222. n. 3.

Beneficia tria in eadem Eccleſia nemo obtinere poteſt, deciſ. 222. num. 5. Et ibi declara.

Beneficij ſtatus principalis attenditur ad iudicandam qualitatem beneficij, præſertim ad effectum iuſtificationis gratiæ, deciſ. 315. num. 5.

Beneficij vltimus ſtatus non probatur ex prouiſione quæ non habuit effectum, deciſ. 315. n. 6.

Beneficia duo curata, & duo Curati in eadem Eccleſia eſſe non poſſunt, deciſ. 228. n. 2.

Beneficium de iure non præſumitur curatum, deciſ. 228. n. 3.

Beneficium quodlibet præſumitur liberum, nec alteri vnitum, deciſ. 58. n. 2.

Beneficia ſimplicia antiquitus concedebantur etiam minoribus, 7. ann. deciſ. 194. n. 2.

Beneficia ſimplicia de iure non requirunt Sacerdotium, etiamſi habeat annexam celebrationem Miſſarum, quia poteſt ſuppleri per alium, niſi aliter fuerit cautum in fundatione, deciſ. 729. num. 1.

Beneficium abſtinendi facit, vt non valeat conſequentia, eſt filius ergo hæres, deciſ. 348. n. 3.

Beneficia incompatibilia dicuntur, quorum vtrumque requirit reſidentia, deciſ. 279. n. 1.

Beneficium non dicitur incompatibile, cui imminet cura habitu tantum, exercitium vero generalium reſidet, deciſ. 179. num. 2.

Beneficij valor debet probari de eodem anno, & de tempore prouiſionis, deciſ. 379. n. 8.

Beneficij collatio facta à ſuſpenſo eſt ipſo iure nulla, deciſ. 17. n. 4.

Beneficij collatio facta ab Epiſcopo ſuſpenſo non ſuſtinetur ratione communis erroris, & ignorantiæ ſuſpenſionis ſtante con-

concurſu prouiſi Apoſtolici, deciſ. 17. num. 6.

Beneficium Principis patri conceſſum tranſit ad filium, deciſ. 626. n. 5.

Beneficia annexa dignitatibus Cathedralium dicuntur in Eccleſia Cathedrali conſiſtere, deciſ. 199. n. 3.

Beneficia, vt cognoſcatur in qua Eccleſia conſiſtant, debet attendi Eccleſia, vbi præbendatus inſeruit, & in qua nomen recipit, & vbi habet habitationem, deciſ. 199. num. 3. & 4.

Beneficij conſiſtentia non deſumitur à dote, quæ tanquam acceſſoria ſequitur naturam, & conſiſtentiam beneficij, deciſ. 199. n. 4.

Beneficium vnitum conuertitur in naturam eius, cui fit vnio, & admittit nomen antiquum, & efficitur prædium illius, & de eius menſa, deciſ. 199. n. 5.

Beneficium præſumitur potius ſæculare, quam regulare, deciſ. 691. n. 3.

Beneficium vnitum; ſeu vnita Eccleſia dicitur poſſideri per Eccleſiam dominantem, vti prædium, & grancia, deciſ. 658. n. 3.

Beneficium vnitum non vacat per mortem Rectoris, deciſ. 658. num. 2.

Beneficij vniti cura ſufficit, quod exerceatur per Vicarios, deciſ. 658. n. 4.

Beneficia ex eo, quod ſunt patrimonialia, non infertur, quod curam habeant animarum, deciſ. 7. n. 2.

Beneficia ſimplicia de conſuetudine reſidentiam non requirunt, deciſ. 10. n. 2.

Beneficiorum ſuppreſſio tendit ad diminutionem cultus diuini, deciſ. 316. n. 1. Cultus Diuinus abſque cauſa minui non poteſt, n. 1.

Beneficij ſuppreſſio poteſt licitè, vbi reditus diminuti fuerunt, deciſ. 316. n. 2. Vbi quod diminutio debet plenè probari, & quod debet conſiderari reſpectu quantitatis aſſignatæ in erectione beneficij, quæ præſumitur fuiſſe congrua, & ſufficiens, & num. 3. Quod non ſufficit diminutio temporalis, ſeu tranſitoria.

Beneficij reſignatio eſt nulla, ſi in ea non narretur reſignantem ad titulum dicti beneficij fuiſſe ordinatum, deciſ. 269. num. 1. Amplia etiam in reſignatione ex cauſa permutationis, num. 1. Fallit ampliatio, quando permutans aſſequutus fuit poſſeſſionem alterius beneficij ad congruam ſuſtentationem ſufficientis, n. 3. & 4.

Beneficij iuriſpatronatus vacatio conſumitur, ita vt non poſſit amplius per patronos fieri præſentatio per prouiſionem Apoſtolicam cum expreſſione iuriſpatronatus: ac aliorum in deciſione relatorum, deciſ. 216. n. 6.

Beneficij vltimus ſtatus attenditur in beneficialibus, deciſ. 180. num. 3.

Beneficium an ſit regulare, vel ſæculare probatur ex titulo ipſius beneficij, deciſ. 180. n. 3.

Beneficium ſecundum Rotæ conſuetudinem vacat, quando moritur ille, qui habet ſupplicationem ſignatam, etiamſi literæ non ſint expeditæ, deciſ. 665. n. 8.

Beneficij fructus, qui propriè ſunt fructus, non accreſcunt intereſſentibus, ſed Eccleſiæ, deciſ. 665. n. 10.

Beneficium reſignans regreſſus ei competere non poteſt, cuius poſſeſſionem numquam habuit, nec ſuper reſignatione ad ſui fauorem facta literas expediuit, deciſ. 206. num. 1. verſ. Et tanto magis.

Beneficium vigore regreſſus ſeu acceſſus alicui debitum debetur, ſiue beneficium vacauerit in menſe Apoſtolico, ſiue Ordinarij, deciſ. 206. n. 7.

Beneficium, quod non eſt collatiuum, non dicitur propriè beneficium, ſed adminiſtratio, quæ longè diſtat à beneficio, deciſ. 254. n. 3.

Beneficij collatio debet eſſe pura, & libera, & abſque recognitione, deciſ. 254. num. 4. Et ibi limita, & declara limitationem.

Beneficij ſtatus non mutatur abſque voluntate Superioris, deciſ. 244. n. 5.

Beneficij collatio in titulum, quibus verbis facta cenſeatur, deciſ. 254. n. 6.

Beneficia, quæ habent Rectorem, vel Vicarium perpetuum alium, quam illum, de cuius menſa prætenduntur, non dicuntur de menſa, nec manualia, deciſ. 101. n. 1.

Beneficia, quæ habent ſpecialem adminiſtratorem, non dicuntur de menſa, deciſ. 101. n. 1.

Beneficia, quorum fructus non conuertuntur in vtilitatem menſæ, non dicuntur de menſa, etiamſi reſeruetur aliquod Monaſterio, deciſ. 101. n. 2.

Beneficia, quæ ſunt de menſa, non vacant per obitum miniſtrantium in eis, cum nullum titulum in eis habeant, nec quod ad poſſeſſionem nec, quoad proprietatem, deciſ. 101. num. 2.

Beneficium manuale obtinens non poteſt dici Rector, ſed miniſter, deciſ. 101. n. 3.

Beneficij fructus ſunt quid diuerſum ab ipſo beneficio, deciſ. 29. num. 5.

Beneficium, & Eccleſia ſtatim ac ſunt conſtructa, ſunt in poteſtate Epiſcopi, deciſ. 30. n. 6.

Beneficium præſumitur ſimplex, & ſine cura, deciſ. 86. num. 2.

Beneficium non dicitur curatum ex eo, quod in Eccleſia adminiſtrentur Sacramenta, niſi probetur, quod illud obtinens ad ea adminiſtranda adſtringatur, & ſuſcipientes illuc accedere cogantur, deciſ. 86. n. 2.

Beneficij valor narratus debet verificari, cum ſit pars gratiæ, deciſ. 160. n. 3.

Beneficio dimidio renunciaſſe cenſetur quis per aſſecutionem integri, deciſ. 160. n. 4. Amplia etiamſi dimidium eſſet in lite, quia facilius amittitur actio quam res.

Beneficium non dicitur litigioſum, quando non petitur, vt ſuum, ſed vt ſibi conferendum, deciſ. 253. n. 5.

Beneficij valor debet probari de tempore impetrationis, deciſ. 37. n. 1.

Beneficiorum obtentorum valor leuem requirit probationem, deciſ. 37. n. 3. Vbi tamen, quod debet eſſe in ſuo genere concludens, & perfecta.

Beneficij collationis deuolutio debet plenè & concludenter probari, deciſ. 186. num. 1. Vbi maximè contra poſſeſſorem.

Beneficij collationis deuolutio fit à Capitulo ad Ordinarium, ab Ordinario ad Metropolitanum, ab eo ad Nuncium, a Nuncio ad Papam, in quo terminatur, deciſ. 186. n. 1.

Beneficia reſeruata carent deuolutione, deciſ. 186. n. 2.

Beneficia reſeruata Ordinarius conferre non poteſt, deciſ. 186. num. 2.

Beneficium vnitum, non dicitur vacare, deciſ. 186. n. 2.

Beneficij valor non probatur per locationem, deciſion. 186. num. 4.

Beneficij affectio non reſultat ex gratia, quæ ob non adimplementum conditionis non potuit ſortiri effectum, deciſ. 190. num. 8.

Beneficia vacantia, & ea tantum, quæ conferri poſſunt, admittunt deuolutionem, deciſ. 186. n. 2.

Beneficium vbi debet conferri Sacerdotibus, id debet intelligi de Sacerdote, qui tempore prouiſionis poſſit actu Miſſam celebrare, deciſ. 236. n. 8.

Beneficio, quod requirit reſidentiam, non poteſt per Vicarium inſeruiri, deciſ. 236. n. 8.

Beneficium aſſignare non poteſt, qui nihil iuris ſuper eo habet, deciſ. 190. n. 5.

Beneficium affectum, ſeu reſeruatum facit appoſitio manus Papæ, deciſ. 190. n. 6.

Beneficium de iure præſumitur ſimplex, deciſ. 368. num. 1. Dic id procedere in dubio, ſecus vbi concurrunt ſigna excludentia beneficij ſimplicitatem, & includentia Parochialitatem, numer. 1.

Beneficium in Eccleſia diuerſum eſt ab ipſa Eccleſia, deciſ. 368. num. 2.

Beneficij ſtatus, vt mutatus dicatur, debent plura concurrere, de quibus remiſſiuè, deciſ. 368. n. 4.

Beneficij ſtatus, vt mutatus dicatur, debet concurrere voluntas, & poteſtas Superioris, deciſ. 368. n. 4.

Beneficium ſemel affectum ſemper remanet affectum, deciſ. 144. num. 6.

Beneficium vnitum non dicitur vacare, deciſ. 71. n. 2.

Beneficium, quod ſolet conferri, non dicitur de menſa, deciſ. 71. n. 2.

Beneficium habens Rectorem perpetuum non poteſt dici de menſa, deciſ. 71. n. 2.

Beneficia omnia, & præſertim curata præſumuntur collatiua, & perpetua, deciſ. 71. n. 3.

Beneficium non dicitur de menſa ex ſimplici ſubiectione, deciſ. 71. n. 4.

Beneficij donatio importat donationem iuris prouidendi de beneficio, deciſ. 71. n. 4.

Beneficij vltimus ſtatus attendi debet ad effectum videndi, an beneficium cadat ſub reſeruatione, deciſ. 71. n. 5.

Beneficia omnia præſumuntur libera, deciſ. 435. n. 2.

Beneficij prouiſio facta vti de reſeruato nulla eſt, ſi nulla adeſt reſeruatio, deciſ. 777. n. 3.

Beneficia, & penſiones Eccleſiaſticæ non amittuntur ob ſola ſponſalitia de futuro, deciſ. 772. n. 2.

Beneficium permutans amittit omne ius, quod habebat ſuper

beneficio permutato, deciſ. 383. n. 2.

Beneficium primum non tenetur quis dimittere donec habeat pacificam poſſeſſionem ſecundi incompatibilis, deciſ. 383. num. 4.

Beneficium de iure præſumitur perpetuum, deciſ. 416. n. 2.

Beneficij iuriſpatronatus reſignatio abſque conſenſu patroni nulla eſt, nec ius abdicatur à reſignante, deciſ. 4. n. 2.

Beneficium litigioſum eſt reſeruatum, deciſ. 312. n. 1.

Beneficij reſignatio facta à procuratore excedente fines mandati nulla, & inualida eſt, deciſ. 293. n. 1.

Beneficij valor conſiſtens in diſtributionibus, quomodo probetur, deciſ. 296. n. 3.

Beneficia Eccleſiaſtica per ingreſſum Religionis vacant poſt emiſſam profeſſionem, deciſ. 543. n. 4.

Beneficij ſola collatione acquiritur ius in re, licet poſſeſſio non capiatur, deciſ. 498. n. 1.

Beneficij vacatio dicitur conſumpta, quando gratia in forma dignum exequutioni mandata eſt, deciſ. 498. n. 2.

Beneficium dicitur reſeruatum illud quod vacat per obitum Protonotarij, deciſ. 583. n. 1.

Beneficij vacatio dicitot conſumpta per prouiſionem Papę etiam untecaptam poſſeſſionem, deciſion. 523. numer. 2. Declara quando collatio eſt facta ſimpliciter, ſecus ſi in forma dignnm, vel ſi ſolum eſt conceſſum mandatum de prouidendo dicto, deciſ. 523. n. 8.

Beneficium reſignari poteſt cum clauſula, quod non alias, nec alio modo &c. intendit reſignare, deciſ. 286. numer. 2.

Beneficia Ordinis Sancti Spiritus, ſiue ſint præceptoriæ, ſiue Prioratus, tanquam regularia ſunt manualia, deciſ. 302. num. 1.

Beneficium regulare Religioſus obtinens, non poteſt excipere contra penſionem reſeruatam ſuo beneficio à Superiore, deciſ. 302. n. 2.

Beneficij Regularis fructus poſſunt per Superiorem inter Religioſos diuidi non perpetuo, ſed ad tempus, & eorum loco poteſt penſio reſeruari, deciſ. 302. n. 2.

Beneficium inuentarij fuit introductum, vt hæres excuſaretur ab obligationibus hæreditarijs, & ne teneretur vltra vires hæreditarias, & præſeruarentur hæredis bona, ne ſequatur immixtio, & hæres, prout quilibet creditor, poteſt petere creditum ſuum iure ſeparationis, deciſ. 326. n. 1.

Beneficia debita certo generi perſonarum cadunt ſub reſeruatione cum ſua cauſa, vt ſcilicet, conferantur perſonis de illo genere, deciſ. 580. n. 5.

Beneficium vbi eſt reſeruatum Sedi Apoſtolicæ, conferri non poteſt à Capitulo, deciſ. 580. n. 2.

Beneficij Status non mutatur per prouiſionem Apoſtolicam, vel Ordinarij, deciſ. 580. n. 7. Vbi declaratur quando hæc concluſio procedat.

Beneficia plura incompatibilia, vt quis tenere poſſit Epiſcopi diſpenſatio non ſuffragatur, deciſ. 310. n. 1.

Beneficia plura incompatibilia retinens ipſo iure illis priuatus remanet, etiam quod non habeant curam, ſed ſolum reſidentiam, & abſque alia minutione, deciſ. 310. n. 1.

Beneficium quando dicatur ſimplex, ex eo, quod Eccleſia ſit fundata propter vtilitatem Parochianorum longè diſtantiam ab Eccleſia Matrice, & an inde oriatur incompatibilitas, deciſ. 310. n. 2.

Beneficia incompatibilia an retinere dicatur ille, qui duas retinet Parochias tenues, vel etiam vbi in loco adeſt Sacerdotum penuria, deciſ. 310. n. 4.

Beneficij collatio deuoluitur ad Superiorem inferiore exiſtente negligente in conferendo, deciſ. 309. Declara, vt n. 3.

Beneficium ſemel reſeruatum ſemper durat reſeruatum, deciſ. 309. n. 3. in fine.

Beneficialis confidentia illicita, & ſimoniaca, licet ſit ſimonia, non tamen omnis ſimonia eſt confidentia, deciſ. 6. n. 1.

Beneficialis confidentia ſimoniaca eſt prohibita per Conſtitutiones Pij IV. & Pij V. deciſ. 6. n. 2.

Beneficiati numquid iuuare cogi poſſint in receptione beneficij de reſidendo perſonaliter ſic ſtatuto, aut conſuetudine dictante, deciſ. 375. n. 9. & 10.

Beneficiatus ſpolio nomine Eccleſiæ agere poteſt, etiam quod pacto proprio ceciderit à poſſeſſione, deciſ. 75. n. 6.

Beneficiatus acceptando beneficium penſione grauatum cenſetur quaſi contraxiſſe cum penſionario, & ſe obligaſſe ad penſionis ſolutionem, deciſ. 176. n. 1.

Beneficiato, qui allegat fructus beneficij, non ſufficere pro ſoluenda penſione, incumbit onus probandi, deciſ. 176. numer. 2.

Beneplaciti Apoſtolici reſeruatio intelligenda eſt quatenus beneplacitum ſit neceſſarium, deciſ. 404. n. 6.

Beneplacitum Apoſtolicum ſi ſit expreſſe reſeruatum, antequam obtineatur, eſt locus pœnitentiæ, deciſ. 755. n. 2.

Beneplacitum Papæ debet ad vnguem ſeruari alias nihil operatur, deciſ. 676. n. 5.

Beneplacitum Apoſtolicum tale, quale ſufficit pro validitate actus, præſumitur ex obſeruantia triginta annorum, deciſ. 506. num. 2. & 4. Amplia etiamſi non ſit reſeruatum, num. 3.

Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione rei Eccleſiæ non ſupplet defectum cauſæ, deciſ. 96. n. 3.

Beneplacitum Apoſtolicum appoſitum in commiſſione ſuper confirmatione alienationis rerum Eccleſiæ cum conditione ſi in euidentem &c. mortuo Pontifice, qui beneplacitum dedit, expirat, deciſ. 473. n. 3.

Beneplacitum Apoſtolicum ſupplet ſolemnitatem in alienatione bonorum Eccleſiæ, deciſ. 473. n. 3.

Bigamia non contrahitur ex ſolo matrimonio cum viduà, ſed requiritur copula, & conſummatione, deciſ. 509. num. 5.

Bigamiam, & irregularitatem non incurrit clericus nubens cum vidua, deciſ. 357. n. 2.

Bigamia, licet tollat priuilegium clericale, non tamen tollit characterem, & bigamus verè remanet clericus, deciſ. 357. num. 4.

Bona deputata pro ſabrica Eccleſiæ dicuntur Eccleſiaſtica, deciſ. 96. num. 1. Fallit quoad diſpoſitionem §. venditæ. Inſtit. de rerum diuiſ. num. 2. Vbi tamen id apertè non firmatur.

Bona ſtabilia facere non poſſunt, ſed ſeipſa exhibent, deciſ. 818. n. 3.

Bona acquiſita per Religioſum cenſentur acquiſita ex bonis Eccleſiæ per ipſum adminiſtratia, deciſ. 76. n. 4.

Bona fideicommiſſo ſubiecta non veniunt in generali inſtitutione, deciſ. 84. n. 5.

Bona paraphernalia ſunt diſtincta à dote, nec gaudent priuilegijs dotis, deciſ. 72. num. 2. Vbi quod non poſſunt pro parapherno promiſſo mulieri in quantitate percipi aliqui fructus, & num. 4.

Bonorum fructus paraphernalium non debentur marito in recompenſationem onerum matrimonij, quando mulier fuit competenter dotata, deciſ. 72. n. 3.

Bonorum paraphernalium fructus de ſui natura fructiferi, non poſſunt per maritum in quoslibet vſus conuerti, deciſ. 72. num. 5.

Bona emphyteutica ſi ad Eccleſiam peruenerint, Eccleſia illu non amittit, ſed cogitur vendere ad euitandum præiudicium domini directi, deciſ. 543. n. 3.

Bonorum appellatione venit etiam nomen debitoris, deciſ. 595. num. 1.

Bona minorum alienari non poſſunt propter legis reſiſtentiam, deciſ. 320. n. 4.

Bonorum Eccleſiæ alienatio requirit ſolemnitatem, & vtilitatem, ſeu beneplacitum Apoſtolicum ſupplet ſolemnitatem, deciſ. 473. n. 3.

Bonorum Eccleſiæ alienatio interdicta eſt, etiam in vtilitatem Eccleſiæ, ſine ſpeciali Summi Pontificis licentia, deciſ. 631. num. 8.

Bona Eccleſiæ, quæ ſunt difficilis recuperationis poſſunt inconſulto Summo Pontifice alienati, quod an verum ſit, & quando deciſ. 631. n. 3. & ſeqq.

Bonorum Eccleſiæ alienatio licitè poſſunt ab Epiſcopo alienari inconſulto Summo Pontifice, quando ſunt penitus incerta, & incognita, quod an verum ſit, & quando, deciſ. 638. n. 3. & ſeqq. & n. 4. vbi etiam, quando talia bona dicantur incerta, & incognita.

Bona emphyteutica tranſitoria ad extraneos hæredes comprehenduntur in fideicommiſſo, deciſ. 852. n. 2.

Bona fideicommiſſoria alienari non poſſunt, & alienata vendicantur ab emptoribus, deciſ. 426. n. 1.

Bona hæredis ſunt hypothecata pro ſolutione dotis filiarum teſtatoris, deciſ. 528. n. 3.

Bonorum adiudicatio in ſolutum ſortitur naturam venditionis, deciſ. 528. n. 3.

Bonorum adiudicatio, quæ debet fieri pro iuſto pretio, dicitur æſtimatio certa, & à lege facta, deciſ. 528. n. 4.

Bona, & iura hæredis grauati non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, deciſ. 259. n. 2.

Bonorum poſſeſſio hæreditariorum præſumitur ex cauſa aditionis, niſi probetur contrarium, deciſ. 638. n. 1.

Bona mariti ſunt hypothecata tacitè pro dotis reſtitutione, deciſ. 511. n. 3.

Bonæ famæ probatio in concurſu præualet probationi malæ; deciſ. 277. num. 2. Vbi etiam ſi teſtes deponentes de bona fama ſint pauciores.

Bonæ

Bonæ fidei poſſeſſor facit fructus ſuos, deciſ.622. n.4.

Bona fides ad faciendos fructus ſuos ſemper præſumitur, etiam ſi quis poſſideat ſine titulo, deciſ.528. n.7.

Bona fides in quærendis non requiritur deciſione 181. n.2.

Bona fides ex titulo probatur, deciſ. 181. n.2.

Bona fides in dubio præſumitur, deciſ.280. n.2.

Bona fides præſumitur in matrimonio palam & publicè contracto, deciſ.280. n.2.

Bonæ fidei poſſeſſor debet melioramenta cum fructibus compenſare, deciſ. 550. n.6.

Bona fides poteſt cauſari ex iniuſtis, & temerarijs titulis, deciſ. 320. n. 2.

Bona fides deducta ex errore iuris, licet non ſufficiat ad præſcriptionem dominij, tamen ad acquiſitionem fructuum ſufficit, deciſ. 320. n.2. Diſtinguè inter errorem iuris, cui ius non reſiſtit, nec aſſiſtit, & errorem cui ius reſiſtit, num.4. Aduerte, quod quando ius non reſiſtit ſimpliciter, ſed datur certa forma, tunc non eſt prohibita acquiſitio fructuum, num. 4. & & num. 5.

Bona fides poſitiua eſt excluſiua omnis ignorantiæ facti, & iuris, deciſ. 320. n.2.

Bona fide emiſſe dicitur, qui emit à falſo curatore minoris, quem verum credebat, deciſ.320. n.3.

Breue de ſui natura habet exequutionem paratam, deciſ. 756. num. 4.

Breue Clementis Octaui inualidans donationes factas ab Epiſcopis in vita reſeruato ipſis vſufructu inualidat eas, quæ viuentibus donatarijs non ſunt effectum ſortitæ, ſecus eas, quæ fuerunt effectum ſortitæ in vita Epiſcopi, deciſion. 241. numer. 12.

Breue vt iuſtificatum dicatur ſufficit verificatio clauſulæ conſtito, deciſ. 692. n.1.

Breuis, ſeu literarum Apoſtolicarum exequutio non requirit aliam iuſtificationem, quam eorum, quæ continentur ſub clauſula conſtito, &c. deciſ. 580. n. 5.

Bulla corrigitur, quando diſcordat à ſupplicatione, deciſ. 730. num. 1.

Bulla Pij Quinti de forma creandi cenſus declarata, deciſ. 175. num. 2.

C

CAducitas ob non ſolutionem non incurritur ſine mora, deciſ. 577. n. 1. in ſine.

Caducitas eſt materia odioſa, & Rota ſolet illam excuſare etiam ex leui cauſa, deciſ. 577. n. 4.

Caducitatis pœna ob contrauentionem voluntarij teſtatoris mutua contrauentione compenſatur, deciſ. 389. n. 9.

Caducitatis pœna, vt incurratur ex ſola hypotheca requiritur, quod fuerit deuentum ad traditionem, deciſ. 232. num. 1.

Caducitas non incurritur ex hypotheca conditionali ante euentum conditionis, deciſ. 232. n. 2.

Caducitas vt excuſetur quælibet etiam minus iuſta cauſa credendi ſufficit, deciſ. 232. n. 2.

Caducitatis pœna in locatione ad longum tempus, vel cenſu, nunquam habet locum, niſi id expreſsè ſit actum, deciſ. 544. num. 3.

Calculi error, ſiue dolus, ſi doceatur debent rationes iterum reddi, deciſ. 184. n. 3.

Calculi error non obijcitur, vbi adeſt tranſactio, vel res iudicata, deciſ. 184. n.3.

Calumnia in lite non poteſt conſiderari, antequam ſint factæ probationes, deciſ. 42. n. 3.

Calumnioſus litigator quis dici non poteſt, quamdiu poteſt ius ſuum iuſtificare, deciſ.42. n.3.

Calumnia vt ceſſet in litè, ſufficit cauſa litigandi colorata, & probabilis, deciſ.42. n. 4.

Calumnioſè remiſſoria petita deneganda eſt, deciſion. 491. num. 1.

Calumnioſè dicitur remiſſoria petita, quando petitur ad partes, in quibus lis fuit diu agitata, in quibus probationes melius, & commodius fieri poterant, deciſ. 491. n.2.

Calumniandi animus in litè cognoſcitur ex pluribus, deciſ. 625. num. 4.

Calumnioſa à principio lis debet probari, vt ſubrogatio ex capite calumniæ poſſit denegari, deciſ. 568. n.1.

Calumnia litis non dicitur apparere quouſque non ſunt factæ probationes, cum non dicatur quis improbus litigator, quamdiu poteſt ius ſuum iuſtificare, deciſ. 92. n.1.

Cambium quod ſit reale, ex quibus pactis cognoſcatur, deciſ. 304. n. 3.

Cambium quando ſit illicitum, ex eo quod capitale dantis pecuniam ſit ſaluum, deciſ. 304. num. 3. verſ. nec obſtat, & num. 4.

Cambia non ſunt vniformia, quia quandoque creſcunt, & quandoque decreſcunt, deciſ.304. n.5.

Cambij literarum debet attendi tenor, deciſ. 566. n. 4.

Cambia vbi debentur vſque ad integralem ſatisfactionem, debentur etiam recambia, deciſ.379. n. 1.

Cambia, quæ non ſunt realia, non approbantur, deciſ. 559. num. 2.

Cameralis obligatio dicitur vulnerata, quando prima ſententia eſt contra eam, non autem quando eadem ſententia fertur pro illius exequutione, tunc enim durat exequutio, donec ſint tres conformes in contrarium, deciſ. 526. n. 5.

Cameralis obligatio non impeditur per exceptionem, quod obligatio ſit facta ex falſa cauſa, niſi illa euidenter probetur, deciſ. 245. n.6.

Cameralis obligationis exequutio retardari non poteſt, deciſ. 686. n. 1.

Cameralis obligationis exequutio, vt impediatur ratione falſæ cauſæ, debet eſſe circa cauſam finalem obligationis, deciſ.540. num. 9.

Cameralis obligatio habet exequutionem paratam, deciſ. 695. num. 2.

Cameralis obligatio iuramento vallata non poteſt retardari ſub prætextu vſuræ, niſi ſit ita apparens, vt tergiuerſari non poſſit, deciſ. 490. num.1. & 2. Vbi etiam, quod cap. debitores, de iureiu. habet locum ſecundum aliquos, etiam quando vſura eſſet clara.

Cameralis obligatio eſt conceſſa pro omnibus, quorum intereſt, deciſ.766. n. 6.

Cameralis obligatio vulneratur per conſenſum in iuriſdictionem alicuius iudicis, deciſ.670. n.3.

Cameralis obligatio non dicitur vulnerata ſublata ſententia, & eius fide, deciſ.639. n.4.

Cameralis obligationis vigor non poteſt exerceri, quando negotium eſt dubidum, & non ita clarum, deciſ.648. n.4.

Cameralis obligatio non dicitur vulnerata, vbi pro validitate contractus, cui adhæret obligatio, plures ſunt latæ ſententiæ, & tandem vna lata fuit, qua omnes dictæ ſententiæ reuocantur, & contractus ipſe nullus declaratur, ſed ſolum vbi per primam contractus declaratur nullus, deciſ.28. num.2. Contrarium vero, n. 2. Vbi affertur ratio.

Camerale decretum de inquilinatu non ſuffragatur ſubinquilino in præiudicium domini, ſecus vbi agitur de præiudicio tantum habentis ius inquilinatus, deciſ.90. n.3.

Cancellaria cum ſit organum Papæ, poteſt declarare, ac exprimere in literis translatarij locum, ac terminos ſoluendæ penſionis, qui in ſupplicationem prioris gratiæ virtualiter continebantur, deciſ. 656. n. 6.

Cancellationes repertæ in inſtrumento in partibus non ſubſtantialibus inſtrumentum non vitiant, deciſ.276. n.4.

Canonicatus poſſeſſio non capta capitulariter non ſuffragatur, deciſ.701. n.5.

Canonicatus an ſit Sacerdotalis probatur ex ſtatuto Eccleſiæ, & ex teſtibus, deciſ.366. n. 1.

Canonicatus non dicitur ſacerdotalis, etiam quod habeat annexum onus Miſſarum, deciſ.366. n.2.

Canonicatus dicitur Sacerdotalis, quando ſtatuto Eccleſiæ cauetur, vt Canonicus infra tantum tempus promoueri debeat, deciſ.366. n.3.

Canonicatu ſublato, cenſetur etiam ſublata præbenda Canonicatui annexa, deciſ.366. n. 4.

Canonicatus, & præbendæ ſimul facta expreſſione an, & quomodo vno impetrato, cenſeatur etiam impetratus alius, deciſ. 366. n. 5.

Canonicatus poſſeſſio capitulariter capta dicitur benè capta, deciſ. 523. n.1.

Canonicus non poteſt eſſe iudex in cauſa ſui Epiſcopi, deciſ. 240. n. 2.

Canonicus electus an etiam poſſit habere præbendam. deciſ.366. num. 4.

Capitale quando eſt ſaluum in datione pecuniarum mercatori ad eas trafficandum in cambijs, an reddat cambium illicitum, deciſ.304. n. 3. & ſeqq.

Capitulum Sede vacante poteſt omnia facere, quæ iuriſdictionis ſunt, deciſ.632. n.4.

Capitulum poteſt facere ſtatutum, per quod redeatur ad ius commune, non obſtante contraria conſuetudine circa reſidentiam beneficiatorum, deciſ.374. n.4. & 5.

Capituli conſenſus in alienatione rei Eccleſiæ non requiritur, quan-

quando adminiſtratio rei alienandæ reſidet penes particulares perſonas, deciſ.684. n.3.
Cap. nuper. de decim. non ſolet per Papam derogari, deciſ. 210. num. 4.
Capitulum non poteſt ſtatuere in reſpicientibus ſtatum Eccleſiæ abſque auctoritate Epiſcopi, deciſ.21. n.1.
Cap. nuper. de decim. in prima parte non habet locum quotieſcunque emptio fit pro Monaſterio ædificando, ſeu dotando, deciſ. 229. num. 3.
Capitulum in his, quæ ſpectant ad regimen beneficiorum ad ſe ſpectantium, ſtatuere poteſt, deciſ.61. n.4.
Capituli conſenſus, vbi requiritur, debet præſtari collegialiter, & Capitulo ad id legitimè congregato, deciſ.382. n. 3.
Cappella, ſeu beneficium ſi poſſideat bona ſibi relicta in teſtamento, præſumitur illa poſſidere in exequutionem dicti teſtamenti, deciſ.694. n.1.
Cappella cenſetur beneficium Eccleſiaſticum collatiuum, vbi concurrunt ſigna, de quibus remiſſiuè, deciſion. 854. num. 2.
Cardinalis aſſertioni confirmanti ſtatutum de ſpeciali mandato Sedis Apoſtolicæ, creditur, deciſ. 339. n.1.
Cardinalis atteſtatio ad fauorem ſui familiaris, quamuis non plenè probet, facit tamen magnum adminiculum, deciſ.656. num. 9.
Cardinalis Titularius habet de iure ius conferendi in ſua Eccleſia. Hæc tamen iuris aſſiſtentia non ſufficit ad manutentionem, quando probatur alium eſſe in poſſeſſione, deciſion. 423. num. 3.
Carmelitarum ordo debet præcedere ordinem fratrum de Mercede, cum fuerit prius inſtitutus, ac prius approbatus, deciſ.26. num. 1.
Carnalis copula, licet directè probari non poſſit, præſumitur tamen ex cohabitatione coniugum per duos menſes, poſt conſummatum matrimonium, deciſion. 519. Declara, vt numer. 6.
Carnalis copula non per præſumptiones, ſed concludenter, & de neceſſitate probari debet, quando agitur ad effectum incapacitatis, & priuationis, deciſ.519. n. 6.
Carnalis copula non præſumitur ex cohabitatione coniugum poſt conſummatum matrimonium ſtante impedimento infirmitatis, deciſ. 519. n.7.
Carnalis copula excluditur ex impedimento infirmitatis reſpectu viri, non reſpectu mulieris, deciſ. 519. Declara, vt numer. 9. & 10.
Caſtro conceſſo cum omnimoda iuriſdictione, cenſetur etiam conceſſum merum, & mixtum imperium, deciſ. 230. n. 3. ac etiam omnes reditus cauſarum ciuilium, & criminalium, num. 3.
Caſtro conceſſo cum eius territorio in dotem marito ab vxore, cenſentur etiam conceſſi omnes reditus cauſarum ciuilium, & criminalium, ac etiam condemnationes, & pœnæ, deciſ. 230. n. 4.
Caſtrorum, ſeu Oppidorum Territorium, quod ſit, vel non ſit, de aliqua diœceſi, probatur per inſtrumenta antiqua, deciſ. 266. n. 1.
Caſtra, vel oppida, quod ſint, vel non ſint in aliqua diœceſi, probatur per ſententias antiquas, deciſ. 266. n.2.
Caſtrum eſt quid diuerſum à iuriſdictione Caſtri, deciſ. 384. num. 1.
Caſtrorum & villarum donatio facta Monaſterio cum omnibus ſuis Eccleſijs, decimis, primitijs, & oblationibus valet, confirmata à Pontifice, deciſ. 513. num. 1. & ſeqq. Vbi n. 3. quod amplius talis donatio valet cum ſola auctoritate ordinarij.
Caſus in ſtatuto omiſſus remanet ſub diſpoſitione iuris communis, deciſ. 461. n. 3.
Caſus mixtus comprehenditur in diſpoſitione loquente de caſu ſimplici, quando in eo militat ratio diſpoſitionis, deciſ. 385. num. 4. Vbi quod procedit etiam in pœnalibus, & odioſis.
Caſus mixtus in fauorabilibus continetur ſub ſimplici, deciſ.385. num. 4.
Caſus, qui ſequitur ex eo; quod fuit expreſſè diſpoſitum, habetur pro expreſſo, deciſ.744. n.2
Caſus omiſſus à ſtatuto remanet in diſpoſitione iuris communis, deciſ.703. n.2.
Caſus fortuitus non excuſat ſtante mora in reſtituendo, deciſ. 102. n. 6.
Caſus fortuitus non excuſat ſtante culpa, deciſ.102. n.6.
Cataſtri liber, ſiue æſtimi probat, tam contra eos, de quorum voluntate partitæ ibi fuerunt deſcriptæ, quam contra cauſam habentes ab eis, deciſ.706. n.6.
Cathedralis Eccleſiæ erectio cum vnione beneficiorum facta à Pontifice in Conſiſtorio præuia cognitione, non indiget iuſtificatione, deciſ.612. n.1. & n.7. Vbi declaratur hæc concluſio, & num.8. Vbi de eadem materia.
Cathedralis Eccleſiæ erectio fieri nequit ſine dote, & ſic ſine beneficiorum vnione, quæ propterea dicitur acceſſoria ad erectionem, & ab ea eſt quid indiuiduum, nec ſeparari poteſt, deciſ.612. n. 6.
Cathedralis Eccleſiæ conſuetudo in iudicium Canonicorum non inducitur ſine eorundem Canonicorum conſenſo, deciſ. 491. num. 4.
Cauſa probabilis etiam ex dubio iuris errore cauſata excuſat à mora, deciſ.632. n.4.
Cauſa decimarum cognoſci debet à iudice Eccleſiaſtico, etiam quod agatur inter laicos, deciſ. 486. n.4.
Cauſarum continentiam iudex diuidere non poteſt, deciſ. 618. num. 4.
Cauſa appellationis admittit probationes nouiter repertas, quia in ea habet locum regula non deducam, & non probata probabo, deciſ. 618. n.8.
Cauſæ commiſſio nullitatis ſententiæ latæ reſtricta ad reſtitutionem in integrum aduerſus vnam ſententiam non poteſt extendi ad reſtitutionem aduerſus aliam ſententiam, deciſ. 621. n.1. & 2. Vbi quid ſi in commiſſione adeſt clauſula, quam, & quas.
Cauſa poſſeſſorij redintegrandæ eſt multum fauorabilis pro ſpoliato, & celeritatem deſiderat, deciſ. 652. n.1. in fine. Vbi etiam quod eſt magis priuilegiata, quam cauſa petitorij.
Cauſa principali finita, cenſetur etiam finita cauſa incidens ad eam, ſiue cauſa fuerit finita per ſententiam, ſiue per tranſactionem, deciſ.256. n.2.
Cauſa nullitatis non dicitur deſerta, niſi per lapſum triginta annorum, deciſ.617. n.5.
Cauſa appellationis deſerta, non cenſetur deſerta cauſa nullitatis, quæ durat per annos triginta, deciſ.512. n.3.
Cauſa alienandi ceſſante, ceſſare etiam debet ipſa alienatio, deciſ.426. n. 2.
Cauſa nullitatis durat per triginta annos etiam deſerta cauſa appellationis, deciſ. 591. n. 8.
Cauſæ matrimoniales, & criminales non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio, ſed Epiſcopi tantum examini, & iuriſdictioni relinquuntur, niſi in contrarium adſit immemorabilis præſcriptio, nec ſufficit quadragenaria, deciſ. 610. n. 1.
Cauſæ non coniunctim, ſed diuiſim expediendæ ſunt, quando vna non eſt alteri præiudicialis, deciſ.434. n.1.
Cauſa vna alteri præiudicialis non dicitur, quando ſententia lata in vna non parit exequutionem rei iudicatæ in altera, deciſ. 434. n. 1.
Cauſæ non coniunctim, ſed diuiſim expediendæ ſunt, quando non ſunt ita connexæ, vt vna ſine altera eſſe non poſſit, deciſ. 434. n. 1. in fine.
Cauſa quælibet leuis excuſat à dolo, & à caducitate hæreditatis propter contrauentionem voluntatis teſtatoris, deciſ. 389. num. 8.
Cauſa dicitur ſummaria, quando agitur inter perſonas Eccleſiaſticas de iure percipiendi decimas, deciſion. 604. numer. 3.
Cauſa non poteſt per partes de ordinaria effici ſummaria, deciſ. 522. n. 4.
Cauſa actus magis attenditur, quam exercitium, deciſ. 502. num. 2.
Cauſa, quæ ſufficit, quod certo tempore adſit, licet poſtea ceſſet, non ideò ceſſat illius effectus, deciſ.735. n.8.
Cauſa vna ex pluribus ceſſante, non ceſſat effectus, deciſ.733. num. 8.
Cauſæ falſitas non poteſt impedire exequutionem laudi à partibus cum iuramento, & obligatione Camerali approbati, niſi falſitas ſit vera, & clara, deciſ.540. n.8.
Cauſa quælibet, etiam beſtialis, & temeraria, excuſat à fructuum reſtitutione, deciſ.528. n.7.
Cauſa non eſt neceſſaria ad amouendum aliquem à beneficio amouibili, ceſſante tamen odio, & malitia, deciſ. 325. num. 2.
Cauſa pia in primo teſtamento inſtituta non deſinit eſſe hæres, niſi in ſecundo teſtamento fiat mentio de pia cauſa, deciſ.721. num. 4.
Cauſam piam liberis æquiparari in iure non reperitur, deciſ.721. num. 5.
Cauſa promiſſionis ceſſante, ceſſat ipſa promiſſio, etiam vbi agitur de obligatione Camerali, deciſ. 255. n. 2.
Cauſa non dicitur deſerta, nec lis dicitur extincta per deſertionem fuerit lata ſententia, eaque exequutioni demandata, deciſ. 746. n. 2.
Cauſa durior dicitur, quæ poteſt celerius exequutioni deman-

mandarí, & habet faciliorem exactionem, deciſion. 695. num. 1.

Cauſa durior dicitur illa, quæ habet promptiorem, & magis rigidam exequutionem, deciſ. 695. n. 4.

Cauſa originalis attendi debet, deciſ. 70. n. 3.

Cauſa finalis emptionis eſt conſequutio irrenocabilis rei emptæ, deciſ. 676. n. 1.

Cauſæ inter milites poſſunt ſine ſcriptis cognoſci, deciſ. 716. num. 2. Vbi de militibus Hieroſolymitanis, & quod non eſt neceſſaria citatio in ſcriptis, ſed ſufficit certioratio, n. 2.

Cauſæ finalis defectus vitiat actum, deciſ. 778. n. 1.

Cauſæ ſecundariæ, & extrinſecæ non habentur in conſideratione, deciſ. 422. n. 3.

Cauſa poſſeſſionis poteſt cumulari per ſuperuenientiam noui tituli abſque aliqua declaratione, deciſ. 120. n. 2.

Cauſa licita, & honeſta potius præſumitur, quam illicita, & fraudulenta, deciſ. 306. n. 4.

Cauſæ longa diſcuſſio facit præſumptionem boni iuris in actore, deciſ. 349. num. 3.

Cauſa reſtitutionis in integrum de ſtylo Rotæ non requirit pronunciationem, ſed vel proceditur in negotio principali, vbi reſtitutioni locus ſit, vel moderatur inhibitio emanata vigore dictæ reſtitutionis, vbi ei locus non ſit, deciſion. 13. numer. 1.

Cauſa vbi expreſſa eſt non eſt alia cauſa quærenda, deciſ. 366. num. 7.

Cauſa cenſetur commiſſa etiam ſuper eo, ſine quo ipſa cauſa principalis cognoſci non poteſt, deciſ. 442. n. 1.

Cauſa pro ſuſtinenda alienatione rei Eccleſiæ, eſt vel neceſſitas, vel euidens vtilitas, deciſ. 430. n. 4.

Cauſa effecta ſemel appellabilis ſemper durat appellabilis, deciſ. 28. n. 2.

Cauſa inteſtati regulatur ſecundum cauſam rumpendi teſtamenti, deciſ. 98. n. 4.

Cauſa appellationis commiſſa nunquid poſſit dici de nullitate, deciſ. 474. n. 12.

Cautio Mutiana quando debeat præſtari, deciſ. 122. n. 3.

Cedendarum exceptio repellit creditorem agentem, quando iura cedere non poteſt, vel ex natura obligationis, vel quia debitor eſt tutus exceptione, deciſ. 645. n. 1.

Cedendarum exceptio non repellit creditorem agentem contra fideiuſſorem, niſi quando iſti culpa ſua non poteſt cedere iura ſua, deciſ. 645. n. 1.

Cedendarum exceptio, ſicut aliæ omnes exceptiones, non poteſt opponi, niſi quatenus inſeruit, deciſ. 645. n. 4.

Cedendarum exceptio impedit immiſſionem ex Saluiano, deciſ. 61. n. 3.

Cedens non eſt veriſimile, quod ceſſiſſet, niſi illi conſtaret de identitate rei vnitæ, quam cedit, deciſ. 192. n. 4.

Cedens agere poteſt, vt ſoluatur ceſſionario, deciſion. 766. num. 6.

Cedentis confeſſio poſt ceſſionem non præiudicat ceſſionario, deciſ. 106. n. 2.

Cedens omnia iura ſua, non videtur cedere niſi ea, quorum dies ceſſit, & venit, & propterea ſub tali ceſſione non veniunt iura conditionalia, & in diem, deciſ. 760. n. 5.

Cedentis poſſeſſio iuuat ceſſionarium in corporalibus, deciſ. 392. num. 3.

Cedere nemo præſumitur ius, quod non habet, deciſion. 555. num. 6.

Cedere quis non poteſt ius, quod non habet, deciſ. 426. num. 4. & deciſ. 450. n. 3.

Cedere nemo cenſetur iura competentia contra ſe ipſum, deciſ. 450. n. 3.

Cedi poteſt extraneo pactum de retrouendendo, deciſ. 502. num. 2.

Cedi omne, id quod eſt tranſmiſſibile poteſt, deciſ. 502. n. 2.

Cedi poteſt pactum de retrouendendo, deciſ. 547. n. 1.

Cedit, hoc verbum de ſui natura denotat translationem dominij, deciſ. 231. n. 6.

Cenſuario prælatio conceditur in re vendenda cum iiſdem conditionibus, quibus alteri venditur, deciſ. 620. n. 1.

Cenſuario non datur prælatio ſine reſolutione cenſus, deciſ. 620. num. 3.

Cenſus impoſitio in dubio præſumitur valida, quandiu illius non probatur aliquis defectus, deciſ. 219. n. 1.

Cenſus impoſitus cum aliquo pacto contrario Bullæ Pij V. non reputatur inualidus in totum, quando adeſt expreſſum pactum, quod quæ contra dictam Bullam appoſita fuerint in inſtrumento, habeantur pro non appoſitis, deciſ. 219. n. 4.

Cenſus remanet extinctus per illius retrouenditionem, deciſ. 642 num. 2. ad fin.

Cenſus emptor non poteſt ad ſui libitum ſortem principalem exigere, deciſ. 642. num. 3. in fine.

Cenſus emptor exigens vltra fructus partem ſortis principalis poſt relaxatum mandatum pro ſorte principali, non poteſt amplius dicti cenſus fructus exigere, quia poſt mandati relaxationem, & exactionem prædictam cenſus cenſetur extinctus, deciſ. 642. n. 3.

Cenſus impoſitio dicitur alienatio, deciſ. 456. n. 5.

Cenſus nullitas, eo quia non interuenit actualis numeratio pecuniæ, poteſt in Signatura Sanctiſſimi ſanari, deciſ. 675. num. 3.

Cenſus pro ſui validitate requirit, quod prædij redditus ſuperent, aut æquent cenſum, deciſ. 232. num. 3. Et in cenſu non emitur res, ſed ius exigendi quantitatem fructuum ex illa, num. 3.

Cenſus remanet firmus, ſi pars fundi, ſuper quo fuit impoſitus, perierit, dummodo fructus illius partis, quæ remanſit, ſufficiant pro ſolutione illius, deciſ. 232. n. 3.

Cenſus impoſitus ſuper re vendita, & alijs bonis non venditis per ipſum venditorem non reſoluitur, cum poſſit ſuſtineri in alijs bonis, deciſ. 620. n. 3.

Cenſus eſt ſpecies ſeruitutis, deciſ. 620. n. 3.

Cenſus non poteſt imponi ſuper bonis ſubiectis fideicommiſſo, deciſ. 620. n. 4.

Cenſus petit, ſi pereat fundus, in quo impoſitus eſt, etiam quoad capitale, deciſ. 175. n. 1. & ſeqq.

Cenſus impoſitio etiam poſt Bullam Pij V. poteſt probari ſine ſcriptura, deciſ. 539. n. 1.

Cenſus, canon, & reſponſio, verba ſunt ſynonyma, ita vt vnum pro alio ſæpè vſurpetur, deciſ. 110. n. 5.

Cenſus poteſt repeti ab emptore ob non implementum non vti pretium, ſed vti intereſſe, deciſ. 77. n. 2.

Cenſus abſque vera totius pecuniæ numeratione nullus eſt, deciſ. 106. n. 1. & 2.

Cenſus contractus eſt diuiduus, ita vt poſſit pluribus pro rata acquiri, deciſ. 106. n. 5.

Ceſſante conditione, ceſſat diſpoſitio conditionalis, deciſ. 505. num. 1.

Ceſſante præſuppoſito, ceſſat diſpoſitio, in qua aliquid præſupponitur, deciſ. 505. n. 1. in fine.

Ceſſante cauſa promiſſionis, ceſſat ipſa promiſſio, etiam vbi agitur de obligatione Camerali, deciſ. 255. n. 1.

Ceſſante ſuppoſito literarum, ceſſat etiam earundem diſpoſitio, deciſ. 550. n. 3.

Ceſſio, ſeu renunciatio iurium intelligitur de iuribus de præſenti, non autem de futuro, deciſ. 624. n. 2.

Ceſſio ob pecuniam ſolutam facta dicitur emptio nominis, ſeu actionis, deciſ. 492. n. 3.

Ceſſio non transfert iura cedentis in ceſſionarium, qui ad ſoluendum debitum proprium erat obligatus, deciſion. 426. num. 3.

Ceſſio non dicitur læſiua, ex eo, quod res lite pendente fuerit plurimi locata, cum hoc potuerit eſſe ex affectione conductoria, deciſ. 689. n. 2.

Ceſſio in incorporalibus habet vim traditionis, deciſion. 764. num. 2.

Ceſſio nulla interuenire poteſt, vbi debitum ſoluitur de pecunijs debitoris, deciſ. 63. n. 4.

Ceſſionarius agere poteſt ex iure ceſſo contra debitores cedentis, deciſ. 456. n. 2.

Ceſſionarius vtitur iure cedentis, deciſ. 502. n. 1.

Ceſſionarius vigore ceſſionis poteſt in incorporalibus experiri interdicto vti poſſidetis, probata poſſeſſione cedentis, deciſ. 764. n. 2.

Ceſſionario competunt iura cedentis, deciſ. 551. n. 1.

Ceſſionarius vtitur iure cedentis, & illum repræſentat etiam in iure exequutiuo, deciſ. 524. n. 1.

Ceſſionarius non prohibetur vti exceptionibus cedenti competentibus, deciſ. 28. n. 5.

Circa, parum, plus, vel minus, dictiones denotant incertitudinem, deciſ. 774. n. 6.

Circa, hæc dictio operatur, vt poſſit fieri diminutio ſextæ partis temporis expreſſi, deciſ. 774. n. 6.

Circa, hæc dictio excludit certam, ac determinatam quantitatem, deciſ. 73. n. 3.

Circa, hæc dictio capit defectum decimæ, & aliquando quartæ partis, & hoc totum poſitum eſt in arbitrio iudicis, deciſ. 73. num. 3.

Circuitus inanes lex abhorret, deciſ. 770. num. 2. Vbi maximè inter conſanguineos.

Citatio dicitur exequuta, quando procurator poſt citationem comparuit, etiam quod procurator haberet generale mandatum, deciſ. 736. n. 1.

Citatio perſonalis debet fieri in principio cauſæ, deciſ. 637. n. 2.

Citatio eſt neceſſaria ad videndum iurare teſtes, alia examen eſt nullum, deciſ.637. num.2. & deciſ.345. n.1.

Citatio partis non eſt neceſſaria in ſubrogatione Auditoris, deciſ.191. num.7.

Citatio ad videndum iurare teſtes, vt facta dicatur, ſufficit, quod ſuerit citata pars in exequutione decreti, in quo iudex mandauit partes citari ad videndum iurare teſtes, deciſ.345. num. 2.

Citari debet ſemper poſſeſſor, deciſ.56. n.3.

Citatio ad videndum iurare teſtes deſeruit pro toto termino etiam prorogato, niſi prorogatio fuerit facta poſt quam terminus expiraoit, deciſ.239. n.2.

Citari debet procurator conſtitutua in actis, & citatio facta tunc per contradictas non valet, deciſ.486. num.2. & 3. Vbi quid ſi procurator eſſet abſens.

Citari non debet principalis, nec conparendum arctari, quando declarauit nolle comparere, nec litigare per ſe ipſum, ſed per procuratorem conſtitutum in actis, deciſion. 486. num. 3.

Citatio ad ſententiam pro ſingulis diebus, & horis ſuffragatur, ſi ſententia ſequatur in die ſequenti, vel intra breuem terminum, deciſ.486. n.7.

Citatio ad ſententiam debet eſſe præciſa ad diffinitiuam audiendum, nec ſufficit monitio, quod lapſo quodam termino iudex pronunciabit, deciſ.486. n.7.

Citationis defectu ſententia nulla, quando valida reputetur per concluſionem in cauſa, decis.451. numer. 9. & ſequentibus.

Citationis, ſeu monitorij forma præſcripta quoad exequutionem ſeruanda eſt, & non ſeruata exequutio dicitur nulla, decis.685. n.3.

Citatio, ſeu Monitorium perſonaliter præſentandum, ſi perſona haberi poteſt, ſin minus domui dimiſſa copia, dicitur exequutum, ſi Nuncius antequam domi illud præſentaret, non fecit diligentiam de perſonaliter reperiendo, deciſ. 685. n.3.

Citationis exequutio probatur per atteſtationem ſolius Notarij, vbi ſic adeſt ſtylus, quod à ſolo Notario fiat relatio ſicut ſoli Nuncio referenti etiam ſine teſtibus creditur, deciſ. 261. n.4.

Citatus tanquam procurator cenſetur approbatus à citante, etiam quod non ſit procurator, deciſ.680. n.8.

Citatio facienda eſt in loco vbi quis tempore citationis moratur, non vbi alias morabatur, deciſ.525. n.5.

Citatio, ſeu intimatio eſt neceſſaria in exequutione mandati de Immittendo, deciſ.445. num.2. Fallit ſi articulus exequutionis fuerit bene diſcuſſus, & relaxatum mandatum citata parte, num.2.

Citatus in iudicio dicitur fuiſſe in cauſa, deciſion. 701. num. 3.

Citatio, vel præſentia partis requiritur in æſtimatione periti, deciſ.554. num.1.& 2. Vbi etiam peritus ſit extraiudicialiter à partibus electus.

Citari non debet qui contradicere, & impedire non poteſt, deciſ.733. n.9.

Citatio præſumitur per comparitionem partis citatæ, non autem per comparitionem partis citantis, deciſ.438. n.4.

Citatus ad recipiendam rem cum proteſtatione, quod res ſtabit ſuo periculo, dicitur in ſe accepiſſe omne periculum, deciſ.70. n.11.

Citatio alicuius vti procuratoris operatur, vt non poſſit amplius illius mandatum impugnari, deciſ.169. n.3.

Citatio eſt neceſſaria in examine teſtium, deciſ. 716. n.1.

Citatio ſolennis non eſt neceſſaria, vbi cauſa fuit commiſſa alla dritta more militari, & ſine aliqua forma proceſſus, deciſ. 716. n.1.

Citatio non eſt de iure naturæ principaliter propter ſe, ſed propter defenſionem, deciſ.716. n.3. Vbi quod illius modus variari poteſt, dummodo non auferatur defenſio.

Citatus præſumitur qui in iudicio reperitur, deciſ.716. n.4.

Citari non debet vti abſens, qui habet domicilium, deciſ.466. num. 1.

Citatio vigore remiſſoriæ facienda ad valuas Eccleſiæ, non dicitur recte facta, ſi fuerit facta ad valuas Palatij, deciſ.466. num. 1.

Citationis negatiua, vt dicatur probata ex inſpectione proceſſus proceſſus debet produci integrè, deciſ.684. n.4.

Citatio alicuius, vbi eſt neceſſaria, debet præcisè apparere, quod ille fuerit citatus, nec ſufficit in genere, quod iudex dicat fuiſſe citatum, cum in hoc ipſi non credatur, deciſ. 703. n.2.

Citatio ad videndum iurare teſtes durat pro toto durat pro toto termino in remiſſoria præfixo, deciſ. 284. n.3.

Citationis exequutio de ſtylo Hiſpaniarum probatur per atteſtationem Notarii, qui fungitur vice Nuncii, deciſ.275. num. 2.

Citatio ad videndum iurare teſtes intelligitur pro toto termino examini præfixo, dec.275. n.4.

Citatio requiritur in declaratione arbitratoris extraordinarie procedentis, deciſ.585. num.1. Fallit vbi plena negotij diſcuſſio præuia citatione, vel præſentia partis facta fuit, num. 2.

Citatio non requiritur in relatione facienda ab electo ad æſtimandum valorem domus, deciſ.585. num. 3. Declara, vt num. 4.

Citatio facta ad vnum actum non operatur quo ad actum diuerſum, deciſ. 585. n.5.

Citationis defectus inducit nullitatem ſententiæ, deciſ.584. num. 1.

Citatio eius, qui in libello non eſt nominatus, non eſt neceſſaria, niſi ratione ſui præiudicii, deciſ.584. n.3.

Citatio ad dicendum contra commiſſionem debet habere inſertum tenorem commiſſionis, vt citatus notam habeat iuriſdictionem citantis, deciſ.93. num. 1. Fallit vbi in citato adeſt veriſimilitudo, & coniectura ſcientia commiſſionis, vel iuriſdictionis, num.2. Fallit ſecundo, quando citatus eſt præſens, vbi eſt iudex, vel in loco parum diſtanti, n.4.

Citatio pro ſingulis diebus, & horis, vti nimis vaga non ſuſtinetur, deciſ.100. num.1. Fallit poſt concluſum in cauſa, num. 1.

Citati comparitio ſupplet, & ſanat omnem defectum citationis, deciſ.42. n.2.

Citationis ſcientia, per quam fuit introductalis, deprehenditur ex conſtitutione procuratoris ad illam cauſam facta per citatum, deciſ.42. n.2.

Citatio ad dicendum contra commiſſionem non requirit inſertionem commiſſionis, vbi fuit facta in loco parum diſtanti, & de facili potuit haberi notitia commiſſionis, deciſ. 99. num. 1. Vbi quod diſtantia 15. milliarium ad hunc effectum eſt modica, & quando hoc eſt poſitum in arbitrio iudicis.

Citationis ſcientia arguitur ex comparitione citati, deciſ. 99. num. 2.

Citationis exequutio iuſtificatur ex comparitione citati, & productione mandati, deciſ. 81. n.4.

Citari debet poſſeſſor ſpecialiter, nec ſufficit generalis citatio contra intereſſe putantes, vel ſpecialis facta ad maiorem cautelam, deciſ.185. n.2.

Citatio ad ſententiam debet eſſe ſpecialis, deciſion. 141. num. 3.

Citatio vt valeat, Nuncius, ſeu Notarius debet habere notam perſonam citati, deciſ.209. n.2.

Citationis exequutio, quod fuerit facta, probatur per comparitionem citati, deciſ.95. n.1.

Citatio generalis per proclama non ſufficit, vbi adſunt contradictores certi, deciſ.258. n.2.

Citatio approbat perſonam citati, non autem cauſam, deciſ. 783. num.12. Vbi maximè ſi citatio fuerit facta, quatenus ſua putauerit intereſſe.

Citationis defectus tollit defenſionem, quæ eſt de iure naturæ, deciſ. 474. n.1.

Citatus non debet amplius citari, quando expreſsè proteſtatus fuit, ſe nolle amplius comparere, deciſ.345. num.3.

Ciuilis poſſeſſio in concurſu naturalis eſt manutenibilis, deciſ. 56. n. 2.

Clandeſtina matrimonia ante Concilium Tridentinum non prohibebantur, & per ea filij naſcebantur legitimi, deciſ. 748. num. 1.

Clandeſtina ſponſalitia non ſunt à Concilio Tridentino improbata, deciſ.772. n.2.

Claris non eſt opus coniecturis, deciſ.583. n.4.

Claudicatio contractus, ſeu iudicij admittitur ſauore Eccleſiæ, ſeu minoris, deciſion. 285. numer. 3. *Dic* verum ad effectum, ut poſſint eligere, an velint ſtare contractui, vel iudicio, non autem, ut poſſint actum diuidere pro parte, ſed debent totum approbare, vel improbare, num. 3.

Clauium onus denotat cuſtodiam, deciſ.102. n.3.

Clauſula relatiua operatur, vt diſpoſitio, in qua eſt appoſita, ſit limitata, & reſtringenda, nec plus contineat, quam quod expreſſum eſt in relato, deciſ.429. n.2.

Clauſula in omnibus, & per omnia, eſt relatiua, relationemque inducit abſque aliqua differentia, deciſ.429. n.2. & 3. Vbi de materia eiuſdem clauſulæ.

Clauſula cum omnibus incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis, & connexis, ac toto negotio principa-

cipali, adeo ampliat iuriſdictionem iudicis, vt dubitandum non ſit, quin totum negotium ſit commiſſum, dec.618.n.6.

Clauſula ad habendum, &c. & clauſula quicquid placuerit, &c. æquiparatur clauſulæ, & quibus dederit, dec.152.n.1.

Clauſula ad habendum,&c, non importat licentiam alienandi, deciſ.624. num.4.

Clauſulæ in fine inſtrumenti in exequutiois appoſitæ, non alterant naturam inſtrumenti, dec.624.num.8.

Clauſulæ appoſitæ de ſtylo, & conſuetudine Notariorum, alterare non poſſunt naturam contractus, deciſ.624. n 8.

Clauſula dummodo non ſit alteri ius quæſitum, intelligitur de iure valido, non autem de iure nullo, & inualido, deciſ. 504. num.3. & deciſ.634. num.1.

Clauſula arbitrio Rotæ, non habet locum ad reiiciendum poſſeſſorium redintegrandæ, ut ſolum ſuper petitorio cognoſcatur, deciſ.652. num.1.

Clauſula arbitrio Rotæ, non dat facultatem auferendi, vel lædendi ius partis, deciſ.652. n.2.

Clauſula quorum tenores, & aliæ ſimiles tanquam acceſſoriæ non ampliant principalem diſpoſitionem, ſed tantum tollunt ſubreptionem, deciſ. 569. num.8.

Clauſula decreti irritantis, dicitur acceſſoria, nec ampliat principalem diſpoſitionem, ſed tantum tollit ſubreptionem, deciſ. 569. num.8.

Clauſula ſublata, &c. non impedit quo minus iudex poſſit videre an allegata priuilegia habeant locum, nec ne? deciſ. 569. num. 9.

Clauſula ſaluo iure directi dominii, quid importet, deciſ. 12. num.12.

Clauſula ſaluo iure dominii directi, nihil tribuit, ſed ſolum præſeruat, deciſ.25. n.8.

Clauſula, & non alias, &c. denotat conditionem, qua deficiente, nihil operatur, deciſ.576. n.4.

Clauſula ſicut accepimus, poſita in gratia facta Motu proprio, non eſt iuſtificanda, ſecus in gratia ad ſupplicationem partis, deciſ.656. num.3.

Clauſula quod Papa reſeruat penſionem exigendam vigore literarum deſuper expediendarum, in eiuſdem penſionis reſeruatione opponi ſolet, deciſ.656. n.4.

Clauſula vocatis vocandis, facit exequutorem mixtum, qui propterea tenetur partes iudicis aſſumere, & litigantes citare, deciſ.386. n.1.

Clauſula codicillaris cum teſtamento operatur, ut verba etiam ciuilia importent fideicommiſſum, & obliquentur, quando ſubſtitutio non potuit valere iure directæ ſubſtitutionis, deciſ. 344. num.7.& 8. Vbi referuntur contrarium tenentes,& n.10. Vbi de eadem materia.

Clauſula codicillaris trahit ſecum ſubſtitutionem fideicommiſſariam, quando de intentione teſtatoris apparet ſic voluiſſe, deciſ.344. n.10.

Clauſula quam, & quas appoſita in commiſſione poſſeſſorii facit, vt etiam petitorium deduci poſſit, deciſ.455. n.2.

Clauſula arbitrio Rotæ, non poteſt impedire rem iudicatam, deciſ.434. n.3.

Clauſula decreti irritantis, non operatur, quando non eſt appoſita ſuper certo corpore beneficii, deciſ. 423. n.5.

Clauſula ſublata, non operatur ſuum effectum, niſi poſtquam fuit cognitum intrare diſpoſitionem, in qua eſt appoſita dicta clauſula, deciſ.423.n.5.

Clauſula parito literis, in forma Breuis, appoſita in commiſſione operatur, ut iudici non cenſeatur data iuriſdictio, niſi prius de dicta paritione conſtiterit, deciſ.142. n.1.

Clauſula arbitrio, iuncta clauſulæ ſine retardatione ſolutionis penſionis, operatur, vt videtur data facultas examinandi validitatem penſionis, deciſ. 567. n.1.

Clauſulæ conſtito, quod beneficium ſpectet ad collationem Epiſcopi, non eſt iuſtificanda, quia dicitur iuſtificata eſſe præſumptione iuris, dec.756. num.4.

Clauſula contradictores quoſcunque appellatione poſtpoſita compeſcendo, intelligitur de contradictoribus de facto, dec. 735. num.1.

Clauſula arbitrio, &c. minuit iuris rigorem, deciſ.440. n.8.

Clauſula ſi quid exequendum, &c. operatur, vt ſententia debeat ex eiſdem iuſtificari, deciſ.287. n.6.

Clauſula intimatis, &c. quæ ſolet apponi in mandatis de immittendo, non debet intelligi, vt intimatio præcedat exequutionem mandati de immittendo, ſed quod ſit facienda intimatio per exequutionem pro notitia eius, qui tenetur parere, deciſ. 445.num.3.

Clauſula, quod de ſubreptitionis, vel obreptionis defectu dici non poſſit appoſita in reſeruatione penſionis, operatur ut allegantí nullitatem penſionis incumbat onus probandi, deciſ. 603. num.1.

Clauſula arbitrio, regulatur à iure, deciſ.587. num.1.

Clauſula arbitrio, remittit aliquid de rigore iuris, deciſ. 587. n. 1. Vbi de arbitrio ad effectum ſanandi examen teſtium ex æquitate, & maximè quando directa eſt iudici, aliàs iuriſdictionem habenti.

Clauſula vocatis vocandis operatur, vt quis ſua poſſeſſione priuari non debeat ſine citatione, deciſ.525. n.4.

Clauſulæ derogatoriæ appoſitæ in conceſſione ſubſidii reſpiciunt tantum fauorem Regis, nec per eas cenſentur ſublati contractus, ex quibus Regi nullum præiudicium infertur, deciſ.702. n.6.

Clauſula cum libera, & ſimile, appoſitæ in mandato procuræ, non ampliant mandatum ad alias cauſas, ſed augent poteſtatem procuratoris ſuper ſpeciali cauſa in mandato expreſſa, deciſ.754. num.2.

Clauſula, quam & quas, operatur, quod ſententia lata in gradu appellationis ſuſtineatur tanquam in prima, deciſ. 731. num. 5.

Clauſula ſalua gradus prærogatiua, debet referri ad eos vocatos, quibus proximè reperitur appoſita, deciſ.627. n.9.

Clauſula quam, & quas operatur, ut iudex appellationis poſſit procedere, prout iudex prioris inſtantiæ, deciſ. 546. num. 1.

Clauſula parito Breui, non continet expenſas, deciſ.319. n.2.

Clauſula contradictores, &c. importat, ut cenſeatur conceſſa iuriſdictio iudicialis, deciſ.616. n.4.

Clauſula nunc, & pro tempore, futura comprehendit, deciſ. 733. n. 4.

Clauſula omni meliori modo comprehendit etiam modos non expreſſos, deciſ.733. n.9.

Clauſulæ exequutiuæ non tollunt defectum ſubreptionis, ſed tollunt tantum ea, quæ poſſunt obliquè expreſſis, deciſ. 739. num. 5.

Clauſulæ exequutivæ non ampliant gratiam, ſed præſupponunt illam iam factam, deciſ.739. n.5.

Clauſula, præterquam per obitum ſolet apponi in odium impetrantium, deciſ.742. n.2.

Clauſula quorum tenores, in prouiſione facta Cardinali intelligitur ad effectum validitatis collationis, deciſ. 103. n.5.

Clauſula beneficii facta ſine ſcientia, & patientia illius, ad quem beneficium ſpectat, quando valida ſit, deciſ. 423. num. 6.

Clauſulæ derogatoriæ non ampliant diſpoſitionem, ſed illam declarant, deciſ.177. n.1.

Clauſula ſublata impedit exceptionem regulæ de iure quæſito, deciſ.177. n.3.

Clauſula iuramenti, &c. in mandato appoſita reſtringitur ad iuramentum proprium ex formulario Bononiæ, deciſ.696. num. 7.

Clauſula pro omni eo, &c. reſtringitur ad ea, de quibus agitur, deciſ.534. n.4.

Clauſula quatenus villis, bonis, &c. in literis Apoſtolicis, quomodo ſit intelligenda, deciſ.678. n.2.

Clauſula non alias, aliter, nec alio modo, quid operatur, deciſ. 747. n.1.

Clauſula parito iudicato, dat iuriſdictionem conditionalem, deciſ.636. n.1.

Clauſula parito iudicato, præſupponit rem iudicatam, dec.636. num. 1.

Clauſulæ derogatoriæ ſpecialis mentio primi teſtamenti quando facta intelligatur, dec.521. n.2.

Clauſula ſine præiudicio, præſeruat ius alteri competens, dec. 226. n. 1.

Clauſula ſine præiudicio alicuius ſub intelligitur in gratia Papæ, deciſ.226. n.2.

Clauſula conſtito, facit exequutorem mixtum, deciſ.79. n.2.

Clauſula appellatione remota, habet locum vbi iudex procedit ſeruata forma commiſſionis, & partem non grauat, deciſ. 79. n.3.

Clauſula ſine retardatione exequutionis literarum Apoſtolicarum, operatur, vt iudex ad quem, non det impedimentum iudici, à quo, ſed non efficit, quod non poſſit dari de attentatis, deciſ.79. n.3.

Clauſula conſtito, requirit veras, & concludentes probationes, nec admittit præſumptiuas, deciſ.532. n.1.

Clauſula parito iudicato, in amotis terminis reponendis verificatur ex inſtrumento publico repoſitionis, & fide expenſarum factarum in ipſis reponendis, deciſion. 550. numero 1.

Clauſula formam inducens operatur, vt forma non ſervata, remoueatur contractus, deciſ.462. n.4.

Clauſula non alias, in contractu quomodo intelligatur, deciſ. 462. n.5.

Clau-

Clauſula ſine præiudicio legitimæ exequutionis præſeruat iuriſdictionem iudicia à quo, deciſ.609. n.1.

Clauſula ſi in euidentem in alienatione rei Eccleſiæ ſolet apponi de ſtylo, deciſ.730. n.3.

Clauſula amoto, &c. facit exequutorem mixtum, deciſ. 159. n.3. & deciſ.52. n. 2.

Clauſula alia dritta, more militari, & ſine forma proceſſus, tollunt formam proceſſus, deciſ.726. num.1. Vbi quod nec minima forma debet tunc obſeruari.

Clauſula non tamen à nobis prouiſis præſeruat prouiſos à Papa, deciſ. 728. n. 1. Vbi ſiue fuerint benè, ſiue malè prouiſi.

Clauſula amoto, &c. intelligitur iuris ordine ſeruato, deciſ. 147. n. 4.

Clauſula ſine retardatione ſolutionis ſuſpendit iuriſdictionem, donec fuerit facta ſolutio, deciſ.773. n.7.

Clauſula conſtituti, operatur etiam in incorporalibus, deciſ. 764. n. 2.

Clauſula conſtituti, in donatione appoſita probat poſſeſſionem donatarij, deciſ.520. n.2.

Clauſula actum, &c. importat actum perfectum conſummatum, & publicatum, deciſ.628. n.3.

Clauſula actum, &c. includit effectum ſubſcriptionis ſigni, & rogitus, deciſ.628. n.3.

Clauſula & cætera, poteſt extendi per Notarium de inſtrumento rogatum, deciſ. 487. n. 4.

Clauſula conſtito, iuſtificata dicitur eo ipſo, quod aduerſarius venit ex eadem vacatione, deciſ.691. n.1.

Clauſula vt aſſeritur, operatur, vt narratiua non dicatur partis, deciſ.691. n.6.

Clauſulæ derogatoriæ contentæ in regula octaua Cancellariæ, referuntur ad omnes alias regulas præcedentes, deciſ. 767. num. 3. Contrarium, num. 4. 5. & 6. Vbi declarantur auctoritates contrariæ.

Clauſulæ in medio poſitæ non referuntur ad præcedentia, deciſ. 767. n. 4.

Clauſula in fine poſita non refertur ad præcedentia, vbi militat diuerſa ratio, deciſ.767. n. 5.

Clauſulæ derogatoriæ generales non derogant reſeruationibus in corpore iuris clauſis, vt ſunt reſeruatio ex Extrauag. ad regimen, & extrauag. ad Roman. deciſ.767. n.8. & 9. Vbi id non firmatur.

Clauſula ad habendum, & quicquid placuerit faciendum, æquipollet clauſulæ, & quibus dederit, deciſ. 294. n.3.

Clauſula ad habendum, & quicquid placuerit faciendum, facit emphyteuſim ad hæredes extraneos tranſitoriam, deciſ. 294. num. 5.

Clauſula ad habendum, non operatur, quando eſt poſita in clauſulis exequutiuis, deciſ.294. n.7.

Clauſula ad habendum, tunc dicitur poſita in clauſulis exequutiuis, quando eſt poſita in clauſulis loquentibus de inueſtitura, & de traditione poſſeſſionis, deciſ.294. num.7. Declara id procedere, quando clauſula adijcitur ex internallo poſt perfectam diſpoſitiuam, ſecus ſi immediatè poſt n. 7.

Clauſula ad habendum, &c. non iuuat inueſtitos, vbi eſt perſonalis, & reſtricta ad primum acquirentem, deciſ. 294. num. 8.

Clauſula omnia, & ſingula, habet vim indiuiduæ expreſſionis, deciſ.103. n.3.

Clauſula dummodo non ſit alterius acquiſitum, præſeruat etiam ius quæſitum ex præſentatione, deciſ. 52. n. 3.

Clauſula ſublata, &c. claudit os parti, & tollit iudici facultatem aliter iudicandi, deciſ.180. n.1.

Clauſula, ex certa ſcientia, operatur præſumptionem informationis in Principe, deciſ. 180. n.2.

Clauſula ad habendum, quid importet, deciſ.537. n.1.

Clauſula conſtituti, operatur, vt poſſeſſio tam ciuilis, quam naturalis cenſeatur tranſlata in Conſtitutarium, deciſion. 551. num. 4.

Clauſula alioquin, &c. eſt comminatoria, & inducit nullitatem ipſo iure, deciſ. 665. n. 2.

Clauſula, vel alio quouis modo, intrat data vacatione de facto, deciſ.49. n.5.

Clauſula cuius ſtatum, inducit mentionem litis, deciſ. 29. num. 2.

Clauſulæ derogatoriæ regulantur ab ipſa diſpoſitione principali, & non egrediuntur limites illius, deciſion. 111. num. 4.

Clauſula omneſque alios, operatur, vt poſſit citari etiam comprehenſus in commiſſione, deciſ.81. n. 2.

Clauſula ſalutaria, quod clauſulæ infectiuæ habeantur pro expreſſis ſanat vitium ſubreptionis orientis ex taciturnitate defectuum nullitatis, deciſ.86. n.4.

Clauſula non tamen à nobiſmetipſis prouiſis, excludit prouiſiones Pontificum anteceſſorum, deciſ.201. n.6. & 7. Vbi quod ſecus, vbi adſunt ſolum verba non tamen à nobis prouiſis.

Clauſula dummodo non ſit ius quæſitum, præſeruat non ſolum ius in re, ſed etiam ius ad rem validam, & conſiderabilem, deciſ.257. num.1. & 2. Vbi maximè ſi tale ius fuerit deductum in iudicium ante gratiam per alium obtentam.

Clauſulæ non ampliant diſpoſitionem principalem, deciſ. 167. num. 13.

Clauſulæ omnes appoſitæ in priuilegio cenſentur habere clauſula quatenus pars vti velit, deciſ.229. n.12.

Clauſula nihil tamen noui compilantes appoſita in procemio ſtatuti intelligitur de alijs præterquam in ſtatuto expreſsè diſpoſitis, & additis, deciſ.167. n.13.

Clauſula conſtito de aſſertis, facit iuriſdictionem conditionalem, ita vt iudex nihil poſſit agere, niſi iuſtificatis narratis, deciſ.725. n.10.

Clauſula dummodo remaneant, &c. appoſita in gratia reſeruationis penſionis debet iuſtificari per penſionarium, etiamſi agatur contra eum, qui conſenſit penſioni, cum per eam gratia fiat conditionalis, deciſ. 417. num. 1. Fallit quando dicta clauſula non eſt appoſita reſeruationi penſionis, ſed conſequutiuè ad modificandum, & limitandum clauſulam antecedentem, etiam ſi alia penſionis annuæ vltra præfatas alijs perſonis aſſignatæ exiſtant, n. 1. Vbi maximè ſi non omnes dictæ clauſulæ ab vno verbo regantur.

Clauſulæ conſequutiuæ non referuntur ad omnia præcedentia, deciſ.417. n.2.

Clauſula, dummodo illius diſpoſitio ad nos hac vice pertineat totam gratiam & omnia in eo contenta, qualificat, & reſtringit, deciſ.777. n.6.

Clauſula arbitrio, eſt ſatis ampla vbi occurrit æquitas, deciſ. 363. n. 1.

Clauſula arbitrio, vbi reſcribitur iudici alias iuriſdictionem habenti, eſt ſatis ampla, ne alias, ſi reducatur ad meros terminos iuris communis, reddatur inanis, deciſ.363. n.1.

Clauſula reſtrictiua non refertur ad ſpecialiter expreſſa, deciſ. 208. n. 3. Fallit vbi conſtat de contraria mente diſponentis, num. 3.

Clauſulæ, quæ ſolent apponi in clauſula, & cum abſolutione, vocantur à practicis diſpoſitiuæ, per quas Papa declarat id, quod ſimpliciter per fiat, ceſſit, deciſ.208. n.3.

Clauſulæ derogatoriæ ampliſſimæ, nihil operantur contra perſonas priuilegiatas, vbi in Papa non datur ſcientia præiudicij, deciſ.128. n.4.

Clauſula quorum tenores, non operatur circa non expreſſa, & nec circa ea, de quibus Papa non habuit notitiam, deciſ. 128. num. 5.

Clauſula ex certa ſcientia, non operatur, niſi circa ea, quæ Princeps præſumitur ſcire, prout ea, quæ iuris ſunt, ſecus circa ea, quæ in facto conſiſtunt, deciſ.128. n.6.

Clauſula quatenus de iure reſtringit præcedentia ad terminos iuris, deciſ.28. n.3.

Clauſula iuſtitiam faciat, non refertur ad ea, quæ ſunt expreſſa in gratia, deciſ.8. n.3.

Clauſulæ derogatoriæ derogatoriarum tolluntur per clauſulas etiam ſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis indiuidua, ac de verbo ad verbum, &c. deciſ.87. n.4.

Clauſulæ derogatoriæ derogatoriarum tolluntur ex clauſula pro ea preſſis, deciſ.87. n.4.

Clauſula iuſtificatiua ſi quis, quæ ſolet apponi in præcepto iudicis, reſoluitur in ſimplicem citationem, deciſ. 85. num. 3. Vbi quod dicta clauſula debet eſſe in forma alternatiua.

Clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, ſi ſit appoſita in facultate legitimandi, cenſetur repetita etiam in legitimatione, deciſ.98. n.1.

Clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato operatur, vt legitimatio legitimato ſuffragetur ſolum quod ad ea, in quibus filijs legitimis præiudicium non fit, deciſ. 98. n.2.

Clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, operatur non minus condito teſtamento, quam ab inteſtato, deciſ. 89. n. 6. Intellige ad effectum, vt legitimatus non poſſit impugnare teſtamentum paternum, non autem, vt pater non poſſit illi in teſtamento relinquere, n. 6.

Clauſula conſtito, &c. appoſita in literis vbi fuit iuſtificata, literæ etiam exequendæ ſunt, deciſ. 484. n.1.

Clauſula amotis, &c. in literis Apoſtolicis appoſita, dicitur perſonaliſſima, & in ea non habetur ratio aliquorum decentorum, niſi ab eodem Pontifice prouiſorum, deciſ.484. n.2.

Clauſula manu Regia operatur, vt iudex poſſit procedere de facto, & ſine vllo iuris ordine, deciſ. 446. n.1.

Clauſula ſine ſtrepitu, & figura iudicij operatur, quod iudex nulla data ſententia poteſt iubere rem capi, & diſtrahi, deciſ. 446. n.1. in fine.

Clauſula non alias, aliter, nec alio modo, importat conditionem ſuſpenſiuam, ac formam, ita vt non adimpleta forma ceſſet conſenſus agentis, deciſ. 286. n.2.

Clauſula & cætera, & facultas extendendi ad conſilium ſapientis, non comprehendit ea, quæ ſunt de ſubſtantia, & forma, deciſ.723. n.4.

Clauſula & cetera, licet poſſit extendi, tamen antequam extenſio fiat auctoritate iudicis, non debet haberi pro extenſa, deciſ. 753. n. 5.

Clauſula & cetera, debet extendi ſolum per Notarium, qui de inſtrumento rogatus fuit, deciſ. 723. n. 6.

Clauſula arbitrio, &c. remittit aliquid de iuris rigore, non autem tollit ipſum ius naturæ, deciſ.474. n.2.

Clauſula, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo beneficium vacet, operatur, vt impetrans beneficium poſſit capere quemcunque vacandi modum, deciſ.309. num.2. Vbi hoc ampliatur habere locum etiam in prouiſione ex reſignatione. Declara, vt n. 3.

Clauſula poſita in prima commiſſione, cenſetur etiam poſita in ſecunda, deciſ.510. n.1. in fine.

Clauſula decreti irritantis, tunc demum ligat ignorantes, quando diſpoſitio, cui adijcitur, eſt certa, & determinata, ſecus ſi dubia, deciſ.608. n.13.

Clement. vt calumnijs, de re iudic. non habet locum, quando nullitas patet ex eiſdem actis, vel de illa datur contra vltimam ſententiam, deciſ.346. n.4.

Clericatus quomodo probetur per teſtes, deciſ.509. n.2.

Clericatus, & presbyteratus ex literis Ordinarij probatur, deciſ. 455. n. 7.

Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarij, deciſ.605. num. 2. deciſ.401. num.4. deciſ. 699. num. 1. deciſ. 17. num.1. deciſ.312. n.1. ac deciſ.523. n. 1.

Clericatus, & qualitates impetrantis probantur per teſtes de communi reputatione, deciſ. 736. num. 4. & deciſion. 99. num. 4.

Clericatus probatur per teſtes de publica voce, & fama, deciſ. 116. n. 3.

Clericatus probatur per teſtes deponentes vidiſſe celebrare, deciſ. 252. n.6.

Clericus militans in bello iuſto, ſiue iniuſto incurrit irregularitatem, quando in bello aliqui ſunt interfecti, aliter ſecus, deciſ.3. n.5.

Clericus militando in bello iuſto, & hortando alios ad victoriam generaliter, & percutendo, non efficitur irregularis, niſi occidat, vel deformet, deciſ.3. n.5.

Clericus irregularitatem incurrit vulnerans illum, qui ex alio illato vulnere moriturus erat, deciſ. 44. num. 2. Vbi hoc ampliatur etiam quod homicidium fuerit iuſtum, & meritorium contra publicos latrones.

Clericus vulnerans illum, qui poſtea moriturus eſt pluribus in rixa interuenientibus, & vulnerantibus irregularitatem incurrit, etiam quod non appareat ex quo vulnere occiſus obierit, deciſ.44. num.3. Vbi propterea, quod omnes ſunt irregulares.

Clericus aſtans armatus in homicidio irregularitatem incurrit, etiam quod non vulnerauerit, deciſ.44. n.3.

Clericus illegitimus non eſt incapax penſionis, niſi ad penſionem fuerit diſpenſatus, deciſ. 549. num. 2. Contra, num. 3. Vbi quod ſufficit illum eſſe diſpenſatum ad Clericatum, etiam quod non ſit diſpenſatus ſuper illegitimitate.

Clericorum filij penſiones habere non poſſunt ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel obtinuerunt, deciſ.549. n.4.

Clericus ordinatus ad titulum beneficij, illi renunciare non poteſt, deciſ.560. Declara, vt num.6.

Clerico non reſidenti diſtributiones non debentur, niſi in caſu infirmitatis, ſeu abſentiæ iuſtæ neceſſitatis, aut accidentis vtilitatis Eccleſiæ, deciſ.107. n.5.

Clerici abſentis, & non reſidentis diſtributiones accreſcunt alijs de Capitulo intereſſentibus, & Beneficiatis, deciſ. 107. num. 5.

Clericus non reſidens, & abſens, an, & quando habeatur pro præſente, deciſ. 107. n.1.

Clericos forenſes ſtatutum prohibens admitti ad Capitulum, non valet, deciſ.390. n.2.

Clericus beneficio priuandus eſt, qui in Eccleſia beneficiata arbores in magna quantitate, & cum notabili deterioratione incidit, ſecus ſi deterioratio non erat notabilis, deciſ. 553. num. 1.

Clericus nubens cum vidua incurrit bigamiam, & irregularitatem, deciſ.357. n.2.

Clericus admiſſus ad ſuſceptionem e. Odoardus de ſolutionibus cum retentione congruæ portionis, liberatur ab executionibus perſonalibus, deciſ.645. num. 2.

Clericus non poteſt renunciare concernentibus priuilegium ordinis clericalis, deciſ. 269. n.5.

Codicillaris clauſula cum teſtamento operatur verba etiam ciuilia importans fideicommiſſum, & obliquantur, quando ſubſtitutio non potuit valere iure directæ ſubſtitutionis, deciſ. 344. num.7. & 8. Vbi referuntur contrarium tenentes, n. 10. Vbi de eadem materia.

Codicillaris clauſula trahit ſecum ſubſtitutionem fideicommiſſariam, quando de intentione teſtatoris apparet ſic voluiſſe, deciſ.344. n.10.

Cognitio poſſeſſorij debet præcedere cognitionem petitorij, deciſ.608. n.1.

Cohæredem non fuiſſe datam ab initio, & datum non poſſe ſuccedere, æquiparantur, deciſ. 122. n. 3.

Collatio beneficij non tollit eiuſdem beneficij ſtatum, & cenſetur ſemper facta ſine præiudicio alterius, deciſ.43. n. 2.

Collationes factæ ab Epiſcopo beneficiorum, in quibus Abbas ius aliquod habere non prætendit ipſi Abbati non præiudicant, deciſ. 643. n.2.

Collatio beneficij vbi ſpectat ad Papam vigore alternatiuæ ab Epiſcopo acceptatæ, non cenſetur eadem alternatiua reſoluta in præiudicium Papæ, ſiue per abuſum ſiue ratione abſentiæ ipſius Epiſcopi, deciſ.608. n.1. Declara, vt num. 2.

Collatio Papæ non mutat beneficij præcedentem ſtatum, deciſ. 482. n. 1.

Collatio beneficij facta tanquam de reſeruato corruit ceſſante reſeruatione, deciſ. 482. n.3.

Collatio beneficij facta ſine ſcientia, & patientia illius, ad quem beneficium ſpectat, quando valida ſit, deciſ.423. n.6.

Collatio beneficij vniti nulla eſt, deciſ. 567. n. 1.

Collatio omnium beneficiorum inferiorum ſpectat de iure communi ad Epiſcopum, deciſ.756. n.4.

Collatio beneficij poteſt fieri etiam ſi alius ſit in poſſeſſione illius, licet non poſſit poſſeſſor remoueri abſque citatione, deciſ.323. n.5.

Collatio non effectuata non releuat, deciſ. 415. n.2.

Collatio dicitur fructus quaſi poſſeſſionis conferendi, deciſ. 46. num. 2.

Collatio, ſeu inſtitutio facta pendente termino ad appellandum eſt attentata, deciſ.586. n.1.

Collatio beneficij erecti ex diſmembratione bonorum alterius beneficij ſpectat ad eum, ad quem ſpectat collatio beneficij, ex cuius bonis fuit facta diſmembratio, deciſ.600. n.3.

Collatio beneficij erecti ex fructibus alterius beneficij ſpectat ad eum, ad quem ſpectabat collatio beneficij, deciſ.600. n.4.

Collationis libertas ad effectum alternatiuæ non excluditur ex eo, quod Epiſcopus teneatur conferre certo generi perſonarum, deciſ.600. n.5.

Collatio facienda per Epiſcopum ſub teſtimonio duorum, vel trium de Capitulo, dicitur nihilominus liberè ſpectare ad Epiſcopum, quando dictum teſtimonium non requiritur pro conſilio, vel aſſenſu, ſed ſolum vt famæ, & honori ipſius Epiſcopi conſulatur, deciſ.600. n.6.

Collatio facienda per Epiſcopum de conſilio alicuius, *dicitur* libera ipſius Epiſcopi, quando vlterius non adeſt decretum annuntiatiuum, quod collatio aliter facta non valeat, deciſ. 600. n. 8.

Collationis participes non dicuntur, qui collationi adhibentur tanquam teſtes, deciſ.600. n.9.

Collatio beneficij facta à ſuſpenſo, eſt ipſo iure nulla, deciſ.17. num. 4.

Collatio beneficij facta ab Epiſcopo ſuſpenſo non ſuſtinetur ratione communis erroris, & ignorantiæ ſuſpenſionis ſtante concurſu prouiſi Apoſtolici, deciſ.17. n. 6.

Collatio beneficij debet eſſe pura, & libera, & abſque vlla recognitione, deciſ.254. n.4. & ibi limita, & declara limitata.

Collatio beneficij in titulum, quibus verbis facta cenſeatur, deciſ.254. n.6.

Collatio vbi eſt facienda certo generi perſonarum ſuccedente vacatione, cenſetur dictis perſonis quæſitum ius adeò conſiderabile, vt à denegatione prouiſionis poſſit appellari, deciſ. 253. num. 1. Amplia etiam ſi beneficium ſit affectum, quia affectio intrat cum ſua cauſa, ſcilicet, quatenus collatio ſiat perſonis de dicto genere, num. 5.

Collationis literæ Ordinarij probant abſque aliqua iuſtificatione, deciſ.190. n.1.

Collatio, ſeu electio nihil operantur, niſi probentur effectuatæ, deciſ.415. n.4.

Collatione ſola beneficij acquiritur ius in re, licet poſſeſſio non capiatur, deciſ.498. n.1.

Collatio beneficij deuoluitur ad Superiorem inferiore exiſtente negligente in conferendo, deciſ.309. Declara, vt n.3.

Col-

Collegiata an ſit Eccleſia, ex quibus deprehendatur, deciſ.482. num.4.
Collegiata Eccleſia ea dicitur, cuius Presbyteri capitulariter congregantur, & quæ habet arcam, & ſigillum commune, deciſ. 315.n.3.
Collegiata Eccleſia ea dicitur, quæ communiter reputatur pro tali, deciſ.315.n.41.
Collegium, ſeu Monaſterium Regularium olim non poterat erigi ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, deciſ.745.n.1.
Collegium, ſeu Monaſterium Regularium, vt erigatur de licentia Ordinarij, quæ debeant ſeruari, deciſ.745.n.1.
Commenda, & vnio temporalis fraternizant inter ſe, deciſ.672. num.2.
Commenda æquiparatur depoſito, non tamen in omnibus, quia depoſitarius non facit fructus ſuos, ſed Commendatarius poteſt ſumere alimenta, & expenſas ex fructibus beneficij, deciſ. 672.n.3.
Commenda in dubio potius præſumitur, quam pignus, deciſ.672. num.4.
Commenda, ſeu beneficium commendatum poteſt impetrari, deciſ.672.n.4.
Commendæ, ſeu præceptoriæ Militum Hieroſolymitanorum non ſunt beneficia perpetua, ſed manualia, & ab ijs poſſunt milites ad nutum Magni Magiſtri amoueri, deciſione 87. numer. 2.
Commiſſio cauſæ nullitatis ſententiæ latæ reſtricta ad reſtitutionem in integrum aduerſus vnam ſententiam non poteſt extendi ad reſtitutionem aduerſus aliam ſententiam, deciſ. 621.num.1.& 2. Vbi quid in commiſſione adeſt clauſula quam, & quas.
Commiſſionis, & reſcripti ſignatura non extenditur ad non petita, & quod commiſſum non fuit, dicitur neglectum, deciſ. 621.n.2.
Commiſſionis verba ſunt attendenda, deciſ.747. n.5.
Commiſſio vnica ſufficit in Rota in qualibet inſtantia, & illius vigore poteſt Auditor ad exequutionem ſententiæ incluſiue procedere, deciſ.641.n.5.
Commiſſio nullitatis non impedit, quin ſententia tranſeat in iudicatum, nec impedit, quominus appellatio per lapſum fatalium deſeratur, quando reuera non adeſt nullitas, deciſ.156. num.8.
Commiſſio ſuffragatur etiam tertio venienti ad cauſam in ſtatu, & terminis, deciſ.81.n.3.
Commodum qui non ſentit grauari non poteſt, deciſ.336. La ſeconda n.4.
Commodum non habens, neque debet habere incommodum, deciſ.333. n.1.
Commodum qui ſentit, debet ſentire etiam incommodum, deciſ. 677.n.5.ac etiam, deciſ.175.n.3.
Commodum eius eſt, cuius eſt & incommodum, deciſione 149. num.7.
Commune, hoc verbum ratione adiuncti poteſt effici directum exemptum, deciſ.1.n.3.
Communis reputatio in caſu vnionis probat titulum coloratum, cum nemo dicat, vel probet contrarium, deciſ.724.n.2.
Communis vſus loquendi in omni materia attendi debet, deciſ. 293. n.1.in fine.
Communis error præſtat cauſam validitati actus, deciſ.608. numer.12. & 13. Vbi an hæc concluſio procedat in regulis Cancellariæ.
Communicationes priuilegiorum non extenduntur ad ea, quæ non ſolent concedi, vel ſaltem cum magna difficultate, & in quibus agitur de præiudicio tertij, deciſ.214.n.5.
Communitates locorum æquiparantur pupillis, deciſione 218. num.6.
Comparatiuum præſupponit poſitiuum, deciſ.569.n.4.
Comparatiuum præſupponit qualitatem poſitiui, deciſ. 783. num.11.
Comparatiuum non verificatur, niſi relinquat etiam poſitiuum, deciſ.783.n.11.
Comparitio citati ſupplet, & ſanat omnem defectum citationis, deciſ.42.n.2.
Comparens ab initio vti talis, ſi poſtea ſimpliciter compareat, cenſeatur eodem nomine comparuiſſe, deciſ.459.n.2.
Compendioſa ſubſtitutio verbis communibus ad bona teſtatoris reſtricta, an, & quando poſt aditam hæreditatem ſit omni tempore fideicommiſſaria, deciſ.431.n.5.& 6.
Compendioſa ſubſtitutio dicitur facta vbi mortis ſit mentio, deciſ.332. num.20. etiam quod non fuerit adiecta dictio quandocunque.
Compendioſa ſubſtitutio, & concepta per verba communia de ſui natura comprehendit vulgarem ſubſtitutionem, deciſ.94. num.1.

Compendioſa ſubſtitutio cenſetur facta per appoſitionem verbi quandocunque, deciſ.373.n.5.
Compendioſa ſubſtitutio quando reſoluatur in pupillarem, deciſ.373. n.11.
Compenſationi locus non eſt, niſi parte opponente, deciſ.433. Declara, vt n.4.
Compenſatio non admittitur de liquido ad liquidum, deciſ.514. num.5.
Compenſatio non inducitur de eo, quod requirit altiorem indaginem, deciſ.340.n.10.
Compenſatio eſt loco ſolutionis, deciſ.511. n.6.
Complementarius, ſeu miniſter banchi, quicquid ſcripſit in libro principalis mercatoris, cenſetur de eius conſenſu ſcripſiſſe, deciſ.700.n.20.
Compoſitio cum Camera Apoſtolica ſolet fieri pro fructibus male perceptis, deciſ.665.n.10.
Comprobare videtur actum qui illius occaſione vti alterius procurator in iudicio comparet, deciſ.82.n.2.
Compromiſſi contractu dicitur reſolutus, ſi vnus ex arbitris, in quem fuit relatum arbitrium, noluit acceptare, deciſ.402. num.2.
Compulſatio iurium, vt ſit valida, requiritur citatio ad videndum auſcultari, & collationari iura, quæ compulſantur dummodo in loco compulſationis adſit procurator, deciſ.22. n.1. Fallit vbi mandatum procuratoris eſt inſufficiens, quia tunc ſufficit citatio per contradictas, n.3.
Conceſſio, ſeu donatio facta à Rege Monaſterio Caſtrorum, & villarum, vna cum Eccleſijs in illis exiſtentibus, cenſetur facta quo ad temporalia, & ſpiritualia, quanto dictum Monaſterium, ab omni iuriſdictione Ordinarij exemptum in ius, & proprietatem Sedis Apoſtolicæ poſitum fuit, deciſ.513. n.4.
Conceſſo mero, & mixto Imperio, cenſentur etiam conceſſæ pœnæ pecuniariæ, & mulctæ, deciſ.230.n.4.& 5. Vbi idem quando fuit conceſſa omnimoda iuriſdictio.
Conceſſa res alicui debet eſſe penes eum, cui conceſſa eſt cum eodem iure, prout erat penes concedentem, deciſ. 495. n.4.
Conceſſio, & inueſtitura feudi quid comprehendat, attenditur valor feudi, deciſ.664. Declara, vt n.17.
Conceſſiones feudorum pro quibus Camera non recepit ſufficientem recompenſam, inualidantur à Bulla Pij V. deciſ.564. Declara, vt n.20.
Conceſſio alternatiuæ dicitur quaſi contractus, & permutatio menſium, deciſ.608.n.2.in fine.
Conceſſio gratiæ refertur ac petita, & Principis reſponſio intelligitur ſecundum ſupplicata, deciſ.687.n.6.
Conceſſio remiſſoriæ in ciuilibus plurimum pendet ab arbitrio iudicis, deciſ.134.n.2.
Conceſſio rei feudalis non præſumitur emphyteutica, ſed cenſualis, deciſ.170.n.8. Vbi declaratur.
Conceſſum ad tempus, poſt illud cenſetur denegatum, deciſ.369. num.1.
Conceſſo caſtro cum omnimoda iuriſdictione cenſetur etiam conceſſum merum, & mixtum imperium, deciſ.230. num. 3. ac etiam omnes redditus cauſarum ciuilium & criminalium, num.3.
Caſtro conceſſo cum eius territorio in dotem marito ab vxore cenſentur etiam conceſſi omnes redditus cauſarum ciuilium, & criminalium, ac etiam condemnationes, & pœnæ, deciſ. 230.num.4.
Concilio derogatum an cenſeatur propter clauſulas derogatorias. non obſtantibus derogatoribus, & appoſitas in gratia, & diſpenſatio Papæ, deciſ.687. n.24.
Concilium Tridentinum de reformat. ſeſſ.7. cap.6. quomodo intelligatur, deciſ.724.n.5.
Concilium Tridentinum non requirit expreſſam derogationem, cum in eo fuerit excepta auctoritas Sedis Apoſtolicæ, deciſ. num.6.
Concluſio in cauſa habet vim citationis ad ſententiam, deciſ.484. numer.5. & 6. Vbi tamen, quod concluſio in cauſa debet intimari parti, & non intimata non ſupplet defectum citationis.
Concluſio in cauſa cenſetur circumducta per nouam iurium productionem, & admiſſionem, deciſ.451.n.11.
Concluſio in cauſa quando cenſeatur circumducta per decretum iudicis detradendo copiam ſcripturarum parti, deciſ. 617. num.5.
Concluſio in cauſa habet vim citationis ad ſententiam, deciſ. 129.n.1. Vbi de ſtylo Hiſpaniarum.
Concluſio in cauſa circumducitur, & reuocatur per productionem nouorum iurium, deciſ.10.n.3.
Concordatæ inter Sedem Apoſtolicam & Germanicam Natio-

nem ſeruandæ ſunt, quia habent vim pacti & contractus, deciſ. 580. n.8.

Concordia inita ſub beneplacito Sedis Apoſtolicæ dicitur conditionalis, deciſ. 542. n.4.

Concordia ſuper decimis licitè fieri poteſt, deciſ. 279. n.3.

Concordiam fieri Papa mandans, ligat manus litigantium, & iudicis, deciſ. 338. n.4.

Concurſus faciendi ius iuriſdictionis eſt, deciſ. 362. n.4.

Concurſus beneficij vbi fit, quomodo examinatos debeant idoneos ſolum referrè, vel non idoneos reprobare, & quid ſi beneficium eſt cum cura, vel ſine cura, deciſ. 505. num. 1. & ſeqq. Vbi generaliter de hac materia.

Concurſus beneficij quando fit, quod examinatores interuenire debeant, deciſ. 505. n.3.

Concurſu beneficij facto ſi ea pluribus examinatis vnus electus fuit pro magis idoneo, non poteſt inde ad aliquos annos à non approbatis peti nouus concurſus, deciſ. 505. n.4.

Concurſus non habet locum in Parochialibus de Iurepatronatus laicorum, deciſ. 579. num. 4. Fallit quando Eccleſia Iuriſpatronatus fuit vnita beneficio libero, eodem num. 4.

Concurſus non fit in Parochialibus de menſa Monaſterij, ſed Monaſterium nominat, Epiſcopus vero ſine concurſu approbat, deciſ. 153. n.1.

Concurſus debet fieri in Vicarijs perpetuis, deciſ. 153. n. 8. Declara, quod ad hunc effectum non inſpicitur, an Vicarius ſit perpetuus, vel ad nutum amouibilis; ſed attenditur, an Vicaria ſpectet ad Monaſterium, & ei ſit ſubiecta, vel annexa, ita vt cura penes ipſum reſidebat, quia tunc non eſt locus concurſui, ſed ſufficit approbatio Ordinarij, num. 8.

Condemnatus ad triremes poteſt contrahere, & contrahendo acquirere, deciſ. 492. n.3.

Condemnatio ad fructus qui percipi potuerunt de ſtylo Rotæ non admittitur, niſi contra violentos poſſeſſores, deciſ. 161. num. 6.

Condemnatus ſimpliciter ad reſtitutionem fructuum, cenſetur condemnatus ad fructus, ad quos condemnari debuit, deciſ. 66. n. 3.

Conditionalis quando dicatur gratia reſeruationis penſionis, deciſ. 519. n.4.

Conditionalis dicitur gratia, quando in ea adeſt dictio dummodo, deciſ. 519. n. 4.

Conditionalis numquid dicatur gratia per clauſulam ſi ita eſt, vel ſi preces veritate nitantur, deciſ. 519. n.4.

Conditionalis gratia beneficij obtenta quatenus, ſcilicet, ſupplicans beneficium vacans ex cauſa delicti commiſſi per Beneficiatum accuſauerit, & accuſationi ſe inſcripſerit, quando locum habeat non verificatis conditionibus, deciſion. 560. num. 2.

Conditionale fideicommiſſum non tranſmittitur, deciſ. 380. num. 1. Vbi neque etiam ad liberos. Fallit vbi apparet de voluntate teſtatoris, non ſolum expreſſa, ſed etiam tacita ex coniecturis, num. 3. & num. 7. Vbi ſine difficultate ſi ſunt plures ſimul iunctæ. Coniectura eſt, quando teſtator vocauit hæredes, ſeu filios ſubſtituti in vlteriori gradu, qui erat extraneus, caſu quo ipſe ſubſtitutus mortuus eſſet, quia tunc credendum eſt etiam voluiſſe tranſmitti ad filios præcedentis ſubſtituti, qui erat de deſcendentibus, num. 3. Coniectura tranſmiſſionis item eſt, quod filij fuerint poſiti in conditione, num.4. & 7. Vbi quod hæc coniectura cum alijs multum operatur.

Conditionalis fideicommiſſi, quod tranſmittatur, coniectura eſt, quod alias teſtator antepoſuit extraneum ſuis deſcendentibus, deciſ. 380. n.5. Item coniectura pro tranſmiſſione eſt, quod ſubſtitutio ſit vnita cum iure accreſcendi, quia ſicut tranſmittitur ius accreſcendi, ita etiam debet tranſmitti ſubſtitutio fideicommiſſaria, n. 6. Vbi maximè ſi hæc coniectura cum alijs iungatur. Item pariter valida eſt coniectura, quod teſtator fecerit plures gradus ſubſtitutionum, n. 7.

Conditionalis diſpoſitio non purificata conditione nihil ponit in eſſe, deciſ. 16. n.1.

Conditionalis diſpoſitio non poteſt adimplere per æquipollens, deciſ. 16. n.2.

Conditionale legatum non debetur, niſi purificata conditione, deciſ. 428. n.2.

Conditionale legatum non poteſt in alium transferri, deciſ. 458. num. 2.

Conditionalis legati dominium purificata conditione ſtatim in legatarium transfertur, deciſ. 428. num.4. Fallit in legato dotis, quod purificata conditione nuptiarum, niſi conuertatur in cauſam dotis, in alium cedi non poteſt, eodem num. 4.

Conditionale decretum non præſtita conditione euaneſcit, deciſ. 47. n. 3.

Conditionalis donatio ex defectu conditionis vitiatur, deciſ. 91. num. 1.

Conditionale vbi eſt legatum, conditio non retrahitur in præiudicium illorum, quibus medio tempore fuit ius quæſitum, deciſ. 766. Declara, vt num. 6.

Conditionalis numquid reddatur diſpoſitio, ex eo, quod in ea expreſsè appoſitum fuerit verbum conditio, deciſion. 163. num. 2.

Conditionaliter hæres inſtitutus aduenientе conditione vſque ab initio fingitur hæres, deciſ. 75. n.9.

Conditionem importat dictio ſi, præſertim coniuncta cum aduerſatiua vero, deciſ. 505. n.1.

Conditione ceſſante, ceſſat diſpoſitio conditionalis, deciſ. 505. num. 1.

Conditio donationis ſi non fuerit obſeruata, an, & quomodo donationem reſoluat, deciſ. 1. n.2.

Conditione non adimpleta actus habetur pro non facto, deciſ. 1. num. 9. in fine.

Conditio intelligenda, & adimplenda eſt, prout iacet, quia in conditionibus inſpicitur merum, & nudum factum, deciſ. 453. num. 3. in fine.

Conditio verè, & non fictè in ſpecifica forma adimpleri debet, deciſ. 480. n.7.

Conditio repugnans Religioni, & retrahens ingredientem Monaſterium, reijcienda eſt, allegata, deciſ. 480. n.9.

Conditio importatur per abſolutos, deciſ. 551. n.3.

Conditio iniuncta à lege, ſeu ſtatuto ſi non impletur, ille, qui non implet, nec debet gaudere beneficio introducto ab eodem ſtatuto, deciſ. 103. n. 1.

Conditio nihil ponit ineſſe, deciſ. 122. n. 3.

Conditio adſcripta hæredi, vt aſſumat nomen, & agnomen familiæ teſtatoris, intelligitur adſcripta fauore teſtatoris, & & eius familiæ, deciſ. 494. n.2.

Conditio adſcripta hæredi, vt aſſumat nomen, & agnomen familiæ teſtatoris non dicitur fauorabilis, neque hæredi, neque hæredi hæredis, qui non eſt de familia teſtatoris, deciſ. 494. n. 2.

Conditio, quam teſtator non appoſuit ſubſtantiæ legati, non facit ceſſare legatum, deciſ. 499. n.4.

Conditiones in ſecunda diſpoſitione appoſitæ, non cenſetur repetitæ in prima, quando vnaqueque diſpoſitio habet orationem perfectam, deciſ. 758. n. 3.

Conditio ſi ſine filijs verificatur etiam in fœminis ad excludendum ſubſtitutum, deciſ. 217. num. 1. Fallit quando teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, n.1.

Conditio, per quam fit redditus ad ius commune, facilius debet adimpleri, deciſ. 259. n. 10.

Conditio ſignificatur per ablatiuum abſolutum, deciſ. 668. num. 7.

Conditione non purificata, conditionalis diſpoſitio non habet locum, deciſ. 668. n. 7.

Conditio de præſenti, ſeu de præterito admittitur in ſtipulationibus propter ignorantiam contrahentium, deciſ. 88. n.2.

Conditiones, ſeu dilationes adiectæ ſolutioni minuunt quantitatem, deciſ. 121. n.1.

Conditio ſufficit, quod momento temporis extiterit, deciſ. 31. n. 3.

Conditio appoſita donationi, quod donatarius nubat de conſenſu donantis, valida eſt, deciſ. 91. n. 1.

Conditio adiecta exequutioni non reddit diſpoſitionem conditionalem, neque illam ſuſpendit, deciſ. 91. n.5.

Conditio adiecta ſolutioni penſionis non facit reſeruationem penſionis conditionalem, deciſ. 91. n.2.

Conditio ſæpè vſurpatur pro pacto in contractu puro appoſito, deciſ. 91. n.3.

Conditio exequutioni adiecta, ipſam ſaltem conditionem ſuſpendit, nec tenetur promittens ad exequutionem, niſi impleta conditione, deciſ. 91. n.4.

Conditio, quæ tendit ad dirimendum actum iam perfectum, non attenditur, deciſ. 91. n. 6.

Conductor, vbicunque dominus vult vendere rem conductam debet alijs præferri, deciſ. 547. n.2.

Conductor, ſeu emphyteuta non præſcribit, deciſ. 164. n. 1.

Conductor non ſibi, ſed locatori poſſidet, deciſ. 208. n. 2.

Conductor non ſoluens penſionem in tempore conuento, cadit à commodo locationis, deciſ. 63. n. 1.

Conferendi beneficium quaſi poſſeſſio acquiritur Epiſcopo per vnicam collationem, deciſ. 623. n. 1.

Conferendi beneficium quaſi poſſeſſio per vnicam collationem effectuatam acquiritur, deciſ. 453. n. 5.

Conferendi beneficia quaſi poſſeſſio acquiritur per vnicam colla-

collationem effectuatam, etiam quod dicta collatio fuerit facta in vim reſignationis, deciſ.623. n.2.

Conferendi ius in ſua Eccleſia habet de iure Cardinalis Titularius. Hæc tamen iuris aſſiſtentia non ſufficit ad manutentionem, quando probatur alium eſſe in poſſeſſione, deciſ. 423. num. 3.

Conferendi quaſi poſſeſſio acquiritur ex vnica collatione, deciſ. 435. n. 1.

Conferendi quaſi poſſeſſio attenditur ad effectum validitatis collationis, deciſ. 435. n.1.

Conferendi quaſi poſſeſſio non præiudicat in ſequenti vacatione, deciſ.435. n.2.

Conferendi quaſi poſſeſſio acquiſita per Epiſcopum anteceſſorem ſuffragatur etiam ſucceſſori, deciſ. 435. num. 2. non autem ſuffragatur Capitulo, n. 3.

Conferendi quaſi poſſeſſio non attenditur, vbi conſtat de proprietate, deciſ.435. num. 4. Fallit quando probatio proprietatis fuit facta per collationem, n. 4. Fallit ſecundo, vel potius declara, quod de proprietate ad hunc effectum debet conſtare per confeſſionem partis, vel rem iudicatam, vel per publicum inſtrumentum, num. 4. Vbi quod non ſufficit probatio iuriſpatronatus reſultans ex multiplicatis præſentationibus, ac alijs coniecturis.

Conferendi quaſi poſſeſſio ſufficit ad effectum validitatis collationis, deciſ.515. num. 1. Fallit vbi fuit cognitum de proprietate quia proprietas abſorbet poſſeſſionem, n. 2.

Conferendi beneficia ius eſt de pertinentibus ad iuriſdictionem, deciſ.608. n.12.

Confeſſio ſicut præiudicat confitenti, ita etiam præiudicat habenti cauſam ab eo, deciſ.575. n.4.

Confeſſio procuratoris facta in iudicio contentioſo, præiudicat principali, deciſ.652. num. 5. Vbi præſertim, quando confeſſio eſt veriſimilis.

Confitens aliquem eſſe intruſum in poſſeſſionem alicuius rei, dicitur eiuſdem intruſi poſſeſſionem probare, deciſion. 652. num. 6.

Confeſſio in precibus probat contra confitentem, deciſ. 652. num. 6. & 7. & deciſ.180. n.4.

Confeſſio extraiudicialis de æquitate canonica probat contra confitentem, deciſ.404. n.2.

Confeſſione nulla maior probatio eſt, maximè quando confeſſio reſpicit exonerationem conſcientiæ, deciſ.518. n.3.

Confeſſio qualificata non poteſt diuidi, ſed debet cum ſua qualitate acceptari, deciſ.518. n.4.

Confeſſio indiſtinctè præiudicat confitenti in beneficialibus, deciſ.738. n.2.

Confeſſio extraiudicialis probanda eſt per duos teſtes de loco tempore, verbiſque conteſtes, deciſ. 700. num. 33. & deciſ. 406. num. 3. ac deciſ.711. n. 3.

Confeſſio impetrantis facta in ſupplicatione probat contra impetrantem, & ſupplicantem, deciſ.455. n.4.

Confeſſio vnius alteri non præiudicat, deciſ.666. n. 2. deciſ.349. n.6. deciſ.277. n.7. & deciſ.176. n.2.

Confeſſio ſuperat omnes alias probationes, deciſion. 573. num. 2.

Confeſſiones Rectoris Eccleſiæ, & Parochianorum, quando præiudicent Eccleſiæ, deciſ.573. n.6.

Confeſſio probat contra confitentem vbi agitur de probatione Iuriſpatronatus, deciſ.548. n.5.

Confeſſio vnius enunciata in literis alteri non nocet, deciſ. 605. num. 10.

Confeſſione aduerſarij nulla maior probatio, deciſ.401. n.4.

Confeſſio ſuperat omnes alias probationes, deciſ.573. n.2.

Confeſſio qualificata poteſt pro parte acceptari reiecta qualitate, quando qualitas habet præſumptionem contra ſe, deciſ. 555, num. 2.

Confeſſio debitoris non præiudicat creditori, deciſ.460. n. 1.

Confeſſio venditoris non præiudicat emptori, deciſ.460. n.1.

Confeſſio debitoris decocti præſumitur ſimulata, niſi aliunde conſtet de veritate, deciſ. 460. n. 2. Vbi quod idem eſt in confeſſione de proximo decocturi.

Confeſſio mariti, qui ſcit ſe non eſſe ſoluendo, non præiudicat creditoribus, deciſ.460. n.2.

Confeſſio debet acceptari cum ſua qualitate, deciſ.799. n. 2.

Confeſſio facta à procuratore non habente ſpeciale mandatum, non præiudicat, deciſ. 741. n.5.

Confeſſio contrahentium poſt contractum facta non nocet, deciſ. 413. n. 3.

Confeſſus ante partis acceptationem poteſt ſuam confeſſionem declarare, deciſ.158. n.2.

Confeſſionis fundamento ſublato tollitur, & confeſſio, deciſ. 158. n.4.

Confeſſio facta cum aliqua qualitate eſt indiuidua, & non poteſt pro parte acceptari, deciſ.158. num. 5.

Confeſſio facta in libello nocet confitenti, deciſ.353. n.2.

Confeſſio, quæ fuit à parte impugnata, & ſuper qua pars obtinuit, non probat contra confitentem, deciſ.270. n. 3.

Confeſſio extraiudicialis inducit ſemiplenam probationem, deciſ.148. num.2. Fallit quando teſtes deponentes de tali confeſſione extraiudiciali ſunt ſubditi illius, pro quo deponunt, num. 2.

Confeſſio extraiudicialis vnius non poteſt nocere alijs non habentibus cauſam ab eo, deciſ.148. num.3.

Confeſſio de re, quæ non eſt in poteſtate confitentis, non præiudicat, deciſ.70. n.6.

Confeſſio facta in precibus probat, deciſ.726. n.2.

Confeſſio erronea non nocet, deciſ.179. n.4. deciſ.92. n.3.

Confeſſio reſignantis non nocet reſignatario, vbi venit alio iure, quam reſignantis, deciſ.768. n. 4.

Confeſſio procuratoris facta non præcedente iuſſu iudicis, dicitur voluntaria, deciſ. 768. n.5.

Confeſſio procuratoris voluntaria non nocet, deciſ.768. n.5.

Confeſſio procuratoris voluntaria reuocatur etiam non dicto de errore, etiamſi ſit geminata, deciſ. 768. n.5.

Confeſſio poſſeſſionis cum qualitate intruſionis poteſt acceptari quoad poſſeſſionem reiecta qualitate intruſionis, deciſ. 768. num. 6.

Confeſſio facta in exceptionibus, ſeu proteſtationibus non nocet, deciſ.768. n.6.

Confeſſus vbi quis eſt, nullæ ſunt partes iudicis, niſi exequendo, deciſ.773. n.2.

Confeſſio facta à viro conſtante matrimonio cenſetur facta animo donandi, deciſ. 683. num. 2. Vbi quod in dubio non cenſetur facta ad probationem veritatis, nec ex ea probatur numeratio. Amplia etiam in confeſſione facta erga ſocerum, n.2. Vbi maximè ſi tempore confeſſionis erat abſens.

Confeſſio receptionis dotis facta per virum, vbi eſt ſimulata, non præiudicat creditoribus mariti etiam futuris, deciſ. 683. num. 3.

Confeſſio receptionis dotis ex præſumptionibus, & coniecturis colligitur, an emanauerit animo donandi, & in præiudicium creditorum futurorum, deciſ. 683. n.4.

Confeſſio receptionis dotis præſumitur emanaſſe à viro animo præiudicandi creditoribus, quando vir de tempore confeſſionis erat magno ære alieno grauatus, deciſ.683. n. 5.

Confeſſio receptionis dotis præſumitur facta animo donandi, quando ſolutio ei, qui dotem ſoluere debebat, erat ferè impoſſibilis, deciſ. 683. n.6.

Confeſſio receptionis dotis præſumitur facta animo donandi, quando, ſi vera eſſet ſolutio dotis, eſſet facta ante tempus conuentum, deciſ. 683. n.7.

Confeſſio receptionis dotis redditur ſuſpecta, quando in ea maritus nullum præſtitit iuramentum aſſertorium, ſeu promiſſorium, deciſ. 683. n.8.

Confeſſio receptionis dotis non dicitur facta ſub ſpe futuræ numerationis, quando eſt relatiua ad quietantias, & ſic eſt de ſoluta, & non de ſoluenda, deciſ.683. n.9.

Confeſſio receptionis dotis præſumitur vera, vbi conſtat de ſolutione alicuius ſummæ in confeſſione enunciatæ, deciſ.683. n.12. Vbi limita.

Confeſſio receptionis dotis præſumitur vera, vbi maritus poſt confeſſionem vxori alimenta præbuit, deciſ. 683. num. 13. Aduerte dictam coniecturam eſſe leuem, & per ſe ſolam non ſufficere, num. 13. Vbi quod tollitur per alias coniecturas, & nec habet locum vbi poteſt præſumi alimenta fuiſſe alia de cauſa præſtita.

Confeſſio præiudicat confitenti, & habenti cauſam ab eo, etiamſi fuerit facta enunciatiuè, deciſ.349. n. 2.

Confeſſio facta in iudicio criminali præiudicat etiam in ciuili, deciſ.762. n.1.

Confeſſio præualet alijs probationibus, deciſ.762. n.1.

Confeſſio probat contra habentem cauſam à confitente, deciſ. 180. n. 4.

Confeſſio aduerſarij probat poſſeſſionem ad effectum habendi mandatum de manutenendo, deciſ. 551. num.1.

Confeſſio facta per aſſertum procuratorem ad lites etiam expreſſa in alio iudicio non præiudicat, deciſ.539. n.4.

Confeſſio vnius patroni in fauorem alterius confitenti nocet, deciſ.174. n. 1.

Confeſſio authoris, ita demum nocet, ſi ſucceſſor indigeat, vel vti velit iure ipſius, deciſ.37. n. 2.

Confeſſio auctoris nocet illius hæredibus, deciſ.161. n. 2.

Confeſſio, quæ non eſt clara, confitenti non nocet, deciſ.170. num. 6.

Confeſſio procuratoris poteſt reuocari non docto de errore, deciſ.170. n. 6.

Confeſſio debet, vel in totum reijci, vel in totum acceptari, deciſ. 170. n. 6.

Confeſſio nocet impetranti etiam in his, quæ à voluntate ipſius non dependent, deciſ. 276. n. 4.

Confeſſio reſignantis ante reſignationem nocet reſignatario, deciſ. 190. n. 5.

Confeſſio extraiudicialis non probatur per teſtes ſingulares de loco tempore, & verbis, deciſ. 711. n. 5.

Confeſſio probat contra confitentem, licet per illam non ſit excinſum ius tertij, deciſ. 193. n. 5.

Confeſſio procuratoris illa dumtaxat ſatisfacit, quæ poteſt habere iuris effectum obligando dominum, deciſ. 779. n. 2.

Confeſſio procuratoris voluntaria dicitur, quando procurator nullo iure cogente dat in actis poſitiones, deciſ. 779. n. 2.

Confeſſio procuratori voluntaria non præiudicat, deciſion. 779. num. 2.

Confeſſio non probatur per teſtes ſingulares, deciſ. 336. La prima, num. 2.

Confeſſio qualificata admittitur reiecta qualitate, quando præſumptio eſt contra qualitatem, deciſ. 772. n. 11.

Confeſſio, quod quis promiſerit celebrare matrimonium, non præſumitur facta ſimulatè, & ſine animo adimplendi, deciſ. 772. n. 12. Vbi maximè ſtante æqualitate inter virum, & mulierem.

Confeſſio vnius nocet quibuſcumque ſucceſſoribus, deciſ. 119. num. 1.

Confeſſio dotis receptæ facta à marito conſtante matrimonio, vbi de poſſeſſione non apparet, præſumitur facta in fraudem donationis, deciſ. 61. n. 1. & 2.

Confeſſio receptionis dotis facta à marito conſtante matrimonio poteſt impugnari etiam poſt lapſum biennij, deciſ. 61. numer. 2.

Confeſſio receptionis dotis facta à marito conſtante matrimonio tertio non præiudicat, niſi pro confeſſione concurrant coniecturæ, & adminicula, deciſ. 124. n. 1.

Confeſſio inter perſonas prohibitas probat concurrentibus coniecturis, deciſ. 124. n. 1.

Confeſſio receptionis dotis facta à marito præiudicat tertio, ſi præcedat dotis promiſſio, deciſ. 124. n. 3.

Confeſſio receptionis dotis facta à marito præſumitur vera, & tertio præiudicat, vbi probatur ſolutio aliquarum partitarum in confeſſione nunciatarum, deciſ. 124. n. 4.

Confeſſio vnius tertio non nocet, deciſ. 85. num. 12. Vbi ampliatur etiam in tertio admiſſo ad cauſam in ſtatu, & terminis.

Confeſſio dotis receptæ facta à marito, vbi præcedit dotis promiſſio, præiudicat marito, hæredibus, & creditoribus, deciſ. 324. n. 3.

Confeſſio cedentis poſt ceſſionem non præiudicat ceſſionario, deciſ. 106. n. 2.

Confeſſio venditoris poſt venditionem non nocet emptori, deciſ. 106. n. 2.

Confeſſio relatiua ad ſententias non dicitur continere læſionem niſi de iniuſtitia ſententiæ conſtet, deciſ. 776. n. 4.

Confidentiarius, ſeu fiduciarius hæres non dicitur verus hæres, ſed potius Cuſtos, Miniſter, ſeu depoſitarius, & propterea tenetur reſtituere hæreditatem cui de iure vna cum fructibus non retenta pro ſe aliqua parte, deciſ. 771. n. 1.

Confidentiarius, ſeu fiduciarius hæres cenſetur inſtitutus per verbum confidentiam importans, vt puta, quando teſtator dixit mi confido, e sò, che lui eſſequirà ſecondo, che lui sà la mente mia, deciſ. 771. n. 4.

Confidentiarum iudex, licet habet facultatem cognoſcendi confidentijs beneficialis Simoniacis, non tamen poteſt cognoſcere de Simonia, deciſ. 6. n. 1.

Confidentia beneficialis illicita, & ſimoniaca, licet ſit ſimonia, non tamen omnis ſimonia eſt confidentia, deciſ. 6. n. 1.

Confidentia beneficialis Simoniaca eſt prohibita per conſtitutionis Pij IV. & Pij V. deciſ. 6. n. 2.

Confidentia eſt crimen Simoniæ conuentionalis, ideòque non committitur abſque pacto, & conditione, deciſion. 260. num. 2.

Confidentia non committitur ex eo, quod quis ſibi, vel fratri, vel ſuo conſanguineo, digno tamen, confidit beneficium, ſeu penſionem, deciſ. 166. num. 4. Vbi etiam ſtantibus Conſtitutionibus Pij IV. & Pij V.

Confidentia in inſtitutione hæredis an ſit probanda per ſe ſeptem teſtes, ſicut probatur teſtamentum, deciſ. 765. num. 6. & 7.

Confidentia in inſtitutione hæredis probatur per teſtes ſingulares, deciſ. 765. n. 8.

Confidentia probatur coniecturis, deciſ. 765. n. 11. & ſeq. Vbi explicantur nonnullæ coniecturæ.

Confidentialis hæredis inſtitutio an intelligatur de tota hæreditate? An verò ad ſola legata & alia in teſtamento expreſſa, deciſ. 763. n. 12. & 13.

Confinium in probatione, quæ eſt difficilis probationis, attenduntur adminicula, deciſ. 334. n. 1.

Confinium in materia multum defertur congruentiæ, & veriſimilitudini, deciſ. 334. n. 3.

Confirmatio de ſui natura non extendit, neque auget confirmatum vltra quod in eo continetur, deciſ. 429. n. 1.

Confirmatio de ſui natura non auget, nec extendit diſpoſitionem ſubſtantiæ, deciſ. 555. n. 2.

Confirmatio etiam cum clauſula, & certa ſcientia, non trahitur ad ignorata, deciſ. 553. n. 9. & ſeq.

Confirmatio Papæ in feudis quando habeat vim nouæ inueſtituræ, ipſaque ſola attendenda ſit, & non prima, deciſ. 565. num. 11.

Confirmatio Pontificis habet vim nouæ conceſſionis, quando confirmatur id, quod inualidum eſt, deciſ. 513. n. 6.

Confirmationis natura non eſt aliquid de nouo tribuere, ſed quod iam tributum eſt roborare, deciſ. 369. n. 2.

Confirmari non poteſt id, quod non eſt, deciſ. 369. n. 3.

Confirmatio, & noua conceſſio differunt inter ſe, deciſ. 369. num. 3.

Confirmatio reſtricta, ſeu limitata non extenditur vltra caſus reſtrictos, & limitatos, deciſ. 369. n. 6.

Confirmatio ſtatuti cenſetur emanata ex certa ſcientia, quando in ipſa confirmatione omnimoda eiuſdem ſtatuti ſubſtantia refertur, deciſ. 339. n. 2.

Confirmatio ſtatuti numquid valeat, quando non apparet de exiſtentia ſtatuti aliter, quam per verba enuntiatiua confirmationem petentis, deciſ. 339. n. 4.

Confirmatio ſtatutorum cum clauſula licita tamen, & honeſta, ad quæ extendatur, deciſ. 339. n. 5.

Confirmatio facta ſine contradictione, & cauſæ cognitione non habet vim diffinitur, ſed dicitur actus extraiudicialis, deciſ. 522. n. 1.

Confirmans nihil de nouo facit, deciſ. 405. n. 1.

Confirmatio vnionis cum clauſula vnimus, annectimus, &c. facit, quod confirmatio valeat in vim nouæ conceſſionis, deciſ. 672. n. 5.

Confirmatio valet in vim nouæ conceſſionis, quando confirmans intendit plus dare, quam in confirmato continuatur, deciſ. 672. n. 5.

Confirmatio à Superiore obtenta contra formam in inſtrumento conuentum eſt inutilis, & perinde, ac ſi non eſſet obtenta, deciſ. 676. n. 4.

Confirmatio non extendit confirmatum, deciſ. 111. n. 2.

Confirmatio generalis ſtatutorum non refertur ad ſtatuta iniuſta, & illicita, deciſ. 21. n. 3. Vbi maximè adſit clauſula dummodo ſtatuta ſint licita, & honeſta.

Confirmatio in forma communi nihil de nouo dat, & parum, vel nihil operatur, deciſ. 229. n. 11.

Confirmatio alienationis rei Eccleſiæ relatiua ad inſtrumentum, quod præſupponitur celebratum nihil operatur, vbi inſtrumentum poſtea celebratum apparet, deciſ. 452. n. 1.

Confirmationem operatur circa non expreſſa, & circa ea, quæ ſunt aliena à mente confirmantia, deciſ. 141. n. 4.

Confirmatio de ſui natura excludit præiudicium tertij, deciſ. 114. num. 5.

Confirmatio non trahitur ad id, de quo actus confirmandus non diſponit, deciſ. 580. n. 3. in fine.

Confraternitas laicorum reputatur vti laica perſona, deciſ. 193. num. 7.

Confraternitates habentes Eccleſiam dicuntur loca pia, deciſ. 573. n. 8. Vbi idem ſi exerceant opera pietatis.

Congrua à Canonicis debentur Archiepiſcopo, quando penes ipſum reſidet cura animarum, fuitque receptus vt Curatus, deciſ. 449. n. 2. & 3.

Congrua debetur Rectori, & Curato, deciſ. 449. n. 3.

Congrua debetur à Parochianis, quibus Sacramenta miniſtrantur, deciſ. 449. Declara, vt n. 4.

Congrua aſſignata Rectori, ipſe Rector contentus eſſe debet, niſi fuerit ita tenuis, vt cum ea non poſſit viuere, & ſuſtinere onera Eccleſiæ, quia tunc reſtituitur in integrum, deciſ. 449. num. 5.

Congrua rectori aſſignanda quanta eſſe debeat, deciſ. 449. n. 7.

Congrua debet in primis deduci ex reddditibus Epiſcopatus, vbi eſt ſoluenda penſio, deciſ. 352. n. 4.

Congrua Epiſcoporum eſt Ducatorum mille monetæ illarum partium, deciſ. 352. n. 4.

Congrua debetur Vicario exercenti curam animarum, & adminiſtranti Sacramenta, deciſ. 239. n. 1.

Congrua quando fuit ſemel aſſignata, non debet amplius aſſignari,

gnari, vel augeri, deciſ.239. num.1. Amplia etiamſi non ſufficiat pro ſuſtentatione neceſſaria, quia ſibi imputet, qui acceptauit beneficium nimis tenue, deciſ. 239. n.2.
Congruæ onus pertinet ad omnes, qui decimas percipiunt, deciſ. 239. n. 3.
Congrua dos, licet dicatur illa, quæ non eſt minor legitima ſtante ſtatuto excluſiuo fœminarum propter maſculos, hoc tamen eſt verum poſt obitum patris, deciſ. 195. n.3.
Congruitas dotis fieri debet tempore dotationis, deciſ. 195. num. 4.
Congrua paritio dicitur illa, quæ clerico recipienti c. Odoardus, facit aſſignata de conſenſu maioris partis creditorum, deciſ. 645. n. 3.
Congrua Scutorum mille, quæ debetur Epiſcopo vigore Concilij Tridentini, debet in primis, & ante omnia alia onera Epiſcopatus Epiſcopo ſolui, deciſ.763. n. 1. Vbi maximè ſi in impoſitione onerum fuit addita clauſula dentis pro Epiſcopo Scutis mille.
Congrua debetur Rectoribus Parochialium, ſiue Vicarijs perpetuis, qui perſonaliter reſident, & curam exercent animarum, deciſ.7. n.1. Secus alijs, n.2. Amplia etiamſi beneficia habeant tenues redditus, quia ſibi imputent, qui illa acceptarunt, num. 3.
Congrua aſſignata Vicario debet eſſe libera ab omni onere, deciſ. 196. n.5.
Coniecturæ, & præſumptiones ſufficiunt in materia difficilis probationis, deciſ.479. n.2.
Coniecturæ ad inducendum grauamen debent eſſe neceſſariæ, & concludentes, & ex verbis teſtamenti inductæ, deciſ. 538. num. 2.
Coniecturæ, & præſumptiones ceſſant in claris, deciſ. 754. num. 3. & deciſ. 583. num. 4. ad deciſ. 106. n. 4.
Coniecturæ alijs coniecturis contrarijs tolluntur, deciſ. 677. num. 4.
Coniecturæ illæ in dubio ſunt præferendæ, quæ magis ſunt conformes publicis ſcripturis, deciſ.677. n.4.
Coniecturarum numerus non eſt attendendus, ſed ponderoſitas, deciſ.677. n.4.
Coniunctio probationum non habet locum, vbi de crimine agitur, etiam ciuiliter, deciſ.358. n.10.
Coniuncti re, & verbis in vna hæreditatis parte præferuntur alijs ſubſtitutis diſiunctis, deciſ. 67. n.2.
Connexa inuicem inducuntur, deciſ.103. n. 3.
Conſanguineorum appellatione venit pater, deciſion. 385. num. 3.
Conſanguinitas probatur per teſtas de publica voce, & fama, deciſ.87. n.2.
Conſanguineus non præſumitur ignorare defuncti valetudinem, deciſ.206. n.9.
Conſanguineus præſumitur ſcire vitam, & ſtatum alterius conſanguinei, deciſ.711. n.4.
Conſanguineus, qui ex forma ſtatuti debet interuenire in contractu mulieris, ſi ſit præſens in vrbe de tempore celebrati contractus, dicitur potuiſſe interuenire in contractu, deciſ. 314. n. 3.
Conſenſus tacitus ex neceſſitate, & natura actus elicitus æquipollet expreſſo, deciſ. 608. n.5.
Conſenſus tacitus elicitur ex actibus poſitiuis, deciſion. 608. num. 7.
Conſenſus præſtitus ſemper præſumitur ſecundum naturam actus, cui adhibetur, deciſ.389. n.4.
Conſenſus omnium de Collegio requiritur in negotio, quod non eſt neceſſarium, ſed voluntarium, deciſion. 755. num. 4.
Conſenſus, vt præſumitur, requiritur ſaltem decennium, deciſ. 355. n. 5.
Conſenſus reſignationi Iurispatronatus præſtitus ſufficit pro acquirenda quaſi poſſeſſione præſentandi, deciſ.260. n. 1. Fallit in præiudicium alterius patroni data ignorantia ipſius, num. 2.
Conſenſus alicuius vbi requiritur in actu ſemper debet fieri ex certa ſcientia, deciſ.225. n. 4.
Conſenſus non præſumitur ad donandum, ſed ad validandum contractum, deciſ.218. n.9.
Conſenſus præſtitus ſub conditione ſi ſequatur matrimonium, nullam inducit promiſſionem, deciſion. 471. numer. 4.
Conſenſus antecedens neceſſarius, ſi deficiat, impedit effectum contractus, ſecus ſi deficeret cauſa finalis, facitque ceſſare conſenſum contrahentium, deciſ.676. n.3.
Conſenſus Capituli in alienatione rei Eccleſiæ non requiritur, quando adminiſtratio rei alienandæ reſidet penes particulares perſonas, deciſ.684. n.3.
Conſenſus alicuius requiſitus in alienatione rei Eccleſiæ probatur ex petitione confirmationis per ipſum facta, deciſ. 684. num. 3.
Conſenſus reſeruationi penſionis præſtitus per reſignantem ſuffragatur contra reſignatarium, deciſ.57. n.3.
Conſenſus etiam ex actu nullo elicitur, deciſ.174. n.5.
Conſenſus reſignantis de ſtylo cancellariæ ſolet adnotari à tergo literarum reſignationis, deciſ.206. n.2.
Conſenſus requiſitus in emptione, & venditione debet præſtari per verba de præſenti, non autem per verba de futuro, deciſ. 725. n. 3. Vbi quod non ſufficit, ſi emptor dicat vellem vendere rem meam, & emptor reſpondeat velle emere.
Conſenſus probatur ex præſentia, deciſion. 336. La prima, num. 3.
Conſenſus mariti ſi à ſtatuto ſit requiſitus in teſtamento vxoris ſufficit, quod de eo vndecunque conſtet etiam per particulare inſtrumentum, nec requiritur, quando in teſtamento enuncietur, deciſ.336. La prima, n.3.
Conſenſus mariti in teſtamento vxoris requiſitus ex forma ſtatuti præſumitur ex lapſu 30. annorum, & ex eo, quod maritus aliquid ex bonis vxoris vigore dicti teſtamenti percepit, deciſ.336. La prima, num.5. Vbi, quod id habet locum etiam in præiudicium tertij.
Conſenſus probatio debet eſſe vera, non autem præſumptiua, vbi ſtatutum deſiderat conſenſum, & præſentiam copulatiuè, deciſ. 336. La prima, n.6. Dic id procedere in ſtatuto proſpiciente integrationi perſonarum, ſecus in ſtatuto, quod proſpicit præiudicio alicuius, & quod ſolemnitatem requirit ad hoc, vt actus fiat, non autem ad hoc, vt ſic fiat, numer. 6.
Conſenſus vbi requiritur propter præiudicium tertij debet eſſe expreſſus, nec ſufficit præſumptus, deciſ. 336. La prima, num. 7. Dic verum in conſenſu, qui elicitur ex ſola taciturnitate, ſecus in conſenſu præſumpto ex temporis diuturnitate, qui ſufficit, num. 6. Vbi maxime ſi cum temporis diuturnitate plura concurrant, ibid.
Conſenſus Capituli, vbi requiritur, debet præſtari collegialiter, & Capitulo ad id legitimè congregato, deciſ. 382. num. 3.
Conſenſus præſtitus ex forma ſtatuti præiudicat, deciſ. 64. num. 5.
Conſenſus alicuius requiſitus in actu debet haberi pro præſtito, vbi non adeſt iuſta cauſa denegandi, deciſ. 91. n. 5. Dic non procedere in tertio, de cuius conſenſu actus eſt expediendus, num. 5.
Conſenſus ſub conditione præſtitus conditione non impleta non poteſt dici conſenſus, deciſ.98. n.5.
Conſenſus patris requiſitus ad hoc, vt filius familias in iudicio ſtare poſſit, ſufficit, quod interueniat ante iudicium, deciſ. 52. n. 2.
Conſenſus patris ad auctorizandam perſonam filij in iudicio habetur pro præſtito, quando filius qui ſuſtinet partes rei, ſæpius inſterit pro illo habendo, deciſ. 53. n.3.
Conſenſus Epiſcopi eſt neceſſarius, quando agitur de diſponendo ſuper ſtatu Eccleſiæ, deciſ. 366. n.6.
Conſenſus Ordinarij in conſtructione Iurispatronatus præſumitur ex lapſu multi temporis, ac continuatis præſentationibus, deciſ.674. n.2.
Conſentiens alium teſtari de re ſua ſibi præiudicat, deciſ. 463. num. 1. Vbi quod ſequuta morte teſtatoris non poteſt amplius conſenſum reuocare.
Conſentire dicitur qui eſt præſens, & tacet, deciſ.463. n. 2.
Conſentire dicitur teſtamento alterius, qui ſe ſubſcripſit, ac illud proprio ſigillo ſignauit, deciſ.463. n.2.
Conſentire non compellitur, qui habet iuſtam contradicendi cauſam, quicquid ſit, vbi nulla ſubeſt cauſa diſſenſus, deciſ. 563. n. 1.
Conſentire dicitur alienationi alicuius rei, qui de euictione fideiubet, deciſ. 225. n. 1.
Conſentire cenſetur fideiubens contractui, vbi conſenſus ſimpliciter requiritur, ſecus quando requiritur conſenſus expreſſus, vel pro forma, deciſ.225. n.5.
Conſenſiens decreto reſeruationis congruæ ad fauorem Epiſcopi tenetur illud obſeruare, deciſ.763. n.2.
Conſentire plures inuicem videntur, qui faciunt actum ſimul, deciſ.174. n.2.
Conſentiens alienationi rei ſibi hypothecatæ, ſibi præiudicat quoad talem hypothecam, deciſ.61. n.3.
Conſentire plures inuicem videntur, quando faciunt eundem actum, deciſ.336. La prima, num.2.
Conſequens qui vult, neceſſariò etiam vult antecedens, deciſ. 682. n.5. & deciſ.8. n.3.
Conſequutiua verba ad ſupra expreſſa reſtringuntur, de.167. n.5.

Con-

Conſeruandæ agnationis rationem excludit vocatio fœminarum in qualibet parte teſtamenti, deciſ. 538. n. 3.

Conſeruandæ agnationis rationem excludit facultas alienandi conceſſa Inſtitutis, ſeu ſubſtitutis, deciſ. 538. n. 4.

Conſeruandæ agnationis ratio habita per teſtatorem debet intelligi in caſu, quo fiet locus ſubſtitutioni, deciſ. 538. n. 4.

Conſeruationem agnationis excludit fœminarum vocatio, deciſ. 667. n. 10.

Conſeruandæ agnationis ratio non cenſetur conſiderata, quando teſtator illam non expreſſit, deciſ. 667. n. 10.

Conſeruandæ agnationis ratio intelligenda eſt iuxta terminos præcedentis ſubſtitutionis, ita vt non fiat extenſio de caſu ad caſum, nec de perſona ad perſonam, vel de gradu ad gradum, deciſ. 667. n. 11.

Conſeruatio agnationis non eſt ſufficiens cauſa pro validitate renunciationis factæ per mulierem, deciſ. 723. n. 9.

Conſeruatores iuriſdictionem non habent, niſi pro manifeſtis iniurijs, & moleſtijs illatis ijs, quibus dati ſunt Conſeruatores, nec poſſunt exercere iudicialem indaginem, deciſ. 616. num. 1. Paſſit in ijs conſeruationibus, in quibus retento eodem Conſeruatorum nomine maior à Pontifice fuit poteſtas attributa, & quia iudices à Papa appellantur, vel habent facultatem in priuilegio expreſſam cognoſcendi de iniurijs, & alijs cauſis, etiamſi requirant iudicialem indaginem n. 2. & 3. Vbi quod de Stylo Curiæ conſeruatoriæ in hac forma conceduntur.

Conſeruatoribus per quæ verba cenſeatur conceſſa iudicialis, deciſ. 616. n. 3.

Conſeruatoriæ Regularium non ſunt ſublatæ per Concilium Tridentinum ſeſſ. 24. c. 20. deciſ. 616. n. 5.

Conſilium patris pro filijs præſumitur bonum, deciſ. 480. num. 5.

Conſ. Oldrad. 21. non procedit, vbi ex coniecturis apparet teſtatorem voluiſſe inducere fideicommiſſum ſimplex, & abſolutum, deciſ. 231. n. 4.

Conſiſtentia beneficij non deſumitur à dote, quæ tanquam acceſſoria ſequitur naturam, & conſiſtentiam beneficij, deciſ. 599. n. 4.

Conſtare de non iure non dicitur in ſpolio, niſi per confeſſionem, vel rem iudicatam, deciſ. 741. n. 5.

Conſtare non dicitur de non iure, quouſque poteſt conſtare de iure, deciſ. 741. n. 4. Vbi etiam in ſpolio.

Conſtituto de bono iure, &c. hæc clauſula ſolet apponi in commiſſionibus ſanatorijs, deciſ. 450. n. 5.

Conſtito, &c. clauſula facit exequutorem mixtum, deciſ. 79. num. 1.

Conſtito, &c. clauſula requirit veras, & concludentes approbationes, nec admittit præſumptiuas, deciſ. 532. num. 1.

Conſtito, &c. hæc clauſula iuſtificata dicitur eo ipſo, quod aduerſarius venit ex eadem vacatione, deciſion. 695. num. 1.

Conſtito de aſſertis, &c. clauſula hæc facit iuriſdictionem conditionalem, ita vt iudex nil poſſit agere, niſi iuſtificatis narratis, deciſ. 725. n. 10

Conſtito, &c. clauſula appoſita in literis vbi fuit iuſtificata, literæ etiam exequendæ ſunt, deciſ. 484. n. 5.

Conſtitutio Archiepiſcopi non ligat ſucceſſores conſtituentis, imò nec ipſum conſtituentem, quin poſſit aliter conſtituere, quam ab initio fecerat, deciſ. 240. n. 1.

Conſtitutio, quæ tranſijt in contractum non poteſt reuocari à ſucceſſore, deciſ. 240. n. 1.

Conſtitutio Epiſcopalis confirmata à Sede Apoſtolica dicitur conſtitutio Papæ, & propterea ligat etiam ſucceſſores Epiſcopi, deciſ. 240. n. 2. Vbi præſertim quando conſtitutio eſt conformis iuri communi.

Conſtitutiones Epiſcopus facere poteſt in ſua diœceſi, deciſ. 757. num. 1. Vbi in his maximè, quæ ſpectant ad cultum Diuinum.

Conſtitutio, quæ per longum temporis ſpatium ſeruata fuit, ſeruanda eſt, deciſ. 757. n. 1.

Conſtitutio Epiſcopi imponens pœnam excommunicationis, tanquam illaqueatorias animarum, non eſt ſeruanda, ſecus ſi importat pœnam pecuniariam, deciſ. 757. n. 2.

Conſtitutio Pij V. ſuper collatione parochialium, & concurſu non habet locum, quoad parochiales Regulares, deciſ. 323. num. 6.

Conſtitutio Pij V. ſuper collatione Parochialium, & concurſu non habet locum in parochialibus, quarum collatio ſpectat ad Papam, deciſ. 323. n. 7.

Conſtitutio Pij V. ſuper collatione parochialium, & concurſu non habet locum in parochiali vnita dignitati, deciſ. 323. num. 8.

Conſtitutio Gregorij XIII. ſuper iure congrui loquitur de fundo, & ſolo, non autem de iuribus incorporalibus, deciſ. 502. num. 4.

Conſtitutio Gregorij XIII. ſuper iure congrui non habet locum vbi ceſſat ornatus Vrbis, quæ eſt cauſa finalis ipſius, deciſ. 502. n. 4.

Conſtitutio Marchiæ habet locum in omnibus contractibus minorum, deciſ. 385. n. 6.

Conſtitutio Pij V. & Concilium Trident. ſeſſ. 24. cap. 14. ſuper concurſu parochialium habent locum, etiam in cura, quæ exercetur per Vicarium, quotieſcunque in Vicarium transfertur totalis cura, quoad exercitium, & habitum, deciſ. 710. num. 1. & 5. Quo nihil referat ad hunc effectum, an Vicarius ſit perpetuus, vel ad nutum amouibilis.

Conſtitutio Pij V. ſuper collatione, & concurſu parochialium habet locum etiam in parochialibus vnitis, quotieſcumque in Vicarium transfertur non ſolum exercitium, ſed etiam cura, deciſ. 579. n. 1.

Conſtitutioni Ægidianæ quando ſit locus, deciſ. 353. n. 1.

Conſtitutio dat formam futuris, non autem præteritis negotijs, deciſ. 241. n. 12.

Conſtitutio dotis ſicut probatur coniecturis, ſic etiam dotis quantitas, deciſ. 195. n. 2.

Conſtitutio Pij V. ſuper forma creandi cenſus recipit interpretationem paſſiuam à iure communi, deciſ. 620. n. 1.

Conſtitutio Pij V. ſuper forma creandi cenſus, cum ſit exorbitans, debet interpretari, vt præiatio fiat abſque vllo præiudicio, tam venditoris, quam emptoris, deciſion. 620. num. 2.

Conſtitutio Pij V. ſuper confidentijs habet locum contra eos, qui negotium confidentiæ tractarunt, non autem contra tertium, qui illud crimen non commiſit, deciſion. 166. num. 2.

Conſtitutio Pij V. ſuper confidentijs non habet locum, vbi penſio fuit reſeruata ex iuſta cauſa, & pro certa perſona, deciſ. 166. n. 6.

Conſtitutio Pij V. de Vicarijs comprehendit etiam Vicarias erectas ante Concilium Tridentinum, deciſ. 777. n. 2.

Conſtitutioni quæ emanauit per viam legis, non cenſetur derogatum per generalem derogationem, deciſ. 777. n. 5.

Conſtitutio, vt liget, debet conſtare, quod ſit publicata, & vſu recepta, deciſ. 415. n. 3.

Conſtitutionis vna pars, aliam declarat, deciſ. 76. n. 3.

Conſtitutio Gregorij XIII. ſuper iure congrui quatenus concedit retractum vicino pro re ſponte vendita, non exorbitat à iure communi, & ideò contrahendo caſum ſimplicis vicinitatis abſque requiſitis in ipſa Conſtitutione, deciſ. 783. num. 1. Contra, num. 9.

Conſtitutio Leonis X. ſuper retractu quatenus diſponit de retractu in prædijs ruſticis fuit in totum abrogata per Conſtitutionem Gregorij XIII. deciſ. 783. n. 8.

Conſtitutio correctoria iuris communis prætextu publicæ vtilitatis non dicitur fauorabilis, ſed odioſa, deciſion. 783. num. 9.

Conſtitutio declaratoria alterius Conſtitutionis trahitur ſolum ad futura, non autem ad pendentia, ſeu præterita, deciſ. 608. n. 15.

Conſtitutionem non probat poſſeſſionem conſtituentis contra tertium, deciſ. 768. n. 4.

Conſtituti, hæc clauſula operatur etiam in incorporalibus, deciſ. 764. n. 2.

Conſtituti clauſula in donatione appoſita probat poſſeſſionem donatarij, deciſ. 520. n. 2.

Conſtituti clauſula operatur, vt poſſeſſio tam ciuilis, quam naturalis cenſeatur tranſlata in conſtitutarium, deciſ. 551. num. 4.

Conſtitutum probat poſſeſſionem conſtituentis contra habentes cauſam ab eo, deciſ. 324. num. 5. Vbi maximè iunctis adminiculis.

Conſuetudo Eccleſiæ Cathedralis in præiudicium Canonicorum non inducitur ſine eorundem Canonicorum conſenſu, deciſ. 491. n. 4.

Conſuetudo, cui ius commune non reſiſtit, ſpatio decem annorum inducitur, deciſ. 375. n. 8.

Conſuetudo præterita, quando à viris doctis rationabilis non reputatur, non vt ſeruanda, deciſ. 659. n. 9.

Conſuetudo præter ius, & ad fauorem piæ cauſæ inducitur ſpatio decem annorum, deciſ. 365. n. 4.

Conſuetudo eſt optima legum interpres, & ab ea in iudicando recedendum non eſt, deciſ. 480. n. 6.

Conſuetudo ſcribendi, & loquendi obſeruanda eſt pro interpretatione verborum, deciſ. 708. n. 2.

Conſuetudo circa diminutionem quotæ decimarum non inducitur

tur per ſolutiones, quæ non ſunt vniformes, nec vniuerſales, ſed factæ à ſingularibus perſonis vigore tranſactionum, deciſ. 441. n. 2.

Conſuetudo non probatur, niſi probetur, quod actus, qui pro conſuetudine adducuntur, fuerint facti in vim ipſius conſuetudinis, deciſ. 441. n. 2.

Conſuetudo circa quotam decimarum debet eſſe legitimè præſcripta, deciſ. 441. n. 2.

Conſuetudo, quod decimæ debeantur Eccleſiæ Sacramentali, vel prædiali, non dicitur contra ius, ſed præter ius, deciſ. 279. n. 5.

Conſuetudo, quod decimæ ſpectent ad Eccleſiam Sacramentalem, vel prædialem, ſpatio decem annorum inducitur, deciſ. 289. n. 2.

Conſuetudo probanda eſt in ſpecie, & in caſu, de quo agitur, deciſ. 362. n. 4. Vbi de conſuetudine feudali.

Conſuetudo, vt inducta dicatur, debet conſtare de actuum frequentia, diuturnitate temporis, & vniformi conſenſu, deciſ. 497. n. 2.

Conſuetudo præter ius ſpatio decem annorum inducitur, deciſ. 722. n. 1.

Conſuetudo particularis in materia decimarum præualet generali, deciſ. 722. n. 1.

Conſuetudinis, & ſtatuti loci ſcientia in ciue, & incola præſumitur, deciſ. 568. n. 3.

Conſuetudo contra ius non probatur, niſi teſtes deponant declara, & euidenti conſuetudine quadraginta annorum, deciſ. 621. n. 3.

Conſuetudo, vt adeſſe dicatur, quæ probari debeant, deciſ. 318. num. 5.

Conſuetudo, ſeu lex, non porrigitur ad præterita, ſed reſpicit tantum futura, deciſ. 318. n. 6.

Conſuetudo onerosa Eccleſiæ inualida eſt, deciſ. 11. Declara, vt num. 8.

Conſuetudo eſt fortior, quam pactum & valet in caſu, in quo pactum valere non poteſt, deciſ. 11. n. 9.

Conſuetudo attendi debet in materia prærogatiuarum, & præeminentiarum, deciſ. 238. n. 2.

Conſuetudo debet probari per allegantem, deciſ. 112. n. 1.

Conſuetudo quando verſatur circa id, quod eſt de iure clarum, non dicitur interpretatiua, ſed potius correctoria, & noui iuris inductiua, deciſ. 112. n. 2.

Conſuetudo interpretatiua debet probari in caſu ſpeciali de quo quæritur, deciſ. 112. n. 2.

Conſuetudinis ratio attendi debet, deciſ. 112. n. 3.

Conſuetudo eſt ſtricti iuris, & nihil in ea debet ſuppleri vltra ſolitam obſeruantiam, deciſ. 112. n. 4.

Conſuetudo non inducitur ex vſu difformi, & vnicus actus contrarius excludit conſuetudinem, deciſ. 112. n. 5.

Conſuetudo non inducitur ex actu, qui à mera facultate procedit, deciſ. 112. n. 6.

Conſuetudo non inducitur ex tolerantia, deciſ. 112. n. 6.

Conſuetudo non inducitur ex actu vnius perſonæ, deciſ. 112. n. 6.

Conſuetudo eſt difficilis probationis, deciſ. 112. n. 6.

Contemptus, & dolus ceſſat in eo, qui habuit iuſtam credendi cauſam, deciſ. 200. n. 3.

Continentiam cauſarum iudex diuidere non poteſt, deciſ. 618. num. 4.

Continuata præſumitur poſſeſſio vſque ad tempus motæ litis, deciſ. 602. n. 1.

Contractus alienationis plurium bonorum, & iurium dicitur indiuiduus, quando factus eſt ſub vnico pretio, & ſub vnica reſponſione inter eaſdem perſonas, deciſ. 631. n. 7.

Contractus indiuiduus in parte nullus, in totum reputatur nullus, deciſ. 631. n. 7.

Contractus locationis quid contineat, colligitur ex quantitate penſionis, deciſ. 223. n. 16.

Contractus reſolutio quando fit ipſo iure res reſtitui debet vnà cum fructibus perceptis, deciſ. 1. n. 8. & 9.

Contractus interpretatur conſuetudo, contrahenteſque cum conſuetudine ſe conformare cenſentur, etiam quod conſuetudo ſit contra propriam verborum ſignificationem, contra ius commune, naturam contractus, deciſ. 495. n. 2.

Contractus emptionis dicitur contractus de iure gentium, deciſ. 492. n. 3.

Contractus non præſumitur celebratus ex falſa cauſa, deciſ. 245. num. 5.

Contractus Societatis non eſt quando mercatori dantur pecuniæ ad eas traficandas in cambijs, deciſ. 304. n. 10.

Contractus qualis ſit, cognoſcitur ex verbis, & pactis in eo contentis, deciſ. 304. n. 10.

Contractus Societatis non dicitur vbi lucrum non communicatur, deciſ. 304. n. 11.

Contractus Societatis quandoque accipitur largo modo, deciſ. 304. n. 12.

Contractus in dubio præſumitur qualis deſignatur ex verbis, deciſ. 456. n. 4.

Contractus reſcinditur tacito partium conſenſu, deciſ. 609. num. 2. in fine.

Contractus an ſit initus contemplatione perſonæ dignitatis, vel officij attenditur ſubiecta materia, deciſ. 700. n. 11.

Contractos ex conuentione legem accipiunt, deciſ. 563. num. 1. & deciſ. 137. n. 1.

Contractus talis iudicatur, qualis à partibus denominatur, deciſ. 672. n. 2.

Contractum ante confectum inſtrumentum non attenditur, ſed concluſum, deciſ. 413. n. 4.

Contractus claudicatio, ſeu iudicij admittitur fauore Eccleſiæ, ſeu minoris, deciſ. 285. num. 3. Dic verum ad effectum vt poſſit eligere, an velint ſtare contractu, vel iudicio, non autem, vt poſſint actum diuidere pro parte, ſed debent totum approbare, vel improbare, n. 3.

Contractus vbi facti fuerint inter duos priuilegiatos, potior cauſa eſt eius, qui læditur, aut damnum ſentit, deciſ. 228. num. 6.

Contractus nominatus non reſcinditur propter non adimplementum, ſed agitur ad implementum, deciſion. 550. num. 5.

Contractus, qui effectum habere non poteſt circa reſpicientia ſubſtantialia, cauſam finalem, ex æquitate reſoluitur, deciſ. 743. n. 1.

Contractus etiam nominatus, ſi non poteſt ſequi implementum cauſæ finalis, reſcinditur, deciſ. 676. n. 7.

Contractus in dubio iudicandum eſt fuiſſe correſpectiuos, deciſ. 727. n. 1.

Contractus, quando materia propter defectum alicuius requiſiti neceſſarij deuenit ad impoſſibile tempus eſſendi, in totum reſoluitur, deciſ. 679. n. 17.

Contractus reſolutio datur, quando non poteſt per venditorem agi ad intereſſe, deciſ. 676. n. 9.

Contractus innominatus regulatur iuxta naturam nominati, cui aſſimilatur, deciſ. 598. n. 3.

Contractus compromiſſi dicitur reſolutus, ſi vnus ex arbitris, in quem fuit relatum arbitrium, noluit acceptare, deciſ. 462. num. 2.

Contractus ſecundus, qui ſe non compatitur cum primo, facit præſumi nouationem, deciſ. 462. n. 7.

Contractum iuratum tenetur quis ſeruare etiam vſurarium, & Deo iuramentum reddere, deciſ. 460. n. 2.

Contractus dicitur purè initus, vbi non fuit appoſita conditio ſuſpenſiua, deciſ. 768. n. 10.

Contractus ſimulatus non præiudicat creditoribus etiam futuris, deciſ. 683. n. 3.

Contractus ante confectionem inſtrumenti non dicitur perfectus, vbi partes ad eius ſubſtantiam deſiderauerunt inſtrumentum, deciſ. 520. n. 4. Vbi maximè quando aliquod implementum tempore ſcripturæ conficiendæ deſideratur, quia tunc conijcitur partes noluiſſe aliter contractum valere.

Contractus conſiſtit in vltimo puncto, & inſtanti concluſionis, à quo vim capit, & vtraque pars remanet obligata, deciſ. 725. num. 7.

Contractus ſecundus, vbi adſunt diuerſa pacta, derogat primo, etiamſi in ſecundo non adſint verba ceſſantia, & irritantia primum, deciſ. 69. n. 1.

Contractus ſecundus, vt reuocet primum, requiritur, quod ſecundus ſit validus, deciſ. 69. n. 2. Fallit quando ſecundus continet expreſſam derogationem primi, quia tunc voluntas recedendi a primo contractu colligitur etiam ex actu nullo, num. 1.

Contractus diſſoluitur ex voluntate vtriuſque contrahentis, deciſ. 69. n. 2.

Contractus nominati non reſoluuntur propter non implementum, nec eſt locus pœnitentiæ, deciſ. 77. num. 2. Vbi quod debet agi ad implementum, & in defectum implementi ad damna, & intereſſe.

Contractus cenſus eſt diuiduus, ita vt poſſit pluribus pro rata acquiri, deciſ. 209. n. 5.

Contractus dicitur diuiduus reſpectu voluntatis contrahentium, quando tantam vtilitatem recipit ex parte reſpectu partis quantam in toto reſpectu totius, deciſ. 106. n. 5.

Contractus mulierum abſque ſolemnitatibus ſtatuti Vrbis, c. 151. lib. 1. ſunt nulli, deciſ. 314. n. 1.

Contractum approbare dicitur, qui agit ad illius reſciſſionem ex capite inobſeruantiæ, deciſ. 615. n. 6.

Contradictor de iure, non autem de facto dicitur, qui agit coram iudice, deciſ. 735. n. 4.

Con-

Contradictor legitimus eſt filius, quando poſſidet, ad impediendam immiſſionem fideicommiſſarij ratione legitimæ ſibi debiſæ, niſi tamen fideicommiſſarius velit concedere retentionem pro legitima, deciſ.562, n.4.

Contradictores, &c. clauſula importat vt cenſeatur conceſſa iuriſdictio iudicialis, deciſ.616. n. 4.

Contradictor legitimus dicitur ad retardandam Breuis exequutionem, qui habet parem gratiam Apoſtolicam, deciſ.728. num. 3.

Contradictor legitimus quis dicitur, etiamſi gratia ipſius non ſit Iuſtificata, dummodo adſit ſummaria, & apparens probatio, deciſ.728. n.7.

Contradictor legitimus ad impediendam immiſſionem vigore literarum Apoſtolicarum dicitur, qui fuit immiſſus in poſſeſſionem vigore aliarum literarum Apoſtolicarum, deciſ. 197. num. 2.

Contrahentium veriſimilis mens ſemper attendi debet, deciſ. 1. num. 12. & 13.

Contrahentium æqualitas inter eos ſemper ſeruanda eſt, deciſ.1. num. 14.

Contrahens cenſetur contraxiſſe, vt talis, qualem ſe nominat, deciſ.700. n.1.

Contrahentium mens præcipuè attenditur in contractibus, etiam quod verba repugnat, deciſ.700. n.7.

Contrahens cum mercatore in dubio contraxiſſe præſumitur cum eo, tam vt in repræſentante perſonam propriam, quam rationem banchariam, deciſ.700. n.9.

Contrahentium confeſſio poſt contractum facta non nocet, deciſ. 413. n. 3.

Contrahentes, quod non dixerunt, nec nos dicere debemus, deciſ.70. n.8.

Contrahentium ratificatio non prodeſt, quando non eſt ſeruata forma reſcripti Papę facti in odium contrahentium in fauorem tamen creditorum, deciſ.676. n.10.

Contrahentes qui ſe inuicem quietauerunt, nulla facta mentione fructuum, cenſentur etiam fructus remiſiſſe, deciſ.464. num. 7.

Contrahentes præſumuntur velle ſe conformare cum vltimo ſtatu, deciſ. 305. n. 5. in fine.

Contrahere ſub nomine communi, quando quis voluit exprimere debet. Vbi non expreſſit, nomine proprio contraxiſſe videtur, deciſ.700. Declara, vt n.6.

Contrarietas in teſte non poteſt conſiderari, vbi eius dictum poteſt ſtare, deciſ.334. n.6.

Contrarietas teſtis per diſtinctionem temporis reducitur ad concordiam, deciſ 321. n. 2.

Contrauentio noua voluntati teſtatoris, & nouus contemptus inducitur ex pertinaria hæredis, deciſ.342. n.8.

Contumacia ſine citatione non inducitur, deciſ.685. n.6.

Contumacia requiſita ad effectum declaratoriæ reſultat ex intimatione exequutoriallum perſonaliter facta, deciſion. 478. num. 5.

Contumax, qui produxit titulum poſt ſententiam, non impedit immiſſionem, deciſ. 728. n. 4. Declara, quod contumax, qui eſt legitimus contradictor impedit immiſſionem, quando comparet re integra, ſcilicet, ante omiſſionem, licet poſt iuſſum de immittendo, & ad purgandam contumaciam fuit admiſſus, n.4.

Contumax verus de ſtylo Rotæ admittitur etiam poſt decennium ad appellandum, deciſ.728. n.5.

Copia inſtrumenti ſemiplenè probat conſtito de tenore originali, & de illius amiſſione, deciſ.418. n.1.

Copiæ Inſtrumenti, licet ſine originali non credatur, creditur tamen arbitrio iudici concurrentibus adminiculis, & coniecturis, deciſ.418. n.5.

Copula, &, eſt repetitiua in vtraque parte orationis earundem qualitatum, deciſ.1. n. 6.

Copula carnalis, licet directè probari non poſſit, præſumitur tamen ex cohabitatione coniugum per duos menſes poſt conſummatum matrimonium, deciſ.519. Declara, vt n.6.

Copula carnalis non per præſumptiones, ſed concludenter, & de neceſſitate probari debet, quando agitur ad effectum incapacitatis, & priuationis, deciſ.519. n.6.

Copula carnalis non præſumitur ex cohabitatione coniugum poſt conſummatum matrimonium ſtante impedimento infirmitatis, deciſ.519. n.7.

Copula carnalis excluditur ex impedimento infirmitatis reſpectu viri, non reſpectu mulieris, deciſ.519. Declara, vt n.9. & 10.

Copula, &, deſignat diuerſitatem, deciſ.266. n.6.

Copulatiua dictio inter orationes perfectas non repetit qualitates præcedentes, deciſ.453 n. 7. in fin.

Copula admittit concurſum vtriuſque copulati continuatiuè, deciſ.668. n.4.

Correſpectiuitas, quandoque etiam datur in vltimis voluntatibus, & ſic etiam exceptio non implementi procedit in vltimis voluntatibus, deciſ.389. Declara, vt n.5. & 6.

Correſpectiui dicuntur actus facti eadem die coram eodem Notario, & teſtibus, deciſ. 542. n.5.

Correſpectiuis in cauſis agens ex vno capite, non poteſt obtinere, niſi probet adimplementum, etiam in alio, deciſ. 542. num. 5.

Correſpectiui actus dicuntur, qui vno contextu, & eodem die, & loco, ac coram iiſdem teſtibus fiunt, deciſ. 527. n.1.

Correſpectiuos in dubio iudicandum eſt fuiſſe contractus, deciſ. 527. n. 1.

Credere non tenetur alteri, qui ſcribit eo diſtante, deciſ. 662. num. 2.

Creditor cum conditione poteſt etiam agere ante conditionis euentum ad effectum, vt declaretur creditor eueniente conditione, deciſ. 556. n.8.

Creditor ex hypotheca inſtrumentali, & Camerali obligatione præferri debet creditori chirographario, deciſ.322. n.2.

Creditor in tempore anterior præferendus eſt poſteriori creditori, deciſ.322. num. 2. in fin.

Creditor iuri ſuo quod præiudicare voluerit, non eſt præſumendum, deciſ.322. n.4. in fine.

Creditori nulliter in poſſeſſionem bonorum debitoris miſſo datur retentio donec ſibi creditum ſuum ſoluatur, deciſ. 433. num. 2. Vbi declaratur hoc procedere quando creditum eſt liquidum, aliter ſecus.

Creditor retinens bona debitoris tanquam in pignus, quæ vel de proximo ei ſunt adiudicanda in ſolutum, vel quæ debitor non curat: facit fructus ſuos, deciſ. 528. n.6.

Creditori, cui per ſtipulationem Notarij fuit acquiſitum ius irreuocabile, intelligitur ad effectum, vt qui ſe obligat non poſſit pœnitere, non autem ad effectum, vt tertius, ſi ratum non habeat, efficiatur creditor, deciſ.488. n.6.

Creditoris vnius factum alijs non nocet, maximè ſtante proteſtatione, deciſ. 464. n.3.

Creditori recambia debentur, qui ea petit, non tanquam creditor, ſed tanquam negotiorum geſtor, ſiue mandatarius actione mandati, quando in mandato fuit data facultas recambiandi, toties quoties, donec eſſet ſatisfactus integrè, deciſ. 379. num. 2.

Crediti liquidatio debet præcedere adiudicationem, ſeu dationem in ſolutum, deciſ.725. n.2.

Creditor, qui poſſidet poteſt à creditore, qui petit immitti, obtinere, ceſſionem, deciſ.61. n. 3.

Creditor immiſſus in poſſeſſionem vigore Saluiani tenetur ſtare locationi, deciſ.63. n.5.

Creditor immiſſus vigore Saluiani non acquirit plenum ius in re, in quam immittitur, deciſ.63. n.5.

Creditor exigens ab alio pecunias ſui debitoris, ſi eas conſumpſit, non tenetur amplius eas reſtituere anteriori creditori dicti ſui debitoris, deciſ. 595. num. 2. Declara duobus concurrentibus, ſcilicet, quod principalis debitor non ſit ſoluendo, & pecunia ſit penes creditorem ex cauſa lucratiua, num. 3.

Creditor poteſt agere vti perſonali actione contra hæredes ſui debitoris, qui exegerunt nomen debitoris ipſi creditori obligatum, deciſ.760 n. 1.

Creditor, vt poſſit agere contra debitorem debitoris, tria requiruntur. Primò quod talis debitor teneatur debitum. Secundò, quod principalis debitor fuerit condemnatus. Tertiò, quod idem principalis debitor fuerit excuſſus, & non ſit ſoluendo, deciſ. 760. Declara, vt num. 3.

Creditor habens obligatum nomen debitoris, poteſt in ſubſidium agere ad pecunias exactas, deciſ.760. num.3. Vbi tamen hæc concluſio declaratur duobus concurrentibus expreſſo, ſcilicet principali debitore, & quod pecuniæ exactæ retineantur non ex cauſa oneroſa, ſed ex cauſa lucratiua.

Criminalis cauſa, vt faciat ſuper ſedere in cauſa ciuili, nunquid ſufficiat ſola curatio, deciſ.685. n. 2. 5. & ſeqq. omnibus.

Criminalis proceſſus non dicitur initiatus per ſolam inquiſitionem, niſi fuerit tranſmiſſa citatio, deciſ.685. n.5.

Criminales, & matrimoniales cauſæ non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio, ſed Epiſcopi tantum examini, & iuriſdictioni relinquuntur, niſi in contrarium adſit immemorabilis præſcriptio, nec ſufficit quadragenarij, deciſ. 610. n. 1.

Criminales, & matrimoniales cauſas cognoſcendi priuilegium, & poſſeſſio quadragenaria, quando præiudicet Epiſcopo in ſua iuriſdictione ſola aſſiſtentia iuris communis fundata, deciſ.610. n.3.

Criminalium, & matrimonialium cauſarum in cognitione Epiſcopus infra limites ſuæ Diœceſis, declines de immemorabili

con-

contraria diſcutitur, manutenendus eſt in ſua poſſeſſione, & haber non ſolum de iure, ſed etiam vigore Concilij Tridentini ſundatam intentionem, deciſ.610. n.2.
Culpa in omittendo aliquid deſcribere in inuentario non idem operatur, quod dolus, deciſ.118. n.4.
Culpa potius, quam dolus præſumi debet, deciſ.118. n.4.
Culpa in cuſtode præſumitur, deciſ.102. n. 6.
Culpa tenet ſolum auctores, deciſ.712. n.3.
Cum libera, & ſimiles clauſulæ appoſitæ in mandato procuræ, non ampliant mandatum ad alias cauſas, ſed augent poteſtatem procuratoris ſuper ſpeciali cauſa in mandato expreſſa, deciſ.754. n.2.
Comulatio petitorij non admittitur in remedio redintegrandæ, etiamſi petitorium per viam exceptionis deducatur, deciſ.542. num. 1.
Comulatio petitorij ſolet per Rotam admitti ſtante turbiditate poſſeſſorij, deciſ.542. n.2. quod intellige procedere quando non eſt clara poſſeſſio actoria, vel Rota contra ſpolium inclinat, n.2.
Comulatio petitorij cum poſſeſſorio de iure non debet admitti, deciſ.698. n.1.
Cumulatio petitorij cum poſſeſſorio in iudicio manutentionis non admittitur, deciſ.698. n.2.
Comulatio petitorij cum poſſeſſorio non admittitur, vbi poſſeſſio eſt clara, nec aliqua ſubeſt cauſa, deciſ.668. n.
Cura beneficij vniti remanet habitu penes Rectorem beneficij, cui ſuit facta vnio, licet exerceatur actu per Vicarium, deciſ. 710. n. 2.
Cura beneficij vniti dicitur eſſe habitu penes Rectorem beneficij, cui ſuit facta vnio, quando Vicario perpetuo, qui illam exercet, non fuit aſſignata certa portio fructuum, deciſ. 710. num. 3.
Cura totalis beneficij vniti tunc dicitur eſſe penes Vicarium, quando ipſe percipit omnes fructus beneficij certa portione Rectori Eccleſiæ, cuit fuit facta vnio aſſignata, deciſ.710. n.3. Vbi tamen quod id repugnat vnioni.
Cura beneficij vniti dicitur translata in Vicarium, quando in vnione illi fuit reſeruata congrua, deciſ.579. n.2.
Cura beneficij vniti dicitur translata in Vicarium, quando in Eccleſia ſæculari Vicarius deputatur perpetuus, deciſ. 579. num. 2.
Cura beneficij vniti an ſit translata in Vicarium, vel exercitium curæ, etiam quod Vicarius ſit perpetuus debet attendi quis percipiat fructus, quia ſi percipit Vicarius & ſoluit aliquid illi, cui fuit facta vnio, eſt translata cura, alias exercitium tantummodo, deciſ. 579. num. 3. Et ibi declara duobus modis.
Cura animarum poteſt eſſe abſque parochialitate, deciſ. 228. num. 6.
Cura beneficij vniti ſufficit, quod exerceatur per Vicarios, deciſ. 658. n. 4.
Cura animarum non cenſetur annexa beneficio, quod non requirit perſonalem reſidentiam, deciſ. 7. n.2.
Cura Eccleſiæ parochialis, quæ eſt de menſa Monaſterij, reſidere dicitur penes Abbatem, qui Vicarios præſentat, deciſ. 204. num. 2.
Cura animarum eſt interdicta Monachis, deciſ.204. num. 8. Dic procedere in Monachis particularibus, & quando Monaſterium non habet populum, Secus alias, quia de iure, aut ſaltem conſuetudine à iure approbata, non eſt prohibitum, dicto n. 8.
Cura Eccleſiæ parochialis iunctæ Monaſterio reſidet habitu penes Monaſterium, exercitium vero curæ penes Vicarium, deciſ.153. n.2.
Cura Eccleſiæ parochialis vnitæ non reſidet penes Vicarium, quando ipſe eſt ad nutum amouibilis, deciſion. 153. numer. 4.
Curæ Eccleſiæ parochialis ſolum exercitium reſidet penes Vicarium, deciſ.153. n.4.
Cura Eccleſiæ parochialis quando ſpectat ad Capitulum, non dicitur ſpectare ad Canonicos, vti Canonicos, ſed vti collegium, deciſ. 342. n.1.
Curatores, & tutores recipientes reſiduum pretij rei ſubhaſtatæ, & dantes cautionem de euictione ad fauorem emptoris inducunt ratificationem venditionis, quæ alias fortan eſſet nulla, ob non ſeruata ſolemnitates ſtatuti, deciſion. 545. num. 7.
Curator, vel tutor realiter tradentes ex cauſa rem pupilli, vel minoris ſaltem in ipſum accipientem transferunt poſſeſſionem, deciſ. 545. n.7.
Curatoris, vel tutoris ratificatio in alienatione rei minoris, ſeu pupilli, etiam ſine ſolemnitate ſtatuti, ſufficit, quando eſt ex cauſa neceſſaria, deciſ.545. n.8.
Curator, & tutor poſſunt conſentire ſubhaſtationi pignoris ſine ſolemnitate ſtatuti, quando ſunt capta iuſſu prætoris, deciſ. 545. n. 8.
Curatores, ſeu tutores cenſentur dati in ſolidum, vbi adminiſtrationes non fuerunt diuiſæ, deciſ.211. n.2.
Curatoris datio ſuſtinetur etiam in habente patrem, vbi pater latitat, & agitur de recuperandis bonis à patre alienatis, deciſ. 211. n. 2.
Ciuiatum non dicitur beneficium, ex eo, quod in Eccleſia adminiſtrentur Sacramenta, niſi probetur, quod illud obtinens ad ea adminiſtranda adſtringatur, & ſuſcipientes illuc accedere cogantur, deciſ. 86. n.2.
Cuſtodes potius, ſeu adminiſtratores, quam Domini præſumuntur illi, qui ad tempus deputati ſunt, deciſ.12. n.5.
Cuſtos, & tutor non tenetur ad reſtitutionem rei ſurto ſubtractæ, dummodo abſit culpa, vel dolus, deciſ.762. n.2.
Cuſtos per traditionem clauium à cuſtodia liberatur, deciſ. 102. num. 6.
Cuſtos, qui malè in cuſtodia verſatur, tenetur etiam de damno ab alijs dato, deciſ. 102. n.6.
Cuſtodiam depoſiti ſuſcepiſſe non videtur, qui illud ſciens, & tacens in ſua domo fieri paſſus eſt, deciſ. 102. n.6.

D

DAmna, & intereſſe debent dari creditori ſolito pecunias negotiari, ſi ei non ſunt reſtitutæ, deciſ.622. n.2.
Damnum, & lucrum proueniens ex ſocietate debet eſſe commune, deciſ.598. n.4.
Damnatus ad triremes etiam perpetuas non amittit bona, nec libertatem, & propterea ſeruus pœnæ non efficitur, deciſ.492. num. 1.
Damnatus ad triremes non amittit ea, quæ iuris gentium ſunt, & propterea cedere, emere, & alios contractus, qui de iure gentium ſunt, facere poteſt, deciſ.492. n.2. & ſeq.
Damnatus ad triremes ſine confiſcatione bonorum hodie non æquiparatur mortuo, deciſ.492. n.4.
Data relaxationis literarum non probat datam plumbationis, deciſ.270. n.2.
Datio in ſolutum, & non pignus cenſetur, vbi datur res pro quantitate, & verba ſunt apta denotare translationem dominij, deciſ.131. n.6.
Datio in ſolutum, & non pignus cenſetur, vbi fuit habita ratio melioramentorum, deciſ.131. n.6.
Datio curatoris ſuſtinetur etiam in habente patrem, vbi pater latitat, & agitur de recuperandis bonis à patre alienatis, deciſ. 212. n. 2.
Datoris iure finito, finitur ius acceptoris, deciſion. 467. num. 6.
De non iure non dicitur conſtare, niſi per confeſſionem partis, vel rem iudicatam, deciſ. 602. n.2.
De non iure alicuius conſtare non dicitur, quamdiu poteſt conſtare de iure, deciſ.602. n.2. & deciſ. 741. num.4. Vbi etiam in ſpolio.
De reſiduo, hæc dictio in teſtamento importat titulum vniuerſalem, deciſ. 750. n.2.
Debitor promittens ſoluere in loco iuxta ordinem creditoris non dicitur in mora conſtitutus, ſi creditor non doceat de ordine ad ſoluendum dato, deciſ.577. n.1. & ſeq.
Debitor alicuius, qui debitas pecunias ſoluere obligatus eſt creditoribus debitoris, numquid ſoluendo poſterioribus creditoribus poſſit amplius moleſtari ab anterioribus, deciſion. 48. num.2. & per tot. deciſ.
Debitor, qui debitas pecunias ſoluere promiſit quibuſdam certis creditoribus in liſta ſibi aſſignatis, non prohibetur ſoluere alijs creditoribus anterioribus non deſignatis in liſta, deciſ.48. n. 3. & 4.
Debitor debitas pecunias non poteſt ſoluere poſterioribus creditoribus ſui creditoris, quando habet ſcientiam adeſſe alios anteriores, deciſ.48. n.7. & 8.
Debitori timenti, ſe indebitè grauari poſſe implorato iudicis officio, conceditur inhibitio ſpecialis, & ſupponit illam petentem ſe debitorem, & allegare exceptionem, quam tutus reddatur, deciſ.606. n.1.
Debitoris confeſſio non præiudicat creditori, deciſion. 460. num. 1.
Debitoris confeſſio decocti præſumitur ſimulata, niſi aliunde conſtet de veritate, deciſ.460. n.2. Vbi quod idem eſt in confeſſione de proximo decocturi.
Debitoris tranſactio creditoribus non præiudicat, deciſ.460 n.4.

Debitor non poteſt tollere creditoribus ius hypothecæ, deciſ. 665. n. 3.

Debitor poteſt in quærendis præiudicare creditoribus, deciſ. 563. num. 4.

Debitoris bona tanquam in pignus creditor retinens, quæ vel de proximo ei ſunt adiudicanda in ſolutum, vel quæ debitor non curat, facit fructus ſuos, deciſ. 528. n. 9.

Debitoris intentio in materia extinctionis debitorum debet attendi, deciſ. 695. n. 4.

Debitor poteſt declarare in quam cauſam velit pecunias exactas cedere, ſi ſimpliciter in libro creditoris ſunt poſitæ ad debitoris creditum, deciſ. 695. num. 5. Fallit quando eſſet debitor ex pluribus cauſis, quarum vna ſit grauior, altera leuior, quia tunc non poſſit declarare, ſed intelligitur facta ſolutio ex cauſa grauiori, n. 5.

Debitor non contradicens creditori reſpondenti poſitionibus, & dicenti ſe in talem cauſam recepiſſe pecunias, intelligitur conſenſiſſe, deciſ. 695. n 6.

Debitor non dicitur adminiſtrator antequam rationem reddiderit, quia poteſt in redditione rationis creditor remanere, deciſ. 727. n. 3.

Debitor ſuſcipiendo terminum, videtur debitum agnouiſſe, & cuilibet exceptioni renunciaſſe, deciſ. 775. num. 5. Vbi quod cenſetur renunciatum etiam exceptioni compenſationis prius competenti.

Debitori debet de iure concedi modica dilatio ad ſoluendum, deciſ. 376. n. 1. Vbi quod iudex denegando huiuſmodi dilationem, dicitur grauare.

Debitor ſpeciei, ſpecie perempta, dicitur liberatus, deciſ. 102. num. 7.

Debitor in inſtrumento obligatus habetur pro condemnato, deciſ. 760. n. 2.

Debitoris eſt periculum in mutuo, & tantundem in genere reſtituere tenetur, deciſ. 102. n. 7.

Debitum poteſt eſſe liquidum reſpectu obligationis, & non liquidum reſpectu quantitatis, deciſ. 433. n. 4.

Debito in genere probato, quantitas iuramento probatur, deciſ. 636. n. 6.

Debita noua facta pro extinctione antiquorum ſubrogantur in locum antiquorum, deciſ. 552. n. 2.

Debitum magis graue eſt illud, pro quo eſt relaxatum mandatum, quam pro quo eſt datus fideiuſſor, deciſion. 695. numer. 2.

Decanatus dicitur dignitas in Eccleſia, deciſ. 533. n. 4.

Decanus, vbi non adeſt Archipresbyter, ſuccedit in locum ipſius, deciſ. 533. n. 5.

Decanus, vbi non adeſt Archidiaconus, ſuccedit in locum ipſius, deciſ. 533. n. 5.

Decanus, quando ſuccedit in locum Archipresbyteri, & Archidiaconi, illorum etiam iure vti poteſt, deciſ. 533. n. 6.

Decimæ non temporales, ſed perpetuum debitæ Eccleſijs præſcribi non poſſunt, deciſ. 618. n. 5.

Decimas Epiſcopus ſine Apoſtolica licentia nullo pacto in laicum transferre poteſt, deciſ. 631. n. 6. Vbi etiam an, & quando laici ſint capaces fructuum decimarum.

Decimarum cauſa cognoſcendi debet à iudice Eccleſiaſtico, etiam quod agatur inter laicos, deciſ. 486. n. 4.

Decimarum iuriſdictio, & cognitio non ſpectat ad iudicem laicum, deciſ. 673. Declarat, vt n. 2.

Decimandi ius alicui Eccleſiæ competens numquid probata per antiquiſſimas deſcriptiones bonorum, & iurium illius Eccleſiæ, deciſ. 673. n. 7.

Decimandi ius non acquiritur ſine vſu, deciſ. 673. n. 8.

Decimandi ius probatur per inſtrumenta locationum decimarum, deciſ. 673. n. 9.

Decimas exigendi quaſi poſſeſſioni non cenſetur præiudicatum per mutationem ſeminis, aut modi colendi agrum, deciſ. 402. num. 3.

Decimas exigendi quaſi poſſeſſio releuat exigentem ab onere probandi ius exigendi eas, deciſ. 402. n. 2.

Decimas exigendi quaſi poſſeſſio probatur per confeſſionem partis, deciſ. 573. n. 2.

Decimas exigendi poſſeſſio probatur ex locationibus factis de decimis, ſed an iſtæ locationis probant contra tertium, deciſ. 573. n. 3. 4. & 5.

Decimæ prædiales integræ debentur, deciſ. 441. n. 1.

Decimæ debentur etiam ex locis, ex quibus ſoluuntur primitiæ, & ex diſpoſitione loquente de primitijs non poteſt inferri ad decimas, deciſ. 441. n. 3.

Decimarum exemptionis priuilegium valet, etiam quod in eo non ſit facta mentio, quod decimæ de iure communi, vel ſpeciali ad alium pertineant, deciſ. 614. n. 3.

Decimæ an debeantur Eccleſiæ ſacramentali, vel prædiali, debet attendi conſuetudo loci dominantis, deciſ. 276. num. 1. Vbi num. 2. niſi adſit conſuetudo loci particularis, quia ad conſuetudinem loci dominantis recurritur tantum in ſubſidio.

Decimæ, conſuetudo, quod debeantur Eccleſiæ Sacramentali, vel prædiali, non dicitur contrarius, ſed præter ius, deciſ. 279. num. 1.

Decimæ an ſpectent ad Eccleſiam Sacramentalem, vel prædialem, recurrendum eſt ad conſuetudinem particularem, ſi adeſt, ſin autem in ſubſidium, ad generalem loci, deciſion. 289. num. 1.

Decimæ, quod ſpectent ad Eccleſiam Sacramentalem, vel prædialem conſuetudo ſpatio decem annorum inducitur, deciſ. 289. n. 2.

Decimæ, & primitiæ non veniunt in generali diſmembratione vniuerſitatis, deciſ. 399. n. 1.

Decimas exigendi, quaſi poſſeſſio vniuerſalis ſuffragatur non docto de ſpeciali, deciſ. 212. n. 2.

Decimæ vt dicantur ſpectare ad menſam Epiſcopalem, ſufficit ſola decimarum recognitio à menſa Epiſcopali, deciſ. 193. num. 4.

Decimæ poſt Concilium Lateranenſe non poſſunt poſſideri à laicis, niſi habeant priuilegium validum, vel immemorabile cum fama priuilegij, deciſ. 193. n. 6. & 7.

Decimarum translatio in laicos abſque vlla ſpe deuolutionis ad Eccleſiam fieri non debet, deciſ. 193. n. 7.

Decimæ in laicum à ſolo Papa transferri poſſunt, deciſ. 193. num. 8.

Decimæ laicis conceſſæ in dubio cenſentur conceſſæ poſt Concilium Lateranenſe, deciſ. 193. n. 9.

Decimæ ſemel ad Eccleſiam ob feudum finitum reuerſæ non poſſunt iterum in feudum concedi, deciſ. 193. n. 9.

Decimarum translatio in laicos non ſanatur ex lapſu temporis, deciſ. 193. n. 10.

Decimandi ius an præſcribatur contra Epiſcopum abſque immemorabili poſſeſſione, ſed ſolum per annos quadraginta cum titulo, deciſ. 262. n. 2. & 4.

Deciſiones ſpeciales in iudicando magis attenduntur, quam generales, deciſ. 721. n. 5.

Deciſio in cauſa Romana Argentutum quomodo ſit intelligenda, deciſ. 619. n. 6.

Declarationes, & appellationes intelliguntur quatenus ſubſiſtant, interim autem non eſt admittenda citatio ad effectum præiudicij, deciſ. 451. n. 5.

Declaratio à contrahentibus facta poſt contractum retrotrahitur ad tempus contractus, deciſ. 700. n. 16.

Declarans nihil de nouo facit, deciſ. 405. n. 1.

Declaratione non facta ab eo, cui data erat facultas à teſtatore, eo caſu debet fieri à iudice iuxta mentem teſtatoris, deciſ. 744. num. 2.

Declaratio requiritur, vt quid dicatur fieri ipſo iure, deciſ. 520. num. 8.

Declaratio non debet eſſe contraria diſpoſitioni, deciſ. 229. num. 8.

Declaratio debet præcedere, non ſequi actum, qui ſolet importare aditionem, deciſ. 32. n. 5.

Declaratio, quod quis ſit iudex competens, poteſt fieri tacitè per proceſſum ad vlteriora, deciſ. 127. n. 3.

Declaratoria ob non paritionem literarum exequutorialium danda eſt ſeruatis quatuor terminis de ſtylo Curiæ ſeruari ſolitis, ex quibus etiam probatur negatiua non paritionis, quæ nihil aliud eſt, quam voluntaria inobedientia, deciſ. 591. num. 5.

Declaratoria ob non paritionem exequutorialium dari ſolet contra contumaces, & inobedientes, deciſ. 439. n. 1.

Declaratoria eſt danda poſtquam ſunt ſeruati quatuor termini ſubſtantiales, deciſ. 445. n. 4.

Declaratoria vt ſit danda, quæ requirantur, deciſion. 478. num. 1.

Declaratoria, vbi concurrunt requiſita ſeruatis quatuor terminis, eſt ferenda, deciſ. 478. n. 1.

Declaratoria poteſt dari abſque alia citatione, vbi fuerunt lapſi termini ad parendum aſſignati, deciſ. 478. n. 2.

Declaratoria vt obtineatur, debent ſeruari termini ſubſtantiales ad docendum de paritione, deciſ. 641. n. 3.

Declaratoria iudicis ſententia non requiritur in notorio, quod committitur actu permanente, deciſ. 14. n. 2.

Declaratoria proteſtatio, vbi de præiudicio tertij agitur, debet fieri, vel ante vel poſt actum, ante tamen conſummatum, & non ex interuallo, deciſ. 32. num. 5. Vbi maximè quando præſumptio eſt contra declarantem.

Declaratoria conſtitutio alterius conſtitutionis trahitur ſolum ad futura, non autem ad pendentia, ſeu præterita, deciſ. 698. num. 15.

Deco-

Decoctus notorius, dicitur notoriè non ſoluendo, deciſ. 14. num. 2.

Decreti irritantis, clauſula dicitur acceſſoria, nec ampliat principalem diſpoſitionem, ſed tantum tollit ſubreptionem, deciſ. 569. n. 8.

Decretum iudicis præſumitur interpoſitum diligenter ſeruata a iudice cauſa, cum cauſæ cognitione, deciſ. 245. n. 5.

Decreti irritantis, clauſula non operatur, quando non eſt appoſita ſuper certo corpore beneficij, deciſ. 423. n. 5.

Decretum irritans in reſeruationibus appoſitum inficit titulum, & poſſeſſionem, deciſ. 142. n. 4.

Decretum manutentionis nunquam tranſit in iudicatum, quia ſi iudici conſtiterit de alterius poſſeſſione, poterit illud reuocare, & alteri manutentionem concedere, deciſ. 387. n. 7.

Decretum iudicis validum præſumitur, & alleganti contrarium incumbit onus probandi, deciſ. 675. num.

Decretum irritans non inficit poſſeſſionem, quando non eſt ſuper certo corpore beneficij, deciſ. 525. n. 6.

Decretum Papæ in literis appoſitum, quod quis non teneatur ad ſolutionem prædictorum, reſtringitur ad narrata in literis, deciſ. 103. n. 6.

Decretum iudicis in contractu minorum facit vt omnia præſumantur ſolemniter facta, deciſ. 647. n. 1.

Decretum irritans inducit formam, deciſ. 225. n. 5.

Decretum irritans inducitur ex diſpoſitione teſtatoris, quod non poſſit aliquid fieri alio modo præterquam expreſſo, deciſ. 225. num. 5.

Decretum, quod termini reponantur, verificatur in aliquibus repoſitis, ſi non continet certam quantitatem reponendorum, deciſ. 550. n. 2.

Decreti verba indefinitè prolata debent ad iuris intellectum referri, deciſ. 550. n. 4.

Decretum iudicis impleri debet in forma ſpecifica, deciſ. 488. num. 4.

Decretum non dicitur alteratum, quando eſt ſecundum formam decreti iudicis à quo, deciſ. 70. n. 4.

Decretum iudicis operatur, vt omnia præſumantur ſolemniter geſta, deciſ. 619. n. 5.

Decretum iudicis operatur, vt iuramentum proximiorum in contractu mulieris ex forma ſtatuti præſtitum, præſumatur ſufficienter præſtitum, deciſ. 619. n. 8.

Decretum iudicis exceſſiuum, partim ex vera, partim ex falſa cauſa, eſt in totum nullum, deciſ. 630. n. 3.

Decretum iudicis habet præſumptionem pro ſe, deciſion. 457. num. 1.

Decretum irritans non tollit detractionem, & inſiſtentiam, facti licet per illud inficiatur titulus, & poſſeſſio, deciſion. 752. num. 6.

Decretum Camerale de Inquilinatu non ſuffragatur ſub inquilino in præiudicium domini, ſecus vbi agitur de præiudicio tantum habentis ius inquilinatus, deciſ. 90. n. 3.

Decretum conditionale non præſtita conditione euaneſcit, deciſ. 47. n. 3.

Decretum factum cum intimatione non ſecuta non afficit, deciſ. 47. n. 3.

Decretum iudicis in contractu mulieris ex forma ſtatuti requiſitum non ſuppletur per ſolam iudicis præſentiam, ſed opus eſt loquela, & expreſſione verborum, deciſ. 723. n. 3.

Decretum iudicis requiſitum, iuxta ſtatutum Vrbis in contractibus mulierum, vel minorum ſuccedit loco decreti requiſiti in alienationibus ſtabilium minoris, deciſ. 723. n. 8.

Decretum iudicis requiſitum in alienationibus ſtabilium minorum requirit ſcripturam, deciſ. 723. n. 8.

Decretum iudicis non præſumitur, vbi non ſunt lapſi triginta anni, deciſ. 723. n. 8.

Decretum iudicis interpoſitum ex cauſa erronea nullum eſt, deciſ. 723. n. 9.

Decretum iudicis interpoſitum in renuntiatione mulieris, ſi non præcedit certioratio mulieris, de iure, cui renunciat, nullum, eſt, deciſ. 723. n. 11.

Defectu citationis ſententia nulla quando valida reputetur, per concluſionem in cauſa, deciſ. 451. n. 9. & ſeqq.

Defectus iuriſdictionis ſanari non poteſt ex tacito partis conſenſu, quia in poteſtate partis non eſt dare iuriſdictionem non habenti, deciſ. 411. n. 13.

Defectu citationis ſententia nulla ſuſtinetur, ſi parta non opponente fuit confirmata, deciſ. 617. n. 1. Declata, dummodo ſententia confirmatoria tranſierit in rem iudicatam, alias ſecus, n. 2.

Defectus vnius teſtis ſuppletur integritate alterius, deciſ. 688. num. 2.

Defectu citationis, vel iuriſdictionis, ſeu etiam mandati nulli-gas ſanari non poteſt, quando cauſa eſt commiſſa arbitrio Rotæ, quando nullitas non eſt totalis, deciſ. 680. n. 4.

Defectus iuriſdictionis non poteſt opponi per eum, qui conſenſit iuriſdictioni, deciſ. 440. n. 3.

Defectus mandati non obſtat, quando de eo non fuit oppoſitum, & de mandato quandocunque doceri poteſt, deciſ. 646. num. 6.

Defectus ætatis non poteſt opponi illi, qui præſentatur ad beneficium ſimplex iuriſpatronatus, quando fundator dixit etiam minores 14. annis poſſe admitti, deciſ. 194. n. 1.

Defectus recognitionis poteſt opponi in Curia, etiamſi in partibus non ſit oppoſitus, deciſ. 143. n. 3.

Defectus cauſæ finalis vitiat actum, deciſ. 778. n. 1.

Defectus nominis Pontificis vitiat inſtrumentum, deciſ. 703. num. 7.

Defectus citationis inducit nullitatem ſententiæ, deciſ. 584. num. 1.

Defectus contra Inſtrumentum cenſus non attenduntur, quando cenſus impoſitio aliunde probatur, deciſ. 539. n. 1.

Defectus eius, quod non erat faciendum, attendi non debet, deciſ. 13. n. 2.

Defectus intentionis non tollitur per clauſulas, quantumcunque prægnantes, deciſ. 114. n. 4.

Deficere non dicitur id, quod nunquam fuit, deciſ. 453. num. 6. Vbi declaratur hæc concluſio.

Deficere verbum non ſolum importat mortem, ſed etiam non exiſtentium, deciſ. 453. n. 6.

Defuncti mens declarari poteſt ab hærede, deciſion. 700. num. 31.

Defuncti poſſeſſio non continuatur in hærede vigore ſtatuti Vrbis quando fuit occupata à tertio ante aditam hæreditatem, & quid in ſuo hærede, deciſ. 263. n. 2.

Defuncti poſſeſſio continuata in hæredem vigore ſtatuti Vrbis non habet locum in bonis emphyteuticis, deciſ. 263. num. 3. & 4.

Defuncti poſſeſſio non continuatur in hæredem vigore ſtatuti Vrbis, quoad ius perſonale, deciſ. 263. n. 2.

Defuncti poſſeſſio continuatur in hæredem vigore ſtatuti Vrbis, & poſſeſſio ciuilis, non autem naturalis, deciſion. 263. num. 3.

Defuncti poſſeſſio de iure communi non continuatur in hæredem, deciſ. 392. n. 2.

Delegati iudicis iuriſdictio expirat per ſententiam datam, deciſ. 631. n. 8. & ſeq.

Delegati quando ſunt duo iudices, vnus ſine alio pronunciare non poteſt, & quid ſi vnus iudex eſt abſens, deciſion. 451. num. 12.

Delegatus non poteſt cognoſcere extra cauſam ſibi commiſſam, deciſ. 546. num. 2.

Delegati ſententia dicitur nulla ex defectu iuriſdictionis, ſi de delegatione non conſtet, deciſ. 214. n. 1.

Delegatus debet eſſe certus de ſua iuriſdictione, alias nulliter aget, deciſ. 214. n. 2.

Deliberatio, & ſubhaſtatio facta vigore exequutionis nullæ tanquam proueniens à radice infecta, & illa nulla eſt, deciſ. 630. n. 3.

Deliberatio pignorum in exequutione captorum ſolet fieri pro viliori pretio, deciſ. 447. n. 3.

Dementia non eſt crimen, ſed infortunium, deciſion. 661. num. 2.

Dementia, ſeu furioſitas probatur ex deputatione curatoris ſemel, atque iterum facta, deciſ. 190. num. 4. Vbi maximè ſi fuit facta cauſæ cognitio.

Demonſtratio falſa beneficij non vitiat reſeruationem penſionis vbi conſtat de veritate, & corpore, deciſion. 23. num. 3.

Denominatio, quando quis deſeruire tenetur in duobus locis, aſſumitur ab illo loco, in quo trahit moram, & in quo magis moratur, deciſ. 199. n. 3.

Depoſitarius de iure canonico ſi vtatur pecunijs depoſitis, non tenetur ad aliquas vſuras, deciſ. 622. n. 6.

Depoſitariorum montium libri probant, cum ij ſint publici officiales, deciſ. 764. n. 3.

Depoſitarius dicitur qui rem cuſtodiendam habet, deciſ. 102. num. 3.

Depoſitum antecedens factum à non debitore, non expellit creditorem ad retrouendendum ſibi cenſum, deciſion. 488. num. 2.

Depoſitum antecedens ad extinguendum cenſum, compellit creditorem ad extinguendum, deciſ. 488. n. 2.

Depoſitum factum ad effectum extinguendi cenſum, non prodeſt ſine diſdicta, deciſ. 488. n. 4.

Depoſitum factum ad extinguendum cenſum poſt duos menſes à die diſdictæ, cenſum non reſoluit, ſecundum Bullam

iam Pij V. deciſion. 488. num. 7.
Depoſitum factum ad effectum extinguendi cenſum cum conditionibus, ad quas creditores non tenentur, non tenetur, non iuuat, deciſ. 488. n. 5.
Depoſitum, licet aliquando liberet, vel excuſet à ſolutione facienda, nunquam tamen retractat iam factum, neque eius effectum tollit, deciſ. 350. n. 1.
Deponere non eſt accollare, deciſ. 350. n. 1. Vbi maximè ſi pars inſtetit pro accollatione.
Depoſitum vt releuet, debet eſſe integrum, deciſion. 350. num. 4.
Depoſitum factum non præcedente citatione nullum eſt, deciſ. 350. num. 4. Fallit ſi ſit facta Intimatio decreti de deponendo ante depoſitum, n. 5.
Depoſitum vt releuet, debet eſſe purum, & ſine aliqua conditione, ac tale, quod ad ſui libitum poſſit creditor exigere, deciſ. 350. n. 6.
Deponere non eſt ſoluere, maximè vbi creditor inſtat pro conſequutione crediti, deciſ. 102. n. 1.
Depoſitum pecuniæ factum ſacculo clauſo abſque illius numeratione nullum eſt, deciſ. 102. n. 2.
Depoſitum nullum eſt, vbi non adeſt certus depoſitarius, deciſ. 102. num. 3.
Depoſitum factum parte non citata non releuat, deciſion. 102. num. 4.
Depoſitum vt releuet debet deponens conſentire, quod pecuniæ creditori petenti ſoluantur, & depoſitarius debet ſe obligare ad depoſitum reſtituendum, deciſ. 102. n. 5.
Depoſitum iudiciale non dicitur, quod non fuit factum parte citata de mandato iudicis, deciſ. 102. n. 5.
Depoſiti cuſtodiam ſuſcepiſſe non videtur, qui illud ſciens, & tacens in ſua domo fieri paſſus eſt, deciſ. 102. n. 6.
Depoſitum pecuniæ numeratæ, nec cauſæ, nec obſignatæ retinet naturam mutui, deciſ. 102. n. 7.
Depoſito commenda æquiparatur, non tamen in omnibus, quia depoſitarius non facit fructus ſuos, ſed Commendatarius poteſt ſumere alimenta, & ex fructibus beneficij, deciſion. 672. num. 3.
Depoſitio locus eſt, vbi creditor ſolutionem recipere recuſat, deciſ. 137. n. 1.
Depoſitio teſtis ſi diſcordat à prima eiuſdem teſtis depoſitione non attenditur, ſed attenditur prima, deciſion. 413. num. 3.
Deputatio in ſubcollectorem probatur per litteras deputationis etiam abſque manu Notarij, & ſubſcriptione teſtium, deciſ. 265. n. 1.
Derogare regulæ de iure quæſito non tollendo an ſit neceſſe, quando vacatio contigit non viuo concedente, ſed eo mortuo, deciſ. 664. n. 12. & ſeqq.
Derogatio regulæ de iure quæſito &c. non eſt neceſſaria, quando tractatur de gratia à Principe, quæ de ſui natura eſt præiudicialis, deciſ. 177. n. 3.
Derogatum dicitur regulis Cancellariæ per diſpoſitionem habentis derogatoriam, deciſ. 767. n. 1.
Derogatio poſt ius alteri quæſitum non attenditur, deciſ. 767. num. 2.
Derogato non facta mentione iuris alteri quæſiti dicitur ſubreptitia, deciſ. 767. n. 2.
Derogatio non requiritur, vbi Papa diſponit ex certa ſcientia in præiudicium tertij, deciſ. 614. n. 3.
Derogatio quantumuis generalis non ampliat diſpoſitionem, ſed intelligitur pro illius validitate, quod ad ea, quæ impediunt illius effectum, deciſ. 103. n. 5.
Derogatio c. nuper. de decim. raro conceditur, deciſ. 214. num. 5.
Derogatio primæ partis c. nuper. de decim. non cenſetur conceſſa, niſi in ſpecie fuerit expreſſa, cum non ſoleat abſque magna maturitate, & cauſæ cognitione concedi, deciſ. 229. num. 2.
Derogatoriæ clauſulæ ampliſſimæ, nihil operantur contra perſonas priuilegiatas, vbi in Papa non datur ſcientia præiudicij, deciſ. 128. n. 4.
Derogatoriæ derogatoriarum clauſulæ tolluntur per clauſulas etiamſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, indiuidua, ac de verbo ad verbum &c, deciſ. 87. n. 4.
Derogatoriæ derogatoriarum clauſulæ tolluntur ex clauſula pro expreſſis, deciſ. 87. n. 4.
Derogatoriæ clauſulæ contentæ in regola Octaua Cancellariæ referuntur ad omnes alias regulas præcedentes, deciſ. 767. num. 3. Contrarium, num. 4. 5. & 6. Vbi declarantur auctoritates contrariæ.
Derogatoriæ clauſulæ appoſitæ in conceſſione ſubſidij reſpiciunt tantum fauorem Regis, nec per eas cenſentur ſublati contractus, ex quibus Regi nullum præiudicium infertur, deciſ. 702. num. 6.
Derogatoriæ clauſulæ non ampliant diſpoſitionem, ſed illam declarant, deciſ. 177. n. 1.
Derogatoriæ generales clauſulæ non derogant reſeruationibus in corpore iuris clauſis, vt ſunt reſeruatio ex extrauag. ad regimen, & extrauag. ad Romani, deciſ. 767. num. 8. & 9. Vbi id non firmatur.
Derogatoriæ clauſulæ regulantur ab ipſa diſpoſitione principali, & non egrediuntur limites illius, deciſ. 111. n. 4.
Deſcendentes ex filijs ipſique filij à teſtatore ad eius hæreditatem vocati, non copulatiuè, ſed ordine ſucceſſiuo vocati cenſentur, deciſ. 344. n. 2.
Deſcendentium verbum collectiuum eſt plurium perſonarum, & graduum, & ideò quando deſcendentes ſunt vocati à teſtatore, cenſentur vocati tam per vulgarem, quam per fideicommiſſariam ſubſtitutionem, deciſ. 344. n. 3.
Deſcendentium appellatione in fideicommiſſis numquid veniant vltra primos adeuntes, alij ſubſequentes, quando fideicommiſſo non adſunt verba explicantia tempus futurum, vel non fuerit dictum ſemper, in infinitum, quandocunque, & ſimilia, deciſ. 344. n. 4. & ſeqq.
Deſcendentium appellatione in ſubſtitutione, quando veniant deſcendentes futuri, deciſ. 344. n. 11.
Deſcendentibus teſtatoris extraneum præferri abſurdum videtur, nec præſumendum, deciſion. 432. Declara, vt numer. 7.
Deſcendentes tam maſculi, quam fœminæ, ac etiam deſcendentes fœminarum veniunt appellatione lineæ, deciſ. 226. n. 3. & deciſ. 424. n. 1.
Deſcendentium appellatione veniunt etiam nati ex fœminis, deciſ. 226. n. 3. Vbi maximè in tranſitorijs ad hæredes extraneos, & deciſ. 318. n. 1.
Deſcendens à pœnitentiato, qui humiliter pœnitentiam egit, non repellitur à dignitate Eccleſiaſtica, deciſ. 21. num. 2. Vbi maximè ſi ſit deſcendens per lineam maternam vltra primum gradum.
Deſcendentia in iurepatronatus ſufficit, quod probetur ab illis, qui alias præſentarunt, deciſ. 274. n. 8.
Deſcriptio certorum bonorum inter bona Monaſterij arguit Monaſterij dominium, deciſ. 254. n. 4. Maximè ſtante eius antiquitate.
Deſerta dicitur appellatio, ſi appellans non petijt Apoſtolos, deciſ. 420. n. 2.
Deſerta dicitur appellatio ex illius non proſequutione infra annum, deciſ. 746. n. 2.
Deſerta non dicitur cauſa nec lis dicitur extincta per deſertionem cauſæ, niſi ſuper deſertione fuerit lata ſententia, eaque exequutioni demandata, deciſ. 746. n. 2.
Deſerta dicitur appellatio, vbi inſtantia fuit perempta, & fatalia non fuerunt prorogata, deciſ. 564. n. 2.
Deſerta, vt non dicatur appellatio ex non proſequutione cauſæ, ſufficit quælibet diligentia, deciſ. 156. n. 3.
Deſerta dicitur lis per ceſſationem à lite per decennium, & minori temporis ſpatio, ſi adſint coniecturæ pro *deſertione*, deciſ. 383. num. 2. & 3. Vbi quod quando non eſt lapſum decennium, requiruntur actus poſitiui, & num. 4. Vbi examinantur quædam coniecturæ. Dic procedere, ſi ex actis appareat de non iure deſerentis litem, alias ſecus, n. 3.
Deſertio appellationis dicitur renunciatio proprij iuris, deciſ. 383. num. 3.
Detentatio ſola ſufficit ad manutentionem obtinendam in ſummariſſimo iudicio, deciſ. 762. n. 6.
Detentatio ſola ſufficit ad effectum dignoſcendi quis ſit reus, & quis actor, deciſ. 601. n. 1.
Detentio ſola, ſeu ſtatus, in quo quis tempore attentationis reperiebatur, ſufficit, vt competat reſtitutio, deciſion. 303. num. 1.
Determinatio plura reſpiciens æqualiter omnia determinat, deciſ. 75. n. 7.
Detractio Falcidiæ fit à lege contra teſtatoris voluntatem, deciſ. 438. n. 4.
Deuolutio collationis Iuriſpatronatus non habet locum ſtante lite inter patronos, & inter præſentatos, deciſion. 81. num. 8.
Deuolutio feudi quando pertineat ad vſufructuarium, & non ad dominum directum, deciſ. 664. n. 16.
Deuolutio collationis beneficij debet plenè, & concludenter probari, deciſ. 186. num. 1. Vbi maximè contra poſſeſſorem.
Deuolutio collationis beneficij fit à Capitulo ad Ordinarium, ab Ordinario ad Metropolitanum, ab eo ad Nuncium, à Nuncio ad Papam, in quo terminatur, deciſ. 186. n. 1.

Deuo-

Deuolutio ad Papam, vt probetur, debet probari ſemeſtris negligentia, deciſ.186. n.1.
Deuolutio, vt habeat locum, ſcientia debet eſſe certa, nec præſumpta ſufficit, deciſ.186. n.2.
Deuolutio ceſſat in beneficijs reſeruatis, deciſ.186. n.2.
Deuolutio habet locum in vacantibus, & ijs tantum, quæ conferri poſſunt, deciſ. 186. n.2.
Deuolutionis cauſa concludentes requirit probationes, deciſ. 170. n. 10.
Dicta teſtium interpretanda ſemper ſunt, vt euitetur contrarietas, deciſ.223. n. 12.
Dictum Rebuffi in reg. de infirm. reſigo. gloſ. 5. declaratur, deciſ.611. n.5.
Dicta teſtium, quando conquaſſantur aliis contrarijs, non probant concludenter primum extremum, ad effectum redintegrationis, deciſ.729. n. 4.
Dictum teſtis dubium declaratur per dicta aliorum, deciſ. 334. num. 4.
Dictum teſtis recipit declarationem ab articulis, deciſ. 131. num. 2.
Dictum Doctoris intelligendum eſt ſecundum auctoritates, quas allegat, deciſ.474. n.9.
Dictio hactenus excludit tempus præteritum vſque ad illam diem, deciſ.223. n.8.
Dictio ſicut, & dictio reſpectiuè, qualificat diſpoſitionem, vt ſingula ſingulis referantur, deciſ.555. n.6.
Dictio ipſe eſt perſonaliſſima, refertur que perſonam immediatam, non autem mediatam, deciſ.507. n.9.
Dictio ex denotat cauſam immediatam, deciſ.507. n.10.
Dictio prout hactenus conſuetum eſt, ſtat conditionaliter, ſcilicet, quatenus ſit conſuetum, deciſ.243. n. 8.
Dictio prout conditionem importat, deciſ.243. n.8.
Dictio ſic de ſui natura eſt declaratiua præcedentium, deciſ.432. num. 6.
Dictio ſic eſt repetitiua omnium qualitatum præcedentium, deciſ. 687. n.9.
Dictio ſi conditionem importat, præſertim coniuncta cum aduerſatiua vero, deciſ.505. n.1.
Dictio ſaltem quid importet, deciſ.266. n.6.
Dictio Ipſe denotat relationem præcedentium, deciſion. 569. num. 5.
Dictio ferè de ſui natura importat diminutionem, & imperfectionem, deciſ.290. n.1.
Dictio ſolum excludit omnem aliam perſonam, deciſ. 426. num. 5.
Dictio ſucceſſiuè denotat ordinem, & continuationem ad præcedentia, præcedentiumque qualitatum repetitionem inducit, deciſ.453. n.1. in fine.
Dictio copulatiua inter orationes perfectas non repetit qualitates præcedentes, deciſ.453. n.7. in fine.
Dictio vt ſupra eſt repetitiua omnium qualitatum præcedentium, 461. n. 9.
Dictio & ampliat diſpoſitionem, deciſ.680. n.5.
Dictio quibuſcumque includit etiam maiora expreſſis, deciſ.680. num. 5.
Dictio exinde refertur ad factum proximè præcedens in oratione poſitum, deciſ.687. n.15.
Dictio nec non reſoluitur in copulam, deciſ.668. n.1.
Dictio aliquis concepta in numero ſingulari eſt apta compre[illegible] plures, & æquipollet numero plurali, deciſ.668. num. [illegible]
Dictio quomodolibet comprehendit omne Ius, deciſ. 602. num. 4. Vbi quod verificatur in quocumque iure directo, vel in directo etiam impropriè ſumpto.
Dictio quomodolibet intelligitur non ſolum de iure communi, ſed etiam de iure ſpeciali, conſuetudine, præſcriptione aut priuilegio Apoſtolico, deciſ.614. n.2.
Dictio poſtquam inducit conditionem, deciſ.46. n.2.
Dictio alijs licet ſit nota ſimilitudinis, tamen includit diuerſa ab expreſſis, deciſ.714. n.5.
Dictio tantum eſt taxatiua, & vbi eſt appoſita perſonæ, excludit hæredes, deciſ.740. n.4.
Dictio tantum eſt taxatiua, & omnia includit, deciſion. 60. num. 7.
Dictio prædicta repetit omnia præcedentia, deciſ.644. n.1.
Dictio per ſignificat perfectionem actus, deciſ.637. n.3.
Dictio quouſque in ſtatuto fœminarum excluſiuo propter maſculos, operatur earundem excluſionem ad tempus, id eſt, quandiu maſculi extabunt, deciſ.475. n. 1.
Dictio idcirco operatur in modico, deciſ.354. n.3.
Dictio repetitiua antecedens repetet, & fert omnes prætenſiones præcedentes, deciſ. 447. n.5.
Dictio etiam ſolet implicare caſus maiores, & diſtinctos ab expreſſis, deciſ.721. num.6. & 7. & deciſ. 222. n.3.
Dictio maximè exprimit caſum minus dubitabilem, & implicat magis dubitabilem, deciſ.257. n.4.
Dictio de reſiduo in teſtamento importat titulum vniuerſalem, deciſ.750. n.2.
Dictio ſolum denotat ſingularitatem, & videtur excludere poſſeſſionem, deciſ.729. n.2.
Dictio alius eſt implicatiua ſimilium, deciſ.719. n.4.
Dictio, alius, non ſemper implicat omnimodam qualitatem, deciſ.719. n.5.
Dictio, ſemper, denotat perpetuitatem, deciſ.231. n.4.
Dictiones huiuſmodi, & ea referuntur ad illa tantum, de quibus in diſpoſitione fuit dictum, deciſ.767. n.5.
Dictiones ita tamen ſunt aduerſatiuæ, & limitatiuæ, deciſ.294. num. 6.
Dictio, in circa, operatur, vt poſſit detrahi de maiori ſumma, & augeri in minori, deciſ.335. n.5.
Dictio, ideoque, eſt cauſalis, deciſ.29. n.1.
Dictiones, donec, & quouſque, operantur, vt diſpoſitio vltra tempus expreſſum non extendatur, deciſion. 162. num. 3.
Dictio, nullus, præpoſita verbo recipiatur, importat neceſſitatem, & aufert poteſtatem aliter recipiendi, deciſ.167. num. 5.
Dictio, poſt, importat ordinem per prius & poſterius, deciſ.167. num. 6.
Dictio, poſt, importat conditionem, deciſ.167. n.5.
Dictio, niſi, iuncta actui in futurum perficiendo importat conditionem, deciſ.167. n.7.
Dictio, tunc, aliquando refertur ad caſum, deciſ. 144. num. 9. Vbi maximè ſi addita eſt dictio, demum.
Dictio, tunc, denotat temporis extremitatem, deciſion. 144. num. 7. Aliquando tamen diuerſimodè in iure accipitur, num. 8.
Dictio, tantum, excludit diuerſa & ſeparata, non autem connexa, & pertinentia ad diſpoſitionem expreſſam, deciſ.442. num. 3.
Dictio, ancorche, eſt implicatiua, aliquando tamen habet implicitam conditionem, quando ſuſpendit conditionem ad aliquod tempus futurum incertum quia tunc videtur ſtare pro quando, deciſ.424. n.3.
Dictiones, circa, parum, plus, vel minus, denotant incertitudinem, deciſ.774. n.6.
Dictio, circa, operatur, vt poſſit fieri diminutio ſextæ partis temporis expreſſi, deciſ.774. n.6.
Dictio, modicum, aliquando verificatur in quarta parte, deciſ. 774. n. 6.
Dictio, iuxta, deſignat confine, deciſ.108. n.1.
Dictio, tamen, eſt aduerſatiua, & aduerſatur in eodem genere retentia eiſdem terminis, deciſ.75. n.7.
Dictio, in circa, excludit certam, ac determinatam quantitatem, deciſ.73. n.3.
Dictio, in circa, capit defectum decimæ, & aliquando quartæ partis, & hoc totum poſitum eſt in arbitrio iudicis, deciſ.73. num. 3.
Dictio, huiuſmodi, eſt repetitiua præcedentium, deciſ.373. num. 6.
Dictio, vero, eſt aduerſatiua, induitque repetitionem omnium qualitatum expreſſarum in præcedenti diſpoſitione, deciſ.480. num.2.
Dictio, etiam, ſtat argumentatiuè, deciſ.437. n.3.
Dicti verbum eſt repetitiuum ſupra vocatorum, deciſ. 667. num. 6.
Diffinitiuæ ſententiæ, & abſolutoriæ vim habere dicitur decretum, in quo iudex pronunciat non eſſe probatum, deciſ. 731. n. 3.
Diffinitiua dicitur ſententia lata in poſſeſſorio, deciſ. 731. num. 3.
Diffinitiua ſententia debet fieri in ſerlptia, vel per ſchedulam, vel recitari à iudice, deciſ. 731. num. 4. Declara, quia etiamſi ſupradicta omittantur, tamen ſententia non ideò minus poteſt dici diffinitiua, vel ſaltem mixta, quæ participet de diffinitiua, n. 4.
Diffinitiuæ ſententiæ vim habens interlocutoria, confirmari poteſt, vt diffinitiua, deciſ.731. n.4.
Dignitas teſtium, ac magna ſubtilitas ad fidem aſſertioni faciendam, eſt conſideranda, deciſ.656. n.9.
Dignitaa maior ea cenſetur, quam generaliter homines exiſtimant eſſe maiorem, deciſ.315. n.2.
Dignitas maior in Eccleſia habet aſſiſtentiam Iuris communis, quoad præminentiam, deciſ.533. n.5.
Dilapidationis ſuſpicio quibus modis probetur, deciſion. 727. num.2. Vbi remiſſiuè.

Dilapidatio non probatur ex eo, quod ab aliquo non fuerit addita ratio pecuniarum ad ipſum peruentarum, deciſ.727. num. 2.

Dilapidatio, vt probetur, probatio debet eſſe neceſſaria, deciſ. 727. n. 2.

Dilapidatio probanda eſt per actus extrinſecos venditionum, & alienationum, deciſ.727. n.2.

Dilatio ad capiendam primogenituram dicitur data fauore vocati, non autem hæredis, quando in ea hæres nihil habet agere, deciſ.682. n.2.

Dilatio ad capiendam primogenituram dicitur data fauore vocati, quando teſtator voluit fructus inueſtiri in augumentum ſortis primogenituræ, deciſ.682. n. 2.

Dilatio maior debet concedi etiam pro debito non habente obligationem Cameralem, deciſ.376. n.4.

Dilatio, cuius finis potius diſpendium, quam commodum eſt allaturus, non debet dari, deciſ.271. n.2.

Dilationes, ſeu conditiones adiectæ ſolutioni minuunt quantitatem, deciſ.121. n.1.

Diligentiæ, quæ fiunt in Curia, vt ſint validæ, deputantur duo Officiales, qui referunt medio iuramento, & pars debet citari ad videndum fieri diligentias, & relationem, deciſ. 323. num.4. Vbi quod idem eſt ſeruandum in diligentijs, quæ fiunt contra Curiam.

Diligentia promiſſa dicitur adhibita, quando quis non ſemel, ſed bis inſtando non obtiouit, deciſion. 676. numer. 11.

Dimidiæ portiones in Eccleſia Salamantina aſſequuntur per aſcenſum, & nouum titulum, deciſ. 236. n. 7.

Directè quod non licet, quando per conſequentiam liceat, deciſ. 687. n. 17.

Diſcretiua diſpoſitio teſtatoris operatur, vt ſit facienda diuerſa interpretatio à ſignificatione verborum teſtamenti, deciſ.627. num. 8.

Diſmembrationes Eccleſiarum, vt valeant, requiritur ſolemnitas, & iuſta cauſa, & quæ dicantur iuſtæ cauſæ, deciſ. 288. num. 1. & 2.

Diſmembrandi Eccleſias iuſta cauſa non eſt ſola populi aucti numeroſitas, niſi etiam accedat diſtantia loci, & difficultas parochianorum, deciſ.388. n.2.

Diſmembrationis Eccleſiæ iuſta cauſa non eſt quod illa non ſit capax totius populi, & ſit difformis, deciſ.288. n.3.

Diſmembratio Eccleſiæ requirit ſolemnitatem, quæ requiritur in alienatione rerum Eccleſiæ, deciſ.288. n.4.

Diſmembratio Eccleſiæ requirit conſenſum Capituli, nec ſufficit conſenſus Vicarij, deciſ.288. n.4.

Diſmembratio eſt alienatio & in ea requiruntur ſolemnitates requiſitæ in alienatione rei Eccleſiæ, deciſion. 348. num. 2.

Diſpenſatio præſumitur ex lapſu viginti annorum, deciſ. 200. num. 5.

Diſpenſationis gratia iuſtificari debet in ſubſtantialibus, & in his, in quibus diſpenſatio fundata eſt, deciſion. 687. num. 3.

Diſpenſatio Papæ cum decreto legitimationis prolis, tam ſuſceptæ, quam ſuſcipiendæ, dicitur diſpenſatio in radice matrimonij, & operatur perinde, ac ſi nunquam extitiſſet impedimentum, & coniuges ſemper fuiſſent in potentia libera contrahendi legitimum matrimonium, deciſion. 280. num. 4.

Diſpenſatio obtenta pro cautela conſcientiæ conſitenti non nocet, deciſ.92. n.3.

Diſpenſatio conceſſa videtur ex ſcientia Papæ, deciſ.87. num. 3. Declara primo, vt regula procedat non in cognitione perſonæ, ſed in ſcientia in actu, qui geritur, quæ ſit expreſſa in literis, vel ex eis colligi poſſit, num. 3. Declara, ſecundo, vt regula non procedat, quando agitur de præiudicio tertij, num. 3.

Diſpenſatio non comprehendit caſum mixtum, & dupliciter prohibitum, deciſ.76. n.2.

Diſpenſationis præſumptio nunquid intret ex triennali pacifica poſſeſſione, deciſ.310. n.3. In fin.

Diſpoſitio non dicitur ſuperflua, aut eluſoria, quæ poteſt in aliquo operari, deciſ.595. n.8.

Diſpoſitio dicitur odioſa, quæ eſt contra diſpoſitionem iuris communis, deciſ.243. n.3.

Diſpoſitio correctoria iuris communis ſufficit, vt aliquido petetur, & vt minus corrigit ius commune, quam ſit poſſibile, deciſ.243. n.5.

Diſpoſitio hominis primo actu conſumpta dicitur, ſecus diſpoſitio legis, deciſ.386. num.2. in fine, & num. 3. Vbi quid ſi primus actus ſit nullus.

Diſpoſitio omnis intelligitur rebus ſic ſtantibus, deciſ.782. n.3.

Diſpoſitio l. cum auus, ff. de condi. & demonſtr. habet locum in quolibet deſcendente, deciſ.667. n.13.

Diſpoſitio eadem non debet diuerſo iure cenſeri, niſi adſit diuerſa ratio, deciſ.707. n.5. Vbi quod ratio diuerſificatis debet eſſe clara.

Diſpoſitio ſtatuti non habet locum, vbi non conueniunt verba ipſius, deciſ. 592. n.3.

Diſpoſitio quando emanauit ad diuerſum effectum, non poteſt dici, quod emanauerit ad correctionem alterius, deciſ. 385. num. 6.

Diſpoſitio teſtatoris diſcretiua operatur vt ſit facienda diuerſa interpretatio à ſignificatione verborum teſtamenti, deciſ.627. num. 8.

Diſpoſitio c. auaritiæ, de elect. in 6. ceſſat in multis caſibus, & ſpecialiter, vbi adeſt priuilegium, deciſ.741. n. 4.

Diſpoſita, quæ non ſunt in vno capite ſtatuti, ſatis eſt, quod ſint diſpoſita in alio, deciſ.103. n.2.

Diſpoſitio non alteratur ex nominis ſuppoſitione, ſi conſtat de corpore perſonæ, deciſ. 566. num. 3. Maximè quando perſona eſt in præſentia, & poteſt demonſtrari ad oculum, numer. 3.

Diſpoſitio non intelligitur de primo actu, quando non conſummatur effectus in illo actu, deciſ.379. n.1.

Diſpoſitio, quæ habet tractum ſucceſſiuum, ad hæredes etiam refertur, deciſ.626. n.5.

Diſpoſitionis vna pars, aliam declarat, deciſ. 294. n.6.

Diſpoſitio conditionalis, non purificata conditione, nihil poteſt ineſſe, deciſ.16. n.1.

Diſpoſitio conditionalis non poteſt adimpleri per æquipollens, deciſ.16. n.2.

Diſpoſitio facta de vno toto integrali, intelligitur facta de toto, non autem de partibus illius, deciſ.144. num. 3. Vbi etiam de poſſeſſione, n. 5.

Diſpoſitio teſtatoris facta, & limitata ad certum tempus, vltra illud non debet extendi contra mentem teſtatoris prædicti, deciſ.663. n.3.

Diſpoſitio quæ fit à non domino, qui poſtea efficitur dominus, remanet valida, deciſ.370. n.4.

Diſpoſitio, quæ de ſui natura conditionalis non eſt, non efficitur conditionalis per verba cum conditione, pacto, &c. deciſ. 163. n. 2.

Diſpoſitio numquid reddatur conditionalis, ex eo, quod in ea expreſsè appoſitum fuerit verbum, conditio, deciſ. 163. num. 2.

Diſputatio quælibet ſemper fit præſuppoſitis terminis habilibus, deciſ. 128. n.7.

Diſtributiones quotidianæ veniunt appellatione fructuum, quando præbendæ ſunt diſtinctæ in Eccleſia, bona poſſidentur in communi, & poſtea ſingulariter certo anni tempore diſtribuuntur, deciſ.449. n.1.

Diſtributiones accreſcunt intereſſentibus, deciſ.665. n. 9.

Diſtributiones quotidianæ non acquiruntur à titulari ante præſtitum ſeruitium, deciſ. 133. n. 2.

Diſtributiones, & fructus non debentur antequam habens curam animarum, vel etiam Canonicus profeſſionem faciat iuxta formam decreti Concilij Tridentini, ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12. Rubric. Prouiſi etiam, deciſ. 157. n.1.

Diſtributiones clerici abſentis, & non reſidentis accreſcunt alijs de Capitulo intereſſentibus, & beneficiatis, deciſ.107. num. 1.

Diuiſio per errorem facta non nocet, deciſ.624. n.10.

Diuiſio beneficiorum regulariter prohibetur, deciſion. 288. num. 3.

Diuiſio non præſumitur ex longi temporis poſſeſſione, deciſ.384. num. 6.

Diuiſio non præſumitur, vbi ſubeſt inæqualitas, deciſ. 384. num. 6.

Diuiſio inter emphyteutas, præſertim ſi fiat æqualiter, eſt permiſſa etiam Domino irrequiſito, deciſ. 544. n.2.

Diuiſio dicitur alienatio neceſſaria, deciſ.544. n.3.

Diuiſio rei emphyteuticæ non impeditur ex eo, quod alter ſociorum poſſet facere conditionem alterius ſua culpa deteriorem non ſoluendo Canonem, deciſ. 544. n.3.

Diuiſio fructuum pro rata temporis non fit in actu voluntario, ſed in neceſſario, deciſ.278. num.6.

Diuitiæ quales debeant eſſe in auo materno ad hoc, vbi neptem pauperem dotare teneatur, deciſ. 233. n.1.

Diues auus maternus dotare tenetur in ſubſidium neptem ex filia, deciſ. 233. n. 1.

Diuortium præſupponit matrimonium præcedens, deciſ. 987. num.5. Vbi etiam quod propriè dicitur diuortium, vbi adeſt matrimonium.

Doctor præſumitur in iure peritus, nec poteſt contrarium dicere,

quia

quia allegaret ſuam turpitudinem, deciſ.485. n.4.
Doctori danda non eſt reſtitutio in integrum, deciſ. 485. num. 4.
Doctorari nemo debet non ſeruatis ſtatutis & ordinationibus, etiamſi ſit diligenter exercitatus, & de eius peritia, & diligentia conſtet, deciſ.167. n.11.
Doctoratus qualitas magna eſt, deciſ. 36. n.2.
Doctor in beneficio præfertur non Doctori, deciſ.36. n.2.
Doctoris dictum intelligendum eſt ſecundum auctoritates, quas allegat, deciſ.474. n. 9.
Dolus non præſumitur, ideò ab allegante probandus eſt perſpicuis iudicijs, deciſ. 468. n.2.
Dolus, & contemptus eſſet in eo, qui habuit iuſtam credendi cauſam, deciſ.200. n.3.
Dolus, nunquam inter ſocios videtur remiſſus, deciſ.769. n.1.
Dolo dicitur eſſe, qui petit, quod ſtatim reſtituturus eſt, deciſ. 770. n. 1.
Dolus præſumptus non ſufficit ad infringendam rem iudicatam, ſed requiritur, quod probetur interueniſſe dolum verum claris, & perſpicuis probationibus, deciſ.184. n.4.
Doli, & fraudis ſuſpicio ceſſat in his, quæ palam, & publicè fiunt, deciſ.206. n.10.
Dolus non committitur contra conſentientem, deciſ. 183. num. 1.
Dolus non præſumitur, ſed debet perſpicuis coniecturis probari, deciſ. 118. n.1.
Dolus non præſumitur in eo, qui omiſit aliquid deſcribere in inuentario, ſed ignorantia, deciſion. 118. num. 1. & 2. Vbi maximè ſtante clauſula, & proteſtatione addendi, ſi quid apparebit omiſſum, & ſtante appoſitionem de defectu bonorum, bona omiſſa fuerint in inuentario deſcripta.
Dolus vbi interuenit ab vna parte, facit deficere conſenſum ex alia, deciſ.88. n.1.
Domicilium probatur ex animo habitandi, & permanendi, deciſ. 188. num. 1. Vbi num. 2. ex quibus colligatur ritè animus.
Domicilium habitationis in duobus locis quis habere poteſt, deciſ.188. n.4.
Domicilium, & origo patris tranſit in filium, deciſ. 277. num. 7.
Domicilium contractum dicitur ex tranſpoſitione familiæ, ac ſupellectilium, deciſ. 113. n.1.
Domicilium vbi quis contulit, ibi incola eſſe dicitur, deciſ.188. num. 1.
Dominium vtile in conceſſione officij, quando cenſeatur conceſſum vltra fructuum perceptionem, deciſ. 495. num.5. & ſeqq.
Dominium poſſeſſor probare non tenetur ſed illius probationem in aduerſarium transfert, deciſ.652. n.1.
Dominium antiquiſſimum probatur indicijs, & coniecturis, deciſ.12. n.2.
Dominium probatur ex actu recognitionis in dominum inter recognoſcentem, & recognitum, deciſ.12. n.3.
Dominium probatur ex eo, quod quis diſponit de rebus, de quarum dominio agitur, deciſ.12. n.4. & 6.
Dominium cenſetur probatum ex conceſſione facta ab aliquo reo, de quo agitur, deciſ.12. num.6. & 7. Vbi declaratur hæc concluſio, & n. 8.
Dominium probatur coniecturis, & præſumptionibus, quando non agetur ad rei vindicationem, ſed ad alium effectum, deciſ. 12. n. 6.
Dominium non dicitur habere is, qui ſine alterius conſenſu diſponere non poteſt de re, de cuius dominio agitur, deciſ.12. num. 8.
Dominium non probatur per inſtrumenta donationis, deciſ. 12. Declara, vt n.10.
Dominium antiquum non tollitur ex collatione in titulum, deciſ.25. n.2.
Dominium ex contractu Principis transfertur etiam ſine traditione, deciſ.664. n.18.
Dominium non probatur, nec per ſententiam, nec per confeſſiones, non ſecuta traditione, deciſ.673. n.4.
Dominium Eccleſiæ acquiritur ſine traditione, deciſ. 673. num. 4.
Dominium non probatur ex ſola inueſtitura abſque adminiculis, deciſ.697. n.3.
Dominium ſpectat ad eum, qui ex ſecundo decreto immiſſus eſt in poſſeſſionem à iudice, deciſ. 534. n.2.
Dominium rerum Eccleſiæ de iure eſt penes ipſam Eccleſiam, adminiſtratio vero penes Prælatum, ſeu beneficiatum, deciſ. 694. n. 8.
Dominium probatur ex eo, quod quis poſſidebat, deciſ.718. n.9.
Dominium rei emptæ ſpectat ad illum, qui emit, & pretium erogauit, deciſ.677. n.1.
Domini reſeruatio probat dominium eſſe apud illum, cui ſit reſeruatio, deciſ.677. n.1.
Dominium vbi incidenter in iudicio deducitur, probatur ex ſola poſſeſſione, deciſ.331. n.2.
Dominium transfertur abſque traditione, vbi quis eſt iam in poſſeſſione, deciſ.725. n.6.
Dominium probatur ex confeſſione, tam contra confitentem, quam contra ſingularem ſucceſſorem, deciſ.193. n.2.
Dominium probatur ex pacifica poſſeſſione iuncto inſtrumento acquiſitionis, deciſ.19. n.1.
Dominium, vbi de eo incidenter agitur, leuioribus probationibus probatur, deciſ.19. n. 1.
Dominium rei ſuæ nemo ſine facto amittere poteſt, deciſ. 97. num. 2.
Dominus promittens mercedem ſactori ſuo, poteſt eam reuocare poſt annum, niſi certum tempus aſſignatum ſit, deciſ.34. num. 7.
Dominus alicuius poteſt ad ſui libitum de ipſa re diſponere, deciſ. 43. n. 1.
Domini, & poſſeſſores eiuſdem rei duo in ſolidum eſſe non poſſunt, deciſ.520. n.3.
Dominus debet præferri in venditione fructuum facta per vaſallum, deciſ.550. n.2.
Dominus non poteſt emphyteuſis diſſolutæ ob lineam finitam capere poſſeſſionem propria auctoritate, quicquid ſi in diſſolutione ob non ſolutum canonem, deciſ. 85. num. 4. Vbi etiam ſtante pacto capiendi poſſeſſionem propria auctoritate.
Dominus directus poteſt finita emphyteuſi per viam manutentionis ratione ciuilis poſſeſſionis recuperare naturalem, deciſ. 85. n. 6.
Dominus directus poteſt propria auctoritate expellere emphyteutam, quando negat directum dominium, deciſion. 85. num. 6.
Domus verbum idem importat, quod verbum familia, deciſ. 282. n. 1.
Domus verbum importat agnationem, deciſ.282. n. 2.
Domus dicitur totum integrale conſtans ex fundamentis, parietibus, & tectis, deciſ.144. n. 1.
Donationis conditio ſi non fuerit obſeruata, an, & quomodo donationem reſoluat? deciſ. 1. num.2.
Donatio villarum, & caſtrorum facta Monaſterio cum omnibus ſuis Eccleſijs, decimis, primitijs, & oblationibus valent confirmata à Pontifice, deciſ. 512. num. 1. & ſeqq. Vbi num. 3. quod amplius talis donatio valet cum ſola auctoritate ordinarij.
Donatio, ſeu conceſſio facta à rege Monaſterio caſtrorum, & villarum vna cum Eccleſijs illis exiſtentibus, cenſetur facta quoad temporalia, & ſpiritualia, quando dictum Monaſterium ab omni iuriſdictione Ordinarij exemptum in ius, & proprietate Sedis Apoſtolicæ poſitum fuit, deciſion. 512. num. 4.
Donare Rex non poteſt Eccleſias, in quibus nullum ius habebat, deciſ.512. Declara, vt n. 5. & 6.
Donatio omnium bonorum valet, quia intelligitur tantum de præſentibus, & non de futuris, deciſ. 458. n. 2.
Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum ad fauorem Eccleſiæ facta valet, deciſ.458. n. 3.
Donationis inſinuatio non requiritur, niſi illa excedat Scuta 700, noſtri temporis, deciſ.458. n.4.
Donationis inſinuatio omiſſa non vitiat, niſi in exceſſu, deciſ. 458. n. 4.
Donationis inſinuatio non requiritur, quando eſt reciproca, & ob cauſam, vt puta cum onere alendi donatorem, deciſ. 458. num. 5.
Donationis inſinuatio non requiritur in donatione facta Eccleſiæ, deciſ. 458. n.6.
Donatio facta ſub modo præſtationis alimentorum, vel ſub aliqua alia conditione, & modo alimentis non præſtitis, & modo non ſeruato reuocari poteſt, deciſ.458. Declara, vt num.7. & ſeq.
Donatio facta à minore ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs non valet, deciſ.410. n.2.
Donatio filijſfamilias facta ſine conſenſu patris de bonis, in quibus pater habet vſum fructuum, inualida eſt, deciſ. 596. num. 1. & 2. Vbi amplius, quod non valet non ſolum quoad vſumfructum, ſed nec etiam quoad proprietatem.
Donationis inſinuatio tendit ad illius confirmationem, non autem ad augumentum, deciſ.596. n.6.
Donatio filijſfamilias facta de bonis, in quibus pater habet vſumfru-

fructum ſine illius conſenſu, iuramento non validatur, deciſ. 596. n. 7. & 8.
Donatio iuriſpatronatus non valet ſine conſenſu Ordinarij, deciſ. 337. num. 4. & 5. Vbi quod nec ſufficit conſenſus Vicarij non habentis ſpeciale mandatum, etiam abſente Epiſcopo.
Donatio iuriſpatronatus ſine conſenſu Ordinarij, licet nulla ſit, valet tamen in præiudicium donantis, & eius hæredum, deciſ. 337. n. 7. Vbi declaratur hæc concluſio.
Donatio iuriſpatronatus facta ſine conſenſu Epiſcopi poſt mortem donantis, quando poſſit ab Epiſcopo confirmari, deciſ. 337. n. 7.
Donans rem alienam, dicitur eſſe in mala fide, deciſ. 394. n. 2. in fine.
Donatarius conſentiendo, quod donans per viam teſtamenti diſponat de re donata, ſibi præiudicat, deciſion. 463. num. 1.
Donatio, licet reuocetur quoad primum donatarium, non tamen cenſetur reuocata quoad ſubſtitutos, deciſion. 494. num. 1.
Donare poteſt Prælatus ex cauſa remunerationis, deciſ. 241. num. 2.
Donatio an dicatur immoderata, debent attendi facultates donantis, & merita donatarij, deciſ. 241. n. 13.
Donatio iuriſpatronatus, ſeu iuris præſentandi facta laico abſque conſenſu Ordinarij nulla eſt, deciſ. 257. n. 1.
Donatio inter virum, & vxorem eſt prohibita, deciſ. 6. n. 2.
Donatio cenſetur facta ſine præiudicio creditorum donantis, deciſ. 552. n. 5.
Donatarius qui non adimpleuit conditiones in donatione appoſitas donatione non iuuatur, deciſ. 552. n. 5.
Donatio eſt contractus nominatus, deciſ. 552. n. 5.
Donationis factæ vſus impeditur donatarijs, quouſque impleant conditiones in donatione appoſitas, deciſ. 553. n. 5.
Donatio non præſumitur, & de iure debet capi omnis interpretatio, per quam excludatur, deciſ. 552. n. 6.
Donanti ſine cauſa reſtitutio in integrum conceditur, deciſ. 483. num. 1.
Donanti facta ob ſeruitia, ſi non apparet, quæ ſeruitia, intelliguntur ex qualitate perſonæ, & alijs adminiculis, deciſ. 483. num. 6.
Donatarius non valens agere ad rem donatam euictam, quia donator noluit teneri de euictione, poſt tamen agere ad pretij illius reſtitutionem, deciſ. 483. n. 7.
Donatio non dicitur facta ſine cauſa quando ex ea vtilitas aduenit donatori, deciſ. 483. n. 8.
Donatio facta per virum vxori per viam confeſſionis non confirmatur, niſi per mortem viri, deciſ. 683. n. 10. Fallit vbi non eſt inſinuata, & excedit ſummam quingentorum aureorum, num. 10.
Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, vbi eſt valida, comprehendit etiam bona poſt donationem acquiſita, deciſ. 520. n. 1.
Donatæ rei poſſeſſio dicitur translata in donatarium ex reſeruatione vſusfructus ſibi facta per donantem, deciſion. 520. num. 2.
Donans in rei ſuæ traditione quamlibet conditionem apponere poteſt dummodo conditio non ſit a iure improbata, & donatarius tenetur præſtare conditionem appoſitam, etiam quod reſpiciat fauorem tertij, deciſ. 229. n. 5.
Donatio beneficij importat donationem iuris prouidendi de beneficio, deciſ. 71. n. 4.
Donatio præſumitur ratione coniunctionis, deciſion. 305. num. 5.
Donare non poteſt Epiſcopus iura ſuæ Eccleſiæ, vel exceptionem concedere abſque Capitulo, deciſ. 382. n. 3.
Donatio captatoria matrimonij, videlicet quando vnus propter merum lucrum vult inducere alium ad ſibi nubendum, non valet, deciſ. 377. num. 1. Secus eſt ſi promittatur aliquid cauſa dotis, vel donationis propter nuptias, num. 1.
Donatio facta præcedentibus ſponſalibus præſumitur facta ex cauſa ſponſalium, deciſ. 377. n. 2.
Donatio propter nuptias non eſt pura, & ſimplex donatio, ſed ex cauſa oneroſa propter dotem, deciſ. 377. n. 2.
Donatio facta inter ſponſos collata in tempus futuri matrimonij non valet, cum tali tempore non poſſit conſiſtere donatio inter virum, & vxorem, deciſ. 377. num. 3. Fallit vbi donatio fuit à principio perfecta, ſed reſolubilis in caſu non ſequuti matrimonij, num. 3. Fallit ſecundo ſtante iuramento, num. 3.
Donatio, quæ interuenit inter ſponſos præſumitur prouenire ex ſponſalitia largitate, deciſ. 377. n. 4.
Donatio propter nuptias non requirit inſinuationem, deciſ. 377. num. 5.
Donatio propter nuptias inter ſponſam eſt à iure permiſſa, deciſ. 377. n. 5.
Donatio conditionalis, quod donatarius nubat de conſenſu donantis valida eſt, deciſ. 91. n. 1.
Donatio conditionalis eſt defectu conditionis vitiatur, deciſ. 9. num. 1.
Dotis lucrum non debetur vxore moriente infra annum ex ſtatuto Maceratæ, deciſ. 410. n. 1.
Dos, quæ debetur ab auo paterno nepti ex filia ob egeſtatem patris, dicitur ſubſidiaria, deciſ. 249. n. 1.
Dos, quæ debetur in ſubſidium, non videtur rigoroſè taxanda, ſed ad meram dotandæ neceſſitatem, deciſ. 249. n. 1. & 6.
Dos, & alimenta æquiparantur, deciſ. 249. n. 1.
Dos, quæ ab aliquo debetur in ſubſidium, debet eſſe talis, vt dotans cum ſua familia egeſtatem non patiatur, deciſ. 249. num. 3.
Dos qualis, & quanta conſtituenda ſit in Vrbe his, qui proprijs manibus laborant, deciſ. 249. n. 5.
Dos, quæ datur mulieri nubenti, debet eſſe maioris quantitatis ea, quæ datur ingredienti monaſterium, deciſ. 249. n. 6.
Dotare tenetur auus maternus diues nepotem ex filia in ſubſidium, deciſ. 233. n. 1.
Dos intelligitur promiſſa nedum verbis expreſſis, ſed etiam ambiguis, deciſ. 688. n. 4.
Dotis non ſolutæ interuſuria ad rationem Scutorum ſex pro quolibet centenario debentur viro ſubſtineate onera matrimonij, deciſ. 574. n. 1. & 2. Vbi quod huiuſmodi intereſſe non dicitur exceſſiuum.
Dotalis fundus datus æſtimatus viro ſit ipſius viri, quaſi illum emerit, deciſ. 413. n. 6.
Dos ſoluto matrimonio deſinit eſſe dos, deciſ. 646. n. 9.
Dos ſuccedit loco legitimæ, deciſ. 528. n. 3.
Dos quando ſuccedit loco legitimè, de ipſa legitima eſt detrahendo, deciſ. 408. num. 1. Fallit in eo quod excedit legitimam, num. 6.
Dos ſuccedit loco legitimæ, vel ex diſpoſitione ſtatuti: Vel ex diſpoſitione teſtatoris, deciſ. 408. n. 1.
Dos ſuccedit loco legitimæ ſtante ſtatuto fœminarum excluſiuo, deciſ. 408. n. 2. Vbi maximè ſi ſtatutum excludat dotatam, & propter dotem, n. 2.
Dos ſuccedit loco legitimæ ex diſpoſitione teſtatoris, quando teſtator agnouit filias ſuas, relinquendo illis iure inſtitutionis dotes, deciſ. 408. n. 3.
Dos fœminæ per ſtatutum excluſæ, quando excedit legitimam, non minuit portionem maſculorum, licet quod eſt infra cedat eorum beneficio, & eorum legitimam impinguet, non autem hæreditatem augeat, deciſ. 408. n. 6.
Dos vxoris teſtatoris debet detrahi ex fideicommiſſo ante reſtitutionem, deciſ. 259. n. 2.
Dotis conſtitutio ſicut probatur coniecturis, ſic etiam dotis quantitas, deciſ. 195. n. 2.
Dos quamuis modica videatur habito reſpectu ad facultates dotantis, tamen poteſt eſſe non modica, quando dotata erat vnica, quod maritus eam duxerit propter ſpem ſuccedendi ſocero, deciſ. 195. n. 2.
Dos congrua, licet dicatur illa, quæ non eſt minor legitima ſtante ſtatuto excluſiuo fœminarum propter maſculos, hoc tamen eſt verum poſt obitum patris, deciſ. 195. n. 3.
Dotis congruitas fieri debet tempore dotationis, deciſ. 195. num. 4.
Dotatæ filiæ de auitis facultatibus poſt dotationem, nihil debetur, deciſ. 195. n. 4.
Dotis ſolutionem non fuiſſe factam deprehenditur, ex eo, quod promiſſa fuerunt alimenta, quæ alias fruſtra eſſent promiſſa, deciſ. 527. n. 1.
Dotis promiſſio facta cenſetur ſub conditione ſi matrimonium ſequatur, deciſ. 471. n. 1.
Dotis ſolutio non probatur ex inſtrumento dotis, quando teſtes deponunt contrarium, & contra inſtrumentum ſunt alia adminicula, deciſ. 470. n. 3.
Dotis pactum reſtitutionis poſt dotem conſtitutam appoſitum ante matrimonium, tamen valet, deciſ. 381. n. 3.
Dotis reſtitutionis pactum poteſt etiam apponi in inſtrumento traditionis poſſeſſionis, deciſ. 381. n. 3.
Dos ex ſtatuto Vrbis ſuccedit loco legitimæ, deciſ. 381. n. 4.
Dotalis fundus, nec à viro cum conſenſu mulieris, nec à muliere alienari poteſt, deciſ. 619. n. 1.
Dotis receptionis confeſſio facta per virum, vbi eſt ſimulata, non præiudicat creditoribus mariti etiam futuris, deciſion. 683. num. 3.
Dotis receptionis confeſſio ex præſumptionibus, & coniecturis colli-

colligitur, an emancipauerit animo donandi, & in præiudicium creditorum futurorum, deciſ.683. n.4.

Dotis receptionis dotis præſumitur emanaſſe à viro animo præiudicandi, creditoribus, quando vir de tempore confeſſionis erat magno ære alieno grauatus, deciſ.683. n.5.

Dos congrua vt cognoſcatur, quæ ſit, debent attendi qualitates tam ſoluentis quam eius, cui ſoluitur, deciſ. 683. num. 6.

Dotis receptionis confeſſio præſumitur facta animo donandi, quando ſolutio ei, qui dotem ſoluere debebat, erat ferè impoſſibilis, deciſ. 683. n.6.

Dotis receptionis confeſſio præſumitur facta animo donandi, quando (ſi vera eſſet ſolutio dotis) eſſet facta ante tempus conuentum, deciſ.683. n.7.

Dotis receptionis confeſſio redditur ſuſpecta, quando in ea maritus nullum præſtitit iuramentum aſſertorium, ſeu promiſſorium, deciſ.683. n.8.

Dotis receptionis confeſſio non dicitur facta ſub ſpe futuræ numerationis, quando eſt relatiua ad quietantias, & ſic eſt de ſoluta, & non de ſoluenda, deciſ. 683. n.9.

Dotis receptionis confeſſio præſumitur vera, vbi conſtat ſolutione alicuius ſummæ in confeſſione enunciatæ, deciſ. 683. num. 12. Vbi limita.

Dotis receptionis confeſſio præſumitur vera vbi maritus poſt confeſſionem vxori alimenta præbuit, deciſ. 683. num. 13. Aduerte, dictam coniecturam eſſe leuem, & per ſe ſolam non ſufficere, num. 13. Vbi quod tollitur per alias coniecturas, & nec habet locum, vbi poteſt præſumi alimenta fuiſſe alia de cauſa præſtita.

Dotis lucrum illud ſolum dicitur marito delatum à ſtatuto, quod maritus habet cum effectu ex titulo lucratiuo, deciſion. 653. num. 1.

Dos à patre profecta, ad patrem reuertitur, deciſ. 521. n.1.

Dotis cauſa eſt priuilegiata aduerſus ſolemnitates ſtatutarias commones alijs contractibus, deciſ. 521. n.2.

Dotis legatum debetur etiamſi legataria Monaſterium ingrediatur, deciſ. 428. num. 3. Dic tunc demum id habere locum, ſi legatum quæratur Monaſterio, alias non poteſt legatum ad extraneum tranſmitti, n.3. & 6.

Dotis legatum filiæ integrum debetur, licet filia fuerit nupta à fratre cum minori dote, deciſ. 428. n.6.

Dotis fructus in terminis ſtatuti Vrbis c. 137. lib. 1. debentur viduæ ob moram non ſolutæ dotis poſt iudicialem interpellationem, deciſ. 246. n.5.

Dotis lucrum debitum vigore ſtatuti, dicitur debitum neceſſarium, deciſ. 246. n.4.

Dos debet eſſe penes eum, qui ſuſtinet onera matrimonij, deciſ. 115. n.2. Vbi de matrimonio ſpirituali.

Dos data moniali vnius Monaſterij, quæ poſtea effecta fuit monialis alterius, debet per primum Monaſterium reſtitui ſecundo, deciſ. 115. n.2.

Dotis fructus non debentur poſt dotem exactam, tanquam acceſſoria ad dotem ipſam, & officio iudicis debiti, deciſ. 80. n. 2. Contrarium vero firmatur, n. 2. Maximè in fructibus debitis conditione ex ſtatuto.

Dotis fructus per taciturnitatem longi temporis cenſentur remiſſi, quod longum tempus debet ſaltem eſſe decennium à die moræ, deciſ. 80. num. 4. Fallit in fructibus debitis conditione ex ſtatuto, num. 4. Fallit ſecundo in eo qui ſæpius fructus petijt, & proteſtatus fuit, num. 4.

Dotis confeſſio receptæ facta à marito conſtante matrimonio, vbi de poſſeſſione non apparet, præſumitur facta in fraudem donationis, deciſ. 61. n. 1. & 2.

Dotis receptionis confeſſio facta à marito conſtante matrimonio poteſt impugnari etiam poſt lapſum biennij, deciſion. 61. num. 2.

Dotis receptionis confeſſio facta à marito conſtante matrimonio tertio non præiudicat, niſi pro confeſſione concurrant coniecturæ, & adminicula, deciſ. 124. n.1.

Dotis receptionis confeſſio facta à marito præiudicat tertio, ſi præcedat dotis promiſſio, deciſ. 124. n.3.

Dotis receptionis confeſſio facta à marito præſumitur vera, & tertio præiudicat, vbi probatur ſolutio aliqua partitarum in confeſſione enunciatarum, deciſ. 134. n. 4.

Dos poteſt ſolui ſocero, deciſ. 292. n.1.

Dos debet ſolui ſocero, vbi filius habitat cum patre, & mulier fuit ad domum ſoceri traducta, & ab ipſo alita, deciſ. 292. num. 1.

Dos datur pro oneribus matrimonij, & ideò debet eſſe apud eum, qui onera matrimonij ſuſtinet, deciſ. 292. n.8.

Dotis receptæ confeſſio facta à marito, vbi præcedit dotis promiſſio, præiudicat marito hæredibus, & creditoribus, deciſ. 324. n. 3.

Dotis quantitas ad euitandam diſpoſitionem l. hac edictali, C. de ſecund. nuptijs, non probatur ex ſola confeſſione mulieris, deciſ. 121. n.3.

Dos data primo viro præſumitur data etiam ſecundo, deciſ. 121. n. 3. Declara, non habere locum dictam præſumptionem, vbi agitur de materia l. hac edictali, C. de ſecund. nuptiis, & quando ex primo matrimonio extant liberi, n. 3.

Dotis lucrum debitum vigore ſtatuti debetur, non ſolum de dote data, ſed etiam promiſſa, & non ſoluta, deciſ. 31. n.1.

Dotis lucrum debetur etiam vbi pro dote fuit aſſignatum nomen debitoris, licet à marito non fuerit exactum, deciſion. 31. num. 2.

Dos promiſſa habetur pro ſoluta in odium non ſoluentis ad effectum, vt ſit locus lucro dotis ex diſpoſitione ſtatuti delato, deciſ. 31. n. 2.

Dos, cum qua monialis fuit in Monaſterio recepta, dicitur congrua, nec debet iterùm dari, deciſ. 60. n. 1.

Dos minor de conſuetudine datur ingredienti Monaſterium, quam nubenti in ſæculo, deciſ. 60. num. 1. Vbi aſſignatur ratio.

Dos datur matrimonij cauſa, non ſolum im matrimonio carnali, ſed etiam in ſpirituali, deciſ. 60. n. 1.

Dotis in conſtitutione attenditur conſuetudo loci, & dicitur competenter dotata, quæ habuit dotem iuxta conſuetudinem loci, & ſatis ſit ſtatuto excludenti dotatam, deciſ. 60. num. 1.

Dos Scutorum 500. eſt dos conſueta in Vrbe dari ingredientibus Monaſterium, deciſ. 60. n.2.

Dote carnali ad dotem ſpiritualis matrimonij reſpectu quantitatis non benè arguitur, deciſ. 60. n.4.

Dos, vt dicatur congrua, non debet attendi quid pater alteri filiæ aſſignauerit, ſed quid ſibi aſſignandum fuiſſet, deciſ. 60. num. 4.

Dotis fructus debentur propter onera matrimonij, & ſpectant ad maritum, qui illa ſupportat, deciſion. 72. numer. 3.

Dos filiæ ſpuriæ conſtituta, mortuà filia ſine filijs, reuertitur ad dotantem, vel eius hæredes, niſi fuerit per iudicem conſtituta ſecundum taxationem, & valorem alimentorum, quia tunc non tranſit ad hæredes patris, ſed ad hæredes filiæ, deciſ. 396. n.1. Declara, vt n. 4.

Duæ enunciatiuæ in antiquiſſimis, quorum memoria hominum in contrarium non extat, plenè probant, deciſion. 123. num. 4.

Duo poſſunt poſſidere vnum prædium, vnus, ſcilicet, reſpectu certorum fructuum, & alius reſpectu aliorum fructuum, deciſ. 223. n.12.

Duobus iudicibus exiſtentibus, vno abſente, quando alter pronunciare poſſit, deciſ. 486. n.9.

Duo iudices quando ſunt delegati, vnus ſine alio pronunciare non poteſt, & quid ſi vnus iudex eſt abſens, deciſion. 451. num. 12.

Duo iudices inſimul deputati, quando vnus, altero abſente, pronunciare poſſit, & quid ſi abſens redierit, deciſ. 572. num. 8. & 9.

Duæ negatiuæ, videlicet, non niſi, habent implicitam affirmatiuam, deciſ. 495. n.3.

Duobus peritis concordantibus magis creditur, quam tertio diſcordanti, deciſ. 554. n.4.

Duo vincula magis ligant, quàm vnum, deciſ. 749. n.2.

Dubia verba interpretari debent contra proferentem, deciſ. 2. num. 1.

Dubietas iuris poteſt colligi ex facto iudicis, qui etiam ſuper eo dubitauit, deciſ. 662. n.7.

Dubius actus non debet nocere, neque inducere ſimulationem, deciſ. 413. n.5.

In dubio debet accipi illa intèrpretatio, quæ religioni fauet, deciſ. 333. n.2.

Dubius litis euentus ad effectum reſcindendi tranſactionem difficilis eſt probationis, nec poteſt probari, niſi per peritos iuris, qui ſciant æſtimare dubium litis euentum, deciſ. 715. num. 3.

In dubio debet iudicari pro reo, & pro poſſeſſore, deciſ. 457. num. 2.

Dubietas æquiparatur ignorantiæ facti, deciſ. 361. n.2.

Dummodo non ſit alteri ius quæſitum, hæc clauſula præſeruat etiam ius quæſitum ex præſentatione, deciſ. 52. n 3.

Dummodo non ſit ius quæſitum, clauſula hæc præſeruat, non ſolum ius in re, ſed etiam ius ad rem validam, & conſiderabile, deciſ. 253. n. 1. & 2. Vbi maximè ſi tale ius fuerit deductum in iudicium ante gratiam per alium obtentam.

Dummodo remaneant, &c. clauſula appoſita in gratia reſeruationis penſionis, debet iuſtificari per penſionarium,

etiamſi agatur contra eum, qui conſenſit penſioni, cum per eam gratia fiat condiiionalis, deciſ. 417. n. 1. Fallit quando dicta clauſula non eſt appoſita reſeruationi penſionis, ſed conſequutiuè ad modificandum, & limitandum clauſulam antecedentem, etiamſi alia penſionis annuæ vltra præfatas alijs perſonis aſſignatæ exiſtant, n. 1. Vbi maximè ſi non omnes dictæ clauſulæ ab vno verbo regantur.

Duplicationem quietantiarum allegans, illam probare debet, deciſ. 425. n. 3. & 4. in fine.

E

ECcleſiæ bonorum alienatio interdicta eſt, etiam in vtilitatem Eccleſiæ ſine ſpeciali Summi Pontificis licentia, deciſ. 631. num. 1.

Eccleſiæ bona, quæ ſunt difficilis recuperationis, poſſunt inconſulto Summo Pontifice alienari, quod an verum ſit, & quando, deciſ. 631. n. 3. & ſeqq.

Eccleſiæ bonorum alienatio, licitè poſſunt ab Epiſcopo alienari inconſulto Summo Pontifice, quando ſunt penitus incerta, & incognita, quod an verum ſit, & quando, deciſ. 631. num. 3. & ſeqq. & n. 4. Vbi etiam quando talia bona dicantur incerta & incognita.

Eccleſia habet intentionem fundatam in iuriſdictionalibus ſuper toto ſuo ſtatu, & territorio in temporalibus, & hoc reuocare in dubium eſſet erroneum, deciſ. 230. n. 3.

Eccleſiæ Cathedralis erectio cum vnione beneficiorum facta à Pontifice in Conſiſtorio præuia cognitione, non indiget iuſtificatione, deciſ. 612. n. 1. & n. 7. Vbi declaratur hæc concluſio, & n. 8. Vbi de eadem materia.

Eccleſiæ Cathedralis erectio fieri nequit ſine dote, & ſic ſine beneficiorum vnione, quæ propterea dicitur acceſſoria, ad erectionem, & ab ea eſt quid indiuiduum, nec ſperari poteſt, deciſ. 612. n. 6.

Eccleſiæ Cathedralis conſuetudo in præiudicium Canonicorum non inducitur ſine eorundem Canonicorum conſenſu, deciſ. 491. n. 4.

Eccleſiæ parochialis poſſeſſio cenſetur probata per exercitium ſpiritualium actuum ad Curatum pertinentium, deciſ. 560. num. 4.

Eccleſiæ alicuius vnione facta, an priuilegiatus habeat ſuam annatam? & an hoc ſolum intelligatur de prima vacatione? an verò etiam de tempore futuro? deciſ. 659. n. 14.

Eccleſiæ dominium acquiritur ſine traditione, deciſion. 673. num. 4.

Eccleſia an ſit collegiata, ex quibus deprehendatur, deciſ. 481. num. 4.

Eccleſiarum diſmembrationes, vt valeant, requiritur ſolemnitas, & iuſta cauſa, & quæ dicantur iuſtæ cauſæ, deciſ. 288. num. 1. & 2.

Eccleſias diſmembrandi iuſta cauſa non eſt ſola populi aucti numeroſitas, niſi etiam accedat diſtantia loci, & difficultas Parochianorum, deciſ. 288. n. 2.

Eccleſiæ diſmembrationis iuſta cauſa non eſt, quod illa non ſit capax totius populi, & ſic difformis, deciſ. 288. n. 3.

Eccleſiæ diſmembratio requirit ſolemnitatem, quæ requiritur in alienatione rerum Eccleſiæ, deciſ. 288. n. 4.

Eccleſiæ in diſmembratione requiritur conſenſus Capituli, nec ſufficit conſenſus Vicarij, deciſ. 288. n. 4.

Eccleſiæ Rectoris confeſſiones, & Parochianorum, quando præiudicent Eccleſiæ, deciſ. 573. n. 6.

Eccleſia vnita diſſoluta vnione retinet ſuos honores, ſtatuta & priuilegia ſicut antea, deciſ. 708. n. 4.

Eccleſiarum vnitarum Vicarij debent eſſe perpetui, ſiue vnio fiat Monaſterio, ſiue alteri beneficio, deciſ. 710 n. 4.

Eccleſiæ, vel minori an detur reſtitutio pro qualibet modica læſione, deciſ. 338. n. 6.

Eccleſiæ rerum dominium de iure eſt penes ipſam Eccleſiam, adminiſtratio vero penes Prælatum, ſeu beneficiatum, deciſ. 694. n. 8.

Eccleſia collegiata ea dicitur, cuius presbyteri capitulariter congregantur, & quæ habet arcam, & ſigillum commune, deciſ. 315. n. 3.

Eccleſia collegiata ea dicitur, quæ communiter reputatur pro tali, deciſ. 315. n. 4.

Eccleſia Parochialis, vbi ad alium locum transfertur, deſinit eſſe parochialis, deciſ. 228. n. 2.

Eccleſia vt dicatur parochialis, requiritur reciproca, & viciſſitudinaria neceſſitas miniſtrandi, & recipiendi Sacramenta inter Curatum, & populum, deciſ. 228. n. 4.

Eccleſia vt dicatur parochialis, requiritur diſtinctio limitum, deciſ. 228. n. 2.

Eccleſiæ omnes tenentur celebrare feſtum dedicationis ſuæ, deciſ. 299. n. 2.

Eccleſia nunquam deſinit poſſidere, deciſ. 171. n. 2.

Eccleſia tenetur ſuccurrere patronis ad inopiam vergentibus, deciſ. 454. n. 1.

Eccleſia debet dare alimenta patrono pauperi, ſi ſupereſt vltra id, quod neceſſarium eſt ad Dei cultum, & miniſtrorum alimenta, deciſ. 454. n. 2.

Eccleſia non tenetur alere patronum, qui alias habet vnde poſſit ali, deciſ. 454. n. 3.

Eccleſiæ vtilitas tantum ſpectatur pro validitate alienationis, deciſ. 730. n. 3.

Eccleſiæ rei alienatio, quæ fuit à Papa confirmata, præſumitur vtilis, & valida, deciſ. 684. n. 1. Vbi maximè ſtante obſeruantia plurium annorum, & n. 2. Vbi quod damnum, & inualiditas debet per allegantem probari.

Eccleſiæ rei alienatio, vt dicatur damnoſa, debet haberi etiam ratio eorum, quæ poſſunt veriſimiliter contingere in diminutionem valoris, & fructuum ipſius, deciſ. 684. n. 7.

Eccleſiæ rei alienatio præſumitur vtilis, & valida ex obſeruantia plurium annorum, deciſ. 684. n. 8.

Eccleſiæ bonorum poſſeſſio acquiritur per acquiſitionem poſſeſſionis Eccleſiæ, deciſ. 639. n. 3.

Eccleſia, & ſucceſſor non tenetur ad debita prædeceſſoris, niſi debita probentur conuerſa in vtilitatem Eccleſiæ, vel facta ob eiuſdem prædeceſſoris neceſſitatem ſubueniendam, deciſ. 778. num. 2.

Eccleſiæ principalis adeptio poſſeſſionis ſuffragatur ad adeptionem poſſeſſionis annexorum, deciſ. 199. n. 6.

Eccleſia vnita dicitur poſſideri per Eccleſiam dominantem vti prædium, & gratia, deciſ. 658. n. 3.

Eccleſiæ parochialitas probatur ex pluribus prouiſionibus de ea factis ab Ordinario tanquam de parochiali, deciſ. 384. n. 1.

Eccleſiæ Iuſpatronatus competens non poteſt in alium transferri abſque beneplacito Papæ, deciſ. 146. n. 6.

Eccleſiæ patronatæ libertas, vt præſcribatur ab Ordinario, requiritur, quod Ordinarius conferat animo acquirendi libertatem aduerſus Iuſpatronatus, & quod patroni id ſciant, deciſ. 274. n. 5.

Eccleſia fundata cum pacto, quod ſubſit Abbati, nihilominus ſuberit Epiſcopo, deciſ. 30. n. 5.

Eccleſia, ac beneficium ſtatim ac ſunt conſtructa, in poteſtate Epiſcopi, deciſ. 30. n. 6.

Eccleſia nunquam moritur, deciſ. 170. n. 1.

Eccleſiæ Rector dicitur ille, qui ſuſtinet omnia onera ad curam animarum ſpectantia, deciſ. 368. n. 3.

Eccleſia dicitur de menſa Monaſterij, quando eſt ædificata in Monaſterij dominio, deciſ. 204. n. 1.

Eccleſia dicitur de menſa Monaſterij, quando Monaſterium percipit decimas ad Eccleſiam ſpectantes, deciſ. 204. n. 1.

Eccleſia dicitur de menſa Monaſterij, ſi Monaſterium præſentat Vicarios, deciſ. 204. n. 1.

Eccleſia Parochialis cura, quæ eſt de menſa Monaſterij, reſidere dicitur penes Abbatem, qui Vicarios præſentat, deciſ. 204. num. 1.

Eccleſia Parochialis vbi habet magnum populum, poteſt in illius ſuccurſu alia Eccleſia ædificari, deciſ. 204. n. 2.

Eccleſia ex pluribus ſignis dignoſcitur, quod ſit de menſa Monaſterij, deciſ. 204. n. 2. & 3. Vbi diſtinguitur, quæ ſint æquiuoca.

Eccleſiæ mentio dicitur fieri per mentionem Abbatis, qui caput eſt Eccleſiæ, deciſ. 204. n. 4.

Eccleſia ædificata in dominio Monaſterij, vbi concurrunt plura ſigna, non ſolum dicitur de Iurepatronatus Monaſterij, ſed etiam ſubiecta, ita vt præſentationes fiant etiam ratione ſubiectionis, deciſ. 204. n. 5.

Eccleſiæ ſtatus ſine licentia Epiſcopi mutari non poteſt, deciſ. 204. n. 7.

Eccleſia ædificata in territorio Monaſterij dicitur de menſa Monaſterij, deciſ. 153. n. 2.

Eccleſia Parochialis, cuius decimæ per Monaſterium percipiuntur, dicitur eſſe de menſa Monaſterij, deciſion. 153. num. 2.

Eccleſiæ Parochialis cura vnitæ Monaſterio reſidet habitu penes Monaſterium, exercitium verò curæ penes Vicarium, deciſ. 153. n. 2.

Eccleſia dicitur de menſa Monaſterij ex eo, quod Monaſterium ſoluit onera pro Eccleſia, deciſ. 153. n. 3.

Eccleſiæ Parochialis vnitæ cura non reſidet penes Vicarium, quando ipſe eſt ad nutum amouibilis, deciſ. 153. num. 4.

Eccle-

Eccleſiæ Parochialis curæ ſolum exercitium reſidet penes Vicarium, deciſ.153. n.4.

Eccleſiæ ſubiectio denotatur ex ſuſtentatione onerum, perceptione decimarum, an congruæ aſſignatione Vicario ipſius, deciſ.153. n.5.

Eccleſia dicitur nata ſubiecta Monaſterio, quando fuit fundata in teritorio Monaſterij, ac alia concurrunt, de quibus ibi, deciſ.153. n.7.

Eccleſia non deſinit eſſe de menſa ex deputatione Vicarij perpetui, deciſ.153. n. 10.

Eccleſiæ inter ſe debent procedere cum æquitate omiſſo iuris rigore, deciſ.363. n.3.

Eccleſiæ rei alienatio, vt ſit valida, requiritur copulatiuè ſolemnitas, & cauſa, deciſ.430. n.1.

Eccleſiæ rei alienatio facta vltra facultatem conceſſam nulla eſt, deciſ.430. n.2.

Eccleſiæ rei alienatio, vbi fuit effectuata ſpatio 30. annorum, præſumuntur omnia ſolemnia interueniſſe, deciſ.430. num.3. Fallit vbi ex tenore Inſtrumenti apparet fuiſſe exceſſum in facultate alienandi, num. 3.

Eccleſiæ rei alienatio non dicitur vtilis vbi Eccleſia dimittit bona propria habita fide de re ſibi in cambium aſſignandi, deciſ. 430. n. 4. & 5.

Eccleſiæ rei alienatio non dicitur vtilis, vbi Eccleſia recipit tantum, quantum dimiſit, deciſ.430. n. 6.

Eccleſiæ rei alienatio facta per Rectorem in conſanguineum, præſumitur facta in fraudem, deciſ.430. n.7.

Eccleſiæ rei alienatio abſque cauſa, & ſolemnitate non ſuſtinetur ex eo, quod res alienata fuerit eodem tempore acquiſita Eccleſiæ, quia ſufficit, quod momento temporis fuerit in eius dominio, deciſ.430. n.8.

Eccleſiæ rei confirmatio alienationis relatiua ad inſtrumentum, quod præſupponitur celebratum, nihil operatur, vbi Inſtrumentum poſtea celebratum apparet, deciſ.452. n.1.

Eccleſiæ rei alienatione habita fide de pretio non transfertur dominium, deciſ. 96. num. 1. & 3. Vbi adducitur ratio. Amplia etiam in permutatione ſi habeatur fides de re in permutatione accipienda, num. 1. Amplia etiam ſi interueniat beneplacitum Apoſtolicum, quia illud facit contractum validum, non autem transfert dominium, num. 3.

Eccleſiam ab initio liberam Epiſcopus non poteſt ſubijcere Iuripatronatus, deciſ.311. n.3.

Eccleſiæ prælatus numquid præiudicare poſſit in quærendis ante acceptationem, deciſ.262. n. 5.

Eccleſia omnis Parochialis dicitur habere curam animarum, ſed non è contra, deciſ.247. n.3.

Eccleſiæ Parochialis cura, quando ſpectat ad Capitulum, non dicitur ſpectare ad Canonicos vti Canonicos, ſed vti collegium, deciſ.340. n.1.

Eccleſiæ Parochialis onera curæ per Capitulum communiter ſupportari debent, quando fructus communiter diuiduntur, deciſ.340. n.2.

Eccleſiæ bonorum alienatio requirit ſolemnitatem, & vtilitatem, ſed beneplacitum Apoſtolicum ſupplet ſolemnitatem, deciſ.473. n.3.

Eccleſiaſticum beneficium perpetuum præſumitur, ſi ex antiqua conſuetudine ab immemorabili tempore vacare ſolet, & conferri, deciſ.25. n.4. Declara, vt n.5.

Eccleſiaſticum beneficium perpetuum non dicitur, niſi conſtet, quod in perpetuum conferri ſoleat, deciſ.25. n.6.

Eccleſiaſtica beneficia data in titulum quantumcumque ſimplicia de iure communi requirunt perſonalem reſidentiam, deciſ. 375. n. 1.

Eccleſiaſtica emphyteuſis finita quando ex immemorabili conſuetudine ſolita eſt renouari in deſcendentes alios, tenetur Eccleſia illam renouare, nec poteſt pro ſe retinere, deciſ. 11. n.1. & ſeqq.

Eccleſiaſtica emphyteuſi finita regulariter Prælatus non tenetur illam renouare, ſed poteſt eam pro Eccleſia retinere, deciſ.11. num. 6.

Eccleſiaſticæ rei alienatio in perpetuum prohibita eſt, niſi ex priuilegio Pontificia alienetur, deciſ.11. n.7.

Eccleſiaſtica emphyteuſis non extenditur vltra tertiam generationem, & ideò non ſolet de facili alteri Eccleſiæ concedi, deciſ.170. n.1.

Eccleſiaſtica beneficia per Ingreſſum Religionis vacant poſt emiſſam profeſſionem, deciſ. 543. n.4.

Effectuatio præſentationis probatur ex ſubſequuta poſſeſſione præſentati, deciſ.694. n.4.

Effectuatio præſentationis probatur ex vacatione beneficij per obitum præſentati, deciſ.274. n.10.

Effectus excommunicationis non ſuſpenditur per recuſationem iudicis, deciſ.3. n.3.

Effectus ſubſequens declarat intentionem præcedentem, deciſ. 192. n. 2.

Effectus poſitionis eſt, vt is, qui ponit, quod ponit, confiteri dicatur, deciſ.779. n. 1.

Effectus poſitionum, vt ponens releuetur per confeſſionem, & reſponſionem aduerſarij ab onere probandi, deciſ. 779. n. 5. Vbi quod confeſſio debet eſſe de veritate, non autem de credulitate.

Einſdem verbum, ſeu pronomen denotat perſonalitatem, deciſ. 707. n. 3.

Electio, ſeu præſentatio ſufficit, quod fiat de idoneo, & digno omiſſo magis idoneo, & digniori, deciſ.36. n.3.

Electio, præſentatio, & collatio, verba confunduntur, licet ex ſui ſignificatione inter ſe differant, deciſ.62. n.1.

Electio, ſeu præſentatio, quæ ad aliquem ſpectat ſine interuentu alterius perſonæ, dicitur collatio, deciſ.62. n.2.

Electio facta abſque vlla temporis præfixione præſumitur perpetua, vel ſaltem cenſetur durare quouſque validè reuocetur, deciſ. 415. n.2.

Electio, ſeu collatio nihil operantur, niſi probentur effectuatæ, deciſ.415. n.4.

Electus adminiſtrans ante confirmationem dicitur Intruſus, & redditur inhabilis etiam ſequuta confirmatione ad idem beneficium obtinendum, deciſ.741. n.2.

Electa in dubio ſemper debet cenſeri illa via, per quam excluditur pœna, deciſ.677. n.6.

Electa, vbi eſt Induſtria perſonæ, non poteſt recedi à perſona nominata, deciſ.462. n.3.

Emens ſcienter rem aliquo onere affectam Ius tantum venditionis emiſſa dicitur, deciſ.78. n.3.

Emens ſcienter rem alienam non agit de euictione, licet euictio ſit de natura venditionis, deciſ.78. num. 3. Fallit quando emptor ſibi expreſsè cauit de dicta euictione, n. 5.

Emens proprio nomine de alienis pecunijs ſibi acquirit, deciſ. 469. n. 3.

Emptor rei cum pacto de retrouendendo non dicitur habere rem communem cum venditore, ſed ipſe ſolus eſt dominus ante retrouenditionem, deciſ.502. n.3.

Emptor in re empta ex propria ipſius pecunia, ſi res ei fuit ſpecialiter hypotecata, cæteris præfertur, deciſ. 563. n. 2. & 4.

Emptionis contractus, dicitur contractus de iure gentium, deciſ.492. n.3.

Emptor cenſus exigens vltra fructus partem ſortis principalis poſt relaxatum mandatum pro ſorte principali, non poteſt amplius dicti cenſus fructus exigere, quia poſt mandati relaxationem, & exactionem prædictam cenſus cenſetur extinctus, deciſ.642. n.3.

Emptor cenſus non poteſt ad ſui libitum ſortem principalem exigere, deciſ.642. n. 3. in fine.

Emptor retinere non debet rem, & pretium, deciſ. 686. num.4. in fine.

Emptor poſſidens rem emptam, & ex ea fructus percipiens, tenetur ad onera rei, ex qua fructus percipiuntur, deciſ. 686. num. 5.

Emptori ſicut quando rei non ſit traditio debentur fructus, ita etiam ei, cui culpa debitoris non fuit facta adiudicatio bonorum in ſolutum, deciſ.528. n.3.

Emptum nomine alterius, eique conſignatum, licet ex pecunijs alienis, dicitur quæſitum ei, cuius nomine fuit emptum, deciſ. 636. n.3.

Emptori ſatis eſt venire iure venditoris, deciſ. 625. n.2.

Emptæ rei dominium ſpectat ad illum, qui emit, & pretium erogauit, deciſ. 677. n.1.

Emptionis cauſa finalis eſt conſequutio irreuocabilis rei emptæ, deciſ.676. n.1.

Emptor non offerens pretium venditori, niſi ſub conditionibus non dependentibus à voluntate ſua dat ſignum, quod non vult ſoluere, deciſ.676. n.13.

Emptor cum pacto de retrouendendo non præfertur in ceſſione dicti pacti, deciſ.547. n.1.

Emptor ſequuta venditione ad rem venditam agere poteſt, deciſ. 117. n. 1.

Emptionis, & venditionis vim habet adiudicatio, & ijſdem terminis regulatur, deciſ.725. n.1. Vbi quod in ea debent interuenire requiſita venditionis.

Emptioni ſimilis eſt permutatio, deciſ.96. n.1.

Emptor poteſt agere pro euictione ſequuta in poſſeſſorio tantum ad damna, & intereſſe, deciſ.77. n.4.

Emptor ante ſequutam euictionem, de euictione agere non poteſt, licet poſſit agere, vt res libera tradatur, ita vt dominium ab ipſo auocari non poſſit, deciſ. 77. n.5.

Emptor non tenetur ſtare locationi, deciſ. 63. num. 1. Fallit, quan-

quando conductor habet hypothecam pro obſeruatione contractus, n. 2. Vbi maximè ſtante iuramento, & num. 3. Vbi quod ſufficit generalis hypotheca, præſertim ſtante iuramento, & vbi non agitur ad effectum irritandi venditionem, ſed tantum ad effectum, vt conductor inſiſtere poſſit.

Emptor ſoluens de pretio rei emptæ creditoribus venditoris, cenſetur ſoluere de pecunijs venditoris, non aude pecunijs proprijs, deciſ. 63. n. 4.

Emere quis poteſt ex aliena pecunia, & ſibi acquirere, deciſ. 106. num. 1.

Emere quis pro alio ex propria pecunia poteſt, deciſ. 106. num. 1.

Emptione facta pro perſona nominanda, nominatione ſequuta, dominium rei emptæ transfertur in nominatum, deciſ. 106, num. 2.

Emptione facta pro perſona nominanda, ſi perſona non nominatur dominium remanet penes ementem, deciſion. 106. num. 3.

Emptor ſuccedit quoad rem emptam in ius venditoris, deciſ. 97. num. 1.

Emptione facta pro perſona nominanda, & nominatione ſequuta dominium rei emptæ tranſit in nominatum, ita vt contra eum poſſit exequutiuè agi perinde, ac contra nominantem, deciſ. 615. n. 1.

Emptor conuentus ad ſolutionem pretij poteſt opponere exceptionem defectus menſuræ, deciſ. 615. n. 7.

Emolumentorum appellatione veniunt etiam pœnæ, & mulctæ, deciſ. 230. n. 4.

Emphyteuta incidendo arbores in feudo emphyteutico non priuatur iure ſuo, quando ex hac arborum inciſione fundus factus fuit fructuoſior, deciſ. 553. n. 3.

Emphyteuta an habeat poſſeſſionem ciuilem, vel naturalem à poſſeſſione coloni differentem, deciſ. 663. num. 4. Vbi etiam an poſſeſſio, quam habet emphyteuta dicatur artificialis.

Emphyteuticæ rei diuiſio non impeditur ex eo, quod alter ſociorum poſſet facere conditionem alterius ſua culpa deteriorem non ſoluendo Canonem, deciſ. 544. n. 3.

Emphyteuſis, in cuius inueſtitura adeſt clauſula ad habendum, &c. eſt tranſitoria ad hæredes extraneos, deciſion. 152. num. 1.

Emphyteutica bona tranſitoria ad extraneos hæredes comprehenduntur in fideicommiſſo, deciſ. 152. n. 2.

Emphyteuſis, vbi tranſit iure hæreditario in comprehenſos in inueſtitura, tunc petenda non eſt noua inueſtitura, nec Laudemium ſoluendum, deciſ. 152. n. 4.

Emphyteuſis ab hoſpitali dari poteſt ſine ſolemnitatibus, quando ſic ſolita eſt dari, deciſ. 495. n. 9.

Emphyteuta non ſoluens Cappones, quos ſoluere promiſit non operatur caducitatem emphyteuſis, deciſion. 577. num. 3.

Emphyteuta volens alienare melioramenta domino directo debet verum pretium prædicere, & expectare per duos menſes, illumque præferre alijs, deciſ. 620. n. 1.

Emphyteuſis, de qua teſtator poteſt in extraneos diſponere, venit in generali inſtitutione, deciſ. 294. n. 1.

Emphyteuſis eſt tranſitoria ad hæredes extraneos, vbi fuit conceſſa cum dictione in perpetuum, deciſ. 294. n. 4. Vbi maximè ſi dictio ſit geminata.

Emphyteuſis eſt tranſitoria ad extraneos, vbi domino fuit reſeruatum ſolum directum dominium, deciſion. 294. numer. 5.

Emphyteuſis dicitur tranſitoria ad extraneos, vbi fuit data expreſſa facultas alienandi etiam in extraneos, deciſ. 294. num. 6.

Emphyteuſim alienandi facultas limitata denotat facultatem alienandi in caſibus non comprehenſis in limitationibus, deciſ. 294. n. 6.

Emphyteuta finita emphyteuſi præfertur vbicumque dominus vult alteri de nouo in emphyteuſim dari, deciſion. 549. num. 2.

Emphyteuta non præfertur, vbi proprietarius vult directum dominium vendere, deciſ. 549. n. 3.

Emphyteuticum prædium eſt minoris valoris ratione Canonis, & periculi caducitatis, deciſ. 457. n. 2.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica finita, quando ex immemorabili conſuetudine ſolita eſt renouari in deſcendentes alios, tenetur Eccleſia illam renouare, nec poteſt per ſe retinere, deciſ. 11. num. 1. & ſeqq.

Emphyteuſim accipiens, emphyteuticoſque fundos, ſteriles, & paludoſos ſua cultura fertiles reddens an expelli poſſit, & an penſio ſibi augeri etiam poſſit, deciſ. 11. n. 5.

Emphyteuſi Eccleſiaſtica finita regulariter Prælatus non tenetur illam renouare, ſed poteſt eam pro Eccleſia retinere, deciſ. 11. num. 6.

Emphyteuta, ſeu conductor non præſcribit, deciſion. 164. num. 1.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica non extenditur vltra tertiam generationem, & ideò non ſolet de facili alteri Eccleſiæ concedi, deciſ. 170. n. 1.

Emphyteuſis diſſoluta ob lineam finitam Dominus non poteſt capere poſſeſſionem propria auctoritate, quicquid ſit in diſſolutione ob non ſolutum Canonem, deciſion. 85. num. 4. Vbi etiam ſtante pacto capiendi poſſeſſionem propria auctoritate.

Emphyteuſi finita per viam manutentionis ratione ciuilis poſſeſſionis dominus directus poteſt recuperare naturalem, deciſ. 85. num. 6.

Emphyteutam expellere poteſt dominus directus auctoritate propria, quando negat directum dominium, deciſ. 85. num. 6.

Emphyteutica bona ſi ad Eccleſiam peruenerint. Eccleſia illa non amittit, ſed cogitur vendere ad euitandum præiudicium domini directi, deciſ. 543. n. 3.

Enormiſſima læſio non præſumitur, niſi probetur, præſertim in contractu, in quo interuenit directum iudicis, deciſ. 245. num. 8.

Enormiſſima læſio debet conſtare, vt concedatur reſtitutio in integrum, deciſ. 709. n. 2.

Enormiſſima læſio dicitur, quando ſumma eſt ingens, & ſperari non poteſt releuatio, deciſ. 709. n. 3.

Enunciatiua verba plenè probant iunctis adminiculis, deciſ. 213. num. 3. & 4. Vbi ponitur exemplum huiuſmodi adminiculi.

Enunciatiuæ duæ in antiquiſſimis, quorum memoria hominum in contrarium non extat, plenè probant, deciſ. 223. num. 4.

Enunciatiua, ſeu narratiua verba prolata per modum cauſæ plenè probant, deciſ. 223. n. 2.

Enunciatiua verba antiquiſſima probant Iuſpatronatus, deciſ. 360. num. 3.

Enunciatiua verba antiquiſſima in diuerſis inſtrumentis appoſita probant Iuſpatronatus, deciſ. 360. n. 4.

Enunciatiua verba Vicarij Generalis non probant ſtatutum, deciſ. 290. n. 3.

Enunciatiua vnius inſtrumenti non inducit plenam probationem, ſed ſemiplenam, deciſ. 374. n. 4. in fine.

Enunciatiuæ antiquiſſimæ habent vim famæ, deciſion. 673. num. 6.

Enunciatiua, vbi de enunciato principaliter agitur, non probat, deciſ. 568. n. 4.

Enunciatiuæ de recenti, licet non probent, faciunt tamen adminiculum, deciſ. 694. n. 2.

Enunciatiua antiqua probant vnionem, deciſ. 724. n. 3.

Enunciatiua verba in non antiquis non probant, deciſ. 218. num. 8.

Enunciatiua, & procemialia verba, ſeu narratiua Notarij de præterito non probant, deciſ. 548. n. 5.

Enunciatiua verba contra tertium non probant, deciſion. 689. num. 3.

Enunciatiua verba emiſſa ab vna tantum parte non probant, deciſ. 768. n. 2.

Enunciatiua verba eius, cuius expreſſio non eſt in actu neceſſaria, non probant, deciſ. 768. n. 2.

Enunciatiua verba partium tertio non præiudicant, deciſ. 768. num. 4.

Enunciatiua verba antiquiſſima probant, deciſ. 180. n. 4.

Enunciatiua verba Ordinarij in concurrentibus ipſius præindicium ſunt maximi momenti, deciſ. 49. n. 3.

Enunciatiua vnica in non antiquis non probat, deciſion. 170. num. 3.

Enunciatiua vnica non probat, deciſ. 71. num. 5.

Enunciatiuæ, quæ proueniunt à perſonis intereſſe habentibus, non ſuffragantur, deciſ. 71. n. 5.

Enunciatiua verba probant, vbi adeſt iuramentum, & vbi concurrunt adminicula, deciſ. 819. n. 3.

Enunciatiuæ ſupra centum annos habent vim famæ, deciſ. 674. num. 2.

Enunciatiua de præterito, & quando ſuper ea principaliter agitur, non probat, deciſ. 580. n. 3.

Enunciatiua emanata ab eo, qui diſponere poteſt, habet vim diſpoſitionis. Declara, dummodo de præſenti ſint prolata, & principaliter propter ſe, aliter ſecus, deciſ. 580. n. 4.

Enunciatiua verba de præterito nullo pacto important diſpoſitionem, deciſ. 580. n. 4.

Eo caſu, & ſimilia verba limitant vocationem ad caſum expreſ-

preſſum, ita vt extra illum non trahantur, deciſ. 267. num. 2.

Epiſcopus ſine Apoſtolica licentia nullo pacto decimas in laicum transferre poteſt, deciſ. 631. n. 6. Vbi etiam an, & quando laici ſint capaces fructuum decimarum.

Epiſcopus non dicitur in mora conferendi beneficium, quando nominatus à Capitulo habuit terminum quatuor menſium ad impediendam prouiſionem Apoſtolicam, cum teneretur expectare rei euentum, deciſ. 631. n. 1.

Epiſcopus habet fundatam Intentionem iuriſdictionis in terris in ſua diœceſi exiſtentibus, deciſ. 243. n. 1.

Epiſcopus de iure communi habet facultatem inſtituendi præſentator in Iure patronatus, deciſ. 343. n. 7.

Epiſcopi iuriſdictio præſcribitur ad fauorem Archipresbyteri per immemorabilem cum titulo, deciſ. 243. n. 9.

Epiſcopi aſſertione probatur ius patronatus, deciſion. 360. num. 12.

Epiſcopi Vicarius Generalis numquid poſſint ſine ſpeciali mandato facere ſtatutum in rebus ſpectantibus ad Eccleſiam, dec. 375. n. 6.

Epiſcopi habent ordinariam iuriſdictionem cognoſcendi cauſas ciuiles, criminales, mixtas, & matrimoniales, deciſ. 248. num. 1. Vbi tamen non excluditur immemorabilis præſcripto contraria.

Epiſcopi iuriſdictio non præſcribitur per iuriſdictionales actus ab alio factos nomine Epiſcopi, deciſ. 248. n. 6.

Epiſcopi iuriſdictio non præſcribitur immemorabili tempore, quando dantur plures actus iuriſdictionales geſti ab Epiſcopo, deciſ. 248. n. 7.

Epiſcopo gaudente alternatiua, beneficium vacatum de menſe Septembris, dicitur reſeruatum, etiam non data reſidentia Epiſcopi, deciſ. 362. n. 2.

Epiſcopus habet non ſolum de iure, ſed etiam vigore Concilij Tridentini fundatam intentionem in cognitione cauſarum criminalium, & matrimonialium infra limites ſuæ diœceſis, & donec de contraria immemorabili diſcutitur, manutendus eſt in ſua poſſeſſione, deciſ. 610. n. 2.

Epiſcopus in Exactione decimarum pro ſua portione, Pontificali infra limites ſuæ diœceſis habet intentionem fundatam, deciſ. 402. num. 2. Vbi etiam, quæ dicatur Pontificalis portio.

Epiſcopalis Conſtitutio confirmata à Sede Apoſtolica, dicitur conſtitutio Papæ, & propterea ligat etiam ſucceſſores Epiſcopi, deciſ. 240. n. 2. Vbi præſertim, quando Conſtitutio eſt conformi iuri communi.

Epiſcopus poteſt in ſua diœceſi facere Conſtitutiones, deciſ. 757. num. 2. Vbi in his maximè, quæ ſpectant ad cultum diuinum.

Epiſcopi conſtitutio imponens pœnam excommunicationis, tanquam illaqueatoria animarum, non eſt ſeruanda, ſecus ſi importat pœnam pecuniariam, deciſ. 757. n. 2.

Epiſcopi aſſertio non præiudicat Eccleſiæ, vel ſucceſſoribus; deciſ. 421. n. 3.

Epiſcopus habet fundatam intentionem de iure communi ſuper collatione omnium beneficiorum ſuæ diœceſis, deciſ. 416. num. 2.

Epiſcopus habet fundatam intentionem de iure communi, & etiam ex diſpoſitione Concilii Tridentini ſuper iuriſdictione omnium bonorum exiſtentium intra fines ſuæ diœceſis, etiam quod ſint nullius, deciſ. 501. n. 1.

Epiſcopo ex ſola aſſiſtentia iuris communis datur manutentio in iure viſitandi loca ſuæ diœceſis, deciſ. 502. n. 2.

Epiſcopi viſitatio probat vnionem, deciſ. 730. n. 3.

Epiſcopus poteſt vnire beneficium liberum beneficio Iuris patronatus, deciſ. 222. n. 3.

Epiſcopus regularis facit fructus Epiſcopatus ſuos in vita, & de eis diſponere poteſt, non minus, quam ſæcularis, deciſ. 242. n. 4. Amplia, quod poſſit diſponere etiam de rebus emptis ex fructibus Epiſcopatus, n. 5.

Epiſcoporum congrua eſt Ducatorum mille monetæ illarum partium, deciſ. 352. n. 4.

Epiſcopus ſuſpenditur eo ipſo, quod beneficium antea in ſuis manibus reſignatum conſanguineo ſuo confert, deciſ. 17. num. 3.

Epiſcopus regularis quicquid acquirit, acquirit Eccleſiæ, ſiue ſimpliciter, & imperſonaliter, ſiue ſibi ſtipuletur, & deciſ. 306. n. 1. Fallit vbi conſtat Epiſcopum noluiſſe Eccleſiæ, ſed alteri acquirere, n. 1. & 2. Veluti ſi ſtipulatus fuit vt laica perſona.

Epiſcopus non poteſt etiam cum conſenſu patroni derogare qualitatibus fundationis, deciſ. 216. n. 4.

Epiſcopus conſentiens, quod hoſpitale erigendum ſit liberum, præiudicat, non ſolum ſibi, ſed etiam ſucceſſoribus, deciſ. 30. n. 6.

Epiſcopus ſi aliquam Eccleſiam à ſe generaliter eximat, non poteſt à ſe abdicare viſitationem, & correctionem, deciſ. 30. num. 7. Dic procedere in Eccleſia iam conſtructa, & ædificata, quia tunc agitur de amittendo iure quæſito, ſecus in fundatione.

Epiſcopus non poteſt viſitare hoſpitale, quod non eſt locus religioſus facultate propria, ſed vti Sedis Apoſtolicæ delegatus in vim Concilij Tridentini, niſi aliter ſit in fundatione cautum, deciſ. 30. n. 8.

Epiſcopus poteſt ſtatuere præter ius, deciſ. 15. n. 2.

Epiſcopo ſubiecti ſunt monachi de iure communi, deciſ. 204. num. 7.

Epiſcopo debetur quarta decimarum, deciſ. 153. n. 6.

Epiſcopus non poteſt præſtare auctoritatem, vt decimæ de laico in laicum transferantur, deciſ. 193. n. 10.

Epiſcopus poteſt, non ſolum de iure communi, ſed etiam vigore Concilij Tridentini vnire pro dote alterius beneficij, deciſ. 196. n. 3.

Epiſcopus præſumitur voluiſſe reſidere in ſua Eccleſia, deciſ. 113. n. 3.

Epiſcopus non dicitur deſinere reſidere ex parua mora, quam alibi animo redeundi ad Eccleſiam facit, deciſ. 113. num. 4.

Epiſcopus in concurſu Parochialium debet habere præ oculis, non ſolum ſcientiam, ſed etiam mores, & prudentiam eligendi, deciſ. 36. n. 2.

Epiſcopus manuteneri debet quo ad cognitionem cauſarum ciuilium, & criminalium, & quo ad ius conferendi ex aſſiſtentia iuris communis, deciſ. 382. num. 1. Fallit vbi Epiſcopus ſoli aſſiſtentiæ iuris communis inniteretur, nec alios haberet actus comprobantes ſuam poſſeſſionem, num. 2. Fallit ſecundo quo aſſiſtentia eſt offuſcata actibus contrarijs, num. 5. Vbi niſi cum ea concurrant actus poſſeſſorij. Declara, quod ſi actus contrarij ſunt dubidi, interim, donec probentur, debet concedi manutentio Epiſcopo, num. 6.

Epiſcopus habet fundatam intentionem de iure communi, quo ad ius conferendi, deciſ. 382. n. 1.

Epiſcopus habet fundatam intentionem de iure communi quo ad iuriſdictionem cognoſcendi cauſas criminales, & ciuiles, deciſ. 382. n. 1.

Epiſcopus abſque Capitulo non poteſt iura ſuæ Eccleſiæ donare, vel exemptionem concedere, deciſ. 382. n. 3.

Epiſcopo competit manutentio in cognitione cauſarum matrimonialium, & criminalium, ex aſſiſtentia iuris communis, & diſpoſit. Concil. Trident. deciſ. 273. nu. 1. Amplia, etiamſi inferiores prætendant immemorabilem poſſeſſionem, niſi prius dicta immemorabilis ſit canonicata per eius ſententias conformes, n. 1. Vbi declaratur deciſio, quæ contrarium tenere videtur.

Epiſcopus non poteſt Eccleſiam ab initio liberam ſubijcere Iuri patronatus, deciſ. 311. n. 3.

Epiſcopus habet ſuper decimis intentionem fundatam à iure communi in prædijs, ex quibus percipiuntur, ſi ſint nullius parochiæ, deciſ. 262. n. 1. Vbi etiam an iſto caſu contra Epiſcopum præſcribatur ex immemorabili poſſeſſione cum titulo, vel ſine titulo, & quomodo.

Epiſcopus poſt Concilium Lateranenſe non poteſt infeudare decimas abſque auctoritate Papæ, deciſ. 262. n. 5.

Epiſcopi conſenſus eſt neceſſarius, quando agitur de diſponendo ſuper ſtatu Eccleſiæ, deciſ. 367. n. 6.

Epiſcopus non poteſt ad aliam Eccleſiam etiam Motu proprio transferri, niſi interueniat eius conſenſus, deciſ. 278. num. 7.

Epiſcopus in iure viſitandi habet fundatam intentionem tam de iure communi, quàm ex Concilio Tridentino vti Sedis Apoſtolicæ delegatus, deciſ. 493. num. 1. Fallit in locis, quæ præter exemptionem habent etiam iuriſdictionem, num. 5. Fallit ſecundo in prioratibus militiæ Sancti Ioannis, qui à ſuperioribus ſui ordinis viſitari debent, num. 5. Declara, fallentiam non procedere in ijs, quæ curam animarum, illiuſque exercitium concernunt, n. 6.

Epiſcopus, & Vicarius conſtituunt idem Tribunal, deciſ. 474. num. 3.

Epiſcopus poteſt intentare ſpolium, ſi alienatio rei Eccleſiaſticæ facta per ſuum anteceſſorem fuit nulla, deciſ. 473. num. 2.

Epiſcopus habet fundatam intentionem de iure communi in ſua diœceſi etiam contra monaſteria, & regulares, niſi ſpeciali priuilegio ab eius iuriſdictione eximantur, deciſ. 538. n. 2. & 4.

Epiſ-

Epiſcopus in quacunqae Eccleſia ſuæ diœceſis, quæuis exempta diuina officia eelebrare poteſt, deciſ.238. n.3.

Epiſtola ſcripta tertio non probat, deciſ.717. n.6.

Epiſtola ſcripta per vnum non præiudicat alteri, deciſ. 717. num. 6.

Epiſtolæ, ſeu literæ amatoriæ probant ſine Inſcriptione, & ſubſeriptione, deciſ.772. n.9.

Epiſtolæ, ſeu literæ amatoriæ coadiuuant probatione matrimonij, & ſponſalium, deciſ.772. n.8.

Equites Hieroſolymitani veniunt appellatione Religioſorum, deciſ.177. n.1.

Eqnites Hieroſolymitani veri Religioſi dicuntur, deciſ.177. num. 1.

Equites Hieroſolymitani non ſibl, ſed Religioni acquirunt ſicut alij Religioſi, deciſ.333. n.2.

Equites Hieroſolymitani ſunt verè Religioſi,& faciunt vota ſubſtantialia, deciſ.454. n.3.

Erectio Cathedralis Eccleſiæ cum vnione beneficiorum facta à Pontifice in Conſiſtorio præuia cognitione non indiget luſtificatione, deciſ. 612. n.1.

Erectio Cathedralis Eccleſiæ fieri nequit ſine dote, & ſic ſine beneficiorum vnione, quæ propterea dicitur acceſſoria ad erectionem, & ab ea eſt quid indiuiduum, nec ſeparari poteſt, deciſ.612. n.6.

Erectio primæua attenditur in iudicanda qualitate beneficij, deciſ.254.n.1.

Errorem corrigens non dicitur quicqnam de nono facere, ſed iam factura declarare, deciſ.158. n.2.

Error illicò dicitur probatus, quando apparet rem aliter ſe habere, deciſ.158. n.4.

Error, qui eedit commodo errantis, præſumitur data opera commiſſus, deciſ.769. n.1.

Errare præſumitur qui palam contrahit In re, & caſu prohibito, deciſ.280. n.2.

Error caiculi, ſiue dolus, ſi doceatur, debent rationes iterum reddi, deciſ.184. n.3.

Etror calculi non obijcitur, vbi adeſt tranſactio, vel res judicata, deciſ. 184. n.3.

Error Notarij probatur ex omiſſione eius, quod apponi debuit, deciſ.539. n.5.

Error iuris dicitur, quando quis credidit actum, qui fieri debebat cum ſolennitatibus eſſe validum, deciſion.320. num. 6.

Error eommunis præſtat cauſam validitati actus, deciſ.608. num.12. & 13. Vbi an hæc concluſio procedat in regulis Cancellariæ.

Error iuris excuſat, quando erratur in articulo Iuris dubio, & perplcao, deciſ.608. n.14.

Et eopula eſt repetitiua io vtraque parte orationis earundem qualitatum, deciſ.1. n.6.

Et copula deſignat diuerſitatem, deciſ.266. n.4.

Et dictio ampliat diſpoſitionem, deciſ.680. n. 5.

Et eetera ciauſula non poteſt extendi per Notarinm de inſtrumento rogatum, deciſ.487. n.4.

Er non altrimente verba important formam præciſam, deciſ. 16. n.2.

Et cetera clauſula, & facultas extendendi ad Conſilium ſapientis, non eomptehendit ea, quæ ſunt de ſubſtantia, & forma, deciſ.723. n.4.

Et cetera elauſula, licet poſſit extendi, tamen antequam extenſio fiat auctoritate iudicis non debet haberi proextenſa, deciſ.723. n.5.

Et eetera hæc clauſula debet extendi ſolum per Notarium, qui de inſtrumento rogatus fuit, deciſ. 723. n.6.

Etiam hæc dictio ſoler implicare caſus maiores, & diſtinctos ab expteſſis, deciſ. 721. n. 6. & 7.

Etiam dictio eſt implicatiua, & extinctiua, deciſion. 222. num. 3.

Euictione venditor non tenetur, niſi quatenus propter euictionem emptor eareat re enicta, deciſ.422. n.2.

Euictio ſequuta dicitur per ſententiam, deciſ.40. n.1.

Euictio ſequuta dicitut, ſi ſuper re vendita ſit facta exequutio realis, deciſ.40. n.1.

Euictio dicitur ſatis ſeqnuta, quando poſſeſſori res fuit ablata, ram in poſſeſſione quam in proprietate, deciſ. 77. num. 4.

Ex dictio denotat cauſam immediatam, deciſion. 507. numer. 20.

Ex certa ſcientia hæc clauſula operatur præſumptionem Informationis in Principe, deciſ.180. n.2.

Ex certa ſcientia hæc elauſula non operatur, niſi circa ea, quæ Princeps præſumitur ſcire, prout ea, quæ iuris ſunt, ſecus circa ea, quæ in facto conſiſtunt, deciſion. 328. num. 6.

Exactio annatæ non eſt compatibilis eum vnione, & ſuppreſſione beneficiorum, per quæ tollitur eorum vacatio, deciſ. 659. n.11.

Exigendi ius acquiritur ex continuata ſolutione 40. annorum, deciſ.365. num.3.

Exactio pecuniarum facta ab ijs, contra quos prius fuit relaxatum mandatum exequutiuum, debet cenſeri facta in cauſam neceſſariam præcedentem mandati relaxati, & exequutionis imminentis, deciſ.695. n.3.

Exigendi quaſi poſſeſſio acquiſita contra auctorem, ſuffragatur etiam cootra ſucceſſotem, deciſ.291. n.1.

Exigendi decimas quaſi poſſeſſio vniuerſalis ſuffragatur non docto de ſpeciali, deciſ. 212. n.2.

Examen teſtium nullum ſanatur per commiſſionem cum clauſula arbitrio, quando teſtes fuerunt examinati cum interrogatorijs partis aduerſæ, deciſ.587. n.3.

Examini teſtium conſenſiſſe dicitur pars dando interrogatoria, deciſ.683. n.3.

Examen teſtium nullum ſanatur per commiſſionem eum clauſula arbitrio, quaodo principale fundamentum partis non eſt in depoſitione teſtium, ſed in ſcriptnris, deciſ. 284. num. 2.

Exceptio melioramentorum operatur rei retentionem, deciſ. 151. num.2. & 3. Vbi præſertim, quando ſic conuentum fuit.

Exceptio nullitatis non auditur à iudice, niſi ſit talis, quæ poſſit ſubſiſtere, & iuris effectum habere, deciſ. 572. num.5.

Exceptio oppoſita ad vnum effectum non debet alium operari, deciſ.256. n.3.

Exceptio melioramentorum an retardet rei reſtitutionem, quando offertur cautio de ſoluendo illa, deciſ.151. n.4. & 5.

Exceptio requirens altiorem iadaginem non admittitur in Saluiano interdicto, deciſ. 456. n.6.

Exceptio non implementi uon habet locum, niſi quando agitur vigore contractus vltro citroque obligatorij, deciſ. 389. n.2.

Exceptio non adimplementi non obſtat, quando actor eſt obligatus erga eonuentum ex alio contractu, ſiue ex diuerſo iure, deciſ.390. n.3.

Exceptio non adimplementi, quando requirit altiorem indaginem non impedit exequtionem Cameralis obligationis, dec. 686. n.2.

Exceptio, ſupet qua lis pender, dieitur requirere altiorem indaginem, & non impedit exequutionem obligationis Cameralis, deciſ.686. n.2.

Exceptio requirens altiorem indaginem non admittitur in iudicio manutentionia, deciſ.287. n.8.

Exceptio non tefertur ad ea, de quibus fuit facta ſpecialis menrio, deciſ.702. n.3.

Exceptionem ſuam reus bene fuodans, ſi actor illam non plenè diluit, exceptio remanet efficax, deciſ.697. num.1.

Exceptio ſimulationis contractus non impedir manntentionem durante lite, deciſ. 140. n.2.

Exceptio dubia vſurariæ prauitatis non Impedit exequutionem inſtrumenti iurati, deciſ. 540. n.10.

Exceptio vſurarum, quæ non eſt clara, non impedit exequutionem laudi obligatione Camerali vallati, deciſion. 540. num. 11.

Exceptio reſpiciens petitotinm non admittitur in poſſeſſorio ſpolij, deciſ.724. n. 5.

Exceptio non admittenda, ſi fuit admiſſa nocet, deciſ. 291. num. 2.

Exceptiones contra teſtes non admittuntur in iudicio manutentionis, deciſ.272. n.4.

Exceptio firmat regulam in non exceptis, deciſion.355. numer.3.

Exceptionis caſum eueniſſe probari debet ab allegante, deciſ. 355. num.4.

Exceptio tua non intereſt, quemadmodum repellit ab agendo, ita ab exeipiendo, deciſ.237. n.1.

Exceptio inimicitiæ cauſatur à iure naturali, & propterea per Principem non remittitur, deciſ.358. n.3.

Exceptio paupertatis à filio artificis non admittitur, cum ei non ſit indecorum proprijs manibus laborare, vt poſſit ſe ipſum in totum alere, deciſ.470. o.5.

Exceptio cedendarum non repellit creditorem agentem contra fideiuſſorem, niſi quando illi culpa ſua non poteſt cedere iura ſua, deciſ.645. num.1.

Exceptio cedendarum repellit creditorem agentem, quando iura cedere non poteſt, vel ex natura obligationis,

vel

vel quis debitor eſt tutus exceptione, deciſion. 645. numer. 1.

Exceptio cedendarum, ſicut aliæ omnes exceptionis, non poteſt opponi, niſi quatenus interſit, deciſ. 645. n. 4.

Exceptio ſimulationis reſpicit petitorium, deciſion. 677. num. 2.

Exceptio non adimplementi obſtat agenti ad lucrum, etiamſi proueniat ex adimplendi neceſſitate, deciſ. 598. n. 1.

Exceptio vſurarum requirens altiorem indaginem, non admittitur ad effectum impediendi exequutionem laudi iuramento, & obligatione Camerali valiato, deciſion. 490. num. 5.

Exceptio implementi repellit agentem, deciſion. 464. numero 4.

Exceptio oriens ex ventre, Breuis, nunquam cenſetur excluſa, ſed admittitur, etiamſi requirat altiorem indaginem, deciſ. 718. n. 2.

Exceptio vſuræ non admittitur contra promiſſionem de ſoluendo iuratam, deciſ. 773. n. 6.

Exceptio non implementi repellit agentem ex contractu, deciſ. 520. n. 4.

Exceptio de iure tertij in iudicio non admittitur, deciſ. 580. num. 6. Fallit quando allegatio iuris tertij eſt excluſiua iuris agentis ipſo iure, n. 7. Vbi refertur modus, quo ius tertij allegari poſſit.

Exceptio inualiditatis tituli, qui exhibetur, debet admitti in iudicio manutentionis, deciſ. 698. n. 3. Vbi defectus tituli appareat ex lectura ipſius tituli.

Exceptio turbida non admittitur in iudicio manutentionis, deciſ. 698. n. 3.

Exceptio declarat regulam, deciſ. 294. n. 5.

Exceptio, quæ in continenti docet de non iure agentis, admittitur in quolibet iudicio exequutiuo, & priuilegiato, deciſ. 700. n. 1.

Exceptiones contra perſonas teſtium cenſentur remiſſæ, quando pars illos examinauit abſque alterius partis participatione, deciſ. 277. n. 8.

Exceptio ſimulationis non poteſt opponi aduerſus inſtrumentum iuratum non habita abſolutione à iuramento, deciſ. 5. num. 4.

Exceptio requirens altiorem indaginem non admittitur in remedio l. final. C. de edict. Diui Adrian. tollen. deciſ. 231. num. 9.

Exceptionem ſuam reus plenè probare debet, quia quo ad eam eſt actor, deciſ. 229. n. 1.

Exceptio requirens altiorem indaginem reijcitur in poſſeſſorijs, deciſ. 229. n. 1.

Exceptio defectus proprietatis non admittitur in iudicio manutentionis, deciſ. 35. n. 5.

Exceptio cedendarum impedit immiſſionem ex Saluiano, deciſ. 61. num. 3.

Exceptio implementi opponi non poteſt per eum, qui contractui acquieuit, deciſ. 68. n. 2.

Exceptio nullitatis contractus non admittitur ad retardandam immiſſionem in iudicio Saluiani, deciſion. 324. numer. 4.

Exceptio non ampliat, nec operatur, vt in diſpoſitione cenſeatur comprehenſa ea, quæ de ſui natura non comprehenderentur, deciſ. 110. n. 3.

Exceptio debet eſſe de regula, deciſ. 580. n. 2.

Exceptio perpetua eſt, deciſ. 419. n. 4.

Exceptiua dictio Che, præcedente negatiua potentiæ, videtur affirmare ſolam potentiam, non autem actum, deciſ. 431. Declara, vt n. 2. Vbi quid ſi præcedat affirmatiua diſpoſitio, & n. 3. Vbi de eadem materia.

Exceſſus in vna parte ſententiæ influit in reliquas, deciſ. 333. num. 3.

Exceſſus non conſideratur, niſi quando decretum eſt, vel pro indebito, vel partim ex vera, partim ex falſa cauſa, deciſ. 545. n. 6.

Excipiens debet plenè, & concludenter, non autem præſumptiuè probare ſuam exceptionem, deciſ. 425. n. 6.

Excipere poteſt reus diuerſa, & contraria, niſi tamen ſuper exceptione obtinuerit, deciſ. 384. n. 5.

Excipiendi ius tranſit in ſingularem ſucceſſorem, deciſ. 585. n. 5. Maximè concurrente detentione ex parte dicti ſingularis ſucceſſoris, dicto num. 7.

Excommunicatio promulgata in exequutorialibus incurſa, & purificata, cenſetur ex lapſu terminorum ad parendum aſſignatorum, deciſ. 478. n. 2.

Excommunicato teſti non creditur, vbi etiam quod excommunicatio probatur per aſſertionem teſtis, deciſ. 3. n. 1.

Excommunicationis effectus non ſuſpenditur per recuſationem iudicis, deciſion. 3. numero 3.

Excommunicatus ob non paritionem mandato de manutenendo abſolui non poteſt per Rotam ad cautelam ſine ſpeciali commiſſione, deciſ. 621. n. 3.

Excommunicatus per cenſuras in Curia latas non abſoluitur, niſi parito iudicato, deciſ. 621. n. 3.

Excommunicato non eſt danda manutentio, deciſion. 514. num. 2.

Excommunicatus agendi non auditur, deciſ. 606. n. 3.

Excluſio filiarum teſtatoris non ſufficit pro coniectura ad excluſionem neptis, deciſ. 344. n. 6.

Excluſus fideicommiſſo dicitur is, de quo fideicommiſſum non loquitur, deciſ. 707. n. 1.

Excluſione vnius vno caſu arguitur ad excluſionem etiam in alio, deciſ. 707. n. 4.

Excuſatio, & reſtitutio ſunt Synonyma, & æquo iure procedunt, deciſ. 364. n. 1.

Excuſſio an quis habeat bona mobilia, in quibus primo loco debet fieri exequutio non debet fieri, quando quis non habitat in loco, vbi ſit iudicium, & ibi habet alia bona immobilia, deciſ. 552. n. 4.

Excuſſio ſufficienter facta dicitur, vbi Nuncius ad exequendum deputatus retulit ſe facta diligentia in bonis debitoris nihil inueniſſe, deciſ. 14. num. 2. Vbi quod ita ſeruatur de ſtylo coram Auditore Cameræ in cenſuris, quæ dantur tantum in ſubſidium.

Excuſſio quando eſſet difficilis, vel fruſtratoria extra territorium ius dicentis, debet fieri in loco contractus tantum, deciſ. 14. num. 3.

Excuſſio non eſt neceſſaria in bonis decocti, deciſ. 595. num. 3. & deciſ. 760. n. 2.

Excuſſio non eſt neceſſaria, quando agitur vtili perſonali actione, vel vtili hypothecaria, vel etiam Saluiano, deciſ. 760. n. 2.

Exemplum exempli non probat, deciſ. 297. n. 1. Amplia, etiamſi ſcriptura, à qua exemplum extrahitur, ſit formiter, & legitimè exemplata, num. 2. Amplia ſecundo, etiamſi ſcriptura, de cuius fide agitur, fuiſſet ſolenniter, & legitimè exemplata, num. 2.

Exemplum ſcripturæ factum abſque auctoritate iudicis non probat, deciſ. 683. n. 1.

Exemptiones conceſſæ ab obitu Gregorij XII. vſque ad Martinum V. fuerunt generaliter reuocatæ per eundem Martinum, deciſ. 355. n. 1. Amplia etiam in exemptionibus conceſſis à veris Summis Pontificibus.

Exequutio mandati exequutiui relaxata pro maiori ſumma ea, quæ debetur, & ſic partim ex vera, & partim ex falſa cauſa debiti, in totum eſt nulla, deciſ. 630. n. 3.

Exequutio fieri non poteſt ſuper bonis ſtabilibus, non facta excuſſione ſuper mobilibus, deciſ. 557. n. 4.

Exequutio citationis probatur per atteſtationem ſolius Notarij, vbi ſic adeſt ſtylus, quod à ſolo Notario fiat relatio, ſicut ſoli Nuncio referenti etiam ſine teſtibus creditur, deciſ. 261. n. 4.

Exequutio danda eſt literis Apoſtolicis iuſtificatis, deciſ. 605. num. 2.

Exequutio Cameralis obligationis retardari non poteſt, deciſ. 686. n. 1.

Exequutio facta pendente termino ad appellandum reuocanda eſt, deciſ. 391. n. 1.

Exequutionis nullitas non ſanatur per ſubſequentem actum, deciſ. 391. n. 10.

Exequutio facta pendente appellatione non reuocatur tanquam attentata appellatione deſerta, ſi exequutio fuit directa, dec. 592. n. 5.

Exequutio facta ante obtentam reſtitutionem in integrum non reuocatur, tanquam attentata, deciſ. 592. n. 6.

Exequutio Cameralis obligationis, ut impediatur ratione falſæ cauſæ, debet eſſe circa cauſam finalem obligationis, deciſ. 540. n. 9.

Exequutio dicitur cœpta, quando fuerunt decretæ literæ exequutoriales, deciſ. 138. num. 2.

Exequutio iam cœpta non retardatur per reſtitutionem in integrum, deciſ. 138. n. 2.

Exequutio ſententiæ latæ ſuper incorporalibus fit per ſolam præſtationem patientiæ, deciſ. 238. n. 3.

Exequutio facta pendente termino ad appellandum eſt attentata, deciſ. 79. n. 9.

Exequutio debet iuſtificari ex deductis, non ex deducendis, deciſ. 333. n. 4.

Exequutio nulliter facta debent reuocari, deciſion. 333. num. 4.

Exequutio antequam contra bona donata poſſit fieri, prius

debet

debet fieri excuſſio contra bona donatariorum ad formam, l. à Diuo Pio, §. in venditione, ff. de re iudicat. deciſ. 552. num. 2.

Exequutio poteſt fieri contra tertium, qui acquiſiuit lite pendente, deciſ. 609. n.1.

Exequutio, vt retardetur, & vt in ea ſuperſedeatur, ſufficit leuis fumus, vbi præiudicium non eſt conſiderabile, deciſ. 718. n. 6.

Exequutio non poteſt fieri ſuper bonis debitoris ab alio poſſeſſis, deciſ.764. n.1.

Exequutio ex deductis, non autem ex deducendis iuſtificari, aut infirmari debet, deciſ.346. n.1.

Exequutio facta vigore ſententiæ, quæ tranſiuit in iudicatum ob non interpoſitam appellationem, dicitur nulla non ſeruatis quatuor terminis, de quibus remiſſiuè, deciſ. 506. n. 1. Vbi quod dicti termini fuerunt inuenti ad effectum, vt pars deducat iura ſua.

Exequutio contra intruſum lite pendente non citatum non poteſt fieri, niſi conſtet ex actis ipſum eſſe talem, & habere cauſam à litigatore, & nullam ei prorſus defenſionem competere, deciſ.211. n.1.

Exequutio facta contra non citatum nulla eſt, nec poſſeſſori præiudicium infert, deciſ.211. n.1.

Exequutio literarum Apoſtolicarum ob reuerentiam non ſolet retardari, deciſ.57. n.2.

Exequutio citationis de ſtylo Hiſpaniarum probatur per atteſtationem Notarij, qui fungitur vice Nuncij, deciſion. 275. num. 2.

Exequutio non debet fieri antè ſententiam, deciſion. 654. num. 1.

Exequutio citationis iuſtificatur ex comparatione citati, & productione mandati, deciſ.82. n.4.

Exequutio ſuſpenditur, non autem reuocatur ex clauſula arbitrio. deciſ.201. n.1.

Exequutio facta appellatione pendente non ex clauſula arbitrio, ſed alia via eſt reuocanda, deciſ.64. n.1.

Exequutio citationis, quod fuerit facta, probatur per comparitionem citati, deciſ.95. n.1.

Exequutione non eſt incipiendum, etiam vbi quis poteſt propria auctoritate capere poſſeſſionem, & adit iudicem, deciſ. 85. n.3.

Exequutio dicitur cœpta per carcerationem debitoris, deciſ. 77. n.1.

Exequutio Breuis, ſeu literarum Apoſtolicarum non requirit aliam iuſtificationem, quam eorum, quæ continentur ſub clauſula conſtito, &c. deciſ.580. n.5.

Exequutiua via non impeditur per titulum nullum, deciſ. 755. n.5. Vbi de tranſactione nulla, & maximè quando nullitas eſt ex defectu conſenſus.

Exequutiuæ clauſulæ non tollunt defectum ſubreptionis, ſed tollunt tantum ea, quæ poſſunt obſtare expreſſis, deciſ. 739. n.5.

Exequutiuæ clauſulæ non ampliant gratiam, ſed præſupponunt illam iam factam, deciſ.739. n.5.

Exequutiuè procedi non poteſt vigore obligationis Cameralis, vbi illa fuit vulnerata per ſententiam, deciſ.28. n.1.

Exequutoriales debent parti intimari, deciſ. 545. n.2.

Exequutoriales continent tantum monitorium, deciſion.445. num. 3.

Exequutoriales poſſunt validè relaxari abſque eo, quod ſeruentur termini ſubſtantiales, deciſ.33. n.5.

Exequutorialium loco in prophanis relaxatur mandatum exequutiuum, deciſ.53. n.5.

Exequutoris relatio, probat poſſeſſionem bonorum, in quibus facta eſt exequutio, deciſ.242. n.2.

Exequutor merus non requiritur, quod ſit in dignitate conſtitutus, deciſ.445. n.5.

Exequutor datus in forma dignum dicitur mixtus, deciſ. 701. num. 2.

Exequutor gratiæ certo modo impetratæ dicitur mixtus, deciſ. 701. n.2.

Exequutor merus efficitur mixtus, quando in exequutione ſibi commiſſa adeſt clauſula vocatis, &c. & amoto, &c. deciſ.528. n.7. Vbi amplius, quod ab eius ſententia datur appellatio.

Exequutor lato vocabulo poteſt iudex appellari, deciſ. 733. num. 9.

Exequutor mixtus debet aſſumere partes iudicis alias nulliter procedit, deciſ.159. n.3.

Exequutor dicitur mixtus, vbi gratia fuit expedita in forma dignum, deciſ.159. n.3.

Exequutor, qui tenetur partes iudicis aſſumere, debet poſſeſſorem citare, deciſ.147. n.3.

Exequutor teſtamenti ad piam cauſam poteſt agere pro exequutione voluntatis teſtatoris, deciſ.773. n. 1. & 2. Vbi maximè ſi verba diſpoſitionis ſiut in ipſum exequutorem collata. Amplia, quod poſſit agere etiam contra hæredes, n.2.

Exequutores ſententia lata abſque verificatione in gratia contentorum nulla eſt, deciſ.52. num. 1. Vbi maximè parte opponente.

Exequutor procédens vigore gratiæ in formam dignum non dicitur merus, ſed mixtus, deciſ.52. n.2.

Exequutorem mixtum facit clauſula amoto, &c. deciſ. 52. num. 2.

Exequutor, cui eſt commiſſa cauſæ cognitio, dicitur mixtus, deciſ.52. n.2.

Exequutor mixtus debet aſſumere partes iudicis, deciſ. 52. num. 2.

Exequutor ante expletum ſibi munus iniunctum non poteſt dici functus officio ſuo, deciſ.201. n.3.

Exequutor datus ad nominandam perſonam ad commendam non cenſetur datus ad erectionem commendæ, deciſ. 94. n.2. Fallit primo, ſi ſit exequutor teſtamenti ſimpliciter deputatus, num.2. Fallit ſecundo, quando ex verbis teſtamenti apparet teſtatorum aliter ſenſiſſe, n.3. Vbi quando dicatur teſtatorem aliud ſenſiſſe.

Exequutor, qui aſſumpſit partes iudicis in admittēndo exceptionem, debet etiam illas aſſumere in cognoſcendo, an exceptio concludat, deciſ.64. n.2.

Exinde dictio refertur ad factum proximè præcedens in oratione poſitum, deciſ.687. n.15.

Exiſtens in poſſeſſione ædificij, videtur etiam eſſe in poſſeſſione vſus ipſius ædificij, deciſ.378. n.1.

Exiſtens in poſſeſſione alicuius ſepulturæ, cenſetur etiam habere poſſeſſionem vſus dictæ ſepulturæ, deciſ.278. n.1.

Exiſtentia rei penes aliquem de vno tempore, præſumitur etiam de alio, deciſ.762. n.1.

Expenſas faciens in re, in qua quis non habet dominium perpetuum, repetere poteſt, deciſ.45. n.3.

Expenſæ debent reſici quo ad ſententiam tantum, quando illa eſt nulla, non autem quo ad proceſſum, quando ille fuit validè fabricatus, deciſ.400. n.1. & 2. Vbi declarantur deciſiones contrariæ.

Expenſæ, & fructus in ſpolio facto auctoritate iudicis ſtante clauſula arbitrio fuerunt alias reſeruati in fine litis, vt in caſu relato, deciſ.363. n.2.

Expenſæ, quæ modicam continent ſummam probantur ex libro ſcribentis, cum in modicis non conſueuerint fieri probationes, vel inſtrumenta, nec adhiberi teſtes, deciſ. 303. num.1. Vbi quod ſufficit etiam probatio per coniecturas, & iuramentum. Amplia etiam in expenſis magnæ ſummæ, vbi ſunt veriſimiles, n.2.

Expenſæ, quando re ipſa probantur, illarum probatio ſit per coniecturas, & leuiores probationes, deciſ.303. n.2.

Expreſſi, & taciti par eſt virtus, quando vtrumque procedit ex potentia eiuſdem cauſæ, deciſ.608. n.2.

Expreſſum ſub generalitate verborum dicitur ſpecificatum, dec. 439. n.2.

Expreſſio eius, quod tacitè ineſt nihil operatur, deciſ.677. n.4. & deciſ.377. n.3.

Expreſſum dicitur, quod ab expreſſo reſultat, deciſion. 62. num. 4.

Extenſio de perſona ad perſonam in fideicommiſſis non paſſim admittitur, nec etiam exi identitate rationis, nec ex præſumpta mente teſtatoris, deciſ.507. n.3.

Extenſio in materia exorbitanti à regulis iuris communis non ſit de caſu ad caſum, neque etiam ex identitate rationis, dec. 502. n.3.

Extenſio non ſit in fideicommiſſis de vno caſu ad alium, deciſion.217. num.4. Vbi quod ex ſubſtitutione in caſum alienationis non infertur ad vocationem in caſum deficientis lineæ.

Extenſio non ſit in acceſſorijs, deciſ.442. n.2.

Extenſio dici non poteſt, vbi adeſt maioritas rationis, ſed potius comprehenſio, ſiue tacita diſpoſitio, deciſ.783. n.3.

Extenditur fideicommiſſum de perſona ad perſonam, deciſ.507. num. 3.

Extraiudicialis confeſſio de æquitate canonica probat contra conficientem, deciſ.404. n.2.

Extraiudicialis atteſtatio ſine partis citatione attendenda non eſt, deciſ.700. n.27.

Extraiudicialis confeſſio probanda eſt per duos teſtes de loco, tempore, & verbis conteſtes, deciſ.700. n.33.

Extraiudicialis confeſſio inducit ſemiplenam probationem, dec. 184. n. 2. Fallit quando teſtes deponentes de tali confeſſione extraiudiciali ſūt ſubditi illius, pro quo deponūt, dec. 148. n.2.

Extraiudicialis confeſſio vnius non poteſt nocere alijs non habentibus cauſam ab eo, deciſ.148. n.3.
Extraiudicialis confeſſio probatur ſufficienter per duos teſtes conteſtes de loco, & tempore, deciſ.711. n.3.
Extraiudicialis confeſſio non probatur per teſtes ſingulares de loco, tempore, & verbis, deciſ.711. n.5.
Extraneum præferri deſcendentibus teſtatoris abſurdum videtur, nec præſumendum eſt, deciſion. 431. Declara, vt num. 7.
Extrauagans ad Roman. non inducit nouam reſeruationem, ſed inductam in reg. 3. quæ alias morte Pontificis expiraſſet, perpetuat etiam poſt mortem Papæ, & ideò viuente Papa reſeruatio ex ea inducta debet tribui reg. tertiæ, non autem extrauag. deciſ. 767. n.6.
Extremitas temporis, vt cognoſcatur an recurrendum ſit ad præcedentia, deciſ.144. n.9.
Extremum primum in ſpolio non probatur per confeſſionem eius, qui ſpolio agit, deciſ.768. n.2.
Extremum primum in ſpolio de ſtylo Rotæ requirit plenas, & exactiſſimas probationes, deciſ.768. n.7.
Extremum ſecundum in Saluiano probatur ex ſuſtentatione litis, deciſ.775. n.1.
Extremum primum in ſpolio probatur ex inſtrumentis locationum iunctis adminiculis, deciſ.208. n.1.
Extremum ſecundum in ſpolio probatur ex ſuſtentatione litis ſaltem concurrentibus adminiculis, deciſ.38. n.1.
Extremum ſecundum in ſpolio leuiores probationes admittit, & ſufficit ſuſtentatio litis cum adminiculis, deciſion. 85. num. 1.

F

FAciens per alium, per ſeipſum facere intelligitur, deciſ.662. num. 2.
Factum præſumitur tale, prout eſt ſolitum, deciſ.710. n.10.
Factum non videtur, quod factum non durat, deciſ. 445. n.4.
Facta ad maiorem cautelam nihil operantur ad validitatem, vel inualiditatem reſignationis, deciſ.611. n.6.
Factum generaliter eſſe dicitur, quod mora, & impedimento alterius fieri prohibetur, deciſ.528. n.2.
Factum nudum non ſufficit, vbi vltra factum requiritur etiam effectus, deciſ.269. n.4.
Factum iudicis ritè procedentis, dicitur factum partis, deciſ.589. n.6. deciſ.725. n.5. deciſ.461. n.1. & deciſ.102. n.5.
Factum anteceſſoris præiudicat ſucceſſori, deciſ.452. n. 3. Fallit in his, in quibus anteceſſor non habet liberam facultatem diſponendi, n. 3.
Factum, & ea quæ ſunt facti non præſumuntur, deciſ. 398. n.4.
Facultas teſtandi alicui conceſſa ſolum habilitat perſonam ad diſponendum, quod ſuum, & proprium eſt, non autem ad acquirendum, quod alienum eſt, deciſ.555. n.3.
Facultas alienandi data alicui perſonæ alteri cedi non poteſt, deciſ.426. n.5.
Facultas reſeruata addendi, & minuendi non habet locum in ijs, quæ ſecundum ius commune diſpoſita ſunt, deciſ.240. n.4.
Facultas addendi, & minuendi non extenditur ad totalem derogationem, deciſ.240. n.5. & 6.
Facultas diſponendi conceſſa alicui conſumitur in primà diſpoſitione, deciſ.405. n. 2. Fallit quando ab initio non fuit plenè ſatisfactum menti diſponentis, n. 1.
Facultas diſponendi conceſſa alicui conſumitur in prima diſpoſitione, deciſ.463. num. 5. Fallit in facultate diſponendi collata ad tempus mortis, quia eſt reuocabilis iuxta naturam vltimæ voluntatis, n. 6. Fallit ſecundo in actu de ſui natura reuocabili, n. 6.
Facultas transferendi penſiones eſt odioſa, & ſtrictè intelligenda, deciſ.733. n.2.
Facultas transferendi penſiones nunc, & pro tempore reſeruatas comprehendit omnes penſiones antè tranſlationem, quamuis poſt facultatem reſeruatas, deciſ.733. n.4.
Facultas transferendi penſionem conceſſa Theſaurario reſtringitur ad penſiones reſeruatas durante illius officio, deciſ. 733. num. 5. Dic procedere, quando facultas fuit conceſſa, non ſolum intuitu perſonæ, & officij contemplatione, ſed loquitur de reſeruatis, & reſeruandis Theſaurario pro tempore exiſtenti, quæ verba exponuntur pro tempore, & quatenus foret Theſaurarius, n.6.
Facultas vniendi competens Ordinario refertur ad omnia beneficia exceptis Eccleſijs Cathedralibus, & diuerſarum Religionum, deciſ.212. n.3.
Facultas transferendi penſiones vti odioſa, eſt digna ſpeciali nota, deciſ.143. n.1.
Facultas affrancandi ſpatio multi temporis præſcribitur, deciſ. 684. n. 8.
Facultatem teſtandi Religioſi non habent, deciſ. 87. num.1. Fallit in religioſo non clauſtrali, ſed profeſſo commendæ, num.2. Limita fallentiam in militibus Hieroſolymitanis, n.2.
Facultas capiendi poſſeſſionem propria auctoritate ceſſat per aditum ad iudicem, & debet tunc pars citari, deciſ. 85. num. 5.
Facultas teſtandi de bonis Eccleſiaſticis conceſſa Conclauiſtis per Pium IV. fuit reuocata per Pium V. deciſion. 76. num. 2.
Facultas alienandi operatur, vt poſſit fieri alienatio etiam in præiudicium vocati, deciſ.75. n.10.
Falcidia, & Trebellianica prohibita non cenſetur, niſi expreſsè prohibita reperiatur, quod an verum ſit, deciſ.155. n.2.
Falcidia prohiberi poteſt, nedum expreſsè, ſed etiam verbis generalibus, & æquipollentibus, quæ aliud commodè ſignificare non poſſint, deciſ.440. n. 1. Fallit quando verba æquipollentia aliud importare poſſunt, n. 3.
Falcidia debet detrahi ab hærede iure inſtitutionis, vbi legatum fuit vltra dodrantem, deciſ.440. n.2.
Falcidia cenſetur prohibita, vbi fuit prohibita diminutio legatorum, deciſ.440. n.3.
Falcidiæ detractio fit a lege contra teſtatoris voluntatem, deciſ. 440. n. 4.
Falſa cauſa non poteſt dici ea, quæ à principio eſt vera, licet poſtea deficiat, d. 245. n.7.
Falſitas cauſæ non poteſt impedire exequutionem laudi à partibus cum iuramento, & obligatione Camerali approbati, niſi falſitas ſi vera, & clara, d. 450. n.8.
Falſitatis ſuſpicio tollitur per oſtentionem protocolli, deciſ.721. num. 10.
Falſa beneficij demonſtratio non vitiat reſeruationem penſionis, vbi conſtat de veritate, & corpore, deciſ.23. n.3.
Falſitas teſtis, quæ non eſt circa ſubſtantialia, non infringit dictum ipſius, deciſ.131. n.4.
Falſa narratiua in gratioſis vitiat gratiam, vbi fuit facta doloſè, & fraudulenter, & dicitur doloſa, & fraudulenta, quando eſt talis, quæ veriſimiliter induxit Papam ad facilius concedendum, deciſ.452. n.4. Extende, etiam quod falſa expreſſio ſit ex ſimplicitate, & ignorantia quia nihilominus, vitiat gratiam, n. 4.
Fama cenſetur probata per teſtes deponentes ita publicè dici audiuiſſe, deciſ.351. n.1.
Fama non probat in non antiquis, deciſ.228. n.8.
Fama non probatur per vnicum teſtem, quinimo talis teſtis eſt ſuſpectus de falſo, deciſ.358. n.8.
Fama non probat ſimoniam, deciſ.358. n.8.
Fama, quæ in ciuibus facit ſemiplenam probationem, in criminalibus neque ſemiplenè probat, deciſ.358. n.8.
Famæ probatio requirit ſaltem duos teſtes, deciſ. 358. n.9.
Fama, vt probet, debet eſſe conſtans, inconcuſſa, & ſolida, deciſ.277. n.3.
Fama non probatur per teſtes deponentes per verba præſentis temporis, deciſ.335. n.5.
Fama debet eſſe ſolida, conſtans, & perpetua, deciſ.335. n.5.
Famæ probatio, vt releuet, nihil debet habere in contrarium, deciſ.335. num.5. Fama boni præualet famæ mali, deciſ. 335. num. 6.
Fama probatur per teſtem, qui deponit, quod audiuit publicè, deciſ.235. n.3.
Familiæ verbum poteſt accipi contentiuè, ita vt etiam comprehendantur tranſuerſales, deciſ. 707. n. 2. Fallit quando conſtat teſtatorem ſenſiſſe de familia effectiuè, quia tunc veniunt ſoli ipſius deſcendentes, n. 2.
Familiæ verbum intelligitur effectiuè, vbi teſtator addidit pronomen ipſius ſeu eiuſdem, deciſ. 707. n.3.
Familiæ, verbum in dubio debet accipi contentiuè, deciſ. 707. num. 6.
Familiæ appellatione comprehenditur fœmina, deciſ. 282. num. 1.
Familiæ vt conſeruentur, Reipublicæ intereſt, deciſ.60. n.2.
Familiarum nobilitas, & honeſtas, diuitis conſeruantur, & ob inopiam pereunt, deciſ. 682. n. 5.
Familiaritas inſeruientis Cardinali, ſemel probata præſumitur durare, etiamſi ille alteri Principi ad tempus modicum inſeruierit, deciſ.656. n.8.
Familiaritas probatur ex rotulo familiarium iunctis adminiculis, deciſ.116. n.1.
Familiaritas plenè probatur per teſtes deponentes de ſcientia, & communi reputatione, deciſ.116. n.1.

Familiaritas probatur per teſtes de auditu ab ipſomet familiari defuncto, deciſ.711. nu.4.
Familiaritas ad effectum reſeruationis eſt plene probanda, deciſ. 711.num.6.
Familiaritas, vt probetur, debet concurrere mens Domini conſenſus familiaris, & præſtatio expenſarum, deciſ.711.n.7.
Familiaritas habet ſe ad inſtar ſocietatis, dec.711. n.8.
Familiaritatis priuilegio non gaudent, qui habent literas familiaritatis Cardinalium, ſi non ſunt vere familiares, dec.265. n.3.
Fatalia currunt etiam pendente iudicio attentatorum, quando in illos appellans ſuccubuit, deciſ.156. nu.4.
Fatalia appellationis, quando fuerunt lapſa, ſententia tranſit in rem iudicatam, deciſ.156. nu.4.
Fatuitas præſumitur potius, quam donatio, deciſ. 662. nu.8.
Fauore quod inductum eſt, non debet retorqueri in odium, deciſ. 545. nu.3.
Fere dictio de ſui natura importat diminutionem, & imperfectionem, deciſ.290. nu.1.
Ferias alleganti incumbit onus probandi, cum omnis dies ſit iuridica, niſi appareat feriata, deciſ.100. num.2.
Feriatus dies an ſit vel non ſit, attenditur conſuetudo, deciſ. 310. num. 2.
Feudum præſumitur potior, ex pacto, & prouidentia, quam hæreditatem, deciſ.256. nu.7.
Feudi inueſtitura finita generatione renouari debet cum proximiore, ſi dominus feudum pro ſe retinere nolit, dec.664. n.7. Declara, vt nu. 8. & ſeqq.
Feudum Princeps generaliter concedendo, quando etiam conceſſiſſe videatur acceſſiones, & incrementa ipſius feudi, deciſ. 664. nu.14. & 15.
Feudi deuolutio quando pertineat ad vſufructuarium, & non ad dominum directum, deciſ.664. nu.16.
Feudi conceſſio, & inueſtitura, quid comprehendat, attenditur valor feudi, deciſ.664. Declara, vt nu.17.
Feudorum conceſſiones, pro quibus Camera non recipit ſufficientem recompenſam, inualidantur à Bulla Pij V. deciſ.664. Declara, vt nu.20.
Feudis non ſuccedit mater, ſed proximior defuncti deſcendens à primo inueſtito, deciſ.362. nu.1.
Feudo feminæ, ſuccedunt acquiſito ex pacto, & prouidentia, & vbi feudum eſſet femineum, dec.362. nu.2.
Feudis feminæ ſuccedunt, in quibus non requiritur ſeruitium perſonale, deciſ.362. nu.3.
Feudum eo ipſo, quod feminæ conceditur, cenſetur conceſſa facultas illi ſeruiendi per alium, dec.362. nu.3.
Feudalia non veniunt in generali diſpoſitione, dec. 361. nu.4.
Feudalis rei conceſſio non præſumitur emphyteutica, ſed cenſualis, dec.170. nu.8.
Fideicommiſſaria bona alienari non poſſunt & alienata vendicantur ab emptoribus, dec.426. nu.1.
Fideicommiſſaria, & vulgaris ſubſtitutio in qua vocantur deſcendentes, non terminatur in primis adeuntibus, ſed ad omnes profertur deſcendentes de gradu in gradum propter implicitum ſtatum futuri temporis obliquando directam inſtitutionem, dec.343. nu.3.
Fideicommiſſaria ſubſtitutio inducitur per verba communia, deciſ.343. nu.9.
Fideicommiſſarius, ſeu legatarius an, & quando dicatur legitimus contradictor in remed. l.fin. C. de edict.Diui Adriani tollen. dec.431. nu.8.
Fideicommiſſarius non ſuccedit, quandiu viuit hæres directus, deciſ.496. nu.5.
Fideicommiſſario poteſt concedi immiſſio pro indiuiſo, quando hæres debet detrahere legitimam, & Trebellianicam, deciſ. 565. num.5.
Fideicommittentis poſſeſſio probata per teſtes, & adminicula ex dicto eiuſdem fideicommittentis ſufficit ad obtinendum in interdicto poſſeſſorio adipiſcendi abſque alia verificatione dominij, dec.718. nu.6.
Fideicommiſſario vt ſint reſtituendi fructus per grauatum, requiritur interpellatio, dec.520. nu.8.
Fideicommiſſarius purificata fideicommiſſi conditione immittendus eſt in poſſeſſionem bonorum fideicommiſſariorum, deciſ.276. nu.2.
Fideicommiſſarius debet capere de manu hæredis, quando bona fideicommiſſo ſubiecta ſtant penes hæredem, aliter ſecus, deciſ. 276. nu.5.
Fideicommiſſum extenditur de perſona, ad perſonam, deciſion. 507. num. 3.
Fideicommiſſo conditionali per diuiſionem non cenſetur renunciatum, dec.624. nu.1.
Fideicommiſſo renunciatum non cenſetur, quando illud eſt conditionale ex iurium ceſſione, dec.624. nu.2.
Fideicommiſſo non cenſetur renunciatum per diuiſionem, etiam quod fuerit promiſſum illi non contrauenire, dec.624. n.3.
Fideicommiſſo non cenſetur renunciatum per diuiſionem, etiam quod in ea adſit clauſula ad habendum, dec.624. nu.4.
Fideicommiſſo per diuiſionem cum clauſula quod cenſus, & loca Montium pleno iure dominij vel quaſi ſpectent ad videntes, deciſ.624. nu.5.
Fideicommiſſo renunciatum non cenſetur ex promiſſione euictionis, & ſuſceptionis litis, deciſ.624. nu.6.
Fideicommiſſo non cenſetur renunciatum per diuiſionem etiam iuramento vallatam, dec.624. nu.7.
Fideicommiſſo renunciatum an cenſeatur per diuiſionem inæqualiter factam, deciſ.624. nu.9.
Fideicommiſſo an ſit renunciatum per diuiſionem nec ne? attenditur ſubſequuta diuidentium obſeruantia, deciſ. 624. num. 11. & ſeq.
Fideicommiſſo vt renunciatum dicatur, non ſufficit alienatio neceſſaria, ſed requiritur voluntaria, deciſ.624.
Fideicommiſſo non cenſetur renunciatum per diuiſionem factam, non ſolum de bonis fideicommiſſarijs, ſed etiam proprijs, dec.624. nu.13.
Fideicommiſſo renunciatum non cenſetur per diuiſionem, etiam quod ſuper ea fuerit ſequutum laudum, deciſ.624. nu. 14.
Fideicommiſſum relictum poſt mortem alicuius non cenſetur purificatum per mortem ciuilem, & per damnationem ad triremes, deciſ.492. nu.4.
Fideicommiſſum dicitur nominatim relictum, quando fideicommiſſarius fuit nomine proprio vocatus, deciſ.403.n.7. & ſeqq.
Fideicommiſſum relictum à ſecundo ſubſtituto, deficiente ipſo ſecundo ſubſtituto, remanet penes primum cum onere reſtituendi tertio ſubſtituto, deciſ. 403. nu.13.
Fideicommiſſo facto ad fauorem aliquorum dummodo aſſumant arma, & inſignia teſtatoris, factus locus non eſt, ſi ſic com conditione vocati, conditionem non implerent, dec.453. nu.2.
Fideicommiſſum ſub conditione relictum, conditione deficiente, locum non habet, deciſ.453. nu.4.
Fideicommiſſum cenſetur inductum à teſtatore, quando ab eo deſcendentes fuerunt bis in conditione poſiti cum qualitate maſculinitatis, deciſ.344. nu.14.
Fideicommiſſum cenſetur inductum à teſtatore ex qualitate maſculinitatis ex feminarum excluſione propter maſculos ex vocatione feminarum in defectu maſculorum, ex reciproca inter inſtitutos, & ex vocatione extraneorum, ex compendioſa inter eoſdem inſtitutos, dec.344. nu.16.
Fideicommiſſum cenſetur inductum à teſtatore ex digreſſu ad plures ſubſtitutionum gradus, dec. 344. nu. 16. 17. & 18.
Fideicommiſſum cenſetur inductum à teſtatore, quando apparet eum habuiſſe rationem conſeruandi bona in agnatione, deciſ. 344. num.16.19. & ſeq. Vbi etiam ex quibus elicitur teſtatorem voluiſſe bona in agnatione conſeruari.
Fideicommiſſo vt dicatur renunciatum tranſactione tria requiruntur, de quibus, dec.782. nu.6.
Fideicommiſſum, ſeu ſubſtitutio alicui facta, ſi ſine filijs deceſſerit, non dicitur purificatum, donec, & quouſque ſi ſpes, quod ille, cui quis ſubſtitutus eſt, poſſit filios procreare, deciſ.593. nu.1.
Fideicommiſſum abſolutum inducitur ad fauorem familiæ, & agnationis ex prohibitione alienationis pro conſeruatione bonorum in familia, & agnatione, dec. 681. nu.1.
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, quando teſtator proceſſit ad plures gradus ſubſtitutionum, deciſ.538. nu.5. Contrarium vero quod id non ſit ſufficiens ad inducendum fideicommiſſum, nu.5.
Fideicommiſſum tanquam onus non debet temere induci, deciſ. 667. num.2.
Fideicommiſſo ordinato in caſum mortis inſtituti, ſit locus ſtatim ſequuta illius morte, deciſ.382. nu.1.
Fideicommiſſum vniuerſale arguitur ex prohibitione detractionis Trebellianicæ, deciſ.182. num. 2.
Fideicommiſſum præſumitur vniuerſale, vbi teſtator voluit hæreditatem ſuam conſeruare in eius domo in æternum, deciſ. 182. num.4.
Fideicommiſſi ſcientia, ac prohibitionis alienationis, eiuſque qualitatem probatur ex illius mentione vna cum commemoratione teſtamenti, deciſ.342. nu.4.
Fideicommiſſi ſcientia arguitur ex promiſſione euictionis ratione fideicommiſſi in venditione rei fideicommiſſo ſubiecta, deciſ.342. nu.14. Vbi maximè ſi promiſſio ſit geminata.
Fideicommiſſum ad certos gradus reſtrictum, illis deficientibus, expirat, & poſſunt bona illius ab vltimo vocato alienari, deciſ.203. nu.1.
Fideicommiſſum abſolutum cenſetur inductum ad fauorem agnationis, etiam in caſum mortis ex prohibitione alienationis

tionis facta cum expreſſione cauſæ ſimilis, quia vult bona conſeruari in agnatione, deciſ.203. nu.3.
Fideicommiſſi renunciatio inducitur, vbicumque quis renunciauit cuicunque ſucceſſori ex teſtamento prouenienti, deciſ. 714.nu.5. Vbi maximè quando verba renunciationis habent contractum ſucceſſiuum, nec aliud adeſt teſtamentum, in quo verificari poſſint.
Fideicommiſſum, vt cenſeatur remiſſum neceſſe eſt, quod ſit reciprocum, & tempore remiſſionis purificatum, deciſ.714.n.9. Fallit vbi agitur de renunciatione fideicommiſſi facta à volente ingredi Religionem, nu.9.
Fideicommenſarius non implens præceptum teſtatoris ſubſtitutos non excludit, deciſ.494. nu.1.
Fideicommiſſi purificati tempus attendi debet, dec.282.n.2.
Fideicommiſſum non poteſt eſſe perpetuum, niſi ad vlteriores gradus ſucceſſionis ordine extendatur, deciſ.282.num.8.
Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur, deciſ.280.n.1. Vbi neque etiam ad liberos. Fallit, vbi apparet de voluntate teſtatoris, non ſolum expreſſa, ſed etiam tacita ex coniecturis, num.3. & 7. Vbi ſine difficultate ſi ſunt plures ſimul iunctæ. Coniectura eſt, quando teſtator vocauit hæredes, ſeu filios ſubſtituti in vlteriori gradu, qui erat extraneus, caſu quo ipſe ſubſtitutus mortuus eſſet, quia tunc credendum eſt etiam voluiſſe tranſmitti ad filios præcedentia ſubſtituti, qui erat de deſcendentibus, numer. 3. Coniectura tranſmiſſionis item eſt, quod filij fuerint poſiti in conditione, num.4. & 7. Vbi quod hæc coniectura cum alijs multum operatur.
Fideicommiſſi conditionalis, quod tranſmittatur, coniectura eſt, quod alias teſtator antepoſuiſſet extraneum ſuis deſcendentibus, deciſ.380. num.5. Item coniectura pro tranſmiſſione eſt, quod ſubſtitutio ſit vnita cum iure accreſcendi, quia ſicut tranſmittitur ius accreſcendi, ita etiam debet tranſmitti ſubſtitutio fideicommiſſaria, num. 6. Vbi maximè ſi hæc coniectura cum alijs iungatur. Item pariter valida eſt coniectura, quod teſtator fecerit plures gradus ſubſtitutionum, numer. 7.
Fideicommiſſum non conſequitur is, qui non probat ſe in caſu fideicommiſſi vocatum, & ſufficit grauato dicere, ſubſtitutio hunc caſum non comprehendit, dec.267.num.1.
Fideicommiſſum non inducitur per prohibitionem alienationis in caſum mortis, quando in alia parte teſtamenti fuit facta ſubſtitutio in dictum caſum, deciſ.267.nu.4.
Fideicommiſſum particulare factum ſuper aliqua re non facit, quod cenſeatur receſſum à fideicommiſſo vniuerſali facto ſuper omnibus bonis, dec.269.nu.2.
Fideicommiſſum etiam ſuper re hæredis fieri poteſt, deciſ.384. numer. 2.
Fideicommiſſum impugnare non poteſt, qui obtinuit illud canonizari per ſententiam, deciſ.384. num.2. & 3. Etiamſi ſit canonizatum in alio iudicio aduerſus aliam perſonam.
Fideicommiſſi proprietas libera remanet apud grauatum, vbi fideicommiſſarius præcedet, dec.653. nu.2. & 3. Vbi adducitur ratio.
Fideicommiſſum dicitur reale, vbi verba ſunt directa in rem, non autem in perſonas, dec.231. nu.1.
Fideicommiſſum reale operatur grauamen reale, & afficit omnes perſonas, & quoſcunque poſſeſſores, dec.231.num.1.
Fideicommiſſum perpetuum adeſſe dicitur, vbi alias diſpoſitio teſtatoris non poſſet ſeruari, dec.231. num.2.
Fideicommiſſum dicitur reale, vbi fuit prohibita alienatio domus inſignis, & ad quam teſtator habuit affectionem, deciſ. 231.num.3.
Fideicommiſſum dicitur reale, vbi verba ſunt directa in rem, non autem in perſonas, deciſ.268. nu.1.
Fideicommiſſi ignorantia excuſat à caducitate, ſeu contrauentione, deciſ.268. nu.2.
Fideicommiſſo alienatio rei ſubiectæ tenet quoad quartam Trebellianicam, dec.215. nu.1.
Fideicommiſſo alienatio rei ſubiectæ per grauatum facta antequam aliquos fructus percipiat, eſt valida, & imputatur in quartam, ita vt emptor non poſſit inquietari, deciſion.215. num.2.4.& 9.
Fideicommiſſi fructus imputantur hæredi extraneo in Trebellianicam, ſecus autem in filijs primi gradus, dec.255. n.1.
Fideicommiſſo alienatio rei ſubiectæ pendente conditione valida eſt, licet adueniente conditione reſoluitur, dec.255.n.2. Intellige quatenus alienatio ſit vltra quartam, nu.2.
Fideicommiſſum poteſt alienari pro reſtitutione dotis, dec.477. numer. 2.
Fideicommiſſum non remittitur ex diuiſione, deciſ.69. num.1. Vbi maximè non probata ſcientia teſtamenti, nec ſufficiunt clauſulæ generales, ſed debent eſſe prægnantes.
Fideicommiſſum eſt vniuerſale, vbi ſubſtitutio fuit facta inter inſtitutos vniuerſaliter, deciſion. 41. numer. 1.
Fideicommiſſum [illegible] continens iura, & actiones, dicitur particulare, deciſ.41. num.2.
Fideicommiſſo vniuerſali non cenſetur receſſum per fideicommiſſum particulare, cum non ſit inconueniens, quod vna, & eadem fideicommiſſo particulari, & vniuerſali ſit ſuppoſita, deciſ.41. nu.2.
Fideicommiſſum cenſetur vniuerſale etiam ad fauorem poſiti in ſecunda ſubſtitutione, quando apparet, quod eſt vniuerſale, ad fauorem poſiti in tertia ſubſtitutione, dec.41.n.3.
Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur, nec etiam ad liberos, dec.59. num.1. Fallit ſtantibus iudicijs, & coniecturis pro tranſmiſſione, num.5.
Fideicommiſſum conditionale tranſmittitur ex coniectura æqualitatis inter vocatos, deciſ.59. n.3.
Fideicommiſſum conditionale tranſmittitur, quando ita teſtator ſe conformauit cum diſpoſitione iuris communis, dec.59. numer. 3.
Fideicommiſſum conditionale tranſmittitur, quando teſtator vocauit ſubſtitutos in ſtirpes, non autem in capita, deciſ. 59. num.4.
Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur, quando teſtator ſubſtitutum proprio nomine vocauit, dec.59. n.5. Vbi declara. Fallit ſtante contraria voluntate teſtatoris, n.5.
Fideicommiſſi tranſmiſſio in filium leuioribus coniecturis admittitur, dec.59. num.6.
Fideicommiſſi ius, ſeu alterius ſucceſſionis conditionalis, mortuo teſtatore, reputatur ius conſiderabile, & radicatum ad effectum, vt ei in dubio non cenſeatur derogatum, deciſion. 528. num.2.
Fideicommiſſo bona ſubiecta non veniunt in generali inſtitutione, dec.84. num.5.
Fideicommiſſum an cenſeatur inductum per prohibitionem alienationis extra familiam, dec.155. n.4.
Fideicommiſſi reſtitutio fideicommiſſario, quando facienda eſt in bonis Drogheriæ, attendi debet tempus obitus grauantis, & non grauati, dec.220. n.1.
Fideicommiſſario Drogheriam reſtituere non tenetur hæres grauatus in gratiam fideicommiſſarij aliquid lucrari, deciſ. 220. num. 2. & 3.
Fideicommiſſorum reſtitutio, vbi facienda eſt, veniunt ea, quæ erant in hæreditate tempore obitus grauantis, deciſion. 220. num. 3.
Fideicommiſſo vniuerſali exiſtente, quando vna res, vel quantitas ſuccedat loco alterius, dec.220. n.4.
Fideicommiſſo relicto in mobilibus, & vtenſilibus reſtitutio facienda eſt ſecundum tempus purificati fideicommiſſi, dummodo abſit dolus, & fraus grauati, dec.220. n.5.
Fideiuſſio minoris adhibitis ſolemnitatibus ſtatutarijs Vrbis valida eſt, dec.245 n.1.& 2. Vbi amplius, quod minor ſic fideiubens non reſtituitur in integrum.
Fideiuſſionis inſtrumentum oſtendit obligationem fideiubentis, dec.669. num.2.
Fideiuſſio accedens obligationi facit debitum grauius, deciſion. 695. num.2.
Fideiuſſio eſt medicina ſequeſtri, dec.654. n.5.
Fideiubens minor non obſtante iuramento reſtituitur, quando adeſt enormiſſima læſio, dec.709. n.2.
Fideiubens minor viginti quinque annis de iure communi reſtituitur in integrum, dec.709. n.6.
Fideiuſſor, qui diu ſtetit in obligatione poteſt à principali debitore petere liberationem dictæ obligationis, deciſion.456. num.3.
Fideiuſſoris obligatio corruit corruente principali obligatione, dec.255. num.2.
Fideiubens cenſetur conſentire contractui, vbi conſenſus ſimpliciter requiritur, ſecus quando requiſitus conſenſus expreſſus, vel pro forma, dec.225. nu.5.
Fideiubens ſub conditione, ea purificata tenetur, deciſion. 70. num. 1.
Fideiubens non tenetur quoties mutatur iudex, res, vel actio, dec.70. num.2.
Fideiubens pro decreto faciendo à primo iudice non tenetur pro decreto faciendo à iudice appellationis, deciſion. 70. num. 2.
Fideiuſſores non liberatur, quando res non mutatur, deciſ.70. num. 7.
Fideiuſſor non tenetur, quando res eſt mutata, quia eius obligatio alteratur, dec.70. n.7.
Fideiuſſor adhuc eſt obligatus, etiamſi ſoluatur ſpecies pro pecunia, & è conuerſo, quando hoc fieri non eſt prohibitum, dec.70. num.7.
Fideiuſſorem, quando quis promittit pro decreto faciendo à iudi-

iudice ptimæ inſtantiæ, non tenere pro decreto faciendo à iudice appellationis, procedit in fideiube.¶te eorum certo iudice, deciſ.70. n.9.

Fideiuſſor iudicij fingitur condemnatus vnà eum principali, deciſ.70. n.10.

Fideiubere pro marito, vxor regulariter non poteſt, deciſion. 619. numer. 3. Fallit, quando fideiuſſor cum iutamento, num. 3.

Fideiuſſiones de ſui natura ſunt læſiuæ, deciſion. 619. numer. 5.

Fideiuſſor non tenetur, niſi prius ſit facta debita diligentia contra principalem debitorem, deciſ.14. n.1. Fallit, quando principalis debitor eſt abſens à loco iudicij, & conſtat notorie eum non eſſe ſoluendo, n.1. & 2. Vbi quod non requiritur ſententia declaratoria, quod principalis debitor non ſit ſoluendo, vbi id eſt notorium.

Fideiuſſor pro fideiuſſione aliquid moderatum recipere poteſt, dummodo non extendat ſummam, pro qua fideiubet, deciſ. 69. n.3.

Fideiuſſoris obligatio eſt diuiſibilis, & tenet ſemper in ea parte, in qua tenet obligatio principalis, deciſion. 106. num. 6.

Fideiuſſoris intereſt eſſe minus obligatum, quam fieri poſſit, deciſ. 106. n.6.

Fideiuſſor cenſetur ſe obligaſſe ad ea omnia, quæ veniunt ex natura obligationis, & contractus, cui acceſſit, deciſ.370. num. 2.

Fideiuſſor ad certam ſummam obligatus non liberatur per ſolutiones, quæ in vſuris computantur, deciſ.370. n.4.

Fideiuſſori competunt omnes exceptiones quæ competunt principali, deciſ.392. n.4.

Fides Parochi numquid probet infirmitatem coniugum, deciſ. 519. n.8.

Fides Medicorum, præſertim adminiculata, probat infirmitatem, deciſ.519. n.8.

Fides non facit aliquem gradum probationis, deciſion. 692. num. 7.

Fides extracta lite pendente non probat, deciſ.323. n.4.

Fides ſufficit pro fumo, & pro remouenda calumnia in materia remiſſoria, deciſ.503. n.3.

Fides inſtrumenti non tollitur ex depoſitione teſtium inſtrumentariorum, & Notarij, quod non fuit factum, tale inſtrumentum, deciſ. 661. n.3.

Fides periti per ipſum ſubſcripta, & poſtea per eum cum iuramento recognita, facit fidem, deciſ.353. n.2.

Fides ſimplex non probat, nec eſt attendenda, deciſ. 471. num. 5.

Fides agnatorum à lege magis comprobatur in adminiſtratione tutelæ, quam aliorum, quia ob ſpem ſucceſſionis diligentius adminiſtrant, deciſ. 744. n.2.

Fides Parochi ad probandam negatiuam ſine iuramento, & citatione non ſufficit, deciſ.483. n.2.

Fides iudicis atteſtantis de geſtis coram ſe probat, deciſ.483. num. 9.

Fides bona in quærendis non requiritur, deciſ.181. n.2.

Fides bona ex titulo probatur, deciſ.181. n.2.

Fides Notarij non facit ſufficientem probationem, deciſ.466. num. 3.

Fides non facit fidem, deciſ.318. n.4. & 709. n.6.

Fides bona in dubio præſumitur, deciſ.280. n.2.

Fides bona præſumitur in matrimonio palam, & publicè contracto, deciſ.280. n.2.

Fides baptiſmi probat minorem ætatem baptizati, deciſ. 709. num. 1.

Fides mala auctoris nocet hæredibus, deciſ. 164. n.3.

Fides mala non præſumitur, deciſ.369. n.5.

Fides mala excluditur ex coniecturis, deciſ.369. n.5.

Fides non facit fidem etiamſi Notarius atteſtetur de inſtrumento à ſe rogato, deciſ.467. n.2. Declara, vt num.3.

Fides bona poteſt cauſari ex iniuſtis, & temerarijs titulis, deciſ. 320. n.2.

Fides bona deducta ex errore iuris, licet non ſufficiat ad præſcriptionem dominij, tamen ad acquiſitionem fructuum ſufficit, deciſ. 130. num. 2. Diſtingue inter errorem iuris, cui ius non reſiſtit, nec aſſiſtit, & errorem, cui ius reſiſtit, n.4. Aduerte, quod quando ius non reſiſtit ſimpliciter, ſed datur certa forma, tunc non eſt prohibita acquiſitio fructuum. num.4. & 5.

Fides bona poſitiua eſt excluſiua omnis ignorantiæ facti, & iuris, deciſ.320. n.2.

Fide bona emiſſe dicitur, qui emit à falſo curatore minoris quem verum credebat, deciſ.320. n.3.

Fides Parochi probat matrimonium alijs coniecturis adminiculata, deciſion. 341. numer. 2.

Fiduciarius, ſeu confidentiarius hæres, non dicitur verus hæres, ſed potius cuſtos, miniſter, ſeu depoſitarius, & propterea tenetur reſtituere hæreditatem cui de iure, unà cum fructibus non retenta pro ſe aliqua parte, deciſ.765. n.1.

Fiduciarius hæres, ſeu confidentialis cenſetur inſtitutus per verbum confidentiam importans, vt puta, quando teſtator dixit. Mi confido, e sò, che lui eſſequirà ſecondo che lui sà la mente mia, deciſ.765. n.4.

Filia à ſtatuto excluſa, cui pater aliquid in teſtamento reliquit, poteſt petere ſupplementum legitimæ, deciſ.98. n.9. Contrarium verius, n.9.

Filia, vbi renunciat hæreditati paternæ ad fauorem maſculorum, non cogitur pater maſculis relinquere, ſed poteſt teſtando illis præiudicare, deciſ.75. n. 5. Amplia, quod pater poſſit etiam filiæ præiudicare non obſtante, quod in renunciatione illa ſibi reſeruauerit facultatem ſuccedendi, num. 5.

Filiæ æquè dotantur, modo æquè bene in matrimonio collocentur, licet plus vni, quam alteri tradatur, deciſ.60. num. 4.

Filiusfamilias non poteſt ſtare in iudicio abſque conſenſu patris, deciſ.53. n.2.

Filiorum appellatione iuxta ſermonis proprietatem non veniunt nepos, deciſ.507. n.1.

Filiorum appellatione de communi vſu loquendi non veniunt nepotes, deciſ.507. n.3.

Filiorum appellatione quandoque comprehenduntur nepotes per extenſionem, & impropriè, deciſ.507. n.3.

Filiorum appellatione in fideicommiſſis nepotes non veniunt etiam in vocatione actiua, deciſ.507. n.4. & 5.

Filiorum appellatione an veniant nepotes, potiſſimum attenduntur coniecturæ, deciſ.507. num.6. & ſeqq. Vbi plus referuntur coniecturæ, ex quibus colligitur teſtatorem filiorum appellatione noluiſſe vocare nepotes.

Filiorum appellatione non veniunt nepotes, quando teſtator diſcretiuè loquutus fuit de filijs, & nepotibus, deciſ. 507. n.7.

Filiorum appellatione veniunt nepotes in fideicommiſſis aſcendentium, deciſ.507. Declara, vt n.12.

Filiorum appellatione non veniunt nepotes, etiam quod filij ſunt vocati in futurum euentum, deciſ.507. n.14.

Filiusfamilias maior vigintiquinque annorum fideiubere poteſt ad fauorem patris, non obſtante pragmatica prohibente recipi obligationes filiorum familias abſque expreſſo patris conſenſu, deciſ.485. n.5.

Filij clericorum penſiones habere non poſſunt ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel obtinuerunt, deciſ.549. n.4.

Filij poſiti in conditione cenſetur vocati vigore ſtatuti Vrbis, quicquid ſecus ſit de iure comuni, deciſ.332. num.1. & 2.

Filius dicitur patri agnatus, deciſ.332. n. 2. Vbi declaratur hæc concluſio, & num.3.

Filij veniunt etiam appellatione agnatorum in fideicommiſſis, deciſ.403. n.2.

Filij poſſunt patri ſuccedere ex triplici capite, nempe tanquam filij, tanquam agnati, & tanquam cognati, deciſ.403. num. 3.

Filijs ad agnoſcendum ſucceſſionem paternam datur annus, ſiue ſuccedant ex capite liberorum, ſiue ex capite agnatorum, vel cognatorum, deciſ.403. n.4.

Filij in conditione poſiti vigore ſtatuti Vrbis numqui cenſeantur vocati per fideicommiſſariam ſubſtitutionem ſolum, an verò etiam per vulgarem, deciſ. 403. num. 5. & ſeqq. num. 14.

Filij poſiti in conditione, quando dicantur expreſsè vocati, dec. 403. n.10.

Filiæ feminæ non dicuntur de linea teſtantis ſed ſunt principium lineæ, deciſ.455. n.5.

Filijfamilias donatio facta ſine conſenſu patris de bonis, in quibus pater habet vſumfructum inualida eſt, deciſ.596. num.1. & 2. Vbi amplius, quod non valet non ſolum quo ad vſumfructum, ſed nec etiam quo ad proprietatem.

Filijfamilias donatio facta de bonis, in quibus pater habet vſumfructum ſine illius conſenſu iuramento non validatur, deciſ.596. n.7. & 8.

Filijfamilias iuramentum vigore ſtatuti Vrbis in contractibus appoſitum præſumitur dolo extortum, deciſion. 596. num. 8.

Filiorum legitimas probatur leuioribus probationibus, quando non agitur principaliter de fœdere matrimonij, ſed incidenter ad effectum ſuccedendi, deciſ.390. n.1.

Fillo imputari non poteſt, quod ſibi non prouiderit de concludenti probatinne matrimonij, cum adhuc natus non erat, deciſ.390. n.2.

Filiorum legitimitatis ſufficientem probatinnem faciunt cohabitatin maris, ac feminæ publicè reputatio eorum, vt coniugati. Nec non baptiſmus filiorum ortorum ex iis tanquam coniugibus, ac eorundem in actibus iudicialibus nominatio, vt coniugum, deciſ.390. n.4.

Filij, & eorum deſcendentes à teſtatore ad eius hæreditatem vocati, non copulatiuè, ſed ordine ſucceſſiuo vocati cenſetur, deciſ.34. n.2.

Filij in conditinne poſiti cenſentur vocati, quando ſic conſtat per coniecturas de voluntate teſtatoris, deciſ.344. n. 14. De quibus ſtatur arbitrio iudicis, num. 15. & 16. Vbi recenſentur plures coniecturæ.

Filius non dicitur præteritus in teſtamento patris, qui iure inſtitutionis illi menſtruatim reliquit Scuta quinque, deciſ. 367. n.1.

Filius inſtitutus à patre in minori ſumma eius, quod importat, legitima, poteſt petere ſupplementum legitimæ, deciſ. 367. n.1.

Filius non dicitur præteritus in teſtamento patris ſi iure inſtitutionis aliquid etiam minimum ipſi relinquitur, deciſ.367. num. 2.

Filius, quandn in teſtamento patris, in quo adeſt clauſula codicillaris, præteritus eſt inſtitutio altero filio cenſetur rogatus dempta ſua legitima, reſiduum fratri reſtituere, deciſ. 367. num. 5.

Filius præteritus non poteſt dare de nullitate teſtamenti paterni ex ſtatuto Bononiæ, deciſ.367. n.6.

Filiorum appellatione non veniunt nepotes, quando agitur de extendendn fideicommiſſo inter tranſuerſales, deciſ.693. num. 4.

Filiorum appellatione veniunt nepotes in fideicommiſſo, quando ſic colligitur ex coniecturis fuiſſe mentem teſtatoris, deciſ. 693. n.4. Vbi etiam ponitur vnica cnniectura excludens hanc teſtatoris mentem.

Filiorum appellatione in fideicommiſſn nunquid veniant nepotes, quando teſtator prohibita bonorum alienatione voluit bona ſua perpetuo manere in familia, deciſ. 693. num. 5.

Filijs à iure prima ſuccedendi cauſa tributa eſt, deciſ. 693. num. 6.

Filios pater alere tenetur etiam quomodolibet illegitimos, & deſcendentes ab eis, deciſ.224. num. 1. Vbi etiam quod iſtud nnus tranſit ad hæredes.

Filius renunciando alimentis ſibi à patre debitis dicitur enormiſſime læſus, & propterea aduerſus renunciationem debet in integrum reſtitui, deciſ.224. n.2.

Filius ali nnn debet à patre, quandn aliundè habet vnde ſe alat, & quomodo hoc intelligatur, deciſion.224. num.5. & ſeqq.

Filij tam maſculi, quam feminæ vtriſque matrimonij æqualiter ad hæreditatem matris admittuntur, deciſinn. 461. num. 3.

Filiorum appellatione non veniunt nepotes, aut pronepotes, deciſ.667. n.1.

Filiorum appellatione veniunt nepotes, vbi agitur de excluſione ſubſtitutorum in fauorem hæredis inſtituti, deciſion. 667. num.2. Secus vbi agitur de inducendo fideicommiſſo, num.2. & 3. Vbi declaratur l.Lucius, 85. de hæredibus inſtit. & num.13.

Filij poſiti in conditinne non cenſentur vocati, deciſ. 667. num. 3.

Filiornm appellatione ex coniecturis veniunt nepotes, dummodn coniecturæ ſint plures, & violentæ, deciſ. 667. n.4.

Filiorum appellatione non veniunt nepotes, vbi teſtator diſcretivè loquutus fuit de filijs, & nepotibus, deciſ. 667. num. 5.

Filinrum appellatione non veniunt nepotes, vbi teſtator vocauit filios cum dictione ſuos, deciſ.667. n.6.

Filinrum appellatione non veniunt nepotes, quando teſtator reciproce ſubſtituit filios, nec ad vlteriorem ſubſtitutionis gradum proceſſit, deciſ. 667. n.7.

Filiorum appellatione nnn veniunt nepotes, nec teſtator cenſetur illorum habuiſſe rationem, quando vſus fuit verba ſingulari, & nepotes plures poterant naſci, deciſ. 667. num. 7.

Filij in conditione poſiti, vbi ſunt vocati, cenſentur vocati ad portionem patris, non autem patrui, deciſ.667. n.8.

Filinrum appellatione nepotes, ac pronepotes veniunt, vbi teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, etiamſi ſint ſolum in conditione poſiti, deciſ.677. n.9. Contrarium. n.11.

Filiorum nepotum, & filiorum ſororum vocatin non cenſetur facta ſub nomine collectiuo, ſed potius appellatiuo, deciſ. 668. n.3.

Filius, quandn poſſidet, eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem fideicommiſſarij ratione legitimæ ſibi debitæ, niſi tamen fideicommiſſarius velit concedere retentionem prn legitima, deciſ.562. n.4.

Filius ſuccedit in bonis liberis patri ab inteſtato defuncto, deciſ. 538. n.6.

Filij poſiti in conditione, vt ex coniecturis cenſeantur vocati, coniecturæ debent eſſe neceſſariæ, & vrgentes, præſertim in extraneis, & non deſcendentibus à teſtatore, deciſ. 538. num. 6.

Filij poſiti in conditione cum qualitate maſculinitatis, & legitimitatis cenſentur vocati, deciſ. 538. numer. 7. Fallit quandn dicta qualitas poteſt intelligi adiecta fauore ſubſtituti.

Filij poſiti in conditinne non cenſentur vocati etiamſi teſtator proceſſerit ad plures gradus ſubſtitutionum, deciſ.538. num. 7.

Filij poſiti in conditinne, quando ſunt actiuè vocati, non cenſentur paſſiuè grauati, deciſ.538. n.8.

Filijs, & nepotibus eſt magis debita hæreditas patris, vel aui, quam hæreditas tranſuerſalium, deciſ.667. n.10.

Filij in conditione poſiti ex ſola ratione conſeruandæ agnationis nnn cenſentur vocati, deciſ.667. n.12.

Filio obedienti, & non contradicenti matri nb reuerentiam non imputatur, deciſ.662. n.2.

Filij inſtitutio etiam in modico ſuſtinet teſtamentum, deciſ.668. num. 7.

Filius potius præſumitur nolle impugnare teſtamentum paternnm, quia credidit ſibi non licere, quam quod voluerit iactare npulentiſſimam hæreditatem teſtamento annullato ſibi defendendam, deciſ.662. n.8.

Filij poſiti in conditione ex ſtatuto Vrbis cenſentur vocati, dec. 707. n.7.

Filiusfamilias minne non poteſt contrahere abſque ſolennitatibus à iure requiſitis, deciſ.385. n.2.

Filij dicuntur legitimi etiamſi matrimonium ſubſequatur, deciſ. 748. n.2.

Filia à ſtatuto excluſa dicitur agnita, quandn aliquid certum fuit ei relictum iure inſtitutionis, deciſ.408. n. 4. Contra verò quod non ſufficiat inſtitutio in re certa, niſi fiat mentio legitimę, videlicet, de quota, n.5.

Filiorum appellatione veniunt feminæ ſicut maſculi, deciſ.354. n.2. Vbi maximè in vltima voluntate.

Filiorum appellatione veniunt feminæ, etiam quod in alia parte teſtamenti, quando teſtator vocauit filios illos, vocauerit cum expreſſione maſculinitatis, deciſ.354. n. 2. Vbi niſi adſint coniecturæ in contrarium, & maximè, vbi agitur de diuerſis perſonis in diuerſis ſubſtitutionibus. Fallit, vbi agitur de conſeruanda agnatione, n.5.

Filiorum mentio non eſt reſtringenda ad maſculos, ex eo, quod in alia parte teſtamenti expreſſa fuerit qualitas maſculinitatis, quando probabilis ratio reddi poteſt, cur magis in vno caſu, quam in alio expreſſa fuerit qualitas maſculinitatis, deciſ.355. n.3. & 5.

Filij ſequuntur agnationem patris, non autem matris, deciſ. 354. n.4.

Filiarum teſtatoris excluſio non ſufficit pro coniectura ad excluſionem neptis, deciſ.354. n.6.

Filius grauatus vltra legitimam detrahit etiam Trebellianicam, deciſ.259. n.4.

Filiæ dotatæ de auctis facultatibus poſt dotationem, nihil debetur, deciſ.195. n.4.

Filia legitimata parte petente, licet legitimam petere poſſit, quia per legitimatinnem eſt ſublata nmnia macula, tamen nnn eſt verum quando in legitimatione fuit dictum, quod pater ei potuit relinquere, quod ſibi placet, deciſ.195. n.6.

Filio artificis non admittitur exceptio paupertatis, cum ei non ſit indecorum proprijs manibus laborare, vt poſſit ſe ipſum in totum alere, deciſ.470. n.5.

Filijs in infinitum ad fideicommiſſum vocatis intelliguntur etiam vocati nepotes, deciſ.718. n.2.

Filiorum appellatione regulariter non veniunt nepotes, deciſ. 718. n. 2.

Filiorum appellatione veniunt etiam nepotes, quando diſponens non reſtrinxit ſuam diſpoſitionem ad certos, & determinatos filios, ſed retulit in incertum futurum, & perpetuum euentum, deciſ.718. n.2.

Filius mortuo patre ſubintrat in locum ipſius, & omnia iure proprio conſequitur, quæ patri antea competebant, deciſ. 626. n.6.

Filij ſuſcepti in inceſtu non legitimantur per ſubſequens matrimonium, etiam verum data ſcientia tempore, quo fuerunt ſuſcepti, deciſ.280. num.4. Fallit ſtante diſpenſatione Papæ cum decreto legitimationis prolis tam ſuſceptæ, quàm ſuſcipiendæ, n.4.

Filij poſiti in conditione ex ſtatuto Vrbis cenſentur vocati, deciſ. 407. n.1.

Filius, & pater ſunt vna, & eadem perſona, deciſion. 335. num.3.

Filij perſona non dicitur diuerſa à perſona patris, deciſ.335. num.3.

Filij fratrum, & frater ſuccedunt defuncto ſine filijs in ſtirpes, non autem in capita, deciſ.59. n.3.

Filiæ præſumuntur magis dilectæ, quam nepotes, deciſ. 428. num.5.

Filiæ legatum dotis integrum debetur, licet filia fuerit nupta à fratre cum minore dote, deciſ.428. n.6.

Filiæ ſpuriæ dos conſtituta, mortua filia ſine filijs, reuertitur ad dotantem, vel eius hæredes, niſi fuerit per iudicem conſtituta ſecundum taxationem, & valorem alimentorum, quia tunc non tranſit ad hæredes patris, ſed ad hæredes filiæ, deciſ. 395. n.1. Declara, vt n.4.

Filiarum appellatione maſculi non continentur, deciſ. 307. num.5.

Filius iudicium patris agnoſcendo ſimpliciter non præiudicat ſibi quo ad ſupplementum legitimæ, quia de eo ſpecialis mentio fieri debet, deciſ.419.n.7. Vbi ampliatur etiamſi pater dixerit filium debere eſſe tacitum, ac contentum.

Filiatio probatur ex communi reputatione, deciſion. 766. num.1.

Fines mandati non poteſt procurator excedere, deciſ. 469. num.2.

Finita non dicitur lis non conſummata exequutione iuxta formam ſententiæ, deciſ.692. n.3.

Flumen quando curſum naturalem mutat, dicitur inundatio, deciſ.180. n.5.

Fluminis ripa debet menſurari in venditione prædij, quando flumen datur pro confine, deciſ.108. n.1.

Fluminis ripa, licet venditioni prædij accedat, non tamen eſt menſuranda, deciſ. 108. n.2. Dic verum, vbi tacitè venditioni accedit, ſecus quando apparet ripam in venditione incluſam.

Fluminis ripa, quando eſt fructifera, & ampla, venit in venditione prædij, & debet menſurari, deciſ.108. num.3.

Fluminis ripa, quando eſt ampla, & fructifera, non dicitur ripa, ſed potius ager ab ipſa ripa diuiſus, deciſion. 108. num.4.

Fluminis ripæ dicuntur illi limites, quibus naturalis curſus fluminis continetur, deciſ.108.n.4.

Fluminis ripa non appellatur ille ager, quam flumen aliquando inundat, deciſ.108 n.4.

Fluminis alueus non dicitur locus, in quo ſunt plantationes, quia in illo plantationes fieri non poſſunt, deciſ.108. num.5.

Fluminis venter ſecundum naturalem, & conſuetum curſum dicitur alueus, deciſ.108. n.5.

Fœminæ filiæ non dicuntur de linea teſtatoris, ſed ſunt principium lineæ, deciſ.453. n.5.

Fœminæ in fideicommiſſo non cenſetur vocatæ, vbi de illis in teſtamento nulla eſt facta mentio, deciſ.434. n.1.

Fœminæ in fideicommiſſo non expreſſæ, & non nominatæ, non cenſentur vocatæ, quando in alia teſtamenti parte fuerunt nominatæ, & expreſſæ, deciſ.434. n.3.

Fœminæ non cenſentur vocatæ in fideicommiſſo, quando apparet teſtatorem voluiſſe bona perpetuo conſeruari in familia, deciſ.434. n.4.

Fœminæ, quod non cenſeantur vocatæ in fideicommiſſo, probatur ex pluribus coniecturis ſimul iunctis, deciſion. 434. num.4.

Fœminæ an veniant ſub nomine agnationis generis, aut lineæ maſculinæ maſculis deficientibus, deciſ. 434. num.5. & 6.

Fœminæ cenſentur à fideicommiſſo excluſæ quando teſtator diſcretiuè inter filios, & filias diſpoſuit filios vniuerſaliter inſtituendo, fœminas verò in certa quantitate inſtituendo, dec. 203. n.1.

Fœminæ non cenſentur in fideicommiſſis vocatæ, quando teſtator voluit bona ſua in agnatione conſeruari, deciſ.203. num.4.

Fœminæ non veniunt appellatione lineæ maſculinæ, deciſ.203. num.5.

Fœminæ in fideicommiſſo facto fauore agnationis ſuccedunt deficientibus maſculis, deciſ.203. n.5. Declara id procedere quoties maſculi, & fœminæ diſcretiuè non vocantur, aut quoties teſtator non mouetur ratione conſeruandæ agnationis, & quod contrarium ſit verum, & communiter obſeruari ſolitum, n.8.

Fœminæ etiamſi nupſerint in aliena familia dicuntur de agnatione, deciſ.203. n.7.

Fœminæ ſtante fideicommiſſo cauſa conſeruandi bona in agnatione dum viuunt, conſeruant bona in agnatione, & poſt illarum vitam excluſis ipſarum filijs tanquam cognatis, admittuntur agnati proximiores ſi adſunt, deciſ.203. n.7. Contrarium, num.8.

Fœminæ ſuccedunt in feudo acquiſito ex pacto, & prouidentia, & vbi feudum eſſet fœminarum, deciſ.362. n.2.

Fœminæ ſuccedunt in feudis, in quibus non requiritur ſeruitium perſonale, deciſ.362. n.3.

Fœminas ſtatutum excludens in gradu proximiores, propter maſculos remotiores, eſt odioſum, odio irrationabili, deciſ. 644. n.2.

Fœminas ſtatutum excludens propter maſculos etiam remotiores, eſt fauorabile cauſa conſeruandæ agnationis, deciſ. 664. n.2.

Fœmina, ſicut maſculus, venit appellatione proximiorum, deciſ. 282. n.1.

Fœmina comprehenditur ſub nomine familiæ, deciſ. 282. num.1.

Fœminæ de familia dicuntur agnatæ, etiamſi ſint nuptæ extra familiam, deciſ.282. num.2. Vbi maximè ſi tempore purificati fideicommiſſi ad fauorem agnationis fœmina erat vidua, & num.4. Vbi niſi teſtator habuerit rationem conſeruandæ agnationis.

Fœminæ veniunt ſicut maſculi appellatione filiorum, deciſ.355. n.1. Vbi maximè in vltima voluntate.

Fœminæ veniunt appellatione filiorum, etiam quod in alia parte teſtamenti, quando teſtator vocauit filios illos, vocaueris cum expreſſione maſculinitatis, deciſ.354. n.2. Vbi niſi adſint coniecturæ in contrarium, & maximè vbi agitur de diuerſis perſonis in diuerſis ſubſtitutionibus. Fallit vbi agitur de conſeruanda agnatione, n.5.

Fœminæ etiam cenſentur vocatæ, vbi prohibitio alienationis fuit directa, etiam in fœminas, deciſ.318. n.2.

Fœminæ non comprehenduntur ſub verbis aptis eas comprehendere ſtante ſtatuto fœminarum excluſiuo, cum quo præſumitur teſtatorem ſe conformare voluiſſe, deciſ. 318. num.3.

Fœminæ excluſæ à ſtatuto faciunt numerum ad augendam legitimam maſculorum, deciſ.477. n.3.

Fœminæ cenſentur excluſæ, vbi teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, etiamſi alias ex proprietate verborum venirent, deciſ.217. n.1.

Fœminæ non cenſentur comprehenſæ in ſubſtitutione, quando illa eſt reſtricta ad maſculos, & teſtator diſcretiuè loquutus fuit de fœminis, deciſ.217. n.2.

Fœminæ cenſentur vocatæ poſt maſculos, quando teſtator vult bona in agnatione conſeruari, & ad proximiorem de genere deuenire, deciſ.227. num.3. Declara, vt non habeat locum, quando ex ſequentibus apparet diſpoſitionem agnationis, & generis intelligi de linea maſculina excluſis fœminis. Declara ſecundo procedere, quando fœminæ ab initio fuerunt vocatæ, alias ſecus, n.4.

Forenſes gaudere non debent ſtatuto reſpiciente deciſoria iudicij, deciſ.529. n.2.

Forenſes ligantur ſtatutis loci, in quo contrahunt in reſpicientibus formam & ſolemnitatem contractuum, deciſ.218. n.5.

Forma citationis, ſeu monitorij præſcripta quo ad exequutionem ſeruanda eſt, & non ſeruata exequutio dicitur nulla, deciſ.685. n.3.

Forma ſubſtantialis alicuius actus, quomodo inducatur, deciſ. 608. n.3.

Forma data actori omitti non debet, deciſ.678. n.2.

Forma inducitur ex decreto irritanti, deciſ.225. n.5.

Forma reſcripti ſi non ſeruetur, proceſſus corruit, deciſ.345. num.1.

Forma reſcripti debet præcisè, & punctualiter, non autem per æquipollens adimpleri, deciſ. 345. n.2.

Formæ obſeruatio non ceſſat ceſſante ratione, ob quam forma fuit inducta, deciſ.345. n.2.

Forma remiſſoriæ ad vnguem ſeruari debet, deciſion. 466. num.1.

Forma mutata non dicitur, vbi mutatio non eſt circa ſubſtantialia, deciſ.26. n.2.

Forma non ſeruata actus factus nullus eſt, deciſ.15. n.3.

Forma cenſetur inducta ex dictione prohibitiua, & negatiua, deciſ.167. n.5.

Forma cenſetur inducta ex conditione, deciſ.167. num.6. Vbi de ſtatuto conditionali.

Formam inducere dicuntur ea, quæ fuerunt poſita per modum ordinis, deciſ.167. n.9.

Forma ſpecificè debet adimpleri, nec ſufficit per æquipollens, deciſ.167. n.10.

Forma inducta ad aliquem effectum, ſufficit, quod per æquipollens adimpleatur, deciſ.167. n.12.

Formæ implementum debet eſſe clarum, & certum, adeò vt non indigeat ſuppletione, deciſ. 723. num. 4. Vbi quod ea, quæ ſunt de forma non veniunt in clauſula, & cetera.

Fortuitus caſus non excuſat ſtante mora in reſtituendo, deciſ. 102. n.6.

Fortuitus caſus non excuſat ſtante culpa, deciſion. 102. num. 6.

Frater vterinus vterinam ſororem non excludit vigore ſtatuti excludentis feminas propter maſculos, deciſ. 461. num. 6. & 7.

Frater fratri in egeſtate conſtituto debet alimenta præſtare, dec. 454. n.3.

Frater, & filij fratrum ſuccedunt defuncto ſine filijs in ſtirpes, non autem in capita, deciſ.59. n.3.

Frater poſſidendo rem per prius communem cum alio fratre non dicitur hæreditatem fratris adire, niſi ea vtatur vti dominus totius, deciſ.32. n.3.

Fraudis ſuſpicio tollitur ex realitate rei, deciſ.413. n.2. Limita, quando ſunt coniecturæ fraudem, & ſimulationem ſuadentes, num. 2.

Fraudis ſuſpicio ceſſat, quando probatur confidentia actoris in re maioris momenti, deciſ.383. n.3.

Fraudis, & doli ſuſpicio ceſſat in his, quæ palam, & publicè fiunt, deciſ. 206. n.10.

Fraus non præſumitur in eo, cui nullum commodum ex actu reſultat, deciſ. 206. n.11.

Fraus conſideratur ex abſentia Epiſcopi à ſua Diœceſi ſine cauſa, ſecus ſi cum cauſa, deciſ.608. n.10.

Fraus regulariter, & maximè in matre tutrice non præſumitur, deciſ.675. n. 4.

Fraus ex temporis breuitate colligitur, deciſion. 460. numer. 2.

Fraus, & malitia non præſumitur, deciſ.215. n.8.

Fraudulenter factum non dicitur, quod fuit factum lege permittente, deciſ.241. n.9.

Fructus veniunt etiam appellatione pertinentiarum, deciſ. 1. num. 12.

Fructus vineæ non ſolum conſiſtunt in his, quæ ſunt deſtinata ad vſum, vel potum, ſed etiam in alijs, quæ quodam modo conferunt ad vſum vitæ humanæ, prout eſt oblectamentum dictæ vineæ, deciſ.394. n.1. Declara, vt n.2. & ſeqq. & per totam deciſ.

Fructus duplex eſt ſpecies. Prima eſt eorum, quæ communiter apud homines ſunt in pretio, & commercio, prout ſunt vinum, oleum, frumentum, & ſimilia. Altera eſt ſpecies fructuum, quæ non eſt in pretio apud omnes, ſed apud aliquos, deciſ.394. n.2. & 3.

Fructus percipiens ex fundo alieno tenetur reſtituere domino fundi, niſi percipiens illos conſumpſerit bona fide, deciſ. 394. n.2.

Fructus, qui apud omnes non ſunt in pretio, ſed apud aliquos tantum, quando is, qui illos percepit reſtituere teneatur, deciſ.394. n.3. & 4.

Fructuum appellatione veniunt diſtributiones quotidianæ, & quando præbendæ ſunt diſtinctæ in Eccleſia, bona poſſidentur in communi, & poſtea ſingulariter certo anni tempore diſtribuuntur, deciſ.449. n.2. & 3.

Fructus incerti non computantur in congruam, deciſ.449. n.6. Vbi etiam an in aſſignatione congruæ habeatur ratio obuentionum ſpiritualium.

Fructuum liquidatio probatur per id, quod poſſibile, & conſecutum eſt, deciſ.479. n.1. & 2.

Fructus prædij empti ex promiſſione emptoris debiti ſolui debent eo ipſo, quod emptor eſt in poſſeſſione rei emptæ, licet res non ſit libera, vel non fuerit adimplementum, deciſ. 686. n.3.

Fructus lite pendente perceptos mandatum de manutenendo etiam comprehendit, deciſ.606. n.1.

Fructus regulariter non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, etiamſi teſtator vſus ſit verbis generalibus, & amplis, dec.682. num.1. Fallit primo, quando tempus reſtitutionis eſt adiectum gratiæ ſubſtituti, n.3. Fallit ſecundo, vbi hæres eſt rogatus fructus reſtituere, n.3. Fallit tertio, quando coniecturis conſtare poteſt teſtator rem voluiſſe etiam fructus reſtitui, n.3.

Fructus ſpectant ad fideicommiſſarium, ſeu primogenitum; non autem ad hæredem, quando dilatio ad capiendum fideicommiſſum, ſeu primogenituram non fuit data fauore hæredis, ſed fauore primogeniti, ſeu fideicommiſſarij, deciſ. 682. n.2.

Fructus percepti antequam Monaſterium conſtruatur, debentur Monaſterio, vbi fuit legatum prædium pro Monaſterio conſtruendo, deciſ.682. n.2.

Fructus, vbi ex mandato teſtatoris inueſtiretur in augumentum hæreditatis, non dicuntur amplius fructus, ſed portio hæreditaria, deciſ.682. n.7.

Fructus pignoris non ſpectant ad creditorem, ſeu eum ſorte principali computantur, deciſ.672. n.4.

Fructus malè percepti per intruſum debent reſtitui, deciſ.103. num. 6.

Fructus ſuos facit bonæ fidei poſſeſſor, deciſion. 622. numer. 4.

Fructus, ſicuti quando rei non ſit traditio, debentur emptori, ita etiam ei, cui colpa debitoris non fuit facta adiudicatio bonorum in ſolutum, deciſ. 528. n.3.

Fructus percepti ante pretij declarationem ſunt emptoris, deciſ. 528. n.3.

Fructus emptori ante rei traditionem debentur ex mera æquitate, ne venditor eodem tempore gaudeat & rei pretio, & fructibus rei, deciſ.528. n.3.

Fructus à die moræ peti poſſunt, deciſ.528. n.4.

Fructuum appellatione non venit iuriſdictionis exercitium, dec. 763. n.3.

Fructus indebitè percepti ſunt reſtituendi, deciſion. 778. num. 1.

Fructus debentur domino, & poſſeſſori, deciſion. 520. num. 1.

Fructus, vbi eſt factus locus fideicommiſſo, ſequuntur ſubſtitutum, non autem grauatum, deciſ.520. n.5.

Fructus vt ſint reſtituendi fideicommiſſario per grauatum, requiritur interpellatio, deciſ.520. n.8.

Fructus fideicommiſſi imputantur hæredi extraneo in Trebellianicam, ſecus autem in filijs primi gradus, deciſ. 215. num. 1.

Fructum afferre fundus non dicitur, quando expenſæ ſuperant fructus, deciſ. 175. n.5.

Fructus præbendæ vacantis de iure communi debentur intereſſentibus, deciſ.665. n.3.

Fructus ſuos facit habens titulum ſufficientem, & bonam fidem, deciſ.665. n.6.

Fructus ſuos vt faciat quis non requiritur titulus, ſed ſufficit qualis occaſio poſſidendi, deciſ.665. n.8.

Fructus beneficij, qui propriè ſunt fructus, non accreſcunt intereſſentibus, ſed Eccleſiæ, deciſ.665. n.10.

Fructus pignoris conſignati ſecundo viro, ei acquiruntur, & in ſortem non imputantur, deciſ.108. n.2.

Fructus beneficij ſunt quid diuerſum ab ipſo beneficio, deciſ. 29. n.5.

Fructuum valor debet probari de tempore gratiæ, deciſ. 176. num. 2.

Fructus pignoris computantur in ſortem, deciſ.725. n.10.

Fructus, quod ſtent perpetuo ſeparati à proprietate repugnat lex, deciſ.305. n.5.

Fructus, & expenſæ in ſpolio facto auctoritate iudicis ſtante clauſula arbitrio fuerunt alias reſeruati in fine litis, vt in caſu relato, deciſ. 363. n.2.

Fructus dotis in terminis ſtatuti Vrbis c.137. lib. 1. debentur viduæ ob moram non ſolutæ dotis poſt iudicialem interpellationem, deciſ.246. n.1.

Fructus, quando concurrunt requiſita de iure, nedum debentur ex dote, ſed etiam ex donatione propter nuptias, deciſ. 246. n.3.

Fructus dotis non debentur poſt dotem exactam tanquam acceſſorij ad dotem ipſam, & officio iudicis debiti, deciſ. 80. n.2. Contrarium verò firmatur, n.2. Maximè in fructibus debitis conditione ex ſtatuto.

Fructus vbi ſunt iure actionis debiti, non præiudicat quoad eos receptio ſortis principalis, deciſ.80. n.2.

Fructus poſſunt peti non obſtante receptione ſortis principalis, quando ſors principalis fuit recepta cum proteſtatione, deciſ.80. n.3.

Fructus dotis per taciturnitatem longi temporis cenſentur remitti, quod longum tempus debet ſaltem eſſe decennium à die moræ, deciſ.80. n.4. Fallit in fructibus debitis conditione ex ſtatuto, n. 4. Fallit ſecundo in eo, qui ſæpius fructus petijt, & proteſtatus fuit, n.4.

Fructus, vt non debeant reſtitui, ſufficit, quando abſit mala fides, deciſ.66. n.1.

Fructus, vt non ſint reſtituendi, ſufficit ab initio bona fides, & color detinendi, deciſ.66. n.2.

Fructus dotis debentur propter onera matrimonij, & ſpectant ad maritum, qui illa ſupportat, deciſ.72. n.3.

Fructus bonorum paraphernalium non debentur marito in recompenſationem onerum matrimonij, quando mulier fuit competenter dotata, deciſ.72. n.3.

Fructus non debentur ex pecunia, quæ inſeruire debet pro paraphernо, quando promiſſio paraphernі fuit facta ipſi mulieri, deciſ.72. n.3.

Fructus bonorum paraphernalium de ſui natura fructiferi non poſſunt per maritum in quoslibet vſus conuerti, deciſ.72. num. 5.

Fructus indebitè percepti ſunt in ſortem imputandi, deciſ. 72. num. 5.

Fructus verbum latum eſt, vt dicitur à fluendo, de communi tamen loquendi vſu differt fructus à pecunia, deciſ.293.n.1. in fine.

Fructus naturales, & induſtriales debentur reſignanti vſque ad diem admiſſæ reſignationis, etiamſi bona beneficij eſſent locata, & dies ſolutionis nondum veniſſet, quia ſatis eſt, quod fructus de dicto tempore ſint collecti, deciſ.278. n.1. Fallit in fructibus naturalibus, & induſtrialibus pendentibus, n.2.

Fructus tunc colligi dicuntur, quando à ſolo ſeparantur, deciſ. 278. n.1. Vbi quod idem tempus inſpicitur pro penſione, quæ pro eis præſtatur.

Fructus ciuiles dicuntur, qui proueniunt ex re non producente naturaliter fructum, deciſ.278. n.2.

Fructus ciuiles, quorum dies ſolutionis tempore factæ reſignationis nondum venit, ſpectat ad reſignatarium, deciſ.278.n.2. Vbi ampliatur etiamſi omnes maturati eſſent, & maior pars anni præceſſerit.

Fructus ciuiles, etiam quod non aduenerit dies ſolutionis, diuiduntur ad ratam temporis inter hæredes, & ſucceſſorem in beneficio, deciſ.278. n.3.

Fructus naturales pendentes non diuiduntur pro rata temporis inter hæredes & ſucceſſorem in beneficio, deciſ. 278. num. 3.

Fructus ciuiles quotidie incipiunt deberi, deciſion. 278. num. 5.

Fructus naturales tunc acquiruntur, quando ſeparantur: Ciuiles verò quando deberi incipiunt, deciſ.278. n.5.

Fructuum diuiſio pro rata temporis non fit in actu voluntario, ſed neceſſario, deciſ.278. n.6.

Fructus beneficij regularis poſſunt per ſuperiorem inter Religioſos diuidi non perpetuo, ſed ad tempus, & eorum loco poteſt penſio reſeruari, deciſ.302. n.2.

Fructus reſtituere non tenetur, qui non eſt malæ fidei poſſeſſor, ſiue poſſident ſine titulo, ſiue cum titulo, validoq; dummodo abſit mala fides, & ſufficit; qualis qualis occaſio poſſidendi, deciſ.320. n.1.

Fructuum acquiſitio non impeditur ex errore facti, etiam quod ius reſiſtit, deciſ.350. num. 6. Vbi etiam adducuntur exempla.

Fructuum liquidatio, vbi illi ſunt reſtituendi, debet fieri iuxta minorem quantitatem, deciſ.320. n.7.

Fructuum perceptio eſt ſignum veræ poſſeſſionis, deciſ. 508. num. 1.

Fructus, & diſtributiones non debentur antequam habens curam animarum, vel etiam Canonicus profeſſionem faciat, iuxta formam decreti Concilij Tridentini ſeſſ. 24. de reform. cap.12. iubr. Prouiſi etiam, deciſ.257. n.1.

Frumenti valor, & pretium probatur per æſtimationes extraneas ex publicis libris Ciuitatis, deciſ.479. n.3.

Frumenti valor, quando diuerſimode apparet per æſtimationes librorum publicorum, medius valor attendendus eſt, deciſ. 479. n.4.

Frumentum ſeu triticum poſt trienium durare non præſumitur, ſed bene præſumitur conſumptum, deciſ. 433. n.5.

Frumenti valor non probatur per teſtes deponentes de tempore pecuniæ, deciſ. 196. n.4.

Fumus ſufficiens pro remiſſoria oritur ex teſtibus, licet nulliter examinatis, deciſ.681.n.1. & deciſ. 113. n.2.

Fundamentum ſuæ intentionis vnuſquiſque probare debet, dec. 697.n.1. ac deciſ.747. n.4.

Fundatoris beneficij voluntas ſeruanda eſt, dummodo non ſit à iure improbata, deciſ.254. n.2.

Fundus dotalis datus æſtimatus viſo ſit ipſius viri, quaſi illum emerit, deciſ.413. n.6.

Fundi ſeruientis ſeruitus non extinguitur ex eo, quod domino fundi dominantis venditur pars fundi ſeruientis, deciſion. 620. n.3.

Fundus dotalis, nec à viro cum conſenſu mulieris, nec à muliere alienari poteſt, deciſ.619. n.1.

Fundus non dicitur fructum afferre, quando expenſæ ſuperant fructus, deciſ.175. n.5.

Fundus dotalis non dicitur res, quæ fuit data in ſolutum pro quantitate dotis promiſſæ, deciſ.131. n.8.

Fundi ſpecies non mutatur per inundationem, deciſ. 508. num. 5.

Funeris impenſa debet detrahi ex fideicommiſſo ante reſtitutionem, deciſ.259. n.1.

Funeris impenſa dicitur debitum defuncti, & hæreditatis, & eſt magis priuilegiatum, quam omne aliud debitum, deciſ. 859. n.1.

Furioſus, ſeu mente captus eſt inhabilis ad obtinendum beneficium, deciſ. 190. n. 3. & 5. etiamſi habeat dilucida interualla.

Furioſitas, ſeu dementia probatur ex deputatione curatoris ſemel, atque iterum facta, deciſ. 190. n. 4. Vbi maximè ſi fuit facta cauſa cognita.

Furtum commiſſum abſque dolo, & culpa exactoris connumeratur inter caſus fortuitos, deciſ.636. n.2.

Furtum cedit damno eius, cuius eſt dominium rei furtiuæ, deciſ. 636. n.2.

Furtum ſine affectu furandi non committitur, deciſion. 636. num. 5.

Furtum reputatur inter caſus fortuitos, deciſion. 762. numer. 2.

Furtum tanquam difficilis probationis probatur ex coniecturis, deciſ.762. n.3.

Furtum in eo, qui ex officio tenetur ad cuſtodiam, non probatur per eius querelam, ac acclamationem, etiam iuratam, deciſ.762. num. 4. Vbi maximè ſi agatur de furto notabili, quicquid ſecus in eo, qui non tenetur ad cuſtodiam. Fallit concurrente bona fama furtum paſſi, niſi dicta fama elidatur ex contrarijs probationibus, n.5.

G

GAbriel conſ.20. lib.2. reijcitur, deciſ.511. n.4.

Geminatio actus magis enixam, & præciſam voluntatem oſtendit, deciſ.676. n.2.

Geminatio, ſeu repetitio denotat enixam voluntatem, deciſ. 686.n.5.

Gemmæ & alia donata per ſponſum ſponſæ, ſi ſponſalia, diſſoluantur, debent reſtitui, quia non dicuntur donare, ſed tantum conceſſæ ad vſum, & ornatum, deciſ. 300. n.1. Amplia primo, etiam in donatis vxori matrimonio diſſoluto, n.1. Amplia ſecundo, quòd tali caſu competat conditio ob cauſam, n.1.

Generale legatum vſusfructus omnia capit, deciſ. 336. in ſecunda. Declara, vt n.7.

Generalis renunciatio omni legum, & iuris auxilio comprehendit priuilegium, ne quis conueniri poſſit, vltra quod facere poteſt, deciſ.485. n.1.

Generalia verba reſtringuntur ſecundum ſubiectam materiam, & à præcedentibus, præſertim vbi agitur de præiudicio diſponentis, deciſ.569. n.6.

Generalia verba cenſentur reſtricta per ſubſequentia ſpecialia. deciſ.518. n.2.

Generale mandatum ad præſentandum non extenditur ad præſentationem perſonæ odioſæ ipſi conſtituenti, deciſ.692. num. 5.

Generalis renunciatio non trahitur ad ius de futuro, dec. 781. n. 2. & ſeqq.

Generalia verba non debent referri ad ea de quibus ſupra fuit facta ſpecialis mentio, deciſ.602. n.4.

Generalis renunciatio præiudicat renuncianti, & porrigitur ad omnia iura renunciantis, etiamſi de ijs cogitatum non fuiſſet, deciſ.714. n.3. & 7.

Generalia quantumuis verba reſtringuntur ad rem, vel cauſam expreſſam, niſi cauſa expreſſa ſit generalis, deciſ.714. num. 4.

Generalia verba poſt certam ſpecificationem non poſſunt verificari, niſi in diuerſis à contentis in ſpecificatione, deciſ. 714. n.5.

Generalis renunciatio comprehendit vltra expreſſa, quando aliàs eſſet ſuperflua, deciſ.714. n.6.

Generalis quantumcunque renunciatio non comprehendit ea, quæ ex teſtamento pendent, cum non præſumatur de ijs cogitatum, nec potuiſſe cogitari, deciſ.714. num. 8.

Fallit,

Fallit, vbi aliunde quam ex generalitate verborum conſtat de mente renunciantis, n.8.

Generalis quamuis tranſactio non comprehendit ius, quod per tranſactionem ſuperuenit, deciſ.362. n.5.

Generalia verba cenſentur reſtricta per ſubſequentia ſpecialia, deciſ.518. n.2.

Generalis quantumuis derogatio non ampliat diſpoſitionem, ſed intelligitur pro illius validitate quo ad ea, quæ impediunt illius effectum, deciſ.103. n.5.

Generale quantumuis mandatum non intelligitur tribuere facultatem donandi, & remittendi, deciſ.696. n.4.

Generalia verba in tranſactione appoſita reſtringuntur ad ea, de quibus agebatur, deciſ.534. n.4.

Generalitas renunciationis ampliſſima ſe refert ad omnia, quæ poſſunt quoquo modo comprehendi, deciſion. 447. num. 4.

Generalitas verborum non debet eſſe ſuperflua, deciſ. 357. num. 3.

Generalia verba omnia comprehendunt, etiam quod maior ratio ſit in vno caſu, quam in alio, deciſ. 357. n.5.

Generalis viſitator viſitare non poteſt, vbi datur ſpecialis, dec. 30. num. 9. Contrarium, num. 10. Vbi tamen quod prima opinio eſt vera. Dic, vt prima opinio procedat quando Viſitator datur ad petitionem viſitandorum, ſecus quando motu proprio, n.9.

Generalis confirmatio ſtatutorum non refertur ad ſtatuta iniuſta, & illicita, deciſ.21. n.3. Vbi maximè ſi adſit clauſula dummodo ſtatuta ſint licita, & honeſta.

Generalia, ac vniuerſalia verba, ita ſingula comprehenduntur, ac ſi eſſent ſpecialiter omnia enumerata, deciſ.76. num. 3.

Generalis citatio per proclama non ſufficit, vbi adſunt contradictores certi, deciſ.258. n.2.

Generalia verba idem ſunt, ac ſpecialia, quando non poſſunt verificari in alio, quam in caſu, de quo agitur, deciſ. 78. n.1.

Generalis quantumcumque tranſactio reſtringitur ad cauſam in tranſactione expreſſam, & ad illud, ſuper quo erat lis, dec. 110. n.2.

Generalis procurator ad omnes cauſas conſtitutus, revocatus quo ad vnam, non cenſetur reuocatus quo ad alias, deciſ.198. Declara, vt n.4.

Gratia ſi in euidentem &c. nulliter exequuta, non poteſt amplius exequutioni mandari, deciſ.631. num. 8. & ſeqq. An verò ſit neceſſaria noua gratia, & nouum reſcriptum? n.8. & ſeqq.

Gratia reſeruationis penſionis non indiget iuſtificatione, quando adeſt conſenſus titularis, quando gratia non eſt conditionalis, deciſ.519. n.2.3. & ſeqq. Vbi etiam quando gratia dicatur conditionalis.

Gratiæ reſeruationis penſionis quando conditionalis, ita quod iuſtificari debeat, deciſ.519. n.3. & ſeqq.

Gratia reſeruationis penſionis, quando dicatur conditionalis, deciſ.519. n.4.

Gratia, quando in ea adeſt dictio dummodo, dicitur conditionalis, deciſ.519. n.4.

Gratia numquid dicatur conditionalis per clauſulam ſi ita eſt, vel ſi preces veritate nitantur, deciſ.519. n.4.

Gratia dicitur facta ex certa ſcientia, quando Papa aſſerit de ea fuiſſe maturè diſcuſſum, deciſ.612. n.2. Vbi præſertim ſtante clauſula de plenitudine poteſtatis.

Gratia non indiget iuſtificatione, quando illius narratiua non eſt partis, ſed Papæ, deciſ.612. n.2. & 3.

Gratia, quæ iam per plures annos effectum habuit, iuſtificatione non indiget, deciſ.612. num. 4. Vbi etiam quid ſi effectum habuit in parte tantum, & non in totum.

Gratia conſiſtorialiter emanata concedi non ſolet, niſi cum clauſula, ſi preces veritate nitantur, deciſ.612. n.3.

Gratioſe ſubrogato dari debet immiſſio iuſtificato clericatu, reſeruatione, quæ notoria ſit, & poſſeſſione, ad quam ſit ſubrogato, deciſ.509. n.1.

Gratia beneficij conditionalis obtenta, quatenus ſcilicet, ſupplicans beneficium vacans ex cauſa delicti commiſſi per beneficiatum accuſauerit, & accuſatio ſe inſcripſerit, quando locum habeat non verificatis conditionibus, deciſ. 560. n.2.

Gratia in forma dignum conceſſa nullum tribuit ius in re, ſed ſolum importat mandatum de prouidendo, quatenus idoneus fuerit repertus, deciſ.560. n.3.

Gratioſa ſubrogatio non operatur, quando lis eſt calumnioſa, deciſ.261. Declara, vt n.5.

Gratia, ſeu inueſtitura dicitur ſubreptitia defectu intentionis, quando Papa conceſſit ignorans alium in ea habere ius ex titulo oneroſo, & ex benemeritis, deciſion. 664. num. 1.

Gratia, ſeu Inueſtitura ſubreptitia defectu intentionis remanet nulla, & non præiudicat habentibus in ea ius, deciſ. 664. n.2.

Gratia euentualis præiudicat etiam tertio habenti ius quæſitum quando Papa præuenit illum euentum, & impedit ne contingat vacatio, deciſ.664. n.4. & ſeqq.

Gratia conceſſa motu proprio differt à gratia conceſſa ſub clauſula, ſicut accepimus, deciſ.656. n.2.

Gratiæ ex ſola ſignatura factæ validitati illud non obſtat, quod per regulam Cancelleriæ non eſt iudicandum, iuxta formam ſupplicationis, ſeu literarum, deciſ.656. n.5.

Gratia penſionis facta translatio cum denegatione loci, ac terminorum exprimendorum in literis exprimendis pro priore gratia, ſuſtinetur, licet illæ non fuerint expeditæ, deciſ. 656. n.5.

Gratia facta motu proprio poteſt notari de defectu intentionis, deciſ.656. n.7.

Gratia non dicitur iuſtificata non probato valore expreſſo in ea, deciſ.738. n.9.

Gratia non dicitur ſubreptitia non iuſtificato valore expreſſo in ea, deciſ.590. n.2.

Gratia expedita in forma dignum, nihil ponit in eſſe, quando non fuit exequutioni mandata, deciſ.590. n.3.

Gratiæ iuſtificatio debet probari plenè, & concludenter, quando agitur de immittendo prouiſum ab Ordinario, deciſ. 482. n.5.

Gratia ſi neutri non ſuffragatur, niſi conſtito, quod beneficium ſit litigioſum, deciſ.455. n.1.

Gratia narratiuæ quando ex cauſa conceſſionis debet plenè, & concludenter probari, nec ſufficit leuior probatio, deciſ. 444. n.2.

Gratia diſpenſationis iuſtificari debet in ſubſtantialibus, & in his, in quibus diſpenſatio fundata eſt, deciſ.687. n.3.

Gratiæ conceſſio refertur ad petita, & Principis reſponſio intelligitur ſecundum ſupplicata, deciſ.687. n.6.

Gratia non eſt neceſſe, quod iuſtificetur in his, quæ ſunt narrata à Papa, & non à parte; Item nec in his, quæ ſunt ſuperflua, & non neceſſaria, deciſ.666. n.5.

Gratioſe ſubrogatus debet immitti in poſſeſſionem, vbi conſtat de reſeruatione beneficij, clericatu prouiſis, & obitu prædeceſſoris in poſſeſſione, deciſ.401. n. 1. vbi n. 2. Multò magis ſi reſeruatio deducitur ex affectione ſuper certo corpore beneficij ad fauorem certæ perſonæ. Amplia nihil referre an ſubrogatio ſit expedita ad partes, vel vnà cum gratia principali, n.3.

Gratiæ exequutor certo modò impetratæ dicitur mixtus, deciſ. 701. n.2.

Gratia non poteſt dici ſortita effectum, quando illius implementum fuit factum inhabili, deciſ. 46. n.3.

Gratioſæ ſubrogationis priuilegium ceſſat, quando prouiſus fuit quis ab Ordinario habente facultatem conferendi beneficia etiam litigoſa, deciſ.525. n.8.

Gratiæ iuſtificatio præſumitur ex quaſi poſſeſſione, deciſ.739. num. 4.

Gratia Apoſtolica præbet titulum coloratum, deciſion. 741. num. 6.

Gratioſe ſubrogatus non debet immitti in poſſeſſionem, niſi probata reſeruatione clara, & manifeſta, deciſion. 187. num. 1.

Gratioſa ſubrogatio requirit, quod beneficium ſit litigioſum, vel reſeruatum, aliàs non eſt ſubrogatio, ſed noua prouiſio, deciſ.187. n.4.

Gratioſe ſubrogatus vt immittatur, reſeruatio debet eſſe clara, & notoria, deciſ.600. n.1.

Gratia ſub modo facta ſtatim ſortitur effectum, licet gratiam obtinenti incumbat onus implendi modum, deciſ. 465. n.3. Vbi modo non dicitur contrauenire, qui poteſt compelli ad modum implendum, n.3.

Gratiam Papæ Officiales, & expeditores non poſſunt reſtringere, deciſ.465. n.4.

Gratia ſubſcripta manu Papæ, & viſa per datarium, dicitur curioſe, & conſiderata, deciſ.465. n.4.

Gratiæ validitas non dependet à ſigillo, vel literis, ſi probetur aliunde, deciſ.611. n.2.

Gratia Principis ſemper intelligitur ſine alterius iniuria, dec. 226. n.1.

Gratia cum quis ſemel eſt vſus, non poteſt amplius contra eam venire, deciſ.70. n.6.

Gratia ſi neutri, vt ſuffragetur, debet vltra litẽ verificari per impetrantem, & gratiam producentem, duplex conditio, ſcilicet, quod beneficium vacet, & neutri ius competat, deciſ.726. n.1.

Gratia ſi neutri pendet à futuro litis euentu, & antequam operetur effectum ſuum, debet expectari dictus euentus, deciſ. 726. n. 3.
Gratiæ narratiua, qua quis vſus fuit, contra ipſum probat, deciſ. 227. n. 1.
Gratia conceſſa patri ad fauorem filij non perſonalis in filio, ſed in patre realis intelligitur, deciſ. 626. n. 6.
Gratia ſi neutri, vbi eſt iuſtificata, habet locum eo ipſo, quod non conſtat de iure collitigantis, deciſ. 10. n. 5.
Gratia ſufficit, quod de facto iuſtificetur, deciſ. 156. num. 6. Dic verum ad effectum euitandi obreptionem, quæ oritur ex narratia, ſecus quando ſubreptio conſiſtit in eo, quod fuerat aliquod tacitum, n. 6.
Gratia in forma dignum, & commiſſaria ante exequutionem nihil operatur, deciſ. 665. n. 4.
Gratia in forma dignum, & commiſſaria ad effectum validè impetrandi poſt incurſum in pœnam, eſt nulla, ſi veritas in ſupplicatione fuit occultata, deciſ. 665. n. 5.
Gratia non tenet non iuſtificatis omnibus, ex quibus Papa potuit faciliùs moueri ad illam concedendam, deciſ. 24. num. 3.
Gratia dicitur ſubreptitia non facta mentione litis, deciſ. 29. num. 2.
Gratioſa ſubrogatio dicitur iuſtificata ea probatione obitus prædeceſſoris in poſſeſſione, & clericatus ſubrogati, deciſ. 216. n. 2.
Gratia ſi neutri, vt ſit valida, debet fieri mentio prouiſionis aduerſarij, deciſ. 105. n. 1.
Gratia dicitur ſubreptitia, ſi fuit tacitum aduerſarium eſſe annalem poſſeſſorem, deciſ. 105. n. 1.
Gratiæ ſubreptitiæ vigore capta poſſeſſio eſt attentata, deciſ. 29. num. 2.
Gratia ſi neutri præſupponit collitiganti nullum ius competere, deciſ. 105. n. 5.
Gratia non dicitur ſubreptitia, continens clauſulas, quarum vigore poſſunt omnia exprimi, deciſ. 105. n. 4.
Gratia ſi neutri debet intimari, quando agitur de priuatione, deciſ. 99. n. 4.
Gratia ſi neutri, vt dicatur intimata, ſufficit eum, contra quem agitur, fuiſſe citatum ad dicendum contra gratiam, deciſ. 99. num. 4.
Gratia ſi neutri literæ, ſufficit, quod expediantur, quando petitur illius eannizatio, deciſ. 81. n. 5.
Gratia habens clauſulam, & committatur Ordinario in forma dignum, antequam exequutioni demandetur, nihil ponit in eſſe, deciſ. 160. n. 1.
Gratia non expreſſis fructibus beneficij ante perceptis, ſubreptitia eſt, deciſ. 160. n. 3.
Gratioſè ſubrogatus, vt obtineat, ſatis eſt, quod probet clericatum, & obitum prædeceſſoris in poſſeſſione, deciſ. 252. num. 6.
Gratia ſi neutri non habet locum, donec in ea narrata verificentur, deciſ. 196. n. 1.
Gratia, vt non dicatur iuſtificata quoad valorem exceſſus, debet eſſe in ſexta parte, deciſ. 443. n. 1.
Gratiæ iuſtificatio debet percutere tempus datæ, deciſ. 443. num. 2.
Gratia ſaluatur ab obreptione, etiamſi ſit narratum in ſexta parte, deciſ. 774. n. 6.
Gratiæ ſubſtantia non poteſt alterari in illius expeditione, deciſ. 128. n. 5.
Gratiæ narratiua debet ponderari integrè, non autem minutatim, deciſ. 115. n. 3.
Gratia Papæ debet interpretari, vt non ſit fruſtratoria, deciſ. 515. n. 6.
Gratia Papæ interpretari debet, vt minus noceat tertio, quam ſit poſſibile, deciſ. 427. n. 6.
Gratiam publicandi onere, an grauetur quis, quando reſignatio beneficij fuit facta liberè in manibus Papæ, deciſ. 296. num. 4. in fine.
Gratia in forma dignum ante illius exequutionem non cauſat ius in re, ſed ad rem, deciſ. 598. n. 2.
Gratia in forma dignum, poſt porificationem, cenſetur facta à die eius datæ, ita vt excludat gratiam alterius poſtmodum impetratam, deciſ. 523. n. 3.
Gratia Papæ perficitur ex ſola ſignatione ſupplicationis, maximè in caſſatione penſionis, deciſ. 327. n. 1.
Gratia non vitiatur ex taciturnitate menſis, in quo beneficium, quod prætenditur reſeruatum, vacauit, quando ex alio capite beneficium eſt reſeruatum, deciſ. 309. n. 3.
Gratia in forma dignum dicitur conditionalis, nec cauſat ius in re de futuro ante illius executionem, deciſ. 523. n. 2.
Grauamen legitimæ imponi non poteſt, deciſ. 456. n. 5.
Grauari non cenſentur, qui non ſunt vocati, deciſ. 138. num. 6.
Grauatus in reſtitutione fideicommiſſi poteſt deducere id, quod ſibi à defuncto debetur, nec ad illum effectum dicuntur confuſæ actiones, deciſ. 259. n. 2.
Grauatus hæres reſtituere ſi poſt aditionem euadat hæreditatis creditor ſoluendo de ſuo debita hæreditaria tenetur hæreditatem reſtituere fideicommiſſario, ſolutis ſibi pecunijs, in quibus eſt creditor, deciſ. 780. n. 3. & 5.
Grauatus hæres reſtituere hæreditatem fideicommiſſariam exiſtens defuncti creditor adeundo hæreditatem confundit actionem, cenſeturque ſibi ſtatim ſatisfeciſſe per fictam, & imaginariam ſolutionem, deciſ. 780. n. 2.
Grauatus hæres, qui confecit inuentarium, poteſt retinere bona hæreditaria, nec cogitur pecunias de ſuo ſolutas in hæreditatis vtilitatem recipere, deciſ. 780. n. 4.
Grauatus hæres reſtituere Drogheriam fideicommiſſario non tenetur in gratiam fideicommiſſarij aliquid lucrari, deciſ. 120. num. 2. & 3.

H

HAbere in poteſtatem. Verba non conueniunt pignori, deciſ. 672. n. 4.
Habens ius in re ſimul cum alio, poteſt illam rem obligare, vſque ad concurrentem quantitatem, deciſion. 610. num. 2.
Habenti hypothecam anteriorem competit immiſſio ex vtili Saluiano etiam contra tertium poſſeſſorem, deciſion. 619. num. 3.
Habilitationes tot requiruntur, quot ſunt obſtacula, deciſ. 87. num. 3.
Habilitatio in vno præſupponit habilitatem in alijs, deciſ. 79. num. 2.
Habitationis domicilium in duobus locis quis habere poteſt, deciſ. 138. n. 4.
Hactenus, dictio excludit tempus præſertim vſque ad illam diem, deciſ. 223. n. 8.
Hæreditariorum bonorum poſſeſſio præſumitur ex cauſa aditionis, niſi probetur contrarium, deciſion. 638. numer. 1.
Hæreditatis appellatione veniunt non ſolum bona ſtabilia, ſed etiam mobilia, deciſ. 518. n. 2.
Hæreditatis augumentum à teſtatore ordinatum, cenſetur ordinatum non ſolum in gratiam hæredis, ſed etiam in gratiam ſubſtituti, & fideicommiſſi, quando teſtator conſiderauit decus, & honorem familiæ, deciſ. 682. n. 5.
Hæreditatis creditoris aditio facta per debitorem, operatur extinctionem crediti pro rata, pro qua debitor eſt hæres, deciſ. 450. n. 2.
Hæreditas, ſeu hæres verbum denotat ſucceſſionem in vniuerſum ius defuncti, deciſ. 182. n. 2.
Hæreditatis nomine vniuerſum defuncti patrimonium continetur, deciſ. 182. n. 3.
Hæreditas non agnita non tranſmittitur, deciſ. 159. n. 3.
Hæreditaria aditio probatur per retentionem debiti, quod alias eſſet ſoluendum, deciſ. 259. n. 3. Vbi maxime ſi retentio fuit per plures annos.
Hæreditas ſuperueniens poſt profeſſionem emiſſam in Religione, dicitur delata monaſterio immediatè, non Monacho, deciſ. 333. n. 2.
Hæreditatis aditio probatur ex aditione facta per procuratorem habentem ſpeciale mandatum, deciſ. 766. n. 3.
Hæreditatis repudiatio non inducitur ex eo, quod hæres dixerit ſe nolle pro nunc adire, quia id potius ſonat in deliberationem, deciſ. 766. n. 4.
Hæreditas adiri poteſt intra ſpacium triginta annorum, deciſ. 766. n. 4.
Hæreditatis aditio probatur ex locatione rerum hæreditariarum, & fructuum perceptione, deciſ. 638. n. 1.
Hæreditariorum bonorum poſſeſſio præſumitur ex cauſa aditionis, niſi probetur contrarium, deciſ. 638. n. 1.
Hæreditatis aditio præſumitur, quando vltra legitimam aliquid retinetur, deciſ. 638. n. 3.
Hæreditatem adiens ſub conditione, ſi aliquid in hæreditate eſt, non repudiat, deciſ. 638. n. 4.
Hæreditatem dicitur adire, qui ſoluit debita hæreditaria, deciſ. 638. n. 5.
Hæreditatis aditio cum beneficio legis, & Inuentarij, quid operetur, deciſ. 524. n. 2.

Hæreditas eſt, quod ſupereſt de bonis defuncti deducto ære alieno, deciſ.524.n.4.

Hæreditatis aditio inducitur ex contractu inito ſuper hæreditaria, quamuis in minimo, deciſ.82. num.1. Vbi ex locatione.

Hæreditatis aditio probatur per actus, qui citra ius, & nomen hæredis fieri non poſſunt, deciſ.82. n.2.

Hæreditatis aditio inducitur per ſolutionem debitorum defuncti, deciſ.82.n.2.

Hæreditatis aditio probatur ex pluribus, deciſion. 82. numer. 4.

Hæreditas ad tempus dari non poteſt, imò ſublato vitio temporis, manet inſtitutio, deciſ.84. n.1.

Hæreditatis aditio probatur ex locatione in hæreditatibus, deciſ. 32. n.1. Fallit ſi potuit fieri alio titulo, n.3. Vbi tamen quod de dicto titulo eſt docendum, & n.4.

Hæreditatis aditio inducitur ex poſſeſſione rei hæreditariæ vltra portionem prius ſibi competentem, deciſ.32. n.3.

Hæreditatis aditio probatur ex actu concernente aliquam rem hæreditariam, qui cum tertio celebratur, deciſ. 32. num 4.

Hæreditatis aditio non infertur neceſſario ex actu poſſeſſionis, & ſufficit poſſibilitas poſſidendi ex alio titulo, deciſ.32. n. 5. Vbi tamen declara.

Hæreditatis aditio probatur non ſolum ex actibus, qui eam neceſſario, ſed qui veriſimiliter, & præſumptiuè inferunt, dec. 32. num.5.

Hæreditatis ab inteſtato delatæ aditio faciliùs admittitur, deciſ. 32.n.6.

Hæreditatis aditionis materia dicitur diuidua, deciſ.132. n.4. & 5. Declara, vt n.6.

Hæreditatis aditio in patre nomine filiæ præſumitur ex poſſeſſione bonorum hæreditariorum, deciſ.723. num.14. Vbi maximè, ſi pater in dictis bonis non poteſt habere vſumfructum.

Hæres grauatus per fideicommiſſum poteſt detrahere debita teſtatoris, & legata ab eo relicta, deciſ.516. n.1.

Hæres tranſigentis nullo iure venire poteſt contra tranſactionem factam à defuncto, deciſ.256. n.4. & 5.

Hæres cum beneficio inuentarij non poteſt contrauenire facto defuncti, in quantum eſt in hæreditate, ſed vltra vires hæreditarias non tenetur, deciſ.256. n.5.

Hæredes ſui quinam dicantur, deciſ.332. n.4.

Hæres alienans bona hæreditaria contra voluntatem teſtatoris non incurrit aliquam pœnam, niſi probetur, quod habuerit ſcientiam prohibitionis alienandi, deciſ.593.n.4. Declara, vt n.5.

Hæres extraneus numquid præſumatur habere notitiam contentorum in teſtamento, deciſ.593. n.5.

Hæres petens ſe immitti contra fideicommiſſarium excluditur, quando quarta, quam vult detrahere, eſt certa, quia ſufficit illam ſibi à fideicommiſſario reſtitui, deciſ.562. num. 4.

Hæredum appellatione veniunt omnes directè, vel indirectè ſubſtituti, & omnis gradus ſucceſſionis, deciſ.538. n.9.

Hæres grauatus ad fauorem filij, non dicitur grauatus ad fauorem nepotis, deciſ.667. n.1.

Hæres debet grauari minus, quam fieri poteſt, deciſ. 667. num. 2.

Hæres, ſeu hæreditas, verbum hoc denotat ſucceſſionem in vniuerſum ius defuncti, deciſ.182. n.2.

Hæres factum ſui auctoris non poteſt impugnare, deciſ. 697. num. 2.

Hæredi conditio adſcripta, vt aſſumat nomen, & cognomen familiæ teſtatoris, intelligitur adſcripta fauore teſtatoris, & eius familiæ, deciſ.494. num.2.

Hæredi adſcripta conditio, vt aſſumat nomen, & agnomen familiæ teſtatoris, non dicitur fauorabilis, neque hæredi, neque hæredi hæredis, qui non eſt de familia teſtatoris, deciſ. 494. n.2.

Hęres cum inuentario pro ſuo credito poteſt implorare officium iudicis, & petere bonorum hæreditariorum ſeparationem, & aſſignationem citatis creditoribus, & legatarijs, quia ſcilicet non fuerunt confuſæ actiones, deciſ.582. n.1.

Hæres pro parte bonorum ſine inuentario, ſi ſit etiam creditor hæreditatis, pro illis partibus, in quibus non eſt hæres, non confundit actiones, deciſ.528. n.1.

Hæredis bona ſunt hypothecata pro ſolutione dotis filiarum teſtatoris, deciſ.528. n.3.

Hæres adiens hæreditatem cum beneficio inuentarij non tenetur vltra vires hæreditarias, deciſ.747. n.2.

Hęredis primi mentio facta in ſecundo teſtamento inducit vehementem prǽſumptionem mutationis voluntatis, dec.721. n.10.

Hæredis grauati bona, & iura non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, deciſ.259. n.2.

Hæres hæredis dicitur hæres authoris illius hæredis, dec.750. num. 3.

Hæres ſuccedit in iuribus, & actionibus defuncti, deciſ.669. num. 3.

Hæredem præſumitur velle grauare teſtator in dubio minus, quam poſſit, deciſ.744. n.4.

Hæredi, ne hæreditas remaneat exhauſta competunt iuris remedia, deciſ.499. n.6.

Hæredem habere non dicitur, qui nihil poſt ſuam mortem relinquit, deciſ.433. n.1.

Hæres poteſt conueniri etiam pendente termino inuentarij pro his, quæ concernunt exonerationem conſcientiæ teſtatoris, deciſ.773. n.7.

Hæres non poteſt venire contra confeſſionem defuncti, deciſ. 520. n.2.

Hæres debet immitti in poſſeſſionem bonorum defuncti, vbi teſtamentum non eſt abolitum, neque cancellatum, deciſ. 770. n.1. Fallit, vbi teſtamentum eſt nullum, num.1. Limita fallentiam, Non procedere vbi vitium eſt inuiſibile, niſi tamen in continenti probetur, & fiat viſibile per euidentiam rei, num.3.

Hæres adeundo hæreditatem, videtur quaſi contrahere cum creditoribus hæreditarij, deciſ.477. n.4.

Hæredes eius, qui fructus beneficij ſuos non fecit, tenentur reſtituere, deciſ.665. num.3.

Hæres grauatus reſtituere hæreditatem fideicommiſſariam exiſtens defuncti creditor adeundo hęreditatem conſundit actionem, cenſeturque ſibi ſtatim ſatisfacere per fictam, & imaginariam ſolutionem, deciſ.780. n.1.

Hæres grauatus reſtituere, ſi poſt aditionem euadat hæreditatis creditor, ſoluendo de ſuo debita hæreditaria, tenetur hæreditatem reſtituere fideicommiſſario, ſolutis ſibi pecunijs, in quibus eſt creditor, deciſ.780. n.3. & 5.

Hæres grauatus, qui confecit inuentarium, poteſt retinere bona hæreditaria, nec cogitur pecunias de ſuo ſolutas in hæreditatis vtilitatem recipere, deciſ.780. n.4.

Hæres fiduciarius, ſeu confidentiarius non dicitur verus hæres, ſed potius cuſtos, miniſter, ſeu depoſitarius, & propterea tenetur reſtituere hæreditatem cui de iure, vnà cum fructibus non retenta pro ſe aliqua parte, dec.765. n.1.

Hæres quando dicatur inſtitutus ſub confidentia, probatur ex verbis teſtamenti, & ex cauſa, deciſ.765. n.3.

Hæres confidentialis, ſeu fiduciarius cenſetur inſtitutus per verbum confidentiam importans, vt puta, quando teſtator dixit, Mi confido, e sò, che lui eſſeguirà ſecondo, che lui sà la mente mia, deciſ.765. n.4.

Hæres cenſetur inſtitutus in confidentiam, quando teſtator habebat proximiorem bannitum, & condemnatum; cui veriſimiliter volebat reſtitui hæreditatem ipſo reſtituto, & aggratiato, deciſ.765. n.5.

Hæres, quod fuerit inſtitutus in confidentiam à teſtatore probatur coniecturis, de quibus, deciſion. 765. num.11. & ſeqq.

Hæredis inſtitutio confidentialis an intelligatur de tota hæreditate? An verò ad ſola legata, & alia in teſtamento expreſſa? deciſ.765. n.12.

Hæres, vt cohæredem vniuerſalem habere dicatur, ſufficit habere ſpem, quod quis ex teſtamento hæreditatem vniuerſam quandoque adire poſſit, deciſ.663. n. 7. verſ. Huic enim obiectioni.

Hæres creditor defuncti cenſetur de ſuo credito in bonis hæreditarijs ſatisfeciſſe, deciſ.61. n.4.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij tenetur habere ratum factum defuncti, quatenus reperitur in inuentario, deciſ.61. num. 4.

Hæres, qui ſemel fuit, non poteſt deſinere eſſe hæres, deciſ. 75. n.7.

Hæredis inſtitutio ſi ſit delata in tempus, vel conditionalis pendente tempore, ſeu conditione ſucceſſio dicitur ſuſpenſa, deciſ.75. n.9.

Hæres conditionaliter inſtitutus adueniente conditione vſque ab initio fingitur hæres, deciſ.75. n.9.

Hæres pro patre, ſi illi ſit datus cohæres ſub conditione, pendente conditione dicitur hæres in totum, & adueniente conditione deſinit eſſe in totum, deciſ.75. n.11.

Hæres deſinere eſſe quis poteſt ex cauſa ſuperueniente de præterito, deciſ.75. n.11.

Hęres, cui datus eſt cohęres poſt mortem, licet in vita ſit hęres in totum, poſt mortem deſinit eſſe hæres in totum, deciſ.75. n.11.

Hæres inſtitutus durante eius vita, vbi poſt mortem non eſt datus hæres, cenſetur hæres perpetuo, maximè quando non

eſt adiecta aliqua taxatiua, deciſ. 84. n. 1. Fallit, vbi conſtat de contraria veriſimili mente teſtatoris, quia tunc debet reſtitui hæreditas venienti ab inteſtato, num. 2. Et dicta mens colligitur ſi veniens ab inteſtato eſt filius teſtatoris, & ex aliis, de quibus, num. 3. Fallit ſecundo, ſtante clauſula codicillari, n. 3.

Hæres non deſinit eſſe hæres ex eo, quod poſt mortem teneatur reſtituere per fideicommiſſum hæreditatem, deciſ. 84. num. 4.

Hæredem ſe facere dicitur, qui ſe facit dominum rei hæreditariæ, deciſ. 32. n. 1. & 2.

Hæres, qui accepit poſſeſſionem rerum hæreditariarum alijs inſtitutis hæredibus præſumitur poſſeſſionem, accepiſſe pro ſua tantum portione, deciſion. 762. Declara, vt num. 3.

Hæres grauatus reſtituere Drogheriam fideicommiſſario non tenetur in gratiam fideicommiſſarij aliquid lucrari, deciſ. 530. n. 5. & 3.

Hæres exigens pecunias defuncto debitas, dicitur illas retinere ex cauſa lucratiua, deciſ. 760. n. 3. in fine.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij aſſecurare iudicium non tenetur, deciſ. 326. n. 1.

Hieroſolymitani Equites veniunt appellatione Religioſorum, deciſ. 277. n. 1.

Hieroſolymitani Equites veri Religioſi dicuntur, deciſ. 177. num. 1.

Hieroſolymitani Equites non ſibi, ſed Religioni acquirunt, ſicut alij Religioſi, deciſ. 333. n. 2.

Hieroſolymitani Equites ſunt veri Religioſi, & faciunt vota ſubſtantialia, deciſ. 454. n. 3.

Hieroſolymitani milites ſunt verè Religioſi, deciſion. 87. num. 1.

Hieroſolymitanorum Militum Commendæ, ſeu Præpoſituræ non ſunt beneficia perpetua, ſed manualia, & ab ijs poſſunt milites ad nutum Magni Magiſtri amoueri, deciſ. 87. num. 2.

Hieroſolymitani milites non poſſunt diſponere, nedum de bonis, quæ ad eos peruenerunt intuitu ſuæ Religionis, ſed nec etiam de patrimonialibus, cùm ſint verè, & propriè Religioſi, deciſ. 76. n. 1.

Hominis diſpoſitio primo actu conſumpta dicitur, ſecus diſpoſitio legis, deciſ. 386. n. 2. in fine, & num. 3. Vbi quid ſi primus actus ſit nullus.

Honeſtas & nobilitas familiarum diuitijs conſeruantur, & ob penuriam pereunt, deciſ. 685. n. 5.

Honeſtas morum compoſitio, & perſonarum grauitas in ſtudentibus neceſſaria eſt, deciſ. 167. nu. 2. & 3. Vbi quod prius requiritur morum compoſitio, quam literatura.

Honeſtas, & perſonarum grauitas in Canonicis neceſſaria eſt, deciſ. 167. numer. 2. Vbi prius, quam literatura, & ſcientia.

Hoſpitalis viſitatio, cuius cura alteri demandata fuit, ſpectat ad Epiſcopum, deciſ. 30. num. 2. Die procedere vbi eſt conceſſa proteſtatio, & defenſio quæ non eximit à iuriſdictione, & per conſequens nec à viſitatione, quæ eſt iuriſdictionis, num. 2.

Hoſpitale in materia iuriſdictionis pro perſona habetur, deciſ. 30. n. 4.

Hoſpitale erectum cum conſenſu, & auctoritate Epiſcopi, Eccleſiaſticum dicitur, deciſ. 30. n. 6.

Hoſpitale fundatum abſque conſenſu, & auctoritate Epiſcopi non dicitur locus Religioſus, deciſ. 30. n. 8.

Hoſpitale viſitare Epiſcopus non poteſt, quod non eſt locus Religioſus facultate propria, ſed vti Sedis Apoſtolicæ delegatus in vim Concilij Tridentini, niſi aliter ſit in fundatione cautum, deciſ. 30. n. 8.

Huiuſmodi, & ea, dictiones hæ referuntur ad illa tantum, de quibus in diſpoſitione fuit dictum, deciſ. 767. n. 5.

Huiuſmodi dictio eſt repetitiua præcedentium, deciſion. 373. num. 6.

Hypotheca non extinguitur per alienationem rei, ſed rem ipſam ſequitur, deciſ. 563. n. 2.

Hypotheca ſpecialis ex interuallo adiecta ad fauorem creditoris nihil operatur in præiudicium hypothecæ anteriorum creditorum, deciſ. 563. n. 3.

Hypothecam habens non debet præferri, niſi cum iiſdem conditionibus, quibus res alija conceditur, deciſ. 650. num. 2.

Hypothecam anteriorem habenti competit immiſſio ex vtili Saluiano, etiam contra tertium poſſeſſorem, deciſ. 619. n. 3.

Hypotheca in nominibus debitorum tantum durat, quantum ipſum nomen manet in poſſe debitoris obligati, deciſ. 595. Declara, vt n. 4.

Hypothecaria actio non percutit dominium rei alienatæ, ſed poſſeſſionem duntaxat, & per eam datur creditori retentio rei auocatæ à tertio emptore ad tempus, donec ſibi ſatisfiat de fructibus, deciſ. 759. n. 3. & 4.

Hypothecaria actio præſcribitur ſpatio decem annorum inter præſentes, & viginti inter abſentes, deciſ. 595. num. 9. & 10.

I

IActare ſum nemo præſumitur, deciſ. 134. n. 1.

Identitas rerum, quomodo probetur in antiquiſſimis, deciſ. 12. n. 11.

Identitas rei legatæ concludenter probanda eſt, antequam legatarius in illius poſſeſſionem immittatur, deciſ. 391. num. 8.

Identitas bonorum probatur ex inſtrumento diuiſionis, deciſ. 706. n. 1.

Identitas probatur abſque confinibus ex denominatione ſingulari, deciſ. 706. n. 1.

Identitas probatur ex probatione, quod poſſeſſores ſunt ſucceſſores eorum, qui alias dicta bona poſſidebant, deciſ. 706. num. 2. Vbi maximè ſi vltra generalem demonſtrationem loci concurrit aliqua particularis demonſtratio, n. 2.

Identitas probatur ex deſcriptione facta cataſtro, deciſ. 706. n. 5. & 3.

Identitas probatur ex verificatione duorum confinium, deciſ. 706. n. 4.

Identitas perſonæ probatur per indicia, & coniecturas, deciſ. 277. n. 5.

Identitas probatur ex concurſu plurium demonſtrationum, niſi illa met etiam alijs conueniunt, deciſ. 277. n. 6.

Identitas rei probatur ex duabus demonſtrationibus, deciſ. 180. n. 5. & deciſ. 407. n. 2. Vbi quod verificatio duorum confinium ſufficit.

Identitas rei probatur ex identitate confinium, deciſ. 162. num. 3.

Identitas probatur ex verificatione duorum confinium, deciſ. 119. n. 2.

Identitas probatur ex aſpectu, & rei euidentia, quæ cæteris probationis præfertur, deciſ. 407. n. 3.

Identitas probatur coniecturis, deciſ. 407. n. 3.

Identitas probatur ex eo, quod hæredes teſtatoris in certo loco bona poſſident, quando conſtet teſtatorem etiam in dicto loco bona poſſediſſe, deciſ. 407. n. 4.

Identitas probatur coniecturis, & leuioribus probationibus, deciſ. 119. n. 4.

Identitas nominis probat identitatem rei, deciſion. 372. num. 1.

Identitas probatur per teſtes, qui concordant in duobus demonſtrationibus, licet in alijs diſcordant in duobus, deciſion. 372. num. 5. Vbi maximè concurrente nominis identitate.

Identitas probatur ex verificatione duorum confinium, deciſ. 229. n. 2.

Ignorantia iuris regulariter non excuſat eum, præſertim qui auctoritate propria ſe intruſit in aliquod beneficium, deciſ. 560. n. 8.

Ignorantia craſſa, & ſupina ſuffragari non poteſt, deciſ. 481. num. 6.

Ignorantia in facto proprio non præſumitur, deciſ. 481. n. 6. in fin.

Ignorantia iuris regulariter non præſumitur, deciſ. 662. num. 7. Fallit in iure valdè dubio, n. 7.

Ignorantia iuris dubij ad euitandum damnum admittitur, ſicut ignorantia facti, deciſ. 662. n. 7.

Ignorantia iuris vt ſuffragetur, neceſſe eſt, vt ignorans probet ſe fuiſſe motum ad faciendum propter ignorantiam, deciſ. 662. n. 8.

Ignorans, & impeditus æquiparatur, deciſ. 662. n. 9.

Ignorantia eſt iuſta cauſa concedendi reſtitutionem in integrum, deciſ. 342. n. 1.

Ignorantia non præſumitur vbi eſt fundamentum intentionis agentis, deciſ. 342. n. 2.

Ignorantia ad effectum concedendi reſtitutionem in integrum debet eſſe veriſimilis, probabilis, & valdè iuſta, nec ſufficit ignorantia craſſa, & affectata, deciſ. 342. n. 5. Vbi quod procedit etiam in pœnalibus, & odioſis.

Ignorantia craſſa, & affectata habetur pro ſcientia, deciſ. 342. n. 3. & deciſ. 364. n. 3.

Igno-

Ignorantia non eſt probabilis, nec veriſimilis, vbi adſunt coniecturæ ſcientiæ, deciſ. 342. num. 3.

Ignorantia non prodeſt ad obtinendam reſtitutionem in integrum, vbi adeſt præſumptio ſcientiæ, deciſ. 342. n.3.

Ignorantia iuſta non excuſat, quo minus quis ipſo iure incidat in commiſſum, licet de æquitate ſoleat præbere iuſtam cauſam reſtitutionis in integrum, deciſ. 364. n.1. & 2.

Ignorantia craſſa, & affectata non excuſat, nec etiam in pœnalibus, deciſ. 364. n. 3.

Ignorantiam allegare non poteſt is, qui cùm ſciuit non deſiſtit, deciſ. 364. n.3.

Ignorans ab initio, ſi ſciens non deſiſtit, non excuſatur à delicto, quia perſeuerantia inducit indicium præcedentis animi, deciſ. 364. n.5.

Ignorans ſi non deſiſtit, cùm ſciuit, non excuſatur, deciſ. 281. n. 3.

Ignorantia fideicommiſſi excuſat à caducitate, ſeu contrauentione, deciſ. 268. n.2.

Ignorantia iuris controuerſi excuſat, & æquiparatur ignorantiæ facti, deciſ. 268. n.3.

Ignorare defuncti valetudinem conſanguineus non præſumitur, deciſ. 206. n.9.

Ignorantia eorum, quæ ſunt apud acta non præſumitur, deciſ. 93. n. 2.

Ignorantia vbi adeſt, datur reſtitutio in integrum, deciſ. 164. num. 4.

Ignorantiæ facti æquiparatur dubietas, deciſ. 363. n. 2.

Ignorantia quantitatis prædij non concludit ignorantiam prædij, & eius confinium, deciſ. 371. n.3.

Ignorantia iuris præſumitur in muliere, & in minore, deciſ. 723. num. 10.

Illatio non fit ex diuerſis, deciſ. 90. n.2.

Illegitimus clericus non eſt capax penſionis, niſi ad penſionem fuerit diſpenſatus, deciſ. 349. num. 2. Contra, num. 5. Vbi quod ſufficit illum eſſe diſpenſatum ad clericatum, etiam quod non ſit diſpenſatus ſuper illegitimitate.

Illegitimus natus ex damnato coitu eſt inſucceſſibilis in Iurepatronatus gentilitio, & familiari, cùm non dicatur de familia, vel parentela, deciſ. 251. n.6.

Illud relatiuum verbum eſt repetitiuum antecedentium in eadem oratione immediatè, deciſ. 687. n.10.

Immemorabilis præſcriptio probatur per teſtes excedentes annos 54. deciſ. 360. n.13.

Immemorabili præſcriptione probatur Iuſpatronatus, & præſumitur titulus fundationis, deciſ. 360. n.13.

Immemorabilis præſcriptio excluditur per contraria inſtrumenta, & ſcripturas, deciſ. 266. n.8.

Immemorabilis præſcriptio, vt per teſtes probata cenſeatur, quæ requirantur, quæ requirantur remiſſiuè, deciſ. 266. n.8.

Immemorabilis præſcriptio, vt concludenter probata dicatur, debet habere requiſita, de quibus per Gloſ. finalem in c. de præſcript. in 6. deciſ. 248. n.2.

Immemorabilis poſſeſſio debet concludenter probari, deciſ. 330. num. 2.

Immemorabilis habet vim priuilegij, & ex ea poteſt allegari melior titulus de mundo, deciſ. 614. n.1.

Immemorabilis eget particulari derogatione, deciſion. 614. num. 5.

Immemorabili quando Papa in regulis Cancellariæ noluit derogare, id expreſſit, deciſ. 614. num. 1. Contrarium vero, n. 4. Quod ſcilicet, ex derogatione appoſita in vna regula non poſſit inferri, quod in alia noluerit derogare.

Immemorabilis, & priuilegium Apoſtolicum pari paſſu ambulant, deciſ. 614. n.2.

Immemorabilis vt probetur, teſtes debent deponere cum requiſitis Gloſ. in cap. 1. de præſcript. in 6. deciſ. 272. n.4.

Immemorabilis ceſſat dato certo initio, deciſ. 285. n.4.

Immemorabilis vt probetur per teſtes, teſtes debent deponere cum requiſitis à Gloſ. in cap. 1. de præſcript. in 6. deciſ. 58. num. 2.

Immemorabilis excluditur per actus contrarios, deciſion. 58. num. 2. & 3.

Immemorabilis non probatur per ſcripturas, deciſion. 58. num. 3.

Immemorabilis præſcriptio habet vim priuilegij, & per eam acquiruntur etiam, quæ Principi ſunt reſeruata, deciſ. 11. num. 2.

Immemorabilis præſcriptio ſufficit, quando allegetur, & probetur, etiam quod non probetur titulus, deciſion. 11. num. 2.

Immemorabilis præſcriptio habet vim priuilegij expreſſi & conceſſi ex certa ſcientia, & proinde habetur, ac ſi ab eo, qui habet auctoritatem fuiſſet conceſſum, deciſ. 11. n.3.

Immemorabilem præſcriptionem habens poteſt allegare quemcunque titulum voluerit, deciſ. 11. n.4.

Immiſſio ex l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll. non conceditur ex ſcriptura raſa, cancellata, & cum additionibus in margine, deciſ. 580. n.1.

Immiſſio in poſſeſſionem poſſidenti non datur, deciſ. 56. num. 2.

Immiſſio ex Saluiano vtili conceditur contra tertios poſſeſſores rei, quæ poſſidebatur ab obligato tempore obligationis, deciſ. 624. n. 1.

Immiſſio ex vtili Saluiano non retardatur ob exceptionem, quæ requirit altiorem indaginem, deciſ. 624. n.4.

Immiſſio ex Saluiano non retardatur propter exceptiones, quæ requirunt extrinſecas probationes, deciſ. 624. n.7.

Immiſſus in poſſeſſionem beneficij vigore tituli nulli, ſi fructus percipiat, incurrit in pœnas, cap. auaritiæ, de elect. in 6. deciſ. 181. n.4.

Immiſſio in Saluiano non datur contra poſſidentem ſtante confeſſione debiti, & termino ſuſcepto per ipſum ad ſoluendum, deciſ. 377. n.1.

Immiſſio impeditur, ſi emphyteuſis in continenti doceatur, deciſ. 597. n. 5.

Immiſſio non impeditur ſub prætextu melioramentorum, quando non ſcitur ſtatus rei qualis fuerit, antequam detineretur ab aduerſario, deciſ. 655. n.1.

Immiſſio ex gratioſa ſubrogatione, vt concedatur, quæ requirantur, deciſ. 523. n.1.

Impedimenta, ſeu inhabilitates, vbi plures ſunt, vna ſublata, remanent aliæ, deciſ. 76. n.2.

Impedimentum accidentale non diu durat, & ideò expectandum eſt, quod ceſſet, deciſ. 713. n.4.

Impedimentum allegans, debet probare ſe fuiſſe actum facturum, niſi fuiſſet impeditus, deciſ. 625. n.8.

Impeditus quando teneatur probare adhibuiſſe diligentiam remouendi impedimentum, & illud remouere non potuiſſe, deciſ. 632. n.3.

Impeditus, vt excuſetur à non facto, neceſſe eſt probare ſe fuiſſe cauſam non faciendi, deciſ. 661. n. 8.

Impeditus, & ignorans æquiparantur, deciſ. 662. n.9.

Impedimentum, vt excuſet, debet probari vltra impedimentum, diligentia illud remouendi, deciſ. 343. n. 1.

Impedimentum debet probari ab allegante, deciſion. 156. num. 2.

Impenſa funeris debet detrahi ex fideicommiſſo ante reſtitutionem, deciſ. 259. n. 5.

Impenſa funeris dicitur debitum defuncti, & hæreditatis, & eſt magis priuilegiatum, quam omne aliud debitum, deciſ. 259. n. 1.

Impenſa facit præſumere gratiam fuiſſe impetratam ad inſtantiam impedientis, deciſ. 70. n. 6.

Impenſæ in fructus redigendos minuunt fructus, deciſ. 175. num. 5.

Imperio mero, & mixto conceſſo, cenſentur etiam conceſſæ pœnæ pecuniariæ, & multæ, deciſ. 230. n.4. & 5. Vbi idem quando fuit conceſſa omnimoda iuriſdictio.

Impetrans beneficium cum clauſula generali quouis alio modo vacet venire poteſt ex quacunque vacatione, etiam quod ante dictam clauſulam vnum vacationis modum ſpecialiter expreſſerit, deciſ. 560. n. 1.

Impetrans beneficium ex gratioſa ſubrogatione immittendus eſt in poſſeſſionem ipſius beneficij probata lite, clericatu, & obitu beneficiati, deciſ. 261. n.1.

Impetrans beneficium ex gratioſa ſubrogatione, quando immittendus ſit in poſſeſſionem lite exiſtente nulliter proſequuta ex defectu citationis, & aliorum, de quibus, deciſ. 261. num. 2. & 3.

Impetrantis poſſeſſio facta in ſupplicatione probat contra impetrantem, & ſupplicantem, deciſ. 455. n.4.

Implementi exceptio repellit agentem, deciſ. 464. n.4.

Implementi exceptio opponi non poteſt per eum, qui contractui acquieuit, deciſ. 68. n.2.

Impoſitio cenſus in dubio præſumitur valida, quandiu illius non probatur aliquis defectus, deciſ. 219. n.1.

Impoſitio cenſus dicitur alienatio, deciſ. 456. n. 5.

Impoſſibile nemo tenetur adimplere, deciſ. 130. n.2.

Impugnare nemo poteſt à ſe alias approbatum, deciſ. 456. num. 4.

Impugnans ſuam confeſſionem non auditur, deciſion. 597. num. 2.

Impugnare ius alicuius non poteſt, & ſe in iure ipſius fundare, deciſ. 49. num. 4. Fallit durante lite ſuper impugnatione, dummodo non impugnet in vno, eodemque negotio, num. 4.

Imputari ei non debet, qui adhibet omnem diligentiam, vt liberetur ab obligatione, deciſ. 636. n.4.

Incerta dicitur perſona, quando plures eodem nomine vocantur, deciſ. 277. n.4.

In circa, hæc dictio operatur in modico, deciſ.353. n.3.

In circa, hæc dictio, operatur, vt poſſit detrahi de maiori ſumma, & augeri in minori, deciſ.334. n.5.

Incola loci dicitur, qui ibi ſuum contulit domicillum, deciſ.128. num. 1.

Incolatus ſimplex non facit quem gaudere beneficio ſtatuti, deciſ.188. n. 2.

Incola dicitur, qui percipiat de honoribus, & oneribus loci, deciſ.11. n.2.

Incola is ſolum dicitur, qui per decennium in loco permanſit, deciſ.188. num.3. Vbi quod ex decennij habitatione inducitur animus permanendi, & ideò decennium non eſt neceſſarium, vbi aliunde conſtat de dicto animo.

Incolatus probatur ex deſcriptione facta in liſta, in qua omnes incolæ deſcribuntur, deciſ. 188. n.5.

Incompatibilium beneficiorum retentio illicita eſt, deciſ. 491. num. 4.

Incompatibilia dicuntur beneficia, quorum vtrumque requirit reſidentiam, deciſ.179. n.1.

Incompatibile non dicitur beneficium, cui imminet cura habitu tantum, exercitium vero penes alium reſidet, deciſ. 179. n. 2.

Incompatibilitas non inducitur ex reſidentia, quæ non eſt continua, ſed temporalis, & certis diebus dumtaxat, deciſ. 179. num. 5.

Incompatibilitas, quæ non poteſt conſiderari inter tres iudices, non poterit etiam conſiderari inter quatuor, deciſion. 533. num. 2.

Incontinenti facta, dicuntur fieri abſque cauſæ cognitione, deciſ.522. n.3.

Indefenſus non dicitur, qui aliquando in iudicio comparuit, licet de iuribus ſuis diffiſus cauſam proſequutus non fuerit, deciſ. 599. n. 4.

Indefinitiua oratio non æquipollet vniuerſali in teſtibus, & probationibus, deciſ.687. n.20.

Indefinita æquipollet vniuerſali, deciſ.59. n.4.

Indicia purgantur ex ſuſtentatione tormentorum, deciſ. 765. num. 6.

Indicia conquaſſantur ex indicijs contrarijs, & inuerisimilitudine, deciſ.762. n.7.

Indiuiduitas non poteſt conſiderari, vbi iudicia, & perſonæ ſunt diuerſæ, deciſ.237. n.3.

Indiuiduus contractus in parte nullus, in totum reputatur nullus, deciſ.631. n.7.

Indultum Leonis X. concedens Eccleſiæ Seguntinæ dimidiam annatam fructuum Ciuitatis, & diœceſis Seguntinæ non comprehendit beneficia annexa dignitatibus Eccleſiæ Cathedralis, deciſ.299. n.1. & 7. Vbi ſecus in Cappellanijs exiſtentibus intra Eccleſiam Cathedralem habentibus ſuam dotem peculiarem extra Eccleſiam.

Indultorum moderatio edita per Papam Paulum V. de menſe Octobris 1609. non comprehendit beneficia vacantia per obitum familiarium Cardinalium, quorum collatio ſpectat ad inferiores collatores, deciſ.767. n.7.

Induſtria perſonæ vbi electa eſt, non poteſt recedi à perſona nominata, deciſ.462. num.3.

Infantes ſunt etiam capaces penſionis, & ideò in reſeruatione eſt neceſſaria expreſſaria infantilis ætatis, deciſ. 549. num. 6.

Infans eſt incapax beneficij, deciſ. 531. n.4.

Infantes Hiſpanicè dicuntur Ninni, deciſ.194. n.3.

Infans, & abſens, vt legitimari poſſit, requiritur ſpecialis mentio in facultate legitimandi, deciſ.65. num.1. Amplia, vt nec ratificatio legitimati, hoc caſu aliquid operetur, n.1. Contra ampliationem latè, n. 2. Vbi id firmatur, & n.3.

Infans in materia legitimationis æquiparatur abſenti, deciſ.65. num. 1.

Infirmitas probatur ex Medicorum fide præſertim adminiculata, deciſ.519. n.8.

Infirmitas non præſumitur, ſed ſanitas, & ideò qui infirmitatem allegat, probare debet, deciſ.713. n.2.

Inhabilis ille non eſt ad Iuſpatronatus, qui eſt clericus, incumbit ſtudijs, & eſt adoleſcens optimæ ſpei, deciſ.202. num. 2. & ſequenti.

Inhabilitas ad obtinendum beneficium non inducitur ex perceptione fructuum duorum beneficiorum incompatibilium, deciſion. 37. num. 3. Vbi, quod contrarium ſeruat Cancellaria.

Inhabilitates, ſeu impedimenta, vbi plures ſunt, vna ſublata, remanent aliæ, deciſ. 76. num. 2.

Inhibitio ſpecialis conceditur debitori timenti ſe indebitè grauari poſſe, implorando iudicis officium, & ſupponit illam petentem ſe debitorem, & allegare exceptionem, propter quam tutus reddatur, deciſ.606. n. 1.

Inhibitio iuxta formam commiſſionis non arctat, niſi in cauſa, de qua commiſſio loquitur, deciſ. 546. n. 2.

Inhibitio per Rotam non datur extra Curiam, etiam iuxta formam commiſſionis, quando poteſt eſſe impedimento alias legitimè geſtis, & ordinatis à Rota, deciſ.645. n. 1.

Inhibitio, quando alteri parti fuit datum mandatum de manutenendo, non datur, niſi cum clauſula ſine præiudicio poſſeſſionis, & mandati manutenendo, deciſ.641. n. 1.

Inhibitio iuxta formam commiſſionis non datur poſt rem iudicatam, deciſ.641. n.1.

Inhibitio ſemper debet intelligi ſine præiudicio ſub delegationis, ne alias iudex ſibi ipſi inhibeat, deciſ.641. n.2.

Inhibitio Rotalis, ſiue iuſta, ſiue iniuſta, eſt timenda, deciſ.159. n.4. & deciſ.670. n. 1.

Inhibitio de ſoluendo habet vim ſequeſtri, & permiſſa, quando fit in exequutionem iudicati, deciſ.727. n.5.

Inhibitio, ſeu monitorium cum clauſula ſi quis &c. per comparationem reſoluitur in ſimplicem citationem, deciſ. 520. num. 10.

Inhibitio Rotalis, quamuis emanata vigore commiſſionis ſubreptitiæ, eſt timenda, deciſ.459. n.3.

Inhibitio emanata vigore commiſſionis conditionalis non cauſat attentata, deciſ.459. n.3.

Inhibitionis moderatio in cauſa reſtitutionis in integrum habet vim diffinitiuæ, & in eius probatione cenſentur reuocatæ omnes dilationes, deciſ.23. n.2.

Inhibitio emanata contra formam reſcripti eſt reuocanda, deciſ. 393. n. 1.

Inimicitiæ exceptio cauſatur à iure naturali & propterea per Principem non remittitur, deciſ.358. n.3.

Inimicitia præſumitur durare, niſi probetur reconciliatio, deciſ. 358. n. 4.

Iniuſtitia ſententiæ eſt ſufficiens cauſa reſtitutionis in integrum, deciſ.534. n.1.

Iniuſtitia patens in ſententia, tunc dicitur eſſe, quando aliquo modo velari non poteſt, deciſ.646. n.2.

Iniuſtitia mandati facit, vt exequutio dicatur attentata, & ideò reuocanda, deciſ.690. n.4.

Iniuſtitia ſententiæ eſt cauſa ſufficiens reſtitutionis in integrum pro dotis reſtitutione, deciſ.381. n.1.

Iniuſtitia ſententiæ, etiamſi non ſit notoria, eſt ſufficiens cauſa reſtitutionis in integrum pro reſtitutione dotis, deciſ. 381. num. 1.

Inquilinatus, ſeu prælationis ius, quod quis non habet, neque poteſt conductori concedere, deciſ.540. n. 2.

Inquilinus propriè eſt, qui habitat conductas ædes prædij vrbani, deciſ.540. n.6.

Inſertum probat concurrentibus adminiculis, deciſion. 18. num. 1.

Inſignia, & arma familiæ reperta in aliqua Capella inducunt præſumptionem Iuriſpatronatus, & bonæ fidei in antiquis, deciſ. 548. n.7.

Inſinuatio donationis non requiritur, niſi illa excedat ſcuta 700. noſtri temporis, deciſ. 458. n.4.

Inſinuatio dationis omiſſa non vitiat, niſi in exceſſu, deciſ. 458. num. 4.

Inſinuatio donationis non requiritur, quando donatio eſt reciproca, & ob cauſam, vt puta, cum onere alendi donatorem, deciſ.458. n.5.

Inſinuatio donationis non requiritur in donatione facta Eccleſiæ, deciſ.458. n.6.

Inſinuatio contractus requiſita à ſtatuto vltra ſolemnitates, eſt neceſſaria, etiam quando filiusfamilias minor contrahit cum patre, vel cum ipſius interuentu, deciſ.385. n.3.

Inſinuatio non debet per neceſſe fieri in ipſa celebratione contractus, ſed poteſt adhiberi per celebratum contractum ex interuallo, & manu alterius Notarij, deciſ.385. num. 5.

Inſinuationem ſtatutum requirens in certis contractibus, ſi non loquitur taxatiuè, non excludit illam in alijs contractibus, de quibus loquitur conſtitutio Marchiæ, deciſ. 385. num. 6.

Inſinuatio non ſuppletur per iuramentum quando ſtatutum vtrumque requirit, deciſ.385. n.9.

Inſinuatio donationis tendit ad illius confirmationem, non autem ad augumentum, deciſ.596. n.6.

Inſinuatio requiritur in renuntiatione, quæ ſapit donationem, deciſ.38. n. 3.

Inſinuatio non requiritur in donatione propter nuptias, deciſ. 377. n. 5.

Inſtantia perempta iudex debet non ſolum pronunciare ſuper peremptione inſtantiæ, & deſertione appellationis, deciſ. 564. n. 1.

Inſtitui vt quis debeat in Iurepatronatus, quatuor requiruntur, vacatio ſcilicet beneficij, exiſtentia iuriſpatronatus, habilitas præſantati, & præſentatio facta in tempore, deciſ. 337. num. 1.

Inſtitutio, quæ fit per Epiſcopum in Eeclaſijs, quæ ſunt de menſa monaſterij, non eſt propria inſtitutio, ſed auctorizabilis inſtitutin, deciſ. 204. n. 6.

Inſtitutio hæredis confidentialis, an intelligatur de tota hæreditate, an vero ad ſola legata, & alia in teſtamento expreſſa? deciſ. 765. n. 12. & 13.

Inſtitutus in re certa, non dato cohærede, dicitur hæres vniuerſalis, deciſ. 162. n. 5.

Inſtitutus in re certa, vt dicatus habere cohæredem vniuerſalem, ſufficit adeſſa ſpem, quod quis ex teſtamento hæreditatem vniuerſam quandoque adire poterit, deciſion. 162. num. 5.

Inſtitutio non dicitur diffinitina, vel diffinitiuæ vim habens, niſi quando fuit facta vocatis vocandis, & cum cauſæ cognitiona, deciſ. 522. n. 1. & 2. Vbi quod idem aſt de inſtitutione denegata.

Inſtitutio filij etiam in modico ſuſtinet teſtamentum, deciſ. 628. num. 7.

Inſtitutio, ſeu collatio facta pendente termino ad appellandum eſt attentata, deciſ. 586. n. 1.

Inſtitutus ſolum in vſufructu nullo dato cohærede, intelligitur inſtitutus in totum, deciſ. 122. n. 1.

Inſtitutus ſub conditione erit hæres conditione purificata, deciſ. 122. n. 3.

Inſtitutio non debet fieri ſina cauſæ cognitione, aa abſqua iuris ordine, quando adeſt lis inter duos præſentatos, quis ſit inſtituendus, deciſ. 181. n. 4.

Inſtitutio hæredis ſi ſit delata in tempus, vel conditionalis pendente tempore, ſeu conditione, ſucceſſio dicitus ſuſpenſa, deciſ. 75. n. 9.

Inſtrumentum ſubſcriptum à Notario probat, etiam quod fuerit ſumptum ex originali parte non citata, deciſ. 603. num. 2.

Inſtrumentum ſubſcriptum à Notario probat abſque eo quod ſit ſcriptum ipſius manu, deciſ. 603. n. 2.

Inſtrumentum publicari, & authenticari debet ab ipſo Notario, qui ſe da eo rogauit, & non ab altero da eius commiſſiona, niſi iudicis auctoritas interuenerit, deciſ. 603. Declara, vt num. 3.

Inſtrumentum indubitanter facit plenam probationem, deciſ. 266. n. 1. in fine.

Inſtrumentis, & ſcripturis magis creditur, quam teſtibus, deciſ. 266. n. 7.

Inſtrumenti recognitio, ſeu teſtamenti, cuius vigora agitur & in actis producti omnino neceſſaria eſt, vt eadem ſcriptura probet, vbi tamen ſcriptura aſt antiqua ſufficiunt adminicula ad illius recognitionem, deciſ. 693. num. 7. & 8. Vbi ponuntur aliqua huius recognitionis adminicula.

Inſtrumenti copia ſemiplenè probat conſtito de tenore originalis, & de illius amiſſione, deciſ. 418. n. 1.

Inſtrumentarius teſtis daponens pro inſtrumento ſemiplenè illud probat, deciſ. 418. n. 2.

Inſtrumentum præſumitur rogatum ab illo Notario, quando illud repertum fuit in ſacculo rogituum dicti Notarij, deciſ. 418. num. 3.

Inſtrumentum etiam ſine ſubſcriptione, & ſigno Notarij probat, quando illud ſcriptum reperitur inter alios rogitus eiuſdem Notarij, deciſ. 418. num. 4. Vbi præſertim, quando inſtrumentum habet annum, diem, & numerum teſtium.

Inſtrumentum præſumitur occultatum ad inſtantiam eius, de cuius intereſſe, & vtilitate agitur, vt occultetur, deciſ. 418. num. 5.

Inſtrumenti copiæ, licet ſine originali, non credatur, creditur tamen arbitrio iudicis, concurrentibus adminiculis, & coniecturis, deciſ. 418. n. 5.

Inſtrumenti verba ſunt ſtrictè interpretanda, & in arbitrio iudicis, vel partis eſſa non debet ſupplere non expreſſa in inſtrumento, deciſ. 656. n. 1.

Inſtrumentum publicum ab archiuiſta extractum plenè probat, deciſ. 666. n. 4.

Inſtrumentum dicitur in forma probanti, etiam quando non conſtet, quod qui illum rogauit eſſet Notarius, ac etiam quod Notarij manus non recognoſcatur, quando eſt antiquum vltra centum annos confectum, deciſ. 613. num. 3.

Inſtrumenta publicata à Notarijs rogatis habentur loco originalium, & probant abſque alia ſolemnitate, deciſ. 581. num. 2.

Inſtrumenta leuata, & tranſumpta ab habentibus facultatam illa extrahendi ab Ordinario probant, deciſion. 581. num. 3.

Inſtrumanta ſubſcripta à Cancellario, & Archiniſta ſucceſſoribus in officio plenè probant, deciſ. 581. n. 4.

Inſtrumenta poſſunt extrahi à ſucceſſore in officio abſqua alia ſolemnitate, deciſ. 679. num. 4. Vbi præſertim, quando fuerunt extracta vigore Compulſorialium, & illarum ſeruata forma.

Inſtrumenta, & aliæ ſcripturæ dicuntur legitimè extracta, & publicata, quando fuerunt extracta vigore compulſorialium, deciſ. 679. n. 5.

Inſtrumentum dicitur probatio probata, deciſ. 706. n. 1.

Inſtrumenti fides non tollitur ex depoſitione teſtium inſtrumentariorum, & Notarij, quod non fuit factum tale inſtrumentum, deciſ. 661. n. 3.

Inſtrumantum ſemper præſumitur verum, deciſ. 668. num. 3. & 4. Vbi quod admittit probationem in contrarium.

Inſtrumentum publicum dicitur probatio probata, deciſ. 696. num. 1. & deciſ. 462. num. 1.

Inſtrumentum publicum in actis productum parte citata facit plenam, & admodum ſufficientem probationem, deciſ. 192. num. 1.

Inſtrumentum, cui à ſtatuto fides denegatur, neque probat iuramentum in eo contractum, deciſ. 218. n. 3.

Inſtrumentum, ſau apocham non ſubſcribens, non poteſt conuaniri, deciſ. 671. n. 4.

Inſtrumentum crediti dicitur probatio probata, deciſ. 669. num. 1.

Inſtrumentum fideiuſſionis oſtendit obligationem fideiubentis, deciſ. 669. n. 2.

Inſtrumentum faciens mentionem de alio non probat, niſi relato exhibito, deciſ. 139. n. 3.

Inſtrumentum ex quo non reperitur, non ſequitur, quod non ſit factum, cum potuerit amitti, vel non protocollari, deciſ. 483. n. 5.

Inſtrumenti non reperti negatiua non probatur ex diligentia ex aduerſo facta, deciſ. 483. n. 5.

Inſtrumenti procemium deſignat cauſam finalem, propter quam ſit actus, deciſ. 676. n. 8.

Inſtrumentum facit probationem probatam, deciſion. 57. num. 2.

Inſtrumentum non recognitum eſt, ſicut ſcriptura priuata, deciſ. 143. n. 3.

Inſtrumenti narratiua non probat, niſi inter contrahentes, deciſ. 717. n. 2.

Inſtrumentalis poſſeſſio alio exiſtente in poſſeſſione non eſt manutenibilis, deciſ. 147. n. 2.

Inſtrumentalis poſſeſſio alio exiſtente in poſſeſſione non ſuffragatur, daciſ. 649. n. 9.

Inſtrumentarij teſtes vti melius informati, & deponentes de facto proprio alijs præferuntur, deciſ. 487. n. 5.

Inſtrumenta faciunt probationem probatam, & rem iudicatam, daciſ. 771. n. 1.

Inſtrumentum viciatur ex defectu nominis Pontificis, deciſ. 703. n. 7.

Inſtrumenta publica faciunt probationem probatam, deciſ. 597. num. 2.

Inſtrumenti productio non excludit alias ſpecies probationis, deciſ. 542. n. 4.

Inſtrumentalis poſſeſſio alio exiſtente in poſſeſſione non ſuffragatur, deciſ. 206. n. 8.

Inſtrumenti productio inducit tacitam confeſſionem contentorum in inſtrumanto, deciſ. 193. n. 3.

Inſtrumentalis poſſeſſio alio non exiſtente in poſſeſſione nihil operatur, deciſ. 35. n. 4.

Inſtrumenti tranſumptatio lite pendente non poteſt fieri abſque decreto iudicis, coram quo cauſa pendet, deciſ. 258. num. 1.

Inſtrumentum, quod non dicit, nec nos dicere debemus, deciſ. 78. n. 2.

Inſtrumentum probat ſolum inter eos, qui inſtrumento inter fuerunt, deciſ. 106. n. 2.

Inſtrumentum facit rem claram, & manifeſtam, deciſ. 106. num. 4.

Inſtrumentum quando habet exequutionem paratam, debitor habetur pro condamnato, deciſ. 446. n. 2.

Inſtrumentalis poſſeſſio alio non exiſtente in poſſeſſione valida eſt, & manutenibilis, deciſ. 761. n. 1.

Inſtru-

Inſtrumentalis poſſeſſio cum animo retineatur, præſumitur continuata, deciſ.761. n.1. in fine.

Inſtrumentalis poſſeſſio ſufficit pro manutentione, deciſ. 467. num. 1.

Intellectus ad text. in authent. ſi captiui, C. de Epiſcop. & cleric. deciſ.218. n.10.

Intellectus ad text. in l. bona fides, ff. de act. emp. deciſ. 676. num. 9.

Intellectus ad text. in cap. ad audientiam il primo, de Eccleſ. ædific. deciſ.745. n.2.

Intellectus ad l. debitorem, C. de pact. deciſ.524. n.3.

Intentio debitoris in materia extinctionis debitorum debet attendi, deciſ.795. n.4.

Intentio etiam ex actu nullo deprehenditur, deciſion. 306. num. 2.

Intentionis defectus non tollitur per clauſulas quantumcumque prægnantes, deciſ.114. n.4.

Intentionis fundamentum debet ab allegante probari, deciſ. 314. n. 2.

Interdictum Saluianum competit creditori cum hypothea conſtito de credito, & de poſſeſſione rerum hypothecatarum tempore obligationis, deciſ.456. n.1.

Interdictum de aqua quotidiana & æſtiua, vt detur, ſufficit, quod eo anno quis aquam duxerit, deciſ.734. n.1.

Interdictum quorum bonorum, non impeditur per titulum inualidum, vel putatiuum, ſed requiritur titulus validus, deciſ. 755. n. 5.

Interdictum Saluianum non excluditur per exceptionem præſcriptionis allegatam ab eo, qui poſſidet titulo vniuerſali, deciſ.750. n.1.

Interdictum retinendæ eſt de directo contrarium interdicto redintegrandæ, deciſ.129. n.7.

Interdicto aquæ quotidianæ, & æſtiuæ, agens vt obtineat, ſufficit probario, quod ſuperior aquam duxerit, nec eſt neceſſaria ſcientia aduerſarij, deciſ. 97. n.1. & 2.

Interdictum adipiſcendæ, quando hæredi concedatur, deciſ. 263. n. 6.

Intereſſe non debetur, niſi debitor ſit conſtitutus in mora, vel per lapſum diei, vel per interpellationem, deciſ. 622. num. 5.

Intereſſe habentes in libello nominati debent citari, alias ſententia redditur nulla, deciſ.584. n.2.

Intereſſe proueniens lite pendente non facit vt is, qui habet intereſſe citari debeat in ſententia, deciſ.244. n.3.

Intereſſe debetur propter moram, tam in non faciendo, quam in contrafaciendo, deciſ.157. n.3.

Interloquutoria ſententia exequutioni demandata, non poteſt per iudicem in præiudicium partis appellatæ reuocari, deciſ. 562. n. 2.

Interpretatio verborum facienda eſt ſecundum communem ſenſum, & ſignificatum in illis partibus vbi prolata ſunt, deciſ. 390. n. 7.

Interpretatio ſemper fieri debet, vt verborum ſuperfluitas euitetur, deciſ.660. n.6.

Interpretatio accipi debet in dubio illa, quæ Religioni fauet, deciſ.333. n.2.

Interpretatio ea ſemper eſt admittenda, per quam fit reditus ad ius commune, deciſ.199. n.2.

Interpretatio, per quam receditur à Iure communi, dicitur odioſa, deciſ.199. n.2.

Interpretatio omnis eſt facienda pro concordia teſtium, deciſ. 334. n. 5.

Interpretatio ea ſemper eſt amplectenda, quæ fauet cultui diuino, deciſ.316. n.4.

Interpretatio ſemper facienda eſt pro excludendo delicto, deciſ. 166. n. 8.

Interpretatio eſt ſemper facienda contra reum, deciſ. 276. num. 10.

Interpretatio eſt ſemper facienda pro eo, qui agit de damno vitando contra eum, qui agit de lucro captando, deciſ.436. num. 4.

Interpretatio, per quam deſtruitur, ſiue laceratur dictum teſtis, appellatur deſtructiua, ſiue laceratiua probationum, deciſ.774. n.1.

Interpretationi non eſt locus in claris, deciſ.246. n.1.

Interpretatio omnis potius eſt ſumenda, quàm ea, per quam inducitur renunciatio, deciſ.58. n.3.

Interpretatio omnis eſt facienda pro euitanda contrarietate teſtium, deciſ.372. n.4.

Interpretatio eſt ſemper facienda, ne altera pars remaneat decepta, deciſ.88. n.3.

Interpretatio eſt facienda contra eum, qui ſe fundat in verbis inſtrumenti, deciſ.73. n.4.

Interpretatio ea eſt capienda, quæ tollit occaſionem ſuſcitandi lites, deciſ.60. n.2.

Interrogatoriorum datio in examine teſtium inducit conſenſum, deciſ.587. n.3.

Interrupta cenſetur preſcriptio per exequutionem monitorij, deciſ.9. n.3.

Inteſtati cauſa regulatur ſecundum cauſam rumpendi teſtamenti, deciſ.98. n.4.

Intimatio, ſeu citatio eſt neceſſaria in exequutione mandati de immittendo, deciſ.445. num. 2. Fallit ſi articulus exequutionis ſuerit benè diſcuſſus, & relaxatum mandatum citata parte, num.2.

Intimatio debet fieri, vbi iudex mandauit decretum intimari, deciſ.725. n.8.

Intimatio, vbi fit de mandato iudicis, debet ante exequutionem actus reproduci, vt iudex de illa certus ſit, deciſ.725. num. 8.

Intimatio decreti iudicis ſolet fieri ad effectum, vt pars deducat, ſi quid releuans habet, & tunc iudex, vel reponat, vel mandet ſuperſederi, deciſ.725. n.9.

Intruſus in poſſeſſionem beneficij propter mortem collitigantis indignus eſt ſubrogatione, & quando quis dicatur intruſus, deciſ.531. n.2.

Intruſus dicitur prouiſus de beneficio reſeruato ab alio, quàm à Papa, deciſ.741. n. 2.

Intruſus debet reſtituere fructus malè perceptos, deciſ. 103. num. 6.

Intruſus tenetur ad fructus perceptos ante litem motam, deciſ. 66. n. 2.

Inuentarium non opitulatur hæredi in rebus hæreditarijs, deciſ. 256. n. 5.

Inuentarium legitimè probat, deciſ.150. n.4.

Inuentarium plenè probat contra conficientem, deciſ. 762. num. 1.

Inuentarium probat bona in eo deſcripta fuiſſe in bonis teſtatoris, deciſ.407. n.2.

Inuentarium factum à tutore numquid proſit pupillo hæredi, ita quod ab ipſo pupillo factum cenſeatur, deciſion. 780. num. 4.

Inuentarium non ſuffragatur hæredi, quatenus adſunt bona hæreditaria, deciſ.61. n.4.

Inuentarium, & alia ſolemnia, etiam quod tutor omiſit facere, nihilominus ille dicitur tutor, licet poſſit vt ſuſpectus remoueri, deciſ.47. n.2. Vbi maximè in eo, qui palam, & publicè ſe pro tutore gerit, & in his quæ concernunt commodum pupilli.

Inuentarij confectionis materia eſt indiuidua, deciſion. 132. num. 6.

Inuentarij beneficium fuit introductum, vt hæres excuſaretur ab obligationibus hæreditarijs, & ne teneretur vltra vires hæreditarias, & præſeruantur hæredis bona ne ſequatur immixtio, & hæres, prout quilibet creditor poteſt petere creditum ſuum iure ſeparationis, deciſ.326. n.1.

Inuentarij beneficium competens hæredi cedenti, competit etiam ceſſionario, deciſ.747. n.2.

Inuentarium quid debeat continere, deciſ.747. n.3.

Inuentarij ſola omiſſio non nocet ſine dolo, deciſ.747. n.4.

Inueſtituræ, & conceſſiones ſubſequentes in dubio interpretandæ ſunt, ne priores cenſeantur alteratæ, deciſ. 555. num. 11.

Inueſtitura, ſeu gratia dicitur ſubreptitia defectu intentionis, quando Papa illam conceſſit ignorans alium in ea habere ius ex titulo oneroſo, & ex benemeritis, deciſ.664. n.1.

Inueſtitura, ſeu gratia ſubreptitia defectu intentionis remanet nulla, & non præiudicat habentibus in ea ius, deciſ. 664. num. 2.

Inueſtitura feudi finita generatione renouari debet cum proximiore, ſi dominus feudum pro ſe retinere nolit, deciſ. 664. num.7. Declara, vt n.8. & ſeqq.

Inueſtitura, & conceſſio feudi quid comprehendat, attenditur valor feudi, deciſ.664. Declara, vt n.17.

Inueſtitura ſola abſque adminiculis non probat dominium, deciſ. 697. n. 3.

Inueſtituræ verba ſemper debent attendi etiam circumſcripta natura emphyteuſis, deciſ.294. n.2.

Inueſtituræ non probant dominium ad fauorem infeudantis, deciſ.193. num.2. Fallit concurrentibus adminiculis, maximè contra inueſtitum, vel ab eo cauſam habentes, num.1. & 2. Vbi plura enumerantur adminicula.

Inueſtitura facta feudo nondum aperto valet poſtquam feudum eſt apertum, deciſion. 293. num. 9. Fallit in feudo Eccleſiaſtico, quia incertum eſt, an ad Epiſcopum ſpectatura ſit feudi conceſſio, & an ſit ceſſura in euidentem

tem Eccleſiæ vtilitatem ? num. 9.

Inueſtitura poſterior non præiudicat anteriori, deciſion. 85. num. 7.

Inundatio dicitur quando flumen curſum naturalem mutat, deciſ. 208. n. 5.

Inundatio ſpeciem fundi non mutat, deciſ. 208. n. 5.

Ipſe dictio eſt perſonaliſſima, referturque ad perſonam immediatam, non autem mediatam, deciſ. 507. n. 9.

Ipſum pronomen demonſtrat, & repetit id, quod ante fuit expreſſum, deciſ. 2. n. 21.

Ipſe dictio denotat relationem præcedentium, deciſion. 569. num. 5.

Ipſo iure vt quid dicatur fieri, requiritur declaratio, deciſ. 520. n. 8.

Irregularitatem incurrit clericus militans in bello iuſto, ſiue iniuſto, quando in bello aliqui ſunt interfecti, aliter ſecus, deciſ. 3. n. 5.

Irregularitatem clericus incurrit vulnerans illum, qui ex alio illato vulnere moriturus erat, deciſ. 44. num. 2. Vbi hoc ampliatur etiam quod homicidium fuerit iuſtum, & meritorium contra publicos latrones.

Irregularitatem clericus incurrit vulnerans illum qui poſtea mortuus eſt pluribus in rixa interuenientibus, & vulnerantibus, etiam quod non appareat ex quo vulnere occiſus obierit, deciſ. 44. n. 3. Vbi propterea, quod omnes ſunt irregulares.

Irregularitatem incurrit clericus aſtans armatus in homicidio, etiam quod non vulnerauerit, deciſ. 44. n. 3.

Irregularis efficitur, & inhabilis ad beneficia laicus interueniens in homicidio, deciſ. 44. n. 4.

Irregularis beneficium impetrare non poteſt, deciſ. 44. num. 7. Vbi ampliatur etiam quod in gratia adſit clauſula, & cum abſolutione ad effectum præſentium dumtaxat.

Irregularitas an, & quando debeat concludenter probari, & quando ſufficiat præſumptiua probatio, deciſ. 480. n. 9.

Irregularitas non incurritur propter promotionem ad ſacros ordines ante legitimam ætatem ſi promotus iuſtè credebat ſe eſſe legitimæ ætatis, deciſ. 200. n. 3. & 4.

Irregularitatem, & bigamiam incurrit clericus nubens cum vidua, deciſ. 357. n. 2.

Irregularitas inhabilitat ad beneficia acquirenda, deciſ. 236. num. 2.

Irregularis non efficitur clericus militando in bello iuſto, & hortando alios ad victoriam generaliter, & percutiendo, niſi occidat, vel deformet, deciſ. 3. n. 5.

Ita tamen, dictiones ſunt aduerſatiuæ, & limitatiuæ, deciſ. 294. num. 6.

Itinere conficiendo calculantur 20. miliaria pro quolibet die, deciſ. 343. n. 3. Vbi tamen dicta calculatio non admittitur. Fallit ſtante contraria conſuetudine regionis, num. 2. Fallit ſtante vſu Trebellariorum, num. 2.

Iudæi nobilitate non gaudent, deciſ. 249. n. 2.

Iudæus factus Chriſtianus reſpectu antiquorum agnatorum, & cognatorum dicitur noua creatura, deciſ. 246. n. 4.

Iudæus factus Chriſtianus, à quibus nobilitatem ſumat, deciſ. 249. n. 4. & 5.

Iudicari debet in dubio pro reo, & pro poſſeſſore, deciſ. 457. n. 1.

Iudiciale depoſitum non dicitur, quod non fuit factum parte citata, nec de mandato iudicis, deciſ. 102. n. 5.

Iudicij locus non attenditur in deciſorijs, deciſ. 529. n. 2.

Iudicium non dicitur, vbi non adeſt iudex, & pars, deciſ. 552. n. 3.

Iudicium poſſeſſorium admittit leuiores probationes, quæ non ſufficiunt in petitorio, deciſ. 662. n. 5.

Iudicium vniuerſale petitionis hæreditatis comprehendit etiam fructus, deciſ. 528. n. 8.

Iudicium cœptum contra dominum, poteſt eo defuncto proſequi contra procuratorem dominum litis effectum, etiam vt contra ipſum feratur ſententia, deciſ. 237. n. 2.

Iudicij ratificatio facti per procuratorem inducitur ex petitione exequutionis facta per principalem, deciſ. 384. n. 3.

Iudicium ſpolij proſequi non poteſt, quia mediante concordia poſt motum iudicium facta illi renunciauit, deciſ. 768. num. 8.

Iudicio Ordinarij circa ſuppreſſiones beneficiorum plurimum eſt deferendum, deciſ. 316. n. 4.

Iudicium, ſeu lis non incipit à commiſſione cauſæ, ſeu decreto citandi, ſed à citatione, deciſ. 256. n. 1.

Iudicium poteſt inchoari cum procuratore, deciſ. 93. n. 5.

Iudicium contra minorem valet, ſi citetur ſolus curator abſque eo, quod citetur minor, deciſ. 245. n. 5.

Iudicis delegati iuriſdictio expirat per ſententiam datam, deciſ. 631. n. 8. & ſeq.

Iudicibus duobus exiſtentibus vno abſente, quando alter pronunciare poſſit, deciſ. 486. n. 8.

Iudices duo quando ſunt delegati, vnus ſine alio pronunciare non poteſt, & ſi vnus iudex eſt abſens, deciſ. 451. n. 12.

Iudicis aſſertioni regulariter non ſtatur pro iuſtificatione actus per ipſum geſti, deciſ. 451. n. 12.

Iudex appellationis poteſt cognoſcere, nedum ſuper articulo, ſuper quo primus iudex pronunciauit, ſed etiam ſuper alio deducto in prima inſtantia, deciſ. 618. num. 1. & 2. Vbi præſertim, quando vnus articulus venit in neceſſariam cognitionem, dependentiam, & connexitatem alterius.

Iudex non poteſt cauſarum continentiam diuidere, deciſ. 618. num. 4.

Iudex non tenetur impertiri officium ſuum, niſi expreſſa cauſa, de qua cognoſcenda eſt, deciſ. 572. n. 4.

Iudices duo inſimul deputati, quando vnus, altero abſente pronunciare poſſit, & quid ſi abſens redierit, deciſ. 572. n. 8. & 9.

Iudicis decretum præſumitur interpoſitum diligenter ſcrutata à iudice cauſa cum cauſæ cognitione, deciſion. 245. num. 5.

Iudicis factum reputatur factum partis, deciſ. 322. n. 3.

Iudex, cui ſi cauſa denuo committatur, & noua opinio ſuperuenerit communis, debet priorem ſententiam reuocare latam vigore opinionis, quæ tunc bona putabatur, deciſ. 659. num. 30.

Iudex laicus eſt incapax iuriſdictionis in materia decimarum, eius tamen ſententiæ productæ coram iudice Eccleſiaſtico fidem faciunt, deciſ. 673. n. 2.

Iudex coram quo plures ſummæ petuntur, non poteſt vnam ſummam petitam terminare, & alteram indeciſam relinquere, deciſ. 434. Declara, vt n. 2.

Iudicis recuſatio vti ſuſpecti poteſt fieri per non habentem mandatum, dummodo per principalem ratificetur, deciſ. 440. num. 2.

Iudex non poteſt eſſe Canonicus in cauſa ſui Epiſcopi, deciſ. 440. num. 3.

Iudicis iuriſdictio firmatur eo ipſo, quod in iudicem competentem declarauit, à tali prouincia non ſuit appellatum, deciſ. 440. n. 4.

Iudicis verba ſine cauſæ cognitione prolata non habent vim diffinitiuæ, præſertim vt faciant iudicatum, deciſ. 522. num. 2.

Iudicis decretum validum præſumitur, & alleganti contrarium incumbit onus probandi, deciſ. 675. n. 2.

Iudex deferendo appellationi abdicat à ſe iuriſdictionem illam transferendo in iudicem ad quem, deciſ. 562. n. 1.

Iudex priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione abſque alia euictione ſi ritè, & rectè procedit, ſecus ſi nulliter, deciſ. 525. num. 3.

Iudex non poteſt moueri ad validandum ex ijs, quæ ſunt extra acta, deciſ. 702. n. 1.

Iudex appellari poteſt exequutor lato vocabulo, deciſ. 733. num. 9.

Iudicis decretum in contractu minorum facit, vt omnia præſumantur ſolemniter facta, deciſ. 647. n. 1.

Iudex iniuſtè ſententians, non dicitur agere tanquam iudex, ſed tanquam priuatus, deciſ. 646. n. 1.

Iudex præſumitur ſemper, quod ritè, & rectè iudicauerit, deciſ. 646. n. 5.

Iudex ſuo decreto priuat poſſidentem, tam naturali, quam ciuili poſſeſſione, deciſ. 690. num. 2. Fallit, quando non ritè, & rectè proceſſit, n. 2.

Iudex nulliter procedens ſpoliat, deciſ. 724. n. 9.

Iudicis admiſſio facta ſub conditione non operatur ante purificationem conditionis, deciſ. 260. n. 2.

Iudicis recuſatio inualida non cauſat nullitatem proceſſus, deciſ. 344. n. 3.

Iudex recuſatus non poteſt poſt recuſationem procedere non citato recuſante, deciſ. 344. n. 3.

Iudex nulliter procedens non priuat poſſeſſione, deciſ. 56. num. 2.

Iudex non poteſt ferrè ſententiam contra formam pacti conuenti à iure approbati, deciſ. 381. n. 2.

Iudicis fides atteſtantis de geſtis coram ſe probat, deciſ. 483. num. 9.

Iudex quanto temporis ſpatio poſſit inſtrui de meritis cauſis, deciſ. 743. n. 5.

Iudicis decretum impleri debet in forma ſpecifica, deciſ. 488. num. 4.

Iudicis decretum operatur, vt omnia præſumantur ſolemniter geſta, deciſ. 619. n. 5.

Iudicis decretum operatur, vt iuramentum proximiorum in con-

contractu mulieris ex forma ſtatuti præſtitum præſumatur ſufficienter præſtitum, deciſ.616. n.8.
Iudicis arbitrium debet à iure regulari, deciſ.599. n.1.
Iudices non poſſunt iudicare, niſi ſecundum literas, quæ eis tribuunt iuriſdictionem, deciſ.730. n.4.
Iudex ignorans fundamentum iuriſdictionis ſuæ non poteſt validè quicquam facere, deciſ.730. n.4.
Iudex non ritè, nec rectè procedens, non priuat poſſeſſione, deciſ.147. n.4.
Iudicis ſententia præſumitur iuſta, & valida, deciſ. 684. num. 1.
Iudex vt dicatur certus de ſua iuriſdictione, ſufficit, quod literæ coram eo præſentatæ fuerint, deciſ. 487. num. 6. Vbi quod poſtea non ſtatur illus aſſertioni, quod eas non legerit, quia id concernit laudem, vel vituperationem atteſtantis.
Iudicis vti ſuſpecti recuſatio inducit nullitatem omnium poſt recuſationem geſtorum, deciſ.346. n.6.
Iudicis recuſatio, quæ fuit reiecta vti friuola, ſi ab ea non eſt appellatum, nihil operatur, deciſ.284. n.4.
Iudicis ſuſpicio tollitur ex electione aſſeſſoris, deciſ. 284. num. 4.
Iudicis recuſatione cenſetur receſſum per comparitionem coram eo, deciſ.284. n.4.
Iudices inferiores non debent iudicare de viribus iudicum ſuperiorum, deciſ.670. n.2.
Iudicis decretum executiuum, partim ex vera, partim ex falſa cauſa, eſt in totum nullum, deciſ.630. n.3.
Iudicis decretum habet præſumptionem pro ſe, deciſ. 457. num. 1.
Iudex nulliter, & iniuſtè procedens, dicitur procedere, vt priuatus, & ſpoliat, deciſ.476. n.3. & 5.
Iudicis præſentia excludit metum, & læſionem, deciſ. 184. num. 2.
Iudex confidentiarum, licet habeat facultatem cognoſcendi de confidentijs beneficialibus ſimoniacis, non tamen poteſt cognoſcere de ſimonia, deciſ.6. n.1.
Iudicis factum ritè procedentis, dicitur factum partis, deciſ.585. n.6. & deciſ.725. n.5. & deciſ.459. n.1. deciſ.102. n.5.
Iudicem recuſans poteſt coram eo redire, ſi nondum cauſa fuit coram alio iudice introducta, deciſ.141. n.1.
Iudici recuſationi renunciaſſe cenſetur, qui redijt ad forum recuſatum, deciſ.141. n. 2.
Iudici non creditur, niſi de his, quæ fuerunt facta præuia cauſæ cognitione, & de quibus apparet in proceſſu, deciſ.235. num. 4.
Iudex tunc demum priuat poſſeſſione, quando ritè, & rectè procedit, deciſ.35. n.2.
Iudex præſumitur ſcire ea, quæ pertinent ad eius officium, deciſ. 363. n. 2.
Iudicis præceptum abſque cauſæ cognitione non valet, deciſ.85. num. 3.
Iudex nulliter procedens non priuat poſſeſſione, & poteſt pars tunc ſe nolle habere pro ſpoliata, deciſ.85. n.9.
Iudex redarguendus non eſt ex eo, quod ſuperfluas probationes requirat in diſſolutione matrimonij, deciſ. 781. num.2. in fine.
Iudicis decretum habet præſumptionem pro ſe, non ſolum quo ad ſolemnitatem requiſitam pro iuſtitia, ſed etiam quoad ſolemnitatem requiſitam pro validitate decreti, deciſ. 314. num. 2.
Iudicis decretum in contractu mulieris ex forma ſtatuti requiſitum non ſuppletur per ſolam iudicis præſentiam, ſed opus eſt loquela, & expreſſione verborum, deciſ.723. n.3.
Iudicis decretum requiſitum iuxta ſtatutum Vrbis in contractibus mulierum, vel minorum ſuccedit loco decreti requiſiti in alienationibus ſtabilium minoris, deciſ.723. n.8.
Iudicis decretum requiſitum in alienationibus ſtabilium minorum requirit ſcripturam, deciſ.723. n.8.
Iudicis decretum non præſumitur, vbi non ſunt lapſi 30. anni, deciſ.723. n.8.
Iudicis decretum interpoſitum ex cauſa erronea nullum eſt, deciſ.723. n.9.
Iudicis decretum interpoſitum in renunciatione mulieris, ſi non præcedit certioratio mulieris, de iure, cui renunciat, nullum eſt, deciſ.723. n.11.
Iudex bonus non debet fingere ſententiam validam, quæ eſt nulla, deciſ.474. n.11.
Iurium ceſſio, ſeu renunciatio intelligitur de iuribus de præſenti, non autem de futuro, deciſ.624. n.2.
Iura producta cenſentur approbata à parte, contra quam producuntur eo ipſo quod citata ad dicendum contra nihil opponit, deciſ.581. n.1.
Iurium productio poteſt fieri de nouo ad ſpolium excuſandum, deciſ.353. n.4.
Iurium compulſatio, vt ſit valida, requiritur citatio ad videndum auſcultari, & colationari iura, quæ compulſantur, dummodo in loco compulſationis adſit procurator, deciſ. 22. n.1. Fallit vbi mandatum procuratoris eſt inſufficiens, quia tunc ſufficit citatio per contradictas, num. 3.
Iura, & bona hæredis grauati non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, deciſ.259. n.2.
Iuramentum minoris facit, vt is in integrum non reſtituatur, deciſ.245. n.2.
Iuramentum ſuper re licita, & concernente augmentum ſeruitij Dei, & cultus Diuini ſeruandum eſt, deciſ. 374. num. 10.
Iuramentum de non petendo abſolutionem ab eo, an, & quando validum ſit? deciſ.374. n.12. & 13.
Iuramentum filijſfamilias vigore ſtatuti Vrbis in contrahentibus appoſitum præſumitur dolo extortum, deciſion. 596. num. 8.
Iuramentum Hebræi ſuper ſuo ſtatu facit aliquam probationem, deciſ.233. n.5.
Iuramentum in ſacerdotibus non ſufficit quod præſtetur manu in pectore abſque eo, quod tangantur ſcripturæ, deciſ.587. num. 1.
Iuramentum teſtium non probatur per atteſtationem Notarij dicentis iuratus, etiamſi dicat iuratus tactis ſcripturis, deciſ. 587. n.2. Vbi niſi aliquid addatur, ex quo comprehendi poſſit teſtem coram Notario iuraſſe.
Iuramentum per teſtes minus ſolemniter præſtitum ſuffragatur, quando adeſt huiuſmodi ſtylus, deciſ.587. n.3.
Iuramentum teſtis non de rigore, ſed ex ſumma æquitate inductum videtur, cum ob iuramenti religionem teſtes deterreantur à falſi depoſitione, deciſ.633. num.2.
Iuramentum teſtium non probatur omnino ex verbis teſtis iurati, deciſ.633. n.4.
Iuramentum teſtis in dubio præſumitur præceſſiſſe, deciſ. 633. num. 4. Vbi maximè concurrentibus verbis præcedentibus id ſuadentibus.
Iuramentum firmat contractum puberis, deciſ.647. n.6.
Iuramentum ſequitur naturam principalis diſpoſitionis, deciſ. 696. n. 4.
Iuramentum procuratoris non extenditur, niſi quouſque in mandato ſibi conceſſum eſt, deciſ.696. n.5.
Iuramento probatur quantitas, debito in genere probato, deciſ. 639. n. 6.
Iuramentum de non veniendo contra conuenta in contractu non excludit, vt quis contra talem contractum venire poſſit, quando interuenit enormiſſima læſio, deciſ.218. n.13.
Iuramentum de non contraueniendo actui antea facto impedit litis ingreſſum, deciſ.689. n.1.
Iuramenti de calumnia omiſſio, vbi illud fuit petitum inducit nullitatem, deciſ.346. n.3.
Iuramentum de calumnia, vbi fuit petitum, ſufficit, quod præſtetur in terminis ſubſtantialibus, deciſ.346. n.3.
Iuramentum adiectum obligationi de ſoluendo, operatur, vt iurans videatur ſe obligaſſe ſoluere præciſè die conuento, deciſ.376. n.4.
Iuramentum teſtium cenſetur legitimè præſtitum, quando Notarius aſſerit, quod teſtes iurarunt in forma, deciſ. 275. num. 4.
Iuramento contrauenire volens agere non poteſt non petita abſolutione, deciſ.5. n.1.
Iuramentum non extendit obligationem, ſed ei intra ſuos limites manenti, addit tamen Religionis vinculum, deciſ.38. num. 4.
Iuramentum obligat præciſè ad obſeruantiam contractus, deciſ. 63. n. 2.
Iuramentum habet vim ſpecifici conſenſus, deciſ.63. n.3.
Iurare non præſumitur quis per iocum, deciſ.772. n.12.
Iuri ſuo nemo renunciare præſumitur, niſi expreſsè, deciſ. 775. n. 8.
Iuris proprij renunciatio non præſumitur, niſi coniecturæ ſint vrgentes, deciſ.383. n.3.
Iuris error dicitur, quando quis credidit actum, qui fieri debebat cum ſolemnitatibus eſſe validum, deciſ.320. n.6.
Iuris ignorantia præſumitur in muliere, & in minore, deciſ. 723. n. 10.
Iuris error excuſat, quando erratur in articulo iuris dubio, & perplexo, deciſ.608. n.14.
Iuris ignorantia regulariter non excuſat eum, præſertim qui auctoritate propria ſe intruſit in aliquod beneficium, deciſ. 560. num. 8.
Iuri ſuo creditor, quod præiudicare voluerit, non eſt præ-

præſumendum, deciſ. 325. num. 4. in fine.
Iuri in ſpe exiſtenti, quando habet cauſam à præterito, non cenſetur à Principe derogatum abſque derogatione regulæ de iure quæſito non tollendo, deciſ. 664. num. 3. Declara, vt num. 4. & 5.
Iuris ignorantia regulariter non præſumitur, deciſ. 662. num. 7. Fallit in iure valde dubio, n. 7.
Iuris ignorantia dubij ad euitandum damnum admittitur, ſicut ignorantia facti, deciſ. 662. n. 7.
Iuris dubietas poteſt colligi ex facto iudicis, qui etiam ſuper eo dubitauit, deciſ. 662. n. 7.
Iuris ignorantia, vt ſuffragetur, neceſſe eſt, vt ignorans probet ſe fuiſſe motum ad faciendum propter ignorantiam, deciſ. 662. num. 8.
Iure datoris finito, finitur ius acceptoris, deciſ. 495. n. 6.
Iuris reſeruatio, quod non competit, nihil operatur, deciſ. 384. num. 4.
Iuriſdictio iudicis delegati expirat per ſententiam datam, deciſ. 631. n. 8. & ſeq.
Iuriſdictionis defectus ſanari non poteſt ex tacito partis conſenſu, quia in poteſtate partis non eſt dare iuriſdictionem non habenti, deciſ. 451. n. 13.
Iuriſdictione omnimoda conceſſa, cenſetur etiam conceſſa pœnarum exactio, deciſ. 230. n. 3.
Iuriſdictio Epiſcopi præſcribitur ad fauorem Archipresbyteri per immemorabilem cum titulo, deciſ. 243. n. 9.
Iuriſdictio Epiſcopi non præſcribitur per iuriſdictionales actus ab alio factos nomine Epiſcopi, deciſ. 248. n. 6.
Iuriſdictio Epiſcopi non præſcribitur immemorabili tempore, quando dantur plures actus iuriſdictionales geſti ab Epiſcopo, deciſ. 248. n. 7.
Iuriſdictio decimarum, & cognitio non ſpectat ad iudicem laicum, deciſ. 673. Declara, vt n. 3.
Iuriſdictionis defectus non poteſt opponi, qui conſenſit iuriſdictioni, deciſ. 440. n. 3.
Iuriſdictio iudicis firmatur eo ipſo, quod is iudicem competentem declarauit, & à tali pecunia non fuit appellatum, deciſ. 440. n. 4.
Iuriſdictio, ſiue illius exercitium non competit ante præſentationem reſcripti, deciſ. 546. n. 3.
Iuriſdictionis ſuæ fundamentum iudex ignorans, non poteſt valide quicquam facere, deciſ. 730. n. 4.
Iuriſdictionis exercitium non acquiritur ante præſentationem reſcripti, deciſ. 543. num. 2. Vbi etiamſi iudex ſciat ſe delegatum.
Iuriſdictio ſaltem in exercitio non cenſetur ablata à iudice per commiſſionem auocatoriam, niſi præſentato reſcripto coram alio iudice, deciſ. 773. n. 3.
Iuriſdictionis exercitium non venit appellatione fructuum, deciſ. 763. n. 3.
Iuriſdictio non cenſetur conceſſa ex conceſſione rei, deciſ. 763. num. 3.
Iuriſdictio temporalis alicuius loci competens Epiſcopo non cenſetur reſeruata reſeruatorio fructuum Epiſcopatus, niſi Papa expreſſerit, licet ſecus ſit in fructibus iuriſdictionis, deciſ. 763. n. 4.
Iuriſdictiones, quæ à pluribus inferioribus poſſideri poſſunt, nunquam cenſentur priuatiuè, quoad ſuperiorem conceſſæ, deciſ. 533. n. 2.
Iuriſdictio, quæ competit fauore cultus diuini, non cenſetur conceſſa priuatiuè, quoad Ordinarium, vbi omnes ſimul ad cultum diuinum aggregantur, deciſ. 533. n. 2.
Iuriſdictio ſpecialis cenſetur potius conceſſa cumulatiuè, quam priuatiuè, deciſ. 533. n. 4.
Iuriſdictio cenſetur conceſſa cumulatiuè, non autem priuatiuè quoad iudices Ordinarios, deciſ. 30. num. 3. Fallit, quando iuriſdictio conceditur fauore perſonæ, in quam exerceri debet, & fauor ipſius eſt non habere plures, qui eam exerceant, num. 4. & 11. Vbi maximè ſi conceditur patrono in ſuo beneficio.
Iuriſdictionis defectus non inducitur ex non integra actorum tranſportatione, deciſ. 145. n. 4.
Iuriſdictio in actibus particularibus infert ad iuriſdictionem vniuerſalem, cum magis attendatur cauſa actus, quam exercitium, deciſ. 273. n. 2.
Iuriſdictionales limites differunt à limitibus decimatorijs, deciſ. 247. num. 1. in fine, & num. 2. Vbi etiam quando valeat argumentum à limitibus iuriſdictionalibus ad limites decimatorios.
Iuriſpatronatus beneficium non acquirit libertatem per ſolum non vſum, vel negligentiam patronorum, niſi etiam concurrat voluntas, & poteſtas conferentis, deciſ. 337. n. 2.
Iuſpatronatus cenſetur probatum, quando de eo in collationibus fit mentio, deciſ. 337. num. 2.
Iuriſpatronatus donatio non valet ſine conſenſu Ordinarij, deciſ. 337. n. 4. & 5. Vbi quod nec ſufficit conſenſus Vicarij non habentis ſpeciale mandatum etiam abſente Epiſcopo.
Iuriſpatronatus donatio ſine conſenſu Ordinarij, licet nulla ſit, valet tamen in præiudicium donantis, & eius hæredum, deciſ. 337. n. 7. Vbi declaratur hæc concluſio.
Iuriſpatronatus donatio facta ſine conſenſu Epiſcopi poſt mortem donantis, quando poſſit ab Epiſcopo confirmari, deciſ. 337. n. 7.
Iuſpatronatus in quo fundator mandauit eligi Sacerdotem pro Miſſa celebranda, requirit, vt præſentatus ſit Sacerdos, deciſ. 207. n. 3.
Iuſpatronatus ſine conſenſu Epiſcopi acquiri non poteſt, deciſ. 207. n. 7.
Iuſpatronatus priuatorum non habet præſumptionem vſurpationis ex forma Sacri Concilij Tridentini. Ideò eius probatio redigitur ad terminos iuris communis, deciſ. 360. n. 2.
Iuſpatronatus probatur per verba enunciatiua antiquiſſima, deciſ. 360. n. 3.
Iuſpatronatus probatur ex verbis enunciatiuis antiquiſſimis in diuerſis inſtrumentis appoſitis, deciſ. 360. n. 4.
Iuſpatronatus non probatur ex ſolis enunciatiuis, vel ſama, niſi adſint adminicula, deciſ. 360. n. 5. & ſeqq. Vbi ponuntur plura adminicula.
Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio probatur per plures præſentationes effectuatas vltra quinquaginta annos, deciſ. 360. num. 6.
Iuriſpatronatus qualitas non tollitur ex noua prouiſione facta ab Ordinario, vel à Papa, deciſ. 360. num. 7. & 14. in fine.
Iuſpatronatus cenſetur probatum ex poſſeſſione quadragenaria cum ſama, deciſ. 360. n. 8. & 9.
Iuſpatronatus maximè arguitur per viſitationes, in quibus ſumuntur informationes à teſtibus aſſerentibus beneficium eſſe de Iurepatronatus, deciſ. 360. n. 11.
Iuſpatronatus probatur præſcriptione immemorabili, & præſumitur titulus fundationis, deciſ. 360. n. 13.
Iuſpatronatus dicitur priuatorum, quando patroni non ſunt domini temporales loci, vbi fundatum eſt Iuſpatronatus, deciſ. 374. n. 1.
Iuſpatronatus probatur, ſecundum quod ius commune diſponit, & non ſecundum Concilium Tridentinum, quando patroni ſunt perſonæ priuatæ, & non domini temporales, deciſ. 374. num. 1.
Iuſpatronatus probatur præſumptionibus, & coniecturis, quando ſumus in antiquis, deciſ. 374. n. 2.
Iuſpatronatus probatur per antiquiſſimas præſentationes, deciſ. 374. n. 3.
Iuſpatronatus in antiquis probatur per ſamam, & per enunciatiuam, deciſ. 374. n. 4.
Iuſpatronatus numquid cenſeatur probatum ex enunciatiua emiſſa in actu præſentationis, deciſ. 374. n. 5.
Iuſpatronatus, vbi probatum fuit alicuius Eccleſiæ, præſumitur etiam quod de eodem Iurepatronatus ſint Cappellæ, & beneficia in eadem Eccleſia contenta, deciſ. 374. n. 6.
Iuſpatronatus probatur per inſcriptionem ſculptam in marmore, quando ſumus in antiquis, deciſ. 374. n. 7.
Iuriſpatronatus antiquus ſtatus, vt cenſeatur mutatus, & ſic vt Ordinarius conferendi libertatem acquiſiuerit, quæ requirantur, deciſ. 374. n. 8.
Iuriſpatronatus an, & quando vltimus ſtatus attendatur, deciſ. 374. n. 9. & 10.
Iuſpatronatus probatur leuioribus probationibus, quando non agitur inter Epiſcopum, & patronos ad effectum conferendi, ſeu præſentandi Rectorem, ſed ſolum inter laicos ad effectum præeminentiarum, deciſ. 548. n. 2.
Iuſpatronatus cenſetur probatum per immemorabilem, deciſ. 548. n. 3.
Iuſpatronatus cenſetur probatum per teſtes deponentes de publica voce, & ſama in antiquis, deciſ. 548. n. 4.
Iuriſpatronatus narratiua non indiget iuſtificatione, quando eſt facta per clauſulam vt aſſeritur, deciſ. 605. n. 7.
Iuſpatronatus dicitur plenè probatum ex continuatis præſentationibus vltra centum annos, deciſ. 548. n. 2.
Iuſpatronatus cenſetur probatum per teſtes deponentes de publica voce, & ſama, iuncta longiſſima poſſeſſione præſentandi, quando ſumus in antiquis, deciſ. 541. n. 3.
Iuſpatronatus laicale non cadit ſub regula reſeruatoria, deciſ. 541. n. 3. verſ. quibus omnibus.
Iuſpatronatus, quod deuenit ad Monaſterium reputatur Eccleſiaſticum, & propterea ſubiacet regulæ reſeruatoriæ octauæ. Declara hanc concluſionem, deciſ. 541. n. 4. & 5.

In Iurepatronatus hæreditario debet probari præſentantem eſſe hæredem primi patroni, deciſ.756. n.2.

Iuspatronatus de iure præſumitur hæreditarium, deciſ. 756. num. 1.

Iuspatronatus hæreditarium extinguitur, & Eccleſia libertatem acquirit, quando ipſa ſuccedit in hæreditate patroni, cum nemo poſſit eſſe patronus ſui, deciſ.756. n.2.

Iuspatronatus domini loci, vbi ſitum eſt beneficium, præſumitur ex diſpoſit. Concil. Trident. vſurpatum, deciſ.756. num.3. Vbi quod in eo probando requiritur maior, & exactior probatio, non ſolum in petitorio, ſed etiam in poſſeſſorio.

Iuspatronatus domini temporalis loci in quo ſitum eſt beneficium, præſumitur ab ipſo domino vſurpatum, & in eo probando requiritur probatio requiſita à Concilio Tridentino, ſeſſ.25. c.9. deciſ.421. n.1.

Iuspatronatus acquiritur ex ſola conſtructione, & dotatione abſque alia reſeruatione, deciſ.421. num.2. Fallit in beneficio regulari, niſi adſit priuilegium Apoſtolicum, num.2. Fallit ſecundo, vbi Iuspatronatus fuit remiſſum, n.2.

Iusparronatus ſecundum terminos Concilij requirentis immemorabilem cum continuatis præſeruationibus effectum ſortitis non probatur per ſolam aſſertionem Epiſcopi, deciſ. 421. num. 3.

Iuspatronatus conceſſum poſt augmentum fructuum in tertia parte, vt dicatur effectuarum, debet probari quantitas fructuum de tempore conceſſionis, deciſ.46. n.1.

Iusparronatus, ſi ſit conceſſum poſtquam fuerint aucti fructus in tertia parte, donec fiat augmentum, non dicitur ſpectare ad patronum, ſed illius collatio ſpectat ad Epiſcopum, deciſ.46. num. 2.

Iuspatronatus proueniens ex augmento dotis cenſetur reuocatum per Concil. Trident. deciſ.46. n 3.

Iuspatronatus probatur ex enunciatiuis antiquiſſimis iunctis adminiculis, ſeu coniecturis, deciſ.753. n.1.

Iuspatronatus probatur per duas enunciatiuas habentes vim famæ, deciſ.753. n.2.

Iuspatronatus non poteſt cedi abſque conſenſu Epiſcopi, deciſ. 716. n. 6.

Iuspatronatus venit appellatione pertinentiarum Caſtri, vbi eſt annexum, & acceſſorium Caſtro, deciſ.399. n.2.

Iuspatronatus tranſit cum vniuerſitate vendita, quando non fuit in venditione exceptuatum, deciſ.399. n.3. Vbi maximè ſi in venditione de illo fuit facta mentio.

Iuspatronatus an tranſeat cum vniuerſitate vendita, quando fuit facta illius expreſſio in venditione referuntur hinc inde opiniones, deciſ.399. n.4. & 5. Vbi quod expreſſio non impedit quo minus veniat Iuspatronatus, quando fuit facta ad declarandum, quod illud etiam continebatur in venditione, & tranſibat in emprorem.

Iuspatronatus non ſumit initium ante conſenſum Epiſcopi, deciſ. 561. n.3.

Iuspatronatus laicale, ſi perueniat ad perſonam Eccleſiaſticam ex ordinatione teſtatoris, efficitur Eccleſiaſticum, deciſ. 740. num.2. Declara id procedere, quando transfertur proprietas Iurispatronatus, ſecus vbi in perſonam Eccleſiaſticam confertur ſolum ius præſentandi, vel nominandi, tunc enim Iuspatronatus laicale non efficitur Eccleſiaſticum, cum aliud ſit Iuspatronatus, & aliud ius præſentandi, n. 3. Dic, declarationem habere locum, vbi patronus conceſſit ius præſentandi cum reſeruatione Iurispatronatus, alias ſecus, n.4.

Iurispatronatus mentio non eſt facienda in impetratione, quando poſſeſſio præſentandi eſt radicata in perpetuum penes alium, deciſ.740. n.5.

Iuspatronatus, ſeu nominandi probatur ex effectuatione teſtamenti, in quo Iuspatronatus ordinatur, deciſ. 694. num. 3.

Iuspatronatus antiquum probatur ex denominatione Cappellæ alicuius familiæ, deciſ.694. n.6.

Iuspatronarus antiquum probatur ex teſtes de fama, & communi reputatione, deciſ.694. n.6.

Iuspatronatus ſuper beneficio libero non poteſt per ordinarium laico concedi, deciſ.222. n.1. Fallit ex cauſa, num.1. Vbi pro cauſa conſideratur, quod beneficium Iurispatronatus ſit modici redditus.

Iurisparronarus quaſi poſſeſſio non tranſit ad hæredes abſque apprehenſione, deciſ.260. n.4.

Iurispatronatus donacio, ſeu iuris præſentandi facta laico abſque conſenſu Ordinarij nulla eſt, deciſ.57. n.1.

Iuspatronatus probatur ex actibus per partem pendente litè geſtis, quamuis attentatis, deciſ.726. n.4.

Iurispatronatus probatio non inualidatur ex litè, quæ fuit ſuper eo, quiſnam ex præſentatis eſſet inſtituendus, deciſ.736. num. 5.

Iuspatronatus inter compatronos laicos præſcribitur ſpacio 40. annorum, deciſion. 281. num. 2. Vbi etiamſi abſit bona fides.

Iusparronatus, vbi eſt creatum auctoritate Epiſcopi, præſumuntur omnia neceſſaria in eo interueniſſe, deciſion. 521. num. 2.

Iusparronatus non poteſt fundari abſque congrua dote, deciſ. 521. n. 1.

Iuspatronatus non amittitur ex diminutione fructuum beneficij, deciſ.521. n.2.

Iusparronatus vt amittatur, requiritur, quod Eccleſia remaneat inſufficienter dotata, deciſ. 521. num.2. Vbi referuntur, alij nolentes, quod requiratur, quod Eccleſia ſit omnino depauperata.

Iuspatronatus non acquiritur, quando Eccleſia antea eſt ſufficienter dotata, deciſ.521. n.2.

Iuspatronatus ex priuilegio reuocatur per Concilium Tridentinum, deciſ.412. n.1.

Iuspatronatus domino loci, vbi eſt beneficium præſumitur quæſitum ex vſurpatione, deciſ.412. n.4.

Iuspatronatus reſeruatio poſtquam fuerit factum augumentum redditaum in tertia parte, vt habeat locum, requirit probationem valoris beneficij, deciſ.412. n.5.

Iuspatronatus in præiudicium compatroni, probatur ex eo, quod compatronus admiſit alium patronum ad præſentandum, deciſ.174. n.1.

Iurispatronatus pertinentia leuiores probationes admittit, deciſ. 146. n.1. Vbi maximè in antiquis, n.1.

Iurispatronatus exiſtentia probatur ex antiquis enunciatiuis, & viſitationibus Ordinariorum, ac antiquiſſimis præſentationibus effectuatis, deciſ.146. n.2.

Iurispatronatus pertinentia probatur ex probatione deſcendentiæ ab eo, qui præſentauit, deciſ.146. n.2.

Iuspatronatus diuiditur in plures voces, vbi deuenit in plures filios patroni, deciſ.146. n.3.

Iuspatronatus ſine conſenſu Ordinarij titulo ſingulari non transfertur, deciſ.146. n.5.

Iuspatronatus inter patronos præſcribitur ſpacio 40. annorum, deciſ.146. n.5.

Iuspatronatus Eccleſiæ competens non poteſt in alium transferri abſque beneplacito Papæ, deciſ.146. n.6.

Iuspatronatus probatur ex confeſſione partis, maximè quando Ordinarius non eſt in cauſa, deciſ.274. n.2.

Iuspatronatus non poteſt à patronis negari, quod competat illi, qui ab eis fuit admiſſus alias ad præſentandum, nec etiam à præſentatis ab eis, deciſ.274. n.6.

Iuspatronatus collationis deuolutio non habet locum ſtante lite inter patronos, & inter præſentatos, deciſ.81. n.8.

Iuspatronatus inter patronos laicos præſcribitur ſpacio 40. annorum, deciſ.251. n.3.

Iurispatronatus gentilitio, & familiari ſuccedunt deſcendentes, licet non hæredes in capita, & non in ſtirpes, deciſ. 251. num. 5.

Iuripatronatus hæreditario ſucceditur in ſtirpes, non autem in capita, deciſ.251. n.5.

Iuripatronatus gentilitio, & familiari non ſuccedit illegitimus natus ex damnato coitu, cum non dicatur de familia, vel parentela, deciſ.251. n.6.

Iuripatronatus hæreditario ſuccedit legitimus, deciſ. 251. num. 7.

Iuripatronatus hæreditario ſucceditur ſecundum quotam hæreditatis, deciſ.251. n.7.

Iuspatronatus vt probetur, requiritur titulus, vel præſentationes continuatæ ſpacio centum annorum, deciſ. 235. num. 2.

Iuspatronatus non probatur per famam, niſi in antiquis, & concurrentibus coniecturis, & in primis longiſſima quaſi poſſeſſione, deciſ.235. n.2.

Iuspatronatus, ad quod concurrunt plures familiæ, quas non eſt veriſimile in vnum conſpiraſſe ad fundandum Iuspatronatus requirit eaſdem probationes, quæ requiruntur in probatione Iurispatronatus familiæ potentis, vel vniuerſitatis, deciſ.235. n.5.

Iuspatronatus acquiritur etiam in augumento dotis, deciſ. 4. num. 2.

Iurispatronatus beneficij reſignatio abſque conſenſu patroni nulla eſt, nec ius abdicatur à reſignante, deciſion. 4. num. 5.

Iuspatronatus conceſſum à 40. annis citra Concilium Tridentinum debet reuideri ab Ordinario, ſecus in eo, quod fuit conceſſum 40. annis ante Concilium Tridentinum, deciſ.4. n.4.

Iuspatronatus, quod vigore Concilij Tridentini reuideri debet,

donec reuideatur, ſi patroni ſint in quaſi poſſeſſione præſentandi reputatur validum, deciſ.4. n.5.
Iuſpatronatus laicorum non poteſt dici mixtum, deciſion. 4. num. 6.
Iuripatronatus conceſſo cum clauſula, quod non poſſit derogari, &c. non cenſetur derogatum per ſimplicem derogationem ex defectu intentionis concedentia, deciſ.4. n.7.
Iuſpatronatus probatur ex fundatione, vel ex dotatione, vel conſtructione, deciſ.311. n.1.
Iuſpatronatus ſine Epiſcopi conſenſu fundari non poteſt, deciſ. 311. n.1. in fine.
Iuriſpatronatus potius benefactor, quam fundator dicitur is, qui Eccleſiæ donat vnam cannam terræ, deciſ.311. n.2.
Iuſpatronatus acquiritur ex conſtructione beneficij cum conſenſu Ordinarij, etiam abſque reſeruatione, deciſ. 674. num. 1.
Iuſpatronatus probatur ex præſentationibus continuatis excedentibus centum annos, deciſ.674. num.2. Vbi etiam attento Concilio Tridentino.
Iuſpatronatus, quando in ſtirpes, & quando in capita ſpectet ad ſucceſſores, deciſ.308. n.1. & per tot.
Iuſpatronatus ad ſucceſſores an ſpectet in ſtirpes, vel in capita, quando illius fundator dixit, quod ſucceſſores habeant æqualem actionem, deciſ.308. n.3.
Iuſpatronatus relictum iure legati competit in capita, & non in ſtirpes quoad primos inſtitutos, deciſ.308. n.4.
Ius accreſcendi non habet locum in emphyteuſi conceſſa pluribus perſonis, ſecus quando eſt conceſſa vni tantum pro ſe, & filija, deciſ.152. n.3.
Ius commune non attenditur, quando tractatur de ſtatuto, deciſ. 218. n.11.
Ius conferendi beneficia competens alicui Capitulo, quia eſt certum, & radicatum, ſi non exprimatur in eorum vnione, vnio eſt ſubreptitia, deciſ.659. n.12.
Ius conferendi habet Cardinalis Titularius de iure in ſua Eccleſia. Hæc tamen iuris aſſiſtentia non ſufficit ad manutentionem, quando probatur alium eſſe in poſſeſſione, deciſ. 423. num. 3.
Ius conferendi beneficia eſt de pertinentibus ad iuriſdictionem, deciſ.608. n.12.
Iuri conferendi in menſibus Papæ reſeruatis, Papa non præſumitur derogare voluiſſe, niſi ſpecialiter derogaſſet, deciſ. 669. num. 7.
Ius decimandi alicui Eccleſiæ competens numquid probetur per antiquiſſimas deſcriptiones bonorum, & iurium illius Eccleſiæ, deciſ.673. n.7.
Ius decimandi non acquiritur ſine vſu, deciſ.673. n.8.
Ius decimandi probatur per inſtrumenta locationum decimarum, deciſ.673. n.9.
Ius decimandi an præſcribatur contra Epiſcopum abſque immemorabili poſſeſſione, ſed ſolum per annos 40. cum titulo, deciſ.262. n.2. & 4.
Ius exigendi acquiritur ex continuata ſolutione 40. annorum, deciſ 365. n 3.
Ius exigendi Annatam de beneficijs alicui Capitulo competens, cum ſit incertum, & conditionale in vnione illorum non eſt neceſſariò exprimendum, deciſ.659. n.13.
Ius ſecundarium, & in conſequentiam non ſubiacet regulæ de iure quæſito non tollendo. deciſ 664. Declara, vt n.6.
Ius concurſum faciendi iuriſdictionis eſt, deciſ.635. n.4.
Ius ciuile, & non canonicum attenditur in computatione graduum, quando agitur de ſucceſſione hæreditatis, deciſ.693. num. 6.
Ius ſucceſſionis non debet remanere in ſuſpenſo, deciſ. 593. numer. 3. Vbi declaratur hoc non procedere ſtante aliqua cauſa, vel contraria teſtatoris voluntate.
Ius ſolet metiri ex parte poſſeſſoris, deciſ.567. n.1.
Ius ad effectum mandati de manutenendo metitur ex parte poſſeſſoris, nec mutatur ex mutatione perſonarum, deciſ. 287. num. 3.
Ius actoris, quando ex facto vnius ex obligatis non eſt factum deterius, tunc non poteſt actor indigere exceptione, deciſ. 645. n. 5.
Ius in re habens ſimul cum alio, poteſt illam rem obligare vſque ad concurrentem quantitatem, deciſ.619. n.2.
Ius excipiendi tranſit in ſingularem ſucceſſorem, deciſ.585. n.7. Maximè concurrente detentione ex parte dicti ſingularis ſucceſſoris, dicto n.7.
Ius redimendi præſcribitur ſpacio 30. annorum, deciſ.164. n. 2. Fallit quando redimendi facultas data eſt ad certum aliquod tempus, quod extendi poteſt vltra terminos præſcriptionis, num. 2.
Ius quæſitum non poteſt tolli per viam declarationis, maximè vbi verba non ſunt dubia, quia tunc dicitur noua diſpoſitio, deciſ.229. n.7.
Ius fideicommiſſi, ſeu alterius ſucceſſionis conditionalis mortuo teſtatore, reputatur ius conſiderabile, & radicatum, ad effectum, vt ei in dubio non cenſeatur derogatum, deciſ.128. num. 2.
Ius defuncti non mutatur in perſona hæredis, deciſ. 419. num. 1.
Iuſtè poſſidet, qui auctore prætore poſſidet, deciſ. 690. num. 1.
Iuſtificatio gratiæ debet probari plenè, & concludenter, quando agitur de immittendo prouiſum ab Ordinario, deciſ. 482. num. 5.
Iuſtificatio gratiæ præſumitur ex quaſi poſſeſſione, deciſ.739. num. 4.
Iuſtificatio gratiæ debet percutere tempus datæ, deciſ. 442. num. 2.
Iuſtificatio poſſeſſionis non requiritur niſi quando res poſſideri non poteſt abſque titulo, & quando agitur contra ſuperiorem, deciſ.85. n.8.
Iuſtificatio poſſeſſionis non requiritur in ſpolio, deciſ. 85. num. 8.
Iuſtitia ſententiæ ſuadetur ex pluribus deciſionibus in ea factis, deciſ.678. n.1.
Iuſtitia non patitur aliquid detrahi de iure alterius, deciſ. 8. num. 3.
Iuſtitiam faciat clauſula non refertur ad ea, quæ ſunt expreſſa negotia, deciſ. 8. n.3.
Ius viſitandi alicui conceſſum non cenſetur conceſſum priuatiuè quoad Epiſcopum, niſi expreſsè dictum ſit, quod Epiſcopus non poteſt viſitare, deciſ.33. n.1.
Iuxta hæc dictio deſignat confines, deciſ.108. n.1.

L

LÆſio enormiſſima in tranſactione ſtante dubio litis euentu quomodo conſiderari debeat, deciſ.588. n.3.
Læſio enormiſſima non præſumitur, niſi probetur præſertim in contractu, in quo interuenit decretum iudicis, deciſ.245. num. 8.
Læſio Eccleſiæ inſpicitur tempore contractus, deciſ. 659. num. 2.
Læſio non dicitur, vbi eſt promiſſio reciproca, deciſ. 647. num. 7.
Læſiua non dicitur ceſſio ex eo, quod res lite pendente fuerit plurimi locata, cum hoc potuerit eſſe ex affectione conductoris, deciſ.689. n. 2.
Læſio vt non inducatur ex ceſſione facta proprietario, quæ debeant conſiderari, deciſ.689. n.3.
Læſio debet probari de tempore alienationis, deciſ. 684. num. 6.
Læſio vt probetur non debet haberi reſpectus ad melioramenta per emptorem facta, deciſ. 684. n.6.
Læſio ad effectum reſcindendi tranſactionem debet per allegantem probari de tempore tranſactionis, & habito reſpectu ad dubium litis euentum, deciſ.715. n.2. & 4.
Læſio difficilius conſideratur in tranſactione facta inter conſanguineos, deciſ.715. n.6. Vbi maximè ſi cauſa expreſſi pro bono pacis, & cauſa amicabiliter, vt conſanguineos decet viuendi.
Læſio enormiſſima debet conſtare, vt concedatur reſtitutio in integrum, deciſ.709. n.2.
Læſio enormiſſima dicitur, quando ſumma eſt ingens, & ſperari non poteſt releuatio, deciſ.709. n.3.
Læſio, vt probetur, teſtes debent deponere habito reſpectu ad totam rem venditam, non autem ad partem tantum, deciſ.20. num. 5.
Laicus in homicidio interueniens efficitur irregularis, & inhabilis ad beneficia, deciſ.44. n.4.
Laicus à ſolo Papa poteſt reddi capax iuris ſpiritualis, deciſ.193. num. 8.
Laudum latum ex falſa cauſa executionem non meretur, deciſ. 540. n. 5.
Laudum, & tranſactio pari paſſu ambulant, deciſ. 540. num. 4.
Laudum fit de re dubia in lite deducta, ſicut tranſactio, deciſ. 540. n. 4.
Laudum, etiamſi nullum ſit, & adſit falſa cauſa, valet in vim pacti, quando fuit à partibus approbatum, deciſ.540. num. 8.

Laudum à partibus acceptatum, & homologatum tranſit in vim pacti, & tranſactionis, deciſ.588. n.1.

Laudum etiam homologatum numquid poſſit reſcindi ex capite enormiſſimæ læſionis, deciſ.588. n.3.

Lauda, & ſententias extra Rotam latas, Rota non exequitur, niſi conſtet de eorum iuſtitia, deciſ.588. n.4.

Legalitatis litteræ probant ſcripturam eſſe factam manu Notarij, deciſ.613. n.4.

Legalitas Notarij obtenta lite pendente, & parte non citata nulla eſt, deciſ.145. n.1.

Legatarius, ſeu fideicommiſſarius an, & quando dicatur legitimus contradictor in remed. L. fin. C. de edict. Diui Adrian. toll. deciſ.431. n.8.

Legatarius pro conſequutione legati via executiua agere non poteſt, deciſ.391. n.2.

Legatarius contra affirmatiuam inuentarij excipere non poteſt, ſed negatiuam probare tenetur, deciſ.712. n.3.

Legatum generale vſusfructus omnia capit, deciſ.336. la ſeconda. Declara, vt n.7.

Legatum factum à patre filiæ nubenti in ſæculo plus quam ſimonialis efficietur, non valet ſecundum vnam opinionem, deciſ.480. num.1. Contrarium verius, num. 2. & per totam deciſionem. Vbi reſpondetur contrarijs.

Legata de ſui natura ſunt omnia reuocabilia, niſi teſtator illa reuocare promiſerit, deciſ.389. n.4.

Legatæ rei identitas concludenter probanda eſt antequam legatarius in illius poſſeſſionem immittatur, deciſ.391. n. 8.

Legatum factum in remunerationem beneficiorum, quia cauſa eſt expreſſa, & cohærens legato dicitur cauſa finalis, deciſ.499. num. 2.

Legata per ſolutionem factam in vita teſtatoris an ſint adempta, pendet à voluntate eiuſdem teſtatoris, deciſ. 499. num. 5.

Legatum certæ quantitatis cum præſtatione certi intereſſe, donec ſoluatur ſors eſt vſurarium, deciſ.773. num. 6. Fallit quando legatarius non poteſt præciſè petere legatum, num. 6.

Legatum annuum regulariter debetur ex fructibus bonorum, deciſ.583. n.1.

Legatum annuum debetur velut à fructuario vniuerſali non tanquam ab hærede, deciſ.583. n.5.

Legatum annuum relictum ex fructibus, & redditibus certorum bonorum taxatiuè non debetur ceſſantibus fructibus, ſecus è contra, deciſ.583. n.2.

Legato annuo alimentorum, ſi fructus non ſufficiant, hæres non cogitur alienare bona, deciſ. 583. num. 3. Declara, vt num.4. & 5.

Legatum annuum alimentorum ſimplex, & indeterminatum quod liquidatione eget, ex coniecturata mente teſtatoris reſtringitur ſecundum quantitatem fructuum, deciſion. 583. num. 4.

Legatum annuum pro alimentis, in quo eſt taxata certa ſumma à teſtatore, ſi non ſufficiunt fructus, debent bona vendi, deciſ. 583. n. 4.

Legatum non agnitum, nec acceptatum non ſuffragatur, deciſ. 146. n. 5.

Legatum conditionale non debetur, niſi purificata conditione, deciſ.428. n.2.

Legatum conditionale non poteſt in alium transferri, deciſ.428. num. 2.

Legatum dotis debetur, etiamſi legataria monaſterium ingrediatur, deciſ.428. n.3. Dic tunc demum id habere locum, ſi legatum quæratur monaſterio, alias non poteſt legatum ad extraneum tranſmitti, n.3. & n.6.

Legati conditionalis dominium purificata conditione ſtatim in legatarium transfertur, deciſ. 428. n. 4. Fallit in legato dotis, quod purificata conditione nuptiarum, niſi conuertatur in cauſam dotis in alium cedi non poteſt, n. 4.

Legatum dotis filiæ integrum debetur, licet filia fuerit nupta à fratre cum minori dote, deciſ.428. n.6.

Legatum compenſatur cum debito neceſſario, deciſ. 246. numer. 4. Fallit vbi legatum fuit ex alia cauſa factum, num. 5.

Legatum Scutorum mille in caſu nuptiarum debetur etiam quod ingredienti monaſterium fuerint relicta tantum Scuta centum, deciſ.60. num.5. Vbi tamen referuntur plures contrarium tenentes.

Legatum vſusfructus relictum vxoris dummodo ſeruauerit vitum vidualem caſtam, & honeſtam dicitur legatum annuum, deciſ.373. n.9.

Legatum quando eſt annuum tot iudicantur legata, quot ſunt anni, deciſ.373. n.9.

Legatum vbi eſt conditionale, conditio non retrotrahitur in præiudicium illorum, quibus medio tempore *fuit ius quæſitum*, deciſ.760. Declara, vt n.7.

Legata plura eſſe cenſentur, quando plures res diſtinctæ exprimuntur, deciſ.438. n. 4. Vbi maximè ſi ab vno verbo non regantur.

Legata pecuniaria capi debent de manu hæredis, deciſ. 431. num. 8.

Legatum purum tranſmittitur ad hæredem mortuo legatario ante ipſum hæredem, deciſ.563. n.1.

Legatum factum per verba legauit poſt mortem ipſius teſtatoris, &c. dicitur purum, deciſ.163. n.1.

Legatum, cui appoſita eſt dies incerta, nunquid dicatur conditionale, deciſ.163. n. 3.

Legatum purum transfundi non poteſt in conditionale, deciſ. 163. n. 4.

Legitimæ grauamen imponi non poteſt, deciſ.458. n. 5.

Legitimæ non cenſetur renunciatum, niſi expreſsè, deciſ. 463. num. 4.

Legitima non debetur ex bonis feudalibus, deciſ.463. n. 4.

Legitima in corporibus hæreditarijs vna cum fructibus à die mortis debetur, deciſ.528. n.3.

Legitimæ loco ſuccedit dos, vel ex diſpoſitione ſtatuti, vel ex diſpoſitione teſtatoris, deciſ.408. n.1.

Legitimæ loco ſuccedit dos ſtante ſtatuto fœminarum excluſiuo, deciſ.408. num.2. Vbi maximè ſi ſtatutum excludat dotatam, & propter dotem, n.2.

Legitimæ loco ſuccedit dos ex diſpoſitione teſtatoris, quando teſtator agnouit filias in ſuas, relinquendo illis iure inſtitutionis dotes, deciſ.408. n.3.

Legitima reijcit omne onus, & grauamen, deciſ.259. n.4.

Legitimæ petitio, ſeu æſtimatio debet fieri mortuo patre, non eo viuente, deciſ.195. n.3.

Legitimæ loco ex ſtatuto Vrbis ſuccedit dos, deciſ. 381. num. 4.

Legitima debet dari libera, & ab ea deduci omne onus, deciſ. 381. n. 4.

Legitima debetur legitimato tanquam legitima, deciſ. 626. num. 1.

Legitima debetur nepoti in bonis aui ex propria *perſona* ſublato patre de medio, deciſ.626. n.1.

Legitima debetur non obſtante quauis prohibitione, deciſ. 626. num. 1.

Legitima vbi filij ſunt ſeptem, eſt ſemis, deciſ.477. n.3.

Legitima non comprehenditur ſub fideicommiſſo, deciſ. 477. num. 7.

Legitima eſt portio portionis debitæ ab inteſtato, & non debetur ei, qui ab inteſtato non ſuccedit, deciſ.98. n.3.

Legitima non debetur ei, cui præterito querela, vel aliud ius impugnandi teſtamentum non datur, deciſ.98. n.4.

Legitima non debetur filio, quando eſt in poteſtate patris illi aliquid non relinquere, deciſ.98. n.5.

Legitima ita metiri ſolet in cauſa teſtati, ſicut in cauſa inteſtati, à qua ſumit initium, deciſ.98. n.7.

Legitima debetur filio in bonis patris, nec grauari poteſt fideicommiſſi onere, deciſ.373. n.2.

Legitima filij à matre detrahi poteſt de fideicommiſſo *vniuerſali* facto ſub conditione mortis, deciſ.373. n.6.

Legitimæ ſupplementum non præſcribitur minori ſpacio, quam triginta annorum, ſiue competat conditio ex lege, ſiue petitio *hæreditatis*, deciſ. 419. num. 1. & 2. Vbi reprobatur Bar. & num.3. reprobatur inter filium, & eius hæredem. Amplia, quod nec habeat locum præſcriptio ſtatutaria minoris temporis, n.4.

Legitima tanquam ſpeciali nota digna non venit in diſpoſitione generali, deciſ.419. num.

Legitimatio ſufficit ad effectum capacitatis ordinum, deciſ. 200. num. 4.

Legitimata filia patre petente, licet legitimam petere poſſit, quia per legitimationem eſt ſublata omnis macula, tamen non eſt verum, quando in legitimatione fuit dictum, quod pater potuit relinquere, quod ſibi placet, deciſ.195. n.6.

Legitimatio ampliſſima, per quam quis habilitatur, generaliter non excludit reſtrictionem à ſucceſſione, deciſ.195. n.7.

Legitimitas filiorum probatur leuioribus probationibus, quando non agitur principaliter de fœdere matrimonij, ſed incidenter ad effectum ſuccedendi, deciſ.390. n.1.

Legitimitatis filiorum ſufficientem probationem faciunt cohabitatio maris ac fœminæ, publica reputatio eorum, vt coniugali, nec non baptiſmus filiorum ortorum ex ijs tanquam coniugibus, ac eorundem in actibus iudicialibus nominatio, vt coniugum, deciſ.390. n.4.

Legitimi dicuntur filij, etiamſi matrimonium ſubſequatur, deciſ. 748. n. 2.

Legi-

Legitimus contradictor dicitur ad retardandam breuis exequutionem, qui habet parem gratiam Apoſtolicam, deciſ. 728. num. 3.

Legitimus contradictor, qui dicitur etiamſi gratia ipſius non ſit iuſtificata, dummodo adſit ſummaria, & apparens probatio, deciſ. 728. n. 7.

Legitimatio perſonarum eſt ante omnia in iudicio facienda, deciſ. 466. n. 2.

Legitimatio debetur legitima tanquam legitimo, deciſ. 626. num. 1.

Legitimatio, & diſpenſatio dicitur, vbi adſunt clauſulæ ampliſſimæ, & verba, de quibus in deciſ. 626. n. 2.

Legitimatio, & non diſpenſatio cenſetur vbi Papa vſus fuit verbo legitimamus, deciſ. 626. n. 3.

Legitimatio reſtitutiua eſt qualibet alia maior, & plenior, deciſ. 626. n. 4.

Legitimi actus non recipiunt diem, neque conditionem, deciſ. 638. n. 4.

Legitimantur perſonæ per citationem, & approbationem, deciſ. 511. n. 8.

Legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem vigore literarum Apoſtolicarum dicitur, qui fuit immiſſus in poſſeſſionem vigore aliarum literarum Apoſtolicarum, deciſ. 197. n. 2.

Legitimatio nati ex coitu inceſtuoſo non facta mentione inceſtus, nulla eſt, deciſ. 251. n. 6.

Legitimatus ſuccedit in Iurepatronatus hæreditario, deciſ. 251. num. 7.

Legitimatio perſonarum eſt neceſſaria in quolibet iudicio, deciſ. 183. n. 2.

Legitimatio perſonarum eſt neceſſaria, etiam vbi agitur exequutiuè, deciſ. 28. n. 4.

Legitimatio eſt actus concernens fauorem legitimati, deciſ. 74. num. 1.

Legitimationis ratificatio in filio probatur ex actibus, qui ad legitimos pertinent, deciſ. 74. n. 2.

Legitimationis ratificatio ſufficit, quod fiat poſt mortem patris, deciſ. 74. n. 3.

Legitimationis ratificatio tacita ſufficit, deciſ. 74. n. 3.

Legitimationis tacita ratificatio colligitur ex acceptatione legati facti à patre filio legitimato pro portione legitimæ, deciſ. 74. n. 4.

Legitimationem ratificare dicitur, qui hæreditatem tanquam legitimus adiuit, & qui donationem ſibi vti legitimato factam acceptauit, deciſ. 74. n. 4.

Legitimationis ratificatio non trahitur retrò, quando eſt nulla alio defectu, quam conſenſus legitimati, deciſ. 74. num. 5. Fallit quando legitimatio non fuit ab initio omnino nulla, vtpotè, quæ habebat ſtatum implicitum validitatis, numer. 5.

Legitimatio, quæ tertio præiudicare non poteſt, non eſt nulla, licet ipſi non præiudicet, deciſ. 74. n. 6.

Legitimatio, vbi eſt nulla fauore legitimorum, intelligitur ipſis declarantibus, deciſ. 74. n. 6.

Legitimatio obtenta poſt mortem patris retrotrahitur, vbi acceſſit conſenſus patris in vita, deciſ. 74. n. 7.

Legitimatio non poteſt plus operari, quam ſit in facultate legitimantis, deciſ. 98. n. 1.

Legitimato cum clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, non debetur legitima, deciſ. 98. n. 2.

Legitimatus cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, excluditur à ſucceſſione inteſtati, deciſ. 98. n. 3.

Legitimatus cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, non poteſt dicere teſtamentum nullum ex cauſa præteritionis, deciſ. 98. n. 4.

Legitimatus cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, ſuccedit in eo tantùm, quod ſibi à patre relinquitur, ita vt pater nihil illi relinquere teneatur, deciſ. 98. n. 5.

Legitimatus non debet eſſe melioris conditionis veniendo contra expreſſam voluntatem patris, quam ſi veniret præter voluntatem, deciſ. 98. n. 7.

Legitimato debetur legitima, deciſ. 98. num. 8. Fallit in legitimato cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, num. 8.

Leuis cauſa quælibet excuſat à dolo, & à caducitate hæreditatis propter contrauentionem voluntatis teſtatoris, deciſ. 389. num. 8.

Lex etſi de ſua natura ſit perpetua, reuocari tamen poteſt ab habente poteſtatem illam reuocandi, deciſ. 34. num. 5. in fine.

Lex quod non dicit, nec nos dicere debemus, deciſ. 660. n. 5.

L. vnica, C. de moment. poſſeſſ. procedit in quolibet interdicto, etiam plenario adipiſcendæ, ſiue recuperandæ, deciſ. 150. num. 3.

Lex, ſeu conſuetudo non porrigitur ad præterita, ſed reſpicit tantum futura, deciſ. 318. n. 6.

L. ſi quis maior, C. de tranſact. rariſſimè practicatur, & quælibet etiam iniuſta cauſa excuſat à dolo, qui in ea requiritur, deciſ. 63. n. 6.

Lex confidit de perſona Archiepiſcopi, vbi agitur de pia cauſa, deciſ. 94. n. 3.

Lex 1. & 2. C. de pig. act. limitatur, vt hic, deciſ. 528. n. 5.

Liberationem conſequitur, qui ſoluit ei, qui communiter habetur pro miniſtro creditoris, deciſ. 566. n. 2.

Liberatio à redditione rationis relicta tutori intelligitur ad ſcrupuloſa, non autem quod non teneatur reſtituere bona deſcripta in inuentario, & quæ deſcribi debuerunt, deciſ. 762. num. 8.

Liber baptiſmi probat natiuitatem, & ætatem, cum à communiter accidentibus ſoleant pueri baptizari poſt ſex, vel octo dies à tempore natiuitatis, deciſ. 481. n. 4.

Libri mercatorum non dicuntur legales, ſi in vna, duabus, vel pluribus partitis calculus non verificetur, deciſ. 558. num. 1.

Libri mercatorum vocati memoriales non obligant, nec inducunt certam ſolutionem, nouationem, nec promiſſionem, deciſ. 558. n. 2.

Liber mercatoris, vt probet, debet continere introitum, & exitum, & concordare cum libro magiſtro, deciſ. 558. n. 2.

Liber mercatoris non facit fidem, ſi non fuit confectus ſeruata forma iuris, aut ſtatuti, deciſ. 558. n. 2. in fine.

Liber mercatoris ſcriptus non ab ipſo Domino, ſed ab alijs, præſumitur ſcriptus de conſenſu Domini, deciſion. 700. num. 20.

Libris Viſitationum ſtandum eſt in ijs, quæ pertinent ad officium viſitantis, & concernunt ſtatum Eccleſiæ, deciſ. 573. num. 4.

Liber non probat pro ſcribente in præiudicium tertij, deciſ. 287. n. 1. Fallit alijs concurrentibus, n. 1.

Libro Capituli circa intereſſentiam, & reſidentiam Capitularium creditur, deciſ. 629. n. 1.

Liber cataſtri, ſiue æſtimi probat, tam contra eos, de quorum voluntate partitæ ibi fuerunt deſcriptæ, quam contra cauſam habentes ab eis, deciſ. 706. n. 6.

Liber baptiſmi probat, ex quo loco aliquis ſit oriundus, deciſ. 699. n. 1.

Librum rationum approbans in parte, intelligitur approbare in totum, deciſ. 388. n. 1.

Liber rationum, quando à petente approbatur in parte, tunc facit fidem pro ſcribente, deciſ. 388. n. 1.

Libri rationum partita, quoties habet relationem ad quietantiam, non facit fidem, niſi quietantia, vel ordo creditoris oſtendatur, deciſ. 388. n. 1.

Liber rationis, ſi reperiatur fidelis in maiori parte partitarum, præſumitur talis in alijs, maximè ſi concurrant actoris taciturnitas, curſus temporis, mors miniſtrorum, deciſ. 388. num. 3.

Liber baptiſmi probat ætatem, deciſ. 647. n. 5.

Liber mercatoris non probat pro tertio contra tertium, deciſ. 717. n. 1. Vbi quod nec etiam probat cauſam ſolutionis incidenter deductam.

Liber mercatoris non probat pro tertio contra tertium ad effectum quaſi poſſeſſionis exigendi, deciſ. 717. n. 1.

Libri depoſitariorum montium probant, cum ij ſint publici Officiales, deciſ. 764. n. 3.

Liber factus ab Officiali ex neceſſitate ſui officij probat, deciſ. 252. n. 3.

Liber priuatus non probat, deciſ. 443. n. 1.

Libro rationum priuati ſcripto à perſona legali, ac fide digna multum deferri ſolet, deciſ. 292. n. 4.

Liber rationum priuati facit fidem, vbi veriſimilia continet, deciſ. 292. n. 5.

Liber ſcribentis non probat pro ſcribente in præiudicium tertij, deciſ. 303. n. 3.

Liber baptiſmi, & fides inde ſumpta probat deſcendentiam, ætatem, & ſimilia concurrentibus adminiculis, deciſ. 132. n. 2.

Libris mercatorum ſub certa forma retentis ſtatutum poteſt dare fidem, deciſ. 712. n. 1.

Libertas collationis ad effectum alternatiuæ non excluditur ex eo, quod Epiſcopus teneatur conferre certo generi perſonarum, deciſ. 600. n. 5.

Libertas Eccleſiæ patronatæ, vt præſcribatur ab Ordinario, requiritur, quod Ordinarius conferat animo acquirendi libertatem aduerſus Iuſpatronatus, & quod patroni id ſciant, deciſ. 274. n. 5.

Licentia data à teſtatore alienandi res hæreditarias in aliquas perſonas, ſuſtinetur alienatio facta ab hærede vni ex dictis perſonis, quando hoc verum ſit, deciſ. 344. num. 21. & ſeqq.

Licentia Ordinarij in fundatione beneficij præſumitur cum ſua cauſa, & iuxta formam fundationis, deciſ. 354. n. 2.

Licentia, vbi debet præcedere dicitur de forma, deciſ. 167. n. 9. Vbi quod requiritur, quod præcedat de neceſſitate, ita vt non ſufficiat actus ratificatio.

Limitario facultatis alienandi emphyteuſim denotat facultatem alienandi in caſibus non comprehenſis in limitatione, deciſ. 294. n. 6.

Limitatio debet probari per habentem contra ſe regulam, deciſ. 376. n. 2.

Limites iuriſdictionales differunt à limitibus declinatorijs, deciſ. 247. n. 1. in fine, & num. 2. Vbi etiam quando valeat argumentum à limitibus iuriſdictionalibus ad limites decimatorios.

Linea vna in fideicommiſſis, & primogenituris ſemel admiſſa, donec aliquis extat de illa linea, cæteri de alia linea excluduntur, deciſ. 681. n. 3.

Lineæ maſculinæ appellatione fœminæ non veniunt, deciſ. 203. num. 5.

Lineæ maſculinæ vocatione vt quis veniat, requiruntur, quod vocatus deſcendat ex maſculis, & quod ſit maſculus, deciſ. 203. n. 5.

Linea vna ſemel admiſſa ad fideicommiſſum nunquam erit de illa linea, donec aliquis extet de ea, niſi conſtet teſtatorem voluiſſe fideicommiſſum ad aliam lineam deuenire, deciſ. 627. n. 5.

Lineæ appellatione veniunt omnes deſcendentes tam maſculi, quàm fœminæ, & etiam deſcendentes fœminarum, deciſ. 226. n. 3. & deciſ. 426. n. 1.

Liquidatio fructuum probatur per id, quod poſſibile, & conſuetum eſt, deciſ. 479. n. 1. & 2.

Liquidatio crediti debet præcedere adiudicationem, ſeu dationem in ſolutum, deciſ. 725. n. 2.

Liquidatio eſt neceſſaria in quocunque iudicio, & abſque ea exequutio fieri non poteſt, deciſ. 442. n. 1.

Liquidatio dicitur acceſſoria ad negotium principale, deciſ. 445. num. 2.

Liquidatio debet præcedere exequutionem, deciſion. 565. num. 3.

Liquidatio fructuum, vbi illi ſunt reſtituendi, debet fieri iuxta minorem quantitatem, deciſ. 350. n. 7.

Lite pendente inter duos præſentatos à patronis, tertius præſentari non poteſt, deciſ. 634. n. 1.

Lis non dicitur extincta per ſolam deſertionem cauſæ, niſi etiam ſubſequuta fuerit ſententia, deciſ. 634. n. 3. & 4.

Litis pendentia inducitur per monitorium, ſicut per citationem, deciſ. 685. n. 2.

Litis pendentia, ſeu præuentio non inducitur per citationem, ſeu monitorium nulliter exequutum, imo totus proceſſus corruit, deciſ. 685. n. 4.

Litis pendentia non inducitur per ſolam oblationem libelli citatione non ſubſequuta, deciſ. 685. n. 5.

Lis non dicitur finita non conſummata exequutione iuxta formam ſententiæ, deciſ. 692. n. 3.

Lite pendente attentata, & poſt factam inhibitionem reuocanda ſunt, deciſ. 751. n. 1.

Lis non dicitur introducta per ſolam commiſſionem nulla emanata citatione, deciſ. 605. n. 11.

Lis probatur ex citatione exequuta, deciſ. 736. n. 5.

Lis ad effectum gratiæ probatur ex reuolutione proceſſus, deciſ. 699. n. 2.

Lis à principio debet probari calumnioſa, vt ſubrogatio poſſit denegari, ex capite calumniæ, deciſ. 568. n. 1.

Litis ſuper beneficio renunciaſſe cenſetur collitigans, qui aſſequutus fuit incompatibile, deciſ. 191. n. 4.

Litis approbatio debet fieri cum ſuis qualitatibus, videlicet, cum ſententijs, deciſ. 285. n. 2.

Lis extincta non dicitur, nec cauſa deſerta dicitur per deſertionem cauſæ, niſi ſuper deſertione fuerit lata ſententia, eaque exequutioni demandata, deciſ. 746. n. 2.

Lite pendente poſſeſſio capta dicitur attentata, deciſ. 159. n. 1.

Lite pendente poſſeſſio capta de manu vnius ex collitigantibus dicitur attentata, deciſ. 159. n. 2.

Lis in actione perſonali non reddit rem litigioſam, nec impedit translationem poſſeſſionis, deciſ. 764. n. 4.

Litis dubius euentus ad effectum reſcindendi tranſactionem difficilis eſt probationis, nec poteſt probari, niſi per peritos iuris, qui ſciant æſtimare dubium litis euentum, deciſ. 715. num. 3.

Lite pendente exequutio contra intruſum non citatum non poteſt fieri, niſi conſtet ex actis ipſum eſſe talem, & habere cauſam à litigante, & nullam ei prorſus defenſionem competere, deciſ. 215. n. 1.

Lis, ſeu iudicium non incipit à commiſſione cauſæ, ſeu decreto citandi, ſed à citatione, deciſ. 156. n. 5.

Lis non inducitur per citationem ad videndum compulſari, deciſ. 156. n. 5.

Litis narratiua non ſufficit pro expreſſione rei iudicatæ, deciſ. 156. n. 6.

Litis mentio non ſufficit, vbi plures ſunt litis, deciſ. 29. num. 4. & 5. Vbi declara.

Lis probatur ex citatione ad dicendum contra commiſſionem exequuta contra collitigantem, deciſ. 42. n. 1.

Lis ad effectum gratiæ ſi neutri ſufficit, quod de facto iuſtificetur, deciſ. 99. n. 3.

Lis ad effectum gratiæ ſi neutri requiritur de tempore impetratæ gratiæ, deciſ. 81. n. 1.

Lis non inducitur ex ſola impetratione commiſſionis, cum vlterius requiratur citatio reproducta, deciſ. 81. n. 1.

Lis vt dicatur inducta contra non nominatum in commiſſione vigore clauſulæ, omneſque alios, requiritur, quod ſit nominatus in prima citatione, deciſ. 81. num. 3. Contrarium vero, quod non ſit neceſſaria expreſſio, vt poſſit fieri citatio in partibus, n. 3.

Lite pendente præſentatio facta eſt attentata, deciſion. 536. num. 1.

Lis probatur ex actis iudicij, deciſ. 27. n. 3.

Lis ſuper beneficio non finitur per ceſſionem vnius ex litigantibus, deciſ. 383. num. 1. Vbi maximè ſi cedens ſit in poſſeſſione, quia tunc nedum titulus reſignatarij remanet litigioſus, ſed etiam poſſeſſio. Dic id non procedere ad effectum, vt Ordinarius non poſſit conferre, n. 2. & 5. Fallit quando is, cuius ius Ordinarius conferre intendit, habet cauſam à collitigante, n. 5.

Lis dicitur deſerta per ceſſationem aliter per decennium, & minori temporis ſpacio, ſi adſint coniecturæ pro deſertione, deciſ. 383. n. 2. & 3. Vbi quod quando non eſt lapſum decennium requiruntur actus poſitiui, & n. 4. Vbi examinantur quædam coniecturæ. Dic procedere ſi ex actis appareat de non iure deferentis litem, alias ſecus, n. 3.

Lis poſtquam cauſa fuit commiſſa inducitur per citationem, deciſ. 258. n. 1.

Litiganti vt debeantur alimenta, requiritur præſumptio boni iuris, & paupertatis, deciſ. 749. n. 1.

Litigator calumnioſus quis dici non poteſt, quamdiu poteſt ius ſuum iuſtificare, deciſ. 42. n. 3.

Litigioſa res, nec donari, nec alienari poteſt, deciſ. 596. n. 8.

Litigioſum ſatis dicitur beneficium ex commiſſione cauſæ appellationis, ex citatione cum inhibitione, & illius exequutione, deciſ. 455. n. 5.

Litigioſa res mea ante finem litis non poteſt dici certum, quod ſit mea, deciſ. 118. n. 4.

Litigioſum beneficium eſt reſeruatum, deciſ. 312. n. 2.

Literæ Apoſtolicæ continentes gratiam penſionis reſeruatæ motu proprio ſunt exequendæ, licet impetrans non iuſtificauerit illam, neque ſit in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, deciſ. 656. n. 1.

Literæ legalitatis probant ſcripturam eſſe factam manu Notarij, deciſ. 613. n. 4.

Literis Apoſtolicis iuſtificatis danda eſt exequutio, deciſ. 605. num. 2.

Literæ reſeruationis penſionis habent exequutionem paratam, quando ſunt iuſtificatæ, & quando quis eſt in poſſeſſione exigendi etiam contra anteceſſorem, deciſ. 567. n. 5. Vbi quod non poſſunt dici iuſtificatæ, quando eius validitas eſt turbida.

Literæ Apoſtolicæ habent exequutionem paratam, deciſ. 755. num. 1.

Literarum Apoſtolicarum forma ſeruanda eſt, deciſion. 636. num. 2.

Literæ ſolum requiruntur ad gratiæ probationem, deciſ. 621. num. 2.

Literæ cum clauſula ſi in euidentem non exequutæ, iterum poſſunt exequutioni demandari. Fallit quando iuriſdictio fuit conſumpta, deciſ. 678. n. 3.

Literæ Apoſtolicæ habent exequutionem paratam, deciſ. 338. n. 1. & deciſ. 699. n. 1. & deciſ. 197. n. 2.

Literarum cambij debet attendi tenor, deciſ. 566. n. 4.

Literæ penſionis non ſunt iuſtificandæ, quando agitur contra eum, qui reſeruationi conſenſit, illiuſque fideiuſſores, deciſ. 23. n. 5.

Literæ Apoſtolicæ cenſentur expeditæ ſtatim, quod fuerunt plumbatæ, deciſ. 270. n. 2.

Literarum relaxationis data non probat datam plumbationis, deciſ.270. n.5.

Literarum ceſſante ſuppoſito, ceſſat etiam earundem diſpoſitio, deciſ.550. n.3.

Literæ penſionis reſeruatoriæ habent exequutionem paratam, vbi agitur contra eum, qui conſenſit reſeruationi, vel vbi conſtat de quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, deciſ. 599. n.1. & 2. Vbi ſecus quando de prædictis non conſtat.

Literarum, ſeu reſcripti præſentatio non probatur per aſſertionem exequutoris, ſeu iudicis, niſi actus præſentationis ſit extenſe ſcriptus, & niſi reſcriptum, ſeu literæ ſint originaliter in actis regiſtratæ, deciſ.143. num.2. Vbi quod non ſufficit, quod Notarius atteſtetur facultatem transferendi penſionem ſibi fuiſſe exhibitam, ac illam vidiſſe, & legiſſe, niſi per eum in inſtrumento translationis regiſtratur.

Literæ reſeruatoriæ penſionis, vt exequutioni demandentur, requiritur illarum iuſtificatio, vel quod conſtet de poſſeſſione exigendi penſionem, deciſ.57. n.1. & n.5. ac per tot. Vbi declaratur deciſio contraria.

Literarum Apoſtolicarum exequutio ob reuerentiam non ſolet retardari, deciſ.57. n.2.

Literæ Apoſtolicæ præſumuntur expeditæ de mandato illius, cuius intereſt, deciſ.206. n.2.

Literis Ordinarij in præiudicium prouiſi Apoſtolici non creditur, deciſ.506. n.6.

Literæ Apoſtolicæ non poſſunt dici attentata, quia Papa non attentat, deciſ.29. n.1.

Literæ Apoſtolicæ non debent exequi abſque iuſtificatione narratorum, deciſ.251. n.2.

Literæ Apoſtolicæ non verificatis in ijs narratis ſunt ſubreptitiæ, deciſ.251. n.2.

Literæ collationis Ordinarij probant abſque alia iuſtificatione, deciſ.190. n.1.

Literæ, ſeu Epiſtolæ amatoriæ coadiuuant probationem matrimonij, & ſponſalium, deciſ.772. n.8.

Literæ miſſiuæ probant etiam ſine die, deciſ.772. n.9.

Literæ, ſeu Epiſtolæ amatoriæ probant ſine inſcriptione, & ſubſcriptione, deciſ.772. n.9.

Literarum Apoſtolicarum exequutio, quando impediatur per alterius poſſeſſionem, & quando poſſeſſor dicatur legitimus contradictor, deciſ.523. n.4.

Literis teſtimonialibus ſcriptis à Notario vna cum ſubſcriptione teſtium credendum eſt, deciſ.467. n.3.

Literarum Apoſtolicarum, ſeu Breuis exequutio non requirit aliam iuſtificationem, quàm eorum, quæ continentur ſub clauſula conſtito, &c. deciſ.580. n.5.

Literis non expeditis ſuper reſeruatione penſionis agi non poteſt ad illius ſolutionem, deciſ.392. n.1.

Locatio à Communitate præſumitur facta ſecundum formam decreti facti de locando, deciſ.223. n.14.

Locationis contractus quid contineat, colligitur ex quantitate penſionis, deciſ.223. n.16.

Locatio non probat verum valorem, quia potuit fieri ex affectu, deciſ.675. n.5.

Locatio ad longum tempus, vel conceſſio facta duobus abſque clauſula inſolidum intelligitur facta cuilibet probata, & quilibet pro virili tenetur, deciſ.144. n.4.

Locationi rei Eccleſiæ in perpetuum poteſt fieri diminutio ſextæ partis valoris rei, deciſ.684. n.5.

Locator allegans factum, illud probare tenetur, deciſ. 130. num. 2.

Locatio non probat iuſtitiam affictus, deciſ.69. n.4.

Locationi ſtare non tenetur emptor, deciſ.63. n.1. Fallit quando conductor habet hypothecam pro obſeruatione contractus, n.2. Vbi maximè ſtante iuramento, & n.3. Vbi quod ſufficit generalis hypotheca præſertim ſtante iuramento, & vbi non agitur ad effectum irritandi venditionem, ſed tantum ad effectum, vt conductor inſiſtere poſſit.

Locatio dicitur facta ad corpus, quando fuit facta vnica ſolutio pro toto tempore affictus, deciſ.73. n.2. Vbi maximè concurrentibus alijs.

Locatæ rei penſio ſuccedit loco fructuum, deciſ.278. n.1.

Locupletari nemo debet cum aliena iactura, deciſ.524. num. 4. ac deciſ.47. n.3.

Locus iudicij non attenditur in deciſorijs, deciſ.529. n.2.

Loquentis perſona ſemper intelligitur excepta in generali ſermone, deciſ.758. n.2.

Loquentis perſona non cenſetur comprehenſa in generali ſermone, deciſ.29. n.3. Declara primo, vt non procedat, quando aliud ſuadet identitas rationis, n.3. Declara ſecundo, id procedere, quando verba loquentis continent aliquod odioſum, ſeu aliquod onus, quia non cenſetur in dubio velle ſibi quem præiudicare, n.3.

Lucratiuus titulus non eſt ſufficiens ad excludendam prælationem anterioris confeſſionis, deciſ.664. n.19.

Lucrum dotis non debetur vxore moriente infra annum ex ſtatuto Maceratæ, deciſ.410. n.1.

Lucrum, & damnum proueniens ex ſocietate debet eſſe commune, deciſ.598. n.4.

Lucri participatio in ſocietate non impeditur ex caſu fortuito, deciſ.598. n.5.

Lucrum dotis illud ſolum dicitur marito delatum à ſtatuto, quod maritus habet cum effectu ex titulo lucratiuo, deciſ.653. num. 1.

Lucrum dotis debitum vigore ſtatuti, dicitur debitum neceſſarium, deciſ.246. n.4.

Lucrum dotis debitum vigore ſtatuti debetur non ſolum de dote data, ſed etiam promiſſa, & non ſoluta, deciſ.31. n.1.

Lucrum dotis debetur etiam vbi pro dote fuit aſſignatum nomen debitoris, licet à marito non fuerit exactum, deciſ.31. num. 2.

M

MAiores dicuntur Romæ, qui vigeſimum annum impleuerunt, deciſ.647. n.5.

Mala fides auctoris nocet hæredibus, deciſ.164. n.3.

Mala fides non præſumitur, deciſ.369. n.5.

Mala fides excluditur ex coniecturis, deciſ. 369. n.5.

Malitia, & fraus non præſumitur, deciſ. 215. n.8.

Mandans accipi cambium tenetur de ſuo, deciſ.559. n.1.

Mandatum de manutenendo dandum eſt illi, qui poſſidens, & abſens non habuit ſe pro ſpoliato, deciſ.630. n.1.

Mandati exequutiui exequutio relaxata pro maiori ſumma ea quæ debetur, & ſic partim ex vera, & partim ex falſa cauſa debiti, in totum eſt nulla, deciſ.630. n.3.

Mandatum de manutenendo non datur illi, qui non probat poſſeſſionem tempore motæ litis, deciſ.557. n.1.

Mandatum procuræ alteri factum non expirat ex eo, quod mandans fuerit ad triremes condemnatus, deciſ.492. n.4.

Mandatum de manutenendo in poſſeſſorio ſummariſſimo poteſt dari in ſecunda inſtantia, etiam quod in prima plenarij poſſeſſorij iudex contra manutentionem iudicauerit, deciſ.404. num. 3.

Mandatum de manutenendo in poſſeſſorio ſummariſſimo conceſſum à iudice reuocatur quoties conſtat de non poſſeſſione vnius, detegiturque poſſeſſio alterius, & è contra, deciſ.404. n.4. & 5.

Mandatum generale ad præſentandum non extenditur ad præſentationem perſonæ odioſi ipſi conſtituenti, deciſ.692. n.5.

Mandatum procuræ ab Vniuerſitate factum ſuſtinetur, quando interuenerunt ſono campanæ, præcedente duæ ex tribus partibus Vniuerſitatis, deciſ.692. n.6.

Mandatum præſumitur ex actu, qui ſine mandato expediri non ſolet, deciſ.591. n.3.

Mandatum procuræ reſtrictum ad lites in vna Ciuitate non extenditur ad lites vertentes in alia, deciſ. 680. num.1. Declara, vt n.5. & n.9.

Mandatum de manutenendo dari debet poſſeſſori tempore motæ litis, deciſ. 573. num.1. & deciſ. 525. num. 1. & deciſ. 734. num. 1.

Mandatum probatur coniecturis, & præſumptionibus, deciſ.440. num. 5.

Mandatum præſumitur in enunciatiua Notarij, deciſ.440. n.5.

Mandatum præſumitur ex eo, quod quis plures actus fecerit, quos non feciſſet abſque mandato, cum nemo præſumatur ſollicitus in alienis litibus, deciſ.440. n.6.

Mandatum præſumitur ex impenſa, etiamſi ſit impenſa vnius Ducati, deciſ.440. n.6.

Mandatum præſumitur ex productione ſcripturarum ad cauſam facientium, deciſ.440. n.7.

Mandatum de manutenendo comprehendit etiam fructus lite pendente perceptos, deciſ.606. n.1.

Mandatum de manutenendo non requirit exactam probationem, deciſ.287. n.2.

Mandatum de manutenendo datur exiſtenti in quaſi poſſeſſione, deciſ.587. n.2.

Mandatum de manutenendo debet dari exiſtenti in quaſi poſſeſſione, deciſ.397. n.2.

Mandatum de immittendo continet præciſam monitionem, quod quis inducatur in poſſeſſionem, deciſ.445. n.3.

Mandata iudicialia debent intelligi prout de iure, deciſ. 445. num. 3.

Mandatum de manutenendo debet dari habenti aſſiſtentiam Iuris communis pro ſe etiam alio non probato, deciſ. 416. num. 1.

Mandatum de manutenendo debet dari ei, qui eſt in quaſi poſſeſſione, deciſ. 416. n. 1.

Mandatum de manutenendo dari debet habenti poſſeſſionem anteriorem, & melius probatam, deciſ. 734. n. 2.

Mandati actio ceſſat reuocato mandato, deciſ. 469. n. 1.

Mandati reuocatio operatur perinde, ac ſi mandatum non fuiſſet datum, deciſ. 469. n. 1.

Mandati ad exigendum reuocatio operatur reuocationem mandati ad emendum, quando ex pecunijs exigendis, erat facienda emptio, deciſ. 469. n. 3.

Mandati fines non poteſt procurator excedere, deciſion. 469. num. 3.

Mandatum procurator habens limitatum ad vnam cauſam, non poteſt in alia diuerſa comparere, deciſ. 754. n. 1.

Mandatum ſpeciale contra certam perſonam, licet ſequantur clauſulæ generales ad omnes lites, & cauſas intelligitur contra illam perſonam tantum, deciſ. 754. n. 2.

Mandatum poſtquam eſt ſemel in actis productum, non poteſt amplius de eius defectu opponi, deciſ. 754. num. 3. Vbi niſi tunc fuiſſet oppoſitum de eius inſufficientia.

Mandatum quantumuis generale, non intelligitur tribuere facultatem donandi, & remittendi, deciſ. 696. n. 4.

Mandatum ſpeciale, & indiuiduum ad iurandum requiritur ad faciendum incidere dominum in periurium, deciſ. 696. num. 6.

Mandati defectus non obſtat, quod iudex ritè, & rectè iudicauerit, deciſ. 646. n. 5.

Mandati iniuſtitia facit, vt exequutio dicatur attentata, & ideò reuocanda, deciſ. 690. n. 4.

Mandatum de manutenendo conceditur etiam vbi adeſt aliqua veriſimilitudo adminiculata titulo cedentis iura ſua, deciſ. 592. num. 3.

Mandatum vero relaxatum reddit caſum grauiorem, ex quo tunc non eſt deueniendum, niſi ad exequutionem, deciſ. 695. num. 2.

Mandatum relaxatum à iudice, à quo, ſi conſtat de eius validitate, & iuſtitia, debet exequutioni demandari, deciſ. 488. num. 1.

Mandatum non nouatur, niſi expreſsè id fuerit actum, cum habeat vim ſententiæ, deciſ. 545. n. 3.

Mandatum ex coniecturis, & veriſimilitudinibus probatur, deciſ. 169. n. 4.

Mandatum ex impenſa facta in cauſa præſumitur, deciſ. 169. n. 4. & deciſ. 55. n. 3.

Mandatum de manutenendo datur exiſtenti in poſſeſſione, vel quaſi, de tempore moræ litis, deciſ. 147. n. 1.

Mandatum de manutenendo debet dari etiam poſſeſſori habenti contra ſe ſententiam, cuius appellatio pendet, deciſ. 147. num. 5.

Mandatum cum clauſula generali ad capiendas poſſeſſiones ſufficit pro capienda poſſeſſione, deciſ. 649. n. 2.

Mandatum de manutenendo poteſt dari vtrique parti cumulatione, deciſ. 533. n. 1.

Mandatum de manutenendo datur ei, de cuius anteriori poſſeſſione conſtat, deciſ. 487. n. 1.

Maodstum de manutenendo debet dari ei, qui poſſidet, deciſ. 213. n. 1.

Mandatum vbi requiritur, ſufficit ratificatio, deciſ. 211. n. 2.

Mandatum, vt præſumatur, quæ debeant concurrere, deciſ. 213. num. 5. Vbi remiſſiuè.

Mandati inſufficientis productio facit ceſſare productionem alterius mandati, deciſ. 211. n. 5.

Mandatum eius, qui comparet, vt procurator non præſumitur, & debet apparere, deciſ. 476. n. 4.

Mandatum non debet relaxari, ſi facta proteſtatione, quod legitimentur perſonæ, non fuit facta legitimatio, deciſ. 638. num. 2.

Mandatum præſumptionibus, & coniecturis probatur, deciſ. 89. num. 1. & 2. Vbi plures adducuntur coniecturæ, & deciſ. 55. num. 1.

Mandatum præſumitur, quando enunciatur procurator cum ſpecifica relatione ad Notarios rogatos, & certam diem rogitus, deciſ. 89. n. 2.

Mandatum alicuius præſumitur ex ſolutione plurium pecuniarum illi facta, deciſ. 89. n. 2.

Mandatum præſumitur ex ſolutione quantitatis pecuniarum facta procuratorio nomine, deciſ. 89. n. 3. Vbi maximè ſi præceſſit obligatio domini.

Mandatum de manutenendo requirit leuiorem, & ſemiplenam probationem, deciſ. 213. n. 1.

Mandatum non intelligitur datum ad delictum, deciſ. 505. num. 4.

Mandatum præſumitur ex productione iurium, deciſion. 185. n. 3. & deciſ. 55. n. 2.

Mandatum de adiudicando non eſt adiudicatio, deciſ. 725. numer. 4. & n. 7.

Mandatum de vendendo non eſt venditio, deciſ. 725. n. 7.

Mandatum ad obligandum non eſt obligatio, deciſion. 725. num. 7.

Mandatum poteſt poſt ſententiam produci, vbi in actis non fuit oppoſitum, neminem audiri, niſi docto de mandato, deciſ. 55. n. 2.

Mandatum ſpeciale requirit renunciatio cum expreſſione iuris, cui renunciatur, deciſ. 58. n. 6.

Mandatum de immittendo abſque cauſæ cognitione non valet, deciſ. 85. n. 3.

Mandatum de manutenendo non debet concedi domino directo in poſſeſſione rei emphyteoticæ, niſi prius docto, quod fuerit finita emphyteoſis, deciſ. 35. num. 7. Vbi etiam ſtante pacto ingrediendi poſſeſſionem propria auctoritate.

Mandatum præſumitur ex ſcientia, & patientia, quod quis nomine ſuo compareat, & litem proſequatur, deciſ. 55. num. 2. Vbi maximè concurrentibus adminiculis, & quando patientia concurrit in pluribus comparitionibus.

Mandatum præſumitur ex comparitione procuratoris in termino citationis exequutæ contra principalem, deciſion. 55. num. 3.

Mandatum vbi requiritur ex ſtatuto, non admittit mandatum fictum, admittit tamen mandatum præſumptum, deciſ. 55. num. 4.

Mandati forma non ſeruata an actus ſuſtineatur, ſi fuerit pinguius adimpletus, deciſ. 293. n. 2.

Mandatum de prouidendo, aliuſque titulus habilis de futuro non cauſat ius in re, deciſ. 498. n. 2.

Mandatum de prouidendo quoad illius exequutionem acquirit ius ad rem, deciſ. 515. n. 3.

Mandatum dediſſe dicitur, qui patitur rem aliquam ad ſui commodum facere, & tenetur actione mandati, deciſ. 732. num. 2. Fallit, vbi non agitur de negotio ſpectante ad eum, de cuius mandato non conſtat, n. 3. Vbi quod ideo id non procedit in eo, qui habet nudum nomen.

Manu Regia, hæc clauſula operatur, vt iudex poſſit procedere de facto, & ſine vllo iuris ordine, deciſ. 440. n. 1.

Manutentio denegari non poteſt, vbi conſtat de poſſeſſione eius, qui manuteneri petit, deciſ. 591. n. 1.

Manutentionem petenti obſtat exceptio rei iudicatæ, deciſ. 591. num. 4.

Manutentio non eſt danda excommunicato, deciſ. 584. n. 2.

Maoutentio in iure viſitandi loca ſuæ diœceſis datur Epiſcopo ex ſola aſſiſtentia Iuris communis, deciſ. 501. n. 1.

Manutentio datur poſſeſſori de tempore motæ litis, deciſ. 501. n. 2. & deciſ. 238. n. 1.

Manutentio non datur ex ſola aſſiſtentia Iuris communis, quando aſſiſtentia eſt effectuata ex poſſeſſione alterius partis, dec. 503. num. 4.

Manutentio datur ex ſola quaſi poſſeſſione generali, quando non docetur de particulari alterius poſſeſſione, deciſ. 272. num. 1.

Manutentio datur poſſidenti, deciſ. 56. n. 1. & deciſ. 508. n. 1.

Manutentio competit poſſeſſori, qui nunquam habuit ſe pro ſpoliato, deciſ. 56. n. 3.

Manuteneretur ille, qui tempore motæ litis reperitur in poſſeſſione, deciſ. 171. n. 1.

Manutentio non datur, niſi ad limites poſſeſſionis, deciſ. 409. num. 1.

Manutentio debet dari in eo ſtatu, in quo quis reperitur antè litem motam, deciſ. 409. n. 3.

Manutentio ratione ciuilis poſſeſſionis datur etiam ei, qui amiſit naturalem, deciſ. 649. n. 10.

Manutentio debet dari ei, qui poſſedit, & non depoſuit animum poſſidendi, nec habuit ſe pro ſpoliato, deciſ. 630. num. 1.

Manutenendi ſunt, qui ex inſtrumentis, & alijs adminiculis ſuam poſſeſſionem probant, deciſ. 752. n. 2.

Manutentio non datur ſine titulo habenti contra ſe vehementem reſiſtentiam iuris communis, deciſ. 752. n. 4.

Manutentio in iure præſentandi, vt detur, ſufficit vnius actus, & vltimus ſtatus præſentationis, deciſ. 235. num. 1. Dic verum quando Iuriſpatronatus exiſtentia non controuertitur, ſed ſolum agitur inter plures patronos de illius pertinentia, alias requiruntur eædem probationes in poſſeſſorio, quæ in petitorio, num. 1.

Manutentio non requirit titulum, deciſ. 35. n. 5.

Manuteneri debet Epiſcopus, quoad cognitionem cauſarum ciuilium, & criminalium, & quoad ius conſerendi ex aſſiſtentia iuris communis, deciſ.382. num. 1. Fallit, vbi Epiſcopus ſoli aſſiſtentiæ iuris communis inniteretur, nec alios haberet actus comprobantes ſuam poſſeſſionem, num. 4. Fallit ſecundo, quando aſſiſtentia eſt offuſcata actibus contrarijs, num.5. Vbi, niſi eum ea concurrant actus poſſeſſorij. Declara, quod ſi actus contrarij ſunt turbidi, interim, donec probentur, debet concedi manutentio Epiſcopo, n. 6.

Manutentio competit Epiſcopo in cognitione cauſarum matrimonialium, & criminalium ex aſſiſtentia iuris communis, & diſpoſitione Concil. Trident. deciſ. 273. n.1. Amplia, etiamſi inferiores prætendant immemorabilem poſſeſſionem, niſi prius dicta immemorabilis ſit canonizata per tres ſententias conformes, num.2. Vbi declaratur deciſio, quæ contrarium tenere videtur.

Manutentio datur probata poſſeſſione tempore motæ litis, deciſ. 263. n. 1.

Manutentio poſſeſſionis vigore ſtatuti Vrbis continuantis poſſeſſionem defuncti in hæredem, quibus exceptionibus retardetur, deciſ.263. n.5. in fine.

Manutentio danda eſt probata poſſeſſione, etiam inſtrumentali, alio non exiſtente in poſſeſſione, deciſ.761. n.1.

Manutentio ſuper iure viſitandi contra Epiſcopum datur ei, qui habet priuilegium Apoſtolicum vna cum præſcriptione, deciſ. 493. n. 2.

Manutentio in quaſi poſſeſſione exigendi penſionem datur etiam contra ſucceſſorem, cum ius ſoleat metiri à poſſeſſore, deciſ. 508. n. 1.

Maritata mulier de iure præſumitur dotata, deciſion. 295. num. 2.

Mariti confeſſio, qui ſcit ſe non eſſe ſoluendo, non præiudicat creditoribus, deciſ.460. n.2.

Maritus non tenetur ſine dote alere vxorem, nec in propria domo, deciſ.470. n.4.

Maritus, qui habuit dotem, tenetur alere vxorem extra propriam domum, perinde ac ſi eſſet in domo, & ad eius obſequia parata, deciſ.470. n.4.

Maritus poſt dotis conſtitutionem ſaltem in ſui præiudicium poteſt facere nouam conuentionem, deciſ.381. n.3.

Maritus id, quod lucratur vxore mortua liberis communibus reſeruare tenetur, quantum ad proprietatem, vſufructu ſibi retento, deciſ.653. n.5. Vbi quod tunc lucrum modificatur, & excipitur proprietas, ne tranſeat in diſpoſitionem in præiudicium filiorum.

Mariti bona ſunt hypothecata tacitè pro dotis reſtitutione, deciſ. 511. n. 3.

Marito pignus conſignatum in dotem ab eo retinetur, donec ei dos reſtituatur, deciſ.168. n.2.

Maritus tenetur alere vxorem, in cuius ſeruitio, & opera eſt, deciſ. 168. n.2.

Maritus, qui ſuſtinet onera matrimonij, lucratur fructus dotis, deciſ.168. n.2.

Mariti conſenſus, ſi à ſtatuto ſit requiſitus in teſtamento vxoris, ſufficit, quod de eo vndecumque conſtet, etiam per particulare inſtrumentum, nec requiritur quod in teſtamento enuncietur, deciſ.336. la prima, n.3.

Mariti conſenſus in teſtamento vxoris requiſitus ex forma ſtatuti, præſumitur ex lapſu triginta annorum, & ex eo, quod maritus aliquid ex bonis vxoris vigore dicti teſtamenti percepit, deciſ.336. la prima, num. 5. Vbi quod id habet locum etiam in præiudicium mariti.

Mariti inopiæ vxor tenetur ſubuenire de iure, deciſ. 775. num. 3.

Maſculi non continentur appellatione filiorum, deciſ. 307. n. 5. ac deciſ.203. n.5.

Maſculinæ lineæ vocatione, vt quis veniat, duo requiruntur. Quod vocatus deſcendat ex maſculis, & quod ſit maſculus, deciſ.203. num.5. Vbi maximè ſi concurrat ratio conſeruandæ agnationis.

Maſculi, ſicut fœminæ, veniunt appellatione filiorum, deciſ. 354. n.1. Vbi maximè in vltima voluntate.

Maſculinum in teſtamentis ſemper concipit fœmininum, deciſ. 354. n. 1. Vbi etiam quod de fideicommiſſo agatur, & maximè in teſtamento fœminæ.

Mater tranſiens ad ſecundas nuptias, quicquid titulo lucratiuo de bonis primi mariti conſequuta eſt filijs primi matrimonij ſeruare debet, deciſ.283. n.1. in fin.

Mater præſumitur habere veram notitiam ætatis filiorum, deciſ. 200. n. 3.

Mater non ſuccedit in feudis, ſed proximior defuncti deſcendens à primo inueſtito, deciſ.362. n.1.

Matri magis debetur hæreditas filiæ, quam ſororis hæreditas ſorori, deciſ.644. num. 4. Pariſius conſ.59. num. 40. lib. 3. explicatur, n.5.

Mater, vel pater tranſiens ad ſecundas nuptias libere omnia ſibi peruenta ex ſucceſſione filiorum primi matrimonij lucratur, vbi filij ipſi matri, vel patri prædecedunt, deciſ.653. num. 2. & 3. Vbi adducitur ratio.

Mater non prohibetur plus relinquere filijs ſecundi matrimonij quam primi, modo non fraudentur portione ſibi de iure naturæ debita, deciſ.121. n.2. Vbi an idem iuris ſit in ſtipulatione, quod in legato. Dic id procedere, quando mater legat recta via, & non in fraudem, videlicet, contemplando perſonam ſecundi mariti, num. 2. Vbi quod non dicitur contemplata perſona ſecundi mariti, quando illa erat matri exoſa, etiam quod illi quæratur vſusfructus.

Mater relicta vſufructuaria in bonis teſtatoris patris, non poteſt eodem tempore dici hæres, & legataria, deciſ.373. num. 9. in fine.

Mater, ſeu pater tranſiens ad ſecunda vota cenſetur mutaſſe affectionem erga filios prioris matrimonij, deciſion. 723. num. 17.

Mater tranſiens ad ſecunda vota remouetur à tutela filiorum primi matrimonij, deciſ.723. n.17.

Matricis tenor attenditur, deciſ.730. n.1.

Matrimoniales, & criminales cauſæ, non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio, ſed Epiſcopi tantum examini, & iuriſdictioni relinquuntur, niſi in contrarium adſit immemorabilis præſcriptio, nec ſufficit quadragenaria, deciſ. 610. n. 1.

Matrimonialium, & criminalium cauſarum cognitio datur Epiſcopo intra limites ſuæ diœceſis, & habet in ea, non ſolum de iure, ſed etiam vigore Concilij Tridentini fundatam intentionem, & donec de contraria immemorabili diſcutitur, manutenendus eſt in ſua poſſeſſione, deciſ.610. n.2.

Matrimoniales, & criminales cauſas priuilegium, & poſſeſſio quadragenaria cognoſcendi, quando præiudicet Epiſcopo in ſua iuriſdictione ſola aſſiſtentia iuris communis fundata, deciſ. 610. n.3.

Matrimonium non annullatur per omiſſionem denonciationum in Eccleſia faciendarum, antequam ſponſi per verbum de præſenti contrahant, deciſ.390. n.5.

Matrimonij ſolemnitas requiſita à Concilio Tridentino de contrahendo coram Parocho ſufficienter adimpletur, ſi coram Parocho in habitatione ſponſorum, vel alterius ipſorum matrimonium celebretur, deciſ.390. n.6.

Matrimonij onera grauiſſima ſunt, deciſ.480. n.5.

Matrimonium inter conſanguineos à Papa diſpenſatum, quando diſpenſatur in eius radice, deciſ.687. num. 4. & ſeqq. & per tot. deciſ.

Matrimonium inter conſanguineos, vt diſpenſatum dicatur in radice, debet concurrere petitio, voluntas, & deſiderium ſupplicantium, & non voluntas, & intentio Pontificis concedentis, & quando hæc duo requiſita interueniſſe dicantur, deciſ.687. n.4. & ſeqq. & per tot. deciſ.

Matrimonium ſolo conſenſu contrahitur, deciſ.687. n.7.

Matrimonium inter conſanguineos de iure ciuili permiſſum eſt, ſecus de iure Canonico, deciſ.687. n.7.

Matrimonium inter conſanguineos de iure poſitiuo nullum Papa poteſt diſpenſando verum, & validum reddere prout ex nunc, ac ſi diſpenſatio illud præceſſiſſet, deciſ.687. n. 8. Vbi etiam quod prolem ſuſceptam ante diſpenſationem poteſt legitimare, ac ſi ab initio legitimè nata fuiſſet.

Matrimonium inter conſanguineos in radice diſpenſatum cenſetur ex ſolo verbo Remanere poſito in diſpenſatione, deciſ.687. num. 9.

Matrimonium nulliter contractum inter conſanguineos, vbi à Papa eſt diſpenſatum in radice, non requiritur nouus conſenſus, ſed ſufficit ille primus cum effectu maritali præſtitus, deciſ.687. n.12. & 13.

Matrimonium inter conſanguineos nulliter contractum cenſetur à Papa diſpenſatum in radice, quando ipſe Papa declarat legitimos filios natos ante diſpenſationem, & poſtea naſcituros, deciſ.687. n.14. & 15.

Matrimonium inter conſanguineos, vbi eſt diſpenſatum in radice, operatur etiam in præiudicium tertij, alias ad ſucceſſionem vocati, deciſ.287. n.16. 17. & 18. Vbi præſertim quando diſpenſatio ſuit à parentibus petita in eorum vita.

Matrimonia clandeſtina ante Concilium Tridentinum non prohibebantur, & per ea filij naſcebantur legitimi, deciſ.748. n.1.

Matrimonium an probetur per inſtrumentum dotis, deciſ. 478. num. 3.

Matrimonium putatiuum data ignorantia in vno coniuge legitimat prolem prius ſuſceptam non minus, quam veram, deciſ. 280. n. 1.

Matrimonium ſufficit, quod ſit contractum poſt diſpenſationem, licet veriſimiliter non potuerit haberi notitia diſpenſationis, deciſ.180. n.5.

Matrimonium, & ſponſalia probantur per duos teſtes, etiamſi ſint fœminæ, deciſ.772. n.1.

Matrimonium non probatur per teſtes familiares, deciſ.772. num. 2.

Matrimonium, & ſponſalia probantur etiam per domeſticos, & conſanguineos, deciſ.772. n.11.

Matrimonia regulariter ſine dote non contrahuntur, deciſ.124. num. 2.

Matrimonium quando diſſolui petitur ex eo, quod mulier ſit nimis arcta, numquid deueniendum ſit ad triennalem cohabitationem, deciſ.781. n.1. & per totum.

Matrimonium quando diſſoluitur ex eo, quod mulier ſit nimis arcta, multum iudicis arbitrio relinquitur, deciſ.781. num. 1.

Matrimonium probatur coniecturis, & præſumptionibus, quando de eo agitur non principaliter, ſed incidenter ad effectum ſucceſſionis, & legitimitatis, deciſ.341. n.1. & n.5.

Matrimonium probatur ex fide Parochi alijs coniecturis adminiculata, deciſ.541. n.2.

Matrimonium an præſumatur ex cohabitatione coniugum multorum annorum ex filiorum procreatione, & inter eos ſimultaneo tractatu viri, & vxoris, deciſ.341. n.4.

Maximè, hæc dictio exprimit caſum minus dubitabilem, & ampliat magis dubitabilem, deciſ.257. n.4.

Media debent congruere præcedentibus, & ſeqq. deciſ.41. num. 3.

Medium datur inter bonam, & malam fidem, deciſ.320. num. 2.

Medicorum fides probat infirmitatem præſertim adminiculata, deciſ.519. n.8.

Medici iudicio in arte ſua ſtandum eſt, deciſ.92. n.3.

Melioramenta vtilia facta à bonæ fidei poſſeſſore ſunt illi reſtituenda, deciſ.356. n.1.

Melioramenta vtilia ſunt reſtituenda bonæ fidei poſſeſſori, etiam quod fuerint facta litè pendente, deciſ.356. n.2.

Melioramenta probari poſſunt per peritos, præſertim de communi partium conſenſu, deciſ.356. n.3.

Melioramenta perpetuo duratura, quæ ſint, deciſion. 359. num. 5.

Melioramentorum exceptio operatur rei retentionem, deciſ. 151. num. 2. & 3. Vbi præſertim quando ſic conuentum fuit.

Melioramentorum exceptio an retardet rei reſtitutionem, quando offertur cautio de ſoluendo illa? deciſ. 151. num. 4. & 5.

Melioramentis non liquidatis præfigendus eſt terminus ad illa liquidandum, deciſ.151. n.5.

Melioramenta facta ab emphyteuta ſuper re emphyteutica tranſeunt ad hæredes, & ſucceſſores quoſcumque, & poſſunt hypothecari, veniuntque in generali bonorum obligatione, adeò vt pro ijs competat Saluianum, deciſ. 349. num. 1. Amplia etiam, non obſtante pacto de non alienando, quod non intelligitur pro melioramentis, num. 4. Amplia ſecundo, vt non obſtet prohibitio legalis, de qua in l. fin. C. de iur. emphyt. quia illa non impedit, quo minus res comprehendantur ſub generali bonorum obligatione, num. 4. Amplia tertio, etiamſi melioramenta ſint inſeparabilia, quia nihilominus illorum æſtimatio venit ſub generali bonorum obligatione, n.5.

Melioramenta qualiter debeant æſtimari, deciſ.650. n.2.

Melioramenta voluptuaria ſunt illa, quæ non augent fructus, deciſ.650. n.4.

Melioramenta, vt debeant refici, debent perpetuo in fundo eſſe duratura, deciſ.650. n.5.

Melioramenta poſſeſſor bonæ fidei debet cum fructibus compenſare, deciſ.650. n.6.

Melioramenta vbi non ſunt liquida, ſufficit cautio de illis reficiendis vſque ad quamcumque ſummam, deciſion. 137. num. 3.

Melioramenta vt debeant refici, requiritur illorum probatio, vel in ſpecie, vel in genere, deciſ.161. n.1.

Melioramenta habent retentionem in executione, quoties de eis conſtat, deciſ.161. n.1.

Menſis, qui ab initio vigore regulæ octauæ, eſt Apoſtolicus, ſi in medio menſis acceptetur alternatiua non efficitur quoad reſiduum Ordinarij, quia alternatiua loquitur de menſe integrali, non de ſingulis illius diebus, deciſ. 144. num. 1. 4. 5. & 6.

Menſis quando eſt proprio nomine vocatus, computatur in media nocte vltima menſis præcedentis vſque ad mediam noctem vltimam menſis, de quo agitur, deciſ.144. num.2. Secus in menſe appellatiuo nomine menſis vocato; quia tunc fit computatio à die termini, ita vt ſi terminus vnius menſis incipiat die 20. Aprilis finietur 20. Maij, n.2.

Menſis proprio nomine deſignatus dicitur quoddam totum integrale ex ſuis partibus, nempè diebus conſtans, deciſ.144. num. 3.

Menſis, qui in ſui initio fuit Papæ reſeruatus, ſemper reſeruatus remanet, deciſ.144. n.6.

Menſis Apoſtolicus deſinit eſſe Apoſtolicus, & efficitur Ordinarius, ſi Papa moriatur in medio menſis, deciſ.144. num. 10. Vbi adducitur ratio.

Mens veriſimilis contrahentium ſemper attendi, deciſion. 1. n.15. & 13.

Mens contrahentium præcipuè attenditur in contractibus, etiam quod verba repugnant, deciſ.700. n.7.

Mens defuncti declarari poteſt ab hærede, deciſ.700. n.31.

Mens ſtatuti colligitur ex proœmio illius, ex quo colligitur etiam ipſius cauſa finalis, deciſ.619. n.5.

Mens ſtatuentium ex modo loquendi dignoſcitur, deciſ.770. num. 5.

Mens teſtatoris in interpretandis vltimis voluntatibus potius attendenda eſt, quam nimia iuris ſubtilitas, deciſ.663. n.1.

Mens teſtatoris debet ſaluari eo modo, quo melius ſaluari poteſt, non offendendo iuris regulas, deciſ.84. n.4.

Menſurari debet terrenum malum, quem admodum bonum, deciſ.108. n.5.

Mente captus, ſeu furioſus eſt inhabilis ad obtinendum beneficium, deciſ.190. num.3. & 5. Etiamſi habeat dilucida interualla.

Mentio facienda non eſt de cura imminenti beneficio in illius impetratione, vbicumque beneficium eſt alteri connexum, deciſ.710. n.5.

Mentio Iuriſpatronatus non eſt facienda in impetratione, quando poſſeſſio præſentandi eſt radicata in perpetuum penes alium, deciſ.740. n.5.

Mentio primi hæredis facta in ſecundo teſtamento inducit vehementem præſumptionem mutationis voluntatis, deciſ.721. num. 10.

Mentio filiorum non reſtringenda ad maſculos ex eo, quod in alia parte teſtamenti expreſſa fuerit qualitas maſculinitatis, quando probabilis ratio reddi poteſt, cui magis in vno caſu, quam in alio expreſſa fuerit qualitas maſculinitatis, deciſ.353. n.3. & 5.

Mentio fieri non debet de gratia aduerſarij inualida, deciſ.105. num. 3.

Mentio vnionis facta dicitur per ſuſpenſionem illius, deciſ.105. num. 4.

Mentio facienda non eſt de eleemoſynis incertis, nec de ijs quæ ab eleemoſynis pendent, deciſ.86. n.4.

Mentio Eccleſiæ dicitur fieri per mentionem Abbatis, qui caput eſt Eccleſiæ, deciſ.204. n.4.

Mercatori pecunias dare ad eas trafficandum in cambijs licitum eſt, deciſ.304. n.2.

Mercatores poſſunt aſſecurare capitale recepta aliqua competenti mercede, deciſ.304. n.7. Vbi hoc ampliatur tam in eodem contractu cum eadem perſona, quam in diuerſo contractu, & perſona, & n.8.

Mercatori dare pecunias, vt eas retineat in cambijs licitis, & realibus non eſt vſura, deciſ.556. n.1.

Mercator poteſt in ſe ſuſcipere periculum pecuniarum ſibi ad trafficandum in cambijs datarum, niſi ex alio capite hoc pactum reddatur illicitum, deciſ.556. n.2.

Mercatori pecunias dare, vt eas retineat in cambijs licitis, & realibus, quis nam contractus ſit, deciſ.556. n.3. & 4.

Mercatorum libri non dicuntur legales, ſi in vna, duabus, vel pluribus partitis calculus non verificetur, deciſ.558. n.2.

Mercatorum libri vocati memoriales non obligant, nec inducunt certam ſolutionem, nouationem, nec promiſſionem, deciſ.558. num. 1.

Mercatoris liber, vt probet, debet continere introitum, & exitum, & concordare cum libro magiſtro, deciſ.558. n.2.

Mercatoris liber non facit fidem, ſi non fuit confectus ſeruata forma iuris, aut ſtatuti, deciſ.558. n.2. in fine.

Mercatores quando emunt loca montium in magna quantitate pro vtilitate banchi, illa emunt, non vt retineant, ſed vt vendant maiori pretio, videnturque potius appaltatores, quam emptores, quia id faciunt, vt fructus percipiant, donec montes reuendant, deciſ.700. n.3.

Mercator quando contrahit, & ſe Romæ negotiantem dicit ſuam profeſſionem, & exercitium demonſtrat, nec ſine miniſterio ſic ſe Romæ negotiantem dixiſſe præſumitur, deciſ. 700. num. 4.

Mercator poteſt in appaltu à Camera ſuſcepto nouos ſocios ſibi aſſumere, etiam Camera ignorante, deciſion. 700. num. 5.

Mercator ſocius contrahens, ſi ſtipulatus ſuit pro ſe, & hæredibus, non cenſetur contraxiſſe nomine ſociali, deciſ. 700. n. 8. Declara, vt num. 9.

Mercatores tenent cauſam apertam, & menſam paratam, vt ſolutiones ſint in promptu, deciſ. 700. n. 10.

Mercator Romæ negotians præſumitur concludere appaltus in cauſam eius negotiationis, & pro ratione bancharia, deciſ. 700. n. 11.

Mercator accipiens pecuniam, licet non appareat, quod eam acceperit pro bancho, & pro ſatisfaciendis creditoribus banchi, ſi tamen acceptam pecuniam creditoribus ſoluerit, ita à principio actum præſumitur, deciſion. 700. num. 13.

Mercator poteſt declarare quo nomine contraxit, deciſ. 700. num. 16.

Mercatoris liber ſcriptus non ab ipſo domino, ſed ab alijs, præſumitur ſcriptus de conſenſu Domini, deciſion. 700. num. 20.

Mercatorum ſtylus eſt recipere quietantias in calce literarum, à iuuenibus mercatorum, & negotiantium abſque alio ordine principalium, deciſ. 566. n. 2.

Mercatoris liber non probat pro tertio contra tertium, deciſ. 717. n. 1. Vbi quod nec etiam probat cauſam ſolutionis incidenter deductam.

Mercatoris liber non probat pro tertio contra tertium ad effectum quaſi poſſeſſionis exigendi, deciſ. 717. n. 1.

Mercatorum verba debent intelligi, prout intelligunt mercatores, deciſ. 88. n. 2.

Mercedis, ſeu ſalarij procuratori debiti taxatio facienda eſt ſecundum qualitatem, induſtriam, & peritiam procuratoris, deciſ. 221. n. 1.

Merces debetur locanti operas ſuas, ſi facto conductoris impeditus illas non præſtitit, deciſ. 598. n. 5.

Mercium appellatione non venit locus, vbi merces continentur, deciſ. 90. n. 8.

Mero, & mixto imperio conceſſo, cenſentur etiam conceſſæ pœnæ pecuniariæ, & mulctæ, deciſion. 230. numer. 4. & 5. Vbi idem quando fuit conceſſa omnimoda iuriſdictio.

Merum, & mixtum Imperium cenſetur conceſſum, quando conceditur caſtrum cum omnimoda iuriſdictione, deciſ. 230. n. 3. Ac etiam omnes redditus cauſarum ciuilium, & criminalium, n. 3.

Metus non præſumitur, ſed debet probari per allegantem, deciſ. 463. n. 3.

Metus reuerentialis vt probatus dicatur, debet probari, quod pater minatus fuerit, & quod ſit ſolitus exequi minas, deciſ. 463. n. 3.

Metus excluditur ex geſtis poſtquam ceſſauit cauſa metus, deciſ. 463. n. 3.

Metus illatus in emiſſione profeſſionis non cenſetur purgatus per ordinum ſuſceptionem, & alios actus, ſi durabat eadem cauſa metus, deciſ. 705. n. 1.

Metus ſemel illatus ſemper durare præſumitur, niſi per actus contrarios ſublatus cenſeatur, deciſ. 705. num. 2. Vbi quod actus debent eſſe tales, ex quibus nulla alia capi poſſit interpretatio.

Metus illatus in emiſſione profeſſionis non cenſetur purgatus per ſuſceptionem ordinum, & alios actus, ſtantibus proteſtationibus, deciſ. 705. n. 3. Vbi quod tales proteſtationes habent vim ſufficientis reclamationis.

Metus arbitrio illatus, influit in omnes actus ſubſequentes, & remouet conſenſum ab actu, deciſ. 705. n. 4.

Metus, & læſio excluditur per præſentiam iudicis, deciſ. 184. num. 2.

Milites Hieroſolymitani ſunt verè Religioſi, deciſion. 87. num. 1.

Milites Hieroſolymitani non poſſunt diſponere, nedum de bonis, quæ ad eos peruenerunt intuitu ſuæ Religionis, ſed nec etiam de patrimonialibus, cum ſint verè, & propriè Religioſi, deciſ. 76. n. 1.

Miniſter, ſeu Complementarius Banchi quidquid ſcripſit in libro principalis mercatoris, cenſetur de eius conſenſu ſcripſiſſe, deciſ. 700. n. 20.

Minor dicitur indefenſus, ſi eius curator citatus nunquam comparuit, deciſ. 557. n. 5.

Minoris obligatio facta ſine curatore valet, ſi minor curatorem non habeat, præſertim iurata, deciſion. 500. num. 1.

Minor, vel mulier à ſtatuto prohibitus contrahere ſine certa ſolennitate, an, & quando extendat vires ſuas extra territorium, deciſ. 500. n. 6. & 7.

Minoris fideiuſſio adhibitis ſolemnitatibus ſtatutarijs Vrbis valida eſt, deciſ. 245. n. 1. & 2. Vbi ampliùs, quod minor ſic fideiubens non reſtituitur in integrum.

Minoris iuramentum facit, vt is in integrum non reſtituatur, deciſ. 245. n. 5.

Minori non datur reſtitutio in integrum aduerſus contractum iuratum, præſertim lapſo quadriennio, & ad impediendum executionem Cameralis, deciſ. 245. n. 2. & 3.

Minor prohibitus à ſtatuto contrahere ſine certis ſolennitatibus, non per hoc poteſt amittere ſolennitates requiſitas à iure communi, etiam quod ſolennitates ſtatutariæ adhibitæ fuerint, deciſ. 245. n. 3.

Minoris contractus celebratus cum præſentia propinquorum, præſumitur celebratus cum propinquioribus, niſi è contra probetur illum habuiſſe alios non adhibitos propinquiores, deciſ. 245. n. 4.

Minor fideiubens, habens releuatorem, non dicitur enormiſſimè læſus, niſi probetur releuatorem non eſſe idoneum ad ipſum releuandum, deciſ. 245. n. 8. & 9. Vbi etiam quid ſi adeſſent alij confideiuſſores.

Minoris bonorum alienatio valida eſt, quando fœnus, & vſuræ ſuperant fructus bonorum hæreditariorum, deciſ. 675. num. 1.

Minoris bonorum alienatio pro paranda dote ipſi minori valida eſt quando maritus non vult recipere bona ſtabilia in dotem, deciſ. 675. n. 6.

Minor filiusfamilias non poteſt contrahere abſque ſolennitatibus à iure requiſitis, deciſ. 385. n. 2.

Minor de iure non poteſt pro dote ſe obligare, nec dotare ſororem abſque ſolennitatibus, deciſ. 385. n. 7.

Minores viuentes in communi cum patruis, præſumuntur habuiſſe pecunias patruorum in communi vtilitate, deciſ. 647. num. 2.

Minori, vel Eccleſiæ non datur reſtitutio pro qualibet modica læſione, deciſ. 338. n. 6.

Minor, quod poſſit contrshere ſine ſolemnitate ſtatutaria, ſi contrahat cum patre, fundatur in eo, quod pater ſolet capere bonum conſilium pro filio, ideò non habet locum, quando damnum filij eſt euidens, deciſ. 218. n. 8.

Minor ſe obligans ex cauſa neceſſaria, vt patre excarcerando, non reſtituitur, deciſ. 218. n. 10.

Minorem ſe fuiſſe dicens tempore contractus debet hoc probare concludenter, quia contrarium præſumitur, deciſ. 483. num. 2.

Minor regulariter non recuperat bona nulliter alienata, niſi reſtituto pretio, & fructibus in eius vtilitatem verſis, deciſ. 545. n. 8.

Minor viginti annis reputatur inhabilis ad intereſſendum in contractibus mulierum, tanquam vnus ex conſanguineis ex forma ſtatuti, deciſ. 619. n. 7.

Minor vbi ooo eſt impubes, & habet ingenium, & diſcretionem in iure dubium eſt, an poſſit contrahere in aliorum contractibus, deciſ. 619. n. 7.

Minor dotem recipiens poteſt ſe ad reſtitutionem obligare, etiam ſine iudicis decreto, & curatoris auctoritate, deciſ. 512. n. 5.

Minor fideiubens non obſtante iuramento reſtituitur, quando adeſt enormiſſima læſio, deciſ. 709. n. 2.

Minor vigintiquinque annis fideiubens de iure communi reſtituitur in integrum, deciſ. 709. n. 6.

Minor non poteſt contrahere abſque auctoritate curatoris, dec. 514. n. 1.

Minor reſtituitur aduerſus hæreditatem inconſulto aditam, maximè vbi hæreditas eſt litibus implicita, deciſ. 125. num. 1. Amplia etiamſi hæreditas ſit locuples, & confectum inuentarium, dummodo ſit litibus implicita, quia timor vexationis, eſt iuſta cauſa reſtitutionis in integrum, n. 2.

Minor non reſtituitur, quando habet regreſſum contra curatorem, deciſ. 125. num. 3. Declara primo, id non procedere vbi agendo contra curatorem non eſſet illi ſuccurſum, num. 3. Declara ſecundo, vt ſit in electione minoris, vel agere contra curatorem, vel reſtitui, n. 3.

Minor reſtituitur etiam aduerſus alium minorem, vel Eccleſiam, vbi tractatur de damno vitando, deciſ. 125. n. 4.

Minor non poteſt extra patriam ad judicium trahi, valet tamen iudicium, ſi minor non allegauit declinationem, nec inſtetit remitti cauſa, deciſ. 53. n. 2.

Minore prohibito contrahere ſine conſenſu proximiorum, & proximiore non adhibito, qui dicit proximiorem adfuiſſe, & tempore contractus in loco contractus extitiſſe probare debet, deciſ. 713. num. 1. & 3. & ſeqq. Vbi etiam quis debeat pro-

probare dictum proximiotem in die contractus potuiſſe interuenire, & nullum habuiſſe Impedimentum, & an ſufficiat probare impedimenti ceſſarionem in die contractus? An verò etiam requirat ut probatio de hora contractua?

Minotis aſſertio, quod ptoximiores non habeat, qui poſſint contractui interuenire, non probat hanc negatiuam, deciſ. 713. n.5.

Minoribus conceditut reſtitutio in integrum aduerſus aditionem hæreditatis, deciſ. 532. num.1. Vbi tamen declaratur hoc procedere probata minoritate, & læſione.

Minor ætas non cenſetur probata per dationem Curatoris in præiudicium tertij, deciſ.132. n.2.

Minori reſtitutio in integrum conceſſa, an, & quando proſit maiori, deciſ.532. n.4.

Minor ætas de iure communi 25. annorum poteſt à ſtatuto reſtringi, deciſ.776. n.1.

Minor poteſt ſe obligare etiam abſque ſolennitatibus ſtatutarijs, quando obligat ſe non ex proprio contractu, ſed tanquam hæres patris, deciſ.776. n.3.

Minor reſtituitur aduerſus emolumentum amiſſum, deciſ.723. num. 14.

Minori ætate durante currit præſcriptio, ſed datur reſtitutio in integrum, deciſ.419. n.4.

Minnendi, & addendi reſeruata facultas non habet locum in ijs, quæ ſecundum ius commune diſpoſita ſunt, deciſ.240. num. 4.

Minuendi, & addendi facultas non extenditur ad totalem derogationem, & alterationem, deciſ.240. n.5. & 6.

Mixtus caſus comprehenditur in diſpoſitione loquente de caſu ſimplici, quando in eo militat ratio diſpoſitionis, deciſion. 385. numer. 4. Vbi quod procedit etiam in pœnalibus, & odioſis.

Mixtus caſus in fauorabilibus continetur ſub ſimplici, deciſ.385. num. 4.

Moderatio indultorum edita per Papam Paulum Quintum de menſe Octobris 1609. non comprehendit beneficia vacantia per obitum familiarium Cardinalium, quorum collatio ſpectat ad inferiores Collatores, deciſ.767. n.7.

Moderatio inhibitionis in cauſa reſtitutionis in integrum habet vim diffinitiuæ, & in eius probatione cenſentur reuocatæ omnes dilationes, deciſ. 13. n.8.

Moderator, & arbiter rei ſuæ quilibet eſt, deciſion. 547. num. 3.

Modicum dictio aliquando verificatur in quarta parte, deciſ. 774. n.6.

Molendina continuo egent expenſis, & dicuntur in periculo, deciſ.303. n.2.

Moleſtiæ de facto illatæ non veniunt ſub promiſſione liberationis à moleſtijs, deciſ.615. n.8.

Momentaneum non habetur in conſideratione, deciſion.445. num. 4.

Monachi Abbati bona tranſeunt in Eccleſiam abſque alia donatione, deciſ 458. n.3.in fine.

Monachus præſumitur vixiſſe de alimentis ſibi præſtitis à Monaſterio, deciſ.458. n.7.

Monacho, & cum a Regulari Papa penſionem reſeruare poteſt, & cum Equite Hieroſolymitano expreſſa ſibi ejus conditione, eo ipſo, quod reſeruat, diſpenſare cenſetur, deciſ. 656. n.7.

Monachi profeſſio non eſt legitima non lapſo anno probationis, deciſ.329. n.2.

Monachi profeſſio etiam ante annum recipi poteſt, quando per Summum Pontificem illius receptio eſt commiſſa alicui Exequutori vigore regulæ Cancellariæ, deciſion. 329. num. 2.

Monachi profeſſio etiam ante annum recipi poteſt ab Exequutore, cui à Papa commiſſa eſt receptio, quando Papa mandat ſtatim recipiendam, & amittendam profeſſionem, ſecus ſi ſimpliciter mandet eam recipi, deciſ. 329. Declara vt num. 5.

Monachi profeſſio facta ante annum de iure communi ante Concilium Tridentinum non erat nolla, deciſion. 329. num. 6.

Monachi profeſſio ante annum vigore regulæ Cancellariæ 58. numquid habeat locum in prouiſis de Abbatiis Conuentualibus, deciſ.329. n.6.

Monachus debet ali per Monaſterium, deciſ.542. n.6.

Monachus non poteſt eſſe procurator extra res ſui monaſterij, niſi concurrat licentia ſui ſuperioris, deciſion. 445. num. 1.

Monachorum teſtimonium in cauſa profeſſionis alterius Monachi propter intereſſe monaſterij eſt ſuſpectum, deciſ.705. num. 4.

Monachum Religio admittens, tenetur eidem præſtare alimenta, deciſ.454. n.3.

Monachi de iure communi ſubiecti ſunt Epiſcopo, deciſ. 204. num. 7.

Monachus tunc dicitur eiectus ad effectum, vt deſinat acquirere monaſterio, quando exutus habitu monachali à corpore ordinis admittitur, deciſ.509. n.2.

Monachus, ſeu monialis non dicitur eiecta à monaſterio, ſi fuerit traducta ad aliud monaſterium cum habitu Religionis, eique à Priori monaſterio præſtita fuerint alimenta, deciſ. 109. n.2.

Monaſterium non tenetur ſoluere debita illius, ex cuius bonis nihil ad Religionem pertinet, deciſ.333. n.1.

Monaſterium, ſeu Collegium Regularium olim non poterat erigi ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, deciſ.745. n. 1.

Monaſterium Regularium hodie poteſt erigi de licentia Ordinarij, deciſ.745. n. 1.

Monaſterium, ſeu Collegium Regularium, vt erigatur de licentia Ordinarij, quæ debeant ſeruari, deciſ.745. n.8.

Monaſterio ſucceſſiuo, quæ acquiritur ex perſona Monachi, acquiritur immediate, non autem mediatè, nec requiritur aliquod factum Monachi, deciſ.518. n.3.

Monaſterium poſt emiſſam Monachi profeſſionem habet fundatam intentionem in omnibus, quæ ad monachum deferuntur, deciſ.509. n.1.

Monetæ ſpecies in contractu contenta, ſiue promiſſa, non ſolum eſt in ſolutione, ſed etiam in obligatione, deciſ.149. num. 4.

Monetæ qualitas promiſſa, ſi non reperitur, debet dari pecunia communis, habita tamen ratione ad cultum pecuniæ conuentæ, deciſ.149. n.5.

Monetæ valor eſt qualitas extrinſeca, in cuius vacatione inquiritur tempus ſolutionis, deciſ.149. n.6.

Moneta groſſa æſtimatur per minutam, deciſion. 149. numer. 8.

Moneta debet reſtitui per Monetam, ita vt æquiualeat antiquæ, deciſ.149. n.9.

Monetæ bonitas intrinſeca, ſi eſt mutata tempore ſolutionis, debet conſiderari valor illius tempore contractus, ſi verò eſt mutata qualitas extrinſeca, nempe valor, conſideratur valor tempore ſolutionis, deciſ.149. n 11.

Moniales, quæ perpetuam vouent paupertatem, non ſibi, ſed monaſterio acquirunt, deciſ. 460. n.4.

Monialis non dicitur eiecta à monaſterio, quando ſemper fuit alita per monaſterium, deciſ.155. n.1.

Monialis tranſlatio ad aliud monaſterium, duobus modis fit: Vel vt monialis, quæ tranſfertur, liberetur à conſortio, & filiatione primi, & efficiatur monialis ſecundi, & tunc acquiſita per eam ſecundo monaſterio debentur. Vel vt non liberetur à conſortio, & poteſtate primi, ſed transferatur aliqua de cauſa, & tunc acquiſita per eam, acquiruntur primo monaſterio, cuius monialis eſt, deciſ.555. n.3.

Monialis tranſlata ad aliud monaſterium, quod non deſinat eſſe filia primi monaſterij, ex pluribus probatur, deciſ. 515. n.4.5. & 6.

Monialis vnius monaſterij, vbi ad aliud transfertur, ſi non emittit profeſſionem in ſecundo monaſterio, non fit monialis illius, deciſ.515. num.7. Sufficit tamen profeſſio emiſſa in primo monaſterio, quando fit tranſlatio de vno monaſterio ad aliud eiuſdem regulæ, vel vbi tranſlatio fit auctoritate Papæ, num. 8.

Monialis, ſeu monachus non dicitur eiectus à monaſterio, ſi fuerit traductus ad aliud monaſterium cum habitu Religionis, eique à priori monaſterio præſtita fuerint alimenta, deciſ. 509. n.2.

Monialis tranſlatio ad aliud monaſterium, duobus modis fieri poteſt. Vel vt monialis, quæ traducitur, fiat filia ſecundi monaſterij, & liberetur à conſortio, & filiatione primi. Vel vt remaneat monialis primi, in ſecundo tamen moretur cauſa pœnitentiæ, vel ſimili, & primo caſu acquiſita per eam poſt tranſlationem ſecundo monaſterio acquiruntur. Secundo autem caſu acquiruntur primo, deciſ.509. n.3.

Monialis tranſlata, vt dicatur effecta monialis ſecundi monaſterij, requiritur, quod emiſerit in eo profeſſionem, deciſ. 509. n.4.

Monialis profeſſa in vno monaſterio, vt poſſit profiteri in alio monaſterio, requiritur licentia ſuperius primi monaſterij, deciſ.509. n.4.

Monialis tranſlata ad aliud monaſterium pœnitentiæ cauſa, debet ali per monaſterium, à quo transfertur, deciſ. 109. num. 6.

Monialis ſtante ſtatuto feminarum excluſiuo dotari debet, ſed ſufficit dos dari ſolita ingredientibus monaſterium, nec a-

te-

tenditur nobilitas familiæ, nec quantitas patrimonij, deciſ. 60. n.3.
Moniales omnes ſunt æquales, nec in eis conſideratur diſtinctio nobilitatis, deciſ.60. n.3.
Monitorij, ſeu citationis forma præſcripta quo ad exequutionem ſeruanda eſt, & non ſeruata, exequutio dicitur nulla, deciſ.685. n.3.
Monitorium, ſeu citatio perſonaliter præſentandum, ſi perſona haberi poteſt, ſin minus domi dimiſſa copia, dicitur nulliter exequutum, ſi nuncius, antequam domi illud præſentaret, non fecit diligentiam de perſonaliter reperiendo, deciſ. 685. n.3.
Monitorium, ſeu inhibitio cum clauſula ſi quis &c. per comparitionem reſoluitur in ſimplicem citationem, deciſ. 520. num. 10.
Montium loca quando emuntur à mercatoribus in magna quantitate pro vtilitate banchi, illa emuntur, non vt retineantur ab eis, ſed vt vendantur maiori pretio, videnturque potius illi appaltatores, quam emptores, quia id faciunt, vt fructus percipiant, donec montes reuendant, deciſion. 700. numer. 3.
Mora in caducitate purgari poteſt ante declarationem creditoris, deciſ.577. n.2.
Mora detegitur per iudicialem interpellationem, deciſ. 528. num. 4.
Mora non debet alicui commodum afferre, deciſion. 31. num. 2.
Mora contrahitur per interpellationem iudicialiter factam, deciſ.31. n.3.
Mora committitur non ſolum per omiſſionem, ſed etiam per contrauentionem, & ea eſt odioſior, deciſ.31. n.3.
Mora cenſetur remiſſa per receptionem fructuum, deciſ. 77. num. 3.
Morbus caducus comitialis à Iureconſultis appellatur, deciſ.236. n.1. & n.6. Vbi quare ſic dictus.
Morbus caducus in ætate prouectis eſt inſanabilis, deciſ.236. num. 1.
Morbo caduco laborans inhabilis eſt ad beneficia obtinenda, & collatio ipſi facta eſt ipſo iure nulla, deciſ.236. num. 2. & 5. Vbi quod ſufficit, quod conſtet de exiſtentia morbi de tempore gratiæ. Fallit in beneficio, in quo aliquis ordo non requiritur, n.3.
Morbo caduco laborans eſt irregularis, nec poteſt promoueri ad Sacros ordines, deciſ.236. n.2.
Morbo caduco laborans eſt inhabilis ad beneficia, deciſ. 92. num. 4.
Mortis probatio debet eſſe concludens, quando agitur de graui præiudicio, & de ſucceſſione, deciſ.496. n.1.
Mors dicitur concludenter probata per teſtes deponentes de voce, & fama iunctis adminiculis, deciſion. 496. numero 2.
Mors cenſetur probata per enunciatiua inſtrumenti, etiam in præiudicium tertij, quando non incidenter, ſed principaliter, & per modum cauſæ probata fuerunt, deciſ.496. num. 3.
Mors cenſetur probata per confeſſionem partis, deciſ. 496. num. 4.
Mors cenſetur etiam probata per ſucceſſionem hæredis, deciſ. 496.num.4.
Mors probata leuioribus probationibus quando non agitur de probatione mortis principaliter, ſed de tempore mortis, deciſ. 496. n.6.
Mors probatur ex fide Parochi, deciſ.605. n.4.
Mors vbi duæ præcedunt cauſæ, vel morbi adſcribitur cauſæ, & morbo potentiori, vel ſaltem confunditur, & obſcuratur prima cauſa, de qua erat dubium, an poſſet inferre mortem, nec ne, deciſ.436. n.1.
Mors debet attribui cauſæ ſuperuenienti, quando ea non permiſit, quod dignoſceretur, an cauſa præcedens eſſet lethalis, deciſ.436. n.2.
Mors debet attribui cauſæ primæ, vel vltimæ, non autem mediæ, deciſ.436. n.3.
Mors ſcribentis auget fidem ſcripturæ, deciſion. 592. numer. 4.
Mors cenſetur probata per vnum teſtem iuncta fama, & alijs coniecturis, deciſ.315. n.1.
Mors, vbi eſt probanda ad effectum iuſtificationis gratiæ, & non ad effectum reſeruationis, ſufficiunt leuiores probationes, deciſ.296. n.2. in fine.
Mors ciuilis naturali non æquiparatur, niſi in caſibus à iure expreſſis, deciſ.543. n.1.
Mortis appellatione in diſpoſitione hominis non venit mors ciuilis, ſed tantum naturalis, deciſ.543. n.2.
Mors ciuilis non venit appellatione obitus, deciſ.543. num.2. in fine.
Mortui teſtes faciunt ſemiplenam probationem, deciſ. 266. num. 4.
Morum compoſitio acquiritur ex diuturna acquiſitione ſcientiæ, deciſ. 167. n.4.
Motus proprius conceſſus ad inſtantiam partis idem operatur, quod conceſſus ex mera liberalitate Principis, deciſ.656. num. 1.
Motu proprio gratia conceſſa differt à gratia conceſſa ſub clauſula ſicut accepimus, deciſ.656. n.2.
Motus proprius non obſtat, quo minus poſſit opponi de ſubreptione proueniente ex re ipſa, & etiam de ea, quæ prouenit ex parte impetrantis, quando ad ſuggeſtionem partis obtinetur, deciſ.656. n.4.
Motu proprio gratia facta poteſt notari de defectu intentionis, deciſ.656. n.7.
Mulierem, vel minorem ſtatutum prohibens contrahere ſine certa ſolemnitate, an, & quando extendat vires ſuas extra territorium, deciſ.500. n.6. & 7.
Mulier dicitur finis propriæ familiæ, & caput alienæ, deciſ. 354. n.4.
Mulieris appellatione venit magis propriè mulier corrupta, quam virgo, deciſ.357. n.1.
Mulier maritata de iure præſumitur dotata, deciſion. 195. num. 2.
Mulier, quæ habuit in dotem duo millia, non poteſt dici incongruè dotata, deciſ.448. n.4.
Mulier, quando vtilitas eſt euidens, poteſt contrahere etiam ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs, deciſ.619. n.5.
Mulier quicquid acquirit, præſumitur acquirere ex bonis mariti, deciſ. 771. n.4.
Mulier conſignans ſecundo viro res, quas habebat loco pignoris ab hæredibus primi mariti transfert ipſo iure in eum actiones perſonales contra hæredes primi mariti, deciſ.168. num. 2.
Mulieris obligatio cum iuramento valida eſt, deciſ.775. n. 6. Vbi maximè ſtante decreto iudicis, & conſenſu propinquorum.
Mulieris obligatio valida eſt, vbi cum iuramento renunciauit Authen. ſi qua mulier, C. ad Vellelan. deciſion. 775. num. 7.
Mulier contrahens, ſeu renuncians non ſeruata forma ſtatuti de contractibus mulierum, nulliter contrahit, deciſ.723. n.1. Vbi maximè ſi ſtatutum præſumit iuramentum metu, & dolo extortum.
Mulieris renunciatio, vt ſit valida, debet certiorari de iure ſibi competenti, quod renunciat, deciſ. 723. num. 10. Vbi etiam in minore, & in iure, quod ſibi competere dubitaſſet.
Mulierem, ſeu minorem ſtatutum prohibens contrahere abſque ſolemnitatibus non habet locum, vbi mulier renunciat iuri de futuro, & quærendo, deciſ.723. n. 12. Contrarium verò, Vbi ſtatuti ratio eſt in ſtatuto expreſſa, ſcilicet, imbecillitas ſexus, ſeu ætas minoris, n.13.
Multa tractantur, quæ poſtea non perficiuntur, deciſ. 413. num. 4.
Multiplicatio præſumptionum euitari debet, deciſ. 425. n.3. in fine.
Multiplicatio partitarum præſumitur, quando concurrit identitas ſummæ, & identitas cauſæ, deciſ. 415. n.5.
Mutatio prioris voluntatis ex quibus coniecturis inducatur, deciſ.721. n.8.
Mutata præſumitur voluntas, ſi noua cauſa ſuperueniat, deciſ. 721. n.9.
Mutatio nominis facta inſcijs creditoribus, illis non nocet, deciſ. 483. n.3.
Mutata dicitur res, quando eius obligatio alteratur, deciſ.70. num.7.
Mutata dicitur res, quando de vna re actum, ſtipulatus eſt de alia, deciſ.70. n.7.
Mutatio non præſumitur, deciſ. 26. n.2.
Mutatio voluntatis in continenti non præſumitur, deciſ.398. num. 4.
Mutiana cautio quando debeat præſtari, deciſion. 152. numer. 3.
Mutui periculum eſt debitoris, & tantundem in genere reſtituere tenetur, deciſ.102. n.7.

Nar-

N

NArrata in conditione poſita debent verificari etiam parte non opponente, deciſ.251. n.2.
Narratiua Papæ in antiquiſſimis probat etiam in facto alieno, deciſ.223. n.1.
Narratiua poſita in ſupplicatione, & gratia probat contra ſupplicantem, deciſ.223. n.9.
Narratiua Papæ iuſtificatione non indiget, deciſ.612. num. 3. in fine.
Narratiua vacationis beneficij expreſſe in gratia, etiamſi expreſſa non fuiſſet, ſubintelligitur tanquam de natura, ſubſtantiali ipſius gratiæ, deciſ.738. n.1.
Narratiua Papæ de facto proprio plenè probat, deciſ. 361. num. 1. Vbi etiam quod narratiua dicitur de facto proprio Papæ, etiam quod factum Papæ ſit mixtum cum facto alieno.
Narratiua gratiæ, quando ex cauſa conceſſionis, vel ceſſionis debet plenè, & concludenter probari, nec ſufficit leuior probatio, deciſ.444. n.2.
Narratiua Iuris patronatus non indiget iuſtificatione, quando eſt facta per clauſulam vt aſſeritur, deciſ.605. n.7.
Narratiua Papæ emanata ad ſupplicationem partis non probat, deciſ.421. n.3.
Narratiua Papæ per verba vt accepimus, non probat, ſed debet iuſtificari per partem, deciſ.46. n.2.
Narratiua non iuris collitigantis ex actorum reuolutione, dum affirmatiua iuſtificata non apparet, probatur, deciſ.736. num. 5.
Narratiua non iuris proprij ad effectum gratiæ ſi neutri probabatur ex propria impetrantis confeſſione, & ex non iuſtificatione prioris gratiæ, deciſ.736. n.6.
Narratiua, quod neutri ius competat reſpectu impetrantis probatur ex confeſſione in impetratione gratiæ ſi neutri, deciſ. 699. n.2.
Narratiua non Iuris probatur, ſi ex reuolutione actorum appareat de titulo minus ſufficienti, deciſ.699. n.2.
Narratiua vacationis ob priuationis ſententiam, quæ tranſitum fecit in iudicatum ob non interpoſitam appellationem, ſeu illius non proſequutionem debet iuſtificari per exhibitionem ſententiæ vnà cum proceſſu, deciſ.742. n.2.
Narratiua, quæ eſt fundamentum gratiæ, eſt plene probanda, deciſ.228. n.3.
Narratiua, quod beneficium vacet propter incompatibilitatem, eſt plenè probanda, deciſ.179 n.3.
Narratiua, quæ abſolute eſt cauſa conceſſionis, requirit plenam probationem, deciſ.179. n.3.
Narratiua debet probari per eum, cuius fundamentum in negatiua conſiſtit, deciſ.179. n.7.
Narratiua gratiæ, qua quis vſus fuit, contra ipſum probat, deciſ. 227. n.1.
Narratiua inſtrumenti non probat, niſi inter contrahentes, deciſ. 727. n.2.
Narrata probantur per confeſſionem partis, deciſion. 10. num. 1.
Narratiua qualitatum impetratum in gratia probatur per teſtes de publica voce, & fama, deciſ.10. n.3.
Narratiua Papæ ſuper facto alieno non probat, deciſ. 412. num. 3.
Narratiua litis non ſufficit pro expreſſione rei iudicatæ, deciſ. 156. n.6.
Narrata ſunt ſemper per impetrantem iuſtificanda, deciſ. 24. num. 1.
Narratiua, quæ non eſt de ſubſtantia gratiæ, ſufficit, quod de facto iuſtificetur, deciſ.99. n.3.
Narrata debent verificari, deciſ.160. n.2.
Narratiua, quæ fit per non exceſſum, non iuſtificatur per probationem de aſcenſu, deciſ.37. n.2.
Narratiua, ex qua Papa fuit motus facilius ad concedendum, debet iuſtificari, deciſ.37. n.4.
Narratiua non publicationis reſignationis debet per impetrantem probari, deciſ.37. n.4.
Narratiua, quod quis retineat duo incompatibilia abſque diſpenſatione, debet probari, deciſ.37. n.4. Contrarium verò, num. 5.
Narratiua non expeditionis gratiæ poteſt probari per diligentiam in regiſtris, deciſ.37. n.4.
Narratiua vacationis in menſe reſeruato diſpoſitiue facta operatur, vt gratia, & eius clauſulæ reſtringantur ad reſeruationem, deciſ.777. n.4.
Narratiua falſa in gratioſis vitiat gratiam, vbi fuit facta doloſè, & fraudulenter, & dicitur doloſa, & fraudulenta, quando eſt talis, quæ veriſimiliter induxit Papam ad facilius concedendum, deciſ.452. num. 4. Extende, etiam quod falſa expreſſio ſit ex ſimplicitate, & ignorantia, quia nihilominus vitiat gratiam, n.4.
Narratiua gratiæ debet ponderari integre, non autem minutatim, deciſ.115. n.3.
Narratiua quando abſolutè eſt cauſa commiſſionis gratiæ plenè, & concludenter probari debet, ſi verò eſt ſimplex narratiua, & non abſoluta cauſa conceſſionis, ſufficit eam ſemiplene probari, deciſ.296. n.1.
Narratiua Papæ etiam facta motu proprio recipit probationem in contrarium, deciſ.580. n.6.
Natiuitatis probandæ modus primus eſt per teſtes, dicentes ſe fuiſſe præſentes dum naſceretur puer, deciſ.483. n.3.
Naturalis poſſeſſor, vt expellatur a poſſeſſione ciuili debet citari, deciſ.85. n.6.
Nauis aſſecurationis contractus non eſt validus, quando altera pars ſciebat de tempore conuentionis Nauem iam perijſſe, deciſ.88. nu. 1. Vbi quod incertitudo facit licitos hos contractus, & quod ſufficit ſcientia præſumptiua.
Negatiuæ duæ videlicet, non niſi habent implicitam affirmatiuam, deciſ.495. n.3.
Negatiua ex reuolutione actorum probatur, deciſion. 455. num. 4.
Negatiua, in qua conſiſtit fundamentum intentionis, eſt per allegantem probanda, deciſ.323. n.1. Vbi de negatiua non facti concurſus.
Negatiua non probatur ex diligentijs, quando potuit res, de qua quæritur, alibi adnotari, deciſ.323. n.4.
Negatiua non factæ ſubſtitutionis probatur ex verbis teſtamenti, deciſ. 267. n.1.
Negatiua non expeditionis literarum non probatur ex atteſtatione non ſolutionis annatæ, deciſ.270. n.3.
Negatiua inſtrumenti non reperti non probatur ex diligentia ex aduerſo facta, deciſ.483. n.5.
Negatiua actio competit non ſolum pro ſeruitutibus, ſed etiam pro omni iure incorporali, deciſ.331. n.1.
Negatiua citationis, vt dicatur probata ex inſpectione proceſſus debet produci integer, deciſ.684. n.4.
Negatiua debet probari per eum, cuius fundamentum in negatiua conſiſtit, deciſ.422. n.2. & deciſ.30. n.5.
Negatiua non probatur per inſtrumentum, quod fidem non faciat, deciſ.539. n.3.
Negatiua iuris, ſiue non ius alicuius probatur ex inſpectione actorum, deciſ.81. num. 6. Vbi etiamſi cauſa ſit in prima inſtantia.
Negatiua reſidentiæ ad effectum excludendi, alternatiuam Epiſcopi debet probari per allegantem, deciſion. 81. numer.7.
Negatiua debet probari per eum, cuius fundamentum in negatiua conſiſtit, ſiue agendo, ſiue excipiendo, allegantur, deciſ.19. n. 2.
Negatiua probatur per teſtem reddentem rationem, quia alias non potuiſſet adeſſe ipſo ignorante, deciſion. 92. numer.4.
Negatiua, quod in contractu mulieris non interuenerit decretum iudicis, probatur ex inſpectione inſtrumenti, deciſ. 723. n.3.
Negatiua probatur ex inſpectione ſcripturæ, vbi affirmatiua eſt coarctata ad ſcripturam, deciſ.723. n.9.
Negatiua dicitur perfecte probata per confeſſionem partis, dec. 738. n.3.
Negligens non dicitur, qui petere diſtulit multo tempore, quando non erat obligatus petere certo tempore, deciſ.352. num.3.
Negligentia procuratoris in non appellando non facit, quo minus ſententia tranſeat in iudicatum, deciſ.138. n.1. Vbi quod talis negligentia, nec etiam iuſtam cauſam reſtitutionis præbet.
Negotians in ſuo commodo, debet etiam ſubire periculum, deciſ.220. n.2.
Negotiorum geſtorum actio ceſſat ceſſante actione, deciſ.732. num. 3.
Negotiorum geſtorum actio compatitur ſecum actione mandati, deciſ. 732. n.2.
Nemo præſumitur in alium voluiſſe transferre plus iuris, quàm ipſe habebat, deciſ.555. n.6.
Nemo præſumitur cedere ius, quod non habet, deciſion. 555. num. 6.

Nemo cedere poteſt ius, quod non habet, deciſion. 450. num. 3.
Nemo cenſetur cedere iura competentia contra ſe ipſum, deciſ. 450. n.3.
Nemo plus iuris in alium transfert, quam ipſe habet, deciſ.689. num. 1.
Nemo præſumitur iactare ſuum, deciſ.134. n.1.
Nemo poteſt vti iuribus à ſe alias impugnatis, deciſion. 539. num. 4.
Nepotes iuxta ſermonis proprietatem non veniunt appellatione filiorum, deciſ.507. n.2.
Nepotes de communi vſu loquendi non veniunt appellatione filiorum, deciſ.507. n.3.
Nepotes quandoque comprehenduntur appellatione filiorum per extenſionem, & impropriè, deciſ.507. n.3.
Nepotes appellatione filiorum in fideicommiſſis non veniunt etiam in vocatione actiua, deciſ.507. n.4. & 5.
Nepotes an veniant appellatione filiorum, potiſſimum attenduntur coniecturæ, deciſ. 507. n. 6. & ſeqq. Vbi plures referuntur coniecturæ, ex quibus colligitur teſtatorem filiorum appellatione noluiſſe vocare nepotes.
Nepotes non veniunt appellatione filiorum, quando teſtator diſcretiuè loquutus fuit de filijs, & nepotibus, deciſ.507. num. 7.
Nepotes appellatione filiorum veniunt in fideicommiſſis aſcendentium, deciſ. 507. Declara, vt n.12.
Nepotes non veniunt appellatione filiorum, etiam quod filij ſint vocati in futurum euentum, deciſ.507. n.14.
Nepotes ex filio numquid auo dicantur agnati, & quomodo, deciſ.332. n.2. & ſeqq.
Nepotes ex filio numquid dicantur auo ſui hæredes, deciſ.332. num 5.
Nepotes non veniunt appellatione filiorum, quando agitur de extendendo fideicommiſſo inter tranſuerſales, deciſ.639. num. 4.
Nepotes veniunt appellatione filiorum in fideicommiſſo, quando ſic colligitur ex coniecturis fuiſſe mentem teſtatoris, deciſ. 693. n.4. Vbi etiam ponitur vnica coniectura excludens hanc teſtatoris mentem.
Nepotes numquid veniant appellatione filiorum in fideicommiſſo quando teſtator prohibita bonorum alienatione voluit bona ſua perpetuo manere in familia, deciſion. 693. num. 5.
Nepotum filiorum, & filiorum ſororum vocatio non cenſetur facta ſub nomine collectiuo, ſed potius appellatiuo, deciſ. 668. n.3.
Nepotes, aut pronepotes non veniunt appellatione filiorum, deciſ.667. n.1.
Nepotes veniunt appellatione filiorum, vbi agitur de excluſione ſubſtitutorum in fauorem hæredis inſtituti, deciſion. 667. num. 2. Secus vbi agitur de inducendo fideicommiſſo, numero 2. & 3. Vbi declaratur l. Lucius 85. de hæred. inſtit. & num. 13.
Nepotes ex coniecturis veniunt appellatione filiorum, dummodo coniecturæ ſint plures, & violentæ, deciſion. 667. num. 4.
Nepotes non veniunt appellatione filiorum, vbi teſtator diſcretiuè loquutus fuit de filijs, & nepotibus, deciſion. 667. num. 5.
Nepotes non veniunt appellatione filiorum, vbi teſtator vocauit filios cum dictione, ſuos, deciſ.667. n.6.
Nepotes non veniunt appellatione filiorum, quando teſtator reciproce ſubſtituit filios, nec ad vlteriorem ſubſtitutionis gradum proceſſit, deciſ.667. n.7.
Nepotes non veniunt appellatione filiorum, nec teſtator cenſetur illorum habuiſſe rationem, quando vſus fuit verbo ſingulari, & nepotes plures poterant naſci, deciſion. 667. num. 7.
Nepotes, ac pronepotes veniunt appellatione filiorum, vbi teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, etiamſi ſint ſolum in conditione poſiti, deciſ.667. n.9. Contrarium, num. 11.
Nepotibus, & filijs eſt magis debita hæreditas patris, vel aui, quàm hæreditas tranſuerſalium, deciſ.667. n.10.
Nepotes regulariter non veniunt appellatione filiorum, deciſ. 718. n.1.
Nepotes veniunt appellatione filiorum, quando diſponens non reſtrinxit ſuam diſpoſitionem ad certos, & determinatos filios, ſed retulit in incertum futurum, & perpetuum euentum, deciſ.718. n.2.
Nepotes etiam vocati intelliguntur filijs in infinitum ad fideicommiſſum vocatis, deciſ.718. n.2.
Niſi, hæc dictio, iuncta actui in futurum perficiendo importat conditionem, deciſion. 167. num. 7.
Nobilitas à parentibus, & aſcendentibus prouenit, deciſ.249. num. 2.
Nobilitatis generica probatio regulariter ſufficit, deciſ. 535. num.1. Fallit, vbi requiritur ſpecifica probatio nobilitatis, vt in ſtabilimentis Religionis Hieroſolymitanæ, num.2. Fallit ſecundo, in probatione nobilitatis antiquæ requiſitæ à ſtatuto, num.2.
Nullitas probatur ex aſſequutione bonorum, & dignitatum, quæ niſi nobilibus non conferuntur, deciſ. 535. num. 3.
Nobilitas non probatur ex eo, quod quis ſit de familia nobili, cum poſſit eſſe, quod ex eadem domo aliqui nobiles reputentur, alij non, deciſ.535. n.5.
Nobilitas vnius fratris non probatur ex nobilitate alterius, niſi probata nobilitate aſcendentium, deciſ.535. n.5.
Nobilitas tanquam priuilegium perſonale ad tranſuerſalem non transfertur, deciſ.535. n.5.
Nobilitas, & honeſtas familiarum diuitijs conſeruantur, & ob inopiam pereunt, deciſ.582. n.5.
Nobilitatis propria, & peculiaris eſt magnificentia, deciſ.772. num. 13.
Nobilitate non gaudent Iudæi, deciſ.549. n.2.
Nominatus à patrono antequam præſentatio fiat coram Ordinario non habet ius conſiderabile, deciſ.253. n.3.
Nominis mutatio facta inſcijs creditoribus, illis non nocet, deciſ.488. n.3.
Nomen Altariſtæ potius ſonat in presbyterum, quàm in ſimplicem clericum, deciſ.216. n.2.
Nomen presbyteri eſt æquiuocum, & poteſt verificari etiam in ſimplici clerico, licet propriè, & in fortiori ſignificatione ad Sacerdotes referatur, maximè ſi profertur latino ſermone, deciſ.216. n.3.
Nomen non attenditur, vbi ſubſtantia rei eſt certa, deciſ.254. num. 5.
Nominis identitas probat identitatem rei, deciſion. 371. num. 1.
Nomen debitoris venit etiam appellatione bonorum, deciſ. 595. num.1.
Nomen debitoris venit ſub generali bonorum obligatione, deciſ. 760. n.2.
Nomen debitoris an veniat in ſimplici obligatione bonorum, quando eadem obligatio non eſt pura, ſed in diem, deciſ. 760. nu.4.
Non entis nullæ ſunt qualitates, deciſ.228. n.1.
Non alias, clauſula in contractu, quomodo intelligatur, deciſ. 462. n. 5.
Non alias, aliter, nec alio modo, clauſula importat conditionem ſuſpenſiuam, ac formam, ita vt non adimpleta forma ceſſet conſenſus agentis, deciſ.286. n.2.
Notariatus eius, qui de inſtrumento fuit rogatus, debet probari, vt inſtrumentum probet, deciſ.703. n.4.
Notariatus probatur ex legalitate Ordinarij, deciſion. 50. num. 5.
Notarius ſucceſſor in officio poteſt abſque alia ſolemnitate ſui prædeceſſoris ſcripturas publicare, deciſ.581. n.4.
Notarij acta vbi fuerunt amiſſa, ſi aliquid de actis defuit, præſumitur amiſſum, deciſ.604. n.2.
Notarius poteſt abſque literis compulſorialibus, & alia ſolemnitate extrahere, & publicare dicta teſtium ab ipſo examinatorum, deciſ.679. n.1. & 2.
Notarij aſſertioni ſtandum eſt, niſi contrarium probetur, deciſ. 463. n.2.
Notarij ſtipulatio pro omnibus, quorum intereſt, intererit, aut intereſſe poterit, comprehendit quemlibet habentem intereſſe, deciſ.602. n.3.
Notario atteſtanti de actu præterito, de quo non eſt rogatus, non creditur, deciſ.587. n.2.
Notarij non ſolent eſſe faciles ad oſtendenda teſtamenta, de quibus ſunt rogati, deciſ.662. n.5.
Notarij aſſertioni extra ea, de quibus fuit rogatus non eſt ſtandum, deciſ.22. n.3.
Notario ſcribenti, vt priuata perſona, non creditur, deciſ. 139. n.5.
Notarij narratiua, ſeu verba procemialia, aut enunciatiua de præterito non probant, deciſ.545. n.5.
Notario creditur tantum de his, de quibus tunc, quando facit inſtrumentum, rogatus eſt de partibus, deciſ. 545. num. 5.
Notario non creditur, niſi de ijs, de quibus rogatus eſt à partibus, deciſ.541. n.4.
Notarij fides non facit ſufficientem probationem, deciſ. 466. num. 3.

No-

Notarij ſubſcriptio, & illius ſignum eſt de neceſſarijs requiſitia ad perfectionem imbreniaturæ, ſeu matticis repertæ inter notas ipſius Notarij authenticas, vel protocolla, vel filcias, deciſ.628. num. 5. Fallit, quando in ſcriptura taliter reperta legitur claoſula Actum &c. de manu Notarij appoſita, quia tunc etiamſi ſubſcriptio, & ſignum deficiant, iudex debet mandare, quod ſcriptura in authenticam formam reducatur, n.2.

Notarij rogitus, ſignum, ac ſubſcriptio requiruntur ad auctorizandum fidem ſcripturæ, deciſ.628. n.3.

Notarij ſcriptura abſque eiuſdem ſigno, & ſubſcriptione reperta ioter ſcripturas authenticas eiuſdemmet Notarij, præſumitur, quod ab ipſo Notario fuerit rogata, & quod is illam pro publicata habuerit, deciſ.628. n.3.

Notarij error probatur ex omiſſione eius, quod apponi debuit, deciſ.539. n.5.

Notarius actuarius poteſt extrahere ſuum proceſſum abſque citatione, vel alia ſolemnitare, deciſ. 50. num.1. & num. 4. Vbi de inſtrumentis ab ipſo rogatis. Amplia primo etiam in iuribus coram ipſo productis ab alio Notario rogatis, num. 2.

Notarij recognitio manus probatur per duos teſtes dicentes habere notam manum, deciſ.50. n.5.

Notario abſque teſtibus non creditur de citationis exequutione, deciſ.209. n.1.

Notarij recognitio manus neceſſaria eſt pro fide ſcripturæ, deciſ. 145. n.1.

Notarij legalitas obtenta lite pendente, & parte non citata nulla eſt, deciſ.145. num.2.

Notarius, ſeu Archiuiſta quis probatur ex illius aſſertione, deciſ. 145. n.3.

Notarij ſtipulatio pro omnibus, quorum intereſt, acquirit Ius cuilibet habenti intereſſe abſque aliqua diſceptatione, deciſ. 529. n.6. & 9.

Notarij demortui ſcripturæ debent de iure remanere penes illius hæredes, deciſ.437. n.2.

Notarij ſtipulatio pro omnibus, quorum intereſt, vt acquirat Ius, requiritur acceptatio, deciſ.369. n.3.

Notarij verba prolata in præſentia partium dicuntur verba partium, deciſ.32. n.2.

Notarij verba prolata in perſona contrahentium cēſentur prolata ab ipſis contrahentibus, deciſ.32. n.2.

Notarius ſucceſſor in officio poteſt extrahere, & publicare etiam lite pendente ſui anteceſſoris inſtrumenta, deciſ.132. num. 3.

Notarius dicitur teſtis iuris, deciſ.467. n.3.

Notarij ſtylus particularis, qui de inſtrumento rogatus fuit, non autem generalis omnium Notariorum attendi debet, deciſ. 723. n.6.

Notarij vnius ſtylus particularis probatur ex pluribus inſtrumentis ab ipſo rogatis, deciſ.723. n.7.

Notarius, quod ſit actuarius probatur ex eius atteſtatione, deciſ. 301. n.2.

Notarij ſignum non eſt de ſubſtantia ſcripturæ, ſed ſufficit ſola ſubſcriptio, deciſ.301. n.3.

Notarij ſubſcriptio operatur idem, ac ſi omnia fuiſſent ab ipſo ſcripta, deciſ.301. n.4.

Notitia ſententiæ arguitur ex receptione alicuius rei vigore ſententiæ, deciſ.369. n.2.

Nototius decoctus, dicitur notoriè non ſoluendo, deciſ. 14. num. 2.

Notoriè iniuſta non dicitur ſententia, quæ aliquo colore velari poteſt, deciſ.646. n.5.

Nouatio non inducitur per conſignationem partis quantitatis eius, pro quo eſt relatum mandatum, deciſion.545. num. 3.

Nouatio non inducitur, quando aliquid conſignatur vigore mandati, deciſ.545. n.3.

Nouatio non poteſt fieri inuito creditore, deciſion. 106. num. 8.

Nouerca non præſumitur diligere filios mariti, & ideò de eius delinimentis lex ſuſpicatur, deciſ.723. n.17.

Nullitatis exceptio non auditur à iudice, niſi ſit talis, quæ poſſit ſubſiſtere, & iuris effectum habere, deciſ.572. num. 5.

Nullitatis cauſæ commiſſio ſententiæ latæ reſtricta ad reſtitutionem in integrum aduerſus vnam ſententiam non poteſt extendi ad reſtitutionem aduerſus aliam ſententiam, deciſ.621. n.1. & 2. Vbi quid ſi in commiſſione adeſt clauſula, quam, & quas.

Nullitatis cauſa non dicitur deſerta, niſi per lapſum 30. annorum, deciſ.617. n.3.

Nullitas ſententiæ non poteſt allegari, quando parte non opponente de nullitate fuit confirmata, deciſion. 512. num. 1.

Nullitas ſententiæ non poteſt allegari, quando illa fuit confirmata parte non opponente. Intellige ſi ſententia confirmatoria fuerit tranſitum in iudicatum, alias non, deciſ.512. num. 2.

Nullitatis cauſa non cenſetur deſerta, deſerta cauſa appellationis, quia cauſa nullitatis durat per annos triginta, deciſ.512. n.3. & deciſ.591. num. 10.

Nullitas exequutionis non ſanatur per ſubſequentem actum, deciſ.391. n.10.

Nullitas defectu citationis, vel iuriſdictionis, ſeu etiam mandati ſanati poteſt, quando cauſa eſt commiſſa arbitrio Rotæ, quando nullitas non eſt totalis, deciſion. 680. numer. 4.

Nullitas non obſtat, vel ſaltem ſanatur à Rota habente arbitrium, quando eſt turbida, deciſ.680. n.9.

Nullitates quoties ſunt turbidæ ſanantur per commiſſionem ſanatoriam cum clauſula arbitrio, deciſ.440. n.1.

Nullitas cenſus, eo quia non interuenit actualis numeratio pecuniæ poteſt in ſignatura Sanctiſſimi ſanari, deciſion.675. num. 3.

Nullitates prouenientes ex iniuſtitia Papa non ſolet ſanare, deciſ.450. n.1.

Nullitatis cauſa, vbi eſt commiſſa, Auditor cognoſcens de nullitate poteſt cognoſcere de negotio principali, & reuocare priorem ſententiam iniuſtam, deciſ.191. n.3.

Nullitatis commiſſio non impedit, quin ſententia tranſeat in iudicatum, nec impedit, quo minus appellatio per lapſum fatalium deſeratur, quando reuera non adeſt nullitas, deciſ. 156. n.8.

Nullitatis actio durat, vſque ad triginta annos, deciſ. 156. num. 8.

Nullitas non poteſt allegari ab eo, qui nullitati cauſam præbuit, deciſ.100. n.4.

Nullitatis contractus exceptio non admittitur ad retardandam immiſſionem in iudicio Salolani, deciſ.324. n.4.

Nullitas ſententiæ non poteſt opponi poſt illius confirmationem, deciſ.123. n.4.

Nullitas ſententiæ operatur, vt non ſit opus reſtitutione *in integrum*, deciſ.307. n.1.

Nullitatis defectus ob non citatam partem non ſanatur per arbitrium Rotæ datum, deciſ.474. n.1.

Nullus actus, vt dicatur approbatus, oportet, vt approbans ſciat nullitatem, deciſ.662. n.6.

Nullum teſtamentum, vt dicatur approbatum, neceſſe eſt, vt approbans ſciat inſtrumenti nullitatem, deciſion.662. num. 6.

Nullum quod eſt, nullum parit ius effectum, deciſion. 739. num. 3.

Nullum quod eſt non debet parere aliquem effectum, deciſ.770. num. 1.

Nullus, hæc dictio præpoſita verbo recipiatur, importat neceſſitatem, & auſert poteſtatem aliter recipiendi, deciſ. 167. n.5.

Nullus actus ratificari poteſt, quando nullitas prouenit ex defectu conſenſus, deciſ.65. n.3.

Numeratam fuiſſe pecuniam probatur per atteſtationem Notarij ſic in ſui præſentia fuiſſe numeratam, & traditam, deciſ. 219. n.2.

Numeratio pecuniæ probata cenſetur, quando Notarius aſſerit illam fuiſſe actualiter ſolutam, & exburſatam, deciſ.404. num. 1.

Numeratio pecuniæ probatur ex atteſtatione Notarij de numeratione facta coram ipſo, & teſtibus, deciſ.106. n.2.

Numerus ſingularis non extenditur ad pluralem, deciſ. 667. num. 7.

Numerus ſingolaris non poteſt in plurali verificari, deciſ. 267. num. 3.

Numerus ſupplet idoneitatem teſtium, deciſ. 598. n.6.

Numerus ſupplet defectum teſtium, deciſ.335. num.6. deciſ.298. num. 6.

Numerus ſingularis habetur pro genere, & continet pluralitatem, vbi non ſumus in materia odioſa, dec.29. n.4.

Numerus ſingularis continet pluralitatem, quando eſt eadem ratio in pluribus, quæ eſt in vno, deciſ.29. n.4.

Numerus ſupplet defectum teſtium, dec.772. n.4. Vbi etiam in cauſa matrimoniali.

Nuncij relationi ſtandum eſt, deciſ.211. n.2.

Nuncius Apoſtolicus non poteſt vni plura beneficia conferre, deciſ.250. n.1.

Nuncius Apoſtolicus numquid poſſit diſpenſare, & quando ſuper pluralitate beneficiorum incompatibilium, dec.250. n.2.

Obie-

O

Obiectus proponere non poteſt, qui non eſt poſſeſſor, deciſ. 506. n.3.

Obiectus excludentes partem non dicuntur obiectus, ſed potius ius ipſius dantis, deciſ. 661. n.2.

Obitus probatur ex libro Parochi, & ex confeſſione partis, dec. 401. n.4.

Obitus in poſſeſſione beneficij de certo tempore probatur per vnum teſtem de viſu, & alios de publice voce, & fama, deciſ. 736. n.4.

Obitus de certo tempore probatur per teſtes, qui funeri interfuerunt, deciſ. 17. n.1.

Obitus alicuius probatur per atteſtationem Parochi, deciſ. 767. num. 2.

Obitus in menſe reſeruato, vbi ex eo inducitur reſeruatio, debet plenè, & concludenter probari, deciſion. 49. num. 1.

Obitus plenè probatur per teſtem reddentem rationem, quia vicinus, deciſ. 49. n.2.

Obitus probatur per teſtem deponentem, quod vidit mortuum, deciſ. 49. n.2.

Obitus bene probatur per teſtem reddentem rationem, quia interfuit funeri, deciſ. 49. n.2.

Obitus in poſſeſſione probatur per teſtes de publica voce, & fama, deciſ. 116. n.3.

Obitus in poſſeſſione beneficij probatur per teſtes de publica voce, & fama, vbicumque non exhibetur prouiſio ordinarij, deciſ. 255. n.6.

Obitus in menſe reſeruato iuſtificatus cenſetur, quando vnum, & idem beneficium plores impetrarunt tanquam vacans in menſe reſeruato, deciſ. 309. n.1.

Oblationes, quæ fiunt in Eccleſia, ſpectant ad Rectorem, deciſ. 368. n.2.

Oblator in ſubhaſtatione citandus eſt ad faciendum depoſitum de ſumma oblata, deciſ. 725. n.12.

Oblatio, quæ fit à ſecundo creditore, creditori exiſtenti in poſſeſſione pignoris, debet fieri pro integro credito, deciſ. 442. n.1.

Obligatio Cameralis dicitur vulnerata, quando prima ſententia eſt contra eam, non autem quando eadem ſententia fertur pro illius exequutione, tunc enim durat exequutio, donec ſint tres conformes in contrarium, deciſion. 526. num. 5.

Obligatio minoris facta ſine Curatore valet, ſi minor Curatorem non habeat, præſertim iurata, deciſ. 500. n.1.

Obligatio Cameralis non impeditur per exceptionem, quod obligatio ſit facta ex falſa cauſa, niſi illa euidenter probetur, deciſ. 245. n.6.

Obligatio de reſtituendo capitale, quomodo intelligenda, & interpretanda ſit, deciſ. 556. n.5.

Obligatio, & præſcriptio non inducitur in facultatiuis, præterquam quando concurrit fauor Eccleſiæ, & piæ cauſæ, deciſ. 365. n.5.

Obligatio, & præſcriptio etiam inducitur in facultatiuis, quando voluntaria præſtatio fuit diuturna, & per 40. annos, deciſ. 365. n.6.

Obligationis Cameralis exequutio retardari non poteſt, deciſ. 686. n.1.

Obligatio omnis tollitur ex ſolutione eius, quod debetur, deciſ. 566. n.1.

Obligationis Cameralis exequutio, vt impeditur ratione falſæ cauſæ, debet eſſe circa cauſam finalem obligationis, deciſ. 540. n.9.

Obligatio fideiuſſoris corruit, corruente principali obligatione, deciſ. 255. n.2.

Obligatio de ſoluendo penſionem regulatur à literis, & penſionis reſeruatione, deciſ. 255. n.3.

Obligatus in ceſſione iurium contra aliquem, debet etiam apochas illi conſignare, deciſ. 678. n.1.

Obligatio Cameralis habet exequutionem paratam, deciſ. 695. num. 2.

Obligatio ad faciendum aliquid intra tempus cum clauſula annullatiua, ſi non impleatur in tempore præſcripto remanet extincta, deciſ. 488. n.3.

Obligatio Cameralis iuramento vallata non poteſt retardari ſub prætextu vſuræ, niſi ſit ita apparens, quod tergiuerſari non poſſit, deciſ. 490. n.1. & 2. Vbi etiam quod cap. debitores, de iureiuran. habet locum ſecundum aliquos etiam quando vſura eſſet clare.

Obligatio ad reſtituendum in fine locationis bona mobilia æſtimata non inducit vſuram, deciſ. 490. n.5.

Obligatio Cameralis eſt conceſſa pro omnibus, quorum intereſt, deciſ. 766. n.6.

Obligatio alternatiua non vitiatur, vbi vna pars eſt impoſſibilis, deciſ. 130. n.6.

Obligatio Cameralis vulneratur per conſenſum in iuriſdictionem alicuius iudicis, deciſ. 670. n.3.

Obligatio Cameralis non dicitur vulnerata ſublata ſententia, & eius fide, deciſ. 639. n.4.

Obligationis Cameralis vigor non poteſt exerceri, quando negotium eſt turbidum, & non ita clarum, deciſion. 648. num. 4.

Obligatio vxoris ſuper bonis dotalibus ſuſtinetur, vbi ipſa non remanet penitus indotata, deciſ. 775. n.5.

Obligatio mulieris cum iuramento valida eſt, deciſ. 775. n.6. Vbi maximè ſtante decreto iudicis, & conſenſu propinquorum.

Obligatio mulieris valida eſt, vbi cum iuramento renunciauit Authent. ſi qua mulier. C. ad Velleian. deciſion. 775. num. 7.

Obligatio Cameralis non dicitur vulnerata, vbi pro validitate contractus, cui adhæret obligatio, plures ſunt latæ ſententiæ, & tandem vna lata fuit, qua omnes dictæ ſententiæ reuocantur, & contractus ipſe nullus declaretur, ſed ſolum vbi per primam contractus declaratur nullus, deciſ. 28. n.2. Contrarium verò, n.2. Vbi affertur ratio.

Obligatio fideiuſſoris eſt diuiſibilis, & tenet ſemper in ea parte, in qua tenet obligatio principalis, deciſ. 106. n.6.

Obligatus ad factum non poteſt ad id præciſe cogi, ſicut nec etiam poteſt præciſe obligari, ſed ſuccedit loco facti obligatio ad intereſſe, deciſ. 165. n.1. Amplia, etiam in obligatione ad factum proprium, num. 2. Vbi maximè ſtante conuentione, quod intereſſe ſuccedat loco facti.

Obligatus ad factum alienum liberetur ſoluendo intereſſe, vbi adhibuit omnem diligentiam, deciſ. 165. n.3.

Obligatio in diem an producat actionem ante diei euentum, deciſ. 760. nu.4. Vbi etiam an veniat ſub generali obligatione iurium, & n.5.

Obligati vbi plures exiſtunt, ſi vnus eſt principalis, ceteri dicuntur fideiuſſores, deciſ. 732. n.1.

Obligatio vt alter ab altero releuetur, non cadit inter fideiuſſores, deciſ. 732. n.1.

Obligationes de ſui natura ſunt ſtricti iuris, deciſion. 732. num. 2.

Obligatus facere conſentire omnes intereſſe habentes, intelligitur in euentum moleſtiarum, deciſ. 615. n.9.

Obligatio de libere ſoluendo, & ſine aliqua exceptione non excludit exceptionem iuſtam, deciſ. 39. n.4.

Obliuio magis, quam dolus in teſte præſumitur, deciſ. 331. num. 3.

Obliuio præſumitur ex lapſu decennij, deciſion. 131. numer. 3.

Obliuio præſumitur poſt decem, vel viginti annos in ſene, deciſ. 774. nu. 4.

Obſeruantia interpretatiua nihil operatur, vbi verba ſtatuti ſunt clara, deciſ. 126. n.3.

Obſeruantia non operatur in adminiſtratore, qui nullo proprio iure poſſidet, deciſ. 34. n.6.

Obſeruantia ſubſequuta interpretatur præcedentem diſpoſitionem, deciſ. 365. n.1. Vbi ampliatur ſiue ſit diſpoſitio legalis, ſiue ſit diſpoſitio hominis.

Obſeruantia debet eſſe vniformis, quando agitur de interpretatione dubiæ conſtitutionis, deciſ. 365. n.2.

Obſeruantia ſubſequens declarat verba contractus, quatenus eſſent dubia, deciſ. 680. n.7.

Obſeruantia ſubſequuta eſt valdè potens ad declarandum, deciſ. 463. n.2. & deciſ. 170. n.4.

Obſeruantia ſubſequuta declarat, an cura beneficij vniti transferatur in Vicarium, vel ne, deciſ. 579. n.2.

Obſeruantia ſubſequuta facit ius, & tollit omne dubium, deciſ. 394. nu. 4.

Obſeruantia dat fidem ſcripturæ alias informi, deciſ. 703. nu.8. Et è contra obſeruata contraria minuit de fide inſtrumenti, num. 8.

Obſeruantia non probatur ex actibus æquiuocis, deciſ. 120. num. 2.

Obſeruantia ſubſequuta plurimum facit ad dignoſcendum an præſentatus debeat eſſe acto ſacerdos, deciſ. 216. n.2.

Obſeruantia interpretatiua non poteſt deſumi ex actibus remotis, deciſ. 216. n.4.

Ob-

Obſeruantia interpretatiua non habet locum, vbi verba ſunt clara, deciſ.216. n.4.
Obſeruantia pro declaratione geſtorum multum eſt attendenda, deciſ.597. n.4.
Obſeruantia vt releuet, debet eſſe proxima, deciſion. 170. num. 4.
Obſeruantia dat robur ſcripturæ etiam informi, deciſ. 18. num. 1.
Obſeruantia ſubſequnta eſt magnæ conſiderationis in Interpretatione vltimarum voluntatum, deciſ.663. num.6. Declara, vt num. 9.
Obſeruatio de præterito admonet quid ſit faciendum in præſenti, deciſ.103. n.3.
Obſeruetur verbum in conſtitutione poſitum importat diligenter aduertere, & cuſtodire, deciſ.783. n.5.
Odioſa dicitur diſpoſitio, quæ eſt contra diſpoſitionem iuris communis, deciſ.243. n.3.
Officia Romanæ Curiæ ſunt reſignabilia cum beneplacito Sanctiſſimi, deciſ.495. n.2.
Officia Romanæ Curiæ in legitimam imputantur, deciſ. 495. num. 2.
Officij ad vitam conceſſi ſolus vſusfructus, quando conceſſus dicatur, & quando proprietas, ſaltem reſpectu vtilis dominij, deciſ.495. n.5. & ſeq.
Officij titulus poteſt eſſe penes vnum, & dominium illius penes alium, deciſ.305. n.6.
Officia Romanæ Curiæ non vocant per ingreſſum Religionis, & emiſſam profeſſionem, deciſ.543. n.1.
Officia Romanæ Curiæ ſunt in commercio, acquiruntur titulo oneroſo, & conceduntur magis propter lucrum, quam propter exercitium, deciſ.543. n.3.
Officiali Apoſtolico graui, & magno, aſſerenti ſe habere facultatem aliquid faciendi, credendum eſt, deciſ.200. n.5.
Officiali atteſtanti de his, quæ pertinent ad eius officium, creditur, deciſ.525. n.5.
Officiales Papæ dicuntur eius Organum, & habent certas regulas, quibus eius mentem declarant, deciſ.730. n.2.
Officialis Papæ exprimens id quod in ſubſtantia reſcripti continetur, non dicitur alterare reſcriptum, deciſ. 730. num. 5.
Omiſſum habetur pro omiſſo in odioſis, deciſ.243. n 1.
Omiſſum conſulto videtur, quod non fuit in inſtrumento appoſitum, deciſ.78. n.6.
Omni meliori modo hæc clauſula comprehendit etiam modos non expreſſos, deciſ.733. n.9.
Omnis interpretatio eſt facienda pro concordia teſtium, deciſ. 334. n. 5.
Omnia, & ſingula, hæc clauſula habet vim indiuiduæ expreſſionis, deciſ.130. n.3.
Omnesque alios, hæc clauſula operatur, vt poſſit citari etiam non comprehenſos in commiſſione, deciſ.81. n.2.
Omnis interpretatio eſt facienda pro euitanda contrarietate teſtium, deciſ.371. n.4.
Onera, quæ primitijs imminent, vti primitiæ ſunt, illa ſunt quæ conſiſtunt in ſuſtentandis miniſtris Eccleſiæ, & in ſuppeditandis rebus ad curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum neceſſarijs, deciſ.702. n.4.
Onus congruæ pertinet ad omnes, qui decimas percipiunt, deciſ. 239. n. 3.
Onus deferendi Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ad infirmos eſt de pertinentibus ad curam animarum, deciſ. 340. num. 1.
Onera curæ Eccleſiæ parochialis per Capitulum communiter ſupportari debent, quando fructus communiter diuiduntur, deciſ 340. n.1.
Opinio noua iudicum iuris antiqui declaratoria futuris, & pendentibus, ſolummodo cauſis inſeruit, deciſ.659. n.3.
Opiniones, vbi ſunt controuerſæ, Rota eam iuſte ſequitur, quam praxis Curiæ Romanæ magis amplectitur, deciſ. 656. num. 2.
Oppidorum, vel Caſtrorum territorium, quod ſit, vel non ſit de aliqua diœceſi, probatur per inſtrumenta antiqua, deciſ. 266. n.1.
Oppida, vel Caſtra eſſe, vel non eſſe in aliqua diœceſi probantur per ſententias antiquas, deciſ.266. n.2.
Optandi pinguiores præbendas conſuetudo non habet locum in reſeruatis, deciſ.142. n.3. & 4.
Optare quilibet ſuccedente vacatione debet, deciſ. 253. num. 4.
Oratio vna determinans plura determinabilia, illa æquè omnia determinat, deciſ.1. n.6.
Orationes plures diſtinctæ, & ſeparatæ, cenſentur continuatæ vna in aliam, quando habent inter ſe aliquam correſpectiuitatem, deciſ. 453. num. 8.
Oratio indefinita non æquipollet vniuerſali in teſtibus, & probationibus, deciſ.687. n.20.
Orationes dicuntur ſeparatæ, quando inter eas eſt diuerſitas in verbo principali, & quid ſi ſecunda oratio ſit imperfecta, non habens verbum principale, ſed illud ſuppleatur ex prima oratione, deciſ.308. n.1.
Ordinariè, & non exequutiuè eſt procedendum inter prouiſos Apoſtolicos habentes parem titulum, deciſion. 56. num. 5.
Ordinarij prouiſio non impeditur, quando beneficium non vacauit in menſe reſeruato, deciſ. 590. n.2.
Ordinarij aſſertio multum probat in materia præeminentiarum, deciſ.548. n.6.
Ordinarius, nec alius inferior poteſt ſe intromittere in beneficijs reſeruatis, deciſ.323. n.7.
Ordinarij prouiſio nulla non præſtat titulum coloratum ad effectum regulæ de triennali, deciſ.542. n.4.
Ordinariorum ſententijs latis ſuper canonizatione Iuriſpatronatus, Rota ſolet multum deferre pro probatione Iuriſpatronatus, deciſ.753. n.3.
Ordinarij aſſertioni in probatione Iuriſpatronatus multum deferri ſolet propter ſui præiudicium, deciſ.694. n.4.
Ordinarij aſſertioni circa qualitates beneficiorum ſuæ diœceſis plurimum eſt deferendum, deciſ.315. n.4.
Ordinarij iudicio circa ſuppreſſiones beneficiorum plurimum eſt deferendum, deciſ.316. n.4.
Ordinarius non poteſt prouidere de beneficio poſtquam ipſe appellationem interpoſuit, & fecit ſe partem aduerſus prouiſum Apoſtolicum, deciſ.206. n.4. Vbi declara. Fallit, ſi re integra ab appellatione receſſit, n.5.
Ordinarij literis in præiudicium prouiſi Apoſtolici non creditur, deciſ.260. n.6.
Ordinarij licentia in fundatione beneficij præſumitur cum ſua cauſa, & iuxta formam fundationis, deciſ.254. n.2.
Ordinarius beneficia reſeruata conferre non poteſt, deciſ. 186. num. 2.
Ordinarius habet fundatam intentionem ſuper collatione beneficiorum ſuæ diœceſis, deciſ.190. n.1.
Ordinarius non poteſt prouidere de beneficio reſeruato, deciſ. 265. n. 1.
Ordinarij iudicium habet præſumptionem pro ſe, deciſ. 36. num. 1.
Ordinarij conſenſus in inſtructione iuriſpatronatus præſumitur ex lapſu multi temporis, ac continuatis præſentationibus, deciſ.674. n.2.
Ordinarij præſumuntur difficiles in admittendis præſentationibus, niſi de Iuriſpatronatus ſubſtantia appareat, deciſ. 674. num. 3.
Ordinarij atteſtationi circa probationem Iuriſpatronatus multum defertur, deciſ.674. n.4.
Ordinariorum appellatione comprehenditur etiam Prior militiæ Sancti Ioannis, licet inferior, deciſ.493. n.5.
Ordinatorium ſtatutum ſi non doceatur perpetuo fuiſſe adimpletum in forma ſpecifica, non probat, deciſ.660. n.6.
Ordo Carmelitarum debet præcedere ordinem fratrum de *Mercede*, cum fuerit prius inſtitutus, ac prius approbatus, deciſ. 26. n. 1.
Ordo ille debet præcedere, qui fuit prius inſtitutus, ac approbatus, deciſ.26. n.2.
Ordo ſacer iure Concil. Trident. debet eſſe annexus canonicatibus, deciſ.236. n.3.
Ordinum ſacrorum exequutio interdicta eſt cuilibet, qui mentis alienationem patitur, deciſ.236. n.5.
Ordo per prius, & poſterius cenſetur de forma, deciſ. 167. num. 6.
Ordo Sedium debet in choro fieri ſecundum decentiam, deciſ. 411. n. 2.
Ordo non ſolet ſeruari in Rota in vltima audientia quoad ſeruationem terminorum, deciſ.123. n.4.
Originalis cauſa attendi debet, deciſ.70. n.3.
Origo, & domicilium patris tranſit in filium, deciſ. 277. num. 7.
Oris apertio tollit ſolum effectum clauſulæ ſublata, non autem ſubſtantiam gratiæ, deciſ.8. n.1.

P

PActa tollunt leges, deciſ.622. num.3.
Pactum reſolutiuum in euentum non ratificationis habet locum,

cum, quando ille in cuius fauorem factum non eſt vult vti illo pacto, deciſ.447.n.6.
Pactum reſolutiuum in contractibus an, & quando reſoluat ipſo iure, deciſ.1.n.5.
Pactum reſolutiuum, vbi ſit ſub conditione, deficiente conditione, reſtituendi ſunt fructus percepti, deciſ.1.n.9.
Pactum in dubio ſemper iudicandum eſt ab vſuræ ſuſpicione alienum, deciſ.556.n.5.
Pactum de retrouendendo poteſt cedi extraneo, deciſion. 502. num. 2.
Pactum de retrouendendo eſt tranſmiſſibile ad extraneos hæredes, deciſ.502.n.2.
Pactum de redimendo æſtimatur in ſexta parte valoris rei venditæ, deciſ.563.n.5.
Pactum reſtitutionis dotis poſt dotem conſtitutam appoſitum, ante matrimonium tamen valet, deciſ.381.n.3.
Pactum reſtitutionis dotis poteſt etiam apponi in inſtrumento traditionis poſſeſſionis, deciſ.381.n.3.
Pactum de dote reſtituenda factum, ex quo dos ſuccedit loco legitimæ, ſaltem valebit pro eo, quod dos eſt vltra legitimam, dec.381.n.4.
Pacta in contractibus prævalent legibus, deciſ.130.n.7.
Pactum de retrouendendo cedi poteſt, deciſ.547.n.1.
Pactum de retrouendendo minuit rei valorem, deciſione 547. num. 3.
Pactum in contractu appoſitum ad fauorem alicuius operatur ſolum ipſo volente, deciſ.415.n.4.
Pactum de renouando emphyteuſim non tribuit ius aliquod reale, ſed actionem tamen perſonalem ad factum, deciſion.369. num. 2.
Papæ narratiua in antiquiſſimis probat, etiam in facto alieno, deciſ.223.n.1.
Papæ confirmatio in feudis, quando habet vim nouæ inueſtituræ, ipſaque ſola attendenda ſit, & non prima, deciſion.555. num. 21.
Papæ voluntas, & factum probationem in contrarium non admittit, deciſ.612.n.3.
Papæ narratiua iuſtificatione non indiget, deciſ.612. num.3. in fine.
Papa eſt Ordinarius Ordinariorum, concurrens cum omnibus Epiſcopis, & habens totum Orbem Terrarum pro territorio, deciſ.623.n.2.
Papa non præſumitur ſub inuolucro verborum voluiſſe ſibi præiudicare, deciſ.569.n.6.in fine.
Papa non præſumitur derogare voluiſſe iuri conferendi in menſibus Papæ reſeruatis, niſi ſpecialiter derogaſſet, deciſ.569. num. 7.
Papa non præſumitur, conferendo aliquod beneficium, voluiſſe præiudicare illi, ad quem de iure ſpectat collatio, deciſ. 12. num. 9.
Papæ reſcriptum ſemper intelligendum eſt cum iuſtitia, & ſaluo iure tertii, deciſ.332.n.4.
Papa ſuperiorem non habet, deciſ.664.n.9.
Papa poteſt durante generatione inueſtiti in feudo alijs inueſtituram concedere in caſu deuolutionis, cum tunc non dicatur agi de præiudicio inueſtiti, deciſ.664.n.11.
Papæ atteſtatio de facto alieno probat, quando eſt in gratia Moto proprio, deciſ.656.n.3.
Papa in conferendis beneficijs concurrit cum quolibet Ordinario, & præueniendo conferre poteſt, deciſ.590.n.4. Declara, vt num.5.
Papa conferendo beneficium vti vacans in menſe reſeruato, ſi de dicto menſe beneficium non vacauit, non cenſetur voluiſſe præiudicare Ordinario, nec cum eo concurrere, deciſ. 590. num. 5.
Papæ tacito conſenſu nedum expreſſo ab alternatiua recedi poteſt, deciſ.608.n.2. Declara, vt n.3.& 4.
Papæ collatio non mutat beneficij præcedentem ſtatum, deciſ. 482. n.1.
Papæ narratiua de facto proprio plenè probat, deciſ.361.num.1. Vbi etiam quod narratiua dicitur de facto proprio Papæ, etiam quod factum Papæ ſit mixtum cum facto alieno.
Papa poteſt conferre beneficia in omnibus menſibus concurrendo cum alijs Collatoribus, eiuſque prouiſio in dubio ſemper præferenda eſt, vbi non conſtat de anteriori prouiſione, deciſ. 371. num.2.
Papa ea, quæ ſunt de iure poſitiuo, poteſt reuocare, vt ex tunc, deciſ.687. n.8.
Papa poteſt diſpenſare in radice matrimonij etiam poſt mortem alterius ex coniugibus, ſi tamen diſpenſatio per parentes in vita petita fuerit, deciſ.687.n.13.
Papa poteſt diſpenſare in matrimonio nulliter contracto inter conſanguineos, etiam in præiudicium tertii, dec.687.n.19.
Papa reuocando ea, quæ ſunt iuris poſitiui, dicitur illa reuocare, vt ex tunc, deciſ.142.n.4. in fine.
Papæ narratiua emanata ad ſupplicationem partis non probat, deciſ.421.n.3.
Papæ narratiua per verba vt accepimus, non probat, ſed debet iuſtificari per partem, deciſ.46.n.2.
Papa poteſt præuenire quemcumque Collatorem, etiamſi ſit Cardinalis, & habeat Indultum, deciſ.187.n.2.
Papæ decretum in litteris appoſitum, quod quis non teneatur ad ſolutionem prædictorum, reſtringitur ad narrata in litteris, deciſ.103.n.6.
Papa diſpenſas cum Conclauiſtis ad teſtandum de redditibus ſuorum beneficiorum, non habilitat alios inhabiles ad teſtandum, niſi apertè in contrarium appareat, deciſione 177. num. 2.
Papæ gratiam Officiales, & expeditores non poſſunt reſtringere, deciſ.465.n.4.
Papa mandans concordiam fieri ligat manus litigantium, & iudicis, deciſ.338.n.4.
Papæ gratia ſemper intelligitur ſine alterius iniuria, deciſ.226, num. 1.
Papæ reſcriptum ſubreptitium nihil operatur, deciſione 718. num. 6.
Papæ beneplacitum debet ad vnguem ſeruari, alias nihil operatur, deciſ.676. n.5.
Papæ Officialis exprimens id, quod in ſubſtantia reſcripti continetur, non dicitur alterare reſcriptum, deciſione 730. numer.5.
Papæ Officiales dicuntur eius organum & habent certas regulas, quibus eius mentem declarant, deciſ.730. n.1.
Papæ poteſtas in beneficialibus abſoluta eſt, deciſione 778. num. 1.
Papæ narratiua ſuper facto alieno non probat, deciſione 412, num. 3.
Papa legitimando prolem, cenſetur voluiſſe reducere rem ad eum ſtatum, ac ſi nullum vnquam fuiſſet impedimentum, deciſ.280. n.3.
Papæ diſpenſatio cum decreto legitimationis prolis, tam ſuſceptæ, quam ſuſcipiendæ, dicitur diſpenſatio in radice matrimonij, & operatur perinde, ac ſi nunquam extitiſſet impedimentum, & coniuges ſemper fuiſſent in potentia libera contrahendi legitimum matrimonium, deciſione 280. num. 4.
Papa in rebus Eccleſiæ habet liberam poteſtatem, deciſ. 11. num. 7.
Papæ poteſtas circa decimas non poteſt controuerti, & ideo donatio illarum facta à Papa valida eſt, deciſ.212.n.3.
Papa quando prouidet de beneficio vti de deuoluto non præſumitur vti velle præuentione, deciſ.286. n.1.
Papæ manus appoſitio facit beneficium affectum, ſeu reſeruatum, deciſ.190. n.6.
Papæ appoſitio manus facta ad vnum finem non impedit collationem Ordinarij, ſi dictus finis ceſſat, deciſione 190. numero 7.
Papa nunquam cenſetur per generalem diſpoſitionem clauſulis ampliſſimis conceptam voluiſſe præiudicare loco pio, deciſ. 228. n.1.
Papæ gratia debet interpretari, vt non ſit fruſtratoria, deciſ.125. num. 6.
Papæ gratia interpretari debet, vt minus noceat tertio, quam ſit poſſibile, deciſ.125. n.6.
Papæ gratia perficitur ex ſola ſignatione ſupplicationis, maximè in caſſatione penſionis, deciſ.327. n.1.
Papæ narratiua etiam facta Motu proprio, recipit probationem in contrarium, deciſ.580. n.6.
Paraphernalia bona ſunt diſtincta à dote, nec gaudent priuilegijs dotis, deciſ.72.n.2. Vbi quod non poſſunt pro paraphernis promiſſo mulieri in quantitate percipi aliqui fructus, & num.4.
Paraphernalium bonorum fructus non debentur marito in recompenſationem onerum matrimonij, quando mulier fuit competenter dotata, deciſ.72. n.3.
Paraphernalium bonorum fructus de ſui natura fructiferi non poſſunt per maritum in quoslibet vſus conuerti, deciſione 72. num. 5.
Paria ſunt, non appellare, vel minus legitimè appellare, deciſ. 396.n.3. & deciſ.594.n.1.
Paria ſunt, non facere, vel minus validè facere, deciſ.345.n.3.
Paria ſunt non appellare, vel appellationem non proſequi, deciſ.206. n.5.
Paritio ſufficiens inducitur per præſentationem patientiæ, præcipuè vbi aduerſarius acquiſiuit poſſeſſionem, deciſion.319. num. 1.

Parito Breui, hæc clauſula non continet expenſas, deciſ. 319. num. 2.

Parito iudicato, hæc clauſula dat iuriſdictionem conditionalem, deciſ. 636. n. 1.

Parito iudicato, hæc clauſula præſupponit rem iudicatam, deciſ. 636. n. 1.

Parito iudicato, hæc clauſula in amotis terminis reponendis verificatur ex inſtrumento publico repoſitionis, & fidè expenſarum factarum in ipſis reponendis, deciſ. 550. n. 5.

Parochialis Eccleſiæ poſſeſſio cenſetur probata per exercitium ſpiritualium actuum ad Curatum pertinentium, deciſ. 560. num. 4.

Parochia non poteſt ſtare ſine Eccleſia, deciſ. 228. n. 2.

Parochialis Eccleſia vbi ad alium locum transfertur, deſinit eſſe Parochialis, deciſ. 228. n. 2.

Parochialitas vt dicatur probata, debent probari illius requiſita, deciſ. 228. n. 4.

Parochialis vt dicatur Eccleſia, requiritur reciproca, & viciſſitudinaria neceſſitas miniſtrandi, & recipiendi Sacramenta inter Curatum, & populum, deciſ. 228. n. 4.

Parochialis vt dicatur Eccleſia, requiritur diſtinctio limitum, deciſ. 228. n. 5.

Parochialitas non probatur ex fonte baptiſmali, deciſ. 228. num. 7.

Parochialitas non probatur ex eo, quod Eccleſia habeat cœmeterium, cum etiam Eccleſia Parochialis non curata poſſit illud habere ex conceſſione Epiſcopi, vel ex conſuetudine, deciſ. 228. n. 7.

Parochialitas non probatur ex eo, quod Eccleſia fuerit prouiſa per concurſum, deciſ. 228. n. 9.

Parochialitas Eccleſiæ probatur ex pluribus prouiſionibus de ea factis ab Ordinario tanquam de Parochiali, deciſ. 348. num. 1.

Parochialitatis ſigna ſunt poteſtas fori pœnitentialis, & illius exercitium per Rectorem nomine proprio, locus certis finibus conſtitutus, in quo degit populus, cui per vnicum proprium Curatum Sacramenta adminiſtrantur, & perceptio decimarum iure proprio, deciſ. 368. n. 5.

Parochialitas non excluditur ex eo, quod prouiſi non reſederint, quia id potius ſonat in abuſum, deciſ. 368. n. 5.

Parochialis Eccleſia vbi habet magnum populum poteſt in illius ſuccurſum alia Eccleſia ædificari, deciſion. 204. num. 2.

Parochialis Eccleſiæ cura, quæ eſt de menſa monaſterij, reſidere dicitur penes Abbatem, qui Vicarios præſentat, deciſ. 204. n. 1.

Parochialis Eccleſia, cuius decimæ per monaſterium percipiuntur, dicitur eſſe de menſa monaſterij, deciſ. 153. n. 2.

Parochialis Eccleſiæ vnitæ monaſterio reſidet cura habitu penes monaſterium, exercitium vero curæ penes Vicarium, deciſ. 153. n. 2.

Parochialis Eccleſiæ vnitæ cura non reſidet penes Vicarium, quando ipſe eſt ad nutum amouibilis, deciſ. 153. n. 4.

Parochialis Eccleſiæ ſolum exercitium curæ reſidet penes Vicarium, deciſ. 553. n. 4.

Parochialis omnis Eccleſia dicitur habere curam animarum, ſed non è contra, deciſ. 247. n. 3.

Parochi fides numquid probet infirmitatem coniugum, deciſ. 519. n. 8.

Parocho affirmanti ſe aliquos per verba de præſenti deſponſaſſe iuxta formam, & ſolemnitatem traditam à Concilio Tridentino eſt maximè deferendum, deciſ. 390. n. 3.

Parochianorum, & Rectoris Eccleſiæ confeſſiones, quando præiudicent Eccleſiæ, deciſ. 573. n. 6.

Parochus non poteſt in ſua Parochia prohiberi ab alijs iura Parochialia exercere, & proceſſiones facere, obtenta maximè Ordinarij licentia, deciſ. 536. n. 5.

Parochus habet aſſiſtentiam iuris communis ſuper exactione decimarum intra limites ſuæ Parochiæ, deciſ. 272. n. 1.

Parochus in Regnis Hiſpaniæ non habet fundatam intentionem de iure ſuper decimis, cum Eccleſiæ Cathedrales, Dignitates, & alia beneficia ſint fundata ſuper decimis, & de eis percipiant, deciſ. 239. n. 3.

Parochi fides ad probandum negatiuam ſine iuramento, & citatione non ſufficit, deciſ. 483 n. 2.

Parochus non poteſt præiudicare Eccleſiæ, deciſion. 348. num. 4.

Parochus debet habere librum, in quo deſcribat baptizatos, deciſ. 348. n. 2.

Parochus habet fundatam intentionem de iure communi ſuper decimis ſuæ Parochiæ, vt contrarium aſſerenti incumbat onus probandi, deciſ. 193. n. 5.

Parochus ſuper decimis habet intentionem fundatam de iure intra limites ſuæ Parochiæ, deciſ. 247. num. 1. Vbi etiam quod debet concludenter, & plenè probari terras, in quibus prætendit decimas eſſe intra dictos limites.

Parochi fides probat matrimonium alijs coniecturis adminiculata, deciſ. 341. n. 2.

Pars vna teſtamenti aliam declarat, deciſ. 507. n. 8.

Partium ex conuentione, quæ veniunt, non referuntur ad arbitrium, deciſ. 646. n. 3.

Partis idem iudicium, quod de toto, quia totum de neceſſitate inſert quamlibet ſui partem, deciſ. 97. n. 1.

Partis citatio non eſt neceſſaria in ſubrogatione Auditoris, deciſ. 195. n. 7.

Participatio lucri in ſocietate non impeditur ex caſu fortuito, deciſ. 598. n. 5.

Participium præteriti temporis iunctum verbo præſentis temporis intelligitur ſecundum tempus verbi, deciſion. 733. num. 3.

Participium præteriti denotat actum perfectum, & conſummatum, deciſ. 95. n. 2.

Partitarum multiplicatio præſumitur, quando concurrit identitas ſummæ, & identitas cauſæ, deciſ. 425. n. 5.

Partitæ dicuntur annexæ, quando vna tendit ad extinctionem, vel qualificationem, vel peremptionem alterius, deciſ. 388. num. 2.

Partitæ, tam crediti, quàm debiti, quando ſunt creatæ ſub eodem die, ſignum eſt, vnam venire ad peremptionem alterius, deciſ. 388. n. 2.

Partita illa dicitur approbata, quæ erat tempore ſolidationis computorum, & fuit viſa, & non reprobata, deciſ. 388. n. 3.

Partitæ aliquæ vnius computi, ſeu libri iuſtæ, & reales inducunt præſumptionem, quod aliæ etiam partitæ eiuſdem libri ſint iuſtæ, deciſ. 464. n. 2.

Pater vſufructui, quem habet in bonis filij, non cenſetur renunciaſſe per patientiam, ſeu per alium actum, qui reuocari poſſit, durat enim talis conſenſus quouſque ille actus reuocetur, deciſ. 596. n. 3.

Pater vſufructui, quem habet in bonis filij, non cenſetur renunciaſſe per inſinuationem ab eo factam donationi dicti vſufructus, deciſ. 596. n. 4. & ſeqq.

Pater vſufructui, quem habet in bonis filij, non cenſetur renunciaſſe, niſi fuerit expreſsè renunciatum, præſertim patre exiſtente paupere, deciſ. 596. n. 9.

Pater vſufructui, quem habet in bonis filij, cenſetur renunciaſſe per conſenſum ſubhaſtationi dictorum bonorum ad inſtantiam creditorum filij, ſequuta tamen ſubhaſtatione, aliter ſecus, deciſ. 596. n. 9.

Patris conſilium pro filijs præſumitur bonum, deciſ. 480. num. 5.

Pater alere tenetur filios etiam quomodolibet illegitimos, & deſcendentes ab eis, deciſ. 224. num. 5. Vbi etiam quod iſtud onus tranſit ad hæredes.

Pater non tenetur filium alere, quando aliunde filius habet vnde ſe alat, & quomodo hoc intelligatur, deciſ. 224. num. 5. & ſeq.

Pater loquendo non poteſt filijs præiudicare, deciſ. 687. num. 21.

Patris tacita approbatio, quia non contradixit in vita, nocet filijs, deciſ. 662. n. 9.

Pater venit appellatione conſanguineorum, deciſ. 385. n. 3.

Pater diſponendo in teſtamento ad fauorem filiæ, videtur à ſtatutaria excluſione receſſiſſe, deciſ. 408. n. 3.

Pater ad proprium ſuimet commodum non poteſt authorizare perſonam filij, deciſ. 218. n. 7.

Pater, vel mater tranſiens ad ſecundas nuptias liberè omnia ſibi pertinenta ex ſucceſſione filiorum primi matrimonij, lucratur, vbi filij ipſi matri, vel patri præcedunt, deciſ. 653. num. 2. & 3. Vbi adducitur ratio.

Patris puritas neceſſariò concludit puritatem filij, deciſ. 335. num. 2.

Patris perſona non dicitur diuerſa à perſona filij, deciſ. 335. num. 3.

Pater, & filius ſunt vna, & eadem perſona, deciſ. 335. n. 3.

Pater quoad filium legitimatum cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, habet bona libera, & liberè poteſt teſtari, deciſ. 98. n. 7.

Patris conſenſus requiſitus, vt ad hoc filiusfamilias in iudicio ſtare poſſit, ſufficit, quod interueniat ante iudicium, deciſ. 58. n. 2.

Pater ſi conſentiat filio impetranti non eſt neceſſe, quod eidem conſentiat ſuper impetratione litiganti, deciſ. 55. num. 2.

Pater cenſetur conſentire filio ſtanti in iudicio, dum conſentit

filio conſtituenti procuratorem ad illam cauſam, deciſ. 51. num. 3.

Patris conſenſus ad auctorizandam perſonam filij in iudicio habetur probetur pro præſtito, quando filius, qui ſuſtinet partes rei, ſæpiùs inſtetit pro illo habendo, deciſ. 53. n. 3.

Pater non habet vſumfructum in bonis filij, in quibus habet conſortium proprietatis, deciſ. 773. n. 14.

Pater, ſeu mater tranſiens ad ſecunda vota, cenſetur mutaſſe affectionem erga filios prioris matrimonij, deciſion. 723. num. 17.

Patientia præſtita ſufficit, quando ſententia indefinitè loquitur iubendo aliquid fieri, deciſ. 550. n. 4.

Patientia, & ſcientia in incorporalibus æquipollent, deciſ. 174. num. 4.

Patria poteſtas non tollit defectum ætatis, deciſion. 385. num. 2.

Patroni non poſſunt durante lite inter duos præſentatos alium tertium præſentare ſine vitio attentati, deciſion. 504. num. 2.

Patronus ſi ſit negligens in effectuatione Iuriſpatronatus ſibi reſeruati, poſtquam fructus in tertia parte auxerit, non poteſt amplius illum effectuare, deciſ. 46. n. 3.

Patronus non poteſt præſentare ad beneficium vacaturum, deciſ. 561. n. 1. Vbi limita.

Patronus poteſt in limine erectionis Iuriſpatronatus apponere conditiones etiam contra Ius, deciſ. 561. n. 1. Secus poſtquam beneficium eſt erectum, quia nec etiam de conſenſu Epiſcopi poteſt, n. 2.

Patronus præſentans ſcienter indignum, non poteſt alium præſentare, deciſ. 566. n. 5.

Patronus non poteſt concedere facultatem præſentandi antequam beneficium vacet, deciſ. 257. n. 2. Vbi quod iuramentum nihil operatur, n. 3. Quod nec etiam per viam donationis iuris præſentandi. Fallit, quando conſtituitur generaliter procurator ex iuſta cauſa abſentiæ, n. 4. Licet id non firmetur totaliter.

Patronus ad inopiam vergentibus Eccleſia ſuccurrere tenetur, deciſ. 454. n. 1.

Patrono pauperi Eccleſia dare debet alimenta, ſi ſupereſt vltra id, quod neceſſarium eſt ad Dei cultum, & miniſtrorum alimenta, deciſ. 454. n. 2.

Patronus ali debet ab Eccleſia, ſi non habet alias, vndè poſſit ali, deciſ. 454. n. 3.

Patroni vnius poſſeſſio non præſeruatur per præſentationes compatroni, quando patronus nullam vnquam habuit poſſeſſionem, quæ poſſet præſeruari, deciſ. 181. n. 3.

Patronus non poteſt poſt quatuor menſes præſentare, deciſ. 10. n. 6. Vbi quod dictum tempus currit à die ſcientiæ.

Patronus præſentans ſcienter indignum, priuatur poteſtate iterum præſentandi pro illa vice, deciſ. 216. n. 6.

Patronus non poteſt lite pendente ſuper titulo beneficij præſentare, deciſ. 216. num. 7. Amplia, quod non poſſit etiam cumulando collitigantem præſentare, quando per illam præſentationem datur occaſio litigandi, & aperitur via, ne lis finiatur, n. 7.

Patroni quaſi poſſeſſio præſeruatur per aliorum conſenſum, & nominationem, deciſ. 174. n. 7.

Patronus per negligentiam in aliquibus præſentationibus non præiudicat ſibi in alijs, deciſ. 274. n. 4.

Patroni vnius poſſeſſio præſeruatur per præſentationem aliorum compatronorum, deciſ. 274. n. 4.

Patronus per præſentationes à ſe ſolo factas non præſcribit Iuſpatronatus aduerſus alios compatronos, niſi expreſsè appareat, quod habuerit animum ipſos priuandi, deciſ. 274. numer. 5. Vbi quod requiritur etiam ſcientia talis animi compatronis.

Patronus poteſt præſentare etiam poſt mandatum datum ad præſentandum, deciſ. 274. n. 9.

Patroni ſcientia in collatione facta ab Ordinario præſumitur ſi per triginta annos non contradixit, deciſ. 435. n. 1.

Paupertas mulieris, ad effectum vt debeat dotari ab auo materno diuite, probantur per communem reputationem, deciſ. 233. n. 2. in fine.

Paupertas an ſit plenè probata multum arbitrio iudicis tribuitur, deciſ. 233. n. 6.

Paupertas de ſtylo Rotæ probatur ex communi reputatione, deciſ. 532. n. 2.

Paupertatis probatio in genere eſt arbitraria, deciſ. 532. num. 2.

Paupertatis probatio non eſt arbitraria, quando eſt reſpectu certi effectus, deciſ. 532. n. 2.

Pauper poteſt eſſe quis, & nihilominus ſoluere expenſas litis, deciſ. 532. n. 3.

Paupertas ad certum effectum non dicitur ſufficienter probata, quando quis poteſt aliquid operando lucrari, deciſ. 532. num. 4.

Pauperi litiganti, & danti ſummam de bono iure debentur alimenta, deciſ. 470. n. 5.

Pauper non dicitur filius artificis induſtrij, cui pater poteſt alimenta ſubminiſtrare, deciſ. 470. n. 5.

Paupertatis exceptio filio artificis non admittitur, cum ei non ſit indecorum proprijs manibus laborare, vt poſſit ſeipſum in totum alere, deciſ. 470. n. 5.

Pauper non tenetur dare alimenta alteri pauperi litiganti, deciſ. 470. n. 7.

Paupertatis probatio vnde deſumatur, deciſ. 748. n. 4.

Paupertas eſt multum conſiderabilis ad effectum, vt fructus ſtante arbitrio debeant reſeruari in fine litis, deciſ. 363. num. 3.

Pecuniam numeratam fuiſſe probatur per atteſtationem Notarij, ſic in ſui præſentia fuiſſe numeratam, & traditam, deciſ. 219. n. 2.

Pecuniæ numeratio probata cenſetur, quando Notarius aſſerit illam fuiſſe actualiter ſolutam, & exburſatam, deciſ. 404. num. 1.

Pecuniæ connumerantur inter bona mobilia, deciſion. 410. num. 3.

Pecunias mercatori dare ad eas trafficandum in cambijs licitum eſt, deciſ. 304. n. 2.

Pecunias mercatori dare vt eas retineat in cambijs licitis, & realibus, non eſt vſura, deciſ. 456. n. 1.

Pecuniarum periculum poteſt mercator in ſe ſuſcipere, ſibi ad trafficandum in cambijs datarum, niſi ex alio capite hoc pactum reddatur illicitum, deciſ. 456. n. 2.

Pecunias mercatori dare, vt eas retineat in cambijs licitis, & realibus, quis nam contractus ſit, deciſ. 456. n. 3. & 4.

Pecunia redacta ex fundo dotali quoad reſtitutionem ſuccedit in locum fundi dotalis, licet non ſuccedat quoad tempus reſtitutionis, deciſ. 130. n. 4.

Pecunia ſterilis eſt, & nullos parit fructus, deciſ. 72. n. 5.

Pendentia litis inducitur per monitorium, ſicut per citationem, deciſ. 685. n. 2.

Pendentia, ſeu præuentio litis non inducitur per citationem, ſeu monitorium nulliter exequutiuum, imò totus proceſſus corruit, deciſ. 685. n. 4.

Pendentia litis non inducitur per ſolam obligationem libelli citatione non ſubſequuta, deciſ. 685. n. 5.

Pendente termino ad appellandum exequutio facta reuocanda eſt, deciſ. 391. n. 1.

Penſionarius dicitur habere fundatam intentionem ſuper reſeruatione, quando reſeruatio fuit facta de conſenſu poſſeſſoris, deciſ. 602. n. 2.

Penſionarius non poteſt conſtitui in quaſi poſſeſſione exigendi contra tertium ab eo, qui non habet titulum beneficij, deciſ. 690. n. 3.

Penſionarius ad inſtantiam ſucceſſoris tenetur probare, vel poſſeſſionem, vel bonum ius illius, qui penſioni conſenſit, &c. deciſ. 57. n. 4.

Penſionario pro penſione contra titularem competit actio perſonalis, deciſ. 176. n. 3.

Penſionarius habet electionem, quem conuenire velit, an penſionarius? an vero qui fructus percipit? deciſ. 176. n. 3.

Penſionarius, quando penſio eſt impoſita ſuper diſtributionibus quotidianis, & Canonicus fuit ſuſpenſus, duplicem habet viam, vel dirigendo actiones contra Canonicum ſuſpenſum, vel contra Capitulum, quod diſtributiones percipit, deciſ. 133. num. 3.

Penſionis ſolutio retardari non poteſt ſtantibus literis Apoſtolicis reſeruationis penſionis, & conſenſu per Titularem præſtito cum Camerali obligatione, deciſ. 519. n. 1.

Penſionis reſeruationis gratia non indiget iuſtificatione, quando adeſt conſenſus Titularis quando gratia non eſt conditionalis, deciſ. 519. n. 2. & 3. & ſeq. Vbi etiam quando gratia dicatur conditionalis.

Penſionis reſeruationis gratia, quando dicatur conditionalis; ita quod iuſtificari debeat, deciſ. 519. n. 3. & ſeqq.

Penſionis reſeruationis gratia, quando dicatur conditionalis, deciſ. 519. n. 4.

Penſio aſſignata alicui propter vitæ, ac morum honeſtatem, aliaque laudabilia ſi talia vita, & morum honeſtas non probetur, reſeruatio dicitur nulla, & ſubreptitia, deciſ. 549. n. 5.

Penſionis infantes ſunt etiam capaces, & ideò in reſeruatione non eſt neceſſaria expreſſio infantilis ætatis, deciſ. 549. num. 6.

Penſionem aſſignandi facultas data alicui, & reſtricta ad certas perſonas, non extenditur ad alias perſonas, deciſ. 549. n. 7.

Penſione reſeruata ſub conditione, dummodo non excedat medietatem fructuum, conditio præſumitur iuſtificata per exactionem triginta annorum, deciſ. 164. n.4.

Penſionis ſolutionis retardatio fieri non debet, quando penſio fuit confirmata auctoritate Apoſtolica, nec iſto caſu eſt locus arbitrio, deciſ. 387. n.1.

Penſionem exigendi quaſi poſſeſſio probatur per inſtrumentum ſolutionis illius, deciſ. 387. n.2.

Penſio non expirat per contractum matrimonij quando ille fuit reſeruata alicui, non tanquam Clerico, ſed tanquam benemerito pro ſeruitijs præſtitis, deciſ. 387. n.3.

Penſionis ſolutio non retardatur in iudicio exequutiuo per exceptionem requirentem altiorem indaginem, deciſ. 387. num. 4.

Penſionis non ſoluendæ quaſi poſſeſſio non præſcribitur lapſu decem annorum, niſi probetur illam fuiſſe denegatam, & denegationi penſionarium acquieuiſſe, deciſion. 404. num. 7.

Penſionis gratia facta à translatario cum deſignatione loci, ac terminorum exprimendorum in literis expediendis pro priori gratia, ſuſtinetur, licet illæ non fuerint expeditæ, deciſ. 656. num. 6.

Penſionem Monacho, & cuiuis Regulari Papa reſeruare poteſt, & cum Equite Hieroſolymitano, expreſſa ſibi eius conditione, eo ipſo, quod reſeruat, diſpenſare cenſetur, deciſ. 656. num. 7.

Penſiones exigendi quaſi poſſeſſio cenſetur probata per quietantias, & confeſſiones de recepto adminiculatas, & facta per manus Notarij, deciſ. 591. n.2.

Penſionis ſolutio retardari non poteſt, donec non conſtet de non iure illius, qui reſeruationi penſionis conſenſit, deciſ. 666. num. 1.

Penſionis reſeruatio non valet, quando eſt facta ſuper beneficio grauato de aliqua penſione, non facta mentione illius alterius penſionis, qua beneficium grauatum eſt, deciſ. 666. num. 2. Declara, vt n.3.

Penſionis reſeruationis literæ habent exequutionem paratam, quando ſunt iuſtificatæ, & quando quis eſt in poſſeſſione exigendi, etiam contra anteceſſorem, deciſ. 567. n. 1. Vbi quod non poſſunt dici iuſtificatæ, quando eius validitas eſt turbida.

Penſio translata reſpectu ſubſtantiæ penſionis non dicitur noua, ſed antiqua, deciſ. 733. n.1.

Penſiones transferendi facultas eſt odioſa, & ſtrictè intelligenda, deciſ. 733. n.2.

Penſiones transferendi facultas nunc, & pro tempore reſeruatas, comprehendit omnes penſiones ante translationem, quamuis facultatem reſeruatas, deciſ. 733. n.4.

Penſionem transferendi facultas conceſſa Theſaurario, reſtringitur ad penſiones reſeruatas durante illius officio, deciſ. 733. num. 5. Dic procedere quando facultas fuit conceſſa non ſolum intuitu perſonæ, & officij contemplatione, ſed loquitur de reſeruatis, & reſeruandis Theſaurario pro tempore exiſtenti, quæ verba exponuntur pro tempore, quatenus foret Theſaurarius, n.6.

Penſionis translatio exceſſiua, an ſuſtineatur in permiſſa, vide hinc inde, deciſ. 733. n.10.

Penſionis translatio pro ſumma permiſſa non vitiatur ex eo, quod in eadem translatione fuerit declaratum, Titulares teneri ad ſoluendum terminos decurſos, quia id eſt ſeparabile, ac diuerſum ab ipſa translatione, deciſ. 733. n.10.

Penſio reſeruata nulla facta mentione primæ penſionis reſeruatæ ſuper eodem beneficio nulla eſt, deciſ. 799. num. 1. & 2. Vbi maxime quando prima penſio capit medietatem fructuum.

Penſio ſecunda vt annulletur ob non expreſſionem primæ, debet conſtare de validitate primæ, deciſ. 799. num. 3. Vbi quod non requiritur probatio ita exacta, quia de illa agitur incidenter, & num. 4. Vbi quod ſufficit probatio oriens ex literis reſeruationis cum ſubſequuta quaſi poſſeſſione exigendi.

Penſio non debet ſolui per eum, qui nec titulum habuit, nec fructus percepit, deciſ. 355. n.2.

Penſio non debet ſolui per eum, qui non eſt ſucceſſor, nec iuris, nec poſſeſſionis, deciſ. 355. n.3.

Penſionis reſeruatio, vbi eſt pura, ſi titularis, qui reſeruationi conſenſit, de nullitate illius, onus probandi nullitatem incumbit Titulari, & non penſionario, deciſ. 23. n.1.

Penſionis literæ non ſunt iuſtificandæ, quando agitur contra eum, qui reſeruationi conſenſit, illiuſque fideiuſſores, deciſ. 23. n. 1.

Penſio debet ſolui per Titularem, eiuſque fideiuſſores etiam poſt beneficij reſignationem, quando in reſeruatione, cui ipſe Titularis conſenſit, adeſt clauſula quod Titularis non poſſit beneficia reſignare, niſi prouiſus ſimilem obligationem fecerit, alias &c. deciſ. 23. num. 2. & 3. Vbi quod in hoc caſu non applicantur, quæ dicuntur de clauſula, habita vel non habita.

Penſio annullatur ob exactionem factam ante expeditionem literarum, vbi in reſeruatione adeſt decretum, deciſ. 270. num. 1.

Penſio eſt onus reale cohærens beneficio, deciſ. 351. n.1.

Penſio debet ſolui per ſucceſſorem in beneficio non ſolum in futurum, ſed etiam in præteritum pro terminis decurſis ante ſuam prouiſionem, deciſ. 351. num. 1. Dic abſque difficultate procedere, vbi conſtat de diligentijs factis à penſionario pro exactione contra prædeceſſorem, n.1. & 2. Vbi ex quibus probentur diligentiæ.

Penſionis literæ reſeruatoriæ habent exequutionem paratam, vbi agitur contra eum, qui conſenſit reſeruationi, vel vbi conſtat de quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, deciſ. 599. num. 1. & 2. Vbi ſecus quando de prædictis non conſtat.

Penſio vacat per promotionem ad Epiſcopatum, deciſ. 143. num. 1.

Penſio non poteſt transferri abſque ſpeciali facultate transferendi, etiamſi in reſeruatione fuerit conceſſa retentio etiam in caſu promotionis ad Epiſcopatum, deciſ. 143. n.1.

Penſiones transferendi facultas vt odioſa eſt digna ſpeciali nota, deciſ. 143. n.1.

Penſio eſt onus reale, & ſequitur quemcunque, qui fructus percipit, deciſ. 291. n.2. Vbi de ſequeſtratario, Oeconomo, Camera & Capitulo.

Penſionis reſeruationis literæ vt exequutioni demandentur requiritur illarum iuſtificatio, vel quod conſtet de poſſeſſione exigendi penſionem, deciſ. 57. n.2. & 5. ac per tot. Vbi declaratur, deciſ. contraria.

Penſionis reſeruationi conſenſus præſtitus per reſignantem ſuffragatur contra reſignatarium, deciſ. 57. n.3.

Penſio debet ſolui etiam per eum, qui non percipit diſtributiones quotidianas, quando eſt reſeruata, non ſolum ſuper diſtributionibus quotidianis, ſed etiam ſuper fructibus, deciſ. 376. n. 1.

Penſio eſt onus reale, & penſionarius poteſt agere contra quemlibet, qui fructus percipit, deciſ. 176. n.3.

Penſio poteſt per Epiſcopum ex iuſta cauſa reſeruari, deciſ. 166. num. 5. Vbi iuſta cauſa eſt, ſi reſeruatur conſanguineo, & vt commodius literis incumbere poſſit, n.5.

Penſionum ſolutiones ſæpiùs anticipatæ fiunt, deciſ. 166. num. 8.

Penſio impoſita ſuper Canonicatu, dum Canonicus fuit ſuſpenſus, debet ſolui per Capitulum vbicunque portio Canonici ſuſpenſi ſpectat ad Capitulum per ius accreſcendi, ſecus vero ſi portio ſpectet ad Capitulum per ius non decreſcendi, deciſ. 133. n.1.

Penſio impoſita ſuper diſtributionibus quotidianis debet ſolui, non ſolum de diſtributionibus quotidianis, quæ percipiuntur a Canonico poſt præſtitum ſeruitium, ſed etiam de ijs, quas Canonicus reſidendo, & inſeruiendo, acquiſiuiſſet, deciſ. 133. num. 2.

Penſiones Eccleſiaſticæ, & beneficia non amittuntur ob ſola ſponſalia de futuro, deciſ. 772. n.2.

Penſiones numquid in Dataria reſeruari ſoleant, quandoque non in pecunia, ſed in quota fructuum, deciſ. 293. n.3.

Penſionis caſſatio non requirit expeditionem literarum, ſed ſola ſignatura ſufficit, deciſ. 327. n.1.

Penſio rei locatæ ſuccedit loco fructuum, deciſ. 178. n.1.

Penſio vt ſit reducibilis ad minorem quantitatem, vel vt declaretur nulla propter reſeruationem, & expreſſionem maioris quantitatis, ad quem ſpectet onus probandi penſionario, vel Titulari, deciſ. 186. n.1. Vbi remiſſiuè.

Penſio reſeruata reſignanti cum clauſula non alias, aliter nec alio modo, non eſt reducibilis ad minorem quantitatem, quia deficit reſignantis conſenſus, & reſignans poteſt regredi ad beneficium reſignatum, deciſ. 186. n.2.

Penſionem poteſt obtinere Religioſus ad nutum ſuperioris amouibilem, non obſtante voto paupertatis, deciſ. 302. num. 1.

Penſio non poteſt per Ordinarium abſque cauſa reſeruari, deciſ. 302. n. 3. Vbi pro iuſta cauſa conſideratur, ſi penſio fuerit reſeruata ſuper beneficio regulari alteri Religioſo pro indumentis, & alijs neceſſarijs, quibus alias Religio grauanda eſſet. Fallit in penſione reſeruata ſuper beneficio regulari, & ad nutum amouibili, n. 3.

Penſionem exigendi quaſi poſſeſſio à reſeruatario fructuum habente facultatem percipiendi propria auctoritate fru-

ctus

ctus ſuffragatur etiam contra prælatum ſucceſſorem, deciſ. 508. n. 3. Amplia, vt n. 5.
Penſio imponitur ſuper fructibus, deciſ. 508. n. 3.
Penſionem exigendi quaſi poſſeſſio à Syndico vſuſructuario adminiſtratore, & ſimili non nocet Prælato ſucceſſori, deciſ. 508. n. 4.
Periculum mutui eſt debitoris, & tantundem in genere reſtituere tenetur, deciſ. 502. n. 7.
Peritis diſcordantibus ſuper quantitate, & taxatione melioramentorum quid faciendum, deciſ. 356. n. 4.
Periti ſunt loco arbitrorum, & debent partes monere, & ab eis informationem capere, deciſ. 554. n. 2.
Peritus in diſcordia duorum electus, ſi diſcordat ab ambobus, deueniendum eſt ad electionem aliorum peritorum, deciſ. 554. num. 3.
Peritis duobus concordantibus magis creditur, quàm tertio diſcordanti, deciſ. 554. n. 4.
Periti relatio erronea debet rettactari, deciſ. 554. n. 4.
Periti fides per ipſum ſubſcripta, & poſtea per eum cum iuramento recognita, facit fidem, deciſ. 353. n. 2.
Perito in arte creditur, dum atteſtatur de pertinentibus ad ſuum officium, deciſ. 353. n. 2.
Periti referre debent in actis, & cum iuramento, deciſ. 620. num. 4.
Periuro teſti credendum non eſt, deciſ. 3. n. 2.
Periurus quis non cenſetur, niſi probetur, deciſ. 558. n. 6.
Periurus à limine iudicij repellendus eſt, deciſ. 5. n. 5.
Permiſſum ad tempus facit poſt tempus eſſe prohibitum, & è contra, deciſ. 475. n. 1.
Permutatio eſt licita ad effectum excludendi vicinum, vel alium, deciſ. 413. n. 2.
Permutans beneficium amittit omne ius, quod habebat ſuper beneficio permutato, deciſ. 383. n. 2.
Permutatio eſt ſimilis emptioni, deciſ. 96. n. 1.
Perpetuum præſumitur beneficium Eccleſiaſticum, ſi ex antiqua conſuetudine ab immemorabili tempore vacare ſolet, & conferri, deciſ. 25. n. 4. Declara, vt n. 5.
Perpetuum beneficium Eccleſiaſticum non dicitur, niſi conſtet, quod in perpetuum conferri ſoleat, deciſ. 25. n. 6.
Perſeuerantia in actu contra voluntatem teſtatoris inducit de nouo contrauentionem, deciſ. 281. n. 3.
Perſeuerantia inducit indicium præcedentis animi, deciſ. 281. num. 3.
Perſona loquentis ſemper intelligitur excepta in generali ſermone, deciſ. 450. n. 3.
Perſona, non autem dignitas, vel officium contemplata cenſetur, vbi in diſpoſitiua concedens dixerit verba in perſonam, non autem in dignitatem, vel officium, deciſ. 733. n. 7.
Perſona, & non officium contemplata cenſetur, quando diſponens primo perſonam expreſſit: Nam poſtea aliæ expreſſiones cenſentur additæ demonſtrationis gratia, deciſ. 733. num. 7. Vbi maximè quando patet perſonam principaliter officium ampliatiuè conſideratum.
Perſonæ inſtitutæ qualitas multum operatur, vt intelligatur mutata voluntas, deciſ. 721. n. 9.
Perſona electa ad declarandum aliquam qualitatem contractus, non declarante non receditur à contractu, ſed recurritur ad iudicem, deciſ. 462. n. 4.
Perſonam duplicem repræſentare quis poteſt, videlicet, mandatarij, & creditoris, deciſ. 379. n. 2. Vbi de eo, qui accepit pecunias ad cambium a ſeipſo.
Perſona loquentis ſemper intelligitur excepta in generali ſermone, deciſ. 758. n. 2.
Perſona dicitur incerta, quando plures eodem nomine vocantur, deciſ. 277. n. 4.
Perſonæ identitas probatur per indicia, & coniecturas, deciſ. 277. n. 5.
Perſona patris non dicitur diuerſa à perſona filij, deciſ. 335. num. 3.
Perſonæ legitimantur per citationem, & approbationem, deciſ. 512. n. 8.
Perſonali actione in aliquem translata, intelligitur ad illum translatum pignus generale, vel ſpeciale, deciſion. 168. num. 2.
Perſona loquentis non cenſetur comprehenſa in generali ſermone, deciſ. 29. n. 3. Declara primo, vt non procedat, quando aliud ſuadet identitas rationis, num. 3. Declara ſecundo id procedere, quando verba loquentis continent aliquod odioſum, ſeu aliquod onus, quia non cenſetur in dubio velle ſibi quem præiudicare, n. 3.
Pertinacia in contrauentione voluntatis teſtatoris inducit nouum contemptum, & nouam contrauentionem, deciſ. 364. num. 5.
Pertinentiarum appellatione veniunt etiam fructus, deciſ. 1. num. 52.
Pertinere, hoc verbum eſt latiſſimum, & aptum comprehendere, tam petitorium, quàm poſſeſſorium, deciſ. 455. num. 2. in fine.
Petitio Apoſtolorum eſt de ſubſtantia appellationis, deciſ. 396. num. 3.
Petitionis hæreditatis vniuerſale iudicium comprehendit etiam fructus, deciſ. 528. n. 8. Fallit, quando poſſeſſor fuit bonæ fidei, quia facit fructus ſuos, n. 8.
Petitio, ſeu æſtimatio legitimæ debet fieri mortuo patre, non eo viuente, deciſ. 195. n. 3.
Petitorium quibus verbis cenſetur in commiſſione deductum, & intentatum, deciſ. 455. n. 2.
Petitorij cumulatio non admittitur in remedio redintegrandæ, etiamſi petitorium per viam exceptionis deducatur, deciſ. 542. num. 1.
Petitorij cumulatio ſolet per Rotam admitti ſtante turbiditate poſſeſſorij, deciſ. 542. num. 2. Quod intellige procedere, quando non eſt clara poſſeſſio actoris, vel Rota contra ſpolium inclinat, n. 2.
Petitorij ſuſpenſio non habet locum in poſſeſſorio retinendæ ad effectum nullitatis, deciſ. 743. n. 2.
Petitorij cum poſſeſſorio cumulatio de iure non debet admitti, deciſ. 698. n. 1.
Petitorij cum poſſeſſorio cumulatio in iudicio manutentionis non admittitur, deciſ. 698. n. 2.
Petitorij cum poſſeſſorio cumulatio non admittitur, vbi poſſeſſio eſt clara, nec aliqua ſubeſt cauſa, deciſ. 698. n. 2.
Petitorij ſuſpenſio cenſetur reuocata per ſeruationem terminorum in petitorio, deciſ. 95. n. 4.
Petitorio ſuſpenſo non eſt agendum de defectu tituli, deciſ. 85. num. 52.
Pia cauſa in primo teſtamento inſtituta non deſinit eſſe heres, niſi in ſecundo teſtamento fiat mentio de pia cauſa, deciſ. 721. num. 4.
Piam cauſam liberis æquiparari in iure non reperitur, deciſ. 721. num. 5.
Pignus dicitur eſſe in poteſtate debitoris, non autem creditoris illud recipientis, deciſ. 672. n. 4.
Pignoris fructus non ſpectant ad creditorem, ſed cum ſorte principali computantur, deciſ. 672. n. 4.
Pignus non præſcribitur de iure Canonico, nec de iure ciuili data ſcientia, quod ſit verè pignus, deciſ. 672. n. 6.
Pignorum deliberatio in exequutione captorum ſolet fieri pro viliori pretio, deciſ. 447. n. 3.
Pignus poteſt vendi, & ſubhaſtari vbicunque extraneo poſſeſſori, à quo fuit pignus per anteriorem creditorem abdicatum, fuit aſſignatus congruus terminus, infrà quem poſſit, ſi velit, rem ſibi euictam liberare, ſoluta pecunia anteriori, qui illam euicit, ſi intra dictum terminum pecuniæ non fuerit ſoluta, deciſ. 759. n. 2. Contrarium vero, quia dicta opinio eſt contraria concluſioni iuris, quod debitor poſſit etiam inuito creditore pignus vendere, n. 3. & 5.
Pignoratæ rei alienatio facta per debitorem valet, & tenet, nec dicitur contra legem, deciſ. 759. n. 3.
Pignus conſignatum marito in dotem ab eo retinetur, donec ei dos reſtituatur, deciſ. 168. n. 2.
Pignoris fructus conſignati ſecundo viro ei acquiruntur, & in ſortem non reputantur, deciſ. 168. n. 2.
Pignus conuentionale poſſidetur per creditorem, deciſ. 131. num. 5.
Pignoris fructus computantur in ſortem, deciſ. 725. n. 50.
Pij Quinti Bulla de forma creandi cenſus declarata, deciſ. 175. num. 2.
Pij Quinti conſtitutio ſuper confidentiis habet locum contra eos, qui negotium confidentiæ tractarunt, non autem contra tertium, qui illud crimen non commiſit, deciſ. 166. n. 2.
Pij Quinti Conſtitutio ſuper confidentijs non habet locum, vbi penſio fuit reſeruata ex iuſta cauſa, & pro certa perſona, deciſ. 166. n. 6.
Pleno iure, hæc verba ſignificant ſine diminutione, deciſ. 182. num. 2.
Plenum ius, hæc verba ſunt latiſſima, & ſignificant ius ſine aliqua diminutione, deciſ. 305. n. 4.
Pluralitas titulorum datur in beneficialibus, deciſion. 489. num. 4.
Pluralitas ſcripturarum non præſumitur, deciſ. 628. n. 6.
Pluralitas non præſumitur, deciſ. 180. n. 2.
Pluralitas debitorum non præſumitur, deciſ. 292. n. 2.
Plus valet, quod vere agitur, quam quod mente concipitur deciſ. 615. n. 5.

Pœna priuationis nunquam venit imponenda, niſi in caſibus à iure expreſſis, deciſ. 489. n. 2. in fin.

Pœna caducitatis ob contrauentionem voluntatis teſtatoris mutua contrauentione compenſatur, deciſ. 389. n. 9.

Pœnæ ſolutio liberat à contrauentione, deciſ. 660. n. 3.

Pœnæ quantitas arguit, de quo diſpoſitio loquatur, deciſ. 225. num. 1.

Pœna caducitatis in locatione ad longum tempus, vel cenſu nunquam habet locum, niſi id expreſsè ſit actum, deciſ. 544. num. 3.

Pœna excuſatur ex qualibet cauſa, quamuis facta, iniuſta, ſeu beſtiali, deciſ. 268. n. 3.

Pœnitentiatus ſi peracta pœnitentia fuerit reſtitutus ad famam, pro non pœnitentiato haberi debet, deciſ. 21. n. 2.

Pontificis auctoritas in quolibet iuramento exceptuata cenſetur, deciſ. 375. n. 12.

Pontifex matrimonium inter conſanguineos de iure poſitiuo nullum poteſt diſpenſando verum, & validum reddere, prout ex tunc, ac ſi diſpenſatio illud præceſſiſſet, deciſ. 687. num. 8. Vbi etiam quod prolem ſuſceptam ante diſpenſationem poteſt legitimare, ac ſi ab initio legitimata fuiſſet.

Portionarij non dicuntur de Capitulo, nec in illo habent vocem, deciſ. 397. num. 1. Declara quod de conſuetudine, ſeu alio iure ſpeciali Portionarij poſſunt ingredi Capitulum, & habere vocem in aliquibus actibus, n. 2.

Portionarios eſſe de Capitulo, & habere vocem in Capitulo, probatur ex intereſſentia, & voce data in quampluribus actibus Capitularibus, deciſ. 397. n. 2.

Portionarij poſſunt eligi in Coniudices, quando ſunt de Capitulo, deciſ. 708. n. 1.

Portionarij non dicuntur de Capitulo, deciſ. 708. n. 2. Vbi niſi de ſtatuto, vel conſuetudine contrarium caueatur, & num. 3. Idem dicitur de Decano, & dignitatibus.

Portionarij dicuntur de Capitulo, quando probatur fuiſſe per Canonicos admiſſos actiuè, & paſſiuè ad quam plures actus, qui ſolis Capitularibus competunt, deciſ. 708. n. 5.

Portionarij non dicuntur de Capitulo ex eo, quod in quibuſdam, vel in omnibus actibus habeant votum in Capitulo, deciſ. 708. num. 5. Niſi tamen adſit ſtatutum, vel conſuetudo, quod ipſi ſint de Capitulo, n. 6.

Portio congrua dicitur illa, quæ clerico recipienti, c. Odoardus, fuit aſſignata de conſenſu maioris partis creditorum, deciſ. 645. n. 3.

Poſiti in conditione ex ſtatuto Vrbis cenſentur vocati, deciſ. 424. num. 1. & 2. Vbi maximè concurrentibus coniecturis, quarum plures ibi recenſentur.

Poſiti in conditione, quando ſunt vocati, cenſentur vocati iure proprio, non autem iure tranſmiſſionis, nec attenditur, an ij, qui eos præcedebant, deceſſerint ante grauatum, deciſ. 454. num. 4.

Poſitio, ſeu articulus non dicitur confeſſata, quando reſpondens refert ſe ad inſtrumentum, & in inſtrumento non reperitur, deciſ. 158. n. 4.

Ponens dicitur fateri ea, quæ ſunt in poſitionibus narrata, deciſ. 227. n. 2.

Poſitiones non deſinunt eſſe poſitiones, licet appellentur articuli, quando fuerunt habitæ in iudicio pro poſitionibus, deciſ. 227. n. 2.

Poſitiones non ſunt admittendæ, vbi non conſtat de ſpeciali mandato illius, qui eas in actis dat, & alias reus reſpondere non cogitur, deciſ. 779. n. 1.

Poſitionis effectus eſt, vt is, qui ponit, quod ponit, confiteri dicatur, deciſ. 779. n. 1.

Poſitionum effectus, vt ponens releuetur per confeſſionem, & reſponſionem aduerſarij ab onere probandi, deciſ. 779. n. 5. Vbi quod confeſſio debet eſſe de veritate, non autem de credulitate.

Poſitiones ſunt dandæ ab ipſiſmet principalibus, vel procurator debet habere mandatum indiuiduum ad ſic ponendum, deciſ. 779. n. 3. Amplia, idem eſſe in reſponſione ad poſitiones, n. 5. Amplia ſecundo, quod non ſufficiat mandatum ſpeciale ad ponendum, ſed debet eſſe indiuiduum ad certas poſitiones, n. 4. & 5. Vbi ponitur ratio.

Poſitionibus criminoſis pars reſpondere non tenetur, deciſ. 377. num. 6.

Poſſeſſio percipiendi fructus in antiquis probatur per publicam vocem, & famam, deciſ. 223. n. 6. & 7.

Poſſeſſio de præterito præſumitur continuata in futurum, niſi probetur interrupta, deciſ. 223. n. 7.

Poſſidere vnum prædium duo poſſunt, vnus; ſcilicet, reſpectu certorum fructuum, & alius reſpectu arbitrium fructuum, deciſ. 223. n. 12.

Poſſeſſio ad quam fit ſubrogatio, quomodo probari debeat, ad hoc vt locus ſit immiſſioni ad fauorem gratioſè ſubrogati, deciſ. 509. n. 4.

Poſsidere beneficium non dicitur quis ex eo, quod acceperit poſſeſſionem domus dicti beneficij, niſi etiam Eccleſiæ poſſeſſionem acceperit, deciſ. 634. n. 3.

Poſseſsio data à iudice expulſo alio poſseſſore valida eſt, quando ipſe iudex iuridicè proceſſit, deciſ. 557. n. 2.

Poſsidere vno, & eodem tempore duo non poſſunt, deciſ. 531. num. 3.

Poſſeſſio præſumitur iuſta, deciſ. 652. n. 6.

Poſſeſſionem beneficij propria auctoritate occupans, dicitur intruſus, & ipſo iure beneficio priuatur, deciſ. 560. num. 3.

Poſseſſio Parochialis Eccleſiæ cenſetur probata per exercitium ſpiritualium actuum ad Curatum pertinentium, deciſ. 560. num. 4.

Poſseſsionem qui habet alicuius ſepulturæ cenſetur etiam habere poſſeſſionem vſus dictæ ſepulturæ, deciſion. 378. num. 1.

Poſſeſsio beneficiorum non poteſt capi ante expeditionem litterarum, deciſ. 656. n. 5.

Poſseſsione ſua quis priuari non præſumitur ex actu contrario ab aduerſario geſto, niſi in illo actu ad fuerit priuandi animus, deciſ. 640. n. 4. & 5.

Poſſeſsio probata poſt litem motam manutenibilis non eſt, deciſ. 643. n. 1.

Poſseſsio immemorabilis debet concludenter probari, deciſ. 330. num. 2.

Poſseſſio exigendi decimas probatur ex locationibus factis de decimis, ſed an iſtæ locationes probent contra tertium? deciſ. 573. n. 3. 4. & 5.

Poſseſſio præſumitur continuata vſque ad obitum, deciſ. 402. num. 4.

Poſseſsio, in cuius adeptionis inſtrumento appoſita fuit hora, præſumitur anterior poſſeſsione eadem die capta, deciſ. 554. num. 1.

Poſſeſsio probatur ex clauium detentione, deciſ. 514. n. 1.

Poſseſsio anterior præfertur poſteriori turbatiuæ, & nullæ, deciſ. 514. n. 1.

Poſſeſsio non amittitur per actum iudicis nullum, deciſ. 524. num. 2.

Poſſeſsio anterior præſumitur continuata, niſi ab alio probetur apprehenſa, deciſ. 287. n. 4.

Poſſeſsio ſolo animo retinetur, deciſ. 387. n. 4.

Poſſeſsio ciuilis, & continuationis ipſius præſumptio ſpatio decem annorum amittitur, deciſ. 287. n. 5. Vbi declara.

Poſſeſsio præſumitur continuata, & ſolo animo retinetur, deciſ. 397. n. 2.

Poſseſſio capta intra decem dies datos ad appellandum, dicitur attentata, deciſ. 701. n. 1.

Poſseſſio Canonicatus non capta capitulariter non ſuffragatur, deciſ. 701. n. 5.

Poſſeſsio probatur ex inſtrumento adeptionis alio non poſſidente, deciſ. 525. n. 1.

Poſſeſsio præſumitur iuſta, legitima, & non vitioſa, deciſ. 525. num. 2.

Poſseſſio præſumitur continuata, niſi contrarium probetur, deciſ. 706. n. 5.

Poſſeſsio teſtatoris præſumitur continuata vſque ad eius obitum, quando fuit probata etiam poſſeſsio hæredum, deciſ. 706. n. 5.

Poſſeſſio Prælati anteceſſoris iuuat ſucceſſorem, deciſ. 501. num. 2.

Poſſeſsio probatur ex inſtrumento adeptionis illius, deciſ. 601. num. 1.

Poſſeſsio præſumitur continuata vſque ad tempus motæ litis, deciſ. 601. n. 1.

Poſſeſsione beneficij apprehenſa cenſetur apprehenſa poſſeſsio omnium bonorum ipſius beneficij, deciſ. 601. n. 3. Vbi quod non eſt idem è conuerſo.

Poſſeſsio non probatur per actus æquiuocos, deciſ. 601. num. 4.

Poſſeſsione priuatus à iudice, vbi non habet ſe pro ſpoliato, poteſt ratione ciuilis poſſeſsionis animo retentæ conſequi manutentionem, deciſ. 319. n. 1.

Poſſeſsio beneficij vacans ſequeſtrari debet, deciſion. 586. num. 2.

Poſseſsionis cauſam mutaſſe quis dicitur ex ſuperuenientia nouæ cauſæ abſque alia declaratione, deciſ. 741. n. 8.

Poſseſsio capta pendente termino ad appellandum dicitur attentata, & priuilegio attentatorum eſt reuocanda, deciſ. 592. num. 1.

Poſſeſsionem exigendi habens ante motam litem, debet in ea manuteneri, deciſ. 140. n. 1.

Poſ-

Poſſeſſionis retinendæ remedium competit poſſidenti, deciſ. 690. num. 1.
Poſſidet iuſtè, qui authore prætore poſſidet, deciſ. 690. num. 1.
Poſſeſſio rei conuenti ſuper ſpolio probatur per ſuſtentationem litis, deciſ. 724. n. 4.
Poſſeſſio acquiſita lite pendente, & poſt inhibitionem, non eſt manutenibilis, deciſ. 260. n. 5.
Poſſeſſio priuatiuè, vt acquiſita dicatur, requiritur prohibitio, & acquieſcentia prohibitioni, deciſ. 299. n. 1.
Poſſeſſio probatur ex inſtrumento alio non exiſtente in poſſeſſione, deciſ. 56. n. 1.
Poſſeſſio ciuilis in concurſu naturalis eſt manutenibilis, deciſ. 56. n. 2.
Poſſeſſio attentata debet ſequeſtrari, deciſ. 79. n. 1.
Poſſeſſio aduerſarij probatur ex litis ſuſtentatione, quam ipſe facit, deciſ. 669. n. 3.
Poſſeſſio aduerſarij probatur etiam per teſtes, deciſion. 669. num. 3.
Poſſeſſio vnius non probatur ex eo, quod teſtes deponunt, quando plures ſimul habitabant, & fructus ad domum communem portabantur, de quibus ambo diſponebant ad libitum nam iſtud dictum eſt æquiuocum, deciſ. 729. n. 3.
Poſſeſſio fideicommittentis probata per teſtes, & adminicula ex dicto eiuſdem fideicommittentis ſufficit ad obtinendum in Interdicto poſſeſſorio adipiſcendi abſque alia verificatione dominij, deciſ. 718. n. 6.
Poſſidere non dicitur, qui nomine alterius adminiſtrat, deciſ. 677. n. 7.
Poſſeſſio capta per inſtrumentum, quando vacat Eccleſia eſt manutenibilis, deciſ. 171. n. 1.
Poſſeſſio probatur per locationem domus, & penſionis receptionem, deciſ. 171. n. 1.
Poſſidere nunquam Eccleſia deſinit, deciſ. 171. n. 2.
Poſſeſſione præbendæ adepta intelligitur adepta poſſeſſio connexorum Eccleſiæ, deciſ. 171. n. 2.
Poſſeſſa a tertio non veniunt ſub generali poſſeſſione præbendæ accepta, deciſ. 171. n. 3.
Poſſeſſio vnius patroni non præſeruatur per præſentationes compatroni, quando patronus nullam vnquam habuit poſſeſſionem, quæ poſſet præſeruari, deciſ. 181. n. 3.
Poſſeſſio ſola titularis ſufficit pro defenſione beneficij, alioquin nullus eſſet, qui poſſet Eccleſiam defendere, deciſ. 331. num. 3.
Poſſeſſio capta lite pendente dicitur attentata, deciſ. 159. num. 1.
Poſſeſſio capta per vnum ex præſentatis lite inter ipſos præſentatos pendente, eſt attentata, deciſ. 159. n. 1.
Poſſeſſio capta lite pendente de manu vnius ex collitigantibus, dicitur attentata, deciſ. 159. n. 2.
Poſſeſſio capta poſt inhibitionem dicitur attentata, deciſ. 159. num. 4.
Poſſeſſio tranſit in ſucceſſorem cum ſuo vitio, deciſ. 159. num. 5.
Poſſeſſio capta intra tempus datum ad appellandum, eſt attentata, deciſ. 159. n. 5.
Poſſeſſio attentata iuxta ſtylum Rotæ debet ſequeſtrari, deciſ. 159. n. 6.
Poſſeſſio inſtrumentalis alio exiſtente in poſſeſſione non eſt manutenibilis, deciſ. 47. n. 2.
Poſſeſſio poſterior in concurſu anterioris præſumitur clandeſtina, deciſ. 147. n. 8.
Poſſeſſio reſignantis non probatur per reſignationem, deciſ. 768. num. 3.
Poſſeſſio conſtituentis non probatur contra tertium per conſtitutum, deciſ. 768. n. 4.
Poſſeſſio alicuius non probatur ex eo, quod is ſe oppoſuerit adeptioni poſſeſſionis alterius, quia dicta oppoſitio potuit fieri reſpectu alterius iuris, quam poſſeſſionis, deciſion. 768. num. 5.
Poſſeſſionis confeſſio cum qualitate intruſionis poteſt acceptari quoad poſſeſſionem reiecta qualitate intruſionis, deciſ. 768. num. 6.
Poſſeſſio amittitur etiam ex reſignatione nulla, præſertim data ſcientia nullitatis, deciſ. 768. n. 9.
Poſſeſſio transfertur ex contractu nullo dummodo nullitas non proueniat ex defectu conſenſus, deciſ. 768. n. 9. & 11.
Poſſeſſio poteſt acquiri per procuratorem, deciſion. 649. num. 1.
Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ penes Eccleſiam reſidet, deciſ. 649. num. 3.
Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ acquiritur per acquiſitionem poſſeſſionis Eccleſiæ, deciſ. 649. n. 3.
Poſſeſſio non ſolum Eccleſiæ, ſed etiam bonorum Eccleſiæ cenſetur capta per actus poſſeſſorios, de quibus in deciſ. 649. num. 5.
Poſſeſſio probatur ex locatione iuncta penſionis perceptione, vel alijs adminiculis, deciſ. 649. n. 6.
Poſſeſſio capta pro certa parte fructuum ante liquidationem dicitur incerta, deciſ. 649. n. 8. Fallit, quando plures non facta liquidatione reſpectu quotæ poſſident, num. 8.
Poſſeſſio inſtrumentalis alio exiſtente in poſſeſſione non ſuffragatur, deciſ. 649. n. 9.
Poſſeſſio capta alio poſſidente nulla eſt & inualida, deciſ. 649. num. 10.
Poſſeſſio etiam ſine cauſa poteſt acquiri, deciſ. 649. n. 11.
Poſſeſſio ſola ſufficit in iudicio manutentionis, deciſ. 649. num. 15.
Poſſeſſio rei donatæ dicitur tranſlata in donatarium ex reſeruatione vſuſfructus ſibi facta per donantem, deciſ. 520. num. 2.
Poſſeſſio capta poſt inhibitionem Rotalem dicitur attentata, & non manutenibilis, deciſ. 487. n. 2.
Poſſeſſio quando fuit capta eadem die, quo fuit præſentata inhibitio ad excludendum, attentata præſumitur capta ante inhibitionem, deciſ. 487. n. 2.
Poſſeſſionis Eccleſiæ principalis adeptio ſuffragatur ad adeptionem poſſeſſionis annexorum, deciſ. 199. n. 6.
Poſſeſſio probatur ex fructuum perceptione, deciſion. 691. num. 2.
Poſſeſſio ante obitum præſumitur vſque ad obitum continuata, deciſ. 691. n. 2.
Poſſeſſio probatur per inſtrumentum alio non exiſtente in poſſeſſione, deciſ. 658. n. 1.
Poſſeſſio poſterior præſumitur clandeſtina, & non eſt manutenibilis, deciſ. 658. n. 1.
Poſſeſſione Eccleſiæ principalis acquiſita, cenſetur etiam acquiſita poſſeſſio Eccleſiæ vnitæ, deciſ. 658. n. 2.
Poſſeſſio probatur ex inſtrumento adeptionis illius, deciſ. 211. num. 2.
Poſſeſſio poteſt capi de mandato iudicis etiam lite pendente ab eo, qui non eſt in cauſa, deciſ. 211. n. 1.
Poſſeſſionis cauſa poteſt cumulari per ſuperuenientiam noui tituli abſque aliqua declaratione, deciſ. 120. n. 2.
Poſſidere quis præſumitur ex cauſa magis proficua, deciſ. 120. num. 3.
Poſſeſſio non mutatur mutatione perſonæ, contra quam poſſidetur, deciſ. 251. n. 1.
Poſſeſſio ſpecialis eſt præferenda, deciſ. 295. n. 3.
Poſſeſſio, vbi eſt neceſſaria, intelligitur de valida, non autem de inualida, & de ea, quæ poſſit retineri, non autem à poſſidenti auocari, deciſ. 269. n. 3.
Poſſeſſio iniuſtè capta in odium eius, qui eam accepit pro bona habetur, deciſ. 269. n. 2. Vbi limita.
Poſſeſſio bonorum hæreditariorum præſumitur ex cauſa aditionis, niſi probetur contrarium, deciſ. 638. n. 1.
Poſſeſſio plurium in communi non arguit hęreditatis aditionem, deciſ. 638. n. 2.
Poſſeſſio plurium fratrum iure domini in totum, vel vltra eorum portionem facit, quod præſumatur aditio, deciſ. 638. n. 2.
Poſſeſſio non acquiritur per ceſſionem, deciſ. 551. n. 4.
Poſſeſſio inſtrumentalis alio exiſtente in poſſeſſione non ſuffragatur, deciſ. 206. n. 6.
Poſſeſſio tertij poteſt allegari ad excludendam poſſeſſionem alterius, deciſ. 206. n. 8.
Poſſeſſio per actum facti transfertur etiam ex actu nullo, deciſ. 131. n. 9.
Poſſeſſio vnius patroni præſeruatur per præſentationem aliorum compatronorum, deciſ. 274. n. 4.
Poſſeſſio triennalis inducit præſumptionem alterius tituli validi, vbi apparet de titulo inualido, deciſ. 49. n. 5.
Poſſeſſio capta vigore gratiæ ſubreptitiæ eſt attentata, deciſ. 39. num. 2.
Poſſeſſio in vita præſumitur continuata vſque ad obitum, deciſ. 116. n. 3.
Poſſeſſio non probatur per inſtrumentum alio exiſtente in poſſeſſione, deciſ. 111. n. 5.
Poſſeſſio vacua debet ſequeſtrari, deciſ. 185. n. 1.
Poſſeſsio vitioſa, & attentata ſequeſtrari debet, deciſ. 185. num. 4.
Poſſeſſio non mutatur ex mutatione perſonæ, contra quam poſſidetur, deciſ. 189. n. 3.
Poſſeſsio triennalis facit præſumi titulum, deciſion. 71. num. 2.
Poſſeſsio probatur per inſtrumentum, deciſ. 35. n. 1.

Poſſeſſio anterior eſt manutenenda, deciſ.35. n.3.
Poſſidere dicitur qui nunquam habuit ſe pro ſpoliato, deciſ.35. num. 3.
Poſſeſſio inſtrumentalis alio non exiſtente in poſſeſſione nihil operatur, deciſ.35. n.4.
Poſſeſſio capta auctoritate Iudicis abſque aliqua expulſione priuat poſſeſſorem, dummodo iudex ritè, & rectè proceſſerit, deciſ.35. n.4.
Poſſeſſio ſpoliatiuè capta non poteſt confirmari parte citata, etiam quod de nouo eſſet concedenda, deciſion. 85. num. 4.
Poſſeſſionem propria auctoritate capiendi facultas ceſſat per aditum ad iudicem, & debet tunc pars citari, deciſ. 85. num. 5.
Poſſeſſionis Iuſtificatio non requiritur, niſi quando res poſſideri non poteſt abſque titulo, & quando agitur contra ſuperiorem, deciſ.85. n.8.
Poſſeſſione non priuat iudex nulliter procedens, & poteſt pars tunc ſe nolle habere pro ſpoliata, deciſ.85. n.8.
Poſſeſſio conſtituentis probatur per conſtitutum, contra habentes cauſam ab eo, deciſ.324. n.5. Vbi maximè iunctis adminiculis.
Poſſeſſio dicitur attentata capta poſt intimationem exequutorialium non ſeruatis quatuor terminis ſeruari ſolitis, deciſ.53. num. 5.
Poſſeſſio defuncti non continuatur in hæredem vigore ſtatuti Vrbis, quando fuit occupata à tertio ante aditam hæreditatem. Et quid in ſuo hærede, deciſ.563. n.2.
Poſſeſſio defuncti continuata in hæredem vigore ſtatuti Vrbis non habet locum in bonis emphyteoticis, deciſ. 263. num.2. 3. & 4.
Poſſeſſio defuncti non continuatur in hæredem vigore ſtatuti Vrbis quoad ius perſonale, deciſ.263. n.2.
Poſſeſſio defuncti continuata in hæredem vigore ſtatuti Vrbis, eſt poſſeſſio ciuilis, non autem naturalis, deciſ.263. n. 3.
Poſſeſſio penes duos eſſe non poteſt, deciſ.263. n.3.
Poſſeſſionis manutentio vigore ſtatuti Vrbis continuantis poſſeſſionem defuncti in hæredem, quibus exceptionibus retardetur, deciſ.263. n.5. in fine.
Poſſeſſione probata, etiam inſtrumentali, alio non exiſtente in poſſeſſione, danda eſt manutentio, deciſ.761. n.1.
Poſſeſſio inſtrumentalis alio non exiſtente in poſſeſſione valida eſt, & manutenibilis, deciſ.761. n.1.
Poſſeſſio inſtrumentalis cum animo retineatur, præſumitur continuata, deciſ.761. n.1. In fin.
Poſſeſſio capta nomine alterius cenſetur ratificata ab eo, cuius nomine capta eſt, quando ille donauit omnia bona ſua capienti poſſeſſionem, deciſ.761. n.2.
Poſſeſſio capta nomine alterius ante ratificationem illius, cuius nomine capta eſt, remanet penes eum, qui poſſeſſionem cœpit, deciſ.761. n.2.
Poſſeſſio poſterior præſumitur clandeſtina, & non nocet anteriori poſſeſſori, deciſ.761. n.4. Vbi præſertim ſi poſterior poſſeſſio ſit iure familiaritatis.
Poſſeſſio Canonicatus capitulariter capta, dicitur benè capta, deciſ.523. n.5.
Poſſeſſio inſtrumentalis ſufficit pro manutentione, deciſ. 467. num. 1.
Poſſeſſio probatur ex monitorio obtento pro dimittenda poſſeſſione in præiudicium eius, qui monitorium obtinuit, deciſ. 347. n. 5.
Poſſeſſio tam ciuilis, quam naturalis amittitur per expulſionem vigore ſententiæ iudicialiter factam, deciſ.347. n.2.
Poſſeſſio non amittitur per ſententiam iudicis nullam, & iniuſtam, deciſ.347. n.3. Declara, quod interim, donec probatur iniuſtitia, ſeu nullitas ſententiæ, præſumptio ſtat pro ſententia & onus probandi nullitatem ſpectat ad eum, contra quem fuit lata ſententia, num.3. & 4. Reſpondetur ad deciſionem in contrarium allegatam.
Poſſeſſio probatur ex perceptione fructuum, deciſ. 655. num.4. & deciſ.508. n.1.
Poſſeſſio contra vnum non infert ad poſſeſſionem contra alium, deciſ.508. n.2.
Poſſeſſio rei conuenti probatur ex ſuſtentatione litis, deciſ. 473. num. 5.
Poſſeſſio defuncti de iure communi non continuatur in hæredem, deciſ.392. n.2.
Poſſeſſio cedentis iuuat ceſſionarium in incorporalibus, deciſ. 892. n. 3.
Poſſidens habet vtrumque remedium manutenendæ, & redintegrandæ, deciſ.677. n.7.
Poſſeſſorij actus præſumuntur facti in vim tituli præambuli, deciſ.566. n.10.
Poſſeſſorium non admittit cumulationem cum petitorio etiam per viam exceptionis deducto, deciſ.517. n.1.
Poſſeſſorio conuentus non poteſt opponere de dominio, *niſi de* conſenſu actoris, deciſ.517. n.1. in fin.
Poſſeſſorio agenti nunquid neceſſe ſit probare titulum, & quem? deciſ.517. n.2.
Poſſeſſorij redintegrandæ cauſa eſt multum fauorabilis pro ſpoliato, & celeritatem deſiderat, deciſ.652. n.1. in fin. Vbi etiam quod eſt magis priuilegiata, quam cauſa petitorij.
Poſſeſſorium ante petitorium terminandum eſt, etiam à iudice habente arbitrium, deciſ.562. n.2.
Poſſeſſorij actus præſumuntur facti ex præambulo titulo, deciſ. 560. n. 5.
Poſſeſſorium non poteſt expediri ſine petitorio, quando poſſeſſio recipit fomentum à petitorio, & ab eo neceſſariam cognitionem requirit, deciſ.423. n.7.
Poſſeſſorium Summariſſimum leuioribus probationibus eſt contentum, deciſ.525. n.9.
Poſſeſſorium iudicium admittit leuiores probationes, quæ non ſufficiunt in petitorio, deciſ.661. n.5.
Poſſeſſorium non impeditur ab eo, qui in adminiſtratione rei habet cauſam ab eo, qui remedium intentat, deciſ.677. num. 5.
Poſſeſſorium remedium non impeditur per exceptionem ſimulationis, deciſ.677. n.1.
Poſſeſſorij cognitio debet præcedere cognitionem petitorij, deciſ.698. n.1.
Poſſeſſorium nihil commune habet cum petitorio, deciſ. 221. num. 2.
Poſſeſſor triennalis, vt quis dicatur, quæ requirantur, deciſ. 531. n. 4. in fin.
Poſſeſſor non tenetur probare dominium, ſed illius probationem in aduerſarium transfert, deciſ.652. n.1.
Poſſidens de præſenti, & de præterito præſumitur etiam medio tempore poſſediſſe, deciſ.643. n.3.
Poſſeſſor vitioſus non auditur pro euitanda ſolutione fructuum opponendo obiectus, deciſ.606. n.2.
Poſſeſſorem ſua poſſeſſione iudex priuat abſque alia eiectione, ſi ritè, & rectè procedit: Secus ſi nulliter, deciſ. 525. num. 3.
Poſſeſſor ſua poſſeſſione priuandus non eſt abſque citatione, deciſ.525. n.4.
Poſſeſſor bonæ fidei facit fructus ſuos, deciſ.622. n.4.
Poſſidenti datur manutentio, deciſ. 56. num.1. & deciſ. 508. num. 1.
Poſſeſſor ſemper debet citari, deciſ.56. n.3.
Poſſeſſori competit manutentio, qui nunquam habuit ſe pro ſpoliato, deciſ.56. n.3.
Poſſeſſores, & domini eiuſdem rei duo in ſolidum eſſe non poſſunt, deciſ.510. n.3.
Poſſeſſori datur manutentio, etiamſi poſſideat ſine titulo, ſecus ſi ageret contra Cameram Apoſtolicam, deciſ. 752. n.5.
Poſſeſſor lite pendente a commodo poſſeſſionis non debet amoueri, deciſ.654. n.1.
Poſſeſſor bonæ fidei debet melioramenta cum fructibus compenſare, deciſ.650. n.6.
Poſſeſſor debet ſpecialiter citari, nec ſufficit generalis citatio contra intereſſe putantes, vel ſpecialis facta ad maiorem cautelam, deciſ.185. n.2.
Poſſeſſor antiquior debet manuteneri, deciſ.189. n.3.
Poſſeſſor naturalis, vt expellatur à poſſeſſione ciuili debet citari, deciſ.85. n.6.
Poſſeſſor, ſiue habeat colorem poſſidendi, ſiue non, non eſt à ſua poſſeſſione amouendus abſque cauſæ cognitione, deciſ. 85. n. 8.
Poſſidens iure familiaritatis ex ſuperuenienti titulo, cauſam poſſeſſionis ſibi mutaſſe præſumitur, deciſ.765. n.2.
Poſſeſſor non tenetur probare titulum, deciſ. 309. Declara, vt num.4.
Poſſeſſor, qui non produxit titulum, poteſt ſe iuuare poſſibilitate alterius tituli, deciſ.742. n.3.
Poſſeſſor ſemel præſumitur poſſeſſionem continuaſſe vſque ad obitum, deciſ.553. n.1.
Poſt liminium fingit reuertentem nunquam fuiſſe extra Ciuitatem, deciſ.465. n.2.
Poſtquam, hæc dictio inducit conditionem, deciſion. 46. num. 2.
Poſt, hæc dictio importat ordinem per prius, & poſterius, deciſ.167. n.6.
Poteſtas, & voluntas requiritur in quolibet actu inſimul, deciſ. 337. n. 2.
Poteſtas Papæ in beneficialibus abſoluta eſt, deciſion. 778. num. 5.

Pote-

Poteſtas Papæ circa decimas non poteſt controuerti, & ideò donatio illarum facta à Papa valida eſt, deciſ.212. n.3.
Poteſt, hoc verbum ratione ſubiectæ materiæ importat neceſſitatem, & obligationem, deciſ.48. n.6.
Poteſt, hoc verbum eſt meræ facultatis, & non neceſſitatis, tam in reſcriptis, quàm in legibus, & contractibus, deciſ. 329. n.3.
Poſſit, hoc verbum eſt facultatiuum, non autem præceptiuum, deciſ.762. n.51.
Præbendæ poſſeſſione adepta, intelligitur adepta poſſeſſio connexorum Eccleſiæ, deciſ.171. n.2.
Præbendæ vacantis fructus de iure communi debentur intereſſentibus, deciſ.665. n.3.
Præbendæ Sacerdotales quando vigore ſtatuti eſſe debent, numquid tunc habeant annexum onus Sacerdotij, deciſ. 366. num. 2.
Præbendæ, & Canonicatus ſimul facta expreſſione, an, & quando vno impetrato cenſeatur etiam impetratus alius, deciſ.366. num. 5.
Præcarium eſt contractus reuocabilis ad librum concedentis, deciſ.697. n.3.
Præceptoriæ, ſeu Commendæ Militum Hieroſolymitanorum non ſunt beneficia perpetua, ſed manualia, & ab ijs poſſunt Milites ad nutum Magni Magiſtri amoueri, deciſion. 87. num. 2.
Præceptum iudicis abſque cauſæ cognitione non valet, deciſ.85. num. 3.
Præcepta veteris teſtamenti, alia ſunt moralia, alia iudicialia, alia cæremonialia, quæ iudicialia apud nos non habent vim legis, deciſ.783. n.6.
Prædicta, hæc dictio repetit omnia præcedentia, deciſ. 644. num. 1.
Prædicta dictio eſt relatiua ad ſupra expreſſa, deciſion. 78. num. 5.
Prædilectus magis cenſetur deſcendens à perſona prædilecta, deciſ.627. n.2.
Prædilectus ſemper præferri debet ex veriſimili mente teſtatoris, deciſ.627. n.2.
Prædilectus magis cenſetur, qui fuit hæres vniuerſalis inſtitutus, quàm qui fuit in aliquo tantum honoratus, deciſ. 627. num. 3.
Prædilectus magis cenſetur legitimus, quàm illegitimus, deciſ. 627. n.3.
Prædilectus cenſetur primo nominatus, deciſ.627. n.3.
Prædium emphyteuticum eſt minoris valoris ratione Canonis, & periculi caducitatis, deciſ.457. n.4.
Præfationis, ſeu procemij narratiua denotat cauſam finalem, deciſ.569. n.4.
Præfatio, ſeu procemium contractus denotat cauſam finalem ipſius contractus, deciſ.782. n.5.
Præiudicium, quod venit ſecundario, & in conſequentiam non attenditur, deciſ.372. n.3.
Præiudicialia vt intelligantur approbata, requirunt ſcientiam explicitam, & indiuiduam omnium qualitatum in approbante, deciſ.662. n.3.
Præiudicium conſiderabile non eſt, quod Chriſti fideles poſſint, relicta Eccleſia antiqua, ſibi eligere ſepulchrum in Eccleſia noua, ad effectum impediendi tale ædificium, deciſ. 745. num. 4.
Præiudicium tertij non poteſt ab alio, quam ab ipſo tertio allegari, deciſ.74. n.6.
Præiudiciales actus, quando plures fuerunt reiterati, non præſumuntur facti ex gratia, deciſ.397. n.3.
Prælationis, ſeu inquilinatus ius, quod quis non habet, neque poteſt conductori concedere, deciſ.540. n.2.
Prælatio cenſuario conceditur in re vendenda cum iiſdem conditionibus, quibus alteri venditur, deciſ.620. n.1.
Prælatio debet acceptari cum ſua cauſa, deciſ.620. n.1.
Prælatio non datur cenſuario ſine reſolutione cenſus, deciſ.620. num. 3.
Prælatus ſolus poteſt comparere pro Eccleſia, ipſo autem negligente, comparere poteſt Theſaurarius, ſeu Oeconomus, deciſ.451. n.8.
Prælatus ſucceſſor dignitatis, quando teneatur obſeruare conceſſionem factam à ſuo anteceſſore defuncto, deciſ.664. n.52. & ſeqq. Vbi etiam quid in Papa, aut Imperatore.
Prælati anteceſſoris poſſeſſio iuuat ſucceſſorem, deciſ. 501. num. 2.
Prælatus habens adminiſtrationem in vita æquiparatur vſufructuario, ita vt poſſit per actum inter viuos de fructibus beneficij diſponere, deciſ.241. n.1.
Prælatus non ſolum poteſt, ſed etiam tenetur dotare conſanguineas pauperes de fructibus beneficij, deciſ.241. n.1.
Prælatus poteſt dotare ex cauſa remunerationis, deciſ. 241. num. 2.
Prælatus poteſt conueniri ex propria obligatione, deciſ.241. num. 2.
Prælatus tenetur ex fructibus beneficij ſoluere ſua debita, deciſ. 241. n.2.
Prælatus poteſt de parte fructuum beneficij deſtinata ad ipſum proprium diſponere æquè, ac de bonis proprijs, deciſ. 241. num. 3.
Prælatus regularis res emens illas acquirit Eccleſiæ, deciſ. 241. num. 6.
Prælatus poteſt diſponere moderatè de fructibus beneficij, deciſ. 5. n. 3.
Prælatus numquid poſſit Eccleſiæ præiudicare in quærendis ante acceptationem, deciſ.262. n.5.
Presbyteratus, & Clericatus ex literis Ordinarij probatur, deciſ. 455. n.7.
Presbyteratus probatur leuioribus probationibus, quando agitur ad effectum iuſtificationis gratiæ, deciſ.296. n.3.
Presbyteri nomen eſt æquiuocum, & poteſt verificari etiam in ſimplici clerico, licet propriè, & in fortiori ſignificatione ad Sacerdotes referatur, maximè ſi profeſſtur Latino ſermone, deciſ.216. n.3.
Præſcriptio non interrumpitur per litem, quando litem intentans ſuccubuit, deciſ.726. n.6.
Præſcriptio non interrumpitur per oppoſitionem factam per viam exceptionis, deciſ.726. n.6.
Præſcribi an poſſit ius exigendi decimas perpetuo debitas, deciſ. 623. n.5.
Præſcriptio immemorabilis probatur per teſtes excedentes annos 54. deciſ.360. n.13.
Præſcriptione immemorabili probatur iuſpatronatus, & præſumitur titulus fundationis, deciſ.360. n.13.
Præſcriptio immemorabilis excluditur per contraria inſtrumenta, & ſcripturas, deciſ.266. n.8.
Præſcriptio immemorabilis vt per teſtes probata cenſeatur, quæ requirantur remiſſiuè, deciſ.266. n.8.
Præſcriptio immemorabilis vt concludenter probata dicatur, debet habere requiſita, de quibus per Gloſ. fin. in c. 1. de præſcript. in 6. deciſ.248. n.2.
Præſcriptio, & obligatio non inducitur in facultatiuis, præterquam quando concurrit fauor Eccleſiæ, & piæ cauſæ, deciſ. 365. n.5.
Præſcriptio, & obligatio etiam inducitur in facultatiuis, quando voluntaria præſtatio fuit diuturna, & per 40. annos, deciſ. 365. n.6.
Præſcriptio non cadit in facultatiuis, deciſ.536. n.4.
Præſcriptiones, quæ poſſunt induci, poſſunt etiam per viam concordiæ ſtabiliri, deciſ.338. n.4.
Præſcribitur vnio etiam nulla ſpacio quadraginta annorum, deciſ.222. n.4.
Præſcriptio non interrumpitur per litem terminatam ad fauorem poſſeſſoris, deciſ.285. n.1.
Præſcriptio non currit agere non valenti, deciſ.675. n.3.
Præſcriptio, immemorabilis habet vim priuilegij, & per eam acquiruntur etiam, quæ Principi ſunt reſeruata, deciſ. 51. num. 2.
Præſcriptio immemorabilis ſufficit, quod allegetur, & probetur, etiam quod non probetur titulus, deciſ.12. n.2.
Præſcriptio immemorabilis habet vim priuilegij expreſſi, & conceſſi ex certa ſcientia, & proinde habetur, ac ſi ab eo, qui hanc habet auctoritatem, fuiſſet conceſſum, deciſ. 11. num. 3.
Præſcriptionem immemorabilem habens poteſt allegare quemcunque titulum voluerit, deciſ.11. n.4.
Præſcribi non poſſunt, quæ ſunt facultatis, deciſ. 11. Declara, vt n. 9.
Præſcriptio cenſetur interrupta per exequutionem monitorij, deciſ.9. n.3.
Præſcribitur ius redimendi ſpacio triginta annorum, deciſ. 164. num. 2. Fallit, quando redimendi facultas data eſt ad certum aliquod tempus, quod extendi poteſt vltra terminos præſcriptionis, n. 2.
Præſcriptio de iure Canonico non procedit cum mala fide, deciſ. 564. n. 3.
Præſcribendi iuſta cauſa non oritur ex contractu ſimulato, & illicito, deciſ.164. n.4.
Præſcriptio non currit poſtquam debitor ſucceſſit creditori, deciſ.419. n.4.
Præſcriptio non currit durante pupillari ætate, deciſ. 419. num. 4.
Præſcriptio currit durante minori ætate, ſed datur reſtitutio in integrum, deciſ.419. n.4.

Præ-

Præſcriptio fructuaria non habet locum in actionibus mixtis, deciſ. 419. n.4.

Præſcriptio habet vim renunciationis, deciſ. 419. n.5.

Præſcriptio non admittitur ſtante mala fide, deciſion. 459. num. 6.

Præſens, & tacens collationi beneficij cenſetur renunciare iuri, quod habet in dicto beneficio, deciſion. 25. Declara, vt num. 3.

Præſens qui eſt, & tacens, conſentire dicitur, deciſ. 463. num. 2.

Præſens ibi fuiſſe quis præſumitur, vbi habuit dominium, deciſ.629. num.1.

Præſens tempus facit præſumere præteritum, quando non intercedit longa diſtantia, deciſ. 457. n.2.

Præſentandus ad iuſpatronatus vbi tenetur celebrare Miſſas, non eſt neceſſe, quod ſit Sacerdos, ſed ſufficit, quod per alium celebrare faciat, deciſ.635. n.2.3. & 4.

Præſentandi quaſi poſſeſſio iurepatronatus, an, & quando acquiſita cenſeatur à duobus patronis in ſimul præſentantibus? deciſ.207. n.5. & ſeqq.

Præſentandi quaſi poſſeſſio in iurepatronatus defuncti, quando in hæredem transferatur, deciſ.337. n.3.

Præſentatus ad iuſpatronatua à minori parte patronorum admitti non debet ad beneficium, & quid ſi adeſt ſtatutum, & conſuetudo, vt præſentatio non ſuffragetur, niſi fuerit facta à duobus ex tribus partibus, deciſ. 625. n.2. & 3.

Præſentatus à minori parte patronorum, ſi fuerit dignus, admitti debet ad beneficium, ſi aliter à minori parte electus fuerit indignus, deciſ.625. n.3. Declara, vt dicto n.3.

Præſentandi quaſi poſſeſſio in præiudicium alterius patroni probatur ex præſentatione inſimul facta, deciſ. 260. num.3. Vbi ſecus data ignorantia alterius patroni.

Præſentatus à minori parte patronorum præferri debet præſentato à minori parte, maximè ſi eſt proximior in gradu, de genere, & linea fundatoris, & loci Originarius, deciſ. 202. num. 5.

Præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi, dicitur valide præſentatus, deciſ.726. n.3.

Præſentatus ab eo, qui exiſtit in quaſi poſſeſſione præſentandi, debet inſtitui, deciſ.181. n.1.

Præſentatus à fundatore iuriſpatronatus, licet extraneus, debeat inſtitui, etiam quod fundator voluerit ſemper præſentari aliquem de familia, & domo ipſius, quia non cenſetur ſibi ligaſſe manus, deciſ.758. n.1. & 2.

Præſentandi quaſi poſſeſſio acquiritur per vnicam præſentationem, deciſ.758. n.4. & deciſ.174. n.5.

Præſentatus an debeat eſſe actu Sacerdos, vel ne? debet attendi tenor fundationis, deciſ.216. n.1.

Præſentatus debet eſſe actu Sacerdos, quando in fundatione qualitas Presbyteri eſt iuncta verbo eligendi, deciſ. 216. num. 5. & 2. Vbi maximè ſi dicta qualitas fuit repetita.

Præſentatus debet eſſe actu Sacerdos, quando ad effectum, vt beneficiatus congruè ſuſtentari poſſet, fuit facta vnio alterius beneficij, cum alias pro ſuſtentatione ſimplicis clerici non fuiſſet neceſſaria tanta ſolicitudo, deciſ.256. n.2.

Præſentatus, vbi ex fundatione debet eſſe actu Sacerdos, ſufficit, quod tempore præſentationis ſit in ætate habili ad Sacerdotium, deciſ.216. n.5. Dic procedere in iure patronatus Eccleſiaſtico, & quando vigore ſtatuti, conſuetudinis, & priuilegij debet fieri collatio, vel præſentatio beneficij habentis Sacrum ordinem annexum, ſecus ſi in iurepatronatus laicali, quia tunc ſi in fundatione caueatur, quod præſentetur preſbyter, non ſufficit ætas habilis.

Præſentandi quaſi poſſeſſio diuerſimodè conſideratur inter compatronos, & diuerſimodè, vbi agitur de præiudicio Ordinarij, deciſ. 274. n.2.

Præſentatio vt ſuffragetur, debet probare illius effectuatio, deciſ.274. num.3. Fallit, vbi agitur inter compatronos, & vbi agitur de eorum præiudicio, n. 3. & 4.

Præſentatus à maiori parte patronorum dicitur, qui plures habet voces, deciſ. 246. n.4.

Præſentandi, quaſi poſſeſſio ſufficit pro validitate præſentationis, deciſ.274. n.6.

Præſentandi, quaſi poſſeſſio non attenditur, vbi conſtat de proprietate, deciſ.274. n. 7. Vbi declara.

Præſentare poteſt patronus etiam poſt mandatum datum ad præſentandum, deciſ.274. n.9.

Præſentationis effectuatio probatur ex vacatione beneficij per obitum præſentati, deciſ.274. n.10.

Præſentandi quaſi poſſeſſio attenditur etiam in terminis Concil. Trid. Vbi non controuertitur patronatus, ſed pertinentia, deciſ. 274. n.11.

Præſentatus debet habere qualitatem requiſitam ex tenore fundationis, deciſ. 15. num. 1.

Præſentationis in iurepatronatus effectuatio, quomodo probetur, deciſ. 360. n.7. in fin.

Præſentationes ad beneficium patronatus eo ipſo probantur effectuaræ, quod per obitum, vel ceſſionem vnius, alter fuit præſentatus, & inſtitutus, deciſ. 541. n.2.

Præſentatione indigni ſcienter facta à maiori parte patronorum, totum ius deuoluitur ad præſentatum à maiori parte, deciſ. 568. n. 2. Declara procedere, vbi præſentatio fit à pluribus patronis vti ſingulis, non autem à Collegio, & Vniuerſitate, n. 2.

Præſentationis effectuatio probatur ex ſubſequuta poſſeſſione præſentati, deciſ. 694. n.4.

Præſentatio acquirit ius conſiderabile ipſi præſentato, deciſ.726. num. 3.

Præſentatio facta vigore mandati dati ad præſentandum, antequam beneficium vacet, nulla eſt, deciſ.274. n.3.

Præſentatio facta vigore mandati reuocati nulla eſt, quamuis reuocatio non fuerit intimata, deciſ. 274. n.3.

Præſentatio facta lite pendente eſt attentata, deciſ. 136. num. 2.

Præſentatio, ſeu electio ſufficit, quod fiat de idoneo, & digno omiſſo magis idoneo, & digniori, deciſ.36. n.3.

Præſentatio, electio, & collatio, hæc verba confunduntur, licet ex ſui ſignificatione inter ſe differant, deciſion. 62. num. 5.

Præſentatio, ſeu electio, quæ ad aliquem ſpectat ſine interuentu alterius perſonæ, dicitur collatio, deciſ. 62. num. 2.

Præſentatio requirit factum inſtituentis, deciſ.62. n. 2.

Præſentandi, quaſi poſſeſſio attenditur ad validitatem præſentationis, deciſ.443. n.3.

Præſentatio facta per procuratorem, vt ſit valida, debet produci infra quatuor menſes mandatum datum ad præſentandum, deciſ.443. n.3.

Præſentia iudicis excludit metum, & læſionem, deciſ. 284. num. 2.

Præſentia, vel citatio partis requiritur in æſtimatione periti, deciſ.554. n.1. & 2. Vbi etiamſi peritus ſit extraiudicialiter à patre electus.

Præſumptio fundata in eo, quod poteſt eſſe, & non eſſe, non releuat, deciſ.519. n.10.

Præſumi non debet de præſenti in præteritum in ijs, quæ ex accidenti, & non innato habitu acquiruntur, deciſ. 505. n. 4. verſ. Et ratio eſt.

Præſumitur de tempore ante contractum ad tempus poſt contractum, deciſ.245. n.6.

Præſumptionum multiplicatio euitari debet, deciſ. 425. n. 3. in fin.

Præſumitur de ſtatu præſenti in præteritum, deciſ. 402. num. 5.

Præſumpſerint, verbum contemptum importat, deciſ. 200. num. 2.

Præſumptiones, & coniecturæ ſufficiunt in materia difficilis probationis, deciſ.479. n.2.

Præſumptio ſcientiæ non cadit in pupillari ætate, deciſ. 593. n.5. verſ. In propoſito autem.

Præſumendum eſt pro validitate actus, quem quis ex onere ſibi iniuncto facere tenetur, deciſ. 687. n.3.

Præſumptiones, & ſpecialia non ſunt multiplicanda, deciſ.667. num. 14.

Præſumptio, quod nemo velit iactare ſuum anteponitur cuicunque alteri præſumptioni, deciſ.662. n.8.

Præſumitur potius fatuitas, quàm donatio, deciſion. 662. num. 8.

Præſumptiones, & coniecturæ ceſſant in claris, deciſ.754. num. 3.

Præſumptio iuris habetur pro liquidiſſima probatione, deciſ. 342. n. 5.

Præſumitur ſemper, quod Iudex ritè, & rectè iudicauerit, deciſ.646. n.5.

Præſumitur mutata voluntas, ſi noua cauſa ſuperueniat, deciſ. 721. n. 9.

Præſumptio approbationis non intrat ſine ſcientia, deciſ.768. num. 3.

Præſumptio ſemper militat contra ſocium, ad quem pertinet cura ſcribendi librum rationum, ſi liber fuit minus fideliter ſcriptus, deciſ. 769. n.3.

Præſumitur pro validitate actus, deciſ.275. n.1.

Præſumitur pro ſententia ſine proceſſu, quando non datur copia proceſſus, prout contumacibus, deciſ. 639. n.3.

Præſumitur factum lucrum ſocietatis, vel per mortem perſonarum, ſuper quorum periculis inita erat, vel ſolutio,

tio, quando intra tempus 19. annorum non fuit agnita ſocietas, vel creditum, deciſ.648.n.3.
Præſumitur in futurum poſſidere, qui in præſenti poſſidet, deciſ. 9. num.2.
Præſumptio tollitur ex probatione contraria, deciſion. 91. num. 4.
Præſumptionum multiplicatio non admittitur, deciſ.336. La prima, num.4. Fallit, quando vna venit in conſequentiam alterius, num.4.
Præſumptio alterius tituli non iuuat eum, qui alium titulum producit, deciſ.452.n.2.
Præſumptiua probatio non admittitur contra inſtrumentum, deciſ.106.n.4.
Præſumptio ſimulationis excluditur, vbi conſtat de veritate actus, deciſ.106.n.7.
Præſumptio iuris an, & quando transferat in aduerſarium onus probandi contrarium, deciſ.713.n.2.
Præſumptio non ſufficit, vbi ad probationem requiritur ſcriptura, deciſ.723.n.8.
Præſumptio diſpenſationis numquid intret ex triennali pacifica poſſeſſione, deciſ.310.n.3. in fin.
Præſumptio vna tollitur per plures contrarias præſumptiones, deciſ.507.n.12. in fine.
Præſuppoſito ceſſante, ceſſat diſpoſitio, in qua aliquid præſupponitur, deciſ.505. n.1. in fin.
Præteritus non dicitur filius in teſtamento patris, qui iure inſtitutionis illi menſtruatim reliquit Scuta quinque, deciſ.367. num. 1.
Præteritus non dicitur filius in teſtamento patris, ſi iure inſtitutionis aliquid etiam minimum ipſi relinquitur, deciſ.367. num. 2.
Præteritus filius non poteſt dare de nullitate teſtamenti paterni ex ſtatuto Bononiæ, deciſ.367.n.6.
Præteriti temporis participium iunctum verbo præſentis temporis intelligitur tempus verbi, deciſ.733. n.3.
Præteriti imperfecti verbum præſens imperfectum ſignificat, deciſ.725. n.3.
Pretium, & rem emptor retinere non debet, deciſ.686. num.4. in fine.
Pretii quantitas arguit quid in ceſſione veniat, deciſion. 534. num.5.
Pretium, & rem per tempus retinens, de æquitate debet ſoluere fructus recompenſatiuos, deciſ.646. n.4.
Pretia rerum tempore variantur, deciſ.457. n.2.
Pretium principale, quando eſt certum, & purum, licet augumentum ſit conditionale, poteſt agi ad rei traditionem, deciſ. 585. n.6.
Pretium præſumitur iuſtum, & allegranti contrarium incumbit onus probandi, deciſ.131.n.8.
Pretium in venditione debet eſſe certum, deciſ.725. n.2.
Pretij quantitas arguit qualitatem contractus, & mentem contrahentium, deciſ.88.n.3.
Præuenire poteſt Papa quemcumque collatorem, etiamſi ſit Cardinalis, & habeat indultum, deciſ.187.n.2.
Præuentio, quando Papa prouidit vti de reſeruato, ſi beneficium non eſt reſeruatum, non ſuffragatur, deciſion. 287. num. 3.
Præuentio, ſeu litis pendentia non inducitur per citationem, ſeu monitorium nulliter exequutum, imò totus proceſſus corruit, deciſ.685. n.4.
Præuentio non dicitur inducta per ſolam inquiſitionem non ſequuta citatione, deciſ.685.n.5. Vbi amplius quod non ſufficit mandatum de citando.
Primitiæ ſoluuntur Parochiæ pro adminiſtratione Sacramentorum, & cura animarum, quæ illi imminet, deciſion. 702. num.4.
Primitiæ, & decimæ non veniunt in generali diſmembratione vniuerſitatis, deciſ.399. n.1.
Primogenitus dicitur is, qui primo loco natus eſt, deciſion. 627. n.1.
Primogenitus, licet quis ſit reſpectu matris ſuæ vti primo loco natus, tamen non dicitur primogenitus reſpectu teſtatoris, qui vocauit primogenitum naſcendum ex duabus filiabus, quando adeſt alius antea natus ex vna ex dictis filiabus, deciſ. 627. n.1.
Primogenitus ille, qui primo loco natus eſt, præferri debet, vbi eſt quæſtio quis ex duobus ſit primogenitus? deciſion.627. num. 2.
Primogenitus, & primo natus differunt inter ſe, deciſion.627. num. 10.
Primum extremum in ſpolio non probatur per confeſſionem eius, qui ſpolio agit, deciſ.768.n.2.
Primum extremum in ſpolio de ſtylo Rotæ requirit plenas, & exactiſſimas probationes, deciſ.768. num.7.
Primum extremum in ſpolio probatur ex inſtrumentis locationum iunctis adminiculis, deciſ.208.n.1.
Princeps non præſumitur in conceſſione aliquid nouare in ſui præiudicium admittendo nouas perſonas, niſi hoc expreſsè dixerit, deciſ.429. n.4.
Princeps non præſumitur abſque expreſſo conſenſu voluiſſe præiudicare ſuæ Cameræ, deciſ.555.n.10.
Princeps non præſumitur velle tertio præiudicare, ſed potiùs illius iura reſeruare, deciſ.664. n.2.
Princeps in contractu feudali non habet largas habenas, & proptereà quælibet inueſtitura ſemper intelligitur ſine præiudicio tertij, deciſ.664.n.2.
Princeps concedendo feudum generaliter, quando etiam conceſſiſſe videatur acceſſiones, & incrementa ipſius feudo, deciſ. 664.n.14. & 15.
Princeps poteſt facere, vt res factæ habeantur pro infectis, deciſ.687. n.8.
Principis reſcripto confirmanti aliquam concordiam, & facienti mentionem de concordia, quam confirmat, creditur, licet non producatur relata concordia, deciſ.338. n.3.
Principis factum impediens effectuationem contractus, impedit actionem ad intereſſe, deciſ.676.n.9.
Princeps ſine noua cauſa non præſumitur mutare voluntatem, deciſ.676.n.11.
Principis beneficium patri conceſſum tranſit ad filium, deciſ. 626. n.5.
Principalis citari non debet, nec ad comparendum arctari, quando declarauit nolle comparere, nec litigare per ſe ipſum, ſed per procuratorem conſtitutum in actis, deciſ.486. n.3.
Principali ſublato, acceſſorium corruit, deciſ.739.n.5.
Principali non obſtante, neque obſtat acceſſorium, deciſ.552. num.7.
Principalis inter plures obligatos ille cenſetur, ad quem pecunia peruenit, deciſ.117. num.4. Dic id procedere inter ipſos obligatos, non autem reſpectu creditoris, & pecuniam ſoluentis, num.4.
Priuata ſcriptura & domeſtica non probat, deciſ.139.n.1.
Priuatam ſcripturam admittere in fauorem ſcribentis eſſet calumnioſum, deciſ.139.n.2.
Priuata ſcriptura probat ad fauorem ſcribentis, ſi aliquibus adminiculis iuuetur, deciſ.139. n.6.
Priuata ſcriptura non probat ad fauorem ſcribentis, deciſ.115. num.1.
Priuata ſcriptura fidem non facit, maximè quando non eſt recognita, deciſ.558. n.7.
Priuatio præſupponit habitum, deciſ.242. num.4. & deciſ.307. num.1.
Priuationis pœna nunquam venit imponenda, niſi in caſibus à iure expreſſis, deciſ.489.n.2. in fin.
Priuari ſua poſſeſſione quis non præſumitur ex actu contrario ab aduerſario geſto, niſi in illo actu adfuerit priuandi animus, deciſ.640.n.4.& 5.
Priuilegio renunciari non poteſt, ne quia in plus facere poteſt, renuncietur, deciſ.485.n.2. Præſertim, quando renunciatio eſt iurata, & etiam quando tale priuilegium ſecundario eſſet fauore publico inductum, dicto n.2.
Priuilegium circa aliquod beneficium competens iure ſpeciali, eſt neceſſario exprimendum in eius vnione, deciſion. 659. num.4.
Priuilegium, & poſſeſſio quadragenaria cognoſcendi cauſas criminales, & matrimoniales, quando præiudicat Epiſcopo in ſua iuriſdictione ſola aſſiſtentia iuris communis fundata, deciſ. 610. num.3.
Priuilegium Apoſtolicum, & immemorabilis pari paſſu ambulant, deciſ.614. n.2.
Priuilegium exemptionis decimarum valet, etiam quod in eo non ſit facta mentio, quod decimæ de iure communi, vel ſpeciali ad alium pertineant, deciſ.614.n.3.
Priuilegium gratioſæ ſubrogationis ceſſat, quando prouiſus fuit quis ab Ordinario habente facultatem conferendi beneficia in iam litigioſa, deciſ.525.n.8.
Priuilegium conceſſum ſcriptoribus Apoſtolicis, ut ſint protonotarij ceſſat dimiſſa ſcriptoris, deciſ.733.n.5. Et declara, vt num.6.
Priuilegium clericale non cenſetur per Papam conſideratum, vbi diſpenſauit cum clerico, ut poſſit retinere penſionem, & non incedat in habitu, deciſ.357.n.5.
Priuilegium, quod petitur exhiberi neceſſe eſt probare exiſtere, alias non ſufficit ſolum intereſſe, deciſ.148.n.1.
Priuilegium, ut probetur per teſtes, debent deponere de vſu illius, & non eſt ſatis deponere de confeſſionibus extraiudicialibus, deciſ.148.n.2.

Priui-

Priuilegium ſtante illius amiſſione poteſt probari per teſtes, deciſ.298. n.2.

Priuilegiorum communicationes non extenduntur ad ea, quæ non ſolent concedi, vel ſaltem cum magna difficultate, & in quibus agitur de præiudicio tertii, deciſ.214. n.5.

Priuilegio qui iuuari vult, qualitatem requiſitam à priuilegio probare debet, deciſ.219.n.3.

Priuilegio per pactum derogatum cenſetur, dec.219. n.5.

Priuilegium Annatæ non comprehendit caſum, in quo beneficium amplius non vacat, deciſ.659.n.15.

Probatio per inſtrumenta fortior eſt, quàm probatio per teſtes, deciſ.223.n.13.

Probationes plures imperfectæ non ſaciunt vnam plenam, & perfectam probationem, niſi quælibet probatio de per ſe in ſua ſpecie fuerit perfecta, deciſ.550.n.7.

Probatio mortis debet eſſe concludens, quando agitur de graui præiudicio, & de ſucceſſione, deciſ.496. n.1.

Probatio per indicia, & coniecturas dicitur etiam liquida, deciſ. 496. n.2.

Probatio, quæ deducitur à neceſſario antecedenti, concludens, & valida eſt, deciſ.496.n.4. In fin.

Probatio magis adminiculata præfertur probationi non adminiculatæ, deciſ.444.n.6.

Probatio per teſtes præualet probationi per ſcripturam, deciſ. 687. n.20.

Probatio generica nobilitatis regulariter ſufficit, deciſ.353. n.1. Fallit, vbi requiritur ſpecifica probatio nobilitatis, vt in ſtabilimentis Religionis Hieroſolymitanæ, num.2. Fallit ſecundò, in probatione nobilitatis antiquæ requiſitæ à ſtatuto, dicto num.2.

Probatio exacta non requiritur ad probandum id, de quo incidenter quæritur, deciſ.739.n.3.

Probatio probationem non excludit, deciſ.661. num.4. & deciſ. 229. num.4.

Probare debet vnuſquiſque fundamentum ſuæ intentionis, deciſ. 697.n.1. & deciſ.747. n.4.

Probatio ſacta per confeſſionem partis ſuperat omne genus probationis, deciſ.140. n.1.

Probationes per indicia, & coniecturas ſufficiunt in facto antiquo, deciſ.694. n.7.

Probatio non admittitur, vbi materia eſt irreleuans, deciſ.328. num.6.

Probatio debet per neceſſe, non autem per veriſimile concludere, deciſ.226.n.2.

Probatio in ſpecie præualet probationi generali, deciſ. 299. num.3.

Probatio famæ requirit ſaltem duos teſtes, deciſion. 358. numer.9.

Probationum coniunctio non habet locum, vbi de crimine agitur etiam ciuiliter, deciſ.358. n.10.

Probatio paupertatis in genere eſt arbitraria, deciſione 532. num.2.

Probatio paupertatis non eſt arbitraria, quando eſt reſpectu certi effectus, deciſ.532. n.2.

Probabilis cauſa etiam ex dubio iuris errore cauſata excuſat à mora, deciſ.632. n.4.

Probatio ſimulationis non attenditur, vbi non oſtenditur cauſa ſimulandi, deciſ.677.n.5.

Probatio excludit probationem, deciſ.619. n.7.

Probatio iuris patronatus non inualidatur ex lite, quæ fuit ſuper eo, quiſnam ex præſentatis eſſet inſtituendus, deciſ.726. num.5.

Probatio, quæ neceſſario non concludit, non releuat, deciſ. 173. n.3.

Probatio concludens requiritur in materia obiectiua, deciſ.179. num.3.

Probatio ſemiplena ſufficit in interdicto retinendæ, deciſ.147. num.1.

Probatio dubia non releuat, deciſ.318. n.4.

Probatio alternatiua non ſufficit, vbi debet eſſet præciſa, deciſ. 703. n.6.

Probatio bonæ famæ in concurſu prę̨ualet probationi malæ, deciſ.277. n.2. Vbi etiam ſi teſtes deponentes de bona fama ſint pauciores.

Probationes leuiores ſufficiunt in iudicio manutentionis, deciſ. 580. num.2.

Probatio famæ, vt releuet, nihil debet habere in contrarium, deciſ.335.n.5.

Probatio per plures teſtes alijs præfertur, deciſione 335. numer.6.

Probatio debet haberi pro facta, quando per eum, qui probare debuit, non ſtat, deciſ.335. n.7.

Probatio affirmatiuæ in materia cenſus non eſt ad inſtrumentum coarctata, deciſione 539. num.9.

Probatio vera, & non præſumpta dicitur vbi adſunt coniecturæ, & præſumptiones concludentes, deciſ.336. La prima, num.4.

Probatio conſenſus debet eſſe vera, non autem præſumptiua, vbi ſtatutum deſiderat conſenſum, & præſentiam copulatiuè, deciſ.336. La prima, num.6. Dic id procedere in ſtatuto proſpiciente integrationi perſonarum, ſecùs in ſtatuto, quod proſpicit præiudicio alicuius, & quod ſolemnitatem requirit, ad hoc vt actus fiat, non autem ad hoc vt ſic fiat, dicto num.6.

Probatio ſponſalium coadiuuatur ex ſummo amore, quo vir proſequebatur mulierem, deciſ.772. n.10.

Probatio ſponſalium coadiuuatur ex donatione munerum profusè facta à muliere erga virum, deciſ.772.n.13.

Probatio ſponſalium coadiuuatur, ex tractatu coniugali, deciſ. 772. n.14.

Probatio præſumptiua non admittitur contra inſtrumentum, deciſ.106. num.4.

Probatio ſanitatis, licet ſit difficilis, probari tamen poteſt ſanitas ex circumſtantijs ſanitatem inferentibus, deciſione 713. num.1.

Probatio, quando agitur de deciſione cauſæ, debet eſſe releuans, deciſ.720. n.3.

Probatio ad effectum concedendi remiſſoriam ſufficit, quòd ſit apparens, deciſ.720. n.3.

Proceſſiones quæ fiunt in feſtiuitate corporis Chriſti debent iure Concilij Tridentini fieri, vt populi frequentia ſolemnitate, ac veneratione, deciſ.453. n.5.

Proceſſus criminalis non dicitur initiatus per ſolam inquiſitionem, niſi fuerit tranſmiſſa citatio, deciſ.685. n.5.

Proceſsus per contradictas factus poſt mortem procuratoris, non intimata prius morte procuratoris principalis, nullus eſt, deciſ.191. n.6. Contrarium verò, ſcilicet, id non ſeruari in praxi, dicto num.6.

Proceſsus per contradictas contra intereſse putantes validus eſt vbi non adeſt contradictor, deciſ.185. n.1.

Procuræ mandatum ab vniuerſitate factum ſuſtinetur, quando interuenerunt ſono campanæ præcedente duæ ex tribus partibus vniuerſitatis, deciſ.692. n.6.

Procuræ mandatum reſtrictum ad lites in vna Ciuitate, non extenditur ad lites vertentes in alia, deciſ.680.num.1. Declara, vt n.5. & n.9.

Procurator citari debet conſtitutus in actis, & citatio facta tunc per contradictas non valet, deciſ.486.n.2.& 3. Vbi quid ſi procurator eſset abſens.

Procurator cum poteſtate ſubſtituendi non poteſt alium ſubſtituere antequam mandatum procuræ acceptauit, deciſ.451. n.1. Declara, vt n.2.

Procurator ex quibus actibus cenſeatur mandatum acceptaſse, dec.451. n.3.

Procurator conſtitutus cum poteſtate ſubſtituendi vnum, vel plures, non deſinit eſse procurator altero ſubſtituto, deciſ.451. num. 4.

Procuratoris confeſſio facta in iudicio contentioſo præiudicat principali, dec.652. n.5. Vbi præſertim, quando confeſſio eſt veriſimilis.

Procurator ſubſtitutus dicitur habere mandatum à principali, qui procuratorem conſtituit, dec.692.num.1.

Procurator ad cauſam vnam poteſt comparere in omni cauſa connexa, & conſequutiua ad cauſam, in qua fuit conſtitutus procurator, dec.692.num.2.

Procurator conſtitutus in ampliſſimis clauſulis trahitur etiam ad lites futuras, dec.692. num.3.

Procuratores duo quando ſimul ſunt ſubſtituti, vnus alium præoccupat per productionem mandati, & per alios actus, deciſ. 680. num.1. Declara, vt talis præoccupatio non inducat nullitatem actorum geſtorum à procuratore præoccupato ipſo iure, ſed parte opponente, num.4.

Procurator eſse non poteſt monachus extra res ſui monaſterij, niſi concurrat licentia ſui Superioris, deciſione 445. num. 1.

Procurator habens mandatum limitatum ad vnam cauſam, non poteſt in alia diuerſa comparere, deciſione 754. numero 1.

Procurator ius clarum ſui principalis remittere non poteſt, deciſ.696. n.4.

Procuratoris iuramentum non extenditur, niſi quouſque in mandato ſibi conceſſum eſt, dec.696.n.5.

Procurator quomodo iurat in animam conſtituentis, deciſ.696. num. 6.

Procuratoris negligentia in non appellando non facit, quominus ſententia tranſeat in iudicatum, deciſ.138. num.1. Vbi quod

talis

talis negligentia, nec etiam iuſtam cauſam reſtitutionia præbet.

Procurator non poteſt contractum modo, & forma celebratum alterare, & immutare ſine nouo, & ſpeciali mandato, deciſ. 676. n. 10.

Procuratoriæ aſſertioni circa ſuam conſtitutionem creditur concurrentibus adminiculis, deciſ. 169. n. 2.

Procuratoris confeſſio facta non præcedente iuſſo iudicis dicitur voluntaria, deciſ. 768. n. 1.

Procuratoris confeſſio voluntaria non nocet, deciſ. 768. n. 5. & deciſ. 779. n. 2.

Procuratoris confeſſio voluntaria reuocatur etiam non docto de errore, etiamſi ſit geminata, deciſ. 768. n. 5.

Procurator cenſetur quis conſtitutus per traditionem iurium, & debet admitti ſaltem cum cautione de rato, deciſ. 215. n. 4. Vbi declara.

Procurator habens facultatem ſubſtituendi, licet poſſit ſubſtituere expreſsè, non tamen poteſt tacitè, deciſ. 215. num. 4.

Procurator habens mandatum generale non poteſt tranſigere, deciſ. 414. n. 3.

Procurator præſumitur certioraſſe principalem, deciſ. 93. num. 4.

Procurator ad litem conſtitutus, cenſetur conſtitutus ad lites in plurali, deciſ. 29. n. 4.

Procurator ſpecialis magis, quam generalis citari debet, deciſ. 201. n. 2.

Procurator generalis ordinis non eſt legitimus procurator pro ſingulis monaſterijs, deciſ. 201. n. 2. Vbi quod fallit in procuratore Societatis Ieſu.

Procuratori numquam cenſetur data facultas faciendi actum per quem dominus incidat in crimen, & pœnam, deciſ. 566. num. 3.

Procuratoris confeſſio poteſt reuocari non docto de errore, deciſ. 170. n. 6.

Procurator ad effectum, vt pro tempore ſalarium conſequatur, ſatis eſt, quod per ipſum non ſteterit, & quod adueniente occaſione fuerit paratus præſtare operas ſuas, deciſ. 265. n. 3.

Procuratoris confeſſio, illa dumtaxat, ſatisfacit, quæ poteſt habere iuris effectum obligando dominum, deciſion. 779. num. 2.

Procuratoris confeſſio voluntaria dicitur, quando procurator nullo iure cogente dat in actis poſitiones, deciſ. 779. num. 2.

Procurator non informatus de conſcientia Domini, non poteſt iurare de veritate, ſed de credulitate ad euitandam præſumptionem calumniæ, deciſ. 779. n. 5.

Procurator conditionem Domini meliorem, non autem peiorem facere poteſt, deciſ. 28. n. 6.

Procurator non poteſt præiudicare Domino, abſque ſpeciali mandato, deciſ. 68. n. 1.

Procurator ad reſignandum cum reſeruatione fructuum, non poteſt reſignare cum reſeruatione penſionis, deciſ. 293. num. 1.

Procurator generaliter conſtitutus ad omnes lites, & reuocatus quoad vnam cauſam, cenſetur reuocatus generaliter quoad omnes cauſas, ſi conſtituens tempore conſtitutionis non habebat, niſi illam cauſam, pro qua fuit reuocatus, deciſ. 250. n. 1.

Procurator conſtitutus ad lites, & negotia, ſi fuerit reuocatus quoad lites, non cenſetur reuocatus quoad negotia, & è contra, deciſ. 210. n. 2.

Procurator ſine iuſta cauſa reuocari non poteſt litem conteſtatam, deciſ. 172. n. 1. Vbi quod etiam iuſta reuocandi procuratorem cauſa eſt, quando procurator incepit litigare cum ſuo principali.

Procuratori reuocato culpa ſua non debetur ſalarium, deciſ. 172. n. 1. in fine.

Procurator, vt reuocari poſſit poſt litem conteſtatam, numquid cauſæ recognitio requiratur, deciſ. 172. n. 2.

Procurator poteſt retinere ſcripturas, & inſtrumenta cauſæ, donec fuerit ſatisfactus de expenſis ſactis in lite, ſecus pro ſalario, deciſ. 172. n. 3. Declara, niſi Dominus principalis offerat ſe paratum ſoluere expenſas, n. 4.

Procurator etiam poſt litem conteſtatam poteſt reuocari ex cauſa, & iuſta cauſa reuocandi procuratorem erit cauſa ſuperuenientiæ litis cum procuratore, deciſ. 198. num. 1. & 2. Vbi amplius, quod ſufficit notitia prætenſionum ipſius procuratoris.

Procurator non poteſt retinere litem pro ſalario, pro expenſis autem per ipſum factis ſic, deciſ. 198. n. 3. Vbi tamen quod offerendo ſalarij ſolutionem non poteſt procurator litem retinere.

Procurator generalis ad omnes cauſas conſtitutus, reuocatus quoad vnam, non cenſetur reuocatus quoad alias, deciſ. 101. Declara, vt n. 4.

Producens ſcripturam omnia contenta in ea fateri cenſetur, deciſ. 2. n. 1. deciſ. 242. n. 3. deciſ. 227. num. 1. & deciſ. 349. n. 3. Fateri etiam in eo contenta, deciſ. 453. n. 3.

Producta iura cenſentur approbata à parte, contra quam producuntur, eo ipſo quod citata ad dicendum contra nihil opponit, deciſ. 581. n. 1.

Productio inſtrumenti inducit tacitam confeſſionem contentorum in inſtrumento, deciſ. 395. n. 3.

Producens titulum inualidum præſumitur non habere alium titulum validum, deciſ. 310. n. 3.

Productio teſtamenti facta à procuratore non arguit ſcientiam contentorum in eo præiudicium principalis, deciſ. 593. num. 5.

Productio iurium poteſt fieri de nouo ad ſpolium excuſandum, deciſ. 553. n. 4.

Productio tituli tollit præſumptionem alterius tituli, deciſ. 185. num. 4.

Productio quoad vnum finem facta non nocet producenti quoad alium, deciſ. 185. n. 4.

Productio mandati inſufficientis facit ceſſare productionem alterius mandati, deciſ. 251. n. 5.

Productio tituli inualidi operatur, vt non poſſit alius titulus produci, deciſ. 412. n. 2.

Producere quis præſumitur omnia meliora, & potiora iura, quæ quis habet, deciſ. 539. n. 4.

Productio facta in vna cauſa, tanquam tacita confeſſio in alia non præiudicat, deciſ. 519. n. 4.

Productio inſtrumenti non excludit alias ſpecies probationis, deciſ. 539. n. 4.

Profeſſio monachi non eſt legitima non lapſo anno probationis, deciſ. 329. n. 2.

Profeſſio Monachi etiam ante annum recipi poteſt, quando per Summum Pontificem illius receptio eſt commiſſa alicui executori vigore regulæ Cancellariæ 58. deciſion. 329. num. 2.

Profeſſio Monachi etiam ante annum recipi poteſt ab Executore, cui à Papa commiſſa eſt receptio, quando Papa mandat ſtatim recipiendum, & admittendam profeſſionem, ſecus ſi ſimpliciter mandet eam recipi, deciſ. 329. Declara, vt num. 5.

Profeſſio Monachi facta ante annum de iure communi ante Concilium Tridentinum non erat nulla, deciſ. 329. num. 6.

Profeſſio Monachi ante annum vigore regulæ Cancellariæ 58. numquid habeat locum in prouiſis de Abbatijs Conuentualibus, deciſ. 329. n. 6.

Profeſſio ab initio nulla ex cauſa metus non cenſetur ratificata per actus liberos, vbi non ceſſauit cauſa metus, deciſ. 705. n. 4.

Profeſſio tacita ex lapſu temporis, & geſtatione habitus ceſſat, quoties ex proteſtationibus apparet de diſſenſu profitentis, deciſ. 705. n. 5.

Profeſſus pro inualidanda profeſſione debet etiam vltra quinquennium audiri, dummodo intra dictum tempus reclamauerit, deciſ. 705. n. 6.

Profeſſio inducitur etiam tacitè per delationem habitus profeſſorum, deciſ. 227. n. 3.

Profeſſio monialis in vno monaſterio, vt poſſit profiteri in alio Monaſterio, requiritur licentia ſuperioris primi monaſterij, deciſ. 109. n. 4.

Progeniei appellatione veniunt deſcendentes ex maſculis, non autem ex fœmina, deciſ. 635. n. 1.

Prohibitio alienandi officium diſcretiuè poſita à permiſſione diſponendi de fructibus operatur conceſſionem proprietatis etiam vbi alias vſusfructus tantum conceſſus eſſet, deciſ. 495. num. 7.

Prohibitio appellationis vigore Ægidianæ non habet locum, quando agitur de rebus Eccleſiæ, deciſ. 391. n. 5. Vbi etiam quod ſufficit Eccleſiam eſſe actricem, licet Reus ſit laicus.

Prohibitus alienare, ſi partem alienat, non cadit à toto, deciſ. 593. n. 6.

Prohibitus alienare ſub pœna priuationis, ſi alienata redimit, excuſatur à pœna, deciſ. 593. n. 6.

Prohibitio alienationis debet intelligi iuxta terminos fideicommiſſi præcedentis, deciſ. 707. n. 7.

Prohibitio alienationis cenſetur veſtita ex vocatione ſucceſſorum non alienantium ad partem contrauenientis, & alienantis, deciſ. 203. n. 3.

Prohibitio alienationis non inducit fideicommiſſum in caſum mortis, quando in alia parte teſtamenti fuit facta ſub-

ſubſtitutio in dictum caſum, deciſ. 267. num. 4.

Prohibita alienatione in perpetuum debet capi illa interpretatio, ea qua perpetuitas in omnes deſcendentes conſeruetur, deciſ. 718. n. 3.

Prohibita alienatione fauore certarum perſonarum, & ſequuta alienatione, res alienata poteſt peti à non alienante, deciſ. 231. n. 3.

Prohibitus contrahere ſine ſolemnitatibus, poteſt ſine illis confiteri, quando pro confeſſione concurrunt adminicula, deciſ. 771. n. 4.

Prohibitio alienationis facta per patrem non verificatur in legitima filij, deciſ. 84. n. 3.

Prolis appellatione veniunt tam maſculi, quàm fœmine, deciſ. 318. n. 1.

Promiſſio de ſtando vnicæ non excludit ipſo iure, ſed exceptionis, deciſ. 191. n. 2.

Promiſſio de conſignando dubia interpretatur, vt conſignatio fiat eo modo, quo de iure conſignatio fieri debet, deciſ. 671. num. 1.

Promittens factum non obligatur præciſè, ſed præſtando intereſſe, liberatur, deciſ. 671. n. 6.

Promiſſio non dependens à voluntate promittentis reſoluitur in promiſſione facti proprij. Videlicet, quod promittens adhibebit omnem diligentiam, deciſ. 676. n. 11.

Promiſſio contrahentis non petendi reductionem ad viam iuris eaque obtenta non vtendi, interpretatur dummodo contractus confirmetur iuxta illius formam, ita vt poſſit effectum ſortiri, deciſ. 676. n. 12.

Promiſſio ſoluendi pretium per emptorem creditoribus venditoris non arctat emptorem ad ſoluendum creditoribus deſcriptis in liſta, ſed poteſt fieri ſolutio anterioribus, deciſ. 350. num. 2.

Promiſſio, quod res vendita nulli alteri ſit obligata, debet intelligi de obligatione, quæ præiudicet emptori, deciſion. 350. num. 3.

Promiſſio de faciendo conſentire omnem perſonam intelligitur, dummodo emptoris interſit, & poſſit aliquod damnum pati, deciſ. 350. n. 3.

Promiſſio de donando non transfert dominium, ſed tantum tribuit actionem perſonalem, deciſ. 82. n. 3.

Promittens non vendere ſine conſenſu alicuius, habitu conſenſu, vendere poteſt, deciſ. 495. n. 3.

Promittens dominus mercedem factori ſuo, poteſt eam reuocare poſt annum, niſi certum tempus aſſignatum ſit, decil. 34. num. 7.

Promittens ſoluere certum quid, non poteſt ſoluere minus eo, quod promiſſum eſt, deciſ. 34. n. 8.

Promotus ad Sacros ordines ante legitimam ætatem miniſtrando, & celebrando irregularis eſt, deciſ. 200. n. 1.

Promotus ad ſacros ordines ante legitimam ætatem, vt irregularis efficiatur, requiritur ipſum doloſè, & in contemptum ſuſcepiſſe ſacros ordines, & miniſtraſſe, deciſ. 200. n. 2.

Pronomen ipſum demonſtrat, & repetit id, quod ante fuit expreſſum, deciſ. 1. n. 11.

Proœmium, ſeu præfatio contractus denotat cauſam finalem ipſius contractus, deciſ. 682. n. 5.

Proœmij, ſeu præfationis narratiua denotat cauſam finalem, deciſ. 569. n. 4.

Proœmium denotat cauſam finalem, à qua diſpoſitio ampliationem recipit, deciſ. 213. n. 7.

Proœmium declarat mentem contrahentium, deciſ. 218. num. 4. & decil. 110. n. 1.

Proœmialia verba, & enunciatiua, ſeu narratiua Notarij de præterito non probant, deciſ. 545. n. 5.

Proœmium inſtrumenti deſignat cauſam finalem, propter quam fit actus, decil. 679. n. 1.

Proœmium arguit cauſam finalem, deciſ. 167. n. 2.

Propria auctoritate capiendi poſſeſſionem facultas ceſſat per aditam ad iudicem, & debet tunc pars citari, deciſ. 85. num. 5.

Propria auctoritate dominus directus poteſt, expellere emphyteuticam, quando negat directum dominium, deciſ. 85. num. 6.

Proprietas, & vſusfructus fundi extinguitur per inundationem, ex qua fundus corrumpitur, deciſ. 175. n. 1.

Prorogatio termini, quod ſit longiori primo termino abſurdum eſt, deciſ. 651. n. 1.

Proteſtatio facta cum facultate addendi, & minuendi, quid operetur? decil. 353. n. 3.

Proteſtatio facta per ſuſcipientem terminum ante illius ſuſceptionem nihil operatur, decil. 773. n. 4.

Proteſtatio, neminem audiri niſi docto de mandato, ſi mandatum non producatur, operatur nullitatem actorum, & ſcientiæ, etiamſi comparens ſit verè procurator, deciſ. 346. n. 2. Amplia etiamſi mandatum in ſecunda inſtantia producatur, quia nihilominus acta, & ſententia prioris inſtantiæ ſunt nulla, dicto n. 2.

Proteſtatio contraria facta non releuat, deciſ. 539. n. 6.

Proteſtatio debet repeti in quolibet actu alias cenſetur ab ea receſſum, deciſ. 51. n. 2.

Proteſtatio neminem audiri, niſi docto de mandato, tollitur per comparitiones abſque dicta proteſtatione ſubſequuta, deciſ. 55. n. 5.

Proteſtatio debet in iudicialibus repeti in quolibet actu, deciſ. 55. num. 5.

Protonotariatus datus ab inferiori à Papa probari poteſt per teſtes, deciſ. 298. n. 1.

Prouiſio Ordinarij non impeditur, quando beneficium non vacauit in menſe reſeruato, deciſ. 590. n. 1.

Prouiſio obtenta ab habente facultatem conferendi, licet nulla, vel ſubreptitia, ſufficit ad effectum tituli colorati in ſpolio, deciſ. 542. n. 3.

Prouiſio Ordinarij nulla non præſtat titulum coloratum ad effectum regulæ de triennali, deciſ. 542. n. 4.

Prouiſio habita ab habente poteſtatem conferendi præbet titulum coloratum, deciſ. 542. n. 4.

Prouiſio Apoſtolica præbet titulum coloratum ad obtinendam reſtitutionem in ſpolio, decil. 741. n. Fallit, quando notoriè conſtat de illius ſubreptione, quia tunc titulus remanet diſcoloratus, & inſufficiens ad obtinendam reſtitutionem in ſpolio, dicto n. 1. Declara, vt n. 7.

Prouiſio Apoſtolica deſignat, & declarat ſtatutum beneficij, vbi de alio interiori non conſtet, deciſ. 315. n. 1.

Prouiſiones Apoſtolicæ non mutant ſtatum beneficij, deciſ. 235. num. 2.

Prouiſionum Apoſtolicarum tempora de medio deducuntur ad effectum probandi iuſpatronatus, decil. 235. n. 2.

Prouiſio beneficij facta vti de reſeruato nulla eſt, ſi nulla adeſt reſeruatio, decil. 777. n. 3.

Prouiſus de beneficio per obitum alterius cuiuſcumque perſonę, dicitur ſucceſſor cuicumque perſonæ, quæ ſucceſſioni locum fecerit, decil. 605. n. 9.

Prout hactenus conſuetum eſt, dictio hæc ſtat conditionaliter, ſcilicet, quatenus ſit conſuetum, deciſ. 243. n. 8.

Prout hæc dictio conditionem importat, deciſ. 243. n. 8.

Prout viſum fuerit expedire, hæc verba latum habent ſignificatum, deciſ. 240. n. 4.

Proximioribus in teſtamento enunciatis omnes in eodem gradu exiſtentes ſimul vocati cenſentur, deciſ. 344. n. 22.

Proximior quis præſumitur eo ipſo, quod quis ſe coniunctum probat, decil. 693. n. 2.

Proximiores dicuntur, quando nemo ſupereſt, qui eos præcedat, decil. 693. n. 2.

Proximus, & proximior, verba idem ſonant, deciſion. 693. n. 2. in fin.

Proximiores, quando ſunt vocati in fideicommiſſo, numquid intelligatur de proximioribus teſtatoris. An verò de proximioribus grauati? Diſtingue, vt decil. 693. n. 3. & 4.

Proximitas grauati, & non grauantis in fideicommiſſis attenditur, decil. 681. n. 2. Maximè qui ſe reuocatum prætendit, eſt de deſcendentibus grauati, n. 3. & abſque dubio concurrentibus coniecturis, n. 4.

Proximitas grauati, non autem grauantis dicitur conſiderata, quando teſtator non habuit reſpectum ad perſonas, ſed tantum ad ſanguinis ſucceſſionem, deciſ. 681. n. 4.

Proximitas grauati, vel grauantis an ſit attendenda, pendet ex coniecturis, deciſ. 627. n. 4.

Proximitas grauati non attenditur, vbi conſtat teſtatorem voluiſſe fideicommiſſum ad nouam, & diuerſam lineam deuenire, deciſ. 627. n. 5.

Proximiorum appellatione venit tam fœmina, quam maſculus, deciſ. 282. n. 1.

Proximioris vocatio non intelligitur de primo proximiori tantum, ſed de proximiore in proximiorem, deciſ. 282. num. 7. Declara procedere, vbi eſt habita ratio conſeruandi agnationem, alias ſecus, dicto n. 7. Declara ſecundo procedere vbi fideicommiſſum eſt perpetuum, n. 8.

Proximiores, qui ex forma ſtatuti Vrbis lib. 1. cap. 151. debent interuenire in contractibus mulierum, debent iurare, quod contractus non tendit in præiudicium mulieris, & dicta verba ſunt formaliter exprimenda, & iuramentum deſuper præſtandum, ita vt non ſufficiant verba generalia, deciſ. 723. num. 2.

Publicandi gratiam onere, an grauetur quis, quando reſignatio beneficij fuit facta liberè in manibus Papæ, deciſ. 296. n. 4. in fine.

Pueri eſſe dicuntur, qui ſunt impuberes minores quatuordecim annis, deciſ. 194. n. 2.

Pueritia habet duas partes, altera, quæ finem accipit anno ſeptimo, altera, quæ anno decimoquarto, deciſ. 194. n. 2.

Pupillaris ſubſtitutio dicitur teſtamentum filij, deciſ. 431. num. 7.

Pupillaris ſubſtitutio facta filio, excludit matrem à legitima eiuſdem filij, ſecus fideicommiſſaria, deciſ. 373. n. 2.

Pupillaris ſubſtitutio verbis communibus concepta, numquid ſit directa, ita vt comprehendatur in compendioſa, & matrem à legitima excludat, An verò ſit omni tempore fideicommiſſaria, & matrem non excludat? deciſ. 373. n. 3. Vbi pro, & contra, & n. 4. Vbi quod eſt fideicommiſſaria, matrem a legitima non excludens, quando pro non excluſione adſunt teſtatoris coniecturæ, & n. 5. & ſeqq. Vbi plures enumerantur coniecturæ huiuſmodi.

Pupillis æquiparantur Communitates locorum, deciſ. 228. num. 6.

Pupillus etiamſi ſit pubertati proximus non poteſt contrahere, nec ex contractu obligari, niſi intercedente auctoritate tutoria, deciſ. 214. n. 1.

Pupillus, qui agit de damno vitando, poteſt dare de nullitate contractus cum alio pupillo geſti ob non ſeruatas ſolemnitates ſtatutarias, deciſ. 514. n. 3.

Pupillus valide obligatur abſque ſolemnitatibus ſtatutarijs ſtante verſione in vtilitatem ipſius, deciſ. 47. n. 3.

Puri, & purificati idem eſt iudicium, deciſ. 197. n. 3.

Puritas ſanguinis in terminis ſtatuti Eccleſiæ Toletanæ non eſt probanda per prouiſum, ſed impuritas per aduerſarium, deciſ. 277. n. 2.

Puritas ſanguinis de iure præſumitur, deciſ. 335. n. 2. Vbi quod talis præſumptio transfert onus probandi in aſſerentem contrarium, & efficit, vt cenſeatur probata puritas eo ipſo, quod impuritas non eſt probata.

Puritas probatur per teſtes de publica voce, & fama, deciſ. 335. num. 2.

Puritas patris neceſſariò concludit puritatem filij, deciſ. 335. num. 2.

Puritas ſanguinis probatur ex eo, quod quis fuit admiſſus ad habitum, qui non ſolet concedi, niſi ijs, qui ſunt puri, deciſ. 335. n. 4.

Putatiuum matrimonium data ignorantia in vno coniuge legitimat prolem prius ſuſceptam non minus, quam vera, deciſ. 280. n. 8.

Q

QValificata confeſſio non poteſt diuidi, ſed debet cum ſua qualitate acceptari, deciſ. 618. n. 4.

Qualificata confeſſio admittitur reiecta qualitate, quando præſumptio eſt contra qualitatem, deciſ. 772. n. 52.

Qualitas iuncta verbo intelligenda eſt ſecundum tempus verbi, deciſ. 207. n. 3. & deciſ. 216. n. 1.

Qualitas adiecta verbo poſito in fine orationis refertur ad aliud præcedens, deciſ. 5. n. 6.

Qualitas Iuriſpatronatus non tollitur ex noua prouiſione facta ab Ordinario, vel à Papa, deciſ. 360. num. 7. & num. 14. in fin.

Qualitas adiecta in gradu præcedenti non cenſetur repetita in gradu ſequenti ſeparato, deciſ. 453. n. 7. Vbi ampliatur hæc concluſio, etiam quod adſit copulatiua.

Qualitas verborum ſemper reſtringitur ad caſum in inſtrumento expreſſum, deciſ. 785. n. 5.

Qualitas debet probari per allegantem, deciſ. 702. n. 4.

Qualitas perſonæ inſtitutæ multum operatur, vt intelligatur mutata voluntas, deciſ. 721. n. 9.

Qualitas monetæ promiſſa, ſi non repetitur, debet dari pecunia communis, habita tamen ratione ad cultum pecuniæ conuentæ, deciſ. 549. n. 5.

Qualitatis quaſi poſſeſſio debet probari, quando ipſa qualitas controuertitur, deciſ. 409. n. 2.

Qualitas, quæ requiritur pro ſubſtantia certo tempore, nihil operatur, ſi poſtea ſuperueniat, deciſ. 275. n. 1.

Qualitas requiſita à ſtatuto, quæ de iure communi non eſt neceſſaria, cenſetur requiſita pro forma, deciſ. 85. n. 3.

Qualitates expreſſæ in ſtatuto, cenſentur expreſſæ pro forma, deciſ. 567. n. 10.

Qualitas perſonæ teſtis auget fidem illius dicto, deciſ. 711. n. 5. Vbi de qualitate Doctoratus.

Qualitates maiores in concurſu attenduntur cæteris paribus, deciſion. 86. num. 2.

Qualitas facilius probatur, & præſumitur, quam ſubſtantia, deciſ. 292. n. 3.

Qualitas quando eſt cauſa, quod quis aliquid obtineat, debet expreſſe probari, deciſ. 402. n. 4. Vbi ampliatur etiam, quod conſiſtat in negatiua.

Quantitas prætij arguit, quid in ceſſione veniat, deciſ. 534. num. 5.

Quantitas pœnæ arguit, de quo diſpoſitio loquatur, deciſ. 225. num. 5.

Quantitas pretij arguit qualitatem contractus, & mentem contrahentium, deciſ. 88. n. 3.

Quantitatis prædij ignorantia non concludit ignorantiam prædij, & eius confinium, deciſ. 371. n. 3.

Quaſi poſſeſſio conferendi beneficia, & nominandi probatur ex prouiſionibus Apoſtolicis, deciſ. 632. n. 2.

Quaſi poſſeſſio præſentandi in Iurepatronatus, an, & quando acquiſita cenſeatur à duobus patronis in ſimul præſentantibus? deciſ. 207. n. 5. & ſeqq.

Quaſi poſſeſſio deputandi in Eccleſia Vicarium probat dictam Eccleſiam pleno iure ſpectare ad deputantem, deciſ. 513. num. 1.

Quaſi poſſeſſio Iuriſpatronatus probatur per plures præſentationes effectuatas vltra quinquaginta annos, deciſ. 360. num. 6.

Quaſi poſſeſſio conferendi beneficium acquiritur Epiſcopo per vnicam collationem, deciſ. 623. n. 1.

Quaſi poſſeſſio exigendi penſionem probatur per inſtrumentum ſolutionis, deciſ. 387. n. 2.

Quaſi poſſeſſio penſionis non ſoluendæ non præſcribitur lapſu decem annorum, niſi probetur illam fuiſſe denegatam, & denegationi penſionarium acquieuiſſe, deciſ. 404. n. 7.

Quaſi poſſeſſio vnius actus extendenda eſt ad alios quoſuis ſimiles actus, deciſ. 640. n. 2.

Quaſi poſſeſſio vnius ſocij conſeruatur per actus poſſeſſorios factos ab altero ſocio, deciſ. 640. n. 4.

Quaſi poſſeſſio interueniendi in rebus, & negotijs Eccleſiæ probatur ex actibus Capitularibus, deciſ. 640. n. 6.

Quaſi poſſeſſio præſentandi in Iurepatronatus defuncti, quando in hæredem transferatur? deciſ. 337. n. 3.

Quaſi poſſeſſio exigendi penſiones cenſetur probata per quietantias, & confeſſiones de recepto adminiculatas, & factas per manus Notarij, deciſ. 591. n. 2.

Quaſi poſſeſſio conferendi beneficia probatur ex pluribus collationibus continuatis, & effectuatis, deciſ. 482. n. 2.

Quaſi poſſeſſio exigendi decimas releuat exigentem ab onere probandi ius exigendi eas, deciſ. 402. n. 2.

Quaſi poſſeſſioni exigendi decimas non cenſetur præiudicatum per mutationem ſeminis, aut modi colendi agrum, deciſ. 402. num. 3.

Quaſi poſſeſſio conferendi beneficium per vnicam collationem effectuatam acquiritur, deciſ. 453. n. 1.

Quaſi poſſeſſio conferendi beneficia acquiritur per vnicam collationem effectuatam, etiam quod dicta collatio fuerit facta in vim reſignationis, deciſ. 423. n. 2.

Quaſi poſſeſſio exigendi decimas probatur per confeſſionem partis, deciſ. 773. n. 2.

Quaſi poſſeſſio, ſeu exercitium plurimorum iurium Parochialium operatur etiam retentionem aliorum, deciſ. 536. num. 3.

Quaſi poſſeſſio & exercitium iurium Parochialium non amittitur per non vſum, niſi probetur prohibitio, deciſ. 536. num. 3.

Quaſi poſſeſſio vnius actus non extenditur ad alios actus ſub eadem ſpecie comprehenſos, quando poſſidenti ius reſiſtit, deciſ. 436. n. 2.

Quaſi poſſeſſio viſitandi vnum membrum Abbatiæ operatur, vt cenſeatur acquiſita poſſeſſio viſitandi totam Abbatiam, deciſ. 501. n. 3.

Quaſi poſſeſſio in incorporalibus non acquiritur abſque ſcientia, & patientia alterius partis, deciſ. 501. n. 4.

Quaſi poſſeſſio iuris præſentandi in præiudicium alterius patroni probatur ex præſentatione inſimul facta, deciſ. 260. n. 3. Vbi ſecus data ignorantia alterius patroni.

Quaſi poſſeſſio Iuriſpatronatus non tranſit ad hæredes abſque apprehenſione, deciſ. 260. n. 4.

Quaſi poſſeſſio vnius patroni præſeruatur per præſentationem aliorum, deciſ. 560. num. 5. Die procedere vbi is qui non præſentauit, fuit per prius in quaſi poſſeſſione præſentandi, n. 5.

Quaſi poſſeſſio qualitatis debet probari, quando ipſa qualitas controuertitur, deciſ. 409. n. 2.

Quaſi poſſeſſio ſeruitutis operatur, vt poſſeſſor, etiamſi ius non

habet

habet, vincat actorem non probantem dominium, deciſ.331. num. 2.
Quaſi poſſeſſio non liberat ab onere probandi, deciſ. 331. num. 3.
Quaſi poſſeſſio non acquiritur abſque ſcientia, & patientia, deciſ. 717. num. 3. Vbi de quaſi poſſeſſione exigendi penſionem.
Quaſi poſſeſſio non tranſit in hæredem abſque noua apprehenſione, deciſ.717. n.4.
Quaſi poſſeſſio non probatur per actus æquiuocos, deciſ.717. num. 5.
Quaſi poſſeſſio exigendi acquiritur per vnicam ſolutionem cum ſcientia, & patientia aduerſarij, deciſ.764. n.3.
Quaſi poſſeſſio exigendi acquiſita contra auctorem ſuffragatur etiam contra ſucceſſorem, deciſ.291. n.1.
Quaſi poſſeſſio probatur ex locatione officij, & pluribus actibus poſſeſſorijs, deciſ.752. n.3.
Quaſi poſſeſſio præſentandi ex vnica præſentatione acquiritur, deciſ.174. n.1. & deciſ.758. n.4.
Quaſi poſſeſſio præſentandi diuerſimodè conſideratur inter compatronos, & diuerſimode, vbi agitur de præiudicio Ordinarij, deciſ.174. n.2.
Quaſi poſſeſſio, vt acquiratur, requiritur ſcientia, & patientia aduerſarij, deciſ.174. n.2.
Quaſi poſſeſſio patroni præſeruatur per aliorum conſenſum, & nominationem, deciſ.174. n.7.
Quaſi poſſeſſio præſentandi ſufficit pro validitate præſentationis, deciſ.274. n.6.
Quaſi poſſeſſio præſentandi non attenditur, vbi conſtat de proprietate, deciſ.274. n.7. Vbi declara.
Quaſi poſſeſſio præſentandi attenditur etiam in terminis Concil. Trident. vbi non controuertitur patronatus, ſed pertinentia, deciſ.274. n.11.
Quaſi poſſeſſio vniuerſalis exigendi decimas ſuffragatur non docto de ſpeciali, deciſ.212. n.2.
Quaſi poſſeſſio vnius patroni præſeruatur per præſentationem aliorum, deciſ.251. n.4. Fallit vbi conſtat vnum patronum per ſpacium multi temporis non præſentaſſe, quia tunc intrat præſumptio depoſitionis animi, d. n.4.
Quaſi poſſeſſio conferendi acquiritur ex vna collatione, deciſ. 435. n.1.
Quaſi poſſeſſio conferendi attenditur ad effectum validitatis collationis, deciſ.435. n.1.
Quaſi poſſeſſio conferendi non præiudicat in ſequenti vacatione, deciſ.415. n.2.
Quaſi poſſeſſio conferendi acquiſita per Epiſcopum anteceſſorem ſuffragatur etiam ſucceſſori, deciſ.435. n.2. Non autem ſuffragatur Capitulo, n.3.
Quaſi poſſeſſio conferendi non attenditur, vbi conſtat de proprietate, deciſ.435. n.4. Fallit, quando probatio proprietatis fuit facta poſt collationem, n.4. Fallit ſecundo, vel potius declara, quando de proprietate ad hunc effectum debet conſtare per confeſſionem partis, Vel rem iudicatam vel per publicum inſtrumentum, d.n.4. Vbi quando non ſufficit probatio iurispatronatus reſultans ex multiplicatis præſentationibus, ac alijs coniecturis.
Quaſi poſſeſſio præſentandi attenditur ad validitatem præſentationis, deciſ.443. n.3.
Quaſi poſſeſſio conferendi ſufficit ad effectum validitatis collationis, deciſ.515. n.1. Fallit vbi fuit cognitum de proprietate, quia proprietas abſorbet poſſeſſionem, n.2.
Quaſi poſſeſſio exigendi penſionem à reſeruatario fructuum habente facultatem percipiendi propria auctoritate fructus ſuffragatur etiam contra Prælatum ſucceſſorem, deciſ. 508. n.3. Amplia, vt n.5.
Quaſi poſſeſſio exigendi penſionem à Syndico vſufructuario adminiſtrare, & ſimili, non nocet Prælato ſucceſſori, deciſ.508. num. 4.
Quatenus de iure clauſula reſtringit præcedentia ad terminos iuris, deciſ.28. n.3.
Querela inofficioſi eſt de directo contraria petitioni ſupplementi legitimæ, deciſ.419. n.5.
Quibuſcunque, hæc dictio includit etiam maiora expreſſis, deciſ.680. n.5.
Quibuſcunque hoc verbum, quamuis ſit generale, habet tamen vim ſpecialis expreſſæ derogationis, deciſ. 721. num. 6.
Quietantiæ ſolutionis pecuniarum quotquot ſunt tot ſolutiones probant, deciſ.425. n.2.
Quietantiarum duplicationem allegans, illam probare debet, deciſ.425. n.3. & 4. in fine.
Quietantia facta pro omni eo, quod quis prætendere poſſet occaſione ſeruitutis, non facit ceſſare legatum relictum ob ſeruitia præſtita, deciſ.499. n.3.
Quomodocunque, & quibuſcunque verba in ſecundo teſtamento deſignant teſtatorem in prima voluntate diſceſſiſſe, deciſ. 721. n.3.
Quomodolibet dictio comprehendit omne ius, deciſ. 602. n.4. Vbi quod verificatur in quocunque iure directo, vel indirecto etiam impropriè ſumpto.
Quomodolibet, dictio intelligitur non ſolum de iure communi, ſed etiam de iure ſpeciali, conſuetudine, præſcriptione, aut priuilegio Apoſtolico, deciſ.614. n.2.
Quorum tenores, aliæque ſimiles clauſulæ tanquam acceſſoriæ non ampliant principalem diſpoſitionem, ſed tantum tollunt ſubreptionem, deciſ.569. n.8.
Quam, & quas, clauſula appoſita in commiſſione poſſeſſorij facit, vt etiam petitorium deduci poſſit, deciſ. 455. num. 2.
Quam, & quas, clauſula operatur, quod ſententia lata in gradu appellationis ſuſtineatur, tanquam in prima, deciſ. 731. n.5.
Quam, & quas clauſula operatur, vt iudex appellationis poſſit procedere, pro vt iudex prioris inſtantiæ, deciſ. 546. num. 1.
Quorum tenores clauſula in prouiſione conditionali intelligitur ad effectum validitatis collationis, deciſion. 203. num. 5.
Quorum tenores clauſula non operatur circa non expreſſa, & nec circa ea, de quibus Papa non habuit notitiam, deciſ.528. num. 5.
Quotidianæ diſtributiones veniunt appellatione fructuum, quando præbendæ ſunt diſtinctæ in Eccleſia, bona poſſidentur in communi, & poſtea ſingulariter certo anni tempore diſtribuuntur, deciſ.449. n.1.
Quotidianæ diſtributiones non acquiruntur à titulari ante præſtitum ſeruitium, deciſ.133. n.2.
Quouſque, dictio in ſtatuto fœminarum excluſiuo propter maſculos, operatur earundem excluſionem ad tempus, id eſt, quamdiu maſculi extabunt, deciſ.475. n.2.

R

Ratificatio, & homologatio confirmat actum alias nullum, prout ex nunc, deciſ.557. n.3.
Ratificatio proceſſus facti per procuratorem non habentem mandatum inducitur ex proſequutione iudicij per illum cœpti, deciſ.440. n.2.
Ratificatio debet fieri re integra, deciſ.755. n.3.
Ratificatio iudicij facti per procuratorem inducitur ex petitione exequutionis facta per principalem, deciſion. 384. num. 3.
Ratificatio per tutores, & curatores facta retrotrahitur ad diem deliberationis, deciſ.545. n.7.
Ratificatio alterationum factarum in beneplacitis *Principis* non inducitur ex ſolutione alicuius partis *pretij ſine* mandato venditoris, deciſ.676. n.10.
Ratificatio contrahentium non prodeſt, quando non eſt ſeruata forma reſcripti Papæ facti in odium contrahentium, in fauorem tamen creditorum, deciſ.676. n.10.
Ratificatio ſufficit, vbi requiritur mandatum, deciſ. 211. num. 2.
Ratificatio quoad actus certæ cauſæ inducitur per conſtitutionem procuratoris ad illam cauſam, deciſ.211. n.3. Vbi quod requiritur tamen ſcientia geſtorum.
Ratificatio ſemper cenſetur iuxta naturam, conditionem, & qualitatem actus, deciſ.369. n.5.
Ratificatio in fauorabilibus ex ſola ſcientia abſque traditione inducitur, deciſ.74. n.1.
Ratificatio legitimationis in filio probatur ex actibus, qui ad legitimos pertinent, deciſ.74. n.2.
Ratificatio legitimationis ſufficit, quod fiat poſt mortem patris, deciſ.74. n.3.
Ratificatio legitimationis tacita ſufficit, deciſ.74. n.3.
Ratificatio tacita legitimationis colligitur ex acceptatione legati facti à patre filio legitimato pro portione legitimæ, deciſ. 74. num. 4.
Ratificare legitimationem dicitur, qui hæreditatem tanquam legitimus adiuit, & qui donationem ſibi vti legitimato factam acceptauit, deciſ.74. n.4.
Ratificatio legitimationis non trahitur retro, quando eſt nulla alio defectu, quam conſenſus legitimati, deciſ. 74. num. 5. Fallit quando legitimatio non fuit ab initio omnino nulla,

nulla, vtpote, quæ habebat ſtatum implicitum validitatis, num.5.

Ratificari poteſt actos nullus, quando nullitas prouenit ex defectu conſenſus, deciſ.65. n.3.

Ratificatio impediendo reſtitutionem non inducitur de facili ex geſtis in maiori ætate, deciſion.525. num.4.

Ratificatio geſtorum per procuratorem inducitur ex illorum proſequutione, deciſ.123. num.3.

Ratificatio reſpicit præterita, non autem futura, deciſion. 615. num.2.

Ratio vbi nonniſi vnica reddi poteſt in aliqua diſpoſitione, illa habetur pro expreſſa, deciſ.505. num.2.

Ratio agnationis cenſetur contemplata, vbi teſtator ſæpius repetijt qualitatem maſculinitatis, deciſ.667. oum.9. Contrarium vero quia differunt conſideratio maſculinitatis, & agnationis, num.10.

Ratio conſeruandæ agnationis con cenſetur conſiderata, quando teſtator illam non expreſſit, deciſ.667. num.10.

Ratio conſeruandæ agnationis intelligenda eſt iuxta terminos præcedentis ſubſtitutionis, ita vt non fiat extenſio de caſu ad caſum, nec de perſona ad perſonam, vel de gradu ad gradum, deciſ.667. num.11.

Ratio reddi debet in loco adminiſtrationis, deciſ. 67. num.1. & 3. niſi iudex aliter ex cauſa arbitratus fuerit.

Rationem reddere obligatus tenetur reliquum reſtituere, deciſ. 370. num.2.

Realc dicitur fideicommiſſum, vbi verba ſunt directa in rem, non autem in perſonas, deciſ.268. num.1.

Rebuſſi dictum in reg. de infirm. reſig. gloſ.5. declaratur, deciſ. 611. num.5.

Rebuſſ. in reg. de ſubrogat. gloſ.4. num.23. declaratur, deciſion. 665. num.7.

Recambia debentur creditori, qui ea petit, non tanquam creditor, ſed tanquam negotiorum geſtor, ſiue mandatarius actione mandati, quando in mandato fuit data facultas recambiandi toties quoties, donec eſſet ſatisfactus integrè, deciſ. 379. num.5.

Recedere non dicitur, qui permanet in loco animo abeundi, deciſ.64. num.3.

Receſſiſſe non dicitur, qui abijt animo redeundi, deciſioo.64. oum.4.

Reciproca ſubſtitutio, ex quibus verbis dignoſcatur? deciſion. 344. num.12.

Reciproca ſubſtitutio non excedit perſonas inſtitutorum, quamuis dictum fuerit, & eorum deſcendentes, deciſ.344. Declara, vt num.13.

Recognitio inſtrumenti, ſeu teſtamenti, cuius vigore agitur, & in actis producti, omnino neceſſaria eſt, vt eadem ſcriptura probet, vbi tamen ſcriptura eſt antiqua, ſufficiunt adminicula ad illius recognitionem, deciſ.693. num.7. & 8. Vbi ponuntur aliqua huius recognitionis adminicula.

Recognitio manus requirit ad minus duos teſtes, deciſ. 234. num.1.

Recognitio manus, quando teſtes non viderunt ſcribere, ſed habent notam manum requirit etiam adminicula, deciſ. 234. num.1.

Recognitio quando fit per vnum teſtem tantum adminicula nihil operantur, deciſ.234. num.4.

Recognitionis defectus poteſt opponi in Curia, etiamſi in partibus non fit oppoſitus, deciſ.143. num.3.

Recognitio manus Notarij requiritur, vbi ſcriptura non excedit centum annos, deciſ.703. num.3.

Recognitio manus Notarij probatur per duos teſtes dicentes habere notam manum, deciſ.50. num.5.

Recognitio manus Notarij neceſſaria eſt pro fide ſcripturæ, deciſion.545. num.1.

Recognitio non eſt neceſſaria in ſcripturis antiquis, deciſion. 27. num.2.

Recollectio fructuum probatur per teſtes, quando dicunt ſe fuiſſe præſentes dictorum fructuum recollectioni, deciſ. 359. num.2.

Recollectio fructuum, & eorum quantitas probatur per proximas coniecturas, per redditus vicinorum, & aliàs iudicis arbitrio, deciſ.359. num.2.

Rectores Eccleſiarum de iure communi poſſunt etiam eſſe naturales, deciſ.290. num.2.

Rectoris Eccleſiæ, & Parochianorum confeſſiones quando præiudicent Eccleſiæ, deciſ.573. num.6.

Rector Eccleſiæ dicitur ille, qui ſuſtinet omnia onera ad curam animarum ſpectantia, dec.368. oum.3.

Rector, & Vicarius ſunt Synonyma, & vnum pro alio vſurpatur, deciſ.204. num.6. & deciſ.153. num.4.

Recurrens ad Curiam ſæcularem impediendo tranſportationem actorum, facit vt acta cenſeantur tranſportata, deciſion. 751. num.2.

Recurrens ad Curiam ſæcularem numquid incurrat cenſuras, & pœnas, quando recurſus fuit factus à Procuratore, de cuius mandato non conſtat, deciſ.751. num.3.

Recurſum habens ad iudices laicos incidit in excommunicationem Bullæ Cœnæ Domini, & à limine iudicij repellendus eſt, deciſion.491. num.6.

Recurſus ad iudices laicos facti nomine alicuius præſumuntur de illius mandato facti ſi in cauſa habebat intereſſe, deciſ. 495. num.6.

Recurſus, vbi potuerunt haberi à pluribus, non probant contra certum aliquem, niſi in illis ſit nominatus, deciſ. 591. num.5.

Recuſatio iudicis vel ſuſpecti poteſt fieri per non habentem mandatum, dummodo per principalem ratificetur, deciſ. 440. num.2.

Recuſatio iudicis inualida non cauſat nullitatem proceſſus, deciſ.345. num.3.

Recuſatus iudex non poteſt poſt recuſationem procedere non citato recuſante, deciſ.345. num.3.

Recuſatio iudicis vel ſuſpecti inducit nullitatem omnium poſt recuſationem geſtorum, deciſ.346. num.5.

Recuſatio iudicis, quæ fuit reiecta vti friuola, ſi ab ea non eſt appellatum, nihil operatur, deciſ.284. num.4.

Recuſatione iudicis cenſetur receſſum per comparitionem coram eo, deciſ.284. num.5.

Recuſans iudicem poteſt coram eo redire, ſi nondum cauſa fuit coram alio iudice introducta, deciſ.145. num.1.

Recuſationi iudicis renunciaſſe cenſetur, qui redijt ad forum recuſatum, deciſ.141. nom.2.

Reddere rationem obligatus tenetur reliquum reſtituere, deciſ. 370. num.2.

Redimens rem titulo hæredis, dicitur poſſidere rem redemptam titulo hæreditario, deciſ.750. num.4.

Redimendi ius præſcribitur ſpacio triginta annorum, deciſion. 164. num.2.

Referenti non creditur, nec illud attenditur non conſtito de relatione, deciſ.361. num.9.

Referentis nulla eſt virtus, niſi appareat quinta, & qualis ſit virtus termini, ad quem ſit relatio, deciſ.539. num.3.

Referens debet intelligi iuxta relatum, deciſ.131. num.7.

Regere, & manutenere verba conueniunt potius commendæ, quàm pignori, deciſ.672. num.3.

Regreſſus non poteſt competere reſignanti beneficium, cuius poſſeſſionem nunquam habuit, nec ſuper reſignatione ad ſui fauorem facta literas expediuit, deciſ. 206. num.1. verſ. & tanto magis.

Regreſſus, & acceſſus, ſi nulla præcedit Eccleſiæ reſeruatio, ſunt gratiæ reſpicientes fauorem certæ perſonæ, quæ nullam inducunt affectionem, quando non purificantur in perſona, cuius ſunt reſeruatæ, deciſ.590. num.6.

Regula octaua reſeruans Papæ menſes ad conferendum beneficium comprehendit etiam beneficia Religionis Hieroſolymitanæ, deciſ.569. num.1. & n.2.

Regulæ de iure quæſito non tollendo derogare, an ſit neceſſe, quando vacatio contigit non viuo concedente, ſed eo mortuo, deciſ.664. num.12. & ſeqq.

Regulæ de iure quæſito non tollendo non eſt opus derogare, quando præiudicium venit ſecundario, & in conſequentiam, non autem principaliter, deciſ.372. num.3.

Regulæ de iure quæſito non tollendo numquid ſit neceſſe derogare, quando in gratia adeſt clauſula releuans ab onere probationis, deciſ.372. num.4.

Regula reſeruans beneficia vacantia poſt tranſlationem Epiſcopi vſque ad prouiſionem ſucceſſoris, & adeptam ab eodem pacificam poſſeſſionem habet locum etiamſi ex immemorabili collatio talium beneficiorum ad aliquem ſpectaret, deciſion. 614. num.2.

Regula octaua Cancellariæ non comprehendit Vicarios temporales, quia loquitur de beneficijs, deciſ.704. num.1.

Regula octaua Cancellariæ non comprehendit Vicarias perpetuas propter Conſtitutionem Pij Quinti, quæ tribuit facultatem nominandi Rectoribus Eccleſiarum vnitarum Vicarios perpetuos, etiamſi Vicariæ vacent in menſibus reſeruatis, deciſion. 704. num.2.

Regula Cancellariæ de non iudicando iuxta formam ſupplicationis procedit vbi literæ ſunt expeditæ, & non diſcordant à ſupplicatione, deciſ.465. num.5.

Regulæ, non probat hoc eſſe, quod ab hoc contigit abeſſe, intellectus, deciſ.611. num.4.

Regulis Cancellariæ derogatum dicitur per diſpoſitionem habentis derogatoriam, deciſ.767. num.1.

Regula tertia Cancellariæ capit etiam beneficia quæſita ante familiaritatem, deciſ.116. n.2.

Regula de annali non nocet ei, qui impetrauit beneficium antequam ab aduerſario caperetur poſſeſſio, deciſion. 505. num. 4.

Regula de annali mentio ſufficiens facta dicitur per derogationem ipſius regulæ, deciſ.105. n.4.

Regula Cancellariæ trigeſima prima de Commiſſionibus cauſarum literis non expeditis non habet locum, vbi fuerunt expeditæ literæ gratiæ principalis, deciſ. 81. n.5.

Regula de iure quæſito non tollendo requirit expreſſam derogatoriam, deciſ.253. n.6.

Regula reſeruans beneficia ſubcollectorum habet locum, etiamſi ſubcollector non exercuerit, dummodo fuerit paratus ad exercendum eueniente occaſione, deciſ.252. n.4.

Regula octaua reſeruans octo menſes diſpoſitioni Apoſtolicæ illo nomine proprio deſignat, deciſ.144. n.2.

Regula reſeruans beneficia collectorum, & ſubcollectorum habet locum, etiamſi collectores, & ſubcollectores actualiter non exercuerint, dummodo fuerint, & ſint parati ad exercendum adueniente occaſione, deciſ. 265. num.3. Vbi etiam non obſtantibus verbis regulæ.

Regula vigeſima octaua de ſubrogando non arctat ad petendam ſubrogationem intra mentem, deciſion. 92. numer. 5.

Regula de iure quæſito non tollendo præſeruat, non ſolum ius quæſitum de iure communi, ſed etiam de iure ſpeciali, ex aliqua gratia, vel priuilegio, deciſ.8. n.2.

Regula Adriani reuocatoria Iurilpatronatus comprehendit etiam Iuriſpatronatus conceſſum ex augmento dotis, deciſ.4. num. 3.

Regula de Triennali non habet locum in beneficijs vnitis, quia non ſunt amplius beneficia, deciſ.313. n.1.

Regula vigeſima ſexta Cancellariæ de non iudicando iuxta formam ſupplicationis non procedit in poſſeſſorio retinendæ, deciſ.392. Declara, vt n. 2.

Regulare, vel ſæculare an ſit beneficium? probatur ex titulo ipſius beneficij, deciſ.180. n.3.

Regularium monaſterium, ſeu collegium olim non poterat erigi ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, deciſion. 745. num. 1.

Regularium monaſterium hodie poteſt erigi de licentia Ordinarij, deciſ.745. n.1.

Regularium monaſterium, ſeu collegium vt erigatur de licentia Ordinarij, quæ ſeruari debeant, deciſion. 745. num. 5.

Regulares Religioſi ſunt incapaces beneficiorum ſęcularium abſque diſpenſatione, deciſ.543. n.4.

Rei ſuæ quilibet eſt moderator, & arbiter, deciſ.547. n.3.

Rei iudicatæ renunciatum non cenſetur, quando fuit actum pro illius confirmatione, deciſion. 156. num.7. maximè ſi illa fuit per eoſdem, non autem per nouas probationes confirmata.

Rei iudicatæ renunciatum non cenſetur ex eo, quod quis dicit male appellatum, deciſ.156. n.7.

Rei melius eſt incumbere, quàm actioni, deciſ.430. n.4.

Rei ſuæ dominium nemo ſine facto amittere poteſt, deciſ. 97. num. 2.

Re vendita duobus, præfertur ſecundus emptor, cui res tradita fuit, deciſ.664. Declara, vt n.18. & ſeqq.

Rem, & pretium emptor retinere non debet, deciſ.686. num. 4. in fine.

Rem, & pretium nemo debet habere, deciſ.524. n.4.

Res vna, & eadem poteſt diuerſo iure cenſeri, deciſ.336. la ſeconda, n.7.

Res vna, & eadem non poteſt diuerſo iure cenſeri, deciſ. 769. num. 4.

Res alicui conceſſa debet eſſe penes eum, cui conceſſa eſt, cum eodem iure, prout erat penes concedentem, deciſ.495. num. 4.

Res iudicata imponit finem litibus, ita vt probationes vlterius recipi non debent, deciſ.126. n.1.

Res iudicata, & ſententia lata contra beneficiatum, licet non afficiat penſionarium non citatum, tamen operatur, vt interet arbitrium ad effectum ſuperſedendi in ſolutione penſionis, deciſ.567. n. 2.

Res minus valere dicitur, quando ſuper ea adeſt lis, & venditur abſque cautione de euictione, deciſion. 675. num. 7.

Res emptæ à Prælato regulari dicuntur acquiſitæ Eccleſiæ, etiam ſi pro ſe ſit ſtipulatus, deciſ.241. n.6.

Res empta ex fructibus beneficij à Prælato regulari non dicitur acquiſita Eccleſiæ, vbi Prælatus fuit ſtipulatus pro ſe vti perſona priuata, & laica, & pro quibus dederit, deciſ. 241. num. 7.

Res propria nemini ſeruit, deciſ.620. n. 3.

Res mutata dicitur, quando de vna re acturus, ſtipulatus eſt de alia, deciſ.70. n.7.

Res vendita, quando tranſit per plures manus, & fuit euicta vltimo emptori, ita demum ſecundus emptor poterit agere contra ſuum venditorem, ſi dictus emptor moleſtias patiatur ab eo, cui ipſe rem vendidit, deciſ. 422. num. 1. Limita non procedere, quando emptor non ſubuendidit ſimpliciter, ſed aliquod ius ſibi reſeruauit in re vendita, tunc enim poteſt emptor ſequuta euictione agere contra illum, qui ſibi vendidit, etiam ſi non moleſtetur ab eo, cui poſtea vendidit, & à quo res fuit euicta, vt ibid. n. 1. Declara limitationem debere intelligi de euictione iuſta, vt ibidem n.2. Limita ſecundo, non procedere vbi emptor ſtipulatus fuit, pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, quia tunc poteſt agi de euictione, etiam ſi res non ſit euicta primo emptori, vt ibidem num. 4. Vbi tamen declaratur.

Res iudicata exequutioni mandata, vt reuocetur, requiritur probatio notoriæ iniuſtitiæ, quæ nullo velamine offuſcari poſſit, deciſ.343. n.3.

Res mea litigioſa ante finem litis non poteſt dici certum, quod ſit mea, deciſ.118. n.4.

Res, quæ fuerunt detentæ per defunctum, dicuntur remanere, & reperiri in illius hæreditate, deciſ.75. n.10.

Redintegratio ſpolij non debet impediri ex eis, quæ non fuerunt probatæ, & quæ, quatenus eſſent probatæ, contraria probatione elidi poſſent, deciſ.229. n.4.

Reiteratio terminorum ad effectum ſanandi defectus præcedens poſſunt fieri coram quocumque iudice ex facultatibus Pij Papæ quarti, deciſ.743. n.4.

Reiteratio, quæ fit in citatione ad ſententiam, ſanat terminos ſubſtantiales malè ſeruatos, deciſ.64. n.6.

Relatio, quantumuis vniuerſalis, intelligi debet referendo ſingula ſingulis, deciſ.429. n.3.

Relatio exequutoris probat poſſeſſionem bonorum, in quibus facta eſt exequutio, deciſ.242. n.2.

Relatio periti erronea debet retractari, deciſ.554. n.4.

Relatio, quæ poteſt ad plura fieri, non enunciat præciſam approbationem vnius, deciſ.662. n.2.

Relatio operatur, vt in referente omnia dicantur expreſſa nominatim, deciſ.561. n.4.

Relatio debet fieri ad ea, quæ magis conueniunt, & probabilius adaptantur, deciſ.225. n.1.

Relatio debet fieri ad omnia præcedentia, niſi ſubſit ratio, cur magis debeat referri ad vnum, quam ad aliud, deciſ.225. n.2.

Relatio debet fieri ad proxima, & immediata, deciſ.267. num.3. & deciſ.277. n.8.

Relatio, quando fit ad plura, fit cum qualitatibus omnium, & ſingula ſingulis, & retentis terminis omnium, ad quæ fit relatio, deciſ.267. n.3.

Relatio debet fieri ad ea, quæ fieri poteſt, ſalua ratione recti ſermonis, deciſ.767. n.5.

Relationi Nuncij ſtandum eſt, deciſ.215. n.2.

Relatiua clauſula operatur, vt diſpoſitio in qua eſt appoſita, ſit limitanda, & reſtringenda, ne plus contineat, quam quod expreſſum eſt in relato, deciſ.429. n.2.

Relatiua approbatio intelligenda eſt ſecundum relatum, deciſ. 555. n.5. Declara, vt n.6.

Relatiuum verbum illud eſt repetitiuum antecedentium in eadem oratione immediate, deciſ.687. n.10.

Relatiua verba non extendunt diſpoſitionem relatam, deciſ.267. num. 4.

Relatiua verba non dicuntur ſtare de per ſe principaliter, ſed conſequutiuè, deciſ.267. n.5.

Relatiua confeſſio ad ſententias, non dicitur continere læſionem, niſi de iniuſtitia ſententiæ conſtet, deciſ.776. n.4.

Relatum dicitur eſſe in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ.555. n.7.

Relatum magis inſpicitur, quàm referens, deciſion. 258. num. 4.

Relatum eſt in referente cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ. 447. n.5. & deciſ.373. n.6.

Relatum ad id, quod non apparet, nullius eſt momenti, deciſ. 139. n. 3.

Relatum debet attendi, & non referens, deciſ.550. n.2.

Relatum eſt attendendum, & non referens, quia referens erraſſe cenſetur, deciſ.580. n.6.

Religio monachum admittens tenetur eidem præſtare alimenta, deciſ.454. n.3.

Religionem ingreſſus non habetur pro verè mortuo, deciſ. 543. num. 1.

Reli-

Religioſi poſſunt renunciare priuilegijs concernentibus ſolummodo ipſorum fauorem, non autem fauorem Papæ, deciſ. 229. n. 12.
Religioſi non habent teſtandi facultatem, deciſ. 87. n. 1.
Religioſus non fit ſtabilis ex ſola habitatione extra clauſtrum, deciſ. 87. n. 2.
Religioſus factus Epiſcopus teſtari non poteſt, deciſion. 87. num. 2.
Religioſi teſtari non poſſunt, deciſ. 76. n. 1.
Religioſus quicquid acquirit, monaſterio acquirere dicitur, deciſ. 76. n. 4.
Religioſi regulares ſunt incapaces beneficiorum ſæcularium abſque diſpenſatione, deciſ. 543. n. 4.
Religioſi, qui tria vota profitentur, nihil ſibi appropriare poſſunt, ſed omnia diſpoſitioni ſuperioris relinquere, deciſ. 302. n. 1. Vbi quod nec etiam ſuperior aliquid in perpetuam concedere poteſt religioſis.
Religioſus obtinens beneficium regulare, non poteſt excipere contra penſionem reſeruatam ſuper ſuo beneficio ſuperiore, deciſ. 302. n. 2.
Religioſus poteſt obtinere penſionem ad nutum ſuperioris amouibilem, non obſtante voto paupertatis, deciſ. 302. num. 2.
Relinquo, verbum quando non adijcitur vniuerſitati bonorum, vel quotæ, non importat inſtitutionem, maximè quando res certa non relinquitur perſonæ neceſſariò inſtituendæ, deciſ. 162. n. 2.
Relinquit, verbum non adiectum vniuerſitati bonorum non importat inſtitutionem, maximè quando res certa non relinquitur perſonæ neceſſariò inſtituendæ, deciſ. 663. n. 2.
Reluere, verbum naturæ pignoris conuenit, deciſ. 133. num. 7.
Reluitio quandoque pro venditione vſurpatur.
Remanere verbum ſignificat continuationem actus præcedentis cum perſeuerantia, deciſ. 687. n. 9.
Remedium l. final. C. de edict. Diui Adriani tollend. non competit, niſi pro rebus, quæ erant teſtatoris tempore mortis, deciſ. 682. num. 1. Fallit in inueſtimento facto de ordine teſtatoris, de quo ad effectum, vt competat remedium, l. fin. proinde iudicatur, ac ſi fuiſſet in bonis teſtatoris, vt ibidem num. 8.
Remedium l. fin. C. de edict. Diui Adriani tollend. non competit pro fructibus, deciſ. 689. num. 1. Declara procedere in fructibus maturatis poſt purificatum fideicommiſſum, ſecus in fructibus inueſtitis ante purificatam conditionem de mandato teſtatoris in augmentum fideicommiſſi, vt ibid. num. 8. Declara ſecundò procedere vbi agitur contra ſingularem ſucceſſorem poſſidentem rem ſingularem, ſecus vero quando agitur aduerſus poſſeſſorem pro hærede, vt ibid. n. 9.
Remedium l. ſecundæ, de reſcind. vendit. habet locum etiam in tranſactione læſiua, deciſ. 755. n. 4.
Remedio extraordinario reſtitutionis in integrum locus non eſt, vbi poteſt agi remedio ordinario, deciſ. 731. n. 2.
Remedium l. fin. C. de edict. Diui Adr. tollen. quem effectum operetur, deciſ. 697. n. 4.
Remedium retinendę poſſeſſionis poſſidenti competit, deciſ. 690. num. 1.
Remedium poſſeſſorium non impeditur per exceptionem ſimulationis, deciſ. 677. n. 1.
Remedium l. 2. C. de reſcind. vendit. habet locum etiam in tranſactione, vbi læſio eſt enormiſſima, vel exceſſus magnus vltra dimidiam, deciſ. 715. n. 1.
Remedia non dantur poſt rem iudicatam, deciſion. 414. num. 2.
Remedium recuperandæ competit hæredi ſpoliato à poſſeſſione, quam defunctus habebat, deciſ. 9. n. 1.
Remedium l. fin. C. de edict. Diui Adr. tollen. datur probata poſſeſſione defuncti de tempore obitus abſque aliqua probatione dominij, deciſ. 131. n. 1.
Remedium l. fin. C. de edict. Diui Adr. tollen. competit hæredi etiam pro re, quam teſtator retinebat iure pignoris, deciſ. 131. n. 5.
Remedium l. final. C. de edict. Diui Adr. tollen. competit etiam pro bonis detentis per defunctum, deciſion. 131. num. 5.
Remedium l. ſi quis conductionis, C. locati, vt habeat locum locatio debet plenè, & concludenter probari, deciſ. 170. num. 10.
Remiſſio, ſeu renunciatio iuris ſui, dicitur donatio, deciſ. 38. n. 2.
Remittere non poteſt procurator ius clarum ſui principalis, deciſ. 696. n. 4.
Remiſſoria calumnioſè petita deneganda eſt, deciſ. 491. n. 1.
Remiſſoria dicitur calumnioſè petita, quando petitur ad partes, in quibus lis fuit diu agitata, in quibus probationes melius, & commodius fieri poterant, deciſ. 491. n. 2.
Remiſſoria non datur in beneficialibus, niſi dato fumo de bono iure illam petentis, deciſ. 491. n. 3.
Remiſſoria, vt denegetur, ſufficit fumum contrarijs probationibus excludi, deciſ. 491. n. 5.
Remiſſoria non datur ad probandum illud, quod per ſcripturam probari poteſt, deciſ. 589. num. 2. & deciſion. 45. num. 2.
Remiſſoria non conceditur vbi per ſcripturas conſtat de contrario eius, quod articulatur, deciſ. 589. n. 2.
Remiſſoria non conceditur, quando articuli continent aliquid contra, quod adeſt res iudicata, deciſ. 126. n. 1.
Remiſſoria non conceditur ad probandum id, quod probatum non releuat, deciſ. 126. n. 2. & deciſ. 503. n. 2.
Remiſſoria denegatur propter irreleuantiam articulorum, & propter ſuſpicionem calumniæ orientem ex eo, quod remiſſoria fuit petita in vltimis audientijs, deciſ. 45. n. 1.
Remiſſoria non conceditur, vbi articuli non ſunt releuantes, deciſ. 589. n. 1. in fine.
Remiſſoria non conceditur, vbi agitur de probando id, quod per ſcripturas probari poteſt, deciſ. 589. n. 1. in fine.
Remiſſoria non datur, quando ſuper ijſdem teſtes fuerunt alias examinati, quia credendum eſt, partem tunc induxiſſe teſtes magis idoneos, & feciſſe meliorem, & pleniorem probationem, deciſ. 406. n. 2.
Remiſſoria non conceditur vbi alias fuit conceſſa, deciſ. 406. num. 2.
Remiſſoria non datur ei, contra quem adeſt res iudicata, deciſ. 406. n. 2.
Remiſſoria denegatur propter timorem ſubornationis, deciſ. 406. n. 2.
Remiſſoria denegatur vbi articuli ſunt irreleuantes, deciſ. 406. num. 3.
Remiſſoria non datur ſpoliatori ad diutius ſe conferendum in ſpolio, deciſ. 571. n. 1. Fallit concurrenti fumo, & calumnia, vt ibid. n. 2.
Remiſſoria petita in vltimis audientijs ad impediendam cauſæ expeditionem præſumitur calumnioſè petita, deciſ. 571. num. 2.
Remiſſoria in tertia inſtantia non ſolet denegari, etiam quod cauſa ſit beneficialis, deciſ. 503. n. 1.
Remiſſoria in beneficialibus non datur abſque fumo, deciſ. 503. num. 3.
Remiſſoria non denegatur ceſſante calumnia, quæ calumnia in dubio non præſumitur, deciſ. 503. n. 3.
Remiſſoria non datur ad probandum delictum, deciſ. 503. num. 4.
Remiſſoria eſt concedenda, vbi articuli ſunt releuantes, deciſ. 661. n. 1. & deciſ. 134. n. 2.
Remiſſoria eſt danda, vbi pars obliget ſe de ſtando vnicæ ſententiæ, deciſ. 661. n. 1.
Remiſſoria, vt concedatur, ſufficit releuantia vnius articuli, deciſ. 661. n. 4.
Remiſſoria in profanis non denegatur, maximè poſita releuantia articulorum, deciſ. 696. n. 2.
Remiſſoria conceſſa reo, facit, vt non debeat denegari actori, deciſ. 696. n. 2.
Remiſſoria conceditur in prima inſtantia facta obligatione de ſtando vnicæ, deciſ. 134. n. 1.
Remiſſoria datur ceſſante calumnia, deciſ. 134. n. 2.
Remiſſoriæ conceſſio in ciuilibus plurimum pendet ab arbitrio iudicis, deciſ. 134. n. 2.
Remiſſoriæ forma ad vnguem ſeruari debet, deciſion. 466. num. 1.
Remiſſoria non datur, vbi articuli ſunt irreleuantes, deciſ. 280. n. 1. & deciſ. 271. n. 1.
Remiſſoria non ſolet concedi ad impediendam immiſſionem, deciſ. 271. n. 3.
Remiſſoria non datur ad probandum id, quod dicitur factum per ſcripturam, deciſ. 414. n. 5.
Remiſſoria ad iuſtificandam prouiſionem Apoſtolicam debet concedi, maximè quando ceſſat omnis calumniæ ſuſpicio, deciſ. 578. n. 1.
Remiſſoria ob præſumptam calumniam à Rota de facili denegatur, deciſ. 578. n. 2.
Remiſſoria debet de nouo concedi, vbi teſtes fuerunt nulliter examinati, deciſ. 209. n. 2. Fallit, quando nullitas prouenit ex culpa partis.
Remiſſoria non debet concedi ad repetendos teſtes, quorum teſtimonium etiam validum, non releuaret, deciſ. 270. num. 3.

Renunciatio generalis, omnium legum, & iuris auxilio, comprehendit priuilegium, ne quis conueniri poſſit, vltra quod facere poteſt, deciſ.485.n.1.

Renunciari poteſt priuilegio, Ne quis in plus, quam facere poteſt, teneatur, deciſ.485. n.2. Præſertim quando renunciatio eſt iurata, & etiam quando tale priuilegium ſecundario eſſet fauore publico inductum, dicto n. 2.

Renunciatio non trahitur ad ignorata, & propterea vt illa teneat, neceſſe eſt, vt renuncians à Notario certioretur, deciſ. 485. Declara, vt n.3.

Renunciatum non cenſetur fideicommiſſo conditionali per diuiſionem, deciſ.624. n.1.

Renunciatum non cenſetur fideicommiſſo, quando illud eſt conditionale ex iurium ceſſione, deciſ.624. n.2.

Renunciatio, ſeu ceſſio iurium intelligitur de iuribus de præſenti, non autem de futuro, deciſ.624. n.2.

Renunciatum non cenſetur fideicommiſſo per diuiſionem, etiam quod fuerit promiſſum illi non contrauenire, deciſ. 624. num. 3.

Renunciatum non cenſetur fideicommiſſo per diuiſionem, etiam quod in ea adſit clauſula ad habendum, deciſ. 624. num. 4.

Renunciatum non cenſetur fideicommiſſo ex promiſſione euictionis, & ſuſceptionis litis, deciſ.624. n.6.

Renunciatum non cenſetur fideicommiſſo per diuiſionem etiam iuramento vallatam, deciſ.624. n.7.

Renunciatum an cenſeatur fideicommiſſo per diuiſionem inæqualiter factam? deciſ.624. n.9.

Renunciatum an ſit fideicommiſſo per diuiſionem, nec ne? attenditur ſubſequuta diuidentium obſeruancia, deciſ. 624. n. 11. & ſeqq.

Renunciatum vt dicatur fideicommiſſo, non ſufficit alienatio neceſſaria, ſed requiritur voluntaria, deciſ. 624. num. 12.

Renunciatum non cenſetur fideicommiſſo per diuiſionem factam, non ſolum de bonis fideicommiſſarijs, ſed etiam proprijs, deciſ.624. n.13.

Renunciatum non cenſetur fideicommiſſo per diuiſionem, etiam quod ſuper ea fuerit ſequutum laudum, deciſ. 624. num. 14.

Renunciatio vſusfructus, quem pater habet in bonis filij nihil valet, niſi fuerit expreſſa, præſertim patre exiſtente paupere; deciſ.596. n.6.

Renunciatum non cenſetur fideicommiſſo per tranſactionem niſi expreſſe dicatur, deciſ.782. n.5. & ſeqq.

Renunciatio eſt ſtricti iuris, & ideò intelligi debet, vt dicatur renunciatum, quanto minus poſſibile, deciſ.782. n.5.

Renunciatum vt dicatur fideicommiſſo ex verbis generalibus, tria requiruntur, de quibus, deciſ.782. n.6.

Renunciare appellationi quis non poteſt in præiudicium ſui fideiuſſoris, ſeu defenſoris, deciſ.391. n.10.

Renunciatum legitimæ non cenſetur, niſi expreſsè, deciſ. 465. num. 4.

Renunciatio appellationis inducitur per reditum ad iudicem à quo, deciſ.402. n.2.

Renunciatio concepta per verba generaliſſima comprehendit omnia bona, deciſ.714. n.1.

Renunciatio fideicommiſſi inducitur vbicumque quis renunciauit cuicumque ſucceſſioni ex teſtamento prouenienti, deciſ. 714. num.1. Vbi maximè quando verba renunciationis habent tractum ſucceſſiuum, nec aliud adeſt teſtamentum, in quo verificari poſſint.

Renunciatio comprehendit omnia bona, quando cauſa finalis fuit ingreſſus religionis, & contemptus omnium bonorum, præter ſibi reſeruata, deciſ.714. n.2.

Renunciatio generalis præiudicat renuncianti, & porrigitur ad omnia iura renunciantis, etiam ſi de ijs cogitatum non fuiſſet, deciſ.714. n.3. & n.7.

Renunciatio, vbi eſt directa in hæreditatem, comprehendit omnes modos, quibus hæreditas poſſet acquiri, deciſ.714. num. 6.

Renunciatio generalis comprehendit vltra expreſſa, quando alias eſſet ſuperflua, deciſ.714. n.6.

Renunciatio quantumcumque generalis non comprehendit ea, quæ ex teſtamento pendent, cum non præſumatur de ijs cogitatum, nec potuiſſe cogitari, deciſion. 714. num. 8. Fallit vbi aliunde, quam ex generalitate verborum conſtat de mente renunciantis, vt ibid. n.8.

Renunciatio, quæ fit à volente ingredi religionem, ex veriſimili mente renunciantis lata interpretari debet, deciſ. 714. num. 9.

Renunciatio, quæ fit à volente ingredi religionem, non conſideratur habito reſpectu ad læſionem, etiam quod renuncians modico accepto multum relinquat, deciſion. 714. num. 9.

Renunciaſſe attentatis videtur, qui paſſus fuit pronunciari ſuper iuſtitia ſententiæ, deciſ. 586. num. 4. Dic procedere vbi quis prius oppoſuit de attentatis, & poſtea paſſus fuit cognoſci de bono iure, vt ibid. n.4.

Renunciaſſe attentatis dicitur, qui paſſus eſt diſcuti de iuſtitia ſententiæ, deciſ.592. n.4.

Renunciationis generalitas ampliſſima ſe refert ad omnia, quæ poſſunt quoquo modo comprehendi, deciſion. 447. num. 4.

Renunciaſſe cenſetur collitigans, liti ſuper beneficio, qui aſſequutus fuit incompatibile, deciſ.191. n.4.

Renunciatio facta per filiam bonis paternis, non obſtat quominus filia poſſit capere relictum, ſeu inſtitutionem à patre, deciſ.408. n.3.

Renunciaſſe appellationi cenſetur, qui poſt appellationem coram eodem iudice comparuit, deciſ.52. n.2.

Renunciatio facta per vnum de vocatis infert præiudicium alijs eius vita durante ſolum, non poſt eius mortem, deciſ. 744. num. 5.

Renunciare clericus non poteſt concernentibus priuilegium ordinis clericalis, deciſ.269. n.5.

Renunciatum non cenſetur rei iudicatæ ex eo, quod quis dicit malè appellatum, deciſ.156. n.7.

Renunciatum non cenſetur rei iudicatæ, quando fuit actum pro illius confirmatione, deciſ. 156. num. 7. Maximè ſi illa fuit per eaſdem, non autem per nouas probationes confirmata.

Renunciare poſſunt religioſi priuilegijs concernentibus ſolummodo ipſorum fauorem, non autem fauorem Papæ, deciſ.559. n.12.

Renuncians, ſeu contrahens mulier non ſeruata forma ſtatuti de contractibus mulierum, nulliter contrahit, deciſ. 723. num. 1. Vbi maximè ſi ſtatutum præſumit iuramentum metu, & dolo extortum.

Renunciare iuri ſuo nemo præſumitur, niſi expreſsè, deciſ. 775. num. 8.

Renunciatio proprij iuris non præſumitur, niſi coniecturæ ſint vrgentes, deciſ.383. n.3.

Renunciatio requirit ſpeciale mandatum cum expreſſione iuris, cui renunciatur, deciſ.58. n.6.

Renuncians teſtamento filij non cenſetur renunciare teſtamento patris, deciſ.38. n.2.

Renunciatio nunquam trahitur ad non expreſſa, deciſ. 38. num. 2.

Renunciatio, ſeu remiſſio iuris ſui, dicitur donatio, deciſ. 38. n. 2.

Renunciatio, quæ fit à filia ad fauorem patris, reſpicit vtilitatem patris, ita vt pater poſſit de bonis ſuis ad libitum diſponere, nec filia poſſit ſuum iudicium impugnare, deciſ.75. num. 1. Vbi maximè ſi pater renunciationem ſit ſtipulatus pro ſe, & hæredibus.

Renunciationes a filiabus per patres procurantur, vt ipſi poſſint liberè diſponere de bonis proprijs tam in vltima voluntate, quàm inter viuos, deciſ.75. n 2.

Renunciatio facta per filiam, eam tantum excludit à ſucceſſione patris, ita vt ex teſtamento capere non prohibeatur, deciſ.75. num. 5.

Renunciatio facta per filiam ad fauorem patris debet interpretari, ne reſtringat, aut impediat liberam facultatem teſtandi, deciſ.75. n.6.

Renunciationis vna pars aliam declarat, deciſ.75. n.7.

Renunciatio mulieris, vt ſit valida, debet certiorari de iure ſibi competenti, quod renunciat, deciſ. 723. num. 10. Vbi etiam in minore, & in iure, quod ſibi competere dubitaſſet.

Renunciatio iuris futuri poteſt eſſe læſiua, deciſion. 713. num. 14.

Renunciationis vim, præſcriptio habet, deciſ.419. n.5.

Repetitiua dictio antecedans recepit, & refert omnes prætenſiones præcedentes, deciſ.447. n.5.

Replicatio niſi probetur clarè, & liquidè, exceptio non deſinit eſſe clara, & liquida, deciſ.597. n.3.

Repudiatio hæreditatis non inducitur ex eo, quod hæres dixerit ſe nolle pro nunc adire, quia id potius ſonat in deliberationem, deciſ.766. n.4.

Reputatio communis in caſu vnionis probat titulum coloratum, cum nemo dicat, vel probet contrarium, deciſ.724. num. 2.

Reſcripti, & commiſſionis ſignatura non extenditur ad non petita, & quod commiſſum non fuit, dicitur neglectum, deciſ.625. n.2.

Reſcri-

Reſcripti narrata, & petita reſtringuntur, & limitantur per conceſſionem, & ſignaturam, deciſ.621. n.5.
Reſcriptum ſubreptitium auocatorium cauſæ non faciens mentionem de pendentia litis, eſt ipſo iure nullum, deciſ. 582. num. 2.
Reſcriptum Papæ ſemper intelligendum eſt cum iuſtitia, & ſaluo iure tertij, deciſ.322. n.4.
Reſcripta ſunt ſtricti iuris, deciſ.546. n.2.
Reſcripti verba, & quod Orator exulet, donec pacem obtineat, non ſunt conditionalia, ſed modalia, deciſ. 465. num. 3.
Reſcriptum confirmans concordiam cum expreſſione tenoris ipſius concordiæ, dicitur emanatum ex certa ſcientia, deciſ. 338. n. 2.
Reſcriptio Principis confirmanti aliquam concordiam, & facienti mentionem da concordia, quam confirmat, creditur, licet non producatur relata concordia, deciſ.338. num. 3.
Reſcripti forma, ſi non ſeruetur proceſſus, corruit, deciſ.345. num. 1.
Reſcripti forma debet præciſè, & ponctualiter, non autem per æquipollens adimpleri, deciſ.345. n.2.
Reſcriptum Papæ ſubreptitium nihil operatur, deciſion. 718. num. 6.
Reſcripti, ſeu literarum præſentatio non probatur per aſſertionem exequutoris, ſeu iudicis, niſi actus præſentationis ſit extenſè ſcriptus, & niſi reſcriptum, ſeu literæ ſint originaliter in actis regiſtratæ, deciſ.143. num.2. Vbi quod non ſuffcit; quod Notarius atteſtetur facultatem transferendi penſionem ſibi fuiſſe exhibitam, ac illam vidiſſe, & legiſſe, niſi per eum in inſtrumento translationis regiſtratur.
Reſcriptum acceptare dicitur, qui illo vtitur, deciſ. 716. num. 2.
Reſcriptum vti ſtricti iuris non porrigitur ad perſonas in eo non expreſſas, deciſ.214. n.3.
Reſcripta executoria gratia non pereunt morte mandantis, ſecus reſcripta, quæ cauſæ cognitionem committunt, deciſ. 473. n. 4.
Reſeruatarius fructuum cum facultate illos propria auctoritate percipiendi, habetur ad inſtar vſusfructuarij, deciſ.508. num. 8.
Reſeruatarius fructuum tenetur ad onera realia fructuum, deciſ. 508. n.3.
Reſeruationis penſionis gratia non indiget iuſtificatione, quando adeſt conſenſus Titularis; quando gratia non eſt conditionalis, deciſ.519. n.2. & n.3. & ſeqq. Vbi etiam quando gratia dicatur conditionalis.
Reſeruationis penſionis gratia, quando dicatur conditionalis, ita quod iuſtificari debeat, deciſ.519. n.3. & ſeqq.
Reſeruatio ad hoc vt detur immiſſio gratioſè ſubrogato, quomodo probari debeat, deciſ.509. n.3.
Reſeruatio an, & quando intret in beneficijs propter derogationem Papæ factam octauæ regulæ, deciſ.659. n.2.
Reſeruatio Apoſtolici beneplaciti intelligenda eſt, quatenus beneplacitum ſit neceſſarium, deciſ.404. n.6.
Reſeruatio penſionis non valet, quando eſt facta ſuper beneficio grauato de alia penſione, non facta mentione illius alterius penſionis, qua beneficium grauatum eſt, deciſ.666. num. 2. Declara, vt n.3.
Reſeruatio maioris potentiæ eſt appoſitio manus Papæ, quam reſeruatio deducta ex reſeruationibus generalibus, deciſ.401. num. 2.
Reſeruatum non dicitur beneficium, ſeu affectum ea qualibet appoſitione manuum Papæ, ſed ita demum, niſi Papa moueatur ex falſa cauſa tangente pertinentiam collationis, deciſ. 187. n.4. & n.5. Vbi contrarium tenentes declarantur, ſecus vero quando eſt error circa qualitatem prouiſi, vt ibidem num. 5.
Reſeruatio penſionis, vbi eſt pura, ſi titularis, qui reſeruationi conſenſit, de nullitate illius, onus probandi nullitatem incumbit titulari, & non penſionario, deciſ.23. n.1.
Reſeruatio iuris, quod non competit nihil operatur, deciſ.384. num. 4.
Reſeruatio dominij probat dominium eſſe apud illum, cui ſit reſeruatio, deciſ.667. n.1.
Reſeruatio diſpoſitionis in locis montium, ſeu officijs ſuper vita alicuius emptis, denotat Dominium apud ipſum reſeruantem, deciſ.771. n.2.
Reſeruatio iuriſpatronatus poſtquam fuerit factum augmentum redituum in tertia parte, vt habeat locum, requirit probationem valoris beneficij, deciſ.412. n.5.
Reſeruatio ad excludendam ordinarij prouiſionem debet plenè, & concludenter probari, deciſ.160. n.2.
Reſeruatio ad effectum gratioſæ ſubrogationis debet eſſe notoria, deciſ.197. n.5.
Reſeruationes inductæ per Regulas Cancellariæ ceſſant per mortem Pontificis, & collatio beneficiorum ſpectat ad ordinarium, deciſ.144. n.10.
Reſeruatio dominij in officijs operatur, vt quandocumque vendi poſſint, deciſ.305. n.2.
Reſeruatio, quando non eſt notoria, vel clauſula in corpore iuris, non cauſat malam fidem in prouiſo ab ordinario ante litem motam, deciſ.66. n.1.
Reſeruatio, & decretum in ea appoſitum, quando eſt ſuper vacantibus, non autem ſuper vacaturis, non inficit poſſeſſionem prouiſi ab ordinario, deciſ.66. n.1.
Reſeruatio nullum ius de nouo tribuit, ſed quod prius competebat, reſeruat, deciſ.75. n.4.
Reſeruatio intelligitur facta de eo, quod eſt renunciatum, deciſ. 75. n. 5.
Reſeruatio iuris ſuccedendi appoſita in renunciatione facta per filiam, reſeruat tantum ius ſuccedendi competens ab inteſtato, nec tribuit aliquod ius nouum, & remanet tantum obſtaculum renunciationis conſeruando, non tribuendo ius ſuccedendi, perinde, ac ſi renunciatio non emanaſſet, deciſ. 75. n. 6.
Reſeruatio nihil operatur, vbi ius reſeruanti non competit, deciſ.75. n.8.
Reſeruationis naturæ ita competit, ſi ius reſeruatum non ſubſiſtit nihil operari, quemadmodum aliquid operari, vbi ius reſeruatum ſubſiſtit, deciſ.75. n.8.
Reſeruationem de facto iuſtificare ſufficit, ad effectum, vt Breue poſſit exequi, deciſ.484. n.1. in fin. & n.2. An hoc habeat locum quando ius eſt penes alium.
Reſeruatum dicitur beneficium illud, quod vacat per obitum Protonotarij, deciſ.523. n.1.
Reſeruatum Sedi Apoſtolicæ vbi eſt beneficium, conferri non poteſt à Capitulo, deciſ.480. n.2.
Reſidentiam etiam requirunt beneficia ſimplicia ſic exiſtente aliquo ſtatuto, aut conſuetudine, deciſ.489. n. 2. Declara, vt num. 3.
Reſidere de iure quis præſumitur, deciſ.629. n.1.
Reſidentia ex generali conſuetudine non acquiritur in beneficio ſimplici, deciſ.86. n.3.
Reſidentia neceſſaria non infertur ex onere celebrandi Miſſas, quia tale onus poteſt per alium ſine continua reſidentia explicari, deciſ.86. n.3.
Reſidere in duobus locis eodem tempore quis non poteſt, deciſ. 64. n. 4.
Reſignatio beneficij non ſuffragatur reſignatario, niſi etiam probet publicationem neceſſariam ad illius validitatem, deciſ.371. num. 2.
Reſignatio non probat poſſeſſionem Reſignantis, deciſ. 768. num. 3.
Reſignatio beneficij eſt nulla, ſi in ea non narretur reſignantem ad titulum dicti beneficij fuiſſe ordinatum, deciſ. 269. num. 1. Amplia etiam in reſignatione ex cauſa permutationis, vt ibidem num. 1. Fallit ampliatio, quando permutans aſſequutus fuit poſſeſſionem alterius beneficij ad congruam ſuſtentationem ſufficientis, vt ibidem n. 2. & n.3.
Reſignatio ad fauorem certæ perſonæ eſt conditionalis, etſi beneficium non acquiritur illi, in cuius fauorem fit reſignatio, beneficium non vacat, deciſ.111. n.3.
Reſignare beneficium non poteſt, qui nihil iuris ſuper eo habet, deciſ.190. n.5.
Reſignatio beneficij iuriſpatronatus abſque conſenſu patroni nulla eſt, nec ius abdicatur à reſignante, deciſ.4. n.2.
Reſignatio beneficij facta à procuratore excedenti fines mandati nulla, & inualida eſt, deciſ.193. n.1.
Reſignatio abdicat ius à reſignante tam ratione dominij, quàm poſſeſſionis, deciſ.278. n.4.
Reſignari poteſt beneficium cum clauſula, quod non alius, nec ullo modo intendit reſignare, deciſ.286. n.2.
Reſignabilia ſunt officia Romanæ Curiæ cum beneplacito ſanctiſſimi, deciſ.495. n.5.
Reſignatarius dicitur fateri titulum Reſignantis, deciſ. 542. num. 4.
Reſignatario non licet, quod Reſignanti non licet, deciſ. 57. num. 3.
Reſignatarius tenetur iuſtificare titulum reſignantis, quando reſignans non fuit triennalis pacificus poſſeſſor, deciſ. 309. num. 1.
Reſignatario non ſuffragatur Reſignatio beneficij, niſi etiam probet publicationem neceſſariam ad illius validitatem, deciſ. 361. num. 5.

Reſignans ſub conditione, non adimpleta conditione, poteſt agere ſpolio etiam contra ipſum reſignatarium, deciſ. 548. num. 5.

Reſignantis confeſſio non nocet reſignatario, vbi venit alio iure, quàm reſignantis, deciſ. 768. n. 4.

Reſignanti conſenſus de ſtylo Cancellariæ ſolet adnotari à tergo literarum reſignationis, deciſ. 206. n. 2.

Reſignantis confeſſio ante reſignationem nocet reſignatario, deciſ. 190. n. 5.

Reſignans poſt reſignationem non percipit fructus beneficij, etſi eos percipit, reſtituere tenetur, deciſ. 278. n. 4.

Reſignans, ſi in reſignatione non reſeruet fructus præteritos, & quorum ſolutionis dies venit, cenſetur ius tutum remiſiſſe, deciſ. 278. n. 6.

Reſignanti reſeruata penſio cum clauſula non alias, aliter, nec alio modo non eſt reducibilis ad minorem quantitatem, quia deficit reſignantis conſenſus & reſignans poteſt regredi ad beneficium reſignatum, deciſ. 286. n. 2.

Reſignari poteſt beneficium cum clauſula, quod non alias, nec alio modo intendit reſignare, deciſ. 276. n. 2.

Reſignans liberè poſt reſignationem non facit amplius fructus ſuos, quicquid ſit in reſignatione in fauorem certæ perſonæ, deciſ. 278. n. 7.

Reſolutio contractus datur, quando non poteſt per venditorem agi ad intereſſe, deciſ. 676. n. 9.

Reſolutiuum pactum in contractibus, an, & quando reſoluat ipſo iure, deciſ. 1. n. 5.

Reſolutio contractus, quando ſit ipſo iure, res reſtitui debet vna cum fructibus perceptis, deciſ. 1. n. 8. & n. 9.

Reſolutiuum pactum vbi ſit ſub conditione, deficiente conditione, reſtituendi ſunt fructus percepti, deciſ. 1. n. 9.

Reſolutiuum pactum in euentum non ratificationis habet locum, quando ille in cuius fauorem factum eſt, non vult vti illo pacto, deciſ. 447. n. 6.

Reſtitutio in integrum aduerſus ſententias datur ex capite iniuſtitiæ, etiam non notoriæ, deciſ. 635. n. 4.

Reſtitutio in integrum non datur minori aduerſus contractum iuratum, præſertim lapſo quadriennio, & ad impediendum exequutionem obligationis Cameralis, deciſ. 245. num. 2. & num. 3.

Reſtitutio in integrum non datur aduerſus ſententiam, niſi conſtitit de bono iure petentis eam, deciſ. 329. n. 1.

Reſtitui non debet, qui facto proprio à poſſeſſione cecidit, deciſ. 542. n. 5.

Reſtitutio in ſpolio non impeditur per concordiam correſpectiuam, quando non docetur de adimplemento in alio capite, deciſ. 542. n. 5.

Reſtitutionis tempus cenſetur magis inductum gratia hæredis, quàm fideicommiſſarij, deciſ. 682. n. 6.

Reſtitutio in integrum aduerſus rem iudicatam non datur, vbi conſtat de illius iuſtitia, deciſ. 731. n. 1.

Reſtitutio in integrum non competit abſque læſione, deciſ. 731. num. 1.

Reſtitutionis in integrum extraordinario remedio locus non eſt, vbi poteſt agi remedio ordinario, deciſ. 731. n. 2.

Reſtitutionem in integrum ignorantia eſt iuſta cauſa concedendi, deciſ. 342. n. 1.

Reſtitutio in ſpolio non impeditur per exceptionem execrabilitatis probatam ex ſola productione tituli, & poſſeſſionis duorum incompatibilium, quia actor poteſt replicare, cum ero reſtitutus, docebo de poſſeſſione, deciſ. 741. n. 6. Vbi plura recenſentur ſimilia.

Reſtitutio in ſpolio, vt concedatur, ſufficit titulus coloratus ſuperueniens ante ſpoliationem abſque noua apprehenſione, deciſ. 741. n. 8.

Reſtitutio in integrum datur aduerſus rem iudicatam, vbi conſtat de illius iniuſtitia, deciſ. 672. n. 1.

Reſtitutio in integrum non datur aduerſus rem iudicatam poſt lapſum quadriennij, deciſ. 592. n. 6.

Reſtitutio pluries conceſſa, & iterum petita, & denegata, ex noua cauſa debet concedi, deciſ. 534. n. 6.

Reſtitutio an detur Eccleſiæ, vel minori pro qualibet modica læſione, deciſ. 338. n. 6.

Reſtitutio in integrum non retardat exequutionem iam coeptam, deciſ. 138. n. 2.

Reſtitutio non datur in beneficio amouibili, ſeu manuali, deciſ. 325. n. 1.

Reſtitutio etiam in manualibus competit, quando conſtat, quod quis non fuit amotus ab iis, qui amotum præſentauerant, vel a ſuis legitimis ſucceſſoribus, deciſ. 325. n. 3.

Reſtitutio terminorum amotorum de iure non ſpectat ad partes, ſed ad iudicem, qui emendat, quod male circa illos geſtum eſt, deciſ. 550. n. 4.

Reſtitutio in integrum conceditur donanti ſine cauſa, deciſ. 485. num. 1.

Reſtitutio, & excuſatio ſunt Synonyma, & æquo iure procedunt, deciſ. 364. n. 1.

Reſtitutio in integrum eſt remedium ſubſidiarium, & extraordinarium, nec datur quando alia via ſuccurri poteſt, deciſ. 364. num. 2.

Reſtitutio in integrum aduerſus alienationem rei prohibitæ alienati ignorantes factam non debet dari tertio ſi alienans eam non petat, deciſ. 281. n. 4.

Reſtitutionis in integrum cauſa de ſtylo Rotæ non requirit pronunciationem, ſed vel proceditur in negotio principali, vbi reſtitutioni locus ſit, vel moderatur inhibitio emanata vigore dictæ reſtitutionis, vbi ei locus non ſit, deciſ. 13. n. 1.

Reſtitutio in integrum in beneficialibus ſemel denegata, amplius non conceditur, deciſ. 13. n. 1.

Reſtitutio in integrum debet terminari intra quadriennium, deciſ. 13. n. 2.

Reſtitutio in integrum datur, vbi adeſt ignorantia, deciſ. 164. num. 4.

Reſtitutio in integrum minoribus conceditur aduerſus aditionem hæreditatis, deciſ. 132. num. 1. Vbi tamen declaratur hoc procedere probata minoritate, & læſione.

Reſtitutio in integrum minori conceſſa, an, & quando proſit maiori? deciſ. 132. n. 4.

Reſtitutio in integrum non conceditur minori effecto maiori poſt quadriennium, deciſ. 132. n. 7.

Reſtitutio integrum, vt concedatur iuſta cauſa eſt. iniuſtitia ſententiæ, deciſ. 307. n. 1.

Reſtituitur minor aduerſus emolumentum amiſſum, deciſ. 723. num. 14.

Reſtitutio fideicommiſſi fideicommiſſario, quando facienda eſt in bonis Drogheriæ attendi debet tempus obitus grauantis, & non grauati, deciſ. 220. n. 1.

Reſtituere Drogheriam fideicommiſſario, hæres grauatus non tenetur in gratiam fideicommiſſarij aliquid lucrari, deciſ. 220. n. 2. & n. 3.

Reſtitutio fideicommiſſorum, vbi facienda eſt, veniunt ea, quæ erant in hæreditate tempore obitus grauantis, deciſ. 300. n. 3.

Reſtrictio fieri non poteſt, vbi non patitur ratio recti ſermonis, deciſ. 714. n. 4.

Reſtrictio debet intelligi, quatenus poſſit fieri ſalua ratione recti ſermonis, & quatenus diſpoſitio alias non ſit ſuperflua, deciſ. 357. n. 2.

Retardatio ſolutionis penſionis fieri non debet, quando penſio fuit confirmata auctoritate Apoſtolica, nec iſto caſu eſt locus arbitrio, deciſ. 387. n. 1.

Retentio datur grauato pro melioramentis, nedum in fructibus perceptis, ſed etiam in ipſa re, deciſ. 520. n. 9.

Retinendæ interdictum eſt de directo contradicto redintegrandæ, deciſ. 129. n. 7.

Retinendæ poſſeſſionis remedium competit poſſidenti, deciſ. 690. n. 1.

Retractus competit vicino ex diſpoſitione iuris communis propter conſtitutionem Federici de iure Protomiſios, deciſ. 783. num. 2. Fallit in terris Eccleſiæ, vt ibid. n. 7.

Retractus in prædijs ruſticis, non poteſt prætendi, niſi vigore conſtitutionis Gregorianæ, §. in ruſticis, quæ, licet loquatur in venditione coactiua, habet tamen locum etiam in venditione voluntaria, dummodo concurrant requiſita dicti §. deciſ. 783. n. 3.

Retractus, vt habeat locum in prædijs ruſticis vigore Conſtitutionis Gregorianæ, inter cætera requiritur, quod prædium retrahentis ſit maioris pretij, & menſuræ, ac ædificiorum ſtructuris conſpicuum, ita vt magna inter vtrumque adſit inæqualitas, deciſ. 783. n. 4.

Retractus non competit de iure diuino, deciſion. 783. numer. 6.

Retrotractio non habet locum, vbi actus fuit ab initio nullus, deciſ. 275. n. 1.

Reualidatio reducit rem ad priſtinum ſtatum, deciſion. 4. num. 3.

Reuerentialis metus, vt probatus dicatur, debet probari, quod pater minatus fuerit, & quod ſit ſolitus exequi minas, deciſ. 463. n. 3.

Reuertatur, verbum eſt reſolutiuum, nec requirit aliquod extrinſecum factum, deciſ. 1. n. 2.

Reuertatur, verbum, eſt commune, obliquum, ſcilicet directum, deciſ. 5. n. 3. Declara, vt ibid.

Reuertatur verbum, & verbum deuoluatur, ſunt communia, deciſ. 231. n. 2.

Reuocatio mandati operatur perinde ac ſi mandatum non fuiſſet datum, deciſ. 469. n. 1.

Reuocatio mandati ad exigendum operatur reuocationem mandati ad emendum ex pecunijs exigeudis, erat facienda emptio, deciſ.469. n.2.

Reuocato mandato, actio mandati ceſſat, deciſ.469. n.1.

Reuocatio attentatorum non petita in prima inſtantia poteſt peti in ſecunda, deciſ.386. n.5.

Reuocatio attentatorum non impeditur per exceptionem excommunicationis ob recurſus ad iudices laicos incurſæ, deciſ. 586. n.6.

Reuocatio attentatorum debet peti coram iudice appellationis, cuius fuit læſa maieſtas, nec per alium fieri poteſt, deciſ. 592. num. 2. & num. 3. Amplia etiam ſtante commiſſione cum facultate reuocandi attentata, quia intelligitur prout de iure, & ſic nonniſi per iudicem appellationis.

Reus excipiens, & exceptionem ſuam non probans, actore plenè probante ſuam intentionem, condemnari debet, deciſ.618. num. 5.

Reus excipiens in ſua exceptione eſt actor, exceptionemque probare debet, deciſ.361. n.2.

Reus exceptionem ſuam benè fundans, ſi actor illam plenè non diluit exceptio remanet efficax, deciſ.697. n.1.

Reus quoad probationes non eſt magis fauorabilis, quam actor, deciſ.696. n.2.

Reus poteſt excipere diuerſa, & contraria, niſi tamen ſuper exceptione obtinuit, deciſ.384. n.5.

Reus poteſt excludere actorem per non ius, deciſion. 550. num. 6.

Reus non tenetur docere de ſuo titulo quouſque poteſt excludere actorem per non ius ſuum, deciſ.24. n.4.

Reus debet benè probare ſuam exceptionem, quia quoad eam eſt actor, deciſ.259. n.1.

Reus aſſecurare iudicium non tenetur de conſuetudine quicquid ſit de rigore, deciſ.326. n.4.

Reus aſſecurare iudicium non tenetur, qui habet ſententiam pro ſe, deciſ.326. n.3.

Res donare non poteſt Eccleſias, in quibus nullum ius habebat, deciſ.315. Declara, vt n.5. & n.6.

Ripa fluminis debet menſurari in venditioni prædij, quando flumen datur pro confine, deciſ. 108. n.1.

Ripa fluminis, licet venditioni prædij accedat? non tamen eſt menſuranda, deciſ.108. n.2.

Ripa fluminis, quando eſt fructifera, & ampla, venit in venditione prædij, & debet menſurari, deciſ.108. n.3.

Ripa fluminis, quando eſt ampla, & fructifera, non dicitur ripa, ſed potius ager ab ipſa ripa diuiſus, deciſ.108. n.4.

Ripæ fluminis dicuntur illi limites, quibus naturalis curſus fluminis continetur, deciſ.108. n.4.

Ripa fluminis non appellatur ille ager, quem flumen aliquando circumdat, deciſ.108. n.4.

Rogitus in dubio non præſumitur, deciſ.703. n.5.

Romæ maiores dicuntur, qui vigeſimum annum impleuerunt, deciſ.647. n.5.

Romæ mercator negotians præſumitur conducere appaltus in cauſam eius negociationis, & pro ratione Banchariæ, deciſ. 700. n. 11.

Rota non ſolet multiplicare ſententias diffinitiuas, ſed ſimul, & ſemel totum negotium terminare, deciſ.427. Declara, vt n. 3. & num. 4.

Rota non attendit, nec exequitur ſententias aliorum tribunalium, niſi conſtito de earum iuſtitia, deciſ.504. n.4.

Rota non abnuit plurium ſtatutorum dari concurſum, ita vt vnum ab alio ſuppleatur, deciſ.218. n.11.

Rotalis inhibitio, ſiue iuſta, ſiue iniuſta, eſt timenda, deciſ. 159. n.4. & deciſ.870. n.1.

Rotalis inhibitio, quamuis emanata vigore commiſſionis ſubreptitiæ, eſt timenda, deciſ.459. n.3.

Rota ſemper ſequi ſolet æquitatem, deciſ.60. n.2.

Rota ſententias aliorum tribunalium nunquam exequitur, niſi earum iuſtitia guſtata, deciſ.474. n.8.

Rubrica habens orationem perfectam poteſt allegari ad deciſionem cauſarum, & non reſtringitur à nigro ſpecialiter loquente, deciſ.31. n.1.

S

SAcerdos antiquior non præfertur in concurſu beneficij, in quo ſolum requiritur, quod quis ſit presbyter, & idoneus, deciſ.481. n.1.

Sacerdos promotus antè tempus debitum viginti quatuor annorum remanet ſuſpenſus à celebrando incurrit irregularitatem, deciſ.481. num.2. & num.5. vbi vſque ad quod tempus duret hæc ſuſpenſio.

Sacerdos, qui nullam patitur exceptionem, præferri debet in concurſu Sacerdoti, qui aliquo modo ſuſpectus eſt, deciſ.481. num. 2.

Sacerdotis antè tempus debitum promoti tolerantia Epiſcopi, nihil operatur non data ſcientia eiuſdem Epiſcopi, deciſ.481. num. 7.

Sacerdos ad Sacerdotium promotus ante tempus debitum ſuſpenſionem incurrit ipſo iure, & celebrans efficitur irregularis, à ſolo Papa abſoluendus, deciſ.481. n.8.

Sacerdotium non facit quem deterioris conditionis, ſed melioris, quia eſt dignitas ſuperans regalem, deciſ. 719. num. 5.

Sacerdos, an debet eſſe actu præſentatus, vel ne, debet attendi tenor fundationis, deciſ.216. n.1.

Sacerdos debet eſſe actu præſentatus, quando in fundatione qualitas presbyteri eſt iuncta verbo eligendi, deciſ.216. n. 1.& n.2. Vbi maximè ſi dicta qualitas fuit repetita.

Sacerdos debet eſſe actu præſentatus, quando ad effectum, vt beneficiatus congruè ſuſtentari poſſet, fuit facta vnio alterius beneficij, cum alias pro ſuſtentatione ſimplici clerici non fuiſſet neceſſaria tanta ſollicitudo, deciſ. 216. num. 2.

Sacerdotibus, vbi debet conferri beneficium, id debet intelligi de Sacerdote, qui tempore prouiſionis poſſit actu Miſſam celebrare, deciſ.236. n.8.

Sacerdotalis, an ſit Canonicatus probatur ex ſtatuto Eccleſiæ, & ex teſtibus, deciſ.366. n.1.

Sacerdotales præbendæ, quando vigore ſtatuti eſſe debent, numquid tunc habeant annexum onus Sacerdotis, deciſ. 366. num. 2.

Sacerdotalis non dicitur Canonicatus, etiam quod habeat annexum onus Miſſarum, deciſ.366. n.2.

Sacerdotalis dicitur Canonicatus, quando ſtatuto Eccleſiæ cauetur, vt Canonicus infra tantum tempus promoueri debeat, deciſ.366. n.3.

Sacramentorum exercitium, an, & quando probet eos, qui Sacramenta ſumunt in vna Eccleſia, dicantur de illius parochia, deciſ.547. n.3.

Sacramentum Sanctiſſimum Euchariſtiæ onus deferendi ad infirmos eſt de pertinentibus ad curam animarum, deciſ.340. num. 1.

Sæculare potius præſumitur beneficium, quam regulare, deciſ. 691. n. 3.

Sæculariʒatio beneficiorum regularium Ordinis S. Auguſtini, facta per Clementem VIII. non extinxit poteſtatem conferendi, & iuriſdictionem competere Abbatibus dicti Ordinis, deciſ.323. n.7.

Salarij, ſeu mercedis Procuratori debiti taxatio facienda eſt, ſecundum qualitatem, induſtriam, & peritiam Procuratoris, deciſ.221. n.1.

Salarium non debetur Procuratori reuocato culpa ſua, deciſ.172. num.1. in fin.

Salarium non conuentum debetur in Ciuitate, in qua quis eſt ſolitus locare operas ſuas, deciſ.157. n.2.

Salarij taxatio Procuratori debiti, reſidet in iudicis arbitrio, deciſ.157. n.2. in fine.

Saltem dictio, quid importet? deciſ.266. n.6.

Salua gradus prærogatiua clauſula debet referri ad eos vocatos, quibus proximè reperitur appoſita, deciſ. 627. num. 9.

Saluianum interdictum competit creditori cum hypotheca conſtito de credito, & de poſſeſſione rerum hypothecatarum tempore obligationis, deciſ.456. n.1.

Saluianum interdictum non excluditur per exceptionem præſcriptionis factum à Deo, qui poſſidet titulo vniuerſali, deciſ. 750. n. 1.

Saluianum competit, quando concurrunt qualitates illius, nempè quod tempore obligationis poſſideret auctor aduerſarij, & quod tempore litis poſſideat eandem rem aduerſarius, deciſ. 669. n. 3.

Saluianum eſt merè poſſeſſorium adipiſcendæ, deciſ.150. n.2.

Saluiano agens, licet principaliter dirigat iudicium contra rem, ex cuius fructibus petit ſatisfieri, attamen non debetur illi principaliter res, ſed creditum, deciſ.376. num.2. & n.3. Vbi quod res debetur incidenter, & quatenus creditum non offeratur.

Saluiano conuentus offerendo creditum liberatur, deciſ.376. n.2.

Saluianum datur probata poſſeſſione debitoris, & credito actoris, deciſ.477. n.1.

Saluianum non retardatur per exceptionem turbidam, deciſ.477. num. 5.

Saluianum habet locum probatis duobus extremis, deciſ. 775. num. 2.

Saluiani neceſſarium antecedens eſt creditum, deciſion. 61. num. 5.

Saluianum non impeditur per exceptiones requirentes altiorem indaginem, deciſ.377. n.7.

Saluianum eſt remedium perſonale in rem ſcriptum, quod redditur contra quemcumque poſſeſſorem, deciſion. 324. num. 2.

Saluiani requiſita, quæ ſint? deciſ.324. n.3.

Sanguinis puritas in terminis ſtatuti Eccleſiæ Toletanæ non eſt probanda per prouiſum, ſed impuritas per aduerſarium, deciſ. 277. n. 2.

Sanguinis puritas de iure præſumitur, deciſ. 335. num. 1. Vbi quod talis præſumptio transfert onus probandi in afferentem contrarium, & efficit, vt cenſeatur probata puritas eo ipſo, quod impuritas non eſt probata.

Sanguinis puritas probatur ex eo, quod quis fuit admiſſus ad habitum, qui non ſolet concedi, niſi ijs qui ſunt puri, deciſ. 335. n. 4.

Sanitatis probatio licet ſit difficilis, probari tamen poteſt ſanitas ex circumſtantijs ſanitatem inferentibus, deciſion. 713. num. 1.

Schedula erectionis Eccleſiæ tamquam matrix attendenda eſt, deciſ.612. n.2.

Scientia requiritur certa, & indubitata, nec ſufficit præſumpta, quando agitur de amiſſione iuris iam quæſiti, imò requiritur ſpecifica cum omnibus ſuis qualitatibus, deciſ. 593. num. 4.

Scientiæ præſumptio non cadit in pupillari ætate, deciſ. 593. num.5. verſ. In propoſito autem.

Scientia in ijs, quæ ſunt facti, non præſumitur, ſed potius ignorantia, deciſ.705. n.3.

Scientia explicata qualitatum teſtamenti non præſumitur, quando in vita eius, qui debuit ſcire, teſtamentum non fuit leuatum de manu Notarij, deciſ.662. n.5.

Scientia fideicommiſſi, ac prohibitionis alienationis, eiuſque qualitatum probatur ex illius mentione vna cum commemoratione teſtamenti, deciſ.342. n.4.

Scientia certa arguitur ex geminata mentione, deciſ. 342. num. 4.

Scientia fideicommiſſi arguitur ex promiſſione euictionis ratione fideicommiſſi in venditione rei fideicommiſſo ſubiectæ, deciſ.342. n.4. Vbi maximè ſi promiſſio ſit geminata.

Scientia teſtamenti non infert ad ſcientiam qualitatum teſtamenti, & fideicommiſſi, ac prohibitionis alienationis, deciſ. 342. n.5. Vbi declaratur.

Scientia à iure præſumpta, præſumitur interueniſſe cum ſuis qualitatibus, deciſ.342. n.5.

Scientia partis infert ad ſcientiam totius, deciſ.342. n.5.

Scientia in extraneis arguit ad ſcientiam in coniunctis, deciſ.342. num. 6.

Scientia teſtamenti inducitur ex ſolutione legati in eo relicti, deciſ. 342. n.7.

Scientia prohibitionis alienationis probatur ex impetratione ſcientiæ alienandi, deciſ.342. n.7.

Scientia contentorum in teſtamento eſt neceſſe probanda ad effectum validitatis renunciationis iuris ex teſtamento competentis, vbi fuit expreſsè renunciatum l. de his 2 ff. de tranſact. deciſ.714. n.7.

Scientia in dubio præſumitur, vbi adſunt verba generalia, deciſ. 714. n. 7.

Scientia ſtatuti, & conſuetudinis loci in ciue, & incola præſumitur, deciſ.568. n.3.

Scientia teſtamenti infert ad ſcientiam fideicommiſſi, deciſ.281. num. 1. Vbi, quod ex mentione teſtamenti præſumitur illius ſcientia, & num. 2. Vbi maximè ſi mentio non ſit perfunctoria.

Scientia teſtamenti non arguit ad ſcientiam fideicommiſſi, ac aliarum qualitatum contentorum in teſtamento, deciſ. 268. n. 3.

Scientia, vbi requiritur, debet eſſe certa, & ſpecifica, deciſ. 211. n. 3.

Scientia probatur ex actuum multiplicitate cum lapſu temporis, deciſ.120. n. 1.

Scientia, & patientia in incorporalibus æquipollent, deciſ.174. num. 4.

Scire, vel de facili ſcire poſſe, paria ſunt, deciſ.93. n.4.

Scientia citationis, per quam fuit introducta lis, deprehenditur ex conſtitutione Procuratoris ad illam cauſam facta per citatum, deciſ.42. n.2.

Scientia citationis arguitur ex comparitione citati, deciſ. 99. num. 2.

Scientia valoris maximè arguitur ex ſcientia qualitatum rei, deciſ.20. n.1.

Scientia patroni in collatione facta ab ordinario præſumitur ſi per triginta annos non contradixit, deciſ.435. n.1.

Scientia facti paterni in filio præſumitur, tam ratione coniunctionis, quàm ratione cohabitationis, deciſ.74. n.2. Vbi maximè, ſi factum ſit notabile reſpiciens perſonam ipſius filij.

Scientia præſumitur ex lapſu multi temporis, deciſ. 74. num. 2.

Scientia inſtrumenti infert ad ſcientiam contra quem de conſuetudine in inſtrumentis apponi ſolent, deciſ.78. n.4.

Scientia ſcripturæ, ſeu contentorum in libris, deſumitur ex vſu ſcripturæ, ſeu librorum, deciſ.712. n.2.

Scientia ad effectum præiudicij debet eſſe certa, & indubitata, deciſ.608. n.14.

Scriptoribus Apoſtolicis priuilegium conceſſum, vt ſint Protonotarij, ceſſat dimiſſa ſcriptoria, deciſ.733. num. 5. Et declara, vt n.6.

Scriptura à ſtatuto requiſita in aliquo contractu, cenſetur etiam requiſita in eius diſtractu, deciſ. 608. num.3. in fin. Declara, vt num.4.

Scriptura non requiritur in actibus non expreſſis in Gloſ. in c.1. in verbo, in ſcriptis, de Cenſibus in l. & in l. contrahitur, ff. de pignorib. deciſ.608. n.4.

Scriptura, quæ non fuit legitimè compulſata, non probat, deciſ. 416. n. 2.

Scriptura priuata fidem non facit, maximè quando non eſt recognita, deciſ.158. n.7.

Scriptura extracta lite pendente abſque citatione partis non probat, deciſ.297. n.2.

Scriptura in Archiuio reperta, vt probet, requiritur recognitio manus eius, qui de ſcriptura rogatus fuit, deciſ. 234. n. 3.

Scriptura priuata, & domeſtica non probat, deciſ. 119. num. 1.

Scripturam priuatam admittere in fauorem ſcribentis eſſet calumnioſum, deciſ.139. n.2.

Scriptura priuata probat ad fauorem ſcribentis, ſi aliquibus adminiculis iuuetur, deciſ.139. n.6.

Scriptura copiata ex cataſto enunciat tantum, deciſ. 248. num. 4.

Scriptura, quæ probat contra aliquem, probat etiam contra habentem cauſam ab eo, deciſ.464. n.2.

Scriptura eſt de ſubſtantia proceſſus, deciſ.716. n.1.

Scriptura abſque ſigno, & ſubſcriptione Notarij reperta inter ſcripturas authenticas eiuſdem Notarij, præſumitur, quod ab ipſo Notario fuerit rogata, & quod is illam pro publicata habuerit, deciſ.628. n.3.

Scriptura reperta in folio ſeparato à libro, filcia, aut faſciculo aliarum rogationum Notarij, etiamſi contineat clauſulam, actum manu propria eiuſdem Notarij, an poſſit tolui in publicam formam? relinquitur iudicis arbitrio, deciſ. 628. num. 4.

Scriptura non reperta inter rogationes authenticas ipſius Notarij non caret ſuſpicione, deciſ.628. n.4.

Scriptura, quæ non eſt perfecta, non probat, etiam ſit ſcripta manu Notarij, ac habeat alia requiſita, cum poſſit eſſe, quod Notarius ponat diem, & alia neceſſaria in ſcriptura legenda inter partes, & tamen actus ex aliquo accidenti non perficiatur, deciſ.628. n.5.

Scripturarum pluralitas non præſumitur, deciſ.628. n.6.

Scriptura, quæ ab vna parte fuit producta, non poteſt ab eadem redargui, quod ſit minus ſolemniter extracta, deciſ.274. num. 12.

Scriptura, vt dicatur in forma probanti, quæ requirantur remiſſiuè, deciſ.50. n.4.

Scriptura priuata non probat ad fauorem ſcribentis, deciſ. 11. n. 1.

Scripturæ extractæ ſeruata forma c. fin. de fid. inſtru. plenè probant, deciſ.27. n.1.

Scriptura ſumit robur ab Archiuo, quando ambæ partes illi ſubſunt, deciſ.27. n.2.

Scriptura ſubſcripta à Notario cum ipſius ſigno, & extracta vigore compulſorialium parte citata plenam fidem facit, de.18. n.2.

Scri-

Scriptura extracta ex regiſtro Rotali alterius cauſa legitimè facto plenè probat vigore Innocentianæ, deciſ. 18. n. 2.
Scriptura, ſi ſit reperta inter notas authenticas certi Notarij, præſumitur ab eo publicata, & Notarius de ea rogatus, deciſ. 437. n. 1.
Scripturæ Notarij demortui debent de iure remanere penes illius hæredes, deciſ. 437. n. 2.
Scriptura carens ſigno, die, ac ſubſcriptione Notarij non probat, deciſ. 382. n. 2.
Scriptura, vt dicatur recognita, teſtes debent deponere ſu vidiſſe illam ſubſcribere, deciſ. 772. n. 9. Fallit in literis miſſiuis, quæ ad abſentes mittuntur, in quibus non ſolent adhiberi teſtes, & ideò ſufficit recognitio per comparationem, vt ibid. num. 9.
Scripturæ ſubſtantia non apponitur in regiſtris in margine, ſed ſolum rubricatura, deciſ. 108. n. 4.
Scriptura in parte vera præſumitur in totum vera, deciſ. 124. num. 4.
Scripturæ eius, qui vti teſtis non probaret, non datur fides, deciſ. 303. n. 3.
Scripturæ extractæ, & ſubſcriptæ à Notario habentur loco originalium, deciſ. 301. n. 1.
Scripturæ, & alia inſtrumenta dicuntur legitimè extracta, & publicata, quando fuerunt extracta vigore compulſorialium, deciſ. 679. n. 5.
Secundum extremum in Saluiano probatur ex ſuſtentatione litis, deciſ. 775. n. 1.
Secundum extremum in ſpolio probatur ex ſuſtentatione litis ſaltem concurrentibus adminiculis, deciſ. 38. n. 1.
Secundum extremum in ſpolio leuiores probationes admittit, & ſufficit ſuſtentatio litis cum adminiculis, deciſion. 85. num. 1.
Sedium ordo debet in choro fieri ſecundum decentiam, deciſ. 411. n. 2.
Seminarium, vt poſſit dici erectum, neceſſe eſt probare introductionem puerorum in eo, deciſ. 361. n. 5.
Semiplena probatio ſufficit in interdicto retinendæ, deciſ. 147. n. 1.
Semper, iſtud verbum includit omne tempus, deciſ. 705. num. 6.
Semper, iſta dictio denotat perpetuitatem, deciſion. 231. num. 4.
Sententia lata parte non citata eſt nulla, deciſ. 486. n. 2.
Sententia nulla non poteſt confirmari, ſed reuocanda eſt, quando opponitur, & proteſtatur de nullitate, deciſ. 486. num. 9.
Sententia eſt indiuidua, & ideò reſpectu vnius nulla ex defectu citationis, dicitur etiam nulla ex defectu alterius, qui fuit citatus, præſertim ratione connexitatis, deciſ. 451. num. 6. Declara, vt n. 7.
Sententia defectu citationis nulla, quando valida reputetur per concluſionem in cauſa? deciſ. 451. n. 9. & ſequentibus.
Sententia nulla poteſt per ſecundum iudicem confirmari, & tranſit in iudicatum, ſi non fuerit appoſitum de nullitate, & appellatum, deciſ. 572. num. 2. Vbi ampliatur hæc concluſio etiam ſi vitium non ſit remiſſibile per partes.
Sententia, quæ tranſit in iudicatum, facit ius, & habetur pro veritate, deciſ. 572. n. 2.
Sententia nulla non confirmatur, quando oppoſitum fuit de nullitate in ſpecie, ſecus in genera tantum dictum fuit de nullitate, deciſ. 572. num. 3. & num. 4. Declara, vt num. 7. & num. 8.
Sententia nulla confirmanda non eſt, quando fuit oppoſitum de nullitate in ſpecie, & tali, quæ poſſit ſubſiſtere, & iuris effectum habere, alias ſecus, deciſ. 572. n. 5. & n. 6. Vbi de eadem materia.
Sententia nulla confirmari poteſt parte non opponente, deciſ. 44. n. 1.
Sententiæ verba vbi ſunt ambigua, interpretantur ex libello, & petitione, deciſ. 243. n. 2.
Sententia eſt ſtricti iuris, & nihil amplius probat, quàm quod ex ea neceſſario infertur, deciſ. 243. n. 4.
Sententiæ antiquæ probant oppida, vel caſtra eſſe, vel non eſſe in aliqua diœceſi, deciſ. 266. n. 2.
Sententia inter alios lata facit etiam aliquam præſumptionem, deciſ. 266. n. 2. & ſeqq.
Sententia lata ex falſa cauſa eſt nulla, deciſ. 504. n. 3.
Sententias, & lauda extra Rotam lata, Rota non exequitur, niſi conſtet de eorum iuſtitia, deciſ. 588. n. 4.
Sententia nulla defectu citationis ſuſtinetur, ſi parte non opponente fuerit confirmata, deciſ. 617. n. 1. Declara, dummodo ſententia confirmatiua tranſierit in rem iudicatam, alias ſecus, num. 2.
Sententia ſine citatione non eſt nulla in Regno Caſtellæ, quandò partibus præſentibus fuit concluſum in cauſa, deciſ. 617. n. 4. Vbi idem in Regnis Luſitaniæ.
Sententiæ nullitas non poteſt allegari, quando parte non opponente de nullitate, fuit confirmata, deciſ. 512. n. 1.
Sententiæ nullitas non poteſt allegari, quando illa fuit confirmata parte non opponente, intellige ſi ſententia confirmatoria fecerit tranſitum in iudicatum, alias non, deciſ. 515. n. 2.
Sententia lata ad fauorem mortui valet, quando eſt lata ad fauorem Domini litis effecti, deciſ. 410. n. 4.
Sententia quando fertur ſuper materia, circa quam opinionum variatio, & conflictus adeſt, tunc non dicitur conſtare de notoria iniuſtitia ratione dubietatis, deciſ. 659. n. 6.
Sententia quæ non iuſtificatur ex actis, ſemper dicitur notoriè iniuſta de ſtylo Rotæ, deciſ. 659. n. 16.
Sententia antiqua probat etiam ſine actis, deciſ. 673. n. 8.
Sententia ſtrictè ad actus in ea expreſſos interpretari debet, deciſ. 439. n. 2.
Sententia declaratur ſecundum acta, deciſ. 439. n. 3.
Sententia dicitur nulla defectu citationis, quando quis eſt citatus generaliter ad comparendum, & non ſpecificè ad ſententiam, deciſ. 391. n. 7.
Sententia ſine actis non attenditur in Rota, quæ ſemper guſtare ſolet de illius iuſtitia, deciſ. 391. n. 9.
Sententia poteſt fieri ſuper vno articulo reſeruato alio, quando articuli ſunt inter ſe diſtincti, deciſ. 427. n. 2. & n. 3.
Sententiæ tot dicuntur, quot ſunt capitula, deciſion. 427. num. 2.
Sententias diffinitiuas Rota non ſolet multiplicare, ſed ſimul, & ſemel totum negotium terminare, deciſ. 427. Declara, vt n. 3. & n. 4.
Sententia lata ſine citatione, ſi fuerit confirmata parte non opponente, non poteſt amplius dari de illius nullitate, deciſ. 604. n. 1. Declara, vt n. 2.
Sententia, licet regulariter debeat eſſe conformis libello, hoc tamen non procedit in ſummarijs, deciſ. 604. n. 3.
Sententia lata ad inſtantiam procuratoris, qui procurator non eſt, dicitur nulla, deciſ. 541. n. 8.
Sententia, & res iudicata lata contra beneficiatum, licet non afficiat penſionarium non citatum, tamen operatur, vt intret arbitrium ad effectum ſuperſedendi in ſolutione penſionis, deciſ. 567. n. 2.
Sententiæ, ſeu pronunciæ natura non poteſt ex facto vnius partis immutari, deciſ. 522. n. 4.
Sententia lata ſuper nobilitate, vel ignobilitate contra vnum fratrem non præiudicat alteri, deciſ. 535. n. 6.
Sententia, vt dicatur valida, quæ requirantur, deciſ. 602. num. 1.
Sententiæ notitia arguitur ex receptione alicuius rei vigore ſententiæ, deciſ. 396. n. 2.
Sententia interloquutoria exequutioni demandata non poteſt per iudicium in præiudicium partis appellatæ reuocari, deciſ. 562. n. 2.
Sententijs ordinariorum latis ſuper canonizatione iuriſpatronatus Rota ſolet multum deferrè pro probatione iuriſpatronatus, deciſ. 753. n. 3.
Sententia lata per ſubdelegatum, de cuius ſubdelegatione non conſtat, dicitur nulla ex defectu iuriſdictionis, deciſ. 702. num. 1.
Sententia lata pro eo, cui non competit actio, an ſit ipſo iure nulla non eſt abſolutum, deciſ. 754. n. 1.
Sententia ex defectu mandati dicitur nulla, deciſ. 754. num. 1. Vbi maximè parte opponente, & oppoſitione à iudice admiſſa.
Sententiæ diffinitiuæ, & abſolutoriæ vim habere dicitur decretum, in quo iudex pronunciat non eſſe probatum, deciſ. 731. n. 3.
Sententia lata in poſſeſſorio dicitur diffinitiua, deciſ. 738. num. 3.
Sententia interloquutoria habens vim diffinitiuæ confirmari poteſt, vt diffinitiua, deciſ. 731. n. 3.
Sententia diffinitiua debet fieri in ſcriptis, vel per ſchedulam, vel recitari à iudice, deciſ. 731. n. 4. Declara, quia etiam ſi ſupradicta omittantur tamen ſententia non ideò minus poteſt dici diffinitiua, vel ſaltem mixta, quæ participet de diffinitiua, n. 4.
Sententia, vt valida dicatur, quæ requirantur, deciſ. 708. num. 1.
Sententias aliorum Tribunalium Rota non attendit, nec exequitur, niſi conſtito de earum iuſtitia, deciſ. 594. n. 4.
Sententia, quæ non iuſtificatur ex actis, non tranſit in iudicatum, deciſ. 594. n. 4.
Sententia non nocet non citato, deciſ. 737. n. 1.

Sen-

Sententia lata contra mortuum eſt nulla, deciſ.742. n.2.
Sententiæ, a qua appellatur, effectus eſt ſuſpenſus, deciſ.140. num. 4.
Sententia contra abſentem lata præſumitur potius ob contumaciam, quam ob delictum, deciſ.467. n.2.
Sententiæ iniuſtitia eſt ſufficiens cauſa reſtitutionis in integrum, deciſ.534. n.2.
Sententia, quæ aliquo colore velari poteſt, non dicitur notoriè iniuſta, deciſ.646. n.5.
Sententia, quæ ſeruatis ſeruandis eſt lata, debet exequi, deciſ. 678. n. 1.
Sententiæ iuſtitia ſuadetur ex pluribus deciſionibus in ex factis, deciſ.678. n.1.
Sententia non debet exequi pendente cauſa reſtitutionis in integrum, deciſ.138. n.2. Fallit quando reſtitutio in integrum fuit commiſſa, prout de iure, & ante commiſſionem iam erat cœpta exequutio, vt ibid. n.2.
Sententiæ approbatio reſultat ex acceptatione, & paritione exequutorialium, deciſ.138. n.3.
Sententiæ latæ ſuper incorporalibus exequutio fit per ſolam præſtationem patientiæ, deciſ.138. n.3.
Sententia vt ſit valida, ſatis eſt, quod fuerint citati ij, contra quos actio dirigebatur, licet non præiudicet non citatis, deciſ. 285. n. 2.
Sententia fauorabilis facit præſumptionem boni iuris pro eo, qui eam tepottauit, decil 470. n.2.
Senteotiæ iniuſtitia eſt cauſa ſufficiens reſtitutionis in integrum pro dotis reſtitutione, deciſ.381. n. 1.
Sententiæ iniuſtitia, etiamſi non ſit notoria, eſt ſufficiens cauſa reſtitutionis in integrum pro reſtitutione dotis, deciſ. 381. num. 1.
Sententiam iudex non poteſt ferrè contra formam pacti conuenti, à iure approbati, deciſ.381. n.2.
Sententia notoriè iniuſta colligitur ex ipſamet, deciſ. 499. num. 2.
Sententia debet exequi ſecundum ejuſdem formam, & deſignationem, deciſ.550. n.3.
Sententia quomodo iuſtificetur ad effectum, vt ſit valida, deciſ. 743. n. 2.
Sententia lata contra principalem in fideiuſſoribus iudicijs nocet ipſis fideiuſſoribus etiam non citatis, deciſion. 70. num. 10.
Sententia lata ob contumaciam præſumitur potius lata ob contumaciam, quàm ob delictum, deciſ.147. n.5.
Sententia lata abſque citatione nulla eſt, deciſ.129. n.1.
Sententia debet eſſe conformis libello, deciſ.129. n.6.
Sententia poteſt ferri ſuper eo, quod acceſſoriè venit ad expreſſa in libello, deciſ. 129 n.7.
Sententia confirmans ſententiam nullam, ſi de nullitate fuerit oppoſitum nulla eſt, deciſ.29. num.8. Vbi quod ſufficit generaliter fuiſſe de nullitate dictum, & deciſ.347. n.4.
Sententia iudicis præſumitur iuſta, & valida, deciſ. 684. num. 2.
Sententia non nocet ſucceſſori, qui ſucceſſit ante litem motam, deciſ.764. num.4. Vbi quod tunc ſi prætenditur alienationem fuiſſe factam in fraudem debet agi reuocatoria.
Sententia non nocet non citato, deciſ.759. n.1.
Sententia, quæ non iuſtificatur ex actis, dicitur notoriè iniuſta, deciſ.277. n.1.
Sententia exequutoris lata abſque verificatione in gratia contentorum nulla eſt, deciſ. 52. num. 1. Vbi maximè parte opponente.
Sententia dicitur tranſiſſe in iudicatum quando poſt terminum præfixum ad docendum de appellationis proſequutione exequutioni mandata fuit, deciſ.156. n.1.
Sententia tranſit in iudicatum, quando fuerunt lapſa fatalia appellationis, deciſ.156. n.4.
Sententiæ validitas, ex actorum reuolutione probatur, deciſ.178. num. 1.
Sententia lata ex falſa cauſa nulla eſt, deciſ.178. n.1. Vbi quod ſufficit falſitatem cauſæ ex actis apparere. Dic procedere, quando falſa cauſa fuit expreſſa in ſententia, nec ſufficit errorem deprehendi ex actis, niſi quando ſententia referret ſe ad acta expreſſè, & per modum cauſæ diſpoſitiuæ, vt ibid. n. 1.
Sententia notoriè iniuſta ex iiſdem actis non eſt nulla, deciſ. 178. n.2. Vbi etiam quod nullitati æquiparetur.
Sententiæ latæ contra aliquem ad poſſeſſionem dimittendam probant eius poſſeſſionem, deciſ.551. n.2.
Sententia Auditoris Cameræ ſine proceſſu, & actis non facit fidem, neque attenditur ex obſeruantia Rotæ, deciſ.639. num. 1.
Sententia ſine actis excipiendo probat, deciſ.639. n. 2. Limita, quando ſententia Cameralis exequutionis eſſet demandanda; quia tunc non probaret, vt ibid. n.2.
Sententia lata in crimine hæreſis datur ſine proceſſu, deciſ.639. num. 3.
Sententia præſumitur lata iuris ordine ſeruato, deciſ. 184. num. 2.
Sententia fauorabilis facit præſcriptionem boni iuris pro eo, qui eam reportauit, deciſ.749. n.2.
Sententia lata non citatis intereſſe habentibus reuocatur quoad præiudicium tantum, deciſ.584. n.4.
Sententia non ſuffragatur ei, qui ab illa appellauit, deciſ.174. num. 5.
Sententia, quæ fuit in gradu appellationis reuocatæ, non habetur in conſideratione, deciſ. 174. n.5.
Sententia recipit declarationem à libello, & ab actis, deciſ.174. num. 6.
Sententia dicitur nulla defectu iuriſdictionis, quando fuit lata inter eos, inter quos non pendebat lis, deciſ. 174. num. 6.
Seotentia poſt concluſum in cauſa de ſtylo Hiſpaniarum poteſt ferri abſque citatione, deciſ.100. n.1.
Sententia lata expreſſa falſa cauſa eſt nulla, deciſion. 29. num. 2.
Sententia recipit interpretationem, prout iuris eſt, & ne partibus præiudicet, deciſ.137 n.2.
Sententia debet intelligi ſecundum naturam contractus, cuius occaſione fuit probata, deciſ.137. n.2.
Sententia lata abſque citatione nulla eſt, deciſ.30. num. 2. & deciſ.251. n.2.
Sententia lata in vna parte reſeruatis alijs in eodem iudicio petitis, valida eſt, deciſ.13. n.3.
Sententia inter alios lata probat, vbi agitur de probando facto per ſententiam terminato, deciſ.161. n.3.
Sententia lata poſt inhibitionem alterius iudicis eſt nulla, & attentata, deciſ.101. n.1.
Sententia lata in petitorio, illo ſuſpenſo, eſt nulla ex defectu iuriſdictionis, deciſ.142. n.2. Vbi etiamſi ſit lata in poſſeſſorio, & in petitorio.
Sententia confirmans ſententiam nullam, nulla eſt, deciſ. 142. num. 4.
Sententia delegati dicitur nulla ex defectu iuriſdictionis, ſi de delegatione non conſtet, deciſ.214. n.1.
Sententia lata pendente termino ad appellandum eſt attentata, deciſ.214. n.4.
Sententia, quæ non iuſtificatur ex actis, non probat, deciſ.235. num. 2.
Sententia antiqua probat ſine proceſſu, deciſ.235. n.5.
Sententia dicitur antiqua, quando excedit 40. ann. deciſ. 235. num. 5.
Sententia non transfert dominium, vel quaſi, nec poſſeſſionem, niſi ſubſequuta traditione, deciſ.725. n.4.
Sententia à qua non eſt appellatum, tranſit in iudicatum, & exequutioni demandatur, deciſ.283. n.3.
Sententia, quamuis ab ea fuerit appellatum, inducit præſumptionem boni iuris ad fauorem eius, qui eam obtinuit, deciſ. 92. n. 2.
Sententia declaratoria iudicis non requiritur in notorio, quod committitur actu permanente, deciſ.14. n.2.
Sententia de nocte ferri non poteſt, deciſ.95. n.2. Fallit de ſtylo Curiæ Romanæ, & in iudice multitudine negotiorum implicito, vt ibidem n.2.
Sententia declarans bona non pertinere ad aliquem dicitur lata etiam in poſſeſſorio, deciſ.95. n.3.
Sententiæ verba debent intelligi, prout ius diſponit, deciſ. 66. num. 3.
Sententia continens quid diuerſum à petitione nulla eſt, deciſ. 123. n.1. Fallit vbi cauſa fuerit ſummariè commiſſa, quia tunc non attenditur quid petierit actor, ſed quid appareat illi deberi, vt ibid. n. 1.
Sententiæ verba debent intelligi, prout ius diſponit, & iudex cenſetur pronunciaſſe, prout de iure tenetur, deciſ. 123. n. 1.
Sententia an ſit lata præcipitanter, vel ne? attenditur ſolum, an iudex conſiderata qualitate cauſæ, & breuitate temporis veriſimiliter potuerit eſſe inſtructus, deciſ.123. n.2.
Sententia lata intra breuiſſimum tempus valet, quando cauſa erat inſtructa coram alio iudice, & commiſſa fuit in eiſdem ſtatu, & terminis, deciſ.123. n.2.
Sententiæ in Rota feruntur de Conſilio omnium Auditorum, deciſ.123. n.2.
Sententiæ nullitas non poteſt opponi poſt illius confirmationem, deciſ.123. n.4.
Sententia lata contra minorem indefenſum, eſt nulla, deciſ.53. num.4.

num. 4. Dic procedere, vbi apparet minorem indefenſum habuiſſe legitimas defenſiones, vt ibid. num. 4. Dic ſecundo id procedere, quando minor non fuit defenſus, nec in principio, nec in medio, nec in fine, & ideò ſufficit, quod curator aliquando compareat, licèt nihil alleget, vt ibid. n. 4.
Sententia lata ſine citatione partis non eſt nulla, niſi quoad partem non citatam, deciſ. 244. n. 1.
Sententia lata non citatis intereſſe habentibus quando ſit nulla, deciſ. 244. n. 1. & n. 2. & per tot.
Sententia, vt afficiat omnes intereſſe habentes, eſt neceſſaria citatio per proclama, deciſ. 244. Declara, vt n. 2.
Sententia lata contra hæredem, non poteſt exequi contra legatarium, deciſ. 244. Declara, vt n. 2.
Sententia ad effectum, vt afficiat etiam intereſſe habentes eſt neceſſaria citatio per proclama, deciſ. 244. n. 3.
Sententia, quæ non eſt in forma probanti non facit aliquem gradum probationis, deciſ. 493. n. 4.
Sententiæ nullitas operatur, vt non ſit opus reſtitutione in integrum, deciſ. 307. n. 1.
Sententia nulla numquam tranſit in iudicatum, deciſ. 307. num. 1.
Sententia lata ſuper eo, quod petitum non fecit, nulla eſt, deciſ. 307. n. 3.
Sententia non lata in ſcriptis, & non publicata eſt prorſus nulla, & inualida, deciſ. 474. n. 2.
Sententia numquid requirat Iudicis ſubſcriptionem, deciſ. 474. n. 3. & deciſ. 510. n. 3.
Sententia nulla, etiam defectu iuriſdictionis poteſt confirmari parte non opponente, quando ſecunda ſententia confirmans tranſitum fecit in iudicatum ob non interpoſitam appellationem, ſecus commiſſa cauſa appellationis in tempore, quia tunc quandocumque ante rem iudicatam poteſt dari de nullitate ſententiæ, deciſ. 474. n. 4. & per tot.
Sententias aliorum tribunalium Rota numquam exequitur, niſi earum iuſtitia guſtata, deciſ. 474. n. 8.
Sententia nulla poteſt impugnari, etiam poſt confirmationem, niſi ſententia confirmans tranſitum fecerit in iudicatum, deciſ. 510. n. 1.
Sententia lata prout in ſchedula eſt nulla, & inualida, ſi nulla fuit data ſchedula, deciſ. 550. n. 2. Vbi etiam quomodo probetur ſchedulam datam non fuiſſe.
Sententia non nocet non citato, deciſ. 759. n. 5.
Separatio thori non cadit ſub æſtimatione, deciſion. 470. num. 6.
Sepulchrorum iura ſunt ad hæredes extraneos tranſitoria, deciſ. 226. n. 3.
Sepultura alicuius, qui habet poſſeſſionem, cenſetur etiam habere poſſeſſionem vius dictæ ſepulturæ, deciſion. 378. num. 1.
Sepulturæ electio eſt de facultatiuis, & poteſt eligi vbilibet, deciſ. 745. n. 3.
Sepultus certo die præſumitur potius obijſſe die præcedenti, quam per duos dies ante, deciſ. 206. n. 12.
Sequentia ab antecedentibus declarantur, deciſ. 540. n. 3.
Sequeſtrum, vt obtineatur, debet inter alia probari ſuſpicio dilapidationis, deciſ. 727. n. 1.
Sequeſtrum ceſſante ſuſpicione dilapidationis ſuſtinetur in vim inhibitionis de ſoluendo vigore hypothecæ, deciſ. 727. n. 5. vbi remiſſiuè. Dic procedere reſpectu creditoris inhibiti, qui niſi inhibitioni pareat malè ſoluit, ſecus reſpectu debitoris illius, qui inhibitionem obtinuit, vt ibid. n. 5.
Sequeſtrari debet poſſeſſio beneficij vacans, deciſ. 586. n. 2.
Sequeſtrationibus non eſt inchoandum, deciſ. 764. n. 5.
Sequeſtrum poteſt concedi etiam ante ſententiam, quando perſona, contra quam petitur ſequeſtratio, eſt ſuſpecta, deciſ. 654. n. 2.
Sequeſtrum non debet concedi ante ſententiam contra perſonam ſuſpectam ſine citatione, niſi fortè periculum eſſet in mora, deciſ. 654. n. 2.
Sequeſtrum, quando periculum eſſet in mora, non debet fieri ſine aliqua cognitione per quam appareat de ſuſpicione, deciſ. 654. n. 2.
Sequeſtrum non conceditur contra eum, qui poſſidet ſtabilia, & eius qualitas eſt talis, vt poſſit oriri de eo ſiniſtra ſuſpicio, deciſ. 654. n. 2.
Sequeſtrum, vt concedatur ante ſententiam, debent probari mali mores ad dilapidationem tendentes, deciſ. 654. num. 2.
Sequeſtri medicina, fideiuſſio eſt, deciſ. 654. n. 5.
Sequeſtrum non conceditur contra eum qui dedit fideiuſſorem idoneum, deciſ. 654. n. 6.
Sequeſtratio eſt inducta in defectum non idoneæ cautionis, deciſ. 654. n. 6.
Sequeſtrari debet poſſeſſio vacua, deciſ. 585. n. 1.
Sequeſtrum in cauſa beneficiali poſtquam eſt appoſitum durat vſque ad finem litis, etiam ſi poſſeſſor obtineat vnam ſententiam, deciſ. 136. n. 1.
Sequeſtrum debet renouari, vbi lite pendente fuit violatum, deciſ. 136. n. 2.
Sequeſtrum non poteſt per iudicem reuocari etiam ad inſtantiam illius, qui ſequeſtrum apponi obtinuit, quando poſt ſequeſtrum tertius venit ad cauſam, deciſ. 136. n. 3.
Sequeſtro eſt locus vbi recuperatio fructuum eſſet difficilis, deciſ. 136. n. 3.
Sequeſtrum in beneficio vacante faciliùs apponitur, ex quo nemini fit præiudicium, deciſ. 136. n. 4.
Sequeſtrum neceſſarium non priuat poſſeſſione niſi aliter de mente iudicis appareat, deciſ. 35. n. 2.
Sequeſtro non eſt locus, vbi conſtat de poſſeſſione, deciſ. 35. num. 2.
Sequeſtro eſt locus poſt latam ſententiam ad fauorem actoris præſumptione, quæ oritur ex ſententia, deciſ. 326. num. 2. Declara id non procedere indiſtinctè, ſed quatuor concurrentibus, de quibus remiſſiuè, vt ibid. n. 3.
Seruitus fundi ſeruientis, non extinguitur ex eo, quod Domino fundi dominantis venditur pars fundi ſeruientis, deciſ. 620. num. 3.
Seruitutis ſpecies eſt cenſus, deciſ. 620. n. 3.
Seruitutis quaſi poſſeſſio operatur, vt poſſeſſor etiam ſi ius non habeat vincat actorem non probantem dominium, deciſ. 331. num. 2.
Sibi, hoc verbum perſonalitatem denotat, deciſ. 357. n. 3.
Sic dictio de ſui natura eſt declaratiua præcedentium, deciſ. 431. num. 6.
Sic dictio eſt repetitiua omnium qualitatum præcedentium, deciſ. 687. n. 9.
Signa Parochialitatis ſunt poteſtas fori pœnitentialis, & illius exercitium per Rectorem nomine proprio, locus certis finibus conſtitutus, in quo degit populus, cui per vnicum proprium curatum ſacramenta adminiſtrantur, & perceptio decimarum iure proprio, deciſ. 348. n. 5.
Signum Notarij non eſt de ſubſtantia ſcripturæ, ſed ſufficit ſola ſubſcriptio, deciſ. 301. n. 3.
Signum Notarij, & illius ſubſcriptio eſt de neceſſarijs requiſitis ad perfectionem imbreuiaturæ, ſeu matricis repertæ inter notas ipſius Notarij authenticas, vel protocolla, vel fileias, deciſ. 628. n. 1. Fallit quando in ſcriptura taliter reperta legitur clauſula actum de manu Notarij appoſita, quia tunc etiam ſubſcriptio, & ſignum deficiant iudex debet mandare, quod ſcriptura in authenticam formam reducatur, vt ibid. n. 2.
Signum, ſubſcriptio, ac rogitus Notarij requiruntur ad authorizandam fidem ſcripturæ, deciſ. 628. n. 3.
Signatura commiſſionis, & reſcripti non extenditur ad non petita, & quod commiſſum non fuit dicitur neglectum, deciſ. 621. n. 2.
Significatio verborum applicari debet ad intellectum, ſanum, bonum, ciuilem, & vitio carentem, deciſ. 304. num. 6. Simile non eſt idem, deciſ. 178. n. 2.
Simonia, quia occulte committi ſolet, probatur coniecturis, & præſumptionibus, deciſ. 358. num. 1. Vbi quod coniecturæ debent eſſe vehementes, & plenè probatæ. Amplia etiam in confidentia, vt ibid. n. 1.
Simonia non probatur per famam, deciſ. 358. n. 8.
Simonia, vt probetur ex præcedenti tractatu requiritur probatio, quod quicquid fuit factum, factum fuit in executionem præcedentis tractatus, deciſ. 358. n. 11.
Simonia non inducitur ex actuum vicinitate, deciſion. 358. num. 11.
Simonia formalitatem recipit, à conuentione, ita vt inducatur ex re de per ſe bona, ſi deducta fuerit in conuentionem, & è contra ſuper re prohibita non inducatur nulla præcedente conuentione, deciſ. 358. n. 12.
Simonia latius patet, quam confidentia, deciſ. 6. n. 1. & deciſ. 166. n. 1.
Simonia ſaltem punibilis non committitur abſque pacto, & conditione, deciſ. 166. n. 2.
Simonia punibilis non cadit in ignorantem, deciſ. 166. n. 2.
Simonia vbi etiam ciuiliter agitur concludentes requirit probationes, deciſ. 166. n. 8.
Simonia non probatur ex poſt geſtis abſque præcedente pactione, deciſ. 166. n. 9.
Simplex de iure præſumitur beneficium, & ideò talis narratiua non requirit iuſtificationem, deciſ. 299. n. 3.
Simulatio de iure non præſumitur, ideò probanda per allegantem clarè, & concludenter, deciſ. 152. n. 1.
Simulatio regulariter non præſumitur, niſi probetur, dec. 413. n. 1.

Simulatio, vt intelligatur probata debent eſſe probationes efficaces, dilucidæ, & expreſſæ cum præcedenti cauſa ſimulandi, deciſ.413. n.1.
Simulatio non præſumitur in inſtrumento publico facto cum iudicis interuentu, deciſ.413. n.2.
Simulatio ad effectum excludendi vicinum eſt cautio à lege permiſſa, & prudens conſilium, deciſ.413. n.2.
Simulatio non probatur per eum, qui deponeret de propria turpitudine, deciſ.413. n.3.
Simulationis contractus exceptio non impedit manutentionem durante lite, deciſ.140. n.2.
Simulatio ceſſat vbi non adeſt cauſa ſimulandi, deciſ. 241. num. 10.
Simulatio non inducitur ex ſola coniectura, quod poſt donationem donans remanſerit in poſſeſſione, deciſ. 241. n.10.
Simulationis exceptio reſpicit petitorium, deciſion. 677. num. 2.
Simulatio quæ delictum includit requirit pleniſſimam probationem, deciſ.677. n.3.
Simulationis probatio non attenditur vbi non oſtenditur cauſa ſimulandi, deciſ.677. n.5.
Simulatus contractus non præiudicat creditoribus etiam futuris, deciſ.683. n.3.
Simulatio poteſt quandocumque opponi, deciſ.683. n.11.
Simulatio non præſumitur, vbi non adeſt cauſa ſimulationis, deciſ.5. n.4.
Simulationis exceptio non poteſt opponi aduerſus inſtrumentum iuratum non habita abſolutione à iuramento, deciſ.5. n.4.
Simulationis præſumptio excluditur vbi conſtat de veritate actus, deciſ.106. n.7.
Simulatio non præſumitur, vbi adeſt publicum inſtrumentum, deciſ.106. n.7.
Sine retardatione exequutionis literarum Apoſtolicarum clauſula operatur, vt iudex ad quem non det impedimentum iudici à quo, ſed non efficit, quod non poſſit dari de attentatis, deciſ.79. n.3.
Sine retardatione ſolutionis, clauſula, ſuſpendit iuriſdictionem donec fuerit facta ſolutio, deciſ.779. n.7.
Sine ſtrepitu, & figura iudicij, clauſula, operatur, quod iudex nulla data ſententia poteſt iubere rem capi, & diſtrahi, deciſ. 446. n. 1. in fine.
Singula, quæ non proſunt, iuncta iuuant, deciſ.774. n.7.
Singularis numerus non poteſt in plurali verificari, deciſ. 267. num. 3.
Singularis numerus habetur pro genere, & continet pluralitatem, vbi non ſumus in materia odioſa, deciſ.29. n.4.
Singularis numerus continet pluralitatem, quando eſt eadem ratio in pluribus, quæ eſt in vno, deciſ.29. n.4.
Singularis ſucceſſor non agit de euictione, deciſ.40. n.2. Fallit, ſtante prægnantiſſima iurium ceſſione, vt ibid. num.2. Fallit, ſecundo ſtante clauſula ponens in locum ſuum, vt ibidem num. 2.
Si quid exequendum clauſula operatur, vt ſententia debeat iuſtificari, deciſ.287. n.6.
Si quis, hæc clauſula iuſtificatiua, quæ ſolet apponi in præcepto iudicis reſoluitur in ſimplicem citationem, deciſ. 85. num. 3. Vbi quod dicta clauſula debet eſſe in forma alternatiua.
Societatis contractus non eſt, quando mercatori dantur pecuniæ ad eas trafficandum in cambijs, deciſ.304. n.10.
Societatis contractus non dicitur, vbi lucrum non communicatur, deciſ.304. n.11.
Societatis contractus quandoque accipitur largo modo, deciſ. 304. n.12.
Societas datur etiam ſuper nauigatione, deciſ.598. n.2.
Societas ibi neceſſaria eſt, vbi lucrum eſt commune, deciſ.598. num. 2.
Societas datur inter Commilitones, qui aliud non conferunt niſi quod præda debet inter eos diuidi, deciſ. 598. num. 2.
Societatis præſumitur factum lucrum, vel per mortem perſonarum, ſuper quorum periculis inita erat, vel ſolutio, quando intra tempus decem & nouem annorum non fuit agnita ſocietas, vel creditum, deciſ.648. n.3.
Societas per mortem ſocij extinguitur, deciſ.90. n.1.
Societates officij non ſuſtinentur vltra valorem officij, data ſcientia vtriuſque contrahentis, deciſ.117. n.1.
Societas officij conſiſtit ſolum inter officialem, & dantem pecunias, & alij accedentes, etiam quod vti principales, & inſolidum ſe obligent, non poſſunt dici ſocij, nec recognitio bonæ fidei habet aliquid commune cum ſocietate, cum fiat inter Officialem, & alios accedentes, deciſ.157. num. 2. Amplia etiamſi adſit obligatio releuandi indemnem Officialem, vt ibid. n.3.
Socius mercator contrahens ſi ſtipulatus fuit pro ſe, & hæredibus non cenſetur contraxiſſe nomine ſociali, deciſ.700. n. 8. Declara, vt n. 9.
Socius an quis ſit in aliqua mercatura ex libris deprehenditur, deciſ.700. n.8. in fine.
Socius poteſt compelli ad diuiſionem, quia nemo inuitus compellitur manere in communione, deciſ.544. n.1.
Socius qui tenetur pro rata, & rem non habet in ſolidum cum alio ſocio ſi canonem non ſoluat, eius tantum pars incidit in commiſſum, deciſ.544. n.4.
Socius quamuis exemptus à redditione rationis, nihilominus tenetur reſtituere res penes ſe exiſtentes, deciſ. 769. num. 1.
Socius adminiſtrans tenetur de peruentis ad eius manus conſocio rationem reddere, deciſ.769. n.1.
Solemnitas matrimonij requiſita à Sacro Concilio Tridentino de contrahendo coram Parocho ſufficienter adimpletur ſi coram Parocho, in habitatione ſponſorum, vel alterius ipſorum matrimonium celebretur, deciſ.390. n.6.
Solemnitates ſtatuti ſeruari debent, quando tractatur de patre liberando, deciſ.218. n.11.
Solemnitas extrinſeca, quæ non ſolet ſemper in actu interponi præſumitur ex lapſu multi temporis, etiamſi non ſit enunciata, deciſ.684. n.4.
Solemnitates, ex curſu triginta annorum præſumuntur, deciſ. 537. n. 4.
Solemnitates in vno inſtrumento appoſitæ cenſentur repetitæ in alio inſtrumento in continenti facto, deciſ. 539. num. 2.
Solemnitates acquiſitæ à ſtatuto non requiruntur, vbi non fuerunt elapſi triginta anni, deciſion. 723. num. 20. Vbi maximè in ſolemnitatibus extrinſecis, quæ requirunt ſcripturam.
Solum hæc dictio excludit omnem aliam perſonam, deciſ. 426. num. 5.
Solum, hæc dictio denotat ſingularitatem, & videtur excludere poſſeſſorem, deciſ.529. n.2.
Solutio penſionis retardari non poteſt ſtantibus literis Apoſtolicis reſeruationis penſionis, & conſenſu per Titularem præſtito cum Camerali obligatione, deciſ.519. n.1.
Solutio eſt quid facti, nec præſumitur, ideò probanda ab allegante etiam præſertim quando eſt fundamentum intentionis illius, deciſ.516. n.2.
Solutio præſumitur ea taciturnitate creditoris, & eius hæredum per longum tempus, deciſ.516. Declara, vt n.3.
Solutio penſionis non retardatur in iudicio exequutiuo per exceptionem requirentem altiorem indaginem, deciſ. 387. num. 4.
Solutionis pecuniarum quietantiæ quotquot ſunt, tot ſolutiones probant, deciſ.425. n.2.
Solutio non præſumitur, & negans ſolutionem, fundatam habet intentionem abſque alia probatione, deciſ.433. Declara, vt n.3.
Soluens partem delicti cenſetur approbare totum delictum, deciſ.688. n.3.
Solutio penſionis retardari non poteſt, donec non conſtet de non iure illius qui reſeruationi penſionis conſenſit, deciſ.666. n.1.
Solutiones, vt dicantur factæ vigore tranſactionis præcedentis debent eſſe factæ ſecundum formam, & tenorem tranſactionis, deciſ.542. n.6.
Solutio facilius præſumitur, quando præceſſit obligatio, deciſ. 287. n.1.
Solutiones factæ per anteceſſorem ſuffragantur pro obtinenda manutentione contra ſucceſſorem, deciſ.287. n.3.
Soluens de ſuo ſoluere præſumitur, deciſ.460. n.3.
Solutio præſumitur facta ex cauſa, quæ apparet, deciſ. 460. num. 3.
Solutione vna denegata ſi prima fuerit facta, debet concedi manutentio, quia in incorporalibus non obſtante vnica denegatione ſolutionis retinetur ciuilis poſſeſſio, deciſ. 540. num. 3.
Soluens non præſumitur non curaſſe ea, quæ alias curauit, deciſ.158. n.3.
Solutio pœnæ liberat à contrauentione, deciſ.660. n.3.
Solutio facta, vt cenſeatur facta ad obſeruationem ſtatuti debet eſſe facta coactè, & non ſponte, deciſ.660. n.7.
Solutione eius, quod debetur tollitur omnis obligatio, deciſ. 566. n.2.
Solutio facta mandatario, ſeu negotiorum geſtori liberat, deciſ. 566. n.1.
Soluens pro alio, & retinens bona eius, pro quo ſoluit, ſuccedit in locum illius, cui ſoluit, deciſ.528. n.4.

Solu-

Solutionem allegans illamque non probans, debitum agnoſcit, deciſ.353. n.3.
Solutionem dotis non fuiſſe factam deprehenditur ex eo, quod promiſſa fuerunt alimenta, quæ alias fruſtra eſſent promiſſa, deciſ.527. n.1.
Solutio dotis non probatur ex inſtrumento dotis, quando teſtes deponunt contrarium, & contra inſtrumentum ſunt alia adminicula, deciſ.470. n.3.
Solutio in dubio cenſetur facta in cauſam duriorem, deciſ. 795. num. 1.
Solutionis verbum pertinet ad quamcunque liberationem, deciſ. 70. n. 5.
Soluta in compenſationem non inducunt vſuram, deciſ. 490. num. 4.
Solutio debet fieri in eadem ſpecie ſi reperiatur, deciſ. 149. num. 4.
Soluens in eadem ſpecie liberatur, ſiue valor rei ſit auctus, ſiue diminutus, deciſ.149. n.4.
Solutio facta ſecundum monetam in contractu nominatam liberat ſoluentem, etiamſi fiat cum damno creditoris, deciſ.149. num. 7.
Solutio debet fieri in eadem bonitate, & qualitate rei datæ, deciſ. 149. n.8.
Solutio præſumitur facta in cauſam expreſſam, deciſ. 717. num. 5.
Soluens ad bonum computum dicitur debitum agnouiſſe, deciſ. 511. n. 1.
Soluere quilibet poteſt pro alio etiam inuito, deciſion. 89. num. 3.
Solutio in dubio præſumitur facta potius ex cauſa cenſus, quàm canonis, deciſ.170. n.1.
Solutio præſumitur facta in cauſam locationis præcedentis, deciſ. 170. n. 2.
Solutio quæ eſt modica habito reſpectu ad rem, pro qua fit, indicat potius illam fieri pro canone, quàm pro cenſu, deciſ.170. num.7. Et declara, vt num.9.
Solutio præſumitur facta in cauſam debiti præcedentis, vbi de alia non apparet, deciſ.124. n.5.
Solutio dotis fieri poteſt ſocero, deciſ.292. n.1.
Solutio, vbi de cauſa non apparet præſumitur facta ex cauſa præcedentis obligationis, deciſ.292. n.2.
Solutionis cauſa coniecturis probatur, deciſ.292. n.3.
Solutio præſumitur facta in cauſam dotis diuturnitate temporis dotis promiſſæ, deciſ.292. n.3.
Solutio præſumitur facta in cauſam dotis ex præſtatione alimentorum facta ipſi mulieri, deciſ.292. n.3.
Solutioni adiectæ conditiones, ſeu dilatione minuunt quantitatem, deciſ 121. n.1.
Solutio quotieſcumque pecunia mutatur in pondere, & bonitate intrinſeca, debet fieri de moneta antiqua, ſi fieri poteſt, ſin minus de noua ad valorem antiquæ, deciſ. 54. n.1.
Solutio debet fieri ſecundum pecuniam currentem de tempore ſolutionis, vel eius æſtimationem, quando pecunia in ſua intrinſeca bonitate non eſt alterata, licet ſit alteratus eius valor, deciſ.54. n.4.
Solutioni penſionis conditio adiecta non facit reſeruationem penſionis conditionalem, deciſ.91. n.2.
Solutio facta à debitore debet cedere in ſummam, pro qua fuit datus fideiuſſor, deciſ.370. n.1. Declara, vt n.3.
Solutiones penſionum ſæpiùs anticipatæ fiunt, deciſ. 166. num. 8.
Specialia, & præſumptiones non ſunt multiplicanda, deciſ.667. num. 14.
Specialis mentio clauſulæ derogatiuæ primi teſtamenti, quando facta intelligatur, deciſ.721. n.2.
Speciale mandatum, & indiuiduum ad curandum requiritur ad faciendum incidere dominum in periurium, deciſion. 696. num. 6.
Specificatio poſt vniuerſalem expreſſionem non reſtringit, ſed declarat, deciſ. 182. n. 3.
Specificatio facta à procuratore non reuocata, nec de errore docto præiudicat, deciſ.539. n.5.
Spes vendi, & in contractum deduci poteſt, deciſ. 361. num. 4.
Spoliatus ante omnia reſtituendus eſt non ſolum de æquitate, ſed etiam de neceſſitate, deciſ.652. n.2.
Spoliator regulariter audiendus non eſt ſpolio non purgato, deciſ.433. n.1.
Spolio agere non poteſt nomine Eccleſiæ beneficium etiam, quod facto proprio ceciderit à poſſeſſione, deciſion. 755. num. 6.
Spolium, vt excludatur, exceptio debet eſſe ita notoria, vt contrarium probari nequeat in petitorio, deciſ.741. n.4.
Spolio non dicitur conſtare de non iure, niſi per confeſſionem, vel rem iudicatam, deciſ.741. n.5.
Spolium non competit aduerſus ſententiam, niſi ſit patenter, & notoriè iniuſta, deciſ.646. n. 1.
Spolium quantumuis iudiciale debet purgari ſi iudicium fuit nulliter agitatum, deciſ.724. n.5.
Spolium intentantes debent probare primum extremum, quod ipſi poſſidebant tempore commiſſi ſpolij, deciſion. 729. num. 1.
Spolium inducitur propter exceſſiuam exequutionem, deciſ.545. num. 1.
Spolium inducitur, quando ante electionem, & æſtimationem petitorum bona minorum deliberantur contra formam ſtatuti Vrbis, lib.1. tit.189. deciſ.545. n.1.
Spoliatus non dicitur, qui in poſſeſſione priuatur in vim inſtrumenti ſeruatis ſeruandis, & iudicis decreto, deciſ.545. num. 1.
Spolium non inducitur per ſimplicem pignoris apprehenſionem per executorem factum, quia per eum quis non priuatur in ſua poſſeſſione, deciſ.545. n.4.
Spolium vbi eſt turbidum intrat arbitrium pro cognitione petitorij ſequeſtrata tamen poſſeſſione iuxta obſeruantiam Rotæ, deciſ.768. n.1.
Spolij iudicium proſequi non poteſt, qui mediante concordia poſt motum iudicium facta illi enunciauit, deciſ. 768. num. 8.
Spolio agi non poteſt vbi contractus fuit ex capite inobſeruantiæ reſolutus, deciſ.768. n.10.
Spoliatus non debet in primis, & ante omnia reſtitui, vbi poſſeſſorium habet admixtam cauſam petitorij, deciſ.768. num. 11.
Spolij actio eſt in rem ſcripta, deciſ.476. n.2.
Spolio agens, quæ debet probare, deciſ.476. n.11.
Spolij actio ceſſat, quando conſtat de non iure in petitorio, deciſ.9. n.4. Declara, vt n.5.
Spolij redintegratio non debet impediri ex eis, quæ non fuerunt probata, & quæ quatenus eſſent probata contraria probatione elidi poſſent, deciſ.229. n.4.
Spolium probatur ex probatione vtrinſque extremi, deciſ. 189. num. 1.
Spoliare dicitur, qui requiſitus ſoluere recuſat, deciſ. 189. num. 4.
Spolium, vt adeſſe dicatur, ſufficit ſtatus, ad quem competit reſtitutio, deciſ.393. n.3.
Spoliatus abſque cauſa debet haberi, ac ſi dicto tempore poſſediſſet, & ad ipſum pertinet omnis vtilitas, quæ ſibi obuenit pendente iudicio ſpolij, deciſ.415. n. 1.
Spolio agens duo extrema probare debet, deciſ.208. n.1.
Spoliatus qui facto proprio à poſſeſſione cecidit, non debet reſtitui, deciſ.38. n. 2.
Spolium ceſſat in eo qui iudicis auctoritate poſſeſſionem cepit, niſi tamen iudex nulliter proceſſerit, deciſ.85. n.2.
Spolium debet in primis, & ante omnia purgari, deciſ. 85. num. 7.
Spolium non intrat vbi poſſeſſio fuit capta auctoritate iudicis, niſi tamen iudex nulliter procedat, deciſ.53. n.1.
Spoliatus culpa, & facto ſuo, reſtituendus non eſt, deciſ.478. num. 2.
Spoliatiuè poſſeſſio capta non poteſt confirmari parte citata, etiam quod de nouo eſſet concedenda, deciſ.85. n.4.
Sponſalia inducuntur ex mutua promiſſione, deciſion. 471. num. 1.
Sponſalia non probantur ex inſtrumento promiſſionis dotis ſi in eo nulla fiat mentio ſponſalium, deciſ.471. n.2.
Sponſalia etiam nutis, & ſignis poſſunt contrahi, deciſ.471. num. 5.
Sponſalia, & matrimonium probantur per duos teſtes, etiam ſi ſint fœminæ, deciſ.772. n.1.
Sponſalia probantur ex literis ad ſponſam ſcriptis, in quibus vir ſe vocat maritum concurrentibus coniecturis, & præſumptionibus, deciſ.772. n.8.
Sponſalium & matrimonij probationem coadiuuant Epiſtolæ, ſeu literæ amatoriæ, deciſ.772. n.8.
Sponſalium probatio coadiuuatur ex ſummo amore, quo vir proſequebatur mulierem, deciſ.772. n.10.
Sponſalia, & matrimonium probantur etiam per domeſticos, & conſanguineos, deciſ.772. n.11.
Sponſalium probatio, coadiuuatur ex donatione munerum profuſe facta à muliere erga virum, deciſ.772. n.13.
Sponſalium probatio coadiuuatur ex tractatu coniugali, deciſ. 772. n. 14.
Sponſalia probantur per teſtes familiares, & in ijs admittitur etiam matris teſtimonium, deciſ.772. n. 2.

Spon-

Sponſalia vt diſſoluantur plura competunt remedia, deciſ. 772. num. 2.

Sponſalia clandeſtina non ſunt à Concilio Tridentino improbata, deciſ. 772. n. 2.

Sponſalia contracta ſub pœna, licet non valeant, valent tamen ſtante iuramento, deciſ. 377. n. 4.

Spurij, ſeu baſtardi non dicuntur agnati, deciſ. 267. n. 6.

Spuriæ filiæ dos conſtituta mortua filia ſine filijs reuertitur ad dotantem, vel eius hæredes, niſi fuerit per iudicem conſtituta ſecundum taxationem, & valorem alimentorum, quia tunc non tranſit ad hæredes patris, ſed ad hæredes filiæ, deciſ. 395. n. 1. Declara, vt n. 4.

Statuentium mens ex modo loquendi dignoſcitur, deciſ. 770. num. 5.

Status præſens, quando faciat præſumere eundem ſtatum in præteritum, deciſ. 673. n. 5.

Statum beneficij non mutant prouiſiones Apoſtolicæ, deciſ. 337. num. 2.

Status vltimus beneficij attenditur in beneficialibus, deciſ. 737. num. 3. Declara, quod aut agitur de pertinentia collationis, & tunc collatio ad eum, qui eſt in quaſi poſſeſſione conferendi bona fide, & attenditur vltimus ſtatus, vt ibid. num. 5. Aut verò agitur de qualitate beneficij, & tunc vel ad effectum iuſtificationis gratiæ, & tunc ſufficit probare vltimum ſtatum, vt ibid. num. 5. Vel agitur in præiudicium teſtis impetrantis, qui probauit anteriorem ſtatum, & ſequens non eſt legitimè præſcriptus, & iſto caſu ſi propter anteriorem ſtatum collatio vigore vltimi ſtatus eſt nulla, ipſo iure non attenditur vltimus ſtatus, vt ibid. n. 6.

Status vltimus beneficij attenditur in dubio, ſecus vbi conſtat de veritate, deciſ. 737. n. 6.

Status beneficij non poteſt probari ex collatione nulla, & erronea, deciſ. 710. n. 6.

Status principalis beneficij attenditur ad iudicandam qualitatem beneficij, præſertim ad effectum iuſtificationis gratiæ, deciſ. 315. n. 5.

Status vltimus beneficij non probatur ex prouiſione, quæ non habuit effectum, deciſ. 315. n. 6.

Statua vltimus beneficij non attenditur in beneficialibus, deciſ. 180. n. 3.

Status vltimus rei debet attendi, deciſ. 357. n. 2.

Status beneficij non mutatur abſque voluntata ſuperioris, deciſ. 254. n. 5.

Status vltimus attenditur ad effectum quaſi poſſeſſionis præſentandi, deciſ. 251. n. 3.

Status beneficij vt mutatus dicatur, debent plura concurrere, de quibus remiſſiuè, deciſ. 368. n. 4.

Status beneficij vt mutatus dicatur debet concurrere voluntas, & ootestas ſuperioris, deciſ. 368. n. 4.

Status Eccleſiæ ſine licentia Epiſcopi mutari non poteſt, deciſ. 204. n. 7.

Status vltimus beneficij attendi debet ad effectum videndi an beneficium cadat ſub reſeruatione, deciſ. 71. n. 5.

Status beneficij non mutatur per prouiſionem Apoſtolicam, vel ordinarij, deciſ. 580. n. 7. Vbi declaratur quando hæc concluſio procedat.

Status beneficij præcedens non mutatur à Papæ collatione, deciſ. 482. n. 1.

Statutum ſuper contractibus minorum, quando dirigit verba in perſonam, tunc illam inhabilitat ad contrahendum, deciſ. 500. n. 2. Etiam quod minor contrahat extra territorium ſtatuentium, d. n. 2. Declara, vt n. 3. & n. 4.

Statutum Bononiæ inhabilitans minorem ad contrahendum, an, & quando extenuatur ad minores contrahentes extra territorium Bononiæ, deciſ. 500. n. 3. & n. 4.

Statutum prohibens minorem, vel mulierem contrahere ſine certa ſolemnitate, an, & quando extendat vires ſuas, extra territorium, deciſ. 500. n. 6. & n. 7.

Statutum prohibens appellationem, ſeu nullitatem, ac reſtitutionem in integrum dicitur reſpicere deciſoria iudicij, & non ordinatoria, deciſ. 529. n. 2.

Statuto reſpiciente deciſoria iudicij forenſes gaudere non debent, deciſ. 529. n. 2.

Statutum in vim tranſactionis factum reuocari non poteſt, deciſ. 2. n. 1.

Statutum præſumitur emanatum ex cauſa, quæ in eo exprimitur, deciſ. 2. n. 3.

Statuta condere poſſunt domini earum rerum ſuper quibus ſtatuta diſponunt, deciſ. 34. n. 1.

Statuta tollere, & reuocare poſſunt qui illa condere valent, deciſ. 34. n. 1.

Statuta condita cum conſenſu aliquorum tranſeunt in contractum, nec propterea poſſunt reuocari ſine voluntate eorum, qui conſenſerunt, deciſ. 34. num. 2. Declara, vt num. 3. & num. 4.

Statutum, an, & quando dicatur tranſire in contractum, deciſ. 34. n. 4.

Statuta perpetua quando ſint reuocabilia, deciſ. 34. n. 5.

Statutum poteſt fieri per capitulum, per quod redeatur ad ius commune non obſtante contraria conſuetudine circa reſidentiam beneficiatorum, deciſ. 375. n. 4. & n. 5.

Statutum factum à beneficiatis ſine Epiſcopi licentia contra iuris communis diſpoſitionem in his, quæ reſpiciunt murationem ſtatus Eccleſiæ non valet niſi fuerit à Pontifice confirmatum, deciſ. 375. n. 6.

Statutum præſumitur confirmatum à Pontifice cuius beneplacitum fuit reſeruatum ex lapſu triginta annorum, deciſ. 375. num. 7.

Statutum confirmanti aſſertioni Cardinalis de ſpeciali mandato Sedis Apoſtolicæ creditur, deciſ. 339. n. 1.

Statuti confirmatio cenſetur emanata ex certa ſcientia quando in ipſa confirmatione omnimoda eiuſdem ſtatuti ſubſtantia refertur, deciſ. 339. n. 2.

Statuta etiam contra ius commune valent, quando ſunt ſpecialiter confirmata à Sede Apoſtolica, deciſ. 339. n. 3. Vbi præſertim, quando in confirmatione adeſt clauſula ſublata, quorum tenores, & decretum irritans.

Statuti confirmatio numquid valeat, quando non appareat de exiſtentia ſtatuti aliter quam per verba enunciatiua confirmationem petentis, deciſ. 339. n. 4.

Statutorum confirmatio cum clauſula licita tamen, & honeſta ad quæ extendatur, deciſ. 339. n. 5.

Statutum prohibens clericos forenſes admitti ad capitulum non valet, deciſ. 290. n. 1.

Statuta iuris communis correctoria interpretari debent, vt minima quam fieri poſſit illud cedant, deciſ. 461. n. 4.

Statutum excludens fœminas propter maſculos fundatur in ratione conſeruandæ agnationis, deciſ. 461. n. 5.

Statutum excludens fœminas propter maſculos tunc in conſeruatione agnationis ſe fundaſſe præſumitur, quando fœminæ excluduntur pro Cippi, & familiæ conſeruatione, deciſ. 461. num. 8.

Statuti vna pars aliam declarat, deciſ. 461. n. 8.

Statuti diſpoſitio non habet locum, vbi non conueniunt verba ipſius, deciſ. 502. n. 3.

Statutum loquens de minoribus non comprehendit minorem filium familias, deciſion. 385. num. 1. Contrarium, num. 2.

Statutum requirens in contractu minorum interuentum proximiorum conſanguineorum, vel affinium excludit caſum, quando filiusfamilias contrahit cum interuentu patris, deciſ. 385. n. 3. Vbi tamen ſubditur, quod interuentus conſanguineorum non eſt neceſſarius, vbi filius contrahit cum patre, vel cum ipſius interuentu.

Statutum quod in contractibus minorum requirantur certæ ſolemnitates, eſt fauorabile, deciſ. 385. n. 4.

Statutum quod contractus minorum adhibitis certis ſolemnitatibus ſint validi, non excludit ſolemnitates adhibendas extra contractum, deciſ. 385. n. 5. Vbi de ſtatut. Peruſ. *& ſtat. Vrb.*

Statutum requirens in certis contractibus inſinuationem, ſi non loquitur taxatiuè non excludit illam in alijs contractibus de quibus loquitur conſtitutio Marchiæ, deciſ. 385. n. 6.

Statutum quod minor non poſſit contrahere abſque ſolemnitatibus comprehendit etiam caſum, quod minor obligatur pro dote, deciſ. 385. n. 7.

Statutum de contractibus minorum abſque ſolemnitatibus habet locum etiam in obligatione minoris facta pro liberando patre à carceribus, deciſ. 385. n. 8.

Statuti, & conſuetudinis loci ſcientia, in ciue, & incola præſumitur, deciſ. 568. n. 3.

Statutum quod non fuit adimpletum in forma ſpecifica nullum operatur effectum, deciſ. 660. num. 2. Maximè quando ſtatutum eſt exorbitans, à iure communi, vt ibid. n. 2.

Statutum imponens pœnam nolenti implere illius formam, non concedit actionem, niſi ad pœnam contra eum, qui ſtatuti formam non impleuit, deciſ. 660. n. 3.

Statuta, quæ non inducunt præciſam coactionem ſunt inuitatoria, deciſ. 660. n. 4.

Statutum exorbitans debet intelligi ad literam, quia eſt odioſum, deciſ. 660. n. 5.

Statutum ordinatorium ſi non doceatur perpetuo fuiſſe adimpletum in forma ſpecifica non probat, deciſ. 660. n. 6.

Statutum excludens fœminas in gradu proximiores, propter maſculos remotiores eſt odioſum odio irrationabili, deciſ. 644. num. 2.

Statutum excludens fœminas propter maſculos, etiam remotiores,

tiores eſt fauorabile cauſa conſeruandæ agnationis, deciſ. 644. num. 2.

Statutum prius venit declarandum ab alio ſtatuto quam à iure communi, deciſ. 644. n. 3.

Statutum omittens diſponere de aliquo caſu, relinquit illum in diſpoſitione iuris communis, deciſ. 644. n. 4.

Statutum Bononiæ in vol. crim. fol. 80. permittit creditori bona debitoris vendere, & apud ſe pro iuſto pretio per iudicem declarando retinere, deciſ. 528. n. 2. in fin.

Statutum dictans certam formam eſſe adhibendam in examine teſtium cum clauſula annullatiua, & irritanti, ſi præter illam formam teſtes ſunt examinati, examen eſt nullum, deciſ. 637. num. 1.

Statutum excludens fœminas quouſque maſculi extabunt, non verificatur in momento temporis, deciſion. 475. numer. 2.

Statutum excludens fœminas propter maſculos, non excludit ſororem propter patrueles, deciſ. 282. n. 3.

Statutum fœminarum excluſiuum, ita demum excludit filiam, ſi pater velit, deciſ. 408. n. 3.

Statutum excludens fœminas propter maſculos non habet locum, niſi ad fauorem eorum, qui vigore ſtatuti excludunt, deciſ. 354. n. 7.

Statutum de continuanda poſſeſſione defuncti in hæredem non habet locum in quaſi poſſeſſione iuriſpatronatus, deciſ. 260. num. 4.

Statutum ſi diſponit quod filia dotata ſit contenta, non poterit poſtea filia agere ad ſupplementum vſque ad legitimam, deciſ. 195. n. 5.

Statutum licet regulariter non obliget Ciues ſuos contrahentes extra territorium, hoc tamen non procedit, quando vlterius procedit tollendo fidem ſcripturis, & inſtrumentis alibi confectis etiam extra territorium, deciſ. 258. num. 2.

Statutum Vrbis lib. 2. c. 113. dans certam formam contractibus minorum, ſi non ſeruetur actum reddit nullum, & inutilem, deciſ. 218. n. 4.

Statutum prædictum cum reſpiciat ſolemnitatem, & formam ſub qua minor debet contrahere comprehendit etiam minorem forenſem, deciſ. 218. n. 5.

Statutis loci ligantur forenſes, in quo contrahunt in reſpicientibus formam, & ſolemnitatem contractuum, deciſion. 218. num. 5.

Statutum, quod pro ſolemnitate plura requirit vna omiſſa ſolemnitate actus totus eſt nullus, deciſion. 218. numer. 11.

Statuti ſolemnitates ſeruari debent, quando tractatur de patre liberando, deciſ. 218. n. 11.

Statutorum plurium dari concurſum, ita vt vnum ab alio ſuppleatur Rota non abnuit, deciſ. 218. n. 12.

Statutum de quo ſupra habet locum in omnibus contractibus, ex quibus minor poteſt lædi, deciſion. 218. numer. 12.

Statutum requirens ſolemnitates in contractibus minorum præter ſolemnitatem, & cauſam alienandi etiam requirit euidentem vtilitatem minoris, deciſ. 218. n. 13.

Statutum Vrbis lib. 1. c. 137. licet loquatur in dote, habet tamen locum in donatione propter nuptias, & alijs lucris nuptialibus, deciſ. 448. n. 1.

Statutum Vrbis lib. 1. c. 137. habet locum in donatione recompenſatiua, vel ſubrogata in locum lucri dotalis, deciſ. 448. num. 5.

Statutum Vrbis lib. 1. c. 131. permittit coniugibus inuicem poſſe renunciare lucris dotalibus, deciſion. 448. numer. 2.

Statuta exorbitantia, & correctoria debent interpretari, vt minus lædant ius commune, deciſ. 620. n. 1.

Statutum Vrbis lib. 1. c. 151. In obligationibus mulierum requirit cauſæ cognitionem, deciſ. 619. n. 5.

Statutum Vrbis lib. 5. c. 151. requirit, quod cauſa obligationis mulierum ſit vera, vel alias probata arbitrio iudicis, deciſ. 619. num. 5.

Statutum Vrbis lib. 5. c. 551. habet locum in omnibus contractibus, ex quibus mulier poteſt lædi, deciſion. 619. num. 5.

Statuti mens colligitur ex proœmio illius, ex quo colligitur etiam ipſius cauſa finalis, deciſ. 619. n. 5.

Statutum diſponens, quod marito ſuperſtite liberis extantibus maritus totam dotem lucretur, quam tamen liberis communis matrimonij reſeruare teneatur dicitur diſponere ſolum de lucro dotis, ad fauorem mariti, cui nec de iure communi, neque ex teſtamento, neque ab inteſtato prouiſum fuerat, non verò ad fauorem filiorum, quibus naturali ratione, & iure communi prouiſum eſt, deciſ. 653. num. 4. Vbi quod tunc cenſetur reſeruatum filijs ius legitimæ ſucceſſionis maximè ſi ſtatutum reſeruat ſecundum iuris diſpoſitionem, & quod verba reſeruare teneatur nihil de nouo filijs tribuant, & cenſeantur prolata ad excludendum maritum, & reſtringendum lucrum, ne tranſeat in proprietatem. Contrarium verò, quod ſcilicet, vbi ſtatutum dicit, lucrentur, vel habeant filij, poſſint ſuccedere ex ſtatuto omiſſo iure hæreditario, ne mater poſſit de dote teſtari, vt ibidem num. 6. Pro concordia dic, quod aut verba ſtatuti diriguntur ad maritum, & tunc per verbum lucretur nihil filijs defertur inducendo nouam ſucceſſionem, ſed ſolum fauore mariti determinatur lucrum, aut verba diriguntur in filios, & tunc tanquam diſpoſitiua directa apta ſunt inducere nouam diſpoſitionem, & dare ſucceſſionem ex ſtatuto, & tunc mater non poteſt diſponere de dote auferendo filijs per vltimam voluntatem, quod eis à lege datum eſt, aut vero ſtatutum vtitur verbis communibus, prout remaneat, vel reſeruare teneatur, & tunc quia dos poteſt remanere, vel conſeruari in filios iure communi per ſucceſſionem ab inteſtato, vel ex teſtamento ſatis eſt, quod dos filijs remaneat, vel in eos conſeruetur, prout iura diſponunt abſque eo, quod inducatur noua ſucceſſio iuri communi derogando, vt ibid. n. 7.

Statutum Vrbis excludens fœminas propter maſculos, non excludit illas ſimpliciter, ſed cauſatiuè, id eſt ad fauorem agnationis, deciſ. 770. n. 4.

Statutum Vrbis lib. 1. c. 159. quomodo intelligatur, deciſ. 583. num. 6.

Statutum illius loci debet attendi, vbi contractus celebratur, deciſ. 709. n. 4.

Statutum Vrbis lib. 1. c. 74. quomodo intelligatur, deciſ. 709. num. 5.

Statutum conditum ad infringendum contractum non debet operari contrarium, deciſ. 709. n. 6.

Statutum Vrbis lib. 5. c. 158. tollit fidem quibuſcumque ſcripturis, & cautionibus poſt ſpacium ſexdecim annorum etiam viuentibus debitoribus, deciſ. 638. n. 4.

Statutum prohibens admitti deſcendentes à pœnitentiariis ad beneficia intelligendum eſt de deſcendentibus per lineam maſculinam, deciſ. 21. n. 2.

Statutum debet intelligi, vt minus corrigat ius commune, quam ſit poſſibile, deciſ. 21. n. 2.

Statutum incertum in volumine ſtatutorum præſumitur vſu receptum, deciſ. 15. n. 4.

Statutum poſterius attenditur in concurſu anterioris, deciſ. 167. num. 5.

Statutum loquens de dote habet locum etiam in augmento, quod venit in conſequentiam, deciſ. 246. n. 5.

Statutum loquens de dote non habet locum in donatione propter nuptias, deciſion. 246. num. 2. Vbi conſtituitur differentia inter augmentum dotis datum à muliere, & donationem propter nuptias. Diſtingue, quod aut agitur ad effectum prælationis contra creditores, & tunc non eſt idem dicendum de augmento dotis dato à muliere, & lucro dotis, quod prouenit a viro, aut agitur ad effectum, quod debeantur fructus lucri dotis ob moram non ſoluti dicti lucri, & tunc diſpoſita in ſtatuto de dote habent locum etiam in lucro dotis, quia dos, & lucrum æquiparantur, vt ibidem num 3.

Statuti à diſpoſitione non eſt recedendum, deciſion. 80. num. 1.

Statutum, quod in donatione requirantur certæ ſolemnitates non habet locum in donatione propter nuptias, deciſ. 324. num. 4.

Statutum vbi requirit mandatum non admittit mandatum fictum, admittit tamen mandatum præſumptum, deciſ. 55. num. 4.

Statutum poteſt derogare diſpoſitioni l. hac edictali, C. de ſecund. nupt. deciſ. 121. n. 3.

Statutum, quod muliere in matrimonio copulata decedente maritus lucretur certam partem dotis, habet locum, quando ſtat per mulierem quominus copuletur, deciſ. 35. num. 3.

Statutum deferens marito lucrum dotis conditionaliter ſi onera matrimonij ſuſtinuerit, vt habeat locum ſufficit, quod per modicum tempus maritus ſuſtinuerit, deciſion. 35. num. 3.

Statutum Vrbis, lib. 5. c. 151. requirens in contractibus minorum certas ſolemnitates vltra contractus in eo expreſſos habet locum in quolibet contractu, in quo minor etiam indirectè lædi poteſt, deciſion. 514. num. 2.

Vbi

Vbi quod habet locum in emptione.

Statutum ſpeciale non derogat alteri ſtatuto generali, deciſ.776. num. 2.

Statutum requirens proximiorum conſenſum in contractibus mulierum intelligitur de proximioribus, qui ſunt tales tempore celebrati contractus; non autem de ijs, qui eſſe deſierunt, deciſ.314. n.5.

Statutum poteſt dare fidem libris Mercatorum ſub certa forma retentis, deciſ.712. n.1.

Statutum ſactum à Capitulo circa rem licitam, & confirmatum ab Epiſcopo eſt validum, deciſion. 398. numer. 1.

Statutum factum à Capitulo dicitur publicatum, quando fuit editum à Capitulo congregato, & ab eadem acceptatum, ac ad eiuſdem inſtantiam ab Epiſcopo confirmatum, deciſ. 398. n. 2.

Statuti vſus probatur ex eo, quod ſtatutum eſt inſertum in volumine ſtatutorum, deciſ.398. n.2.

Statuti vſus probatur ex effectuatione aliorum, quæ ſub eodem Capitulo ſtatuti leguntur, deciſ.398. n.2.

Statutum non dicitur reformatum ex conditione, quod poſſit reformari in eius acceptatione appoſita, deciſ. 398. num. 3.

Statutorum reformatione dicuntur noua ſtatuta, deciſ. 398. num. 4.

Statutaria præſcriptio non habet locum in actionibus mixtis; deciſ.419. n.4.

Statutum habens clauſulam annullatiuam inducit formam, deciſ.723. n.1.

Statutum prohibens mulierem, ſeu minorem contrahere abſque ſolemnitatibus, non habet locum vbi mulier renunciat iuri de futuro, & quærendo, deciſion. 723. numer. 12. Contrarium vero vbi ratio ſtatuti eſt in ſtatuto expreſſa, ſcilicet imbecillitas, ſexus, ſeu ætas minoris, vt ibid. num. 13.

Statutum requirens ſolemnitates in contractu mulieris, vel minoris non habet locum in contractu facto per filiam cum patre, quia tunc ceſſat præſumptio fraudis, deciſion. 723. num. 15. Contrarium vero, ibidem num. 16. Declara primam opinionem fundari in generali præſumptione confidentiæ, & ideò non habere locum vbi ſtatutum de patre non confidit, prout in ſtatuto Vrbis ca. 151. lib. 2. vt ibidem num. 16. Declara ſecundò dictam primam opinionem non procedere, quando mulier contrahit fauore alterius, quàm patris, vt ibidem num. 18. Declara tertio non procedere, quando ſtatutum requirit ſolemnitates ad euitandas fraudes, vt ibidem num. 18. Vbi de ſtatuto Vrbis cap. 151. lib. 2.

Statutum, quod mulier, ſeu minor non contrahat abſque ſolemnitatibus non habet locum vbi mulier, ſeu minor donat ob cauſam, deciſ.723. num. 19. Contrarium vbi ſtatutum vult cauſam in ſcriptis iudici exprimi, & inſinuari, & vbi adeſt identitas rationis, ne mulieres, & minores circumueniantur, vt ibid. num. 19.

Statutum requirens certas ſolemnitates in donationibus non habet locum in donatione ob cauſam, deciſ. 723. n. 21. Vbi niſi cauſa ſit erronea, vel minus ſufficiens.

Stipulatio Notarij pro omnibus, quorum intereſt, intererit, aut intereſſe poterit, comprehendit quemlibet habentem intereſſe, deciſ. 602. n. 3.

Stipulari alteri nemo poteſt, deciſ.241. n.8.

Stipulatio Notarij pro omnibus quorum intereſt, acquirit ius cuilibet habenti intereſſe abſque aliqua acceptatione, deciſ. 129. n.6. & n.9.

Stipulatio Notarij, pro omnibus quorum intereſt, vt acquirat ius, requiritur acceptatio, deciſ.369. n. 3.

Stylus Curiæ in Indiuiduo probatus eſt, deciſ. 486. n. 7.

Stylus non præſumitur, ideò probandus per allegantem, deciſ. 391. n.7. in fine.

Stylus Mercatorum eſt recipere quietantias in calce literarum à iuuenibus mercatorum, & negotiantium abſque alio ordine principalium, deciſ. 566. n.2.

Stylus facit ius, deciſ. 376. n.1.

Stylus quando reſpicit ordinatoria iudicij, poteſt iudex de eo ſe extraiudicialiter informare, deciſion. 725. numer. 5.

Stylus ſemper attendi debet, maximè ſi ſit iuri communi conformis, deciſ.88. n.1.

Stylus particularis Notarij, qui de inſtrumento rogatus fuit, non autem generalis omnium Notariorum attendi debet, deciſ. 723. n.6.

Stylus particularis vnius Notarij, probatur ex pluribus inſtrumentis, ab ipſo rogatis, deciſ.723. n.7.

Subcollectoris deputatio ad effectum reſeruationis non requirit ſcripturam, ſed poteſt probari per teſtes, & ſufficit dictum vnius teſtis cum adminiculis, deciſ.252. n.1.

Subcollectorum beneficia regula reſeruans habet locum etiamſi ſubcollector non exercuerit, dummodo fuerit paratus ad exercendum eueniente occaſione, deciſ.252. n.4.

Subcollector vnius per deputationem alterius ſubcollectoris remanet reuocatus etiam ſi cui deputatione de reuocatione nulla mentio fiat, deciſ.252. n.5.

Subcollector ratione officij eſt exemptus à iuriſdictione ordinarij, deciſ.265. n.2.

Subcollectorum officium non ſolum conſiſtit in collectione ſpoliorum, verum etiam in alijs obſequijs, quæ nuncijs, & collectoribus Apoſtolicis præſtari ſolent, deciſion. 265. num. 3.

Subhaſtatio, & deliberatio ſacta vigore exequutionis nullæ tanquam proueniens à radice infecta, & illa nulla eſt, deciſ. 630. n. 3.

Subhaſtatio ſacta de re maioris pretij, pro ſumma tamen debita, valet, quia reſiduum reſtituitur debitori, deciſ. 545. num. 6.

Subhaſtatio debet fieri præſente pecunia, deciſ. 464. num. 1. Fallit, quia de intereſſe habentium poteſt haberi fides de pretio, vt ibid. n. 1.

Subhaſtari, & vendi poteſt pignus vbicunque extraneo poſſeſſori à quo fuit pignus per anteriorem creditorem abdicatum fuit aſſignatus congruus terminus infra quem poſſit, ſi velit rem ſibi euictam liberare ſoluta pecunia anteriori, qui illam euicit ſi intra dictum terminum pecunia non fuerit ſoluta, deciſ.759. num. 2. Contrarium vero, quia dicta opinio eſt contraria concluſioni iuris, quod debitor poſſit etiam inuito creditore pignus vendere, vt ibid. n.3. & n.5.

Subhaſtatio, & deliberatio ſubſecuta à radice infecta eſt nulla, deciſ.630. n.3.

Subhaſtatio vt ſit valida, quæ requirantur, deciſion. 476. num. 4.

Subiectio Eccleſiæ denotatur ex ſuſtentatione onerum, perceptione decimarum, ac congruæ aſſignatione Vicario ipſius; deciſ.253. n.5.

Subiectio vnius Parochialis alteri debet plenè probari, deciſ.39. num. 1.

Subiectio vt præſcribatur requiritur ſpacium quadraginta annorum, deciſ.39. n.2.

Subiectio quoad certos actus non infert ad ſubiectionem quoad alios, deciſ.39. n.3.

Sublata clauſula non operatur ſuum effectum, niſi poſtquam fuit cognitum intrare diſpoſitionem, in qua eſt appoſita dicta clauſula, deciſ.423. n.5.

Sublata clauſula impedit exceptionem Regulæ de iure quæſito, deciſ.177. n.3.

Sublata clauſula claudit os parti, ac tollit iudici facultatem aliter iudicandi, deciſ.180. n.1.

Sublata clauſula, &c. non impedit quo minus iudex poſſit videre, an allegata priuilegia habeant locum nec ne, deciſ.569. num. 9.

Sublato Canonicatu cenſetur etiam ſublata præbenda Canonicatui annexa, deciſ.366. n.4.

Subornatio teſtis non probatur per dictum teſtis ſubornati, deciſ. 131. n. 4.

Subreptio cauſatur ex taciturnitate eius, quod ſi expreſſum fuiſſet Papa difficilius gratiam conceſſiſſet, deciſion. 739. num. 1.

Subreptio inducitur ex taciturnitate intruſionis, deciſ. 741. num. 3.

Subreptio inducitur ex taciturnitate eius, quod expreſſum reddidiſſet Papam difficiliorem ad gratiam concedendam, vtputa ſi Papa alias deuiaret à ſolito ſtylo datariæ, deciſ. 105. n.1. & num.3. Vbi ad hunc effectum attenduntur coniecturæ, & an gratia præiudicium inferat.

Subreptitia dicitur gratia ſi fuit tacitum aduerſarium eſſe annalem poſſeſſorem, deciſ.105. n. 1.

Subreptio non inducitur ex taciturnitate eius, quod exprimi debere in iure cautum non reperitur, deciſ.105. n.2.

Subreptitia non dicitur gratia continens clauſulas, quarum vigore poſſunt omnia exprimi, deciſion. 105. numer. 4.

Subreptio debet probari per allegantem, deciſ. 86. num. 1. & deciſ. 8. n. 4.

Subreptitium reſcriptum non eſt ipſo iure nullum, deciſ. 582. num. 2.

Subreptitium reſcriptum auocatorium cauſæ non faciens mentionem dependentiæ litis eſt ipſo iure nullum, deciſ. 582. num. 2.

Sub-

Subreptitia dicitur gratia, ſeu inueſtitura defectu intentionis, quando Papa illa conceſſit, ignorans alium in ea habere Ius ex titulo oneroſo, & ex bene meritis, deciſ. 664. num. 1.

Subreptitia gratia, ſeu inueſtitura defectu intentionis remaner nulla, & non præiudicat habentibus in ea ius, deciſ. 664. num. 2.

Subreptitia dicitur gratia non Iuſtificato valore expreſſo In ea, deciſ. 590. num. 2.

Subreptitia dicitur gratia non facta mentione litis, deciſ. 29. num. 2.

Subrogatio vt poſſit denegari ex capite calumniæ, lis debet à principio probari calumnioſa, deciſ. 568. num. 1.

Subrogatio gratioſa dicitur iuſtificata ex probatione obitus prædeceſſoris in poſſeſſione, & Clericatus ſubrogati, deciſion. 116. num. 2.

Subrogatio debet dari collitiganti in beneficio ex regula ne detur nouus collitigans, deciſ. 42. num. 1.

Subrogatio in iure collitigantis non datur, vbi lis eſt calumnioſa, deciſ. 42. num. 3.

Subrogatio aliorum bonorum in locum bonorum fideicommiſſo ſubiectorum ex quibus probetur, deciſ. 161. num. 5.

Subrogatio non poteſt conſiderari in ea re, quæ non habuit ortum ab alia, deciſ. 90. num. 1.

Subrogationis natura eſt, vt res ſubrogata ſit eius naturæ cum ea, in cuius locum ſubrogatur, deciſ. 90. num. 1.

Subrogatio gratioſè dari debet immiſſio iuſtificato clericatu reſeruatione, quæ notoria ſit, & poſſeſſione ad quam ſit ſubrogatio, deciſ. 509. num. 1.

Subrogatio in beneficijs litigioſis datur per deceſſum collitigantis, deciſ. 531. num. 1.

Subrogatio datur in beneficio litigioſo per mortem eiuſdem collitigantis ingredientis in monaſterium, & in eo profeſſi, deciſ. 531. num. 1.

Subrogatio denegatur, vbi collitigans tempore litis motè pacificè per trienoium poſſedit, deciſ. 531. Declara, vt numero 3. & 4.

Subrogatio gratioſa non operatur, quando lis fuit calumnioſa, deciſion. 261. num. 5.

Subrogatio beneficij non datur impetranti per priuationem, deciſ. 261. Declara vt num. 6.

Subrogatus gratioſè debet immitti in poſſeſſionem, vbi conſtat de reſeruatione beneficij, Clericatu prouiſi, & obitu prædeceſſoris in poſſeſſione, deciſ. 401. num. 1. Vbi numer. 2. multo magis ſi reſeruatio deducitur ex affectione ſuper certo corpora beneficij ad fauorem certæ perſonæ. Amplia nihil referre, an ſubrogatio ſit expedita ad partes, vel vna cum gratia principali, num. 3.

Subrogationis gratioſæ priuilegium ceſſat, quando prouiſus fuit quis ab ordinario habente facultatem conferendi beneficia etiam litigioſa, deciſ. 526. num. 8.

Subrogatus gratioſè non debet immitti in poſſeſſionem, niſi probata reſeruatione clara, & manifeſta, deciſ. 287. num. 1.

Subrogatio gratioſa requirit, quod beneficium ſit litigioſum, vel reſeruatum, alias non eſt ſubrogatio, ſed noua prouiſio, deciſ. 187. num. 4.

Subrogatus gratioſe vt immittatur reſeruatio debet eſſe clara, & notoria, deciſ. 600. num. 1.

Subrogatus non intrat in locum eius, cui ſubrogatur, vbi adeſt diuerſitas rationis, deciſ. 130. num. 1. & num. 2. Fallit in ſubrogatione facta ab homine, qui ſciens voluit ad omnia, ad quæ tenebatur is, cui ſit ſubrogatio obligari, vt ibidem num. 7.

Subrogatus licet non ſuccedat in locum eius cui ſubrogatur in accidentali, non per hoc dicitur non ſuccedere quoad ſubſtantiale, deciſ. 130. num. 4.

Subrogatio operatur etiam in materia exorbitanti, deciſione 130. num. 7.

Subrogatus gratioſè debet immitti in poſſeſſionem probata reſeruatione Clericatus, & obitu prædeceſſoris in poſſeſſione, deciſione 197. num. 1.

Subrogatus gratioſè, vt obtineat ſatis eſt, quod probet Clericatum, & obitum prædeceſſoris in poſſeſſione, deciſ. 252. num. 6.

Subrogatus ſubueniat in locum eius, cui ſubrogatur, deciſ. 36. num. 1.

Subrogatio datur collitiganti vigore regulæ vigeſimæ octauæ, conſtito de lite, & obitu collitigantis, deciſ. 92. num. 1. Fallit, vbi conſtat de lite calumnioſa, vt ibidem numer. 1. Vbi tamen quod calumnia euitatur per quamlibet probabilem, & toleratam cauſam litigandi.

Subrogatio vt concedatur vigore regulæ de ſubrogandis, non eſt neceſſe docere de bono Iure ſuperſtitis, deciſ. 92. num. 2.

Subſcriptio Notarij, & illius ſignum eſt de neceſſarijs requiſitis ad perfectionem imbreuiaturæ, ſeu matricis repertæ inter notas ipſius Notarij authenticas, vel protocolla, vel filcias, deciſ. 628. num. 1. Fallit, quando in ſcriptura taliter reperta legitur clauſula actum, &c. de manu Notarij appoſita, quia tunc etiamſi ſubſcriptio, & ſignum deficiant, iudex debet mandare, quod ſcriptura in authenticam formam reducatur, vt ibidem num. 2.

Subſcriptio, ſignum, ac rogitus Notarij requiruntur ad authorizandam fidem ſcripturæ, deciſ. 628. num. 3.

Subſcriptio operatur, vt ſcriptura dicatur à ſubſcribente ſcripta, deciſ. 50. num. 3.

Subſcriptio Notarij operatur idem, ac ſi omnia fuiſſent ab ipſo ſcripta, deciſ. 301. num. 4.

Subſequens effectus declarat intentionem præcedentem, deciſion. 192. num. 2.

Subſequentia verba ſemper intelliguntur retentis terminis antecedentium, deciſ. 719. num. 3.

Subſidium debet ſolui ex fructibus, deciſione 702. num. 2. Fallit vbi fructus fuerunt applicati liberi, & exempti ab onere ſubſidij, vt ibid. num. 2.

Subſidium dummodò integrè Regi ſoluatur, nihil intereſt à quo ei ſoluatur, deciſ. 702. num. 5.

Subſtantialis forma alicuius actus, quomodo inducatur, deciſione 608. num. 3.

Subſtantiales termini vnica citatione reiterati, ex hoc ſanantur omnes defectus terminorum nulliter prius tentorum, deciſ. 743. num. 3.

Subſtantia ſcripturæ non apponitur in regiſtris in margine, ſed ſolum rubricatura, deciſ. 208. num. 4.

Subſtantia gratiæ non poteſt alterari in illius expeditione, deciſ. 128. num. 5.

Subſtitutio compendioſa verbis communibus ad bona teſtatoris reſtricta, an, & quando poſt aditam hæreditatem ſit omni tempore fideicommiſſaria, deciſion. 431. num. 4. & num. 5. & num. 6.

Subſtitutio licet reſtricta ad bona teſtatoris intra tempora pubertatis cenſetur pupillaris, quando conſtat de mente teſtatoris, deciſ. 431. num. 5. Vbi quod tunc dicitur conſtare de mente teſtatoris, quando vult totam hæreditatem in ſubſtitutos deuenire abſque diminutione legitimæ, deciſ. 431. n. 1.

Subſtitutio pupillaris dicitur teſtamentum filij, deciſion. 431. numero 7.

Subſtitutionis primus gradus, quando eſt factus caducus per mortem ſubſtituti, intrat ſubſequens gradus, ac ſi in ſubſequenti gradu ſubſtituti fuiſſent in præcedenti gradu ſubſtituti, deciſione 352. numero 6. Declara, vt numero 7. & ſeqq.

Subſtitutus ſubſtituti dicitur hæredis ſubſtitutus, deciſ. 332. num. 7. Declara, vt num. 8. & ſeqq.

Subſtitutio compendioſa dicitur facta, vbi mortis ſit mentio, deciſ. 332. num. 10. etiam quod non fuerit adiecta dictio quandocumque.

Subſtitutus vltimo loco, quando ſuccedat primo ſubſtituto deficiente, deciſ. 403. num. 6. & ſeqq.

Subſtitutionis primo gradu deficiente admittuntur alij in ſequenti gradu vocati, deciſ. 403. num. 11.

Subſtitutus in ſecundo gradu dicitur ſuccedere Inſtituenti, & non ſubſtituto defuncto, deciſ. 403. num. 12.

Subſtitutus ſi ſine filijs deceſſerit, excluditur per ſolam exiſtentiam filiorum, quamuis filij non ſint hæredes, deciſ. 453. num. 3.

Subſtitutus Procurator dicitur habere mandatum à principali, qui Procuratorem conſtituit, deciſ. 692. num. 2.

Subſtitutio vulgaris, & fideicommiſſaria non terminatur in primis adeuntibus, ſed ad omnes profertur deſcendentes de gradu in gradum propter implicitum ſtatum futuri temporis, obliquando dictam inſtitutionem, deciſ. 344. num. 3.

Subſtitutio verbis directis, quando facta dicatur, ita quod ad fideicommiſſum trahi non poteſt, deciſion. 344. numero 5. & ſeqq.

Subſtitutio quando dicatur facta verbis communibus, ita quod fideicommiſſum importet, deciſ. 344. num. 6.

Subſtitutio fideicommiſſaria inducitur per verba communia, deciſ. 344. num. 9.

Subſtitutio reciproca ex quibus verbis dignoſcatur, deciſione 344. numero 12.

Subſtitutio reciproca non excedit perſonas inſtitutorum, quamuis dictum fuerit bis in conditione poſiti cum qualitate maſculinitatis, deciſ. 344. num. 14.

Subſtitutio, ſeu fideicommiſſum alicui facta, ſi ſine filijs deceſſerit non dicitur purificatum, donec & quouſque ſit

ſpes, quod ille, cui quis ſubſtitutus eſt, poſſit filios procreare, deciſ. 593. num. 5.

Subſtitutus in hæreditate cenſetur ſubſtitutus etiam in augmento proueniente ex inueſtimento fructuum hæreditatis, quod teſtator voluit fieri in augmentum portionis hæreditariæ, deciſ. 682. num. 4.

Subſtitutioni primæ vbi non ſit locus, cœteræ quoque ſequentes euaneſcunt, deciſ. 538. num. 5. & num. 5.

Subſtitutus vulgariter ſtantibus coniecturis cenſetur vocatus etiam per fideicommiſſum, deciſ. 538. num. 2.

Subſtitutio regulatur ab Inſtitutione, ita vt ſi inſtitutio ſit vniuerſalis, ſubſtitutio etiam ſit vniuerſalis, deciſion. 182. numero 2.

Subſtitutionis verba debent ſtrictè interpretari, deciſ. 494. numero 1.

Subſtitutionis non factæ negatiua probatur ex verbis teſtamenti, deciſ. 267. num. 1.

Subſtitutione facta ſub vna conditione, & in vno caſu non poteſt ex ea inferri ad ſubſtitutionem factam in diuerſo caſu, deciſ. 267. num. 2.

Subſtitutio tacita non inducitur, vbi reperitur expreſſa, deciſ. 267. num. 4.

Subſtitutus eſt ſucceſſor vniuerſalis, ſicut inſtitutus, deciſ. 750. num. 3.

Subſtitutio facta per verba communia dicitur fideicommiſſaria, non autem vulgaris, deciſ. 231. num. 2.

Subſtitutus in caſu alienationis poteſt ſequuta alienatione vendicare bona ab emptoribus, deciſ. 281. num. 4.

Subſtitutio compendioſa, & concepta per verba communia de ſui natura comprehendit vulgarem ſubſtitutionem, deciſ. 94. num. 1.

Subſtitutio præſumitur directa, quando tam ſubſtitutio, quam inſtitutio fuit vniuerſalis, deciſ. 94. num. 5.

Subſtitutio pupillaris facta filio, excludit matrem à legitima eiuſdem filij, ſecus fideicommiſſaria, deciſione 373. numero 2.

Subſtitutio compendioſa cenſetur facta per appoſitionem verbi quandocumque, deciſ. 373. num. 5.

Subſtitutio pupillaris verbis communibus concepta, numquid ſit directa, ita vt comprehendatur in compendioſa, & matrem a legitima excludat, an vero ſit omni tempore fideicommiſſaria, & matrem non excludat, deciſion. 373. num. 3. Vbi pro, & contra, & num. 4. Vbi quod eſt fideicommiſſaria, matrem à legitima non excludens, quando pro non excluſione adſunt teſtatoris coniecturæ, & numero 5. & ſeqq. Vbi plures enumerantur coniecturæ huiuſmodi.

Subſtitutio compendioſa, quando reſoluatur in pupillarem, deciſ. 373. num. 11.

Succeſſionis ius non debet remanere in ſuſpenſo, deciſion. 593. num. 3. Vbi declaratur hoc non procedere ſtante aliqua cauſa, vel contraria teſtatoris voluntate.

Succeſſionis ab inteſtato prima cauſa eſt filiorum, deciſion. 627. num. 6.

Succeſſio in beneficijs non admittitur, deciſione 778. numero 2.

Succeſſio, quæ acquiritur monaſterio ex perſona monachi acquiritur immediate non autem mediate, nec requiritur aliquod factum monachi, deciſ. 128. num. 3.

Succeſſiue, dictio denotat ordinem, & continuationem ad præcedentia, præcedentiumque qualitatum repetitionem inducit, deciſ. 453. num. 1. in fine.

Succeſſor in beneficio conuenitur ex eiſdem actis, & cauſa in eodem ſtatu permanente, ſicut principalis, deciſion. 652. num. 4.

Succeſſor dignitatis Prælatus, quando teneatur obſeruare conceſſionem factam à ſuo anteceſſore defuncto, deciſ. 664. numero 12. & ſeqq. vbi etiam quid in Papa, aut Imperatore.

Succeſſor Notarius in officio poteſt extrahere, & publicare etiam lite pendente ſui anteceſſoris ſcripturas, deciſione 132. num. 3.

Succeſſor in beneficio, quod quis fuerit, quomodo probetur, deciſ. 605. num. 8. & 9. Vbi de eadem materia.

Succeſſor in beneficio non poteſt impugnare penſionem reſeruatam de conſenſu prædeceſſoris, niſi notoriè doceat de non iure eius, qui penſioni conſenſit, deciſione 602. numero 2.

Succeſſor vt ad penſionis ſolutionem teneatur, ſufficit, quod ſit ſucceſſor facti, ſcilicet penſionis, deciſ. 602. num. 5.

Succeſſor in officio poteſt extrahere ſcripturas ſui prædeceſſoris abſque aliqua ſolemnitate, deciſ. 706. num. 6.

Succeſſor in officio Notarij poteſt inſtrumenta ſui authoris publicare, deciſ. 649. num. 7.

Succeſſor in officio Notarij quia probatur pro ſua atteſtatione, deciſ. 649. num. 7.

Succeſſor, & Eccleſia non tenetur ad debita prædeceſſoris, niſi debita probentur conuerſa in vtilitatem Eccleſiæ, vel facta ad eiuſdem prædeceſſoris neceſſitatem ſubueniendam, deciſ. 778. num. 2.

Succeſſor ex poſſeſſione longi temporis excuſatur à iuſtificatione tituli prædeceſſoris, deciſ. 206. num. 3.

Succeſſor ſingularis non agit de euictione, deciſ. 40. num. 2. Fallit ſtante prægnantiſſima iurium ceſſione, vt ibidem num. 2. Fallit ſecundo ſtante clauſula ponens in locum ſuum, vt ibidem num. 2.

Succeſſor ſingularis tenetur ſtare colono, quando non ſuccedit in plenum ius auctoris, deciſ. 63. num. 5.

Succeſſor in re debitoris per ſententiam iudicis tenetur ſtare locationi, deciſ. 63. num. 6.

Sui hæredes quinam dicantur, deciſ. 332. num. 4.

Suis, verbum exponitur pro deſcendentibus, deciſion. 344. num. 3. ad finem.

Suorum, verbum de ſui natura eſt perſonaliſſimum, deciſ. 667. num. 6.

Suum, verbum denotat dominium, deciſ. 90. num. 2.

Summaria cauſa dicitur, quando agitur inter perſonas Eccleſiaſticas de iure percipiendi decimas, deciſione 604. numero 3.

Summariiſſimum poſſeſſorium leuioribus probationibus eſt contentum, deciſ. 525. num. 9.

Superfluitas eſt euitanda, deciſione 702. num. 3.

Superflua in laudo non præſumuntur, deciſione 540. numero 5.

Superfluitas non debet admitti etiam in quacumque materia odioſa, ac etiam in diſpenſatione, deciſione 357. numero 5.

Superfluitas vt euitetur, non eſt recedendum à natura rei, deciſ. 75. num. 8.

Superioris voluntas, quando ſtatum beneficij mutare voluerit, ex quibus verbis deprehendatur, deciſione 254. numero 6.

Superſtitem verbum habet vim expreſſionis proprij nominis, deciſ. 667. num. 7.

Supplementum legitimæ non præſcribitur minori ſpacio, quàm triginta annorum, ſiue competat conditio ex lege, ſiue petitio hæreditatis, deciſione 419. num. 1. & 2. Vbi reprobatur Bal. & numer. 3. reprobatur inter filiom, & eius hæredem. Amplia, quod nec habeat locum præſcriptio ſtaturaria minoris temporis, vt ibidem num. 4.

Supplicatio manu Papæ ſignata probat prouiſionem beneficij, deciſ. 605. num. 5.

Supplicatio potius debet attendi, quam Breue, cum ſupplicatio dicatur matrix, deciſ. 730. num. 1.

Supplicatio tanquam matrix debet attendi, deciſione 465. numero 4.

Supplicatio tanquam matrix debet attendi, deciſione 86. numero 4.

Supplicatio ſecundum cuius tenorem ſunt plura facienda, ſi de eis non doceatur, non ſuffragatur, deciſionè 170. numero 2.

Supplicatio data à Procuratore non habente mandatum nihil operatur, deciſ. 327. num. 4. in fine.

Suppreſſio beneficiorum tendit ad diminutionem cultus diuini, deciſ. 316. num. 5. Et cultus diuinus abſque cauſa minui non poteſt, num. 1.

Suppreſſio beneficij poteſt licitè fieri, vbi redditus diminuti fuerunt, deciſione 316. numero 2. Vbi quod diminutio debet plene probari, & quod debet conſiderari reſpectu quantitatis aſſignatæ in erectione beneficij, quæ præſumitur fuiſſe congrua, & ſufficiens, & num. 3. quod non ſufficit diminutio temporalis, ſeu tranſitoria.

Suſpicio fraudis tollitur ex realitate rei, deciſion. 413. num. 2. Limitatur autem, quando ſunt coniecturæ fraudem, & ſimulationem ſuadentes.

Suſpicio fraudis ceſſat, quando probatur confidentia actoris in re maioris momenti, deciſ. 388. num. 3.

Suſpicio iudicis tollitur ex electione aſſeſſoris, deciſion. 284. num. 4.

Suſpicio poteſt probari per teſtes, & per iuramentum creditoris, quando periculum imminet, deciſione 654. numero 4.

Suſpicio fraudis, & doli ceſſat in his, quæ palam, & publicè fiunt, deciſion. 206. num. 10.

Suſpicio antidatæ in prouiſione Ordinarij non cauſat in prouiſo malam fidem, deciſ. 66. n. 3.
Suſpenſio petitorij non habet locum in poſſeſſorio retinendæ ad effectum nullitatis, deciſ. 743. n. 2.
Suſpenſio petitorij cenſetur reuocata per ſeruationem terminorum in petitorio, deciſ. 95. num. 4.
Suſpenſo petitorio non eſt agendum de defectu tituli, deciſ. 85. num. 12.

T

TAciti, & expreſſi par eſt virtus, quando vtrumque procedit ex potentia eiuſdem cauſæ, deciſion. 608. numer. 2.
Tacitus conſenſus ex neceſſitate, & natura actus elicitus æquipollet expreſſo, deciſ. 608. num. 5.
Tacitus conſenſus elicitur ex actibus poſitiuis, deciſion. 608. num. 7.
Taciti ſemper minor eſt virtus, quàm expreſſi, deciſ. 662. num. 9.
Tacitum non poteſt plus operari, quàm expreſſum, deciſ. 783. num. 10.
Taciturnitas qualitatum, quæ à iure non conſiderantur non reddit gratiam ſubreptitiam, deciſ. 86. num. 3.
Tamen dictio eſt aduerſatiua, & aduerſarur in eodem genere retentis eiſdem terminis, deciſ. 75. num. 4.
Tantum dictio eſt taxatiua, & vbi eſt appoſita perſonæ excludit hæredes, deciſ. 740. n. 4.
Tantum dictio eſt taxatiua, & omnia excludit, deciſ. 600. num. 7.
Tantum dictio excludit diuerſa, & ſeparata, non autem connexa, & pertinentia ad diſpoſitionem expreſſam, deciſ. 442. num. 3.
Taxa librorum Cameræ non probat verum valorem, deciſ. 37. num. 2.
Taxatio alimentorum filiæ ſpuriæ debitorum iudicis Religioni remittitur, deciſ. 395. n. 2.
Tempus vbi eſt fundamentum intentionis alicuius, illud debet præcisè probari, deciſ. 516. n. 4.
Tempus certum regulariter in iure non eſt præfinitum ad expediendas literas beneficiorum, ac penſionum, deciſion. 656. num. 4.
Temporis tractus reſpiciens perſonam primo vocati in teſtamento ad aliam perſonam extendi non debet, deciſ. 344. Declara, vt num. 12.
Tempus quando eſt de ſubſtantia alicuius actus illud debet expreſsè probari, deciſion. 361. num. 6. & deciſ. 402. num. 5.
Tempus ſex menſium datum Ordinarijs ad faciendum concorſum Parochialium iuxta Conſtitutionem Pij V. incipit currere à die, quo Ordinarius ſciuit, vel ſcire debuit vacationem, deciſ. 323. n. 2.
Tempus datum ad præſentandum non concurrit, niſi à die ſcientiæ, deciſ. 406. n. 2.
Tempus ad appellandum contra verum contumacem currit à die ſententiæ, deciſ. 396. n. 1.
Tempus reſtitutionis cenſetur magis inductum gratia hæredis, quàm fideicommiſſarij, deciſ. 682. n. 6.
Tempus excedens centum annos ad effectum admittendi leuiores probationes dicitur antiquiſſimum, deciſion. 694. num. 2.
Tempus ſexaginta annorum in teſtibus dicitur antiquum ſecundum Rotæ obſeruantiam, deciſ. 694. num. 2.
Tempus purificati fideicommiſſi attendi debet, deciſion. 282. num. 2.
Tempus datum patronis ad præſentandum non currit, niſi à die ſcientiæ, deciſ. 173. num. 1. Vbi quod probatio ſcientiæ debet eſſe vera, & concludens, ita vt præſumptiua non ſufficiat.
Tempus proſequendæ appellationis non currit impedito, deciſ. 156. num. 2. Vbi quod non ſufficit impedimentum in vna parte anni, quando in alia parte eiuſdem anni non fuit facta diligentia.
Tempus præſens facit præſumere præteritum, quando non intercedit longa diſtantia, deciſ. 457. n. 2.
Tempus ſex menſium ad prouidendum de beneficio non currit, niſi à die ſcientiæ vacationis, deciſ. 186. n. 1.
Tempus antiquum non probatur per teſtes deponentes per dictionem citra abſque copula, deciſ. 170. n. 5.
Tempus vbi certum requiritur ſi non obſeruetur, nec forma ſeruari dicitur, deciſ. 167. n. 8.
Temporis extremitas, vt cognoſcatur, àn recurrendum ſit ad præcedentia, deciſ. 144. n. 9.
Tempus facilè excidit de memoria, deciſ. 774. n. 4.
Termini prorogatio, quod ſit longior primo termino abſurdum eſt, deciſ. 651. n. 2.
Terminis ſubſtantialibus non ſeruatis ſententia eſt nulla, deciſ. 605. n. 1. in fine.
Termino ad appellandum pendente poſſeſſio capta dicitur attentata, & priuilegio attentatorum eſt reuocanda, deciſ. 592. num. 1.
Terminorum amotorum reſtitutio, de iure non ſpectat ad partes, ſed ad iudicem, qui emendat, quod malè circa illos geſtum eſt, deciſ. 350. num. 4.
Terminorum amotorum actio habet peculiare, vt non concludatur aduerſarium compelli, deciſ. 350. n. 5.
Terminorum amotorum actio habet hoc quod nihil petitur à parte, ſed à iudice, deciſ. 350. n. 5.
Termino ad conditionem implendam elapſo venditor non impeditur agere, tam in petitorio, quam in poſſeſſorio, deciſ. 743. num. 2.
Termini ſubſtantiales vnica citatione reiterati, ex hoc ſanantur omnes defectus terminorum nulliter prius tentorum, deciſ. 743. num. 3.
Terminorum reiteratio ad effectum ſanandi defectus præcedentes poſſunt fieri coram quocumque iudice ex facultatibus Pij Papæ IV. deciſ. 743. n. 4.
Terminum ſuſcipiendo debitor videtur debitum agnouiſſe, & cuilibet exceptioni renunciaſſe, deciſ. 773. num. 5. Vbi quod cenſetur renunciatum exceptioni compenſationis prius competenti.
Terminus, ſeu dilectio debet concedi etiam pro debito non habente obligationem Cameralem, deciſion. 376. numer. 4.
Termino ad appellandum pendente ſententia lata, eſt attentata, deciſ. 214. n. 4.
Termini ſubſtantiales malè ſeruati ſanantur ex reiteratione, quæ fit in citatione ad ſententiam, deciſion. 64. numer. 6.
Termini ſubſtantiales ſeruati cum Procuratore non habente legitimum mandatum ſeruantur per reiterationem factam citato legitimo Procuratore vigore Innocentianæ, deciſ. 51. num. 1.
Terrenum malum menſurari debet quemadmodum bonum, deciſ. 108. n. 3.
Territorium Caſtrorum, ſiue Oppidorum, quod ſit, vel non ſit de aliqua diœceſi probatur per inſtrumenta antiqua, deciſ. 268. num. 1.
Territorium probatur ex ſignis iuriſdictionalibus, deciſ. 321. num. 3.
Tertius habens intereſſe in cauſa omnino admittendus eſt, deciſ. 618. num. 3.
Tertius non poteſt opponere de defectu conſenſus Domini in alienatione rei feudalis, deciſ. 463. num. 5.
Tertius cuius principaliter intereſt, poteſt impedire exequutionem ſententiæ, quando venit ad cauſam pro ſuo intereſſe, deciſ. 237. n. 2.
Tertius is dicitur in quo creatur nouum ius, deciſion. 768. num. 4.
Tertio non præiudicant verba enunciatiua partium, deciſ. 768. num. 4.
Tertij poſſeſſio poteſt aſſignari ad excludendam poſſeſſionem alterius, deciſ. 206. n. 8.
Tertij ius allegari non poteſt, niſi ipſo tertio volente, niſi tamen ſit excluſiuum iuris agentis ipſo iure, deciſion. 19. num. 2.
Tertij præiudicium non poteſt ab alio, quàm ab ipſo tertio allegari, deciſ. 74. n. 6.
Teſtamentum ſcriptum à Notario cenſetur eſſe in forma probanti, & habetur loco originalis abſque alijs ſolemnitatibus, deciſ. 603. n. 2.
Teſtamentum quando dicatur imperfectum, ita quod ſit potius quædam præparatio ad teſtandum, quam teſtamentum, & ex quibus hoc cognoſcatur, deciſ. 576. num. 2.
Teſtamentum imperfectum ratione voluntatis ſuſtineri non poteſt, nec etiam ad pias cauſas, deciſion. 576. numer. 3.
Teſtamenti verborum interpretatio capienda eſt in dubio illa, quæ primo fauet nominatis in eo, deciſ. 593. numer. 2.
Teſtamenti productio facta à Procuratore non arguit ſcien-

tiam contentorum in eo in præiudicium principalis, deciſ.593. num. 5.

Teſtari de re ſua conſentiens alium ſibi præiudicat, deciſ. 463. num. 1. Vbi quod ſequuta morte teſtantis non poteſt amplius conſenſum reuocare.

Teſtamento alterius conſentire dicitur, qui ſe ſubſcripſit, ac illud proprio ſigillo ſignauit, deciſ.463. n. 2.

Teſtamenti vna pars, aliam declarat, deciſ.122. num.2. & deciſ. 344. num. 2. & 3. & deciſ.707.

Teſtamentum tale fuiſſe conditum, non ſufficit ſcire ad effectum illud approbandi, niſi probetur ſcientia explicita, & indiuidua omnium contentorum in illo, deciſ. 662. num. 3.

Teſtamentum in quo matre inſtituta, filius eſt præteritus, non cenſetur approbatum à filio, qui matri tanquam heredi morem gerit, niſi præciſè ſciat ſe eſſe cohæredem, deciſ. 662. num. 4.

Teſtamentum nullum, vt dicatur approbatum neceſſe eſt, vt approbans ſciat inſtrumenti nullitatem, deciſion. 662. num. 6.

Teſtamenti ſcientia non infert ad ſcientiam qualitatum teſtamenti, & fideicommiſſi, ac prohibitionis alienationis, deciſ. 342. n. 5. Vbi declaratur.

Teſtamenti ſcientia inducitur ex ſolutione legati in eo relicti, deciſ.342. n.7.

Teſtamentum primum habens clauſulam derogatoriam non tollitur per primum, niſi in eo ſit facta ſpecialis mentio primi, deciſ.721. num.1.

Teſtamentum ad pias cauſas, & inter liberas æquiparatur, deciſ. 721. num. 4.

Teſtamenti primi, clauſulæ derogatoriæ ſpecialis mentio, quando facta intelligitur, deciſ.721. n.2.

Teſtamentum, ex quo quis commodum ſenſit, impugnare non poteſt, deciſ 384. n.2.

Teſtamentum ſeptem teſtes pro ſolemnitate deſiderat, deciſ.718. num. 6.

Teſtamenti exequutor ad piam cauſam poteſt agere pro exequutione voluntatis teſtatoris, deciſ.773. num.1. & num. 2. Vbi maximè ſi verba diſpoſitionis ſint in ipſum exequutorem collata. Amplia, quod poſſit agere etiam contra hæredes, vt ibid. num. 2.

Teſtamenti ſcientia inducitur ex ſolutione legatorum teſtamenti, deciſ.364. n.4.

Teſtamenti ſcientia infert ad ſcientiam fideicommiſſi, deciſ.281. num. 1. Vbi quod ex mentione teſtamenti præſumitur illius ſcientia, & num. 2. Vbi maximè ſi mentio non ſit perfunctoria.

Teſtamenti ſcientia non arguit ad ſcientiam fideicommiſſi aliarum qualitatum contentorum in teſtamento, deciſion. 268. num 3.

Teſtamentum in quo filiæ fuerunt præteritæ, eſt nullum, deciſ. 770. num. 2. Vbi referuntur hinc inde tenentes circa id an requiratur ad hunc effectum, quod perſona præterita det de nullitate. Fallit ſtante ſtatuto excludente fœminas, vt ibidem num. 4. Intellige procedere dummodo fuerint inſtituti illi quorum fauore ſtatutum fœminas excludit, num. 5. Vbi quod non ſufficit, quod fuerint in aliquo tantum inſtituti.

Teſtamento filij renuncians non cenſetur renunciare teſtamento patris, deciſ.38. n.2.

Teſtandi facultatem Religioſi non habent, deciſ.87. num. 1. Fallit in Religioſo non Clauſtrali, ſed profeſſo commendæ, vt ibid. n.2. Limita fallentiam in militibus Hieroſolymitanis, vt ibid. num.2.

Teſtabilis non fit Religioſus ex ſola habitatione extra clauſtrum, deciſ.87. n.2.

Teſtari non poteſt Religioſus factus Epiſcopus, deciſion. 78. num. 2.

Teſtamentum impugnare non poteſt, qui excluditur ab inteſtato, deciſ.98. n.7.

Teſtari non poſſunt Religioſi, deciſ.76. n.1.

Teſtandi de bonis Eccleſiaſticis facultas conceſſa Conclauiſtis per Pium Quartum fuit reuocata per Pium Quintum, deciſ. 76. num. 2.

Teſtamenti, ſeu inſtrumenti recognitio, cuius vigore agitur, & in actis producti omnino neceſſaria eſt, vt eadem ſcriptura probet, vbi tamen ſcriptura eſt antiqua ſufficiunt adminicula ad illius recognitionem, deciſion. 693. numer. 7. & num. 8. Vbi ponuntur aliqua huius recognitionis adminicula.

Teſtamentum non dicitur nullum ex cauſa præteritionis à legitimato cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, deciſion. 98. num. 4.

Teſtatus quis pro parte inteſtatus decedere non poteſt, deciſ.232. num. 5.

Teſtandi facultas alicui conceſſa ſolum habilitat perſonam ad diſponendum, quod ſuum, & proprium eſt, non autem ad acquirendum, quod alienum eſt, deciſ.555. n.3.

Teſtatoris voluntas pro lege habetur, deciſ.336. La ſeconda, num. 2.

Teſtator, quod non expreſſit noluiſſe præſumitur, deciſ. 336. La ſeconda, num.5. Vbi præſertim, quando aliquid voluit, in teſtamento expreſſit.

Teſtatoris verba intelligi debent ſecundum communem loquendi vſum, deciſ.507. n.5.

Teſtantium voluntates ſeruandæ ſunt etiam quod non faueant Monaſterio, vel Religioni, deciſion. 480. num. 3. & num. 4.

Teſtatoris deſcendentibus extraneum præferri abſurdum videtur, nec præſumendum eſt, deciſion. 432. Declara, vt num. 7.

Teſtatoris proximiores, quando ſunt vocati in fideicommiſſo, numquid intelligantur de proximioribus teſtatoris, an verò de proximioribus grauati, deciſ.693. Diſtinguè, vt num. 3. & num. 4.

Teſtatoris voluntati contraueniens non incurrit pœnam caducitatis, quando agitur de tenuitate patrimonij, deciſ.389. num. 7.

Teſtatoris voluntas, maximè attendenda eſt, deciſion. 593. num. 2.

Teſtator non præſumitur, quod per codicillos voluerit recedere à teſtamento, deciſ.668. num. 5. Vbi maximè ſi in illis ſe retulit ad teſtamentum.

Teſtatoris voluntas interpretari debet ſecundum naturam cum ex naturali ratione quid teſtator ſenſerit, percipiatur, deciſ. 682. num. 5.

Teſtatoris voluntas ſi eſt expreſſa, non debet ab ea ex qualibet coniectura recedi, deciſ.538. n.2.

Teſtatoris poſſeſſio præſumitur continuata vſque ad eius obitum, quando fuit probata etiam poſſeſſio hæredum, deciſ. 706. num. 5.

Teſtator non debet præſumi, quod voluerit excludere proprios deſcendentes intuitu tranſuerſalium, deciſ. 707. num.6. Vbi maximè ſi deſcendentes fuerunt à teſtatore magis dilecti, quam tranſuerſales.

Teſtator præſumitur noluiſſe id, quod non expreſſit, deciſ.627. num. 6.

Teſtatoris diſcretiua diſpoſitio operatur, vt ſit facienda diuerſa interpretatio à ſignificatione verborum teſtamenti, deciſ. 627. num. 8.

Teſtatoris voluntas quomodo ex diſpoſitis dicatur eſt ſeruanda, deciſ.627. n.10.

Teſtatoris verba debent attendi ad inueſtigandam eius mentem, deciſ.122. n.2.

Teſtator præſumitur noluiſſe id, quod, quando in alio caſu voluit, expreſſit, deciſ.267 n.1.

Teſtator in dubio præſumitur velle grauare hæredem minus, quam fieri poſſit, deciſ.744. n.4.

Teſtator ſoluens in vita, quod in teſtamento reliquerat liberat hæredem, deciſ.499. n.2.

Teſtator qui poſt ſolutionem factam legatarijs ex cauſa non mutauerit, cum potuerit, teſtamentum, & ſunt alia adminicula, non intelligitur ademiſſe, deciſ.499. n. 5.

Teſtator vocando filios in infinitum fruſtra addidiſſet in infinitum, ſi voluiſſet fideicommiſſum expirare in filijs primi gradus, deciſ.718. n.3.

Teſtatoria verba non debent cenſeri oppoſita fruſtratoriæ, deciſ. 718. n.4.

Teſtator non præſumitur, quod voluerit ſolui relictum incapaci, deciſ.773. n.5.

Teſtatorem, vbi apparet ex coniecturis voluiſſe inducere fideicommiſſum ſimplex, & abſolutum non procedit conſ. Oldrad. 21. deciſ. 231. n.4.

Teſtatoris verba quoties in ſenſu proprio operari non poſſunt, debent impropriari, vt eius voluntas ſortiatur effectum, deciſ.62. num.4.

Teſtatoris voluntas qualis fuerit probatur ex teſtibus deponentibus de dictis per teſtatorem ante, & per teſtamentum, deciſ. 765. num. 10.

Teſtatoris mens in interpretandis vltimis voluntatibus potius attendenda eſt, quàm nimia iuris ſubtilitas, deciſ.663. num. 1.

Teſtatoris voluntas ex coniecturis elicitur, deciſ.663. n.1. in fin.

Teſtatoris mens potius, quam verba attendi debet, deciſ. 428. num. 1.

Teſta-

Teſtatoris verba non debent eſſe otioſa, & ſine effectu, deciſ. 84. num. 3.

Teſtatoris mens debet ſaluari eo modo quo melius ſaluari poteſt non offendendo iuris regulas, deciſion. 84. numer. 10.

Teſtator magis præſumitur dilexiſſe animam ſuam, quam vxorem, deciſ. 373. n. 10.

Teſtatoris affectio erga loca pia, ex quibus cognoſcatur, deciſ. 373. num. 10.

Teſtatoris voluntas ex coniecturis elicita, attenditur in materia Iuriſpatronatus, an ſcilicet illud ad ſucceſſores ſpectet in ſtirpes, vel in capita, deciſ. 308. n. 2.

Teſtes ſpecificè, & certè deponentes præferendi ſunt teſtibus deponentibus genericè, & æquiuocè, deciſion. 223. num. 51.

Teſtium dicta interpretanda ſemper ſunt, vt euitetur contrarietas, deciſ. 223. n. 52.

Teſti excommunicato non creditur, vbi etiam quod excommunicatio probatur per aſſertionem teſtis, deciſion. 3. num. 1.

Teſti periuro credendum non eſt, deciſ. 3. num. 2.

Teſtis mortuus qui poſt examen ſuperuixit, & non fuit repetitus nihil probat, deciſ. 3. num. 4.

Teſtes probantes immemorabilem præſcriptionem, cuius ætatis eſſe debeant, deciſ. 243. n. 10.

Teſtes deponentes de auditu, vel de ſama probant in antiquis, deciſ. 360. num. 4.

Teſtes mortui faciunt ſemiplenam probationem, deciſion. 266. num. 3.

Teſtibus minus creditur, quàm ſcripturis, & inſtrumenti, deciſ. 266. num. 7.

Teſtes ſi contradicant confeſſioni partis nihil probant, deciſ. 266. num. 9.

Teſtium examen ſi alicui delegatum fuit, poteſt delegatus ille aliquem particularem articulum concernentem merum factum ſubdelegare, niſi fuerit electa induſtria perſonæ ipſius delegati, deciſ. 655. n. 2.

Teſtes dicuntur nulliter examinati, ſi fuerint examinati in alio loco, quàm in deſignato in citatione, deciſ. 655. num. 3.

Teſtes non debent de eorum iudicio deponere, deciſion. 589. num. 3.

Teſtes dicuntur nulliter examinati, quando fuerunt examinati ab vno tantum ex duobus iudicibus delegatis, deciſ. 652. num. 3.

Teſtes non examinati ſuper omnibus interrogatorijs datis à parte dicuntur nulliter examinati, deciſion. 652. numer. 3.

Teſtes nulliter examinati deſeruiunt pro adminiculo, deciſ. 560. num. 4. in fine.

Teſtes inſtrumentarij cenſentur à partibus approbati, & fidem faciunt etiam, quod ſint inhabiles, deciſion. 259. num. 3.

Teſtes probant recollectionem fructuum, quando dicunt ſe fuiſſe præſentes dictorum fructuum recollectioni, deciſ. 359. num. 2.

Teſtes deponentes de iudicio ſuo non probant, deciſ. 589. num. 2.

Teſtes ſuper negatiua ad hoc vt probent quomodo debeant deponere, deciſ. 378. n. 2.

Teſtes deponentes de immemorabili præſcriptione deponere debent de viſu per quadraginta annos, & debent eſſe ætatis annorum quinquaginta quatuor, deciſ. 248. num. 3. & num. 4.

Teſtes deponentes ſuper immemorabili præſcriptione debent deponere de actibus ante litem motam, deciſion. 248. numer. 4.

Teſtes deſiderantes victoriam partis, & habentes affectionem, ſeu intereſſe in cauſa non probant, deciſion. 248. num. 5.

Teſtium dignitas ac magna ſubtilitas ad fidem aſſertioni faciendam eſt conſideranda, deciſ. 656. n. 9.

Teſtis in cauſa propria, & in qua habet intereſſe non probat, deciſ. 700. num. 32.

Teſtis qui non euacuauit omnia interrogatoria ſibi facta non eſt idoneus, deciſ. 700. n. 32.

Teſtis reddens rationem ſecundum ſuum ſenſum non probat, deciſ. 700. num. 33.

Teſtis deponens per verbum Citra, vt puta dicendo ab anno citra quomodo intelligatur, deciſ. 361. num. 4.

Teſtes ſuper immemorabili poſſeſſione deponentes non probant deponentes de auditu, ſed debent deponere de viſu, & de certa ſcientia, deciſ. 530. num. 2.

Teſtes de vniuerſitate non probant ad fauorem vniuerſitatis, quando commodum ad ipſos vti ſingulos ſpectat, deciſ. 330. num. 3. & num. 4.

Teſtis inſtrumentarius deponens pro inſtrumento ſemiplenè illud probat, deciſ. 418. num. 2.

Teſtis Hebræus inductus à Chriſtiano numquid probet contra Chriſtianum, deciſ. 233. n. 3.

Teſtis conſanguineus probat pro conſanguineo, quando conſanguinei intereſſe eſt, non principale, ſed ſecundarium, incertum, & remotum, deciſ. 213. num. 3.

Teſtes Hebræi coadiuuantur ab alijs integris teſtibus Chriſtianis, præſertim in materia difficilis probationis, deciſ. 233. num. 4.

Teſtes Hebræi contra Chriſtianum faciunt aliquam probationem, quando eorum depoſitiones ſunt adminiculatæ, deciſ. 233. num. 5.

Teſtes de falſo damnati nihil probant, deciſ. 625. n. 1. verſ. nec viſum fuit.

Teſtis de auditu à multis, & de ſama publica ſuper valore beneficij probat ſemiplenè, deciſ. 444. n. 4.

Teſtis vnius defectus ſuppletur integritate alterius, deciſ. 688. num. 2.

Teſtis mediator non eſt omni exceptione maior, etiam ad probandam promiſſionem dotis, deciſ. 688. n. 2.

Teſtes contrarij in tempore reducendi ſunt ad concordiam quantum fieri poteſt etiam ad effectum probandi, deciſ. 688. num. 5.

Teſtes non dicuntur contrarij, ſed conteſtes, ſi vnus deponit præciſè de vno loco, & tempore, alter verò dubitatiuè, deciſ. 688. num. 6.

Teſtis in vno iudicio examinatus ad vnum finem, non probat in alio ad diuerſum finem, deciſ. 688. num. 7.

Teſtes nulliter examinati poſſunt ſanari arbitrio Rotæ, quando fuerunt examinati cum interrogatorijs à parte dotis, deciſ. 680. num. 5. & num. 9.

Teſtes examinati parte non citata probant, quando iudex partibus præfixit terminum ad probandum, dictuſque terminus fuerit partibus intimatus, deciſion. 604. numer. 4.

Teſtis deponens per verbum puto non probat, deciſion. 323. num. 3.

Teſtis deponens ſe non audiuiſſe non excludit, quin alij potuerint audire, deciſ. 323. n. 3.

Teſtes deponentes ſuper negatiua debent illam coarctare negatiuam actus non autem ſenſus concludendo, deciſ. 536. num. 2.

Teſtes numero plures alijs præferuntur, deciſion. 536. numer. 2.

Teſtes habentes aſſiſtentiam iuris pro ſe præferuntur ijs quibus ius reſiſtit, deciſ. 536. n. 2.

Teſtis, qui non eſt informatus, non probat, deciſ. 535. num. 4.

Teſtis in vno falſus, eſt falſus in omnibus ratione iuramenti, quod eſt indiuiduum, deciſ. 535. n. 4.

Teſtis de auditu non probat, deciſ. 289. n. 3.

Teſtium iuramentum non probatur per atteſtationem Notarij dicentis iuratus etiam ſi dicat iuratus tactis corporaliter ſcripturis, deciſion. 587. numer. 2. Vbi niſi aliquid addatur, ex quo comprehendi poſſit teſtem coram Notario iuraſſe.

Teſtium examen nullum ſanatur per commiſſionem cum clauſula arbitrio, quando teſtes fuerunt examinati cum interrogatorijs partis aduerſæ, deciſ. 587. n. 3.

Teſtes nulliter examinati ſi propter mortem repeti non poſſint plenè probant, deciſ. 587. num. 4.

Teſtes de publica voce, & fama, & certa ſcientia præferuntur teſtibus de auditu, deciſ. 736. num. 3.

Teſtes de quadragenaria deponentes debent deponere dempto tempore motæ litis, deciſ. 497. num. 1.

Teſtium dicta non cauillanda, ſed coadiuuanda, deciſ. 722. num. 4.

Teſtis iuramentum non de rigore, ſed ex ſumma æquitate inductum videtur eum ob iuramenti Religionem teſtes deterreantur à falſi depoſitione, deciſ. 633. n. 2.

Teſtium examini conſenſiſſe dicitur pars dando interrogatoria, deciſ. 633. n. 3.

Teſtium iuramentum non probatur omnino ex verbis teſtis iurati, deciſ. 633. num. 4.

Teſtis iuramentum in dubio præſumitur præceſſiſſe, deciſ. 634. num. 4. Vbi maximè concurrentibus verbis præcedentibus id ſuadentibus.

Teſtes deponentes de negatiua, & de his, quæ non cadunt ſub ſenſu corporis debent etiam non interrogati reddere ſcientiæ cauſam, deciſ. 748. num. 1.

Teſtes de legitimitate deponentes præualent deponentibus de illegitimitate, etiam ſi ſint numero plures, deciſion. 748. num. 5.

Teſtes contra producentem plenius probant, deciſion. 748. num. 6.

Teſtes veriſimilia deponentes præualent alijs, deciſion. 748. num. 6.

Teſtes nulliter examinati, nec etiam pro alia parte probant, deciſ. 748. n. 2.

Teſtis de ſuo iudicio deponens non probat, deciſion. 742. num. 4.

Teſtes nulliter examinati faciunt præſumptionem, deciſ. 661. num. 1.

Teſtes nulliter examinati nihil probant, deciſion. 413. numer. 3.

Teſtis depoſitio ſi diſcordat à prima eiuſdem teſtis depoſitione non attenditur, ſed attenditur prima, deciſ. 414. num. 3.

Teſtium examen factum in iudicio executiuo non impedit poſtea poſſe examinari in iudicio ordinario, deciſ. 696. num. 3.

Teſtis deponens de credulitate, de auditu, & de iudicio ſuo non probat, deciſ. 621. n. 3.

Teſtes deponentes ſe habere notam manum alicuius ſi illam recognoſcant, ſufficit de ſtylo Curiæ, deciſion. 566. num. 3.

Teſtes de auditu, & fama probant in antiquis, deciſ. 694. num. 2.

Teſtis deponens de facto cum ipſo ſequuto, & in quo nullum habet intereſſe facit plus, quàm ſemiplenam probationem, deciſ. 694. n. 5.

Teſtes de communi reputatione, & publica voce, & fama ſufficiunt ad probandam vnionem, deciſion. 724. numer. 2.

Teſtes deponentes ſuper affirmatiua præualent teſtibus deponentibus ſuper negatiua, deciſ. 272. num. 2.

Teſtes numero plures alijs præferuntur, deciſ. 272. n. 3.

Teſtes quorum depoſitio conſonat cum diſpoſitione iuris communis alijs præferuntur, deciſ. 272. n. 3.

Teſtes deponentes de certa ſcientia præualent teſtibus de fama, deciſ. 272. n. 3.

Teſtibus deponentibus de facto proprio magis eſt credendum, deciſ. 272. n. 3.

Teſtes magis in ſpecie deponentes præualent alijs, deciſ. 273. num. 3.

Teſtes poſt didicita teſtificata non poſſunt denuò ſuper iiſdem examinari, deciſion. 328. numer. 2. & num. 3. vbi maximè ſi dicta teſtium ſint diſcuſſa. Fallit ſuper articulo partim nouo, & partim antiquo, ibidem numer. 2. Fallit ſecundò de ſtylo Rotæ, ibidem numer. 3. Declara ſtylum procedere vbi fuit habitum ſolummodo Summarium, vel quando originale fuit oſtenſum, aut demiſſum in manibus procuratoris, ſecus, quando per multum tempus originale fuit oſtenſum, aut dimiſſum in manibus Procuratoris, ſecus, quando per multum tempus originale fuit penes principalem Rota inſcia, num. 3.

Teſtes ſemel examinati non debent amplius examinari, etiam ſi non fuiſſet eorum examen publicatum, deciſ. 328. num. 4.

Teſtes poſſunt poſt publicationem de nouo examinari, quando non fuerunt perfectè examinati, deciſ. 328. num. 5. Fallit, quando non fuerunt perfectè examinati culpa partis, aut procuratoris, ibid. n. 5.

Teſtes numero plures alijs præualent, deciſ. 299. num. 2. & deciſ. 189. num. 2.

Teſtes, cum quorum depoſitione concurrit iuris præſumptio, alijs præualent, deciſ. 299. num. 2.

Teſtes quorum depoſitioni aſſiſtit ius commune alijs præualent, deciſ. 299. num. 2.

Teſtis de credulitate deponens non probat, deciſion. 299. num. 3.

Teſtis inimicus non admittitur, deciſion. 358. num. 2. Amplia quod teſtis inimicus non admittitur, & vbi reijciuntur omnes exceptiones contra teſtes, ibid. num. 3. vbi quod non admittatur ad probandam ſimoniam. Amplia ſecundò, quod non admittatur etiam in his, quæ ſunt difficilis probationis, ibid. num. 3.

Teſtis inimicus non admittitur in criminalibus, etiam poſt ſequutam reconciliationem, deciſ. 358. num. 4.

Teſtis de auditu non probat, deciſ. 358. num. 5. Vbi maximè in criminalibus.

Teſtis deponens de auditu debet deponere ante litem motam, deciſ. 358. num. 3.

Teſtis de credulitate deponens non probat etiam ſi dicat ſe pro firmo credere, deciſ. 358. n. 6.

Teſtis deponens ſuper eo, quod iuris eſt, debet etiam non interrogatus rationem concludentem reddere, deciſ. 358. num. 7.

Teſtis deponens publicè audiuiſſe dicitur deponere de fama, deciſ. 358. num. 8.

Teſtis de confeſſione deponens non poteſt cum alio coniungi ad plenam probationem faciendam, deciſion. 358. num. 9.

Teſtes examinati extra locum remiſſoriæ ſunt nulliter examinati, deciſ. 345. num. 4.

Teſtis qui iurauit extra terminum non probat, deciſ. 239. num. 2.

Teſtes habentes pro ſe aſſiſtentiam iuris communis alijs præferuntur, deciſ. 57. num. 2.

Teſtes deponentes de poſſeſſione tempore obligationis ſufficiunt pro Saluiano interdicto intentando, deciſion. 669. num. 2.

Teſtium dicta, quando conquaſſantur alijs contrarijs non probant concludenter primum extremum ad effectum redintegrationis, deciſ. 729. num. 4.

Teſtes coarctantes negatiuam, quod quis habere non poſſet, quia ipſi ſcire non probant, deciſ. 532. n. 2.

Teſtes deponentes de priuilegio debent deponere de confeſſione ſcripturæ ipſius priuilegij, alias non probant cum poſſint ſcire aliunde, deciſ. 548. num. 4.

Teſtes plures, licet ſingulares circa tempus in re difficili iunctis adminiculis fidei iudicis, & mandati procuræ faciunt aliquam fidem, deciſ. 483. num. 9.

Teſtis vnius nihil probat, deciſ. 677. num. 3.

Teſtis deponens per verbum, mihi videtur, non probat, deciſ. 677. num. 3.

Teſtes domeſtici, & alias inhabiles admittuntur in his, quæ ſunt difficilis probationis, deciſ. 598. num. 6.

Teſtes qui confeſſi fuerunt, ſe falſum depoſuiſſe, & tanquam tales fuerunt condemnati, nihil probant, deciſ. 273. num. 1.

Teſtis de auditu non probat, deciſ. 573. num. 2.

Teſtes examinati abſque citatione probant de ſtylo Rotæ, vbi fuerunt data interrogatoria, & eſt conceſſum arbitrium de adhibendo fidem teſtibus, deciſ. 716. n. 5.

Teſtes dicuntur falſi, quando deponunt contra confeſſionem partis, deciſ. 564. n. 6.

Teſtis de auditu à parte non magis probat, quàm ipſa pars, deciſ. 762. num. 6.

Teſtes qui ſunt viri inſignes præferuntur alijs, licet numero pluribus, deciſ. 333. num. 3.

Teſtes examinati contra formam remiſſoriæ dicuntur nulliter examinati, deciſ. 487. num. 3.

Teſtes etiam nulliter examinati præſtant adminiculum pro excuſandis attentatis, deciſ. 487. num. 3.

Teſtes inſtrumentarij vti melius informati, & deponentes de facto proprio alijs præferuntur, deciſion. 487. num. 5.

Teſtes habentes iuris præſumptionem pro ſe alijs præferuntur, deciſ. 487. num. 5.

Teſtis verba enunciatiua non probant, deciſ. 691. num. 4.

Teſtis vnicus non probat, deciſ. 691. num. 4.

Teſtis dictum dubium declaratur per dicta aliorum, deciſ. 334. num. 4.

Teſtium defectum numerus ſupplet, deciſ. 335. num. 6. & deciſ. 298. num. 6.

Teſtes examinati cum Interrogatorijs partis probant, licet fuerint nulliter examinati ſtante commiſſione ſanatoria cum clauſula arbitrio, deciſ. 284. num. 1.

Teſtes examinati abſque interrogatorijs non dicuntur nulliter examinati, quia ſibi imputet pars, quæ ea dare non curauit, deciſ. 284. num. 2.

Teſtium examen nullum ſanatur per commiſſionem cum clauſula arbitrio, quando principale fundamentum partis non eſt in depoſitione teſtium, ſed in ſcripturis, deciſion. 284. num. 2.

Teſtes ſufficit, quod iurent intra terminum in remiſſoria præfixum, deciſ. 284. num. 3.

Teſtium iuramenta cenſentur legitimè præſtita, quando Notarius aſſerit, quod teſtes iurarunt in forma, deciſion. 275. num. 4.

Teſtes non probant, vbi diſcordant à confeſſione partis, deciſ. 180. n. 5.

Teſtes nulliter examinati non probant, deciſ. 180. n. 5.

Teſtis dicens ſe ne ſcire de reputatione, ſi poſtea dicat ſe ſcire debet intelligi de ſcientia certitudinali, deciſ. 321. num. 5.

Teſtis ſi in vnâ parte dicat ſcire, in alia neſcire, debet intelligi, quod neſciat aliter quàm dixerit, deciſ. 321. num. 5.

Teſtis contrarietas per diſtinctionem temporis reducitur ad concordiam, deciſ. 321. n. 2.

Teſtium dicta non ſunt cauillanda, ſed coadiuuanda, deciſ. 321. num. 4.

Teſtium dicta ſunt intelligenda, vt non ſint inter ſe contraria, deciſ. 321. n. 4.

Teſtis vicinus præſumitur informatus, deciſ. 268. n. 2.

Teſtis conſanguineus præſumitur informatus, deciſion. 298. num. 2.

Teſtes ſi inuicem ſint contrarij non per hoc dicuntur falſi, ſed neutri eſt credendum, deciſ. 298. n. 3.

Teſtis dictum non eſt cauillandum, ſed iuuandum, & pro viribus ſuſtinendum, deciſ. 298. n. 4.

Teſtes deponentes de proprio iudicio in materia melioramentorum quid probent, deciſ. 650. n. 3.

Teſtes duo conteſtes faciunt plenam, imò pleniſſimam probationem, deciſ. 539. n. 1.

Teſtis dictum recipit declarationem ab articulis, deciſ. 131. num. 2.

Teſtis non poteſt aliqua ſuſpicione notari ex eo, quod in vno examine dixerit aliquid ſcire, quod poſtea in alio examine longè poſt facto negauit, quia tunc, quando factum erat magis recens potuit ſcire, & poſtea tractu temporis obliuiſci, cum memoria hominum ſit labilis, deciſ. 131. num. 3.

Teſtis ſubornatio non probatur per dictum teſtis ſubornati, deciſ. 131. n. 4.

Teſtis falſitas, quæ non eſt circa ſubſtantialia non infringit dictum ipſius, deciſ. 131. n. 4.

Teſtes duo de publica voce, & fama ſi iungantur cum alio deponente de certa ſcientia plenè probant, deciſ. 116. num. 3.

Teſtis deponens, quod res ita communiter æſtimabatur dicitur de communi valore, deciſ. 20. n. 1.

Teſtis deponens de communi valore dicitur reddere ſufficientem cauſam ſcientiæ ſi dicat, quia practicus, deciſ. 20. num. 1.

Teſtis non informatus non probat valorem, deciſion. 20. num. 3.

Teſtis non poteſt deponere de valore partis rei, niſi ſciat omnes qualitates totius rei, deciſ. 20. n. 4.

Teſtes, vt probetur læſio debent deponere habito reſpectu ad totam rem venditam non autem ad partem tantum, deciſ. 20. n. 5.

Teſtis deponens de facto proprio facit plus quam ſemiplenam probationem, deciſ. 252. n. 2.

Teſtis deponens de ijs, quæ viſu percipiuntur per verba optimè ſuo de viſu deponere dicitur, deciſion. 711. numer. 1.

Teſtis vnicus ſemiplenè probat, deciſ. 711. n. 1.

Teſtis nimis generaliter, & ambiguè deponens non probat, deciſ. 711. n. 8.

Teſtis deponens aliquem eſſe ſocium, vel familiarem debet deponere de actibus ſocialibus, vel familiaritatis, deciſ. 711. num. 8.

Teſtis deponens de his, quæ ſenſu corporis non percipiuntur, debet etiam non interrogatus reddere rationem ſui dicti, deciſ. 711. num. 8.

Teſtis debet non interrogatus reddere rationem ſui dicti etiam in his, quæ ſenſu corporis percipiuntur, quando in ijs dignoſcendis præualet iudicium intellectus, deciſion. 711. num. 9.

Teſtis dictum deponentis de tempore per dictionem citra verificatur etiam in vna die ante, deciſion. 535. numer. 3.

Teſtis habens intereſſe in cauſa non meretur fidem, deciſ. 235. num. 3.

Teſtes ſingulares ſufficiunt, quando agitur de probatione declarationis voluntatis teſtatoris, deciſion. 765. numer. 7.

Teſtis mulier eſt idonea, quando agitur de probatione voluntatis, & non de ſolemnitatibus, deciſ. 765. n. 10.

Teſtes in dubio præſumuntur conteſtes, deciſ. 772. n. 1.

Teſtes familiares, & domeſtici non probant, deciſ. 772. num. 2. Fallit in ijs, quæ occultè fiunt, ibidem num. 2. Fallit ſecundò, quando nulla culpa imputari poteſt cum non fuerint adhibiti alij teſtes, ibidem num. 2. Fallit tertio vbi adeſt difficultas probationis ratione temporis, & loci, ibidem num. 3.

Teſtium defectum ſupplet numerus, deciſ. 772. n. 4. Vbi etiam in cauſa matrimoniali.

Teſtes domeſtici etiam in caſu, vbi non eſſent admittendi, faciunt ſaltem aliquem gradum probationis, & hoc repoſitum eſt arbitrio iudicis, deciſ. 772. n. 5.

Teſtes etiam non idonei probant concurrentibus coniecturis, & præſumptionibus, deciſ. 772. n. 5.

Teſtis qui de tempore præciſo non recordatur præſumitur conteſtis cum alijs, deciſ. 777. n. 6.

Teſtes dicuntur conteſtes, vbi vocantur in conteſtes ab alijs, deciſ. 772. n. 6.

Teſtes ſufficit, quod ſint conteſtes in ſubſtantia, licet diſcordent in formalitate verborum, quando ius non ſtat in verbis, deciſion. 772. num. 7. Vbi agitur de probando matrimonio, & maximè ſi non profiteantur referre formalia verba.

Teſtes examinati abſque citatione dicuntur nulliter examinati, deciſ. 443. n. 1.

Teſtium dicta debent coadiuuari, benignè interpretari, & concordari cum alijs probationibus, deciſ. 774. n. 1. Vbi maximè quando concordant in dicto principali.

Teſtis contra inducentem dicitur omni exceptione maior, & debet contra eum latè interpretari, deciſion. 774. numer. 2.

Teſtium verba improprientur, vt probationes inter ſe concordent, deciſ. 774. n. 3.

Teſtis qui non recordatur de anno, dicitur non recordari de tempore, deciſ. 774. num. 4.

Teſtis quando ab initio dixit ſe non recordari de tempore, quicquid poſtea dicat circa tempus, attendi non debet, deciſ. 774. n. 4. & num. 8.

Teſtis dictum recipit interpretationem à veriſimilitudine, deciſ. 774. num. 4.

Teſtis, qui deponit de iudicio ſuo non probat ſaltem ad effectum, ne ſit conteſtis cum alijs, deciſion. 774. num. 5. Vbi de teſte deponente de iudicio ſuo ſuper tempore. Contra vero, quod quando teſtis præmittit ſenſum corporis, & poſtea circa tempus deponit in iudicio ſuo probet, ibidem num. 5. Dic verum ad effectum, vt teſtis probet, & non vitietur circa factum diſpoſitum per ſenſum corporis, ſed non ad effectum, vt teſtis probet etiam tempus, de quo depoſuit de iudicio ſuo, ibid. n. 3.

Teſtis vt non probet ſufficit, quod vtatur verbis, quæ poſſint referri ad ſimplicem opinationem ſuam, deciſ. 774. num. 5.

Teſtes digniores alijs præferuntur, deciſion. 238. num. 1. & num. 5.

Teſtis contra inducentem fortius probat, deciſion. 509. numer. 5.

Teſtis vnicus iunctis adminiculis probat, deciſion. 259. numer. 4.

Teſtis ſe referens ad articulum, perinde ac ſi exprimat omnes qualitates in articulo expreſſos, deciſ. 371. n. 1.

Teſtis referens ſe ad articulum probat ſi dicat contenta in eo eſſe vera, deciſ. 371. n. 1.

Teſtes non dicuntur contrarij ex eo, quod vnus plus altero deponat, deciſ. 371. n. 2.

Teſtis ſi primo affirmet, & poſtea dicat neſcire, debet intelligi, quod neſciat alio modo, quam ſupra expreſſo, deciſ. 371. n. 5. Vbi quod nihil refert ſi teſtis ante, vel poſt negationem affirmauerit.

Teſtis non informatus non probat, deciſ. 371. n. 6.

Teſtis de credulitate deponens non probat, deciſ. 375. n. 6.

Teſtis deponens ad ſui exonerationem non probat, deciſ. 303. num. 3.

Teſtes ſuper negatiua deponentes debent etiam non interrogati reddere rationem ſui dicti, deciſ. 85. n. 10.

Teſtes deponentes de his, quæ iuris ſunt debent reddere cauſam, deciſ. 39. n. 5.

Teſtis non probat, vbi ex ſua depoſitione poteſt commodum reportare, deciſ. 54. n. 2.

Teſtis ſuper negatiua deponens debet affirmare ſe vidiſſe illum actum ex quo negatiua reſultat coarctando negatiuam, quod actus non potuiſſet fieri niſi ipſe vidiſſet, deciſ. 54. num. 3.

Teſtes numero plures alijs præferuntur, deciſ. 83. n. 2.

Teſtium conſanguinitatis defectus ſuppletur per alios, deciſ.713. num. 2.
Teſtes vbi ſunt nulliter examinati, & eorum dictum eſt releuans poſſunt denuo examinari, deciſion. 720. numer. 1.
Teſtium depoſitiones, quæ non tenent, pro non receptis haberi debent, deciſ.720. n.1.
Teſtis nulliter examinatus poteſt repeti abſque timore ſubornationis, qui ſi in ſecundo examine dicat id, quod in primo, ceſſat timor ſubornationis, ſi vero contrarium, illius dictum non releuat, deciſ. 720. n.1.
Teſtis qui repeti debet non poteſt dicere in repetitione plus quam dixerit in primo dicto, deciſ.750. n.2.
Teſtis qui repetitur non debet ſe referre ad primum examen, ſed debet explicitè, & per extenſum deponere abſque relatione, poterit tamen, ſi voluerit ſibi legi, vel oſtendi primum examen, deciſ.750. n.4.
Teſti deponenti de facto proprio plurimum eſt credendum, deciſ. 350. n.1.
Teſtis vnicus non probat, deciſ.615. n.4.
Teſtes nulliter examinati non probant, deciſ.493. n.4.
Teſtes deponentes de publica voce, & fama, puritatem probant, deciſ.335. n.2.
Teſtes deponentes ita publicè dici audiuiſſe fama cenſetur probata, deciſ.351. n.1.
Teſtes duo deponentes de publica voce & fama valor beneficij cenſetur probatus, deciſ.351. n.5.
Teſtimonialibus literis ſcriptis à Notario vna cum ſubſcriptione teſtium credendum eſt, deciſ.467. n.3.
Teſtimonium Monachorum in cauſa profeſſionis alterius Monachi propter intereſſe Monaſterij eſt ſuſpectum, deciſ. 705. num. 4.
Teſtificata non didicita, & Summarium parti non datum non impedit conceſſionem remiſſoriæ, deciſion. 578. numer. 3.
Thori ſeparatio non cadit ſub æſtimatione, deciſion. 470. num. 6.
Titularis contra penſionarium agentem ad penſionem poteſt excipere de non iure illius, & penſionarius agens in petitorio tenetur iuſtificare ſuam gratiam, deciſ. 321. num. 3. Vbi quod tunc non poteſt penſionarius dicere titularis ſic, non habes legitimum titulum.
Titularis ſola poſſeſſio ſufficit pro defenſione beneficij alioquin nullus eſſet, qui poſſet Eccleſiam defendere, deciſ. 331. num. 3.
Titulus vbi deducitur ad non titulum fructus ſunt reſtituendi, deciſ.1. n.10.
Titulus acquiritur etiam ex prouiſione nulla ad effectum, vt poſſeſſorio agi poſſit, deciſ.517. n.4.
Titulus lucratiuus non eſt ſufficiens ad excludendam prælationem anterioris conceſſionis, deciſ.664. n.19.
Titulus beneficij non pendet à poteſtate, conſitentis, ſed à poteſtate Papæ, deciſ. 738. Declara, vt n.3.
Titulus coloratus probatur ex confeſſione partis, deciſ. 542. num. 4.
Titulus non eſt neceſſarius in iudicio manutentionis, ſiue in profanis, ſiue in beneficialibus, deciſion. 287. numer. 8.
Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus, deciſ. 742. num. 3.
Titulus inualidus, dummodo ſit iuſto errore cauſatus ſufficit ad præſcribendum, deciſ.672. n 6.
Tituli productio tollit præſumptionem alterius tituli, deciſ.285. num. 4.
Tituli inualidi productio operatur, vt non poſſit alius titulus produci, deciſ.412. n.2.
Titulus par non dicitur ad impediendam exequutionem literarum Apoſtolicarum titulus conditionalis, videlicet literæ in forma dignum, deciſion. 597. num. 3. Fallit quando titulus conditionalis iam fuit purificatus, ibidem num. 3.
Titulus par ad impediendam immiſſionem vigore literarum Apoſtolicarum dicitur, qui prouenit ex eodem fonte, licet non ex eadem vacatione, deciſ.197. n.4.
Titulus pars, & eiuſdem ſpeciei ad effectum, vt ordinariè, & non exequutiuè procedatur, dicitur adeſſe, vbi ambo ſunt gratioſè ſubrogati, deciſ.197. n. 4.
Titulus officij poteſt eſſe penes vnum, & dominium illius penes alium, deciſ.305. n 6.
Titulus coloratus probatur ex diuturna poſſeſſione, deciſ. 298. num. 1.
Titulum inualidum producens præſumitur non habere alium titulum validum, deciſ. 310. num. 3.
Titulum probare non tenetur poſſeſſor, deciſ.309. Declara, vt num. 4.
Totum illud dicitur, quod vnum, & continuum eſt, & prout eſt vnum integrale, & ex partibus integralibus conſiſtens, deciſ.144. n.3.
Tractantur multa, quæ poſtea non fiunt, deciſ.677. n.3.
Tractus temporis reſpiciens perſonam primo vocati in teſtamento ad aliam perſonam extendi non debet, deciſ.344. Declara, vt num. 12.
Tranſactio ſuper lite principali, extinguit etiam exceptionem incidentem in ea, deciſ. 556. n.1.
Tranſactio præiudicat tantum tranſigentibus non autem tertio, deciſ.556. n.3.
Tranſactio ſuper feudo non nocet agnatis, deciſ. 256. num. 6. Declara, vt n.7.
Tranſactio non dicitur facta vbi lis non procedit, aut timor litis, deciſ.410. n.13.
Tranſactio facta ſuper iure dubio rei Eccleſiæ ligat ſucceſſores, deciſ.659. n.1.
Tranſactio facta ſuper re Eccleſiæ ſi ſit præiudicialis non alligat ſucceſſores, niſi confirmetur à ſuperiore, deciſ. 659. num. 7.
Tranſactio ſuper re Eccleſiæ, niſi poſtea ſequatur vtilitas in effectu non cenſetur vtilis, licet ab initio talis appareret, deciſ. 659. num. 8.
Tranſactio facta à Procuratore non habente ſpeciale mandatum non valet, deciſ.692. n.4.
Tranſactio ſuper alimentis intelligitur ſemper rebus ſic ſtantibus, & non mutatis, deciſ.224. num.3.
Tranſactio ſuper alimentis etiam iurata non valet, quando ſic tranſigens obſeruando tranſactionem fame periret, deciſ.224. num. 4.
Tranſactio debitoris creditoribus non præiudicat, deciſ. 460. num. 4.
Tranſactio rei Eccleſiæ nulla eſt abſque confirmatione Apoſtolica, deciſ.755. num. 5. Vbi quod ſaltem eſt locus pœnitentiæ.
Tranſactio rei Eccleſiæ facta abſque conſenſu Ordinarij nulla eſt, deciſ.755. n.2.
Tranſactio reſtricta ad bona non extenditur ad alia, deciſ.362. num. 5.
Tranſactio, quamuis generalis non comprehendit ius, quod per tranſactionem ſuperuenit, deciſ.362. n. 5.
Tranſactio ſit de re dubia, deciſ. 534. n. 5. & deciſ.447. num.2. & deciſ.462. num.9.
Tranſactio, & laudum, pari paſſu ambulant, deciſ. 540. num. 4.
Tranſactio eſt exceptio litis finitæ, & impedit litis ingreſſum, deciſ.447. n.2.
Tranſactio nihil aliud eſt, quàm receſſus à lite, & actione mota, vel mouenda, deciſ.447. n.1.
Tranſactio dicitur quaſi tranſitus ab actione, deciſion. 447. num. 1.
Tranſactio valida eſt etiam ex eo, quod imminet *litis* periculum, deciſ. 447. num. 2.
Tranſactionis natura eſt, vt aliquid vtrinque remittatur, deciſ. 447. num. 3.
Tranſactio dicitur fauorabilis, tanquam imponens finem litibus, deciſ. 715. n. 2.
Tranſactio vt ſuſtineatur ſufficit litem aliquo modo fuiſſe introductam, immò ſufficit etiam ſuſpicio litis futuræ, deciſ. 715. num. 5.
Tranſactio per plures annos obſeruata difficilius reſcinditur, deciſ.785. n.6.
Tranſactio ipſo iure extinguit lites, proceſſus, & probationes, deciſ.414. n.1.
Tranſactio nihil aliud eſt, quàm receſſus à lite, deciſ. 414. num. 1.
Tranſactio eſt exceptio finitæ litis, & impedit litis ingreſſum, deciſ.414. n.5.
Tranſactio habet vim rei iudicatæ, deciſ.414. n.2.
Tranſactio vt reſcindatur debet attendi cauſa finalis tranſactionis, deciſ.104. n.5.
Tranſactio eſt valida ex ſolo timore litis, deciſion. 104. num. 5.
Tranſactio de his, quæ in teſtamento continentur non valet, niſi lecto tenore teſtamenti, deciſ. 104. num. 3. Fallit quando dubium eſt ſuper exiſtentia teſtamenti, ibidem num. 3.
Tranſactio poteſt fieri ſuper omni eo, quod in controuerſiam deduci poteſt, deciſ. 104. num.3.

Tan-

Tranſactio ſuper vna re non comprehendit aliam, deciſ. 110. num. 1.

Tranſactio cenſetur facta ſuper eo, quod eſt in lite, deciſ. 110. num. 2.

Tranſactio quantumcunque generalis reſtringitur ad cauſam in tranſactione expreſſam, & ad id illud ſuper quo erat lis, deciſ. 110. n. 2.

Tranſienamater ad ſecundas nuptias quicquid titulo lucratiuo de bonis primi mariti conſequuta eſt filijs primi matrimonij ſeruati debet, deciſ. 283. num. 1. ad fin.

Translatio penſionis exceſſiua non ſuſtinetur in præmiſſa, vide hinc inde, deciſ. 733. n. 10.

Translatio penſionis pro ſumma permiſſa non vitiatur ex eo, quod in eadem translatione fuerit declaratum titulares teneri ad ſoluendum terminos decurſos, quia id eſt ſeparabile, ac diuerſum ab ipſa translatione, deciſ. 733. num. 10.

Tranſmiſſio non impeditur, quando patet in vita fuit impeditus dare de nullitate, deciſ. 662. n. 9.

Tranſportata non integrè non dicuntur acta ex verbis omiſſis alijs, &c. quia illa apponuntur de ſtylo Notariorum, ad ſubintelligendas clauſulas ordinarias, deciſ. 545. n. 4.

Tranſumptatio vt fieri poſſit, eſt neceſſaria cauſa puta corroſio chartæ, & ſimilia, deciſ. 703. n. 1.

Tranſumptatio inſtrumenti lite pendente non poteſt fieri abſque decreto iudicis, coram quo cauſa pendet, deciſ. 258. num. 1.

Trebellianica non detrahitur de fideicommiſſo particulari, deciſ. 575. n. 2. & deciſ. 182. n. 2.

Trebellianica cenſetur prohibita, quando teſtator prohibuit alienationem eo, quia voluit bona ſua deuenire, & perpetuo tranſire ad deſcendentes ad maſculos, deciſ. 575. num. 3. Vbi præſertim, quando eſt facta prohibitio alienandi rem aliquam particularem fauore familiæ.

Trebellianicam etiam detrahit filius grauatus vltra legitimam, deciſ. 259. n. 4.

Trebellianica poteſt prohiberi etiam in filijs primi gradus, deciſ. 259. n. 4.

Trebellianicæ prohibitio non requiritur in iudicio, ſed ſufficit, quod ex verbis generalibus colligi poſſit, deciſ. 259. num. 5.

Trebellianica cenſetur prohibita, quando teſtator voluit bona ſua reſtitui pleno iure, ſi cum dictis verbis alia concurrant, denotantia teſtatorem voluiſſe omnia bona ſua reſtitui, deciſ. 259. n. 5.

Trebellianica cenſetur prohibita, vbi teſtator voluit bona ſua reſtitui ſine diminutione, deciſ. 259. n. 5.

Trebellianica non poteſt detrahi in vna re, ſed in ſingulis rebus hæreditatis, deciſ. 215. n. 3. Dic procedere quoties res inuenitur penes grauatum, ſecus quando detractio quartæ eſt facta, ibid. n. 3.

Trebellianica non debetur, nec poteſt detrahi, antequam euenerit caſus fideicommiſſi, deciſ. 215. n. 5. Declara, & diſtingue, num. 6.

Trebellianica cenſetur prohibita per prohibitionem alienationis, etiam in minima parte bonorum, deciſ. 155. num. 1. Vbi idem in Falcidia.

Trebellianica, & Falcidia prohibita non cenſetur, niſi expreſsè prohibita reperiatur, quod an verum ſit, deciſ. 555. num. 2.

Trebellianica poteſt prohiberi etiam filijs primi gradus, deciſ. 155. n. 3.

Trebellianica numquid cenſeatur prohibita per prohibitionem alienationis extra familiam, deciſ. 155. n. 4.

Trebellianica numquid cenſeatur prohibita, quando teſtator voluit fideicommiſſarium ſuccedere, in tota, & integra eius hæreditate, deciſ. 373. n. 6.

Trebellianica detrahi non poteſt de fideicommiſſo ad pias cauſas, deciſ. 373. Declara, vt n. 7.

Triennalis poſſeſſor vt quis dicatur, quæ requirantur, deciſ. 531. num. 4. in fine.

Triennalis poſſeſſio inducit præſumptionem alterius tituli validi, vbi apparet de titulo inualido, deciſion. 49. numer. 5.

Triennalis poſſeſſio facit præſumi titulum, deciſion. 75. num. 2.

Triticum, ſeu frumentum poſt triennium durare non præſumitur, ſed benè præſumitur conſumptum, deciſ. 433. num. 5.

Tunc, dictio denotat temporis extremitatem, deciſ. 144. num. 7. Aliquando tamen diuerſimodè in iure accipitur, ibidem num. 8.

Tunc, dictio aliquando refertur ad cauſam, deciſ. 144. num. 9. Vbi maximè ſi addita eſt dictio demum.

Turbida exceptio non admittitur in iudicio manutentionis, deciſ. 698. n. 3.

Tutelæ adminiſtratæ reddita ſemel ratione non eſt amplius reddenda, deciſ. 184. n. 1.

Tutela data in teſtamento expirat hæreditate non adita, deciſ. 307. n. 5.

Tutela vnius filij non infert ad tutelam alterius, deciſ. 307. num. 5.

Tutor denegando alimenta pupillo poteſt ſuſpectus allegari ſi ad illa præſtanda citatus non compareat, & ſui copiam non faciat, deciſ. 468. n. 1.

Tutor omittens deſcribere in inuentario aliquas partitas non eſt in dolo, ſi quam primum de illis notitiam habuit eas deſcripſerit, deciſ. 468. n. 2.

Tutor non tenetur deſcribere in inuentario, niſi res hæreditarias, deciſ. 468. n. 3.

Tutores, & curatores recipientes reſiduum pretij rei ſubhaſtatæ, & dantes cautionem de euictione ad fauorem emptoris inducunt ratificationem venditionis, quæ alias forſan eſſet nulla ob non ſeruatas ſolemnitates ſtatuti, deciſ. 545. num. 7.

Tutor, vel curator realiter tradentes ex cauſa rem pupilli, vel minoris ſaltem in ipſum accipientem transferunt poſſeſſionem, deciſ. 545. n. 7.

Tutoris, vel curatoris ratificatio in alienatione rei minoris, ſeu pupilli etiam ſine ſolemnitate ſtatuti ſufficit, quando eſt ex cauſa neceſſaria, deciſ. 545. n. 8.

Tutor, & curator poſſunt conſentire ſubhaſtationi pignoris ſine ſolemnitate ſtatuti, quando ſunt capta iuſſu prætoris, deciſ. 545. num. 8.

Tutor tenetur bonam fidem agnoſcere, deciſ. 545. n. 8.

Tutor dum facit, id quod diligens pater familias feciſſet etiam ſine ſolemnitate ſtatuti rectè facit, deciſion. 545. num. 8.

Tutor, & cuſtos non tenetur ad reſtitutionem rei furto ſubtractæ, dum modo abſit culpa, vel dolus, deciſ. 762. num. 2.

Tutor non tenetur de caſu fortuito, deciſ. 762. num. 2. Vbi maximè ſi fuit à redditione rationis liberatus.

Tutor vt non teneatur de furto rei pupillaris duo probare debet, ſcilicet furtum, & illud ſine ſua culpa commiſſum, deciſ. 762. num. 3.

Tutori liberato, à redditione rationis relicta intelligitur de ſcrupuloſa, non autem, quod non teneatur reſtituere bona deſcripta in inuentario, & quæ deſcribi debuerunt, deciſ. 762. num. 8.

Tutoris culpa in furto rei pupillaris arguitur ex eo, quod tutor domum pupilli reliquerit ſine cuſtodia, deciſion. 762. num. 9.

Tutores, quorum vnus tantum adminiſtrauit, habent inter ſe priuilegium ordinis, vt prius debeat excuti adminiſtrator, deciſ. 762. n. 10.

Tutores, ſeu curatores cenſentur dati in ſolidum, vbi adminiſtrationes non fuerunt diuiſæ, deciſ. 215. n. 2.

Tutor quomodo debet reddere rationem ſuæ adminiſtrationis, deciſ. 184. n. 1.

Tutor validè obligat pupillum, vbi conſtat de verſione in vtilitatem pupilli, deciſ. 47. num. 1.

Tutor qui omiſit facere inuentarium, & alia ſolemnia dicitur nihilominus tutor, licet poſſit vt ſuſpectus remoueri, deciſ. 47. num. 2. Vbi maximè in eo, qui palam, & publicè ſe pro tutore gerit, & in his, quæ concernunt commodum pupilli.

Tutori cenſetur interdicta adminiſtratio pendente accuſatione ſuſpecti, deciſ. 47. num 4. Vbi quod debet interuenire ſcientia in ijs, qui cum eo contrahunt ad effectum, vt non valeant geſta per ipſum.

Tutor habenti tutorem non datur, deciſion. 307. numer. 2.

Tutor ſemel datus reuocari non poteſt abſque cauſa, deciſ. 307. num. 2.

V

VAcatio beneficij non dicitur probata per ſolum aſſenſum, niſi etiam einſdem beneficij poſſeſſio adepta fuerit, deciſ. 652. num. 1.

Vaca-

Vacare, verbum intelligitur ſecundum ſubiectam materlam, deciſ.25. num.5.
Vacario beneficij per obitum iuſtificatur ex loſtrumento captæ poſſeſſionis ipſius beneficij, deciſ.605. num.6.
Vacare per reſignationem, vt dicltur beneficium requiritur conſenſus, & admiſſio ſuperioris, decłſ.651. num.5.
Vacario conſumitur per prouiſiooem de beneficio factam, deciſ.691. num. 5.
Vacatio beneficij Iuriſpatronatus conſumitur, ita vt non poſſit amplius per patronos fieri præſentatio per prouiſionem Apoſtolicam cum expreſſione Iuriſpatronatus, ac aliorum in deciſiooe relatorum, deciſ.256. num.6.
Vacario per obitum probatur ex probatione poſſeſſionis triennalis defuncti abſque aliqua verificatiooe iuris ipſius defuncti, deciſ.46. num.3.
Vacatio beneficij dicitur conſumpta, quando gratia in forma dignum exequutioni mandata eſt, deciſ.498. num.2.
Vacario beneficij dicitur conſumpta per prouiſionem Papæ etiam ante captam poſſeſſionem, deciſ. 523. oum. 2. Declara, quando collectio eſt facta ſimpliciter, ſecus, ſi in forma dignum, vel ſi ſolum eſt conceſſum mandatum de prouidendo, dicto num.2.
Valere minus res dicitur, quando ſuper ea adeſt lis, & venditur abſque cautiooe de euictione, deciſione 675. oumero 7.
Valor beoeficij cenſetur probatus per duos teſtes deponentes de publica voce, & fama, deciſ.351. num.2.
Valor beneficij probandus eſt plenè, & concludenter, nec ſufficit probatus per publicam vocem, & famam, quando agitur de perpetuo præiudicio, deciſ.351. num.7.
Valor beneficij exprimi non debet in vnione, deciſione 351. numero 7.
Valor iuſtificatur ſecundum loci conſuetudinem, deciſ.304. num. 9.
Valor beneficij per non exceſſum probatur per teſtes de publica voce, & fama, deciſ.455. num.8.
Valor, & pretium frumenti probatur per æſtimationis extractus ex publicis libris Ciuitatis, deciſ.479. num.3.
Valor frumenti, quando diuerſimode apparet per æſtimationes librorum publicorum, medius valor attendendus eſt, deciſ.479. num.4.
Valor beneficij debet concludenter probari, quando fuit expreſſus affirmatiuè in gratia reſeruationis penſionis, deciſ. 444. num.1.
Valor beneficij expreſſus in gratia, quando dicatur fundamentum ipſius gratiæ, & cauſa conceſſionis gratiæ, deciſ. 444. num.3.
Valor beneficij debet probari de illo tempore quo fuit gratia conceſſa, deciſ.444. num 4.
Valor beneficij non cenſetur probatus per teſtes, niſi etiam deponant de dicto valore deductis oneribus, deciſion.444. num.4. in fin. Declara, vt num.5.
Valor beneficij cenſetur talis qualis fuit expreſſus in alijs antecedentibus gratijs, decil.444. nom.6.
Valorem verum locario non probat, quia potuit fieri ex affectu, decil.675. num.2.
Valor quaodo fuit expreſſus per non exceſſum probatur per duos teſtes de fama, & alium de certa ſcieotia, deciſion. 736. num.2.
Valor beneficij non probatur per teſtes qui neſciunt onera, deciſ.736. num.3.
Valor non probatur per arrendamenta, deciſ.742. num.4.
Valor monetæ eſt qoalitas extrinſeca, in cuius variatione inquiritur tempus ſolutionis, deciſ.149. num.6.
Valor beneficij debet probari, & eodem anno, & de tempore prouiſionis, decil.179. num.8.
Valor obtentorum probatur per teſtes de publica voce, & fama, decłſ.57. num.1.
Valor obtentorum ſufficit, quod ſemiplenè probetur etiam per dictum vnius teſtis, deciſ.10. num.4.
Valor probatur per teſtes deponentes publicè dici audiuiſſe, deciſ.298. num.5.
Valor probatur per famam, deciſ.298. nom.5.
Valor beneficij narratus debet verificari cum ſit pars gratiæ, deciſ.160. num.3.
Valor beneficij debet probari de tempore impetrationis, deciſ.37. num.1.
Valorem verum, taxa librorum Cameræ non probat, deciſione 37. num.2.
Valor obtentorum leuem requirit probatiooem, deciſione 37. num.3. Vbi tamen qood debet eſſe in ſuo genere concludens, & perfecta.
Valor fructuum debet probare de tempore gratiæ, deciſion. 176. num. 2.
Valor beneficij oon probatur per locationem, deciſon. 186. num. 4.
Valor rei debet probari de tempore contractus, deciſion.170. oum. 7.
Valoris ſcientia maximè arguitur ex ſcientia qualitatum, deciſione 20. numero 5.
Valor non probatur per teſtes, qui neſciunt onera ſeruitutis, & qualitatis, quibus res eſt obnoxia, deciſione 20. numero 2.
Valor frumenti oon probatur per teſtes deponentes de tempore pecuoiæ, deciſ.196. num.4.
Valor ſi de eo teſtes diuerſimode deponant probatur eligendo mediam ſummam, deciſ.196. num.4.
Valor, quando fuit narratum per non exceſſum oon ſufficit narratiua de aſcenſu, deciſ.443. num.5.
Valor debet probari de tempore contractos, deciſione 63. numero 4.
Valor beneficij conſiſtens in diſtributionibus, quomodo probetur, deciſ.296. num. 3.
Vaſallus vbicumque domious vult de nouo infeudare præfertur alijs, deciſ. 547. num.2.
Vel alio quouis modo, clauſula intrat data vacatione de facto, deciſ. 49. num. 5.
Venditio facta iuxta formam Statoti Vrbis lib.1. cap.113. non poteſt reſcindi ſub pretexto minoritatis, decil. 647. numero 1.
Vendere rem propriam quiſque cogi non poteſt, fallit fauore Religionis, & Eccleſiæ, deciſ. 213. num.1.
Vendere rem ſuam faoore Religionis, & Eccleſiæ quiſque cogi poteſt non ſolum pro ædificanda Eccleſia, ſed etiam pro illa amplianda, vel pro ampliatione monaſterij, deciſ.213. oum. 2. & num. 6.
Vendere rem ſuam quiſque cogi poteſt ratione publicæ vtilitatis, deciſ.213. num.6.
Vendere rem ſuam pro ornatu Ciuitatis vigore Bullæ Gregorij XIII. cogi quis poteſt, deciſ.213. num.4.
Vendere domum ſuam fauore Eccleſiæ, & Religionis quiſque cogi poteſt etiam quod domus non ſit vicina Eccleſiæ, & adſit via publica intermedia, deciſ.213. num.5.
Vendere non cogitur quis de iure plus vni, quàm alteri, deciſ.504. num.3.
Venditio facta à minore cauſa diſſoluendi æs alienom, vt ſuſtineatur ſatis eſt vacantia in parte verificetur, deciſione 647. num.3.
Venditio quæ requirit denunciationes, ſi illæ omittantur, non dicitur perfecta, deciſ.620. num.2.
Vendita re duobus præfertur ſecundus emptor, coi res tradita fuit, deciſion.666. Declara, vt num.58. & ſequentibus.
Vendita res quando tranſijt per plures manus, & fuit euicta vltimo emptori, ita demum ſecundus emptor poterit agere contra ſuum venditorem, ſi dictus emptor moleſtias patiatur abeo, cui ipſe rem vendidit, deciſ.422. num. 1. Limita non procedere, quando emptor non ſubuendidit ſimpliciter, ſed aliquod ius ſibi reſeruauit in re vendita, tunc enim poteſt emptor ſequuta euictione agere contra illum, qui ſibi vendit, etiam ſi non moleſtetur ab eo, cui poſtea vendidit, & à qoo res fuit euicta, ibidem num.1. Declara limit. debere intelligi de euictione iuſta, ibidem numer. 2. Limita ſecundo non procedere vbi emptor ſtipulatus fuit pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, quia tonc poteſt agi de euictione, etiamſi res non ſit euicta primo emptori, ibid. nom. 4. Vbi tamen declaratur.
Venditio facta ad vitam alicuius reſtringitur ad vſumfructum, deciſione 537. numero 2. Fallit in officijs Romanæ Curiæ, ibidem num.2.
Venditio cum pacto de retrouendendo ratione recuperationis videtur quaſi pignus, deciſ.531. num.7.
Venditio de ſoi ſubſtantia reqoirit rem, pretium, & cooſenſum, deciſ.725. num.1.
Venditio in qua pretium non eſt certum oulla eſt, deciſion. 19. numero 2.
Venditio ſi ſit facta duobus præfertur is cui prius fuit tradita poſſeſſio, deciſion.369. numero 5. Fallit ſtante mala fide, ibid. num. 5.
Venditio ao ſit facta ad corpus, vel ad menſuram dignoſcitur à veriſimili mente contrahentium, deciſione 73. numero 1.
Venditio dicitur facta ad corpus, quando eſt facta pro vnico pretio non diſtributo in ſingulas partes, deciſione 73. oumero 2.

Venditoris confeſſio non præiudicat emptori, deciſion. 460. num. 1.

Venditor qui non poteſt conſequi finem propter quem mouebetur ad vendendum, prout fuerat conuentum poteſt recedere à venditione, deciſ. 676. n. 6.

Venditor ſi non poteſt conſequi pretium de æquitate poteſt recedere à contractu, ne careat re, & pretio, deciſ. 676. num. 6.

Venditori licet recedere à venditione, quando res deuenit ad caſum, à quo incipere non poteſt, deciſion. 676. num. 8.

Venditor non poteſt cogi ad obſeruationem contractus, quando emptor non poteſt cogi ad ſolutionem pretij, deciſ. 676. num. 12.

Venditor non tenetur de euictione, niſi quatenus propter euictionem emptor careat re euicta, deciſion. 422. numer. 2.

Venditor tenetur de euictione etiamſi nulla euictionis præcedat promiſſio, deciſ. 40. n. 2.

Venditor qui ſciebat rem venditam onere aliquo affectam tenetur emptori ad intereſſe, & loco intereſſe ad reſtitutionem pretij, deciſ. 459. num. 1.

Venditor tenetur tradere emptori rei emptæ poſſeſſionem vacuam, & poſſeſſio dicitur non vacua non ſolum quando alius poſſidet, ſed quando eſt in poſſeſſione, & detinet, deciſion. 78. num. 1. & num. 2. Vbi id intelligitur, quando ius detentoris eſt potentius iure emptoris. Fallit vt reſpectu iuris conductoris non teneatur venditor tradere rem vacuam, niſi promiſiſſet tradere vacuam, liberam, & expeditam, ibidem num. 2. Fallit ſecundò, quando emptor habuit notitiam locationis alteri factæ, ibid. num. 3. & num. 4. Vbi quod ſufficit ſcientia locationis in genere abſque ſcientia hypothecæ.

Venditoris confeſſio poſt venditionem non nocet emptori, deciſ. 106. num. 2.

Veniſſe non dicitur, qui non ſtetit, deciſ. 445. n. 4.

Verba enunciatiua, ſeu narratiua probata per modum cauſæ plenè probant, deciſ. 213. n. 2.

Verba enunciatiua plene probant iunctis adminiculis, deciſ. 223. num. 4. & num. 5. Vbi ponitur exemplum huiuſmodi adminiculi.

Verborum inuolucro prolata recipientia iuris diſputationem facilè Principem decipiunt, deciſ. 555. n. 10.

Verba teſtatoris intelligi debent ſecundum communem loquendi vſum, deciſ. 507. num. 5.

Verbum reuertatur, eſt reſolutiuum, nec requirit aliquod extrinſecum factum, deciſ. 1. num. 2.

Verbum reuertatur eſt commune, obliquum, ſcilicet, & directum, deciſ. 1. num. 3. Declara, vt ibid.

Verbum commune ratione adiuncti poteſt effici directum, deciſ. 1. num. 3.

Verbum directum appoſitum nedum in pacto legis commiſſoriæ, & adiectionis in diem, & de retrouendendo, ſed etiam in omnibus alijs ſimilibus pactis reſoluit ipſo iure abſque alia traditione, deciſ. 1. num. 4. & num. 5.

Verba enunciatiua antiquiſſima probant iuſpatronatus, deciſ. 360. num. 3.

Verba enunciatiua antiquiſſima diuerſis inſtrumentis appoſita probant iuſpatronatus, deciſ. 360. num. 4.

Verba generalia reſtringuntur ſecundum ſubiectam materiam, & à præcedentibus, præſertim vbi agitur de præiudicio diſponentis, deciſ. 569. n. 6.

Verbum vacare intelligitur ſecundum ſubiectam materiam, deciſ. 25. num. 5.

Verba dubia interpretari debent contra proferentem, deciſ. 2. num. 1.

Verba enunciatiua Vicarij generalis non probant ſtatutum, deciſ. 290. num. 3.

Verbum deficere non ſolum importat mortem, ſed etiam non exiſtentem, deciſ. 453. num. 6.

Verba generalia cenſentur reſcripta per ſubſequentia ſpecialia, deciſ. 518. num. 2.

Verborum interpretatio facienda eſt ſecundum communem ſenſum, & ſignificationem in illis partibus vbi prolata ſunt, deciſ. 390. num. 7.

Verborum ſignificatio applicari debet ad intellectum bonum, ſanum, ciuilem, & vitio carentem, deciſion. 304. numer. 6.

Verbum deſcendentium, collectiuum eſt plurium perſonarum, & graduum, & ideò quando deſcendentes ſunt vocati à teſtatore cenſentur vocati tam per vulgarem, quàm per fideicommiſſariam ſubſtitutionem, deciſ. 344. num. 3.

Verbum ſuis exponitur pro deſcendentibus, deciſ. 344. num. 3. ad fin.

Verbum poteſt ratione ſubiectæ materiæ importat neceſſitatem, & obligationem, deciſ. 48. n. 6.

Verba conſequutiua, & per modum redditionis rationis prolata non ampliat præcedentem diſpoſitionem, deciſ. 432. num. 5.

Verba proximus, & proximior idem ſonant, deciſ. 693. num. 2. in fin.

Verba prout viſum fuerit expedire latum habent ſignificatum, deciſ. 240. n. 4. & num. 6.

Verbum poteſt, eſt meræ facultatis, & non neceſſitatis tam in reſcriptis, quam in legibus, & contractibus, deciſ. 329. num. 3.

Verba inſtrumenti ſunt ſtrictè interpretanda, & in arbitrio iudicis, vel partis eſſe non debet ſupplere, non expreſſa in inſtrumento, deciſ. 651. n. 5.

Verborum teſtamenti interpretatio capienda eſt in dubio illa, quæ primo fauet nominatis in eo, deciſion. 593. num. 2.

Verba ſunt ſemper interpretanda, vt ſuperfluitas euitetur, deciſ. 687. num. 11.

Verba iudicis ſine cauſæ cognitione prolata non habent vim diffinitiuæ, præſertim, vt faciant iudicatum, deciſ. 522. num. 2.

Verba generalia non debent referri ad ea, de quibus ſupra fuit facta ſpecialis mentio, deciſ. 602. num. 4.

Verba ſequentia non referuntur ad præcedentia, vbi eſſent inter ſe contraria, deciſ. 702. n. 3.

Verbum ſuorum de ſui natura eſt perſonaliſſimum, deciſ. 667. num. 6.

Verbum ſuperſtitem habet vim expreſſionis proprij nominis, deciſ. 667. num. 7.

Verbum hæres, ſeu hæreditas denotat ſucceſſionem in vniuerſum ius defuncti, deciſ. 582. num. 2.

Verba quantumuis generalia reſtringuntur ad rem, vel cauſam expreſſam, niſi cauſa expreſſa ſit generalis, deciſ. 714. num. 4.

Verba generalia poſt certam ſpecificationem non poſſunt verificari, niſi inducentis à contentis in ſpecificatione, deciſ. 714. num. 5.

Verba, vt aſſeritur, operantur, vt narratiua non dicatur narratiua partis, nec impetrare quicquam videatur affirmare, deciſ. 699. num. 4.

Verba reſcripti, & quod orator exulet donec pacem obtineat, non ſunt conditionalia, ſed modalia, deciſ. 465. num. 3.

Verba generalia in tranſactione appoſita reſtringuntur ad ea, de quibus agebatur, deciſ. 534. n. 4.

Verba teſtatoris debent attendi ad inueſtigandam eius mentem, deciſ. 122. n. 2.

Verba ſubſtitutionis debent ſtrictè interpretari, deciſ. 494. num. 1.

Verba commiſſionis ſunt attendenda, deciſ. 747. n. 5.

Verbum quodcumque, & quibuſcumque in ſecundo teſtamento deſignant teſtatorem in prima voluntate diſceſſiſſe, deciſ. 721. num. 3.

Verbum quibuſcumque quamuis ſit generale habet tamen vim ſpecialis expreſſæ derogationis, deciſion. 721. numer. 6.

Verba enunciatiua in non antiquis non probant, deciſ. 228. num. 8.

Verba eo caſu, & ſimilia limitant vocationem ad caſum expreſſum, ita vt extra illum non trahantur, deciſion. 267. num. 2.

Verba relatiua non extendunt diſpoſitionem relatam, deciſ. 267. num. 4.

Verba relatiua non dicuntur ſtare de per ſe, ſed conſequutiuè, deciſ. 267. num. 5.

Verba conſequutiua ad ſupra expreſſa reſtringuntur, deciſ. 267. num. 5.

Verborum à proprietate non eſt recedendum in materia, quamuis odioſa, deciſ. 357. num. 1. Vbi etiam in diſpenſatione.

Verborum generalitas non debet eſſe ſuperflua, deciſ. 357. num. 3.

Verbum ſibi perſonalitatem denotat, deciſ. 357. n. 3.

Verba cenſentur potius appoſita demonſtratiuè, quam limitatiuè, deciſ. 357. num. 4.

Verba generalia omnia comprehendunt, etiam quod maior ratio ſit in vno caſu, quam in alio, deciſ. 357. num. 5.

Verbum dici, & celebrari facere in fundatione appoſitum,

debent

debet intelligi dummodo Rector ſit legitime impeditus, deciſion. 719. num. 5.
Verba ſubſequentia ſemper intelligantur retentis terminis antecedentium, deciſ. 719. num. 3.
Verba ne vllo vnquam tempore bona alienari poſſint important prohibitionem alienationis in perpetuum, deciſ. 718. numer. 3.
Verba teſtatoris non debent cenſeri appoſita fruſtratorie, deciſion. 718. num. 4.
Verba decreti indefinite prolata debent ad Iuris intellectum referri, deciſ. 550. num. 4.
Verbum ſolutionis pertinet ad quamcumque liberationem, deciſion. 70. num. 5.
Verba poſſe eximendo &c. in teſtamento appoſita deſignant cauſam finalem, & quod aliter facturus non eſſet, deciſione 676. numero 2.
Verba enunciatiua contra tertium non probant, deciſion. 689. numero 3.
Verba enunciatiua, emiſſa ab vna tantum parte, non probant, deciſ. 768. num. 2.
Verba enunciatiua cuius expreſſio non eſt in actu neceſſaria non probant, deciſ. 768. num. 4.
Verba enunciatiua partium tertio non præiudicant, deciſion. 768. numero 4.
Verba teſtis enunciatiua non probant, deciſ. 691. num. 4.
Verba inueſtituræ ſemper debent attendi, etiam circumſcripta natura emphyteuſis, deciſ. 294. num. 2.
Verbum videbitur importat arbitrium boni viri, deciſion. 376. num. 1.
Verba enunciatiua antiquiſſima probant, deciſione 180. numero 4.
Verba debent aliquid operari ſecundum naturam contractus, deciſ. 537. num. 3.
Verba vt accepimus, appoſita in gratia conceſſa motu proprio important narratiuam partis, non autem Papæ, deciſione 24. num. 2.
Verba enunciatiua ordinarij in concurrentibus ipſius præiudicium ſunt maximi momenti, deciſ. 49. num. 3.
Verba nobiſmetipſis ſunt perſonaliſſima, deciſione 208. numero 7.
Verba, & non altrimente, important formam præciſam, deciſ. 16. num. 2.
Verba potius cenſentur ſtare demonſtratiuè, quam reſtrictiuè, deciſ. 186. num. 3.
Verba cenſus, canon, & reſponſio ſunt ſynonyma, ita vt vnum pro alio ſæpe vſurpetur, deciſ. 170. num. 5.
Verbum præteriti imperfecti præſens imperfectum ſignificat, deciſ. 725. num. 3.
Verba declarant magis animum, quam facta, deciſione 113. numero 5.
Verba in conditione poſita liquidò probari debent, deciſ. 36. numero 1.
Verba præſentatio, electio, & collatio confunduntur, licet ex ſui ſignificatione inter ſe differant, deciſione 62. numero 1.
Verba teſtatoris quoties in ſenſu proprio operari non poſſunt, debent impropriari, vt eius voluntas ſortiatur effectum, deciſ. 62. num. 2.
Verba debent intelligi, prout congruit perſonis ad quas diriguntur, deciſ. 62. num. 3.
Verba continuatiue poſita ad præcedentia proxima referenda ſunt, deciſ. 765. num. 12.
Verba plenum ius ſunt latiſſima, & ſignificant ius ſine aliqua diminutione, deciſ. 305. num. 4.
Verba, quæ ſuſpendunt diſpoſitionem in aliquod futurum tempus, incertam faciunt conditionem, deciſione 422. numero 1.
Verba promitto non ducere aliam in vxorem iuncta reſponſione mulieris conſentientis inducunt promiſſionem nubendi affirmatiuam, deciſ. 772. num. 7.
Verba teſtium impropriantur, vt probationes inter ſe concordent, deciſ. 774. num. 3.
Verba indulti, ſeu conſtitutionis debent intelligi prout de iure, deciſion. 415. num. 5.
Verba enunciatiua probant, vbi adeſt iuramentum, & vbi concurrunt adminicula, deciſ. 119. num. 3.
Verba ſententiæ debent intelligi, prout ius diſponit, deciſion. 66. num. 3.
Verbum ſuum denotat dominum, deciſ. 90. num. 2.
Verba mercatorum debent intelligi prout intelligunt mercatores, deciſ. 88. num. 2.
Verba generalia, ac vniuerſalia ita ſingula comprehendunt ac ſi eſſent ſpecialiter omnia enunciata, deciſ. 76. num. 3.
Verba, quæ ex parte vnius ſunt facultatiua, poſſunt ex parte alterius importare neceſſitatem, deciſ. 75. num. 3.
Verba, quæ neceſſitatem important, debent ex natura actus intelligi, deciſ. 75. num. 3.
Verba generalia idem ſunt, ac ſpecialia, quando non poſſunt verificari in alio, quàm in caſu, de quo agitur, deciſ. 78. num. 1.
Verba teſtatoris non debent eſſe otioſa, ac ſine effectu, deciſ. 84. num. 3.
Verba communia vbi non ſubeſt aliqua ratio, vel neceſſitas obliquandi debent interpretari directa, deciſione 94. numero 1. Dic procedere vbi in ſenſu directo accipi poſſunt, aliàs ſecus, ibid. num. 1.
Verba ſemper dicuntur obliqua, vbi requiritur factum alterius, quam teſtatoris, deciſ. 94. num. 2.
Verba Notarij prolata in præſentia partium dicuntur verba partium, deciſ. 32. num. 2.
Verba Notarij probata in perſona contrahentium cenſentur prolata ab ipſis contrahentibus, deciſ. 32. num. 2.
Verba ſententiæ debent intelligi, prout ius diſponit, & Iudex cenſetur pronunciaſſe, prout de Iure tenetur, deciſ. 113. num. 1.
Verba præſentia temporis non referuntur ad debita in diem, deciſ. 760. num. 5.
Verba pro me ſunt demonſtratiua perſonæ intereſſe habentis, deciſion. 732. num. 3.
Verba enunciatiua de præterito nullo pacto important diſpoſitionem, deciſ. 580. num. 4.
Vergentia viri ad inopiam debet allegari per mulierem, deciſ. 350. num. 2.
Veriſimilis mens contrahentium ſemper attendi debet, deciſione 1. num. 12. & num. 13.
Veriſimilia teſtes deponentes præualent alijs, deciſione 748. num. 6.
Veriſimilitudo præſumpta à iure ſufficit pro fumo ad obtinendam remiſſoriam, deciſ. 134. num. 1.
Veritas præponenda eſt communi reputationi, deciſion. 687. num. 10.
Verſio in vtilitatem probatur ex euentu ſubſequuto, deciſ. 47. num. 1.
Via exequutiua non impeditur per titulum nullum, deciſ. 755. num. 5. Vbi de tranſactione nulla, & maximè quando nullitas eſt ex defectu conſenſus.
Via illa electa, per quam excluditur pœna, in dubio ſemper debet cenſeri, deciſ. 677. num. 6.
Vicariæ conſeruantur præuia approbatione ordinarij, nec eſt locus concurſui, deciſ. 777. num. 1.
Vicarius perpetuus à Principe in aliqua Ciuitate deputatus, cenſetur habere omnia quæ Principi competunt, deciſ. 130. num. 1.
Vicarius Generalis Epiſcopi numquid poſſit ſine ſpeciali mandato facere ſtatutum in rebus ſpectantibus ad Eccleſiam, deciſ. 375. num. 6.
Vicarij Generalis verba enunciatiua non probant ſtatutum, dec. 290. num. 3.
Vicarius Generalis Epiſcopi non habet facultatem ſtatuendi contra ius commune in rebus Eccleſiæ, deciſion. 290. numero 3.
Vicarij Eccleſiarum vnitarum debent eſſe perpetui, ſiue vnio fiat monaſterio, ſiue alteri beneficio, deciſ. 710. num. 4.
Vicarius abſque ſpeciali facultate non poteſt conſentire donationi iuriſpatronatus factæ laico, deciſ. 257. num. 2.
Vicarius, & Rector ſunt ſynonyma, & vnum pro alio vſurpatur, deciſ. 204. num. 6. & deciſ. 153. num. 4.
Vicarius non dicitur perpetuus, quando illi aſſignatur certa portio fructuum, & reliquum reſeruatum commendatario, penes quem remanent onera, deciſ. 153. num. 9.
Vicarij amouibiles debent per Epiſcopum iuxta Concil. Trident. fieri perpetui, deciſ. 153. num. 10.
Vicarius, & Epiſcopus conſtituunt idem tribunal, deciſion. 474. num. 3.
Vicinus præſumitur ſcire ea, quæ in loco vicino contigerunt, deciſ. 10. num. 6.
Videbitur verbum importat arbitrium boni viri, deciſ. 376. numer. 2.
Vincula duo magis ligant, quàm vnum, deciſione 749. numero 2.
Vineæ fructus non ſolum conſiſtunt in his, quæ ſunt deſtinata ad eſum, vel potum, ſed etiam in alijs, quæ quodammodo conferunt ad vſum vitæ humanæ, prout eſt oblectamentum dictæ vineæ, deciſione 394. numer. 1. De

clara,

clara, vt num. 2. & ſeqq. & per totam deciſion.

Viri vergentia ad inopiam debet allegari per mulierem, deciſion. 350. num. 2.

Viſitationum libris ſtandum eſt in iis, quæ pertinent ad officium viſitantis, & concernunt ſtatum Eccleſiæ, deciſ. 573. num. 4.

Viſitandi loca ſuæ diœceſis manutentio in iure datur Epiſcopo ex ſola aſſiſtentia iuris communis, deciſione 501. numero 1.

Viſitandi quaſi poſſeſſio vnum membrum Abbatiæ operatur, vt cenſeatur acquiſita poſſeſſio viſitandi totam Abbatiam, deciſ. 501. num. 3.

Viſitatio locorum nullius diœceſis ſpectat, vigore Conc. Trident. ad Epiſcopum viciniorem, deciſ. 501. num. 5. Fallit, quando locus nullius eſt in aliqua diœceſi, nam tunc viſitatio ſpectat ad Ordinarium, in cuius diœceſi eſt locus nullius, ibid. num. 5.

Viſitatio Epiſcopi probat vnionem, deciſ. 724. num. 3.

Viſitationes, quæ non ſunt factæ ab Ordinario non probant, deciſ. 348. num. 3.

Viſitandi ius alicui conceſſum non cenſetur conceſſum priuatiuè quoad Epiſcopum, niſi expreſsè dictum ſit, quod Epiſcopus non poſſit viſitare, deciſ. 33. num. 1.

Viſitator ſpecialis facit ceſſare generalem, deciſ. 33. num. 2. Dic procedere in Prælato regulari, cui ſpeciali iure cenſetur conceſſa iuriſdictio, ibid. num. 2.

Viſitatio de iure ſpectat ad Epiſcopum, niſi aliter in fundatione beneficij ſit cautum, deciſ. 30. num. 2.

Viſitatio hoſpitalis, cuius cura alteri demandata fuit, ſpectat ad Epiſcopum, deciſ. 30. numer. 2. Dic procedere vbi eſt conceſſa proteſtatio, & defenſio, quæ non eximit à iuriſdictione, & per conſequens nec à viſitatione, quæ eſt iuriſdictionis, ibid. num. 2.

Viſitationis materia plurimum attenditur ſubiectio, deciſion. 30. num. 11.

Viſitationis materia eſt intricata, deciſ. 30. num. 10.

Viſitatores paucos habere Eccleſiæ, vel Hoſpitalis intereſt, deciſion. 30. num. 4.

Viſitator generalis viſitare non poteſt, vbi datur ſpecialis, deciſ. 30. num. 9. Contrarium num. 10. Vbi tamen quod prima opinio eſt vera. Dic, vt prima opinio procedat, quando viſitator datur ad petitionem viſitandorum, ſecus quando motu proprio, ibid. num. 9.

Viſitationi, quæ alicui ex priuilegio ante Conc. Trident. competebat, fuit per idem Concilium derogatum, deciſ. 493. num. 3.

Vitioſus poſſeſſor non auditur pro euitanda ſolutione fructuum, opponendo obiectus, deciſ. 606. n. 2.

Vltimus ſtatus rei debet attendi, deciſ. 457. n. 2.

Vltimus ſtatus attenditur ad effectum quaſi poſſeſſionis præſentandi, deciſ. 251. n. 3.

Vna pars teſtamenti aliam declarat, deciſ. 707. n. 4.

Vna, & eadem res non poteſt diuerſo iure cenſeri, deciſ. 769. num. 4.

Vna pars diſpoſitionis aliam declarat, deciſ. 294. n. 6.

Vna oratio determinans plura determinabilia, illa æquè omnia determinat, deciſ. 2. n. 6.

Vnione facta Eccleſiæ ſæcularis alicui Monaſterio iura Epiſcopalia remanent illæſa, deciſ. 659. n. 5.

Vnione facta alicuius Eccleſiæ priuilegiatus habeat ſuam annatam, & an hoc ſolum intelligatur de prima vacatione, an vero etiam de tempore futuro, deciſ. 659. n. 14.

Vnio, vt ſit valida, quæ requirantur, deciſ. 361. num. 3. & num. 7.

Vnio facta per ordinarium ſine conſenſu Capituli non valet, & de huiuſmodi inualiditate dare poteſt non ſolum Capitulum, ſed etiam quilibet alius, cuius intereſt inualiditatem opponere, deciſ. 455. n. 5.

Vnio dicitur nulla, quando non fuerunt citati intereſſe habentes, deciſ. 454. n. 6.

Vnita Eccleſia diſſoluta vnione retinet ſuos honores, ſtatuta, & priuilegia, ſicut antea, deciſ. 708. n. 4.

Vnio probatur per teſtes deponentes de immemorabili, deciſ. 736. n. 2.

Vnio facta per Papam non poteſt per inferiorem diſſolui, deciſ. 737. num. 2.

Vnio facta per Papam non habita ſcientia alterius vnionis nulla eſt, deciſ. 737. n. 2.

Vnio operatur, vt Eccleſia vnita remaneat ſuppreſſa, & efficiatur prædium Eccleſiæ cui fuit facta vnio, ita vt Rector Eccleſiæ, cui fuit facta vnio ſit Rector, & Prælatus etiam vnitæ, deciſ. 710. n. 2.

Vnio, & commenda temporalis fraterniзant inter ſe, deciſ. 672. num. 2.

Vnionis confirmatio cum clauſula vnimus, annectimus, &c. facit quod confirmatio valeat in vim nouæ conceſſionis, deciſ. 672. num. 5.

Vnio poteſt probari per immemorabilem, aut quadragenariam cum titulo, deciſ. 672. n. 6.

Vnio beneficiorum arguitur ex eo, quod vnus plura retinebat, deciſ. 724. n. 2.

Vnionem enunciatiua antiqua probant, deciſion. 724. numer. 3.

Vnionem Epiſcopi viſitatio probat, deciſ. 724. n. 3.

Vniendi facultas competens ordinario refertur ad omnia beneficia excepta Eccleſijs Cathedralibus, & diuerſarum Religionum, deciſ. 222. n. 3.

Vnio etiam nulla præſcribitur ſpacio quadraginta annorum, deciſ. 222. n. 4.

Vnio, vt præſcribatur, requiritur quadragenaria, cum titulo, vel immemorabilis, deciſ. 58. n. 1.

Vnitum beneficium conuertitur in naturam eius, cui fit vnio, & amittit nomen antiquum, & efficitur prædium illius, & de eius menſa, deciſ. 199. n. 5.

Vnio antiqua iuncta obſeruantia præſumitur confirmata à Papa, deciſ. 698. n. 3.

Vnio Eccleſiæ dicitur poſſideri per Eccleſiam dominantem vel prædium & grancia, deciſ. 658. n. 3.

Vnitum beneficium non vacat per mortem Rectoris, deciſ. 652. num. 2.

Vnio facta à Papa ſine cauſa valida eſt, vbi adeſt certa ſcientia, deciſ. 506. n. 4.

Vnionis mentio facta dicitur per ſuſpenſionem illius, deciſ. 105. num. 4.

Vnio comprehendens vacationem per ceſſum, vel per deceſſum non intelligitur de ceſſione ad fauorem certæ perſonæ, deciſ. 111. num. 3.

Vnio de beneficio reſeruato nulla eſt, deciſ. 202. n. 5.

Vnitum beneficium non dicitur vacare, deciſ. 186. num. 2. & deciſ. 71. n. 2.

Vnio, ſiue quod Eccleſia ſit de menſa poteſt probari per ſigna, & alios, quam per inſtrumentum vnionis, & annexionis, deciſ. 157. n. 1.

Vnio effectuata impedit beneficij vacationem, deciſion. 196. num. 2.

Vnio, quæ vigore Concilij Tridentini ſeſſ. 20. capit. 15. poteſt fieri præbendis Eccleſiæ Cathedralis, debet fieri præbendis diſtributiuè, & non menſæ capitulari, alias eſt nulla abſque alia Papæ auctoritate, deciſ. 565. n. 1.

Vniuerſali fideicommiſſo exiſtente, quando vna res, vel quantitas ſuccedat loco alterius, deciſ. 220. n. 4.

Vniuerſitatis integra poteſtas reſidet penes totam vniuerſitatem, vel ſaltem maiorem partem, deciſ. 568. n. 2.

Vniuerſitas, quæ non conſtituit collegium, & corpus, non poteſt congregari, nec procuratorem conſtituere, deciſ. 269. num. 1. Fallit ſtante conſuetudine ſe congregandi, conſtituendique Procuratores, tanquam vnum corpus, & vnum collegium, ibid. n. 1.

Vocatio plurium cum copula, & non cenſetur facta ordine ſucceſſiuo, ſed ſimul quando in teſtatore nulla concurrebat neceſſitas illos vocandi, vel inſtituendi, deciſion. 668. num. 2.

Vocatio filiorum, nepotum, & filiorum ſororum, non cenſetur facta ſub nomine collectiuo, ſed potius appellatiuo, deciſ. 68. num. 3.

Vocatio facta ſub nomine liberorum, & aſcendentium dicitur facta ſub nomine collectiuo, deciſion. 668. numer. 3.

Vocatio fœminarum in qualibet parte teſtamenti excluditur per rationem conſeruandæ agnationis, deciſ. 538. num. 3. & deciſ. 667. num. 10.

Vocatio proximioris non intelligitur de primo proximiori tantum, ſed de proximiore in proximiorem, deciſ. 282. num. 7. Declara procedere, vbi eſt habita ratio conſeruandi agnitionem, alias ſecus, ibidem num. 7. Declara ſecundò procedere, vbi fideicommiſſum eſt perpetuum, ibidem num. 8.

Vocati ſub nomine collectiuo cenſentur vocati ordine ſucceſſiuo, & non ſimul, deciſ. 668. n. 3.

Vocati ſub nomine appellatiuo omnes ſimul admittuntur, non autem ordine ſucceſſiuo, deciſ. 668. n. 3. Vbi maximè quando eſt eadem ratio in omnium vocatione.

Vocati ſimul, & coniunctim cenſentur qui fuerunt vocati cum copula in eadem oratione, deciſ. 668. n. 1.

Voca-

Vocatis vocandis clauſula operatur, vt quis ſua poſſeſſione priuari non debeat ſine citatione, deciſ. 525. num. 4.

Vocatæ fœminæ in fideicommiſſo non cenſentur, vbi de illis in teſtamento nulla eſt facta mentio, deciſione 432. num. 2. & 3.

Vocatæ in fideicommiſſo fœminæ non cenſentur quando apparet teſtatorem voluiſſe bona perpetuo conſeruari in familia, deciſ. 432. num. 4.

Vocem integram habere non dicitur in iurepatronatus, qui non habet maiorem partem illam conſtituentium, deciſ. 274. num. 2.

Vocem integram habere dicitur in præſentatione, qui habet maiorem partem eorum, qui vocem conſtituunt, deciſ. 443. num. 4. & 5.

Voluntas teſtatoris pro lege habetur, deciſ. 336. La ſeconda, num. 2.

Voluntas à poteſtate metienda eſt, & cedere non præſumitur, qui non habet, deciſ. 555. num. 6.

Voluntas à poteſtate menſuratur, deciſ. 555. num. 6.

Voluntas Papæ, & factum, probationem in contrarium non admittit, deciſ. 612. num. 3.

Voluntates teſtantium ſeruandæ ſunt etiam quod non ſaueant monaſterio, vel Religioni, deciſ. 480. numero 3. & numero 4.

Voluntas magis facto, quàm verbis declaratur, deciſ. 700. num. 13. Vbi ampliatur etiam, quod verbis, vel ſcripturis contradicat.

Voluntas, & poteſtas in quolibet actu inſimul requiruntur, deciſ. 337. num. 2.

Voluntati teſtatoris contraueniens non incurrit pœnam caducitatis, quando agitur de tenuitate patrimonij, deciſ. 389. num. 7.

Voluntas teſtatoris maximè attendenda eſt, deciſione 593. num. 2.

Voluntas teſtatoris interpretari debet ſecundum naturam, cum ex naturali ratione quid teſtator ſenſerit percipiatur, deciſ. 682. num. 5.

Voluntate teſtatoris expreſſa non debet ab ea ex qualibet coniectura recedi, deciſ. 538. num. 2.

Voluntas teſtatoris quoquo modo ex diſpoſitis eliciatur eſt ſeruanda, deciſ. 627. num. 10.

Voluntatis prioris mutatio, ex quibus coniecturis inducatur, deciſ. 721. num. 8.

Voluntas præſumitur mutata, ſi noua cauſa ſuperueniat, deciſione 721. num. 9.

Voluntas fundatoris beneficij ſeruanda eſt, dummodo non ſit à iure improbata, deciſ. 254. num. 2.

Voluntas ſuperioris, quod ſtatum beneficij mutare voluerit, ex quibus verbis deprehendatur, deciſ. 254. num. 6.

Voluntas non magis verbo, quam facto declaratur, deciſion. 59. num 4.

Voluntas teſtatoris qualis fuerit probatur ex teſtibus deponentibus de dictis per teſtatorem ante & poſt teſtamentum, deciſ. 765. num. 10.

Voluntas teſtatoris coniecturis elicitur, deciſion. 663. numer. 1. in fine.

Voluntas paterna de facili ſuppletur ad fauorem filij, deciſ. 84. num. 3.

Voluntas declaratur etiam ex actu nullo, deciſione 69. numero 2.

Voluntatis mutatio in continenti non præſumitur, deciſion. 398. num. 4.

Voluntas teſtatoris ex coniecturis elicitur, attenditur in materia Iuriſpatronatus, an ſcilicet ad illud ſucceſſores habeant æqualem actionem, deciſ. 308. num. 2.

Vſufructuarium omnium bonorum concurrere poteſt in vſufructu earum rerum, quæ ſunt alijs ſingolariter legatæ ſecum magis communem, deciſ. 336. la ſeconda, num. 1.

Vſufructuarius omnium bonorum non concurrit in rebus alteri legatis, quando ſic apparet de coniecturata mente teſtatoris, deciſion. 336. la ſeconda, num. 2.

Vſufructuarius omnium bonorum non concurrit cum legato facto Eccleſiæ iuncto opere celebrandi tot annuas Miſſas, deciſ. 336. la ſeconda, num. 3. & num. 4. Vbi quid ſi onus legato adiecto, eſt minus eo, quod importat legatum.

Vſufructuarius relictus, & liberatus à præſtatione fideiuſſionis, & confectione inuentarij non cenſetur inſtitutus in proprietate, deciſ. 663. num. 4. Declara, vt num. 8.

Vſufructuarius in proprietate inſtitutus non tenetur conficere inuentarium, nec præſtare cautionem, deciſione 663. numero 4.

Vſufructuarius non cenſetur inſtitutus in proprietate, quando teſtator alium nominat hæredem, deciſione 663. numero 5.

Vſufructuaria mater relicta in bonis teſtatoris Patris, non poteſt eodem tempore dici hæres, & legataria, deciſ. 373. num. 9. in fine.

Vſusfructus legatum generale omnia capit, deciſ. 336. la ſeconda. Declara, vt num. 7.

Vſusfructus ſolus officij ad vitam conceſſi, quando conceſſus dicatur, & quando proprietas ſaltem reſpectu vtilis dominij, deciſion. 495. num. 5. & ſeqq.

Vſufructui quem habet pater in bonis filij non cenſetur renunciaſſe per patientiam, ſeu per alium actum cui renocari poſſit, durat enim talis conſenſus quouſque ille actus reuocetur, deciſ. 596. num. 3.

Vſufructui quem habet pater in bonis filij non cenſetur renunciaſſe per inſinuationem ab eo factam donationi dicti vſusfructus, deciſ. 596. num. 4. & ſeqq.

Vſusfructus quem habet pater in bonis filij renunciatio nihil valet, niſi fuerit expreſſa præſertim patre exiſtente paupere, deciſ. 596. num. 6.

Vſufructui quem habet pater in bonis filij cenſetur renunciaſſe per conſenſum ſubhaſtationi dictorum bonorum ad inſtantiam creditorum filij, ſequuta tamen ſubhaſtatione, aliter ſecus, deciſ. 596. num. 9.

Vſusfructus bonorum filij penes patrem etiam mortuo filio, & ſemel acquiſitus non tollitur, deciſ. 596. num. 19.

Vſusfructus per mortem vſufructuarij redijt ad proprietarium etiam ignorantem, deciſ. 653. num. 1.

Vſusfructus, & proprietas fundi extinguitur per inundationem, ex qua fundus corrumpitur, deciſ. 175. num. 1.

Vſusfructus appellatione, quandoque continetur proprietas, vbi teſtator vſus eſt verbis, quæ proprietati magis, quam vſufructui conueniunt, deciſ. 162. num. 3.

Vſumfructum in bonis filij pater non habet, in quibus habet conſortium proprietatis, deciſ. 723. num. 14.

Vſusfructus legatum relictum vxori dummodo ſeruauerit vitam vidualem caſtam, & honeſtam, dicitur legatum annuum, deciſ. 373. num. 9.

Vſura, propriè cadit in mutuo, & non in tranſactione, deciſ. 490. num. 3.

Vſuram non inducunt ſoluta in compenſationem, deciſione 490. num. 4.

Vſurarum exceptio requirens altiorem indaginem non admittitur ad effectum impediendi exequutionem laudi iuramento, & obligatione Camerali vallati, deciſion. 490. num. 5.

Vſuræ exceptio non admittitur contra promiſſionem de ſoluendo iuratum, deciſ. 773. n. 6.

Vſura dicitur quicquid accedit quantitati promiſſæ, deciſ. 72. num. 1.

Vſura dicitur quicquid datur, vel permittitur ob dilatam ſolutionem, deciſ. 72. n. 1.

Vſurarum exceptio, quæ non eſt clara non impedit exequutionem laudi obligatione Camerali vallati, deciſion. 540. num. 11.

Vſurarius in dubio non præſumitur contractus, deciſ. 304. num. 6.

Vſurariæ prauitatis exceptio dubia non impedit exequutionem inſtromenti iurati, deciſ. 540. n. 10.

Vſus loquendi communis in omni materia attendi debet, deciſ. 293. num. 1. in fin.

Vtens aliqua ſcriptura debet illam acceptare cum omnibus illius qualitatibus, deciſion. 161. numer. 4. Fallit, quando ſcriptura habet articulos ſuperatos, deciſion. 161. num. 4.

Vtile dominium in conceſſione officij, quando cenſeatur conceſſum vltra fructuum perceptionem, deciſ. 495. num. 5. & ſeqq.

Vtilis dominus nullam habet prælationem contra proprietarium volentem vendere ſuam proprietatem, deciſ. 502. num. 3.

Vtile per inutile non vitiatur, deciſ. 647. num. 6.

Vtilitas Eccleſiæ tantum ſpectatur pro validitate alienationis, deciſ. 730. n. 3.

Vtile per inutile in indiuiduis non vitiatur, deciſ. 649. n. 4.

Vtilitas pro validitate alienationis rei Eccleſiæ debet eſſe clara, & indubitata, deciſ. 430. n. 4.

Vt ſupra, dictio eſt repetitiua omnium qualitatum præcedentium, deciſ. 461. n. 9.

Vt aſſeritur verba operantur, vt narratiua non dicatur narratiua partis, nec impetrans quicquam videatur affirmare, deciſ. 699. num. 4.

V:

Vt aſſeritur clauſula operatur, vt narratiua non dicatur partis, deciſ. 691. num. 6.

Vt accepimus verba appoſita in gratia conceſſa motu proprio important narratiuam partis non autem Papæ, deciſ. 24. numero 2.

Vulgaris ſubſtitutio, & fideicommiſſaria non terminatur in primis adeuntibus, ſed ad omnes profertur dependentes de gradu in gradum propter implicitum ſtatum futuri temporis obliquando directam inſtitutionem, deciſione 344. numero 3.

Vulgariter ſubſtitutus ſtantibus coniecturis cenſetur vocatus etiam per fideicommiſſum, deciſione 538. num. 2.

Vxor poteſt de viri conſenſu conſtante matrimonio ingredi religionem, deciſ 768. num. 3.

Vxori, quæ non diuertit ſua leuitate, ſed culpa viri debentur alimenta etiam extra domum viri, deciſ. 470. num. 1.

Vxor regulariter non poteſt fideiubere pro marito, deciſione 624. num. 3. Fallit, quando fideiuſſit cum iuramento, ibid. numero 3.

Vxor habens amplam dotem, & idoneos releuantes fideiubendo non poteſt dici læſa, deciſ. 619. num. 4.

Vxor pro donatione ſibi facta à viro, quæ morte viri confirmata fuit, & poſterior omnibus illius creditoribus, deciſione 683. num. 10.

Vxor debet alià marito, in cuius ſeruitio, & opera eſt, deciſ. 168. num. 2.

Vxor, ſiue teſtator illi relinquat vſumfructum, ſiue illam in eo inſtituat, vtroque caſu intelligitur inſtituta tantum in vſufructu, non autem in proprietate, & tanquam inſtituta in re certa habetur loco legatariæ, vel tertiam ſpeciem facit, deciſion. 162. num. 1.

Vxore relicta vſufructuaria ſi ſit additum, quod finito vſufructu bona reſtituantur hæredi, non tantum admittitur ipſe hæres, ſi ſit ſuperſtes, ſed etiam hæres hæredis morientis ante vſumfructuarium, deciſ. 162. num. 4.

Vxor relicta donna, domina, & madonna cenſetur ſcripta hæres vniuerſalis, deciſ. 162. num. 6. Declara id procedere vbi ſubiecta materia eſt hæreditas vniuerſa, ſecus ſi ſit vſusfructus, ibidem num. 6.

Vxori relictæ dominæ, donnæ, & madonnæ cenſetur ſolum relicta præeminentia quam habebat in domo teſtatoris, deciſione 162. numero 6.

Vxor vbi ſe obligat ſimul cum viro, licet ſe principaliter obliget, cenſetur ſe obligare fideiuſſorio nomine, niſi manifeſtè probetur, quod pecuniæ in propriam ipſius mulieris vtilitatem conuerſæ ſunt, deciſ. 775. num. 2. Declara id habere locum in obligatione omnino voluntaria, quam facit vxor pro marito, non autem in obligatione facta ad ſubleuandum maritum magno ære alieno grauatum, & pro eum liberando à carceribus, ac pro alijs indigentijs domus, deciſ. 775. num. 3. & 4. Vbi quod idem eſt, ſi periculum carcerationis immineat.

Vxor de iure tenetur ſubuenire inopiæ mariti, deciſione 775. numero 3.

Vxoris obligatio ſuper bonis dotalibus ſuſtinetur, vbi ipſa non remanet penitus indotata, deciſ. 775. num. 5.

F I N I S.